A Ch'an Biblia D'a Chuj San Mateo

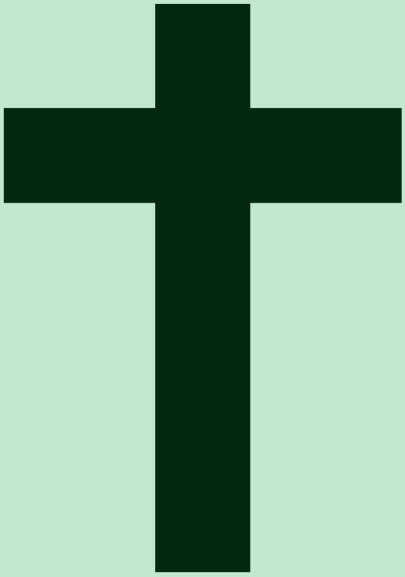

The Holy Bible in the Chuj San Mateo language of Guatemala

A Ch'an Biblia D'a Chuj San Mateo
The Holy Bible in the Chuj San Mateo language of Guatemala
La Santa Biblia en Chuj de San Mateo Ixtatán

copyright © 2007 Sociedad Bíblica de Guatemala

Language: Chuj de San Mateo Ixtatán (Chuj)

Dialect: Ixtatán

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:
You include the above copyright and source information.
You do not sell this work for a profit.
You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.
Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-06-08

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023
43e98fca-30dd-583b-b172-dc26d705ee90

Contents

GÉNESIS 1
ÉXODO 75
LEVÍTICO 135
NÚMEROS 176
DEUTERONOMIO 228
JOSUÉ 275
JUECES 308
RUT 343
1 SAMUEL 349
2 SAMUEL 396
1 REYES 436
2 REYES 481
1 CRÓNICAS 527
2 CRÓNICAS 569
ESDRAS 618
NEHEMÍAS 631
ESTER 651
JOB 662
SALMOS 703
PROVERBIOS 808
ECLESIASTÉS 845
CANTARES 857
ISAÍAS 865
JEREMÍAS 943
LAMENTACIONES 1022
EZEQUIEL 1029
DANIEL 1094
OSEAS 1115
JOEL 1128
AMÓS 1133
ABDÍAS 1143
JONÁS 1145
MIQUEAS 1148
NAHUM 1156
HABACUC 1160
SOFONÍAS 1164
HAGEO 1168
ZACARÍAS 1171
MALAQUÍAS 1183
SAN MATEO 1187
SAN MARCOS 1247
SAN LUCAS 1284
SAN JUAN 1343
HECHOS 1388
ROMANOS 1445
1 CORINTIOS 1468
2 CORINTIOS 1491
GÁLATAS 1505

EFESIOS 1513
FILIPENSES 1521
COLOSENSES 1527
1 TESALONICENSES 1533
2 TESALONICENSES 1538
1 TIMOTEO 1541
2 TIMOTEO 1548
TITO 1553
FILEMÓN 1556
HEBREOS 1558
SANTIAGO 1575
1 PEDRO 1581
2 PEDRO 1588
1 JUAN 1593
2 JUAN 1599
3 JUAN 1600
SAN JUDAS 1601
APOCALIPSIS 1603

A Ch'aŋ Libro
GÉNESIS

Génesis sb'i jun libro tic. Génesis, syalelc'ochi “yichb'anil”. Aton jun b'ab'el libro tic d'a yol ch'aŋ Biblia. A tz'alan tas ajnac yel yich masanil tas. Syalcot yuj eb' anima, yuj masanil nación yed' tas ajnac yel yich choŋab' Israel, aton jun choŋab' sic'b'ilel yuj Dios. Ix tz'ib'chajcan jun libro tic ayic te tzijtumxo eb' anima tz'ac'anoch juntzaŋ comon dios d'a sc'ool yed' tastac b'ob'il yuj Dios.

A jun libro tic, syalcoti to junŋej Dios ay d'a junelŋej, a b'ojinac masanil tastac. Syalcoti to a d'a yichb'anil chi' vach'ŋej yac'an Dios yed' eb' anima. A eb' anima chi' yajal yaj eb' d'a yib'aŋ tastac ay d'a yolyib'aŋq'uinal tic. A eb' anima chi', junc'olal yajec' eb', tzalajc'olal pax yaj eb' tato sc'anab'ajej eb' tas syal Dios. Aŋejtona' syalcoti tas ajnac yel yich mul yed' yaelal janaccan d'a quib'aŋ, yujto a viŋaj Adán yed' ix Eva, sc'ulejnac eb' tas sna' d'a yol yico', maŋ sc'anab'ajejnacoc eb' tas yalnac Dios. Syalanpaxcot yuj tas ix yutej Dios scolan eb' anima d'a scal schucal.

A jun libro tic cha macaŋ yaji: B'ab'el macaŋ tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 11. Syalcot yuj tas ajnac sb'o yolyib'aŋq'uinal tic yed' oŋ anima oŋ tic yed' tas ajnac yel yich mul yed' yichb'anil yaelal. Syalanpaxcot yuj jun oval a' mucvajum yed' jun nivan torre scuchan Babel, syalelc'ochi to syalcot yab'ixal masanil nación. Axo schab'il macaŋ tz'el yich d'a capítulo 12 masanto d'a 50, syalcot yuj tas ajnac yel yich choŋab' Israel. Elnac yich d'a viŋaj Abraham, viŋaj Isaac yed' d'a viŋaj Jacob yed' d'a eb' yuninal viŋaj Jacob chi', aton viŋaj José yed' eb' yuc'tac. Syalanpaxcot yuj tas aj sb'atnaccan viŋaj Jacob yed' eb' yuninal d'a Egipto. Ata' ochnac eb' yiŋtilal viŋaj Jacob chi' nivan nacional. Masanil jun libro tic syala' to aŋej Dios nivan yelc'ochi, a' sch'olb'itan eb' anima, syac'anoch syaelal eb' max c'anab'ajani. Palta a eb' sc'anab'ajani, scolji eb' yuuj. Aton tas tz'aj yel yich libro Génesis tic, syalcoti to a Dios b'ojinac masanil tastac, syalanpaxi to a Dios max yactejcan staŋvan eb' yicxo.

A yichb'anil smasanil

1 A d'a yichb'anil, a Dios ix b'oan satchaaŋ yed' lum luum. 2 A d'a jun tiempoal chi' malaj stzolal yaj jun yolyib'aŋq'uinal tic, tz'inan yilji. Toŋej paŋan ec' a a' d'a yib'aŋ luum. Q'uic'olinac yilji masanil d'a yib'aŋ a', axo Yespíritu Dios tz'ec' d'a yib'aŋ a' chi'.

3 Ix lajvi chi' ix yalan Dios icha tic: Ayocab' saquilq'uinal, xchi.

Icha chi' b'ian ix sacb'iq'uinal. 4 Ix yilan Dios to vach' jun saquilq'uinal chi', ix spojanel saquilq'uinal chi' d'a scal q'uic'alq'uinal. 5 A saquilq'uinal chi', c'ualil ix sb'iejcan yuuj, axo q'uic'alq'uinal chi', d'ac'valil ix sb'iejcani. Ix q'uic'b'iemi, ix sacb'i, ix eq'uel jun b'ab'el c'u.

6 Ix lajvi chi' ix yalan Dios icha tic: Ayocab' junoc tas scan d'a yib'aŋ sat luum tic yic spojan snaŋal a a', xchi.

7 Icha chi' b'ian, a Dios ix b'oan jun chi'. Cha macaŋ ix ajcanel a a' chi' yuuj: Jun macaŋ a' ix can d'a sat lum tic, junxo macaŋ a' ix q'uecan d'a yib'aŋ. Ichaton chi' ix aji. 8 A jun ix can chi' “satchaaŋ” ix sb'iejcani. Ix q'uic'b'ixiemi, ix sacb'ixi, ix ec' schab'il c'ual.

9 Ix lajvi chi' ix yalan Dios icha tic: Junxoŋejocab' tz'aj a a' ay d'a yalaŋ satchaaŋ yic scheclajcan lum luum d'a taquiŋal, xchi.

Ichaton chi' ix aji. 10 A b'aj ix checlajcan staquiñal chi', “luum” ix sb'iejcani,
axo a a' junñej ix aj chi', “mar” ix sb'iejcan a'. Axo ix yilan Dios chi', te vach'
ix aji. 11 Ix lajvi chi' ix yalan icha tic: Pac'ocab' añ añc'ultac d'a sat lum luum
yed' te te' syac' sat. A d'a sat te' chi' yed' añ añc'ultac chi', ata' ay yiñatil ato
syala' tas macañil, xchi.

Ichaton chi' ix aji. 12 Ichaton chi' ix aj spac' añ añc'ultac d'a sat lum luum
tic, aton añ añc'ultac yed' te te' syac' sat ato syala' tas iñatil. Axo ix yilan Dios
te vach' ix aji. 13 Ix q'uic'b'ixiemi ix sacb'ixi, ix ec' yoxil c'ual.

14-15 Ix lajvi chi' ix yalan Dios icha tic: Ayocab' juntzañ saquilq'uinal d'a
satchaañ yic syac' saquilq'uinal d'a sat luum tic, yic sch'oxanel c'ualil yed'
d'ac'valil, yic scheclaj junjun c'u, junjun ab'il yed' juntzañ tiempoal, xchi.

Ichaton chi' ix aji. 16 A Dios ix b'oan chab' nivac saquilq'uinal. A jun
nivan sc'ac'al ix och yopisio d'a c'ualil, axo jun quenñej sc'ac'al ix och yopisio
d'ac'valil, aton c'u yed' q'uen uj. Ix sb'oanpax masanil q'uen c'anal. 17 Ix
yac'anoch juntzañ saquilq'uinal chi' d'a satchaañ yic syac' yoc d'a sat luum tic
18 d'a c'ualil yed' d'ac'valil yuj spojanpaxel saquilq'uinal d'a q'uic'alq'uinal. Ix
yilan Dios chi' te vach' ix aji. 19 Ix q'uic'b'ixiemi, ix sacb'ixi, ix ec' schañil c'ual.

20 Ix lajvi chi' ix yalanxi Dios icha tic: Pitzvocab' noc' noc', noc' ay d'a yol a
a' yed' masanil macañil noc' much tz'ec' jeñeñoc, xchi.

21 Ix sb'oan noc' nivac noc' Dios chi', noc' ay d'a yol a' mar yed' masanil
macañil noc' noc' ay d'a yol a' chi' yed' masanil macañil noc' much. Axo ix
yilani te vach' ix aji. 22 Ix yac'an svach'c'olal d'a yib'añ noc' noc' chi', ix yalan
icha tic: Yune'ejocab' sb'a noc', q'uib'ocab' sb'isul noc', b'ud'jocab'el yol a' mar
yuj noc'. Añejtona' noc' much, q'uib'ocab' sb'isul noc' d'a yolyib'añq'uinal tic,
xchi. 23 Ix q'uic'b'ixiemi, ix sacb'ixi, ix ec' yoil c'ual.

24-25 Ix lajvi chi' ix yalan Dios icha tic: Pitzvocab' chaañ masanil macañ noc'
noc' d'a sat luum tic, noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc' yed' noc' tz'ec'
ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat luum, xchi.

Ichaton chi' ix aji, ix sb'oan masanil macañil noc' noc' ay d'a sat luum tic.
Ix yilani, te vach' ix aji.

26 Ix lajvi chi' ix yalan Dios icha tic: A ticnaic co b'oec anima icha oñ tic yic
vach' tz'och eb' yajalil d'a yib'añ noc' chay ay d'a yol a' mar, d'a yib'añ masanil
noc' much, d'a yib'añ noc' molb'etzal noc', d'a yib'añ noc' c'ultaquil noc' yed'
pax d'a yib'añ noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat luum tic, xchi.

27 Ichato chi' ix b'oji eb' anima chi' yuj Dios, icha val Dios chi' ix aj eb'. Ix
b'ojican viñ vinac yed' ix ix yuuj.

28 Ix lajvi chi' ix yac'an svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb'. Ix yalan d'a eb' icha
tic: Aljocab' eyuninal, q'uib'ocab' e b'isul, b'ud'jocab'el sat lum luum
tic eyuuj, ochañec yajalil d'a yolyib'añq'uinal tic. Ochañec yajalil d'a
yib'añ noc' chay ay d'a yoltac a a', d'a yib'añ noc' much sjeñvi yed' d'a
yib'añ masanil noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat lum tic,
xchi.

29 Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a eb' anima chi' icha tic: A in svac' masanil
macañil añ añc'ultac ay yiñatil yed' masanil te te' syac' sat e lo'o yic syac' yip
d'a e nivanil. 30 Masanil noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc', noc' tz'ec'
ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat luum yed' noc' much, a in svac' añ añc'ultac
yed' xiltac te te' svaeloc noc', xchi.

Icha chi' ix aji. 31 Ix yilanoch Dios, te vach' ix aj masanil tas ix sb'o'o. Ix
q'uic'b'ixiemi, ix sacb'ixi, ix ec' svaquil c'ual.

2

1-2 D'a vaque' c'ual ix sb'o satchaaŋ Dios, lum luum yed' masanil tastac ay
d'ay. Axo d'a yuquil c'ual, ix och vaan smunlaji. 3 Ix sic'anel jun yuquil c'ual
chi' Dios, to yicŋej tz'ajcani, yic tz'ochcan svach'iloc eb' anima, yujto a d'a jun
c'u chi' ix b'oelc'och masanil tas ix sb'o chi'.

Ayec' viŋ vinac d'a scal te' avb'en te' d'a Edén

4 Aton yab'ixal tas ix aj sb'o satchaaŋ yed' lum luum tic. Ayic ix sb'oan
satchaaŋ Jehová Dios yed' lum luum tic, 5 mantalaj junoc te te' ma junoc
aŋ aŋc'ultac sq'uib'i, yujto mantalaj ŋab' syac' d'a yib'aŋ luum yuj Jehová.
Mantalaj pax mach smunlaj d'a sat luum. 6 Toŋej xob'anq'ueul a a' d'a sat
luum yic sch'ayxi luum. 7 A d'a jun tiempoal chi', ix sb'o jun anima[2.7] Jehová
Dios. A spococal lum luum ix yac'lab'ej sb'oani. Ix lajvi chi', axo yic' ix spuoch
d'a yol sŋi'. Icha chi' ix aj spitzvi viŋ anima chi'.

8 Ix yavej juntzaŋ avb'en te' Jehová Dios d'a jun lugar scuch Edén, d'a
stojolal b'aj sjavi c'u. Ata' ix yac'canoch viŋ vinac ix sb'o chi'. 9 Ix yac'an q'uib'
masanil te te' te vach' yilji, maŋxo jantacoc svach'il sat te' syac'a', te vach'
sloji. A d'a snaŋal jun avb'en te' chi', ay jun te' tz'ac'an q'uinal, ay pax junxo
te' tz'ac'an nachajel b'aj ay vach'il yed' chucal.

10 A d'a Edén chi', sq'ueul jun a a' tz'ac'anoch yal masanil te' avb'en te' chi'.
Axo tz'el a' d'a Edén chi', chaŋe' tz'aj yel sc'ab' a'. 11 A jun a' b'ab'el, Pisón sb'i
a', aton a' tz'ec' oyoyoc d'a yol lum scuch Havila b'aj ay q'uen oro. 12 A q'uen
oro ay d'a jun lugar chi', te vach' q'ueen. Ay pax juntzaŋ te te' ay stzatajil
te sumumi sjab'. Ay pax juntzaŋ q'uen q'ueen scuchan ónice te caro stojol.
13 Axo a' schab'il, Gihón sb'i a'. Aton a' tz'ec' oyoyoc d'a yol lum scuchan Cus.
14 Axo a' yoxil, Tigris sb'i a'. Aton a' tz'ec' oyoyoc d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a
lum Asiria. Axo a' schaŋil, aton a' Éufrates.

15 Ix yac'ancan viŋ vinac Jehová Dios d'a scal te' avb'en te' d'a Edén chi' yic
smunlaj viŋ yic staŋvanpax viŋ. 16 Ix yalan Dios d'a viŋ icha tic:

—Syal a lo'an sat te te' tic smasanil. 17 Axo pax te' tz'ac'an nachajel b'aj ay
vach'il yed' chucal, maŋ a lo sat te'. Tato ol a lo sat te' chi', d'a val yel ol ach
chamoc, xchi Dios d'a viŋ.

18 Ix yalanxi Jehová Dios icha tic: Maŋ vach'oc yajec' viŋ vinac tic sch'ocoj.
Ol in b'o junoc yetb'eyum viŋ to smoj val scolvaj yed'oc, xchi. 19 Masanil noc'
noc' ix sb'o Dios d'a sat lum tic, noc' c'ultaquil noc' yed' masanil noc' much,
ix ic'jib'at noc' yuj Dios d'a viŋ vinac chi' yic say sb'i junjun noc' viŋ. A sb'i
junjun noc' ix say viŋ, aton ix sb'iejcan noc'. 20 Ix say sb'i masanil noc' viŋ,
noc' c'ultaquil noc', noc' much yed' noc' molb'etzal noc'. Palta malaj junoc
noc' d'a scal noc' chi' tz'acan tz'aj scolvaj yed' viŋ. 21 Axo Dios ix ac'ancot jun
nivan vayaŋ d'a viŋ. Ayic chamnac el viŋ svay chi', ix ic'jielta jun sb'aquil
scostil viŋ yuj Dios. Ix lajvi chi' ix smacanxi b'aj ix yiq'uelta jun b'ac chi'.
22 Aton sb'aquil scostil viŋ chi' ix b'oji ixal yuj Dios. Ix lajvi chi', ix ac'jicanoch
ix d'a yol sc'ab' viŋaj Adán chi' yuj Dios. 23 Axo yic ix yilanoch ix viŋ, ix yalan
viŋ icha tic:

—Aton val jun tic val yel in b'aquil, in b'ac'chil, yujto a d'ayin ix elta yuj Dios.
Yuj chi' "Ix"[2.23] ol sb'iejcani, xchi viŋ.

24 Yuj chi' a viŋ vinac, ol yactejcan smam snun viŋ yic junxoŋej tz'ajcan viŋ
yed' ix yetb'eyum, junxoŋej nivanil tz'ajcan eb' schavaŋil.

25 Malaj spichul eb' schavaŋil, palta max q'uixvilaj eb' d'ay junjun.

2.7 **2:7** A "anima", a d'a hebreo "Adán". Adán syal d'a jun b'ab'el anima, yuj chi' ay b'aj syal Adán, ay pax b'aj syal Anima. 2.23 **2:23** A d'a hebreo "Ix" tz'alchaj d'a vinac, axo d'a ix "Ixaj" tz'alji.

3

Maj sc'anab'ajej eb' tas ix yal Dios

1 A noc' chan, yelxo val te jelan noc' d'a yichañ masanil noc' c'ultaquil noc'
ix sb'o Jehová Dios. Ix yalan noc' d'a ix ix:
—¿Tom yel ix yal Dios to max yal e loan sat masanil te' avb'en te' tic? xchi
noc'.
2 Ix tac'vi ix d'a noc' icha tic:
—Masanil te' syal co loan sat, 3 añej jun te' ay d'a snañal te' avb'en te' tic, ix
yal Dios to max yal-laj co loan sat te', ma co yamani, yic vach' max oñ chami,
xchi ix.
4 Ix tac'vi noc' chan chi' d'a ix:
—Toñej syal Dios chi'. Mañ ol ex chamlaj. 5 Palta yojtac Dios, ayic ol e loan
sat te' chi', ol tz'acvoc e pensar, lajan ol ex ajcan yed'oc, ol nachajel vach'il
yed' chucal eyuuj, xchi noc' d'a ix.
6 Axo ix yilanoch sat te' chi' ix, te vach' am sloji, te vach' yiljiochi, ix
snib'anoch ix, yic vach' stz'acviel spensar ix snaani. Yuj chi' ix sb'ixanelta
jun sat te' chi' ix, ix sloan ix. Ix lajvi chi' ix yac'anpax ix d'a viñ yetb'eyum
chi', ix sloanpax te' viñ yed' ix. 7 A d'a jun rato chi', ix nachajel yuj eb', ix
yilanoch sb'a eb' to b'eranel eb', yuj chi' a xil te' higo ix smol eb', ix stz'isan
eb' spichuloc, yic tz'och d'a snañal eb'. 8 Axo ix yab'an viñ vinac chi' yed' ix
ix chi' to van yec' Jehová Dios d'a scal te avb'en te' chi' d'a yemxoc'ualil, yic
sicxo c'u, ix el lemnaj eb' sc'ub'ejel sb'a d'ay d'a scal te avb'en te' chi'. 9 Axo ix
avtaj viñ yuj Jehová Dios:
—Ach Adán, ¿b'ajtil ayach eq'ui? xchi.
10 Ix tac'vi viñ:
—Ina vajec' tic, ix vab'i to van ec' d'a scal te' avb'en te' tic, ix in xivb'ati yujto
b'eran in eli, yuj chi' ix in c'ub'ejel in b'a, xchi viñ.
11 Ix sc'anb'an Dios d'a viñ:
—¿Mach ix alan d'ayach to b'eran ach eli? Tope ix a lo sat te te', te' ix val
d'ayach to max yal-laj a loani, xchi d'a viñ.
12 Ix tac'vixi viñ icha tic:
—A ix ix, ix ac' vetb'eyumoc, a ix, ix ac'an te' d'ayin, yuj chi' ix in lo te', xchi
viñ.
13 Ix sc'anb'an Dios d'a ix:
—¿Tas yuj icha chi' ix a c'ulej? xchi.
Ix tac'vi ix:
—A noc' chan in ac'an musansatil, yuj chi' ix in lo te', xchi ix.

Ix yal Dios tas yaelal ol ic'an eb'

14 Yuj chi' ix yalan Jehová Dios d'a noc' chan chi':
—Yujto icha tic ix a c'ulej, yuj chi' tzach in catab'ejcan d'a scal masanil noc'
molb'etzal noc' yed' noc' c'ultaquil noc'. D'a junelñej a yalañ a c'ool ol ñervoc.
A spococal lum luum ol a lo'o. 15 Ol vac'canoch ajc'olal d'a a cal yed' ix ix tic
yed' masanil iñtilal yed' pax yiñtilal ix. A yiñtilal ix chi' ol mac'anpoj a jolom.
A ach xo, ol a chi yich yoc yiñtilal ix chi', xchi Jehová.
16 Ix yalanxi Dios d'a ix icha tic:
—Ol vac' a yaelal ayic yab'ix ach, axo yic ol aljoc une', ol vac'an nivtaj a
yaelal chi'. Vach'chom ay yaelal ol ila', ol a nib'ejñejoch viñ etb'eyum. A viñ
ol och ajaloc, xchi Dios.
17 Ix yalanpax Jehová Dios d'a viñaj Adán chi' icha tic:
—Yujto ix a c'anab'ajej ix etb'eyum tic a loan sat te te' ix vala' to max a lo'o,
a ticnaic jun, uuj tzin catab'ejcan lum luum tic, yuj chi' d'a scal yaelal ol ach
vaoc yacb'an ayach ec' d'a yolyib'añq'uinal tic. 18 Ol q'uib'chaañ te' q'uiix yed'

añ añc'ultac ay sq'uixal d'a sat lum luum tic. A yuj juntzañ aval iñat ol ic'an yec' tiempo eyuuj. 19 Ol el alil a munlaji, icha chi' ol aj a va'i masanto ol ach meltzajxoc och luumal. Yujto d'a lum ix ach coti, lum ach taxoni, yuj chi' ol ach meltzajxoc och luumal, xchi Jehová d'a viñ.

20 Eva[3.20] ix yac' viñaj Adán sb'ioc ix yetb'eyum chi', yujto d'a ix, ix pitzvi masanil anima. 21 A stz'umal noc' noc' ix sb'o Jehová Dios spichuloc viñ vinac yed' ix yetb'eyum, ix yac'anoch spichuloc eb'.

22 Ix yalan Jehová Dios: A ticnaic, icha oñ tic, icha chi' ix aj eb' anima. Tzaxo nachajel yuj eb' b'aj ay vach'il yed' chucal. Yuj chi' ay smay sloan sat te te' eb', aton te' tz'ac'an q'uinal yic pitzañej eb' d'a masanil tiempo, xchi Dios.

23 Yuj chi' ix pechjielta eb' d'a Edén chi' yuj Jehová, ix ochcan viñaj Adán chi' smunlaj d'a sat luum b'aj ix cot snivanil. 24 Ix lajvi yelcancot eb', ix ac'jicanoch juntzañ querubín yuj Jehová d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' jun q'uen espada tz'ititi yel sc'ac'al yec' oyoyoc, yic mañxa junoc mach syal yochi yic sloan sat te te' tz'ac'an q'uinal chi'.

4

A viñaj Caín yed' viñaj Abel

1 Ix yil-lan sb'a viñaj Adán yed' ix Eva, ix och ix yab'ixal. Ix alji jun yune' ix, ix yac'an ix scuch Caín.[4.1] Axo ix yalan ix: Toxo ix ja jun in vinac unin yujto a Jehová ix och ved'oc, xchi ix. 2 Ix lajvi chi', ix aljipax viñaj Abel yuc'tac viñaj Caín. A viñaj Abel chi', moloj calnel ix sc'ulej viñ, axo pax viñaj Caín chi', ix munlaj viñ d'a sat lum luum.

3 Ix ec' junoc tiempoal, ay jun c'u ix yic'b'at silab' viñaj Caín d'a Jehová, aton tas ix yic' viñ d'a smunlajel. 4 Ix yic'anpaxb'at silab' viñaj Abel chi' d'a yichañ Jehová, aton noc' b'ab'el yune' calnel, noc' te b'aq'uech. Ix stzalaj Jehová yed' viñ yed' silab' ix yac' chi'. 5 Palta maj tzalajlaj Jehová yed' viñaj Caín yed' pax silab'. Yuj chi', ix te chichon sc'ol viñ, te ov ix aj sat viñ. 6 Axo ix yalan Jehová d'a viñ icha tic: ¿Tas yuj ste chichon a c'ool, te ovxoñej a sat? 7 Tato vach' tza c'ulej, tzalajc'olal am ayach eq'ui, palta to chuc ix a c'ulej, yuj chi' a a chucal chi', ayxoñejoch d'a ib'añ yic tzach em d'a chucal yuuj, palta tzato yal scan chucal chi' d'a yalañ uuj, xchi Dios.

8 Ay jun c'u, a viñaj Caín ix avtan viñaj Abel yic sb'at eb' b'eyelec'. Ayic ayec' eb' b'aj ix c'och chi', ix b'at jucnaj viñaj Caín d'a viñ yuc'tac chi', ix smac'anchamoc. 9 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an Jehová d'a viñaj Caín chi':

—¿B'ajtil ay viñ uc'tac aj Abel? xchi d'a viñ.

Axo ix tac'vi viñ:

—Mañ vojtacoclaj. ¿Tom yilumal viñ vaji? xchi viñ.

10 Ix yalanpax Jehová d'a viñ:

—¿Tas yuj icha chi' ix a c'ulej? A schiq'uil viñ uc'tac ix em d'a sat lum tic uuj, ichato syal sb'a d'ayin to tzin b'o yaj ed'oc. 11 A ticnaic, catab'il achxo, svic'canel opisio d'a sat lum luum tic, aton lum ix uc'anem schiq'uil viñ uc'tac ix a mac'cham chi'. 12 Ayic ol ach munlaj d'a sat luum, malaj jab'oc tas ol ic'a', toñej ol ixtej a b'a, toñej ol ach comon b'eyec' d'a sat luum, xchi Dios d'a viñ.

13 Ix tac'vi viñ icha tic:

—Te nivan jun yaelal scotcan tic d'a vib'añ, mañ ol techajlaj vuuj. 14 Ina ix iq'uel vopisio d'a sat lum tic, ix in ic'anel d'a ichañ d'a junelñej, toxoñej ol in comon b'eyec'oc. Yalxoñej mach ol in chalaj in b'a yed'oc, ol in smac'chamoc, xchi viñ d'a Dios.

3.20 **3:20** A jun b'i scuch Eva, a d'a hebreo syalelc'ochi "Pitzan". 4.1 **4:1** A d'a hebreo a jun b'i Caín, lajan yalji yed' jun lolonel "ix ac'ji d'ayin".

15 Axo ix tac'vi Jehová:
—Maay. Tato ay junoc mach ol ach mac'anchamoc, a jun chi', uquel ol ec' spac d'ay, xchi d'a viñ.
Ix yac'anoch Jehová jun yechel viñaj Caín chi', yic vach' tato ay mach schalaj sb'a viñ yed'oc, max mac'jicham viñ yuuj. 16 Ix lajvi chi', ix el viñaj Caín b'aj ix lolon eb' chi', ix b'at cajnaj viñ d'a jun lugar scuch Nod, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Edén.

Eb' yiñtilal viñaj Caín

17 Ix yil-lan sb'a viñaj Caín yed' ix yetb'eyum, ix och ix yab'ixal. Ix alji jun yune' ix, Enoc ix sb'iej. Ix sb'oan jun choñab' viñaj Caín chi', axo sb'i yuninal viñ chi' ix yac'och sb'ioc. 18 A viñaj Enoc smam viñaj Irad. Axo viñaj Irad smam viñaj Mehujael, axo viñaj Mehujael smam viñaj Metusael, axo viñaj Metusael smam viñaj Lamec. 19 A viñaj Lamec chi', chavañ ix aj yetb'eyum viñ. Ay jun ix scuch Ada, axo junxo ix scuch Zila. 20 A ix Ada chi', ix alji jun svinac unin ix, Jabal ix sb'iej. Aton viñ ix b'ab'laj b'eyec' yed' spat mantiado yic smolan noc' snoc'. 21 A viñaj Jabal chi', ay jun yuc'tac viñ scuchan Jubal. A viñ ix b'ab'laj ac'an te' arpa yed' spu'an flauta. 22 Axo ix Zila chi', ix aljipax jun yune' ix, vinac unin, Tubal-caín ix sb'iej. B'oum q'ueen ix aj viñ. Ay tas ix sb'o viñ d'a q'uen bronce yed' d'a q'uen hierro. Ay jun ix yanab' viñ scuchan Naama.
23 Ay junel ix yal viñaj Lamec d'a eb' ix yetb'eyum icha tic:
Ex vetb'eyum, ach Ada yed' ach Zila, ab'ec tas ol vala': Ix in mac'cham jun viñ
quelem, yujto in lajvi smac'an viñ.
24 Tato uquel spactzitaj yic viñaj Caín, oc in xom a in tic, 77-el ol pactzitaj d'a
eb' tzin tzuntzani, xchi viñ.

Yuninal viñaj Adán'R'ix alji sq'uexuloc viñaj Abel

25 Axo viñaj Adán ix alji junxo yuninal viñ yed' ix Eva. Set[4.25] ix sb'iej yuj ix snun chi'. Ix yalan ix icha tic: A Dios ix ac'an junxo vune' tic sq'uexuloc viñaj Abel mac'b'ilcham yuj viñaj Caín, xchi ix.
26 Axo viñaj Set chi', ix alji jun yuninal viñ, Enós ix yac' viñ sb'ioc. Atax d'a jun tiempoal chi', ix schael yich yalan sb'a eb' anima d'a Jehová.

5

Yiñtilal viñaj Adán
(1Cr 1.1-4)

1 Aton yab'ixal eb' yiñtilal viñaj Adán tic d'a stzolal. Ayic ix b'oji eb' anima yuj Dios, icha Dios ix aj eb'. 2 Ix b'oji viñ vinac yed' pax ix ix, ix yac'anpax svach'c'olal d'a yib'añ eb'. Atax d'a jun c'u chi' ayic ix b'ojiel eb' yuuj, anima[5.2] ix sb'iejcan eb' yuuj.
3 A viñaj Adán chi', 130 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji junxo yuninal viñ scuchan Set, lajan ix aj yed' smam chi'. 4 Ix lajvi chi', 800 ab'ilto ix yil viñaj Adán chi'. Ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji. 5 930 ab'il ix yil viñ, ix cham viñ b'ian.
6 A viñaj Set chi', 105 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Enós. 7 Ix lajvi chi', 807 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji. 8 912 ab'il ix yil viñ, ix cham viñ b'ian.
9 A viñaj Enós chi', 90 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Cainán. 10 Ix lajvi chi', 815 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji. 11 905 ab'il ix yil viñ, ix cham viñ b'ian.

4.25 **4:25** A d'a hebreo a jun b'i scuch Set, lajan yalji yed' jun lolonel "sq'uexul". 5.2 **5:2** Il nota d'a Génesis 2.7.

12 A viñaj Cainán chi', 70 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ
scuchan Mahalalel. 13 Ix lajvi chi', 840 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed'
yisil viñ ix alji. 14 910 ab'il ix yil viñ, ix cham viñ b'ian.
15 A viñaj Mahalalel chi', 65 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ
scuchan Jared. 16 Ix lajvi chi', 830 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil
viñ ix alji. 17 895 ab'il ix yil viñ, ix cham viñ b'ian.
18 A viñaj Jared chi', 162 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ
scuchan Enoc. 19 Ix lajvi chi', 800 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil
viñ ix alji. 20 962 ab'il ix yil viñ, ix cham viñ b'ian.
21 A viñaj Enoc chi', 65 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan
Matusalén. 22 Yictax ix alji yuninal viñ chi', 300 ab'il ix sc'anab'ajej Dios viñ.
D'a jun tiempoal chi', ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji. 23 365 ab'il ix yil
viñ. 24 Ix sb'eyb'alej val viñ icha sgana Dios, yuj chi' ay jun c'u ix satem viñ,
yujto a Dios ix ic'anb'at viñ yed'oc.
25 A viñaj Matusalén chi', 187 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ
scuchan Lamec. 26 Ix lajvi chi' 782 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil
viñ ix alji. 27 969 ab'il ix yil viñ, ix cham viñ b'ian.
28 A viñaj Lamec chi', 182 ab'il sq'uinal viñ ayic ix alji jun yuninal viñ.
29 Noé5.29 ix sb'iej yuj viñ yujto ix yal viñ: A Jehová ix catab'an lum luum
tic, yuj chi' te ya co munlaj d'a sat luum, palta a viñ unin tic ol ac'an snivanil
co c'ool, xchi viñaj Lamec chi'. 30 Ayic toxo ix alji viñaj Noé chi', 595 ab'ilto ix
yil viñaj Lamec chi', ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji. 31 777 ab'il ix yil viñ,
ix cham viñ b'ian.
32 A viñaj Noé chi', 500 ab'il sq'uinal viñ ayic ix syamanoch yalji eb' yuninal
viñ, aton viñaj Sem, viñaj Cam yed' viñaj Jafet.

6

A schucal eb' anima

1 Ayic ix te q'uib' sb'isul eb' anima d'a sat luum tic, ay pax yisil eb' viñ vinac
ix alji. 2 Axo eb' viñ yuninal Dios,6.2 ayic ix yilan eb' ix yisil eb' anima chi' eb'
viñ, te vach' yilji eb' ix, ix laj sic'lan eb' viñ machtac eb' ix syic' eb' viñ. 3 Yuj
chi' ix yal Jehová: Mañxo ol vac' sq'uinal eb' anima tic yuj spital. Chamelb'a
anima yaj eb', yuj chi' axoñej 120 ab'il olto ec' eb' d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi.
4 Ayic ix b'eycot tiempo, ix yic'lan sb'a eb' viñ yuninal Dios yed' eb' ix yisil
eb' anima chi', axo yuninal eb' scuch Nefilim.6.4 A eb' chi' te tec'an eb', te
b'inajnac eb' d'a pecatax chi'. 5 Ix yilan Jehová to yelc'olal sq'uib' schucal eb'
anima d'a sat luum tic, to axoñej tas malaj svach'il ayec' d'a spensar eb'. 6 Yuj
chi' ix yala': Octom maj in b'olaj juntzañ anima tic. Te ya svab' yuj eb'. 7 Ol in
satel juntzañ anima ix in b'o d'a sat luum tic yed' pax noc' molb'etzal noc', noc'
c'ultaquil noc' yed' noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat luum yed' pax
noc' much. Ste tac val in c'ool yujto ix in b'o masanil juntzañ tic, xchi Dios.
8 Añej val viñaj Noé vach' d'a yichañ Jehová.

A te' nivan barco ix sb'o viñaj Noé

9 Aton yab'ixal viñaj Noé tic:

5.29 **5:29** A d'a hebreo a jun b'i scuch Noé, lajan yalji yed' jun lolonel "ic'oj ip". 6.2 **6:2** Mañ cojtacoc mach eb' scuch yuninal Dios. Ay eb' tz'alani to a eb' ángel emnac d'a ajmulal. Ay eb' tz'alani to a eb' yuninal eb' ayoch yajalil d'a jun tiempoal chi'. Ay pax eb' tz'alani to a eb' yiñtilal viñaj Set. Tato a eb' yiñtilal viñaj Set chi' tz'alji yuninal Dios, axo eb' ix yisil eb' anima, a am eb' ix yisil eb' yiñtilal viñaj Caín. 6.4 **6:4** Mañ cojtacoc tas syalelc'och Nefilim. A d'a castilla chael syala' to "gigante". Icha val to "b'inajnac", mato "jelan yac'an oval".

A viñaj Noé chi', te vach' ix yutej sb'a viñ d'a yichañ Dios, añej viñ vach' spensar d'a scal eb' anima d'a jun tiempoal chi'. Ix sb'eyb'alej viñ icha sgana Dios. 10 Ay oxvañ yuninal viñ, aton viñaj Sem, viñaj Cam yed' viñaj Jafet.
11 Axo eb' anima, ix te chucb'i eb' d'a yichañ Dios, comonxoñej syixtej yetanimail eb', smil-lajcham sb'a eb'. 12 Ix yilan Dios to masanil anima ix te juvieli, axoñej ixtoj anima sc'ulej eb'. 13 Yuj chi' ix yal Dios d'a viñaj Noé chi': Toxo ix in na' to ol in satel masanil anima tic. Yujto axoñej ixtoj anima sc'ulej eb', yuj chi' ol in satel eb' yed' masanil yolyib'añq'uinal tic. 14 A ticnaic, tza b'o junoc te' nivan barco. A te te' ay stzatajil, a te' tzac'och ste'aloc te'. Macquiltac tzutej yool te', vach' tzutej ac'anoch tzataj chi' b'aj snub'laj sb'a te'. Tzac'och d'a spatic yed' d'a yool, yic vach' malaj b'aj ol och a' d'a yol te'. 15 135 metro tzutej sc'atul te', 22 metro yed' nañalxo tzutej sat te', 13 metro yed' nañalxo steel te'. 16 Oxe' piso tzutej te'. Axo d'a sjajq'uec'och te', ata' scan jacan smasanil, nañal metro tz'ajcan schaañil, scanpax junoc spuertail d'a junoc pac'añ. 17 Yujto ol vac'cot jun oval a' yic smucan[6.17] sat luum tic, ol b'ud'joccanel yuj a', axo satel jantac tas syic' yic' d'a yolyib'añq'uinal tic. 18 Añej ed'oc tzin b'ocan jun in trato tic. A d'a yol te' nivan barco chi' ol ach ochcan yed' ix etb'eyum, eb' uninal yed' pax eb' ix alib'. 19 Ol ochpax noc' noc' eyed'oc, junjun mojañ noc' d'a junjun macañ ay d'a yolyib'añq'uinal tic, yic vach' ol colchajcan noc' eyed'oc. 20 Chatacvañ noc' d'a junjun macañ tz'ochcani: Noc' much, noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc' yed' noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat luum, yic vach' mañ ol satel noc'. 21 Ol a molancanoch jantac tas ol vajoc, yic vach' ay tas tze va yed' tas sva noc', xchi Dios d'a viñaj Noé chi'. 22 Ix sc'anab'ajan viñaj Noé chi' masanil tas ix yal Dios.

7

Jun a' oval a' mucvajum

1 Axo yic ix c'och sc'ual sjavi jun oval a' mucvajum chi', ix yalan Jehová Dios d'a viñaj Noé chi' icha tic: Ochañ d'a yol te' nivan barco tic yed' ix etb'eyum, eb' uninal yed' eb' ix alib', yujto a achñej ix a c'anab'ajej d'ayin d'a scal masanil eb' anima d'a jun tiempoal tic. 2 Ic'och uc mojañoc noc' noc' syal yoch silab'oc sñuschaji, axo pax masanil noc' comon noc', junjunñej mojañ noc' tz'ochi. 3 Ic'paxoch uc mojañoc junjun macañ noc' much, yic vach' max lajviel yiñtilal noc'. 4 Yic val ucub'ix ticnaic, ol vaq'uem ñab'. Chavinac c'u, chavinac ac'val ol yac'a'. Icha chi' ol aj in satanel masanil tas ix vac' pitzvoc d'a sat lum tic, xchi Jehová d'a viñ.
5 Ichaton chi' ix aj sc'anab'ajan viñaj Noé masanil tas ix yal Jehová chi' d'ay. 6 Ayic ix ja jun oval a' mucvajum chi', 600 ab'il sq'uinal viñaj Noé chi'. 7 Ix ochcan viñ d'a yol te' nivan barco chi' yed' ix yetb'eyum, eb' yuninal yed' eb' ix yalib', yic scolchaj eb' d'a jun oval a' mucvajum chi'. 8 Ix ochpax noc' noc': Noc' syal yoch silab'il sñusji, noc' comon noc', noc' much yed' noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat luum. 9 Junjun mojañ ix aj sjavi noc' yic tz'och noc' d'a yol barco chi' yed' viñ, icha ix aj yalan Dios d'a viñ.
10 Axo d'a yuquil c'ual chi' ix javi secnaj jun oval a' mucvajum chi' d'a sat luum. 11 A val stz'acvi 600 ab'il sq'uinal viñaj Noé chi', yic 17 yoch schab'il ujal, ix q'ueul d'iñnaj a' nivac a' d'a yol luum, ix cotpax secnaj a' nivac a' d'a satchaañ. 12 40 c'ual, 40 ac'val ix yac' ñab' d'a sat luum tic. 13 A d'a sc'ual scot ñab' chi', ata' ochnaccan viñaj Noé d'a yol te' barco yed' oxvañ eb' yuninal viñ,

6.17 **6:17** A d'a tic oval a' mucvajum scutej calani. Mañ yaxñab'ocñejlaj jun yac'nac d'a jun tiempoal chi', yujto ay a a' q'uenaccot d'iñnaj d'a yol luum, ay pax a' cotnac secnaj d'a satchaañ. A d'a castilla diluvio sb'i, axo d'a co ti', oval a' mucvajum. Ilpax Génesis 7.11.

aton viñaj Sem, viñaj Cam yed' viñaj Jafet yed' ix yetb'eyum viñ yed' oxvañ eb' ix yalib' viñ. 14 Ayxo och masanil macañil noc' noc' yed' viñ, noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc', noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat luum yed' pax noc' much. 15 Masanil noc' noc' syic' yic', chatacvañil ix aj sjavi noc' d'a viñaj Noé chi' yic tz'ochcan noc' d'a yol te' barco chi', 16 jun noc' smam, jun noc' snun. Icha chi' ix aj yoch masanil macañil noc', icha ix aj yalan Dios d'a viñaj Noé chi'. Ix lajvi chi', a val Jehová ix macancan spuertail te' nivan barco chi'.

17-18 Chavinac c'ualxo sq'ue sib'ib'oc a a' chi', ix cuchjichañ te' barco chi' yuj a'. 19 Ix mucchaj jantac nivac vitz yuj a'. 20 Ix q'ueñej a', ay am uqueoc metro ix ec' a' d'a yib'añ lum nivac vitz. 21 Ichaton chi' ix aj scham masanil anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic yed' masanil noc' noc', noc' much, noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc' yed' noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat luum. 22 Masanil tastac syic' yic' d'a sat luum tic, pilan ix chameli. 23 Axoñej viñaj Noé yed' eb' ayoch yed' d'a yol te' barco chi' yed' noc' noc' ix colchaji. Axo anima smasanil, ix satel eb'. 24 Oye' ujal ix can pañan a' d'a yib'añ luum.

8

Ayic ix tupem a'

1 Yujto naan viñaj Noé chi' yuj Dios yed' masanil noc' noc' ayoch yed' viñ d'a yol te' barco chi', yuj chi' ix ac'jicot jun ic' te ov yuj Dios d'a yib'añ a a' chi', yic vach' stupem a'. 2 Ix macchaj masanil sjaj a a', a' sq'ueul d'a yol luum yed' jantac a' nivac a' scot sequecoc d'a satchaañ. Ix och vaan yac'an ñab'. 3 Oye' ujal ix can a', ix och ijan stupxiem a', c'ojanc'olal ix tupem a'. 4 17 c'ualxo yoch yuquil uj, ix can b'achnaj te nivan barco chi' d'a sjolom jun lum vitz d'a yol yic Ararat. 5 Numumi yem a a' chi'. A d'a b'ab'el c'ual yic lajuñexo ujal, chequelxo sjolom lum nivac vitz.

6 Axo yic ix ec' 40 c'ualxo, ix sjacan te' ventena viñaj Noé b'ob'il yuj d'a te' barco chi'. 7 Ix yactanelta jun noc' joj viñ, ix ec' jeñeñoc noc' stañvan stupem a' d'a sat luum. 8 Ix yactanpaxelta jun noc' uch viñ yic syil noc' tato taquiñxo sat luum. 9 Axo noc' uch chi', ix c'ochxi noc' d'a te' barco chi', yujto malaj b'aj syal scan vaan noc'. Te sib'anto ec' a' d'a sat luum chi'. Ix yac'anelta sc'ab' viñ yic schaanxioch noc' viñ d'a yol te' barco chi'.

10 Ixto stañvej uquexo c'ual viñaj Noé chi', ix yac'anelta noc' uch chi' viñ junelxo. 11 Numumixo sq'uic'b'i ix c'ochxi noc', ñac'b'ilxo jun te' xil olivo yaxxo yuj noc'. Icha chi' ix aj yojtacanel viñ to van stacji sat luum. 12 Uqueto c'u ix stañvej viñ, ichato chi' ix sjacanelta noc' viñ junelxo, palta majxo c'ochxoclaj noc'.

13 601 ab'ilxo sq'uinal viñaj Noé chi', ayic ix tacjixi lum luum chi'. Ayic b'ab'el c'u yoch b'ab'el uj ix yic'anel yib'añ te' barco chi' viñ, axo ix yilan viñ to taquiñxo luum. 14 Axo d'a 27-xo c'ual yoch yic schab'il ujal, te taquiñxo luum. 15 Axo ix yalan Dios d'a viñ: 16 Elañcot d'a yol te' barco yed' ix etb'eyum yed' eb' uninal yed' eb' ix alib'. 17 Tzic'anelta masanil macañil noc' noc' ayoch ed'oc: Noc' much, noc' molb'etzal noc', noc' c'ultaquil noc', noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjon d'a sat luum. Unevocab' noc' yic sb'ud'jixi sat luum tic yuj noc', xchi Dios.

18 Ix lajvi chi', ix elta viñaj Noé chi' yed' ix yetb'eyum yed' eb' yuninal yed' eb' ix yalib' d'a yol te' barco chi'. 19 Ix elixta noc' noc' chi' smasanil d'a junjun macañ. 20 Ix lajvi chi', ix sb'oan jun altar viñ d'a yichañ Jehová. Ix yic'ancot noc' molb'etzal noc' viñ yed' noc' much, aton noc' smoj yoch silab'il d'a Dios. D'a junjun macañ noc' chi' ix yic'canel junjun noc' viñ sñustz'a silab'oc d'a

yichañ Jehová. 21 Te vach' sjab' noc' silab' chi' ix yab' Jehová. Yuj chi' ix
yalan icha tic: Mañxo ol in catab'ej lum luum tic yuj smul eb' anima, yujto
yictax unin anima eb', añej chucal sgana eb' sc'ulej. Mañxa b'aq'uiñ ol in satel
masanil tas pitzan, icha ix vutej d'a junel tic.
22 Yacb'an ayto ec' yolyib'añq'uinal tic, ol avchaj sat aval iñat, ol molchajpax
sat. Ay stiempoal c'ac', ay stiempoal siic. Ay stiempoal ñab'il q'uinal,
ay stiempoal varesma. Ay c'ualil, ay pax d'ac'valil, xchi Jehová.

9

A strato Dios yed' viñaj Noé

1 Ix lolon Dios d'a viñaj Noé yed' d'a eb' yuninal viñ, ix yalani to ol yac' syaxil
d'a yib'añ eb'. Ix yalan icha tic: Tzijtumocab' eyuninal tz'alji, b'ud'jocab'
yolyib'añq'uinal tic yuj eb'. 2 Masanil noc' noc' ay d'a sat luum tic yed' noc'
much yed' noc' ay d'a yol a' mar ol xiv noc' d'ayex. Masanil juntzañ noc' tic
scan noc' d'a yol e c'ab'. 3 A ticnaic syal e chi'an masanil noc' noc' tic. A in
svac' noc' d'ayex icha ix aj vac'an añ itaj e chi'a. 4 Palta ay jun tas mañ ol yal-
laj e chi'ani, aton noc' chib'ej syuc' schiq'uil, yujto a d'a schiq'uil noc' chi' ay
sq'uinal. 5 A in ol in ch'olb'itej eb' anima smilancham junoc yetanimail. A
noc' noc' smilancham anima, ol miljocpaxcham noc'.
6 A mach smilancham yetanimail, anima pax ol milanchamoc, yujto a ex
anima ex tic, icha oñ tic, icha chi' ex cutej co b'oani.
7 Tzijtumocab' eyuninal tz'alji, b'ud'jocab'el yolyib'añq'uinal tic eyuuj, xchi
Dios.
8 Ix yalanpax Dios d'a viñaj Noé yed' d'a eb' yuninal icha tic: 9 A ticnaic,
svac'can jun in trato tic eyed'oc yed' masanil eb' eyiñtilal, 10 yed' masanil noc'
noc' ix elta eyed'oc d'a yol te' barco tic: Noc' much, noc' molb'etzal noc', noc'
c'ultaquil noc' yed' masanil noc' noc' ay d'a yolyib'añq'uinal tic. 11 A jun in
trato ol vac' eyed'oc tic, mañxo ol in q'uexa'. Mañxo ol in satel anima yed'
noc' noc' yuj junoc oval a' mucvajum. Mañxo ol jax jun oval a' mucvajum
yic satxiel sat luum tic, icha jun ix ec' tic. 12 Aton yechel in trato tic svac'can
eyed'oc yed' masanil noc' noc' d'a masanil q'uinal. 13 Svac'och jun chacpan
d'a cal asun, a jun chi', aton yechel in trato yed' yolyib'añq'uinal tic. 14 Ayic
svac'ancot asun axo scheclaj jun chacpan chi' d'a scal, 15 ata' tzin nacot in
trato ix vac' eyed'oc yed' noc' noc', yuj chi' mañxo ol ex in satel yuj junoc oval
a' mucvajum. 16 Ayic svilan jun chacpan chi', tzin naancoti to ay jun in trato
ix vac' d'a junelñej eyed'oc yed' masanil noc' noc' ay d'a yolyib'añq'uinal tic.
17 Aton yechel in trato tic ix in b'o eyed'oc yed' jantac noc' noc', xchi Dios d'a
viñaj Noé chi'.

A viñaj Noé yed' eb' yuninal

18 A eb' yuninal viñaj Noé ix elta d'a yol te' barco yed'oc: Aton viñaj Sem,
viñaj Cam yed' viñaj Jafet. Ay jun yuninal viñaj Cam chi' scuchan Canaán. 19 A
eb' tic yuninal eb' viñaj Noé, axo d'a yiñtilal eb' ix pitzvielta jantac choñab'
ay d'a sat luum tic.
20 A viñaj Noé ix munlaj viñ d'a sat luum. A te' uva ix sb'ab'laj avej viñ.
21 Ay jun c'u ix yuc' yal sat te' uva chi' viñ, ix q'ue d'a sjolom viñ, ix satel
sc'ool viñ yuuj. Ix squichel spichul viñ, ix can pac'jab' viñ d'a yol smantiado.
22 Axo ix yilan viñaj Cam, smam viñaj Canaán to b'eranel viñaj Noé chi', van
stzetzan viñ smam viñ chi' ayic ix yalan viñ yab' eb' yuc'tac chi' schavañil.
23 Ayic ix yab'an eb' yuc'tac viñ chi', ix yac'ancot jun c'apac sábana eb' d'a
sjolom sjeñjab'. Ix b'eyb'at eb' d'a spatic, ix ochc'och eb' b'aj ay smam chi',

ix spichan viñ eb' d'a c'apac sábana chi'. Ch'oc b'aj q'uelanb'at eb' yic vach' max yil snivanil smam eb' chi'.
24 Axo yic ix nachajxi sc'ol viñaj Noé chi', ix yab'an viñ tas ix yutej sb'a viñaj
Cam chi', aton viñ schab'il yuninal. 25 Yuj chi' ix yalan viñ icha tic:
Tzin catab'ejcan viñaj Canaán. Checab' emnaquil ol ajcan viñ d'a eb' yuc'tac,
xchi viñ.
26 Ix yalanxi viñ icha tic: Yac'ocab' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a yib'añ
viñaj Sem, axo viñaj Canaán tz'ochcan schecab'oc viñ.
27 Nivanocab' tz'ajcan slum viñaj Jafet yuj Dios. Cajnajocab' Dios d'a scal
yiñtilal viñaj Sem, axo viñaj Canaán tz'ochcan schecab'oc viñaj Jafet
chi', xchi viñ.
28 Ayic ix lajvi yec' jun oval a' mucvajum chi', 350 ab'ilto ix ec' viñaj Noé
chi', 29 yuj chi' 950 ab'il sq'uinal viñ ayic ix cham viñ.

10

A eb' yiñtilal viñaj Noé
(1Cr 1.5-23)

1 A yab'ixal eb' yiñtilal viñaj Noé tic: Aton viñaj Sem, viñaj Cam yed' viñaj
Jafet. Ayic ix lajvi yec' jun oval a' mucvajum chi', ix laj alji yuninal eb'.
2 A sb'i eb' yuninal viñaj Jafet: Aton viñaj Gomer, viñaj Magog, viñaj Madai,
viñaj Javán, viñaj Tubal, viñaj Mesec yed' viñaj Tiras. 3 A sb'i eb' yuninal
viñaj Gomer: Aton viñaj Askenaz, viñaj Rifat yed' viñaj Togarma. 4 A sb'i eb'
yuninal viñaj Javán: Aton viñaj Elisa, viñaj Tarsis, viñaj Quitim yed' viñaj
Dodanim. 5 Aton eb' tic yiñtilal viñaj Jafet. Ix cajnaj eb' d'a stitac a' mar,
junjun macañ yiñtilal eb' yed' smacb'en yed' sti' syala'.
6 A sb'i eb' yuninal viñaj Cam: Aton viñaj Cus, viñaj Mizraim, viñaj Fut yed'
viñaj Canaán. 7 A sb'i eb' yuninal viñaj Cus: Aton viñaj Seba, viñaj Havila,
viñaj Sabta, viñaj Raama yed' viñaj Sabteca. A sb'i eb' yuninal viñaj Raama:
Aton viñaj Seba yed' viñaj Dedán. 8 A viñaj Cus ay yuninal viñaj Nimrod. A
viñaj Nimrod chi' b'ab'el ix och yajalil d'a scal eb' choñab'. 9 Te julum noc'
viñ d'a yichañ Jehová, yuj chi' ay jun lolonel d'a scal eb' anima tz'alan icha
tic: Lajan viñ icha viñaj Nimrod, viñ te julum noc' d'a yol sat Jehová,10.9 xchi
jun lolonel chi'. 10 A d'a sb'ab'elal, yajal yaj viñaj Nimrod d'a yib'añ Babel,
Erec, Acad yed' Calne. A d'a yol smacb'en Sinar ata' ay juntzañ choñab' chi'.
11 Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a Asiria. Ata' ix sb'o chañexo nivac choñab' viñ:
Aton choñab' Nínive, Rehobot, Cala 12 yed' Resén, aton jun choñab' ay d'a scal
Nínive yed' Cala. A chañe' choñab' chi', junxoñej nivan choñab'il ix aji.
13 Axo d'a viñaj Mizraim ix cot eb' Ludim, eb' Anamim, eb' Lehabim, eb'
Naftuhim, 14 eb' Patrusim, eb' Casluhim yed' eb' Caftorim. A d'a eb' chi' ix cot
eb' filisteo.
15 A viñaj Canaán smam viñaj Sidón yed' viñaj Het. A viñaj Sidón chi', b'ab'el
unin viñ. 16 A viñaj Canaán chi' smam icham eb' jebuseo, eb' amorreo, eb'
gergeseo, 17 eb' heveo, eb' araceo, eb' sineo, 18 eb' arvadeo, eb' zemareo, eb'
amateo. Ayic ix b'ey tiempo ix saclemcanb'at eb' cananeo chi'. 19 A sluum eb',
tzato c'och d'a smojonal Sidón masanto d'a stojolal Gerar, masanto d'a Gaza.
Scumlajxib'at luum d'a yol smacb'en choñab' Sodoma, Gomorra, Adma yed'
Zeboim masanto sc'och lum d'a choñab' Lasa. 20 Ata' ix cajnaj eb' yiñtilal viñaj
Cam, junjun macañ yiñtilal eb' d'a yol smacb'en yed' sti' syala'.
21 Axo pax viñaj Sem, viñ b'ab'el vinac d'a viñaj Jafet, ay pax yuninal viñ.
A oñ masanil oñ tic, yiñtilal oñ viñaj Heber, cotnac oñ d'a yiñtilal viñaj

10.9 **10:9** A jun lolonel julum noc' tz'alji d'a tic yuj viñaj Nimrod, a am anima smil viñ.

Sem.10.21 22 A eb' yuninal viñaj Sem chi', aton viñaj Elam, viñaj Asur, viñaj
Arfaxad, viñaj Lud yed' viñaj Aram. 23 Axo eb' yuninal viñaj Aram, aton
viñaj Uz, viñaj Hul, viñaj Geter yed' viñaj Mas. 24 A viñaj Arfaxad ay yuninal
viñaj Sala, axo viñaj Sala chi' ay yuninal viñaj Heber. 25 Axo viñaj Heber
chi', chavañ yuninal viñ, Peleg sb'i jun viñ.10.25 A d'a yol stiempoal viñ tic ix
pucaxcanb'at eb' anima d'a sat lum luum tic. Axo junxo viñ scuchan Joctán.
26 A viñaj Joctán chi' ay yuninal viñaj Almodad, viñaj Selef, viñaj Hazar-
mavet, viñaj Jera, 27 viñaj Adoram, viñaj Uzal, viñaj Dicla, 28 viñaj Obal, viñaj
Abimael, viñaj Seba, 29 viñaj Ofir, viñaj Havila yed' viñaj Jobab. Masanil eb'
tic, a viñaj Joctán ay yuninal eb'. 30 Ix cajnaj eb' d'a lum scot d'a Mesa, masanto
sc'och d'a Sefar d'a tzalquixtac d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 31 Ata' ix cajnaj eb'
yiñtilal viñaj Sem, junjun macañ yiñtilal eb' d'a yol smacb'en yed' sti' syala'.
32 Masanil juntzañ anima tic, a eb' yuninal viñaj Noé ay yiñtilal eb', junjun
macañ yiñtilal eb' yed' smacb'en. Ayic ix lajvi yec' jun oval a' mucvajum
chi', ix saclemcanb'at eb'. A d'a eb' tic ix pitzvi juntzañ nación ay d'a
yolyib'añq'uinal tic.

11

A jun nivan torre scuchan Babel

1-2 A d'a peca', ayic toxo ix ec' jun oval a' mucvajum chi', junñej ti'al syal
eb' anima. Ayic van sb'at eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ix c'och cajan eb' d'a
jun nivan ac'lic d'a yol yic Sinar. Ata' ix cajnaj eb'. 3 Ay jun c'u ix yal-laj yab'
eb' icha tic: Co b'oec lum ladrillo, sco mucan chacb'oc luum, xchi eb'. A lum
ix yac'lab'ej eb' sq'uexuloc q'uen q'ueen. Axo spixul luum, ay jun sq'ueta d'a
yol luum, te tat, axo stacji, te tzatz tz'aji, asfalto sb'i, a jun chi' ix yac'lab'ej eb'.
4 Ix lajvi chi', ix yalan eb' viñ icha tic: Caq'uec quip co b'oec junoc co nivan
choñab'. Sco b'oanecpax junoc nivan torre, te chaañ tz'ajq'ue d'a satchaañ
yic vach' tzoñ te b'inaji. Junxoñej scutej co b'a, mañ ol oñ saclemb'at d'a
yolyib'añq'uinal tic, xchi eb' viñ.
5 Axo Jehová ix emul yil jun choñab' yed' jun torre van sb'oan eb' chi'. 6 Ix
yalan icha tic: Ix el yich jun munlajel yuj eb' anima tic. Malaj tas scachanoch
vaan eb' viñ yic sb'oan eb' tas nab'il yuuj, yujto junñej choñab'il yaj eb', junñej
ti' syal eb'. 7 A ticnaic, coñ emec d'a scal eb' yic sco somchitan sti' eb', yic vach'
mañxo ol nachajel yuj eb' tastac syal junjun, xchi Jehová chi'.
8 Icha chi' ix aj saclemcanb'at eb' yuj Jehová d'a sat luum tic. Ix yactan eb'
sb'oan jun choñab' chi'. 9 Aton ta' ix somchajcanb'at sti' eb' anima chi' yuj
Jehová. Yuj chi' ix saclemcanb'at eb' d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic. Yuj
chi' Babel11.9 ix sb'iejcan jun choñab' chi'.

A eb' yiñtilal viñaj Sem
(1Cr 1.24-27)

10 Aton yab'ixal viñaj Sem tic: Schab'ilxo ab'il yec'b'at jun oval a' mucvajum
chi', ayic 100 ab'ilxo sq'uinal viñaj Sem, ix alji jun yuninal viñ scuchan
Arfaxad. 11 Ix lajvi chi', 500 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ
ix alji.
12 35 ab'il sq'uinal viñaj Arfaxad chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan
Sala. 13 Ix lajvi chi', 403 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.

10.21 **10:21** A d'a tic syala' to a eb' israel a viñaj Heber viñ yiñtilal viñaj Sem, a viñ ay yiñtilal eb'.
10.25 **10:25** A d'a hebreo, a jun b'i scuch Peleg, lajan yalji yed' jun lolonel pojlajb'ail. 11.9 **11:9** A
d'a hebreo a jun lolonel “Babel”, lajan yalji yed' jun lolonel “somchaji”.

14 30 ab'il sq'uinal viñaj Sala chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Heber.
15 Ix lajvi chi', 403 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
16 34 ab'il sq'uinal viñaj Heber chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Peleg. 17 Ix lajvi chi', 430 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
18 30 ab'il sq'uinal viñaj Peleg chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Reu.
19 Ix lajvi chi', 209 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
20 32 ab'il sq'uinal viñaj Reu chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Serug.
21 Ix lajvi chi', 207 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
22 30 ab'il sq'uinal viñaj Serug chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Nacor. 23 Ix lajvi chi' 200 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
24 29 ab'il sq'uinal viñaj Nacor chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Taré.
25 Ix lajvi chi', 119 ab'ilto ix yil viñ, ayto yuninal viñ yed' yisil viñ ix alji.
26 70 ab'il sq'uinal viñaj Taré chi' ayic ix alji jun yuninal viñ scuchan Abram. Ix lajvi chi', ix alji viñaj Nacor yed' viñaj Harán, aton eb' oxvañ yuninal viñaj Taré chi'.

A eb' yiñtilal viñaj Taré

27 Aton yab'ixal viñaj Taré tic: Aton viñ smam viñaj Abram, viñaj Nacor yed' viñaj Harán. A viñaj Harán chi' smam viñaj Lot. 28 Ix cham viñaj Harán chi' d'a choñab' Ur d'a yol yic Caldea, ayic mantzac cham viñaj Taré chi'. A b'aj aljinac viñ chi', ata' chamnacpax viñ.
29 Ix yic'lan sb'a viñaj Abram yed' ix Sarai. Axo viñaj Nacor ix yic'laj sb'a yed' ix Milca, yisil viñaj Harán, snulej sb'a ix yed' ix Isca. 30 A ix Sarai chi' max unevilaj ix. 31 Ix el viñaj Taré chi' d'a choñab' Ur d'a yol yic Caldea, yic scotcan viñ d'a yol yic Canaán yalani. Ix yic'ancot viñ yuninal viñ yed'oc, aton viñaj Abram yed' pax viñaj Lot, aton yixchiquin viñ yuninal viñaj Harán chamnac. Ix yic'paxcot ix yalib' viñ, aton ix Sarai. Axo yic ix javi eb' d'a choñab' Harán, ix cajnajcan eb' ta'. 32 A d'a Harán chi' ix cham viñaj Taré chi'. 205 ab'il sq'uinal viñ ayic ix cham viñ.

12

Ix sic'chajel viñaj Abram yuj Dios

1 Ayxotax yalan Jehová d'a viñaj Abram icha tic: Actejcan a lum tic yed' jantac eb' ay uj a b'a yed'oc yed' eb' ayec' d'a spat a mam, ol ach b'at d'a jun luum ol in ch'ox d'ayach. 2 A iñtilal ol och nivac nacional vuuj, ol in ch'oxan in vach'c'olal d'ayach. Yelxo val nivan ol aj a b'inaji, uuj ol scha vach'c'olal masanil eb' anima. 3 Ol vac' in vach'c'olal d'a eb' vach' syutej sb'a d'ayach, ol in catab'ejpax eb' chuc syutej sb'a. Uujñej ol vac' in vach'c'olal d'a yib'añ masanil eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi Jehová chi'.
4-5 Yuj chi' ix el viñaj Abram d'a yol yic Harán chi', icha ajnac yalancan Jehová d'a viñ. 75 ab'il sq'uinal viñ ayic ix el viñ d'a yol yic Harán chi'. Ix yic'ancot ix yetb'eyum viñ yed'oc, aton ix Sarai. Ix yic'paxcot viñaj Lot viñ, aton viñ yunin viñ yuc'tac viñ chamnac. Ix yic'paxcot eb' schecab' viñ yed' jantac tas ix aj d'a viñ ayic ix ec' viñ d'a Harán chi'. Icha chi' ix aj sja viñ d'a yol yic Canaán. 6 Ix cotñej viñ d'a yol yic Canaán chi' masanto ix javi viñ d'a Siquem b'aj ay jun te' ji d'a yol yic More. A jun te' chi' chajul yuj eb' cananeo cajan ta'. 7 Ata' ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñaj Abram chi', ix yalan d'a viñ icha tic: Masanil jun luum tic ol vac' d'a eb' iñtilal, xchi d'a viñ.
Yuj chi' ix sb'o jun altar viñaj Abram chi' d'a yichañ Jehová, yujto ata' ix sch'ox sb'a d'a viñ. 8 Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a tzalquixtac d'a snañal choñab'

Betel yed' choñab' Hai. Ata' ix sb'oq'ue smantiado viñ. A choñab' Betel chi', a d'a stojolal b'aj tz'em c'u ay. Ata' ix sb'o junxo altar viñ yic syal sb'a viñ d'a Jehová. 9 Ix lajvi chi' c'ojanc'olal ix cotxi viñ masanto ix javi viñ d'a yol yic Neguev.

Ix b'at viñaj Abram d'a Egipto

10 A d'a jun tiempoal chi', ix ja jun nivan vejel d'a jun lugar b'aj ayec' viñaj Abram chi'. Yuj chi' ix b'at cajan viñ jun tiempoal d'a Egipto. 11 Ayic van sc'och viñ d'a Egipto chi', ix yalan viñ d'a ix yetb'eyum chi' aton ix Sarai: A ticnaic ay jun tas tzin na'a: A ach tic te vach' ilji. 12 Yuj chi' ayic ol ach yilan eb' viñ aj Egipto tic, ol am yal eb' viñ icha tic: A ix tic yetb'eyum ton val viñ tic ix, yuj chi' co mileccham viñ yic scan ix qued'oc, xcham eb' viñ. 13 Yuj chi' sval d'ayach to vanab' ach alani, yic vach' xajan ol in aj yuj eb' viñ, mañ ol in smilcham eb' viñ uuj, xchi viñ d'a ix.

14 Ayic ix c'och viñ d'a Egipto chi', ix yilanoch eb' viñ cajan ta' to a ix Sarai chi' te vach' yilji ix. 15 Ix yilanpax eb' ay yopisio yed' viñ rey to te vach' yilji ix, ix b'at yalan eb' viñ d'a viñ rey chi'. Yuj chi' ix yic'anb'at ix eb' viñ d'a spat viñ rey chi'.

16 Yuj ix Sarai chi', te xajan ix aj viñaj Abram yuj viñ rey chi'. Tzijtum noc' calnel, noc' vacax, noc' mam b'uru yed' noc' snun yed' noc' camello ix siaj d'a viñ yuj viñ rey chi'. Ay pax eb' viñ vinac yed' eb' ix ix, ix ac'ji schecab'oc viñ. 17 Palta yujñej ix, tzijtum yaelal ix javi d'a yib'añ viñ rey yed' eb' cajan yed' viñ d'a spat yuj Jehová. 18 Yuj chi' ix schec viñ rey chi' avtajcot viñaj Abram chi', ix yalan viñ icha tic: ¿Tas yuj icha tic tzin utej? ¿Tas yuj maj al d'ayin tato etb'eyum ix tic? 19 Ina ix ala' to anab' ix, yuj chi' ix in na to tz'och ix vetb'eyumoc. A ticnaic jun, ic'b'at ix, ixiquec, xchi viñ.

20 Ix lajvi chi' ix yalan viñ rey chi' d'a eb' schecab' to tz'ic'jiel viñaj Abram d'a yol smacb'en Egipto chi' yed' ix yetb'eyum yed' masanil tas ay d'a viñ.

13

Spojnac sb'a viñaj Abram yed' viñaj Lot

1 Ayic ix el viñaj Abram yed' ix yetb'eyum d'a Egipto chi' yed' masanil tas ay d'a viñ, ix meltzaj eb' d'a yol yic Neguev. Ix meltzajpax viñaj Lot yed' eb'. 2 A viñaj Abram chi', te b'eyumxo viñ, ay q'uen oro, q'uen plata yed' jantac noc' noc' d'a viñ. 3 Ix elxi viñ d'a Neguev chi'. C'ojanc'olal ix c'ochxi viñ d'a yol yic Betel b'aj ec'nac d'a sb'ab'elal, aton d'a scal Betel yed' Hai. 4 Ata' b'ob'ilcan jun altar yuj viñ d'a yalañtaxo. Ata' ix yalxi sb'a viñ d'a Jehová.

5 A viñaj Lot chi' junñej tz'ec' viñ yed' viñaj Abram chi'. Tzijtum pax noc' scalnel viñ yed' noc' svacax. Tzijtum pax eb' schecab' viñ. 6 Maxtzac yab'laj lugar b'aj sva noc' snoc' eb' chi' yujto te tzijtum noc'. Yuj chi', maxtzac yal-laj junñej tz'ec' eb'. 7 A eb' viñ stañvumal noc' smolb'etz noc' viñaj Abram chi', syac' oval eb' yed' eb' viñ stañvumal noc' yic viñaj Lot chi'. A d'a jun tiempoal chi', aytoec' cajan eb' cananeo yed' eb' ferezeo ta'. 8 Ay jun c'ual ix yal viñaj Abram d'a viñaj Lot chi' icha tic: Ina ayto cuj co b'a, mañ vach'oc tato scac' oval, vach'chom a eb' stañvumal noc' co molb'etzal noc' tic, mañ vach'oc tato syac' oval eb'. 9 Masanil jun lugar tic colan yaji. Syal a sic'lani b'ajtil tzach cani, yic vach' sco poj co b'a. Tato tzach elcan d'a yelc'och chi', a inxo tzin ochcan d'a yochc'och chi'. Tato tzach ochcan d'a yochc'och chi' jun, a inxo tzin elcan d'a yelc'och chi', xchi viñaj Abram chi' d'a viñ.

10 Ix b'at d'añan viñaj Lot chi' d'a jun nivan ac'lic ay d'a sti' a' Jordán masanto sc'och d'a choñab' Zoar. Te yax sat jun ac'lic chi' yuj a a' chi', lajan yilji icha jun avb'en te' b'ob'il yuj Jehová, icha yilji yol yic Egipto ix yil viñ.

Ayic ix sb'oan strato viñaj Abram yed' viñaj Lot chi', manto satel-laj choñab' Sodoma yed' Gomorra yuj Jehová. 11 A jun ac'lic d'a sti' a' Jordán chi' ix sic'canel viñaj Lot chi', ix b'at cajnaj viñ d'a stojolal b'aj sja c'u. Icha chi' ix aj spojlan sb'a viñaj Abram yed' viñaj Lot chi'. 12 Yuj chi' ix can viñaj Abram d'a yol smacb'en Canaán, axo pax viñaj Lot chi', ix cajnaj viñ d'a scal juntzañ choñab' d'a yac'lical sti' a' Jordán, d'a slac'anil choñab' Sodoma. 13 A d'a jun choñab' chi', te chuc sb'eyb'al eb' anima, mañ jantacoc chucal sc'ulej eb' d'a yichañ Jehová.

14 Ayic toxo ix b'at viñaj Lot chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Abram chi' icha tic: A ticnaic ilb'at d'a ichañ, d'a a patic yed' d'a a tz'eytac. 15 Masanil juntzañ luum van ilanb'at chi', svac' d'ayach d'a junelñej yed' d'a eb' iñtilal. 16 Icha val spococal lum luum, malaj mach syal sb'isani, icha chi' ol aj iñtilal. 17 A ticnaic q'ueañ vaan yic tza b'eytzitan yoc jun lum tic yed' sc'atul, yujto svac' jun luum tic d'ayach, xchi Jehová d'a viñ.

18 Ix lajvi chi' ix yic'anchaañ scampamento viñaj Abram chi', ix b'at cajnaj viñ d'a slac'anil juntzañ te' ji d'a yol smacb'en jun viñ scuch Mamre d'a slac'anil choñab' Hebrón. Ix sb'oan jun altar viñ b'aj syal sb'a d'a Jehová.

14

Ix colchajcanel viñaj Lot yuj viñaj Abram

1-2 A d'a jun tiempoal chi', ix yac' oval cha macañ eb' viñ rey. Jun macañ eb' viñ: Aton viñaj Amrafel sreyal Sinar, viñaj Arioc sreyal Elasar, viñaj Quedorlaomer sreyal Elam yed' viñaj Tidal sreyal Goim. Junxo macañ eb': Aton viñaj Bera sreyal Sodoma, viñaj Birsa sreyal Gomorra, viñaj Sinab sreyal Adma, viñaj Semeber sreyal Zeboim yed' viñ sreyal Bela, aton jun choñab' Zoar ticnaic. 3 A ovañ eb' viñ rey chi' ix slajtiej sb'a eb' viñ, junxoñej ix yutej soldado eb' viñ d'a jun ac'lic scuch Sidim b'aj ay a' mar Muerto ticnaic. 4 A eb' viñ rey chi', slajchavilxo ab'il yajoch eb' viñ d'a yalañ smandar viñaj rey Quedorlaomer. Axo ix ec' junxo ab'il majxo yac'laj q'uen tumin eb' viñ syac'taxon d'a viñ. 5 Yuj chi' d'a junxo ab'il ix b'at viñ rey chi' yed' oxvañxo eb' viñ rey ayoch yed'oc d'a yol yic Astarot Karnaim. Ata' ix ac'ji ganar eb' refaíta yuj eb' viñ. Ix ac'jipax ganar eb' zuzita yuj eb' viñ d'a yol yic Ham. Ix ac'jipax ganar eb' viñ emita yuj eb' viñ d'a yol yic Save-quiriataim. 6 Ix ac'jipax ganar eb' horeo yuj eb' viñ d'a jun tzalan scuch Seir, ix pechji eb' masanto d'a jun ac'lic Parán, d'a slac'anil jun lum taquiñ luum. 7 Ayic ix meltzajxi viñaj rey Quedorlaomer yed' eb' viñ ayoch yed'oc, ix javi eb' viñ d'a En-mispat, añeja' jun lugar chi' scuchanpax Cades. Ix satel masanil tas ay d'a yol yic eb' amalecita yuj eb' viñ yed' tas ay d'a eb' amorreo ay d'a yol yic Hazezon-tamar.

8-9 Axo ovañ eb' viñ rey, aton viñ yic Sodoma, viñ yic Gomorra, viñ yic Adma, viñ yic Zeboim yed' viñ yic Bela, ix b'at eb' viñ d'a ac'lic Sidim. Ata' ix yac' oval eb' viñ yed' chañvañxo eb' viñ rey chi', aton viñaj Quedorlaomer, viñaj Tidal, viñaj Amrafel yed' viñaj Arioc. 10 A d'a yac'lical Sidim chi', tzijtum b'ajtac sq'ueta jun asfalto te tzayayi. Yuj chi' ayic ix b'at viñ sreyal Sodoma yed' viñ yic Gomorra elelal, ay eb' soldado eb' ix b'atcan d'a scal asfalto chi', ay juntzañxo eb' ix b'atcan elelal d'a jolomtac vitz.

11 A chañvañ eb' viñ rey ix ac'an ganar chi', ix b'at eb' viñ yiq'uelta masanil tas svaji yed' masanil tas te ay stojol d'a Sodoma yed' d'a Gomorra chi', ix b'at eb' viñ b'ian. 12 A viñaj Lot, sc'ab' yoc viñaj Abram, cajan d'a Sodoma chi', ix ic'jib'at viñ yuj eb' viñ yed' masanil tas ay d'ay. 13 Palta ay jun viñ ixto yac' ganar yeli, ix b'at yalan viñ d'a viñaj Abram viñ hebreo to ix ic'jib'at viñaj Lot

chi'. A viñaj Abram chi' cajan viñ d'a slac'anil juntzañ te' ji d'a yol smacb'en viñaj Mamre viñ amorreo, yuc'tac sb'a yed' viñaj Escol yed' viñaj Aner. A eb' chi' vach' yac'an eb' yed' viñaj Abram chi'.

14 Ayic ix yab'an viñaj Abram to ix ic'jib'at viñaj Lot chi', ix smolb'an masanil eb' schecab' viñ c'ayb'ab'il d'a oval, aton eb' ix alji d'a yol scuenta viñ, 318 eb' smasanil. Ix b'at eb' d'a spatic eb' chañvañ rey chi' masanto b'aj ay choñab' Dan ticnaic, ata' ix yamchaj eb' yuj eb'. 15 Axo d'ac'valil ix spojanb'at masanil eb' svinac viñaj Abram chi', ix och eb' viñ yac' oval yed' chañvañ eb' viñ rey chi'. Ix pechji eb' viñ yuj eb' viñ, masanto d'a Hoba d'a yichañb'at choñab' Damasco ix c'och eb' viñ. 16 Ix yic'anxiec' viñaj Abram jantac tastac ix yiq'uec' eb' chi', ix ec'xican viñaj Lot yed' masanil tas ay d'ay yed' pax eb' ix ix yed' juntzañxo eb' ix ic'jib'at yuj eb' viñ rey chi'.

Ix schalaj sb'a viñaj Melquisedec'R'yed' viñaj Abram

17 Ayic toxo ix ac'ji ganar viñaj rey Quedorlaomer yed' eb' viñ rey ayoch yed'oc yuj viñaj Abram chi', ix meltzajxi viñ yed' eb' ix colchajcan chi' yuuj. Axo viñ sreyal Sodoma ix elta d'a yol b'e scha viñ d'a jun ch'olan scuch Save, Ch'olan yic eb' Rey sb'i paxi. 18 A viñaj Melquisedec, sreyal Salem, sacerdoteal Dios Axoñej Nivan Yelc'ochi, a viñ ix ac'an ixim pan yed' vino d'a viñaj Abram chi'. 19 Ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ viñ icha tic:

Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'a ib'añ, aton Dios Axoñej Nivan Yelc'ochi, aton ix b'oan satchaañ yed' sat luum.

20 Aljocab' vach' lolonel d'a Dios ix ac'anoch eb' ajc'ol d'a yol a c'ab', xchi viñ d'a viñaj Abram chi'.

Ix lajvi chi', a jantac tastac ix yiq'uec' viñaj Abram d'a eb' viñ rey chi', ix yac'an sdiezmoal viñ d'a viñaj Melquisedec chi'. 21 Axo ix yalan viñ sreyal Sodoma d'a viñaj Abram chi' icha tic:

—Añej eb' anima tzac' meltzaj d'ayin, axo masanil tastac, canocab' d'ayach, xchi viñ.

22 Axo ix yalan viñaj Abram chi' icha tic:

—Toxo ix vac' in ti' d'a Jehová, aton Dios Axoñej Nivan Yelc'ochi, jun ix b'oan satchaañ yed' yolyib'añq'uinal tic, 23 to malaj jab'oc tas scan d'ayin, malaj val jab'oc ch'al ma junoc ch'añal xañab' scan d'ayin, yic vach' mañ ol ala' to uuj tzin och b'eyumal. 24 Malaj jab'oc tas ix b'at viq'uec' tic tzin nib'ej scan d'ayin, añej tas ix sva eb' in checab'. Axo eb' ajun ved' tic, aton viñaj Aner, viñaj Escol yed' viñaj Mamre, a eb' viñ tic, schaocab' yic eb' viñ.

15

A strato Dios yed' viñaj Abram

1 Ix lajvi juntzañ chi', ix lolon Jehová d'a viñaj Abram icha d'a vayichal, ix yalan icha tic:

—Ach Abram mañ ach xivoc, a in ol ach in colo', te nivan spac ol vac' d'ayach, xchi d'a viñ.

2-3 Ix tac'vi viñaj Abram icha tic:

—Ach Jehová Vajalil, ¿tas val yopisio jun spac chi' vuuj? Ojtac val to malaj junoc vuninal ix ac'a' yic ata' svac'xican jantac tas ay d'ayin, yuj chi' a junoc in checab' ol chaancan masanil tas ay d'ayin, aton viñaj Eliezer aj Damasco, a viñ sat yaj d'a eb' in checab' smasanil, xchi viñ.

4 Ix yalanxi Jehová d'a viñ:

—Maay, a d'a junoc uninal ol canoc, mañoclaj d'a viñ comon anima chi' ol canoc, xchi d'a viñ.

5 Ix lajvi chi', ix ic'jielta viñ yuj Dios d'a sti' smantiado, ix yalan d'a viñ icha
tic:
—Q'ueañ q'uelan d'a satchaañ. B'isto juntzañ c'anal chi' naic, tato syal a
b'isani. Ichaton chi' ol aj sb'isul eb' iñtilal, xchi d'a viñ. 6 Ix yac'och viñaj
Abram chi' d'a sc'ool tas ix yal Jehová chi', yuj chi' vach' ix can viñ d'a yichañ.
7 Ix yalanxi Jehová icha tic:
—A in ton Jehová in ach viq'uelta d'a choñab' Ur d'a yol yic Caldea yic svac'
jun luum tic d'ayach yic tziquej, xchi d'a viñ.
8 —Palta ach Jehová Vajalil, ¿tas val tz'aj vojtacaneli tato sviquejcan jun
luum tic? xchi viñaj Abram chi'. 9 Ix yalanxi Jehová:
—Ic'cot junoc noc' cob'es vacax d'ayin yed' junoc noc' chiva yed' junoc noc'
ch'ac calnel, oxe' ab'il sq'uinal junjun noc'. Tzic'anpaxcot junoc noc' cuvajte'
yed' junoc noc' paramuch, xchi d'a viñ.
10 Ix yic'cancot juntzañ noc' noc' chi' viñ d'a yichañ Jehová chi', ix lajvi chi'
ix schapojan snañal junjun noc' viñ. Jilip noc' ix can d'a stz'ey jilipxo noc'.
Axo noc' much chi', maj schapojejlaj snañal noc' viñ. 11 Tz'em noc' ostoc d'a
yib'añ noc', axo viñaj Abram chi' spechan noc'. 12 Ayic vanxo sq'uic'b'i, ix te
sat sc'ol viñaj Abram chi' svayi, ix ja jun nivan xivelal d'a yib'añ viñ yuj jun
nivan q'uic'alq'uinal. 13 Ix lajvi chi' ix yalan Jehová d'a viñ:
—Yovalil tzojtaquejeli to a eb' iñtilal, ol b'atcan cajan eb' d'a junocxo ch'oc
choñab'il, ol ochcan eb' checab'oc, chañe' ciento ab'il ol ixtaj eb'. 14 Palta a in
ol vac'och yaelal d'a yib'añ jun choñab' b'aj ayoch eb' checab'oc chi'. Slajvi
chi', ol elta eb' yed' jantac sb'eyumal. 15 Palta a ach tic junc'olal ol aj a chami
ayic ol ach och icham vinaquil. 16 Chañ macañxo iñtilal ix eq'ui, ichato chi' ol
meltzajxicot eb' d'a tic, yujto manto tz'acvoc schucal eb' amorreo d'a tic, xchi
Jehová.
17 Ayic d'ac'valilxo, ix sch'oxan sb'a jun c'ac' culcon sq'uei, b'acaqui sq'ue
stab'il. Tz'ec' d'a scal noc' noc' chapoj yaj chi'. 18 Aton d'a jun ac'val chi' ix
sb'o strato Jehová yed' viñaj Abram chi', ix yalan icha tic:
—A jun luum tic ol vac' d'a eb' iñtilal, schacot lum d'a jun smelemal a' d'a
yic Egipto, masanto d'a a' Éufrates, 19 aton sluum eb' ceneo, eb' cenezeo, eb'
cadmoneo, 20 eb' hitita, eb' ferezeo, eb' refaíta, 21 eb' amorreo, eb' cananeo,
eb' gergeseo yed' eb' jebuseo, xchi d'a viñ.

16

Yaljub'al viñaj Ismael

1 A ix Sarai, yetb'eyum viñaj Abram, max unevilaj ix, palta ay jun ix scriada
ix manb'il yuuj, aton ix Agar, ix aj Egipto. 2 Ix yalan ix Sarai d'a viñ yetb'eyum
chi' icha tic:
—Ina malaj vune' syac' Jehová, yuj chi' tzin tevi d'ayach to tzach vay yed' ix
in criada tic, talaj tz'alji junoc yune' ix yic tz'och vuneoc, xchi ix.
Ix sc'anab'ajan viñaj Abram tas ix yal ix chi'. 3 Slajuñilxo ab'il ayec' eb' d'a
Canaán, ix yac'anoch ix scriada ix chi' d'a yol sc'ab' viñ yetb'eyum chi', yic
tz'och ix schab'iloc yetb'eyum viñ. 4 Ayic ix vay viñaj Abram yed' ix Agar chi',
ix scuchcanoch yune' ix. Axo ix yab'an ix to yed'nacxo yune' ix, ix spaticanel
ix Sarai chi' ix, mañxalaj tz'och ix d'a ix. 5 Ix lajvi chi', ix yalan ix Sarai d'a
viñaj Abram chi' icha tic:
—Uujñej emnaquil tzin yutejcan ix in criada tic. Tic pax ix vac' ix
etb'eyumoc, axo ticnaic yujto ix yab' ix to yed'nacxo yune' ix, tzin spaticanel
ix. Vach' tzoñ sch'olb'itej Jehová, ¿tom a ach ay a mul, mato a in? xchi ix Sarai
chi'. 6 Ix tac'vi viñaj Abram chi' icha tic:

—A ix a criada tic, yol a c'ab' ayoch ix. A ach tza na' tas tzutej ix, xchi viñ d'a ix. Yuj chi' ix och ix Sarai ajc'olal d'a ix masanto ix elta ix. 7 Palta axo Yángel Jehová ix schalaj sb'a yed' ix d'a tz'inan luum d'a slac'anil jun a a' b'aj sb'atcan sb'eal Sur d'a yol yic Egipto. 8 Ix sc'anb'an d'a ix icha tic:

—Ach Agar, scriada ix Sarai, ¿b'ajtil a petoj? ¿b'ajtil tzach b'ati? xchi d'a ix.

—To tzin el d'a ix Sarai, ix in patrona, xchi ix.

9 Ix yalan Yángel Jehová chi' d'a ix icha tic:

—Meltzajañ d'a ix a patrona chi', emnaquil tzutej a b'a d'a ix, xchi d'a ix.

10 Ix yalanpax Yángel Jehová chi':

Ol vic'chaañ sb'isul iñtilal, malaj mach ol yal sb'isani.

11 Ayxo unin ed'nac, yuj chi' ayic ol aljoc jun une' chi', Ismael[16.11] ol ac' sb'iej,
yujto ix yab' Jehová oc' yuj a cusc'olal.

12 Icha noc' noc' te itz'at ol aj jun une' chi', icha junoc noc' caltacte'al b'uru.
Ol yac' oval viñ yed' eb' anima, ol yac'anpax oval eb' anima yed' viñ.
Ol cajnaj viñ b'aj syac' sgana, vach'chom max schalaj sc'ol eb' ayto yuj
sb'a chi' yed'oc, xchi jun ángel chi'.

13 Yujto ix lolon ix Agar chi' yed' Jehová, yuj chi' icha tic ix yac' ix sb'ioc Jehová chi': A Dios Tzin ilani. Ix yalan ix icha tic: Toton val yel ix vil Dios tzin ilani, xchi ix. 14 A a' uc'b'ila' yic Dios Pitzan, Jun Tzin Ilani, icha chi' ix yac' ix sb'ioc jun a' uc'b'ila' chi'. A d'a scal Cades yed' Bered, ata' ay a'. Ix lajvi chi' ix meltzajxi ix b'aj aytaxoneq'ui.

15 Ix alji jun yune' ix Agar yed' viñaj Abram chi'. Ismael ix yac' viñ sb'iej.
16 86 ab'ilxo sq'uinal viñaj Abram chi' ayic ix alji viñaj Ismael chi'.

17

A circuncisión yechel strato Dios

1 Ayic 99 ab'il sq'uinal viñaj Abram ix sch'oxanxi sb'a Jehová d'a viñ, ix yalan icha tic:

—A in ton Dios in, syal vuj masanil, vach'ñej tzutej a b'a d'a vichañ. 2 Ol vac' jun in trato ed'oc, tzijtum iñtilal ol eloc, xchi.

3 Ix lajvi chi' ix em ñojan viñaj Abram chi' d'a sat luum yacb'an van slolon Dios yed' viñ. Ix yalan icha tic:

4 —Aton jun in trato tic ol vac' ed'oc: Ol ach och smam yichamoc tzijtumal nación. 5 Mañxo ol a cuch Abram, palta Abraham xo[17.5] ol a b'iej, yujto ol ach vac'och smam yichamoc tzijtumal nación. 6 Tzijtum ol aj vic'anchaañ sb'isul iñtilal, tzijtum nación ol pitzvoc yuj eb'. A d'a scal iñtilal chi', ay eb' rey ol elta.
7 A jun in trato svac' ed'oc tic yed' masanil eb' iñtilal chi' to a Diosal in, sDiosal in pax eb' iñtilal chi' d'a junelñej. 8 A ticnaic paxyalvum ach d'a lum Canaán tic, palta masanil luum tic ol vac' iquej yed' eb' iñtilal d'a junelñej, sDiosal in pax eb', xchi Jehová.

9 Ix yalanxi Dios d'a viñ:

—A achxo tic, c'anab'ajej jun in trato tic, yovalil sc'anab'ajej pax eb' iñtilal chi' ayic ol b'eyñejb'at tiempo. 10 A jun in trato van in b'oan tic eyed'oc to yovalil tze c'anab'ajej. Masanil eb' vinac unin, ochocab' yechel snivanil eb'.
11 Yuj chi' ic'jocab'el stz'umal sjolom svinaquil eb' e vinac unin. A jun chi' yechel in trato yaj eyed'oc. 12-13 Yucub'ixial yaj junjun vinac unin tz'och jun yechel chi' d'a eb', vach'chom eyuninal ma yuninal eb' e checab'. Yovalil tz'ac'jipaxoch jun yechel chi' d'a eb' e checab', eb' manb'il d'a ch'oc choñab'il.

16.11 **16:11** A Ismael syalelc'ochi, syab' Dios. 17.5 **17:5** A d'a hebreo, a jun b'i scuch Abram, "mamab'il nivan yelc'ochi", icha chi' syalelc'ochi. Axo Abraham, syalelc'ochi "smam tzijtumal nación".

Yovalil tz'och jun yechel chi' d'ayex, max yal yec'b'ati. Icha chi' b'ian, a jun in
trato tic eyed'oc nivan chequel ol aj d'a e nivanil d'a junelñej. 14 Yalñej mach
junoc vinac to malaj jun yechel chi' d'ay, yovalil tzeyiq'uel d'a e cal, yujto max
sc'anab'ajej in trato ix vac' eyed'oc, xchi d'a viñ.
15 Ix yalanxi Dios d'a viñaj Abraham chi' icha tic:
—Ayic ol b'eyb'at tiempo tic, mañxo Sarai-oc ol sb'iej ix etb'eyum, palta
Sara[17.15] ol sb'iej ix. 16 Ol vac' in vach'c'olal d'a yib'añ ix, ol aljoc junoc uninal
yed' ix. Val yel ol vac' in vach'c'olal d'a yib'añ ix. Nunab'il ol aj ix d'a tzijtumal
nación. Tzijtum eb' viñ sreyal choñab' ol elta d'a scal yiñtilal ix chi', xchi.
17 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj Abraham chi', ix em ñojan viñ d'a sat luum,
ix och ijan viñ stzevaji, ix och ijan viñ snaub'tañani: ¿Tom olto aljoc vuninal?
cien ab'ilxo in q'uinal, 90 ab'ilxo sq'uinal ix Sara, ¿tom olto val aljoc yune' ix?
xchi viñ. 18 Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a Dios icha tic:
—Tzin c'an d'ayach, tzoc el val d'a a c'ool tzac' sq'uinal viñaj Ismael tic yic
vach' ol elc'och viñ, xchi viñ.
19 Ix tac'vi Dios chi' d'a viñ icha tic:
—Toxo ix val d'ayach to ol aljoc junoc uninal yed' ix Sara. Isaac[17.19] ol ac'
sb'iej, aton yed' viñ ol vaq'uelc'och jun in trato tic d'a masanil q'uinal yed'
eb' yiñtilal viñ. 20 A pax viñaj Ismael jun, toxo ix vab' tas ix ala', ol vac' in
vach'c'olal d'a yib'añ viñ, yuj chi' tzijtum ol aj yiñtilal viñ. Ol q'uib'chaañ
sb'isul yiñtilal viñ. A d'a scal yiñtilal viñ chi', ol elta lajchavañ eb' nivac yajal.
A yiñtilal viñ chi', nivac nación ol ajoc. 21 Palta a in trato ix vac' ed'oc, ol
vaq'uelc'och yed' viñaj Isaac viñ uninal ol aljoc d'a ix Sara d'a junxo ab'il icha
tiempo tic, xchi Jehová.
22 Ayic ix lajvi slolon Dios yed' viñ, ix paxq'uei. 23 Aton d'a jun c'u chi' ix
schec viñaj Abraham ac'jioch jun yechel chi' d'a viñaj Ismael yed' d'a masanil
eb' viñ schecab' viñ, eb' aljinac d'a yol scuenta viñ yed' masanil eb' viñ
manb'il yuj viñ yed' masanil eb' cajan yed' viñ. Ix ac'jioch yechel eb' smasanil,
icha ix aj yalan Dios d'a viñ. 24-25 A viñaj Abraham chi', 99 ab'il sq'uinal viñ,
axo viñaj Ismael 13 ab'il sq'uinal viñ ayic ix ac'jioch jun yechel chi' d'a eb' viñ.
26 A d'a jun c'u chi' ix ac'jioch jun yechel chi' d'a eb' viñ schavañil 27 yed' d'a
masanil eb' viñ ayec' yed' viñaj Abraham chi', eb' schecab' viñ aljinac d'a yol
scuenta yed' eb' manb'il yuj viñ d'a juntzañxo ch'oc choñab'il.

18

Ix yac' sti' Dios‘R’yac'an jun yuninal viñaj Abraham

1 Ix lajvi chi' ix sch'oxanxi sb'a Jehová d'a viñaj Abraham d'a slac'anil
juntzañ te' ji d'a yol yic viñaj Mamre. Chimc'ualil am val c'ojanelta viñ d'a
sti' smantiado. 2 Axo ix yilan viñ, liñjab' ec' oxvañ vinac d'a yichañb'at viñ.
Ayic ix yilan eb' chi' viñ, ix b'at lemnaj viñ schacot eb', ix emc'och ñojnaj viñ
d'a sat lum d'a yichañ eb'. 3 Ix yalan viñ icha tic:
—Ach mamin, tato vach' in tzila', tzin tevi d'ayach to mañ b'eñejoc tzex
eq'ui. 4 Tañvejec, b'at vala' yic tz'ic'chajcot jab'oc a a' yic tze b'iquel eyoc,
tzeyic'an eyip d'a yich te te' tic. 5 Yacb'an ayex ec' d'a in tz'ey tic, tzin b'at
vic'cot jab'oc tas ol e va, yic vach' tz'och eyip, ichato chi' ol ex b'atxoc, xchi
viñ d'a eb'.
—Ixic an, xchi eb' d'a viñ.
6 Ix ochb'at lemnaj viñ d'a yol smantiado. Ix yalan viñ d'a ix Sara icha tic:
—Lem, ic'cot junoc coxtal ixim harina te vach', tza b'oan jantacoc pan staji
d'a cal tzac'ac', xchi viñ d'a ix.

17.15 **17:15** Sara syalelc'ochi yisil rey. 17.19 **17:19** A Isaac syalelc'ochi “tzeej”.

7 Ix b'at lemnaj viñ b'aj ay noc' svacax, ix b'at yic'ancot jun noc' quelem
vacax viñ te vach', ix yac'an noc' viñ d'a jun viñ schecab' yic sb'o noc' viñ d'a
elañchamel yic schichaj noc'. 8 Ix yic'ancot mantequilla viñ yed' lech yed' noc'
chib'ej ix b'ochaj chi', ix yic'anb'at viñ d'a yichañ eb' yic sva eb'. Yacb'an van
sva eb' chi', ix och tec'tec' viñ d'a stz'ey eb' d'a yich te te' chi'.
9 Ix sc'anb'an eb' d'a viñ icha tic:
—¿B'ajtil ayec' ix Sara ix etb'eyum? xchi eb'.
—Ayoch ix d'a yol co mantiado tic, xchi viñ d'a eb'.
10 Ix yalan junoc eb' icha tic:
—Yab' icha tic junab', svac'anxi a paxyal, ata' ol aljoc junoc yune' ix
etb'eyum tic, vinac unin, xchi d'a viñ.
Yacb'an a ix Sara chi' van smaclan yab' ix tas syala', ayec' ix d'a sti'
smantiado eb' d'a spatic viñaj Abraham chi'. 11 A viñaj Abraham yed' ix Sara
chi' te ichamtac animaxo eb'. A ix Sara chi' pecatax mañxalaj yechel unin syil
ix, 12 yuj chi' toñej ix tzevaj ix d'a yol sc'ool. Ayic ix yab'an ix yalji jun chi', ix
snaan ix icha tic: ¿Tasto val ol aj in nib'anoch jun tic, ina te chichim inxo, te
ichamxo pax viñ vetb'eyum? xchi ix.
13 Yuj chi' ix yalan Jehová d'a viñ icha tic:
—¿Tas yuj toñej stzevaj ix etb'eyum chi'? ¿Tzam sna' ix yujto chichimxo ix
maxtzac yal yalji junoc yune' ix? 14 ¿Tom ay tas ajaltac d'ayin tze na'a? Yab'
icha tic junab', tzin jax junelxo, svac'anxi a paxyal. Ata' ol aljoc jun yune' ix
Sara chi', vinac unin, xchi Jehová.
15 Ayic ix yab'an jun chi' ix Sara chi', ix te xiv ix, ix yalan ix icha tic:
—Malaj in tzin tzevaji, xchi ix.
Axo ix tac'vi Jehová d'a ix icha tic:
—Vojtac to ix ach tzevaji, xchi.

Ix tevi viñaj Abraham yuj choñab' Sodoma

16 Ix lajvi chi' ix b'at eb' oxvañ chi' d'a sb'eal Sodoma. Ix b'at viñaj Abraham
yed' eb' yic stac'lancan sb'a eb' yed' viñ. 17 Ix yalan Jehová icha tic: Max yal-
laj in c'ub'anel d'a viñaj Abraham tic tas toxo ol in c'ulej. 18 Ina to a viñ ol
och smam yichamoc jun nivan nación te tec'an ol ajoc. Toxo ix vac' in ti' to
yuj viñ ol scha' in vach'c'olal masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic. 19 A in
ix in siq'uelta viñ, yic vach' syalel in checnab'il viñ d'a masanil yuninal yed'
eb' cajan yed'oc, yic vach' sc'anab'ajej eb' sb'eyb'alan masanil tas vach' yed'
tojolal, yic vach' svaq'uelc'och jantac in lolonel ix val d'a viñ, xchi Jehová.
20 Yuj chi' ix yalan d'a viñaj Abraham chi' icha tic:
—Masanil anima ay d'a Sodoma yed' d'a Gomorra, yalxoñej b'aj te chuc yel
specal eb', axoñej val chucal sc'ulej eb'. 21 A ticnaic, tic tzin b'at vila', tato yel
axoñej chucal chi' sc'ulej eb' icha tz'aj yalchaj chi' d'ayin yic ol vojtaquejeli
tas yaji, xchi Jehová chi'.
22 Ay chavañ eb' b'eñej ix b'atcan d'a Sodoma, axo viñaj Abraham chi' ix
loloncan viñ yed' Jehová. 23 Ix snitzanb'at jab'xo sb'a viñ d'a stz'ey Jehová
chi', ix sc'anb'an viñ icha tic: ¿Tom ol a satel eb' anima malaj smul yed' eb' ay
smul? 24 Q'uinaloc ay 50-oc eb' vach' d'a jun choñab' chi', ¿tom ol a satel eb'?
¿tom mañ ol ac' nivanc'olal yuj eb' 50 malaj smul chi'? 25 Mañ ol yal utan icha
chi'. Tato tza satel eb' malaj smul yed' eb' ay smul chi', ichato lajan smul eb'
smasanil syal chi'. Mañ utej icha chi'. A ach tic Juez ach d'a yolyib'añq'uinal
tic, ¿tocval ol a c'ulej junoc tas mañ tojoloc? xchi viñ d'ay.
26 Ix tac'vi Jehová d'a viñ icha tic:
—Tato ay 50-oc eb' vach' d'a choñab' Sodoma chi', yuj eb' svac' nivanc'olal
masanil eb' cajan d'a jun choñab' chi', xchi.

27 Ix yalanxi viñaj Abraham chi' icha tic:
—Ac' nivanc'olal d'ayin ach Vajalil yuj tas sval tic d'ayach, yujto a in tic, anima inñej. 28 Q'uinaloc ayxoñej ovañoc max tz'acvi 50 anima vach', ¿tom yujxoñej ovañ chi', tza satel jun choñab' chi' smasanil? xchi viñ.
Ix tac'vixi Jehová icha tic:
—Tato ay 45-oc eb' vach', max in satel-laj jun choñab' chi', xchi.
29 Ix yalanxi viñaj Abraham chi' icha tic:
—Q'uinaloc añej 40-oc eb' vach', xchi viñ.
—Yuj eb' 40 chi', mañ ol in satel-laj jun choñab' chi', xchi Jehová.
30 Ix yalanxi viñaj Abraham chi' icha tic:
—Ach Vajalil tzin tevi d'ayach, mocab' cot oval svalan d'ayach. Q'uinaloc añej 30-oc eb' vach' tz'ilchaj uuj, xchi viñ.
Ix tac'vixi Jehová chi' icha tic:
—A yuj eb' 30 chi', ol vac' nivanc'olal jun choñab' chi', xchi.
31 Axo viñaj Abraham chi' ix ochñej ijan viñ yalani:
—Mamin Vajalil, tzin tevi val d'ayach, ¿tas tzutej ta axoñej 20-oc eb' vach'? xchi viñ.
Ix tac'vixi Jehová chi' icha tic:
—A yuj eb' 20 chi', mañ ol in satel-laj jun choñab' chi', xchi.
32 Ix yalanxi viñaj Abraham chi':
—Ac'val nivanc'olal d'ayin ach Vajalil, mocab' cot oval d'ayin, axoñej junel tic tzin tevi d'ayach, mañxa tas ol vala': ¿Tas tzutej, q'uinaloc tato axoñej lajuñvañoc eb' vach' sb'eyb'al tz'ilchaj uuj? xchi viñ.
Ix yalanxi Jehová chi' icha tic:
—Q'uinaloc ay lajuñvañoc eb' vach' sb'eyb'al, mañ ol in satel-laj jun choñab' chi', xchi.
33 Axo ix lajvi slolon eb' chi', ix b'at Jehová, ix smeltzajcan viñaj Abraham chi' d'a smantiado.

19

Ix satel Sodoma yed' Gomorra yuj Dios

1 Ayic vanxo sq'uic'b'i ix c'och chavañ eb' ángel chi' d'a choñab' Sodoma. A viñaj Lot c'ojanec' viñ d'a spuertail choñab' chi'. Ix yilan viñ to van sja eb', ix q'ue vaan viñ b'at schacot eb'. Ix em ñojnaj viñ d'a yichañ eb'. 2 Ix yalan viñ:
—Ex mamin, tzin tevi d'ayex, coyec ved' d'a in pat. Ay a a' b'aj ol e b'iquel eyoc, ay pax b'aj vach' ol ex can d'a jun ac'val tic, axo q'uic'an spet ex b'ati, xchi viñ d'a eb'.
Ix tac'vi eb' icha tic:
—Yuj val dios d'ayach, palta a oñ tic ol oñ can d'a calle tic, a tic ol oñ vayoc, xchi eb'.
3 Palta ix och val tean viñaj Lot chi' d'a eb', masanto ix b'at eb' d'a spat viñ chi'. Axo ix c'och eb', ix sb'oan ixim pan viñ malaj yich sva eb', ix va eb' sic'lab'il.
4 Ayic mantzac vay eb', ix c'och masanil eb' viñ vinac cajan chi' ta', ix oymaj eb' viñ d'a spatictac spat viñaj Lot chi'. 5 Ix och ijan eb' viñ yavajoch d'a viñaj Lot chi', ix yalan eb' viñ icha tic:
—¿B'ajtil ayec' juntzañ eb' viñ vinac ix jacan d'a a pat tic d'a jun ac'val tic? Iq'uelta eb' viñ d'ayoñ yic squixtej eb', xchi eb' viñ.
6 Ayic ix yab'an juntzañ lolonel viñaj Lot chi', ix elta viñ yil eb' viñ. Vach' ix yutej viñ smacancanelta te' puerta chi' d'a spatic. 7 Ix yalan viñ:
—Ex vetanimail, tzin tevi d'ayex to mañ e c'ulej jun chucal chi'. 8 Ay chavañ eb' ix visil cob'estac, mantalaj vinac tz'ec' d'a spatic eb' ix, syal vic'anelta eb'

ix d'ayex yic tze c'ulej icha e gana chi' yed' eb' ix. Palta a yed' eb' viñ tic, max yal-laj, yujto toñej ix jacan eb' viñ d'a in pat tic, xchi viñ d'a eb' viñ.

9 Ix yalan eb' viñ:

—Mañ ac'och a b'a, elañ d'a quichañ. A ach tic ch'oc choñab'il ach, ¿tom a ach ijan tzala'? A ticnaic ec'b'al ol ach quixtej d'a yichañ eb' viñ, xchi eb' viñ.

Ix och ijan eb' viñ yecanel viñaj Lot chi' yic sc'och eb' viñ d'a te' puerta chi', yic smac'anpoj te' eb' snaani. 10 Palta a chavañ eb' ángel chi', ix yaq'uelta sc'ab' eb' yic tz'ic'jioch viñaj Lot chi' yuj eb' d'a yol pat chi', ix smacanelta te' puerta chi' eb'. 11 Ix yac'an q'uic'yatax eb' anima ayec' d'a patic pat chi' eb', eb' icham vinac yed' eb' quelemtac, ix te c'unb'i eb' sayanec' sti' te' pat chi'. 12 Ix lajvi chi', ix yalan eb' chavañ chi' d'a viñaj Lot:

—Tato ayto eb' ay uj a b'a yed'oc d'a tic, eb' viñ uninal, eb' ix isil, eb' a ñi', ma eb' a c'ab'oc, iq'uel eb' d'a tic. 13 Yujto ol co satel jun choñab' tic. Yujto ix te' q'uec'och schucal eb' d'a yichañ Jehová, yuj chi' oñ scheccoti yic tzul co satel juntzañ anima tic, xchi eb' ángel chi'.

14 Yuj chi', ix b'at viñaj Lot chi' yal d'a eb' viñ d'iñan yic'lan sb'a yed' eb' ix yisil chi', ix yalan viñ:

—Pilec eyip, coñ elec, yujto a jun choñab' tic ol satel yuj Jehová, xchi viñ d'a eb'.

Palta maj schalaj yab' eb' tas ix yal viñaj Lot chi'. Toñej spuchan viñ snaan eb'. 15 Palta axo yic vanxo sacb'i, ix yalan eb' ángel chi' d'a viñaj Lot chi':

—Pil ip tato max yal a c'ol tzach satel yed' jun choñab' tic. Ic'b'at ix etb'eyum tic yed' eb' ix isil tic schavañil, xchi eb' d'a viñ.

16 Palta a viñaj Lot chi', max spil-laj yip viñ yeli. Yuj chi' a eb' ángel chi' ix quetzan sc'ab' eb' schañvañil, yic tz'ic'jiel eb', yujto tz'oc' sc'ol Jehová d'a eb'. Icha chi' ix aj yic'jiel viñaj Lot yed' ix yetb'eyum yed' eb' ix yisil d'a yol choñab' chi'. 17 Ayic toxo ix el eb' d'a stiel choñab' chi', ix yalan junoc eb' ángel chi' d'a eb':

—Yelc'olal tzex b'ati, mañ ex meltzajcot q'uelan d'a e patic. Mañ ex och vaan e b'ey d'a jun ac'lic tic, q'ueañec d'a jolomtac vitz, tato max yal e c'ol tzex sateli, xchi d'a eb'.

18 Ix tac'vi viñaj Lot chi':

—Maay mamin, yuj val dios d'ayex. 19 Te nivanxo e vach'c'olal ix e ch'ox d'ayin, ina ix in eyiq'uelta yic max in chami. Palta max yal-laj in b'atcan d'a jolomtac vitz chi', tecan tzin yamchajc'och yuj jun yaelal chi', tzin chami. 20 A d'a slac'anil tic ay jun yune' choñab', tzam yal in b'atcan d'ay. ¿Tom max yala' tzin e chab'at ta' yic tzin col in b'a? Val yel yuneñej jun choñab' chi', xchi viñaj Lot chi'.

21 Ix yalan jun ángel chi':

—Toxo ix vab'i, yic'ocab' icha tzal chi'. Mañ ol in satel jun choñab' ix al chi'. 22 Elañchamel e b'ati, yujto malaj tas syal in b'oani ta maxto ex c'och ta', xchi jun ángel chi'.

Yuj chi' Zoar19.22 ix sb'iejcan jun choñab' chi'.

23 Ayic van sjavi c'u ix c'och viñaj Lot chi' d'a jun choñab' chi'. 24 Ix lajvi chi' ix yac'ancot c'ac' Jehová yed' azufre d'a satchaañ d'a yib'añ choñab' Sodoma yed' Gomorra chi'. 25 Ix satel juntzañ choñab' chi' yed' masanil eb' cajan d'ay yed' masanil jun nivan ac'lic chi' yed' tas sq'uib' d'ay. 26 A ix yetb'eyum viñaj Lot chi', najat tzac'anto scot ix, ix meltzajxicanb'at q'uelan ix d'a spatic. Ata' ix ochcan ix atz'amil.

27 Axo d'a yevial slolon viñaj Abraham yed' Jehová, d'a q'uiñib'alil, ix b'at viñ b'aj lolon eb' chi'. 28 Axo ix yilan viñ to a Sodoma yed' Gomorra yed'

19.22 **19:22** A Zoar syalelc'ochi "Yuneñej".

masanil jun ac'lic chi', b'acaquixoñej sq'ue stab'il icha sq'ue stab'il junoc nivan horno. 29 Ayic ix satjiel juntzañ choñab' chi' yuj Dios d'a jun nivan ac'lic b'aj ix ec' cajan viñaj Lot chi', ix snaancot Dios tas ix sc'an viñaj Abraham, yuj chi' ix colchaj viñaj Lot chi' d'a scal jun nivan yaelal chi'.

A yiñtilal eb' moabita yed' eb' amonita

30 Ix lajvi chi', ix xiv viñaj Lot scajnaj d'a choñab' Zoar chi', yuj chi' ix q'uecan viñ d'a jolomtac vitz yed' eb' ix yisil schavañil, ix cajnaj eb' d'a yol jun q'uen ñaq'ueen. 31 Ay jun c'ual ix yal ix b'ab'el ix d'a ix snulej:

—A viñ co mam tic, te ichamxo viñ, malaj junoc vinac d'a jun lugar tic syal quic'lan co b'a yed'oc icha sb'eyb'al eb' anima. 32 Yuj chi' cac' yuc' añ viñ co mam tic, yic ol oñ vay yed' viñ, yic vach' ol can yiñtilal viñ qued'oc, xchi ix.

33 A d'a jun ac'val chi', ix yac' añ eb' ix yuc' viñ, ix q'ue añ d'a sjolom viñ. Yuj chi' a ix b'ab'el ix, ix vay yed' viñ. Maj yab' viñ janic' ix vay ix yed'oc, maj yab'pax viñ janic' ix q'uexvan ix d'a stz'ey. 34 Axo d'a junxo c'u ix yalan ix b'ab'el chi' d'a ix snulej chi':

—A q'uiq'ui d'ac'val ix in vay yed' viñ co mam tic, axo ticnaic cac'xi añ yuc' viñ yic vach' tzach vay yed' viñ yic ol can yiñtilal viñ qued' co chavañil, xchi ix. 35 Yuj chi' d'a jun ac'val chi', ix yac'anxi añ eb' ix yuc' viñ smam chi', axo ix schab'il chi' ix vay yed' viñ. Palta a viñaj Lot chi', maj yab' viñ janic' ix vay ix yed'oc, maj yab'pax viñ janic' ix q'uexvan ix. 36 Icha chi' ix aj yochcan eb' ix yisil viñ chi' schavañil yab'ixal yuuj. 37 A ix b'ab'el, ix alji yune' ix, Moab ix yac' ix sb'iej, aton viñ aycan yiñtilal eb' moabita ticnaic. 38 Ix aljipax yune' ix schab'il chi', Ben-ammi, ix yac' ix sb'iej, aton viñ aycan yiñtilal eb' amonita ticnaic.

20

A viñaj Abraham yed' viñaj Abimelec

1 Ix el viñaj Abraham chi' d'a yol yic viñaj Mamre, ix b'atcan cajan viñ d'a yol yic Neguev d'a jun choñab' scuch Gerar. A d'a scal Cades yed' Shur, ata' ay Gerar chi'. 2 Ayic ayec' viñ ta', ix yal viñ to mañ yetb'eyumoc ix Sara viñ, yanab' ix viñ yalani. A viñaj Abimelec sreyal Gerar chi', ix schec viñ ic'chajcot ix Sara chi' yic tz'och ix yetb'eyumoc yalani. 3 Ay jun ac'val, ix lolon Dios d'a viñ rey chi' d'a svayich icha tic: Ol ach chamoc, yujto a ix ix, ix ic'cot etb'eyumoc alani, ay yetb'eyum ix, xchi d'a viñ.

4 Palta manto vaylaj viñ yed' ix Sara chi', yuj chi' ix yalan viñ: Mamin, malaj in mul, ¿tom tzin a satel yed' in choñab' tic? 5 Yujto a viñaj Abraham chi' ix alan d'ayin to yanab' ix viñ. Ix yalanpax ix d'ayin: In nulej viñ, xchi ix. A in tic ix in c'ulej d'a smasanil in c'ool, mañoc chucal naan vuuj, xchi viñ rey chi'.

6 Ix tac'vi Dios d'a viñ: Vojtac to ix a c'ulej jun tic d'a stojolal, yuj chi' maj in cha a yam ix, yic vach' max och a mul d'ayin. 7 A ticnaic, ac' meltzaj ix d'a viñ yetb'eyum chi', yujto in checab' yaj viñ. Syal slesalvi viñ uuj yic max ach chami. Palta tato max ac' meltzaj ix jun, val yel ol ach chamoc, ol champax jantac eb' cajan ed'oc, xchi Dios d'a viñ.

8 Axo ix q'uiñib'i, ix q'ue vaan viñ rey chi', ix yavtancot masanil eb' schecab' viñ, ix yalan viñ d'a eb' tas ix svayichej chi'. Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix te xiv eb'. 9 Ix lajvi chi' ix schecan viñ rey chi' avtaj viñaj Abraham chi', ix yalan viñ:

—¿Tas yuj icha tic ix in utej? ¿Tas in mul d'ayach, yuj chi' ijan tzic'cot jun nivan mul tic d'a vib'añ yed' d'a yib'añ jantac eb' in choñab' tic? Mañ vach'oc ix in utej. 10 ¿Tas ix a na' yuj chi' icha tic ix a c'ulej? xchi viñ rey chi'.

11 Ix tac'vi viñaj Abraham chi' d'a viñ:

—A in naani to a d'a jun lugar tic malaj mach xiv d'a Dios. Q'uinaloc ay mach tzin mac'ancham yuj ix vetb'eyum tic in naani. 12 Val yel vanab' ix, yisil ix viñ in mam, palta ch'oc snun ix, yuj chi' ix yal vic'lan in b'a yed' ix. 13 Ayic ix yalan Dios to tzin el d'a spat viñ in mam, ix in c'anan pavor d'a ix to sch'ox svach'c'olal ix d'ayin, yuj chi' yalñej b'aj tzoñ eq'ui, syal ix to vanab' ix, xchi viñaj Abraham chi'.

14 Ix yac'anxi meltzaj ix Sara chi' viñ d'a viñaj Abraham chi'. Ix ac'jipax noc' calnel, noc' vacax, eb' viñ checab' yed' eb' ix checab' d'a viñ yuj viñ rey chi'. 15 Ix yalanxi viñ rey chi' d'a viñ:

—Ina in macb'en tic, syal a sic'lani b'ajtil syal a cajnaji, xchi viñ rey chi' d'a viñ.

16 Ix yalanpax viñ rey chi' d'a ix Sara:

—Ix vac' mil siclo q'uen plata d'a viñ a nulej tic, yic tz'och spacoc d'ayach, yic sco ch'oxaneli to malaj a mul ix ochi, yic vach' malaj mach syal yalan chucal d'a a patic, xchi viñ d'a ix.

17 Ix lajvi chi' ix lesalvi viñaj Abraham chi' d'a Dios yuj viñaj Abimelec chi'. Yuj chi' ix yic'xiel scatab' Dios chi' d'a yib'añ viñ yed' ix yetb'eyum yed' eb' ix schecab' viñ, yic tz'aljixi yune' eb' ix. 18 Yujto yujñej ix Sara chi', mañxa junoc eb' ix ayec' d'a spat viñaj Abimelec chi' ixto unevi junoc tiempoal yuj Jehová.

21

Yaljub'al viñaj Isaac

1 Icha ix aj yalan Jehová Dios d'a ix Sara to ol aljoc junoc yune' ix, icha chi' ix aj yelc'ochi. 2 Ix scuchoch yune' ix, ix alji ayic te icham vinacxo viñaj Abraham chi'. Ix alji jun svinac unin ix, icha val stiempoal alb'ilcan yuj Dios. 3 Isaac ix sb'iej yuj viñaj Abraham chi'. 4 Yucub'ixial yalji viñ unin chi', ix ac'jioch yechel strato Dios d'a snivanil viñ yuj viñaj Abraham chi' icha yaj yalan Dios d'a viñ. 5 Cien ab'ilxo sq'uinal viñaj Abraham chi' ayic ix alji viñaj Isaac. 6 Ix yalan ix Sara icha tic: Ix in yac' tzevaj co Mam Dios. Masanil eb' tz'ab'ani to ay vune', ol tzevajpax eb' ved'oc. 7 ¿Toc ay eb' anima ix alan d'a viñaj Abraham, tato olto vac' chunoc unin? Palta ixto alji vune' yed' viñ vach'chom icham vinacxo viñ, xchi ix Sara chi'.

Ix pechjielta ix Agar yed' viñaj Ismael

8 Ix q'uib' viñaj Isaac, ix el viñ d'a yim, yuj chi' ix yac'och jun nivan q'uiñ viñaj Abraham chi'. 9 Axo ix yilan ix Sara to a jun yuninal viñaj Abraham yed' ix Agar, ix aj Egipto, sb'uchvaj d'a viñaj Isaac chi'. 10 Yuj chi' ix ac'ji sc'ol viñaj Abraham yuj ix Sara chi', ix yalan ix: Pechb'at ix criada tic yed' viñ yune' tic, yujto malaj in gana ol yic' yic viñ d'a tastac ol ac'can d'a viñ vune' aj Isaac tic, xchi ix.

11 A jun lolonel tic te ya ix och d'a viñaj Abraham chi', yujto yuninal pax viñaj Ismael chi' viñ. 12 Axo Dios ix alan d'a viñ: Mañ ach cus yuj viñ unin tic yed' pax ix a criada tic. C'anab'ajejñej tas syal ix Sara chi', yujto a d'a viñaj Isaac tic ol b'eyñejb'at jantac iñtilal, icha ix aj valan d'ayach. 13 A pax viñ yune' ix criada chi' jun, a in ol in b'o jun nivan nación d'a yiñtilal viñ yujto uninal pax viñ, xchi Dios.

14 Axo d'a junxo c'u te ac'valto, ix yic'ancot vael viñaj Abraham chi' yed' jun noc' tz'uum yed'tal a' b'ud'an, ix yac'an viñ scuch ix Agar chi', ix ac'jipax viñ yune' ix d'a yol sc'ab', ix tac'ajb'at eb' yuj viñ. Ix b'at ix, ix satb'eyec' ix d'a jun tz'inan luum d'a yol yic Beerseba. 15 Ayic ix lajvi a a' d'a yol noc' tz'um chi', ix yactancan viñ yune' ix chi' d'a yich jun te' yune' te'. 16 Najattac ix b'at ix,

ix em c'ojan ix, yic vach' max yil ix scham viñ yune' chi' snaani. Ayic ix em
c'ojan ix chi', ix q'ue sjaj viñ yoq'ui.
17 Ix yab'an Dios yoc' viñ, ato d'a satchaañ ix lolonemta ángel Dios d'a
ix Agar chi', ix yalani: Ach Agar, ¿tas tzach ic'ani? Mañ ach xivoc, a Dios
toxo ix ab'an yel yav viñ une' chi' yoc' b'aj ix actejcan chi'. 18 Ixic b'at il viñ,
tzic'anq'ue van viñ, tza montan viñ, yujto a yed' yiñtilal viñ ol in b'o jun nivan
nación, xchi.
19 Axo Dios ix ac'an yil jun sjaj a a' ix Agar chi', ix b'at ix, ix yac'an b'ud'joc
noc' tz'uum chi' ix d'a a', ix yac'an a' ix yuc' viñ yune' chi'. 20-21 A Dios ix och
yed' viñaj Ismael chi', ix q'uib' viñ. Ix canñej viñ d'a jun tz'inan lum d'a yol
yic Parán. Te julum noc' ix aj viñ. Axo ix snun viñ ix sayan jun ix aj Egipto
yic'a'.

A strato viñaj Abraham yed' viñaj Abimelec

22 A d'a jun tiempoal chi', ix javi viñaj Abimelec d'a viñaj Abraham, ajun
viñaj Ficol yajal yaj d'a eb' soldado yed' viñ. Ix yalan viñaj Abimelec d'a viñaj
Abraham chi' icha tic:
—Ix quila' to a Dios ayñejoch ed'oc d'a masanil tas tza c'ulej. 23 Yuj chi' ac' a
ti' d'ayin d'a yichañ Dios d'a jun lugar tic, to mañ ol ac' chucal d'ayin, d'a eb'
vuninal yed' pax d'a eb' viñtilal. Tzac'an a ti' to vach'ñej ol utej a b'a d'ayin,
icha ix vutej in b'a d'ayach. Icha pax chi' ol utej a b'a d'a eb' anima cajan d'a
jun choñab' b'aj janac ach cajan tic, xchi viñ.
24 Ix tac'vi viñaj Abraham chi':
—Svac' in ti'.
25 Palta ay jun a' uc'b'ila' in chec joychajnac ix yiq'uec' eb' viñ a checab', xchi
viñ d'a viñ. 26 Ix tac'vixi viñaj Abimelec chi':
—Val yel mañ vojtacoc tas yaj jun chi', malaj tas tzal d'ayin, ato ticnaic
svab'i. Mach am ix c'ulan jun chi', xchi viñ.
27 Yuj chi' ix yic'ancot noc' calnel viñaj Abraham chi' yed' noc' vacax, ix
yac'an noc' viñ d'a viñaj Abimelec chi'. A d'a jun c'u chi' ix sb'ocan jun strato
eb' chi' schavañil. 28 A viñaj Abraham chi' ix yiq'uelta ucvañ noc' cob'estac
calnel viñ d'a scal noc' scalnel. 29 Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Abimelec chi':
—¿Tas yuj tziq'uelta noc' calnel chi'? xchi viñ.
30 Ix yalan viñaj Abraham chi' icha tic:
—Cha noc' d'ayin, a noc' sch'oxani to a in in joynac jun a' uc'b'ila' tic, xchi
viñ.
31 Yuj chi' Beerseba21.31 ix sb'iejcan jun lugar chi', yujto ata' ix yac'can sti'
eb' d'ay junjun.
32 Icha chi' ix aj sb'oancan jun strato eb' d'a Beerseba chi'. Ix lajvi chi'
ix meltzaj viñaj Abimelec yed' viñaj Ficol d'a schoñab', aton schoñab' eb'
filisteo. 33 A d'a Beerseba chi', ix yavej jun te te' viñaj Abraham scuch
tamarisco. A d'a Beerseba chi' ix yal sb'a viñ d'a Jehová, aton Dios ayñejec'
d'a junelñej. 34 Najtil ec'nac viñ d'a smacb'en eb' filisteo chi'.

22

Ix ac'ji proval viñaj Abraham yuj Dios

1 Ix lajvi yec' jun tiempoal, ix ac'ji proval viñaj Abraham yuj Dios, ix avtaj
viñ, ix tac'vi viñ icha tic:
—Ina vajec' tic Mamin, xchi viñ.
2 Ix yalan Dios d'a viñ icha tic:

21.31 **21:31** Beerseba syalelc'ochi “uc'b'ila' b'aj ix yac' sti'” mato “uc'b'ila' yic ucvañ noc' noc'”.

—Ic'b'at viñaj Isaac jun pitañ uninal te xajan uuj, tzach b'at d'a lum Moriah. Ayic tzach c'och d'a sjolom lum tzalan ol in ch'ox d'ayach, ata' ol a ñustz'a viñ silab'il d'ayin, xchi Dios.

3 Axo d'a junxo c'u, te ac'valto ix q'ue vaan viñaj Abraham chi'. Ix yac'anoch stz'um noc' sb'uru viñ, ix xican te' sc'atzitzal jun silab' chi' viñ. Ix yic'anb'at viñaj Isaac yuninal yed' chavañ eb' schecab', ix b'at viñ yed' eb' d'a jun lugar ix yal Dios chi'. 4 Axo d'a schab'jial, najatto ix yilb'at lum tzalan chi' viñ. 5 Ix yalan viñ d'a eb' schecab' chi':

—Canañec d'a tic yed' noc' b'uru tic, a inxo yed' viñ vuninal tic, ol oñ b'at d'a chi', yic scaq'uem co b'a d'a co Mam Dios. Slajvi chi', ol oñ jax d'ayex, xchi viñ d'a eb'.

6 Ix lajvi chi' ix yac'an te' c'atzitz chi' viñ scuch viñaj Isaac chi', ix yic'anb'at scuchilub' viñ yed' sc'ac', ix b'at eb' schavañil. 7 Quenanto val sb'at eb', ix yalan viñaj Isaac chi' d'a viñ smam chi' icha tic:

—Mamin, xchi viñ.

—¿Tas xchi vuninal? xchi viñaj Abraham chi'.

—Ina qued'nac co c'atzitz yed' co c'ac', ¿b'aj ay pax noc' calnel ol och silab'il chi'? xchi viñ.

8 —Ach vuninal, a Dios ol ac'an noc', xchi viñ.

Ix b'eyñejb'at eb'. 9 Axo ix c'och eb' b'aj ix yal Dios chi', ix sb'oan jun altar viñaj Abraham chi', ix sb'oanq'ue te' c'atzitz chi' viñ d'a yib'añ. Ix lajvi chi' ix tzuyan viñ yuninal viñ chi', ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ te' c'atzitz chi'. 10 Ix yic'ancot q'uen cuchilub' chi' viñ yic smilancham yuninal viñ chi' silab'il. 11 Axo yángel Jehová ix avajemta d'a satchaañ icha tic:

—Abraham, Abraham, xchi.

—¿Tas xchi Mamin? xchi viñ.

12 Ix yalan jun ángel chi':

—Mañ ac'och a c'ab' a milancham viñ uninal chi'. Ix vojtaquejeli to ay velc'och d'a yol a sat, yujto maj a tenec' ac'an jun pitañ uninal chi' d'ayin, xchi yángel Jehová chi'.

13 Ix b'at q'uelnaj viñaj Abraham chi' d'a spatic, ix yilan viñ ayec' jun noc' ch'ac calnel sud'ancan sch'ac d'a scal jun te' q'uiix. Ix b'at lemnaj viñ yic'cot noc', ix sñusan noc' viñ silab'il sq'uexuloc viñ yuninal chi'. 14 Ix yac'ancan sb'i jun lugar chi' viñ: A Jehová tz'ac'an tas tz'och cuuj. Yuj chi' syalñej eb' anima icha tic: A d'a lum vitz a Jehová tz'ac'an tas tz'och cuuj, xchi eb'.

15 Ix yalanxiemta yángel Jehová chi' d'a viñ:

16 —A in ton Jehová in svala': Yujto ix a c'anab'ajej a c'ulan jun tic, maj a tenec' ac'an jun pitañ uninal d'ayin, yuj chi' svac' in ti', 17 d'a val yel ol vac' in vach'c'olal d'a ib'añ. Ol vac' q'uib' sb'isul iñtilal, icha q'uen c'anal d'a satchaañ, ma icha pax yarenail sti' a' mar. Añejtona' pax eb' iñtilal ol yac' ganar eb' ayoch ajc'olal d'a eb'. 18 Yujto ix a c'anab'ajej tas ix vala', yuj chi' masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic ol scha in vach'c'olal yuj eb' iñtilal, xchi d'a viñ.

19 Ix lajvi chi', ix meltzajxi viñaj Abraham chi' yed' viñ yuninal b'aj aycan chavañ eb' schecab', junxoñej ix aj smeltzaj eb' d'a Beerseba chi', ata' ix cajnajcan eb'.

Eb' yiñtilal viñaj Nacor

20 Ayic ix ec' jun tiempo, ix yab'an specal viñaj Abraham chi' to ayxo yuninal viñ yuc'tac viñ, aton viñaj Nacor yed' ix Milca. 21 A viñ sb'ab'el unin eb', Uz sb'i viñ. A viñ schab'il Buz sb'i viñ, axo viñ yoxil Kemuel sb'i viñ, aton viñ smam yichamcan eb' Aram. 22 Ix aljipax viñaj Quesed, viñaj Hazo, viñaj

Pildas, viñaj Jidlaf yed' viñaj Betuel. 23 Aton vajxacvañ eb' viñ tic yune' ix
Milca yed' viñaj Nacor chi'. A viñaj Betuel chi', aton viñ smam ix Rebeca.
24 Ay juntzañxo eb' yuninal viñaj Nacor yed' junxo ix yetb'eyum scuch
Reúma, aton viñaj Teba, viñaj Gaham, viñaj Tahas yed' viñaj Maaca.

23

A schamel ix Sara

1 A ix Sara 127 ab'il sq'uinal ix, 2 ayic ix cham ix d'a choñab' Quiriat-arba,
aton Hebrón d'a yol yic Canaán. Ix te oc' viñaj Abraham yuj schamel ix Sara
chi', ix ochcan viñ d'a cusc'olal yuj ix. 3 Ix can snivanil ix yetb'eyum viñ chi',
ix b'at viñ d'a eb' hitita cajan d'a jun lugar chi', ix yalan viñ d'a eb' icha tic:
4 —Vach'chom ch'oc choñab'il vajec' d'a e cal, palta elocab' d'a e c'ol tze choñ
jab'oc in luum b'aj tzin muc snivanil ix vetb'eyum chi', xchi viñ d'a eb'.
5 Ix tac'vi eb' d'a viñ:
6 —Mamin, ab' tas ol cal d'ayach, a ach tic te nivan elc'och d'a co cal tic, yuj
chi' syal a mucan a chamnac chi' b'aj te vach' d'a co campusante. Malaj junoc
oñ max co cha a muc snivanil ix etb'eyum chi' d'a q'uen q'ueen joyb'ilel yool,
xchi eb' d'a viñ.
7 Axo viñaj Abraham chi', ix q'ue liñan viñ, ix em ñojnaj viñ yic sch'oxan
viñ to ay yelc'och eb' viñ d'a sat viñ. 8 Ix yalan viñ:
—Tato yel tz'el d'a e c'ol tzin muc snivanil ix vetb'eyum chi' d'a tic, alec
d'a viñaj Efrón, yuninal viñaj Zohar 9 to schoñ q'uen ñaq'ueen viñ d'ayin d'a
Macpela d'a stitac sluum viñ. Ol in tup d'a viñ icha stojol yic sviquejcan jun
lugar chi' b'aj tzin muc in chamnac d'a e cal, xchi viñaj Abraham chi'.
10 Ayec' viñaj Efrón hitita chi' d'a scal eb'. Ix tac'vi viñ. Te chaañ ix yal viñ
yic vach' syab' masanil eb' yetchoñab' molanec' chi' yed' eb' tz'och d'a yol
choñab' chi'. Ix yalan viñ:
11 —Maay mamin, sval d'ayach to a jun ñaq'ueen yed' lum luum chi' toñej
tzin siej d'ayach. Testigo tz'ajcan eb' vetchoñab' tic to toñej tzin siej jun lum
chi' d'ayach. Muc ix etb'eyum chi' ta', xchi viñ. 12 Yuj chi' ix emxi ñojnaj viñaj
Abraham chi' d'a yichañ eb' ayec' chi', 13 ix yalan viñ d'a viñaj Efrón d'a yichañ
eb' smasanil:
—Ab' val tas sval d'ayach to tza cha stojol luum, ichato chi' ol in mucan ix
vetb'eyum chi' ta', xchi viñ.
14 Ix tac'vi viñaj Efrón chi':
15 —Ab' jun mamin, 400 siclo q'uen plata stojol luum. Yujto a ach, svac' lum
d'ayach icha jun stojol chi', toxoñej b'at a muc ix, xchi viñ.
16 Ix scha sc'ol stojol lum chi' viñaj Abraham icha ix yal viñ d'a yichañ
masanil eb' viñ hitita chi'. Ix stupan lum viñ icha ix aj strato eb' chi'. 17 Icha
chi' ix aj yochcan lum sluum viñaj Efrón chi' yicoc viñaj Abraham chi', lum
Macpela d'a slac'anil lum yic viñaj Mamre, b'aj ay q'uen ñaq'ueen yed' te te'.
Ix yiquejcan masanil juntzañ chi' viñ. 18 Ix yiquejcan lum viñaj Abraham chi'
d'a yichañ masanil eb' viñ hitita molanec' ta'. Masanil eb' tz'och d'a spuertail
choñab' chi', testigo pax ix ajcan eb' d'a jun trato chi'.
19 Ix lajvi chi', ix smucancan ix yetb'eyum viñ chi' d'a q'uen ñaq'ueen
d'a lum Macpela chi', d'a slac'anil slum viñaj Mamre d'a Hebrón d'a yol yic
Canaán. 20 Icha chi' ix aj schoñancanel slum eb' viñ hitita yed' q'uen olan
q'ueen d'a viñaj Abraham b'aj smuc schamnac.

24

Ix saychaj ix yetb'eyum viñaj Isaac

1 Te icham vinacxo viñaj Abraham, axo Jehová ix yac' svach'c'olal d'a yib'añ
viñ yed' d'a yib'añ masanil tas ay d'a viñ. 2 Ay jun schecab' viñ te ichamxo, sat
yaj d'a juntzañxo eb' schecab', ayoch yilumaloc masanil tastac ay d'a viñ. Ay
jun c'ual ix avtaj viñ yuj viñaj Abraham chi', ix yalan viñ:
—Ac'och a c'ab' d'a yalañ in xub' tic, 3 tzac'an a ti' d'a yichañ Jehová Dios
yajal satchaañ yed' yolyib'añq'uinal tic, to mañ ol a saylaj ix yetb'eyum viñ
vuninal d'a scal eb' aj Canaán, b'aj cajan oñ tic, 4 palta d'a in choñab' tzach
b'ati, b'at a say junoc ix yetb'eyum viñ d'a scal eb' in c'ab' voc, xchi viñ d'a
viñ.
5 Ix tac'vi viñ schecab' viñ chi':
—Q'uinaloc max stac'cot sb'a ix ved'oc, ¿tas svutej? ¿Yovalil am svic'b'at viñ
b'aj cotnac ach chi'? xchi viñ schecab' chi'.
6 Ix tac'vi viñaj Abraham chi':
—Maay, mañ ic'b'at viñ. 7 A Jehová sDiosal satchañ ix in ic'anelta b'aj ay
spat in mam yed' d'a in choñab' b'aj ec'nac in. Ix yac'an sti' d'ayin yac'an jun
lum tic d'a viñtilal. Añeja', a' ol checanb'at yángel ed'oc, yic vach' tzic'cot ix
yetb'eyum viñ vuninal tic ta'. 8 Palta tato max yal sc'ol ix scot ed'oc jun, colan
tzach ajcan d'a jun co trato scac' tic. Palta junelñej max yal-laj ic'anb'at viñ
vunin tic ta', xchi viñ d'a viñ.
9 Ix lajvi chi', ix yac'anoch sc'ab' jun viñ checab' chi' d'a yalañ xub' viñaj
Abraham chi', ix yac'an sti' viñ to ol sc'anab'ajej viñ masanil tas ix yal viñ
spatrón chi'. 10 Ix lajvi chi', ix sic'anelta juntzañ silab' viñ d'a scal masanil
tastac ay d'a viñ spatrón chi', juntzañ te vach'. Ix yic'anb'at lajuñvañ noc'
camello viñ scuchumaloc, ix b'at viñ d'a choñab' b'aj ec'nac viñaj Nacor
chamnac, d'a yol yic Mesopotamia.
11 Ayic ix c'och viñ checab' d'a stiel choñab' chi', yic vanxo sq'uic'b'i, ix yic'
yip viñ yed' noc' camello d'a sti' jun a' uc'b'ila'. A d'a jun hora chi' tz'ec' eb'
ix cob'estac yic' yaal. 12 D'a jun rato chi', ix och ijan viñ slesalvi d'a Dios d'a
spixan icha tic: Mamin Jehová, ach co Diosal yed' viñaj Abraham in patrón,
tzin c'an d'ayach to vach'ocab' tz'elc'och jun in checnab'il tic, tza ch'oxan a
vach'c'olal d'a viñ in patrón chi'. 13 Tic tzin can d'a sti' jun a' uc'b'ila' tic,
yacb'an sja eb' ix cob'estac aj choñab' tic ul yic' yaal. 14 Elocab' d'a a c'ol to a
junoc ix cob'es ol ja yic' yaal, ol val d'a ix icha tic: Tzin tevi d'ayach, iq'uemta
a ch'ub' chi', tzac'an jab'oc a'al chi' vuc'u', xin cham d'a ix. Axo ol yalan ix: Uc'
a', ol vac'anpax a' yuc' noc' a camello tic, xcham ix, aocab' ix chi' tza siq'ueli
yic tz'och yetb'eyumoc viñaj Isaac a checab'. Icha chi' ol aj snachajel vuuj to
ay a vach'c'olal d'a viñ in patrón, xchi viñ checab' chi' d'a slesal.
15 Manto lajvilaj slesalvi viñ, ix yilan viñ scot jun ix cob'es, ayq'ue sch'ub'
ix d'a sjolom sjeñjab', aton ix Rebeca yisil viñaj Betuel. A viñaj Betuel chi'
yunecan viñ ix Milca yed' viñaj Nacor, viñ yuc'tac viñaj Abraham. 16 A ix
Rebeca chi' te vach' yilji ix, cob'es ton val ix, mantalaj junoc vinac sc'uman
ix. Ix em ix b'aj ay a' uc'b'ila' chi' yic syic'q'ueta a' yaal ix, ix yac'an b'ud'joc
sch'ub' ix chi'. Ayic van spax ix, 17 ix b'at lemnaj viñ checab' chi' stzac'vej ix,
ix yalan viñ d'a ix icha tic:
—Tzin tevi d'ayach, ac' vuc' jab'oc a'al d'a yol a ch'ub' chi', xchi viñ d'a ix.
18 —Uq'uej a' mamin, xchi ix.
Elañchamel ix yaq'uem sch'ub' ix chi', ix yac'an a' ix yuq'uej viñ. 19 Ix lajvi
yuc'an a' viñ, ix yalan ix icha tic:
—Syalpax vic'anq'ueta a' yuc' noc' a camello tic, ato syala' jantac syuc' noc',
xchi ix.
20 Elañchamel ix sequem a' ix d'a yol jucub' b'aj syuc'taxon a' noc' noc'.
Tzijtum el ix yac' ix yic'anq'ueta a' masanto ix yuc' a' noc' smasanil. 21 Axo viñ

checab' chi' jun, toñej ix och q'uelan viñ d'a ix. Malaj tas ix yal viñ, añej to sna viñ yic syojtaquejeli tas van sc'ulan Jehová yic vach' tz'elc'och jun schecnab'il chi'. 22 Axo ix lajvi yuc'an a' noc' camello chi', ix yic'anq'ueta jun q'uen oro viñ icha uchiquin, nañal siclo yalil, ix yac'anoch viñ d'a sñi' ix, ix yac'anpax chab' q'uen brazalete viñ d'a ix, nab'a oro q'ueen, ec'b'al 10 siclo yalil q'ueen. 23 Ix yalan viñ:

—Tzin tevi d'ayach to tzal d'ayin mach ayach yico', talaj colan tzoñ vaycan d'a spat viñ a mam chi' d'a jun ac'val tic, xchi viñ d'a ix.

24 Ix yalan ix:

—Yisil in viñaj Betuel, yuninal viñaj Nacor yed' ix Milca. 25 A d'a co pat colan tzex vayi. Ay pax tas ol sva noc' a camello tic, xchi ix.

26 Ix yab'an viñ checab' chi', ix em cumnaj viñ, ix yalan vach' lolonel viñ d'a Jehová, ix yac'an yuj diosal viñ d'ay. 27 Ix yalan viñ: Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal yed' viñaj Abraham in patrón. Yelton val ayñejoch Jehová yed' viñ, ayñej svach'c'olal d'a viñ, yuj chi' ix in scuchb'ej d'a yoltac b'e tic masanto d'a scal eb' sc'ab'yoc viñ in patrón chi', xchi viñ.

28 Axo ix Rebeca ix b'at lemnaj ix d'a spat snun, yic syalan masanil tas ix yal viñ checab' chi' d'ay. 29 Ay jun viñ snulej ix scuch Labán, elañchamel ix b'at lemnaj viñ b'aj ay a' uc'b'ila' chi' yic syic'cot viñ checab' chi'. 30 Yujto ix yiloch q'uen oro viñ, q'uen ayoch d'a sñi' ix yed' q'uen brazalete ayoch d'a sc'ab' ix yanab' chi', yuj chi' ix b'at viñ b'aj ayec' viñ schecab' viñaj Abraham chi' yed' noc' camello. 31 Ix yalan viñ d'a viñ checab' chi':

—Mamin, coñ ved'oc b'aj ay in pat, yujto ay svach'c'olal Jehová d'ayach. Max yal tzach can d'a tic. Toxo ix in b'o b'aj ol ach vayoc, ay pax b'aj vach' ol can noc' a camello tic, xchi viñ.

32 Ix lajvi chi', ix b'at viñ checab' chi' d'a spat viñ. Ix colvaj viñaj Labán chi' yic'anel yicatz noc' camello chi'. Ix yac'an va noc' viñ. Elañchamel ix yic'cot a a' viñ yic sb'icchaj yoc viñ checab' chi' yed' eb' ajun yed'oc.

33 Ayic ix ac'ji va eb', ix yalan viñ checab' chi':

—Manto ol in valaj, yovalil ol valcan tas in checnab'il ved'nac, xchi viñ.

—Lolonañ an mamin, xchi viñaj Labán chi'.

34 Ix yalan viñ checab' chi':

—A in tic schecab' in viñaj Abraham. 35 Ix yac' svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñ. B'eyum val viñ sic'lab'il. Ay noc' scalnel viñ, ay noc' svacax viñ, ay noc' scamello viñ, ay noc' sb'uru viñ, ay pax q'uen oro yed' q'uen plata d'a viñ. Ay pax eb' viñ schecab' viñ yed' eb' ix schecab' viñ. 36 Añejtona' ix Sara yetb'eyum viñ, yicxo val schichimal, ix alji jun yune' ix. Axo masanil tas ay d'a viñ in patrón chi', yicñejton viñ yuninal viñ chi'. 37 A viñ in patrón chi' ix yal viñ to svac' in ti' yic tzin c'anab'ajej schecnab'il. Ix yal viñ icha tic: Mañ ol yal-laj yic'lan sb'a viñ vuninal tic yed' junoc eb' ix aj Canaán b'aj ay oñ ec' tic. 38 Yuj chi', tzach b'at a say ix yetb'eyum viñ vuninal tic d'a scal eb' in c'ab' voc. Ata' tzach b'ati, xchi viñ d'ayin. 39 Ix valan d'a viñ in patrón chi': A junoc ix ix sb'at vic'cot chi', tato max stac'cot sb'a ix ved'oc, ¿tas vach' svutej? xin chi. 40 Ix tac'vi viñ d'ayin: A in tic, emnaquilñej svutej in b'a d'a Jehová. A' ol schecb'at yángel ed'oc yic vach'ñej ol aj yelc'och jun a checnab'il chi', yic tzic'ancot junoc ix yetb'eyum viñ vuninal tic d'a scal eb' in c'ab' voc. 41 Axoñej tato a eb' chi' max ac'an ix cob'es chi' d'ayach, colan ach b'aj ix ac' a ti' d'ayin, xchi viñ in patrón chi' d'ayin.

42 Icha chi' jun, ix in ja d'a sti' a' uc'b'ila' chi' ticnaic, ix in lesalvi d'a Dios icha tic: Ach Jehová co Diosal yed' viñaj Abraham in patrón, tato yel ayach och ved'oc, tato vach' ol elc'och jun in checnab'il tic, 43 tzin tevi d'ayach, yacb'an

ayinec' d'a sti' a' uc'b'ila' tic, axo ol ajoc, to a ix cob'es ol ja ic'oj a', ol valan d'a ix: Tzin tevi d'ayach to tzac' vuc' jab'oc a'al d'a yol a ch'ub' chi', xin cham d'a ix. 44 Axom ol yalan ix chi': Uc'a', svic'paxq'ueta a' yuc' noc' a camello tic, xchampax ix. Aton val ix chi' ix a siq'ueli yic tz'och yetb'eyumoc viñ yuninal viñ in patrón, xin chi d'a in lesal chi'. 45 Ayto val slajvi in lesal chi' d'a esalil, ix vilani, ix c'och ix Rebeca tic, ix em ix b'aj ay a' uc'b'ila', ayq'ue sch'ub' ix d'a sjolom sjeñjab'. Ix valan d'a ix: Tzin tevi d'ayach, ac' vuc' jab'oc a'al chi', xin chi d'a ix. 46 D'a elañchamel ix yiq'uemta sch'ub' ix, ix yalan ix: Uq'uej a' mamin, yed' pax noc' a camello, ol vac'pax yuc'a' noc', xchi ix. Icha chi' jun, ix yac'an a' ix vuq'uej, ix yac'anpax a' ix yuc' noc' in camello chi'. 47 Ix in c'anb'an d'a ix: ¿Mach ayach yisil? xin chi d'a ix. Ix yalan ix d'ayin: Yisil in viñaj Betuel, yuninal viñaj Nacor yed' ix Milca, xchi ix. Ix vac'anoch jun q'uen icha uchiquin d'a sñi' ix, ix vac'anpaxoch junjun q'uen brazalete d'a junjun sc'ab' ix. 48 Ix lajvi chi' ix in em cumnajoc, ix valan in b'a d'a Jehová in Diosal yed' viñ in patrón d'a lesal, ix vac'an yuj diosal d'ay yujto ayñejoch ved'oc yic in cot d'a yol b'e. Vach'ñej ix aj in coti, yic tzul vic'an ix yetb'eyum viñ yuninal viñ in patrón d'a e cal a ex sc'ab' yoc ex viñ tic. 49 A ticnaic jun, lolonañec. ¿Vach'ñej am ol eyutej e pensar d'a viñ in patrón chi'? Tato maay jun, alecpax d'ayin, yic vach' snachajel vuuj tas tzin c'ulej, xchi viñ checab' chi'.

50 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Labán yed' viñaj Betuel:

—Masanil juntzañ tic ix cot d'a Jehová, a oñ tic mañxalaj tas vach' calan d'ayach. 51 Ina ix tic, ic'b'at ix, b'atocab' ix yetb'eyumoc viñ yuninal viñ a patrón chi', icha val ix aj snaan Jehová, xchi eb'.

52 Axo yic ix yab'an viñ checab' chi' jun, ix em cumnaj viñ d'a yichañ Jehová, ix yac'an yuj diosal viñ d'ay. 53 Elañchamel ix yic'q'ueta jantac silab' viñ, aton q'uen oro, q'uen plata yed' pichul, ix yac'an viñ d'a ix Rebeca yed' d'a viñ snulej ix yed' pax d'a ix snun ix. 54 Ix lajvi chi', ix va viñ yed' eb' ajun yed'oc, ata' ix vaycan eb' d'a jun ac'val chi'. Axo yic ix q'ue vaan eb' d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u, ix yalan viñ checab' chi':

—A ticnaic jun, chequecb'at ix ved'oc d'a viñ in patrón, xchi viñ.

55 Ix tac'vi viñ snulej ix yed' ix snun ix chi', ix yalan eb':

—Canocab' jayeocxo c'ual ix qued'oc, ichato chi' ol b'at ix ed'oc, xchi eb' d'a viñ.

56 Axo ix tac'vi viñ checab' chi':

—Mañxo in eyamoch vaan. A Jehová ayñejoch ved'oc, yuj chi' vach' ix aj yelc'och jun in checnab'il tic. Chaec in pax d'a viñ in patrón, xchi viñ.

57 Ix yalan eb':

—Avtejeccot ix cob'es chi', ol cab'i tas xchi ix, xchi eb'.

58 Ix avtajcot ix Rebeca chi', ix sc'anb'an eb' d'a ix:

—¿Tzam yal a c'ol tzach b'at yed' jun viñ vinac tic? xchi eb'.

—I' syala', ol in b'atoc, xchi ix.

59 Ix lajvi chi', ix yac'anb'at ix Rebeca chi' eb' viñ yed' jun ix ix, ix ilan q'uib' ix yed' viñ checab' chi' yed' eb' yetb'eyum viñ yed'nac. 60 Ix yalan vach' lolonel eb' d'a ix Rebeca icha tic:

Yac'ocab' svach'c'olal Jehová Dios d'a ib'añ, ol ach och snunoc jantac smil-
lonal anima. A jantac eb' ol och ajc'olal d'a eb' une' ol aljoc, ol can eb'
d'a yalañ yuj eb' une' chi', xchi eb'.

61 Ix lajvi chi', ix q'ue ix Rebeca yed' eb' ix schecab' d'a yib'añ noc' camello, ix och tzac'an eb' d'a spatic viñ schecab' viñaj Abraham chi'. Ichaton chi' ix aj yic'anb'at ix Rebeca viñ checab' chi', ix b'at eb' b'ian.

62 Ayic van slac'anvi ja eb' d'a Beerseba, a viñaj Isaac, toxo ix meltzaj viñ d'a
jun a' uc'b'ila' scuch A Dios Pitzan Tzin Ilani. A d'a yol yic Neguev cajan viñ.
63 Axo yic vanxo yem c'u, van sb'eyec' viñ, van snaub'tañan viñ, axo ix yilan
viñ to ay juntzañ noc' camello scoti. 64-65 Añejtona' ix Rebeca, ix b'at q'uelan
ix, ix yilanb'at viñaj Isaac chi' ix. Ix sc'anb'an ix d'a viñ checab' chi':
—¿Mach jun viñ vinac scot d'a quichañ tic? xchi ix.
Ix yalan viñ checab' chi':
—Aton viñ in patrón chi', xchi viñ. Yuj chi', ix yic'anemta smusil sat ix,
elañchamel ix emta ix d'a yib'añ noc' camello chi'.
66 Ix yalan viñ checab' chi' d'a viñaj Isaac tas ix aj yelc'och schecnab'il. 67 Ix
ic'jib'at ix Rebeca yuj viñaj Isaac d'a smantiado ix Sara, ix snun viñ chamnac,
ix yic'lan sb'a viñ yed' ix. Te xajan ix Rebeca chi' yuj viñ. Icha chi' ix aj yec'
scusc'olal viñ yuj schamel ix snun.

25

Eb' yuninal viñaj Abraham yed' ix Cetura (1Cr 1.32-33)

1 Ixto yic' junxo ix yetb'eyum viñaj Abraham chi' scuchan Cetura. 2 A eb'
yuninal viñ ix alji yed' ix, aton viñaj Zimram, viñaj Jocsán, viñaj Medán, viñaj
Madián, viñaj Isbac yed' viñaj Súa. 3 A viñaj Jocsán smam viñaj Seba yed' viñaj
Dedán. A pax eb' yiñtilal viñaj Dedán jun, aton eb' asureo, eb' letuseo yed' eb'
leumeo. 4 Axo pax eb' yuninal viñaj Madián chi', aton viñaj Efa, viñaj Efer,
viñaj Hanoc, viñaj Abida yed' viñaj Elda. Masanil juntzañ eb' tic yiñtilal viñaj
Abraham chi' yed' ix Cetura. 5 Ix yac' viñ masanil tas ay d'ay smacb'enoc viñaj
Isaac. 6 Axo pax yune' juntzañxo eb' ix chi' jun, axoñej silab' ix ac'chaj d'a eb'
yuj viñ. Ayic pitzanto viñ, ix och ijan viñ schecancanel eb' viñ chi' viñ d'a
stz'ey viñaj Isaac chi'. Ix checjib'at eb' viñ d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

A schamel viñaj Abraham

7 A viñaj Abraham chi', 175 ab'il sq'uinal viñ ayic ix cham viñ. 8 Ichamilxo
ix ic'an scham viñ. 9 A eb' yuninal viñ, aton viñaj Isaac yed' viñaj Ismael xid'
mucan viñ d'a q'uen olan q'ueen d'a Macpela, d'a slac'anil lum sluum viñaj
Mamre d'a lum yiquejnac junel viñaj Efrón yuninal viñaj Zohar, viñ hitita.
10 Aton lum chi' manb'ilcan yuj viñaj Abraham d'a eb' hitita. A b'aj mucb'il
ix Sara, ata' ix mucchaj viñaj Abraham chi'. 11 Axo yic toxo ix cham viñ, ix
yac'ancot svach'c'olal Dios d'a yib'añ viñaj Isaac. Ix can cajan viñ d'a slac'anil
a' uc'b'ila' scuchan A Dios Pitzan Tzin Ilani.

Eb' yiñtilal viñaj Ismael (1Cr 1.28-31)

12 Aton yab'ixal eb' yiñtilal viñaj Ismael yuninal viñaj Abraham yed' ix
Agar, ix aj Egipto, aton ix ec'nac criadail d'a ix Sara. 13 Aton stzolal tic, tas
ix aj yalji eb': Viñaj Nebaiot, aton viñ b'ab'el unin chi', slajvi chi' viñaj Cedar,
viñaj Adbeel, viñaj Mibsam, 14 viñaj Misma, viñaj Duma, viñaj Masa, 15 viñaj
Hadar, viñaj Tema, viñaj Jetur, viñaj Nafis yed' viñaj Cedma. 16 Aton sb'i eb'
lajchavañ yuninal viñaj Ismael tic. A sb'i eb' viñ chi' ix och sb'ioc sluum b'aj
ix cajnaji. Junjun eb', yajal ix ajcan eb' d'a junjun choñab'. 17 A viñaj Ismael
chi', 137 ab'il sq'uinal viñ, ayic ix cham viñ. 18 A masanil eb' yiñtilal viñ chi',
ix c'ochcan cajan eb' d'a scal Havila yed' Shur, d'a yichañcot lum Egipto b'aj
sb'at b'eal Asiria. Ata' ix cajnaj eb', vach'chom malaj sgana eb' sc'ab' yoc eb'.

Yaljub'al viñaj Jacob yed' viñaj Esaú

19 Aton yab'ixal viñaj Isaac yuninal viñaj Abraham: 20 40 ab'il sq'uinal viñaj
Isaac chi' ayic ix yic'lan sb'a viñ yed' ix Rebeca yisil viñaj Betuel, yanab' viñaj
Labán arameo, aton viñ cajan d'a Padán-aram. 21 A ix Rebeca chi' malaj yune'
ix. Axo viñaj Isaac ix lesalvi d'a Jehová yic tz'ac'ji yune' eb' yuuj. Icha chi' jun,
ix ab'ji slesal eb' yuj Jehová, ix och ix Rebeca yab'ixal. 22 A eb' unin chi', tiox
eb'. Ix yac' oval eb' d'a yol sc'ool snun chi'. Yuj chi' ix sna' ix: ¿Tas yuj sja jun
tic d'a vib'añ? xchi ix. Ix lajvi chi' ix b'at yalan sb'a ix d'a Jehová. 23 Ix tac'vi
Jehová chi' d'a ix:

Chab' choñab'il ol aj yiñtilal eb' chavañ ed'nac chi'. Yictax manto aljoc eb', ol
och eb' ajc'olal d'ay junjun. Jun te ay yip, te tec'an d'a yichañ junxo. A
viñ b'ab'el, ol can viñ d'a yalañ smandar viñ tzac'an, xchi d'a ix.

24 Ix c'och sc'ual yalji eb' yune' ix Rebeca chi', tiox eb' unin ix alji chi'. 25 A
viñ b'ab'el ix alji, te chac tzeminac yilji viñ, te ay xil snivanil viñ, Esaú25.25
ix yac' eb' sb'iej viñ. 26 Tzac'an ix alji junxo yuc'tac chi', yub'yub' och d'a sjaj
yoc viñaj Esaú chi', yuj chi' Jacob25.26 ix yac' eb' sb'iej. 60 ab'il sq'uinal viñaj
Isaac chi' ayic ix alji eb' yune' ix Rebeca chi'.

Ix schoñb'at sderecho viñaj Esaú'R'd'a viñ yuc'tac

27 Ix q'uib'ñej chavañ unin chi'. A viñaj Esaú pechoj noc' ix sc'ulej viñ. Añej
caltac te' snib'ej viñ tz'eq'ui. Axo pax viñaj Jacob chi', malaj b'aj tz'ec' viñ d'a
najat, ayñejec' viñ d'a scampamento. 28 Te xajan viñaj Esaú yuj viñaj Isaac
chi' yujto snib'ej viñ schi noc' c'ultaquil noc' sja yuj viñ. Axo pax viñaj Jacob
jun, te xajan viñ yuj ix Rebeca.

29 Ay jun c'ual, van stz'añan jun vael viñaj Jacob chi' ayic ix jax viñaj Esaú
chi' b'eyelec' d'a caltac te', te ay svejel viñ. 30 Ix yalan viñ d'a viñaj Jacob chi':
Ac' val jab'oc jun a vael chac yilji tic d'ayin, yujto tzin cham yuj vejel, xchi viñ.
(Yuj chi' Edom25.30 ix ac'ji sb'iej viñ.)

31 —D'a sb'ab'elal, ac'can a derecho yic b'ab'el vinaquil d'ayin, ichato chi' ol
vac'ani, xchi viñaj Jacob chi'.

32 Ix yalanxi viñaj Esaú chi':

—Ina van in cham yuj vejel, yilxo jun in derecho yic b'ab'el vinaquil chi',
¿tas val ol och vuuj? xchi viñ.

33 —Ac'can a ti' d'ayin d'a jun rato tic, xchi viñaj Jacob chi'.

—Inye, xchi viñaj Esaú chi'. Ix yac'an sti' viñ yic sch'oxaneli to syac'can
sderecho viñ yic sb'ab'el vinaquil d'a viñaj Jacob chi'.

34 Ix lajvi chi' ix yac'an ixim pan yed' jun plato vael viñaj Jacob chi' d'a viñ.
Axo yic ix lajvi sva viñ, ix q'ue vaan viñ, ix b'at viñ. Malaj yelc'och jun derecho
yic b'ab'el uninal chi' d'a viñ.

26

Ix b'atcan viñaj Isaac d'a yol yic Gerar

1 A d'a junel ix ja jun nivan vejel d'a jun lugar chi', icha jun yac'nac d'a yol
stiempoal viñaj Abraham. Yuj chi' ix b'atcan viñaj Isaac d'a yol yic Gerar, b'aj
ayec' viñaj Abimelec sreyal eb' filisteo. 2 Ata' ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñ, ix
yalani: Mañ ach b'at d'a Egipto, canañ b'aj sval d'ayach. 3 A ticnaic, vach'
ajec' d'a jun lugar tic, ayinñej ec' ed'oc, ol in ch'oxñej in vach'c'olal d'ayach,
yujto a jun lum tic ol vac' d'ayach smasanil yed' d'a masanil iñtilal, yic vach'
tz'elc'och masanil tas valnaccan d'a viñ a mam aj Abraham. 4 Mañ jantacoc

---

25.25 **25:25** A viñaj Esaú chi', scuchpax viñ Seir. A Seir, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "Te ay xiil". 25.26 **25:26** A Jacob d'a hebreo syalelc'ochi "A viñ syaman sjaj yoc" mato "Stoc' junoc tas yicoc". 25.30 **25:30** A Edom a d'a hebreo syalelc'ochi "Chacchac".

ol vutej eb' iñtilal, icha sb'isul q'uen c'anal d'a satchaañ icha chi' ol aj eb'. Ol vac'an jun luum tic smasanil d'a eb'. Yujñej iñtilal chi' ol scha in vach'c'olal masanil nación, 5 yujto a viñ a mam aj Abraham chi', sc'anab'ajejnac viñ tas valnac. Masanil in checnab'il, in ley yed' in c'ayb'ub'al vac'nac d'a viñ, sc'anab'ajejnac viñ, xchi Jehová d'a viñ.

6 Yuj chi' ix canñej viñaj Isaac chi' d'a Gerar chi'. 7 Axo yic ix sc'anb'an eb' viñ aj lugar chi' yuj ix yetb'eyum viñ, ix yal viñ to yanab' ix viñ. Ix xiv viñ yalani tato yetb'eyum ix viñ, yujto ix sna' viñ ta icha chi' smiljicham viñ yuj eb', syic'anec' ix eb', yujto a ix Rebeca chi' te vach' yilji ix.

8 Ata' ix ec' tiempo yuj eb'. Ay jun c'ual ix yilelta viñ rey chi' d'a yol jun ventena to chelcheloch viñaj Isaac chi' d'a ix Rebeca ix yetb'eyum chi'. 9 Ix b'at checjicot viñ yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a viñ:

—Toxo ix vila' to etb'eyum ix ix tic, ¿icham chi', ma to maay? ¿Tas yuj ix ala' to anab' ix? xchi viñ.

Ix yalan viñaj Isaac chi':

—Ix in na' q'uinaloc tzin smilcham eb' aj choñab' tic yuj ix, xchi viñ.

10 Ix yalan viñ rey chi':

—¿Tas yuj icha chi' ix a c'ulej? Jab'xoñej maj oñ ac'b'at d'a yol sc'ab' chucal. Q'uinaloc ay junoc viñ ix vay yed' ix, uujñej am val tz'och co mul, xchi viñ.

11 Yuj chi', ix yalan viñ rey chi' d'a masanil choñab':

—Tato ay junoc mach stzuntzan jun viñ vinac tic, ma ix yetb'eyum viñ, ol miljocchamoc, xchi viñ.

12 D'a jun ab'il chi' ix avvi trigo viñaj Isaac d'a jun lugar chi'. Lajuñe' quintal trigo ix yic' viñ d'a junjun almul iñat, yujto ix yac' val svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñ. 13 Yuj chi' mañ jantacoc ix aj sb'eyumal viñ. Mañ jantacoc tas ix yic' viñ. 14 Ix te aj noc' scalnel viñ, noc' svacax viñ yed' schecab' viñ. Yuj val chi' ix te chichon sc'ol eb' viñ filisteo chi' d'a viñ. 15 Ayic pitzanto viñaj Abraham smam viñaj Isaac chi', ix sjoyancan juntzañ uc'b'ila' eb' schecab' viñ b'aj syuc'a' noc' smolb'etzal noc' chi'. Axo eb' viñ filisteo chi' ix b'ud'anxi juntzañ uc'b'ila' chi'. 16 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Isaac chi':

—Elañ d'a tic, yujto ix a te iq'uej ipoc d'a quib'añ, xchi viñ.

17 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Isaac chi', ix c'och cajan viñ d'a sch'olanil yic Gerar. Ata' ix cajnaj viñ. 18 Ix sjoyanxi juntzañ a' uc'b'ila' chi' viñ, a' b'ob'ilcan yuj viñ smam viñ chi', aton juntzañ a' ix smuc eb' viñ filisteo ayic toxo ix cham viñ smam viñ chi'. A sb'i a' aycanoch yuj viñ smam viñ chi', añeja' ix yac'canoch viñ sb'ioc a'. 19 Ay jun c'ual, a eb' viñ schecab' viñaj Isaac chi', ipan sjoyan jun a' uc'b'ila' eb' viñ d'a ac'lic chi', axo ix aji, ix ilchaj jun sjaj a' yuj eb' viñ. 20 Axo juntzañxo eb' viñ tañvum calnel aj Gerar chi', ix yal eb' viñ to yic jun a' chi' eb' viñ, yuj chi' ix yac' oval eb' viñ yed' eb' viñ stañvumal scalnel viñaj Isaac chi'. Yuj chi' ix yac' sb'iej jun a' chi' viñaj Isaac Chaclajb'ail, yujto ix schaclaj sb'a eb' viñ yuj a'. 21 Ix lajvi chi', ix sjoyan junxo a' eb' viñ schecab' viñaj Isaac chi'. Añeja' ix schaclajxi sb'a eb' viñ yuj a'. Yuj chi' Ajc'olal ix sb'iejcan a' yuj viñaj Isaac chi'.

22 Ichato chi' ix b'at cajnaj viñaj Isaac chi' d'a najat. Ata' ix sjoyxi junxo a' uc'b'ila' viñ, palta mañxalaj oval yuj a', yuj chi' B'ecan ix sb'iejcan a' yuj viñ. B'ecan oñ yuj Jehová yic tzoñ q'uib'chaañ d'a lum tic, xchi viñ.

23 Ix lajvi yel viñaj Isaac chi' ta', ix c'och viñ d'a Beerseba. 24 A d'a jun ac'val chi', ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñ, ix yalani:

A in sDiosal in viñ a mam aj Abraham. Man ach xivoc, ayin och ed'oc. Yujñej to in checab' viñaj Abraham chi', yuj chi' ol vac' in vach'c'olal d'a ib'añ, mañ jantacoc ol aj vic'anchaañ sb'isul iñtilal, xchi d'a viñ.

25 Ata' ix sb'o jun altar viñaj Isaac chi', yic syal sb'a viñ d'a Jehová, axo
scajnajcan viñ chi' ta'. Axo eb' schecab' viñ ix joyan junxo a' uc'b'ila' chi'.

Strato viñaj Isaac yed' viñaj rey Abimelec

26 Ay jun c'ual ix cot viñaj rey Abimelec d'a Gerar, ajun jun viñ yamigo viñ
scuch Ahuzat yed'nac. Ajun pax viñaj Ficol yajal eb' soldado viñ yed'nac. Ix
ulec' viñ lolonel yed' viñaj Isaac chi'. 27 Ix yalan viñaj Isaac chi' d'a eb' viñ:
—A ex tic, malaj tzin och eyuuj, ix in e pechel d'a sat e luum chi', ¿tasto yuj
tzul in eyila'? xchi viñ d'a eb' viñ.
28 Ix tac'vi eb' viñ d'a viñ:
—Toxo ix quila' to ayoch Jehová ed'oc, yuj chi' ix co na' to smoj sco b'o junoc
co trato ed'oc. A jun trato ol co b'o chi', aton jun tic: 29 Malajocab' b'aq'uiñ tzoñ
ixtej, yujto a oñ tic, maj cac' chucal d'ayach, a tas ix aji, to xajan ach cuuj, d'a
junc'olalil ix ach co chequeli. Squila' to ayñej svach'c'olal Jehová d'a ib'añ,
xchi eb'.
30 Ayic ix lajvi slolon eb', ix sb'oan jun nivan vael viñaj Isaac chi', ix va eb'
d'a tzalajc'olal. 31 A d'a junxo c'u, ix q'ue van eb' d'a q'uiñib'alil, ix yac'lancan
sti' eb' d'ay junjun. Ix lajvi chi' ix stac'lancan sb'a eb' d'a junc'olal, ix paxb'at
eb' d'a slugar.
32 Axo d'a jun c'u chi', ix ja eb' schecab' viñaj Isaac chi', ix ul yalan eb' d'a
viñ to a d'a jun jul joyb'ilcan yuj eb' viñ, ayxo a a' d'a yool. 33 Yuj chi' Seba ix
sb'iejcan jun a' uc'b'ila' chi' yuj viñaj Isaac chi', yuj chi' a jun choñab' ay chi'
ta' añeja' scuch Beerseba.
34 40 ab'il sq'uinal viñaj Esaú ayic ix yic'lan sb'a viñ yed' ix Judit, yisil viñaj
Beeri hitita. Ix yic'anpax ix Basemat viñ, yisil ix viñaj Elón, hitita paxi. 35 Ix
ac'jioch scusc'olal viñaj Isaac yed' ix Rebeca yuj eb' ix chavañ chi'.

27

Ix yalcan vach' lolonel viñaj Isaac‘R’d'a yib'añ viñaj Jacob

1 Ix ec'ñej tiempo, ix ichamvinacax viñaj Isaac chi', maxtzac ujilaj yilan viñ.
Ay jun c'ual ix yavtejcot viñaj Esaú viñ, aton viñ sb'ab'el yuninal viñ, ix yalan
viñ d'a viñ:
—Ach vuninal, xchi viñ.
—¿Tas xchi mamin? xchi viñaj Esaú chi'.
2 —Tic val tzila' te icham vinac inxo. Mañ vojtacoc, q'uinaloc sja lemnaj
in chamel q'uic'an chab'ej. 3 Yuj chi' tzin nib'ej tzach b'at a say junoc noc' d'a
caltac te' yic tzic'cot in chi'a. Ic'b'at a jul-lab' yic tza jul junoc vico'. 4 Tza b'oan
junoc in vael te vach', icha val in gana. Ayic toxo ix b'oi, tzic'ancot d'ayin.
Yacb'an tzin va'i, ol valancan vach' lolonel d'a ib'añ yacb'an manto in chamoc,
xchi viñ.
5 Axo ix Rebeca, ix yab' ix tas ix yal viñ d'a viñaj Esaú chi', yuj chi' ayic toxo
ix b'at viñaj Esaú chi' d'a caltac te' say schib'ej smam chi', 6 ix yalan ix d'a viñaj
Jacob, viñ schab'il yune' ix:
—A ticnaic ach vune', ix vab' val yalan viñ a mam d'a viñ uc'tac aj Esaú icha
tic: 7 Ixic say junoc c'ultaquil noc' in chi'a, tza b'oan junoc in vael, te vach'
tzutej. Yacb'an tzin va'i ol vac'ancan yaxilal d'ayach, ol valancan vach' lolonel
d'a ib'añ d'a yichañ Jehová yacb'an manto in chamoc, xchi viñ a mam chi' d'a
viñ. 8 Yuj chi' ach vune', c'anab'ajej val tas ol val tic. 9 Ixic b'aj ay noc' calnel,
tzic'ancot chavañoc noc' yunetac chiva te vach', ol in b'oan junoc svael viñ a
mam chi', te vach' ol vutej icha val tas snib'ej viñ. 10 A achxo ol ic'b'at d'a viñ.
Ayic van sva viñ, ol yalancan vach' lolonel viñ d'a ib'añ yacb'an manto cham
viñ, xchi ix.

11 Ix yalan viñaj Jacob d'a ix snun chi':
—A viñ vuc'tac chi', ay xil snivanil viñ, palta a in tic malaj in xiil. 12 Q'uinaloc
ol in smaslej viñ in mam chi', ol nachajel yuj viñ, ol snaan viñ to toñej svixtej
viñ, axo catab' ol cotcan d'a vib'añ, mañxooc yaxilal ol vic'cani, xchi viñ.
13 Ix tac'vi ix snun viñ chi' icha tic:
—Maay ach vune', tato ay catab' syalcan viñ, aocab' d'a vib'añ scotcani. A
ticnaic, añej to tza c'anab'ajej tas svala'. Ixic, ic'cot chavañoc noc' yunetac
chiva chi', xchi ix.
14 Ix b'at viñaj Jacob chi' yic'cot noc' yunetac chiva chi', ix yac'an noc' viñ d'a
ix snun chi'. Vach' ix aj jun vael chi' yuj ix, icha val snib'ej viñaj Isaac chi'. 15 Ix
lajvi chi', ix yic'anelta spichul viñaj Esaú chi' ix, viñ sb'ab'el yune' ix, juntzañ
pichul te vach', sic'b'ilb'at b'aj ay smantiado, ix yac'anoch ix d'a viñaj Jacob
viñ schab'il unin chi'. 16 Axo d'a stz'umal noc' chiva chi' ix spich sc'ab' viñ ix
yed' sjaj viñ b'aj malaj xiil. 17 Ix yac'an ixim pan ix yed' vael ix sb'o chi', ix
yic'anb'at viñ.
18 Axo ix ochb'at viñ b'aj ayec' viñ smam chi', ix yalan viñ icha tic:
—Mamin, xchi viñ.
—Oy, ¿mach ach ach vuninal? xchi viñaj Isaac chi'.
19 —A in Esaú in, a b'ab'el unin in. Toxo ix in b'o a vael icha ix al d'ayin.
Q'ueañ c'ojan, va'añ. Ab'lej val jab'oc noc' c'ultaquil noc' ix b'at in jul tic,
tzalancan vach' lolonel d'a vib'añ, xchi viñ.
20 Ix sc'anb'an viñaj Isaac chi' d'a viñ icha tic:
—¿Tas val ix utej yamchaj noc' d'a elañchamel, ach vuninal? xchi viñ.
—A Jehová co Diosal ix och ved'oc, yuj chi' d'a elañchamel ix ilchaj noc'
vuuj, xchi viñ.
21 Ix yalanpax viñaj Isaac chi' d'a viñ icha tic:
—Nitzcot a b'a d'a in tz'ey, ol ach in maslej, ta yel a ach ach vuninal Esaú,
xchi viñ.
22 Ix snitzanoch sb'a viñ d'a stz'ey viñ smam chi', ix och ijan viñ smaslan viñ
tato ay xiil viñ. Ix lajvi chi', ix yalan viñ smam viñ chi' icha tic: Icha val yoch
sjaj viñaj Jacob svab'i, añej jun to ay xil a c'ab' svab'i icha val yic viñaj Esaú,
xchi viñ. 23 Maj nachajel-laj yuj viñ smam viñ chi', yujto ay xiil sc'ab' viñ icha
val yic viñaj Esaú chi', yuj chi' ix yalancan vach' lolonel viñ d'a yib'añ viñ.
24 Ix sc'anb'anxi viñaj Isaac chi' icha tic:
—¿Yel am val a ach, ach vuninal Esaú? xchi viñ.
—I', a in ton Esaú in, xchi viñaj Jacob chi'.
25 —Ach vuninal, ic'cot in vael chi' an, yacb'an tzin chi noc' c'ultaquil noc'
xid' ic'cot chi', ol valancan vach' lolonel d'a ib'añ, xchi viñ.
Ix yac'an viñaj Jacob svael viñ smam chi', ix yic'anpaxcot vino viñ, ix yuc'an
viñ smam viñ chi'. 26 Ix yalan viñaj Isaac chi' icha tic:
—Nitzcot a b'a d'a in tz'ey ach vuninal, tza tz'ub'anelta in ti', xchi viñ. 27 Ix
snitzanb'at sb'a viñaj Jacob chi', ix tz'ub'anelta sti' viñ smam viñ chi'. Ix
suc'lan spichul viñ viñaj Isaac chi', ix yalan vach' lolonel chi' viñ d'a yib'añ
viñ icha tic:
Icha sjab' añ añc'ultac ay d'a caltac te' tz'ac'ji syaxil yuj Jehová, icha val chi'
sjab' viñ vuninal.
28 Ac'jocab' ñab' d'a yib'añ lum a luum yuj Dios yic te vach' ol aj sat avb'en.
Mañxo jantacoc ixim trigo yed' vino ol ic'a'.
29 Tzijtum anima ol ach ac'an servil. Masanil nación ol yaq'uem sb'a d'ayach.
Yajal ol ach aj d'a yib'añ eb' yiñtilal viñ uc'tac. Ol yaq'uem sb'a eb'
d'ayach. Ol can scatab' Dios d'a yib'añ eb' chuc syutej sb'a d'ayach,

palta ol yac' svach'c'olal d'a yib'añ eb' vach' syutej sb'a d'ayach, xchi viñ.
30 Axo yic ix lajvi yalancan masanil vach' lolonel chi' viñ d'a yib'añ viñaj
Jacob chi', ato val yelta viñ chi' b'aj ayec' viñ smam chi', ix jax viñaj Esaú chi'
juloj noc' chi'. 31 Ix sb'oan jun vael viñ te vach'. Ix lajvi chi' ix yic'anpaxb'at
viñ d'a viñ smam chi', ix yalan viñ icha tic:
—Q'ueañ vaan mamin, tic in javi. Chi' noc' c'ultaquil noc' ix b'at vic'cot tic,
tzalancan vach' lolonel chi' d'a vib'añ, xchi viñ d'a viñ smam chi'.
32 Axo ix sc'anb'an viñaj Isaac chi' icha tic:
—¿Mach ach? xchi viñ.
—A in ton Esaú in, a b'ab'el unin in, xchi viñ.
33 Ix te sat sc'ol viñaj Isaac chi', ix och ijan viñ slucloni, ix yalan viñ icha tic:
—¿Mach pax jun viñ ix b'at ic'ancot noc' d'a sb'ab'elal jun, ix yic'ancot jun
vael chi' d'ayin? Toxo ix in va'i, ayic manto ach ja ach tic, yuj chi' toxo
ix valcan in vach' lolonel d'a yib'añ viñ chi'. Toxonton a viñ ol chaan in
vach'c'olal chi', xchi viñ.
34 Ayic ix yab'an viñaj Esaú tas ix yal viñ smam chi', ix el veq'uec'oc yav viñ
yoq'ui, ix yalan viñ icha tic:
—Alpax vach' lolonel d'a vib'añ mamin, xchi viñ.
35 Ix yalan viñaj Isaac chi' icha tic:
—A viñ uc'tac ix ul in ixtanoc, toxo ix yic'b'at masanil vach' lolonel viñ
ictaxon yaji, xchi viñ.
Axo ix tac'vi viñaj Esaú chi':
36 Te vach' val ochnaccan Jacob d'a viñ. Schaelalxo in yixtan viñ tic. D'a
sb'ab'elal ix yiq'uec' in derecho viñ d'a yic in b'ab'el uninal, axo pax ticnaic
syic'anpaxec' yaxilal viñ to victaxon yaj uuj. Mamin, ¿mañxom val junocxo
yaxil ix a c'ub'ejcan d'ayin? xchi viñ.
37 Ix yalan viñaj Isaac chi' d'a viñ:
—Ina ix vac' yopisio viñaj Jacob d'a ib'añ, masanil eb' iñtilal ol ochcan
schecab'oc viñ. Añeja' toxo ix valcani to te vach' ol yac' ixim strigo viñ yed'
svino. Mañxalaj tas vach' ach vutan ach vuninal, xchi viñ.
38 Ix teviñejoch viñaj Esaú chi' icha tic:
—Mamin, ¿mañxom val junoc vach' lolonel syal alancan d'a vib'añ jun?
Alcan junocxo a vach' lolonel d'ayin, xchi viñ.
Ix elxi veq'uec'oc yav viñ yoq'ui.
39 Yuj chi' ix yalan viñaj Isaac chi' d'a viñ icha tic:
Te najat tzach elcan d'a sat lum luum yax sat yed' b'aj syac' ñab'.
40 Añej q'uen espada ol ac'och yipoc a c'ool, checab' ol ach ajcan d'a viñ uc'tac
chi'. Axo yic ayxo ip jun, ol a col a b'a d'a viñ, xchi viñ.

Ix el viñaj Jacob d'a viñaj Esaú

41 Atax ta' ix chichoncanoch sc'ool viñaj Esaú d'a viñaj Jacob chi' yuj tas ix
alchajcan d'a yib'añ viñ yuj smam chi'. Yuj chi' ix snaan viñaj Esaú chi' icha
tic: Toxo ol cham viñ in mam tic, ol lajvoc chi' ol in milancham jun vuc'tac
chi', xchi viñ.
42 Axo yic ix yab'an ix Rebeca tas van yalan viñaj Esaú chi', ix yavtancot
viñaj Jacob chi' ix, ix yalan ix d'a viñ icha tic:
—Ach vune', a viñaj Esaú viñ uc'tac, sgana viñ ol ach smilchamoc yic
syaq'uec' spac viñ d'ayach. 43 Yuj val chi', ab' val tas svala': Elañ d'a tic, tzach
b'atcan d'a Harán, tzach aj yed' viñaj Labán viñ in nulej. 44 Tzach canñej yed'
viñ junoc tiempoal masanto tz'ec' yoval sc'ool viñ uc'tac tic. 45 Axo yic ol sat

d'a sc'ol viñ, ol valanb'at ab'i, ichato chi' ol ach paxta. Max yal in c'ool to junñej c'ual tzex cham e chavañil, xchi ix.

46 Ix lajvi chi', ix yalan ix Rebeca d'a viñaj Isaac icha tic:

—Tzin te cus yuj eb' ix hitita, eb' ix yetb'eyum viñaj Esaú tic. Yuj chi' tato syic'laj sb'a viñaj Jacob tic yed' junoc eb' ix hitita cajan d'a Canaán tic, vach' ama tato tzin chami, xchi ix.

28

1 Yuj chi' ix avtajcot viñaj Jacob yuj viñaj Isaac chi', ix och ijan viñ yalancan vach' lolonel d'a yib'añ viñ, ix yalancan jun checnab'il viñ d'a viñ icha tic: Malaj b'aq'uiñ ol ic' junoc ix etb'eyum d'a scal eb' ix aj Canaán tic. 2 A d'a yol yic Padán-aram d'a spat viñ a mam icham aj Betuel tzach b'ati, tzic' a b'a yed' junoc eb' ix yisil viñaj Labán, snulej ix a nun. 3 Axo Dios Syal Yuj Masanil, ol yac' svach'c'olal d'a ib'añ, mañ jantacoc ol aj sb'isul iñtilal. A d'a scal eb' iñtilal chi' tzijtum nación ol pitzvoc. 4 Ol yac' svach'c'olal Dios d'ayach yed' masanil eb' iñtilal icha ix aj yac'ancan sti' yac'an d'a viñaj Abraham viñ co mam, yic vach' ol och jun luum b'aj ayoñ ec' tic icoc. A val Dios chi' aljinaccan d'a viñ co mam chi', xchi viñaj Isaac d'a viñaj Jacob chi'.

5 Ix lajvi chi', ix checchajcanb'at viñaj Jacob yuj viñaj Isaac d'a Padán-aram. Ix b'atcan viñ d'a spat viñaj Labán, yuninal viñaj Betuel arameo, snulej ix Rebeca, ix snun viñ yed' viñaj Esaú.

Ix och junxo yetb'eyum viñaj Esaú

6 Axo ix yab'an viñaj Esaú to ix yal vach' lolonel viñaj Isaac d'a yib'añ viñaj Jacob, ix schecanpaxb'at viñ d'a Padán-aram yic tz'och ix yetb'eyum viñ ta'. Ix yab'an viñ to ayic ix yalan vach' lolonel viñaj Isaac chi' d'a viñ, ix yalan viñ to max yal yic'lan sb'a viñ yed' eb' ix aj Canaán chi'. 7 Ix sc'anab'ajej viñaj Jacob sb'atcan d'a Padán-aram icha ix aj yalan viñ smam yed' ix snun. 8 Icha chi' ix aj snachajel yuj viñaj Esaú to a viñ smam viñ chi' max scha sc'ol eb' ix aj Canaán viñ. 9 Yuj chi', ix b'at viñ yil viñaj Ismael aton viñ yuc'tac viñ smam viñ chi'. Ix yic'an jun ix yisil viñaj Ismael chi' viñ, Mahalat sb'i ix, ix och ix yetb'eyumoc viñ yed' eb' ix aytaxoneq'ui. A ix Mahalat chi' ay jun viñ snulej ix scuchan Nebaiot.

Ix sch'ox sb'a Dios d'a viñaj Jacob

10 Ayic ix el viñaj Jacob d'a Beerseba, ix b'at viñ d'a sb'eal Harán. 11 Ix c'och viñ d'a jun lugar, yujto toxo ix em c'u, yuj chi' ata' ix vaycan viñ d'a jun ac'val chi'. Ayic toxo svay viñ, ix yic'ancot jun q'ueen viñ sc'añ jolomoc, ix ec' jichan viñ. 12 A d'a jun ac'val chi', ix och jun svayich viñ, ix yilan viñ to ay jun b'e icha c'ooch. Schaq'ue d'a sat lum tic, masanto sq'uec'och d'a satchaañ. Ix yilan viñ to a eb' yángel Dios sq'uei, tz'emta eb' d'a jun b'e chi'. 13 Ix yilanpax viñ to a Jehová liñanec' b'aj sq'uec'och jun b'e chi', ix yalan icha tic: A in ton Jehová sDiosal in viñ a mam icham aj Abraham yed' viñaj Isaac a mam. Ol vac' jun lum b'aj jichan ach ec' tic d'ayach yed' d'a masanil eb' iñtilal. 14 A iñtilal chi' mañ jantacoc ol aj sb'isul icha spococal lum luum. Ol pucaxcanb'at eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'em c'u, d'a stojolal norte yed' d'a sur. Masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic, ol scha svach'ilal eb' uuj yed' pax yuj iñtilal. 15 Ayinñej och ed'oc, ol ach in tañvejñej b'aj ol ach b'atoc, ol ach vic'an meltzaj d'a jun lum tic junelxo. Mañ ol ach vactejcanlaj, palta ol vaq'uelc'och b'aj ix vac' in ti' d'ayach, xchi.

16 Ayic ix el svayañ viñ, ix snaan viñ icha tic: D'a val yel ayec' Jehová d'a jun lugar tic, mañ vojtacoclaj, xchi viñ. 17 Ix xiv chaañ viñ, ix snaan viñ: Te ay smay jun lugar tic, spat Dios yaji, spuertail pax satchañ yaji, xchi viñ.

18 Ayic ix sacb'i d'a junxo c'u, ix pet q'ue vaan viñ, ix yic'ancot q'uen q'ueen
ix yac'och viñ sc'añ jolomoc chi, ix yac'ancanq'ue liñan q'uen viñ, ix can
q'uen yecheloc, ix secanq'ue aceite viñ d'a yib'añ q'ueen. 19 A d'a jun lugar
chi', ata' ay jun choñab' yictax peca', Luz sb'i, axo viñaj Jacob ix q'uexan sb'i,
ix yac'an viñ scuch Betel.28.19
20 Ata' ix yac'can sti' viñaj Jacob, ix yalan viñ icha tic: Tato a Dios ol in
tañvanoc, ol ochñej ved'oc b'aj van in b'at tic, ol yac'ñej in vael yed' in pichul,
21 vach' in c'ool ayic ol in meltzajpaxcot d'a spat in mam, tato icha chi' a
Jehová tic ol och in Diosaloc. 22 A b'aj ix vavejcan q'uen q'ueen tic, icha spat
Dios tz'ajcani, ol viq'uel sdiezmoal masanil tas ol yac' d'ayin, ol vac'an d'ay,
xchi viñaj Jacob chi'.

29

Ix c'och viñaj Jacob d'a Harán

1 Icha chi' ix aj sb'atcan viñaj Jacob, ix c'ochcan viñ d'a slum eb' viñ cajan
d'a stojolal b'aj sjavi c'u.
2 Ayic ix c'och viñ ta', ix yilanb'at jun a' uc'b'ila' viñ. A d'a slac'anil a' chi',
ayec' ox umañ noc' calnel, yujto a a' syuc' noc', ay jun nivan q'uen ayoch
smaculoc sti' a'. 3 Ayic smolb'an sb'a masanil noc' calnel chi' ta', axo eb' viñ
stañvan noc' tz'ic'anel q'uen smacul sti' a' chi', syac'an a' eb' viñ yuc' noc',
slajvi chi' smacanxican sti' a' eb'. 4 Ix sc'anb'an viñ d'a eb' tañvum calnel chi'
icha tic:
—¿B'ajtil ayex ex vetanimail? xchi viñ.
—A d'a Harán ayoñ, xchi eb' viñ.
5 —¿Eyojtac am viñaj Labán yixchiquin viñaj Nacor? xchi viñ.
—Cojtacton viñ, xchi eb'.
6 —¿Vach' am sc'ol viñ eyila'? xchi viñ.
—Vach' sc'ol viñ. Ina a ix Raquel yisil viñ van scot yed' noc' scalnel chi', xchi
eb' viñ.
7 Ix yalan viñaj Jacob chi' d'a eb' viñ:
—Ayto c'u, ¿tas yuj mañ toñejoc tzeyac' yuc'a' noc' e calnel tic, tze tañvan va
jab'ocxo noc'? xchi viñ d'a eb' viñ.
8 Ix yalan eb' viñ:
—Max yal-laj, yovalil sco tañvej smolb'an sb'a noc' smasanil, ichato chi' ol
quic'anel q'uen nivan smacul sti' a' tic, yic syal yuc'an a' noc' smasanil, xchi
eb'.
9 Vanto slolon viñaj Jacob chi' yed' eb' viñ, ix ja ix Raquel yed' noc' yic viñ
smam, yujto a ix stañvan noc'. 10 Ayic ix yilan viñ sja ix yed' noc' yic viñ smam
chi', aton viñ snulej ix snun viñ, elañchamel ix b'at lemnaj viñ, ix yic'anel
q'uen smacul sti' a a' chi' viñ, ix yac'an yuc' a' noc' calnel chi' viñ. 11 D'a
elañchamel ix yac'an stzatzil sc'ol ix Raquel chi' viñ, ix tz'ub'elta sti' ix viñ,
ix oc'q'ue viñ. 12 Ix och ijan viñ yalan icha tic: Yune' in ix Rebeca, ix yanab'
viñ a mam, xchi viñ. Axo ix yab'an ix Raquel icha chi', ix b'at lemnaj ix yal
d'a viñ smam chi'.
13 Axo ix yab'an viñaj Labán sb'inaj viñaj Jacob yune' yanab', ix b'at lemnaj
viñ schacot viñ. Ix och lac'naj viñ d'a viñ, ix tz'ub'anelta sti' viñ, ix yic'anb'at
viñ viñ d'a spat chi'. Ix och ijan viñaj Jacob chi' yalani tas ix aj scoti. 14 Ix yalan
viñaj Labán chi' d'a viñ icha tic: Val yel te a oñto och ed'oc, xchi viñ.

Ix can viñaj Jacob scaj ix Raquel

28.19 **28:19** A d'a hebreo a Betel syalec'ochi “Spat Dios”.

Jun ujal ix can viñ yed' viñaj Labán chi'. 15 Ayic ix ec' jun uj chi', ix yalan
viñaj Labán chi' d'a viñ icha tic:
—A ticnaic vach'chom ayto cuj co b'a, palta max yal-laj nab'añej ol ach
munlaj d'ayin. Al d'ayin jantac ol ach in tupu', xchi viñ. 16 Ay chavañ yisil
viñaj Labán chi': A ix b'ab'el, Lea sb'i ix, axo ix schab'il Raquel. 17 A ix Lea chi',
icha yilji taxon eb' ix ix yilji ix, añej yol sat ix vach' yilji. Axo pax ix Raquel
jun, te vach' yilji sat ix yed' snivanil smasanil. 18 Axo viñaj Jacob chi', ix can
sgana viñ d'a ix Raquel chi', yuj chi' ix yal viñ icha tic:
—Tzin can uqueoc ab'il in caj ix Raquel, ix chab'il isil tic, xchi viñ.
19 Ix yalan viñaj Labán chi':
—Canañ, vach' ol vac' ix d'ayach, ¿tas gana ch'oc b'aj svac' ix? xchi viñ.
20 Icha chi' ix aj scajan uque' ab'il ix viñ. Maj yab' viñ yec' jun tiempoal chi',
yujto te ay sgana viñ d'a ix. 21 Axo yic ix ec' uque' ab'il chi', ix yalan viñ d'a
viñaj Labán chi' icha tic:
—A ticnaic, ix lajvi co trato yic tzin caj ix. Ac' ix vetb'eyumoc yic svic'an in
b'a yed' ix, xchi viñ.
22 Axo viñaj Labán chi' ix avtancot masanil eb' cajan d'a slac'anil chi', ix
yac'anoch sq'uiñal snupnajel ix yisil viñ chi'. 23 Ayic toxo ix q'ue ac'val ix
yic'ancot ix Lea viñaj Labán d'a viñaj Jacob chi', ix vay viñ yed' ix. 24 Ix ac'ji
jun scriada ix yuj viñaj Labán chi', a ix chi' Zilpa sb'i ix. 25 Ayic ix sacb'i, ix
yilanelta viñaj Jacob chi' to a ix Lea ix vay yed' viñ, ix b'at yalan viñ d'a viñaj
Labán chi' icha tic:
—¿Tas yuj icha tic ix in utej? A ix Raquel ix in caj d'ayach, ¿tas yuj tzin ixtej?
xchi viñ.
26 Ix yalan viñaj Labán chi' d'a viñ icha tic:
—A co b'eyb'al d'a co cal tic, max yal-laj to a ix tzac'anto sb'ab'laj och viñ
yetb'eyum d'a ix b'ab'el. 27 C'anab'ajejcan jun semana sq'uiñ nupnajel yic ix
Lea tic, ol ic'anpax ix Raquel chi' tato tzac' a ti' a cajan uqueocxo ab'il ix d'ayin,
xchi viñaj Labán chi'.
28 Ix schaan sc'ol viñaj Jacob jun lolonel chi'. Ix sc'anab'ajan jun semana
q'uiñ nupnajel viñ yed' ix Lea chi'. Ix lajvi chi', ix yac'anpax ix Raquel viñaj
Labán chi' yic tz'och ix yetb'eyumoc viñ. 29 Ix yac'anpax jun ix scriada ix
Raquel chi' viñ aton ix Bilha. 30 Ix yic'lan sb'a viñaj Jacob yed' ix Raquel chi',
yelxo val xajanab'il ix aj ix yuj viñ d'a yichañ ix Lea chi'. Yuj chi' uqueto ab'il
ix scaj ix viñ.

Eb' yuninal viñaj Jacob

31 Ayic ix yilan Jehová to chab'c'olab'il ix Lea chi', ix yac'an svach'c'olal d'a
yib'añ ix yic tz'aj yune' ix. Axo pax ix Raquel, malaj yune' ix. 32 Axo ix Lea
chi', ix och ix yab'ixal, ix alji jun yune' ix, Rubén[29.32] ix yac' ix sb'iej, ix yalan
ix: A Jehová ix yila' to paticab'il in el yuj viñ vetb'eyum, axo ticnaic xajan ol
in yil viñ, xchi ix.
33 Ix lajvi chi' ix alji junxo yune' ix, Simeón[29.33] ix yac' ix sb'iej, ix yalan ix
icha tic: Ix yab' Jehová to chab'c'olab'il vaji, yuj chi' ix yac' junxo vune' tic,
xchi ix.
34 Ix aljipax junxo yune' ix, Leví[29.34] ix yac' ix sb'iej, ix yalan ix: A ticnaic
junxoñej ol aj viñ vetb'eyum tic ved'oc, yujto oxvañxo vune' yed' viñ, xchi ix.

29.32 **29:32** A jun b'i scuch Rubén, a d'a hebreo syalelc'ochi "il jun vune'".
29.33 **29:33** A jun b'i scuch Simeón, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "syab'i".
29.34 **29:34** A jun b'i scuch Leví, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "junxoñej tz'aji".

35 Ix alji junxo yune' ix, Judá[29.35] ix yac' ix sb'iej, ix yalanpax ix: A ticnaic,
svic'chaañ sb'i Jehová, xchi ix. Axoñej chi', ix och vaan yilan sat unin ix.

30

1 Axo ix Raquel chi' ix pitzvichaañ ajc'olal d'a spensar ix, ix och ix ajc'olal
d'a ix Lea chi' yujto malaj yune' ix, ix yalan ix d'a viñ yetb'eyum chi' icha tic:
—Ac' vune'. Tato maay, tic tzin chami, xchi ix.
2 Yuj chi' ix cot yoval viñaj Jacob, ix yalan viñ d'a ix icha tic:
—¿Tocval Dios in? A Dios chi' max ac'anlaj une' chi', xchi viñ. 3 Ix yalanxi ix
d'a viñ:
—Vayañ yed' ix in criada Bilha, ayic ol aljoc yune' ix chi', icha val vune' ol
ajoc, xchi ix.
4 Ix yac'an ix scriada ix chi' d'a viñ, ix yic'lan sb'a viñ yed' ix. 5 Axo ix alji
jun yune' ix Bilha chi', 6 ix yalan ix Raquel icha tic: Dan[30.6] ol sb'iej viñ unin
tic, yujto ix yab' in lesal Dios, ix in sch'olb'itani, yuj chi' ix yac' jun unin tic
d'ayin, xchi ix.
7 Ix lajvi chi', ix alji junxo yune' ix Bilha yed' viñaj Jacob chi'. 8 Ix yalanxi ix
Raquel chi': A jun unin tic Neftalí[30.8] ol sb'iej, yujto ix in telaj in b'a yed' ix in
nulej ix Lea, axo ticnaic ix can ix yalañ vuuj, xchi ix.
9 Axo yic ix yilan ix Lea to mañxalaj yune' ix, ix yac'anpax ix scriada ix,
aton ix Zilpa d'a viñaj Jacob chi'. 10 Ix alji jun yune' ix yed' viñ. 11 —Vach' vico'
yuj chi' Gad[30.11] svac' sb'iej viñ unin tic, xchi ix Lea chi'.
12 Ix lajvi chi', ix alji junxo yune' ix Zilpa chi' yed' viñaj Jacob chi'. 13 Ix
yalanpax ix Lea chi' icha tic: Te tzalajc'olal vico', axo eb' ix vetixal ol alanoc
to ay in tzalajc'olal, yuj chi' Aser[30.13] ol sb'iej viñ unin tic, xchi ix.
14 Ay jun c'u ix b'at viñaj Rubén b'eyelec' d'a caltac te', ayic van sjochchaj
ixim trigo. Ata' ix ilchaj juntzañ sat añc'ultac yuj viñ to sloji, mandrágora[30.14]
sb'i. Ix yic'anb'at añ viñ d'a ix Lea, aton ix snun viñ. Axo yic ix yilan añ ix
Raquel chi', ix yalan ix d'a ix Lea icha tic:
—Tzin tevi d'ayach to tzac' junoc añ mandrágora ix yic'cot viñ une' chi'
d'ayin, xchi ix.
15 Ix yalan ix Lea chi' icha tic d'a ix:
—¿Tom mañ c'ocb'iloc ix iq'uec' viñ vetb'eyum, axo ticnaic, snib'ej a c'ol tza
c'anec' añ mandrágora ix yic'cot viñ vune' tic? xchi ix.
—Ac' añ d'ayin, tato icha chi' syal svay viñaj Jacob ed'oc d'a jun ac'val tic,
xchi ix Raquel chi'.
16 Axo yic van sq'uic'b'i ix jax viñaj Jacob d'a smunlajel, ix b'at ix Lea
schacot viñ, ix yalan ix d'a viñ icha tic:
—A ticnaic ol ach vay ved'oc, d'a val yel ix vac' añ mandrágora ix yic'cot viñ
vune' d'a ix in nulej ix Raquel a tojoloc, xchi ix.
Yuj chi' ix vay viñaj Jacob chi' yed' ix d'a jun ac'val chi'. 17 A Dios ix ab'an
slesal ix, yuj chi' ix alji junxo yune' ix yed' viñ, yoil uninxo. 18 Ix yalan ix:
Isacar[30.18] ol sb'iej viñ unin tic, yujto ix spactzitej Dios d'ayin, yujto ix vac'
ix in criada d'a viñ vetb'eyum, xchi ix.

29.35 **29:35** A jun b'i scuch Judá, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel “tz'ic'jichaañ”. 30.6 **30:6** A jun b'i scuch Dan, a d'a hebreo syalelc'ochi “sch'olb'itaji”. 30.8 **30:8** A jun b'i scuch Neftalí, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel “telajb'ail”. 30.11 **30:11** A jun b'i scuch Gad, a d'a hebreo syalelc'ochi “vach' vico'”. 30.13 **30:13** A jun b'i scuch Aser, a d'a hebreo syalelc'ochi “tzalajc'olal”. 30.14 **30:14** Syac'och eb' anima d'a sc'ool tato a eb' ix ix max unevilaj sloan sat añ mandrágora tob' tz'alji yune' eb' ix. 30.18 **30:18** A jun b'i scuch Isacar, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel “spac”.

19 Ix lajvi chi', ix alji junxo yune' ix yed' viñaj Jacob chi', aton svaquil unin
eb'. 20 Ix yalan ix: Ix yac' Dios jun silab' mañxo jantacoc svach'il d'ayin, yuj
chi' ol in sxajanej viñ vetb'eyum tic. Svaquilxo jun unin tic svil yed' viñ, yuj
chi' Zabulón30.20 ol sb'iej, xchi ix. 21 Yicxo slajvub'al ix yilan sat jun ix unin
ix, Dina ix yac' ix sb'iej.
22 Axo ix Raquel chi', ix nachajcot ix yuj Dios, ix ab'ji slesal ix yuuj, ix javi
yune' ix. 23 Ayic ix alji jun sb'ab'el unin ix, ix yalan ix: A in q'uixvelal, toxo ix
yiq'uel Jehová, yujto toxo ix yac' jun vune' tic. 24 Tzoc val el d'a sc'ool syac'pax
junocxo vune', xchi ix. Yuj chi' José30.24 ix sb'iej jun unin chi' yuj ix.

Ix och oval d'a scal viñaj Jacob‘R’yed' viñaj Labán

25 Ayic toxo ix alji viñaj José, ix yalan viñaj Jacob d'a viñaj Labán icha tic:
—A ticnaic, cha in pax d'a in choñab'. 26 Ac' eb' vuninal yed' eb' ix
vetb'eyum, c'ocb'ilocxob' in cajan eb' ix d'ayach, smojxo val tzin paxi. Ojtac
val tas ix aj in munlaj d'ayach, xchi viñ.
27 Axo ix yalan viñaj Labán chi' d'a viñ icha tic:
—Maay, tzin tevi d'ayach to vach'ñej ajec' ved'oc, yujto ix in naeli to uujñej
ay svach'c'olal Jehová d'a vib'añ. 28 Al d'ayin jantac val tzach in tupu', xchi
viñaj Labán chi'.
29 Ix yalanxi viñaj Jacob chi':
—Ojtac val tas ix aj in munlaj ed'oc yed' tas ix aj vilan noc' a molb'etzal noc'
tic. 30 Ojtac to jayvaññej noc' a molb'etzal noc' tic ayic in janac, axo ticnaic
toxo ix q'uib' sb'isul noc'. Atax val yic in janac chi' syamannacoch Jehová
yac'an svach'c'olal d'a ib'añ. Axo ticnaic, ¿b'aq'uiñ ol in chael yich vilan vic
yed' eb' ix vetb'eyum tic yed' eb' vuninal? xchi viñ.
31 —¿Jantac a tojol tza c'ana'? xchi viñaj Labán chi'.
—Malajocab' in tojol tzac'a', añejto svil jab'ocxo noc' a calnel tic, tato ol scha
a c'ol tas ol vala'. 32 Cha in och d'a scal noc' a calnel yed' noc' a chiva ticnaic,
yic tzin sic'anel masanil noc' tz'ib'iltac, noc' jasquiltac stz'ib'ul, noc' yunetac
q'uiq'uic'. A noc' chi' ol och in tojoloc. 33 Yuj chi' jun, ayic tzach c'och il noc'
a noc' chi', noc' svic' in tojoloc chi', icha chi' ol aj ilancot in tojolal. Tato a d'a
scal noc' vic chi' ay noc' chiva, ma noc' calnel chi' mañ tz'ib'iltacoc, mato mañ
q'uiq'uic'oc, van ach velc'an syal chi', xchi viñ.
34 —Vach'ocab'i. Scha in c'ol tas tzal chi', xchi viñaj Labán chi'.
35 Añejtona' d'a jun c'ual chi' ix sic'anel masanil noc' mam chiva tz'ib'iltac
viñaj Labán chi' yed' noc' jasquiltac stz'ib'ul, noc' nun chiva soman jab'oc
saquil yed' masanil noc' calnel q'uiq'uic' yilji, ix yac'an noc' viñ d'a eb'
yuninal. 36 Ix yic'anb'at noc' eb' yuninal viñ chi' d'a najat, oxe' c'ual stec'nab'il
b'aj ix can viñaj Jacob chi'. Ix canñej viñ stañvej juntzañxo noc' scalnel viñaj
Labán chi'.
37 Elañchamel ix sna viñaj Jacob chi', ix stzepel sc'ab'tac te te' scuch álamo
viñ, te' almendro yed' te' castaño. Tz'ib'iltac ix yutej te' viñ sjosan stz'umal.
Ay sac yed' q'uiq'uic' ix aj yilji te' yuj viñ. 38-39 Ix yac'anoch juntzañ te' c'ab'tac
te' chi' viñ d'a yichañ noc' calnel chi', b'aj syuc'a' noc', aton ta' stajni noc'. D'a
yichañ noc' aypaxoch te te' tz'ib'iltac yilji chi', yuj chi' ayic tz'aj yune' noc',
tz'ib'iltac yilji yune' noc' chi'. 40 A masanil noc' tz'ib'iltac tz'aj chi', ix sic'canel
noc' viñ d'a scal noc' yic viñaj Labán chi'. Icha chi' ix yutej viñ sic'anel noc'
scalnel chi' d'a scal noc' yic viñaj Labán chi'. 41 Masanil noc' te vach', ayic
stajni noc', syac'anoch te te' viñaj Jacob chi' d'a yichañ noc' b'aj xid'ec' noc'

30.20 **30:20** A jun b'i scuch Zabulón, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel “xajanab'il”.
30.24 **30:24** A jun b'i scuch José, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel “tz'ac'ji stz'acub'”.

yuc'a', yic vach' syil te te' chi' noc' ayic stajni noc' chi'. 42 Axo yic sjavi noc' yatac val ay, max yaq'uem te te' chi' viñ d'a yichañ noc'. Yuj chi', a noc' tz'ontac yic viñaj Labán chi', axo noc' vach' yic viñaj Jacob chi'. 43 Icha chi' ix aj yoch viñaj Jacob chi' b'eyumal. Mañ jantacoc noc' svacax viñ, noc' scalnel viñ yed' noc' schiva viñ. Mañ jantacoc noc' scamello viñ yed' noc' sb'uru viñ yed' pax eb' viñ schecab' viñ yed' eb' ix schecab' viñ.

31

Ix sna viñaj Jacob'R'tas ol aj yel d'a viñaj Labán

1 Ayic ix yab'an viñaj Jacob to a eb' viñ yuninal viñaj Labán, vanxo yalanq'ue eb' viñ icha tic: B'eyumxo viñaj Jacob tic yuj jantac tas ix yiq'uec' d'a viñ co mam, xchi eb' viñ. 2 Ix nachajel yuj viñaj Jacob chi' to mañxo vach'oc snaan viñaj Labán chi' d'a spatic icha d'a yalañtaxo. 3 Axo Jehová ix alan d'a viñ icha tic: Meltzajañ d'a slum a mam icham b'aj ayec' eb' a c'ab' oc, ol in b'atñej ed'oc, xchi d'a viñ.

4 Ix lajvi chi' ix yac'anb'at sti' viñ d'a eb' ix yetb'eyum, aton ix Raquel yed' ix Lea, yic vach' scot eb' ix, sja eb' ix b'aj stañvi calnel viñ. 5 Ayic ix ja eb' ix, ix yalan viñ d'a eb' ix:

—Ex vetb'eyum, a ticnaic toxo ix vila' to a viñ e mam, chucxolaj in yilan viñ, mañ ichoc d'a yalañtaxo, palta a sDiosal viñ in mam, ayñej val och ved'oc. 6 A ex tic eyojtac val to ix in munlaj d'a viñ e mam d'a svach'ilal d'a smasanil in c'ool. 7 Axo viñ icha val to tzin yixtej viñ, lajuñelxo ix sq'uex in tojol viñ, palta a Dios jun, max in xcha ixtajoc. 8 Ayic ix yalan viñ e mam chi': Ol ach in tup d'a noc' calnel, noc' tz'ib'iltac, xchi viñ, axo yic ix alji yune' noc', nab'a tz'ib'iltac yune' noc' ix alji. Ayic ix yilan viñ to icha chi', ix yalanxi viñ: A noc' jasquiltac stz'ib'ul ol vac' a tojoloc, xchi viñ, axo ix alji yune' noc', nab'a jasquiltac stz'ib'ul noc' yune' tz'alji. 9 Icha chi' ix aj yic'jiec' noc' smolb'etzal noc' viñ e mam chi' yuj Dios, ix yac'an d'ayin.

10 A junel ay jun in vayich, a ix vilani to van stajni noc'. Ix vilani to a noc' mam chiva ix tajni yed' noc' nunab'il chi', nab'a tz'ib'iltac noc', ay pax noc' jasquiltac stz'ib'ul. 11 Axo d'a jun in vayich chi', ix in yavtej Jun yángel Dios, ix in tac'vi d'ay: Oy, ina vajec' tic, xin chi d'ay. 12 Ix yalan d'ayin icha tic: Scham val ilani to a noc' smam stajni yed' noc' snun, tz'ib'iltac noc', jasquiltac pax stz'ib'ul noc', yujto ix vil masanil tas ix ach utaj yuj viñaj Labán. 13 A in Dios in tic, ix in ch'ox in b'a d'ayach d'a Betel, b'aj ix a seccanq'ue aceite d'a yib'añ q'uen q'ueen ix ac'canq'ue liñan, aton b'aj ix ac'can a ti' d'ayin. A ticnaic, actejcan jun lugar tic, tzach pax d'a a luum b'aj aljinac ach, xchi Dios d'ayin, xchi viñaj Jacob chi' d'a eb' ix yetb'eyum chi'.

14 Ix tac'vi ix Raquel yed' ix Lea chi' d'a viñ icha tic:

—A oñ tic, mañxo jab'oc tas ol quic' d'a viñ co mam. 15 Yujto icha comon anima caj d'a viñ. Ina ix oñ schoñel viñ, ix slajanel co tojol chi' viñ, aton ix ac' d'a viñ yic ix quic'lan co b'a ed'oc. 16 D'a val yel masanil b'eyumal ix yiq'uec' Dios d'a viñ co mam chi', quicxo yed' eb' cune'. Yuj chi' jun, masanil tas toxo ix yal Dios d'ayach, yic'ocab'i, xchi eb' ix.

Ix el viñaj Jacob d'a Padán-aram

17-18 Ix yac'an lista sb'a viñaj Jacob yic spaxta viñ d'a Canaán b'aj ayec' cajan viñ smam viñ, aton viñaj Isaac. Ix yac'anq'ue eb' yuninal viñ yed' eb' ix yetb'eyum viñ d'a yib'añ noc' camello. Ix yic'ancot masanil tastac viñ, ix b'at viñ yed' masanil noc' noc' ix yic' d'a spatic smunlajel d'a Padán-aram chi'. 19 Yacb'an ayb'at viñaj Labán chi' d'a junxo lugar joxoj calnel, axo ix Raquel ix elc'ancot sdiosal viñ ayoch d'a yol spat. 20 Añeja' d'a jun tiempoal chi' ix el

viñaj Jacob d'a elc'altac, majxo yalcan quilcob'a viñ d'a viñaj Labán arameo chi'. 21 Icha chi' ix aj yic'ancot masanil tastac viñ. D'a elañchamel ix ec'ta viñ b'aj ay a' nivan Éufrates, ix cotñej viñ d'a yichañ masanto ix javi viñ d'a juntzañ tzalquixtac d'a yol yic Galaad.

Ix cot viñaj Labán d'a spatic viñaj Jacob

22 Schab'jialxo scot viñaj Jacob chi', ix yab'an viñaj Labán to ix cot viñ.
23 Axo viñaj Labán chi' ix ic'ancot eb' sc'ab' yoc yed'oc, ix cot eb' syam viñ.
Yicxo svac'jial chi' ix javi eb' d'a spatic viñ d'a juntzañ tzalquixtac d'a yol yic
Galaad. 24 A d'a jun ac'val chi', ix sch'ox sb'a Dios d'a viñaj Labán chi' d'a
svayich. Ix yalan Dios d'a viñ icha tic: Scham val a naani tas ol al d'a viñaj
Jacob chi'. Mañ comonoc ol ach lolonoc, xchi d'a viñ.
25 Axo d'a junxo c'u, ix yamchaj viñaj Jacob yuj viñaj Labán chi' d'a tzalquix-
tac d'a yol yic Galaad, d'a scampamento viñ. Ata' ix sb'opax scampamento
viñaj Labán chi' yed' eb' viñ yed'nac chi'. 26 Ix och ijan viñaj Labán chi'
yalanoch d'a sat viñaj Jacob chi' icha tic:

—¿Tas ix a c'ulej? ¿Tas yuj ix in ac'can musansatil? Elelalxoñej ix utej
ic'ancot eb' ix visil, ichato d'a scal oval ix yamchaj eb' ix uuj. 27 Majxo alcan
jab'oc d'ayin. Mañxo jab'oc ix vab'i, tato maay, ix am ex in taq'uejcot d'a
tzalajc'olal, ix am och son yed' yunetac tañb'il yed' arpa ayic ex coti. 28 Maj
in tz'ub'canelta sti' eb' ix visil yed' eb' viñ vi in chiquin. Ichato malaj jab'oc a
pensar, yuj chi' icha chi' ix utej a b'a. 29 A in tic syal vac'an chucal d'ayex, tato
syal in c'ool, palta a q'uiq'ui d'ac'val ix sch'ox sb'a sDiosal viñ a mam d'ayin,
ix yalani: Scham val a naani tas ol al d'a viñaj Jacob chi'. Mañ comonoc tzach
loloni, xchi d'ayin. 30 Tato tza te naejb'at b'aj ay viñ a mam, yuj chi' icha chi'
ix a c'ulej, palta ¿tas yuj ix elq'uejcot juntzañ in diosal? xchi viñaj Labán chi'.
31 Ix tac'vi viñaj Jacob chi' icha tic:

—Ix in el d'ayach d'a elc'altac yujto ix in xivi. A ix aj in naani, talaj tzac'
pural ic'ancanec' eb' ix isil tic d'ayin. 32 Tato a junoc eb' ayec' d'a tic b'aj ayec'
a diosal chi', syalñej schami. A eb' ayec' qued'oc tic syal yac'an testigoal eb'.
Say ila', tato ay jab'oc a tastac ix vic'coti, syal ic'anpaxoc, xchi viñaj Jacob chi'.

Palta mañ yojtacoc viñaj Jacob chi' tato a ix Raquel ix elc'ancot sdiosal viñ
smam chi'.
33 Ix ochb'at viñaj Labán d'a yol smantiado viñaj Jacob chi', ix ochpax viñ
d'a smantiado ix Lea yed' d'a yic eb' ix chavañ criada, palta malaj tas ix ilchaj
yuj viñ. Ix lajvi yelta viñ d'a yol smantiado ix Lea chi', ix ochxi viñ d'a yic
ix Raquel. 34 Axo ix ix c'ub'an el juntzañ yechel chi' d'a yalañ stz'um noc'
camello, ix emcan c'ojan ix d'a yib'añ. Ix ec'chaj viñaj Labán say d'a masanil
mantiado, palta maj ilchajlaj sdiosal viñ chi' yuuj.
35 Ix yalan ix Raquel d'a viñ icha tic:

—Mamin, mocab' cot oval d'ayin, yujto max yal-laj in q'ue van d'a ichañ,
yujto a ticnaic ya'ay in yuj sb'isul uj, xchi ix, toñej ix tz'ac yal ix.

Axo viñaj Labán jun, ix ec'chaj viñ say sdiosal chi', palta maj ilchajlaj. 36 Yuj
chi' ix cot yoval viñaj Jacob, ix yalan viñ:

—¿Tas val in mul ix och d'ayach? ¿B'ajtil ay in mul chi' yuj chi' tzac' val
och d'a a c'ool in a sayaneq'ui? 37 Masanil in c'ael tza say ila', ¿tas junoc ic
ix ilchaj uj ticnaic? Ch'ox d'a yichañ eb' viñ ed'nac tic yed' d'a yichañ pax
eb' viñ ved'nac tic, yic vach' a eb' viñ syal yalani mach oñ yel scala'. 38 A
d'a 20 ab'il ix in munlaj ed'oc, malaj val junoc noc' a calnel, malaj val junoc
noc' smam a chiva ix in chib'ati, malaj val noc' snun toñej ix ec' sti'. 39 Malaj
b'aj ix vic'cot jilipoc noc' a calnel ix chiji yuj noc' oques d'ayach, yujto a noc'
satb'ati tzin tupoch noc' d'ayach. Vach'chom c'ualil ma d'ac'valil ix b'at noc'

yuj elc'um, ina to ix a c'an stojol noc' d'ayin. 40 A d'a c'ualil, tzin te tz'a yuj
c'ac', axo d'ac'valil, tzin potzel yuj siic, max ochlaj in vayañ tz'ec' ac'val. 41 20
ab'il ix in ec' ed'oc, palta ix vac'ñej techajoc. 14 ab'il ix in caj eb' ix isil tic, axo
vaquexo ab'il jun, ix in munlaj yuj noc' a molb'etz, aton noc' ix ac' in tojoloc.
Cotac scal ix in a q'uexañ tiej yuj in tojol. 42 Ta val mañ ayoc och Dios ved'oc,
aton sDiosal viñ in mam icham aj Abraham, aton Dios b'aj slesalvipax viñ in
mam aj Isaac, val yel, malaj am jab'oc tas d'a yol in c'ab' tzin paxta. Palta a
Dios ix ilan in yaelal yed' tas ix aj yelc'och in munlajel, yuj chi' aton ix ach
cachanoch vaan q'uiq'ui d'ac'val chi'.

Strato viñaj Jacob yed' viñaj Labán

43 Ix yalan viñaj Labán d'a viñaj Jacob chi' icha tic:
—Visil eb' ix tic, vi in chiquin pax eb' tic yed' noc' calnel tic, vic noc'
smasanil. Masanil tas ayec' tic, vico'. Palta jun, ¿tasto val svutej eb' ix visil
yed' yune' eb' ix? 44 Yuj chi', cotañ co b'o junoc co trato ticnaic yic ch'oxnab'il
tz'ajcan d'a co cal co chavañil, xchi viñaj Labán chi'.
45 Ix yic'ancot jun q'uen q'ueen viñaj Jacob chi', ix yac'anq'ue liñan q'uen
viñ yic ch'oxnab'il tz'aj q'ueen. 46 Ix yalan viñ d'a masanil eb' schecab' icha
tic:
—Molb'ejec q'uen q'ueen, xchi viñ.
Masanil eb' ix molb'an q'ueen. Jun val juyañ ix yutej q'uen eb', ix va eb' d'a
stz'ey q'ueen. 47 Ix yac'anoch viñaj Labán chi' sb'iej jun juyañ q'uen chi' d'a
sti' eb' syala': Jegar Sahaduta31.47 Axo pax viñaj Jacob chi' jun, Galaad ix yac'
viñ scuch jun q'uen chi' d'a sti'.
48 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Labán chi' icha tic:
—A ticnaic, a jun juyañ q'ueen tic testigo tz'ajcan cuj co chavañil, xchi viñ.
Yuj chi' Galaad sb'i jun lugar chi'. 49 Mizpa31.49 ix sb'iejpaxi yujto ix yal viñaj
Labán chi' icha tic:
—A Jehová tzoñ ilan co chavañil yic mañxo ol yal quil-lan co b'a junjun
oñ. 50 Tato ol ixtej eb' ix visil tic, mato ol a say juntzañocxo eb' ix ol och
etb'eyumoc, vach'chom malaj mach tz'ac'an testigoal, palta a Dios testigo,
xchi viñ.
51 Ix yalanpax viñ d'a viñaj Jacob chi':
—Ina q'uen b'ul q'uen tic yed' q'uen ix q'uecan liñan, aton val q'uen ix
vac'can d'a co cal co nañal co chavañil. 52 A val q'uen tic tz'ac'an testigoal
d'ayoñ to mañxo ol yal co c'axpitan jun mojon tic yic scac'an chucal d'ayoñ
junjun oñ. 53 Aocab' sDiosal viñaj Abraham a mam icham yed' pax sdiosal
viñaj Nacor in mam icham, aocab' tzoñ ilan co chavañil, xchi viñaj Labán
chi'.
Ix lajvi chi' ix yac'an sti' viñaj Jacob chi' d'a sb'i Dios, aton Dios b'aj
syaq'uem sb'a viñaj Isaac, viñ smam viñ. 54 Ix yac'an juntzañ silab' viñ d'a
Dios d'a schon jun tzalan chi', ix yavtancot eb' ajun yed'oc chi' vael. Masanil
eb' ix va'i, a d'a chon tzalan chi' ix ec' ac'val yuj eb'.
55 Axo yic ix sacb'i d'a junxo c'u, ix q'ue vaan viñaj Labán chi', ix tz'ub'ancan
sti' eb' yixchiquin viñ yed' eb' ix yisil viñ, ix yalancan vach' lolonel viñ d'a
yib'añ eb', ix meltzaj viñ d'a spat yed' eb' ajun yed'oc.

32

Scha sb'a viñaj Jacob yed' viñaj Esaú

31.47 **31:47** A jun lolonel Jegar Sahaduta, a d'a arameo ay, axo pax d'a hebreo Galaad. A chab' lolonel tic lajan syalec'ochi. A syalelc'ochi "jun juyañ yic ch'oxnab'il". 31.49 **31:49** A jun lolonel Mizpa, a d'a hebreo syalelc'ochi "ilvajum".

1 Ix lajvi chi', ix b'eycot viñaj Jacob chi'. Axo ix aji, ix schalaj sb'a viñ
yed' juntzañ eb' yángel Dios. 2 Ayic ix yilan eb' ángel chi' viñ, ix yalan viñ:
Scampamento eb' yejército Dios jun tic, xchi viñ. Yuj chi' Mahanaim32.2 ix
yac' viñ sb'iej jun lugar chi'.
3 Ix schecancot juntzañ eb' schecab' viñ d'a lum Seir, d'a yol yic Edom, yic
scot eb' yal d'a viñ yuc'tac viñ, aton viñaj Esaú to vanxo scot viñ d'a yol b'e.
4 Ix yalan viñ d'a eb' schecab' chi' icha tic: Alec d'a viñ vuc'tac aj Esaú icha
tic: A viñ uc'tac aj Jacob syac'och sb'a viñ d'a yalañ a mandar. Tzeyalanpaxi
to a yed' viñaj Labán ix in ec' jun tiempoal tic. 5 A ticnaic ay noc' in vacax,
noc' in calnel, noc' in chiva, noc' in b'uru. Ay eb' viñ in checab' yed' eb' ix in
checab'. Svalb'at jun ab'ix tic d'ayach mamin vuc'tac, yujto tzin nib'ej tzin
och junc'olal ed'oc, xchicot viñaj Jacob, xe chi d'a viñ. 6 Axo yic ix jax eb' viñ
checab' chi', ix yalan eb' viñ d'a viñaj Jacob icha tic:
—Toxo ix oñ xid'ec' d'a viñ uc'tac, tic van sja viñ ul ach scha'a. Chañe' ciento
val vinac yed'nac viñ, xchi eb' viñ schecab' viñ chi'.
7 Ayic ix yab'an juntzañ chi' viñaj Jacob chi', ix xiv chaañ viñ, ix te och viñ
ilc'olal. Ix lajvi chi' ix spojan b'at eb' anima viñ yed'nac. Cha macañ ix yutej
viñ yed' noc' vacax, noc' calnel yed' noc' camello. 8 Yujto ix sna viñ: Tato sjavi
viñaj Esaú d'a junoc macañ, yacb'an syac' oval viñ yed'oc, axo junxo macañ
syal yeli, xchi viñ. 9 Ix lajvi chi' ix lesalvi viñ icha tic: Ach Jehová in Diosal,
sDiosal ach viñ in mam icham aj Abraham yed' viñ in mam aj Isaac. A ach ix
ala' to tzin meltzajcot d'a in luum, d'a scal eb' in c'ab' voc. Ix alani to ayachñej
och ved'oc yic vach'ñej tzin elc'ochi. 10 Te mañ in mojoc to tzin a xajanej,
mañ in mojoc pax to ayñejoch a vach'c'olal ved'oc. Ayic vec'nacb'at d'a yol
a' Jordán, añej jun in c'ococh ved'nac, axo ticnaic, chab'xo campamentoal ix
in elc'ochi, te ayxo tastac d'ayin. 11 Tzin tevi d'ayach to tzin a col d'a yol sc'ab'
viñ vuc'tac chi'. Tzin te xivi, q'uinaloc sja viñ d'ayin, smilancham eb' ix ix
yed' eb' unin tic viñ. 12 A ach ix ala' to vach'ñej ol in elc'och uuj. Ix alanpaxi
to mañ jantacoc ol ajelc'och sb'isul viñtilal, icha val yarenail a' mar to max
yal sb'ischaji, xchi viñ d'a slesal chi'.
13 A d'a jun ac'val chi', ix vaycan viñ ta'. Ayic ix sacb'i, a d'a scal masanil tas
yed'nac viñ, ix siq'uel tastac viñ yic siej viñ d'a viñ yuc'tac chi': 14 200 noc'
nun chiva yed' 20 noc' mam chiva. 200 noc' nun calnel yed' 20 noc' ch'ac
calnel. 15 30 noc' nun camello yed' noc' yune' toto ix alji, 40 noc' nun vacax
yed' lajuñvañ noc' toro, 20 noc' nun b'uru yed' lajuñvañ noc' mam b'uru.
16 D'a elañchamel ix yac' viñaj Jacob junjun macañ noc' d'a eb' viñ schecab',
macquiltac ix yutej viñ, ix yalan viñ d'a eb' icha tic:
—B'ab'lajañec yed' junjun macañ noc', najtic tzeyutej scal junjun macañ,
xchi viñ.
17 A d'a viñ ed'jinac noc' b'ab'el, ix yal viñ icha tic:
—Ayic ol a chaan a b'a yed' viñ vuc'tac chi', tato sc'anb'ej viñ: ¿Mach a
patrón? ¿B'ajtil tzach b'ati? ¿Mach yic noc' noc' ed'nac tic? tato xchi viñ
d'ayach, 18 tzalan d'a viñ icha tic: Mamin Esaú, a juntzañ tic silab' viñaj Jacob
a checab' d'ayach. Tzac'anpax viñ vuuj, xa chi, xchi viñaj Jacob chi'.
19 Icha chi' ix aj yalan viñ d'a viñ ed'jinac noc' schab'il macañ yed' d'a viñ
ed'jinac noc' yoxil macañ. Icha chi' ix aj yalan viñ d'a masanil eb' viñ ed'jinac
junjun macañ noc' noc' chi':
—Ayic ol e chalan e b'a yed' viñaj Esaú chi', jun lajaññej ol eyutej eyalani.
20 Tzeyalani: Tzac'an viñaj Jacob a checab' cuuj, xe chi, xchi viñ d'a eb' viñ
schecab' chi'.

32.2 **32:2** Mahanaim, syalelc'ochi "chab' campamento".

Icha tic ix yutej snaan viñaj Jacob chi': Tecan ol emta yoval sc'ol viñaj Esaú yuj in silab' ix vac' b'ab'laj d'a vichañ, ol vilan val och in b'a yed' viñ. Tato icha chi' tecan ol in scha viñ d'a vach'il, xchi viñ. 21 Yuj chi', ix schec b'ab'laj masanil silab' viñaj Jacob chi'. Axo viñ jun, ixto can junxo ac'val viñ d'a scampamento chi'.

Ix yac' oval viñaj Jacob yed' jun ángel

22-23 A d'a jun ac'val chi' ix q'ue van viñaj Jacob, ix yic'anb'at eb' ix yetb'eyum viñ schavañil yed' eb' ix chavañ criada yed' uxluchvañ yuninal viñ, ix ec'ta eb' d'a sjayil jun a' scuchan Jaboc yed' masanil tastac yed'nac. 24 Axo yic ix can viñ sch'ocojil, ix yac'an oval viñ yed' jun vinac masanto ix sacb'i. 25 Axo jun vinac chi', ix yila' to max ac'ji ganar viñaj Jacob chi' yuuj, yuj chi' ix mac'jiel yacañil xub' viñaj Jacob chi' yuuj. Ix el chinnaj xub' viñ chi' ayic ix yac'an oval eb'. 26 Ix yalan jun vinac chi' d'a viñ icha tic:

—Actej in eli yujto vanxo sacb'i, xchi.

Ix yalan viñaj Jacob d'ay icha tic:

—Mañ ol ach vactejeli, tato mañ ol alcan junoc vach' lolonel d'a vib'añ, xchi viñ.

27 —¿Tas a b'i? xchi jun vinac chi' d'a viñ.

—Jacob in b'i, xchi viñ.

28 Ix yalan d'a viñ icha tic:

—A ticnaic mañxo Jacob-oc ol a b'iej, palta Israelxo,32.28 yujto ix yal ac'an oval yed' Dios yed' pax anima, xchi.

29 —A ticnaic al d'ayin tas a b'i ach tic, xchi viñaj Jacob chi'.

Axo ix yalan jun vinac chi' icha tic:

—¿Tas yuj tza c'anb'ej in b'i? xchi.

Ata' ix yalcan vach' lolonel d'a yib'añ viñaj Jacob chi'. 30 Yuj chi' Peniel32.30 ix sb'iejcan jun lugar chi' yuj viñaj Jacob chi', ix yalan viñ icha tic: Ix vil sat Dios, palta ina pitzan into, xchi viñ.

31 Vanxo yec'b'at viñaj Jacob d'a Peniel chi', ix javi c'u. Yujto ix el chinnaj xub' viñ, yuj chi' tz'em sb'ey viñ. 32 Yuj chi' a eb' yiñtilal Israel, max schilaj sch'añal sc'ojnub' xub' noc' noc' eb', yujto a d'a xub' viñaj Jacob chi' yab'nac syail.

33

Ix och viñaj Jacob junc'olal yed' viñ yuc'tac

1 Axo ix yilan viñaj Jacob to van sja viñaj Esaú yed' 400 svinac, ix spojanec' eb' unin viñ d'a scal eb' ix ix, aton ix Lea yed' ix Raquel yed' pax eb' ix chavañ scriada eb' ix. 2 A eb' ix criada chi', ix b'ab'laj b'at eb' ix yed' yune' chi'. Ichato chi' ix b'at ix Lea yed' eb' yico'. Tzac'anto ix b'at ix Raquel yed' viñaj José. 3 D'a elañchamel ix b'ab'lajb'at viñaj Jacob d'a yichañ eb' ix. Uquel ix em ñojnaj viñ masanto ix c'och viñ d'a yichañ viñ yuc'tac chi'. 4 Ix javi lemnaj viñaj Esaú chi', ix och lac'naj viñ d'a sjaj viñ yuc'tac chi', ix och tz'ub'naj viñ d'a sti' viñ, ix oc' eb' viñ schavañil. 5 Ix lajvi chi' ix yilanoch eb' ix ix yed' eb' unin viñaj Esaú chi', ix sc'anb'an viñ icha tic:

—A juntzañ eb' tic, ¿mach ay yic eb'? xchi viñ.

—Vuninal eb', ix yac' Dios d'ayin yuj svach'c'olal, xchi viñaj Jacob chi'.

6 Ichato chi' ix snitzancot sb'a eb' ix criada yed' eb' yune' d'a yichañ viñaj Esaú chi', ix em ñojan eb' d'a sat luum. 7 Ix snitzanpaxcot sb'a ix Lea yed' eb' yune', ix empax ñojan eb'. Tzac'anto ix javi viñaj José yed' ix snun, aton ix

32.28 **32:28** A Israel, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel “syac' oval yed' Dios”. 32.30 **32:30** Peniel, a d'a hebreo syalelc'ochi “sat Dios”.

Raquel, ix empax ñojan eb'. 8 Ix sc'anb'an viñaj Esaú d'a viñaj Jacob chi' icha
tic:
—¿Tas tza na d'a yib'añ juntzañ noc' noc' ix in cha d'a yol b'e? xchi viñ.
—Ic yaj noc' smasanil yic tz'och junc'olal d'a co cal, xchi viñaj Jacob chi'.
9 —Maay vuc'tac, te tzijtum pax noc' vico', canocab' noc' ed'oc, xchi viñ.
10 Palta ix och ijan viñaj Jacob chi' yalan d'a viñ icha tic:
—Maay vuc'tac, tato vach' in d'a ichañ, cha juntzañ silab' svac' tic d'ayach,
icha val to a Dios svilochi ayic tzach vilan tic, yujto d'a vach'c'olalil ix in a
cha'a. 11 Tzin tevi d'ayach to tza cha juntzañ silab' ix vic'cot d'ayach, yujto a
Dios ix el d'a sc'ol yac'an in b'eyumal tic, malaj jab'oc tas syac' palta d'ayin,
xchi viñaj Jacob chi'.
Ix ochñej tean viñ d'a viñ yuc'tac chi', yuj chi' ix scha noc' silab' chi' viñ.
12 Ix yalan viñaj Esaú chi' icha tic:
—A ticnaic, coyec. A in tzin b'ab'laj d'a eyichañ, xchi viñ.
13 Ix tac'vi viñaj Jacob chi':
—Ach vuc'tac, ojtac to a eb' unin, c'un sc'unb'i eb', tzin naanpax yuj noc'
calnel yed' noc' vacax nenetacto yune', tato tzin pech noc' ay smay junñej
c'ual scham noc' smasanil. 14 Yuj chi' vach' tzach b'ab'laj vuuj. A inxo tic,
c'ojanc'olalñej ol in b'atoc, icha syal sb'ey eb' unin yed' noc' noc' tic. Olxo ach
vilc'och d'a Seir, xchi viñ.
15 —Yic'ocab' icha tzal chi'. Syal scan jayvañoc eb' viñ in checab' tic yic
scolvaj ed'oc, xchi viñaj Esaú chi'.
Palta ix yalan viñaj Jacob chi' icha tic:
—Maay, yuj val dios, mañ ac' pensar vuuj, xchi viñ.
16 A d'a jun c'u chi', ix meltzaj viñaj Esaú d'a lum Seir. 17 Axo viñaj Jacob,
ix jacan viñ d'a jun ac'lic. Ata' ix sb'o spat viñ, ix sb'oanpax juntzañ yunetac
lechpat viñ b'aj ix och noc' smolb'etzal noc'. Yuj chi' Sucot ix yac' viñ sb'iej
jun lugar chi'.33.17
18 Ayic ix paxta viñaj Jacob d'a Padán-aram masanto ix javi viñ d'a yol yic
Canaán, malaj tas ix ic'an viñ, vach' sc'ol viñ ix jaxi. Ix sb'oan scampamento
viñ d'a yichañb'at choñab' Siquem. 19 100 q'uen plata ix yac' viñ yic smanan
jun lum luum chi' viñ d'a eb' yuninal viñaj Hamor, viñ ix ic'anel yich choñab'
Siquem. Ata' ix sb'oq'ue scampamento viñ. 20 Ix lajvi chi' ix sb'oanq'ue jun
altar viñ, El-Elohe-Israel33.20 ix yac' viñ sb'iej.

34

A yab'ixal ix Dina

1 A ix yune' ix Lea yed' viñaj Jacob, aton ix Dina, ix b'at ix paxyal d'a scal eb'
ix ix d'a Siquem chi'. 2 A viñaj Hamor heveo, yajal yaj d'a jun choñab' chi'. Ay
jun yuninal viñ scuchan Siquem. Ayic ix yilanoch ix Dina viñaj Siquem chi',
ix ixtaj ix yuj viñ d'a ac'b'il puralil. 3 Yujto te ay sgana viñ d'a ix, yuj chi' ix
montaj ix yuj viñ d'a vach'il. 4 Ix yalan viñ icha tic d'a viñ smam chi':
—Mamin, octom b'at a c'an jun ix cob'es tic. In gana svic' in b'a yed' ix, xchi
viñ.
5-8 Vach'chom ix yab' viñaj Jacob to toxo ix ixtaj ix yisil viñ yuj viñaj Siquem
chi', malaj tas ix yal viñ masanto ix jax eb' yuninal viñ tañvoj calnel. A ix
yab'an eb' viñ yuninal viñ chi' tas ix uji, ix meltzajcot eb' viñ, ix te cus eb' viñ.
Ix cotpax yoval eb' viñ, yujto te q'uixvelal ix utaj eb' yiñtilal viñaj Israel, aton
viñaj Jacob, yuj viñaj Siquem chi', yujto ix ixtaj ix yisil viñ. Mañ vach'oc tas ix

33.17 **33:17** Sucot, a d'a hebreo syalelc'ochi “chej pat”. 33.20 **33:20** El-Elohe-Israel, a d'a hebreo syalelc'ochi “Dios, sDiosal Israel”.

sc'ulej viñaj Siquem chi'. Axo viñaj Hamor chi' ix b'at lolon yed' viñaj Jacob chi'. Ix lolonpax viñ yed' eb' yuninal viñ, ix yalan viñ:

—A viñ vuninal aj Siquem te ay val sgana viñ d'a ix eyanab', yuj chi' elocab' d'a e c'ool yic syic'laj sb'a ix yed' viñ. 9 Ichato ol co c'ab'coquej co b'a. Ol quic'laj co b'a yed' eb' ix eyisil, a ex xo ol eyic'laj e b'a yed' eb' ix quico'. 10 Cajnajañec d'a co cal tic, colan tzex aj d'a sat co luum tic, aq'uecoch e choñ, manec e luum, xchi viñaj Hamor chi'.

11 Ix yalanpax viñaj Siquem chi' d'a viñ smam ix Dina chi' yed' d'a eb' viñ snulej ix:

—Yalñej tas tze c'an d'ayin ol vac' d'ayex. 12 Vach'chom nivan tas svac' d'a yib'añ tas syac'taxon eb' anima yed' pax tzijtumoc silab' syal vac'ani, palta malaj tz'ochi, añej tato scha e c'ool svic' in b'a yed' ix, xchi viñaj Siquem chi'.

13 Yujto toxo ix yixtej ix yanab' eb' viñ chi' viñ, ix tac'vi eb' viñ d'a chab'satil d'a viñ yed' d'a smam viñ chi'. 14 Ix yalan eb' viñ icha tic:

—Max yal cac'an ix canab' tic d'a junoc vinac to mañ ac'b'iloc circuncidar, q'uixvelal tzoñ ajcan icha chi'. 15 Añej tato scha e c'ol icha caj a oñ tic, tecan am scac' ix d'ayex, yujto a oñ tic, circuncidado oñ. Tato syal e c'ool tzex ac'ji circuncidar yed' masanil eb' viñ vinac ay d'a e cal chi', 16 ichato chi' syal eyic'an eb' ix quisil a oñ tic, syalpax quic'an eb' ix eyico'. Ichato chi' syal caj d'a e cal, junxoñej choñab'il tzoñ aj eyed'oc. 17 Tato max scha e c'ol tze c'anab'ajej jun circuncisión chi' jun, ol oñ el d'a tic, ol quic'anb'at ix canab' tic qued'oc, xchi eb' viñ.

18 Yuj chi' ix scha sc'ool viñaj Hamor yed' viñ yuninal tas ix yal eb' viñ chi'. 19 Majxo ec' val nivan tiempo, yujto ay sgana viñ d'a ix yisil viñaj Jacob chi'. A viñaj Siquem chi' añej viñ nivan yelc'och d'a scal eb' yuninal viñaj Hamor yed' d'a scal eb' sc'ab'yoc. 20 D'a elañchamel ix b'at viñ yed' viñ smam chi' d'a spuertail choñab' b'aj smolb'ej sb'a eb' anima, ix och ijan eb' yalan icha tic d'a eb' viñ vinac:

21 —A juntzañ vinac tic vach' spensar eb', ol cajnaj eb' d'a co cal tic, ol yac'anoch schoñ eb' d'a co choñab' tic. Te ay lum luum b'aj vach' yaj eb' viñ. Syal quic'an co b'a yed' eb' ix yisil eb' viñ, syalpax yic'an sb'a eb' viñ yed' eb' ix quico'. 22 Añej to snib'ej eb' viñ to co masanil a oñ vinac oñ tic, sco cha jun circuncisión icha yaj eb' viñ, icha chi' junñej choñab'il tzoñ aj yed' eb' viñ. 23 A masanil stastac eb' viñ yed' masanil noc' smolb'etzal noc' eb' viñ, quicxo smasanil, añej tato sco tac'vej d'a eb' viñ, yic vach' scan eb' viñ d'a co cal, xchi viñaj Hamor yed' viñaj Siquem chi'.

24 Masanil eb' viñ tz'acanxo spensar ix scha sc'ol eb' viñ tas ix yal eb' chavañ chi', yuj chi' ix ac'ji circuncidar eb' viñ masanil. 25 Axo viñaj Simeón yed' viñaj Leví, yuninal viñaj Jacob, snulej ix Dina chi', ix b'at eb' viñ d'a choñab' chi' d'a schab'jial. Yacb'an yato ay eb' viñ vinac chi' yuj b'aj ix ac'ji circuncidar chi', ix c'och eb' viñ chavañ chi' d'a yol choñab' chi'. Ix och ijan eb' viñ smilancham eb' viñ ya yaj chi' smasanil d'a q'uen espada, yujto mañ naanoc yuj eb' aj choñab' chi'. 26 Ix miljicham viñaj Hamor yed' viñaj Siquem yuj eb'. Ix lajvi chi' ix yic'anelta ix Dina eb' viñ d'a yol spat viñaj Siquem chi', ix paxta eb' viñ. 27 Ix lajvi chi' ix c'och masanil eb' viñ yuninal viñaj Jacob chi', ix yic'anelta masanil tastac ay d'a eb' chamnac chi' eb' viñ. Icha chi' ix aj spactzitan eb' viñ yuj b'aj ix ixtaj ix yanab' chi'. 28 Masanil tas ay d'a yol choñab' chi' yed' tas ayel d'a najat ix yic'b'at eb' viñ, noc' calnel, noc' vacax yed' noc' b'uru. 29 Ix yelc'anb'at eb' viñ masanil tas ay d'a yoltac pat, ix ic'jipaxb'at eb' cotac unin yed' eb' ix ix yuj eb' viñ. 30 Palta ix yalan viñaj Jacob d'a viñaj Simeón yed' d'a viñaj Leví chi' icha tic:

—Tic val a ex tzeyac' somchajel in c'ool. A ticnaic, masanil eb' viñ cajan d'a juntzañ lugar tic, aton masanil eb' viñ cananeo yed' eb' viñ ferezeo, ol te och chian sc'ool eb' viñ d'ayoñ. Tecan ol smolb'ej sb'a eb' viñ, ol yac'an oval eb' viñ qued'oc. Jayvañ̃ñej co vinac ayec' qued'oc, tecan ol oñ smilcham eb' viñ co masanil, xchi viñaj Jacob chi'.

31 Ix tac'vi eb' viñ icha tic:

—¿Tom ay sleyal syixtej ix canab' tic viñ, syutan ix viñ icha junoc ix ajmul ix? xchi eb' viñ.

35

Yac'nac svach'c'olal Dios‘R’d'a yib'añ viñaj Jacob

1 Ix yalan Dios d'a viñaj Jacob: Elañ d'a tic, ixic cajnajancan d'a Betel. Ata' tza b'oq'ue jun altar d'ayin. Ata' in ch'oxnac in b'a d'ayach ayic elnac d'a viñ uc'tac aj Esaú, xchi d'a viñ.

2 Ix yalan viñaj Jacob chi' d'a eb' ix yetb'eyum yed' d'a eb' yuninal yed' d'a masanil eb' viñ ajun yed'oc:

—Iq'uequel masanil juntzañ comon dios d'a e cal, tze b'icanel e b'a, tze q'uexanel e pichul e masanil. 3 Coyec elañchamel d'a Betel. Ata' ol in b'oq'ue jun altar yic svic'chaañ sb'i Dios, aton jun ix colvaj ved'oc ayic ay in och d'a ilc'olal yed' b'ajtac in eq'ui, xchi viñ.

4 Icha chi' ix aj yac'an juntzañ comon dios yed'nac eb' d'a viñaj Jacob yed' q'uen yuchiquin eb'. Axo viñ ix b'at mucanem d'a yich jun te' ji ayec' d'a slac'anil Siquem. 5 Ayic ix el eb' ta', a Dios ix ac'an xivc'olal d'a yib'añ masanil juntzañ choñab' ayec' d'a slac'anil chi', yuj chi' mañxalaj mach ix pechan eb'.

6 Ix c'och viñaj Jacob chi' yed' masanil eb' anima yed'nac d'a jun lugar scuch Luz, d'a yol yic Canaán. Añejtona' jun choñab' chi' scuchan Betel. 7 Ata' ix sb'oq'ue jun altar viñ, El-Betel[35.7] ix sb'iejcan jun lugar chi' yuj viñ, yujto ata' ix sch'ox sb'a Dios d'a viñ ayic ix el viñ d'a viñ yuc'tac. 8 Añejtona' ata' ix cham ix Débora, aton ix ilannac q'uib' ix Rebeca. Ix smucanem ix eb' d'a yich jun te' ji d'a slac'anil Betel chi'. Axo viñaj Jacob chi' ix sayan sb'i jun lugar chi', Te' Ji yic Cusc'olal, xchi.

9 Ayic ix jax viñ d'a Canaán, spetoj viñ d'a Padán-aram, ix sch'oxanxi sb'a Dios d'a viñ, ix yalan vach' lolonel d'a yib'añ viñ. 10 Ix yalan icha tic:

A ach tic Jacob a b'i, palta a ticnaic, mañxo ichocta' ol a b'iej, Israel ol a b'iejcani, xchi d'a viñ.

11 Ayic ix lajvi sq'uexan sb'i viñ chi', ix yalan d'a viñ icha tic:

A in ton Dios in Syal Vuj Smasanil, mañ jantacoc ol aj uninal yed' iñtilal. A d'ayach ol pitzvoc jun nación, tzijtum choñab'il ol ajpax elc'ochi. D'a scal iñtilal chi' ay eb' ol och reyal.

12 A lum luum ix vala' to ol vac'can d'a viñaj Abraham yed' d'a viñaj Isaac, svalpax ticnaic to ol vac'can d'ayach yed' d'a eb' iñtilal, xchi d'a viñ.

13 Ix lajvi chi' ix el Dios b'aj ix lolon yed' viñ. 14 Ix sayan jun nivan q'uen viñaj Jacob chi', nivan yaj c'atan q'ueen, ix sb'oancanq'ue liñan q'uen viñ b'aj ix lolon Dios yed'oc. Ix secanq'ue aceite yed' vino viñ d'a yib'añ q'ueen, yic syac' viñ silab'oc d'a Dios. 15 Betel ix sb'iejcan jun lugar chi' yuj viñ.

A schamel ix Raquel

16 Ix lajvi chi' ix yactancan jun lugar chi' eb'. Ayto sc'och eb' d'a Efrata, ix alji jun yune' ix Raquel. 17 Yic val ayoch ix d'a ilc'olal yuj yab'an syail, axo ix vetz'vajum ix alani: Mañ ach xivoc, toxo ix alji junxo a vinac unin, xchi ix.

35.7 **35:7** El-Betel, a d'a hebreo syalelc'ochi “sDiosal Betel”.

18 Palta ayic vanxo scham ix yuj jun unin chi', ix sayancan sb'i ix, Ben-oni ix
sb'iejcani. Axo viñaj Jacob chi' jun, Benjamín35.18 ix yac' viñ sb'iej.
19 Ata' ix chamcan ix Raquel chi'. Ix mucchajcan ix d'a sb'eal Efrata, aton
jun lugar chi' scuch Belén ticnaic. 20 Ix sb'oanq'ue liñan jun cimiento viñaj
Jacob d'a yib'añ b'aj ix mucchaj snivanil ix chi', aton jun chi' sch'oxancan
b'ajtil mucan ix.
21 Ix b'atñej viñaj Israel chi', ix sb'oan scampamento viñ d'a yichañb'at
Torre yic Edar. 22 Yacb'an cajan ec' eb' d'a jun lugar chi', axo viñaj Rubén,
yuninal viñaj Israel chi' ix vay viñ yed' ix Bilha, schab'il yetb'eyum viñ smam
chi'. Ix yab' viñaj Israel chi' tas ix sc'ulej viñ yunin chi'.

A eb' yuninal viñaj Jacob
(1Cr 2.1-2)

Lajchavañ eb' viñ yuninal viñaj Jacob chi': 23 A eb' viñ yuninal viñ yed' ix
Lea: Aton viñaj Rubén, viñ b'ab'el unin, viñaj Simeón, viñaj Leví, viñaj Judá,
viñaj Isacar yed' viñaj Zabulón. 24 Axo eb' viñ yuninal viñ yed' ix Raquel: Aton
viñaj José yed' viñaj Benjamín. 25 Axo eb' yuninal viñ yed' ix Bilha, ix scriada
ix Raquel: Aton viñaj Dan yed' viñaj Neftalí. 26 Axo pax eb' yuninal viñ yed'
ix Zilpa, ix scriada ix Lea: Aton viñaj Gad yed' viñaj Aser. Aton eb' tic yuninal
viñaj Jacob ix alji d'a Padán-aram.

Schamel viñaj Isaac

27 Ix b'at viñaj Jacob yil viñ smam, aton viñaj Isaac, cajan d'a lum Mamre,
d'a choñab' Arba, Hebrón pax sb'i. Ata' ec'nac viñaj Abraham yed' viñaj Isaac
chi'. 28 180 ab'il sq'uinal viñaj Isaac chi' ayic ix cham viñ. 29 Te ichamxo
viñ, axo viñaj Esaú yed' viñaj Jacob, aton eb' viñ yuninal viñ, a eb' viñ ix
mucancan viñ.

36

Aton stzolal eb' yuninal viñaj Esaú
(1Cr 1.34-54)

1 Aton yab'ixal yiñtilal viñaj Esaú, Edom pax sb'i. 2 Ix yic'laj sb'a viñaj
Esaú yed' eb' ix aj Canaán: Aton yed' ix Ada, yisil viñaj Elón hitita yed' pax
ix Aholibama yisil viñaj Aná, yixchiquin viñaj Zibeón heveo. 3 Ix yic'anpax ix
Basemat viñ, ix yisil viñaj Ismael. Ay jun viñ snulej ix Basemat chi' scuchan
Nebaiot. 4 A yune' ix Ada yed' viñaj Esaú, aton viñaj Elifaz. Axo pax ix
Basemat ix alji yune' ix, aton viñaj Reuel. 5 Axo pax ix Aholibama ix alji eb'
yune' ix: Aton viñaj Jeús, viñaj Jaalam yed' viñaj Coré. Aton eb' yuninal viñaj
Esaú tic ix aj d'a yol yic Canaán, ayic cajantoec' viñ ta'.
6 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at eb' ix yetb'eyum viñaj Esaú chi' yed' eb' yuninal
yed' masanil eb' cajanec' yed'oc. Ix b'at eb' d'a junxo lugar, yic tz'el viñ d'a
stz'ey viñaj Jacob, viñ yuc'tac. Ix yic'anel masanil noc' smolb'etzal noc' viñ
d'a Canaán chi'. 7 Yujto tzijtumxo tas ay d'a eb' viñ schavañil, yuj chi' max yal-
laj junñej tz'aj eb' viñ, yujto max yab'laj lum luum b'aj sva noc' smolb'etzal
noc' eb' viñ. 8 Yuj chi' ix b'at viñaj Esaú chi', ix b'at cajnaj viñ d'a tzalquixtac
d'a yol yic Seir.
9 Aton tic yab'ixal eb' yiñtilal viñaj Esaú, aton eb' smam yicham eb' viñ
edomita, eb' viñ ix cajnajec' d'a tzalquixtac d'a Seir. 10 Aton sb'i eb' yiñtilal
viñaj Esaú: Viñaj Elifaz, yune' ix Ada, viñaj Reuel yune' ix Basemat. 11 Aton
eb' tic yuninal viñaj Elifaz: Viñaj Temán, viñaj Omar, viñaj Zefo, viñaj Gatam

35.18 **35:18** Ben-oni, a d'a hebreo syalelc'ochi “vune' d'a scal in cusc'olal”. Axo Benjamín syalelc'ochi “vuninal yic in vach' c'ab'”, mato “vuninal sch'oxanel vip”.

yed' viñaj Cenaz. 12 Ay jun ix schab'il yetb'eyum viñaj Elifaz chi', Timna sb'i ix. Ix alji jun yune' ix, Amalec ix yac' ix sb'iej. Aton eb' tic yixchiquin ix Ada, ix yetb'eyum viñaj Esaú. 13 A eb' yuninal viñaj Reuel: Viñaj Nahat, viñaj Zera, viñaj Sama yed' viñaj Miza, aton eb' tic yixchiquin ix Basemat, junxo ix yetb'eyum viñaj Esaú. 14 Aholibama sb'i junxo ix yetb'eyum viñaj Esaú chi', axo eb' yune' ix aton viñaj Jeús, viñaj Jaalam yed' viñaj Coré. A ix Aholibama chi' yisil ix viñaj Aná, yixchiquin viñaj Zibeón. 15 A eb' yajalil choñab' ix el d'a scal yiñtilal viñaj Esaú, aton eb' tic: A eb' ix el d'a yiñtilal viñaj Elifaz, b'ab'el yuninal viñaj Esaú: Aton viñaj Temán, viñaj Omar, viñaj Zefo, viñaj Cenaz, 16 viñaj Coré, viñaj Gatam yed' viñaj Amalec. A juntzañ eb' viñ yajal tic ix el d'a yiñtilal viñaj Elifaz d'a yol yic Edom. Masanil juntzañ eb' viñ tic, yixchiquin eb' viñ ix Ada. 17 A d'a scal eb' yuninal viñaj Reuel yuninal viñaj Esaú, a eb' ix och yajaliloc choñab': Aton viñaj Nahat, viñaj Zera, viñaj Sama yed' viñaj Miza. A eb' yajal tic ix el d'a yiñtilal viñaj Reuel d'a yol yic Edom. Masanil juntzañ eb' viñ tic, yixchiquin eb' viñ ix Basemat yetb'eyum viñaj Esaú. 18 A eb' yune' ix Aholibama yisil viñaj Aná, yetb'eyum viñaj Esaú, ix och yajaliloc choñab': Aton viñaj Jeús, viñaj Jaalam yed' viñaj Coré. 19 Masanil juntzañ eb' viñ yajal tic, yiñtilal eb' viñaj Esaú.

20 A eb' yuninal viñaj Seir horeo, a eb' cajan d'a jun lugar chi' ayic manto c'och viñaj Esaú: Aton viñaj Lotán, viñaj Sobal, viñaj Zibeón, viñaj Aná, 21 viñaj Disón, viñaj Ezer yed' viñaj Disán. Aton eb' tic yajalil choñab' d'a scal eb' horeo, eb' yiñtilal Seir, d'a yol yic Edom. 22 Axo eb' yuninal viñaj Lotán, aton eb' tic: Viñaj Hori yed' viñaj Hemam. Timna sb'i ix yanab' viñaj Lotán chi'. 23 A eb' yuninal viñaj Sobal, aton eb' tic: Viñaj Alván, viñaj Manahat, viñaj Ebal, viñaj Sefo yed' viñaj Onam. 24 Eb' yuninal viñaj Zibeón, aton viñaj Aja yed' viñaj Aná. Ayic ix stañvan noc' sb'uru viñ smam viñaj Aná chi' d'a tz'inan luum, ix ilchaj jun sjaj a a' yuj viñ. 25 Axo viñaj Aná chi', ay jun yuninal viñ scuchan Disón, ay pax jun ix yisil viñ scuchan Aholibama. 26 A eb' yuninal viñaj Disón, aton eb' tic: Viñaj Hemdán, viñaj Esbán, viñaj Itrán yed' viñaj Querán. 27 A eb' yuninal viñaj Ezer, aton eb' tic: Viñaj Bilhán, viñaj Zaaván yed' viñaj Acán. 28 A eb' yuninal viñaj Disán, aton viñaj Uz yed' viñaj Arán.

29-30 A eb' yajalil choñab' d'a scal eb' horeo d'a yol yic Seir, aton eb' tic: Viñaj Lotán, viñaj Sobal, viñaj Zibeón, viñaj Aná, viñaj Disón, viñaj Ezer yed' viñaj Disán.

31 Aton eb' viñ tic ix yac' yajalil d'a Edom, ayic mantalaj sreyal eb' israel. 32 A viñaj Bela, yuninal viñaj Beor aj Dinaba, ix yac' reyal viñ d'a Edom. 33 Ayic ix cham viñ, ix ochcan viñaj Jobab yuninal viñaj Zera aj Bosra reyal sq'uexuloc viñ. 34 Ayic ix cham viñaj Jobab chi', axo viñaj Husam aj Temán, ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. 35 Ayic ix cham viñaj Husam chi', axo viñaj Hadad yuninal viñaj Bedad aj choñab' Avit ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. Aton viñ ix ac'an ganar eb' aj Madián d'a yol yic Moab. 36 Ayic ix cham viñaj Hadad chi', axo viñaj Samla aj Masreca ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. 37 Ayic ix cham viñaj Samla chi', axo viñaj Saúl aj choñab' Rehobot ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. A jun choñab' Rehobot chi', a d'a sti' a' nivan Éufrates ay. 38 Ayic ix cham viñaj Saúl chi', axo viñaj Baal-hanán yuninal viñaj Acbor ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. 39 Ayic ix cham viñaj Baal-hanán chi', axo viñaj Hadad aj Pau ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. Axo ix yetb'eyum viñaj Hadad chi', Mehetabel sb'i ix, yune' ix ix Matred, yixchiquin viñaj Mezaab.

40-43 Aton sb'i eb' yajalil choñab' ix el d'a yiñtilal viñaj Esaú tic: Viñaj Timna, viñaj Alva, viñaj Jetet, viñaj Aholibama, viñaj Ela, viñaj Pinón, viñaj Cenaz, viñaj Temán, viñaj Mibzar, viñaj Magdiel yed' viñaj Iram. Añejtona' a sb'i eb'

ix och d'a junjun lugar b'aj ix ec' eb'. A viñaj Esaú chi' Edom pax sb'i viñ, aton smam yicham eb' edomita.

37

1 A viñaj Jacob ix canñej cajan viñ d'a Canaán b'aj ec'nac cajan smam. 2 Aton yab'ixal viñaj Jacob tic.

Svayich viñaj José

A viñaj José yuninal viñaj Jacob, 17 ab'il sq'uinal viñ, tañvoj calnel syac' viñ yed' eb' viñ yuc'tac. A eb' viñ yuc'tac viñ chi', aton eb' viñ yune' ix Bilha yed' ix Zilpa, eb' ix chab'il yetb'eyum viñaj Jacob. A viñaj José chi' tz'ic'ancot ab'ix d'a viñ smam tato mañ vach'oc syutej sb'a eb' viñ yuc'tac viñ chi'.

3 Te xajan viñaj José chi' yuj viñ smam d'a yichañ juntzañxo eb' viñ yuc'tac chi', yujto yolxo yichamvinaquil ix alji viñ. Yuj chi' ix sb'o jun spichul viñ, tz'ib'iltac yilji. 4 A ix yilan juntzañxo eb' viñ yuc'tac viñ chi' to yelxo val te xajan viñaj José chi' yuj viñ smam chi', ix te chichon sc'ol eb' viñ d'a viñ, te chuc slolon eb' viñ d'a viñ.

5-8 Ay jun svayich viñaj José chi' ix ochi, ix yalan viñ d'a eb' viñ yuc'tac chi' icha tic:

—Ab'ec val in vayich. Ix in vayichej to van co jochvi trigo, junjun oñ qued' junjun manoja quico'. D'a jun rato chi' ix q'ue liñan ixim vico' yed' ixim eyic chi', axo ixim eyic chi' ix em ñojan ixim d'a spatic yichañ ixim vic chi', xchi viñ.

Ix tac'vi eb' viñ yuc'tac viñ chi' icha tic:

—¿Am syalelc'och jun tzal chi' to ol ach och co reyaloc? ¿A ach am ol ala' tas ol co c'ulej? xchi eb' viñ. Ix te cot yoval eb' viñ yuj svayich viñ ix yal chi'.

9 Ix lajvi chi' ix och junxo svayich viñaj José chi', ix yalanxi viñ d'a eb' viñ yuc'tac chi' icha tic:

—Ay val junxo in vayich ix ochi. A d'a jun in vayich chi' ix vila', to a c'u yed' q'uen uj yed' uxluche' c'anal ix em ñojan d'ayin, xchi viñ.

10 Ayic ix yalan svayich viñ chi' d'a viñ smam yed' d'a eb' viñ yuc'tac chi', ix cot yoval viñ smam viñ chi, ix yalan viñ d'a viñ icha tic:

—¿Tas syalelc'och jun a vayich chi? ¿Tom ol in em ñojan yed' ix a nun yed' eb' viñ uc'tac tic d'a ichañ? xchi viñ.

11 Icha chi' ix aj sq'ue vaan schichonc'olal eb' viñ yuc'tac viñ chi' d'a spatic, palta axo viñ smam viñ chi', ix snaub'tañej val viñ tas val syalelc'och jun svayich viñ chi'.

Ix choñjib'at viñaj José yuj eb' viñ yuc'tac

12 Ay jun c'ual ix b'at eb' viñ yuc'tac viñaj José chi' d'a Siquem say b'aj vach' sva noc' scalnel viñ smam eb' viñ chi'. 13 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Israel d'a viñaj José chi' icha tic:

—A ticnaic a eb' viñ uc'tac, a d'a Siquem ayec' eb' viñ tañvoj calnel, tzin nib'ej tzach b'at il eb' viñ, xchi viñ.

—Inye, ol in b'atoc, xchi viñaj José chi'.

14 —Vach' jun, ixic, yic vach' tzila' chajtil yaj eb' viñ yed' noc' calnel chi', tzul alan vab'i, xchi viñ smam viñ chi'.

D'a sch'olanil lum Hebrón ayec' viñaj José chi' ayic ix checjib'at viñ yuj viñ smam. Axo yic ix c'och viñ d'a yol yic Siquem, 15 ix ec'chaj viñ sayec' eb' viñ yuc'tac chi' ta'. Ay jun viñ vinac ix schalaj sb'a viñ yed'oc, ix sc'anb'an viñ vinac chi' icha tic:

—¿Tas tzec' a saya'? xchi viñ d'a viñaj José chi'.

16 —To tzin ec' in say eb' viñ vuc'tac. ¿Maj am ila' b'ajtil stañvej noc' calnel eb' viñ? xchi viñaj José chi'.

17 —Toxo ix b'at eb' viñ d'a tic. Ix vab' yalan eb' viñ: Vach' tzoñ b'at d'a Dotán,
xchi eb' viñ ix vab'i, xchi viñ vinac chi'.
Ix b'atñej viñaj José chi', ix ilchaj eb' viñ yuc'tac viñ chi' yuj d'a Dotán chi'.
18 Ayic ix yilanb'at viñ eb' viñ d'a najat, ayto val sc'och viñ d'a eb' viñ, ix
slajtian sb'a eb' viñ tas syutej eb' viñ smilancham viñ. 19 Ix yalan eb' viñ icha
tic:
—Ina sja viñ svayichani. 20 Co milecchamviñ, ol co julancanb'at viñ d'a yol
junoc jul, ol calani to a am junoc noc' noc' chium anima ix chianb'at viñ. Ol
quilan b'ian tas ol aj yelc'och juntzañ svayich viñ chi', xchi eb' viñ.
21 Ayic ix yab'an juntzañ lolonel chi' viñaj Rubén, ix snaan viñ tas vach'
syutej scolanel viñaj José chi' d'a yol sc'ab' eb' viñ, ix yalan viñ icha tic:
—Maay, mañ co milecchamlaj viñ. 22 Mocab' och schamel viñ chi' co muloc.
Añejto scaq'uem viñ d'a yol junoc yed'tal a' joyb'il d'a tz'inan lum tic. Mocab'a
junoc oñ tz'och co c'ab' d'a viñ, xchi viñ.
Ix yal jun lolonel chi' viñaj Rubén chi', yujto snib'ej viñ scolcan viñaj José
chi', yic vach' syac' meltzaj viñ viñ d'a viñ smam. 23 Axo ix c'och viñaj José b'aj
ayec' eb' viñ yuc'tac chi', elañchamel ix tzac'jicot viñ yuj eb' viñ. Ix yic'anel
spichul viñ eb' viñ ayochi, aton jun tz'ib'iltac yilji. 24 Ix lajvi chi' ix ac'jiem viñ
yuj eb' d'a yol jun yed'tal a' jul yich, malaj a a' d'a yool. 25 Ix lajvi chi' ix em
c'ojan eb' viñ vael.
Yacb'an chi' jun, ix yilan eb' viñ scot jun ñilañ eb' viñ ismaelita ix cot d'a
Galaad. A perfume, bálsamo yed' mirra ayoch yib'añ scamello eb' viñ, sb'at
eb' viñ schoñ d'a Egipto. 26 Ix yalan viñaj Judá d'a eb' yuc'tac chi' icha tic:
—¿Tas scac' ganar sco milancham viñ cuc'tac tic, sco c'ub'aneli to maj quila'
b'aj ix cham viñ? 27 Vach' ama to sco choñb'at viñ d'a eb' viñ ismaelita van sja
tic. Mocab' co milcham viñ yujto cuc'tac co b'a yed' viñ, xchi viñ.
Ix schaan sc'ol eb' viñ chi' tas ix yal viñaj Judá chi'.
28 Axo yic ix ec' eb' viñ aj Madián chi', elañchamel ix ic'chajq'ueta viñaj José
d'a yol jun jul chi', ix schoñanb'at viñ eb' viñ d'a eb' viñ choñvajum chi'. 20
siclo plata ix yac' eb' viñ d'a eb' viñ stojoloc. Icha chi' ix aj yic'chajb'at viñaj
José chi' d'a Egipto.
29 Ayic ix jax viñaj Rubén chi', ix b'at viñ yil d'a sti' jun jul chi', mañxalaj
viñaj José chi' ayeq'ui. Ix sñic'chitanb'at sjaj spichul viñ yuj scusc'olal. 30 Ix
b'at lemnaj viñ d'a eb' viñ yuc'tac chi', ix yalan viñ icha tic:
—Mañxo ayoquem viñ cuc'tac d'a jun jul chi'. ¿Tas vach' tzin c'ulej ticnaic?
xchi viñ.
31 A d'a jun rato chi', ix smilancham jun noc' yune' chiva eb' viñ. Ix
yic'anelta schiq'uil noc' eb' viñ, ix sb'oñanoch eb' viñ d'a spichul viñaj José
chi'. 32 Ix yac'anb'at jun pichul chi' eb' viñ d'a viñ smam, ix yalanb'at eb' viñ
icha tic: Ix ilchaj jun pichul tic cuuj, ilnab'i talaj a spichul viñ uninal, xchib'at
eb' viñ.
33 Ayic ix yilan viñaj Jacob, to aton spichul viñaj José, ix yalan viñ icha
tic: Ay... aton val spichul viñ vuninal tic. Ay am val junoc noc' schi'an
anima ix tzilchitanb'at viñ, ix schianb'at vuninal, xchi viñ. 34 Ix lajvi chi', ix
sñic'chitanel spichul viñ, ix yac'anoch jun pichul viñ yic cusc'olal. Te nivan
tiempo ix oc' viñ yuj viñ yunin chi'. 35 Masanil eb' yuninal viñ yed' eb' ix yisil
viñ, ix yac'lej eb' yac'an snivanil sc'ol viñ, palta max yal-laj sc'ol viñ tz'ac'ji
snivanil sc'ool. Tz'oc'ñej viñ yuj viñ yuninal chi'. Ix yalan viñ icha tic: Ol te
cusñej val in c'ool yuj viñ vuninal masanto ol in b'at b'aj ayec' viñ d'a scal eb'
chamnac, xchi viñ.

36 Axo eb' viñ aj Madián chi', ayic ix c'och eb' viñ d'a Egipto chi', ix schoñanxib'at viñaj José chi' eb' viñ d'a viñaj Potifar, yajal eb' stañvan viñ rey d'a Egipto chi'.

38

Viñaj Judá yed' ix Tamar

1 A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Judá ix spojel sb'a viñ d'a eb' yuc'tac, ix b'at cajnaj viñ d'a slac'anil jun viñ vinac scuchan Hira, aj choñab' Adulam. 2 Ata' ix yiloch ix yisil jun viñ aj Canaán scuchan Súa viñ, ix yic'lan sb'a viñ yed' ix. 3 Ix scuchanoch yune' ix. Ayic ix alji yune' ix chi', Er ix sb'iej. 4 Ix lajvi chi' ix scuchanxioch yune' ix. Ayic ix alji yune' ix chi', Onán ix yac' ix sb'iej. 5 Ix scuchanoch junxo yune' ix. Ayic ix alji, Sela ix yac' ix sb'iej. A d'a Quezib ayec' viñaj Judá chi' ayic ix alji viñ unin chi'.

6 Axo yic ix quelemax viñaj Er b'ab'el unin chi', ix sayji yetb'eyum viñ yuj viñaj Judá chi', ix yic'an ix Tamar viñ. 7 Te chuc ix yutej sb'a viñaj Er chi' d'a yichañ Jehová, yuj chi' ix cham viñ yuuj. 8 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Judá d'a viñaj Onán icha tic:

—Ic'laj a b'a yed' ix yetb'eyum viñ uc'tac chamnac, tza c'anab'ajej co ley, ichato yiñtilal viñ uc'tac chi' ol elcan uuj yed' ix, xchi viñaj Judá chi'.

9 Palta yojtac viñaj Onán chi' to a unin ol aljoc chi', mañ yicoc viñ ol aj yed' ix smu' chi', yuj chi' juntac el svay viñ yed' ix, axo yiñatil viñ syac'canem viñ d'a sat luum yic max och ix yab'ixal, yic vach' max elcanlaj yiñtilal viñ yuc'tac viñ chi' snaani. 10 A tas ix sc'ulej viñ chi', chuc d'a sat Jehová, yuj chi' ix cham viñ. 11 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Judá d'a ix yalib' chi' icha tic:

—A ticnaic vach' tzach paxcan yed' a mam a nun. Malaj junocxo vinac vach' tzic'a'. Ato yic ol c'och sq'uinal viñaj Sela vuninal, ichato chi' ol yal ic'an a b'a yed' viñ, xchi viñaj Judá chi'.

Toñej ix yal viñ icha chi', q'uinaloc schampax viñaj Sela chi' snaan viñ, icha ix aj scham chavañ eb' viñ yuc'tac. Icha chi' ix aj sb'at ix Tamar yic scajnaj ix yed' smam snun.

12 Pecatax chi' ix cham ix yetb'eyum viñaj Judá chi', ix yisil viñaj Súa. Ix lajvi yec'b'at scusc'olal viñ, ix b'at viñ d'a choñab' Timnat b'aj van sjoxchajel xil noc' scalnel, axo jun viñ yamigo viñ scuchan Hira ix b'at yuc'levoc. 13 Axo yic ix yab'an specal ix Tamar to van sb'at viñaj Judá d'a Timnat yil sjoxchajel noc' scalnel, 14 d'a elañchamel ix yiq'uel spichul ix, aton c'apac syac'och eb' ix chamnac yetb'eyum. Ix yac'anoch jun smusil sat ix, yic vach' malaj mach snaaneli tato a ix. Ix em c'ojan ix d'a stiel choñab' b'aj sc'och sb'eal choñab' Enaim, d'a sb'eal Timnat chi'. Ix sc'ulej jun tic ix, yujto ix nachajel yuj ix to a viñaj Sela ix q'uib'el viñ, palta maxto yic'laj sb'a viñ yed' ix.

15 Ayic ix yilanb'at ix viñaj Judá chi', ix snaan viñ to ajmul ix jun ix chi', yujto musab'il sat ix. 16 Ix el viñaj Judá chi' d'a yol b'e, ix b'at viñ yilb'at ix. Mañ yojtacoc viñ tato a ix yalib' viñ. Ix yalan viñ d'a ix icha tic:

—¿Max am yal a c'ool tzin vay ed'oc? xchi viñ.

—Tato syal in c'ool ¿tas junoc tzac' d'ayin? xchi ix.

17 —Ol vac'cot junoc yune' a chiva, xchi viñ d'a ix.

—Tzam yala', añej tato ay junoc tas tzac'can d'ayin ticnaic. Ayic sjavi noc' in yune' chiva chi', svac'anxi meltzaj d'ayach, xchi ix.

18 —¿Tas pax tza nib'ej svac'can d'ayach? xchi viñaj Judá chi'.

—Ac'can a sello yed' sch'añal yed' a c'ococh ed'nac, xchi ix.

—Syala', canocab'i, xchi viñ. Ix lajvi chi' ix vay viñ yed' ix, ix scuchancanoch yune' ix. 19 Ix lajvi chi', ix b'at ix, ix yic'anel smusil sat ix chi', ix yac'anxioch sc'apac ix syac'och eb' ix chamnac yetb'eyum.
20 Ayic ix c'och viñaj Judá b'aj ayec' noc' scalnel chi', ix schecancot viñ yamigo viñ, aton viñ aj Adulam, ix b'at yac'ancan noc' yune' chiva chi' viñ d'a ix ix chi' yic syic'paxta tas aycan chi' d'a ix yuj viñaj Judá chi' yalani, palta majxo ilchajlaj ix yuj viñ schecab' vin chi'. 21 Ix sc'anb'anec' viñ d'a eb' aj choñab' chi' icha tic:
—¿B'ajtil ay jun ix ajmul ix d'a tic, jun ix tz'emñej c'ojan d'a sti' sb'eal Enaim tic? xchi viñ checab' chi'.
—Malaj junoc ix ajmul ix d'a tic, xchi eb' viñ.
22 Ix lajvi chi' ix meltzajxi viñ d'a viñaj Judá chi', ix yalan viñ:
—Majxo ilchajlaj ix vuuj, ix yal eb' viñ ayec' chi' ta' to malaj junoc ix ajmul ix b'aj ay eb' chi', xchi viñ.
23 Ix tac'vi viñaj Judá icha tic:
—Canocab' ix yed' juntzañ chi', yic vach' max el co q'uixvelal. Ix in c'anab'ajej, ix vac'anb'at noc' yune' chiva, añej to majxo ilchaj ix uuj, xchi viñ.
24 Yoxil xom ujal chi', ix b'at alchaj d'a viñaj Judá icha tic:
—A ix Tamar, ix alib', ay am mach ix sc'umej ix, yuj chi' yab'ixxo ix ticnaic, xchi eb' viñ d'a viñ.
Ix yalan viñ:
—Iq'uequel ix d'a stiel choñab' yic tze ñusantz'a ix, xchi viñ.
25 Ayic van yic'jielta ix yuj eb' viñ, ix yac'anb'at schecab' ix d'a viñaj Judá chi', ix yalan icha tic: A viñ ay yic juntzañ svac'b'at tic, aton viñ ay yic unin ved'nac tic. B'eyc'olej mach ay yic jun sello yed' sch'añal tic yed' jun c'ococh tic, xchib'at ix d'a viñ. 26 Ayic ix yilanoch viñaj Judá to yic masanil juntzañ chi' viñ, ix yalan viñ icha tic: A ix ix chi' vach' tas ix sc'ulej ix. A in chuc tas ix in c'ulej. Ay in mul. Maj vac'laj yic' sb'a ix yed' viñ vuninal aj Sela, xchi viñ. Yuj chi' maj ñusjitz'alaj ix. Majxo vaylaj viñ yed' ix junelxo.
27 Axo ix b'o sc'ol ix Tamar chi', tiox eb' unin ix alji chi'. 28 Ayic van yalji eb' unin chi', ayic ix elul sc'ab' jun b'ab'el, ix spixanoch jab' chac ch'al ix vetz'vajum d'a sjaj sc'ab' jun unin chi', ix yalan ix: Aton jun b'ab'el tic, xchi ix. 29 Palta ix yic'anxioch sc'ab' jun nene' chi', axo junxo yuc'tac chi' ix alji sb'ab'elal, yuj chi' Fares38.29 ix sb'iej yuj ix vetz'vajum chi'. Ix yalan ix: ¿Tas yuj ix a b'ab'laj equejelta a b'a? xchi ix. 30 Ix lajvi chi' ix alji viñ nene' ayoch añ chac ch'al chi' d'a sjaj sc'ab', Zara38.30 ix sb'iej yuj ix.

39

Yab'ixal viñaj José‘R’yed' ix yetb'eyum viñaj Potifar

1 Ayic ix c'och viñaj José yuj eb' viñ ismaelita d'a Egipto chi', ay jun viñ scuch Potifar ix mananel viñ. A jun viñ chi', nivan yopisio viñ d'a viñ sreyal Egipto, yajal yaj viñ d'a eb' soldado stañvan viñ rey chi'. 2 A Jehová ayoch yed' viñaj José chi', te vach'ñej yajec' viñ d'a spat viñ spatrón chi'. 3 Ix nachajel yuj viñ spatrón viñ chi' to ay val och Jehová yed' viñ, vach'ñej tz'elc'och viñ d'a smasanil. 4 Yuj chi', te vach'ñej viñaj José d'a yichañ viñ spatrón chi'. Ix yac'och viñ viñ stañvumaloc spat yed' masanil tastac ay d'ay. 5 Yictax ix yac'anoch viñ viñaj Potifar chi' stañvumaloc spat chi', ix yac' svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñaj Potifar chi' yed' masanil tas ay d'a viñ. Yujñej viñaj José chi' ix q'uechaañ svach'c'olal d'a spat viñ yed' d'a najateli. 6 Ix canñej

38.29 **38:29** Fares, a d'a hebreo syalelc'ochi “pojum b'e”. 38.30 **38:30** Zara, a d'a hebreo syalelc'ochi “chacchac”.

viñaj José chi' stañvumaloc smasanil, yuj chi' mañxalaj tas ix sna' viñaj Potifar chi', palta añej tas tz'aj sb'o svael viñ syila'.

Te vach' yilji viñaj José chi', te vach' pax snivanil viñ smasanil. 7 Ix ec' jab'oc tiempoal, axo ix yetb'eyum viñaj Potifar chi', ix te can sgana ix d'a viñaj José chi'. Ix yalan ix d'a viñ icha tic:

—Octom val syal a c'ool tzach vay ved'oc, xchi ix.

8 Te maj schalaj sc'ol viñaj José tas ix yal ix chi'. Ix yalan viñ icha tic:

—Maay, ojtac ach tic to ix in yac'och viñ etb'eyum stañvumaloc masanil stastac d'a tic. Ina mañxo jab'oc tas sna' viñ yuj masanil stastac yacb'an ay in eq'ui. 9 Malaj junocxo mach nivan yelc'och d'a vichañ d'a jun pat tic. Masanil tastac ayoch d'a yol in c'ab', añej d'ayach a ach tic, max yal-laj vac'anoch in c'ab', yujto yetb'eyum ach viñ in patrón, ¿tom ol yal in c'ulan jun nivan chucal, yic tz'och in mul d'a sat Dios? xchi viñ.

10 Ix ochñej ijan ix stevioch d'a viñ. Junjun c'u syal ix to svay viñ yed' ix, palta junelñej max ochlaj d'a sc'ol viñ svay yed' ix, max yalpaxlaj sc'ol viñ sc'och b'aj ayec' ix. 11 Ay jun c'u ix och viñaj José chi' d'a yol pat yic smunlaji, malaj junocxo mach ayeq'ui, añej ix. 12 Axo ta' ix och tzuctzuc ix d'a spichul viñ, ix yalan ix icha tic:

—Vayañ ved'oc, xchi ix.

Axo ix yab'an jun chi' viñ, ix spich'anel sb'a viñ d'a yol sc'ab' ix. Ix elta lemnaj viñ d'a ti pat, axo spichul viñ ix can d'a yol sc'ab' ix. 13 Ayic ix yilan ix to ix el lemnaj viñ, ix can spichul viñ d'a yol sc'ab' ix, 14 ix el yav ix, ix yavtancot eb' munlajvum ix d'a slac'anil pat chi', ix yalan ix:

—Ilec val jun viñ hebreo ix yic'cot viñ vetb'eyum tic. A viñ tic, snib'ej viñ tzin yixtej. Ix ochul lemnaj viñ d'a yol pat tic, snib'ej viñ svay ved'oc, palta chaañ ix el vav. 15 Ayic ix yab'an viñ yel vav chi', ix el lemnaj viñ, axoñej spichul viñ ix cani, xchi ix.

16 Ix sic'ancan jun spichul viñ chi' ix masanto ix jax viñ spatrón viñ chi' d'a spat. 17 Ix yalan ix icha ix aj yalan d'a sb'ab'elal chi':

—A viñ hebreo ix ic'cot checab'oc tic, ix ochul viñ d'a yol in cuarto, sgana viñ ix vay ved'oc. 18 Palta te chaañ ix el vav, yuj chi' ix el lemnaj viñ, axoñej spichul viñ ix yactejcan d'a tic. 19 Icha val chi' ix in yutej jun viñ a checab' tic, xchi ix. Axo viñ spatrón viñaj José chi', ix te cot yoval viñ sic'lab'il ayic ix yab'an viñ tas ix yal ix yetb'eyum chi'. 20 Ix schecan yamjoc viñaj José chi' viñ, ix yalan viñ to tz'och viñ d'a preso b'aj ayoch juntzañ eb' viñ d'a preso yuj viñ rey. 21 Palta ayñejoch Jehová yed' viñaj José chi', ix sch'oxñej svach'c'olal d'a viñ. Yuj chi' te vach' ix elc'och viñ d'a yol sat viñ tañvum preso chi'. 22 Axo viñ tañvum preso chi' ix ac'anoch viñ stañvumaloc eb' yetpresovumal chi'. Ix ac'jipaxoch viñ yilumaloc tastac ix sb'o eb' d'a preso chi'. 23 A viñ stañvumal preso chi', mañxalaj tas sna viñ, masanil tas aycanoch d'a yol sc'ab' viñaj José chi' yuj viñ. Yujto ayñejoch Jehová yed' viñ, yuj chi' vach'ñej ix elc'och smasanil.

40

Ix yal viñaj José tas syalelc'och chab' vayich

1 Ix lajvi chi', ay chavañ vinac ix och preso: A jun viñ, yajal yaj viñ d'a eb' viñ tz'ac'an svino viñ rey, axo junxo viñ, yajal yaj viñ d'a eb' viñ b'oum pan sva viñ rey chi'. Ay smul eb' viñ ix och d'a viñ rey chi'. 2 Yuj chi' ix cot yoval viñ d'a eb' viñ. 3 Ix yalan viñ rey to tz'ac'jioch eb' viñ d'a preso d'a spat viñ yajal d'a eb' soldado stañvan viñ, aton ta' aypaxoch viñaj José d'a preso. 4 Añeja' d'a yol sc'ab' viñaj José chi' ix can eb' viñ chavañ smunlajvum viñ rey chi' yuj

viñ yajal preso chi' yic a viñ tz'ac'an servil eb' viñ. Ix can eb' viñ jun tiempoal d'a preso chi'.
5 Axo d'a jun ac'val ix och svayich eb' viñ chavañ chi', junjun vayich chi' ay syalelc'ochi. 6 Axo ix sacb'i ix c'och viñaj José yil eb' viñ. Ix yilan viñ to te ayoch eb' viñ d'a ilc'olal. 7 Ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ:
—¿Tas yuj te cuseltac yilji e sat? xchi viñ d'a eb' viñ.
8 —Ay val co vayich ix och d'a jun ac'val tic, palta malaj mach d'a tic tz'alan d'ayoñ tas syalelc'ochi, xchi eb' viñ.
—¿Tom mañoc Dios syal yalani tas syalelc'och vayich? Alec d'ayin tas ix e vayichej chi', xchi viñaj José chi'.
9 Yuj chi' a viñ yajal yaj d'a eb' viñ tz'ac'an svino viñ rey, ix och ijan viñ yalan svayich chi' d'a viñaj José icha tic:
—A d'a in vayich, ix vil jun te' uva, 10 ay oxe' sc'ab' te'. Ix vil sq'ueta svol, ix yac'an xumaquil, axo xumaquil chi', ix och b'uyan sat, te q'uiñxo. 11 A ix vilani to yamb'ilq'ue scopa viñ rey vuuj, ix vic'ancot sat te' uva chi', ix in pitz'anem yal d'a yol scopa viñ rey chi', ix vac'anoch d'a yol sc'ab' viñ, xchi viñ.
12 Ix yalan viñaj José d'a viñ icha tic:
—Ichaton tic syalelc'och a vayich chi': A oxe' sc'ab' te' uva ix il chi', oxe' c'ual syala'. 13 Ayic chab'ej ticnaic ol sb'eyc'olej a mul viñ rey chi'. Ol lajvoc chi' ol ach yac'anxioch viñ d'a a munlajel, ol ac'xi scopa viñ chi' icha d'a yalañtaxo. 14 Ayic ol elc'och jun sval tic, tzin a naancot d'a viñ rey chi', yic vach' tzin elpax d'a yol preso tic. Oc'ocab' a c'ol d'ayin. 15 A in tic ichato elc'ab'il in cot d'a scal eb' viñ hebreo. Mañ in mojoc ay in och d'a preso tic, yujto malaj jab'oc tas chuc ix in c'ulej, xchi viñaj José chi'.
16 Ayic ix yab'an viñ yajalil eb' viñ sb'oan ixim pan to a viñaj José vach' ix aj yalanel svayich viñ chi' viñ, ix yalanpax viñ icha tic:
—A in tic ix in vayichej to ayq'ue oxe' mooch ixim pan d'a in jolom. 17 A d'a yol jun yune' mooch d'a jun yoxil ayq'ue d'a in jolom chi', tzijtum macañil ixim pan ayem d'a yool yic sva viñ rey, palta axo noc' much ix javi ix stzoc'anq'ueta ixim noc' d'a yol te' mooch chi', xchi viñ.
18 Ix yalanxi viñaj José d'a viñ icha tic:
—A tas syalelc'och a vayich chi', aton tic: A oxe' mooch chi' sch'oxcot oxe' c'ual. 19 Yuj chi' yic chab'ej ticnaic, ol sb'eyc'olej viñ rey tas yaj a mul. Slajvi chi' ol schecan viñ ic'chajel a jolom, a a nivanil ol ac'jocq'ue d'a schon jun te te', axo noc' ostoc ol ja schib'at a nivanil chi', xchi viñaj José chi' d'a viñ.
20 Schab'jial val yalan svayich eb' viñ chavañ chi' viñaj José chi', ix yac'an sq'uiñal yab'ilal viñ rey. Ix yavtancot viñ masanil eb' viñ nivac vinac ayoch yajalil yed'oc. D'a yichañ eb' viñ nivac yajal chi' ix checji ic'chajelta eb' viñ chavañ ayoch d'a preso chi'. 21 A viñ tz'ac'an svino viñ rey, ix ac'chajxioch viñ d'a smunlajel. 22 Axo viñ yajal yaj d'a eb' sb'oan ixim pan, ix yal viñ rey to smiljicham viñ icha val ix aj yalan viñaj José. 23 Palta majxo nachajcot viñaj José yuj viñ tz'ac'an svino viñ rey chi'.

41

Yalnac viñaj José‘R’tas syalelc'och svayich viñ rey

1 Axo yic toxo ix ec'b'at chab' ab'il, ay jun ac'val ix och svayich viñ rey. Ix yil viñ to liñanec' viñ d'a sti' a' nivan Nilo. 2 A d'a yol a' chi', ix q'ueul ucvañ noc' vacax te vach', te b'aq'uech, sva noc' d'a sti' a' chi'. 3 Ix lajvi chi' ix q'ueul ucvañxo noc' vacax te chuclaj yilji, te b'ac, ix b'at noc' d'a slac'anil

noc' b'aq'uech chi'. 4 Ix och ijan noc' b'ac chi' schianb'at noc' b'aq'uech chi'.
Ix lajvi chi', ix el svayañ viñ rey chi'.
5 Ix vayxib'at viñ. Axo ix yilan viñ to ay jun pitañ ixim trigo ix q'uib'i,
uque' val ix aj sjolom ixim, te vach', b'ud'an val yuj sat. 6 Ix yilanpax viñ d'a
spatictac ixim b'ab'el chi', ix elpaxcot uquexo jolom trigo te malaj sat, nab'a
pach'uch'tac, malaj jab'oc svach'il. 7 A uque' jolom trigo te pach'uch'tac chi',
a' ix c'uxanb'at ixim uque' te ay sat chi'.
Axo yic ix el svayañ viñ rey chi', ix nachajel yuj viñ to van svayichan viñ.
8 Axo ix sacb'i, te tacnaquel sc'ol viñ yuj svayich chi'. Ix schecan viñ avtajcot
masanil eb' syal snaan el lolonel d'a Egipto yed' eb' te yojtac yalani. Ix och
ijan viñ rey chi' yalan svayich chi' d'a eb', palta malaj junoc eb' syal yalani tas
syalelc'och svayich viñ chi'. 9 Yuj chi' axo viñ yajal yaj d'a eb' tz'ac'an svino
viñ rey chi' ix alan d'a viñ icha tic:
—Ato val ticnaic sja d'a in c'ool to ay jun in paltail ix vac'ochi. 10 Ayic ix cot
oval d'ayin yed' viñ yajal eb' b'oum pan, ix oñ ac'och d'a yol sc'ab' viñ yajal
eb' tzach tañvani, ix oñ ochcan d'a preso. 11 Ay jun ac'val ix och co vayich co
chavañil, junjun co vayich chi' ay syalelc'ochi. 12 Ata' ayec' jun viñ quelem
hebreo, schecab'ejnac viñ yajal eb' viñ tzach tañvan chi'. Ix calan co vayich
chi' d'a viñ. Te vach' ix yutej viñ yalan tas syalelc'och co vayich chi'. 13 Icha
val ix aj yalan viñ chi', icha chi' ix aj yelc'ochi. Ina ix in ochxi d'a in munlajel,
axo junxo viñ ved'nac chi, ix ac'jiq'ue d'uñan snivanil viñ, xchi viñ yac'umal
svino viñ rey chi'.
14 Ix lajvi yab'an jun ab'ix viñ rey chi', ix schecan viñ ic'jielta viñaj José d'a
yol preso. Elañchamel ix b'at ic'chajelta viñ, ix yac'an joxchajel sb'a viñ, ix
sq'uexanel spichul viñ, ix b'at viñ d'a yichañ viñ rey chi'. 15 Ix yalan viñ rey
chi' d'a viñ icha tic:
—Ay val jun in vayich. Malaj junoc eb' viñ ay d'a tic snachajel yuuj tas
syalelc'ochi. Ix vab' specal tob' snachajel uuj tas syalelc'och vayich, xchi viñ
rey chi' d'a viñ.
16 —A jun chi' mañ yoloc vic snachajel vuuj, palta a Dios ol alanoc tas
tz'elc'och a vayich chi' yic tz'och a vach'iloc, xchi viñaj José chi'.
17 Ix och ijan viñ rey yalan svayich d'a viñaj José chi' icha tic:
—A ix vilani to liñan in ec' d'a sti' a' Nilo. 18 D'a yol a' chi' ix q'ueul ucvañ
noc' vacax te vach', te b'aq'uech. Ix vaec' noc' d'a stitac a' chi'. 19 Ix lajvi
chi' ix q'uepaxul ucvañxo noc' te b'ac, chuclaj yilji noc'. Manta b'aj svil
junoc vacax chuclaj yilji icha noc' chi' d'a Egipto tic. 20 A ucvañ noc' b'ac
chi', a noc' ix chianb'at ucvañ noc' b'aq'uech b'ab'el ix q'ueul chi'. 21 Ayic ix
lajviel noc' b'aq'uech schianb'at noc' b'ac chi', añeja' b'ac ix ajcan noc', maj
b'aq'uechb'oclaj jab'oc noc'.
Ix lajvi chi', ix el in vayañ. 22 Ix cotxi in vayañ, ix in vayichanxi. Ix vilani, ay
jun pitañ ixim trigo uque' val sjolom ix yac'a', te b'ud'an yuj sat. 23 Ix lajvi chi'
ix elpaxul uquexo sjolom, palta toñej pach'uch'tac, malaj sat. 24 Axo ixim chi'
ix c'uxanb'at ixim vach' ay sat chi'. Ix val in vayich tic d'a eb' viñ snachajel yuj
yalani, palta malaj val junoc eb' viñ syal snachajel yuj tas syalelc'ochi, xchi
viñ rey chi' d'a viñ.
25 Ix yalan viñaj José chi' icha tic:
—Mamin rey, a chab' a vayich chi', junñej tas syalelc'ochi. A Dios ix ac'an a
vayichej tas nab'il yuuj. 26 A val syalelc'och noc' ucvañ vacax b'aq'uech chi',
uque' ab'il sch'oxo'. Añeja' uque' sjolom ixim trigo te vach' chi', añejtona'
chi' syala'. 27 A pax ucvañ noc' vacax te b'ac, chuclaj yilji ix q'ueul chi',
añeja' uque' ab'il pax sch'oxo'. Añeja' ixim jolom trigo te pach'uch'tac, malaj

jab'oc sat, uque' ab'il vejel syalelc'ochi. 28 A tas ix val d'ayach tic, ichaton
chi' syalelc'och a vayich chi'. A Dios ix ac'an a vayichej tas nab'ilxo yuuj.
29 Ol ja uque' ab'il, te vach' ol aj sat avb'en d'a Egipto tic. 30 Ol lajvoc chi',
ol ja uque' ab'il vejel. Ayic chi' maňxa mach ol naancot jantac sat avb'en ix
yac' sobre d'a Egipto tic ayic yec'nac uque' d'a yalaňtaxo, yujto a vejel chi' ol
ixtancanb'at jun choňab' tic. 31 Te nivan vejel ol yutej sb'a. Maňxalaj b'aj ol
checlaj jab'ocxo tas ix yac' sobre d'a jun tiempoal vach' ix ec' chi'. 32 Chael val
ix aj yoch a vayich chi' yic vach' snachajel uj sic'lab'il to nab'ilxo yuj Dios to
ol elc'och d'a elaňchamel.

33 Yuj chi, vach' tato tza say junoc vinac te jelan, te ay spensar. Tzac'anoch
viň yajalil d'a yol nación tic. 34 Tza sayanpax jayvaňocxo eb' viň ol och
yajalil, sb'at eb' viň d'a masanil yol nación yic tz'ec' eb' viň smol chab' almul
d'a junjun quintal avb'en tz'el d'a sat luum chi' d'a junjun ab'il, masanto
slajvi uque' ab'il ol ste aq'uej sat avb'en chi'. 35 Masanil jantac syac' sobre
smolb'an eb' viň chi', syac'can eb' viň d'a yol a c'ab', sic'chajcanb'at d'a junjun
choňab' d'a yol yic Egipto tic, yic vach' ay tas sva eb' anima. 36 Masanil tas ol
sic'chajcanb'at chi', a' ol sva eb' anima ayic ol ja uque' ab'il vejel chi', yic vach'
max ixtaxel jun choňab' tic yuj vejel, xchi viňaj José chi'.

Ix och viňaj José yajalil d'a Egipto

37 A jun ix yal viňaj José chi', ix scha sc'ol viň rey yed' masanil eb' ayoch
yajalil yed'oc. 38 Ix yalan viň rey chi' d'a eb' icha tic:

—Ma chequel tato ay b'aj ol chax junocxo vinac cuuj to ayoch Yespíritu Dios
yed'oc icha val jun viň tic, xchi viň rey chi'.

39 Ix yalan viň d'a viňaj José chi' icha tic:

—Malaj mach jelan, malaj mach ay spensar icha ach tic, yujto a Dios tz'ac'an
ojtaquejel masanil juntzaň tic. 40 A ach ol ach ochcan yajalil d'a in despacho
tic. Masanil anima ol c'anab'ajan tas ol ala'. A inxoňej nivan velc'och d'a
ichaň, yujto rey in. 41 A in tzach vac'och gobernadoral d'a masanil yol yic
Egipto tic, xchi viň.

42 Ayic ix yalan jun lolonel chi' viň, ix yic'anel scolc'ab' viň ayoch d'a sc'ab'
b'aj ayoch sello, ix yac'anoch viň d'a sc'ab' viňaj José chi'. Ix schecan viň rey
chi' ac'jioch spichul viňaj José chi' to a lino te vach'. Tz'ac'jioch junoc cadena
nab'a oro d'a sjaj viň. 43 Ix checchajq'ue viň d'a yol carruaje, aton jun schab'il
yic viň rey chi', ix schecan viň to schecjiel eb' anima d'a yol b'e ayic tz'ec' viňaj
José chi'. Icha chi' ix aj yochcan viňaj José chi' gobernadoral yed' yilumaloc
masanil choňab' Egipto chi'.

44 Ix lajvi chi' ix yalan viň rey d'a viňaj José chi' icha tic:

—A in tic rey in, palta malaj junoc mach syal yalan d'a yol choňab' tic, tato
maňoc ach tzala', xchi viň.

45-46 Zafnat-panea ix yac' viň rey sb'iej viňaj José chi', ix yac'an viň rey chi'
yic'laj sb'a viň yed' ix Asenat, yisil jun viň Potifera sb'i, sacerdote yaj viň d'a
yol choňab' On. 30 ab'il sq'uinal viňaj José chi' ayic ix ic'jib'at viň d'a yichaň
viň rey chi'.

Ix lajvi chi', ix elta viňaj José chi' d'a yichaň viň rey chi', ix b'at viň d'a yol
masanil choňab' d'a yol yic Egipto chi'. 47 A d'a uque' ab'il, maň jantacoc sat
masanil avb'en ix yac'a'. 48 Masanil ixim trigo ix yac' sobre d'a uque' ab'il chi',
ix sic'chajb'at ixim d'a junjun choňab' yuj viňaj José chi'. 49 Icha yarenail sti'
a' mar, icha val chi' yilji ixim trigo ix molchaj yuj viň. Te nivanxo ixim trigo
chi', yuj chi' majxo echtajlaj ixim, maxtzac yal-laj sb'ischaji.

50 Ayic manto el yich jun nivan vejel chi', chavañxo yuninal viñaj José yed'
ix Asenat chi'. 51 A viñ b'ab'el unin, Manasés41.51 ix yac' viñ sb'iej, ix yalan
viñ: A Dios ix ac'an sat d'a in c'ol masanil syaelal ix ec'b'at d'a vib'añ yed' in
cusc'olal yuj eb' ayto vuj in b'a yed'oc, xchi viñ. 52 Axo jun viñ schab'il unin,
Efraín41.52 ix yac' viñ sb'iej, ix yalan viñ: A Dios ix ac'an svach'c'olal d'ayin
d'a jun lugar b'aj ix vab' syaelal tic, xchi viñ.
53 Ix lajvi yec' uque' ab'il ayic mañ jantacoc svach'il ix aj sat avb'en d'a
Egipto, 54 ix schaanel yich uque' ab'il vejel chi', icha ix aj yalan viñaj José.
Ix japax nivan vejel d'a yol masanil nación d'a slac'anil chi'. Axo d'a masanil
yol smacb'en Egipto ay tas sva eb' anima. 55 Axo yic ix em vejel chi', tzijtum
eb' aj Egipto chi' sc'och d'a viñ rey c'anb'oj trigo. Syalan viñ rey chi' d'a eb':
Ixiquec d'a viñaj José. Masanil tas syal viñ a tze c'anab'ajej, xchi viñ d'a eb'.
56 Masanil yol yic Egipto chi' ayem vejel, yuj chi' ix jacvi masanil yed'tal
b'aj sic'an ixim trigo yuj viñaj José chi', ix choñji ixim d'a eb' aj Egipto chi'.
57 Masanil juntzañxo nación ix ja manoj trigo d'a viñ yujto masanil b'aj ay
vejel, mañxalaj tas sva eb' anima.

42

Ix c'och eb' yuc'tac viñaj José d'a Egipto

1 A viñaj Jacob cajan viñ d'a Canaán, ix yab' specal viñ to te ay ixim trigo
d'a Egipto. Yuj chi' ix yal viñ d'a eb' viñ yuninal icha tic: ¿Tas tze c'ulej, toñej
tzeyil-lajoch e b'a? 2 Ix vab' specal to te ay ixim trigo d'a Egipto. Ixiquec e man
tas sco va yic vach' max oñ cham yuj vejel, xchi viñ.
3 Yuj chi', ix b'at lajuñvañ yuc'tac viñaj José manoj trigo d'a Egipto chi'.
4 Axo viñaj Benjamín, yuc'tac viñaj José chi', maj chajib'atlaj viñ yuj viñaj
Jacob chi', yujto ix sna' viñ: Ay talaj tas tz'ic'an viñ vuninal tic, xchi viñ.
5 Tzijtum juntzañxo eb' viñ manum trigo ix b'at yed' eb' viñ yuninal viñaj
Israel chi', yujto d'a masanil yol yic Canaán chi', ix te em vejel.
6 A viñaj José yajal yaj d'a yol yic Egipto chi', a viñ tz'ac'anelta ixim trigo d'a
eb' manvajum sc'och chi'. Ayic ix c'och eb' yuc'tac viñ chi' d'a yichañ, ix em
ñojjab' eb' viñ d'a sat luum. 7 D'a jun rato chi, ix yiloch eb' yuc'tac viñaj José
chi', palta axo ix yutej sb'a viñ ichato mañ yojtacoc viñ, ov ix yutej viñ slolon
d'a eb' viñ:
—¿B'ajtil ix ex cot a ex tic? xchi viñ.
—Aj Canaán oñ, to tzoñ javi manoj trigo, xchi eb' viñ.
8 Vach'chom a viñaj José chi' yojtac viñ to yuc'tac sb'a viñ yed' eb' viñ, axo
pax eb' viñ jun, maj nachajel-laj yuj eb' viñ. 9 Ichato chi' ix snaancot viñaj
José tas ix svayichej d'a yib'añ eb' viñ d'a yalañtaxo. Ix yalan viñ:
—A ex tic toñej tzul oñ eyileli, toñej tzex javi eyila' tato ay b'aj syal yochul
eb' ajc'ol d'a yol jun choñab' tic, xchi viñ.
10 —Maay mamin, a oñ a checab' oñ tic, manoj trigoñej tzoñ javi. 11 A oñ
tic junñej co mam, cuc'tacñej co b'a, vach'ñej co pensar, malaj b'aj toñej tzec'
quileli, xchi eb' viñ.
12 —Val yel a ex tic toñej tzex ja eyilb'ati ta secojtac tz'ochul eb' ajc'ol d'a tic,
xchi viñ.
13 Ix tac'vi eb' viñ icha tic:
—Maay mamin, a oñ a checab' oñ tic, lajchavañ oñ, cuc'tacñej co b'a, junñej
co mam, cajan oñ d'a Canaán. A viñ cuc'tac tzac'an unin, aycan viñ yed' viñ
co mam chi', ay junxo viñ, mañxo ayoc ec'laj viñ, xchi eb'.

41.51 **41:51** A Manasés, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "a tz'ac'an b'at satc'olal".
41.52 **41:52** Efraín, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "syac' syaxilal".

14 —Val yel svala', a ex tic toñej tzex ja eyileli tas yaj d'a tic. 15 Ol to yal sb'a tas
ol aj jun tic: Tzin loc sb'i viñ rey to mañ ol ex actajeloc tato mañ ol eyic'cot viñ
eyuc'tac tzac'an unin chi'. 16 A ticnaic tzex b'at junoc ex eyic' viñ, a exxo tic ol
ex canñej preso d'a tic, yic vach' squila' tato yel tzeyala'. Tato toñej tzeyala',
toxo ix in loc sb'i viñ rey to toñej tzul oñ eyileli, xchi viñaj José chi.
17-18 Ix och eb' viñ preso yuj viñ. Ato d'a schab'jial chi' ix yalan viñaj José
chi' d'a eb' viñ icha tic:
—A in tic tzin xiv d'a Dios. Tato tze c'anab'ajej jun tas sval tic, tzex
colchajcani. 19 Tato yel vach' ex, junxoñej ex tzex can d'a yol preso tic, tzex
b'at e masanil d'a e choñab' chi', tzeyic'anb'at ixim trigo sva eb' ix eyetb'eyum
yed' eyuninal van scham yuj vejel chi'. 20 Slajvi chi', tzeyic'ancot viñ eyuc'tac
tzac'an unin chi'. Ichato chi' ol vilani tato yel tzeyala', mañ ol ex chamlaj, xchi
viñaj José chi'.
Ichocab' ta', xchi eb' viñ. 21 Ix yalan eb' viñ d'ay junjun icha tic:
—A yuj tas cutejnac viñ cuc'tac, yuj chi' sja jun yaelal tic d'a quib'añ. Val yel
te chuc cutejnac co b'a d'a viñ, mañ co chanacoc cab'i ayic stevinac viñ d'ayoñ
to tz'oc' co c'ol d'a viñ, vach'chom quilnac to te cusnac viñ, xchi eb' viñ.
22 Ix yalanpax viñaj Rubén d'a eb' viñ yuc'tac chi' icha tic:
—Valnac d'ayex to max eyutej e b'a d'a viñ icha chi', palta mañ e chanacoc
eyab'i tas valnac chi'. A ticnaic, tic val scot d'a quib'añ yuj schamel viñ, xchi
viñ.
23 Maj nachajel yuj eb' viñ tato van yab'an viñaj José tas syal eb' viñ chi',
yujto d'a sti' eb' aj Egipto slolon viñ, añej to ay junoc mach tz'alaneli tas
syal viñ. 24 Ix el viñaj José chi' d'a stz'ey eb' viñ, ix och ijan viñ yoq'ui. Ix
jax viñ, ix lolonxi viñ yed' eb' viñ. Ix yic'anel viñaj Simeón viñ, d'a yichañ
eb' viñ ix tzec'chajcan viñ. 25 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj José chi' to tz'ac'ji
b'ud'joc scoxtal eb' viñ, ix ac'jiem q'uen stumin eb' viñ d'a yol sti' scoxtal chi',
ix ac'jib'at svael eb' viñ yic yol sb'e. Icha chi' ix sc'ulej viñ yed' eb' viñ. 26 Ix
lajvi chi', ix yac'anoch yicatz noc' sb'uru eb' viñ, ix paxta eb' viñ b'ian.
27 Axo ix c'och eb' viñ b'aj ol vayoc, ix sjacan scoxtal junoc eb' viñ yic
syic'anq'ueta chab'oc strigo noc' sb'uru viñ chi' yalani. Axo ix yilan viñ to
ayem q'uen tumin d'a yol sti' scoxtal, q'uen ix yac'lab'ej eb' viñ smanan ixim
strigo chi'. 28 Ix yalan viñ d'a eb' viñ yuc'tac chi' icha tic:
—Ilecnab'i, ix ac'jixi meltzaj q'uen in tumin. Ay val em q'uen d'a yol sti' in
coxtal tic, xchi viñ.
Masanil eb' viñ ix ib'xiq'ue yuj xivelal, ix yalan eb' viñ icha tic:
—¿Tas yuj icha tic tzoñ yutej Dios? xchi eb' viñ.
29 Axo yic ix jax eb' viñ d'a yol yic Canaán chi', ix yalan eb' viñ d'a viñ smam
tastac ix ec' d'a yib'añ. Ix yalan eb' viñ icha tic:
30 —A viñ ayoch yajalil d'a jun choñab' chi', te ov ix yutej viñ slolon d'ayoñ.
Ix yalan viñ to toñej oñ xid' quilelta tas yaj schoñab' chi'. 31 Ix calani to
vach' oñ, mañ chucoc co pensar tzoñ eq'ui, malaj b'aj toñej tzec' quilel tas yaj
eb'. 32 Ix calani to lajchavañ co b'eyi, junñej co mam, jun viñ cuc'tac mañxo
ayoquec'laj, axo viñ tzac'an unin, aycan viñ yed' viñ co mam d'a Canaán, xco
chi d'a viñ. 33 Ix lajvi chi', ix yalan viñ icha tic: Tato yel vach' ex, canocab'
junoc viñ eyuc'tac d'a tic, tzeyic'anb'at jab'oc ixim trigo d'a eb' ix eyetb'eyum
yed' d'a eyuninal van scham yuj vejel chi'. 34 Slajvi chi', tzeyic'ancot junxo viñ
eyuc'tac tzac'an unin chi' vil d'a tic. Ichato chi' ol vojtacaneli to mañ chucoc
e pensar syal chi'. Masanto sjavi junxo viñ eyuc'tac tzac'an unin chi', ol in
jacanelta viñ eyuc'tac ix can d'a preso tic, yic icha chi' libre ex e b'eyeq'ui,
xchi viñ, xchi eb' viñ.

35 Axo ix sjacan scoxtal eb' viñ chi', ix yilan eb' viñ to ayem junjun yunetac
mucuc tumin yol sti' coxtal chi', aton q'uen tumin chi' ix yac'lab'ej eb' viñ
smanan ixim trigo. Ix ac'chajxi meltzaj q'ueen. Ix te xiv chaañ eb' viñ, ix
te xivpax viñ smam eb' viñ chi. 36 Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:
—Te chuc tzeyutej e b'a d'ayin. Mañxo junoc vuninal scan eyuuj. Viñaj
José, mañxo ayoquec'laj viñ, viñaj Simeón, ix can viñ d'a preso, e gana
tzeyic'paxb'at viñaj Benjamín. A mach tz'ab'an syail, a in toni, xchi viñ.
37 Ix yalan viñaj Rubén d'a viñ smam chi' icha tic:
—Mañ ach xiv mamin. Ac'b'at viñ cuc'tac tzac'an unin tic qued'oc. A in svac'
in b'a yuj viñ, tato mañxo ol jax viñ vuuj, vach'chom tza mac'cham chavañ
vuninal tic yuj viñ, xchi viñ.
38 Ix tac'vi viñaj Jacob chi' icha tic:
—Mañ ol b'atlaj viñ vuninal tic eyed'oc, axoñej viñ ayec' ved'oc. Ina viñ
yuc'tac viñ, chamnacxo viñ, talaj ay tas tz'ic'anpax junxo viñ tic d'a yol b'e,
tic a ex val tzeyac'och e mul yic tzin cham yuj cuselal, xchi viñaj Jacob chi'.

43

Ix ic'jib'at viñaj Benjamín d'a Egipto

1 Te ov yac'an vejel d'a yol schoñab' eb' viñ. 2 Ix lajviel ixim trigo xid' yic'
eb' viñ chi' svaan viñaj Jacob yed' yuninal, ix yalanxi viñ d'a eb' viñ icha tic:
—Ixiquecxi d'a Egipto, b'at manec jab'ocxo tas sco va'a, xchi viñ.
3 Ix yalan viñaj Judá icha tic:
—Te jichan ix yutej viñ schoñan ixim trigo chi' yalani: Tato max eyic'cot
viñ eyuc'tac tzac'an unin chi', mañxo ol eyil in sat d'a tic, xchi viñ. 4 Yuj val
chi', tato sb'at viñ cuc'tac tic qued'oc, tzoñ b'at manoj trigo chi'. 5 Tato max a
chab'at viñ qued' jun, mañxo ol oñ b'atlaj, icha ix aj yalan viñ choñum trigo
chi': Tato max eyic'cot viñ eyuc'tac tzac'an unin chi', mañxo ex javoclaj d'a
vichañ, xchi viñ.
6 Ix yalan viñaj Israel chi' icha tic:
—¿Tas yuj ix eyal d'a jun viñ chi' to ay junocxo eyuc'tac? Tzin eyac' val och
d'a ilc'olal, xchi viñ.
7 Ix tac'vi eb' viñ icha tic:
—Ix sc'anb'ej viñ tastac caji, mach ayoñ yiñtilal. Ix sc'anb'anpax viñ tato
aytoec' co mam, tato aytopax cuc'tac. Yuj chi' ix cal d'a viñ to aytoec' co mam,
aytopax junxo cuc'tac. ¿Tocval cojtac tato ol yal viñ to squic'b'at viñ cuc'tac
tic? xchi eb' viñ.
8 Ix yalanxi viñaj Judá d'a viñ smam chi':
—Tato max yal a c'ol tzoñ cham yuj vejel co masanil, chab'at viñ cuc'tac tic
qued'oc. A in tzin tec'b'ej in b'a in tañvan viñ, tato icha chi', tic tzoñ b'at d'a
elañchamel. 9 A in tzin tec'b'ej in b'a tato ay tas tz'ic'an viñ, tato mañxo ol ja
viñ vuuj, te chuc ol in can d'a a sat. 10 Tato maj ec' co tiempo d'a tic, toxo ix
cac' chaeloc naic, xchi viñ.
11 Ix tac'vi viñ smam eb' viñ chi' icha tic:
—Tato mañxa tas vach' scutej, yic'ocab' icha tzeyal chi', ixiquec. Iq'uecb'at
jab'oc e silab' d'a viñ. A juntzañ tas vach' sq'uib' d'a tic, a' tzeyic'b'ati:
Aton bálsamo, noc' yalchab', perfume, mirra, te' nueces yed' te' almendras.
12 Iq'uecb'at e tumin yic tze manan ixim trigo chi', tzeyic'anxib'at q'uen tumin
ix yac' meltzaj eb' viñ d'ayex d'a sti' e coxtal chi', tecan toñej ix sat sc'ol eb' viñ,
yuj chi' ayem q'ueen. 13 Iq'uecb'at viñ eyuc'tac tic, tzex b'atxi eyil viñ yajal
chi'. 14 A Dios Syal Yuj Smasanil, a' ol och d'a spensar viñ yic ol actajel viñ
eyuc'tac aj Simeón. Vach' ol aj smeltzajcot viñaj Benjamín tic eyed'oc. A inxo

tic, tato tzin can maň uninal, in canocab'i, ¿tasto val ol vutej? xchi viň smam eb' viň chi'.
15 Ix lajvi chi', ix yac'anem silab' eb' viň chi' d'a yol scoxtal yed' q'uen tumin.
Ix yic'anb'at viňaj Benjamín eb' viň, ix b'atxi eb' viň d'a Egipto chi'. Axo yic ix
c'och eb' viň d'a yichaň viňaj José, 16 ix yilan viň to ajun viňaj Benjamín chi'.
Ix yalan viň d'a viň yilumal spat icha tic:
—Ic'b'at juntzaň eb' viň tic d'a in pat, tzac'an miljoccham junoc noc' vacax,
yic sb'o junoc vael, to ol va eb' viň ved'oc d'a chimc'ualil tic, xchi viňaj José
chi'.
17 Ix lajvi chi', ix ic'jib'at eb' viň yuj viň ilum pat chi', ix sc'anab'ajan viň tas
ix yal viňaj José chi'. 18 Ix te xiv chaaň eb' viň yujto ix ic'chajb'at eb' viň d'a
spat viň, ix yal-lan yab' eb' viň icha tic:
—Chuc tas sna viň d'a quib'aň. Tecan yuj q'uen tumin ix yac' meltzaj eb' viň
d'ayoň, yuj chi' tzoň ic'chajcot d'a tic. Tecan ol oň yac'och viň schecab'oc yed'
noc' co chej tic, xchi eb' viň.
19 Yuj chi', ayic ix c'och eb' viň d'a spuertail pat chi', ix och tean eb' viň d'a
viň yilumal te' chi'. 20 Ix yalan eb' viň icha tic:
—Mamin, ina a oň tic, ix oň ulec' manoj trigo junel, 21 axo yic ix oň meltzaji,
ix oň vay d'a yol b'e. Ayic ix co jacan co coxtal, ix quilani tz'acan yajem q'uen
tumin d'a sti' co coxtal chi', aton q'uen ix co c'ana' ayic ix co manan ixim co
trigo. Ix quic'anxi meltzaj q'uen tumin chi' ticnaic, tz'acan ol cutej cac'anxi
q'uen d'ayach. 22 Maň cojtacoc mach ix ac'anem q'uen d'a yol sti' co coxtal
chi'. Ch'oc ix quic'paxcot q'uen stojol ixim ol co man chi' ticnaic, xchi eb' viň.
23 Ix yalan viň chi' icha tic:
—Maň eyac' pensar yuj jun chi'. Maň ex xivoc. A sDiosal e mam yed' ex
paxi, a ix ac'anem q'uen d'a sti' e coxtal chi'. A in ix in cha q'uen tumin ix
eyac' stojoloc ixim e trigo ix eyic' chi', xchi viň d'a eb' viň.
Ix lajvi chi', ix ic'jielta viňaj Simeón d'a yol preso yuj viň yilumal chi', ix elul
viň b'aj ayec' eb' yuc'tac chi'. 24 Ix ic'chajb'at eb' viň smasanil yuj viň d'a spat
viňaj José chi', ix yac'an a a' viň yic sb'iquel yoc eb' viň, ix ac'jipax yaň schej
eb' viň. 25 Ix lajvi chi', ix yic'anq'ueta silab' eb' viň d'a yol scoxtal ol yac' d'a
viňaj José ayic ol c'och viň d'a chimc'ualil chi', yujto yojtacxo eb' viň to ol va
eb' viň yed' viň.
26 Axo ix c'och viňaj José chi', ix yac'an silab' eb' viň chi' d'a viň, ix em ňojjab'
eb' viň d'a sat lum d'a yichaň viň. 27 Ix lajvi chi' ix sc'anb'an viň d'a eb' viň tato
vach'ňej sc'ol eb' viň, ix yalan viň:
—¿Janic' sc'ol viň e mam, viň te ichamxo ix eyal d'ayin? ¿Pitzan tom viň? xchi
viň d'a eb' viň.
28 Ix em ňojan eb' viň, ix yalan eb' viň:
—A viň co mam chi', aytoec' viň, vach'to sc'ol viň, xchi eb' viň.
29 Axo ix yilanoch viňaj Benjamín viň, aton viň junňej snun viň yed'oc, ix
yalan viň:
—¿A am viň eyuc'tac tzac'an unin ix eyal tic d'ayin? xchi viň.
—Aton viň, xchi eb' viň.
—Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'a ib'aň, xchi viň d'a viňaj Benjamín chi'.
30 Ix lajvi yalan jun chi' viň, ix te sat val sc'ol viň yilan viň yuc'tac chi'. Ix och
pitz'an d'a spixan viň, ijan val ix oc' viň. Elaňchamel ix b'at lemnaj viň d'a yol
scuarto yic sb'at oc' ta'. 31 Axo yic ix ec'b'at scusc'olal viň chi', ix sb'icanel sat
viň, ix elta viň, ix yalan viň d'a eb' schecab': Iq'uequelta co vael chi' chinaic,
xchi viň.
32 Jun smexa viňaj José chi' sch'ocojil. Ch'oc junxo mexa b'aj ix och eb' viň
yuc'tac viň chi', ch'oc pax junxo mexa b'aj sva eb' viň aj Egipto chi', aton eb'

svataxon yed' viñaj José chi', yujto a eb' viñ aj Egipto chi' ay yovalil tato junñej sva eb' viñ yed' eb' viñ hebreo chi'. 33 A eb' viñ yuc'tac viñaj José chi', d'a stzolal ix aj yac'jiem c'ojan eb' viñ yuj viñ schecab' viñaj José chi', ato syala' jantac sq'uinal junjun eb' viñ, yujto icha chi' ix aj yalan viñaj José chi'. Viñ b'ab'el masanto viñ tzac'an unin. Toxoñej ste sat sc'ol eb' viñ yil-lanoch sb'a. 34 A vael ay d'a smexa viñaj José chi', a' ix ac'ji d'a eb' viñ. Axo pax d'a viñaj Benjamín chi', oye'to macañ ec'b'al yic viñ ix ac'ji d'a yichañ yic juntzañxo eb' viñ chi'. Ichato chi' ix va eb' viñ, ix yuc'an vino eb' viñ d'a tzalajc'olal.

44

A scopa viñaj José

1 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj José d'a viñ yilumal spat:

—Ac' b'ud'joc scoxtal eb' viñ tic d'a ixim trigo, yalñej jantac syal yic'anb'at eb' viñ. Tzac'anpaxem q'uen tumin d'a yol sti' scoxtal junjun eb' viñ, aton q'uen b'aj sman ixim trigo chi' eb' viñ. 2 Tzac'anpaxem q'uen in copa plata yed' q'uen tumin d'a yol sti' scoxtal viñ tzac'an unin, xchi viñ. Ix sc'anab'ajan viñ tas ix yal viñaj José chi'. 3 Ayic ix ja copnaj yoc c'u d'a q'uiñib'alil, ix chaji meltzaj eb' viñ yed' noc' schej d'a schoñab'. 4 Quenanto val sb'at eb' viñ, ix yalan viñaj José d'a viñ yilumal spat chi' icha tic:

—Ixic tzac'an yuj eb' viñ chi'. Ayic syamchaj eb' viñ uuj, tzalani: ¿Tas yuj a svach'c'olal viñ in patrón, chucxo tzeyutej e pactzitancani? ¿Tas yuj ix eyelq'uejcot scopa viñ, aton jun nab'a plata, 5 jun scopa viñ b'aj syuc' svino, sc'ananpax viñ yic snaanel junoc lolonel? Te chuc ix eyutej e b'a a ex tic, xa chi d'a eb' viñ, xchi viñaj José chi'.

6 Ix b'at viñ yilumal spat viñaj José chi' b'ian. Axo yic ix yamchaj eb' viñ yuj viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha ix aj yalan viñaj José chi'. 7 Ix tac'vi eb' viñ d'a viñ:

—Mamin, ¿tas yuj icha chi' tzutej alan d'ayoñ? ¿Tom malaj co pensar, yuj chi' ol quelq'uejcot junoc tasi? 8 Ina ato d'a Canaán cajan oñ. D'a sb'ab'el, a q'uen tumin ix checlaj d'a sti' co coxtal, ix quic'xicot q'ueen. ¿Tom ato val junoc plata ma oro yic viñ a patrón chi' ol quelq'uejcot d'a spat? 9 A junoc oñ b'aj scheclajelta q'uen copa chi' d'a yol scoxtal, vach' tato smiljichamoc, a oñxo co masanil, tzoñ ochcan a checab'oc, xchi eb' viñ.

10 Ix tac'vi viñ icha tic:

—Yic'ocab' icha tzeyal chi', palta añej viñ b'aj ol ilchajelta jun copa chi' vuuj, a viñ chi' ol ochcan in checab'oc. A exxo tic, e masanil libre ex, xchi viñ.

11 D'a elañchamel ix yaq'uem scoxtal eb' viñ chi' smasanil, ix stijan sti' eb' viñ. 12 Ix sayan yil masanil yoltac coxtal chi' viñ. D'a stzolal ix say yil viñ, ix sb'ab'laj sayej yil yic viñ b'ab'el vinac viñ masanto d'a viñ tzac'an unin. Axo d'a yol yic viñ tzac'an unin chi' ix q'ueta q'uen copa chi', aton viñaj Benjamín. 13 Ix och ijan eb' viñ sñic'chitan spichul yuj scusc'olal. Ix yac'anxioch yicatz noc' sb'uru eb' viñ chi', ix meltzajxi eb' viñ d'a spatic. 14 Ayto ec' viñaj José chi' d'a spat, ix c'och viñaj Judá yed' eb' yuc'tac chi', ix em ñojan eb' viñ d'a sat luum d'a yichañ viñ. 15 Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—¿Tas yuj icha chi' tzeyutej e b'a? ¿Tom mañ eyojtacoc to a junoc vinac ay yopisio icha in tic, syal snachajel junoc tas yuuj? xchi viñ. 16 Ix tac'vi viñaj Judá icha tic:

—Mamin, ¿tasto val ol aj co tac'vi d'ayach? ¿Tasto ol cutoc quilanoch co b'a tato vach' oñ calani? Ay co mul d'a yichañ co Mam Dios, tic ayoñ ec' d'a ichañ. Syal tzoñ och a checab'oc yed' viñ b'aj ix ilchajelta q'uen copa chi', xchi viñ.

17 Ix yalanxi viñaj José chi' icha tic:

—Maay, añej viñ b'aj ix ilchajelta q'uen in copa chi', añej viñ scan in checab'oc. A exxo tic, meltzajañec d'a junc'olal b'aj ay viñ e mam, xchi viñ.

Ix tevi viñaj Judá yuj viñaj Benjamín

18 Ix snitz val b'at sb'a viñaj Judá d'a stz'ey viñaj José chi', ix yalan viñ:
—Mamin, tzoc el val d'a a c'ool svalan d'ayach tas in pensar. Tzin tevi d'ayach, mocab' cot oval d'ayin, vach'chom icha ach viñ rey. 19 A ach val ix a c'anb'ej d'ayoñ tato aytoec' viñ co mam a oñ tic, tato aytopax junocxo cuc'tac. 20 Yuj chi', ix calan d'ayach to aytoec' viñ co mam, añejto te icham vinacxo viñ. A junxo viñ cuc'tac tzac'an unin, d'a yicham vinaquilxo viñ co mam chi' ix alji viñ. Axo junxo viñ junñej snun viñ yed'oc, chamnacxo viñ, yuj chi' te xajan viñ yuj viñ co mam chi', yujto axoñej viñ. 21 A ach ix ala' to squic'cot viñ, yic tzojtaquejel viñ. 22 Ix calan d'ayach to max yal sc'ol viñ co mam chi' tz'elta viñ d'a stz'ey, yujto ijanxo scham viñ yuj cusc'olal yalani tato tz'el viñ d'a stz'ey viñ. 23 Palta ix alpax d'ayoñ tato max quic'cot viñ, maxtzac yal co jax d'a ichañ alani.
24 Ayic ix oñ c'och d'a co pat chi', ix calan d'a viñ co mam chi' tas ix aj alan d'ayoñ. 25 Axo viñ ix alan d'ayoñ to tzoñ cotxi manoj trigo. 26 Ix calan d'a viñ icha tic: Max oñ b'atlaj tato max quic'b'at viñ cuc'tac tzac'an unin tic, yujto tato max b'at viñ qued'oc, maxtzac yal-laj co c'och d'a yichañ viñ yajal chi', xco chi. 27 Ix yalan viñ co mam chi' d'ayoñ: Eyojtac to chavaññej vuninal ix vil yed' ix vetb'eyum chamnac. 28 Jun viñ junelñej b'atnaccani, mañxa b'aj ix vil sat viñ, ay am val junoc noc' noc' chium anima chi'annacb'at viñ. 29 Tato tzeyic'xib'at junxo viñ tic, tato ay pax tas tz'ic'an viñ, eyuj am val tzin cham yuj cusc'olal, xchi viñ d'ayoñ.
30 Yuj chi', icha val to sq'uinal viñ co mam chi' yajoch viñ vuc'tac tic. Tato mañxo ol meltzaj viñ qued'oc 31 ol cham viñ co mam yuj cusc'olal, a oñ tic tz'och co mul. 32 A in ix in tec'b'ej in b'a yuj viñ d'a viñ in mam chi', ix valani: Tato mañxo ol jax viñ vuuj, te chuc tzin can d'a yol a sat d'a junelñej, xin chi d'a viñ in mam chi'. 33 Yuj val chi' tzin tevi d'ayach, tato syala', a in tzin can sq'uexuloc viñ vuc'tac tic a checab'oc. Yuj chi' tzactejel viñ, spax viñ yed' eb' viñ vuc'tac tic. 34 Tato maay jun, ¿tasto val ol aj in b'at vil viñ in mam chi', tato mañoc jun viñ ved'oc? Mañ jab'oc syal in c'ol svil scusc'olal viñ in mam tato icha chi' tzuji, xchi viñaj Judá chi'.

45

Ix sch'oxelta sb'a viñaj José d'a eb' viñ yuc'tac

1 Majxo techaj yuj viñaj José chi', ijanxo tz'oc'q'ue viñ d'a yichañ masanil eb' viñ smunlajvum, yuj chi' te chaañ ix yal viñ: Elañec d'a tic, xchi viñ. Yuj chi' mañxo junoc eb' viñ munlajvum chi' ix can ta, ix yalan viñ d'a eb' viñ yuc'tac chi' to yuc'tac sb'a viñ yed' eb' viñ.
2 Ichato chi', ix oc'val viñ sic'lab'il. Masanil eb' viñ aj Egipto ix ab'ani. Ix c'och specal jun chi' d'a spalacio viñ rey. 3 Ix yalan viñaj José chi' d'a eb' viñ yuc'tac chi' icha tic:
—A in ton tic José in, cuc'tac co b'a. ¿Yel am val to pitzanto viñ co mam chi'? xchi viñ.
Ix te xiv chaañ eb' yuc'tac viñ chi' d'a yichañ. Majxo yal-laj slolon eb' viñ yuj xivelal. 4 Ix yalan viñaj José chi:
—Sval d'ayex ticnaic, nitzeccot e b'a d'a in tz'ey tic, xchi viñ. Axo yic ix snitzanb'at sb'a eb' viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:
—A in ton José in, vuc'tac in b'a eyed'oc. A in ton tic e choñnac in cot d'a eb' viñ ismaelita choñvajum d'a Egipto tic. 5 Palta mocab' chab'ax e c'ool, mocab'

cot eyoval d'ayex junjun ex yuj b'aj in e choñnaccot chi'. Spensar Dios yaj jun chi' yic tzin b'ab'lajcot d'a eyichañ, yic tzijtum anima scolchaji, yuj chi' icha chi' ix aji. 6 Schab'ilto ab'il yel yich vejel d'a yolyib'añq'uinal tic. Oye'to ab'il ol yac'a', mañ ol yac' sat aval iñat, vach'chom ay mach ol avanoc, palta malaj jab'oc sat ol yac'a'. 7 B'ab'el ix in checjicot yuj Dios yic ol ex in colcan d'a jun nivan vejel tic, yic vach' max satel eyiñtilal d'a yolyib'añq'uinal tic. 8 Yuj chi' a Dios checannac in cot d'a jun lugar tic, mañoquexlaj eyac'nac in coti. A Dios ix in ac'anochi yic svac' sna viñ rey, yic tzin ochpax yajalil d'a masanil tas ay d'a spat viñ yed' d'a masanil yol yic Egipto tic. 9 A ticnaic pilec eyip, ixic alec d'a viñ co mam chi' icha tic: Icha tic ix aj yalan viñaj José uninal: A Dios ix in ac'anoch yajalil d'a yol yic Egipto tic, yuj chi' cotañ d'a elañchamel, yic tzul in ilan d'a tic. 10 A d'a lum Gosén ol ach cajnajoc yic vach' d'a in lac'anil ol ach aj yed' masanil eb' uninal, eb' iachiquin yed' noc' a molb'etzal noc' yed' masanil tastac ay d'ayach. 11 Ol vac'an a vael yed' masanil eb' viñ vuc'tac yed' masanil eb' ayec' ed'oc, yujto oye'to ab'il ol yac' jun vejel tic. Yuj chi' mañ ol ach och meb'ail yed' masanil eb' ayec' ed'oc, xchi viñ, xe chi d'a viñ co mam chi'. 12 Testigo yaj viñ vuc'tac aj Benjamín tic yed' ex pax tic, to a in val sval jun lolonel tic. 13 Alec d'a viñ co mam chi' to a in tic te nivan velc'och d'a yol yic Egipto tic. Tzeyalan d'a viñ yuj masanil tastac ix eyil d'a tic. Yuj chi' ixiquec eyic'cot viñ co mam chi' d'a elañchamel, xchi viñaj José chi'.

14 Ix lajvi chi', ix b'at lac'naj viñaj José chi' d'a viñaj Benjamín chi', ix och ijan viñ yoq'ui. Añejtona' ix oc'pax viñaj Benjamín chi'. 15 Ix lajvi chi', ix stz'ub'anelta sti' eb' viñ yuc'tac viñ chi' smasanil. Ayic lac'lac' och viñ d'a eb' viñ, ix och ijan viñ yoq'ui. Ix lajvi juntzañ chi', ix stec'b'an sb'a eb' viñ slolon yed' viñ.

16 Ix c'och specal d'a spalacio viñ rey to yuc'tac sb'a viñaj José yed' eb' viñ ix c'och chi'. Ix te tzalaj viñ rey chi' yed' masanil eb' ayoch d'a yopisio yed' viñ d'a spalacio chi' ayic ix yab'an eb'. 17 Ix yalan viñ rey d'a viñaj José chi' icha tic:

—Al d'a eb' viñ uc'tac chi', yac'ocab'och yicatz noc' schej eb' viñ yic smeltzaj eb' viñ d'a Canaán chi'. 18 Syic'ancot yetb'eyum eb' viñ yed' eb' yuninal yed' viñ a mam chi' d'ayin. A lum luum te vach' d'a Egipto tic ol vac' d'a viñ. 19 Al d'a eb' viñ to syic'b'at carreta eb' viñ d'a tic, yic vach' syic'cot yetb'eyum eb' viñ yed' eb' yuninal yed' viñ a mam chi'. 20 Mocab' yac' pensar eb' viñ yuj tastac ay ticnaic, yujto a tas vach' ay d'a Egipto tic, a' ol vac' d'a eb' viñ, xchi viñ rey chi'.

21 Icha chi' ix yutej eb' viñ yuninal viñaj Israel chi'. Axo viñaj José chi' ix ac'an carreta chi' d'a eb' viñ yed' tastac sva eb' d'a yol b'e icha ix yutej viñ rey yalani. 22 Ix ac'jipax pichul ac'to d'a eb' viñ yic tz'och sq'uex c'apacoc eb' viñ. Axo d'a viñaj Benjamín, 300 siclo plata ix ac'ji, ix ac'jipax oye' mojañ spichul viñ. 23 Ix yac'anb'at lajuñvañ noc' b'uru viñaj José chi' d'a viñ smam. Te al ix ajb'at noc' yuj masanil tas vach' ay d'a Egipto chi'. Ix b'atpax lajuñvañxo noc' nun b'uru ix ic'anb'at ixim trigo yed' ixim pan yic sva viñ d'a yol b'e yic scoti. 24 Ayic ix stac'anb'at eb' yuc'tac viñaj José chi', ix yalan viñ:

—Mocab' eyac' oval d'a yoltac b'e, xchi viñ.

25 Ix el eb' viñ d'a Egipto chi', ix c'och eb' viñ d'a Canaán b'aj ay viñ smam chi'. 26 Axo ix yalan eb' viñ d'a viñ smam chi' to pitzanto viñaj José, to ayoch viñ schab'il yajalil d'a Egipto. Ix te sat sc'ol viñ yab'ani, maj schalaj viñ tas ix yal eb' viñ. 27 Palta ichato ix pitzvixi viñ ayic ix yab'an masanil tas ix yalcot viñaj José chi', ix yilanpaxoch jantac carreta ix yac'cot viñ yic tz'ic'jib'at viñ.

28 Ichato chi' ix yalan viñ: C'ocb'ilñej ix vab'i to pitzanto viñ vuninal chi'. Ol
b'at vil viñ yacb'an manto in chami, xchi viñ.

46

Ix c'och viñaj Jacob d'a Egipto

1 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Jacob yed' masanil eb' yico' yed' masanil tastac
ay d'ay. Ayic ix c'och viñ d'a Beerseba, ix sñusan silab' viñ d'a sDiosal, aton
sDiosal viñ smam viñ. 2 A d'a jun ac'val chi', ix lolon Dios d'a viñ d'a svayich,
ix avtaj viñ yuuj:

—Jacob, xchi. Ix tac'vi viñ:

—Oy, ina vajec' tic Mamin, xchi viñ.

3 Ix yalan Dios d'a viñ icha tic:

—A in ton a Diosal in yed' viñ a mam, mañ ach xiv a b'at d'a Egipto chi'.
Yacb'an ayex ec' ta' ol in b'o jun nivan choñab' d'a iñtilal. 4 Ol in b'atñej ed'oc
d'a Egipto chi', axo yic ol c'och stiempoal, ol in ochñej yed' eb' iñtilal ayic ol
meltzajxicot eb' d'a jun lugar tic. Axo yic ol ach chamoc, a viñ uninal aj José
chi', ayec' viñ d'a a tz'ey, xchi Dios d'a viñ.

5 Ix lajvi chi', ix ac'jiq'ue viñ yuj eb' viñ yuninal d'a yol carreta ix yac'cot
viñ sreyal Egipto chi'. Ix yac'anpaxq'ue eb' unin yed' eb' ix yetb'eyum eb'
viñ. Ichato chi' ix el eb' viñ d'a Beerseba chi'. 6 Ix cot eb' viñ d'a Egipto, ix
yic'ancot noc' scalnel eb' viñ yed' noc' svacax yed' masanil tastac ix yic' eb'
viñ d'a Canaán chi'. 7 Ix yic'ancot masanil eb' viñ yuninal viñaj Jacob chi' yed'
eb' ix yisil yed' eb' yixchiquin.

8-15 A eb' yiñtilal viñ yed' ix Lea ix cot yed'oc d'a Egipto, 33 eb' d'a smasanil,
ayoch eb' vinac yed' eb' ix ix sb'isuloc. A eb' yuninal viñ yed' ix, aton eb' tic:
Viñaj Rubén, aton viñ b'ab'el unin, viñaj Simeón, viñaj Leví, viñaj Judá, viñaj
Isacar, viñaj Zabulón yed' ix Dina. A eb' tic ix alji ayic ayec' viñ d'a Padán-aram.

A eb' yuninal viñaj Rubén: Aton viñaj Hanoc, viñaj Falú, viñaj Hezrón yed'
viñaj Carmi.

A eb' yuninal viñaj Simeón: Aton viñaj Jemuel, viñaj Jamín, viñaj Ohad,
viñaj Jaquín, viñaj Zohar yed' viñaj Saúl, viñ yune' jun ix aj Canaán.

A eb' yuninal viñaj Leví: Aton viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari.

A eb' viñ yuninal viñaj Judá: Aton viñaj Er, viñaj Onán, viñaj Sela, viñaj
Fares yed' viñaj Zara. (A viñaj Er yed' viñaj Onán chi', chamnacxo eb' viñ d'a
Canaán). A eb' yuninal viñaj Fares chi', aton viñaj Hezrón yed' viñaj Hamul.

A eb' yuninal viñaj Isacar: Aton viñaj Tola, viñaj Fúa, viñaj Job yed' viñaj
Simrón.

A eb' yuninal viñaj Zabulón: Aton viñaj Sered, viñaj Elón yed' viñaj Jahleel.

16-18 A eb' yiñtilal viñaj Jacob chi' yed' ix Zilpa, 16 eb' d'a smasanil. A ix
Zilpa chi', aton ix scriada ix Lea ix ac'ji yuj viñ sman, aton viñaj Labán. A eb'
yuninal viñ yed' ix, aton eb' tic: Viñaj Gad yed' viñaj Aser.

A eb' yuninal viñaj Gad: Aton viñaj Zifión, viñaj Hagui, viñaj Ezbón, viñaj
Suni, viñaj Eri, viñaj Arodi yed' viñaj Areli.

A eb' yuninal viñaj Aser: Aton viñaj Imna, viñaj Isúa, viñaj Isúi, viñaj Bería
yed' ix yanab' eb' viñ scuchan Sera. A eb' yuninal viñaj Bería chi', aton viñaj
Heber yed' viñaj Malquiel.

19-22 A eb' yiñtilal viñaj Jacob chi' yed' ix Raquel, 14 eb' d'a smasanil. A eb'
yuninal viñ yed' ix: Aton viñaj José yed' viñaj Benjamín.

A eb' yuninal viñaj José chi' yed' ix Asenat yisil viñaj Potifera sacerdote d'a
choñab' On: Aton viñaj Manasés yed' viñaj Efraín, aton eb' ix alji d'a Egipto.

A eb' yuninal viñaj Benjamín chi': Aton viñaj Bela, viñaj Bequer, viñaj Asbel, viñaj Gera, viñaj Naamán, viñaj Ehi, viñaj Ros, viñaj Mupim, viñaj Hupim yed' viñaj Ard.

23-25 A eb' yiñtilal viñaj Jacob chi' yed' ix Bilha, ucvañ eb'. A ix Bilha chi', aton ix scriada ix Raquel ix ac'ji yuj viñaj Labán. A eb' yuninal viñ yed' ix, aton eb' tic: Viñaj Dan yed' viñaj Neftalí.

A yuninal viñaj Dan chi', añej viñaj Husim.

A eb' yuninal viñaj Neftalí chi': Aton viñaj Jahzeel, viñaj Guni, viñaj Jezer yed' viñaj Silem.

26 66 eb' yiñtilal viñaj Jacob chi' d'a smasanil, aton eb' tic ajun yed' viñ ayic ix c'och viñ d'a Egipto. Aton val eb' tic yiñtilal viñ, ch'oc pax eb' ix alib'al. 27 Ch'oc pax yaj viñaj José yed' chavañ eb' yuninal ix alji d'a Egipto chi', yuj chi' 70 sb'isul viñaj Jacob chi' yed' eb' yiñtilal ayic ayxoec' viñ ta'.

28 Ix b'ab'lajb'at viñaj Judá yuj viñaj Jacob chi', yic sb'at viñ yal yab' viñaj José chi' to scot viñ chaval d'a yol yic Gosén. Axo yic ix c'och eb' d'a Gosén chi', 29 ix schecan viñaj José chi' ac'chaj lista scarruaje yic b'at schaan viñ smam viñ d'a Gosén chi'. Ayic ix c'och viñ d'a yichañ viñ smam chi', ix och lac'naj viñ d'a viñ. Te junip ix em ñojan viñ yoc' d'a sjolom sjeñjab' viñ smam chi'. 30 Axo ix yalan viñ smam viñ chi' icha tic:

—A ticnaic, tic val ix vilxioch a sat, tic val pitzan achto, junc'olalxo ol in cham ticnaic, xchi viñ.

31 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj José chi' d'a eb' viñ yuc'tac yed' d'a masanil eb' ayec' yed' viñ smam viñ chi':

—Tic tzin b'at val d'a viñ rey: Masanil eb' viñ vuc'tac yed' masanil eb' yiñtilal viñ in mam ay d'a Canaán, toxo ix ja eb' ved'oc. 32 Yed'nac masanil noc' scalnel eb', noc' svacax yed' masanil tas ay d'a eb', yujto a smunlajel eb' aton moloj calnel yed' moloj vacax, xin chama. 33 Yuj chi', ayic ol ex avtajb'at yuj viñ rey chi', ol sc'anb'an viñ d'ayex tas b'aj tzex munlaji, 34 tzeyalani to moloj calnel yed' moloj vacax tze c'ulej. Añej noc' calnel co molb'etz yaji yictax oñ cotoch uninal icha val eb' co mam quicham, xe chi. Yuj chi' ol ex can d'a lum Gosén tic, yujto a eb' viñ aj Egipto tic ay yovalil tato junñej tz'aj eb' viñ yed' eb' viñ molum calnel, xchi viñaj José chi'.

47

1 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj José yal d'a viñ rey chi' icha tic: A viñ in mam yed' eb' viñ vuc'tac toxo ix javi eb' viñ d'a Gosén. Ix cot eb' viñ d'a Canaán, yed'nac noc' scalnel eb' yed' noc' svacax yed' masanil tas ay d'a eb', xchi viñ. 2 Sic'b'ilxoel ovañ eb' viñ yuc'tac viñ chi' yuuj yic sb'at eb' viñ d'a yichañ viñ rey chi' yic tz'ojtacajel eb' viñ yuj viñ. 3 Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a eb' viñ icha tic:

—¿Tas munlajelal syal eyuuj? xchi viñ.

Ix yalan eb' viñ:

—Mamin, a oñ a checab' oñ tic, molum calnel oñ icha eb' co mam quicham. 4 Ix oñ ja d'a jun lugar tic yujto a d'a Canaán b'aj cajan oñ te ay vejel, mañxa b'aj vach' sva noc' co calnel, yuj chi' tzoñ tevi d'ayach, comonoc scha a c'ol tzoñ cajnaj d'a lum Gosén, xchi eb' viñ.

5 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj José:

—Yacb'an ix ja viñ a mam yed' eb' viñ uc'tac ed'oc, 6 vach' tz'ajcan eb' viñ d'a tic. Ac' lum Gosén chi' d'a eb' viñ. A val luum chi' te vach' d'a yol yic Egipto tic, syal scajnaj eb' viñ ta'. Tato ay eb' viñ uc'tac chi' te jelan d'a iloj noc' chi', syal tzac'och eb' viñ yilumaloc noc' in molb'etzal noc', xchi viñ rey chi'.

7 Ix yic'anpaxb'at viñ smam viñaj José d'a yichañ viñ rey chi', yic vach' tz'ojtacajel viñ yuj viñ. Ichato chi' ix yac'an stzatzil sc'ol viñ rey chi' viñaj Jacob chi'. 8 Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ:

—¿Jayexo ab'il a q'uinal? xchi viñ.

9 Ix tac'vi viñaj Jacob chi' icha tic:

—Quenanto in q'uinal, añejanto 130 ab'il, toñej tzin b'eyeq'ui, palta d'a yataquil ix aj yec'b'at janic' tiempoal tic vuuj. Manto c'ochlaj in q'uinal icha val ix aj yab'ilal eb' in mam vicham, xchi viñ.

10 Ix lajvi chi', ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ viñ rey chi', ix elixta viñ d'a yol sdespacho viñ. 11 Ichato chi', ix yac'an lum luum te vach' viñaj José d'a viñ smam yed' d'a eb' yuc'tac d'a yol yic Egipto chi', aton lum ay d'a slac'anil choñab' Ramesés, icha ix yutej viñ rey chi' yalani. 12 Ayñejoch viñaj José chi' yac'an svael eb', ato syala' jantac sb'isul junjun eb'.

Ix yac'och jun ley viñaj José d'a Egipto

13 Ix te em vejel d'a masanil yol yic Egipto chi' yed' d'a yol yic Canaán, mañxalaj ixim trigo, junlajanxoñej van scham eb' anima yuj vejel. 14 Masanil q'uen stumin eb' aj Egipto yed' eb' aj Canaán chi', ix b'at yac'can eb' yuj ixim trigo. Masanil q'uen ix sic'b'at viñaj José d'a yol sdespacho viñ rey. 15 Axo yic ix lajviel q'uen tumin d'a Egipto yed' d'a Canaán chi', ix b'at yalan eb' viñ aj Egipto chi' d'a viñaj José icha tic:

—A ticnaic mamin, na'a tas tzoñ aji. Toxo ix lajvib'at q'uen co tumin, ac' tas sco va'a, yic vach' max oñ chami, xchi eb' viñ.

16 Ix tac'vi viñaj José d'a eb' viñ icha tic:

—Tato mañxa q'uen e tumin chi', iq'ueccot noc' e molb'etzal noc', syal vac'an ixim e trigo sq'uexuloc noc', xchi viñ.

17 Yuj chi', a d'a jun ab'il chi', ix yac' noc' schej eb' viñ, noc' scalnel eb' viñ, noc' svacax eb' viñ yed' noc' sb'uru eb' viñ sq'uexuloc ixim trigo chi'. 18 A yuj noc' molb'etzal noc' ix ec' jun ab'il chi', palta añeja' ay vejel. Ix b'at yalanxi eb' viñ d'a viñaj José chi':

—Max yal-laj co c'ub'anel d'ayach mamin, mañxalaj q'uen co tumin, mañxa paxlaj noc' co molb'etzal noc', icxo noc' smasanil. Mañxa tas syal cac'an d'ayach, axoñej to scac'och co b'a yed' co luum d'a yol a c'ab'. 19 Colvajañ d'ayoñ, yic vach' max oñ chami, max canlaj co luum tic d'a ichñejta'. Vach' tzoñ a manel yed' luum, tzoñ canñej schecab'oc viñ rey, syiquejcanel lum luum viñ b'aj tzoñ munlaj chi'. Añej to tzac' ixim trigo co va'a yed' iñat scavej d'a sat luum, yic max oñ chami, yic max canpax tz'inan luum, xchi eb' viñ d'a viñaj José chi'.

20-21 Icha chi' ix yutej viñaj José smanancanel masanil lum luum d'a eb' viñ aj Egipto chi' yic tz'ochcan lum yicoc viñ rey. Yuj jun nivan vejel chi', ix schoñcanel sb'a eb' yed' sluum chi'. Masanil eb' ix ochcan schecab'oc viñ rey chi'. 22 Añej sluum eb' sacerdote maj smanel-laj viñaj José chi', yujto tz'ac'ji strigo eb' sva yuj viñ rey chi', yuj chi' malaj slum eb' viñ chi' ix schoñeli.

23 Ix yalan viñaj José chi' d'a eb' anima icha tic:

—A ticnaic yic exxo viñ rey yed' lum e luum, yujto ix ex in mancaneli. Iq'uecb'at ixim iñat, yic tzeyavej ixim. 24 Ato syala' jantac tzeyic' d'a luum, tzeyac'an chab' almul d'a junjun quintal d'a viñ rey, axo d'a ixim vajxaque' almul, ata' ol elta ixim iñat ol eyavej, añejtona' ata' ol elta ixim ol e va yed' eyuninal yed' masanil mach ayec' eyed'oc, xchi viñ.

25 Yuj chi', ix yalan eb' viñ icha tic:

—Te vach' a pensar mamin, uuj mañ ol oñ chamoc. A ticnaic, tic tzoñ ochcan schecab'oc viñ rey chi', xchi eb' viñ.

26 Ichaton chi' ix yutej viñaj José yac'an jun ley chi', chab' almul yic viñ rey
d'a junjun quintal syac' eb' anima cajan d'a masanil yol yic Egipto chi'. Icha
chi' ix ajcan jun ley chi'. Añej eb' viñ sacerdote max ac'anlaj stojol chi', yujto
maj schoñel-laj slum eb' d'a viñ rey chi'.

Yalnaccan viñaj Israel yuj b'aj ol mucchajoc

27 Masanil eb' yiñtilal viñaj Israel, ix can eb' d'a Egipto, ix smaccan lum
luum eb' d'a Gosén. Ata' ix te q'uib'chaañ sb'isul eb'. 28 17 ab'il ix ec' viñaj
Israel d'a Egipto chi', yuj chi', 147 ab'il sq'uinal viñ.
29 Ayic toxo val scham viñ syab'i, ix schecan viñ avtajcot viñaj José. Ix yalan
viñ d'a viñ icha tic:
—Tato xajan in val uuj, ac'och a c'ab' d'a yalañ in xub' tic, tzac'an a ti' d'a
yichañ Dios to ol a c'anab'ajej tas ol val tic. Tzin tevi d'ayach to mañ ol in a
muc d'a Egipto tic, 30 a d'a stz'ey b'aj mucan eb' in mam vicham, ata' tzeyic'b'at
in nivanil tic, tze mucanem b'aj mucan eb' chi', xchi viñ.
—Icha chi' ol vutej mamin, xchi viñaj José chi'.
31 Ix yalanxi viñ to syac' sti' viñaj José chi' d'a Dios, ix yac'an sti' viñ chi'. Ix
lajvi chi' ix em ñojan viñaj Israel chi' d'a sjolom sch'at, ix yac'an yuj diosal viñ
d'a Dios.

48

Yalnaccan vach' lolonel viñaj Jacob'R'd'a yib'añ eb' yuninal viñaj José

1 Ix ec' jab'oc stiempoal, ix alchaj d'a viñaj José chi' to penaxoay viñ smam
viñ. Yuj chi' ix b'at viñ yil viñ, ix yic'anb'at eb' yuninal viñ schavañil yed'oc,
aton viñaj Manasés yed' viñaj Efraín. 2 Ayic ix alchaj d'a viñaj Israel to toxo
ix ja viñaj José chi' yila', ix yac' pural sb'a viñ sq'ue c'ojan d'a sti' sch'at. 3 Ix
yalan viñ icha tic:
—A Dios Syal Yuuj Masanil, a' ix sch'ox sb'a d'ayin d'a choñab' Luz, d'a yol
yic Canaán. Ata' ix yal vach' lolonel d'a vib'añ, ix yalan icha tic: 4 Ab' jun,
tzijtum sb'isul iñtilal ol vac'a'. A jantac iñtilal, tzijtum nación ol ajelc'ochoc.
Ol vac'anpax jun luum tic d'ayach yed' d'a masanil eb' iñtilal chi', ol eyiquej
lum d'a junelñej, xchi Dios chi'. 5 Yuj chi', a val chavañ uninal ix alji d'a Egipto
tic ayic manto in javoc, aton viñaj Manasés yed' viñaj Efraín, victaxon yaj eb'
viñ, icha vuninal tz'ajcan eb' viñ, icha val yaj viñaj Rubén yed' viñaj Simeón.
6 A jantacto eb' uninal toto ol aljoc, icxo ol aj eb', a d'a smacb'en chavañ eb'
yuc'tac eb' tic ol yic' yic eb'. 7 Ayic in meltzajnac d'a Padán-aram, chamnaccan
ix a nun d'a Canaán ayic manto in javilaj d'a Efrata. A d'a sb'eal Efrata chi' ix
in muccan ix, xchi viñ. (A jun lugar chi' Belén sb'i ticnaic.)
8 Ix lajvi chi', ix b'at q'uelan viñaj Israel chi' d'a eb' viñ chavañ yuninal viñaj
José chi', ix sc'anb'an viñ icha tic:
—A eb' viñ tic, ¿mach eb' viñ? xchi viñ.
9 —A eb' viñ vuninal ix yac' Dios d'ayin d'a Egipto tic, xchi viñaj José chi'. Ix
lajvi chi, ix yalan viñ smam viñ chi':
—Elocab' d'a a c'ool, snitzocab'cot sb'a eb' viñ d'a in tz'ey tic yic vach' ol
valcan vach' lolonel d'a yib'añ eb' viñ, xchi viñ.
10 Yujto te icham vinacxo viñaj Israel chi', maxtzac yal-laj yilan viñ. Yuj chi'
ix nitzchajcot eb' viñ yuj viñaj José chi' d'a stz'ey viñ. Ix och lac'lac' viñ d'a eb'
viñ, ix tz'ub'jielta sti' eb' viñ yuj viñ. 11 Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a viñaj José
icha tic:
—Te maxtzac in nalaj tato olto ach vila'. Tic val mañoc achñej tzato ach vila',
palta ix el d'a sc'ol Dios to ixto val viloch eb' viñ uninal tic, xchi viñ.

12 Ix lajvi chi', ix yic'anelta eb' viñ viñaj José chi' d'a scal yoc viñ smam chi',
ix em ñojan viñ d'a yichañ viñ smam chi. 13 Ix yic'anxib'at eb' viñ yuninal
viñ chi': A viñaj Efraín d'a svach' viñ, axo viñaj Manasés d'a sq'uexañ viñ. Ix
yic'anb'at eb' viñ b'aj ay viñ smam chi'. Yuj chi' a viñaj Efraín chi' ix can d'a
sq'uexañ viñaj Israel chi', axo viñaj Manasés ix can d'a svach' viñ. 14 Ayic ix
yac'anb'at sc'ab' viñ chi' d'a yib'añ eb' viñ, culus ix yutejb'at sc'ab' viñ chi' d'a
yib'añ eb' viñ. Yuj chi', a svach' viñ ix c'och d'a yib'añ viñaj Efraín chi', axo
sq'uexañ viñ ix c'och d'a yib'añ viñaj Manasés chi', vach'chom b'ab'el vinac
viñaj Manasés chi'. 15 Ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ viñaj José chi', icha
tic:

A Dios aton jun ix c'anab'ajaj yuj viñ in mam icham aj Abraham yed' viñ in
mam aj Isaac, a' tzin tañvani yictax ix in alji yed' pax ix in b'eyñejcoti.

16 A jun yángel Dios ix in colan d'a syaelal. Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'a
yib'añ eb' viñ chavañ tic, yujocab' eb' viñ tzin nachajcoti, nachajo-
cab'paxcot viñ in mam icham aj Abraham yed' viñ in mam aj Isaac.
Tzijtum ol aj sb'isul yiñtilal eb' viñ chavañ tic d'a sat lum luum b'aj ol
cajnajoc, xchi viñaj Israel chi'.

17 Max schalaj sc'ol viñaj José chi' to a d'a yib'añ viñaj Efraín chi' ix yac'q'ue
svach' c'ab' viñ smam chi'. Yuj chi' ix yac'lej viñ yic'anel svach' c'ab' viñ smam
chi' d'a yib'añ viñaj Efraín chi', ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ viñaj Manasés
yalani.

18 Ix yalan viñ icha tic:

—Maay mamin, mañ ichocta' tzutej, a d'a viñ b'ab'el tic, ata' tzac'q'ue a vach'
c'ab', xchi viñ.

19 Maj yal-laj sc'ol viñ smam viñ chi', ix yalan viñ icha tic:

—Vojtacxo ach vuninal. A viñ tic, nivan choñab' ol aj yelc'och viñ d'a
b'aq'uiñ, palta a viñ tzac'an tic yelxo val nivan ol aj yelc'och viñ d'a viñ b'ab'el
tic, axo yiñtilal viñ, tzijtum nación ol ajelc'ochoc, xchi viñ.

20 Ix lajvi chi', ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb' schavañil:

—Icha tic ol aj e b'inaj yuj eb' e c'ab' eyoc d'a b'aq'uiñ ayic ol snib'ej eb' yalan
vach' lolonel d'a yib'añ junoc anima: Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'a ib'añ, icha
ix aj yac'an d'a viñaj Efraín yed' d'a viñaj Manasés, xcham eb', xchi viñaj Israel
chi'.

A d'a aloj vach' lolonel chi', b'ab'el ix yac' b'inaj viñaj Efraín chi' viñ d'a
yichañ viñaj Manasés chi'. 21 D'a elañchamel ix yalanxi viñ d'a viñaj José chi':

—Ach vuninal, a in tic toxo ol in chamoc, palta ayñejoch Dios eyed'oc,
ayñejpaxoch yed' eb' eyiñtilal. A ol ex ic'an meltzaj d'a slum co mam
quicham. 22 Svac' junxo macañ macb'en d'ayach ec'to d'a yichañ yic eb'
uc'tac, aton lum pac'an ix vic'canec' d'a eb' amorreo d'a scal oval, xchi viñaj
Israel chi' d'a viñaj José chi'.

49

Slajvub' lolonel viñaj Jacob

1 Ix lajvi chi' ix yavtancot eb' yuninal viñaj Jacob chi' smasanil, ix yalan viñ:
Ex vuninal, nitzeccot e b'a d'a in tz'ey. Ab'ec tas ol ex aj d'a yic b'aq'uiñ:
2 Nitzeccot e b'a d'a in tz'ey, ol valan d'ayex. Ab'ec tas ol val a in Israel e mam
in tic:
3 Ach Rubén, a ach ton in b'ab'el unin ach, sch'oxel sb'a vip d'ayach. A ach tic
toxonton ay a may, nivan elc'och d'a yichañ eb' uc'tac.
4 A ticnaic, mañxalaj ol aj elc'ochi, yujto lajan ach icha junoc eluma', yujto
q'uixveltac ix in utej d'a in vaynub' ayic ix ach vay yed' ix schab'il
vetb'eyum.

5 A ach tic ach Simeón yed' ach tic Leví, eyuc'tac e b'a, a eyamc'ab' yic oval ix
eyac'lab'ej ayic ix e c'ulan chucal.
6 Junelñej malaj in gana tzin c'och b'aj tz'och e molchajel, yujto ayic ix
cot oynaj ix eyila', ix e milcham anima. Ina ayic ix cot eyoval ix e
mac'q'uichaj yoc noc' mam vacax.
7 Cotocab'can catab' d'a eyib'añ yuj yoval e jolom chi', ina mañ jab'oc tz'oc' e
c'ool. Yuj chi' ol ex in saclemejcanb'at d'a scal eb' eyetchoñab' Israel.
8 Ach vuninal Judá, ol alchaj val vach' lolonel d'ayach yuj eb' uc'tac tic. Ol ach
och b'inb'in d'a sjaj eb' ayoch ajc'olal d'ayach. Ol em ñojjab' eb' uc'tac
tic d'ayach.
9 Lajan ach val icha junoc noc' quelem choj, ayic slajvi schianb'at junoc noc'
noc' ix smila', spaxta d'a sñaq'ueen. Tz'em ñojan, tz'em cutzan d'a sat
lum. Icha val junoc nivaquil choj, ¿mach val junoc ol stec'b'ej sb'a ach
stzuntzani?
10 Malaj mach syal yic'anec' snivanil elc'ochi. Malaj mach syal yic'anec' a
c'ococh d'a yol a c'ab', masanto ol ja jun Mach ay yico', jun mach to
masanil nación ol c'anab'ajanoc.
11 Ol yetzb'anoch sb'uru d'a jun yib' te' uva yelxo val vach', ol sjuc'an spichul
d'a yal uva.
12 A yol sat, te q'uic' yilji d'a yichañ vino, axo q'uen ye, yelxo val te sac d'a
yichañ noc' lech.
13 A achxo tic ach Zabulón, a d'a sti' a' mar b'aj sc'och te' barco ol ach cajnajoc.
A stz'acañil lum a luum, ol c'och d'a Sidón.
14 A achxo tic ach Isacar, lajan ach icha junoc noc' b'uru cuchum icatz syic'
yip d'a yol macte'.
15 Ayic ol ilanochi to te vach' junoc lugar, vach' ol ic' ip ta', tzac'anoch yich a
patic d'a yalañ icatz, mañxalaj tas tzala' tzach ochxoñejcan checab'oc.
16 A achxo tic ach Dan, a ach val ol a ch'olb'itej a choñab' icha val smojal tz'aj
sch'olb'itaj junoc macañ eb' etisraelal.
17 A ach tic, lajan tzutej a b'a icha val junoc noc' ajavchan tz'ec' b'ac'ac'oc d'a
ti b'e, to schiji yoc noc' chej yuj noc', yuj chi' sjulcanel noc' mach ayq'ue
d'a yib'añ.
18 Mamin Jehová tzin tañvej in a colani.
19 A achxo tic ach Gad, sc'och eb' ajc'ol yac' oval ed'oc, palta slajvub'alxo ol ac'
ganar eb'.
20 A achxo tic ach Aser, ol yac'ñej sobre tas ol a va'a. Ol ac'anpax tas ol sva eb'
viñ rey.
21 A achxo tic ach Neftalí, libre aj icha junoc noc' cob'es c'ultaquil chej. A val
vach' pensaril ol ala'.
22 A achxo tic ach José, lajan ach val icha junoc te te' ay d'a sti' junoc a a', ste el
c'uyan, mañ jantacoc sat syac'a', sc'axpajec' sc'ab' d'a yib'añ smacte'al.
23 Te ajc'ol syutej sb'a eb' anima d'ayach, sjulvaj eb' yed' sjul-lab' d'ayach,
tz'och val ijan eb' ach stzuntzani.
24 A ach tic, te ay val yip a c'ab', te vach' yaj a jul-lab' yuj val yip in Diosal
Syalñej yuuj, aton Vilumal yed' in Columal a in Israel in tic,
25 yuj val yip in Diosal, aton ol ach colanoc. A Dios Syal Yuj Smasanil ol yac'
svach'c'olal d'a ib'añ, aton ñab' scot d'a satchaañ yed' syaxil sat lum
luum. Yuj svach'c'olal ol q'uib' sb'isul eb' uninal yed' noc' a molb'etzal
noc'.
26 Ach José, masanil juntzañ vach' lolonel svalcan tic d'a ib'añ a in a mam
in tic, yelxo val te nivan yelc'och d'a yichañ vach' lolonel ix yalcan in
mam d'a vib'añ, yelxo val nivan d'a yichañ juntzañ vitz aytax ec' d'a

peca'. A masanil juntzaň tic svalcan d'a ib'aň, to sic'b'ilachcanel d'a scal eb' viň uc'tac tic.
27 A achxo tic ach Benjamín, lajan ach val icha junoc noc' oques te ov. Ayic van sacb'i q'uinal schianb'at schib'ej noc' smila', ayic q'uic'b'alilxo spucanb'at tas tz'ilchaj yuuj, xchi viňaj Israel chi'.
28 Aton val stzolal eb' lajchavaň yuninal viňaj Israel tic. Masanil juntzaň lolonel tic ix yal viň ayic ix yalancanel vach' lolonel viň d'a yib'aň junjun eb' viň yuninal chi', icha val smojal tas ol aj junjun eb'.

A schamel viňaj Jacob

29 Ix lajvi chi', ix yalan viň d'a eb' viň yuninal chi': Toxo val ol in chamoc, yuj chi' a b'aj mucb'il eb' in mam vicham tzin e mucu', aton lum manb'il d'a viňaj Efrón hitita 30 d'a yol yic Canaán. A tas ix val tic, syalelc'ochi, aton d'a q'uen olan q'uen yic Macpela d'a slac'anil lum yic viňaj Mamre, manb'ilcan yuj viň co mam quicham aj Abraham yic b'aj smucchaj schamnac viň. 31 Ata' smucnaccan ix Sara viň, aton ix yetb'eyum viň. Ata' mucchajnacpax viň. Ata' mucancan viň co mam aj Isaac yed' ix co nun ix Rebeca. Ata' in mucnacpaxcan ix Lea. 32 A jun lum chi' yed' q'uen olan q'uen chi', manb'ilcan d'a eb' viň hitita, xchi viň d'a eb' viň yuninal chi'.
33 Ix lajvi yalan viň d'a eb' viň yuninal chi' yuj tas ol aj smucchaj snivanil yuj eb' viň, ix ec' jichan viň, ix cham viň b'ian.

50

1 Ix b'at lac'naj viňaj José chi' d'a snivanil viň smam chi', ix och ijan viň yoq'ui, ix stz'ub'anelta sti' viň. 2 Ix lajvi chi', ix yalan viň d'a eb' viň smunlajvum to syac'och remeyo eb' viň d'a snivanil viň smam chi'. Ix ac'jiochi, yic vach' max c'a snivanil viň chi'. 3 40 c'ual ix yic'a' yic tz'ac'jioch remeyo chi'. 70 c'ual ix cus eb' viň aj Egipto chi' yuj schamel viňaj Jacob chi'.
4 Ix lajvi 70 c'ual chi', ix b'at lolon viňaj José chi' yed' eb' viň ayoch d'a yopisio yed' viň rey, ix yalan viň:
—Tato vach' in d'a e sat, oc'ocab' e c'ol d'ayin, b'at ex lolon d'a viň rey vuuj.
5 Yujto ayic toxo scham viň in mam, ix yalan viň d'ayin to svac' in ti' yic b'at in muccan viň d'a jun b'aj sb'onaccan d'a yol yic Canaán. Yuj chi' tzin tevi to tzin b'at in muccan viň in mam chi'. Slajvi in mucancani, tzin paxta, xchi viňaj José chi'.
6 Ix tac'vi viň rey chi' d'a viň icha tic:
—Ixic, ix muccan snivanil viň a mam chi', icha val ix aj alan chi' ayic ix ac'an a ti' d'a viň, xchi viň.
7 Ix lajvi chi', ix b'at viňaj José chi' smuccan snivanil viň smam chi'. Masanil eb' ayoch d'a yopisio yed' viň rey d'a yol yic Egipto chi', ix b'at eb' mucval yed' viňaj José chi'. 8 Masanil eb' ayec' d'a yol spat viňaj José chi' ix b'ati. Ix b'atpax eb' viň yuc'tac viň chi' yed' masanil eb' ayec' d'a spat viňaj Jacob chi'. Axoňej eb' cotac unin ix can d'a Gosén yed' pax noc' noc'. 9 Ay pax mach yed'nac scarruaje ix b'at mucval chi', ay pax mach ayq'ue d'a yib'aň chej ix b'ati, yuj chi' tzijtum anima ix b'at mucval chi'. 10 Ayic ix c'och eb' d'a Goren-ha-atad d'a slac'anil a' nivan Jordán, ata' ix sch'ox val scusc'olal eb' mucvajum chi' masanil. Uque' c'ual ix oc' viňaj José yuj viň smam d'a jun lugar chi'.
11 Ayic ix yilan eb' cananeo d'a jun lugar chi' tas ix yutej sb'a eb' aj Egipto yed' schamnac, ix yalan eb' icha tic: A eb' aj Egipto tic, te nivan syutej eb' yilvi ac'val yuj schamnac, xchi eb'. Yuj chi', Abel-mizraim[50.11] ix yac' eb' sb'iej jun lugar chi'. A d'a slac'anil a' nivan Jordán ay jun lugar chi'.

50.11 **50:11** A Abel-mizraim, lajan yalji yed' jun lolonel "scusc'olal eb' aj Egipto".

12 Masanil tas ix sc'ancan viňaj Jacob d'a eb' yuninal, ix sc'anab'ajej eb'
sc'ulani. 13 Ina to ix yic'b'at snivanil viň eb' d'a yol yic Canaán. Ix smucancan
eb' d'a q'uen olan q'ueen d'a Macpela, aton q'uen manb'ilcan yed' lum luum
yuj viňaj Abraham d'a viňaj Efrón hitita. A jun chi' ix och scampusanteoc
eb' viň. A jun lum b'aj ay q'uen olan q'uen chi', a d'a slac'anil lum yic viňaj
Mamre chamnac ay. 14 Ix lajvi smucancan viň smam viňaj José chi', ix paxta
viň yed' eb' viň yuc'tac yed' masanil eb' viň ajun yed'oc, ix c'ochxi eb' viň d'a
Egipto chi'.

Ix yac' snivanil sc'ol eb' viň yuc'tac viňaj José

15 Ayic ix lajvi scham viňaj Jacob chi', ix och ijan eb' viň yuc'tac viňaj José
snaani, ix yalan eb' viň: A ticnaic tecan ol cot yoval viňaj José tic d'ayoň, tecan
ol spactzitej viň masanil tas cutejnac, xchi eb' viň. 16 Yuj chi' ix yac'b'at sti'
eb' viň, ix yalan icha tic: Ayic manto cham viň co mam, ix yalancan viň to
scal d'ayach icha tic: 17 Tzin tevi d'ayach to tzac' nivanc'olal d'a yib'aň eb' viň
uc'tac tic, yuj tas chuc sc'ulejnac eb' viň d'ayach. Icha chi' ix aj yalancan viň.
Yuj chi' a oň schecab' oň co Diosal yed' co mam chi', scalb'at d'ayach to tzoň
ac' nivanc'olal yuj jantac chucal co c'ulejnac d'ayach, xchib'at eb' viň.

Ayic ix yalan schecnab'il eb' viň checab' chi', ix oc'q'ue viňaj José chi'. 18 Axo
ix c'och eb' viň yuc'tac viň chi' d'a yichaň, ix em ňojjab' eb' viň d'a sat luum,
ix yalan eb' viň icha tic:

—A oň tic cuc'tac, a checab' caji, xchi eb' viň.

19 Ix tac'vi viňaj José chi' icha tic:

—Maňxo e na jun chi', max yal-laj vac'anoch in b'a sq'uexuloc Dios. 20 A ex
val tic, te chuc e pensar, ix e c'ulan juntzaň chuc pensaril chi' d'ayin, palta
a Dios ix q'uexan jun e chuc pensaril chi' d'a vach'il, yic tzijtum eb' anima
scolchajeli, ichaton van quilan tic. 21 Yuj chi', maň ex och ilc'olal yuj jun chi'.
Ol vilňej tas ol aj yec' eyuuj yed' eb' eyuninal, xchi viň d'a eb' viň.

Yuj chi', ix stzalajb'ixi sc'ol eb' viň, yujto vach' ix yutej viň slolon d'a eb' viň.

A schamel viňaj José

22 Ixto ec' viňaj José yed' eb' sc'ab'yoc d'a Egipto chi'. 110 ab'il ix yil viň.
23 Ixto val yil eb' schab'il yixchiquin viňaj Efraín viňaj José chi'. Icha pax chi'
eb' yuninal viňaj Maquir, yuninal viňaj Manasés, ixto yil viňaj José yochcan
eb' stz'acub'oc d'a yol spat.

24 Ay jun c'ual ix yal viňaj José chi' d'a eb' viň yuc'tac icha tic: Toxo val ol in
chamoc, palta a Dios ol och eyed'oc, ol ex yic'anel d'a jun lugar tic, ol ex yic'an
meltzaj d'a lum luum yaltejnaccan d'a viň co mam quicham aj Abraham yed'
d'a viň co mam quicham aj Isaac yed' pax d'a viň co mam aj Jacob, xchi viň.
25 Ix yalan viň d'a eb' viň sc'ab'yoc to syac' sti' eb' viň d'a yichaň Dios, ix yalan
viň: Val yel, a Dios ol ochňej eyed'oc. Ol colvajňej eyed'oc. A d'a jun tiempoal
ayic ol ex b'at chi', tzeyic'b'at in nivanil tic, xchi viň.

26 Ayic ix cham viňaj José chi' d'a Egipto, 110 ab'il sq'uinal viň. Vach' ix aj
yoch remeyo d'a snivanil viň, ix ac'jiem viň d'a yol scaxail d'a Egipto chi'.

A Ch'aŋ Libro
ÉXODO

Éxodo sb'i jun libro tic. Éxodo syalelc'ochi “tz'eli”, yujto a tz'alancot yuj tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, aton b'aj ec'nac eb' checab'vumal d'a jun tiempoal.

A jun libro tic, ox macaŋ yaji: B'ab'el macaŋ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 18. Syalcot yuj tas ajnac scolchajelta eb' israel yuj Dios d'a Egipto b'aj ayoch eb' checab'vumal yed' tastac ajnac sb'eycot eb' d'a lum taquiŋ luum masanto javinac eb' d'a yich lum vitzal Sinaí. Axo schab'il macaŋ, tz'el yich d'a capítulo 19 masanto d'a 24. Syalcot yuj jun strato Dios ix sb'o yed' eb' schoŋab', syalanpax yuj sc'ayb'ub'al tas syutej yic'an b'ey sb'a junjun anima yed' junjun macaŋ checnab'il. Axo yoxil macaŋ tz'el yich d'a capítulo 25 masanto d'a 40, syalcot tas ajnac sb'ochaj jun scajnub' Dios b'aj yovalil tz'och eb' israel ejmelal d'a Dios. Syalpax yuj sleyal d'a yib'aŋ eb' sacerdote yed' tas tz'aj yoch eb' anima ejmelal d'a Dios.

Syalcot jun libro tic tas yutejnac Dios scolanelta eb' schoŋab'. Ix yalan Dios to a jun schoŋab' chi' yovalil c'anab'ajum syutej sb'a d'a schecnab'il Dios chi'. Ay jun schecab' Dios te nivan yelc'och sb'inaj d'a jun libro tic, aton viŋaj Moisés. Aton viŋ ix yac'lab'ej Dios ayic ix yic'anelta schoŋab' d'a Egipto. Ay pax jun macaŋ c'ayb'ub'al te ojtacab'il aycan d'a jun libro tic, aton lajuŋe' checnab'il tz'ib'ab'ilcan d'a capítulo 20.

Ya ec'nac eb' yiŋtilal viŋaj Jacob d'a Egipto

1 Aton sb'i eb' yuninal viŋaj Israel tic, eb' ajun yed' viŋ ayic sc'ochnac viŋ
d'a Egipto yed' yal yuninal junjun eb': 2 Aton viŋaj Rubén, viŋaj Simeón, viŋaj
Leví, viŋaj Judá, 3 viŋaj Isacar, viŋaj Zabulón, viŋaj Benjamín, 4 viŋaj Dan,
viŋaj Neftalí, viŋaj Gad yed' viŋaj Aser. 5 Ay 70 sb'isul eb' yiŋtilal viŋaj Jacob
chi' d'a smasanil. A viŋaj José, aytaxon ec' viŋ d'a Egipto chi'.

6 A viŋaj José chi' yed' masanil eb' yuc'tac yed' eb' ajun yed' viŋaj Jacob chi',
junjunal ix laj chamel eb', 7 palta tzijtumto yiŋtilal eb' ix elcani, ix te q'uib'
sb'isul eb'. Yelxo val te ay smay ix aj eb'. Ix b'ud'jiel masanil yol yic Egipto
chi' yuj eb'.

8 Nivanxo tiempo ayec' eb' ta', axo ix aji, ix och junxo viŋ rey d'a Egipto chi'.
Maŋxo yojtacoc jab'oc yab'ixal viŋaj José chi' viŋ. Ix yalan viŋ d'a smasanil
eb' choŋab': 9 Tzam eyil ticnaic te tzijtum ix aj juntzaŋ eb' israel tic, yelxo val
ay smay eb' d'a quichaŋ. 10 A ticnaic yovalil sco na' tas tz'aj eb', yic vach' maŋ
ol te q'uib' sb'isul eb', yujto talaj ay b'aq'uiŋ ay mach scot ul yac' oval d'ayoŋ,
syac'anoch sb'a eb' yed' eb' cajc'ol chi', axo eb' viŋ smolan sb'a yac'an oval
chi' qued'oc. Tzam elcan eb' libre d'a tic, xchi viŋ rey chi'.

11 Yuj chi', ix ac'jioch yilumal eb' israel chi', ix ac'jioch eb' d'a munlajel te
ya. Ix checji sb'o eb' juntzaŋ choŋab' te nivac, aton Pitón yed' Rameséś. A d'a
juntzaŋ choŋab' chi' ix smolb'ej ixim trigo viŋ rey. 12 Vach'chom te ya tz'ec'
eb' israel yuj eb' aj Egipto chi', palta aŋeja' ste q'uib' sb'isul eb', yuj chi' ix te
xiv eb' aj Egipto chi' d'a eb'.

13 Ix ac'jioch eb' d'a munlajel te ya. 14 Yelxo te ya tz'utaj eb' viŋ d'a munlajel.
Ix ac'chajoch eb' d'a tec'oj soc'om yed' b'o'oj xan. Maŋocŋej chi', ay eb'
smunlajpax d'a avoj trigo yed' juntzaŋxo munlajel. Yelxo val ilb'ajc'ol tz'utaj
eb'. 15 Ay val junxo ix utaj eb' yuj viŋ rey chi'. Ay jun checnab'il ix yac' viŋ d'a

ix Sifra yed' d'a ix Fúa, aton eb' ix vetz'vajum yaj d'a scal eb' ix hebrea (ma eb' ix israel), ix yalan viñ icha tic:

16 —Ayic tzeyilan sb'o sc'ol eb' ix hebrea chi', tzañej val alji jun nene' unin chi', tzeyilani tato vinac, tze mac'chamoc. Tato ix, q'uib'ocab'i, xchi viñ.

17 Palta a eb' ix vetz'vajum chi', xiv eb' ix d'a Dios. Maj sc'anab'ajejlaj eb' ix icha ix yal viñ rey chi', toñej syiloch eb' ix ayic tz'alji eb' vinac unin chi'. 18 Ayic ix yab'an jun chi' viñ rey, ix avtaj eb' ix yuj viñ, ix yalan viñ d'a eb' ix:

—¿Tas yuj toñej tzeyiloch juntzañ vinac unin tz'alji chi'? xchi viñ d'a eb' ix. Yuj chi' ix yalan eb' ix:

19 —Mamin, mañ lajanoc eb' ix hebrea yed' eb' ix quetchoñab'. A eb' ix hebrea chi' te ay yip snivanil eb' ix, manto oñ c'ochlaj, sb'o sc'ol eb' ix, xchi eb' ix.

20 A yuj jun tas ix sc'ulej eb' ix vetz'vajum chi', ix te q'uib' sb'isul eb' israel. Yelxo val ay smay eb'. 21 Yujto ay yelc'och Dios d'a yol sat eb' ix vetz'vajum chi', yuj chi' ix yac' svach'c'olal Dios chi' d'a yib'añ eb' ix. 22 Ayic ix yilan viñ rey to max yal-laj icha chi', ix yalan viñ d'a eb' yetchoñab' smasanil icha tic: Masanil eb' vinac unin tz'alji d'a scal eb' hebreo tic, tzeyumcanb'at eb' d'a yol a' Nilo. Tato ix unin jun, q'uib'ocab'i, xchi viñ.

2

A yaljub'al viñaj Moisés

1 A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ vinac d'a scal eb' yiñtilal viñaj Leví, ix yic' jun ix ix viñ, añeja' yiñtilal pax ix viñaj Leví chi'. Ay chavañ yune' eb'. 2 Ix alji junxo svinac unin ix, ix yilan ix to te vach' yilji, oxe' ujal ix sc'ub'ejel ix. 3 Axo yic majxo yal-laj sc'ub'anel jun nene' unin chi' ix jun, ix yic'ancot jun xuuc ix, ix yac'anoch juntzañ asfalto ix d'ay icha tzataj yic snub'laj sb'a, yic vach' max ochlaj a' d'a yool. Ix lajvi chi' ix yac'anem viñ nene' unin chi' ix d'a yool, ix b'at yac'ancan ix d'a scal juntzañ te te' icha te' aj d'a sti' a' nivan Nilo. 4 Axo jun ix yanab' viñ unin chi', najatto ix can ix yic syilb'at ix tas ol aj viñ.

5 Axo ix aji, ix c'och ix yisil viñ rey sb'ic sb'a d'a sti' a' chi'. Yacb'an van sb'eyec' eb' ix schecab' ix d'a stitac a' chi', ix yilanb'at ix d'a scal juntzañ te' icha te' aj chi' to ayec' jun te' xuuc ta', ix schecanb'at jun ix schecab' ix yic b'at yic'ancot jun xuuc chi'. 6 Ayic ix sjacan te' ix, ix yilan ix to nene' unin jun ayem d'a yool, van yoq'ui, yuj chi' ix oc' sc'ol ix d'ay, ix yalan ix:

—Yic am eb' ix hebrea jun unin tic, xchi ix.

7 Axo ix yanab' viñ unin chi', ix c'och ix d'a ix yisil viñ rey chi', ix yalan ix:

—¿Ma max yal a c'ol b'at vavtej junoc ix hebrea yic vach' syac' chunoc jun nene' unin tic ix d'ayach? xchi ix.

8 —Ixic, avtej junoc ix, xchi ix d'a ix unin chi'. Yuj chi' ix b'at ix yal d'a ix snun. Axo ix ja ix nunab'il chi', ix yalan ix yisil viñ rey chi' icha tic:

9 —Ic'b'at jun nene' unin tic, tzilan q'uib'oc, ol ach in tupu', xchi ix. Ix yic'anb'at viñ nene' unin chi' ix snun chi', ix sq'uib'tzitan viñ ix. 10 Axo yic vach'tacxo viñ, ix b'at ac'jican viñ yuj ix snun chi' d'a ix yisil viñ rey chi'. Axo ix yisil viñ rey chi', icha val yune' ix ix yutej viñ. Moisés ix yac' ix sb'ioc. Ix yalan ix icha tic:

—Yujto a d'a yol a a' ix vic'q'ueta jun unin tic, yuj chi' Moisés[2.10] ol sb'iej, xchi ix.

Ix el viñaj Moisés d'a Egipto

2.10 **2:10** A jun sb'i scuch Moisés lajan yalji yed' jun lolonel “tz'ic'jiq'ueta”.

11 Ayic tec'anxo viñaj Moisés chi', ix b'at viñ yil eb' yetisraelal chi', ix yilan
viñ to te ya munlajel b'aj ayoch eb'. Van smac'jipax jun viñ yetchoñab' viñ
yuj jun viñ aj Egipto ix yilan viñ. 12 Ix ec' q'ueleloc viñ, malaj mach van yilani.
Yuj chi' ix smac'cham jun viñ aj Egipto chi' viñ, ix smucancanem viñ d'a scal
q'uen arena. 13 Axo d'a junxo c'u ix b'atxi viñ yil eb' yetchoñab' chi', axo ix
yilan viñ van yac'an oval chavañ eb' viñ yetchoñab' viñ chi'. Ix sc'anb'an viñ
d'a viñ ix mac'vaj chi':
—¿Tas yuj tza mac' viñ etchoñab' tic? xchi viñ.
14 Ix tac'vi viñ chi':
—¿Mach ix ach ac'anoch yajalil, ma juezal d'a co cal tic? ¿Mato tza nib'ej tzin
a mac'cham icha utej viñ aj Egipto evi? xchi viñ. Ayic ix yab'an viñ tas ix yal
viñ chi', ix xiv viñ, yujto ix nachajel yuj viñ to ix el specal to ix smac'cham viñ
aj Egipto chi' viñ. 15 A ix yab'an specal jun chi' viñ rey, ix yac'anb'at sayumal
viñaj Moisés chi' viñ yic smiljicham viñ. Yuj chi' ix b'at viñaj Moisés chi' elelal
d'a yol yic Madián. Ayic ix c'och viñ d'a sti' jun a' uc'b'ila', ix em c'ojan viñ ta'.
16 Ay jun viñ sacerdote scuchan Reuel cajan d'a jun lugar chi', ay ucvañ yisil
viñ. Ix xid'ec' eb' ix d'a a' uc'b'ila' chi', yic syac'an b'ud'joc te' jucub' eb' ix yic
syuc' a' noc' scalnel viñ smam eb' ix chi'. 17 Ix javi juntzañ eb' viñ tañvum
calnel, ix spechanel eb' ix eb' viñ ta'. Ix yilan viñaj Moisés, ix q'ue jucnaj viñ,
ix b'at viñ scol eb' ix, ix yac'an a' viñ yuc' noc' scalnel eb' ix chi'. 18 Ayic ix
c'ochxi eb' ix d'a viñ smam chi', aton viñaj Reuel,2.18 ix sc'anb'an viñ d'a eb'
ix:
—¿Tas yuj ix pet ex jax ticnaic? xchi viñ.
19 Axo ix tac'vi eb' ix:
—Ay jun viñ aj Egipto ix oñ colan d'a eb' viñ tañvum calnel, ix yic'anq'ueta
a' viñ yuc' noc' co calnel tic, xchi eb' ix.
20 —¿B'ajtil ix can viñ eyuuj? ¿Tas yuj maj eyic'cot viñ d'a tic? Ixiquec
elañchamel eyavtejcot viñ yic ol va viñ, xchi viñ mamab'il chi'.
21 Icha chi' ix aj sc'ochcan viñaj Moisés d'a spat viñaj Jetro chi'. Ayic ix
ec'b'at jab'oc tiempo, ix yac'an jun yisil viñ yetb'eyumoc viñaj Moisés chi',
aton ix Séfora. 22 Ix alji jun yune' ix, Gersón2.22 ix yac' viñaj Moisés chi' sb'iej,
ix yalan viñ: Ch'oc choñab'il vaj d'a jun lugar tic, xchi viñ.
23 Ayic ayxo tiempo yajec' viñ d'a Madián chi', ix cham viñ sreyal Egipto.
Palta axo eb' israel añeja' yab'an syail eb' yujto checab' yaj eb' ta'. Ichato chi'
b'ian, ix ab'ji scusc'olal eb' yed' syaelal yuj Dios. 24 Ix ab'ji yoc' eb' yuuj, ix
snaancot strato yed' viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob. 25 Yuj chi'
ix ilji syaelal eb' yuj Dios, ix oc' sc'ol d'a eb'.

3

Ix avtaj viñaj Moisés yuj Dios

1 A viñaj Moisés chi' tañvoj calnel ix yac' viñ yuj viñ sñi', aton viñaj Jetro,
sacerdote d'a eb' aj Madián. Ay jun c'u ix b'at viñaj Moisés chi' tañvoj calnel,
ix c'axpajec' viñ d'a tz'inan luum masanto ix c'och viñ d'a yich jun lum vitz
scuchan Horeb3.1 aton d'a jun lum vitz chi' b'aj ix sch'ox sb'a Dios d'a viñ.
2 Ata' ix sch'ox sb'a jun ángel Jehová d'a scal jun te' q'uiix ayoch sc'ac'al.
Vach'chom te ov sq'ue tiñton sc'ac'al te', palta max tz'aemlaj te'. 3 Ix snaan

---

2.18 **2:18** A viñaj Reuel tic, chab' oxe' tz'aj yalji d'a viñ. A d'a Éxodo 3.1 yed' d'a 18.1 syala' to Jetro sb'i viñ. Axo d'a Jueces 1.16 yed' d'a 4.11 syalpaxi to Hobab sb'i viñ. 2.22 **2:22** A Gersón, a d'a hebreo lajan yalji yed' jun lolonel "ch'oc choñab'il". 3.1 **3:1** A lum vitz scuchan Horeb, más ojtacab'il lum d'a junxo sb'i, aton Sinaí.

viñaj Moisés chi': Te satub'tac yilji jun tic, tas yuj max tz'aem jun te' q'uiix chi'. Tecan b'at vila', xchi viñ.
4 Ayic ix yilan Jehová to van snitzancot sb'a viñ, ix avajelta d'a scal te' c'ac' chi':
—Moisés, Moisés, xchi.
—Oy, Mamin, xchi viñ.
5 Ix yalan Jehová:
—Mañ a nitzcot a b'a d'a tic. Iq'uel a xañab' yujto a jun lugar tic vico', a in ayinec' d'ay. 6 A in tic, sDiosal in a mam, sDiosal in pax eb' a mam icham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, xchi.
Ayic ix yab'an viñaj Moisés icha chi', ix smacan sat viñ, yujto ix xiv viñ yoch q'uelan d'a Dios chi'. 7 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ:
—Svil val to ilb'ajc'ol tz'utaj eb' in choñab' d'a Egipto. Yelxo val svab' yoc' eb' yuj tas tz'utaj yuj eb' ayoch yilumaloc. Vojtac to yelxo val ilb'ajc'ol sc'ulej in choñab' ta'. 8 Yuj chi' ix in emuli, tzin colanel eb' d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto chi'. Ol viq'uel eb' d'a jun lugar chi', ol vic'anb'at eb' d'a junxo lum luum yelxo te vach', levan, te yax sat. A eb' cajan d'a sat jun luum chi', aton eb' cananeo, eb' hitita, eb' amorreo, eb' ferezeo, eb' heveo yed' pax eb' jebuseo. 9 Yelc'olal sq'ue yav eb' in choñab' Israel stevi d'ayin, yujto te ya yaj eb' d'a choñab' Egipto chi'. 10 Yuj chi', tzach b'at ticnaic, tzach vac'b'at d'a yichañ viñ sreyal Egipto chi', yic sb'at ach lolonoc yed' b'at ic'anelta in choñab' d'a Egipto chi', xchi d'a viñ.
11 Ix yalan viñaj Moisés chi':
—¿Tas vaj a in tic, yuj chi' ol yal b'at in lolon d'a yichañ viñ rey chi', yic ol vic'anelta eb' vetchoñab' chi'? xchi viñ.
12 Yuj chi' ix tac'vixi Jehová icha tic:
—Mañ ac' pensar, a in ol in och ed'oc. Tic svac' junoc ch'oxnab'il d'ayach to a in tzach in checb'ati: Ayic toxo ix iq'uelta in choñab' d'a Egipto chi', ol ex ja eyaq'uem e b'a d'ayin d'a jun vitz tic, xchi.
13 Ix tac'vixi viñaj Moisés chi' icha tic:
—A ol aj jun tic, q'uinaloc b'at in lolon d'a eb' vetisraelal, ol valan d'a eb' to a co Diosal yed' eb' co mam quicham, a ix in checancot d'ayex, ta xin chi d'a eb', axom ol yalan eb' d'ayin: ¿Tas sb'i jun mach tzal chi'? xcham eb' d'ayin. ¿Tas svutejpax tac'voc in b'a? xchi viñ.
14 Yuj chi' ix tac'vi Jehová d'a viñ: A IN TIC AYIN TAXON EQ'UI. Icha tic tzutej alan d'a eb' etchoñab' chi': A jun mach A IN TON TIC sb'i, a' tzin checancot d'ayex, xa chi, xchi Jehová chi'.
15 Ix yalanxi Jehová chi' d'a viñaj Moisés chi':
—Tzalpax d'a eb' etchoñab' chi' icha tic: A Jehová[3.15] co Diosal yed' eb' co mam quicham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, a' ix in checancoti yic tzul in colvaj d'ayex, xa chi d'a eb'. A jun in b'i tic ay d'a junelñej, aton in b'i tic ol b'inaj yuj eb' eyiñtilal ayic ol b'eyñejb'atoc. 16 Ixic, tza molb'an eb' yichamtac vinaquil Israel, tzalani: A Jehová co Diosal yed' eb' co mam quicham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, a' ix sch'ox sb'a d'ayin, ix yalani to syila' tas tzex utaj d'a Egipto tic. 17 Ix yalan d'ayin to ol ex scolel d'a syaelal d'a tic, ol ex yic'anb'at d'a jun lum luum te vach', te ay syaxil sat, aton lum b'aj cajan eb' cananeo, eb' hitita, eb' amorreo, eb' ferezeo yed' eb' jebuseo, xa chi d'a eb'. 18 Ol scha yab' eb' yichamtac vinaquil choñab' chi' tas ol ala', ol b'at och eb' ed'oc b'aj ay viñ sreyal Egipto chi'. Ol alani: A Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic, a' ix sch'ox sb'a d'ayoñ.

3.15 **3:15** A Jehová lajan tz'aj stz'ib'chaj d'a hebreo yed' jun lolonel "A IN TON TIC".

Yuj chi' tzoň a chab'at d'a tz'inan luum yic scac' co silab' d'a co Diosal a oň tic. 19 Vach'chom tzin chec al jun tic, palta vojtac to maň ol ex chajiel-laj yuj jun rey chi'. Aňej d'a ac'b'il puralil ol aj ex schaanel viň. 20 Yuj chi' ol in ch'ox val vipalil d'a viň, ol vac' yaelal d'a yib'aň nación Egipto yuj tas satub'tac ol in c'ulej ta', axo eyactajelta chi' yuj viň b'ian. 21 Yuj pax chi', a in ol vac'och d'a spensar eb' aj Egipto chi' yic nivan ol aj eyelc'och d'a yol sat eb'. Yuj chi' ayic ol ex el chi' nivan silab' eb' ol yac' d'ayex, maň toňejoc ol e much' e c'ab' ol ex b'atoc. 22 Junjun eb' ix israel ol sc'an tastac ay d'a eb' ix aj Egipto cajan d'a slac'anil, ma yalňej mach ixal cajan ta', yic syac' plata eb', ma oro, ma pichul yic tzeyac'och yed' eyuninal. Icha chi' ol aj eyic'anb'at sb'eyumal eb' aj Egipto chi', xchi Jehová chi'.

4

1 Ix tac'vi viňaj Moisés d'a Jehová:

—Maň ol yac'ochlaj eb' d'a sc'ool, maň ol sc'anab'ajejlaj eb' tas ol vala', axom ol yutej eb' yalan d'ayin: Mato val yel ix sch'ox sb'a Jehová chi' d'ayach mato maay, scham eb' d'ayin, xchi viň.

2 —¿Tas jun ed'nac chi'? xchi Jehová d'a viň.

—A te' in c'ococh, xchi viň.

3 —Actejem te' d'a sat lum chi', xchi Jehová chi'. Ix yactanem te' sc'ococh viň chi' d'a sat luum, elaňchamel ix och te' chanil. Ayic ix yilan jun chi' viňaj Moisés chi', ix el lemnaj viň. 4 Ix yalanxi Jehová d'a viň:

—Yam sňe noc' chan chi', xchi. Ix syaman sňe noc' chi' viň, ix ochxi sc'ocochoc viň.

5 —Yuj tas toxo ix il tic, ol yac'och eb' d'a sc'ol to ix in ch'ox in b'a d'ayach, a in ton Jehová a Diosal in, sDiosal in pax eb' e mam eyicham, aton viňaj Abraham, viňaj Isaac yed' viňaj Jacob, xchi. 6 Ix yalanxi Jehová chi' d'a viň:

—A ticnaic, aq'uem a c'ab' d'a sňi' a c'ool, xchi. Ix yac'anem sc'ab' viň chi' d'a sňi' sc'ool, axo ix yic'anelta sc'ab' viň chi', ayxo och yab'il lepra d'ay, toxoňej sacvequinac yilji icha q'uen cheev. 7 Ix yalanxi Jehová chi':

—Ac'xiem a c'ab' chi' d'a sňi' a c'ool, xchi. Ix yac'anxiem sc'ab' viňaj Moisés chi' d'a sňi' sc'ol chi', axo ix yic'anxiq'ueta sc'ab' viň chi', te vach'xo icha val snivanil viň smasanil. 8 Ix yalan Jehová:

—Tato max yac'och eb' anima chi' d'a sc'ol tas tzala', tato max sc'anab'ajej pax eb' yuj jun b'ab'el ch'oxnab'il tic, yuj jun schab'il ol yac'och eb' d'a sc'ool. 9 Palta tato max yac'och eb' d'a sc'ool, max schaanpax eb' yab' yuj chab' ch'oxnab'il tic, tzic'q'ueta jab'oc a a' d'a a' nivan Nilo, tza secanem a' d'a sat luum, tzaňej val em a' d'a sat lum chi', tz'och a' chic'al, xchi Jehová.

10 Ix lajvi chi', ix yalan viňaj Moisés chi' d'a Jehová icha tic:

—Ay, ach Mamin Vajalil. Comonoc maňoc in tzin a checb'ati, yujto yelxo val max yal-laj in loloni, maňocto tzalan d'ayin tic svalani, palta toxonton in c'olb'al, tevelňej syal in loloni, xchi viň. 11 Ix tac'vi Jehová chi':

—¿Mach yuj syal slolon eb' anima tza na'a? ¿Tom maň vujoc slolon eb'? Aňejtona' in svac' chacaňb'oc eb' yed' eb' max yal sloloni yed' eb' max yal yilani. A in svac' yil eb' vach' yilani. 12 Yuj chi, ixic, ol in ochňej ed'oc ayic ol ach lolonoc. Aňeja' in ol val tas ol ala', xchi Jehová chi'.

13 Ix tac'vixi viňaj Moisés chi', ix yalan viň:

—Ay Mamin Vajalil, comonoc maňoc in tzin a checb'ati. Vach' tza say junocxo mach, xchi viň.

14 Ix cot yoval Jehová d'a viň ix yalani:

—A d'a Egipto chi', ata' ayec' viň uc'tac aj Aarón, yiňtilal viňaj Leví. Vojtac to b'ecan sc'ool viň sloloni. Ol cot viň ach scha'a. Ol te tzalaj viň ayic ol ach

yilani. 15 A ach ol ach lolon d'a viñ. Ol alani tas ol yutoc viñ sloloni. A inxo ol
val d'ayex ayic van e lolon chi', ol vac'an e nael masanil tas ol e c'ulej. 16 A ach
tzach lolon d'a viñaj Aarón chi' in q'uexuloc, axo viñ ol lolon d'a eb' choñab'
a q'uexuloc. 17 Ic'b'at te' a c'ococh chi', yujto a te' ol ac'lab'ej ayic ol a ch'oxan
juntzañ ch'oxnab'il ix val d'ayach.

Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés sb'at d'a Egipto

18 Ix meltzaj viñaj Moisés d'a spat viñ sñi', aton viñaj Jetro, ix yalan viñ:
—Ol in meltzaj d'a Egipto yic sb'at vilan eb' ayto vuj in b'a yed'oc, yic svila'
tato pitzanto eb', xchi viñ.
—Ixic, tzil val a b'a d'a yoltac b'e, xchi viñaj Jetro chi'.
19 Ayic aytoec' viñaj Moisés d'a yol yic Madián chi', ix yalanxi Jehová d'a viñ:
—Ixic d'a Egipto, mañ ach xiv a b'ati, yujto chamnacxo eb' sgana ach
smilanchamoc, xchi.
20 Ix yic'anb'at ix yetb'eyum viñaj Moisés yed' eb' yuninal, ix yac'anq'ue eb'
viñ d'a yib'añ noc' b'uru, ix b'at eb' d'a Egipto chi'. Yed'nac te' sc'ococh viñ,
aton te' ix yal Dios to ol och yopisio yuj viñ. 21 Ix yalan Jehová d'a viñ:
—Ayic ol ach c'och d'a Egipto chi', naanñej uuj to ol a ch'ox juntzañ
ch'oxnab'il te satub'tac d'a yichañ viñ rey, aton juntzañ ix vac' a c'ulej. Palta
a in ol vac' pitb'oquel spensar viñ, yuj chi' mañ ol ex schael-laj viñ. 22 Slajvi
chi', ol alan d'a viñ: Icha tic yalan Jehová: A jun choñab' Israel tic, icha val to
sb'ab'el vuninal yaji. 23 Toxo ix val d'ayach to tza chab'at eb' vuninal tic yic
tz'och eb' ejmelal d'ayin. Palta toxonton malaj a gana tzactejeli, yuj chi' ol in
milcham viñ a b'ab'el unin, xchi Jehová, xa chi.
24 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Moisés d'a Egipto chi'. A d'a yoltac b'e b'aj
d'iñan svay viñ yed' eb' ajun yed'oc, ata' ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñ, ijan
ix miljicham viñ yuuj. 25 Elañchamel ix yic'cot jun cuchilub' ix Séfora,
nab'a comon q'ueen, ix spolanel stz'umal sjolom svinaquil viñ yune' ix, ix
sjulanoch ix d'a yoc viñaj Moisés chi', ix yalan ix: Yujto vetb'eyum ach, yuj
chi' locan in d'a jun chic' tz'el tic, xchi ix. 26 Ix lajvi chi' majxo miljichamlaj
viñ yuj Jehová.
27 Ix yalan Jehová d'a viñaj Aarón:
—Ixic b'at a cha viñ uc'tac aj Moisés d'a tz'inan luum, xchi d'a viñ. Yuj chi'
ix cot viñaj Aarón scha viñaj Moisés chi' d'a jun vitz b'aj ix sch'ox sb'a Dios.
Axo yic ix schalan sb'a eb' viñ, ix yac'lan stzatzil sc'ol eb' viñ, ix stz'ub'lanelta
sti' eb' viñ. 28 Ix lajvi chi', ix och ijan viñaj Moisés yalan d'a viñaj Aarón chi'
masanil tas ix schec Jehová yala' yed' juntzañ ch'oxnab'il ix checchaj sch'ox
viñ. 29 Ix b'at eb' viñ schavañil, ix smolb'an eb' yichamtac vinaquil choñab'
Israel eb' viñ d'a Egipto chi'. 30 Ix lajvi chi', ix och ijan viñaj Aarón yalan d'a
eb' smasanil tas ix yal Jehová d'a viñaj Moisés chi', ix sch'oxanpax juntzañ
ch'oxnab'il viñ yil eb' choñab' chi'. 31 Yuj chi', ix yac'och eb' d'a sc'ool tas ix yal
eb' viñ. Ayic ix yab'an eb' to ix iljicot eb' yuj Jehová, yujto te ilb'ajc'ol tz'utaj
eb', yuj chi' ix em ñojan eb' ejmelal d'a yichañ Jehová.

5

Lolonnac viñaj Moisés'R'yed' viñaj Aarón d'a viñ rey

1 Ayic ix lajvi yec'canb'at juntzañ chi', ix b'at lolon viñaj Moisés yed' viñaj
Aarón d'a yichañ viñ sreyal Egipto chi', ix yalan eb' viñ:
—Mamin rey, icha val tic yalan Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic d'ayach:
Chab'at in choñab' d'a tz'inan luum yic tzin yic'anchaañ eb' yed' junoc q'uiñ,
xchi Jehová, xchi eb' viñ.
2 Ix tac'vi viñ rey chi':

—Mañ vojtacoc jun Jehová tzeyal chi'. ¿Tas yuj tzin c'anab'ajej tas syala', tzin chaanb'at jun choñab' Israel tic? Max in chab'at-laj eb', xchi viñ.
3 Ix yalan eb' viñ:
—A co Diosal a oñ hebreo oñ tic, ix sch'ox sb'a d'ayoñ. Yuj chi' chaoñb'at d'a tz'inan luum yic b'at cac'an co silab' d'a Jehová co Diosal, oxe' c'ual stec'nab'il b'aj ol oñ b'at chi'. Tato max oñ b'ati, axo talaj tz'aji tzoñ yac'ancham co Diosal chi' yuj junoc yaelal, ma yuj oval, xchi eb' viñ d'a viñ rey chi'.
4 Yuj chi' ix yalan viñ:
—¿Tas yuj tzeyiq'uec' tiempo d'a juntzañ eyetchoñab' tic d'a smunlajel? A ex pax tic, ixiquec d'a e munlajel. 5 ¿Tom max eyila' to tzijtum eb' eyetchoñab' d'a yol choñab' Egipto tic? ¿Tas yuj tzeyamoch vaan eb' d'a smunlajel? xchi viñ.
6 Añejtona' d'a jun c'ual chi' ix yalb'at viñ rey d'a eb' viñ yajal munlajel yed' pax d'a eb' viñ caporal icha tic:
7 —Mañxo eyac' añ ac yic sb'at d'a scal lum soc'om d'a eb' viñ israel chi', ichataxon tz'aji, palta to axo eb' viñ ol b'at sayan yico'. 8 Palta añeja' sb'isul lum xan chi' sb'o eb' viñ ichataxoni. Yujto sjaraganail eb' viñ tz'ic'ani, yuj chi' tzijtum yavaj eb' icha tic: To tzoñ b'at cac' co silab' d'a co Diosal, xchi eb'. 9 Aq'uecoch más munlajel d'a yib'añ eb', yic vach' mañxalaj stiempo eb' yab'an juntzañ esal lolonel tz'alchaj chi', xchib'at viñ rey chi'.
10 Yuj chi' ix yal eb' viñ aj Egipto ayoch yajal munlajel d'a eb' israel ayoch caporalil yic syal eb' d'a eb' munlajvum chi' icha tic:
—Toxo ix yal viñ rey to mañxo ol ac'chaj añ ac d'ayex. 11 A ticnaic a exxo ol b'at e say eyic ol e c'ana', palta añeja' sb'isul lum xan ol e b'o'o, xchi eb' viñ.
12 Icha chi' ix aj saclem eb' viñ israel d'a masanil yol yic Egipto sayoj yoc trigo yic sc'an eb' viñ sq'uexuloc añ ac chi'. 13 Vach'chom icha chi' ix aji, palta a eb' yajalil eb' caporal chi', syal eb' to añeja' sb'isul lum xan yovalil sb'o eb', icha sb'o eb' ayic tz'ac'chaj añ ac d'a eb'. 14 Slaj mac'ji eb' israel ayoch d'a caporalil yuj eb' ayoch yajalilal d'a yib'añ eb' yuj viñ rey. Syalan eb' viñ icha tic d'a eb': ¿Tas yuj mañ tz'acanoc e b'o lum e xan evi yed' ticnaic ichataxon e b'oan luum? xchi eb' viñ yajalil eb' chi'.
15 Ix b'at eb' viñ caporal yal d'a viñ rey icha tic:
—Mamin rey ¿tas yuj ob'iltacxoñej tzoñ utej a oñ a checab' oñ tic? 16 Maxtzac ac'jilaj añ ac d'ayoñ yic tz'och scaloc lum co xan sco b'o'o, tob' yovalil tz'acan sco b'opax luum icha d'a yalañtaxo, tzoñ mac'ji. A oñ tic malaj co mul, palta a eb' viñ a checab' ay smul, xchi eb' viñ.
17 Ix tac'vi viñ rey chi':
—A ex tic yuj e jaraganail icha chi' tzeyala'. Tzoñ b'at cac' co silab' d'a Jehová, xe chi. 18 Ixiquec munlajel, vach'chom a ex tze say añ ac tzeyac'och d'a scal lum xan chi', añeja' icha sb'isul lum tze b'o'o, xchi viñ rey chi' d'a eb' viñ.
19 Yuj chi' a eb' viñ israel ayoch d'a caporalil chi', yelxo val ix chab'ax sc'ol eb' viñ, yujto ix alchaj d'a eb' viñ to añeja' sb'isul lum xan chi' sb'o eb' viñ d'a junjun c'u. 20 Ayic ix elta eb' viñ caporal chi' d'a yol sdespacho viñ rey chi', ix schalan sb'a eb' viñ yed' viñaj Moisés yed' pax viñaj Aarón, van stañvaj eb' viñ yuj eb' viñ. 21 Ix yalan eb' viñ caporal chi':
—Olxom yil Jehová tas ol ex yutoc, yujto a ex ay e mul, yuj chi' a viñ rey yed' eb' viñ ay yopisio yed' viñ, tzoñ syaj val eb' ticnaic. Ichato a ex ix eyac' q'uen espada d'a eb' viñ yic tzoñ smilancham eb' viñ, xchi eb' viñ.

A slesal viñaj Moisés

22 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Moisés d'a slesal:

—Mamin Jehová, ¿tas val yuj te ya tzutej eb' a choñab' tic? ¿Tas yuj ix in a checcoti? 23 Atax in xid'nac lolonel d'a viñ rey chi' uuj, yelxo val ilb'ajc'ol tz'utaj eb' a choñab' tic yuj viñ, maxto ach colvajlaj jab'oc, xchi viñaj Moisés chi'.

6

1 Ix tac'vi Jehová:
—Olto val ila' tas ol vutoc viñ sreyal Egipto tic. Yed' vipal ol ex yactanel viñ. A in ol vac' pural viñ, ol ex spechanel viñ d'a yol schoñab' tic, xchi.

Ix iptzitaj viñaj Moisés yuj Jehová

2 Ix lolonxi Jehová yed' viñaj Moisés, ix yalani:
—A inton Jehová in. 3 In ch'oxnac in b'a d'a viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob, d'a in b'i, Dios Syal Yuj Smasanil. Palta a in b'i JEHOVÁ, maj vac'laj yojtaquejel eb' viñ tas syalelc'ochi. 4 In b'onac in trato yed' eb' viñ, vac'annac in ti' vac'an lum Canaán d'a eb' viñ, aton lum b'aj ec'lejnac cajan eb' viñ. 5 A ticnaic, toxo ix vila' to te ilb'ajc'ol tz'utaj eb' in choñab' d'a Egipto tic, yelxo val tz'ixtaj eb' d'a munlajel yuj eb' aj Egipto tic. Yuj chi', ix in nacot in trato yed' eb' e mam eyicham chi'. 6 A ticnaic, b'at al d'a eb' etisraelal chi': A Jehová tz'alan icha tic: A in Jehová in, ol ex in colel b'aj ayex och checab'oc tic, b'aj ilb'aj ex c'ol yuj munlajel d'a Egipto tic. Ol in ch'ox val vipalil, ol vac'anoch nivac yaelal d'a yib'añ jun choñab' tic. Icha val chi' ol aj ex in colanel d'a yol sc'ab' jun choñab' tic. 7 Ol ex och in choñab'oc, a inxo ol in och e Diosaloc. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in Jehová e Diosal in tzex in colel d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto tic b'aj ayex och d'a syaelal yuj munlajel. 8 Ol ex vic'anb'at d'a sat lum luum b'aj vac'nac in ti' vac'an d'a viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob. A inxo Jehová in tic svalpax d'ayex to eyic ol aj luum, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.
9 Masanil tas ix yal Jehová, a' ix yal viñaj Moisés d'a eb' yetisraelal chi', palta maj schalaj yab' eb', yujto te somchajnaquel sc'ol eb' yuj syail munlajel. 10 Ix lajvi chi, ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':
11 —Ixic al d'a viñ sreyal Egipto chi' to tzex yactejel viñ d'a sat sluum tic, xchi Jehová.
12 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'ay:
—Ina max schalaj yab' eb' vetchoñab' tas svala', ocxom val viñ rey, tom ol scha yab' viñ, ina to max val yal-laj in loloni, xchi viñ.
13 Yuj chi' ix checjib'at viñ yed' viñaj Aarón yuj Jehová yic b'at lolon eb' viñ d'a eb' yetisraelal yed' d'a viñ rey, yujto alb'ilxo d'a eb' to ol yiq'uelta eb' yetchoñab' eb' d'a Egipto chi'.

A eb' smam yicham viñaj Moisés

14 Aton sb'i eb' yajal d'a junjun macañil eb' yiñtilal Israel d'a stzolal: A viñaj Rubén sb'ab'el yuninal viñaj Israel. Axo eb' yuninal viñ, aton eb' tic: Viñaj Hanoc, viñaj Falú, viñaj Ezrón yed' viñaj Carmi. Aton eb' tic yajal yaj d'a scal junjun macañ yiñtilal viñaj Rubén chi'.
15 A eb' yuninal viñaj Simeón, aton eb' tic: Viñaj Jemuel, viñaj Jamín, viñaj Ohad, viñaj Jaquín, viñaj Zohar yed' viñaj Saúl yune' jun ix aj Canaán. Aton eb' tic yajal yaj d'a scal junjun macañ yiñtilal viñaj Simeón chi'.
16 A viñaj Leví, 137 ab'il ix ec' viñ. A sb'i eb' yuninal viñ d'a stzolal aton eb' tic: Viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari. 17 A eb' yuninal viñaj Gersón, aton eb' tic: Viñaj Libni yed' viñaj Simei. Aton eb' tic yajal yaj d'a junjun macañ. 18 A viñaj Coat chi', 133 ab'il ix ec' viñ. A sb'i eb' yuninal viñ, aton tic: Viñaj Amram, viñaj Izhar, viñaj Hebrón yed' viñaj Uziel. 19 Eb' yuninal

viñaj Merari, aton eb' tic: Viñaj Mahli yed' viñaj Musi. Aton eb' tic yajal yaj d'a junjun macañ yiñtilal viñaj Leví yed' yuninal eb'.
20 A viñaj Amram ix yic'laj sb'a viñ yed' ix Jocabed yanab' viñ smam viñ, aton eb' ay yic viñaj Aarón yed' viñaj Moisés. A viñaj Amram chi' 137 ab'il ix yil viñ, ix cham viñ.
21 A eb' yuninal viñaj Izhar, aton eb' tic: Viñaj Coré, viñaj Nefeg yed' viñaj Zicri.
22 A eb' yuninal viñaj Uziel, aton eb' tic: Viñaj Misael, viñaj Elzafán yed' viñaj Sitri.
23 A viñaj Aarón ix yic' sb'a viñ yed' ix Elisabet, yisil viñaj Aminadab, yanab' viñaj Naasón. Axo yuninal eb', aton eb' tic: Viñaj Nadab, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar.
24 Eb' yuninal viñaj Coré, aton eb' tic: Viñaj Asir, viñaj Elcana yed' viñaj Abiasaf. Aton eb' tic yajal yaj d'a junjun macañ eb' yiñtilal viñaj Coré.
25 Axo viñaj Eleazar yuninal viñaj Aarón, ix yic' sb'a viñ yed' ix yisil viñaj Futiel. Ix alji jun yune' ix, aton viñaj Finees. Aton eb' tic yajal yaj d'a junjun macañ eb' yiñtilal viñaj Leví.
26 Axo viñaj Aarón yed' viñaj Moisés sb'inaj d'a jun lista tic, aton d'a eb' viñ tic ix yal Jehová to a eb' viñ ol ic'anelta eb' israel d'a Egipto d'a stzolal. 27 Aton eb' viñ ix xid'ec' lolonel yed' viñ sreyal Egipto yic vach' syactejelta eb' choñab' israel chi' viñ.

Checjinac viñaj Moisés yed' viñaj Aarón

28 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés d'a Egipto, ix yalani:
29 —A in ton Jehová in. Al d'a viñ sreyal Egipto masanil tastac sval tic d'ayach, xchi d'a viñ.
30 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' icha tic:
—Mamin, yelxo val max yal-laj in loloni, ¿tas val ol aj yab'an viñ rey tas ol vala'? xchi viñ.

7

1 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ:
—Mañ ac' pensar, a ach tzach och d'a yichañ jun viñ rey chi' in q'uexuloc, axo viñ uc'tac aj Aarón ol lolon a q'uexuloc. 2 Masanil tas tzin chec ala', al d'a viñ uc'tac chi', axo viñ ol lolon d'a yichañ viñ rey chi' yic tzex yactanel viñ d'a smacb'en tic. 3 A inxo ol vac' pitb'oquel spensar viñ rey chi' yic ol stec'b'ej sb'a viñ. Yuj chi' tzijtum tas satub'tac ol in ch'ox d'a Egipto tic. 4 Yujto mañ ol schalaj yab' viñ rey chi' tas ol eyala', yuj chi', a in ol in ch'ox val vipalil vac'an yaelal d'a Egipto tic. Icha chi' ol aj ex vic'anelta d'a stzolal a ex in choñab' Israel ex tic. 5 Ayic toxo ix in ch'ox vipalil chi', ayic toxo pax ex viq'uelta, ichato chi' ol nachajel yuj eb' aj Egipto tic to a in ton Jehová in, xchi d'a viñ.
6 Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés yed' viñaj Aarón tas ix yal Jehová. 7 A viñaj Moisés chi', 80 ab'il sq'uinal viñ, axo viñaj Aarón chi', 83 ab'il sq'uinal viñ ayic ix lolon eb' viñ d'a yichañ viñ sreyal Egipto chi'.

A te' sc'ococh viñaj Aarón

8 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón chi' icha tic:
9 —Tato sc'an viñ rey chi' yil junoc ch'oxnab'il, tzalan d'a viñaj Aarón tic to syactejem te' sc'ococh viñ d'a sat luum d'a yichañ viñ rey chi', ol och te' chanil, xchi d'a viñ.
10 Ix lajvi chi', ix b'atxi eb' viñ schavañil d'a viñ rey chi', ix sc'anab'ajan eb' viñ sc'ulan icha ix yal Jehová. Ix yactanem te' sc'ococh viñaj Aarón d'a yichañ viñ rey yed' d'a yichañ masanil eb' ay yopisio yed' viñ, elañchamel ix och te'

chanil. 11 Ayic ix yilan viñ rey icha chi', ix schec viñ avtaj eb' viñ aj Egipto, eb' viñ jelan yed' juntzañ yic yajb'alil, ix sc'ulan eb' viñ icha ix sc'ulej viñaj Aarón chi'. 12 Ix yactejpaxem sc'ococh eb' viñ d'a sat luum, ix ochpax chanil, palta ix turjib'at sc'ococh eb' viñ chi' yuj yic viñaj Aarón chi'. 13 Vach'chom icha chi' ix aji, palta mañ jab'oc ix scha yab' viñ rey chi'. Ix yac'ñej pitb'oquel spensar viñ icha ix aj yalan Jehová.

A a a' ix och chic'al

14 Ix lajvi chi', ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Ix pitb'iel spensar viñ rey chi', maj actajel eb' in choñab' Israel yuj viñ. 15 Ayic sacb'inaj q'uic'an, tzex b'at d'a sti' a' nivan Nilo, tze tañvan sc'och viñ achanvel ta'. Tzeyic'anb'at te' c'ococh ix och chanil. 16 Ata' tzeyal d'a viñ icha tic: A Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic, a checannac oñ cot ul cal d'ayach to tzoñ actejel a oñ schoñab' oñ tic, yic b'at oñ och ejmelal d'ay d'a tz'inan luum. Palta masanto ticnaic mañ jab'oc tza cha ab'i. 17 Yuj chi' ix yalanxi to ay tas ol sch'ox ila' yic tzojtaquejeli to a Jehová chi' añejton Dios Aytaxoneq'ui. Ayic ol in mac'an sat a a' tic yed' te' in c'ococh yamb'ilq'ue vuj tic, ol och a' chic'al. 18 Masanil noc' chay ol chamoc, ol q'ue sjab' a', mañxo ol yal-laj eyuc'an jab'oc a' tic, xa chi d'a viñ rey chi'.

19 —Tzalpax d'a viñaj Aarón to syac'b'at te' sc'ococh viñ d'a yib'añtac sjaj a a' d'a Egipto tic: D'a yib'añ a' cotac yed' a' nivac melem yed' d'a yib'añ a' ñajab' toñej molan. Masanil a a' ay d'a yol yic Egipto tic ol laj och a' chic'al yed' masanil a' ayem d'a yol yed'tal yed' d'a yoltac jucub', xchi Jehová.

20 Icha val ix aj yalan Jehová chi', icha chi' ix yutej viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi'. Ix yic'anq'ue te' sc'ococh viñaj Aarón chi', ix smac'an sat a a' viñ d'a yichañ viñ rey yed' d'a yichañ masanil eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ. D'a val jun rato chi' ix och a' chic'al. 21 Masanil noc' chay ay d'a yol a' Nilo chi', ix laj cham noc'. Ix q'ue sjab' a', majxo yal-laj yuc'an a' eb' aj Egipto chi'. Masanil a a' ay ta', chic'xoñej ix aj a'.

22 Icha pax chi' ix yutej eb' viñ ay d'a yol yic Egipto chi', yujto ay tas tzuji yuj eb' viñ yuj tas c'ayb'ab'il yuuj. Icha chi' ix aj spitanxi sb'a viñ rey icha ix aj yalan Jehová. Maj schalaj yab' viñ tas ix yal viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi'. 23 Malaj val jab'oc yelc'och tas ix yal eb' viñ chi' d'a yol sat viñ rey chi', ix meltzaj viñ d'a sdespacho. 24 Masanil eb' anima d'a Egipto chi', ix sjoy a a' eb' yic syuq'uej d'a stitac a a' chi', yujto masanil a a' chi' maxtzac yal-laj yuc'ji.

Noc' pajtza'

25 Yucub'ixial yoch a' chic'al,

8

1 ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés icha tic:

—Ixic, b'at il viñ rey chi', tzalan d'a viñ icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: Actejel eb' in choñab' yic b'at och eb' ejmelal d'ayin. 2 Tato mañ ol actejel in choñab' tic, ol vac'och yaelal d'a ib'añ, ol vac' pitzvocq'ue noc' pajtza' d'a masanil a macb'en tic. 3 Ol vac' pitzvoc noc' d'a yol a a' smasanil, ol laj och noc' d'a yol a despacho yed' b'aj tzach vayi. Ol laj q'ue noc' d'a sat a ch'at. Ol laj och noc' d'a yoltac spat eb' ay yopisio ed'oc, d'a yoltac spat masanil anima, d'a yoltac horno b'aj sb'o ixim pan tza va'a yed' d'a sattac ac'ante' b'aj syotz'chaj ixim pan chi'. 4 Ol laj q'ue noc' d'a ib'añ yed' d'a yib'añ eb' ay yopisio ed'oc yed' d'a yib'añ masanil eb' etchoñab', xchi Jehová, xa chi d'a viñ rey chi'.

5 Ix lajvi chi', ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Al d'a viñaj Aarón to syac'b'at te' sc'ococh viñ d'a yib'añ smasanil a a': A cotac a' yed' a nivac ñajab', yic sq'ueta b'ulnaj noc' pajtza'. Ol majel yol yic Egipto tic yuj noc', xchi Jehová chi'.

6 Ix yac'anb'at te' sc'ococh viñaj Aarón chi' d'a yib'añ a a' chi'. Ix q'ueul b'ulnaj noc' pajtza' chi', ix majel masanil yoltac choñab' chi' yuj noc'. 7 Añeja' icha chi' ix yutejpax eb' viñ ay tas tzuji yuuj yed' tas c'ayb'ab'il yuj eb', ix japax noc' d'a yol choñab' chi' yuj eb'. 8 Ix laj te pucax noc', yuj chi' ix avtaj eb' viñ chavañ chi' yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—C'anec d'a Jehová, yic ol yiq'uel noc' pajtza' tic d'a co cal, ol vactanel e choñab' tic, yic sb'at eb' yac' silab' d'ay, xchi viñ rey chi'.

9 Ix tac'vi viñaj Moisés d'a viñ:

—A ach ol ala' b'aq'uiñ tzin lesalvi d'a Jehová yic syic'anel noc' pajtza' tic d'ayach yed' d'a eb' ay yopisio ed'oc yed' d'a scal masanil anima yed' d'a yoltac e pat. Axoñej d'a yol a' Nilo ol can noc', xchi viñ.

10 —Q'uic'an, xchi viñ rey chi'.

Ix yalanxi viñaj Moisés chi':

—Icha chi' ol ajoc, yic ol ojtaquejeli to malaj junocxo lajan spoder icha Jehová co Diosal a oñ tic. 11 Icha chi' ol aj yel noc' d'a a despacho yed' d'a yol spat eb' ayoch yajalil ed'oc yed' d'a scal masanil anima. Ol canñej noc' d'a yol a' Nilo, xchi viñ.

12 Ix lajvi chi, ix elta eb' viñ chavañ chi' d'a yichañ viñ rey chi'. Ix sc'anan viñaj Moisés d'a Jehová to tz'el noc' pajtza' chi'. 13 Ix sc'anab'ajej Jehová tas ix sc'an viñ chi'. Ichato chi' ix laj och ijan scham masanil noc' pajtza' d'a yoltac pat, d'a amac' yed' d'a caltac te'. 14 Axo eb' anima ix laj molb'an noc' chamnac pajtza' chi' d'a junjun b'ulañ, chuclaj ix aj sjab' yuj noc'. 15 Ayic ix yilan viñ rey to mañxalaj yaelal ayoch d'a yib'añ viñ, ix yac'anxi pitb'oquel spensar viñ, icha val ix yutej Jehová yalani, maj sc'anab'ajejlaj viñ tas ix yal d'a eb' viñ chavañ chi'.

A noc' cotac us

16 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Al d'a viñaj Aarón to syic'chaañ te' sc'ococh viñ, smac'an spococal lum luum viñ yed' te' yic smeltzajoch lum pococ chi' cotac usal d'a masanil yol yic Egipto tic, xchi.

17 Ichaton chi' ix yutej viñaj Aarón chi'. Ix smac'q'ue vaan lum pococ chi' viñ yed' te' sc'ococh, yuj chi' masanil lum pococ ay d'a yol yic Egipto chi', ix laj och lum cotac usal, ix och noc' d'a anima yed' d'a noc' noc'. 18 Añeja' eb' viñ ay tas tzuji yuj yalani, icha ix yutej viñaj Aarón chi' icha chi' ix yutejpax eb' viñ snaani. Ix snib'ej eb' viñ ix och lum pococ chi' cotac usal, palta maj yal-laj yuj eb' viñ. Ix chiji eb' anima yed' noc' noc' yuj noc' us chi'. 19 Yuj chi', ix yal eb' viñ ay tas tzuji yuj yalani d'a viñ rey chi':

—A jun tic, a Dios tz'utani, xchi eb' viñ.

Palta ix pitb'iel spensar viñ rey chi', icha val ix yutej Jehová yalani. Maj schalaj yab' viñ tas ix yal viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi'.

A noc' cach

20 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—A q'uic'an d'a sacb'inaji, sb'at viñ rey chi' d'a sti' a a', yuj chi' pet ex q'ue vaan, b'at eyalan d'a viñ: Icha tic yalan Jehová: Actejel eb' in choñab' yic tz'och eb' ejmelal d'ayin. 21 Palta tato mañ ol actejel eb', ol vac'cot junoc umañ noc' cach icha tab' d'a ib'añ, d'a yib'añ masanil eb' ay yopisio ed'oc yed' pax d'a yib'añ masanil a choñab'. Ol b'ud'joquel masanil yol e pat yed' masanil sat luum yuj noc'. 22 Ayic ol ujoc juntzañ chi', mañxalaj junoc noc' cach chi' ol

ec' d'a yol yic Goséñ b'aj ayec' eb' in choñab'. Icha val chi' ol aj ojtacaneli to a in Jehová in, Dios in d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. 23 Ata' ol ojtaquejeli to ch'oc yel in choñab' tic d'a yichañ a choñab' chi' d'a yol in sat. A q'uic'an, max ec'b'atlaj saclemb'at noc' cach, xchi Jehová, xa chi d'a viñ rey chi'.

24 Icha chi' ix yutej Jehová. Ichaxo val tab' yec' noc' cach chi', ix ochc'och noc' d'a yol sdespacho viñ rey yed' d'a yoltac spat eb' ay yopisio yed' viñ yed' masanil d'a yol smacb'en Egipto. Junelñej ix yixtejb'at yol choñab' chi' noc'.

25 Ix lajvi chi', ix avtajxicot eb' viñ chavañ chi' yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—Ixiquec, ix aq'uec e silab' d'a e Diosal chi', palta mañ ex el d'a yol yic Egipto tic, xchi viñ.

26 Axo ix tac'vi viñaj Moisés chi':

—Max yal-laj icha chi', yujto a noc' noc' scac' d'a silab'il d'a Jehová co Diosal chi', nivan yelc'och noc' d'a yol sat eb' etchoñab' tic. Yuj chi, tato syil eb' anima chi' co milancham noc' a oñ tic, val yel tzam oñ sjulq'uenej eb'. 27 Yuj chi', yovalil tzoñ b'at d'a tz'inan luum, oxe' c'ual stec'nab'il b'aj tzoñ b'at chi'. Ato ta' b'at cac' co silab' d'a Jehová co Diosal, icha ix yutej yalani, xchi viñ.

28 Ix yalanpax viñ rey chi':

—Syal e b'at d'a tz'inan lum chi', yic b'at eyac' e silab' d'a Jehová e Diosal chi', añej tato yel mañ najatoc tzex b'ati, tze c'anan d'a e Diosal chi' vuj a in tic, xchi viñ rey chi'.

29 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'a viñ:

—Añej val tzin el d'a tic, tzin c'anan d'a Jehová to a q'uic'an tz'el noc' cach tic d'ayach, d'a eb' ay yopisio ed'oc yed' d'a masanil a macb'en tic. Palta mañxoocab' oñ ixtej, mañxaocab'pax tas ol al d'ayoñ ayic ol b'at cac'an co silab' d'a Jehová chi', xchi viñaj Moisés chi'.

30 Ixñej val elta viñaj Moisés d'a yol sdespacho viñ rey chi', ix sc'anan viñ d'a Jehová. 31 Ix yab'an Jehová tas ix sc'an viñ chi', ix yic'anel noc' cach d'a viñ rey chi' yed' d'a eb' ay yopisio yed' viñ yed' d'a masanil eb' anima. Mañxa junoc noc' ix cani. 32 Palta añeja' ix spitejxi sb'a viñ rey chi', maj chajiel-laj eb' israel chi' yuj viñ.

9

Yab'il ix q'ue d'a noc' molb'etzal noc'

1 Ix lajvi chi, ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Ixic d'a viñ rey chi', tzalan d'a viñ: Icha val tic yalan Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic: Chab'at in choñab' tic yic tz'och eb' ejmelal d'ayin. 2 Tato mañ ol a chab'at eb', tato ol a yamñejoch vaan eb', 3 ol cot voval, ol vac'anelta yab'il d'a noc' e molb'etzal noc', ol cham noc' yuj yab'il chi', aton noc' chej, noc' vacax, noc' camello, noc' b'uru, noc' calnel yed' noc' chiva. 4 Palta ol in ch'oxo' to ch'oc yel eb' israel d'a vichañ, yuj chi' malaj junoc noc' snoc' eb' ol chamoc, xchi Jehová, xa chi d'a viñ.

5 Ix yalancan sc'ual Jehová chi', ix yalani:

—A q'uic'an svac'cot jun yaelal chi', xchi.

6 Axo d'a junxo c'u chi', ix yac'ancot yab'il Jehová d'a noc' noc' chi'. Tzijtum noc' smolb'etzal noc' eb' aj Egipto chi' ix chami, axo pax eb' aj israel, malaj junoc noc' yic eb' ix chami. 7 D'a elañchamel ix b'at schecan iljoc viñ rey tato malaj noc' yic eb' israel chi' ix chami. Vach'chom malaj junoc noc' ix chami, palta ix spitejxi spensar viñ rey chi', maj actajel eb' israel chi' yuj viñ.

A yab'il yaxc'a

8 Ix lajvi chi, ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón:

—Ixiquec, iq'ueccot junoc votz q'uen tic'aq'uil taañ d'a yol junoc horno. A ach tic ach Moisés tza tzipq'ue q'ueen d'a chaañ d'a yichañ viñ rey chi'. 9 Icha chi', ol saclemcanb'at q'uen icha pococ d'a masanil yol smacb'en Egipto, yuj q'ueen ol q'ue yab'il yaxc'a d'a masanil anima chi' yed' d'a noc' noc', xchi Jehová.

10 Ix lajvi chi, ix b'at viñaj Moisés yed' viñaj Aarón yic'cot q'uen taañ d'a junoc horno, ix b'at eb' viñ yil viñ rey chi'. Ayic ix c'och eb' viñ d'a yichañ viñ, ix stzipanq'ue q'ueen viñaj Moisés d'a chaañ. Ix lajvi chi', ix pitzviq'ue yab'il yaxc'a d'a masanil anima chi' yed' d'a masanil noc' noc'. 11 Axo eb' ay tas tzuji yuj yalani, majxo yal-laj sch'oxan sb'a eb' d'a yichañ viñaj Moisés chi', yujto ya ay eb' yuj yab'il yaxc'a icha yaj masanil eb' anima d'a Egipto chi'. 12 Ix pitb'ixiel spensar viñ rey chi' yuj Jehová, maj schalaj yab' viñ tas ix yal eb' viñ chavañ chi', icha ix yutej yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

A q'uen sacb'at

13 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés:

—Spet ex q'ue vaan q'uic'an, b'at ex lolon d'a viñ rey chi', tzeyalan d'a viñ: Icha val tic yalan Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic: Actejel eb' in choñab' yic b'at och eb' ejmelal d'ayin. 14 A d'a jun tiempoal tic ol vac'cot juntzañ yaelal tic d'a ib'añ yed' d'a yib'añ eb' ay yopisio ed'oc yed' d'a yib'añ eb' a choñab', yic vach' tzojtaquejeli to mañxa junoc mach lajan spoder icha in tic d'a yolyib'añq'uinal tic. 15 Tato syal in c'ool, tzin ch'ox vipalil d'ayach, svac'anoch yaelal d'a ib'añ yed' d'a yib'añ masanil eb' anima d'a a macb'en tic. Syal tzex in satel d'a yolyib'añq'uinal tic. 16 Ocxo, manto ol ach in satel-laj, yujto ix ach vac'och d'a opisio yuj in ch'oxanel in poder yuj tas ol ach vutoc, yic te nivan ol aj in b'inaj d'a scal masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. 17 Vach'chom tzijtum yaelal tzin ch'ox ila', palta tza pitejñej a b'a, añeja' max actejel-laj in choñab' tic. 18 Yuj chi, a q'uic'an yab' val icha hora tic, svac'anem q'uen sacb'at d'a yib'añ choñab' tic. Mantalaj b'aj tz'em q'uen sacb'at yelxo val nivac icha q'uen tz'em chi' yictax ix el yich choñab' Egipto tic. 19 Yuj chi', al d'a eb' viñ a checab' to a masanil noc' molb'etzal noc' yed' masanil tas ay d'a scal a munlajel to tz'ochcan d'a yoltac lechpat, yujto ayic ol ja q'uen nivac sacb'at chi', masanil noc' noc' yed' masanil anima malaj yeñul, ol cham yuj q'ueen, xchi Jehová, xa chi d'a viñ.

20 Ay eb' viñ ay yopisio yed' viñ rey, ix xivcanq'uei ayic ix yab'an eb' yuj tas ix yal Jehová. Yuj chi, ix yac'q'ue yeñul noc' smolb'etzal snoc' eb' viñ. Ix ochpaxcan masanil schecab' eb' viñ d'a yoltac lechpat chi'. 21 Ay juntzañxo eb' maj yac'och d'a sc'ol tas ix yal Jehová chi', ix can noc' smolb'etzal noc' yed' eb' schecab' eb' d'a ichñejta'. 22 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés:

—Ic'chaañ a c'ab' yic tz'em q'uen nivac sacb'at d'a yib'añ masanil anima, d'a yib'añ masanil noc' noc' yed' d'a yib'añ masanil tas avab'il ay d'a yol smacb'en Egipto tic, xchi.

23 Yuj chi' ix yic'anchaañ sc'ococh viñaj Moisés chi', ix mac'vaj c'u, ix ec' copoljoc leb'lon, ix cot q'uen nivac sacb'at d'a masanil sat lum d'a yol yic Egipto chi' yuj Jehová. 24 Maxtzac ochlaj vaan yem q'uen sacb'at yed' smac'vaj c'u yed' yec' copoljoc leb'lon. Malaj ton b'aj ix b'inaj yac'an juneloc sacb'at d'a yol yic Egipto d'a yalañtaxo icha jun oval sacb'at ix yac' chi'. 25 Masanil tastac ay d'a Egipto chi', ix ixtaxb'at yuj q'uen nivac sacb'at ix yac' chi'. Ix cham eb' anima yed' noc' noc' aycan d'a spatictac pat yed' masanil tastac ay d'a scaltac munlajel ix lajvicanel yuj q'ueen, yed' masanil te te' ix laj ixtaxcanb'at te'. 26 Axoñej d'a yol yic Gosén b'aj ayec' eb' israel, malaj val junoc c'otañ q'uen sacb'at chi' ix emi.

27 Yuj chi' ix schecan viñ rey avtajxicot eb' viñ chavañ chi', ix yalan viñ:
—Toxo ix nachajel vuuj ticnaic to a in ay in mul yed' in choñab' tic. Palta a Jehová, te tojolñej syutej. 28 Toxo ix ec' yib'añ smac'vaj c'u yed' yem q'uen nivac sacb'at. Yuj chi', mañxo ol viq'uec' e tiempo, syal e b'at b'aj syal e c'ool, añej jun, comonoc tz'el d'a e c'ol tze c'an d'a Jehová yic syiq'uel jun yaelal tic, xchi viñ rey chi'.
29 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'a viñ:
—Añej val tzin elcan d'a yol choñab' tic, tzin mojb'an in c'ab' in lesalvi d'a Jehová, tzin c'anan d'ay yic syactan yac'ancot q'uen sacb'at tic, yic mañxo ol mac'vaj c'u, yic vach' snachajel uuj to yic Jehová yaj masanil yolyib'añq'uinal tic. 30 Palta vojtac sic'lab'il to a ach tic yed' eb' ay yopisio ed'oc, manta yelc'och Jehová Dios d'a yol e sat, xchi viñ.
31 A jantac tas avab'il, icha añ lino yed' ixim cebada, masanil ix ixtax-canb'ati, yujto a ixim cebada ayxo sat ixim, añeja' añ lino ayxo xumaquil añ. 32 Axo pax ixim trigo yed' ixim centeno, malaj tas ix ic'an ixim, yujto tzac'anxo tz'elul ixim.
33 Ayic ix lajvi slolon viñaj Moisés yed' viñ rey chi', ix el viñ d'a yol choñab' chi', ix yic'anchaañ sc'ab' viñ, ix lesalvi viñ d'a Jehová. A val d'a jun rato chi', ix vanaj yem q'uen sacb'at yed' ñab' yed' smac'vaj c'u. 34 Axo ix yilan viñ rey to maxtzac emlaj ñab', maxtzac emlaj q'uen sacb'at, mañxalaj c'u sc'añi, añeja' ix ochxi smul viñ, ix pitb'ixiel spensar viñ yed' eb' ay yopisio yed'oc. 35 Yuj chi', majxo actajel-laj choñab' Israel chi' yuj viñ, icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

10

Noc' c'ulub'

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
—Ixic il viñ rey chi', ix vac' pitb'oquel spensar viñ yed' eb' ay yopisio yed'oc, yic vach' tzin ch'ox juntzañ tas satub'tac tic d'a scal eb', 2 yic vach' syal eyalan d'a eb' eyuninal yed' d'a eb' eyi e chiquin masanil tastac ix aj vixtan eb' aj Egipto tic yed' juntzañ satub'tac ix in c'ulej d'a scal eb'. Icha val chi' tz'aj eyojtaccaneli to a in ton Jehová in, xchi d'a viñ.
3 Ix lajvi chi', ix b'atxi viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi' yilxi viñ rey chi', ix yalan eb' viñ d'a viñ:
—Icha val tic yalan Jehová co Diosal a oñ hebreo oñ tic: ¿Jantacto val tiempo ol a pitej a b'a, yic max iq'uem a b'a d'a vichañ? Actejel in choñab' yic b'at och eb' ejmelal d'ayin. 4 Tato manto ol a chab'at in choñab' tic, a q'uic'an svic'ancot noc' c'ulub' d'a yib'añ a choñab' tic. 5 Ol majel sat lum tic smasanil yuj noc'. Mañxa jab'oc luum ol checlajoc. Ol svach' c'uxejb'at noc' jantacto maj lajvoccanel yuj q'uen sacb'at chi' yed' masanil te te' satani ol sc'uxpaxb'at noc'. 6 Ol b'ud'joccanel yol a despacho yuj noc' yed' yoltac spat eb' ay yopisio ed'oc yed' masanil yoltac pat d'a yol yic Egipto tic. Malaj b'aj ix yil eb' e mam eyicham junoc icha tic yictax ix ja cajan eb' d'a jun lugar tic, xchi Jehová, xchi viñaj Moisés chi'.
Ayic ix lajvi yalan juntzañ tic viñ, ix elixta eb' d'a yol sdespacho viñ rey chi'. 7 Ix yalan eb' viñ ay yopisio yed' viñ rey chi':
—¿B'aq'uiñ ol yactej juntzañ vinac tic oñ stzuntzani? ¿Tas yuj max actejel jun choñab' chi' yic sb'at och eb' ejmelal d'a Jehová sDiosal chi'? ¿Tom max nachajvalel jab'oc uuj, ina toxo ix juvicanb'at co choñab' tic? xchi eb'.
8 Yuj chi', ix avtajxicot eb' chavañ chi' yuj viñ rey chi':

—Ixiquec yic b'at ex och ejmelal d'a Jehová e Diosal chi', palta tzeyalcan d'ayin machtac ex ol ex b'at chi', xchi viñ.
9 Ix tac'vi viñaj Moisés chi':
—Co masanil ol oñ b'atoc. Ol quic'b'at eb' cotac unin yed' eb' icham anima, eb' viñ cuninal yed' eb' ix quisil. Masanil noc' co calnel, noc' co vacax yed' noc' chiva, masanil noc' co molb'etzal noc' ol quic'b'ati, yujto te nivan q'uiñ ol cutej quic'anchaañ Jehová co Diosal, xchi viñ.
10 Yuj chi' ix yalanxi viñ rey chi':
—Vach'chom ayoch Jehová e Diosal chi' eyed'oc, ¿tzam e nalaj to ol ex in chab'at yed' eyetb'eyum yed' eyuninal? Mañ val jab'oc. Tob'an chuc tas tze na'a. 11 A exñej vinac ex tic b'at ex och ejmelal d'a e Diosal chi', ina to a jun chi' tze c'ana', xchi viñ.
Ix lajvi chi', ix pechjielta viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi' d'a yichañ viñ rey chi'. 12 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':
—Ic'chaañ a c'ab' d'a yib'añ choñab' Egipto tic, yic sjavi noc' c'ulub' ul sc'uxb'at masanil tastac ixto can yuj q'uen sacb'at chi', xchi.
13 Icha chi' ix aj yic'anchaañ sc'ococh viñaj Moisés chi' d'a yib'añ Egipto chi', ix yac'ancot jun nivan oval ic' Jehová, ix cot d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Jun val c'u yed' jun ac'val ix yac' jun oval ic' chi', axo d'a junxo c'ual, a jun ic' chi' ix ic'ancot noc' c'ulub' chi'. 14 Masanil yol yic Egipto chi' ix majel yuj noc'. Malaj b'aj ix uji juneloc yictax yalañtaxo, mañxa b'aj olto ujoc icha junel tic. 15 Ix te majel sat lum yuj noc'. Mañxo chequeloc jab'oc luum. A jantacto tas ix can yuj q'uen sacb'at, ix lajviel yuj noc'. Mañxa jab'oc tas yaax yilji ix can yuj noc' d'a yol yic Egipto chi', mañxa pax sat te te' yed' schontac te'. Pilan ix lajviel smasanil, axoñej ste'al ix cani.
16 D'a elañchamel ix avtajxicot eb' viñ chavañ chi' yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:
—Ix och in mul d'a sat Jehová e Diosal yed' d'ayex. 17 Tzin tevi d'ayex to tzeyac' nivanc'olal d'a in patic yuj in mul tic, axoñej d'a junel tic. Tze c'anan d'a Jehová e Diosal, yic tz'el jun yaelal to ed'jinac chamel ayec' d'a yol in macb'en tic, xchi viñ.
18 A val yic ix elta viñaj Moisés d'a sdespacho viñ rey chi', ix lesalvi viñ d'a Jehová. 19 Ix lajvi chi', ix yac'ancot jun ic' Jehová te ov. A b'aj sb'at c'u, ata' ix cot jun ic' chi'. Ix b'atcan noc' c'ulub' chi' d'a yol a' Chacchac Mar yuuj, mañxa junoc noc' ix can d'a yol yic Egipto chi'. 20 Ix pitb'ixiel spensar viñ rey chi' yuj Jehová, maj actajel-laj choñab' Israel yuj viñ.

Ix q'uic'b'iq'uinal

21 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':
—A ticnaic, ic'chaañ a c'ab', yic vach' sq'uic'b'iq'uinal d'a masanil yol yic Egipto tic. Yelxo val to q'uic'alq'uinal ol ajoc, xchi d'a viñ.
22 Ix yic'anchaañ sc'ab' viñ chi', ix ja jun nivan q'uic'alq'uinal d'a masanil yol yic Egipto chi'. 23 Oxe' c'ual ix q'uic'b'i, mañxa junoc eb' syal yilanoch eb' cajan d'a slac'anil, maxtzac yal-laj sb'eyec' eb'. Palta axo b'aj cajan eb' israel sacq'uinal.
24 Yuj chi', ix avtajxicot viñaj Moisés yuj viñ rey chi', ix yalan viñ:
—Syal b'at eyoch ejmelal d'a Jehová, iq'uecb'at eyetb'eyum yed' eyuninal. Añej to tzeyactejcan masanil noc' e molb'etzal noc', xchi viñ.
25 Ix yalan viñaj Moisés chi': Yovalil tzoñ a chab'at yed' noc' co molb'etzal noc' chi', yujto a noc' co noc' chi' ol cac' co silab'oc d'a Jehová co Diosal. 26 Masanil noc' co noc' chi' ol quic'b'at qued'oc, mañxo junoc noc' ol cactejcani, yujto d'a scal noc' ol co siq'uel noc' ol cac' co silab'oc d'a Jehová co

Diosal. Ayic manto oñ c'ochlaj ta', maxto nachajel-laj cuuj mach noc' ol cac' co silab'oc chi', xchi viñaj Moisés chi'.
27 Añeja' ix pitb'ixiel spensar viñ rey chi' yuj Jehová, yic max actajel eb' choñab' israel yuj viñ. 28 Yuj chi' ix yalanxi viñ rey chi' d'a viñaj Moisés chi':
—Elañ d'a vichañ. Mañxo a na'a to svil a sat junelxo d'a tic, yujto ta tzach javi junelxo d'a vichañ tic, a d'a jun c'ual chi' tzach chamxoñej, xchi viñ.
29 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' icha tic:
—Ichaton val tzal chi', mañxa b'aq'uiñ ol vil a sat junelxo, xchi viñ.

11

Ix yal Jehová to ol cham eb' b'ab'el unin

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
—Ol vac'cot junocxo yaelal d'a yib'añ viñ rey tic yed' d'a yib'añ masanil anima d'a yol yic Egipto tic. Ol lajvoc yec' jun tic, mañ toñejoc ol ex actajel yuj viñ rey tic, palta to a val lac'an viñ ol ex pechanel d'a tic d'a junelñej. 2 Yuj chi' al d'a masanil eb' israel, eb' viñ vinac yed' eb' ix ix to sc'an q'uen oro eb' yed' q'uen plata d'a eb' aj Egipto cajan d'a slac'anil, xchi.
3 (Axo Jehová ix lolon d'a spensar eb' anima aj Egipto chi', yic syac'an svach'c'olal eb' d'a eb' israel. Añeja' eb' viñ ay yopisio yed' viñ rey, ix yalan eb' viñ to nivan yelc'och viñaj Moisés d'a yol sat eb' viñ. Añeja' icha chi' ix aj yalan masanil eb' anima d'a Egipto chi'.)
4 Ayic manto eltalaj viñaj Moisés chi', ix yalanxican viñ d'a viñ rey chi':
—Icha tic yalan Jehová: Ayic ol och chimilac'val, ol in ec' d'a masanil yol yic Egipto tic, 5 yic svac'ancham masanil eb' b'ab'el unin d'a junjun patil eb' aj Egipto. Ol schael yich d'a viñ a b'ab'el uninal, viñ d'iñan yochcan a q'uexuloc d'a a despacho tic, masanto schampax sb'ab'el unin eb' ix a checab' van scheni d'a q'uen cha'. Ol champax noc' sb'ab'el yune' noc' noc'. 6 A d'a masanil yol yic Egipto tic, mañxo jantacoc oq'uel ol ujoc, malaj b'aj ix uji d'a yalañtaxo, mañxa pax b'aj olto ujoc. 7 Axo eb' israel malaj tas ol ic'an eb', malaj pax tas ol ic'an noc' smolb'etzal noc' eb', yic tzeyojtaquejeli to ch'oc yel eb' israel d'a yichañ eb' a choñab' d'a yol in sat a in Jehová in tic, xchi Jehová. 8 Ichato val chi' ol javoc juntzañ eb' viñ ay yopisio ed'oc yic ol ul in yilani, ol em cuman eb', ol yalan eb' d'ayin: Ixic yed' masanil mach tzac'anoch uuj, xcham eb'. Yuj chi', ato ta' ol oñ b'atoc, xchi viñaj Moisés chi'.
Yelxo val te yoval viñ ayic ix elixta viñ d'a yichañ viñ rey chi'.
9 Yalnacpax Jehová d'a viñ:
—Mañton val ol schalaj yab' viñ rey tas ol eyala'. Yuj chi' tzijtumto tas satub'tac ol in c'ulej d'a Egipto tic, xchinaccani.
10 A viñaj Moisés yed' viñaj Aarón ix laj sc'ulejñej eb' masanil tastac ix laj alchaj tic to satub'tac d'a yichañ viñ rey, palta toton val a Jehová ix ac'anñej pitb'oquel spensar viñ rey chi', yuj chi' maj actajel eb' israel yuj viñ d'a yol smacb'en chi'.

12

A q'uiñ yic ix el eb' israel d'a Egipto

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón d'a Egipto icha tic:
2 A jun uj tic nivanocab' yelc'och d'ayex, b'ab'el uj d'a yol junjun ab'il tz'ajcani. 3-5 Alec jun checnab'il tic d'a masanil eb' eyetisraelal: A d'a slajuñil c'ual yoch jun uj tic, junjun vinac ol yic'cot junoc noc' yune' calnel, ma junoc noc' yune' chiva yic schi'an yed' masanil eb' cajan yed'oc. A noc' noc' chi' junjun ab'il ocab' sq'uinal noc', mocab'a jab'oc spaltail noc', añej to smam

noc'. Tato maň tzijtumoc anima d'a yol spat, max tzac'van eb' schi'an noc', syal yavtan viň aj pat chi' mach cajan d'a slac'anil yic scolvaj eb' schi'an noc' yed'oc, to spucchajec' noc' ato syala' jantac sb'isul anima, ma jantac schi junjun eb'. 6 Tze sic'canel noc' masanto d'a 14 yoch jun uj tic. Tze milcham noc' d'a yemc'ualil d'a jun c'u chi'. 7 Junjun eb' aj pat chi' sb'oňoch schiq'uil noc' d'a smarcoal spuertail spat b'aj ol chijoc noc' chi', d'a te' yib'aň yed' d'a stz'eytac te'. 8 A d'a jun ac'val chi' ol schi noc' chib'ej chi' eb' anima, palta toňej ol b'olchaj noc', ol schi aň itaj eb' c'a' yed' noc', axo ixim pan malaj yich ayb'at ol sva eb'. 9 Malaj jab'oc noc' tze chi d'a yaxto, mato tz'aňb'il. Masanil noc' sb'olchaji. A sjolom noc', yoc noc' yed' yol sc'ol noc', b'olb'ilňej tz'aji, tze chi'ani. 10 Maňxo eyac'can jab'ocxo noc' d'a junxo c'u. Tato ayto noc' max lajvi eyuj jun, tze ňuscantz'a noc'. 11 Ayic ol ex va chi', tzec'b'ilocab' e naňal, ayocab'och e xaňab', yamb'ilocab'q'ue e c'ococh eyuuj, d'a elaňchamel ol aj e chi'an noc'. Aton ta' tzeyac'och q'uiň, yic tzin eyic'anchaaň a in Jehová in tic, yujto ol in ec' d'a stitac e pat. 12 A in Jehová in svala' to a val d'a jun ac'val chi' ol in ec' d'a yol yic Egipto smasanil, yic tzin mac'ancham masanil b'ab'el unin d'a junjun pat yed' noc' sb'ab'el yune' noc' noc'. Ol vac' checlajeloc to malaj yelc'och masanil sdiosal eb' aj Egipto chi'.

13 A schiq'uil noc' noc' chi', tze b'oňoch d'a spuertail sti' e pat b'aj cajan ex ec' chi'. A' ol ch'oxanoc to ayic ol in ec' in mac'cham masanil eb' b'ab'el unin yic eb' aj Egipto chi', malaj junoc ex ol ex chamoc. Ayic ol vilanoch chic' chi', b'eňej ol in ec'b'atoc. 14 Aton val jun c'ual chi' nivan ol ajcan yelc'och d'ayex, tzeyac'anoch junoc nivan q'uiň yic tzin eyic'anchaaň a in Jehová in tic. Masanil tiempo tze nacoti. Yed' eb' eyuninal ol snacot jun tic eb'. Ley tz'ajcan jun tic d'a e cal d'a masanil tiempo. 15 A ixim pan tze va d'a uque' c'u, mocab'a yich ayb'at d'a scal ixim. Yuj chi' a d'a sb'ab'el c'ual tzeyiq'uelta masanil yaňal yich pan d'a e pat junjun ex. Tato ay junoc mach svaan ixim pan ay yich d'a juntzaň c'ual chi', tze satel d'a e cal. 16 A d'a b'ab'el c'u tze molb'ej e b'a tzex och ejmelal d'ayin. Icha pax chi' tzeyutej d'a yuquil c'ual, aňeja' tze molb'ejpax e b'a. A d'a chab' c'ual chi' malaj mach smunlaji, aňej e b'oan va e b'a syala'. 17 Yovalil tze c'anab'ajej jun q'uiň yic ixim pan malaj yich, yujto a d'a jun c'ual chi', stzolal ol ex viq'uelta e masanil d'a yol yic Egipto tic. Junjun ab'il tzeyac'och jun q'uiň chi'. Ley ol ajcanoc, yovalil sc'anab'ajej eb' eyiňtilal yic ol b'eyňejb'atoc. 18 Tz'el yich e vaan ixim pan malaj yich chi' d'a 14 yoch b'ab'el uj d'a yemc'ualil masanto d'a 21 yoch jun uj chi' d'a yemc'ualil. 19 A d'a uque' c'ual chi' malaj junoc mach ayec' yich pan d'a spat. Tato ay junoc mach svaan ixim pan to ay yich d'a juntzaň c'ual chi', tze satel d'a e cal, vach'chom junoc ch'oc choňab'il cajanec' d'a e cal, ma junoc ex israel ex, satjieli. 20 Yuj chi' maň e va tastac ayb'at yich b'aj cajan ex eq'ui, aňej ixim pan malaj yich tze va'a, xa chi, xchi d'a viň.

21 Ix avtaj eb' viň yajalil choňab' d'a scal eb' yetisraelal yuj viňaj Moisés chi', ix yalan viň: Ixiquec, tzeyiq'uelta junjunoc noc' quelemtac calnel, ma noc' chiva yic tze chi yed' eb' cajan eyed'oc d'a yol e pat. Tze milcham noc', ol e chi'an noc' d'a jun nivan q'uiň ol ochoc. 22 Tze chaan schiq'uil noc' d'a yol junoc palangana. Tzeyic'ancot junoc tob'aň te c'ab'tac hisopo, tze lab'anem d'a scal schiq'uil noc' chi', tze b'oňanoch d'a smarcoal yib'aň e puerta yed' d'a stz'eytac. Malaj junoc ex tzex elta d'a yol spuertail e pat d'ac'valil. 23 Ayic ol ec' Jehová d'ac'valil chi', yic smac'ancham eb' b'ab'el yuninal eb' aj Egipto, ol yilanoch chic' d'a spuertail e pat chi', b'eňej ol ec'b'atoc, maň ol schaochlaj jun ángel ol mac'ancham eb' b'ab'el unin d'a yol e pat. 24 A jun checnab'il tic ol e c'anab'ajejňej, ol sc'anab'ajejňej eb' eyiňtilal, icha ley tz'ajcan d'a junelňej.

25 Vach'chom ayic ayexxo ec' d'a lum luum ix yac' sti' Jehová yac'an d'ayex,
yovalil ol eyac'och jun q'uiñ tic. 26 Ayic ol sc'anb'an eb' eyuninal d'ayex: ¿Tas
syalelc'och jun q'uiñ tic? tato xchi eb'. 27 A exxo tic ol eyal d'a eb' icha tic: A
jun noc' calnel sco milcham tic, yic sq'uiñal yic sco naancot sc'ual ayic b'eñej
ix ec' Jehová d'a sti' co pat ayic ix smac'ancham eb' b'ab'el yuninal eb' aj
Egipto, axo d'a stitac co pat, b'eñej ix ec'b'ati. Icha val chi' ix yutej scolancanel
cuninal Jehová d'a jun tiempoal chi', xe cham d'a eb', xchi viñaj Moisés chi'.

Ayic ix lajvi yalan juntzañ tic viñ, ix em cumuljoc eb' israel ejmelal d'a
yichañ Jehová. 28 A val d'a jun rato chi' ix sc'anab'ajan eb' icha val ix aj yalan
Jehová d'a viñaj Moisés chi' yed' d'a viñaj Aarón.

A schamel eb' b'ab'el unin aj Egipto

29 A d'a chimilac'val, ix ec' Jehová smac'cham eb' b'ab'el unin d'a Egipto
d'a junjun patil. Syalelc'ochi to ix cham jun sb'ab'el unin viñ rey, viñ d'iñan
yochcan sq'uexuloc viñ d'a sdespacho, masanto ix champax sb'ab'el yuninal
eb' viñ ayoch d'a preso. Añeja' icha chi' ix aj schampax sb'ab'el yune' noc'
smolb'etzal noc' eb'. 30 Masanil eb' anima d'a Egipto ix q'ue vaan d'a jun ac'val
chi'. Tz'oc' viñ rey yed' eb' ay yopisio yed'oc yed' eb' anima smasanil, yujto
mañxa junoc pat b'aj malaj chamnac. 31 A val d'a jun ac'val chi', ix avtaj viñaj
Moisés yed' viñaj Aarón yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—A ticnaic ixiquec, iq'uecb'at masanil eb' eyetchoñab', b'esequel e b'a d'a
scal eb' vetchoñab' tic, sb'at eyac'anem e b'a d'a Jehová icha eyalan chi'.
32 Iq'uecb'at masanil noc' e molb'etzal noc': Noc' calnel, noc' vacax yed' noc'
chiva, icha ix aj eyalan chi'. Ixiquec, tzex tevipax d'a Jehová vuuj, xchi viñ
rey chi'.

33 Ajun eb' aj Egipto chi' ix checanel eb' israel, yic tz'el eb' d'a elañchamel
d'a yol schoñab' eb' chi', yujto ix sna eb' talaj scham eb' smasanil. 34 A ixim
harina ayxo och yalil, ayem d'a yol yed'tal, manto somchajb'atlaj yich pan d'a
scal, toxoñej ix spichoch eb' d'a yol sábana yed' scajonal, ix yic'anb'at eb' d'a
sjeñjab'. 35 Ix sc'anan q'uen oro, q'uen plata eb' israel chi' yed' pichul d'a eb'
aj Egipto icha yalnac viñaj Moisés d'a eb'. 36 A Jehová ix q'uexan spensar eb'
aj Egipto chi', yuj chi' vach'xoñej ix yutej sc'ol eb' d'a eb' israel chi'. Masanil
tastac ix sc'an eb' israel chi' ix yac' eb'. Icha val chi' ix aj yic'anec' eb' israel
tastac ay d'a eb'.

Ix el eb' israel d'a Egipto

37 Ix el eb' israel d'a Ramesés, ix c'och eb' d'a Sucot. Ay am 600 miloc eb'
viñ stiempo val yoch d'a soldadoal, max ochlaj eb' ix ix yed' eb' cotac unin
sb'isuloc. 38 Tzijtum noc' scalnel eb' ix yic'b'ati, noc' chiva yed' noc' vacax.
Tzijtum pax anima ch'oc choñab'il ix b'at yed' eb'. 39 Mañxalaj tiempo yic ix
sb'oan svael eb', yujto elañchamel ix pechjiel eb' yuj eb' aj Egipto chi', yuj chi'
toxoñej ix sb'ol ixim pan eb', aton ixim malaj yich yed'nac eb'.

40-41 A eb' israel schoñab' Jehová chi', 430 ab'il ec'nac eb' d'a Egipto chi'. A
val d'a jun c'u yic ix tz'acvi 430 ab'ilxo yajec' eb' ta' ix el eb'. 42 A val d'a jun
ac'val chi', ix munlaj Jehová yic syic'anelta schoñab'. Yuj chi' a d'a jun ac'val
chi' d'a junjun ab'il, pitzan masanil eb' israel yic syic'anchaañ Jehová eb' d'a
masanil tiempo.

Sleyal q'uiñ ayic ix el eb' israel d'a Egipto

43 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón:

A sleyal q'uiñ yic tze naancoti, ayic b'eñej ix in ec' d'a sti' e pat, aton svalcan
d'ayex tic: Malaj junoc eb' ch'oc choñab'il syal schi'an noc' silab'. 44 A eb' e
checab' manb'il eyuuj, syal schi'an noc' eb', añej tato ac'b'ilxo circuncidar

eb'. 45 A pax junoc eb' anima ch'oc choňab'il ayec' d'a e cal, paxyalvum, ma munlajel syac' d'a e cal, max yal-laj schi'an noc' eb'. 46 Aňej d'a yol pat b'aj sb'oji noc', aňej ta' syal schiji noc'. Max yal-laj yic'jib'at noc' d'a junocxo pat, max yalpaxlaj smac'jipoj sb'aquil noc'. 47 A jun ley tic masanil eb' israel ol c'anab'ajanoc. 48 Talaj ay junoc ch'oc choňab'il snib'ej syac'och jun q'uiň chi' d'a e cal yic tzin yic'anchaaň, b'ab'el tz'ac'ji circuncidar eb' viň vinac d'a jun patil anima chi'. Ichato chi' syal schi'an noc' yic jun q'uiň chi' eb'. Ichato eyetchoňab' yaj eb'. A pax junoc viň to manto ac'b'iloc circuncidar jun, max yal-laj schi'an noc' silab' chi' viň. 49 A jun ley tic, yovalil sc'anab'ajej eb' anima tz'alji d'a e cal yed' eb' anima ch'oc choňab'il ayec' cajan d'a e cal, xchi Jehová.

50 Masanil tas ix checji yal viňaj Moisés yed' viňaj Aarón chi', ix sc'anab'ajej eb' anima chi'. 51 A val d'a jun c'ual chi', d'a stzolal ix aj yelta eb' israel yuj Jehová d'a yol smacb'en Egipto chi'.

13

1 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi':

2 Ch'oc tzeyiq'uel eb' b'ab'el vinac d'a e cal yic tzin yac' servil eb', yujto vic yaj eb' b'ab'el unin d'a scal eb' etchoňab'. Aňeja' pax sb'ab'el yune' noc' e molb'etzal noc', vic yaji, xchi d'a viň.

3 Yuj chi' ix yal viňaj Moisés d'a masanil eb' yetchoňab':

Yovalil sco naeccot jun q'uiň tic d'a junjun ab'il, yuj co naancoti to a Jehová ix oň ic'anelta yed' yipalil d'a yol yic Egipto, b'aj ayoň och d'a checab'oc. Mocab' co va ixim pan ayb'at yich d'a scal. 4 A ticnaic, d'a jun uj Abib tic ix oň el d'a Egipto tic. 5 Ayic ol oň c'och yuj Jehová d'a lum luum yax sat, aton lum b'aj cajan eb' cananeo, eb' hitita, eb' amorreo, eb' heveo yed' eb' jebuseo, aton lum yalnac Jehová d'a eb' co mam quicham to ol yac' d'ayoň, aňeja' d'a jun uj tic ol cac'och q'uiň yic sco naancoti. 6 D'a uque' c'ual ol co va ixim pan malaj yich. Axo d'a yuquil c'ual chi', aton ta' tzoň och ejmelal yuj quic'anchaaň Jehová. 7 A d'a uque' c'ual chi', malaj ixim pan ayb'at yich ol co va'a. Maň ol ilchaj yich pan d'a co pat, maň ol ilchajpaxlaj d'a masanil yol co macb'en. 8 A d'a juntzaň c'ual chi', ol cal d'a eb' cuninal: A jun q'uiň tic yic sco nacoti tas ix yutej Jehová sch'oxan svach'c'olal d'ayoň, ayic ix oň yic'anelta d'a Egipto, xco chama. 9 A jun q'uiň tic ol ch'oxaneloc to ch'oc queli, ichato ayoch junoc quechel d'a co c'ab', ma d'a snaňal co sat. A yuj jun q'uiň tic ol co nacoti to a Jehová ix oň ic'anelta d'a Egipto yuj spoder, yuj chi' ol calňej sc'ayb'ub'al Jehová, ol co c'anab'ajanpaxi. 10 Yuj chi' junjun ab'il ol cac'och jun q'uiň tic d'a jun uj tic.

11 Ayic ol oň c'och yuj Jehová d'a lum sluum eb' cananeo, lum yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam quicham yed' d'ayoň, 12 ata' ol co sic'canel eb' co b'ab'el vinac unin yed' noc' vinac sb'ab'el yune' noc' co molb'etzal noc' yic scac' d'a Jehová. 13 Aňejtona' ayic tz'alji sb'ab'el yune' noc' b'uru, tato vinac noc', syal yoch junoc noc' yune' calnel, ma junoc noc' yune' chiva sq'uexuloc noc'. Palta tato max ac'ji noc' calnel chi', smac'ji caňchaj sjaj noc' yune' b'uru chi'. Axo pax yuj eb' b'ab'el vinac unin, yovalil tz'ac'chaj junoc noc' yune' calnel sq'uexuloc eb'. 14 Ayic ol sc'anb'an eb' eyuninal d'a b'aq'uiň tas syalelc'och juntzaň tic, tzeyalani: Sch'oxnab'il yaj b'aj yic'nacoňelta Jehová yed' spoder d'a Egipto b'aj ayoň och checab'oc. 15 A val yic ix pitb'iel spensar viň rey, maj yal sc'ol viň ix oň yactejeli, axo Jehová ix mac'ancham sb'ab'el unin eb' aj Egipto yed' sb'ab'el yune' noc' smolb'etzal noc' eb'. Yuj chi' a noc' sb'ab'el yune' noc' co molb'etzal noc' tic, sco milcham noc' silab'oc d'a Jehová. Scac'anpax junjun noc' sq'uexuloc eb' co b'ab'el unin, xe chi d'a eb'. 16 A jun

tic ol ch'oxaneloc to ch'oc queli ichato ayoch junoc quechel d'a co c'ab', ma d'a snaňal co sat. A yuuj ol co nacoti to a Jehová ix oň ic'anelta d'a Egipto yuj spoder, xchi viňaj Moisés.

Jun nivan topaň asun yed' c'ac'

17 A ix yactanel eb' choňab' israel viň rey d'a yol smacb'en Egipto, maj
ic'jib'atlaj eb' yuj Dios d'a sb'e eb' viň filisteo, vach'chom d'iňan jun b'e chi',
yujto ix sna'a to maň vach'oc syac' oval eb' israel yed' eb', talaj sna meltzaj
sb'a eb' d'a Egipto ayic ol yilan eb' to ay oval. 18 Yuj val chi', ix ec'ňej oyoyoc
eb' yuj Jehová d'a tz'inan luum yed' d'a stitac a' Chacchac Mar.

Ayic ix el eb' d'a yol yic Egipto chi', yed'nac syamc'ab' eb' yic oval. 19 Ix
yalan viňaj Moisés to tz'ic'chajb'at snivanil viňaj José, yujto ayic pitzanto viň
yalannac viň d'a eb' yetchoňab' to syac' sti' eb' to ol sc'ulej eb' d'a icha chi'.
Yalnaccan viň d'a eb': Val yel a Dios ol colvaj eyed'oc. Yuj chi', ayic ol ujoc jun
tic, ol eyic'b'at in nivanil eyed'oc, xchinaccan viň.

20 Ix el eb' israel chi' d'a choňab' Sucot, ix c'och eb' d'a choňab' Etam d'a
stitac taquiň luum. 21 A d'a c'ualil, b'ab'el Jehová d'a yichaň eb', sch'oxan
sb'a d'a jun topaň asun, a' sch'oxan b'e d'a eb'. Axo d'ac'valil, aňeja' d'a
jun asun chi' b'aj sch'ox sb'a Jehová, ayoch sc'ac'al jun asun chi' yic syac'an
saquilq'uinal d'a eb' anima chi', yic vach' syal sb'ey eb' d'a c'ualil ma d'ac'valil.
22 A jun asun chi', b'ab'elňej sb'at d'a yichaň eb' israel d'a c'ualil, axo d'ac'valil
ayoch sc'ac'al. Maň val jab'oc ix el d'a yichaň eb'.

14

Ec'nac eb' israel d'a yol a' Chacchac Mar

1 Ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés:

2 Al d'a eb' etchoňab' tic to smeltzaj jab'oc eb' d'a spatic, sc'och eb' d'a Pi-
hahirot, d'a scal Migdol yed' a' mar, d'a yichaň Baal-zefón. A d'a slac'anil sti'
a' mar chi' tze b'o e campamento. 3 Ol snaan viň sreyal Egipto icha tic: A eb'
israel maň yojtacoc eb' b'ajtil sb'ati, ix b'atcan macan eb' d'a taquiň luum,
xcham viň. 4 Yuj chi', ol vac'xi pitb'oquel spensar viň, ol tzac'laj viň d'a e patic.
Yuj tas ol vutoc viň rey yed' eb' soldado chi', ol checlajoc to te' nivan velc'ochi.
Ol yojtaquejpaxel eb' anima d'a Egipto chi' to a in Jehová in tic, a inňej Dios in,
xchi Jehová d'a viňaj Moisés chi'. Yuj chi' ix meltzaj jab'oc eb' israel d'a spatic.
5 Axo ix c'och specal d'a viň rey to toxo ix el eb' israel chi', ix snaanxi sb'a sc'ol
viň yed' eb' ay yopisio yed'oc, ix yalan eb': Maňxo jantacoc co quistalil, yuj
chi' ix co chab'at eb' israel cac'umal servil, xchi eb'.

6 Yuj chi' d'a elaňchamel ix schec viň rey chi' to sb'ochaj scarruaje viň yic
oval yed' eb' soldado. 7 Masanil carruaje yic Egipto ix yic'cot viň yed' 600
carruaje vach' d'a scal juntzaň chi', ajun eb' capitán yed' junjun scarruaje.
8 Ix pitb'i spensar viň rey chi' yuj Jehová, yuj chi' ix tzac'laj viň d'a spatic eb'
israel chi'. Palta axo eb' israel chi', ayic ix elta eb' d'a yol smacb'en Egipto chi'
ix yic' val chaaň sb'a eb'.

9 Ix tzac'laj eb' aj Egipto d'a spatic eb' israel chi': Eb' soldado yed' noc' chej
stoc'an carruaje yed' jantac anima ayoch d'a yol carruaje chi'. Ijan ix yamchaj
eb' yuj eb' aj Egipto chi' d'a sti' a' mar d'a slac'anil Pi-hahirot, d'a yichaňcot
Baal-zefón yujto ata' ay scampamento eb' israel chi'. 10 Axo ix yilanb'at eb'
israel to tzac'anxooch viň rey yed' eb' soldado d'a spatic eb', ix xivq'ue eb', ix
q'ue yav eb' d'a Jehová. 11 Ix yalan eb' d'a viňaj Moisés chi':

—¿Tom malaj campusante d'a Egipto, yuj chi' a d'a jun lum taquiň luum tic
ix oň ic'coti yic tzoň cham d'a tic? ¿Tas val yuj ix oň iq'uelta d'a Egipto? 12 Ixto
cal d'ayach ayic ayoňto ec' ta' to maň iq'uec' tiempo d'ayoň. B'ecan co c'ol

co munlaj d'a eb' aj Egipto chi'. Yelxo val vach' to d'a eb' aj Egipto chi' tzoñ munlajñej, d'a yichañ pax to d'a lum tz'inan lum tic tzul oñ chamoc, xchi eb'.

13 Ix tac'vi viñaj Moisés d'a eb' anima chi':

—Mañ ex xivoc, tec'b'ejec e b'a. Ol eyilnab'i tas ol yutoc Jehová scolvaj qued'oc ticnaic. Mañxa b'aj ol eyil juntzañ eb' aj Egipto tic, axoñej ticnaic tzeyil eb'. 14 Mocab' eyac' somchaj e pensar, yujto a Jehová ol ac'an oval eyuuj, xchi viñ.

15 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—¿Tas yuj tzach avaj d'ayin? Al d'a eb' etisraelal chi' to sb'eyñejb'at eb' d'a yichañ. 16 A tzex c'och d'a sti' a' mar chi', tzic'anchaañ te' a c'ococh, tzac'anb'at te' d'a yib'añ a', ol spojan sb'a a', ol checlajq'ue staquiñal luum b'aj ol ex ec' d'a yol a' chi'. 17 Ol vac'an pitb'oquel spensar eb' aj Egipto chi'. Ol tzac'laj eb' d'a e patic yalani. Yuj tas ol vutoc viñ rey yed' eb' soldado chi', eb' soldado yed' jantac carruaje yed' masanil chej yed'naccot viñ yed' eb' anima ajun yed' eb' chi', ol checlajoc to te nivan velc'ochi. 18 Ayic ol vac'an ganar eb' chi' smasanil, ichato val chi' ol yojtacanel eb' anima aj Egipto to a in Jehová in tic, a inñej Dios in, xchi Jehová.

19 A d'a jun rato chi', a Yángel Jehová yed' jun nivan topañ asun b'ab'el d'a yichañ eb' israel chi', ix meltzaj d'a spatic eb', ix och d'a scal eb' yed' eb' aj Egipto chi'. 20 Yuj chi' yelxo val q'uic'q'uinal ix aj d'a yichañ eb' aj Egipto chi', axo pax d'a scal eb' israel chi', yelxo val sacq'uinal smasanil. Yuj chi' maj yamchajlaj eb' israel chi' yuj eb' aj Egipto d'a jun ac'val chi'. 21 Ix yac'anb'at sc'ab' viñaj Moisés d'a yib'añ a' mar chi'. Axo Jehová ix ac'ancot jun nivan ic' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Masanil d'a jun ac'val chi' te ov ic', yuj chi' ix poj snañal a' mar yuuj, ix checlaj staquiñal lum luum d'a snañal a'. 22 Te taquiñ jun b'e b'aj ix ec' eb' israel d'a yol a' mar chi'. A d'a scal b'aj cha macañ ix aj a' chi', ata' ix ec' eb', icha tz'alq'ueen ix aj yochcan vaan a' d'a stz'eytac jun b'e d'a snañal a' chi'.

23 Axo eb' aj Egipto yed' scarruaje viñ rey yed' masanil eb' yed'naccot scarruaje chi', ix cot eb' d'a spatic eb' israel d'a yol a' chi', masanto d'a snañal a' ix ochc'och eb'. 24 Ayic toxo sacb'i, a d'a scal c'ac' yed' d'a scal asun ix iljiemta eb' aj Egipto chi' yuj Jehová, ix ac'ji somchajb'at eb' yuuj. 25 Ix elta sruedail scarruaje eb', maxtzac yal-laj sb'ey eb', yuj chi' ix yalan eb':

—Elocoñec lemnaj d'a eb' israel tic, yujto a Jehová tz'ac'an oval qued'oc yuj eb', xchi eb'.

26 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Ac'xib'at a c'ab' d'a yib'añ a' mar yic syil-lajxi sb'a a' d'a yib'añ masanil eb' aj Egipto chi', d'a yib'añ scarruaje eb' yed' d'a yib'añ eb' ed'jinac noc' schej, yic smucchajcan yuj a', xchi Jehová.

27 Ix yac'anxib'at sc'ab' viñaj Moisés chi' d'a yib'añ a' mar chi'. Ayic ix sacb'i, ix yil-lajxi sb'a a' ichataxon yaji. A ix meltzaj eb' viñ aj Egipto chi' yalani, toxo pax ix yil-lajxi sb'a a' d'a yichañ eb', yuj chi' ix mucchajcanem eb' d'a yol a' yuj Jehová. 28 Icha chi' ix aj yil-lanxi sb'a a' ichataxon yaji. Yuj chi' a scarruaje eb' viñ yed' eb' ayq'ue d'a yib'añ chej yed' masanil eb' soldado viñ rey ix b'at tzac'an yuj eb' israel chi', ix mucchajcan eb' d'a yol a'. Mañxo junoc ix cani. 29 Axo pax masanil eb' israel jun, te vach'ñej ix aj yec' eb' d'a yol jun b'e taquiñ d'a yol a' chi'. A d'a stz'eytac jun b'e chi', icha tz'alq'ueen ix aj yochcan vaan a'. 30 Aton d'a jun c'ual chi' ix colji eb' israel yuj Jehová d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto chi'. Jantac eb' soldado aj Egipto ix cham chi', ix ilji eb' yuj eb' israel d'a sti' a' mar chi'. 31 Icha val chi' ix aj yilan eb' israel jantac spoder Jehová ix sch'ox yuj satanel eb' aj Egipto chi', yuj chi' ix xiv eb', ix yac'an val och Jehová chi'

eb' yipoc sc'ool, ix yac'anpaxoch viñaj Moisés eb' d'a sc'ool to schecab' Dios yaj viñ.

15

A sb'it viñaj Moisés

1 Ix lajvi chi', ix sb'itan jun b'it viñaj Moisés chi' yed' masanil eb' israel d'a
yichañ Jehová, ix yalani:
Sco b'itej sb'i Jehová, yujto te satub'tac ix aj yac'an ganar oval. Ix mucchajcan
noc' chej d'a yol a' mar yed' eb' viñ ed'jinac noc'.
2 A jun co b'it tic yic Jehová, yujto a co Columal yaji, yuj chi' squic'chaañ. Ol
cal vach' lolonel d'a co Diosal, sDiosal pax eb' co mam quicham, yuj chi'
smoj val quic'anchaañ.
3 Te jelan yac'an oval, Jehová ton val sb'i.
4 Ix mucchajcanem scarruaje viñ sreyal Egipto yed' eb' soldado d'a yol a'
yuj Jehová. Yed' eb' capitán nivan yelc'ochi, ix b'atcan eb' d'a yich a'
Chacchac Mar.
5 Icha val q'uen q'ueen ix aj sb'atcan eb' d'a yich a', ix mucchajcanem eb'.
6 Mamin Jehová, yelxo val ay a poder. Ix ac' ganar eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ.
7 A yed' a nivan poder ix a mac' telvoc eb' sgana syac' oval ed'oc. Ayic ix cot
oval, icha val stz'ab'at añ ac, icha chi' ix aj slajvicanel eb' uuj.
8 Yed' ipalil ix a pu'anb'at ic', yuj chi' ix spojb'at sb'a a' mar. Icha tz'alq'ueen
ix ajcan a' d'a junjun stitac jun b'e taquiñ chi', icha val to tzatzxoñej ix
ajcan a'.
9 Ix yalan eb' ajc'ol chi' icha tic: Ol oñ tzac'laj d'a spatic eb' masanto ol yal
syamchaj eb' cuuj. Ol quic'anec' tastac ay d'a eb', ol co pucaneq'ui,
ichato ol cac' b'ud'joc co c'ool yuuj. Ol quic'anq'ueta q'uen quespada
d'a yol yatut, ol co satanel eb', xchi eb'.
10 Ayic ix a pu'anb'at ic' d'a yib'añ a' mar, ix mucchajcan eb' viñ yuj a', ix
b'atcan eb' viñ d'a yich a' icha q'uen plomo.
11 Mamin Jehová, malaj junoc dios syal slajb'an sb'a ed'oc. Nivan elc'ochi,
yujto a achxoñej ochi. Mañxa junocxo mach syal sch'oxan milagro yed'
tas satub'tac icha tza c'ulej.
12 Ix a ch'ox a poder, ichato ix turjib'at eb' yuj a' mar.
13 Yuj a nivan vach'c'olal tzoñ a cuchb'an a oñ a choñab' oñ ix a colcanel tic.
Yed' a poder tzoñ ic'anb'at d'a a cajnub' to ictaxon yaji.
14 Ayic ol yab'an jun tic juntzañxo nación, ol ib'xocq'ue eb' yuj xivelal, ol
xivcanq'ue eb' filisteo.
15 A eb' yajalil eb' aj Edom, ol satcanb'at sc'ol eb'. A eb' yajal d'a Moab, ol
lucloncan eb' yuj xivelal. Icha pax chi' eb' cananeo, ol laj sc'ub'ejel sb'a
eb', 16 yujto ol te xivcanq'ue eb', ol sicb'occanel eb'.
Mamin Jehová, icha q'uen q'ueen ol ajcan eb' yuj a poder, masanto ol oñ
ec'b'at a oñ a choñab' oñ colb'ilel uj tic.
17 Mamin Jehová, ol oñ ic'b'at a oñ a choñab' oñ tic ed'oc d'a jun vitz to ic yaji,
jun lugar to a ach ix a sic'caneli b'aj ol ach ajoc, aton jun a cajnub' to a
nanaccani.
18 Ach Jehová, Rey ach d'a masanil tiempo, xchi eb' israel d'a sb'it.

A sb'it ix María

19 Ayic ix cot scarruaje viñ sreyal Egipto yed' juntzañ eb' ed'jinac noc' chej
d'a yol a' mar, ix mucjicanem eb' d'a yol a' yuj spoder Jehová. Axo pax
eb' israel jun, yelxo val vach' ix aj yec' eb' d'a yol jun b'e taquiñ d'a snañal
a'. 20 Yuj chi', a ix María schecab' Dios, yanab' viñaj Aarón, ix yic'q'ue jun

spandereta ix. Masanil eb' ix yetisraelal ix yed'nacq'ue spandereta eb' ix, ix q'ue cheneljoc eb' ix yed' ix. 21 Ix b'itan ix María d'a yichañ eb' ix icha tic:
Co b'itejec sb'i Jehová, yujto te satub'tac ix aj yac'an ganar oval. Ix mucchaj-
can noc' chej d'a yol a' mar yed' eb' viñ ed'jinac noc', xchi ix.

A jun a a' c'a'

22 Ix lajvi chi', ix yic'anel eb' israel viñaj Moisés d'a sti' a' Chacchac Mar chi', ix cot eb' d'a taquiñ luum yic Shur. Oxe' c'ual ix b'ey eb', malaj b'aj ix ilchaj a a' yuj eb'. 23 Ix lajvi chi', ix javi eb' d'a jun scuch Mara. Ay jun a' ta', palta maj yal-laj yuc'an a' eb' yujto yelxo val te c'a' a', yuj chi' Mara ix sb'iejcan jun lugar chi' yuj eb'.

24 Ix och ijan eb' anima chi' schichon sc'ol d'a spatic viñaj Moisés chi', ix laj yalan eb': ¿Tas ol cuc' ticnaic? xchi eb'. 25 Yuj chi', ix sc'anan scolval Jehová viñaj Moisés chi'. Axo Jehová chi' ix ch'oxan jun te te' d'a viñ, ix yac'anem te' viñ d'a yol a', ix b'o a' yuj te'.

Ata' ix yac' jun sley Jehová d'a eb' israel, yic syila' tato sc'anab'ajej eb'. 26 Ix yalan Jehová: Tato tze c'anab'ajej tas sval a in Jehová in tic, tze c'ulan tas syal in checnab'il yed' masanil in c'ayb'ub'al, mañ ol vac'cotlaj ilya d'a eyib'añ icha juntzañ ix vac'cot d'a yib'añ eb' aj Egipto, yujto a in Jehová in tzex vañtej, xchi.

27 Ix lajvi chi', ix javi eb' d'a Elim b'aj ay lajchave' sjaj a a' yed' 70 te' palma. Ata' ix sb'oq'ue scampamento eb' d'a stitac a a' chi'.

16

A Dios ix ac'an maná sva eb'

1 Ix lajvi chi', ix el eb' israel d'a Elim chi', ix javi eb' d'a tz'inan lum yic Sin, d'a scal Elim yed' Sinaí. A d'a jun c'u chi' nañal schab'il ujalxo yelta eb' d'a Egipto. 2 Ayic ayec' eb' ta', masanil eb' ix alub'tañan d'a spatic viñaj Moisés yed' d'a spatic viñaj Aarón. 3 Ix yalan eb' icha tic:

—Comonoc ix el d'a sc'ol Dios to a d'a Egipto oñ chamcani. Ata' tzoñ em c'ojan d'a stz'ey lum chenal chib'ej, tzoñ va'i, masanto tzoñ te b'ud'ji. Palta a exxo tic ix oñ eyic'cot d'a taquiñ luum tic yic tzoñ cham co masanil yuj vejel, xchi eb'.

4 Yuj chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—A d'a satchaañ ol vac'cot tas ol e va'a. Junjun c'u ol b'at e molanq'ue tas ol e va'a, yuj chi' ol vila' tato ol e c'anab'ajej in checnab'il, mato maay. 5 Axo d'a svaquil c'ual, tze molancanq'ue yic chab'oc c'ual, tze b'oancan yic jun c'u chi' yed' yic yuquil c'ual, xchi Jehová.

6 Ix yalan viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi' d'a eb' choñab':

—A d'a jun yemc'ualil tic ol eyojtaquejeli to yel a Jehová ix ex ic'anelta d'a Egipto. 7 Axo d'a q'uiñib'alil ol eyilan stziquiquial, yujto ix yab'i tas ix eyutej e lolon d'a spatic. Palta a oñ tic, ¿toc ay quelc'ochi, yuj chi' tzeyal co pecal? xchi eb' viñ.

8 Ix yalanpax viñaj Moisés chi':

—A d'a yemc'ualil tic ol yac' noc' chib'ej Jehová e chi'a. Axo d'a junjun q'uiñib'alil, ol yac'an e vael ato syala' jantac tze va'a, yujto ix yab'i tas tzeyalub'tañej d'a spatic. Vach'chom d'a co patic tzeyalub'tañej eyalani, palta malaj quelc'och a oñ tic. Val yel a d'a spatic Jehová tzeyalub'tañej, xchi viñ.

9 A d'a jun rato chi' ix yal viñaj Moisés chi' d'a viñaj Aarón:

—Al d'a eb' smasanil to snitzcot sb'a eb' d'a yichañ Jehová, yujto ix yab'i tas ix yalub'tañej eb', xchi viñ.

10 A val yic van slolon viñaj Aarón d'a eb' yetisraelal chi', ix yilanb'at eb'
d'a tz'inan luum, ix sch'oxanq'ue sb'a stziquiquial Jehová d'a scal jun topañ
asun. 11 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':
12 —Ix vab' val tas ix yal eb' israel tic d'a in patic. Yuj chi' al d'a eb' to a ticnaic
d'a q'uic'b'alil, ol vac' noc' schib'ej eb', axo sq'uiñib'i q'uic'an svac' tas sva eb',
masanto sb'ud'ji val sc'ol eb'. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová e
Diosal in, xchi Jehová.
13 A d'a jun yemc'ualil chi', ix javi ñilnaj noc' ub', ix majel b'aj ay scam-
pamento eb' yuj noc'. Axo d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u, ix em yal ac'val d'a
spatictac scampamento eb' chi'. 14 Ayic ix tacji yal ac'val chi', ay juntzañ tas
te cotac ix can d'a sat luum, icha q'uen cheev yilji. 15 Mañ yojtacoc juntzañ
chi' eb'. Ayic ix yilanoch eb', ix yal-lan eb' d'ay junjun: ¿Tastaxlaj juntzañ tic?
xchi eb'. Ix yalan viñaj Moisés:
—Aton e vael syac' Jehová tic. 16 Aton jun checnab'il ix yac' tic: Syal e
molanchaañ d'a junjun c'u, icha jantac tz'och eyuj yuj jayvañ ex d'a yol e pat.
Iq'uecq'ue junjunoc echlab' yic junjun anima, xchi viñ. 17 Ichaton chi' ix yutej
eb' anima chi'. Ay mach nivan ix molanq'uei, ay pax mach quenñej. 18 Ato a
yechlab'il ix ac'chaji, maj yac' sobre d'a eb' nivan ix molanq'uei, añeja' c'ocb'il
ix yab'pax d'a eb' quenñej ix molanq'uei. Junjun mach ix smolq'ue jantac sva
d'a junjun c'u.
19 Ix yalan viñaj Moisés d'a eb':
—Max yal-laj e molancan yic e q'uic'an, xchi viñ.
20 Ay mach maj c'anab'ajanlaj tas ix yal viñ, ix smolancan jab'ocxo yic sva
eb' q'uic'an yalani. A tas ix smolcan eb' chi', ix och a'ayaxoc, ix q'ue sjab' d'a
junxo c'u, yuj chi' ix cot yoval viñaj Moisés chi' d'a eb' maj c'anab'ajan chi'.
21 Junjun q'uiñib'alil smolanq'ue eb' jantac sva d'a jun c'u chi', axo yic sja
yoc c'u tz'ulaxb'ati. 22 Axo d'a svaquil c'ual, junjunto echlab' sobreal syic'q'ue
eb' yic sva junjun eb', syalelc'ochi to chab'chab' echlab' yic junjun eb'. Axo eb'
ayoch yajalil d'a scal eb' anima chi', ix b'at yal eb' d'a viñaj Moisés. 23 Yuj chi'
ix yalan viñ:
—A jun chi' a Jehová ix alani, yujto a q'uic'an sc'ual ic'oj ip. A jun ic'oj ip chi'
sc'ual yic tz'ic'jichaañ Jehová. Tze tz'añcan tas stz'añchaji yic tze va q'uic'an,
tze mayancan tas smaychaji, tze sic'ancan yic e q'uic'an chi', xchi viñ.
24 Ix sc'anab'ajan eb' anima tas ix yal viñaj Moisés chi'. Ix sic'ancanb'at
masanil tas sva eb' d'a junxo c'u. Maj ixtaxb'atoc, maj ochpax a'ayaxoc. 25 Axo
d'a junxo c'u, ix yalan viñaj Moisés chi':
—Vaec e vael can eyuj evi, yujto sc'ual ic'oj ip ticnaic, tze c'anab'ajej
eyic'anchaañ Jehová. A d'a jun c'ual tic, malaj jab'oc tas tze va chi' tz'ilchaj
eyuj d'a spatictac campamento tic. 26 Yujto añej d'a vaque' c'u d'a yol semana
syal e molan tas tze va'a, axo d'a yuquil c'ual, mañxalaj tas sjavi, yujto sc'ual
ic'oj ip, xchi viñ.
27 Palta ay eb' ix b'at sayan yic d'a yuquil c'ual chi', palta malaj jab'oc tas ix
ilchaj yuj eb'. 28 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':
—Yelxo val max e c'anab'ajej, ¿tom ol ex ochñej ijan e tenanec' in checnab'il
yed' in c'ayb'ub'al? 29 Naec val sic'lab'il, a in Jehová in svala' to yovalil tze
c'anab'ajej sc'ual ic'oj ip. Yuj chi' a d'a svaquil c'ual, svac' vael d'a chab' c'ual,
yuj chi' a d'a jun c'ual chi', vach'ñej eyajec' d'a yol b'ajtac ayex, malaj mach
sb'at munlajel, xchi d'a viñ.
30 Ichaton chi' ix aji, ix yic'an yip eb' anima d'a yuquil c'ual chi'.
31 Maná16.31 ix yac' eb' israel scuch juntzañ vael ix smol chi'. Sacsac yilji

16.31 **16:31** A jun lolonel Maná, a d'a hebreo syalelc'ochi "¿tas juntzañ tic?"

icha val sat aẅ culantro. Te chi' svaji, icha ixim c'oxox pan ayoch yalchab' d'ay.
32 Ix lajvi chi', ix yalan viẅaj Moisés:
—Ix yal Jehová d'ayin icha tic: Siq'uecb'at junoc echlab' maná, yic ol yil eb' eyuninal d'a b'aq'uiẅ. Ol yil e vael eb' ix vac' e va d'a lum tz'inan luum tic, ayic ix ex vic'anelta d'a Egipto, xchi Jehová, xchi viẅaj Moisés chi'.
33 Yuj chi', ix yalan viẅ d'a viẅaj Aarón:
—Ic'cot junoc chen, tzac'anem junoc echlab' maná d'a yool icha yalan Jehová. Slajvi chi', tza sic'ancanb'at d'a yichaẅ Jehová chi', yic vach' ol yil eb' quiẅtilal, xchi viẅ.
34 Icha ix yutej Jehová yalan d'a viẅaj Moisés chi', icha chi' ix yutej viẅaj Aarón, ix sic'ancanb'at viẅ d'a stz'ey q'uen q'ueen b'aj tz'ib'ab'ilcan strato Jehová.
35 D'a 40 ab'il ix sva maná eb' israel, masanto ix c'och eb' d'a lum cajnub'al d'a smojonal Canaán.
36 A jun echlab' chi', Gomer sb'i, ay am naẅaloc yoxil litro a a' tz'em d'a yool.

17

A a' ix elta d'a sat q'uen tenam
(Nm 20.1-13)

1 Masanil eb' israel ix el d'a lum tz'inan luum yic Sin, c'ojanc'olal ix aj sb'ey eb', ato syal tas tz'aj sch'oxan Jehová. Ix lajvi chi', ix javi eb' d'a Refidim, palta malaj a a' ta'.
2 Yuj chi' ix cotxi yoval eb' d'a viẅaj Moisés chi':
—A ticnaic, ac' a a' cuq'uej, xchi eb'.
—¿Tas yuj scot eyoval d'ayin? ¿Tas yuj tzeyac' proval Jehová? xchi viẅ.
3 Palta axo eb' choẅab' yelc'olal scham eb' yuj taquiẅtial, yuj chi' ix q'ue yav eb' d'a viẅaj Moisés chi', ix yalan eb':
—¿Tas yuj ix oẅ iq'uelta d'a Egipto? ¿Tom yuj co cham yuj taquiẅtial yed' eb' cuninal yed' pax noc' co molb'etzal noc'? xchi eb'.
4 Yuj chi' ix tevi viẅaj Moisés chi' d'a Jehová icha tic:
—Mamin, ¿tas val svutej eb' anima tic? Ijan val tzin sjulq'uenej eb', xchi viẅ.
5 Ix tac'vi Jehová d'a viẅ:
—A ticnaic, b'ab'lajaẅ d'a yichaẅ eb' anima chi', tzic'anb'at jayvaẅoc eb' yichamtac vinaquil choẅab' chi' ed'oc. Tzic'anpaxb'at te' a c'ococh, te' ac'lab'ejnac a mac'an sat a' Nilo. 6 A in ol in b'ab'laj d'a ichaẅ d'a q'uen tenam d'a Horeb, axo ol ach c'och ta', tza mac'an sat q'ueen yed' te' a c'ococh chi', ol elul a' d'a sat q'ueen, ol yuc'an a' eb' anima chi', xchi d'a viẅ.
Icha chi' ix yutej viẅaj Moisés chi' d'a yichaẅ eb' yichamtac vinaquil choẅab' Israel. 7 Meriba ix yac' viẅ sb'iej jun lugar chi', yujto chuc ix yal eb' d'a spatic viẅ. Masah pax ix yac' viẅ sb'iej, yujto ix yac' proval Jehová eb', ix yalan eb': Mato val ayec' Jehová d'a co cal, mato maay, xchi eb'.

Ix och oval yed' eb' amalecita

8 Ayic ayec' eb' israel d'a Refidim chi', ata' ix c'och eb' amalecita yac' oval yed' eb'. 9 Yuj chi' ix yal viẅaj Moisés d'a viẅaj Josué:
—Siq'uel jantacoc eb' co soldado yic sb'at eb' yac' oval yed' eb' amalecita. A q'uic'an tzin b'at d'a chon tzalan, ved'nac te' c'ococh, te' syac'lab'ej Dios, xchi viẅ.
10 Ix sc'anab'ajan viẅaj Josué chi', ix b'at yac'an oval viẅ yed' eb' amalecita chi'. Axo viẅaj Moisés chi' yed' viẅaj Aarón yed' pax viẅaj Hur, ix b'at eb' viẅ d'a chon tzalan chi'. 11 A syic'anq'ue sc'ab' viẅaj Moisés d'a chaaẅ, scan eb'

amalecita d'a yalañ yuj eb' israel. Axo syic'anxiem sc'ab' viñ, ijan scan eb' viñ israel d'a yalañ. 12 Palta ste c'unb'i sc'ab' viñ sb'at jecan, yuj chi' ix say jun q'uen q'ueen viñaj Aarón yed' viñaj Hur chi'. A d'a yib'añ q'ueen ix em c'ojan viñaj Moisés chi', axo eb' viñ ix yamanq'ue sc'ab' viñ chi', junjun eb' viñ d'a stz'eytac viñ masanto ix b'at c'u. 13 Icha chi' ix aj yac'an lajvoc eb' amalecita viñaj Josué chi'.

14 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Tz'ib'chajocab'can jun ab'ix tic yic ol nachajcotoc. Tzalanpax d'a viñaj Josué chi' to a in ol in satel masanil eb' amalecita d'a junelñej, mañxa b'aj ol nachajcot eb', xchi d'a viñ.

15 Ix lajvi chi', ix sb'oanq'ue jun altar viñaj Moisés chi', ix yac'an viñ sb'iej icha tic: A Jehová b'ab'el cuuj d'a oval. 16 Ix yalan viñ icha tic:

Yujto ix yic'chaañ sc'ab' eb' yiñtilal viñaj Amalec yac'an oval yed' Jehová, yuj chi' ol yac'ñej oval Jehová yed' eb' aj Amalec d'a masanil tiempo, xchi viñ.

18

Ix ulec' viñaj Jetro yil viñaj Moisés

1 A viñaj Jetro, sñi' viñaj Moisés, sacerdote yaj d'a Madián. Ix yab' viñ jantac tas ix sc'ulej Dios yed' viñaj Moisés yed' pax choñab' Israel, ayic ix ic'jielta eb' yuuj d'a Egipto. 2 A viñaj Moisés chi', yac'nac meltzaj ix yetb'eyum viñ, aton ix Séfora yed' chavañ yuninal viñ d'a viñaj Jetro chi'. Ix chaji eb' yuj viñaj Jetro chi'. 3 (A viñ sb'ab'el unin viñaj Moisés chi', Gersón sb'i viñ, yujto ix yal viñ: Toñej tzin b'eyec' d'a scal eb' ch'oc choñab'il, xchi viñ. 4 Axo viñ schab'il scuch Eliezer, yujto ix yal viñ: Ayñejoch sDiosal in mam ved'oc, a ix in colanel d'a q'uen yespada viñ sreyal Egipto, xchi viñ.)

5 Axo ix yab'an viñaj Jetro to a d'a tz'inan luum ay scampamento viñaj Moisés chi', d'a yich vitz b'aj sch'ox sb'a Dios. Ata' ix b'at viñaj Jetro chi' yil viñ yed'nac ix Séfora yetb'eyum viñaj Moisés chi' viñ. Yed'nacpax eb' yuninal viñaj Moisés chi' viñ. 6 Ix yalanb'at viñ d'a viñaj Moisés chi':

—A in Jetro a ñi' in tic, van in c'och ach vila', ajun ix etb'eyum ved'oc yed' pax eb' viñ eyuninal schavañil, xchib'at viñ.

7 D'a elañchamel ix elta viñaj Moisés scha viñ sñi' chi', ix em ñojan viñ d'a yichañ viñ, ix stz'ub'anelta sti' viñ. Ix lajvi yac'lan stzatzil sc'ol eb', ix och eb' d'a yol smantiado viñaj Moisés chi'. 8 Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a viñ sñi' chi' tas ix utaj viñ sreyal Egipto yed' masanil eb' aj Egipto yuj Jehová ayic ix scolanel eb' choñab' israel. Ix yalanpax viñ yuj jantac yaelal ix yil yed' eb' anima chi' d'a yoltac b'e yed' tas ix aj scolji eb' yuj Jehová. 9 Ix te tzalaj sc'ol viñaj Jetro chi', a ix yab'an scolval Dios viñ d'a choñab' Israel, ayic ix scolanelta eb' d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto. 10 Ix yalan viñ:

—Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová, aton ix ex colanel d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto yed' d'a yol sc'ab' viñ rey, ix ex yic'anelta d'a yalañ smandar eb'. 11 A ticnaic sic'lab'il val snachajel vuuj to a Jehová yelxo val ec'al d'a yib'añ juntzañxo dios, yujto ix ex coljiel yuj d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto, vach'chom ix ste iq'uejchaañ sb'a eb' d'a yichañ, xchi viñaj Jetro chi'.

12 Ix lajvi chi', ix sñusan jun noc' silab' viñaj Jetro chi' d'a Dios, ix yac'anpax juntzañxo silab' viñ d'ay. Ix ja viñaj Aarón yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' b'aj ayec' viñ sñi' viñaj Moisés chi', ix va eb' d'a yichañ Jehová.

Ix sic'jiel juntzañ eb' juez yuj viñaj Moisés
(Dt 1.9-18)

13 Axo d'a junxo c'ual, ix em c'ojan viñaj Moisés, ix och ijan viñ sch'olb'itan
tastac yaj yoval eb' choñab'. Pilan c'u ayec' eb' anima chi' d'a yichañ viñ.
14 Ayic ix yilan viñaj Jetro yuj tas syutej viñaj Moisés sb'oan yaj yoval eb'
anima chi', ix yalan viñ d'a viñ:
—¿Tas yuj icha chi' tzutej eb' anima tic? ¿Tas yuj a achñej tza b'o yaj yoval
eb' smasanil? Ay eb' toñej tz'ec' tiempo d'ay, pilan c'u stañvej eb', xchi viñaj
Jetro chi'.
15 Ix tac'vi viñaj Moisés chi':
—Sjavi eb' anima tic d'ayin yic tzin c'anb'an d'a Dios yuj eb'. 16 Ayic syac'an
oval eb' sjavipax eb' d'ayin, tzin ch'olb'itan mach tz'ec' d'a yib'añ yed' mach
yel syala', slajvi chi' svalan schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al Dios d'a eb', xchi viñ.
17 Ix yalan viñ sñi' viñ chi':
—Mañ vach'oc icha tzutej chi'. 18 Tzach te c'unb'i, ste c'unb'ipax eb' anima
tic. Yelxo tz'ec' yib'añ a munlaji, añejtona' mañ ol ach tzac'vanpaxlaj a
ch'ocoj. 19 Ab' tas ol val d'ayach, a Dios ol colvaj ed'oc. A ach tzach och d'a
yichañ Dios yuj eb' anima, tzalan d'ay yuj tastac sc'ulej eb'. 20 Vach' to tza
c'ayb'ej eb' d'a sley Jehová, tzalani tas ol aj sb'eyb'at eb' yed' tas ol sc'ulej eb'.
21 A jun tas vach' tza c'ulej ticnaic to tza siq'uel jayvañoc eb' viñ ay xivc'olal
d'a Dios, eb' viñ jelan spensar, eb' viñ tojol spensar, eb' viñ mañ comonoc
sc'ananel tumin d'a anima. Tzac'anoch yopisio eb' viñ d'a yib'añ junjunoc
macañ anima. Ay eb' viñ tzac'och yajaliloc d'a junoc mil anima, ay pax eb' viñ
tzac'och yajaliloc d'a junoc cien, ay pax eb' viñ añej d'a junoc 50 b'aj tzac'ochi,
ay pax eb' viñ añej d'a lajuñvañoc b'aj tzac'ochi. 22 A eb' viñ tic ol b'oan yaj
yoval eb' anima. Tato quenñej yaj yoval anima chi', sb'o'ocab' yaj eb' viñ. Tato
nivan yaj jun, yic'ocab'cot eb' d'a ichañ. Tato icha chi' ol utej, ol colvaj jab'oc
eb' yic'anel jun munlajel tic d'a ib'añ. 23 Tato tza c'anab'ajej a c'ulan jun tic,
tato schapax sc'ol Dios to icha chi' ol ajoc, icha chi' ol aj stechaj uuj. Añejtona'
eb' anima tic ol meltzaj eb' d'a tzalajc'olal d'a yed'tal junjun, xchi viñaj Jetro
chi'.
24 Ix sc'anab'ajan viñaj Moisés tas ix yal viñ sñi' chi'. 25 Yuj chi' ix sic'anel
eb' te ay spensar viñ, eb' jelan d'a scal eb' yetchoñab', ix yac'anoch yopisio eb'
viñ d'a yib'añ junjun mil anima, d'a yib'añ cien, d'a yib'añ 50 yed' d'a yib'añ
lajuñvaañ. 26 A eb' viñ chi' ayñejoch d'a yib'añ sch'olb'itan yaj eb' anima. A
oval te nivan yaji, tz'ic'chajb'at d'a yichañ viñaj Moisés chi'. Axo pax oval
quenñej yaj jun, a eb' viñ sb'oan yaji. 27 Ix stac'lancan sb'a viñaj Jetro yed'
viñaj Moisés chi', ix pax viñ d'a schoñab'.

19

Ix c'och eb' israel d'a Sinaí

1 A val stz'acvi yoxil ujal yel eb' israel d'a Egipto, ix ja eb' d'a taquiñ luum
b'aj ay lum Sinaí, 2 spetoj eb' d'a Refidim. A ix ja eb' ta' ix sb'oan scampamento
eb' d'a yich vitz Sinaí. 3 Ix avtajq'ue viñaj Moisés yuj Jehová Dios d'a jolom vitz
chi' yic slolon yed' viñ. Ix yalan icha tic:
—Al juntzañ lolonel tic d'a eb' yiñtilal viñaj Jacob, aton eb' etisraelal:
4 Scham val eyilan tas ix vutej eb' anima d'a Egipto yed' tas ix vutej ex
vic'anelta, ayic ex vic'ancot b'aj ayex ec' tic. Ichato yib'añ sc'axil noc' nivac
ch'acb'a ayexq'uei ayic ix ex ja d'a tic. 5 Tato te c'anab'ajum tzeyutej e b'a
d'ayin, tze c'anab'ajan in trato, in choñab' ex toni, sic'b'il ex el vuj d'a scal
juntzañxo choñab'. Vic jun yolyib'añq'uinal tic smasanil, 6 palta a exxo tic,
jun choñab'il sacerdote tzex ajcani yic tzin eyac'an servil, jun choñab' anima
to vicñej yaji, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

7 Ix lajvi chi', ix emixta viñaj Moisés d'a jolom vitz Sinaí chi', ix yavtancot
eb' yichamtac vinaquil choñab' viñ. Ix och ijan viñ yalan tas ix yal Jehová
chi'. 8 Masanil eb' israel ix tac'vi icha tic:
—Masanil tas schec Jehová co c'ulej, ol co c'ulejñej, xchi eb'. Ix lajvi chi', ix
b'at yalanxi viñaj Moisés d'a Jehová tas ix yal eb' choñab' chi'. 9 Ix yalanxi
Jehová chi' d'a viñ:
—A ticnaic, ol in ch'ox in b'a d'ayach d'a scal jun nivan q'uic'al asun, ol
in lolon ed'oc, yic vach' ol yab' eb' anima, ol ach yac'anoch eb' d'a sc'ool d'a
masanil tiempo, xchi. Ix yalanxi viñaj Moisés chi' d'a Jehová tas ix yutej yalan
eb' choñab' chi'. 10 Ix yalanxi Jehová:
—Ixic, tzal d'a eb' anima to sacb'itej sb'a eb' ticnaic yed' q'uic'an, sjuc'anel
spichul eb' yujto ol och eb' ejmelal d'a vichañ. 11 Axo chab'ej tzin emuli, tzin
ch'oxan in b'a d'a masanil choñab' d'a jolom vitz Sinaí. 12 Tzaq'uem yechel d'a
yichtac vitz tic, tzalan d'a eb' to nivanocab' yelc'och jun vitz tic d'a yol sat eb'.
Max yal-laj sq'ueta eb' d'ay, max yal ste javi eb' d'a stz'ey, tato ay junoc mach
sjavi d'a stz'ey, yovalil schami. 13 Malaj mach syal smac'ancham jun anima
chi' yed' sc'ab'. Sjulq'uenaj chami, ma sjuljicham yed' jul-lab'. Taxoñej anima
ma junoc noc' noc', tojolñej schami. Ato ol puchaj sch'aac noc' calnel, ichato
chi' syal snitzancot sb'a eb' anima d'a slac'anil lum vitz tic, xchi Jehová.
14 Ix lajvi chi', ix paxta viñaj Moisés d'a jolom vitz chi', ix ul yalan viñ d'a
eb' israel chi' to sacb'itej sb'a eb', sjuc'anpaxel spichul eb'. 15 Ix yalan viñaj
Moisés chi' d'a eb':
—A ticnaic sacb'itejec e b'a, yujto tzex och ejmelal d'a Jehová chab'ej.
Mañxo ex vay yed' eb' ix eyetb'eyum d'a chab' c'ual tic, xchi viñ d'a eb'.
16 Axo ix sacb'i d'a schab'jial, ix ec' copnaj leb'lon, ix mac'vaj c'u, ay jun
nivan asun q'uic' d'a jolom vitz chi'. Ix lajvi chi, ix yab'an eb' anima te chaañ
ix oc' jun q'uen trompeta d'a jolom vitz chi'. Masanil eb' anima ayec' d'a
yol campamento chi', ix xivq'ue eb'. 17 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at masanil eb'
anima viñaj Moisés chi' d'a spatiquel campamento chi', ix b'at schaan Dios
eb', ix can oyan eb' d'a slac'anil yich lum vitz chi'. 18 Ix te q'ue stab'il lum
vitzal Sinaí chi', ix emul Jehová d'a scal jun nivan c'ac'. Icha val sq'ue stab'il
junoc horno, icha val chi' sq'ue stab'il, ix te ib'xiq'ue jun vitz chi'. 19 Axo q'uen
trompeta chi', juntac el spuji q'ueen, ste q'uechaañ sjaj q'ueen. Aton ta' ix
lolon viñaj Moisés yed' Jehová. Te chaañ syutej tac'voc sb'a Jehová chi' d'a
viñ.
20 A val d'a schaañil sjolom lum vitz chi', ata' ix emul Jehová, ix yalan d'a
viñaj Moisés chi' to sq'ue viñ b'aj ayec' chi', yuj chi' ix q'ue viñ. 21 Ix yalan
Jehová d'a viñ:
—A ticnaic emañ d'a yich vitz chi', b'at alan d'a eb' anima to max ec'ta eb' in
yil b'aj aycanem jun yechel, axo talaj tz'aji, tzijtum eb' schami. 22 Añeja' eb'
sacerdote tz'ochtaxon d'a in lac'anil, yovalil sacb'itej sb'a eb'. Tato maay, axo
talaj tz'aji, svach' satel eb', xchi d'a viñ.
23 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'ay:
—A eb' choñab' chi', max yal-laj sq'ueta eb' d'a lum vitz tic, yujto a ach ix ala'
to tz'em yechel b'aj syal sjavi eb' yuj sch'oxani to nivan yelc'ochi, xchi viñ.
24 Ix yalanxi Jehová d'a viñ icha tic:
—Emañxi, axo tzach q'ueuli ed'nacocab' viñaj Aarón. Axo eb' sacerdote
yed' masanil eb' choñab', max c'axpajec'talaj eb' b'aj aycanem yechel chi' uuj,
yic max javi eb' b'aj ayinec' tic, tato maay, xim miltachamlaj eb', xchi Jehová.
25 Ix emta viñaj Moisés chi', ix ul yalan viñ d'a eb' choñab' tas ix yal Jehová
chi'.

20

A lajuŭe' schecnab'il Jehová Dios (Dt 5.1-21)

1 Ix lolon Dios d'a eb' israel, ix yalan d'a eb' icha tic:
2 A in ton Jehová e Diosal in, ix ex viq'uelta d'a yol yic Egipto b'aj ayex och checab'oc, b'aj maň eyicoc e b'a.
3 Malajocab' junocxo dios b'aj tzex och ejmelal, palta aňejocab' d'ayin.
4 Maň e b'o yechel junoc tas e diosaloc, junoc tas ay d'a satchaaň, tas ay d'a sat luum tic, ma tastac ay d'a yoltac a a'. 5 Maň ex em ňojan d'ay, maň eyac'paxem e b'a d'ay, yujto a in Jehová e Diosal in, ste cot voval d'ayex tato tzex och ejmelal d'a junocxo tasi. Ol vac'och syaelal eb' mamab'il malaj velc'och d'ay. Ol vac'anpax yaelal d'a yib'aň yuninal eb', yixchiquin eb' yed' yiňtilal eb'. 6 Axo eb' tzin xajanani, eb' sc'anab'ajan in checnab'il, ol in xajanej eb' yed' eb' yiňtilal eb' yic ol b'eyňejb'atoc.
7 Maň comonoc tze loc in b'i a in Jehová e Diosal in tic, ma tzeyac' b'inaj in b'i d'a junoc tas d'a ichňej ta', yujto ol vac' yaelal d'a mach icha chi' sc'ulej.
8 Nivanocab' yelc'och sc'ual ic'oj ip d'ayex yuj in eyic'anchaaň. 9 Vaque' c'ual tzex munlaj d'a e munlajel, 10 axo d'a yuquil c'ual, sc'ual ic'oj ip. A jun c'u chi' vic yaji. Maň ex munlaj d'a jun c'u chi' yed' eb' eyuninal, eb' eyisil, ma eb' viň e checab', ma eb' ix e checab', ma noc' e molb'etzal noc', noc' smunlaji, ma eb' ch'oc choňab'il ayec' d'a e cal, mocab' munlaj eb'. 11 Yujto a in Jehová in tic, d'a vaque' c'ual ix in b'o satchaaň yed' sat luum yed' a' mar yed' masanil tastac ay d'ay. Axo d'a yuquil c'ual, ix och vaan in munlaji, yuj chi' a jun yuquil c'ual chi' vic yaji, yuj yochpax e vach'iloc.
12 Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat, yic vach' snajatb'i e q'uinal d'a sat lum luum ol vac' d'ayex.
13 Maň e milcham eb' eyetanimail.
14 Maň ex em ajmulal d'a yol sc'ab' eyetb'eyum junjun ex.
15 Maň ex elc'anoc.
16 Maň e naq'ue lolonel d'a spatic eb' eyetanimail.
17 Maň e nib'ejoch spat eb' eyetanimail. Maň e nib'ejpaxoch ix yetb'eyum eb', viň schecab' eb', ma ix schecab' eb', noc' svacax eb', noc' sb'uru eb', ma junocxo tas ay d'a eb' eyetanimail chi', maň e nib'ejochi, xchi Jehová.

Ix xiv eb' israel a ix yab'an eb' slolon Dios (Dt 5.22-33)

18 Masanil eb' israel ix yab' val eb' smac'vaj c'u. Ix yilan eb' yec' copoljoc c'ac', ix yab'anpax eb' te chaaň ix puji jun q'uen trompeta. Ix yilan val eb' sq'ue stab'il lum vitzal Sinaí, ix ib'xiq'ue eb' yuj xivelal, ix snitzanel sb'a eb'.
19 Yuj chi' ix yal eb' d'a viňaj Moisés:
—A ach tzach lolon d'ayoň. Ol co c'anab'ajan tas ol yal Jehová Dios chi' d'ayach. Mocxob' lolon d'ayoň, tato maay, ol oň chamoc, xchi eb' anima chi'.
20 Ix tac'vi viňaj Moisés chi':
—Maň ex xivoc, toňej tzulec' Dios chi' yic tzex yac'an proval, yic vach' ayňej e xivc'olal d'ay, yic maň ol ochňej e mul, xchi viň.
21 Yuj chi' a eb' choňab' chi', najat ayel eb', axo viňaj Moisés chi' ix snitzb'at sb'a viň d'a slac'anil jun asun q'uic' b'aj ayec' Dios chi'.

A sleyal altar

22 Ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés chi':
Al juntzaň lolonel tic smasanil d'a eb' etisraelal: A ex tic ix eyila' chajtil ix vutej in lolonemta d'ayex d'a satchaaň. 23 Maň e b'o q'uen oro ma q'uen plata

e diosaloc yic b'aj tzex och ejmelal, icha tz'aj eyac'anem e b'a d'ayin. 24 B'oec junoc altar d'ayin, nab'a luum tzeyac'och d'ay, yic b'aj tze ñustz'a noc' calnel, ma noc' vacax tzeyac' silab'il d'ayin, ma b'aj tze ñustz'a ofrenda yic e junc'olal ved'oc. Yalñej b'aj ol in ch'ox d'ayex yic tzex och ejmelal d'ayin, ata' ol vac' in vach'c'olal d'a eyib'añ. 25 Tato a q'uen q'ueen tzeyac'och d'a junoc altar chi', mañ e tzeylaj q'ueen, tato tzeyac'och q'uen tzeyb'il chi', mañ vach'oc d'a yol in sat. 26 A jun altar tze b'o chi', mañ eyac'och sc'oochal b'aj tzex q'uei, yic vach' max ilji e nivanil, xa chi d'a eb', xchi d'a viñ.

21

Ley d'a yib'añ eb' checab'
(Dt 15.12-18)

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi': A juntzañ ley tic ol al d'a eb' etchoñab' yic sc'anab'ajej eb':

2 Tato ay junoc viñ eyetchoñab' tze mana' yic tz'och e checab'oc, añej vaque' ab'il smunlaj viñ eyed'oc, axo d'a yuquil ab'il tzeyac'anel viñ d'a libre, yicxo sb'a viñ. Malaj tumin syac' viñ yic tzeyac'anel viñ d'a libre chi'. 3 Tato sch'ocojilñej viñ c'ochnac d'ayex, añeja' sch'ocojil viñ sb'ati. Tato ay ix yetb'eyum viñ yed'nac jun, añeja' syic'b'at ix viñ yed'oc. 4 Tato a ex ix e man viñ chi', a ex ix eyac'och yetb'eyum viñ, scan ix ix chi' yed' eb' unin eyed'oc, sch'ocoj viñ sb'ati. 5 Tato syal viñ checab' chi' jun: Malaj in gana tzin el d'a libre yujto xajan viñ in patrón yed' ix vetb'eyum yed' pax eb' vuninal vuuj, tato xchi viñ, 6 tzeyic'b'at viñ d'a yichañ eb' yajal. Tz'och liñan viñ d'a smarcoal spuertail sdespacho eb' viñ yajal chi', tzeyolan schiquin viñ d'a q'uen ol-lab', tz'ochcan yechel viñ to scan viñ eyed'oc d'a junelñej.

7 Tato ay junoc mach schoñel yisil d'a checab'oc, max yal-laj yac'jiel eb' ix d'a libre ichoc eb' viñ vinac. 8 Tato a viñ spatrón ix chi' maj chaanlaj sc'ol yoch ix yetb'eyumoc icha yaj strato eb' yujto malaj sgana viñ d'a ix, syal smanjixiel ix yuj junoc sc'ab'yoc. Vach'chom malaj sgana viñ patrón chi' syic'laj sb'a yed' ix, palta max yal-laj schoñan ix viñ d'a junoc ch'oc choñab'il. 9 Tato a viñ patrón chi' smanan ix yic tz'och ix yetb'eyumoc junoc yuninal, ichaocab' yisil syutej ix. 10 Palta tato a viñ spatrón ix chi' tz'ic'an ix yetb'eyumoc, syic'an junocxo ix viñ, mocab' emnaquil tz'aj ix b'ab'el chi', palta yovalil syac' svael ix viñ yed' spichul ix, svaypax viñ yed' ix. 11 Tato max sc'anab'ajej viñ yac'an oxe' tastac tic, tz'actajel ix, mañxa pax tas stup ix yic tz'actajeli.

Ley d'a yib'añ mach scomon ac'an chucal

12 A mach smilancham junoc anima, yovalil smiljipaxchamoc. 13 Palta tato mañ sc'anoc sc'ol ix milvaji, tato stiempoalxo scham jun anima chi', a in Jehová in ol val d'ayex b'aj ol b'at sc'ub'ejel sb'a jun mach ix milancham anima chi'. 14 Palta a mach scham val snaani smilancham yetanimail, vach'chom b'aj ay valtar sb'at scol sb'a, tz'ic'chajelta, smiljichamoc.

15 A mach smac'an smam ma snun, yovalil schami.

16 Tato ay mach tz'elc'anb'at junoc anima, tato toxo ix schoñb'ati, ma aytoec' yed'oc, ayic syamchaj jun elc'um anima chi', yovalil schami. 17 A mach sb'ajan smam snun, mac'jocab' chamoc.

18 Tato ay chavañoc syac' oval, tato ay junoc viñ slajvi yuj junxo viñ chi', taxoñej q'ueen syac'lab'ej viñ, ma yed' sc'ab', añejto max chami, palta te nivan ix aj yab'an syail, 19 axo d'a jayeoc c'ual tzaxo yal yec'xi yed' sc'ococh. A viñ smac'vaj chi', yovalil stup viñ b'aj tz'añtaj viñ slajvi chi' yed' pax sc'u viñ, palta max ac'jiochlaj chamel d'a yib'añ viñ.

20 Tato ay junoc viñ patrón smac'an schecab' yed' te te', taxoñej vinac ma ix,
axo tz'aji schami, yovalil tz'och chamel d'a yib'añ viñ. 21 Palta tato tzato ec'
jun checab' chi' chab' oxeocxo c'ual, ichato chi' schami, maxtzac ac'jiochlaj
chamel d'a yib'añ viñ patrón chi', yujto yic yaj jun schecab' chi'.
22 Tato ay chavañoc vinac van yac'an oval, syamchajc'och junoc ix ix to
yab'ixxo d'a scal oval chi' yuj eb', tz'el unin chi' d'a spatic ix, palta malaj jab'oc
tz'ic'an ix, a viñ tz'och smul chi' stupan jantac sc'an viñ yetb'eyum ix, añejton
pax a', ato syala' tas tz'aj sch'olb'itaj yuj eb' viñ juez. 23 Palta tato ay tas tz'ic'an
ix jun, ato syala' tas tz'ic'an ix chi', icha pax chi' tz'utajpax viñ tz'och smul
chi'. Tato scham ix, schampax viñ. 24 Tato tz'ixtax yol sat ix, ma q'uen ye ix,
ma sc'ab' ix, ma yoc ix, 25 ta stz'a ix, ma slajvi ix, ma toñej syaxla' snivanil ix,
añeja' icha val tz'utaj ix chi', icha val chi' tz'utajpax viñ vinac chi'.
26 Tato ay junoc mach smac'anpoj yol sat junoc viñ schecab', ma junoc ix
schecab', tz'actajel viñ checab' ma ix checab' sq'uexuloc jun yol sat ix poj
chi'. 27 Tato ay junoc mach smac'anel q'uen ye junoc schecab', tz'actajel jun
checab' chi' sq'uexuloc q'uen ye chi'.

Ley d'a yib'añ junoc chamel‘R’mañ naanoc tz'ochi

28 Tato ay junoc noc' toro stecancham junoc anima, yovalil sjuljicham noc',
max chijilaj schib'ejal noc', palta malaj tas tz'och d'a yib'añ viñ yajal noc'
chi'. 29 Palta tato yojtac viñ yajal noc' chi' to ovtaxon noc' d'a anima, max
yetzb'anpax noc' viñ, tato stecjicham junoc anima yuj noc', yovalil sjuljicham
noc', schampax viñ yajal noc' chi'. 30 Tato schaji tupchaj jun chamel chi', stup
viñ yajal noc' chi', ato syala' jantac sc'an eb' aj chamnac chi', tato icha chi'
maxtzac chamlaj viñ. 31 Aton val juntzañ ley tic tz'och yopisio tato ay junoc
uninab'il ma isilab'il stecjicham yuj noc' vacax. 32 Tato a junoc viñ checab',
ma junoc ix checab' stecjicham yuj noc', yovalil tz'ac'chaj 30 siclo q'uen plata
d'a viñ spatrón jun checab' chi', sjuljipaxcham noc' vacax chi'.
33 Q'uinaloc ay junoc mach max smacchej sti' a' yuc'lab' a', ma sjoy junoc
olan, max smacchejpax sti', sb'at junoc noc' vacax, ma junoc noc' b'uru d'a
yool, 34 yovalil stup viñ ay yic jun olan chi' d'a viñ aj noc' chi', scan noc' ix
cham chi' d'a viñ ay yic olan chi'.
35 Tato ay junoc noc' storo junoc mach stecancham noc' storo junocxo,
yovalil schoñjiel noc' ix tecvaj chi', spucanec' q'uen stojol noc' chi' eb' d'a
spatic. Añeja' spucpaxec' noc' ix tecjicham chi' eb'. 36 Tato yojtacxo viñ ay
yic noc' ix tecvaj chi' to toxonton ov noc', max stañvanpax noc' viñ, yovalil
syac' junocxo noc' viñ sq'uexuloc noc' ix cham chi', scan noc' chamnac chi'
d'a viñ.

22

Ley d'a yib'añ tastac sq'uexchajxi

1 Tato ay junoc mach tz'elc'an junoc noc' vacax, ma junoc noc' calnel,
yic smilcham noc', ma yic schoñb'at noc', tato syamchaj viñ d'a yelc'al chi',
ovañxo sq'uexul noc' vacax chi' syac' viñ. Tato calnel noc' jun, chañvañxo
pax sq'uexul noc' syac' viñ.
2-4 A junoc mach tz'elc'ani, yovalil stup tas syelq'uej chi'. Tato malaj stumin
jun elc'um chi', yovalil schoñchajeli, axo d'a stojol b'aj schoñchaj chi', ata'
stup tas syelq'uej chi'. Tato tz'ilchaj noc' noc' elc'ab'il chi', yovalil stupchaj
noc', chavañxo tz'aj stupchaj noc', taxoñej junoc noc' vacax, ma junoc noc'
b'uru, ma junoc noc' calnel. Tato tz'ilchaj junoc elc'um d'ac'valil, van yoch
d'a junoc pat yic syelc'an junoc tas, tato smac'jicham yuj viñ aj pat chi', malaj

tz'aji. Max ochlaj d'a spatic viñ smilvaj chi'. Tato d'a c'ualil tzuji jun, tz'och d'a spatic viñ smilvaj chi'.

5 Tato ay junoc mach stañvan va noc' smolb'etzal noc' d'a sluum, palta axo d'a scal yavb'en te' junocxo mach sc'och noc' vael chi', yovalil syac' sq'uexul mach ay yic noc' chi'. A val sat yavb'en te vach' syac' sq'uexuloc.

6 Tato ay junoc mach van sñusan spatan, tz'el c'ac' yuuj, stz'ab'at strigo junoc mach, vach'chom molb'ab'ilxo ixim, mato manto jochchajlaj ixim, a mach tz'actanel c'ac' chi', yovalil stup smasanil tas tz'ab'at chi'.

7 Tato ay junoc mach syac'b'at stumin, ma junocxo tas ay stojol sic'b'at junocxo, axo tz'aji tz'elc'ajelta d'a yol spat viñ sic'jinac chi', tato tz'ilchaj viñ elc'um chi', cha macañxo tz'aj yac'an sq'uexul viñ. 8 Tato max yamchaj viñ elc'um chi' jun, tz'ic'chajb'at viñ aj pat chi' d'a yichañ viñ juez yic tz'ilji tato mañoc viñ ix yaman q'uen tumin chi', ma juntzañ tastac tz'ac'ji sic'canb'at viñ chi'.

9 Tato ay junoc anima smacq'ue junoc tas yicoc: Noc' vacax, noc' calnel, noc' b'uru, ma junoc pichul, ma junocxo tas toñej satb'ati, syalan junocxo to yico', tz'ic'chajb'at eb' chavañ chi' d'a yichañ eb' juez. A jun mach tz'esan chi', yovalil chab' tz'aj yac'an sq'uexul d'a mach ay yic chi'.

10 Tato ay junoc mach toñej syac'can ab'enal junoc noc' b'uru, ma junoc noc' vacax, ma junoc noc' calnel, ma yalñej tas molb'etzal noc' d'a junocxo mach, axo tz'aji, a noc' noc' chi' scham noc', ma slajvi noc', ma tz'elc'ajb'at noc'. Tato malaj mach tz'ilani, 11 syac' sti' viñ anima chi' d'a yichañ Jehová yed' d'a yichañ viñ ay yic noc' noc' chi' to mañoc viñ ix yaman noc'. Axo viñ ay yic noc' chi' schaan yab' tas ix yal viñ chi', yuj chi' max stuplaj noc' viñ. 12 Palta tato q'uelanoch viñ tz'elc'ajb'at noc', yovalil stup viñ d'a viñ yajal noc' chi'. 13 Tato schijib'at noc' yuj noc' choj, ma yuj noc' oques, yovalil syic'cot jab'ocxo noc' viñ, yic vach' syil viñ yajal noc' chi'. Tato icha chi', max stuplaj noc' viñ.

14 Tato ay junoc mach sc'anan junoc noc' noc' smajnej: Noc' chej, noc' vacax, talaj scham noc', ma slajvi noc', palta max yil-laj viñ yajal noc' chi', yovalil stup noc' mach ix majnan chi'. 15 Palta tato q'uelanoch viñ yajal noc' chi' scham noc', max stuplaj noc' viñ smajnan noc' chi', yujto strato eb' yaji, añej smajananub'al noc' syac' viñ.

Juntzañxo ley

16 Q'uinaloc ay junoc vinac tz'ac'an musansatil junoc ix cob'es mantalaj b'aj ay strato, svay viñ yed' ix, yovalil syac' q'uen tumin viñ yic stojoloc ix d'a smam ix, ichataxon b'eyb'al. Yovalil syic' ix viñ. 17 Tato max yal sc'ol smam ix to syic' jun viñ chi' ix, palta yovalil syac' q'uen tumin viñ d'a smam ix ix chi', ichataxon sb'eyb'al eb' anima a smojc'aj eb' ix cob'estac.

18 Masanil eb' ajb'aal, yovalil scham eb'.

19 Tato ay mach smulan yed' noc' noc', yovalil schami.

20 Tato ay mach syac' silab' d'a comon dios, to mañoc d'ayin a in Jehová in tic syac'a', yovalil smac'jichamoc. 21 Mañ eyixtej eb' anima ch'oc choñab'il toñej ayec' d'a e cal, yujto ex ec'pax d'a ch'oc choñab'il d'a Egipto.

22 Mañ eyixtej eb' ix chamnacxo yetb'eyum, ma eb' unin mañxalaj smam. 23 Tato tzeyixtej eb', a d'ayin ol yal sb'a eb', ol vab' tas syal eb' chi' d'ayin. 24 Ol cot voval d'ayex, ol ex vic'anb'at d'a junoc oval. Icha chi' ol aj ex vac'anchamoc. Yuj val chi', a eb' ix eyetb'eyum scan eb' ix d'a mañ etb'eyumal, scanpax eb' eyuninal d'a meb'ail.

25 Tato tzeyac' q'uen tumin majanil d'a junoc eyetchoñab' meb'a' anima, mañ e c'an yune' q'uen d'ay icha syutej sb'a eb' tz'ac'antaxon q'uen majanil.

26 Tato syac'can junoc spichul, yujto smajnej q'uen tumin chi', tzeyac' meltzaj
d'ay a tz'emxican c'u, 27 talaj aňej jun spichul chi' syac'och yuj siic, aňej
syac'och d'ac'valil. Yuj chi', tato syal sb'a d'ayin, d'a elaňchamel tzin colvaj
d'ay, yujto a in tic elaňchamel tz'oc' in c'ol d'a anima.
28 Maň eyal chucal lolonel d'a spatic eb' juez, ma d'a spatic viň yajal e
choňab'.
29 Mocab' najtilax eyic'ancot eyofrenda d'ayin, aton sb'ab'el sat eyavb'en.
A eb' e b'ab'el vinac unin tzeyac' eb' d'ayin. 30 Icha chi' tz'ajpax noc' b'ab'el
yune' noc' e vacax yed' noc' e calnel. Scan uqueoc c'ual noc' yed' snun, axo
d'a svajxaquil c'ual yalji noc', tzeyac'an noc' d'ayin.
31 Vic eyaj a ex tic. Yuj chi' maň e chi' schib'ejal noc' noc' milb'ilcham yuj
noc' c'ultaquil noc', palta a d'a noc' tz'i' tzeyac' noc'.

23

Ley yuj tas tz'aj sb'o oval

1 Maň eyal esal lolonel d'a spatic eb' eyetanimail. Maň junňejoc tzeyutej e
b'a yed' junoc mach chuc spensar yic tzeyac'anoch e b'a testigoal d'a tas maň
yeloc.
2 Maň eyac'och e b'a yed' eb' sc'ulan chucal. Maň eyac'och e b'a testigoal
d'a es yed' eb' anima sc'ulan chucal. 3 Vach'chom meb'a' junoc anima, palta
tato ay smul, maň eyac' och e b'a yed'oc.
4 Tato a junoc viň ayoch ajc'olal d'ayex ay junoc noc' svacax, ma noc' sb'uru
satnacb'ati, tz'ilchaj noc' eyuuj, iq'uecb'at noc' d'a viň. 5 Yovalil tzex colvaj
d'a mach schichonoch sc'ol d'ayex. Tato tzeyila' to stelvi noc' sb'uru d'a yalaň
yicatz, tzeyic'q'ue vaan noc' yed'oc.
6 Tato ay junoc anima meb'a' snib'ej sch'olb'itaj yaj yoval, maň e tenec' d'ay.
7 Maň e cha junoc esal lolonel d'a spatic junoc anima. Maň eyac'och chamel
d'a yib'aň junoc anima malaj smul, yujto a in ol vac' spac d'a mach icha chi'
sc'ulej.
8 Maň e cha q'uen tumin d'a elc'altac yic tze b'oan yaj junoc oval, yujto a
yuj q'uen tumin chi' tzeyac' musansatil e b'a, tze q'uexancan tas tojol d'a tas
maň tojoloc.
9 Maň eyixtej anima ch'oc choňab'il, yujto a ex tic najtil ix ex ec' d'a ch'oc
choňab'il d'a Egipto. Eyojtacxo syaelal tz'utaj anima d'a ch'oc choňab'il.

Yovalil scan lum luum junoc ab'il

10 Vaque' ab'il tzex munlaj d'a sat lum luum, tze molanq'ue sat tas tzeyavej.
11 Axo d'a yuquil ab'il, tzeyactancan luum. A jantacto tastac sq'uib'q'ue d'a
sat luum, yicxo eb' meb'a' ayec' d'a yol e choňab' chi' yed' noc' c'ultaquil noc'.
Vach'chom te' eyuva ma te' eyolivo, maňxo e mesa'.
12 Vaque' c'ualňej tzex munlaji, axo d'a yuquil c'ual tzeyic'an eyip. Yed' pax
noc' e vacax, noc' e b'uru yed' eb' e checab' tz'alji d'a yol e cuenta yed' eb' ch'oc
choňab'il smunlaj eyed'oc syic'pax yip.
13 C'anab'ajejec masanil tas ix val tic d'ayex. Maň eyal e b'a d'a juntzaň
comon dios, maň e locpax sb'i.

Oxe' nivac q'uiň
(Ex 34.18-26; Dt 16.1-17)

14 Oxel tzeyac'och q'uiň d'a yol junjun ab'il yic tzin eyic'anchaaň. 15 A d'a
uj Abib tzeyac'och sq'uiňal ixim pan malaj yich, icha ix vutej valan d'ayex.
D'a uque' c'ual tze va ixim pan malaj yich, yujto a d'a jun uj chi' ix ex elta

d'a Egipto. Malajocab' junoc mach sja d'a vichañ tato malaj jab'oc yofrenda yed'nac.
16 Tzeyac'anpaxoch q'uiñ ayic tz'elul sb'ab'el sat tas tzeyavej. Añeja' tzeyac'anpaxoch junxo q'uiñ ayic slajvicanq'ue masanil sat tastac tzeyavej chi'.
17 A in Jehová e Yajalil in tic svala' to a d'a oxe' q'uiñ chi' yovalil sjavi masanil eb' viñ vinac d'a vichañ.
18 Ayic tzeyac'an noc' noc' silab'il d'ayin, mañ eyac'laj schiq'uil noc' yed' ixim pan ayb'at yich. Mañ e sic'b'at xepual noc' silab' chi' d'a junocxo c'ual.
19 A val sb'ab'el sat eyavb'en vach' tz'el d'a sat lum luum, a' tzeyic'b'at d'a in cajnub', a in Jehová e Diosal in svala'.
Mañ e tz'añ noc' yunetac chiva d'a scal yal yim snun.

Jun yángel Jehová

20 Ol in checb'at jun ángel d'a eyichañ yic vach' tzex tañvaj yuj d'a yoltac b'e, ol ex yic'anb'at d'a jun lugar b'aj vach'xo yaj vuuj, b'aj ol ex ajoc. 21 Scham val eyilani, mañ e pitej e b'a d'ay, palta tze c'anab'ajej tas syala'. Ichato a' ol munlaj in q'uexuloc, mañ ol ex yac'laj nivanc'olal tato mañ ol e c'anab'ajej d'ay. 22 Tato tze c'anab'ajej d'ay, tze c'ulan tas syal d'a in q'uexuloc, ol in och ajc'olal d'a mach ayoch ajc'olal d'ayex. Ol in och tec'tec' d'a yichañ mach sgana stec'b'ej sb'a d'a eyichañ. 23 A jun ángel chi' ol b'ab'laj d'a eyichañ. Ol ex yic'anb'at d'a sat lum sluum eb' amorreo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' cananeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo. Junelñej ol in satcanel eb'. 24 Mañ ex em ñojan d'a yichañ sdiosal juntzañ choñab' chi'. Mañ ex empax cuman d'ay, mañ e b'eyb'alej sb'eyb'al eb' choñab' chi' d'a eyic'anchaañ sdiosal eb'. A tas smoj tze c'ulej, to tze mac'poj sdiosal eb' chi' yed' masanil q'uen q'ueen ayoch d'ay. 25 A inñej Jehová e Diosal in b'aj tzeyaq'uem e b'a. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, ol vac' tas tze va'a yed' tas tzeyuq'uej. Najat pax ol viq'uel ilya d'a e cal. 26 Najat pax ol vutoc e q'uinal. A d'a yol junjun e choñab'il chi', malaj junoc ix ix toñej ol el yune', mañ junoc eb' ix to mañ ol unevoc.
27 Ol vac' xivq'ue sc'ol eb' anima tzex chacani. Ol vac' somchaj spensar eb' choñab' tzeyac' oval yed'oc yed' masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayex, ol el lemnaj eb' d'ayex. 28 Ol vac' somchaj sc'ol eb' eyajc'ool yuj xivelal ayic manto ex c'ochlaj, yuj chi' ol el lemnaj eb' heveo, eb' cananeo yed' pax eb' hitita d'ayex.
29 Mañ junocñej ab'il ol aj vic'anel eb' d'a eyichañ, yic vach' max ixtaxb'at lum luum yic mañ ol te q'uib'pax sb'isul noc' c'ultaquil noc' tz'ac'an chucal d'ayex. 30 C'ojanc'olalñej ol aj vic'anel eb' anima chi' d'a sat luum, masanto ayic ol q'uib' e b'isul, yic tze macan lum masanil. 31 Toxo ix vac'canem stz'acañil b'aj ol ec' lum e luum chi'. Schael yich b'aj ay a' Chacchac Mar, masanto sc'och d'a a' Éufrates, sb'atxoñej d'a a' mar Mediterráneo, masanto d'a taquiñ luum. Ol vac'anoch eb' cajan d'a sat luum chi' d'a yol e c'ab'. A exxo ol e pechel eb' d'a sat luum chi'.
32 Mañ val e b'o junoc e trato yed' eb', mañ ex ochpax ejmelal d'a sdiosal eb'. 33 Mañxo pax e chacan eb' d'a yol e choñab', yic vach' max ex scuchb'ej eb' e c'ulan chucal d'ayin. Tato tzeyaq'uem e b'a d'a sdiosal eb' chi', a ex val tzeyixtejb'at e b'a syal chi', xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

24

Strato Jehová yed' choñab' Israel

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
—Tzach q'ueta d'a lum vitz b'aj ayinec' tic yed' viñaj Aarón, viñaj Nadab yed' viñaj Abiú yed' pax 70-oc eb' yichamtac vinaquil e choñab'. A eb' chi' najatto

scan eb' yaq'uem sb'a d'ayin. 2 A achxoñej syal a q'ueul d'a in tz'ey, axo pax
eb' viñ chi', max yal-laj sq'ueta eb' viñ yed' pax eb' choñab' max yal-laj sq'ueta
eb' ed'oc, xchi d'a viñ.
3 Ix lajvi chi', ix emixta viñaj Moisés chi', ix yalan viñ d'a eb' anima tas leyal
ix yac' Jehová yed' tas ix yutej yalani. Axo masanil eb' anima chi', junñej ix aj
stac'vi eb'.
—Masanil tas ix yal Jehová chi', ol co c'anab'ajej, xchi eb'.
4 Ix lajvi chi', ix stz'ib'an viñaj Moisés masanil tas ix yal Jehová. Axo ix
sacb'inaj d'a junxo c'u, ix q'ue vaan viñ, ix sb'oan jun altar viñ d'a yich vitz
chi', ix yac'anq'ue liñan lajchave' q'uen q'ueen viñ. A junjun q'uen q'ueen
chi', junjun macañ yiñtilal Israel sch'ox q'ueen. 5 D'a elañchamel ix schecan
juntzañ eb' viñ quelemtac vinac viñaj Moisés chi' yic smilan noc' toro eb'
silab'oc yic stz'a d'a smasanil yed' juntzañxo silab' yic sch'oxan sjunc'olal eb'
yed' Jehová. 6 Axo viñaj Moisés chi' ix chaan nañal schiq'uil noc', ix yac'anem
viñ d'a yol juntzañ yed'tal, axo nañalxo, ix stzicanoch viñ d'a altar chi'. 7 Ix
yic'anq'ue viñ b'aj tz'ib'ab'il strato Dios, ix yavtan viñ d'a scal eb' choñab'. Ix
lajvi yavtan viñ, ix yalan eb' choñab' chi' icha tic:
—Masanil tas syal Jehová, ol co c'anab'ajej, xchi eb'.
8 Ix lajvi chi', ix yic'ancot schiq'uil noc' viñ, aton ix yac'canem viñ d'a yol
juntzañ yed'tal chi', ix stzicanb'at viñ d'a yib'añ eb' anima chi'. Ix yalan viñ
icha tic:
—A jun chic' tic sch'oxani to tz'ochcan yopisio jun strato Jehová ix sb'o
qued'oc tic, aton masanil tas ix yal d'ayoñ, xchi viñ.
9 Ix lajvi chi', ix q'uex viñ d'a lum vitzal Sinaí chi'. Ajun viñaj Aarón, viñaj
Nadab, viñaj Abiú yed' pax 70 eb' yichamtac vinaquil choñab' ix q'ue yed' viñ.
10 Ata' ix yil sDiosal eb' viñ. A d'a yalañ yoc, toxoñej scopopi icha q'uen zafiro
te vach' yilji, icha syaxil satchaañ. 11 Malaj tas ix utaj eb' viñ yuj yipalil Dios.
Ix yil Dios eb' viñ, ix va eb' viñ, ix yuc'an a' eb' viñ d'a yichañ.

A viñaj Moisés d'a sjolom lum vitzal Sinaí

12 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
—Q'ueañcot d'a jolom vitz b'aj ayinec' tic, tza tañvan ta', ata' ol vac' chab'
q'uen q'ueen d'ayach, aton q'uen b'aj tz'ib'ab'iloch juntzañ checnab'il vuuj,
yic tz'och e c'ayb'ub'aloc, xchi d'a viñ.
13 Ix q'ue viñaj Moisés d'a lum vitz chi' yed' viñaj Josué viñ scolvaj yed' viñ.
14 Ayic manto b'atlaj viñ, ix yalan viñ d'a eb' yichamtac vinaquil choñab' chi':
—Canañec d'a tic masanto ol oñ emxuloc. Ayec' viñaj Aarón yed' viñaj Hur
eyed'oc. Tato ay tas e gana sb'oi, a eb' viñ tic ol b'oan d'ayex, xchi viñaj Moisés
chi'.
15 Ix lajvi chi', ix q'ue eb' viñ schavañil. D'a elañchamel ix och moynaj
jun asun d'a lum vitz chi'. 16 Axo stziquiquial Jehová ix javi d'a yib'añ lum
vitzal Sinaí chi', vaque' val c'ual ix och oyan asun d'a luum. Axo d'a yuquil
c'ual ix avtajq'ue viñaj Moisés yuj Jehová d'a scal asun chi'. 17 Ix sch'ox sb'a
stziquiquial Jehová d'a scal jun asun d'a lum vitz chi', d'a yichañ eb' choñab'.
A stziquiquial chi', lajan yilji icha junoc c'ac' te ov stz'ab'at smasanil yuuj.
18 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Moisés d'a scal jun asun chi'. Ix q'ue viñ d'a
slajvub'alxo sjolom lum vitz chi'. 40 c'ual yed' 40 ac'val ix can viñ ta'.

25

Ofrenda tz'ac'ji yuj scajnub' Dios
(Ex 35.4-9)

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

2 Al d'a eb' etisraelal to syac' junoc ofrenda eb' d'ayin. A jun ofrenda chi',
tz'ic'jichaaň d'a scal eb' to tz'el val d'a sc'ol yac'ani. 3 A tastac ol ic'chajq'ue
vaan chi', aton juntzaň tic: Q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce, 4 aň ch'al
q'uic'mutz'inac, aň ch'al yaxmaquinac, aň chac ch'al, aň ch'al lino yelxo val
vach', xil noc' chiva ch'alb'il, 5 stz'umal noc' ch'ac calnel uc'nac yed' chacchac,
noc' tz'uum te' lab'ab'i, pax te' acacia, 6 aceite sc'anji d'a candil, perfume,
yaceiteal sat te' olivo sc'anji ayic sic'chajcanoch junoc mach, ma junoc tas
vicoc, incienso suc'uq'ui sjab', 7 q'uen cornalina yed' juntzaňxo q'uen q'ueen
te vach' yilji tz'och d'a c'apac schaleca viň sat sacerdote yed' d'a c'apac ayoch
d'a sňi' sc'ol spichul viň. 8 Tze b'oan junoc in cajnub', yic vach' tzin cajnaj d'a
e cal. 9 Palta a b'aj ol in ec' cajan chi' yed' masanil tastac ol c'anchaj d'a yool,
yovalil ol e b'o icha val yaj yechel ol in ch'ox d'ayach.

Te' scaxail strato Jehová
(Ex 37.1-9)

10 B'oocab' junoc caxa, a te' acacia tz'och d'ay. Jun metro yed' 10 centímetro
tz'aj sc'atul, 70 centímetro tz'aj sat, 70 centímetro pax tz'aj schaaňil. 11 Tz'och
q'uen oro te vach' d'a yool yed' d'a spatic, tz'och q'uen d'a stitac d'a yib'aň
b'aj tzalanq'uei. 12 Sb'opax chaňeoc q'uen argolla nab'a oro, tz'och d'a yoc
schaňil, chab' d'a junjun pac'aň. 13 Sb'ochajpaxoch sb'achlab'il. A te' acacia
tz'ochi, tz'ochpax q'uen oro d'a spatic te'. 14 Tz'ecchajec' te' d'a yol juntzaň
q'uen argolla tz'och d'a spac'ultac te' caxa chi', aton yed' juntzaň te' chi' syal
sb'achjiq'ue te' caxa chi'. 15 Scan te' d'a yol q'uen argolla ayoch d'a te' caxa
chi', maxtzac ic'chajel-laj te'. 16 A d'a yol te' caxa chi' tzac'canem q'uen q'ueen
b'aj ayoch in trato ol vac' d'ayach.

17 Sb'ochajpax smacul te' caxa chi'. Aton d'a smacul te' chi' stzicjiec' chic' yic
tz'ac'ji tup mul. A q'uen oro te vach' tz'och d'ay, jun metro yed' 10 centímetro
tz'aj sc'atul, 70 centímetro tz'aj sat. 18 Axo d'a chab' stitac jun smacul chi',
tz'och junjun yechel querubín, nab'a oro tz'aji, stenjib'o d'a q'uen martillo.
19 A jun smacul chi' yed' juntzaň yechel querubín chi', junňej tz'aji. Junjun
juntzaň querubín chi' scan d'a junjun sti' jun smacul chi'. 20 D'aňd'umb'a tz'aj
juntzaň querubín chi', tz'em q'uelan d'a yib'aň jun smacul te' caxa chi'. Axo
sc'axil, syil-laj sb'a sňi' d'a yib'aň smacul chi'. 21 A q'uen q'ueen b'aj ayoch in
trato ol vac' chi' d'ayach, a d'a yol te' caxa chi' ol ac'canem q'ueen, ichato chi'
tzac'anoch smacul te' chi'. 22 A d'a scal juntzaň yechel querubín ay d'a yib'aň
smacul te' caxa chi', ata' ol in ch'ox in b'a d'ayach, ol vac' ojtaquejel smasanil
checnab'il ol vac' a c'anab'ajej yed' eb' etisraelal.

A smexail ixim pan tz'och d'a yichaň Dios
(Ex 37.10-16)

23 Sb'ochajpax junoc te' mexa, a te' acacia b'aj sb'o te'. 90 centímetro tz'aj
sc'atul, 45 tz'aj sat, 65 tz'aj steel. 24 Tz'och q'uen oro d'a te', sb'opax junoc nab'a
oro tz'ec' oyan d'a spatic te' yoc schaňil. 25 Sb'opaxq'ue stitac te', tz'ec' oyan
d'a yib'aň, uque' centímetro sq'uei, tz'och q'uen oro d'ay. 26 Sb'opax chaňeoc
argolla nab'a oro tz'och d'a schiquintac schaňil. 27 A d'a slac'anil b'aj ayem
stitac chi', ata' tz'och juntzaň q'uen argolla chi'. A d'a yol q'uen argolla chi'
tz'ec' sb'achlab'il te', yic syal yic'chajb'at te' mexa chi'. 28 A te' sb'achlab'il te'
mexa chi', a d'a te' acacia b'aj sb'o te', tz'ochpax q'uen oro d'a te'. 29 Sb'opax
plato, nivac cuchara, xalu yed' uc'ab' b'aj schaji ofrenda a' yaji. Nab'a oro
tz'och d'a juntzaň tic smasanil. 30 Sb'ojiem jun mexa chi' d'a vichaň, tz'em
ixim pan vic yaj d'a yib'aň.

Sb'achnub'al candil nab'a oro
(Ex 37.17-24)

31 Sb'ochajpax junoc sb'achnub'al candil, nab'a oro tz'aji. A d'a q'uen martillo stenchaj b'o'oc. A sc'ojnub' b'aj tz'em b'achan yed' ste'al yed' pax scopail, icha sfloral tz'ajochi, junñej yaman tz'aji. 32 A d'a stz'eytac, oxox sc'ab' tz'elta. 33 A d'a junjun sc'ab' tz'elta d'a jun ste'al chi', yovalil ay oxe' sfloral icha sfloral te' almendro. 34 Añeja' d'a jun ste'al chi', ay chañe' sfloral icha sfloral te' almendro chi'. 35 A d'a yalañ b'aj ayelta junjun sc'ab' chi', scan junjun sfloral. 36 A juntzañ sfloral yed' sc'ab' chi', junñej tz'aj yed' jun sb'achnub'al chi', nab'a oro tz'aji, stenjib'o d'a q'uen martillo. 37 Sb'ochajpax uque' candil, tz'ac'chajem d'a yed'tal yic syac' saquilq'uinal d'a yichañ. 38 A q'uen syamlab'il b'aj tz'ic'chajel stañil c'apac b'aj tz'och sc'ac'al yed' q'uen splatoal, nab'a oro tz'aji. 39 Tz'och oxeoc arroba oro d'a jun b'achnub' candil chi' yed' syamc'ab'il. 40 Scham val ilani to icha yaj yechel tzin ch'ox d'ayach d'a jolom vitz tic, icha chi' tz'aj sb'oi.

26

A scajnub' Dios
(Ex 36.8-38)

1 Tza b'oanpax in cajnub' d'a lajuñeoc jeñan c'apac c'apac nab'a lino b'ayb'il te vach'. Sb'ojioch yechel querubín d'a c'apac yuj junoc mach jelan sb'oani. A d'a añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ ch'al yaxmaquinac yed' d'a añ chac ch'al sb'ojioch yechel querubín chi'. 2 Masanil juntzañ c'apac chi', lajan tz'aji: 12 metro yed' nañalxo tz'aj steel, chab' metro tz'aj sat. 3 Slajvi chi' stz'ischaj syam sb'a oyeoc jeñan c'apac, junxoñej tz'aji. Añeja' icha chi' tz'ajpax oyexo c'apac chi'. Chab' jeñan tz'ajcan c'apac. 4 Tz'ochpax xoyjab' ch'al q'uic'mutz'inac syamnub'oc d'a jun pac'añoc sti' jun jeñan c'apac b'ab'el. Añeja' icha chi' tz'ajpax junxo jeñan c'apac schab'il chi'. 5 A d'a c'apac b'ab'el jeñan yed' pax d'a c'apac schab'il, yovalil sb'ochajoch xoyjab' 50-oc juntzañ ch'al q'uic'mutz'inac chi', yic vach' junxoñej tz'aj schalan sb'a c'apac schab'il. 6 Sb'opax 50-oc syamnub'al nab'a oro, yic syal syamlan sb'a c'apac schab'il jeñan, icha chi' tz'aj sb'oel junoc jeñan tz'och d'a yib'añ in cajnub'. 7 Sb'ochajpax uxluche'oc jeñan xil noc' chiva jalb'il yic sb'at d'a yib'añ c'apac ayoch d'a yib'añ in cajnub' chi'.

8 Masanil juntzañ chi', lajanñej tz'aji, 13 metro yed' nañalxo tz'aj steel, axo sat chab' metro tz'aji. 9 Slajvi chi', stz'ischaj syam sb'a oyeoc jeñan, junñej jeñan tz'ajcani. Stz'ischajpax syam sb'a vaquexo jeñan chi'. A jun svaquil jeñan, nañal spacchajemta d'a yichañ mantiado chi'. 10 Sb'ochajoch xoyjab' 50-oc syamnub'al d'a jun pac'añoc stitac jun b'ab'el jeñan, tz'ochpax 50-oc syamnub'al d'a jun pac'añoc sti' d'a jun schab'il jeñan. 11 Sb'opax 50-oc syamnub'al nab'a bronce, yic syal syamlan sb'a schab'il jeñan, yic junxoñej jeñan tz'ajcani. 12 Yujto uxluche' jeñan yaj xil noc' chiva chi', yuj chi' ayto nañalxo jeñan tz'emcan pacan d'a spatic yed' d'a yichañ. 13 A jun chi', ec'to jun metro steel d'a yichañ c'apac yalañ, nañal metro ec'to d'a junjun stitac, yic smuschaj stitac c'apac aycan d'a yalañ chi'. 14 Sb'ojipax stz'umal noc' calnel uc'nac d'a chacchac, yic sq'ue d'a yib'añ jun jeñan xil noc' chiva chi' yed' junocxo macañ tz'uum te' lab'ab'i yic tz'och d'a yib'añ jun chi'.

15 Sb'ochajpax juntzañ te' marco yic tz'och d'a spatic in cajnub', liñan tz'ajoch junjun te'. Masanil te', a te' acacia b'aj tz'elta te'. 16 Nañal yoil metro tz'aj steel junjun te', 65 centímetro tz'aj sat te'. 17 Scan chab'chab'oc yoc te' b'aj tz'em liñan. Lajanñej tz'ajcan scal. Icha chi' tz'aj te' tz'och d'a spatic

in cajnub' chi' smasanil. 18 Ayic sb'oel te' chi', 20 te' tz'och d'a stojolal sur,
19 sb'ojiem 40 sb'achnub' yich te' nab'a plata tz'aji, chab'chab' tz'ajcan d'a
yalañ junjun te', junjun d'a junjun yoc te'. 20 Icha chi' tz'ajpax junxo pac'añ
d'a stojolal norte, 20 pax te' sb'ojiochi. 21 Añeja' 40 sb'achnub' yich te' sb'oji,
nab'a plata tz'aji, chab'chab' tz'emcan d'a yich junjun te'. 22 Axo d'a junxo
pac'añ yol schiquin d'a stojolal b'aj tz'em c'u, vaque' te' sb'ojiochi. 23 Sb'opax
chab'ocxo te', junjun te' tz'och d'a junjun yesquinail jun pac'añ chi'. 24 A chab'
te' marco chi', nub'ub'i tz'aj te', d'a yich masanto sq'uec'och b'aj syil-laj sb'a
yuj junoc argolla, aton te' chi' tz'och d'a chab' yesquinail d'a jun pac'añ chi'.
25 A yuj chab'xo te' chi', vajxaque' tz'aj te' marco chi' d'a smasanil yed' 16
sb'achnub' yich te'. Chab'chab' sb'achnub' yich junjun te'. 26 Sb'ochajpax
oyeoc te' regla tz'och d'a spatic te' marco d'a junoc pac'añ in cajnub'. A te'
acacia sb'ochaj reglail chi'. 27 Sb'ochajpax oyeoc te' tz'och d'a junxo pac'añ.
Añejtona' sb'ochaj oyeoc te' tz'och d'a jun pac'añ d'a spatic, d'a stojolal b'aj
tz'em c'u. 28 A te' regla tz'ec' d'a snañal te' marco chi', sb'at te' d'a jun schiquin
masanto sc'axpajec'c'och te' d'a junxo schiquin. 29 Slajvi chi', tz'och q'uen oro
d'a spatictac te' marco chi', tz'ochpax q'uen argolla nab'a oro b'aj tz'ec' te'
regla chi'. Tz'ochpax q'uen oro d'a te' regla chi'. 30 Sb'ochajq'ue in cajnub' icha
yaj yechel tzin ch'ox d'ayach d'a jolom vitz tic. 31 Sb'ochajpax junoc c'apac
cortina nab'a lino b'ayb'il. Sb'ojioch yechel querubín d'a c'apac yuj junoc
mach jelan sb'oani. A d'a añ q'uic'mutz'inac ch'al, añ ch'al yaxmaquinac yed'
pax añ chac ch'al sb'ojioch yechel querubín chi'. 32 Slajvi chi', sq'ue locan
c'apac d'a chañe' te' oy ayq'ue q'uen gancho nab'a oro d'a schon. A te' oy chi'
a te' acacia, yovalil tz'ochpax q'uen oro d'a spatic te', tz'empax te' d'a yib'añ
chañe' sb'achnub' yich nab'a plata. 33 A jun c'apac cortina chi' smacan snañal
jun lugar scuch Vic Yaji yed' junxo lugar scuch A Inñej Ay Vico'. Sq'ue locan
c'apac d'a yalañ b'aj ayoch q'uen syamnub'al nab'a oro ayoch d'a yib'añ, axo
d'a spaticoch c'apac cortina chi' tz'ac'chajoch te' scaxail trato. 34 Slajvi chi', tza
macan te' scaxail trato yed' smacul, tz'ochcan te' d'a jun lugar scuch A Inñej
Ay Vico'. 35 A d'a yichañelta c'apac cortina chi', a d'a co vach' scan te' mexa
yic ixim pan. Axo pax d'a co q'uexañ scan jun b'achnub' candil, q'uelc'umb'a
tz'aj yed' te' mexa chi'.

36 Axo d'a sti' in cajnub' chi', ata' sb'ojioch junoc c'apac cortina nab'a lino
b'ayb'il. Yed' añ q'uic'mutz'inac ch'al, añ ch'al yaxmaquinac, añ chac ch'al
sb'ochaj yelvanub' yuj junoc jelan sb'oani. 37 Sb'opax oye' te' oy d'a te' acacia,
tz'och q'uen oro d'a spatic te'. Añejtona' tz'ochpax q'uen gancho nab'a oro d'a
schon te' yic vach' sq'ue locan c'apac cortina chi'. Sb'ojipaxem oye' b'achnub'
yich nab'a bronce b'aj tz'em te' oy chi'.

27

Jun altar nab'a bronce
(Ex 38.1-7)

1 Sb'ochajpax junoc altar d'a te' chemte' nab'a acacia, lajañej tz'aj yechel
schañil pac'añ. Chab' metro yed' 25 centímetro tz'aj junjun pac'añ, jun
metro yed' 25 centímetro tz'aj schaañil. 2 Sb'ochajq'ue junjun sch'aac d'a
junjun schiquintac. A juntzañ sch'aac chi' yaman tz'aj yed' jun altar chi',
spichchaj te' d'a q'uen bronce. 3 Masanil jantac syamc'ab'il altar chi', nab'a
bronceocabi: Aton yed'tal b'aj tz'ic'chajel q'uen tic'aq'uil taañ, q'uen pala,
q'uen nivac uc'ab', q'uen tenedor yed' pax yed'tal b'aj tz'em te tzac'ac'.
4 Sb'opax junoc q'uen malla nab'a bronce, tz'ochpax junjun argolla bronce
d'a junjun yesquinail q'ueen. 5 Tz'elc'och q'uen yesquinail chi' d'a spatictac

jun altar chi' d'a yalañ jun oyanoch d'a stitac. A q'uen malla chi', d'a snañal jun altar chi' sb'ojiem q'ueen. 6 Sb'opax juntzañoc sb'achlab'il jun altar chi'. A te' acacia tz'ochi, tz'ochpax bronce d'a spatic te'. 7 A te' sb'achlab'il chi', yovalil tz'ec' te' d'a yol q'uen argolla ayoch d'a schab'il pac'añ yic vach' sb'achjib'ati. 8 A jun altar chi', olan tz'ajcan yool, icha yechel ix in ch'ox d'ayach d'a jolom vitz tic.

A yamaq'uil scajnub' Dios
(Ex 38.9-20)

9 Sb'ochajpax c'apac cortina lino te vach' b'ayb'il, yic tz'och oyan smaculoc yamaq'uil ay d'a spatictac in cajnub' chi'. A d'a jun pac'añ d'a stojolal sur, 45 metro tz'ajb'at d'iñan c'apac cortina chi'. 10 Tz'och 20 te' oy, 20 pax sb'achnub'al yich nab'a bronce, axo d'a schon junjun te' oy chi', tz'em jun q'uen nab'a plata ayoch juntzañ argolla d'ay. 11 Icha pax chi' d'a stojolal norte, yovalil tz'ochpax c'apac cortina d'a sc'atul chi' smasanil. 45 metro tz'aji, 20 pax te' yoyal tz'ochi yed' 20 sb'achnub'al yich nab'a bronce, tz'em jun q'uen nab'a plata, ayoch juntzañ argolla d'ay d'a schon junjun te' oy chi'. 12 Axo d'a stojolal b'aj tz'em c'u, a c'apac cortina tz'och d'ay, 22 metro yed' nañalxo tz'aj sat yed' lajuñe' yoyal yed' pax lajuñe' sb'achnub'al yich. 13 Axo pax d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a jun amac' chi', 22 metro yed' nañalxo sat. Tz'ochpax c'apac cortina d'ay. 14 A d'a jun pac'añ sti' amac' chi', ay uque' metro c'apac cortina tz'ochi yed' oxe' yoyal yed' pax oxe' sb'achnub'al yich. 15 Añeja' d'a junxo pac'añ sti', ay pax uque' metro c'apac cortina tz'ochi, ay oxe' oy yed' oxe' sb'achnub'al yich. 16 Axo d'a sti' amac' chi', ata' sb'ojioch junoc c'apac cortina nab'a lino b'ayb'il, nañal sb'aluñil metro sat c'apac. Sb'oji yelvanub' c'apac yuj junoc jelan sb'oani. A d'a añ q'uic'mutz'inac ch'al, añ ch'al yaxmaquinac, añ chac ch'al sb'ochaj yelvanub' chi'. 17 Masanil te' oy d'a spatic yichañ amac' chi', tz'em q'uen q'ueen nab'a plata ayoch argolla d'ay d'a schon te'. Axo pax sb'achnub'al yich te', nab'a bronce. 18 A jun amac' chi', 45 metro sc'atul, 22 metro yed' nañalxo sat, lajanñej schapac'añil. Axo pax c'apac cortina ayq'ue d'a chaañ, chab' metro yed' 25 centímetro steel c'apac. A c'apac cortina chi', aton lino vach' b'ayb'il. Axo sb'achnub' yich te oy chi', nab'a bronce. 19 Masanil yestacail in cajnub' chi' yed' estaca ayoch d'a amac' chi', nab'a bronce tz'aji.

Aceite yic candil
(Lv 24.1-4)

20 Al d'a eb' etisraelal to syic'cot aceite eb', aton aceite vach' tz'el d'a sat te' olivo, yic vach' ayñej yaceiteal juntzañ candil. 21 A viñaj Aarón yed' eb' yuninal ayoch d'a yib'añ sb'oanoch sc'ac'al candil chi', yic vach' copanel sc'ac'al d'a vichañ tz'ec' ac'val d'a yol mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a d'a yichañelta c'apac cortina ayoch yeñuloc te' scaxail in trato. A jun tic, junelñej ley tz'ajcan d'a e cal a ex israel ex tic yed' pax d'a eb' eyiñtilal.

28

A spichul eb' sacerdote
(Ex 39.1-31)

1 Ix yalanpax Jehová icha tic: Avtej viñ uc'tac aj Aarón yed' eb' yuninal, aton viñaj Nadab, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar. Tza siq'uel eb' viñ d'a scal eb' etisraelal, yic vach' tz'och eb' viñ sacerdoteal d'ayin. 2 Sb'ochaj spichul viñ uc'tac aj Aarón. Aton junoc pichul yicñej yopisio viñ yaji, yic vach' tz'aj yilji viñ, yic scheclajpaxeli to nivan yelc'och viñ. 3 Al d'a eb' te ay sjelanil, aton juntzañ eb' ix vac' sjelanil d'a b'o'oj c'apac, yic sb'oan spichul

viñaj Aarón chi' eb', yic ol och viñ sacerdoteal d'ayin. 4 A juntzañ pichul sb'o chi', aton juntzañ tic: A c'apac smacul sñi' sc'ool yed' c'apac chaleca. Sb'opax jun pichul jucan yed' junxo pichul yelxo val te jucan ol och d'a yool, tz'och yelvanub'. Sb'opax sc'oxal sjolom sb'ac'chajochi yed' stzec'ul snañal. Yuj chi', b'ochajocab' pichul to yicñej yopisio viñaj Aarón chi'. Sb'ochajpax spichul eb' yuninal viñ chi', yic vach' tz'och eb' d'a yopisio d'a sacerdoteal d'ayin. 5 Ayic sb'ochaj juntzañ pichul chi', tz'och añ lino b'ayb'il, yovalil tz'och q'uen oro icha ch'al d'a scal yed' lana chac ch'al.

6 A jun chaleca chi', a añ lino b'ayb'il sb'ochaj yuj junoc jelan sch'alvi, tz'och oro icha ch'al d'a scal yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac. 7 Tz'ec' b'ac'an sc'ab' d'a sjolom sjeñjab' yic syil-laj sb'a c'apac yichañ yed' c'apac spatic. 8 Sb'opax jun stzec'ul yic stzec'jioch jun chaleca chi', junñej tz'aj yed'oc. A jun stzec'ul chi', a añ lino b'ayb'il b'aj sb'oji. Tz'och q'uen oro icha ch'al d'a scal yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac.

9 Tzac' b'o chab'oc cotac pachañ q'uen cornalina te vach'. A d'a q'uen tz'och sb'i eb' yuninal viñaj Israel. 10 Stzolal tz'aj yochi icha ix aj yalji eb', vaque' tz'och d'a junjun q'ueen. 11 A mach tz'ac'anoch juntzañ b'i chi' d'a q'ueen, aton junoc toxonton smunlaj d'a b'o'oj q'ueen, te vach' tz'aj sb'oi. Icha yajoch sletrail junoc sello, icha val chi' tz'ajoch b'i chi' d'a q'ueen. 12 A d'a c'apac sjolom sjeñjab' jun chaleca chi' tz'ac'jioch q'ueen. A yopisio juntzañ q'uen chi' yic snachajcot eb' yiñtilal Israel. Icha chi' tz'aj yic'anec' sb'i eb' israel chi' viñaj Aarón d'a sjolom sjeñjab' ayic tz'ochc'och viñ d'a vichañ yic tzin naancot eb'. 13 Sb'ochajpax chab' syamlab'il q'uen chi', nab'a oro tz'och d'ay. 14 Sb'ochajpax chab' cadena nab'a oro c'otzotzi tz'aj spach'uch'aji, tz'och d'a juntzañ syamlab'il chi'.

15 Axo c'apac yic sñi' sc'ool, tz'och yopisio yic snachajel tas in gana, lajan val tzutej icha val tz'aj sb'o chaleca chi'. A añ lino b'ayb'il tz'och d'ay, aton añ b'ob'il yuj junoc jelan sch'alvi. Tz'och q'uen oro icha ch'al d'a scal yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac. 16 Cha pacañ tz'aji, lajanñej sat stitac schañil, 22 centímetro junjun stitac chi'. 17 Tz'och q'uen q'ueen te' vach' yilji d'a c'apac sñi' sc'ool chi', chañ tzol tz'ajoch q'ueen. A d'a b'ab'el tzol, tz'och junoc q'uen rubí, junoc q'uen crisólito yed' junoc q'uen esmeralda. 18 Axo d'a schab'il tzol, tz'och junoc q'uen granate, junoc q'uen zafiro yed' junoc q'uen jade. 19 Axo pax d'a yoxil tzol, tz'och junoc q'uen jacinto, junoc q'uen ágata yed' junoc q'uen amatista. 20 Axo pax d'a schañil tzol, tz'och junoc q'uen topacio, junoc q'uen cornalina yed' pax junoc q'uen jaspe. Masanil juntzañ q'ueen chi', oroñej syamlab'il tz'ochi. 21 Yovalil lajchave' juntzañ q'ueen chi' sb'oi, yujto lajchave' sb'i eb' yiñtilal Israel. A d'a junjun q'uen q'ueen chi', ata' tz'och sb'i junjun macañ eb', icha yajoch sletrail junoc sello, icha val chi' tz'aj yoch b'i chi' d'a q'ueen.

22 A juntzañ q'uen cadena oro pach'uch'ab'il toxo ix b'inaji, aton q'uen tz'och yopisio d'a c'apac sñi' sc'ool. 23 Sb'ochajpax chab' argolla nab'a oro, tz'och d'a chab' schiquin c'apac sñi' sc'ol chi' d'a yib'añ. 24 Tz'och q'uen cadena oro chi' schab'il d'a chab' argolla chi'. 25 Tz'och chab' sñi' q'uen cadena chi' d'a q'uen syamlab'il q'uen q'ueen ayoch d'a sjolom sjeñjab' c'apac chaleca, yic scan c'apac sñi' sc'ol chi' d'a yichañ. 26 Sb'opax chab' argolla nab'a oro, tz'och d'a chab' schiquin c'apac smacul sñi' sc'ol chi' d'a yalañ, junñej scan yed' jun chaleca chi'. 27 Sb'ochajpax chab' argolla oro, tz'och d'a sñitac c'apac tz'ec' d'a sjolom sjeñjab' c'apac chaleca d'a yichañ. Junñej scan q'uen yed' b'aj tz'emc'och stz'isul sti' c'apac chi', palta d'a yib'añq'ueta b'aj

tz'ec' stzec'ul snaẅal c'apac chaleca, aton jun tzec'ul te vach' yilji. 28 Icha chi' schalan sb'a q'uen argolla yic c'apac sẅi' sc'ool yed' q'uen yic c'apac chaleca chi'. A junoc aẅ ch'al pach'uch'ab'il q'uic'mutz'inac tz'och sch'aẅaloc yic syam sb'a, yic vach' a c'apac sẅi' sc'ol chi' scan d'a yib'aẅq'ueta stzec'ul snaẅal c'apac chaleca chi', yic max yactej sb'a c'apac. 29 Yuj chi', ayic tz'och viẅaj Aarón chi' d'a yol in cajnub' d'a vichaẅ yed'nac sb'i eb' yiẅtilal Israel viẅ, yic tzin nacot eb' d'a masanil tiempo, yujto ayoch sb'i eb' d'a c'apac smacul sẅi' sc'ool. A yopisio c'apac smacul sẅi' sc'ol chi', yic tz'ojtacajeli tas snib'ej in c'ool. 30 Tzac'paxoch q'uen Urim yed' q'uen Tumim d'a yol c'apac smacul sẅi' sc'ol chi', yuj chi' yed'nac q'ueen viẅaj Aarón d'a sẅi' sc'ool ayic tz'och viẅ d'a vichaẅ. Icha chi' tz'aj yic'anb'at juntzaẅ chi' viẅ d'a vichaẅ, yic syal snachajeli tas snib'ej in c'ool sc'ulej eb' etchoẅab'.

31 A junoc c'apac pichul jucan q'uic'mutz'inac, a tzac' b'ojoc, yic ol yac'och viẅaj Aarón chi' d'a yol c'apac chaleca. 32 Scan yolanil d'a snaẅal b'aj sq'ue sjolom viẅ. A d'a stitac b'aj tz'olji sjaj c'apac chi', ata' tz'och junoc c'apac stz'uliloc sti', yic vach' max ẅic'chaji. 33-34 A jun c'apac pichul jucan q'uic'mutz'inac chi', tz'och yelvanub' c'apac d'a masanil stitac d'a yoctac. Icha sat te' granado yilji yelvanub' c'apac stitac tz'och chi'. Sb'oji yelvanub' c'apac chi' d'a lana ch'al q'uic'mutz'inac yed' lana ch'al yaxmaquinac yed' pax lana ch'al chacchac. Tz'ochpax yunetac campana nab'a oro d'a scal yechel sat te' granado d'a smasanil stitac chi'. 35 Ayic tz'och viẅaj Aarón d'a vichaẅ d'a in cajnub', yovalil ayoch jun c'apac chi' yuj viẅ yic sc'aẅ juntzaẅ yunetac campana ayoch d'a stitac c'apac chi', ayic tz'och viẅ yed' pax yic tz'elta viẅ, yic vach' max cham viẅ.

36 Tzac'an b'ojoc junoc q'uen oro jaylechinac yelvanub'oc, tz'och juntzaẅ lolonel tic d'a q'ueen, icha junoc sello: Yicẅej Jehová Yaji, xchi. 37 Tz'och jun q'uen oro jaylechinac chi' d'a snaẅal sat sc'ox viẅaj Aarón chi', stzec'chajoch q'uen yed' junoc ch'al b'ayb'il q'uic'mutz'inac. 38 Yed'nacocab'ẅej q'uen viẅaj Aarón d'a snaẅal sat yic tzin cha yofrenda eb' etchoẅab' syac' d'ayin a in Jehová in tic, vach'chom maẅ ichaoc d'a smojal syutej eb' yac'ani, palta yuj jun q'ueen chi', tzin cha yofrenda eb' chi'.

39 Tzac' b'ojoc junocxo c'apac pichul yelxo val te jucan. A lino vach' tz'och d'ay, lino pax junoc c'ox b'ayb'il sb'oi. Aẅeja' c'apac tzec'ul, vach' tz'aj yochpax stz'ib'ul c'apac yuj junoc jelan stz'isani. 40 Tzac'pax b'ojoc spichul eb' yuninal viẅaj Aarón chi', aton sjucan pichul eb', stzec'ul eb' yed' sc'ox eb'. Yic vach' yilji eb', yic nivan pax yelc'och eb'.

41 Icha chi' tzutej ac'anoch spichul viẅ uc'tac aj Aarón chi' yed' eb' yuninal. Slajvi chi' tzac'anq'ue aceite d'a sjolom eb', yic tz'ochcan yopisio eb' d'a sacerdoteal d'ayin. 42 Tzac'anpax b'ojoc yol svex eb', tz'emc'och d'a xub' eb', sq'uepaxc'och d'a snaẅal eb', yic vach' tz'aj smuschaj snivanil eb'. Lino c'apac tz'och d'a yol svex eb' chi' 43 Syac'och c'apac yolvex chi' viẅaj Aarón chi' yed' eb' yuninal ayic tz'och eb' d'a yol mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, ma ayic tz'och eb' d'a slac'anil altar d'a yol mantiado chi' ayic ayoch eb' d'a yopisio, yic vach' max och smul eb' yic max cham eb'. A jun tic, ley tz'ajcan d'a viẅaj Aarón yed' d'a yiẅtilal d'a masanil tiempo.

29

A tas tz'aj yoch eb' sacerdote d'a yopisio
(Lv 8.1-36)

1 Ix yalanxi Jehová: Ayic schaanel yich yopisio viẅaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sacerdoteal d'ayin, aton juntzaẅ tic tza b'o yuj eb': Tzic'cot junoc noc'

quelem vacax yed' chavañoc noc' ch'ac calnel malaj jab'oc spaltail. 2 Yed' ixim harina yic trigo te vach', malaj yich sb'at d'a scal, aton d'a ixim tzac' b'ojoc ixim pan yed' c'oxox pan calab'il yed' aceite yed' pax c'oxox pan jay sb'oñchajoch aceite d'ay. 3 Slajvi chi' tz'em ixim d'a yol junoc yune' mooch, tzic'anb'at d'a in cajnub' yed' noc' quelem vacax yed' pax chavañ noc' ch'ac calnel chi'. 4 Slajvi chi', tzic'anb'at viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a yichañ mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a. Ata' sb'iquel sb'a eb'. 5 Slajvi chi', tzic'anpaxb'at c'apac pichul yic sacerdoteal. Tzac'anoch c'apac d'a viñaj Aarón chi', aton c'apac pichul yelxo val te jucan yed' junxo c'apac jucan, c'apac chaleca yed' c'apac smacul sñi' sc'ool, tzac'anoch stzec'ul snañal jun chaleca chi'. 6 Slajvi chi', tza b'ac'anoch sc'ox viñ d'a sjolom. A d'a snañal sat sc'ox viñ chi' tzac'och jun oro jay lechinac, aton sch'oxan yechel to vic yaj viñ. 7 Slajvi chi' tzic'ancot aceite sc'anchaji ayic sic'chajel junoc mach tz'ochcan vicoc. Tzac'anq'ue d'a sjolom viñaj Aarón chi' yic tz'ochcan viñ sacerdoteal. 8 Slajvi chi', sjapax eb' yuninal viñ chi' d'a a tz'ey, tzac'anoch spichul eb' jucan. 9 Tza b'oanoch stzec'ul viñaj Aarón yed' eb' yuninal, tza b'oanq'ue sc'ox eb'. Ichaton chi' tz'aj yochcan yopisio eb' d'a masanil tiempo. 10 Slajvi chi', tzic'anb'at noc' quelem vacax d'a yichañ mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, yic vach' syac'q'ue sc'ab' viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sjolom noc'. 11 A d'a yichañ mantiado chi' tza milcham noc' d'a vichañ. 12 Tzic'anq'ueta jab'oc schiq'uil noc' yed' yiximal a c'ab', tza sucanoch d'a sch'ac altar ayq'ue d'a schiquintac, axo masanil chic' scan chi', tza tob'canec' d'a yichtac altar chi'. 13 Axo masanil xepu' ayoch d'a sch'añtza' noc' yed' d'a yib'añ seyub' noc' yed' pax d'a stut noc', tz'iq'ueli tza ñusantz'a d'a yib'añ altar. 14 Axo noc' chib'ej chi' yed' stz'umal noc', stza' noc', masanil juntzañ chi' tza ñustz'a d'a spatiquel campamento, yujto a jun noc' chi' silab' yaj yic tz'ac'ji tup mul.

15 Slajvi chi', tzic'ancot junoc noc' ch'ac calnel, syac'anq'ue sc'ab' viñaj Aarón yed' eb' yuninal chi' d'a sjolom noc'. 16 Tza milancham noc', tza tzicanoch schiq'uil noc' d'a schañil pac'añ altar. 17 Slajvi chi', tza cotac xicanb'at noc', smaxchajel noc' yol sc'ool, noc' yoc, junñej tz'aj yed' noc' cotac xicab'il chi' yed' pax noc' sjolom. 18 Tza ñusantz'a noc' silab'il d'a yib'añ altar d'a vichañ yuj vic'jichaañ, aton jun silab' sñusjitz'a smasanil, sumumi sjab' svab'i.

19 Slajvi chi', tzic'ancot junxo noc' calnel, syac'anq'ue sc'ab' viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sjolom noc', 20 tza milancham noc'. Tzic'anq'ue jab'oc schiq'uil noc', tza sucanec' d'a sjayil schiquin viñaj Aarón yed' eb' yuninal. Aton d'a schiquin eb' d'a svach'. Tza sucpaxec' jab'oc d'a smam sc'ab' eb' yed' d'a smam yoc eb' d'a svach'. Slajvi chi' tza tzicancanem masanil schiq'uil noc' ch'ac calnel chi' d'a spatictac altar chi'. 21 Axo schiq'uil noc' calnel ayoch d'a yib'añ altar chi' tzic'q'ue jab'oc, tza tzicanb'at d'a yib'añ viñaj Aarón yed' d'a spichul viñ yed' d'a yib'añ eb' yuninal viñ yed' pax d'a spatictac spichul eb'. Icha pax chi' tz'utaj aceite sc'anchaji yic sic'chaj junoc mach tz'ochcan vicoc. Icha val chi' tz'aj sic'chajcanel viñaj Aarón yed' eb' yuninal yed' spichul eb'.

22 Slajvi chi', tzic'anel xepu' ayoch d'a sñe noc' ch'ac calnel chi', d'a noc' sch'añtza' yed' d'a yib'añ seyub' noc', tzic'anpaxcot chab' noc' stut yed' pax xepu' ayoch d'ay yed' pax noc' sb'ac'chil xub' d'a svach' yujto a jun noc' ch'ac calnel chi', aton noc' sc'anchaji yic tz'ochcan eb' sacerdote d'a yopisio. 23 Tzic'anpaxq'ueta ixim pan malaj yich, aton ixim ayem d'a yol mooch d'a vichañ, junoc ixim pan setan setan yaji, junoc ixim calab'il yed' aceite yed' junoc ixim c'oxox. 24 Masanil juntzañ chi' tzac'och d'a yol sc'ab' viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal, sb'achchajoch d'a vichañ. 25 Slajvi chi', tzic'anec' d'a

yol sc'ab' eb', tza ñusantz'a d'a yib'añ altar chi'. Junñej tz'aj stz'a yed' noc' ch'ac calnel van stz'a silab'il, sumumi sjab' svab'i. Sñusjitz'a jun ofrenda chi' yuj vic'jichaañ. 26 A noc' ch'ac calnel sc'anchaji ayic tz'och viñaj Aarón d'a yopisio, tzic'canel sñi' sc'ol noc'. Tza b'achanq'ue d'a vichañ a in Jehová in tic, yujto ic tz'ajcan jun macañ noc' chib'ej chi'.
27 Tza pojanel noc' sñi' sc'ol yed' noc' xub' ix a b'achq'ue d'a vichañ, aton yic noc' ix och yopisio ayic ix ochcan viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sacerdoteal.
28 A chab' macañ noc' chib'ej chi', yic viñaj Aarón yed' eb' yuninal tz'ajcani, aton ofrenda syac' eb' eyetisraelal. Aton chab' macañ noc' chi' syac' eb' d'ayin yofrendaoc yic junc'olal.
29-30 A spichul viñaj Aarón syac'och d'a yopisio, scanñej d'a eb' yiñtilal viñ. A junoc yiñtilal viñ scan d'a yopisio, ayic tz'och d'a yol mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, yuj in yac'an servil d'a yol jun lugar A Inñej Ay Vico', añej juntzañ pichul chi' syac'och eb' d'a uque' c'ual ayic tz'ochcan eb' sacerdoteal.
31 Tzic'anpaxb'at noc' calnel ix b'inaji yic tz'ochcan yopisio eb'. A d'a jun lugar sic'b'ilpaxeli, ata' tza tz'añ noc'. 32 A viñaj Aarón yed' eb' yuninal schi'an noc' chib'ej chi', svaanpax juntzañ ixim pan ayem d'a yol jun yune' mooch chi' d'a yichañ mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a. 33 Aton eb' schi'an noc' ix ac'ji yic tz'ac'ji tup schucal eb', aton yic ix sic'chajel eb' yed' schaancan yopisio eb' d'a sacerdoteal, palta malaj junoc ch'oc animail syal schi'an juntzañ chi', yujto vic yaji. 34 Tato ayto noc' chib'ej chi' yed' ixim pan chi' scan d'a jun c'u chi', tza ñuscantz'aoc. Malaj junocxo mach syal schi'ani ma svaani, yujto vic yaji.
35 Masanil juntzañ tic tza b'o d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal icha val tz'aj valan d'ayach tic. Uque' c'ual syic' yuj ac'ancanoch yopisio eb' chi'. 36 Junjun noc' quelem vacax tzac' silab'il d'a junjun c'u, yic tz'ac'ji lajvoc smul eb'. Icha chi' tz'aj a sacb'itan altar d'a vichañ, tza sucanpaxoch aceite d'a yib'añ yic tz'ochcan yopisio. 37 Uque' c'ual tzac' silab' d'a yib'añ altar chi', yic tz'ac'ji lajvoc mul. Icha val chi' tz'aj yochcan jun altar chi' vicoc, tz'och d'a yopisio. Yalñej tastac tz'och tennaj d'a jun altar chi', vicxo tz'ajcani.

Ofrenda tz'ac'ji d'a junjun c'u
(Nm 28.1-8)

38 Junjun c'u yovalil sñusji chavañ noc' calnel jun ab'il sq'uinal silab'il d'a yib'añ altar. 39 Jun noc' tza ñustz'a d'a q'uiñib'alil, junxo noc' tza ñustz'a d'a yemc'ualil. 40 Tzac' chañeoc libra harina te vach' yed' noc' stz'a d'a q'uiñib'alil chi', tza calej ixim harina chi' yed' junoc litro aceite yic sat te' olivo, tza secanem junoc litro vino ofrendail. 41 Añeja' icha chi' tzutejpax junxo noc' calnel chi' d'a yemc'ualil, ixim harina yed' vino ofrendail. A juntzañ ofrenda sñusjitz'a chi', te sumumi sjab' svab'i. 42 A juntzañ silab' chi', ol sñusñejtz'a eb' d'a vichañ d'a masanil tiempo d'a stojolal sti' mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, ayic tzin lolon eyed'oc. 43 Ata' ol in ch'ox in b'a d'a eb' etisraelal, yuj chi' vic ol ajcan jun mantiado chi', yuj in tziquiquial. 44 A in val tzin sic'canoch jun mantiado chi' vicoc yed' yaltaril. Tzin sic'paxcanel viñaj Aarón yed' eb' yuninal chi' yic tz'ochcan eb' sacerdoteal d'ayin. 45 Ol in cajnaj d'a scal eb' etisraelal, yujto e Diosal in. 46 Icha val chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová in sDiosal in eb' ed'oc, a in ix ex viq'uelta d'a Egipto yic tzin cajnaj d'a e cal, a in Jehová e Diosal in tic, xchi Jehová.

30

Jun altar yic incienso
(Ex 37.25-28)

1 Ix yalanxi Jehová: Ac' b'ojoc junoc altar b'aj stz'a incienso. A te' acacia
tz'och d'ay. 2 A sc'atul 45 centímetro tz'aji, 45 centímetro tz'ajpax sat, axo steel,
90 centímetro tz'aji. Aňeja' sb'oq'ue sch'ac altar chi' d'a junjun schiquintac,
yaman tz'aj yed' altar chi'. 3 Tz'och q'uen oro yelxo val vach' d'a altar chi':
D'a yib'aň yed' d'a spatictac schaňil pac'aň yed' d'a sch'aac chi', sq'uepax
tzalan q'uen oro chi' d'a yib'aň stitac. 4 A d'a yalaň stitac chi', ata' tz'och
chab'chab'oc argolla nab'a oro d'a schab'il pac'aň. A d'a yool chi' tz'ec' te'
sb'achlab'il yic syal sb'achchaji. 5 A te' b'achlab' chi', a te' acacia tz'ochi,
tz'och q'uen oro d'a spatic te'. 6 Tzaq'uem jun altar chi' d'a yichaňelta c'apac
cortina ayoch yeňuloc scaxail in trato, aton te' caxa ay smacul b'aj tz'ac'ji
tup mul. Ata' ol in ch'ox in b'a d'ayex. 7 A viňaj Aarón ol ňusantz'a incienso
sumumi sjab' d'a yib'aň altar chi', junjun q'uiňib'alil ayic sb'ochajoch candil.
8 Sňusanpax viň a tz'emxican c'u, aton d'a yorail yoch sc'ac'al candil. A jun tic
ol ujocňej d'a vichaň ayic ol b'eyňejb'at tiempo. 9 Malaj junoc comon incienso
ol ňusjoctz'a d'a yib'aň jun altar chi', malaj pax junoc silab', ofrenda d'a ixim
trigo, ma ofrenda d'a yic secchajem vino ol sňuschaj d'ay. 10 Aňej junel d'a yol
ab'il stzicoch chic' viňaj Aarón d'a sch'ac altar chi', aton schiq'uil noc' silab'
smiljicham yuj yac'ji lajvoc mul. Junjun ab'il tzuji jun tic d'a masanil tiempo.
A jun altar chi', vic yaji, xchi Jehová.

A q'uen tumin syac' eb' viň vinac sb'ischaji

11 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:
12 Ayic ol ic'anchaaň sb'isul eb' etchoňab' israel chi', junjun eb' ol stup
d'ayin yuj sq'uinal, yic malaj junoc ilya te ov ol javoc d'a yib'aň eb' to scham
eb' yuuj, yuj b'aj sb'ischaj chi'. 13 Masanil eb' stz'ib'chaj chi', yovalil naňal
siclo q'uen plata syac' eb' yic stupan eb' d'ayin, icha q'uen siclo sc'anchaj
d'a in cajnub', aton 20 gera. 14 Masanil eb' stz'ib'chaj sb'i chi', aton eb' 20
ab'il sq'uinal sb'eyňejb'ati, aton eb' chi' tz'ac'an jun b'aj stupchaj chi' d'ayin.
15 Ayic stupan eb' chi' d'ayin yuj sq'uinal, vach'chom eb' b'eyum, ma eb'
meb'a' lajanňej tz'aj yac'an eb'. Naňal siclo syac' junjun eb'. 16 Ichato chi'
smolchaj masanil q'uen plata syac' eb' anima chi' stojoloc yuj sq'uinal. A d'a
mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a tz'och yopisio q'ueen. A yuj chi', ol ex in nacoti,
aton yuj tas tzeyac' yuj e q'uinal chi', xchi Jehová.

Jun q'uen palangana nab'a bronce
(Ex 38.8)

17 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:
18-19 Ac' b'ojoc junoc q'uen nivan palangana yed' sb'achnub' yich, nab'a
bronce tz'aji. A d'a scal snaňal altar yed' mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a scan
q'ueen. Sb'ud'chaj q'uen yed' a a'. Ata' syic'q'ueta a' viňaj Aarón yed' eb'
yuninal yic sb'ican sc'ab' eb' yed' yoc. 20 Ayic tz'och eb' d'a yol mantiado, ma
ayic sc'och eb' d'a altar yic sňusan yofrenda d'a vichaň, yovalil sb'ic sc'ab' eb'
yed' yoc, yic max cham eb'. 21 A jun tic, ley tz'ajcan d'a yib'aň viňaj Aarón yed'
yiňtilal, ayic ol b'eyňejb'at tiempo, xchi Jehová.

A aceite sc'anchaj yic sic'chaj junoc anima
(Ex 37.29)

22 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:
23 Sic'chajocab'el juntzaňoc avb'en te' maňxo jantacoc svach'il sjab': La-
jchaveoc libra stzatajil te' mirra te vach', vaqueoc libra canela, vaqueoc
libra te' cálamo yelxo val vach', 24-25 yed' pax lajchaveoc libra te' casia. A
echlab' sc'anchaj d'a juntzaň chi', aton icha echlab' sc'anchaj d'a in cajnub'.
Scalaj juntzaň chi' yed' naňaloc schaňil litro aceite yic te' olivo, icha val

tz'aj sb'oan junoc b'oum perfume. Icha chi' tz'aj a b'oan aceite sc'anchaji a sic'chajel junoc mach ma junoc tas to vic tz'ajcani. 26 Succhajoch aceite chi' d'a mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, d'a te' caxa yic trato, 27 d'a te' mexa yed' d'a syamc'ab'il d'a sb'achnub' candil yed' syamc'ab'il, d'a altar yic incienso, 28 d'a altar b'aj stz'a silab' yed' syamc'ab'il yed' pax d'a jun q'uen nivan palangana yed' sb'achnub'al. 29 Icha chi' tz'aj a sic'ancanoch masanil juntzaň chi' yic vach' vic tz'ajcani. Masanil tastac tz'och tennaj d'ay, vicxo tz'ajcani.

30 A jun aceite chi' tza sucpaxoch d'a viňaj Aarón yed' pax d'a eb' yuninal viň. Icha chi' tz'aj sic'chajcanoch eb' sacerdoteal d'ayin. 31 Tzalan d'a masanil eb' etisraelal: Ayic ol b'eyňejb'at tiempo, aton jun aceite tic ol c'anchaj d'a tastac to vic ol ajcanoc. 32 Maň comonoc succhajoch d'a junoc comon anima. Maň comonoc sb'oji junocxo macaň aceite lajan yed' jun tic. A jun tic vic tz'ajcani, yuj chi' maň comonoc tze yama'. 33 Tato ay junoc mach sb'oan junocxo macaň aceite lajan yed' jun tic, ma sucoch d'a junoc comon anima, a jun chi' yovalil tz'ic'jicanel d'a scal eb' yetchoňab', xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

A jun incienso
(Ex 37.29)

34 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

Ic'chajocab'cot masanil juntzaň tastac chi', lajanňej ol aj yechlab'il: Stzatajil te' estacte, sjoxal noc' mic' scuch uña, stzatajil te' gálbano te vach' sjab' yed' pax stzatajil te' incienso yelxo val te vach'. 35 A yed' juntzaň chi' tzac' b'ojoc incienso. Vach' tz'aj scalaji, icha val tz'aj sb'oji yuj junoc b'oum perfume. Vach' tz'aj sb'at yatz'amil, malajocab' spaltail, yujto vic yaji. 36 Choc' tz'aj stenjipoj jab'oc, tzac'anoch d'a yol mantiado d'a yichaň te' scaxail in trato b'aj tzin ch'ox in b'a d'ayex. A jun incienso chi', nivanocab' yelc'och d'a yol e sat. 37 Maň e b'o junocxo icha val jun ix e b'o tic. Tze nacoti to a inňej ay vico'. 38 Tato ay junocxo mach sb'oan d'a yol yico', yic syab' sjab', a jun chi' tojolňej yic'jicanel d'a scal eb' yetchoňab', xchi Jehová.

31

Eb' sb'oumal scajnub' Jehová
(Ex 35.30; 36.1)

1 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

2 Ab'i, a d'a scal yiňtilal viňaj Judá ix in sic'canel viňaj Bezaleel, yuninal viňaj Uri, yixchiquin viňaj Hur. 3 Toxo ix vac'och Vespíritu d'a viň, yic jelan snaanel viň, yic ol yal sb'oanq'ue yalňej tastac viň. 4 Ol snaanelta viň sb'oan yechel jantac munlajel ol b'o'oc, icha d'a q'uen oro, d'a q'uen plata yed' d'a q'uen bronce, 5 yed' pax sb'oan q'uen q'ueen viň vach' yilji, sb'oan te te' d'a yalňej tas munlajelal. 6 Axo viňaj Aholiab, yuninal viňaj Ahisamac, yiňtilal viňaj Dan, a viň ol colvaj yed' viňaj Bezaleel chi'. Masanil eb' aytaxon sjelanil, ix in vach' aq'uej sjelanil eb' yic a eb' ol b'oan masanil tastac sval tic d'ayach: 7 Aton c'apac mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, te' scaxail in trato yed' smacul b'aj tz'ac'ji tup mul, masanil syamc'ab'il d'a yol mantiado chi', 8 te' mexa yed' jantac syamc'ab'il, jun sb'achnub' candil nab'a oro yed' syamc'ab'il, jun altar b'aj sňuschaj incienso, 9 jun altar b'aj stz'a silab' yed' syamc'ab'il, jun nivan palangana yed' sb'achnub' yich, 10 c'apac pichul jalb'il nivan yelc'ochi, aton spichul viňaj sacerdote Aarón yed' pax spichul eb' yuninal viň, aton pichul sc'an eb' d'a yopisio. 11 Sb'opax aceite eb' sc'anchaji ayic tz'ochcan junoc mach, ma junoc tas vicoc. Sb'opax incienso maňxo jantacoc svach'il sc'anchaj d'a in cajnub'. A juntzaň chi', yovalil sb'o eb' icha val ix aj valan d'ayach, xchi Jehová d'a viňaj Moisés chi'.

Sc'ual ic'oj ip
(Ex 35.1-3)

12 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':
13 Al d'a eb' etchoñab' to yovalil sc'anab'ajej jun sc'ual ic'oj ip eb', yujto
vic yaji. Yujto a jun c'u chi' yechel in trato yajcanoch d'a co cal eyed'oc d'a
masanil tiempo yic vach' tzeyojtaquejeli to a in Jehová in tic ix ex in sic'canel
vicoc.
14 Nivanocab' yelc'och jun sc'ual ic'oj ip chi' d'a yol e sat. A mach max
c'anab'ajan jun c'ual ic'oj ip chi', yovalil schami. Yalñej mach smunlaj d'a
jun c'u chi', yovalil schami. 15 Vaqueñej c'ual tzex munlaji, axo d'a yuquil
c'ual, sc'ual ic'oj ip, vicñej yaji. Yalñej mach smunlaj d'a jun c'u chi', tojolñej
schami. 16-17 Yuj chi', yovalil tze c'anab'ajej jun c'ual ic'oj ip chi'. A jun chi'
yechel in trato tz'ajcan d'a masanil tiempo d'a co cal eyed'oc, yujto a in Jehová
in d'a vaque' c'ual in b'onac satchaañ yed' sat luum tic, axo d'a yuquil c'ual
vochnac vaan in munlaji, vic'annac vip, xchi Jehová.
18 Ayic ix lajvi slolon Jehová yed' viñaj Moisés d'a jolom vitz Sinaí, ix yac'an
chab' pachañ q'ueen d'a viñ, b'aj tz'ib'ab'iloch strato, to a val Dios ix tz'ib'ani.

32

Jun yechel vacax nab'a oro
(Dt 9.6-29)

1 Axo yic ix yilan eb' choñab' israel to a viñaj Moisés chi' añeja' max emxul-
laj viñ b'aj ayec' eb' chi', ix smolb'an sb'a eb' smasanil, ix yalan eb' d'a viñaj
Aarón:
—A ticnaic, co gana to tza b'o juntzañoc co diosal tzoñ cuchb'ani, yujto a
viñaj Moisés, viñ ix oñ ic'anelta d'a Egipto, mañ cojtacoc tas ix ic'an viñ, xchi
eb' choñab' chi'.
2 Ix tac'vi viñaj Aarón chi' d'a eb':
—A ticnaic, molb'ejeccot masanil q'uen uchiquin nab'a oro yic eb' ix
eyetb'eyum yed' yic eb' eyuninal, eb' ix eyisil, tzeyic'ancot d'ayin, xchi viñ.
3 Masanil anima ix yiq'uel yuchiquin, ix yic'ancot eb' d'a viñaj Aarón chi'.
4 Ix schaanec' viñ, ix yac'an ulax q'uen viñ d'a scal te' c'ac', ix yac'anem viñ
d'a yol jun smoldeal, ix b'o jun yechel jun quelem vacax. Ix ochñej ijan viñ
svach' b'oan jun yechel vacax chi'. Ix yalan eb' choñab' chi' smasanil:
—Ex quetchoñab' israel, a jun co diosal tic ix oñ ic'anelta d'a Egipto, xchi
eb'.
5 Ayic ix yilan jun chi' viñaj Aarón chi', ix sb'oanq'ue jun altar viñ d'a yichañ
jun yechel vacax chi', te chaañ ix yal viñ:
—A q'uic'an scac'och junoc nivan q'uiñ d'a yichañ Jehová, xchi viñ.
6 Axo ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, ix smolb'an sb'a anima smasanil, ix sñusan
juntzañ silab' eb' yed' silab' yic junc'olal. Ix lajvi chi' ix em c'ojjab' eb', ix
va eb', ix yuc'an a' eb'. Ix lajvi chi', ix q'ue b'ulnaj eb' schañalvi yed' sc'ulan
chucal d'a yichañ sdiosal chi'. 7 Yuj chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':
—Ixic, emañxi yujto a eb' a choñab' ix iq'uelta d'a Egipto, toxo ix sjuel
sb'a eb'. 8 Yelxo val d'a elañchamel ix yiq'uel sb'a eb' d'a tas ix vala'. D'a
elañchamel ix sb'o jun yechel quelem vacax eb', syac'anem sb'a eb' ejmelal
d'ay. Syac'an silab' eb', syalan eb': Ex quetchoñab' israel, a val jun co diosal
tic ix oñ ic'anelta d'a Egipto, xchi eb'. 9 Toxo ix vila' to a juntzañ anima tic,
yelxo val pit spensar eb'. 10 A ticnaic mañxo ach tevoc d'ayin yuj eb', scot val
voval d'a juntzañ anima tic. Ol in satel eb' smasanil, añej ed'oc ol in b'o jun
nivan nación yed' eb' iñtilal, xchi d'a viñ.

11 Axo viñaj Moisés chi', ix och ijan viñ sc'anan nivanc'olal d'a Jehová
sDiosal yuj eb' schoñab', ix yalan viñ:
—Mamin Jehová, ¿tas val yuj scot yoval a c'ol d'a yib'añ a choñab' to a ach
ix iq'uelta d'a Egipto yed' ipalil? 12 ¿Tas val yuj ol a cha ach yal eb' aj Egipto
chucal? Ol am yal eb' icha tic: Tob'an chuc spensar Dios d'a eb', yuj chi' ix
yiq'uel eb' d'a tic, sb'at smilancham eb' d'a jolomtac vitz, satjiel eb' yuuj d'a
sat lum luum tic, xcham eb'. Yuj chi' comonoc max te cot yoval a c'ol d'a yib'añ
eb', mocab' ac'och yaelal d'a yib'añ eb'. 13 Comonoc tza nacot eb' a checab',
aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Israel. A locnac a b'i ac'annac a ti'
d'a eb', alannac icha tic: Ol vic'chaañ e b'isul yed' eyuninal. Lajan ol aj sb'isul
eb' icha q'uen c'anal d'a satchaañ. Añeja' jun lum luum tic, toxo ix vala' to ol
vac' d'a eyiñtilal d'a masanil tiempo, xa chinac d'a eb', xchi viñaj Moisés chi'.
14 Yuj chi' ix snaan Jehová to mañxo ol satel-laj schoñab' chi'. 15 Ix
meltzajemta viñaj Moisés d'a jolom vitz chi', yed'nacxo chab' pachañ q'ueen
viñ b'aj tz'ib'ab'iloch checnab'il yuj Jehová, d'a schab'il pac'añ q'ueen. 16 A val
Jehová ix b'oan q'uen q'ueen chi' schab'il, ix stz'ib'anoch letra chi' d'a q'ueen.
17 Axo yic ix yab'an viñaj Josué yel yav eb' anima, ix yalan viñ d'a viñaj
Moisés chi':
—A val scab'an yel yav eb' anima chi', icha val to ayoch oval d'a yol
campamento, xchi viñ.
18 Ix tac'vi viñaj Moisés chi':
—A juntzañ av tz'och scab' chi', mañ avoc yic tzalajc'olal yic tz'ac'ji ganar
junoc oval, mañ avocpax yic cusc'olal yic tz'ac'ji ganar anima yuj eb' ajc'ool,
palta b'it tz'och svab'i, xchi viñ.
19 Axo yic ix javi viñaj Moisés chi' d'a slac'anil campamento chi', ix yilanoch
jun yechel quelem vacax chi' viñ, axo eb' anima van schañalvi eb'. Ix te
cot yoval viñ, ix syumanel q'uen q'ueen b'aj tz'ib'ab'iloch checnab'il chi' viñ,
yuj chi' ix pojb'at q'uen d'a yich vitz chi'. 20 Ix lajvi chi', ix b'at stzac'anelta
jun yechel vacax chi' viñ, ix syumanoch viñ d'a scal c'ac'. Ix lajvi chi' ix
smac'anpoj viñ, choc'xoñej ix aji, ix yac'anem viñ d'a scal a a', ix schecan viñ
yuc' eb' anima chi'. 21 Ix yalan viñ d'a viñaj Aarón chi':
—¿Tas yuj ach montaj yuj juntzañ anima tic ix a cuchb'an eb' sc'ulan jun
nivan chucal tic? xchi viñ.
22 Ix yalan viñaj Aarón chi':
—Mamin, mocab' cot oval d'ayin, ojtac val sic'lab'il to a jun choñab' tic,
sganañej eb' sc'ulan chucal. 23 A eb' ix alan d'ayin: B'o junoc co diosal tzoñ
cuchb'ani, yujto a viñaj Moisés ix oñ ic'anelta d'a Egipto, ma chequel tas ix
ic'an viñ, max jaxlaj viñ, xchi eb' d'ayin. 24 Yuj chi' ix valan d'a eb': Machtac
ex ay q'uen oro d'ayex, ma q'uen uchiquin, iq'uequeli, tzeyic'ancoti, xin chi
d'a eb'. Ix lajvi chi', ix yic'ancot eb' d'ayin, ix vac'an ulax d'a cal c'ac', axo ix
aji ix comon elta jun yechel vacax tic, xchi viñ d'a viñ.
25 Ix nachajel yuj viñaj Moisés chi' to a eb' anima chi', b'ecanxoñej sc'ol eb'
yac'an q'uixvelal sb'a d'a yichañ eb' choñab' ayoch ajc'olal d'a eb', axo viñaj
Aarón chi' maj scachoch vaan jab'oc eb' viñ. 26 Yuj val chi' ix och tec'tec' viñaj
Moisés chi' d'a sti' campamento chi', ix yalan viñ:
—A ticnaic a mach syal sc'ol syac'och sb'a d'a yol sc'ab' Jehová, cotocab' d'a
in tz'ey tic, xchi viñ.
Masanil eb' yetlevitail viñ, ix snitzcot sb'a eb' d'a stz'ey viñ.
27 Ix lajvi chi', ix yalanpax viñ d'a eb':
—Ix schec Jehová co Diosal val d'ayex to junjun ex tzeyic'b'at eyespada,
tzex b'at d'a campamento, tzex ec' d'a caltac mantiado, tze milancham eb'

eyuc'tac, eb' eyamigo yed' eb' cajan d'a e lac'anil, xchi Jehová, xchi viñaj Moisés chi'.
28 Ix sc'anab'ajej checnab'il eb' viñ levita ix yac' viñ. Yuj chi', ay am oxeoc
mil anima ix smilcham eb'. 29 Ix lajvi chi', ix yalanxi viñaj Moisés chi':
—A ticnaic ix eyac'och e b'a d'a yol sc'ab' Jehová, ina to a ex ix e milcham
eyuninal yed' eyuc'tac. Yuj val chi', ol yac' svach'c'olal Jehová d'a eyib'añ, xchi
viñ d'a eb'.
30 Axo d'a junxo c'u, ix yalan viñaj Moisés chi' d'a eb' anima:
—Te nivan e mul ix ochi. A ticnaic tic tzin b'atxi d'a jolom vitz b'aj ayec'
Jehová. Ata' ol in lolon yed'oc, talaj ol yac' lajvoc e mul chi' d'a eyib'añ, xchi
viñ.
31 Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a jolom vitz b'aj ayec' Jehová chi'. Ix yalan viñ:
—Val yel Mamin, te nivan smul jun choñab' tic ix och d'a ichañ, ix sb'o jun
sdiosal eb' oro yic syaq'uem sb'a eb' d'ay. 32 Yuj val chi' tzin tevi d'ayach to
tzac' lajvoc smul eb' chi'. Tato max ac' nivanc'olal smul eb' chi' jun, tza sucsat
in b'i d'a yol ch'añ libro b'aj tz'ib'ab'il sb'i eb' to icxo yaji, xchi viñ d'a Jehová.
33 Axo ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ:
—A eb' tz'och smul d'ayin, aton eb' chi' tzin sucsat sb'i d'a yol ch'añ libro
chi'. 34 Yuj chi' ixic, tzic'anb'at eb' choñab' chi' d'a jun lugar ix val d'ayach. A
jun vángel ol b'ab'laj eyuuj, palta ol c'och sc'ual yic ol vac'anoch syaelal eb'
anima tic yuj smul, xchi.
35 Ix lajvi chi', a Jehová ix ac'ancot jun nivan ilya to smilvaj d'a yib'añ eb'
choñab' israel chi', yujto ix yac'och sb'a eb' sb'oan jun yechel vacax, aton jun
ix sb'o viñaj Aarón chi'.

33

Ix te cus eb' choñab'

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':
—A ticnaic elañ d'a tic yed' eb' choñab' ix iq'uelta d'a Egipto, tzic'anb'at eb'
d'a sat lum luum valnac d'a viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob
to ol vac' d'a yiñtilal eb' viñ. 2 A in ol in chec b'ab'laj jun vángel d'a eyichañ.
A' ol ex cuchb'anb'atoc. A juntzañ choñab'il anima, aton eb' cananeo, eb'
amorreo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo, ol viq'uel eb' d'a
sat luum chi'. 3 Ixiquec d'a jun lum te yax sat chi', palta mañ ol in b'atlaj d'a e
cal, yujto te pit ex, ay smay tzex in satel d'a yoltac b'e, xchi Jehová.
4 Ayic ix yab'an eb' anima jun lolonel cuseltac yalji chi', ix och eb' d'a ilc'olal,
mañxalaj mach ix yac'och yuchiquin yed' stoñ. 5 Yujto a Jehová ix alan d'a
viñaj Moisés chi':
—Al d'a eb' etisraelal tic: A ex tic te pit ex. Tato tzin c'och d'a e cal junoc
rato, ay smay tzex in sateli. A ticnaic iq'uequel eyuchiquin chi' yed' e toñ d'a
e jaj chi', ol vilani tas ol ex vutoc, xa chi, xchi d'a viñ.
6 Yuj val chi', atax ix el eb' d'a yich vitz Horeb, mañxo junoc eb' ix yac'och
stoñ yed' yuchiquin.

A b'aj sch'ox sb'a Jehová

7 Ix yac' b'ochajq'ue jun mantiado viñaj Moisés d'a stib'at campamento. Ix
yac'an viñ scuch jun mantiado chi': D'a B'aj Sch'ox Sb'a Jehová. Tato ay junoc
mach sb'at sc'anb'ej junoc tas d'a Jehová, yovalil sb'at d'a jun mantiado chi'.
8 Ayic sb'at viñaj Moisés d'a mantiado chi', tz'elta liñan eb' anima smasanil
d'a stitac smantiado, sb'at q'uelan eb' d'a viñ masanto tz'ochcan viñ d'a yol
mantiado chi'. 9 Ayic tz'och viñ, tz'emul moynaj jun asun d'a sti' mantiado

chi' yacb'an slolon Jehová yed' viñ. 10 A syilan eb' anima chi' yemul moynaj
jun asun chi', tz'em ñojan eb' smasanil ejmelal d'a Jehová.
11 Q'uelc'umb'a val tz'aj Jehová slolon yed' viñaj Moisés chi', icha val tz'aj co
lolon yed' junoc co vach'c'ool. Slajvi slolon viñ yed' Jehová chi', sjax viñ d'a
campamento. Palta axo viñ scolvaj yed' viñaj Moisés chi', aton viñaj Josué
quelem vinac, yuninal viñaj Nun, scanñej viñ d'a yol mantiado chi'.

Ol b'atñej Jehová yed' eb' schoñab'

12 Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a Jehová:
—Mamin Jehová, a ach ix al d'ayin to a in tzin cuchb'ej jun a choñab' tic,
palta maj al-laj d'ayin mach ol a chec colvaj ved'oc. Ix alani to ojtac in to ay a
tzalajc'olal ved'oc alani. 13 Yuj chi', tato yel icha chi', ac' vojtaquejeli tas nab'il
uuj, yic cham tzach vojtaquejeli, ol vac'anñej tzalajb'oc a c'ool. Ojtac val to a
jun choñab' tzac'canoch d'a yol in c'ab' tic to a choñab' yaji, xchi viñ.
14 —A in val lac'an ol in b'at ed'oc, ol ex vac' cajnaj d'a junc'olal d'a lum luum
chi', xchi Jehová d'a viñ.
15 Yuj val chi', ix tac'vi viñaj Moisés chi':
—Yel val Mamin, tato max ach b'at qued'oc, vach' to max oñ iq'uel d'a tic.
16 Tato max ach b'at qued' ticnaic, ¿tas val tz'aj yojtacajeli, tato ay a tzalajc'olal
ved'oc yed' d'a eb' a choñab' tic? Tato ayachñejoch qued'oc jun, ol checlajeloc
to a choñab' ton caji, sic'b'il oñ el uuj d'a scal masanil choñab', xchi viñ.
17 —A juntzañ lolonel tzal tic ol in c'ulej, yujto te ay in tzalajc'olal ed'oc,
vojtac val a pensar sic'lab'il, xchi Jehová d'a viñ.
18 —Mamin, tzin tevi val d'ayach to tza ch'ox snivanil elc'och d'ayin, xchi
viñ.
19 Ix tac'vi Jehová d'a viñ:
—Masanil in vach'c'olal ol in ch'ox d'ayach. A val d'a ichañ ol valel in vach'il
to a in ton Jehová in, ol vac' in vach'c'olal d'a eb' b'aj syal in c'ol svac'a', ol oc' in
c'ool d'a eb' b'aj syal in c'ool. 20 Palta sval d'ayach to mañ ol yal-laj och q'uelan
d'a in sat, yujto malaj junoc mach syal yilan in sat. Tato tz'och q'uelan junoc
mach d'ayin, elañchamel schami. 21 Ina d'a in lac'anil ay jun lugar b'aj ol yal
a q'uecan liñan d'a yib'añ jun nivan q'ueen. 22 Ayic ol ec'b'at in tziquiquial ta',
ol ach vac'anoch d'a yol spojelal q'uen q'ueen chi', ol ach in macchancanoch
yed' in c'ab' yacb'an tzin ec'canb'ati. 23 Ayic ol lajvoc vec'cani, ol vic'anel in
c'ab', axoñej in patic ol yal ilani, axo in sat mañ val jab'oc ol yal ilani, xchi
Jehová.

34

A sq'uexul chab' pachañ q'uen q'ueen
(Dt 10.1-5)

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':
—A ticnaic a achxo ol a tzey chab'oc q'uen q'ueen, icha val q'uen ix vac'
d'ayach d'a sb'ab'elal, aton q'uen ix a mac'pojoc. Ol in tz'ib'anxioch d'a
q'ueen, icha val tas ix in tz'ib'ejoch d'a q'uen b'ab'el chi'. 2 Tza b'oan a b'a
d'a q'uiñib'alil q'uic'an, tzach javi d'a vichañ d'a jolom vitz tic. 3 Malaj junoc
mach syal sq'ueta ed'oc, malaj junoc mach syal yec' d'a spatictac lum vitz tic.
Max yalpaxlaj yec' noc' calnel yed' noc' vacax vael d'a yichtac luum, xchi d'a
viñ.
4 Ix lajvi chi, ix stzeyan chab' q'uen q'ueen viñ icha q'uen ix scha' d'a
sb'ab'elal d'a Jehová. Axo d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u, ix yic'anb'at q'uen viñ,
ix b'at viñ d'a jolom vitz Sinaí, icha val ix yutej Jehová yalan d'a viñ. 5 Ix lajvi

chi', ix emul Jehová d'a stz'ey viñ d'a scal asun d'a jolom vitz chi', ix yalan sb'i d'a viñ. 6 Ix ec'b'at Jehová d'a yichañ viñ, te chaañ ix yal icha tic:

—A in ton Jehová in. Jehová in b'i. Te vach' in c'ool, tz'oc' in c'ol d'a anima. Mañ elañchameloc scot voval. Te nivan tzin xajanej eb' anima, svac'ñejelc'och tas svala'. 7 A tas vach' valnaccan d'a eb' e mam eyicham, ol vac'ñejelc'och d'ayex a ex yiñtilexcan eb' tic d'a masanil tiempo. Svac'an nivanc'olal e chucal e mul yed' e pital. Palta max ec'b'atlaj vac'an syaelal junoc mach yuj smul b'aj junelñej pit syutej sb'a d'ayin, svac'ñejcan yaelal d'a yib'añ yuninal yed' yixchiquin, masanto d'a schañil macañ yiñtilal, xchi Jehová.

8 D'a elañchamel ix em ñojan viñaj Moisés chi', ix emc'och snañal sat viñ d'a sat luum d'a yichañ Jehová chi', ix yalan viñ icha tic:

9 —Mamin Vajalil, tato yel tzach tzalaj ved'oc, tzach b'atñej qued'oc, vach'chom a jun choñab' tic te pit, palta ac' nivanc'olal co chucal tz'och d'a ichañ, tzoñ a chaancan a choñab'oc, xchi viñ.

Sb'oxi strato Jehová yed' eb' israel (Dt 7.1-5)

10 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

—Chaab' tas ol vala': A ticnaic, tzin b'ocan jun in trato tic d'a yichañ masanil eb' etchoñab'. Ol in b'o tastac te satub'tac to mantalaj b'aj tzuji d'a junocxo nación d'a yolyib'añq'uinal tic. Ol yil masanil eb' etchoñab' eb' ajun tic ed'oc tastac ol in c'ulej eyuuj, to satub'tac yilji. 11 C'anab'ajejec masanil tas svalcan tic d'ayex. A in ol viq'uel eb' amorreo, eb' cananeo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo d'a eyichañ. 12 Ayic ol ex c'och d'a sat lum luum chi', malajocab' b'aq'uiñ tze b'o junoc e trato yed' eb' anima ta'. Tato scan eb' d'a e cal, yel ol ex yixtejel eb'. 13 A val tas ol e c'ulej to ol e mac'poj yaltar eb' yed' yechel sdiosal eb'. Tze ch'acanel te te' yechel sdiosal eb' scuchan Asera. 14 Mañ ex lesalvoc d'a junoc comon dios, yujto a in Jehová in, yelxo val te ov in d'a juntzañ chi'. Yelxo val ste cot voval d'ayex tato tzex och ejmelal d'a junoc ch'oc diosal. 15 Mañ e b'olaj junoc e trato yed' eb' anima ayec' d'a sat lum chi'. Tato tze b'o e trato chi' yed' eb' axo yic tz'och eb' ejmelal d'a sdiosal chi', syac'an silab' eb' d'ay, tzex yavtej eb', tze vaan tas syac' eb' silab'oc chi'. 16 Talaj syic'laj sb'a yisil eb' yed' eb' eyuninal, axo yic tz'em ñojan eb' ix d'a sdiosal chi', scuchb'ajem ñojan eb' eyuninal chi' yuj eb' ix d'a juntzañ comon dios chi'. Tato icha chi' mañxalaj tz'aj velc'och d'a yol sat eb' eyuninal chi'.

17 Mañ e b'o junoc e diosal yed' q'uen q'ueen sb'ochaj d'a molde.

Q'uiñ tz'ec' d'a junjun ab'il (Ex 23.14-19; Dt 16.1-17)

18 Tze yac'och q'uiñ yic ixim pan malaj yich. Uque' c'ual tze va jun pan chi', icha val ix aj vac'an e c'ayb'ej. A stiempoal, chequel yajcani, aton uj Abib, yujto a d'a jun uj chi' elnaquexcot d'a Egipto.

19 Masanil eb' b'ab'el vinac unin, vic yaj eb'. Vicpax sb'ab'el yune' noc' e vacax, yune' noc' e calnel yed' yune' noc' e chiva tato vinac. 20 Axo pax sb'ab'el yune' noc' e b'uru, syal yac'ji junoc yune' calnel sq'uexuloc noc'. Tato malaj junoc sq'uexul noc' tzeyac'a', yovalil smac'ji q'uichaj sjaj noc'. Añeja' pax yuj e b'ab'el vinac unin, yovalil tzeyac' junoc noc' yune' calnel sq'uexuloc. Malaj junoc mach sja d'ayin d'a q'uiñ tato malaj jab'oc yofrenda yed'nac.

21 D'a vaque' c'ual tzex munlaji, axo d'a yuquil c'ual tzeyic'an eyip, vach'chom stiempoal munlajel, ma stiempoal smolchajq'ue sat eyavb'en, yovalil tzeyic' eyip.

22 Tzeyac'och q'uiñ yic sb'ab'el sat ixim e trigo sc'anb'i, aton q'uiñ Pentecostés. Tzeyac'anpaxoch junxo q'uiñ yic slajviq'ue ixim yic lajvub' ab'il.
23 Masanil eb' vinac, yovalil oxel sjavi eb' d'a vichañ d'a yol junjun ab'il d'a juntzañ q'uiñ tic, a in Jehová e Diosal in tic svala'.
24 Ol viq'uel masanil juntzañxo nación d'a eyichañ, ol vac' levanb'oc e luum. Malaj mach syal yic'anec' lum e luum chi', yacb'an ayec' eb' vinac d'a vichañ oxel d'a yol ab'il.
25 Ayic tzeyac'an e silab' d'ayin, mañ eyac' schiq'uil noc' noc' yed' ixim pan ayb'at yich d'a scal. A noc' silab' yic jun q'uiñ yic tze naancoti ayic ex vic'annaquelta d'a Egipto, tato ayto noc' scani, mañ e sic'canb'at d'a junxo c'u.
26 A sb'ab'el sat eyavb'en yovalil tzeyic'cot d'a in cajnub'.
Mañ e tz'añ noc' yunetac chiva d'a scal yal yim snun, xchi Jehová.
27 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi': Tz'ib'ej masanil juntzañ lolonel tic, yujto a ayoch yichb'aniloc in trato ix vac' ed'oc yed' pax eb' etchoñab', xchi.
28 A viñaj Moisés chi', 40 c'ual yed' 40 ac'val ix ec' viñ yed' Jehová d'a jolom vitz Sinaí. Malaj val jab'oc tas ix sva viñ, malaj pax jab'oc tas ix yuq'uej viñ d'a jun tiempoal chi'. Ix stz'ib'anoch slolonelal strato Jehová yed' eb' choñab' israel d'a q'uen q'ueen, aton lajuñe' checnab'il.

Sveei yilji sat viñaj Moisés

29 Ix lajvi chi, ix emixta viñaj Moisés chi' d'a jolom vitz Sinaí chi', yed'nacxopax chab' pachañ q'uen q'ueen viñ, aton q'uen b'aj tz'ib'ab'iloch checnab'il chi'. Mañ yojtacoc viñ tato toxoñej sveei yilji sat, yujto ix lolon viñ yed' Jehová. 30 Axo ix yilan viñaj Aarón yed' masanil eb' yetchoñab' to toxoñej sveei yilji sat viñ, ix te xivq'ue eb' smasanil sc'och d'a stz'ey viñ. 31 Ix yavtancot eb' anima chi' viñ, ichato chi' ix snitzanoch sb'a viñaj Aarón yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' d'a stz'ey viñ, ix lolon viñ d'a eb'.
32 Ix lajvi chi', ix snitzancot sb'a masanil eb' choñab', ix och ijan viñ yalan masanil checnab'il ix yac' Jehová d'a viñ, aton juntzañ ix b'at schaemta viñ d'a jolom vitz Sinaí chi'. 33 A ix lajvi slolon viñ d'a eb' anima chi', ix smacan sat viñ d'a jun c'apac. 34 Axo yic tz'och viñ yic slolon yed' Jehová, syiq'uel jun c'apac chi' viñ. Axo tz'elxul viñ, syalanxi viñ d'a eb' choñab' tas checnab'ilal schec Jehová chi' yal d'a eb'. 35 Ayic van slolon viñ d'a eb' chi', syilan eb' to veei yilji sat viñ. Slajvi yalan schecnab'il Jehová viñ d'a eb', smacanxi sat viñ d'a jun c'apac chi'. Ato yic tz'och viñ lolonel d'a yichañ Jehová, syic'anxiel viñ.

35

Sleyal c'ual ic'oj ip
(Ex 31.12-17)

1 Ix smolb'ancot masanil eb' choñab' israel viñaj Moisés chi', ix yalan viñ d'a eb' icha tic: Ix yac' juntzañ checnab'il tic Jehová d'ayin, to ol e c'anab'ajej.
2 Vaque' c'ual tzex munlaji, axo yuquil c'ual, yicxo Jehová yaji. E masanil d'a jun c'u chi' tzeyic' eyip, tzeyic'anchaañ Jehová. A mach smunlaj d'a jun c'u chi' yovalil schami. 3 Vach'chom e c'ac', max yal-laj eyac'anoch d'a jun c'ual chi' yalñej b'aj cajan ex, xchi viñ.

Ofrenda yic scajnub' Dios
(Ex 25.1-9)

4 Ix yalanxi viñaj Moisés chi' d'a masanil eb' choñab' israel icha tic: A juntzañ tic ix yal Jehová: 5 Tzeyac' junoc ofrenda d'ay. A mach tz'el val d'a sc'ol yac'ani, syal yic'ancot q'uen oro, q'uen plata yed' q'uen bronce, 6 añ

ch'al q'uic'mutz'inac, aŋ̈ yaxmaquinac, aŋ̈ chac ch'al, aŋ̈ lino te vach' yed' xil noc' chiva b'ayb'il. 7 Syalpax eyic'ancot stz'umal noc' ch'ac calnel uc'nac yed' chacchac, noc' tz'uum te lab'ab'i yed' pax te' acacia. 8 Tzeyic'paxcot yaceiteal sat te' olivo tz'em d'a yol candil, perfume sb'at d'a scal aceite tz'ac'jioch d'a junoc tz'ochcan yicoc Jehová, sb'atpax d'a scal incienso suc'uq'ui sjab'. 9 Tzeyic'paxcot q'uen cornalina yed' juntzaŋ̈ q'uen q'ueen yelxo val vach' yilji tz'och yelvanub'oc schaleca viŋ̈ sat sacerdote, tz'ochpax yelvanub' jun smacul sŋ̈i' sc'ool viŋ̈.

A slistail tastac ix b'ochaji (Ex 39.32-43)

10 Masanil eb' viŋ̈ vinac jelan sb'oan tastac vach' yilji, cotocab' eb' viŋ̈, yic sb'oan tas eb' viŋ̈ ix schec Jehová sb'oi: 11 Aton mantiado scajnub' Jehová yed' pax juntzaŋ̈ tz'och d'a yib'aŋ̈ yed' pax sganchoal, smarcoal, sreglail, yoyal yed' sb'achnub'al yich. 12 Sb'opax te' scaxail trato, sreglail tz'och sb'achlab'iloc, smacul b'aj tz'ac'ji tup mul, junoc cortina tz'och smaculoc, 13 te' mexa yed' regla tz'och sb'achlab'iloc yed' pax syamc'ab'il, ixim pan tz'ac'jioch d'a yichaŋ̈ Jehová. 14 Sb'opax sb'achnub'al candil yed' masanil syamc'ab'il yed' pax uque' candil yed' aceite tz'em d'a yol juntzaŋ̈ candil chi'. 15 Sb'ojipax altar yic incienso, regla tz'och sb'achlab'iloc, aceite sc'anchaji yic tz'och d'a junoc tz'ochcan yicoc Jehová, incienso suc'uq'ui sjab', c'apac cortina yic smacul sti' scajnub' Jehová. 16 Sb'opax junoc altar b'aj stz'a silab', smallail jun altar chi' nab'a bronce yed' sreglail yed' masanil syamc'ab'il. Sb'o jun palangana yed' sb'achnub'al. 17 Sb'opax c'apac cortina tz'ec' oyan d'a spatic yamaq'uil scajnub' Jehová chi' yed' yoyal yed' pax sb'achnub'al yich yed' c'apac cortina tz'och smaculoc sti' amac' chi'. 18 Sb'o yestacail yed' sch'aŋ̈al syamanem d'a spatictac jun scajnub' Jehová chi' yed' d'a yamaq'uil. 19 Sb'opax c'apac pichul jalb'il syac'och eb' sacerdote d'a yol scajnub' Jehová. Aton pichul syac'och viŋ̈aj sacerdote Aarón to yicŋ̈ej yopisio viŋ̈ yaji yed' pax spichul eb' yuninal viŋ̈, aton syac'och eb' a tz'och eb' d'a yopisio, xchi viŋ̈aj Moisés chi'.

A yofrenda eb' choŋ̈ab'

20 Ix lajvi yalan masanil juntzaŋ̈ chi' viŋ̈aj Moisés chi', ix b'at eb' smasanil d'a yoltac smantiado. 21 A eb' ix el val d'a sc'ool, ix laj yac' silab' eb' yic sb'oji scajnub' Jehová, aton b'aj sch'ox sb'a yed' masanil tas tz'och yopisio yed' c'apac pichul yic yopisio eb' sacerdote. 22 Ix laj javi eb' viŋ̈ vinac yed' eb' ix ix yed' silab' d'a Jehová, ato syala' jantac ix el d'a sc'ol eb' yac'ani, ix ul yac'an eb' d'a viŋ̈aj Moisés chi'. Ix yic'ancot q'uen yelvanub' pichul eb', q'uen colc'ab', q'uen toŋ̈, q'uen uchiquin yed' juntzaŋ̈ocxo nab'a oro. Ix yac'an eb' d'a Jehová. 23 Masanil eb' ay ch'al q'uic'mutz'inac d'ay, ch'al yaxmaquinac, chac ch'al, lino te vach', xil noc' chiva b'ayb'il, stz'umal noc' ch'ac calnel uc'nac yed' chacchac yed' pax noc' tz'uum te lab'ab'i, ix laj yic'cot eb' d'a Jehová. 24 Ay pax mach ix el d'a sc'ool yic'ancot q'uen plata yed' q'uen bronce yofrendaoc d'a Jehová. A eb' ay te' acacia d'ay, ix yic'paxcot te' eb', yic sc'anchaj te' d'a scajnub' Dios. 25 Axo eb' ix ix syal sb'oan aŋ̈ ch'al, ix yic'cot ch'al q'uic'mutz'inac eb' ix, ch'al yaxmaquinac, chac ch'al yed' lino te vach'. 26 Ay eb' ix ix jelan ix el val d'a sc'ool, ix och ijan eb' ix sb'oan xil noc' chiva d'a ch'alil. 27 Axo eb' yichamtac vinaquil choŋ̈ab', ix yic'cot q'uen cornalina eb' yed' pax juntzaŋ̈xo q'uen q'ueen te vach' yic tz'och yelvanub'oc schaleca viŋ̈ sat sacerdote yed' yochpax yelvanub'oc jun smacul sŋ̈i' sc'ool viŋ̈. 28 Ix yic'paxcot perfume eb', aceite sc'anchaj d'a candil, aceite sc'anchaj d'a junoc tz'ochcan yicoc Jehová yed' incienso suc'uq'ui sjab'.

29 Masanil eb' choňab' israel, eb' viň vinac yed' eb' ix ix to ix el val d'a sc'ool,
ix yac' scolval eb' d'a masanil jun munlajel ix yal Jehová d'a viňaj Moisés chi'.

Eb' ix b'oan scajnub' Dios
(Ex 31.1-11)

30 Ix yal viňaj Moisés d'a masanil eb' yetchoňab': A Jehová toxo ix sic'anel
viňaj Bezaleel, yuninal viňaj Uri, yixchiquin viňaj Hur, d'a yiňtilal Judá.
31 Ix yac'anoch Yespíritu Dios chi' d'a viň yic syac'an sjelanil spensar viň yed'
yojtacanel viň yic syalpax snachajel yuj viň 32 sb'oan yechel tas sb'o'o, icha
d'a q'uen oro, q'uen plata yed' q'uen bronce. 33 Ix ac'jipax sjelanil viň yic
sb'oanpax q'uen q'ueen yelxo val vach', yic sb'oanpaxem yechel te te' yelxo
val vach' tz'aji yed' yoch yelvanub' te'. 34 Ix yac'an sjelanil Jehová d'a viň
yed' d'a viňaj Aholiab, yuninal viňaj Ahisamac, d'a yiňtilal Dan, yic sc'ayb'an
juntzaňxo eb' scolvaj yed' eb'. 35 Ix ac'ji sjelanil eb' yuj Jehová, yic sb'oan
masanil tastac eb' to yelxo val vach' yilji: Yic sb'oan yechel, yic sb'oanoch
yelvanub' yed' aň ch'al q'uic'mutz'inac, aň ch'al yaxmaquinac, aň chac ch'al
yed' lino ch'al te vach'. Ix ac'ji sjelanil eb' sb'oan junoc tas vach' yed' sch'oxan
yechel junocxo yalňej tas munlajelal.

36

1 Yuj chi' a viňaj Bezaleel, viňaj Aholiab yed' pax juntzaňxo eb' viň vinac ix
ac'ji sjelanil yuj Jehová sb'oan tastac vach' yilji, a eb' viň ol b'oan masanil tas
tz'och yopisio d'a scajnub' Jehová icha ix aj yalani, xchi viňaj Moisés.

Maň jantacoc ofrenda ix yic'cot eb' anima

2 Axo viňaj Moisés ix avtancot viňaj Bezaleel yed' viňaj Aholiab chi' yed'
pax masanil eb' viň ix ac'ji sjelanil spensar yuj Jehová yic sb'oan yalňej tastac
vach' yilji, aton eb' tz'el d'a sc'ol scolvaj d'a jun munlajel chi'. 3 A eb' viň chi' ix
chaan masanil ofrenda ix yic'cot eb' choňab' israel d'a viňaj Moisés, yic tz'el
yich munlajel yuj sb'o scajnub' Dios. Axo eb' tz'el val d'a sc'ol yac'an yofrenda,
junjun q'uiňib'al syic'ancot yofrenda eb' chi'. 4 Axo eb' viň munlajvum chi', ix
yactejcan smunlajel eb' viň, ix b'at eb' viň yal d'a viňaj Moisés chi': 5 Toxo ix
ec' yib'aň yic'ancot yofrenda eb' anima, maň ol lajvoclaj masanil tas ix yic'cot
eb' tic d'a munlajel ix yal Jehová to sb'oi, xchi eb' viň.

6 Ayic ix yab'an viňaj Moisés to icha chi', ix yalanel viň d'a scal anima d'a
campamento to maxtzac yic'cotlaj yofrenda eb' yuj sb'o scajnub' Dios. Icha
chi' ix aj svanaj yic'ancot yofrenda eb' chi', 7 yujto toxo ix tz'acvi jantac tas ol
och d'a scajnub' Dios, aytopax tas olto canoc.

Ix b'ochajq'ue scajnub' Dios
(Ex 26.1-37)

8 A d'a scal eb' munlajvum chi', ata' ay eb' jelan spensar sb'oanq'ue scajnub'
Dios. Lajuňe' jeňan c'apac lino b'ayb'il sch'alil ix sb'o eb'. D'a aň ch'al
q'uic'mutz'inac, aň ch'al yaxmaquinac yed' pax aň chac ch'al ix sb'o'och
yechel querubín eb' d'a junjun jeňan lino chi'. 9 A junjun jeňan chi', 12 metro
steel yed' naňalxo, chab' metro sat. Lajanňej ix aj yechel smasanil. 10 Oye'
jeňan c'apac ix tz'ischaj yam sb'a yic junxoňej jeňan tz'aji. Aňeja' icha chi'
ix aj stz'ischaj syam sb'a oyexo jeňan. 11 Ix lajvi chi', ix tz'ischajoch xoyjab'
aň q'uic'mutz'inac ch'al d'a sti' c'apac b'ab'el jeňan chi' yic syamnub'aloc.
Aňeja' icha chi' ix aj yochpax d'a sti' junxo schab'il jeňan chi'. 12 Ix och xoyjab'
50 q'uic'mutz'inac ch'al d'a jun pac'aň sti', junjun jeňan c'apac lajanňej ix aj
schalan sb'a c'apac. 13 Ix b'opax 50 q'uen syamnub'al nab'a oro yic syal yil-
lan sb'a c'apac chab' jeňan chi' yic vach' junxoňej tz'ajcan c'apac. 14 Ix b'oxi

uxluche' jeñan xil noc' chiva, yic a tz'och d'a yib'añ scajnub' Dios. 15 Ay 13
metro steel yed' nañalxo yed' chab' metro sat. Lajanñej ix aj yechel smasanil.
16 Ix tz'ischaj yam sb'a oye' jeñan yic junxoñej tz'aji. Ix tz'ischajpax syam sb'a
vaquexo, yic junxoñej pax jeñan tz'aji. 17 Ix och xoyjab' 50 syamnub'al d'a jun
pac'añ sti' jun b'ab'el jeñan. Ix ochpax 50 syamnub'al d'a sti' junxo schab'il
jeñan chi'. 18 Ix b'opax 50 syamnub' nab'a bronce, yic syil-laj sb'a chab' jeñan
chi', yic junxoñej jeñan tz'aji.
19 Ix b'ojipax stz'umal noc' ch'ac calnel uc'nac yed' chacchac, yic tz'em d'a
yib'añ jun jeñan xil noc' chiva chi' yed' junxo macañ tz'uum te lab'ab'i yic
tz'em d'a yib'añ jun jeñan stz'umal noc' ch'ac calnel chi'. 20 Ix sb'opax juntzañ
te' marco eb', yic tz'och d'a spatic scajnub' Dios, liñan tz'ajoch junjun te'.
Masanil te', a te' acacia b'aj ix el te'. 21 Nañal yoil metro steel junjun te' marco
chi', axo slevanil sat te', 70 centímetro. 22 Ix can chab'chab' yoc junjun te'
marco chi' yic tz'em liñan. Lajanñej ix ajcan scal yoc te' chi'. Icha chi' ix aj
te' marco chi' smasanil tz'och d'a spatic scajnub' Dios chi'. 23 Ay 20 te' ix sb'o
eb' yic tz'och d'a stojolal sur. 24 Ix b'oji 40 q'uen plata sb'achnub'oc yich te'
20 chi' yuj eb', chab'chab' q'uen d'a yich junjun te', junjun q'uen d'a junjun
yoc te'. 25 Añejtona' ix b'oji 20-xo te' marco chi' yic tz'och d'a jun pac'añxo,
aton d'a stojolal norte. 26 Añeja' 40 q'uen plata ix b'o sb'achnub'oc yich te', yic
chab'chab' q'uen tz'och d'a yich junjun te'. 27 Axo yic jun pac'añ yol schiquin
d'a stojolal b'aj tz'em c'u, vaque' te' marco chi' ix b'oji. 28 Ix sb'opax chab' te'
marco chi' eb' yic tz'och te' d'a junjun yesquinail jun pac'añ chi'. 29 A chab' te'
marco chi', nub'ub'i ix aj te', d'a yich masanto sq'uec'och b'aj syil-laj sb'a yuj
junoc argolla, aton te' chi' ix och d'a chab' yesquinail. 30 Vajxaque' te' marco
ix b'oi yic tz'och d'a jun schiquin chi' yed' 16 sb'achnub'al yich nab'a plata,
chab'chab' sb'achnub'al yich junjun te'. 31 Ix sb'oanpax oye' te' regla eb' d'a
te' acacia, te' tz'och d'a spatic te' marco d'a junoc pac'añ cajnub' chi'. 32 Oye'
pax te' yic tz'och d'a junxo pac'añ yed' oye' pax te' yic tz'och d'a junxo pac'añ
d'a yol schiquin d'a spatic, d'a stojolal b'aj tz'em c'u. 33 A te' regla tz'och chi', a
d'a snañal te' marco chi' tz'ec' junoc te' masanto sc'axpajec'c'och te' d'a junxo
schiquin. 34 Ix och q'uen oro d'a spatictac te' marco chi'. Ix b'opax q'uen
argolla nab'a oro b'aj tz'ec' te' regla chi'. Ix ochpax q'uen oro d'a spatictac
te' regla chi'.
35 Ix sb'opax jun c'apac cortina eb' yed' añ lino. Ix b'ojioch yechel querubín
d'a c'apac yuj junoc jelan sb'oani. A d'a añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ yax-
maquinac yed' añ chac ch'al ix b'ojioch yechel querubín chi'. 36 Ix sb'oan
chañe' te oy eb' d'a te' acacia, ix yac'och q'uen oro eb' d'a spatic te'. Ix b'opax
chañe' sb'achnub'al yich te', nab'a plata ix aji. Ix yac'anoch q'uen gancho
nab'a oro eb' d'a schon te' yic sq'ue locan c'apac cortina chi'.
37 Ix sb'oanpax jun c'apac cortina eb' yic tz'och smaculoc mantiado
chi'. A jun c'apac cortina chi' d'a añ lino ch'al ix sb'o eb'. Yed' añ ch'al
q'uic'mutz'inac, añ ch'al yaxmaquinac yed' añ chac ch'al, ix b'ochajoch
stz'ib'ul yuj junoc jelan sb'oani. 38 Ix b'ojipax oye' te' oy, ix em q'uen oro
d'a schon te' yed' pax sganchoal. Ix b'opax oye' sb'achnub'al yich te', nab'a
bronce ix aji.

37

Ix b'ochaj te' scaxail trato
(Ex 25.10-22)

1 Ix sb'oan te' scaxail strato Dios viñaj Bezaleel. A te' acacia ix och d'ay.
Jun metro yed' 10 centímetro ix aj sc'atul, 70 centímetro ix aj sat. Añeja' 70

centímetro ix ajpax schaañil. 2 Ix och q'uen oro d'a yool yed' d'a spatic yed' d'a
stitac tzalanq'uei. 3 Ix b'opax chañe' argolla nab'a oro tz'och d'a yoc schañil,
chab'chab' d'a junjun pac'añ. 4 Ix b'opax juntzañ te sb'achlab'il d'a te' acacia,
ix ochpax q'uen oro d'a spatictac te'. 5 Ix lajvi chi', ix ecchajec' te' d'a yol q'uen
argolla chi', yic vach' syal sb'achchaj te'.
6 Ix b'opax jun smacul nab'a oro b'aj tz'ac'ji tup mul, jun metro yed' 10
centímetro sc'atul, 70 centímetro sat. 7 Ay chab' yechel querubín nab'a oro
tenb'il d'a q'uen martillo ix och d'a yib'añ jun smacul chi'. 8 Junñej ix aj
jun smacul chi' yed' chab' yechel querubín chi', junjun ix can d'a stitac jun
smacul chi', 9 d'añd'umb'a ix aji. Ix em q'uelan juntzañ querubín chi' d'a
yib'añ smacul te' scaxail trato chi', axo sc'axil, syil-laj sb'a sñi' d'a yib'añ,
ichato yeñul yaji.

Ix b'ochaj smexail ixim pan
(Ex 25.23-30)

10 Ix sb'opax jun te' mexa viñaj Bezaleel chi'. Añeja' te' acacia ix och d'a te'.
90 centímetro ix aj sc'atul, 45 centímetro ix aj sat, 70 ix ajq'ue steel. 11 Ix och
q'uen oro d'a te', ix b'opax jun tz'ec' oyan d'a spatic yoc te' schañil, nab'a oro ix
aji. 12 Ix b'opax q'ue stitac ix ec' oyan d'a yib'añ, uque' centímetro ix ajq'uei, ix
och oro d'ay. 13 Ix b'opax chañe' argolla nab'a oro, ix och d'a te' yoc schañil d'a
yesquinail. 14 Ix och juntzañ argolla chi' d'a slac'anil b'aj ayem stitac chi'. A
d'a yol juntzañ chi' ix ec' te' sb'achlab'il yic syal yic'chajb'at te' mexa chi'. 15 A
te' sb'achlab'il chi', aton te' acacia, ix ochpax q'uen oro d'a spatictac te'. 16 Ix
b'ochajpax syamc'ab'il nab'a oro sc'anchaj d'a jun mexa chi', aton juntzañ tic:
Q'uen plato, nivac cuchara, xalu yed' uc'ab' b'aj schaji ofrenda a' yaji.

Ix b'ochaj sb'achnub' candil
(Ex 25.31-40)

17 Ix sb'opax jun sb'achnub' candil viñaj Bezaleel chi', nab'a oro ix aji, ix
tenchaj d'a q'uen martillo. A sc'ojnub' b'aj tz'em b'achan, ste'al yed' scopail
icha sfloral, junñej yaman ix aji. 18 Oxox sc'ab' ix elta d'a stz'eytac. 19 Junjun
juntzañ sc'ab' ayelta d'a ste'al chi', ay oxe' sfloral icha yic te' almendro. 20 A
jun ste'al chi', ay pax chañe' sfloral icha yic te' almendro chi'. 21 A d'a yalañ
b'aj ayelta chab'chab' sc'ab' chi', ay junjun sfloral. 22 A juntzañ sfloral yed'
sc'ab' chi', junñej ix aj yed' sb'achnub'al chi'. A jun chi', nab'a oro ix aji,
tenb'il d'a q'uen martillo. 23 Ix b'opax uque' candil, añejtona' ix b'opax q'uen
q'ueen tz'ic'anel stañil c'apac b'aj tz'och sc'ac'al yed' splatoal. Nab'a oro ix
aj smasanil. 24 A jantac q'uen oro ix och d'a jun b'achnub' candil chi' yed'
syamc'ab'il, oxe' arroba ix ochi.

Ix b'ochaj jun altar yic incienso
(Ex 30.1-5)

25 Ix sb'oanpax jun altar yic incienso viñaj Bezaleel chi' d'a te' acacia.
Lajanñej ix aj d'a schañil pac'añ, 45 centímetro ix aji, axo pax steel, 90
centímetro ix ajq'uei. Ix b'opax juntzañ sch'aac d'a junjun yesquinail, yaman
ix aj yed' jun altar chi'. 26 Ix och q'uen oro yelxo val vach' d'a yib'añ yed' d'a
spatictac schañil pac'añ yed' d'a sch'aac chi'. Ix q'uepax tzalan q'uen oro chi'
d'a yib'añ stitac. 27 A d'a yalañ stitac chi', ata' ix och chab'chab' argolla nab'a
oro d'a schab'il pac'añ. Ix ec' te' sb'achlab'il d'a yool yic syal sb'achchaji. 28 A
te' sb'achlab'il ix och chi', aton te' acacia, ix ochpax q'uen oro d'a te'.

A tas tz'aj sb'o aceite sc'anchaji
(Ex 30.22-38)

29 Ix b'ojipax aceite sc'anchaji yic sic'chajel junoc mach, ma junoc tas
tz'ochcan yicoc Dios. Ix b'opax incienso te vach', icha tz'aj sb'oan eb' b'oum
perfume.

38

Ix b'ochaj jun altar nab'a bronce
(Ex 27.1-8)

1 Ix sb'oanpax jun altar viñaj Bezaleel chi', aton jun b'aj stz'a silab'. D'a
te' acacia ix sb'o viñ. Lajanñej ix aj yechel schañil pac'añ, chab' metro yed'
25 centímetro junjun pac'añ. Jun metro yed' 25 centímetro ix ajq'ue schaañil.
2 Ix b'ojipaxq'ue chañe' sch'aac d'a schiquintac schañil, yaman ix aj yed' jun
altar chi'. Ix pichchaj te' d'a q'uen bronce. 3 Masanil syamc'ab'il jun altar chi',
nab'a bronce ix aji: Aton yed'tal b'aj tz'ic'chajel q'uen taañ, q'uen pala, q'uen
nivac uc'ab', q'uen tenedor yed' yed'tal te' tzac'ac'. 4 Ix b'ojipax jun q'uen
malla nab'a bronce, ix ac'jioch q'uen d'a yalañ sti' d'a yool. D'a snañal jun
altar chi' ix och q'ueen. 5 Ix b'opax chañe' argolla nab'a bronce, ix och d'a
junjun yesquinail q'uen malla chi'. Ix elc'och q'uen d'a spatic jun altar chi', a
d'a yol q'uen tz'ec' te' sb'achlab'il. 6 Ix b'opax sb'achlab'il jun altar chi' d'a te'
acacia, ix ochpax q'uen bronce d'a spatictac te'. 7 Ix ecchajec' te' d'a yol q'uen
argolla ayoch d'a stz'eytac jun altar chi' yic syal sb'achchaji. A jun altar chi',
chemte' ix och d'ay, ix can yolanil d'a yool.

Ix b'oji jun nivan palangana nab'a bronce
(Ex 30.18)

8 A yed' q'uen nen nab'a bronce sc'an eb' ix ix ayoch yilumaloc sti' c'apac
mantiado, a yed' q'uen ix sb'o jun nivan palangana viñaj Bezaleel yed'
sb'achnub'al yich.

Ix b'oji yamaq'uil scajnub' Dios
(Ex 27.9-19)

9 Ix sb'opax c'apac cortina viñaj Bezaleel yic tz'och smaculoc spatictac
amac' d'a scajnub' Dios. A d'a stojolal sur, ix och 45 metro c'apac cortina
chi', aton ch'al lino b'ayb'il ayoch d'a c'apac. 10 Ix b'opax 20 yoyal yed' 20 pax
sb'achnub'al yich nab'a bronce. Axo d'a schon te' ix em juntzañ q'uen q'ueen
nab'a plata yed' yargollail. 11 Ix b'opax c'apac cortina yic stojolal norte, 45
metro c'apac yed' 20 oy yed' pax sb'achnub'al yich nab'a bronce yed' q'uen
ayem d'a schon yoyal nab'a plata yed' yargollail. 12 Ix b'opax c'apac cortina
yic stojolal b'aj tz'em c'u, 22 metro yed' nañalxo sat c'apac yed' lajuñe' yoyal
yed' pax sb'achnub'al yich yed' q'uen ayem d'a schon yoyal nab'a plata yed'
yargollail. 13 Añejtona' d'a stojolal b'aj sq'ueul c'u, 22 metro yed' nañalxo sat,
ix b'opax c'apac cortina yic tz'och d'ay. 14 A d'a jun pac'añ b'aj tzoñ ochi, ay
uque' metro c'apac cortina ayochi yed' oxe' yoyal yed' pax sb'achnub'al yich.
15 Axo pax d'a junxo pac'añ, ay pax uque' metro c'apac yed' oxe' yoyal yed' pax
sb'achnub'al yich. 16 Masanil juntzañ c'apac cortina chi', ch'al lino b'ayb'il
ayoch d'a c'apac. 17 Masanil pax sb'achnub'al yich oy chi', nab'a bronce ix
aji. Axo q'uen ayem d'a schon oy chi' nab'a plata yed' yargollail. 18 A c'apac
cortina ix och smaculoc sti' amac' chi', nañal sb'aluñil metro sat c'apac, axo
steel c'apac, chab' metro yed' 25 centímetro. B'ob'ilpaxoch yelvanub' c'apac,
jalb'il d'a añ ch'al q'uic'mutz'inac, añ ch'al yaxmaquinac, añ chac ch'al yed'
pax lino ch'al b'ayb'il. Lajanñej yed' masanil c'apac ayoch d'a amac'. 19 Ay
chañe' yoyal yed' chañe' sb'achnub'al yich nab'a bronce, axo q'uen ayem d'a

schon yoyal, nab'a plata yed' yargollail. 20 Masanil yestacail scajnub' Dios chi' yed' yic c'apac cortina ayoch d'a spatictac amac', nab'a bronce.

A q'uen q'ueen ix c'anchaj d'a scajnub' Dios

21 Ix yalanxi viñaj Moisés chi' to sb'o slistail jantac q'uen oro, q'uen plata yed' q'uen bronce ix och d'a scajnub' Jehová, aton b'aj sic'chaj scaxail trato. A eb' levita ix b'oan slistail chi'. A viñaj Itamar yuninal viñaj Aarón ix cuchb'an eb'. 22 A viñaj Bezaleel, yuninal viñaj Uri, yixchiquin viñaj Hur, yiñtilal Judá ix b'oan masanil tastac ix yal Jehová d'a viñaj Moisés to sb'oi. 23 Axo viñaj Aholiab yuninal viñaj Ahisamac, yiñtilal Dan ix colvaj yed' viñaj Bezaleel chi'. A viñaj Aholiab chi' tenum q'ueen viñ, jalum c'apac viñ, syalpax sb'oanoch yelvanub' yed' añ ch'al q'uic'mutz'inac viñ, añ ch'al yaxmaquinac, añ chac ch'al yed' añ lino ch'al te vach'.

24 Masanil q'uen oro ix c'anchaji yic ix b'o scajnub' Dios, d'a ofrendail ix aj smoljiem q'ueen. A q'uen oro chi', 21 quintal yed' 95 libraxo q'ueen, icha yalil q'uen echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Dios.

25 Axo q'uen plata ix molchajemi, a ix ic'chajq'ue vaan sb'isul eb' anima, 75 quintal yed' chab'xo arroba q'ueen, icha yalil q'uen echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Dios. 26 Masanil eb' vinac ix tz'ib'chaji, eb' 20 ab'ilxo sq'uinal, 603 mil yed' 550 eb' d'a smasanil. Junjun eb' chi' nañal siclo plata ix yac' eb', icha yalil q'uen echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Dios. 27 A q'uen plata ix och d'a sb'achnub'al yich smarcoal yed' sb'achnub'oc yoyal b'aj tz'och c'apac cortina, 75 quintal q'ueen d'a smasanil. Masanil juntzañ q'uen plata chi' ix och d'a cien sb'achnub'al chi', syalelc'ochi 75 libra ix och d'a junjun. 28 A yed' chab'xo arroba plata chi' ix sb'o q'uen gancho viñaj Bezaleel ix och d'a te' oy yed' smacul sjolom oy chi' yed' q'uen argolla.

29 Masanil q'uen bronce ix ac'chaj ofrendail d'a Jehová, ay am 53 quintal yed' lajuñexo libra q'ueen. 30 A d'a q'uen bronce chi' ix b'o sb'achnub'al yich yoyal b'aj ix can sti' mantiado b'aj sch'ox sb'a Dios. Añejtona' d'a q'uen ix b'o jun altar nab'a bronce yed' pax smallail. Nab'a bronce smasanil syamc'ab'il jun altar chi', 31 yed' pax sb'achnub'al yich yoyal smacul spatictac amac' yed' yestacail oyanoch d'a scajnub' Dios yed' yestacail spatictac yamaq'uil cajnub' chi'.

39

Ix b'o spichul eb' viñ sacerdote (Ex 28.1-43)

1 A spichul eb' viñ sacerdote sc'an d'a yopisio d'a scajnub' Dios, jalb'il d'a lana ch'al q'uic'mutz'inac, d'a ch'al yaxmaquinac yed' d'a chac ch'al. Ix b'opax spichul viñaj Aarón yicñej yopisio yaji, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

2 Ayic ix b'o schaleca viñaj Aarón chi', ix och oro ch'al d'ay, lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac, chacchac yed' añ lino ch'al b'ayb'il. 3 Ix sten q'uen oro eb', te jay ix aji. Ix lajvi chi' ix scotac polan q'uen eb', icha añ ch'al ix aj q'ueen yic syal sjalanb'at eb' d'a scal juntzañxo ch'al chi', aton sb'oji yuj eb' vach' sb'oani. 4 Ix sb'oan c'apac tz'ec' b'ac'an eb' d'a sjolom sjeñjab' jun chaleca chi', yic schalaj sb'a c'apac yichañ yed' c'apac spatic. 5 Ix sb'oanoch jun tzec'ul eb' d'a jun chaleca chi', añejpaxa' ix och oro ch'al d'ay, lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac yed' pax añ lino ch'al b'ayb'il, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

6 Ix yac'anoch q'uen cornalina eb' d'a syamnub'al nab'a oro. Ayoch sb'i eb' yuninal viñaj Israel d'a q'ueen, icha yajoch sletrail junoc sello. 7 Ix yac'anoch

q'uen viñaj Bezaleel d'a sjolom sjeñjab' jun chaleca chi', yic snajicot eb' yuninal viñaj Israel chi', icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

8 Axo pax c'apac smacul sñi' sc'ol viñ, ix b'ojioch stz'ib'ul yuj junoc jelan sb'oani, icha yic c'apac chaleca: Ayoch oro ch'al d'ay yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac, chacchac yed' pax lino ch'al b'ayb'il. 9 Cha pacañ ix aji, lajanñej ix aj stitac schañil ayic pacb'ilxo. 22 centímetro junjun stitac chi'. 10 A jun chi', chañ tzol ix aj yoch q'uen q'ueen te vach' yilji d'ay. A d'a jun b'ab'el tzol, ayoch q'uen rubí, q'uen crisólito yed' q'uen esmeralda. 11 Axo d'a schab'il tzol, ayoch q'uen granate, q'uen zafiro yed' q'uen jade. 12 Axo d'a yoxil tzol, ayoch q'uen jacinto, q'uen ágata yed' q'uen amatista. 13 Axo d'a schañil tzol, ayoch q'uen topacio, q'uen cornalina yed' q'uen jaspe. Axo q'uen oro ayoch syamlab'iloc juntzañ q'ueen chi'. 14 Lajchave' q'ueen, aton lajchave' sb'i eb' yuninal viñaj Israel. Junjun sb'i eb' lajchavañ chi' ayoch d'a q'ueen, icha yajoch sletrail junoc sello.

15 A d'a c'apac smacul sñi' sc'ol chi' ix b'ojioch juntzañ cadena nab'a oro pach'uch'ab'il. 16 Ix b'ojipax chab' syamlab'il d'a q'uen oro yed' chab' argolla nab'a oro. Ix och chab' argolla chi' d'a chab' schiquin c'apac smacul sñi' sc'ol chi' d'a yib'añ. 17 Ix ochpax chab' cadena oro d'a chab' argolla chi'. 18 A sñi' chab' cadena chi' ix och d'a chab' syamlab'il nab'a oro, ix och d'a chab' sjolom sjeñjab' c'apac chaleca d'a yichañ. 19 Ix b'opax chab'xo argolla nab'a oro, ix och d'a yol chab' schiquin c'apac smacul sñi' sc'ol chi' d'a yalañ, junñej ix aj yed' c'apac chaleca. 20 Ix b'oji chab'xo argolla nab'a oro, ix och d'a sñitac c'apac tz'ec' d'a sjolom sjeñjab' c'apac chaleca, tz'emc'och d'a yichañ. Junñej ix can yed' b'aj tz'emc'och stz'isul yed' d'a yib'añq'ueta b'aj tz'ec' stzec'ul c'apac chaleca chi'. 21 Ix lajvi chi', junxoñej ix ajem q'uen argolla ayoch d'a c'apac yed' q'uen ayoch d'a c'apac smacul sñi' sc'ol chi'. Ix tzec'chaj syam sb'a q'uen d'a lana ch'al q'uic'mutz'inac, yic vach' a c'apac smacul sñi' sc'ol chi' scan d'a yib'añq'ue jun tzec'ul ayoch d'a c'apac chaleca chi', yic vach' max yactej sb'a c'apac. Ix b'o icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés. 22 A jun c'apac pichul jucan ayoch d'a yol c'apac chaleca chi', ix jalchaj b'o c'apac yed' ch'al q'uic'mutz'inac. 23 Ix can yolanil sjaj c'apac d'a snañal, ix och stz'ulil sti' d'a sjaj chi' yic max ñic'chaji. 24 Ix och yelvanub' c'apac d'a stitac d'a yoctac, icha yechel sat te' granado, ix b'oji yed' lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac, chacchac yed' pax lino ch'al b'ayb'il. 25 Ix b'ochajpax yunetac campana, nab'a oro ix aji. Ix och d'a scal yechel sat te' granado ayoch d'a yoctac c'apac pichul chi', 26 syalelc'ochi, jun yechel sat te' granado chi', jun yune' campana, d'a stzolal ix ajochi, icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés. Aton c'apac pichul jucan chi' sc'an viñaj Aarón ayic tz'och viñ d'a yopisio. 27 A c'apac spichul viñaj Aarón yelxo val te jucan c'apac yed' c'apac yic eb' yuninal viñ, nab'a lino ch'al jalb'il yuj junoc jalum c'apac, a ix och d'ay. 28 Añeja' ix b'ojipax c'apac c'ox sb'ac'chaji yed' pax juntzañxo sc'oxal yed' c'apac yolvex. Lino ch'al b'ayb'il ix och d'a juntzañ chi' smasanil. 29 Añeja' d'a jun tzec'ul, lino ch'al b'ayb'il ix och d'ay, ix b'ojioch yelvanub' yuj junoc jelan sb'oani. D'a añ lana ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac ix b'ojioch yelvanub' chi', icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

30 Ix sb'oanpax jun yelvanub' nab'a oro eb', sch'oxnab'il yopisio d'a sat sacerdoteal, ix och juntzañ lolonel tic d'ay icha sello: Yicñej Jehová yaji, xchi. 31 Ix lajvi chi', ix och jun lana ch'al q'uic'mutz'inac d'ay, yic syal stzec'jioch jun yelvanub' chi' d'a snañal sat c'apac c'ox sb'ac'chajochi, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

Ix lajvi sb'oel scajnub' Dios
(Ex 35.10-19)

32 Icha chi' ix aj sb'ochajq'ue scajnub' Dios b'aj sch'ox sb'a. Icha val ix
aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi', icha val chi' ix aj sb'oan eb' israel
chi'. 33 Masanil syamc'ab'il scajnub' Dios ix yic'cot eb' d'a viñaj Moisés chi',
aton tic: Syamnub'al, smarcoal, sreglail, yoyal yed' pax sb'achlab'il yich.
34 C'apac c'apac tz'och d'a yib'añ, noc' tz'umal calnel uc'nac d'a chacchac,
noc' tz'uum te lab'ab'i yed' pax jun c'apac cortina tz'och smaculoc te' scaxail
trato. 35 Ix yic'anpaxcot te' caxa chi' eb' yed' te' regla tz'och sb'achlab'iloc
yed' smacul b'aj tz'ac'ji tup mul, 36 te' mexa yed' syamc'ab'il yed' ixim pan
tz'och d'a yichañ Jehová. 37 Ix yic'anpaxcot jun sb'achnub' candil nab'a oro
eb' yed' pax candil ayoch d'a yib'añ d'a stzolal yed' masanil syamc'ab'il yed'
aceite yic tz'och sc'ac'al candil chi'. 38 Ix yic'anpaxcot jun altar nab'a oro eb'
yed' pax aceite sc'anchaji ayic sic'chajel junoc mach, ma junoc tas tz'ochcan
yicoc Dios yed' incienso suc'uq'ui sjab', jun c'apac cortina yic smacul sti'
mantiado, 39 jun altar bronce yed' smallail to bronce paxi, sreglail tz'och
sb'achlab'iloc, syamc'ab'il, jun palangana yed' pax sb'achnub' yich. 40 Ix
yic'anpaxcot c'apac cortina eb', aton c'apac tz'och d'a spatictac amac' yed'
yoyal yed' pax sb'achnub' yich, c'apac cortina tz'och d'a sti' amac' yed' pax
sch'añal, yestacail d'a spatictac amac' chi' yed' masanil yamc'ab' sc'anchaj
d'a scajnub' Jehová b'aj sch'ox sb'a. 41 Ix yic'anpaxcot c'apac pichul eb',
aton c'apac sc'an eb' sacerdote d'a yopisio d'a yol scajnub' Dios, aton pichul
yic yopisio viñaj sacerdote Aarón yed' spichul eb' yuninal viñ syac'och d'a
yopisio chi'. 42 Masanil ix sb'o eb' israel icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj
Moisés. 43 Ayic ix yilan viñaj Moisés chi' to icha chi' ix aj sb'oel yuj eb', ix yalan
vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb'.

40

A tas ix aj sb'oq'ue scajnub' Dios

1 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés, ix yalan d'a viñ icha tic:
2 D'a b'ab'el c'ual yic b'ab'el uj, ata' sb'oq'ue in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a.
3 Slajvi chi', tz'ac'chajoch te' scaxail trato d'a yool chi', tz'ac'chajoch c'apac
cortina smaculoc. 4 Tz'ac'chajpaxoch te' mexa yed' tas tz'em d'a yib'añ yed'
sb'achnub' candil, tz'ochpax sc'ac'al candil chi'. 5 A d'a yichañ scaxail trato
tz'och altar oro b'aj stz'a incienso, slocb'ajq'ue c'apac cortina d'a sti' mantiado
chi'. 6 Sb'ochajpaxem jun altar b'aj stz'a silab' d'a yichañelta sti' mantiado
chi'. 7 Tz'ac'chajem jun nivan palangana d'a scal mantiado yed' altar, tz'ac'ji
b'ud'joc yed' a a'. 8 Slajvi chi', sb'ochajoch c'apac cortina smaculoc spatictac
yamaq'uil, axo c'apac tz'och d'a sti' yamaq'uil chi' sq'uepax locan c'apac.
9 Tzic'ancot aceite sc'anchaji a sic'chajel junoc mach, ma junoc tas. Tza
secanem d'a yib'añ in cajnub' yed' d'a masanil tastac ayoch d'a yool. Icha
chi' tz'aj yochcan masanil syamc'ab'il d'a yopisio, yic vach' vicxo tz'ajcani.
10 Tza secanpaxem aceite chi' d'a yib'añ altar b'aj stz'a silab' yed' masanil
syamc'ab'il. Icha chi' tz'aj yochcan d'a yopisio, yuj chi' a jun altar chi' vicxo
tz'ajcani. 11 Tza secanpaxem aceite chi' d'a yib'añ jun nivan palangana yed'
sb'achnub'al yich yic vach' vicxo tz'ajcani.
12 Slajvi chi', tzic'anb'at viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a sti' mantiado chi',
tza checan sb'ic sb'a eb' ta'. 13 Slajvi chi', tzac'anoch spichul viñaj Aarón chi'
yic yopisio. Tzac'anoch aceite d'a viñ yic tz'ochcan yopisio viñ d'a sacerdoteal
d'ayin. 14 Sjapax eb' yuninal viñ chi' d'a a tz'ey, tzac'anoch spichul eb'.
15 Tzac'anpaxoch aceite d'a eb' icha tzutej viñaj Aarón chi', yic vach' tz'ochcan

eb' sacerdoteal d'ayin. Tz'ac'jioch aceite chi' d'a eb' yic scan jun opisio chi' d'a yol sc'ab' eb', ol b'eyñejb'at d'a yiñtilal eb' d'a masanil tiempo, xchi Jehová.
16 Icha ix aj yalan Jehová, icha val chi' ix aj sb'oan viñaj Moisés chi'.
17 Ayic ix schaanel yich yic schab'il ab'il yelta eb' d'a Egipto, d'a val sb'ab'el c'ual yic b'ab'el uj ix b'ojiq'ue scajnub' Dios. 18 Ix yalan viñaj Moisés chi' to tz'ac'jiem q'uen sb'achnub'al yich, ix ac'jiem te' marco d'a yib'añ q'ueen, ix ac'jipaxoch sreglail, ix ic'jiq'ue vaan te' oy d'a yib'añ sb'achnub'al ayxoem chi'. 19 Ix ac'jib'at jeñan c'apac mantiado d'a yib'añ scajnub' Dios chi', ix ac'jib'at juntzañxo d'a yib'añ mantiado icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.
20 Ix lajvi chi, ix yac'anem chab' pachañ q'uen q'ueen viñaj Moisés chi' d'a yol scaxail trato, aton q'uen b'aj tz'ib'ab'iloch lajuñe' checnab'il. Ix yac'anoch te' sb'achlab'il te' caxa chi' viñ, ix yac'anpaxem smacul te' viñ, aton b'aj tz'ac'ji tup mul. 21 Ix lajvi chi', ix ic'jib'at te' d'a yol scajnub' Dios, ix ac'jioch c'apac cortina d'a snañal yol scajnub' chi', yic tz'och smaculoc te' caxa chi', icha ix aj yalan Jehová d'a viñ. 22 Ix ac'jipaxoch te' mexa d'a co vach' d'a yol mantiado b'aj sch'ox sb'a Dios. 23 Vach' ix aj yac'jiem ixim pan d'a sat te' mexa d'a yichañ Jehová, icha ix aj yalan d'a viñaj Moisés chi'.
24 Ix ac'jipaxoch q'uen sb'achnub' candil d'a co q'uexañ d'a yichañ mexa d'a yol mantiado b'aj sch'ox sb'a Dios. 25 Ix ac'jioch sc'ac'al candil d'a yichañ Jehová, icha ix aj yalan d'a viñaj Moisés chi'. 26 Ix ac'jipaxoch altar oro d'a yichañelta c'apac cortina chi'. 27 Ix sñusantz'a incienso viñaj Moisés chi' d'a yib'añ altar chi', icha ix aj yalan Jehová.
28 Ix lajvi chi', ix ac'chajoch c'apac cortina smaculoc b'aj tz'och eb' sacerdote d'a yol cajnub' chi'. 29 Ix ac'chajem altar b'aj sñusjitz'a silab' d'a yichañelta sti' mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ix lajvi chi' ix sñusantz'a noc' silab' viñaj Moisés chi' yed' ixim harina icha ix aj yalan Jehová.
30 Ix ac'jioch q'uen nivan palangana d'a scal mantiado yed' altar. Ix ac'ji b'ud'joc q'uen d'a a a' yic sb'ic sc'ab' eb' yed' yoc. 31 A d'a a a' chi' ix sb'ic sc'ab' viñaj Moisés chi' yed' yoc. Añeja' pax viñaj Aarón yed' eb' yuninal sb'ic sc'ab' eb' yed' yoc, 32 ayic tz'och eb' d'a yol mantiado. Sb'icpax sc'ab' eb' yed' yoc chi' ayic tz'och eb' d'a altar, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.
33 D'a slajvub'alxo ix b'ochajoch yamaq'uil spatic yichañ scajnub' Dios yed' altar. Ix lajvi chi' ix ac'chajoch c'apac c'apac smaculoc d'a sti' amac' chi'. Icha val chi' ix aj sb'ocanel masanil tas ix alchaj d'a viñaj Moisés chi' yuj Jehová.

Ix och stziquiquial Jehová d'a yib'añ scajnub'
(Nm 9.15-23)

34 Ayic ix lajvi sb'oel smasanil, ix emul asun d'a yib'añ mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová, ix em stziquiquial d'a yib'añ scajnub' chi' yed' d'a yool. 35 Yuj chi' maj yal-laj yoch viñaj Moisés d'a yool chi', yujto ayec' jun asun chi' d'a yib'añ, macb'il yool chi' yuj stziquiquial Jehová. 36 Ayic sq'ue vaan asun chi' d'a yib'añ scajnub' Jehová chi' syic'anq'ue vaan smantiado eb' israel, sb'eyb'at eb'. 37 Tato max q'ue vaan asun chi' jun, max yic'q'uelaj vaan scampamento eb', ato sq'ue vaan ichato chi' sb'at eb'. 38 Yalñej b'ajtil ayec' eb' israel d'a yol b'e, syil val jun asun chi' eb' d'a yib'añ scajnub' Jehová d'a c'ualil, axo d'ac'valil ayoch sc'ac'al asun chi' syil eb'.

A Ch'añ Libro
LEVÍTICO

Levítico sb'i jun libro tic, yujto a' tz'alancot yuj eb' yiñtilalcan viñaj Leví, yoxil yuninal viñaj Jacob. A eb' yiñtilal Leví chi' añej eb' ay yalan yic smunlaj d'a scajnub' Dios. Scolvajpax eb' ayic tz'och eb' anima ejmelal d'a Dios chi'. A jun libro tic syalcot yuj sleyal tastac smoj sc'ulaj d'a scajnub' Dios chi' yed' tas mañ smojoc syic'och eb' sacerdote chi' d'a yichañ Dios. Syalanpaxcot yuj tas tz'aj sacb'itanxi sb'a eb' anima.

A tas nivan yelc'och d'a jun libro tic to a sDiosal eb' israel malaj jab'oc chucal d'ay. Snib'ej Dios chi' to vach' syutej sb'eyb'al eb' israel chi' yic malaj pax schucal eb'. Syalanpaxcoti tastac tz'aj yac'ji silab' yed' juntzañxo ofrenda tz'ac'ji d'a Dios, aton tic syal d'a capítulo 1 masanto d'a 8. Axo capítulo 9 yed' 10, a tz'alancot tas aj yochnac viñaj Aarón sacerdoteal.

Axo d'a capítulo 11 masanto d'a 15, ata' syal yuj juntzañ tas vach' yed' juntzañ tas mañ vach'oclaj. Syalanpax yuj tas tz'aj sacb'itan sb'a eb' anima yuj juntzañ chucal sc'ulej. Axo d'a capítulo 16, ata' syal yuj tas tz'aj yac'ji lajvoc mul. Axo juntzañxo capítulo d'a jun libro tic, syalcot yuj juntzañxo ley yovalil sb'eyb'alaji yed' juntzañ q'uiñ yovalil syac'och eb' israel. Ay jun aycan d'a capítulo 19.18 to yovalil sco xajanej eb' ay d'a spatic schiquin co pat, aton jun chi' ix yalpax Jesús d'a San Mateo 22.39, te nivan yelc'och jun checnab'il chi'.

A juntzañ silab' stz'ab'at smasanil

1 Ix avtaj viñaj Moisés yuj Jehová d'a yol mantiado, ix schecan yal juntzañ
checnab'il viñ d'a eb' yetisraelal.
2 Yuj chi' ix yalan viñaj Moisés chi' icha tic: Tato ay junoc ex tzeyic'cot junoc
noc' noc' yic sñuschajtz'a smasanil silab'il d'a Jehová, a d'a scal noc' e vacax,
d'a scal noc' e calnel ma d'a scal noc' e chiva, ata' tzeyic'cot noc'. 3 Tato vacax
noc' tze ñustz'a silab'il chi', yovalil a junoc noc' toro malaj spaltail tzeyic'coti.
A jun silab' stz'ai, a jun chi' to stz'ab'at noc' noc' chi' smasanil. A d'a yichañ
mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová, ata' tzeyac'och silab' chi' yic vach' schaji yuj
Jehová. 4 Yovalil tzeyac'q'ue e c'ab' d'a sjolom noc', yic schaji noc' yuj yac'ji
lajvoc e mul. 5 A mach ay yic noc' chi', a smilancham noc' d'a yichañ Jehová,
axo eb' sacerdote yuninal viñaj Aarón tz'ic'ancot schiq'uil noc', stzicanoch
eb' d'a schañil pac'añ jun altar ayec' d'a yichañ mantiado. 6 Añeja' viñ ay yic
noc' chi' spatz'anel noc', schoc' xicanb'at noc' viñ. 7 Axo eb' sacerdote yuninal
viñaj Aarón chi', syac'q'ue te' c'atzitz eb' d'a yib'añ te' tzac'ac' d'a altar chi' yic
sq'ue sc'ac'al. 8 Tz'ac'jiq'ue noc' chib'ej cotac xicab'il chi' d'a yib'añ te' c'atzitz
chi' yed' noc' sjolom yed' noc' xepu' tz'ic'jiel d'a noc' yol sc'ool. 9 A mach
tz'ac'an noc' silab' chi', yovalil a smaxan noc' yol sc'ool, sb'icanel noc' yoc, axo
viñ sacerdote sñusantz'a jun silab' chi' smasanil d'a yib'añ altar. Suc'uq'ui
sjab' jun silab' stz'a chi' syab' Jehová.
10 Tato calnel, ma chiva noc' tzeyac' silab'il chi', yovalil ch'aac noc', malajo-
cab' jab'oc spaltail noc'. 11 A d'a stojolal norte d'a jun altar chi', ata' smiljicham
noc' yuj mach tz'ac'an noc' chi' d'a yichañ Jehová. Axo eb' yuninal viñaj Aarón
chi' stzicanoch schiq'uil noc' d'a schañil pac'añ jun altar chi'. 12 Slajvi chi' slaj
cotac xicajb'at noc', axo viñ sacerdote tz'ac'anq'ue noc' cotac xicab'ilxo yaj
chi' d'a yib'añ c'ac' d'a yib'añ altar yed' noc' sjolom yed' noc' xepu' tz'el d'a
noc' yol sc'ool. 13 Axo jun mach tz'ac'an noc' silab' chi', yovalil a smaxan noc'

yol sc'ool, sb'icanpaxel noc' yoc, axo viñ sacerdote sñusantz'a smasanil d'a yib'añ altar. Suc'uq'ui sjab' jun silab' stz'a chi' syab' Jehová.

14 Tato much noc' silab' sñusjitz'a smasanil d'a yichañ Jehová, yovalil a junoc noc' paramuch yalñej tas macañil. 15 A viñ sacerdote tz'ic'ancot noc' silab' chi' d'a altar, stoc'anel sjolom noc' viñ, sñusjitz'a noc'. Axo schiq'uil noc', stzicoch viñ d'a spac'ul altar. 16 Tz'ic'jielta masanil yooch noc' yed' tas ay d'a yool, syumjicanb'at d'a stz'eyb'at altar d'a stojolal b'aj sjavi c'u, aton b'aj smolchaj q'uen tic'aq'uil taañ. 17 Slajvi chi' syamji sc'axil noc' yic sjecchitanb'at jab'oc noc' viñ, palta max chab'axlaj snañal noc', sñusantz'a noc' viñ sacerdote d'a yib'añ te' c'atzitz ayq'ue d'a yib'añ altar chi'. Suc'uq'ui sjab' jun silab' stz'a chi' syab' Jehová.

2

Juntzañ tas svaji tz'ac'ji ofrendail

1 Tato ay junoc ex tzeyic'cot ixim harina ofrendail d'a Jehová, a val ixim harina te vach' tzeyic'coti. A d'a yib'añ ixim chi' tzeyaq'uem aceite yed' incienso, 2 tzeyic'ancot d'a eb' sacerdote yiñtilal viñaj Aarón. A junoc eb' sacerdote ayoch d'a yopisio tz'ic'anq'ue junoc b'echañ ixim harina yed' aceite yed' pax masanil incienso. Slajvi chi' sñusjitz'a jun silab' chi' d'a yib'añ altar, yuj sch'oxchaji to a' silab' chi' yic Jehová yaji. Suc'uq'ui sjab' jun ofrenda chi' syab' Jehová. 3 Axo jab'ocxo jun ofrenda chi' yicxo eb' viñ sacerdote yaji. Nivan yelc'ochi, yujto yetb'eyum sb'a yed' jun silab' sñusjitz'a d'a yichañ Jehová.

4 A tz'ac'ji junoc ofrenda c'anb'inac d'a yol horno, aocab' ixim harina te vach', malaj yich sb'at d'a scal. Syal pim tz'aj sb'oji, scalaj yed' aceite, syalpax yoch d'a c'oxoxal to malaj yich, succhajec' aceite d'ay.

5 Tato a jun ofrenda chi' mayb'il d'a yol xalten, aocab' ixim harina yelxo val te vach', calab'il yed' aceite, palta mocab'a yich ayb'ati. 6 Scotac xepchitaji, slajvi chi' tz'och aceite d'ay, yujto ofrenda d'a tas svaji.

7 Tato tzeyac' junoc ofrenda tajinac d'a scal aceite, aocab' yed' ixim harina te vach', calab'il yed' aceite tzeyac'a'. 8 Ayic toxo ix b'oel jun ofrenda chi', tzeyic'ancot d'a Jehová, tzeyac'an d'a viñ sacerdote, axo viñ tz'ic'anb'at d'a altar. 9 Ata' sñustz'a jab'oc jun ofrenda chi' viñ yic ch'oxnab'il to a ofrenda chi' yic Jehová yaji. Suc'uq'ui sjab' jun silab' chi' syab' Jehová. 10 Axo jab'ocxo jun ofrenda chi', yic eb' sacerdote tz'ajcani. Nivan yelc'ochi, yujto yetb'eyum sb'a yed' juntzañ ofrenda sñusjitz'a d'a yichañ Jehová.

11 Masanil juntzañ ofrenda tzeyac' d'a Jehová d'a tastac svaji, malajocab' yich ayb'at d'a scal. Max yal-laj sñusjitz'a tas silab'il d'a yichañ Jehová tato ayb'at yich pan, ma noc' yalchab' d'a scal. 12 Syal eyac'an ixim pan ayb'at yich d'a scal yed' tas ayb'at noc' yalchab' d'a scal d'a ofrendail a tz'ac'ji b'ab'el sat avb'en, palta max ñusjitz'alaj d'a yib'añ altar silab'il b'aj stz'a silab' suc'uq'ui sjab' syab' Jehová.

13 Masanil ofrenda tzeyac' d'a tas svaji, yovalil sb'at yatz'amil, malaj junoc ofrenda chi' to max b'at yatz'amil, yujto a atz'am atz'am chi' sch'oxanel co trato yed' co Diosal. Yuj chi' masanil ofrenda tzeyac' d'a tas svaji chi', ayñejocab'och yatz'amil.

14 Tato tzeyac' junoc ofrenda d'a Jehová d'a sb'ab'el sat eyavb'en, yovalil a jayeoc jolom trigo sc'anb'i d'a scal c'ac', yaxto val svuchchajeli. 15 A d'a yib'añ jun ofrenda chi', tzeyac'och aceite yed' incienso, yujto a ofrenda chi' a ixim trigo, ma ixim cebada. 16 A junoc viñ sacerdote sñusantz'a jab'oc ixim

vuchb'ilel chi' yed' aceite yed' pax masanil incienso. A jab'oc chi' sch'oxani to a ofrenda chi' yic Jehová yaji.

3

A silab' yic junc'olal

1 Tato ay junoc ex tzeyac' junoc snun e vacax, ma junoc noc' toro silab'oc yic tze ch'oxani to ay e junc'olal yed' Jehová, yovalil tzeyic'cot noc' d'a yichañ Jehová. A jun noc' noc' chi' yovalil malaj jab'oc spaltail noc'. 2 Ayic tzeyac'an junoc ofrenda chi', tzeyic'b'at noc' d'a yichañ mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ata' tzeyac'q'ue e c'ab' d'a sjolom noc', slajvi chi' tze milancham noc'. Axo junoc eb' viñ sacerdote stzicanoch schiq'uil noc' d'a schañil pac'añ altar.

3 Tato ay junoc ex tzeyac' junoc noc' silab' yic junc'olal, tzeyiq'uel junoc macañ d'a noc' silab' chi', yic sñusjitz'a d'a yichañ Jehová, aton juntzañ tic tzeyiq'ueli: Masanil xepu' ayoch d'a noc' yol sc'ool, 4 chab' stut noc' yed' xepual, xepu' ayoch d'a spatictac sb'aquil yich spatic noc' yed' xepu' ayoch d'a yib'añ seyub' noc'. 5 Axo junoc eb' viñ sacerdote sñusantz'a masanil juntzañ chi' silab'il d'a yib'añ junxo silab' van stz'a d'a yib'añ te' c'atzitz d'a yib'añ altar, suc'uq'ui sjab' syab' Jehová.

6 Tato tzeyac' junoc noc' calnel ma junoc noc' chiva d'a Jehová silab'il yic tze ch'oxan e junc'olal yed'oc, syal eyac'an noc' ch'aac ma noc' snun, añej tato malaj jab'oc spaltail noc'. 7 Ayic tzeyac'an noc' calnel chi' silab'il d'a yichañ Jehová, 8 tzeyac'q'ue e c'ab' d'a sjolom noc'. Slajvi chi' tze milancham noc' d'a yichañ mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Axo junoc eb' viñ sacerdote stzicanoch schiq'uil noc' d'a schañil pac'añ altar.

9 A junoc mach ex tzeyac' junoc noc' silab' chi', tzeyiq'uel junoc macañ d'a noc' yic sñusjitz'a d'a yichañ Jehová, aton juntzañ tic tz'ic'jieli: Xepual sñe noc', vach' tz'aj yic'jiel smasanil yed' xepu' ayoch d'a noc' yol sc'ool, 10 stut noc' yed' pax xepu' ayoch d'ay, xepu' ayoch d'a yich spatic noc' yed' xepu' ayoch d'a yib'añ seyub' noc', junñej tz'aj yic'jiel yed' noc' stut chi'. 11 Slajvi chi', axo viñ sacerdote sñusantz'a juntzañ chi' smasanil silab'oc d'a yichañ Jehová to icha junoc vael yaji.

12 Tato chiva noc' tzeyac' e silab'oc chi', tzeyic'cot noc' d'a yichañ Jehová. 13 Axo mach ex tzeyac' noc' chi', tzeyac'q'ue e c'ab' d'a sjolom noc', tze milancham noc' d'a yichañ mantiado. Axo eb' viñ sacerdote stzicanoch schiq'uil noc' d'a schañil pac'añ altar.

14-15 A ex mach ex tzeyac' junoc noc' silab' chi', tzeyiq'uel junoc macañ d'a noc', yic sñusjitz'a d'a yichañ Jehová, aton juntzañ tic: Masanil xepu' ayoch d'a noc' yol sc'ool, d'a spatictac sb'aquil yich spatic noc' yed' xepu' ayoch d'a spatic seyub' noc' yed' stut noc' schab'il yed' xepual. 16 Axo viñ sacerdote sñusantz'a juntzañ chi' smasanil d'a yib'añ altar, icha junoc vael sñusjitz'aoc, suc'uq'ui sjab' syab' Jehová.

Masanil xepual noc' yic Jehová yaji. 17 Mañ e chi xepu' yed' pax schiq'uil noc'. A jun tic ley tz'ajcan d'ayex d'a junelñej yed' d'a eyiñtilal, yalñej b'ajtil ayex eq'ui, xa chi, xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

4

A silab' yuj yac'ji tup mul

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' to syal juntzañ checnab'il tic viñ d'a eb' yetisraelal. Yuj chi' ix yal viñ icha tic:

2 Tato ay mach tz'och smul, maň sc'anoc sc'ool, sc'ulan tastac ay yovalil,
ato a' syal schecnab'il Jehová, yovalil sc'anab'ajej masanil juntzaň tastac ol
val tic:
3 Tato a viň sat sacerdote tz'och smul ayic ayoch viň d'a yopisio, a smul viň
chi' tz'empax d'a yib'aň eb' choňab', yovalil syac' junoc noc' quelem vacax viň
silab'oc d'a Jehová yuj smul chi'. A noc' vacax syac' viň chi', a noc' malaj jab'oc
spaltail. 4 Syic'ancot noc' viň d'a yichaň mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová.
Syac'anq'ue sc'ab' viň d'a sjolom noc', smilancham noc' viň d'a yichaň Jehová.
5 A viň tz'ic'ancot jab'oc schiq'uil noc' syic'anoch viň d'a yol mantiado chi'.
6 Syaq'uem yiximal sc'ab' viň d'a scal schiq'uil noc' chi'. Uquel stziquem
viň d'a yichaň Jehová d'a yichaňelta c'apac cortina ayoch b'aj ay lugar Aňej
Jehová Ay Yico'. 7 Sucanoch jab'oc schiq'uil noc' chi' viň d'a sch'ac altar yic
incienso ayoch d'a yichaň Jehová d'a yol mantiado. Axo masanil chic' tzato
can chi', seccanem viň d'a yichtac yoc altar b'aj sňusjitz'a silab', aton jun
ayem d'a yichaň mantiado chi'.
8 Slajvi chi' tz'ic'jiel masanil xepu' d'a noc' yol sc'ool, 9 yed' chab' stut noc'
yed' xepual yed' pax masanil xepual sb'aquil yich spatic noc' yed' xepu' ayoch
d'a yib'aň seyub' noc', 10 icha val tz'aj yic'jiel d'a noc' vacax tz'ac'ji silab'oc yic
sch'oxan junc'olal yed' Dios. Slajvi chi', sňusjitz'a d'a yib'aň altar.
11 Axo noc' stz'umal, noc' sb'ac'chil, noc' sjolom, noc' xub', noc' yoc, masanil
noc' yol sc'ool yed' masanil sch'aňtza' noc', 12 syalelc'ochi masanil noc' silab'
chi', tz'ic'jiel d'a junoc lugar to vach' yaj d'a spatiquel campamento, aton b'aj
secchajtaxonel q'uen tic'aq'uil taaň. Ata' sňusjitz'a noc' d'a yib'aň te' c'atzitz.
13 Tato co masanil a oň choňab' israel oň tic tz'och co mul, maň sc'anoc
co c'ool, malaj pax junoc oň snachajel cuuj to maň ichoc yalan schecnab'il
Jehová ix co c'ulej, yuj chi' tz'och co mul, 14 ayic squilancot co b'a to ix
och co mul, yovalil scac' junoc noc' quelem vacax silab'il co masanil yic
tz'ac'ji tup co mul chi' d'a quib'aň. Squic'anb'at noc' d'a yichaň mantiado b'aj
sch'ox sb'a Jehová. 15 Ata' syac'q'ue sc'ab' eb' yichamtac vinaquil choňab' d'a
sjolom noc' d'a yichaň Jehová, smiljicham noc' ta'. 16 Axo viň sat sacerdote
tz'ic'ancot jab'oc schiq'uil noc' chi' d'a yol junoc yed'tal syic'anoch viň d'a yol
mantiado, 17 slab'anem yiximal sc'ab' viň d'a scal schiq'uil noc' chi' stzicanem
uqueloc viň d'a yichaň Jehová d'a yichaňelta c'apac cortina. 18 Sucanec'
jab'oc schiq'uil noc' chi' viň d'a sch'ac altar b'aj stz'a incienso, aton ayec' d'a
yichaň Jehová d'a yol mantiado chi'. Axo jantacto schiq'uil noc' tzato cani,
stob'jicanec' d'a yich yoc altar b'aj sňusjitz'a silab', aton jun ayec' d'a yichaň
mantiado chi'. 19 Slajvi chi' tz'ic'jiel masanil xepual noc' silab' chi', sňusjitz'a
d'a yib'aň altar. 20 Syalelc'ochi, to icha val tz'aj noc' quelem vacax syac' viň
sat sacerdote yuj smul icha chi' tz'ajpax noc' tz'ac'ji chi' yuj smul eb' anima
smasanil. Icha chi' syutej viň sat sacerdote chi' sb'oan silab' yuj slajvicanel
co mul d'a quib'aň a oň tic. 21 Slajvi chi' tz'ic'jiel noc' silab' chi' d'a spatiquel
campamento. Ata' sňusjitz'a noc', icha val tz'utaj noc' b'ab'el quelem vacax
chi', yujto a jun silab' chi' tz'ac'ji yuj yac'ji lajvoc co mul co masanil.
22 Tato ay junoc viň yajal tz'och smul, maň sc'anoc sc'ol viň yic sc'ulan tastac
to maň ichocta' yalan schecnab'il Jehová, 23 ayic snachajel yuj viň to ix och
smul viň, yovalil syic'cot junoc noc' mam chiva viň silab'il yuj smul ix och
chi'. A noc' syic'cot viň chi' a noc' malaj jab'oc spaltail. 24 Syac'q'ue sc'ab' viň
d'a sjolom noc', smilancham noc' viň d'a yichaň Jehová, aton b'aj smiljitaxon
noc' noc' sňusjitz'a silab'il, yujto silab' yuj smul viň yaj noc'. 25 Axo junoc viň
sacerdote tz'ic'ancot schiq'uil noc' silab' chi', sucanoch viň d'a sch'ac altar b'aj
sňusjitz'a silab', axo jantacto chic' scani, stob'ancanec' viň d'a yich yoc altar

chi'. 26 Sñusjitz'a smasanil xepual noc' d'a yib'añ altar, icha val tz'aj silab' tz'ac'ji yuj sch'oxji junc'olal yed' Dios. Icha chi' syutej viñ sacerdote sb'oan jun silab' chi' yic tz'ac'ji tup smul jun viñ yajal d'a choñab' chi'.

27 Tato ay junoc comon anima tz'och smul, mañ sc'anoc sc'ool yic sc'ulan tastac to mañ ichocta' yalan schecnab'il Jehová, 28 ayic snachajel yuuj to ix och smul, yovalil syic'cot junoc noc' nun chiva silab'il yuj smul ix och chi'. A noc' syic'cot chi', a noc' malaj jab'oc spaltail. 29 Syac'q'ue sc'ab' d'a sjolom noc', slajvi chi' smilancham noc' b'aj smiljitaxoncham noc' noc' sñusjitz'a silab'il. 30 Axo junoc viñ sacerdote tz'ic'ancot schiq'uil noc', sucanoch viñ d'a sch'ac altar b'aj sñusjitz'a silab', axo jantacto schiq'uil noc' scani, stob'ancanec' viñ d'a yich yoc altar chi'. 31 Slajvi chi' tz'ic'jiel masanil xepual noc' silab' chi', icha val tz'aj yic'jiel yic noc' silab' tz'ac'ji yuj sch'oxan sjunc'olal yed' Dios. Sñusjitz'a xepual noc' chi' silab'il d'a yichañ Jehová to suc'uq'ui sjab'. Icha chi' syutej viñ sacerdote sb'oan jun silab' chi' yic tz'ac'ji tup smul jun anima chi'.

32 Tato a noc' calnel syic'cot jun mach tz'ac'an jun silab' chi', a junoc noc' snun malaj jab'oc spaltail syic'coti. 33 Yovalil syac'q'ue sc'ab' d'a sjolom noc' calnel chi', smilancham noc' b'aj smiljitaxoncham noc' noc' sñusjitz'aoc. 34 Axo junoc viñ sacerdote tz'ic'ancot schiq'uil noc', sucanoch viñ d'a sch'ac altar b'aj sñusjitz'a silab', axo jantacto schiq'uil noc' scani, stob'canec' viñ d'a yich yoc altar chi'. 35 Slajvi chi' tz'ic'jiel masanil xepual noc' silab' chi', icha val tz'aj yic'jiel yic noc' silab' tz'ac'ji yuj sch'oxan sjunc'olal yed' Dios. Sñusjitz'a xepual noc' chi' d'a yib'añ altar, d'a yib'añ juntzañxo silab' to stz'ataxon d'a yichañ Jehová. Icha chi' syutej jun viñ sacerdote sb'oan jun silab' chi' yic tz'ac'ji tup smul jun anima chi'.

5

A juntzañ mul smoj yac'ji silab' yuuj

1 Q'uinaloc ay junoc mach tz'avtaj yuj yalani ma yac'an testigoal sb'a d'a junoc tas ix yila', ma ix yab'i, palta tato max yalelta yuj tas ix yil chi', ma tas ix yab' chi', a jun chi' tz'och smuloc scaññej d'a yib'añ.

2 Añejtona' tato ay junoc mach syaman junoc tas mañ vach'oc icha yalan ley, tz'och smul. Q'uinaloc suquec' sb'a d'a snivanil junoc chamnac noc', vach'chom caltacte'al noc', ma molb'etzal noc', ma junoc noc' tz'ec' ñerñonoc, a junoc mach icha chi' sc'ulej, mañ vach'oc tz'aji. Tz'och smul, vach'chom max yab'i tato ix suquec' sb'a d'a noc' chamnac noc' chi'.

3 Q'uinaloc ay mach syaman junoc tas tz'el d'a anima, mañ vach'oc tz'ajcan yuuj icha yalan ley, max nachajel yuj d'a jun rato chi', palta ayic snachajel yuuj, tz'och jun chi' smuloc.

4 Q'uinaloc ay junoc mach syac' sti' d'a yalxoñej tas lolonelal d'a elañchamel, tato max cham val snaani syac'an sti' chi', max yaq'uelc'och tas ix yal chi', palta ayic snachajel yuuj, toxo ix och juntzañ chi' smuloc.

5 A mach tz'och junoc smul d'a juntzañ tastac tic, yovalil scha smuloc, 6 syac'an junoc noc' nun calnel silab'oc yuj smul ix och chi', ma junoc noc' nun chiva. A jun silab' chi', sñustz'a viñ sacerdote yic slajvicanel smul jun anima chi'.

7 Tato malaj stumin jun anima chi' b'aj sman junoc noc' calnel, ma junoc noc' chiva chi', yovalil syic'cot chavañoc noc' paramuch, yalñej tas macañil d'a yichañ Jehová yuj smul ix och chi'. Jun noc' tz'och yuj smul chi', junocxo noc' sñusjitz'a smasanil silab'il. 8 B'ab'el sñusjitz'a noc' tz'ac'ji yuj smul chi' yuj viñ sacerdote, toñej sch'umjiel sjaj noc', palta max el-laj d'a junelñej.

9 Slajvi chi', sucjioch jab'oc schiq'uil noc' d'a spatictac altar, axo jantacto
schiq'uil noc' scani, tz'ac'jicanoch d'a yich yoc altar chi', yujto silab' yuj mul
yaji. 10 Axo junxo noc' schab'il chi', sn̈usjitz'a noc' icha sleyal. Icha chi' tz'aj
sb'oan silab' vin̈ sacerdote yuj slajvican smul jun anima chi'.
11 Tato malaj stumin jun anima chi' b'aj sman chavan̈oc noc' paramuch
chi', yovalil syic'cot chan̈eoc libra ixim harina te vach', max b'atlaj aceite
yed' incienso d'a scal, yujto ofrenda yuj mul yaji. 12 Yovalil syic'cot d'a
vin̈ sacerdote, axo vin̈ tz'ic'ancot junoc b'echan̈ ixim harina chi' yic stz'a
d'a yib'an̈ altar yuj sch'oxaneli to masanil jun ofrenda chi' yic Jehová yaji.
Sn̈usjitz'a d'a altar d'a yib'an̈ juntzan̈xo ofrenda van stz'a d'a yichan̈ Jehová.
A jun ofrenda chi' yuj mul tz'ac'ji. 13 Icha chi' tz'aj sb'oan jun silab' chi' junoc
vin̈ sacerdote yuj slajvicanel smul jun anima chi'. A jantacto scani, yicxo vin̈
sacerdote chi', icha sc'ulej yed' juntzan̈ vael tz'ac'ji d'a ofrendail, xchi vin̈aj
Moisés chi'.

A silab' tz'ac'ji yuj stupchaj mul

14 Ix schec Jehová yal vin̈aj Moisés chi' icha tic:
15 Q'uinaloc ay junoc mach max ic'ancot tastac yictaxon Jehová yaji,
vach'chom man̈ sc'anoc sc'ool tz'och smul. A jun anima chi' yovalil syic'cot
junoc noc' ch'ac calnel malaj jab'oc spaltail, syac'an noc' silab'il d'a Jehová
yuj smul chi'. Yovalil snaji jantac stojol noc' ch'ac calnel chi' d'a q'uen plata,
icha q'uen sc'anchaj d'a scajnub' Dios. 16 A jun anima chi' yovalil stup tastac
yictaxon Jehová yaj maj yic'cot chi', syac'an jab'ocxo stojol d'a yib'an̈ juntzan̈
toxo ix yac' chi' d'a vin̈ sacerdote yed' noc' calnel tz'ac'ji d'a silab'il yuj smul
chi'. Icha chi' tz'aj sb'oan silab' jun vin̈ sacerdote yuj slajvicanel smul jun
anima chi'.
17 Q'uinaloc ay junoc mach tz'och smul d'a checnab'il ix yac' Jehová
vach'chom man̈ sc'anoc sc'ool, a jun chi' ayxo och smuloc. 18 Yuj chi' syic'cot
junoc silab' d'a junoc eb' vin̈ sacerdote yic stupan smul chi'. Syic'cot junoc
noc' ch'ac calnel malaj jab'oc spaltail. A vin̈ sacerdote chi' snaani to c'ocb'il
syab' stojol noc' chi' d'a icha val stojol tas stupchaj chi', an̈eja' vin̈ sb'oan jun
silab' chi'. Icha chi' tz'aj slajvicanel smul ix och chi'. 19 Aton silab' yuj stupchaj
smul chi', yujto a jun anima chi' ay smul d'a yichan̈ Jehová, xchi vin̈aj Moisés
chi'.

6

Silab' yuj ixtoj anima

1 Ix schec Jehová yal vin̈aj Moisés chi' icha tic:
2 Q'uinaloc ay junoc mach tz'och smul d'a yichan̈ Jehová, yic syixtan
yetanimail d'a junoc tas scan ab'enal d'ay, ma syelq'uej junoc tasi, mato ton̈ej
sc'ub'ejeli, 3 mato sic' junoc tasi stec'b'an sb'a yalani to malaj tas syila', ma
stec'b'an sb'a yalan junoc tas man̈ yeloc, ma sc'ulej junocxo chucal sc'ulej eb'
anima icha juntzan̈ tic, yovalil syac' junoc silab'. 4-5 Axo yic snachaji to ay
smul d'a junoc juntzan̈ tic, yovalil syac'xi masanil stojol d'a mach ay yico',
syac'an jab'ocxo stojol[6.4-5] d'a yib'an̈ juntzan̈ toxo ix yac' chi' d'a mach ay
yico'. Syac'anpax junoc silab' d'a Jehová yuj smul tz'och chi'. 6 A silab' syac'
chi', aton junoc noc' ch'ac calnel malaj jab'oc spaltail, ma a tumin icha stojol
junoc noc' ch'ac calnel chi' tz'ac'ji d'a vin̈ sacerdote. 7 Axo vin̈ tz'ac'anoch jun

6.4-5 **6:4-5** A jab'ocxo stojol sb'inaj d'a tic, a d'a castilla syala' "la quinta parte". Syalelc'ochi q'uinaloc ovan̈ noc' calnel syiq'uec' junoc mach d'a junoc yetanimail yovalil syac'xi noc' ovan̈ chi', syac'anpax junocxo noc' d'a yib'an̈ noc' ovan̈ chi'.

silab' chi' d'a yichañ Jehová yuj smul jun anima ix och chi', axo jun mul chi' slajvicanel d'a yib'añ, xchi viñaj Moisés chi'.

A tas tz'aj yac'ji silab' sñusjitz'a smasanil

8 Ix schec Jehová yal viñaj Moisés chi' icha tic:
9 Al d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal yuj tas tz'aj yac'ji jun silab' to sñusjitz'a smasanil d'a junjun yemc'ualil. A noc' noc' sñusjitz'a smasanil d'a silab'il chi', yovalil ayq'ue noc' d'a yib'añ c'ac' tz'ec' ac'val yic stz'ab'at noc'.
10 Axo d'a junxo q'uiñib'alil, a junoc viñ sacerdote yovalil syac'och junoc spichul viñ te vach' yed' yol svex to lino. Slajvi chi', smolanq'ue stañil noc' noc' ix ñusjitz'a d'a yib'añ altar chi' viñ, syac'anem viñ d'a stz'eyb'at altar chi'.
11 Slajvi chi', sq'uexanel spichul viñ chi', sb'at yac'ancan stañil noc' silab' chi' viñ d'a jun lugar sic'b'ilel d'a spatiquel campamento. 12-13 A jun c'ac' ayoch d'a yib'añ altar chi', ayñejocab'och masanil tiempo, malajocab' b'aq'uiñ stupi. Yovalil tz'ac'jioch te' c'atzitz yuj eb' sacerdote d'a junjun q'uiñib'alil, aton d'a yib'añ c'ac' chi' tz'ac'jiq'ue noc' silab' stz'a d'a junjun q'uiñib'alil. Ata' stz'apax xepual noc' silab' yic junc'olal.

A tas tz'aj yac'ji tas svaji d'a ofrendail

14 A juntzañxo checnab'il tz'alji tic, aton tas tz'aj yac'ji tas svaji d'a ofrendail: A viñ sacerdote tz'ac'an d'a Jehová d'a yichañ altar, 15 syic'ancot junoc b'echañ ixim harina yed' aceite, junñej tz'ajb'at yed' masanil incienso yic ofrenda chi', stz'a b'aj stz'ataxon ofrenda, yuj sch'oxani to a masanil jun ofrenda chi' yic Jehová yaji, te suc'uq'ui sjab' syab'i. 16-17 Axo jantacto ofrenda chi' scani, sb'olchaji, malaj yich pan sb'at d'a scal. Sva eb' viñ sacerdote d'a junoc lugar to yic Jehová yaji, aton d'a yamaq'uil mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. A juntzañ ofrenda chi', yicñej Jehová yaji, icha yaj silab' yuj yac'ji lajvoc mul, icha pax yaj silab' yuj stupchaj mul. Ix yac'can juntzañ ofrenda tic Jehová d'a eb' sacerdote d'a scal juntzañ ofrenda tz'ac'ji d'ay to sñusjitz'a d'a yib'añ altar. 18 A sleyal jun ofrenda chi' ol canñej d'a masanil tiempo. A ofrenda to yic Jehová yaji, sñusjitz'aoc, syalñej svaan masanil eb' vinac d'a yiñtilal viñaj Aarón. Yalñej tastac tz'och tennaj d'a juntzañ ofrenda chi' yic Jehová tz'ajcani, xchi viñaj Moisés chi'.

A yofrenda eb' sacerdote

19 Ix checji yal viñaj Moisés chi' yuj Jehová icha tic:
20 Aton jun ofrenda tic yovalil syac' viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a Jehová, d'a sc'ual sic'chajoch eb' d'a sacerdoteal: Chañe' libra ixim harina te vach', yujto ofrenda tz'ac'ji d'a tas svaji. Nañal tz'ac'ji d'a q'uiñib'alil, axo nañalxo, a d'a yemc'ualil tz'ac'ji d'a jun c'u chi'. 21 A d'a yol junoc xalten sb'oji jun ofrenda chi', vach' tz'aj sc'anb'i d'a scal aceite, slajvi chi' spojchaji, tz'ac'ji d'a ofrendail to suc'uq'ui sjab' syab' Jehová. 22 Icha chi' ol yutejñej junjun yiñtilal viñaj Aarón ol laj ochñej sq'uexuloc d'a sacerdoteal. Yicñej Jehová yaj jun ofrenda chi', yuj chi' sñusjitz'a smasanil d'a yichañ. 23 Masanil ofrenda syac' eb' sacerdote d'a tas svaji, yovalil sñusjitz'a smasanil. Malaj junoc mach syal svaani, xchi viñaj Moisés chi'.

A sleyal silab' yuj yac'ji tup mul

24 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés chi', ix yalani:
25 Al masanil juntzañ c'ayb'ub'al tic d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal, yuj tas tz'aj sñusjitz'a silab' yuj yac'ji tup mul: A junoc noc' silab' tz'ac'ji yuj mul chi', yovalil smiljicham noc' d'a yichañ Jehová, d'a jun lugar b'ajtaxon smiljicham noc' sñusjitz'aoc. A jun silab' chi' yic Jehová yaji. 26 A viñ

sacerdote tz'ac'an jun silab' yuj yac'ji tup mul chi', syal schi'an viñ d'a jun lugar yic Jehová yaji, aton d'a yamaq'uil mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová.
27 Yalñej tastac tz'och tennaj d'a noc' chib'ej chi' yic Jehová tz'ajcani. Tato tz'och tzitnaj schiq'uil noc' d'a junoc pichul, yovalil sjuc'jiel d'a junoc lugar to yic Jehová yaji. 28 Añeja' lum chen b'aj stz'añji noc' silab' chi', yovalil smac'jipoj luum, palta ta a d'a yol junoc chen bronce stz'añji, añej to sñicjiel smical, vach' tz'aj sb'icchaji.
29 A jun silab' chi' yic Jehová yaji. Yalñej mach junoc vinac d'a yiñtilal eb' sacerdote syal schi'ani. 30 Palta tato tz'ic'jicot schiq'uil d'a yol mantiado d'a jun lugar to yic Jehová yaji, yuj yac'ji tup mul, max yal-laj schiji noc'. A jun silab' chi' yovalil sñusjitz'a smasanil.

7

A sleyal silab' yuj stupchaj mul

1 Yic Jehová yaj silab' tz'ac'ji yuj stupchaj mul. Aton val checnab'il yuj tas tz'aj yac'ji tic: 2 A junoc noc' noc' tz'ac'ji yuj stupchaj mul, yovalil smiljicham noc' b'aj schamtaxon noc' sñusjitz'aoc, axo schiq'uil noc' stzicjioch d'a schañil pac'añ altar. 3 Tz'ac'ji masanil xepual noc', aton xepu' ayoch d'a noc' sñe, d'a noc' yol sc'ool, 4 yed' noc' stut schab'il yed' xepu' ayoch d'a yich spatic noc' yed' pax xepu' ayoch d'a yib'añ seyub' noc', junñej tz'aj yel yed' noc' stut chi'. 5 Axo junoc eb' sacerdote sñusantz'a juntzañ chi' d'a yib'añ altar silab'il to sñusjitz'a d'a yichañ Jehová yuj stojoloc mul. 6 Yalñej mach eb' vinac d'a yiñtilal eb' sacerdote syal schi'an jun silab' chi', palta añej d'a jun lugar to yic Jehová yaji, yujto a jun chi' nivan yelc'ochi.
7 A checnab'il yuj silab' yic stupchaj mul, lajanñej yed' yic silab' tz'ac'ji yuj mul. A noc' chib'ej yic juntzañ silab' chi', scan yicoc viñ sacerdote ix ac'anoch d'a yichañ Jehová. 8 Añejton pax a' stz'umal jun noc' silab' stz'a syac' eb' anima chi', yic viñ sacerdote chi' tz'ajcani. 9 Icha pax chi' masanil ofrenda sc'anb'i d'a horno, ma d'a yol xalten, ma staji d'a yoltac nivac chen, yicñej jun viñ sacerdote tz'ac'anoch jun ofrenda chi' d'a yichañ Jehová. 10 Icha chi' tz'aj yac'ji masanil ofrenda tz'ac'ji d'a tas svaji, icha ixim trigo jaxb'il calab'il yed' aceite, mato c'anb'inac. A juntzañ chi' yicñej eb' yiñtilal viñaj Aarón, lajanñej tz'aj spucanec' eb' d'a spatic.

A sleyal silab' yic junc'olal

11 Aton val sleyal tas tz'aj yac'ji silab' d'a yichañ Jehová sch'oxan junc'olal yed'oc: 12 Tato a junoc noc' silab' chi' tz'ac'ji yuj ac'oj yuj diosal, tz'ac'jipax ixim pan malaj yich, scalaj yed' aceite yed' c'oxox pan tz'och aceite d'ay to malaj pax yich yed' juntzañ pan b'ob'il d'a ixim harina te vach' calab'il yed' aceite. 13 A yed' jun silab' chi', tz'ac'jipax ixim pan ay yich. 14 Tz'ic'jiel junoc pan, tz'ac'jioch d'a yichañ Jehová. Slajvi chi' scan jun pan chi' d'a yol sc'ab' viñ sacerdote, aton viñ stzicanem schiq'uil noc' silab' chi'.
15 A noc' noc' tz'ac'ji silab'il yic sch'oxan junc'olal yed' Dios yuj ac'oj yuj diosal, a d'a jun c'ual tz'ac'ji noc' chi' schijicanb'ati, mañxa jab'oc noc' sic'jicanb'at d'a junxo c'u. 16 A pax tato a jun silab' tz'ac'ji yujto yac'nac sti' mach yac'ani, ma toñej tz'el d'a sc'ol yac'ani, a juntzañ chi' schiji d'a jun c'ual chi', tato ayto noc' scani, syal schiji d'a junxo c'u. 17 Palta tato ayto noc' d'a schab'jial, ata' yovalil sñusjitz'a noc'. 18 Tato ay mach schi'an jun noc' silab' chi' d'a schab'jial, a jun silab' chi' maxtzac chajilaj, maxtzac ochpaxlaj yopisio. A jun chi' mañ vach'oc tz'ajcan d'a yol sat Jehová. Yuj chi' a mach schi'an jun chi', scan jun mul chi' d'a yib'añ.

19 Tato ay noc' chib'ej yic junoc silab' tic tz'och tennaj d'a junoc tas maň
vach'oc yaj icha yalan ley, maxtzac yal-laj schiji noc', palta to sňusjitz'a noc'.
A mach vach' yaj icha yalan ley, syal schi'an juntzaň silab' chi'.
20-21 A junoc anima maň vach'oc yaj icha yalan ley, yujto ix syam junoc tas
to maň vach'oc, vach'chom d'a anima scoti, ma junoc noc' noc', ma junocxo
tas maň vach'oc, tato a jun anima chi' schi'anpax noc' silab' yic junc'olal to
yic Jehová yaji, a jun anima chi', maňxaocab' yalan yic d'a co cal, xchi viňaj
Moisés chi'.

A sleyal d'a noc' xepu' yed' d'a chic'

22 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:
23 Al masanil juntzaň tic d'a eb' etchoňab': Max yal-laj e chi'an xepual noc'
noc', noc' vacax, noc' calnel, ma noc' chiva, 24 yed' pax xepual noc' noc' toňej
syac'cham sb'a, ma noc' smiljicham yuj noc' caltacte'al noc'. Syal sc'anchaj
d'a junocxo tasi, palta max yal-laj schiji.
25 Yalňej mach schi'an xepual noc' noc' to syal sňusjitz'a d'a ofrendail d'a
Jehová, maňxaocab' yalan yic d'a co cal.
26 Yalňej b'ajtil ayex eq'ui, max yal tze chi' schiq'uil noc' noc', aton noc'
nivac noc' yed' noc' much. 27 A junoc anima schi'an schiq'uil noc' noc' chi',
maňxaocab' yalan yic d'a co cal, xa chi, xchi Jehová.

A tas syic' eb' sacerdote

28 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:
29 Al jun checnab'il tic d'a eb' etchoňab': A junoc mach tz'ac'an junoc silab'
yic sch'oxan sjunc'olal yed' Jehová, yovalil syic'cot d'a yichaň. 30 A tz'ic'ancot
jab'oc noc' sňusjitz'a d'a yichaň, aton xepual noc' yed' noc' sňi' sc'ool. A noc'
sňisc'ol chi' sb'achchajoch d'a yichaň Jehová. 31 A noc' xepu' chi' sňusjitz'a
d'a altar yuj junoc sacerdote, axo noc' sňi' sc'ool, yic viňaj Aarón yed' eb'
yuninal yaj noc'. 32-33 A xub' noc' silab' chi' d'a svach' yic viň sacerdote
tz'ac'an schiq'uil noc' yed' xepual noc' d'a silab'il yuj junc'olal. 34 A noc' sňi'
sc'ool sb'achchajec' d'a yichaň Jehová yed' noc' xub' d'a svach', a Jehová chi'
tz'ac'an noc' d'a viňaj Aarón yed' d'a eb' yiňtilal d'a masanil tiempo. A juntzaň
chi' yicňej eb' yaj d'a noc' silab' yic junc'olal syac' eb' israel chi'.
35 A d'a noc' silab' sňusjitz'a d'a yichaň Jehová, yac'nac noc' sňi' sc'ool yed'
noc' xub' d'a viňaj Aarón yed' d'a eb' yiňtilal, atax d'a sc'ual a ix sic'chajcanoch
eb' d'a sacerdoteal. 36 Atax d'a jun c'u chi' yalnaccani to yovalil tz'ac'ji juntzaň
chi' d'a eb'. A jun checnab'il tic, yovalil sco c'anab'ajej d'a masanil tiempo yed'
eb' quiňtilal d'a b'aq'uiň.
37 Ichaton tic sleyal masanil juntzaň silab' tz'ac'ji d'a Dios: Aton silab'
sňusjitz'a smasanil, ofrenda tz'ac'ji d'a tas svaji, silab' tz'ac'ji yuj mul yed' pax
yuj stupchaj mul yed' junoc mach tz'ochcan yicoc Dios yed' silab' sch'oxan
junc'olal yed' Dios. 38 A juntzaň ley tic ix yac' Jehová d'a viňaj Moisés d'a jolom
vitz Sinaí d'a tz'inan luum, aton val d'a jun c'u chi' ix alchaji, to ol yac' silab'
eb' israel d'a Jehová.

8

Ix ochcan viňaj Aarón 'R'yed' eb' yuninal sacerdoteal (Ex 29.1-37)

1 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:
2 Ic'cot viňaj Aarón yed' eb' yuninal, tzic'anpaxcot spichul eb' syac'och d'a
yopisio d'a sacerdoteal. Tzic'paxcot aceite sc'anchaji a sic'chajcanoch eb' d'a
yopisio chi'. Tzic'paxcot junoc noc' quelem vacax ol ac'chaj silab'il yuj mul

yed' chavañoc noc' ch'ac calnel yed' junoc yune' mooch ixim pan malaj yich.
3 Tza molb'an eb' etchoñab' smasanil d'a sti' mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a,
xchi d'a viñ.
4 Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés chi' icha val ix aj yalan Jehová, ix molchaj
anima smasanil d'a sti' mantiado chi'. 5 Ix yalan viñ d'a eb' icha tic: Aton
juntzañ tic ix yal Jehová to ol co c'ulej, xchi viñ.
6 Ix lajvi chi' ix yalan viñ to snitzcot sb'a viñaj Aarón yed' eb' yuninal d'a
stz'ey. Ix b'icjiel eb' yuj viñ. 7 Ix lajvi chi', ix ac'jioch scamix viñaj Aarón chi'
yed' stzec'ul yuj viñ yed' pax c'apac pichul jucan, c'apac chaleca yed' c'apac
stzec'ul tz'isb'iloch yelvanub'. 8 Axo d'a spatic c'apac chi', ix yac'paxoch jun
c'apac smacul sñisc'ol viñ, a d'a yol c'apac chi' ix yac'och q'uen Urim viñ yed'
q'uen Tumim. 9 Ix lajvi chi' ix ac'jiq'ue sc'ox viñ, aton jun c'apac ix b'ac'jioch
d'a sjolom viñ. Axo d'a snañal sat viñ, ix ac'jioch jun q'uen yelvanub' nab'a
oro, aton sch'oxani to sic'b'iloch viñ d'a sacerdoteal, icha val ix aj yalan
Jehová.
10 Ix lajvi chi' ix yic'anchaañ aceite viñaj Moisés chi', aton sc'anchaji a
sic'chajoch junoc mach, ma junoc tas tz'ochcan yicoc Jehová. Ix stzicanem
viñ d'a yib'añ scajnub' Jehová yed' d'a yib'añ masanil tastac ayoch d'a yool
chi'. Icha val chi' ix aj yochcan masanil tastac chi' yicoc Jehová. 11 Añeja'
jun aceite chi', ix tzicjiem uquel d'a yib'añ altar yed' d'a yib'añ masanil
syamc'ab'il, d'a yib'añ jun nivan palangana yed' sb'achnub' yich. Icha chi'
ix aj yochcan yicoc Jehová.
12 Ix lajvi chi' ix yac'anpaxq'ue aceite viñaj Moisés d'a sjolom viñaj Aarón
yuj yochcan viñ yicoc Jehová. 13 Ix yic'anpaxcot eb' yuninal viñaj Aarón chi'
viñ d'a stz'ey. Ix ac'jioch spichul eb' jucan, stzec'ul eb' yed' sc'ox eb' yuj viñ,
icha val ix aj yalan Jehová.
14 Ix lajvi chi', ix yic'ancot noc' quelem vacax viñ, noc' ol och d'a silab'il yuj
mul. A viñaj Aarón yed' eb' yuninal, ix yac'q'ue sc'ab' eb' d'a sjolom noc'. 15 Ix
lajvi chi' ix smilancham noc' viñ. Ix yic'anb'at schiq'uil noc' viñ, ix sucanoch
viñ yed' yiximal sc'ab' d'a sch'ac altar ayq'ue d'a schiquintac schañil, yic vach'
chab'il yuj Dios. Axo jantacto chic' ixto can chi', ix stob'canem viñ d'a yichtac
altar chi'. Icha chi' ix aj yochcan yicoc Jehová, yic vach' slajvicanel chucal ta'.
16 Ix lajvi chi' ix yic'anelta masanil xepual noc' viñ ayoch d'a noc' yol
sc'ool yed' d'a yib'añ seyub' noc', noc' stut schab'il yed' xepual ayoch d'ay.
Masanil juntzañ chi' ix sñustz'a viñ d'a yib'añ altar. 17 Axo jantacto noc'
vacax chi' ix cani, aton stz'umal noc' yed' sb'ac'chil noc' yed' sch'añtza' noc',
ix ac'chajcanoch sc'ac'al d'a spatiquelta campamento, icha ix aj yalan Jehová.
18 Ix yac'anpax ic'joccot noc' calnel viñ sñusjitz'a smasanil silab'il. Axo
viñaj Aarón yed' eb' yuninal chi', ix yac'q'ue sc'ab' eb' d'a sjolom noc'. 19 Ix
lajvi chi' ix smilancham noc' viñaj Moisés chi', ix stzicanoch schiq'uil noc' viñ
d'a schañil pac'añ altar. 20 Ix scotac xiquej noc' viñ, ix sñusantz'a sjolom noc'
viñ yed' noc' choc' yaj chi' yed' sxepual noc'. 21 Ix lajvi chi' ix smaxan noc'
yol sc'ool viñ yed' noc' yoc. Ix sñusantz'a noc' viñ smasanil silab'il d'a yib'añ
altar. A jun ofrenda chi' te suc'uq'ui sjab' ix yab' Jehová, icha val ix aj yalani.
22 Ix lajvi chi' ix yac'an ic'joccot junxo noc' ch'ac calnel viñ yic sc'anchaji
yic tz'ochcan eb' d'a yopisio. Axo viñaj Aarón yed' eb' yuninal chi', ix yac'q'ue
sc'ab' eb' d'a sjolom noc'. 23 Ix lajvi chi', ix smilancham noc' viñ, ix yic'anb'at
jab'oc schiq'uil noc' viñ, ix sucanoch viñ d'a sjayil schiquin viñaj Aarón d'a
svach', d'a smam sc'ab' viñ d'a svach' yed' d'a yiximal smam yoc viñ d'a svach'.
24 Ix lajvi chi' ix yalan viñ to snitzcot sb'a eb' yuninal viñaj Aarón chi' d'a stz'ey,
ix yac'anpaxoch schiq'uil noc' chi' viñ d'a sjayil schiquin eb' d'a svach' yed' d'a

smam sc'ab' eb' d'a svach' yed' d'a yiximal smam yoc eb' d'a svach'. Ix lajvi chi' ix stzicanoch viñ jantacto chic' ixto can d'a schañil pac'añ altar.

25 Ix lajvi chi' ix yic'anelta xepu' viñ ayoch d'a noc' sñe yed' ayoch d'a noc' yol sc'ool, xepu' ayoch d'a yib'añ seyub' noc' yed' noc' stut schab'il yed' xepu' ayoch d'ay yed' noc' xub' d'a svach'. 26 Ix yic'ancot jun yune' mooch ixim pan viñ malaj yich, ix yac'och viñ d'a yichañ Jehová. Ix yic'anq'ueta jun ixim pan chi' viñ d'a yol mooch chi' yed' junxo ixim calab'il yed' aceite yed' jun ixim c'oxox b'ob'il d'a ixim harina, ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ noc' xepu' chi' yed' d'a yib'añ noc' xub' d'a svach'. 27 Ix lajvi chi' ix yac'an masanil juntzañ tic viñ d'a yol sc'ab' viñaj Aarón yed' eb' yuninal, yic sb'achanec' eb' d'a yichañ Jehová. 28 Ix lajvi chi' ix yic'anpaxec' masanil juntzañ chi' viñ d'a yol sc'ab' eb', ix sñusantz'a viñ smasanil d'a yib'añ altar yed' noc' silab' ix ñusjitz'a d'a yichañ Jehová, yuj sic'chajoch eb' d'a yopisio. Te suc'uq'ui sjab' ix yab' Jehová.

29 Ix yic'anpaxcot sñisc'ol noc' calnel viñ ix ac'ji yuj sic'chajcanoch eb' d'a yopisio. Ix sb'achanoch eb' d'a yichañ Jehová. A jun chi' ix yic'can viñaj Moisés chi' icha ix aj yalan Jehová.

30 Ix lajvi chi', ix yic'ancot aceite viñ yed' chic' ayec' d'a yib'añ altar. Ix stzicanq'ue viñ d'a yib'añ viñaj Aarón yed' d'a spichul. Ix tzicanpaxq'ue viñ d'a yib'añ eb' yuninal viñaj Aarón chi' yed' d'a spichul eb'. Icha chi' ix aj yochcan eb' yicoc Jehová yed' spichul smasanil.

31 Ix yalan viñ d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal chi': Tz'añjocab' noc' chib'ej d'a yichañ mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ata' tze chi noc' yed' ixim pan ayem d'a yol jun yune' mooch, aton ixim ix ac'ji yic tzex ochcan d'a eyopisio. Icha ix aj valani: A viñaj Aarón yed' eb' yuninal ol sva jun vael tic eb', xin chi, ix valani. 32 A jantacto mañ ol lajvoc noc' chib'ej chi' yed' ixim pan chi' eyuuj, ol e ñuscantz'aoc. 33 A d'a yichañ c'apac mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová, añej ta' tzex aj uqueoc c'ual masanto sc'och sc'ual eyochcan d'a eyopisio.

34 A ticnaic toxo ix b'o icha val ix aj schecan Jehová co c'ulej yic slajvicanel e mul. 35 Yuj chi' a d'a yichañ mantiado, ata' tzex can uqueoc c'ual yed' uqueoc ac'val. Tze c'anab'ajan masanil juntzañ schecnab'il Jehová yic vach' max ex chami, yujto icha chi' ix aj yalan Jehová chi' d'ayin, xchi viñ d'a eb'.

36 Icha chi' ix aj sc'anab'ajan viñaj Aarón yed' eb' yuninal masanil tas ix schec Jehová yal viñaj Moisés chi' d'a eb'.

9

Ix schael yich yopisio viñaj Aarón

1 D'a yevial slajvi uque' c'ual yochcan viñaj Aarón d'a yopisio chi', ix avtaj viñ yed' eb' yuninal yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' yuj viñaj Moisés.

2 Ix yalan viñ d'a viñaj Aarón chi': Ic'cot junoc noc' quelem vacax yic tz'och noc' silab'il yuj a mul yed' junoc noc' ch'ac calnel, aton noc' malaj jab'oc spaltail. Tza ñustz'a smasanil silab'il uuj, tzac'och noc' d'a yichañ Jehová.

3 Alpax d'a eb' quetisraelal to syic'cot junoc noc' mam chiva eb' silab'il yuj smul. Syic'anpaxcot junoc noc' quelem vacax eb' yed' junoc noc' calnel, yuj sñusjitz'a noc' smasanil silab'il, jun ab'il sq'uinal junjun noc', malajocab' jab'oc spaltail noc'. 4 Syic'anpaxcot junoc noc' vacax eb' yed' junoc noc' ch'ac calnel smiljicham d'a yichañ Jehová silab'il yic sch'oxan sjunc'olal eb' yed'oc. Syic'anpaxcot junoc ofrenda eb' d'a tas svaji, calab'il yed' aceite, yujto ol sch'ox sb'a Jehová d'ayex ticnaic, xchi viñaj Moisés chi'.

5 Ix yic'ancot eb' d'a yichañ mantiado masanil tastac ix checji yic'cot yuj viñaj Moisés chi'. Masanil choñab' ix javi molan, ix och liñjab' eb' d'a yichañ

Jehová. 6 Axo ix yalan viñaj Moisés chi' d'a eb' icha tic: Aton val juntzañ tic schec Jehová e c'ulej yic vach' ol sch'ox val stziquiquial d'ayex, xchi viñ.

7 Ix lajvi chi', ix yalanxi viñ d'a viñaj Aarón chi': Nitzcot a b'a d'a slac'anil altar tic, tzac'an noc' noc' silab'oc yuj a mul yed' noc' silab' sñusjitz'a smasanil. Icha chi' ol aj yac'ji lajvoc a mul. Tzac'anpax noc' silab' yuj yac'ji lajvoc co mul a oñ israel oñ tic, icha val ix aj yalan Jehová, xchi viñ.

8 Yuj chi' ix javi viñaj Aarón d'a slac'anil altar chi', ix smilancham noc' quelem vacax ix yac' viñ silab'il yuj smul chi'. 9 Ix lajvi chi' ix japax eb' yuninal viñ yed' schiq'uil noc' silab' chi', ix yac'anem yiximal sc'ab' viñ d'a scal chic' chi', ix sucanoch viñ d'a sch'ac altar chi'. Axo jab'ocxo chic' ixto can chi', ix seccanem viñ d'a yich altar chi'. 10 Ix lajvi chi' ix sñusantz'a smasanil xepual noc' viñ d'a yib'añ altar yed' pax stut noc' yed' xepual ayoch d'a yib'añ seyub' noc', aton noc' silab' yuj mul, icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'. 11 Axo pax sb'ac'chil noc' yed' stz'umal, ix ñusjitz'a d'a spatiquel campamento.

12 Ix smilanpaxcham noc' silab' viñaj Aarón chi', noc' sñusjitz'a smasanil, axo eb' yuninal viñ ix ic'ancot schiq'uil noc', ix stzicanoch viñ d'a schañil pac'añ altar. 13 Ix lajvi chi', ix yic'anpaxcot sjolom noc' eb' yed' noc' ix xicchajb'at chi', ix sñusantz'a viñ d'a yib'añ altar chi'. 14 Ix maxchaj noc' yol sc'ool yed' noc' yoc, ix sñusanpaxtz'a viñ d'a yib'añ altar chi', d'a yib'añ noc' vanxo stz'a chi'.

15 Ix lajvi chi', ix yac'an silab' viñ yuj eb' yetchoñab'. Ix yic'ancot noc' chiva viñ, aton noc' silab' tz'ac'ji yuj smul eb' yetchoñab' chi'. Ix smilancham noc' viñ, ix yac'an noc' viñ silab'il icha ix yutej yac'an noc' b'ab'el chi'. 16 Ix lajvi chi', ix yac'an junxo noc' silab' viñ to stz'a smasanil icha sleyal. 17 Ix yac'anpax ofrenda viñ d'a tas svaji. Ix yic'b'at jun b'echañ ixim harina viñ, ix sñusantz'a viñ d'a yib'añ altar yed' silab' sñusjitz'a d'a junjun q'uiñib'alil.

18 Ix yac'anpax noc' vacax viñ yed' noc' ch'ac calnel ix yic'cot eb' yetchoñab' chi' silab'il yuj sch'oxan sjunc'olal eb' yed' Dios. A eb' yuninal viñ ix ic'ancot schiq'uil noc', axo viñ ix tzicanoch d'a schañil pac'añ altar chi'. 19 Ix yac'anpax xepual noc' vacax eb' yed' xepual noc' ch'ac calnel chi', aton xepu' ayoch d'a sñe noc', d'a noc' yol sc'ool yed' d'a noc' stut yed' xepu' ayoch d'a yib'añ seyub' noc'. 20 Junñej ix aj noc' xepu' chi' yed' noc' sñi' sc'ool. Axo viñaj Aarón ix ñusantz'a noc' xepual chi' d'a yib'añ altar. 21 Axo pax noc' sñisc'ol chi' yed' noc' xub' d'a svach', toñej ix b'achjiec' d'a yichañ Jehová, icha ix aj yalan viñaj Moisés chi'.

22 Ix lajvi chi' ix yic'anchaañ sc'ab' viñaj Aarón chi', ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb' yetchoñab' chi'. Ayic toxo ix lajvi sñusantz'a silab' viñ yuj mul yed' silab' sñusjitz'a smasanil yed' silab' yic sch'oxan sjunc'olal yed' Dios, ix emixta viñ b'aj ay altar chi'. 23 Ix lajvi chi' ix och viñaj Moisés yed' viñ d'a mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Axo ix elta eb' viñ, ix yalan vach' lolonel eb' viñ d'a yib'añ eb' yetchoñab' chi'. Ix lajvi chi' ix sch'oxan stziquiquial Jehová d'a masanil eb' israel chi'. 24 Ix elta c'ac' d'a yichañ Jehová chi', ix sñusantz'a noc' silab' yed' xepual noc' ayq'ue d'a yib'añ altar, ix tz'ab'at smasanil.

A ix yilan masanil jun chi' eb' choñab' chi', ix el yav eb' d'a tzalajc'olal, ix em ñojjab' eb', ix emc'och snañal sat eb' d'a sat luum.

10

A schamel viñaj Nadab yed' viñaj Abiú

1 A viñaj Nadab yed' viñaj Abiú, eb' viñ yuninal viñaj Aarón, ix yic'cot junjun chaynub' yic incienso eb' viñ, ix yac'anoch sc'ac'al eb' viñ, ix yac'anpaxem

incienso eb' viñ d'a yib'añ, ix yac'anoch eb' viñ d'a yichañ Jehová, to mañoclaj ix alani. 2 Yuj chi' ix elta c'ac' d'a yichañ Jehová chi' d'a eb' viñ, ix tz'ab'at eb' viñ, ix cham eb' viñ d'a yichañ Jehová chi'. 3 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Moisés chi' d'a viñaj Aarón:

—Aton jun tic syalelc'och slolonel Jehová ix yala':
A yuj eb' tzin ac'an servil, ol in ch'ox in b'a, to A inxoñej ochi.
A d'a masanil in choñab' ol in ch'ox in tziquiquial, xchi Jehová, xchi viñ.

Ix em numnaj viñaj Aarón chi', mañxalaj tas ix yal viñ.

4 Ix lajvi chi', axo viñaj Moisés chi' ix avtan viñaj Misael yed' viñaj Elzafán, eb' yuninal viñaj Uziel yicham viñaj Aarón chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—Nitzeccot e b'a a ex tic d'a sti' mantiado b'aj ayec' snivanil eb' e c'ab' eyoc chi', iq'uequel eb' d'a spatiquel campamento, xchi viñ.

5 Ix javi eb' viñ, ix yic'anel eb' chamnac chi' eb' viñ d'a spatiquel campamento icha ix aj yalan viñaj Moisés chi'. Aytooch spichul eb' chamnac chi' d'ay, aton c'apac sc'antaxon eb' d'a yopisio.

A tas yovalil sc'ulej eb' sacerdote

6 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Moisés d'a viñaj Aarón yed' d'a chavañxo eb' yuninal viñ, aton viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar:

—Mañ eyiq'uel e c'ox ayq'ue d'a e jolom, mañ e ñic'chitejb'at e pichul yuj e ch'oxanel e cusc'olal. Axo talaj tz'aji, tzex champaxi, axo scot yoval sc'ol Jehová d'a quib'añ co masanil a oñ israel oñ tic. Palta a masanil eb' quetchoñab' tic syal yoc' sc'ol eb' yuj mach ix satel Jehová yed' c'ac'. 7 Mañ ex elpax d'a yichañ mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová yic vach' mañ ol ex chamoc, a ex tic sic'b'il ex eli, ac'b'iloch aceite to yic Jehová d'ayex, xchi viñ. Icha val ix aj yalan viñaj Moisés chi', icha chi' ix sc'ulej eb'.

8 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Aarón chi' icha tic:

9 —Ayic ol ach och a ach tic, ma eb' uninal d'a yol mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a, mañ eyuc' vino, ma tastac pajb'inacxo, axo talaj tz'aji tzex chami. A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal d'a masanil tiempo. 10 Mañ e c'ulej juntzañ chi' yujto yovalil snachajel eyuuj, tastac vach' icha yalan ley yed' tastac mañ vach'oc. 11 Yovalil tze c'ayb'ejpax eb' eyetchoñab' d'a juntzañ ley ix in chec yal viñaj Moisés d'ayex tic, xchi d'a viñ.

12 Ix lajvi chi' ix yalanpax viñaj Moisés chi' d'a viñaj Aarón yed' pax d'a eb' yuninal viñ, aton viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar:

—Iq'ueccot ixim harina ixto can d'a ofrenda ix tz'a d'a yichañ Jehová, tze b'oan ixim pan malaj yich d'a yichañ altar, yujto a jun ofrenda chi' yic Jehová yaji. 13 Tze vaan d'a junoc lugar to yic Jehová yaji, yujto a ofrenda sñusjitz'a d'a yichañ Jehová ic yaj yed' eb' uninal. Aton juntzañ tic ix alji d'ayin. 14 Axo pax noc' sñisc'ol sb'achchajec' d'a yichañ Jehová yed' noc' xub', tz'ic'chajel noc', a juntzañ chi' eyictaxon yaji. Tza chi yed' eb' uninal yed' eb' isil d'a junoc lugar to vach' yaji icha syal ley, yujto a juntzañ chi' eyictaxon yaj d'a silab' sch'oxan sjunc'olal eb' quetchoñab' yed' Dios. 15 Yujto a noc' xub' tz'ic'jiel chi' yed' noc' sñisc'ol sb'achjiec' d'a yichañ Jehová, junñej tz'aj yac'ji yed' noc' xepu' sñusjitz'aoc. A cha macañ noc' chi', ic yed' eb' uninal d'a masanil tiempo icha ix aj yalan Jehová d'ayin, xchi viñaj Moisés chi'.

16 Ix sc'anb'anpax viñaj Moisés chi' yuj noc' chiva ix ac'ji silab'il yuj mul. Axo ix yalan eb' viñ to toxo ix sñustz'a noc' eb' viñ. Yuj chi' ix cot yoval viñ d'a viñaj Eleazar yed' d'a viñaj Itamar, ix yalan viñ icha tic:

17 —¿Tas yuj maj e chi noc' silab' d'a yamaq'uil scajnub' Jehová? A jun macañ silab' chi', yic Jehová yaji, yuj chi' ix ac'ji d'ayex, yuj e chi'an noc', yic tz'ic'jiel smul eb' molanec' d'a yichañ Jehová. 18 Yujto a schiq'uil noc' silab' chi', maj

ic'jib'at d'a yol scajnub' Jehová, yuj chi' yovalil to ix e chi noc' d'a yamaq'uil chi', icha ix aj valan d'ayex, xchi viñ.

19 Ix yalan viñaj Aarón icha tic:

—A ticnaic ix yac' silab' eb' yuj smul yed' silab' to stz'a smasanil, vach'chom icha chi', palta ina val tas ix javi d'a vib'añ. Tato ix in chi noc' silab' ix ac'ji yuj mul chi', ¿tom chab'il in yuj Jehová tza na'? xchi viñaj Aarón chi'.

20 Ayic ix yab'an viñaj Moisés icha chi', ix schaan sc'ol viñ.

11

A noc' noc' schiji yed' noc' max chiji
(Dt 14.3-21)

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón icha tic:

2 Alec d'a masanil eb' eyetchoñab' to a d'a scal masanil noc' noc' ay d'a sat luum tic, aton juntzañ noc' tic syal e chi'ani: 3 Noc' sjax yañ cha xechañ yech. 4 Palta a juntzañxo noc' ol val tic, mañ ol yal-laj e chi'an noc', vach'chom sjax yañ noc', palta mañ cha xechañoc yech noc':

Noc' camello sjax yañ noc', palta mañ cha xechañoc yech noc', a noc' chi' max yal-laj e chi'an noc'.

5 Yed' pax noc' tejón, sjax yañ noc', palta tzijtum yech noc', a noc' chi' max yal-laj e chi'an noc'.

6 Yed' pax noc' nivac chich, sjax yañ noc', palta tzijtum yech noc', yuj chi' max yal-laj e chi'an noc'.

7 Yed' pax noc' chitam, vach'chom cha xechañ yech noc', palta max sjaxpax svael noc', yuj chi' max yal-laj e chi'an noc'.

8 Max yal e chi'an juntzañ noc' noc' chi', max yalpax eyaman noc' ayic toxo ix cham noc', yovalil tze na'a to mañ vach'oc noc' icha yalan ley.

9 Axo pax noc' ay d'a yoltac a a', noc' ay d'a yol a' mar, ma d'a yoltac a nivac a', syal e chi'an noc' ay sc'axil yed' stuminal spatic. 10 Axo pax noc' malaj sc'axil, malaj pax stuminal spatic, max yal-laj e chi'an noc'. A noc' chi' yajb'entac noc', vach'chom a d'a yol a' mar ma d'a yoltac a' ay noc'. 11 Yujto yajb'entac noc', mañ e chi noc', mañ eyampax noc' chamnacxo. 12 Masanil noc' malaj sc'axil yed' stuminal spatic ay d'a yoltac a', yajb'entacocab' yaj noc' d'a yol e sat.

13 Añeja' pax d'a scal noc' much, mañ ol yal-laj e chi'an juntzañ noc' ol val tic,11.13-18 yujto mañ vach'oc noc': Icha noc' d'iv, noc' vacavoc, noc' ch'acb'a yic a a', 14 noc' xulem, noc' milano yed' masanil macañil noc' xulem chi', 15 yed' masanil macañil noc' joj, 16 noc' avestruz, noc' nivac tonton, noc' xaluñe yed' masanil macañil noc' ch'acb'a, 17 noc' cujub', noc' cormorán, noc' ibis, 18 noc' pech, noc' julum chay, noc' ostoc, 19 noc' cigüeña yed' masanil macañil noc' garza yed' noc' abubilla yed' noc' sotz'.

20 Añejtona' pax masanil noc' cotac noc' tz'ec' jeñeñoc d'a jun petañil sb'ey d'a sat luum, yajb'entacocab' noc' d'a yol e sat. 21 Axo pax tato a noc' ay yip yoc sq'ue tz'itnajoc, vach'chom sjeñvi noc', sb'eypax noc' d'a sat luum, syal schiji noc'. 22 A d'a scal noc' chi' syal e chi'an smasanil macañil noc' c'ulub', noc' nivac c'ulub' yed' noc' chil. 23 Axo masanil juntzañxo noc' cotaquil noc' tz'ec' jeñeñoc, ma tz'ec' d'a sat luum tic, yovalil tzeyaj noc'.

24-28 Tato tze yam juntzañ noc' noc' sval tic ayic chamnacxo noc', mañ vach'oc tzex ajcani icha yalan ley, masanto sq'uic'b'iemi. Masanil noc' noc' ay yech palta mañ chaxechañoclaj, max sjaxpax yañ, a juntzañ noc' chi' nachajocab' el eyuuj to mañ vach'oc noc'. Yalñej tas noc'al to chañe' yoc palta

11.13-18 **11:13** Ay juntzañ noc' much sb'inaj d'a tic, mañ cojtacoc val sic'lab'il tas muchal noc'.

tzijtum yech mocab' vach'oc noc' d'a yol e sat. Yuj chi' yalñej mach syaman junoc noc' noc' chi' tato chamnacxo noc', mañ vach'oc tz'ajcani, icha yalan ley. Icha pax chi' junoc mach tz'ic'anchaañ noc' chamnac noc' chi', yovalil sjuq'uel spichul, palta manto vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi. Mañ vach'oc juntzañ noc' chi' icha yalan ley.

29-30 Axo masanil noc' noc' tz'ec' d'a sat luum, nachajocab' el eyuuj to max yal schiji juntzañ noc' tic: Icha noc' c'uxum boton, noc' ch'oov, noc' c'oc'on yed' masanil macañil noc' pajtza' yed' masanil macañil noc' tz'ec' ñerñonoc ma tz'ec' jachjonoc: Aton noc' ayin, noc' lagarto, noc' patix yed' noc' tzalajc'ab'.

31 A d'a scal masanil noc' noc', a juntzañ noc' tic, nachajocab' el eyuuj to mañ vach'oc noc' icha yalan ley, yuj chi' yalñej mach syaman noc' ayic toxo ix cham noc', mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.

32 Q'uinaloc ay junoc tas b'aj tz'em noc' chamnac noc' chi', a jun chi', mañ vach'oc tz'ajcani, icha yalan ley: Vach'chom a junoc te te', junoc pichul, junoc tz'uum, junoc coxtal, ma junoc yamc'ab' yic munlajel, tato tz'em junoc noc' chamnac noc' chi' d'a yib'añ, yovalil slab'chajem d'a scal a a'. Palta manto vach'oc tz'ajcani, masanto sq'uic'b'iemi, ichato chi' vach' tz'ajcani.

33 Tato tz'em junoc noc' noc' chi' d'a yol junoc lum chen ayic toxo ix cham noc', a tas ayem d'a yol lum chi', mañ vach'oc tz'ajcani, axo jun chen chi', yovalil smac'jipoj luum. 34 Yalñej tas chib'il vailal yed' yal ayem d'a yol jun chen chi', ma uq'uem, mañ vach'oc tz'ajcani. 35 Yuj chi' tato tz'em junoc noc' chamnac noc' chi' d'a yib'añ junoc tasi, mañ vach'oc tz'ajcani, vach'chom a junoc horno, ma junoc yed'tal b'aj tz'och c'ac', yovalil spojjieli. A jun yamc'ab' chi' mañxo vach'oc icha yalan ley, yuj chi' mañxo vach'oc pax d'a yol e sat.

36 Palta a sjaj a a', ma a' uc'b'ila' vach'chom tz'em noc' chamnac noc' d'a yol a', vach'ñej yaj a', añej jun mach tz'ic'anq'ueta noc' chamnac noc' chi' d'a yol a' mañ vach'oc tz'ajcani.

37 Q'uinaloc tz'em junoc noc' chamnac noc' chi' d'a yib'añ junoc macañ iñat tz'avchaji, a jun macañ iñat chi' max ixtaxel-laj. 38 Palta tato a jun macañ iñat lab'anxo, tz'em junoc chamnac noc' chi' d'a yib'añ, a juntzañ iñat chi' mañxo vach'oc tz'ajcani.

39 Q'uinaloc scham junoc noc' noc' to schiji, a mach syaman noc', mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'icanemi. 40 A mach schi'an sb'ac'chil noc' chamnac noc' chi' yovalil sjuq'uel spichul, mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'icanemi. A mach tz'ic'anelta junoc chamnac noc' chi' yovalil sjuq'uel spichul, mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.

41 Mañ e chi juntzañ noc' noc' sñervi, ma sjachvi d'a sat luum, yujto mañ vach'oc noc'.

42 Masanil noc' noc' sñervi, ma sjachvi d'a sat luum, vach'chom noc' sb'ey yed' schañil yoc, ma noc' tzijtum yoc, masanil juntzañ noc' chi' mañ vach'oc noc' icha yalan ley, yuj chi' mañ e chi noc'. 43 Mañ e juel e b'a a ex tic yuj noc' noc' mañ vach'oc chi', yujto mañ vach'oc tzex ajcan yuj noc'. 44 A in ton Jehová e Diosal in, yuj chi' b'esequel e b'a d'a juntzañ mañ vach'oc chi', yujto vach' inñej, yuj chi' te max yal eyixtanb'at e b'a yed' juntzañ noc' chi'. 45 A in Jehová in, ix ex viq'uelta d'a Egipto, e Diosal in, yuj chi' te vach'ocab'ñej tzeyutej e b'a yujto vach' inñej.

46 Aton val masanil juntzañ checnab'il tic d'a masanil noc' noc', noc' much yed' masanil noc' noc' ay d'a yoltac a a' yed' masanil noc' tz'ec' jachachoc d'a sat luum tic, sval d'ayex 47 yic vach' snachajel eyuuj b'ajtil ay noc' vach' syal schiji yed' noc' mañ vach'oc max yal schiji, xchi Jehová, xe chi.

12

A tas tz'aj sacb'itan sb'a eb' ix ix tz'alji yune'

1 Ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés icha tic:

2 Al masanil juntzaň tic d'a eb' etisraelal: Tato a junoc ix ix tz'aj junoc svinac unin, yovalil uque' c'ual maň sacoc yaj ix icha sleyal, ichataxon yic syilan sb'islab' uj ix d'a juntac el. 3 D'a val yucub'ixial yaj jun vinac unin chi', tz'ac'ji circuncidar. 4 Axo pax ix nunab'il chi', 33 c'ualto maň vach'oc tz'ajcan ix, ichato vanto sacb'itan sb'a ix, max yal-laj syaman junoc tas ix to vic yaji, max yalpax sb'at ix b'aj ay in cajnub' ayic manto tz'acvoc juntzaň c'ual chi'. 5 Palta tato ix unin tz'aj jun, 14 c'ual tz'eq'ui ayic manto sacoc yaj ix, ichataxon tz'aj d'a sb'islab' uj d'a juntac el, slajvi chi' 66 c'ual scan ix yic sacb'itan sb'a.

6 Ayic stz'acvi juntzaň c'ual yic sacb'itan sb'a ix yuj yune' ix alji chi', vach'chom vinac unin ma ix unin, yovalil syic'cot junoc noc' quelem calnel jun ab'il sq'uinal ix silab'il yed' junoc noc' yalňej macaňil paramuch, syac' ix silab'il yuj yac'ji tup smul. A juntzaň chi' tz'ac'ji d'a junoc viň sacerdote d'a yichaň mantiado. 7 Axo jun viň sacerdote chi' tz'ac'an d'ayin silab'il yic vach' tz'ac'ji tup smul ix. Icha chi' tz'aj sacb'ixican ix.

Aton juntzaň sleyal tic ayic tz'alji vinac unin, ma ix unin.

8 Palta tato a ix nunab'il chi' malaj junoc noc' scalnel chi' syal yac'ani, syic'cot chavaňoc noc' paramuch ix yalňej tas macaňil, jun noc' stz'a silab'il, jun noc' tz'ac'ji silab'il yuj yac'ji tup mul. Axo junoc viň sacerdote tz'ac'an silab'il yic vach' tz'ac'ji tup smul ix. Icha chi' tz'aj sacb'ixican ix, xchi Jehová d'a viňaj Moisés chi'.

13

A checnab'il d'a yib'aň yab'il lepra

1 Ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés yed' d'a viňaj Aarón:

2 Tato ay junoc anima smalq'ue snivanil, ma sq'ue vochjab', ma chac sulinac tz'aj yilji snivanil, talaj lepra jun yab'il chi', yovalil tz'ic'jicot d'a viňaj Aarón, ma d'a juntzaňocxo eb' sacerdote yiňtilal viň. 3 Axo viň sacerdote chi' tz'ilan jun yab'il chi'. Tato a xiil b'aj ay jun yab'il chi', sacxo, ma nivan chequel to maňocňej d'a stz'umal ay jun yab'il chi', palta julxo yich, a jun yab'il chi' lepraxo. Ayic toxo ix ilji jun anima chi' yuj viň sacerdote, a viň tz'alani to maxtzac yal-laj yajec' jun anima chi' d'a scal yetanimail.

4 Tato sacxo yilji stz'umal b'aj ay jun yab'il chi', palta to aňej d'a stz'umal ayochi, maň sacoc pax xiil chi' ta', yovalil smacchaj jun anima chi' yuj viň sacerdote chi' uqueoc c'ual. 5 Axo slajvi uque' c'ual chi', sayjixi iljoc jun anima chi'. Tato a jun yab'il chi' aňeja' max b'eyb'ati, smacchajxi uqueocxo c'ual. 6 Ayic slajvi uquexo c'ual chi', sayjixi iljoc jun anima chi' yuj viň sacerdote chi'. Tato a jun yab'il chi' vanxo sateli, maxtzac b'eyb'at d'a stz'umal jun anima chi', ichato chi' syalan viň sacerdote chi' to maň lepraoc tz'ic'ani, comon yab'ilňej. Slajvi chi' sjuc'anel spichul jun penaay chi', vach'xo tz'ajxicani.

7 Palta tato a jun yab'il d'a snivanil junoc anima chi' sb'at leb'eb'oc, vach'chom toxo ix yal viň sacerdote to maň lepraoc, yovalil scotxi d'a viň sacerdote chi' yic sayanxi yil viň. 8 Tato a syilan viň sacerdote chi' to van sb'at leb'eb'oc jun yab'il chi', syal viň to a jun yab'il chi' lepra toni.

9 Tato ay junoc anima ay lepra d'ay, yovalil tz'ic'jicot d'a viň sacerdote. 10 A viň sacerdote chi' tz'ilani tato van smalq'uei, sacxo yilji sat chi', vanxo pax sacb'i xiil d'a sat chi', chequelxo sb'ac'chil. 11 Tato icha chi', aton jun chi' scuchan lepra, cotac scal sch'oxanq'ue sb'a d'a stz'umal chi', yuj chi' syalan

viñ sacerdote chi' to maxtzac yal-laj yajec' d'a scal eb' yetanimail. Mañxo yovaliloc smacchaj d'a uqueocxo c'ual.

12 Tato elañchamel sb'at leb'naj jun yab'il chi', smajel snivanil chi' yuuj,
ato a' tz'aj yilanoch viñ sacerdote chi', 13 ayic slajvi yilan viñ, tato toxo ix
majel snivanil chi', sacxoñej yilji jun anima chi', syalan viñ to mañxalaj smay.
14 Tato ay junoc c'ual scheclajq'ue sb'ac'chil d'a scal jun yab'il chi', maxtzac
yal-laj yajec' jun anima chi' d'a scal eb' yetanimail. 15 Axo viñ sacerdote
tz'ilan jun yab'il chi', tato ay b'aj tz'el tochnaj stz'umal ichñej ta', syalan viñ
to lepra tz'ic'ani, maxtzac yal-laj yajec' d'a scal eb' yetanimail.

16 Palta tato sacb'ixiel b'aj ix el tochnaj chi', yovalil scot jun anima chi' d'a
viñ sacerdote, 17 yic vach' say yil viñ. A viñ sacerdote chi' tz'ilani tato sacxo
yilji jun yab'il chi', syalan viñ to mañxalaj smay jun yab'il chi'.

18 Tato ay mach ayq'ue junoc yab'il mal d'ay, stacjixiemi, 19 axo d'a sat chi'
smali, sac yilji, ma chac sulinac yilji, a jun chi' yovalil scot d'a yichañ viñ
sacerdote. 20 Axo viñ sacerdote chi' tz'ilani, tato mañocñej d'a stz'umal ayoch
jun yab'il chi', tato sacxo xiil d'a sat jun yab'il chi', a viñ tz'alani to lepra jun
yab'il chi', yuj chi' maxtzac yal-laj yajec' jun anima chi' d'a scal eb' yetanimail.
21 Tato syil viñ sacerdote chi', to max sacb'ilaj xiil b'aj ay sat chi' to d'a satñej
stz'umal ayochi, vanxo stacji, a jun anima chi' yovalil smacchaj uqueoc c'ual.
22 Ayic slajvi uque' c'ual chi', tato yelc'olalñej sb'at leb'eb'oc jun yab'il chi' d'a
stz'umal jun anima chi', syalan viñ sacerdote chi' to lepra tz'ic'ani, maxtzac
yal-laj yajec' d'a scal eb' yetanimail. 23 Palta tato max b'at leb'eb'oc jun yab'il
chi', syalelc'ochi to añej sjech'al aycani, syalan viñ sacerdote chi' to mañxalaj
smay jun yab'il chi'.

24 Q'uinaloc ay junoc mach ay yaxc'a d'a snivanil, tato scheclaj sb'ac'chil jun
anima b'aj ay yaxc'a chi', axo d'a sb'ac'chil chi' scheclajpaxq'ue junoc setañ
sacsac, ma chac sulinac to sb'at leb'eb'oc. 25 A viñ sacerdote tz'ilani, tato a xiil
vanxo sacb'i, vanxo sb'at yich jun setañ b'aj ay sat chi', tato icha chi', lepra ix
checlajq'ue b'aj ay yaxc'a chi', axo viñ sacerdote chi' tz'alani to maxtzac yal-
laj yajec' jun anima chi' d'a scal eb' yetanimail. 26 Tato a syilan viñ sacerdote
to malaj junoc xil van sacb'ieli, to mañ vanoc sb'at yich jun yab'il chi', palta to
van stacjiemi, yovalil smacchaj jun anima chi' d'a uqueoc c'ual. 27 Slajvi chi',
sayanxi yil viñ sacerdote chi', tato toxo ix b'at leb'eb'oc d'a snivanil jun anima
chi', syalan viñ to lepra tz'ic'ani, maxtzac yal-laj yajec' d'a scal eb' yetanimail.
28 Palta tato a b'aj setquixtac chi', vaanochi, vanxo sb'oxi, toñej smal yuj b'aj
stz'ai, syalan viñ sacerdote chi' to a jun yab'il chi' malaj smay, añej sjech'al
b'aj stz'a chi' scani.

29 Tato a d'a junoc vinac ma d'a junoc ix ix sq'ue yab'il yaxc'a d'a sjolom,
ma d'a yuc'ti', 30 a viñ sacerdote yovalil sayan yil jun chi'. Tato a jun yab'il chi'
van sb'at yich, mato van sc'anb'iel xiil yuuj, syalan viñ sacerdote chi' to lepra
jun ayoch chi' d'a jun anima chi'. 31 Palta tato max b'atlaj yich jun yab'il chi',
mañ q'uic'oc val xiil b'aj ay yab'il chi', yovalil smacchaj jun anima chi' uqueoc
c'ual. 32 Axo slajvi uque' c'ual chi', sayanxi yil viñ sacerdote chi', maxtzac
b'atlaj leb'eb'oc jun yab'il chi', malaj yich, max c'anb'iel-laj xiil, 33 syalan viñ
to sjoxjiel stitac yab'il, palta max joxjiel-laj d'a sat yab'il, smacchaj uqueocxo
c'ual jun anima chi'. 34 Axo yic toxo ix ec'b'at uquexo c'ual chi', sayanxi yil viñ
sacerdote chi'. Tato max b'at leb'eb'oc, max b'at yich yuuj, syalan viñ to malaj
smay jun yab'il chi', añej to sjuq'uel spichul jun anima chi', vach' tz'ajxicani.
35 Palta tato ayic toxo ix alchaji to vach' sc'ol jun anima chi', sb'atxi leb'eb'oc
jun yab'il chi', 36 yovalil sayxi yil viñ sacerdote chi'. Tato a jun yab'il chi' van
sb'at leb'eb'oc d'a stz'umal, mañ yovaliloc c'an yilji xiil, lepra tz'ic'ani. 37 Palta

tato vanxo stacji, q'uic' scotxi xiil, a viñ sacerdote chi' tz'alani to vach'xo sc'ol jun anima chi'.
38 Tato a junoc vinac ma junoc ix ix setquixtac sacsac d'a stz'umal, 39 a viñ sacerdote tz'ilan stz'umal chi', tato sactac val yilji, palta mañ copopioclaj, comon yab'il tz'ic'an jun anima chi' syal chi', malaj smay.
40-41 Tato ay junoc vinac sc'ajb'anel xil sjolom ma añej d'a snañal sat sc'ajb'anel xiil, mañxalaj xiil scani, a jun chi' malaj smay. 42-44 Palta tato sq'ue junoc yab'il yaxc'a b'aj mañxalaj xiil chi', yovalil syil viñ sacerdote. Tato chac sulinac yilji jun yaxc'a chi' icha yab'il lepra, aton lepra ayoch d'ay. Syalan viñ sacerdote chi' to a jun anima chi', maxtzac yal-laj yajec' d'a scal yetanimail yuj jun yab'il chi'.
45 A mach penaay yuj lepra, yovalil a pichul ñic'chimtac syac'ochi, malaj smusil sjolom syac'q'uei, smusan nañaloc sat. Tato sb'at d'a scal anima, tz'el yav, syalan icha tic: Elañec, chuc vaji, chuc vaji, xchi. 46 Ayic ayoch jun yab'il chi' d'ay, yovalil sch'ocoj tz'aj d'a spatiquel campamento.
47 Ayic c'ustumtac yilji junoc pichul lana, ma lino, 48 yalñej tas macañil, pach'uch'ab'il, ma jalb'il, ma junoc tz'uum to yamc'ab' yaji, 49-50 tato yaax yilji, ma chacchac yilji juntzañ sc'ustumtaquil chi', aton jun macañ to tz'el leb'eb'oc. A jun chi' yovalil sch'oxji d'a viñ sacerdote yic syilan jun setañ sc'ustumtaquil chi' viñ, smacchaj jun chi' uqueoc c'ual. 51 Axo slajvi uque' c'ual chi', tz'iljixi. Tato toxo ix b'at leb'eb'oc d'a jun pichul chi', ma d'a junoc tz'um sc'anji chi', a jun chi' aton juntzañ c'ustumtac tz'el leb'eb'oc, a juntzañ yamc'ab' chi' ay smay. 52 Yalñej tas yamc'ab'il to ayxo jun chi' d'ay, yovalil sñusjitz'a smasanil, yujto a jun chi' tzijtum tas syixtejb'ati. 53 Palta tato ayic syilan viñ sacerdote chi' to max b'eylaj juntzañ sc'ustumtaquil chi', 54 syalan viñ to sjuc'chajel jun yamc'ab' chi', smacchajcan uqueocxo c'ual.
55 Ayic toxo ix juc'chajel jun yamc'ab' chi', ichato chi' syilanxi viñ sacerdote chi'. Tato max q'uexmaj yilji jun setañ sc'ustumtaquil chi', vach'chom max el leb'eb'oc, yovalil sñusjitz'aoc, vach'chom a jun sc'ustumtaquil chi' ayoch d'a spatic ma d'a yool, yujto yelxo ay smay jun chi'. 56 Tato a syilan viñ sacerdote chi' ayic toxo ix juc'chajel chi', vanxo satel jun sc'ustumtaquil chi', slod'chajel b'aj ayoch chi'. 57 Palta tato scheclajxiq'ue sc'ustumtaquil jun chi', yovalil sñusjitz'aoc. 58 A juntzañ tastac b'aj satel juntzañ c'ustumtac chi' ayic sjuc'chajeli, yovalil sjuc'chajel junelxo, icha chi' syal sc'anchajxi.
59 Aton juntzañ checnab'il tic d'a c'ustum tz'och d'a junoc pichul pach'uch'ab'il, ma jalb'il, lana, ma lino, ma junoc tz'uum. Icha chi' tz'aj scheclajcaneli tato vach' yaji, mato mañ vach'oc yaji, xchi Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón chi'.

14

A checnab'il d'a eb' ec'nac lepra d'ay

1 Ix schec Jehová yal juntzañ ley tic viñaj Moisés, ix yalani:
2-4 Aton val jun ley tic sc'anab'ajej junoc anima ec'nac lepra d'ay: Ayic snaani to ix b'oxi sc'ool, yovalil syavtej viñ sacerdote d'a spatiquel campamento chi' yic syilan viñ tato mañxa lepra chi' d'ay. Tato syil viñ sacerdote chi' to toxo ix el jun yab'il chi', schecan viñ ic'chajcot chavañoc noc' much d'a spitzanil, aton noc' vach' icha yalan ley. Scotpax jab'oc te' c'ute', lana ch'al q'uic' schaquil yed' te' hisopo. 5 Schecan miljoccham junoc noc' much chi' viñ sacerdote d'a yib'añ a a' ayem d'a yol junoc lum chen, aton a' scot b'aj sq'ueul sjaj junoc a a'. 6 Slajvi chi' tz'ic'jicot junxo noc' much chi' d'a spitzanil, te' c'ute' yed' lana ch'al q'uic' schaquil yed' te' hisopo, slab'chajem d'a scal

schiq'uil noc' chamnacxo chi' calan yed' a a'. 7 Uquel stzicjioch d'a jun mach
b'aj ec'nac jun yab'il chi', syalan viñ sacerdote chi' to vach'xo jun anima chi'.
Axo noc' much pitzan chi' tz'actajcanel noc'.
8 A jun mach tz'ilji to vach'xo, yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanpaxel sb'a,
sjoxanel xil sjolom smasanil, yic vach'xoñej tz'ajcani. Ichato chi' syalxo yoch
d'a yol campamento, palta uqueto c'ual scan ichñej ta', maxto yal-laj yoch
d'a yol b'aj cajantaxoni. 9 Axo d'a yuquil c'ual chi', vach' tz'aj sjoxjiel sjolom.
Vach' tz'aj sjoxanel xil sti' yed' sc'u sat yed' pax masanil xil ay d'a snivanil,
sjuc'anel spichul, sb'icanpaxel sb'a. Icha chi' tz'aj sb'oxicani.
10 Axo d'a junxo c'u, syic'ancot chavañoc noc' quelemtac calnel yed' junoc
noc' cob'es calnel, jun ab'il sq'uinal junjun noc', malaj jab'oc spaltail noc'.
Scotpax nañal yuquil libra ixim harina te vach' calab'il yed' aceite, tz'ac'ji
ofrendail yed' pax oxeoc octavo aceite. 11 Axo viñ sacerdote chi' schecanoch
liñan jun anima yed' yofrenda chi' d'a yichañ Jehová d'a stielxo scajnub'
b'aj sch'ox sb'a. 12 Slajvi chi', tz'ic'jicot jun noc' quelem calnel chi' yed'
aceite, sb'achchajb'at d'a yichañ Jehová silab'il yuj smul jun anima chi'. 13 A
b'aj schamtaxon noc' tz'ac'ji silab'il yuj mul yed' noc' silab' stz'a smasanil,
ata' smiljicham noc' quelem calnel chi', yujto a noc' tz'ac'ji yuj mul, yic viñ
sacerdote tz'ajcan noc', icha noc' tz'ac'ji yuj stupcanel mul, a juntzañ tic yic
Jehová yaji.
14 Slajvi chi' a viñ sacerdote chi' tz'ic'ancot jab'oc schiq'uil noc' silab' yuj
mul, sucanoch viñ d'a sjayil schiquin d'a svach' jun mach sb'oxi sc'ol chi', d'a
smam sc'ab' d'a svach' yed' d'a yiximal smam yoc d'a svach'. 15 Syic'anpaxcot
jab'oc aceite viñ sacerdote chi', secanem viñ d'a yol sc'ab' d'a sq'uexañ,
16 slab'anem jun sb'ab'el yiximal sc'ab' viñ d'a svach' d'a scal aceite, stziquem
uqueloc aceite chi' viñ d'a yichañ Jehová. 17 A aceite tzato can d'a sc'ab' viñ
sacerdote chi', sucoch viñ d'a jun anima ix b'oxi sc'ool chi', añeja' d'a sjayil
schiquin d'a svach', d'a smam sc'ab' d'a svach' yed' pax d'a yiximal smam yoc
d'a svach', aton b'aj ayxo och schiq'uil noc' silab' yuj smul. 18 Axo jab'ocxo
aceite tz'ac'jicanq'ue d'a sjolom jun anima chi'. Icha chi' tz'aj stupcan smul
d'a yichañ Jehová. 19 Slajvi chi' syac'anpax noc' silab' viñ sacerdote chi',
aton noc' silab' yuj yac'ji tup mul. Icha chi' tz'aj stupcanel smul jun anima
chi'. Slajvi chi', smiljicham noc' calnel stz'a smasanil silab'il. 20 Junñej tz'aj
yac'jiq'ue noc' d'a yib'añ altar yed' ofrenda tz'ac'ji d'a tas svaji. Icha val chi'
tz'aj stupcanel smul jun anima chi' d'a yichañ Jehová, sb'oxicani.
21 Tato meb'a' jun anima b'aj ix ec' jun yab'il chi', malaj stumin yic syac' noc'
silab' sc'anchaj chi', añej junoc noc' quelem calnel syic'coti yic sb'achchajoch
silab'il d'a yichañ Jehová yuj smul, chab'ñej libra ixim harina te vach' calab'il
yed' aceite syac'a' yed' oxeoc octavo aceite. 22 Syic'paxcot chavañoc noc'
paramuch yalñej tas macañil, ato a' jantac stzac'van smanani. Jun noc'
tz'ac'ji silab'il yuj yac'ji tup smul, jun noc' sñusjitz'aoc. 23 A d'a svajxaquil
c'ual syic'ancot masanil juntzañ tic jun anima chi' d'a viñ sacerdote yic
sacb'icaneli. A juntzañ tic tz'ac'jioch d'a yichañ Jehová d'a stielxo scajnub'
b'aj sch'ox sb'a. 24 Slajvi chi' syic'ancot jun noc' calnel viñ sacerdote yed'
aceite chi', sb'achanec' viñ d'a yichañ Jehová d'a silab'il yuj yac'ji tup smul
jun anima chi'. 25 Smilancham noc' quelem calnel chi' viñ, syic'anq'ue jab'oc
schiq'uil noc' viñ, sucanoch viñ d'a sjayil schiquin jun anima chi' d'a svach',
d'a smam sc'ab' d'a svach' yed' d'a yiximal smam yoc d'a svach'. 26 Slajvi chi'
syac'anq'ue jab'oc aceite chi' viñ d'a yol sc'ab' d'a sq'uexañ. 27 Yed' sb'ab'el
yiximal sc'ab' viñ d'a svach', stzicanem uqueloc aceite ayem d'a yol sc'ab'
viñ chi' d'a yichañ Jehová. 28 Syac'paxoch jab'oc aceite chi' viñ d'a schiquin

jun anima chi' d'a svach', d'a smam sc'ab' d'a svach' yed' d'a yiximal smam yoc d'a svach', aton b'aj toxo ix och schiq'uil noc' silab' chi'. 29 Axo jab'ocxo aceite chi' scani, syac'q'ue viñ sacerdote chi' d'a sjolom jun anima chi', yic stupcanel smul d'a yichañ Jehová. 30 Slajvi chi', smilancham noc' paramuch chi' viñ sacerdote chi' schavañil. 31 A junoc noc' paramuch chi' tz'ac'ji silab'il yuj yac'ji tup mul, axo junxo noc' sñusjitz'aoc yed' pax ixim harina tz'ac'jipax d'a ofrendail. Icha chi' tz'aj stupcan smul jun anima ix b'oxi chi' d'a yichañ Jehová.

32 Aton sleyalil tic d'a junoc mach ix ec' lepra d'ay, yic tz'alchaji to ix sacb'ixicani tato max tzac'van yac'an juntzañ silab' icha val sleyalil, xchi Jehová.

A checnab'il yuj sacb'itaj yoltac te' pat

33 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón:

34 Ayic ayexxo ec' d'a lum Canaán, aton lum ol vac' eyicoc, talaj svac'b'at junoc tas c'ustac yilji tz'el leb'eb'oc d'a yol e pat ta', 35 a mach ay yic te' pat chi' yovalil scot d'a junoc viñ sacerdote syalani: Ay juntzañ c'ustumtac yilji van yel leb'eb'oc d'a yol in pat, xchama.

36 Ayic manto och viñ sacerdote d'a yol pat chi', yovalil syal viñ to tz'elta masanil tastac ay d'a yol te', yic vach' max can juntzañ c'ael chi' d'a yol pat tato syal viñ sacerdote chi' to mañ vach'oc yaj jun pat chi'. Slajvi chi' tz'och viñ yil tas yilji jun c'ustum tz'el leb'eb'oc chi'.

37 Tato ayic syilanoch viñ to a d'a sattac pat chi' ay juntzañ nivac c'ustum leb'quiltac, yaax yilji, ma chac yilji, yelc'olal to sb'at d'a yol sattac pat chi', 38 axo tz'elxita viñ d'a yol te' pat chi', syalan viñ to smacchajcan te' uqueoc c'ual. 39 Ayic slajvi uque' c'ual chi', sb'atxi viñ sacerdote chi' yila'. Tato toxo ix te b'at leb'eb'oc jun sc'ustumtaquil chi' d'a sattac pat chi', 40 yovalil syal viñ sacerdote chi' to slipjielta masanil q'uen q'ueen b'aj toxo ix och juntzañ leb'quiltac chi', b'at yumchajcan d'a junoc lugar mañ vach'oc d'a stiel choñab'. 41 Syalanpax viñ to sjoschajel masanil sattac yol te' pat chi', axo masanil spococal tz'el d'a yool chi', sb'at yumchajcan d'a junoc lugar mañ vach'oc d'a stiel choñab'. 42 Ch'ocxo q'uen q'ueen tz'ochpaxcan sq'uexuloc q'uen tz'ic'chajelta chi', ch'ocxo lum luum tz'ochpax d'a sattac yol pat chi'.

43 Tato scheclajxiq'ue juntzañ c'ustum leb'quiltac chi' ayic toxo ix ic'jiel q'uen q'ueen chi' yed' toxo ix joschajel sattac pat chi', toxo ix ochpaxcan sq'uexul, 44 sb'at yilanxi viñ sacerdote chi'. Tato toxo ix el leb'eb'oc jun sc'ustumtaquil chi', mañxo vach'oc tz'ajcan jun pat chi'. 45 Yuj chi', a jun pat chi' yovalil spojchajemi. Masanil te te', q'uen q'ueen yed' lum luum ayoch d'a jun pat chi', b'at ac'jican d'a junoc lugar to mañ vach'oc d'a stiel choñab'. 46 Yalñej mach tz'och d'a yol jun pat chi' d'a uque' c'ual ayic toxo ix yal viñ sacerdote to smacchajcani, mañ vach'oc tz'ajcani icha yalan ley, masanto d'a sq'uic'b'icanemi. 47 Yalñej mach sva'i, ma svay d'a jun pat chi', yovalil sjuq'uel spichul.

48 Palta tato ayic tz'och viñ sacerdote yil jun pat chi', syilan viñ to a juntzañ leb'quiltac chi' max b'eyb'ati yictax ix b'ojican yol te' pat chi', syal viñ to vach'xo jun pat chi'. 49 Yic sacb'ixican te' pat chi', tz'ic'jicot chavañoc noc' much yed' jab'oc te' c'ute' yed' lana ch'al q'uic' schaquil yed' te' hisopo. 50 Smilancham junoc noc' much chi' viñ sacerdote d'a yib'añ a a' ayem d'a yol jun lum chen, aton a' scot b'aj sq'ueul sjaj junoc a a'. 51 Slajvi chi' syic'anb'at te' c'ute' chi' viñ yed' te' hisopo yed' lana ch'al q'uic' schaquil yed' junxo noc' much pitzanto, slab'anem viñ d'a scal a a' calanxo yaj yed' schiq'uil noc' much ix miljicham chi' d'a yol lum chen chi'. Uquel stzicoch viñ d'a te' pat chi'.

52 Icha chi' tz'aj sacb'ixican jun te' pat chi' yuj schiq'uil noc' much chi' yed' a a' sq'ueul sjaj, yuj noc' much pitzanto, yuj te' c'ute', yuj te' hisopo yed' lana ch'al q'uic' schaquil. 53 Slajvi chi', tz'actajcanb'at jun noc' much pitzan chi' d'a stiel choñab'. Icha chi' tz'aj sc'anab'ajaj sleyalil d'a junoc pat, vach' tz'ajcani, xchi Jehová.

54-57 Aton juntzañ checnab'il tic d'a yib'añ lepra smalq'uei, mato d'a yaxc'ail, mato d'a leb'quiltac sacsac yilji, mato d'a juntzañ c'ustumtac d'a pichul yed' d'a spatictac te' pat. Icha chi' tz'aj snachajel tastac to mañ vach'oc yed' tastac to vach'. Aton d'a tic slajvican checnab'il d'a juntzañ tic.

15

Checnab'il yuj tas mañ vach'oc tz'el d'a eb' viñ vinac

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón 2 to syal masanil juntzañ checnab'il tic eb' viñ d'a eb' yetisraelal. Yuj chi' ix yalan eb' icha tic: Tato ay junoc vinac ay junoc yab'il d'a snivanil, yuj chi' ay tas tz'el d'a svinaquil, a jun chi' mañ vach'oc yaji icha yalan ley. 3 Vach'chom tz'elñej juntzañ chi', ma ay b'aj tz'och vaan jayeoc c'ual tz'elxi, mañ vach'oc yaji, icha yalan ley.

4 Yalñej tas vaynub'al b'aj svay viñ vinac chi', ma yalñej tas c'ojnub'al b'aj tz'em c'ojan viñ, mañ vach'oc tz'ajcani.

5 Yalñej mach syaman svaynub' jun vinac chi', yovalil sjuq'uel spichul sb'icanpaxel sb'a, palta mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.

6 Yalñej mach tz'em c'ojan b'aj ix em c'ojan jun vinac chi', yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanpaxel sb'a, palta mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.

7 Yalñej mach syaman junoc vinac ay tas tz'el d'ay, yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanpaxel sb'a, palta mañ vach'oc yaji masanto sq'uic'b'iemi.

8 Tato a junoc vinac ay tas tz'el d'ay chi', stzub'anoch d'a junocxo anima, a jun anima b'aj ix och stzub' chi', yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanpaxel sb'a, palta mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.

9 Tato a jun vinac ay tas tz'el d'ay chi' sq'ue d'a yib'añ chej, a stz'um noc' chi' mañ vach'oc tz'ajcani.

10 Yalñej mach syaman junoc tas b'aj tz'em c'ojan jun vinac to ay tas tz'el d'ay chi', mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.

Yalñej mach tz'ic'anb'at junoc juntzañ tastac chi', yovalil sjuc' spichul, sb'icanpaxel sb'a, palta mañ vach'oc tz'ajcani, icha yalan ley masanto sq'uic'b'iemi.

11 Tato a jun vinac ay tas tz'el d'ay chi', max sb'iclaj sc'ab' syaman junocxo mach, a jun ix yamji yuj chi', yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanpaxel sb'a, palta mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.

12 Tato ay junoc chen syam jun vinac ay tas tz'el d'ay chi', yovalil smac'jipoj jun chen chi'. Tato a junoc te te' yamc'ab' yaj syam jun vinac chi', toñej sb'icchajel te'.

13 Tato sb'oxi sc'ol jun vinac chi, mañxa tas tz'el d'ay, yovalil stañvej uqueoc c'ual, ichato chi' scanxi vach'il d'a yichañ ley. Slajvi chi' sjuc'anel spichul, sb'icanel sb'a d'a a a' sq'ueul sjaj. Icha chi' tz'aj sb'oxicani, icha yalan ley. 14 Axo d'a svajxaquil c'ual, yovalil syic'cot chavañoc noc' paramuch yalñej tas macañil, scot d'a yichañ Jehová sc'och d'a stielxo scajnub' b'aj sch'ox sb'a, syac'an noc' d'a junoc viñ sacerdote. 15 Jun noc' syac' viñ sacerdote chi' silab'il yuj yac'ji tup smul jun anima chi', axo junxo noc' sñusjitz'aoc. A viñ sacerdote chi' tz'ac'anoch masanil juntzañ chi' d'a yichañ Jehová, yic sacb'ixican jun vinac ec'nac jun yaelal chi' d'ay.

16 Tato a junoc vinac toñej tz'el yiñatil, yovalil sb'iquel sb'a, palta mañ vach'oc tz'ajcani, icha yalan ley, masanto sq'uic'b'iemi.
17 Yalñej tas c'apaquil ma tz'uum b'aj ix och yiñatil jun vinac chi', yovalil sjuc'jieli, mañ vach'oc tz'ajcani, icha yalan ley masanto sq'uic'b'iemi.
18 Tato a junoc viñ vinac yed' junoc ix ix ay tas sc'ulej, yovalil sb'iquel sb'a eb', palta mañ vach'oc tz'ajcan eb', icha yalan ley masanto sq'uic'b'iemi.

A tas tz'aj eb' ix ix ay tas tz'el d'ay

19 Tato a junoc ix ix ayoch d'a stiempoal sb'islab' uj, mañ vach'oclaj yaj ix d'a uqueoc c'ual.
Yalñej mach syaman ix, mañ vach'oc tz'ajcani, icha yalan ley masanto sq'uic'b'iemi.
20 Yalñej tas vaynub'al b'aj tz'ec' jichan ix ayic ayoch ix d'a stiempoal chi', ma yalñej tas c'ojnub'al b'aj tz'em c'ojan ix, mañ vach'oclaj tz'ajcani.
21-23 Yalñej mach syaman b'aj ix ec' jichan ix chi', ma syaman junoc tas b'aj tz'em c'ojan ix, mañ vach'oclaj tz'ajcani. Yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanel sb'a, palta mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.
24 Tato ay junoc viñ vinac svay yed' ix, sb'oñchaj viñ yuj tas tz'el chi' d'a ix, mañ vach'oclaj tz'ajcan viñ d'a uque' c'ual, añejtona' mañ vach'oc tz'ajcan vaynub' b'aj svay viñ vinac chi'.
25 Tato ay junoc ix ix tz'ilan uj d'a mañ stiempoaloc, mato te nivan tiempo syac' ix yilani, a jun ix chi' mañ vach'oc tz'ajcan ix ayic ayto tas tz'el chi' d'a ix, icha val to aytooch ix d'a yilan uj.
26 Yalñej tas vaynub'al b'aj svay ix, ma c'ojnub' b'aj tz'em c'ojan ix ayic ayto tas tz'el chi' d'a ix, mañ vach'oc tz'ajcan juntzañ chi', ichato ayoch ix d'a sb'islab' uj chi'.
27 Yalñej mach syaman juntzañ tastac chi', mañ vach'oclaj tz'ajcani, yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanpaxel sb'a, palta mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi.
28 Ayic svanaj yilan uj ix chi', uque' c'ual stañvej ix, slajvi chi' sb'oxican ix, icha yalan ley. 29 Axo d'a svajxaquil c'ual, syic'ancot chavañoc noc' paramuch ix yalñej tas macañil, syic'ancot ix d'a junoc viñ sacerdote, d'a stielxo scajnub' b'aj sch'ox sb'a Jehová. 30 Jun noc' syac' viñ sacerdote chi' silab'il yuj yac'ji tup smul ix, axo junxo noc' sñusjitz'a noc'. Icha chi' tz'aj yac'anoch jun silab' chi' viñ sacerdote chi' d'a yichañ Jehová yic tz'ac'ji tup smul ix, yuj tas ix el d'ay.
31 Icha chi' tz'aj co sacb'itan co b'a a oñ israel oñ tic d'a tas tzoñ ic'ani, yic max quixtejel scajnub' Jehová ayec' d'a co cal tic, tato maay tzoñ chami, xchi viñaj Moisés chi'.
32 Aton juntzañ checnab'il tic d'a eb' vinac ay tas tz'el d'ay, ma toñej tz'el yiñatil, yuj chi' mañ vach'oc tz'ajcan yuuj 33 yed' d'a eb' ix ix ayoch d'a sb'islab' uj. A juntzañ checnab'il tic, yovalil sc'anab'ajaj yuj eb' ay syaelal icha chi', vinac, ma ix. Tz'ochpax jun ley chi' d'a yib'añ junoc vinac svay yed' ix ix to mañ vach'oc yaji, icha yalan ley.

16

A sc'ual yic tz'ac'ji tup mul

1 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés ayic ix lajvi scham chavañ eb' yuninal viñaj Aarón, yujto ix scomon nitzejb'at sb'a eb' d'a slac'anil Jehová, 2 ix yalan d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
Al d'a viñ uc'tac aj Aarón to max comon och viñ d'a yol in cajnub' d'a jun lugar Vicñej Yaji, aton jun lugar ay d'a spaticoch c'apac cortina. Max yal-laj scomon c'och viñ b'aj ay smacul b'aj tz'ac'ji tup mul, aton smacul te' scaxail

in trato, yic max cham viñ, yujto a in ol in ch'ox in b'a d'a scal asun d'a yib'añ smacul scaxail in trato chi'. 3 Ayic tz'och viñaj Aarón d'a yol jun lugar chi', yovalil syic'cot junoc noc' quelem vacax viñ yic tz'och silab'oc yuj smul yed' junoc noc' ch'ac calnel sñusjitz'a smasanil. 4 Syac'och spichul viñ nab'a lino, aton spichul viñ jucan, yol svex viñ, c'apac stzec'ul snañal viñ yed' sb'ac'ul sjolom viñ. A juntzañ pichul chi' te nivan yelc'ochi, yuj chi' b'ab'el sb'iquel sb'a viñ ichato chi' syac'anoch viñ.

5 Axo eb' eyetisraelal syic'cot chavañoc noc' mam chiva eb' yic tz'ac'ji noc' silab'il yuj smul eb', syic'paxcot junoc noc' ch'ac calnel eb' yic sñusjitz'aoc. 6 Syic'ancot noc' quelem vacax chi' viñaj Aarón chi' yic tz'och noc' silab'oc yuj smul. A jun noc' chi' yic noc' viñ, yuj yac'ji tup smul viñ yed' masanil eb' ayec' d'a yol spat. 7 Slajvi chi' syic'anpaxcot chavañ noc' mam chiva chi' viñ d'a yichañ in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 8 Syac'anoch suerte viñ d'a yib'añ noc' chiva chi' schavañil: Jun noc' tz'ac'ji silab'oc d'ayin, axo junxo noc', tz'ac'chajcanoch mul d'a yib'añ noc', spechchajcanb'at noc' d'a tz'inan luum. 9 A noc' tz'em suerte d'a yib'añ to vico', syic'cot noc' viñaj Aarón chi' silab'oc yic stupcanel smul eb' israel. 10 Axo junxo noc' chiva chi', d'a spitzanil noc' tz'och d'a vichañ, tz'ac'jicanoch mul d'a yib'añ noc', tz'actajcanb'at noc' d'a tz'inan luum syic'ancanb'at smul eb' israel chi' noc'.

11 Ayic listaxo yaj juntzañ tic smasanil, smilancham noc' quelem vacax viñaj Aarón chi', syac'an noc' viñ silab'il yic tz'ac'ji tup smul yed' smul masanil eb' ayec' yed' viñ d'a yol spat. 12 Slajvi chi', syic'ancot jun chaynub' yic incienso viñ, b'ud'an yed' stzac'aq'uil altar ay d'a vichañ yed' cha b'echañoc incienso suc'uq'ui sjab', syic'anoch viñ d'a yoloch c'apac cortina ayoch d'a snañal in cajnub'. 13 Syac'anem incienso chi' viñ d'a yib'añ tzac'ac' d'a vichañ, axo d'a yib'añ smacul b'aj tz'ac'ji tup mul, aton smacul scaxail in trato, tz'och moyan stab'il incienso chi' yic vach' max cham viñ. 14 Syic'ancot jab'oc schiq'uil noc' quelem vacax chi' viñ, slab'anem yiximal sc'ab' viñ d'a scal chic' chi', stzicanb'at viñ d'a yib'añ smacul caxa chi' b'aj tz'ochc'och viñ chi', uquel stzicoch chic' chi' viñ d'a yichañ smacul chi'. 15 Slajvi chi', tz'elxita viñ, smilancham noc' chiva viñ, aton noc' tz'och silab'il yuj smul eb' israel, syic'anoch schiq'uil noc' viñ d'a yoloch c'apac cortina chi', stzicanpaxem schiq'uil noc' chi' viñ d'a yib'añ smacul caxa chi' yed' d'a yichañ, icha syutej schiq'uil noc' quelem vacax viñ d'a sb'ab'elal. 16 Icha val chi' syutej viñaj Aarón chi' sacb'itan jun lugar Vicñej Yaji yuj yalxoñej tas chucal yed' spitalil eb' israel tic. Icha chi' ol aj sacb'ican masanil in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, aton jun ayec' eyed'oc d'a scal chucal tze c'ulej.

17 Malaj junoc mach ayec' d'a yol in cajnub' yacb'an ayoch viñaj Aarón chi' d'a jun lugar Vicñej Yaji yic syac'an silab' viñ yic stup smul yed' smul masanil eb' ayec' yed' viñ d'a yol spat yed' smul eb' choñab' masanil. 18 Slajvi yelxita viñ, sacb'itan altar viñ ayec' d'a vichañ, aton b'aj sñusjitz'a silab', syic'anelta jab'oc schiq'uil noc' vacax chi' viñ yed' jab'oc yic noc' mam chiva, syac'anoch viñ d'a sch'ac altar ay d'a schiquin schañil. 19 Stzicanoch uquel schiq'uil noc' noc' chi' viñ yed' yiximal sc'ab' d'a yib'añ altar chi', icha chi' tz'aj sacb'itan altar chi' viñ yuj e mul a ex israel ex tic.

20 Slajvi sacb'ican jun lugar Vicñej Yaji, in cajnub' yed' pax altar yuj viñ, schecan viñ ic'joccot noc' mam chiva pitzan chi'. 21 Slajvi chi', syac'anb'at sc'ab' viñ schab'il d'a sjolom noc', tz'och ijan viñ yalanem smul yed' spitalil eb' yetchoñab' d'a yib'añ noc'. Icha chi' tz'aj scan smul eb' d'a yib'añ noc'. Axo jun viñ sic'b'ilxoel b'at ac'ancan noc' d'a tz'inan luum b'aj te najat. 22 Stijancanb'at noc' viñ ta', satcanb'at noc' d'a taquiñ lum chi'. Icha chi'

tz'aj yic'jicanb'at smul choňab' Israel yuj noc', aton b'aj mańxalaj anima tz'eq'ui. 23 Slajvi chi' tz'ochixta viňaj Aarón d'a yol in cajnub' yic sq'uexanel spichul viň ayochi, c'apac nab'a lino, c'apac ayoch yuj viň a tz'ochta d'a yol jun lugar to Vicňej Yaji, syac'ancan c'apac viň ta'. 24 Aňeja' d'a yol in cajnub' chi' sb'iquel sb'a viň, syac'anoch spichul viň syac'taxonoch d'a yopisio. Slajvi chi', sňusantz'a silab' viň, aton yic viň yed' silab' yic eb' israel chi' smasanil. Icha chi' tz'aj stupcanel smul viň yed' yic eb' yetchoňab' chi'. 25 A jantac xepual noc' silab' yuj mul, sňusjipaxtz'a d'a yib'aň altar. 26 Axo viň b'at ac'ancan noc' mam chiva d'a taquiň lum chi', ayic sjax viň, sjuq'uel spichul viň, sb'icanpaxel sb'a viň. Ichato chi' syal yochta viň d'a yol campamento.

27 A noc' quelem vacax yed' noc' mam chiva smiljicham silab'il yuj stupcanel mul, aton noc' tz'ic'jicot schiq'uil d'a yol jun lugar to Vicňej Yaji, tz'ic'jicanb'at snivanil noc' d'a spatiquel campamento. Ata' sňusjitz'a noc' yed' stz'umal yed' masanil snivanil. 28 A viň sňusantz'a noc' chi', yovalil sjuq'uel spichul viň, sb'icanpaxel sb'a viň, ichato chi' syal yochta viň d'a yol campamento.

29 A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal d'a masanil tiempo ex israel ex, ma eb' ch'oc choňab'il ayec' d'a e cal. A d'a slajuňil c'ual d'a yuquil uj, tzex och d'a tzec'ojc'olal, malaj mach smunlaj d'a jun c'ual chi', 30 yujto a jun c'ual chi', sc'ual yac'ji silab' yuj e mul yic vach' stupcanel e mul d'a vichaň. 31 A jun c'ual chi', sc'ual ic'oj ip tz'ajcani yed' tzec'ojc'olal, ley tz'ajcan d'a e cal d'a masanil tiempo. 32 A yuj chi' a ol cham viň sat sacerdote, axo junoc eb' yuninal viň tz'ochcan sq'uexuloc. Tz'ac'chajq'ue aceite d'a sjolom, tz'ac'jipax silab' yuj yochcan yopisio, syac'anoch spichul te nivan yelc'ochi. 33 A tz'ac'an silab' yic sacb'itan jun lugar to Vicňej Yaji, in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a yed' altar. Syac'anpax silab' yic stup smul eb' sacerdote yed' ex israel ex tic. 34 A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal d'a masanil tiempo. Junel tz'ac'ji silab' tic d'a yol junjun ab'il yic slajviel e mul a ex choňab' israel ex tic, xchi Jehová.

Icha val ix aj yalan Jehová, icha chi' ix yutej viňaj Moisés chi' yalani.

17

Junňej lugar b'aj syal yac'ji silab' d'a Dios

1 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

2 Al d'a viňaj Aarón yed' d'a eb' yuninal yed' d'a masanil eb' etchoňab' to in checnab'il juntzaňxo tic:

3 Yalňej mach smilancham junoc noc' vacax, junoc noc' calnel, ma junoc noc' chiva silab'oc d'a spatiquel campamento, ma d'a yool, 4 palta max yic'cotlaj noc' d'a stielxo in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, yovalil mańxa yalan yic d'a e cal. A jun chi' scotcan d'a yib'aň, yujto toňej stob'canem schiq'uil noc' ta'. 5 Icha chi' tz'aj valani yic mantzac e comon milej noc' noc' silab'il d'a spatiquel campamento, palta to tzeyic'cot noc' d'a stiel in cajnub', axo junoc viň sacerdote tz'ac'anoch noc' silab'il yic junc'olal d'a vichaň. 6 A viň sacerdote chi' stzicanoch schiq'uil noc' d'a spatictac altar d'a vichaň, aton d'a stielxo in cajnub', sňustz'a xepual noc' viň d'a vichaň, suc'uq'ui sjab' svab'i. 7 Mańxa b'aq'uiň tzeyac' junocxo silab' d'a eb' enemigo, aton juntzaň b'aj ochnac ex ejmelal. Yujňej juntzaň chi' ex juviel d'a vichaň. A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal d'a masanil tiempo.

8 Yalňej mach eb' eyetisraelal, ma ch'oc choňab'il cajanec' d'a e cal, tato syac' junoc silab' stz'ai, ma yalňej tas silab'il, 9 palta to max yic'cotlaj d'a stielxo in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a yic tz'ac'ji d'ayin, a jun anima chi', mańxa yalan yic d'a e cal.

Ay yovalil schiji schiq'uil noc' noc'

10 Te ay val yoval in c'ol d'a yalñej mach eyetisraelal ma junoc ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal schi'an schiq'uil noc' noc'. A in val ol in och ajc'olal d'ay, ol in satanel d'a e cal. 11 Yujto masanil noc' noc' yed' anima, a yuj schiq'uil pitzan, yuj chi' ix vala' to stob'jioch schiq'uil noc' d'a spatictac altar yic slajvicanel mul. Yujto a d'a schiq'uil noc' chi' ay sq'uinal yuj chi' syal yac'an tup mul chi'.

12 Yuj chi' sval d'ayex israel ex tic to malaj junoc ex, ma eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal syal chi'an schiq'uil noc' noc'. 13 Yalñej mach ex ma eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal syamchaj junoc noc' noc' yuuj, ma junoc noc' much, aton noc' toxonton schiji, yovalil syic'canel schiq'uil noc', smucancan yed' lum luum. 14 Yujto a chic' chi' ic'an pitzan noc', yuj chi' sval d'ayex to max yal-laj schiji noc' chib'ej aytooch schiq'uil. Yalñej mach schi'ani, satjiel d'a e cal.

15 Yalñej mach ex, ma ch'oc choñab'il schi'an noc' chib'ej to toñej schami, mato smiljicham yuj junoc noc' chium noc', yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanel sb'a, palta mañ vach'oc tz'ajcani masanto sq'uic'b'iemi. 16 Palta tato max sjuq'uel spichul, mato max sb'iquel sb'a, scaññej smul chi' d'a yib'añ, xa chi, xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

18

A juntzañ ic'lajb'ail ay yovalil

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

2 Al juntzañ checnab'il tic smasanil d'a eb' etisraelal:

A in Jehová e Diosal in. 3 Mañ e b'eyb'alej sb'eyb'al eb' aj Egipto, aton jun choñab' b'aj ec'nac ex cajan.

Mañ e b'eyb'alejpax sb'eyb'al eb' aj Canaán, aton b'aj van ex vic'anb'ati.

4 C'anab'ajejec in checnab'il, tze c'anab'ajan e b'eyb'alan in c'ayb'ub'al. A in ton Jehová e Diosal in svala'.

5 B'eyb'alejec in checnab'il yed' in c'ayb'ub'al. A mach ol c'anab'ajanoc, ol schañej sq'uinal yuuj. A in ton Jehová in svala'.

6 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' junoc ix ix to ayto yuj sb'a yed'oc. A inton Jehová in svala'.

7 Malajocab' junoc mach syac' q'uixvelal smam, smulan yed' snun, yelxo val te chuc yujto snun ton val.

8 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' ix yetb'eyum smam yic max yac' q'uixvelal smam chi'.

9 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' yanab': Yanab' yuj smam, ma yuj snun, vach'chom d'a yol spat aljinac ix, mato ch'oc b'aj aljinac, mañ smojoc smulan yed' ix.

10 Malajocab' junoc viñ vinac syac' q'uixvelal sb'a smulan yed' ix yix-chiquin, yixchiquin yuj yuninal, ma yuj yisil. Max yal-laj smulan yed'oc.

11 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' ix yune' ix yisil smam, yisil val smam chi', schab'il yanab' yaj ix, max yal-laj smulan yed' ix.

12 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' ix yanab' smam, yujto a' och smam chi' yed' ix.

13 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' ix snulej ix snun, yujto a' och ix snun viñ chi' yed' ix.

14 Malajocab' junoc viñ vinac syac' q'uixvelal yuc'tac smam smulan yed' ix yetb'eyum viñ, yujto ichato ayto yuj sb'a yed' ix.

15 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' ix yalib', yujto yetb'eyum ix viñ yuninal viñ, max yal-laj smulan viñ yed' ix.
16 Malajocab' junoc viñ vinac syac' q'uixvelal yuc'tac yuj smulan yed' ix yetb'eyum viñ yuc'tac chi'.
17 Tato ay junoc viñ vinac tz'ic'an junoc ix ix, max yal-laj smulan viñ yed' ix yune' ix, to schab'il yisil yaj ix. Max yalpaxlaj smulan viñ yed' ix yixchiquin ix, yixchiquin yuj junoc viñ yune' ix, ma yuj junoc ix yune' ix. Yelxo val te chuc icha chi', yujto yicñej ix yaj eb' chi'.
18 Malajocab' junoc viñ vinac syic'q'ue snulej yetb'eyum, max yal-laj yic'ani yacb'an pitzanto ix yetb'eyum chi', yic vach' max och ajc'olal d'a scal eb' ix.
19 Malajocab' junoc viñ vinac ay tas sc'ulej yed' junoc ix ix ayic ayoch ix d'a stiempoal yic sb'isan uj.
20 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' ix yetb'eyum junocxo vinac, mañ vach'oc scan eb' d'a yichañ ley.
21 Malajocab' junoc viñ vinac sñusantz'a junoc yuninal silab'oc d'a jun comon dios scuchan Moloc. Tato sc'ulej icha chi', malaj velc'och d'a yol sat. A in Jehová in sval tic.
22 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' junoc yetvinaquil, icha sc'ulej yed' junoc ix ix, a jun chi' te yajb'entac.
23 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' noc' noc', malajocab' junoc mach syixtejb'at sb'a d'a icha chi'. Malajocab' pax junoc ix ix smulan yed' junoc noc' noc', yujto yelxo val mañxo smojoc.
24 Malajocab' mach syixtejb'at sb'a yed' juntzañ tic, yujto a d'a smasanil juntzañ tic, syixtejb'at sb'a juntzañ anima ol viq'uel d'a eyichañ tic. 25 Yuj juntzañ chi', mañxo pax vach'oc yaj sluum eb', van vac'an yovalil d'a eb', van vac'an satjocpaxel eb' d'a sluum chi'. 26-28 Masanil juntzañ chi', sb'eyb'alej juntzañ anima cajan d'a jun luum chi', ayic manto ex c'och cajan a ex tic. Yuj chi' yelxo val mañ vach'oc yaj jun luum chi' yuj eb'. Palta a ex israel ex tic yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal, yovalil tze b'eyb'alej, tze c'anab'ajanpax in checnab'il tic. Mañ e c'ulej masanil juntzañ tastac mañ vach'oc sc'ulej eb' chi', yic vach' max ex satjipax el a ex tic d'a jun luum chi'. 29 A mach sb'eyb'alan juntzañ tastac yajb'entac chi', yovalil satjiel d'a e cal. 30 Yuj val chi' b'eyb'alejec in checnab'il, mañ e b'eyb'alej juntzañ b'eyb'al yajb'entac chi', aton juntzañ sb'eyb'alaji ayic manto ex c'ochlaj ta', mañ eyixtejb'at e b'a d'a icha chi'. A in Jehová e Diosal in svala', xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

19

A sleyal vach'ilal yed' tojolal

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
2 Al masanil juntzañ lolonel tic d'a eb' etisraelal:
Vach'ñej tzeyutej e b'a, yujto a in Jehová in tic vach' inñej.
3 C'anab'ajejec e mam e nun.
Tze c'anab'ajej sleyal juntzañ sc'ual ic'oj ip to vic yaji. A in ton Jehová e Diosal in svala'.
4 Mañ eyac'och e pensar d'a juntzañ yechel comon dios, mañ e b'opaxq'ue q'uen q'ueen e diosaloc. A in ton Jehová e Diosal in svala'.
5 Ayic tzeyac'an silab' yic e junc'olal ved'oc, tze c'anab'ajej val icha sleyal, yuj chi' ol in cha d'ayex. 6 A noc' schib'ejal noc' tzeyac' silab'il chi', tze chi noc' d'a sc'ual chi' yed' d'a junxo c'u. Tato ayto noc' scan d'a schab'jial, sñuschajtz'a noc'. 7 Tato tzato e chi noc' d'a schab'jial chi', chucxo d'a yol in

sat, maxtzac in chalaj silab' chi' d'ayex. 8 A mach schi'an noc' d'a schab'jial chi', max tuplaj smul chi' d'a yib'aň, yujto comon ix yutej tastac to vic yaji. A jun mach chi', maňxalaj yalan yic d'a e cal.

9 Ayic tze molanq'ue sat tas tzeyavej d'a e luum, maň pilanoc tzeyutej e molanq'ue d'a stitac, maň ex ec' d'aňaň e sic'anq'ue ixim jolom trigo scan eyuuj. 10 Ayic tze molan sat te' uva, maň ex meltzaj e say eyil d'a schaelal, maň e sic'q'ue sat sc'ajb'anemi. A juntzaň chi' canocab'i, yicxo eb' meb'a' yed' eb' ch'oc choňab'il yaji. A in ton Jehová e Diosal in svala'.

11 Maň ex elc'anoc, maň eyal esal lolonel, maň eyac' musansatil eb' eyetanimail.

12 Maň e loc in b'i d'a es. Tato icha chi' tze c'ulej ichato malaj velc'och d'ayex. A in ton Jehová in svala'.

13 Maň comonoc tzeyixtej eb' eyetanimail, maň e toq'uec' tastac ay d'a eb'. Maň eyala' to ato q'uic'an tze tup sc'u eb' viň e munlajvum smunlaj ticnaic.

14 Maň e b'aj eb' chacaň, maň eyaq'uem tas d'a yol sb'e eb' max uji yilani, palta ayocab' velc'och d'a yol e sat. A in ton Jehová in svala'.

15 Maň e b'o tas maň tojoloc ayic tze b'oan yaj junoc lolonel. Maň eyac'och e b'a yed' eb' meb'a', maň eyac'paxoch e b'a yed' eb' nivac yelc'ochi. Te tojolňej tzeyutej e b'oanel tas yaj eb'.

16 Maň ex alvoc pecal d'a scal eb' eyetchoňab'.

Maň e nachaaň esal lolonel d'a yib'aň junoc eyetanimail yic smiljichamoc. A in ton Jehová in svala'.

17 Mocab' chichonoch e c'ol d'a junoc eyetanimail, palta vach' to tze cacha' tzeyac'an srazón yic vach' max cotcan d'a eyib'aň yed'oc.

18 Maň e pac e b'a, mocab' chichonňejoch e c'ol d'a eb' eyetchoňab'. Tze xajanej eb' ay d'a spatic schiquin e pat icha tzeyutej e ya ilan e b'a. A in ton Jehová in svala'.

19 C'anab'ajejec juntzaň in checnab'il tic.

Maň e cha tajnoc noc' e molb'etzal noc' yed' junocxo noc' noc' ch'oc yiňtilal.

Maň e som eyiňat tzeyavej d'a e luum.

Maň eyac'och c'apac pichul soman sch'alil yed' junocxo macaň aň ch'al.

20 Tato ay junoc ix schecab' junoc mach ayxo strato yed' junocxo viň vinac, palta tato ay junocxo viň smulan yed' ix, tz'ac'ji yovalil d'a eb' schavaňil. Max miljichamlaj eb', yujto mantzac tupji yic tz'el ix d'a libre. 21 A viň smulan yed' ix chi', yovalil syic'cot junoc noc' ch'ac calnel viň silab'il yuj smul chi' d'a stielxo in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 22 Smiljicham noc', axo junoc viň sacerdote tz'ac'anoch noc' d'a vichaň, yuj stupchaj smul viň chi'.

23 Ayic ol ex c'och d'a lum Canaán, ol eyavan masanil macaňil te avb'en te' syac' sat. Oxe' ab'il max eyamlaj junoc sat te' chi' yic tze loani, yujto ay yovalil d'a yol in sat. 24 Axo d'a schaňil ab'il, masanil sat te' syac' chi', tzeyac' masanil d'ayin ofrendail yuj eyac'an yuj diosal, yujto vic yaj te' sat chi'. 25 Axo d'a yoil ab'il, eyicxo yaj sat te' chi' yic tze lo'o. Tato ol e c'anab'ajej sleyal tic, yelxo val ol yac' sat te'. A in ton Jehová e Diosal in svala'.

26 Maň e chi noc' chib'ej to max el schiq'uil.

Maň eyac'och e b'a e naanel tas tzuji, maň eyac'paxoch e b'a d'a ajchumal.

27 Maň setansetanoc tz'aj sjoxjiel xil e jolom, maň e joxpaxel xil e sat.

28 Maň eyac' echnaj e b'a yuj cusc'olal yuj junoc chamnac, maň eyac'och yechel junoc tas d'a e nivanil.19.28 A in ton Jehová in svala'.

19.28 **19:28** A jun tic sb'eyb'al eb' aj Canaán yic sch'oxanel scusc'olal eb'.

29 Maň eyac' q'uixvelal ix eyisil, tzeyac'anoch ix ajmul ixal d'a stemplo
juntzaň comon dios, yic vach' max ixtaxel sb'eyb'al eb' anima, yic max
ixtaxpaxel e choňab' yuj ajmulal.
30 Yovalil tze c'anab'ajej sleyal juntzaň sc'ual ic'oj ip to vic yaji. Ayocab'
yelc'och in cajnub' d'a yol e sat. A in Jehová in svala'.
31 Maň ex b'at e c'anb'ej e b'a d'a eb' ajchum, ma d'a eb' sc'uman spixan eb'
chamnac yalani, yic vach' max eyixtejb'at e b'a. A in Jehová e Diosal in svala'.
32 Q'ueaňec liňan d'a yichaň eb' ichamtac anima, nivanocab' yelc'och eb'
d'a yol e sat. Ayocab'pax velc'och d'a yol e sat. A in ton Jehová in svala'.
33 Maň eyixtej junoc anima ch'oc choňab'il ayec' d'a e cal. 34 Xajan tzeyutej
eb', ichato eyetchoňab' eb'. Ya'ilejec eb', icha tz'aj eya'ilan e b'a. Tze nacoti to
a ex tic najtil ec'nac ex d'a ch'oc choňab'il d'a yol yic Egipto. A in ton Jehová e
Diosal in svala'.
35 Maň eyixtej eb' anima d'a tas tze choňo', tz'acanocab' eyechlab'
tzeyac'lab'ej, icha e ch'aň ayic tzeyechtan e luum ma juntzaňxo echlab' tze
c'ana'. 36 A e libra yed' eyalmul tze c'ana', tz'acanocab'i. A in ton Jehová e
Diosal in ix ex viq'uelta d'a Egipto, a in svala'.
37 Yuj val chi', yovalil tze c'anab'ajej in b'eyb'al yed' masanil in checnab'il
tic. A in ton Jehová in svala', xchi Jehová d'a viňaj Moisés chi'.

20

A yaelal d'a yib'aň eb' maň c'anab'ajumoc

1 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:
2 Al masanil juntzaň checnab'il tic d'a eb' etisraelal:
Yalňej mach ex, ma eb' ch'oc choňab'il ayec' cajan d'a e cal tz'ac'an
junoc yuninal silab'il d'a comon dios scuchan Moloc, a jun chi' yovalil
sjulq'uenajcham yuj eb' yetchoňab'. 3 Scotpax voval d'a jun anima chi', tzin
satel d'a scal eb' yetchoňab', yujto ix yixtejb'at in cajnub', ix in spaticaneli,
yujto syac' yuninal silab'il d'a jun comon dios chi'. 4 Tato a eb' yetchoňab'
toňej syilochi, max sjulq'uenejcham jun anima chi' eb', 5 a in val ol vac' yovalil
d'a jun anima chi', d'a yetb'eyum, d'a yuninal yed' d'a masanil eb' cajan yed'
d'a yol spat. Ol in satel eb' d'a scal eb' yetchoňab' yed' eb' syaq'uem sb'a
d'a comon dios Moloc chi' yed'oc. 6 Tato ay mach sb'at sc'anb'ej sb'a d'a eb'
ajb'aal, ma d'a eb' sc'uman spixan eb' chamnac yalani, sc'anab'ajan tas syal
eb' chi', ol vac' yovalil d'a jun anima chi', ol in satel d'a scal yetchoňab'.
7 Junelňej tzeyac'och e b'a d'a yol in c'ab', vach'ňej tzeyutej e b'a, yujto a
in Jehová in tic, e Diosal in. 8 A val in b'eyb'al tze b'eyb'alej, tze c'anab'ajani,
yujto a in Jehová in tzex vac'och vicoc.
9 Yalňej mach sb'aj smam snun yovalil schami, a val tz'ic'ancot schamel chi'
d'a yib'aň.
10 Tato ay junoc viň vinac smulan yed' ix yetb'eyum junoc yetanimail,
yovalil scham jun vinac chi' yed' jun ix ix chi'.
11 Tato ay junoc viň vinac smulan yed' ix yetb'eyum smam, syac' q'uixvelal
smam chi'. A jun vinac chi' yovalil schami, schampax ix ix chi', a val eb'
tz'ic'ancot schamel d'a yib'aň.
12 Tato ay junoc viň vinac smulan yed' ix yalib', yovalil scham eb' schavaňil,
yujto yelxo val te chuc sc'ulej eb'. A val eb' tz'ic'ancot schamel d'a yib'aň.
13 Tato ay junoc viň vinac smulan yed' yetvinaquil, icha sc'ulej yed' junoc ix
ix, yovalil scham eb' schavaňil. A val eb' tz'ic'ancot schamel d'a yib'aň, yujto
yajb'entac tas sc'ulej eb' chi'.

14 Tato ay junoc viñ vinac tz'ic'an junoc ix ix, syic'anpaxq'ue snun ix ix chi' viñ, te chuc tas sc'ulej eb' chi', yuj chi' a jun viñ vinac chi' yed' chavañ eb' ix ix chi', sñusjitz'a eb'. Yuj chi' mañxa b'aj ol b'inaj jun b'eyb'al chi' d'a e cal.
15 Tato ay junoc viñ vinac smulan yed' junoc noc' noc', a viñ chi' yovalil scham viñ, schampax noc' noc' chi'.
16 Tato ay pax junoc ix ix smulan yed' junoc noc' noc', a jun ix chi' yovalil scham ix, schampax jun noc' noc' chi'. A val tz'ic'ancot schamel d'a yib'añ.
17 Tato ay junoc viñ vinac syic' yanab' yetb'eyumoc, yanab' yuj smam ma yanab' yuj snun, a chavañ eb' chi', d'a val yichañ eb' yetchoñab' eb' satjieli, yujto a mach smulan yed' yanab', yelxo val q'uixvelal tas sc'ulej eb' chi', yuj chi' a mach icha chi' sc'ulej, a smul chi' scotcan d'a yib'añ.
18 Tato ay junoc viñ vinac ay tas sc'ulej yed' junoc ix ix ayic ayoch ix sb'isan uj, malaj yelc'och d'a yol sat viñ tas tz'ic'an ix chi', b'ecanpax sc'ol ix sch'oxanel syaelal chi', yuj chi' mañxaocab' yalan yic eb' schavañil d'a e cal.
19 Malajocab' junoc viñ vinac smulan yed' yanab' smam, ma yed' snulej snun, yujto syac' sq'uixvelal viñ mach ayto yuj sb'a yed'oc. A yuj smul eb' chi' scot d'a yib'añ schavañil.
20 Tato ay junoc viñ vinac smulan yed' ix yetb'eyum viñ yuc'tac smam ma viñ snulej snun, syac' val q'uixvelal jun yicham chi', a yuj smul eb' chi' scot d'a yib'añ schavañil, yuj chi' smiljicham eb', malaj yiñtilal eb' scani.
21 Tato ay junoc viñ vinac smulan yed' ix yetb'eyum viñ yuc'tac, syac' q'uixvelal viñ yuc'tac viñ chi', a jun chi' yajb'entac, yuj chi' smiljicham eb', malaj yiñtilal eb' scani.
22 B'eyb'alejec in b'eyb'al, tze c'anab'ajan masanil in checnab'il tic yic vach' mañ ol ex in satel d'a lum luum b'aj ol ex c'och cajan chi'. 23 Mañ e b'eyb'alej sb'eyb'al eb' anima ol viq'uel d'a eyichañ chi'. A eb' chi', sb'eyb'alej masanil juntzañ chucal tic eb', yuj chi' tzin chaquel eb'. 24 A in val ix vac' in ti' to ol vac' eyiquejcan slum eb' chi' e macb'enoc, lum te yax sat.
A in Jehová e Diosal in, ex in sic'naquelta d'a scal juntzañxo choñab'. 25 Yuj chi' yovalil ay sq'uexañil noc' noc' vach' yed' noc' mañ vach'oc d'a yol e sat yed' d'a scal noc' much vach' yed' noc' mañ vach'oc. Yuj chi' mañ e juel e b'a d'a vichañ yuj e chi'an noc' noc' mañ vach'oc chi', noc' much, noc' sñervi, ma noc' sjachvi d'a sat lum tic, aton noc' ix vala' to mañ vach'oc. 26 Palta yovalil vach' tzeyutej e b'a d'a vichañ, yujto vach' inñej a in tic. A in Jehová in tic ix ex in siq'ueli, to ch'oc eyel d'a yichañ juntzañxo choñab', yic vach' in choñab' tzex aji.
27 Tato ay junoc viñ vinac ma junoc ix ix d'a e cal sc'uman spixan eb' chamnac yalani, yovalil sjulq'uenajchamoc. A val tz'ic'ancot schamel chi' d'a yib'añ, xchi Jehová, xa chi, xchi d'a viñaj Moisés chi'.

21

A juntzañ checnab'il d'a eb' sacerdote

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
Al d'a eb' sacerdote, eb' yiñtilal viñaj Aarón, mocab' c'och eb' d'a stz'ey junoc chamnac yic mañ chucoc scan eb' d'a yichañ ley, vach'chom ayto yuj sb'a eb' yed' jun chamnac chi'. 2 Añej tato a snun, ma smam, ma junoc yuninal, ma junoc yisil, ma junoc yuc'tac, 3 ma junoc yanab' eb' cob'es ayec' cajan yed'oc, a schami, syal sc'och eb' d'a stz'ey jun chamnac chi'. 4 Palta max yal-laj sc'och eb' d'a stz'ey junoc chamnac sc'ab' yoc ix yetb'eyum eb'.
5 Mocab' sjoxel xil sjolom eb', mocab' sjoxpaxel xil sti' eb', mocab' yac'pax echnaj snivanil eb' yuj schamel junoc anima. 6 Palta vach'ñejocab' syutej sb'a

eb' yujto vicn̈ej yaj eb'. Mocab' chucoc in b'inaj yuj eb', yujto a eb' sn̈usantz'a silab', syac'an ixim pan eb' ofrendail d'ayin, yuj chi' yovalil vach'n̈ejocab' syutej sb'a eb'.

7 Max yalpaxlaj yic'an junoc ix ajmul ix eb', ma junoc ix ix ayxo vinac ix ec' d'ay, ma junoc ix ix spucnac sb'a yed' yetb'eyum, yujto sic'b'ilel eb' yic tz'ochcan vicoc. 8 Ch'ococab' yel eb' d'a yol e sat, yujto a eb' tz'ac'anoch ixim pan ofrendail d'a vichan̈, yujto a in Jehová in vach' inn̈ej, a in ix in sic'canel eb' yic vach' tz'ajcan eb'.

9 Tato ay junoc eb' ix yisil junoc eb' sacerdote chi' tz'och d'a ajmul ixal, syac' q'uixvelal smam ix chi', yovalil sn̈usjitz'a ix.

10 A vin̈ sat sacerdote ix ic'jiq'uechaan̈ d'a scal eb' yuc'tac ayic ix ac'jiq'ue aceite d'a sjolom, ayic ix ac'chajoch spichul vin̈ te nivan yelc'ochi, max yal-laj toxon̈ej sb'at tzican xil sjolom vin̈, max yalpaxlaj sn̈ic'anb'at spichul vin̈ yuj sch'oxanel scusc'olal. 11 Max yalpaxlaj sc'och vin̈ b'aj ayec' junoc chamnac, vach'chom smam, ma snun yic max yixtejb'at sb'a vin̈. 12 A yuj schamel eb' chi' max yal-laj yel vin̈ d'a in cajnub', max yalpaxlaj to syixtejb'at in cajnub' chi' vin̈, yujto ix ac'jioch aceite d'a vin̈ yic sic'chajcaneli, yic tz'ochcan vicoc. A in Jehová in svala'.

13 A vin̈ sat sacerdote, a junoc ix cob'es mantalaj vinac tz'ec' d'ay, a ix syic' vin̈. 14 Max yal-laj yic'lan sb'a vin̈ yed' junoc ix chamnacxo yetb'eyum, ma yed' junoc ix spucnac sb'a yed' yetb'eyum, ma yed' junoc ix ayxo vinac tz'ec' d'ay, ma yed' junoc ix ajmul ix. Palta yovalil a junoc ix cob'es ix syic' vin̈, junoc ix yetchon̈ab' vin̈, 15 yic man̈ malajoc tz'aj yelc'och eb' yuninal vin̈ d'a scal eb' yetchon̈ab', yujto a in Jehová in ix in sic'canel vin̈, xchi Jehová, d'a vin̈aj Moisés chi'.

16 Ix yalanxi Jehová d'a vin̈aj Moisés chi' icha tic:

17 Al d'a vin̈aj Aarón: Ticnaic yed' d'a masanil tiempo, malaj junoc eb' yin̈tilal vin̈ ay palta d'a snivanil ol yal yac'an yofrenda eb' yetchon̈ab' d'ayin. 18-20 Yuj chi' yel val malaj junoc ay spaltail snivanil chi' ol yal yoch d'a jun opisio chi': Aton eb' max yal yilani, eb' tz'em sb'eyi, eb' palta sn̈i' ma schiquin, eb' q'uichajnac xub' ma sc'ab', eb' n̈ojanemi sb'eyi, eb' tzapan steel yujto nenetac yoc eb' yed' sc'ab', eb' ayoch yaax d'a yol sat, eb' aycan sjech'al junoc yab'il d'ay, eb' ay yaxc'a d'a snivanil yed' eb' mac'b'ilpoj sn̈olob' sq'ueen. 21 Malaj junoc eb' yin̈tilal vin̈aj Aarón chi' ay palta d'a snivanil syal yoch d'a vichan̈ yed' silab' to sn̈usjitz'aoc. Tato ay palta d'a snivanil chi', max yal-laj yac'an ofrenda d'ayin. 22 Syal svaan juntzan̈ ofrenda chi' eb' yed' masanil juntzan̈ tastac to vic yaji, 23 palta max yal-laj yoch eb' d'a in cajnub', ma sc'och eb' d'a stz'ey altar, yic max yixtejb'at in cajnub' chi' eb', yujto a in Jehová in, vic yaj juntzan̈ tastac chi', xchi Jehová d'a vin̈aj Moisés chi'.

24 Yuj chi' masanil juntzan̈ tic ix yal vin̈aj Moisés d'a vin̈aj Aarón yed' d'a eb' yuninal vin̈ yed' d'a masanil eb' yetisraelal.

22

Eb' max yal-laj svaan ofrenda tz'ac'ji d'a Jehová

1 Ix lolonxi Jehová d'a vin̈aj Moisés chi', ix yalani:

2 Al d'a vin̈aj Aarón yed' d'a eb' yin̈tilal to sya'ilej val sb'a eb' yed' ofrenda syac' eb' eyetisraelal d'ayin, yic man̈ chucoc tz'aj in b'inaj yuj eb'. A in val Jehová in svala'.

3 Al d'a eb' to a ticnaic yed' d'a masanil tiempo, yaln̈ej mach junoc yin̈tilal eb' tz'ic'ancot juntzan̈ silab' d'a vichan̈, aton juntzan̈ syac' eb' eyetisraelal

d'ayin, tato mañ vach'oc yaj jun tz'ic'ancot jun silab' chi' icha yalan ley, yovalil tz'ic'jiel d'a yopisio d'a vichañ. A in val Jehová in svala'.

4 Malaj pax junoc yiñtilal viñaj Aarón chi' syal svaan tastac to vic yaji tato ay lepra d'ay, ma ay tas tz'el d'a svinaquil, palta ato yic vach'xo yaji icha yalan ley, ichato chi' syal svaani.

Tato syam junoc tas to mañ vach'oc, junoc chamnac, ma junoc vinac tz'el yiñatil, mañ vach'oc tz'ajcani. 5 Mañ vach'oc tz'ajcani tato syam junoc noc' noc' mañ vach'oc d'a yichañ ley, ma syam junoc anima mañ vach'oc pax yaj yuj yalñej tasi. 6 Tato mañ vach'oc yaji, max yal-laj svaan junoc tas to vic yaji, masanto sb'iquel sb'a. 7 Ato yic tz'em c'u, vach'xo yaji. Ichato chi' tzaxo yal svaan masanil tas to vic yaji yujto yictaxon yaji. 8 A eb' yiñtilal viñaj Aarón chi' max yal-laj schi'an schib'ejal junoc noc' noc' eb', aton noc' toñej schami, ma noc' scham yuj noc' caltacte'al noc', yic mañ chucoc scan eb'. A in Jehová in svala'.

9 Al d'a eb' to sc'anab'ajej in checnab'il eb', yic max och smul eb', yic max champax eb'. Tato malaj yelc'och in checnab'il chi' d'a yol sat eb', scot juntzañ tic d'a yib'añ eb', yujto a in Jehová in ix in sic'canel eb'.

10 Malaj mach syal svaan tastac to vic yaji tato malaj yuj sb'a yed' eb' viñ sacerdote.

Eb' toñej ayec' posado d'a eb', ma eb' toñej smunlaj d'a eb', max yal-laj svaan eb'.

11 Tato ay junoc schecab' junoc viñ sacerdote manb'il yuuj, mato ay pax eb' tz'alji d'a yol scuenta viñ, a eb' chi' syal svaan eb' masanil tas to vic yaji.

12 Tato a ix yisil junoc viñ sacerdote syic' junoc vinac ch'oc yel d'a scal eb' sacerdote, maxtzac yal-laj svaan juntzañ ofrenda chi' ix, aton juntzañ tz'ac'ji d'a eb' viñ sacerdote chi'. 13 Palta tato chamnacxo viñ yetb'eyum ix, mato spucnac sb'a ix yed' viñ yetb'eyum chi', malaj pax junoc yune' ix, meltzajnac ix yic scajnajxi ix yed' viñ smam chi', ichataxon ayic cob'esto ix, syal svaan svael viñ smam ix chi'. Axo pax juntzañxo eb' mañ yiñtiloc eb' sacerdote, max yal-laj svaan eb'.

14 Tato ay junoc mach comonñej schi'an noc' chib'ej to vic yaji, tato mañ yojtacoc to vic yaji, yovalil syac' sq'uexul d'a jun viñ sacerdote chi', syac'an jab'ocxo d'a yib'añ jun ix yac' sq'uexul chi'. 15 Palta a eb' viñ sacerdote yovalil mañ comonoc scha' eb' viñ chijoc tastac syac' eb' eyetchoñab' d'ayin. 16 Tato ay junoc mach comonñej schi'an noc' chib'ej vic yaj chi', mañ toñejoc syiloch viñ sacerdote chi', palta yovalil a jun ix chi'an noc' chi', syac' noc' silab' yic spacoc jun smul chi', yujto a in Jehová in ix in sic'canel juntzañ noc' chib'ej chi' vicoc, xchi d'a viñ.

Sleyal yuj noc' noc' tz'ac'ji silab'il

17 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

18 Al d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal yed' d'a masanil eb' eyetisraelal masanil juntzañ tic: Tato ay ex, ma eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal, tzeyac' junoc noc' noc' yic sñusjitz'a silab'il d'ayin, vach'chom yuj b'aj ix eyac' e ti' eyac'ani, mato toñej tz'el d'a e c'ol eyac'ani, 19 yovalil a junoc noc' smam malaj jab'oc spaltail tzeyac'a' yic vach' tzin cha jun silab' chi'. A junoc noc' toro, ma junoc noc' ch'ac calnel, ma junoc noc' mam chiva tzeyac'a', 20 palta mañoc junoc noc' ayoch syab'il. Tato ya'ay noc', max in chalaj noc'.

21 Yalñej mach ex tzeyac' junoc silab' yic junc'olal d'ayin, vach'chom yuj b'aj ix eyac' e ti' eyac'ani, ma toñej tz'el d'a e c'ol eyac'ani, yovalil a junoc noc' vacax, ma junoc noc' calnel, ma junoc noc' chiva, malaj spaltail tzeyac'a', yic vach' tzin cha d'ayex. 22 Mañ eyac' junoc noc' noc' penaay d'ayin, icha noc'

malaj yol sat, noc' lajvinac, noc' q'uiich, noc' elnac junoc macañ snivanil, ma ay syaxc'ail, ma junoc yab'il d'ay. A juntzañ noc' icha chi', max yal-laj sñusjitz'a noc' d'a valtar. 23 A mach ex tz'el d'a e c'ol eyac'an junoc noc' silab' d'ayin, a junoc noc' vacax, ma junoc noc' calnel syal eyac'ani, vach'chom mañ lajanoc steel yoc noc'. Palta tato a junoc silab' ix eyac' e ti' eyac'ani, max in chalaj noc' icha chi' yaji. 24 A junoc noc' lajvinac sq'ueen, ma pojnac, ma ic'b'ilel sq'ueen noc' chi', max yal-laj eyac'an noc' silab'il d'ayin. Mañ e b'eyb'alej eyac'an juntzañ noc' chi' silab'il d'ayin. 25 Mañ e cha juntzañ noc' noc' icha chi' d'a eb' ch'oc choñab'il yic tz'och silab'il d'ayin, yujto mañ tz'acanoc yaj noc', max in chapaxlaj noc', xchi d'a viñ.

26 Ix yalanxi Jehová chi' d'a viñ:

27 Ayic tz'alji junoc noc' yune' vacax, ma junoc noc' yune' calnel, ma junoc noc' yune' chiva, uque' c'ual yovalil scan noc' yed' snun, axo d'a svajxaquil c'ual, tzaxo yal sñusjitz'a noc' silab'il d'a vichañ.

28 Max yal-laj junñej c'ual tz'aj smiljicham junoc noc' snun yed' noc' yune'.

29 Tato tz'ac'ji junoc silab' d'ayin yuj ac'oj yuj diosal, ujocab' icha d'a sleyal yic vach' tzin cha'a. 30 Añejtona', tze chib'at noc' d'a jun c'ual chi', max yal-laj scan noc' d'a junocxo c'u. A in Jehová in svala'.

31 B'eyb'alejec in checnab'il, tze c'anab'ajanpaxi. A in Jehová in svala'.

32 Mocab' chucoc tz'aj in b'inaj eyuuj, palta to tzin eyic'chaañ, yujto a in val ix ex in sic'caneli, 33 ix ex vic'anelta d'a Egipto yic tzin och e Diosaloc. A in Jehová in svala', xchi d'a viñ.

23

Juntzañ q'uiñ yic Jehová
(Nm 28.16-25)

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi': 2 Al d'a eb' etisraelal to a in sval icha tic:

A juntzañ q'uiñ tic, valnaccani to vicñej yaji, aton yic tze molb'an e b'a yic tzin eyic'anchaañ.

A Sc'ual ic'oj ip

3 Vaque' c'ual tzex munlaji, axo d'a yuquil c'ual mañxa junoc tas tze c'ulej. Tzeyic' eyip, tze molb'an e b'a eyoch ejmelal d'ayin yalñej b'aj ayex eq'ui. Aton jun c'ual ic'oj ip chi' vicñej yaji.

Q'uiñ snacot eb' israel ‘R’ayic yelnaccot eb' d'a Egipto
(Nm 28.16-25; Dt 16.1-8)

4 Aton juntzañ q'uiñ tic nivan yelc'ochi yuj in eyic'anchaañ ayic tze molb'an e b'a eyoch ejmelal d'a sc'ual valnaccani.

5 A q'uiñ yic tze naancoti ayic ex vic'anelta d'a Egipto, tz'el yich d'a yemc'ualil d'a 14 yoch b'ab'el uj. Aton jun q'uiñ chi' tzeyac'ochi yic tzin eyic'anchaañ.

6 Axo d'a 15 yoch jun uj chi', tzeyac'anpaxoch q'uiñ yic ixim pan malaj yich yuj in eyic'anchaañ. Uque' c'ual añej ixim pan malaj yich tze va'a. 7 A val d'a sb'ab'el c'ual chi', tze molb'anoch e b'a ejmelal d'a vichañ. Malaj junoc macañ munlajel tze b'o d'a jun chi'. 8 A d'a uque' c'ual chi', tze ñusñejtz'a silab' d'ayin. A d'a yuquil c'ual tze molb'anoch e b'a ejmelal d'ayin. Malaj junoc macañ munlajel tze b'o'o, xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

Q'uiñ yic b'ab'el sat tas tz'avchaji
(Nm 28.26-31)

9 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Moisés chi':

10 Al d'a eb' etisraelal icha tic: Ayic ayexxo ec' d'a sat lum luum ol vac' chi' d'ayex, ayic ol e chaanel yich e jochan ixim e trigo, a jun b'ab'el manoja tze joch chi', tzeyic'cot d'a eb' viñ sacerdote. 11 Axo d'a junxo c'u ayic slajvicanec' sc'ual ic'oj ip, syac'an eb' sacerdote chi' ofrendail tas tzeyac' chi', sb'achanochta eb' d'a vichañ, yic vach' tzin cha d'ayex. 12 A d'a sc'ual tzeyac' ixim e trigo chi' ofrendail d'ayin, ata' tze ñuspaxtz'a junoc noc' calnel silab'il d'a vichañ, noc' jun ab'il sq'uinal, mocab'a jab'oc spaltail noc'. 13 Tzeyic'anpaxcot lajuñeoc libra ixim harina te vach' calab'il yed' aceite, yic stz'a ofrendail to suc'uq'ui sjab' svab'i. Tzeyac'anpax junoc litro vino ofrendail, secjiem d'a yib'añ juntzañ ofrenda chi'. 14 A ixim ac' trigo sjochchaj chi', max yal-laj e vaan ixim d'a panil. Max yalpaxlaj e b'olan ixim e c'uxu', ma eyax c'uxani, masanto d'a jun sc'ual a tzeyac'an ixim b'ab'el manoja ofrendail d'ayin e Diosal in. A jun tic ley tz'ajcan d'ayex d'a masanil tiempo yalñej b'aj ayex eq'ui.

15 Axo d'a junxo c'u ayic toxo ix lajvicanec' sc'ual ic'oj ip, ayic tzeyic'ancot jun manoja ixim trigo ofrendail, aton d'a jun c'u chi' tze b'is uque' semana. 16 Axo d'a junxo c'u, ma d'a 50 c'ual yic toxo ix tz'acvi uque' c'ual ic'oj ip chi', ata' tzeyac'pax junocxo ofrenda d'a ixim trigo chi' d'ayin. 17 Tzeyic'cot chab'oc ixim pan ofrendail ichataxon ixim eyic tze va'a. Vajxaque' libra ixim harina te vach' tz'och d'a junjun ixim, ayocab' b'at yich d'a scal ixim. A ixim pan chi' sb'achjioch ixim d'a vichañ ofrendail d'a ixim b'ab'el tz'eluli yalñej b'aj cajan ex eq'ui. 18 Yed' ixim pan chi', syac' ucvañoc noc' quelemtac calnel eb' eyetchoñab', jun ab'il sq'uinal junjun noc' yed' jun noc' quelem vacax yed' pax chavañoc noc' ch'ac calnel. Malajocab' jab'oc spaltail juntzañ noc' noc' chi'. A noc' chi' sñusjitz'a smasanil d'ayin Jehová in tic, junñej tz'aj stz'a yed' ixim eyofrenda trigo yed' pax ofrenda d'a vino. A jun ofrenda stz'a chi' suc'uq'ui sjab' svab'i.

19 Tzeyac'anpax junoc noc' mam chiva silab'il yuj stupcanel e mul. Tzeyac'anpax chavañoc noc' calnel junjun ab'il sq'uinal ofrendail yuj e ch'oxanel e junc'olal ved'oc. 20 A viñ sacerdote sb'achanoch chavañ noc' calnel d'a vichañ a in Jehová in tic yed' ixim pan ix b'o d'a ixim trigo ix b'ab'laj jochchaji, a jun ofrenda chi' vic yaji, scan d'a viñ sacerdote chi'.

21 A d'a sc'ual jun q'uiñ chi' malaj junoc macañ munlajel syal e b'oani. Tze molb'anoch e b'a eyoch ejmelal d'ayin. A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal yed' d'a scal eyiñtilal d'a masanil tiempo yalñej b'ajtil ayex eq'ui.

22 Ayic sc'och stiempoal e jochan ixim e trigo, mañ e sic'q'ue ixim scan d'a scal yoc yed' ixim ay d'a stitac, yujto a juntzañ chi' yic eb' meb'a' yaji yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal. A in Jehová e Diosal in svala', xchi d'a viñ.

A q'uiñ yic q'uen trompeta (Nm 29.1-6)

23 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

24 Al d'a eb' etchoñab' icha tic: A d'a sb'ab'el c'ual yic yuquil uj, tzeyic' eyip, tze molb'anoch e b'a ejmelal d'ayin, spuji q'uen trompeta yic tze naancot in vach'c'olal. 25 Yovalil tze ñustz'a junoc noc' silab' d'ayin. Malaj junoc ex tzex munlaj d'a jun c'u chi', xchi d'a viñ.

A q'uiñ yic tz'ac'ji tup mul (Nm 29.7-11)

26 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

27 A d'a slajuñil c'ual yoch yuquil uj, aton d'a sc'ual yic tz'ac'jican lajvoc e mul, tze molb'ejoch e b'a ejmelal d'ayin. Tzex ochpax d'a tzec'ojc'olal, tze ñusantz'a ofrenda silab'il d'ayin a in Jehová in tic. 28 Mañ ex munlaj d'a jun

c'u chi', yujto a val d'a jun c'u chi' stupcanel e mul d'a vichañ a in Jehová e Diosal in tic. 29 Tato ay junoc mach max c'anab'ajan yoch d'a tzec'ojc'olal d'a jun c'u chi', yovalil satjiel d'a e cal. 30 Añejtona', yalñej mach smunlaj d'a jun c'u chi', tzin sateli.

31 Malaj junoc mach smunlaj d'a junoc yalñej tas munlajelal d'a jun c'u chi'. A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal yed' d'a scal eb' eyiñtilal d'a masanil tiempo yalñej b'ajtil ayex eq'ui. 32 A jun c'u chi', aton val yic tzeyic'an eyip, yic tzex ochpax d'a tzec'ojc'olal, tz'el yich d'a val sb'aluñil c'ual yoch uj d'a q'uic'b'alil, masanto d'a q'uic'b'alil d'a junxo c'u, xchi d'a viñ.

A q'uiñ yic chinama
(Nm 29.12-40)

33 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

34 Al d'a eb' etchoñab': Ayic 15 yoch yuquil uj, tze chaan uque' c'ual sq'uiñal chinama yuj in eyic'anchaañ. 35 Tze molb'anoch e b'a ejmelal d'a b'ab'el c'u. A d'a jun c'ual chi', malaj junoc mach smunlaji. 36 A d'a uque' c'ual chi', junjun c'u tze ñusantz'a silab' d'ayin, axo d'a svajxaquil c'ual, tze molb'anoch e b'a ejmelal, tze ñusantz'a silab', yujto in q'uiñ yaji, malaj junoc mach smunlaji. 37 (Aton d'a juntzañ q'uiñ tic tzin eyic'chaañ a in Jehová in tic. Tze molb'anoch e b'a ejmelal, tze ñusantz'a silab'. Ay silab' sñusjitz'aoc yed' ofrenda d'a tas svaji. Tz'ac'jipax vino silab'il yed' ofrendail. Junjun macañ juntzañ silab' tic tz'ac'ji, ato a' sc'ual alb'ilcani. 38 Ch'oc yel juntzañ silab' chi' d'a yichañ juntzañ tz'ac'ji d'a sc'ual ic'oj ip valnac. Ch'oc yel juntzañ silab' chi' d'a yichañ silab' tz'ac'jitaxoni. Ch'oc yel pax d'a yichañ e silab' tzeyac' e ti' eyac'ani yed' d'a eyofrenda tz'el d'a e c'ol eyac'an d'ayin a in Jehová in tic.)

39 Axo d'a 15-xo yoch yuquil uj, ayic toxo ix molchaj sat avb'en tz'el d'a sat lum luum, tzeyac'anoch sq'uiñal d'a vichañ d'a uque' c'ual. A b'ab'el c'u, sc'ual ic'oj ip, añejtona' pax d'a yucub'ixial. 40 A d'a b'ab'el c'u chi', tzeyic'cot sattac te te' te vach', xiltac apac', sc'ab' te' tac'u ay d'a titac a' yed' sc'ab' juntzañxo te' c'ayum xiil yic tzeyac'anoch q'uiñ yic chinama. Icha val chi' tz'aj eyac'an tzalajb'oc e c'ol d'a uque' c'ual chi' d'a vichañ a in Jehová e Diosal in tic. 41 D'a yuquil uj d'a junjun ab'il, tzeyac'anoch jun q'uiñ chi' d'a uque' c'ual yuj in eyic'anchaañ. A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal yed' d'a scal eb' eyiñtilal d'a masanil tiempo. 42 A d'a uque' c'ual chi', e masanil a ex israel ex tic, yovalil tzex cajnaj d'a yoltac chinama, 43 yic vach' syojtaquejñejel eb' eyiñtilal b'aq'uiñ to a d'a yoltac chinama ix ex cajnaji ayic ix ex vic'anelta d'a Egipto. A in Jehová e Diosal in svala', xchi d'a viñ.

44 Icha val chi' ix aj yac'an viñaj Moisés yojtacanel eb' choñab' israel juntzañ nivac q'uiñ tz'ochi yuj yic'jichaañ Jehová.

24

A aceite yic candil d'a scajnub' Dios
(Ex 27.20-21)

1 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Moisés chi': 2 Al d'a eb' etisraelal to syic'cot aceite eb' d'ayach, aton aceite te vach' yic sat te' olivo yic vach' ayñejoch sc'ac'al candil. 3 Axo viñaj Aarón sb'oanoch sc'ac'al, yic vach' ayñejoch sc'ac'al tz'ec' ac'val d'a vichañ b'aj ay in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, d'a yichañelta c'apac cortina b'aj ay scaxail in trato. A jun tic ley tz'ajcan d'ayex d'a masanil tiempo. 4 Vach' tz'aj sb'ojioch juntzañ candil chi' d'a vichañ d'a yib'añ sb'achnub'al nab'a oro.

A ixim pan ayoch d'a yichañ Jehová

5 Tzeyic'cot ixim harina te vach', sb'o lajchaveoc ixim pan, chañe' libra
ixim harina tz'och d'a junjun ixim. 6 Slajvi chi' tz'ac'chajq'ue ixim d'a sat
jun mexa nab'a oro d'a vichañ, cha tzol tz'ajq'ue latz'an ixim, vactac ixim
d'a junjun latz'an. 7 Tzac'anpaxem incienso te vach' d'a yib'añ junjun latz'an
ixim pan chi'. A incienso chi' sñusjitz'a d'a vichañ, yic sch'oxani to vic yaj
ixim pan chi'. 8 D'a junjun c'ual ic'oj ip tz'ac'jiem ixim pan chi' d'a vichañ, yuj
sc'anab'ajan eb' etchoñab' israel in trato eyed'oc d'a masanil tiempo. Yovalil
a ixim q'uixin tz'ac'jiemi. 9 Axo juntzañ ixim pan tz'ic'jiel chi', yic viñaj Aarón
yed' eb' yiñtilal yaj ixim d'a masanil tiempo. A eb' chi' svaan ixim pan chi' d'a
junoc lugar to vic yaji, yujto te nivan yelc'och ixim d'a scal juntzañxo silab'
yictaxon eb' sacerdote tz'ic'jiel d'a juntzañ ofrenda sñusjitz'a d'a vichañ, xchi
Jehová chi'.

Scham eb' tz'alan chuc d'a sb'i Dios

10-11 Ay jun viñ aljinac d'a scal eb' israel chi', israel snun viñ, axo smam viñ
aj Egipto. Selomit sb'i ix snun viñ chi', yisil viñaj Dibri, yiñtilal Dan. A jun viñ
chi' ix yac' oval viñ yed' jun viñ mero val israel d'a campamento. A d'a jun
oval chi', a viñ yune' ix israel chi' ix och smul viñ yujto ix yal chuc viñ d'a sb'i
Jehová, yuj chi' ix ic'jicot viñ d'a yichañ viñaj Moisés. 12 Ix tañvaj viñ masanto
ix yal Jehová tas yovalil tz'utaj viñ. 13 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha
tic:

14 Iq'uequelta viñ chuc ix alan chi' d'a yol campamento, axo masanil eb' ix
ab'an tas ix yal viñ chi', yac'ocab'q'ue sc'ab' eb' d'a sjolom viñ, axo masanil eb'
choñab' sjulq'uenancham viñ. 15-16 Al juntzañ tic d'a eb' etisraelal: A mach
tz'alan chuc d'a in b'i a in Jehová e Diosal in tic, tz'och smul, yovalil scham yuj
smul chi'. Masanil eb' yetchoñab' sjulanchamoc. Vach'chom ch'oc choñab'il,
ma eyetchoñab', tato syal chuc d'a in b'i, yovalil tz'och chamel d'a yib'añ.

17 A mach smac'ancham junoc yetanimail, yovalil tz'ochpax chamel d'a
yib'añ.

18 A mach smac'ancham noc' smolb'etzal noc' junocxo mach, yovalil añeja'
noc' noc' chi' tz'ac'jipax sq'uexuloc.

19 A mach smac'an junoc yetanimail, tato tz'echnaj yuuj, icha tas syutej
chi', icha chi' tz'utajpaxi. 20 Tato sq'uichaj yuuj, yovalil smac'jipax q'uichajoc.
Tato tz'elta yol sat yuuj, yovalil tz'elpaxcot yico', tato tz'el ye junoc mach chi'
yuuj, yovalil tz'elpax yico'. Icha val tas syutej junoc anima chi', icha pax chi'
tz'utajxi.

21 A mach smac'ancham noc' smolb'etzal noc' junocxo anima, yovalil syac'
sq'uexul noc'. Palta a mach smac'ancham junoc yetanimail, a jun chi' yovalil
schami.

22 Añeja' jun ley tic tz'och yopisio d'a eb' ch'oc choñab'il yed' d'a eb' choñab'
israel. A in Jehová e Diosal in svala', xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

23 Icha chi' ix aj yalan juntzañ chi' viñaj Moisés d'a eb' yetisraelal, yuj chi' ix
ic'jielta viñ ix alan chuc d'a sb'i Jehová chi' yuj eb' d'a spatiquel campamento.
Ata' ix julq'uenajcham viñ. Ix sc'anab'ajej eb' sc'ulan icha val ix aj yalan
Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

25

Ab'il yic syic' yip lum luum

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' d'a lum svitzal Sinaí icha tic:

2 Al masanil juntzañ tic d'a eb' etisraelal: Ayic ayexxo ec' d'a sat lum luum
ol vac' d'ayex chi', yovalil ol yic' yip luum, yic tzin eyic'chaañ a in Jehová in tic.
3 Añej vaque' ab'il tzex munlaj d'a sat e luum, axo d'a vaque' ab'il chi' syal e

mesan te' eyuva, tze molan sat. 4 Axo d'a yuquil ab'il, yovalil scan lum yic' yip
sat yuj in eyic'anchaaň. Malaj jab'oc tas tzeyavej d'a jun ab'il chi', max yal-laj
e mesan te' eyuva. 5 Max yal-laj e jochanq'ue vaan ixim trigo munil sq'uib'i,
ayic toxo ix ec' stiempoal jochoj trigo. Max yalpaxlaj e molan sat te' eyuva chi'
to maj e mesa', yujto syic' yip lum d'a jun ab'il chi'. 6 Masanil tastac sq'uib' d'a
sat lum d'a jun ab'il yic syic' yip lum chi', syal e vaani, syalpax svaan eb' anima
eyed'oc, aton eb' viň e checab', eb' ix e checab' yed' eb' smunlaj eyed'oc yed'
eb' ch'oc choňab'il ayec' d'a e cal, 7 yed' pax noc' e molb'etzal noc' yed' noc'
caltacte'al noc' ay d'a jun lugar chi'. Yuj chi', masanil tas sq'uib' d'a sat lum
d'a jun ab'il chi', a' ol e va yed' noc' noc' chi'.

Jun ab'il yic nivan tzalajc'olal

8 Uquel sb'ischaj d'a uctac ab'il. A uque' ab'il chi' sb'ischaj d'a uquel,
tz'elc'och d'a 49 ab'il. 9 Axo d'a slajuňilxo c'ual yoch yuquil uj, aton jun c'u ayic
tz'ac'ji tup mul, ata' spuji q'uen trompeta d'a masanil yol e choňab'. 10 Axo
ab'il 50, a yab'ilal yoch q'uiň yic tz'el masanil tas d'a libre. A d'a jun ab'il
chi' tz'alchajel yuj yel anima masanil d'a libre d'a yol e choňab', aton eb'
schoňnac sb'a checab'vumal, yic vach' spaxta eb' smasanil d'a scal sc'ab' yoc.
Aňejtona' eb' schoňnaquel sluum scanxi lum yicoc eb'. 11 Axo jun ab'il 50 chi'
eyic yaj a ex tic, yuj eyel d'a libre. A d'a jun ab'il chi', malaj tas tzeyavej, max
e jochq'uelaj vaan ixim trigo toňej sq'uib'chaaň d'a ichňej ta'. Maň e mes te'
eyuva, maň e molpax sat te'. 12 Nivanocab' yelc'och jun ab'il chi' d'a yol e sat.
A tastac munil syac' d'a lum luum chi' tze va'a.

13 Ayic sc'och jun ab'il chi', junjun ex tze chaxi e lum e choňnaquel chi'.
14 Yuj chi', tato ayex tze choňo', ma tze man e lum d'a junoc eyetanimail, maň
e na' eyac' ganar d'a spatic jun lum chi' junjun ex. 15 A mach smanan chi',
yovalil stupu', ato syala' jantac tiempoal ix ec'b'at yab'ilal yoch q'uiň yic tz'el
tas d'a libre chi'. Axo mach schoňvaj chi', yovalil scha stojol luum, ato syala'
jayeto ab'il ol molchaj sat tas avab'il yic ol jax junxo ab'il yic tz'el tas d'a libre
chi'. 16 Ato syala', tato nivanto yab'ilal ol molchaj sat avb'en chi', icha chi'
ol aj stupchaj d'ay. Tato quenxoňej yab'ilal jun, quenxoňej pax stojol lum ol
ac'chaj d'ay, yujto a sat avb'en chi' schoňchaji, ato syala' jayeto ab'il smolchaji.

17 Maň e comon sayej chajtil tz'aj eyac'an ganar d'a spatic eb' eyetanimail.
Palta tze ch'oxeli to ay velc'och d'a yol e sat, yujto a in ton Jehová e Diosal in.
18 Scham val e c'anab'ajan in checnab'il yed' e b'eyb'alan in b'eyb'al tic. Tato
ol e c'anab'ajej, junc'olal ol ex ec' d'a sat lum luum chi'. 19 Te vach' ol aj sat tas
ol eyavej d'a luum. Tzalajc'olal ol ex cajnaj d'a sat luum, ol eyab'lej sat tas ol
eyavej chi' masanto ol ex b'ud'joc.

20 Talaj ol eyala': ¿Tasto ol cab'lej d'a yuquil ab'il chi', tato maň ol oň avalvoc,
tato maň ol yalpax co molan sat tas avab'il chi'? ta xe chi. 21 Maň eyac' pensar,
yujto ol vaq'uem in vach'c'olal d'a yib'aň tas tzeyavej d'a svaquil ab'il chi'. Ol
ste aq'uej sat, yuj chi' a jun chi' c'ocb'il syab' eyab'lan d'a oxeoc ab'il, 22 yuj chi'
ol eyab'lej sat tas tzeyavej ol e molcan chi', yacb'an tzex avvi d'a svajxaquil
ab'il. Olto eyab'lej tas molb'ab'il chi' eyuj yacb'an tz'elul sat tas tzeyavej d'a
sb'aluňil ab'il.

23 A lum luum chi', max yal-laj e choňanel lum d'a junelňej, yujto vic luum.
A ex tic toňej paxyalvum eyaj d'a sat luum, majan lum eyaj d'ayin. 24 Tato ay
junoc mach schoňel sluum, syal smananxiel slum chi' tato syal yuuj. 25 Tato
ay junoc eyetchoňab' slajviel masanil tas ay d'ay, yuj chi' schoňb'at slum d'a
junocxo, a junoc te ayto yuj sb'a yed' jun schoňan slum chi' syal smananxiel
jun lum chi' b'aj schoňnac chi'.

26 Palta tato ay junoc mach mañxalaj junoc sc'ab' yoc syal smananel sluum
chi', tato smolchaj stumin sch'ocoj, syal smananxiel sluum chi'. 27 Añej to
snaji, jantacxo stiempoal schoñanel luum, syac'anxi meltzaj jantac q'uen
tumin d'a viñ manjinac luum chi', ato syala' jantacto tiempo ayic ol ja jun
ab'il yic tz'och q'uiñ yel tastac d'a libre, syic'anxi slum chi'. 28 Palta tato max aj
q'uen tumin chi' yuuj yic smananxiel smacb'en chi', a lum sluum chi' scaññej
lum d'a yol sc'ab' jun mach ix manan el chi', masanto sc'och junxo yab'ilal
yoch q'uiñ yic tz'el tas d'a libre. Ato ta' librexo luum, syic'anxican lum viñ ix
choñan chi'.
29 Tato ay mach schoñan junoc spat d'a yol nivac choñab' ayoch smuroal,
syal smananxieli ayic manto el-laj yab'ilal schoñaneli. 30 Palta tato maxto
yal-laj smananel jun pat chi' ayic manto c'och jun ab'il chi', a jun pat chi',
scanxoñej d'a viñ ix manan chi' d'a junelñej yed' d'a eb' yiñtilal. Maxtzac yal-
laj yactajel d'a yab'ilal q'uiñ yic tz'el tas d'a libre. 31 A pax te' pat b'aj mañ
ayococh smuroal choñab', lajaññej ichoc comon luum. Syal smanjixieli, ma
yactajel d'a yab'ilal q'uiñ chi'.
32 Axo eb' levita, syal smananxiel spat eb' d'a yalñej tas tiempoal vach'chom
ay d'a yol smuroal schoñab' eb'. 33 Tato ay junoc levita max yal-laj smananx-
iel spat d'a yol smacb'en schoñab', axo yic sjax yab'ilal yoch q'uiñ chi', syal
yic'anxican spat chi', yujto a eb' levita chi' añej spat eb' ayoch smacb'enoc d'a
yoltac e choñab'. 34 A lum luum b'aj sva scalnel eb' levita d'a spatictac choñab'
chi', max yal-laj schoñanel eb', yujto svalab' scalnel eb' yajcan yuj schoñab'.
35 Tato ay junoc eb' eyetchoñab' cajan d'a e lac'anil mañxalaj jab'oc tas ay
d'ay, yovalil tzex colvaj d'ay yic vach' ayñejec' d'a e cal, icha tz'aj e colvaj
d'a junoc ch'oc choñab'il sb'eyec' d'a e cal. 36 Mañ e c'an yune' e tumin, ma
stupil tastac ix eyac' majanil d'a jun eyetchoñab' chi'. Añej to tze ch'oxo'
to ay velc'och d'a yol e sat, yic vach' ayñejec' jun eyetchoñab' chi' eyed'oc.
37 Mañ e c'an yune' q'uen tumin tzeyac' majanil d'a jun eyetchoñab' chi', mañ
e mac'paxq'ue stojol vael uq'uel tzeyac' sq'uexa'. 38 Yujto a in Jehová e Diosal
in svala', a in ix ex viq'uelta d'a Egipto yic svac' lum Canaán d'ayex yic tzin
och e Diosaloc.
39 Tato ay junoc eyetchoñab' ayec' eyed'oc, mañxa jab'oc tas ay d'ay, yuj chi'
schoñ sb'a d'ayex, mañ eyutoc icha junoc e checab' ch'oc choñab'il, 40 palta
ichaocab' junoc munlajvum tzeyutej, ma icha junoc toñej sb'eyeq'ui. Syal
smunlaj eyed'oc masanto sjax yab'ilal yoch q'uiñ yic tz'el tas d'a libre. 41 Slajvi
chi, tzaxo yal yel yed' yuninal d'a yol e pat, spax d'a scal eb' sc'ab' yoc b'aj
aytaxon sluum. 42 Yujto a ex tic, in checab' eyaji. A in ix ex viq'uelta d'a
Egipto, yuj chi' mañ smojoc to tzex choñchajel d'a checab'vumal. 43 Mañ te
yajaloc tzeyutej e b'a d'a eb' eyetisraelal schoñ sb'a d'ayex. Añej to ayocab'
velc'och d'a yol e sat a in e Diosal in tic.
44 Tato e gana tze man e checab', vinac ma ix, syal e manan d'a scal
juntzañxo nación d'a e lac'anil. 45 Syalpax e manan eb' ch'oc nacional ayec'
d'a e cal, ma yuninal eb' ix alji d'a e cal, syal e manan eb' eyicoc d'a junelñej.
46 Axo yic tzex chami scan eb' yicoc eb' eyuninal. Syal yoch eb' chi' schecab'oc
eb', palta malaj junoc eyetisraelal tic syal eyac'anoch e b'a yajalil d'a yib'añ,
yujto eyetchoñab' eb'.
47 Tato ay junoc ch'oc choñab'il, ma junoc anima ayec' d'a e cal tic tz'och
b'eyumal, axo junoc eyetchoñab' junñej cajan yed'oc tz'och meb'ail, schoñan
sb'a d'a jun ch'oc choñab'il ayec' d'a slac'anil chi', ma d'a junocxo ayto yuj
sb'a yed' jun ch'oc choñab'il chi', 48 syal smananxiel sb'a, mato smanjiel yuj
junoc sc'ab' yoc, 49 ma yuj junoc to ayto yuj sb'a yed'oc. Tato tzaxo techaj

yuj jun, syal smananel sb'a sch'ocojil. 50 Syic' scuenta eb' d'a yab'ilal ayic ix schoñanel sb'a chi', masanto sjax yab'ilal q'uiñ yic tz'el tas d'a libre. A stojol tz'ac'ji, ato syala' jantacxo yab'ilal chi'. Icha chi' tz'aj yic'anpax scuenta jantac tumin tz'och d'a spatic smunlajel, icha stojol sc'u eb' munlajvum. 51 Tato ayto sc'ochxi yab'ilal chi' jun, smananxiel sb'a, syac'an meltzaj jab'ocxo q'uen tumin, ato syala' jantac ix scha'a ayic ix schoñanel sb'a chi'. 52 Palta tato quenxoñej tiempo sc'och yab'ilal yic q'uiñ chi', axoñej jab'xo chi' stupu'. 53 Lajanocab' tz'utaj icha junoc eb' smunlaj d'a yab'ilal d'a junoc patrón, icha pax chi' tz'utaj yuj jun ch'oc choñab'il chi'. Mañ e cha ixtaj jun eyetchoñab' chi' d'a eyichañ.

54 Tato max yal smananel sb'a jun, axo yic sc'och yab'ilal q'uiñ chi', ata' tz'actajel yed' eb' yuninal. 55 Yujto in checab' eyaj a ex israel ex tic, a in val ix ex viq'uelta d'a Egipto. A in ton Jehová e Diosal in svala', xchi Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

26

Yaxilal d'a eb' sc'anab'ajani (Dt 7.12-24; 28.1-14)

1 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Moisés chi' yic syal viñ d'a eb' yetchoñab' icha tic: Mañ e b'o yechel juntzañ comon dios e diosaloc. Mañ e molb'ejq'ue q'uen q'ueen tz'alji macsejal, ma q'uen q'ueen tzeyb'il ayoch juntzañ icha yechel d'ay. Mañ ex em ñojan ejmelal d'ay, yujto a in ton Jehová e Diosal in. 2 A sc'ual ic'oj ip ix val d'ayex, nivanocab' yelc'och d'a yol e sat. Nivanocab' pax yelc'och in cajnub' d'a yol e sat, a in val Jehová in svala'.

3 Tato ol e b'eyb'alejñej in c'ayb'ub'al, tze c'anab'ajan in checnab'il, 4 ol vac'b'at ñab' d'a stiempoal, axo yac'an sat te' eyavb'en te' yed' tas avab'il d'a lum luum chi'. 5 Vanto e tec'an ixim e trigo, toxo pax ix q'uiñb'i sat eyuva. Vanto e molan sat te' eyuva chi', toxo ix japax stiempo yavchaj trigo junelxo, yuj chi' ol ex vaoc, masanto ol ex b'ud'joc. Ol eyac' val tzalajb'oc e c'ol d'a yol e macb'en. 6 Te vach'xoñej ol ex ajec' ta'. Ol ex vay d'a junc'olal, malaj mach ol ex xib'tanoc. Ol ex in col d'a noc' chium noc' yed' d'a oval.

7 Ol el lemnaj eb' ayoch ajc'olal d'ayex, yuj eyespada ol cham eb', ol can teljab' eb' d'a eyichañ. 8 A d'a ovañoc ex, ol el lemnaj 100-oc eb' ajc'ol chi'. Axo d'a junoc 100 ex, ol el lemnaj 10 miloc eb'. A eb' ajc'ol chi' ol cham eb' d'a eyichañ yuj eyespada. 9 Te vach'c'olal ol aj ex vilanochi. Ol vic' val chaañ e b'isul, ol vaq'uelc'och in trato eyed'oc. 10 Vanto e vaan ixim trigo molb'ilcan eyuj yictax junab'i, ol e b'esancanel ixim yic ol e latz'anpaxoch ixim ac'to chi'.

11 Ol in cajnajñej eyed'oc, mañ ol ex in chaquel-laj. 12 Ol in ajñejec' d'a e cal. A in e Diosal in, a exxo tic in choñab' eyaji. 13 A in Jehová e Diosal in, ix ex viq'uelta d'a Egipto, yic vach' max ex canñej checab'oc ta'. A in ix viq'uel jun munlajel mañxo jantacoc syail ayoch d'a eyib'añ. Yuj val chi' mañxo ñojanoc ex emi tzex b'eyeq'ui.

A yaelal yuj pitalil (Dt 28.15-68)

14 Palta tato a ex tic mañ ol e c'anab'ajej, mañ ol e b'eyb'alej in checnab'il, 15 tato ol e patiquejel in b'eyb'al tic, tato malaj yelc'och juntzañ in checnab'il tic d'ayex, tzeyixtanb'at in trato ix in b'o eyed'oc, 16 a in pax tic, aton juntzañ tic ol in c'ulej eyed'oc: Ol vac'b'at xivc'olal d'a eyib'añ. Ol vac'b'at juntzañ yab'il mañxa yañal yed' c'ac'al yab'il ol cot d'ayex syixtan yol e sat, ol pax yip e nivanil. Nab'axoñej ol eyavej tastac, yujto a eb' ayoch ajc'olal d'ayex ol vaanb'at sat tas tzeyavej chi'. 17 Ol in och ajc'olal d'ayex, ol ex satel yuj eb'

eyajc'ol chi'. Ol ex can d'a yalañ yuj eb'. Toxoñej ol ex el lemnajoc, vach'chom malaj mach tzex pechani.

18 Tato añeja' max in e c'anab'ajej, vach'chom toxo ix javi juntzañ tic d'a eyib'añ, masñej ol q'uechaañ eyaelal vuj yuj e mul. 19 Ol vac' lajvoquem eyac'umtaquil. Mañxo ol yac'laj ñab', yuj chi' mañxa tas ol yal sq'uib' d'a sat lum e lum chi'. 20 Nab'axoñej ol eyixtej e b'a e munlaji, mañxalaj tas ol q'uib' d'a sat lum luum chi'. Mañxo ol yac'pax sat te' eyavb'en te'.

21 Tato te pit ol eyutej e b'a d'ayin, mañ ol in e c'anab'ajejñej, ol te q'uechaañ yaelal d'a eyib'añ vuuj, ato syala' jantac e mul. 22 Ol vac'b'at noc' chium noc' d'a e cal, ol schianb'at eyuninal noc' yed' noc' e molb'etzal noc', axo yemta e b'isul chi' yuj noc', yuj chi' mañxa mach ol b'eyec' d'a yoltac b'e.

23 Tato añeja' max e na e b'a yuj juntzañ chi', pitñej tzeyutej e b'a d'ayin, 24 a in xo, te nivan yaelal ol vac'b'at d'a eyib'añ yuj e mul chi'. 25 Ol vac'b'at oval d'ayex eyaelaloc, yuj in pacan d'ayex yujto max e c'anab'ajej in trato. Toxoñej ol ex b'at lemnaj e col e b'a d'a e choñab', palta ata' ol vac'b'at c'ac'al yab'il, icha chi' ol aj e can d'a yalañ yuj eb' viñ eyajc'ol chi'.

26 Ayic ol vic'anemta yel e vael, lajuñvañ val eb' ix ix, junñej ol sb'o svael d'a junoc c'ac'. Axoñej d'a echlab'il ol aj yec' e vael chi' d'a e patic. Ol ex vaoc, palta mañ ol ex b'ud'joclaj.

27 Vach'chom ix eyil juntzañ yaelal chi', palta tato añeja' max e na e b'a, añeja' tze pitejñej e b'a, 28 a in pax tic ol vac' yovalil d'ayex yed' val yoval in c'ool. Masñej ol q'uechaañ eyaelal vuuj yuj e mul. 29 Ichato val chi' ol e chianb'at eb' eyuninal yed' eb' eyisil. 30 Ol in pojem juntzañ lugar b'aj tzex och ejmelal d'a e diosal, ol in mac'poj eyaltar yic incienso. Ol in molb'ejq'ue b'ulan e nivanil d'a yib'añ juntzañ e diosal mañ pitzanoc chi', yujto ol ex in chaqueli. 31 Ol laj in jucanb'at e choñab' yed' spatil e diosal chi'. Mañxo ol in tzalaj yuj suc'uq'uial sjab' e silab'.

32 Ol vac' lajvoquem e choñab' chi', axo eb' ajc'ol ol jacan cajan d'ay, ol sat sc'ol eb' yilan jun chi'. 33 Ol ex vac'an saclem d'a scal masanil nación. Tzac'an vespada d'a e patic ol ex b'atoc. A e choñab' chi', cuseltac ol ajcanoc, xivc'olaltac ol aj sjuvicanb'ati. 34-35 Ichato val chi' vach' ol aj scan lum sch'ocojil d'a masanil tiempo ayic ayextoec' d'a juntzañxo nación ayoch ajc'olal d'ayex chi'. Icha val chi' ol aj yic'ancan yip luum, icha stiempoal to maj yic' yip lum eyuj d'a yalañtaxo ayic ayex ec' cajan ta'.

36 A eb' eyiñtilal pitzanto b'aj ay slugar eb' eyajc'ol chi', ol vac' val och xivc'olal d'a yib'añ eb'. Ol el lemnaj eb' ayic ol yab'an eb' yem c'otnaj junoc te' xil te'. Ol el eb' ichato ay junoc mach tzac'anoch yed' espada d'a spatic eb'. Toxoñej ol comon telvoc eb', vach'chom malaj mach spechan eb'. 37 Ol comon telvocb'at junjun eb', ichato van yel eb' d'a oval, vach'chom malaj mach spechan eb'. Mañxalaj junoc eb' ol to stec'b'ej sb'a d'a yichañ eb' ajc'ool. 38 Ol lajvoquem eb' d'a scaltac juntzañ nación chi', ichato a slugar eb' ajc'ol chi' ol satanel eb'. 39 A mach d'a scal eb' eyiñtilal pitzantocanec' d'a schoñab' eb' eyajc'ol chi', ata' ol cham eb' yujñej schucal, yuj pax smul eb' smam yicham eb'.

40-41 Ayic toxo ix in och ajc'olal d'ayex chi', ayic toxo pax ex vac'canb'at d'a schoñab' eb' eyajc'ool, yujto ix e pitej e b'a d'ayin, tato ata' sna sb'a sc'ol eb' eyiñtilal b'aj ix spitej sb'a eb' chi' d'ayin, tato syaq'uem sb'a eb' d'a vichañ yic syalanq'ueta smul eb' yed' e mul a ex tic, 42 tato icha chi', ol in naancot in trato vac'nac to ol vac' lum luum d'a viñaj Jacob, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Abraham. 43 Palta a d'a yalañto chi', ol ex el d'a sat e luum chi'. Ol can tz'inan

luum, ol yic'an yip luum ayic maň ex ayoc ec' ta'. Tz'acan ol aj e tupan el e mul, yujto ix e patiquejel in b'eyb'al yed' in checnab'il.

44 Vach'chom icha chi' tzex vutej, ayic ayec' eb' eyiňtilal d'a schoňab' eb' yajc'ol eb' chi', maň ol in patiquejel-laj eb'. Maň ol in satel-laj eb' yic maň ol lajvoquec' in trato ix vac' yed' eb' yujto a in Jehová in, sDiosal in eb'. 45 Axo ol ajoc to yuj svach'iloc eb', ol in nacot in trato ix in b'o eyed'oc ayic ix ex vic'anelta d'a Egipto. D'a val yichaň juntzaňxo choňab' ix ex viq'uelta, yic vach' tzin och e Diosaloc. A in ton Jehová in svala', xchi Jehová d'a viňaj Moisés chi'.

46 Aton juntzaň b'eyb'al tic, checnab'il yed' c'ayb'ub'al ix yac' Jehová d'a jolom vitz Sinaí d'a viňaj Moisés yic sc'anab'ajan eb' choňab' israel.

27

A sleyal ofrenda d'a Jehová

1 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

2 Al juntzaň tic d'a eb' etisraelal: Tato ay mach tz'ac'an sti' yac'an junoc anima d'ayin Jehová in tic, palta snib'ej smananel jun anima chi', yovalil syac' stojol, stupu' icha yalan jun lista tic, 3-4 icha echlab' sc'anchaj d'a in cajnub': A eb' 20 ab'il sq'uinal masanto d'a 60 ab'il, tato vinac, yovalil tz'ac'ji 50 siclo q'uen plata stojoloc. Tato ix, 30 siclo plata syac'a'. 5 Axo yuj eb' oye' ab'il sq'uinal masanto d'a 20, tato vinac, 20 siclo q'uen plata syac'a'. Tato ix jun, 10 siclo q'uen syac'a'. 6 Axo yuj eb' unin jun ujal sq'uinal masanto d'a oye' ab'il, tato vinac, oye' siclo q'uen plata syac'a'. Tato ix jun, oxe' siclo q'uen syac'a'. 7 Axo yuj eb' icham anima ec'xo d'a 60 ab'il, tato vinac, 15 siclo q'uen plata syac'a', tato ix jun, 10 siclo q'uen syac'a'. 8 Tato ay junoc anima yelxo val meb'a' jun, max yal-laj yac'an icha sb'isul q'uen to chequel yaj chi', tz'ic'chajcot d'a yichaň junoc viň sacerdote, snaji jantac val syal yac'ani.

9 Axo pax yuj noc' noc' to tz'ac'jitaxon silab'il d'ayin, masanil noc' tz'ac'ji d'ayin chi', chequel tz'ajcan noc'. 10 Max yal-laj sq'uexji noc' yed' junocxo noc', vach'chom vach' noc', ma chuctac val noc'. Palta tato sq'uexji noc', a noc' sq'uexul chi', scanxoňej noc' yed' noc' chequeltaxon yaj chi'.

11 Axo pax yuj junoc noc' noc' maň vach'octaxon yoch silab'il d'ayin jun, a noc' chi' tz'ic'jicot d'a junoc viň sacerdote, 12 yic vach' snaji jantac stojol noc', ato syala' chajtil yilji noc'. Icha stojol noc' ix naji yuj viň sacerdote chi', ichaňej chi' tz'ajcan stojol noc' yic schoňchaj yuj yochcan stojol noc' yicoc in cajnub'. 13 Tato aňeja' mach ay yic noc' chi' sgana smananpaxel noc' jun, yovalil syac' stojol noc' nab'ilxo chi', syac'an jab'ocxo más d'a yib'aň stojol noc' chi'. 14 Tato ay mach syac' spat d'ayin, tato vach' yaji, mato chuctac val yaji, a junoc viň sacerdote snaani jantac val stojol. Icha chi' tz'ajcan stojol chi' d'a junelňej. 15 Palta tato a mach ay yic jun pat chi' sgana smananeli, yovalil syac' jab'ocxo más d'a yib'aň icha stojol ix najican chi', ichato chi' syic'anxi spat chi'.

16 Tato ay junoc mach syac' junoc macaň sluum d'ayin, a stojol lum luum chi' snaji, ato a' jantac sat tas tz'el d'a sat luum. Tato b'aluňe' arroba ixim cebada tz'elta d'a luum, 50 siclo plata stojol luum.27.16 17 Tato tz'ac'ji lum luum chi' d'a yol yab'ilal yoch q'uiň yic tz'el tas d'a libre, scanxoňej stojol lum icha ix aj snajican chi'. 18 Palta tato ayic toxo ix lajviec' jun ab'il chi' tz'ac'ji luum, a viň sacerdote syal snaani jantac q'uen plata syal yac'ji. Tz'ic'jiemta jab'oc stojol luum, ato syala' jayeto ab'il yic ol jax junxo ab'il q'uiň chi'.

27.16 **27:16** Ay juntzaňxo copia b'aj syala' to a jantac iňat tz'avchaj d'a sat luum, icha chi' stojol luum.

19 Tato a junoc mach ix yac' slum chi' d'ayin, sgana smananpaxeli,
yovalil syac' jab'ocxo más d'a yib'aň icha stojol nab'ilcani. Ichato chi' syal
yic'anxican sluum chi'. 20 Tato max smanel lum mach ix ac'an chi', palta
to schoňb'at lum d'a junocxo anima, tato icha chi', maxtzac yal smananxiel
luum. 21 Ayic scan lum luum chi' d'a libre d'a yab'ilal e chaan q'uiň yic tz'el tas
d'a libre, a jun lum chi', vic tz'ajcan luum, axo eb' sacerdote smacb'enancan
luum.
22 Tato ay mach syac' sti' yac'an junoc lum luum d'ayin to manb'il yuuj, maň
smacb'enoctaxon yaji, 23 a junoc viň sacerdote snaan stojol yed' jun anima
chi' masanto sjax yab'ilal q'uiň yic tz'el tas d'a libre. A d'a jun c'u chi' syac'
stojol lum jun anima chi', ato a' jantac ix aj snaji, tz'ochcan q'uen tumin chi'
vicoc. 24 Axo yic sjax jun ab'il chi', smeltzajxi lum d'a mach ix choňan chi',
syalelc'ochi aton jun mach aytaxon yic luum.
25 A stojol junoc tas sna eb' sacerdote stupchaj icha q'uen tumin sc'anchaj
b'aj ay in cajnub'. 20 geras yalil junjun siclo q'uen plata.
26 A sb'ab'el yune' noc' vacax, ma noc' calnel, ma noc' chiva, victaxon yaj a
in Jehová in tic. Malaj mach syal yac'an juntzaň noc' chi' yofrendaoc d'ayin
yujto a sb'ab'el yune' noc' victaxon yaji. 27 Tato a sb'ab'el yune' junoc noc'
to maň vach'oc icha yalan ley, syal smanjixiel noc' yuj mach tz'ac'an chi', ato
syal jantac stojol noc' ix naji, syac' jab'ocxo más d'a yib'aň icha stojol chi'. Tato
maňoc mach ay yic noc' chi' smananeli, aňeja' icha stojol noc' nab'ilxo chi',
syal schoňjiel yuj eb' sacerdote.
28 Yalňej tas tz'ac'ji d'ayin d'a junelňej, junoc anima, ma junoc noc'
molb'etzal noc', ma junoc lum luum to smacb'entaxon yaj jun mach tz'ac'an
chi', ma junocxo tasi, max yal-laj schoňchaji, max yalpax smanjiel yuj mach
ix ac'ani. Vicxo yaj d'a junelňej. 29 Axo pax junoc anima toxonton ayoch
chamel d'a yib'aň, max yal-laj smanjieli. A jun anima chi' yovalil tz'ochxoňej
chamel chi' d'a yib'aň.
30 A sdiezmoal sat masanil tas tz'avchaj d'a sat lum luum tic, vach'chom sat
ixim, ma sat te te', victaxon yaji. 31 Tato ay junoc mach sgana smananel jun
diezmo chi', yovalil syac' jab'ocxo más d'a yib'aň icha stojol chi'.
32 Jun d'a lajlajuňvaň noc' vacax, ma noc' calnel, ma noc' chiva, aton noc'
chi' scan d'a diezmoal d'ayin tato vach' noc', ma ay spaltail noc'. 33 Max yal-
laj sic'laj noc', ma sq'uexchaj noc' yed' junocxo noc' ch'oc yeli. Tato ay mach
sgana sq'uexan noc', a noc' b'ab'el chi' yed' pax noc' tz'ac'ji sq'uexuloc noc'
chi', scanxoňej noc' schavaňil. Max yalpaxlaj smanjiel noc', xchi Jehová d'a
viňaj Moisés chi'.
34 A d'a jolom vitz Sinaí ix yac' juntzaň checnab'il tic Jehová d'a viňaj Moisés
chi', yic choňab' Israel yaji.

A Ch'aŋ̈ Libro
NÚMEROS

Números sb'i jun libro tic, yujto a d'ay syalcot sb'isul eb' israel ayic yic'jinaquelta eb' yuj viŋ̈aj Moisés d'a Egipto. Ay pax junxo sb'isul eb' q'uenac vaan ayic 38 ab'ilxo yeq'ui ayic aŋ̈eja' mantzac c'och eb' d'a lum Canaán. Toxo val sjavi eb' d'a lum d'iŋ̈an yac'ji d'a eb', spitannac sb'a eb' d'a Dios, yuj chi' 38 ab'il toxoŋ̈ej ec'nac oyoyoc eb' d'a tz'inan luum. Axo yic stz'acvi 40 ab'il yelta eb' d'a Egipto chi', syamanoch eb' yoch d'a lum Canaán chi'. A jun libro tic syalpaxcot tastac sc'ulejnac eb' israel ayic yec'nac eb' 40 ab'il d'a lum tz'inan luum chi', ayic scotnac eb' d'a yich lum vitz Sinaí, masanto javinac eb' d'a smojonal lum luum yac'nac sti' Dios yac'an d'a eb'. Ayic scotnac eb' d'a yich lum vitz Sinaí chi', sjavinac eb' d'a lum Cades-barnea d'a lum Canaán chi'. Naŋ̈al eb' cajnajnaccan d'a sc'axepalec' a' Jordán, axo naŋ̈alxo eb' yac' lista sb'a yic tz'och d'a lum luum chi'.

A jun libro tic syalcot yab'ixal jun choŋ̈ab'il anima te ay schab'c'olal, ay xivc'olal d'a yaelal sjavi d'a yib'aŋ̈. Jantac eb' te chuc yutejnac sb'a d'a Dios, te chuclaj yalnac eb' d'a viŋ̈aj Moisés, aton viŋ̈ sic'b'ilel yuj Dios yic scuchb'an eb'. Vach'chom te pit yutejnac sb'a eb', palta aŋ̈eja' yac'nacŋ̈ej svach'c'olal Dios d'a eb', taŋ̈vajnac eb' yuuj. Sch'oxanpaxcan jun libro tic to te ay snivanc'olal viŋ̈aj Moisés, yujto a d'a Dios smunlaj viŋ̈.

Ix ic'jichaaŋ̈ sb'isul eb' israel d'a Sinaí

1 A d'a b'ab'el c'ual, d'a schab'il uj yic schab'il ab'il yelta eb' israel d'a Egipto, ix lolon Jehová d'a viŋ̈aj Moisés d'a tz'inan lum Sinaí, aton b'aj ay scajnub' Jehová Dios b'aj sch'ox sb'a. Ix yalan icha tic:

2 Ic'chaaŋ̈ sb'isul eb' vinac d'a scal eb' etchoŋ̈ab' israel, ato syal junjun macaŋ̈ yaj eb' aton eb' ayto yuj sb'a, yic vach' tz'ilji jantac eb' yed' tastac sb'i eb'. 3 Sb'ischaj eb' 20 ab'il sq'uinal, sb'eyŋ̈ejb'ati, aton eb' smoj val sb'at d'a oval, tz'ac'chajoch eb' d'a macquiltaquil. Colvajocab' viŋ̈aj Aarón ed'oc, 4 yed' pax junjun yajalil junjun iŋ̈tilal. 5-15 Aton sb'i juntzaŋ̈ eb' yajal yovalil scolvaj ed'oc tic:

A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Rubén, aton viŋ̈aj Elisur yuninal viŋ̈aj Sedeur. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Simeón, aton viŋ̈aj Selumiel yuninal viŋ̈aj Zurisadai. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Judá, aton viŋ̈aj Naasón yuninal viŋ̈aj Aminadab. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Isacar, aton viŋ̈aj Natanael yuninal viŋ̈aj Zuar. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Zabulón, aton viŋ̈aj Eliab yuninal viŋ̈aj Helón. A d'a eb' yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj José, a d'a eb' yic viŋ̈aj Efraín, aton viŋ̈aj Elisama yuninal viŋ̈aj Amiud, a d'a eb' yic viŋ̈aj Manasés, aton viŋ̈aj Gamaliel yuninal viŋ̈aj Pedasur. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Benjamín, aton viŋ̈aj Abidán yuninal viŋ̈aj Gedeoni. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Dan, aton viŋ̈aj Ahiezer yuninal viŋ̈aj Amisadai. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Aser, aton viŋ̈aj Pagiel yuninal viŋ̈aj Ocrán. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Gad, aton viŋ̈aj Eliasaf yuninal viŋ̈aj Deuel. A d'a yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Neftalí, aton viŋ̈aj Ahira yuninal viŋ̈aj Enán, xchi Dios.

16 Aton juntzaŋ̈ eb' yajal tic ix sic'chajel d'a scal masanil yiŋ̈tilal Israel. 17-18 A d'a b'ab'el c'ual d'a schab'il ujal yic jun ab'il chi', ix smolb'ej juntzaŋ̈ eb' viŋ̈ tic viŋ̈aj Moisés yed' viŋ̈aj Aarón, to satil tz'ajcan eb' viŋ̈ yuj Dios. Aŋ̈eja' ix molb'ajpax masanil eb' choŋ̈ab'. Icha chi' ix aj yic'jichaaŋ̈ sb'isul eb' israel. D'a stzolal ix aj stz'ib'chaj sb'i eb', aton eb' 20 ab'il sq'uinal, sb'eyŋ̈ejb'ati, ato

a' smacañil d'a junjun iñtilal, 19 icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés. A d'a
tz'inan luum d'a Sinaí ix ic'jichaañ sb'isul eb' chi'.
20-21 A d'a junjun iñtilal, d'a junjun macquiltaquil, ix ic'jichaañ sb'isul eb'
chi'. Ix tz'ib'chaj sb'i eb' yed' sb'isul eb' vinac tz'acanxo yab'ilal d'a 20 ab'il,
yuj chi' aton val ix aj yelc'och tic:
A d'a yiñtilal viñaj Rubén, aton sb'ab'el yuninal viñaj Israel, 46 mil 500 eb'
vinac smoj sb'at d'a oval.
22-23 A d'a yiñtilal viñaj Simeón, ay 59 mil 300.
24-25 A d'a yiñtilal viñaj Gad, ay 45 mil 650.
26-27 A d'a yiñtilal viñaj Judá, ay 74 mil 600.
28-29 A d'a yiñtilal viñaj Isacar, ay 54 mil 400.
30-31 A d'a yiñtilal viñaj Zabulón, ay 57 mil 400.
32-35 Axo d'a yiñtilalcan viñaj José: Ay 40 mil 500 d'a yiñtilal viñaj Efraín, ay
pax 32 mil 200 d'a yiñtilal viñaj Manasés.
36-37 A d'a yiñtilal viñaj Benjamín, ay 35 mil 400.
38-39 A d'a yiñtilal viñaj Dan, ay 62 mil 700.
40-41 A d'a yiñtilal viñaj Aser, ay 41 mil 500.
42-43 A d'a yiñtilal viñaj Neftalí, ay 53 mil 400.
44 Aton ix aj yelc'och juntzañ sb'isul ix yic'chaañ viñaj Moisés tic, viñaj
Aarón yed' lajchavañxo eb' yajal yaj d'a scal eb' israel d'a junjun iñtilal. 45 Ix
q'ue vaan juntzañ sb'isul chi' d'a junjun iñtilal, d'a junjun macquiltaquil. A
eb' israel, 20 ab'il sq'uinal sb'eyñejb'ati, aton eb' chi' smoj sb'at d'a oval. 46 A
d'a smasanil ay 603 mil 550 eb'.

Ix ac'jioch yopisio eb' levita

47 A yiñtilal viñaj Leví, maj ac'jiochlaj eb' sb'isuloc, 48 yujto a Jehová ix alan
d'a viñaj Moisés: 49 Ayic ol ic'anq'ue vaan sb'isul choñab' Israel tic, mañ ol
ac'ochlaj yiñtilal viñaj Leví sb'isuloc. 50 Yujto a ex yiñtilalexcan viñaj Leví
chi', ol ex och yac'umaloc servil in cajnub' b'aj ayec' scaxail in trato yed'
masanil syamc'ab'il. Añeja' ex ol eyic'ñej b'ey in cajnub' chi' yed' masanil
syamc'ab'il. Yovalil ol ex ajñej cajan d'a spatic yichañ in cajnub' chi'. 51 Ayic
tz'ic'jib'at d'a juntac el, a ex tze xuyemi, tze b'oanpaxq'ue b'aj sc'och chi'.
Yalñej mach junoc anima mañ levitaoc sjavi d'a slac'anil jun in cajnub' chi',
tojolñej schami. 52 Axo masanil juntzañxo yiñtilal Israel ol cajnaj icha d'a
stzolal, junjun eb' ol aj d'a scampamento, d'a yalañ sbandera. 53 A exxo pax
yiñtilal ex can viñaj Leví chi' jun, a d'a spatic yichañ in cajnub' ol ex ajoc. A
ex ol e tañvej, yic vach' max cot voval d'a in choñab' Israel, xchi Jehová.
54 Ix sc'anab'ajej eb' israel sc'ulan icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj
Moisés chi'.

2

A stzolal yaj campamento

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón icha tic: 2 Ayic
sb'oanq'ue scampamento eb' israel d'a junoc lugar, junjun tz'aj d'a yalañ
sbandera yed' junjun macquiltaquil, yovalil najattac val tz'ajel eb' d'a spatic
yichañ mantiado, aton b'aj tzin ch'ox in b'a.
3 A d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ata' tz'aj scampamento oxe' iñtilal ed'jinac
sbandera yiñtilal Judá. A eb' soldado yic yiñtilal Judá chi', a viñaj Naasón
yuninal viñaj Aminadab ayoch yajaliloc eb'. 4 Ato a' yalan sb'isul, ay 74 mil
600 eb' soldado. 5 Junñej tz'aj scampamento yiñtilal Isacar yed' eb'. A viñaj
Natanael yuninal viñaj Zuar ayoch yajaliloc eb'. 6 Ato a' yalan sb'isul, ay 54
mil 400 eb' soldado. 7 Ata' tz'ajpax scampamento yiñtilal Zabulón. A viñaj

Eliab, yuninal viñaj Helón ayoch yajaliloc eb'. 8 Ato a' yalan sb'isul, ay 57 mil
400 eb' soldado. 9 Yuj chi' a b'aj ay scampamento yiñtilal Judá chi', ay 186 mil
400 eb' soldado, aton eb' b'ab'el sb'at d'a yichañ eb' choñab' israel.
10 Axo d'a stojolal sur, ata' tz'aj scampamento oxe' iñtilal ed'jinac sbandera
yiñtilal Rubén. A eb' soldado yic yiñtilal Rubén chi', a viñaj Elisur yuninal
viñaj Sedeur ayoch yajaliloc eb'. 11 Ato a' yalan sb'isul, ay 46 mil 500 eb'
soldado. 12 Junñej tz'aj scampamento yiñtilal Simeón yed' eb'. A viñaj
Selumiel yuninal viñaj Zurisadai ayoch yajaliloc eb'. 13 Ato a' yalan sb'isul,
ay 59 mil 300 eb' soldado. 14 Ata' tz'ajpax scampamento yiñtilal Gad yed' eb'.
A viñaj Eliasaf yuninal viñaj Reuel ayoch yajaliloc eb'. 15 Ato a' yalan sb'isul,
ay 45 mil 650 eb' soldado. 16 Yuj chi' a b'aj ay scampamento yiñtilal Rubén
chi', ay 151 mil 450 eb' soldado, aton eb' sb'ey d'a yic schab'il macañ.
17 Sb'atpax eb' levita d'a scal chañe' campamento. A eb' ed'jinac smanti-
adoal b'aj tzin ch'ox in b'a. A chañe' campamento chi', d'a stzolal tz'aj sb'eyi
icha tas yajec' eb' d'a scampamento, junjun eb' d'a yalañtac sbandera.
18 Axo d'a stojolal b'aj sb'at c'u, ata' tz'aj scampamento oxe' iñtilal ed'jinac
sbandera yiñtilal Efraín. A eb' soldado d'a yiñtilal Efraín chi', a viñaj Elisama
yuninal viñaj Amiud ayoch yajaliloc eb'. 19 Ato a' yalan sb'isul, ay 40 mil
500 eb' soldado. 20 Junñej tz'aj yiñtilal Manasés yed' eb'. A viñaj Gamaliel
yuninal viñaj Pedasur ayoch yajaliloc eb'. 21 Ato a' yalan sb'isul, ay 32 mil 200
eb' soldado. 22 Ata' tz'ajpax scampamento yiñtilal Benjamín. A viñaj Abidán
yuninal viñaj Gedeoni ayoch yajaliloc eb'. 23 Ato a' yalan sb'isul, ay 35 mil 400
eb' soldado. 24 Yuj chi' a b'aj ay scampamento yiñtilal Efraín chi', ay 108 mil
100 soldado, aton eb' sb'ey d'a yoxil macañ.
25 Axo d'a stojolal norte, ata' tz'aj scampamento oxexo iñtilal ed'jinac
sbandera yiñtilal Dan. A eb' soldado d'a yiñtilal Dan chi', a viñaj Ahiezer
yuninal viñaj Amisadai ayoch yajaliloc eb'. 26 Ato a' yalan sb'isul, ay 62 mil
700 eb' soldado. 27 Junñej tz'aj scampamento yiñtilal Aser yed' eb'. A viñaj
Pagiel yuninal viñaj Ocrán ayoch yajaliloc eb'. 28 Ato a' yalan sb'isul, ay 41
mil 500 eb' soldado. 29 Ata' tz'ajpax scampamento yiñtilal Neftalí yed' eb'. A
viñaj Ahira yuninal viñaj Enán ayoch yajaliloc eb'. 30 Ato a' yalan sb'isul, ay
53 mil 400 eb' soldado. 31 Yuj chi' a b'aj ay scampamento yiñtilal Dan chi', ay
157 mil 600 eb' soldado. Aton eb' sb'eyb'at d'a spatic sbandera yiñtilal Dan
chi', aton eb' tzac'anto sb'ati, xchi Jehová.
32 A sb'isul eb' israel, ay 603 mil 550 eb' soldado d'a smasanil. 33 Palta maj
och eb' yiñtilalcan viñaj Leví sb'isuloc, icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj
Moisés chi'.
34 Ix sc'ulej eb' israel icha val ix aj yalan Jehová. Junñej ix aj eb' d'a yalañtac
sbandera, ix b'eyb'at eb' d'a stzolal, ato syal junjun macquiltaquil.

3

A tas yovalil sc'ulej eb' levita

1 Aton eb' yiñtilal viñaj Aarón yed' eb' yiñtilal viñaj Moisés tic, ayic ix lolon
Jehová d'a viñaj Moisés chi' d'a jolom vitz Sinaí. 2 A eb' yuninal viñaj Aarón
chi': Viñaj Nadab b'ab'el vinac, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar.
3 A eb' chañvañ tic, ix sic'jiel eb', ix ochcan yopisio eb' sacerdoteal. 4 Palta a
viñaj Nadab yed' viñaj Abiú chi', ix cham eb' viñ d'a yichañ Jehová d'a tz'inan
lum Sinaí, yujto ix yac'och jun c'ac' eb' viñ icha ofrenda d'a yichañ Jehová to
mañ smojoc. Mantalaj yuninal eb' ta', yuj chi' axoñej viñaj Eleazar yed' viñaj
Itamar ix munlaj sacerdoteal d'a yalañ smandar viñaj Aarón aton smam eb'.
5 Ix lolonxi Jehová d'a viñaj Moisés chi', ix yalan icha tic:

6 Avtej masanil eb' viñ vinac d'a yiñtilal Leví, yic scolvaj eb' yed' viñaj
sacerdote Aarón icha ol yal viñ. 7-8 A eb' chi' ayoch yopisio d'a yichañ
viñaj Aarón chi' yed' d'a yichañ choñab' d'a mantiado b'aj tzin ch'ox in b'a.
Stañvanpax masanil yamc'ab' yic mantiado chi' eb'. Icha chi' tz'aj yac'ji
servil masanil choñab' Israel yuj eb' d'a masanil munlajel b'aj ay in cajnub'.
9 Ic'chajocab'el eb' levita d'a scal eb' eyetchoñab' smasanil yic vach' syac'
servil viñaj Aarón eb' yed' d'a masanil yiñtilal viñ. 10 Añej d'a yib'añ viñ
yed' yiñtilal tz'ochcan yopisio yac'an sacerdoteal. Tato ay junoc mach mañ
yiñtiloc viñ chi' syecoch sb'a d'a jun opisio chi', yovalil schami, xchi d'a viñ.

Yic Jehová yaj eb' levita

11 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
12 Toxo ix ex in sic'canel a ex levita ex tic sq'uexuloc junjun eb' b'ab'el vinac
unin d'a scal eb' etisraelal, yuj chi' vic eyaji. 13 Ayic ix vac'ancham masanil eb'
b'ab'el vinac unin d'a Egipto, ix vac'can sb'ab'el vinac unin eb' etisraelal yic
tz'ochcan vicoc, icha pax chi' noc' b'ab'el yune' noc' e molb'etzal noc' vic yaji.
A in Jehová in svala', xchi d'a viñaj Moisés chi'.

A sb'isul eb' levita

14 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés chi' d'a tz'inan luum Sinaí, ix yalani:
15 Ic'q'ue vaan sb'isul eb' etlevitail, icha junjun macquiltaquil, masanil eb'
vinac d'a e cal. Tza chael yich d'a eb' jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati, xchi
Jehová. 16 Yuj chi' ix yic'chaañ sb'isul eb' viñaj Moisés chi', icha ix aj yalan
Jehová.
17 A eb' yuninal viñaj Leví: Aton viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari.
18 Axo eb' yuninal viñaj Gersón chi': Aton viñaj Libni yed' viñaj Simei, aton
eb' viñ tic sb'inajñej d'a yiñtilal.
19 A eb' yuninal viñaj Coat: Aton viñaj Amram, viñaj Izhar, viñaj Hebrón
yed' viñaj Uziel, aton eb' viñ tic sb'inajñej d'a yiñtilal.
20 A eb' yuninal viñaj Merari: Aton viñaj Mahli yed' viñaj Musi, aton eb'
viñ tic sb'inajñej d'a yiñtilal. A eb' viñ tic, yajal yaj eb' viñ d'a junjun macañ
yiñtilalcan viñaj Leví.
21 A eb' yiñtilalcan viñaj Gersón, cha macañ yaj eb', aton eb' yiñtilalcan
viñaj Libni yed' eb' yiñtilalcan viñaj Simei. 22 A sb'isul eb' vinac d'a smasanil,
ix chajiel yich d'a eb' jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati, ay 7 mil 500. 23 Masanil
eb' tic, a d'a stojolal b'aj tz'em c'u, d'a spatic scajnub' Jehová tz'aj scampa-
mento eb'. 24 A pax mach yajal yaj d'a yiñtilalcan viñaj Gersón, aton viñaj
Eliasaf yuninal viñaj Lael. 25 Aton eb' tz'ilan juntzañ smacul yib'añ scajnub'
Jehová b'aj sch'ox sb'a yed' c'apac cortina ayoch d'a sti' scajnub' chi', 26 c'apac
scortinail amac' oyanoch d'a spatic scajnub' Jehová yed' b'aj ay altar, c'apac
cortina ayoch d'a sti' amac' chi' yed' sch'añal ayoch d'a spatic syamc'ab'il.
27 A eb' yiñtilalcan viñaj Coat, chañ macañ yaj eb': Aton eb' yiñtilalcan
viñaj Amram, eb' yiñtilalcan viñaj Izhar, eb' yiñtilalcan viñaj Hebrón yed'
eb' yiñtilalcan viñaj Uziel. 28 A sb'isul masanil eb' vinac ix schael yich d'a
eb' jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati, ay 8 mil 600 eb', aton eb' tz'ilan scajnub'
Jehová. 29 Masanil eb' tic, a d'a stz'eyel scajnub' Jehová d'a stojolal sur tz'aj
scampamento eb'. 30 A yajalil juntzañ eb', aton viñaj Elizafán yuninal viñaj
Uziel. 31 Aton eb' tic tz'ilan te' scaxail trato, te' mexa, sb'achnub' candil, chab'
altar yed' masanil jantac syamc'ab'il sc'anchaj d'a yol scajnub' Jehová yed'
pax c'apac cortina ayoch d'a yool.
32 A jun sat yajal yajoch d'a scal eb' levita chi', aton viñaj Eleazar yuninal
viñaj sacerdote Aarón, a viñ tz'ilan masanil eb' smunlaj d'a scajnub' Jehová.

33 A eb' yiñtilalcan viñaj Merari, cha macañ yaj eb', aton eb' yiñtilalcan
viñaj Mahli yed' eb' yiñtilalcan viñaj Musi. 34 A sb'isul masanil eb' vinac,
tz'el yich d'a eb' jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati, ay 6 mil 200 eb'. 35 A yajalil
eb', aton viñaj Zuriel yuninal viñaj Abihail. Tz'aj scampamento eb' d'a
stz'eyel scajnub' Jehová d'a stojolal norte. 36 Aton eb' tic tz'ilan te' smarcoal,
sreglail, yoyal, sb'achnub'al, masanil syamc'ab'il, 37 yed' pax yoyal oyanoch
d'a spatictac amac', sb'achnub'al, yestacail yed' masanil sch'añal.
38 Axo pax d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a yichañb'at scajnub' Jehová tz'aj
scampamento viñaj Moisés yed' viñaj Aarón yed' eb' yuninal viñaj Aarón chi',
aton eb' tz'ac'vi servil d'a yol scajnub' Jehová chi' yuj svach'iloc eb' israel.
Tato ay junoc mach sc'och d'a slac'anil cajnub' chi' to mañ yopisiooc yaji,
tojolñej schami.
39 Ayic ix yic'anchaañ sb'isul eb' levita viñaj Moisés yed' viñaj Aarón d'a
stzolal icha ix aj yalan Jehová, a sb'isul eb' vinac d'a smasanil, ay 22 mil, tz'el
yich d'a eb' jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati.

A sq'uexul eb' b'ab'el unin

40 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
Ic'chaañ sb'isul yed' sb'i eb' b'ab'el vinac unin d'a scal eb' etchoñab',
tz'el yich d'a eb' jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati. 41 A eb' levita tic, vic yaj
eb' sq'uexuloc eb' b'ab'el unin chi'. Añeja' vicpax tz'ajcan masanil noc'
smolb'etzal noc' eb' sq'uexuloc noc' sb'ab'el yune' noc' smolb'etzal noc' eb'
israel tic. A in ton Jehová in svala', xchi d'a viñ.
42 Yuj chi' ix ic'jichaañ sb'isul masanil eb' b'ab'el vinac unin d'a scal choñab'
Israel yuj viñaj Moisés chi', icha ix aj yalan Jehová. 43 Masanil eb' vinac unin
jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati, ay 22 mil 273 eb'.
44 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
45 Ac'canoch eb' levita tic sq'uexuloc eb' b'ab'el vinac unin d'a scal choñab'
Israel. Añeja' pax noc' smolb'etzal noc' eb' tz'ochcan sq'uexuloc noc'
smolb'etzal noc' eb' yetisraelal, yujto vic yaj eb' levita tic. A in ton Jehová
in svala'. 46-47 Palta ec'al sb'isul eb' b'ab'el unin d'a choñab' Israel d'a yichañ
eb' levita chi', yuj chi' a d'a junjun eb' 273 b'ab'el unin syac' sobre chi', tza c'an
oyeoc siclo q'uen plata, icha jantac yalil q'uen sc'anchaj d'a in cajnub', aton
20 geras yalil. 48 Tzac'an juntzañ q'uen tumin chi' d'a viñaj Aarón yed' d'a eb'
yuninal, aton tz'och sq'uexuloc eb' b'ab'el unin syac' sobre chi', xchi Jehová.
49 Icha chi' ix aj smolanq'ue q'uen tumin viñaj Moisés ix och sq'uexuloc eb'
b'ab'el unin d'a scal choñab' Israel syac' sobre chi'. 50 Ix molchaj mil 365 siclo
q'uen plata, icha jantac yalil q'uen sc'anchaj d'a scajnub' Jehová. 51 Ix lajvi
chi', ix yac'an q'uen viñaj Moisés d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal, icha ix
aj yalan Jehová.

4

A yopisio eb' levita

1 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón, ix yalan icha tic:
2 Ic'q'ue vaan sb'isul eb' yiñtilalcan viñaj Coat d'a stzolal d'a scal eb' levita,
3 aton eb' 30 ab'il sq'uinal sc'och d'a 50. Aton eb' tic smoj val smunlaj d'a in
cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a.
4 A smunlajel eb' yiñtilalcan viñaj Coat chi', to a juntzañ tastac vicñej yaji,
a stañvej eb', aton juntzañ tic: 5 Ayic sb'atxi eb' choñab', a ach ach Aarón
yed' eb' uninal, tzeyiq'uel c'apac cortina ayoch smaculoc jun Lugar Vicñej
Yaji, tze musan te' scaxail in trato d'a c'apac. 6 Axo d'a yib'añ tzeyac'b'at

jun tz'uum te lab'ab'i smusiloc. Axo d'a yib'aŋ̈ jun chi' tzeyac'b'at jun c'apac q'uic'mutz'inac, tzeyac'anoch te' b'achlab' yic tz'ic'jib'ati. 7 Tzeyac'anpaxb'at jun c'apac q'uic'mutz'inac c'apac d'a sat mexa ay d'a vichaŋ̈, axo d'a yib'aŋ̈ jun chi' tzeyaq'uem q'uen plato, juntzaŋ̈ q'uen nivac cuchara, uc'ab' yed' juntzaŋ̈ xalual vino tz'ac'ji d'a ofrendail yed' ixim pan tz'ac'jitaxoni. 8 A d'a yib'aŋ̈ masanil juntzaŋ̈ chi' tzeyac'b'at jun chacchac c'apac, tze musan d'a jun tz'uum te lab'ab'i chi', tzeyac'anpaxoch te' b'achlab' yic tz'ic'jib'ati. 9 Tzeyic'anpaxcot junxo q'uic'mutz'inac c'apac, tze musan jun sb'achnub' candil yed' juntzaŋ̈ candil chi', q'uen q'ueen tz'ic'anel staaŋ̈il c'apac c'apac b'aj tz'och sc'ac'al candil yed' platillo yed' masanil yed'tal sc'anchaj yed' aceite. 10 Masanil juntzaŋ̈ chi' tze musej d'a jun noc' tz'uum te lab'ab'i, tzeyac'anq'ue d'a yib'aŋ̈ te b'achlab'.

11 Tzeyac'anpaxb'at junxo q'uic'mutz'inac c'apac d'a yib'aŋ̈ altar nab'a oro. Tze pichan d'a juntzaŋ̈ noc' tz'uum lab'ab'i, tzeyac'anpaxoch ste'al yic sb'achchaji. 12 Tze molanpax q'ue vaan masanil yamc'ab' sc'anchaj d'a yol in cajnub', tze pichanoch d'a yol jun q'uic'mutz'inac c'apac, tzeyac'anoch juntzaŋ̈xo noc' tz'uum lab'ab'i d'ay, tzeyac'anq'ue d'a yib'aŋ̈ te b'achlab'. 13 Yovalil tzeyiq'uel jantac q'uen taaŋ̈ calan yed' xepu' stz'a d'a altar, slajvi chi' tze musan altar chi' d'a jun c'apac c'apac yaxmaquinac. 14 Axo d'a yib'aŋ̈ tz'ac'jib'at masanil tastac sc'anchaj d'a altar chi': Aton yed'tal tzac'ac' yed' juntzaŋ̈ q'uen tenedor, q'uen pala, q'uen nivac uc'ab' yed' juntzaŋ̈xo yalŋ̈ej tas yamc'ab'il. A d'a yib'aŋ̈ masanil juntzaŋ̈ chi' tz'ac'jib'at noc' tz'uum te lab'ab'i, tzeyac'anpaxoch te te' yic sb'achchaji. 15 Ayic slajvi e pichan masanil juntzaŋ̈ tastac nivan yelc'och chi', vach'xo yaji yic tz'ic'jib'ati, scot eb' yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Coat yic syic'anb'at eb'. Masanil juntzaŋ̈ tastac to vic yaj chi', max yal-laj syaman eb' yic max cham eb' yuuj. Masanil jantac syamc'ab'il yic in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, a eb' yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Coat yovalil tz'ic'anb'ati. 16 A viŋ̈aj Eleazar, viŋ̈ uninal a ach sacerdote Aarón, a viŋ̈ tz'ilan tas yaj aceite yic candil, incienso vach' sjab', ofrenda yic ixim trigo to yovalil tz'ac'ji d'ayin yed' aceite sc'anchaji a sic'chajel junoc mach, ma junoc tas tz'ochcan vicoc. A viŋ̈ staŋ̈van in cajnub' yed' masanil syamc'ab'il, xchi Jehová.

17 Ix yalanxi Jehová d'a viŋ̈aj Moisés yed' d'a viŋ̈aj Aarón chi' icha tic:

18 Mocab' satel eb' yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Coat d'a scal eb' eyetlevitail. 19 Yic max javi chamel d'a yib'aŋ̈ eb', yuj syaman eb' tastac to vicŋ̈ej yaji, yovalil tze b'eyb'alej juntzaŋ̈ tic: Ach Aarón yed' eb' uninal, yovalil tzex och yed' eb' d'a yol in cajnub'. A ex tzeyal d'a eb' tastac syic'b'at junjun eb'. 20 Yuj chi', max och eb' junoc rato yil tastac to vic yaji, yic max cham eb' yuuj, xchi Jehová.

21 Ix yalanxi Jehová d'a viŋ̈aj Moisés chi' icha tic:

22 Ic'chaaŋ̈ sb'isul eb' yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Gersón d'a stzolal, 23 aton eb' 30 ab'il sq'uinal sc'och d'a 50, aton eb' smoj val smunlaj d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a.

24 Aton smunlajel eb' yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Gersón tic d'a mantiado chi': 25 A eb' yovalil tz'ic'anb'at c'apac smacul yib'aŋ̈ in cajnub' yed' chab'xo jeŋ̈an smacul yib'aŋ̈, noc' tz'um lab'ab'i ayoch smaculoc yib'aŋ̈, c'apac cortina ayoch d'a smaculoc sti', 26 c'apac cortina ayoch d'a spatictac yamaq'uil in cajnub' b'aj ay altar, c'apac cortina ayoch b'aj ay sti' yamaq'uil chi' yed' syamc'ab'il yed' jantac sch'aŋ̈al ayochi yic tz'och d'a yopisio. A eb' ayoch d'a yib'aŋ̈ yilan juntzaŋ̈ ix b'inaj tic. 27 A viŋ̈aj Aarón yed' eb' yuninal, a eb' scuchb'an masanil eb' yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Gersón chi' d'a munlajel sc'ulej yed' yic'anb'at tastac eb' to tz'ic'jib'ati. A eb' tic sch'oxan tastac syic'b'at junjun eb'. 28 Aton val yopisio eb' yiŋ̈tilalcan viŋ̈aj Gersón tic ayic smunlaj eb' d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox

in b'a. Sc'anab'ajejocab' masanil tas syal viñaj Itamar eb', aton viñ yuninal viñaj sacerdote Aarón.
29 Ic'chaañ sb'isul eb' yiñtilalcan viñaj Merari d'a stzolal, 30 aton eb' 30 ab'il
sq'uinal sc'och d'a 50, aton eb' smoj val smunlaj d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox
in b'a. 31 A smunlajel eb', aton yic'anb'at masanil ste'al mantiado chi' eb',
aton smarcoal, sreglail, yoyal yed' sb'achnub'al, 32 masanil yoyal oyanoch
d'a spatictac yamaq'uil in cajnub', sb'achnub'al yich, yestacail, sch'añal yed'
masanil syamc'ab'il sc'anchaji. A ex tzeyala' tastac yovalil syic'b'at junjun
eb'. 33 A jun munlajel tic scan d'a yol sc'ab' eb' yiñtilalcan viñaj Merari. A
viñaj Itamar yuninal viñaj sacerdote Aarón, a viñ tz'alani tas sc'ulej eb', xchi
Jehová.
34-48 A viñaj Moisés, viñaj Aarón yed' eb' yajalil choñab', a eb' ix ic'anchaañ
sb'isul eb' levita smoj val smunlaj d'a scajnub' Jehová b'aj sch'ox sb'a, aton
eb' 30 ab'il sq'uinal sc'och d'a 50. Aton eb' tic: Eb' yiñtilalcan viñaj Coat, viñaj
Gersón yed' viñaj Merari. D'a stzolal ix ic'jichaañ sb'isul eb' icha ix aj yalan
Jehová d'a viñaj Moisés chi'.
A eb' yiñtilalcan viñaj Coat, icha stzolal, ay 2 mil 750 eb' d'a smasanil.
A eb' yiñtilalcan viñaj Gersón, icha stzolal, ay 2 mil 630 eb' d'a smasanil.
A eb' yiñtilalcan viñaj Merari, icha stzolal, ay 3 mil 200 eb' d'a smasanil.
Axo sb'isul eb' levita chi' ix yic'chañ viñaj Moisés, viñaj Aarón yed' eb'
yajal yaji, icha syal stzolal, aton eb' 30 ab'il sq'uinal sc'och d'a 50 to smoj val
smunlaj d'a scajnub' Jehová b'aj sch'ox sb'a, ay 8 mil 580 eb' d'a smasanil.
49 A jun sb'isul tic, ix ic'chajq'ue vaan, ix alchaj d'a junjun eb' tastac sc'ulej
yed' tastac syic'b'ati, icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés.

5

Ley d'a eb' anima mañ vach'oc yaji

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
2 Al d'a masanil eb' etisraelal to a eb' anima penaay yuj lepra, eb' tz'el yiñatil
yuj junoc ilya ayoch d'ay, ma eb' syaman junoc chamnac, yovalil tz'ic'jiel eb'
d'a spatiquel campamento. 3 Masanil juntzañ anima chi', tz'ic'jiel eb', eb' viñ
vinac ma eb' ix ix, yic malaj tas mañ vach'oc d'a yol campamento b'aj ayinec'
eyed'oc, xchi d'a viñ. 4 Ix sc'anab'ajej eb' israel yic'anelta juntzañ eb' anima
chi', icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

A sleyal d'a spac syac' eb' ixtum anima

5 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
6 Al juntzañ tic d'a eb' etchoñab': Tato ay junoc vinac, ma junoc ix ix max
in c'anab'ajani, syixtan yetanimail, van yoch smul. 7 Yovalil syojtaquejel
spaltail chi'. Añejtona', yovalil syac'xi sq'uexul tastac ix yixtejb'at chi',
syac'an jab'ocxo d'a yib'añ stojol juntzañ chi'. 8 Tato toxo ix cham jun mach
ix ixtajb'at tastac ay d'ay chi', mañxa pax junoc ayto yuj sb'a smoj schaan
sq'uexul junoc tas chi', a jun chi', tz'ochcan vicoc, axo d'a yol sc'ab' eb'
sacerdote scani. Añejtona' syac'anpax junoc noc' ch'ac calnel silab'il yic
tz'ac'ji tup smul ix och chi'.
9 Masanil ofrenda syac' eb' etisraelal d'ayin, tz'ic'jib'at d'a eb' sacerdote. A
juntzañ chi', yic eb' sacerdote chi' yaji. 10 Masanil tastac syac' junoc etisraelal
d'ayin, tato tz'ac'ji d'a junoc viñ sacerdote, yic viñ tz'ajcani, xchi d'a viñ.

A sleyal d'a yib'añ c'ac'alc'olal

11 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés 12 to syal juntzañ tic viñ d'a eb'
yetisraelal: Talaj ay junoc vinac sna d'a spatic ix yetb'eyum to ay smul ix

say d'a yol sc'ab', 13-14 to smulan ix yed' junoc vinac, palta max nachajel-laj yuj viñ tato toxo ix mulan ix, yujto max yal ix, malaj pax junoc mach ix ilan smulan ix. Mato ay pax junoc vinac toñej snaanq'ue icha chi' d'a spatic ix yetb'eyum chi', vach'chom malaj smul ix syac'och d'a yol sc'ab' viñ. 15 A d'a cha macañ lolonel icha chi', a viñ vinac chi', syal yic'anb'at ix yetb'eyum viñ d'a yichañ junoc viñ sacerdote. Syac'an chañeoc libra ixim harina cebada viñ ofrendail yuj ix, palta max secjiemlaj aceite d'a yib'añ ixim, max ac'jipaxlaj incienso yed' ixim, yujto a jun ofrenda chi', ofrenda yic c'ac'alc'olal, yopisio yic scheclajelta mul.

16 Axo viñ sacerdote chi' tz'alani to snitzcot sb'a ix ix chi', tz'ic'jioch ix d'a vichañ a in Jehová in tic. 17 Elañchamel syic'cot jab'oc a a' viñ sacerdote chi' d'a yol junoc lum uc'ab', aton a a' vicñej yaji. Syic'anpaxq'ue jab'oc pococ viñ, aton lum ay d'a in cajnub', syac'anb'at viñ d'a scal a a' chi'. 18 Tz'och liñan ix ix chi' yuj viñ sacerdote chi' d'a vichañ a in Jehová in tic, syic'anel sc'ox ix, tz'ac'jipaxoch jun ofrenda yuj c'ac'alc'olal chi' d'a yol sc'ab' ix. Axo viñ sacerdote chi' ed'jinacq'ue a a' c'a' tz'ic'ancot yaelal, 19 schecan viñ yac' sti' ix. Syalan viñ d'a ix icha tic: Tato yel maj ach mulan yed' junocxo vinac d'a yol sc'ab' viñ etb'eyum tic, malaj tas ol ach ic'anoc a ol uc'anem jun a a' c'a' ed'jinac yaelal tic. 20 Palta tato ix ach mulan yed' junocxo viñ vinac jun, ix och a mul d'a yol sc'ab' viñ etb'eyum, 21 a Jehová ol ach ac'ancanoch ch'oxnab'iloc d'a yichañ eb' etchoñab'. Ol ach b'inaj yuj eb' d'a chucal, ol malq'ue a c'ool, ol tacjoc yib' a xub'. 22 Aton val jun yaelal chi' ol javoc d'a ib'añ a ol uc'anem jun a a' tic, yujto a a' ed'jinac yaelal, xcham viñ sacerdote chi' d'a ix. Axo stac'vi ix ix chi': Ujocab' icha chi', xcham ix.

23 A juntzañ catab' chi', tz'ib'chajocab'can yuj viñ sacerdote. Slajvi chi' sb'icanel viñ yed' a a' c'a' tz'em d'a yol uc'ab' chi'. 24 Slajvi chi' syuc'anem a' ix ix chi', axo yic slajvi yuc'an a' ix, scotcan yaelal d'a yib'añ ix. 25 Schaanec' ixim harina cebada ofrenda yuj c'ac'alc'olal viñ sacerdote chi' d'a yol sc'ab' ix. A jun ofrenda chi' sb'achoch viñ sacerdote chi' d'a vichañ a in Jehová in tic. 26 Syic'anq'ue jun votzoc jun ofrenda viñ sacerdote chi', sñusantz'a viñ d'a yib'añ altar yuj sch'oxancot masanil jun ofrenda chi'. Ayic toxo ix yuq'uej a a' c'a' chi' ix, 27 tato ay smul ix d'a yol sc'ab' viñ yetb'eyum chi', scot yaelal d'a yib'añ ix yuj a a' syuq'uem chi'. Smalq'ue sc'ool ix, stacji yib' xub' ix, tz'ochcan ix ch'oxnab'iloc yed' sb'inaj d'a chucal d'a scal choñab' chi'. 28 Palta tato yel malaj jab'oc smul ix, malaj jab'oc tas tz'ic'an ix, yuj chi' scheclajeli to malaj smul ix, syalñej yalji yune' ix.

29 Aton jun ley tic tz'och d'a yib'añ ix ix smulan d'a yol sc'ab' viñ yetb'eyum, yuj chi' tz'och viñ yetb'eyum ix chi' d'a c'ac'alc'olal. 30 Tato ay junoc vinac toñej tz'ec' d'a yib'añ yac'an c'ac'alc'olal d'a ix yetb'eyum, a jun vinac chi' yovalil syic'cot ix yetb'eyum viñ chi' d'a vichañ a in Jehová in tic, yic sb'oan viñ sacerdote chi' masanil tas syal jun ley tic. 31 Tato yel ay smul ix ix chi', a d'a yib'añ ix scan smul chi'. Axo d'a yib'añ viñ vinac chi' malaj tas scani, xchi Jehová.

6

A sleyal d'a eb' nazareo

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

2 Al juntzañ tic d'a eb' etchoñab': Tato ay junoc vinac ma junoc ix ix syac' sti' yac'anoch sb'a d'a yol in c'ab' d'a nazareoal, 3 maxtzac yal-laj yuc'an vino, ma yuc'an junocxo tas to pajb'inac. Maxtzac yalpax yuc'an vino ochnac vinagreal, ma vinagre pajb'inac. Max yalpax yuc'an yal sat uva, ma sloan

sat, ma sloan sat d'a taquiñal. 4 A d'a jantac tiempo ix yac' sti' chi', mañ val
jab'oc syal yab'lan masanil tastac tz'el d'a te' uva, vach'chom sq'uenal ma
stz'umal. 5 Max yalpax sjoxanel xil sjolom masanto slajvi jantac tiempo ix
yac' sti' chi' d'ayin, schañej q'uib' xil sjolom yujto vic yaj a in Jehová in tic. 6 A
d'a jun tiempoal chi', max yal-laj sc'och d'a stz'ey junoc chamnac, 7 vach'chom
a smam, ma snun schami, ma junoc yuc'tac, ma junoc yanab', palta max
yal-laj sc'och d'a stz'ey yic vach' max can d'a chucal icha yalan ley. Yovalil
vach'ñej yaji yujto vic yaji. 8 A d'a masanil tiempo b'aj ix yac' sti' chi', junelñej
vicñej yaji.

9 Talaj ay junoc mach junñej ayec' yed'oc schami, a xil sjolom to vic yaj chi',
mañxo vach'oc tz'ajcan icha yalan ley. Yuj chi' ayic slajvi yec'b'at uqueoc
c'ual ayic sb'oxican icha yalan ley, ichato chi' sjoxjiel xil sjolom chi'. 10 Axo d'a
yucub'ixial, syic'anb'at chavañoc noc' paramuch yalñej tas macañil d'a junoc
viñ sacerdote d'a yichañ in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 11 A viñ sacerdote
chi' tz'ac'an junoc noc' chi' silab'il yuj smul jun anima chi'. Axo junxo noc'
sñusjitz'a noc' smasanil silab'il. Icha chi' tz'aj yac'ji tup smul yuj b'aj ix cham
jun anima chi' d'a stz'ey. A d'a jun c'u chi', a xil sjolom sq'uib'xi, vic tz'ajxicani.
12 Tz'elxi yich jun tiempoal b'aj ix yac' sti' d'ayin. A jantac tiempo ix ec'b'at d'a
yalañtax chi', maxtzac ochlaj sb'isuloc, yujto a xil sjolom vic yaji, ix ixtaxeli.
Añejtona' yovalil syic'paxb'at junoc noc' calnel jun ab'il sq'uinal silab'il d'a
vichañ a in Jehová in tic yuj stupan tas ix sc'ulej chi'.

13 Ayic slajvi jantac tiempoal ix yac' sti' jun anima chi', yovalil sb'at d'a
sti' in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 14 Ata' syac'och jun silab' d'a vichañ,
sñusjitz'a smasanil, aton junoc noc' quelem calnel jun ab'il sq'uinal, malaj
jab'oc spaltail. Añeja' syac'pax junoc noc' nun calnel jun ab'il sq'uinal, malaj
jab'oc spaltail. A jun chi' silab' yaj yuj yac'ji tup mul. Tz'ac'ji junoc noc' ch'ac
calnel malaj jab'oc spaltail silab'il yic junc'olal. 15 Añejtona', yovalil syac'
junoc yune' mooch ixim pan malaj yich, a ixim harina te vach' ayoch d'ay
calab'il yed' aceite. Syac'pax ixim c'oxox pan malaj yich, ayoch aceite d'ay.
Junñej tz'aj yac'an yed' yofrenda d'a ixim trigo yed' vino d'iñantaxon yac'ani.

16 A junoc viñ sacerdote tz'ac'anoch jun silab' yuj mul chi' d'a vichañ a in
Jehová in yed' silab' to sñusjitz'a smasanil. 17 Syac'anpax noc' calnel silab'il
yic junc'olal. Junñej tz'aj yac'an yed' ixim pan malaj yich chi'. Syac'anpax
ofrenda d'a ixim trigo yed' pax vino. 18 A jun ix yac' sti' d'a nazareoal chi',
sjoxchajel xil sjolom. A d'a yichañ in cajnub' sjoxchajeli. Smolq'ue xil sjolom
ayoch ch'oxnab'iloc to vic yaji, sñusjitz'a d'a cal c'ac', aton c'ac' b'aj stz'a silab'
yic junc'olal. 19 Ayic slajvi sjoxjiel xil sjolom chi', a viñ sacerdote tz'ic'anq'ue
sjeñjab' noc' calnel tajinacxo chi' yed' jun ixim pan malaj yich ayem d'a yol
jun yune' mooch chi' yed' pax jun ixim c'oxox pan malaj yich, syac'anoch
viñ masanil d'a yol sc'ab' jun ix yac'och sb'a nazareoal chi'. 20 Slajvi chi',
sb'achanoch juntzañ chi' viñ sacerdote chi' d'a vichañ a in Jehová in tic. A
juntzañ chi' sic'b'ilel vicoc, yic eb' sacerdote chi' yaji yed' pax sñisc'ol noc'
sb'achchajoch d'a vichañ, xub' noc' to sic'chajcaneli, yic viñ sacerdote chi'
yaji. Ayic toxo ix lajvi masanil juntzañ chi', a jun yac'nacoch sb'a nazareoal
chi', tzaxo yal yuc'an vino.

21 Aton juntzañ checnab'il tic d'a eb' nazareo: Tato ay junoc nazareo
chi' syac' sti' yac'an junoc ofrenda ec'to d'a yichañtaxon sleyal, yovalil
sc'anab'ajej sc'ulan icha b'aj ix yac' sti' chi', xchi Jehová.

A vach' lolonel syal eb' sacerdote

22 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

23 Al d'a viñaj Aarón yed' d'a eb' yuninal, ayic syalan vach' lolonel eb' d'a
yib'añ eb' eyetisraelal, syal eb' icha tic:
24 Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a eyib'añ, tzex stañvani.
25 Ex yilocab'och Jehová d'a tzalajc'olal, sch'oxocab' svach'c'olal d'ayex.
26 Xajanocab' tzex yiloch Jehová, yac'ocab' junc'olal d'ayex, xchiocab' eb'.
27 Icha chi' ol yutej eb' in yac'an b'inaj d'a yib'añ eb' etisraelal. A inxo ol vac'
in vach'c'olal d'a yib'añ eb', xchi d'a viñ.

7

Ofrenda yuj scajnub' Jehová

1 Ayic ix lajvi sb'oanq'ue scajnub' Jehová viñaj Moisés, ix yac'anoch aceite
viñ d'ay yed' d'a masanil syamc'ab'il yed' d'a yib'añ altar yed' syamc'ab'il. 2 A
d'a jun c'u chi' a eb' yajal yaj d'a junjun iñtilal, aton eb' colvajnac yic'anchaañ
sb'isul eb' vinac, 3 ix yac' yofrenda eb' d'a Jehová: Vaque' carreta ayq'ue yeñul
yib'añ yed' lajchavañ noc' mam vacax smunlaj ix yac' eb'. Syalelc'ochi, junjun
carreta d'a chatacvañ eb' yajal chi', junjun pax noc' vacax chi' d'a junjun eb'.
Masanil juntzañ chi' ix yac'och eb' d'a yichañ scajnub' Jehová.
4 Yuj chi' ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi': 5 Cha juntzañ carreta
yed' juntzañ noc' vacax smunlaj chi', tzac'an d'a eb' levita yic sc'an eb' d'a
munlajel d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, icha tastac munlajelal sc'ulej
junjun eb', xchi d'a viñ.
6 Ix schaan juntzañ carreta chi' viñ, ix schaanpax noc' vacax smunlaj chi'
viñ, ix spojanec' viñ d'a scal eb' levita. 7 A d'a eb' yiñtilalcan viñaj Gersón,
chab' carreta yed' chañvañ noc' vacax chi' ix yac' viñ, icha syal smunlajel
eb'. 8 Axo d'a eb' yiñtilalcan viñaj Merari, chañe' carreta yed' vajxacvañ noc'
vacax chi' ix yac' viñ, icha syal smunlajel eb' b'aj scuchb'aj yuj viñaj Itamar
yuninal viñaj sacerdote Aarón. 9 Axo d'a yiñtilalcan viñaj Coat, malaj carreta,
malaj pax noc' vacax ix ac'ji, yujto a eb' sb'achanb'at masanil yamc'ab' yic
scajnub' Jehová d'a sjolom sjeñjab'.
10 Ayic ix ac'jicanoch yopisio altar, ix yic'b'at yofrenda eb' yajal d'a junjun
iñtilal d'a yichañ altar chi'. 11 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi': A
d'a junjun c'u ch'occh'oc eb' yajal d'a junjun iñtilal ol yic'cot yofrenda yuj
yochcan yopisio altar, xchi.
12-83 A d'a b'ab'el c'u, ix yic'ancot yofrenda viñaj Naasón yuninal viñaj
Aminadab, yajal d'a yiñtilal Judá.
D'a schab'il c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Natanael yuninal viñaj Zuar, yajal
d'a yiñtilal Isacar.
D'a yoxil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Eliab yuninal viñaj Helón, yajal d'a
yiñtilal Zabulón.
D'a schañil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Elisur yuninal viñaj Sedeur, yajal d'a
yiñtilal Rubén.
D'a yoil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Selumiel yuninal viñaj Zurisadai, yajal
d'a yiñtilal Simeón.
D'a svaquil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Eliasaf yuninal viñaj Deuel, yajal d'a
yiñtilal Gad.
D'a yuquil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Elisama yuninal viñaj Amiud, yajal
d'a yiñtilal Efraín.
D'a svajxaquil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Gamaliel yuninal viñaj Pedasur,
yajal d'a yiñtilal Manasés.
D'a sb'aluñil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Abidán yuninal viñaj Gedeoni, yajal
d'a yiñtilal Benjamín.

D'a slajuñil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Ahiezer yuninal viñaj Amisadai, yajal d'a yiñtilal Dan.

D'a yuxluchil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Pagiel yuninal viñaj Ocrán, yajal d'a yiñtilal Aser.

Axo d'a slajchavil c'ual, ix yic'ancot yic viñaj Ahira yuninal viñaj Enán, yajal d'a yiñtilal Neftalí.

Lajanñej yofrenda junjun eb' viñ ix yic'coti. Aton junjun plato nab'a plata, 130 siclo yalil junjun yed' pax junjun q'uen nivac uc'ab' nab'a plata, 70 siclo yalil junjun, icha echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Jehová. A juntzañ yed'tal chi' te b'ud'an yuj ixim harina te vach' calab'il yed' aceite, aton syac' eb' d'a ofrendail. Ix yac'anpax junjun q'uen nivac cuchara nab'a oro eb', 10 siclo yalil junjun, b'ud'an yed' incienso. Ix yac'anpax junjun noc' quelem vacax eb', junjun noc' ch'ac calnel, junjun noc' quelem calnel jun ab'il sq'uinal yic sñusjitz'a d'a silab'il. Ix yac'anpax junjun noc' mam chiva eb' yic tz'och silab'il yuj mul. Stzac'anilxo ix yac' silab' yic junc'olal eb', chavañ noc' toro, ovañ noc' ch'ac calnel, ovañ noc' mam chiva yed' pax ovañ noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal ix yac' junjun eb'.

84 Masanil ofrenda ix yac' eb' yajal yaj d'a yiñtilalcan Israel, ayic ix ochcan yopisio altar, aton juntzañ tic: Lajchave' q'uen plato nab'a plata, lajchave' uc'ab' nab'a plata yed' lajchave' nivac cuchara nab'a oro. 85 Junjun plato chi' 130 siclo yalil, junjun uc'ab' 70 siclo yalil, yuj chi' a q'uen plata chi' d'a smasanil, ay 2 mil 400 siclo yalil, icha echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Jehová. 86 Ay pax lajchave' q'uen nivac cuchara nab'a oro b'ud'an yuj incienso, 10 siclo yalil junjun, icha echlab' sc'anchaj d'a scajnub' Jehová. A q'uen oro d'a smasanil, ay 120 siclo q'ueen.

87 A sb'isul masanil noc' noc' ix ñusjitz'a silab'il chi', aton tic: Lajchavañ noc' quelemtac vacax, lajchavañ noc' ch'ac calnel, lajchavañ noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal, ayñej ixim trigo tz'ac'ji ofrendail yed'oc yed' pax lajchavañ noc' mam chiva tz'ac'ji silab'il yuj mul. 88 Axo pax noc' noc' ix ac'ji silab'il yuj junc'olal, 24 noc' toro d'a smasanil, 60 noc' ch'ac calnel, 60 noc' mam chiva yed' 60 noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal. Aton masanil juntzañ ofrenda chi' ix ac'chaji ayic ix ochcan yopisio altar ayic toxo ix ochcan yicoc Jehová.

89 Ayic tz'och viñaj Moisés chi' d'a scajnub' Jehová b'aj sch'ox sb'a yic slolon viñ yed' Jehová chi', syab' val viñ slolon Jehová yed'oc d'a snañal chab' yechel querubín ayoch d'a yib'añ b'aj tz'ac'ji tup mul, aton smacul scaxail trato.

8

Ix alchaj tas tz'aj yoch sc'ac'al candil

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic: 2 Al d'a viñaj Aarón to ayic ol yac'anoch sc'ac'al uque' candil viñ, a d'a yichañ sb'achnub' candil chi' syac' yoc, xchi d'a viñ. 3 Ix sc'anab'ajej viñaj Aarón chi' sb'oanoch sc'ac'al juntzañ candil chi' yic syac'an yoc d'a yichañ, icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'. 4 A jun b'achnub' candil chi' nab'a oro, tenb'il d'a q'uen martillo, sb'at d'a yich masanto d'a sfloral d'a schon. Ix b'oji jun b'achnub' candil chi' icha val yechel ix sch'ox Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

Ix ochcan yopisio eb' levita

5 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

6 Ic'canel eb' levita d'a scal eb' eyetisraelal tic, tza sacb'itan eb' icha yalan ley. 7 Icha tic ol aj a sacb'itan eb': Tza tzicoch a a' d'a eb' yic sacb'ican eb', sjoxjiel masanil xil snivanil eb'. Slajvi chi', sjuc'an spichul eb'. Icha

chi' tz'aj sacb'ican eb'. 8 Elaňchamel tzic'cot junoc noc' quelem vacax yed' junoc echlab' ixim harina te vach', calab'il yed' aceite tz'ac'ji ofrendail d'a ixim trigo. Tz'ac'jipax junocxo noc' quelem vacax silab'il yuj mul. 9 Tzalan d'a eb' levita to sja eb' smasanil d'a slac'anil cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, tza molb'anpax masanil eb' eyetisraelal. 10 A eb' levita chi' tz'och eb' d'a vichaň. Axo ta' ol yac'q'ue sc'ab' eb' eyetchoňab' d'a sjolom eb'. 11 A viňaj Aarón ol ac'anoch eb' levita chi' d'a vichaň a in Jehová in tic yofrendaoc eb' eyetisraelal chi'. Icha chi' ol aj scan eb' in yac'an servil. 12 Slajvi chi', syac'anq'ue sc'ab' eb' levita chi' d'a sjolom chavaň noc' quelemtac vacax chi'. Jun noc' tz'ac'ji silab'il yuj yac'ji tup mul, axo junxo noc' sňusjitz'a smasanil silab'il d'ayin. Icha chi' tz'aj stupcanel smul eb'. 13 Slajvi chi' tzac'anoch eb' d'a yichaň viňaj Aarón yed' eb' yuninal yuj yac'jican eb' d'ayin. 14 Icha chi' ol utoc ic'ancanel eb' d'a scal eb' eyetisraelal yic tz'ochcan eb' vicoc. 15 Ayic toxo ix lajvi sacb'ican eb' icha yalan ley yed' yac'jicanoch eb' d'a yol in c'ab', tzaxo yal sja eb' d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a yic smunlaji. 16 Aton eb' tic vic tz'ajcan d'a junelňej d'a scal eb' eyetisraelal sq'uexuloc eb' b'ab'el vinac unin. 17 Yujto vic yaj masanil sb'ab'el vinac yune' eb' ix eyetchoňab' tz'alji yed' pax sb'ab'el yune' noc' e molb'etzal noc' tato vinac noc'. Ayic ix in milancham masanil eb' b'ab'el unin d'a Egipto, ata' ix vac'can masanil eb' b'ab'el vinac unin yic tz'ochcan eb' vicoc. 18 Yuj chi' a eb' levita tic tzin cha sq'uexuloc eb' b'ab'el unin chi' ticnaic. 19 A in ix in sic'canel eb' levita tic d'a e cal a ex israel ex tic. Ix vac' eb' d'a viňaj Aarón yed' d'a eb' yuninal viň yic a eb' tzin ac'an servil e q'uexuloc d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a yuj vac'an tup e mul d'a eyib'aň. A eb' sja d'a vichaň e q'uexuloc yic max ex chami tato tzex ja d'a stz'ey in cajnub', xchi Jehová.

20 Icha chi' ix aj sc'anab'ajan viňaj Moisés, viňaj Aarón yed' masanil eb' israel masanil tas ix yal Jehová d'a viňaj Moisés chi' yuj eb' levita. 21 Ix sacb'itan sb'a eb' levita chi', ix sjuc'anel spichul eb', axo viňaj Aarón ix ac'anoch eb' d'a yichaň Jehová d'a ofrendail. Ix yac'anpax silab' viň yic stupcanel smul eb'. 22 Ayic ix lajvi juntzaň chi' smasanil, ix och eb' levita chi' b'aj ay scajnub' Jehová b'aj sch'ox sb'a yic smunlaj eb' ta'. A viňaj Aarón yed' eb' yuninal scuchb'an eb'. Icha ix aj yalan Jehová d'a viňaj Moisés chi', icha chi' ix aj sc'anab'ajan eb' sc'ulan yed' eb' levita chi'.

A stiempoal yic tz'ac'vi servil eb' levita

23 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

24 Ol och eb' levita d'a yopisio d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a, ayic 25 ab'ilxo sq'uinal eb'. 25 Axo yic slajvi 50 ab'il sq'uinal eb', tz'el eb' d'a yopisio d'a junelňej. 26 Ayic sc'och sq'uinal eb' d'a icha chi', syal scolvaj eb' yed' eb' smunlaj d'a mantiado chi', palta maxtzac munlaj eb' d'a smunlajel ichataxon ix sc'ulej. Icha chi' tzutej ac'anoch eb' levita d'a smunlajel, xchi d'a viň.

9

Tz'och q'uiň yic snaancot eb' israel 'R'a yelnac eb' d'a libre

1 Ayic ix lajvi yab'ilal yelta eb' israel d'a Egipto, yic b'ab'el uj d'a yol schab'il ab'il, ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés chi' d'a tz'inan lum Sinaí icha tic:

2 Al d'a eb' etchoňab' israel to syac'och q'uiň eb' yic snaancot eb' ayic yelnac eb' d'a libre ichataxon sc'ual to chequel yajcani. 3 Tzeyac'och jun q'uiň chi' d'a jun c'u chi' ayic vanxo yem c'u, aton yic 14 yoch jun uj tic, tze c'anab'ajan masanil icha yajcan d'a sleyal, xchi d'a viň.

4 Ichato chi' ix yalan viñaj Moisés d'a eb' yetisraelal to tz'och jun q'uiñ chi'.
5 Ix yac'och jun q'uiñ chi' eb' d'a yemc'ualil d'a 14 yoch jun uj chi' d'a tz'inan
lum Sinaí, icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.
6 Palta a d'a scal eb' chi', ay juntzañ eb' viñ mañ vach'oc yaj icha yalan ley,
yujto ix syam junoc chamnac eb' viñ, maj yal-laj yac'anoch q'uiñ eb' viñ d'a
jun c'ual chi'. Yuj chi' ix c'och eb' viñ d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón d'a
jun c'u chi' yic sc'anb'an eb' viñ. 7 Ix yalan eb' d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
—A oñ tic ix co yam jun chamnac, yuj chi' mañ vach'oc caj icha yalan ley.
¿Tocval mañ ol chajoc cac' cofrenda d'a Jehová d'a jun c'u tic yed' masanil eb'
quetchoñab'? xchi eb' viñ.
8 Ix tac'vi viñaj Moisés chi' icha tic:
—Tañvejec, ol vab' tas xchi Jehová eyuuj, xchi viñ.
9 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
Al juntzañ tic d'a eb' etisraelal. 10 E masanil a ex tic yed' eb' eyiñtilal, yovalil
tzeyac'och jun q'uiñ tic yic tze naancoti ayic vic'annac ex el d'a libre a in
Jehová in tic. A mach mañ vach'oc yaj icha yalan ley, yujto ix syam junoc
chamnac, ma eb' najat ayb'at d'a junoc b'aj schec sb'a, 11 ol xo yac'och q'uiñ
eb' d'a 14 yoch schab'il uj d'a yemc'ualil. Yovalil schi noc' silab' eb' yed'
añ itaj c'a' yed' ixim pan malaj yich. 12 Malaj jab'ocxo noc' scan yuj eb' d'a
junxo c'ual, max smac'poj sb'aquil noc' eb'. Icha ix aj valani, icha val chi'
tz'aj eyac'anoch q'uiñ chi'. 13 Palta tato ay mach max ac'anoch jun q'uiñ chi',
vach'chom vach' yaj icha yalan ley, mato mañ ayocb'at d'a junoc b'aj schec
sb'a, mañxaocab' yalan yic d'a e cal, yujto maj yac' yofrenda d'ayin d'a jun
c'u to chequel yajcan chi', scan smul chi' d'a yib'añ.
14 Tato ay eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal, sgana eb' syac'och jun
q'uiñ chi' eyed'oc yic tzin yic'anchaañ, yovalil sc'anab'ajej eb' icha sleyal ix
vala'. A ley ix vac' e c'anab'ajej chi', a' sc'anab'ajej pax eb' ch'oc choñab'il ayec'
cajan chi' d'a e cal, xchi d'a viñ.

A jun asun ayoch d'a yib'añ scajnub' Dios (Ex 40.34-38)

15 A d'a sc'ual ayic ix b'ojiq'ue scajnub' Jehová, syalelc'ochi aton Mantiado
yic trato, ix och jun asun d'a yib'añ. Ayic ix emcan c'u, lajan ix aj yilji icha c'ac',
masanto ix sacb'i d'a junxo c'u. 16 Ichañej chi' ix aji. Ayñejoch jun asun chi' d'a
yib'añ cajnub' chi' a tz'ec' c'u, axo d'ac'valil ichato ayoch sc'ac'al jun asun chi'.
17 Ayic sq'ue vaan jun asun chi' d'a yib'añ cajnub' chi', sb'eyb'at eb' israel chi'.
Axo b'aj tz'ochxi vaan, ata' sb'oxiq'ue scampamento eb'. 18 A Jehová sch'oxan
d'a eb' tato sb'eyb'at eb', mato tz'och vaan eb'. A b'aj tz'och vaan jun asun chi'
d'a yib'añ scajnub' Jehová, ata' scañej eb'. 19 Tato nivan tiempo tz'och vaan
jun asun chi', sc'anab'ajej eb' d'a Jehová scan ta'. 20 Tato jun chab'ñej c'ual
tz'ec' jun asun chi' jun, icha chi' sc'ulejpax eb', slajvi chi' sb'eypaxb'at eb', icha
tz'aj sch'oxan Jehová d'a eb'. 21 Ay b'aj junñej ac'val tz'ec' jun asun chi', axo d'a
q'uiñib'alil sb'atxi, icha chi' tz'aj sb'eyxib'at eb'. Tato d'a c'ualil ma d'ac'valil
sb'at jun asun chi', sb'atpax eb'. 22 Tato scañej vaan jun asun chi' d'a yib'añ
scajnub' Jehová chab'oc c'ual, ma junoc ujal, ma junoc ab'il, ata' scañej eb',
max b'atlaj eb'. Tato sb'atxi jun asun chi', sb'atxi eb'. 23 Masanto a' Jehová
tz'alani, tz'och vaan eb'. Añeja' tz'alanpaxi, sb'atxi eb'. Ix sc'anab'ajejñej eb'
d'a Jehová, icha ix aj yalan d'a viñaj Moisés chi'.

10

A juntzañ trompeta nab'a plata

1 Ix lolonxi Jehová d'a viñaj Moisés chi', ix yalan icha tic:

2 B'ochajocab' chab'oc q'uen trompeta nab'a plata, stenchaj d'a q'uen
martillo. A juntzañ q'uen trompeta chi' spuchaji a tze molb'an eb' anima,
ayic tzex b'eypaxb'ati. 3 A spuji chab' q'uen trompeta chi', masanil choñab'
sja molan d'a ichañ b'aj ay in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 4 Palta tato junñej
q'uen spuji, añej eb' yajal yaj d'a junjun macañil iñtilal smolb'ej sb'a. 5 Tato
junip syac' spuji q'uen trompeta chi', sq'ue vaan campamento ay d'a stojolal
b'aj sjavi c'u b'aj ay in cajnub' syal chi'. 6 Axo yic spuchaj q'uen d'a schaelal
sb'at eb' ayec' d'a stojolal sur. Yuj chi' a spuchaj q'uen trompeta d'a icha chi',
ch'oxnab'il yaji ayic sb'eyb'at eb' choñab'. 7 Tato mañ junipoc syac' spuchaj
q'ueen, syalelc'ochi to toñej smolb'aj anima. 8 A mach spu'an q'uen trompeta
chi', aton eb' sacerdote yiñtil viñaj Aarón. A jun tic ley tz'ajcan d'ayex d'a
masanil tiempo.

9 Tato ay eb' ajc'ol sjavi yac' oval d'ayex d'a yol e macb'en, tzex el eyac'
oval chi' yed' eb', elañchamel spuchaj q'uen trompeta, yic tzex in nacot a in
Jehová e Diosal in tic, tzex in colanel d'a eb' ajc'ol chi'. 10 Axo d'a sc'ual ay
e tzalajc'olal, icha d'a sc'ual q'uiñ, ma d'a yic tz'alji q'uen uj, tze pu'an q'uen
trompeta chi' yic tzeyac'an silab' stz'ai, ma silab' yic junc'olal. Icha chi' tzex
in nacoti. A in ton Jehová e Diosal in tic svala', xchi d'a viñ.

Ix el eb' israel d'a Sinaí

11 Ayic 20 yoch schab'il uj yic schab'il ab'il yelta choñab' Israel d'a Egipto, ix
q'ue vaan jun asun d'a yib'añ cajnub' yic trato. 12 Ichato chi' ix el eb' israel d'a
tz'inan lum yic Sinaí, c'ojanc'olal ix b'eycot eb' masanto ix javi eb' d'a tz'inan
lum yic Parán, yujto ata' ix och vaan jun asun chi'. 13 Sb'ab'elalto sb'ey eb' tic
d'a stzolal icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés. 14 B'ab'el eb' soldado
ed'jinac sbandera yiñtilal Judá. A viñaj Naasón yuninal viñaj Aminadab
ayoch yajaliloc eb'. 15 Axo d'a yichañ eb' soldado yic yiñtilal Isacar, ata' ayoch
viñaj Natanael yuninal viñaj Zuar. 16 A viñaj Eliab yuninal viñaj Helón ayoch
d'a yichañ eb' soldado yic yiñtilal Zabulón. 17 Ix lajvi chi', ix xuyanq'ue vaan
scajnub' Jehová eb', axo eb' yiñtilalcan viñaj Gersón yed' eb' yiñtilalcan viñaj
Merari ix ic'anb'ati, yujto a eb' ayoch d'a yib'añ yic'anb'eyoc.

18 Ichato chi' ix cot eb' soldado ed'jinac sbandera yiñtilal Rubén. A viñaj
Elisur yuninal viñaj Sedeur ayoch yajaliloc eb'. 19 A viñaj Selumiel yuninal
viñaj Zurisadai ayoch d'a yichañ eb' soldado d'a yiñtilal Simeón. 20 A
viñaj Eliasaf yuninal viñaj Deuel ayoch d'a yichañ eb' soldado d'a yiñtilal
Gad. 21 Tzac'anto scotpax eb' yiñtilalcan viñaj Coat. A eb' ed'jinac masanil
syamc'ab'il scajnub' Jehová. Axo ix c'och eb', toxo ix b'ojiq'ue scajnub' Jehová
chi'.

22 Ichato chi' ix cot eb' soldado ed'jinac sbandera yiñtilal Efraín. A viñaj
Elisama yuninal viñaj Amiud ayoch yajaliloc eb'. 23 A viñaj Gamaliel yuninal
viñaj Pedasur ayoch d'a yichañ eb' soldado d'a yiñtilal Manasés. 24 A viñaj
Abidán yuninal viñaj Gedeoni ayoch d'a yichañ eb' soldado d'a yiñtilal
Benjamín.

25 Slajvub'alxo masanil juntzañ soldado chi', ix cot eb' ed'jinac sbandera
yiñtilal Dan. Aton eb' stañvan eb' choñab' d'a spatic chi'. A viñaj Ahiezer
yuninal viñaj Amisadai ayoch yajaliloc eb'. 26 A viñaj Pagiel yuninal viñaj
Ocrán ayoch d'a yichañ eb' soldado d'a yiñtilal Aser. 27 Axo viñaj Ahira
yuninal viñaj Enán ayoch d'a yichañ eb' soldado d'a yiñtilal Neftalí. 28 Icha
chi' tz'aj stzolan sb'a eb' israel ayic sb'eyb'at eb'.

Ix b'at viñ sb'aluch viñaj Moisés yed'oc

29 Ay jun c'ual, ix yal viñaj Moisés d'a viñ sb'aluch, aton viñaj Hobab
yuninal viñaj Ragüel aj Madián, viñ sñi' viñaj Moisés chi' icha tic:
—A oñ tic van co b'at d'a jun luum ix yac' sti' Jehová yac'an d'ayoñ. Coñ
qued'oc, vach' ol ach quila', yujto ix yac' sti' Jehová oñ syailani, xchi viñaj
Moisés chi'.
30 Palta ix yalan viñaj Hobab chi' icha tic:
—Maay, a in tic ol in paxcan d'a in choñab', b'aj ay masanil eb' in c'ab' voc,
xchi viñ.
31 Ix yalanxi viñaj Moisés chi' d'a viñ:
—Mañ oñ actejcani, yujto a ach tic ojtac yec' masanil juntzañ lugar b'aj
vach' coch vaan d'a tz'inan luum tic, a ach ol oñ a cuchb'ej. 32 Tato tzach b'at
qued'oc, a tastac vach' ol yac' Jehová d'ayoñ, ol cac'pax ico', xchi viñ.
33 Ix lajvi chi', ix el eb' d'a Sinaí, aton jun tzalan b'aj ix sch'ox sb'a Jehová.
Oxe' c'ual ix b'ey eb'. B'ab'el te' scaxail strato Jehová yuj eb', a sch'oxan junoc
b'aj vach' syic' yip eb'. 34 Ayic sb'eyb'at eb', tz'och jun asun yic Jehová d'a
yib'añ eb' d'a c'ualil. 35 Ayic tz'ic'jib'at te' caxa chi' syalan viñaj Moisés chi'
icha tic:
Q'ueañ van Mamin Jehová. Pech saclem eb' ayoch ajc'olal d'ayach. A eb'
malaj sgana d'ayach, elocab' lemnaj eb' d'a ichañ, xchi viñ.
36 Ayic tz'och vaan te' caxa chi', syalanxi viñ icha tic:
Emañcot Mamin Jehová, ajañ d'a co cal a oñ israel mañxo jantacoc oñ tic,
mañxo oñ b'ischajb'enoc, xchi viñ.

11

Chuc ix yal eb' israel d'a Dios

1 Ay jun c'u ix och ijan eb' israel yalan chucal lolonel d'a Jehová yuj yaelal
tz'ec' d'a yib'añ eb'. A ix yab'an juntzañ lolonel chi' Jehová chi', ix te cot yoval
d'a eb', ix yac'cot jun nivan c'ac' d'a scal eb', ix tz'ab'at eb' cajan d'a stitaquel
campamento chi'. 2 Ix q'ue yav eb' choñab' d'a viñaj Moisés chi', ix sc'anan
scolval viñ eb'. Axo viñ ix c'anan d'a Jehová, ix tup jun c'ac' chi'. 3 Yuj chi'
Tabera11.3 ix scuchcan jun lugar chi', yujto ata' ix yac' pitzvoc jun c'ac' chi'
Jehová d'a scal eb'.
4 Tzijtum eb' ch'oc choñab'il ayxo och d'a scal eb' israel. A jun macañ anima
chi', añej vael naan yuj eb'. Ajun pax eb' israel ix alub'tañani, ix oc'q'ue eb',
ix yalan eb' icha tic: Comonoc val ay mach tz'ac'an jab'oc noc' chib'ej co chi'a.
5 Sco navalcoti to te ay noc' chay max co manlaj ix co chi' d'a Egipto. Ay pax añ
pepino, te' melón, añ puerro, añ cebolla yed' añ axux, masanil juntzañ chi' ix
cab'lej. 6 Axo pax d'a tic, te mañxa jab'oc tas scab'lej, toxoñej squixtej co c'ool
co vaan jun maná tic, xchi eb'.
7 (A juntzañ maná chi', lajan yilji icha sat añ culantro, c'an yilji icha stzatajil
te' taj. 8-9 Axo sjab', lajan icha sjab' ixim c'oxox pan sb'o yed' aceite. A tz'em yal
ac'val, tz'emcan maná chi' d'a scampamento eb'. Ayic sacb'i tz'elta eb' anima
chi' smol yico', sjaxan chojoc eb', sb'oan eb' icha tz'aj sb'o ixim pan d'a horno.
Ay b'aj stenpoj eb', stz'añan eb'.)
10 Ix yab' viñaj Moisés yoc' masanil eb' israel d'a sti' smantiado junjun. Ix
te cot yoval Jehová, añeja' ix te ja schab'c'olal viñaj Moisés chi'. 11 Ix yalan viñ
d'a Jehová icha tic:
—¿Tas yuj tzac' vil yaelal a in a checab' in tic? ¿Tas val yoval a c'ol d'a in
patic, yuj chi' tzac' jun choñab' tic in tañvej? 12 Tocval mamab'il nunab'il
vaji, yuj chi' tzala' to tzin chelb'at eb' icha junoc nene' unin d'a sat lum luum

11.3 **11:3** A jun lolonel Tabera, a d'a hebreo syalelc'ochi, "tz'el c'ac'".

alnaccan d'a eb' co mam quicham. 13 ¿B'ajtil sb'at vic' noc' chib'ej svac' schi
juntzaň anima tic? Tz'oc' val eb', tzul yalan eb' d'ayin: Ac'cot noc' chib'ej yic
sco chi'a, xchi eb'. 14 Maxtzac yal-laj in tac'vanoch d'a vib'aň vic'anb'at jun
choňab' tic. Icha junoc icatz te al, icha val chi' yaj svab'i. 15 Tato ol ac'ňej jun
yaelal tic d'ayin, vach' ama tzin ac' chamoc. Tato xajan in uuj jun, iq'uinel d'a
scal tzijtum yaelal tic, xchi viň.
16 Ix yalan Jehová chi' d'a viň icha tic:
—Molb'ej 70-oc eb' yichamtac vinaquil choňab', eb' viň nivac yelc'och d'a
scal eb' anima tzila', tzic'ancot eb' viň d'a sti' in cajnub' b'aj tzin ch'ox in
b'a, tzin a taňvan ta' yed' eb' viň. 17 Axo yic ol in c'ochoc, ol in lolon ed'oc.
Ol viq'uel jab'oc espíritu ayoch d'ayach, ol vac'anoch d'a eb' viň, yic vach' ol
colvaj eb' viň yilan eb' anima tic ed'oc, yic maň a ch'ocojoc ol il eb'.
18 Slajvi chi', tzalan d'a eb' anima chi' to sb'o sb'a eb', yujto a q'uic'an schi
noc' chib'ej eb' ix sc'an chi'. Toxo ix vab' yoc' eb', ix vab'an yalan eb': Comonoc
ay jab'oc chib'ej sco chi'a. Te vach'ňej cajec' d'a Egipto, xchi eb'. Yuj chi' ol vac'
noc' schib'ej eb' chi'. 19 Maň junňejoc c'ual, maň chab'oc c'ual, maň oyeoc
c'ual, maň lajuňeoc c'ual, maň junq'uiňoc, 20 palta jun ujal ol schi noc' chib'ej
chi' eb'. Ol schi noc' eb' masanto ol xej eb' yuj noc'. Ol laj ja noc' d'a yoltac
sňi' eb', masanto ol syaj noc' eb'. Yujto emnaquiltac ix in yutej eb' a in Jehová
in ayinec' d'a e cal. Tz'oc' eb' d'a vichaň syalan eb': ¿Tas yuj ix oň iq'uelta d'a
Egipto? xchi eb', xchi d'a viň.
21 Ix tac'vi viňaj Moisés chi' icha tic:
—Mamin Jehová, a eb' anima ved'nac tic, ay 600 mil eb' vinac stiempoal
yoch soldadoal. Ch'oc pax yaj eb' ix ix yed' eb' cotac unin, tzalani to jun ujal ol
ac' noc' chib'ej co chi'a. 22 ¿B'ajtil ol cot jantacoc noc' calnel yed' jantacoc noc'
vacax sco milchamoc yic syab' schi'an juntzaň anima tic? Yed' pax cac'an noc'
chay schi eb', vach'chom slajviq'ueta noc' smasanil d'a yol a' mar, aňejtona'
max yab'laj noc', xchi viň.
23 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viň icha tic:
—¿Am a naani to jab'ňej in poder? A ticnaic ol ila' tato ol elc'och icha sval
tic, mato maay, xchi d'a viň.

Ix scha yopisio 70 eb' ichamtac vinac

24 Ix lajvi chi', ix elta viňaj Moisés yal d'a scal eb' anima tas ix yal Jehová.
Ix smolb'an 70 eb' yichamtac vinaquil choňab' viň, ix och oyan eb' viň d'a
spatictac scajnub' Dios yuj viň. 25 Ix lajvi chi', ix emul Jehová d'a scal asun,
ix lolon yed' viňaj Moisés chi'. Ata' ix ic'jiel jab'oc espíritu ayoch d'a viň yuj
Jehová, ix yac'anoch d'a eb' viň 70 ichamtac vinac chi'. Ata' ix och ijan eb' viň
slolon icha eb' yalumalel slolonel Dios, palta aňej junel chi' ix lolon eb' viň
icha chi'. 26 Ay chavaň eb' viň ayoch sb'isuloc eb' viň 70 chi', jun viň scuch
Eldad, axo junxo viň scuchan Medad. A eb' viň chavaň chi', ix can eb' viň
d'a campamento, maj b'atlaj eb' viň d'a scajnub' Dios. Ajun pax eb' viň ix
chaan espíritu chi', ix och ijan eb' viň yalanel slolonel Dios d'a campamento
chi'. 27 Axo ix yab'an jun viň quelem, ix b'at lemnaj viň yal d'a viňaj Moisés
chi' icha tic:
—A viňaj Eldad yed' viňaj Medad, van slolon eb' viň b'aj ay campamento,
ichato yalumalel slolonel Dios eb' viň, xchi viň.
28 Yuj chi' a viňaj Josué yuninal viňaj Nun, viň scolvaj yictax d'a squelemal
yed' viňaj Moisés chi', ix yal viň icha tic:
—Mamin Moisés, a ticnaic alb'ati to scachjioch vaan eb' viň chi' sloloni, xchi
viň.
29 Ix tac'vi viňaj Moisés chi' icha tic:

—¿Tom a gana a inñej nivan velc'och d'a scal eb' anima tic? Comonoc tz'el
d'a sc'ol Jehová to syac' Yespíritu d'a masanil anima tic yic vach' tz'ochcan eb'
schecab'oc, xchi viñ. 30 Ix lajvi chi', ix meltzaj viñ yed' eb' yichamtac vinaquil
choñab' b'aj ay campamento chi'.

Ix ac'jicot noc' ub' yuj Jehová

31 Junanto val rato chi' ix cot jun ic' te ov d'a yol a' mar yuj Jehová, axo
jun ic' chi' ix ic'ancot noc' tzijtumal much scuchan ub'. Ix em noc' d'a
yol campamento yed' d'a spatictac, ay am junoc c'ual stec'nab'il spatictac
campamento chi' b'aj ix c'och c'aman yem noc'. Junxoñej am val metro
schaañil tz'ec' jeñeñoc noc' d'a yib'añ luum. 32 Masanil d'a jun c'u chi' yed'
masanil jun ac'val yed' masanil d'a junxo c'u ix syam noc' eb' anima chi'. A
mach quenñej noc' ix yamchaj yuuj, ayñejam lajuñeoc b'ulañ noc' ix syama'.
Masanil eb' anima ix och ijan sb'oan noc', ix yac'an tacjoc noc' eb' d'a spatictac
campamento chi'. 33 Ayic van schi'an noc' ub' chi' eb', ix cot yoval sc'ol Jehová
d'a eb', ix yac'ancot jun yaelal d'a yib'añ eb'. Te nivan eb' ix chami. 34 Yuj chi'
ix scuchcan jun lugar chi' Quibrot-hataava,11.34 yujto ata' ix mucchajcan eb'
pec'chib'ej chi'.

35 Ix lajvi chi', ix el eb' d'a Quibrot-hataava chi', ix b'at eb', ix c'och eb' d'a
jun lugar scuch Hazerot. Ata' ix cajnajcan eb' jun tiempoal.

12

Smul ix María yed' viñaj Aarón

1 Ix och ijan ix María yed' viñaj Aarón yalan specal viñaj Moisés, yujto
yic'nac jun ix cusita viñ yetb'eyumoc. 2 Añeja' ix yalanpax eb': Tocval añej
d'a viñaj Moisés chi' slolon Jehová. Slolonpax d'ayoñ, xchi eb'. Palta ix yab'
Jehová tas ix yal eb' chi'.

3 D'a val yel, añej viñaj Moisés te emnaquil syutej sb'a d'a scal eb' anima d'a
yolyib'añq'uinal tic. 4 Yuj chi', elañchamel ix yal Jehová d'a viñaj Moisés, d'a
viñaj Aarón yed' d'a ix María chi' icha tic: Cotañec eyoxvañil d'a sti' in cajnub'
b'aj tzin ch'ox in b'a, xchi.

Yuj chi' ix c'och eb' yoxvañil. 5 Ix lajvi chi' ix emul Jehová d'a scal jun nivan
asun, ix och moyan d'a sti' scajnub' chi', ix avtaj viñaj Aarón yed' ix María
chi' yuuj. Axo ix c'och eb' d'a yichañ, ix yalan icha tic: 6 Ab'ec val tas ol
vala': Ayic svac'ancot junoc in checab' d'a e cal, a in tzin ch'ox in b'a d'ay,
tzin lolonpax d'a vayichal d'ay. 7 Axo pax yed' viñ in checab' aj Moisés tic,
mañ ichocta' svutej, yujto añej viñ c'anab'ajum syutej sb'a d'a scal eb' vic yaji.
8 Q'uelc'umb'a tzin aj yed' viñ tzin loloni, te jichichi tz'aj in loloni yed' in yilan
viñ. Tato q'uelc'umb'a tz'aj in sat in lolon yed' viñ ¿tas val yuj tze tec'b'ej e b'a
eyalan specal viñ? xchi d'a eb'.

9 Ix te cot yoval Jehová d'a eb', ix lajvi chi' ix b'ati. 10 Ayic ix q'ue vaan
asun chi' d'a yib'añ scajnub' Dios, axo ix María chi' sacvequinac yilji snivanil
ix yuj lepra. Ix och q'uelan viñaj Aarón chi' d'a ix, ix yilan viñ to ayxo och
lepra d'a ix. 11 Yuj chi' ix yalan viñ d'a viñaj Moisés chi' icha tic: Mamin, ac'
val nivanc'olal d'ayoñ, yujto yuj co mañ pensaril ix och co mul. 12 Comonoc
tz'el d'a a c'ol max can ix icha junoc nene' unin chamnacxo ayic tz'alji,
ixtaxnacxob'at snivanil, xchi viñaj Aarón chi'.

13 Ix lajvi chi', ix och ijan viñaj Moisés chi' yalan d'a Jehová: Mamin, tzin
tevi d'ayach to tziq'uel jun ilya tic d'a ix vanab' tic, xchi viñ.

11.34 **11:34** A jun lolonel Quibrot-hataava, a d'a hebreo syalelc'ochi “b'aj smucchaj eb' pec'chib'ej”.

14 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ: Q'uinaloc tato a smam ix stzub'anoch d'a sat,
¿tom max can ix q'uixvelal uqueoc c'ual? Ocxom yuj jun smul ix ix och tic,
yovalil tz'el ix uqueoc c'ual d'a spatiquel campamento. Slajvi chi', schajixioch
ix, xchi d'a viñ.
15 Yuj chi' uque' c'ual ix ic'jiel ix María chi' d'a spatiquel campamento chi'.
Ayic ayelta ix d'a spatiquel campamento chi', maj b'eyb'atlaj eb' choñab'
chi'. 16 Axo yic ix ochxi ix d'a yol campamento chi', ix el eb' choñab' chi' d'a
Hazerot, ix b'at eb' d'a tz'inan luum d'a yol yic Parán.

13

Eb' lajchavañ ilum luum
(Dt 1.19-25)

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
2 Ac'b'at jayvañoc eb' viñ vinac, yic sb'at eb' viñ yil lum Canaán, lum ol vac'
d'ayex. Tza siq'uel junjunoc eb' viñ yajal yaj d'a junjun iñtilal, tza checanb'at
eb' viñ, xchi d'a viñ.
3 Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés checnab'il ix yal Jehová chi'. Ix schecb'at eb'
viñ ix siq'uel viñ chi', ix el eb' viñ d'a tz'inan lum d'a yol yic Parán, ix b'at
eb' viñ yila' tas yilji lum Canaán chi'. Yajal yaj eb' viñ smasanil d'a scal eb'
yetisraelal. 4 Icha tic sb'i eb' viñ yed' tastac yiñtilal: 5-15 A viñaj Samúa yuninal
viñaj Zacur, d'a yiñtilal Rubén. A viñaj Safat yuninal viñaj Horí, d'a yiñtilal
Simeón. A viñaj Caleb yuninal viñaj Jefone, d'a yiñtilal Judá. A viñaj Igal
yuninal viñaj José, d'a yiñtilal Isacar. A viñaj Oseas yuninal viñaj Nun, d'a
yiñtilal Efraín. A viñaj Palti yuninal viñaj Rafú, d'a yiñtilal Benjamín. A viñaj
Gadiel yuninal viñaj Sodi, d'a yiñtilal Zabulón. A viñaj Gadi yuninal viñaj
Susi, d'a yiñtilal José, syalelc'ochi d'a yiñtilal Manasés. A viñaj Amiel yuninal
viñaj Gemali, d'a yiñtilal Dan. A viñaj Setur yuninal viñaj Micael, d'a yiñtilal
Aser. A viñaj Nahbi yuninal viñaj Vapsi, d'a yiñtilal Neftalí. A viñaj Geuel
yuninal viñaj Maqui, d'a yiñtilal Gad.
16 Aton sb'i eb' viñ ix schecb'at viñaj Moisés yil lum Canaán. (Ix q'uexvi sb'i
viñaj Oseas yuninal viñaj Nun yuj viñaj Moisés chi', Josué ix sb'iejcan viñ yuj
viñ.)
17 Ayic ix yac'anb'at eb' viñ ilum luum viñaj Moisés chi' d'a Canaán, ix yal
viñ d'a eb' viñ icha tic:
—Ixiquec, a d'a Neguev tzex b'ati, tzex q'uec'och d'a tzalquixtac, 18 tzeyilani
tas yilji luum. Tzeyilanpaxi tas yilji anima cajan ta', tec'an am eb' mato maay.
Scham eyilanpaxi, tzijtum am eb' mato jayvaññej eb'. 19 Tzeyilani, yoltac
am mantiado cajan eb' anima chi' mato oyanoch muro d'a spatic schoñab'
eb'. Tato vach' luum mato maay, 20 tato yax sat luum mato taquiñ. Tzeyilani
tato ay ste'al luum. Tzeyac' eyip eyic'ancot sat tas avab'il d'a sat luum chi',
tzeyic'cot jab'oc quila', xchi viñ d'a eb' viñ.
A d'a stiempoal sb'ab'el sat te' uva, ata' ix xid'ec' eb' viñ chi'. 21 Ix el eb' viñ
d'a lum tz'inan lum yic Zin masanto ix c'och eb' viñ d'a Rehob d'a slac'anil
Hamat. 22 Ix q'uec'och eb' viñ d'a Neguev masanto ix c'och eb' viñ d'a Hebrón.
Ata' ay schoñab' viñaj Ahimán, viñaj Sesai yed' viñaj Talmai, yiñtilalcan viñaj
Anac. A choñab' Hebrón chi', uquexo ab'il sb'oi ayic sb'onac choñab' Zoán d'a
Egipto. 23 Ayic ix c'och eb' viñ d'a jun ch'olan scuch Escol, ata' ix xiquel jun
c'ojlab' sat te' uva eb' viñ, ix stzec'anoch eb' viñ d'a jun te te'. Chavañ eb' viñ
ix ic'ancoti, ix yac'anq'ue eb' viñ d'a sjolom sjeñjab'. Ix yic'anpaxcot sat te'
granado eb' viñ yed' sat te' higo. 24 Escol13.24 ix scuchcan jun ch'olan chi',

13.24 **13:24** A jun lolonel Escol, a d'a hebreo syalelc'ochi, “jun c'ojlab' sat te' uva”.

yujto ata' ix xiquel jun c'ojlab' sat te' uva chi' eb' viñ ilum luum chi'. 25 Ix lajvi yilan lum luum chi' eb' viñ d'a 40 c'ual, ix meltzaj eb' viñ 26 d'a Cades, d'a tz'inan lum d'a yol yic Parán. Ata' ayec' viñaj Moisés yed' viñaj Aarón yed' masanil eb' yetisraelal eb' viñ. Ix lajvi chi', ix och ijan eb' viñ yalani chajtil yilji lum luum chi', ix sch'oxan sat te' avb'en te' ix yic'cot eb' viñ chi' d'a luum.
27 Ix yalan eb' viñ d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
—Toxo ix b'at quil lum luum ix ala', val yel te vach' luum, te yax sat luum, ina sat tastac tz'el d'a sat lum tic. 28 Palta a eb' anima cajan ta' te tec'an eb', yelxo val nivac choñab' yilji schoñab' eb'. Ayoch smuroal spatictac schoñab' eb' chi'. Añejtona' ix quilpax eb' viñ vinac te chaañ steel, aton eb' yiñtilalcan viñaj Anac. 29 A eb' amalecita cajan d'a sat lum Neguev, axo d'a siquil lum yed' d'a tzalquixtac, ata' cajan eb' hitita yed' eb' jebuseo yed' pax eb' amorreo. Axo pax d'a stitac a a' mar yed' d'a stitac a' Jordán, a eb' cananeo cajan d'ay, xchi eb' viñ.
30 Ix yalan viñaj Caleb d'a masanil eb' israel liñanoch d'a yichañ viñaj Moisés chi' to numan tz'aj eb', ix yalan viñ icha tic:
—A ticnaic coyec, quicxo yaj luum. Ol elñej eb' viñ chi' cuuj, xchi viñ.
31 Ix tac'vi juntzañ eb' viñ ix xid'ec' chi' icha tic:
—Mañ ol yal-laj cac'an oval yed' eb' choñab' chi' yujto te tec'an eb' d'a quichañ, xchi eb' viñ.
32 Ix yalan eb' viñ d'a scal eb' choñab' israel chi' to a jun lum luum ix b'at yil eb' viñ chi' chuclaj luum. Ix yalanpax eb' viñ:
—A lum xid' quil chi', scham anima yuj luum. Masanil eb' anima ix quil ta', te nivac vinacñej eb'. 33 Ix quilanpax eb' te chaañ steel, eb' yiñtilalcan viñaj Anac. A tzoñ och liñan d'a stz'ey eb', lajan tzoñ ajcan ichoc noc' chil d'a scal yoc eb'. Añeja' icha chi' tzoñ yutej yilanpaxoch eb', xchi eb' viñ.

14

Pit ix yutej sb'a eb' israel d'a Jehová
(Dt 1.26-33)

1 A ix yab'an juntzañ chi' eb' israel, ix q'ue yav eb' smasanil, oq'uelñej yaj eb' ix ec' jun ac'val chi'. 2 Ix laj q'ue ñilnaj eb' yalan chucal lolonel d'a viñaj Moisés chi' yed' d'a viñaj Aarón, ix yalan eb' icha tic: Vach' am val tato a d'a Egipto oñ chamcani, ma jun d'a tz'inan lum tic tzoñ chami. 3 ¿Tas yuj tzoñ yic'b'at Jehová d'a jun lum luum chi', a am yuj co cham d'a scal oval ta', yic scan eb' ix quetb'eyum yed' eb' cuninal d'a yol sc'ab' eb' cajan ta'? Yelxom val vach' tato tzoñ meltzaj d'a Egipto, xchi eb' israel chi'. 4 Ix lajvi chi', ix och ijan eb' smol alan icha tic: Co say junoc mach tzoñ cuchb'an meltzaj d'a Egipto, xchi eb'.
5 Yuj chi' ix em ñojan viñaj Moisés yed' viñaj Aarón d'a sat lum d'a yichañ eb' anima chi' smasanil. 6 Axo pax viñaj Josué yuninal viñaj Nun yed' viñaj Caleb yuninal viñaj Jefone, aton eb' viñ ix xid'ec' iloj luum chi', ix sñic'chitejel spichul eb' viñ yuj sch'oxanel scusc'olal. 7 Ix yalan eb' viñ d'a eb' anima smasanil icha tic:
—A lum luum ix b'at quil chi', te vach' luum. 8 Te yax sat luum. Tato tz'el d'a sc'ol Jehová scolvaj qued'oc, ol quic'ñej luum, a' ol ac'an lum d'ayoñ. 9 Yuj val chi', mañ eyiq'uel e b'a d'a spatic Jehová, mañ ex xiv d'a eb' anima ay d'a jun luum chi'. Icha co vaan junoc pan, icha chi' ol aj co satanel eb'. ¿Toc ay mach ol colan eb' d'ayoñ? A oñxo pax tic ayoch Jehová qued'oc. Mañ ex xiv d'a eb', xchi eb' viñ.
10 Yuj chi' a eb' anima chi' ix yal eb' to sjulq'uenej eb' viñ chavañ chi' eb'. D'a val jun rato chi', d'a yichañ eb' choñab' smasanil, ix sch'ox sb'a Jehová

yed' stziquiquial d'a sti' scajnub' b'aj sch'ox sb'a. 11 Ix yalan d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
—¿B'aq'uiñ ol yactej juntzañ anima tic in spaticaneli? ¿B'aq'uiñ ol yactej eb' in schab'c'olani, tic val syil eb' jantac tas satub'tac ix in ch'ox d'a scal eb'? 12 A ticnaic ol vac'cot junoc nivan ilya d'a yib'añ jun choñab' tic yic sateli. A d'ayach ol el junoc choñab' vuuj to yelxo nivan, te tec'an ol aj d'a yichañ eb' choñab' tic, xchi d'a viñ.
13 Palta ix tac'vi viñaj Moisés chi' d'a Jehová icha tic:
—Yojtac val eb' aj Egipto jantac a poder ayic ix elta eb' choñab' tic d'a scal eb'. Ayic ol yab'an eb' to tza satel eb' a choñab' tic, 14 ol yalan a pecal eb' d'a eb' anima ay d'a yol yic Canaán. A eb' chi', ix yab'pax eb' to a ach Jehová ach tic, ayach ec' d'a co cal, q'uelc'umb'a tzach aj qued'oc tzach loloni. Ayachñej ec' d'a scal jun asun ayec' d'a quib'añ. D'a c'ualil ayachoch d'a scal jun nivan topañ asun chi', tzach b'eyñej d'a quichañ. Axo d'ac'valil, d'a scal jun nivan c'ac' ayachochi, tzach b'eyñej d'a quichañ a oñ a choñab' oñ tic. Masanil juntzañ tic ix yab' specal eb' aj Canaán chi', 15 palta tato junelñej tza satel eb' a choñab' tic, icha tz'aj satel junoc anima, axo eb' anima ol ab'an specal, tzijtum tas ol yal eb'. Olam yal eb' icha tic: 16 Maj yal-laj yic'jioch eb' anima yuj Jehová d'a sat lum b'aj ix yac' sti' yac'an d'a eb', yuj chi' ix satjiel eb' yuuj d'a tz'inan luum, xcham eb'. 17 Yuj chi', a ticnaic Mamin Jehová, tzin tevi d'ayach to tza ch'ox a poder, icha b'aj ix ac' a ti', ix alani 18 to max cotlaj oval d'a elañchamel, te xajan eb' anima uuj, tz'ac'an nivanc'olal smul eb' chuc yed' eb' pit. Palta max ec'b'atlaj ac'an syaelal junoc mach yuj smul b'aj junelñej pit syutej sb'a d'ayach, tzac'ñejcan yaelal d'a yib'añ yuninal yed' yixchiquin, masanto d'a schañil macañ yiñtilal.
19 Ac' nivanc'olal smul juntzañ anima tic, icha val a nivan vach'c'olal d'a yib'añ eb', icha ix aj ac'an nivanc'olal eb' yictax oñ el d'a Egipto masanto ix oñ ja d'a tz'inan lum tic, xchi viñaj Moisés chi'.

Ix ac'jioch yaelal d'a yib'añ israel yuj Jehová (Dt 1.34-40)

20 Ix tac'vi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
—Ujocab'i, svac' nivanc'olal smul eb' anima tic icha val alan chi'. 21 Palta svac'och in b'a testigoal yed' in poder te nivan yelc'ochi to chequel d'a masanil yolyib'añq'uinal, 22 vach'chom a jantac eb' tic ix yil in poder eb' yed' juntzañ tas satub'tac ix in b'o d'a Egipto yed' d'a tz'inan lum tic, palta ma chequel jayelalxo in yac'an proval eb', max sc'anab'ajejñej eb' tas svala'. 23 Yuj chi' mañ ol c'ochlaj eb' d'a lum ix vac' in ti' vac'an d'a smam yicham eb'. Malaj junoc eb' tzin paticanel tic ol c'och d'a sat luum. 24 Palta añej viñ in checab' aj Caleb ol c'och d'a sat luum chi', yujto c'anab'ajum viñ d'ayin, vach'ñej spensar viñ. A viñ ol macb'enan lum yed' eb' yuninal, aton lum ix xid' yil viñ chi'. 25 Cajan eb' amalecita yed' eb' cananeo d'a ch'olquixtac d'a lac'an tic, yuj chi' q'uic'an tzex meltzaji. Axo d'a tz'inan lum d'a stojolalb'at a' Chacchac Mar tzex b'ati, xchi Jehová chi'.
26 Ix yalanxi d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón icha tic:
27 —¿Jantacto tiempo ol techaj juntzañ anima malaj svach'il spensar tic vuuj? Ix vab' yalan in pecal eb'. 28 Ixiquec, alec d'a eb' icha tic: A in Jehová in, ix vac' in ti' to ol elc'och icha ix aj vab'an eyalan chi'. 29 Masanil eb' viñ vinac ec'xo sq'uinal d'a 20 ab'il, eb' viñ ix ic'jiq'ue vaan slistail, aton eb' viñ ix alan chuc d'a in patic, ol cham eb' viñ. Ol can c'otjab' sb'aquil eb' d'a tz'inan luum tic. 30 Añej viñaj Caleb yuninal viñaj Jefone yed' viñaj Josué yuninal viñaj Nun, ol och d'a lum luum ix vac' in ti' vac'an chi' d'ayex. A exxo e masanil,

mach ex to chuc tas ix eyal d'a in patic, maň ol ex ochlaj d'a luum. 31 A eb' eyuninal ix eyala' to ol ochcan eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, a eb' ol vac'och d'a lum luum maj schalaj e c'ol chi'. Ol yac' tzalajb'oc sc'ol eb' ta'. 32 A exxo pax tic jun, ol can e nivanil d'a tz'inan luum tic. 33 A eb' eyuninal tic, 40 ab'il ol ec' eb' taňvoj calnel d'a tz'inan luum tic, icha chi' ol aj stupanel e mul chi' eb', aton b'aj ix in e patiquejel chi', masanto ol ex chamcan d'a tic e masanil. 34 D'a 40 c'ual ix eyila' tas yilji lum xid' eyil chi', yuj chi' 40 ab'il ol och yaelal d'a eyib'aň, syalelc'ochi junjun ab'il d'a junjun c'u. Icha chi' ol aj eyojtaccaneli to svac' syaelal eb' tz'och ajc'olal d'ayin. 35 A in Jehová in tic svala', icha chi' ol vutoc d'ayex. Yujto ix e molb'ejoch e b'a ajc'olal d'ayin, yuj chi' a d'a tz'inan lum tic ol ex satcaneloc, xchi Jehová d'a eb' viň.

Ix cham eb' ilum luum chuc spensar

36-37 A eb' viň ix xid'ec' iloj lum yuj viňaj Moisés chi', chucňej ix aj yalan eb' viň tas yaj luum, yuj chi' ix b'uchvaj eb' anima d'a Jehová. 38 Axo Jehová ix ac'ancot jun ilya d'a yib'aň eb' viň ilum luum chi', yuj chi' ix cham eb' viň. Axoňej viňaj Josué yuninal viňaj Nun yed' viňaj Caleb yuninal viňaj Jefone maj chamlaj yuj jun ilya chi'.

Ix ac'ji ganar eb' israel d'a Horma
(Dt 1.41-46)

39 Ayic ix yalan viňaj Moisés d'a eb' israel tas ix yal Jehová, masanil eb' ix cusq'ue sc'ool. 40 Axo ix sacb'i d'a junxo c'u, ix pet q'ue vaan eb', ix snaan eb' to sb'at eb' yac' oval yed' eb' anima cajan d'a tzalquixtac. Yuj chi' ix yal eb' d'a viňaj Moisés chi' icha tic:

—A ticnaic, val yel coyec d'a sat lum b'aj ix yac' sti' Jehová to ol yac' d'ayoň. Yeltoni ix och co mul, xchi eb'.

41 Ix yalan viň d'a eb' icha tic:

—¿Tas yuj tze tenec' tas ix yal Jehová? A jun tas tze na chi', maň vach'oc ol elc'ochoc. 42 Maň ex b'atoc, yujto maň ol ochlaj Jehová eyed'oc, ol ex ac'joc ganar yuj eb' ajc'ool. 43 Maclab'ilexxo yuj eb' amalecita yed' eb' cananeo, to ol yac' oval eb' eyed'oc. Ol ex smilcham eb' yujto ix eyiq'uel e pensar d'a Jehová, yuj chi' maňxo ayocochlaj eyed'oc, xchi viňaj Moisés chi'. 44 Palta ix spitejňej sb'a eb', ix b'at eb' d'a tzalquixtac. Axo te' scaxail strato Jehová yed' viňaj Moisés chi', maj eltalaj d'a yol campamento. 45 Ayic ix b'at eb' viň chi', maclab'il sq'uec'och eb' viň yuj eb' amalecita yed' eb' cananeo, yuj chi' ix yac' oval eb'. Axo ix aji, ix ac'ji ganar eb' israel, ix pechchaj eb' masanto d'a Horma.

15

A sleyal d'a yib'aň silab'

1 Ix lolon Jehová d'a viňaj Moisés chi', ix yalan icha tic:

2 Al juntzaň tic d'a eb' etisraelal: Ayic ol ex c'och d'a lum luum ol vac' d'ayex yic tzex cajnaj d'ay, 3-4 tato ayex tze ňustz'a junoc noc' vacax, ma junoc noc' calnel, ma junoc noc' chiva silab'il, mato yic tze c'anab'ajan b'aj tzeyac' e ti' eyac'ani, ma toňej tz'el d'a e c'ool, ma yuj junoc q'uiň yuj chi' tzeyac'a', yovalil tzeyac'pax chab'oc libra harina te vach' calab'il yed' junoc litro aceite yed' silab' chi'. A jun silab' chi' te suc'uq'ui sjab' svab' a in Jehová in tic. 5 A yed' juntzaň silab' toxo ix val chi' tzeyac' junoc litro vino ofrendail yed' junjun noc' calnel chi'. 6 Tato a junoc noc' ch'ac calnel tzeyac' silab'il, tzeyac'pax vajxaqueoc libra harina scalaj yed' junoc litro aceite yed' jab'ocxo, 7 ec'topax jun litro vino tzeyac' yed'oc. Te suc'uq'ui sjab' jun ofrenda chi' svab'i. 8 Tato a junoc noc' quelem vacax tzeyac' silab'il to stz'ai, ma silab'il yic tze c'anab'ajej

b'aj tzeyac' e ti', ma silab'il yic junc'olal, 9 tzeyac'pax lajchaveoc libra harina,
chab'oc litro aceite 10 yed' pax chab'oc litro vino ofrendail yed'oc. A jun
ofrenda chi' suc'uq'ui sjab' svab' a in Jehová in tic. 11 Aton juntzañ tic yovalil
tzeyac' yed' junjun noc' vacax chi', ma yed' junjun noc' ch'ac calnel, ma yed'
junjun noc' yunetac calnel, ma yed' junjun noc' yunetac chiva. 12 Icha sb'isul
noc' tzeyac' silab'il chi', icha pax chi' sb'isul juntzañxo ofrenda chi' tzeyac'
yed'oc. 13 E masanil a ex israel ex tic, yovalil tze c'anab'ajej juntzañ ley tic
smasanil ayic tze ñusantz'a eyofrenda suc'uq'ui sjab' svab' a in Jehová in tic.
14 Tato ay junoc ch'oc choñab'il toñej sb'eyec' d'a e cal, mato cajan eyed'oc,
tato sgana sñusantz'a junoc silab' to suc'uq'ui sjab' svab'i, yovalil sc'anab'ajej
masanil sleyal icha tze c'anab'ajej a ex tic. 15 A jun ley chi' tz'och yopisio eyuuj
yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan eyed' chi'. A jun ley chi' ol b'eyñejb'at d'a
e cal d'a masanil tiempo. A ex tic yed' eb' ch'oc choñab'il, lajan eyelc'och d'a
yol in sat a in Jehová in tic. 16 Junñej ley eyic yaj yed' eb' ch'oc choñab'il chi',
xchi Jehová.
17 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
18 Al juntzañ tic smasanil d'a eb' etisraelal: Ayic cajanexxo ec' d'a lum b'aj ol
ex vic'b'ati, 19 a ixim trigo syac' d'a lum luum chi' ol e va'a, yovalil tzeyic'canel
jab'oc ixim d'a ofrendail yic tzeyac' d'ayin, 20 icha tz'aj yac'chaj ixim sb'ab'laj
tec'jieli, icha chi' tz'aj eyac'an ixim d'ayin. Añejtona' tzeyac'pax jun b'ab'el
pan sb'o d'a ixim harina yic ixim ac' trigo chi' ofrendail d'ayin. 21 A jun macañ
ofrenda chi' ol eyac'ñej d'ayin a in Jehová in tic d'a masanil tiempo.
22 Talaj sb'at satc'olal eyuj e c'ulan junoc checnab'il ix val d'a viñaj Moisés
tic d'a sb'ab'elal, 23 yuj chi' maxtzac e c'anab'ajej yed' pax eb' eyiñtilal ayic ol
b'eyñejb'atoc, aton tic ol e c'ulej: 24 Tato ay junoc checnab'il sb'at satc'olal eyuj
e c'ulan e masanil, yovalil sñusjitz'a junoc noc' quelem vacax eyuj e masanil
d'a silab'il to suc'uq'ui sjab' svab' a in Jehová in tic yed' ixim trigo yed' vino
tzeyac'taxon ofrendail yed' silab' chi', icha d'a sleyal. Tzeyac'an junoc noc'
mam chiva silab'il yuj yac'ji tup e mul. 25 Axo junoc viñ sacerdote sb'oan
jun chi' eyuj e masanil ichataxon d'a sleyal yic stupcanel e mul d'a eyib'añ.
A in ton svac' tupel e mul chi' yujto mañ sc'anoc e c'ool tze c'ulani, yujto ix
eyac'pax silab' yuj e mul. 26 A yuj e silab' chi', stupcanel e mul chi' d'a eyib'añ
a ex israel ex tic yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal, yujto e masanil ix och
e mul.
27 Palta tato junñej anima tz'och smul, yuj sb'at satc'olal yuuj sc'anab'ajan
junoc checnab'il, a yuj smul chi', yovalil syac' junoc noc' cob'es chiva jun
ab'il sq'uinal silab'il. 28 Axo junoc viñ sacerdote tz'ac'anoch jun silab' chi' d'a
vichañ ichataxon d'a sleyal yuj smul jun anima ix och chi', ayic toxo ix ac'chaj
jun silab' chi', stupcanel smul jun anima chi' d'a yib'añ. 29 Añeja' jun ley chi'
tz'och yopisio eyuuj yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal, ayic tz'och e mul
to mañ sc'anoc e c'ool.
30 Palta tato ay mach tz'och smul to sc'an sc'ool, vach'chom eyetchoñab',
ma junoc ch'oc choñab'il, a d'ayin Jehová in tic tz'och smul yuj spitalil. Yuj
chi' mañxaocab' yalan yic jun anima chi' d'a e cal. 31 Yujto ix spatiquejel in
lolonel, ix stenanec' in checnab'il, yuj chi' mañxaocab' yalan yic d'a e cal d'a
junelñej, xchi Jehová.

Chamel yuj b'aj‘R’max c'anab'ajaj sc'ual ic'oj ip

32 Ayic ayec' eb' israel d'a tz'inan luum, ay jun viñ israel chi' van yec' c'atzitz
d'a sc'ual ic'oj ip ix yilan eb'. 33 Ix ic'jib'at viñ d'a yichañ viñaj Moisés, d'a
yichañ viñaj Aarón yed' d'a yichañ masanil eb' choñab' yuj eb' ix ilan chi'. 34 Ix
tañvaj viñ yuj eb' yujto manto chequeloc tas ol utaj viñ. 35 Yuj chi' ix yalan

Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic: A jun viñ tic yovalil ol cham viñ. Masanil
eb' choñab' tic sjulq'uenan viñ d'a spatiquel campamento, xchi d'a viñ. 36 Yuj
chi' ix yiq'uel viñ eb' d'a spatiquel campamento chi'. Ata' ix sjulq'uenejcham
viñ eb' icha ix aj yalan Jehová.

Yelvanub' stitac pichul

37 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
38 Al juntzañ tic d'a eb' etisraelal: A ex tic yed' eb' eyiñtilal, yovalilocab'
tz'och yelvanub' stitac e pichul. A juntzañ yelvanub' tz'och chi', a añ ch'al
tzec'b'il topan, stz'ischajoch d'a e pichul chi' yed' añ ch'al q'uic'mutz'inac.
39 Ayic ol eyilanoch juntzañ yelvanub' chi', ol e naancot masanil checnab'il
ix vala' to yovalil tze c'anab'ajej, yic vach' mañ ol ex cuchb'ajb'at d'a juntzañ
tas malaj svach'il yuj e pensar, ma yuj tas e gana d'a yol eyico'. 40 Icha val chi'
ol aj e naancot in checnab'il, ol e c'anab'ajani. Icha chi' ol aj eyac'anoch e b'a
d'ayin to vic ex, a in e Diosal in. 41 A in Jehová e Diosal in ix ex viq'uelta d'a
Egipto yic tzin och e Diosaloc, yuj chi' sval juntzañ tic d'ayex, xchi d'a viñaj
Moisés chi'.

16

Ix och viñaj Coré ajc'olal d'a viñaj Moisés

1-2 A viñaj Coré yuninal viñaj Izhar yiñtilalcan viñaj Coat, d'a yiñtilal
Leví yed' oxvañxo eb' d'a yiñtilal Rubén, aton viñaj Datán, viñaj Abiram
yuninal eb' viñaj Eliab yed' pax viñaj On yuninal viñaj Pelet, ix meltzajoch
eb' viñ ajc'olal d'a viñaj Moisés. Ix stec'b'ej sb'a eb' viñ smolb'an 250-xo eb'
yetisraelal. A eb' viñ ix yac'och sb'a chi', yajalil choñab' yaj eb' viñ, ayoch
eb' viñ sb'isuloc eb' viñ tz'ac'an slajtial junoc lolonel d'a yol choñab' chi'.
3 Masanil eb' viñ chi' ix smolb'ej sb'a, ix b'at eb' viñ yil viñaj Moisés yed' viñaj
Aarón, ix yalan eb' viñ d'a eb' viñ icha tic:
—C'ocb'ilxo eyic'anchaañ e b'a, yujto co masanil oñ a oñ tic, yicxo Jehová
caji, aypaxec' d'a co cal co masanil. ¿Tas yuj tzeyac'och e b'a yajalil d'a quib'añ
a oñ schoñab' oñ Jehová tic? xchi eb' viñ. 4 A ix yab'an juntzañ chi' viñaj
Moisés chi', ix em ñojan viñ d'a sat luum. 5 Ix yalan viñ d'a viñaj Coré yed' d'a
masanil eb' viñ tzac'anoch yuj viñ chi' icha tic:
—Ato q'uic'an sch'ox Jehová d'ayoñ mach eb' yico'. Añej eb' sic'b'ilel yuj
ol yal yoch d'a stz'ey yac'an servil d'a altar. 6-7 A d'a q'uiñib'alil q'uic'an,
tzeyic'cot e chaynub' yic incienso, tzeyac'anem tzac'ac' d'a yool yed' incienso,
tzeyac'anoch d'a yichañ Jehová. A mach sic'canel Jehová chi', aton jun chi'
sic'b'iltaxonel yuuj. C'ocb'ilxo eyic'anchaañ e b'a a ex ex vetlevitail tic, xchi
viñ. 8 Ix yalanxi viñ d'a viñaj Coré chi' icha tic:
—A ex ex vetlevitail tic, ab'ec tas ol vala': 9 ¿Tom te jab'ñej yelc'och jun tic
e naani, sic'b'il ex el yuj co Diosal d'a scal eb' quetchoñab', ix ex yac'anoch
d'a slac'anil yic tze tañvej scajnub' yed' eyac'an servil eb' eyetchoñab'? 10 Ix
el d'a sc'ool Jehová to tzex och d'a slac'anil, axo ticnaic e gana tzex ochxoñej
sacerdoteal. 11 Val yel a viñaj Aarón malaj yelc'och viñ, ¿tas yuj tzeyal chucal
lolonel d'a spatic viñ yed' masanil eb' ajun eyed' tic? A d'a Jehová chuc
tzex loloni ayic tzeyalan chuc d'a spatic viñaj Aarón chi', xchi viñ. 12 D'a
elañchamel ix schec viñaj Moisés chi' b'at ic'joccot viñaj Datán yed' viñaj
Abiram yuninal viñaj Eliab, palta ix yalancot eb' viñ chi' icha tic:
—Max oñ b'atlaj. 13 ¿Tom jab'ñej tas tzoñ utej? Ix oñ iq'uelta d'a Egipto b'aj
te vach', mañ jantacoc tas ay d'a sat luum, ix oñ ic'ancoti yic tzoñ cham d'a
tic. A gana to tzac'och a b'a yajalil d'a tic. 14 A ach tic mañoc d'a junoc lum
luum te ay tas d'a sat b'aj ix oñ ic'coti, malaj jab'oc co luum tzac'a yic scavej

jab'oc co uva. ¿Tom te quistal oñ tzila'? Actejxo oñ ac'an musansatil. Mañ ol oñ b'atlaj cab' tas tzal chi', xchi eb' viñ. 15 Yuj chi', ix te cot yoval viñaj Moisés chi', ix yalan viñ d'a Jehová icha tic:

—Mañ a cha yofrenda eb' viñ chi'. A in tic, te malaj tas svutej eb' viñ, malaj junoc sb'uru eb' viñ sviq'ueq'ui, xchi viñ d'a Jehová. 16 Ix lajvi chi' ix yalanxi viñ d'a viñaj Coré chi' icha tic:

—A ach tic a q'uic'an tzach och d'a yichañ Jehová yed' eb' viñ 250 ajun ed'oc. Añeja' pax viñaj Aarón, sc'ochpax viñ ta'. 17 A ach tic yed' viñaj Aarón chi', tzeyic'b'at e chaynub' yic incienso, tzeyac'anem incienso d'a yool. Añeja' icha chi' syutejpax eb' viñ ajun eyed'oc tic, tzeyac'anoch d'a yichañ Jehová, xchi viñaj Moisés chi'.

18 Axo d'a junxo c'u chi', ix yic'ancot schaynub' eb' viñ chi', ix yac'anem tzac'ac' eb' viñ d'a yool yed' incienso. Ix smolb'anoch sb'a eb' viñ d'a stz'ey viñaj Moisés yed' viñaj Aarón d'a sti' cajnub' b'aj sch'ox sb'a Jehová. 19 A viñaj Coré chi' toxo ix smolb'ejoch eb' viñ ajun yed'oc chi' d'a sti' scajnub' Dios, aton eb' viñ ayxo och ajc'olal d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón chi'. D'a val jun rato chi' ix sch'oxan stziquiquial Jehová d'a yichañ eb' choñab' chi' smasanil. 20 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón chi' icha tic:

21 —B'esequel e b'a d'a scal juntzañ anima tic. D'a jun rato tic ol in satel eb', xchi. 22 Yuj chi' ix em ñojjab' eb' viñ d'a sat luum, ix yalan eb' viñ icha tic:

—Mamin, yajal aj d'a sq'uinal masanil anima, ¿tom tza satel masanil eb' anima tic yuj smul junoc? xchi eb' viñ. 23 Ix tac'vi Jehová d'a viñaj Moisés chi':

24 —A ticnaic al d'a masanil eb' molanec' tic to sb'esel sb'a eb' smasanil d'a spatictac smantiado viñaj Coré, viñaj Datán yed' viñaj Abiram, xchi d'a viñ.

25 Ix q'ue vaan viñaj Moisés chi', ix b'at viñ b'aj ayec' viñaj Datán yed' viñaj Abiram chi', ix b'at masanil eb' yichamtac vinaquil eb' israel yed' viñ. 26 Ix yalan viñ d'a masanil eb' choñab' chi' icha tic:

—B'esequel e b'a d'a smantiado jun macañ eb' anima chuc spensar tic. Malaj junoc tas ay d'a eb' tzeyama', tato maay, ol ex cham yuj syaelal smul eb', xchi viñ. 27 Yuj chi' ix sb'esel sb'a eb' anima smasanil d'a spatictac smantiado viñaj Coré, viñaj Datán yed' viñaj Abiram chi'. A viñaj Datán yed' viñaj Abiram chi', ix elta liñan eb' viñ d'a sti' smantiado yed' eb' ix yetb'eyum yed' eb' yuninal. 28 Ix och ijan viñaj Moisés yalan icha tic:

—Icha tic ol aj eyojtaccaneli to a Jehová schecan in c'ulej masanil juntzañ tic, mañ yoloc vic tzin c'ulej. 29 Tato ilya tz'ic'an scham eb' tic, ichataxon tz'aj scham anima, syalelc'ochi to mañoc Jehová tzin ac'anoch d'a jun opisio tic. 30 Palta tato ay junoc tas to mantalaj b'aj tzuji ol sc'ulej Jehová, ol spoj sb'a lum luum tic, axo eb' anima tic pitzanto eb' ol b'atcan eb' d'a yol luum yed' masanil tas ay d'ay. Tato icha chi' ol aj scham eb', ol eyojtaquejeli to ix spatiquejel Jehová eb', xchi viñ. 31 Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' viñaj Moisés chi', ix pax levnaj lum luum d'a yalañ eb' viñ chi'. 32 Ix emcan eb' viñ d'a yol luum yed' yalyuninal smasanil. Icha val chi' ix aj satel masanil eb' junñej ix aj spensar yed' viñaj Coré chi' yed' masanil tastac ay d'a eb'. 33 Pitzan eb' anima chi' smasanil ix b'atcan eb' d'a yol luum chi' yed' masanil tastac ay d'a eb'. Ix lajvi chi', ix snub'anxi sb'a luum. Icha chi' ix aj satcanel jun macañ anima chi' d'a scal eb' yetisraelal. 34 Ayic ix yab'an eb' anima oyanec' d'a spatictac chi', ix el yav eb', ix b'at eb' elelal, ix yalan eb': Mocab' b'atpax levnaj lum d'a calañ a oñ tic, xchi eb'. 35 Añeja' ix yac'paxcot c'ac' Jehová yic ix tz'apaxb'at eb' 250 ix ñusan incienso, aton eb' ix yac'och sb'a yed' viñaj Coré, viñaj Datán yed' viñaj Abiram chi'. 36 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

37 Al d'a viñaj Eleazar yuninal viñaj Aarón to syiq'uelta juntzañ schaynub' yic incienso eb' viñ ix tz'ab'at chi' viñ, aton juntzañ nab'a bronce. Slajvi chi' najat sb'at viñ stob'canel tzac'ac' ayem d'a yool. 38 A schaynub' yic incienso juntzañ anima ix cham yuj smul tic, vicxo ix ajcani, yujto ix c'anchaji a ix yac'an incienso eb' d'ayin. Yuj chi', a juntzañ yamc'ab' chi' tze b'ooch d'a laminail yic tz'och smusiloc altar, yic vach' ayic syilanoch eb' israel, snaancot eb' tas ix aj scham eb' yuj schucal, xchi Jehová.

39 Ix smolb'ancot masanil chaynub' yic incienso nab'a bronce viñaj sacerdote Eleazar chi', aton juntzañ ix sc'an eb' ix tz'ab'at yuj c'ac' chi', ix yalan viñ to tz'ac'ji ulaxoc, sb'oji d'a laminail yic tz'och smusiloc altar. 40 A jun tic ix cani yic snaancot eb' israel yed' yojtacanel eb' to añej eb' yiñtilalcan viñaj Aarón syal yoch d'a yichañ altar yic sñusan incienso eb' d'a yichañ Jehová. Tato ay junocxo comonñej sc'ulej icha chi', scham icha ix aj scham viñaj Coré yed' eb' ajun yed'oc. Icha val ix yutej Jehová yalan d'a viñaj Moisés, icha chi' ix sc'ulej viñaj Eleazar chi'. 41 Axo d'a junxo c'u, masanil eb' israel ix och ijan yavaj chaañ d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón, ix yalan eb' icha tic:

—A ex tic, ix e milcham eb' schoñab' Jehová, xchi eb'.

42 Ayic van smolb'an sb'a eb' choñab' smasanil d'a spatic viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi', ix b'at q'uelan eb' d'a scajnub' Dios. D'a val jun rato chi' ix och moynaj asun d'a scajnub' chi', ix sch'oxan stziquiquial Jehová. 43 Yuj chi', ix snitzanb'at sb'a viñaj Moisés yed' viñaj Aarón d'a yichañ cajnub' chi'. 44 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi':

45 —Elañec d'a stz'ey juntzañ anima tic, yujto a d'a jun rato tic ol in satel eb' d'a junelñej, xchi. Ixñej val yab' eb' viñ icha chi', ix em ñojjab' eb' viñ d'a sat luum. 46 Ix yalan viñaj Moisés d'a viñaj Aarón chi' icha tic:

—Ic'cot a chaynub' yic incienso, tzac'an b'ud'joc yed' tzac'ac' ayec' d'a yib'añ altar. Tzac'anpaxem incienso d'a yool, tzach b'at d'a scal eb' anima d'a elañchamel. Tza c'anan nivanc'olal yuj smul eb', yujto toxo ix cot yoval Jehová. Toxo ix ja ilya yic scham anima smasanil, xchi viñ. 47 Ix sc'anab'ajan viñaj Aarón chi', elañchamel ix b'at lemnaj viñ d'a scal eb' anima b'aj ayec' molan chi'. A yuj jun ilya ix yac'cot Jehová chi' toxo ix yamchajoch scham anima. D'a val jun rato chi', ix yac'anem incienso viñ yic tz'ac'ji nivanc'olal eb' anima chi' yuj Jehová. 48 Ix och viñ d'a scal eb' anima toxo ix chami yed' eb' pitzanto. Ichato chi' ix och vaan jun ilya chi'. 49 A d'a jun rato chi', 14 mil 700 eb' anima ix chami. Ch'oc pax yaj juntzañ eb' toxo ix cham yed' viñaj Coré yuj schucal. 50 Ato yic ix och vaan scham anima chi', ix meltzaj viñaj Aarón b'aj ayec' viñaj Moisés chi'.

17

Ix volan te' sc'ococh viñaj Aarón

1 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

2 Al d'a eb' viñ yajalil choñab' d'a junjun iñtilal to syic'cot junjunoc sc'ococh eb' viñ, syalelc'ochi to lajchave' te' scot d'a smasanil, tz'och sb'i junjun eb' viñ d'a te' sc'ococh chi'. 3 A te' yic yiñtilal Leví, a sb'i viñaj Aarón tz'och d'a te', yujto junjun sc'ococh eb' viñ yajalil junjun iñtilal ol cotoc. 4 Tzac'canoch te' d'a yichañ scaxail trato ay d'a yol in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 5 Ata' ol vac' volan sc'ococh mach syal in c'ool to ol in sic'caneli, yuj chi' ol och vaan eb' anima tic yalan e pecal, xchi Jehová chi'.

6 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Moisés d'a eb' viñ yajalil choñab' d'a junjun iñtilal. Ix yac'an sc'ococh junjun eb' viñ d'a viñ, lajchave' te' d'a smasanil. Aypaxoch te' yic viñaj Aarón chi' d'a scal te'. 7 Ix yac'anoch te' c'ococh chi'

viñaj Moisés chi' d'a yichañ Jehová d'a yol cajnub' yic trato. 8 Axo d'a junxo
q'uiñib'alil ix c'och viñ ta', ix yilanoch te' sc'ococh viñaj Aarón chi' viñ d'a
yic yiñtilal Leví, toxo ix elta svol te', ayxo xumaquil yed' pax sat, q'uiñxo
te' almendro chi'. 9 Ix lajvi chi', ix yic'anelta te' c'ococh chi' viñ d'a yichañ
Jehová, ix sch'oxan te' viñ d'a masanil eb' yetisraelal. Axo ix lajvi yilan te' eb',
ix yac'anxi junjun te' yic eb' viñ chi' viñ.
10 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñ icha tic: Ac'canoch te' sc'ococh viñaj
Aarón d'a yichañ scaxail trato. Sic'canb'at te' ta' yic snacot juntzañ anima te
pit tic. Yuj chi' ol yactej eb' yalan chucal lolonel d'ayin yic max cham eb', xchi
d'a viñ.
11 Ix sc'anab'ajej viñaj Moisés sc'ulan masanil tas ix yal Jehová chi'. 12 Axo
ix yalan eb' choñab' chi' d'a viñ icha tic: Junelñej chamnac oñxo el co masanil.
13 Tato jichan scham masanil eb' snitzcot sb'a d'a scajnub' Jehová, ol oñ cham
co masanil syal chi', xchi eb'.

18

A yopisio eb' sacerdote yed' eb' levita

1 Ix yalan Jehová d'a viñaj Aarón icha tic:
Tato tz'och junoc palta d'a in cajnub', a yaelal sja yuj jun chi', a d'a ib'añ
yed' eb' uninal yed' d'a yib'añ eb' etlevitail sjavi. Palta a junoc paltail d'a
eyopisio d'a sacerdoteal, añej d'a ib'añ yed' eb' uninal sjavi yaelal yuj jun chi'.
2 Tzic'cot eb' etlevitail yic scolvaj eb' ed'oc ayic ayachoch yed' eb' uninal d'a
eyopisio d'a yol in cajnub' yic trato. 3 Aton eb' smunlaj ed'oc d'a in cajnub'
chi', palta chequelñej yaj yopisio eb'. Max yal-laj sjavi eb' d'a slac'anil altar,
max yalpaxlaj syaman syamc'ab'il in cajnub' chi' eb' yic vach' max cham eb'
yed' ex pax tic. 4 Ajun eb' smunlaj eyed'oc, palta a ex tzeyala' tas sc'ulej eb'
ayic sb'oan masanil smunlajel eb' d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. Malaj
junocxo comon anima syal sja d'a e lac'anil. 5 A exñej tic ayoch d'a eyib'añ
e b'oan masanil munlajel d'a in cajnub' yed' d'a altar yic mañxo ol cot voval
d'a masanil eb' etchoñab'. 6 A in ix vic'canel eb' etlevitail d'a scal masanil eb'
etisraelal. Ix vac'an eb' d'ayex yic smunlaj eb' eyed'oc d'a in cajnub'. 7 Palta
a achñej yed' eb' uninal tzil munlajel b'aj ay altar yed' d'a spaticoch c'apac
cortina. A juntzañ opisio chi' ix vala' to a exñej tic tzeyila', yujto a in ix vac'
eyopisio. Tato ay junoc mach mañ ayococh sacerdoteal d'a yib'añ snitzanoch
sb'a d'a slac'anil juntzañ yamc'ab' chi', a jun chi' tojolñej schami, xchi Jehová.

A sgasto eb' sacerdote yed' eb' levita

8 Ix yalanpax Jehová d'a viñaj Aarón chi' icha tic:
A in svac' opisio a chaan masanil juntzañ ofrenda tz'ac'ji d'ayin yuj eb'
etisraelal tic. Masanil tas syic'cot eb' chi' d'ayin, ic tz'ajcan yed' eb' uninal.
A jun tic ley tz'ajcan d'a e cal d'a masanil tiempo. 9 Masanil ofrenda tz'ac'ji
d'ayin, a in svac' d'ayach yed' d'a eb' uninal, aton juntzañ max tz'alaj:
Ofrenda yic ixim trigo, silab' yuj yac'ji tup mul yed' silab' yuj stupchaj mul.
10 Masanil eb' vinac d'a e cal tic, syal schi'an juntzañ silab' chi' eb', añej d'a
junoc lugar vic yaji, ata' schi eb'. Yovalil tze na'a to vic yaj juntzañ silab' chi'.
11 Svac'pax d'ayach yed' d'a ix etb'eyum yed' d'a eb' uninal juntzañ ofrenda
syic'cot eb' etisraelal d'ayin, aton juntzañ sb'achchajoch d'a vichañ. A jun
ley tic scan d'a masanil tiempo, yalñej mach eb' ayec' cajan eyed'oc to vach'
yaj icha yalan ley, syalñej schi'an eb'. 12 A sb'ab'el sat tastac tz'avchaji aton
syic'cot eb' etisraelal d'ayin d'a junjun ab'il, svac'canpax d'ayach: Aton aceite
te vach', vino te vach' yed' ixim trigo te vach', 13 yed' pax sb'ab'el sat masanil
te' avb'en te' syic'cot eb' d'ayin. A juntzañ chi' ic yaj yed' masanil eb' ayec'

cajan ed'oc. Tato vach' yaj eb' icha yalan ley, syal svaan eb'. 14 Masanil ofrenda syac' eb' etisraelal d'ayin, icñej yaji.

15 Masanil eb' sb'ab'el vinac unin eb' etisraelal yed' pax sb'ab'el yune' noc' smolb'etzal noc' eb' syac' d'ayin, icñejpax yaji. Palta a yuj eb' b'ab'el vinac unin chi' yed' sb'ab'el yune' noc' noc' max ochtaxon silab'il, yovalil tz'ac'ji q'uen tumin sq'uexuloc. 16 Ayic junxo ujal yalji, tz'ac'ji q'uen tumin chi' sq'uexuloc. A yuj eb' unin chi', oye' siclo q'uen plata tz'ac'ji, icha q'uen sc'anchaj d'a in cajnub', 20 geras yalil. 17 Palta mañ a cha ac'joc tumin sq'uexuloc sb'ab'el yune' noc' vacax, noc' calnel yed' noc' chiva, yujto a juntzañ noc' chi', vic yaj noc'. Yovalil tze milcham noc', tze tzicanoch schiq'uil noc' d'a altar, axo xepual noc' tze ñustz'aoc yic tz'och d'a ofrendail to suc'uq'ui sjab' svab'i. 18 Ic tz'ajcan masanil schib'ejal noc' chi', icha ix aj vac'an schib'ejal juntzañxo noc' silab' d'ayach, aton noc' sñi' sc'ool sb'achchajq'ue d'a yichañ altar yed' sb'ac'chil xub' noc' d'a svach'. 19 Masanil yofrenda eb' etisraelal syiq'ueli to vic yaji, svac' d'ayach yed' d'a ix etb'eyum yed' d'a eb' uninal. A jun tic, ley tz'ajcan d'a masanil tiempo, a in tzin b'ocan eyed'oc yed' masanil eyiñtilal, xchi d'a viñ.

20 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Aarón chi':

A ach tic malaj lum luum ol a macb'enej d'a scal eb' etisraelal tic, yujto a in tic icha a macb'en vaji. 21 A eb' levita, a masanil sdiezmoal sat yavb'en eb' eyetisraelal, a ix vac' smacb'enej eb'. Aton ayoch stojoloc masanil smunlajel eb' d'a cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 22 Axo masanil juntzañxo eb' etisraelal, max yal comonñej sjavi eb' d'a slac'anil cajnub' chi'. Tato icha chi' sc'ulej eb', tz'ochcan chamel d'a yib'añ eb' yuj smul chi'. 23 Yuj chi' añej eb' levita ay yalan yic yilan masanil tas yic in cajnub' chi'. Tato tz'och junoc spaltail eb' d'a smunlajel chi', añej d'a yib'añ eb' scotcan yaelal. A jun tic ley tz'ajcan d'a masanil tiempo. A eb' levita malaj slum eb' ol scha d'a scal eb' eyetisraelal. 24 Yic eb' yaj masanil sdiezmoal tas syavej eb' eyetisraelal syac' d'ayin a in Jehová in tic. Yuj chi' ix vala' to malaj slum eb' ol scha'a, xchi d'a viñ.

25 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés icha tic:

26 Al d'a masanil eb' levita to a in Jehová in sval icha tic: Ayic ol e chaan masanil sdiezmo eb' eyetisraelal, yovalil tzeyic'paxcanel sdiezmoal yic tzeyac'an d'ayin, yujto a juntzañ chi' ayoch e macb'enoc. 27 A jun diezmo tzeyac' chi', icha sdiezmoal sat smunlajel eb' eyetisraelal syac'a'. 28 A d'a diezmo tze cha d'a eb' eyetisraelal chi', ata' tzeyic'paxel eyofrenda tzeyac' d'ayin. A d'a viñaj sacerdote Aarón tzeyac'a'. 29 Yuj chi' masanil tastac tz'ac'ji d'ayex, yovalil tzeyic'canel junoc macañ d'ay, tzeyac'an d'ayin. A jun macañ tzeyac' d'ayin chi', yovalil aton val svach'il.

30 Ayic toxo ix eyic'canel svach'il to vic yaj chi', axo jantacto scani, eyicxo tz'ajcani ichato a ex ay e munlajel. 31 Syalxo e vaan yed' eyal eyuninal yalxoñej b'aj cajan ex. E tojol yaj yuj b'aj tzex munlaj d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 32 Ayic toxo ix eyic'canel jun macañ te vach' chi' d'ayin, tzaxo yal e vaan jantacto scan chi', malaj e mul tz'och yuj e vaani. A d'a icha chi', max eyixtejb'atlaj yofrenda eb' eyetisraelal to vic yaji. Yuj chi' maxtzac javilaj chamel d'a eyib'añ, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

19

A staañil noc' chacchac vacax

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón icha tic:

2 A in Jehová in svac' jun checnab'il tic. Alec d'a eb' eyetchoñab' to syic'cot junoc noc' cob'es chacchac vacax eb' malaj jab'oc spaltail, manto juneloc

smunlaji. 3 A ex tic tzeyac' noc' d'a viñaj sacerdote Eleazar. Tz'ic'jiel noc' d'a spatiquel campamento, axo viñaj Eleazar chi' schecan miljoccham noc' d'a yichañ. 4 Syic'anq'ue schiq'uil noc' viñ yed' yiximal sc'ab', stzicanb'at uqueloc viñ d'a stojolal in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a. 5 Slajvi chi', sñusjitz'a noc' vacax chi' smasanil d'a yichañ viñ, stz'umal noc', sb'ac'chil noc', schiq'uil noc' yed' yol sc'ool noc'. 6 Yacb'an van stz'a noc' chi' syic'anpaxq'ue te' c'ute' viñ sacerdote chi' yed' junoc sc'ab' te' hisopo yed' noc' chacchac lana, syac'anoch viñ smasanil d'a yol c'ac' b'aj van stz'a noc' chi'. 7 Slajvi chi, sjuc'anel spichul viñ, sb'icanpaxel sb'a viñ, tz'ochxi viñ d'a yol campamento chi', vach'chom manto vach'oc yaj viñ icha yalan ley masanto d'a yemc'ualil. 8 Axo viñ ix ñusantz'a noc' vacax chi', sjuc'paxel spichul viñ, sb'icanpaxel sb'a viñ, palta manto vach'oc yaj viñ icha yalan ley masanto d'a yemc'ualil. 9 Axo junocxo viñ vinac vach' yaj icha yalan ley, a' viñ smolanq'ue staañil noc' vacax chi', sic'anb'at viñ d'a junoc lugar to vach' yaj d'a spatiquel campamento. A juntzañ taañ chi' sc'an eb' eyetisraelal ayic sb'oan a a' eb' sc'anchaji yic sacb'itaj eb' icha yalan ley. Masanil juntzañ tic sc'ulaji yic syic'anel mul. 10 A mach ix molanq'ue juntzañ taañ chi', yovalil sjuq'uel spichul, sb'icanpaxel sb'a, palta manto vach'oc yaj icha yalan ley masanto d'a yemc'ualil. A jun ley tic scanñej d'a junelñej, tz'och yopisio eyuuj a ex israel ex tic yed' yuj eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal. 11 A mach syaman snivanil junoc chamnac, mañ vach'oc yaj d'a uque' c'ual icha yalan ley. 12 A d'a schab'jial syaman junoc chamnac chi' yed' d'a svac'jial, yovalil sacb'itej sb'a yed' a a' sc'anchaji yic sacb'i icha yalan ley, ichato chi' vach' tz'ajcani. Tato max sacb'itej sb'a d'a schab'jial yed' d'a svac'jial, manto vach'oc syal chi'. 13 Yuj chi' a junoc mach syaman junoc chamnac, tato max sacb'itej sb'a, a jun chi' syixtejel in cajnub'. Yuj chi' yovalil mañxa yalan yic d'a e cal d'a junelñej, yujto maj tzicjioch a a' chi' d'ay, yuj chi' mañ vach'oc yaj icha yalan ley.

14 Aton juntzañ sleyal tic d'a junoc mach scham b'aj ay scajnub': Yalñej mach tz'och ta', ma junoc ayec' ta', mañ vach'oc tz'ajcan d'a uque' c'ual. 15 Masanil chen to mañ vach'oc yaj smacji, mañxo vach'oc tz'ajcani. 16 Axo mach syaman junoc chamnac d'a stiel choñab', taxoñej mac'b'ilchamoc, ma toñej scham ichataxon tz'aj scham anima, mato syam sb'aquil junoc chamnac, ma junoc b'aj smucchaj eb' chamnac, a jun chi' mañ vach'oc yaj d'a uque' c'ual. 17 A yuj masanil juntzañ chi' tz'ic'chajq'ue jab'oc staañil noc' vacax tz'anac yuj yic'anel mul, tz'ac'chajem d'a yol junoc yed'tal, tz'ac'jiem a a' d'a yib'añ, aton a' sq'ueul sjaj. 18 Axo junoc viñ vinac vach' yaj icha yalan ley, a viñ tz'ic'anq'ue junoc sc'ab' te' hisopo, slab'anem viñ d'a scal a a' chi', stzicanoch viñ d'a yib'añ jun cajnub' chi' yed' masanil tas ay d'a yool yed' d'a yib'añ eb' anima ayec' ta', añejtona' stzicanpaxb'at viñ d'a yib'añ mach ix yaman sb'aquil chamnac, ma junoc b'aj smucchaj eb' chamnac chi', ma snivanil junoc anima mac'b'ilchamoc, ma junoc toñej ix cham ichataxon tz'aj scham anima. 19 A jun anima vach' yaj chi', a' stzicanb'at a a' chi' d'a yib'añ eb' mañ vach'oc yaj chi' d'a schab'jial yed' d'a svac'jial. Slajvi chi', a d'a svac'jial chi', sjuc'anel spichul eb', sb'icanpaxel sb'a eb' yic sacb'ican eb'. Icha chi' vach'xo tz'ajcan eb' d'a yemc'ualil. 20 Tato ay junoc anima max sacb'itej sb'a icha yalan ley, mañxaocab' yalan yic d'a e cal d'a junelñej yujto syixtejb'at in cajnub'. Yujto maj tzicjioch a a' d'ay yic sacb'i, yuj chi' mañ vach'ocñej yaji. 21 A jun ley tic scanñej d'a junelñej: A mach stzicanoch a a' chi' d'a junocxo, yovalil sjuq'uel spichul. A mach syaman a a' tz'ac'an sacb'oc junoc mach chi', vach'xo tz'ajcan d'a yemc'ualil. 22 Masanil mach syamji yuj junoc anima mañ vach'oc yaji, ma junoc syaman junoc anima mañ vach'oc yaji, a jun chi' mañ

vach'oc tz'ajcan icha yalan ley masanto d'a yemc'ualil, xchi Jehová.

20

A a' ix elta d'a sat q'uen tenam (Ex 17.1-7)

1 A d'a b'ab'el uj, ix c'och eb' israel d'a tz'inan luum scuch Zin. Ix aj eb' jun tiempoal d'a yol yic Cades. Ata' ix cham ix María yanab' viñaj Moisés, ix mucchajcanem ix ta'.

2 Yujto te malaj a a' syuc' eb' israel chi', yuj chi' ix q'ue yav eb' smasanil d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón. 3 Ix yalan eb' d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

—Octom oñ chamcan yed' eb' quetchoñab' ix chamcan yuj Jehová. 4 ¿Tas yuj ix oñ eyic'cot d'a taquiñ luum tic? ¿Tom e gana tzoñ champax a oñ tic yed' noc' co molb'etzal noc'? 5 ¿Tas yuj ix oñ eyiq'uelta d'a yol yic Egipto, ix oñ eyic'ancot d'a jun lugar mañxo jantacoc schucal tic? A d'a tic max yac'laj ixim trigo, te' higo, te' uva, te' granado, malaj pax jab'oc a a' syal cuc'ani, xchi eb'. 6 Ayic ix yab'an juntzañ lolonel chi' viñaj Moisés yed' viñaj Aarón chi', ix snitzanel sb'a eb' viñ, ix b'at eb' viñ d'a sti' scajnub' Jehová. Ata' ix b'at em ñojan eb' viñ d'a sat luum. Axo d'a jun rato chi' ix sch'ox sb'a stziquiquial Jehová d'a slac'anil eb' viñ. 7 Ix yalan Jehová chi' d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

8 —Ic'b'at te' a c'ococh, tzalan d'a viñ uc'tac aj Aarón chi' to tz'och viñ ed'oc yic tze molanb'at eb' anima, tzex b'at b'aj ay jun q'uen nivan tenam. D'a yichañ eb' tzal d'a q'ueen to tz'elta a a' d'a sat q'ueen, axo d'a yichañ masanil eb' anima chi' ol elul a', ol yuc'an a' eb' yed' noc' smolb'etzal noc' chi', xchi Jehová.

9 Ix yic'anelta te c'ococh viñaj Moisés d'a yichañ Jehová icha ix aj yalani. 10 Ix smolb'anb'at eb' anima chi' eb' viñ d'a yichañ q'uen tenam chi'. Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a eb' icha tic:

—Ab'ec, a ex to te pit ex tic: ¿Yovalil am val squiq'uelta a a' d'a sat q'uen tenam tic, scac'an a' eyuq'uej? xchi viñ. 11 Ix lajvi yalan viñ icha chi', ix yic'anchaañ sc'ab' viñ, ix spajanoch chael te' sc'ococh viñ d'a sat q'uen tenam chi', ix elul chulnaj a a' chi'. Ix yuc'an a' eb' yed' noc' smolb'etzal noc' chi'. 12 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj Aarón chi' icha tic:

—Yujto a ex tic max in eyac' val och d'a e c'ool, maj e ch'ox d'a yichañ eb' eyetchoñab' tic to A inxoñej Ochi, yuj chi' mañoc exlaj ol eyic'och eb' anima tic d'a sat lum luum chi' b'aj ix vala' to ol vac' d'ayex, xchi d'a eb' viñ. 13 Meriba[20.13] ix sb'iejcan jun lugar chi', yujto ata' ix yalub'tañej eb' israel d'a spatic Jehová. Ix sch'oxan Jehová chi' to Axoñej Ochi.

Maj chajiec' eb' israel yuj viñ sreyal Edom

14 Ayic ayec' viñaj Moisés d'a Cades, ix schecanb'at jayvañ eb' viñ vinac viñ d'a viñ sreyal Edom yic b'at yalan eb' viñ icha tic: A oñ israel oñ tic, ayto cuj co b'a ed'oc, scalb'at d'ayach: Ojtac jantac syail ix quil d'a Egipto. 15 Añejtona' ojtacpaxi tas aj sc'ochnaccan eb' co mam quicham ta' d'a peca'. Axo d'a slajvub'alxo tic, ix yac' val och yaelal eb' viñ aj Egipto chi' d'a yib'añ eb' co mam quicham yed' d'a quib'añ. 16 Yuj chi' ix co c'an scolval Jehová qued'oc. Ix yab' yel cav, yuj chi' ix yac'ancot yángel yic ix oñ yic'anelta d'a Egipto chi'. A ticnaic ayoñ ec' d'a choñab' Cades b'aj ay smojonal a macb'en. 17 Yuj chi' scal d'ayach, tope val tz'el d'a a c'ool tzoñ a chaec' d'a yol a macb'en tic. Mañ ol oñ ec'laj d'a scal yavb'en eb' anima ay d'a yol a macb'en tic. Malaj a a' d'a eyuc'b'il a' ol cuq'uej. Añej d'a yol nivan b'e ol oñ b'atoc. Malaj b'aj

---

20.13 **20:13** A jun lolonel Meriba, a d'a hebreo lajan icha jun lolonel “syalub'tañej”.

ol oñ el b'esnaj d'a yol nivan b'e chi' masanto ol oñ c'axpajec' d'a yol a nación tic, xchib'at viñaj Moisés chi'. 18 Ix tac'vi viñ sreyal Edom chi' icha tic:
—Mañ ex c'axpajec' d'a yol in nación tic. Tato ol ex ec' d'a yib'añ, ol ex c'axpajec'oc, ol in elb'at d'a e patic yed' eb' in soldado, xchi viñ d'a eb'. 19 Ix yalanpax eb' israel chi' icha tic:
—Maay, a oñ tic añej d'a yol nivan b'e ol oñ b'atoc. Tato ay b'aj ol cuq'uej a a' yed' noc' co molb'etzal noc' d'a eyuc'lab'a, ol co tup d'ayach. Añej val to co gana tzoñ c'axpajec' d'a a lugar tic d'a vach'il, xchib'at eb'. 20 Ix tac'vixi viñ sreyal Edom chi' icha tic:
—Malaj permiso e c'axpajeq'ui, xchi viñ. Ix b'at viñ yed' masanil eb' soldado smac eb' israel chi'. Yed'nac syamc'ab' eb' soldado chi' yic oval, te tec'anpax eb'. 21 Yuj chi' ix say junxo b'e eb' israel b'aj ix b'ati.

A schamel viñaj Aarón

22 Masanil eb' israel ix el eb' d'a Cades, ix cot eb' d'a stojolal lum vitzal Hor d'a sat smojonal Edom. 23 Ata' ix yal Jehová d'a viñaj Moisés yuj viñaj Aarón icha tic: 24 A ticnaic, toxo ol cham viñaj Aarón, mañ ol c'ochlaj viñ d'a sat lum ix vala' to ol vac' d'ayex, yujto a ex tic e chavañil ix e pitej e b'a d'a in checnab'il ix vac' d'ayex d'a sti' a' Meriba. 25 A ticnaic, ic'b'at viñaj Aarón chi' yed' viñ yuninal scuch Eleazar d'a jolom vitz Hor chi'. 26 Ata' ol iq'uel spichul viñaj Aarón chi' sc'an d'a sacerdoteal, tzac'ancanoch d'a viñaj Eleazar chi', yujto a viñaj Aarón chi' ol cham viñ ta', xchi d'a viñ. 27 Ix sc'anab'ajan viñaj Moisés tas ix yal Jehová chi', d'a val yichañ masanil anima ix ic'jib'at viñaj Aarón yed' viñaj Eleazar chi' yuj viñ d'a jolom vitz Hor chi'. 28 Ata' ix yiq'uel spichul viñaj Aarón chi' viñ, ix yac'anoch viñ d'a viñaj Eleazar d'a jolom vitz chi'. Ata' ix chamcan viñaj Aarón chi'. Ix lajvi chi', ix emixta viñaj Moisés yed' viñaj Eleazar chi'. 29 Axo ix yab'an masanil eb' israel to toxo ix cham viñaj Aarón chi', jun ujal ix och eb' d'a cusc'olal yuj viñ.

21

Ix yac' ganar lum Horma eb' israel

1 Ayic ix yab'an viñ sreyal eb' cananeo ay d'a Arad d'a yol yic Neguev to van scot eb' israel d'a yol b'e sc'och d'a Atarim, ix elta viñ yac' oval yed' eb'. Ay eb' ix yamchaj yuj viñ ix yic'anb'at eb' viñ d'a preso. 2 Ix lajvi chi', ix yac'an sti' eb' israel d'a Jehová, ix yalan eb' icha tic: Tato ol ach colvaj qued'oc yic scac'an ganar jun nación chi', ol co satcanel junjun choñab' d'a yol smacb'en chi' d'a junelñej, xchi eb'. 3 Ix sc'anab'ajej Jehová scolvaj icha ix aj sc'anan eb' chi', yuj chi' ix yac' ganar eb' cananeo chi' eb'. Ix satcanel eb' cananeo chi' smasanil yed' schoñab'il, yuj chi' Horma21.3 ix sb'iejcan jun lugar chi'.

Jun yechel chan nab'a bronce

4 Ix el eb' israel d'a yich vitz Hor chi', ix ec' eb' d'a b'e tz'ec' d'a a' Chacchac Mar. Najat ix ec' yoy sb'a eb' yujto maj c'axpajec' eb' d'a lum Edom. Ayic ayoch eb' d'a yol b'e chi', ix chab'axq'ue sc'ool eb', 5 ix cot yoval eb' d'a Dios yed' d'a viñaj Moisés. Ix yalan eb' icha tic:
—¿Tas yuj ix oñ iq'uelta d'a Egipto? ¿Tom yuj co cham yuj vejel d'a taquiñ luum tic? Malaj tas sco va'a, malaj pax tas scuq'uej. Maxtzac techaj co vaan juntzañ chucal vael tic, xchi eb'. 6 Yuj val chi' ix ac'jicot juntzañ noc' chan te ov yuj Jehová, yic schiji eb' anima chi' yuj noc'. Tzijtum eb' israel chi' ix cham yuj noc'. 7 Ayic ix yilan eb' icha chi', ix b'at yalan eb' d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

21.3 **21:3** A jun lolonel Horma, a d'a hebreo lajan yed' “satb'ileli”.

—Toxo ix och co mul a oŋ̈ tic, ix cal chucal lolonel d'a Jehová yed' d'ayach. A ticnaic c'an d'a Jehová to syiq'uel noc' chan tic d'a co cal, xchi eb'.

Ix sc'anan viŋ̈aj Moisés chi' d'a Jehová to syac' nivanc'olal d'a yib'aŋ̈ eb' anima chi'. 8 Ix yalan Jehová chi' d'a viŋ̈ icha tic:

—B'o junoc yechel chan d'a q'uen bronce icha yilji juntzaŋ̈ noc' chi', tzac'anq'ue d'a schon junoc te te' chaaŋ̈ steel, yic vach' ayic schiji eb' anima yuj noc' chan chi', tato sq'ue q'uelan eb' d'a jun yechel chan chi', maxtzac chamlaj eb' yuj noc', xchi d'a viŋ̈. 9 Ix sb'oan jun yechel chan nab'a bronce viŋ̈aj Moisés chi', ix yac'anq'ue viŋ̈ d'a schon jun te te'. Yuj chi' yalŋ̈ej mach schiji yuj noc' chan chi', sq'ue q'uelan eb' d'a jun yechel chan chi', sb'oxican eb'.

A tas ix aj yec' eb' israel d'a Moab

10 Ix b'eyŋ̈ejcot eb' israel, ix javi eb' d'a Obot. 11 Ix elpax eb' d'a Obot chi', ix b'eyŋ̈ejcot eb' d'a yichaŋ̈, ix javi eb' d'a Ije-abarim d'a tz'inan luum d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a yol yic Moab. 12 Ix cotŋ̈ej eb', ix javi eb' d'a jun a' eluma' scuch Zered. 13 Ix b'eyŋ̈ejcot eb', ix javi eb' d'a sc'axepalb'at jun a a' scuch Arnón. A jun a a' chi' tz'ec' d'a tz'inan lum d'a yol yic eb' amorreo. Aton jun a' chi' ayoch mojonal yuj eb' Moab yed' eb' amorreo chi'. 14 Aton juntzaŋ̈ lugar chi' sb'inaj b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal oval yic Jehová, b'aj syal icha tic:

Oŋ̈ ec'ta d'a choŋ̈ab' Vaheb d'a yol yic Sufá, d'a yoltac a' Arnón.
15 A jun pac'an d'a stitac a a' chi' ayoch smojonaloc yic Moab, sc'och d'a choŋ̈ab' Ar, xchi.

16 Ix el eb' d'a a' Arnón chi', ix cotŋ̈ej eb' masanto ix javi eb' d'a Beer. Aton ta' ay jun a' uc'b'ila' b'aj ix yal Jehová d'a viŋ̈aj Moisés icha tic: Molb'ej masanil anima, a in ol vac' a a' yuq'uej eb', xchi d'a viŋ̈. 17 Aton d'a jun tiempoal chi' ix b'itan eb' israel icha tic:

Ix q'ueul a a' b'aj molan. Q'ueocab'cot b'urnaj a a'. To ol oŋ̈ b'itanec yuj a a' ix q'ueul b'urnaj tic.
18 A eb' viŋ̈ yajal ix joyanq'ueta a' yed' sc'ococh. A eb' viŋ̈ nivac yajal d'a yol schoŋ̈ab', a yed' sc'ococh eb' viŋ̈ ix sjacq'ueta a a', xchi eb' d'a sb'it chi'.

Ix b'eyŋ̈ejcot eb' d'a tz'inan luum masanto ix javi eb' d'a Matana. 19 Ix el eb' d'a Matana chi', ix javi eb' d'a Nahaliel. Ix el eb' d'a Nahaliel chi', ix javi eb' d'a Bamot. 20 Ix el eb' d'a Bamot chi', ix javi eb' d'a jun ch'olan ay d'a yol yic Moab, d'a stojolal lum nivac vitz d'a yol yic Pisga, aton ta' nivan chequel lum tz'inan luum.

Ix ac'ji ganar viŋ̈aj rey Sehón yuj eb' israel (Dt 2.26-37)

21 Ix yac'b'at schecab' eb' israel d'a viŋ̈aj Sehón sreyal eb' amorreo, ix yalanb'at eb' icha tic: 22 ¿Tom max oŋ̈ a chaec' d'a yol a macb'en? Malaj jab'oc tas ol ec' co lob'at d'a scal eyavb'en yed' d'a scal eyuva, maŋ̈ ol cuc' a a' d'a eyuc'b'il a', aŋ̈ej d'a yol nivan b'e ol oŋ̈ ec'oc, xchi eb' checab' chi'.

23 Maj scha sc'ol viŋ̈aj Sehón chi' yec' eb' israel d'a yol smacb'en chi'. Aŋ̈ej to ix smolb'ej masanil eb' soldado viŋ̈, ix elta viŋ̈ yac' oval yed' eb' d'a tz'inan luum, d'a Jahaza ix yac' oval eb'. 24 Ix yac'an oval eb' israel chi' yed' eb', ix ac'ji ganar viŋ̈aj Sehón yed' eb' soldado yuj eb'. Ix ic'jiec' lum sluum eb' chi' yuj eb' israel chi'. Sb'atŋ̈ej d'a sti' a' Arnón, masanto sc'och d'a sti' a' Jaboc, masanto b'aj tz'ec' smojonal sluum eb' amonita. A jun luum chi' te vach' yaj smacchaj yuj eb' amonita chi'. 25 Icha chi' ix aj yochcan slum eb' amorreo yicoc eb' israel chi'. Ix cajnaj eb' israel d'a choŋ̈ab' Hesbón yed' d'a juntzaŋ̈xo choŋ̈ab' ay d'a spatictac. 26 A Hesbón chi', aton jun choŋ̈ab' b'aj ec'nac viŋ̈aj Sehón sreyal eb' amorreo. A viŋ̈aj Sehón chi' ix yac'ŋ̈ej oval viŋ̈ yed' eb' viŋ̈

sreyal Moab d'a yalañtaxo. Ix ic'jiec' jun macañ slum eb' yuj viñ sc'ochñej d'a
a' Arnón. 27 Yuj chi' ix yal eb' slolon d'a poesía icha tic:
Cotañec d'a Hesbón, aton d'a schoñab' viñaj rey Sehón. B'oecxiq'ue d'a
schaelal, vach' tzeyutej e b'oanoch smuroal.
28 Ato d'a Hesbón, d'a schoñab' viñaj rey Sehón ix cot eb' ix ñusantz'a choñab'
Ar d'a yol yic Moab yed' eb' nivac yajal yaj d'a jun choñab' d'a pac'an
d'a yib'añq'ue a' Arnón.
29 Ex aj Moab, ob'iltac ex. Toxo ix ex lajviel ex schoñab' dios Quemos. Aton
jun e diosal chi' maj yal-laj scolvaji, yuj chi' ix el lemnaj eb' soldado
smasanil, axoñej eb' ix ix, ix can d'a yol sc'ab' viñaj rey Sehón.
30 Toxo ix lajviel yipalil choñab' Hesbón. Ix satel eb' ay d'a choñab' Dibón
masanto ix satel eb' ay d'a Nofa yed' pax Medeba, xchi jun poesía chi'.
31 Icha chi' ix aj yic'ancan lum luum eb' israel macb'il yuj eb' amorreo.

Ix ac'ji ganar viñaj rey Og (Dt 3.1-11)

32 Ix lajvi chi' ix yac'anb'at schecab' viñaj Moisés d'a choñab' Jazer yic
sb'eytzitej eb' tas yaji. Ix ac'ji ganar jun choñab' chi' yuj eb' israel yed' masanil
juntzañ choñab' ay d'a spatictac. Ix pechjiel masanil eb' cajan ta' yuj eb', aton
eb' amorreo. 33 Ix meltzaj eb', ix b'at eb' d'a stojolal lum Basán, palta ix elta
viñaj Og sreyal Basán chi' yed' masanil eb' soldado yac' oval yed' eb' d'a Edrei.
34 Yuj chi' ix yal Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic: Mañ ex xiv d'a viñaj Og
chi', a in ol vac'och viñ yed' eb' soldado yed' smacb'en tic d'a yol e c'ab'. Icha
ix eyutej viñaj Sehón sreyal eb' amorreo ay d'a Hesbón, icha chi' ol eyutejpax
viñaj Og tic, xchi d'a viñ. 35 Icha chi' ix aj scham viñaj Og yed' yuninal yed'
masanil eb' soldado yuj eb' israel, mañxo junoc eb' ix cani. Ix ochcan sluum
eb' yicoc eb' israel chi'.

22

Ix avtajcot viñaj Balaam yuj viñaj Balac

1 Ix lajvi chi', ix b'eyñejcot eb' israel chi', ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a
lum ac'lic yic Moab d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán d'a satcot Jericó.
2 Ix yab'an viñaj Balac sreyal Moab yuninal viñaj Zipor, tas ix utaj eb'
amorreo yuj eb' israel. 3 Yuj chi' ix xivchaañ viñ yed' eb' anima ay d'a Moab
chi', yujto ix yil viñ to te tzijtum eb' israel chi'. 4 Yuj chi' ix yal eb' anima ay
d'a Moab chi' d'a eb' yichamtac vinaquil choñab' Madián icha tic: Masanil
juntzañ anima tic, ol oñ satel eb' d'a co luum tic. Icha tz'aj slajviel añ añc'ultac
yuj noc' vacax, icha chi' ol oñ yutoc eb', xchi eb'.
5 Yuj chi' ix yalan viñaj Balac chi' to sb'at cot jun viñ syaloch sb'a jelanil
scuchan Balaam, yuninal viñaj Beor, cajan d'a Petor d'a sti' a' nivan Éufrates
d'a scal eb' yetchoñab'. Ix schecanb'at eb' yichamtac vinaquil choñab' viñaj
Balac chi', yic sb'at yal eb' d'a viñaj Balaam chi' icha tic: A d'a Egipto ix cot jun
nivan choñab'il anima, toxo ix majel sat lum luum tic yuj eb', toxo ix javi eb'
d'a co tz'ey. 6 Yuj chi' cotañ d'a elañchamel yic tzul a catab'an eb', yujto yelxo
nivan sb'isul eb' d'a quichañ. Tato icha chi' tope ol yal vac'an ganar eb' yic
tzin pechanel eb' d'a co lum tic, yujto vojtac to a a catab' yed' a vach' lolonel
tzala', tz'elñejc'ochi, xchib'at viñ.
7 Ix lajvi chi', ix b'at eb' yichamtac vinaquil choñab' Moab yed' eb' yicham-
tac vinaquil Madián b'aj ayec' viñaj Balaam chi'. Te nivan q'uen tumin ix
yic'b'at eb' yic stupan scatab' viñ chi' eb'. Ix yalan schecnab'il eb' ix yalb'at
viñaj Balac chi'. 8 Ix yalan viñaj Balaam chi' d'a eb' icha tic:

—A ticnaic, canañec d'a tic, ato syal tas ol yal Jehová d'ayin d'a jun ac'val tic, ichato chi' svac'an spac e lolonel chi' q'uic'an, xchi viñ. Yuj chi' ix can eb' ichamtac vinac chi' yed' viñaj Balaam chi' d'a jun ac'val chi'. 9 Ix sch'oxan sb'a Dios d'a viñ, ix sc'anb'an d'a viñ icha tic:

—¿Mach juntzañ anima ayec' chi' d'ayach? xchi. 10 Ix tac'vi viñ:

—Checab' yaj eb' yuj viñaj Balac sreyal Moab yuninal viñaj Zipor, tzul yal eb' d'ayin, 11 tob' ay jun choñab'il anima ix cot d'a Egipto. Tob' toxo ix majel sat lum luum yuj eb'. Sgana viñaj Balac chi' to tzin b'at d'a schoñab' viñ chi', yic sb'at in catab'ej jun choñab'il anima chi', yic vach' syal spechanel eb' viñ d'a yol smacb'en chi' yalani, xchi viñ d'a Dios chi'. 12 Ix yalan Dios chi' d'a viñ icha tic:

—Mañ ach b'at yed' eb' yic sb'at a catab'ej jun choñab'il anima chi', yujto a in val ix val vach' lolonel d'a eb', xchi d'a viñ. 13 Axo ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, ix q'ue van viñaj Balaam chi', ix yalan viñ d'a eb' schecab' viñaj Balac chi' icha tic:

—A ticnaic, meltzajañec d'a e choñab' yujto toxo ix yal Jehová to max yal-laj in b'at eyed'oc, xchi viñ. 14 Ix meltzaj eb' d'a schoñab' b'aj ay viñaj Balac chi', ix yalan eb' d'a viñ icha tic:

—Maj stac'cotlaj sb'a viñaj Balaam chi' qued'oc, xchi eb'. 15 Maj schalaj yab' viñaj Balac chi', yuj chi' ix checjib'at juntzañxo eb' más nivac yopisio d'a yichañ eb' ix xid'ec' chi', ec'topax sb'isul eb' ix b'ati. 16 Yuj chi' ix b'atxi eb' yil viñaj Balaam chi', ix yalan eb' d'a viñ icha tic:

—Ix oñ scheccot viñaj Balac yuninal viñaj Zipor d'ayach, syalan viñ d'ayach icha tic: Malajocab' mach tzach cachanoch vaan a coti, 17 yujto ol ach vic' val chaañ, ol vac'an masanil tas ol a c'ana', añej to tza c'anab'ajej a cot a catab'ej juntzañ anima tic, xchi viñ, xchi eb'. 18 Ix tac'vipax viñaj Balaam chi' icha tic:

—Vach'chom b'ud'jinac yol spalacio viñ yuj q'uen oro, ma yuj q'uen plata, syac'an viñ smasanil d'ayin, max yal-laj in c'ulan tas scot d'a in pensar in tenanec' tas syal Jehová in Diosal. 19 Tato syal e canpax d'a jun ac'val tic, ol vab' tas ol yutoc Jehová yalanxi d'ayin, xchi viñ. 20 Ix sch'oxanpax sb'a Jehová d'a viñ d'ac'valil chi', ix yalan d'a viñ:

—Yacb'an to ix jax eb' viñ ach yic'b'ati, ixic yed' eb' viñ, palta añej val tas ol val d'ayach, añej b'at ala', xchi d'a viñ.

Scachnab'il viñaj Balaam yuj yángel Jehová

21 Axo yic ix q'uiñib'i, ix q'ue vaan viñaj Balaam chi', ix yac'anoch stz'um noc' snun b'uru viñ, ix b'at viñ yed' eb' viñ yichamtac vinaquil Moab chi'. 22 Ix q'ue viñ d'a yib'añ noc' sb'uru chi', ix b'at chavañ eb' schecab' viñ yed'oc. Axo Jehová ix cot yoval d'a viñ yujto ix b'at viñ. Axo yángel Jehová chi' ix och tec'tec' d'a yol b'e yic smacan b'e chi'. 23 Axo ix yilan noc' b'uru chi' to liñanoch jun yángel Jehová d'a nañal yol b'e, yed'nac jun espada, ix b'atcan noc' d'a caltac te'. Ix syamanoch viñaj Balaam chi' smac'an noc', yic tz'ochxi noc' d'a yol b'e chi'. 24 Ix ochxi liñan jun ángel chi' b'aj lod'an b'e d'a scal te' uva, latz'b'ilq'ue q'uen q'ueen smactealoc te' d'a titac b'e chi'. 25 Axo ix yilanxi noc' to liñanec' jun ángel chi' d'a nañal yol b'e chi', ix sñicanec' sb'a noc' d'a q'uen q'ueen ayoch d'a titac b'e chi'. Ix ñicjiec' yoc viñaj Balaam chi' yuj noc' d'a q'ueen, ix ste mac'anxi noc' viñ. 26 Ix el yángel Jehová chi' ta', ix snitzanb'at sb'a d'a yichañb'ati, ix ochxi liñan b'aj te lod'an b'e, b'aj maxtzac yal yelcan junoc mach d'a titac b'e a schalan sb'a yed' junocxo mach. 27 Ix yilanxi noc' b'uru chi' to liñanec' jun ángel chi' d'a nañal yol b'e chi', toxoñej ix em lachnaj noc' d'a yalañ viñaj Balaam chi', yuj chi' ix cot yoval viñ d'a noc', ix och ijan

viñ smac'an noc' yed' sc'ococh. 28 A val d'a jun rato chi' ix lolonq'ue noc' yuj Jehová, ix yalan noc' d'a viñ icha tic:
—¿Tas ix ach vutej? Yoxelalxo in a mac'ani, xchi noc'.
29 —Yujto yelxo val tzin ixtej svab'i. Ayoc val ec' junoc q'uen espada d'a tic, val ticnaic tzach in tecchamoc, xchi viñ d'a noc'. 30 Ix tac'vi noc' d'a viñ icha tic:
—A in tic a chejintaxoni, tzach q'ueñej d'a vib'añ ayic tzach b'eyeq'ui, ojtac to malaj juneloc icha tic tzach vutej, xchi noc'.
—I' yel toni, xchi viñ. 31 Ix lajvi chi' axo Jehová ix ac'an yil jun ángel chi' viñ, ayec' d'a nañal yol b'e chi', ayoch q'uen espada d'a yol sc'ab'. Ixñej val yil jun ángel chi' viñ, ix em ñojan viñ d'a yichañ. 32 Ix yalan jun ángel chi' d'a viñ icha tic:
—¿Tas yuj oxel ix a mac' noc' a b'uru tic? A in ix in och d'a ichañ ix in macan a b'e, yujto ix cot voval yujto ix ach cot yed' juntzañ anima tic. 33 Añej noc' b'uru tic ix in ilani, oxel ix elcan noc' d'a yol b'e. Tato maj sb'esel sb'a noc' d'a yol b'e chi', toxom ix ach cham vuj ticnaic, a pax noc' b'uru tic maj am chamlaj noc', xchi jun ángel chi' d'a viñ. 34 Ix yalan viñ d'a yángel Jehová chi' icha tic:
—Ix och in mul d'ayach, mañ vojtacoc tato a ach tza mac in b'e tic, yuj chi' tato max scha a c'ol tzin b'ati, syal in meltzaji, xchi viñ. 35 Ix tac'vi jun ángel chi' d'a viñ icha tic:
—Syal a b'at yed' eb' anima tic, palta añej val tas ol val d'ayach, añej ol ala', xchi d'a viñ.
Yuj chi' ix b'atñej viñ yed' eb' schecab' viñaj Balac chi'.

Ix cot viñaj Balac scha' viñaj Balaam

36 Axo ix yab'an viñaj Balac to van sc'och viñaj Balaam chi', ix cot viñ scha viñ d'a yol b'e d'a jun choñab' ay d'a yol yic Moab, d'a sti' a a' scuch Arnón, satxo smojonal ay. 37 Ix yalan viñaj Balac chi' icha tic:
—Yelc'olal val ach vavtej, ¿tas yuj ijan maj a tac'cotlaj a b'a? Tecan ix a na' to mañ ol in tzac'van vac'an jantac tas tza nib'ej, xchi viñ d'a viñ. 38 Ix tac'vi viñaj Balaam chi' icha tic:
—Mañ ac' pensar, ayinxo eq'ui, palta max yal-laj valani tastac tzin nib'ej svala', añej tastac schec Dios vala', añej ol vala', xchi viñ. 39 Ix lajvi chi', ix b'at viñ yed' viñaj Balac chi' d'a choñab' Quiriat-huzot. 40 Ata' ix schec viñaj Balac chi' miljoccham noc' vacax yed' noc' calnel yic schi viñaj Balaam chi' yed' pax eb' ichamtac vinac schecab' viñaj Balac chi'. 41 Axo d'a junxo c'u, ix ic'jib'at viñaj Balaam yuj viñaj Balac chi' d'a jolom vitz scuch Bamot-baal, ata' syal yilanb'at janic'oc scampamento eb' israel eb' viñ.

23

1 Ix yalan viñaj Balaam d'a viñaj Balac chi' icha tic:
—Chec b'ochajq'ue uqueoc altar d'a tic, tza checan ic'chajcot ucvañoc noc' quelemtac vacax yed' ucvañoc noc' ch'ac calnel, xchi viñ. 2 Ix sc'anab'ajej viñaj Balac tas ix yal viñ chi', ix smol ac'an juntzañ silab' chi' eb' viñ schavañil, jun noc' quelem vacax yed' jun noc' ch'ac calnel d'a junjun altar. 3 Ix yalanxi viñaj Balaam chi' d'a viñaj Balac chi' icha tic:
—Canañ d'a stz'ey juntzañ silab' tic, ol b'at vila' tato sjavi Jehová yic slolon ved'oc, ol lajvoc chi' ol valan d'ayach tas val ol aj yalan d'ayin, xchi viñ.

Ix yal vach' lolonel viñaj Balaam‘R’d'a yib'añ eb' israel

Ix b'at viñ d'a jun nivan vitz malaj ste'al. 4 Ata' ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñ, ix yalan viñ d'ay icha tic:

—Ix in b'oq'ue uque' altar, ix vac'ancanq'ue junjun noc' vacax yed' junjun noc' ch'ac calnel d'a yib'aň junjun, xchi viň. 5 Ix lajvi chi' ix yalan Jehová chi' tas ol aj slolon viň. Ix yalan icha tic:

—Meltzajaň b'aj ayec' viňaj Balac chi', tzalan tas ix val tic d'ayach, xchi d'a viň. 6 Ix meltzaj viň, ix c'ochxi viň b'aj aycan liňan viňaj Balac yed' eb' yichamtac vinaquil Moab d'a stz'ey silab' chi'. 7 Ix lajvi chi', ix och ijan viň yalan icha tic:

Ayinec' d'a jun vitz d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a yol yic Aram, ayic ix in yavtancot viňaj Balac sreyal Moab. Cotaň, tza catab'an eb' israel. Alcan chucal lolonel d'a yib'aň yiňtilal viňaj Jacob chi', xchib'at viň.

8 Palta, ¿tas val tz'aj in catab'an anima to maňoc Dios scatab'ani? ¿Tas val tz'aj vac'an chucal tato maňoc Jehová tz'ac'an chucal d'ay?

9 Te vach' vilanb'at jun choňab' chi' ayic ayinq'ue d'a schon jun q'uen q'ueen tic. Te vach' vilanb'at d'a jolom vitz b'aj ayinec' tic. A jun choňab' chi' ch'oc yajeli, max somb'atlaj sb'a d'a scal juntzaňxo choňab'.

10 Lajanxo sb'isul jun choňab' chi' icha spococal lum luum, ¿tocval ay mach stzac'van sb'isan naňaloc eb'? Comonoc val a in tzin cham d'a junc'olal icha juntzaň anima to vach' spensar chi', xchi viň d'a yichaň eb' viň chi'.

11 Ayic ix yab'an juntzaň lolonel chi' viňaj Balac chi', ix och ijan viň yalanoch d'a sat viňaj Balaam chi' icha tic:

—¿Tas aji? A yuj a catab'an eb' ayoch ajc'olal tic d'ayin, yuj chi' ach vic'coti, palta axo vach' lolonel tzalcan d'a yib'aň eb', xchi viň.

12 Ix tac'vi viňaj Balaam chi' icha tic:

—Yovalil a tas schec Jehová vala', a svala', xchi viň.

13 Palta ix ochňej ijan viňaj Balac chi' yalan icha tic:

—Coň ved' d'a junocxo lugar, b'aj janic'ňej syal quilan d'a stitac scampamento eb', a val ta' ol a catab'ej eb' in c'ana', xchi viň.

14 Ix lajvi chi' ix ic'jib'at viňaj Balaam yuj viňaj Balac chi' d'a jun jacan d'a sjolom lum vitz Pisga. Ata' ix schec viň b'ochajxiq'ue uque' altar, ix yac'anxi noc' vacax yed' noc' ch'ac calnel chi' viň silab'il, junjun noc' d'a junjun altar.

15 Ix yalanxi viňaj Balaam chi' d'a viňaj Balac chi' icha tic:

—Canaň d'a stz'ey altar tic, yacb'an b'at in lolon yed' Jehová, xchi viň.

16 Ix sch'oxanxi sb'a Jehová chi' d'a viň, ix yalani tas ol yutoc viň yalani.

—Meltzajaň b'aj ayec' viňaj Balac chi', tzalan icha tz'aj valan tic d'ayach, xchi d'a viň.

17 Ix meltzaj viň b'aj aycan viňaj Balac yed' eb' ay yopisio aj Moab d'a stz'ey silab' chi', ix sc'anb'an viňaj Balac chi' d'a viň icha tic:

—¿Tas ix aj yalan Jehová chi' d'ayach? xchi viň.

18 Ix lajvi chi' ix och ijan viň yalan icha tic:

19 Ach Balac yuninal viňaj Zipor, scham val ab'an tas ol vala': A Dios maň lajanoc icha anima. Max yesejlaj, max ec'b'atlaj tas syala'. Tato ay junoc tas syala', tz'elňejc'ochi. Tato ay junoc tas syaltej, syac'ňej.

20 Ix yal Jehová d'ayin to sval vach' lolonel d'a yib'aň jun choňab' tic. Tato icha chi' tz'aj yalani, max yal-laj in q'uexani.

21 Malaj junoc yaelal syil Jehová to ol javoc d'a yib'aň choňab' Israel. Te vach' yic eb' yiňtilalcan viňaj Jacob. A Jehová sDiosal eb', a ayoch sreyaloc eb', ayňejpaxec' d'a scal eb'.

22 A Jehová ix ic'anelta eb' d'a Egipto. A Jehová ayoch yipoc sc'ol eb', icha noc' oval vacax a sch'aac ayoch yipoc sc'ool.

23 A d'a yiñtilalcan viñaj Jacob malaj yelc'och eb' naumel lolonel, malaj pax
yelc'och eb' ajb'aal. A ticnaic yovalil tz'alchaj d'a choñab' Israel icha
tic: Tzijtum tas satub'tacxoñej yoch ix sc'ulej Jehová d'ay, xchiocab'i.
24 A jun choñab' tic syic'chaañ sb'a ichoc noc' choj te ay smay. Ayic toxo ix
och sat noc' d'a junoc schib'ej, max och vaan noc' spechani masanto
syamchaji syuc'an schiq'uil noc', icha chi' yaj eb', xchi viñ.
25 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Balac chi' icha tic:
—Tato max yal a catab'an jun choñab' tic, mocab' alpaxcan vach' lolonel d'a
yib'añ, xchi viñ.
26 Ix tac'vi viñaj Balaam chi' icha tic:
—¿Tom maj val d'ayach jun, to a tas ol schec Jehová vala', aton yovalil svala'?
xchi viñ.
27 Ix lajvi chi', ix yalanxi viñaj Balac chi' icha tic:
—Cotañ, ol ach vic'b'at d'a junocxo lugar, talaj ata' ol scha' sc'ol Dios a
catab'an eb' israel chi', xchi viñ.
28 Yuj chi' ix ic'jib'at viñ yuj viñaj Balac chi' d'a jolom vitz Peor, b'aj te
chequel quilan masanil tz'inan luum. 29 Ayic ayec' eb' viñ ta', ix yalan viñ
d'a viñaj Balac chi' icha tic:
—Chec b'ochajq'ue uqueocxo altar d'a tic in c'ana', tza checan miljoccham
ucvañoc noc' quelemtac vacax yed' ucvañoc noc' ch'ac calnel, xchi viñ.
30 Ix schecan viñaj Balac b'ojoc uquexo altar chi' yic sñusjitz'a juntzañ noc'
chi' d'a yib'añ.

24

1 Axo yic ix nachajel yuj viñaj Balaam to scha sc'ol Jehová ayic syalan vach'
lolonel viñ d'a yib'añ eb' israel, majxo b'atlaj viñ sc'anb'ej yab' icha ix yutej
d'a sb'ab'elal, añej to ix b'at q'uelan viñ d'a tz'inan luum chi'. 2 Axo ix yilanb'at
choñab' Israel viñ, d'a stzolal yaj junjun iñtilal eb' yed' scampamento, ix och
Yespíritu Dios d'a viñ, 3 yuj chi' ix och ijan viñ yalan icha tic:
Aton in lolonel a in Balaam in tic, yuninal in viñaj Beor, jichichi tz'aj vilani.
4 Svab' tas syal Dios. Icha vayichal tz'aj vilan Dios Syal Yuj Smasanil. Tzin ec'
jichan, palta jacan in sat, te vach' vilani.
5 Ex israel yiñtilalcan viñaj Jacob, te vach' yilji e mantiado. Te vach' quilanb'at
e campamento.
6 Icha val yaj stzolal te' palma, icha val chi' eyiljib'ati. Icha val sb'at tzololoc
junoc tas tz'avchaj d'a sti' junoc a a', icha val chi' eyajemi. Icha te' áloes
avab'il yuj Jehová, ma icha val yaj te' c'ute' d'a sti' a a'.
7 A b'aj ayec' choñab' Israel chi', mañxo jantacoc a a'. Vach'ñej yuc'an a' eb'
yed' yac'anoch yalil tas syavej eb'. A sreyal eb' te ay smay d'a yichañ
viñaj rey Agag. Te nivan yaj smacb'en sreyal eb'.
8 A Jehová ix ic'anelta eb' d'a Egipto. A Jehová ayoch yipoc sc'ool eb', icha noc'
oval vacax a sch'aac ayoch yipoc sc'ool. A choñab' Israel ol satanel eb'
ayoch ajc'olal d'ay. Ol smac'poj sb'aquil eb' yajc'ol eb' chi'. Ol c'axpajec'
sjul-lab' eb' d'a snivanil eb' yajc'ol chi'.
9 Lajan val eb' icha junoc noc' choj jichanec' svayi, malaj mach stec'b'ej sb'a
stzuntzani. Ex israel, alchajocab' vach' lolonel d'a mach tz'alan vach'
lolonel d'ayex, catab'ajocab' mach tzex catab'ani, xchi viñ.

Slajvub' slolonel viñaj Balaam

10 Ayic ix yab'an juntzañ lolonel chi' viñaj Balac chi', ix te cot yoval viñ
sic'lab'il, ix smuch'an jun sc'ab' viñ ix schuc'anoch viñ d'a yol junxo sc'ab'
yuj yoval chi', ix yalan viñ icha tic:

—A yuj a catab'an eb' ajc'ol yajoch tic d'ayin ix ach vavtejcoti, axo ticnaic yoxelalxo alan vach' lolonel d'a yib'aň eb'. 11 Te vach' ama tzach meltzaj d'a a pat d'a elaňchamel. Toxo ix vala' to nivan tas ol vac' d'ayach, ol ach vic'anchaaň, palta max schalaj sc'ol Jehová to icha chi' tz'aji, xchi viňaj Balac chi'.

12 Ix tac'vixi viňaj Balaam chi' icha tic:

—Jichan ix aj valan d'a eb' a checab': 13 Vach'chom b'ud'an a palacio yuj q'uen oro, ma yuj q'uen plata, tzac'an q'uen d'ayin, palta max yal-laj in q'uexan tas syal Jehová, max yal-laj vac'an vach'c'olal, ma in catab'an b'aj scot d'a in c'ol in c'ulani, yujto a tas schec Jehová vala', aton yovalil svala'. 14 Vach' ol in meltzaj d'a in choňab'. Aňej, ayic mantzac in b'ati, svalcan d'ayach tas ol utaj a choňab' tic yuj jun choňab'il anima chi' d'a b'aq'uiň, xchi viň.

15 Ix lajvi chi', ix och ijan viň yalan icha tic:

Aton in lolonel a in Balaam in tic, yuninal in viňaj Beor, jichichi tz'aj vilani.

16 Svab' tas syal Dios Ec'to d'a yib'aň Smasanil, vojtac tas yaj spensar, svilan-
pax icha vayichal. A Dios Syal yuj Smasanil chi' tz'ac'an vojtaquejeli.
Tzin ec' jichan, palta jacan in sat, te vach'ňej vilani.

17 Ay jun mach najatto ay, palta syal vilanb'ati. Ay jun rey ol checlajq'ue d'a
scal eb' yiňtilal viňaj Jacob, tziquiqui yilji icha q'uen c'anal. A jun rey
chi' ol yac' yajalil d'a scal eb' yiňtilal Israel. A' ol satanel choňab' Moab,
a pax ol satanel eb' yiňtilalcan viňaj Set.

18 Ol can choňab' Edom d'a yalaň yuuj, ol ochcan lum Seir chi' yicoc. A
choňab' Israel ol yic' yip.

19 A d'a scal eb' yiňtilalcan viňaj Jacob ol elta jun mach ol och Yajalil. A' ol
satanel jantacto mach ol can d'a yol jun choňab' chi', xchi viň.

20 Ix lajvi chi' ix yilanb'at choňab' Amalec viň, ix yalan viň icha tic:

A choňab' Amalec yelxo ay smay d'a yichaň juntzaňxo choňab', palta ol satel
d'a junelňej, xchi viň.

21 Ix b'at q'uelan viň d'a schoňab' eb' quenita, ix yalan viň icha tic:

Ex quenita, vach'chom te ay smay e choňab' yic scolan sb'a, vach'chom d'a
schontac q'uen nivac tenam tzeyac'q'ue e pat,

22 palta ol satcanel e choňab' chi', a jantac exto ol ex canoc, ol ex yic'canb'at
eb' viň asirio schecab'oc, xchi viň.

23 Ix lajvi chi' ix yalanxi viň icha tic:

Ay, ¿tocval ayto mach ol canoc ayic ol sc'ulan juntzaň tic Dios?

24 Ay te' barco ol cot d'a Chipre, ol ja d'a sti' a' mar yic tzul yixtan choňab'
Asiria yed' choňab' Heber, palta ol satjocpaxel eb' aj Chipre chi', xchi
viň.

25 Ix lajvi yalan juntzaň tic viň, ix meltzaj viň d'a schoňab', axo viňaj Balac ix meltzajxican viň b'aj cajan.

25

Ochnac eb' israel ejmelal d'a yechel Baal-peor

1 Ayic ayec' eb' israel d'a Sitim, tzijtum eb' viň vinac ix mulan yed' eb' ix moabita. 2 Ix montajb'at eb' viň yuj eb' ix b'aj tz'och sq'uiňal sdiosal. Ix schi'an noc' chib'ej eb' viň israel chi', noc' silab'ej eb' ix d'a sdiosal chi'. Ix ochpax eb' viň ejmelal d'a sdiosal eb' ix chi'. 3 Icha chi' ix aj scuchb'ajb'at eb' viň yoch ejmelal d'a jun yechel scuch Baal, sdiosal choňab' Peor, yuj chi' ix te cot yoval Jehová d'a choňab' Israel chi', 4 ix yalan d'a viňaj Moisés icha tic:

—Molb'ej masanil eb' ix cuchb'anb'at eb' anima tic d'a juntzaň chucal chi', val d'a vichaň yed' d'a yichaň eb' etchoňab' tza d'uňb'ejq'ue eb'. Icha chi' ol aj sicb'iem yoval in c'ol d'a choňab' Israel tic, xchi d'a viň.
5 Yuj chi' ix yalan viňaj Moisés d'a eb' yajalil choňab' chi' icha tic:
—Junjun ex d'a eyiňtilal tze milcham eb' viň ix b'at och ejmelal d'a Baal, xchi viň.
6 Junanto rato chi' ix ec'b'at jun viň israel yed' jun ix aj Madián van yic'anb'at ix viň d'a smantiado. Ix ec'b'at viň d'a slac'anil scajnub' Jehová d'a yichaň viňaj Moisés yed' eb' anima molaneq'ui yic tz'oc' eb' d'a yichaň Jehová.
7 Ayic ix yilan viňaj Finees yuninal viňaj Eleazar, yixchiquincan viňaj Aarón viň b'ab'el sat sacerdote, ix q'ue vaan viň d'a scal eb' anima ayec' molan chi'. Ix yic'ancot slanza viň, ix b'at tzac'an viň yuj jun viň israel yed' ix aj Madián chi', 8 masanto ix c'och viň d'a yol smantiado viň. Ix stecan c'axpaj q'uen lanza chi' viň d'a yol sc'ol viň israel yed' ix aj Madián chi'. Icha chi' ix aj yoch vaan scham anima yuj jun ilya ix yac'cot Jehová d'a scal eb' israel chi'. 9 Ay 24 mil anima ix cham yuj jun ilya chi'.
10 Ix lajvi chi', ix lolon Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:
11 —A viňaj Finees ix ac'an sicb'oc yoval in c'ool, ix lajvi voval d'a yib'aň choňab' Israel tic, yapax ix yab' viň ved'oc yujto ix sna viň to a inňej nivan velc'ochi, yuj chi', tato maň ichocta ix sc'ulej viň, masanil am eb' anima tic ix sateli. 12-13 Yuj chi' al d'a viň icha tic: Yujto ya ix ab' ved'oc, yujto ix a na' to a inňej nivan velc'ochi, yuj chi' ix ac' sicb'oquem yoval in c'ol d'a yib'aň eb' anima tic, yuj chi' ol in b'o in trato ed'oc yed' masanil eb' iňtilal, ol ochcan eb' sacerdoteal d'a masanil tiempo, xchi Jehová, xa chi d'a viň, xchi d'a viňaj Moisés chi'.
14 A jun viň ix cham yed' ix aj Madián yuj viňaj Finees chi', Zimri sb'i viň, yuninal viňaj Salu, yajal yaj d'a scal yiňtilal Simeón. 15 Axo pax ix ix, ix cham chi', Cozbi sb'i ix, yisil ix viňaj Zur, yajal yaj d'a jun macaň anima d'a Madián.
16 Ix yalanxi Jehová d'a viňaj Moisés chi' icha tic:
17 —Aq'uec oval yed' eb' aj Madián, tze satanel eb', 18 yujto ix ex och d'a yol sc'ab' yaelal yuj eb' ayic ix ex yic'anb'at eb' eyoch ejmelal d'a sdiosal d'a Peor. Naeccoti tas ix ex yutej ix Cozbi, aton ix yisil jun viň yajal yaj d'a eb', yuj chi' ix tecjicham ix d'a q'uen lanza, ayic ix vac'anb'at ilya d'a e cal, yujto tzijtum mach ix och ejmelal d'a sdiosal eb', xchi d'a viň.

26

Ix ic'jichaaň sb'isul eb' israel junelxo

1 Ayic ix lajviec' jun ilya to scham anima chi' yuuj, ix yalan Jehová d'a viňaj Moisés yed' d'a viňaj Eleazar sat sacerdote yuninal viňaj Aarón: 2 —Iq'uecchaaň sb'isul eb' israel d'a junjun macaňil yaj eb', tz'el yich d'a eb' 20 ab'il sq'uinal stiempo val sb'at d'a oval, xchi d'a eb' viň. 3 Ix smolb'an masanil eb' vinac viňaj Moisés yed' viňaj Eleazar d'a yac'lical Moab, d'a sti' a' Jordán, d'a yichaňcot Jericó, 4 yic stz'ib'chaj masanil eb' 20 ab'il sq'uinal sb'eyňejb'ati, icha val ix aj yalan Jehová d'a viňaj Moisés chi'. Aton masanil eb' ix elta d'a Egipto: 5-7 A eb' yiňtilalcan Rubén sb'ab'el yuninal viňaj Israel, ay 43 mil 730 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viň sb'inajcan d'a junjun macaň yiňtilal, aton tic: Viňaj Enoc, viňaj Falú, viňaj Ezrón yed' viňaj Carmi. 8 A viňaj Falú chi' ay yuninal viňaj Eliab, 9 axo pax viňaj Eliab ay yuninal viňaj Nemuel, viňaj Datán yed' viňaj Abiram, yichamtac vinaquil choňab' yaj eb'. Aton eb' junňej ajnac slajti' yed' viňaj Coré. Meltzajnacoch eb' ajc'olal d'a Jehová, d'a viňaj Moisés yed' d'a viňaj Aarón. 10 Palta paxnac levnaj lum luum, emnaccan

eb' chavañ chi' d'a yol lum yed' viñaj Coré. Masanil eb' ochnac tzac'an yuj viñaj Coré chi' chamnac eb', aton eb' 250 chamnac yuj jun c'ac'. A juntzañ eb' chi' ochnac ch'oxnab'iloc d'a eb' israel smasanil.26.9-10 11 Axo pax eb' yiñtilalcan viñaj Coré chi', maj satel-laj eb'.

12-14 Axo pax eb' yiñtilalcan Simeón, ay 22 mil 200 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Nemuel, viñaj Jamín, viñaj Jaquín, viñaj Zera yed' viñaj Saúl.

15-18 A eb' yiñtilalcan Gad, ay 40 mil 500 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Zefón, viñaj Hagui, viñaj Suni, viñaj Ozni, viñaj Eri, viñaj Arod yed' viñaj Areli.

19-22 A eb' yiñtilal Judá, ay 76 mil 500 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Sela, viñaj Fares yed' viñaj Zera. A eb' yuninal viñaj Fares sb'inajcan d'a yiñtilal: Viñaj Hezrón yed' viñaj Hamul. A pax eb' yuninal viñaj Judá ix cham d'a lum Canaán aton viñaj Er yed' viñaj Onán.

23-25 A eb' yiñtilalcan Isacar, ay 64 mil 300 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Tola, viñaj Fúa, viñaj Jasub yed' viñaj Simrón.

26-27 A eb' yiñtilalcan Zabulón, ay 60 mil 500 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Sered, viñaj Elón yed' viñaj Jahleel.

28-34 Axo pax d'a yiñtilalcan José, chab' iñtilal yaj eb', aton yic Manasés yed' yic Efraín.

A eb' yiñtilalcan Manasés chi', ay 52 mil 700 eb' vinac d'a smasanil. A eb' sb'inajcan d'a scal junjun macañ yiñtilal viñ: Aton viñaj Maquir yed' viñaj Galaad yuninal viñaj Maquir chi' yed' pax eb' yuninal viñaj Galaad chi', aton viñaj Jezer, viñaj Helec, viñaj Asriel, viñaj Siquem, viñaj Semida yed' viñaj Hefer. (A viñaj Zelofehad yuninal viñaj Hefer, malaj yuninal viñ, añej eb' ix yisil viñ ay: Aton ix Maala, ix Noa, ix Hogla, ix Milca yed' ix Tirsa.)

35-37 Axo eb' yiñtilalcan Efraín, ay 32 mil 500 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Sutela, viñaj Bequer yed' viñaj Tahán. Ay jun yuninal viñaj Sutela chi' sb'inajcan d'a yiñtilal, aton viñaj Erán.

38-41 A eb' yiñtilalcan Benjamín, ay 45 mil 600 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Bela, viñaj Asbel, viñaj Ahiram, viñaj Sufam yed' viñaj Hufam. A eb' yuninal viñaj Bela sb'inajcan d'a yiñtilal, aton viñaj Ard yed' viñaj Naamán.

42-43 A pax eb' yiñtilalcan Dan, ay 64 mil 400 eb' vinac d'a smasanil. A viñ sb'inajcan d'a yiñtilal, aton viñaj Suham.

44-47 Axo pax yiñtilalcan Aser, ay 53 mil 400 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Imna, viñaj Isúi yed' viñaj Bería. A eb' yuninal viñaj Bería chi' sb'inajcan d'a yiñtilal: Aton viñaj Heber yed' viñaj Malquiel. (A viñaj Aser chi' ay jun ix yisil viñ scuchan Sera).

48-50 A eb' yiñtilalcan Neftalí, ay 45 mil 400 eb' vinac d'a smasanil. A sb'i eb' yuninal viñ sb'inajcan d'a junjun macañ yiñtilal, aton tic: Viñaj Jahzeel, viñaj Guni, viñaj Jezer yed' viñaj Silem.

51 Yuj chi' a sb'isul masanil eb' vinac yic choñab' Israel, ay 601 mil 730 eb' d'a smasanil.

Sleyal tas tz'aj spucchajec' lum luum

26.9-10 **26:10** A jun syal chi' d'a tic, syalpax d'a Números 16.23-35.

52 Ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés, ix yalan icha tic:
53 Pucchajocab'ec' lum luum d'a scal junjun iñtilal ato syala' jantac sb'isul junjun ix q'ue vaan. 54-56 D'a suerteal tz'aj spucchajec' luum d'a eb'. Nivan lum tzac' d'a eb' nivan sb'isul, quenñej lum tzac' d'a eb' quenñej sb'isul, xchi d'a viñ.

A sb'isul eb' levita

57 A eb' yuninal viñaj Leví sb'inajcan d'a yiñtilal: Viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari. 58 A eb' yixchiquin viñaj Leví chi' sb'inajcan d'a yiñtilal: Viñaj Libni, viñaj Hebrón, viñaj Mahli, viñaj Musi yed' viñaj Coré, aton eb' viñ tic yiñtilalcan viñaj Leví.

A viñaj Coat chi', aton viñ smam viñaj Amram. 59 A viñaj Amram chi' ix yic' sb'a yed' jun ix yiñtilalcan viñaj Leví chi', aton ix scuchan Jocabed. Ayic ayec' viñaj Leví chi' d'a Egipto ix alji ix. A viñaj Amram yed' ix Jocabed chi', aton eb' smam snun viñaj Aarón, viñaj Moisés yed' ix María. 60 Axo eb' yuninal viñaj Aarón, aton viñaj Nadab, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar. 61 A viñaj Nadab yed' viñaj Abiú chi', ix cham eb' viñ yujto ix yac'och jun c'ac' eb' viñ mañ smojoc icha ofrenda d'a yichañ Jehová.

62 Masanil eb' vinac d'a yiñtilalcan viñaj Leví, aton eb' jun ujal sq'uinal sb'eyñejb'ati, ay 23 mil eb'. A eb' tic mañ ayococh eb' sb'isuloc juntzañxo eb' yetisraelal, yujto a eb' levita tic malaj smacb'en eb' ol scha'a, ayic ol c'och eb' d'a lum Canaán.
63 Icha val chi' ix aj yelc'och sb'isul eb' israel ix ic'jichaañ yuj viñaj Moisés yed' viñaj sacerdote Eleazar d'a ac'lic d'a yol yic Moab, d'a sti' a' Jordán d'a yichañcot Jericó. 64 Masanil eb' chi', malaj junoc eb' ix b'isji yuj viñaj Moisés yed' viñaj Aarón ayic ix yic'anchaañ sb'isul eb' viñ d'a sb'ab'elal d'a tz'inan luum Sinaí, 65 yujto ix yal Jehová to ol cham eb' d'a tz'inan luum chi'. Mañxa junoc eb' chi' ix cani, axoñej viñaj Caleb yuninal viñaj Jefone yed' viñaj Josué yuninal viñaj Nun ix cani.

27

A smacb'en eb' ix isilab'il

1 Ay jun viñ d'a yiñtilal Manasés scuch Zelofehad. Aton stzolal smam yicham viñ tic: Viñaj Hefer, viñaj Galaad, viñaj Maquir, viñaj Manasés yed' viñaj José. A viñaj Zelofehad chi' ay ovañ eb' ix yisil viñ: Aton ix Maala, ix Noa, ix Hogla, ix Milca yed' ix Tirsa. 2 A ovañ eb' ix snulej sb'a tic, ix b'at eb' ix b'aj ay cajnub' b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ix yalan eb' ix d'a viñaj Moisés yed' d'a viñaj sacerdote Eleazar yed' d'a masanil eb' yajalil choñab' icha tic: 3 A viñ co mam a oñ tic, ix cham viñ d'a tz'inan luum, palta mañ locanoclaj viñ yed' eb' yic viñaj Coré ix meltzajoch ajc'olal d'a Jehová. A viñ co mam chi' yujñej smul viñ d'a yol yico' ix cham viñ, malaj junoc yuninal viñ ix cani. 4 Palta mañ smojoc satcanel sb'i viñ d'a slistail quiñtilal, yujñej to malaj junoc yuninal viñ ix cani. Yuj chi' ol eyac' junoc macañ co luum d'a scal yic eb' viñ yuc'tac viñ co mam chi', xchi eb' ix. 5 Ix yalan viñaj Moisés masanil tas ix yal eb' ix ix chi' d'a Jehová. 6 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ icha tic: 7 A eb' ix yisil viñaj Zelofehad chi', yel syal eb' ix. Ol ac' junoc macañ sluum eb' ix d'a scal yic eb' viñ yuc'tac viñ smam eb' ix chi', axo eb' ix ol ic'ancan smacb'en viñ smam chi'. 8 Alpax d'a eb' etisraelal: Tato ay mach schami, malaj junoc yuninal vinac scani, a smacb'en syal scan d'a eb' ix yisil. 9 Palta tato malaj junoc yisil chi', a d'a junoc yuc'tac scan smacb'en chi'. 10 Tato malaj junoc yuc'tac chi' jun, a d'a eb' yuc'tac smam scan smacb'en chi'. 11 Tato a smam chi' malaj pax yuc'tac,

a d'a junoc sc'ab' yoc, ata' scan smacb'en chi'. A jun tic ley tz'ajcan d'a scal choñab' Israel, icha tz'aj valan tic d'ayach, xchi Jehová chi' d'a viñ.

Ochnac viñaj Josué sq'uexuloc viñaj Moisés
(Dt 31.1-8)

12 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
—Q'ueañ d'a jolom vitz Abarim, tzilancanb'at lum ol vac' d'a eb' etchoñab' tic. 13 Añej slajvi ilanb'at luum, ol ach chamoc, icha val ix aj scham viñ uc'tac aj Aarón, 14 yujto maj in e c'anab'ajej, maj in eyic'chaañ d'a tz'inan lum yic Zin, ayic ix cot yoval eb' anima d'ayin. Maj e c'anab'ajej e ch'oxanel d'a yichañ eb' eyetchoñab' to A inxoñej Ochi ayic ix q'ue yav eb' sc'anan a a' yuq'uej, xchi d'a viñ. (Ix uji jun chi' b'aj ay a a' scuch Meriba d'a Cades, d'a lum tz'inan luum yic Zin.)
15 Ix yalan viñaj Moisés d'a Jehová chi' icha tic:
16 —Mamin Jehová, a ach tzac' sq'uinal masanil anima. A ticnaic ac'och a sat d'a junoc mach tz'och yajaliloc a choñab', 17 yic scuchb'ejb'at eb' yic sb'atñej eb', yic max satec' eb' icha noc' calnel malaj stañvumal, xchi viñ.
18 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ icha tic:
—Te ay val och Vespíritu d'a viñaj Josué yuninal viñaj Nun, yuj chi' ac'b'at a c'ab' d'a sjolom viñ. 19 D'a val yichañ viñaj sat sacerdote Eleazar yed' d'a yichañ masanil eb' anima, tzac'ancanoch yopisio viñ. 20 Ac'canoch jab'oc opisio chi' d'a yib'añ viñ, yic vach' ol sc'anab'ajej masanil eb' anima tas ol yal viñ. 21 A d'a viñaj Eleazar ol yal viñ, axo viñaj Eleazar chi' ol c'anb'an d'ayin yuj viñ. A inxo Jehová in tic ol val yed' q'uen Urim tas ol yutej sb'a viñ. Axo viñ ol alan d'a eb' choñab' chi' tas ol aj eb', xchi Jehová chi'.
22-23 Yuj chi' ix ic'jib'at viñaj Josué chi' yuj viñaj Moisés d'a yichañ viñaj sacerdote Eleazar yed' d'a yichañ masanil eb' choñab'. Ix lajvi chi' ix yac'anb'at sc'ab' viñaj Moisés chi' d'a sjolom viñaj Josué chi', ix yac'ancan yopisio viñ, icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'.

28

Ofrenda tz'ac'ji d'a junjun c'u
(Ex 29.38-46)

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
2 Al jun checnab'il tic d'a eb' etchoñab' chi': A d'a stiempoal chequel yajcani, sc'anab'ajej eb' yac'an juntzañ ofrenda sñusjitz'a silab'il d'ayin, te suc'uq'ui sjab' svab'i, xchi d'a viñ.
3-8 Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a eb' yetchoñab' chi' yuj juntzañ ofrenda yovalil sñustz'a eb' yuj yic'jichaañ Jehová. Junjun c'u sñusjitz'a chatacvañ noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal, malaj jab'oc spaltail. Jun noc' sñusjitz'a d'a q'uiñib'alil, axo junxo noc' d'a yemc'ualil. Yovalil tz'ac'ji chañe' libra ixim harina te vach', scalaj yed' junoc litro aceite yic sat te' olivo ofrendail yed' junjun noc'. Tz'ac'jipax junjun litro vino yed' junjun noc' calnel chi', secchajem b'aj ay scajnub' Jehová yuj yic'jichaañ. A d'a lum vitzal Sinaí ix schec Jehová ac'joc juntzañ silab' tic d'a junjun c'u, aton ofrenda suc'uq'ui sjab' syab' Jehová.

Ofrenda tz'ac'ji d'a sc'ual ic'oj ip

9 A d'a sc'ual ic'oj ip, yovalil syac' chavañocxo noc' quelemtac calnel eb', aton noc' jun ab'il sq'uinal, malaj jab'oc spaltail yed' vajxaque' libra ixim harina te vach' calab'il yed' aceite d'a ofrendail d'a ixim trigo. Tz'ac'jipax vino yed'oc, ichataxon tz'aj yac'ji. 10 Masanil juntzañ silab' chi' tz'ac'ji d'a sc'ual

ic'oj ip, palta ch'oc yel d'a yichaň silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u yed' pax vino tz'ac'jitaxon yed'oc.

Ofrenda tz'ac'ji d'a junjun uj

11 A d'a b'ab'el c'ual yic junjun uj tzeyac' chavaň noc' quelemtac vacax
silab'il yed' jun noc' ch'ac calnel yed' ucvaň noc' quelemtac calnel jun ab'il
sq'uinal. Masanil noc' tic, mocab'a jab'oc spaltail noc'. 12 A yed' junjun noc'
vacax chi' tzeyac' lajchaveoc libra ixim harina te vach', tze calan yed' aceite.
Axo yed' noc' ch'ac calnel chi' tzeyac' vajxaqueoc libra ixim harina te vach',
calab'il yed' aceite. 13 Axo yed' junjun noc' quelemtac calnel chi', chaňe' libra
ixim harina te vach' calab'il yed' aceite tzeyac'a'. Aton jun ofrenda sňusjitz'a
chi', suc'uq'ui sjab' syab' Jehová. 14 Axo vino tz'ac'jitaxon d'a ofrendail, chab'
litro tz'ac'ji yed' junjun noc' vacax chi', naňal schab'il litro d'a jun noc' ch'ac
calnel chi', junjun litro d'a junjun noc' quelemtac calnel chi'. Aton juntzaň
ofrenda chi' yovalil tz'ac'ji d'a junjun uj d'a yol ab'il. 15 A yed' silab' sňusjitz'a
chi', tz'ac'jipax junoc noc' mam chiva d'a Jehová silab'il yuj mul yed' vino
tz'ac'jitaxon yed'oc.

Ofrenda tz'ac'ji d'a q'uiň yic snacot eb' israel‘R’ayic yelnaccot eb' d'a Egipto (Lv 23.5-8)

16 D'a 14 yoch b'ab'el uj d'a yol ab'il, ata' tz'och q'uiň yic tze naancoti ayic
eyelnac libre yuj Jehová. 17 Axo d'a 15 yoch uj chi', ata' tz'och uque' c'ual
q'uiň, aton ta' svaji ixim pan malaj yich. 18 A d'a b'ab'el c'u d'a uque' c'ual
chi' tz'och jun nivan molanil yuj eyoch ejmelal. A d'a jun c'u chi', malaj junoc
macaň munlajel tze c'ulej. 19 Chavaň noc' quelemtac vacax tz'ac'ji silab'il,
jun noc' ch'ac calnel yed' ucvaň noc' quelemtac calnel junjun ab'il sq'uinal.
Masanil noc' chi', malajocab' jab'oc spaltail noc'. 20 A yed' juntzaň silab' chi'
tz'ac'ji juntzaňxo ofrenda tz'ac'jitaxon yed'oc, ixim harina calab'il yed' aceite,
tz'ac'ji icha tic: Lajchave' libra ixim yed' junjun noc' vacax chi', vajxaque'
libra ixim yed' jun noc' ch'ac calnel chi', 21 chaňe' libra ixim yed' junjun noc'
quelemtac calnel chi'. 22 Tz'ac'jipax junoc noc' mam chiva silab'il yuj mul
yic stupcanel e mul d'a eyib'aň. 23 Masanil juntzaň chi' tz'ac'ji yed' jun silab'
sňusjitz'a d'a q'uiňib'alil d'a junjun c'u. 24 Icha chi' tz'aj d'a junjun c'u d'a
uque' c'ual q'uiň chi'. Sňusjitz'a juntzaň ofrenda chi', suc'uq'ui sjab' syab'
Jehová. Palta ch'oc pax yaj silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u yed' pax vino
tz'ac'jitaxon yed'oc. 25 Axo d'a yuquil c'ual, tz'ochpax junxo nivan molanil
yuj eyoch ejmelal. A d'a jun c'u chi', malaj junoc macaň munlajel tze c'ulej.

Ofrenda sb'ab'el sat tastac tz'avchaji (Lv 23.9-22)

26 Ayic toxo ix ec'b'at uque' semana yec' q'uiň yic tze naancot eyelnac
libre yuj Jehová, tzeyac'an eyofrenda yuj sb'ab'el sat eyavb'en tze molo'. Tze
molb'ej e b'a e masanil yuj eyoch ejmelal d'a Jehová, malaj junoc macaň
munlajel tze c'ulej. 27 Tzeyac'pax junoc silab' te vach' d'a Jehová suc'uq'ui
sjab' syab'i: Chavaň noc' quelemtac vacax, junoc noc' ch'ac calnel, ucvaňoc
noc' quelemtac calnel jun ab'il sq'uinal, 28 yed' ixim harina te vach' calab'il
yed' aceite tz'ac'jitaxoni, lajchave' libra ixim yed' junjun noc' vacax chi',
vajxaque' libra ixim yed' jun noc' ch'ac calnel chi', 29 chaňe' libra ixim yed'
junjun noc' quelemtac calnel chi'. 30 Tzeyac'anpax junoc noc' mam chiva
silab'il yuj e mul. 31 A yed' juntzaň silab' chi' tz'ac'jiňej ofrenda d'a ixim
harina yed' vino. Tzeyac'anpax silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u. Masanil
noc' tz'ac'ji chi', yovalil malaj jab'oc spaltail noc'.

29

Q'uiñ yic spuji q'uen trompeta
(Lv 23.23-25)

1 A d'a b'ab'el c'ual yic yuquil uj, tze molb'ej e b'a yic tzex och ejmelal. A
d'a jun c'ual chi' malaj junoc mach smunlaji. A jun c'ual chi', sc'ual yic spuji
q'uen trompeta. 2 Tze ñusantz'a juntzañ silab' suc'uq'ui sjab' syab' Jehová:
Jun noc' quelem vacax, junoc noc' ch'ac calnel yed' ucvañ noc' quelemtac
calnel jun ab'il sq'uinal. Masanil juntzañ noc' noc' chi', malajocab' jab'oc
spaltail noc'. 3 Tzeyac'anpax ixim harina calab'il yed' aceite tz'ac'jitaxon
yed'oc, lajchave' libra ixim yed' jun noc' vacax chi', vajxaque' libra ixim yed'
jun noc' ch'ac calnel chi', 4 chañe' libra ixim yed' junjun noc' quelemtac calnel
chi'. 5 Tz'ac'jipax junoc noc' mam chiva silab'il yic stupcanel e mul d'a eyib'añ.
6 Tz'ac'jipax silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun uj yed' pax silab' tz'ac'jitaxon d'a
junjun c'u yed' ixim harina yed' vino tz'ac'jitaxoni, icha val ix aj yalan Jehová.
A juntzañ chi' aton ofrenda sñusji, te suc'uq'ui sjab' syab' Jehová.

A jun sc'ual yic tz'ac'ji tup mul
(Lv 23.26-32)

7 D'a slajuñil c'ual yoch yuquil uj chi', tze molb'anpax e b'a yuj eyoch
ejmelal, tzex och d'a tzec'ojc'olal d'a jun c'u chi', malaj junoc macañ munlajel
tze c'ulej. 8 Tze ñusantz'a juntzañ silab' suc'uq'ui sjab' syab' Jehová, jun
noc' quelem vacax, jun noc' ch'ac calnel yed' ucvañ noc' quelemtac calnel
jun ab'il sq'uinal. Masanil juntzañ noc' noc' chi' malajocab' jab'oc spal-
tail noc'. 9 Tzeyac'anpax ixim harina te vach', calab'il yed' aceite yed'oc,
lajchave' libra ixim yed' jun noc' vacax chi', vajxaque' libra ixim yed' jun
noc' ch'ac calnel chi', 10 chañe' libra ixim yed' junjun noc' quelemtac calnel
chi'. 11 Tzeyac'anpax junoc noc' mam chiva silab'il yuj yac'ji tup e mul.
Tzeyac'anpax silab' tz'ac'ji d'a sc'ual yac'ji tup mul yed' pax silab' tz'ac'jitaxon
d'a junjun c'u, ixim harina yed' pax vino.

Ofrenda yic q'uiñ Chinama
(Lv 23.33-44)

12 Añeja' d'a 15 c'ual yoch yuquil uj tze molb'ej e b'a eyoch ejmelal. A d'a
jun c'u chi', malaj junoc macañ munlajel tze c'ulej. Uque' c'ual tzeyac'och
q'uiñ yuj eyic'anchaañ Jehová. 13-34 A d'a junjun c'ual q'uiñ chi' tze ñusantz'a
juntzañ noc' noc' d'a silab'il, te suc'uq'ui sjab' syab' Jehová: Chavañ noc' ch'ac
calnel yed' 14-oc noc' quelemtac calnel junjun ab'il sq'uinal. Masanil juntzañ
noc' noc' chi' malajocab' jab'oc spaltail noc'. Yed' pax ixim harina calab'il yed'
aceite tz'ac'ji ofrendail: Vajxaque' libra ixim yed' junjun noc' ch'ac calnel chi',
chañe' libra ixim yed' junjun noc' quelemtac calnel chi'. Tzeyac'anpax junoc
noc' mam chiva silab'il yuj yac'ji tup e mul yed' pax silab' tz'ac'jitaxon d'a
junjun c'u yed' pax ixim harina yed' vino tz'ac'jitaxon yed'oc d'a ofrendail.

A yed' juntzañ noc' noc' chi', tzeyac'pax 13-oc noc' quelemtac vacax d'a
b'ab'el c'u, 12-oc noc' d'a schab'il c'ual, 11-oc noc' d'a yoxil c'ual, 10-oc noc'
d'a schañil c'ual, b'aluñvañoc noc' d'a yoil c'ual, vajxacvañoc noc' d'a svaquil
c'ual, ucvañoc noc' d'a yuquil c'ual. A yed' junjun noc' quelemtac vacax chi'
tz'ac'ji lajchaveoc libra ixim harina vach', calab'il yed' aceite. Stz'a juntzañ
noc' chi' silab'il, te suc'uq'ui sjab' syab' Jehová.

35 Axo d'a svajxaquil c'ual, tze molb'anoch e b'a eyoch ejmelal. Malaj
munlajel tze c'ulej d'a jun c'ual chi'. 36 Tze ñusantz'a junoc noc' quelem vacax
silab'il te suc'uq'ui sjab' syab' Jehová yed' junoc noc' ch'ac calnel yed' ucvañoc
noc' quelemtac calnel junjun ab'il sq'uinal. Masanil juntzañ noc' noc' chi'

malajocab' spaltail noc'. 37 Aňejtona' tzeyac'anpax ixim harina ofrendail yed' vino yed' noc' vacax chi', noc' ch'ac calnel chi' yed' pax noc' quelemtac calnel chi' icha yalan ley. 38 Tzeyac'an junoc noc' mam chiva silab'il yuj yac'ji tup e mul yed' pax silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u yed' ixim harina yed' vino tz'ac'jitaxon yed'oc d'a ofrendail.

39 Aton juntzaň silab' tic yovalil tzeyac' d'a Jehová d'a juntzaň q'uiň to chequel yaj sc'ual. A yed' juntzaň tic syal eyac'anpax ofrenda to ix eyac' e ti' eyac'ani, ma junoc ofrenda toňej tz'el d'a e c'ol eyac'ani. Syal eyac'an silab' to stz'ai, ixim harina, ma vino d'a ofrendail, ma silab' yic junc'olal.

40 Icha val chi' ix aj yalan viňaj Moisés d'a eb' israel masanil tas ix yal Jehová d'a viň.

30

A sleyal b'aj scac' co ti'

1 Ix yalan viňaj Moisés d'a eb' yajal yaj d'a junjun yiňtilal Israel icha tic:

2 Ix yal Jehová tato ay junoc viň vinac syac' sti' yac'an junoc tas d'a Jehová, mato syac' sti' d'a junoc tas ol sc'ulej, yovalil sc'anab'ajej sc'ulan tas ix yal chi'. Max yal sq'uexan tas ix yal chi'. 3 Tato a junoc ix cob'es aytoec' yed' smam, syac' sti' yac'an junoc tas d'a Jehová, mato syac' sti' d'a junoc tas maň ol sc'ulej, 4 tato malaj tas syal viň smam ix chi' ayic syab'an viň to ay sti' ix ix yac'a', yovalil sc'anab'ajej ix sc'ulan b'aj ix yac' sti' chi'. 5 Palta tato a' viň smam ix chi' tz'ac'an yovalil ayic syab'an viň to ay sti' ix ix yac'a', tato icha chi', maňxo yovaliloc sc'ulej ix b'aj ix yac' sti' chi'. Maxtzac ac'jilaj pural ix yuj Jehová b'aj ix yac' sti' chi'.

6 Tato ay junoc ix ix syac' sti' d'a Jehová vach'chom ix cham val snaani, ma jun elaňchamel ix yal ix to sc'ulej junoc tasi, slajvi yac'an sti' ix chi' tz'och yetb'eyum ix, 7 tato ayic syab'an viň yetb'eyum ix b'aj ix yac' sti' chi', malajňej tas syal viň yuuj, yovalil sc'anab'ajej ix b'aj ix yac' sti' chi'. 8 Palta tato ayic syab'an viň yetb'eyum ix chi' jun, malaj sgana viň, maň yovaliloc sc'anab'ajej ix b'aj ix yac' sti' chi', max ac'jipaxlaj pural ix yuj Jehová sc'anab'ajani.

9 Tato a eb' ix chamnac yetb'eyum, ma eb' ix spucnac sb'a yed' yetb'eyum syac' sti' d'a junoc tas d'a Jehová, yovalil sc'anab'ajej eb' ix. 10 Tato a junoc ix ix ay yetb'eyum syac' sti' sc'ulan junoc tasi, mato syac' sti' d'a junoc tas maň ol sc'ulej, 11 tato ayic syab'an viň yetb'eyum ix chi', malajňej tas syal viň, a ix chi' yovalil sc'anab'ajej ix b'aj ix yac' sti' chi'. 12 Palta tato ayic syab'an viň yetb'eyum ix chi', tato malaj sgana viň, maň yovaliloc sc'anab'ajej ix sc'ulan b'aj ix yac' sti' chi'. Max ac'jilaj pural ix yuj Jehová sc'ulani.

13 A viň etb'eyumab'il chi', syal yalan viň tato syal sc'anab'ajan ix b'aj ix yac' sti' chi' mato maay. 14 Tato ayxo jun chab'oc c'ual yab'an jun chi' viň, malajňejpax tas syal viň, yovalil sc'anab'ajej ix sc'ulan b'aj ix yac' sti' chi'. 15 Tato ayic toxo ix ec' tiempo, ichato chi' syalan viň to max sc'anab'ajej ix, axo d'a yib'aň viň scan smul ix b'aj maj sc'anab'ajej sti' ix syac' chi', xchi Jehová, xchi viňaj Moisés chi'.

16 Aton juntzaň ley ix yal Jehová d'a viňaj Moisés yuj tas val tz'aj viň vinac yed' ix yetb'eyum, ma eb' viň mamab'il yed' eb' ix yisil cob'esto aytoec' yed'oc, tato syac' sti' eb' ix d'a Jehová.

31

Ix spac sb'a eb' israel d'a choňab' Madián

1 Ix lolon Jehová d'a viňaj Moisés, ix yalan icha tic:

2 Al d'a eb' etisraelal to spac sb'a eb' d'a eb' aj Madián, slajvi chi' ol ach
chamoc, xchi d'a viñ.
3 Ix yalan viñaj Moisés chi' d'a eb' yetchoñab' chi' icha tic:
—Aq'uec lista e b'a jayvañoc ex d'a oval, tze satanel eb' aj Madián yuj
spactzitaj schucal eb' d'a Jehová. 4 Junjun iñtilal, mil vinac syac'b'at d'a oval,
xchi viñ.
5 Yuj chi' ix sic'jiel mil eb' soldado d'a junjun iñtilal. Ay 12 mil eb' d'a
smasanil, yed'nacxoq'ue syamc'ab' junjun eb' yic oval. 6 Ichaton chi' ix aj
schecjib'at eb' d'a oval yuj viñaj Moisés. Ix b'atpax viñaj Finees, yuninal viñaj
sacerdote Eleazar yed' eb'. A viñ ed'jinac juntzañ yamc'ab' to yic Dios yaji
yed' q'uen trompeta spuji yic tz'och eb' yac' oval. 7 Ix yac'an oval eb' yed'
eb' madianita icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi'. Ix smilancham
masanil eb' viñ vinac eb'. 8 D'a scal eb' ix cham chi', ix cham viñaj Evi, viñaj
Requem, viñaj Zur, viñaj Hur yed' viñaj Reba, aton ovañ eb' viñ yajal d'a
Madián. Ix champax viñaj Balaam yuninal viñaj Beor. 9 Ix ic'jicot masanil
eb' ix ix aj Madián preso yuj eb' israel yed' masanil eb' scotac unin eb', noc'
smolb'etzal noc' eb' yed' masanil tastac ay d'a eb'. 10 Ix ñusjitz'a schoñab' eb'
yed' scampamento eb' yuj eb' israel chi'. 11 Masanil ix yiq'uec' eb' soldadoal
israel chi', eb' anima yed' masanil noc' smolb'etzal noc' eb', 12 ix yic'cot eb',
ix yac'an eb' d'a viñaj Moisés, d'a viñaj sacerdote Eleazar yed' pax d'a eb'
yetchoñab' eb'. A d'a yac'lical Moab d'a sti' a' Jordán d'a yichañ Jericó ayec'
scampamento eb'.
13 Ix elta viñaj Moisés, viñaj sacerdote Eleazar yed' masanil eb' yichamtac
vinaquil choñab' scha eb' d'a spatiquel campamento chi'. 14 Palta axo viñaj
Moisés ix cot yoval viñ d'a eb' ayoch yajalil d'a junjun mil yed' d'a junjun cien
eb' soldado ix meltzaj d'a oval chi'. 15 Ix yalan viñ d'a eb' icha tic:
—¿Tas yuj maj e milcham juntzañ eb' ix ix tic? 16 A yuj tas ix yal viñaj
Balaam, a val eb' ix ix tic ix ic'anb'at eb' quetisraelal d'a ajmulal. Ix och
smul eb' d'a Jehová yuj yoch eb' ejmelal d'a comon dios Baal d'a Peor. Yuj
chi' tzijtum eb' ix cham yuj jun ilya. 17 A ticnaic milecham masanil eb'
vinac unin yed' masanil eb' ix ix to ayxo vinac ix ec' d'a spatic. 18 Axo eb'
ix cob'estac mantalaj vinac tz'ec' d'a spatic, mañ e milcham eb' ix, canocab'
eb' ix eyed'oc. 19 E masanil mach ex ix e milcham anima, ma ix eyam junoc
chamnac, canañec uqueoc c'ual d'a spatiquel campamento. A ex tic yed' eb'
preso yaj eyuuj, yovalil tze b'iquel e b'a d'a schab'jial yed' d'a svac'jial. 20 Tze
juc'anel e pichul yed' masanil tastac b'ob'il d'a noc' tz'uum, ma d'a xil noc'
chiva yed' d'a te te', xchi viñ d'a eb'.
21 Ix yalan viñaj sacerdote Eleazar d'a masanil eb' ix xid'ec' d'a oval chi'
icha tic:
—Aton jun ley ix yac' Jehová d'a viñaj Moisés tic: 22-23 A masanil tastac to
max tz'a yuj c'ac', icha q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce, q'uen hierro,
q'uen estaño, ma q'uen plomo, yovalil tz'ec' d'a cal c'ac', slajvi chi' tze b'icanel
d'a a a' sacb'itan tastac tz'och vicoc. A pax tastac to stz'ab'at jun, añej yed' a
a' chi' tze sacb'itej. 24 Axo d'a svac'jial, yovalil tze juq'uel e pichul, icha chi'
tz'aj e sacb'icaneli. Ichato chi' syal eyoch d'a yol campamento, xchi Jehová
d'a viñaj Moisés, xchi viñaj Eleazar chi'.

Ix pojchajec' tastac ix yic' eb' d'a oval

25 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
26 A viñaj sacerdote Eleazar yed' eb' yajal yaj d'a junjun macañil eb'
choñab', ol och eb' ed'oc yic tze b'is eb' anima yed' masanil noc' noc' ix yic'cot
eb' d'a choñab' Madián. 27 Cha macañ tzeyutej. Tze pojanec' junoc macañ d'a

scal eb' soldado ix xid'ec' d'a oval chi', axo junxo macaň, spojchajec' d'a scal eb' anima. 28 A d'a junjun macaň syic' eb' soldado chi', junjun vic tzeyiq'uel d'a junjun 500 anima, d'a junjun 500 noc' noc', vach'chom noc' vacax, noc' b'uru, noc' calnel ma noc' chiva. 29 A d'a viňaj sacerdote Eleazar tzac' juntzaň chi' icha ofrenda d'ayin. 30 A d'a naňalxo yic eb' anima chi', junjun tzeyiq'uel d'a junjun 50 eb' anima yed' d'a junjun 50 noc' noc', vach'chom noc' vacax, noc' b'uru, noc' calnel, ma noc' chiva ma yed' yalňej tas molb'etzal noc'. Tzeyac' juntzaň noc' noc' chi' d'a eb' levita aton eb' yilumal in cajnub', xchi d'a viň.

31 Ix sc'anab'ajej viňaj Moisés yed' viňaj sacerdote Eleazar icha val ix aj yalan Jehová chi'. 32-35 Aton slistail masanil tastac ix yic'cot eb' soldado tic, ch'oc pax tastac ix yic' junjun eb': 675 mil noc' calnel, 72 mil noc' vacax, 61 mil noc' b'uru yed' 32 mil eb' ix cob'estac. 36 Yuj chi' naňal val juntzaň chi' ix yic' eb' soldado. 337 mil 500 noc' calnel ix yic' eb'. 37 A d'a juntzaň noc' chi', 675 noc' ix yac' eb' d'a Jehová. 38 A d'a 36 mil noc' vacax yic eb' soldado, ix ac'ji 72 noc' d'a Jehová. 39 A d'a 30 mil 500 noc' b'uru yic eb' soldado, ix ac'ji 61 noc' d'a Jehová. 40 A d'a eb' ix 16 mil cob'estac yic eb' soldado, ix ac'ji 32 eb' ix d'a Jehová. 41 Masanil juntzaň chi' ix yac' viňaj Moisés d'a viňaj sacerdote Eleazar, aton tas to yictaxon Jehová yaji, icha val ix aj yalan Jehová. 42-46 Icha val sb'isul ix yic' eb' soldado chi', icha chi' ix yac' viňaj Moisés d'a eb' anima chi': 337 mil 500 noc' calnel, 36 mil noc' vacax, 30 mil 500 noc' b'uru yed' 16 mil eb' ix cob'estac.

47 A d'a naňalxo chi', junjun ix yiq'uel viňaj Moisés d'a junjun 50. Lajanňej ix yutejpax eb' anima viň yed' noc' noc'. Ix yac'an viň d'a eb' levita smunlaj d'a scajnub' Jehová, icha val ix aj yalan Jehová chi'. 48 Axo eb' yajal yaj d'a junjun mil yed' d'a junjun cien eb' soldado chi', ix b'at eb' yal d'a viňaj Moisés. 49 Ix yalan eb' icha tic: A oň tic ix co b'is eb' soldado ayoch d'a yol co c'ab', malaj junoc eb' ix satb'ati, tz'acanňej eb'. 50 Yed'nac masanil q'uen oro ix ilchaj yuj eb', q'uen brazaletes, pulseras, colc'ab', uchiquin yed' juntzaňxo q'uen q'ueen vach' yilji. A juntzaň tic scac' d'a Jehová, yujto ix colvaj qued'oc, yuj chi' ix oň meltzaj co masanil, xchi eb'.

51 Ix schaan masanil q'uen oro chi' viňaj Moisés yed' viňaj Eleazar d'a eb', aton masanil q'uen oro ayoch yelvanub'oc snivanil eb'. 52 Masanil q'uen oro ix yac' eb' yajal chi', oxe' quintal yed' 68 libra yalil q'ueen. 53 Junjun soldado ayňej jab'jab'oc tastac ix yic'a', aton tastac ix yic' eb' d'a eb' ajc'ol chi'. 54 Axo viňaj Moisés yed' viňaj Eleazar chi' ix chaan q'uen oro ix yic'cot eb' yajal soldado chi'. Ix yic'anb'at q'uen eb' viň d'a scajnub' Jehová b'aj sch'ox sb'a, yic vach' snachajcot eb' israel yuj Jehová chi'.

32

Smacb'en eb' yiňtilal Rubén yed' eb' yic Gad (Dt 3.12-22)

1 A eb' yiňtilal Rubén yed' eb' yic Gad maňxo jantacoc noc' smolb'etzal noc' eb'. Ayic ix yilan eb' to a lum scuchan Jazer yed' Galaad, te vach' lum yic smolji noc' noc', 2 ix b'at eb' yil viňaj Moisés yed' viňaj sacerdote Eleazar yed' pax eb' yajalil choňab'. Ix yalan eb' icha tic d'a eb':

3-4 —Ilec val lum macb'il yuj juntzaň choňab' tic: Aton Atarot, Dibón, Jazer, Nimra, Hesbón, Eleale, Sebam, Nebo yed' Beón, te vach' sva masanil noc' molb'etzal noc' d'a juntzaň lum luum tic. Yuj scolval Jehová ix quic'canec' luum yic tz'ochcan lum quicoc a oň israel oň tic. Eyojtacpaxi to ay juntzaň

noc' noc' tic molb'il cuuj. 5 Yuj chi' tato vach' tze na'a, aq'uec juntzaň lum tic
d'ayoň, yic max oň ec'can d'a sc'axepal a' Jordán, xchi eb'.

6 Ix yalan viňaj Moisés chi' d'a eb':

—¿Tom e gana tzex can d'a tic yacb'an sb'at eb' quetchoňab' d'a oval? 7 ¿Tas
yuj tzeyac' chab'axq'ue sc'ol eb' quetchoňab' yic max ec' eb' d'a jun lum
yalnac Jehová to ol yac' d'a eb'? 8 Icha val tic yutej sb'a eb' co mam quicham
ayic in checanb'at eb' yil luum ayic ayoňec' d'a Cades-barnea. 9 C'och eb' yil
jun luum chi' masanto d'a sch'olanil a' Escol. Slajvi chi' yac'an chab'axq'ue
sc'ol eb' quetisraelal eb' yic max och eb' d'a lum yac'nac sti' Jehová yac'an
d'ayoň. 10 Yuj val chi' cot yoval sc'ol Jehová d'a jun c'u chi', yuj chi' yac' sti' to
11 a eb' anima 20 ab'il sq'uinal sb'eyňejb'ati ayic yelnaccot eb' d'a Egipto, maň
ol yil-laj lum eb', lum yac'nac sti' yac'an d'a eb' yiňtilalcan viňaj Abraham,
viňaj Isaac yed' viňaj Jacob, yujto maň smasaniloc sc'ol eb' och tzac'an yuj
tas yala'. 12 Aňej viňaj Caleb yuninal viňaj Jefone yiňtilal viňaj Cenaz yed'
viňaj Josué yuninal viňaj Nun, ol och d'a luum, aton eb' viň c'anab'ajan d'a
smasanil sc'ool tas yal Jehová chi'. 13 Cot yoval Jehová chi' d'ayoň, yuj chi' 40
ab'il oň ec' d'a tz'inan lum yuuj, masanto ix satel masanil eb' maj c'anab'ajani,
maňxo junoc eb' ix cani. 14 A exxo tic, ex yiňtilal anima pit, e gana tze
b'eyb'alej sb'eyb'al eb' co mam quicham chi' yic tze tzuntzanxicot yoval sc'ol
Jehová d'a quib'aň. 15 Tato malaj e gana tzex och tzac'an yuj Jehová chi', ol ex
yactejcan d'a jun tz'inan luum tic yed' masanil jun choňab' tic. Eyuuj val ol
oň sateloc, xchi viňaj Moisés chi'. 16 Yuj chi', ix snitzanb'at sb'a eb' d'a stz'ey
viňaj Moisés chi', ix yalan eb' icha tic:

—A val tas co gana, to sco b'oq'ue smacte' noc' co calnel yed' noc' co vacax
d'a tic yed' choňab' yic eb' ix quetb'eyum yed' cuninal. 17 A oňxo tic ol cac'
lista co b'a d'a oval. Ol oň b'ab'laj d'a yichaň eb' quetchoňab' tic masanto ol
yal quic'anb'at eb' d'a lum luum chi'. Axo eb' ix quetb'eyum yed' eb' cuninal ol
can eb' d'a choňab' ayoch smuroal tic d'a junc'olal, yic vach' malaj tas tz'utaj
eb' yuj eb' anima cajan d'a juntzaň choňab' tic. 18 Masanto ol yal scan eb'
quetchoňab' tic d'a sat sluum ichato chi' ol oň meltzajxicot d'a co pat tic.
19 Yujto a lum ay d'a jun c'axep tic quic tz'ajcan luum, aton d'a stojolal b'aj
sjavi c'u tic, yuj chi' a d'a sc'axepalec' a' Jordán chi' maň ol co chalaj lum co
luum chi' a oň tic, xchi eb'. 20 Ix tac'vi viňaj Moisés chi' d'a eb':

—Syal eyic'ancan luum tato tz'elc'och icha val tas tzeyal chi', ol eyac'ňej
oval icha syal Jehová. 21 Tato e masanil a ex tic eyed'nac eyamc'ab' yic oval
ol ex ec' d'a a' Jordán icha syal Jehová chi', tzex canňej ta' masanto syal yel
eb' ajc'ol chi' eyuuj. 22 Ayic toxo ix eyic'canec' lum luum chi' yuj Jehová, ayic
toxo pax ix ac'ji ganar eb' anima ta', ichato chi' ol ex meltzajoc. Icha chi' ol aj e
c'anab'ajan b'aj tzeyac' e ti' d'a Jehová yed' d'a eb' eyetchoňab' tic. 23 Palta tato
max e c'ulej icha chi' jun, a val ta' ol eyila' to ix och e mul d'a Jehová, ol c'och
sc'ual ol yac'anoch yaelal d'a eyib'aň yuj e mul chi'. 24 B'oecq'ue e choňab' yuj
eb' ix eyetb'eyum yed' eb' eyuninal, tze b'oan smacte' noc' e calnel chi', tze
c'anab'ajan masanil tas tzeyal chi', xchi viňaj Moisés chi' d'a eb'. 25 Ix tac'vi
eb' yiňtilalcan Rubén yed' eb' yiňtilalcan Gad icha tic:

—A oň a checab' oň tic, ol co c'anab'ajej masanil tas ix al chi'. 26 A eb' ix
quetb'eyum yed' eb' co cotac unin yed' masanil noc' co molb'etzal noc', ol can
d'a juntzaň choňab' d'a Galaad tic. 27 A oňxo tic jun, ol oň b'at d'a oval b'aj ol
yal sc'ol Jehová, icha val alan chi', xchi eb'. 28 Ix yalan viňaj Moisés d'a viňaj
sat sacerdote Eleazar yed' d'a viňaj Josué yuninal viňaj Nun yed' d'a masanil
eb' yajalil choňab' d'a junjun macaň yiňtilal Israel icha tic:

29 —Tato masanil eb' vinac d'a yiñtilal Gad yed' d'a yic Rubén lista yaj yac'an
oval, ol ec' eb' eyed'oc d'a yol a' Jordán icha yalan Jehová, masanto ol eyic'
lum luum chi', ichato chi' tzeyac'an lum Galaad tic smacb'enoc eb'. 30 Tato
max b'at eb' d'a oval chi' eyed'oc jun, a d'a lum Canaán chi' ol yic' smacb'en
eb' eyed'oc, xchi viñaj Moisés chi'.
31 Ix tac'vixi eb' yiñtilalcan Gad yed' eb' yic Rubén chi' icha tic:
—Ol co c'ulejñej masanil tastac schec Jehová co c'ulej. 32 Qued'nac co
yamc'ab' yic oval ol oñ ec' d'a Canaán chi' icha syal Jehová, palta quic tz'ajcan
lum luum d'a stojolal b'aj sjavi c'u tic, xchi eb'. 33 Yuj chi' a d'a eb' yiñtilalcan
Gad yed' d'a eb' yic Rubén yed' d'a nañalxo eb' yiñtilalcan Manasés yuninal
viñaj José, ix yac' luum viñaj Moisés chi', aton lum yic viñaj Sehón sreyal eb'
amorreo, lum yic viñaj Og sreyal Basán yed' jantac choñab' macb'il yuuj yed'
jantac smacb'en ay d'a spatictac. 34 Axo eb' yiñtilalcan Gad ix laj sb'oxiq'ue
choñab' Dibón eb' yed' Atarot, Aroer, 35 Atarot-sofán, Jazer, Jogbeha, 36 Bet-
nimra yed' Bet-arán. Ix yac'anoch smuroal eb', ix sb'oanpax smacte' scalnel
eb'. 37 Axo pax eb' yiñtilalcan Rubén, ix sb'oxiq'ue choñab' Hesbón eb', Eleale,
Quiriataim, 38 Nebo, Baal-meón yed' Sibma. Ix sq'uexan sb'i juntzañ choñab'
ix sb'oxiq'ue eb' chi'. 39 Axo pax eb' yiñtilal Maquir yuninal Manasés, ix
ic'anpaxcan lum ay d'a Galaad. Ix yac' ganar eb' spechanel eb' amorreo ta'.
40 Icha chi' ix aj yac'an lum Galaad viñaj Moisés d'a eb' yiñtilal Maquir, yuj
chi' ix cajnaj eb' ta'. 41 Axo pax viñaj Jair yiñtilalcan Manasés, ix yac' ganar
juntzañ scampamento eb' amorreo eb', ix yac'an scuch eb' Havot-jair. 42 Axo
jun viñ scuchan Noba yed' juntzañxo eb' ajun yed'oc, ix yac' ganar eb' aj
Kenat eb' yed' juntzañxo choñab' ayoch d'a yol smacb'en. Ix yac'an viñ scuch
Noba.

33

A tas ix aj sb'eycot eb' israel

1 Icha tic aj sb'eycot eb' israel, ayic yelta tzololoc eb' d'a Egipto. A viñaj
Moisés yed' viñaj Aarón cuchb'an eb'. 2 Icha tas ix yal Jehová, ix stz'ib'ejcan
viñaj Moisés tastac sb'i juntzañ lugar b'ajtac ix laj sb'o scampamento eb',
b'ajtac ix laj ec' eb'. Icha tic aj quelta, xchi viñaj Moisés chi'.
3-4 A oñ israel oñ tic, oñ elta d'a Ramesés d'a yol yic Egipto d'a 15 yoch
b'ab'el uj d'a yol ab'il. Aton d'a jun ac'val chi' sch'oxel Jehová to malaj yelc'och
juntzañ sdiosal eb' aj Egipto chi', miljipaxcham masanil eb' sb'ab'el vinac
unin eb' yuj Jehová chi'. Yacb'an van smucancan schamnac eb' chi', quelta d'a
yichañ eb' smasanil. Te ayxo quip, te c'ac'xo co c'ool. 5 Ayic quel d'a Ramesés
chi', co javi d'a Sucot.
6 Quelxi d'a Sucot chi', co javi d'a Etam d'a stitac tz'inan luum. 7 Co
q'uexb'eancot co b'a d'a Pi-hahirot ay d'a stojolal b'aj sja c'u d'a Baal-zefón,
coch vaan ta' d'a yichañ Migdol.
8 Quelxi d'a Pi-hahirot chi', co c'axpajec' d'a a' mar, co javi d'a tz'inan luum.
Oxe' c'ual b'ey oñ d'a taquiñ lum yic Etam co javi d'a Mara.
9 Quelxi d'a Mara chi', co javi d'a Elim b'aj ay lajchave' sjaj a a', ay pax 70 te'
palma ta'. Ata' ochoñ vaan.
10 Quelxi d'a Elim chi', co javi d'a slac'anil a' Chacchac Mar.
11 Quelxi d'a a' Chacchac Mar chi', co javi d'a tz'inan lum Zin.
12-36 Ayic quel d'a tz'inan lum Zin chi', quec'ta d'a Dofca, d'a Alús yed' d'a
Refidim, b'aj malaj a a' cuq'uej.
Quec'pax d'a tz'inan lum Sinaí, d'a Quibrot-hataava, d'a Hazerot, d'a Ritma,
d'a Rimón-peres, d'a Limna, d'a Rissa, d'a Ceelata, d'a vitz Sefer, d'a Harada, d'a

Macelot, d'a Tahat, d'a Tara, d'a Mitca, d'a Hasmona, d'a Moserot, d'a Benejaacán, d'a Hor b'aj ay vitzal Gidgad, d'a Jotbata, d'a Abrona, d'a Ezión-geber yed' d'a tz'inan lum Zin aton Cades.

37 Quelxi d'a Cades chi' co javi d'a svitzal Hor d'a smojonal Edom. 38 Ato a' aj yalan Jehová, q'ue viñaj sacerdote Aarón d'a jolom vitz Hor chi'. Ata' chamnaccan viñ. Cham viñ d'a sb'ab'el c'u yic yoil uj ayic 40 ab'il schajiel yich sb'ischaj sc'ual yictax quelnacta d'a Egipto.

39 Ay 123 ab'il sq'uinal viñaj Aarón chi' ayic schamnac viñ.

40 A viñ sreyal cananeo aj Arad cajan d'a Neguev d'a yol yic Canaán, yab'nac val specal viñ tas ajnac co javi d'a jun lugar chi'.

41-44 Quelxi d'a vitzal Hor chi', quec' d'a Zalmona, d'a Punón, d'a Obot yed' d'a Ije-abarim d'a smojonal yic Moab.

45-47 Quelxi d'a Dibón-gad, quec' d'a Almón-diblataim yed' d'a svitzaltac yic Abarim, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Nebo.

48 Quelxi d'a svitzaltac yic Abarim chi', co javi d'a yac'lical Moab d'a sti' a' Jordán d'a yichañ Jericó. 49 A co campamento d'a sti' a' Jordán chi' b'atñej d'a Bet-jesimot masanto d'a Abel-sitim, d'a yac'lical Moab chi'.

Sleyal tas ol aj spojchajec' lum Canaán

50 A d'a yac'lical Moab d'a sti' a' Jordán, d'a yichañ Jericó, ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés, ix yalan icha tic:

51 Al juntzañ tic d'a eb' etchoñab': A val ol ex ec' d'a a' Jordán ayic ol ex och d'a lum Canaán chi', 52 tze pechel masanil eb' anima cajan d'a juntzañ nación chi'. Tze mac'anpoj masanil juntzañ yechel b'ob'il yuj eb', b'aj syal sb'a, aton q'uen comon q'uen tzeyb'il yuj eb', ma q'uen q'ueen b'ob'il d'a yol molde. Tze mac'anpoj juntzañ tas ay d'a juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och eb' ejmelal. 53 Ayic ol eyac'an ganar juntzañ nación chi', tze b'oanem cajan e b'a ta', yujto a in svac' d'ayex yic tzex cajnaj d'ay. 54 Palta yovalil d'a suerteal tz'aj e pojanec' luum, d'a scal junjun macañ, jun yic junjun iñtilal. A junoc macañ nivan sb'isul, nivan luum tz'ac'ji d'ay. Axo pax junoc quenñej sb'isul, quenñej pax luum tz'ac'ji d'ay. Junjun macañ scan b'aj syal suerte. 55 Ayic ol ex cajnaj ta', tato mañ ol e pechel masanil eb' anima cajan d'a luum chi', ol ex yixtej eb' icha junoc c'alem sb'at d'a yol e sat, ma icha junoc te' q'uiix sb'at d'a yol e b'ac'chil. 56 Ol javoc d'a eyib'añ vuuj tas d'iñantaxon sja d'a yib'añ eb', xchi Jehová chi' d'a viñ.

34

A smojonal choñab' Israel

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:

2 Al juntzañ checnab'il tic d'a eb' etisraelal. Toxo val ol ex och d'a lum Canaán chi', eyic ol aj luum. Aton smojonal luum tic:

3 A smojonal lum d'a sur tz'ec' d'a tz'inan luum Zin d'a stitac lum yic Edom. Schael yich d'a stojolal sur d'a a' mar Muerto. 4 Sq'ueñej d'a sur chi' masanto d'a yich lum vitz Acrabim, tz'ec'ñejc'och d'a Zin masanto sc'och d'a Cades-barnea. Slajvi chi', sb'atñejpax d'a Hasar-adar, masanto sc'och d'a Asmón. 5 Sb'atxi d'a Asmón chi' masanto sc'och d'a a' eluma' yic Egipto, slajvicanc'och d'a a' mar Mediterráneo. 6 A smojonal d'a stojolal b'aj sb'at c'u, aton a' mar Mediterráneo chi'. 7 Axo smojonal d'a norte, schael d'a a' mar Mediterráneo chi' masanto sc'och d'a jolom vitz Hor. 8 Tz'elxi d'a jolom vitz Hor chi' masanto b'aj tz'ochc'och sb'eal choñab' Hamat, masanto d'a Zedad. 9 Sb'at d'a Zedad chi', tz'ec' d'a Zifrón masanto sc'och d'a Hazar-enán.

10 Axo smojonal d'a stojolal b'aj sjavi c'u, schael d'a Hazar-enán masanto
sc'och d'a Sefam. 11 Tz'elxi d'a Sefam chi', masanto sc'och d'a Ribla d'a stojolal
b'aj sjavi c'u d'a Aín. Slajvi chi' tz'emñej jun mojon chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u
d'a a' ñajab' Cineret, 12 sb'atñej d'a a' Jordán masanto sc'och d'a a' mar Muerto.
A masanil juntzañ chi', aton smojonal lum e luum chi', xchi Jehová, xa chi
d'a eb', xchi d'a viñ.

A tas ol aj spojchajec' lum luum

13 Ix yal juntzañ checnab'il tic viñaj Moisés d'a eb' israel:
Aton jun luum tic ol e pojec' d'a e patic, aton lum ix yal Jehová to ol
pojchajec' d'a scal eb' nañal slajuñil eyiñtilal, yujto toxo ix schacan smacb'en
nañal yoxil iñtilal, 14-15 aton eb' yiñtilal Rubén yed' eb' yic Gad yed' nañalxo
eb' yic Manasés. Toxo ix scha lum yic eb', aton lum ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u
d'a a' Jordán d'a yichañ Jericó, xchi viñaj Moisés chi'.
16 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
17 A eb' ol pojanec' lum luum chi' d'a e cal, aton viñ sacerdote Eleazar yed'
viñaj Josué yuninal viñaj Nun. 18 Palta yovalil tzeyavtej junjunoc eb' yajal
yaj d'a junjun eyiñtilal ayic spojchajec' luum chi'. 19 Aton eb' viñ tic yovalil ol
avtajoc:
A d'a yiñtilal Judá, a viñaj Caleb yuninal viñaj Jefone.
20 Axo d'a yiñtilal Simeón, a viñaj Semuel yuninal viñaj Amiud.
21 Axo d'a yiñtilal Benjamín, a viñaj Elidad yuninal viñaj Quislón.
22 Axo d'a yiñtilal Dan, a viñaj Buqui yuninal viñaj Jogli, aton viñ yajal yaji.
23 Axo d'a yiñtilal Manasés yuninal viñaj José, a viñaj Haniel yuninal viñaj
Efod, aton viñ yajal yaji.
24 Axo d'a yiñtilal Efraín yuninal pax viñaj José chi', a viñaj Kemuel yuninal
viñaj Siftán, aton viñ yajal yaji.
25 Axo d'a yiñtilal Zabulón, a viñaj Elizafán yuninal viñaj Parnac, aton viñ
yajal yaji.
26 Axo d'a yiñtilal Isacar, a viñaj Paltiel yuninal viñaj Azán, aton viñ yajal
yaji.
27 Axo d'a yiñtilal Aser, a viñaj Ahiud yuninal viñaj Selomi, aton viñ yajal
yaji.
28 Axo d'a yiñtilal Neftalí, a viñaj Pedael yuninal viñaj Amiud, aton viñ yajal
yaji, xchi d'a viñ.
29 Aton juntzañ eb' viñ tic ix schec Jehová spojec' lum Canaán d'a scal eb'
yiñtilalcan Israel.

35

Smacb'en eb' levita

1 Ix lolonxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' d'a yac'lical Moab, d'a sti' a' Jordán
d'a yichañ Jericó, ix yalan icha tic:
2 Al d'a eb' etisraelal, a d'a lum sluum eb' ol scha chi', ata' ol yac' jayeoc
choñab' eb' d'a eb' levita b'aj ol cajnajoc yed' pax lum colan d'a spatic yichañ
junjun choñab' chi' b'aj ol va noc' smolb'etzal noc' eb' levita chi'. 3 A d'a
juntzañ choñab' chi' ol cajnaj eb', axo d'a spatic yichañ ol va noc' smolb'etzal
noc' eb'. 4 A lum colan d'a spatic yichañ juntzañ schoñab' eb' ol ac'joc chi',
ayocab' 450 metro tz'el d'a spatictac. 5 Masanil jun lum chi', ay 900 metro d'a
junjun pac'añ, lajanñej tz'aj sat d'a schañil pac'añ. Axo d'a snañal yol sc'ol
luum, ata' aycan junjun choñab' chi'.
6 A d'a scal juntzañ choñab' tz'ac'ji d'a eb' levita chi', ayocab' vaqueoc
choñab' b'aj syal b'at scolan sb'a junoc mach smac'ancham junoc anima.

Ch'oc pax tzeyac' 42-ocxo choñab' d'a eb'. 7 A d'a masanil, yovalil tz'ac'ji 48
choñab' d'a eb' levita chi' yed' slumal d'a spatictac b'aj sva smolb'etzal noc'
eb'. 8 A d'a lum smacb'en eb' yetisraelal eb' levita chi', ata' tz'elta juntzañ
choñab' tz'ac'ji d'a eb'. Yuj chi' junjun iñtilal syac' jayeoc juntzañ choñab'
chi'. A juntzañ eyiñtilal nivac sluum, tzijtum choñab' syac' eb' d'a eb' levita
chi', axo juntzañ eyiñtilal quenñej sluum, quenñej choñab' syac' eb' d'a eb',
xchi d'a viñ.

A choñab' b'ajtac scol sb'a eb' anima (Dt 19.1-13; Jos 20.1-9)

9 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
10 Al jun tic d'a eb' etisraelal: Ayic ol ex c'axpajec' d'a a' Jordán, ol ex och
choñab'il d'a sat lum Canaán chi'. 11 Ol e siq'uel jayeoc choñab' b'aj ol yal
scolan sb'a junoc mach smac'ancham junoc anima tato mañ sc'anoc sc'ool
sc'ulani. 12 Ata' scol sb'a jun chi', vach'chom sayjiec' yuj junoc mach ayto
yuj sb'a yed' jun ix cham chi', max yal-laj schami, tato maxto c'anb'aj d'ay
yuj eb' yajal yaj d'a choñab' chi'. 13 A juntzañ choñab' b'aj scol sb'a eb' chi',
vaque' choñab'il ol yil sb'a: 14 Oxe' scan d'a sc'axepalec'ta a' Jordán tic, oxe'
pax scan d'a Canaán chi'. 15 A d'a vaque' choñab' chi', ata' scol sb'a eb' anima
smac'ancham junoc anima, aton eb' eyetisraelal yed' eb' mañ eyetchoñab'oc
ayec' cajan d'a e cal, ma eb' toñej tz'ec' posado. Ata' scol sb'a eb' tato mañ
sc'anoc sc'ol eb' smac'ancham anima chi' eb'.
16-18 Tato ay junoc mach smac'an junoc anima yed' junoc q'uen yamc'ab' yic
oval, ma yed' junoc yaxq'ueen, ma yed' junoc te te', talaj scham jun anima
chi' yuuj, a jun smac'vaj chi', mac'umcham anima toni, yovalil smac'jipax
chamoc. 19 A junoc ayto yuj sb'a yed' viñ ix cham chi', a' smac'anpaxcham
viñ ix mac'ancham jun anima chi' ayic schalan sb'a yed'oc.
20 Q'uinaloc ay junoc mach tz'ecanb'at poc'naj junoc anima yujto schi-
chonoch sc'ol d'ay, ma syecanb'at junoc tas d'a yib'añ yuj yajc'olal, 21 mato
smac'a' yujto yajc'ol sb'a eb', axo tz'aji scham jun anima chi', yovalil
smac'jipaxcham jun ix mac'vaj chi', yujto mac'umcham anima. Yuj chi' a
junoc ayto yuj sb'a yed' viñ ix cham chi', a smac'anpaxcham jun mach smilvaj
chi'. 22 Palta q'uinaloc ay junoc mach tz'ecan telvoc junoc anima, mañ sc'anoc
sc'ool, tato malaj oval d'a scal eb', ma jun, syecanb'at junoc tas d'a yib'añ,
23 añejtona' tato maj yilpaxi, sjulanb'at junoc q'ueen axo d'a junoc anima
sc'och q'ueen, scham yuuj, mañ yajc'oloc sb'a eb', mañ yujoc yac'an chucal
d'ay yuj chi' icha chi' tz'aji. 24 Tato icha chi', sb'at scol sb'a jun anima chi' d'a
junoc choñab' b'aj scol sb'a eb' anima chi'. Axo eb' anima b'aj snib'ej scol sb'a
chi', a eb' tz'ic'anb'at b'aj ix och jun chamel chi'. Axo eb' anima cajan b'aj ix
och chamel chi', a eb' sch'olb'itan jun ay smul chi' yed' jun ayto yuj sb'a yed'
jun ix cham chi', icha yalan sleyal d'a yib'añ eb'.
25 A eb' yichamtac vinaquil choñab' b'aj ix b'at scol sb'a jun ix mac'ancham
jun anima chi', a eb' scolan d'a yol sc'ab' viñ ayto yuj sb'a yed' jun ix cham
chi'. Axo eb' tz'ic'anxib'at d'a choñab' b'aj ix xid'ec' scol sb'a chi'. A jun chi'
scanñej ta' masanto scham viñ sat sacerdote sic'b'iloch d'a jun tiempoal chi'.
26 Palta tato tz'el d'a spatiquel choñab' b'aj ayec' scol sb'a chi', 27 tz'ilchajelta
yuj jun mach ayto yuj sb'a yed' jun smac'naccham chi', smac'jicham yuj
jun tz'ilanelta chi', a jun smilvaj chi' max ochlaj smul. 28 Yuj chi' yovalil
ayñejocab'ec' d'a yol choñab' chi' masanto scham viñ sat sacerdote, ichato
chi' syal spax d'a schoñab'.
29 A juntzañ tic ley tz'ajcan d'a e cal yed' d'a scal eb' eyiñtilal, yalñej b'ajtil
ol ex cajnajoc.

30 Tato ay chavañoc, ma oxvañoc testigo d'a spatic junoc mach
smac'ancham junoc anima, a jun chi' ay sleyal schami. Tato junñej testigo
jun, max yal-laj schami. 31 Max yal-laj schaji q'uen tumin tato toxo ix och d'a
yib'añ junoc mach to ix smac'cham junoc anima, yovalil schami.
32 Max yal-laj schaji q'uen tumin d'a junoc smac'ancham junoc anima yuj
yel libre d'a choñab' b'aj ayec' scol sb'a chi', yic spax d'a schoñab' ayic manto
cham viñ sat sacerdote.
33 Mañ eyixtejb'at lum luum b'aj ol ex cajnaj chi' yuj schiq'uil anima
smac'jichamoc. Yuj chi' tato ay chic' tz'em d'a sat luum, malaj junoc tas syal
yac'an tupoc, añej to scham jun ix mac'ancham anima chi'.
34 Yuj chi', mañ eyixtejb'at sat lum luum b'aj ol ex cajnaj chi', yujto a in
Jehová in ayinec' d'a e cal a ex israel ex tic d'a sat lum luum chi', xchi Jehová
d'a viñaj Moisés chi'.

36

Sleyal yuj smacb'en eb' ix ix

1 A eb' yichamtac vinaquil yaj d'a eb' yiñtilalcan Galaad, aton eb'
yiñtilalcan viñaj Maquir yuninal viñaj Manasés, yuninalcan viñaj José, ix ja
eb' d'a yichañ viñaj Moisés yed' eb' yajalil choñab', ix yalan eb' icha tic:
2 —Ach mamin Moisés, a Jehová ix alani to ol a pojec' lum luum d'a co cal
a oñ yiñtilal oñ Israel tic ato syala' b'aj ol quic' junjun oñ. Ix yalanpaxi to a
jun macañ lum d'iñan ol yic' viñaj Zelofehad viñ cuc'tac chamnac, syal yac'ji
lum d'a eb' ix yisil viñ. 3 Palta q'uinaloc a eb' ix chi' tz'ic'an eb' viñ vinac
d'a junocxo iñtilal eb' quetisraelal, yuj chi' a lum chi' tzam el lum d'a yol
smacb'en quiñtilal tic, axom yec' lum d'a yol smacb'en yiñtilal eb' viñ syic' eb'
ix chi'. 4 Slajvi chi', axom yic sc'och yab'ilal yoch q'uiñ yic tz'el tastac d'a libre,
tzam canxoñej slum eb' ix chi' d'a yol smacb'en junxo iñtilal chi', tz'elcan lum
d'a yol co macb'en tic, xchi eb'. 5 Ix yalan viñaj Moisés d'a eb' icha ix aj yalan
Jehová:
—A eb' viñ yiñtilalcan José, yel tas syal eb' viñ. 6 Yuj chi' a eb' ix yisil viñaj
Zelofehad syal yic'an eb' ix yalñej mach b'aj scan sgana, añej to junñejocab'
yiñtilal eb' viñ yed' eb' ix. 7 Yujto a junjun macañ lum ol yic'can junjun yiñtilal
eb' israel chi', max yal-laj yic'jiec' lum yuj junocxo iñtilal eb', palta yovalil
junjun iñtilal yed' sluum ol yic'cani. 8 Tato ay junoc ix ix yalxoñej tas iñtilal
ay lum smacb'en ix aycani, yovalil to a junoc viñ vinac añeja' yiñtilal ix chi'
syic'a'. Icha chi' tz'aj yajec' junjun eb' d'a yol smacb'en ol schacan smam.
9 Max yal-laj sb'at slum junoc iñtilal d'a junocxo iñtilal. Junjun yiñtilal eb'
israel scanñej yed' smacb'en ol scha'a.
10-11 Yuj chi', a eb' ix yisil viñaj Zelofehad chi': Aton ix Maala, ix Tirsa, ix
Hogla, ix Milca yed' ix Noa, ix sc'anab'ajej eb' ix sc'ulan icha ix yal Jehová d'a
viñaj Moisés chi'. Yuj chi' a eb' viñ ayto yuj sb'a yed' smam eb' ix, a eb' viñ
ix yic' eb' ix, 12 aton eb' yiñtilalcan Manasés yuninal viñaj José. Icha chi' ix aj
scanñej smacb'en eb' ix d'a yol smacb'en yiñtilal b'aj cotnac smam eb' ix chi'.
13 Aton val juntzañ ley yed' checnab'il tic ix yac'can Jehová d'a viñaj Moisés
yuj yalchaj d'a eb' israel, ayic ayec' eb' d'a yac'lical Moab, d'a sti' a' Jordán d'a
yichañ Jericó.

A Ch'añ Libro
DEUTERONOMIO

Deuteronomio sb'i jun libro tic, syalelc'ochi, “syalcot ley junelxo”. A d'a jun libro tic tz'ib'ab'ilcan juntzañ tas nivan yelc'och yalnaccan viñaj Moisés d'a eb' israel ayic mantzac c'och eb' d'a lum Canaán. Syalanpaxcot juntzañ sc'ayb'ub'al Dios yed' masanil tas sc'ulejnac Dios chi' yed' eb' ayic yelnaccot eb' d'a Egipto. Syalpaxcot jaye' ab'il ec'nac oyoyoc eb' d'a lum tz'inan luum. A Dios mañ toñejoc scolnac eb' schoñab' sic'b'ilel yuj chi', palta yac'nacpax svach'c'olal d'a yib'añ eb' ayic yec'nac oyoyoc eb' d'a lum tz'inan luum chi'. Yuj chi' smoj val to xajan Dios chi' yuj eb', sc'anab'ajan eb' tas syala', syalan vach' lolonel eb' d'ay, yic syac'ñej svach'c'olal d'a eb'. Ay val jaye' versículo te nivan yelc'och d'a jun libro tic, aton d'a capítulo 6 versículos 4,5 yed' 6. Yalnacpaxcan Jesucristo yuj juntzañ versículo tic ayic sc'ayb'annac eb' anima to a juntzañ checnab'il tic te nivan yelc'ochi.

A d'a capítulo 1 masanto d'a 4, ata' syalcan viñaj Moisés tastac sc'ulejnac d'a tz'inan luum. Axo d'a capítulo 5 masanto d'a 26, ata' syalpaxcot schab'il macañ slolonel viñaj Moisés chi'. A juntzañ chi' cachnab'il yaji, a d'a lajuñe' checnab'il elnaccoti. Syalanpaxcoti tas yovalil sb'eyb'alej eb' israel ayic ol och eb' d'a lum Canaán, yic syicancan lum eb'. A d'a capítulo 27 yed' 28, ata' syal yuj svach'c'olal Dios scha eb'. Axo d'a capítulo 29 yed' 30, ata' syala' to tz'ac'b'ixi strato Dios yac'nac yed' eb' israel d'a lum vitzal Sinaí. Axo d'a capítulo 31 masanto d'a 34, ata' syal masanil slajvub' slolonel viñaj Moisés yalnaccan d'a eb' yetisraelal. Yalancan sb'a viñ d'a eb', yujto yojtacxo viñ to toxo ol cham viñ. Axo viñaj Josué yac'canoch viñ sq'uexuloc d'a yopisio. Slajvi chi', sq'ue viñ d'a lum vitz scuch Nebo, ata' yilcanb'at lum Canaán viñ, axo ta' cham viñ.

B'ab'el lolonel ix yal viñaj Moisés

1-5 A juntzañ lolonel tic ix yal viñaj Moisés d'a eb' yetisraelal ayic ayec' eb' d'a yol yic Moab, d'a slac'anil jun choñab' Zuf d'a tz'inan luum d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán, aton d'a lum Arabá, aton lum ay d'a yichañ a' Chacchac Mar. Ayec' eb' d'a snañal choñab' Parán yed' juntzañxo choñab' tic, aton Tofel, Labán, Hazerot yed' Dizahab.

Ayic toxo ix satjiel chavañ eb' rey yuj viñaj Moisés yed' eb' soldado Israel, aton viñaj Sehón sreyal eb' amorreo cajan d'a Hesbón yed' viñaj Og sreyal Basán cajan d'a Astarot yed' d'a Edrei, ata' yal viñaj Moisés chi' tas schec Jehová yal viñ d'a eb'.

Uxluche' c'ual stec'nab'il d'a lum vitz Horeb, sb'at d'a svitzal Seir masanto sc'och d'a Cades-barnea. Vach'chom icha chi', palta a d'a b'ab'el c'u yic yuxluchil uj yic stz'acvi 40 ab'il yelta eb' d'a Egipto, aton ta' ix yal viñaj Moisés tas syalelc'och juntzañ checnab'il yalnac Jehová d'a viñ yuj eb' schoñab'. Ix yalan viñ icha tic:

6 A Jehová co Diosal lolonnac d'ayoñ d'a lum vitz Horeb, yalannac icha tic: Nivanxo tiempo eyajec' d'a yichtac jun vitz tic. 7 A ticnaic, ixiquecxi, tzex b'atcan d'a lum svitzal yic eb' amorreo yed' d'a masanil yol smacb'en eb' d'a Arabá, d'a tzalquixtac, d'a ch'olquixtac, d'a Neguev yed' d'a stitac a' mar, d'a lum yic eb' cananeo yed' d'a masanil yoltac yic Líbano masanto d'a a' nivan Éufrates, 8 yujto toxo ix vac' lum luum chi' d'a yol e c'ab'. Ochañec cajan d'ay yujto vac'nac in ti' vac'an lum d'a eb' e mam eyicham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob yed' d'ayex yiñtilal ex eb', xchi Jehová d'ayoñ.

Ochnac yopisio eb' juez (Ex 18.13-27)

9 A d'a jun tiempoal chi' valnac d'ayex: Maŋ ol yal-laj ex vilan in ch'ocoj.
10 Tzijtum cuninal ix ac'ji yuj Jehová co Diosal, yuj chi' a val ticnaic, te nivan
choŋab'xo oŋ aji, lajanxo co b'isul icha q'uen c'anal ay d'a satchaaŋ to maŋ
b'ischajb'enoc. 11 Aocab' Jehová co Diosal, sDiosal pax eb' co mam quicham,
a tz'ac'an q'uib' co b'isul d'a smilalxo, ec'b'al d'a yichaŋ icha co b'isul ticnaic.
Yac'ocab' val svach'c'olal, icha val ix aj yac'an sti'. 12 Yuj chi' max yal-laj vuj
in ch'ocoj ex vilani yed' in b'oanel masanil oval yed' chaclajb'ail ay d'a e cal.
13 Yuj chi', siq'uequel eb' viŋ te ay sjelanil d'a scal junjun iŋtilal, aton eb' aj
pensar, eb' ojtacab'ilxo to syal yuuj, a juntzaŋ eb' chi' ol vac'och eyajaliloc,
xin chi.
14 Axo e tac'vi: Scha co c'ool masanil tas ix a na' chi', xe chi. 15 Icha chi' aj in
sic'anel d'a scal junjun eyiŋtilal eb' viŋ ay spensar, nivan yelc'ochi, vac'anoch
yopisio eb' viŋ yoch eyajaliloc: Ay eb' viŋ vac'och yajalil d'a mil anima, d'a
cien, d'a cincuenta yed' d'a lajuŋvaŋ, slaj och eb' viŋ yajalil chi' d'a yiŋtilal.
16 Aŋejtona' vac'an juntzaŋ checnab'il tic d'a eb' eyajalil chi': Tzeyila' tato ay
oval ma telajb'ail sq'ue vaan d'a scal eb' quetchoŋab', tato ay tas ay d'a scal
chavaŋoc eb', mato ay tas ay d'a scal junoc yed' junoc ch'oc choŋab'il, vach'ŋej
tzeyutej e b'oan yaj d'a eb' d'a stojolal. 17 Ayic tze b'oan yaj d'a eb', malajocab'
sq'uexaŋil eb' d'a yol e sat. Lajanŋej tzeyutej d'a eb' emnaquiltac yed' d'a eb'
nivac yelc'ochi. Mocab'a junoc b'aj tzex xivi, yujto a jun eyopisio chi', maŋ
eyicoc, yujto ac'b'il d'ayex yuj Dios. Tato ay val tas te nivan yaj jun, tzeyic'cot
d'ayin, a inxo ol in b'o yaj d'a eb', xin chi d'a eb'.
18 Ata' valnac masanil d'a eb' tastac yovalil sc'ulej eb'.

A eb' lajchavaŋ ilum luum (Nm 13.1—14.4)

19 Ayic quel d'a lum vitz Horeb, co d'iŋb'anb'at d'a tzalquixtac d'a yol yic eb'
amorreo, yuj co c'anab'ajan tas syal Jehová co Diosal. Te ay smay eyila' ayic
oŋ ec'ŋej d'a jun nivan tz'inan lum chi', masanto oŋ c'och d'a Cades-barnea.
20 Ata' val d'ayex to toxo oŋ c'och d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' amorreo,
aton jun chi' ol yac' Jehová co Diosal d'ayoŋ. 21 Ochaŋec an, iq'uec ec' luum,
cajnajaŋec ta', icha ix aj yalan Jehová d'ayoŋ, aton co Diosal yed' eb' co mam
quicham. Maŋ ex xivoc, mocab' chab'axq'ue e c'ool, xin chi. 22 A exxo tic ul
eyal d'ayin: Te vach' ama tato ay jayvaŋoc oŋ tzoŋ b'ab'laj b'ati yic tzoŋ b'at
quil juntzaŋ choŋab' chi', tzoŋ paxta yic tzul calani tas b'eal b'aj ol oŋ b'atoc
yed' tas choŋab'il b'aj ol oŋ ochoc, xe chi.
23 A tas eyal chi', vach' vab'i. Yuj chi' in siq'uel lajchavaŋ vinac d'a e cal,
junjun d'a junjun iŋtilal. 24 Aton eb' chi' b'at d'a tzalquixtac, sc'och eb' d'a
sch'olanil Escol, yec'chaj eb' d'a juntzaŋ lugar chi' smasanil. 25 Slajvi chi'
yic'ancot eb' jab'oc sat tas avab'il d'a jun luum chi' d'ayoŋ. A yuj tas yal eb'
chi', yuj chi' nachajel cuuj to te vach' lum ol yac' Jehová co Diosal d'ayoŋ. 26 A
exxo tic, maj yal e c'ol ex b'at d'a jun luum chi', palta to e tenec' tas yal Jehová
co Diosal. 27 Axo b'aj ayex ec' chi', ex och ijan eyalan icha tic: A Jehová malaj
sgana d'ayoŋ, yuj chi' oŋ yiq'uelta d'a Egipto yujŋej oŋ yac'anoch d'a yol sc'ab'
eb' amorreo, yic tzoŋ satanel eb'. 28 Axo ticnaic jun, ¿b'ajtil ol oŋ b'atoc? A
eb' quetchoŋab' tz'alani to ata' ay eb' viŋ vinac te tec'an, nivac vinac, chaaŋ
steel eb' viŋ d'a quichaŋ, nivac choŋab' juntzaŋ schoŋab' eb', te chaaŋ yajoch
smuroal spatictac. Ix yilanpax juntzaŋ nivac vinac yiŋtilal viŋaj Anac eb'. A
yuj masanil juntzaŋ chi', junelŋej ix chab'axq'ue co c'ool, xe chi.

29 Ichato chi' in tac'vi: Maŋ ex xiv yuj juntzaŋ chi'. 30 A Jehová co Diosal
ol b'ab'laj d'a quichaŋ, a' ol ac'an oval cuuj, icha val tas ix aj quilan tas ix
sc'ulej cuuj d'a Egipto, 31 yed' d'a tz'inan luum. Yed' val yipal oŋ yic'ancot d'a
yoltac b'e d'a tz'inan lum chi', masanto ix yal co javi d'a tic, icha val junoc
mamab'il to sya'ilej yal yuninal, xin chi. 32 Palta a ex tic maj eyac'och Jehová
co Diosal d'a e c'ool. 33 A val Jehová chi' b'ab'el d'a quichaŋ. A d'ac'valil syac'
saquilq'uinal d'ayoŋ icha junoc c'ac', axo d'a c'ualil, sch'oxpax yed' jun asun
b'aj tzoŋ b'ati yed' b'aj tzoŋ och vaan.

Cotnac yoval Jehová d'a eb' israel (Nm 14.20-35)

34 Ayic yab'an Jehová tas eyal chi', te cot yoval, yac'an sti' icha tic: 35 Malaj
val junoc juntzaŋ vinac te chuc spensar tic ol ilan lum luum vac'nac in
ti' vac'an d'a e mam eyicham. 36 Aŋej viŋaj Caleb yuninal viŋaj Jefone ol
ilan luum, yuj chi' a d'a viŋ yed' yiŋtilal ol vac' lum xid' eyil chi', yujto ix
sc'anab'ajej viŋ yed' smasanil sc'ol tas ix vala', xchi Jehová chi'.
37 Eyuj val a ex tic, yuj chi' cotpax yoval Jehová d'ayin, yalan d'ayin icha tic:
Maŋ ol ach ochpaxlaj d'a luum a ach tic. 38 A viŋaj Josué yuninal viŋaj Nun
scolvaj ed'oc, a viŋ ol och a q'uexuloc. Yuj chi' iptzitej viŋ yujto a viŋ ol ac'an
jun luum chi' d'a eb' etisraelal tic, xchi d'ayin.
Yalanpax d'ayex icha tic: 39 Vach'chom a ex tic tzeyac'och d'a e c'ool to ol
ochcan eb' eyuninal checab'oc d'a eb' ajc'ool, palta a eb' eyuninal mantalaj
spensar chi', ol och eb' d'a jun luum chi'. A in ol vac' lum smacb'enoc
eb'. 40 Yacb'an manto elc'ochlaj, meltzajaŋec d'a tz'inan luum, tzex b'atcan
junelxo d'a b'e sc'och d'a a' Chacchac Mar, xchi Jehová chi' d'ayin.

Ac'b'il ganar eb' israel d'a Horma (Nm 14.39-45)

41 A ex tic, eyal d'ayin icha tic: Ix och co mul d'a Jehová co Diosal, palta
a ticnaic jun, coyec, caq'uec quip icha val ix aj yalan Jehová d'ayoŋ, xe
chi. Eyic'anb'at eyamc'ab' yic oval, a e naani to secojtac ol aj eyic'an lum
tzalquixtac chi'. 42 Palta a Jehová alani to sval d'ayex: Maŋ eyac' oval, maŋ e
tec'b'ej e b'a d'a eb' ajc'ool, axo talaj tz'aji tzex yac'an ganar eb', yujto maŋ ol
in b'atlaj eyed'oc, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.
43 Vac' juntzaŋ chi' eyojtaquejeli, palta a ex tic maj e chalaj eyab'i. Axo
aji, e tenec' tas yal Jehová chi', eyac'an icha e gana, q'ue ex d'a tzalquixtac
chi'. 44 Yuj chi' a eb' amorreo cajan ta', elta eb' d'ayex icha noc' noc'al chab',
masanto yal ex yac'an ganar eb' d'a Seir, c'ochŋej eb' d'a Horma. 45 Axo yic ex
meltzaj jun, och ex ijan eyoc' d'a yichaŋ Jehová, palta majxo tac'voclaj d'ayex.
46 Yuj chi' te nivan tiempoal oŋ ec' d'a yol smacb'en Cades chi'.

2

A tas ujinac d'a tz'inan luum

1 Slajvi chi', co b'at d'a tz'inan luum, d'a b'e sc'och d'a a' Chacchac Mar, icha
val aj yalan Jehová d'ayin. Te nivan tiempoal oŋ ec' d'a tzalquixtac d'a yol yic
Seir. 2 Slajvi chi', yalan Jehová d'ayin: 3 Te nivan tiempo ex ec' oyoyoc d'a lum
tzalquixtac tic. Ixiquecxi ticnaic d'a stojolal norte. 4 Al juntzaŋ checnab'il tic
d'a eb' etchoŋab' to a d'a yol yic eb' e c'ab' eyoc ol ex ec'oc, aton eb' yiŋtilal
viŋaj Esaú, eb' cajan d'a Seir. A eb' chi' ol xiv eb' d'ayex. Aŋej jun, tze taŋvej
val e b'a, 5 mocab' eyac' oval yed' eb', yujto malaj jab'oc slum eb' ol vac' d'ayex,
yujto masanil lum tzalquixtac d'a yol yic Seir chi', yicŋej lum eb' yiŋtilal viŋaj

Esaú chi'. A in vac'nac lum d'a eb'. 6 Yuj chi' ol e man masanil tas ol e va d'a
eb', ol e tup a a' ol eyuq'uej, xchi d'ayin.
7 A Jehová co Diosal chi' yac'nac val svach'c'olal d'a quib'aň d'a masanil tas
co c'ulej. A d'a jun 40 ab'il tic, ayňejoch qued'oc, tzoň staňvejňej b'aj tzoň ec'
d'a jun nivan tz'inan luum tic. Malaj b'aj ix yac' palta tas d'ayoň yuuj.
8 Icha chi' aj co cotňej d'a stitac sluum eb' co c'ab' coc, aton eb' yiňtilal viňaj
Esaú cajan d'a Seir. Oň cotcan d'a b'e tz'ec' d'a Arabá, scot d'a Elat yed' d'a
Ezión-geber. Co meltzajpax d'a b'e tz'ec' d'a tz'inan lum d'a yol yic Moab. 9 Axo
yalan Jehová d'ayin icha tic: Maň e tzuntzej eb' moabita, yiňtilal viňaj Lot.
Maň eyac' oval yed' eb', yujto malaj jab'oc slum eb' d'a yol smacb'en ol vac'
d'ayex. A in vac'nac masanil smacb'en viňaj Ar d'a eb', xchi d'ayin. 10 (Ata'
cajan eb' emita d'a peca'. Te nivan choňab' yaj eb', chaaň steel eb', lajan val
eb' icha eb' yiňtilal viňaj Anac. 11 Refaíta eb', icha eb' yiňtilal viňaj Anac chi',
palta emita tz'aj yalan eb' moabita chi' d'a eb'. 12 A d'a masanil smacb'en
Seir, ata' ec'nac cajan eb' horeo. Axo eb' yiňtilal viňaj Esaú pechannaquel
eb', satanel eb', axo eb' cajnajnac d'a slum eb' chi', icha ix co c'ulej a oň israel
oň tic d'a lum luum ix yac' Jehová d'ayoň.) 13 Axo aj jun, yalan Jehová: Ixiquec
ticnaic, tzex ec' d'a yol a' taquiň melem scuchan Zered, xchi, yuj chi' oň ec' ta'.
14 Atax d'a yic oň ec' d'a Cades-barnea, masanto pax d'a jun c'u oň ec'ta d'a
yol a' taquiň melem Zered chi', atax ta' ix ec' 38 ab'il, yuj chi' a masanil eb'
viň quetchoňab' stiempo sb'at d'a oval ayic quelta d'a Egipto, toxo ix cham
eb' icha ajnac yac'an sti' Jehová. 15 A yoval sc'ol Jehová chi' ix cot d'a yib'aň
eb', yuj chi' ix cham eb' smasanil.
16 Ayic maňxalaj junoc juntzaň eb' viň vinac chi', 17 yalan Jehová d'ayin:
18 A ticnaic ec'aňecb'at d'a smojonal yic Moab d'a choňab' Ar. 19 Palta ayic
tze chalan e b'a yed' eb' amonita, eb' yiňtilal pax viňaj Lot, maň e tzuntzej
eb', maň eyac' oval yed' eb', yujto malaj jab'oc e macb'en ol vac' ta', yujto
vac'nacxo jun luum chi' smacb'enoc eb', xchi d'ayin. 20 (Aňejtona', a jun
luum chi' yic eb' refaíta d'a peca', yujto ec'nac cajan eb' ta', aton eb' scuchan
zomzomeo yuj eb' amonita d'a peca'. 21 A jun chi', te nivan choňab', tzijtum
anima ay d'ay, te chaaň steel eb' icha eb' yiňtilal viňaj Anac. A Jehová
ac'annac satel eb' yuj eb' amonita chi'. A eb' amonita chi' pechannaquel eb',
scajnajnaccan eb' ta'. 22 Lajan val ajnac icha ajnac eb' yiňtilal viňaj Esaú, ayic
sc'ochnac eb' d'a lum Seir. A Jehová ac'annac satel eb' horeo, scannacxoňej
eb' yiňtilal viňaj Esaú d'a slum eb' chi'. 23 Icha pax chi' ajnac eb' aveo ayec'
cajan d'a slac'anil Gaza. A eb' chi' satnaquel eb' d'a junelňej yuj eb' filisteo
cotnac d'a Caftor. Icha chi' ajnac scajnajcan eb' filisteo chi' ta'.) 24 Yalanxi
Jehová icha tic: Ixiquec, tzex c'axpajec' d'a a' taquiň melem Arnón, ol vac'och
eb' amorreo d'a yol e c'ab' yed' viňaj Sehón, cajan d'a Hesbón, aton viň sreyal
eb'. Aq'uec oval yed' eb', tzeyic'anec' sluum eb'. 25 A val ticnaic tz'el yich
vac'anoch junjun choňab' d'a yolyib'aňq'uinal tic d'a xivc'olal d'ayex. Ayic ol
yab'an e pecal eb', ol ib'xoq'ue eb', axoňej xivelal ol och d'a eb', xchi Jehová
chi'.

Ac'jinac ganar viňaj rey Sehón (Nm 21.21-30)

26 A d'a tz'inan luum yic Cademot, ata' in checcot juntzaň checab' d'a viňaj
Sehón, aton viň rey cajan d'a Hesbón, yic vach' syal juntzaň tic eb' d'a vach'ilal
d'a viň: 27 Sco nib'ej tzoň ec' d'a yol a macb'en, aňej d'a yol nivan b'e ol oň
ec'oc, malaj b'aj ol oň comon b'atcan d'a yol a choňab' chi'. 28 Ol co tup tas ol
cab'lej yed' a a' ol cuq'uej. Aňej to sco c'an d'ayach to tzoň ec' d'a yol a macb'en
chi', 29 masanto ol yal co c'axpaj d'a a' Jordán, ol oň c'och d'a lum ol yac' Jehová

co Diosal d'ayoñ, icha ix oñ yutej schaan ec'ta eb' yiñtilal viñaj Esaú cajan d'a Seir yed' eb' moabita cajanpax d'a Ar, xin chicot d'a viñ.

30 Palta a viñaj Sehón chi', maj yal-laj sc'ol viñ oñ scha ec'ta d'a yol smacb'en chi', yujto a Jehová co Diosal ix ac'an sc'ulej viñ yic malaj sgana viñ, yic scan eb' d'a yol co c'ab', icha chi' ix aji.

31 Yuj chi' yal Jehová d'ayin icha tic: A val d'a jun rato tic svac'och viñaj Sehón yed' smacb'en d'a yol e c'ab'. Ochañec ticnaic d'a yol smacb'en tic, yic tz'ochcan eyicoc, xchi d'ayin.

32 Ix elta viñaj Sehón chi' oñ scha yed' masanil soldado, yic syac' oval eb' qued'oc d'a Jahaza. 33 Axo Jehová co Diosal ix ac'anoch viñ d'a yol co c'ab'. Ix co satanel viñ yed' yuninal yed' masanil schoñab'. 34 Masanil junjun choñab' d'a yol smacb'en viñ ix ac'jioch d'a yol co c'ab', ix co satancanel d'a junelñej. Ix co milcham eb' smasanil yed' eb' ix ix yed' masanil unin. Mañxo junoc pitzan ix can cuuj. 35 Añej juntzañ tastac ix quic'cani, aton masanil noc' noc' yed' juntzañ tas ix ilchaj cuuj d'a juntzañ choñab' ix co satel chi'. 36 Ix quiquej slum eb' chi' smasanil, scotñej d'a Aroer ay d'a spañanil stitac a' Arnón masanto d'a Galaad yed' masanil juntzañ choñab' ay d'a sch'olanil a' Arnón chi'. Mañxalaj mach ix stec'b'ej sb'a d'a quichañ, yujto a Jehová co Diosal ix ac'anoch eb' d'a yol co c'ab'. 37 Palta a oñ tic, maj oñ ochlaj d'a schoñab' eb' amonita ay d'a tzalquixtac, ma pax d'a sti' a' Jaboc, icha val ix yutej yalan Jehová d'ayoñ.

3

Ac'jinac ganar viñaj Og sreyal Basán (Nm 21.31-35)

1 Ix lajvi chi', ch'ocxo junxo b'e ix quic'a', ix oñ b'atcan d'a Basán, palta a viñaj Og, sreyal jun choñab' chi', ix elta viñ yed' smasanil soldado yac' oval qued'oc d'a Edrei.

2 Yuj chi', ix yalan Jehová d'ayin: Mañ ex xivoc, yujto a jun viñ chi' yed' soldado yed' schoñab' toxo ix vac'och d'a yol e c'ab' yic tze sataneli, icha ix eyutej viñaj Sehón sreyal eb' amorreo cajan d'a Hesbón, xchi d'ayin.

3 Icha chi' ix yutej Jehová co Diosal yac'an viñaj Og chi' yed' schoñab' d'a yol co c'ab'. Ix co milancham eb' smasanil, mañxalaj junoc pitzan ix can cuuj. 4 Ix cac'anpax ganar masanil junjun choñab' d'a yol smacb'en viñ. Mañxa junoc maj cac' ganar, syalelc'ochi, masanil yol yic Argob d'a yol smacb'en viñaj Og d'a Basán, 60 choñab' chi' smasanil. 5 Masanil juntzañ choñab' chi', te chaañ yajoch smuroal, spuertail yed' q'uen q'ueen c'atanoch syamnub'aloc spuertail chi'. Tzijtum pax choñab' malaj smuroal ix co sateli. 6 Masanil juntzañ chi' ix co sateli, icha ix co c'ulej yed' viñaj Sehón sreyal Hesbón. Yuj chi' ix co satel masanil eb' viñ vinac yed' eb' ix ix yed' masanil eb' unin. 7 Axoñej noc' smolb'etzal noc' eb' cajc'ol chi' yed' masanil tastac ay d'a eb' ix quic'cani.

8 Icha val chi' ix aj yac'ji slum eb' amorreo d'a yol co c'ab' d'a jun tiempoal chi', aton eb' cajan d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán, sb'atñej d'a a' taquiñ melem Arnón, masanto sc'och d'a svitzal Hermón. 9 (A jun vitz chi' Sirión sb'i yuj eb' aj Sidón, axo eb' amorreo, Senir sb'i yuj eb'.) 10 Masanil juntzañ choñab' d'a yol smacb'en viñaj Og d'a Basán, ix cac' ganar, aton juntzañ choñab' d'a lum pañan, masanil d'a yol yic Galaad yed' Basán, masanto d'a Salca yed' Edrei. 11 (Axoñej viñaj rey Og yiñtilal eb' anima chañ steel aycan d'a jun lugar chi'. A scaxail viñ yic smuquil, nab'a q'ueen. Chañe' val metro

steel, quenxoñej mañ chab'oc metro sat, chequelto d'a choñab' Rabá d'a yol yic eb' amonita.)[3.11]

A smacb'en eb' ix can d'a sc'axepal a' Jordán (Nm 32.1-42)

12 A lum luum ix co maccan d'a jun tiempoal chi', ix vac' lum yicoc eb' junjun choñab'il d'a yiñtilalcan Rubén yed' d'a eb' yiñtilalcan Gad, aton lum scotñej d'a Aroer, d'a stitac a' taquiñ melem Arnón, masanto sjavi d'a snañal svitzal lum Galaad. 13 Axo janic'xo lum Galaad chi' jun, masanil lum Basán, aton smacb'en viñaj Og d'a yalañtaxo yed' pax lum Argob, ojtacab'il to slum eb' refaíta. A lum chi' ix vac' d'a nañal yiñtilalcan Manasés. 14 (A viñaj Jair, yiñtilal Manasés chi' ix ic'ancan lum Argob, masanto d'a smojonal lum Gesur yed' Maaca. Ix yac'anoch sb'i viñ d'a Basán chi', yuj chi' Havot-Jair ix sb'iejñejcani.) 15 A d'a viñaj Maquir ix vac' lum Galaad chi'. 16 Axo d'a yiñtilalcan Rubén yed' d'a yic Gad ix vac' lum ay d'a snañal Galaad yed' a' taquiñ melem Arnón. A d'a snañal yol ch'olan ay smojonal, masanto sc'och d'a a' taquiñ melem Jaboc, aton d'a smojonal yic eb' amonita. 17 A smojonal b'aj tz'em c'u, aton a' Jordán, sc'ochñej d'a a' ñajab' Cineret, masanto sc'och d'a a' mar yic Arabá, aton a' mar Muerto, aton d'a yich svitzal Pisga, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' mar Muerto chi'.

18 A d'a jun tiempoal chi', ix vac' juntzañ checnab'il tic d'a eb' yiñtilalcan Rubén, d'a eb' yic Gad yed' d'a nañalxo eb' yiñtilalcan Manasés. Ix valan icha tic: A Jehová co Diosal ix ac'an jun luum tic e macb'enoc. Axo masanil eb' viñ vinac syal yac'an oval d'a e cal, b'ab'lajocab' eb' viñ d'a yichañ eb' quetisraelal tic. 19 Axoñej eb' ix eyetb'eyum yed' eb' eyuninal scan d'a e choñab' ix vac' chi' yed' noc' e molb'etzal noc'. Vojtac to tzijtum noc' noc' molb'il eyuuj. 20 Colvajañec yed' eb' quetisraelal, masanto ol yic'can lum luum eb' ol yac' Jehová, aton d'a sc'axepalec' a' Jordán tic. Aton val yic ol yac'an sjunc'olal Jehová d'a eb', icha ix yutej yac'an d'ayex tic, ichato chi' ol yal e paxta d'a e lum ix vac' tic, xin chi d'a eb'.

21 A d'a viñaj Josué ix vac' jun checnab'il tic: Ix quil val tastac ix sc'ulej Jehová co Diosal yed' chavañ rey tic. Icha chi' ol yutoc d'a masanil eb' rey d'a yoltac smacb'en b'aj ol ach ec'ñej. 22 Mañ ach xivoc, yujto a Jehová co Diosal ol ac'an oval cuuj, xin chi d'a viñ.

Maj chajiochlaj viñaj Moisés d'a Canaán

23 A d'a jun tiempoal chi' ix in tevi d'a Jehová, ix valan icha tic: 24 Mamin Jehová, a ach ix a chael yich a ch'oxani to te nivan elc'ochi, ix a ch'oxan a poder d'ayin a checab' in tic. Malaj junocxo Dios d'a satchaañ, ma d'a sat luum tic syal sc'ulan tastac satub'tac icha tza c'ulej tic. 25 Yuj chi' tzin tevi d'ayach to tzin a chaec' d'a junxo sc'axepalec' a' Jordán, yujto tzin nib'ej svil jun tzalquixtac mañxo jantacoc svach'il yed' svitzaltac Líbano, xin chi. 26 Palta eyujñej ix cot yoval Jehová chi' d'ayin. Maj schalaj yab' tas ix in c'an chi' d'ay, palta ix yal d'ayin icha tic: C'ocb'ilxo chi', mañxo al jun lolonel chi' d'ayin. 27 Añej tzach q'ue d'a jolom vitz Pisga, scham val ilancanb'at lum d'a norte, d'a sur, b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'em c'u, yujto mañxo ol ach c'axpajec' d'a a' Jordán chi'. 28 Yuj chi' tza c'ayb'ej val viñaj Josué sic'lab'il, yujto a viñ ol cuchb'an in choñab' tic. A viñ ol pojanec' jun lum tzilcanb'at tic, xchi Jehová chi' d'ayin.

29 Icha chi' ix aj co can d'a ch'olan d'a yichañ Bet-peor.

3.11 **3:11** A jun lolonel sb'inaj d'a tic chab' tas syalelc'ochi, “scaxail chamnac” ma “ch'at”.

4

Ix yec viñaj Moisés sna eb' israel

1 A ticnaic jun, ex vetchoñab' Israel, ab'ec val checnab'il yed' b'eyb'al ol val
d'ayex, yic tze c'anab'ajej yed' e b'eyb'alani, yic vach' ol yal eyoch d'a sat lum
luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, sDiosal pax eb' co mam quicham. Ol ex
cajnajcan ta'. 2 Mañ ol eyac'och stz'acub' juntzañ lolonel ol val tic d'ayex, ma
ol eyiq'ueli, palta to ol e c'anab'ajej schecnab'il Jehová co Diosal icha val tz'aj
valan tic d'ayex. 3 Eyilnac val tas utajnac eb' ochnac ejmelal d'a jun dios Baal
yic Peor, val d'a eyichañ satjinaquel eb' yuj Jehová. 4 A exxo pax tic ochnac ex
tzac'an yuj Jehová, ina pitzan exto. 5 Scham val eyab'ancani to a c'ayb'ub'al
yed' checnab'il yic Jehová co Diosal svalcanel d'ayex, yic vach' ol e b'eyb'alej
ayic ol e chaan lum luum chi' e macb'enoc. 6 Scham val e c'anab'ajan juntzañ
checnab'il tic, yic ol checlajel d'a yichañ juntzañ nación to te jelan ex. Ayic ol
yab'an juntzañ checnab'il tze c'anab'ajej tic eb', ol yalan eb' icha tic: Yelton
val te jelan jun choñab' tic, nivan nación ton val, xcham eb'. 7 Malaj junocxo
nivan nación ayec' sdiosal yed'oc, icha val yajec' Jehová co Diosal d'a co cal tic,
scolvaj qued'oc ayic tzoñ avaj d'ay. 8 Malaj junocxo nación ay sc'ayb'ub'al yed'
schecnab'il tojol yaj icha jun c'ayb'ub'al svalcanel d'ayex tic ticnaic. 9 Yuj chi',
c'anab'ajejec, siq'ueccan d'a e pensar, yic vach' max b'at satc'olal eyuuj d'a tas
ix eyila', mañ eyiq'uel juntzañ tic d'a e pensar yacb'an pitzan ex, tzeyalcan d'a
eb' eyuninal yed' d'a eb' eyi e chiquin.

Lolonnac Dios d'a sjolom lum vitz Horeb

10 Naeccot d'a yic jun c'u ayic ayoñec' d'a yichañ Jehová co Diosal d'a lum
vitz Horeb, ayic yalannac d'ayin icha tic: Molb'ej eb' etchoñab' smasanil
yic vach' ol vac' yojtaquejel in lolonel eb', ol sc'ayb'ancan eb', yic vach' ay
velc'och d'a yol sat eb' yacb'an pitzan eb' d'a sat lum tic yed' sc'ayb'ancan
yuninal eb', xchi Jehová chi' d'ayin. 11 Ayic ayoñec' d'a yich lum vitz chi',
axo d'a luum sq'ue val c'ac' yed' sq'ue topan stab'il d'a chaañ, q'uic'xoñej yilji
satchaañ yuuj. 12 Lolonnac Jehová d'ayoñ d'a cal c'ac' chi'. Cab'nac val yoch
sjaj sloloni, palta maj quilochlaj jab'oc. 13 Ayic yalannaccan strato qued'oc,
yalnac to sco c'anab'ajej lajuñe' checnab'il stz'ib'ejnacoch d'a chab' pachañ
q'uen q'ueen. 14 Yalannacpax Jehová d'ayin to tzex in c'ayb'ej d'a schecnab'il
yed' d'a sc'ayb'ub'al chi', yic vach' tze c'anab'ajej e b'eyb'alan d'a sat lum luum
ol e macb'enej d'a sc'axepalec' a' Jordán chi'.

Cachnab'il yic max och ejmelal'R'd'a juntzañ yechel

15 Ayic slolonnac Jehová d'ayoñ d'a lum vitz Horeb chi', a d'a jun c'u chi',
malaj junoc tas eyil d'a cal c'ac' chi'. 16 Naec val coti yic max eyixtejb'at e b'a
e b'oanq'ue junoc yechel tas e diosaloc, yechel junoc vinac, ma yechel junoc
ix ix, 17 ma yechel noc' noc' ay d'a sat luum tic, ma yechel noc' much, 18 ma
yechel junoc noc' tz'ec' ñiereroc, ma tz'ec' jachjon d'a sat luum tic, ma yechel
noc' chay, ma junocxo noc' ay d'a yol a a'. 19 Añejtona' ayic tzex q'ue q'uelan
d'a satchaañ tzeyilanq'ue c'u, q'uen uj yed' jantac q'uen c'anal yed' masanil
tastac ay d'a satchañ chi', tzeyil val e b'a, yic max och d'a e pensar to tzex
och ejmelal d'ay, ma tzeyalan e b'a d'ay, yujto a Jehová Dios ix b'oan masanil
juntzañ chi' yic tz'och yopisio d'a masanil choñab' ay d'a sat luum tic. 20 Palta
a Jehová oñ ic'annaquelta d'a choñab' Egipto b'aj mañ jantacoc syaelal b'aj
ayoñ ochi, ichato ayoñ och d'a scal junoc nivan c'ac' b'aj tz'ulax q'uen q'ueen.
Oñ yiq'uelta yic vach' tzoñ och schoñab'oc, ichaton caj ticnaic. 21 Cotnac yoval
Jehová chi' d'ayin eyuuj. Yalannac to mañxo ol in ec' d'a sc'axepal a' Jordán,
mañxo ol in c'och d'a sat lum luum mañ jantacoc svach'il ol yac' e macb'enoc

chi'. 22 Yuj chi', a d'a tic ol in chamoc, maňxo ol in c'axpajec'laj d'a a' Jordán chi'. A exxo tic, ol ex c'axpajec'oc, ol ex cajnaj d'a lum luum maň jantacoc svach'il chi'. 23 B'at ta val strato Jehová co Diosal satc'olal eyuuj, aton strato ix yac' qued'oc. Malajocab' junoc yechel tze b'o'o, yic tzeyaloch e diosaloc, yujto ay yovalil yuj Jehová. 24 Scot yoval Jehová d'a mach tz'och ejmelal d'a junocxo tasi. A val yoval sc'ol lajan icha te' c'ac' stz'ab'at masanil tastac yuuj.

25 A ticnaic toxo ol ex c'och cajan d'a jun luum chi', palta ayic nivanxo tiempo ayex ec' ta', ayic ayxo eyuninal yed' eyi e chiquin, tzeyil val e b'a, xe yixtejtab'atlaj e b'a tze b'oanq'ue junoc yechel e diosaloc, tzeyac'anoch e mul d'a yichaň Jehová co Diosal. Tato icha chi', ol e tzuntzejcot yoval sc'ool co Diosal chi'. 26 Svac'canoch satchaaň yed' sat luum tic testigoal, tato icha chi' ol e c'ulej, d'a val elaňchamel ol ex satel d'a junelňej. Maňxo nivanoc tiempo ol ex ec' d'a sat luum chi', aton lum ay d'a sc'axepal a' Jordán chi'. 27 Axo jayvaňoc ex olto ex canoc, ol ex saclemcanb'at d'a juntzaňxo ch'oc nacional, ata' ol ex yac'canb'at Jehová. 28 Ata' ol eyaq'uem e b'a d'a juntzaň comon dios b'ob'il yuj eb' anima d'a te te' yed' d'a q'uen q'ueen, max yal-laj yilani, max yab'laj, max yal-laj svaan junoc tasi, max yab'paxlaj jab'oc sjab' junoc tas.

29-30 Palta tato d'a scal eyaelal chi' sna sb'a e c'ool, tze naancoti to aňej d'a Jehová co Diosal smoj eyac'anem e b'a, tato tzeyalxi e b'a d'ay, tze c'anab'ajan d'a smasanil e c'ool, tato icha chi', 31 maň ol ex yactejcanlaj. Maň ol ex satjiel yuj d'a junelňej, maň ol b'at satc'olal strato yac'nac yed' eb' co mam quicham, yujto ayňej yoq'uelc'olal.

32 Naeccot juntzaň tiempoal ec'nacb'at d'a peca', atax sb'oannac eb' anima co Mam Dios d'a yolyib'aňq'uinal tic, b'at e c'anb'an b'aj sc'och c'aman yolyib'aňq'uinal tic, tato ayxo b'aj ix uji, ma ayxo b'aj ix ab'chaj junoc tas te nivan yelc'och icha jun tzuji d'a co cal tic. 33 Malaj junocxo choňab' ix ab'an yoch sjaj co Mam Dios, yic slolonelta d'a cal c'ac', icha val aj cab'an a oň tic, palta maj oň champaxlaj. 34 Malaj junocxo dios sic'anelta junoc choňab' d'a scal junocxo choňab' icha val ajnac oň yic'anelta Jehová d'a Egipto yuj co vach'iloc. Quilnac val ayic sch'oxan jantac spoder yac'an oval cuuj, sch'oxannac juntzaň tas satub'tac yilji yed' yaelal yed' xivc'olal ayic oň yic'anelta d'a Egipto chi'. 35 A juntzaň chi' ch'oxji val quila', yic scojtaquej val eli to malaj junocxo Dios, aňejton val Jehová. 36 Ato d'a satchaaň cab'nac val sloloni, oň sc'ayb'ani. Axo d'a sat lum tic, sch'oxnac nivac c'ac' d'ayoň, cab'annac val slolonelta d'a cal c'ac' chi'. 37 A val Jehová xajanannac eb' co mam quicham, yuj chi' oň sic'naccanel a oň yiňtil oň can eb'. Slajvi chi' oň yic'anelta d'a Egipto, ayňej och qued'oc yed' val spoder. 38 Van satanel juntzaň nivac choňab' te ec'to yip d'ayoň yic squiquejcan slum eb' chi', icha val van yuji ticnaic. 39 Yuj chi', canocab' d'a e pensar to aňej Jehová Dios yaj d'a satchaaň yed' d'a sat luum tic, malaj junocxo. 40 Yuj chi' c'anab'ajejec sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il svalcanel d'ayex d'a jun c'u tic, yic vach' ol aj yec' tiempo eyuuj yed' eb' eyiňtilal. Ol najatb'oc e q'uinal d'a sat lum luum ix yac' Jehová d'ayex d'a junelňej, xchi viňaj Moisés d'a eb' choňab' israel.

Choňab' b'aj scol sb'a eb' smac'ancham‘R’junoc anima

41 Ix sic'anel oxe' choňab' viňaj Moisés d'a sc'axepalec' a' Jordán d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 42 Ata' syal scolan sb'a junoc mach smac'ancham junoc yetanimail to maň sc'anoc sc'ool, malaj b'aj syac' oval yed'oc d'a yalaňtaxo. A jun chi', syal scolan sb'a d'a junjunoc juntzaň choňab' chi'. 43 A juntzaň choňab' chi', aton Beser d'a yac'lical tz'inan luum macb'il yuj eb' yiňtilalcan Rubén, Ramot d'a yol yic Galaad, macb'il yuj eb' yiňtilalcan Gad. Axo junxo, aton Golán, ay d'a yol yic Basán, macb'il yuj eb' yiňtilalcan Manasés.

44-45 (Aton val juntzaň checnab'il tic ix yal viňaj Moisés d'a eb' yetchoňab'.
A jantac c'ayb'ub'al, cachnab'il yed' checnab'il tic ix yal viň d'a eb' atax
yelnaccot eb' d'a Egipto. 46 Ix yal juntzaň tic viň ayic aytoec' eb' d'a ac'lic d'a
yichaň choňab' Bet-peor, d'a slac'anil sti' a' Jordán, d'a lum macb'il yuj viňaj
Sehón sreyal eb' amorreo. A viňaj Sehón chi', a d'a choňab' Hesbón ec'nac viň.
Ac'b'il ganar viň yuj viňaj Moisés chi' yed' eb' yetchoňab' ayic ayxo yelta eb'
d'a Egipto. 47 Icha chi' ix aj scan eb' israel d'a lum smacb'en viňaj Sehón chi'
yed' d'a lum macb'il yuj viňaj Og sreyal Basán d'a yalaňtaxo. A eb' tic sreyal
eb' amorreo d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán. 48 A luum chi' sb'atňej lum
d'a choňab' Aroer d'a stitac a' Arnón, masanto d'a nivan vitz Sirión, aňeja'
scuchanpax Hermón. 49 Masanil smacb'en eb' chi', aton paňan ay d'a sti' a'
Jordán d'a stojolal b'aj sjavi c'u, masanto sc'och lum d'a a' mar Muerto, aton
d'a yich lum vitz Pisga.)

5

A lajuňe' checnab'il
(Ex 20.1-17)

1 Ix smolb'an masanil eb' yetisraelal viňaj Moisés, ix yalan viň d'a eb':
Ex vetchoňab', ab'ec val ticnaic, ol valcan juntzaň cachnab'il yed' chec-
nab'il d'ayex, yic scham val e c'ayb'ani yed' e b'eyb'alani.
2 A Jehová co Diosal yac'nac jun strato qued'oc d'a lum vitz scuchan Horeb.
3 Maňocňej yed' eb' co mam quicham yac'nac strato chi', palta yac'nacpax
qued'oc co masanil a oň molan oň ec' tic. 4 A val Jehová lolonnac d'ayoň d'a
jolom vitz chi', cab'nac val tas yal chi' ayic slolonelta d'a cal c'ac'. 5 A in can in
d'a e naňal yed' Jehová chi' yic sval d'ayex tas syala', yujto ex xivq'ue d'a jun
c'ac' chi', maj ex q'ue d'a jolom vitz chi', yalan Jehová chi' icha tic:
6 A in Jehová e Diosal in, ex viq'uelta d'a Egipto b'aj ayex och checab'oc,
maň eyicoc e b'a.
7 Malajocab' junocxo dios b'aj tzex och ejmelal, palta aňejocab' d'ayin.
8 Malajocab' junoc yechel junoc tas tze b'ooch e diosaloc, tas ay d'a satchaaň,
tas ay d'a sat lum tic, ma tastac ay d'a yoltac a a'. 9 Maň ex em ňojan d'ay, maň
eyaq'uem e b'a d'ay, yujto a in Jehová e Diosal in, ste cot voval d'ayex tato tzex
och ejmelal d'a junocxo tasi. Ol vac'och syaelal eb' mamab'il malaj velc'och
d'ay, ol vac'anpax yaelal d'a yib'aň yuninal eb', yixchiquin eb' yed' yiňtilal
eb'. 10 Axo eb' tzin xajanani, sc'anab'ajan in checnab'il, ol in xajanej eb' yed'
yiňtilal yic ol b'eyňejb'atoc.
11 Maň comonoc tze loc in b'i a in Jehová e Diosal in tic, ma tzeyac' b'inaj in
b'i d'a junoc tas d'a ichňej ta', yujto ol vac' yaelal d'a mach icha chi' sc'ulej.
12 Nivanocab' yelc'och sc'ual ic'oj ip d'ayex yuj in eyic'anchaaň, icha ix aj
valancan d'ayex. 13 Vaque' c'ual tzex munlaj d'a e munlajel. 14 Axo d'a yuquil
c'ual, sc'ual ic'oj ip, vic yaji. Maň ex munlaj d'a jun c'u chi', ma eb' eyuninal,
eb' ix eyisil, eb' viň e checab', ma eb' ix e checab', noc' e vacax, noc' e chej,
ma junocxo noc' e molb'etzal noc', ma eb' ch'oc choňab'il ayec' d'a e cal,
palta masanil eb' syic' yip eyed'oc. 15 Naeccoti to ec'naquex checab'vumal
d'a Egipto. A inxo Jehová e Diosal in tic vic'naquexelta yed' in poder. Yuj chi'
svala' to tze c'anab'ajej sc'ual ic'oj ip.
16 Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat, icha val ix aj valan d'ayex, yic
vach' ol najatb'oc e q'uinal, yic vach' ol ex ajec' d'a sat lum luum ol vac' chi'
d'ayex.
17 Maň e milcham eb' eyetanimail.
18 Maň ex em ajmulal d'a yol sc'ab' eyetb'eyum junjun ex.

19 Maň ex elc'anoc.
20 Maň e naq'ue lolonel d'a spatic eb' eyetanimail.
21 Maň e nib'ejoch ix yetb'eyum junocxo mach, spat, sluum, eb' viň schecab', eb' ix schecab', noc' svacax, noc' sb'uru, ma junocxo tas ay d'a eb' eyetanimail chi', maň e nib'ejochi, xchi Jehová d'ayoň.

A xivc'olal eb' choňab'
(Ex 20.18-26)

22 Aton val juntzaň checnab'il tic te chaaň ajnac yalanelta Jehová d'a scal jun nivan q'uic'al asun ayoch sc'ac'al, ayic molan oň ec' co masanil d'a yich lum vitz chi'. Aňej val juntzaň checnab'il tic yalnac, ichato chi' stz'ib'anoch d'a chab' pachaň q'uen q'ueen, yac'an d'ayin. 23 Palta a exxo tic, ayic eyab'an yoch jun jaj chi' d'a scal q'uic'alq'uinal chi', eyilan sq'ue ňilňon c'ac' d'a lum vitz chi', masanil ex yajal eyaj d'a junjun eyiňtilal tic yed' eb' yichamtac vinaquil choňab', ex javi eyal d'ayin icha tic: 24 Val yel, a Jehová co Diosal ix sch'ox val stziquiquial yed' yipalil d'ayoň, ix cab' val slolon d'a scal c'ac'. A ticnaic toxo ix nachaj val el cuuj tob'an syal slolon Dios d'ayoň anima oň tic, palta ina maj oň chamlaj. 25 ¿Tas yuj sco b'ec co b'a co cham yuj jun c'ac' to ayxo smay chi'? Tato ol cab' val yoch sjaj Jehová co Diosal junelxo, ol oň chamoc. 26 Malaj val junoc anima syal yab'an yoch sjaj jun Dios pitzan d'a scal c'ac' icha ix cab' a oň tic, yujto ay schamelal. 27 Vach' a ach tzach och d'a yichaň Jehová co Diosal chi' yic tzab'an masanil tas syala', slavi chi' tzalan d'ayoň masanil tas syal chi', ol co c'anab'ajani, xe chi d'ayin.
28 Ayic van eyalan chi' d'ayin, van pax yab'an Jehová tas tzeyal chi', yuj chi' yal d'ayin: Toxo ix vab' tas syal jun choňab' tic, ix scha in c'ol tas ix yal eb'. 29 Comonoc ichaňej tic spensar eb', ayňej velc'och d'a yol sat eb', sc'anab'ajanňej in checnab'il eb' yic vach' ol aj sb'eyňejb'at eb' yed' eb' yuninal d'a smasanil tiempo. 30 Yuj chi' al d'a eb' to smeltzaj eb' d'a scampamento. 31 A achxo tic, canaň ved' d'a tic, yujto ol val masanil in checnab'il d'ayach yed' in c'ayb'ub'al, ol a c'ayb'an eb' d'ay, yic vach' ol sb'eyb'alej eb' b'aj ay lum luum ol vac' chi' d'a eb', xchi Jehová chi' d'ayin. 32 Yuj chi' b'eyb'alejec masanil schecnab'il Jehová co Diosal. Maň eyiq'uel d'a e pensar. 33 B'eyb'alejec b'eyb'al ix sch'oxcan Jehová co Diosal, yic te vach'xoňej ol aj e b'eyb'ati, ol najatb'oc e q'uinal d'a sat lum luum ol yac' chi' d'ayex.

6

Jun checnab'il nivan yelc'ochi

1 Aton val juntzaň c'ayb'ub'al, checnab'il yed' cachnab'il tic ix schec Jehová co Diosal val d'ayex, yovalil ol e c'anab'ajej ayic ol eyic'an lum luum d'a sc'axepal a' Jordán. 2 C'anab'ajejec checnab'il sval tic d'ayex yed' eb' eyuninal yed' eb' eyi e chiquin, yic vach' ayňej yelc'och Jehová co Diosal d'a yol e sat ayic ayex ec' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Tato icha chi', ol najatb'oc e q'uinal. 3 Yuj chi', ex vetchoňab' Israel, ab'ec, aq'uec val och d'a e c'ol e c'anab'ajan juntzaň checnab'il tic, yic te vach'ňej ol aj eyelc'ochi, te nivan choňab' ol aj e b'isul d'a sat lum luum yax sat chi', icha ix aj yalan Jehová co Diosal d'ayoň, aton pax sDiosal eb' co mam quicham.
4 Ex vetchoňab' Israel, ab'ec val: Aňej Jehová co Diosal, malaj val junocxo.
5 Tze xajanej Jehová co Diosal d'a smasanil e c'ool, d'a smasanil e pensar yed' d'a smasanil eyip.
6 A juntzaň lolonel sval tic d'ayex ticnaic, siq'ueccan d'a e pensar. 7 A juntzaň tic ol eyac'ňej sc'ayb'ej eb' eyuninal d'a junjun c'u. Tzeyalan d'a eb'

ayic ayex ec' d'a e pat, ayic van e b'eyi, ayic tzex vayi yed' yic tzex q'ue vaan.
8 Tze tzec'anoch juntzaň checnab'il tic d'a e c'ab' yed' d'a snaňal e sat ichoc
junoc yechel yic tze naancoti.6.8 9 Tze tz'ib'anpax och d'a yoyal sti' e pat yed'
d'a spuertail smuroal e choňab'.
10 A Jehová co Diosal, a' ol ex ic'anb'at d'a jun luum yac'nac sti' yac'an d'a
eb' co mam quicham, aton viňaj Abraham, viňaj Isaac yed' viňaj Jacob. Ay
val nivac choňab' maň jantacoc svach'il d'a jun luum chi', maňoc ex e b'onac.
11 Ay val te' pat b'ud'an yuj tastac te vach', maňoc ex e b'ud'nac. Ay a' uc'b'ila'
joyb'il, maňoc ex eyab'nac syail e joyani. Ay te' uva yed' te' olivo avab'il,
maňoc ex eyavejnac. A juntzaň chi', toxoňej ol eyab'lej masanto syal e b'ud'ji.
12 Ayic ol ujoc juntzaň chi', b'at ta val Jehová satc'olal eyuuj. Naeccoti to a
Jehová chi' ex ic'anelta d'a Egipto, b'aj ayex och checab'oc. 13 Ayocab' yelc'och
Jehová co Diosal d'a yol e sat. Aňejocab' Jehová chi' tzeyac' servil, aňejocab'
sb'i tze loco' ayic tzeyac'an e ti' e c'ulan junoc tas. 14 Maň ex och tzac'an d'a
spatic sdiosal eb' anima cajan d'a e lac'anil chi', 15 yujto scot yoval Jehová co
Diosal d'a juntzaň chi'. Ayec' Jehová d'a co cal, axo talaj tz'aji, scot yoval sc'ool
tzex sataneli, yujto max yal sc'ol scac'och co pensar d'a junocxo ch'oc diosal.
16 Maň eyac' proval Jehová co Diosal, icha e c'ulejnac d'a Masah.
17 C'anab'ajejec val sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il, aton val jantac schecnab'il
ix yala'. 18 Vach'ňej tzeyutej e pensar yed' e b'eyb'al d'a yichaň Jehová, yic
vach'ňej tzex elc'ochi. Ol eyiquej lum luum yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam
quicham. 19 Ol el lemnaj eb' ajc'ol d'a eyichaň yuj Jehová, icha ix yutej yalani.
20 Tato sc'anb'ej eb' eyuninal d'a b'aq'uiň: ¿Tas yuj sco c'anab'ajej juntzaň
cachnab'il yed' checnab'il yalnac Jehová co Diosal? tato xchi eb'. 21 Tzeyalan
d'a eb' icha tic: A oň tic checab' caj d'a viň sreyal Egipto d'a peca', axo
Jehová ic'annac oň elta yed' jantac yipalil. 22 A oň tic quilnac val juntzaň
tastac satub'tac yilji yed'nac yaelal yac'naccot Jehová chi' d'a yib'aň viň
sreyal Egipto chi' yed' d'a masanil schoňab' chi'. 23 Oň yic'annaquelta ta',
oň yic'annaccot d'a tic d'a lum luum yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam
quicham. 24 Yuj chi' schecnac Jehová co Diosal to yovalil sco c'anab'ajej
juntzaň checnab'il tic yuj co naancoti, yic vach'ňej co c'ool, vach'ňej ol aj yec'
tiempo cuuj icha caj ticnaic. 25 Yuj chi', tato sco c'anab'ajej icha ajnac yalan
Jehová chi', vach' oň d'a yol sat, xe cham d'a eb'.

7

A schoňab' Jehová sic'b'ilel yuuj (Ex 34.11-17)

1 Ayic ol ex yic'anb'at Jehová d'a sat lum luum b'aj yac'nac sti' yac'an d'ayex,
a' ol ic'anel uque' nación te nivac, te ay yip d'a eyichaň, aton eb' hitita, eb'
gergeseo, eb' amorreo, eb' cananeo, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo.
2 Ayic ol yac'anoch juntzaň nación chi' Jehová d'a yol e c'ab', ol e satel eb'
smasanil, maň e b'o e trato yed' eb', mocab' oc' e c'ol d'a eb'. 3 Maň eyac' yic'laj
sb'a eb' ix eyisil yed' eb' viň yuninal eb'. Maň eyac'pax yic'laj sb'a eb' viň
eyuninal yed' eb' ix yisil eb', 4 axo talaj tz'aji, tz'ic'jib'at eb' eyuninal chi' yuj
eb' ix d'a spatic sdiosal, tz'och eb' ejmelal d'ay, yuj chi' scot yoval sc'ol Jehová,
tzex satjiel yuj d'a elaňchamel. 5 Tze satpaxel masanil sdiosal eb' b'aj slesalvi,
yaltaril yed' q'uen q'ueen yed' te te' yechel Asera b'aj tz'och eb' ejmelal. Tze
ňustz'a smasanil. 6 A oň tic schoňab' oň Jehová Dios, sic'b'il oň elta yuj d'a scal

6.8 **6:8** A eb' israel d'a peca' chi', stz'is juntzaň noc' tz'uum eb', axo juntzaň b'aj tz'ib'ab'iloch lajuňe' schecnab'il Dios syaq'uem eb' d'a yool, stzec'anoch eb' d'a snaňal sat. Tz'ilchajpax jun tic d'a Ex 13.9,16; Dt 10.12,13; 11.13,18; Mt 23.5.

masanil juntzañ nivac nación d'a sat lum luum tic, yic vach' yicñej Jehová chi' tzoñ ajcani.

A tas yovalil sc'ulej eb' israel

7 A val Jehová ix el d'a sc'ol ix oñ sic'aneli, mañ yujoc to nivan nación oñ, ina
to jayvañ oññej d'a yichañ juntzañxo nación chi'. 8 Palta yujto xajan oñ yuuj
yic vach' syaq'uelc'och sti' icha yutejnac yalan d'a eb' co mam quicham, yuj
chi' oñ yiq'uelta d'a Egipto b'aj ayoñ och checab'oc, oñ yic'anelta yed' yipalil
d'a yol sc'ab' viñ sreyal Egipto chi'. 9 Ojtaquejequeli to a Jehová co Diosal
añej val Dios. Tz'elñejc'och tas syal d'a eb' xajanani, aton eb' sc'anab'ajan
schecnab'il. Ayñej och yed' eb' yed' d'a eb' yiñtilal eb' yic ol b'eyñejb'atoc.
10 Syac'an spac d'a eb' schacaneli, elañchamel satel eb' yuuj. 11 Yuj chi', scham
val e c'anab'ajan masanil checnab'il yed' c'ayb'ub'al svalcanel tic d'ayex.

Syac' spac Jehová d'a eb' sc'anab'ajani
(Lv 26.3-13; Dt 28.1-14)

12 Tato tze maclej val eyab' masanil juntzañ checnab'il tic, tze c'anab'ajani,
ol yaq'uelc'och strato Jehová co Diosal yac'nac eyed'oc, ol ochñej eyed'oc icha
ajnac yalan d'a eb' co mam quicham. 13 Ol ex sxajanej Jehová, ol yac'an
svach'c'olal d'a eyib'añ, ol yac'anpax q'uib' e b'isul. Ol yac'an svach'c'olal d'a
yib'añ masanil tas ay d'ayex: D'a yib'añ eb' eyuninal, e trigo, e vino, eyaceite,
noc' e vacax yed' d'a yib'añ noc' e calnel d'a sat lum luum b'aj yac'nac sti'
yac'an d'a eb' co mam quicham. 14 Ay svach'c'olal Jehová d'a eyib'añ d'a
yichañ masanil juntzañxo choñab'. Malaj junoc ix ix to malaj yune', ma
junoc vinac to malaj yuninal d'a yol e choñab' chi'. Malaj pax junoc noc' e
molb'etzal noc' to mañ ol unevoc. 15 A Jehová ol ex colanel d'a jantac ilya icha
val oval ilya eyilnac yec' d'a eb' aj Egipto. Añej d'a yib'añ eb' ayoch ajc'olal
d'ayex ol em ilya chi' yuj Jehová. 16 Yuj chi' yovalil tze satel masanil juntzañ
nación chi'. A Jehová co Diosal ol ac'anoch eb' d'a yol e c'ab', mocab' oc' e c'ol
d'a eb'. Mañ eyaq'uem e b'a d'a sdiosal eb' yic mañ ol ex yac' juvoquel eb'.

17 Vach'chom tze na' icha tic: A juntzañ nación tic te ay yip d'a quichañ,
¿tas val ol aj quic'anel d'a sat lum luum tic? vach'chom xe chi. 18 Palta mañ
ex xiv d'a eb' anima chi'. Naeccoti tas yutejnac eb' anima Jehová d'a Egipto
yed' sreyal. 19 A oñ tic quilnac val juntzañ tastac satub'tac yilji yed'nac yaelal
yac'naccot Jehová yed' val yipalil d'a yib'añ Egipto chi' ayic yic'annac oñ elta
ta'. Icha chi' ol yutoc juntzañ choñab' b'aj tzex xiv chi'. 20 A Jehová ol ac'anb'at
jun nivan yaelal d'a scal eb', masanto ol satel masanil eb' olto canoc yed' eb'
olto sc'ub'ejel sb'a d'ayex. 21 Yuj chi', mañ ex xiv d'a eb' anima chi', yujto
a Jehová co Diosal ayec' d'a co cal, te nivan spoder. 22 A ol ic'anel juntzañ
nación chi' d'a eyichañ d'a c'ojanc'olal. Mañ junñejoclaj tiempo ol satel eb',
yic vach' max te q'uib'chaañ noc' chium noc' tzex chi'ani. 23 A Jehová co
Diosal ol ac'anoch eb' anima chi' d'a yol e c'ab', ol och eb' d'a xivc'olal masanto
ol satel eb' eyuuj. 24 A Jehová ol ac'anoch sreyal eb' d'a yol e c'ab', ol e satanel
eb', mañxa b'aj ol b'inaj eb' d'a yolyib'añq'uinal tic. Malaj mach ol yal scolan
sb'a d'ayex, masanil mach ol e sateli. 25 Tze ñustz'a sdiosal eb'. Mañ eyiq'uel
q'uen plata ma q'uen oro ayoch d'ay. Mañ e nib'ejochi yic vach' max ex telviel
yuuj. Mañ eyixtejb'at e b'a, yujto a juntzañ chi' schacji yuj Jehová co Diosal.
26 Yuj chi', malaj junoc tas to yajb'ilel yuj Jehová tzeyic'b'at d'a e pat, yic vach'
max ex sateli. Masanil juntzañ chi', aycot yoval sc'ol Dios d'a yib'añ, yuj chi'
yovalil tze yajcaneli.

8

Maŋ yujocŋej tas svaji ay co q'uinal

1 Scham val e c'anab'ajan masanil checnab'il svalcanel tic d'ayex, yic vach' ol ex elc'ochoc, ol te q'uib' e b'isul, ol eyiquejcan lum luum yac'nac sti' Jehová yac'an d'a eb' co mam quicham. 2 Naeccot sic'lab'il, 40 ab'il oŋ ec' d'a taquiŋ luum yuj Jehová co Diosal. Ix yac'an co yaelal, oŋ yac'an proval yic syila' tato sco c'anab'ajej schecnab'il, mato maay. 3 Ix quil syaelal yed' vejel yuj Jehová. Ix lajvi chi', ix yac'an maná co vaeloc, juntzaŋ vael to maŋ cojtacoc, maŋ yojtacocpax eb' co mam quicham. Icha chi' ix oŋ yutej yic vach' scojtaquejeli to maŋ yujocŋej tas vaji ay co q'uinal, palta to yuj masanil tas syal Jehová. 4 A co pichul ix co c'an d'a 40 ab'il chi', maj lajviel-laj, maj malq'uelaj coc co b'eyi. 5 Naec val to icha junoc uninab'il scachji yuj smam, icha chi' ix oŋ yutejpax Jehová. 6 Yuj chi' yovalil tze c'anab'ajej schecnab'il Jehová, ochaŋec tzac'an yuuj, ayocab' yelc'och d'a yol e sat. 7 Yujto a Jehová co Diosal van ex yic'anb'at d'a sat lum luum maŋxo jantacoc svach'il, ay a a' ay sjaj yed' a a' scot d'a lum nivac vitz. 8 A d'a lum luum chi', te vach' tz'aj ixim trigo, ixim cebada, te' uva, te' higo, te' granado yed' te' olivo. Te ay pax noc' yal chab'. 9 Ayic ayexxo ec' d'a sat luum chi', maŋxalaj tas tze na' yuj e vael yed' junocxo tasi. A d'a scal q'uen q'ueen ay ta', ay q'uen hierro, axo d'a lum vitz ay q'uen cobre. 10 Vach' ol ex va ta', yovalil ol eyac' yuj diosal d'a Jehová yujto vach' lum luum ol yac' chi' d'ayex.

Mocab' b'at Jehová satc'olal eyuuj

11 Tze yil val e b'a, mocab' b'at Jehová co Diosal satc'olal eyuuj. Yovalil tze c'anab'ajej schecnab'il, sc'ayb'ub'al yed' scachnab'il svalcanel tic d'ayex. 12 Ayic vach' ol ex vaoc, ol eyuc'an a', cajanexxopax d'a e pat te vach', axo talaj tz'aji sb'at Jehová satc'olal eyuuj. 13 Aŋejtona' ayic ol te q'uib' sb'isul noc' e vacax, noc' e calnel, ayic te ayxo q'uen plata yed' q'uen oro d'ayex yed' jantacxo tastac, 14 axo talaj tz'aji tzeyic'anchaaŋ e b'a, sb'atcan Jehová co Diosal satc'olal eyuuj, aton jun ic'annac oŋ elta d'a Egipto b'aj ayoŋ och checab'oc. 15 A Jehová chi' ix oŋ cuchb'an d'a jun nivan tz'inan lum te ay smay, b'aj ay noc' chan te ov yed' noc' sinaan, b'aj malaj a a', palta a ix ic'anelta a a' d'a sat q'uen q'ueen yic scuc'ani. 16 Ix yac'an maná co va d'a tz'inan luum chi', jun vael to maŋ yojtacoc eb' co mam quicham. Ix yac'och yaelal d'a quib'aŋ, ix oŋ yac'an proval, yic vach' vach'xoŋej tzoŋ elc'och yuuj. 17 Ec'talaj d'a e pensar e naan icha tic: A jantac co b'eyumal tic, a yed' val co munlajel yed' quip ix quic'a', xe chi talaj. 18 Palta naec val to a Jehová co Diosal tz'ac'an e na' yed' eyip yic syal eyoch b'eyumal, yic vach' tz'elc'och strato yac'nac yed' eb' co mam quicham ichaton van quilan ticnaic.

19 Palta tato ol b'at Jehová co Diosal satc'olal eyuj jun, tato ol ex och tzac'an d'a spatic juntzaŋ comon dios, ol eyac'anem e b'a d'ay yed' eyem ŋojan ejmelal d'ay. Tato icha chi' ol e c'ulej, a in svalcan d'ayex ticnaic, ol ex satjoquel yuj Jehová chi'. 20 Icha val ol aj satel juntzaŋ choŋab' b'aj van eyic'jib'at chi' yuuj, icha val chi' ol aj e satel yuuj tato maŋ ol e c'anab'ajej tas syala'.

9

Maŋ yujoc svach'il Israel ix sic'jieli

1 Ab'ec val ex vetchoŋab' Israel. Toxo ix c'och stiempoal yic tze c'axpitan a' Jordán, yic tze satanel juntzaŋ choŋab' te nivac, te tec'an d'a eyichaŋ, te chaaŋ yajq'ue smuroal. 2 A eb' anima cajan ta', chaaŋ steel eb', a viŋaj Anac

ay yiñtilal eb'. Ix eyab' yalji: ¿Mach val junoc syal stec'b'an sb'a d'a yichañ eb' yiñtilal viñaj Anac? xchi eb'.
3 Ojtaquejequel ticnaic to a Jehová co Diosal, a b'ab'el sb'at d'a eyichañ icha junoc c'ac' satanel masanil tastac. Ol ac'jococh eb' d'a yol e c'ab', yuj chi' ol e satñejel eb', ol e pechanel eb' d'a elañchamel, icha ix aj yalan Jehová. 4 Ayic toxo ix yiq'uel masanil eb' anima chi' Jehová d'a eyichañ, mañ e na' to yuj e vach'il, yuj chi' icha chi' ix aji. Palta yuj schucal juntzañ choñab' chi' ol ic'joquel eb' d'a eyichañ yuj Jehová. 5 Mañ yujoc e vach'il, mañ yujoc pax svach'il e b'eyb'al yuj chi' ol ex c'och cajan d'a sat luum. Palta yuj schucal juntzañ choñab' chi', ol satjoccanel eb' d'a eyichañ, yic vach' tz'elcanc'och tas yalnac Jehová d'a eb' co mam quicham, aton d'a viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob. 6 Ojtaquejequel an to mañ yujoc e vach'il syac' jun lum mañ jantacoc svach'il chi' Jehová d'ayex yic tzeyiquej, palta a ex tic junelñej te pit ex.

Ix spatiquejel Jehová eb' israel (Ex 31.18—32.35)

7 Naeccoti, b'at talaj satc'olal eyuuj to e tzuntzejnaccot yoval Jehová d'a eyib'añ d'a tz'inan luum. Atax quelnaccot d'a Egipto masanto oñ javi d'a tic, te pitñej tzeyutej e b'a d'ay. 8 A d'a lum vitz Horeb e tzuntzejnac val cot yoval, yuj chi' snib'ejnac ex sateli. 9 Ayic in q'ue d'a sjolom jun vitz chi' yuj in chaan chab' pachañ q'uen q'ueen b'aj tz'ib'ab'iloch checnab'il, aton strato Dios qued'oc, 40 c'ual yed' 40 ac'val eq'uin ta', malaj jab'oc tas in va'a, ma vuq'uej. 10 Slajvi chi', yac'an chab' pachañ q'uen q'ueen chi' Jehová d'ayin. A val Jehová chi' tz'ib'anoch schecnab'il chi' d'a q'ueen, juntzañ checnab'il yalnac d'a jolom vitz d'a cal c'ac' d'a jun c'u ayic molan oñ ec' ta'. 11 Ayic slajvi yec'canb'at 40 c'ual yed' 40 ac'val chi', yac'an chab' q'uen yic trato chi' d'ayin.
12 Yalan icha tic: Emañxi d'a elañchamel, yujto a jun choñab' ix iq'uelta d'a Egipto toxo ix sjuel sb'a. Max sc'anab'ajejlaj tas ix vala', toxo ix sb'o jun sdiosal eb' nab'a oro. 13 Toxo ix vila' to te pit jun choñab' tic. 14 Nitzel a b'a d'a vichañ, ol in satel juntzañ anima tic, mañxa b'aj ol b'inaj eb' d'a sat luum tic. Añej d'a iñtilal ol in b'o junoc nivan nación, te tec'an ol ajoc, tzijtum ol aj sb'isul d'a yichañ juntzañ anima tic, xchi Jehová.
15 Vemxita d'a jolom vitz b'aj ñilñon sq'ue c'ac' chi', ved'nac chab' q'uen yic trato chi'. 16 Axo vemxuli, vilani to toxo ix och e mul d'a yol sat Jehová co Diosal, yujto e b'o jun yechel vacax e diosaloc. Jun val rato eyiq'uel e b'a d'a spatic checnab'il yal co Diosal chi' d'ayoñ. 17 Yuj chi', in poc'anem chab' pachañ q'uen q'ueen chi' d'a eyichañ, spojb'at q'ueen. 18 Slajvi chi' vemxi ñojan d'a yichañ Jehová d'a 40 c'ual yed' 40 ac'val. Maj in va jab'oc, maj vuq'uej jab'oc a' eyuuj, yuj chi' icha chi' in c'ulej, yujto te chuc e c'ulej, e tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová. 19 Te xiv in yujto cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a eyib'añ yic tzex sataneli. Palta jun, yab'to Jehová tas val d'ay junelxo chi'.
20 Cotpax yoval d'a viñ vuc'tac aj Aarón, jab'xoñej maj satjoquel viñ yuuj. Palta tevi in yuj viñ yic tz'ac'ji nivanc'olal viñ. 21 Elañchamel in maq'uem vecnaj jun yechel vacax b'aj och e mul chi'. Elañchamel in yumb'at d'a cal c'ac'. Slajvi chi' in tenan pojoc, in tzipancanb'at d'a yol a a' tz'emta d'a lum vitz chi'.
22 Icha chi' e c'ulejpax d'a Tabera, d'a Masah yed' d'a Kibrot-hataava. A val ta' e tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová. 23 Aton yic yalan Jehová chi' d'ayoñ d'a Cades-barnea to tzoñ b'at quic' lum ix yac' d'ayoñ. Añejtona' ta' e tenec' tas yal co Diosal chi'. Maj eyac'ochlaj d'a e c'ool, maj e c'anab'ajej pax tas yala'.
24 Atax yic ex vojtacaneli voch ijan vilani to te pitñej tzeyutej e b'a d'a Jehová.

25 Yujto maj e c'anab'ajej, yuj chi' yala' to ol ex sateloc, yuj chi' em in ñojan d'a
yichañ d'a 40 c'ual yed' 40 ac'val chi'. 26 Valan d'ay icha tic: Mamin Jehová,
mañ a satel jun a choñab' tic. A ach ix a colel yed' ipal, ix ic'anelta d'a Egipto
yed' a poder. 27 Nacot tas alnaccan d'a eb' a checab', aton viñaj Abraham,
viñaj Isaac yed' viñaj Jacob. A spital juntzañ anima tic yed' smul eb' yed'
schuc pensaril eb', mañ a nacoti, 28 yic vach' max yal eb' anima b'aj ix oñ
iq'uelta chi': Maj yal-laj yuj Jehová yic'anc'och jun choñab' chi' d'a lum b'aj
yac'nac sti' yac'an d'a eb', añej to ix yic'b'at eb' yic b'at yac'ancham eb' d'a
taquiñ luum yujto chacb'ilel eb' yuuj, xcham eb'. 29 Ac' nivanc'olal d'a jun
choñab'il anima tic, yujto a choñab' yaji. A ach ix iq'uelta d'a Egipto yed' a
poder, xin chi d'ay.

10

Ix b'oxi sq'uexul chab' pachañ q'uen q'ueen
(Ex 34.1-10)

1 Yalanxi Jehová chi' d'ayin icha tic: Tzac' b'ojoc chab'oc pachañ q'uen
q'ueen, icha q'uen ix vac' d'ayach d'a sb'ab'elal. Tzac' b'ojocpax junoc te' caxa,
slajvi chi' tzach q'ueta d'a jolom vitz tic. 2 Ol in tz'ib'anxioch lolonel ayoch d'a
q'uen ix vac' d'ayach d'a sb'ab'elal, aton q'uen ix a mac'pojoc. Axo q'uen yic
schaelal tic, ol em q'uen d'a yol te' caxa chi', xchi d'ayin.
3 Vac'an b'ojoc jun te' caxa chi', a te' acacia och d'a te'. Vac'an tzeychaj
chab' q'uen q'ueen chi', vic'anq'ue q'ueen d'a jolom vitz chi'. 4 Stz'ib'anxioch
lajuñe' schecnab'il Jehová chi' d'a q'ueen. Icha aj stz'ib'an q'uen d'a sb'ab'elal,
aton juntzañ checnab'il yal d'ayoñ d'a scal c'ac' d'a jolom vitz ayic molanoñec'
d'a yich vitz chi'. Yac'anxi q'ueen d'ayin. 5 Vemxita d'a jolom vitz chi' b'ian,
vac'anem q'ueen d'a yol te' caxa chi', icha aj yalan Jehová chi' d'ayin. Ata'
canxoñej q'ueen.
6 (Ix el eb' israel d'a a' Beerot-bene-jaacán, ix javi eb' d'a Mosera. Ata' ix
cham viñaj Aarón, ix mucji viñ ta'. Axo viñaj Eleazar, viñ yuninal viñ ix
ochcan sq'uexuloc sat sacerdoteal. 7 Ix lajvi chi' ix elxi eb', ix javi eb' d'a
Gudgoda. Ix elxi eb' ta', ix javi eb' d'a Jotbata. A d'a jun lugar chi' te ayñej
a a'.
8 A d'a jun tiempoal chi' ix ac'jioch yopisio eb' yiñtilalcan viñaj Leví yuj
Jehová, yic syic'anb'at te' scaxail strato Jehová chi' eb', yic smunlajpax eb' d'a
yichañ, yic syalanpax vach' lolonel eb' d'a yib'añ eb' anima d'a sb'i Jehová
chi'. Ichaton chi' sc'ulejñej eb'. 9 Yuj chi', a eb' yiñtilalcan viñaj Leví chi', maj
schalaj smacb'en luum eb', yujto a Jehová icha smacb'en eb' yajcani, icha ix
aj yalan Jehová.)
10 A d'a jun tiempoal chi', 40 c'ual 40 ac'val ayinec' d'a jolom vitz chi', icha in
c'ulej d'a sb'ab'elal. Añeja' d'a junelxo chi' scha sc'ol Jehová yab'an tas svala',
yuj chi' maj ex satjiel-laj yuuj. 11 Yalan d'ayin icha tic: Ixic, cuchb'ejb'at jun
choñab' chi', yic b'at schaan lum luum eb' to ol yiquej, aton lum vac'nac in ti'
vac'an d'a eb' e mam eyicham, xchi d'ayin.

A tas yovalil sc'anab'ajej eb' israel

12 A ticnaic jun, ex vetchoñab' Israel, ¿tas snib'ej Jehová co Diosal d'ayoñ?
Aton tic snib'ej d'ayoñ: Ayocab' yelc'och d'a yol co sat, sco c'anab'ajani, sco
xajanani yed' coch ejmelal d'ay d'a smasanil co c'ool yed' d'a smasanil co
pensar. 13 Tato sco c'anab'ajej masanil sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il, vach'ñej
ol oñ elc'och d'a smasanil. 14 Scham val e naani to a Jehová co Diosal, a' ay
yic satchaañ yed' d'a yichañb'at satchañ chi'. A' ay pax yic lum luum tic yed'
masanil tas ay d'a sat luum. 15 Yujto xajan eb' co mam quicham yuuj, yuj chi'

ix sic'jicanel yiñtilal eb' yuuj, a oñ toni, ix oñ sic'jiel d'a scal juntzañxo choñab' yuuj icha cajcan tic.
16 Naecñejcot jun trato sb'o Jehová eyed'oc, mañxo e pitej e b'a d'ay. 17 Yujto a Jehová co Diosal, ec'to d'a yib'añ juntzañ comon dios, Yajal yaj d'a yib'añ eb' yajal, ayec' d'a yib'añ masanil tas, te ay spoder, sat co c'ool yuuj. Malaj sq'uexañil eb' anima d'ay. Max schalaj tumin yuj sch'olb'itani, max schapax silab' yic smontaji. 18 Tz'oc' sc'ol d'a eb' meb'a' yed' d'a eb' ix ix chamnac yetb'eyum. Xajanpax eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a co cal yuuj, yuj chi' tz'ac'ji svael eb' yed' spichul eb' yuuj. 19 Ichocab' ta' scutejpax co b'a, yujto ch'oc choñab'il ajnac oñ ec' cajan d'a yol yic Egipto.
20 Añejocab' Jehová co Diosal nivan yelc'och d'a yol co sat. Añej d'ay tzoñ och ejmelal, sco c'anab'ajanñej. Tato ay b'aj scac' co ti' d'a junoc tasi, añejocab' d'a sb'i Jehová chi' scala'. 21 Quiq'uecchaañ Jehová co Diosal. Cuuj mañ jantacoc tas te satub'tac yilji ix sc'ulej icha val ix aj quilani. 22 Ayic sc'ochnac eb' co mam quicham d'a Egipto, 70-ñej sb'isul eb', axo ticnaic jun, a Jehová ix ac'an q'uib' co b'isul icha sb'isul q'uen c'anal d'a satchaañ.

11

Nivan yelc'och Jehová

1 Yovalil sco xajanej Jehová co Diosal, sco c'anab'ajan tas schec co c'ulej d'a masanil tiempo, aton sc'ayb'ub'al, schecnab'il yed' scachnab'il. 2 Sco naec ticnaic tas ix yutej Jehová oñ scachani. A oñ tic ix quila', mañoc eb' cuninal ix ilan tas ix sc'ulej Jehová chi'. A oñ val tic ix quila' jantac snivanil yelc'ochi yed' spoder yed' tas satub'tac ix sc'ulej. 3 Quilnac tas sc'ulejnac Jehová d'a viñ sreyal Egipto yed' d'a masanil eb' anima cajan ta'. 4 Quilnacpax tas sc'ulejnac yed' eb' soldado viñ rey chi' yed' jantac carruaje yed'nac noc' chej. Masanil juntzañ chi' mucchajnaccanb'at yuj Jehová d'a yol a' Chacchac Mar ayic oñ spechan eb', yuj chi' a co Diosal chi' satannaquel eb' d'a junelñej. 5 Sco naecpaxcoti jantac vach'il sc'ulejnac Jehová chi' d'ayoñ d'a tz'inan lum masanto oñ javi d'a tic. 6 Sco naanpaxcoti tas sc'ulejnac yed' viñaj Datán yed' viñaj Abiram yuninal viñaj Eliab, d'a yiñtilalcan Rubén. Spojnac sb'a lum luum d'a snañal co campamento, mucchajnaccanem eb' yed' masanil yuninal, masanil tas ay d'a eb', smantiado eb', schecab' eb' yed' noc' smolb'etzal noc' eb'. Icha chi' ajnac satel eb' yuj Jehová d'a quichañ. 7 A oñ tic testigo oñ d'a masanil tas sc'ulej Jehová to satub'tac yilji.

A lum luum yac'nac sti' Jehová yac'ani

8 Yuj chi', c'anab'ajejec schecnab'il Jehová svac'can tic d'ayex, yic vach' tz'och val eyip tzex b'at cajan d'a sat lum luum van yoch eyicoc chi', 9 yic vach' pax najtil ol ex cajnaj d'a lum luum te yax sat chi', aton lum yac'nac sti' Jehová yac'an d'a eb' co mam quicham yed' d'ayoñ a oñ yiñtilal oñ eb' tic. 10 A lum van yac'ji chi' d'ayex, mañ lajanoc lum icha lum Egipto b'aj oñ coti. A d'a Egipto chi' slajvi eyavan tas tzeyavej, tzeyac'anoch yalil icha b'aj tz'avchaj añ itaj. 11 A pax lum b'aj van e c'och chi' jun, ay svitzal luum. Ay pax spañanil luum, ayñejoch yal luum yuj ñab' syac' Jehová. 12 A jun lum chi' tañvab'il lum yuj Jehová, ayñejoch sat d'a luum tz'ec' ab'il.
13 Yuj chi', c'anab'ajejec schecnab'il Jehová, aton juntzañ van valan tic d'ayex. Tze xajanej Jehová co Diosal, tzeyaq'uem e b'a d'ay d'a smasanil e c'ool yed' smasanil e pensar. 14 Tato icha chi', ol yac'ñej b'ab'el ñab' yed' slajvub'xo, yuj chi' te vach' ol aj sat eyavb'en, e trigo, te' eyuva yed' te' eyolivo. 15 Ay pax yax añc'ultac ol sva noc' e molb'etzal noc', ol ste aq'uej sat tas ol

eyavej yic vach' ay e vael. 16 Palta tzeyil val e b'a, yic malaj junoc mach tzex
montanb'ati yic tzeyic'anel e b'a d'a spatic Jehová, axo talaj d'a juntzaňocxo
comon dios tzex och ejmelal, tzex och tzac'an yuuj. 17 Tato icha chi', ol cot
yoval sc'ol Jehová chi' d'ayex. Maňxo ol yac'laj ňab', maňxo ol yac'laj sat
masanil eyavb'en, axo e cham yuj vejel d'a sat lum luum te yax sat van yac'an
Jehová chi' d'ayex.
18 Scham val eyab'ancan juntzaň lolonel tic, tze sic'ancan d'a e pensar.
Tzeq'uecoch d'a e c'ab' yed' d'a snaňal e sat. 19 A juntzaň tic ol eyac' sc'ayb'ej
eb' eyuninal d'a junjun c'u. Ayexňejoch eyalan d'a eb', ayic ayex ec' d'a e pat,
ayic tzex b'ey d'a yoltac b'e, ayic tzex vayi, ayic pax tzex q'ue vaan. 20 Tze
tz'ib'anoch d'a smarcoal spuertail e pat yed' d'a spuertailtac e choňab', 21 yic
vach' ol najatb'oc e q'uinal yed' eb' eyuninal d'a sat lum luum yac'nac sti'
Jehová co Diosal yac'an d'a eb' co mam quicham. Ol ex cajnajňej ta' yacb'an
ayec' satchaaň d'a yib'aň lum luum tic.
22 Tato tze c'anab'ajej masanil juntzaň checnab'il svalcanel tic d'ayex, tze
xajananpax Jehová co Diosal, tze c'ulan masanil tas syala', 23 ichato chi' b'ian,
a Jehová chi' ol ic'anel juntzaň choňab' te nivac, te ay pax yip d'a eyichaň, a
exxo ol ex cajnajcan d'ay. 24 Masanil lum b'aj ol ex ec'oc, eyic ol ajcan luum,
sb'atňej lum d'a taquiň luum masanto sc'och d'a Líbano. Sb'atňej lum d'a a'
nivan Éufrates masanto sc'och d'a a' mar Mediterráneo. 25 Malaj mach ol yal
stec'b'an sb'a d'a eyichaň. A Jehová ol ac'anoch nivac xivc'olal d'a scal anima
b'aj ol ex ec'ňej, maňxo ol yal snaan eb' tas ol yutoc scolan sb'a eb' d'ayex icha
ix aj yac'an sti' Jehová chi' d'ayoň.
26 Ab'ec jun, a d'a jun c'u tic svac' e sic'lej, tom a svach'c'olal Jehová tze nib'ej
mato a scatab'. 27 Ol e cha svach'c'olal Jehová co Diosal tato tze c'anab'ajej
schecnab'il van valan tic d'ayex. 28 A yoval sc'ol ol cot d'a eyib'aň tato
maň ol e c'anab'ajej juntzaň checnab'il tic, tato tzeyiq'uel e b'a d'a Jehová,
tzeyac'anoch e pensar d'a juntzaň comon dios to maň eyojtacoc, tzeyac'anem
e b'a d'ay.
29 Ayic toxo ix ex c'och d'a sat lum luum chi' yuj Jehová co Diosal, aton jun
lum van yac'an d'ayex, ol eyalanel vach' lolonel d'a yich lum vitz Gerizim yed'
catab' lolonel d'a yich lum vitz Ebal. 30 A juntzaň lum vitz chi', a d'a yichaňec'
nivan b'e ay luum, tz'ec' d'a sc'axepalec' a' Jordán, d'a stojolal b'aj tz'em c'u,
b'aj ay sluum eb' cananeo, eb' anima ay d'a yac'lical sti' a' nivan Jordán d'a
yichaňb'at Gilgal. Jun b'aj ay te' ji d'a yol yic More. 31 Vanxo sc'och stiempoal
yic ol ex c'axpajec' d'a a' Jordán, yic tz'ochcan lum luum chi' eyicoc yuj Jehová
co Diosal. Ayic toxo ix eyic' luum, axo e cajnaj d'a sat lum chi', 32 tzeyac'och
d'a e c'ool e b'eyb'alan masanil checnab'il svalcan tic d'ayex ticnaic.

12

Junňej scajnub' Dios

1 Aton val juntzaň checnab'il yed' c'ayb'ub'al tic yovalil ol e b'eyb'alej ayic
ayexxoec' d'a lum luum ol yac' Jehová co Diosal yed' eb' co mam quicham
eyiquej.
2 A eb' anima cajan d'a lum luum chi', ch'oc sdiosal eb' b'aj syal sb'a. Ayic
toxo ix eyiquejel lum sluum eb' chi', yovalil tze satel juntzaň yic lesal b'aj
syal sb'a eb' d'a sdiosal, vach'chom d'a jolomtac vitz yed' d'a tzalquixtac yed'
d'a yichtac te te' c'ayum xiil. 3 Tze mac'poj juntzaň yaltar eb', q'uen q'ueen
yed' te te' b'ob'il sdiosaloc eb' scuchan Asera, aton b'aj syaq'uem sb'a eb'.
Tze ňusantz'aoc, tze mac'anpoj sdiosal eb' chi', yic vach' maňxa b'aq'uiň
snachajcot d'a juntzaň lugar chi'.

4 Maŋ ichoc tz'aj yoch eb' ejmelal d'a sdiosal chi', maŋ ichocta tz'aj eyoch
ejmelal d'a Jehová co Diosal. 5 A d'a jun lugar ol sic'canel Jehová d'a scal
eyiŋtilal to yic yaji, ata' ol b'at eyaq'uem e b'a d'ay. 6 Ol eyac'an e silab'
stz'a smasanil yed' juntzaŋxo silab' yuj eyic'anchaaŋ Jehová. Ol eyac'anpax
e diezmo, e colval yed' tas ix eyac' e ti' eyac'ani yed' eyofrenda to tz'el val d'a
e c'ol eyac'ani. Aŋeja' ol eyac'anpax noc' sb'ab'el yune' e vacax yed' sb'ab'el
yune' noc' e calnel. 7 Ata' ol ex va d'a tzalajc'olal d'a yichaŋ Jehová yed'
masanil eb' ay d'a yol e pat. Icha chi' ol aj e vaan tas tzeyic' d'a e munlajel
a to syal svach'c'olal Jehová ol yac' d'ayex.
8 Ata' maŋ ol e c'ulej icha tas sco c'ulej ticnaic, yujto a d'a tic yalŋej tas
sgana junjun anima, a sc'ulej. 9 Val yel manto ex c'ochlaj d'a lum luum ol
yac' Jehová d'ayex, ata' maŋxalaj tas ol e na'a. 10 Vanxo sc'och sc'ual yic ol
ex c'axpajec' d'a a' Jordán, yic tzex c'ochcan d'a sat lum luum ol yac' Jehová
eyiquej. Ayic toxo ix ex colchajcanel d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayex,
maŋxa xivc'olal d'ayex ta'. 11 Axo jun lugar ol sic'canel Jehová yic tz'och yicoc,
ata' ol eyac' masanil tas ix val d'ayex to ol e c'ulej. Ata' ol eyac' noc' silab'
stz'ai yed' juntzaŋ silab' yuj eyic'anchaaŋ Jehová chi', e diezmo, e colval yed'
eyofrenda sic'b'ilel eyuj b'aj ix eyac' e ti' eyac'ani. 12 Tzex te tzalaj d'a yichaŋ
Jehová co Diosal yed' eb' eyuninal, eb' e checab' yed' eb' levita ol cajnaj d'a
e cal. Yujto a eb' levita chi' malaj smacb'en eb' ol scha eyed'oc d'a lum luum
chi'.
13 Tzeyil val e b'a, maŋ e comon ŋusejtz'a noc' e silab' d'a yalŋej tas lugaril e
gana. 14 Aŋej d'a jun lugar sic'b'ilel yuj Jehová d'a scal e choŋab' smasanil, ata'
tzeyic'b'at e silab' yic tze ŋusantz'aoc yed' e c'anab'ajan masanil tas svalcan
tic d'ayex.
15 Ayic tze naanq'ue e chi'an noc' chib'ej, syal e milancham junoc noc' eyico'
tze chi'an b'aj ayex ec' chi', ato syal tas syac' Jehová d'ayex. Vach'chom ayex
vach' eyaji, icha yalan ley, mato maay, syal e chi'ani, ichoc tz'aj e chi'an junoc
noc' ch'ucul ma junoc noc' c'ultaquil chej. 16 Aŋej val schiq'uil noc' b'ian, maŋ
jab'oc syal e chi'ani, ma eyuc'ani, aŋej to tze tob'canem d'a sat luum ichoc a
a'.
17 Max yal e va'an sdiezmoal e trigo d'a yol e choŋab', ma sdiezmoal e vino,
eyaceite, ma e chi'an noc' b'ab'el yune' e vacax yed' b'ab'el yune' e calnel, ma
eyofrenda tzeyac' e ti' eyac'ani, ma e colval, ma eyofrenda tz'och b'achan d'a
yichaŋ Jehová. 18 Aŋej d'a jun lugar ol sic'canel Jehová co Diosal, ata' ol e chi'
juntzaŋ silab' chi', ajun eb' eyal eyuninal eyed'oc yed' eb' e checab' yed' eb'
levita ayec' d'a e cal. Ata' tzeyac' tzalajb'oc e c'ol d'a yichaŋ Jehová yuj tas
syac' d'a e munlajel chi'. 19 Yacb'an ayex ec' d'a jun luum chi', mocab' b'at eb'
levita satc'olal eyuuj.
20 A val yic ol levanb'oc e luum yuj Jehová co Diosal d'a jantac yac'nac sti'
yac'ani, tato syal e c'ol ol e chi noc' chib'ej, ol yal e chi'an noc' d'a yalŋej tas
c'ual. 21 Tato najat cajan ex d'a jun lugar ol sic'canel Jehová co Diosal b'aj
tz'och ejmelal chi', syal e milancham noc' e vacax yed' noc' e calnel syac'
Jehová chi' d'ayex b'aj cajan ex chi', tze chi'an noc' icha syal jantac snib'ej e
c'ool, icha ix aj valan d'ayex. 22 Ichataxon tz'aj e chi'an yalŋej tas macaŋil noc'
c'ultaquil chej, icha chi' tz'ajpax e chi'ani, tato vach' eyaj icha yalan ley, mato
maay, syalŋej e chi'an noc'. 23 Palta max yal-laj e chi'an noc' chib'ej max el-
laj schiq'uil, yujto a d'a schiq'uil noc' chi' ay sq'uinal. Max yal-laj e chi'an noc'
chib'ej chi' yed' sq'uinal. 24 Aŋej to tze tob'canel schiq'uil noc' chi' d'a sat luum
ichoc a a'. 25 Maŋ e chi'a, maŋ eyuq'uej schiq'uil noc' noc' chi' yic vach'ŋej
ol ex ajelc'och yed' eyiŋtilal yuj e c'anab'ajan Jehová. 26 A pax masanil tas
to yicxo Dios yaj eyuuj jun yed' tastac toxo ix eyac' e ti' eyac'ani, yovalil

tzeyic'b'at d'a jun lugar ol siq'uel Jehová. 27 A d'a yib'aň altar yic Jehová co Diosal, ata' tzeyac' noc' e silab' to stz'a smasanil schib'ejal yed' schiq'uil noc'. Axo pax junxo macaň noc' e silab' jun, syal e chi'an schib'ejal noc', aňej val schiq'uil noc' stob'chajcanoch d'a yich altar d'a yichaň Jehová.
28 Scham eyab'ani yed' e c'anab'ajan masanil tas sval tic, yic vach' vach'ňej ol aj e b'eyb'at yed' eb' eyiňtilal d'a masanil tiempo, yujto tze c'anab'ajej tas scha sc'ol Jehová co Diosal, tojol exňej d'a yol sat.

Cachnab'il yic max och ejmelal d'a comon dios

29 Ayic ol satjoquel masanil juntzaň choňab' d'a eyichaň yuj Jehová co Diosal, a exxo ol ex cajnajcan d'a sat slum eb' chi'. 30 Scham val eyilani, maň ex b'at tzac'an d'a sb'eyb'al eb' icha tz'aj yac'anem sb'a eb' d'a sdiosal. Maň e c'anb'ej tas tz'aj yoch eb' ejmelal d'a sdiosal chi', yic vach' maň ichocta tzeyutejpax e b'a. 31 Maň ichoc syutej sb'a eb' chi', maň ichoc chi' tzeyutej e b'a d'a Jehová co Diosal, yujto a masanil tas sc'ulej eb' chi' chacb'ilel yuuj. A juntzaň chi' aton sb'eyb'alej eb' anima chi' yic tz'och eb' ejmelal d'a sdiosal. Ay pax b'aj sňustz'a yal yuninal eb' silab'il d'a sdiosal chi'.
32 C'anab'ajejec e b'eyb'alan masanil tas svalcan tic d'ayex. Maň eyiq'uel jab'oc, maň eyac'paxoch stz'acub' juntzaň checnab'il tic.

13

1 Tzeyil val e b'a, talaj ay junoc mach sq'ue vaan d'a e cal schecab' Dios yalani, tz'och ijan yalani to ay tas ma vayich syila', ma sch'oxanel d'a e cal tastac to satub'tac yilji, ma ayocto syalan yuj junoc tas ol ujoc, 2 tato c'ocb'il tz'elc'och tas syal chi' tz'och ijan yalan d'ayex icha tic: Cotaňec, ay val juntzaňxo dios maň eyojtacoc, b'at oň emec cuman d'a yichaň, tzoň ochec ejmelal d'ay, tato xchi d'ayex, 3 maň e cha eyab' juntzaň chi' d'ay. Yujto a Jehová co Diosal, sgana syila' tato yel tze xajanej yed' smasanil e c'ool yed' smasanil e pensar. 4 Ochaňec tzac'an d'a spatic Jehová co Diosal, ayocab' yelc'och d'a yol e sat, c'anab'ajejec schecnab'il, ab'ec tas syala', ochaňec ejmelal d'ay, junňejocab' eyaj yed'oc. 5 A jun anima syaloch sb'a schecab'oc Dios chi', mato syala' to ay tas syila', yovalil schami, yujto sgana tzex elcan d'a spatic Jehová. Snib'ej jun anima chi' tzex scuchb'ej yic tze pitej e b'a d'a Jehová co Diosal oň colanelta d'a Egipto, b'aj ec'nac oň checab'vumal. Yuj chi' tze mac'cham jun anima chi', yic vach' satel jun chucal chi' d'a e cal.
6-11 Tato ay mach tzex cuchb'anb'at d'a elc'altac eyoch ejmelal d'a sdiosal eb' anima cajan d'a e lac'anil, ma d'a najat, aton juntzaň b'aj max cal co b'a, maň yalnacocpax sb'a eb' co mam quicham, maň e cha eyab' d'ay. Aq'uecoch d'a yol sc'ab' eb' yajal yic schami. Mocab' oc' e c'ol d'ay, vach'chom eyuc'tac, ma eyuninal, ma eyisil, ma eyetb'eyum to xajanab'il eyuuj, ma a junoc te vach' eyac'an yed'oc, maň e c'ub'ejeli. A ex tze b'ab'laj iq'uejq'ue q'uen q'ueen tze julanchamoc. Icha pax chi' syutej masanil eb' anima eyed'oc. Julq'uenajocab' chamoc, yujto sgana tzex yiq'uel d'a spatic Jehová co Diosal oň ic'anelta d'a Egipto, b'aj ec'nac oň checab'vumal. Ol yab' jun chi' eb' quetchoňab' smasanil, ol xiv eb', maňxo ol say mulan sb'a eb' icha juntzaň ix uji chi'.
12 Tato a d'a junoc juntzaň choňab' van yac'an Jehová co Diosal d'ayex yic tzex cajnaj d'ay, tzeyab' specal to 13 ay eb' max c'anab'ajan Dios, axo eb' scuchb'an sc'uloc eb' anima d'a jun choňab' chi' yoch ejmelal d'a comon dios b'aj max cal co b'a, 14 scham val e c'anb'anec' eyab'i. Tato yel ay mach van sc'ulan jun chucal chi' d'a e cal, 15 a masanil eb' cajan d'a jun choňab' chi', xicjicham eb' yed' noc' smolb'etzal noc', tze satanel masanil tastac ay d'a jun

choňab' chi'. 16 A b'aj smolb'ej sb'a eb' anima, ata' tze molb'ejoch masanil stastac eb', tzeyac'anoch sc'ac'al jun choňab' chi' yed' masanil stastac eb' chi' silab'oc yuj eyic'anchaaň Jehová co Diosal. A jun choňab' chi', scanxoňej icha chi'. Maňxa b'aq'uiň sb'ojixiq'uei.

17-18 A juntzaň tastac toxo ix alchaji to sateli, maň eyama', yic vach' max cot yoval Jehová co Diosal d'ayex. Tato tze c'anab'ajej masanil juntzaň checnab'il svalcan d'ayex tic, vach' tzeyutej e b'a d'a Jehová, ol yac' svach'c'olal d'ayex, ol yac'an q'uib' e b'isul icha ajnac yac'ancan sti' d'a eb' co mam quicham.

14

1 A oň tic yuninal oňxo Jehová co Diosal. Maň cac' echnaj co nivanil, maň co joxpaxel xil co jolom d'a snaňal co sat ayic scham junoc anima, 2 yujto schoňab' Jehová co Diosal caji. A ix oň sic'anel d'a scal juntzaňxo choňab' d'a sat luum tic, yic tzoň ochcan yicoc.

A noc' noc' schiji yed' noc' max chijilaj (Lv 11.1-47)

3 Maň e chi noc' noc' max chijilaj, noc' ay yovalil yuj Dios.

4 Aton noc' tic syal e chi'ani: Noc' vacax, noc' calnel, noc' chiva, 5 noc' ch'ucul, masanil macaňil noc' c'ultaquil chej yed' noc' caltacte'al chiva. 6 Syal e chi'an masanil noc' noc' sjax yaň, cha xechaň yech. 7 Axo pax noc' max yal-laj e chi'an jun, vach'chom sjax yaň noc' palta tato maň cha xechaňoc yech noc', aton noc' tic:

Noc' camello, noc' nivac chich yed' noc' tojolal chich. A juntzaň noc' tic maň vach'oc noc', sjax yaň noc', palta maň cha xechaňoc yech noc'.

8 Yed' pax noc' chitam, cha xechaň yech noc', palta max sjaxlaj yaň noc'. A juntzaň noc' chi' yovalil tzeyojtaquejeli to maň vach'oc noc'. Maň e chi noc', maň eyam noc' ayic chamnacxo noc'.

9 Axo pax masanil noc' ay d'a yoltac a a', syal e chi'an noc' tato ay sc'axil noc' yed' stuminal spatic noc'. 10 A pax noc' malaj yic jun, maň e chi noc'. Yovalil tzeyojtaquejeli to maň vach'oc noc'.

11 Ay pax noc' much syal e chi'ani, noc' vach' icha yalan ley. 12 Palta ay juntzaň noc' max yal-laj e chi'ani: Noc' ch'acb'a, noc' vacavoc, noc' ch'acb'a yic a a', 13 noc' xulem, noc' milano, 14 yed' pax masanil macaňil noc' joj, 15 noc' avestruz, noc' nivac cujub', noc' xaluňe yed' masanil macaňil noc' ch'acb'a, 16 noc' tonton, noc' ibis yed' noc' pech, 17 noc' julum chay, noc' ostoc, noc' cormorán, 18 noc' cigüeña, noc' abubilla yed' noc' sotz'.

19 Masanil noc' cotac noc' ay sc'axil tz'ec' d'a juntac petaňil, maň vach'oc noc'. Max yal-laj e chi'an noc'. 20 Axo pax noc' cotac noc' to ay sc'axil alb'ilxo to vach', syal e chi'an noc'.

21 Maň e chi' junoc noc' toňej scham d'a ichňejta', yujto a oň tic sic'b'il oň el yuj Jehová co Diosal. Palta syal eyac'an noc' d'a eb' ch'oc choňab'il ayec' cajan d'a e cal. A eb' chi' syal schi'an noc' eb'. Mato syalpax e choňan noc' d'a eb' ch'oc choňab'il toňej sb'eyec' d'a e cal.

Maň e tz'aň noc' yune' chiva d'a scal yal yim snun.

Checnab'il yuj diezmo

22 Junjun ab'il yovalil tzeyic'canel sdiezmoal sat eyavb'en yed' tastac tze mol sat. 23 Tzeyic'anb'at sdiezmoal ixim e trigo, e vino yed' eyaceite. Tzeyic'anpaxb'at sb'ab'el yune' noc' e vacax yed' sb'ab'el yune' noc' e calnel d'a jun lugar ol siq'uel Jehová co Diosal b'aj ol aj scajnub'. Ata' ol e va juntzaň chi' d'a yichaň Jehová yuj eyic'anchaaň. 24 Tato a jun lugar b'aj ay scajnub' chi', najat scan d'ayex, tato nivan svach'c'olal Jehová syac' d'ayex, max yal

eyic'anb'at masanil e diezmo chi', 25 syal e choñaneli, axo stojol tzeyic'b'at
d'a scajnub' Jehová chi'. 26 Axo yed' stojol chi' syal e manan tas syal e c'ool:
Noc' vacax, noc' calnel, vino, ma tas tz'uc'ji to pajxo, ma juntzañxo tas tze
nib'ej, tzex va d'a tzalajc'olal yed' eyal eyuninal d'a yichañ Jehová. 27 A eb'
levita cajan d'a e cal, tzeyavtej eb' vael eyed'oc, yujto mañ ol yic'laj sluum eb'
smacb'enoc icha eyic a ex tic.

28 A slajvi junjun yoxil ab'il tzeyic'ancanel sdiezmoal sat eyavb'en yed' tas
tze mol d'a jun ab'il chi'. Tze molb'ej d'a junoc lugar d'a yol e choñab' chi'. 29 A
eb' levita to maj schalaj sluum smacb'enoc eyed'oc, ma eb' ch'oc choñab'il
ayec' cajan d'a e cal, ma eb' meb'a' mañxa smam yed' eb' ix ix chamnac
yetb'eyum, syal svaan eb' tastac tze mol d'a e diezmo chi', tz'acan slaj yic' yic
eb'. Tato icha chi' tze c'ulej, ol yac' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a yib'añ
masanil tastac tze c'ulej.

15

A jun ab'il yic tz'ac'ji lajvoc b'oc

1 D'a yuctaquil ab'il tzeyactan e c'anan meltzaj e tastac ayb'at majanil.
2 A jun tic, icha tic yaji: Masanil mach to ay tas ix yac' majanil d'a junoc
quetchoñab', mañxoocab' sc'anb'ej, yujto a jun ab'il chi' ix yal Jehová to
maxtzac yal-laj sc'anb'ajxi tas ayb'at majanil. 3 A d'a junoc ch'oc choñab'il
syal e c'anb'anxi tas ix eyac' majanil chi'. Axo pax d'a junoc quetchoñab' jun,
mañxo e c'anb'ej. 4 Tato ol e c'ulej icha chi', malaj mach ol b'at meb'ail d'a
yib'añ d'a e cal, yujto ol yac' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a eyib'añ d'a lum
luum ol yac' chi' d'ayex. 5 Tato ol e c'anab'ajej e b'eyb'alan juntzañ checnab'il
van valancan tic d'ayex, 6 ol yac' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a eyib'añ, icha
val ajnac yac'an sti', tzijtum tas ol yal eyac'an majanil d'a juntzañxo nación.
Palta a ex tic, mañoc exlaj ol e c'an tastac e majnej d'a eb'. Tzijtum juntzañ
nación ol eyac' yajalil d'a yib'añ, palta mañoclaj eb' ol ac'an yajalil d'a eyib'añ.

7 Tato ay junoc eb' quetchoñab' tic meb'a' d'a e cal d'a junoc choñab' van
yac'an Jehová d'ayex, mañ chucoc tzeyutej e c'ol d'a eb', palta tze col eb' d'a tas
tz'och yuuj, 8 tze sian tastac d'a eb', tzeyac'an smajnej eb' tastac tz'och yuuj.
9 Tzeya ilej e pensar, xe natalaj icha tic: Mañxo ol vac'laj tas majanil, ina to
lac'anxo sjavi yuquil ab'il, aton jun ab'il b'aj maxtzac c'anb'aj tastac ayb'at
majanil, xe chitalaj. Max yal to chuc tzeyutej e c'ol d'a eb' meb'a' ay d'a scal eb'
quetchoñab', q'uetalaj yav eb' d'a Jehová yuj e chucc'olal chi', yuj chi' tz'och e
mul d'a Jehová. 10 Mocab' chucoc tzeyab'i tzex colvaj d'a eb', b'ecanocab' yel
eyuuj, yujto a yuj tas vach' tze c'ulej chi', ol yac' svach'c'olal Jehová co Diosal
d'a eyib'añ ayic ol b'eyñejb'at tiempo. 11 Ayñej eb' meb'a' d'a e cal, yuj chi' a in
sval d'ayex to elb'enocab' eyuuj d'a eb' quetchoñab' van yab'an syail meb'ail
d'a yol e choñab' chi'.

Ley yuj eb' checab'
(Ex 21.1-11)

12 Tato ay junoc eb' quetisraelal, junoc vinac, ma junoc ix ix schoñji d'ayex
tz'och checab'oc, vaqueñej ab'il tz'och e checab'oc, axo d'a yuquil ab'il jun,
tzeyac'anel d'a libre. 13 Ayic tz'el d'a libre chi', max el-laj d'a ichñej ta'. 14 Palta
nivanocab' tas tzeyac' d'ay: Noc' calnel yed' ixim trigo yed' vino. Syalelc'ochi
to syic'pax yic d'a masanil tas ix yac' Jehová co Diosal d'ayex. 15 Mocab' b'at
satc'olal eyuuj to oñ ec'pax checab'vumal d'a Egipto, palta a Jehová co Diosal
oñ colanelta. Yuj chi' syac' jun checnab'il tic d'ayex ticnaic.

16 Palta tato a junoc eb' e checab' chi' max yal-laj sc'ol tz'el d'a libre, yujto
xajan ex yuj eb' yed' eyaleyuninal, yujto vach' yajec' eb' eyed'oc, 17 tato icha

chi', tzeyic'cot junoc q'uen ol-lab' tzeyac'anoch chec'an eb' d'a spuertail e pat, tzeyolan schiquin eb' yed' q'ueen. Icha chi' tz'aj yochcan eb' e checab'oc d'a junelr̃ej. Icha pax chi' tz'utaj eb' ix ix tz'ochcan checab'oc d'a junelr̃ej.
18 Mocab' chucoc tzeyab'i ayic tzeyac'anel eb' e checab' chi' d'a libre, yujto vaque' ab'il ix ex yac' servil eb', nar̃alr̃ej tze tup eb' d'a stojol junoc mach tz'acan scha stojol d'a junoc c'u. Axo Jehová co Diosal ol ac'an svach'c'olal d'a yib'ar̃ masanil tas tze c'ulej.

Sic'chajel sb'ab'el yune' noc' noc' to vinac

19 Masanil sb'ab'el yune' noc' e vacax, ma noc' e calnel, tato vinac tze sic'caneli yic tz'ochcan yicoc Jehová co Diosal.

Mar̃ eyac' munlaj noc' b'ab'el yune' e vacax chi', mar̃ e joxpaxel xil noc' b'ab'el yune' e calnel chi'. 20 Junjunr̃ej ab'il tze chi'an noc' yed' eyal eyuninal d'a yichar̃ Jehová co Diosal, d'a jun lugar ol siq'uel scajnub'oc. 21 Palta tato ay jab'oc spaltail noc' jun, tato coxo yoc noc', mato chuclaj yol sat noc', ma mar̃ val vach'oc noc', mar̃ eyac' noc' silab'il d'a Jehová. 22 A noc' chi', syal e chi'an noc' b'aj cajan ex chi'. Yalr̃ej mach syal schi'an noc', taxor̃ej vach' yaj eb', icha yalan ley, mato maay, ichataxon tz'aj e chi'an noc' c'ultaquil chej, ma noc' ch'ucul. 23 Palta mar̃ e chi' schiq'uil noc', ar̃ej to tze tob'el d'a sat luum, icha tz'aj stob'canb'at a a'.

16

Juntzar̃ q'uir̃ d'a junjun ab'il
(Ex 23.14-17; 34.18-24)

1 Ayic ayoch jun uj scuch Abib, ata' tzeyac'och q'uir̃ yic tze vaan ixim pan malaj yich yuj eyic'anchaar̃ sb'i Jehová co Diosal, yujto a d'a jun ac'val d'a jun uj chi' yic'nac or̃ elta Jehová d'a Egipto.

2 A d'a sc'ual q'uir̃ chi', ata' tzeyac' noc' vacax yed' noc' calnel silab'il d'a Jehová co Diosal, aton d'a jun lugar ol siq'ueli yic tz'och scajnub'oc.

3 A noc' noc' tzeyac' silab'il chi', tze chi noc', tze vaanpax ixim pan malaj yich, aton ixim tz'ac'an nachajcot yaelal, yujto elar̃chamelxor̃ej ajnac quelta d'a Egipto chi'. Yuj chi', masanil tiempo tze nar̃ejcot jun c'u yic quelnaccot d'a Egipto chi'. 4 A d'a uque' c'ual chi', malajocab' jab'oc yich pan ayec' b'aj ol ex cajnaj chi'. Yed' pax noc' chib'ej tzeyac' silab'il d'a yemc'ualil d'a b'ab'el c'u, malaj jab'oc noc' scan d'a yic q'uir̃ib'alil d'a junxo c'u. 5 A noc' e silab' yic q'uir̃ chi', max yal-laj e milancham noc' d'a yalr̃ej tas chor̃ab'il ol yac' Jehová co Diosal d'ayex. 6 Palta ar̃ej d'a jun lugar ol siq'ueli yic tz'och scajnub'oc, ata' tze milcham noc' d'a yemc'ualil ayic vanxo sb'at c'u, aton d'a jun hora chi' elnac or̃ cot d'a Egipto. 7 A noc' chib'ej chi', tze b'ol noc', tze chi'an noc' d'a jun lugar ol siq'uel Jehová co Diosal yic tz'och scajnub'oc. Axo d'a junxo q'uir̃ib'alil, tzex meltzaj b'ajtac cajan ex. 8 A d'a vaque' c'ual chi', ar̃ej ixim pan malaj yich tze va'a. Axo d'a yuquil c'ual, tze molb'an e b'a yed' nivan tzalajc'olal yuj eyic'anchaar̃ Jehová co Diosal. A d'a jun c'u chi', malaj junoc mach smunlaji.

9 Ayic tz'el yich sjochchaj ixim trigo, ata' schajiel yich sb'ischaj uque' semana. 10 Axo slajvi uque' semana chi', tz'ochpax q'uir̃ yic slajvi jochoj trigo, yuj yic'jichaar̃ Jehová. Tzeyac'an eyofrenda to tz'el d'a e c'ol eyac'ani, ato syal jantac svach'c'olal Jehová co Diosal syac' d'ayex. 11 Tzeyac'och q'uir̃ chi' d'a yichar̃ Jehová chi' d'a jun lugar ol siq'ueli yic tz'och scajnub'oc. Ata' tze molb'ej e b'a yed' eb' eyal eyuninal yed' pax eb' tic: Eb' e checab', eb' levita cajan d'a e cal, eb' ch'oc chor̃ab'il, eb' mar̃xa smam yed' eb' ix chamnac yetb'eyum ayec' cajan d'a e cal. 12 Naecpaxcot a ex tic to checab' ajnac ex

ec' d'a Egipto. Yuj chi' tzeyil val tas tz'aj e b'eyb'alan masanil tas syal jun checnab'il tic.

Q'uiñ Chinama

13 Ayic toxo ix lajviec' jochoj trigo chi' jun yed' yic toxo ix lajvi e pitz'anel
yal sat eyuva, tzeyac'anoch uque' c'ual q'uiñ yic chinama. 14 Tzex tzalaj
d'a jun q'uiñ chi' yed' eb' eyal eyuninal yed' pax eb' tic: Eb' e checab', eb'
levita, eb' ch'oc choñab'il, eb' unin mañxalaj smam yed' eb' ix ix chamnac
yetb'eyum ayec' cajan d'a e cal. 15 A jun q'uiñ chi', uque' c'ual tzeyac'ochi yuj
eyic'anchaañ Jehová co Diosal, d'a jun lugar ol siq'ueli yic tz'och scajnub'oc,
yic vach' ol yac' svach'c'olal Jehová chi' d'a yib'añ eyavb'en yed' d'a yib'añ e
munlajel. Icha chi' ol aj eyec' d'a tzalajc'olal.
16 Masanil eb' viñ vinac, yovalil tz'och eb' viñ d'a yichañ Jehová co Diosal
d'a jun lugar ol siq'ueli, oxel tz'och eb' viñ d'a yol ab'il, aton d'a oxe' q'uiñ
tic: Q'uiñ yic ixim pan malaj yich, q'uiñ yic slajvi jochoj trigo yed' q'uiñ
chinama. Malaj junoc mach sc'och d'a yichañ Jehová tato malaj yofrenda
yed'nac, 17 palta junjun anima syic'b'at yofrenda, icha syal jantac svach'c'olal
Jehová co Diosal syac' d'ay.

Sleyal tas tz'aj sch'olb'itaj d'a stojolal

18 Ol eyac'och eb' juez yed' eb' yajal d'a junjun choñab' ol yac' Jehová
co Diosal d'a junjun eyiñtilal, yic vach' a eb' ol b'oan yaj d'a stojolal tastac
sq'ue vaan d'a e cal. 19 Mocab' sq'uex tojolal eb' d'a mañ stojolaloc. Mocab'
ch'occh'ococ eb' anima d'a yol sat eb', mocab' scha tumin eb' yic smontaj
eb', yujto a q'uen tumin yic montub'al chi' tz'ixtanel spensar eb' aj pensar.
Añejtona' yuj q'uen tumin chi' sq'uex slolonel eb' tojol. 20 Añejocab' tojolal
tze c'ulej, ayic ol ex ec' d'a sat lum luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex.
21 Ayic tze b'oan altar d'a Jehová co Diosal, mañ eyaq'uem junoc te te' yechel
ix dios scuchan Asera d'a stz'ey chi'. 22 Mañ e b'opaxq'ue chec'an junoc q'uen
q'ueen yechel comon dios Baal ta', yujto yajb'ilel juntzañ chi' yuj Jehová co
Diosal.

17

1 Mañ eyac' noc' vacax, ma noc' calnel silab'il d'a Jehová co Diosal tato ay
spaltail snivanil noc', yujto chuclaj d'a Jehová tato icha chi' sco c'ulej.
2-3 Tato a d'a juntzañ choñab' ol yac' Jehová co Diosal chi' d'ayex, ol el specal
to ay junoc vinac, ma junoc ix ix max c'anab'ajan strato Jehová chi', axo d'a
juntzañ comon dios tz'och ejmelal, d'a c'u, d'a q'uen uj, ma d'a q'uen c'anal,
aton juntzañ ix yal Jehová to max yal-laj coch ejmelal d'ay, 4 ayic tz'ab'chaj
specal chi', scham val sb'eyc'olaji. Tato yel ix sc'ulej jun yajb'entac chi' jun
anima chi', 5 yovalil tzeyiq'uel d'a stiel e choñab' yic tze julq'uenanchamoc.
6 Palta max yal-laj yoch chamel d'a yib'añ jun anima chi' tato junñej testigo.
Yovalil ay chavañoc, ma oxvañoc testigo, ichato chi' tz'och chamel chi' d'a
yib'añ. 7 A eb' testigo chi' sb'ab'laj julanoch q'ueen d'a jun anima chi'. Ichato
chi' sjulanoch q'ueen masanil eb' anima d'ay. Icha chi' tz'aj yel jun chucal chi'
d'a e cal.
8 Tato ay junoc tas tz'ac'ji e ch'olb'itej yaji, palta tato max nachajel eyuuj tas
tzeyutej e b'oan yaji, icha junoc oval yic chamel, ma yuj junoc mach slajvi, ma
junocxo comon oval sq'ue vaan d'a e cal, tzex b'at d'a jun lugar sic'b'ilel yuj
Jehová co Diosal scajnub'oc, 9 tze mol alej yed' eb' sacerdote yiñtilal Leví yed'
eb' juez ayoch d'a yopisio. A eb' chi' tz'alani tas tz'aj sb'oi. 10 A exxo tic tze
c'anab'ajej tas tz'aj yalan eb' chi'. 11 Icha val tz'aj yalchaj chi', icha chi' tze
c'ulej. Malaj val jab'oc tas tze q'uexa'. 12 Palta tato ay mach tz'ec' d'a yib'añ,

scomon b'oan d'a yol yico', maŋ ichoc ix aj yalan eb' sacerdote ay yopisio yuj Dios, mato max sc'anab'ajej pax tas ix yal viŋ juez, a jun chi' tz'och chamel d'a yib'aŋ. Icha chi' tz'aj satel jun pital tz'och d'a tas syal eb' yajal chi' d'a e cal. 13 Ayic ol yab'an jun chi' eb' choŋab', ol xiv eb', maŋxo ol sc'ulej eb' icha chi'.

14 Ayic ayexxo och d'a sat lum luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, ayic toxo ix eyac' ganar eyic'an luum, cajan exxo ta', talaj tze comon alej icha tic: Caq'uecoch junoc co reyal ol ac'an yajalil d'ayoŋ, icha juntzaŋ choŋab' ay d'a co lac'anil tic. Tato ol eyal icha chi', 15 a junoc quetchoŋab' ol siq'uel Jehová co Diosal, a' ol eyac'och e reyaloc. Maŋoc junoc ch'oc choŋab'il ol eyac'och e reyaloc, yujto maŋ quetchoŋab'oc. 16 Palta a jun rey chi', mocab' tzijtumoc noc' schej smolb'ej, mocab' schecb'at eb' vinac d'a Egipto yic sb'at eb' yic'cot jantacoc noc' chej ta', yujto a Jehová alannaccani to maŋxa b'aq'uiŋ tzex b'atxi d'a Egipto chi'. 17 Mocab' tzijtumoc tz'aj eb' ix yetb'eyum, yic max juviel d'a yichaŋ Jehová yuj eb' ix. Mocab' ste molb'ej q'uen oro yed' q'uen plata.

18 Ayic tz'och jun rey chi' d'a yopisio, schec tz'ib'chajelta scopiail juntzaŋ sc'ayb'ub'al Dios tic, aton juntzaŋ ayec' d'a yol sc'ab' eb' sacerdote yiŋtilalcan Leví. 19 Yovalil yed'nacŋej scopiail jun sc'ayb'ub'al Dios tic, sc'ayb'an d'a junjun c'u, yic vach' ay yelc'och Jehová co Diosal d'a yol sat, ay pax yelc'och jun c'ayb'ub'al tic d'a yol sat, sb'eyb'alan tas syal juntzaŋ checnab'il tic. 20 Yic vach' max sna'paxi to nivan yelc'och d'a yichaŋ eb' quetchoŋab', max yiq'uel sb'a d'a juntzaŋ schecnab'il Jehová tic. Icha chi' ol aj snajtilax yopisio yed' yiŋtilal d'a e cal.

18

A smacb'en eb' sacerdote yiŋtilalcan viŋaj Leví

1 A eb' sacerdote yiŋtilalcan Leví yed' masanil eb' yetlevitail eb', malaj smacb'en lum eb' ol yic'a', icha juntzaŋxo eb' quetisraelal. A juntzaŋ silab' sŋusjitz'a d'a Jehová ol schi eb', ma ol sva eb' yic ol ec' tiempo yuj eb'. A tas yic Jehová, a chi' yic eb'. 2 Maŋ ol scha slum eb' icha yic juntzaŋ eb' quetchoŋab', yujto a tas yic Jehová, a ayoch smacb'enoc eb', icha ajnac yalan Jehová.

3 A tas yictaxon eb' sacerdote d'a noc' vacax yed' d'a noc' calnel syac' eb' anima silab'il, aton juntzaŋ tic: Sjeŋjab' noc', sb'ac'chil sti' noc' yed' spimal stzucutz noc'. 4 Yic pax eb' yaj ixim b'ab'el trigo, b'ab'el vino, b'ab'el aceite yed' noc' b'ab'el lana tz'el d'a noc' calnel ayic sjoxchaj noc'. 5 Yujto a Jehová co Diosal ix sic'anel eb' yiŋtilal Leví d'a scal masanil juntzaŋxo quiŋtilal, yic syac' servil Jehová eb' d'a masanil tiempo.

6 Tato ay junoc levita d'a e cal, te ay sgana sb'at d'a jun lugar ix sic'canel Jehová yic tz'och scajnub'oc yic b'at munlaj ta', 7 syal smunlaji. Lajan tz'aj icha eb' yetlevitail smunlaj ta', 8 schaan svael icha yic eb' chi', vach'chom ay tas ay d'ay.

Cachnab'il yuj sb'eyb'al eb' ch'oc choŋab'il

9 Ayic ayexxoec' d'a lum luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, maŋ e b'eyb'alej sb'eyb'al juntzaŋ eb' anima cajan ta'. 10 Malajocab' junoc ex tze ŋustz'a eyuninal silab'il. Malajocab' junoc ex tzeyac' chum, ma tze naanel tastac ol ujoc, ma ajb'aalil, 11 ma tze c'uman spixan eb' chamnac eyalani. 12 Yujto a masanil eb' sc'ulan juntzaŋ chucal chi', te aycot yoval sc'ol Jehová d'a yib'aŋ eb'. Yujto yuj juntzaŋ tas te chuc sc'ulej eb' chi', yuj chi' ol satjoquel eb' d'a eyichaŋ yuj Jehová chi'. 13 Yovalil te vach' tzeyutej e b'eyb'al d'a yichaŋ Jehová chi'.

Jun schecab' Jehová ol javoc

14 A eb' anima ay d'a juntzaň choňab' ol eyiquej chi', syac'och sc'ool eb' tas
syal eb' ajchum yed' d'a eb' ajb'aal. A exxo jun, max schalaj sc'ol Jehová co
Diosal tato icha chi' tze c'ulej. 15 A co Diosal chi' ol sic'anel junoc quetchoňab'
tic schecab'oc, icha ix yutej in sic'anel a in tic. Yovalil ol e c'anab'ajej tas ol
yala'. 16 Aton tic e c'annac d'a Jehová co Diosal ayic ayoň ec' d'a lum vitz
Horeb, d'a jun c'u a molan oň ec' ta', eyalan icha tic: Maňxalaj co gana scab'
sjaj Jehová co Diosal chi', ma quilan jun nivan c'ac' chi', yic vach' max oň
chami, xe chi. 17 Yuj chi' yal Jehová d'ayin icha tic: Vach' tas ix yal eb' anima
chi'.
18 Ol vic'chaaň junoc in checab' d'a e cal icha ach tic, junoc eyetchoňab'.
A' in ol vac' yojtaquejel tas ol yala', ol yalan d'ayex masanil tas ol val chi'.
19 A mach max chaan yab' tas ol in chec yal jun in checab' chi', yovalil ol vac'
yovalil d'ay, yujto a jun in checab' chi' ol lolon in q'uexuloc.
20 Axo pax mach syaloch sb'a in checab'oc, palta malaj tas sval d'ay, ma
jun, schecab' junocxo comon dios, a jun chi' yovalil schami, xchican Jehová
chi'. 21 Palta tato a ex tic ol e na'a: ¿Tas val ol aj cojtacaneli tato maňoc
Jehová schecan yal jun checab' chi'? tato xe chi. 22 Tato max elc'och tas syal
jun syesejoch sb'a schecab'oc Jehová chi', snachajel eyuuj to maňoc Jehová
tz'ac'an yala', aňej d'a yol yic snaq'uei. Yuj chi' maň ex xiv d'ay.

19

Juntzaň choňab' b'aj scol sb'a anima
(Nm 35.9-28; Jos 20.1-9)

1 Ayic toxo ix satel masanil juntzaň anima yuj Jehová co Diosal, toxo ix
eyiquej schoňab' eb', slum eb' yed' spat eb'. 2 A d'a scal juntzaň chi' ol e siq'uel
oxeoc choňab' aton juntzaň ol yac' Jehová co Diosal eyicoc. 3 Oxe' macaň
ol aj e pojan luum. A d'a snaňaltac yol junjun macaň luum chi', ata' scan
junjunoc juntzaň choňab' chi'. Ol e b'oan sb'eal juntzaň choňab' chi', yic vach'
yalňej mach smac'ancham junoc yetanimail, syal sb'at scol sb'a d'a juntzaň
choňab' chi'. 4 Aňej mach smac'ancham junoc anima, tato maň sc'anoc sc'ool,
maň yajc'oloc sb'a eb', ata' b'at scol sb'a, yic vach' max chami. 5 Q'uinaloc ay
chavaňoc eb' viň sb'at c'atzitz, tato ay junoc eb' viň tz'elta q'uen sch'acab',
sva q'uen d'a junxo viň chi', scham viň, a viň tz'elta q'uen sch'acab' chi'
syal sb'at viň scol sb'a d'a juntzaň choňab' chi'. 6 Q'uinaloc junňej choňab',
najat sb'at sb'eal, ay smay syamchaj viň yuj junoc sc'ab' yoc viň ix cham chi',
smac'ancham viň chi' yed' yoval sc'ool, palta maň smojoc scham viň, yujto
toxonton maň yajc'oloc sb'a eb' viň. 7 Yuj chi' sval d'ayex to tze sic'canel
oxeoc choňab' b'aj syal scolan sb'a anima. 8-9 Tato ol e b'eyb'alejňej juntzaň
checnab'il sval tic d'ayex, yujto tze xajanej Jehová co Diosal, tze c'anab'ajani,
ol yac' lum luum chi' Jehová smasanil d'ayex, icha val ajnac yac'an sti' d'a eb'
co mam quicham. Ayic ol levanb'oc lum e luum chi' yuj Jehová co Diosal, ol e
sic'anel oxeocxo choňab' stz'acub'oc oxe' chequelxo yaj chi', aton b'aj syal e
colan e b'a. 10 Icha chi' ol e c'ulej, yic vach' maň comonoc ol cham junoc anima
malaj smul d'a lum luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, yic vach' max cotcan
d'a eyib'aň yuj eb' anima scham chi'.
11 Q'uinaloc ay chavaňoc eb' viň toxon yajc'ol sb'a, a junoc viň smaclan
yec' junxo viň chi' yic smac'ancham viň, ayic smac'ancham viň chi' viň, sb'at
viň scol sb'a d'a junoc juntzaň choňab' chi'. 12 Tato icha chi', axo eb' viň
yichamtac vinaquil schoňab' viň ix cham chi', a eb' viň schecanb'at yamchaj
viň ix sb'at scol sb'a chi' ta', tz'ic'jib'at viň d'a schoňab' yic tz'ac'jioch viň d'a

yol sc'ab' junoc sc'ab' yoc viñ ix cham chi', yic smac'jipaxcham viñ. 13 Mañ eyac' nivanc'olal jun anima chi', yic vach' max can schamel junoc anima malaj smul d'a eyib'añ, yic vach' ol aj eyelc'ochi.

14 A d'a lum luum ol yac' Jehová co Diosal chi' d'ayex, mañ e q'uex stz'acañil e lum aycanem yuj e mam eyicham yic tze toc'an ec' yic junocxo mach ay yic d'a stitac eyico'.

Ley d'a yib'añ eb' testigo tz'esani

15 Tato junñej testigo d'a spatic junoc anima tz'och smul, max yal-laj yoch d'a yib'añ. Masanto ay chavañoc, ma oxvañoc testigo, ichato chi' tz'och d'a yib'añ jun ay smul chi'.

16 Q'uinaloc ay junoc chuc spensar syic'chaañ junoc esal lolonel d'a spatic junoc mach yic syic'ancot d'a yib'añ. 17 Tato icha chi', yovalil tz'ic'jib'at eb' schavañil d'a yichañ Jehová, aton d'a yichañ eb' sacerdote yed' eb' juez ayoch d'a yopisio. 18 A eb' ayoch yajalil chi', a eb' sch'olb'itani tato yel jun lolonel chi', mato es syic'chaañ jun anima d'a spatic junxo chi'. 19 A d'a yib'añ jun tz'esan chi', ata' tz'ochcan jantac tas ix snib'ej yac'och d'a yib'añ junxo anima chi'. Icha chi' tz'aj slajvi jun esalvumal chi' d'a e cal. 20 Ayic ol yab'an jun chi' eb' anima, ol xiv eb', mañxo ol sc'ulej eb' icha chi'. 21 Mocab' oc' e c'ol d'a junoc esalvum chi'. Icha val tas sgana d'a spatic yetanimail chi', icha chi' tz'utaji. Tato sgana to smac'jicham jun yetanimail chi', ma tz'ic'jielta yol sat, ma smac'jiel ye, ma xicjiel sc'ab', ma yoc, icha val sgana tz'utaj jun anima chi', icha chi' tz'utaji.

20

A sleyal yoch oval

1 Ayic tzex b'at oval, mañ ex xiv d'a eb' eyajc'ool chi. Vach'chom tzeyila' to ec'to sb'isul eb' d'ayex, nivanpax sb'isul noc' schej eb' yed' scarruaje eb' yic oval yed' soldado eb', mañ ex xivoc yujto a Jehová co Diosal ic'jinac oñ elta d'a Egipto, a' ol och eyed'oc. 2 Ayic manto c'och yorail yoch oval chi', a viñ sacerdote tz'alan d'a eb' soldado icha tic: 3 Ab'ec ex vetchoñab', a ticnaic toxo ol eyac' oval yed' eb' cajc'ool, mocab' chab'axq'ue e c'ool, mañ ex xivoc. Mañ ex ib'xocq'ue yuj xivelal, 4 yujto a Jehová co Diosal ayoch qued'oc. A ol ac'an oval yed' eb' cajc'ool chi', yuj chi' ol cac' ganar eb', xcham viñ.

5 Slajvi chi', syalan eb' yajalil eb' soldado icha tic: Tato ay junoc ex toto ix e b'oq'ue e pat, manto ex ochlaj d'a yool, meltzajañec, q'uinaloc tzex cham d'a scal oval tic, ch'ocxo mach scajnajcan d'a yol e pat chi'. 6 Tato ay pax junoc mach d'a co cal tic ix yavej yuva, manta jab'oc sat smolo', meltzajocab' d'a spat. Q'uinaloc scham d'a scal oval tic, ch'ocxo mach smolan sat yuva chi'.

7 Tato ay junoc ex ayxo e trato e nupnaji, palta manto ex nupnajoc, meltzajañec yic tzex nupnaji. Q'uinaloc tzex cham d'a scal oval tic, ch'ocxopax mach snupnaj yed' ix ix chi', xcham eb'.

8 Slajvi chi' syalanpax eb' yajalil soldado chi': Tato ayex tzex xivi, meltzajañec d'a e pat, yic vach' malaj eb' schab'axq'ue sc'ool eyuuj, xcham eb'. 9 Ayic slajvi slolon masanil eb' yajal chi', tz'ac'jioch yopisio junjun cuchb'um d'a junjun macañ eb' soldado.

10 Tato tzex c'och d'a spatictac junoc choñab' yic tzeyac'an oval yed'oc, b'ab'el tzeyala': ¿E gana am junc'olal, mato oval? xe chi. 11 Tato a eb' ay d'a jun choñab' chi' sgana junc'olal, tzex schaanoch eb' d'a yol schoñab' chi', yovalil tzeyac' pural eb' yochcan e checab'oc. 12 Palta tato malaj sgana eb' yoch junc'olal eyed'oc jun, tato syal eb': Caq'uec oval, tato xchi eb', tzex oymaj d'a spatictac schoñab' eb' chi', tzeyac'an oval. 13 Axo Jehová co Diosal ol ac'anoch

eb' d'a yol e c'ab', ol e xicancham masanil eb' viñ vinac. 14 Axoñej eb' ix ix yed' eb' unin, noc' molb'etzal noc' yed' masanil tas ay d'a jun choñab' chi', eyic tz'ajcani. Tzex tzalaj yed' masanil tastac ol scha sc'ol Jehová co Diosal yic scan d'a yol e c'ab', aton masanil tas ol eyic' d'a eb' ajc'ool chi'. 15 Ichañej chi' ol e c'ulej yed' juntzañ nación najat ay b'aj ol ex cajnaj chi'. 16 Palta a juntzañ choñab' ay d'a lum luum ol yac' Jehová co Diosal eyiquej, mañxa junoc anima tzeyactejcani. 17 Ol e satel juntzañ eb' tic: Eb' hitita, eb' amorreo, eb' cananeo, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo, icha val ajnac yalan Jehová. 18 Icha chi' tzeyutej eb', yic vach' max ex sc'ayb'ej eb' e b'eyb'alan juntzañ tas te chuc sc'ulej ayic syac'anem sb'a eb' d'a diosal. Tato tze c'ulej tas sc'ulej eb' chi', tz'och e mul d'a Jehová co Diosal.

19 Tato nivan tiempo tzex och oyan d'a spatictac junoc choñab', mañ e ch'aquel te te' sloji sat, yujto ol e lo sat te'. A te' avb'en te' chi', mañ animaoc te', max yal-laj scot te' d'ayex yac' oval eyed'oc. 20 A pax te' comon te' max loji sat jun, tze ch'aquel te' yic tz'och te' e tec'nub'oc d'a spatictac jun choñab' chi', masanto satel jun choñab' chi' eyuuj.

21

A junoc mach mañ chequeloc'R'mach smac'anchamoc

1 Tato tz'ilchaj snivanil junoc anima d'a spatictaquel e choñab' d'a lum luum ol yac' Jehová co Diosal eyiquej chi', mañ chequeloc mach ix mac'anchamoc, 2 a eb' viñ juez yed' eb' viñ yichamtac vinaquil juntzañ choñab' ay d'a slac'anil jun chamnac chi', a eb' tz'echtani mach junoc juntzañ choñab' chi' lac'an ay b'aj ix cham jun anima chi'. 3 Slajvi chi', axo eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' ay d'a slac'anil chi', a eb' viñ tz'ic'anb'at junoc noc' cob'es vacax manta b'aj tz'och te' yugo d'ay, 4 syic'anem noc' eb' viñ d'a sch'olanil sti' junoc a' melem b'aj mantalaj mach smunlaji. Ata' smac'ji cañchaj sjaj noc' vacax chi'.

5 Axo eb' sacerdote yiñtilal Leví tz'och testigoal d'ay, yujto añej eb' sb'oan yaj oval yed' tastac chucal tzuji d'a scal e choñab', aton eb' sic'b'ilel yuj Jehová co Diosal, ayoch eb' yac'an servil yed' yalan vach' lolonel d'a Jehová chi'. 6 Slajvi chi', masanil eb' yichamtac vinaquil choñab' chi' sb'iquel sc'ab' eb' d'a yib'añ noc' cob'es vacax chamnacxo chi', 7 syalan juntzañ lolonel eb' icha tic: A oñ tic, mañoc oñ ix co mac'cham jun anima tic, mañ cojtacoc mach ix mac'anchamoc. 8 Mamin Jehová, ac' nivanc'olal d'a quib'añ, mocab' ac'canoch schamel jun anima tic co muloc a oñ a choñab' oñ colb'il oñ tic uuj, xcham eb'. Icha chi' tz'aj sb'o yaj schamel jun chamnac chi'. 9 Tato icha chi' sc'ulej eb', mañxalaj yalan yic eb' d'a jun chamnac chi', yujto ix sc'anab'ajej eb' tas syal Jehová.

Ley d'a yib'añ eb' ix ix tz'ic'jicot d'a scal oval

10 Ayic tzeyac'an oval yed' eb' ajc'ool, tato tzeyac' ganar eb' yuj Jehová co Diosal, tzeyic'ancot eb' e checab'oc. 11 Tato ay mach d'a e cal tz'ilanoch junoc ix ix te vach' yilji d'a scal eb', scan sgana d'a ix, syic'anb'at ix d'a spat, 12 ata' sjoxel xil sjolom ix, syic'anel yech ix, 13 sq'uexchajel spichul ix ayochi ayic ix ic'jicot ix chi', scañnej ix d'a spat viñ vinac chi'. Jun ujal tz'oc' ix yuj smam snun. Slajvi chi', syic'an ix viñ yetb'eyumoc. 14 Tato slajvi chi', mañxa sgana viñ d'a ix, syal yac'anel ix viñ d'a libre. Palta max yal-laj schoñjiel ix, ma yoch ix schecab'oc viñ, yujto toxo ix ixtaj ix yuj viñ.

Sleyal yic eb' b'ab'el uninab'il

15 Q'uinaloc ay junoc viñ vinac chavañ yetb'eyum, jun ix te xajan yuj viñ,
axo junxo ix chacb'ilel yuj viñ. Tato tz'alji yune' eb' ix schavañil, tato a jun
ix chacb'ilel chi' sb'ab'laj alji yune', 16 ayic sc'och sc'ual spojanec' stastac viñ,
syac'an viñ d'a eb' yuninal, max yal-laj yoch yune' ix xajanab'il chi' b'ab'el
uninal. Q'uinaloc icha b'ab'el unin syutej viñ, chuc sc'ulej viñ d'a viñ sb'ab'el
unin yic ix chacb'ilel chi', yujto a viñ chi' yel b'ab'el unin yaj viñ. 17 Yovalil
a viñ chi' b'ab'el unin yaji. A viñ schaan cha macañ smacb'en yic sb'ab'el
uninab'il.

Yaelal tz'och d'a yib'añ eb' uninab'il te pit

18 Tato ay mach ay junoc yuninal te chuc, ma te pit, max sc'anab'ajej tas
syal smam snun, vach'chom smac'ji, palta añeja' max sc'anab'ajej. 19 Tato
icha chi', a eb' mamab'il nunab'il chi', yovalil syic'b'at jun yune' eb' chi' d'a
yichañ eb' viñ yichamtac vinaquil choñab', 20 syalan eb' icha tic: A val jun
cune' tic, te pit, te chuc. Max oñ sc'anab'ajej, axoñej chucal sc'ulej, te b'uc'tzin,
añej uq'uel añ syac'a', xcham eb'. 21 Tato icha chi', axo masanil eb' viñ vinac
d'a jun choñab' chi' sjulq'uenancham jun yune' eb' chi'. Icha chi' tz'aj yic'jiel
jantac chucal ay d'a yol e choñab' chi'. Ayic syab'an jun chi' eb' quetchoñab'
smasanil, sxivq'ue eb'.

Juntzañxo ley

22 Tato ay junoc vinac smac'jicham yuj schucal, sq'ue locan d'a junoc te te',
23 a snivanil chi', max canlaj ta' tz'ec' ac'val, yovalil smucchaj d'a jun c'u chi',
yic vach' max eyixtejb'at lum luum ol yac' Jehová co Diosal chi' d'ayex, yujto
aycot scatab' Dios d'a yib'añ mach sq'ue locan d'a junoc te te' chi'.

22

1 Tato ay junoc ex tzeyil satcan noc' svacax, ma scalnel junoc eb' eye-
tchoñab', mañ toñejoc tzeyilcan noc', palta to tzeyic'cot noc' d'a jun eye-
tchoñab' chi'. 2 Tato mañoc d'a e lac'anil cajan jun ay yic noc' chi', mato
mañ eyojtacoc mach ay yic noc', tzeyic'cot noc', vach'ocab' tz'aj noc' d'a e pat
chi' masanto sayjiec' noc' yuj viñ yajal noc' chi', ichato chi' tzeyac'an meltzaj
noc' d'a viñ. 3 Icha pax chi' tze c'ulej yed' junoc noc' b'uru, ma junoc c'apac
c'apac, ma junoc yalñej tas satb'ati. Tato ay junoc ex tzeyila', mocab' toñejoc
tzeyilcani.

4 Tato ay junoc ex tzeyil stelvi noc' sb'uru, ma noc' svacax junoc eye-
tchoñab' d'a yoltac b'e, mocab' toñejoc tzeyiloch eb', palta to tzex och yed'
eb' eyic'anq'ue vaan noc'.

5 A eb' ix ix, max yal-laj sc'anan tastac sc'an eb' viñ vinac eb' ix, añeja' eb'
viñ vinac max yalpaxlaj yac'anoch spichul eb' ix ix eb' viñ, yujto syajji mach
icha chi' sc'ulej yuj Jehová co Diosal.

6 Tato ay junoc mach ex tzeyil junoc so' noc' much d'a yol b'e d'a sc'ab'
junoc te te', mato sat luum ayemi, ayoch noc' snun chi' d'a yib'añ yune',
ma d'a yib'añ sñolob', mañ eyic'b'at noc' snun chi' yed' yune' chi'. 7 Syal
eyic'anb'at noc' yune' chi', axo noc' snun chi' tzeyactejcanb'at noc' yic vach'
ol ex elc'ochoc, ol najatb'oc e q'uinal.

8 Tato ay junoc ex tze b'oq'ue junoc e pat, pañan tz'aj yib'añ, tzeyaq'uec'
oyan stitac d'a yib'añ chi' yic vach' malaj mach scot sutnajoc, schami, yic max
cot d'a eyib'añ.

9 Mañ eyavej juntzañocxo tas d'a scal b'aj avab'il eyuva, talaj tz'ac'ji yovalil
d'ayex, axo tz'aji malaj junoc macañ schaji e lo sat.

10 Ayic tzex munlaj yed' arado, mañ eyac'och te' yugo d'a junoc noc' vacax
yed' d'a junoc noc' b'uru yic junñej smunlaj noc' schavañil.

11 Mañ eyac'och pichul jalb'il d'a noc' lana yed' lino.
12 Tze b'ooch chañeoc schional yelvanub'oc schiquintac e xotil.

Ley d'a yib'añ mul tz'ochi

13 Tato ay junoc vinac tz'ic'an junoc ix ix yetb'eyumoc, axo tz'aji maxtzac xajanej ix viñ, 14 syalan viñ to ay smul ix, snaanq'ue lolonel viñ d'a spatic ix, syalan viñ: Ix vic' jun ix ix tic, axo ix in vay yed' ix, ix vilani to mañxo cob'esoclaj ix, xchi viñ. 15 Tato icha chi', axo smam snun ix cob'es chi' tz'ic'anb'at yechel yic scob'esal ix d'a yichañ sdespacho eb' viñ yichamtac vinaquil choñab'. 16 Syalan viñ smam ix chi' icha tic d'a eb' viñ: Ix vac' ix visil yetb'eyumoc jun viñ tic. Axo ticnaic mañxa sgana viñ d'a ix, 17 tzijtum tas syal viñ. Tob' ay smul ix. Syalan viñ to mañxo cob'esoc ix, palta ina val sch'oxnab'il scob'esal ix tic, xchi viñ smam ix chi'. Ayic van yalan viñ icha chi', sch'oxan jun sábana viñ d'a yichañ eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' chi'. 18 Axo eb' viñ syaman viñ vinac chi', smac'an viñ eb' viñ d'a noc' tz'uum. 19 Slajvi chi' syac'an cien siclo q'uen plata viñ smultaoc, yujto syesejq'ue viñ d'a spatic jun ix cob'es israel, syalan viñ to ayxo smul ix. A jun tumin chi' tz'ac'ji d'a viñ smam ix cob'es chi'. Mañ yujoc chi' maxtzac yic' ix viñ, palta yovalil syic'ñej ix viñ masanto chamel.

20 Palta tato yel a junoc ix ix chi' mañxo cob'esoc ix ayic ix nupnaj ix, malaj yechel d'a ix, 21 tz'ic'jiel ix d'a sti' spat smam, sjulq'uenajcham ix yuj masanil eb' viñ vinac ay d'a jun choñab' chi', yujto ix yac'och jun nivan mul ix d'a e cal, syac'anpax q'uixvelal smam ix. Icha chi' tz'aj satel juntzañ chucal chi' d'a e cal.

22 Tato ay junoc viñ vinac smulan yed' junoc ix ix ay yetb'eyum, tz'ilchajelta eb', scham eb' schavañil, icha chi' tz'aj satel jun chucal chi' d'a e cal.

23 Tato ay junoc ix cob'es ayxo strato snupnaji, axo tz'aji ay junocxo vinac tz'ixtan ix d'a yol junoc choñab', 24 tz'ic'jib'at eb' schavañil d'a yichañ despacho d'a choñab' chi'. Ata' sjulq'uenajcham eb' schavañil. Scham ix yujto maj el yav ix yic ay mach scolani. Schampax viñ vinac chi' yujto ix yixtej jun ix ayxo strato yoch yetb'eyumoc jun viñ yetvinaquil viñ. Icha chi' tz'aj satel jun chucal chi' d'a e cal.

25 Tato ay junoc ix ix ayxo strato yoch yetb'eyum, schalan sb'a ix yed' junoc viñ vinac b'aj malaj anima, tz'ixtaj ix yuj viñ, tato icha chi', añej viñ vinac chi' schami yujto ix ac'ji pural ix yuj viñ. 26 Axo ix cob'es chi', malaj tas tz'alchaj d'a ix, yujto malaj smul ix, max yal-laj scham ix. A jun tas sc'ulej viñ vinac chi' lajan icha junoc viñ smac'cham junoc yetanimail, 27 yujto sch'ocoj ix ayec' b'aj malaj anima. Vach'chom tz'el yav ix, palta malaj mach scolan ix.

28 Tato ay junoc viñ vinac schalaj sb'a yed' junoc ix cob'es mantalaj mach ay strato yed'oc, syac'an pural viñ yixtan ix, tz'ilchajelta eb', 29 a viñ vinac chi' yovalil syac' 50 siclo q'uen plata viñ d'a viñ smam ix, yujto ix ac'ji pural ix yuj viñ. Yovalil syic'xoñej ix viñ yetb'eyumoc, masanto chamel.

30 Malajocab' junoc mach tz'em ajmulal yed' ix yetb'eyum smam. Tato ay mach sc'ulan icha chi', malaj yelc'och smam d'a yol sat syal chi'.

23

A eb' anima tz'ic'jicanel d'a scal choñab'

1 Tato ay mach mac'b'ilpoj sñolob' sq'ueen, ma ic'b'ilel svinaquil chi', max yal-laj yoch d'a scal eb' yetisraelal ayic molanec' eb' yic'anchaañ Jehová.

2 Aňeja' junoc mitz' unin, malaj pax yalan yic yoch d'a scal eb' smolb'ej sb'a
yic syic'anchaaň Jehová. Aňejtona' pax yiňtilal d'a b'aq'uiň max yalpaxlaj
yochi.23.2
3 A eb' amonita yed' eb' moabita, junelňej malaj yalan yic eb' yoch d'a scal
b'aj molanec' eb' schoňab' Jehová, ma yiňtilal eb' d'a b'aq'uiň. 4 Yujto ayic ix
oň ec'ta d'a yol smacb'en eb', ayic ix oň elta d'a Egipto, maj yac'laj jab'oc a' eb'
cuq'uej, maj yac'paxlaj jab'oc co vael eb'. A tas ix sc'ulej eb' to ix stup viňaj
Balaam yuninal viňaj Beor eb', ix cot viň d'a Petor d'a yol yic Mesopotamia,
yic tzul oň scatab'ancan viň. 5 Axo Jehová co Diosal, maj schalaj yab' tas ix
yal viňaj Balaam chi', yuj chi' a catab' ijan ix yalcan viň chi' d'a quib'aň, vach'
lolonel ix aj yalancan viň, yujto te xajan oň yuj Jehová co Diosal. 6 Yuj chi'
junelňej malajocab' b'aq'uiň tzex och d'a junc'olal yed' eb'. Maň e b'opax tas
yuj svach'iloc eb'.
7 Palta axo pax eb' edomita, maň e patiquejcanel eb', yujto ayto cuj co b'a
yed' eb'. Maň e patiquejpaxel eb' aj Egipto, yujto ec'nac oň cajan jun tiempoal
d'a yol smacb'en eb'. 8 Ato eb' yixchiquin eb' ayxo yalan yic yoch d'a co cal b'aj
sco molb'ej co b'a yuj quic'anchaaň Jehová.

Ley tas tz'aj sacb'itaj campamento

9 Ayic tzex b'at d'a oval yed' eb' eyajc'ool, ayic ayex ec' ta', maň e c'ulej
tas chacb'ilel yuj Jehová. 10 Tato ay junoc viň vinac tz'el yiňatil ayic vaynac,
yovalil tz'elcan viň d'a spatictac campamento tz'ec' c'u. 11 Axo d'a yemc'ualil,
vach' syutej viň sb'icanel sb'a, axo yic sq'uic'b'i, tz'ochxican viň d'a yol
campamento chi'. 12 Yovalil junňej junoc b'aj d'a spatiquel campamento b'aj
tzex tzaji. 13 Ayic tzex b'at tzajel, tzeyic'b'at junoc te te' d'a yol e pa, pach yaj
sňi' te', tze joy junoc olan, tzex tzajiem d'a yool. Slajvi chi', tzeyac'ancanq'ue
lum luum d'a yib'aň. 14 Yujto a Jehová co Diosal ajun eyed'oc, yicňej yaj jun
campamento chi'. A tzex taňvani, scolvajpax eyed'oc yic tzeyac'an ganar eb'
eyajc'ol chi'. Max yal-laj to ay tas chuclaj ay d'a e cal chi', talaj tz'el Jehová chi'
d'a e cal yuj jun chi'.

Juntzaňxo ley

15 Tato ay junoc checab' tz'el elelal d'a spatrón, snib'ej tz'aj eyed'oc, maň
eyac' meltzaj d'a spatrón chi'.
16 Canocab' eyed'oc. Libre sic'lan junoc choňab' b'aj sgana tz'aji. Malajo-
cab' mach stzuntzani.
17 Malajocab' junoc viň vinac, ma junoc ix ix d'a co cal syac'och sb'a ajmulal
yic tz'och ejmelal d'a juntzaň comon dios. 18 A q'uen tumin syac' ganar junoc
ix ix, ma junoc viň vinac d'a spatic yajmulal, maň e cha yac' q'uen eb' b'aj
syac' sti' yac'an d'a Jehová, yujto a jun b'eyb'al chi' te chacb'ilel yuuj.23.18
19 Ayic tzeyac'an q'uen tumin majanil d'a junoc quetchoňab', maň e c'an
yune' q'ueen, ma yalňej tastac, maň e c'an smajananub'al. 20 A d'a junoc
ch'oc choňab'il ayec' d'a e cal syal e c'anan smajananub'al junoc tas tzeyac'
smajnej. Axo d'a junoc quetchoňab', maň e c'ana', yic vach' ol yac' svach'c'olal
Jehová d'a eyib'aň d'a sat lum luum ol eyiquej chi'.
21 Ayic tzeyac'an e ti' d'a Jehová co Diosal, elaňchamel tze c'anab'ajej, yujto
ol sc'anb'ej Jehová chi' d'ayex. Tato max eyac'a' tz'och e mul. 22 Tato malaj
b'aj tzeyac' e ti' d'a Jehová chi' jun, malaj b'aj syal yoch e mul. 23 Tato ay b'aj
tzeyac' e ti' eyac'an jun, yovalil tzeyaq'uelc'ochi, icha val tas tz'el d'a e c'ool.

23.2 **23:2** A d'a hebreo syala': "Masanto d'a lajuňexo macaň iňtilal tz'eq'ui", xchi. Palta a jun tic syalpax elc'ochi, "d'a masanil tiempo".

23.18 **23:18** A d'a hebreo syala' to "tz'i'", palta a jun tic syalelc'ochi eb' viň vinac tz'em ajmulal yuj yoch ejmelal d'a juntzaň comon dios.

24 Ayic tzex och d'a scal smunlajel junoc eb' quetchoñab', syal e loan sat yuva icha jantac snib'ej e c'ol e loani, palta max yal-laj eyic'anb'at jab'oc d'a yol e pa. 25 Tato tzex och d'a scal strigo junoc eb' quetchoñab', syal e c'utzanelta ixim sjolom e c'uxu', palta max yal-laj tze jochelta ixim yed' q'uen jochlab' trigo yic tzeyic'anb'ati.

24

Sleyal puclajb'ail

1 Tato ay junoc viñ vinac syic'laj sb'a yed' junoc ix ix, axo tz'ec' jab'oc tiempo, ay tas syab' viñ d'a spatic ix, mañxalaj sgana viñ d'a ix, syal spucan sb'a eb', palta yovalil syac' yumal yic puclajb'ail viñ d'a ix, slajvi chi' tz'elta ix d'a yol spat viñ chi'. 2 Ayic toxo ix spuc sb'a ix yed' viñ, syal yic'an junocxo vinac ix. 3 Palta tato a junxo viñ syic' ix chi' schami, mato toñej mañxa sgana viñ d'a ix, syac'anpax yumal yic puclajb'ail viñ d'a ix, spechanelta ix viñ d'a yol spat, 4 maxtzac yal-laj yic'an ix viñ b'ab'el yetb'eyum chi', yujto mañ vach'oc tato syic'xi ix viñ. Chucxo d'a yol sat Jehová co Diosal. Yuj chi' mañ eyixtejb'at lum luum ol yac' Jehová chi' eyiquej.

Juntzañxo ley

5 Tato ay junoc viñ vinac toto ix och yetb'eyum, max yal-laj sb'at viñ d'a oval. Max yalpaxlaj yoch viñ d'a junoc opisio. Jun ab'il libre tz'ajcan viñ d'a spat yic syac'an tzalajb'oc sc'ol viñ yed' ix yetb'eyum chi'.

6 Tato ay junoc mach smajnan tumin d'ayex, mañ e c'anec' smolino, ma scha' yuj smajananub'aloc. Tato icha chi' tze c'ulej, ichato tzeyamoch vaan sva'i.

7 Tato tz'ab'chaji to ay junoc viñ israel tz'elc'anb'at junoc yetchoñab' yic tz'och schecab'oc, ma yic schoñaneli, yovalil scham jun viñ elc'um anima chi', tz'el jun chucal chi' d'a e cal.

8 Tato ay mach b'aj spitzvichaañ jun yab'il scuchan lepra, yovalil sc'anab'ajej sleyal jun yab'il chi', icha tz'aj yalan eb' sacerdote, aton juntzañ ix valcan d'ayex. 9 Naeccoti tas sc'ulejnac ix María d'a yol b'e yuj Jehová co Diosal, ayic quelnaccot d'a Egipto.

10 Tato ay q'uen tumin tzeyac' smajnej junoc eyetanimail, mañ ex och d'a yol spat tzeyic'anelta junoc tas yic scan smajananub'aloc q'ueen. 11 Palta to tzex can d'a sti' spat, tze tañvan yic'canelta tas ol yac' smajananub'aloc q'ueen chi' d'ayex. 12 Tato te meb'a' jun anima b'aj ix eyac' q'uen tumin chi' majanil, tato a sc'apac aycan smajananub'aloc q'ueen, mañ eyamcan vanaj d'ay yic tz'ec' ac'val. 13 Ayic sq'uic'b'i tzeyac'an meltzajoc, q'uinaloc malaj tas sc'uej tz'ec' ac'val. Tato icha chi' tzeyutej, a jun anima chi' ol yal vach' lolonel d'a eyib'añ, vach' pax tzex can d'a yichañ Jehová co Diosal.

14 Mañ eyixtej eb' meb'a' smunlaj d'ayex, eb' eyetchoñab', ma eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal. Tze tup eb' d'a jun c'u chi'. 15 Tze tup eb' e majan d'a junjun yemc'ualil, yujto yovalil sman eb' tas sva d'a jun c'u chi'. Tato maay, syal sb'a eb' d'a Jehová, axo yoch e mul d'a Jehová chi'.

16 Max yal-laj scham eb' mamab'il nunab'il yuj smul yuninal. Añeja' eb' uninab'il chi', max yalpaxlaj scham eb' yuj smul smam snun chi'.

17 Mañ e c'ulej tas mañ tojoloc d'a eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal, ma d'a eb' mañxa smam. Mañ e c'anec' sc'apac eb' ix ix chamnacxo yetb'eyum yuj smajananub'aloc junoc tas smajnej. 18 Mocab' b'at satc'olal eyuuj to ec'nac oñ checab'oc d'a Egipto, axo Jehová co Diosal oñ ic'anelta ta'. Yuj chi' sval d'ayex to tze c'anab'ajej masanil juntzañ checnab'il tic.

19 Tato ayic van e jochan ixim e trigo, sat e c'ool scan junoc manoja ixim
d'a e patic, maňxo ex meltzaj eyic'cot ixim. Canocab' ixim ta', yic a eb'
ch'oc choňab'il ayec' d'a e cal yed' eb' maňxa smam, ma eb' ix ix chamnac
yetb'eyum, a eb' ol ec' sic'an ixim, yic vach' ol yac' svach'c'olal Jehová co
Diosal d'a eyib'aň yed' masanil tas tze c'ulej.
20-21 Ayic tze b'ixan sat te' eyolivo yed' te eyuva, maň pilanoc tzeyutej e
molanel sat te' d'a sc'ab'. A te' scan chi', maňxo ex meltzaj e molel te'. Yicxo
eb' ch'oc choňab'il, eb' maňxa smam yed' eb' ix chamnac yetb'eyum yaji.
22 Mocab' b'at satc'olal eyuuj to a ex tic ec'nac ex checab'oc d'a Egipto. Yuj chi'
sval d'ayex to tze c'anab'ajej masanil juntzaň checnab'il svalcan tic d'ayex.

25

1 Tato ay chavaňoc anima syac' oval, yovalil sb'at eb' d'a yichaň eb' yajal,
yic sb'o yaj yoval eb' chi'. 2 Tato a viň ay smul chi' smoj smac'ji, syalan viň
juez to tz'ec' jichan viň d'a sat luum d'a yichaň. Smac'ji viň ay smul chi' icha
jantac smul chi'. 3 Ayic smac'ji viň chi', max yal-laj yec' d'a yib'aň 40 tz'uum
tz'och d'a viň. Tato tz'ec' d'a yib'aň, maňxalaj yelc'och viň d'a yol sat anima
syab'i.
4 Maň eyac'och spail sti' noc' noc' stec'vi trigo.

Sleyal d'a yib'aň junoc viň vinac syic' ix smu'

5 Tato ay chavaňoc eb' viň vinac yuc'tac sb'a, junňej patil b'aj ay eb' viň,
axo tz'aji scham junoc viň, mantalaj yuninal viň yed' ix yetb'eyum. A ix
yetb'eyum viň chi', max yal-laj yic'an junocxo ch'oc vinaquil ix. Palta a viň
yuc'tac viň yetb'eyum ix ix cham chi', a viň tz'ic'anxican ix. Icha chi' tz'aj
sc'anab'ajan sleyal viň yuj ix smu' chi'. 6 A sb'ab'el unin eb' sjavi, a sb'i viň
yetb'eyum ix chamnac chi' tz'och d'ay, yic vach' max satel sb'i viň d'a scal
co choňab'. 7 Palta tato malaj sgana viň syic' ix smu' chi' jun, syal sb'at ix
d'a yichaň eb' juez yed' d'a yichaň eb' yichamtac vinaquil choňab', syalan
ix icha tic: A viň in mu' malaj sgana viň sb'inajcan viň yuc'tac d'a scal co
choňab'. Max stac'laj viň vic'an in b'a yed'oc icha d'a sleyal, tato xchi ix.
8 Slajvi chi' tz'avtaj viň yuj eb' yichamtac vinaquil choňab' chi', sc'anb'an eb'
viň d'a viň. Tato max yal sc'ol viň syic' ix smu' chi', 9 sc'och ix d'a stz'ey viň d'a
yichaň eb' viň yichamtac vinaquil choňab' chi', syic'anel junoc xaňab' viň ix,
stzub'anpax och ix d'a sat viň, syalan ix: Icha tic tz'utaj eb' viň malaj sgana
syac'can b'inaj yuc'tac, xcham ix. 10 Yuj chi', a tz'aj sb'inaj yiňtilal viň smu' ix
chi' d'a scal co choňab', "yiňtil viň ic'b'ilel xaňab'", xcham eb' anima.

Juntzaňxo ley

11 Tato ay chavaňoc eb' viň vinac van yac'an oval, sjavi ix yetb'eyum junoc
viň yic scolan viň yetb'eyum ix chi' snaani, tato a svinaquil viň van smac'lan
sb'a yed' viň yetb'eyum ix chi' syamchaj yuj ix, stoc'ancot viň ix, 12 tato icha
chi', maňxalaj nivanc'olal, xicjiel sc'ab' ix.
13-14 Maň e c'an echlab' maň tz'acanoc ayic tzex choňvaji, ma ayic tzex
manvaji, 15 palta to a val echlab' tz'acan, yic vach' ol najatb'oc e q'uinal d'a
lum luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, 16 yujto malaj sgana co Diosal chi'
d'a eb' max b'eyb'alan tojolal.

Yovalil satjiel eb' amalecita

17 Naeccoti, tas oň yutej eb' cajan d'a choňab' Amalec ayic ayoňec' d'a yoltac
b'e ayic toxo oň elta d'a Egipto. 18 Tze naanpaxcoti to malaj jab'oc xivc'olal
eb' d'a Dios. A eb' quetisraelal najat tzac'anto scot cuuj yuj c'unb'elal, ix
laj miljicancham eb' yuj eb' aj Amalec chi'. 19 Yuj chi' ayic ol ex coljoquel

yuj Jehová co Diosal d'a eb' ajc'ol oyanoch d'a spatictac lum luum ol ac'joc eyiquej chi', yovalil tze satel eb' yiñtil Amalec chi', mañxo ol b'inaj eb' d'a yolyib'añq'uinal tic d'a junelñej. Mocab' b'at satc'olal jun checnab'il tic eyuuj.

26

Ofrenda d'a b'ab'el sat tas tz'avchaji

1 Ayic cajan exxo ec' d'a sat lum luum ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, 2 ayic tze molan b'ab'el sat eyavb'en d'a luum, tzeyic'anb'at d'a yol junoc mooch d'a jun lugar sic'b'ilel yuj Jehová yic tz'och scajnub'oc. 3 Ata' tzex c'och d'a yichañ eb' viñ ayoch sacerdoteal d'a jun tiempoal chi', tzeyalan icha tic: A ticnaic, scal d'a yichañ Jehová co Diosal to cajan oñxo d'a sat lum luum yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam quicham, xe chi. 4 Axo junoc viñ sacerdote schaanec' jun mooch tzeyic'b'at chi', syac'anoch viñ d'a yichañ altar. 5 Slajvi chi' tzeyalan d'a yichañ Jehová co Diosal icha tic:

A eb' co mam quicham, arameo eb', jayvaññej sb'ey eb' yec'nac eb'. A yec'nac eb' chi', toñej sb'eyec' eb' d'a sat luum yed' noc' snoc'. Ijan chamnac eb' yuj vejel, yuj chi' b'atnac eb' d'a Egipto yed' jayvañ yuninal. Ata' ochnac eb' choñab'il, mañxo jantacoc ajnac sb'isul eb', te ay smay eb'.

6 Palta te ilb'ajc'ol utajnac eb' yuj eb' aj Egipto chi'. Yilnac val syaelal eb' ayic yac'jinacoch eb' d'a munlajel te ya.

7 Yuj chi', yalnac sb'a eb' d'a Jehová co Diosal, aton sDiosal eb' co mam quicham to scolvaj yed' eb'. Yab'nac Jehová chi' tas yalnac eb', yilannacpax munlajel te ya b'aj ayoch eb' chi'. Ilb'ajc'ol utajnac eb' b'aj ayoch checab'vumal.

8 Sch'oxannac spoder Dios to ayxo smay yilji, ayic yic'annac elta eb' d'a Egipto chi'. Satub'tac yilji tas sch'oxnac, laj xivnac eb' aj Egipto chi' yuuj.

9 Oñ yic'ancot d'a sat jun lum luum te yax sat tic.

10 Yuj chi' jun, tic squic'cot b'ab'el sat cavb'en d'a sat lum luum ix yac' Jehová co Diosal d'ayoñ, xe chi.

Slajvi eyalan juntzañ lolonel chi', tzeyac'anoch te' mooch chi' d'a yichañ Jehová co Diosal, tzex em cuman d'a yichañ. 11 Slajvi chi' tzex tzalaj val yed' eyal eyuninal yuj masanil tas ix yac' Jehová chi' d'ayex. Tzeyavtan cot eb' levita yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal.

A juntzañ Diezmo

12 A d'a junjun yoxil ab'il, tzeyac'an sdiezmoal masanil tas tzeyic' d'a tastac tzeyavej. Tzeyac'an d'a eb' levita, d'a eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal yed' d'a eb' meb'a' unin yed' eb' ix ix chamnac yetb'eyum, yic vach' ay tas sva eb' d'a e cal. 13 Junjunex tzeyal d'a yichañ Jehová co Diosal icha tic:

Toxo ix vic'canel d'a in pat masanil tas to ic yaji, aton d'a tas ix vic' d'a in munlajel d'a sat lum luum tic. Toxo ix vic'paxel yic eb' levita yed' yic eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a co cal, eb' meb'a' unin yed' eb' ix ix chamnac yetb'eyum. Toxo ix in c'anab'ajej masanil tas ix ala', malaj junoc a checnab'il tic sb'at satc'olal vuuj. Malaj junoc to max in c'anab'ajej.

14 Malaj val jab'oc juntzañ chi' ix in va d'a sc'ual ayic ayin och d'a cusc'olal yuj chamel yed' d'a sc'ual mañ vach'oc vaj icha yalan ley. Maj valtejoch d'a eb' chamnac. Ix in c'anab'ajej masanil tas ix ala'.

15 Iloñemta d'a satchaañ, d'a lugar to ic yaji, ac' a vach'c'olal d'a quib'añ a oñ a choñab' Israel oñ tic yed' d'a sat lum luum te yax sat ix ac' d'ayoñ b'aj cajan oñ tic, icha ajnac ac'an a ti' d'a eb' co mam quicham, xe chi.

Yic Jehová yaj choñab' Israel

16 A Jehová co Diosal ix alan masanil juntzaň checnab'il yic tze c'anab'ajej yed' e b'eyb'alani. Tze c'anab'ajej d'a smasanil e c'ool yed' d'a smasanil e pensar. 17 Toxo ix eyal ticnaic to a Jehová e Diosal yaji. Ix eyac'an e ti' e c'anab'ajani, e b'eyb'alan schecnab'il, sc'ayb'ub'al yed' scachnab'il. 18 Axo pax Jehová tz'alani to a oň israel oň tic, schoňab'oňxo icha ajnac yalancani, yuj chi' yovalil sco c'anab'ajej schecnab'il. 19 A Jehová chi' ol ex ac'anoch d'a nivac choňab'il, ol ex b'inaj d'a vach'il, nivan ol aj eyelc'och d'a yichaň juntzaňxo nación sb'onac. Schoňab' ex paxi, sic'b'ilexpaxel yuuj, icha ix aj yalani, xchi viňaj Moisés chi'.

27

Q'uen q'ueen b'aj tz'ib'ab'ilcan leyʻR'd'a yich lum vitz Ebal

1 A viňaj Moisés yed' eb' yichamtac vinaquil choňab' ix alan juntzaň checnab'il tic d'a masanil eb' choňab':

A ticnaic, ol e c'anab'ajej masanil tas scalcan tic d'ayex. 2-4 Ayic ol ex c'axpajec' d'a a' Jordán yic ol ex och d'a sat lum luum te yax sat ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, icha ajnac yac'an sti' d'a eb' co mam quicham, tze b'ocanq'ue juntzaň q'uen nivac q'ueen d'a yich lum vitz Ebal, tzeyac'anoch q'ueen taaň d'a q'ueen. Tze tz'ib'ancanoch masanil juntzaň c'ayb'ub'al svalcan tic d'ayex d'a q'ueen. Tze c'ulej jun tic ayic ayexxoec' ta'. 5-6 Tze b'oanpaxq'ue junoc altar d'a Jehová co Diosal. A q'uen q'ueen tzeyac'och chi' d'ay, maň e mac'poj q'ueen, maň e tzeypax tojolb'oc q'ueen. A d'a yib'aň jun altar chi' tze ňustz'a silab' d'a Jehová co Diosal. 7 Tzeyac'anpax silab' sch'oxan e junc'olal yed' co Diosal chi'. Ata' tzex va d'a tzalajc'olal d'a yichaň Jehová chi'. 8 B'at ta satc'olal eyuj e tz'ib'ancanoch masanil juntzaň checnab'il svalcan tic d'ayex d'a juntzaň q'uen b'aj ol eyac'och q'uen taaň chi'. Te vach' tzeyutej e tz'ib'ancanochi yic chequel, xchi viňaj Moisés chi'.

9 A viňaj Moisés, ajun eb' sacerdote yiňtilal Leví yed'nac viň, ix yalanxi viň d'a eb' choňab' chi' icha tic:

Ex vetisraelal, numan tzex aji, ab'ec val tas ol vala': A ticnaic toxo oň och val schoňab'oc Jehová co Diosal. 10 Yuj chi' yovalil tze c'anab'ajej juntzaň checnab'il yed' juntzaň sc'ayb'ub'al Jehová svalcanel tic d'ayex, xchi viň.

11 Aňejtona' d'a jun c'u chi' ix yalpax jun checnab'il tic viňaj Moisés d'a eb' yetchoňab' chi':

12 Ayic toxo ex c'axpajec' d'a a' Jordán, a eb' yiňtilalcan Simeón, Leví, Judá, Isacar, José yed' Benjamín, tz'aj eb' d'a yich vitz Gerizim, yic syal vach' lolonel eb' d'a yib'aň eb' choňab'. 13 Axo pax eb' yiňtilalcan Rubén, Gad, Aser, Zabulón, Dan yed' Neftalí, tz'aj eb' d'a yich lum vitz Ebal yic syalan catab' lolonel eb' d'a yib'aň eb' choňab'. 14 Axo eb' yiňtilal Leví, te chaaň syal juntzaň lolonel tic eb' d'a eb' yetisraelal icha tic:

15 Catab'il mach sb'oan junoc yechel comon dios d'a te te', ma d'a q'uen q'ueen, syac'anoch d'a junoc lugar c'ub'eltac yic tz'och ejmelal d'ay. A juntzaň chi' yajb'ilel yuj Jehová, xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.

16 Catab'il mach malaj yelc'och smam snun d'a yol sat, xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.

17 Catab'il mach sq'uexan stz'acaňil sluum yic stoq'uec' sluum junocxo mach, xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.

18 Catab'il mach tz'ac'an musansatil junoc anima max ujilaj yilani, axo d'a ch'oc b'eal scheccanb'ati, xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.

19 Catab'il mach sc'ulan tas maň tojoloc d'a eb' ch'oc choňab'il, d'a eb' unin maňxa smam, ma d'a eb' ix ix chamnac yetb'eyum, xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
20 Catab'il mach smulan yed' ix yetb'eyum smam, yujto a mach sc'ulan icha chi', syac' q'uixvelal smam chi', xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
21 Catab'il mach smulan yed' noc' noc', xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
22 Catab'il mach smulan yed' schab'il yanab', yanab' yuj smam ma yuj snun, xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
23 Catab'il mach smulan yed' ix sňi', xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
24 Catab'il mach smac'ancham junoc yetanimail d'a elc'altac, xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
25 Catab'il mach schaan tumin yic smac'ancham junoc anima malaj smul, xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.
26 Catab'il mach max c'anab'ajan masanil schecnab'il Dios, xcham eb'. Axo masanil eb' choňab' chi' tz'alani: Ujocab'i, xcham eb'.

28

Yaxilal d'a yib'aň eb' c'anab'ajum
(Lv 26.3-13; Dt 7.12-24)

1 Tato yel tze c'anab'ajej masanil schecnab'il Jehová co Diosal svalcan tic d'ayex, te nivan ol aj eyelc'och yuj Jehová chi' d'a yichaň juntzaňxo nación d'a yolyib'aňq'uinal tic. 2 Aňejtona' tato tze c'anab'ajej Jehová co Diosal, ol e chapax masanil juntzaň yaxilal ol val tic: 3 Ol yac' svach'c'olal d'a eyib'aň d'a yol e choňab' yed' d'a e munlajel. 4 Ol yac' svach'c'olal d'a yib'aň eb' eyuninal, d'a yib'aň tas tzeyavej, d'a yib'aň yune' noc' e vacax, yune' noc' e calnel yed' d'a yib'aň juntzaňxo yune' noc' e molb'etzal noc'. 5 Ol yac' svach'c'olal d'a yib'aň tas ol eyaq'uem d'a yol e mooch yed' d'a yib'aň tas tze va'a. 6 Ol yac'an svach'c'olal d'a eyib'aň b'ajtac tzex eq'ui yed' yic tzex meltzajxi d'a e pat.
7 A Jehová ol ac'anoch eb' eyajc'ol d'a yol e c'ab' ayic ol yac'an oval eb' eyed'oc. D'a stzolal ol aj scot eb' d'ayex, palta sacleminac ol aj yel eb' elelal d'ayex.
8 Ol yac' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a yib'aň tastac tzeyic' d'a e munlajel yed' d'a yib'aň masanil tas tze c'ulej. Icha val chi' te tzalajc'olal ol ex ajec' d'a sat lum luum ol yac' Jehová chi' d'ayex.
9 Tato tze c'anab'ajej masanil schecnab'il Jehová chi', tze b'eyb'alani, ol ex yalňejoch schoňab'oc to sic'b'ilex el yuuj, icha ajnac yalani. 10 Axo eb' anima d'a masanil nación d'a yolyib'aňq'uinal tic, ol yojtaquejel eb' to sic'b'il ex el yuj Jehová, ol xiv eb' d'ayex. 11 A Jehová chi' ol ex xajananoc: Tzijtum ol aj eyuninal yed' yune' noc' e molb'etzal noc', jantac ol aj sat eyavb'en d'a lum luum yac'nac sti' d'a eb' co mam quicham to ol yac' d'ayex. 12 Ol yac'ancot ňab' d'a yib'aň lum luum tic d'a stiempoal, icha jantac tz'och yopisio. Te vach'xoňej ol aj e munlajel. Masanil tastac ay d'ayex, ol te q'uib'chaaň, masanto ol yal eyac'an majanil d'a tzijtumoc nación. A exxo pax tic, malaj tas ol e c'an e majnej d'a junocxo mach. 13 Tato ol e c'anab'ajej masanil schecnab'il Jehová co Diosal, aton masanil juntzaň svalcan d'ayex ticnaic, sat ol ex aj d'a eb' ch'oc nacional chi', axo eb' spatictac ol ajcan eb'. Nivan ol aj eyelc'och d'a yib'aň eb'. Malaj b'aj ol ex ac'joc ganar yuj eb'. 14 Icha chi' ol

ex ajoc, tato max eyiq'uel e b'a d'a spatic schecnab'il Jehová, tato max ex och tzac'an d'a spatic comon dios, yic tzeyac'anem e b'a d'ay.

Yaelal d'a yib'aŋ̈ eb' pit (Lv 26.14-46)

15 Palta tato maŋ̈ ol e c'anab'ajej masanil schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al Jehová co Diosal, aton juntzaŋ̈ van valan tic d'ayex, ol ja val juntzaŋ̈ catab' tic d'a eyib'aŋ̈: 16 Te chuc eyic d'a yol e choŋ̈ab' yed' d'a e munlajel. 17 Syalelc'ochi to malaj tas ol eyic' d'a e munlajel chi', malaj pax tas ol e va'a. 18 Ol javoc yaelal d'a yib'aŋ̈ eb' eyuninal, malaj svach'il ol aj sat eyavb'en. Maŋ̈ ol q'uib' yune' noc' e vacax, yune' noc' e calnel, yune' noc' e chiva yed' masanil noc' e molb'etzal noc'. 19 Chuc eyic b'ajtacŋ̈ej tzex eq'ui yed' yic tzex meltzajxi d'a e pat.

20 Ol yac'cot yaelal Jehová yed' ilc'olal d'a eyib'aŋ̈. Toxoŋ̈ej ol ex somchajel d'a masanil tastac ol e c'ulej. Elaŋ̈chamel ol ex satel yuj chucal tze c'ulej yuj eyactancan Jehová chi'. 21 A Jehová ol ac'ancot juntzaŋ̈ ilya te ov d'a eyib'aŋ̈, masanto ol ex satel d'a sat lum luum b'aj ol ex cajnaj chi'. 22 Ol yac'paxcot yab'il yab'il Jehová chi' to ol ex cham yuuj, c'ac'al ilya te chuc yed' e malq'uei. Axo eyavb'en ol tacjoqueloc. Maŋ̈xo ol yac'laj ŋ̈ab', taquiŋ̈ ol aj smasanil. Ol och tz'aub' d'a e munlajel masanto ol yal e sateli. 23 Maŋ̈xalaj ŋ̈ab' ol cot d'a satchaaŋ̈. Maŋ̈xo ol yac'laj sat eyavb'en d'a lum luum chi'. 24 Maŋ̈xalaj ŋ̈ab' ol yac'a'. Axoŋ̈ej lum pococ yed' q'uen arena ol em yuj Jehová co Diosal, masanto ol ex sateloc. 25 A Jehová chi' ol ex ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' eyajc'ool. D'a stzolal ol aj e b'at d'a oval, axo ol ajoc, sacleminac ol aj eyel d'a eb'. Ol sat sc'ool masanil nación d'a yolyib'aŋ̈q'uinal tic ayic ol yab'an eb' tas ol ex ic'anoc. 26 A noc' ostoc yed' noc' caltacte'al noc' ol chianb'at e nivanil. Maŋ̈xalaj mach ol xib'tan noc' d'ayex.

27 A Jehová ol ac'an c'ab'at e nivanil yuj mal yab'il, icha val ajnac eb' aj Egipto. Ol q'uepax quisc'oy d'ayex yed' yaxc'a yed' q'uilaj yab'il, maŋ̈xalaj yaŋ̈al juntzaŋ̈ ilya chi'. 28 Ol ex quistalaxoc, ol somchajel e c'ool, maŋ̈xo ol yal-laj eyilani. 29 Toxoŋ̈ej ol ex ec' machmon d'a chimc'ualil, icha tz'aj yec' machmon eb' max ujitaxon yilani. Axo d'a masanil tas ol e c'ulej, maŋ̈xalaj tas ol elc'och d'a vach'il. Ol ex te ixtaxeloc. Ilb'ajc'olxoŋ̈ej ol ex ajoc. Maŋ̈xalaj mach ol ex colanoc. 30 A mach ol sb'o strato snupnaj yed' junoc ix ix, ch'ocxo mach ol vay yed' ix. Ol e b'oq'ue junoc e pat, palta maŋ̈xo ol ex cajnaj d'a yool. Ol eyavej junoc eyuva, palta maŋ̈xo ol e lo sat. 31 D'a val eyichaŋ̈ ol smilcham noc' e vacax eb' ajc'ool, palta maŋ̈ ol e chi' jab'oc schib'ejal noc'. D'a eyichaŋ̈ ol yic'b'at noc' e b'uru eb', maŋ̈xo ol yac' meltzaj noc' eb' d'ayex. Ol yic'b'at noc' e calnel eb', maŋ̈xalaj mach ol yal scolancan noc' d'a eb'. 32 Eyichaŋ̈ val ol b'atcan eb' eyuninal yed' eb' ix eyisil d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choŋ̈ab'il. Toxoŋ̈ej ol ex c'unb'oc e maclan sjax eb', palta maŋ̈xa jab'oc tas syal eyuuj. 33 A eb' anima maŋ̈ eyojtacoc, a eb' ol satanel masanil sat eyavb'en yed' jantac e munlajel. Ol ex ixtaj val, ob'iltacxoŋ̈ej ol ex ajoc. 34 Ayic ol eyilan masanil juntzaŋ̈ chi', toxoŋ̈ej ol ex quistalaxcanoc. 35 Ol yac' val cot yaelal Jehová d'a eyib'aŋ̈, ol q'ue yab'il yaxc'a d'a sjolom e penec, d'a e xub' yed' d'a masanil e nivanil. Maŋ̈xo ol aŋ̈taj jun ilya chi' eyuuj.

36 Ol ex ic'jocb'at yuj Jehová chi' yed' e reyal sic'b'iloch eyuuj d'a junoc nación to maŋ̈ eyojtacoc, maŋ̈ yojtacocpax eb' e mam eyicham. Ata' ol eyaq'uem e b'a d'a juntzaŋ̈ comon dios b'ob'il d'a te te', ma d'a q'uen q'ueen. 37 Ol sat sc'ol juntzaŋ̈xo nación yab'an tas ol ex utajoc. Ol aljoc e pecal, ol ex b'uchjoc yuj juntzaŋ̈ choŋ̈ab' b'aj ol ex yic'b'at Jehová chi'. 38 Te nivan iŋ̈at ol eyavej, palta jab'ŋ̈ej sat ol e molo', aŋ̈ej noc' c'ulub' ol c'uxanb'atoc. 39 Ol

eyavej eyuva, ol e mesani, palta mañ ol e b'ixlaj sat, malaj vino ol eyuq'uej, añej noc' yaxtaj ol lajaneloc. 40 Ay te' olivo d'a sat e luum, palta malaj yaceiteal te' ol e c'ana' yujto toñej ol c'ajb'anel sat te'. 41 Ay eyuninal, ay eyisil, palta mañ ol ajlaj eb' eyed'oc, yujto ol ic'jocb'at eb' d'a juntzañxo nación. 42 Masanil te te' syac' sat d'a e choñab', pilan ol lajvoquel te' yuj noc' c'ulub'. 43 A eb' ch'oc choñab'il ayec' cajan d'a e cal, nivanxo ol aj yelc'och eb' d'a eyichañ, a exxo tic, mañxalaj ol aj eyelc'ochi yujto ol ex lajvoquemoc. 44 A eb' chi', ay tas ol yal yac'an eb' majanil, palta a exxo tic, mañxalaj tas d'ayex. A eb' sat ol aj d'ayex, a exxo tic spatictaquil ol ex ajcanoc.

45 Masanil juntzañ yaelal tic ol ja d'a eyib'añ. Ol eyab'xoñej syail masanto ol yal e sateli, yujto maj e c'anab'ajej masanil schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al Jehová co Diosal ix yac' d'ayex. 46 A juntzañ yaelal tic sch'oxcot yoval sc'ol Dios d'ayex yed' d'a eb' eyiñtilal d'a masanil tiempo. 47 Yujto maj eyaq'uem e b'a d'a Jehová co Diosal d'a tzalajc'olal yed' d'a smasanil e c'ool ayic ix yac'an svach'c'olal d'a eyib'añ, 48 yuj chi' yovalil ol eyac' servil eb' ajc'ool ol yac'cot d'ayex, ol eyab' syail vejel, taquiñtial, mañ pichulal yed' masanil yaelal. Ol eyab' val syail yuj eb' eyajc'ool chi' masanto ol yal e sateli.

49 A eb' anima d'a junoc nación te najat b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic, a eb' ol yic'cot Jehová d'ayex, yelc'olal ol aj scot eb' icha sjeñvi noc' ch'acb'a. Ch'oc ti'al syal eb', mañ ol eyab'laj tas ol yal eb'. 50 Te oval anima eb'. Malaj yelc'och eb' icham anima yed' eb' unin d'a eb'. 51 Ol schib'at yune' noc' e molb'etzal noc' eb', ol sloanb'at sat eyavb'en te' eb', masanto ol ex ixtajval. Mañxalaj e trigo, e vino, eyaceite, ma yune' noc' e vacax yed' yune' noc' e calnel ol to can yuj eb', añej to ol ex cham yuj vejel.

52 Ol och oyan eb' ajc'ol chi' d'a spatictac e choñab'. Ol javoc eb' d'ayex masanto ol yal yem lañnaj smuroal e choñab' chaañ yajq'uei yed' b'aj scol sb'a eb' soldado ayoch yipoc e c'ool. Masanil juntzañ choñab' ol yac' Jehová co Diosal d'ayex, ol laj yoymitej eb'. 53-55 Ayic ol laj oymaj eb' ajc'ol chi' d'a e choñab' chi', axo yuj vejel ol e chianb'at eyuninal yed' eyisil ix yac' Jehová co Diosal. Vach'chom ay junoc vinac d'a e cal te vach' syutej sb'a, palta yuj vejel chi' ol schib'at yuninal. Mañ ol yac' jab'oc d'a yuc'tac, d'a ix yetb'eyum to xajan yuuj yed' d'a juntzañxo yuninal olto canoc. 56-57 Vach'chom ay junoc ix ix mañ comonoc syutej sb'a d'a e cal, te b'eyum ix, malaj b'aj tz'em yoc ix d'a sat luum, ayñejoch xañab' ix, palta yujto mañxa tas sva ix yuj b'aj oyanoch eb' ajc'ol d'a spatictac e choñab' chi', ol schib'at yune' ix toto tz'alji yed' smoj yune' chi'. Mañ ol yac' jab'oc ix d'a viñ yetb'eyum, ma d'a juntzañxo yune'.

58 A Jehová co Diosal te vach', te ay smay, palta tato malaj yelc'och d'ayex, mañ ol e b'eyb'alejpax masanil juntzañ checnab'il tz'ib'ab'ilcan tic, 59 ol yac' val cot nivac yaelal co Diosal chi' d'a eyib'añ yed' d'a yib'añ eyiñtilal. A val ilya te chuc ol yac' d'a eyib'añ to mañxalaj yañal. 60 Ol cot val juntzañ ilya d'a eyib'añ, icha val juntzañ ilya ic'annac eb' aj Egipto, aton juntzañ b'aj te xivnac ex. Mañxo ol el-laj juntzañ yaelal chi' d'a eyib'añ. 61 Ayto juntzañxo yaelal max b'inajlaj d'a juntzañ slolonel Dios tic ol javoc d'a eyib'añ yic tzex sateli. 62 A ex val tic ex vetisraelal, te nivanxo e b'isul, lajan exxo icha q'uen c'anal d'a satchaañ, palta ol ex sateloc. Mañxo nivanoc ol ajcan e b'isul, tato mañ ol e c'anab'ajej Jehová co Diosal. 63 Icha ix aj stzalaj sc'ol sch'oxan svach'c'olal d'ayoñ, ix yac'an q'uib' co b'isul, icha pax chi' ol aj stzalaj sc'ol yuj e sateli. Elañchamel ol aj ex yic'anxiel d'a lum luum b'aj toxo ol ex cajnaj tic. 64 A ex olto ex canoc, a Jehová ol ex saclemancanb'at b'ajtac slajvic'och yolyib'añq'uinal tic. Ata' ol ex och ejmelal d'a juntzañ comon dios b'ob'il d'a te te', ma d'a q'uen q'ueen, aton comon dios b'aj max eyaq'uem e b'a, mañ

yac'nacocpaxem sb'a eb' co mam quicham d'ay. 65 Ayic ayex ec' d'a juntzaň nación chi', maň ol eyic' jab'oc eyip, malaj jab'oc tas b'aj ay eyalan eyico'. Yujto d'a xivc'olal ol ex ajec' yuj Jehová ta', cuseltacxoňej ol aj yilji e sat yuj ilc'olal. 66 Xivc'olal ol ex ajec' d'a masanil tiempo yuj e chamel. Ol ex te xiv d'a c'ualil yed' d'ac'valil. 67 Ol ex te xiv val sic'lab'il yuj juntzaň te ay smay ol eyila'. A d'a q'uiňib'alil ol eyala': Tzoc val q'uic'b'i, xe chama. Axo d'ac'valil ol eyalanxi: Tzoc sacb'i, xe chama. 68 Vach'chom ix yal Jehová to maňxa b'aq'uiň tzex meltzaj d'a Egipto, palta a ol ex ac'anxib'at ta' d'a yol barco. Ata' ol e choňoch e b'a schecab'oc eb' eyajc'ol chi', palta maňxalaj mach ol ex mananoc, xchi viňaj Moisés chi' d'a eb'.

29

1 A juntzaň lolonel yic trato ix schec Jehová yal viňaj Moisés d'a eb' yetisraelal ayic ayec' eb' d'a yol smacb'en Moab. Stz'acub' sb'a juntzaň tic yed' trato ix sb'o Jehová yed' eb' d'a lum vitz Horeb.

Juntzaň cachnab'il

2 Ix smolb'ej masanil eb' yetchoňab' viňaj Moisés, ix yalan viň d'a eb' icha tic:

A ex tic, eyilnac val tas utajnac viň sreyal Egipto yed' eb' ayoch yajalil yed' viň yed' masanil smacb'en Egipto chi' yuj Jehová. 3 Testigo eyaj d'a juntzaň yaelal yed' tas satub'tac yilji sc'ulejnac Jehová chi'. 4 Palta masanto ticnaic maxto yac'laj eyojtaquejeli tas syalelc'och juntzaň chi'. 5 40 ab'il ix ex in cuchb'ej d'a taquiň luum. A d'a jun tiempoal chi', maj lajvoquel-laj e pichul, maj lajvoquel-laj e xaňab'. 6 Maj e valaj ixim pan, maj eyuc'laj vino, ma yal sat te' avb'en te' pajb'inac, yic vach' snachajel eyuuj to a Jehová aton co Diosal.

7 Ayic ix oň javi d'a jun lugar tic, ix elta viňaj Sehón sreyal Hesbón yac' oval qued'oc yed' viňaj Og sreyal Basán, palta ix cac' ganar eb'. 8 Ix quic'ancan sluum eb', ix cac'an d'a eb' yiňtilal Rubén, d'a eb' yiňtilal Gad yed' d'a naňalxo eb' yiňtilal Manasés. 9 Yuj chi', c'anab'ajejec e b'eyb'alan jun trato tic, yic vach'ňej ol aj eyelc'och d'a masanil tastac ol e c'ulej.

10 A ticnaic, tic val molan oň ec' d'a yichaň Jehová co Diosal. Masanil eb' yajal d'a eyiňtilal, eb' yichamtac vinaquil choňab', eb' ay yopisio yed' masanil eb' quetisraelal: 11 Eb' viň vinac, eb' unin, eb' ix ix yed' eb' ch'oc choňab'il ayec' cajan d'a co cal, aton eb' c'atzitzvum yed' eb' cuchum a', 12 molan oň eq'ui yic vach' sco chacan strato Jehová co Diosal b'aj syac'can sti' d'ayoň. 13 A val ticnaic scheclajcaneli to tzoň ochcan schoňab'oc Jehová co Diosal, axo tz'ochcan co Diosaloc, icha yutejnac yac'an sti' d'a viňaj Abraham, d'a viňaj Isaac yed' d'a viňaj Jacob, aton eb' co mam quicham. 14 Maňocňej qued' a oň molan oň ec' tic sb'o jun trato tic Jehová chi', 15 palta yed' pax eb' quiňtilal toto ol aljoc. 16 A ex tic eyojtac val sic'lab'il tas val aj quec'nac d'a Egipto yed' tas ajnac co c'axpajec'ta d'a yol smacb'en juntzaň nación d'a yoltac b'e. 17 Ata' quilnac juntzaň comon dios, juntzaň yechel nab'a te', nab'a q'ueen, nab'a plata yed' nab'a oro, te chuclaj sc'ulej juntzaň anima chi', ayic tz'och eb' ejmelal d'ay. 18 Comonoc malaj junoc anima d'a co cal tic, vinac, ma ix, ma junoc yiňtilal eb' quetchoňab' tz'actancan Jehová co Diosal, axo d'a sdiosal juntzaň nación chi' tz'och ejmelal. Tato icha chi' sc'ulej, lajan icha junoc yib' te' svolani, a svol chi' te c'a', scham anima yuuj. 19 Tato ay junoc mach d'a co cal tic te ňican syutej sb'a snaani, slajvi yab'an tas tz'ajcan jun trato tic, syalan icha tic: Vach'chom tzin pitej in b'a tzin c'ulan masanil tas snib'ej in c'ool, palta malaj tas ol in ic'anoc, tato xchi, ol cot yaelal d'a quib'aň co masanil vach'chom vach' oň, ma chuc oň. 20 Yuj chi' maňxo ol ac'joclaj nivanc'olal

jun anima chi' yuj Jehová, a yoval sc'ol ol javoc d'a yib'aň jun anima chi'. A masanil juntzaň yaelal tz'ib'ab'ilcan tic, a' ol cot d'a yib'aň, ol satjocpaxel yiňtilal d'a sat lum luum tic yuj Jehová. 21 A Jehová chi' ol ic'anel jun anima chi' d'a scal masanil yiňtilal eb' quetisraelal, ol yac'anoch yaelal d'a yib'aň, yuj chi' masanil yaelal sb'inaj d'a trato b'aj tz'ib'ab'ilcan masanil ley, ol cot d'a yib'aň jun anima chi'. 22 A eb' eyiňtilal d'a b'aq'uiň yed' juntzaňxo anima ch'oc choňab'il ol cot d'a najat, ol yil val yaelal eb' yed' ilya ol yac'cot Jehová d'a yib'aň lum luum tic. 23 Ol yil eb' to a lum luum chi' tz'anac luum smasanil, aňej q'uen azufre yed' atz'am atz'am ay d'a luum. Maňxalaj tas ol yal yavchaj d'a luum. Maňxalaj tas ol q'uib' d'a luum, vach'chom aň aňc'ultac maňxo ol q'uib'laj aň. Icha val ajnac satel juntzaň choňab' yuj yoval sc'ol Jehová, aton Sodoma, Gomorra, Adma yed' Zeboim, icha val chi' ol aj lum e luum tic.

24 Yuj chi', masanil anima d'a yolyib'aňq'uinal tic ol sc'anb'ej eb': ¿Tas yuj icha chi' ix yutej jun choňab' chi' Jehová? ¿Tas yuj ix te cot val yoval sc'ol d'a eb'? xcham eb' anima chi'. 25 Axo ol laj spacan juntzaňxo eb': Icha chi' ix aj jun choňab' chi', yujto ix yactejcan strato Jehová eb', aton trato sb'onac Jehová chi' yed' eb' smam yicham eb', ayic yic'jinaquelta eb' d'a Egipto. 26 Ix och eb' ejmelal d'a comon dios b'aj max yac'taxonem sb'a eb', maňoc Jehová ix alan d'a eb' to tz'och eb' ejmelal d'a juntzaň chi'. 27 Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a yib'aň jun choňab' chi', ix cot masanil juntzaň catab' tz'ib'ab'ilcan d'a strato d'a yib'aň eb'. 28 Ix yiq'uel jun choňab' chi' yed' yoval sc'ool, ix yac'ancanb'at eb' d'a scaltac juntzaňxo nación, ichaton van yuji ticnaic, xcham eb' ol pacan jun lolonel chi'.

29 Ay val tas maň cojtacoc, a juntzaň chi', yic Jehová co Diosal yaji. Palta ay tas ac'b'il cojtaquejel yed' eb' cuninal, aton masanil juntzaň c'ayb'ub'al tic yed' cachnab'il yic sco c'anab'ajej d'a masanil tiempo.

30

A Dios syac' sti' yac'an nivanc'olal

1 Ayic ol ujoc masanil juntzaň tas ix val tic d'ayex, aton svach'c'olal Jehová co Diosal yed' pax scatab' yuj e paticaneli, palta tato ol sna sb'a e c'ol ayic ayexxo ec' d'a masanil nación b'aj ol ex yac'canb'ati, 2 tato yed' smasanil e c'ool yed' pax smasanil e pensar tze c'anab'ajan yed' eb' eyuninal icha val tz'aj valancan tic d'ayex, 3 ol sq'uex spensar co Diosal chi', ol yac'anxi svach'c'olal d'ayex. Ol oc'pax sc'ol d'ayex, ol ex smolb'anxicot b'aj ix ex saclemcanb'at chi'. 4 Vach'chom ex saclemcanb'ati, ix laj ex c'ochcan b'aj slajvic'och yolyib'aňq'uinal tic, ato ta' ol ex yic'xicot Jehová co Diosal chi'. 5 Ol ex smolb'anpax b'aj ec'nac cajan eb' co mam quicham. Ata' ol ex ajxoc. Ec'b'al nivan ol aj e b'eyumal yed' e b'isul yuj Jehová chi' d'a yichaň eb' co mam quicham chi'. 6 Ol yac'och yechel strato Jehová d'a e pensar yed' d'a spensar eb' eyiňtilal yic ol e xajanej d'a smasanil e c'ool yed' d'a smasanil e pensar yic vach' ol ex ajoc. 7 Axo Jehová chi' ol ac'anb'at masanil catab' tic d'a yib'aň eb' ajc'ol ix chichonoch sc'ol d'ayex, eb' ex ixtani. 8 A exxo tic, ol ex meltzajxoc d'a yol sc'ab' Jehová e c'anab'ajan masanil schecnab'il svalcan tic d'ayex. 9-10 Yuj chi', te b'eyum ol ex ajxoc yuj Jehová chi', ol yac'an svach'c'olal d'a yib'aň tastac tze c'ulej, d'a yib'aň eyuninal yed' noc' e molb'etzal noc' yed' d'a e munlajel. Tato tze c'anab'ajej masanil tas syal Jehová, masanil schecnab'il yed' c'ayb'ub'al tz'ib'ab'ilcan tic, tato d'a smasanil e c'ool yed' d'a smasanil e pensar tzeyac'och e b'a d'a yol sc'ab', ol tzalaj sc'ol yac'an svach'c'olal d'ayex, icha ajnac yac'an tzalajb'oc sc'ol yed' eb' co mam quicham.

Sic'lejec e q'uinal

11 A juntzañ checnab'il svac' eyojtaquejel tic, mañ ajaltacoc co c'anab'ajani,
mañ najatoc ayel d'a co tz'ey. 12 Mañoc d'a satchañ ay, yic vach' max eyal icha
tic: ¿Mach val syal sq'uec'och d'a satchaañ yic sb'at yic'anemta jun checnab'il
tic, syac'an cojtaquejeli, yic vach' sco b'eyb'alej? max yal eyalan icha chi'.
13 Añejtona', mañocpax d'a sc'axepal a' mar ay, yic max eyal icha tic: ¿Mach
syal sc'axpajec' d'a a' mar chi', yic sb'at yic'ancot d'ayoñ, syac'an cojtacaneli
sco b'eyb'alani? max yal eyalan icha chi'. 14 Ocxo jun, a jun checnab'il tic
ayec' d'a co cal, scalub'tañej, aypaxoch d'a co pensar, yic vach' sco c'anab'ajej.
15 A ticnaic, tic val svac' e sic'lej tas tze nib'ej: ¿Am q'uinal yed' vach'il,
mato a' catab' yed' chamel? 16 Tato tze c'anab'ajej masanil tas svalcan tic
d'ayex, tze xajanan Jehová co Diosal, tzex ochñej tzac'an yuuj, tze c'anab'ajan
schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al, vach' ol ex ajoc, tzijtum ol aj sb'isul eyuninal.
Ichato chi' ol yac'an syaxil Jehová co Diosal d'a eyib'añ d'a sat lum luum b'aj
van eyoch tic yic tze macb'enej. 17 Tato max e cha eyab' juntzañ tic jun, palta
to tze b'ec e b'a e montajb'at d'a spatic comon dios, tzex em cuman d'ay, 18 tato
icha chi', val d'a jun rato tic svalcan d'ayex to ol ex chamoc. Mañxo ol najtilax
e q'uinal d'a sat lum luum ol eyiquej chi' ayic ol ex c'axpajcanec' d'a a' Jordán.
19 Val d'a jun c'u tic svac'canoch satchaañ yed' lum luum tic testigoal to svac' e
sic'lej tas tze nib'ej, am e q'uinal yed' vach'il, mato a catab' yed' chamel. Palta
sic'lejec e q'uinal, yic vach'ñej tzex aj yed' eb' eyiñtilal. 20 Tze xajanej Jehová
co Diosal. Tze c'anab'ajej, mañ eyactejcani, yuj chi' ol e cha e q'uinal, najtil ol
ex ec' d'a sat lum luum yac'nac sti' yac'an d'a eb' co mam quicham, aton d'a
viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac yed' d'a viñaj Jacob, xchi viñaj Moisés chi'.

31

Ix ac'jioch yopisio viñaj Josué
(Nm 27.12-23)

1 Ix yalanxi viñaj Moisés d'a eb' choñab' israel icha tic:
2 Ayxo 120 ab'il in q'uinal, mañxa val vip in b'eyec' ex in cuchb'ej, añejtona'
toxo ix yal Jehová d'ayin to mañxo ol in c'axpajec' d'a a' Jordán tic. 3 Palta
a Jehová ol b'ab'lajñej d'a eyichañ, ol satanel masanil juntzañ choñab' ayec'
b'aj ol ex c'och chi'. A exxo ol ex cajnajcan d'a slum eb'. Axo viñaj Josué ol ex
cuchb'anoc, icha ix aj yalan Jehová d'ayex. 4 A Jehová chi' ol satanel eb' anima
d'a juntzañ choñab' chi', icha ix aj satanel eb' viñ sreyal amorreo, aton viñaj
Sehón yed' viñaj Og yed' eb' yetchoñab' eb'. 5 A ol ac'anoch juntzañ nación
chi' d'a yol e c'ab', ol e satanel eb' icha ix aj valan d'ayex. 6 Tec'b'ejec e b'a,
mañ ex xivoc ayic ol e chalan e b'a yed' eb' ajc'ol chi', yujto a Jehová co Diosal
ayoch eyed'oc. Mañ e na' to ol ex actajcan yuuj, mañ ol ex yac'canlaj e ch'ocoj,
xchi viñ.
7 Ix lajvi chi', ix yavtancot viñaj Josué chi' viñ. D'a yichañ masanil eb'
choñab' israel ix yal viñ d'a viñ icha tic:
Tza tec'b'ej val a b'a, mañ ach xivoc, yujto a ach ol ic'b'at jun choñab' tic
d'a sat lum luum yac'nac sti' Jehová yac'an d'a eb' co mam quicham. A ach
ol ac'can junjun macañ eb' d'a smacb'en. 8 A Jehová ol b'ab'laj uuj. Ayñejec'
ed'oc, mañ ol ach yactejcanlaj, yuj chi' mañ ach xivoc, mañ ach meltzaj d'a a
patic, xchi viñaj Moisés chi' d'a viñ.

Tz'avtaj ley d'a yuctaquil ab'il

9 Ix stz'ib'an juntzañ tic viñaj Moisés chi', ix yac'ancan viñ d'a yol sc'ab' eb'
sacerdote yiñtilal Leví tz'ic'anb'at scaxail strato Jehová yed' d'a masanil eb'
viñ yichamtac vinaquil choñab' Israel. 10-11 Ix yalan viñ icha tic:

Ayic slajvi yuctaquil ab'il, d'a yol ab'il yic slajvican b'oc, ayic molanec' masanil anima d'a yichañ Jehová d'a jun lugar sic'b'ilel yuuj d'a juntzañ sc'ual q'uiñ chinama, ata' tz'avtaj ley tic yab' masanil anima. 12 Smolb'ej sb'a masanil anima, eb' viñ vinac, eb' ix ix yed' eb' cotac unin yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal. Tze molb'ej e b'a yuj eyab'ani yed' eyojtacanel masanil tas syal jun ley tic, yic vach' ay yelc'och Jehová co Diosal d'a yol e sat, yic tze c'anab'ajan tas syala'. 13 Icha pax chi' eb' eyiñtilal manto ojtannacoc jun ley tic, ol yab'can eb' yic vach' ay yelc'och Jehová chi' d'a yol sat eb' d'a masanil tiempo d'a sat lum luum ol eyiquej d'a sc'axepalec' a' Jordán tic, xchi viñaj Moisés chi'.

Slajvub' checnab'il Ri'x yac' Jehová d'a viñaj Moisés

14 Ix yalan Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic: Vanxo sc'och stiempoal yic ol ach chamoc. Yuj chi' avtejcot viñaj Josué, tzex b'at d'a in cajnub' b'aj tzin ch'ox in b'a yic vach' ol vac'canoch yopisio viñ, xchi d'a viñ. Ix b'at viñaj Moisés yed' viñaj Josué chi'. 15 Ata' ix sch'ox sb'a Jehová chi' d'a eb' viñ d'a scal jun nivan asun ix och moyan d'a sti' cajnub' chi'. 16 Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñaj Moisés chi' icha tic: A ach tic toxo ol ach chamoc. Slajvi chi', a jun choñab' tic ol ochcan tzac'an eb' yuj juntzañ yechel scomon diosal juntzañ choñab' ay d'a spatic yichañ b'aj ol c'och eb'. Ol in yactejcan eb', ol yixtanb'at in trato eb' ix in b'o yed'oc. 17 Yuj chi', ol cot voval d'a eb', ol vactancan eb' sch'ocoj. Mañxo ol vab' tas ol yal eb'. Mañxo jantacoc yaelal ol cotcan d'a yib'añ eb', masanto ol yal eb' icha tic: ¿Tas val yuj scab' syail? Yuj am to mañxo ayoc ec' co Diosal d'a co cal, xcham eb'. 18 Ayic ol yab'an juntzañ yaelal chi' eb', ol viq'uel in b'a d'a scal eb' yuj masanil chucal sc'ulej, yuj pax to tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ yechel chi'.

19 A ticnaic jun, tz'ib'ejec jun b'it ol val d'ayex, ol e c'ayb'an eb' eyetchoñab' Israel tic d'ay, ol sb'itan eb' yic svac'och testigoal d'a yib'añ eb'. 20 Ayic ol lajvoc vic'anoch eb' anima tic d'a sat lum luum te yax sat chi', lum vac'nac in ti' vac'an d'a eb' e mam eyicham, ol va eb' sic'lab'il, ol b'aq'uechb'oc eb'. Ol lajvoc chi', ol b'at eb' d'a spatic juntzañ comon dios. Ol och eb' ejmelal d'a juntzañ chi'. Ol in spaticanel eb', ol yixtanb'at in trato eb' in b'onac yed'oc. 21 Ayic ol javoc jantac yaelal yed' ilc'olal d'a yib'añ eb', a jun b'it tic ol ac'an testigoal d'a yib'añ eb'. Axo eb' yiñtilal eb' ol naancot jun b'it tic, ol sb'itan eb'. Yujto ayic manto ochlaj eb' d'a lum luum vac'nac in ti' vac'an d'a eb', vojtacxo tas ayec' d'a spensar eb', xchi Jehová chi'.

22 A d'a jun c'u chi' ix stz'ib'ejcan jun b'it tic viñaj Moisés, ix yac'an viñ sc'ayb'ej eb' yetisraelal.

23 Ix yalan Jehová d'a viñaj Josué, yuninal viñaj Nun icha tic:

Tza tec'b'ej val a b'a, mañ ach xivoc, yujto ayinñej och ed'oc. A ach ol ic' och eb' etisraelal tic d'a sat lum luum vac'nac in ti' vac'an d'ayex, xchi d'a viñ.

24 Ix lajvi stz'ib'ancan masanil juntzañ ley chi' viñaj Moisés chi', 25 ix yalan viñ d'a eb' yiñtil Leví ed'jinac scaxail strato Jehová icha tic:

26 Iq'uecb'at jun tz'ib'ab'il tic, tzeyac'anoch d'a stz'ey scaxail strato Jehová co Diosal, yic syac' testigoal d'a eyib'añ. 27 Yujto vojtac to te pit ex, malaj e gana sq'uexvi e pensar. Ayic ayinto ec' eyed'oc, te pitñej tzeyutej e b'a, ocxom val ol in chamoc. 28 Avtejec eb' yichamtac vinaquil junjun eyiñtilal yed' eb' yajalil choñab', yic svalancanel jun b'it tic d'a eb'. Svac'anoch satchaañ yed' sat luum tic testigoal. 29 Vojtacxo to ayic ol in chamoc ol eyixtancanb'at e b'a, ol eyactancan jun b'e b'aj tzex vac'canoch tic. Añejtona' vojtacxopaxi to a d'a b'aq'uiñ, ol javoc yaelal d'a eyib'añ, yujto ol e tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová yuj chucal ol e c'ulej d'a yichañ, xchi viñaj Moisés chi'.

Sb'it viñaj Moisés

30 Ix lajvi chi', ix och ijan viñaj Moisés yalan masanil slolonelal jun b'it tic
d'a yichañ eb' choñab' icha tic:

32

1 Yab'ocab' satchaañ in loloni. Yab'ocab'pax lum luum tas ol vala'.
2 A c'ayb'ub'al sval tic lajan val icha yem ñab'. A lolonel sval tic lajan val icha
yal ac'val tz'emi, añeja' icha yem ñab' d'a yib'añ te te' yed' d'a yib'añ añ
añc'ultac, icha chi' yaji.
3 Svalcaneli to nivan yelc'och Jehová. Iq'uecchaañ sb'i co Diosal.
4 A Jehová b'aj sco col co b'a lajan icha junoc q'uen nivan tenam. Te vach'ñej
tas sb'o'o, te tojolñej sb'eyb'al. Tz'elñejc'och tas syala'.
5 A ex vetchoñab' ex tic, te mañ e mojoc tzex och yuninaloc Jehová, te malaj
e vach'il, te pit ex d'ay.
6 ¿Tom yed' e pital chi' tzeyac' spac d'a Jehová? A ex tic malaj e pensar, malaj
jab'oc e jelanil. ¿Tom mañoc Jehová co Mam yaj jun? ¿Tom mañoc oñ
b'oani? A oñ b'oani, oñ yac'anoch d'a choñab'il.
7 Naeccot tas sc'ulejnac Jehová, tze naan d'a juntzañ tiempo ix ec'b'ati.
C'anb'ejec eyab' d'a e mam e nun. Ab'ecpax tas syal eb' viñ ichamtac
vinac.
8 Ayic ix pucaxcanb'at anima d'a junjun nación yuj Jehová Axoñej Ochi, yuj
yac'ancanem stz'acañil sluum junjun choñab', d'a sb'ab'elal ix sna d'a
jantac co b'isul a oñ israel oñ tic.
9 A oñ yiñtilal oñ viñaj Jacob ix oñ sic'canel Jehová yic tzoñ ochcan yicoc.
10 Oñ ilchajelta yuj d'a jun tz'inan luum, b'aj te ov yec' ic'. Ix oñ stañvej val, ix
oñ sya ilani, icha val co ya ilan snenal yol co sat.
11 Icha tz'aj sjuanb'at so' noc' nivac ch'acb'a, sc'ayb'an yune' noc' yic sjeñvi,
icha pax tz'aj yic'anb'at yune' noc' chi' d'a yib'añ sc'axil, icha val chi' ix
oñ yutej Jehová.
12 A ix oñ ic'ancoti, malaj junoc comon dios ix colvaj yed'oc.
13 Ix laj yac'can lum tzalquixtac quiquej. A tas sq'uib'q'ue d'a sat luum ix yac'
cab'lej, ix yac'anpax noc' yalchab' tz'elta d'a yoltac q'uen q'ueen d'ayoñ
yed' aceite tz'el d'a te' olivo sq'uib' d'a scaltac q'uen q'ueen.
14 Te nivan yal yim noc' co vacax yed' noc' chiva ix elta, ix co b'oan queso d'ay.
Ay noc' quelemtac calnel ix co chi'a. Ix co chipax noc' ch'ac calnel yed'
noc' chiva te b'aq'uech stañvaj d'a Basán. A val ixim trigo te vach' ix co
va'a, ix cuc'an vino, aton yal sat te' uva.
15 Ex vetchoñab', axo yic ix ex b'aq'uechb'i a ex choñab' Jesurún ex tic,32.15
ix eyic'anel e b'a d'a Jehová ix oñ b'oani, ix e patiquejcanel co Columal
chi'.
16 Ix e tzuntzej val cot yoval sc'ol Jehová, yujto ix ex och ejmelal d'a juntzañ
ch'oc diosal chacb'ilel yuuj.
17 Ix eyac'an e silab' d'a juntzañ enemigo, juntzañ mañ diosoc, d'a juntzañ
comon dios manta b'aj tzeyaq'uem e b'a, juntzañ comon dios toto
sb'ojiq'uei, b'aj mañ yac'nacoc em sb'a eb' co mam quicham.
18 A ex vetisraelal ex tic, ix b'at satc'olal eyuuj mach ix oñ b'oani yed' co
Columal. Majxo e nacot co Diosal ix oñ ac'an pitzvoc.
19 Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová ayic ix yilan juntzañ chi', ix ex spatiquej-
canel a ex yuninal ex tic.

32.15 **32:15** A jun lolonel Jesurún syalelc'ochi “Jun tojol”, tz'ilchajpax d'a 3.5 yed' d'a 33.26.

20 Ix yalan Jehová icha tic: Maňxo ol in b'at q'uelan d'a eb', ol vila' tas ol yutoc sb'a eb'. Val yel a juntzaň anima tic te malaj svach'il eb', max yal-laj vac'anoch eb' yipoc in c'ool.
21 Ix stzuntzejcot voval eb' yuj juntzaň sdiosal to maň diosoc. Ix chichon in c'ol d'a eb' yuj juntzaň dios malaj yelc'och chi'. Vuuj, ol tz'a sc'ool eb' yuj juntzaňxo choňab' malaj yelc'ochi. Aňejtona', ol in tzuntzejcot yoval eb' yuj tas ol vac' d'a juntzaňxo anima manto nachajel yuuj.
22 Ix te cot val yoval in c'ool, icha sq'ue ňilňon yoc te' c'ac'. Masanil tas ay d'a yich lum luum stz'acanb'at yuuj, scha sc'ac'al luum masanto sc'och d'a yich nivac vitz.
23 Ichato ol in julb'at juntzaň jul-lab' d'a yib'aň eb', syalelc'ochi to ol vac'b'at masanil macaňil yaelal d'a yib'aň eb'. Aton juntzaň tic:
24 Vejel, c'ac'al ilya te ov, jun yaelal te ov satanel anima. Ol vac'anb'at noc' chium noc' d'a scal eb' yed' noc' chan te ov svenenoal.
25 Ol laj cham yuninal eb' d'a yoltac calle yuj q'uen espada. Xivc'olalxoňej ol ajec' eb' d'a spat. Ol cham eb' quelemtac, eb' ix cob'estac, eb' icham anima yed' eb' unin tzato chuni.
26 Ix in na' to ol in saclemcanb'at eb' israel tic, ol in satanel eb' d'a sat lum luum tic yic vach' maňxa b'aj ol b'inaj eb'.
27 Palta malaj in gana tzin sb'uch eb' ajc'ool, malaj in gana syic'chaaň sb'a eb'. Talaj syal eb' icha tic: A oň val ix co satel eb' israel tic, maňoc Jehová ix satanel eb', talaj xchi eb'.
28 Malaj jab'oc spensar eb' anima chi', max nachajel-laj yuj eb'.
29 Tato ay spensar eb', tzam nachajel yuj eb' tas ol elc'ochoc.
30 ¿Tas yuj ix el lemnaj mil eb' israel d'a junoc eb' yajc'ool? ¿Tas yuj lajuňe' mil eb' ix el lemnaj d'a chavaňoc eb'? A eb' ajc'ol chi' malaj jab'oc tas syal yuj eb', palta a in Jehová in Scolumal in eb' israel chi', ix vac'och eb' d'a yol sc'ab' eb', xchi Jehová.
31 A eb' cajc'ol chi' yojtac eb' to a sdiosal eb' scolani, max yal slajb'an sb'a yed' co Columal a oň tic.
32 A eb' cajc'ol chi' stzalaj eb' yed' chucal icha schucal eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra. Axo stzalajc'olal eb' chi' lajan icha veneno.
33 A svino eb' lajan icha svenenoal sti' noc' chan, scham anima yuuj, xchi viňaj Moisés chi'.
34 Ix yalanxi Jehová icha tic: Masanil chucal ix sc'ulej eb' ajc'ol chi', naanňej vuuj, ichato toňej sic'an vuuj.
35 A inňej ay valan vic vac'anoch syaelal eb'. A in ol vac' spac d'a eb' icha smoj schaan eb'. Ay jun c'ual ol satel eb', yujto lac'anxo sja sc'ual. Jab'xoňej sc'och yorail satel eb', xchi.
36 A Jehová ol och yed' eb' schoňab' ayic ol yilani to maňxalaj yip eb'. Ol oc' sc'ool Jehová chi' d'a eb' schecab', ayic ol yilani to maňxa junoc mach syal scolvaji, maňxalaj eb' checab', ma eb' yic sb'a.
37 Ichato chi' ol sc'anb'an Jehová d'a eb' ajc'ol chi': ¿B'ajtil ay e diosal ticnaic, juntzaň tzex colani, aton juntzaň tzeyac'och yipoc e c'ool,
38 juntzaň schianb'at xepual e silab' yed' yuc'an e vino tzeyac' d'ay silab'il? Q'ueocab' van e diosal chi' yic scolvaj eyed'oc. Cotocab'i yic tzex staňvej.
39 Naeccoti to a inňej Dios in. Malaj junocxo dios d'a vichaň. A in svac'cham anima, a in pax svac'xi pitzvoc eb'. A in svac' echnaj eb' anima, svaňtanpax eb'. Malaj mach syal scolan sb'a d'a yol in c'ab'.
40 A in Jehová in tic, ayinňej ec' d'a masanil tiempo, svic'chaaň in c'ab' svac'an in ti'

41 to ol in b'o yaj jun oval tic. Icha junoc sñicq'ue ye q'uen yespada toxoñej
scopopi yic sb'at d'a oval, icha chi' ol in c'ulej, yic ol in b'at vac' spac d'a
eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ol vac' syaelal eb' icha d'a smojal schaan eb'.
42 Chic'tacxoñej ol aj in jul-lab' yuj schiq'uil eb'. Axo vespada ol xicancanb'at
schib'ejal eb' chamnac yed' pax eb' yamb'ilcot d'a oval. Axo sjolom eb'
ayoch ajc'olal d'ayin chi', chic'tacxoñej ol ajcanoc, xchi Jehová chi'.
43 Ex anima d'a junjun nación, tzalajañec yed' schoñab' Jehová, yujto ol
spactzitej schamel eb' schecab'. Ol satel eb' ayoch ajc'olal d'a eb', ol
yac'an tup smul eb' schoñab' chi' d'a yib'añ. Ol sacb'itajxi slum eb' yuj
Jehová, aton b'aj ix laj emcan schiq'uil eb', xchi viñaj Moisés chi'.

Slajvub' checnab'il yalnaccan viñaj Moisés

44 Ix c'och viñaj Moisés d'a yichañ masanil choñab' Israel, tzac'anoch viñaj
Josué yuninal viñaj Nun yuj viñ, ix yalan masanil slolonelal jun b'it tic viñ d'a
eb'. 45 Ix lajvi chi' ix yalan viñ icha tic:
46 A tas ix val tic d'ayex, naanñejocab' eyuj d'a masanil tiempo. Aq'uecoch
d'a e c'ool. C'ayb'ejec eb' eyuninal yic ol sc'anab'ajej jun ley tic eb' sic'lab'il.
47 Mañ comon loloneloc juntzañ tic, palta to ay e q'uinal yuuj. Tato tze
c'anab'ajej smasanil, ol najatb'oc e q'uinal d'a sat lum luum ol eyiquej d'a
sc'axepalec' a' Jordán tic, xchi viñ.

Ix yal Jehová tas ol aj scham viñaj Moisés

48 A d'a jun c'u chi' ix lolon Jehová d'a viñaj Moisés chi' icha tic:
49 Q'ueañ d'a lum svitzal Abarim, tzach q'uec'och d'a sjolom lum svitzal
Nebo d'a yol lum yic eb' moabita, d'a yichañ Jericó. Ata' ol ilcanb'at lum
Canaán ol vac' d'a eb' etchoñab' tic. 50 A d'a sjolom jun lum vitz b'aj ol ach q'ue
chi', ata' ol ach chamoc, icha ix aj scham viñ uc'tac aj Aarón d'a lum jolom
vitz Hor. 51 Yujto ix e tenec' tas ix val d'ayex e chavañil, maj in eyic'chaañ
d'a yichañ eb' choñab' israel d'a a a' scuchan Meriba-cades, d'a taquiñ lum
Zin. 52 Yuj chi' mañxo ol ach c'ochlaj d'a lum luum ix vac' in ti' vac'an d'a eb'
etchoñab' Israel, najatxoñej ol ilcanb'at luum, xchi d'a viñ.

33

Ix yalcan vach' lolonel viñaj Moisés‘R’d'a yib'añ eb' israel

1 Ayic van sc'och stiempoal scham viñaj Moisés schecab' Jehová, ix och ijan
viñ yalancan vach' lolonel d'a eb' yetisraelal. 2 Ix yalan viñ icha tic:
Scot Jehová d'a lum vitz Sinaí. Ato d'a Edom syac'cot saquilq'uinal d'ayoñ.
Ato pax d'a lum vitz Parán syac'cot copan stziquiquial. Scot yed' eb'
yángel mañxo b'ischajb'enoc. A d'a svach' c'ab' yed'nac ley, sq'ue
ñilñon sc'ac'al.
3 A Jehová sxajanan eb' schoñab', stañvej eb' yicxo. A eb' chi' tz'och ejmelal
d'a yichañ, sc'anab'ajan schecnab'il eb'.
4 A jun ley svac'can tic, ichato smacb'en eb' yiñtilal Jacob yaji.
5 A Jehová ayoch reyal d'a Jesurún,33.5 ayic smolb'an sb'a eb' yajalil choñab',
ayic smolb'an sb'a masanil eb' yiñtilal Israel, xchi viñ.
6 Ix syamanoch viñ yalancan vach' lolonel d'a yib'añ junjun iñtilal. Ix yalan
viñ yuj eb' yiñtilal Rubén icha tic:
Ayñejocab' ec' eb' yiñtilal Rubén. Mocab' satel eb', mocab' quenñejoc ol aj
sb'isul eb', xchi viñ.
7 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal Judá icha tic:

33.5 **33:5** Il nota d'a Deuteronomio 32.15.

Mamin Jehová, ab' tas syal eb' yiñtilal Judá. Ic' meltzaj eb' d'a schoñab', colvajañ yed' a poder yic syal stec'b'an sb'a eb' d'a yichañ eb' yajc'ool, xchi viñ.

8 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal Leví icha tic:

Mamin Jehová, ic q'uen Tumim yed' q'uen Urim, ix ac' q'uen d'a viñ sic'b'ilel uuj, aton viñ ix ac' proval d'a Masah, viñ ix a telaj a b'a yed'oc d'a a' Meriba.

9 Yelxo val ix ach snib'ej eb' yiñtilal Leví chi' d'a yichañ smam snun, d'a yichañ yuc'tac, ma yuninal. A eb' chi' ix sc'anab'ajej a checnab'il eb', maj yixtejb'at a trato eb' alb'ilcani.

10 Syac'ñej a ley eb' sc'ayb'ej eb' yiñtilal Jacob. Syalañej a c'ayb'ub'al eb' d'a eb' yetisraelal. Sñusañej incienso eb' d'a ichañ, sñusan juntzañ silab' eb' stz'a smasanil d'a altar.

11 Mamin Jehová, ac' val a vach'c'olal d'a yib'añ eb', schaocab' a c'ol yic syac'an yopisio eb' d'ayach. Tza satcanel eb' yajc'ol eb' yic vach' maxtzac q'ue van eb' schichon sc'ol d'a eb', xchi viñ.

12 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal Benjamín icha tic:

Te xajan eb' yiñtilal Benjamín yuj Jehová, d'a junc'olal ayec' eb'. A scolvaj yed' eb'. A ayoch stañvumaloc eb', xchi viñ.

13 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal José icha tic:

Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a yib'añ sluum eb' yiñtilal José. Aocab' yal ac'val vach' tz'em d'a luum, ayocab' a a' sq'ueul d'a sat luum.

14 Vach'ocab' tz'aj sq'uib' sat tas tz'el d'a sat sluum eb' d'a junjun ab'il, vach'ocab'pax tz'aj sat te te' d'a junjun ujal.

15 Nivanocab' sat te' avb'en te' vach' tz'el d'a spac'ultac lum vitz aytaxonec' d'a peca' smol eb'.

16 Vach'ocab' tz'aj sat te' avb'en te' tz'el d'a sat sluum eb' yuj svach'c'olal Jehová, aton sch'oxnac sb'a d'a scal te' q'uiix ayoch sc'ac'al. Cotocab'can masanil juntzañ vach'c'olal tic d'a yib'añ eb' yiñtilal José, aton viñ sic'b'ilel d'a scal eb' yuc'tac.

17 Te ay smay eb' yiñtilal José, aton eb' yiñtilal Efraín mañxo b'ischajb'enoc yed' eb' yiñtilal Manasés, smilalxo eb'. Te ay smay eb' icha junoc noc' mam vacax, ma icha yip junoc noc' caltacte'al vacax nivac sch'aac. Ol spech masanil choñab' eb' masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal, xchi viñ.

18 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal Zabulón yed' eb' yiñtilal Isacar icha tic:

Tzalajañec ex yiñtilal Zabulón b'ajtac tzex eq'ui. Añejtona' ex pax tic ex yiñtilal Isacar, tzalajañec b'ajtac cajan ex.

19 Tzeyavtejcot masanil eb' eyetisraelal d'a tzalquixtac, tzeyac'an silab' to scha sc'ol Jehová. Tzeyac' tzalajb'oc e c'ool yed' b'eyumal ay d'a yol a' mar yed' juntzañ tas te vach' ay d'a stitac a' chi', xchi viñ.

20 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal Gad icha tic:

Ic'jocab' chaañ Jehová ix ac'an levanb'oc sluum eb' yiñtil Gad. Lajan eb' icha noc' nun choj tz'em cutzan, sjecchitanel sc'ab' yed' sjolom schib'ej. Icha chi' ol yutej eb' yajc'ool eb' yiñtil Gad chi'.

21 Ix sic'canel lum luum te vach' eb' yiñtilal Gad chi'. A jun luum chi' smoj val to a d'a eb' yajal tz'ac'ji luum. Ayic ix smolb'an sb'a eb' yajalil choñab' Israel, a eb' yiñtilal Gad ix sc'anab'ajej eb' icha val yalan schecnab'il Jehová, xchi viñ.

22 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal Dan icha tic:

A val eb' yiñtilal Dan tic lajan val eb' icha junoc noc' quelem choj ay d'a Basán sq'ue tz'itnajoc, xchi viñ.

23 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal Neftalí icha tic:
A eb' yiñtilal Neftalí tic, vach' yajcan eb' yuj svach'c'olal Jehová, yic eb' yaj
lum tz'emc'och d'a sur d'a a' ñajab', xchi viñ.
24 Ix yalanpax viñ yuj eb' yiñtilal Aser icha tic:
Tzijtumocab' svach'c'olal Jehová syac' d'a eb' yiñtilal Aser, xajanocab' eb'
yuj eb' yetisraelal. Ochocab' eb' b'eyumal yuj yaceiteal te' olivo ay d'a
sluum.
25 Aocab' q'uen hierro yed' q'uen bronce tz'ec' c'atan syamnub'aloc spuertail
schoñab' eb'. Tec'anocab' eb' d'a masanil tiempo.
26 Ex Jesurún, malaj mach syal slajb'an sb'a yed' co Diosal. Te ay smay sb'eyec'
d'a yib'añ asun ayic sjavi oñ scolo'.
27 A Dios ayñejec' qued'oc. D'a masanil tiempo tzoñ stañvej. A jantac spoder
malaj slajvub', tzoñ scol sic'lab'il. A Jehová ol ic'anel eb' cajc'ol d'a
quichañ, ol yalani to ol co satel eb'.
28 A oñ israel yiñtil oñ viñaj Jacob tic, junc'olal ol oñ ajñejec' yed' quiñtilal d'a
co luum. Te vach' ol aj ixim co trigo yed' sat te' co uva, yujto mañ ol och
vaan yac'an ñab' d'a co luum tic.
29 Ex vetisraelal, te vach' quico', ¿mach val junoc syal slajb'an sb'a qued'oc? A
Jehová tzoñ colani, a tzoñ tañvani, scolvajpax qued'oc. Icha quespada
yaj Jehová yic scac'an ganar eb' cajc'ool. Ol yaq'uem sb'a eb' cajc'ol chi'
d'ayoñ, xchi viñaj Moisés chi'.

34

A schamel viñaj Moisés

1 A d'a spañanil yol yic Moab ayec' viñaj Moisés chi' ayic ix q'ue viñ d'a
jolom vitz Nebo ay d'a sjolom lum nivan vitz Pisga, aton lum ay d'a yichañ
Jericó. Ata' ix sch'oxcanb'at masanil lum luum Jehová yil viñ: Aton masanil
lum Galaad masanto b'aj ay smacb'en eb' yiñtilal Dan, 2 lum smacb'en eb'
yic Neftalí, eb' yic Efraín, eb' yic Manasés yed' masanil lum yic eb' yic
Judá, masanto sc'och lum d'a a' mar Mediterráneo. 3 Scot lum d'a Neguev
masanto sc'och lum d'a yac'lical sti' a' Jordán yed' d'a masanil spatictac Jericó
schoñab'il te' palma, masanto sc'och lum d'a Zoar. 4 Ix yalan Jehová chi' d'a
viñ icha tic:
Aton jun luum tic vac'nac in ti' vac'an d'a viñaj Abraham, d'a viñaj Isaac
yed' d'a viñaj Jacob. Valannac d'a eb' viñ icha tic: A jun luum tic ol vac' d'a eb'
eyiñtilal, xin chi, yuj chi' tzin ch'oxcanb'at lum d'ayach, vach'chom mañxo ol
ach c'och d'a luum, xchi Jehová chi' d'a viñ.
5 Ix lajvi chi', ata' ix cham viñaj Moisés schecab' Jehová chi', d'a yol yic
Moab, icha ix aj yalan Jehová chi' d'a viñ. 6 A d'a jun ch'olan d'a yol yic Moab
d'a yichañ Bet-peor ix mucji viñ yuj Jehová chi', palta malaj mach ojtannac
jun b'aj mucancan snivanil viñ chi'. 7 120 ab'il sq'uinal viñ ayic ix cham viñ.
Vach'to yilan viñ, tec'antopax viñ ayic ix cham viñ chi'.
8 Jun val ujal ix och eb' choñab' israel d'a cusc'olal yuj schamel viñ chi' d'a
tz'inan luum yic Moab, icha sb'eyb'al eb'. 9 Ayic manto cham viñaj Moisés
chi', ix yac'canb'at sc'ab' viñ d'a yib'añ viñaj Josué yuninal viñaj Nun yic
schaancan sjelanil viñ yed' yopisio icha ix aj yalan Jehová. Yuj chi' a eb'
choñab' israel, ix sc'anab'ajej eb' tas ix yal viñaj Josué chi'.
10 Atax d'a jun tiempoal chi', mañxa junocxo schecab' Jehová d'a scal eb'
choñab' israel q'uelc'umb'a ix aj Jehová ix lolon yed'oc, icha ix aj slolon yed'
viñaj Moisés. 11 Mañxa junocxo mach ix c'ulan tas satub'tac yilji yed' milagro
icha sc'ulejnac Jehová yed' viñaj Moisés chi' d'a yol yic Egipto d'a yichañ viñ

rey yed' d'a yichañ eb' ayoch yajalil yed' viñ yed' d'a masanil eb' aj Egipto chi'.
12 Malaj junocxo mach nivan yelc'och sc'ulan tastac ay smay icha sc'ulejnac
viñaj Moisés d'a yichañ eb' yetisraelal.

A Yab'ixal Tas Sc'ulejnac Viňaj
JOSUÉ

Josué sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'ab'ilcan yab'ixal viňaj Josué, aton viň ochnac sq'uexuloc viňaj Moisés d'a yopisio. A jun libro tic, syalcot yab'ixal eb' israel. A viňaj Josué chi' cuchb'annac eb' ayic yac'annac oval eb' yed' juntzaň choňab' ay d'a lum Canaán. A d'a capítulo 1 masanto d'a 12, ata' syal yuj tas ajnac sc'axpajec' eb' israel d'a yol a' Jordán yed' tas yutejnac eb' yac'an ganar choňab' Jericó, choňab' Hai, choňab' Hazor yed' juntzaňxo choňab' ay d'a juntzaň lugar chi'.

Axo d'a capítulo 13 masanto d'a 22, ata' syala' tas ajnac spojchajec' lum Canaán chi' d'a junjun iňtilal eb' israel chi'. Syalanpax yuj tas yutejnac eb' sic'ancanel juntzaň choňab' b'aj scol sb'a eb' smilancham junoc anima maň sc'anoc sc'ool sc'ulani. Syalanpax tas ajnac scheclajcan juntzaň schoňab' eb' levita, yujto a eb' chi' maj schalaj slum eb' d'a scal eb' yetisraelal chi'. Axo chab'xo capítulo d'a slajvub'xo, syalcot yuj tas yalnaccan viňaj Josué ayic te ichamvinacxo viň. Syalanpaxcot tas ajnac smolb'an sb'a masanil eb' israel chi' d'a Siquem, ayic sb'oannacxi strato eb' yed' Dios. Sc'anb'annac viňaj Josué d'a eb' anima chi' yic syab'an viň tas sna eb', ix yac'an sti' eb' yac'an servil Jehová. Axo d'a slajvub' jun libro tic, syalcot yuj schamel yed' tas ajnac smucchaj viňaj Josué chi' yed' viňaj Eleazar sat sacerdote yuninalcan viňaj Aarón.

Ix ac'ji yopisio viňaj Josué yuj Dios

1 Ayic toxo ix cham viňaj Moisés schecab' Jehová, ix yalan Jehová chi' d'a viň ix colvaj yed' viňaj Moisés chi', aton viňaj Josué yuninal viňaj Nun:

2 Toxo ix cham viň in checab' aj Moisés, yuj chi' a achxo ol a cuchb'ej jun choňab' tic. Ol ex c'axpajec' d'a a' Jordán tic, ol ex c'och d'a sat lum luum ol vac' chi' d'ayex. 3 A d'a masanil lum luum b'aj ol ex ec'oc, ol eyiquejcan luum, icha ajnac valan d'a viňaj Moisés. 4 Masanil lum sb'atňej d'a taquiň luum masanto d'a lum Líbano, sb'atňej lum d'a a' nivan Éufrates, masanil lum yic eb' hitita masanto sc'och d'a a' mar Mediterráneo d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ol vac'ňej lum d'ayex.

5 Malaj junoc mach ol stec'b'ej sb'a yac'an oval ed'oc yujto ayinňejoch ed'oc d'a masanil tiempo, icha ix aj vochňej yed' viňaj Moisés chi'. Malaj b'aq'uiň ol ach vactejcani. 6 Tec'anňej tzutej a b'a, maň ach xivoc, yujto a ach ol a puquec' lum luum chi' yic tz'ochcan lum smacb'enej juntzaň anima tic, aton lum vac'nac in ti' vac'an d'a eb' e mam eyicham.

7 Aňej sval d'ayach, to tza tec'b'ej a b'a, maň ach xivoc, tza c'anab'ajan masanil c'ayb'ub'al ix yalcan viň in checab' aj Moisés d'ayach. Maň a patique-jel jab'oc jun c'ayb'ub'al tic yic vach'ňej ol ach ajelc'ochoc. 8 Maň actejcan avtan b'aj tz'ib'ab'ilcan c'ayb'ub'al tic, d'a c'ual d'ac'val tza naub'taňej tas syala', yic vach' ol a c'anab'ajej masanil tas syal chi'. Tato icha chi', masanil tas ol a c'ulej, vach'ňej ol aj yelc'ochi. 9 A in sval d'ayach to tec'anňej tzutej a b'a, maň ach xivoc, mocab' chab'ax a c'ool, yujto a in Jehová a Diosal in, ayinňejoch ed'oc yalňej b'aj tzach eq'ui, xchi Jehová d'a viň.

Ix yac' lista sb'a viňaj Josué sb'at d'a oval

10 Ix lajvi chi', ix yalan viňaj Josué d'a eb' yajalil choňab' Israel icha tic:

11 Ixiquec d'a masanil campamento, tzeyalani to syac' lista svael eb' anima
smasanil, yujto a chab'ej tzoŏ c'axpajec' d'a a' Jordán, yic syac'ancan lum
luum chi' Jehová co Diosal quicoc, xchi viŏ.
12 Ix yalan viŏ d'a eb' yiŏtilal Rubén, d'a eb' yiŏtilal Gad yed' d'a naňal eb'
yiŏtilal Manasés icha tic:
13 —Naeccot masanil tas ix yalcan viňaj Moisés d'ayex, viŏ schecab' Jehová,
ayic ix yalan viŏ to a Jehová ol ac'an jun luum tic d'ayex yic tzex cajnaj d'a
junc'olal. 14 Ol eyactejcan eb' ix eyetb'eyum, eyuninal yed' noc' e molb'etzal
noc' d'a lum tic, aton lum ix yac'can viňaj Moisés d'ayex d'a stojolal b'aj sjavi
c'u d'a a' Jordán tic. A exxo e masanil stiempoal val e b'at d'a oval, aq'uec
lista e b'a yed' eyamc'ab', tzex b'ab'laj d'a yichaň masanil eb' quetchoňab' tic,
yic ol ex c'axpaj d'a a' Jordán tic yic tzex colvaj yed' eb'. 15 Masanto ol yac'
Jehová lum b'aj ol aj eb' d'a junc'olal, aton lum ay d'a stojolal b'aj tz'em c'u
icha ix aj yac'an lum eyic tic Jehová chi'. Ayic toxo ix yiquejcan lum eb', ol ex
meltzajxicot d'a lum eyic tic, axo e cajnajcan d'a sat luum, xchi viŏ d'a eb'.
16 Ix tac'vi eb' icha tic.
—A masanil tas tzal tic, ol co c'anab'ajej, yalňej b'aj tzoŏ a checb'ati, ol
oŏ b'atoc. 17 Ol ach co c'anab'ajej icha ix aj co c'anab'ajan viňaj Moisés d'a
masanil tas ix yal d'ayoŏ. Aňej to tz'ochňej Jehová co Diosal ed'oc icha ix aj
yoch yed' viňaj Moisés chi'. 18 Yalňej mach eb' max c'anab'ajan tas tzala', mato
spitej sb'a d'ayach, a eb' chi' smiljicham eb'. Aňej to tza tec'b'ej a b'a, maň ach
xivoc, xchi eb' viŏ d'a viňaj Josué chi'.

2

A chavaň eb' viŏ ix b'at ilan choňab' Jericó

1 Ayic ayec' viňaj Josué d'a lum Sitim, ix schecanb'at chavaň eb' viŏ vinac
viŏ, yic sb'at yil lum eb' viŏ d'a elc'altac, ix yalan viŏ d'a eb' viŏ icha tic:
Ixiquec b'at eyil lum luum chi', tzeyilan val tas yaj choňab' Jericó, xchi viŏ
d'a eb' viŏ. Ix b'at eb' viŏ b'ian, axo d'a jun ix ajmul ix scuchan Rahab d'a yol
choňab' chi' ix c'och eb' viŏ sc'an sposado. Ix can eb' viŏ d'a spat ix. 2 Palta ay
eb' ix ilan sc'och eb' viŏ, yuj chi' ix b'at yalan eb' d'a viŏ sreyal Jericó chi':
—Ay juntzaň eb' viŏ israel ix javi ul yil co choňab' tic, xchi eb'.
3 Yuj chi', ix yalb'at viŏ rey chi' d'a ix Rahab chi' icha tic:
—Aq'uelta juntzaň eb' viŏ israel ayec' posado chi' d'ayach, ac'och eb' viŏ d'a
yol co c'ab' yujto toňej tzul yilb'at co choňab' tic eb' viŏ, xchib'at viŏ rey chi'.
4-6 Ix yalan ix icha tic:
—Yeltoni, ay juntzaň eb' viŏ ix ec' d'a tic, palta maň vojtacoc b'ajtil ix cot eb'
viŏ. Axo yic vanxo sq'uic'b'i ix b'at eb' viŏ, yujto yorailxo smacchaj spuertail
choňab'. Maň vojtacoc tas b'eal b'aj ix b'at eb' viŏ. Tato elaňchamel tzex b'at
d'a spatic eb' viŏ, tecan tzato yamchaj eb' viŏ eyuuj, xchi ix. Icha chi' ix aj
yalan ix, palta toxo ix sc'ub'ejel eb' viŏ ix d'a spaňanil yib'aň spat, d'a yalaň
juntzaň aň lino manojail yaji.
7 Ix lajvi chi' ix b'at tzac'an eb' viŏ schecab' viŏ rey chi' d'a spatic eb' viŏ
yalani, masanto ix c'och eb' viŏ d'a sti' a' Jordán b'aj jay a', ixňej val elcan eb'
viŏ soldado chi', ix macchaj spuertail choňab'. 8 Axo yic manto vaylaj eb' viŏ
chavaň chi', ix q'uec'och ix Rahab d'a yib'aň spat chi' d'a eb' viŏ, ix yalan ix
icha tic:
9 —Vojtac to a Jehová ix ac'an jun lum tic d'ayex, yuj chi' ix javi jun
nivan xivc'olal d'a quib'aň, maňxo oň animaoc scab'i ayic scab'an e pecal.
10 Cab'nac specal ayic eyelnaccot d'a Egipto to a Jehová pojannac snaňal a'

Chacchac Mar, eyec'naccot d'a staquiñal. Cab'annacpax specal to e satnaccanel chavañ eb' viñ sreyal amorreo d'a sc'axepalec' a' Jordán, aton viñaj Sehón yed' viñaj Og. 11 Te xivnac oñ ayic cab'annac specal jun chi'. Malaj mach syal stzac'van d'ayex, yujto a Jehová e Diosal, añejton Dios d'a satchaañ yed' d'a sat lum luum tic. 12 Yuj chi' tzin tevi d'ayex to tze loc sb'i Jehová e Diosal yic tzeyac'ancan e ti' d'ayin to tze nacot masanil eb' ayto vuj in b'a yed'oc, icha val tzex vutej tic. Yuj chi' aq'uec junoc seña, tato yel tzeyala' 13 to tzeyac' nivanc'olal d'a yib'añ in mam in nun yed' masanil eb' in nulej yed' masanil tas ay d'a eb', mocab' sateloc, xchi ix.

14 Ix tac'vi eb' viñ chavañ chi' icha tic:

—Scac' co ti' to ol ex co nacoti, añej tato malaj b'aj tzal jun tic. Ayic ol yac'anoch jun lum tic Jehová d'a yol co c'ab', ol ach co colcaneli, xchi eb' viñ d'a ix.

15 A ix Rahab chi', a d'a yib'añ smuroal jun choñab' chi', ata' b'ob'ilq'ue spat ix, yuj chi' axo d'a sventenail spat ix chi', ata' ix yaq'uel eb' viñ ix. C'ojanc'olal ix em d'uñuñoc eb' viñ d'a spatiquel jun choñab' chi' yuj ix d'a jun ch'añ lasu. 16 Ayic mantzac em eb' viñ, ix yalan ix d'a eb' viñ icha tic:

—Ixiquec d'a caltac te' d'a lum jolom vitz chi', yic mañ ol ex ilchaj yuj eb' viñ tzex sayanec' chi', tze c'ub'ejel e b'a ta' oxeoc c'ual, masanto sjaxcan eb' viñ d'a yol choñab' tic, ichato chi' tzex pax b'aj ex cot chi', xchi ix d'a eb' viñ.

17 Ix yalan eb' viñ d'a ix icha tic:

—Ol caq'uelc'och co ti' ix cac'can tic d'ayach, 18 palta ayic ol oñ javoc cac' oval yed' a choñab' tic, yovalil locanocab'em jun chacchac lasu d'a ventena b'aj ol oñ aq'uem d'uñuñoc tic. Tza molb'ancot a mam a nun, eb' a nulej yed' eb' ayto uj a b'a yed'oc d'a yol a pat tic. 19 Tato ay junoc tz'el d'a yol a pat tic ayic van cac'an oval chi', tato schami, max canlaj schamel chi' d'a quib'añ, palta tato a d'a yol a pat tic ayec' junoc scham cuuj, a schamel chi' scan d'a quib'añ. 20 Añejtona' tato tzalelta tas tzul co c'ulej tic, a oñxo tic mañxo ol caq'uelc'och co ti' ix cac' tic d'ayach, xchi eb' viñ.

21 —Ichocab' ta', xchi ix.

Ix lajvi yalan quil co b'a eb' viñ d'a ix, ix stzec'ancanoch jun ch'añ lasu chi' ix d'a sventenail spat chi'.

22 Ix q'uecan eb' viñ chavañ chi' sc'ub'ejel sb'a oxe' c'ual d'a caltac te' d'a jolom vitz chi'. Ix ec' eb' viñ soldado chi' say eb' viñ, palta maj ilchajlaj eb' viñ, yuj chi' ix meltzaj eb' viñ soldado chi' d'a Jericó chi'. 23 Axo eb' viñ chavañ ilum luum chi', ix emixta eb' viñ, ix c'axpajxiec' eb' viñ d'a a' Jordán chi', ix c'ochxi eb' viñ b'aj aycan viñaj Josué chi', ix och ijan eb' viñ yalan d'a viñ tastac ix b'at yil eb' viñ ta'. 24 Ix yalan eb' viñ icha tic: A Jehová van yac'anoch juntzañ choñab' chi' d'a yol co c'ab', yujto a eb' anima ta' ichato chamnacxo eb' yuj xivelal d'ayoñ, xchi eb' viñ.

3

Ix ec' eb' israel d'a yol a' Jordán

1 Axo d'a junxo c'u te ac'valto, ix b'at viñaj Josué yed' eb' yetisraelal, ix el eb' d'a Sitim, ix c'och eb' d'a sti' a' Jordán, ix och vaan eb' d'a sti' a' chi', majto ec'laj eb'. 2 Axo d'a schab'jial ix ec' eb' yajalil choñab' d'a masanil campamento, 3 ix yalan eb' d'a masanil eb' yetisraelal chi' icha tic: A val ol eyilan yec' te' scaxail strato Jehová co Diosal yuj eb' sacerdote, eb' yiñtilalcan viñaj Leví, tzex och tzac'an yuj te'. 4 Icha chi' ol aj eyojtacaneli, b'ajtil ol ex b'atoc, yujto mantalaj junoc ex eyojtac jun b'e chi', mañ ex te c'och d'a slac'anil te', najat tzac'anto e b'at yuj te', icha am junoc kilómetro tzac'an ex d'a spatic te', xchi eb'.

5 Ix yalan viñaj Josué d'a eb' anima chi': A ticnaic, sacb'itejec e b'a yujto
a q'uic'an sch'ox Jehová tas satub'tac yilji d'a co cal, xchi viñ. 6 Ix yalanpax
viñ d'a eb' sacerdote: Iq'uecb'at te' scaxail trato, tzex b'ab'laj yuj masanil eb'
anima tic, xchi viñ. Yuj chi' ix sb'achanb'at te' eb', ix b'ab'laj eb' yuj eb' anima
chi'.
7 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Josué chi': A ticnaic ol in chael yich
ach vic'anchaañ yed' opisio, yic vach' syil eb' to ayinñejoch ed'oc, icha ix in
ochñej yed' viñaj Moisés. 8 Tzalan d'a eb' sacerdote tz'ic'anb'at te' scaxail trato
tic: Ayic ol ex c'och d'a a' Jordán chi', ol ex b'at jab'oc d'a yol a', ol ex can
tec'tec' d'a yol a' chi', xa chi d'a eb', xchi Jehová. 9 Ix yalan viñaj Josué d'a
eb' israel chi': Nitzeccot e b'a tzeyab'an tas syal Jehová co Diosal. 10 A yuj tas
ol eyil ticnaic, ata' ol nachajel eyuuj to ayec' Dios pitzan d'a co cal. A Jehová
chi' ol ic'anel eb' cananeo, eb' hitita, eb' heveo, eb' ferezeo, eb' gergeseo, eb'
amorreo yed' eb' jebuseo d'a quichañ. 11 Axo ticnaic jun, a te' scaxail strato
Jehová, aton Dios ay yic masanil yolyib'añq'uinal tic, ol b'ab'laj b'achchajb'at
te' d'a yol a' Jordán d'a quichañ. 12 Yuj chi' tze siq'uel jayvañoc eb' yajalil
choñab' ol och yopisio, junjun eb' d'a junjun iñtilal. 13 Ayic ol yac'anem yoc
eb' sacerdote d'a yol a' chi', aton eb' ed'jinac te' scaxail strato Jehová, aton
Dios ay yic masanil yolyib'añq'uinal tic, ol spojan sb'a a', a a' tz'emul d'a
yib'añ, ol vanaj a', icha ñajab' ol yutoccan sb'a a', xchi viñ.
14 Yuj chi' ix yic'anq'ue van sc'ael eb', yic sc'axpajec' eb' d'a a' Jordán chi',
b'ab'el eb' sacerdote ed'jinac te' scaxail trato chi' yuj eb'. 15 Te ayq'ue a', tz'el
a' d'a stitac smelemal, aton val d'a stiempoal sjochchaj ixim trigo. Añej yic
ix yac'anem yoc eb' sacerdote chi' d'a yol a', 16 elañchamelñej ix och vaan a'
yemuli. Najatto ix smolb'ejcan sb'a a' d'a stojolal choñab' Adán masanto ix
c'och a' d'a choñab' Saretán. Axo pax a' ix can d'a yalañ chi' jun, ix b'atñej a'
masanto ix lajvib'at a' d'a yol a' mar Muerto. Ichaton chi' ix aj spojan sb'a a'
Jordán chi. Ix ec' eb' israel d'a staquiñal d'a yol a' chi', d'a yichañcot choñab'
Jericó. 17 Axo eb' sacerdote ed'jinac te' scaxail strato Jehová chi', ix ochcan
vaan eb' d'a snañal yol sb'e a' chi', taquiñ lum b'aj ix can tec'tec' eb' chi', axo
masanil eb' israel van sc'axpajec' eb'.

4

A lajchave' q'uen q'ueen snanab'ilcoti

1 Ix lajvi yec'can eb' anima chi' smasanil d'a yol a' Jordán chi', ix yalan
Jehová d'a viñaj Josué chi' icha tic: 2 Siq'uel lajchavañoc eb' viñ vinac d'a scal
eb' anima tic, junjun eb' viñ d'a junjun iñtilal, tzalani to 3 syic'q'ueta junjunoc
q'uen q'ueen eb' viñ d'a yol a' b'aj liñanec' eb' sacerdote tic, syic'anb'at q'uen
eb' viñ b'aj ol ex can d'a jun ac'val tic, xchi d'a viñ.
4 Yuj chi', ix yavtancot eb' viñ lajchavañ chi' viñaj Josué chi', aton eb' viñ
ix siq'uel viñ chi'. 5 Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: Emañec d'a snañal yol
sb'e a' chi', tzex c'och d'a yichañ te' scaxail strato Jehová co Diosal, junjun ex
tzeyic'q'ueta junjunoc q'uen q'ueen, junjun d'a junjun iñtilal, lajchave' syil
sb'a q'ueen. 6 A q'uen q'ueen chi' yic ol nachajcot b'aq'uiñ ayic ol sc'anb'an
eb' eyuninal d'ayex: ¿Tas syalelc'och juntzañ q'uen q'ueen tic? ta xchi eb',
7 ol eyalan d'a eb' icha tic: A syalelc'och juntzañ q'uen q'ueen tic to ayic
sc'axpajnac ec'ta eb' sacerdote yed' te' scaxail strato Jehová, ix spojan sb'a a'
Jordán d'a yichañ te' caxa chi'. Yuj chi' a q'uen q'ueen tic nanab'ilcot yajcan
q'ueen d'a tas ujinac d'a tic d'ayoñ israel oñ tic, xe cham d'a eb', xchi viñaj
Josué chi'. 8 Ix sc'anab'ajan eb' viñ sc'ulan tas ix yal viñ chi'. Ix em eb' viñ, ix
yic'anq'ueta junjun q'uen q'ueen chi' eb' viñ d'a yol a', junjun q'uen d'a junjun

eb' yiñtilal Israel, ix yic'anb'at q'uen eb' viñ d'a campamento, ix smolb'ancan q'uen eb' viñ icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj Josué chi'. 9 Ix schecan viñaj Josué chi' molb'ajpax lajchavexo q'uen d'a yol sb'e a' Jordán chi', b'aj ix och vaan eb' sacerdote d'a yol sb'e a' yed' te' scaxail trato chi', a juntzañ q'uen q'ueen chi' ix canñej q'ueen ta'.

10-13 Ayic liñanoch eb' sacerdote d'a snañal yol sb'e a' Jordán chi', ix sc'anab'ajan eb' israel tas ix schec Jehová yal viñaj Josué chi'. Masanil ix elc'och icha ix yutej yalancan viñaj Moisés d'a viñaj Josué chi'. Ix ec' eb' viñ soldado yic yiñtilal Rubén, eb' viñ yic Gad yed' nañalxo eb' viñ yic Manasés. Yed'nac syamc'ab' eb' viñ yic oval, ix b'ab'laj eb' viñ d'a yichañ eb' anima chi', icha ix aj yalancan viñaj Moisés chi'. Ay am junoc 40 mil eb' viñ ix b'ab'laj d'a yichañ eb' schoñab' Jehová chi', ix c'och eb' viñ smasanil d'a yichañcot Jericó. Elañchamel ix laj ec' eb' israel chi'. Ayic ix ec'can masanil eb' anima chi', ichato chi' ix ec' eb' sacerdote yed' te' scaxail strato Jehová chi'. Ix lajvi chi', ix b'ab'lajxi eb' d'a yichañ masanil anima chi'. 14 A d'a jun c'u chi', a Jehová ix ic'anchaañ viñaj Josué chi' d'a yopisio d'a yichañ eb' anima chi', yic nivan tz'aj yelc'och viñ d'a yol sat eb' d'a masanil tiempo, icha ix yutej sb'a eb' d'a viñaj Moisés.

15 Ayic ix lajvi yec'can eb' d'a yol a' Jordán chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Josué chi' icha tic: 16 Al d'a eb' sacerdote ed'jinac te' scaxail trato chi' to tz'ec'ta eb' d'a yol a' chi', xchi d'a viñ.

17 Ix yalan viñ: Q'ueañeccot d'a yol a', xchi viñ. 18 Ixñej q'ueul eb' d'a sti' a', ix cotxi usnaj a' molancan d'a yib'añ chi', ix laj b'atxican a' d'a yol sb'e icha yic manto vanaj a'.

19 Ayic ix ec' eb' israel d'a yol a' Jordán chi', d'a val slajuñil c'ual yoch b'ab'el uj, ix c'och eb' d'a Gilgal, d'a yichañcot Jericó d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 20 Ata' ix schec molb'ajcan q'uen q'ueen chi' viñaj Josué, q'uen ix yic'q'ueta eb' d'a yol a' Jordán chi'. 21 Ix yalan viñ d'a eb' icha tic: Tato ol sc'anb'ej eb' eyuninal d'ayex d'a b'aq'uiñ tas syalelc'och juntzañ q'uen q'ueen tic, 22 tzeyalan d'a eb' yuj tas ix aj quec'ta d'a yol a' Jordán tic, 23 yed' tas ix aj spojan sb'a a', yujto a Jehová co Diosal ix alani to d'a taquiñal ix aj quec'ta, icha ix yutej spojan sb'a a' Chacchac Mar yuuj ayic quec'naccoti ayic quelnac d'a Egipto. 24 Icha chi' ix yutej Jehová yic vach' syojtaquejel masanil anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic to nivan yelc'och spoder, yic ay yelc'ochpax Jehová co Diosal d'a yol co sat d'a masanil tiempo, xchi viñaj Josué chi'.

5

A scampamento eb' israel d'a Gilgal

1 Masanil eb' viñ sreyal eb' amorreo ay d'a sc'axepal ec'ta a' Jordán d'a stojolal b'aj tz'em c'u yed' eb' viñ sreyal eb' cananeo d'a sti' a' mar Mediterráneo, ix yab' specal eb' tas ix aj stacji a' Jordán yuj Jehová ayic ix ec'ta eb' israel d'a yol a'. Yuj chi' ix xivb'at eb', mañxalaj junoc eb' stec'b'ej sb'a sb'at yac' oval yed' eb' israel chi'.

2 A d'a jun tiempoal chi' ix yal Jehová d'a viñaj Josué chi' icha tic: B'oec jayeoc q'uen cuchilub' d'a q'uen pachab', tzalani to tz'ac'ji circuncidar eb' etchoñab' tic, xchi d'a viñ.

3 Ix yalan viñaj Josué chi' to sb'o q'uen cuchilub' chi', yic tz'ac'ji circuncidar masanil eb' viñ israel ayic ayec' eb' viñ d'a tzalan Aralot. 4 Ix ac'ji circuncidar eb' viñ smasanil, yujto a masanil eb' viñ stiempo yoch soldadoal ayic yelnac eb' d'a Egipto, chamnaccan eb' viñ d'a tz'inan luum. 5 Yujto a eb' viñ elnaccot d'a Egipto chi', ac'b'il circuncidar eb' viñ smasanil, axo eb' viñ ix alji d'a

tz'inan luum chi', manto ac'b'iloclaj circuncidar eb' viñ. 6 Ay 40 ab'il ix ec' eb' israel chi' d'a tz'inan luum chi', yuj chi' a eb' viñ stiempoal yoch soldadoal ayic yelnac eb' d'a Egipto, toxo ix laj cham eb' viñ, yujto maj sc'anab'ajej eb' viñ tas ix yal Jehová. Yuj chi' yalnac to malaj junoc eb' ol ilan lum yac'nac sti' yac'an d'a eb' smam yicham eb', aton lum te yax sat. 7 Yuj chi', ix schec viñaj Josué chi' ac'chaj circuncidar eb' viñ yuninal eb' viñ ix alji, aton eb' viñ ix can sq'uexuloc smam, manto ac'jilaj circuncidar eb' viñ yujto d'a yol b'e ix laj alji eb' viñ. 8 Axo ix lajvi yac'ji circuncidar eb' viñ, ix can eb' viñ d'a yol scampamento, masanto ix laj b'oxi eb' viñ. 9 Ix yalan Jehová d'a viñaj Josué chi' icha tic: A d'a jun c'u tic svic'canel sb'uchval lolonel eb' aj Egipto d'ayex, xchi d'a viñ. Yuj chi' Gilgal ix sb'iejcan jun lugar chi'.[5.9]

10 Ayic aytoec' eb' israel d'a yol scampamento d'a Gilgal d'a ac'lic d'a yichañcot Jericó, d'a 14 yoch uj d'a yemc'ualil, ix yac'anoch q'uiñ eb' yic snaancot eb' ayic yelnac eb' libre d'a Egipto. 11 Axo d'a yevial slajvi q'uiñ chi', a tastac tz'el d'a sat luum chi', a ix sva eb', aton ixim pan malaj yich yed' ixim trigo mayb'il d'a cal c'ac'. 12 Atax ta' ochnaccan vaan sjavi maná, yuj chi' majxo svalaj maná chi' eb' israel chi'. A d'a jun ab'il chi' axoñej tas tz'el d'a sat lum Canaán chi' ix sva eb'.

Ix yil Yajalil eb' soldado Jehová viñaj Josué

13 Ayic ayec' viñaj Josué d'a slac'anil Jericó, ix yil jun icha soldado viñ yed'nacq'ue yespada d'a yol sc'ab', ix snitzanb'at sb'a viñaj Josué chi' d'a stz'ey, ix sc'anb'an viñ d'ay icha tic:

—¿Tom quetb'eyum ach, mato etb'eyum a b'a yed' eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ? xchi viñ d'ay.

14 —Maay, val yel a in tic Yajal vaj d'a eb' soldado Jehová, xchi. Ayic ix yalan jun chi', ix emc'och ñojnaj viñaj Josué chi' d'a sat luum d'a yichañ, ix yalan viñ d'ay icha tic:

—A checab' in Mamin. ¿Tas a gana tzin c'ulej ticnaic? xchi viñ. 15 Ix tac'vi icha tic:

—Iq'uel a xañab', yujto a jun lugar b'aj ayach ec' tic yic Jehová yaji, xchi. Yuj chi' ix sc'anab'ajej viñaj Josué chi' d'ay.

6

A tas ix aj yoch oval d'a Jericó

1 A spuertail Jericó te vach' yaj smacchaji yujto xiv eb' d'a eb' israel. Yuj chi' malaj junoc mach syal yelta, ma tz'och d'a yol choñab' chi'. 2 Ix yalan Jehová d'a viñaj Josué chi' icha tic: A in ol vac'och jun choñab' tic d'a yol a c'ab' yed' viñ sreyal yed' eb' viñ soldado. 3 E masanil ex soldado israel ex tic, junjun c'u ol ex ec' oyoyoc juneloc d'a spatictac jun choñab' tic, vaque' c'ual ol e c'ulej icha chi'. 4 Ucvañ eb' viñ sacerdote sb'ab'laj d'a yichañ te' scaxail trato, junjun eb' yed'nac junjun sch'aac, b'ob'il d'a sch'ac noc' calnel. Axo d'a yuquil c'ual jun, uquel ol ex ec' oyoyoc d'a spatictac jun choñab' chi', ol spu'anñej noc' ch'aac chi' eb' viñ. 5 Axo yic tzeyab'ani to sb'atcan numan sjaj noc' sch'ac eb' viñ chi' spu'ani, te chaañ tzex avaji, axo yem lañnaj smuroal chi'. Slajvi chi', junjun ex tzex b'at d'a eyichañ yic tzex och d'a yol choñab' chi', xchi Jehová chi'.

6 Ix yavtancot eb' viñ sacerdote viñaj Josué chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: Ol eyic'b'at te' scaxail strato Jehová. Tzex b'ab'laj ucvañoc ex d'a yichañ te', tzeyic'anb'at junjunoc noc' e ch'aac, xchi viñ. 7 Ix yalanpax viñ d'a eb'

5.9 **5:9** A jun lolonel Gilgal tic a d'a hebreo, syalelc'ochi "tz'ic'jieli".

anima chi' icha tic: Ol b'at ex ec' oyoyoc juneloc d'a spatic jun choňab' tic. B'ab'elocab' sb'at eb' viň soldado d'a yichaň te' scaxail strato Jehová, xchi viň.
8-9 Ix sc'anab'ajan eb' masanil tas ix yal viňaj Josué chi': B'ab'el sb'at jun macaň eb' viň soldado yed' syamc'ab'. Slajvi chi' tzac'an ucvaň eb' viň sacerdote van spu'anňej sch'aac. Tzac'anpax eb' viň sacerdote b'achjinac te' scaxail strato Jehová. Axo d'a spatic eb' viň tzac'an junxo macaň eb' viň soldado. 10 Ix yalan viňaj Josué chi' d'a eb' viň soldado chi' to malaj junoc eb' viň tz'el yav, ma sloloni, masanto a viň ol alanoc, ichato chi' te chaaň ol el yav eb' smasanil.

Ix em laňnaj choňab' Jericó

11 Ix yalan viňaj Josué chi' to tz'ec' oyoyoc eb' yed' te' caxa chi' juneloc d'a spatictac choňab' chi'. Ix lajvi chi' ix meltzaj viň yed' masanil eb' anima d'a campamento. Ata' ix ec' ac'val yuj eb'. 12-13 Axo d'a junxo c'u, te ac'valto ix q'ue vaan viňaj Josué chi', ix b'at ec'xi oyoyoc eb' viň d'a spatictac jun choňab' chi'. B'ab'el sb'at jun macaň eb' viň soldado yed' syamc'ab'. Tzac'anpax ucvaň eb' viň sacerdote spu'an noc' ch'aac, max och vaan eb' viň spu'an noc'. Tzac'anpax eb' viň sacerdote b'achjinac te' scaxail strato Jehová. Axo d'a spatic eb' viň tzac'an junxo macaň eb' viň soldado. 14 A d'a schab'il c'ual chi' aňeja' junel ix ec' oyoyoc eb' viň d'a spatic jun choňab' chi'. Ix lajvi chi', ix meltzajpax eb' viň d'a scampamento, ichaňej chi' ix sc'ulej eb' viň d'a vaque' c'ual.
15 Axo d'a yuquil c'ual, te ac'valto ix q'ue vaan eb' viň, ix b'atxi eb' viň junelxo. Uquel ix ec' oyoyoc eb' viň d'a jun c'u chi'. 16 Axo d'a yuquelal, ayic toxo ol spu sch'ac eb' viň sacerdote chi', ix yalan viňaj Josué chi' d'a masanil eb' viň soldado: Ayic ol eyab'an sb'atcan numan sjaj noc' sch'ac eb' viň sacerdote tic, chaaň tzex avaji, yujto toxo ix yac'och jun choňab' tic Jehová d'a yol co c'ab'. 17 Masanil jun choňab' tic yed' masanil eb' anima ayec' d'a yol chi', toxo ix yal Jehová to masanil eb' ol sateloc, aňej ix Rahab, ix ajmul ix, maň ol satel-laj ix yed' masanil mach ayec' yed' ix d'a yol spat, yujto a ix, ix c'ub'anel eb' viň ix ulec' yil jun choňab' tic cuuj. 18 Scham eyab'ani, ayta val junoc tas ay d'a jun choňab' tic tzeyama', ma tzeyic'b'ati, yujto toxo ix yal Jehová to masanil satjieli. Tato ay tas ol eyama', ol cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a quib'aň co masanil, ol oň lajvoquel yuuj. 19 Aňej q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce yed' q'uen hierro, a juntzaň chi' tz'ochcan yicoc Jehová, scan b'aj sic'chaj tas tz'ac'ji d'ay, xchi viňaj Josué chi'.
20 A val d'a jun rato chi' ix spu'an noc' sch'aac eb' viň sacerdote chi', ix b'atcan numan sjaj noc'. Ayic ix yab'an eb' viň soldado chi', te chaaň ix el yav eb' viň smasanil, yuj chi' ix em laňnaj smuroal jun choňab' chi'. Elaňchamel, junjun soldado ix b'at d'a yichaň b'aj ayec' eb' chi', ix och eb' viň d'a jun choňab' chi'. 21 Ix laj smilancham masanil anima eb' ay d'a jun choňab' chi'. Eb' viň vinac, eb' ix ix, vach'chom ichamtac anima, ma unin, noc' vacax, noc' calnel yed' noc' b'uru, masanil ix satel eb'.
22 Yalnacxo viňaj Josué d'a eb' viň chavaň xid'naquec' yil jun choňab' chi' d'a sb'ab'elal to sb'at yiq'uelta ix ajmul ix chi' eb' viň yed' eb' ayec' yed' ix d'a spat, icha aj yalannaccan eb' viň d'a ix. 23 Yuj chi' elaňchamel ix b'at eb' viň. Ix b'at yic'anelta ix eb' viň d'a yol spat chi' yed' smam snun, eb' snulej ix yed' masanil eb' ayto yuj sb'a ix yed'oc yed' masanil tastac ay d'a eb'. Ix ic'jib'at eb' d'a jun lugar d'a spatiquel campamento. 24 Ix lajvi chi' ix yac'anoch sc'ac'al jun choňab' chi' eb', ix tz'ab'at masanil tastac. Aňej tastac b'ob'il d'a q'uen plata, q'uen oro, q'uen bronce, ma q'uen hierro ix yic'b'at eb', ix sic'anb'at eb' b'aj sic'chaj tas tz'ac'chaj d'a Jehová. 25 Aňej ix Rahab yed' smam snun yed'

eb' ayto yuj sb'a yed'oc maj satel-laj yuj viñaj Josué chi', yujto colvajnac ix d'a eb' viñ xid'naquec' yil jun choñab' chi' d'a sb'ab'elal. Atax ta' ix can ix yed' yiñtilal d'a scal eb' choñab' israel.
26 Ix lajvi chi', ix yalan jun lolonel tic viñaj Josué: Catab'ajocab' yuj Jehová mach sb'oanxiq'ue jun choñab' tic d'a schaelal, chamocab' sb'ab'el unin ayic tz'em yich, chamocab'pax stzac'an unin ayic tz'och spuertail, xchi viñ.
27 Ix colvaj val Jehová yed' viñaj Josué chi', te nivan ix aj sb'inaj viñ d'a masanil juntzañ lugar chi'.

7

A smul viñaj Acán

1 Ay jun viñ scuch Acán d'a yiñtilal Judá, yuninal viñaj Carmi, yixchiquin viñaj Zabdi, yiñtilal viñaj Zera, ix yic'b'at juntzañ tas viñ ay yovalil yic'jib'ati. Masanil eb' israel ix och locan yuj smul viñ chi', yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová d'a yib'añ eb'.

Ix ac'ji ganar eb' israel yuj eb' aj Hai

2 Ayic ayec' viñaj Josué yed' eb' israel d'a Jericó, ix schecanb'at jayvañ eb' viñ vinac viñ yic sb'at yilan eb' viñ chajtil yaj choñab' Hai. Aton jun ay d'a yichañcot Betel d'a slac'anil Bet-avén. Ix b'at eb' viñ yila' tas yaj jun choñab' chi'. 3 Axo ix jax eb' viñ, ix yalan eb' viñ d'a viñaj Josué chi' icha tic: Mañ yovaliloc sb'at eb' viñ choñab' tic smasanil, palta añej chab'oc, ma oxeoc mil eb' viñ sb'at yac' oval yed' eb', yic mañ toñejoc syixtej sb'a eb' viñ smasanil, yujto quenñej eb' stañvan jun choñab' chi', xchi eb' viñ.
4 Yuj chi' añejam oxeoc mil eb' viñ soldado ix b'at yac' oval yed' eb' aj Hai chi'. Palta axo ix aji, ix ac'ji ganar eb' viñ soldado israel chi' yuj eb'. 5 Ix pechji eb' viñ d'a spuertail choñab' chi' masanto d'a juntzañ lugar b'aj tz'ic'jielta q'uen q'ueen stzeyji. Ix miljicham 36 eb' viñ soldado israel chi' yuj eb' d'a sat vitz d'a yalañ jun choñab' chi', yuj chi' ix te xiv eb' israel chi' smasanil, ix chab'axq'ue sc'ol eb'.
6 Yuj chi', a viñaj Josué yed' eb' viñ yajalil choñab', ix sñic'b'at spichul eb' viñ yuj cusc'olal, ix yac'anpaxq'ue pococ eb' viñ d'a sjolom, ix lajvi chi', ix em cumnaj eb' viñ d'a yichañ te' scaxail strato Jehová, ix emc'och snañal sat eb' viñ d'a sat luum masanto ix em c'u.
7 Ix yalan viñaj Josué chi' icha tic:
—Ay Mamin Jehová, ¿tas yuj ix iq'uec'ta a choñab' tic d'a sc'axepal a' Jordán tic? ¿Tom yuj oñ satanel eb' amorreo, yuj chi' oñ iq'uec'ta d'a jun lugar tic? Te vach' ama, ta ix oñ can d'a sc'axepalec' a' Jordán chi'. 8 Ay Mamin, ¿tasto val ol vala'? A eb' a choñab' tic toxoñej ix el eb' d'a eb' ajc'ool. 9 Axo eb' cananeo yed' masanil choñab' cajan d'a juntzañ lugar tic, ol yab' specal eb' tas ix sc'ulej eb' a choñab' tic, ol smolb'an sb'a eb', axo oñ satanel eb' chi', mañxo ol oñ b'inaj d'a sat lum tic. Axo eb' anima, chuc ol yal eb' d'a a patic, xchi viñ.
10 Ix tac'vi Jehová d'a viñ icha tic:
—Q'ueañ vaan, ¿tas tza c'ulej?
11 A eb' eyetisraelal tic ix och smul, yujto maj sc'anab'ajej eb' tas ix val d'ayex. Ix yelq'uejcot tastac eb' ix vala' to satel smasanil. Ix elc'an eb', ix yic'ancot eb' d'a elc'altac, ix sc'ub'anel eb' b'aj cajan. 12 Yuj val chi' maxtzac yal-laj e tec'b'an e b'a d'a eb' eyajc'ol chi', tzex el d'a eb'. Yuj chi' a ticnaic smoj val tzex sateli. Tato mañ ol e satel masanil tas ix vala' to tze sateli, val yel mañxo ol in och eyed'oc. 13 A ticnaic jun, q'ueañ vaan, al d'a eb' anima tic to sacb'itej sb'a eb', syac'an lista sb'a eb', yujto a q'uic'an sjavi eb' d'a vichañ smasanil. A in Jehová e Diosal in svala': D'a e cal a ex israel ex tic, ay tas ix

vala' to satjieli, yuj chi' tato añeja' e c'ub'aneli, val yel mañxo ol yal e tec'b'an e b'a d'a eb' eyajc'ol chi'. 14 A q'uic'an, d'a junjun iñtilal tz'aj e ja d'a vichañ. A jun iñtilal tzin ch'oxo', a d'a scal jun chi' ay jun iñtilal tz'och d'a vichañ d'a junjun macañ. A jun macañ tzin ch'ox chi', sjavi d'a vichañ d'a junjun familiail, axo jun familia tzin ch'ox chi', sjavi masanil eb' viñ vinac ay d'a scal, d'a junjunal sja eb' viñ d'a vichañ. 15 A d'a viñ tz'ilchajelta tas ix vala' to satjieli, a jun viñ chi' sñusjitz'a viñ yed' yetb'eyum, yuninal yed' masanil tastac ay d'ay, yujto ix sc'ulej viñ tas mañ smojoc, maj sc'anab'ajej in trato viñ, xchi Jehová.

A schamel viñaj Acán

16 Axo d'a junxo c'u, ix pet q'ue vaan viñaj Josué chi', ix yalan viñ to smolb'ej sb'a eb' anima d'a junjun iñtilal. Elañchamel ix ch'oxji yiñtilal viñaj Judá yuj Jehová. 17 Ix yalan viñaj Josué chi' to macquiltac tz'aj sch'oxan sb'a eb' yiñtilal Judá chi'. Axo d'a scal eb', ata' ix sch'ox eb' yiñtilal viñaj Zera Jehová, axo pax d'a scal eb' chi' ix elta eb' yiñtilal viñaj Zabdi. 18 Junjunal ix aj snitzancot sb'a eb' yiñtilal viñaj Zabdi chi'. Axo d'a scal eb' ix ch'oxji viñaj Acán yuninal viñaj Carmi, yixchiquin viñaj Zabdi schab'il yixchiquin viñaj Zera, d'a yiñtilal Judá yuj Jehová.

19 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Josué d'a viñaj Acán chi' icha tic:

—Ach vetchoñab', d'a yichañ Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, jichan val tzala' tas chucal ix a c'ulej, mañ a c'ub'ejeli, xchi viñ.

20 Ix tac'vi viñaj Acán chi' icha tic:

—Val yel ix och in mul d'a Jehová co Diosal. Ay ton juntzañ tas ix velq'uejcoti. 21 A d'a scal masanil tastac ay d'a Jericó, ix vic'cot jun c'apac c'apac cotnac d'a Babilonia, yujto te vach' yilji c'apac yed' q'uen plata oye' am libra yalil yed' jun telañ q'uen oro ay am junoc libra yalil. Ix viloch in c'ol d'a juntzañ chi', yuj chi' ix vic'coti. A d'a snañal yol in mantiado mucan vuuj. A q'uen plata chi' a d'a yalañ aycanem q'ueen, xchi viñ.

22 Ix lajvi chi', ix schecanb'at juntzañ eb' viñ vinac viñaj Josué chi' yil d'a yol smantiado viñaj Acán chi'. Elañchamel ix b'at eb' viñ, ix b'at sjoyanq'ueta juntzañ chi' eb' viñ. A d'a yalañ, ata' ayem q'uen oro yed' q'uen plata chi'. 23 Ix yic'ancot eb' viñ d'a viñaj Josué chi' d'a yichañ masanil eb' israel. Ix lajvi chi' ix ac'jioch d'a yichañ Jehová. 24 Axo viñaj Josué chi' yed' masanil eb' israel chi' ix yaman viñaj Acán chi' yed' juntzañ chi': Aton q'uen plata, jun c'apac c'apac, jun telañ q'uen oro, eb' yuninal viñ, eb' ix yisil viñ, noc' vacax, noc' b'uru, noc' calnel, smantiado viñ yed' masanil tas ay d'a eb'. Ix yic'anb'at eb' israel chi' d'a jun ac'lic scuchan Acor.

25 Axo yic ix c'och eb' ta' ix yalan viñaj Josué chi' icha tic:

—¿Tas yuj ix ic'cot jun yaelal chi' d'a quib'añ? A ticnaic jun, yac'ocab'cot yaelal Jehová d'a ib'añ, xchi viñ.

Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñ, ix syamanoch eb' israel chi' sjulq'uenancham viñaj Acán chi' yed' masanil eb' yuninal. Ix lajvi chi' ix sñusancantz'a eb' masanil tastac ay d'a viñ. 26 Ix lajvi chi', ix q'uecan juyañ q'uen q'ueen d'a yib'añ eb', ix canñej jun juyañ q'uen q'ueen chi' ta', yuj chi' Acor[7.26] ix sb'iejcan jun ac'lic chi'. Icha chi' ix aj yoch vaan yoval sc'ol Jehová d'a yib'añ choñab' Israel.

8

Ix yac' ganar choñab' Hai eb' israel

7.26 **7:26** Acor Syalelc'ochi “satjieli”.

1 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Josué icha tic: Mañ ach xivoc, mocab' chab'axq'ue a c'ool. Ic'b'at masanil eb' viñ soldado, tzach b'at oval d'a choñab' Hai. A in ol vac'och jun choñab' chi' yed' viñ sreyal yed' masanil smacb'en d'a yol e c'ab'. 2 Icha val ix eyutej choñab' Jericó yed' viñ sreyal, icha pax chi' ol eyutej jun choñab' chi' yed' viñ sreyal. Axo pax masanil tastac ay d'ay yed' noc' noc', tzeyiquejcani ayic toxo ix eyac' ganar. Ac'b'at junoc macañ eb' viñ soldado yic sb'at sc'ub'anel sb'a eb' viñ d'a spatictac jun choñab' chi', axo junocxo macañ eb' viñ b'at tzuntzanelta eb' cajan chi' ta', xchi Jehová chi' d'a viñ.

3 Yuj chi' ix yac'an lista sb'a viñaj Josué chi' yed' eb' viñ soldado yic sb'at eb' yac' oval d'a choñab' Hai chi', ix sic'anel 30 mil eb' viñ soldado viñ te jelan d'a oval, ix schecanb'at eb' viñ d'ac'valil. 4 Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: Ab'ec tas ol vala', sb'at e c'ub'ejel e b'a d'a spatictac jun choñab' chi', mañ najatoc tzex eli, lista tzex aji. 5 A inxo yed' juntzañxo eb' viñ soldado tic, ol oñ c'och d'a slac'anil jun choñab' chi'. Ayic ol elta eb' ajc'ol chi' d'ayoñ, ol oñ el lemnaj d'a eb', icha ix oñ yutej eb' d'a sb'ab'elal. 6 Ayic ol cot eb' d'ayoñ, ol oñ spechan eb', a snaan eb' to ol oñ yac'xi ganar eb', icha chi' ol cutej co montanel eb' yic najat tz'elcan eb' d'a schoñab' chi'. 7 Axo yic ol eyilan icha chi', ol ex elta b'aj c'ub'an ex chi', axo eyoch ñilnaj d'a yol choñab' chi', yujto a Jehová ol ac'anoch jun choñab' chi' d'a yol co c'ab'. 8 Ayic toxo ix ex ochc'och d'a yol jun choñab' chi', tze ñustz'a icha ix yutej yalan Jehová. Aton tic sval d'ayex, xchi viñaj Josué chi'.

9 Ix lajvi chi', ix schecanb'at eb' viñ soldado chi' viñ. Ix c'och eb' sc'ub'ejel sb'a d'a snañal Betel yed' Hai chi', d'a stojolal b'aj tz'em c'u. Axo viñ, ix can viñ d'a junxo ac'val chi' d'a campamento chi'. 10 Axo d'a junxo c'u ix pet q'ue vaan viñ, ix smolb'an juntzañxo eb' viñ soldado viñ. Ix lajvi chi', ix b'ab'laj viñ yuj eb' yed' eb' yajalil choñab'. Ix b'at eb' yic syac'an oval eb' yed' eb' aj Hai chi'. 11 Masanil eb' viñ soldado ajun yed' viñaj Josué chi' ix c'och eb' d'a slac'anilxo jun choñab' chi' d'a stojolal spuertail, ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a jun ac'lic d'a stojolal norte. Añej jun ch'olan ay d'a snañal eb' yed' jun choñab' chi'. 12 Oye' mil eb' viñ soldado ix schecb'at viñaj Josué sc'ub'ejel sb'a d'a snañal Betel yed' Hai chi' d'a stojolal b'aj tz'em c'u. 13 Yuj chi' chab' macañ ix aj eb' viñ soldado chi', jun macañ eb' ix b'at sc'ub'ejel sb'a d'a spatictac choñab' chi' d'a stojolal b'aj tz'em c'u, axo junxo macañ eb', ixto can eb' d'a yol scampamento d'a stojolal norte. Axo d'a jun ac'val chi' ix b'at viñaj Josué chi' yed' eb' viñ soldado chi', ix emc'och eb' d'a jun ch'olan chi'.

14 Axo yic ix yilanelta viñ sreyal Hai chi' to ay tas van sc'och d'a viñ, yuj chi' ix pet q'ue vaan viñ, ix yac'an lista masanil eb' viñ soldado viñ. Ix elta viñ yac' oval yed' eb' israel chi' d'a jun ch'olan tz'emc'och d'a sti' a' Jordán, palta mañ yojtacoc viñ tato ay eb' viñ soldado toxo ix sc'ub'ejel sb'a d'a spatic choñab' chi'. 15 Axo ix yilan viñaj Josué chi' sjavi eb', ichato ix xiv viñ, elañchamel ix el lemnaj viñ yed' eb' viñ soldado, ix b'at eb' d'a stojolal tz'inan luum. 16 Yuj chi' axo viñ sreyal Hai chi' ix alani to sb'at masanil eb' aycan d'a yol choñab' chi' yic spechchaj viñaj Josué yed' eb' viñ soldado israel chi', yuj chi' te najat ix el eb' d'a schoñab' chi'. 17 Mañxa junoc vinac ix can d'a yol choñab' Hai chi' yed' d'a Betel. Masanil eb' ix b'at spech eb' viñ soldado israel chi'. Yujto ix b'at eb' smasanil, yuj chi' mañxa mach ix can stañvej schoñab' eb' chi'. 18 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Josué chi' icha tic: Ch'oxb'at q'uen a lanza d'a stojolal choñab' Hai, yujto svac'och jun choñab' chi' d'a yol a c'ab', xchi d'a viñ.

Elañchamel ix sch'oxb'at q'uen slanza viñ d'a stojolal choñab' Hai chi'. 19 Val d'a jun rato chi' a eb' viñ soldado c'ub'anel d'a spatictac jun choñab'

chi', ix och ñilnaj eb' d'a yool. Ix yac'an ganar eb', ix sñusantz'a eb'.
20 Axo yic ix meltzajb'at q'uelan eb' viñ soldado aj Hai chi', ix yilan eb' van
sq'ue stab'il schoñab' eb' chi' stz'ab'ati. Mañxa b'aj ix yal scolan sb'a eb', yujto
a eb' israel van yel d'a eb' chi', ix meltzaj eb' yac' oval yed' eb'. 21 Axo ix yilan
viñaj Josué chi' to van sq'ue stab'il jun choñab' chi', ix yojtacanel viñ to toxo
ix och eb' viñ soldado viñ d'a yol choñab' chi'. Yuj chi' ix meltzaj viñ yed' eb'
viñ soldado d'a eb' aj Hai chi', ix och ijan viñ smilancham eb'. 22 Ix eltapax eb'
ayxo och d'a yol choñab' chi' yac' oval, ix meltzajpax eb' pechb'il yuj eb' aj Hai
chi'. Yuj chi' ix oymaj eb' israel chi' d'a spatic eb', mañxa junoc eb' syal yeli,
yuj chi' ix cham eb' smasanil. 23 Axoñej viñ sreyal Hai chi' pitzan, ix yic'anb'at
eb' viñ d'a viñaj Josué chi'.
24 Ayic ix lajvi scham masanil eb' viñ soldado ix pechan eb' israel chi', ix
b'atxi eb' d'a yol choñab' chi', ix b'at svach' satanel jantacto anima eb' ix cani.
25 A d'a jun c'u chi', 12 mil eb' aj Hai chi' ix chami, eb' ix ix yed' eb' viñ vinac.
26 Maj yic' jab'oc yip viñaj Josué chi' yed' masanil eb' viñ soldado, masanto ix
yal scham eb' aj Hai chi' smasanil.
27 Masanil noc' noc' yed' masanil tastac, ix yic'b'at eb' israel chi', icha ix aj
yalan Jehová d'a viñaj Josué chi'. 28 Ix tz'acanb'at masanil choñab' Hai chi' yuj
viñaj Josué chi' yed' eb' viñ soldado, ix emcan b'ulnaj stz'ai, axoñej yed'tal
chequel ix ajcani. 29 Ix q'ue locan viñ sreyal Hai chi' d'a sc'ab' jun te te' yuj
viñaj Josué chi', masanto d'a yemc'ualil. Axo yic ix q'uic'b'i, ix schecan viñ
ic'joquemta viñ. Ix yic'anemta snivanil viñ rey chi' eb', ix b'at syumancan eb'
d'a spuertail schoñab' chi', ix q'uecan b'ulan q'uen q'ueen d'a yib'añ viñ. A
jun b'ulañ q'uen chi' ix canxoñej q'ueen.

Ix avtaj c'ayb'ub'al d'a yich lum vitz Ebal

30 Ix lajvi chi', ix sb'oancanq'ue jun altar viñaj Josué chi' d'a Jehová sDiosal
eb' israel d'a yich lum vitz Ebal. 31 Ix sc'ulej viñ icha ajnac yalancan viñaj
Moisés schecab' Jehová d'a eb' israel chi', icha yajcan b'aj tz'ib'ab'ilcan jun
c'ayb'ub'al icha tic: A q'uen q'ueen mañ tzeyb'iloc, a q'uen tz'och d'a junoc
altar, xchi jun c'ayb'ub'al chi'.
Axo d'a yib'añ q'uen chi' ix ñusjitz'a silab' d'a yichañ Jehová, aton silab'
stz'ab'at smasanil yed' silab' sch'oxan junc'olal yed' Dios. 32 D'a yichañ eb'
choñab' ix stz'ib'ejoch jun c'ayb'ub'al viñaj Josué chi' d'a q'uen q'ueen yic
altar chi', aton jun yac'naccan viñaj Moisés chi' d'a eb' yetisraelal. 33 Axo
masanil eb' israel, eb' yichamtac vinaquil choñab', eb' yajal soldado, eb' juez
yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a scal eb', cha macañ ix aj spojan sb'a eb' d'a
stz'eytac te' scaxail strato Jehová. D'a spaticb'at jun macañ eb' ix can lum vitz
Gerizim, axo d'a spaticb'at junxo macañ eb' ix can lum vitz Ebal. Ix laj cot
q'uelan eb' scha macañil d'a eb' sacerdote yiñtilalcan viñaj Leví b'achjinac te'
scaxail strato Jehová chi', yic syalan vach' lolonel eb' d'a eb' israel chi', icha
aj yalannaccan viñaj Moisés, schecab' Jehová.
34-35 Ix syamanoch viñaj Josué chi' yavtan jun c'ayb'ub'al yalnaccan viñaj
Moisés chi'. Malaj junoc lolonel tz'ib'ab'ilcan chi' maj yavtej viñ, aton masanil
vach' lolonel yed' catab' lolonel. Ix yavtan viñ yab' masanil eb' israel, eb' ix
ix, eb' unin yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a scal eb'.

9

Jun trato yed' eb' aj Gabaón

1 Ay juntzañ eb' viñ rey cajan d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Jordán, eb'
cajan d'a jolomtac vitz, eb' cajan d'a spañanil sti' a' Jordán chi' yed' eb' cajan
d'a stitac a' mar Mediterráneo, masanto sc'och d'a Líbano, ix yab' specal eb'

tas van yuji d'a slac'anil eb' chi'. A juntzañ eb' rey chi', aton eb' viñ sreyal eb' hitita, eb' amorreo, eb' cananeo, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo, 2 ix slajtian sb'a eb' to junñej syutej sb'a eb', yic syac'an oval eb' yed' viñaj Josué yed' eb' choñab' israel. 3 Palta a eb' heveo cajan d'a Gabaón, ayic ix yab'an eb' tas ix ajcan choñab' Jericó yed' Hai yuj viñaj Josué chi', 4 ix snaan eb' tas syutej eb' yac'an musansatil viñaj Josué chi'. Yuj chi' ix smolb'an juntzañ c'atac coxtal eb' yed' noc' c'atac tz'uum yed'tal vino olchimtac, ix yac'anq'ue eb' d'a yib'añ noc' b'uru, ix cot eb'. 5 Ix yac'anoch c'atac pichul eb' olchimtac yed' noc' xañab' nipchimtac. Ix yic'ancot ixim pan eb' taquiñxo, c'ustumtacxo. 6 Ayic ix javi eb' d'a scampamento viñaj Josué d'a Gilgal, ix yalan eb' d'a viñ yed' d'a eb' yajalil choñab' Israel chi' icha tic:

—Te najat b'aj oñ coti, co gana sco b'o junoc co trato eyed'oc, xchi eb'.

7 Ix tac'vi eb' israel d'a eb' heveo chi' icha tic:

—Tecan lac'an b'aj cajan ex, ¿tas ol cutoc co b'oan junoc co trato eyed'oc? xchi eb'.

8 Ix och ijan eb' yalan d'a viñaj Josué chi':

—B'ecan co c'ol coch e checab'oc, xchi eb'. Ix sc'anb'an viñ d'a eb':

—¿Mach ex jun? ¿B'ajtil ex coti? xchi viñ.

9 Ix tac'vi eb' icha tic:

—Te najat ayoñ, yujto ix cab'i to ay smay Jehová e Diosal, cab'nac tas e c'ulej d'a Egipto. 10 Cab'nac tas utab'il chavañ eb' viñ sreyal eb' amorreo d'a sc'axepalb'at a' Jordán yuj Jehová, aton viñaj Sehón sreyal Hesbón yed' viñaj Og sreyal Basán cajan d'a Astarot. 11 Yuj chi', ix yal eb' cajalil yed' eb' quetchoñab': Iq'uecb'at e vael d'a yoltac b'e b'at eyilan eb' israel chi' b'aj ayeq'ui. Tzeyalani to tzoñ och schecab'oc eb', sco b'oan junoc co trato yed' eb', xchi eb' d'ayoñ. 12 Ayic ix oñ cot ex co sayeq'ui, te c'ac'to ixim pan tic a ix quic'ancot ixim, axo ticnaic, c'ustumtacxo ixim, taquiñxo pax ixim. 13 Añeja' juntzañ noc' tz'uum tic, te ac'to noc' ix cac'anem vino d'a yol noc', axo ticnaic olanxo noc'. Añeja' co pichul tic, co xañab' toxo ix ñic'chaji yujto te najat b'aj oñ coti, xchi eb'.

14-15 Ix schaanec' svael eb' chi' eb' yajalil israel yic sch'oxanel eb' to sb'o junoc strato eb', palta mantalaj tas sc'anb'ej eb' d'a Jehová yuj jun strato eb' sb'o chi'. Ix och viñaj Josué chi' junc'olal yed' eb', yic max satjiel-laj eb' yuj viñ. Icha pax chi' eb' yajalil eb' israel chi', ix yac' sti' eb' d'a yichañ Jehová.

16 Ayic schab'jialxo sb'oan strato eb' chi', ix yab'an eb' israel chi' to lac'anñej cajan eb' gabaonita chi'. 17 Ix lajvi chi', ix syamanoch eb' israel chi' sb'at sayan b'aj cajan eb' chi'. Axo d'a schab'jial ix c'och eb' d'a schoñab' eb', aton Gabaón, Cafira, Beerot yed' Quiriat-jearim. 18 Palta maj yal smiljicham eb' yuj eb' israel chi', yujto toxo ix yac' sti' eb' yajalil eb' d'a sb'i Jehová sDiosal to ol yac' nivanc'olal eb' gabaonita chi' eb'.

Yuj chi' ix cot yoval eb' anima d'a eb' yajal chi'. 19 Palta ix yalan eb' yajal chi' d'a eb' yetchoñab' chi' icha tic:

—A oñ tic, toxo ix cac' co ti' d'a yichañ Jehová co Diosal to max co milcham juntzañ anima tic, yuj chi' max yal cac'an chucal d'a eb'. 20 Yuj chi' ol canñej eb' ichñej ta', ta maay ol cot yoval sc'ol Jehová d'ayoñ, xchi eb'.

21 Ix yalanpax eb': Mocab' cham eb', palta to tz'ochcan eb' c'atzitzvumal yed' cuchumail d'ayoñ, xchi eb'. Icha chi' ix aj yalan eb' yajalil choñab' chi'.

22 Ix yavtancot eb' gabaonita viñaj Josué chi', ix yalan viñ d'a eb' icha tic:

—¿Tas yuj ix eyesej d'ayoñ? Ix eyalani to najat ayex, ticni tob'an lac'an ayex. 23 A ticnaic, yuj tas ix e c'ulej chi', catab'il ex, yuj chi' tzex ochcan c'atzitzvumal yed' cuchumail d'a masanil tiempo d'a scajnub' co Diosal, xchi viñ.

24 Ix tac'vi eb' d'a viñaj Josué chi' icha tic:

—Ix co c'ulej icha chi', yujto ix cab' specal tas ix yal Jehová e Diosal d'a viñaj Moisés, viñ schecab' to ol yac'och juntzañ choñab' tic smasanil d'a yol e c'ab', ol laj e satel masanil anima cajan d'ay. Icha chi' ix co c'ulej yujto tzoñ te xiv d'ayex. Tzoñ xiv oñ e sataneli. 25 A ticnaic, ayoñxooch d'a yol e c'ab', a ex tze na'a tas tzoñ eyutej, aton tas smoj tze na'a, xchi eb'.

26 Icha chi' ix aj scolancanel eb' gabaonita chi' viñaj Josué yic max miljicham eb' yuj eb' yetisraelal viñ chi'. 27 Yuj chi' ix ac'jicanoch eb' c'atzitzvumal yed' cuchumail d'a eb' israel chi' yed' pax d'a scajnub' Jehová. Yuj chi' ix ac'jicanoch eb' d'a jun munlajel chi' d'a jun lugar ol siq'uel Jehová b'aj ol och ejmelal d'ay.

10

Ix ac'ji ganar eb' amorreo yuj eb' israel

1 A viñaj Adonisedec sreyal Jerusalén, a ix yab'an viñ to ix satjiel choñab' Hai yed' viñ sreyal yuj viñaj Josué chi', icha ix aj satjiel choñab' Jericó yed' sreyal. Ix yab'anpax viñ to a eb' gabaonita toxo ix yac'och sb'a eb' d'a yol sc'ab' eb' israel yuj scolan sb'a, cajanxoec' eb' d'a scal eb'.

2 Yuj chi' ix te xiv viñ, yujto a choñab' Gabaón, te nivan choñab' icha juntzañxo nivac choñab' ay sreyal, te ec'to d'a yichañ choñab' Hai, te ay smay eb' d'a oval. 3 Yuj chi' ix yalb'at viñaj Adonisedec chi' d'a viñaj Hoham sreyal Hebrón, d'a viñaj Piream sreyal Jarmut, d'a viñaj Jafía sreyal Laquis yed' d'a viñaj Debir sreyal Eglón, icha tic: 4 Cotañec, ochañec ved'oc, scac'an oval yed' choñab' Gabaón, yujto ix yac'och sb'a yed' viñaj Josué yed' choñab' Israel, xchib'at viñ d'a eb' viñ. 5 Yuj chi' junxoñej ix yutej sb'a ovañ eb' viñ rey chi'. Ix b'at eb' viñ yed' eb' viñ soldado, ix sb'oanq'ue scampamento eb' viñ d'a slac'anil choñab' Gabaón, yuj yac'an oval eb' viñ yed'oc.

6 Yuj chi' a eb' aj Gabaón chi' ix yalcot eb' d'a viñaj Josué b'aj ayec' d'a scampamento d'a Gilgal, icha tic: Cotañ d'a elañchamel yic tzul oñ a colan a oñ a checab' oñ tic, yujto a masanil eb' viñ sreyal amorreo cajan d'a tzalquixtac, junñej ix yutej sb'a eb' yic tzoñ satanel eb', xchicot eb' d'a viñ. 7 Yuj chi', ix b'at viñaj Josué d'a Gilgal chi' ix yic'anb'at eb' viñ soldado viñ te tec'an. 8 Ix yalan Jehová d'a viñ icha tic: Mañ ach xiv d'a eb', a in ol vac'och eb' d'a yol a c'ab', malaj junoc eb' ol yal stec'b'an sb'a d'a ichañ, xchi d'a viñ.

9 Pilan ac'val ix b'ey viñaj Josué yed' eb' viñ soldado chi', ix c'och eb' d'a Gabaón d'a scampamento eb' amorreo, satc'olal yaj eb' amorreo chi' ix c'och viñ yac' oval yed' eb'. 10 Axo Jehová ix ac'anoch jun nivan xivc'olal d'a eb', ayic ix yilanb'at eb' israel eb'. Yuj chi' mañxo jantacoc eb' amorreo ix miljicham yuj eb' israel d'a Gabaón chi', ix b'at eb' d'a spatic eb' d'a jun b'e pichan yem d'a Bet-horón, ix smilancham jantac eb' ix yamchaj yuj eb' masanto ix c'och eb' d'a Azeca yed' d'a Maceda. 11 Ay eb' amorreo chi' ix yac' ganar yeli. Yacb'an van spichlajem eb' d'a vitzal Bet-horón, axo Jehová ix ac'ancot q'uen nivac sacb'at d'a yib'añ eb', masanto d'a Azeca, yuj chi' ec'to eb' ix cham yuj q'uen sacb'at chi' d'a yichañ eb' ix xicjicham d'a q'uen espada yuj eb' israel.

12 Ayic van yac'jioch eb' amorreo chi' d'a yol sc'ab' eb' israel yuj Jehová, ix yalan viñaj Josué d'a Jehová chi' d'a yichañ masanil anima icha tic:

Ochocab' vaan c'u d'a yib'añ Gabaón, ochocab' vaan q'uen uj d'a yib'añ sch'olanil Ajalón, xchi viñ.

13 Yuj chi' ix och vaan c'u yed' q'uen uj, masanto ix satel eb' ayoch ajc'olal d'a eb' israel chi'.

Icha chi' yaj stz'ib'chajcan d'a Jazer to ix och vaan sb'ey c'u d'a snaŕal satchaaŕ, quen am maŕ junoc c'ual ix och vaan sb'eyi, majxo q'uic'b'oclaj.
14 Malaj junoc c'ual ujinac icha ix uji d'a jun c'u chi', malaj pax junocxo ol ujoc, yujto ix yab' Jehová tas ix yal junoc anima, yujto a ix colvaj yed' eb' israel d'a oval. 15 Ayic ix satcanel masanil eb' amorreo chi', ix meltzaj viŕaj Josué yed' eb' israel d'a Gilgal chi'.

16 Ayic van yac'an oval eb' israel chi' yed' eb' amorreo, a ovaŕ eb' viŕ sreyal eb' chi', ix b'at sc'ub'ejel sb'a eb' viŕ d'a yol jun q'uen ŕaq'ueen d'a Maceda. 17 Axo ix aji, ix ilchajelta eb' viŕ d'a yol q'uen ŕaq'ueen chi', yuj chi' ix b'at alchaj d'a viŕaj Josué. 18 Ix yalan viŕ icha tic: B'alecoch q'uen q'ueen d'a sti' q'uen ŕaq'ueen chi' yic smacchajcani. Tz'ochpaxcan eb' viŕ soldado staŕvej sti' q'ueen. 19 A exxo tic, ixiquec d'a spatic juntzaŕxo eb' ajc'ol van yel chi'. Maŕxo e cha meltzaj eb' d'a schoŕab', yujto a Jehová co Diosal toxo ix ac'anoch eb' d'a yol co c'ab', xchi viŕ.

20 Ix ac'ji ganar masanil eb' amorreo yuj viŕaj Josué yed' eb' viŕ soldado israel chi'. Te nivan eb' ix chami, axo eb' maj chamlaj d'a oval chi' ix b'atcan eb' scol sb'a d'a schoŕab' ayoch smuroal.

21 Axo eb' viŕ soldado israel, ix meltzaj eb' viŕ d'a scampamento d'a Maceda b'aj aycan viŕaj Josué chi', malaj tas ix ic'an eb' viŕ, maŕxalaj mach ixto comon b'uchvaj d'a eb'.

22 Ix yalan viŕaj Josué chi' icha tic: Jaquec q'uen ŕaq'ueen tic, tzeyic'anelta eb' viŕ rey chi' yovaŕil, xchi viŕ. 23 Yuj chi' ix yiq'uelta ovaŕ eb' viŕ rey ayoch d'a yol q'uen ŕaq'ueen chi' eb' israel, aton viŕ sreyal Jerusalén, viŕ sreyal Hebrón, viŕ sreyal Jarmut, viŕ sreyal Laquis yed' viŕ sreyal Eglón.
24 Ayic ix ic'jielta eb' viŕ d'a yichaŕ viŕaj Josué chi', ix yavtan masanil eb' viŕ soldado israel chi' viŕ, ix yalan viŕ d'a eb' yajal soldado ayec' yed' viŕ icha tic: Nitzeccot e b'a, tzex q'ue tec'tec' d'a sjaj juntzaŕ eb' viŕ rey tic, xchi viŕ. Ix sc'anab'ajan eb' icha ix yal viŕ. 25 Ix yalanxi viŕ d'a eb' viŕ: Maŕ ex xivoc, mocab' chab'axq'ue e c'ool. Te tec'an tzeyutej e b'a eyac'an oval, yujto ix yal Jehová to icha val tic ol yutej masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayoŕ, xchi viŕ d'a eb'.

26 Ix lajvi chi', ix yalan viŕ to smiljicham juntzaŕ eb' viŕ rey chi', to sq'ue d'uŕan eb' viŕ d'a junjunoc te te' masanto tz'em c'u. 27 Axo yic vanxo sq'uic'b'i, ix yalan viŕaj Josué chi' to tz'ic'jiemta eb' viŕ, tz'ac'jicanoch eb' viŕ d'a yol q'uen ŕaq'ueen b'aj ix sc'ub'ejel sb'a chi'. Ix macchajcan sti' q'ueen yed' juntzaŕ nivac q'ueen, ix can q'uen ta' d'a junelŕej.

A juntzaŕ choŕab' ix satel eb' israel

28 Aŕeja' d'a jun c'u chi', ix och viŕaj Josué chi' d'a choŕab' Maceda yed' eb' viŕ soldado, ix satanel masanil tas eb'. Ix xicancham masanil anima eb' d'a choŕab' chi' yed' yespada, maŕxo junoc ix cani. Ix smilcham viŕ sreyal Maceda chi' eb' icha val ix aj viŕ sreyal Jericó.

29 Ix lajvi chi', ix b'at viŕaj Josué chi' yed' eb' viŕ soldado d'a choŕab' Libna, ix yac'an oval eb' yed'oc. 30 Ix ac'jipaxoch jun choŕab' chi' yed' sreyal d'a yol sc'ab' eb' yuj Jehová. Maŕxa junoc ix can ta'. Ix smilcham viŕ sreyal Libna chi' eb' icha val ix aj viŕ sreyal Jericó.

31 Ix lajvi satanel choŕab' Libna chi' eb', ix b'atxi eb' d'a Laquis, ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a yichaŕ jun choŕab' chi', ix yac'an oval eb' yed'oc. 32 Axo d'a yevial chi', ix ac'jioch jun choŕab' chi' d'a yol sc'ab' eb' yuj Jehová. Icha ix yutej Libna eb', ix smilancham masanil eb' anima eb'. 33 Axo viŕaj Horam sreyal Gezer, ix q'uec'och yed' eb' viŕ soldado yic scolvaj yed'

eb' aj Laquis chi' yalani, palta a eb' israel chi' ix satanel viñaj Horam chi' yed' masanil eb' viñ soldado, mañxa junoc eb' ix cani.
34 Axo yic ix lajvi oval d'a Laquis chi', ix b'at viñaj Josué chi' yed' eb' viñ soldado d'a choñab' Eglón, ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a slac'anil chi', ix yac'an oval eb' yed'oc. 35 Añeja' d'a jun c'u chi', masanil mach cajan ta' ix satel eb', mañxo junoc ixto cani, icha ix utaj Laquis.
36 Ix el eb' d'a Eglón chi', ix c'och eb' d'a Hebrón, yic syac'anpax oval eb' yed'oc. 37 Ayic ix och eb' chi' d'ay, ix satanel eb' d'a junelñej. Ix smilancham viñ sreyal jun choñab' chi' eb' yed' masanil anima yed' juntzañxo anima ay d'a juntzañxo choñab' d'a slac'anil chi', icha val ix aj Eglón.
38 Ayic ix lajvicanel chi', ix b'at viñaj Josué chi' yed' eb' viñ soldado yac' oval yed' choñab' Debir. 39 Ix smilancham viñ sreyal eb' yed' masanil eb' anima cajan d'a slac'anil chi'. Mañxo junoc anima cajan d'a Debir chi' ixto cani. Ix satel eb' smasanil, icha ix aj Hebrón yed' Libna yed' sreyal.
40 Icha chi' ix aj satjiel masanil eb' anima cajan d'a juntzañ lugar chi' yuj viñaj Josué chi': Aton masanil eb' rey d'a yol yic Neguev, d'a tzalquixtac, d'a ac'lictac yed' d'a pac'quiltac, mañxa junoc pitzan ix cani. Ix elc'och icha val ix aj yalan Jehová sDiosal Israel.
41 D'a junelñej ix satel masanil juntzañ choñab' eb', ix schael yich d'a Cades-barnea masanto ix q'uec'och d'a Gaza yed' masanil yic Gosén, masanto ix c'och d'a Gabaón d'a norte. 42-43 A Jehová sDiosal Israel ix colvaj yed' eb' d'a oval chi', yuj chi' ix yac' ganar eb' syaman masanil eb' viñ sreyal juntzañ choñab' chi', yic syiquejcan masanil sluum eb' chi' eb'. Ayic ix schaanel yich eb' israel chi' yac'an oval, ix yac'ñej oval eb' masanto ix yiquejcan eb' smasanil, ix lajvi chi' ix meltzaj viñaj Josué chi' yed' eb' viñ soldado d'a scampamento d'a Gilgal.

11

A viñaj Josué ix satanel eb' rey d'a norte

1 Ayic ix yab'an viñaj Jabín sreyal Hazor masanil juntzañ chi', ix yac'anb'at schecab' viñ d'a viñaj Jobab sreyal Madón, d'a viñ sreyal Simrón yed' d'a viñ sreyal Acsaf, yic junñej tz'aj eb' viñ. 2 Ix schecanpaxb'at schecab' viñ d'a masanil eb' viñ rey ay d'a tzalquixtac d'a norte yed' pax d'a eb' viñ ay d'a sch'olquiltaquil a' Jordán, d'a stojolal sur d'a a' ñajab' Cineret, d'a ac'lic yed' d'a slac'anil yic Dor d'a stojolal b'aj tz'em c'u. 3 Ix yalanxib'at viñ d'a eb' cananeo ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' d'a stojolal b'aj tz'em c'u yed' d'a eb' amorreo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' jebuseo, aton eb' ay d'a tzalquixtac yed' pax d'a eb' heveo d'a Hermón d'a yol yic Mizpa. 4 Masanil juntzañ eb' viñ rey chi' ix elta eb' viñ yed' soldado, noc' chej yed' carruaje yic oval. Mañxo b'ischajb'enoc jantac soldado eb' viñ, icha val yarenail sti' a' mar. 5 Ix smolb'an sb'a eb' viñ smasanil d'a slac'anil a' ñajab' Merom, yuj yac'an oval eb' viñ yed' eb' israel.
6 Palta ix yalan Jehová d'a viñaj Josué icha tic: Mañ ach xiv d'a juntzañ eb' tic, yujto a in ol in och eyed'oc yic ol e satanel eb'. D'a yab' icha tic q'uic'an, masanil eb' ol chamem latz'naj d'a eyichañ. Ol e mac' cañchaj yoc noc' schej eb', ol e ñusantz'a scarruaje eb' chi', xchi d'a viñ.
7 Yuj chi', a viñaj Josué chi' yed' masanil eb' ajun yed'oc, ix c'och eb' yac' oval yed' juntzañ anima chi' d'a sti' a' ñajab' Merom ayic mañ naanoc yuj eb'. 8 Axo Jehová ix ac'anoch juntzañ anima chi' d'a yol sc'ab' eb' israel chi', yuj chi' ix satel juntzañ choñab' chi' eb' b'ajtac ix b'at eb', masanto ix c'och eb' d'a nivan choñab' Sidón yed' d'a Misrefot-maim. Axo d'a stojolal b'aj sjavi c'u, masanto

d'a ac'lic yic Mizpa, maňxalaj junoc anima pitzan ix can ta'. 9 Ix sc'anab'ajej viňaj Josué chi' sc'ulan masanil tas ix yal Jehová, ix schecan viň mac'chaj caňchaj yoc noc' schej eb' ajc'ol chi', ix ňusjipaxtz'a masanil scarruaje eb' yic oval.

10 Ix lajvi chi', ix jax eb' d'a choňab' Hazor sat yaj d'a juntzaň choňab' chi', ix smac'anpaxcham viň sreyal jun choňab' chi' eb' 11 yed' masanil anima cajan ta'. Masanil ix satel eb', ix sňusancantz'a jun choňab' chi' eb'. 12 Lajanňej ix yutej juntzaňxo choňab' eb', aton juntzaň junňej ix aj yed' Hazor chi', ix satel eb'. Ix smilcham eb' viň sreyal juntzaň choňab' chi' eb', ix satanel masanil anima eb', icha val ajnac yalan viňaj Moisés schecab' Jehová. 13 Palta maj sňustz'a juntzaňxo choňab' eb' ay d'a tzalquixtac, aňej choňab' Hazor ix sňustz'a eb'. 14 Ix xicjicham masanil eb' cajan ta' yed' q'uen espada yuj eb', maňxa junoc pitzan ix cani. Axoňej masanil noc' noc' yed' masanil tastac ay ta' ix yic'can eb'. 15 Icha ajnac yalancan juntzaň checnab'il Jehová d'a viňaj Moisés, viň schecab', icha pax chi' ajnac yalancan viňaj Moisés d'a viňaj Josué chi'. Yuj chi' ix sc'anab'ajej viň smasanil, malaj junoc maj sc'anab'ajej viň.

Ix yic'canec' masanil lum luum viňaj Josué

16 A viňaj Josué chi' yed' eb' viň soldado ix ic'ancanec' masanil juntzaň lugar tic, aton lum tzalquixtac, masanil lum Neguev yed' masanil lum yic Gosén, lum ac'lic, lum ch'olquixtac d'a stitac a' Jordán yed' masanil lum tzalquixtac ayxo och d'a yol sc'ab' eb' israel yed' yac'lical. 17 Sb'atňej lum d'a yich lum vitz Halac d'a slac'anil Seir masanto sc'och d'a Baal-gad, aton jun ay d'a yac'lical Líbano d'a yich lum vitz Hermón. Ix yamji masanil eb' viň sreyal juntzaň choňab' chi' yuj viňaj Josué chi', ix miljicham eb' viň yuj viň. 18 Te nivan tiempo ix yac' oval viň yed' eb'. 19 Aňej val eb' heveo d'a Gabaón ix yac' strato yed' eb' israel, axo pax masanil juntzaňxo choňab', ix satjiel eb' d'a oval. 20 A Jehová ix ac'an pitb'oquel spensar eb' ajc'ol chi', yic stec'b'an sb'a eb', yuj chi' ix satjiel eb' smasanil yuj eb' israel chi', maj oc'laj sc'ol eb' d'a eb', icha ajnac yalan Jehová d'a viňaj Moisés.

21 Aňejtona' d'a jun tiempoal chi' ix satjiel masanil juntzaň choňab' tic yuj viňaj Josué, aton b'aj cajan eb' yiňtilal viňaj Anac: Hebrón, Debir, Anab, masanil tzalquixtac yic Judá yed' d'a yol yic Israel. 22 Yuj chi' maňxo junoc anima chaaň steel yiňtilal viňaj Anac ixto can d'a yol smacb'en Israel, axoňej d'a Gaza, d'a Gat yed' d'a Asdod ixto can jayvaňxo eb'.

23 Icha val chi' ix aj yic'ancanec' masanil lum luum chi' viňaj Josué chi', icha val ajnac yalan Jehová d'a viňaj Moisés. Ix lajvi chi', ix spucanec' lum viň d'a scal masanil yiňtilal Israel chi', yic smacb'enan luum eb'. Ix lajvi juntzaň chi', ichato chi' ix och vaan oval d'a juntzaň lugar chi'.

12

Eb' rey ix satjiel yuj viňaj Moisés

1 Ay chavaň eb' viň rey ix ac'ji ganar yuj eb' israel d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán. Masanil lum ix yic'can eb', sb'atňej lum d'a a a' scuch Arnón masanto sc'och d'a jolom vitz Hermón yed' masanil spaňanil sti' a' Jordán d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

2 Ix ac'ji ganar viňaj Sehón sreyal eb' amorreo, cajan d'a Hesbón. A smacb'en viň chi', sb'atňej d'a choňab' Aroer d'a sti' a' Arnón, schael d'a snaňal yol ch'olan masanto d'a a a' scuch Jaboc, aton b'aj schael yich slum eb' amonita, syalelc'ochi aton naňal lum Galaad. 3 Ix ic'jipaxec' lum sch'olanil d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán yuj eb', tz'el yich d'a a' ňajab' Cineret

sc'ochñej d'a a' mar Muerto, d'a stojolal yic Bet-jesimot, d'a stojolal sur masanto d'a yich lum vitz Pisga.

4 Ix ac'jipax ganar viñaj Og sreyal Basán yuj eb', aton viñ slajvub'alxo d'a scal eb' refaíta. A schoñab' viñ, aton Astarot yed' Edrei. 5 A smacb'en viñ b'aj yac'nac reyal, tz'el yich d'a jolom vitz Hermón, tz'ec' d'a Salca yed' d'a yol smacb'en Basán, sc'och d'a smojonal yic Gesur yed' yic Maaca, masanto d'a nañalxo lum Galaad, lum yiquejnac viñaj Sehón sreyal Hesbón.

6 Ix ac'ji ganar juntzañ eb' viñ rey chi' yuj viñaj Moisés, viñ schecab' Jehová yed' eb' israel. Ix ac'jican juntzañ lum chi' d'a eb' yiñtilalcan Rubén, d'a eb' yiñtilalcan Gad yed' d'a nañalxo eb' yiñtilalcan Manasés.

A sb'i juntzañ choñab' ix ac'ji ganar

7 Aton masanil juntzañ eb' viñ rey ix ac'ji ganar yuj viñaj Josué yed' eb' israel d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Jordán. Scot d'a Baal-gad d'a sch'olanil Líbano masanto d'a yich lum vitz Halac, d'a slac'anil Seir. Ix lajvi chi', ix spucanec' masanil juntzañ lum chi' viñaj Josué chi' d'a scal eb' yetisraelal, ato syal junjun macañ yiñtilal eb', yuj chi' ix ac'jican lum yicoc eb' d'a junelñej. 8 Masanil lum tzalquixtac, lum ac'lictac, lum sch'olanil a' Jordán, lum pac'an, lum taquiñtac luum yed' lum Neguev. Masanil juntzañ lum chi' aton lum yiccan eb' hitita, eb' amorreo, eb' cananeo, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo.

9-24 A juntzañ choñab' tic ix ac'ji ganar yed' sreyal: Aton choñab' Jericó, Hai aton jun choñab' ay d'a slac'anil Betel, choñab' Jerusalén, Hebrón, Jarmut, Laquis, Eglón, Gezer, Debir, Geder, Horma, Arad, Libna, Adulam, Maceda, Betel, Tapúa, Hefer, Afec, Sarón, Madón, Hazor, Simron-merón, Acsaf, Taanac, Meguido, Cedes, Jocneam d'a yol yic Carmelo, Dor, d'a svitzaltac yol yic Dor chi', Goim d'a yol yic Gilgal yed' Tirsa. A juntzañ choñab' tic yed' sreyal junjun, 31 d'a smasanil.

13

A juntzañxo lugar manto ac'jilaj ganar

1 Ayic te icham vinacxo viñaj Josué, ix yalan Jehová d'a viñ icha tic: A ach tic ayxo a q'uinal, palta te nivanto lum luum manto eyiq'uec' d'a eb' anima tic. 2 Manto eyiq'uec'laj lum yic eb' viñ filisteo yed' lum yic eb' viñ gesureo, 3 aton lum sb'atñej d'a a' Sihor, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Egipto, masanto sc'och d'a smojonal yic Ecrón d'a stojolal norte, aton juntzañ lum chi' yic eb' cananeo. A d'a jun macañ chi' ay ovañ eb' viñ yajalil eb' filisteo, aton eb' viñ yajal yaj d'a Gaza, d'a Asdod, d'a Ascalón, d'a Gat yed' d'a Ecrón. Axo smacb'en eb' aveo 4 scan d'a sur yed' masanil slum eb' cananeo, sb'atñej d'a Mehara d'a yol yic Sidón, masanto sc'och d'a Afec, d'a smojonal yic eb' amorreo. 5 Ayto pax can lum yic eb' giblita yed' masanil lum Líbano d'a stojolal b'aj sjavi c'u, sb'atñej d'a Baal-gad d'a yich lum vitz Hermón, masanto tz'ochc'och d'a Hamat. 6 Ol viq'uel masanil juntzañ eb' tic d'a eyichañ: Aton eb' aj Sidón yed' masanil eb' cajan d'a tzalquixtac sb'atñej d'a Líbano, masanto d'a Misrefot-maim. A ach ol a pojcanec' luum, ol ac'ancan lum smacb'enoc eb' etisraelal icha val ix aj valan d'ayach. 7 Ol a pojcanec' masanil juntzañ lum tic d'a b'aluñ macañxo yiñtilalcan Israel yed' d'a nañalxo yiñtilalcan Manasés, xchi Jehová d'a viñaj Josué chi'.

Lum yic Manasés, Rubén yed' Gad

8 A eb' yiñtilalcan Rubén, eb' yic Gad yed' nañalxo eb' yic Manasés, schanac smacb'en eb' yac'naccan viñaj Moisés schecab' Jehová, aton slum eb' d'a

stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán. 9 Ix yic'ñej lum sb'atñej d'a choñab' Aroer
eb', aton d'a sti' a a' scuch Arnón yed' jun choñab' ay d'a sti' a' chi' yed'
masanil spañanil yic Medeba masanto d'a Dibón, 10 masanil choñab' macb'il
yuj viñaj Sehón sreyal eb' amorreo ec'nac cajan d'a Hesbón, masanto sc'och
d'a smojonal yic eb' amonita. 11 Ix yiquejcan lum Galaad eb', lum yic eb'
gesureo, lum yic eb' maacateo, masanil lum svitzal Hermón yed' masanil
lum yic Basán, sc'ochñej d'a Salca. 12 Ix yic'anpax masanil smacb'en viñaj
Og sreyal Basán eb', viñ yac'nac reyal d'a Astarot yed' d'a Edrei, axoñej viñ
cannac d'a scal eb' refaíta. A eb' tic ix ac'ji ganar eb' yuj viñaj Moisés, ix
pechjipaxel eb' d'a sluum chi'. 13 Axo pax eb' aj Gesur yed' eb' aj Maaca maj
pechjiel-laj eb' ta', palta to ix cañnej eb' d'a scal eb' israel.

14 Axo pax eb' yiñtilalcan viñaj Leví, maj ac'joccan smacb'en eb' yuj viñaj
Moisés, yujto a masanil silab' tz'ac'ji d'a Jehová sDiosal Israel, a chi' smacb'en
eb' yajcani, icha ajnac yalan Jehová.

15 Ac'b'ilcan slum eb' yiñtilalcan Rubén yuj viñaj Moisés, icha jaye' macañil
eb'. 16 Yuj chi', sb'atñej slum eb' chi' d'a choñab' Aroer d'a sti' a' Arnón yed'
d'a jun choñab' ay d'a sti' a' chi' yed' masanil spañanil yic Medeba, 17 masanto
sc'och d'a Hesbón yed' masanil choñab' ay d'a pañan chi': Aton Dibón, Bamot-
baal, Bet-baal-meón, 18 Jahaza, Cademot, Mefaat, 19 Quiriataim, Sibma, Zeret-
sahar a jun chi' ay d'a jun tzalan d'a snañal jun ch'olan chi', 20 Bet-peor, Bet-
jesimot yed' masanil spac'anil lum vitz Pisga, 21 aton masanil junjun choñab'
ay d'a pañan yed' masanil smacb'en viñaj Sehón sreyal eb' amorreo ec'nac
cajan d'a Hesbón. Ac'b'il ganar viñaj Sehón chi' yuj viñaj Moisés. Ac'b'ilpax
ganar juntzañxo eb' yajal aycan d'a yalañ smandar viñaj Sehón chi', aton eb'
yajal yaj d'a Madián: Aton viñaj Evi, viñaj Requem, viñaj Zur, viñaj Hur yed'
viñaj Reba. 22 Ix miljipaxcham viñaj Balaam yuninal viñaj Beor, viñ naumel
lolonel. Tzijtumto juntzañxo eb' viñ ix cham yed' viñ. 23 A juntzañ choñab'
chi' yed' yaldeail ix ochcan smacb'enoc eb' yiñtilalcan Rubén, ato syal jay
macañ yaj eb'. A smacb'en eb' chi' ix c'ochñej d'a a' Jordán.

24 Yac'nacpaxcan slum eb' yiñtilalcan Gad viñaj Moisés chi' icha jay macañ
yaj eb'. 25 Ix yiquejcan choñab' Jazer eb', masanil choñab' yic Galaad yed'
nañal lum yic eb' amonita, masanto d'a choñab' Aroer d'a yichañcot Rabá.
26 Sb'at lum d'a Hesbón, masanto sc'och lum d'a Ramat-mizpa yed' Betonim,
sb'atpax lum d'a Mahanaim masanto sc'och lum d'a smojonal yic Debir.
27 Axo d'a ch'olquixtac ix yiquejpaxcan Bet-aram eb', Bet-nimra, Sucot yed'
Zafón, aton juntzañxo choñab' chi' ec'nac d'a yol smacb'en viñaj Sehón sreyal
Hesbón. Icha chi' ix aj sb'eyñejb'at slum eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a
a' Jordán, ix c'ochñej d'a sur d'a a' ñajab' Cineret. 28 Aton masanil juntzañ
choñab' chi' yed' yaldeail ix yiquejcan eb' yiñtilalcan Gad, ato syal jay macañ
yaj eb'.

29 Añejtona', yac'nacpaxcan slum nañalxo eb' yiñtilalcan Manasés viñaj
Moisés chi', ato syal jay macañ pax yaj eb'. 30-31 A slum eb' chi' sb'atñej d'a
Mahanaim, aton lum yic viñaj Og sreyal Basán d'a peca' yed' pax choñab'
Astarot yed' Edrei b'aj ec'nac cajan viñaj Og chi'. Ix ochpaxcan nañalxo lum
yic Galaad d'a yol smacb'en nañalxo eb' yiñtilal Maquir. Axo 60 choñab' d'a
yol yic Basán chi', ata' ix can cajan eb' yiñtilal Jair yiñtilalcan Manasés.

A eb' yiñtilalcan Manasés chi', ay b'aj scuchpax eb' yiñtilal Maquir, yujto a
viñaj Maquir chi' yuninal viñaj Manasés.

32 Aton juntzañ lum tic yac'naccan viñaj Moisés smacb'enoc eb', ayic
yec'nac eb' d'a yac'lical Moab, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán, d'a
yichañcot Jericó. 33 Axo pax eb' yiñtilal viñaj Leví, malaj lum ix ac'ji

smacb'enoc eb', palta a Jehová sDiosal eb' ayoch smacb'enoc icha ajnac yalchajcani.

14

Ix ac'ji slum juntzaňxo eb' yiňtilal Israel

1-2 Ay naňal slajuňil eb' yiňtilalcan Israel mantzac scha sluum. Ix scha slum eb' chi' d'a lum Canaán, ix pojchajec' luum yuj viňaj sacerdote Eleazar yed' viňaj Josué yuninal viňaj Nun yed' eb' yajal yaj d'a junjun yiňtilal eb' israel. Ix pojjiec' lum d'a eb' d'a suerteal, ato syal b'aj ix sch'ox Dios d'a junjun macaň eb' icha val ajnac yalan Jehová d'a viňaj Moisés. 3-4 Yac'nacxopaxcan lum sc'axepalec' a' Jordán viňaj Moisés d'a naňal yoxilxo macaň eb' yiňtilalcan Israel chi'. Axo pax eb' yiňtilalcan viňaj Leví, malaj slum eb' ix ac'ji, yujto a eb' yiňtilalcan José, chab' macaň ix aj eb', aton eb' yic Manasés yed' eb' yic Efraín. Yuj chi' a eb' yiňtilalcan viňaj Leví chi' maj yic' junoc macaň sluum eb' b'aj junňej tz'ajcani, palta aňej juntzaň choňab' b'aj syal scajnaj eb' yed' lum ay d'a spatictac schoňab' eb' chi' b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb', aton chi' ix ac'ji d'a eb'. 5 Ix spojec' lum eb' israel chi' d'a spatic icha val ajnac yalan Jehová d'a viňaj Moisés.

Lum smacb'en viňaj Caleb

6 A eb' yiňtilal Judá ix javi eb' d'a Gilgal yic slolon eb' yed' viňaj Josué. Axo viňaj Caleb cenezeo yuninal viňaj Jefone, ix alan d'a viňaj Josué chi' icha tic: Nacot tas yalnac Jehová d'a viň schecab', aton viňaj Moisés, ayic yalannac uuj yed' vuuj ayic ayoň ec' d'a Cades-barnea. 7 Yictax 40 ab'il in q'uinal, schecannac oň cot viň d'a Cades-barnea chi', yuj culnaquec' quil tastac yilji jun luum tic. Axo yic co c'ochnacxi, icha val aj vilan luum, icha chi' vutej valani.

8 Axo pax juntzaňxo eb' viň ulec' qued'oc, maň vach'oc yutej eb' viň yalani, xib'tej eb' anima chi' eb' viň, a oňxo pax tic jun, vach' cutej calani, yujto tojolňej yaj co pensar d'a yichaň Jehová co Diosal. 9 Yuj chi' a d'a jun c'u chi', yac'can sti' viňaj Moisés d'ayin, yalan viň icha tic: A lum luum b'aj ix ach ec' il chi', ic yaj lum yed' eb' iňtilal d'a junelňej, yujto te tojol a pensar d'a yichaň Jehová co Diosal, xchican viň. 10 A jun tic 45 ab'ilxo yalancan viňaj Moisés chi' yuj Jehová, ayic ayoňec' d'a tz'inan luum. A yuj tas yalnaccan viň chi', yuj chi' pitzan into ec' yuj Jehová. A ticnaic jun, ayxo 85 ab'il in q'uinal, 11 palta tec'an into svab'i, icha yic schecannac oň cot viňaj Moisés chi' quil luum, aňeja' icha chi' in tec'anil svab'i, tzato yal vib'xi yed' vac'an oval, icha d'a yic chi'. 12 Yuj chi' sval d'ayach to tzac' lum tzalquixtac d'ayin, icha ajnac yalan Jehová d'ayin. Ab'nac to ata' cajan eb' nivac vinac yiňtilal viňaj Anac, te nivac yaj schoňab' eb' sb'oani, te vach' yajoch smuroal, palta a in tic, svac'och Jehová yipoc in c'ool to a' ol colvaj ved'oc, yic ol yal vic'anel eb' ta', icha ix yutej yalani, xchi viňaj Caleb chi'.

13 Yuj chi' ix yal vach' lolonel viňaj Josué d'a yib'aň viňaj Caleb chi', ix yac'an lum Hebrón viň d'a viň yed' d'a masanil yiňtilal. 14 Icha chi' ix aj yochcan lum Hebrón chi' yicoc viňaj Caleb yed' eb' yiňtilal d'a junelňej, yujto tojol spensar viň d'a yichaň Jehová sDiosal Israel. 15 A choňab' Hebrón chi', Arba sb'i d'a peca', yujto Arba sb'i jun viň te chaaň steel ay smay d'a scal eb' yiňtilal viňaj Anac. Ix lajvi yic'ancan slum junjun macaň yiňtilal eb' israel chi', ix och vaan oval d'a jun lugar chi'.

15

A lum sluum eb' yic Judá

1 A lum luum ix yic' eb' yiñtilal Judá, ato syal jay macañ yaj eb', ix c'och lum
d'a smojonal yic Edom. Axo d'a sur, ix c'och lum d'a taquiñ lum yic Zin. 2 A d'a
jun pac'an chi' tz'ec' smojonal sur yic a' mar Muerto, 3 sb'at d'a lum vitz sq'ue
d'a Acrabim, tz'ec' d'a taquiñ lum yic Zin, tz'ec' d'a sur d'a yic Cades-barnea.
Slajvi chi', sb'atñej d'a Hezrón, sq'uec'och d'a Adar, smeltzajb'at d'a Carca.
4 Ata' sb'atñej masanto d'a Asmón, tz'elc'och d'a a' eluma' d'a yol yic' Egipto,
sc'ochcan d'a a' mar Mediterráneo, aton jun tic ix och smojonaloc Judá d'a sur.
5 Axo d'a stojolal b'aj sjavi c'u, a a' mar Muerto ayoch smojonaloc, masanto
b'aj sc'ochcan a' Jordán d'a a' mar Muerto chi'. Ata' sb'atpaxcan smojonal
d'a norte, 6 sq'uec'och d'a Bet-hogla, tz'ec' d'a snorteal Bet-arabá, sb'atxi lum
ta', masanto sc'och d'a q'uen tenam yic viñaj Bohán, yuninal viñaj Rubén.
7 Slajvi chi', sq'ue d'a sch'olanil yic Acor sc'och d'a Debir, axo ta' smeltzajb'at
d'a Gilgal ay d'a yichañcot lum vitz d'a Adumín, d'a stojolal sur d'a jun a a'
sb'eyi. Slajvi chi', tz'ec' jun mojon chi' d'a sjaj a a' yic En-semes, masanto
sc'och d'a sjaj a' yic En-rogel, 8 tz'ec' d'a sch'olanil lum yic viñ yuninal viñaj
Hinom, d'a stojolal sur yic Jebús, aton choñab' Jerusalén. Slajvi chi' sq'ue d'a
sjolom lum vitz d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a sch'olanil Hinom yed' d'a snorteal
sch'olanil Refaim, 9 smeltzajb'at d'a jolom vitz chi', masanto b'aj sq'ueul sjaj a'
yic Neftoa, masanto d'a nivac choñab' d'a jolom vitz yic Efrón, tz'ec' d'a Baala,
scuchpax Quiriat-jearim. 10 A d'a Baala chi' smeltzajb'at smojonal d'a stojolal
b'aj tz'em c'u, masanto sc'och d'a jolom vitz yic Seir, tz'ec' d'a scostil lum vitz
Jearim ma Quesalón d'a norte, slajvi chi' tz'emc'och d'a choñab' Bet-semes,
tz'ec'c'och d'a choñab' Timna, 11 masanto d'a stojolal norte yic Ecrón, sb'atxi,
masanto sc'och d'a Sicrón, tz'ec' d'a jolom vitz yic Baala. Slajvi chi' tz'elc'och
d'a Jabneel, axo slajvicanc'och chi' d'a a' mar Mediterráneo. 12 Aton a' mar
Mediterráneo chi' ayoch smojonaloc d'a stojolal b'aj tz'em c'u. Aton juntzañ
chi' smojonal lum ix can smacb'enoc eb' yiñtilal Judá, ayic ix pojchajb'at lum
d'a scal junjun macañ eb'.

Ix ac'ji ganar choñab' Hebrón‘R’yed' choñab' Debir yuj viñaj Caleb (Jue 1.10-15)

13 Ix yac'an jun macañ lum yol smacb'en Judá viñaj Josué d'a viñaj Caleb
yuninal viñaj Jefone, icha aj yalan Jehová, aton lum Hebrón ix ac'ji d'a viñ.
A jun choñab' Hebrón chi' schoñab' viñaj Arba d'a peca'. A viñaj Arba chi',
a viñaj Anac aycan yiñtilal viñ. 14 Oxvañ yiñtilal viñaj Anac chi' ix spechel
viñaj Caleb chi' d'a Hebrón, aton viñaj Sesai, viñaj Ahimán yed' viñaj Talmai.
15 Ix lajvi chi', ix b'atpax viñaj Caleb chi' yac' oval yed' eb' ay d'a choñab'
Debir, Quiriat-sefer sb'i d'a peca'. 16 Ix yalan viñ: A mach tz'ac'an oval yed'
jun choñab' tic, tato syac' ganar oval chi', ol vac' ix Acsa ix visil yetb'eyumoc,
xchi viñ.
17 A viñ ix ac'an ganar jun choñab' chi', aton viñaj Otoniel yuninal viñaj
Cenaz, yuc'tac viñaj Caleb chi', yuj chi' ix yac' ix yisil viñ chi' yetb'eyumoc
viñaj Otoniel chi'. 18 Axo yic ix lajvi yic'lan sb'a eb' chi', ix yalan viñaj Otoniel
chi' d'a ix Acsa chi' to sc'an slum ix d'a viñ smam chi'. Yuj chi' ayic ix emta ix
d'a yib'añ noc' b'uru, ix sc'anb'an viñ smam ix chi' d'ay icha tic:

—¿Tas tza nib'ej? xchi viñ d'a ix.

19 Ix yalan ix:

—Ina a lum taquiñ lum ix ac' d'ayin d'a Neguev, elocab' d'a a c'ol to tzac' lum
yax sat d'ayin, lum ay yal sat, xchi ix.

Yuj chi' ix yac' junxo lum viñ d'a ix. Ay sjaj a a' d'a sat luum d'a sjolomtac
yed' junxo a' d'a syoptac luum.

Juntzañ choñab' yic eb' yiñtilal Judá

20 Aton lum smacb'en eb' yiňtilal Judá tic, ix pojchajcanb'at lum d'a scal eb' d'a macquiltaquil, ato syal jay macaň yaj eb'. 21-32 A d'a lum b'ab'el macaň, 29 choňab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a tz'inan lum d'a sur scan luum, d'a smojonal yic Edom, aton sb'i juntzaň choňab' chi': Cabseel, Edar, Jagur, Cina, Dimona, Adada, Cedes, Hazor, Itnán, Zif, Telem, Bealot, Hazor-hadata, Queriot, Hezrón scuchanpax Hazor, Amam, Sema, Molada, Hazar-gada, Hesmón, Bet-pelet, Hazar-sual, Beerseba, Bizotia, Baala, Iim, Esem, Eltolad, Quesil, Horma, Siclag, Madmana, Sansana, Lebaot, Silhim, Aín yed' Rimón.
33-36 Axo lum schab'il macaň, 14 choňab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a yichtac lum vitz d'a stojolal norte scan luum, aton sb'i juntzaň choňab' chi': Estaol, Zora, Asena, Zanoa, En-ganim, Tapúa, Enam, Jarmut, Adulam, Soco, Azeca, Saaraim, Aditaim, Gedera yed' Gederotaim.
37-41 Axo lum yoxil macaň, 16 choňab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a yichtac lum vitz d'a stojolal sur scan luum, aton sb'i juntzaň choňab' chi': Zenán, Hadasa, Migdal-gad, Dileán, Mizpa, Jocteel, Laquis, Boscat, Eglón, Cabón, Lahmam, Quitlis, Gederot, Bet-dagón, Naama yed' Maceda.
42-44 Axo lum schaňil macaň, b'aluňe' choňab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a yichtac lum vitz d'a scal norte yed' sur scan luum, aton sb'i juntzaň choňab' chi': Libna, Eter, Asán, Jifta, Asena, Nezib, Keila, Aczib yed' Maresa.
45-47 Axo lum yoil macaň, a d'a sti' a' mar Mediterráneo ay luum. Aton juntzaň choňab' tic yed' yaldeail junjun: Aton Ecrón yed' juntzaňxo choňab' ay d'a slac'anil, Asdod yed' juntzaňxo nivac choňab' ay d'a slac'anil yed' Gaza yed' juntzaňxo choňab' d'a stitac a' mar Mediterráneo masanto sc'och d'a a' eluma' d'a yol yic Egipto.
48-51 Axo lum svaquil macaň, uxluche' choňab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a lum tzalquixtac scan luum, aton sb'i juntzaň choňab' chi': Samir, Jatir, Soco, Dana, Quiriat-sana scuchanpax Debir, Anab, Estemoa, Anim, Gosén, Holón yed' Gilo.
52-54 Axo lum yuquil macaň, b'aluňe' choňab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a tzalquixtac scan luum, aton sb'i juntzaň choňab' chi': Arab, Duma, Esán, Janum, Bet-tapúa, Afeca, Humta, Quiriat-arba aton Hebrón yed' Sior.
55-57 Axo lum svajxaquil macaň, lajuňe' choňab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a tzalquixtac scan luum, aton sb'i juntzaň choňab' chi': Maón, Carmel, Zif, Juta, Jezreel, Jocdeam, Zanoa, Caín, Gabaa yed' Timna.
58-59 Axo lum sb'aluňil macaň, vaque' choňab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, aňeja' pax d'a tzalquixtac scan luum, aton sb'i juntzaň choňab' chi': Halhul, Bet-sur, Gedor, Maarat, Bet-anot yed' Eltecón.
60 Axo lum slajuňil macaň, chab' choňab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a tzalquixtac pax scan luum, aton sb'i juntzaň choňab' chi': Quiriat-baal, scuchanpax Quiriat-jearim yed' Rabá.
61-62 Axo lum yuxluchil macaň, vaque' choňab' ay d'a luum yed' yaldeail junjun, a d'a tz'inan lum scan luum, aton sb'i juntzaň choňab' chi': Bet-arabá, Midín, Secaca, Nibsán, schoňab'il Atz'am Atz'am yed' En-gadi.
63 A eb' yiňtilal Judá chi', maj yal-laj spechanel eb' jebuseo eb' cajan d'a Jerusalén, yuj chi' ix canňej eb' jebuseo chi' d'a scal eb'.

16

A sluum eb' yiňtilal Efraín‘R’yed' eb' yic Manasés

1 A smojonal b'aj ix c'och lum ix yic' eb' yiñtilal viñaj José, ix schael yich d'a
a' Jordán, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a sjaj a a' d'a Jericó, sb'atñej d'a tz'inan
luum, sq'ue d'a tzalquixtac d'a yol yic Betel. 2 A Betel chi' añeja' scuchanpax
Luz d'a peca'. B'eñej tz'ec' d'a lum yic eb' arquita, masanto sc'och d'a Atarot.
3 Sb'atpax d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a slum eb' jafletita, masanto sc'och d'a
smojonal Bet-horón, jun ay d'a yalañ, sc'ochpax d'a Gezer, tz'elpaxc'och d'a a'
mar Mediterráneo. 4 Aton lum tic ix scha eb' yiñtilal José smacb'enoc, aton eb'
yiñtilal Manasés yed' eb' yic Efraín.

A sluum eb' yiñtilal Efraín

5 A smojonal slum eb' yiñtilal Efraín ix schael yich d'a stojolal b'aj
sjavi c'u d'a Atarot-adar, masanto sc'och d'a Bet-horón, jun ay d'a yib'añ,
6 tz'emcanc'och d'a a' mar Mediterráneo. A d'a snorteal slum eb' chi', ata' ay
Micmetat, ix b'atñej d'a smojonal d'a stojolal b'aj sjavi c'u, masanto sc'och
d'a Taanat-silo, slajvi chi' tz'ec' d'a Janoa, 7 tz'emc'och d'a Atarot yed' d'a
Naarat, tz'ec' d'a sti' smojonal Jericó, tz'emc'och d'a a' Jordán. 8 Sb'atpax d'a
Tapúa, sb'atcan smojonal d'a stojolal b'aj tz'em c'u, masanto sc'och d'a a a'
d'a yol yic Caná, sc'ochcan d'a a' mar Mediterráneo. Aton lum chi' ix yic' eb'
yiñtilal Efraín, icha chi' ix aj spojjiec' lum d'a scal junjun macañ eb'. 9 Aytopax
juntzañxo choñab' yed' juntzañxo aldea ix yic'can eb' yic Efraín chi' d'a yol
smacb'en eb' yiñtilal Manasés. 10 Palta a eb' yiñtilal Efraín chi', maj spechel-
laj eb' cananeo eb' cajan d'a Gezer. Yuj chi' ix can eb' d'a scal eb', ix ac'ji pural
eb' cananeo chi' yochcan smunlajvumoc eb'.

17

A sluum eb' yiñtilal Manasés

1 Aton lum tic ix yic'can eb' yiñtilal Manasés, sb'ab'el yuninal viñaj José.
Axo viñaj Maquir b'ab'el yuninal viñaj Manasés, aton smam yicham eb' yic
Galaad. A eb' ix ic'ancan lum ix yac' scuch eb' Galaad yed' lum yic Basán yujto
jelan eb' d'a oval. 2 A juntzañxo eb' yiñtilal viñaj Manasés yuninal viñaj José,
d'a suerteal ix aj schaan slum eb' d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Jordán. A
eb' mam ichamab'il d'a junjun macañ eb' tic: Aton viñaj Abiezer, viñaj Helec,
viñaj Asriel, viñaj Siquem, viñaj Hefer yed' viñaj Semida.
3 A viñaj Manasés chi' ay yuninal viñaj Maquir, axo viñaj Maquir chi' ay
yuninal viñaj Galaad, smam viñaj Hefer. Axo viñaj Hefer chi' ay yuninal viñaj
Zelofehad, aton viñ malaj junoc yuninal, añej ovañ eb' ix yisil viñ ay, aton
ix Maala, ix Noa, ix Hogla, ix Milca yed' ix Tirsa. 4 Ix c'och eb' ix d'a yichañ
viñaj sacerdote Eleazar yed' d'a yichañ viñaj Josué yed' eb' yajalil choñab'. Ix
yalan eb' ix icha tic d'a eb': A Jehová ix alancan d'a viñaj Moisés to tz'ac'jican
co luum, icha ix aj yac'ji slum masanil eb' ay cuj co b'a yed'oc, xchi eb' ix. Yuj
chi' ix ac'ji slum eb' ix yuj viñaj Josué icha ix aj yac'ji yic eb' ayto yuj sb'a eb'
ix yed'oc, icha ajnac yalan Jehová.
5-6 Yujto ix ac'ji slum eb' ix yisil viñaj Zelofehad chi', icha ix aj yac'ji yic
masanil eb' viñ vinac, yuj chi' lajuñ macañ luum ix scha eb' yiñtilal Manasés
chi'. Ch'oc pax yaj lum ix yic' nañalxo eb' d'a Galaad yed' d'a Basán, aton
lum ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán. 7 A slum eb' chi', ix b'atñej lum
d'a Aser masanto ix c'och d'a Micmetat. Aton jun ay d'a yichañcot Siquem,
sb'atñej d'a sur masanto b'aj ay sjaj a a' d'a Tapúa. 8 Vach'chom a lum Tapúa
chi' yic eb' yiñtilal Manasés, palta a choñab' Tapúa chi', yic eb' yiñtilal Efraín.
9-10 A smojonal lum sb'atñej d'a sch'olanil a' Caná d'a stojolal b'aj tz'em c'u,
masanto sc'och d'a a' mar Mediterráneo. A lum ay d'a snorteal jun ch'olan
chi', aton lum yic eb' yiñtilal Manasés. Axo lum ay d'a sur jun sch'olanil chi'

yic eb' yiñtilal Efraín. A eb' yiñtilal Efraín chi' ay jaye' schoñab' eb' d'a yol yic eb' yiñtilal Manasés, palta axo slumal d'a spatictac, yic eb' yiñtilal Manasés chi'. A smojonal slum eb' chi' sc'ochcan d'a slum eb' yiñtilal Aser scan d'a norte d'a slac'anilxo a' mar Mediterráneo, axo junxo smojonal sc'ochcan d'a slum eb' yic Isacar, añeja' d'a norte d'a slac'anil a' Jordán. 11 Ix yic'anpax juntzañxo choñab' tic eb' yiñtilal Manasés chi' d'a slum eb' yiñtilal Isacar yed' d'a yol yic Aser, junjun yed' yaldeail ay d'a slac'anil: Aton Bet-seán, Ibleam, Dor, Endor, Taanac yed' Meguido, a jun yoxil choñab' tic, scuchpax Nafot Dor. 12 A eb' yiñtilal Manasés chi', maj yal-laj spechjiel eb' cananeo cajan d'a juntzañ choñab' chi' yuj eb', yujto ix stec'b'ej sb'a eb' scan cajan ta'. 13 Palta axo yic ix yic'an yipoc eb' israel chi', ix yac'an pural eb' cananeo chi' eb' yochcan smunlajvumoc.

A eb' yiñtilal José ix ic'ancan lum yax luum

14 Ix yalan eb' yiñtilal José d'a viñaj Josué icha tic:

—¿Tas yuj junñej macañ co lum ix ac'a'? A oñ tic tzijtum co b'isul, yujto ix yic'q'ue vaan co b'isul Jehová, xchi eb'.

15 Ix yalan viñaj Josué chi' d'a eb' icha tic:

—Yacb'an to tzijtum e b'isul, maxtzac yab'laj b'aj tzex aj d'a lum tzalquixtac ix ac'ji d'ayex, ixiquec d'a caltac yax lum yic eb' ferezeo yed' yic eb' refaíta. A lum chi' tze ch'aquemi, xchi viñ.

16 Ix yalan eb' icha tic:

—Tocval ol yab' lum tzalquixtac tic d'ayoñ. A eb' cananeo cajan d'a ac'lic chi' ay scarruaje eb', icha pax chi' eb' cajan d'a Bet-seán yed' eb' cajan d'a juntzañ aldea d'a ac'lic Jezreel, xchi eb'.

17 Ix tac'vi viñaj Josué chi' d'a eb', aton eb' yiñtilal Efraín yed' eb' yic Manasés:

—A ex tic te nivan e b'isul, ay smay e b'inaji, yuj chi' max yal-laj añej junoc macañ lum tic ol eyic'a'. 18 Yuj chi' a lum tzalquixtac te ay ste'al tzeyiquejcan smasanil, ol laj e ch'aquel te' ste'al lum chi'. Ol e satel eb' cananeo cajan ta', vach'chom te jelan eb', vach'chom ay pax scarruaje eb' q'ueen yic oval, xchi viñ.

18

A sluum juntzañxo eb' israel

1 Ayic ix lajvi yac'an ganar masanil lum luum chi' eb' israel, ix smolb'an sb'a eb' smasanil d'a Silo, ix sb'oanq'ue scajnub' Jehová eb', aton b'aj sch'ox sb'a Jehová chi'. 2 Palta uc macañto eb' yiñtilal Israel manto schalaj sluum.

3 Yuj chi' ix yal viñaj Josué d'a eb' icha tic: ¿B'aq'uiñ val ol ex cajnaj d'a sat lum luum ix yac' Jehová d'ayoñ, aton co Diosal yed' sDiosal eb' co mam quicham? 4 Siq'uequel oxtacvañoc vinac d'a scal junjun macañ iñtilal, yic tzin checb'at yil masanil lum luum chi'. Ol yalan eb' vab'i tas val yaj luum, yic vach' ol yal in pucanb'at lum d'ayex. 5 A juntzañ eb' viñ chi' uc macañ ol aj yechtanel lum eb' viñ, a lum yic eb' yiñtilal Judá aycan lum d'a sur, axo lum yic eb' yiñtilal José aycan lum d'a norte. 6 Ayic ol lajvoc yechtan lum eb' viñ, ol yic'ancot eb' viñ d'ayin tas yaj luum. A in xo ol vac'och suerte d'a luum d'a yichañ Jehová co Diosal. 7 Axo pax eb' levita, malaj junoc macañ slum eb' ol yic'a'. A tas ol yic' eb', aton sacerdoteal d'a yichañ Jehová. A pax eb' yiñtilal Gad, eb' yic Rubén yed' nañalxo yiñtilal Manasés, ayxo smacb'en eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán, aton lum yac'naccan viñaj Moisés schecab' Jehová d'a eb', xchi viñaj Josué chi'.

8 Ayic van sb'at eb' viñ yechtej lum chi', ix yalan viñaj Josué chi' d'a eb' viñ: Ixiquec d'a masanil juntzañ luum chi', tze tz'ib'ani chajtil yaj luum. Ayic slajvi eyilan lum chi', tzex paxta, a inxo ol vac'och suerte d'a luum d'a yichañ Jehová d'a Silo tic, xchi viñ d'a eb' viñ.
9 Ix b'at eb' viñ yil luum, ix ec' eb' viñ d'a masanil juntzañ choñab' chi'. Uc macañ ix aj yechtan lum eb' viñ, ix stz'ib'ancot eb' viñ masanil tastac ix aj junjun macañ luum, ato syal sb'isul juntzañ choñab'. Ix lajvi chi', ix jax eb' viñ d'a campamento d'a Silo b'aj aycan viñaj Josué chi'. 10 Icha chi' ix aj spojanec' lum luum chi' viñ d'a eb' yetchoñab' d'a Silo, ix yac'anoch suerte viñ d'a luum d'a yichañ Jehová.

A sluum eb' yiñtilal Benjamín

11 A lum b'ab'el macañ ix och suerte d'ay, aton lum ix yic' eb' yiñtilal Benjamín, ato syal jay macañ yaj eb'. A lum ix yic' eb' chi', a d'a snañal lum yic eb' yiñtilal Judá yed' lum yic eb' yiñtilal José ix can luum. 12 A smojonal luum d'a norte, tz'el yich d'a a' Jordán, sb'atñej d'a snorteal Jericó, sb'atñej d'a tzalquixtac d'a stojolal b'aj tz'em c'u, tz'elc'och d'a tz'inan lum d'a yol yic Bet-avén. 13 Sb'atñej, tz'ec' d'a yalañ emta choñab' Luz scuchanpax Betel d'a sur, tz'emc'och d'a Atarot-adar d'a slac'anil lum vitz ay d'a sur yic junxo Bet-horón ay d'a yalañ. 14 Smeltzajb'at smojonal chi' d'a stojolal sur d'a lum vitz ay d'a yichañ Bet-horón chi', masanto d'a Quiriat-baal, scuchanpax Quiriat-jearim, yic eb' yiñtilal Judá yaj jun choñab' chi'. Aton smojonal d'a stojolal b'aj tz'em c'u.
15 Axo smojonal d'a sur tz'elc'och d'a Quiriat-jearim d'a stojolal b'aj tz'em c'u, masanto b'aj sq'ueul sjaj a a' yic Neftoa, 16 masanto tz'emc'och d'a lum vitz ay d'a yichañ sch'olanil yic Ben-hinom, d'a snorteal ch'olan yic Refaim. Tz'empaxc'och d'a sch'olanil yic Hinom, tz'ec' d'a stz'eyel lum vitz yic Jebús, sb'atñej d'a sjaj a' Rogel. 17 Slajvi chi' smeltzajpaxb'at d'a norte, tz'elc'och d'a En-semes, sb'atñej masanto d'a Gelilot, d'a yichañ lum vitzal Adumín, tz'emc'och d'a sat q'ueen yic viñaj Bohán yuninal viñaj Rubén. 18 Tz'ec'pax d'a svitzal stojolal norte, d'a yichañ sch'olanil a' Jordán, masanto d'a a' Jordán chi'. 19 Tz'ec'pax d'a norte yic Bet-hogla, slajvicanc'och d'a jun sc'ab' a' mar d'a snorteal yic a' mar Muerto, b'aj sc'ochcan a' Jordán, aton smojonal d'a sur chi'.
20 Axo a' Jordán ayoch smojonaloc d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Aton juntzañ tic smojonal lum ix pojchajec' d'a scal yiñtilal Benjamín.
21-24 A juntzañ choñab' ix yic'can eb' yiñtilal Benjamín chi', 12 d'a smasanil yed' yaldeail, aton Jericó, Bet-hogla, Emec-casis, Bet-arabá, Zemaraim, Betel, Avim, Pará, Ofra, Quefar-haamoni, Ofni yed' Geba. 25-28 Yic pax 14 choñab' eb' yed' yaldeail, aton Gabaón, Ramá, Beerot, Mizpa, Cafira, Mozah, Requem, Irpeel, Tarala, Zela, Elef, Jebús, aton choñab' Jerusalén, Gabaa yed' Quiriat. Aton lum tic ix yic' eb' yiñtilal Benjamín.

19

A sluum eb' yiñtilal Simeón

1 Axo lum schab'il macañ ix och suerte d'ay, a d'a eb' yiñtilal Simeón ix can luum, ato syal jay macañ yaj eb'. A slum eb' tic ix can d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Judá. 2-6 Aton juntzañ choñab' tic ix can d'a eb', 13 d'a smasanil yed' yaldeail: Beerseba, Seba, Molada, Hazar-sual, Bala, Ezem, Eltolad, Betul, Horma, Siclag, Bet-marcabot, Hazar-susa, Bet-lebaot yed' Saruhén.
7 Ix yic'anpax Aín eb', Rimón, Eter yed' Asán. 8 Chañe' choñab' yed' yaldeail junjun, masanto d'a Baalat-beer, aton pax Ramat d'a Neguev. Aton juntzañ

tic ix yic' eb' yiñtilal Simeón chi' 9 d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Judá, yujto a
jun iñtilal eb' chi' te nivan lum macb'ilcan yuj eb'. Yuj chi' ix ac'ji nañalxo
lum d'a eb' yiñtilal Simeón chi'.

A sluum eb' yiñtilal Zabulón

10 Axo lum yoxil macañ ix och suerte d'ay. A d'a eb' yiñtilal Zabulón ix
can luum, ato syal jay macañ yaj eb'. A smojonal luum, ix c'och d'a Sarid,
11 sb'atñej d'a stojolal b'aj tz'em c'u masanto d'a Marala, sc'och d'a Dabeset,
slajvicanc'och d'a a' taquiñ melem d'a yichañ Jocneam. 12 Tz'elxi d'a Sarid
chi', sc'och d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a smojonal Quislot-tabor, tz'ec'pax d'a
Daberat, sq'uec'och d'a Jafía. 13 Sb'atxi d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Gat-hefer,
tz'ec' d'a Ita-cazín, tz'el d'a Rimón, syoyan sb'a d'a Nea. 14 Axo d'a norte
smeltzajb'at smojonal chi' d'a Hanatón, tz'elc'och d'a sch'olanil yol yic Jefte-
el. 15 A d'a jun lum chi' ay 12 choñab' yed' yaldeail junjun, a d'a scal juntzañ
chi', ata' ay Catat, Nahalal, Simrón, Idala yed' Belén. 16 Aton jun lum chi' ix
yic' eb' yiñtilal Zabulón yed' juntzañ choñab' yed' yaldeail.

A sluum eb' yiñtilal Isacar

17-23 Axo lum schañil macañ ix och suerte d'ay, a d'a eb' yiñtilal Isacar ix
can luum, ato syal jay macañ yaj eb'. A d'a jun lum chi' ay 16 choñab' d'a
smasanil yed' yaldeail junjun: Aton Jezreel, Quesulot, Sunem, Hafaraim,
Sihón, Anaharat, Rabit, Quisión, Abez, Remet, En-ganim, En-hada yed' Bet-
pases. A smojonal lum sc'och d'a Tabor, Sahazima yed' d'a Bet-semes,
slajvicanc'och d'a a' Jordán.

A sluum eb' yiñtilal Aser

24-31 Axo lum yoil macañ ix och suerte d'ay, a d'a eb' yiñtilal Aser ix can
luum, ato syal jay macañ yaj eb'. A d'a jun luum chi', ay 22 choñab' d'a
smasanil yed' yaldeail junjun: Aton Helcat, Halí, Betén, Acsaf, Alamelec,
Amad yed' Miseal, masanto sc'och lum d'a jolom vitz Carmelo d'a stojolal
b'aj tz'em c'u yed' pax Sihor-libnat. Slajvi chi' smeltzaj d'a stojolal b'aj sjavi
c'u d'a Bet-dagón, sc'och d'a lum yic eb' yiñtilal Zabulón d'a sch'olanil yic
Jefte-el d'a stojolal norte yed' d'a Bet-emec, d'a Neiel, tz'elc'och d'a Cabul d'a
stojolal norte chi'. Syamchaj Hebrón yuuj yed' Rehob, Hamón yed' Caná,
masanto sc'och d'a nivan choñab' Sidón. Smeltzajxib'at smojonal chi' d'a
Ramá, masanto sc'och d'a jun choñab' ayoch smuroal, aton Tiro, sc'och d'a
Hosa tz'elc'och d'a a' mar Mediterráneo. Aypaxoch choñab' Mahaleb yed'oc,
Aczib, Uma, Afec yed' Rehob.

A sluum eb' yiñtilal Neftalí

32-39 A lum svaquil macañ ix och suerte d'ay, a d'a eb' yiñtilal Neftalí ix
can luum, ato syal jay macañ yaj eb'. A slum eb' chi' sb'atñej d'a Helef,
Alón-saananim, Adami-neceb yed' Jabneel, masanto d'a Lacum, tz'elc'och d'a
a' Jordán. Axo smojonal d'a stojolal b'aj tz'em c'u, sb'at d'a Aznot-tabor, tz'ec'
d'a Hucoc, yuj chi' a d'a stojolal sur schalaj sb'a smojonal slum eb' chi' yed'
eb' yiñtilal Zabulón. Axo d'a stojolal b'aj tz'em c'u, schalaj sb'a lum yed' lum
yic eb' yiñtilal Aser. Axo d'a smojonal slum eb' chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u,
a d'a a' Jordán sc'ochcani. Axo juntzañ choñab' ayoch smuroal ix can d'a eb',
19 d'a smasanil yed' yaldeail junjun: Aton Sidim, Zer, Hamat, Racat, Cineret,
Adama, Ramá, Hazor, Cedes, Edrei, En-hazor, Irón, Migdal-el, Horem, Bet-
anat yed' Bet-semes. Aton lum tic ix yic' eb' yiñtilal Neftalí.

A slum eb' yiñtilal Dan

40-46 A lum yuquil macaŋ ix och suerte d'ay, a d'a eb' yiŋtilal Dan ix can luum, ato syal jay macaŋ yaj eb'. A d'a lum chi' ay juntzaŋ choŋab' tic: Zora, Estaol, Ir-semes, Saalabín, Ajalón, Jetla, Elón, Timnat, Ecrón, Elteque, Gibetón, Baalat, Jehúd, Bene-berac, Gat-rimón, Mejarcón, Racón yed' lum ay d'a yichaŋ Jope. 47-48 Maj yab'laj lum d'a eb', yuj chi' ix b'at eb' yac' oval d'a choŋab' Lesem. Ayic ix lajvi xicancham masanil anima cajan eb' ta', ix cajnajcan eb' d'a jun lum chi'. Ix sq'uexan sb'i jun choŋab' chi' eb', Dan ix sb'iej yuj eb' yuj yic'anchaaŋ smam yicham eb'. Aton lum tic ix yic' eb' yiŋtilal Dan chi'.

A sluum viŋaj Josué

49-51 Masanil juntzaŋ luum chi' ix spuquec' viŋaj sacerdote Eleazar, viŋaj Josué yed' eb' yajalil eb' choŋab'. D'a yichaŋ Jehová d'a yichaŋ scajnub' b'aj sch'ox sb'a d'a Silo, ata' ix pucchajec' lum d'a suerteal, yuj chi' te tz'acan ix aj yec' luum. Ayic toxo ix lajvi spucchajec' luum d'a eb', ix schaancan yic junjun iŋtilal eb'. Ix ac'jipax lum yic viŋaj Josué d'a scal eb', icha val ix aj yalan Jehová. Ix ac'ji choŋab' Timnat-sera d'a viŋ, d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' yiŋtilal Efraín, yujto a lum chi' ix sc'an viŋ. Ix sb'oq'ue jun choŋab' chi' viŋ d'a schaelal, ix cajnaj viŋ d'ay.

20

Juntzaŋ choŋab' b'aj scol sb'a eb' 'R'smac'ancham anima (Nm 35.6-34; Dt 4.41-43; 19.1-13)

1 Ix yalan Jehová d'a viŋaj Josué chi' icha tic:

2 Al d'a eb' etisraelal to sic'canel juntzaŋ choŋab' eb' b'aj ol scol sb'a eb', icha ajnac valan d'a viŋaj Moisés. 3 Q'uinaloc ay junoc mach smac'ancham junoc anima to maŋ sc'anoc sc'ool, syal b'at scolan sb'a d'a junoc choŋab' chi', yic vach' max mac'jicham yuj junoc ayto yuj sb'a yed' jun ix cham chi'. 4 A jun mach sb'at scol sb'a chi', yovalil sc'och d'a spuertail jun choŋab' chi', syalan d'a eb' yichamtac vinaquil jun choŋab' chi' tas ix cot d'a yib'aŋ, slajvi chi' axo eb' viŋ schaanoch d'a yol choŋab' chi', tz'ac'ji junoc lugar b'aj scajnaji. 5 Tato sayjiec' yuj junoc ayto yuj sb'a yed' jun ix cham chi', axo eb' viŋ yichamtac vinaquil jun choŋab' chi' max ac'anoch d'a yol sc'ab' jun sayanec' chi', vach'chom ix cham jun yetanimail chi' yuuj, palta maŋ sc'anoc sc'ool, maŋ yajc'oloctaxon sb'a eb'. 6 A jun sb'at scol sb'a chi', scanŋej ta' masanto syal sch'olb'itaj yuj eb' choŋab' smasanil. Tato malaj smul, syal scanŋej d'a jun choŋab' chi', masanto scham viŋ sat sacerdote ayoch d'a yopisio d'a jun tiempoal chi'. Slajvi chi' syal smeltzajxi d'a schoŋab' b'aj elnac chi', xchi d'a viŋ.

7 Yuj chi' ix sic'canel juntzaŋ choŋab' eb' israel, b'aj scol sb'a eb' smac'ancham junoc anima, aton Cedes d'a Galilea, d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' yiŋtilal Neftalí yed' Siquem d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' yiŋtilal Efraín yed' Quiriat-arba, aton Hebrón d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' yiŋtilal Judá. 8 Axo d'a junxo sc'axepalec' a' Jordán, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Jericó, ata' ix siq'uel oxexo choŋab' eb': Aton choŋab' Beser d'a ac'lic yic tz'inan luum d'a yol yic eb' yiŋtilal Rubén, choŋab' Ramot d'a yol yic Galaad d'a yol yic eb' yiŋtilal Gad yed' choŋab' Golán d'a Basán, d'a yol yic eb' yiŋtilal Manasés. 9 Aton juntzaŋ choŋab' chi' ix sic'canel eb', yic vach' ata' sb'at scol sb'a junoc mach smac'ancham junoc anima to maŋ sc'anoc sc'ool. Taxoŋej junoc eb' israel ma junoc eb' ch'oc choŋab'il ayec' d'a scal eb', syal b'at scolan sb'a ta' yic max mac'jicham yuj junoc ayto yuj sb'a yed' jun ix cham chi' ayic manto ch'olb'itaj yuj eb' yichamtac vinaquil choŋab'.

21

A schoŋab' eb' yiŋtilal Leví
(1Cr 6.54-81)

1-2 A eb' yajal yaj d'a scal eb' yiŋtilal Leví, ix b'at eb' d'a Silo d'a yol yic Canaán, yic sb'at yalan eb' d'a viŋaj sacerdote Eleazar, d'a viŋaj Josué yed' d'a eb' yajal yaj d'a junjun yiŋtilal eb' israel chi'. Ix yalan eb' icha tic: A Jehová aljinaccan d'a viŋaj Moisés to tz'ac'ji co choŋab' b'aj tzoŋ aji yed' b'aj syal sva noc' co molb'etzal noc', xchi eb'. 3 Yuj chi' ix yac' juntzaŋ choŋab' eb' yetisraelal eb' chi' d'ay. A juntzaŋ choŋab' chi' smasanil ix ac'ji slumal d'a spatictac b'aj syal sva noc' smolb'etzal noc' eb' icha ajnac yalan Jehová.

4 D'a sb'ab'elal ix och suerte d'a jun macaŋ eb' levita yiŋtilal viŋaj Coat, aton eb' sacerdote yiŋtilal viŋaj Aarón. 13 choŋab' ix ac'ji d'a eb', aton juntzaŋ choŋab' ay d'a yol yic eb' yiŋtilal Judá, d'a yol yic eb' yiŋtilal Simeón yed' d'a yol yic eb' yiŋtilal Benjamín. 5 Aŋeja' juntzaŋxo eb' coatita chi', ix ac'ji lajuŋexo choŋab' d'a eb' d'a yol yic eb' yiŋtilal Efraín, d'a yol yic eb' yiŋtilal Dan yed' d'a yol yic naŋalxo eb' yiŋtilal Manasés.

6 Ix ac'jipax 13 choŋab' d'a eb' levita yiŋtilal Gersón d'a yol yic eb' yiŋtilal Isacar, d'a yol yic eb' yiŋtilal Neftalí yed' pax d'a yol yic naŋalxo eb' yiŋtilal Manasés ay d'a Basán. 7 Ix ac'jipax 12 choŋab' d'a eb' levita yiŋtilal Merari, d'a yol yic eb' yiŋtilal Rubén, d'a yol yic eb' yiŋtilal Gad yed' d'a yol yic eb' yiŋtilal Zabulón.

8 Aton juntzaŋ choŋab' chi' ix ac'ji d'a eb' yiŋtilal Leví yuj eb' yetisraelal d'a suerteal. Masanil juntzaŋ choŋab' tic, ix ac'jican slumal d'a spatictac icha val ajnac yalancan Jehová d'a viŋaj Moisés. 9 A juntzaŋ choŋab' ol b'inaj tic, a d'a yol yic eb' yiŋtilal Judá ay yed' d'a yol yic eb' yiŋtilal Simeón. 10 A eb' levita yiŋtilal Coat yiŋtilal pax Aarón, a eb' ix b'ab'laj chaan juntzaŋ choŋab' tic. 11 A d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' yiŋtilal Judá, ix ac'ji Quiriat-arba d'a eb', aton Hebrón schoŋab'can viŋaj Arba smam yicham viŋaj Anac. 12 Axo pax masanil smacb'en jun choŋab' chi' yed' yaldeail ac'b'ilxo d'a viŋaj Caleb yuninal viŋaj Jefone.

13-19 A Hebrón chi', aton d'ay scol sb'a eb' smac'ancham junoc anima. A eb' yiŋtilal Aarón chi' ix yic'pax juntzaŋ choŋab' tic eb': Libna, Jatir, Estemoa, Holón, Debir, Aín, Juta yed' Bet-semes. Aton b'aluŋe' choŋab' tic. Axo d'a yol yic eb' yiŋtilal Benjamín, chaŋe' choŋab' ix ac'ji d'a eb', aton Gabaón, Geba, Anatot yed' Almón. Yuj chi' a choŋab' ix yic' eb' yiŋtilal viŋaj sacerdote Aarón, 13 d'a smasanil.

20-26 Axo d'a juntzaŋxo eb' levita yiŋtilal pax Coat chi', ix ac'ji juntzaŋxo choŋab' d'a eb' d'a yol yic eb' yiŋtilal Efraín. A d'a tzalquixtac, ix ac'ji Siquem d'a eb', aton b'aj syal scolan sb'a eb' smac'ancham junoc anima. Ix ac'jipax Gezer, Kibsaim yed' pax Bet-horón d'a eb', chaŋe' juntzaŋ choŋab' tic. Axo pax d'a yol yic eb' yiŋtilal Dan, chaŋe' choŋab' ix ac'ji d'a eb': Aton Elteque, Gibetón, Ajalón yed' Gat-rimón. Axo pax d'a yol yic naŋalxo eb' yiŋtilal Manasés, chab' choŋab' ix ac'ji d'a eb', aton Taanac yed' Gat-rimón. Yuj chi' lajuŋe' choŋab' ix scha eb' yiŋtilal Coat, ato syal jay macaŋ yaj eb'.

27-33 Axo pax eb' levita yiŋtilal Gersón, chab' choŋab' ix ac'ji d'a eb' d'a yol yic naŋalxo eb' yiŋtilal Manasés. A juntzaŋ choŋab' chi', aton Golán yed' Beestera d'a yol yic Basán. A d'a choŋab' Golán chi' syal scolan sb'a eb' smac'ancham junoc anima. Axo pax d'a yol yic eb' yiŋtilal Isacar chaŋe' choŋab' ix ac'jipax d'a eb', aton Cisón, Daberat, Jarmut yed' En-ganim. Axo d'a yol yic eb' yiŋtilal Aser, aŋeja' chaŋe' choŋab' ix ac'jipax d'a eb', aton Miseal, Abdón, Helcat yed' Rehob. Axo pax d'a yol yic eb' yiŋtilal Neftalí, oxe'

choñab' ix ac'jipax d'a eb', aton Cedes d'a yol yic Galilea, b'aj syal scolan sb'a eb' smac'ancham junoc anima. Ix ac'jipax choñab' Hamot-dor yed' Cartán d'a eb'. Yuj chi' a masanil choñab' ix yic' eb' yiñtilal Gersón, 13 d'a smasanil, ato syal jay macañ yaj eb'.

34-40 Ayto eb' levita ixto cani, aton eb' yiñtilal Merari. Ix ac'ji smacb'en eb' d'a yol yic eb' yiñtilal Zabulón, chañe' choñab' ix ac'ji d'a eb': Aton Jocneam, Carta, Dimna yed' Nahalal. Axo d'a yol yic eb' yiñtilal Rubén, chañe' pax choñab' ix ac'ji d'a eb': Aton Beser, Jahaza, Cademot yed' Mefaat. Axo d'a yol yic eb' yiñtilal Gad, añeja' chañe' choñab' ix ac'ji d'a eb': Aton Ramot d'a yol yic Galaad, Mahanaim, Hesbón yed' Jazer. A d'a Ramot chi' syal scolan sb'a eb' smac'ancham junoc anima. 12 choñab' ix yic' eb' yiñtilal Merari, yuninal Leví, icha jay macañ yaj eb'.

41 A jantac choñab' ix ac'jican d'a eb' yiñtilal Leví chi' d'a yol smacb'en eb' yetisraelal, 48 d'a smasanil. 42 Junjun juntzañ choñab' chi', ix canñej slumal d'a spatictac b'aj syal sva noc' smolb'etzal noc' eb'.

43 Icha val chi' ix aj yac'jican lum luum d'a eb' israel yuj Jehová, aton masanil lum yac'nac sti' yac'an d'a eb' smam yicham eb'. Yuj chi' ix cajnajcan eb' d'a sat lum smasanil. 44 Ix elñejc'och b'aj yac'nac sti' Jehová chi', ix can eb' ta' d'a junc'olal d'a masanil jun luum chi'. Majxo yal-laj stec'b'an sb'a eb' ajc'ol d'a yichañ eb', yujto a Jehová ix ac'anoch eb' d'a yol sc'ab' eb' israel. 45 Malaj junoc b'elañ lolonel b'aj yac'nac sti' Jehová chi' d'a eb' israel to maj elc'ochoc.

22

Ix pax eb' viñ soldado'R'ix cot d'a sc'axepalec' a' Jordán

1 Ix lajvi chi', ix yavtancot eb' viñ soldado viñaj Josué, eb' yiñtilal Rubén, eb' yiñtilal Gad yed' nañalxo eb' yiñtilal Manasés. 2 Ix yalan viñ d'a eb' icha tic: A ex tic toxo ix e c'anab'ajej masanil tas yalnaccan viñaj Moisés schecab' Jehová. Ix e c'anab'ajanpax masanil tas ix vala'. 3 Mañ jab'oc ix eyactejcan eb' quetchoñab' tic d'a jantac tiempo ix ec' tic, ix e c'anab'ajejñej masanil checnab'il ix yac' Jehová co Diosal d'ayex. 4 A ticnaic, toxo ix elc'och b'aj yac'nac sti' Jehová d'ayoñ, yujto a eb' quetchoñab' smasanil, junc'olalxo yaj eb'. Yuj chi' meltzajañec d'a e luum yac'naccan viñaj Moisés d'ayex d'a sc'axepalec' a' Jordán. 5 Añej jun tas sval d'ayex to tzeya'ilej val e b'a e c'anab'ajan masanil checnab'il yac'naccan viñaj Moisés schecab' Jehová d'ayoñ. Syalelc'ochi to tze xajanej Jehová co Diosal, tze b'eyb'alan sb'eyb'al, tzeyac'anem e b'a d'ay d'a smasanil e c'ool yed' d'a smasanil e pensar.

6-8 Paxañec d'a e luum yed' jantac e b'eyumal, jantac noc' e molb'etzal noc', jantac q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce yed' q'uen hierro yed' pax jantac pichul ix eyic'canec' d'a eb' eyajc'ool d'a oval. Tze pucanec' masanil juntzañ chi' d'a masanil eb' eyetchoñab' aycan ta'. Yac'ocab' svach'c'olal Jehová co Diosal d'a eyib'añ, xchi viñ d'a eb'. Ix lajvi stac'lancan sb'a eb' yed' viñ, ix meltzaj eb' d'a slum ac'b'ilcan d'a eb' yuj viñaj Moisés d'a yol yic Basán. Axo nañalxo eb' yiñtilal Manasés chi', a viñaj Josué chi' ix ac'ancan slum eb' d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Jordán yed' eb' yetisraelal. 9 Yuj chi' ix elta eb' chi' d'a scal eb' yetisraelal d'a Silo, d'a yol yic Canaán, yic smeltzaj eb' d'a smacb'en d'a yol yic Galaad, lum ac'b'ilcan d'a eb' yuj viñaj Moisés, icha ajnac yalan Jehová.

Jun altar d'a sti' a' Jordán

10 Ayic ix c'och eb' viñ soldado chi' d'a a' Jordán, d'a yolto smacb'en Canaán, ix sb'o jun altar eb', te nivan ix aji. 11 Ix c'och yab'ixal jun tic d'a juntzañxo eb' yetisraelal eb' chi', to ix sb'oq'ue jun altar eb' d'a smojonal Canaán d'a stojolal

b'aj tz'em c'u d'a a' Jordán. 12 Ayic ix yab'an eb' icha chi', ix smolb'an sb'a eb' smasanil d'a Silo, yic sb'at eb' yac' oval yed' eb'. 13 Ix checjib'at viñaj Finees yuninal viñaj sacerdote Eleazar d'a sb'ab'elal yuj eb' d'a Galaad b'aj ayec' eb' nañal yoxil iñtilal chi'. 14 Ix b'at lajuñvañ eb' yajal yaj d'a junjun iñtilal d'a scal eb' israel yed' viñ. 15 Masanil juntzañ eb' chi', ix b'atñej eb' d'a Galaad b'aj ayec' nañal yoxil iñtilal eb' chi', ix yalan eb' icha tic:

16 —A oñ tic ix oñ checjicot yuj eb' schoñab' Jehová yic tzul cab' d'ayex yuj jun tas mañ vach'oc ix e c'ulej d'a Jehová co Diosal. ¿Tas yuj ix e patiquejel co Diosal chi', ix e b'oanq'ue jun altar yuj eyic'anel e b'a d'ay? 17 ¿Tom max e nacot jantac chucal ix uji d'a Peor? Aytocan stz'aub'al d'a quib'añ ticnaic. Yujñej jun chi' tzijtum eb' quetchoñab' chamnac yuj Jehová. 18 Axo ticnaic tato a ex tic tze patiquejxiel Jehová, axo scot yoval sc'ool chi' d'a quib'añ co masanil. 19 Tato tze na' to max yal eyoch ejmelal d'a co Diosal d'a jun lum b'aj ayex ec' tic, coyec qued'oc d'a lum b'aj ayec' scajnub' Jehová, tzeyic'can e macb'en d'a co cal chi'. Palta mañ pitoc tzeyutej e b'a d'a Jehová yed' d'ayoñ, tze b'oanq'ue junocxo altar d'a yichañ jun yic Jehová co Diosal chi'. 20 Naeccoti tas sc'ulejnac viñaj Acán yuninal viñaj Zera ayic yic'annaccot juntzañ tas viñ ay yovalil yuj Jehová. Yuj smul viñ chi', cotnac yoval sc'ol Jehová d'a quib'añ co masanil. Mañocñejlaj viñaj Acán chi' chamnac yuj smul chi', xchi eb'.

21 Ix lajvi chi' ix tac'vi eb' ix xid'ec' d'a oval chi' d'a eb' yajal yaj d'a scal eb' yetisraelal chi' icha tic:

22 —A Jehová Syal Yuj Smasanil, yojtac to ix co b'o jun altar chi', mañ yujoc co paticaneli, mañ yujoc pax quic'anel co b'a d'ay. Yojtac Jehová chi' tas yaji. Comonoc snachajpaxel eyuuj. Tato yuj co pitan co b'a d'ay, mocab' oñ eyac' nivanc'olal. 23 Tato yuj quic'anel co b'a d'a Jehová, yuj chi' ix co b'oq'ue jun altar chi', ma yuj co ñusantz'a silab' d'a yib'añ, ma yuj cac'an ixim trigo co silab'oc, ma cac'an juntzañxo silab' yic junc'olal d'a yib'añ, aocab' Jehová tz'ac'an yovalil d'ayoñ.

24 Palta ix co b'oq'ue jun altar chi', yujto ix co na' talaj ay jun c'ual ol yal eb' eyiñtilal d'a eb' quiñtilal icha tic: Malaj eyalan eyic d'a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, 25 yujto a Jehová ac'annaccan a' Jordán tic co mojonoc eyed'oc a ex yiñtilal ex Rubén tic yed' ex yiñtilal Gad tic, yuj chi' malaj eyalan eyic d'a Jehová, q'uinaloc xchi eb'. Tato icha chi', a eb' syamancanoch vaan eb' quiñtilal chi' yic max yal sb'a eb' d'a Jehová. Mañxa am yelc'och Jehová chi' d'a eb' quiñtilal chi'. 26 Yuj chi' ix co b'oq'ue jun altar chi', mañ yujoc co ñusan silab' yed' cac'an juntzañxo silab' d'a Jehová. 27 Palta to ch'oxnab'il tz'ajcan d'a co cal eyed'oc yed' d'a scal eb' quiñtilal, yic vach' a oñ tic syalpax cac'an servil Jehová yed' coch d'a yichañ co ñusan co silab' yed' co silab' yuj co mul yed' co silab' yic co junc'olal yed'oc. Yuj chi' a eb' eyiñtilal chi', mañ ol yal-laj yalan eb' d'a eb' quiñtilal chi' icha tic: A ex tic malaj eyalan eyic d'a Jehová, mañ xchioc eb'. 28 Yuj chi' ix co na' talaj ay mach tz'alan icha chi' d'ayoñ, ma d'a eb' quiñtilal d'a b'aq'uiñ, syal co tac'vi d'a eb' icha tic: Ilec val, a eb' co mam quicham ix sb'oq'ue jun altar tic eb', lajan yilji icha jun yic Jehová, mañ yujoc sñusji silab', ma junocxo macañ silab', palta añej to aycanoch ch'oxnab'ilal d'a co cal eyed'oc, xco chama. 29 Colvajocab' Jehová qued'oc yic malaj b'aq'uiñ ol co pitej co b'a d'ay, ma ol cactejcani, sco b'oanq'ue junocxo altar yic sco ñusantz'a silab' yed' cac'an ixim trigo ofrendail, ma cac'an juntzañxo silab'. Palta to a d'a altar yic Jehová co Diosal ay d'a yichañ scajnub', añej ta' smoj tz'ac'ji silab' chi', xchi eb'.

30 Ayic ix yab'an viñaj sacerdote Finees yed' eb' yajalil choñab', aton eb' yajal yaj d'a junjun iñtilal, tas ix yal eb' yiñtilal Rubén, eb' yic Gad yed' nañalxo eb' yiñtilal Manasés, vach' ix yab' eb'. 31 Ix lajvi chi', a viñaj Finees chi' ix alan d'a eb' icha tic:

—A ticnaic jun, toxo ix nachajel cuuj to ayoch Jehová qued'oc, yujto a ex tic mañ pitoc ix eyutej e b'a d'ay, yuj chi' malaj yaelal ol yac'cot d'a quib'añ.

32 Ix lajvi chi', a viñaj Finees chi' yed' eb' ajun yed'oc ix stac'lancan sb'a eb' yed' eb' chi', ix meltzaj eb'. Ix el eb' d'a yol yic Galaad, ix c'ochxi eb' d'a yol yic Canaán, b'aj ayec' eb' yetisraelal eb' chi'. Ix yalan eb' d'a eb' aycan chi' masanil tas ix yal juntzañxo eb' chi'. 33 Ix scha sc'ol eb' tas ix yalcot juntzañxo eb' chi', yuj chi' ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios yuj eb'. Atax ta' mañxalaj tas ix yal eb' yuj yac'an oval eb' yed' eb' yiñtilal Rubén yed' eb' yic Gad, yic b'at satjiel eb' yuj eb'. 34 Yuj chi' a eb' yiñtilal Rubén yed' eb' yic Gad chi', ix yac' scuch jun altar chi' eb', Ch'oxnab'il. Ix yalan eb': A jun altar tic, ch'oxnab'il tz'ajcan d'a co cal to a Jehová, co Diosal toni, xchi eb'.

23

Ix lolon viñaj Josué d'a eb' choñab'

1 Ayxo tiempo mañxalaj oval syac' eb' israel, junc'olalxo yaj eb' yuj Jehová. Axo yic icham vinacxo viñaj Josué, 2 ix schecan viñ avtajcot masanil eb' sat yaj d'a eb' yetchoñab' viñ chi', aton eb' ichamtac vinac, eb' juez yed' eb' yajal yaji. Ix yalan viñ d'a eb' icha tic:

A in tic te icham vinac inxo, toxo ol in chamoc. 3 A ex tic ix eyil tastac ix utaj juntzañ choñab' tic yuj Jehová co Diosal, ix stec'b'ej sb'a eb' yac'an oval qued'oc, palta a Jehová chi' ix ac'an oval cuuj. 4 A inxo ix in puquec' masanil lum luum tic d'ayex. Mañocñej lum yic juntzañ choñab' toxo ix co satel ix in puqueq'ui, palta ix in pucpaxec' lum yic juntzañxo choñab' aytoeq'ui, scotñej d'a a' Jordán, masanto sc'och d'a a' mar Mediterráneo b'aj tz'em c'u. 5 A Jehová ol ic'anel masanil eb' anima cajan d'a juntzañ lum chi', a exxo tic ol eyiquejcan lum icha ajnac yac'ancan sti' Jehová chi'.

6 Aq'uec val eyip e c'anab'ajan masanil tas syal c'ayb'ub'al stz'ib'ejnaccan viñaj Moisés, tz'acan val tze c'anab'ajej icha val yaj stz'ib'chajcan chi'. 7 Yuj chi' mañ junñejoc tzeyutej e b'a yed' juntzañ anima aytoec' cajan chi'. Mañ ex och ejmelal d'a sdiosal eb', mañ eyac'paxem e b'a d'ay, ma e locan sb'i yic tzeyac'an e ti', mañ eyac'pax b'inajoc. 8 Tzex ochñej tzac'an yuj Jehová co Diosal, icha ix aj co b'eyñejcoti. 9 A val Jehová ix ic'anel juntzañ nivac choñab' ay smay tic d'a quichañ. Malaj mach syal stec'b'an sb'a d'a quichañ masanto ticnaic. 10 A d'a junoc oñ ix el lemnaj mil eb' cajc'ool, yujto a Jehová co Diosal ix ac'an oval cuuj, icha aj yac'annaccan sti' d'ayoñ. 11 Tzeya'ilej val e b'a e xajanan Jehová co Diosal. 12 Tzeyojtaquejel juntzañ tic: Tato tze patiquejcan el Dios, junxoñej tzeyutej e b'a yed' juntzañ anima chi', slaj eyic'lan e b'a yed' eb', 13 mañxo ol yiq'uel juntzañ anima chi' Jehová d'a eyichañ, palta to ol ex ixtaj yuj eb' ichoc junoc scan d'a junoc yaal, ya ol eyab' yuj eb', icha val syail yoch noc' tz'uum d'a yich co patic, ma icha syail sb'at junoc te' q'uiix d'a yol co sat, masanto ol ex satel d'a sat lum luum te vach' ix yac' Jehová co Diosal tic d'ayoñ.

14 A in tic toxo ol in chamoc, palta a ex tic eyojtac val sic'lab'il to ix elñejc'och masanil tas vach' b'aj yac'naccan sti' Jehová co Diosal d'ayoñ, malaj junoc maj elc'ochi. 15-16 Palta icha val ix aj yelc'och masanil tastac vach' b'aj yac'naccan sti' Jehová chi' d'ayoñ, icha pax chi' ol aj yac'ancot masanil macañil yaelal alb'ilcan yuuj d'a eyib'añ. Tato mañ ol e c'anab'ajej e c'ulan strato Jehová

co Diosal ix sb'o qued'oc, axo d'a comon dios ol ex och ejmelal, tato a d'a juntzaň chi' ol eyaq'uem e b'a, ol cot yoval sc'ol Jehová d'ayex, elaňchamel ol ex satjoquel d'a sat jun lum luum te vach' ix yac' tic d'ayoň, xchi viňaj Josué chi'.

24

Ix loloncan viňaj Josué

1 Masanil eb' sat yaj d'a eb' yetisraelal viňaj Josué chi', ix smolb'ej eb' viň d'a Siquem, aton eb' ichamtac vinac, eb' juez yed' eb' yajal yaji, ix och eb' d'a yichaň Jehová. 2 Ix och ijan viň yalan d'a eb':

—Icha tic yalan Jehová co Diosal: A d'a peca', a eb' e mam eyicham, aton viňaj Taré yed' chavaň yuninal, aton viňaj Abraham yed' viňaj Nacor, ec'nac cajan eb' d'a yichaňb'at a' nivan Éufrates, yalnac sb'a eb' d'a comon dios. 3 Ata' vic'naccot viňaj Abraham chi', vac'annaquec' cajan viň d'a yol yic lum Canaán tic. Vac'annacpax jun yuninal viň, aton viňaj Isaac, te q'uib'nacchaaň sb'isul yiňtilal viňaj Abraham chi' yuj viň yuninal chi'. 4 Vac'annac chavaň yuninal viňaj Isaac chi', aton viňaj Jacob yed' viňaj Esaú. Vac'annac lum tzalquixtac yic Seir d'a viňaj Esaú chi'. Axo viňaj Jacob yed' eb' yuninal b'atnaccan cajan eb' d'a Egipto. 5 Nivan tiempo ec'nac eb' ta', slajvi chi' in checannacb'at viňaj Moisés yed' viňaj Aarón d'a Egipto chi', vac'annaccot juntzaň nivac yaelal d'a yib'aň eb' aj Egipto chi', masanto c'ochnac stiempoal yic vic'annaquelta eb' e mam eyicham chi' ta'. 6 Ayic yelnaccot eb' chi' ta', cotnac tzac'an eb' aj Egipto chi' d'a spatic eb' yed' scarruaje yed' noc' chej masanto d'a sti' a' Chacchac Mar. 7 Yuj chi' in yavtej eb' e mam eyicham chi': A inxo vac'och jun q'uic'alq'uinal d'a scal eb' yed' eb' tzac'an yuj eb' chi', vac'annac spoj sb'a a' mar d'a yichaň eb', palta vac'anxi yil-laj sb'a a', smucchajnaccanb'at eb' aj Egipto chi' yuj a'. A ex tic, eyilnac val sic'lab'il tas vutejnac eb' chi'.

Najtil ec'nacpax eb' e mam eyicham chi' d'a tz'inan luum, 8 masanto ex vic'cot yed' eb' d'a lum yic eb' amorreo d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán tic. Ix yac' oval eb' eyed'oc, palta a in ix vac'och eb' d'a yol e c'ab'. Ix eyac'an ganar eb', ix eyiquejcan sluum eb'. 9 A viňaj Balac yuninal viňaj Zipor, sreyal eb' moabita, snib'ej viň yac'nac oval eyed'oc. Yuj chi' schecb'at yic'umal viňaj Balaam viň, aton viň yuninal viňaj Beor, yuj ex scatab'an viň yalan viň. 10 Palta maj ex in cha catab'aj yuj viňaj Balaam chi', yuj chi' axo vach' lolonel yalnaccan viň d'a eyib'aň. Icha chi' aj ex in colancanel d'a yol sc'ab' viň. 11 Slajvi chi' ex ec'ta d'a yol a' Jordán, ex javi d'a Jericó. A eb' ay d'a Jericó chi' yed' eb' amorreo, eb' ferezeo, eb' cananeo, eb' hitita, eb' gergeseo, eb' heveo yed' eb' jebuseo, ix yac' oval eb' eyed'oc, palta a inxo ix vac'och eb' d'a yol e c'ab'. 12 Eyac'nac ganar chavaň sreyal eb' amorreo, palta maň yujoc q'uen eyespada yed' e jul-lab', palta a in vac'nacb'at jun nivan xivelal d'a yib'aň eb', yuj chi' el eb' d'ayex. 13 A in ix vac' lum e lum b'aj ex aj tic, maňoc ex ix eyavej tas avab'il d'a sat luum. Ix vac'an e pat b'aj tzex cajnaji, palta maňoc ex ix e b'oq'uei. A ticnaic, vach'xo eyaji, tze lo sat te' uva yed' sat te' olivo, maňoc ex eyavejnac te', xchi Jehová chi'.

14 —Yuj masanil juntzaň tic ayocab' yelc'och Jehová d'a yol e sat, tzeyac'anem e b'a d'ay d'a smasanil e c'ool. Iq'uequel comon dios d'a e cal, icha juntzaň b'aj yac'naquem sb'a eb' co mam quicham d'a yichaňb'at a' Éufrates yed' d'a Egipto, aňejocab' d'a Jehová b'aj tzex och ejmelal. 15 Palta tato malaj e gana tzeyal e b'a d'a Jehová chi' jun, sic'lejec mach b'aj tzeyal e b'a, tato a d'a juntzaň dios b'aj yalnac sb'a eb' co mam quicham d'a yichaňb'at

a' Éufrates chi', mato d'a sdiosal eb' amorreo cajan d'a tic, palta a inxo tic yed' masanil eb' cajan ved' d'a yol in pat, a d'a Jehová ol cal co b'a, xchi viñaj Josué chi'.
16 Ix tac'vi eb' anima chi' icha tic:
—Malaj b'aq'uiñ ol cactejcan Jehová co Diosal yic scalan co b'a d'a juntzañ comon dios chi'. 17 Yujto a Jehová chi' ic'annac oñ elta d'a Egipto b'aj ochnac eb' co mam quicham checab'vumal. A' b'oannac juntzañ tas satub'tac yilji d'a quichañ. Oñ stañvani, oñ scolanpaxi ayic oñ cot d'a yoltac b'e yed' oñ ec'ta d'a scal juntzañ choñab'. 18 A Jehová ix ic'anel masanil juntzañ choñab' d'a quichañ, icha ix yutej eb' amorreo cajan d'a tic. A yuj masanil juntzañ tastac ix sc'ulej chi', yuj chi' añej d'ay ol caq'uem co b'a, yujto co Diosal, xchi eb' anima chi'.
19 Ix tac'vi viñaj Josué chi' d'a eb' icha tic:
—Mañ ol yal-laj eyac'anem e b'a d'a Jehová yujto max techaj yuuj ayic syilanoch e chucal, yujto ste cot yoval sc'ool tato tzex och ejmelal d'a comon dios, mañ jab'oc syac' nivanc'olal e mul chi'. 20 Vach'chom tzijtum tastac vach' ix sb'o Jehová d'ayoñ, palta tato tze patiquejeli, axo d'a juntzañ comon dios tzeyal e b'a, ol cot yoval sc'ool d'a eyib'añ, ol ex sataneli, xchi viñ.
21 Ix tac'vi masanil eb' anima chi' icha tic:
—Mañ ol caq'uemlaj co b'a d'a juntzañ chi', añej d'a Jehová ol caq'uem co b'a, xchi eb'. 22 Yuj chi' ix yalan viñaj Josué chi' icha tic:
—Añeja' ex tzeyac'och e b'a testigoal to añej d'a Jehová ol eyaq'uem e b'a, añej d'ay ol ex och ejmelal, xchi viñ.
—Yeltoni, a oñ ton scala', xchi eb' anima chi'.
23 Yuj chi' ix yalxi viñaj Josué chi' icha tic:
—Tato icha chi' an, iq'uequel masanil comon dios d'a e cal, tzeyac'anem e b'a d'a Jehová co Diosal, xchi viñ.
24 Ix tac'vi eb' icha tic:
—A oñ tic yed' val smasanil co c'ool scalani to a d'a Jehová co Diosal ol caq'uem co b'a, ol co c'anab'ajan masanil tas syala', xchi eb'.
25 A d'a jun c'u chi' ix sb'o jun trato viñaj Josué yed' eb' yetisraelal d'a Siquem, ix yac'ancan juntzañ checnab'il viñ yed' juntzañ c'ayb'ub'al d'a eb'. 26 Ix stz'ib'ancan juntzañ sc'ayb'ub'al Jehová viñ. Ix lajvi chi', ix schecan viñ b'alchajcot jun q'uen nivan q'ueen, ix yac'ancanoch q'uen viñ d'a yich jun te' mach' d'a slac'anil scajnub' Jehová. 27 Ix yalan viñ d'a masanil eb' ayec' chi':
—A d'a yichañ jun q'uen tic tz'alchajcan tas ix yal Jehová d'ayoñ. Ayic ol quilan q'ueen, ol co naancoti to mañ ol co patiquejcanel-laj co Diosal, xchi viñ.
28 Ix lajvi chi', ix yalan viñ to smeltzaj eb' d'a smacb'en junjun.

A schamel viñaj Josué
(Jue 2.6-10)

29 Ix lajvi chi', ix cham viñaj Josué schecab' Jehová, aton viñ yuninal viñaj Nun, 110 ab'il sq'uinal viñ ayic ix cham viñ. 30 Ix mucji viñ d'a Timnat-sera, d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, d'a snorteal svitzal Gaas. 31 A eb' choñab' israel chi', ix sc'anab'ajej Jehová eb' yacb'an pitzanto viñaj Josué yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' ilannac masanil tas sc'ulejnac Jehová d'a eb'.

Ix mucji sb'aquil viñaj José

32 Ix mucjipax sb'aquil viñaj José yic'naccot eb' israel chi' d'a Egipto. A d'a Siquem ix mucji, d'a lum smannac viñaj Jacob d'a eb' yuninal viñaj Hamor smam viñaj Siquem. 100 plata yac'nac lum viñaj Jacob chi'. A jun lugar chi' ochnaccan yicoc eb' yiñtilal José.

A schamel viñaj Eleazar

33 Ix champax viñaj Eleazar yuninal viñaj Aarón. A d'a jun tzalan ix mucchaj viñ, d'a sat slum viñaj Finees, aton viñ yuninal viñ, aton lum ac'b'il smacb'enoc viñ d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín.

A Yab'ixal Eb'
JUEZ

Jueces sb'i jun libro tic, yujto a d'ay syalcot yab'ixal eb' cuchb'annac eb' yetisraelal ayic ayxo scham viñaj Josué. A d'a jun tiempoal chi' junñej yaj eb'. Slajvinac chi', sjavinac jun tiempoal to mañxo junñejoc yaj eb', mañxa pax yelc'och eb' yajalil eb' d'a sat. Cotac scal sc'och juntzañ nación ay d'a slac'anil eb', syac'an oval yed' eb'. Ay pax b'aj munil a eb' syac' oval. A d'a yol smacb'en eb' israel chi', ay juntzañ eb' cananeo cannac cajan, yujto mañ yac'nacoc ganar eb' spechanel eb', ayñej oval d'a scal eb' yuj eb'. B'elb'on yec' yajalil eb'. Axoñej eb' tz'ac'an ganar yuj tas sc'ulej yalani. A eb' yajalil eb' chi', aton eb' Juez sb'inaj d'a jun libro tic, a eb' scuchb'an eb'. A eb' sb'inaj val can d'a jun libro tic, aton eb' tic: Ix Débora, viñaj Barac, viñaj Gedeón yed' viñaj Sansón. A Dios maj yactejcan eb' schoñab' d'a junelñej. Cotac scal syac'anoch eb' yajal chi' d'a scal eb'. A yuj tas tz'aj schaan svach'c'olal Dios eb', aton yuj svach' sb'eyb'al eb' d'a Dios. Axo pax yuj schucal b'eyb'al eb' jun, a tz'ic'an sjavi yaelal d'a yib'añ eb'. Vach'chom icha chi' sb'eyb'al eb', palta a Dios ayñejoch d'a sc'ool scolan schoñab' chi', añej tato sna sb'a eb', smeltzajpax eb' d'ay.

Ix ac'ji ganar viñ sreyal Bezec

1 Ayic toxo ix cham viñaj Josué, masanil eb' yetisraelal viñ ix c'anb'an d'a
Jehová icha tic: ¿Mach junoc macañ iñtilal d'a co cal tic ol b'ab'laj och yac'
oval yed' eb' cananeo? xchi eb'. 2 Ix tac'vi Jehová icha tic: A eb' yiñtilal Judá
sb'ab'lajochi, yujto a d'a eb' ol ac'chaj luum, xchi. 3 Yuj chi' a eb' yiñtilal Judá
ix avtan eb' yiñtilal Simeón, ix yalan eb' d'a eb' icha tic: Coyec qued' d'a lum
luum ix ac'ji quiquej, ol cac'an oval yed' eb' cananeo cajan ta'. Ol lajvoc chi',
ol oñ ochpax eyed'oc ayic ol eyac'an oval yuj lum ol eyiquejpax chi', xchi eb'.
Yuj chi' ix b'at eb' yiñtilal Simeón chi' yed' eb'. 4-5 Icha chi' ix aj yac'an oval eb'
yed' eb' cananeo yed' pax eb' ferezeo, axo Jehová ix ac'anoch eb' d'a yol sc'ab'
eb'. A d'a Bezec ix ac'ji ganar 10 mil eb' cananeo yuj eb'. Ajun pax viñ sreyal
Bezec chi' d'a scal eb'. 6 Vach'chom ix el lemnaj viñ, palta ix b'atñej tzac'an eb'
d'a spatic viñ, masanto ix yamchaj viñ yuj eb', ix spolel yiximal smam sc'ab'
viñ eb' yed' yiximal smam yoc viñ. 7 Yuj chi' ix yalan viñ: A d'a yalañtaxo, ix
viq'uel yiximal smam sc'ab' yed' yiximal smam yoc 70 eb' viñ rey, ix vac'an
sic'q'ue sc'ajiltac vael eb' viñ d'a yalañ in mexa. Palta axo ticnaic jun, lajan
val tzin yutej Dios icha vutejnac eb' viñ chi', xchi viñ. Ix yic'anb'at viñ eb'
israel chi' d'a Jerusalén, axo ta' ix cham viñ.

Ix ac'ji ganar Jerusalén yed' Hebrón

8 A eb' yiñtilal Judá ix och eb' yac' oval d'a choñab' Jerusalén, ix yac'an
ganar eb'. Ix xicancham masanil anima eb', ix sñusantz'a jun choñab' chi'
eb'. 9 Ix lajvi chi', ix laj empax eb' yac' oval yed' eb' cananeo, eb' cajan
d'a tzalquixtac, d'a yol smacb'en Neguev yed' d'a ac'lictac. 10 Ix yac'anpax
oval eb' yed' eb' cananeo d'a choñab' Hebrón, aton Quiriat-arba d'a peca', ix
miljicancham viñaj Sesai, viñaj Ahimán yed' viñaj Talmai yuj eb'.

Ix ac'ji ganar choñab' Debir
(Jos 15.15-19)

11 Elañchamel ix och eb' yac' oval d'a choñab' Debir, aton Quiriat-sefer d'a
peca'. 12 Ay jun viñ yajal yaj d'a scal eb' yiñtilal Judá scuchan Caleb. Ix yal

viñ icha tic: A junoc mach ol b'at yac' oval yed' eb' cajan d'a Quiriat-sefer,
tato ol yac' ganar yic'an jun choñab' chi', ol vac' ix Acsa ix visil yetb'eyumoc,
xchi viñ. 13 Axo viñaj Otoniel yuninal viñaj Cenaz slajvub' yuc'tac viñaj Caleb
chi' ix ac'an ganar jun choñab' chi', yuj chi' ix yac' ix yisil viñaj Caleb chi'
yetb'eyumoc viñ. 14 Axo yic ix lajvi yic'lan sb'a eb' chi', ix yalan viñaj Otoniel
chi' d'a ix Acsa chi' to sc'an sluum ix d'a viñ smam chi'. Yuj chi' ix emta ix d'a
yib'añ noc' b'uru, ix sc'anb'an viñ smam ix chi' d'ay icha tic:

—¿Tas tza nib'ej? xchi viñ d'a ix.

15 Ix yalan ix:

—Ina to ix ac' lum taquiñ luum d'ayin d'a Neguev, yuj chi' eloc val d'a a c'ool
tzac' lum yax sat d'ayin, lum b'aj ay sjaj a a', xchi ix.

Yuj chi' ix yac' junocxo lum viñ d'a ix, ay sjaj a a' d'a luum d'a sjolomtac yed'
junocxo a' d'a syoptac luum.

A sluum eb' yiñtilal Judá yed' eb' yic Benjamín

16 A eb' yiñtilal viñaj Hobab viñ quenita, aton viñ sñi' viñaj Moisés, ix el
eb' d'a schoñab'il te' Palma, ix b'at eb' yed' eb' yiñtilal Judá, ix b'at cajnaj eb'
d'a scal eb' anima cajan d'a tz'inan lum d'a yol smacb'en Judá d'a Neguev,
d'a slac'anil choñab' Arad. 17 Axo eb' yiñtilal Judá yed' eb' yic Simeón, ix
yac' oval eb' yed' eb' cananeo cajan d'a Sefat. Ix satel jun choñab' chi' eb'
d'a junelñej, yuj chi' Horma ix sb'iejcan yuj eb'.1.17 18 Ix yic'anpax choñab'
Gaza eb', Ascalón yed' Ecrón yed' slumal d'a spatictac. 19 Yujto ayoch Jehová
yed' eb' yiñtilal Judá chi', yuj chi' ix yac' ganar eb' cajan d'a tzalquixtac eb',
palta maj yal-laj spechanel eb' anima cajan d'a ac'lictac eb', yujto a eb' chi',
ay sq'ueen carruaje eb' yic oval. 20 Ix ac'ji lum Hebrón d'a viñaj Caleb icha
ajnac yalancan viñaj Moisés. A viñaj Caleb chi' ix ac'an ganar yic'anel oxvañ
eb' yuninal viñaj Anac. 21 Axo pax eb' yiñtilal Benjamín jun, maj yal-laj
yic'anel eb' jebuseo eb' d'a Jerusalén, yuj chi' junñej ix can cajan eb' yed' eb'
d'a Jerusalén chi'.

Ix yac' ganar choñab' Betel eb' yiñtilal José

22-23 A eb' yiñtilal José, ix yac' lista sb'a eb' sb'at yac' oval d'a choñab' Betel,
aton Luz d'a peca'. Ayic ix schecanb'at eb' ilum lum eb' ta', a Jehová ix colvaj
yed' eb'. 24 A eb' ilum luum chi', ix yil eb' yelta jun viñ vinac d'a choñab' chi', ix
yalan eb' d'a viñ: Tato ol oñ a ch'ox d'a tas ol aj coch d'a yol choñab' tic, malaj
tas ol ach cutej, xchi eb' d'a viñ. 25 Axo jun viñ chi' ix ch'oxani tas tz'aj yoch
eb' d'a jun choñab' chi'. Yuj chi' ix cot eb' soldado yiñtilal José, ix xicancham
masanil eb' anima eb' ayec' cajan ta', palta a jun viñ ix ch'oxan eb' chi', maj
miljichamlaj viñ yuj eb' yed' masanil eb' cajan yed' viñ d'a yol spat. 26 A jun
viñ chi', ix b'atcan viñ d'a slum eb' hitita, ix sb'oanq'ue jun choñab' viñ ta',
Luz ix yac' viñ sb'iej. Ix ochñejcan jun b'i chi' d'a jun choñab' chi'.

Juntzañ choñab' maj ac'ji ganar yuj eb' israel

27 A eb' yiñtilal Manasés, maj yal-laj spechanel juntzañ anima tic eb': Eb'
aj Bet-seán, eb' aj Taanac, eb' aj Dor, eb' aj Ibleam yed' eb' aj Meguido yed'
pax yaldeail juntzañ choñab' chi'. Yuj chi' ix canñej cajan eb' cananeo chi'
ta'. 28 Palta axo yic ix yic'an yip eb' israel chi', ix yac'an pural eb' cananeo chi'
eb' yochcan smunlajvumoc. Maj pechjiel-laj eb' d'a junelñej yuj eb'.

29 Añeja' pax eb' yiñtilal Efraín, maj spechel-laj eb' cananeo eb' cajan d'a
Gezer, yuj chi' a eb' cananeo chi', ix canñej cajan eb' d'a scal eb'.

1.17 **1:17** Il nota d'a Números 21.3.

30 Añeja' eb' yiñtilal Zabulón, maj spechel-laj eb' cananeo eb' cajan d'a
Quitrón yed' d'a Nahalal. Yuj chi' ix canñej cajan eb' cananeo chi' d'a scal
eb', palta ix ac'ji pural eb' yochcan smunlajvumoc eb' yiñtilal Zabulón chi'.
31-32 Añeja' eb' yiñtilal Aser, maj spechel-laj eb' cananeo eb' cajan d'a Aco,
d'a Sidón, d'a Ahlab, d'a Aczib, d'a Helba, d'a Afec yed' d'a Rehob. Yuj chi' ix
canñej cajan eb' yiñtilal Aser chi' d'a scal eb' cananeo chi'.
33 Añeja' pax eb' yiñtilal Neftalí, maj spechel-laj eb' cananeo eb' cajan d'a
Bet-semes yed' d'a Bet-anat, yuj chi' ix canñej cajan eb' d'a scal eb' cananeo
chi', palta ix ac'ji pural eb' cananeo chi' yochcan smunlajvumoc eb'.
34 A eb' amorreo cajan d'a lum ac'lictac, maj chajiochlaj eb' yiñtilal Dan yuj
eb', yuj chi' ix canñej eb' yiñtilal Dan chi' d'a lum tzalquixtac. 35 Icha chi' ix aj
scanñej cajan eb' amorreo chi' d'a yich vitz Heres, d'a Ajalón yed' d'a Saalbim,
palta axo yic ix yic'an yip eb' yiñtilal José, ix yac' pural eb' amorreo chi' eb'
yochcan smunlajvumoc.
36 A smojonal slum eb' amorreo chi', sb'atñej d'a spac'anil yic Acrabim,
masanto sc'och d'a Sela, sb'atñej d'a yib'añq'ue chi'.

2

Ix sch'ox sb'a Yángel Jehová d'a Boquim

1 A d'a Boquim ix sch'ox sb'a Yángel Jehová, ix cot d'a Gilgal, ix yalan d'a eb'
choñab' israel icha tic: A in ex viq'uelta d'a Egipto, ex vic'ancot d'a sat lum
luum vac'nac in ti' vac'an d'a eb' e mam eyicham. Valannac to malaj b'aq'uiñ
ol satel jun in trato vac' eyed' tic, 2 añej to malajocab' e trato tze b'o yed' eb'
anima cajan d'a sat lum luum b'aj cajan ex ec' tic, tze satanel yaltar eb' b'aj
slesalvi, xin chi, palta a ex tic, maj e c'anab'ajej tas valnac chi'. ¿Tas yuj pit ix
eyutej e b'a? 3 Yuj chi' svalcan d'ayex to mañ ol viq'uel-laj juntzañ choñab'
tic d'a e cal. Ol ochñejcan eb' ajc'olal d'ayex, axo sdiosal eb' ol ex juaneloc,
ichato ol ex can d'a junoc yaal, xchi Yángel Jehová chi'.
4 Ayic ix lajvi slolon Yángel Jehová chi', masanil eb' choñab', te chaañ ix el
yav eb' yoq'ui, 5 yuj chi' Boquim ix sb'iejcan jun lugar chi'. Axo ta' ix yac' silab'
eb' d'a Jehová.2.5

A schamel viñaj Josué
(Jos 24.29-31)

6 Atax yic stac'lannaccan sb'a viñaj Josué yed' eb' choñab' israel chi', ata'
b'atnaccan junjun eb' d'a smacb'en chab'ilxo yuuj. 7 A eb' israel chi', ix
sc'anab'ajej eb' tas ix yal Jehová yacb'an aytoec' viñaj Josué chi' yed' eb'
yichamtac vinaquil choñab' tzac'anto chamnac yuj viñ, aton eb' ix ilan tastac
satub'tac ix sb'o Jehová yuj svach'iloc eb' israel chi'. 8 Ayxo 110 ab'il sq'uinal
viñaj Josué schecab' Jehová, ayic ix cham viñ. 9 A d'a sluum viñ d'a Timnat-
sera d'a snorteal svitzal Gaas d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, ata' ix mucji
viñ.

Ix spatiquejel Jehová eb' israel

10 Ix champax eb' israel ix ec' yed' viñaj Josué chi', axo eb' toto ix alji,
mañxo yojtacoc Jehová eb', maj yil-laj eb' tastac satub'tac sb'onac Jehová yuj
svach'iloc eb'. 11 Yuj chi' axoñej chucal ix sc'ulej eb' d'a yichañ Jehová. Ix och
eb' ejmelal d'a comon dios scuchan Baal. 12 Ix spatiquejcanel Jehová eb', aton
sDiosal smam yicham eb', jun ic'annaquelta eb' d'a Egipto. Ix och eb' ejmelal
d'a sdiosal eb' anima cajan d'a slac'anil eb' chi'. Ix ste tzuntzejcot yoval sc'ol
Jehová chi' eb', 13 yujto ix paticajcanel yuj eb', axo d'a juntzañ comon dios

2.5 **2:5** Boquim syalelc'ochi “eb' tz'oq'ui”.

Baal yed' Astarot ix yaq'uem sb'a eb'. 14 Yuj chi' ix te cot yoval sc'ol Jehová d'a eb', ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, ix elc'ajb'at tastac ay d'a eb', majxo yal-laj scolan sb'a eb' d'a eb' ajc'ol ay d'a slac'anil eb' chi'. 15 Ayic sb'at eb' israel chi' yac' oval yed' eb' ajc'ol chi', axo Jehová tz'ac'anoch eb' d'a yol sc'ab' eb' yajc'ol chi', icha ajnac yalani. Yuj chi' te ilb'ajc'ol tz'utaj eb'.

16 Juntaquel scan eb' israel d'a yol sc'ab' eb' yajc'ol chi', ste ixtaj val eb' yuj eb', yuj chi' axo Jehová tz'ac'anoch juntzaň eb' scolumal eb' yic scoljiel eb' d'a eb' ajc'ol chi'. 17 Vach'chom icha chi', palta maň val jab'oc sc'anab'ajej eb' scolumal eb' chi', maxtzac sc'anab'ajej Jehová eb'. Aňej d'a comon dios tz'och eb' ejmelal. A eb' smam yicham eb', sc'anab'ajejnac schecnab'il Jehová eb', axo pax eb', ix yactejcan sb'eyb'al eb' smam yicham eb' chi'. 18 Juntaquel tz'el yav eb' yuj yab'an syail yuj eb' yajc'ool chi', axo Jehová tz'oc' sc'ol d'a eb', syac'anoch juntzaň eb' scolvaj yed' eb'. Ayic pitzanto eb' scolumal eb' chi', ayoch Jehová yed' eb', scoljiel eb' d'a yol sc'ab' eb' yajc'ool chi'. 19 Ayic scham junjun eb' scolumal eb' chi', sc'ulanxi chucal eb', ec'b'alxo te chuc sc'ulej eb' chi' d'a yichaň sb'eyb'al eb' smam yicham, tz'ochpax eb' ejmelal d'a comon dios. Max yactejcan chucal b'eyb'al chi' eb', pit syutej sb'a eb' d'a Jehová. 20 Yuj chi' ste cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a eb', snaan icha tic: A juntzaň anima tic, maň val jab'oc sc'anab'ajej in trato eb', aton vac'nac yed' smam yicham eb'. 21 A yuj chi' jun, maňxo ol viq'uel juntzaňxo eb' anima d'a scal eb', aton eb' ixto can yuj viňaj Josué ayic ix cham viň. 22 Ol canňej eb' yuj vac'an proval spensar eb' israel tic, tato tz'och tzac'an eb' vuuj, icha sc'ulejnac eb' smam yicham eb', mato maay, xchi. 23 Yuj chi', a jantac eb' anima ayec' d'a scal eb' israel chi', aton eb' majxo yac'och Jehová d'a yol sc'ab' viňaj Josué, majxo ic'jiel-laj eb' yuj Jehová chi'.

3

Juntzaňxo choňab' ix can d'a lum Canaán

1 Ay juntzaňxo choňab' ixto can yuj Jehová d'a lum Canaán, yic vach' tz'ac'ji proval eb' israel, aton eb' manto alji ayic ix och oval ayic ix ac'ji ganar lum Canaán chi'. 2 Ix can juntzaň choňab' chi' yuj Jehová yic vach' sc'ayb'ej sb'a eb' d'a oval, aton eb' manto ac'anlaj juneloc oval chi'. 3 Oye' choňab'il eb' filisteo ixto cani yed' masanil eb' cananeo, eb' sidonio yed' eb' heveo, aton eb' ec'nac cajan d'a tzalquixtac d'a Líbano, sb'atňej d'a jolom vitz Baal-hermón, masanto sc'och d'a Hamat. 4 A yuj juntzaň eb' chi', ix ac'ji proval eb' israel yuj Jehová, yic vach' syila' tato sc'anab'ajej masanil checnab'il eb' schecnac yal viňaj Moisés d'a eb' smam yicham eb'. 5 Icha chi' ix aj yec' cajan eb' israel d'a scal eb' cananeo, eb' hitita, eb' amorreo, eb' ferezeo, eb' heveo yed' d'a scal eb' jebuseo. 6 Axo yuninal yed' yisil eb' israel chi', ix yic'lajq'ue sb'a eb' yed' yuninal yed' yisil eb' anima chi'. Ix och eb' ejmelal d'a sdiosal eb' chi'.

Ix colji eb' israel yuj viňaj Otoniel

7 Te chuc tas sc'ulej eb' israel d'a yichaň Jehová Dios, ix b'atcan satc'olal yuj eb', axoňej d'a yechel Baal yed' d'a yechel Asera tz'och eb' ejmelal. 8 Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a eb', ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' viňaj Cusan-risataim, sreyal Mesopotamia. Vajxaque' ab'il ix can eb' d'a yalaň smandar viň. 9 Ichato chi' ix avaj eb' d'a Jehová. Axo Jehová chi' ix och yed' viňaj Otoniel, yuj chi' a viň ix och yajalil yic scolanel eb'. A viňaj Otoniel chi' yuninal viňaj Cenaz, slajvub'alxo yuc'tac viňaj Caleb. 10 A Yespíritu Jehová ix och yed' viň, yuj chi' a viň ix och yajaloc eb' israel chi'. Ix b'at viň d'a oval, axo Jehová ix och yed' viň, yuj chi' ix yac' ganar viňaj Cusan-risataim chi' viň.

11 Ichato chi' ix can eb' israel d'a junc'olal d'a 40 ab'il, masanto ix cham viñaj
Otoniel chi'.

Ix colji eb' israel yuj viñaj Aod

12 Ix lajvi chi', ix ochxi ijan eb' israel sc'ulan chucal d'a yichañ Jehová,
yuj chi' axo Jehová chi' ix ic'anchaañ viñaj Eglón sreyal Moab d'a yib'añ
eb'. 13 Junñej ix yutej spensar viñaj Eglón chi' yed' eb' amonita yed' pax eb'
amalecita, ix och eb' yac' oval yed' eb' israel chi', ix yic'anec' schoñab'il te'
Palma eb', aton Jericó. 14 A eb' israel chi', 18 ab'il ix can eb' d'a yalañ smandar
viñaj Eglón chi', 15 masanto ix avaj eb' d'a Jehová. Ichato chi' ix ac'jioch junxo
scolumal eb' yuj Jehová chi', aton viñaj Aod yuninal viñaj Gera, d'a yiñtilal
Benjamín, a sq'uexañc'ab' viñ smunlaji.

Ix schecb'at viñaj Aod chi' eb' israel chi' b'at yac'can q'uen tumin d'a viñaj
Eglón, aton q'uen yovalil syac' eb' d'a viñ. 16 Ix sb'oan jun q'uen scuchilub'
viñ, ayq'ue ye q'uen d'a schab'il pac'añ, nañal am metro steel q'ueen. Ix
stzec'anoch q'uen viñ d'a snañal d'a svach' d'a yol spichul. 17 Ix lajvi chi'
ix yic'anb'at q'uen tumin chi' viñ d'a viñaj Eglón chi'. A jun viñ rey chi' te
b'aq'uech yaj nayan viñ. 18 Ayic toxo ix lajvi yac'ancan q'uen tumin chi' viñ,
ix elta viñ yed' eb' ajun yed'oc. 19 Palta ayic ix c'och viñ b'aj ay juntzañ yechel
comon dios d'a slac'anil Gilgal, ix b'atxi viñ d'a viñaj Eglón chi', ix yalan viñ
d'a viñ icha tic:

—Mamin rey, ay val jun lolonel ol val d'ayach, palta d'a c'ub'eltac ol vala',
xchi viñ.

Ix yalan viñ rey chi' d'a smasanil eb' ayoch d'a yopisio yed'oc to sb'esel sb'a
eb' yic scan eb' sch'ocoj. 20 Yuj chi' axoñej eb' viñ schavañil ix cani, c'ojanem
viñ rey d'a yol jun cuarto siclab'inac yool d'a chaañ. Ix c'och viñaj Aod chi'
d'a slac'anil viñ, ix yalan viñ d'a viñ:

—A tas ved'nac ol val chi' d'ayach, a Dios schecan vala', xchi viñ.

Ayic ix yab'an viñaj Eglón icha chi', ix q'ue liñan viñ, 21-22 ix yac'anb'at
sq'uexañc'ab' viñaj Aod chi', yic syic'anq'ueta q'uen scuchilub' viñ d'a stojolal
svach' c'ab'. Ix stipanc'axpaj q'uen viñ yed' yoc q'uen d'a sc'ol viñaj Eglón chi'.
Yuj sb'aq'uechal viñaj Eglón chi', ix can ch'apnaj q'uen b'aj ix och chi', yuj chi'
majxo yiq'ueltalaj q'uen viñaj Aod chi', ix elta usnaj yol sch'añtza' viñ. 23 Ix
lajvi chi', ix smacancan te' puerta chi' viñ, ix yac'ancanoch sc'ab' te' viñ, ix
paxta viñ. 24 Ayic toxo ix paxta viñ, ix javi eb' viñ stañvan viñ rey chi', ix
yilan eb' viñ to macan te' puerta chi'. A snaan eb' viñ to van stzaji viñ yuj chi'
ix smac te' puerta chi' viñ. 25 Junip ix stañvej eb' viñ, yujto max eltalaj viñ
rey chi', yuj chi' ix somchajq'ue sc'ol eb' viñ. Ix yic'ancot sllaveal puerta chi'
eb' viñ, ix sjacan eb' viñ, axo ix yilan eb' viñ pac'jab'xo ec' viñ scham d'a sat
luum.

26 Yacb'an tz'ec' tiempo d'a eb' viñ icha chi', axo viñaj Aod toxo ix el lemnaj
viñ. Toxo ix ec'ta viñ b'aj ay juntzañ yechel comon dios d'a Gilgal, ix cot viñ
elelal d'a yol yic Seirat. 27 Axo ix javi viñ d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, ix
spu'an noc' ch'aac viñ yic smolb'an eb' yetisraelal. Junxoñej ix aj yem eb' d'a
jolom vitz chi', b'ab'el viñaj Aod chi' yuj eb'. 28 Ix yalan viñ d'a eb': Ochañec
tzac'an vuuj, yujto a eb' moabita ajc'ol d'ayoñ, toxo ix ac'jioch eb' d'a yol co
c'ab' yuj Jehová, xchi viñ. Yuj chi' ix b'at eb' yed' viñ, ix c'och eb' smac d'a
sjayil sti' a' Jordán b'aj tz'ec' eb' aj Moab chi', yuj chi' mañxa junoc mach ix
scha c'axpaj eb'. 29 A d'a jun tiempoal chi', 10 mil eb' moabita chi' ix smilcham
eb', aton juntzañ eb' soldado te tec'an, mañxo junoc eb' ix eli. 30 Icha chi' ix aj
yac'ji ganar eb' aj Moab yuj eb' israel chi'. Ix lajvi chi', 80 ab'il ix can eb' israel
chi' d'a junc'olal.

Ix colji eb' israel yuj viñaj Samgar

31 Axo ix lajvi yec' viñaj Aod chi', axo viñaj Samgar yuninal viñaj Anat ix colvaji. Ix smilcham 600 eb' filisteo viñ yed' jun te te' stecjioch d'a noc' vacax, yuj chi' ix coljipax eb' israel chi' yuj viñ.

4

Ix ac'ji ganar viñaj Sísara

1 Ayic ayxo scham viñaj Aod, ix meltzajxib'at eb' israel d'a chucal, yuj chi' ix stzuntzejxicot yoval sc'ol Jehová eb'. 2 Ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' viñaj Jabín, sreyal eb' cananeo cajan d'a choñab' Hazor yuj Jehová chi'. A viñ yajalil eb' soldado viñ rey chi', aton viñaj Sísara, cajan d'a Haroset-goim. 3 Ay 900 scarruaje viñaj Jabín chi', ayoch q'uen hierro d'a spatictac. 20 ab'il ix can eb' israel d'a yalañ smandar viñ, ix te ixtaj eb' yuj viñ. Yuj val chi' ix tevi eb' d'a Jehová, yic scolvaj d'a eb'.

4 A d'a jun tiempoal chi', ay jun ix ix schecab' Jehová scuchan Débora, yetb'eyum ix viñaj Lapidot, a ix sb'oan yaj yoval eb' yetisraelal. 5 Tz'emñej c'ojan ix d'a yich jun te' palma d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, d'a snañal Ramá yed' Betel. Ata' xid'ec' eb' choñab' chi' sb'o yaj yoval d'a ix. Yuj chi' ix ac'jican scuch te' palma chi', Spalma ix Débora.

6 A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ vinac scuchan Barac yuninal viñaj Abinoam cajan d'a Cedes, d'a yol yic eb' yiñtilal Neftalí. Ix avtaj viñ yuj ix Débora chi', ix yalan ix d'a viñ:

—A Jehová co Diosal tz'alan d'ayach icha tic: Molb'ej 10 miloc eb' soldado d'a scal eb' yiñtilal Neftalí yed' d'a scal eb' yiñtilal Zabulón, tzic'anb'at eb' d'a lum svitzal Tabor. 7 A in ol in montejcot viñaj Sísara, yajalil eb' soldado viñaj Jabín d'a sti' a Cisón, yic syac'an oval viñ ed'oc. Ol yic'cot scarruaje viñ yed' eb' soldado. A inxo ol vac'och eb' d'a yol a c'ab', xchi Jehová d'ayach, xchi ix Débora chi'.

8 Ix yalan viñaj Barac chi' icha tic: Ol in b'atoc, tato tzach b'at ved'oc. Tato max ach b'at ved' jun, mañ ol in b'atlaj, xchi viñ d'a ix.

9 Ix tac'vi ix: Ol in b'atoc, palta jun, mañoc ach ol ach b'inaj yuj ac'an ganar jun oval chi', yujto d'a yol sc'ab' jun ix ix ol yac'och viñaj Sísara chi' Jehová, xchi ix.

Ix lajvi chi', ix b'at ix yed' viñaj Barac chi' d'a Cedes. 10 Ata' ix smolb'ej 10 mil eb' soldado viñaj Barac chi' d'a scal eb' yiñtilal Zabulón yed' d'a scal eb' yiñtilal Neftalí. Ix q'ue eb' d'a svitzal Tabor chi', ajun pax ix Débora chi' yed' eb'.

11 A d'a Cedes d'a slac'anil jun te' mach' d'a Zaanaim, ata' ay scampamento jun viñ quenita scuchan Heber, yic'naquel sb'a viñ d'a scal eb' yetchoñab', aton eb' yiñtilal viñaj Hobab sñi' viñaj Moisés d'a peca'. 12 Ayic ix yab'an viñaj Sísara to toxo ix q'uec'och viñaj Barac d'a svitzal Tabor, 13 ix smolb'an 900 scarruaje viñ, ayoch hierro d'ay. Ix smolb'anpax masanil eb' soldado viñ. Ix el viñ yed' eb' soldado chi' d'a Haroset-goim, ix c'och eb' d'a sti' a' Cisón. 14 Ix yalan ix Débora d'a viñaj Barac chi' yed' eb' soldado icha tic:

—Emañec, b'ab'elxo Jehová eyuuj, a' ol ac'anoch viñaj Sísara d'a yol e c'ab' ticnaic, xchi ix.

Ix emta viñaj Barac yed' 10 mil eb' soldado d'a svitzal Tabor chi'. 15 Ayic ix syamanoch oval viñaj Barac chi', a Jehová ix ac'an somchajb'at eb' soldado viñaj Sísara yed' eb' ed'jinac masanil scarruaje chi' yuj jun nivan xivelal. Yuj chi' ix laj smilcham eb' viñaj Barac yed' eb' soldado chi'. Axo viñaj Sísara chi', ix emta viñ d'a yol scarruaje, ix el lemnaj viñ.

16 Ix och viñaj Barac yed' eb' soldado d'a spatic eb' soldado viñaj Sísara chi' yed' scarruaje eb', masanto ix c'och eb' d'a Haroset-goim. A d'a jun c'u chi', mañxo junoc soldado viñaj Sísara ixto cani, ix cham eb' smasanil.
17 A viñaj Heber yed' eb' sc'ab' yoc, vach' yac'an eb' yed' viñaj Jabín sreyal Hazor chi'. Yuj chi' ata' ix b'at viñaj Sísara chi' scol sb'a. Ix c'och viñ d'a smantiado ix Jael yetb'eyum viñaj Heber chi'. 18 Ix elta ix scha viñ, ix yalan ix d'a viñ icha tic:
—Ochañ mamin, mañ ach xivoc, xchi ix.
Ix och viñaj Sísara chi' d'a yol smantiado ix chi', ix yic'anelta jun sábana ix, ix slich'anb'at ix d'a yib'añ viñ yic sc'ub'anel viñ ix. 19 Ix lajvi chi', ix sc'anan a' viñ yuc' d'a ix, yujto van stacji sti' viñ. Elañchamel ix yiq'uel smacul jun tz'uum ix b'aj sic'an lech, ix yac'an ix yuq'uej viñ. Ix musajxi viñ yuj ix. 20 Ix yalan viñ d'a ix icha tic:
—Canañ d'a sti' mantiado tic. Tato ay mach sjavi sc'anb'ej yab' d'ayach: ¿Malaj junoc mach ix javi scol sb'a d'ayach? ta xchi, tzalani to malaj mach, xchi viñ d'a ix.
21 Ix sat c'ol viñaj Sísara chi' svayi, yujto ix te c'unb'i viñ sb'eyi. Axo ix Jael chi' ix ic'ancot jun te' yestacail mantiado yed' jun te' mac'lab'. Te chamnac el viñ svayi, c'ojanc'olal ix c'och ix d'a stz'ey viñ, ix smac'anb'at te' estaca chi' ix d'a yib'schiquin viñ, ix c'axpaj em te', ix emc'och te' d'a yol luum. Icha chi' ix aj scham viñaj Sísara chi' yuj ix. 22 Ayic ix c'och viñaj Barac say viñaj Sísara chi', elañchamel ix elta lemnaj ix scha viñ, ix yalan ix:
—Ochañ, ul ila' mach van a sayan chi', xchi ix d'a viñ.
Axo ix ochc'och viñaj Barac d'a yol smantiado ix chi', ix yilan viñ to chamnacxo viñaj Sísara chi', mac'b'ilb'at te' estaca chi' d'a sjolom viñ.
23 Icha chi' ix aj yac'jioch viñaj Jabín sreyal eb' cananeo d'a yol sc'ab' eb' israel yuj Dios. 24 Ix ochñej ijan eb' israel yac'an oval yed' viñaj Jabín yed' soldado, masanto ix satel eb' smasanil.

5

A sb'it ix Débora yed' viñaj Barac

1 A d'a jun c'u chi', ix sb'itej jun b'it ix Débora yed' viñaj Barac yuninal viñaj Abinoam, ix yalan eb' icha tic:
2 Coñ b'itanec co masanil d'a Jehová, yujto d'a val yel ay eb' yajalil israel stec'b'ej sb'a d'a oval, ay pax soldado d'a co choñab' tic b'ecan sc'ol sb'at d'a oval chi'.
3 Ex rey, ab'ec tas ol cal d'ayex. Ex yajal, ab'ec co b'itan d'a Jehová. To sco b'itej co Diosal a oñ israel oñ tic.
4 Mamin Jehová, ayic ach el d'a Seir, yic ach cot ac' oval d'a Edom, ix te ib'xi val lum luum, ix ac'anpaxcot ñab'.
5 Mamin Jehová co Diosal, ix te ib'xiq'ue lum vitz d'a ichañ, ix ib'xipaxq'ue lum vitzal Sinaí.
6 A d'a stiempoal viñaj Samgar yuninal viñaj Anat yed' d'a stiempoal ix Jael, mañxalaj mach sb'eyec' d'a nivac b'e, axoñej d'a q'uex b'e c'ub'eltac yeq'ui, ata' tz'ec' eb'.
7 Masanil munlajel najat ayeli, ix can tz'inan. Ato yic ix in q'ue vaan a in Débora in tic, ix in och nunab'ilal d'a choñab'.
8 A val ta' ix sayec' juntzañ comon dios eb' quetchoñab', yic syaq'uem sb'a eb' d'ay. Yuj chi' ix javi eb' tz'ac'an oval d'a spuertailtac co choñab'. Malaj smaclab'il jul-lab', malaj pax lanza ix ilchaj d'a scal 40 mil soldado quetisraelal.

9 A in pensar, icha val to ajun yed' eb' yajalil in choñab' yed' eb' choñab' b'ecan
sc'ol sb'at d'a oval chi'. Calec vach' lolonel d'a Jehová.
10 Ex nivac vinac tzex q'ue d'a yib'añ noc' sacsac b'uru te vach' stz'aam
ayq'uei, alec tas ix sc'ulej Jehová. Alecpax a ex tzex b'eyi.
11 A ex ayex ec' b'ajtac ay a uc'b'ila', najatocab' sb'at sjaj e son yed' e platillo
yuj eyic'anchaañ Jehová, yujto toxo ix satjiel eb' cajc'ool yuuj, yujto ix
colvajpax d'a eb' munlajvum ayic ix yac'an oval eb', ix yac'an ganar
eb'.
Ichato chi' ix yal co meltzaj emta a oñ schoñab' oñ Jehová d'a co choñab'.
12 Ach Débora, cuchb'ej eb' anima d'a b'it. A achxo pax ach Barac yuninal viñaj
Abinoam, ixic, a eb' ix yamchaj uuj d'a oval, ic'b'at eb'.
13 Ix emul eb' yajalil choñab' yac' oval. Ix emul eb' soldado Jehová yac' oval
yed' eb' soldado te tec'an.
14 Ix empaxul eb' yiñtilal Efraín, ix cot eb' b'aj ec'nac eb' amalecita. B'ab'el ix
emul eb' yiñtilal Benjamín yuj eb'. Ix empaxul eb' yajalil eb' soldado
d'a yiñtilal Maquir yed' eb' yajal pax yaj d'a scal eb' yiñtilal Zabulón.
15 Yed' pax eb' yajal yaj d'a scal eb' yiñtilal Isacar ix colvaj eb' yed' ix Débora.
Ix colvajpax eb' yed' viñaj Barac. Yelc'olal te tzac'anoch eb' yuj viñ ayic
ix emc'och eb' d'a ch'olan.
Palta ay chab'c'olal d'a scal eb' yiñtilal Rubén.
16 ¿Tas yuj ix can eb' b'aj macan noc' calnel d'a yol smacte', syab'an eb' yavtaj
noc' calnel chi' yuj eb' stañvumal? Val yel a d'a scal eb' yiñtilal Rubén
ay chab'c'olal.
17 Axo pax eb' aj Galaad, ix can eb' d'a sc'axepalec' a' Jordán. Axo eb' yiñtilal
Dan, ix can eb' d'a stz'ey b'aj ay te' barco, añeja' pax eb' yiñtilal Aser, ix
can eb' d'a sti' a' mar, majxo el jab'oc eb' b'aj sjavi te' barco.
18 Axo eb' yiñtilal Zabulón yed' eb' yiñtilal Neftalí, ix sb'ecxoñej sb'a eb' scham
d'a oval.
19 Ix javi eb' viñ sreyal eb' cananeo d'a Taanac, d'a slac'anil sti' a' Meguido,
ix javi eb' yic syac'an oval eb' yalani, palta malaj q'uen plata yed'
b'eyumal ix yic' eb'.
20 Ato d'a satchaañ b'aj sb'ey q'uen c'anal, ato ta' ix cot tas ix ac'an oval yed'
viñaj Sísara.
21 A a' Cisón aytaxon d'a peca', ac'um oval a', a a' ix cuchanb'at eb'.
Caq'uec quip co b'atec d'a quichañ.
22 Ix c'añ val yem yoc noc' chej ayic ix b'at lemnaj noc' d'a oval.
23 Ix yalan Yángel Jehová: Cotocab' yoval sc'ol Jehová d'a yib'añ choñab'
Meroz yed' d'a yib'añ eb' cajan ta'. Cotocab'can d'a yib'añ eb' yujto
maj colvaj eb' yed' Jehová, maj colvaj eb' yac'an oval yed' eb' soldado
te tec'an, xchi.
24 Te vach' yic ix Jael yetb'eyum viñaj Heber ceneo d'a yichañ masanil eb' ix
ix. Vach' yic ix d'a yichañ masanil eb' ix ix cajan d'a yoltac mantiado.
25 Ayic ix sc'anan a' viñaj Sísara yuq'uej d'a ix, axo lech te vach' ix yac' ix
yuq'uej viñ. A lech ix yac' ix yuq'uej viñ d'a yol jun yed'tal te vach' yilji.
26 Ix yic'anq'ue jun te' estaca ix d'a sq'uexañc'ab', ix yic'anpaxq'ue jun te'
mac'lab' ix d'a svach'c'ab'. Ix poj sb'aquil sjolom viñ, ix smac'an c'axpaj
te' ix d'a yib'schiquin viñ.
27 Toxoñej ix ec' b'alb'on viñ d'a yichañ ix yuj syail. Añeja' ta' ix chamcan viñ.
28 A ix snun viñaj Sísara chi', ayic ix elta d'añan ix d'a sventenail spat, te cusnac
sc'ol ix.
Ix yalan ix: ¿Tas yuj tz'ec' tiempo sjavi viñ vune' yed' scarruaje? ¿Tas yuj
maxto cab' sc'añ yoc noc' schej viñ stoc'an scarruaje chi'? xchi ix.

29 A tas van snaan ix snun viñ chi', añeja' chi' ix yalpax juntzañ eb' ix ix te ay
spensar ayec' yed' ix. Ix yalan eb' ix icha tic:
30 Tecan van spucanec' eb' viñ jantac tas ix yic'canec' d'a oval chi'. Van am
sic'lan junjunoc eb' ix ix eb' viñ yic syic'a', ma chatacvañoc eb' ix. Axo
viñaj Sísara chi' yed' eb' soldado, van am sic'lan c'apac pichul eb' te
vach', c'apac te vach' yajoch yelvanub' d'a junjun pac'añ, yic vach' ol
yac'och eb' d'a sjaj, yujto ix yac' ganar oval chi' eb', xchi eb' ix.
31 Mamin Jehová, ichocab' chi' tz'aj satel eb' ayoch ajc'olal d'ayach. Axo eb'
tzach xajanani, lajanocab' eb' icha scopopial yoc c'u, xchi ix Débora
yed' viñaj Barac d'a sb'it chi'.
Ayic ix lajvican jun oval chi', 40 ab'il mañxalaj oval.

6

Ix avtaj viñaj Gedeón yuj Dios

1 Ix lajvi chi', ix scha c'ulanxi chucal eb' israel chi' d'a yichañ Jehová. Yuj
chi' uque' ab'il ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' eb' madianita yuuj. 2 Ix och val
eb' d'a syaelal yuj eb' madianita chi'. Ix laj say eb' b'ajtac sc'ub'ejel sb'a d'a
lum vitz, d'a yoltac q'uen ñaq'ueen yed' b'aj max yal sc'och anima. Ata' ix laj
cajnaj eb'. 3 Ayic q'uiñxo sat yavb'en eb' israel chi', axo eb' madianita chi', eb'
amalecita yed' juntzañxo eb' scot yed' eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u, sjavi eb'
yac' oval yed' eb'. 4 Sb'at sb'oanq'ue scampamento eb' d'a sat slum eb' israel
chi', satanel eb' masanil tas avab'il yuj eb' israel chi', masanto d'a smojonal
choñab' Gaza. Mañxa jab'oc tas sva eb' scan yuj eb' ajc'ol chi', syic'anpaxb'at
noc' calnel eb', noc' vacax yed' noc' b'uru. 5 Yujto yed'nac smolb'etzal noc' eb'
sc'och eb' d'a sat sluum eb' israel chi', yuj chi', masanil tas ay d'a sat luum,
pilan slajvieli. Mañ b'ischajb'enoc eb' yed' noc' scamello chi', icha val noc'
c'ulub'. Slajvicanel tastac ay d'a sat luum b'ajtac tz'ec' eb' chi'. 6-7 Icha val chi'
ix aj scan eb' israel meb'ail yuj tas tz'utaj yuj eb' madianita chi'. Yuj chi' ix
tevi eb' d'a Jehová yic scolvaj d'a eb'.

8 Yuj chi' axo Jehová ix ac'ancot jun schecab' d'a eb' israel chi', ix yalan icha
tic: A Jehová co Diosal tz'alan icha tic: A in vic'nac ex elta d'a Egipto b'aj ayex
och checab'il. 9 Mañocñej d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto in colnac ex elta, palta ex
in colpax d'a eb' ix ex ixtani, ix viq'uel eb' d'a eyichañ, ix vac'ancan lum sluum
eb' d'ayex. 10 Ix val d'ayex to a inton Jehová e Diosal in. Ix valanpaxi to max
yal-laj eyac'anem e b'a d'a juntzañ sdiosal eb' amorreo ay d'a lum luum b'aj
ayex ec' tic, palta maj e c'anab'ajej tas ix vala', xchi Jehová, xchi jun schecab'
chi'.
11 D'a jun tiempoal chi' ix emul Yángel Jehová, ix em c'ojan d'a yich jun te'
mach' d'a Ofra, d'a yol yic viñaj Joás yiñtilal Abiezer. Ay jun viñ yuninal viñaj
Joás chi' scuchan Gedeón. A viñaj Gedeón chi', van stec'anel ixim strigo viñ
d'a yol jun b'aj stec'chajel yal te' uva, yic sc'ub'ejel ixim viñ d'a eb' madianita
chi'.
12 Ata' ix sch'ox sb'a Yángel Jehová d'a viñ, ix yalan d'a viñ icha tic:
—Ach vinac tec'an. A Jehová ayoch ed'oc, xchi d'a viñ.
13 Ix tac'vi viñaj Gedeón chi':
—Mamin, ac' in nivanc'olal yuj tas ol vala'. Tato ayoch Jehová qued'oc, ¿tas
yuj sjavi juntzañ tic d'a quib'añ? ¿B'ajtil ay juntzañ tas satub'tac yilji yalnac-
can eb' co mam quicham d'ayoñ, ayic yalannac eb' to a Jehová ic'annaquelta
eb' d'a Egipto? Palta axo ticnaic, oñ yactejcan co ch'ocoj, oñ yac'ancanoch d'a
yol sc'ab' eb' madianita, xchi viñ d'ay.
14 Ix och q'uelan Jehová chi' d'a viñ, ix yalani:

—A in tzach in checb'ati, ol vac'ñej ip yic tza colanel eb' etchoñab' d'a yol sc'ab' eb' madianita chi', xchi d'a viñ.

15 Ix tac'vi viñ icha tic:

—Ay Mamin, ac' val nivanc'olal d'ayin junelxo. ¿Tas val ol aj in colan eb' vetchoñab' tic? Yujto a in tic yed' eb' ayto vuj in b'a yed'oc te meb'a' oñ d'a scal eb' yiñtilal Manasés. Slajvub' unin in d'a scal eb' vuc'tac, xchi viñ.

16 Ix yalanxi Jehová d'a viñ icha tic:

—Ayinoch ed'oc, yuj chi' ol ac' ganar eb' madianita chi'. Icha val tz'aj yac'ji ganar junoc anima sch'ocoj, icha chi' ol aj ac'an ganar eb', xchi d'a viñ.

17 Ix yalanxi viñ d'ay:

—Mamin, tato vach' in d'a yol a sat, ch'ox junoc yechel vila' yic vach' snachajel vuuj to schecab' ach Dios. 18 Tzin tevi d'ayach to max ach el d'a tic, ol vic'cot junoc in silab' d'ayach, xchi viñ.

Ix tac'vi Jehová chi':

—Ayinñej ec' d'a tic masanto ol ach jaxoc, xchi.

19 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Gedeón sb'o jun noc' yune' chiva, ix sb'oanpax ixim pan viñ d'a jun echlab' ixim harina, malaj yich pan ix yac'b'at viñ d'a scal. Ix lajvi chi' ix yac'anem noc' chib'ej chi' viñ d'a yol jun te' mooch, axo d'a yol jun lum chen ix yaq'uem yalil noc' viñ. Ix yic'ancot masanil juntzañ chi' viñ d'a yichañ Ángel chi' d'a yich jun te' mach' chi'. 20 Ix yalan Yángel Jehová chi' icha tic: Aq'uem noc' chib'ej yed' ixim pan chi' d'a yib'añ jun q'uen q'ueen tic, tza tob'anem yal noc' chi' d'a yib'añ, xchi. Ix sc'anab'ajan viñ masanil tas ix yal chi'. 21 Axo Yángel Jehová chi', ix stenoch sñi' sc'ococh d'a juntzañ chi', ix q'ueul c'ac' d'a yol q'uen nivan q'ueen chi', ix tz'ab'at noc' chib'ej yed' ixim pan chi'. Val d'a yichañ viñ ix satem Yángel Jehová chi'. 22 Ayic ix yilan jun chi' viñ, ix nachajel yuj viñ to Yángel Jehová jun ix lolon chi' yed' viñ. Yuj chi' ix yalan viñ icha tic:

—Mamin Jehová, q'uelc'umb'a val ix aj in lolon yed' Ángel ix a checcoti, xchi viñ.

23 Ix yalan Jehová d'a viñ icha tic:

—Mañ ach xivoc, mañ ol ach chamlaj, xchi d'a viñ.

24 Ix lajvi chi', ix sb'oanq'ue jun altar viñ ta' yic syic'anchaañ Jehová viñ. Ix yac'ancan viñ sb'iej: A Jehová ac'um junc'olal. A jun altar chi' ix canñej d'a Ofra d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Abiezer.

25 A d'a jun ac'val chi', ix yal Jehová d'a viñaj Gedeón chi':

—Iq'uelta noc' schab'il mam vacax d'a scal noc' svacax viñ a mam, noc' uque' ab'il sq'uinal. Tza mac'an vecchaj yaltaril comon dios Baal b'ob'ilq'ue yuj viñ a mam chi', tza ch'acanpaxel jun te te' yechel comon dios Asera d'a stz'ey altar chi'. 26 A d'a sjolom q'uen nivan q'uen chaañ ayq'uei, ata' tza b'oq'ue junoc altar d'ayin Jehová a Diosal in tic. Vach' tzutej a latz'anq'ue q'ueen. Axo te te' ix a ch'aquel chi', a te' tzac'och sc'atzitzaloc. Slajvi chi' tza milancham noc' vacax chi', tza ñusantz'a noc' silab'il d'a yib'añ, xchi d'a viñ.

27 Yuj chi' ix b'at viñ, ix yic'anb'at lajuñvañ schecab' viñ, ix sc'anab'ajan viñ icha ix aj yalan Jehová chi'. Palta ix xiv viñ sb'oan d'a c'ualil yuj eb' sc'ab' yoc viñ smam. Ix xivpax viñ d'a eb' anima cajan d'a choñab' chi', yuj chi' d'ac'valil ix laj sb'o juntzañ chi' viñ. 28 Axo ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, ayic ix q'ue vaan eb' anima d'a jun choñab' chi', ix yilan eb' to toxo ix mac'ji vecchaj altar yic Baal chi', ix yilanpax eb' to toxo ix ch'acjiel te' yechel Asera d'a stz'ey altar chi'. Ix yab'anpax eb' to ay jun noc' vacax ix ñusjitz'a silab'il d'a yib'añ jun altar toto ix b'o chi'. 29 Ix sc'anb'anec' eb':

—¿Mach ix b'oan juntzañ tic? xchi eb'.

Ix laj sc'anb'anec' yab' eb', axo ix yab'an eb' to a viñaj Gedeón yuninal viñaj
Joás ix b'oani. Yuj chi' ix yal eb' d'a viñaj Joás chi' icha tic:
30 —Iq'uelta viñ uninal chi', ol co milcham viñ. ¿Tas yuj ix smac'vecchaj
altar yic Baal viñ, ix sch'acanpaxel te' yechel Asera viñ d'a stz'ey chi'? xchi
eb' anima chi'.
31 Ix tac'vi viñaj Joás d'a masanil eb' anima oyanoch d'a spatic chi' icha tic:
—¿Tom tze col jun comon dios scuchan Baal chi', tzeyac'an yovalil? Tato
icha chi', chamocab' jun mach scolan Baal chi' d'a q'uiñib'alil tic. Tato yel
Dios jun Baal chi', yac'ocab' yovalil d'a mach ix mac'an vecchaj jun yaltar chi',
xchi viñ.
32 A d'a jun c'u chi', Jerobaal ix sb'iejcan viñaj Gedeón chi', yujto ix yal eb'
anima chi' icha tic: Yac'ocab' oval jun Baal chi' yed' viñ, yujto ix smac' vecchaj
yaltar viñ, xchi eb'.[6.32]
33 A d'a jun tiempoal chi', ix smolb'ej sb'a eb' madianita, eb' amalecita
yed' eb' cajan d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ix c'axpajec'ta eb' d'a yol a' Jordán,
ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a yac'lical Jezreel. 34 Axo Yespíritu Jehová
ix och d'a viñaj Gedeón chi'. Ayic ix spu'an jun noc' sch'aac viñ, ix smolb'an
sb'a eb' yiñtilal Abiezer, aton eb' sc'ab' yoc viñ. 35 Ix yac'anpaxb'at schecab'
viñ yavtejcot eb' yiñtilal Manasés, eb' yiñtilal Aser, eb' yiñtilal Zabulón yed'
eb' yic Neftalí, yuj chi' ix smolb'ej sb'a eb' yed' viñ.
36 Ix yalan viñ d'a Dios icha tic: Tato d'a val yel a in tzin ac'lab'ej a colan
eb' vetisraelal tic, icha val ix aj alani, ch'ox junoc yechel d'ayin. 37 A ticnaic ol
vac'canem junoc noc' tz'umal calnel d'a sat tec'lab' trigo. Axo d'a q'uiñib'alil
q'uic'an, tato te' ch'ayan noc' tz'um chi' yuj yal ac'val, axo pax d'a sat lum d'a
spatic yichañ noc', taquiñ, ol vojtaquejeli to yel a in ol in ac'lab'ej a colanel
eb' vetchoñab' tic, icha ix aj alani, xchi viñ.
38 Icha val ix aj yalan viñ chi', icha chi' ix aji. Ayic ix q'ue vaan viñ d'a
q'uiñib'alil, ix spitz'anel noc' tz'uum chi' viñ, jun uc'ab' a' ix el d'a noc'. 39 Ix
yalanxi viñ d'a Dios: Mamin, mocab' cot yoval a c'ol d'ayin, ol in c'an junxo
ch'oxnab'il d'ayach. A d'a junelxo tic, a sat lum sch'ayxi yuj yal ac'val chi', axo
pax noc' tz'uum chi', mocab' ch'ayxoc noc', xchi viñ.
40 Icha val ix aj yalan viñ chi', icha chi' ix yutej Dios d'a junxo ac'val chi'.
Ayic ix sacb'i, te taquiñ noc' tz'uum chi', axo pax sat luum, te ch'ayan yuj yal
ac'val.

7

Ix ac'ji ganar eb' madianita

1 A viñaj Jerobaal, aton viñaj Gedeón, te ac'valto ix q'ue vaan viñ yed' jantac
eb' viñ vinac ayxo och yed'oc. A d'a sjaj a' melem scuch Harod ix b'at sb'oq'ue
scampamento eb' viñ. Axo pax eb' madianita, a d'a stojolal norte d'a yac'lical
yich lum vitz More, ata' ayec' scampamento eb'.
2 Ix yalan Jehová d'a viñaj Gedeón chi' icha tic: Te tzijtum eb' viñ vinac tic
ed'nac. Tato svac'och eb' madianita d'a yol e c'ab' ticnaic, axom ol eyalani to
yuj e jelanil ix eyac' ganar eb'. 3 Yuj chi' al d'a eb' viñ soldado smasanil, tato ay
mach xiv sb'at d'a oval chi', meltzajocab' d'a svitzal Galaad tic, spax d'a spat,
xchi d'a viñ.
Yuj chi' 22 mil eb' viñ ix paxta, 10 milxoñej eb' viñ ix cani. 4 Ix yalanxi
Jehová: Añeja' tzijtumto eb' viñ soldado tic. Ic'b'at eb' viñ yuq'uej a' d'a sti'
a' melem. Ata' ol vil eb' viñ, a in xo ol vala' machtac ol can ed'oc, xchi d'a viñ.

6.32 **6:32** Jerobaal syalelc'ochi "Yac'ocab' oval Baal chi".

5 Ix yic'anb'at eb' viñ ixto can chi' viñaj Gedeón yuq'uej a' d'a sti' a' melem
chi'. Ix yalan Jehová: Masanil mach sb'echanq'ueta a' d'a yol sc'ab' yuq'uej,
ch'oc tzic'canel d'a scal eb' viñ tz'em cuman syuc'an a', xchi d'a viñ.
6 A eb' viñ ix b'echanq'ueta a' d'a yol sc'ab', ix yuc'ani, 300 eb' viñ, axo
jantacxo eb' viñ jun, ix em cuman eb' viñ ix yuc'an a' eb' viñ. 7 Ix lajvi chi',
ix yalan Jehová d'a viñaj Gedeón chi': C'ocb'il eb' viñ 300 chi' ol in c'ana' yic
ol eyac'an ganar eb' madianita chi'. Axo pax eb' viñ ix em cuman yuc'an a a'
chi' jun, paxocab' eb' viñ d'a spat, xchi d'a viñ.
8 Yuj chi' ix yal viñaj Gedeón chi' to smeltzaj eb' viñ d'a spat. Axo viñ ix
ic'ancanec' svael eb' viñ yed' noc' sch'aac eb' viñ spu'u. Axoñej eb' viñ 300 ix
sic'jicanel chi' ix can yed' viñ. A scampamento eb' viñ, ayec' d'a jolom vitz d'a
yib'añ b'aj ay scampamento eb' madianita chi'.
9 A d'a jun ac'val chi', ix yal Jehová d'a viñaj Gedeón chi': Q'ueañ vaan, ixic,
emañ ac' oval yed' eb' madianita chi', yujto ol vac'och eb' d'a yol a c'ab'. 10 Tato
tzach xiv a b'ati, emocab' viñ a checab' aj Fura ed'oc d'a scampamento eb' chi',
11 ol e maclan eyab'i tas van yalan eb', yuj chi' mañ ol ach xiv och d'a oval chi',
xchi d'a viñ.
Yuj chi' ix emc'och viñ yed' viñ schecab' chi' d'ac'valil b'aj ayel eb' stañvan
scampamento eb' madianita chi', yic smaclan yab' eb' viñ tas syal eb'. 12 A
eb' madianita chi' yed' eb' amalecita yed' eb' ix cot d'a stojolal b'aj sjavi c'u,
ix majel sat lum ac'lic chi' yuj eb', ichoc noc' c'ulub'. Mañxo b'ischajb'enoc
jantac noc' camello yed'nac eb', icha val yarenail d'a sti' a' mar.
13 Ayic ix c'och viñaj Gedeón chi' b'aj ayec' eb' van stañvan scampamento
eb' chi', ix yab'an viñ yalan svayich jun viñ soldado d'a junxo viñ icha tic.
—Ix in vayichej to ay jun ixim pan cebada ix cot b'alb'on d'a sat vitz tic. Ix
emul ixim d'a yol co campamento tic, ix och poc'naj ixim d'a jun mantiado,
ix em lañnaj yuj ixim, xchi viñ.
14 Ix tac'vi junxo viñ chi' icha tic:
—A jun ixim pan chi' syalelc'ochi to a viñaj Gedeón yuninal viñaj Joás yed'
eb' soldado israel ol oñ ac'an ganar. Yujto a Dios ol oñ ac'anoch co masanil
d'a yol sc'ab' eb', xchi viñ.
15 Ayic ix yab'an viñaj Gedeón tas ix yutej yalan jun vayich chi' eb' viñ, ix
em cuman viñ d'a yichañ Jehová, ix yac'an yuj diosal viñ d'ay. Ix lajvi chi', ix
q'uexta viñ d'a scampamento, ix yalan viñ:
—Coyec, yujto toxo ix yac'och eb' madianita Jehová d'a yol co c'ab', xchi viñ.
16 Ox macañ ix yutej 300 eb' viñ soldado chi' viñ. Junjun noc' ch'aac ix yac'
viñ d'a junjun eb' viñ soldado chi' yic spu noc' eb' viñ, ix yac'anpax junjun
chen viñ d'a eb' viñ, ayem staj eb' viñ ayoch sc'ac'al d'a yol chen chi'. 17 Ix
yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:
—Ayic ol in c'och d'a junxo stib'at scampamento eb' cajc'ol chi', tzeyil val
tas ol in c'ulej, icha pax chi' ol e c'ulejpax a ex tic. 18 A ol eyab'an in pu'an
noc' ch'aac tic yed' eb' tzac'anoch vuuj, ol e pu'anpax noc' eyic e masanil d'a
spatictac campamento chi', ol ex avajoc. Ol eyalan icha tic: Caq'uec oval yuj
Jehová yed' viñaj Gedeón, xe chi, xchi viñ.
19 Ayic ix c'och viñaj Gedeón chi' yed' 100 eb' viñ soldado ajun yed'oc
d'a junxo stib'at scampamento eb' madianita chi' d'a chimilac'val, ato val
sq'uexlan sb'a eb' b'ab'el ayel stañvej campamento chi'. A val ta' ix spu
sch'aac eb' viñ yic viñaj Gedeón chi', ix smac'anpaxpoj schen eb' viñ yed'nac.
20 Junñej ix aj spu'an sch'ac eb' viñ yed'nac d'a svach' c'ab' yox macañil,
junñej pax ix aj smac'anpoj schen eb' viñ, axo sc'ab' eb' viñ d'a sq'uexañ ix
tz'icanchaañ staj, chaañ ix avaj eb' viñ: Caq'uec oval yuj Jehová yed' viñaj

Gedeón, xchi eb' viñ. 21 Ix canñej tec'tec' eb' viñ d'a spatic campamento chi'. Axo eb' ajc'ol chi', yelc'olalxoñej ix b'at eb' elelal, ix el yav eb' yuj xivelal. 22 Ayic ix spu'an noc' sch'aac 300 eb' viñ israel chi', axo Jehová ix ac'an somchajb'at spensar eb' ajc'ol chi'. Munil a eb' ix laj smil-lajcham sb'a. Ay pax eb' ix el lemnajoc, ix b'at eb' d'a Bet-sita d'a stojolal Zerera, masanto ix c'och eb' d'a smojonal Abel-mehola d'a slac'anil Tabat.

23 Ix lajvi chi', ix smolb'an sb'a eb' yiñtilal Neftalí yed' eb' yiñtilal Aser yed' masanil eb' yic Manasés, ix b'at eb' d'a spatic eb' madianita chi'. 24 Axo viñaj Gedeón chi', ix schecb'at yalumal viñ d'a eb' yiñtilal Efraín cajan d'a tzalquixtac, to sb'at eb' smac d'a elañchamel d'a sjayil sti' a' Jordán d'a Bet-bara, yacb'an manto c'och eb' ajc'ol chi'. Ix sc'anab'ajej eb' sb'ati.

25 Ix yamchaj chavañ eb' viñ sat yajal yaj d'a eb' madianita chi' yuj eb', jun viñ scuch Oreb, junxo viñ scuchan Zeeb. A viñaj Oreb chi', ix miljicham viñ b'aj ay jun q'uen tenam, aton q'uen ix scuchcan Oreb. Axo viñaj Zeeb chi', ix cham viñ b'aj ay jun tec'lab'el yal uva, yuj chi' Zeeb ix sb'iejcan jun chi'. Ix b'atñej eb' yiñtilal Efraín chi' d'a spatic eb' madianita chi', ix yic'ancot sjolom viñaj Oreb chi' eb' yed' yic viñaj Zeeb chi' d'a viñaj Gedeón chi' d'a sti' a' Jordán chi'.

8

Ix yamchaj chavañ sreyal eb' madianita

1 Masanil eb' yiñtilal Efraín ix cot yoval d'a viñaj Gedeón chi', ix yalan eb' icha tic: ¿Tas yuj maj oñ avtej yic tzoñ b'at ed' d'a oval yed' eb' madianita chi'? xchi eb'. Te ya ix yal eb' d'a viñ. 2 Palta ix tac'vi viñ d'a eb' icha tic:

—¿Tom tze na' to ec'b'al yelc'och tas ix co c'ulej d'a sb'ab'elal a oñ yiñtil oñ viñaj Abiezer tic d'a yichañ tas ix e c'ulej d'a slajvub'alxo a ex yiñtilal Efraín ex tic? 3 A Dios ix ac'anoch eb' yajalil eb' madianita d'a yol e c'ab' a ex tic, aton viñaj Oreb yed' viñaj Zeeb. Malaj yelc'och tas ix in c'ulej a in tic d'a yichañ tas nivan yelc'och ix e c'ulej chi' a ex tic, xchi viñ.

Ayic ix yab'an eb' tas ix yal viñ chi', ix sicb'iem yoval sc'ol eb' chi'.

4 Ix emc'och viñaj Gedeón yed' 300 eb' viñ soldado d'a sti' a' Jordán, vach'chom te c'unb'inacxo eb' viñ, palta ixto b'atñej tzac'an eb' viñ d'a spatic eb' ajc'ol chi', masanto ix c'axpajec' eb' viñ d'a a'. 5 Ayic ix c'och eb' viñ d'a Sucot, ix yalan viñaj Gedeón chi' d'a eb' cajan ta' icha tic:

—Comonoc tz'el d'a e c'ool, tzeyac' jab'oc tas sva eb' viñ ajun ved' tic, yujto tz'el yip eb' viñ yuj vejel, yujto ayoñ och d'a spatic viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna, aton eb' viñ sreyal eb' madianita, xchi viñ.

6 Ix tac'vi eb' yajalil choñab' chi' d'a viñ icha tic:

—¿Tom toxo ix yamchaj viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna chi' eyuuj, yuj chi' scac' va eb' viñ a soldado tic? xchi eb'.

7 Ix tac'vi viñaj Gedeón chi':

—Ayic ol ac'jococh viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna chi' d'a yol co c'ab' yuj Jehová, ayic ol oñ jax d'a tic, ol co maq'uel tzililjoc e chib'ejal d'a e patic d'a te' q'uiix ol quic'cot d'a taquiñ luum, xchi viñ.

8 Ix el eb' viñ d'a jun choñab' chi', ix c'och eb' viñ d'a Peniel, ix sc'ananpax svael eb' viñ soldado viñaj Gedeón chi' ta', palta icha ix aj yalan eb' aj Sucot, icha pax chi' ix aj yalan eb' aj Peniel chi' d'a viñ. 9 Ix yalanxi viñ icha tic:

—Ayic ol oñ meltzaj d'a junc'olal, ol co maq'uem vecnaj jun cuartel b'aj tze col e b'a tic, xchi viñ.

10 Axo d'a Carcor ayec' viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna chi', 15 milto eb' soldado madianita ayec' yed' eb' viñ. Axoñej eb' chi', yujto 120 mil eb' toxo ix chami. 11 Ix c'och viñaj Gedeón yed' eb' soldado d'a spatic eb' ajc'ol chi'

d'a stitac tz'inan lum d'a yichañb'at Noba yed' d'a Jogbeha. Satc'olal yaj eb' soldado madianita chi' ix c'och eb'.
12 Axo pax viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna chi', ix b'at eb' viñ elelal, palta ix
och viñaj Gedeón chi' d'a spatic eb' viñ, masanto ix yamchaj eb' viñ yuj viñ,
axo eb' soldado eb' viñ, ix saclemcanb'at eb' yuj xivelal.
13 Axo yic ix paxta viñaj Gedeón yed' eb' soldado chi' d'a oval, ix ec' eb' d'a
xachanil lum svitzal Heres. 14 Ata' ix yamchaj jun viñ quelem aj Sucot yuj eb',
ix sc'anb'an eb' d'a viñ tastac sb'i eb' yajal yaj d'a Sucot chi'. Axo viñ quelem
chi' ix tz'ib'an sb'i junjun eb', 77 eb' d'a smasanil. 15 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj
Gedeón d'a Sucot chi', ix yalan viñ d'a eb' anima ta' icha tic:
—¿Tzam e nacot tas aj in e b'uchani? Eyalani: ¿Tom toxo ix yamchaj
viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna chi' eyuuj, yuj chi' scac' va eb' viñ a soldado
c'unb'inac ay svejel tic? xe chi. A ticnaic jun, ina eb' viñ tic, xchi viñ.
16 Ix lajvi chi', ix yic'ancot te' q'uiix viñ, te' ix yic'cot eb' d'a taquiñ luum, ix
smac'an eb' yajalil choñab' Sucot chi' viñ d'a te'. 17 Ix lajvi chi', ix b'atpax eb'
viñ d'a Peniel, ix smac'anem vecnaj jun cuartel eb' viñ, aton b'aj scol sb'a eb'
soldado, ix smilancham masanil eb' viñ vinac eb'. 18 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an
viñaj Gedeón d'a viñaj Zeba yed' d'a viñaj Zalmuna chi' icha tic:
—¿Chajtil yilji eb' viñ ix e milcham d'a Tabor? xchi viñ d'a eb' viñ.
Ix tac'vi eb' viñ:
—Icha val ilji tic, icha chi' yilji eb' viñ. Icha yilji eb' viñ yajal, icha chi' yilji
eb' viñ, xchi eb' viñ.
19 Ayic ix yab'an viñaj Gedeón chi' icha chi', ix yalan viñ:
—A eb' viñ chi', vuc'tac eb' viñ, junñej in nun yed' eb' viñ. Yuj chi' sval
d'a yichañ Jehová, tato maj e milcham e viñ vuc'tac chi', max am ex in
milpaxcham ticnaic, xchi viñ.
20 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a viñaj Jeter b'ab'el yunin icha tic:
—Lemach, milcham eb' viñ tic, xchi viñ.
Yune' quelemto viñaj Jeter chi', yuj chi' ix xiv viñ yic'anq'ueta q'uen
yespada yic smilancham eb' viñ. 21 Ix yalan viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna
d'a viñaj Gedeón chi' icha tic:
—Cotañ ach tic, a ach lac'an tzoñ a milchamoc, yujto ojtacab'ilxo to max ach
xivi, ac'um oval ach paxi, xchi eb' viñ.
Ix q'ue jucnaj viñaj Gedeón chi', ix smilancham chavañ eb' viñ rey chi' viñ.
Axo juntzañ q'uen q'ueen ayoch yelvanub'oc sjaj noc' scamello eb' viñ, ix
yiq'uel q'ueen viñ. 22 Ix lajvi chi', ix yalan eb' yetisraelal viñ chi' d'ay:
—A ach ix oñ a colel d'a yol sc'ab' eb' madianita, yuj chi' a ach yed' eb' iñtilal
ol ex ochcan cajaliloc, xchi eb'.
23 Ix tac'vi viñ d'a eb' icha tic:
—Mañ ol in ochlaj eyajaliloc, mañ ol ochpaxlaj eb' vuninal, palta a Jehová
Cajal yaji. 24 Añej jun tzin c'an d'ayex to tzeyac' q'uen uchiquin d'ayin, aton
q'uen ix eyiq'uec' d'a eb' madianita, xchi viñ.
Yed'nac juntzañ q'uen uchiquin nab'a oro eb' ajc'ol chi', yujto icha chi'
sb'eyb'al eb' cajan d'a tz'inan luum. 25 Yuj chi' ix slich'anem jun c'apac c'apac
eb', ix yac'anem q'uen uchiquin chi' eb' d'a yib'añ c'apac. Ix yalan eb' d'a viñ
icha tic:
—Ina q'ueen tic, d'a val smasanil co c'ool scac' q'uen d'ayach, xchi eb'.
26 A jantac q'uen oro ayoch d'a q'uen uchiquin chi', ay am 40 libraoc yalil
q'ueen. Ch'oc pax yaj juntzañxo q'uen q'ueen vach' yilji yed' yelvanub'
yed' c'apac spichul eb' viñ sreyal madianita yed' pax q'uen q'ueen ayoch
yelvanub'oc sjaj noc' scamello eb' viñ. 27 A yed' juntzañ q'ueen chi' ix sb'o
jun yechel viñaj Gedeón chi', ix yac'ancan viñ d'a schoñab' scuch Ofra. Ix

spatiquejel Jehová eb' israel, axo d'a jun yechel chi' sc'anb'ej sb'a eb'. Yuj chi' ix cotcan d'a yib'añ viñaj Gedeón chi' yed' yiñtilal.
28 Ix can eb' madianita d'a yalañ smandar eb' israel chi', majxo yal-laj scolan sb'a eb'. 40 ab'il mañxalaj oval, junc'olal ix aj eb' israel chi' ayic ayec' viñaj Gedeón chi' yed' eb'.
29 Ayic ix lajvi oval chi', ix pax viñaj Jerobaal, aton viñaj Gedeón yuninal viñaj Joás chi' d'a spat. 30 Tzijtum eb' viñ yuninal viñ, 70 eb' viñ d'a smasanil, yujto tzijtum eb' ix ix, ix yic' viñ. 31 Ay pax junxo ix aj Siquem ix yic' viñ, ay jun yune' ix ix alji yed' viñ. Abimelec ix yac' viñ sb'iej jun yunin chi'.
32 Ayic ix cham viñaj Gedeón yuninal viñaj Joás chi', te icham vinacxo viñ. Ix mucji viñ b'aj mucancan viñ smam viñ d'a Ofra, b'aj ay eb' yiñtilal Abiezer.
33 Ayic ayxo scham viñaj Gedeón chi', a eb' israel chi', ix spatiquejxiel Jehová eb', ix ochxi eb' ejmelal d'a comon dios scuchan Baal-berit.8.33 34 Ix b'atcan Jehová sDiosal eb' satc'olal yuuj, vach'chom a ix colan eb' d'a eb' d'a juntzañ nación ajc'ol oyanoch d'a spatic yichañ eb'. 35 Malaj jab'oc tas vach' ix yac' eb' spacoc d'a eb' yiñtilal viñaj Gedeón chi' yuj tas ix sc'ulej viñ yuj svach'iloc eb'.

9

Ix och viñaj Abimelec yajalil

1 A viñaj Abimelec yuninal viñaj Jerobaal, ix b'at viñ d'a Siquem lolonel yed' eb' sc'ab' yoc ix snun, ix yalan viñ d'a eb':
2 —A ticnaic sval d'ayex to vach' tze montej eb' eyetchoñab' d'a Siquem tic, tze c'anb'an d'a eb' icha tic: ¿Vach'am tzeyab'i to a 70 eb' yuninal viñaj Jerobaal syac' yajalil d'a quib'añ, mato vach' to junñej viñ tz'och cajaliloc? xe chi d'a eb'. Naeccoti to a inñej ay vuj in b'a eyed'oc, xchi viñ.
3 A eb' ayto yuj sb'a chi' yed' viñ, ix syamoch eb' yalan d'a eb' yetchoñab' d'a Siquem chi' to a viñaj Abimelec chi' tz'och yajalil d'a scal eb'. Ix scha sc'ol eb' choñab' chi' icha chi', yujto ayto yuj sb'a eb' yed' viñ. 4 Yuj chi' ix yiq'uelta 70 siclo q'uen plata eb' d'a yol stemplo comon dios scuchan Baal-berit, ix yac'an q'uen eb' d'a viñaj Abimelec chi'. A yed' q'uen ix stup juntzañ eb' viñ jaragana vinac viñ yic tz'och eb' viñ yed' viñ. Te chuc juntzañ eb' viñ vinac chi'. 5 Yuj chi' ix b'at eb' viñ yed' viñ d'a Ofra, b'aj ec'nac viñ smam viñ. Ata' ix smilcham 70 eb' yuc'tac viñ d'a yib'añ jun q'uen q'ueen. Axoñej viñaj Jotam ix colchajcani, yujto ix sc'ub'ejcanel sb'a viñ, aton viñ slajvub' yuninal viñaj Jerobaal chi'. 6 Ix lajvi chi', ix smolb'an sb'a eb' aj Siquem yed' eb' aj Bet-milo d'a yich jun te' mach' d'a Siquem chi', b'aj ay jun q'uen q'ueen nivan yelc'och d'a eb'. Ata' ix yac'och viñaj Abimelec eb' yajalil.
7 Ayic ix alchaj jun chi' d'a viñaj Jotam chi', ix q'ue viñ d'a jun tzalan d'a spac'ul lum vitzal Gerizim, te chañ ix avajemta viñ yic vach' masanil mach tz'ab'ani, ix yalan viñ icha tic:
—Ex aj Siquem, maclejec eyab' jun ab'ix ol val tic yic vach' ol yab' Dios tas ol eyala'.
8 A junel, masanil ab' te te' ix snib'ej yac'och junoc yajalil. Yuj chi' ix ab' yal te' d'a te' olivo to tz'och te' yajaliloc te' smasanil. 9 Ix ab' tac'vi te' olivo chi', ix yalan te': Maay, tato tzin och eyajaliloc e masanil, maxtzac am vac'laj aceite sc'anchaj yuj yic'jichañ Dios, ma yic sc'anpax eb' anima, xchab' te'.
10 Ix lajvi chi', ab' yalanpax te' smasanil d'a te' higo yic tz'och te' yajalil. 11 Ix ab' yalanpax te' higo chi': Maay, tato tzin och eyajaliloc e masanil, maxtzac am vac' in sat te chi' sloji, xchab' te'.

8.33 **8:33** Baal-berit, syalelc'ochi "yajal trato".

12 Ix ab' yalanpax te' d'a te' uva to tz'och te' yajalil. 13 Ix ab' yalanpax te' uva
chi': Maay, tato tzin och eyajaliloc e masanil, tzam vactej vac'an vino tz'ac'an
tzalajb'oc sc'ol Dios yed' eb' anima, xchab' te'.
14 Slajvub'alxo ix ab' yalan te' d'a te' q'uiix to tz'och te' yajalil. 15 Ix ab' yalan
te' q'uiix chi' to syal yoch te' yajaliloc te te' chi' smasanil. Ix ab' yalan te': Tato
yel d'a smasanil e c'ol tzin eyac'och eyajaliloc, ochañec d'a yalañ veñul tic e
masanil. Tato max yal e c'ol tzin och eyajaliloc jun, elocab'cot jun nivan c'ac'
d'ayin yic stz'acanb'at te' c'ute' d'a Líbano, xchab' te' q'uiix chi'.
16 A ticnaic jun, tzin c'anb'ej d'ayex: ¿Tom yel val vach' ix e c'ulej, yuj chi'
ix eyac'och viñaj Abimelec chi' eyajaliloc? ¿Tom smoj val icha chi' tzeyutej
yiñtilal viñaj Jerobaal chi' ticnaic? 17 Ix sb'ec sb'a viñ in mam chi' scham
eyuuj ayic ex scolanelta viñ d'a yol sc'ab' eb' madianita. 18 A exxo tic, tas xom
val eyaji, yuj chi' tzex meltzajoch ajc'olal d'a yiñtilal viñ in mam chi'. Ix e
milcham 70 yuninal viñ d'a jun q'uen q'ueen, axo viñaj Abimelec yune' jun
ix schecab' viñ in mam chi' ix eyac'och eyajaliloc, añej am yujto ayto eyuj e
b'a yed' viñ yuj snun. 19 Svalan d'ayex ticnaic: Tato vach' tze c'ulej d'a xilb'a
in mam yed' d'a eb' yiñtilal, tzalajc'olalocab' eyaj yed' viñaj Abimelec chi',
vach'ñejocab' ol aj yelc'och viñ d'a e cal. 20 Tato mañ vach'oc jun, elocab'cot
junoc nivan c'ac' d'a viñaj Abimelec chi', yic tzex tz'ab'at ex aj Siquem yed' ex
aj Bet-milo. Axo d'ayex tz'elpaxcot junoc c'ac', yic stz'apaxb'at viñaj Abimelec
chi', xchi viñaj Jotam chi'.
21 Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñaj Jotam chi', el lemnaj viñ, ix b'at cajnajcan
viñ d'a Beer, yujto xiv viñ d'a viñaj Abimelec viñ yuc'tac chi'.
22 Oxe' ab'il ix yac' yajalil viñaj Abimelec d'a yib'añ choñab' Israel chi'.
23 Axo Dios ix ac'anoch jun ajc'olal d'a scal viñ yed' eb' aj Siquem chi', ix
meltzajoch eb' ajc'olal d'a viñ. 24 Icha chi' ix aj yac'ji spac d'a viñ yuj schamel
70 eb' viñ yuc'tac smilnacchamoc. Ix ac'jipax spac d'a eb' aj Siquem chi', yujto
ix yac'och sb'a eb' yed' viñaj Abimelec chi' d'a schucal chi'. 25 A eb' aj Siquem
chi', ay eb' sb'at sc'ub'ejel sb'a d'a titac b'e d'a spac'ultac lum vitz, tz'elta eb'
d'a eb' anima tz'ec' d'a yol b'e tz'ec' d'a slac'anil choñab' chi' yic tz'elc'an eb'.
Ix alji yab' viñaj Abimelec to icha chi' sc'ulej eb'.
26 A d'a jun tiempoal chi', ix c'och jun viñ scuchan Gaal yuninal viñaj Ebed
yed' eb' sc'ab' yoc d'a Siquem chi', vach' ix can viñ d'a yol sat eb' anima ta'.
27 Ayic q'uiñxo te' uva, tz'el eb' d'a spatiquel choñab', yic smolan te' eb', sb'oan
vino eb'. Ix yac'anoch jun q'uiñ eb', ix och ijan eb' sva'i yed' yuc'vi añ eb' d'a
yol stemplo sdiosal. A val ta' te chuc ix yal eb' d'a spatic viñaj Abimelec chi'.
28 Ix och ijan viñaj Gaal chi' yalani: ¿Mach jun viñaj Abimelec chi' yalani, yuj
chi' tzoñ yac' mandar viñ? A viñ chi', yuninal viñ viñaj Jerobaal, axo pax viñaj
Zebul schecab' viñ. A eb' viñ chi' malaj yelc'och eb' viñ. A oñ pax aj Siquem oñ
tic, ¿tas yuj toñej scac' co b'a d'a viñ? ¿Tom ol oñ ochñej schecab'oc eb' viñ? Co
naeccot ticnaic to a viñ co mam quicham, aton viñaj Hamor, viñ b'oannacq'ue
choñab' Siquem tic, yuj chi' quiq'uequel co b'a d'a yol sc'ab' viñaj Abimelec
chi'. 29 A... tato a in eyajalil in, toxom ix in satel viñaj Abimelec chi', tzam val
d'a viñ: Molb'ej eb' a soldado scac'an oval, xin chama, xchi viñ.
30 Ayic ix yab'an viñaj Zebul, yajal d'a Siquem chi' tas ix yal viñaj Gaal chi',
ix te cot yoval viñ. 31 Elañchamel ix yalb'at viñ d'a viñaj Abimelec d'a elc'altac
icha tic: Ix javi viñaj Gaal yuninal viñaj Ebed yed' eb' yuc'tac d'a tic, van
yac'an sc'ol eb' anima eb' viñ d'a a patic. 32 Yuj chi' cotañ yed' eb' a soldado
d'ac'valil, tze c'ub'anel e b'a d'a titac choñab' tic. 33 Axo yic toxo sacb'i, tzex
och eyac' oval d'a choñab' tic, axo yic tz'elta viñaj Gaal chi' yac' oval ed'oc yed'
eb' soldado, ol xo ila' tas ol utej viñ, xchib'at viñaj Zebul chi'.

34 Yuj chi' ix b'at viñaj Abimelec d'ac'valil yed' eb' soldado. Chañ macañ ix
aj sc'ub'anel sb'a eb' d'a spatictac choñab' Siquem chi'. 35 Ayic van yelta viñaj
Gaal d'a spuertail choñab' chi', ix eltapax viñaj Abimelec yed' eb' soldado b'aj
c'ub'anel chi'. 36 Ayic ix yilan viñaj Gaal chi', ix yalan viñ d'a viñaj Zebul icha
tic:
—Iltonab'i, masanil d'a sattac vitz tz'emul eb' soldado, xchi viñ.
—Maay, a yeñul lum vitz tzal animail chi' a ach tic, xchi viñaj Zebul chi'.
37 Ix yalanxi viñaj Gaal chi':
—Añejtona' ay eb' van yemta d'a tzalan scuchan Smuxuc Lum Luum. Van
yempaxul eb' soldado d'a sb'eal b'aj nab'a ji yic eb' naumel lolonel, xchi viñ.
38 Ix yalanxi viñaj Zebul chi' d'a viñ icha tic:
—B'ajtil ay a lolonel ix laj al chi' ticnaic. Ix ala' to malaj yelc'och viñaj
Abimelec yic tzoñ och schecab'oc viñ. A ticnaic chi' sjavi eb' soldado ix a b'uch
chi', ixic chinaic, yic tzac' oval yed' eb', xchi viñ.
39 Ix lajvi chi', ix och viñaj Gaal scuchb'an eb' anima d'a Siquem, ix b'at
yac'an oval eb' yed' viñaj Abimelec yed' eb' soldado. 40 Axo viñaj Abimelec
chi' ix och d'a spatic viñaj Gaal yed' eb' ayoch yed'oc. Maj techajlaj scolan
sb'a viñaj Gaal chi', ix och lemnaj viñ scol sb'a d'a yol choñab' chi'. Tzijtum
mach ix cham d'a stiel choñab' chi'. 41 Ix lajvi chi', ix meltzaj viñaj Abimelec
chi' d'a choñab' Aruma. Axo viñaj Zebul chi' ix pechanel viñaj Gaal yed' eb'
sc'ab' yoc d'a Siquem chi' d'a junelñej.
42 Axo d'a junxo c'u, ix b'at eb' aj Siquem chi' munlajel, ix yab'an viñaj
Abimelec chi', 43 yuj chi' ox macañ ix yutej eb' soldado viñ, ix sc'ub'anel sb'a
eb' d'a caltac te'. Ayic ix yilan eb' soldado chi' yelul eb' anima d'a spuertail
choñab', ix elta eb' b'aj c'ub'an chi', ix yac'an oval eb' yed' eb'. 44 D'a jun rato
chi', ix b'at viñaj Abimelec yed' jun macañ eb' soldado smaccan spuertail
choñab' chi'. Palta axo cha macañxo eb' jun, ix yac' oval eb' yed' eb' anima
ix elta munlajel d'a spatictac choñab' Siquem chi'. 45 Pilan c'u ix yac' oval
viñaj Abimelec chi', masanto ix yac' ganar viñ satanel jun choñab' chi'. Ix
smilcham masanil anima viñ, ix smaq'uem vecnaj jun choñab' chi' viñ, ix
secancanem atz'am atz'am viñ d'a yib'añ.
46 Ayic ix yab'an eb' anima d'a cuartel b'aj scol sb'a eb' d'a Siquem tas ix
ajcan Siquem chi' yuj viñaj Abimelec chi', ix b'at eb' sc'ub'ejel sb'a d'a yol
stemplo comon dios scuch El-berit. 47 Ayic ix yab'an viñaj Abimelec to ata'
c'ub'anel eb' anima chi', 48 ix b'at viñ yed' masanil eb' soldado d'a jun vitz
scuchan Salmón. Ix yic'anb'at jun q'uen ch'acab' viñ, ix sch'acanel jun sc'ab'
jun te te' viñ, ix yac'anq'ue te' viñ d'a sjolom sjeñjab'. Ix yalan viñ d'a masanil
eb' anima to icha pax chi' syutej eb' d'a elañchamel. 49 Yuj chi' masanil anima
ix ch'acanel junjun sc'ab' te te'. Ix och tzac'an eb' yuj viñ masanto ix c'och
eb' d'a templo chi'. Ix smolb'ancanoch sc'ab'tac te te' chi' eb' d'a spatic b'aj
c'ub'anel eb' anima chi'. Ix yac'anoch sc'ac'al te' eb', yuj chi' ix cham masanil
eb' anima ayec' chi' ta'. Ay am miloc eb' viñ vinac yed' eb' ix ix, ix chami.
50 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Abimelec chi' yed' eb' viñ soldado yac' oval d'a
choñab' Tebes. Elañchamel ix yoy sb'a eb' d'a spatic choñab' chi', ix yac'an
ganar eb'. 51 A d'a snañal yol jun choñab' chi', ata' ay jun cuartel b'aj scol
sb'a eb' anima ayic ay oval. Ata' ix b'at eb' anima sc'ub'ejel sb'a. Te vach'
ix yutej eb' smacan spuertail, ix q'ue eb' d'a yib'añ. 52 Ix c'och lemnaj viñaj
Abimelec chi' d'a spuertail chi' yic syac'anoch sc'ac'al viñ yalani. 53 Axo jun
ix ix ayq'ue d'a yib'añ cuartel chi' ix actanemta jun q'uen q'ueen yic molino.
C'ocb'il val d'a sjolom viñaj Abimelec chi' ix em q'ueen, ix apchaj viñ yuj
q'ueen. 54 Elañchamel ix yal viñ d'a jun viñ scuchumal syamc'ab' yic oval:

Ic'cot q'uen espada, milinchamoc, malaj in gana ol alchajoc to a junoc ix ix, ix in milani, xchi viñ. Yuj chi' ix yic'cot q'uen yespada viñ chi', ix stecanoch q'uen viñ d'a viñaj Abimelec chi', ix cham viñ. 55 Ayic ix yilan eb' soldado to toxo ix cham viñ, ix meltzaj eb' d'a spat junjun.

56 Icha chi' ix yutej Dios yac'an spac d'a viñaj Abimelec chi' yuj chucal sc'ulejnac d'a viñ smam, ayic smilannaccham 70 eb' viñ yuc'tac viñ. 57 Añeja' icha chi' ix ajpax yac'ji spac d'a eb' anima d'a Siquem chi' yuj schucal, ix elc'och scatab' viñaj Jotam yuninal viñaj Jerobaal d'a yib'añ eb'.

10

Ix yac' yajalil viñaj Tola yed' viñaj Jair

1 Ayic toxo ix cham viñaj Abimelec, ay jun viñ d'a yiñtilal Isacar scuchan Tola yuninal viñaj Fúa, yixchiquin viñaj Dodo. A viñaj Tola chi' ix colvaj viñ d'a eb' yetisraelal. A d'a choñab' Samir d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín cajan viñ. 2 A viñaj Tola chi', 23 ab'il ix yac' yajalil viñ d'a scal eb' yetisraelal, masanto ayic ix cham viñ. A d'a Samir chi' ix mucji viñ.

3 Ix lajvi chi', axo viñaj Jair aj Galaad, ix ac'an yajalil, 22 ab'il ix yac' yajalil chi' viñ d'a scal eb' yetisraelal. 4 A viñaj Jair chi', 30 eb' viñ yuninal viñ, yib'añ̃ñej noc' b'uru tz'ec' junjun eb' viñ yuninal viñ chi'. Ay junjun schoñab' eb' viñ d'a yol smacb'en Galaad chi'. A yuj 30 schoñab' eb' viñ chi', ix b'inajcan icha tic: A juntzañ schoñab' viñaj Jair, xchi.

5 Ayic ix cham viñaj Jair chi', a d'a choñab' Camón ix mucji viñ.

Tz'ixtax eb' israel yuj eb' amonita

6 Ix cha ochxi ijan eb' israel sc'ulan chucal d'a yichañ Jehová. Ix laj yaq'uem sb'a eb' d'a juntzañ yechel Baal yed' Astarot. Ix yac'paxem sb'a eb' d'a sdiosal eb' aj Siria, eb' aj Sidón, eb' aj Moab, eb' aj Amón yed' d'a sdiosal eb' filisteo. Icha val chi' ix aj yactancan Jehová Dios eb', majxo ochlaj eb' ejmelal d'ay. 7 Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a eb', ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' eb' filisteo yed' d'a yol sc'ab' eb' amonita. A d'a jun ab'il chi', ix ac'ji ganar eb' yuj eb' ajc'ol chi'. 8 Ay 18 ab'il ix can eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol chi'. Ix ste aq'uej val chucal eb' ajc'ol chi' d'a eb' israel cajan d'a Galaad d'a sc'axepalec' a' Jordán d'a sluumcan eb' amorreo. 9 Ix c'axpajpaxec' eb' amonita chi' d'a a' Jordán yac' oval yed' eb' yiñtilal Judá yed' eb' yiñtilal Benjamín yed' pax eb' yiñtilal Efraín. Ix yilan eb' israel to yelc'olal val tz'ixtaj eb'. 10 Ichato chi' ix sc'anan scolval Jehová eb' yed'oc, ix yalan eb' icha tic: Ach co Diosal, ix och val co mul d'ayach, ix ach cactejcani, axoñej d'a Baal ix caq'uem co b'a, xchi eb'.

11 Ix yalan Jehová d'a eb' icha tic: Yixtejnac ex eb' aj Egipto, eb' amorreo, eb' amonita, eb' filisteo, 12 eb' sidonio, eb' amalecita yed' pax eb' madianita, axo yic ex avaj d'ayin, ex in colani. 13 Vach'chom ix ex in colo', palta ix in eyactejcani, axo d'a juntzañ comon dios ix eyaq'uem e b'a, yuj chi' a ticnaic, mañxo ol in colvajlaj d'ayex. 14 Ixiquec c'anec scolval juntzañ dios ix e nib'ej chi'. Aocab' scolvaj eyed'oc ayic tzex c'och ijan d'a schucal icha tic, xchi d'a eb'.

15 Yuj chi' ix tac'vi eb' d'a Jehová chi' icha tic: D'a val yel ix och co mul d'ayach, palta a ticnaic syal tza b'o tas a gana d'a co patic, palta añej to tzoñ a colo', xchi eb'. 16 Ix smac'anpoj jantac sdiosal eb' ch'oc choñab'il eb', axo d'a Jehová ix ochxi eb' ejmelal. Yuj chi' maj techaj yuj Jehová chi', ix te cus yilanoch syaelal eb' chi'.

17 Ix smolb'an sb'a eb' amonita d'a Galaad, axo pax eb' israel jun, ix smolb'ejpax sb'a eb' d'a Mizpa. 18 A eb' yajal d'a scal masanil eb' israel cajan

d'a Galaad chi' ix alani: A junoc mach tzoñ cuchb'an d'a oval d'a eb' amonita, a' ol ochcan cajaliloc d'a Galaad tic, xchi eb'.

11

A viñaj Jefté

1 A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ scuchan Jefté cajan d'a yol yic Galaad. Te jelan viñ d'a oval. A viñaj Jefté chi' yune' viñ jun ix ajmul ix yed' jun viñ scuchan Galaad. 2 Axo pax ix yetb'eyum viñaj Galaad chi' jun, ay pax eb' viñ yune' ix. Ayic ix q'uib'q'ue eb' viñ chi', ix pechjiel viñaj Jefté chi' yuj eb' viñ d'a te' pat chi'. Ix yalan eb' viñ to malaj yalan yic viñ ta' yujto ch'oc snun viñ. 3 Icha chi' ix aj yel viñaj Jefté d'a eb' yuc'tac chi', ix b'atcan viñ d'a yol yic Tob. Ata' ix smolb'ej jun ñilañ eb' viñ vinac viñ. Toñej ayec' juntzañ eb' viñ chi', max munlajlaj jab'oc eb' viñ. A eb' viñ chi' ix och yed' viñaj Jefté chi', axo elc'al ix yac' eb' viñ.

4 Ix ec' jun tiempoal, ix c'och eb' amonita yac' oval yed' eb' israel chi'. 5 Yuj chi', a eb' yajal d'a Galaad chi' ix schec eb' to b'at cot viñaj Jefté d'a yol yic Tob. 6 Ix yalanb'at eb' icha tic:

—Cotañ d'a tic, co gana to a ach tzach och cajaliloc yic tzac'an oval yed' eb' amonita, xchi eb'.

7 Ix tac'vi viñaj Jefté chi' icha tic:

—A ex tic ix eyac' chucal d'ayin, ix eyac' pural in e pechanel d'a spat viñ in mam, yuj chi' ¿tas yuj tzex javi in e sayec' ticnaic ayic ayex och d'a syaelal? xchi viñ.

8 —Toton yujto tzoñ c'och val d'a syaelal chi', yuj chi' tzoñ javi ach quila'. Co gana val to tzach b'at qued'oc, a ach ol ac' oval yed' eb' amonita chi', a ach ol ach och cajaliloc d'a co masanil cajan oñ d'a Galaad tic, xchi eb' d'a viñ.

9 —Tato e gana tzin meltzaji yic svac' oval yed' eb' amonita chi', añejtona' tato ol och Jehová ved'oc ayic ol vac'an ganar eb', ¿yel am val ol in och eyajaliloc chi'? xchi viñ d'a eb'.

10 Axo eb' viñ yajal chi' ix alanxi icha tic:

—A Jehová scac'och co testigooc to ol co c'ulej icha tzal chi', xchi eb'.

11 Ichato chi' ix b'at viñaj Jefté chi' yed' eb', ix yac'anoch viñ eb' yajaliloc. A d'a Mizpa ix yalxi viñaj Jefté d'a yichañ Jehová tas ix yal d'a eb' checab' chi'. 12 Ix lajvi chi', ix schecanb'at juntzañ eb' schecab' viñ sc'anb'ej d'a viñ sreyal Amón icha tic: ¿Tas yuj aycot eyoval d'ayoñ, yuj chi' tzex javi eyac' oval qued'oc? xchib'at viñ. 13 Ix spacan viñ sreyal eb' amonita chi' icha tic: Ayic e cotnac a ex israel ex tic d'a Egipto, e javinac d'a tic, e toq'uec' lum co luum, sb'atñej d'a a' Arnón masanto sc'och d'a a' Jaboc yed' d'a a' Jordán. A ticnaic jun, aq'uecxi luum d'ayoñ d'a ac'anc'olal, xchi viñ.

14 Ix lajvi chi' ix schecanb'at juntzañxo eb' schecab' viñaj Jefté chi' d'a viñ sreyal eb' amonita chi', 15 yic b'at yalanxi eb' icha tic: Icha val tic ix aj spacan viñaj Jefté: A oñ israel oñ tic, malaj lum e luum chi' quic'nac eq'ui, malaj pax lum yic eb' moabita quic'nac eq'ui. 16 Ayic yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto chi', a d'a tz'inan lum cotnac eb', masanto javi eb' d'a a' Chacchac Mar, sjavipax eb' d'a Cades. 17 Schecannaccot juntzañ eb' schecab' eb' d'a viñ sreyal Edom to schaec' eb' viñ d'a yol smacb'en, palta maj chajiec'talaj eb' yuj viñ. Añeja' yalanpax eb' d'a viñ sreyal Moab to schaec' eb' viñ d'a yol smacb'en, palta añeja' maj yalpax sc'ol viñ schaec'ta eb'. Yuj chi' canñej eb' d'a Cades chi'. 18 Slajvi chi' yec'ñej eb' d'a taquiñ luum, yoyancot sb'a eb' d'a spatictac smacb'en eb' Edom yed' d'a spatictac yic eb' Moab chi', masanto javi eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Moab chi'. Axo ta' och vaan eb', can eb'

d'a junxo sc'axepalb'at a' Arnón. Palta maj c'axpajec'talaj eb', yujto ata' tz'el yich lum yic eb' Moab chi'. 19 Yuj chi' yac'b'at schecab' eb' d'a viñaj Sehón sreyal eb' amorreo, cajan d'a Hesbón. Yalcot eb' d'a viñ to schaec' eb' viñ d'a yol smacb'en, yic sc'och eb' d'a lum sluum. 20 Palta maj schalaj yab' viñ, maj chajiec'talaj eb' yuj viñ d'a yol smacb'en chi'. Añej to smolb'ej masanil eb' soldado viñ, sb'oanq'ue scampamento eb' d'a Jahaza, yac'annac oval viñ yed' eb' co mam quicham chi'. 21 Palta axo Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, a ac'anoch viñaj Sehón yed' masanil eb' anima d'a schoñab' chi' d'a yol sc'ab' eb', yuj chi' ac'ji ganar viñ yuj eb'. Icha chi' aj yic'annaccan slum eb' amorreo chi' eb' d'a jun choñab' chi'. 22 Yic'annaccan masanil lum sluum eb' amorreo chi' eb', scotñej d'a a' Arnón masanto sjavi d'a a' Jaboc. Scotpax d'a taquiñ luum masanto d'a a' Jordán. 23 A lum sluum eb' amorreo yic'naquec' Jehová yac'annaccan d'a eb' co mam quicham chi', ¿tom e gana tze toc'xiec' lum d'ayoñ ticnaic? 24 Q'uinaloc a Quemos e diosal tz'ac'an jab'oc tas d'ayex e macb'enoc, ¿tom max e cha eyicoc jun? Icha pax chi' caj a oñ tic, a tas syac' Jehová co Diosal d'ayoñ, a chi' co macb'en yaji. 25 ¿Tom tza na' to te ec'alto alan ic d'a jun luum tic d'a yichañ viñaj Balac yuninal viñaj Zipor, sreyal Moab? A viñ chi' mañ yac'nacoclaj oval viñ yed' eb' co mam quicham chi' yuj jun luum tic. 26 Ayxo 300 ab'il co cajnaj d'a Hesbón, d'a Aroer yed' d'a juntzañ choñab' d'a slac'anil yed' d'a smasanil juntzañ choñab' ay d'a stitac a' Arnón. ¿Tas yuj ato ticnaic tzeyac' yovalil d'ayoñ yuj jun luum tic? 27 A in tic, malaj junoc tas chuc tzin c'ulej d'ayach. Palta a ach tic, chuc tas tza c'ulej, tzach javi ac' oval qued'oc. Palta jun, a Jehová van oñ yilani, a' ol ch'olb'itan tas caj eyed'oc, xchib'at viñaj Jefté chi'.

28 Vach'chom icha chi' ix yalb'at viñaj Jefté chi', palta maj schalaj yab' viñ rey chi'.

Ix yac' sti' viñaj Jefté

29 Ix och Yespíritu Jehová d'a viñaj Jefté chi', ix ec' viñ d'a yol yic Galaad yed' d'a yol yic Manasés, masanto ix c'och viñ d'a Mizpa d'a yol yic Galaad chi', yic smolb'an eb' soldado viñ yic sb'at yac'an oval eb' yed' eb' amonita chi'. 30 A viñaj Jefté chi', ix yac' sti' viñ d'a Jehová icha tic: Tato ol ac'och eb' amonita d'a yol in c'ab', 31 a mach ol b'ab'laj elta in scha d'a sti' in pat, ayic ol in jax d'a oval tic, ol in ñus silab'il d'ayach, xchi viñ.

32 Ix b'at viñaj Jefté chi' yed' eb' soldado yac' oval yed' eb' amonita chi'. Yuj scolval Jehová ix yac' ganar viñaj Jefté chi'. 33 Tzijtum eb' ajc'ol chi' ix cham yuj eb', 20 choñab' ix yac' ganar eb' d'a scal Aroer, d'a Minit yed' d'a Abel-queramim. Icha val chi' ix aj yac'ji ganar eb' amonita yuj eb' israel chi'.

34 Axo yic ix jax viñaj Jefté d'a spat d'a Mizpa, a jun pitañ ix yisil viñ ix elta ul scha'a, van schañalvi ix, van stziñan pandereta ix ayic ix elta ix chi'. Añej ix, malaj junoc yuninal viñ. 35 A val yic ix elta ix chi', ix sñic'chitanb'at spichul viñ yuj scusc'olal, ix yalan viñ:

—Ay... ach visil. Svab' val syail uuj. Ix ic' val cot jun yaelal tic d'a vib'añ, yujto ix vac' in ti' d'a Jehová, yuj chi' a ticnaic, yovalil ol in c'anab'ajej tas ix val chi', xchi viñ.

36 Ix tac'vi ix d'a viñ:

—Mamin, tato ix ac' a ti' ac'an junoc tas d'a Jehová chi', c'ulej d'ayin icha ix aj ac'an a ti' chi', yujto toxo ix ac'jioch eb' ajc'ol chi' d'a yol a c'ab' yuj Jehová chi'. 37 Añej jun tzin c'an d'ayach to tzac' chab'ocxo ujal d'ayin yic b'at in b'eyec' yed' eb' ix vetcob'estaquil d'a jolomtac vitz, yic tzin oc' yed' eb' ix ta', yujto mañ ol ochlaj vetb'eyum, xchi ix.

38 Ix yac' chab'xo ujal chi' viñaj Jefté chi' d'a ix. A d'a jun tiempoal chi', ix
b'at ix d'a jolomtac vitz yed' eb' ix chi', ix oc' ix, yujto junelñej mañ ol ochlaj
yetb'eyum ix. 39 Ix lajvi chab' ujal chi', ix paxta ix b'aj ay viñ smam chi'. Ix
yac'anelc'och viñaj Jefté b'aj ix yac' sti' d'a Jehová chi'. Maj ochlaj yetb'eyum
ix yisil viñ chi' masanto ix cham ix. 40 Ix ochcan jun chi' sb'eyb'aloc eb' israel
chi', junjun ab'il smolb'an sb'a eb' ix cob'estac, chañe' c'ual tz'oc' eb' ix, yuj
snajicot ix yisil viñaj Jefté chi'.

12

A viñaj Jefté yed' eb' yiñtilal Efraín

1 Ix smolb'an sb'a masanil eb' viñ vinac d'a yiñtilal Efraín, ix sc'axpitan a'
Jordán eb' viñ d'a stojolalb'at choñab' Zafón. Ix yalan eb' viñ d'a viñaj Jefté
chi' icha tic:
—¿Tas yuj maj al d'ayoñ ayic ach b'at d'a oval yed' eb' amonita? Tato ix al
d'ayoñ, ix am oñ b'at ed'oc. A ticnaic ol ach co ñustz'a d'a yol a pat tic, xchi
eb' viñ d'a viñ.
2 Ix tac'vi viñaj Jefté chi' d'a eb' viñ:
—A in tic yed' eb' vetchoñab', ay jun nivan oval d'a co cal yed' eb' amonita
chi'. Ix ex vavtej, palta maj ex javoclaj oñ e colo'. 3 Yujto ix vila' to maj ex
javoclaj oñ e colo', yuj chi' ix in b'ec in b'a in cham d'a oval chi'. Ix vac'an oval
yed' eb' amonita chi'. Ix cac' ganar eb' yujto a Jehová ix ac'anoch eb' d'a yol
co c'ab'. Yuj chi' ¿tas yuj tzex javi eyac' oval d'ayin ticnaic? xchi viñ.
4 Ix b'uchji eb' aj Galaad yuj eb' aj Efraín chi', ix yalan eb' icha tic: A ex
tic, d'a co cal elnac ex yed' d'a scal eb' yiñtilal Manasés, xchi eb'. Yuj chi'
masanil eb' anima cajan d'a Galaad chi', ix smolb'ej eb' viñaj Jefté chi', ix
yac'an oval eb' yed' eb' yiñtilal Efraín chi', ix ac'ji ganar eb' yuj viñ. 5 A eb'
aj Galaad chi', ix och eb' smac d'a sjayil sti' a' Jordán, yuj chi' a eb' yiñtilal
Efraín chi' tz'el lemnajoc yic sc'axpaj eb' d'a a' Jordán chi', sc'anb'an eb' aj
Galaad chi' d'a eb' tato yiñtilal Efraín eb'. Maay, tato xchi eb', 6 syalan eb'
aj Galaad chi' d'a eb' icha tic: “Xibolet”, xe chi añ, xchi eb'. Tato “Sibolet”
xchi eb', syalelc'ochi to yiñtilal Efraín eb', yujto mañ vach'oc tz'aj yalan eb'.
Icha chi' tz'aj syamchajelta eb', smiljicham eb' d'a sti' a' Jordán chi' yuj eb' aj
Galaad chi'. 42 mil val eb' vinac d'a yiñtilal Efraín ix cham ta'. 7 Vaque' ab'il
ix och viñaj Jefté yajalil d'a scal eb' yetisraelal. Axo ix cham viñ, ix mucji viñ
d'a schoñab' d'a yol yic Galaad.

A oxvañ eb' yajalil israel

8 Ayic ayxo scham viñaj Jefté chi', ix och viñaj Ibzán aj Belén yajaliloc eb'
yetisraelal chi'. 9 A viñ chi', 30 eb' yuninal viñ yed' 30 eb' ix yisil viñ. Ix och
yetb'eyum eb' ix yisil viñ chi' d'a scal eb' mañxalaj yuj sb'a yed'oc. Añeja' pax
eb' yuninal viñ chi', a eb' ix mañxalaj yuj sb'a eb' viñ yed'oc ix yic'a'. A viñaj
Ibzán chi', uque' ab'il ix yac' yajalil viñ d'a scal eb' yetisraelal chi'. 10 Ayic ix
cham viñ, a d'a Belén ix mucji viñ.
11 Ix lajvi chi', axo viñaj Elón d'a yiñtilal Zabulón ix ac'an yajalil d'a scal eb'
yetisraelal chi'. Lajuñe' ab'il ix yac' yajalil chi' viñ. 12 Ayic ix cham viñ, ix
mucji viñ d'a Ajalón d'a smacb'en eb' yiñtilal Zabulón chi'.
13 Ix lajvi chi', axo viñaj Abdón yuninal viñaj Hilel aj Piratón ix ac'an yajalil
d'a scal eb' yetisraelal chi'. 14 Vajxaque' ab'il ix yac' yajalil chi' viñ. 40 yuninal
viñ yed' 30 yixchiquin viñ. Junjun eb' viñ chi', sq'ue eb' viñ d'a yib'añ noc'
b'uru. 15 Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a Piratón, d'a yol smacb'en eb'
yiñtilal Efraín d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' Amalec.

13

A yaljub'al viñaj Sansón

1 Ix ochxi smul eb' israel d'a yichañ Jehová, yuj chi' 40 ab'il ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' eb' filisteo yuuj.

2 A d'a choñab' Zora, d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Dan, ay jun viñ scuchan Manoa. A ix yetb'eyum viñ, malaj yune' ix, yujto max unevilaj ix. 3 Ix sch'ox sb'a Yángel Jehová d'a ix, ix yalani:

—A ach tic val yel malajtaxon junoc une' ix il sat. Palta a ticnaic, ol a cuchcanoch une', ol aljoc jun a vinac unin. 4 Ayic ol b'eyb'at tic, mañxo uc'laj vino, mañxo uc'paxlaj junoc tas pajb'inac. Mañxo a chipaxlaj tas ay yovalil d'a yichañ ley. 5 Ayic ol aljoc jun une' chi', mañ ol joxjiel-laj xil sjolom, yujto nazareo ol ajoc, yujto yic Dios yaji ayic manto aljoc. A' ol chaanel yich ex scolanel d'a yol sc'ab' eb' filisteo, xchi d'a ix.

6 Ix b'at ix b'aj ayec' viñ yetb'eyum, ix yalan ix d'a viñ: Ay jun schecab' Dios ix ulec' b'aj ayin eq'ui. Ix te sat in c'ool yuuj, icha val to Yángel Dios ix vila'. Maj in c'anb'ejlaj d'ay b'ajtil ix coti, maj yalpaxlaj sb'i d'ayin. 7 Añej to ix yal d'ayin, tob' ol aljoc junoc vune'. Ix yalani to mañxo ol vuc'laj vino yed' junocxo tas pajb'inac yed' junoc tas to ay yovalil co chi'an d'a yichañ ley. Axob' jun unin chi', tob' yic Dios yaji ayic ol aljoc chi', masanto ol chamoc, xchi ix.

8 Yuj chi' ix lesalvi viñaj Manoa chi' d'a Jehová icha tic: Mamin, eloc val d'a a c'ool to tza checxicot a checab' chi' d'ayoñ, yic vach' ol yal d'ayoñ tas val ol co c'ulej yed' jun unin ol aljoc chi', xchi viñ.

9 Ix yab' Dios tas ix sc'an viñ chi', ix sch'oxanxi sb'a Yángel Jehová chi' d'a ix yetb'eyum viñ chi' ayic van yic'an yip ix d'a cal munlajel, palta mañ ayoquec'laj viñaj Manoa chi' ta' yed' ix. 10 Elañchamel ix b'at lemnaj ix yal d'a viñ:

—Lemach, yujto ix sch'oxxi sb'a jun checab' d'ayin, jun ul lolon d'ayin d'a junel, xchi ix.

11 Ix cot lemnaj viñaj Manoa chi', ix b'at viñ yed' ix yetb'eyum chi', ix c'och viñ b'aj ayec' Yángel Jehová chi', ix sc'anb'an viñ d'ay:

—¿Tom a ach tic ul ach ec' lolonel d'a ix vetb'eyum tic d'a junel? xchi viñ d'ay.

—I', a in toni, xchi d'a viñ.

12 Ix sc'anb'anxi viñ d'ay:

—Ayic ol elc'och tas ix al chi', ¿tas val ol cutej quilan q'uib' viñ unin chi' yed' tas yopisio viñ? xchi viñ d'ay.

13 Ix tac'vi Yángel Jehová chi':

—Yovalil sc'anab'ajej ix etb'eyum tic tas ix vala': 14 Jantacñej tas scot d'a sat te' uva, mañxo ol slolaj ix. Mocab' yuc' vino ix yed' junocxo tas pajb'inac, ma tas ay yovalil schiji d'a yichañ ley. A tas ix val chi' d'a ix, yovalil sc'anab'ajej ix, xchi d'a viñ.

15-16 A viñaj Manoa chi', mañ yojtacoc viñ tato Yángel Jehová jun chi', yuj chi' ix yal viñ:

—Sval d'ayach, comonoc tz'el d'a a c'ool tzoñ a tañvej, tic b'at co b'o junoc noc' yune' chiva a chi'a, xchi viñ d'ay.

Ix tac'vi jun Ángel chi':

—Vach'chom tzin can eyed'oc, palta mañ ol in valaj. Syal eyac'an noc' chi' silab'il d'a Jehová, xchi.

17 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Manoa chi' d'ay icha tic:

—Alcan a b'i d'ayoñ yic vach' ayic tz'elc'och tas ix ul alcan tic d'ayoñ, ol cac' yuj diosal d'ayach, xchi viñ d'ay.

18 Ix tac'vi Ángel chi' d'a viñ:
—¿Tas yuj tze c'anb'ej in b'i chi'? A jun chi' te satub'tac yochi, xchi.
19 Ix yic'ancot noc' chiva viñaj Manoa chi' yed' juntzañ ixim sat trigo d'a ofrendail. Ix sñusantz'a silab' viñ d'a Jehová d'a yib'añ jun q'uen q'ueen. Ix lajvi chi', ix sch'oxan jun milagro Jehová d'a yichañ viñ yed' ix yetb'eyum chi'.
20 Ayic ix q'ue ñilnaj c'ac' d'a yib'añ altar chi', ix och Yángel Jehová chi' d'a scal c'ac' chi', ix paxq'uei. Ayic ix yilan eb' icha chi', ix em cumnaj eb', ix em ñojan eb' d'a sat luum. 21 Ichato chi' ix nachajel yuj viñaj Manoa chi' to Yángel Jehová jun chi'. Majxo sch'oxlaj sb'a junelxo d'a viñ yed' d'a ix yetb'eyum viñ chi'. 22 Ix yalan viñ d'a ix yetb'eyum chi' icha tic:
—A ticnaic d'a val yel ol oñ chamoc, yujto ix quil val och Dios, xchi viñ d'a ix.
23 Ix tac'vi ix d'a viñ icha tic:
—Tato sgana Jehová to tzoñ chami, maj am scha co silab' ix cac' d'ay yed' cofrenda, maj am sch'ox juntzañ tic quila', maj am yal juntzañ tic d'ayoñ, xchi ix.
24 Ayic ix alji yune' ix chi', Sansón ix yac' ix sb'iej. Ix q'uib' viñ unin chi', ix yac' svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñ. 25 Ix schaanel yich sch'oxan sb'a Yespíritu Jehová d'a viñ ayic ayec' viñ d'a scampamento eb' yiñtilal Dan, d'a scal choñab' Zora yed' Estaol.

14

Ix och yetb'eyum viñaj Sansón

1 A d'a junel, ix em viñaj Sansón d'a yol jun schoñab' eb' filisteo scuchan Timnat, ix can sgana viñ d'a jun ix cob'es ta'. 2 Axo yic ix jax viñ d'a spat, ix yalan viñ d'a viñ smam yed' d'a ix snun icha tic:
—Ay jun ix cob'es ix vil d'a Timnat d'a scal eb' ix filistea, ix can in gana d'a ix, yuj chi' sval d'ayex to b'at e c'an ix vic'a', xchi viñ.
3 Ix tac'vi smam snun viñ chi', ix yalan eb' icha tic:
—¿Tas yuj a d'a scal eb' ch'oc choñab'il ol b'at a say ix etb'eyum? ¿Tom mañxa junoc ix ix vach' ic'an d'a scal eb' ayto cuj co b'a yed'oc, mato d'a scal eb' quetchoñab' tic? xchi eb' d'a viñ.
Ix tac'vi viñ icha tic:
—A val jun ix chi' in gana. A ix b'at e c'an vic'a', xchi viñ.
4 Te mañ yojtacoc eb' smam snun viñ chi' tas spensar Jehová, to van snaan tas ol aj yel yich junoc oval yed' eb' filisteo chi', yujto ayoch eb' israel d'a yalañ smandar eb' d'a jun tiempoal chi'. 5 Yuj chi' ix b'at viñaj Sansón yed' eb' smam snun d'a choñab' Timnat chi'. Ayic ix ec' eb' d'a jun macañ te' uva avab'il yuj eb' aj Timnat chi', ix elta jun noc' quelem choj d'a viñaj Sansón chi', tz'el yav noc' scot noc' d'a viñ. 6 D'a val jun rato chi', ix och Yespíritu Jehová d'a viñ, ix te och yip viñ, malaj val jab'oc tas yed'nac viñ yed' val sc'ab' viñ ix sjecchitanb'at jun noc' choj chi', icha tz'aj sjecchitajb'at junoc yune' chiva. Maj yal-laj viñ d'a smam snun tas ix sc'ulej chi'. 7 Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a choñab' Timnat chi', ix lolon viñ yed' ix cob'es chi', ix canñej sgana viñ d'a ix.
8 Axo yic ix ec'b'at jaye' c'ual, ayic van sb'at viñaj Sansón yic ol nupnaj yed' ix filistea chi', ix ec' viñ b'aj ix smilcham noc' choj chi'. Axo ix c'och viñ, ix yilan viñ, ayxo och jun noc' chab' d'a yol sjoyumteal sb'aquil noc', te b'ud'an yool chi' yuj yal noc' chab' chi'. 9 Ix yic'anelta noc' viñ, ix sloan viñ, ix b'at viñ. Axo ix c'och viñ d'a spatic smam snun chi', ix yac'an noc' yalchab' chi' viñ slo eb'. Maj yal-laj viñ d'a eb' tato a d'a yol sjoyumteal sb'aquil noc' choj ix yiq'uelta noc' yalchab' chi' viñ.

10 Ix emc'och smam snun viñ chi' d'a spat ix cob'es chi', ix yac'anoch jun
q'uiñ yic nupnajel viñaj Sansón chi', ichataxon sb'eyb'al eb' viñ quelemtac d'a
jun choñab' chi'. 11 Ayic ix yilan viñaj Sansón eb' viñ filisteo chi', ix yavtancot
30 eb' viñ quelemtac eb' viñ yic syil q'uiñ nupnajel chi' eb' viñ. 12 Ix yalan
viñaj Sansón d'a eb' viñ quelemtac chi' icha tic:

—Ay jun lolonel ol val d'ayex, a exxo ol e na'a tas syalelc'ochi: Tato a d'a
uque' c'ual q'uiñ tic ol eyal tas syalelc'ochi, ol vac' junjunoc e pichul nab'a
lino yed' junjunoc e pichul yic q'uiñ. 13 Tato mañ ol nachajel eyuj jun, a ex ol
eyac' junjunoc c'apac nab'a lino chi' d'ayin yed' junjunoc mojañ in pichul yic
q'uiñ, xchi viñ.

Ix tac'vi eb' viñ d'a viñ icha tic:

—Al naic cab' an, ol cab'i tas jun lolonel chi', xchi eb' viñ.

14 Ix yalan viñ icha tic:

A d'a junoc chivajum, ata' ix elta tas tz'uc'chaji.
A d'a jun te ay yip, ata' ix elta tas te chi', xchi viñ.

Axo d'a yoxil c'ual q'uiñ chi', maj yal-laj spacan jun lolonel chi' eb' viñ
quelemtac chi'. 15 Yuj chi' axo d'a schañil c'ual, ix yalan eb' viñ d'a ix
yetb'eyum viñaj Sansón chi' icha tic:

—Montej ab' d'a viñ etb'eyum chi' tas syalelc'och jun lolonel ix yal viñ
d'ayoñ, slajvi chi' tzalan d'ayoñ. Tato maay, ol ach co ñustz'a yed' a mam a
nun yed' masanil mach ayec' d'a yol a pat tic. Ichato toñej tzoñ eyavtejcot d'a
tic, yic tze c'ananec' tas ay d'ayoñ, xchi eb' viñ d'a ix.

16 Ix lajvi chi', van yoc' ix, ix b'at yalan ix d'a viñaj Sansón chi':

—Tzin a chac a ach tic. Max in a xajanejlaj. Ix al jun a lolonel yic snael eb'
viñ vetchoñab', palta mañ val jab'oc tzal d'ayin tas syalelc'ochi, xchi ix d'a
viñ.

Ix tac'vi viñ d'a ix icha tic:

—Max valtax d'a in mam in nun, atob' val d'ayach ol vala', xchi viñ.

17 Ix och val ijan ix yoc' d'a viñ d'a uque' c'ual chi', yuj chi' axo d'a yuquil
c'ual chi', ix yalan viñ d'a ix tas syalelc'ochi. Ixñej lajvi yab'an ix, ix b'at yalan
ix d'a eb' yetchoñab' chi'. 18 Axo d'a q'uic'b'alil d'a yuquil c'ual chi', ix b'at
yalan eb' viñ d'a viñaj Sansón chi' icha tic:

Malaj junocxo tas te chi' d'a yichañ noc' yalchab'.
Malaj pax junocxo te ay yip d'a yichañ noc' choj, xchi eb' viñ.

Ix tac'vi viñ icha tic:

Yujñej to ix e montej eyab' d'a ix vetb'eyum tic, yuj chi' ix nachaj eyalan tas
syalelc'ochi, xchi viñ.

19 Ix lajvi chi' ix ochxi Yespíritu Jehová d'a viñ, ix te och yip viñ. Ix b'at viñ
d'a choñab' Ascalón, ix b'at smac'ancham 30 eb' viñ filisteo viñ ta'. A spichul
eb' viñ ayochi, a ix yiq'uelta viñ, ix yac'an viñ stojoloc tas ix yal chi'. Ix lajvi
chi', van ste chichon sc'ol viñ ix meltzaj viñ d'a spat viñ smam. 20 Axo ix
yetb'eyum viñ chi', a d'a jun viñ ajun yed' viñ d'a jun q'uiñ chi', a d'a viñ ix
ac'ji ix.

15

1 Ix ec' jab'xo tiempo, ix b'atxi viñaj Sansón chi' yil ix yetb'eyum chi' yalani,
yed'nac jun noc' yune' chiva viñ. A d'a jun tiempoal chi' vanxo syamchajoch
sjochchaj ixim trigo. Axo ix c'och viñ, ix yalan viñ d'a viñ sñi' icha tic:

—Tzin nib'ej tzin och vil ix vetb'eyum d'a yol scuarto, xchi viñ.

Majxo chajiochlaj viñ yuj viñ sñi' chi'. 2 Añej to ix yal viñ d'a viñ icha tic:

—A in naani to mañxalaj a gana d'a ix, yuj chi' ix vac' ix d'a jun viñ ajun
ed'oc d'a q'uiñ chi'. Palta ay val junxo ix snulej ix tzac'anto d'ay, te ec'b'alto

svach'il yilji ix d'a yichañ ix etb'eyum chi', syal a ix tzic'b'ati, xchi viñ sñi' viñ chi'.
3 Ix tac'vi viñ d'a viñ sñi' chi' icha tic:
—A ticnaic jun, max yal-laj scotcan d'a vib'añ yuj tas ol vutoc eb' etchoñab' tic yuj in pacan in b'a, xchi viñ.
4 Ix b'at viñ b'ian, ix b'at syamancot 300 noc' vaax viñ, ix stzec'anoch junjun tob'an te taj viñ d'a sñe chatacvañ noc'. 5 Ix lajvi chi', ix yac'anoch sc'ac'al te' viñ, ix yactanb'at noc' viñ d'a scal ixim strigo eb' viñ filisteo chi'. Masanil ixim cuñcuñb'axo yaj sjochchaji yed' ixim aytooch d'a yoc ix tz'ab'ati. Ix tz'apaxb'at te' uva yed' te' olivo. 6 Ix och ijan eb' filisteo sc'anb'aneq'ui mach ix c'ulan jun chi'. Ix alchaj d'a eb' to a viñaj Sansón, yujto ix chichon sc'ol viñ yuj tas ix utaj yuj viñ sñi', viñ aj Timnat, to ix ic'jiec' ix yetb'eyum viñ, ix ac'ji ix d'a jun viñ ajun yed' viñ d'a q'uiñ yic snupnajel. Yuj chi' ix javi eb' filisteo sñusantz'a ix ix chi' yed' smam. 7 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Sansón chi' icha tic:
—Yujto icha tic ix e c'ulej, yuj chi' mañ ol in och vaan ex vixtani, masanto ol vac'canec' in pac d'ayex, xchi viñ.
8 Ix cot val yoval viñ sic'lab'il, yuj chi' tzijtum anima ix smac'cham viñ. Ix lajvi chi' ix b'at cajnaj viñ d'a q'uen ñaq'ueen d'a Etam.

A sb'aquil yalañ sti' noc' b'uru

9 Ix javi eb' viñ filisteo sb'oq'ue scampamento d'a yol yic Judá d'a slac'anil Lehi. 10 Ix sc'anb'an eb' viñ aj Judá chi' d'a eb' viñ:
—¿Tas yuj tzex javi eyac' oval qued'oc? xchi eb' viñ.
Ix tac'vi eb' viñ filisteo chi':
—A viñaj Sansón tzul co yama', ol cac'anoch syaelal viñ, yujto nivan chucal ix yac' viñ d'ayoñ, xchi eb' viñ.
11 Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ aj Judá chi', oxe' mil eb' viñ ix b'at ilan viñaj Sansón d'a q'uen ñaq'ueen d'a Etam chi', ix yalan eb' viñ d'a viñ:
—¿Tom mañ ojtacoc to ayoñ och d'a yol sc'ab' eb' viñ filisteo tic? ¿Tas yuj tzac'och chucal d'a co cal yed' eb' viñ? xchi eb' viñ d'a viñ.
Ix tac'vi viñ d'a eb' viñ:
—Icha in yutej eb' viñ, icha pax ix vutej eb' viñ, xchi viñ.
12 Ix yalan eb' viñ d'a viñ icha tic:
—Yuj chi' to tzul ach co tzec'b'at ticnaic yic b'at ach cac'an d'a eb' viñ chi', xchi eb' viñ.
Ix tac'vi viñ d'a eb' viñ:
—Aq'uec e ti' d'ayin an, tato yel mañ ol in e milchamlaj, xchi viñ.
13 Ix tac'vi eb' viñ d'a viñ icha tic:
—Maay, mañ ol ach co milchamlaj, añej to ol ach co tzec'b'ati, b'at ach cac'an d'a eb' viñ filisteo chi', xchi eb' viñ.
Ix lajvi chi', ix stzec'an viñ eb' viñ d'a chab' ch'añ lasu te ac'to, ix yic'anelta viñ eb' viñ d'a yol q'uen ñaq'ueen chi'.
14 Axo ix c'och eb' viñ d'a Lehi chi', ix cot eb' viñ filisteo scha eb' viñ, toxoñej tz'avaj eb' viñ yuj tzalajc'olal. Elañchamel ix ochxi Yespíritu Jehová d'a viñaj Sansón chi', ix te och yip viñ, ix sd'iñchitanb'at chab' lasu chi' viñ, icha tz'aj sñic'chajb'at junoc c'apac c'apac tz'anac, ix em lañnaj ch'añ d'a sc'ab' viñ.
15 Elañchamel ix yic'q'ue jun sb'aquil yalañ sti' noc' b'uru viñ, yaxtacto val jun b'ac chi'. A yed' jun b'ac chi', mil eb' viñ filisteo chi' ix smac'cham viñ.
16 Ix lajvi chi' ix yalan viñ:
Añej jun sb'aquil yalañ sti' noc' b'uru ix vac'lab'ej,
cuñcuñb'a ix ajcan eb' chamnac vuuj.
Yujñej jun sb'aquil yalañ sti' noc' b'uru,

mil val vinac ix in mac'chamoc, xchi viñ.
17 Ix lajvi yalan jun chi' viñ, ix sjulancanel jun sb'aquil yalañ sti' noc' b'uru chi' viñ. Yuj chi' a jun lugar chi', Ramat-lehi ix sb'iejcani, syalelc'ochi, “tzalan b'aquil yalañ sti' noc' noc'”. 18 Ix te tacji sti' viñaj Sansón chi', yuj chi' ix yavtej Jehová viñ, ix yalan viñ:
—A ach ix ac' vip, yuj chi' ix vac' ganar eb' viñ filisteo tic, palta ¿tom ol in a cha cham a in a checab' in tic yuj taquiñtial d'a yol sc'ab' juntzañ ch'oc choñab'il tic? xchi viñ.
19 Ix lajvi chi', ix pac'q'ueta jun a a' d'a Lehi chi' yuj Jehová. Ix yuc'an a' viñ, ix jax stzalajc'olal viñ, ix te ochxi yip viñ ix yab'i. Yuj chi', a jun a yune' a' chi', En-hacore ix sb'iejcan a', syalelc'ochi “yuc'b'ila' mach tz'avajq'uei”. A jun a' chi', ix canñej a' d'a Lehi chi'.
20 A viñaj Sansón chi', 20 ab'il ix och viñ yajaliloc eb' israel chi', yacb'an ayoch eb' d'a yol sc'ab' eb' filisteo.

16

Ix xid'ec' viñaj Sansón d'a Gaza

1 Ay jun c'ual, ix xid'ec' viñaj Sansón d'a Gaza. Ata' ix yil jun ix ajmul ix viñ, ix och viñ d'a yol spat ix, ix vaycan viñ yed' ix d'a jun ac'val chi'. 2 Ayic ix yab'an eb' aj Gaza chi' to ata' ayec' viñ, ix yoyan sb'a eb' d'a spatictac pat chi', ix stañvan spuertail choñab' eb' d'a jun ac'val chi'. Numan yaj eb', ix smaclan eb' yec' ac'val chi'. Ix snaan eb' to a d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u ol smilcham viñ eb'. 3 Palta axo viñaj Sansón chi', ix stañvej viñ yoch chimilac'val, ix q'ue vaan viñ. Ix b'at viñ d'a spuertail choñab' chi', ix schocanelta jun nivan puerta chi' viñ yed' smarcoal. Ix sjolom jeñjab'an viñ, ix b'at yac'ancan viñ d'a jolom vitz d'a yichañ Hebrón.

A viñaj Sansón yed' ix Dalila

4 Ix lajvi chi', ix ochpax spensar viñ d'a jun ix scuchan Dalila cajan d'a jun ch'olan scuch Sorec. 5 Yuj chi', ix b'at lolon eb' viñ yajalil eb' filisteo yed' ix Dalila chi', ix yalan eb' viñ d'a ix icha tic:
—Tza montej val viñaj Sansón chi', tza c'anb'an d'a viñ b'ajtil scot jantac yip viñ chi', tas val scutej cac'an ganar viñ co tzec'ani, yic vach' maxtzac yal-laj scolan sb'a viñ. Junjun oñ ol cac' mil 100 siclo q'uen plata d'ayach a tojoloc, xchi eb' viñ d'a ix.
6 Ix yalan ix d'a viñaj Sansón chi' icha tic:
—Tzin tevi d'ayach, to tzal d'ayin b'ajtil scot jantac ip tic, ¿ay am val tas tz'aj a tzec'ji yic maxtzac yal-laj a colan a b'a? xchi ix d'a viñ.
7 Ix tac'vi viñ d'a ix icha tic:
—Tato tzin tzec'chaj d'a uqueoc ch'añ ch'añ manto juneloc sc'anchaji, tz'el vip tic, icha yip junoc comon anima tzin ajcani, xchi viñ d'a ix.
8 Yuj chi', a eb' yajalil eb' filisteo chi' ix ic'anb'at uque' ch'añ ch'añ chi' d'a ix Dalila chi', ix stzec'an viñaj Sansón chi' ix. 9 Ay juntzañ eb' viñ toxo ix sc'ub'ejel sb'a d'a yol spat ix chi', yuj chi' te chaañ ix el yav ix:
—Sansón, sjavi eb' viñ filisteo ach smilchamoc, xchi ix.
D'a val jun rato chi', ix sd'iñchitanb'at juntzañ ch'añ ch'añ chi' viñ. Icha sc'unal sd'iñchaj junoc añ ch'al tz'aeltac, icha chi' ix yutej ch'añ viñ. Axo eb' filisteo chi' maj nachajel-laj yuj eb' b'ajtil scot yip viñ chi'. 10 Ix yalanxi ix d'a viñ:
—Te chuc ach, ix a musej val in sat. Ix esej d'ayin. A ticnaic tzin tevi d'ayach to tzal d'ayin tas val tz'aj a tzec'chaji, xchi ix.
11 Ix tac'vi viñ icha tic:

—Tato tzatz tzin utej a tzec'an yed' ch'aň lasu manta b'aj sc'anchaji, tz'el vip, icha yip junoc comon anima tzin ajcani, xchi viň d'a ix.

12 Yuj chi', ix say juntzaň ch'aň lasu chi' ix, ix stzec'an viň ix d'a ch'aň. Ix elxi yav ix:

—Sansón, sjavi eb' viň filisteo ach smilchamoc, xchi ix.

Aňeja' d'a junelxo chi' ayxo eb' viň ix sc'ub'ejel sb'a d'a yol scuarto ix. Icha val tz'aj sd'iňchaj aň ch'al, icha chi' ix yutej ch'aň lasu chi' viň. 13 Ix yalanxi ix d'a viň icha tic:

—Ichaňej tic in ixtani. Tzesejňej d'ayin. Al val d'ayin tas val tz'aj ach co tzec'ani, xchi ix.

Ix tac'vi viň d'a ix:

—Tato uque' tzutej a pach'uch'an xil in jolom jucan tic yed' aň ch'al, tzatz tzutejcanoch d'a te' jal-lab', tato icha chi', tz'elcan vip, icha val yip junoc comon anima tzin ajcani, xchi viň d'a ix.

Ix b'oji vay viň yuj ix. Ayic toxo ix vay viň chi', ix sjalancanoch xil sjolom viň chi' ix yed' aň ch'al d'a te' jal-lab' chi'. 14 Ix stzatzb'itanem te' jal-lab' chi' ix, ix avaj ix:

—Sansón, sjavi eb' viň filisteo ach smilchamoc, xchi ix. Ix q'ue jucnaj viň, ix stoc'anq'ueta te jal-lab' chi' viň yed' aň ch'al chi'. 15 Yuj chi' ix yalan ix d'a viň icha tic:

—A ach tic, te esalvum ach. ¿Tas yuj tzala' to tzin a xajanej? Yoxelalxo in ixtan tic. Maň jab'oc tzal d'ayin b'ajtil scot jantac ip tic, xchi ix.

16 Junjun c'u ayňejoch ijan ix sc'anb'an d'a viň b'ajtil scot yip viň chi', yuj chi' ix tzactzajq'ue viň yed' ix. 17 Yuj chi' ix yalelta viň, b'ajtil scot yip viň chi', ix yalan viň:

—Manto juneloc sjoxjiel xil in jolom yictax in alji, yujto ayic manto in alji chi', ix in sic'jicanel yuj Dios yic tzin och nazareoal, syalelc'ochi to yictaxon Dios vaji. Yuj chi' tato ay mach sjoxanel xil in jolom tic, tz'elcan vip chi', icha junoc comon anima tzin ajcani, xchi viň.

18 Ix nachajel yuj ix to a ticnaic yel syal viň. Ix yalanb'at ix d'a eb' viň yajalil eb' filisteo chi' icha tic:

—A ticnaic, cotaňec d'a val junelxo tic, toxo ix yalelta viň tas yuj te ay yip viň chi', xchi ix.

Yuj chi' ix c'och eb' viň yil ix, yed'nac q'uen tumin eb' viň.

19 Ix yac'an vay viňaj Sansón chi' ix d'a sat xub', ix yavtan jun viň joxvajum ix. Axo jun viň chi' ix joxanel uque' macaň xil sjolom viň pach'uch'ab'il chi'. Icha chi' ix aj yel yip viň yuj ix, majxo yal scolan sb'a viň. 20 Ix avaj ix icha tic:

—Sansón, sjavi eb' viň filisteo ach smilchamoc, xchi ix.

Ix el svayaň viň, am snaan viň to olto yal scolan sb'a viň ichataxon d'a juntac el. Maň yojtacoc viň tato toxo ix actajcan viň yuj Jehová. 21 Ix lajvi chi', ix ja eb' viň filisteo, ix stzec'an viň eb' viň, ix yic'anq'ueta yol sat viň eb' viň, ix yic'anb'at viň eb' viň d'a choňab' Gaza. Ata' ix yac'och q'uen cadena nab'a bronce eb' viň d'a viň. Ix yac'anoch viň eb' viň d'a preso. Ix yac'anoch viň eb' viň munlajel d'a q'uen jaxum trigo d'a yol preso chi'. 22 Palta axo xil sjolom viň, ix syamxioch sq'uib'i.

A schamel viňaj Sansón

23 Ix smolb'an sb'a eb' yajalil eb' filisteo d'a tzalajc'olal, yujto ix yamchaj viňaj Sansón yuj eb', ix yac'an silab' eb' d'a scomon diosal scuch Dagón, ix och ijan eb' sb'itan icha tic:

A co diosal tic ix ac'anoch viňaj Sansón d'a yol co c'ab'. Aton jun viň cajc'ool, xchi eb'.

24 Añeja' pax eb' anima, ayic ix yilanoch viñaj Sansón chi' eb', ix sb'itan
sdiosal eb' icha tic:
A co diosal ix ac'anoch jun viñ cajc'ol d'a yol co c'ab',
a viñ ñusannactz'a cavb'en.
Tzijtum eb' quetchoñab' smac'naccham viñ, xchi eb'.
25 Ix te tzalaj eb' anima chi', ix sc'anancot viñaj Sansón chi' eb' yic smatz'an
viñ eb'. Ix yic'anelta viñ eb' d'a yol preso, ix yac'anoch viñ eb' d'a scal snañal
yoyal stemplo eb', yic syixtan viñ eb'. 26 Ix yalan viñ d'a jun viñ quelem unin
ed'jinac:
—Iq'uinb'at d'a yoyal snañal yol templo tic, d'a juntzañ yipumal yaji yic tzin
och ijan jab'oc d'ay, xchi viñ.
27 Masanil eb' yajalil choñab', molanec' eb' d'a yol templo chi', te b'ud'an yuj
anima, eb' viñ vinac yed' eb' ix ix. Ay am oxe' miloc anima ayq'ue d'a schab'il
piso, van smatz'an eb' tas tz'utaj viñaj Sansón chi'. 28 Ix lajvi chi', ix yalan viñ
d'a Jehová: Ach in Dios Vajalil, tzin c'an d'ayach to tzin a nacot d'a junelxo tic,
tzac'an vip yic tzin pacan in b'a d'a eb' viñ filisteo tic, yujto ix yic'q'ueta yol in
sat eb' viñ, xchi viñ. 29 Ix och vetz'vetz' viñ d'a chab' nivac yoyal templo chi'
d'a snañal yool, aton juntzañ cuchjinac yalil jun templo chi'. 30 Ix el yav viñ
ix yalan viñ: Junñejocab' tz'aj in cham yed' eb' viñ filisteo tic, xchi viñ.
Ix lajvi chi' ix yac'an yip viñ yecan lañchaj chab' nivac yoyal templo chi'.
Ix cot lañnaj templo chi' d'a yib'añ masanil eb' yajalil choñab' chi' yed' d'a
yib'añ masanil anima ayec' ta'. Ec'alto sb'isul anima ix cham yuj viñ ayic ix
cham viñ chi' d'a yichañ eb' ix smac'cham viñ ayic pitzanto.
31 Ix lajvi chi', ix c'och eb' yuc'tac viñ yed' sc'ab' yoc viñ, ix b'at yic'ancot
snivanil viñ chi' eb'. Ix smucan eb' d'a snañal Zora yed' Estaol b'aj mucan viñ
smam viñ, aton viñaj Manoa. A viñaj Sansón chi', 20 ab'il ix yac' yajalil viñ
d'a Israel.

17

Jun stemplo viñaj Micaía

1 A d'a tzalquixtac d'a yol yic eb' yiñtilal Efraín, ata' ec'nac cajan jun viñ
scuchan Micaía. 2 A jun viñ chi', ix yal viñ d'a ix snun icha tic:
—Ayic ix elc'ajel q'uen mil cien siclo plata d'ayach, ix a catab'ej jun elc'um
chi'. Ix vab' alan juntzañ chi'. Palta a d'ayin ayec' q'ueen, a in ix velq'uej q'uen
d'ayach, xchi viñ d'a ix snun chi'.
Ix yalan ix snun viñ chi' d'ay:
—Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a ib'añ ach vune', xchi ix.
3 Ayic ix yac'anxi q'uen viñ d'a ix snun chi', ix yalan ix:
—Ach vune', a ticnaic a q'uen tumin tic, svac' q'uen d'a Jehová, yic sb'oji
junoc comon dios tzeyb'il yed' junoc sb'oji d'a yol molde, yuj chi' a in svac'xi
q'uen d'ayach, xchi ix.
4 Palta ix yac'anxi q'uen plata chi' viñ d'a ix snun chi'. Ix yac'an 200 siclo
q'uen ix d'a jun viñ b'oum plata chi', yic sb'oji juntzañ ix yal ix chi'. Ix lajvi
chi', ix yac'anoch ix d'a yol spat viñaj Micaía chi'.
5 A spat viñaj Micaía chi', spatiltaxon comon dios. B'ob'ilxo jun chaleca
yic sacerdote yed' juntzañxo yechel yuj viñ. Axo jun viñ yuninal viñ
yac'nacxooch sacerdoteal. 6 A d'a jun tiempoal chi', malaj sreyal eb' israel,
yuj chi' junjun eb' sb'oan icha tas snib'ej.
7 A d'a choñab' Belén d'a yol yic Judá, cajan jun viñ quelem levita. 8 Ix el
viñ d'a yol yic Belén chi', ix b'at viñ say b'aj b'at cajnajoc. Ix ec'ñej viñ d'a
tzalquixtac d'a yol yic Efraín, ix c'och viñ d'a spat viñaj Micaía chi'.
9 —¿B'ajtil cajan ach? xchi viñaj Micaía chi' d'a viñ. Ix yalan viñ:

—A d'a Belén d'a yol yic Judá ix in coti. A in tic levita in, van in sayanec' b'aj ol in cajnajoc, xchi viñ.
10 —Tato icha chi', canañ ved' d'a in pat tic, yic vach' tzach och in sacerdoteoc, icha val in mam ol ach ajoc. Ol vac' lajuñeoc siclo plata a tojoloc d'a junjun ab'il. Ol vac'anpax a pichul yed' a vael, xchi viñaj Micaía chi' d'a viñ.
11 Ix schaan sc'ol viñ scan cajan yed' viñaj Micaía chi', icha val yuninal viñ ix yutej viñ. 12 Ix yac'anoch jun viñ levita chi' viñ sacerdoteoc, icha chi' ix aj scajnajcan viñ yed' viñ. 13 Ix snaan viñaj Micaía chi' to ol scha' svach'c'olal Jehová viñ, yujto a jun viñ levita ayoch sacerdoteoc viñ.

18

A viñaj Micaía yed' eb' yiñtilal Dan

1 A d'a jun tiempoal chi', malaj sreyal eb' israel ayochi. A eb' yiñtilal Dan, mantalaj smacb'en eb' d'a scal eb' yetisraelal, yujto maj yiq'uec'laj slum eb' ac'b'il d'ay, yuj chi' van yec' eb' say b'aj scajnaji. 2 Yuj chi' ix schecb'at ovañ eb' soldado eb' te tec'an, yic sb'at eb' sayoj lum b'aj scajnaji. Ix el eb' ovañ chi' d'a choñab' Zora yed' d'a Estaol, ix ec' eb' d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, ix c'och eb' d'a spat viñaj Micaía chi'. Ata' ix can eb' d'a jun ac'val chi'. 3 Ayic vanxo sc'och eb' d'a slac'anil spat viñaj Micaía chi', ix yab'an eb' slolon viñ quelem chi', ix yojtaquejel eb' to ch'oc choñab'il viñ, ix b'at sc'anb'an eb' d'a viñ icha tic:
—¿Mach ach ic'ancot d'a tic? ¿Tas yuj ayachec' d'a tic? ¿Tas tzul a c'ulej? xchi eb' d'a viñ.
4 Ix yalan viñ d'a eb' yuj strato ix sb'o yed' viñaj Micaía chi', yic tz'och viñ sacerdoteoc viñ. 5 Ix lajvi chi', ix yalan eb' d'a viñ:
—C'anb'ej d'a Dios cuuj, tato vach' ol aj yelc'och jun b'aj van co b'at tic, xchi eb' d'a viñ.
6 Ix yalan viñ d'a eb':
—Junc'olal tzex b'ati, yujto scha sc'ol Jehová tas van e c'ulan tic, xchi viñ d'a eb'.
7 Yuj chi' ix b'atxi eb' ovañ ilum luum chi', ix c'och eb' d'a choñab' Lais. A eb' anima d'a jun choñab' chi' te malaj tas sna eb', icha sb'eyb'al eb' sidonio. A eb' chi', ayec' eb' d'a tzalajc'olal yed' d'a junc'olal, malaj jab'oc tas syac' palta d'a eb', te najat scan choñab' Sidón d'a eb', malaj mach ay yalan yic d'a eb', yic sb'a eb' sch'ocoj. 8 Ix lajvi chi', ix meltzaj eb' ilum lum chi' d'a Zora yed' d'a Estaol, b'aj aycan juntzañxo yetb'eyum eb'. Ix sc'anb'an eb' aycan chi' d'a eb' icha tic:
—¿Tas ix aj b'aj ix ex co checb'at chi'? xchi eb'.
Ix tac'vi eb' ilum lum chi':
9 —Ix ec' quil jun macañ lum luum chi' smasanil, ix quila' to te vach' luum. Coyec, b'at caq'uec oval yed' eb' cajan ta'. Malaj mach toñej scan c'ojan d'a tic tato malaj jab'oc tas sc'ulej. Coyec quiq'uec' jun luum chi'. 10 A eb' anima cajan ta', junc'olal yaj eb', te levan luum, malaj tas syac' palta ta'. A Dios ol ac'an lum d'ayoñ, xchi eb'.
11 Ay 600 eb' viñ vinac d'a yiñtilal Dan ix el d'a Zora yed' d'a Estaol chi', yed'nac yalyuninal junjun eb'. Te ay syamc'ab' eb' yic oval smasanil. 12 Ix c'och eb' d'a Quiriat-jearim d'a yol yic Judá. Ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a Quiriat-jearim chi', aton jun lugar chi' scampamento viñaj Dan ix sb'iejcani. 13 Ix elxi eb' ta', ix ec' eb' d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Ix c'och eb' d'a slac'anil spat viñaj Micaía. 14 A eb' ovañ xid'naquec' iloj lum d'a Lais chi', ix yal eb' d'a eb' yetb'eyum chi':

—Ab'ec, a d'a yol juntzañ pat tic ay jun chaleca yed' jun yechel tzeyb'il ayoch plata d'ay yed' jun comon dios b'ob'il d'a yol molde. Ay pax juntzañxo comon dios. ¿Tas val ol co c'uloc yed'oc tze na'a? xchi eb'.

15 Ix b'at eb' ovañ xid'naquec' iloj lum chi' b'aj cajan jun viñ quelem levita chi' d'a spat viñaj Micaía chi'. Ix c'och eb', ix sc'anb'an eb' janic' sc'ool viñ. 16 Axo eb' 600 soldado yiñtilal Dan chi', van stañvancan eb' d'a sti' puerta, yed'nac syamc'ab' eb' yic oval. 17 Axo eb' ovañ chi', ix q'ue eb' d'a yol pat yic syic'anelta juntzañ tic eb': Jun yechel tzeyb'il, jun yechel b'ob'il d'a yol molde, jun chaleca yed' juntzañxo cotac comon dios. Ix yic'anelta juntzañ chi' eb' yacb'an ayec' viñ sacerdote chi' yed' eb' 600 soldado chi' d'a ti' pat chi'.

18 Ayic ix yilan viñ sacerdote chi' to ix och eb' chi' d'a yol spat viñaj Micaía chi' yic syic'anelta juntzañ tastac chi' eb', ix yalan viñ:

—¿Tas tze c'ulej chi'? xchi viñ d'a eb'.

19 Ix yalan eb' d'a viñ:

—Tz'in xa chi, añej to tzach b'at qued'oc. Sco nib'ej tzach och co sacerdoteoc, icha co mam ol ach ajoc. ¿Tom mañ vach'oc tzab'i to tzach och sacerdoteal d'a junoc macañ yiñtilal Israel, d'a yichañ to añej d'a junoc patil anima? xchi eb'.

20 Ix scha sc'ol viñ sacerdote tas ix yal eb' chi'. Ix yic'anec' juntzañ chi' viñ d'a eb'. Ix och viñ d'a scal eb', ix b'at viñ yed' eb'. 21 Ix lajvi chi', ix b'atxi eb', b'ab'el eb' ix ix yed' eb' unin, noc' smolb'etzal noc' eb' yed' sc'ael eb'. Tzac'anxo ix b'at eb' soldado. 22 Najattacxo ix b'at eb', ichato chi' ix smolb'an sb'a viñaj Micaía yed' eb' yetchoñab', ix b'at eb' syam eb' yalani. 23 Axo yic ix c'och eb' d'a spatic eb' ix avaj eb'. Axo eb' yiñtilal Dan chi', ix meltzajcot q'uelan eb', ix sc'anb'an eb' d'a viñaj Micaía chi':

—¿Tas tzach ic'ani yuj chi' ed'nac juntzañ anima tic? xchi eb'.

24 Ix tac'vi viñ d'a eb':

—A ex tic ix eyic'cot in diosal ix in b'o'o, ix eyic'anpaxcot viñ in sacerdote, mañxo jab'oc tas ix eyactejcan d'ayin, tze tec'b'an e b'a e c'anb'an d'ayin tas tzin ic'ani, xchi viñ d'a eb'.

25 Ix yalan eb' d'a viñ:

—Malaj co gana to sq'ue a jaj avaj d'ayoñ, yujto a d'a co cal tic ay eb' viñ utzin sc'ool, axo ta tz'aji tzach satel eb' viñ yed' eb' ajun tic ed'oc, xchi eb'.

26 Ayic ix yilan viñaj Micaía chi' to te nivan eb' d'a yichañ viñ, ix meltzaj viñ d'a spat. Axo eb' yiñtilal Dan chi' ix b'atñejcan eb' b'aj van sb'at chi'. 27 Ix yic'anb'at juntzañ tastac sb'onac viñaj Micaía chi' eb' yed' viñ sacerdote masanto ix c'och eb' d'a choñab' Lais. A masanil eb' anima cajan d'a Lais chi', junc'olal yajec' eb', malaj tas sna' eb', yuj chi' te secojtac ix aj satel eb', ix ñusjipaxtz'a schoñab' eb' chi' yuj eb' yiñtilal Dan chi'. 28 A choñab' Lais chi', a d'a yol yic Bet-rehob scani, te najatto ay d'a Sidón, malaj junoc mach ay yalan yic d'a eb', yuj chi' malaj mach ix colan eb'. A eb' yiñtilal Dan chi', ix sb'oxiq'ue jun choñab' chi' eb', ix cajnaj eb' ta'. 29 A d'a yalañtaxo, Lais sb'i jun choñab' chi', axo eb' ix ac'an sb'iej Dan, yic syac' b'inaj sb'i viñ smam yicham eb', aton viñaj Dan yuninal viñaj Israel. 30 Ata' ix sb'oq'ue jun yechel yed'nac eb' chi' yic tz'och eb' ejmelal d'ay. Axo sacerdote eb', aton viñaj Jonatán yiñtilal Gersón yuninal viñaj Moisés. A eb' yiñtilal viñaj Jonatán chi', ix ochñej eb' sacerdoteal d'a eb' yiñtilal Dan chi' masanto ayic ix ic'jib'at eb' israel d'a ch'oc choñab'il. 31 A jun yechel ix sb'o viñaj Micaía chi', a ix och sdiosaloc eb' yiñtilal Dan d'a masanil tiempo yacb'an ayec' scajnub' Dios d'a Silo.

19

A jun viñ levita yed' ix yetb'eyum

1 Ayic mantalaj sreyal eb' israel, ay jun viñ levita najattac yajcanb'at d'a
tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Toñej scomon b'eyec' viñ. Ay jun ix aj Belén d'a
yol yic Judá ix yic' viñ. 2 Palta ix mulan ix d'a yol sc'ab' viñ, yuj chi' ix pax
ix d'a spat viñ smam d'a Belén chi'. Ayic toxo ix el schañil ujal yajec' ix ta',
3 ix c'ochxi viñ levita chi' smontejxi ix, talaj scotxi ix yed' viñ. Yed'nac jun
viñ schecab' viñ yed' chavañ noc' b'uru. Ix chaji viñ yuj ix d'a spat viñ smam
chi'. 4 Añejtona' ix chajipax viñ d'a tzalajc'olal yuj viñ smam ix chi'. Ix yalan
viñ smam ix chi' to scan viñ yed' eb'. Yuj chi' oxe' c'ual ix can viñ yed' viñ
schecab' chi' d'a spat viñ smam ix chi'. Ix va eb', ix yuc'an a' eb', ix vaypax eb'
ta'. 5 Axo d'a schañil c'ual jun, ix q'ue vaan viñ d'a q'uiñib'alil yic smeltzaj eb'
viñ yalani. Ayic vanxo smeltzaj eb' chi', ix yalan viñ sñi' viñ chi' d'ay:

—Vaec junoc eyooch ichato chi' tzex b'ati yic vach' ay eyip ol ex b'eyoc, xchi
viñ.

6 Yuj chi' ix em c'ojan eb' sva'i, ix yuc'an a' eb', ix och tean viñ sñi' viñ chi'
d'ay to scan junocxo ac'val viñ d'a tzalajc'olal. 7 Vach'chom ix q'ue liñan viñ
yic smeltzaj viñ snaani, palta ix ochxi tean viñ sñi' viñ chi' d'ay, yuj chi' ix
canxi viñ.

8 Axo d'a yoil c'ual jun, ix q'ue vaan viñ d'a q'uiñib'alil yic smeltzaji, palta
ix ochxi tean viñ sñi' viñ chi' d'ay yic sva'i, ichato chi' smeltzaj viñ yic vach' ay
yip viñ sb'at d'a yoltac b'e. Ix va eb' yacb'an van sq'ue c'u. 9 Axo ix q'ue vaan
viñ yic smeltzaj eb' yalani. Ix yalanxi viñ sñi' viñ chi' d'ay to toxo ix q'ue c'u,
ix ochxi tean viñ d'a viñ yic scanxi viñ d'a junxo ac'val chi' d'a tzalajc'olal,
axo d'a junxo c'u, sacb'i sb'at eb'. 10 Palta axo pax viñ levita chi', majxo yal-laj
sc'ol viñ ix can d'a junxo ac'val chi', palta ix meltzajxoñej viñ yed' ix ix chi'
yed' viñ schecab' viñ chi' yed' chavañ noc' sb'uru viñ ayoch stz'uum. Ayic ix
c'och eb' d'a yichañ Jebús, aton choñab' Jerusalén, vanxo yem c'u. 11 Ix yalan
viñ checab' chi' d'a viñ levita chi':

—¿Tas am xa chi, tato tzoñ can d'a choñab' Jebús tic d'a jun ac'val tic? xchi
viñ.

12 Ix yalan viñ levita chi' icha tic:

—Maay, max oñ canlaj vayañ d'a junoc choñab' to mañoc eb' quetisraelal
cajan d'ay. Ol oñ b'atñej masanto ol oñ c'och d'a choñab' Gabaa. 13 A d'a Gabaa
chi' ol oñ vayoc, ma d'a Ramá, xchi viñ.

14 Ix b'atñej eb'. Vanxo sq'uic'b'i ix c'och eb' d'a Gabaa chi', d'a yol yic
Benjamín. 15 Ix elcan eb' d'a yol b'e, ix b'atcan eb' d'a Gabaa. Ata' ol vay eb'
snaani. Ix b'at em c'ojan eb' d'a mercado d'a jun choñab' chi', yujto malaj
mach ix ac'an sposado eb'.

16 Axo yic vanxo sq'ue ac'val ix ec' jun viñ icham vinac spetoj d'a smunlajel.
A d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín ay schoñab' viñ, palta cajan viñ d'a Gabaa
d'a scal eb' yiñtilal Benjamín d'a jun tiempoal chi'. 17 Ayic ix yilanoch jun viñ
levita chi' viñ icham vinac chi', ix sc'anb'an viñ icha tic:

—¿B'ajtil ex coti, b'ajpax tzex b'ati? xchi viñ d'a viñ.

18 Ix tac'vi viñ levita chi' icha tic:

—Toñej tzoñ ec' d'a tic. Co petoj d'a Belén. Van co pax d'a co choñab' najat
d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Ix oñ ec' jaye' c'ual d'a Belén chi', axo ticnaic
jun, van co b'at d'a scajnub' Jehová, palta malaj junoc mach tz'ac'an co posado
d'a tic. 19 Ay yañ noc' in b'uru tic, ay pax co vael yed' ix vetb'eyum tic yed' viñ
in checab' tic. Malaj tas syac' palta d'ayoñ, xchi viñ.

20 Ix tac'vi viñ icham vinac chi' d'a viñ:

—Malaj tas tza na', a in ol vac' masanil tas ol och eyuj, max yal in c'ol tzex
can d'a mercado tic d'a d'ac'valil tic, xchi viñ.

21 Yuj chi' ix yic'b'at eb' viñ icham chi' d'a spat, ix yac'an svael noc' sb'uru viñ chi' viñ. Ix lajvi chi', ix sb'ican yoc eb', ix va eb', ix yuc'an a eb'. 22 Yacb'an van stzalaj eb', ix ja ñilnaj juntzañ eb' viñ puch vinac aj choñab' chi' d'a spatictac te' pat chi'. Ix och ijan eb' spoñub'tañan och te' puerta chi', ix yalan eb' d'a viñ icham vinac chi':

—Aq'uelta jun viñ ix vaycan chi' d'ayach. Co gana squixtej viñ, xchi eb' viñ.

23 Ix elta viñ aj pat chi', ix yalan viñ d'a eb':

—Maay ex vetanimail. Mañ e na eyac' chucal chi' d'a jun viñ anima ayec' posado tic d'ayin. 24 Ina jun ix visil cob'esto yed' pax jun ix ix yed'nac jun viñ vinac tic. A eb' ix tic, syal vac'anel eb' ix d'ayex yic tze c'ulan tas e gana chi' d'a eb' ix, palta mañ e c'ulej chucal chi' d'a jun viñ tic, xchi viñ.

25 Palta maj schalaj yab' eb' viñ tas ix yal viñ icham vinac chi'. Ix spechanelta ix yetb'eyum viñ levita chi' d'a yol calle. Ix yixtan ix eb' viñ ix ec' ac'val, masanto ix sacb'i, ichato chi' ix yactancan ix eb' viñ. 26 Vanxo sacb'i, ix b'at ix d'a spat viñ icham vinac b'aj ayec' viñ yetb'eyum chi', axo yic c'och ix d'a ti' pat chi', ix telvi ix, ix cham ix. 27 Ayic ix q'ue vaan viñ levita chi' d'a q'uiñib'alil, ix sjacan spuertail te' pat chi' viñ yic smeltzaji. Ix yilan viñ, pac'jab'ec' ix yetb'eyum viñ chi' d'a ti' pat chi', jichancanb'at sc'ab' ix d'a yib'añ smarcoal sti' te' pat chi'. 28 Ix yalan viñ d'a ix:

—Q'ueañ vaan, coñ, xchi viñ d'a ix.

Palta majxo tac'voclaj ix. Ix yic'anq'ue van snivanil ix chi' viñ, ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ noc' b'uru, ix yic'anb'at viñ d'a spat. 29 Ayic ix c'och viñ d'a spat chi', ix xicanb'at snivanil ix yetb'eyum viñ chi'. Lajchave' ix yutej viñ xicanb'ati. Ix laj yac'anb'at viñ d'a masanil yol smacb'en eb' yetisraelal. 30 A masanil eb' ix ilan jun chi', ix yalan eb':

—Yictax quelnaccot d'a Egipto, mantalaj b'aj ix quil junoc icha jun tic. Yovalil scham val co naanec tas ol co c'ulejec yed'oc, xchi eb'.

20

Ix och oval yed' eb' yiñtilal Benjamín

1 Yuj chi' ix smolb'an sb'a masanil eb' israel d'a yichañ Jehová d'a Mizpa, junxoñej ix yutej spensar eb'. Ix cot eb' ay d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Dan d'a norte, eb' ay d'a Beerseba d'a sur yed' eb' ay d'a Galaad d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 2 Masanil eb' yajal yaj d'a junjun yiñtilal eb' israel schoñab' Dios, ayec' molan eb' ta'. Ay am 400 mil eb' soldado yed'nacxo syamc'ab' yic oval. 3 (Ix yab' specal eb' yiñtilal Benjamín to ix smolb'ej sb'a eb' yetisraelal eb' d'a Mizpa.) Axo eb' yajalil eb' israel chi' ix alani, tato ay eb' ojtannac tas ix aj yuji jun chucal chi', syal yalan eb'. 4 Axo viñ yetb'eyum ix chamnac chi' ix alani:

—Ix in javi yed' ix vetb'eyum chi' d'a choñab' Gabaa d'a yol yic Benjamín yic tzin vaycan ta'. 5 Axo d'a jun ac'val chi', ix smolb'ej sb'a eb' viñ vinac ay d'a jun choñab' chi' d'a spatictac te' pat b'aj ay in ec' chi', yic tzin smilancham eb' viñ yalani. Ix och ijan eb' viñ yixtan ix vetb'eyum chi', masanto ix cham ix yuj eb' viñ. 6 Yuj chi' ix vic'cot snivanil ix chi', ix in xicanb'ati. Ix vac'anb'at d'a masanil yol co macb'en, yic vach' tzeyil e masanil tas ix aj yoch jun nivan mul te chucxo pax tic. 7 Axo ticnaic yujto vetisraelal ex, a ex ol e na'a, ol eyala' tas ol aj jun tic, xchi viñ.

8 Junxoñej ix yutej spensar eb' smasanil, ix yalan eb' icha tic:

—Malaj junoc oñ tzoñ pax d'a co pat masanto ol yal sb'a tas ol aj jun tic. 9 A ticnaic a tas sco c'ulej to tz'och suerte d'a co cal yic vach' ol quila' mach oñ ol oñ b'at cac' oval d'a choñab' Gabaa chi'. 10 Junjun vinac d'a scal lajlajuñvañ vinac d'a junjun iñtilal scan d'a yib'añ sayan co vael a oñ soldado oñ tic. A

oñxo co masanil, ol oñ b'at caq'uec' spac d'a eb' aj Gabaa yuj jun chucal ix sc'ulej eb' chi', xchi eb'.

11 Junxoñej ix yutej sb'a eb' israel chi' yic ix b'at eb' yac' oval d'a jun choñab' chi'. 12 Ix yac'anb'at schecab' eb' d'a masanil yol yic Benjamín. Ix ec' yalan eb' icha tic: Yelxo val te chuc tas ix sc'ulej jayvañ eb' vinac aj Gabaa. 13 Yuj chi' a ticnaic, a juntzañ vinac ix c'ulan chucal d'a e cal chi', iq'uequelta eb', tzeyac'anoch eb' d'a yol co c'ab' yic sco milancham eb', icha chi' ol aj satel jun chucal chi' d'a co cal a oñ israel oñ tic, xchi eb'.

Maj schalaj yab' eb' yiñtilal Benjamín chi'. 14 Palta to ix smolb'ej sb'a eb' soldado eb' d'a Gabaa chi' yic syac'an oval eb' yed' juntzañxo eb' yetisraelal chi'. 15 Ay am 26 mil eb' soldado ix cot d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Benjamín chi', yed'nac syamc'ab' eb' yic oval. Ch'oc pax yaj 700 eb' soldado te jelan, aj Gabaa chi' eb'. 16 A d'a scal masanil eb' soldado chi', 700 eb' to a d'a sq'uexañ sjulvaj yed' ch'añ mejmeech. Te tojol sjulvaj eb', vach'chom a junoc tas te xi' sjul eb', palta syamchaj yuj eb'. 17 Axo pax juntzañxo eb' israel chi', ay am 400 mil eb' soldado te c'ajan d'a oval, malaj eb' aj Benjamín chi' d'a scal eb'.

18 Ix b'at eb' israel chi' b'aj ayec' scajnub' Dios yic sc'anb'an eb' mach iñtilal eb' sb'ab'laj och yac' oval yed' eb' yiñtilal Benjamín chi'. Ix yalan Jehová to a eb' yiñtilal Judá sb'ab'laj ochi. 19 Ix q'ue vaan eb' israel chi' d'a q'uiñib'alil, ix b'at sb'oanq'ue scampamento eb' d'a yichañ choñab' Gabaa chi'. 20 Ix sb'oanoch sb'a eb' d'a yichañ choñab' chi' yic syac'an oval eb'. 21 Axo eb' yiñtilal Benjamín chi', ix elta eb' d'a yol choñab' chi'. A d'a jun c'u chi', 22 mil eb' yetisraelal eb' chi' ix smilchamoc. 22-24 Yuj chi' ix b'at eb' israel chi' d'a yichañ Jehová, cusc'olal yaj eb' ix ec' c'u, masanto ix q'uic'b'iemi. Ix lajvi chi' ix sc'anb'an eb' d'a Jehová: ¿Tzam oñ b'atxi cac' oval yed' eb' quetisraelal yiñtilal Benjamín? xchi eb'. Ix yalan Jehová: Ixiquec, xchi d'a eb'. Yuj chi' ix yic'anxi yip eb', axo d'a junxo c'u ix b'at eb' yac'xi oval yed' eb' yiñtilal Benjamín chi'. Añeja' b'aj ix och eb' d'a sb'ab'elal, ata' ix ochxi eb'. 25 Añeja' d'a junelxo chi', ix elixta eb' yiñtilal Benjamín chi' yac' oval yed' eb'. 18 mil soldado yetisraelal eb' chi' ix smilchamoc. 26 Yuj chi', ix b'atxi eb' soldado smasanil yed' masanil eb' choñab' d'a scajnub' Dios. Ix ochxi eb' d'a cusc'olal d'a yichañ Jehová. Pilan c'u maj va jab'oc eb'. Ix sñusan silab' eb', ix yac'anpax silab' eb' yic junc'olal.

27-28 A d'a jun tiempoal chi', a te' scaxail strato Jehová, ayec' te' d'a scajnub' Dios chi'. A viñaj Finees yuninal viñaj Eleazar, yixchiquin viñaj Aarón ayoch sacerdoteal. Ix sc'anb'an eb' israel chi' d'a Jehová tato syal yac'anxi oval chi' eb' yed' eb' yiñtilal Benjamín chi', mato mañxo. Ix yalan Jehová d'a eb': Aq'uec oval yed' eb', a q'uic'an svac'och eb' d'a yol e c'ab', xchi d'a eb'.

29 Yuj chi' ix b'at juntzañ eb' soldado yic Israel sc'ub'ejel sb'a d'a spatictac choñab' Gabaa chi'. 30 Axo juntzañxo eb', ix b'at eb' yac' oval yed' eb' soldado yic Benjamín chi'. Ix sb'oanoch sb'a eb' yic syac'an oval eb' yed' eb' aj Gabaa chi', icha ix yutej sb'a eb' d'a sb'ab'elal yed' d'a schaelal. 31 Ix elixta eb' yic Benjamín chi' d'a yol choñab' chi' yac' oval yed' eb'. Najat ix cot eb' yac' oval yed' eb' yetisraelal chi'. Ix to val yac' ganar eb' smilancham 30-xo eb' israel d'a yol sb'eal Betel yed' d'a yol sb'eal Gabaa yed' b'aj mañxa mach cajan. 32 A val snaan eb' to van yel eb' yetisraelal eb' chi' d'ay, van yac'an ganar eb' snaani, icha ix yac' eb' d'a sb'ab'elal yed' d'a schaelal, palta toñej ix stz'aquel sb'a eb' soldado israel chi', yacb'an van scot eb' d'a yoltac b'e najat d'a stiel choñab'. 33 Ayic ix c'och eb' israel chi' d'a slac'anil Baal-tamar, elañchamel ix sb'oxioch sb'a eb' yac' oval chi'. Ix elpaxcot eb' ix sc'ub'ejel sb'a d'a spatictac choñab' Gabaa chi'. 34 Lajuñe' mil eb' sic'b'ilel d'a scal masanil soldado yic Israel ix och

d'a choňab' chi' yac' oval, yelc'olal ix te och yip oval chi'. A eb' yic Benjamín najat ix b'at chi', max snalaj eb' tato van satel eb'. 35 Yuj Jehová ix yac' ganar eb' israel chi' d'a eb' yic Benjamín chi'. A d'a jun c'u chi', 25 mil yed' 100-xo eb' yiňtilal Benjamín chi' ix chami. Ichato chi' ix yilanelta sb'a eb' to van yac'ji ganar eb'.

36 Icha tic ix aj yoch oval chi'. A d'a sb'ab'elal, a eb' soldado israel chi' najat ix el eb' d'a yichaň eb' yic Benjamín chi', yujto yipc'olal yaj eb' viň ix sc'ub'ejel sb'a d'a spatictac choňab' Gabaa chi', yic satel jun choňab' chi' eb'. 37 Axo eb' soldado ix sc'ub'ejel sb'a chi', elaňchamel ix och eb' d'a yol choňab' chi', ix smilancham masanil eb' anima chi' eb'. 38 A eb' ix sc'ub'ejcanel sb'a chi', lajti' yaj eb' yed' eb' soldado yetb'eyum eb' to ayic ol och eb' d'a yol choňab' chi', ol yac' checlaj q'ue stab'il eb', yic vach' snachajel yuj eb' chi' to toxo ix yac' ganar jun choňab' chi' eb'. 39 A val yic van yel eb' israel d'a eb' yiňtilal Benjamín chi', ix yilan jun nivan tab' chi' eb', yuj chi' ix meltzaj eb', ix stec'b'an sb'a eb' d'a yichaň eb' yiňtilal Benjamín chi'.

Toxo ix cham 30 eb' yuj eb' yic Benjamín chi', yuj chi' ix sna' eb' yic Benjamín chi' to van yac'an ganar eb', icha ix yac' eb' d'a sb'ab'elal. 40 A val d'a jun rato chi' ix q'ue juyuyoc tab' d'a choňab' chi'. Ayic ix yilanb'at eb' yic Benjamín chi' d'a spatic, juyuyi sq'ue stab'il schoňab' eb' chi' d'a chaaň. 41 Icha val chi' ix aj stec'b'an sb'a eb' israel d'a yichaň eb' yic Benjamín chi', ix te xivq'ue eb' yic Benjamín chi', ix nachajel yuj eb' to van yac'ji ganar eb'. 42 Yuj chi' ix el lemnaj eb' d'a yichaň eb' israel chi', ix b'atcan eb' b'aj sb'atcan sb'eal tz'inan luum, palta maxtzac yal-laj yel eb' yujto ix yamji eb'. Ix miljicham eb' yuj eb' israel tz'elta d'a yol schoňab' eb' chi'. 43 Ix oymaj eb' israel chi' d'a spatictac eb'. Icha val chi' ix aj yac'ji ganar eb' smasanil, ix pechji eb' yuj eb' b'aj syic' yip eb' anima masanto d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Gabaa chi'

44 Ata' ix cham 18 mil eb' yiňtilal Benjamín chi'. 45 Axo juntzaňxo eb', ix b'at eb' elelal d'a tz'inan luum d'a stojolal q'uen tenam scuch Rimón, palta oye' mil eb' chi' ix cham d'a yoltac b'e. Ix ochňej eb' israel chi' d'a spatic eb' ixto can chi', masanto d'a Gidom. Ix ac'ji ganar eb' yuj eb' israel chi'. Chab'to mil eb' soldado chi' ix cham yuj eb' israel chi'. 46 Yuj chi' a d'a jun c'u chi', 25 mil eb' soldado yic Benjamín chi' ix chami, aton eb' soldado te jelan d'a oval. 47 Palta 600 to eb' viň ix b'atcan elelal d'a tz'inan luum. Chaňe' ujal ix aj eb' viň d'a q'uen tenam scuchan Rimón chi'. 48 Axo eb' israel ix b'at eb' d'a masanil choňab' d'a yol yic Benjamín chi', ix xicancham masanil anima eb' yed' masanil noc' molb'etzal noc'. Ix sňusanpaxtz'a junjun choňab' eb' yed' masanil tastac ay d'ay.

21

A eb' ix ix ix och yetb'eyumocʻR'eb' yiňtilal Benjamín

1 A masanil eb' israel chi', ix yac' sti' eb' d'a yichaň Jehová d'a Mizpa to malaj junoc eb' ol yac' yisil yetb'eyumoc eb' yiňtilal Benjamín. 2 Ayic ix lajvi oval chi', ix smolan sb'a eb' israel chi' d'a yichaň Dios d'a scajnub', masanto ix q'uic'b'i, ix oc' val eb' sic'lab'il, ix yalan eb': 3 Mamin Jehová co Diosal ach, ¿tas val yuj ix javi jun tic d'a quib'aň? ¿Tas val yuj van satel jun quiňtilal a oň israel oň tic? xchi eb'.

4 Axo d'a junxo c'u, ix q'ue vaan eb', ix sb'oanq'ue jun altar eb', ix sňusantz'a silab' eb' d'a yichaň Jehová, ix yac'anpax silab' eb' yic junc'olal. 5 Ix och ijan eb' sc'anb'an yab'i: ¿Mach eb' quetchoňab' maj xid'ec' qued'oc d'a molchajel d'a yichaň Jehová d'a Mizpa? xchi eb'. Yujto yac'nac sti' eb', tato ay mach max b'at d'a jun molchajel chi', smiljichamoc.

6 Te cusc'olal yaj eb' yuj tas ix sc'ulej eb' yed' eb' yetisraelal yiñtilal
Benjamín chi'. Ix och ijan eb' yalani: A val d'a jun c'u tic ix satel jun iñtilal
d'a co cal. 7 ¿Tas vach' sco c'ulej yic tz'ochxi yetb'eyum eb' viñ ixto can chi'?
A oñ tic ix cac' co ti' d'a yichañ Jehová to malaj junoc oñ ol cac' eb' ix quisil
yetb'eyumoc eb' viñ. 8 ¿Ay am eb' quetisraelal maj xid'ec' qued'oc d'a Mizpa
molchajel d'a yichañ Jehová? xchi eb'.

Axo ix snaancot eb' to a eb' cajan d'a Jabes d'a yol yic Galaad, malaj junoc
eb' ix xid'ec' d'a molchajel chi'. 9 Ayic ix avtaj lista, malaj junoc eb' aj Jabes
chi' ix tac'vi. 10-11 Ayic ix yab'an jun chi' eb' choñab' smasanil, ix schecanb'at
12 mil soldado eb', yic b'at miljicham masanil eb' aj Jabes chi', masanil eb'
vinac, eb' unin yed' masanil eb' ix ix ayxo vinac sc'umej. 12 A d'a scal masanil
eb' aj Jabes chi', ix ilchaj 400 eb' ix cob'estac mantalaj vinac tz'ec' d'a spatic,
ix ic'jicot eb' ix d'a campamento d'a Silo d'a yol yic Canaán. 13 Ix lajvi chi',
masanil eb' choñab' chi', ix schecb'at yalumal eb' d'a eb' viñ yiñtilal Benjamín
aycanb'at sc'ub'ejel sb'a d'a q'uen tenam scuchan Rimón, ix b'at ic'chajcot eb'
viñ d'a junc'olal. 14 Yuj chi' ix meltzajcot eb' viñ aj Benjamín chi'. Axo eb'
israel ix ac'an eb' ix cob'estac ix yic'cot eb' d'a Jabes chi' yetb'eyumoc eb'.
Palta ayto maj tz'acvoc yic'an yetb'eyum eb' smasanil.

15 A masanil eb' israel chi' ix oc' sc'ol eb' yuj eb' yiñtilal Benjamín chi', yujto
ix satjiel jun iñtilal chi' yuj Jehová. 16 Axo eb' yajal yaj d'a cal choñab' chi' ix
sc'anb'ej eb' icha tic: ¿Tas val ol aj yilchajpax eb' ix yetb'eyum juntzañxo eb'
viñ ix can tic, yujto masanil eb' ix yetb'eyum eb' viñ, ix cham eb' ix smasanil?
17 A yuj juntzañ eb' viñ ixto can chi', yuj chi' olto pitzvocchaañ jun iñtilal tic,
yic max satel d'a co cal a oñ israel oñ tic. 18 Palta a oñ tic, max yal-laj cac'an
eb' ix quisil yic tz'och yetb'eyumoc eb' viñ, yujto co masanil ix cac' co ti' d'a
yichañ Dios to max cac'laj eb' ix quisil d'a eb' viñ, yuj chi' a mach syac' yisil,
scotcan catab' d'a yib'añ. 19 Palta junjun ab'il ay jun nivan q'uiñ tz'och d'a
yichañ Jehová d'a Silo, aton jun ay d'a snorteal Betel, d'a stojolal b'aj tz'em
c'u d'a b'e sb'at d'a Betel chi' sc'och d'a Siquem, d'a stojolal sur yic Lebona,
xchi eb'.

20 A eb' yajal yaj d'a scal eb' israel chi', ix yalb'at jun lolonel tic eb' d'a eb'
yiñtilal Benjamín chi': Tzex b'at e c'ub'ejel e b'a d'a scaltac te' uva d'a slac'anil
Silo. 21 Vach' tzeyutej e c'ub'anel e b'a ta', lista eyaji. Ayic ol eyilan yelta ñililoc
eb' ix cob'estac aj Silo chañal ta', tzex elta b'aj c'ub'an ex chi', tzeyic'ancot
junjunoc eb' ix eyetb'eyumoc. Slajvi chi' tzex paxcan d'a e choñab'. 22 Tato
ol javoc eb' viñ smam, ma eb' viñ snulej eb' ix cob'estac chi' yal d'ayoñ, ol
calan d'a eb': Sco c'an nivanc'olal d'ayex d'a spatic eb' viñ, yujto maj ilchaj
yetb'eyum eb' viñ smasanil cuuj, ayic ix och oval d'a Jabes. Añejtona', tic val
mañoc ex ix eyac' eb' ix d'a eb' viñ, yuj chi' max ochlaj e mul b'aj ix eyac' e ti',
xco cham d'a eb', xchi eb' yajalil Israel chi'.

23 Ix schaan sc'ol eb' viñ yic Benjamín chi' sc'ulan icha ix alchaj chi'. Yuj
chi' junjun eb' viñ ix yic'b'at junjun eb' ix cob'estac chi' ayic van schañalvi
eb' ix. Ix yic'anb'at eb' ix eb' viñ d'a elañchamel d'a schoñab', ix sb'oanxiq'ue
schoñab' eb' viñ chi' yic scajnajxi eb' viñ ta'.

24 Añeja' juntzañxo eb' viñ yetisraelal eb' viñ chi', ix meltzajpax junjun eb'
viñ d'a sluum yed' d'a spat.

25 A d'a jun tiempoal chi' mantalaj sreyal eb' israel, junjun eb' sc'ulej icha
tas snib'ej.

A Yab'ixal Ix
RUT

Rut sb'i jun libro tic, yujto a d'ay syalcot yab'ixal jun ix ix scuchan Rut d'a stiempoal eb' juez. A ix Rut chi', aj Moab ix, yic'lajnac sb'a ix yed' jun viñ aj Israel. Ayic scham viñ yetb'eyum ix chi', vach' yutej spensar ix d'a ix yalib'. Yac'anoch sb'a ix aj choñab'il b'aj cajan ix yalib' chi'. Yac'anpaxoch sb'a ix d'a yol sc'ab' sDiosal ix yalib' chi', aton sDiosal Israel. Yuj sb'eyb'al ix chi', a jun viñ b'eyum och yetb'eyumoc ix. A jun viñ chi', ayto yuj sb'a viñ yed' viñ yetb'eyum ix chamnac chi', yujto icha chi' yalan sley eb' israel chi'. Yuj b'aj yic'nac sb'a ix yed' jun viñ chi', cannac ix d'a stzolal eb' smam yicham viñaj rey David. A pax ta' cotnac eb' smam yicham Jesús. Ayic scheclaj jun ix ch'oc choñab'il chi' d'a stzolal eb' smam yicham Jesús, ichato tz'ic'jichaañ juntzañxo ch'oc nacional yed' juntzañxo anima ch'oc yilji. Ch'oxnab'il yaj ix Rut chi' to a mach syac'och sc'ool d'a Dios, sc'anab'ajan tas syala', chab'il yuuj. A Dios malaj sq'uexañil eb' anima d'a yol sat.

Ix b'at viñaj Elimelec'R'yed' yal yuninal d'a Moab

1 Ayic ayoch eb' juez yajalil d'a choñab' Israel, ix javi jun nivan vejel d'a choñab' chi'. A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ aj choñab' Belén d'a yol yic Judá, ix b'at cajnaj viñ yed' ix yetb'eyum yed' chavañ yuninal d'a yol yic Moab yuj jun vejel chi'. 2-4 A jun viñ chi', Elimelec sb'i viñ, axo ix yetb'eyum viñ, Noemí sb'i ix. Axo eb' viñ yuninal viñ chi', aton viñaj Mahlón yed' viñaj Quelión. Aj Efrata eb', Belén pax sb'i. Ix b'atcan cajan eb' d'a yol yic Moab chi'. Lajuñe' ab'il ix ec' eb' ta'. Yacb'an ayec' eb' chi' ta', ix cham viñaj Elimelec yetb'eyum ix Noemí chi', ix can ix yed' chavañ eb' viñ yune' chi'. Ix lajvi chi', ix och yetb'eyum eb' viñ schavañil. Ix yic'laj sb'a eb' viñ yed' chavañ eb' ix aj Moab chi', jun ix scuch Orfa, axo junxo ix scuch Rut. 5 Axo ix aji, ix champax viñaj Mahlón yed' viñaj Quelión chi', yuj chi' ix can ix Noemí sch'ocoj, yujto ix cham eb' viñ yune' ix chi', ix champax viñ yetb'eyum ix.

Ix meltzaj ix Noemí yed' ix Rut d'a Belén

6 Axo ix yab'an ix Noemí chi' to ix oc'xi sc'ool Jehová d'a choñab' Israel, mañxalaj vejel ta'. 7 Yuj chi' ix meltzaj ix d'a Judá yed' chavañ eb' ix yalib' chi'. 8 Ayic van scot eb' ix d'a yoltac b'e, ix yalan ix d'a eb' ix yalib' chi' icha tic:

—A ticnaic, paxañec d'a spat e mam e nun. A Jehová ol och eyed'oc yujto vach'ñej ix eyutej e b'a d'ayin yed' d'a eb' viñ vune'. 9 Aocab' Jehová ol och eyed'oc yic ol ochxoc eyetb'eyum, vach'ñej ol aj eyajxiec' d'a e pat, xchi ix.

Ix tz'ub'anelta sti' eb' ix yalib' ix chi', ix syamanoch eb' ix yoq'ui. 10 Ix yalan eb' ix icha tic:

—Max oñ canlaj. Ol oñ b'at ed'oc d'a a choñab' chi', xchi eb' ix.

11 Ix yalanxi ix d'a eb' ix:

—Ex valib', paxañec d'a e pat. ¿Tasto val yuj tzex och tzac'an vuuj? Malaj vune' toxo tz'aji yic tzeyic'lan e b'a yed'oc. 12 Yuj chi' ixiquec, paxañec d'a e pat. Yujto a in tic, chichim inxo, mañxo ol ochlaj vetb'eyum. Vach'chom sval ticnaic to a d'a jun ac'val tic ol och vetb'eyum, olto aljoc vune', ta xin chi, 13 ¿palta tom olto e tañvej sq'uib' eb' viñ, yic ol eyic'an e b'a yed' eb' viñ? ¿Tom yujñej e tañvani, mañxo ol och eyetb'eyum? Maay ex valib', mañ ol yal-laj icha chi'. A in tic, victaxon yaj yaelal ix yac'cot Jehová d'a vib'añ. Ol am in te cus eyuuj tato ol vila' to ol eyab' syail, xchi ix d'a eb' ix yalib' chi'.

14 Ix ochxi ijan eb' ix yoq'ui. Ix lajvi chi', axo ix Orfa ix tz'ub'ancanelta sti' ix, ix meltzaj ix. Axo pax ix Rut jun, ix canŋej ix yed' ix. 15 Ix yalanxi ix Noemí chi' d'a ix Rut chi' icha tic:
—Tzam ila' to a ix a mu' toxo ix pax ix d'a schoŋab' yed' d'a sdiosal, ixic pax a ach tic, xchi ix.
16 Ix tac'vi ix Rut chi' icha tic:
—Maŋ ach och ijan alan d'ayin yic tzach vactejcani. Yalŋej b'aj ol ach b'atoc, ol in b'atŋej ed'oc. A b'aj ol ach ajoc, ata' ol in aj pax ed'oc. A a choŋab', a ol och in choŋab'oc, a a Diosal, a ol ochpax in Diosaloc. 17 A b'aj ol ach chamoc, ata' ol in champaxoc, ata' ol in mucnajoc. Yac'ocab' in yaelal Jehová tato tzach vactejcani, masanto a chamel ol ic'an co pojan co b'a, xchi ix Rut chi'.
18 Axo ix yilan ix Noemí chi' to ay val och d'a sc'ol ix Rut chi' sb'at yed'oc, maŋxalaj tas ix yal ix d'a ix. 19 Ix b'eyxicot eb' ix schavaŋil, masanto ix javi eb' ix d'a Belén.
Ayic ix javi eb' ix ta', masanil eb' anima ay ta' ix te sat sc'ol eb'. Ix yalan eb' ix ix icha tic:
—¿Mantoc a ix Noemí tic? xchi eb' ix.
20 Yuj chi' ix tac'vi ix d'a eb' ix icha tic:
—Maŋxo eyal Noemí d'ayin, palta Mara[1.20] tzeyac' in b'iej, yujto a Dios Syal Yuj Smasanil, a' ix ac'an in yaelal. 21 Ayic ix in b'at d'a tic, maŋ jantacoc tas ay d'ayin, axo yic tzin meltzaj tic, maŋxalaj jab'oc. Icha chi' ix el d'a sc'ool Jehová sjavi d'a vib'aŋ, ¿tasto val yuj tzeyal Noemí chi' d'ayin yujto toxo ix ja d'a vib'aŋ vab'an syail yuj Dios Syal Yuj Smasanil? xchi ix.
22 Ichaton chi' ix aj sjavi ix Noemí yed' ix Rut d'a Belén chi', spetoj eb' ix d'a yol yic Moab. A ix javi eb' ix chi', van val syamchajoch sjochchaj ixim cebada.

2

Ix xid'ec' ix Rut sic'oj jolom cebada

1 Ay jun viŋ scuchan Booz, ayto yuj sb'a viŋ yed' viŋaj Elimelec yetb'eyumcan ix Noemí chi'. Te b'eyum viŋ, nivan yelc'och viŋ d'a schoŋab' chi'.
2 Ix yal ix Rut chi' d'a ix Noemí icha tic:
—Tzin tevi d'ayach, comonoc tzin a chab'ati, b'at vila' talaj ay b'aj van sjochchaj ixim cebada, talaj scha sc'ol eb' viŋ aj munlajel chi' tzin sic' jayeoc sjolom quic d'a spatictac eb' viŋ, xchi ix.
—Ixic, xchi ix.
3 Ix b'at ix Rut chi' b'aj van sjochchaj ixim cebada chi', ix och ijan ix sic'an ixim scan yuj eb' viŋ sjochan ixim chi'. C'ocb'il val a jun munlajel b'aj ix c'och ix chi' yic viŋaj Booz, aton jun viŋ ayto yuj sb'a yed' viŋ xilb'a Elimelec chi'.
4 Ayic van sic'an ixim ix, ix c'och viŋaj Booz chi', spetoj viŋ d'a Belén. Ix yalan viŋ d'a eb' smunlajvum chi' icha tic:
—Aocab' Jehová ayoch eyed'oc, xchi viŋ.
—Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'ayach, xchi eb' munlajvum chi' d'a viŋ.
5 Ix sc'anb'an viŋ d'a viŋ ayoch yil eb' smunlajvum chi':
—¿Mach ay yic jun ix cob'es chi'? xchi viŋ.
6 Ix tac'vi viŋ:
—Aton jun ix aj Moab ix javi yed' ix Noemí. 7 Ix sc'an spermiso ix d'ayin yic tz'ec' ix d'a scal ixim jochb'ilxo, yic sic'anchaaŋ ixim scan yuj eb' munlajvum tic ix. Atax d'a q'uiŋib'alil ix javi ix, max och vaan ix sic'anchaaŋ ixim, ato val yic'an yip ix tic, xchi viŋ.
8 Yuj chi', ix yalan viŋaj Booz chi' d'a ix Rut chi' icha tic:

1.20 **1:20** Noemí syalelc'ochi “te nib'ab'il”. Axo Mara syalelc'ochi “c'a'”.

—Ach ix, ab' tas ol vala': Maňxo ach b'at a sic'chaaň ixim cebada tic d'a yic junocxo mach, palta canaň yed' eb' ix in checab' tic. 9 A yed' eb' ix ol ach b'at b'aj sjochvi cebada eb' viň in munlajvum tic. Toxo ix val d'a eb' viň to malaj tas syal eb' viň d'ayach. Ayic stacji a ti', syal ic'anelta a' uc' d'a yol ch'ub' b'aj syiq'uelta yic eb' viň in munlajvum chi', xchi viň d'a ix.

10 Ayic ix yab'an ix icha chi', ix em ňojan ix d'a sat luum, ix yalan ix d'a viň icha tic:

—¿Tas yuj te vach' tzutej a c'ool d'ayin, ina to a in tic ch'oc choňab'il in? xchi ix.

11 Ix tac'vi viň d'a ix icha tic:

—Yujto ix vab' masanil tas ix a c'ulej d'a ix alib' atax yic ix cham viň etb'eyum, ix actejcan a mam a nun yed' a choňab' b'aj aljinac ach, ix ach ja d'a co choňab' to maň ojtacoctaxon tic. 12 Aocab' Jehová co Diosal a oň israel oň tic tz'ac'an spac d'ayach yuj tas ix a c'ulej chi', syac'an svach'c'olal d'ayach, aton co Diosal b'aj ix ach javi a col a b'a tic, xchi viň.

13 Ix tac'vi ix icha tic:

—Mamin, ste tzalaj in c'ool yuj tas tzal tic d'ayin, te vach' tzutej a c'ool d'ayin vach'chom maň in lajanoc yed' junoc eb' ix a checab' tic, xchi ix.

14 Ayic ix c'och yorail sva eb', ix yavtejcot ix Rut chi' viň vael, ix yalaň viň icha tic:

—Cotaň, va'aň qued'oc. Lab'ejem ixim a pan chi' d'a scal vinagre tic, xchi viň.

Ix em c'ojan ix d'a stz'ey eb' munlajvum chi', ix yac'an ixim mayb'il cebada viň d'a ix, yic sc'ux ix yed' svael chi'. Ix va ix masanto ix b'ud'ji ix, ayto maj lajvilaj yuj ix. 15 Ayic ix b'atxi ix sic'oj cebada chi', ix yalan viňaj Booz chi' d'a eb' viň smunlajvum chi' icha tic:

—A ixim somchajb'at d'a scal ixim manojaxo yaj chi', syal sic'an ixim ix. Maň eyac' q'uixvelal ix. 16 Syal eyactancan junjunoc ixim manojaxo yaj chi' yic sic'chaaň ixim ix. Maň e tumej ix, xchi viň.

17 Axo yic vanxo yem c'u, ix yactan ix sic'an ixim, ix smac'anel ixim ix, ay am oxeoc almul ixim ix yic' ix. 18 Ix lajvi chi', ix meltzaj ix d'a yol choňab' chi', ix sch'oxan ix d'a ix yalib' chi' jantac ixim ix yic' ix. Yed'nac pax ixim mayb'il cebada chi' ix d'a ix yalib' chi', aton ixim maj lajvoclaj sc'uxan ix chi'.

19 Ix sc'anb'an ix yalib' ix chi' d'ay: ¿Mach ay yic b'aj ach xid'ec' chi'? ¿B'ajtil ix a sic' ixim cebada tic? Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a yib'aň jun mach vach' ix yutej sb'a chi' d'ayach, xchi ix.

Ix yalan ix Rut chi' icha tic:

—A jun viň ay yic b'aj in xid'ec' chi', Booz sb'i viň, xchi ix.

20 Ix yalanxi ix yalib' ix chi' icha tic:

—Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a yib'aň viňaj Booz chi', yujto vach' syutej spensar viň d'ayoň a oň pitzan oň tic, icha yutejnac spensar viň d'a eb' viň co chamnac.

Ix yalanxi ix:

—A viň chi' te ayto cuj co b'a yed' viň, yuj chi' smoj ton scolvaj viň d'ayoň, xchi ix.2.20

21 Ix yalan ix Rut chi' icha tic:

—Ix yalpax viň d'ayin icha tic: Syal a cotňej a sic' ixim, aňej yed' eb' ix in checab' tic tzach b'ati, masanto ol lajvoc munlajel tic, xchi viň d'ayin, xchi ix.

22 Ix tac'vi ix yalib' ix chi': Vach' jun ach valib', vach' tato tzach b'atňej yed' eb' ix schecab' viň chi', max ach b'atlaj d'a junocxo ch'oc, yic vach' malaj mach tzach tzuntzani, xchi ix.

2.20 **2:20** Scha sb'a jun tic yed' tas syal d'a Levítico 25.25.

23 Yuj chi' ix b'atn̈ej ix Rut yed' eb' ix schecab' viñaj Booz chi', masanto ix lajvi sjochchaj ixim cebada yed' ixim trigo. Ayn̈ejec' ix Rut yed' ix yalib' chi'.

3

A svach'c'olal viñaj Booz

1 Ay jun c'u ix yal ix Noemí d'a ix yalib' chi' icha tic:

—Ach Rut, smoj tzin say junoc etb'eyum nu yic vach' tzalajc'olal tzach aji. 2 A viñaj Booz, viñ ay schecab' eb' ix junn̈ej ix ach munlaj chi' yed'oc, te ayto cuj co b'a yed' viñ. A d'a jun ac'val tic ol b'at viñ ac'ojel matz'il cebada. 3 A ticnaic, icha tic ol a c'ulej: B'iquel a b'a, tzac'anec' perfume d'ayach, a a pichul vach' tzac'ochi, tzach b'at b'aj ayec' viñ chi', palta mañ a comon ch'oxej a b'a ayic manto lajvi sva viñ. 4 Toñej tzila' b'ajtil tz'ec' jichan viñ svayi, slajvi chi' tzach ec' jichan d'a yoctac viñ, tzac'anq'ue sti' sc'u' viñ d'a yoctac chi' d'a ib'añ. Axo viñ ol alanoc tas ol a c'ulej, xchi ix Noemí chi'.

5 Ix tac'vi ix Rut chi' icha tic:

—Ol in c'anab'ajej masanil tas ix al tic, xchi ix.

6 Yuj chi' ix b'at ix b'aj smunlaj viñaj Booz chi', ix sc'anab'ajej ix icha ix aj yalan ix yalib' chi'. 7 Ayic ix lajvi sva viñaj Booz chi' yed' yuc'an a', te tzalajc'olal ix aj viñ. Ix lajvi chi' ix ec' jichan viñ svay d'a slac'anil b'aj cuñanec' ixim sat cebada chi'. Axo yic ix q'ue ac'val, te c'ojanc'olal ix aj sc'och ix Rut chi', ix yic'anchaañ sc'u' viñ ix d'a yoctac, ix ec' jichan ix svay ta'. 8 Axo d'a chimilac'val ix q'ue jucnaj viñ, ix sutmaj viñ b'aj vaynac chi', axo ix yab'an viñ to ay jun ix ix jichanec' d'a yoctac chi'.

9 —¿Mach ach? xchi viñ.

—A in Rut in a checab' in. A ach tic, smoj tzach colvaj d'ayin, yujto te ayto uj a b'a yed' viñ vetb'eyum chamnac, xchi ix.

10 —Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'ayach. A ticnaic, ix nachajel vuuj chajtil to vach' a pensar, yujto tza nib'ej sb'inajcan viñ etb'eyum chamnac. Q'uinaloc ta mañ ichocta, syal ic'an a b'a yed' junocxo viñ to quelemto, vach'chom meb'a', ma b'eyum, añej tato syal a c'ool, palta maj a c'ulej icha chi'. 11 Mañ ac' pensar, yujto a d'a yol co choñab' tic, ojtacab'ilxo to vach' a b'inaji, yuj chi' ol in c'anab'ajej masanil tas tzal tic. 12 Yeltoni ayto vuj in b'a ed'oc, palta ayto val junxo viñ te ayto uj a b'a yed'oc d'a vichañ. 13 Canañ d'a tic d'a jun ac'val tic. Ato q'uic'an svala', tato scha sc'ol viñ chi' ach yic'an icha sleyal. Tato icha chi', vach' toni. Tato mañ ol yal sc'ol viñ jun, svac' in ti' d'a yichañ Jehová ach vic'ani. Vayañ ticnaic, axo yic ol sacb'oc, ol ach paxoc, xchi viñ.

14 Yuj chi' ix vaycan ix d'a yoctac viñaj Booz chi' d'a jun ac'val chi'. Ayto sacb'i ix q'ue vaan ix, yujto ix yal viñ d'a ix to malajocab' mach tz'ilani to ay junoc ix ix, ix ulec' b'aj smunlaj viñ chi'.

15 Ix yalan viñ d'a ix icha tic:

—Iq'uel a xotil chi', tza pixan sñi' c'apac, xchi viñ d'a ix.

Ayic yamb'il sñi' c'apac xotil ix chi' yuuj, ix secanem ixim cebada viñ d'a yool, ay am vaqueoc almul ixim ix yaq'uem viñ. Ix schelanq'ue viñ d'a sjolom sjeñjab' ix, ix yic'anb'at ixim ix d'a choñab' chi'.

16 Axo ix c'och ix d'a ix yalib' chi', ix sc'anb'an ix:

—¿Tas ix a c'ulej nu? xchi ix.

Ix yalan ix Rut chi' tas ix yal viñaj Booz chi' icha tic:

17 —A masanil ixim cebada tic ix yac' viñ d'ayin. Ix yalanpax viñ to max yal in javi d'ayach tato malaj jab'oc tas ved'nac, xchi ix.

18 Ix yalan ix yalib' ix chi':

—A ticnaic jun nu, taňvej tas ol ajelc'och jun tic. Maň ol ec' tiempo yuj viň. Ol sb'o yaj viň ticnaic, xchi ix d'a ix Rut chi'.

4

Ix yic'laj sb'a viňaj Booz yed' ix Rut

1 Axo yic ix sacb'i, ix b'at em c'ojan viňaj Booz chi' d'a sti' spuertail choňab' b'aj smolb'ejtaxon sb'a eb' anima. Junanto val rato chi', ix elul viň te ayto yuj sb'a yed' viň xilb'a Elimelec chi', aton jun viň ix yal viňaj Booz chi' d'a ix Rut.

Ix yalan viňaj Booz chi' d'a viň:

—Ochaň vaan to ol oň lolon jab'oc, xchi viň.

Ix sc'anab'ajej viň chi' yoch vaan, ix em c'ojan viň. 2 Ix lajvi chi' ix yavtancot lajuňvaň eb' viň yichamtac vinaquil choňab' viňaj Booz chi', ix yalan viň d'a eb' viň to tz'em c'ojan junoc rato eb' viň yed' viň. Ix em c'ojan eb' viň b'ian. 3 Ix yalan viňaj Booz chi' d'a viň ayto yuj sb'a yed' eb' chi' icha tic:

—A ix Noemí ix meltzajxicot d'a Moab, snib'ej ix schoňel jab'oc slum viň cuc'tac xilb'a Elimelec. 4 Yuj chi' sval d'ayach talaj tza manel luum. Tato tzic' luum, d'a val yichaň eb' testigo tic yed' eb' viň yichamtac vinaquil choňab' tic, tzalancani to tzic' luum. Yujto a ach tic smoj ic'an luum. Tato max a mancan lum jun, al d'ayin ticnaic, yujto a in tic schab'ilxo macaň vaji, malaj junocxo syal smanan luum, xchi viňaj Booz chi'.

Ix tac'vi viň ayto yuj sb'a yed' viňaj Elimelec chi' icha tic:

—Ol in man luum, xchi viň.

5 Ix lajvi chi' ix yalan viňaj Booz chi' tas yaji:

—A ticnaic jun, tato tza mancanel lum d'a ix Noemí chi', yovalil tzic' ix Rut aj Moab, ix yetb'eyumcan viň xilb'a Mahlón, yic vach' ol b'inajcan viň yetb'eyum ix chi' d'a luum, xchi viň.

6 Ayic ix yab'an jun chi' viň, ix yalan viň:

—Tato icha chi' yaji, max yal-laj in manan luum. Ay talaj tz'ic'an in macb'en yuuj. Tato tza nib'ej tza mancanel lum a ach tic, syal a manan luum, svac' in derecho tic d'ayach, xchi viň.

7 (A sb'eyb'al eb' israel d'a jun tiempoal chi', tato ay junoc mach ay yalan yic smanancan smacb'en junoc te ayto yuj sb'a yed'oc, tato max yal sc'ool smanani syal yac'ancan b'aj ay yalan yic chi' d'a junocxo mach. Ayic sb'o jun lolonel chi', a sb'eyb'al eb' to a jun mach max manancan chi', syiq'uel junoc xaňab' ayochi, syac'an d'a viň smanancan chi', ch'oxnab'il tz'ajcani.)

8 Yuj chi' ix yal viň sc'ab' yoc viňaj Elimelec chi' d'a viňaj Booz chi':

—Mancanel luum, xchi viň.

Ix lajvi chi' ix yic'anel jun xaňab' viň, ix yac'ancanb'at viň d'a viňaj Booz chi'. 9 Ix lajvi chi', ix yalan viňaj Booz chi' d'a eb' viň yichamtac vinaquil choňab' yed' jantac eb' ayec' chi':

—E masanil, testigo tzex ajcan ticnaic to a in tzin mancanel lum d'a ix Noemí, aton slum viňaj Elimelec, lum yic viňaj Quelión, lum yic viňaj Mahlón. 10 Aňejtona' testigo tzex ajpaxcani to ol vic'can ix Rut aj Moab vetb'eyumoc, aton ix yetb'eyumcan viňaj Mahlón, yic ol b'inajňejcan viň d'a sluum chi' yed' d'a co cal a oň ayto cuj co b'a yed' viň yed' d'a yol co choňab' tic. Yuj chi' testigo tzex ajcan d'a jun lolonel tic, xchi viň.

11 Ix tac'vi eb' viň yichamtac vinaquil choňab' yed' masanil eb' ayec' chi' icha tic:

—Testigo tzoň ajcani. A ix ix tz'ochcan d'a yol a pat chi', aocab' Jehová ol ac'an elc'och ix icha ix Raquel yed' ix Lea b'aj cotnac quiňtilal a oň israel oň tic. Aňejtona' a ach pax tic, nivanocab' tz'aj a b'inajcan d'a yol yic Efrata, aton choňab' Belén tic. 12 Tzijtumocab' uninal ol yac' Jehová yed' ix, q'uib'ocab'ňej

sb'isul iñtilal yed' ix, icha ix aj sq'uib'chaañ yiñtilal viñaj Fares, aton viñ yuninal viñaj Judá yed' ix Tamar, xchi eb'.

13 Icha chi' ix aj yic'an ix Rut chi' viñaj Booz chi'. Ix lajvi chi', ix vay viñ yed' ix, axo Jehová ix ac'an svach'c'olal d'a ix, ix scuchanoch yune' ix, ix alji jun svinac unin ix.

14 Ix yalan eb' ix ix d'a ix Noemí chi' icha tic:

—Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová, yujto toxo ix yac' jun iachiquin ilumaloc. Nivanocab' ol aj sb'inaj d'a scal choñab' Israel. 15 Aocab' viñ ol och yipoc a c'ool yed' ach yilani ayic ol ach chichimaxoc, yujto yune' viñ ix alib' tic. Aton ix tzach xajanani, ec'b'al yelc'och ix d'a yichañ ichato ay ucvañoc une' ix il sat, xchi eb' ix.

16 Ix lajvi chi', ix schelanq'ue viñ unin chi' ix Noemí chi', axo ix ix ilan q'uib' viñ. 17 Ayic ix yilan eb' ix cajan d'a slac'anil ix chi', ix yalan eb' icha tic:

—Ichato ix alji yune' ix Noemí, xchi eb' ix. Obed ix yac' eb' ix sb'iej, aton viñ smam viñaj Isaí, smam viñaj rey David.

Eb' smam yicham viñaj Rey David

18-22 Aton eb' smam yicham viñaj rey David d'a stzolal tic, tz'el yich d'a viñaj Fares, viñaj Hezrón, viñaj Ram, viñaj Aminadab, viñaj Naasón, viñaj Salmón, viñaj Booz, viñaj Obed, viñaj Isaí, aton viñ smam viñaj David chi'.

A Ch'aŋ̈ B'ab'el Libro
SAMUEL

A viŋ̈aj Samuel slajvub' juez yaj viŋ̈. A viŋ̈ b'ab'el yaj d'a scal eb' schecab' Dios, te nivan yelc'och viŋ̈ d'a scal eb' yetisraelal. A jun b'ab'el libro b'aj ayoch sb'i viŋ̈ tic, a tz'alancot tas ajnac yec' tiempo yuj eb' juez yed' tas ajnac yoch eb' israel d'a junŋ̈ej choŋ̈ab'il d'a yalaŋ̈ smandar jun viŋ̈ rey sic'b'iloch yuj Dios. A viŋ̈aj Samuel schecab' Dios ac'annacoch viŋ̈aj Saúl reyal. Ay oxvaŋ̈ eb' viŋ̈ vinac nivan yelc'och sb'inaj d'a jun libro tic: Aton viŋ̈aj Samuel, viŋ̈aj Saúl yed' viŋ̈aj David. A uque' b'ab'el capítulo tz'alancot yuj eb' smam yicham viŋ̈aj Samuel yed' b'aj aljinac viŋ̈ yed' tas ajnac yoch viŋ̈ d'a yopisio scuchb'an eb' yetisraelal.

Axo d'a capítulo 8 masanto d'a 15, ata' syal tas ajnac yac'an reyal viŋ̈aj Saúl chi'. Axo d'a capítulo 16 masanto d'a 30, ata' syalcot tas ajnac sjuvi spensar viŋ̈aj Saúl chi' yed' jantac yaelal javinac d'a yib'aŋ̈ viŋ̈. Syalanpax tas ajnac spechji b'eyec' viŋ̈aj David yuj viŋ̈aj Saúl chi'. Yuj chi' xid' yac'nacoch sb'a viŋ̈aj David chi' d'a scal eb' filisteo. Axo d'a slajvub' capítulo, syala' tas ajnac scham viŋ̈aj Saúl yed' eb' yuninal d'a jun oval d'a vitzal Gilboa. Vach'chom a Dios ac'annac jun sreyal eb' israel yuj spactzitan tas sc'an eb' d'ay, palta maj actajcan eb' yuuj, yujto aton val Rey yaj d'a eb'.

Ix ac'ji jun yune' ix Ana yuj Dios

1 A d'a choŋ̈ab' Ramataim, d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín, ata' cajan jun viŋ̈ scuch Elcana, yuninal viŋ̈aj Jeroham, yixchiquin viŋ̈aj Eliú. A viŋ̈aj Eliú chi' yuninal viŋ̈aj Tohu, yixchiquin viŋ̈aj Zuf. 2 A viŋ̈aj Elcana chi', chavaŋ̈ yetb'eyum viŋ̈, jun ix scuch Ana, axo junxo ix scuchan Penina. A ix Penina chi', tzijtum yune' ix, axo ix Ana chi', malaj junoc yic ix. 3 Junjun ab'il sb'at viŋ̈aj Elcana chi' d'a Silo yic syac'an silab' viŋ̈, yic tz'ochpax viŋ̈ ejmelal d'a Jehová Yajal d'a Smasanil. Ata' ayoch chavaŋ̈ yuninal viŋ̈aj sacerdote Elí sacerdoteal yed' smam chi', aton viŋ̈aj Ofni yed' viŋ̈aj Finees.

4 Ayic sjavi sc'ual yic b'at yac'an silab' viŋ̈aj Elcana chi', syac' noc' silab' chi' viŋ̈ d'a ix Penina chi' yed' d'a eb' yuninal, aton jantac smoj yac'jitaxon d'a eb'. 5 Axo pax ix Ana chi', te xajan ix yuj viŋ̈, yuj chi' te vach' noc' chib'ej tz'ac'ji d'a ix, vach'chom malaj yune' ix syac' Jehová. 6 Te chuc syal ix Penina chi' d'a ix Ana chi', yic syac'an cus sc'ool ix ix yujto malaj yune' ix syac' Jehová.

7 Ichaŋ̈ej chi' syutej sb'a ix d'a ix Ana chi' ayic xid'ec' eb' d'a junjun ab'il d'a scajnub' Jehová, ste b'uchvaj ix Penina chi' d'a ix Ana chi'. Ste oc' ix Ana chi', maŋ̈xalaj sgana ix sva'i. 8 Yuj chi', sc'anb'an viŋ̈aj Elcana chi' d'a ix icha tic: Ana, ¿tas yuj tzach oq'ui, maxtzac ach vapax yuj cusc'olal? ¿Tom maŋ̈ vach'oc vaj ed'oc d'a yichaŋ̈ lajuŋ̈vaŋ̈oc une'? xchi viŋ̈ d'a ix.

9 A junel ayic ayec' eb' d'a Silo chi', ayic ix lajvi sva eb', ix q'ue vaan ix Ana chi', ix b'at ix d'a scajnub' Dios. A d'a yol sti' scajnub' Dios chi', ata' c'ojanem viŋ̈aj sacerdote Elí d'a jun sc'ojnub'. 10 Ayic ix c'och ix ta', ix te oc' ix sic'lab'il, ix syamanoch ix slesalvi d'a Jehová. 11 Ix yac'an sti' ix d'ay icha tic: Mamin Jehová, Yajal Ach d'a Smasanil, tato smoj val ilanoch in cusc'olal a in a checab' in tic, tato tzin a nacoti, comonoc tz'el val d'a a c'ol ac'an junoc vune' vinac unin. Svac'can d'ayach d'a junelŋ̈ej, max joxjiel-laj xil sjolom, yic scheclajeli to ic yaji, xchi ix.

12 Te junip ix lesalvi ix d'a yichaŋ̈ Jehová, yuj chi' ix och q'uelan viŋ̈aj Elí chi' d'a sti' ix. 13 Maŋ̈ chaaŋ̈oclaj slesalvi ix, aŋ̈ej d'a spensar ix slesalvi d'a

Jehová, toñej tz'ib'xi sti' ix, a snaan viñaj Elí chi' to uc'um añ ix. 14 Ix yalan viñ:
—¿Tom mañxo ol el jab'oc añ añ d'a a sat? Actejxo uc'an añ, xchi viñ.
15 —Maay mamin, mañ in uc'umoc añ, malaj tas ix vuc'u', to ay val in cusc'olal tzul val d'a yichañ Jehová. 16 Mañ a na' to chuclaj tas tzin c'ulej d'a tic, ayxo tiempo in cajvi in lesalvi yuj jun vilc'olal tic, xchi ix.
17 Ix yalan viñaj Elí chi' d'a ix:
—Paxañ d'a junc'olal, aocab' Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic ol ac'an d'ayach tas ix a c'an chi' d'ay, xchi viñ.
18 —Yuj val dios d'ayach, comonoc vach' tzin can d'a a sat, xchi ix.
Ix lajvi chi' ix meltzaj ix, ix jax ix b'aj ayec' eb' chi', ix va ix d'a tzalajc'olal, mañxalaj yilc'olal ix. 19 Axo d'a junxo c'u ayic ix sacb'i, ayic ix lajvi yochcan eb' ejmelal d'a Jehová, ix meltzaj eb' d'a spat d'a Ramá. Ayic ix vay viñaj Elcana chi' yed' ix Ana chi', ix nachajcot slesal ix yuj Jehová. 20 Ix scuchcanoch yune' ix. Axo yic ix c'och stiempoal yalji yune' ix chi', vinac unin ix alji, ix yac'an ix scuch Samuel, yujto ix yab' Dios tas ix in c'an d'ay, xchi ix.1.20
21 Ix c'ochpax sc'ual sb'atxi viñaj Elcana yed' eb' ix yetb'eyum yed' eb' yuninal d'a choñab' Silo, ichataxon sc'ulej viñ d'a junjun ab'il, yic b'at yac'an silab' viñ tac'vab'il yuuj yac'an d'a Jehová icha sleyal. 22 Maj b'atlaj ix Ana chi' yed' eb', ix yalan ix d'a viñ yetb'eyum chi' icha tic:
—Mañ ol in b'atlaj, masanto ol el viñ unin tic d'a yim, ichato chi' ol in b'atoc. Svic'ancanb'at viñ, svac'ancan viñ junelñej d'a Jehová, xchi ix.
23 Ix tac'vi viñaj Elcana chi' icha tic:
—Vach' toni tato vach' tza na'. Canañ yed' viñ masanto ol el viñ d'a yim chi'. Aocab' Jehová tz'och ed'oc yic tz'elc'och b'aj ix ac' a ti' d'ay, xchi viñ.
Yuj chi' ix can ix yed' viñ unin chi', ix sq'uib'tzitan viñ ix, masanto ix el viñ d'a yim. 24 Ayic maxtzac chunilaj viñ unin chi', yuneto viñ ix yic'anb'at viñ eb' d'a scajnub' Jehová d'a Silo chi'. Ix yic'anb'at jun noc' quelem vacax eb' oxe' ab'il sq'uinal1.24 yed' jun arroba ixim trigo yed' jun tz'uum ayem vino d'a yool. 25 Ix lajvi chi' ix smilancham noc' vacax chi' eb' silab'il, ix yac'ancan viñ unin chi' eb' d'a yol sc'ab' viñaj sacerdote Elí. 26 Ix yalan ix Ana chi' icha tic:
—Ac' nivanc'olal d'ayin mamin, a in ton tic ulnac in ec' d'a a tz'ey d'a junel, ayic in lesalvinac d'a Jehová. 27 Aton viñ unin tic in c'annac d'a Jehová, axo ix ac'an d'ayin. 28 Axo ticnaic tz'el d'a in c'ool, svac'ancan viñ d'a Jehová. Yacb'an pitzan viñ, yic Jehová yaj viñ, xchi ix.
Ix lajvi chi' ix em cumnaj eb' ejmelal d'a yichañ Jehová.

2

A slesal ix Ana

1 Ix lesalvi ix Ana, ix yalan ix icha tic:
Ste tzalaj val in c'ol d'a Jehová. A' ix ac'an vip. Ayxo tas syal valan d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayin, yujto a Jehová ix och ved'oc. Yuj chi' tzin tzalaj val ticnaic.
2 Malaj junoc mach lajan svach'il yed' Jehová co Diosal. Malaj junocxo mach syal oñ scolan icha co Diosal chi'.
3 Mañxa mach syal yic'anchaañ sb'a, malaj mach syal ac'umtac syutej sb'a syalani, yujto a Jehová yojtac smasanil. A tzoñ ch'olb'itan junjun oñ d'a tastac sco c'ulej.

1.20 **1:20** A Samuel syalelc'ochi "C'anb'il d'a Dios". 1.24 **1:24** Ay junxo copia tz'alani to oxvañ noc' vacax chi', palta tato scala' to junñej noc' vach' tz'aj schaan sb'a yed' versículo 25.

4 A Jehová sc'occhitanb'at sjul-lab' eb' te jelan. A' tz'ic'anchaaň eb' emnaquil
syutej sb'a.
5 A mach syac' sobre svael d'a yalaňtaxo, axo ticnaic smunlaj yuj jab'oc svael.
A mach ix ab'an syail vejel, axo ticnaic b'ud'an sc'ool. A ix ix max
unevitaxonlaj, axo ticnaic, ayxo ucvaň yune' ix. Axo pax ix tzijtum
unin ix yuneej, axo ticnaic maňxalaj yune' ix.
6 A d'a Jehová scot chamel yed' pax q'uinal. A Jehová tzoň ac'ancanem b'aj
tz'emcan junoc chamnac, aňeja' tzoň ic'anpaxq'ueta.
7 A Jehová tz'ac'an meb'ail, syac'anpax b'eyumal, tzoň yiq'uemi, tzoň
yic'anpaxchaaň.
8 A Jehová tz'ic'anchaaň eb' meb'a' d'a sat luum, sic'anq'ue vaan eb' c'anum
tumin d'a scal c'alem, yic tz'em c'ojan eb' d'a scal eb' nivac yajal, tz'och
eb' d'a nivac opisio. A Jehová ix b'oanem yich jun yolyib'aňq'uinal tic,
axo d'a yib'aň ix sb'oem lum luum tic.
9 A Jehová staňvan eb' yico' b'ajtac tz'ec' eb', axo eb' anima te chuc, scan eb'
d'a cal q'uic'alq'uinal. Malaj mach syal yac'an ganar d'a yol yico'.
10 A satanel eb' ayoch ajc'olal d'ay, ato d'a satchaaň smac'vajcot c'u d'a yib'aň
eb'. A Jehová sch'olb'itan masanil yolyib'aňq'uinal tic. A tz'ac'an
spoder viň rey sic'b'ilel yuuj, tz'ic'jichaaň viň yuuj, xchi ix.
11 Ix pax viňaj Elcana d'a spat d'a Ramá, ix can viň unin chi' yac' servil
Jehová d'a yol sc'ab' viňaj sacerdote Elí.

A schucal eb' yuninal viňaj Elí

12 A eb' viň yuninal viňaj Elí chi', te chuc sb'eyb'al eb' viň, malaj yelc'och
Jehová d'a eb' viň, 13 malaj pax yelc'och sleyal yic sacerdoteal d'a eb' viň.
Ayic syac'an silab' eb' anima, sc'och eb' viň schecab' eb' viň sacerdote chi'
yed' q'uen nivac tenedor ayic van staji noc' chib'ej d'a yol chen. 14 Syac'anem
q'uen eb' viň d'a yol chen chi'. A jantac noc' chib'ej sq'ueta yuj eb' viň d'a
q'ueen, syic'b'at noc' eb' viň d'a eb' viň sacerdote chi'. Ichaňej chi' syutej
masanil silab' eb' yetchoňab' eb' viň sc'och yac' silab' d'a Silo chi'. 15 Aňeja'
ayic manto ňusjitz'a xepual noc' silab', sc'och jun schecab' eb' sacerdote chi'.
Syalan d'a mach van yac'an jun silab' chi': Ac' jab'oc noc' chib'ej tic d'ayin,
to ol in b'ol noc' schi viň sacerdote, yujto maň ol schalaj noc' tz'aňb'ilxo viň
d'ayach, palta a noc' yaxto, xchi jun checab' chi'. 16 Tato stac'vi eb' anima chi',
syalan eb': Taňvej ato ol tz'ab'at xepual noc', ichato chi' ol yal ic'anb'at jantac
tza nib'ej, tato xchi eb', stac'vi jun checab' chi': Maay, yovalil tzac' noc' d'ayin
val ticnaic, tato maay, ol in toq'uec' noc' d'ayach, xchi jun checab' chi'. 17 Yuj
chi', te nivan smul chavaň eb' viň sacerdote chi' tz'och d'a Jehová, yujto malaj
yelc'och ofrenda tz'ac'ji chi' d'ay d'a sat eb' viň.
18 Axo pax viňaj yune' Samuel, ayoch schaleca viň nab'a lino, yic syac'an
servil Jehová viň. 19 A ix snun viň unin chi', a d'a junjun ab'il sb'oan jun
spichul viň ix, jucan syutej ix. Axo yic sb'at ix yed' viň yetb'eyum chi' d'a Silo
chi' yic b'at yac'an silab' eb' d'a junjun ab'il, syic'anb'at jun spichul viň chi' ix.
20 Yuj chi', ix yal vach' lolonel viňaj Elí d'a yib'aň viňaj Elcana yed' ix Ana chi',
ix yalan viň icha tic: Yac'ocab' uninal Jehová yed' ix etb'eyum tic sq'uexuloc
viň unin ix yac' ix d'a Jehová, xchi viň. Ix lajvi chi', ix meltzaj eb' d'a spat.
21 Axo Jehová, ix ac'an svach'c'olal d'a ix Ana chi'. Ix alji oxvaň svinac unin
ix yed' chavaň ix unin. Axo pax viňaj Samuel, van sq'uib' viň d'a scajnub'
Jehová.
22 Te icham vinacxo viňaj Elí chi', ix yab' viň tas van sc'ulan eb' viň yuninal
viň chi' d'a eb' choňab' israel. Ix vay eb' viň yed' eb' ix ix staňvan sti' mantiado
b'aj sch'ox sb'a Jehová. 23 Yuj chi, ix yal viň d'a eb' viň yuninal chi' icha tic:

Masanil eb' anima tic syal eb' d'ayin tastac chucal tze c'ulej. ¿Tas yuj icha chi' tzeyutej e b'a? 24 Maay ex vuninal, te chuc tas syal eb' schoñab' Jehová tic d'a eyib'añ yuj tas tze c'ulej chi'. 25 Tato ay junoc mach tz'och smul d'a junoc yetanimail, tzato yal scolvaj Dios yed'oc. Palta tato ay junoc mach tz'och smul d'a Jehová, ¿mach ol colanoc? xchi viñaj Elí chi'. Malaj jab'oc yelc'och tas ix yal viñ smam eb' viñ chi' d'ay, yujto toxo ix sna' Jehová to ol cham eb' viñ.

26 Axo pax viñaj yune' Samuel chi', van sq'uib' viñ, vach' tas sc'ulej viñ d'a sat Jehová yed' pax d'a eb' anima.

27 A d'a jun tiempoal chi', ix c'och jun schecab' Dios d'a viñaj Elí chi', ix yalani: Icha tic yalan Jehová: Ayic ayec' eb' a mam icham d'a Egipto, ayic van yac'an servil viñ sreyal Egipto chi' eb', in ch'oxnac in b'a d'a eb' chajtil vaji. 28 A d'a scal masanil eb' yiñtilal Israel, ata' ix ex in siq'uelta, yic tzex och sacerdoteal d'ayin, tze ñusantz'a incienso d'a yib'añ valtar, tzeyac'anoch e chaleca yic e sacerdoteal yic tzex javi d'a vichañ. Ix vac'anpax juntzañ ofrenda sva eb' e mam eyicham chi', aton juntzañ sñustz'a eb' yic tzin yic'anchaañ. 29 ¿Tas yuj malaj yelc'och juntzañ silab', ma ofrenda tic d'a yol a sat to a in tzin chec yac' eb' d'a in cajnub'? ¿Tas yuj axoñej eb' viñ uninal chi' tzic'chaañ d'a vichañ, tzeyac'an b'aq'uechb'oc e b'a yuj svach'il yofrenda eb' in choñab' syac' d'ayin? 30 Vach'chom a in Jehová sDiosal in Israel ix vala' to a ex yed' eb' iñtilal d'a b'aq'uiñ tzin eyac'ñej servil d'a in cajnub', axo ticnaic a in svala' to mañxo ichocta ol ajoc, yujto a mach ay velc'och d'a sat, a eb' chi' ay yelc'och d'a in sat. Axo eb' tzin paticaneli, malaj yelc'och eb' d'a in sat, a in Jehová in sval jun tic. 31 Van sjavi sc'ual to ol vac' tzapanb'oc a q'uinal yed' eb' yiñtilal eb' a mam icham, mañxa junoc eb' iñtilal chi' ol och icham animail. 32 Ol ach cusoc, ol chichon a c'ool ayic ol ilan tas vach' ol in c'ulej d'a eb' etisraelal, palta mañxa b'aq'uiñ ay junoc iñtilal ol och icham animail. 33 Ayto junoc iñtilal olto can yil valtar, yic ol cus sc'ol yilani, axo masanil juntzañxo eb' toto ol aljoc, quelemtac eb' ol miljoccham eb'. 34 A jun tic ch'oxnab'il ol aj d'ayach to ol elc'och tas van valan tic, a eb' viñ uninal, aton viñaj Ofni yed' viñaj Finees, junñej c'ual ol cham eb' viñ schavañil. 35 Ol vac'och junxo sacerdote, to tz'acan ol sc'anab'ajej tas tzin nib'ej, ol vac'an najtilax yopisio yed' eb' yiñtilal, ol vac'anoch yopisio yed' jun rey ol in siq'ueli. 36 Yuj chi', a masanil eb' iñtilal olto canoc, ol javoc eb', ol em cuman eb' d'a yichañ jun sacerdote chi', yic sc'anan jab'oc stumin eb', ma jab'oc span eb'. Ol sc'anan jab'oc smunlajel eb' d'a viñ sacerdote chi', yic syac' ganar jab'oc svael eb', xchi Jehová, xchi jun checab' chi' d'a viñaj Elí chi'.

3

Ix avtaj viñaj Samuel yuj Jehová

1 A viñaj Samuel quelemxo viñ, añeja' smunlaj viñ d'a scajnub' Jehová d'a yalañ smandar viñaj sacerdote Elí. A d'a jun tiempoal chi' nib'ab'il slolonel Jehová, yujto mañ comonoc sch'ox sb'a d'a junoc mach d'a vayichal. 2 Axo viñaj Elí chi' van yixtax yol sat viñ, maxtzac yal-laj yilan viñ. Ay jun ac'val ayic vaynac viñ d'a yol scuarto, 3 axo viñaj Samuel chi' svay d'a junxo scuarto d'a slac'anil cajnub' b'aj ayec' te' scaxail strato Jehová Dios. Ayic ayto sacb'i, ayto och sc'ac'al candil, 4 ix avaj Jehová d'a viñaj Samuel chi', ix yalani:

—Samuel, xchi.

—Oy, xchi viñ.

5 Ix b'at lemnaj viñ b'aj ayec' viñaj Elí chi', ix yalan viñ:

—Ina in tic, ¿tas yuj tzin avtej? xchi viñ.

—Malaj in tzach vavtej, ixic b'at ec'anxi jichan, xchi viñaj Elí chi'.

Ix b'at ec'xi jichan viñ b'aj vaynac chi'. 6 Ix avajxi Jehová d'a viñ:
—Samuel, xchi.
Ix q'uex van viñ, ix b'atxi viñ b'aj ayec' viñaj Elí chi', ix yalanxi viñ:
—Ina in tic, ¿tas yuj tzin avtej? xchi viñ.
—Ach vuninal, malaj ach tzach vavtej. B'at vayañxi, xchi viñaj Elí chi'.
7 A viñaj Samuel chi' manto yojtacoc Jehová viñ, yujto manta b'aj slolon juneloc d'a viñ. 8 Axo d'a yoxelal ix avajxi Jehová d'a viñ, ix q'uex vaan viñ, ix b'atxi viñ b'aj ayec' viñaj Elí chi':
—Ina in tic, yujto a ach tic tzin avtej, xchi viñ.
Ichato chi' ix nachajel yuj viñaj Elí to a Jehová tz'avtan viñ quelem chi'. 9 Ix yalan viñaj Elí chi' d'a viñ icha tic:
—Ixic, b'at ec'añxi jichan. Tato ay mach tzach avtan junelxo, tzach tac'vi icha tic: Lolonañ Mamin, tic svab' a in a checab' in tic, xa chi, xchi viñaj Elí chi'.
Yuj chi', ix b'at ec'xi jichan viñ b'aj vaynac chi'. 10 Ix c'och Jehová d'a slac'anil viñ, ix avaj d'a viñ icha ix aj yavtan viñ d'a juntac el chi', ix yalani:
—Samuel, Samuel, xchi.
—Lolonañ Mamin, tic svab' a in a checab' in tic, xchi viñaj Samuel chi'.
11 Ix yalan Jehová d'a viñ icha tic:
—Ay jun tas ol in c'ulej d'a choñab' Israel tic, ol te somchajchaañ eb' anima yab'ani. 12 A d'a jun c'u chi', ol elc'och masanil ix valcan d'a yib'añ viñaj Elí yed' masanil yiñtilal. 13 Toxo ix val yab' viñ to ol vac' syaelal eb' yiñtilal viñ d'a junelñej, yujto yojtacxo viñ tas chucal sc'ulej eb' viñ yuninal viñ chi', ix in spatiquejel eb' viñ a in Dios in tic, palta maj scach jab'oc eb' viñ yuninal viñ chi'. 14 Yuj chi' ix vac' in ti' to a eb' yiñtilal viñaj Elí chi', malaj junoc silab', ma junoc ofrenda syal stupanel smul eb', xchi d'a viñ.
15 Ix ec'xi jichan viñaj Samuel chi', axo yic ix sacb'i, ix sjacan scajnub' Jehová viñ. Ix xiv viñ yalan juntzañ chi' d'a viñaj Elí chi'. 16 Palta ix avtaj viñ yuj viñaj Elí chi', icha tic:
—Samuel, xchi viñ.
—Ina in tic, xchi viñ.
17 Ix sc'anb'an viñaj Elí chi' d'a viñ icha tic:
—¿Tas ix yal Jehová d'ayach? Elocab' d'a a c'ool to malaj junoc tas ol a c'ub'ejel d'ayin. Aocab' Jehová chi' ol ac'an a yaelal tato ay junoc ol a c'ub'ejel d'ayin, xchi viñ.
18 Ix yalan viñaj Samuel smasanil d'a viñ, malaj val jab'oc tas to maj yal viñ. Ix yalan viñaj Elí chi' icha tic:
—A val Jehová ix alani, elocab'c'och tas vach' d'a sat, xchi viñ.
19 Yacb'an van sq'uib' viñaj Samuel chi', a Jehová ayñejoch yed' viñ. Masanil lolonel syal viñ tz'elñejc'ochi. 20 Yuj chi', masanil eb' anima d'a yol smacb'en Israel, syalelc'ochi scot d'a Dan masanto d'a Beerseba, ix nachajel yuj eb' to a viñaj Samuel chi' yel schecab' ton val Jehová yaj viñ. 21 Ix sch'oxñej sb'a Jehová chi' d'a viñ d'a Silo, ix lolon d'a viñ.

4

1 Ayic slolon viñaj Samuel chi', axo masanil eb' choñab' smaclej val eb' yab'i.

Ix ic'jib'at te' scaxail trato Dios

A d'a jun tiempoal chi' ix smolb'ej sb'a eb' filisteo, yic syac'an oval eb' yed' eb' israel, ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a Afec. Yuj chi' ix smolb'ejpax sb'a eb' israel chi', ix och eb' smac sat eb', ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a slac'anil Eben-ezer. 2 Ix sb'oanoch sb'a eb' filisteo chi' d'a yichañ eb' israel

chi' yuj yac'an oval eb'. Ix ac'ji ganar eb' israel yuj eb', ay am 4 miloc eb' ix chami. 3 Ayic ix jax eb' israel d'a scampamento, ix yalan eb' yichamtac vinaquil choňab': ¿Tas val yuj ix oň yac'och Jehová d'a yol sc'ab' eb' filisteo tic? B'at quiq'uec te' scaxail strato Jehová ayec' d'a Silo, yic vach' sb'at Jehová qued'oc d'a oval, tzoň colji yuj d'a eb' ajc'ol chi', xchi eb'.

4 Yuj chi' ix yac'b'at juntzaň checab' eb' d'a Silo yic b'at yic'ancot te' scaxail strato Jehová Yajal d'a Smasanil eb', aton jun sch'ox stziquiquial d'a snaňal chavaň querubín d'a yib'aň te' caxa chi'. Ayic ix yic'ancot te' caxa chi' eb', tzac'anoch viňaj Ofni yed' viňaj Finees yuninal viňaj Elí d'a spatic te'. 5 Ayic ix c'och te' d'a scampamento eb', ix te tzalaj eb' smasanil, ix ib'xi val lum luum yuj yel yav eb'.

6 Ayic ix yab'an eb' filisteo yel yav eb' chi' d'a tzalajc'olal, ix yalan eb': ¿Tas yuj ste avaj eb' hebreo d'a scampamento? xchi eb'. Axo ix yab'an eb' to a te' scaxail strato Jehová chi' ix c'ochi. 7 Ix te xivq'ue eb', ix yalan eb' d'ay junjun: Ix c'och sDiosal eb' d'a yol scampamento, ¿tas ol aj ticnaic? Ob'iltac oň. Mantalaj b'aj tzuji jun tic d'ayoň. 8 Ob'iltac oň, ¿mach ol oň colan d'a juntzaň dios te ay smay chi'? Aton eb' ix satanel eb' aj Egipto d'a tz'inan luum yed' juntzaň yaelal. 9 A ticnaic jun, co tec'b'ejec co b'a, caq'uec val quip cac'an oval, yic vach' max oň can d'a yol sc'ab' eb' hebreo tic icha ix aj eb' d'a yol co c'ab', xchi eb'.

10 Ix lajvi chi', ix och eb' filisteo yac' oval yed' eb' israel chi', axo ix aji, ix ac'ji ganar eb' israel chi', ix b'at eb' elelal d'a spat. Te tzijtum eb' ix chami, ay am 30 miloc eb'. 11 Ix yic'ancanec' te' scaxail strato Dios eb' filisteo chi', ix smilancham viňaj Ofni eb' yed' viňaj Finees chi', aton eb' yuninal viňaj Elí. 12 Ay jun viň soldado d'a yiňtilal Benjamín ix yac' ganar yel d'a scal oval chi', ix javi viň d'a choňab' Silo d'a jun c'u chi', ňic'chimtac spichul viň, ayq'ue pococ d'a sjolom viň yuj sch'oxanel scusc'olal. 13 Axo ix javi viň, c'ojanem viňaj Elí d'a sc'ojnub' d'a ti' b'e smaclan junoc ab'ix, yujto ayoch viň d'a ilc'olal yuj te' scaxail strato Dios. Axo ix javi jun viň soldado chi', ix och ijan viň yalan d'a eb' choňab' tas van yuji. Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix q'ue ňilnaj eb' yel yav. 14-15 Ayxo 98 ab'il sq'uinal viňaj Elí chi', maxtzac yal-laj yilan viň. Ayic ix yab'an viň yel yav eb' anima chi', ix sc'anb'an viň:

—¿Tas yaj juntzaň anima tz'el yav chi'? xchi viň. Axo jun viň soldado chi' yelc'olal sc'och b'aj ayec' viň chi'. 16 Ix yalan viň:

—In petoj d'a scal oval, elelal ix aj in coti, xchi viň soldado chi'. Ix yalan viňaj Elí chi' d'a viň:

—¿Tas val ix uji? xchi viň.

17 Ix yalan viň soldado chi':

—Ix oň el d'a eb' filisteo, maň jantacoc anima ix cham d'a co cal. Ix champax eb' viň uninal schavaňil, axo te' scaxail strato Dios, ix yic'canb'at te' eb' viň filisteo chi', xchi viň.

18 Ayic ix yab'an viňaj Elí tas ix aj te' scaxail strato Dios chi', ix b'at pac'naj viň d'a spatic sc'ojnub' d'a sti' spuertail choňab' chi', ix c'occhaj sb'aquil sjaj viň, yujto al snivanil viň, te icham vinacxo pax viň, yuj chi' ix cham viň. 40 ab'il ix yac' yajalil viň d'a Israel. 19 Axo ix yalib' viň, ix yetb'eyum viňaj Finees, toxo tz'alji yune' ix, yuj chi' ayic ix yab'an ix to ix ic'jib'at te' scaxail strato Dios, ix champax viň yalib' ix yed' viň yetb'eyum ix, ix cot syail sc'ol ix, ix alji yune' ix chi'. 20 Ayic ix yilan eb' ix tz'ilan b'o sc'ol ix chi' to van scham ix, ix yalan eb' d'a ix: Maň ach xivoc, yujto vinac unin une' tic, xchi eb' ix, palta majxo tac'voclaj ix, ichato maxtzac yab' ix. 21 A jun unin chi' Icabod, ix yac' ix sb'iej, ix yalan ix: A ticnaic ix ic'jiec' sb'inajnaquil Israel, xchi ix. Yujto ix ic'jib'at te'

scaxail strato Dios, ix champax viñ yalib' ix yed' viñ yetb'eyum ix.4.21 22 Yuj
chi' ix yalan ix: Ix ic'jiec' sb'inajnaquil Israel, xchi ix, yujto ix ic'jicanb'at te'
scaxail strato Jehová.

5

Ix b'atcan te' scaxail trato d'a eb' filisteo

1 A d'a Eben-ezer ix yiq'uec' te' scaxail strato Dios eb' filisteo chi', ix c'och
te' yuj eb' d'a Asdod. 2 Ix lajvi chi', ix yac'anoch te' eb' d'a yol stemplo sdiosal.
Ix yac'anem te' eb' d'a stz'ey sdiosal scuchan Dagón. 3 Axo d'a q'uiñib'alil d'a
junxo c'u, ix pet c'och eb' aj lugar chi' d'a stemplo sdiosal chi', ix yilan eb'
to ix telvi sdiosal eb' chi', ñojan yajcan d'a sat luum d'a yichañ te' scaxail
strato Jehová. Ix yic'anchaañ eb', ix yac'anxiq'ue eb' d'a yed'tal. 4 Axo yic
ix c'ochxi eb' d'a junxo q'uiñib'alil, ix yilan eb' poc'anxiem sdiosal eb' chi' d'a
sat luum d'a yichañ te' scaxail strato Jehová chi', ix el sc'ab' yed' sjolom, ato
d'a yol ti puerta ayeq'ui. Axoñej snivanil ix cani. 5 Yuj chi' atax ta', ayic tz'och
eb' sacerdote yic Dagón yed' masanil mach d'a yol templo chi', max stec'laj
smarcoal puerta chi' eb'.

6 Ix lajvi chi', ix ac'jioch syaelal eb' aj Asdod chi' yuj Jehová yed' masanil
eb' anima ay d'a yol smacb'en chi'. Ix pitzviq'ue ilya d'a eb' anima chi', ix laj
q'ue quisc'oy d'a eb'. 7 Ayic ix yilanoch jun yaelal ix yac'cot Jehová chi' eb',
ix yalan eb': A te' scaxail strato sDiosal eb' israel, max yal-laj scan te' d'a tic,
yujto sjavi nivac yaelal d'a quib'añ yuj te', tz'ixtaxpax co diosal yuj te', xchi
eb'.

8 Yuj chi' ix laj yalb'at eb' d'a eb' yajalil eb' filisteo chi' to smolb'ej sb'a eb'
sloloni. Ix yalan eb':

—¿Tas scutej te' scaxail strato sDiosal eb' israel tic? xchi eb'.

—Iq'uecb'at te', b'at eyac'ancan te' d'a choñab' Gat, xchi eb'.

Yuj chi' ix yic'b'at te' eb'. 9 Ayic ix b'at yac'ancan te' eb' ta', ix javi jun nivan
somc'olal d'a yib'añ jun choñab' chi' yuj Jehová. Ix pitzvipax quisc'oy chi' d'a
eb' unin yed' d'a icham anima. 10 Yuj chi' ix yic'b'at te' caxa chi' eb', ix b'at
yac'ancan te' eb' d'a Ecrón. Ayic ix c'och te' ta', ix q'uex yav eb' anima ta', ix
yalan eb': Ix eyic'cot te' scaxail strato sDiosal eb' israel d'a tic yic tzoñ cham
yuuj co masanil, xchi eb'.

11 Ix cham eb' anima d'a choñab' Ecrón chi' yuj xivelal yed' yuj nivan yaelal
ix yac' Jehová d'a yib'añ eb', yuj chi' ix avtajcot masanil eb' yajalil choñab'
filisteo yuj eb', ix yalan eb' d'a eb': Iq'uecb'at te' scaxail strato sDiosal eb'
israel tic. Aq'uec meltzaj te' d'a eb', axo ta tz'aji tzoñ cham co masanil yuuj,
xchi eb'.

12 Te najat chequelto yel yav eb', sc'och masanto d'a satchaañ yuj yaelal
ayoch d'a yib'añ eb', axo eb' manto chamlaj, te ya yaj eb' yuj quisc'oy chi'.

6

Ix meltzaj te' scaxail strato Jehová

1 Uque' ujal ix ec' te' scaxail strato Jehová d'a scal eb' filisteo chi'. 2 Ix lajvi
chi', ix avtaj eb' sacerdote sdiosal eb' chi' yed' eb' naumel lolonel yuj eb'
filisteo chi'. Ix sc'anb'an eb' d'a eb':

—¿Tas scutej te' scaxail strato Jehová chi'? ¿Tas val tz'aj cac'an meltzaj te'?
xchi eb'.

3 Ix tac'vi eb' sacerdote chi':

4.21 **4:21** A d'a hebreo a jun b'i Icabod lajan val sjajil yed' jun lolonel “mañxa b'inajb'iloc”.

—Tato tzeyac' meltzaj te', maň eyac' meltzaj te' sch'ocoj, palta yovalil ay tas tzeyac'b'at stojoloc e mul chi', yic tz'och vaan yoval sc'ol Jehová chi'. Icha chi' ol och vaan jun yaelal ayoch d'ayex tic, ol nachajel eyuuj tas val yuj ayoch yaelal d'ayex yuj Jehová, xchi eb'.

4 —¿Tas vach' scac' stojol co mul chi' jun? xchi eb'.

—Aq'uec oyeoc oro icha yilji yab'il quisc'oy chi', junjun yic junjun eb' eyajalil. Tzeyac'anpax oyeoc oro icha yilji noc' ch'oov, yujto te ya eyaj yuj noc' yed' eb' eyajalil tic. 5 Yuj chi', tze b'o yechel quisc'oy chi' yed' yechel noc' ch'oov to toxo ix ixtaxb'at co lugar tic yuuj, tzeyic'anchaaň sDiosal eb' israel. Tope syac' nivanc'olal yic tz'och vaan jun yaelal tic d'ayoň yed' d'a co diosal yed' pax d'a yol co macb'en tic. 6 Mocab' pitoc scutej co b'a icha yutejnac sb'a eb' viň sreyal Egipto yed' masanil eb' anima ay ta'. Masanto ix och nivac yaelal d'a yib'aň eb', ichato chi' ix yactanel choňab' Israel eb'. 7 A ticnaic tzeyac' b'ojoc junoc te' ac' carreta, tzeyic'ancot chavaňoc noc' vacax ay yune', mantalaj b'aj tz'och te' yugo d'a sjaj noc', tze tzec'anoch te' yugo chi' d'a noc' schavaňil, tzeyac'anoch te' carreta chi' d'a te' yugo chi'. Maň e chab'at yune' noc' chi' yed'oc, tze maccan noc' d'a yol smacte'. 8 Slajvi chi', tzeyac'anq'ue te' caxa chi' d'a yol carreta chi', tzeyac'anem juntzaň oro chi' d'a yol junoc cajón, tzeyac'anq'ue d'a stz'ey te' caxa chi', aton juntzaň chi' tzeyac'b'at stojoloc e mul chi'. Slajvi chi', tzeyactanb'at noc' vacax chi' yed' te' carreta chi' sch'ocoj. 9 Tzeyilani tato a d'a sb'eal Bet-semes ol b'at noc', tato icha chi' a Jehová sDiosal eb' israel tzoň ixtani. Tato ch'oc b'eal b'aj ol b'at noc' jun, maňoc Jehová tz'ac'ancot jun yaelal tic d'ayoň, comon yaelalňej am tzoň ic'ani, xchi eb' sacerdote chi'.

10 Icha chi' ix yutej eb' filisteo chi', a chavaň noc' vacax ay yune' ix yic'cot eb', ix smacancan noc' yune' chi' eb' d'a yol macte', ix stzec'anoch te' carreta chi' eb' d'a noc'. 11 Ix lajvi chi', ix yac'anq'ue te' scaxail strato Jehová chi' eb' yed' jun te' cajón b'aj ayem oro icha yechel noc' ch'oov yed' yechel quisc'oy chi'. 12 Ix yactanel noc' vacax chi' eb', ix b'at noc' d'a sb'eal Bet-semes, tz'oc' noc' sb'at noc'. Maň val jab'oc tz'elcan noc' d'a titac b'e chi'. Najat tzac'anto sb'at eb' filisteo chi' d'a spatic noc' yic syilan eb', masanto ix c'och eb' d'a smojonal Bet-semes chi'. 13 Ay eb' aj Bet-semes van sjochvi trigo ayec' d'a jun ch'olan. Ayic ix yilan eb' to van sjavi te' scaxail strato Jehová. Ix te tzalajq'ue eb'. 14-15 A d'a jun ac'lic yic viňaj Josué, d'a yol yic Bet-semes chi' ix javi te' carreta chi'. Ata' ix vanaj noc' vacax chi'. Ay jun q'uen nivan q'ueen ta', axo eb' levita ix ic'anemta te' caxa yic Jehová yed' te cajón b'aj ayem tastac chi'. Ix yac'anq'ue te' eb' d'a yib'aň jun q'uen nivan q'uen chi'. Ix och ijan eb' xicanb'at te' carreta chi' c'atzitzal, ix sňusantz'a noc' vacax chi' eb' silab'il d'a Jehová. 16 Ix yil ovaň eb' yajalil eb' filisteo, tas ix yutej eb' chi'. Ix lajvi chi' ix meltzaj eb' d'a choňab' Ecrón d'a jun c'u chi'.

17 A oye' oro yechel jun yaelal ix yac'cot eb' filisteo chi' yuj stojoloc smul d'a yichaň Jehová, junjun yic juntzaň choňab' tic, aton Asdod, Gaza, Ascalón, Gat yed' Ecrón. 18 Axo sb'isul oro yechel noc' ch'oov, lajan sb'isul icha sb'isul schoňab' eb' yajalil filisteo chi', aton choňab' ayoch smuroal yed' yaldeail. A q'uen nivan q'uen d'a sat slum viňaj Josué b'aj ix ac'jiq'ue te' scaxail strato Jehová d'a Bet-semes chi', ayňejec' q'ueen.

19 Ix cham 70[6.19] vinac aj Bet-semes chi' yuj Jehová, yujto ix say yil yol te' caxa chi' eb'. Axo masanil eb' anima, ix oc' eb', yujto ix och chamel yuj Jehová. 20 Yuj chi' ix yal eb' anima ay ta': Malaj mach syal stec'b'an sb'a d'a yichaň

6.19 **6:19** Setenta vinac scutej calan d'a tic icha syal d'a Antiguo Testamento Griego. Axo d'a hebreo syala' to 50 mil 70 vinac.

Jehová, yujto ay smay. ¿B'aj val scac'b'at scaxail strato yic tz'elcan d'a co tz'ey tic? xchi eb'. 21 Ix yac'anb'at schecab' eb' d'a Quiriat-jearim, ix yalan eb': Ix yac' meltzaj te' scaxail strato Jehová eb' filisteo, yuj chi' iq'uecq'ue te', xchi eb'.

7

1 Ix c'och eb' aj Quiriat-jearim yic'cot te' scaxail strato Jehová chi', ix yac'anoch te' eb' d'a yol spat viňaj Abinadab ay d'a jun tzalan. Ix sic'jiel viňaj Eleazar yuninal viňaj Abinadab chi' yuj eb', yic staňvan te' viň.

Ix och viňaj Samuel yajaliloc choňab' Israel

2 Ay am junoc 20 ab'il ix can te' scaxail strato Jehová d'a Quiriat-jearim chi'. Masanil eb' israel scus sc'ool, snib'ej eb' scolvaj Jehová yed'oc. 3 Yuj chi' ix yal viňaj Samuel d'a eb': Tato d'a smasanil e c'ool, tzex meltzaj d'a Jehová, yovalil tzeyiq'uelta juntzaň sdiosal eb' ch'oc choňab'il d'a e cal yed' yechel Astarot, tzeyac'anoch e b'a d'a yol sc'ab' Jehová yic aňej tzeyac' servil. Tato icha chi', a' ol ex colan d'a yol sc'ab' eb' filisteo.

4 Yuj chi' ix yiq'uelta juntzaň comon dios chi' eb', aton yechel Baal yed' Astarot, axoňej d'a Jehová ix och eb' ejmelal. 5 Ix yalan viňaj Samuel chi' to smolb'ej sb'a masanil eb' choňab' israel d'a Mizpa, yic stevi viň d'a Jehová yuj eb'.

6 Yuj chi' ix smolb'ej sb'a eb' ta'. A d'a jun c'u chi' ix yic'q'ueta a a' eb', ix secanem a' eb' d'a sat lum d'a yichaň Jehová, ix och eb' smasanil d'a tzec'ojc'olal, ix yalan eb' icha tic: Ix och co mul d'a yichaň Jehová. (A d'a Mizpa chi' ix sch'olb'itej eb' yetchoňab' viňaj Samuel chi'.) 7 Ayic ix yab'an eb' filisteo to ayec' molan eb' israel d'a Mizpa chi', ix smolb'anpax sb'a eb', yic scot eb' yac' oval yed' eb' israel chi'. Axo yic ix yab'an eb' israel icha chi', ix xivq'ue eb'. 8 Ix yalan eb' d'a viňaj Samuel chi': Maň actej a tevi d'a Jehová to tzoň scol d'a eb' filisteo tic, xchi eb'.

9 Elaňchamel ix yic'cot jun noc' yune' calnel tzato chuni viňaj Samuel chi', ix sňusantz'a noc' viň smasanil silab'il d'a Jehová, ix och ijan viň sc'anan scolval. Elaňchamel ix tac'vi Jehová d'a viň. 10 Ayic van yac'an silab' chi' viň, a eb' filisteo van sjavi eb' yac' oval yed' eb' israel chi', axo Jehová te chaaň ix ac'an mac'vaj c'u d'a yichaň eb' filisteo chi', yuj chi' ix xivq'ue eb', ix el lemnaj eb' d'a eb' israel chi'. 11 Ix elta eb' israel d'a Mizpa chi', ix och eb' d'a spatic eb' filisteo chi'. Tzijtum eb' filisteo chi' ix cham yuj eb', masanto ix c'och eb' d'a yichaňb'at Bet-car. 12 Ix lajvi chi', ix sayan jun q'uen q'ueen viňaj Samuel chi', ix yac'anem q'uen viň d'a scal Mizpa yed' Sen. Eben-ezer ix yac' viň sb'iej, ix yalan viň: Masanto ticnaic ix colvajňej Jehová qued'oc, xchi viň.7.12

13 A d'a jun c'u chi' ix ac'ji ganar eb' filisteo yuj eb' israel chi'. Yuj chi' maňxa junelocxo ix och eb' d'a yol slugar eb' israel yac' oval. Yacb'an pitzanto viňaj Samuel chi', ayňejoch Jehová xib'tan eb' filisteo chi'. 14 A juntzaň choňab' yed' smacb'en eb' yic'naquec' eb' filisteo chi', schab'at d'a Ecrón, masanto sc'och d'a Gat, ix yic'xicanec' eb' israel chi'. Axo eb' amorreo, malaj oval d'a scal eb' yed' eb' israel chi'.

15 Ix yac' yajalil viňaj Samuel d'a choňab' Israel chi' masanto ix cham viň. 16 Junjun ab'il xid'ec' viň d'a Betel, d'a Gilgal yed' d'a Mizpa, yuj sch'olb'itan viň tas yaj eb' anima d'a juntzaň choňab' chi'. 17 Slajvi chi', smeltzaj viň d'a Ramá, b'aj cajantaxoni. Ata' sch'olb'itejpax eb' yetchoňab' viň. Ix sb'oanq'ue jun altar yic Jehová viň ta'.

7.12 **7:12** A d'a hebreo a jun lolonel "Eben-ezer" syalelc'ochi "jun q'uen q'ueen snanab'ilcot colval."

8

Snib'ej eb' israel tz'och junoc sreyal

1 Ayic ix ichamax viñaj Samuel chi', ix yac'anoch chavañ eb' viñ yuninal
viñ yajaliloc eb' choñab' chi'. 2 Joel sb'i jun viñ b'ab'el, axo junxo viñ, Abías
sb'i viñ. Ix yac' yajalil eb' viñ d'a Beerseba. 3 Palta mañoc sb'eyb'al viñ smam
eb' viñ chi' ix sb'eyb'alej. A val d'a q'uen tumin ix yac'och spensar eb' viñ.
Scha q'uen eb' viñ d'a elc'altac, malaj svach'il syutej eb' viñ sch'olb'itan yaj
eb' anima. 4 Yuj chi' ix smolb'ej sb'a masanil eb' yichamtac vinaquil choñab',
ix b'at eb' yil viñaj Samuel chi' d'a Ramá. 5 Ix yalan eb' viñ: A ach tic, te
icham vinac achxo, axo eb' viñ uninal, mañ ichaoc ix utej a b'a syutej sb'a
eb' viñ, te chuc syutej sb'a eb' viñ. Yuj chi' to tza sayoch junoc co reyal yic
tzoñ scuchb'an icha yaj juntzañxo nación, xchi eb' viñ.

6 Maj schalaj sc'ol viñaj Samuel chi' ayic ix yab'an viñ to snib'ej junoc sreyal
eb' yic scuchb'aj eb'. Yuj chi' ix lesalvi viñ d'a Jehová. 7 Ix tac'vi Jehová chi'
d'a viñ: C'anab'ajej masanil tas sc'an eb' choñab' chi', yujto mañoc ach tzach
spatiquejel eb', palta a in, yujto mañxa sgana eb' svac' yajalil d'a yib'añ. 8 Atax
yic vic'annaquelta eb' d'a Egipto, tz'ochñej eb' ejmelal d'a comon dios, malaj
velc'och d'a eb'. Icha val ix in yutej eb', icha val chi' tzach yutej eb' ticnaic.
9 Yuj chi', c'anab'ajej tas syal eb'. Palta yovalil tzac' yojtaquejel eb' tastac ol
utaj eb' yuj jun sreyal ol och chi', xchi d'a viñ.

10 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a eb' ix c'anan sreyal chi', icha ix aj yalan
Jehová chi'. 11 Ix yalan viñ icha tic:

—Icha val tic ol ex yutoc jun viñ e reyal ol yac' yajalil d'a e cal chi': Ol
smolb'ej masanil eb' eyuninal viñ, ay eb' ol yac'och viñ d'a yol carruaje yic
oval, ay eb' ol q'ue d'a yib'añ chej yic sb'at d'a oval, ay pax eb' ol ochcan
stañvumaloc viñ. 12 Ay eb' ol yac'och viñ yajalil d'a junjun ñilañ soldado. Ay
pax eb' ol och munlajel d'a sluum viñ, ol ochpax eb' jochoj trigo. Ay pax eb' ol
och b'o'oj yamc'ab' yic oval yed' d'a b'o'oj tastac tz'och d'a carruaje yic oval.
13 Ol yic'anb'at eb' ix eyisil viñ d'a spat. Ay eb' ix ol och b'o'oj perfume, ma
b'o'oj vael yed' d'a b'o'oj pan. 14 Ol stoq'uec' svach'il lum e luum viñ yed' tas
avab'il eyuuj, te' uva yed' te' olivo, ol yac'an viñ d'a eb' ayoch yajalil yed'oc.
15 A tas tzeyavej, ol yiq'uel sdiezmoal viñ yed' e vino, ol yac'an viñ d'a eb'
ayoch yajalil yed'oc yed' d'a eb' schecab' chi'. 16 Ol yic'anpaxec' eb' e checab'
viñ yed' eb' ix e checab'. Ol yic'anpaxec' noc' e vacax viñ yed' noc' e b'uru te
vach', ol yac'anoch viñ d'a smunlajel. 17 Añeja' ol yic'paxec' sdiezmoal noc' e
calnel viñ, ol eyac'an servil viñ. 18 A d'a jun tiempoal chi', olto eyal e b'a d'a
Jehová yuj tas ol ex utaj yuj viñ e reyal ol e sic'och chi', palta mañxo ol colvaj
eyed'oc, xchi viñaj Samuel chi'.

19 Palta maj schalaj yab' eb' choñab' tas ix yal viñ chi'. Ix tac'vi eb' icha tic:

—Malaj yelc'och juntzañ chi', añej to tz'och junoc co reyal. 20 Co gana lajan
tzoñ aj icha juntzañxo nación, co gana to ay junoc co reyal tz'ac'an yajalil d'a
co cal, tzoñ scuchb'anpax d'a oval, xchi eb'.

21 Ayic ix yab'an viñ tas ix yal eb' anima chi', ix yalanxi viñ d'a Jehová. 22 Ix
tac'vi Jehová chi' d'a viñ icha tic:

—C'anab'ajej tas syal eb' chi', ac'och junoc sreyal eb', xchi d'a viñ.

Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a eb': Meltzajañec d'a e choñab' b'ela, xchi viñ.

9

Ix sic'jioch viñaj Saúl reyal

1 A d'a scal eb' yiñtilal Benjamín, ay jun viñ vinac scuchan Cis, yuninal
viñaj Abiel, yixchiquin viñaj Zeror. A viñaj Zeror chi' yuninal viñaj Becorat,

yixchiquin viñaj Afía. Nivan yelc'och viñaj Cis chi' d'a eb' anima. 2 Ay jun
yuninal viñ scuchan Saúl, te vach' snivanil. A d'a scal masanil eb' israel, malaj
junoc vach' yilji d'a yichañ viñaj Saúl chi', te chaañ steel viñ. A masanil eb'
vinac d'a Israel, añej d'a sjolom sjeñjab' viñ sq'uec'och eb'.
3 Ay jun c'u ix satb'at juntzañ noc' sb'uru viñaj Cis chi'. Yuj chi' ix yal viñ d'a
viñ yuninal chi':
—Ac' lista a b'a, sb'at a sayan noc' b'uru chi', ic'b'at junoc eb' viñ co checab'
ed'oc, xchi viñ.
4 Ix b'at viñaj Saúl chi', ix c'axpajb'at viñ d'a scal lum tzalquixtac d'a yol yic
Efraín, ix ec' viñ d'a yol yic Salisa. Maj chaxlaj noc' b'uru chi' yuj viñ. Ix ec'pax
viñ d'a yol smacb'en Saalim yed' d'a yol yic Benjamín, palta malaj noc'. 5 Axo
ix c'och viñ d'a yol smacb'en Zuf, ix yalan viñ d'a viñ schecab' chi':
—Coñ meltzaj d'a tic, axo ta tz'aji, svach' och viñ in mam d'a ilc'olal cuuj d'a
yichañ noc' b'uru chi', xchi viñ.
6 Ix tac'vi viñ checab' chi':
—A d'a yol jun choñab' tic ay jun viñ schecab' Dios, te nivan yelc'och viñ d'a
eb' anima, masanil tas syal viñ, tz'elñejc'ochi. B'at quila', ol yal viñ tas b'eal
ol quic'a', xchi viñ.
7 —Coñ an, añej to malaj jab'oc tas squic'b'at d'a viñ, malaj junoc ixim pan
ay d'a yol co pa. Malaj jab'oc tas ol cac' d'a viñ, ¿tas val ol quic'b'ati? xchi viñaj
Saúl chi'.
8 Ix tac'vi viñ checab' chi':
—Ay jab' tumin plata ved'nac, ol cac' q'uen d'a viñ schecab' Jehová chi', yic
ol yal viñ tas ol oñ ajoc, xchi viñ.
9 (A d'a peca' chi', tato ay junoc israel sgana sc'anb'ej yab' srazón d'a Dios
syalan icha tic: B'at quil jun viñ syal yilan chi', xchi eb'. A viñ tz'alji schecab'oc
Dios chi' ticnaic, a d'a peca', a viñ syal yilan junoc tas ol ujoc, sb'i viñ yuj eb'.)
10 —Vach' jun, b'at quila', xchi viñaj Saúl chi'.
Ix b'at eb' viñ schavañil b'aj ayec' viñ schecab' Dios chi'. 11 Ayic van sq'ue eb'
viñ d'a svitzal choñab' chi', ix schalan sb'a eb' viñ yed' juntzañ eb' ix cob'estac
van sb'at ic'oj a', ix sc'anb'an eb' viñ d'a eb' ix icha tic:
—¿Ay am ec' viñ schecab' Dios syal yilan tas ol ujoc? xchi eb' viñ.
12 Ix tac'vi eb' ix:
—Ayec' viñ d'a eyichañb'at chi', palta tato tze pil val jab'ocxo eyip olto ilchaj
viñ eyuuj. Toto val sjavi viñ d'a yol choñab' tic yujto ay q'uiñ ol och d'a tzalan
b'aj tz'och ejmelal. 13 Añej tzex c'ochi tze sayanec' viñ d'a cal choñab' chi',
yacb'an manto b'at viñ b'aj tz'och ejmelal chi' b'aj tañvab'il yuj eb' anima.
Masanto ol c'och viñ, ichato chi' ol yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ silab',
axo sva viñ yed' eb' anima avtab'il chi'. Yuj chi' ixiquec val ticnaic, c'ocb'ilto
ol eyil viñ, xchi eb' ix.
14 Ix b'at eb' viñ b'ian, axo yic van sc'och eb' viñ d'a yol choñab' chi', c'ocb'il
val ix schalaj sb'a eb' viñ yed' viñaj Samuel chi', van sb'at viñ d'a jun tzalan
b'aj ol och ejmelal chi'.
15 Q'uic'anocto sc'och viñaj Saúl, ix yalan Jehová d'a viñaj Samuel chi': 16 A
q'uic'an yab' icha tic, svac'cot jun viñ vinac d'ayach, a d'a yol yic Benjamín
scot viñ. Tzac'q'ue aceite d'a sjolom viñ, a viñ ol och yajalil d'a choñab' Israel
tic. A viñ ol colan in choñab' tic d'a yol sc'ab' eb' filisteo, yujto toxo ix cus in
c'ol yuj b'aj ix tevi eb' d'ayin, xchi d'a viñ.
17 Ayic ix yilan viñaj Saúl viñaj Samuel chi', ix yalan Jehová d'a viñ: Aton
viñ tic val d'ayach evi, a viñ ol och yajaliloc in choñab', xchi d'a viñ.
18 A d'a spuertail choñab' chi', ata' ix schalaj sb'a eb' viñ, ix yalan viñaj Saúl
d'a viñaj Samuel chi':

—Al d'ayin mamin, b'ajtil ay spat viñ schecab' Dios syal yilan tas ol ujoc, xchi viñ.
19 —A in toni. Coñ ved'oc, b'ab'lajañ. Ol ach va ved' b'aj van in b'at chi'. Ato
q'uic'an sval d'ayach tas a gana tza c'anb'ej chi', slajvi chi' tzach paxi. 20 A yuj
noc' b'uru ix satb'at d'ayach yictax oxji, mañ ac' pensar yuj noc', toxo ix chax
noc'. Palta ay jun mach te nib'ab'il yuj eb' quetchoñab' israel tic, a ach toni
yed' eb' a c'ab' oc, xchi viñ.
21 Ix tac'vi viñaj Saúl chi':
—A in tic, yiñtilal in Benjamín, yelxo val jayvaññej co b'isul d'a quiñtilal
chi' d'a scal masanil eb' quetisraelal. Añeja' eb' sc'ab' yoc in mam chi', malaj
quelc'och d'a scal eb' quiñtilal chi'. ¿Tas val yuj tzal juntzañ tic d'ayin? xchi
viñ.
22 Ix lajvi chi', ix ic'jib'at viñ yed' viñ schecab' yuj viñaj Samuel chi' d'a yol
jun cuarto, ix ac'ji jun c'ojnub' te nivan yelc'och d'a eb' viñ d'a scal eb' viñ
avtab'il vael chi', ay am junoc 30 eb' viñ. 23 Ix yalan viñaj Samuel chi' d'a jun
viñ ilum vael d'a cocina icha tic:
—Ic'cot noc' chib'ej ix val d'ayach to ch'oc tzic'caneli, xchi viñ.
24 Elañchamel ix yic'cot jun noc' xub' viñ, ix yac'an viñ d'a viñaj Saúl chi'.
Ix yalan viñaj Samuel chi' d'a viñaj Saúl chi':
—A jun chib'ej tic ic'b'ilxocaneli, chi'a. A jun tic to naanxotax vuuj, ix in
chec ic'jicaneli, ayic ix in checan b'ojoc jun q'uiñ tic, xchi viñ.
Junñej ix va viñaj Saúl yed' viñaj Samuel chi' d'a jun c'u chi'. 25 Ayic ix
emixta eb' viñ ta', ix emul eb' viñ d'a yol choñab' chi', ix lolon viñaj Samuel
yed' viñaj Saúl chi' d'a spañanil yib'añ pat. 26 Axo ix sacb'i d'a junxo c'u, ix
avtaj viñaj Saúl yuj viñaj Samuel chi', ix yalan viñ d'a viñ icha tic:
—Q'ueañ vaan tzach b'ati, xchi viñ.
Ix q'ue vaan viñ b'ian. Ix lajvi chi', ix el eb' viñ d'a yol calle. 27 Axo ix
emc'och eb' viñ d'a titac choñab', ix yalan viñaj Samuel chi' d'a viñaj Saúl chi':
—Al d'a viñ a checab' tic to sb'ab'lajb'at viñ, tzach can jab'ocxo, yujto ol val
tas ix schec Jehová val d'ayach, xchi viñ. Ix schecan b'ab'laj viñ schecab' viñaj
Saúl chi'.

10

Ochnac viñaj Saúl reyal

1 Ix lajvi chi', ix yic'ancot jun yed'tal aceite viñaj Samuel chi', ix stob'anq'ue
aceite chi' viñ d'a sjolom viñaj Saúl chi', ix stz'ub'anelta sti' viñ, ix yalan
viñ:10.1
—A Jehová tzach sic'anel ticnaic yic tzach och yajalil d'a yib'añ schoñab'.
2 Ayic ol co pucan co b'a tic, ol a chalan a b'a yed' chavañ eb' viñ vinac d'a
slac'anil b'aj mucan ix Raquel d'a choñab' Selsa d'a yol yic Benjamín. A eb'
viñ chi' ol alan d'ayach to toxo ix chax noc' a b'uru tza saya', mañxo ayoc och
viñ a mam d'a cusc'olal yuj noc', axo pax uuj a ach tic syac' pensar viñ yuj tas
ol aj a chaxi. 3 Ayto val jab'xo a c'och d'a te' ji d'a Tabor, ay oxvañ eb' viñ vinac
ol a cha ta', van sb'at eb' viñ d'a Betel yic tz'och eb' viñ ejmelal d'a Jehová ta'.
Ay jun viñ, oxvañ chiva yed'nac viñ, axo junxo viñ oxe' ixim pan yed'nac viñ,
axo junxo viñ, yed'nac jun tz'uum viñ b'ud'an d'a vino. 4 Ol yac'an stzatzil
a c'ol eb' viñ, ol yac'an chab'oc ixim pan chi' eb' viñ d'ayach, ol a cha ixim
d'a eb' viñ. 5 Slajvi chi', ol ach q'uec'och d'a choñab' Gabaa, b'aj tz'ochtaxon
ejmelal d'a Jehová, ata' ay jun yed'tal jun macañ eb' filisteo. Ayic ol ach och
d'a yol choñab' chi', ol ilan jayvañ eb' viñ schecab' Jehová van yemuli, syalan

10.1 **10:1** A yuj yac'jiq'ue aceite d'a sjolom junoc mach, sch'oxo' to a Dios sic'ancanoch jun chi' d'a junoc opisio nivan yelc'ochi.

slolonel Dios eb' viñ, b'ab'el eb' viñ van yac'anoch salterio, pandereta, flauta yed' arpa. 6 Axo d'a jun rato chi', ol och Yespíritu Jehová d'ayach, icha eb' viñ chi' ol ach ajoc, ol q'uexmaj a pensar. 7 Ayic ol ilani to icha chi' aji, a tas vach' ol ab'i, a ol a c'ulej, yujto a Dios ol och ed'oc. 8 Slajvi chi', tzach b'ab'lajc'och d'a Gilgal. Ata' ol co chalaj co b'a, ol in ñusantz'a silab' yed' pax silab' yic junc'olal yed' Jehová. Uque' c'ual ol in a tañvej ta', ato yic ol in c'ochoc. Ichato chi' ol valan d'ayach tas ol a c'ulej, xchi viñaj Samuel chi'.

9 Ixñej val lajvi yalancan quil co b'a viñaj Saúl d'a viñaj Samuel chi', ix q'uexji spensar viñ yuj Dios, yuj chi' a val d'a jun c'u chi' ix elc'och juntzañ tas ix yal viñaj Samuel chi'. 10 Axo ix c'och viñaj Saúl chi' d'a Gabaa yed' viñ schecab' chi', ix elta eb' viñ schecab' Jehová icha ix aj yalan viñaj Samuel chi', ix chaji viñ yuj eb' viñ. A val d'a jun rato chi', ix och Yespíritu Dios d'a viñaj Saúl, ix och ijan viñ yalan slolonel Dios d'a scal eb' viñ. 11 A mach ojtannac viñaj Saúl chi' d'a yalañtaxo, ayic ix yilan eb' yoch viñ ejmelal, ix yilanpax eb' to ix q'uexmaj viñ icha juntzañxo eb' viñ schecab' Jehová, ix yalan eb': ¿Tas tz'ic'an viñ yuninal viñaj Cis tic? ¿Tom ipan viñ schecab' Jehová yaji? xchi eb'.

12 Ay jun viñ aj Gabaa chi' ix alani: ¿Mach smam juntzañxo eb' viñ checab' tic jun? xchi viñ. Ata' ix elcancot jun slolonel eb' anima: ¿Tom ipan viñaj Saúl tic schecab' Dios? xchi eb'.

13 Ix lajvi yec'b'at juntzañ chi', ix q'uec'och viñaj Saúl chi' d'a tzalan b'aj tz'och ejmelal. 14 Ix sc'anb'an jun viñ yuc'tac smam viñ d'ay yed' d'a viñ schecab' viñ yed'nac chi':

—¿B'ajtil ix ex xid'eq'ui? xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Saúl chi':

—Ix oñ xid'ec' co say noc' b'uru, palta maj chaxlaj noc' cuuj, yuj chi' oñ b'atcan co c'anb'ej d'a viñaj Samuel, xchi viñ.

15 Ix yalan viñ yuc'tac viñ smam viñ chi':

—Tzoc val el d'a e c'ool, tzeyal d'ayin, tas ix yal viñaj Samuel chi' d'ayex, xchi viñ.

16 Ix tac'vi viñaj Saúl chi':

—Vach' ix yutej viñ yalani. Ix yal viñ to toxo ix chax noc' b'uru chi', xchi viñ. Malaj jab'oc tas ix yal viñ yuj tas ix yal viñaj Samuel d'ay to ol och reyal.

17 Ix lajvi yec'b'at jaye' c'ual, ix smolb'an eb' israel viñaj Samuel d'a Mizpa d'a yichañ Jehová. 18 Ix yalan viñ d'a eb':

—Ix yal Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic: A in ix ex viq'uelta d'a Egipto, ix ex in colelta d'a yol sc'ab' eb' aj Egipto chi' yed' d'a yol sc'ab' juntzañxo choñab' ix ex ixtani, xchi Dios chi'. 19 Palta axo ticnaic tze patiquejel co Diosal ix oñ ic'anelta b'aj ix oñ ec' d'a syaelal yed' d'a cusc'olal chi'. Ix e patiquejcaneli, ix ex och ijan e c'anan junoc co reyal yuj yac'an yajalil d'a quib'añ. Yuj chi' jun, tzex och d'a yichañ Jehová, d'a junjun iñtilal yed' d'a junjun macañil tz'aj eyochi.

20 Ix lajvi chi' ix yalan viñ to snitzcot sb'a eb' yajalil junjun iñtilal eb' israel, axo d'a yib'añ eb' yiñtilal Benjamín ix em sorteo. 21 Ix yalanpax viñ to snitzcot sb'a eb' yajal yaj d'a junjun macañ yiñtilal Benjamín chi', axo val d'a yib'añ yiñtilal viñaj Matri ix emi. Ix yalanxi viñ to snitzcot sb'a yiñtilal viñaj Matri chi', axo val d'a yib'añ viñaj Saúl yuninal viñaj Cis ix emi. Ix sayjiec' viñ yuj eb', palta maj ilchajlaj viñ. 22 Yuj chi', ix sc'anb'an eb' d'a Jehová tato ayec' viñ ta'. Ix yalani to ayec' viñ, to ix sc'ub'ejel sb'a viñ d'a scal juntzañ spa eb'. 23 Ix b'at sayjielta viñ yuj eb' b'aj c'ub'anel chi'. Axo yic ix sch'oxan sb'a viñ d'a scal eb' anima chi', ix ilji to a eb' te chaañ steel, añej d'a sjolom sjeñjab' viñ sq'uec'och eb'. 24 Ix yalan viñaj Samuel d'a eb' anima chi':

—Ilecnab' val viñ co reyal ix sic'och Jehová tic, malaj junoc vinac d'a co cal tic syal slajb'an sb'a yed' viñ, xchi viñ. Ix q'ue ñilnaj eb' yalani:

—Nivanocab' yelc'och viñ co reyal, xchi eb' smasanil.

25 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Samuel chi' sleyal yic rey d'a eb' choñab' israel. Ix stz'ib'ejcan viñ, ix yac'anoch viñ d'a yol scajnub' Jehová. Ix lajvi chi', ix stac'lancan sb'a eb', ix pax eb' d'a spat. 26 Ichapax chi' viñaj Saúl, ix pax viñ d'a spat d'a Gabaa. Ay pax juntzañ eb' viñ vinac te jelan d'a oval ix b'at yed' viñ, yujto ix lolon Dios d'a spensar eb' yic sb'at eb' yed' viñ. 27 Palta ay juntzañ vinac b'uchumtac ix alan icha tic: ¿Tas ol yutoc jun viñ tic oñ scolani? xchi eb' viñ. Emnaquil ix yutej viñaj Saúl chi' eb' viñ, malaj tas ix siej eb' viñ d'a viñ. Palta malaj tas ix yal viñ d'a eb' viñ.

11

Ix ac'ji ganar eb' amonita yuj viñaj Saúl

1 A d'a jun tiempoal chi', ix cot viñaj Nahas sreyal eb' Amón yed' soldado yac' oval d'a choñab' Jabes d'a yol yic Galaad, ix oymaj eb' d'a spatic. Ix yalanb'at eb' aj Jabes chi' d'a viñaj Nahas chi':

—Tato tzac' junoc a trato qued'oc, ol cac'och co b'a d'a yol a c'ab', xchi eb'.

2 Ix tac'vi viñaj Nahas sreyal eb' amonita chi', ix yalan viñ:

—Tzin b'o in trato chi' eyed'oc, tato syal e c'ol sviq'uelta junoc yol e sat junjun ex d'a e vach', yic tz'el sq'uixvelal eb' eyetisraelal, xchi viñ d'a eb'.

3 Ix tac'vi eb' yajalil choñab', ix yalan eb':

—Tato icha chi', tzac' uqueocxo c'ual co permiso, ol cac'b'at co checab' d'a masanil eb' quetisraelal, tato malaj mach ol javoc oñ scolo', ol cac'anoch co b'a d'a yol a c'ab', xchi eb'.

4 Ayic ix c'och eb' checab' chi' d'a Gabaa schoñab' viñaj Saúl, ix yalan schecnab'il eb' d'a eb' anima ta'. Axo masanil eb' anima, ix laj oc'q'ue eb'. 5 A val d'a jun rato chi', ix c'och viñaj Saúl, spetoj viñ d'a smunlajel, macb'il juntzañ noc' vacax smunlaj yuj viñ, ix sc'anb'an viñ:

—¿Tas tz'ic'an eb' anima tic yuj chi' tz'oc' eb'? xchi viñ.

Ix yalan eb' anima chi' masanil tas ix ul yal eb' checab' ix cot d'a Jabes chi'. 6 Ayic ix yab'an viñaj Saúl chi' icha chi', elañchamel ix och Yespíritu Dios d'a viñ, a' ix ac'an yip viñ, ix cot yoval viñ sic'lab'il. 7 Ix schoc' xicanb'at chavañ noc' vacax chi' viñ, ix yalan viñ to tz'ic'jib'at noc' chib'ej chi' yic sch'oxji noc' d'a masanil yol smacb'en israel. A eb' tz'ic'anb'at noc' chi' syal eb' icha tic: Icha tic ol utaj noc' svacax mach max yal sc'ool sb'at d'a oval yed' viñaj Saúl yed' pax viñaj Samuel, xchi eb'.

Ix javi jun nivan xivelal d'a eb' anima yuj Jehová, junxoñej ix yutej sb'a eb' smasanil, ix javi eb' yac'och sb'a yed' viñaj Saúl chi'. 8 Ayic ix sb'isan jantac eb' anima tzac'anoch yuj viñaj Saúl chi' d'a Bezec, ay 30 mil eb' ix cot d'a yiñtilal Judá yed' 300 mil eb' ix cot d'a juntzañxo yiñtilal Israel. 9 Ata' ix yal viñaj Saúl chi' d'a eb' checab' ix cot d'a Jabes chi':

—Alec d'a eb' eyetchoñab' to a q'uic'an d'a q'uec'ualil, toxo ix co col eb', xchi viñ.

Ix b'at eb' checab' chi' yal d'a eb' yetchoñab' chi' to a q'uic'an scolchaj eb'. Ix te tzalajq'ue eb'. 10 Ix yalanb'at eb' d'a viñaj Nahas icha tic:

—Ato q'uic'an b'at cac'och co b'a d'a yol e c'ab', tze naani tas tzoñ eyutej, xchib'at eb'.

11 Axo d'a junxo c'u, q'uic'to val, ix spojanec' eb' soldado viñaj Saúl chi', ox poj ix yutej eb' viñ. Ayto val sacb'i, ix c'och lemnaj eb' d'a yol scampamento eb' amonita chi', ix och ijan eb' smilancham eb' masanto d'a q'uec'ualil. Axo

eb' maj chamoc, ix saclemcanb'at eb', malaj b'aj junñej ix can chavañoc eb'.
12 Ix yalan eb' anima chi' d'a viñaj Samuel:
—¿Machtac eb' ix alani to mañ smojoc yoch viñaj Saúl co reyaloc? Iq'ueccot eb' d'a tic, ol co milcham eb', xchi eb'.
13 Ix tac'vi viñaj Saúl chi':
—Maay, a d'a jun c'u tic, malaj junoc quetchoñab' syal schami, yujto a Jehová ix oñ colani, xchi viñ.
14 Ix yalanpax viñaj Samuel chi' d'a eb' anima smasanil:
—Coyec d'a Gilgal, yic b'at co vach' aq'uejcanoch viñaj Saúl tic co reyaloc, xchi viñ.
15 Yuj chi', ix b'at eb' anima chi' smasanil, ix smolb'anoch sb'a eb' d'a yichañ Jehová ta'. Ix svach' ac'ancanoch viñaj Saúl chi' eb' d'a reyal. Ix lajvi chi', ix yac'an silab' eb' yic junc'olal d'a yichañ Jehová. Axo eb' choñab' yed' viñaj Saúl ix te tzalaj eb'.

12

Ix ochcan yopisio viñaj Saúl'R'yuj viñaj Samuel

1 A val d'a jun rato chi', ix yalancan viñaj Samuel chi' d'a masanil eb' choñab' israel:
—Tic val tzeyilcani to ix in c'anab'ajej tas ix e c'an d'ayin, yuj chi' ix vac'canoch jun viñ co reyal tic. 2 Aton jun viñ tic co reyal, a viñ ol ex cuchb'anoc. Ilecnab'i, icham vinac inxo, sacxo xil in jolom, axo eb' viñ vuninal ayoch eb' viñ eyed'oc. A in ix ex in cuchb'ej yictax quelem in, masanto ticnaic. 3 Ayinec' d'a eyichañ ticnaic. Tato ay mach ix viq'uec' junoc noc' svacax, ma junoc noc' sb'uru, mato ay mach b'aj ix vac' chucal, mato ay junoc tas ix in cha d'ayex in montub'aloc d'a elc'altac, alec d'a yichañ Jehová yed' d'a yichañ viñ co reyal ix siq'uel tic. Tato icha chi', syal in tupan ticnaic, xchi viñ.
4 Yuj chi' ix yalan eb' choñab' chi' icha tic:
—Malaj juneloc ix ac' chucal d'ayoñ, malaj b'aj ix a cha junoc tas a montub'aloc, xchi eb'.
5 —A Jehová yed' viñ ix sic'och co reyaloc tic, testigo tz'ajcan eb' to malaj in mul ix och d'ayex, xchi viñaj Samuel chi'.
—Maay, malaj tasi, xchi eb' anima chi'.
6 Ix yalanpax viñ d'a masanil eb' yetisraelal chi':
—A Jehová sic'annaquel viñaj Moisés yed' viñaj Aarón ayic yic'annaquelta eb' co mam quicham d'a Egipto. 7 Yuj chi', scham val eyab'an tas ol val ticnaic d'a yichañ Jehová, yuj tas vach' sc'ulejnac cuuj yed' yuj eb' co mam quicham chi'. 8 Ayic sc'ochnac viñaj Jacob yed' masanil yal yuninal d'a Egipto, te ya utajnac eb' yuj eb' anima ay ta'. Yalannac sb'a eb' d'a Jehová yic scolji eb' yuuj. Axo Jehová chi' ac'anb'at viñaj Moisés yed' viñaj Aarón yic sb'at yic'anelta eb' co mam quicham chi' eb' viñ ta'. Ac'jinaccan cajan eb' d'a tic yuj eb' viñ.
9 Palta ix b'at Jehová co Diosal satc'olal yuj eb', yuj chi' cotac scal ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yuuj. Ay jun tiempoal ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' viñaj Sísara, yajal yaj d'a eb' soldado yic choñab' Hazor. Ix ac'jipaxoch eb' d'a yol sc'ab' eb' filisteo yed' d'a yol sc'ab' eb' viñ sreyal Moab. Junjun macañ eb' chi', ix yac' oval eb' yed' eb' co mam quicham. 10 Yuj chi', juntac el tz'ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' eb' chi', syalanxi sb'a eb' d'a Jehová, syalan eb': Mamin, ix och val co mul d'ayach, yujto ix ach cactejcani, axo Baal yed' Astarot scac' servil. A ticnaic jun, coloñ d'a yol sc'ab' eb' cajc'ool, a achxoñej ol ach cac' servil, xchi eb'.

11 Yuj chi' ix ac'jicot viñaj Jerobaal, viñaj Barac, viñaj Jefté yed' in tic yuj
Jehová, yic tzex colji d'a yol sc'ab' eb' eyajc'ool, yuj chi' syal eyaj d'a junc'olal.
12 Ayic ix eyilani to scot viñaj Nahas sreyal eb' amonita yac' oval qued'oc, ix e
c'anan junoc e reyal d'ayin, yic tz'och yajalil d'a co cal, vach'chom a Jehová co
Diosal co reyal yaji. 13 A ticnaic ina viñ e reyal ix e c'an tic. Toxo ix ac'jioch viñ
rey d'a co cal yuj Jehová. 14 A ticnaic, tze na' sic'lab'il to tze c'anab'ajej Jehová
tzeyac'an servil, mañ e pitej e b'a d'ay. Tato ol e c'anab'ajej icha snib'ej Jehová
co Diosal, tato tze c'anab'ajej viñ e reyal tic, vach'ñej ol aj e b'eyb'ati. 15 Tato
pit ol eyutej e b'a d'a tas syal Jehová jun, tato max e c'anab'ajej, ol yac'och
yaelal d'a eyib'añ icha ix utaj eb' co mam quicham.
16 A ticnaic, maclejec eyila', yujto ol sch'ox Jehová junoc tas satub'tac yilji
d'a eyichañ. 17 A ticnaic stiempoal sjochchaj ixim trigo, mañ stiempoaloc
yac'an ñab'. Palta ol in c'an d'a Jehová to ol mac'vaj c'u, ol yac'ancot ñab'.
Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to chuc ix e c'ulej d'a yichañ Jehová chi', ayic ix
e c'anan jun viñ rey tic, xchi viñaj Samuel chi'.
18 Ix lajvi chi', ix sc'anan viñaj Samuel chi' d'a Jehová to scot ñab'. Val d'a jun
rato chi' ix mac'vaj c'u ix cot ñab' chi', yuj chi' masanil anima ix xiv d'a Jehová
yed' d'a viñaj Samuel chi'. 19 Yuj chi' masanil eb' ix alan d'a viñaj Samuel chi'
icha tic:
—C'an d'a Jehová co Diosal yic max oñ chami, yujto ix te vach' och co mul
yuj b'aj ix co c'an co reyal tic, xchi eb' d'a viñ.
20 Ix tac'vi viñ:
—Vach'chom chuc tas ix e c'ulej chi', palta mañ ex xivoc. Ayic ol b'eyñejb'at
tic, mañxo eyiq'uel e b'a d'a Jehová, axoñej tzeyac' servil d'a smasanil e c'ool.
21 Mañ eyactejcan Jehová yic tzex och tzac'an yuj juntzañ comon dios malaj
yelc'ochi, yujto malaj jab'oc tas syac' d'ayoñ, max yalpax oñ scolani. 22 A
Jehová mañ ol ex yactejcan e ch'ocoj, yic mañ ol alchaj chucal d'ay, yujto
snib'ej tzex och schoñab'oc. 23 Colvajñejocab' Jehová ved'oc yic tzin lesalviñej
eyuuj yic max och in mul d'ay. Palta to ol ex in c'ayb'ej d'a stojolal. 24 Añej to
tze c'anab'ajej, tzeyac'an servil Jehová d'a smasanil e c'ool, tze naancot jantac
tas vach' ix sc'ulej cuuj. 25 Palta tato ol e c'ulejñej chucal, ol ex satjoquel yed'
e reyal tic yuj Jehová, xchi viñ d'a eb'.

13

Ochnac oval yed' eb' filisteo

1 Te tec'an val viñaj Saúl ayic ix och viñ reyal d'a choñab' Israel. Ayic ix lajvi
schab'il ab'il yoch viñ reyal chi',13.1 2 ix sic'anel oxe' mil soldado viñ d'a scal
eb' israel. Chab' mil ix can yed' viñ d'a Micmas d'a tzalquixtac d'a slac'anil
Betel. Axo junxo mil eb' ix can yed' viñaj Jonatán yuninal viñ d'a Gabaa d'a
yol yic eb' yiñtilal Benjamín. Axo juntzañxo eb' ix cani, ix checji pax eb' yuj
viñ d'a spat. 3 Axo viñaj Jonatán chi' ix satanel jun macañ eb' soldado filisteo
d'a Geba. Ix yab' jun chi' eb' filisteo, yuj chi' elañchamel ix schec viñaj Saúl to
spuji q'uen trompeta d'a yol smacb'en Israel yic smolb'an sb'a eb' viñ soldado.
4 Masanil eb' israel ix ab'ani to toxo ix satel jun scampamento eb' filisteo
yuj viñaj Saúl chi', ix yab'anpax eb' to aycot yoval eb' filisteo chi' d'a eb'. Yuj
chi', d'a elañchamel ix smolb'ej sb'a eb' soldado israel yed' viñaj Saúl chi' d'a
Gilgal. 5 Añeja' eb' filisteo chi', ix smolb'ejpax sb'a eb' yic syac'an oval eb' yed'
eb' israel chi'. Ay oxe' mil scarruaje eb' yic oval, vaque' mil eb' soldado ayq'ue

13.1 **13:1** Mañ val jab'oc snachajel jun versículo tic cuuj d'a hebreo. Icha val to ix sat juntzañ número b'aj smoj scheclaji.

d'a yib'añ chej, tzijtum pax eb' sb'eyi, mañxo b'ischajb'enoc eb'. Ix b'at eb' d'a Micmas, ix sb'oan scampamento eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Bet-avén.
6 Ayic ix yilan eb' israel to max techaj yac'an oval eb' yed' eb' filisteo chi', ix xivq'ue eb'. Ix b'at eb' sc'ub'ejel sb'a d'a yoltac q'uen ñaq'ueen, d'a scaltac vayumtac, d'a sattac q'uen tenam, d'a yoltac juntzañ jul yic a a' yed' d'a yoltac q'uen xab'. 7 Ay pax eb' ix c'axpajec' d'a a' Jordán, ix b'at eb' d'a yol yic Gad yed' d'a Galaad. Axo viñaj Saúl chi' jun, ix b'atcan viñ d'a Gilgal. Masanil eb' soldado viñ yed'nac, toxoñej sluclon eb' yuj xivelal. 8 A viñaj Saúl chi', uque' c'ual ix can viñ d'a Gilgal yic stañvan viñ sc'och viñaj Samuel, yujto icha chi' yaj yalancan viñ. Palta axo ix aji, maj c'ochlaj viñ d'a Gilgal chi', yuj chi' vanxo yactajcan viñaj Saúl chi' yuj eb' soldado. 9 Yuj chi' ix yal viñaj Saúl chi':
—Iq'ueccot noc' silab' ol ñusjoctz'aoc yed' silab' yic junc'olal yed' Jehová, xchi viñ.
Axo viñ ix comon ñusantz'a noc' silab' chi'.
10 Ayic van slajvi sñusan silab' chi' viñ, ix c'och viñaj Samuel chi'. Ayic ix yab'an viñaj Saúl chi' to sc'och viñ, ix elta viñ scha viñ yic syac'an stzatzil sc'ool viñ. 11 Ix yalan viñaj Samuel chi':
—¿Tas ix a c'ulej tic? xchi viñ.
—Ix vila' to van in yactancan eb' anima tic, a achxo max ach jalaj icha yaj sc'ual alancani, axo eb' viñ filisteo toxoñej lecanec' eb' viñ d'a Micmas. 12 Yuj chi' ix in na'a, q'uinaloc sja eb' viñ yac' oval d'ayin d'a Gilgal tic, manto in c'anpax scolval Jehová, yuj chi' ix vac' pural in b'a vac'an jun silab' tic, xchi viñaj Saúl chi'.
13 Ix tac'vi viñaj Samuel chi':
—Yuj a mañ pensaril ix a c'ulan jun tic. Octom to ix a c'anab'ajej tas ix yal Jehová co Diosal d'ayach, tato icha chi', ix am yala' to tzach can reyal d'a scal eb' israel d'a junelñej. 14 Ocxo jun, mañxo ol najtilax opisio. Ol say Jehová mach junoc sc'anab'ajan tas snib'ej, a ol och yajalil d'a schoñab', yujto ix a tenec' tas ix yala'.
15 Ix lajvi chi', ix el viñaj Samuel d'a Gilgal chi', ix pax viñ. A jantacto eb' anima tzac'an d'a spatic viñaj Saúl chi', ix b'at eb' d'a oval. Ix el eb' d'a Gilgal chi', ix b'atcan eb' d'a Gabaa d'a yol yic Benjamín. Ata' ix sb'is viñaj Saúl chi' jantacto eb' soldado tzac'an yuuj, 600 to syil sb'a eb'. 16 Ajun pax viñaj Jonatán viñ yuninal viñ yed'nac yed' eb' soldado. A d'a Gabaa chi' ix can eb', axo pax eb' filisteo, a d'a Micmas ay scampamento eb'. 17 Ox macañ ix yutej sb'a eb' filisteo chi', ix b'at yic'anelta sc'ael eb' israel eb'. Jun macañ eb' ix b'atcan d'a sb'eal Ofra d'a yol yic Sual. 18 Axo junxo macañ eb' ix b'atcan d'a Bet-horón, axo eb' yoxil macañ, ix b'atcan eb' d'a pac'an d'a sch'olanil Zeboim b'aj schab'at tz'inan luum.
19 Masanil d'a yol smacb'en Israel, malaj junoc eb' b'oum q'uen ix chaji sb'o q'ueen yuj eb' filisteo, yujto malaj sgana eb' sb'o q'uen espada yed' lanza eb' israel chi'. 20 Ayic tz'el ye q'uen syamc'ab' eb' israel chi', a d'a eb' filisteo xid'ec' eb' sñic ye q'uen sq'ueen chi', icha q'uen arado, q'uen asaron, q'uen ch'acab' yed' q'uen jochlab' trigo. 21 Chab' plata sc'an eb' filisteo chi' yuj sñicjiq'ue ye q'uen arado yed' q'uen asaron. Jun sc'an eb' yic sq'ue ye junoc q'uen ch'acab' yed' junoc q'uen teclab' vacax. 22 Yuj chi', malaj junoc eb' soldado israel ed'jinac yespada, ma slanza, añej viñaj Saúl yed' viñaj Jonatán ed'jinac yico' ayic ix och oval chi'.

Ix b'at ac'ji ganar eb' filisteo‘R’yuj viñaj Jonatán

23 Axo jun macañ eb' soldado eb' filisteo, macb'il b'aj lod'an yuj eb', aton b'aj tz'ec' sb'eal Micmas.

14

1 Ay jun c'ual ix yal viñaj Jonatán viñ yuninal viñaj Saúl chi' d'a viñ ed'jinac
syamc'ab' yic oval:
—Coñ ec' d'a junxo c'axep chi', ol oñ c'och b'aj ayec' eb' filisteo chi', xchi viñ.
Maj yal-laj viñaj Jonatán chi' d'a viñ smam chi'. 2 Axo viñaj Saúl chi', a d'a
slac'anil Gabaa ay scampamento viñ, d'a yich jun te' granado b'aj stec'ji ixim
trigo, 600 eb' soldado ajun yed' viñ. 3 Ajun viñaj Ahías yuninal viñaj Ahitob
yed'nac viñ. Ayoch schaleca viñ yic sacerdoteal. A viñaj Ahitob chi' yuc'tac
sb'a viñ yed' viñaj Icabod. A viñaj Finees smam eb' viñ, yixchiquin eb' viñ
viñaj Elí, aton viñ ac'annac sacerdoteal d'a Silo.
Mañ yojtacoc viñaj Saúl yed' eb' soldado tato ix b'at viñaj Jonatán chi'. 4-5 A
viñaj Jonatán chi', ayoch d'a spensar viñ sc'axpajec' d'a scampamento eb'
filisteo chi'. Ay jun q'uen tenam scuch Boses d'a yichañ Micmas d'a stojolal
norte, axo junxo q'ueen scuch Sene ay d'a yichañ Gabaa d'a stojolal sur. Ay
jun nivan ch'olan d'a scal q'uen schab'il. 6 Ix yalan viñaj Jonatán chi' d'a viñ
ed'jinac syamc'ab' chi':
—A ticnaic coñ em d'a sat q'uen tic yic tzoñ q'uec'och d'a scampamento
eb' ch'oc choñab'il chi'. Tope val ol colvaj Jehová qued'oc. Mañ ajaltacoclaj
scolvaj qued'oc tato syal sc'ool, vach'chom mañ nivanoc co b'eyi, xchi viñ.
7 —Ichocab' ta' tato vach' tz'aj tza na', añej to tzac'an in och uj b'aj tzach b'ati,
xchi viñ schecab' viñ chi'.
8 Ix yalan viñaj Jonatán chi':
—Coñ an, ayic ol oñ emc'och d'a yol ch'olan chi', ol co ch'oxan co b'a d'a eb'.
9 Tato ol yal eb' d'ayoñ, tañvejec ta', tato xchi eb', mañ ol oñ q'uelaj d'a b'aj
ayec' eb' chi'. 10 Tato ol yal eb' jun, q'ueañeccot d'a tic, tato xchi eb', ol oñ
q'ueoc. Icha chi' ol aj sch'oxan Jehová d'ayoñ to ol yac'och eb' d'a yol co c'ab',
xchi viñ.
11 Axo yic ix sch'oxan sb'a eb', ix yalan eb' filisteo chi': Ilecnab' val yelta
eb' hebreo d'a yoltac olan b'ajtac c'ub'an, xchi eb'. 12 A val d'a jun rato chi' ix
avajemta eb' d'a viñaj Jonatán yed' d'a viñ yed'nac viñ chi':
—Lemec, q'ueañeccot d'a tic, ay jun tas ol cal eyab'i, xchi eb' filisteo chi'.
Axo ix yalan viñaj Jonatán d'a viñ ajun yed' chi':
—Ol ach q'ueñej tzac'an vuuj, yujto a ticnaic ol yac'och eb' filisteo tic Jehová
d'a yol co c'ab' a oñ israel oñ tic, xchi viñ.
13 Ix q'ue machaljoc eb' viñ. Axo yic ix q'uec'och eb' viñ, ix syamanoch
viñaj Jonatán chi' smilancham eb' filisteo chi', axo viñ ed'jinac syamc'ab' viñ
chi' ix vach' milancham eb' maj cham sic'lab'il. 14 A d'a jun b'ab'el oval chi',
ay am junoc 20 eb' ix smilcham eb' viñ, ay am junoc chañe' ch'añil b'aj ix
cham eb' chi'. 15 Masanil eb' filisteo ayec' d'a yol scampamento yed' eb' toñej
sacleminac yajeli yed' eb' najat ayel stañvej yed' pax eb' ayb'at yiq'uelta sc'ael
eb' israel chi', ix javi jun nivan xivc'olal d'a yib'añ eb'. Ix ec'pax jun nivan
quixcab', yuj chi' ix te xivq'ue eb'.
16 Axo pax eb' ayoch smaclej yuj viñaj Saúl chi' d'a Gabaa d'a yol yic Ben-
jamín, ix yilan eb' to ix q'ue somnaj eb' filisteo chi' smasanil, van saclempax
eb'. 17 Yuj chi' ix yal viñaj Saúl chi' d'a eb' soldado icha tic:
—Sayec eyil eb' soldado, ol checlajoc machtac malaj, xchi viñ.
Axo ix checlaji to a viñaj Jonatán malaj yed' viñ tz'ic'an syamc'ab' viñ. 18 A
d'a jun tiempoal chi' ayec' te' scaxail strato Jehová d'a scal eb' israel, yuj chi'
ix yal viñaj Saúl chi' d'a viñaj Ahías:
—Ic'cot te' scaxail strato Jehová yic sco c'anb'ej d'ay, xchi viñ.
19 Yacb'an van slolon viñ yed' viñ sacerdote chi', ix te vach' somchajq'ue eb'
filisteo chi', yuj chi' ix yal viñ d'a viñ sacerdote chi':

—Actej, maňxo ol co c'anb'ej d'a Jehová chi', xchi viň.
20 A val d'a jun rato chi' ix smolb'ej masanil eb' soldado viňaj Saúl chi', ix
b'at eb' b'aj ayoch oval chi'. Axo yic ix c'och eb', ix yilan eb' to toxo ix te q'ue
somnaj eb' filisteo chi', van smil-lancham sb'a eb'. 21 Ay juntzaň eb' israel
ayxo tiempo yajec' yed' eb' filisteo chi', ayic ix yilan eb' tas van yuji chi', ix
och eb' yed' viňaj Saúl yed' viňaj Jonatán chi'. 22 Ayic ix yab'anpax eb' israel ix
b'at sc'ub'ejel sb'a d'a lum tzalquixtac d'a yol yic Efraín, to van yel eb' filisteo
chi', ix cot eb', ix och eb' d'a spatic eb'. 23 Ix och eb' d'a spatic eb' filisteo chi',
masanto d'a yichaňb'at Bet-avén, icha chi' ix aj scolan choňab' Israel Jehová
d'a jun c'u chi'.

Ix yac' sti' viňaj Saúl

24 A d'a jun c'u chi', ix te el yip eb' israel chi', yujto malaj junoc eb' ix va
yuj tas ix yal viňaj Saúl icha tic: Catab'ajocab' mach sva d'a jun q'uic'b'alil tic,
ayic mantzac viq'uel yoval in c'ol d'a eb' ajc'ol tic, xchi viň. 25 Ayic ix c'och eb'
soldado d'a jun caltac te', te ay noc' yal chab' ay d'a sat luum, 26 icha yel yoc a
a', icha val chi' sb'ey noc' yal chab' chi', palta malaj val junoc eb' ix yal yuc'an
jab'oc noc', yujto ix xiv eb' d'a tas ix yal viňaj Saúl chi'. 27 A viňaj Jonatán maj
yab'laj jun lolonel chi' viň, yuj chi' ix slab'ejem jun te te' viň yed'nac d'a scal
noc' yalchab' chi', ix yac'anoch viň d'a sti', ix te och yip viň yuj jab' chi'. 28 Ix
yalan jun viň soldado d'a viň:
—A viň a mam ix yal viň d'ayoň icha tic: Tato ay junoc mach ay jab'oc tas
syab'lej, catab'ajocab'cani, yuj chi' lajanxoňej yel quip co masanil, xchi jun
viň soldado chi'.
29 Ix tac'vi viňaj Jonatán chi':
—A viň in mam chi', te chuc tas syic'cot viň d'a yib'aň co choňab' tic. A in
tic, ix vab' val yoch vip yuj jab' noc' yalchab' ix vab'lej tic. 30 Ocxom masanil
eb' soldado tic, tato ix sva jab'oc tas ix quic'canec' d'a eb' ajc'ol chi' eb', ec'tom
val te nivan eb' filisteo chi' ix cham cuuj, xchi viň.
31 A d'a jun c'u chi', ix och eb' israel d'a spatic eb' filisteo chi'. Ix syamoch
eb' smilancham eb' d'a Micmas, masanto ix c'och eb' d'a Ajalón. Ix te el yip
eb' israel chi'. 32 Yuj chi', a jantac tas ix yiq'uec' eb' d'a eb' ajc'ol chi', aton noc'
vacax, noc' calnel yed' noc' yunetac vacax, ix smilcham noc' eb' d'a sat luum,
ix schi'an noc' eb' yed' schiq'uil. 33 Ay eb' ix b'at alan d'a viňaj Saúl icha tic:
—Van yoch smul eb' soldado d'a yichaň Jehová, van schi'an noc' chib'ej eb'
yed' schiq'uil, xchi eb'.
Yuj chi' ix yalan viňaj Saúl chi' icha tic:
—Ix och e mul d'a yichaň Jehová. Yuj chi' b'aleccot junoc q'uen nivan q'uen
chi' d'a tic ticnaic. 34 Pucocab' ab'ix d'a scal eb' anima, syic'cot junjunoc noc'
svacax eb', ma junoc scalnel eb', smilancham noc' eb' schi'a, mocab' schilaj
noc' eb' yed' schiq'uil yic max och smul eb' d'a yichaň Jehová, xchi viň.
A d'a jun ac'val chi', junjun eb' ix ic'ancot junjun svacax, ma scalnel, ix
smilancham noc' eb' schi'a. 35 Ix sb'oan jun altar viňaj Saúl chi' ta'. A jun
tic b'ab'el altar ix sb'oq'ue viň d'a yichaň Jehová. 36 Ix lajvi chi', ix yalan viň
d'a eb' soldado icha tic:
—Coyec caq'uecxi oval yed' eb' filisteo d'a jun ac'val tic, ol quic'anec'
masanil tastac ay d'a eb', masanto yic ol sacb'oc, ol co milcham eb' smasanil,
maňxa junoc pitzan ol canoc, xchi viň.
Ix yalan eb' smasanil icha tic:
—Yic'ocab' icha tas tzal chi', xchi eb'.
Palta ix yalan viň sacerdote icha tic:
—Ayic manto oň b'atec, vach' ta sco c'anb'ej d'a Dios, xchi viň.

37 Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Saúl chi' d'a Dios:
—¿Tom tzoñ b'atxi cac' oval yed' eb' filisteo? ¿Ol am ac'och eb' d'a yol co c'ab'? xchi viñ.
Palta maj tac'voclaj Jehová chi' d'a viñ d'a jun ac'val chi'. 38 Yuj chi' ix yalan viñ icha tic: Masanil ex yajal ex, nitzeccot e b'a d'a tic, ol co c'anb'ani, mach ix och smul ticnaic. 39 Yujto svac' in ti' d'a Jehová co Columal a oñ israel oñ tic, vach'chom a viñ vuninal aj Jonatán ix och smul, syal scham viñ, xchi viñaj Saúl chi'.
Malaj junoc eb' d'a scal eb' soldado ix tac'vi. 40 Yuj chi', ix yalanxi viñ d'a eb' smasanil icha tic:
—Canañec e masanil d'a tic, ch'oc ol in can a in tic yed' viñ vuninal aj Jonatán, xchi viñ.
—A achñej tzala, xchi eb' soldado chi'.
41 Ix yalan viñ icha tic:
—Mamin Jehová ach co Diosal, ¿tas yuj max ach tac'vi d'a viñ a checab' tic? A ticnaic ayic ol och sorteo, tato a q'uen Urim tz'elta, syalelc'ochi to a in, ma a viñ vuninal aj Jonatán ix och smul, palta tato a q'uen Tumim tz'elta, syalelc'ochi to a eb' a choñab' Israel tic ix och smul, xchi viñ.
Axo ix aji, a d'a yib'añ viñaj Jonatán yed' d'a viñaj Saúl ix emi, axo eb' choñab', ix colchajcanel eb'. 42 Ix yalanxi viñaj Saúl chi' icha tic:
—Axo ticnaic jun, axoñej d'a vib'añ yed' viñ vuninal tic tz'och sorteo, xchi viñ.
Axo ix aj jun, a d'a yib'añ viñaj Jonatán chi' ix emi. 43 Yuj chi' ix yal viñ d'a viñaj Jonatán chi' icha tic:
—Al d'ayin tas ix a c'ulej, xchi viñ.
Ix yalan viñaj Jonatán chi':
—Val yel ix vab'lej jab' noc' yalchab', toñej ix in lab'ejem jun te te' d'a scal noc', ix in lec'ani, yuj chi' ina in tic chamoc in ocab'i, xchi viñ.
44 Ix yalan viñaj Saúl chi' icha tic:
—Yac'ocab' och junoc nivan yaelal Dios d'a vib'añ tato max ach chami, xchi viñ.
45 Ix tac'vi eb' anima smasanil:
—Tocval ol co cha cham viñaj Jonatán tic, yujto a yuj viñ, oñ colchaj a oñ israel oñ tic. Mañ smojoc icha chi'. Yojtac Jehová co Diosal. Val yel malaj junoc xil sjolom viñaj Jonatán tic ol em d'a sat luum. Yujto a tas toxo ix elc'och ticnaic, a Dios ix colvaj qued'oc, xchi eb'.
Icha chi' ix aj scolchajcanel viñaj Jonatán chi' yuj eb' yetchoñab', yuj chi' majxo chamlaj viñ. 46 Ix lajvi chi', majxo b'atlaj viñaj Saúl yed' eb' soldado spech eb' filisteo chi', yuj chi' ix laj meltzaj eb' filisteo chi' d'a schoñab'.
47 Atax yic ix ochcan viñaj Saúl sreyaloc choñab' Israel, ix syamanoch viñ yac'an oval yed' juntzañ choñab' ajc'ool oyanoch d'a spatictac viñ, aton eb' aj Moab, eb' aj Amón, eb' aj Edom, eb' viñ sreyal Soba yed' eb' filisteo. Ix yac'ñej ganar viñ b'ajtac ix yac' oval. 48 A d'a junel ix smolb'ej masanil soldado viñ, ix yac'an oval viñ yed' eb' amalec. Icha chi' ix aj scolanel eb' israel viñ d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol tz'elc'an tastac ay d'a eb' israel chi'.
49 Ay oxvañ yuninal viñaj Saúl chi', aton viñaj Jonatán, viñaj Isúi yed' pax viñaj Malquisúa. Ay pax chavañ yisil viñ, jun ix scuch Merab, aton ix b'ab'el, axo ix schab'il, scuch Mical. 50 A ix yetb'eyum viñaj Saúl chi' Ahinoam sb'i ix, yisil ix viñaj Ahimaas. Axo viñ sat yajalil eb' soldado viñ, Abner sb'i viñ, yuninal viñaj Ner yicham viñaj Saúl chi'. 51 A viñaj Cis smam viñaj Saúl chi' yed' viñaj Ner smam viñaj Abner, yuninal eb' viñ viñaj Abiel.

52 Yacb'an ayoch viñaj Saúl chi' reyal d'a scal eb' yetisraelal, ix yac'ñej oval viñ yed' eb' filisteo. Yuj chi' a eb' quelemtac jelan, te ay pax yip, ix och eb' d'a soldadoal yuj viñaj Saúl chi'.

15

Ix stenec' viñaj Saúl tas ix yal Jehová

1 Ay jun c'ual ix yal viñaj Samuel d'a viñaj Saúl icha tic:

—A Jehová ix in checani ayic ix ach in sic'ancanoch reyal d'a Israel aton schoñab'. Yuj chi' cha ab' tas syal Jehová d'ayach. 2 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol vac'och yaelal d'a yib'añ eb' amalecita yujto yac'nac oval eb' yed' eb' israel ayic scotnac eb' d'a Egipto. 3 Yuj chi' ol ach b'at ac' oval yed' eb', tza satel eb' yed' tastac ay d'a eb', malaj junoc macañ b'aj tz'oc' a c'ool. Tza milcham masanil eb' vinac, eb' ix ix, eb' unin yed' eb' ato yalji yed' pax noc' vacax, noc' calnel, noc' camello yed' noc' b'uru, tza satel smasanil, xchi Jehová, xchi viñ d'a viñ.

4 Ix smolb'ej eb' soldado viñaj Saúl chi', ix sayan yil eb' viñ d'a Telaim. Ay 10 mil eb' soldado d'a yiñtilal Judá yed' 200 mil eb' yic juntzañxo yiñtilal Israel. 5 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Saúl chi' d'a choñab' Amalec, ix b'at sc'ub'anel sb'a viñ yed' eb' soldado d'a yol jun taquiñ melem. 6 Ix yalanb'at viñ d'a eb' quenita:

—Elañec d'a scal eb' amalecita, yic mañ ol ex in satel yed' eb', yujto oc'nac e c'ool d'a eb' quetisraelal ayic sjavinac eb' d'a tic, ayic spetoj eb' d'a Egipto, xchib'at viñ d'a eb'.

Elañchamel ix yiq'uel sb'a eb' quenita chi' d'a scal eb' amalecita chi'. 7 Ix c'och viñaj Saúl chi' yac' oval yed' eb' amalecita chi', ix schaanel yich viñ d'a Havila, masanto ix c'och viñ d'a Shur d'a smojonalxo Egipto d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix ac'ji ganar eb' amalecita chi' yuj eb'. 8 Ix syamancot viñaj Agag eb', aton viñ sreyal eb' amalecita chi'. Pitzan viñ ix syaman viñ eb'. Axo masanil juntzañxo eb' amalecita, ix miljicham eb'. 9 Palta a viñaj Saúl chi' yed' eb' soldado, maj smilchamlaj viñaj Agag chi' eb'. Maj smilpaxchamlaj noc' vacax eb' te vach', noc' calnel, noc' yunetac vacax te b'aq'uech, noc' yunetac calnel yed' juntzañocxo tastac te ay stojol. Axo masanil tas malaj val yelc'ochi, ix satel eb' smasanil.

10 Ix yalan Jehová d'a viñaj Samuel icha tic:

11 Scus in c'ool yujto ix vac'och viñaj Saúl tic reyal, yujto tzin spatiquejcanel viñ, maj sc'anab'ajej viñ tas ix vala', xchi d'a viñ.

Ix cus sc'ool viñaj Samuel, yuj chi' pilan ac'val ix lesalvi viñ d'a Jehová. 12 Axo d'a junxo q'uiñib'alil, te ac'valto ix b'at viñ yil viñaj Saúl chi'. Palta axo ix alchaj d'a viñ to ix b'at viñaj Saúl chi' d'a Carmel. Ata' ix sb'oq'ue jun monumento viñ yuj yic'anchaañ sb'a. Ix lajvi chi' ix b'at viñ d'a Gilgal. 13 Yuj chi' ix b'at viñaj Samuel chi' ta'. Axo ix c'och viñ, ix yalan viñaj Saúl chi' d'a viñ icha tic:

—Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a ib'añ. Toxo ix in c'anab'ajej tas ix yala', xchi viñ.

14 —¿Tas yaj noc' calnel yed' noc' vacax svab' yoc' chi'? xchi viñaj Samuel chi'.

15 —A d'a choñab' Amalec ix cot noc', yujto a val noc' calnel te vach' ix yic'cot eb' soldado yed' noc' vacax yic ol och silab'il d'a Jehová co Diosal. Axo masanil juntzañxo, ix co sateli, xchi viñ.

16 —Numan tzach aji. Ol val d'ayach tas ix yal Jehová d'ayin d'a q'uiq'ui d'ac'val, xchi viñaj Samuel chi'.

—Al an, xchi viñ.

17 Ix yalan viñaj Samuel chi' d'a viñ icha tic:
—A d'a yalañtaxo malaj elc'och a naani, palta ach och yajalil d'a masanil yiñtilal Israel. A Jehová ix ach ac'anoch sreyaloc co choñab' tic. 18 Ach schecanpaxb'at a satel juntzañ eb' amalecita malaj svach'il tas sc'ulej yed' masanil tastac ay d'a eb'. 19 ¿Tas yuj maj a c'anab'ajej tas ix yal Jehová d'ayach, ina to ix ic'cot tastac d'a eb' ajc'ol chi'? Te chuc tas ix a c'ulej d'a yichañ Jehová, xchi viñ.
20 Ix tac'vi viñaj Saúl chi':
—Maay, ix in c'anab'ajej tas ix yala', ix in xid'eq'ui, ix in c'anab'ajej tas ix schec in c'ulej. Ix vic'cot viñaj Agag sreyal eb' amalecita chi', ix in satanel masanil eb' anima ta'. 21 Axo eb' soldado ix ic'ancot noc' scalnel eb' yed' noc' vacax vach' d'a scal noc' to yovalil satjieli. Ix yic'ancot noc' eb', yic tz'ac'chaj noc' silab'il d'a Jehová co Diosal d'a Gilgal tic, xchi viñ.
22 Ix yalanxi viñaj Samuel chi':
Ste stzalaj Jehová tato sco c'anab'ajej tas syala', d'a yichañ juntzañ silab' sco ñustz'a d'ay.
Yel xo te vach' tato sco cha cab' tas syala', d'a yichañ pax sco ñustz'a xepual noc' calnel d'ay.
23 Tato sco pitej co b'a d'a Jehová, lajan co mul icha smul eb' naumel lolonel.
Tato squic'chaañ co b'a, max co c'anab'ajej tas syala', lajan val co mul icha smul eb' tz'em cuman d'a comon dios.
Yujto ix a patiquejel tas ix yal Jehová, yuj chi' ol ach spatiquejpaxel yed' a reyal tic, xchi viñ.
24 Ix tac'vi viñaj Saúl chi', ix yalan viñ:
—Yel toni, ix och in mul, maj in c'anab'ajej tas ix yal Jehová yed' tas ix al d'ayin, yujto ix in xiv d'a eb' soldado ajun ved'oc, ix in cha vab' tas ix yal eb'. 25 Elocab' d'a a c'ool to tzin ac' nivanc'olal yuj in mul ix ochi, meltzajañ ved'oc tzoñ och ejmelal d'a yichañ Jehová, xchi viñ.
26 —Mañ ol in meltzajlaj ed'oc, yujto ix a patiquejel tas ix yal Jehová, yuj chi' ol ach yiq'uel d'a reyal d'a co choñab' Israel tic, xchi viñaj Samuel chi'.
27 Axo yic ix meltzaj viñaj Samuel chi' yalani, ix och yub'naj viñaj Saúl chi' d'a sti' spichul viñ, ix ñic'chaj yuj viñ. 28 Yuj chi' ix yal viñaj Samuel chi' d'a viñ icha tic:
—Icha val ix utej a ñic'chitan in pichul tic, icha chi' ol yutej Jehová yic'anel opisio d'a reyal d'a yol a c'ab', ol yac'anoch d'a yol sc'ab' junxo quetchoñab' ec'to vach' d'a ichañ. 29 Yovalil ol elc'och jun tic, yujto a Jehová squic'chaañ a oñ israel oñ tic, malaj b'aj syesej, malaj b'aj sq'uex spensar ichoc anima, xchi viñ.
30 Ix yalan viñaj Saúl chi'
—Yeltoni ix och in mul, palta elocab' d'a a c'ol tzach meltzaj ved'oc yic ay velc'och d'a yichañ eb' yajalil co choñab' yed' d'a yichañ eb' quetchoñab' smasanil. Meltzajañ ved'oc, tzoñ och ejmelal d'a Jehová co Diosal, xchi viñ.
31 Yuj chi' ix meltzaj viñaj Samuel chi' yed' viñ, ix och viñaj Saúl chi' ejmelal d'a yichañ Jehová. 32 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Samuel chi':
—Iq'ueccot viñaj Agag sreyal eb' Amalec chi' d'a vichañ, xchi viñ.
Ix te tzalaj viñaj Agag chi' ayic ix javi viñ d'a yichañ viñaj Samuel chi', mañxo ol chamlaj viñ snaani. 33 Ix yalan viñaj Samuel chi' d'a viñ:
—Yuj q'uen espada tic tzijtum eb' ix ix, ix can d'a mañ uneal. Icha val ix ajcan eb' ix chi', icha chi' ol aj scan ix a nun, xchi viñ.
Maj yac' nivanc'olal viñ, ix scotacxicanb'at viñaj Agag chi' viñ d'a yichañ Jehová d'a Gilgal chi'. 34 Ix lajvi chi' ix meltzaj viñ d'a Ramá, ix meltzajpax viñaj Saúl d'a spat d'a Gabaa. 35 Ayic pitzanto viñaj Samuel chi', majxo b'atlaj

viñ yil viñaj Saúl chi', palta scus viñ yuj viñ. Ix cuspax Jehová yujto ix yac'och viñaj Saúl sreyaloc Israel.

16

Ix sic'chajoch viñaj David reyal

1 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Samuel chi' icha tic:
—¿B'aq'uiñ ol actej a cus yuj viñaj Saúl chi'? Maxtzac yal in c'ool to ol yac'ñej yajalil viñ d'a choñab' Israel tic. A ticnaic, ac' b'ud'joc noc' a ch'aac yed' aceite, tzach b'at d'a spat viñaj Isaí d'a Belén, yujto toxo ix in siq'uel jun viñ yuninal viñ yic tz'och reyal sq'uexuloc viñaj Saúl chi', xchi d'a viñ.
2 —¿Tas val tz'aj in b'ati? Ta syab' jun tic viñaj Saúl chi', tzam in smilcham viñ, xchi viñaj Samuel chi'.
Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ:
—Ic'b'at junoc noc' cob'es vacax tzach b'ati, tzalani to ac'oj silab' d'a Jehová tzach c'ochi. 3 Slajvi chi' tzavtan viñaj Isaí chi' yic schi'an noc' silab' chi' viñ. Ata' ol val d'ayach tas ol a c'ulej. A mach ol in ch'ox d'ayach, tza sic'caneli, tzac'anq'ue aceite d'a sjolom, xchi d'a viñ.
4 Ix sc'anab'ajan viñ tas ix yal Jehová chi'. Ayic ix c'och viñ d'a Belén, ix ul chaji viñ d'a xivc'olal yuj eb' yichamtac vinaquil choñab' chi', elañchamel ix sc'anb'ej eb' d'a viñ:
—¿Tas tzul a c'ulej mamin? ¿Vach' am tas tzul a c'ulej? xchi eb' d'a viñ.
5 —I', tzin javi vac' jun silab' d'a Jehová. B'oec e b'a icha yalan ley, ol ex b'at ved'oc yic sco chi'an jun silab' tic, xchi viñ.
Ix yalanpax viñ d'a viñaj Isaí yed' d'a eb' viñ yuninal to sb'o sb'a eb' viñ icha yalan ley yic schi'an noc' silab' chi' eb' yed' viñ. 6 Ayic ix c'och viñaj Isaí yed' eb' viñ yuninal chi', elañchamel ix yiloch viñaj Eliab viñaj Samuel chi', ix snaan viñ: Tecan a jun viñ tic ix siq'uel Jehová, xchi viñ.
7 Ix yalan Jehová d'a viñ: Mañ ach och q'uelan chajtil yilji jun viñ tic, mañ iloch steel viñ, yujto mañoclaj viñ tic. A eb' anima, a chajtil yilji eb' anima, a syiloch eb', palta a in xo tic, a spensar eb' svilochi, xchi d'a viñ.
8 Ix lajvi chi', ix yic'ancot junxo viñ yuninal viñaj Isaí chi' scuchan Abinadab d'a yichañ viñ, palta ix yalanxi viñ:
Mañoclaj junxo viñ tic sic'b'ilel yuj Jehová, xchi viñ.
9 Ix yic'ancot junxo viñ yuninal viñaj Isaí chi' scuchan Sama d'a yichañ viñ, ix yalanxi viñ:
—Mañoclaj junxo viñ tic ix siq'uel Jehová, xchi viñ.
10 Ix ec'chaj eb' viñ yuninal viñaj Isaí chi' yucvañil d'a yichañ viñ.
Malaj junoc eb' viñ tic ix siq'uel Jehová, xchi viñ. 11 Yuj chi' ix sc'anb'an viñ d'a viñaj Isaí chi':
—¿Tom añej eb' viñ uninal tic? xchi viñ.
—Ayto junxo viñ tzac'an unin, aycanb'at viñ tañvoj calnel, xchi viñaj Isaí chi'.
—Ac'b'at yic'umal viñ an, tato max ja viñ, mañ ol oñ valaj, xchi viñaj Samuel chi'.
12 Ix schecanb'at yic'umal junxo viñ yuninal viñaj Isaí chi'. Axo ix javi viñ, ix yilanoch viñaj Samuel chi', chacpulinac yilji viñ, te vivo yilji yol sat viñ, te vach' snivanil viñ.
A val d'a jun rato chi' ix yalan Jehová d'a viñaj Samuel chi':
—Aton viñ tic, ac'q'ue aceite d'a sjolom viñ, xchi.
13 Ix lajvi chi', ix yic'ancot noc' sch'aac viñaj Samuel chi', aton b'aj ayem aceite. D'a yichañ eb' viñ yuc'tac viñ chi' smasanil ix yac'q'ue aceite viñaj Samuel chi' d'a sjolom viñ. A viñ chi' David sb'i viñ. Atax d'a jun c'u chi' ix

och Yespíritu Jehová d'a viñ. Axo yic ix lajvi sva eb', ix meltzajxi viñaj Samuel chi' d'a Ramá.

Ix munlaj viñaj David yed' viñaj Saúl

14 Ix yiq'uel Yespíritu Jehová d'a viñaj Saúl, axo jun espíritu chuc ix
ac'jicanoch d'a viñ, ste ixtaj val viñ yuuj. 15 Yuj chi' ix yal eb' viñ schecab'
viñ:
—Mamin rey, a tas tzach ic'ani tecan a junoc espíritu chuc ix ac'jioch
d'ayach yuj Dios yic tzach yixtani. 16 Yuj chi' schaocab' a c'ool, tzoñ b'at a oñ
a checab' oñ tic co say junoc viñ syal schalan te' arpa, yic vach' a tzach yixtan
jun espíritu chi', schalan te' arpa chi' viñ, icha chi' tz'aj sb'oxi a c'ool, xchi eb'
viñ.
17 —Ixiquec an, a junoc viñ te jelan schalan te' tzeyic'coti, xchi viñaj Saúl
chi'.
18 Ix yalan jun viñ yetb'eyum eb' viñ ayec' chi' icha tic:
—Ay val jun viñ vojtac a in tic, yuninal viñ viñaj Isaí aj Belén, te vach'
schalan te' arpa chi' viñ, añejtona' te vach' viñ d'a oval. Te ay spensar viñ
sloloni, vach' yiljipax snivanil viñ. Ayoch Jehová yed' viñ squila', xchi viñ.
19 Yuj chi', ix yac'b'at schecab' viñaj Saúl d'a viñaj Isaí chi', ix yalanb'at viñ:
Ac'cot viñ uninal aj David d'ayin, viñ stañvan noc' a calnel, xchib'at viñ. 20 Ix
sc'anab'ajej viñaj Isaí chi', ix yac'ancot viñaj David chi' viñ d'a viñaj Saúl chi'.
Ix yac'ancot jun noc' b'uru viñ yed' viñ, cuchb'il jun icatzil pan yuj noc' yed'
jun tz'uum ayem vino d'a yool yed' pax jun noc' yune' chiva. 21 Ayic ix javi
viñaj David d'a viñaj Saúl chi', ix ochcan viñ schecab'oc viñ. Te xajan ix aj viñ,
ix yac'anoch viñ viñaj Saúl chi' yic'umaloc syamc'ab' yic oval. 22 Ix yac'anb'at
jun schecab' viñaj Saúl chi' d'a viñaj Isaí, smam viñaj David chi', ix yalanb'at
viñ icha tic: Elocab' d'a a c'ool to scan viñaj David tic ved'oc, yujto te vach' viñ
d'ayin svila', xchib'at viñ. 23 Ayic tz'ixtaj viñaj Saúl chi' yuj jun espíritu chuc
ayoch chi' d'ay, tz'och ijan viñaj David chi' schalan te' arpa chi'. Ayic syab'an
jun chi' viñaj Saúl chi', tz'el jun espíritu chuc chi' d'a viñ, vach' tz'ajxi sc'ol viñ
syab'i.

17

Ix cham viñaj Goliat yuj viñaj David

1 Ay jun c'u, ix smolb'ej sb'a eb' filisteo d'a Soco, d'a yol yic Judá, yic syac'an
oval eb' yed' eb' israel. Ix sb'o scampamento eb' d'a Efes-damim, d'a snañal
Soco chi' yed' Azeca. 2 Añejtona' pax viñaj Saúl, ix smolb'ejpax sb'a viñ yed'
eb' yetisraelal d'a sch'olanil Ela, yic smacan sat eb' filisteo chi' eb'. 3 Ayec' eb'
filisteo chi' d'a jun tzalan, axo d'a junxo tzalan ayec' eb' israel chi'. Ay jun
ch'olan aycan d'a snañal eb'. 4 Ix elta jun viñ soldado d'a scal eb' filisteo chi',
te nivan yelc'och viñ d'a scal eb', te chaañ steel viñ, ay am oxeoc metro steel
viñ, Goliat sb'i viñ, aj choñab' Gat viñ. 5 A d'a sjolom viñ ayq'ue jun q'uen
xumpil nab'a bronce, axo pax d'a sñi' sc'ol viñ ayoch jun q'uen coraza nab'a
bronce paxi. Ay am oyeoc arroba yalil jun q'uen coraza chi'. 6 Aypaxoch
q'uen bronce d'a sat spenec viñ, yed'nac q'uen cotac lanza viñ d'a yich spatic.
7 Axo ste'al yoc q'uen slanza viñ yed'nac chi', te nivan spatic, axo q'uen hierro
ayoch d'a sñi', ec'to 13 libra yalil. Axo d'a yichañ viñ b'ab'el sb'at viñ ed'jinac
smaclab' jul-lab'. 8 Sjavi tec'tec' viñ d'a yichañ eb' soldado israel, te chaañ
tz'avajq'ueta viñ, syalan viñ:
—¿Tas yuj d'a stzolal tzex comon ajelta eyac'an oval? A in tic filisteo in, a
exxo soldado ex viñaj Saúl. A ticnaic, siq'uequelta junoc vinac d'a e cal chi',
yic tz'emta viñ yac' oval ved'oc. 9 Tato stechaj yac'an oval ved'oc, tato tzin

smilchamoc, a oñ tic ol oñ ochcan e checab'oc, palta tato a in tzin milcham
jun viñ chi' jun, a exxo tzex ochcan co checab'oc. 10 Tato ay junoc vinac d'a e
cal a ex israel ex tic scot yac' oval ved' ticnaic, cotocab'i, ol cac'an oval, xchi
viñ filisteo chi'.
11 Ayic ix yab'an viñaj Saúl ved' masanil eb' soldado tas ix yal viñ chi', ix te
tac sc'ol eb' yuj xivelal.
12 A d'a yol stiempoal viñaj Saúl chi', ay jun viñ d'a Belén d'a yol yic Judá
scuchan Isaí, te icham vinacxo viñ, vajxacvañ yuninal viñ. A d'a scal eb' viñ
chi' ay jun viñ scuchan David. 13-14 Ay oxvañ yuninal viñaj Isaí chi' ayoch
soldadoal yuj viñaj Saúl chi', a viñaj Eliab b'ab'el, schab'il viñaj Abinadab,
yoxil viñaj Sama. Slajvub' uninxo viñaj David chi'. 15 A viñaj David chi', ay
b'aj xid'ec' viñ b'aj ay viñaj Saúl chi', smeltzajxi viñ d'a Belén yic sb'at stañvan
noc' scalnel viñ smam viñ chi'.
16 A viñ filisteo chi', junjun q'uiñib'alil yed' junjun yemc'ualil ayul viñ
sb'uchan eb' israel chi'. 40 c'ual ix sc'ulej viñ icha chi'.
17 Ay jun c'u ix yal viñaj Isaí chi' d'a viñaj David chi':
—Ic'b'at ox almuloc ixim trigo tic yed' lajuñeoc ixim pan, b'at ilan eb' viñ
uc'tac chi'. 18 Tzic'anb'at lajuñeoc noc' queso d'a viñ yajalil eb' viñ uc'tac chi'.
Tzilani tato vach' sc'ol eb' viñ uc'tac chi'. Tzic'ancot junoc tas sch'oxnab'iloc
tato yel vach' sc'ol eb' viñ, xchi viñ.
19 A d'a sch'olanil Ela ayec' viñaj Saúl yed' eb' yuc'tac viñaj David chi' yed'
masanil eb' soldado israel yic syac' oval eb' yed' eb' filisteo chi'.
20 Ayic ix sacb'inaj d'a junxo c'u, ix yac'ancan noc' scalnel viñaj David chi'
d'a junxo stañvumal, ix b'at viñ, ix yic'anb'at tastac ix schec viñ smam viñ
chi' yic'b'ati. Ayic ix c'och viñ d'a scampamento eb' soldado israel chi', vanxo
sb'at eb' yac' oval chi', van yel yav eb' sb'at eb'. 21 Ix sb'oanoch tzolan sb'a eb',
añeja' ichapax chi' ix yutej sb'a eb' filisteo chi'. 22 D'a elañchamel ix yac'can
tastac yed'nac viñaj David chi' ab'enal d'a junoc eb' stañvan scampamento
eb', ix b'at viñ b'aj tzolanoch eb' chi', ix sc'anb'an viñ tas yaj eb' viñ yuc'tac
chi'. 23 Ayic van slolon viñ yed' eb', ix elixta viñ filisteo aj choñab' Gat chi', viñ
nivan yelc'och d'a scal eb' yetfilisteoal chi', ix syamanxioch viñ sb'uchan eb'
israel chi' icha d'a junjun c'u. Ix yab' viñaj David chi' masanil tas ix yal viñ
chi'.
24 Ayic ix yilan viñ filisteo chi' eb' israel chi', ix te xivq'ue eb', ix el lemnaj eb'
d'a viñ. 25 Ay eb' ix alani: Ina viñ ix elta d'a scal eb' filisteo chi', sb'uchvaj viñ
d'ayoñ a oñ israel oñ tic. Ix yal viñ rey, tato ay mach syac' ganar smilancham
jun vinac tic, te nivan b'eyumal ol yac' viñ d'ay, syac'anpax ix yisil viñ
yetb'eyumoc, axo eb' sc'ab' yoc maxtzac stuplaj eb' d'a viñ rey chi', xchi eb'.
26 Ix sc'anb'an viñaj David d'a eb' ayec' d'a stz'ey:
—¿Tas tz'ac'ji d'a junoc mach tz'ac'an ganar smilancham viñ filisteo chi',
yic syactej viñ oñ sb'uchani? ¿Tas yaj jun viñ ch'oc choñab'il chi', yuj chi'
sb'uchvaj viñ d'a eb' soldado yic Dios Pitzan? xchi viñ.
27 Ix yalanxi eb' icha ix yutej yalan d'a sb'ab'elal tas tz'ac'ji d'a junoc mach
smilancham jun viñ ajc'ol chi'. 28 Ayic van sc'anb'an viñaj David chi' d'a eb'
ix alan chi', ix yab'an viñaj Eliab viñ yuc'tac viñ, ix te cot yoval viñ, ix yalan
viñ icha tic:
—¿Tas tzul a c'ulej d'a tic? ¿Mach ix ac'can yil jayvañ noc' a calnel d'a tz'inan
luum chi'? Vojtac to nivan elc'och a naani, palta chuc a pensar, toñej tzul il
tas tz'aj yoch oval tic, xchi viñ.
29 —¿Tom ay tas van ex vutan jun? ¿Tom ay yovalil in c'anb'ani? xchi viñaj
David chi'.

30 Ix lajvi chi', ix b'at sc'anb'an viñ d'a junxo viñ. Añeja' icha chi' ix yutej
junxo viñ chi' yalan d'a viñ. 31 Axo eb' ix ab'an tas ix yal viñaj David chi', ix
b'at eb' yal d'a viñaj Saúl chi', yuj chi' ix avtaj viñaj David chi' yuj viñ. 32 Ix
yalan viñ d'a viñaj Saúl chi':
—Mamin, mocab' chab'ax a c'ool yuj jun viñ filisteo chi'. Ol in b'at a in a
checab' in tic, ol vac' oval yed' viñ, xchi viñ.
33 —Max yal-laj a b'at ac' oval yed' jun viñ filisteo chi', yujto quelem
unin ach, palta a jun viñ chi', toxonton ac'um oval viñ yictax ix cotoch viñ
quelemal, xchi viñaj Saúl chi'.
34 Ix tac'vi viñaj David chi' icha tic:
—A in a checab' in tic, ayic tzin tañvan noc' scalnel viñ in mam, ay b'aj sjavi
noc' choj, ma noc' oso yic tzul yic'anb'at noc' calnel chi' noc', 35 tzin b'at d'a
spatic noc', tzin toc'anec' noc' calnel chi' d'a noc'. Tato scot noc' d'ayin, tzin
och yub'naj d'a yalañ sti' noc', tzin milancham noc'. 36 Yuj chi', taxoñej a junoc
noc' choj, ma junoc noc' oso, schamñej noc' vuuj. Icha chi' ol vutej jun viñ
ch'oc choñab'il chi'. ¿Tas yuj sb'uchvaj viñ d'a eb' soldado yic Dios Pitzan?
37 A Jehová tzin colan d'a noc' choj yed' d'a noc' oso chi', añeja' ol in colan d'a
jun viñ filisteo chi', xchi viñ.
Ix yalan viñaj Saúl chi' d'a viñ:
—Ixic an, aocab' Jehová ol och ed'oc, xchi viñ.
38 Elañchamel ix yiq'uel spichul viñaj Saúl yic oval ayoch yuuj, ix schecan
viñ ac'jococh d'a viñaj David chi'. Ix ac'jiq'ue jun q'uen xumpil nab'a bronce
d'a sjolom viñ, ix ac'jipaxoch jun q'uen coraza d'a sñi' sc'ol viñ. 39 Ix lajvi chi',
ix yac'anoch jachan q'uen espada viñ d'a snañal, ix yac'lan viñ sb'eyi. Maj
yal-laj sb'ey viñ yed'oc, yujto mañ c'ajanoc viñ. Yuj chi' ix yal viñ d'a viñaj
Saúl chi'.
—Max yal-laj in b'ey yed' juntzañ tic, mañ in c'ajanoclaj yed'oc, xchi viñ.
Yuj chi' ix yiq'uel masanil juntzañ chi' viñ d'ay, ix b'at viñ b'ian. 40 Añej jun
te' sc'ococh viñ ix yic'a', ix sic'anq'ue oye' c'olan q'uen q'ueen viñ d'a sti' a a',
ix yac'anem q'uen viñ d'a yol jun syune' pa, yed'nac jun ch'añ mejmeech viñ,
ix snitzanb'at sb'a viñ d'a slac'anil jun viñ filisteo chi'. 41 Añeja' jun viñ filisteo
chi', ix snitzcot sb'a viñ d'a slac'anil viñaj David chi', b'ab'el jun viñ ed'jinac
smaclab' jul-lab' viñ yuuj. 42 Ayic ix iljicot viñaj David chi' yuj jun viñ filisteo
chi', ix yilan viñ to te vach' yilji snivanil viñ, palta malaj yelc'och viñ d'a viñ,
yujto quelem unin viñ. 43 Ix yalan viñ icha tic d'a viñaj David chi':
—¿Tom tz'i' in tzila' yuj chi' tzach cot d'ayin yed' te' a te' chi'? xchi viñ.
Ix syamanoch viñ scatab'an viñaj David chi' d'a sb'i sdiosal. 44 Ix yalan viñ:
—Cotañ d'a tic, ol vac' a chib'ejal schib'at noc' ostoc yed' noc' chium noc',
xchi viñ d'a viñ.
45 Ix tac'vi viñaj David chi' icha tic:
—A ach tic tzach cot ac' oval ved'oc yed' q'uen espada yed' q'uen a lanza
yed' pax q'uen a cotac lanza. A inxo tic tzin javi vac' oval ed'oc yed' spoder
Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal a oñ soldado israel oñ tic, aton malaj
yelc'och alani. 46 A ticnaic, a Jehová ol ach ac'anoch d'a yol in c'ab'. Ol ach
in milchamoc, ol in xicanel a jolom. Ol vac'anpax snivanil eb' etchoñab' tic
schib'at noc' ostoc yed' noc' chium noc'. Icha chi' ol aj yojtacanel masanil
anima d'a yolyib'añq'uinal tic to a co Diosal a oñ israel oñ tic, Dios d'a val yel.
47 Masanil eb' anima molanec' tic, ol nachajel yuj eb' to mañoc q'uen espada,
mañoc q'uen lanza syac'lab'ej Jehová yic scolanel eb' schoñab'. A jun oval tic
yic Jehová, a' ol ex ac'anoch d'a yol co c'ab', xchi viñ d'a viñ.
48 Ix cot viñ filisteo chi' d'a yichañ viñaj David chi', añeja' viñaj David chi'
elañchamel ix b'atpax viñ d'a yichañ viñ. 49 Ix yac'anemb'at sc'ab' viñaj

David chi' d'a yol spa, ix yic'anq'ueta jun q'uen q'ueen viñ, ix yac'anoch q'uen viñ d'a yol smejmeech chi', ix sjulan q'uen viñ. A val d'a snañal sat viñ filisteo chi' ix och q'ueen, ix can ch'apnaj q'uen d'a snañal sat viñ chi', ix telvi viñ, lachan ix aj viñ d'a sat luum. 50 Icha chi' ix aj yac'ji ganar viñ yuj viñaj David chi'. Añej yed' jun c'olan q'uen q'ueen yed' jun ch'añ mejmeech ix milji viñ yuj viñ. Malaj yespada viñaj David chi', 51 yuj chi' ix b'at lemnaj viñ b'aj ayec' viñ filisteo chi', ix yic'anq'ueta q'uen yespada viñ viñ d'a yol yatut. A yed' q'ueen ix xiquel sjolom viñ filisteo chi' viñ.

Ayic ix yilan eb' filisteo to toxo ix cham jun viñ nivan yelc'och d'a scal eb' chi', ix el lemnaj eb'. 52 Axo yic ix yilan eb' soldado Israel yed' eb' yic Judá, ix el yav eb', ix b'at eb' d'a spatic eb' filisteo chi', masanto ix c'och eb' d'a sti' choñab' Ecrón. D'a masanil yoltac b'e sb'atñej d'a Saaraim, sc'och d'a Gat yed' d'a Ecrón chi', toxoñej teltumb'a ix ajcan snivanil eb' soldado filisteo schami.

53 Ix lajvi sb'at tzac'an eb' israel d'a spatic eb' filisteo d'a juntzañ lugar chi', ix meltzaj eb' yiq'uelta masanil tastac ay d'a yol scampamento eb' filisteo chi'. 54 Ix yic'anq'ue sjolom jun filisteo chi' viñaj David chi', ix yic'anb'at viñ d'a Jerusalén. Ix yic'anpaxel q'uen syamc'ab' viñ filisteo chi' viñ, ix yac'anoch q'uen viñ d'a yol smantiado.

55 Ayic ix yilan viñaj Saúl sb'at viñaj David yac' oval yed' viñ filisteo chi', ix sc'anb'an viñ d'a viñaj Abner, yajalil eb' soldado:

—Abner, ¿mach smam jun viñ quelem tic? xchi viñ.

56 Mamin rey, mañ vojtacoclaj, xchi viñaj Abner chi'.

—Scan d'a yol a c'ab' a c'anb'ani mach ay yic viñ, xchi viñ rey chi'.

57 Ayic van smeltzaj viñaj David chi', ayic toxo ix chamcan viñ filisteo chi' yuj viñ, yed'nac sjolom viñ chi' viñ, axo viñaj Abner ix ic'anb'at viñ d'a viñaj Saúl chi'. 58 Ix sc'anb'an viñaj Saúl chi' d'a viñ:

—Ach quelem, ¿mach a mam? xchi viñ. Ix tac'vi viñaj David chi':

—Yuninal in viñaj Isaí, viñ a checab' cajan d'a Belén, xchi viñ.

18

Ix yamigoej sb'a viñaj David R'yed' viñaj Jonatán

1 Ayic ix lajvi slolon viñaj David yed' viñaj Saúl chi', axo viñaj Jonatán yuninal viñaj Saúl chi', te vach' ix yil viñaj David chi' viñ icha val syutej syailan sb'a. 2 Añeja' viñaj Saúl chi', a d'a jun c'u chi', ix yac'canoch yopisio viñaj David chi' viñ, majxo yac'laj meltzaj viñ viñ d'a spat smam. 3 Ix yac' sti' viñaj Jonatán d'a viñaj David chi' to vach' ol yil-laj sb'a eb' viñ d'a masanil tiempo, yujto te xajan viñaj David chi' yuj viñ. 4 Ix yic'anpaxel masanil spichul viñaj Jonatán yic oval ayoch yuuj, ix yac'an viñ d'a viñaj David chi' yed' q'uen yespada, jul-lab' yed' cincho ayoch d'a snañal viñ.

5 Masanil b'aj ix checji viñaj David yuj viñaj Saúl chi' d'a oval, te vach'ñej ix elc'och viñ, yuj chi' ix ac'jioch viñ yajalil d'a jun macañ eb' soldado. Yuj chi' ix te tzalaj eb' soldado yed' eb' ayoch yopisio yuj viñaj Saúl chi'.

Ix chichon sc'ol viñaj Saúl d'a viñaj David

6 Ayic ix jax eb' soldado smasanil d'a oval, ayic toxo ix chamcan viñ filisteo yuj viñaj David chi', ix laj elta eb' ix ix d'a junjun choñab' yic schaan eb' ix sjavi viñaj rey Saúl chi'. Sq'ue chennaj eb' ix tz'elta eb' ix, stziñan q'uen spandereta eb' ix yed' q'uen splatillo. 7 Van sb'itan eb' ix tz'elta eb' ix, syalan eb' ix icha tic:

Smilal eb' ajc'ool ix smilcham viñaj Saúl.
Lajlajuñ miltac ix smilcham viñaj David, xchi eb' ix.

8 A jun chi', te ya ix och ix yab' viñaj Saúl chi', yuj chi' ix chichonq'ue sc'ool viñ, ix yalan viñ:
—Ste ic'jivalchaañ viñaj David d'a vichañ, yuj chi' syal eb' ix ix tic to lajlajuñ miltac ix smilcham viñ, a inxo tic jayeñej mil ix in milchamoc. Jab'xoñej val yoch viñ tic reyal in q'uexuloc, xchi spensar viñ chi'.
9 Atax ta' ix ochcan chi'an sc'ol viñ d'a viñaj David chi'.
10 Axo d'a junxo c'u, ix och jun espíritu chuc yuj Jehová d'a viñaj Saúl chi', ix och locoax viñ d'a sdespacho, ix och ijan viñaj David schalan te' arpa, ichataxon sc'ulej, yed'q'ue jun q'uen lanza viñaj Saúl chi'. 11 Ix cot val numnaj d'a sjolom viñ ix yila', ix sjulanoch q'uen slanza viñ chi' d'a viñaj David chi', yic tz'ochcan ch'apnaj viñ yed' q'uen d'a sat pat chi' snaan viñ, palta chael ix scol sb'a viñaj David chi'.
12 Ix xivq'ue viñaj Saúl d'a viñaj David chi', yujto a Jehová ayoch yed' viñaj David chi', axo pax yed' viñ jun, mañxo ayoc ochlaj Jehová chi'. 13 Yuj chi', mañxooc d'a spat viñ chi' ix munlaj viñaj David chi', palta to ix yiq'uel viñ viñ d'a stz'ey. Ix yac'anoch viñ viñ yajalil d'a jun mil eb' soldado, aton viñ ed'jinac eb' ayic ix xid'ec' eb' d'a oval. 14 Yalñej b'aj ix ec' viñaj David chi', vach'ñej tz'aj yelc'ochi, yujto a Jehová ayoch yed' viñ. 15 Yuj chi' ix te vach' xiv viñaj Saúl chi' d'a viñ. 16 Masanil eb' israel yed' eb' aj Judá, te xajan viñaj David chi' yuj eb'. Ste tzalaj eb' yed' viñ yujto a viñ scuchb'an eb' d'a oval.
17 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Saúl d'a viñaj David chi':
—Svac' ix b'ab'el visil scuchan Merab etb'eyumoc, añej to jelanñej tzutej a b'a d'a oval, tzac'an oval cuj a oñ schoñab' oñ Jehová tic, xchi viñ.
Ix sna viñaj Saúl icha chi' yujto malaj sgana viñ yoch smul smilan viñaj David chi', vach' ama tato a eb' filisteo smilan viñ snaan viñ.
18 Ix tac'vi viñaj David chi':
—Mamin rey, malaj jab'oc velc'ochi, mañ nivanoclaj yelc'och in mam yed' eb' in c'ab' voc d'a scal eb' quetisraelal yic tzin och a ñi'oc, xchi viñ.
19 Axo yic ix c'och stiempoal yac'an ix yisil viñaj Saúl chi' yetb'eyumoc viñ, aton ix Merab, axo d'a viñaj Adriel aj Mehola ix yac' ix viñ. 20 Axo junxo ix yisil viñ scuchan Mical, te ay sgana ix d'a viñaj David chi'. Ayic ix yab'an viñaj Saúl chi' icha chi', te vach' ix yab' viñ. 21 Yuj chi' ix snaan viñ to ol yac' junxo ix yisil viñ chi' yetb'eyumoc viñaj David chi', yic vach' yuj ix ol miljoccham viñaj David chi' yuj eb' filisteo. Ix yalan viñaj Saúl d'a viñaj David d'a schaelal:
—A ticnaic, val yel ol ach och in ñi'oc, xchi viñ.
22 Ix stz'acan yal viñ d'a eb' viñ ayoch d'a yopisio yuuj:
—Tzex lolon yed' viñaj David e ch'ocoj, tzeyalan d'a viñ icha tic: A viñ rey, tzach ste xajanej viñ, tzach co xajanejpax a oñ tic. Yuj chi' ach ochocab' sñi'oc viñ rey chi', xe chi d'a viñ, xchi viñaj Saúl chi'.
23 Ix b'at eb' viñ ay yopisio chi' yal juntzañ chi' d'a viñaj David chi', ix tac'vi viñ d'a eb' icha tic:
—Am e naani to secojtac voch sñi'oc viñ rey chi', ina to meb'a' in, malaj jab'oc velc'ochi, xchi viñ.
24 Ix lajvi chi', ix b'at eb' schecab' viñaj Saúl chi' yal d'ay, tas ix aj yalan viñaj David chi'. 25 Ix yalanxi viñaj Saúl chi' d'a eb' ay yopisio chi':
—Alec d'a viñ, max stuplaj ix visil tic viñ icha sb'eyb'al eb' anima, añej syic'cot 100-oc sjolom svinaquil eb' viñ filisteo viñ d'ayin. Icha chi' tz'aj in pacan in b'a d'a eb' vajc'ol chi', xe chi d'a viñ, xchi viñ rey chi'. Icha chi' ix yutej viñ rey chi' yalani yic smiljicham viñaj David chi' yuj eb' filisteo chi'.
26 Ix b'atxi eb' ay yopisio chi' yal d'a viñaj David chi'. Ix schaan sc'ol viñ yoch sñi'oc viñ rey chi'. Ayic manto c'ochlaj sc'ual, 27 ix b'at viñaj David chi' yed'

eb' soldado, ix smilancham 200 eb' viñ filisteo viñ. Tz'acan ix yic'cot sjolom svinaquil eb' viñ viñ d'a viñaj Saúl chi' yic tz'ochcan viñ sñi'oc viñ. Ix lajvi chi', ix yac'an ix Mical yisil viñaj Saúl chi' yetb'eyumoc viñ.

28 Ix nachajel yuj viñaj Saúl chi', ix yilan viñ to a Jehová ayoch yed' viñaj David chi', ix yilanpax viñ to te xajan viñ yuj ix Mical chi', 29 yuj chi' ix te vach' xivq'ue viñ d'a viñ, ix te vach' och viñ ajc'olal d'a viñ. 30 A eb' filisteo ix te ochñej eb' yac' oval yed' eb' israel, palta a viñaj David chi', te jelan viñ d'a oval d'a yichañ juntzañxo eb' yetyajalil soldado viñaj Saúl d'a juntac el, yuj chi' ix te b'inaj viñ.

19

Sgana viñ rey smilcham viñaj David

1 Ix yalan viñaj Saúl d'a viñaj Jonatán yed' d'a eb' ay yopisio to smilcham viñaj David eb'. Palta te xajan viñaj David chi' yuj viñaj Jonatán chi', 2 yuj chi' ix yalan viñ d'a viñ icha tic:

—Van snaan viñ in mam ach smilchamoc. Yuj chi' te lista tzutej a b'a q'uic'an, tza c'ub'ejel a b'a d'a junoc b'aj te c'ub'eltac. 3 Yujto a q'uic'an chi', tzin b'at yed' viñ in mam chi' d'a slac'anil b'aj ayach ec' chi', svalan d'a viñ uuj, tzaxo val d'ayach tas tz'aj yalan viñ, xchi viñ.

4 Ix yalan viñaj Jonatán d'a viñ smam chi' yuj tastac vach' sc'ulej viñaj David chi' icha tic:

—Mamin, mañ vach'oc tato tzach och ajc'olal d'a viñaj David a checab', yujto malaj b'aj tz'och smul viñ d'ayach, yujto nivan tas vach' ix ic' d'a spatic viñ. 5 Ix ila' to ix sb'ec sb'a viñ schami ayic ix smilancham viñ filisteo viñ, icha chi' ix aj scolchaj co choñab' tic yuj Jehová. A jun chi' ix il val. Ix ach te tzalaji. ¿Tas yuj tza na' a milcham viñ, ina to malaj jab'oc smul viñ d'ayach? xchi viñ.

6 Ix scha yab' viñaj Saúl chi' tas ix yal viñaj Jonatán chi', ix yalan viñ:

—Tic svac' can in ti' d'a yichañ Jehová to mañ ol in milcham viñ, xchi viñ.

7 Ix lajvi chi' ix avtaj viñaj David chi' yuj viñaj Jonatán chi', ix yalan viñ tas ix aj yalan viñ smam chi' d'ay. Ix yic'anb'at viñaj David chi' viñ d'a yichañ viñ smam chi', ix ochxi viñ d'a yopisio d'a stz'ey viñaj Saúl chi'.

8 Ix lajvi chi', ix ochxi oval junelxo yed' eb' filisteo, ix elixta viñaj David chi' yac' oval yed' eb', te nivan eb' ix smilcham viñ, yuj chi' ix el lemnaj eb' d'a viñ. 9 Axo pax viñaj Saúl chi', ix ochxi jun espíritu chuc d'a viñ yuj Jehová. C'ojanem viñ d'a yol spat, yed'nacq'ue q'uen slanza viñ, axo viñaj David chi' van schalan te' arpa viñ d'a yichañ viñ rey chi'. 10 Ix yic'anchaañ q'uen slanza viñ rey chi', ix sjulanoch q'uen viñ d'a viñaj David yic tz'ochcan ch'apan viñ d'a sat pat chi' yuj q'uen yalani, palta ix scol sb'a viñaj David chi', yuj chi' ix b'atcan ch'apan q'uen lanza chi' d'a sat pat chi'. Ix el lemnaj viñaj David d'a jun ac'val chi', ix b'at viñ d'a spat. 11 A d'a jun ac'val chi', ix yal viñaj Saúl chi' to sb'at och stañvumal viñaj David chi' d'a spat, yic vach' axo d'a junxo q'uiñib'alil, b'at miljoccham viñ. Axo ix Mical yetb'eyum viñ ix alan d'ay:

—Tato mañ ol a col a b'a d'a jun ac'val tic, q'uic'an chamnac achxo, xchi ix.

12 Ix lajvi chi', ix yac'anelta jun ch'añ lasu ix d'a jun ventena, ata' ix emta viñaj David chi' yic scolan sb'a. 13 Ix yic'ancot jun sdiosal ix, ix yac'anec' jichan ix d'a sat sch'at viñaj David chi'. Ix yac'anoch juntzañ xil noc' chiva ix jalb'il d'a sjolom jun sdiosal chi', ix yac'anb'at jun sábana ix d'a yib'añ. 14 Ayic ix yac'anb'at eb' schecab' viñaj Saúl b'at syam viñaj David chi', ix yalan ix Mical to penaay viñ. 15 Ix schecanxib'at eb' schecab' viñaj Saúl chi', ix yalan viñ:

—Iq'ueccot viñ d'a sat sch'at chi' d'a tic, a in ol in milcham viñ, xchi viñ.

16 Ix och eb' d'a yol spat viñaj David chi' yic syilan eb', ticni añej jun yechel jichanec' d'a sat ch'at chi', ayoch jun xil chiva sc'añ jolomoc. Ix b'at yalan eb' d'a viñaj Saúl chi'. 17 Ix yalan viñaj Saúl chi' d'a ix Mical chi':

—¿Tas yuj tzin ixtej, tza colanel jun viñ vajc'ol chi'? xchi viñ. Ix tac'vi ix:

—Yujto ix yal viñ d'ayin: Ol ach in milchamoc tato max in a chaeli, xchi viñ, xchi ix.

18 Icha chi' ix aj scolchaj viñaj David chi'. Ix b'at scolan sb'a viñ b'aj ay viñaj Samuel d'a Ramá. Ix yalan viñ d'a viñ tas ix utaj yuj viñaj Saúl chi'. Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Samuel chi' yed' viñ d'a Naiot yic b'at cajnaj eb' viñ ta'. 19 Ayic ix yab'an viñaj Saúl chi' to a d'a Naiot d'a yol yic Ramá ayec' viñaj David chi', 20 ix yac'anb'at schecab' viñ yic b'at ic'joccot viñ. Ayic ix c'och eb' checab' chi', ix yilan juntzañ eb' schecab' Jehová eb', van sb'itan eb' yuj Yespíritu Dios, axo viñaj Samuel chi' scuchb'an eb'. A d'a jun rato chi', ix och Yespíritu Dios d'a eb' schecab' viñaj Saúl chi', ix och eb' d'a scal eb', ix b'itan eb'.

21 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj Saúl chi', ix yac'anb'at junxo macañ eb' schecab' viñ. Añeja' ix ochpax eb' d'a scal eb' van sb'itan chi'. 22 Yuj chi', a val viñaj Saúl chi' ix b'at ilanoc, axo yic ix c'och viñ d'a jun nivan uc'b'ila' ay d'a Secú, ix sc'anb'an viñ b'ajtil ayec' viñaj Samuel yed' viñaj David. Ay mach ix alan d'a viñ to ato d'a Naiot d'a yol yic Ramá ayec' eb' viñ. 23 Yuj chi' ix b'at viñ ta'. Elañchamel ix ochpax Yespíritu Dios d'a viñ, yacb'an van sb'ey viñ, ix och ijan viñ sb'itani masanto ix c'och viñ d'a Naiot chi'. 24 Ix yic'anel spichul viñ yic sreyal, comon animaxoñej ix yutej sb'a viñ d'a yichañ viñaj Samuel chi' ayic ix b'itan viñ chi'. Ichaxoñej chi' ix yutej sb'a viñ ix ec' c'u yed' ix ec' ac'val. A yuj jun chi' ix elta jun lolonel tz'alji: Ipan pax viñaj Saúl ayoch d'a scal eb' schecab' Dios, xchi.

20

Ix colvaj viñaj Jonatán d'a viñaj David

1 Ix el lemnaj viñaj David d'a Naiot d'a yol yic Ramá, ix b'at yilan viñaj Jonatán viñ, yic syal viñ d'a viñ:

—¿Tas val in mul? ¿Tom ay val junoc in mul te chuc ix in c'ulej d'a viñ a mam, yuj chi' tzin sayec' viñ yic tzin smilanchamoc? xchi viñ.

2 Ix tac'vi viñaj Jonatán chi':

—Mañ jab'oc, mañ ol ach chamlaj. Scham a naani to a masanil tas sc'ulej viñ in mam chi', syalñej viñ d'ayin, vach'chom nivan yelc'ochi, ma quenñej. ¿Tom ijan mañ ol yal viñ d'ayin yuj jun tic? Maay amlaj, xchi viñ.

3 Ix och ijan viñaj David chi' yalani:

—Yojtac viñ a mam chi' to te vach' cac'ani, yuj chi' max yal-laj viñ d'ayach, max yal-laj sc'ol viñ tzojtaquejeli, yic max ach cusi. Palta yojtacxo Jehová to ayxo och chamel d'a vib'añ, xchi viñ.

4 Ix yalan viñaj Jonatán chi':

—Tato ay junoc b'aj syal ach in colani, al d'ayin, xchi viñ.

5 Ix tac'vi viñaj David chi':

—A q'uic'an tz'och q'uiñ yuj yalji q'uen uj, yovalil tzin em c'ojan in va d'a stz'ey viñ rey chi'. Elocab' d'a a c'ool tzin c'ub'ejcanel in b'a d'a caltac te' tic, masanto d'a yemc'ualil chab'ej. 6 Tato tzin sc'anb'ej viñ a mam chi', tzal d'a viñ to a d'ayach ix in c'ana' to tzin b'atcan d'a Belén in choñab', yujto a masanil eb' in c'ab' voc ol ac'anoch q'uiñ ichataxon d'a junjun ab'il. 7 Yic'ocab' tas tzal chi', tato xchi viñ, vach' vic syal chi'. Tato scot yoval viñ jun, syalelc'ochi to naanxo yuj viñ in smilanchamoc. 8 Ina to toxo ix cac' co ti' d'a yichañ Jehová to vach' cac'ani, yuj chi' tzin c'an jun tic d'ayach. Palta tato yel ay in mul, syal

in a milanchamoc, maŋ yovaliloc tzin ic'b'at d'a yichaŋ viŋ a mam chi', xchi viŋ.
9 Ix tac'vi viŋaj Jonatán chi':
—Maŋ a na icha chi', tato ix vab' specal to snib'ej viŋ in mam chi' tzach smilchamoc, toxom ix val d'ayach, xchi viŋ d'a viŋ.
10 —¿Mach pax ol alan d'ayin, tato chuc ol aj stac'voc viŋ d'ayach? xchi viŋaj David chi'.
11 Ix yalan viŋaj Jonatán chi':
—Coŋ ved'oc, coŋ el d'a spatiquel choŋab' tic, xchi viŋ.
Ix b'at eb' viŋ schavaŋil. 12 Ayic ix c'och eb' viŋ b'aj maŋxalaj anima, ix yalan viŋaj Jonatán chi':
—Yojtac Jehová co Diosal to yel svala'. A q'uic'an, ma chab'ej yab' icha tic, tzin c'anb'ej d'a viŋ in mam chi', tas nab'il yuj viŋ. Tato vach' tas sna' viŋ d'a a patic, svalcot ab'i. 13 Tato chuc spensar viŋ d'a a patic jun, aocab' Jehová ol ac'an in yaelal tato max val d'ayach yuj tas ol aj a colan a b'a. Axo ticnaic, colvajocab' Jehová ed'oc icha ix aj scolvaj yed' viŋ in mam chi'. 14 A ticnaic, tato pitzaninto ol ach ochcan reyal, tzin c'an d'ayach to ol oc' a c'ool d'ayin icha yoq'uelc'olal Jehová d'ayach, maŋ ol in a milchamlaj. 15 Tato toxo in cham jun, tzin c'an d'ayach to tza nacot viŋtilal d'a masanil tiempo. Ayic ol satjiel eb' ajc'ol yuj Jehová, mocab' satel in b'inaj d'a a macb'en, xchi viŋ.
16 Icha chi' ix aj sb'oancan strato viŋaj Jonatán chi' yed' viŋaj David chi', ol b'eyŋejb'at d'a scal yiŋtilal viŋaj David chi'. Ix yalan viŋaj Jonatán chi' icha tic:
Aocab' Jehová tz'ac'an a yaelal tato maŋ ol elc'och tas scalcan tic, xchi viŋ.
17 Yujto te xajan viŋaj David chi' yuj viŋaj Jonatán chi', yuj chi' ix yal viŋ to svach' b'oejxican jun strato eb' viŋ chi'. 18 Ix yalanxi viŋaj Jonatán chi':
—Q'uic'an tz'och q'uiŋ yuj yalji q'uen uj, scheclaji to malaj ach yujto secan tz'ajcan b'aj tzach em c'ojan. 19 Palta axo chab'ej d'a yemc'ualil, sb'at a c'ub'ejel a b'a b'aj a c'ub'ejnaquel a b'a junel. Tza taŋvej d'a slac'anil q'uen q'ueen scuch Ezel. 20 Tzin julb'at oxeoc in jul-lab' ta', ichato ay junoc mach b'aj van in julvajb'ati. 21 Slajvi chi', svalan d'a viŋ in checab': Ixic b'at ic'cot in jul-lab' chi', xin cham d'a viŋ. Tato sval d'a viŋ icha tic: A d'a yichaŋcot tic ay, ic'cot te', ta xin chi, tzach cot d'a junc'olal, malaj tas ol ach ic'an syal chi'. Toxo ix vac' in ti' d'a yichaŋ Jehová to icha chi' ol vutej. 22 Palta tato sval jun: A jun in jul-lab' chi', najatto ay d'a ichaŋb'at chi', tato xin chi d'a viŋ, tzach b'at d'a najat a col a b'a yujto a Jehová tzach checanb'ati. 23 A pax d'a co ti' ix calcan tic jun, a Jehová testigo tz'ajcan d'ay to junelŋej scalcani, xchi viŋ d'a viŋ.
24 Ix lajvi chi', ix sc'ub'anel sb'a viŋaj David chi' d'a caltac te'. Ayic ix chajiel yich yic tz'och q'uiŋ yuj yalji q'uen uj, ix em c'ojan viŋaj rey Saúl sva'i. 25 A d'a sat pat ix em c'ojan viŋ d'a b'ajtaxon tz'em c'ojan. A d'a yichaŋ viŋ ix em c'ojan viŋaj Jonatán, axo d'a stz'ey viŋ ix em c'ojan viŋaj Abner, axo pax xila viŋaj David, malaj mach ix em c'ojan d'ay. 26 A d'a b'ab'el c'u, malaj tas ix yal viŋaj Saúl chi', yujto ix sna viŋ icha tic: Tecan ay junoc tas maŋ vach'oc ix sc'ulej viŋaj David chi', maj am yal sb'oan sb'a viŋ icha yalan ley d'a ayocto, xchi viŋ d'a spensar chi'. 27 Schab'ilxo c'ual yajoch q'uiŋ chi', colanŋej xila viŋaj David chi', malaj mach tz'em c'ojan d'ay. Yuj chi' ix sc'anb'ej viŋaj Saúl d'a viŋaj Jonatán icha tic:
—¿Tas yuj maj javi viŋ yuninal viŋaj Isaí chi' vael ticnaic yed' evi? xchi viŋ.
28 Ix tac'vi viŋaj Jonatán chi':
—A viŋaj David chi' alan d'ayin evi, 29 tob' masanil eb' sc'ab' yoc viŋ snaan q'uiŋ yic silab' d'a schoŋab', yuj chi' ix avtajb'at viŋ yuj jun viŋ yuc'tac. Yal viŋ d'ayin icha tic: Tato vach' in d'a a sat, cha in b'at vac' tzalajb'oc in c'ool

yed' eb' vuc'tac chi', xchi viñ. Yuj chi' max javilaj viñ vael d'a a mexa tic, xchi viñ.
30 Ayic ix yab'an viñ rey icha chi', ix cot yoval viñ d'a viñaj Jonatán chi', ix yalan viñ:
—Mitz' unin ach, b'ajam sic'b'il ach. Vojtac to vach' ac'an yed' viñ yuninal viñaj Isaí chi', yic q'uixvelal tzach ajcan yed' ix a nun. 31 ¿Tom max nachajel jab'oc uuj to yacb'an pitzan viñ yuninal viñaj Isaí chi', mañ ol ach och reyal yed' pax eb' iñtilal? A ticnaic, ac'b'at sayumal viñ, tzic'ancot viñ d'ayin, ol in milancham viñ, xchi viñ.
32 Ix tac'vi viñaj Jonatán chi' icha tic:
—¿Tas yuj ol cham viñ? ¿Tom ay junoc tas chuc ix sc'ulej viñ, yuj chi' icha chi' tzala'? xchi viñ.
33 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj Saúl chi', ix sjulanb'at jun q'uen slanza viñ d'a viñaj Jonatán chi' yic smilancham viñ. Icha chi' ix aj snachajel yuj viñaj Jonatán chi' to a' viñ smam viñ chi', snib'ej viñ smilcham viñaj David chi'. 34 Ix cot yoval viñaj Jonatán chi', ix q'ue jucnaj viñ, ix elta viñ. Majxo valaj viñ yed' eb' viñ d'a schab'il c'ual chi', yujto ix cus viñ yuj viñaj David chi', yujto te chuc tas ix yal viñaj Saúl chi' ix yab' viñ. 35 D'a val sacb'inaj d'a junxo c'u, ix b'at viñ yil viñaj David chi', icha yaj yalancan eb' viñ, tzac'anoch jun viñ quelem unin yuj viñ. 36 Ix yalan viñ d'a viñ quelem chi':
—Elañchamel ol b'at ic'cot in jul-lab' ol in julb'at tic, xchi viñ.
Ix b'at viñ quelem chi' b'ian. A val sb'at viñ chi', ix julvajb'at viñaj Jonatán chi' d'a yichañb'at viñ. 37-38 Ayic ix c'och viñ b'aj ix em jul-lab' chi', te chaañ ix avaj viñaj Jonatán chi' icha tic:
—Yel a c'ool, mañ ach och vaan, ato d'a ichañb'at ix c'ochi, xchi viñ.
Ix lajvi chi' ix yalanxi viñ:
—Yelc'olal a b'ati, mañ ach och vaan, xchi viñ.
Ix sic'anq'ue jul-lab' chi' viñ quelem chi', ix yic'ancot viñ. 39 Palta maj nachajel-laj jab'oc yuj viñ tas ix sc'ulej viñaj Jonatán chi', añej viñ ojtannac yed' viñaj David tas yaj jun slolonel chi'. 40 Ix lajvi chi', ix yac'an sjul-lab' viñaj Jonatán chi' d'a viñ quelem chi', ix schecan meltzaj viñ viñ d'a choñab'.
41 Ixñej b'atcan viñ quelem chi', ix elcancot viñaj David d'a spatic q'uen q'ueen. Ixñej elta viñ chi', oxel ix em ñojan viñ d'a yichañ viñaj Jonatán chi'. Ix lajvi chi' ix stz'ub'lanelta sti' eb' viñ, ix oc' eb' viñ schavañil, ix sic'sic'an val viñaj David chi' yoq'ui. 42 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Jonatán chi' d'a viñ:
—Ixic, junc'olal a b'ati yujto a co ti' ix cac' co chavañil, d'a yichañ Jehová ix cala'. Ix co c'an d'a Jehová chi' to ayñejocab'och qued'oc co chavañil yed' eb' quiñtilal yic tz'elcanc'och b'aj ix cac' co ti', yic vach'ñej pax cac'ani yed' eb' quiñtilal, xchi viñ.
Ix lajvi chi', ix b'atcan viñaj David chi', axo viñaj Jonatán chi' ix meltzajcancot viñ d'a choñab'.

21

Ix el viñaj David d'a viñaj Saúl

1 Ix lajvi chi', ix b'atcan viñaj David chi' d'a choñab' Nob, ix ec' viñ d'a viñaj sacerdote Ahimelec. Ix xivq'ue viñ sacerdote chi' ayic ix ul schaan viñaj David chi' viñ, ix yalan viñ d'a viñ:
—¿Tas yuj a achñej tzach javi, malaj junoc mach ed'nac? xchi viñ d'a viñaj David chi'.
2 Ix tac'vi viñaj David chi':
—Atoni, yujto ay tas ix schec viñ rey ul in c'ulej, palta snib'ej viñ to malaj mach tz'ojtacaneli, axo pax eb' viñ ajun ved' jun, ix val d'a eb' viñ b'ajtil ol

vil-lajxi in b'a yed' eb' viň. 3 A ticnaic, ¿ay am jab'oc tas sco va d'ayach? Ac' oyeoc co pan, ma yalňej tas ayec' d'ayach, xchi viň.

4 Ix tac'vi viň sacerdote chi':

—Malaj ixim comon pan ayeq'ui. Ay ixim, palta a ixim tz'ac'jioch d'a yichaň Jehová. Syal vac'an ixim d'ayach, tato vach' yaj eb' viň ajun chi' ed'oc, tato maj vay eb' viň yed' eb' ix ix, xchi viň.

5 Ix tac'vi viňaj David chi' icha tic:

—Ayxotax scan eb' ix cuuj, chab'jitax oň coti. Vach'chom yel, maň yicoc Jehová jun co checnab'il tic, palta yictax oň coti, vach'xo yaj eb' viň ved'nac chi' icha yalan ley, yuj chi' yel vach'xo yaj eb' viň ticnaic, xchi viň.

6 Ix lajvi chi', ix yac'an ixim pan yic Dios viň sacerdote chi' d'a viň. Malaj junocxo macaň ixim pan ay d'a yol sc'ab' viň sacerdote chi', aňej ixim toxo ix ic'jiel d'a yichaň Dios d'a sat mexa yic tz'ochixpaxcan ixim c'ac'to sq'uexuloc. 7 A d'a jun c'u chi', ayec' jun viň schecab' viňaj Saúl d'a slac'anil scajnub' Dios, yujto ay tas ayoch d'a yib'aň viň. A jun viň chi', edomita viň, Doeg sb'i viň, yajal yaj viň d'a scal eb' staňvumal scalnel viňaj Saúl chi'.

8 Ix yalan viňaj David chi' d'a viňaj Ahimelec chi' icha tic:

—¿Ay am junoc q'uen lanza, ma junoc q'uen espada ayec' d'ayach? Yujto d'a elaňchamel xoňej ix aj in checjicot yuj viň rey chi', yuj chi' majxo yal vic'ancot q'uen vespada, ma junocxo q'uen yamc'ab', xchi viň.

9 Ix tac'vi viň sacerdote chi':

—A d'a tic ayec' q'uen yespada viňaj Goliat, viň filisteo a milnaccham d'a sch'olanil yic Ela. A d'a tic ayec' q'ueen, pichanoch jun c'apac d'a q'ueen, ayec' q'uen d'a spatic c'apac chaleca. Syal ic'anb'at q'ueen. Tato max scha a c'ol q'uen jun, maňxalaj junocxo q'uen ay d'ayin, xchi viň d'a viň.

Ix tac'vi viňaj David chi', ix yalan viň:

—Malaj junocxo q'uen lajan yed' jun q'ueen chi'. Ac' q'uen d'ayin, xchi viň.

10 Aňeja' d'a jun c'u chi' ix b'atňej viňaj David chi' sc'ub'ejel sb'a d'a viňaj Saúl chi', ix c'och viň d'a choňab' Gat b'aj rey viňaj Aquis. 11 Axo eb' schecab' viňaj Aquis chi' ix alan icha tic:

—A jun viň tic aton viňaj David, icha rey yaj viň d'a Israel. Aton viň sb'itaj yuj eb' ix ix ayic sq'ue chennaj eb' ix, syalan eb' ix icha tic:

Smilal eb' ajc'ol ix smilcham viňaj Saúl.
Lajlajuň miltac ix smilcham viňaj David, xchi eb' ix, xchi eb'.

12 Ix cham val yab'an juntzaň lolonel chi' viňaj David chi', yuj chi' ix xiv viň d'a viňaj Aquis chi'. 13 D'a yichaň eb' ix q'uexvi yilji viňaj David chi', ix yesanoch sb'a viň quistalil, comonxoňej stz'ib'ej ch'acan spatictac puerta viň, tz'emta jililoc yal sti' viň d'a xil sti'. 14 Ix yalan viňaj Aquis chi' d'a eb' schecab' chi':

—Tato ix eyila' to quistal jun vinac tic, ¿tas yuj ix eyic'cot viň d'ayin? 15 ¿Tocval malaj eb' quistal d'a tic, yuj chi' ix eyic'cot junxo viň tic yic tzul yac' squistalil viň chi' d'a yol in pat tic? xchi viň.

22

1 Ix elxi viňaj David chi' ta', ix b'at sc'ub'anel sb'a viň d'a jun q'uen ňaq'ueen d'a yol yic Adulam. Ayic ix yab'an eb' viň yuc'tac viň yed' eb' sc'ab' yoc viň b'aj ayec' viň, ix b'at eb' viň sc'ub'ejel sb'a yed' viň. 2 Ix c'ochpax eb' tz'ixtaxi, masanil eb' ay sb'oc yed' eb' ay schab'c'olal. A viňaj David chi' ix och yajaliloc eb'. Ay am junoc 400 eb' viň vinac d'a smasanil.

3 Spetoj viňaj David d'a Adulam chi', ix c'ochcan viň d'a Mizpa, d'a yol yic Moab. Ix yalan viň d'a viň sreyal Moab chi' icha tic:

—Tzin tevi d'ayach to scan viñ in mam yed' ix in nun ed'oc masanto ol vil tas ol in yutej Dios, xchi viñ.

4 Icha chi' ix aj yic'anb'at smam snun viñ chi' d'a yichañ viñ sreyal Moab chi'. A yed' viñ ix aj eb' yacb'an ayec' viñaj David chi' scol sb'a d'a jolomtac vitz. 5 Axo viñaj Gad, schecab' Dios ix alan d'a viñaj David chi' icha tic:

—Mañ ach can d'a tic yuj a colan a b'a, palta meltzajañ d'a yol yic Judá, xchi viñ.

Icha chi' ix aj sb'at viñaj David, masanto ix c'och viñ d'a jun caltac te' d'a yol yic Haret.

Ix miljicham eb' sacerdote d'a Nob

6 Ay jun c'ual, c'ojanem viñaj Saúl d'a yich jun te' tamarisco d'a jolom vitz d'a Gabaa, lac'b'ilq'ue q'uen slanza viñ yuuj, oyanoch eb' yajalil soldado d'a spatic viñ. Ata' ix yab' viñ to ix checlaj b'aj ayec' viñaj David yed' eb' soldado. 7 Yuj chi' ix yal viñ d'a eb' soldado oyanoch d'a spatic chi':

—Ex vetchoñab' yiñtilal Benjamín, ab'ec tas ol vala': ¿Tom tzeyac'och d'a e c'ool to a viñ yuninal viñaj Isaí chi' ol ac'an e luum yed' te' eyuva? ¿Tom e masanil ol ex och d'a comandanteal yed' d'a capitanil yuj viñ? 8 Yuj chi' e masanilxoñej a ex ayex ec' tic tzex och ajc'olal d'ayin. Malaj mach tz'alan d'ayin, tato a viñ vuninal toxo ix yac' strato viñ yed' viñ yuninal viñaj Isaí chi'. Malaj junoc ex ayex ec' tic tzex och jab'oc ilc'olal vuuj. Malaj junoc ex tzeyal d'ayin tato toxo ix och viñ vuninal chi' yac'an sc'ol jun in checab', yic tz'och ajc'olal d'ayin in smilan icha sc'ulej ticnaic, xchi viñaj Saúl chi'.

9 Aypaxoch viñaj Doeg aj Edom d'a scal eb' schecab' viñaj Saúl chi', yuj chi' ix tac'vi viñ icha tic:

—Ix vil viñ yuninal viñaj Isaí chi' ayic ix b'atcan viñ d'a Nob, ix c'och viñ d'a viñaj Ahimelec yuninal viñaj Ahitob. 10 A viñaj Ahimelec chi', ix sc'anb'ej viñ d'a Jehová yuj viñaj David chi', ix ac'ji svael viñ yuj viñ. Ix yac'anpax q'uen yespada viñaj Goliat viñ filisteo viñ d'a viñ, xchi viñaj Doeg chi'.

11 Yuj chi' ix schecan viñ rey chi' avtaj viñaj sacerdote Ahimelec chi' yed' masanil eb' viñ sacerdote ay d'a Nob chi', aton eb' viñ sc'ab' yocto sb'a yed' viñaj Ahimelec chi'. Ayic ix c'och eb' viñ smasanil d'a yichañ viñ rey chi', 12 ix yalan viñ d'a viñaj Ahimelec chi':

—Ach yuninal viñaj Ahitob, ab' tas ol vala', xchi viñ.

—Ayinec' d'a yol a c'ab' mamin rey, xchi viñaj Ahimelec chi'.

13 Ix sc'anb'an viñaj Saúl chi' d'a viñ icha tic:

—¿Tas yuj ayach och ajc'olal d'ayin yed' viñ yuninal viñaj Isaí chi'? Ix ac' svael viñ, ix ac'anpax jun q'uen espada d'a viñ, ix a c'anb'an d'a Dios yuj viñ, yic tz'och viñ ajc'olal d'ayin yic tzin smilani, ichaton sc'ulej viñ ticnaic, xchi viñ.

14 Ix yalan viñaj Ahimelec chi' d'a viñ rey chi':

—Mamin rey, ¿mach junoc d'a scal eb' a checab' sc'anab'ajej val icha viñaj David, añejtona' to a ñi' pax viñ, yajal pax yaj viñ d'a scal eb' a tañvumal, te nivan pax yelc'och viñ d'a a palacio? 15 ¿Tocval b'ab'elto tzin c'anb'ej d'a Dios yuj viñ? Mamin rey, malaj b'aj tzin och ajc'olal d'ayach, yuj chi' mocab'a tas tza na' d'a in patic yed' d'a spatic eb' in c'ab' voc, yujto mañ vojtacoc jab'oc tas yaj jun lolonel tic, xchi viñ.

16 Palta d'a yelc'olal ix yal viñ rey chi' d'a viñ icha tic:

—Añejto tzac'och d'a a c'ool to ol ach cham yed' masanil eb' a c'ab' oc tic, xchi viñ.

17 A val d'a jun rato chi' ix schecan eb' stañvumal viñ rey chi', ix yalan viñ:

—Mileccham masanil eb' viñ sacerdote yic Jehová tic, yujto ayoch eb' viñ yed' viñaj David chi'. Yojtac eb' viñ to tz'el viñ elelal d'ayin, palta maj yal-laj eb' viñ vab'i, xchi viñ.

Palta a eb' soldado stañvumal viñ rey chi', maj yal-laj sc'ol eb' ix smilcham eb' viñ sacerdote yic Jehová chi'. 18 Yuj chi' ix yal viñ rey chi' d'a viñaj Doeg chi':

—Milcham eb' viñ a ach tic, xchi viñ.

Ix och ijan viñaj Doeg chi' smilancham eb' viñ sacerdote chi'. A d'a jun c'u chi', 85 eb' vinac tz'ac'anoch c'apac chaleca nab'a lino ix smilcham viñaj Doeg chi'. 19 D'a elañchamel, ix ochpax viñ d'a yol choñab' Nob, aton schoñab' eb' viñ sacerdote chi', a yed' q'uen espada ix smilcham masanil eb' vinac viñ, eb' ix ix, eb' unin yed' eb' ato yalji. Ix smilpaxcham noc' vacax viñ, noc' b'uru yed' noc' calnel. 20 Palta ay jun viñ yuninal viñaj Ahimelec, scuchan Abiatar, ix yac' ganar viñ yel lemnaj b'aj van yoch chamel chi', ix b'atcan viñ b'aj ayec' viñaj David. 21 A' viñ ix alan d'a viñaj David chi' to a masanil eb' viñ sacerdote yic Jehová, toxo ix miljicham eb' viñ yuj tas ix yal viñaj Saúl. 22 Ix yalan viñaj David chi':

—A jun chi' vojtactaxoni, yujto a d'a yic chi' ix vila' to ayec' viñaj Doeg ta', yuj chi' ix in na'a to a viñ ol alan d'a viñaj Saúl chi'. A ticnaic, vuuj ix cham masanil eb' a c'ab' oc chi', 23 palta jun, canañ ved' d'a tic. Mañ ach xivoc, yujto a viñ ayoch ajc'olal chi' d'ayach, aypaxoch viñ ajc'olal d'ayin, palta vach' aj ved' d'a tic, xchi viñ.

23

A viñaj David ix colanel choñab' Keila

1 Ay jun c'ual ix och eb' filisteo yac' oval d'a choñab' Keila, ix elc'ajb'at strigo eb' toto val ix steq'ueli, yuj chi' ayic ix yalan jun tic eb' d'a viñaj David, 2 ix b'at sc'anb'an yab' viñ d'a Jehová icha tic:

—¿Tzam in a chab'at vac' oval yed' juntzañ filisteo chi'? xchi viñ.

Ix tac'vi Jehová:

—Ixic ac' oval, tza colancanel choñab' Keila tic, xchi d'a viñ.

3 Axo eb' viñ ajun yed' viñaj David chi', ix yal eb' d'a viñ icha tic:

—Ina to d'a xivc'olal ayoñec' d'a Judá tic, ocxom val to tzoñ b'at cac' oval yed' eb' filisteo d'a choñab' Keila, xchi eb'.

4 Yuj chi' ix sc'anb'ejxi viñ d'a Jehová. Ix tac'vixi d'a viñ, ix yalani:

—Ixic d'a choñab' Keila chi'. A in ol vac'och eb' filisteo chi' d'a yol a c'ab', xchi.

5 Yuj chi' ix b'at viñaj David chi' yed' eb' soldado ajun yed'oc d'a choñab' Keila chi'. Ata' ix yac' oval eb' yed' eb' filisteo chi'. Ix ac'ji ganar eb' yuj eb', yuj chi' ix yic'canec' smolb'etzal noc' eb' smasanil. Icha chi' ix aj scolchajcanel eb' cajan d'a Keila chi'.

6 A viñaj Abiatar yuninal viñaj Ahimelec, viñ ix el lemnajoc, ix c'och viñ b'aj ayec' viñaj David d'a choñab' Keila chi', yed'nac jun chaleca viñ. 7 Ix alchaj d'a viñaj Saúl to a d'a choñab' Keila ayec' viñaj David chi'. Ix snaan viñ icha tic: A ticnaic toxo ix ac'jioch viñaj David chi' d'a yol in c'ab' yuj Dios, yujto toxo ix b'at smacb'ejcanoch sb'a viñ d'a yol jun choñab' to te vach' yajoch spuertail smacchaji, xchi viñ.

8 Ix lajvi chi', ix yavtan masanil eb' soldado viñ, yic sb'at oymitaj viñaj David chi' yed' eb' soldado d'a Keila yuj eb' yalani. 9 Palta ix yojtaquejel viñaj David chi' to van scot viñaj Saúl yac' oval yed' viñ, yuj chi' ix yal viñ d'a viñaj sacerdote Abiatar to syic'cot c'apac chaleca viñ yic sc'anb'ej eb' d'a Jehová. 10 Ix yalan viñaj David chi' icha tic:

—Mamin Jehová, co Diosal ach a oñ israel oñ tic, a in a checab' in tic ix vab'i to a viñaj Saúl van snaan viñ ul satel choñab' Keila tic vuuj. 11 ¿Ol am javoc viñ icha ix aj vab'ani? ¿Ol am in yac'och eb' cajan d'a choñab' Keila tic d'a yol sc'ab' viñ? Tzin tevi d'ayach Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, to tzal d'ayin, xchi viñ.

Ix yalan Jehová chi':

—A viñaj Saúl chi' van scot viñ, xchi.

12 Ix sc'anb'anxi viñaj David chi' d'a Jehová chi':

—¿Ol am in yac'och eb' aj choñab' Keila tic yed' eb' in soldado d'a yol sc'ab' viñ? xchi viñ.

Ix yalanxi Jehová chi':

—I', ol ex yac'och eb', xchi.

13 Yuj chi' ix el viñaj David yed' eb' soldado chi', ay am junoc 600 eb'. Ch'occh'oc b'aj ayec' eb' d'a juntac el. Ayic ix c'ochxi yab'ixal d'a viñaj Saúl chi' to toxo ix el eb' d'a choñab' Keila chi', majxo b'atlaj viñ ta'.

Ix b'atcan viñaj David d'a tz'inan luum

14 Yuj chi' ix aj viñaj David chi' d'a juntzañ q'uen ñaq'ueen d'a siquil luum d'a yol yic Zif. Vach'chom ix saychajec' viñ yuj viñaj Saúl chi' d'a junjun c'u, palta maj ac'jilaj viñ yuj Dios d'a yol sc'ab' viñ. 15 Ayic ix yab'an specal viñaj David chi' to añeja' sayjiec' viñ yuj viñaj Saúl chi' yic smilanchamoc, ix canxoñej viñ d'a Hores, d'a tz'inan luum d'a yol yic Zif chi'.

16 Ay jun c'ual ix b'at viñaj Jonatán yil viñaj David d'a Hores chi'. Ix ac'ji stec'anil viñaj David chi' yuj viñ yic syac'anoch Dios viñ yipoc sc'ool. 17 Ix yalan viñ d'a viñaj David chi' icha tic:

—Mañ ach xivoc, yujto mañ ol ach ilchajlaj yuj viñ in mam chi'. Yujto a ach tic, ol ach ochñej co reyaloc a oñ israel oñ tic, a inxo ol in och d'a schab'il yajalil d'ayach. A jun tic yojtacxopax viñ in mam chi', xchi viñ.

18 Ix snaanxicot strato eb' viñ schavañil d'a yichañ Jehová. Ix lajvi chi', ix meltzajxi viñaj Jonatán chi' d'a spat, axo pax viñaj David chi', ix canñej viñ d'a Hores chi'. 19 Axo eb' cajan d'a Zif chi' ix b'at alan d'a viñaj Saúl d'a Gabaa, ix yalan eb':

—A viñaj David, ayec' viñ sc'ub'ejel sb'a d'a yol co macb'en, d'a juntzañ q'uen ñaq'ueen d'a svitzal Haquila, d'a Hores, d'a stojolal sur d'a choñab' Jesimón. 20 Yuj chi' mamin rey, tato syal a c'ool tzach b'at ta', syal tzach b'ati, ol co ch'ox viñ d'ayach, xchi eb'.

21 Ix yalan viñaj Saúl chi' d'a eb':

—Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a eyib'añ, yujto tz'oc' e c'ool d'ayin. 22 A ticnaic, sval d'ayex to b'at eyil val b'ajvaltil ayec' viñ, mach ix ilani, yujto svab'i tob' te jelan viñ scolan sb'a. 23 Tzeyil val sic'lab'il b'aj val sc'ub'ejel sb'a viñ chi', tzul eyalanxi d'ayin d'a sjichanil, icha chi' ol aj in b'at eyed'oc. Tato yel ayec' viñ ta', ol b'at in sayec' viñ d'a scal masanil yol yic Judá, xchi viñ.

24 Ix b'ab'laj pax eb' aj Zif chi' d'a schoñab', axo viñaj Saúl chi' tzac'anto ix b'at viñ yed' eb' soldado. Axo pax viñaj David chi', ayec' viñ yed' eb' viñ ajun yed'oc d'a Maón, d'a tz'inan luum, d'a ac'lic d'a stojolal sur d'a choñab' Jesimón. 25 Yuj chi' ix b'at viñaj Saúl chi' yed' eb' soldado say viñ. Ayic ix alji jun tic d'a viñaj David chi', ix emta viñ d'a sattac q'ueen, ix canñej viñ d'a lum Maón d'a tz'inan luum chi'. Yuj chi' a ix yab'an viñaj Saúl chi' icha chi', ix b'at viñ sayec' viñ ta'. 26 A d'a jun spac'ul jun vitz chi', ata' sb'at viñaj Saúl yed' soldado. Axo d'a junxo spatic luum, ata' sb'atpax viñaj David yed' eb' soldado ajun yed'oc yic syac' yip eb' yel d'a viñaj Saúl chi'. Palta toxo ix oyjichaañ viñaj

David yed' eb' ajun yed' viñ yuj viñaj Saúl yed' eb' soldado chi' yic syamji eb'.
27 Elañchamel ix c'och jun viñ checab' d'a viñaj Saúl chi', ix yalan viñ:
—Mamin rey, meltzajañ d'a elañchamel, yujto a eb' filisteo toxo ix och eb' d'a yol co choñab', xchi viñ.
28 Yuj chi' ix b'at viñaj Saúl chi' yac' oval yed' eb' filisteo chi'. Icha chi' ix aj yoch vaan viñ spechan b'eyec' viñaj David chi'. Atax ta' ix scuchcan jun sat q'uen chi' icha tic: Sat q'uen b'aj ix spoj sb'a b'e.
29 Icha chi' ix aj sb'atcan viñaj David chi' sc'ub'ejel sb'a d'a yoltac q'uen ñaq'ueen d'a yol yic En-gadi.

24

Maj smil-laj viñaj Saúl viñaj David

1 Ayic ix lajvi yac'an oval viñaj Saúl yed' eb' filisteo chi', ix alji d'a viñ to a d'a tz'inan luum d'a En-gadi ayec' viñaj David chi'. 2 Yuj chi' oxe' mil eb' soldado te jelan d'a scal eb' israel ix siq'uel viñaj Saúl chi', yic sb'at eb' sayec' viñaj David chi' yed' eb' ajun yed' viñ d'a sattac q'uen q'ueen b'aj ay noc' c'ultaquil chiva. 3 Ayic ix c'och viñaj Saúl yed' eb' soldado d'a juntzañ te' macte' calnel d'a ti' b'e, ix och viñ chuljel d'a yol jun q'uen ñaq'ueen ay d'a slac'anil chi'. Mañ yojtacoclaj viñ tato ata' ayec' viñaj David yed' eb' soldado d'a yichochc'och q'uen chi'. 4 Yuj chi' ix yal eb' viñ ajun yed' viñaj David chi':
—A ticnaic ix elc'och tas ix yal Jehová to syac'och viñ ajc'ool d'a yol a c'ab'. A ach tza na'a tas tzutej, xchi eb' viñ d'a viñ.
Ix q'ue vaan viñ, te c'ojanc'olal ix cot viñ, ix spolanel jab' sti' sjucan pichul viñaj Saúl chi' viñ. 5 Ix lajvi yutan viñ icha chi', ix cuspaxq'ue sc'ool viñ. 6 Ix yalan viñ d'a eb' viñ ajun yed'oc chi' icha tic:
—Aocab' Jehová max chaan in milcham viñ in reyal tic, yujto a' sic'annacoch viñ reyal, xchi viñ.
7 Icha chi' ix yutej viñaj David chi' scachan eb' viñ ajun yed'oc chi'. Maj yal-laj viñ to ay tz'utaj viñaj Saúl chi' yuj eb' viñ, toñej ix yiloch eb' viñ ix elixta viñ d'a yol q'uen ñaq'ueen chi', ix b'atxican viñ. 8 Ix lajvi chi', ix elta viñaj David chi' d'a spatic viñ, ix avajb'at viñ:
—Mamin rey, xchib'at viñ.
Axo ix meltzajb'at q'uelan viñaj Saúl chi' d'a spatic, ix em ñojnaj viñaj David chi', ix yalan viñ:
9 —Mamin, ¿tas yuj tza cha ab' d'a eb' anima tz'alani to chuc tas tzin say d'a a patic? 10 Na'eli to a ticnaic a Jehová ix ach ac'anoch d'a yol in c'ab' d'a yol q'uen ñaq'ueen tic. A eb' viñ ajun ved'oc, ix yal eb' viñ to tzach in milchamoc, palta maj yal-laj in c'ool. Ix in na' to rey ach, a Jehová sic'annac ach och reyal.
11 Mamin, iltonab' jab' sti' a jucan pichul ved'nac tic. Te secojtac ix aj ach in milanchamoc tato ix yal in c'ool. Yuj chi' a d'a jun tic syal snachajel uuj to malaj tas chuc tzin na' d'a a patic, malaj b'aj ix vic'chaañ in b'a d'ayach. Palta ¿tas yuj tzin a sayeq'ui yic tzin a milancham alani?
12 A ticnaic, oñ b'eyc'olajocab' co chavañil yuj Jehová Dios, mach tojol spensar, aocab' tz'ac'an spac d'ayach yuj tas tzin utej. A inxo tic jun, mañ ol vac'och in c'ab' ach in milanchamoc. 13 Ay jun lolonel syal eb' anima d'a peca' icha tic: A d'a eb' chuc, ata' scot chucal, xchi. Yuj chi' mamin rey, malaj b'aq'uiñ ol vac'och in c'ab' d'ayach.
14 Mamin rey, natonab'i to a ach tic sreyal ach Israel. A inxo van in a sayanec' tic, tocval ay jab'oc velc'ochi. Lajan in val icha noc' chamnac tz'i', ma icha val noc' c'ac. 15 Yuj chi' aocab' Jehová tzoñ b'eyc'olan co chavañil,

mach oñ ay co mul. Aocab' tz'ilan tas tzin utej tic, tzin scolanel d'ayach, xchi viñ.
16 Axo ix lajvi slolon viñaj David chi', ix yalan viñaj Saúl chi':
—Ach David, ¿tom a ach tzach lolon chi' ma? xchi viñ.
Ix oc'q'ue viñ. 17 Ix yalan viñ:
—A ach tic te tojol a pensar. Te vach' ix utej a pactzitan in chuc pensaril d'ayach. 18 A val ticnaic tza ch'oxeli to vach' tzutej a pensar d'ayin. Ix in yac'valoch Jehová d'a yol a c'ab', palta maj in a milchamlaj. 19 Val yel, malaj junoc mach tato tz'ilchaj junoc yajc'ol yuuj, malaj tas syutej. A Jehová ol pactzitan d'ayach yuj jun a vach'c'olal tic d'ayin. 20 Ix nachajel vuj ticnaic to a ach val ol ach och reyal, yuj chi' a opisio d'a yib'añ co choñab' tic, malaj mach ol yal yic'anec' d'a yol a c'ab'.
21 Ac'can a ti' d'ayin ticnaic d'a yichañ Jehová to mañ ol a satel-laj viñtilal yed' eb' ayto vuj in b'a yed'oc, palta to ol in b'inajñejcanoc, xchi viñ.
22 Ix yac'an sti' viñaj David chi' yuj tas ix yal viñ chi'. Ix lajvi chi', ix pax viñaj Saúl chi' d'a spalacio, axo pax viñaj David chi' yed' eb' viñ ajun yed'oc, ix ochixcan eb' viñ d'a yoltac q'uen ñaq'ueen chi'.

25

A schamel viñaj Samuel

1 Ix cham viñaj Samuel, ix smolb'an sb'a masanil eb' israel. Ix te' oc' eb' yuj schamel viñ chi'. A d'a schoñab' viñ d'a Ramá ix mucchaji.

A viñaj David yed' ix Abigail

Ix lajvi chi', ix b'atcan viñaj David d'a tz'inan luum d'a yol yic Parán. 2 A d'a choñab' Maón, ay jun viñ te b'eyum, oxe' mil noc' scalnel viñ, jun mil noc' schiva viñ. Ay sluum viñ d'a slac'anil choñab' Carmel, ata' sjoxel noc' scalnel viñ chi'. 3 A jun viñ chi', Nabal sb'i viñ, yiñtilal viñaj Caleb, junelñej te chuc spensar viñ. Axo pax ix yetb'eyum viñ, Abigail sb'i ix. A jun ix chi', te vach' yilji ix, te ay pax spensar ix.
4 Ayic ayec' viñaj David chi' d'a tz'inan luum, ix yab'an viñ to a viñaj Nabal chi' ayec' viñ sjoxel noc' scalnel d'a Carmel chi'. 5 Yuj chi' ix schecb'at lajuñvañ eb' viñ schecab' viñ yic b'at ac'ji stzatzil sc'ol viñaj Nabal chi', 6 b'at yalpax juntzañ lolonel tic eb' viñ d'a viñ: Syal viñaj David: Junc'olalocab' ajec' yed' masanil eb' cajan ed'oc d'a yol a pat yed' masanil tas ay d'ayach. 7 Ix vab'i to ayach ec' a joxanel noc' a calnel. Ojtacpaxi to a eb' a tañvum calnel ayñejec' eb' qued'oc d'a Carmel tic. Ayic ayec' eb' qued'oc d'a tic, malaj jab'oc tas ix ic'an eb', malaj pax jab'oc tas ix quiq'uec' d'a eb'. 8 Syal a c'anb'an juntzañ chi' d'a eb' a checab' chi'. A eb' ol alan d'ayach chajtil to yel. D'a val sc'ual jun a q'uiñ tzoñ javi, yuj chi' stevi viñaj David d'ayach to tzoñ a cha d'a vach'il, tzac'an d'ayoñ tastac ay d'ayach. Ac'paxcot yic viñaj David a vach'c'ool, xchicot viñaj David d'ayach, xe chi, xchi viñ.
9 Ayic ix c'och eb' viñ schecab' viñaj David chi' d'a viñaj Nabal chi', ix yalan eb' viñ masanil tas ix yalcot viñaj David chi', ix lajvi chi' ix can eb' viñ stañvej spac ol yal viñaj Nabal chi'. 10 Palta ix yalan viñaj Nabal chi' icha tic:
—¿Tas yaj viñaj David yuninal viñaj Isaí chi'? A ticnaic mañ jantacoc vinac tz'el d'a eb' yajal, icha chi' yaj jun viñ chi'. 11 Max yal-laj vac'an svael yuq'uel yed' schib'ej eb' in joxum calnel tic d'a eb' anima mañ vojtacoc, mañ vojtacocpaxi b'aj scoti, xchi viñ.
12 Icha chi' ix aj smeltzajxi eb' viñ schecab' viñaj David chi'. Ayic ix c'och eb' viñ d'a viñ, ix yalan eb' viñ masanil tas ix yal viñaj Nabal chi'. 13 Yuj chi' ix yal viñaj David chi' d'a masanil eb' viñ ajun yed'oc:

—E masanil, iq'uec q'uen eyespada, xchi viñ.

Masanil eb' viñ svinac viñ chi', ix yac'och yespada eb' viñ d'a snañal, icha ix yutej yic viñ chi'. Chañe' ciento eb' viñ vinac chi' ix b'at yed' viñ, axo chab' cientoxo eb' viñ jun, ix can eb' viñ stañvej sc'ael eb' viñ. 14 Axo ix aj jun, ay junoc eb' viñ schecab' viñaj Nabal ix b'at alan d'a ix Abigail ix yetb'eyum viñaj Nabal chi' icha tic:

—Ato d'a lum tz'inan luum ix scheccot juntzañ eb' viñ schecab' viñaj David d'a viñ in patrón tic, yic ix ul ac'ji stzatzil sc'ol viñ yuj eb' viñ, palta te chuc ix yutej viñ slolon d'a eb' viñ. 15 Palta jun, a juntzañ eb' viñ chi', vach'ñej ix yutej sb'a eb' viñ d'ayoñ ayic ix oñ ec'ñej tañvoj calnel b'aj ayec' eb' viñ chi'. Maj oñ stzuntzej jab'oc eb' viñ, malaj jab'oc tas ix yiq'uec' eb' viñ d'ayoñ. 16 C'ual d'ac'val ix oñ stañvej eb' viñ ta' yacb'an sco tañvej noc' calnel chi'. 17 Palta icha val viñ in patrón tic, toton val junelñej chuc viñ, max yal-laj co lolon yed' viñ. Na' a ach tic, tzilan tas tza c'ulej, yujto d'a val yel ay val tas mañ vach'oc ol ja d'a quib'añ yed' viñ, xchi jun viñ checab' chi'.

18 Elañchamel ix yal ix Abigail chi' to tz'ic'chajcot chab'oc ciento pan, chab'oc tz'uum b'ud'an yuj vino, ovañoc noc' calnel toñej b'olb'il yed' oyeoc arroba ixim trigo c'anb'inac, cien b'uyañoc sat uva tacjinac yed' pax junoc cien quechañ te' higo tacjinac yaman yaji. Ix lajvi chi' ix ac'jioch d'a yib'añ juntzañ noc' b'uru. 19 Ix yalan ix d'a eb' schecab' chi':

—B'ab'lajañec, tzac'anto ol in b'at eyuuj, xchi ix.

Malaj tas ix yal ix d'a viñ yetb'eyum chi'. 20 Ix q'ue ix d'a yib'añ jun noc' b'uru, ix em ix d'a jun utzin b'e tz'em d'a jun ch'olan. Axo ix yilan ix to van yemul viñaj David d'a yichañ ix yed' eb' viñ ajun yed'oc, yuj chi' ix b'at ix scha viñ.

21 Ix yal viñaj David chi' d'a eb' viñ ajun chi' yed'oc icha tic: Nab'añej co tañvejnac noc' smolb'etzal noc' viñaj Nabal chi' d'a tz'inan luum. Malaj val jab'oc tas quic'nac ec' d'a viñ, palta co tañvejñejnac noc' scalnel viñ chi'. Te chuclaj syutej viñ spactzitan co vach' pensaril chi'. 22 Yuj chi' svala': Aocab' Dios tz'ac'anoch in yaelal tato pitzanto viñaj Nabal chi', ma junocxo vinac d'a scal eb' sc'ab' yoc viñ q'uic'an yab' icha tic.

23 Ayic ix yilanb'at viñaj David ix Abigail chi', ix emta ix d'a yib'añ noc' b'uru chi', ix em ñojan ix d'a sat luum. 24 Elañchamel ix em ñojnaj ix d'a yichañ viñ, ix yalan ix:

—A chucal ix sc'ulej viñ vetb'eyum, cotocab' d'a vib'añ. Tzin tevi d'ayach to tzin a cha lolon jab'oc, tzab'an tas ol vala'. 25 Mañ ac'och viñaj Nabal chi' d'a a c'ool. A jun viñ chi', quistal viñ, smojton val sc'ulan viñ icha sb'i chi'. Malaj spensar viñ, yuj chi' añej chucal pensar syal viñ. A in pax a checab' in tic, maj vil-laj eb' viñ a checab' ix a checb'ati. 26 Palta jun, a Jehová ix ach cachan vanajoc ayic d'iñan a milancham anima yuj a pactzitan schucal eb' d'a a patic. Elocab' d'a sc'ol Jehová to a eb' ayoch ajc'olal d'ayach yed' eb' snib'ej tzach ixtani, cotocab' d'a yib'añ eb' icha val tz'aj scot d'a yib'añ viñaj Nabal chi'. 27 Axo ticnaic jun, tzin tevi d'ayach to a jab' silab' svic'cot tic d'ayach, tza pucb'at d'a eb' viñ a checab' ajun tic ed'oc. 28 Tzac'an nivanc'olal d'a in patic a in a checab' in tic. Val yel a Jehová ol ochñej ed'oc d'a opisio yed' eb' iñtilal, ina to yuj Jehová tzac' oval, malaj chucal pax tza c'ulej. 29 Vach'chom ay mach tzach pechan b'eyec'oc, snib'ej eb' tzach smilchamoc, malaj tas ol ach ic'anoc, yujto c'ub'ab'il ach el yuj Jehová co Diosal. Axo pax eb' ayoch ajc'olal d'ayach jun, a Jehová ol julanel eb' icha junoc mach sjulanel junoc q'uen q'ueen yed' junoc mejmeech. 30-31 Yujto tza cha ab' tas svala', yuj chi' ayic ol elc'och masanil tas vach' ix yal Jehová d'a ib'añ, ol ach tzalajoc ayic ol a naancoti to maj ac'och a c'ab' a milancham eb' malaj smul ayic ijan ix ac'anec'

a pac d'a eb' chuc ix yutej sb'a d'ayach. Ayic ol ach yic'anchaaň Jehová yed' opisio, tzin a nacot a in a checab' in tic, xchi ix d'a viň.

32 Ix tac'vi viňaj David chi' d'a ix icha tic:

—Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oň israel oň tic to a' ix ach checancot ul in a cha'a. 33 Yac'ocab'pax svach'c'olal d'a ib'aň yujto te vach' a pensar, yujto a ach tzin a cach vanajoc yic max in milcham anima yic svac'anec' in pac d'a eb'. 34 Palta a ticnaic, svac' in ti' d'ayach d'a yichaň Jehová co Diosal, aton jun in cachanoch vaan vac'an chucal d'ayach, tato maj a pil ip a cot ul in a cha'a, q'uic'an maňxo pitzanoc viňaj Nabal, maňxa pax junoc vinac d'a yiňtilal viň tzato cani, xchi viň.

35 Ix lajvi chi', ix schaanec' viň masanil tastac yed'nac ix chi', ix yalan viň:

—Vach' tzach meltzaj d'a a pat d'a tzalajc'olal. Tic val scham ilani to ix vab' tas ix ala', tzin c'anab'ajan tas ix a c'ana'.

36 Ayic ix meltzaj ix Abigail chi' b'aj ayec' viňaj Nabal chi', ix yilan ix to ayoch jun q'uiň yuj viň icha sq'uiň eb' viň rey. Te chamnac viň yuj aň, ste tzalaj viň, yuj chi' malaj tas ix yal ix d'a viň, ato d'a junxo c'u. 37 Ayic ix q'uiňib'i d'a junxo c'u chi', ayic toxo ix el aň d'a sat viňaj Nabal chi', ix yalan ix tas ix uji, yuj chi' ix och jun yab'il d'a yol sjolom viň, ix sicb'iel snivanil viň yuuj. 38 Lajuňe' c'ual ix och jun yab'il chi' d'a viň, ix cham viň yuj Jehová. 39 Ayic ix yab'an viňaj David to toxo ix cham viň, ix yalan viň icha tic:

—Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová yujto toxo ix yaq'uec' in pac d'a viňaj Nabal yuj tas ix in yutej viň. A Jehová chi' ix in cachanoch vaan yuj tas chuc ijan ix in c'ulej. Aňeja' ix ac'ancot yaelal d'a yib'aň viňaj Nabal chi' yuj schucal, xchi viň.

Ix lajvi chi' ix yac'anb'at schecab' viň d'a ix Abigail yic b'at yal eb' viň to snib'ej viň syic' ix. 40 Ayic ix c'och eb' viň checab' chi' d'a ix d'a Carmel, ix yalan eb' viň:

—A viňaj David ix oň checancot d'ayach, to sgana viň tzach och yetb'eyumoc, xchi eb' viň d'a ix.

41 Ix em ňojan ix, ix yalan ix:

—A in tic schecab' in viň, te b'ecan in c'ol in b'ican yoc eb' schecab' viň, tato icha chi' syal viň d'ayin, xchi ix.

42 Ayic ix lajvi yalan ix icha chi', ix sb'oan sb'a ix elaňchamel, ix cot ovaň eb' ix schecab' ix yed'oc, ix q'ue ix d'a yib'aň jun noc' b'uru, ix och tzac'an ix yuj eb' viň schecab' viňaj David chi'. Icha chi' ix aj yic'an ix viňaj David chi'.

43 Ix yic'anpax ix Ahinoam viň, aton jun ix aj Jezreel. A eb' ix chavaň chi' ix och yetb'eyumoc viň. 44 Yujto a viňaj Saúl, toxo ix yac' ix yisil viň ix Mical d'a viňaj Palti, yuninal viňaj Lais aj Galim. A ix Mical chi', aton ix yetb'eyumtaxon viňaj David chi'.

26

A viňaj David ac'jinac nivanc'olal viňaj Saúl

1 A eb' cajan d'a Zif ix b'at alan d'a viňaj Saúl d'a Gabaa icha tic: A viňaj David ayec' viň sc'ub'ejel sb'a d'a jolom vitz yic Haquila, d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a yichaňb'at choňab' Jesimón, xchi eb'.

2 Yuj chi' ix b'at viňaj Saúl yed' oxe' mil eb' soldado yic Israel te jelan. Ix b'at eb' d'a tz'inan luum d'a yol yic Zif chi', yic sayec' viňaj David chi' eb'. 3 Ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a tzalan Haquila chi' d'a ti b'e, axo viňaj David chi' ayec' viň d'a tz'inan luum chi'. Ix yab'an viň to van sayjiec' viň yuj viňaj Saúl ta'. 4 Yuj chi' ix schecb'at jayvaň yilumal viň yic sb'at yilan eb' tato yel to ayxo ec' viňaj Saúl chi'. 5 Ayic ix lajvi yab'an viňaj David chi', ix b'at viň b'aj

ayec' viñaj Saúl chi' d'ac'valil, ix cham val yilan viñ b'aj svay viñ yed' viñaj Abner yuninal viñaj Ner, aton viñ yajal yaj d'a eb' soldado. Axo ix yilan viñ to a d'a snañal yol campamento chi', ata' svay viñ, oyanoch eb' soldado d'a spatictac viñ. 6 Yuj chi' ix yal viñ d'a viñaj Ahimelec hitita yed' d'a viñaj Abisai yuc'tac viñaj Joab, eb' viñ yune' ix Sarvia[26.6] icha tic:

—¿Mach b'ecan sc'ol sb'at ved'oc b'aj ayec' viñaj Saúl d'a yol scampamento chi'? xchi viñ.

—A in tic ol in b'at ed'oc, xchi viñaj Abisai chi'.

7 A d'a jun ac'val chi', ix b'at viñaj David yed' viñaj Abisai chi' d'a campamento chi'. A viñaj Saúl chi' chamnac el viñ svayi. A d'a sjolomtac viñ, ata' tipancanem q'uen slanza viñ d'a yol luum. Axo pax viñaj Abner yed' masanil eb' soldado, vaynac eb' d'a stz'eytac viñ. 8 Ix yalan viñaj Abisai chi' d'a viñaj David chi':

—A val ticnaic toxo ix yac'och jun viñ ajc'ool tic Dios d'a yol a c'ab'. Ac' in permiso tzin milcham viñ. A q'uen slanza viñ tic tzin tipem d'a sc'ool masanto tz'emc'och q'uen d'a yol luum, junñej svac' d'a viñ, scham viñ d'a junelñej, xchi viñ.

9 Palta ix tac'vi viñaj David chi', ix yalan viñ:

—Mañ a milcham viñ, yujto yalñej mach smilancham viñ rey sic'b'ilel yuj Jehová, yovalil sjavi yaelal d'a yib'añ. 10 A in tic svac' in ti' d'a Dios to aocab' ol ic'anel sq'uinal viñ ayic ol c'och stiempoal scham viñ, mato d'a scal oval ol cham viñ. 11 Aocab' Jehová max chaan in milcham viñ rey sic'b'ilel yuuj. Añej to tzic'cot q'uen slanza viñ ayec' d'a sjolomtac chi' yed' jun yed'tal a a' chi', tzoñ b'ati, xchi viñ.

12 Icha chi' ix aj yic'ancot q'uen lanza chi' viñaj David chi' yed' jun yed'tal a a' ayec' d'a sjolomtac viñaj Saúl chi', ix cot eb' viñ. Malaj mach ix ilani, malaj mach ix ab'ani, malaj mach ix el svayañ. Masanil eb' chamnac el svayi yujto a Jehová ix ac'ancot jun nivan vayañ d'a yib'añ eb'. 13 Ix lajvi chi', ix ec' viñaj David chi' d'a junxo sc'axepal jun ch'olan, ix q'ue viñ d'a sjolom jun lum vitz, najat ix aj scal eb'. 14 Te chaañ ix avaj viñ d'a viñaj Abner yed' d'a eb' soldado viñ rey chi', ix yalan viñ icha tic:

—Abner, tac'van d'ayin, xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Abner chi' icha tic:

—¿Mach ach, yuj chi' tzach avaj d'a viñ rey tic? xchi viñ.

15 Ix yalan viñaj David chi' icha tic:

—Ab'i malaj mach syal slajb'an sb'a ed'oc d'a scal eb' quetisraelal tic jun. Tato icha chi', ¿tas yuj max a tañvej viñ rey cajalil chi'? Ay jun viñ ix xid'ec' ta' ix snib'ej smilcham viñ. 16 A tas ix a c'ulej chi' mañ vach'oc. A in tic sval d'a yichañ Jehová to e moj val tzex cham e masanil, yujto max e tañvej viñ rey sic'b'ilel yuj Jehová. Say ila' b'ajtil ayec' q'uen slanza viñ yed' jun yed'tal a a' ayec' d'a sjolomtac viñ, ol ilani tato ol chax uuj, xchi viñ.

17 Ayic ix yab'an sjaj viñaj David chi' viñaj Saúl, ix avaj chaañ viñ:

—Ach David, ¿tom a ach tzach lolon chi' ma? xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj David chi' icha tic:

—I', mamin, a in toni. 18 Palta mamin rey, ¿tas val yuj tzin a pechb'eyec'oc? ¿Tas chucal ix in c'ulej d'ayach? ¿Tas in mul ix och d'ayach? 19 Tzin tevi d'ayach to tza cha ab' tas ol vala': Tato a Jehová ix ach ac'anoch ajc'olal d'ayin, comonoc val tz'el d'a sc'ool schaan junoc silab' yic tzin yac'an nivanc'olal. Palta tato anima ay yic jun tic jun, aocab' Jehová scatab'ani. Yujto ix in spechel eb' d'a in macb'en d'a jun lum luum to yic Jehová yaji, icha val to

---

26.6 **26:6** A ix Sarvia tic, yanab' ix viñaj rey David.

tzin spechcanb'at eb' yic svac'an servil juntzaň comon dios. 20 Comonoc maň
najatoc ayin el d'a yichaň Jehová ayic tzin chami. Palta mamin rey, ¿tas yuj
tzach elta ul in a sayeq'ui? A in tic malaj velc'och icha junoc noc' c'ac. Tzin
a pechan b'eyec' d'a jolomtac vitz tic icha mach sayan junoc noc' ub', palta
malaj b'aq'uiň syamchaj noc' yuuj, xchi viň.

21 Ichato chi' ix yalan viňaj Saúl chi':

—Ach David, svojtaquejel ticnaic ma to a in ix och in mul. Icha junoc malaj
spensar, icha chi' svutej in b'a, te chuc tzin c'ulej d'ayach. Yuj chi', meltzajaň.
Maňxo ol vac'laj chucal d'ayach, yujto a d'a jun c'u tic ix a ch'oxeli to ay
velc'och d'a yol a sat, xchi viň.

22 Ix tac'vixi viňaj David chi':

—Mamin rey, ina yajec' q'uen a lanza d'a tic, cotocab' junoc eb' viň a soldado
chi' ul yic' q'ueen. 23 A Jehová tz'ac'an spac d'ayoň junjun oň ato syala' tato
tojol scutej co b'a icha d'a smojal. Vach'chom a ticnaic, ix ach yac'och d'a yol
in c'ab', palta malaj in gana ix vac'och in c'ab' d'ayach, yujto a Jehová ach
sic'anoch reyal. 24 Icha ix aj ticnaic, te nivan elc'och d'a yol in sat, ichaton
val chi' in gana to ay pax velc'och d'a yol sat Jehová. Aocab' Jehová chi' tzin
colanel d'a masanil yaelal sjavi d'a vib'aň, xchi viň.

25 Ix yalanxi viňaj Saúl chi' icha tic:

—Ach David, yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a ib'aň ma. Svojtaquejeli to
nivac yelc'och tas ol a c'ulej, vach'ňej ol ach ajelc'ochoc, xchi viň.

Ix lajvi chi', ix pax viňaj Saúl chi' d'a spalacio, axo viňaj David chi' ix
b'atxican viň.

27

Ix xid'ec' cajan viňaj David R'd'a scal eb' filisteo

1 Ix snaan viňaj David icha tic: Ol in smilňejcham viňaj Saúl chi', yuj chi'
a ticnaic ol in b'atcan d'a schoňab' eb' filisteo yic vach' maxtzac in sayji yuj
viň d'a yol co macb'en tic. Icha chi' ol aj in colchajel d'a yol sc'ab' viň, xchi
viň. 2 Yuj chi' ix b'at viň yed' vaque' ciento eb' viň vinac ajun yed'oc, yic b'at
yac'och sb'a eb' viň schecab'oc viňaj Aquis sreyal Gat yuninal viňaj Maoc. 3 Ix
cajnaj eb' viň yed' viňaj Aquis d'a Gat chi', junjun eb' viň yed' yetb'eyum yed'
pax yuninal. A viňaj David chi', ix yic'b'at eb' ix yetb'eyum viň schavaňil,
aton ix Ahinoam aj Jezreel yed' ix Abigail ix yetb'eyumcan viň xilb'a Nabal,
aj Carmel. 4 Ayic ix yab'an viňaj Saúl to toxo ix b'atcan viňaj David chi' elelal
d'a Gat, ix yactan viň sayanec' viň.

5 Ix yalan viňaj David chi' d'a viňaj Aquis chi' icha tic:

—Mamin rey, tzin tevi d'ayach comonoc tz'el d'a a c'ool, tzac' jab'oc b'aj tzoň
aj d'a junoc yune' choňab' d'a yol a macb'en tic. Maň smojoc tzin aj ed'oc d'a
jun a choňab' b'aj ayach tic, xchi viň.

6 A d'a jun c'u chi', ix yac' choňab' Siclag viňaj Aquis chi' d'a viň. Yuj chi' a
choňab' Siclag chi' ix canňej d'a yol yic eb' viň sreyal Judá.

7 Jun ab'il yed' chaňe' ujal ix ec' viňaj David chi' d'a yol smacb'en eb' filisteo
chi'. 8 A eb' aj Gesur, eb' aj Gezer yed' eb' amalecita, nivanxo tiempo sc'och
cajan eb' d'a jun lum luum d'a scal Shur yed' Egipto. A viňaj David chi'
yed' eb' ajun yed'oc cotac scal ix b'at eb' yac' oval d'a juntzaň choňab' chi'.
9 Smilcham eb' anima eb' ta', maňxo junoc vinac ma ix scani. Syic'anpaxcot
noc' vacax eb', noc' calnel, noc' b'uru, noc' camello yed' pax pichul. Slajvi chi'
smeltzajxicot eb' b'aj ayec' viňaj Aquis. 10 Sc'anb'an viňaj Aquis chi' d'a viň:

—¿B'ajtil ach xid'ec' ac' oval chi' ticnaic? xchi viñ. Syalan viñaj David chi': Aton d'a sur yic Judá yed' d'a sur yic Jerameel, mato d'a sur yol smacb'en eb' ceneo, xchi viñ.
11 Mañxa eb' viñ vinac, ma eb' ix ix pitzanto scan yuj viñaj David chi', yuj chi' junelñej mañxa mach b'at alan d'a Gat tas sc'ulej viñ chi'. A jantac tiempoal ix ec' cajan viñ d'a smacb'en eb' filisteo chi', ichañej chi' ix sc'ulej viñ. 12 A viñaj Aquis chi', ix yac'och viñaj David chi' viñ yipoc sc'ool, ix snaan viñ: A eb' yetisraelal viñaj David tic van smeltzajoch eb' ajc'olal d'a viñ, yuj chi' ol canxoñej viñ in yac' servil, xchi viñ.

28

Ix sc'anb'ej sb'a viñaj Saúl d'a ix aj Endor

1 A d'a juntzañ c'ual chi', ix smolb'ej sb'a eb' soldado filisteo yic syac'an oval eb' yed' eb' israel. Ix yalan viñaj Aquis chi' d'a viñaj David icha tic:
—A ach tic yovalil ol ach b'at ved' d'a oval yed' eb' ajun ed'oc, xchi viñ.
2 Ix tac'vi viñaj David chi' d'a viñ:
—Ichocab'ta' mamin rey, a ticnaic ol ila' tastac syal vuuj a in a checab' in tic, xchi viñ. Ix yalanxi viñ d'a viñaj David chi':
—Tzach vac'canoch in tañvumaloc d'a junelñej, xchi viñ.
3 A d'a jun tiempoal chi', chamnacxo viñaj Samuel, masanil eb' israel oc'nac yuj viñ. A d'a Ramá schoñab' viñ, ata' mucb'il viñ. Axo viñaj Saúl spechnaquel eb' ajchum viñ yed' eb' tz'avtan spixan eb' chamnac d'a scal choñab' Israel chi'.
4 Ayic ix lajvi smolb'an sb'a eb' filisteo chi', ix b'at eb' sb'oq'ue scampamento d'a Sunem. Añeja' ix smolb'anpax masanil eb' israel viñaj Saúl d'a Gilboa.
5 Ayic ix yilanb'at scampamento eb' filisteo viñaj Saúl chi', ix somchaj spensar viñ, ix xivb'at viñ. 6 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñ d'a Jehová, palta maj tac'voclaj d'a viñ d'a vayichal, ma d'a eb' sacerdote, ma d'a eb' schecab' Dios. 7 Ayic ix yilan viñ to chuc yaji, ix yalan viñ d'a eb' schecab' icha tic:
—Sayec junoc ix ix syal sc'uman spixan chamnac, yic vach' a d'a ix ol in c'anb'ej in b'a, xchi viñ.
Ix tac'vi eb' viñ ay yopisio yed' viñ:
—A d'a Endor, ay jun ix syal sc'uman spixan eb' chamnac chi', xchi eb' viñ d'a viñ.
8 Ix sq'uexanel spichul viñaj Saúl chi' yic sreyal, axo yic eb' comon anima ix yac'och viñ. Ix yic'anb'at chavañxo soldado viñ yed'oc, ix b'at viñ d'ac'valil yic sb'at sc'anb'ej sb'a viñ d'a jun ix ix chi', ix yalan viñ d'a ix:
—Tzin tevi d'ayach to in gana tzavtej spixan jun mach ol val tic, xchi viñ.
9 Ix tac'vi ix d'a viñ:
—Ojtac tas ix utaj eb' ajchum yuj viñaj Saúl yed' eb' sc'uman spixan eb' chamnac, ix pechjiel eb' d'a yol choñab' tic yuj viñ. ¿Tas yuj tza say tas tz'aji yic tzin miljichamoc? xchi ix.
10 Ix yac'an sti' viñaj Saúl chi':
—Svac' in ti' d'a yichañ Jehová to malaj tas ol ach ic'anoc, xchi viñ.
11 —¿Mach b'an jun ol vavtej chi' alani? xchi ix.
—Aton spixan viñaj Samuel chamnacxo tzavtej in c'ana', xchi viñ.
12 D'a val jun rato chi' ix yilan viñaj Samuel jun ix ix chi', te chaañ ix el yav ix yuj xivelal, ix yalan ix d'a viñaj Saúl chi':
13 —¿Tas yuj tzin ac' musansatil? Tob'an a ach Saúl ach, xchi ix d'a viñ.
—Ix tac'vi viñaj Saúl chi' icha tic:
—Mañ ach xivoc, ¿tas jun ix il chi'? xchi viñ.
—Ay jun pixan chamnac svil sq'ueul d'a yol luum, xchi ix.

14 —¿Chajtil yilji? xchi viñ.

—A jun viñ vinac te ichamxo, ay jun c'apac spichul viñ te jucan ayoch yuuj, xchi ix.

Ix snaanel viñ to a viñaj Samuel ix sch'ox sb'a, yuj chi' ix em ñojan viñ d'a sat luum. 15 Ix yalan viñaj Samuel chi' d'a viñ:

—¿Tas yuj tzin ixtej, tzin avtancoti? xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Saúl chi':

—Ix ach vavtej yic tzal d'ayin tas tzin c'ulej, yujto te xivnac in, ayxo ec' eb' filisteo yac' oval ved'oc, mañxo ayocochlaj Dios ved'oc, maxtzac tac'vilaj d'a tas svala', mañxo jab'oc stac'vi ayic tzin c'anb'an d'a eb' schecab', vach'chom d'a vayichal, xchi viñ d'a viñ.

16 Ix tac'vi viñaj Samuel chi' icha tic:

—Tato max tac'vi Jehová chi' d'ayach, ¿tas yuj a d'ayin tza c'anb'ej? Yujto toxo ix och Jehová ajc'olal d'ayach, yuj chi' ix ach yactejcani. 17 Vanxo yelc'och tas schecnac Jehová val d'ayach to toxo ix yiq'uec' opisio d'a reyal, axo d'a viñaj David ix yac'cani. 18 Yujto maj a c'anab'ajej a satanel eb' amalecita ayic yalan Jehová d'ayach, yuj chi' ix ach yactejcani. 19 Mañocñej chi', palta to ol ach yac'och Jehová yed' pax eb' a soldado d'a yol sc'ab' eb' filisteo chi', yuj chi' a q'uic'an tzach cham yed' eb' uninal, tzach javi d'a yed'tal eb' chamnac b'aj ayinec' tic, yujto a Jehová ol ach ac'anoch yed' eb' a soldado d'a yol sc'ab' eb' filisteo chi', xchi viñ.

20 Ayic ix yab'an viñaj Saúl chi' icha chi', ix telvi viñ, ix b'at val lian viñ d'a sat luum. Ix te xiv viñ yuj tas ix yal viñaj Samuel chi'. Ix te el yip viñ yujto maj valaj viñ d'a jun c'u chi' yed' d'a jun ac'val yic ix b'at viñ d'a yoltac b'e. 21 Yuj chi' ayic ix yilan jun ix ix chi' to ix te somchaj spensar viñ, ix c'och ix d'a stz'ey viñ, ix yalan ix:

—A in a checab' in tic masanil tas ix ala' ix in c'anab'ajej, vach'chom ay smay in cham yuj tas ix in c'ulej tic. 22 Yuj chi' ab' tas sval tic: Ol vac' jab'oc tas ol a va'a yic vach' ol ochxoc jab'oc ip tzach b'ati, xchi ix d'a viñ.

23 Maj yal-laj sc'ol viñ ix va'i, palta axo eb' viñ schecab' viñ ajun yed'oc yed' jun ix ix chi', a eb' ix ac'an pural viñ sva'i. Ichato chi' ix q'ue van viñ, ix em c'ojan viñ d'a sti' jun ch'at. 24 Yacb'an chi' ix smilancham jun noc' yune' vacax ix te b'aq'uech, ix sb'oan noc' ix yed' pax ixim pan malaj yich. 25 Ix yic'anb'at vael chi' ix d'a viñaj Saúl chi' yed' d'a eb' viñ schecab' viñ ajun yed'oc, ix lajvi sva eb' viñ, ix meltzaj eb' viñ.

29

Majxo b'atlaj viñaj David R'yed' eb' filisteo d'a oval

1 Ayic mantzac b'at eb' soldado filisteo d'a Sunem, molanxoec' eb' d'a Afec, axo eb' israel ayec' eb' d'a sjaj a a' yic Jezreel. 2 Ayic ix avtaj slistail masanil eb' soldado filisteo yuj eb' viñ yajalil, ix b'ischaj eb' d'a cientoal yed' d'a smilal, axo pax viñaj David yed' eb' soldado, tzac'anoch eb' d'a spatic viñaj Aquis. 3 A eb' viñ yajalil eb' soldado filisteo chi', ix sc'anb'ej eb' d'a viñaj Aquis chi':

—¿Tas yaj juntzañ eb' hebreo ayec' d'a co cal tic? xchi eb' viñ.

Ix tac'vi viñ d'a eb' viñ:

—Aton viñaj David tic schecab' viñaj Saúl, sreyal eb' israel. Palta ayxo yajec' viñ ved'oc. Atax yic sjavinac viñ, malaj jab'oc spaltail viñ svila', xchi viñ.

4 Palta ix cot yoval eb' viñ yajal chi' d'a viñ rey chi', ix yalan eb' viñ:

—Al d'a eb' to smelzajcan eb' d'a schoñab' ix ac' chi', max b'atlaj eb' qued'oc d'a oval, axo talaj tz'aji a d'ayoñ smeltzajoch eb' ajc'olal d'a scal oval chi'. Q'uinaloc sna viñaj David tic scanxi vach'il d'a viñaj Saúl, smilancham eb' co

soldado tic viñ. 5 Yujto a viñaj David tic b'itajnac yuj eb' ix ix, ayic sq'uenac chennaj eb' ix, yalannac eb' ix icha tic:
Smilal eb' soldado ix smilcham viñaj Saúl.
Lajlajuñ mil ix smilcham viñaj David, xchi eb' ix.
6 Yuj chi' ix avtajcot viñaj David chi' yuj viñaj Aquis chi', ix yalan viñ:
—Syil Jehová to te vach' a pensar. Ix scha val in c'ool a b'eyb'al ayic ach ec'ñej ved'oc. Malaj jab'oc a paltail ix vila' yictax ach javi d'a tic, masanto ticnaic. Palta a eb' vetyajalil tic, max schalaj sc'ol eb' tzach b'at qued' d'a oval.
7 Yuj chi', meltzajañ d'a tzalajc'olal, yic vach' mañ chucoc syab' eb' uuj, xchi viñ.
8 Ix yalan viñaj David chi' icha tic:
—Mamin rey, ¿tas ix in c'ulej? ¿Tas ix il d'ayin d'a jun tiempoal ayinec' ed' tic, yuj chi' max yal in b'at vac' oval d'a mach ayoch ajc'olal d'ayach? xchi viñ.
9 Ix tac'vi viñaj Aquis chi', ix yalan viñ:
—Vojtac val to te vach' ach, lajan ach icha junoc yángel Dios, palta a eb' vetyajalil tic, toxo ix yal eb' to max yal och d'a co cal d'a oval. 10 Yuj chi' ayic sacb'i q'uic'an tzach meltzaj yed' eb' a soldado, aton eb' schecab' viñ ajalil. Tzex b'at d'a q'uiñib'alil, xchi viñ.
11 Yuj chi' a d'a junxo q'uiñib'alil chi', ix meltzaj viñaj David chi' yed' eb' soldado d'a schoñab' eb' ac'b'il. Axo eb' filisteo chi' ix q'uecan eb' d'a Jezreel.

30

Ix ac'ji ganar eb' amalecita yuj viñaj David

1 Axo d'a schab'jial chi', ix c'ochxi viñaj David chi' yed' eb' soldado d'a Siclag. Axo ix yilan eb' toxo ix elc'ajb'at masanil tastac ay d'a yol yic Neguev yed' d'a Siclag yuj eb' amalecita. Ix sñuscantz'a choñab' Siclag chi' eb'. 2 Ix ic'jib'at eb' ix ix, eb' unin yed' eb' icham anima ayec' ta' yuj eb', palta malaj junoc mach ix smilcham eb'.
3 Ayic ix c'och viñaj David yed' eb' soldado chi', ix yilan eb' to toxo ix tz'ab'at schoñab' eb' chi', toxo ix ic'jib'at eb' ix yetb'eyum eb' yed' yuninal eb' d'a preso. 4 Yuj chi' ix te oc' eb', masanto ix el yip eb' yoq'ui. 5 Ix ic'jib'at chavañ eb' ix yetb'eyum viñaj David chi' yuj eb' amalecita chi', aton ix Ahinoam aj Jezreel yed' ix Abigail yetb'eyumcan viñ xilb'a Nabal aj Carmel. 6 Ix te och viñaj David chi' d'a ilc'olal, yujto ijan sjulq'uenajcham viñ yuj eb' soldado chi'. Masanil eb' te chab'xo sc'ol yuj tas ix utaj eb' yuninal eb' chi', palta axo viñaj David chi', ix yac'val och spensar viñ d'a Jehová sDiosal. 7 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a viñaj sacerdote Abiatar yuninal viñaj Ahimelec:
—Ac' pavor, ic'cot c'apac chaleca d'ayin, xchi viñ.
Ix yic'ancot c'apac viñaj Abiatar chi'. 8 Ix sc'anb'an viñaj David chi' d'a Jehová icha tic:
—¿Smoj am val in b'at d'a spatic juntzañ eb' viñ elc'um chi'? ¿Ol am val yamchaj eb' viñ vuuj? xchi viñ.
Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ:
—Ixic, ol yamchaj eb' viñ uuj, ol ic'anxicanec' masanil eb' ix yic'b'at eb' viñ chi', xchi d'a viñ.
9 A val d'a jun rato chi', ix b'at viñaj David yed' vaque' ciento eb' soldado yed'nac chi', ix c'och eb' d'a a' eluma' scuchan Besor. 10 Ata' ix c'unb'ican chab' ciento eb' soldado, majxo yal-laj sc'axpitan a' eb', axo chañe' ciento eb' jun, ix b'atñej eb' yed' viñaj David chi'. 11 Ix lajvi chi', ix yilan jun viñ aj Egipto eb' d'a yol b'e, ix yic'anb'at viñ eb' d'a viñaj David chi', ix yac'an va viñ eb', ix yac'an a a' eb' yuc' viñ. 12 Ix yac'anpax jab' taquiñ higo eb' b'ob'il icha vail d'a viñ

yed' pax chab' b'uyañ sat uva tacjinac. Ayic ix lajvi sva jun viñ aj Egipto chi', ix och val yip viñ ix yab'i, yujto schab'jialxo scan sva viñ, ma yuc'an a' viñ.
13 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñaj David chi' d'a viñ:

—¿Mach a patrón? ¿B'ajtil cajan ach? xchi viñ. Ix tac'vi viñ:

—A in tic aj Egipto in, schecab' in jun viñ amalecita, palta ix in penaayax-cani, yuj chi' chab'jitax in yactejcan viñ vajal chi'. 14 Yujto ix oñ xid'ec' quelq'uej tastac d'a Neguev d'a yol yic eb' cereteo, d'a eb' aj Judá yed' pax d'a Caleb. Añejtona' ix cac'canoch sc'ac'al choñab' Siclag, xchi viñ.

15 —¿Tzam in ic'b'at d'a juntzañ eb' viñ elc'um chi'? xchi viñaj David chi' d'a viñ.

Ix tac'vi viñ:

—Syal ach vic'anb'ati tato tzac' a ti' d'a yichañ Dios to max in a milchamoc, max in ac'paxoch d'a yol sc'ab' viñ in patrón chi', xchi viñ.

16 Icha chi' ix aj yic'jib'at viñaj David chi' yuj viñ b'aj ayec' eb' elc'um chi'. Sacleminac yajec' eb' ta', van sva eb', van yuc'anpax añ eb'. Ayoch q'uiñ yuj eb' yuj tas ix b'at yelq'uej eb' d'a yol yic eb' filisteo yed' d'a yol smacb'en Judá chi'. 17 Icha chi' ix aj sc'och viñaj David chi' b'aj ayec' eb' chi'. Axo d'a junxo c'u ayic mantzac sacb'i, ix syamanoch viñ yac'an oval yed' eb' masanto ix em c'u. Mañxo junoc eb' ix cani, axoñej chañe' ciento eb' quelemtac ix q'ue d'a yib'añ scamello, ix b'at eb' elelal.

18 Masanil tastac ix yelq'uejcot eb' chi', ix yic'xicanec' viñaj David chi'. Icha chi' ix aj yic'anpaxcanec' eb' ix yetb'eyum viñ schavañil. 19 Malaj junoc anima ix yic'b'at eb' amalecita chi' to maj ec'xican yuj viñaj David chi': Eb' viñ vinac, eb' ix ix yed' eb' unin, masanil tastac ix yic'xicanec' viñ. 20 Ix yic'anpaxcanec' noc' calnel viñ yed' noc' vacax smasanil. Yuj chi' a eb' macjinac noc' noc' chi' ix alani: Ina val tas ix yic'canec' viñaj David, xchi eb'.

21 Ayic ix jax eb' d'a sti' a' Besor b'aj aycan chab' ciento eb' soldado ix c'unb'icani, ix elta eb' ul scha viñaj David yed' eb' ix xid'ec' yed' viñ. Axo ix javi viñ d'a eb' jun, ix yac'an stzatzil sc'ol eb' viñ. 22 Palta ay eb' soldado viñ yed'nac chi' te chuc spensar. Yuj chi' ix yal eb' to a eb' maj xid'ec' yed' eb' d'a oval chi', mañ smojoc tz'ac'ji d'a eb' tastac ix b'at yic'xiec' eb' chi', añej eb' ix yetb'eyum eb' yed' yuninal eb' syic'xicani, sb'at eb' b'ian, xchi eb' ix xid'ec' chi'. 23 Ix yalan viñaj David chi' d'a eb' icha tic:

—Mañ eyutoc e b'a icha chi', yujto a Jehová ix ac'an d'ayoñ. A ix oñ tañvani. A pax ix ac'anoch juntzañ eb' elc'um ix oñ ixtan chi' d'a yol co c'ab'. 24 ¿Tom ay mach ol chaan yab' jun e pensar chi'? Icha val yic eb' ix xid'ec' d'a oval ol yic'a', icha pax chi' yic eb' ix can yil co c'ael tic ol yic'a', lajañej ol ec'oc, xchi viñ.

25 (Atax ta' ix ochñejcan jun chi' leyal d'a scal eb' israel.)

26 Ayic ix c'och viñaj David chi' d'a choñab' Siclag, ix schecanb'at eb' schecab' viñ d'a eb' yichamtac vinaquil Judá, aton eb' yamigo viñ, yuj yac'anb'at viñ jab'oc tastac ix b'at yiq'uec' chi', yuj chi' icha ix aj yalan viñ chi', icha chi' ix aj yalan eb' checab' chi', ix yalan eb' icha tic: Ina jab' tas ix b'at vic'canec' d'a eb' ayoch ajc'olal d'a Jehová svac'b'at tic d'ayex, xchicot viñaj David, xchi eb'. 27-31 Ix yac'b'at juntzañ silab' chi' viñ d'a eb' cajan d'a Betel, d'a Ramot d'a yol yic Neguev, d'a Jatir, d'a Aroer, d'a Sifmot, d'a Estemoa, d'a Racal, d'a juntzañ schoñab'can viñaj Jerameel, d'a juntzañ schoñab' eb' ceneo, d'a Horma, d'a Corasán, d'a Atac, d'a Hebrón yed' d'a masanil lugar b'aj ec'nac viñ scol sb'a yed' eb' soldado.

31

Schamel viñaj Saúl yed' eb' yuninal
(1Cr 10.1-12)

1 Ix och eb' filisteo yac' oval yed' eb' israel, ix el lemnaj eb' israel chi', tzijtum
eb' ix cham d'a Gilboa. 2 Ix b'atñej eb' filisteo d'a spatic viñaj Saúl yed' eb'
yuninal. Ix cham eb' yuninal viñ chi', aton viñaj Jonatán, viñaj Abinadab yed'
viñaj Malquisúa. 3 Ix te och val oval chi' b'aj ayec' viñaj Saúl chi', axo ix aji, ix
yamchaj viñ yuj sjul-lab' eb' filisteo chi', yuj chi' ix te xiv viñ. 4 Ix yalan viñ
d'a viñ ed'jinac syamc'ab':

—Ic'q'ueta q'uen espada chi' tzin a tecanchamoc, yic vach' a juntzañ ch'oc
choñab'il tic, mañ ol in sb'uch eb' ayic ol in smilancham eb', xchi viñaj Saúl
chi'.

Palta ix te xiv viñ ed'jinac syamc'ab' viñ chi', maj stac'laj viñ stecancham
viñ. Yuj chi' ix syumb'at ñojnaj sb'a viñ d'a yib'añ q'uen yespada, ix cham
viñ. 5 Ayic ix yilan viñ ed'jinac syamc'ab' viñ chi' to toxo ix cham viñ, ix
smilanpaxcham sb'a viñ icha ix aj smilancham sb'a viñaj Saúl chi'. 6 A d'a jun
c'u chi' ix cham viñaj Saúl, eb' yuninal viñ yoxvañil, viñ ed'jinac syamc'ab'
viñ chi' yed' masanil eb' israel yed'nac viñ. 7 Ayic ix yab'an eb' israel ayec'
d'a sc'axepalb'at yac'lical Jezreel yed' pax eb' cajan d'a sc'axepalb'at a' Jordán
to toxo ix el lemnaj eb' soldado, toxo ix champax viñaj Saúl yed' eb' yuninal
yoxvañil, ix b'at eb' elelal, ix yactejcan schoñab' eb'. Axo eb' filisteo ix
c'ochcan cajan ta'.

8 Axo d'a junxo c'u, ix b'at eb' filisteo chi' yic'cot masanil tastac ay d'a eb'
israel ix cham d'a oval chi', ix yilan eb' to b'alancan viñaj Saúl yed' eb' yuninal
yoxvañil d'a scal jantac eb' soldado chamnacxo d'a lum vitz Gilboa. 9 Yuj
chi' ix xiquel sjolom viñ eb', ix yic'anpaxel q'uen syamc'ab' viñ eb' yic oval.
Ix lajvi chi', ix yac'anb'at yab'ixal eb' d'a junjun schoñab' eb' filisteo yed'
d'a spatil sdiosal eb'. 10 Ix yic'anb'at syamc'ab' viñaj Saúl chi' eb' d'a spatil
sdiosal scuch Astarot, ix stzec'ancanq'ue jachan snivanil viñ chi' eb' yed' yic
eb' yuninal viñ d'a smuroal choñab' Bet-sán.

11 Ayic ix yab'an eb' aj Jabes d'a yol yic Galaad to ix locb'ajcanq'ue snivanil
viñaj Saúl chi' yuj eb' filisteo ta', 12 masanil eb' soldado te tec'an, pilan ac'val
ix b'ey eb', ix c'och eb' b'aj aycan snivanil eb' chamnac chi', ix yic'ancot eb' d'a
Jabes. Axo ta' ix sñustz'a eb'. 13 Axo sb'aquil eb', a d'a yich jun te te' d'a Jabes
chi' ix mucchajcani. Uque' c'ual ix och eb' aj Jabes chi' d'a tzec'ojc'olal yuj eb'
chamnac chi'.

A Ch'añ Schab'il Libro SAMUEL

A jun libro tic, a stz'acub' b'ab'el libro Samuel. A d'a capítulo 1 masanto d'a 4, ata' syal yuj tas yutejnac viñaj David sb'ab'laj ac'an reyal d'a yol yic Judá. Palta axo jantac jun nación chi', a d'a yalañ smandar viñaj Is-boset yuninal viñaj Saúl aycani. Axo d'a capítulo 5 masanto d'a 24, syala' to ayic yac'annac oval viñaj Is-boset yed' viñaj David chi', svach' ochnaccan viñaj David chi' reyal d'a yib'añ masanil choñab' ay d'a yol smacb'en Israel.

Syalanpax jun libro tic to a viñaj David te jelan viñ d'a oval, jelan pax viñ yic'anchaañ schoñab'. Te vach' yutejnac viñ yilan smacb'en, yac'nac val och viñ d'a sc'ol stañvani yic vach' sb'ey schoñab' viñ chi'. Scheclajeli to te ayoch spensar viñ d'a Dios, xajan eb' yetchoñab' viñ yuuj, yuj chi' masanil eb' ix tzalaj yed' viñ.

Cannac snanab'il viñaj rey David chi' yuj sb'eyb'al yed' pax tas ajnac yac'an reyal viñ d'a choñab' Israel. Yac'nacvaloch viñ d'a sc'ool scuchb'an schoñab' chi'. A jun spensar viñ vach' chi', sch'oxnab'il Cristo yaji, yujto sic'b'ilel yuj Dios to ol javoc yaq'uelc'och juntzañ tas nivan yelc'och alb'ilcan d'a eb' choñab' israel.

Yab'nac viñaj David to chamnac viñaj Saúl

1-2 Ayic ix ac'ji ganar eb' amalecita yuj viñaj David, ix meltzaj viñ d'a Siclag. Axo d'a schab'jial sc'ochxi viñ ta', ix c'och jun viñ quelem spetoj d'a scampamento viñaj Saúl, toxo ix sñic'chitejb'at spichul viñ ayochi, aypaxq'ue lum luum d'a scal xil sjolom viñ, yic sch'oxanel viñ to ay scusc'olal viñ. Axo ix c'och viñ d'a yichañ viñaj David chi', ix em ñojan viñ. 3 Ix sc'anb'an viñaj David chi' d'a viñ:

—¿B'ajtil ach coti? xchi viñ.

—Toxoñej ix in el lemnaj d'a scampamento eb' etisraelal, xchi viñ.

4 —¿Tas ix uji jun? Al jab'oc vab'i, xchi viñaj David chi'.

—Ix ac'ji ganar eb' etisraelal chi'. Ay eb' ixto elcani, ay eb' ix chami. Ix champax viñaj Saúl yed' viñ yuninal, aton viñaj Jonatán, xchi viñ.

5 —¿Tas ix aj ojtacaneli tato ix cham viñaj Saúl yed' viñ yuninal chi'? xchi viñaj David chi'. 6 Ix tac'vi viñ:

—Q'uiñ val ayinec' d'a vitzal Gilboa, ix vilani to toxoñej ñojanem viñaj Saúl chi' d'a yib'añ q'uen slanza. Tzac'anxo val sc'och eb' ajc'ol chi' d'a spatic viñ yed' scarruaje eb' yic oval yed' eb' ayq'ue d'a yib'añ chej. 7 A d'a jun rato chi', ix b'at q'uelnaj viñ d'a spatic, ix in yilanb'at viñ, ix in yavtancot viñ.

—Tic ayin mamin, xin chi d'a viñ. 8 Ix sc'anb'an viñ d'ayin b'ajtil in coti. Ix valan d'a viñ to amalecita in. 9 Ix yalanxi viñ d'ayin to tzin nitzb'at in b'a d'a stz'ey, tzin milancham viñ d'a junelñej yalani. Moc chi' pitzanto viñ, palta toxo ix och pitz'an syail d'a sc'ool viñ. 10 Yuj chi' ix in nitzb'at in b'a d'a stz'ey viñ, ix in vach' milancham viñ yic max ste ab'ej syail, yujto ix vila' to toxoval scham viñ, yujto toxo ix em viñ d'a yib'añ sñi' q'uen slanza chi'. Ayic ix lajvi scham viñ chi', ix vic'anel scorona viñ d'a sjolom yed' brazalete ayoch d'a sc'ab' viñ, ix vic'ancot d'ayach mamin, xchi viñ.

11 Ayic ix yab'an viñaj David chi' icha chi', ix sñic'chitanb'at spichul viñ yuj cusc'olal yed' eb' ajun yed'oc. 12 Ix te oc' eb' yuj schamel viñaj Saúl yed' viñ yuninal chi', aton viñaj Jonatán, yujto toxo ix ac'ji ganar eb' soldado israel schoñab' Jehová yuj eb' filisteo. Majxo valaj eb' yuj cusc'olal masanto ix em c'u. 13 Ix lajvi chi' ix sc'anb'an viñaj David d'a viñ quelem ix ic'ancot ab'ix chi':

—¿Btajtil aljinac ach? xchi viñ.
—A in tic yuninal in jun viñ amalecita ayec' cajan d'a e cal tic, xchi viñ quelem chi'.
14 —¿Tas yuj ix a tec'b'ej a b'a a milancham viñ sic'b'ilel yuj Jehová chi'? xchi viñaj David chi'. 15 Ix lajviñej chi', ix yavtancot jun soldado viñaj David chi':
—Milcham jun vinac tic, xchi viñ.
Val chi' ix miljicham viñ quelem chi'. 16 Ayic van smiljicham viñ chi', ix yalan viñaj David chi':
—A ach ay a mul yuj chi' tzach chami. A ach ix alelta a mul chi' to ix a milcham viñ rey sic'b'iloch yuj Jehová, xchi viñ.

Sb'ital schamel viñaj Saúl yed' viñaj Jonatán

17 Ix sb'itej jun b'it tic viñaj David yuj cusc'olal yuj schamel viñaj Saúl yed' viñaj Jonatán. 18 A jun b'it tic, ix checji sc'ayb'ej masanil eb' aj Judá yuj viñ. Ix stz'ib'chajpaxcan d'a yol ch'añ slibro viñaj Jaser:
19 Ex vetisraelal, ob'iltac ix aj yac'ji ganar sb'inajnaquil co choñab' d'a vitzal Gilboa. Ay... tas val yuj ix ac'ji ganar eb' nivac vinac yaj d'a co cal.
20 Mañ eyal yab' eb' aj choñab' Gat tas ix uji, mañ eyalel d'a yoltac scalleal Ascalón, yic vach' max tzalaj eb' ix filistea, yic vach' max q'ue chennaj eb' ix ch'oc choñab'il chi' yuj tzalajc'olal.
21 Mañxoocab' em ñab' yed' yal ac'val d'a yib'añ vitzal Gilboa chi', yic maxtzac q'uib' tas tz'ac'ji d'a ofrendail, yujto ata' ix laj tec'jican smaclab' jul-lab' eb' viñ soldado yic Israel te tec'an. Ata' ix satel scopopial yilji smaclab' jul-lab' viñaj Saúl.
22 Juntaquel ix meltzaj viñaj Saúl yed' viñaj Jonatán d'a oval, chic'tac, ma xepu'tac q'uen yespada eb' viñ yed' sjul-lab'. Malaj b'aj smeltzaj eb' viñ d'a ichñejta', a eb' ajc'ol nivac yelc'ochi, a eb' smilcham eb' viñ.
23 Ach Saúl yed' ach Jonatán, te nib'ab'il ex. Junñej eyaji ayic pitzan ex, junñej pax ix aj e chami. Te jelan e b'ey d'a yichañ noc' ch'acb'a. Te ay eyip d'a yichañ noc' choj.
24 Ex ix aj Israel, oc'añec yuj viñaj Saúl. Ix eyac'och c'apac pichul chacchac yed' pax lino te vach' yuj viñ, ix yac'an oro viñ yelvanub'oc e pichul.
25 Ay... tas val ix aj yac'ji ganar eb' nivac vinac d'a oval. Ix miljicham viñaj Jonatán d'a jolomtac vitz.
26 Ach vuc'tac aj Jonatán, tzin te cus uuj. Mañxa yalb'anil jantac a vach'il ix ac' d'ayin. A val b'aj in a xajanejnac, ec'to d'a yichañ b'aj tzoñ xajanej eb' ix ix.
27 Ay... tas ix aj scham eb' viñ soldado te tec'an. Masanil syamc'ab' eb' viñ ac'um oval ix satcaneli, xchi viñaj David chi'.

2

Ix ac'jioch viñaj David sreyaloc Judá

1 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñaj David d'a Jehová icha tic:
—¿Tom syal in q'uexc'och d'a yol junoc choñab' d'a yol yic Judá? xchi viñ.
Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ:
—Syala', xchi. Ix sc'anb'anpax viñ:
—¿Mach junoc choñab' b'aj syal in c'ochi? xchi viñ.
—A d'a choñab' Hebrón syal a c'ochi, xchi Jehová chi'.
2 Yuj chi', ata' ix b'at viñaj David chi' yed' eb' ix yetb'eyum schavañil, aton ix Ahinoam aj Jezreel yed' ix Abigail yetb'eyumcan viñaj xilb'a Nabal, aj Carmel. 3 Ix yic'anpaxb'at eb' viñ ayec' yed' viñ yed' yetb'eyum junjun eb' yed' yal yuninal eb'. Ix cajnaj eb' d'a Hebrón yed' d'a yaldeail. 4 Ix lajvi chi', ix c'och

eb' yichamtac vinaquil yiñtilal Judá d'a viñaj David chi', ix yac'ancanoch viñ eb' sreyaloc.

Ix yab'an viñaj David to a eb' aj Jabes d'a yol yic Galaad ix mucan viñaj Saúl, 5 yuj chi' ix yac'b'at juntzañ eb' schecab' viñ, yic b'at yal eb' d'a eb' icha tic: Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'ayex yuj tastac vach' ix e c'ulej yujto ix e muc viñaj Saúl co reyal. 6 A ticnaic aocab' Jehová tz'oc' sc'ool d'ayex, tzex xajanani, añejtona' pax in a in tic, vach' ol vutej in b'a d'ayex yuj tas ix e c'ulej chi'. 7 Yuj chi', aq'uec eyip, tec'an tzeyutej e b'a, vach'chom ix cham viñaj Saúl co reyal chi', palta a masanil eb' yiñtilal Judá ix in ac'anoch sreyaloc, xchib'at viñaj David chi'.

Ochnac oval d'a scal Israel yed' Judá

8 Axo ix aji, a viñaj Abner yuninal viñaj Ner, yajalil masanil eb' soldado viñaj Saúl, a viñ ix ic'anb'at viñaj Is-boset yuninal viñaj Saúl chi' d'a Mahanaim. 9 Ata' ix yac'canoch viñ sreyaloc juntzañ choñab' tic: Aton Galaad, Gesuri, Jezreel, Efraín, Benjamín yed' juntzañxo choñab' yic Israel. 10 A viñaj Is-boset chi', 40 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal d'a choñab' Israel chi', chab' ab'il ix yac' reyal chi' viñ, palta axo eb' yiñtilal Judá, a viñaj David ayxo och sreyaloc eb'. 11 Nañal svajxaquil ab'il ix yac' reyal viñaj David chi' d'a eb' yiñtilal Judá d'a choñab' Hebrón.

12 Icha tic ix aj yoch oval. A viñaj Abner chi', ix el viñ d'a Mahanaim, ix b'atcan viñ d'a Gabaón yed' eb' soldado yic viñaj Is-boset. 13 Axo viñaj Joab yune' ix Sarvia, ix el viñ yed' eb' soldado viñaj David d'a Hebrón, ix schalaj sb'a viñ yed' viñaj Abner b'aj smolb'ej sb'a a a' d'a yic Gabaón. A chab' macañ eb' soldado chi', ix c'och eb' d'a a a' chi', junjun macañ eb' ix can d'a junjun sc'axepal a'. 14 Yuj chi' ix yal viñaj Abner d'a viñaj Joab chi' icha tic:

—Elocab'cot jayvañoc eb' viñ quelemtac yac' oval d'a quichañ tic, xchi viñ.

—Ichocab'ta', xchi viñaj Joab chi'.

15 Yuj chi' ix elta eb' viñ, lajaññej sb'isul yic junjun eb' viñ ix elta, lajchavañ eb' viñ d'a yiñtilal Benjamín ayoch yed' viñaj Is-boset chi', lajchavañ pax eb' viñ yic viñaj David chi' ix elta. 16 Junjun eb' viñ ix syam sjolom eb' yajc'ol eb' viñ chi', ix stiplanoch q'uen yespada eb' viñ d'a scostil junjun, yuj chi' junñej ix aj scham eb' viñ smasanil. Yuj chi' "Teclajb'ail" ix sb'iejcan jun lugar chi', a d'a yol yic Gabaón chi' ay. 17 A d'a jun c'u chi', te nivan ix aj yoch oval yuj eb' viñ. Ix ac'ji ganar viñaj Abner yed' eb' soldado yuj eb' soldado viñaj David chi'.

18 Ata' ayoch oxvañ eb' viñ yune' ix Sarvia, aton viñaj Joab, viñaj Abisai yed' viñaj Asael. A viñaj Asael chi' te jelan sb'ey viñ icha noc' c'ultaquil chej. 19 Ix och jiñan viñ d'a spatic viñaj Abner, majxo yal-laj yel viñaj Abner chi'. 20 Ayic ix yilanb'at viñ d'a spatic, ix yalan viñ:

—Mato a ach Asael ach chi', xchi viñ.

—A in toni, xchi viñ.

21 Yuj chi' ix yal viñaj Abner chi' d'a viñ icha tic:

—Actej in a pechani, aocab' junoc eb' viñ quelem tic tza yama', tzic'ancan masanil tastac yed'nac, xchi viñ d'a viñ.

Palta axo viñaj Asael chi' jun, maj yal-laj sc'ol viñ syactej spechan viñ. 22 Ix yalanxi viñaj Abner chi' d'a viñ junelxo:

—Actej in a pechani, ¿mato tzin ac' val pural yic tzach in milanchamoc? Tato icha chi', ¿tas ol aj in sat in c'och d'a yichañ viñ uc'tac aj Joab? xchi viñ.

23 Palta a viñaj Asael chi', maj yactej viñ spechan viñ, yuj chi' axo yoc slanza viñaj Abner chi' ix stipcot d'a spatic, a val d'a sc'ool viñaj Asael chi' ix ochi, ix c'axpajelc'och te' d'a yich spatic viñ. Ix telvi viñ, ix cham viñ. Masanil mach

sc'och d'a jun lugar b'aj ix cham viñ chi' tz'och van eb' yila'. 24 Axo viñaj Joab yed' viñaj Abisai ix b'atñej eb' viñ d'a spatic viñaj Abner chi'. Ayic vanxo yem c'u, ix c'och eb' viñ d'a sjolom lum vitz Amma, ay d'a yichañ Gía, aton b'aj sb'atcan sb'eal juntzañ tz'inan luum d'a Gabaón. 25 Ata' ix smolb'ej sb'a eb' yiñtilal Benjamín yed' viñaj Abner chi', junxoñej ix yutej sb'a eb' smasanil d'a jun tzalan. 26 Axo viñaj Abner chi' ix avaj d'a viñaj Joab icha tic:

—¿Tom mañ ol actej a milancham anima tic? ¿Tom max a na' jab'oc to añej chucal syic'cot jun tic d'a quib'añ? ¿Janic' ol al d'a eb' a soldado to tz'och vaan eb' spechan eb' yetchoñab'? xchi viñ.

27 Ix tac'vi viñaj Joab chi' icha tic:

—Syil val Dios, q'uinaloc maj ach avajoc, ix am oñ b'atñej d'a e patic masanto d'a q'uiñib'alil q'uic'an, xchi viñ.

28 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Joab chi' to spuji noc' ch'aac, yuj chi' ix och vaan masanil eb' soldado yic viñaj David spechan eb' yic Israel chi'. 29 Axo viñaj Abner chi' yed' eb' soldado pilan ac'val ix b'ey eb' d'a spañanil Arabá, ix c'axpajec' eb' d'a a' Jordán yed' d'a yol yic Bitrón masanto ix c'och eb' d'a Mahanaim.

30 Axo pax viñaj Joab chi', ix och vaan viñ spechan viñaj Abner chi'. Ichato chi' ix smolb'an eb' soldado viñ smasanil, ix yavtan slistail eb' viñ, axo ix aji to ay 19 eb' soldado yic viñaj David chi' ix chami, ix champax viñaj Asael. 31 Palta axo eb' soldado yic Benjamín yed'nac viñaj Abner, 360 eb' ix cham yuj eb' soldado yic viñaj David chi'.

32 A viñaj Joab yed' masanil eb' soldado, pilan ac'val ix b'ey eb', ayxoec' eb' d'a Hebrón ix q'uiñib'i. Ayic van smeltzaj eb', ix ec' eb' yic' snivanil viñaj Asael chi'. A b'aj mucan smam viñ d'a choñab' Belén, ata' ix mucji viñ.

3

1 A eb' soldado ayoch yed' viñ yuninal viñaj Saúl chi', najtil ix yac' oval eb' yed' eb' ayoch yed' viñaj David, palta jab'jab'il ix el yip eb', axo pax eb' yic viñaj David chi' ix te tec'c'aj eb'.

A eb' yuninal viñaj David (1Cr 3.1-4)

2-5 A eb' yuninal viñaj David ix alji d'a Hebrón, aton sb'i eb' tic d'a stzolal: Viñaj Amnón yune' ix Ahinoam aj Jezreel, viñaj Quileab, yune' ix Abigail, ix yetb'eyumcan viñaj xilb'a Nabal, aj Carmel, viñaj Absalón yune' ix Maaca yisil viñaj Talmai sreyal Gesur, viñaj Adonías yune' ix Haguit, viñaj Sefatías yune' ix Abital yed' viñaj Itream yune' ix Egla. Aton sb'i eb' ix yetb'eyum viñaj David tic yed' eb' yuninal ix alji ayic ayec' viñ d'a Hebrón.

Ochnac viñaj Abner yed' viñaj David

6 Ayic ayñej och oval d'a scal eb' yic viñaj David yed' eb' ayoch yed' eb' yiñtilal viñaj Saúl, axo viñaj Abner chi' ix ste iq'uej yipoc viñ d'a scal eb' yic viñaj Saúl chi'. 7 A viñaj Saúl chi', aycan jun ix yetb'eyum viñ scuchan Rizpa, yisil viñaj Aja. Ay jun c'u ix yal viñaj Is-boset d'a viñaj Abner chi':

—¿Tas yuj ix ach vay yed' ix yetb'eyumcan viñ in mam? xchi viñ d'a viñ.3.7 8 Yujto ix yal jun chi' viñaj Is-boset chi' d'a viñaj Abner chi', yuj chi' ix te cot yoval viñ, ix yalan viñ icha tic:

—¿Tom tz'i' in tzila', tocval van vac'anoch in b'a yed' eb' ajc'ol yic Judá tic? A in tic, te vach'ñej ix vutej in b'a d'a eb' ayto yuj sb'a yed' viñ a mam yed' d'a

3.7 **3:7** A eb' ix yetb'eyum junoc rey schami, scan eb' ix d'a yol sc'ab' junocxo ac' rey tz'ochi, yuj chi' a viñaj Is-boset syac' yovalil d'a viñaj Abner, to a viñaj Abner chi' van snaan tas tz'aj yac'anoch sb'a d'a reyal.

eb' vach' yac'an yed' viñ, maj ach vac'paxoch d'a yol sc'ab' viñaj David, axo ticnaic tzac'an yovalil d'ayin yuj jun ix ix chi'. 9-10 A Jehová ix yac' sti' d'a viñaj David to tz'ic'jiec' opisio d'a viñaj Saúl yed' pax d'a eb' yiñtilal, tz'ochcan viñaj David chi' reyal d'a Israel yed' d'a Judá, scotñej d'a choñab' Dan masanto d'a Beerseba. Cotocab' yoval sc'ol Jehová d'a vib'añ tato max vac' vip yelc'och tas ix yal chi', xchi viñ.

11 Majxo yal-laj yalan junoc b'elañ lolonel viñaj Is-boset d'a viñaj Abner chi', yujto xivnac viñ d'a viñ. 12 Ix lajvi chi', ix schecanb'at juntzañ schecab' viñaj Abner chi' yal d'a viñaj David icha tic: ¿Tom mañoc in ay vopisio d'a yib'añ jun choñab' tic? A ticnaic co b'o junoc co trato yic tzin och ed'oc, yic vach' masanil eb' quetchoñab' tz'och eb' ed'oc, xchib'at viñ.

13 Ix yalan viñaj David chi': Syal in b'oan in trato chi' ed'oc, palta ay jun tas yovalil tzojtaquejeli: Max yal-laj a javi d'a vichañ tato mañ ed'nacoc ix vetb'eyum, ix Mical yisilcan viñaj xilb'a Saúl, xchib'at viñ. 14 Ix schecan-paxb'at eb' schecab' viñaj David chi' d'a viñaj Is-boset, ix yalan viñ icha tic: Ac'cot ix Mical, ix vetb'eyum, aton ix vic'nac yic vac'annac jun ciento sjolom svinaquil eb' viñ filisteo yuj stojoloc ix d'a viñ smam, xchib'at viñ.

15 Yuj chi' ix yal viñaj Is-boset chi' to tz'ic'jiec' ix d'a viñ yetb'eyum, aton viñaj Paltiel, yuninal viñaj Lais. 16 A viñaj Paltiel chi', ix b'at tzac'an viñ yuj ix, ix och ijan viñ yoq'ui, masanto ix c'och viñ d'a Bahurim. Ata' ix yal viñaj Abner chi' d'a viñ to smeltzaj viñ, yuj chi' ix meltzajcan viñ.

17 Yacb'an chi', ix laj lolon viñaj Abner yed' eb' yichamtac vinaquil Israel, ix yalan viñ d'a eb' icha tic: Ayxo stiempoal ix e na' a ex tic to a viñaj David tz'och e reyaloc. 18 A ticnaic jun, toxo ix c'och stiempoal yic tz'och viñ, yujto yalnaccan Jehová yuj viñ schecab' chi', to a viñ ol colan schoñab' d'a yol sc'ab' eb' filisteo yed' d'a yol sc'ab' masanil juntzañ eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ, xchi viñ.

19 Ix lolonpax viñ yed' masanil eb' yetchoñab' aj Benjamín, ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a Hebrón yic slolon viñ yed' viñaj David yuj tas ix yal eb' yetisraelal eb' yed' tas ix yal masanil eb' yetchoñab' eb' aj Benjamín chi'. 20 Ix c'och viñ yed' 20 eb' soldado d'a Hebrón b'aj ayec' viñaj David chi'. Ix schecan b'ojoc jun nivan vael viñaj David chi' yuj viñaj Abner yed' pax yuj eb' ajun yed' viñ. 21 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Abner chi' d'a viñaj David chi' icha tic:

—A ticnaic mamin rey, yovalil tzin b'at in molb'ej masanil eb' quetisraelal, yic sb'oan junoc trato eb' ed'oc, icha val chi' ol aj ac'an reyal icha val tas tza nib'ej, xchi viñ.

—Ixic an, xchi viñaj David chi'. Ix lajvi chi', ix yalancan quilcob'a viñaj Abner chi', ix b'at viñ d'a tzalajc'olal.

A schamel viñaj Abner

22-23 Ato val sb'at viñaj Abner chi', ix c'och viñaj Joab yed' eb' soldado viñaj David, spetoj eb' d'a oval. Te tzijtum tastac yed'nac eb', aton tas ix laj yiq'uec' eb' d'a eb' yajc'ool. Ayic ix c'och viñaj Joab yed' masanil eb' soldado ajun yed'oc, ix alji d'a viñ to a viñaj Abner chi', ix ulec' viñ lolonel yed' viñ rey chi', toxo ix meltzaj viñ d'a tzalajc'olal. 24 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Joab chi' d'a viñ rey chi', ix yalan viñ:

—Mamin rey, ¿tas yuj icha chi' ix a c'ulej? Yujto a viñaj Abner ix ulec' d'ayach, ix a chaanxib'at viñ d'a tzalajc'olal. 25 Mamin rey ¿tom mañ ojtacoc to a viñaj Abner chi' toñej tzul smusej a sat viñ yic syil viñ tas tza c'ulej yed' tas aji? xchi viñ.

26 Ixñej lajvi slolon viñ yed' viñ rey chi', ix schecan viñ b'at saychaj viñaj Abner chi' d'a elc'altac, ato b'aj ay a' uc'b'ila' yic Sira, ata' ix meltzaj viñ yuj

eb', palta mañ yojtacoclaj viñaj David chi' tas yaji. 27 Ayic ix jax viñaj Abner chi' d'a Hebrón, axo viñaj Joab chi' ix chaan viñ sjavi d'a spatiquel choñab' chi', ix ic'jib'at viñ yuj viñ d'a stz'eyb'at sti' jun choñab' chi', yic slolon eb' viñ ta' sch'ocoj. Ata' ix stipoch yespada viñaj Joab chi' d'a sc'ol viñ, ix cham viñ, yic syac'anec' spac viñ yuc'tac viñaj Joab chi'. 28 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj David, ix yalan viñ: Syil Jehová to a in tic yed' masanil eb' in checab' malaj calan quic d'a schamel viñaj Abner chi'. 29 Cotocab'can jun tic d'a yib'añ viñaj Joab yed' d'a yib'añ eb' yiñtilal viñ yed' eb' sc'ab' yoc. A d'a scal eb', ayocab' mach ol yab' syail yuj tas tz'el d'a snivanil, ayocab' mach ol penaayax yuj lepra, ayocab'pax mach tz'em sb'eyi, ayocab' mach smiljichamoc yed' mach scham yuj vejel, xchi viñ rey chi'.

30 A viñaj Joab chi' yed' viñaj Abisai ix milancham viñaj Abner chi', yujto ayic ix och oval d'a Gabaón, a viñaj Abner chi' ix milancham viñaj Asael, viñ yuc'tac eb' viñ.

31 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey d'a viñaj Joab chi' yed' d'a masanil eb' ajun yed' viñ to sñic'chitejel spichul eb', yic tz'och eb' d'a cusc'olal yuj schamel viñaj Abner chi'. Ix och tzac'an viñ rey chi' d'a spatic mach ix b'achanb'at snivanil viñ chi'. 32 A d'a Hebrón ix smuc snivanil viñ chi' eb'. Ix oc' viñ rey chi' b'aj ix mucchaj viñaj Abner chi', ix oc'pax masanil eb' anima ajun yed' viñ. 33 Yuj chi' ix sb'itej jun b'it yic cusc'olal viñ rey chi':

Ach Abner ¿tas yuj icha chi' ix aj a chami? Icha tz'aj scham eb' sc'ulan chucal
ix aj a chami.

34 Tocval tzec'b'il a c'ab', ma tzec'b'il oc d'a q'uen cadena. Icha val tz'aj scham
junoc mach d'a yol sc'ab' eb' anima te chuc sb'eyb'al, icha chi' ix aj a
chami, xchi viñaj David chi'.

Axo eb' anima chi', ix oc'pax eb' yuj schamel viñaj Abner chi'. 35 Ix lajvi chi', ix yalan eb' d'a viñaj David chi' to sva jab'oc viñ yacb'an manto em c'u, palta ix yac' sti' viñ d'a yichañ Dios:

—Aocab' Dios tz'ac'anoch yaelal d'a vib'añ tato svab'lej jab'oc vael ma junocxo tasi ayic manto em c'u, xchi viñ. 36 Masanil anima ayec' ta', ix nachajel jun chi' yuj eb', ix scha val sc'ol eb', yujto masanil tas sc'ulej viñaj David chi' scha sc'ol eb' anima smasanil. 37 A d'a jun c'u chi', ix nachajel yuj eb' israel chi' smasanil to a viñaj rey David chi', mañ locanoclaj viñ d'a schamel viñaj Abner chi'.

38 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a masanil eb' schecab':

—Ojtaquejequeli to a ticnaic ix cham jun viñ sat yajal d'a co cal a oñ israel oñ tic. 39 Yuj chi' vach'chom a Dios ix in sic'anoch reyal, palta ste el vip svab' yuj schuc spensaril eb' viñ yune' ix Sarvia. Aocab' Jehová ol ac'an spac d'a jun mach ix c'ulan chucal tic, xchi viñ.

4

A schamel viñaj Is-boset

1 Ayic ix yab'an viñaj Is-boset yuninal viñaj Saúl to toxo ix cham viñaj Abner d'a Hebrón, ix te xiv viñ. Ix te somchajpaxq'ue masanil eb' yetisraelal viñ yed'oc. 2 Ay chavañ eb' viñ schecab' viñaj Is-boset chi', yajal yaj eb' viñ d'a jun ñilañ eb' soldado elc'um. Ay jun viñ scuch Baana, axo junxo viñ scuch Recab. A viñaj Rimón cajan d'a Beerot d'a slac'anil b'aj tz'ec' smacb'en eb' yic Benjamín ay yuninal eb' viñ. (A eb' yiñtilal eb' anima cajan d'a Beerot chi', yiñtilal eb' viñaj Benjamín. 3 Añejto b'atnaccan eb' d'a Gitaim, toñej comon ayec' eb' ta', icha ch'oc choñab'il yaj eb'.)

4 (A viñaj Jonatán yuninal viñaj Saúl ay jun yuninal viñ cannac scuch Mefiboset. A jun viñ chi', mañ vach'oc yoc viñ schab'il, yujto ayic oye'anto ab'il sq'uinal viñ, ix javi yab'ixal tas ix uji d'a Jezreel to toxo ix cham viñaj Saúl yed' viñaj Jonatán. Yuj chi' ix cheljib'at viñ yuj jun ix tz'ilan q'uib'oc, ix b'at eb' elelal yalani. Yujto ix spil yip ix yeli, ix yactanel viñ ix, yuj chi' icha chi' ix aj yixtaxcan yoc viñ chi'.)
5 Axo ix aji to a viñaj Recab yed' viñaj Baana chi', ix b'at eb' viñ d'a spat viñaj Is-boset ayic te ov c'ac' d'a chimc'ualil. Vaynac viñ d'a sch'at yic syic' jab'oc yip. 6 Axo ix stañvumal spuertail spat viñ, van schayvi trigo ix, ix vayb'at ix. Val d'a jun rato chi', ix och lemnaj viñaj Recab yed' viñ yuc'tac chi' b'aj vaynac viñaj Is-boset chi', malaj junoc mach ix ilani. 7 Ayic ix och eb' viñ d'a yol pat chi', ix yilan eb' viñ to jichanec' viñaj Is-boset chi' svay d'a sch'at. Yuj chi' ix steccham viñ eb' viñ, ix xicanel sjolom viñ eb' viñ, ix yic'anb'at eb' viñ yed'oc. Pilan ac'val ix b'ey eb' viñ b'aj sb'at sb'eal Arabá 8 yic sb'at yac'an eb' viñ d'a viñaj rey David d'a Hebrón. Ix yalan eb' viñ d'a viñ icha tic:
—Mamin rey, ix quic'cot sjolom viñaj Is-boset yuninal viñaj Saúl, viñ ochnac ajc'olal d'ayach, snib'ejnac viñ ach smilchamoc. Palta a ticnaic ix el d'a sc'ol Jehová yic tza pacan a b'a d'a viñaj Saúl yed' d'a yiñtilal, xchi eb' viñ.
9 Ix tac'vi viñaj rey David chi' d'a eb' viñ icha tic:
—Syil Jehová, aton ix in colanel d'a masanil tas ay smay ix ja d'a vib'añ 10 to ayic ix javi jun viñ vinac d'a Siclag yic ix yic'ancot vach' ab'ix viñ d'ayin yalani, yuj schamel viñaj Saúl, ix vac'an yamjoc viñ, ix vac'an miljoccham viñ. Aton spac chi' ix vac' d'a viñ yuj jun vach' ab'ix ix yic'cot chi' d'ayin. 11 Ocxom val d'ayex a ex tic, smoj ton val svac' spac d'ayex, yujto ix e milcham viñ vinac malaj smul yacb'an vaynac viñ d'a spat. Yuj chi' ol ex in satel d'a yolyib'añq'uinal tic. Mañxa b'aq'uiñ ol ex b'inaj jab'oc, xchi viñ.
12 Ix lajvi chi', ix schecan viñ rey chi' miljicham eb' viñ. Ix xicjiel sc'ab' eb' viñ yed' yoc yuj eb' soldado, ix q'ue locan snivanil eb' viñ b'aj ay yed'tal a a' d'a Hebrón chi'. Axo sjolom viñaj Is-boset chi', ix yic'b'at eb' soldado, ix smucan eb' b'aj mucan viñaj Abner, d'a Hebrón chi'.

5

Ochnac viñaj David sreyaloc Israel yed' Judá (1Cr 11.1-3)

1 Ix lajvi chi', ix javi masanil eb' yiñtilal Israel d'a viñaj David d'a Hebrón. Ix yalan eb' d'a viñ icha tic: A oñ tic te ayto cuj co b'a ed'oc. 2 D'a yalañtaxo ayic aytooch viñaj Saúl co reyaloc, a ach oñ a cuchb'ejnac d'a oval. Añeja' pax Jehová alannac d'ayach to a ach ol oñ a cuchb'ej yed' och co reyaloc, xchi eb'.
3 Yacb'an ayec' eb' ta', axo eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel ix lolon yed' viñaj David chi' yic sb'oancan strato viñ yed' eb' d'a yichañ Jehová. Ix lajvi chi', ix ac'jicanq'ue aceite d'a sjolom viñ yic sic'jicanoch viñ sreyaloc masanil eb' israel. 4 Ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal, 30 ab'il sq'uinal viñ. 40 ab'il ix yac' reyal chi' viñ. 5 Nañal svajxaquil ab'il ix yac' reyal viñ d'a yib'añ eb' aj Judá d'a Hebrón. Ix lajvi chi', 33 ab'il ix yac' reyal viñ d'a masanil eb' israel yed' d'a eb' aj Judá d'a Jerusalén.

Ix yac' ganar choñab' Sion viñaj David (1Cr 11.4-9)

6 Ay jun c'u ix b'at viñaj rey David chi' yed' eb' soldado yac' oval yed' eb' jebuseo ay d'a Jerusalén. Ix sna' eb' jebuseo chi' to max yal-laj yoch viñaj David chi' d'a yol schoñab' eb' chi', yuj chi' ix yal eb' d'a viñ icha tic: C'ocb'ilñej eb' max uji yilani yed' eb' tz'em sb'eyi, a eb' max ach chaan ochta d'a tic,

xchi eb'. 7 Vach'chom icha chi' ix yal eb', palta ix yac' ganar choñab' Sion viñ
rey chi', yuj chi' schoñab' viñaj David ix sb'iejcani. 8 A d'a jun c'u chi', ix yal
viñaj David d'a eb' soldado: A mach sb'ab'lajoch yac' oval yed' eb' jebuseo tic,
ochocab' d'a sb'e a' tz'ochc'och d'a yol choñab' chi', smilancham masanil eb'
max uji yilan yed' eb' tz'em sb'eyi. A val juntzañ eb' chi', tzin yaj eb', xchi viñ.
Ata' elnaccancot jun lolonel tz'alji: A eb' max uji yilani yed' eb' tz'em sb'eyi,
max yal-laj yoch eb' d'a yol spalacio viñ rey, xchi. 9 Ix lajvi chi', ix cajnaj viñaj
David chi' d'a cuartel ay d'a jun choñab' chi', ix yac'an scuch viñ Schoñab'
Viñaj David, ix laj sb'oanq'ue juntzañxo pat viñ d'a spatictac, ix schael yich
b'aj ix mucchaj jun ch'olan. 10 A Jehová Dios Yajal d'a Smasanil, a ayoch yed'
viñaj David chi', yuj chi' te nivan ix aj sb'inaj viñ.

A eb' schecab' viñaj Hiram d'a viñaj David (1Cr 14.1-2)

11 A viñaj Hiram sreyal Tiro, ix scheccot eb' smunlajvum viñ d'a viñaj
David, aton eb' ñicum te' yed' eb' mac'umpoj q'ueen, ix yic'anpaxcot te' c'ute'
eb', yic sb'oanq'ue spat viñaj David chi' eb'. 12 Icha chi' ix aj snachajel yuj
viñaj David chi' to a Jehová ix ac'ancanoch viñ reyal, yic te nivan tz'aj sb'inaj
schoñab' Jehová chi', yujto te xajan yuuj.

Juntzañxo eb' yuninal viñaj David (1Cr 3.5-9; 14.3-7)

13 Ayic ix el viñaj David chi' d'a Hebrón, ix javi viñ d'a Jerusalén, ix cajnaj
viñ ta'. Ayto juntzañxo eb' ix ix, ix yic' viñ, yuj chi' tzijtumto yal yuninal viñ ix
alji. 14-16 A eb' yuninal viñ ix alji d'a Jerusalén chi', aton eb' tic: Viñaj Samúa,
viñaj Sobab, viñaj Natán, viñaj Salomón, viñaj Ibhar, viñaj Elisúa, viñaj Nefeg,
viñaj Jafía, viñaj Elisama, viñaj Eliada yed' viñaj Elifelet.

Ix yac' ganar eb' filisteo viñaj David (1Cr 14.8-17)

17 Ayic ix yab'an eb' filisteo to toxo ix och viñaj David sreyaloc Israel, ix
cot eb' masanil yac' oval yed' viñ, palta ayic ix yab'an viñ, ix em viñ b'aj ay
juntzañ q'uen nivac tenam yic vach' syac' oval chi' viñ. 18 A eb' filisteo chi'
ix c'och eb' d'a spañanil Refaim, ix sb'oanq'ue scampamento eb' ta'. 19 Ix
sc'anb'an viñaj David chi' d'a Jehová icha tic:

—¿Tzam yal vac'an oval yed' eb' filisteo chi'? ¿Ol am ac'och eb' d'a yol in
c'ab'? xchi viñ.

Ix tac'vi Jehová chi':

—Ixic, ac' oval yed' eb'. A in ol vac'och eb' d'a yol a c'ab', xchi d'a viñ.

20 Ix c'och viñ yed' eb' soldado b'aj ayec' eb' filisteo chi'. Ata' ix ac'ji ganar
eb' yuj viñ. Yuj chi' ix yal viñ: A Jehová ix jacanb'at jun b'e d'a vichañ d'a scal
eb' vajc'ol tic, icha val tz'aj sb'at ñepnaj junoc a' eluma', xchi viñ. Yuj chi' Baal-
perazim5.20 ix sb'iejcan jun lugar chi'. 21 Ayic ix el lemnaj eb' filisteo chi', ix
laj yactejcan sdiosal eb', axo viñaj David chi' yed' eb' soldado ix ic'ancoti.

22 Ix jaxpax eb' filisteo chi' d'a spañanil Refaim chi'. 23 Yuj chi' ix sc'anb'ejxi
viñaj David chi' d'a Jehová. Ix tac'vixi Jehová chi' d'a viñ:

—Mañ ach c'och d'a sat eb', palta to a d'a spatictac eb' ol ach cotoc. A b'aj ay
juntzañ te' bálsamo tzach coti. 24 Ayic ol ab'an sc'añ jun icha sc'añ yec' anima
d'a scaltac sc'ab' te te' chi', elañchamel tza yamoch ac'an oval yed' eb', yujto
a jun chi' sch'oxani to a in ol in b'ab'laj uuj, yic ol in satanel eb' filisteo chi',
xchi Jehová.

5.20 **5:20** A Baal-perazim syalelc'ochi "Viñ jacum b'e."

25 Ix sc'anab'ajej viñaj rey David chi' tas ix yal Jehová. Yuj chi' ix yac' ganar
eb' filisteo chi' viñ, ix el yich spechan eb' viñ d'a Geba masanto d'a Gezer.

6

A schamel viñaj Uza
(1Cr 13.5-14)

1 Ix smolb'anxi eb' soldado viñaj David, a eb' te jelan d'a scal eb' israel, ay
30 mil eb'. 2 Ix b'at eb' d'a Baala d'a yol yic Judá yic b'at yic'ancot te' scaxail
strato Jehová Dios eb', aton te caxa b'aj sb'inaj Jehová Yajal d'a Smasanil,
aton ayec' d'a yib'añ eb' querubín. 3-4 A d'a yol spat viñaj Abinadab ay d'a
jun tzalan, ata' ayec' te caxa chi'. A d'a yib'añ jun te' carreta ac'to, ata' ix
yic'cot te' caxa chi' eb'. A eb' yuninal viñaj Abinadab, aton viñaj Uza yed'
viñaj Ahío, a eb' scuchb'an b'ey noc' vacax ñerjinac te' carreta b'aj ayq'ue te'
caxa chi', a viñaj Ahío b'ab'el sb'at yuj te'. 5 Axo viñaj David yed' masanil eb'
choñab', val d'a smasanil sc'ol eb' ix b'itan d'a tzalajc'olal, ix q'ue cheneljoc
eb' d'a yichañ Jehová van yoch te' arpa yed' salterio, panderas, castañuelas
yed' platillo. 6 Ayic ix javi eb' yed' scaxail strato Dios d'a stec'lab' trigo viñaj
Nacón, ijan ix telvi noc' vacax ed'jinac te' carreta chi', yuj chi' axo viñaj Uza
chi' ix yaman te' caxa chi'. 7 Yuj chi' ix cot yoval Jehová d'a viñ, yujto ix syam
te' caxa chi' viñ. Ata' ix chamcan viñ d'a stz'ey te' chi'.

8 Ix cot yoval viñaj David chi' yujto ix cham viñaj Uza chi' yuj Jehová. Yuj
chi' Pérez-uza ix sb'iejcan jun lugar chi' yuj viñ. Añeja' icha chi' ticnaic.[6.8] 9 A
d'a jun c'u chi', ix xivcanq'ue viñaj rey David chi' d'a Jehová. Yuj chi' ix yal
viñ icha tic: Vach' am maxtzac vic'b'at te' scaxail strato Jehová tic b'aj cajan
in, xchi viñ. 10 Majxo yal-laj sc'ol viñaj David chi' ix yic'cot te' caxa chi' d'a
schoñab'. Yuj chi' ix yal viñ to tz'ic'jib'at te' d'a spat viñaj Obed-edom aj Gat.
11 Oxe' ujal ix can te' ta'. Ix yac'val svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñaj Obed-
edom chi' yed' eb' cajan yed' viñ.

Ix javi te' scaxail strato Jehová d'a Jerusalén
(1Cr 15.1—16.6)

12 Ayic ix yab'an viñaj rey David chi' to yuj te' scaxail strato Jehová, ix yac'
svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñaj Obed-edom chi' yed' eb' cajan yed' viñ yed'
masanil tastac ay d'a viñ, yuj chi' ix b'at yic'anxicot te' viñaj David chi'. Yed'
val tzalajc'olalil ix yic'cot te' viñ d'a yol schoñab'. 13 Ayic jay b'ecanto scot eb'
ed'jinac te' caxa chi', ix yac'an jun noc' mam vacax viñaj David chi' yed' jun
noc' quelem vacax b'aq'uech silab'il d'a Jehová.

14 Ayoch jun chaleca nab'a lino yic sacerdote yuj viñaj David chi', ix q'ue
chennaj viñ yuj tzalajc'olal yed' smasanil sc'ool d'a yichañ Jehová. 15 Icha
chi' ix sc'ulej viñ yed' masanil choñab' Israel. Nivan q'uiñ ix yutej eb' ayic
ix yic'ancot te' scaxail trato chi' eb' d'a Jerusalén, tz'el yav eb', spu'an q'uen
trompeta eb' d'a tzalajc'olal.

16 Ayic ix javi te' scaxail trato chi' d'a schoñab' viñaj David chi', d'añanelta
ix Mical yisilcan viñaj Saúl d'a sventena. Ix yilan ix to a viñaj David chi' sq'ue
chennaj viñ d'a yichañ Jehová, yuj chi' ix chab'axq'ue sc'ol ix d'a viñ.

17 Axo yic ix javi te' scaxail trato chi' yuj eb', ix sb'oanoch te' eb' d'a yol jun
mantiado b'ob'il yuj viñaj David chi'. Ix lajvi chi' ix yalan viñ to sñusjitz'a
silab' yed' pax silab' yic junc'olal yed' Jehová. 18 Ayic ix lajvi yac'ji juntzañ
silab' chi', ix yalan vach' lolonel viñaj David chi' d'a yib'añ choñab' Israel d'a
sb'i Jehová Yajal d'a Smasanil. 19 Ix yac'an junjun ixim pan viñ yed' jab'jab'

6.8 **6:8** A Pérez Uza syalelc'ochi “schamel Uza.”

b'olb'il chib'ej yed' junjun quechañ taquiñ sat uva d'a masanil eb' choñab', aton d'a eb' viñ vinac yed' d'a eb' ix ix. Ix lajvi chi', ix laj pax eb' d'a spat.
20 Ayic ix pax viñaj rey David chi' d'a spat yic syalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb' cajan d'a spat chi', ix elta ix Mical chi' scha viñ, ix yalan ix d'a viñ icha tic:
—A ticnaic ach sreyal choñab' Israel, te vach'xo val ix utej a ch'oxanel a b'a b'ian. Ix a ch'oxc'ab'ejel a b'a d'a sat eb' ix schecab' eb' viñ etyajalil. Te q'uixvelal ix utej a b'a icha junoc comon anima, xchi ix d'a viñ.
21 Ix tac'vi viñ icha tic:
—Val yel ix in q'ue chennaj yuj tzalajc'olal d'a yichañ Jehová, aton ix in sic'anoch yajaliloc schoñab' sq'uexuloc viñ a mam yed' pax sq'uexuloc eb' a c'ab' oc. Yuj chi' ol in q'ueñej chennaj yuj tzalajc'olal d'a yichañ Jehová.
22 Syalpax in vach' ic'anemta in b'a, svach' el in q'uixvelal icha tzal chi', palta a eb' ix ix tzal chi', nivan ol in ajelc'och d'a sat eb' ix, xchi viñaj David chi'.
23 A ix Mical chi', malaj junoc yune' ix aljinac.

7

Strato Jehová yed' viñaj rey David (1Cr 17.1-27)

1 Ayic ix canxoñej viñaj rey David chi' d'a spalacio. Ayic toxo ix yac'och junc'olal Jehová d'a scal eb' israel yed' eb' ajc'ol yajoch d'a eb', 2 ix yalan viñ d'a viñaj Natán schecab' Jehová:
—Tic tzila' to nab'a c'ute' ayoch d'a in palacio tic, axo pax te' scaxail strato Dios jun, a d'a yol jun mantiado ayoch te', xchi viñ.
3 Yuj chi' ix yal viñaj Natán chi':
—Ujocab' icha tas tza na'a, yujto a Jehová ayñejoch ed'oc, xchi viñ.
4 A d'a jun ac'val chi', ix lolon Jehová d'a viñaj Natán chi' icha tic: 5 Ixic, b'at al d'a viñ in checab' viñaj David, tzalani to a in Jehová in sval icha tic: Mañoc achlaj ol a b'oq'ue junoc templo b'aj ol in aj chi'. 6 Atax yic ix vic'anelta eb' e mam eyicham d'a Egipto masanto ticnaic, malaj b'aj ix in aj d'a yol junoc pat, añej d'a yoltac mantiado in eq'ui. 7 B'ajtactil ix in ec'ñej yed' eb' in choñab', malaj b'aj ix in c'an d'a junoc eb' ayoch yajalil choñab' chi' vuuj, tas yuj max sb'o junoc in cajnub' eb', nab'a c'ute' tz'och d'ay, xchi Jehová, xa chi d'a viñ rey chi'. 8 Tzalanpax d'a viñ icha tic: A in Jehová Yajal in d'a Smasanil svala': A in ix ach viq'uel d'a tañvoj calnel, ix ach vac'anoch yajaloc in choñab' Israel. 9 Yalñej b'ajtil tzach eq'ui ayinñej och ed'oc. Ix in satel masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayach, ol ach vac' b'inaj icha eb' nivac vinac d'a yolyib'añq'uinal tic. 10 Añejtona' ix in siq'uelta jun lum tic b'aj tzex cajnajcan a ex in choñab' ex tic. A tic ol ex canñej cajan d'a junelñej. Mañxa mach ol ex xib'tanoc, mañxo ol ex tzuntzaj yuj eb' eyajc'ool icha ix ex yutej eb' d'a sb'ab'elal, 11 ayic ix vac'anoch eb' ix ex cuchb'ani. A in ol in satel masanil eb' eyajc'ool.
Svac'anpax ojtaquejeli to ol vac'ñejcan opisio d'a eb' iñtilal. 12 Ayic ol lajvoc ec' a q'uinal, ayic mucb'il achxo, ol vac'och junoc uninal reyal a q'uexuloc, tec'tec' val ol vutej yopisio chi'. 13 A' ol b'oanq'ue in cajnub' b'aj ol in b'inajoc. Ol vac'anñejcan yopisio chi' d'a eb' yiñtilal d'a masanil tiempo. 14 A in ol in och smamoc, axo ol och vuninaloc. Tato ay b'aj ol och spitalil d'ayin, ol vac'och syaelal icha syutej junoc mamab'il smac'an yuninal. 15 Palta mañ jab'oc ol vactejcan in xajanani, mañ ichaoc vutejnac vactancan in xajanan viñaj Saúl, vic'naquel viñ d'a yopisio, yic ach och sq'uexuloc viñ. 16 A in ol vac'ñejcan opisio tic d'a eb' iñtilal d'a masanil tiempo, xchi Jehová, xa chi d'a viñ, xchi d'a viñaj Natán chi'.

17 Icha ix aj yalan Jehová, icha val chi' ix aj yalan viñaj Natán d'a viñaj rey David chi'.

A slesal viñaj David
(1Cr 17.16-27)

18 Yuj chi' ix och viñaj David chi' d'a yichañ Jehová, ix em c'ojan viñ ix lesalvi viñ, ix yalan viñ icha tic: Mamin Jehová Vajalil, ¿tas val jab'oc velc'och yed' eb' in mam vicham, yuj chi' ix ac' jun nivan opisio tic d'ayin? 19 Mamin Jehová, tas val vaj a in tic d'ayach yuj chi' ix ala' tas ol aj yelc'och viñtilal d'a b'aq'uiñ. A tas tzutej a b'a tic d'ayin, mañ ichaoc chi' syutej sb'a eb' anima. 20 Mamin Jehová Vajalil, mañxa tas syal valan d'ayach. A ach tic ojtac tas yaj in pensar a in a checab' in tic. 21 Masanil juntzañ lolonel satub'tac tic, a ach ix ac' vojtaquejeli, icha tas ix el d'a a c'ool. 22 Mamin Jehová, malaj junocxo mach lajan ed'oc. A achñej toni, malaj junocxo dios scab' specal icha ach tic. 23 A pax a choñab' Israel tic jun, malaj junocxo choñab' lajan yed'oc. Yujto axoñej jun choñab' tic d'a sat lum tic ix a colcanel d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yic tz'ochcan a choñab'oc. Yed' a poder yed' tastac satub'tac a b'onac, ic'naquelta eb' co mam quicham d'a Egipto, a satannaquel juntzañ choñab' yed' sdiosal d'a yichañ eb' yic nivan tz'ajelc'och a b'i. 24 Yujto a ach ix oñ ac'och a choñab'oc d'a junelñej, yuj chi' a ach ix ach ochcan co Diosaloc.

25 Mamin Jehová, a ticnaic jun, elocab'c'och tas ix al d'ayin a in a checab' in tic yed' d'a masanil viñtilal. Ichocab' chi' tz'aj yelc'och tas ix ala', 26 yic vach' tzach b'inaj d'a masanil tiempo, yic ol yal eb' anima to a ach Jehová Dios ach, Yajal ach d'a yib'añ Smasanil, a achton co Diosal ach a oñ israel oñ tic. Añeja' icha chi' ol aj yochñej viñtilal reyal d'a ichañ. 27 Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, co Diosal ach, a ach val tzac' vojtaquejeli to ol ochcan viñtilal d'a yajalil. Yuj chi' tzin tec'b'ej in b'a in c'anan jun tic d'ayach. 28 A ach tic Mamin Jehová, Dios ach, a tas tzala' yelñej, yelxo val te vach' tas ix ac' a ti' ac'an d'ayin. 29 Elocab' d'a a c'ool ac'an a vach'c'olal d'a viñtilal yic stec'b'ejñej sb'a eb' d'a ichañ. Mamin Jehová, a ach ix alcan jun tic, yuj chi' a yuj a vach'c'olal, vach' ol ajcan viñtilal d'a masanil tiempo, xchi viñ d'a Jehová chi'.

8

Yac'nac ganar juntzañ oval viñaj David
(1Cr 18.1-13)

1 A viñaj rey David yed' eb' soldado ix yac' ganar eb' filisteo eb', yuj chi' ix can eb' d'a yalañ smandar viñ. 2 Ix ac'jipax ganar eb' moabita yuj viñ. Ix schecanem latz'an eb' viñ smasanil d'a sat luum, ix yechtan eb' viñ yed' jun ch'añ ch'añ. A jantac mach scan d'a yol chab' ch'añil, schami, axo mach scan d'a yol yic yoxil ch'añil jun, max chamlaj. Icha chi' ix aj scan eb' moabita chi' d'a yalañ smandar viñaj rey David chi'. Ix checji yac' tumin eb' d'a junjun ab'il yuj viñ.

3 Añeja' viñaj rey David chi' ix ac'an ganar viñaj Hadad-ezer, ayic van sb'at viñ stoc'xicanec' smacb'en b'aj ay a' nivan Éufrates. A viñaj Hadad-ezer chi' yuninal viñ viñaj Rehob sreyal Soba. 4 A viñaj rey David chi' ix yaman mil 700 eb' soldado viñaj Hadad-ezer chi', aton eb' ayq'ue d'a yib'añ chej yed' 20 mil eb' sb'ey d'a yoc. Ix yic'anb'at eb' viñ d'a preso. Ix stzepan sch'añal yoc noc' chej ed'jinac carruaje chi' viñ, axoñej noc' sñeran 100 carruaje ix yactejcan viñ.

5 Ix lajvi chi', ix javi eb' sirio ay d'a yol yic Damasco yic scolvaj yed' viñaj Hadad-ezer chi', palta ix ac'jipax ganar eb' yuj viñaj rey David chi', 22 mil eb' ix cham yuj viñ. 6 Elañchamel ix yac'och eb' soldado viñaj rey David chi' d'a

yol yic Damasco chi', icha chi' ix aj scan eb' sirio chi' d'a yalañ smandar viñ. Ix checji yac' tumin eb' d'a junjun ab'il. A Jehová ix och yed' viñ, yuj chi' yalñej b'aj ix b'at viñ yac' oval, ix yac'ñej ganar viñ.
7 Ix lajvi chi', ix yic'anpaxcanec' juntzañ maclab' jul-lab' viñaj rey David chi' d'a eb' soldado viñaj Hadad-ezer chi', ayoch oro d'ay, ix yic'ancot viñ d'a Jerusalén. 8 Añejtona' te nivan pax q'uen bronce ix yic'canec' viñ d'a choñab' Beta yed' d'a Berotai, aton juntzañ choñab' chi' ay d'a yol smacb'en viñaj Hadad-ezer chi'.
9 Axo pax viñaj Toi, sreyal Hamat, ayic ix yab'an viñ tas ix aj slajviel masanil eb' soldado viñaj Hadad-ezer yuj viñaj David chi', 10 ix schecanb'at jun yuninal viñ scuchan Joram d'a viñ. Ix yac'anpaxb'at q'uen plata viñ, q'uen oro yed' q'uen bronce, yuj yac'an stzatzil sc'ol viñaj David chi' viñ. Ix yalanpaxb'at vach' lolonel viñ d'a viñ yujto ix ac'ji ganar viñaj Hadad-ezer yuj viñ, yujto yac'nac oval viñaj Toi chi' yed' viñaj Hadad-ezer chi'. 11 A masanil juntzañ q'uen ix scha' viñaj David d'a viñaj Toi chi', ix yac'pax q'uen viñ d'a Jehová yed' q'uen oro yed' q'uen plata cotnac d'a juntzañxo choñab' yac'nac ganar viñ: 12 Aton d'a Edom, d'a Moab, d'a eb' amonita, d'a eb' filisteo, d'a eb' amalecita yed' q'uen ix yic'canec' viñ ayic ix yac'an oval viñ yed' viñaj Hadad-ezer.
13 Ix te b'inaj val viñaj rey David chi' sic'lab'il ayic ix meltzajxi viñ d'a oval yed' eb' edomita, 18 mil eb' ix cham yuj viñ d'a jun Spañanil Atz'am Atz'am. 14 Elañchamel ix yac'och eb' soldado viñaj David chi' stañvej Edom. Masanil eb' aj Edom chi', ix can eb' d'a yalañ smandar viñ. A Jehová ix ochñej yed' viñ d'a oval chi', yuj chi' yalñej b'ajtil sb'at viñ yac' oval, syac'ñej ganar viñ.

A eb' schecab' viñaj rey David (2S 20.23-26; 1Cr 18.14-17)

15 A viñaj David chi', ix yac' reyal viñ d'a masanil eb' choñab' israel d'a stojolal yed' d'a svach'ilal. 16 A eb' ix ac'an yajalil yed' viñ, aton eb' tic: Viñaj Joab yune' ix Sarvia, yajal viñ d'a eb' soldado smasanil, viñaj Josafat yuninal viñaj Ahilud, tz'ib'um yaj viñ d'a viñ rey chi'. 17 Viñaj Sadoc yuninal viñaj Ahitob yed' viñaj Ahimelec yuninal viñaj Abiatar, sat sacerdote yaj eb' viñ. Axo viñaj Seraías stz'ib'an yab'ixal tastac sc'ulej viñ rey chi' d'a stzolal. 18 Axo pax viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada, yajal yaj viñ d'a eb' soldado stañvan viñ rey chi', aton eb' cereteo yed' eb' peleteo, axo eb' yuninal viñaj rey David chi', sat yajal yaj eb'.

9

Svach'c'olal viñaj David d'a viñaj Mefi-boset

1 Ix sc'anb'anec' viñaj rey David chi' tato ayto junocxo yiñtilal viñaj Saúl ixto cani, yic syac'an svach'c'olal viñ d'ay yuj svach'c'olal viñaj Jonatán yac'nac d'a viñ.
2 Ay jun viñ schecab' viñaj Saúl scuch Siba, ix avtajcot viñ d'a yichañ viñaj rey David chi'. Axo yic ix javi viñ, ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ icha tic:
—¿A ach am tic tza cuch Siba? xchi viñ d'a viñ.
—I', a in ton mamin rey, xchi viñ.
3 Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ icha tic:
—¿Mañxa am val junoc yiñtilal viñaj Saúl ayeq'ui, yic tzin ch'ox in vach'c'olal d'ay icha ix vutej vac'an in ti' d'a yichañ Jehová? xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj Siba chi':
—Aytocan jun viñ yuninal viñaj Jonatán, chuclaj yoc viñ schab'il, xchi viñ.
4 —¿B'ajtil ay viñ? xchi viñaj David chi'.

—A d'a spat viñaj Maquir yuninal viñaj Amiel d'a Lodebar, ata' ayec' viñ, xchi viñaj Siba chi'.

5-6 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj rey David chi' to b'at ic'jicot viñaj Mefi-boset yuninal viñaj Jonatán chi' viñ yixchiquin viñaj Saúl chi'. Ayic ix javi viñ d'a yichañ viñ rey chi', ix em ñojan viñ d'a sat luum. Ix yalan viñaj David chi' d'a viñ icha tic:

—Mefi-boset, xchi viñ.

—Tic ayin mamin rey, xchi viñ.

7 Ix yalan viñaj David chi' d'a viñ icha tic:

—Mañ ach xivoc, vach' ol vutej in b'a d'ayach yuj b'aj xajan yilnac in viñaj Jonatán viñ a mam. Ol vac'xican masanil lum sluum viñ a mam icham aj Saúl d'ayach. Ol ach vañej ved' d'a in mexa, xchi viñ.

8 Ix em ñojan viñaj Mefi-boset chi', ix yalan viñ:

—Mamin rey, ¿tas val yuj tz'oc' a c'ol d'ayin? A in a checab' in tic lajan in icha junoc noc' chamnac tz'i', xchi viñ.

9 Ix avtajxi viñaj Siba yuj viñ rey chi', aton viñ schecab'can viñaj Saúl, ix yalan viñ d'a viñ icha tic:

—Tic val svac'xican masanil tastac yic viñ a patrón yed' yuninal d'a viñ yixchiquin viñ tic. 10 A ach tic yed' masanil eb' uninal yed' masanil eb' a checab', ol ex munlaj d'a sat lum sluum viñ chi'. Masanil tas ol el d'a sat luum, tza molb'ej d'a yol junoc spatil, yic vach' tz'och yopisio yuj eb' yuninal viñaj Mefi-boset tic, palta axo viñ jun, ol vañej viñ ved'oc, xchi viñ rey chi' d'a viñ.

Olajuñvañ yuninal viñaj Siba chi', 20 eb' schecab' viñ. 11 Ix tac'vi viñaj Siba chi' d'a viñ rey chi' icha tic:

—Masanil tas tza chec in c'ulej tic, ol in c'anab'ajej, xchi viñ.

A viñaj Mefi-boset chi', junjun c'u sva viñ yed' viñ rey chi', icha val yuninal viñ ix yutej viñ. 12 Ay jun yuninal viñaj Mefi-boset chi' yuneto scuchan Micaía. Masanil mach ayec' d'a spat viñaj Siba chi', schecab' viñaj Mefi-boset chi' yaj eb'. 13 A viñaj Mefi-boset chi', chuclaj yoc viñ schab'il, a d'a Jerusalén ayec' viñ yujto ata' sva viñ yed' viñaj rey David chi'.

10

Ix ac'ji ganar eb' sirio (1Cr 19.1-19)

1 Ayic toxo ix ec' jun tiempoal, ix cham viñaj Nahas, sreyal eb' amonita, axo viñ yuninal viñ scuchan Hanún ix ochcan reyal. 2 Ix sna' viñaj rey David chi' to yovalil sch'ox svach'c'olal viñ d'a viñaj Hanún chi', yujto sch'oxnac svach'c'olal viñ smam viñ d'a viñ. Yuj chi' ix schecb'at juntzañ schecab' viñ d'a viñaj Hanún chi' yic syac'an snivanil sc'ool viñ yuj schamel smam chi'. Palta ayic ix c'och eb' checab' d'a schoñab' eb' amonita chi', 3 a eb' viñ yajal yaj d'a choñab' chi', ix yal eb' viñ d'a viñaj Hanún chi': Mamin rey, ¿tom tzac'och d'a a c'ool to nivan yelc'och viñ a mam chi' d'a yol sat viñaj rey David chi', yuj chi' ix scheccot juntzañ vinac tic viñ yic syac' snivanil a c'ool eb'? Maay. Ix checjicot eb' yuj viñ yic tzul yil eb' tas yaj co choñab' tic, yic tzul satanel eb', xchi eb' d'a viñ.

4 Yuj chi', ix schecan viñaj Hanún chi' yamjoc eb' schecab' viñaj rey David chi', ix joxjiel xil sti' eb' d'a jun pac'añ spac'ul sti', ix poljiel yoctac sti' spichul eb' masanto ix q'ueul d'a sti' syoop eb', ix lajvi chi' ix schecan pax eb' viñ. 5 Ayic ix yab'an viñaj rey David chi' tas ix aj eb', ix checjib'at schaumal eb' yuj viñ, yujto te q'uixvelal ix utaj eb', ix alji d'a eb' to scan eb' d'a Jericó masanto sq'uib'xi xil sti' eb' chi', ichato chi' syal smeltzaj pax ta eb'.

6 Axo eb' amonita chi', ix nachajel yuj eb' to chuc ix can eb' d'a viñaj rey
David chi', yuj chi' 20 mil eb' soldado yic Siria d'a yol yic Bet-rehob yed' d'a yol
yic Soba ix stup eb'. Ix cotpax mil eb' soldado viñ sreyal Maaca yed' 12 mil eb'
soldado aj Is-tob. 7 Axo ix yab'an jun chi' viñaj rey David chi', ix schecanb'at
viñaj Joab viñ yed' eb' soldado chi'. 8 Ix elta eb' amonita chi' d'a sti' schoñab',
ix sb'oanoch sb'a eb' d'a oval ta', axo eb' soldado ix tupji yic scot yac' oval chi',
najat ix sb'opaxem sb'a eb' d'a stiel choñab' chi'. 9 Ayic ix yilan viñaj Joab
chi' to ay jun macañ eb' soldado d'a yichañ viñ, ay pax junxo macañ eb' d'a
spatic viñ, ix sic'anel eb' soldado viñ, aton eb' te jelan d'a oval, yic syac'an
oval eb' yed' eb' sirio chi'. 10 Axo juntzañxo eb' soldado, ix yac'och viñ d'a yol
sc'ab' viñaj Abisai viñ yuc'tac viñ, yic sb'at eb' yac' oval yed' eb' amonita chi'.
11 Ix yalan viñaj Joab chi' d'a viñ yuc'tac chi' icha tic: Tato a eb' sirio chi' van
in yac'an ganar, tzach cot in a colo'. Tato a eb' amonita chi' van ach yac'an
ganar jun, a inxo ol in b'at ach in colo'. 12 Cac' quip, co tec'b'ej co b'a yuj co
colan co choñab' a oñ schoñab' oñ co Diosal tic. Elocab'c'och tas vach' snib'ej
Jehová, xchi viñaj Joab chi'.

13 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Joab chi' yed' eb' soldado yac' oval yed' eb' sirio
chi', axo ix aji, ix el lemnaj eb' d'a yichañ viñ. 14 Ayic ix yilan eb' amonita
to toxo ix el lemnaj eb' sirio chi', ix elpax lemnaj eb' d'a yichañ viñaj Abisai,
ix och eb' scol sb'a d'a yol schoñab' chi'. Yuj chi' ix och vaan viñaj Joab chi'
yac'an oval yed' eb' amonita chi', ix meltzajcot viñ d'a Jerusalén.

15 Ayic ix yilan eb' sirio chi' to ix ac'ji ganar eb' yuj eb' israel, ix smolb'anxi
sb'a eb'. 16 Ix avtajcot eb' sirio chi' yuj viñaj rey Hadad-ezer, aton eb' ay d'a
junxo sc'axepalec' a' Éufrates, ix c'och eb' d'a choñab' Helam. A viñaj Sobac
b'ab'el d'a yichañ eb', aton viñ yajal d'a eb' soldado yic viñaj rey Hadad-ezer
chi'. 17 Palta ix alchajpax juntzañ tic d'a viñaj rey David, yuj chi' ix smolb'ej
masanil eb' soldado yic Israel viñ, ix ec' eb' d'a sc'axepal a' Jordán, ix c'och
eb' d'a Helam. Ata' ix stec'b'ej sb'a eb' sirio chi' yac'an oval yed' eb' israel
chi'. 18 Axo ix aji, ix el lemnaj eb' sirio chi' d'a yichañ viñaj rey David chi'
yed' eb' israel. 40 mil soldado ayq'ue d'a yib'añ chej yed' pax 700 eb' ayoch
d'a yol carruaje ix smilcham eb' soldado yic Israel chi'. Ix champax viñaj
Sobac yajalil eb' soldado sirio yuj eb'. 19 Ayic ix yilan masanil eb' rey ayoch
yed' viñaj rey Hadad-ezer chi' to toxo ix ac'ji ganar eb' yuj eb' israel chi', ix
yac'anoch sb'a eb' d'a junc'olal yed' eb' israel chi', yuj chi' ix canxoñej eb' d'a
yalañ smandar viñaj rey David chi'. Atax ta' ix xivcanq'ue eb' sirio chi', majxo
yac'xiochlaj sb'a eb' scolvaj yed' eb' amonita chi'.

11

A viñaj rey David yed' ix Betsabé

1 A d'a junxo ab'il, d'a stiempoal sb'at eb' rey d'a oval, ix checjib'at viñaj
Joab yuj viñaj rey David yed' masanil eb' yajalil eb' soldado yed' masanil eb'
soldado israel d'a oval. Ix satanel eb' amonita eb', ix yoyan sb'a eb' d'a spatic
choñab' Rabá. Maj b'atlaj viñ rey chi' yed' eb', ix can viñ d'a Jerusalén. 2 A
d'a jun yemc'ualil, ix q'ue vaan viñaj rey David chi' d'a sat sch'at, ix q'ue viñ
matz'anel d'a spañanil yib'añ spat. Ayic ayec' viñ ta', ix yilanb'at jun ix ix
viñ, van sb'ican sb'a ix, te vach' yilji ix ix yil viñ. 3 Elañchamel ix schecb'at
viñ c'anb'ajec'oc mach jun ix ix chi', axo ix alchaj d'a viñ to a ix Betsabé yisil
viñaj Eliam, yetb'eyum viñaj Urías heteo. 4 Elañchamel ix schecb'at schecab'
viñ yic b'at ic'joccot ix, ix vay viñ yed' ix. Ix lajvi chi', ix sacb'itan sb'a ix, ix
pax ix d'a spat.

5 Axo ix aji, ix scuchcanoch yune' ix, yuj chi' elaňchamel ix yalb'at ix yab' viňaj rey David chi'. 6 Ayic ix yab'an viň icha chi', ix yalanb'at viň d'a viňaj Joab to spaxta viňaj Urías chi' d'a oval. Ix sc'anab'ajan viňaj Joab tas ix yal viň chi'. 7 Axo ix javi viňaj Urías sch'ox sb'a d'a yichaň viň rey chi', ix sc'anb'an viň tato vach' sc'ol viňaj Joab yed' eb' soldado, chajtil pax yac'an oval. 8 Ix lajvi chi' ix yalan viň d'a viňaj Urías chi' icha tic: Ixic, b'at ic' ip, tzach vay d'a a pat, xchi viň d'a viň.

Ixňej val elta viň d'a yol spalacio viň rey chi', ix b'at ac'jican svael viň, te vach' icha svael viň rey. 9 Palta maj b'atlaj viň d'a spat chi'. Ix vaycan viň yed' eb' soldado staňvan palacio chi'. 10 Axo d'a junxo c'u, ix alji d'a viň rey chi' to maj b'at vaylaj viňaj Urías chi' d'a spat d'a jun ac'val chi'. Yuj chi' ix sc'anb'ej viň rey chi' d'a viň:

—¿Tas yuj maj xid' ach vay d'a a pat, ina to ayxotax a b'atcani? xchi viň rey chi' d'a viň.

11 Ix tac'vi viň:

—Max yal-laj in comon b'at d'a in pat yic tzin va'i, tzin vaypax yed' ix vetb'eyum yacb'an a te' scaxail strato Jehová yed' eb' vetsoldadoal yic Israel yed' eb' yic Judá, a te' xiltac te' ayq'ue d'a yib'aň eb', icha pax chi' viň vajalil viňaj Joab yed' eb' yetyajalil, a d'a ac'lic b'aj svay eb'. Mamin rey, max yal-laj in c'ol to vach' b'aj ol in vayoc, xchi viňaj Urías chi'.

12 Ix yalan viňaj David chi' d'a viň:

—Canaň d'a junxo ac'val tic, axo q'uic'an tzach b'ati, xchi viň d'a viň.

Ichato chi' ix can viňaj Urías chi' d'a junxo ac'val chi' d'a Jerusalén. 13 Ix yavtej viň viň rey chi' vael yed'oc, ix yac'an vino viň yuq'uej viň. Ix q'ue d'a sjolom viňaj Urías chi', palta maň yujoc chi' ix b'at viň vayaň d'a spat chi', ata' ix vayxican viň yed' eb' soldado junelxo.

14 Axo ix q'uiňib'i d'a junxo c'u, ix stz'ib'anb'at jun carta viňaj rey David chi' d'a viňaj Joab, ix schecan viň yic'b'at ch'aň viňaj Urías chi'. 15 Ix yalanb'at viň d'a ch'aň icha tic: Tzac'och viňaj Urías tic d'a yichaň b'aj te ov yac'an oval, tzex el d'a stz'ey viň yic vach' scham viň, xchib'at viň.

16 Yuj chi', ayic ix yoyan sb'a viňaj Joab chi' yed' eb' soldado d'a spatic jun choňab' chi', a b'aj ayec' eb' ajc'ol te jelan, ata' ix ac'jioch viňaj Urías chi' yuj viňaj Joab chi'. 17 Axo yic ix elta eb' ajc'ol chi' d'a yol schoňab', ix yac'an oval eb' yed' eb' soldado viňaj Joab chi'. Ay jayvaň eb' soldado viňaj David chi' ix chami, a d'a scal eb' ix cham viňaj Urías chi'.

18 Ix yac'ancot jun viň schecab' viňaj Joab chi' d'a viňaj rey David yic syalani chajtil ix aj yoch oval chi'. 19 Ix yalan viň d'a viň schecab' chi': Ayic slajvi alan d'a viň rey tas ix aj yoch oval tic, 20 talaj scot yoval viň, syalan viň: ¿Tas yuj ix ex te och d'a tz'ey jun choňab' chi'? ¿Tom maň eyojtacoc to a eb' ayq'ue d'a yib'aň muro syal yactanemta junoc tas eb' d'a eyib'aň? 21 ¿Tom maň eyojtacoc yab'ixal jun ix ix d'a Tebes, ix yactejemta jun q'uen q'ueen yic molino ix d'a sjolom viňaj Abimelec yuninal viňaj Jerobaal? ¿Tas yuj ix e te nitzejoch e b'a? ta xchi viň, tzalani to ix champax viňaj Urías heteo, xchi viňaj Joab chi'. 22 Ix cot jun viň checab' chi', ix javi viň d'a yichaň viňaj rey David chi', ix yalan viň masanil tas ix yalcot viňaj Joab chi'.

23 Ix yalan viň icha tic:

—Te ov ix aj yelta eb' ajc'ol chi' d'ayoň. Ijan val ix oň yac' ganar eb', palta ix co tec'b'ej co b'a co pechan meltzaj eb', masanto ix ochxican eb' d'a yol schoňab' chi'. 24 A d'a yib'aň muro ix julvajcot eb' viň ajc'ol chi' d'a eb' a checab', yuj chi' ix cham jayvaň eb' viň soldado, ix champax viňaj Urías heteo, xchi jun viň checab' chi'.

25 Ix yalan viň rey d'a jun viň checab' chi':

—Al d'a viñaj Joab chi' to max cuslaj viñ yuj jun chi'. Toxonton icha chi' d'a oval tic, ay mach schami. Yac'ocab' yip viñ yac'an oval d'a jun choñab' chi', masanto syal satel eb' anima chi' yuj viñ, xa chi d'a viñ. Icha chi' tz'aj iptzitan viñaj Joab chi', xchi viñaj rey David chi' d'a jun viñ checab' chi'.

26 Ayic ix yab'an ix yetb'eyum viñaj Urías to toxo ix cham viñ yetb'eyum
ix chi', ix och ix d'a cusc'olal yuj viñ. 27 Ayic ix lajvi yec' scusc'olal ix, icha
sb'eyb'al eb', ix b'at checchaj ic'jicot ix d'a spat yuj viñaj rey David chi', ix och
ix yetb'eyumoc viñ. Ix alji jun yune' ix. Palta a jun tas ix sc'ulej viñ chi', maj
schalaj sc'ol Jehová.

12

Ix tumaj viñaj rey David

1 Axo Jehová ix checancot viñaj Natán d'a viñaj David chi'. Ayic ix c'och viñ
d'a yichañ viñ, ix yalan jun ab'ix tic viñ d'a viñ:

—A d'a jun choñab', ay chavañ eb' viñ vinac: Ay jun viñ te b'eyum, ay pax
junxo viñ te meb'a'. 2 A viñ b'eyum chi', te ay noc' scalnel viñ yed' noc' svacax.
3 Axo pax viñ meb'a' chi' jun, junñej pitañ tzun scalnel viñ manb'il yuuj. A' viñ
ix q'uib'tzitan noc'. A d'a yol spat viñ ix q'uib' noc' yed' eb' yuninal. A tas sva
viñ, tas yuc' viñ, a chi' sva noc', syuc' noc'. Schelvay noc' viñ, te xajan noc'
yuj viñ. Ichato yisil noc' viñ. 4 Ay jun c'u, ay jun viñ toñej sb'eyeq'ui, ix ec'
viñ yac' spaxyal viñ b'eyum chi'. A viñ b'eyum chi', maj syamlaj junoc noc'
scalnel viñ, ma junoc noc' svacax viñ yic syac'an schi viñ paxyalvum chi', te
ya yel noc' yuj viñ. Axo jun pitañ noc' yic viñ meb'a' chi' ix b'at yac' ic'joccot
viñ. A noc' ix yac' viñ schi jun viñ paxyalvum chi', xchi viñaj Natán chi' d'a
viñaj rey David chi'.

5 Ix cot val yoval viñaj rey David chi', ix yalan viñ d'a viñaj Natán chi':

—D'a yichañ Jehová Dios svala', a jun viñ icha chi' ix sc'ulej, smoj val scham
viñ. 6 Yovalil syac' chañvañoc noc' viñ sq'uexuloc noc' yune' calnel chi', yujto
a jun viñ vinac chi' malaj val jab'oc yoq'uelc'olal viñ d'a yetanimail, xchi viñ.

7 Ix yalan viñaj Natán chi':

—A jun viñ chi', a ach toni. Icha tic yalan Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic
d'ayach: A in ix ach in sic'och sreyaloc Israel, ix ach in colanel d'a yol sc'ab'
viñaj Saúl. 8 Ix vac' spat yed' eb' ix yetb'eyum viñ ajalil chi' d'ayach, ix ach
vac'anoch sreyaloc choñab' Israel yed' Judá. Tato jab'ñej juntzañ chi' tzab'i,
tzato yal vac'an nañalocxo d'ayach. 9 ¿Tas yuj ix a patiquejel in checnab'il, ix
a c'ulej tas to max scha in c'ool? Ix a milcham viñaj Urías heteo yed' q'uen
yespada eb' amonita. Ix ic'ancan ix yetb'eyum viñ chi'. 10 Yuj chi' ayñej
mach ol miljoccham d'a scal iñtilal, yujto ix in a patiquejeli, ix ic'ancan ix
yetb'eyum viñaj Urías heteo. 11 A in Jehová in svala': Ol vac'och yaelal d'a
ib'añ. A yaelal chi', a d'a scal eb' uninal ol elta, d'a val ichañ ol viq'uelta eb'
ix etb'eyum, ol vac'an eb' ix d'a junoc viñ uninal, ol vay viñ yed' eb' ix d'a
c'ualil d'a yichañ anima. 12 A ach tic, elc'altac ix a c'ulej, a inxo tic, d'a val
saquilq'uinal d'a c'ualil ol in ch'oxel d'a yichañ choñab' Israel, xchi Jehová,
xchi viñaj Natán chi'.

13 Ix schaan smuloc viñaj rey David d'a yichañ viñaj Natán chi', ix yalan
viñ:

—D'a val yel, ix och in mul d'a Jehová, xchi viñ.

Ix yalanpax viñaj Natán chi':

—Yel ton tzala', palta ix ac'ji lajvoc a mul chi' yuj Jehová, yuj chi' mañxo ol
ach chamlaj. 14 Palta a yuj tas ix a c'ulej chi', tz'alji chucal lolonel d'a Jehová

yuj eb' ajc'ol yajoch d'ay, yuj chi' ol cham jun uninal toto ix alji chi', xchi viñaj Natán chi'.
15 Ix lajvi chi' ix pax viñaj Natán chi' d'a spat. Axo Jehová, ix ac'anoch
syaelal jun yuninal viñaj David chi' yed' ix yetb'eyumcan viñaj Urías chi'.
16 Yuj chi', ix och ijan viñ sc'anan d'a Jehová to sb'oxi sc'ol viñ unin chi'. Ix
och viñ d'a tzec'ojc'olal, ix canñej telan viñ d'a sat luum d'a junjun ac'val. 17 A
jantac eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' smunlaj yed' viñ, tz'och ijan eb' viñ
stevi to sq'ue vaan viñ d'a sat lum chi', palta maxtzac yal-laj sc'ol viñ, max b'at
valaj viñ yed' eb' viñ.
18 Axo d'a yuquil c'ual syamchaj viñ unin chi' yuj ilya chi', ix chami. Ix te
xiv eb' viñ smunlajum viñ rey chi' yalan d'ay, yujto sna eb': Ina ayic pitzanto
viñ unin chi', maj scha yab' viñ tas ix cala', ocxom val ticnaic. Tato scal d'a
viñ to toxo ix chami, tas am ol sc'uloc viñ, xchi eb' viñ.
19 Ix yab'an viñaj rey David chi' ayic sajson eb' viñ sloloni, ix snaanel viñ to
toxo ix cham viñ unin chi', yuj chi' ix sc'anb'an viñ:
—¿Tom toxo ix chami? xchi viñ.
—Toxo ix cham mamin rey, xchi eb' viñ.
20 Ayic ix yab'an viñ icha chi', ix q'ue vaan viñ d'a sat luum chi', ix sb'icanel
sb'a viñ, ix yac'anq'ue yañal xil sjolom viñ, ix sq'uexanel spichul viñ, ix och
viñ ejmelal d'a yol scajnub' Jehová. Ix lajvi chi', ix b'at sc'anan va sb'a viñ d'a
yol spat. 21 Ix sc'anb'an eb' viñ smunlajvum viñ chi' d'ay:
—Mamin rey, ¿tas val yuj icha tic tza c'ulej? Ayic pitzanto jun uninal chi',
mañ jab'oc syal a c'ol tzach va'i, tzach oc' yuuj. Axo ticnaic toxo ix chami,
tzach q'ue vaan, tzach va'i, xchi eb' viñ d'a viñ.
22 Ix tac'vi viñ d'a eb' viñ:
—Ayic pitzanto viñ unin chi', tzin och d'a tzec'ojc'olal, tzin oq'ui, a in naani
talaj tzato oc' sc'ol Jehová d'ayin. 23 Axo pax ticnaic, ¿tasto val yuj tzin och d'a
tzec'ojc'olal? ¿Tom olto pitzvoc viñ? Mañxa b'aq'uiñ ol jax viñ d'ayin, añej to
a in ol in b'at b'aj ix c'och viñ chi', xchi viñ.

Yaljub'al viñaj Salomón

24 Ix lajvi chi', ix yac'an snivanil sc'ol ix Betsabé viñaj David chi', ix vay viñ
yed' ix, ix scuchanoch yune' ix. Ix alji junxo yune' ix, Salomón ix yac' ix b'iej.
Te xajan ix aj jun unin chi' yuj Jehová. 25 Ix schecanb'at viñaj Natán Jehová
yal d'a viñaj rey David chi' to xajan jun unin chi' yuuj. Yuj chi' Jedidías ix sb'iej
jun unin chi' yuj Jehová.12.25

Ix yac' ganar choñab' Rabá viñaj rey David (1Cr 20.1-3)

26 Yacb'an chi', a viñaj Joab ix ac'an oval yed' eb' amonita d'a Rabá. Ayic
vanxo yac'an ganar viñ yoch d'a yol jun choñab' chi', 27 ix yalancot viñ d'a
viñaj rey David chi' icha tic: Vanxo voch d'a yol choñab' Rabá. A jun cuartel
b'aj ay eb' stañvan a a' sc'anchaj d'a choñab' tic, ayxo och d'a yol in c'ab'. 28 Yuj
chi', mamin rey, molb'ej masanil eb' soldado aycan ed'oc, tzach cot yed' eb'
ac' oval d'a jun choñab' tic yic tzac'an ganar. Q'uinaloc a in svac' ganar jun
choñab' tic, a in am tzin b'inajcan d'ay, xchicot viñaj Joab chi'.
29 Ix smolb'an masanil eb' soldado viñ rey chi', ix b'at viñ yac' oval d'a
choñab' Rabá chi'. Ix yac'an ganar viñ yic'ancani. 30 Ix yic'anec' scorona viñ
sreyal eb' amonita chi' viñ. Ix yac'anq'ue eb' d'a sjolom viñ. Ay jun q'uen
q'ueen te caro stojol ayoch d'ay. A jun corona chi', te al, ay am oxeoc arroba
yalil. Tzijtumto pax tastac te ay stojol ix yiq'uec' viñaj David chi' d'a jun

12.25 **12:25** A Jedidías syalelc'ochi "Xajan viñ yuj Jehová."

choñab' chi'. 31 Axo eb' anima ixto cani, ix ic'jielta eb' yuj viñ, ix ac'jioch eb' d'a munlajel ya, icha d'a q'uen sierra, q'uen piocha yed' pax q'uen ch'acab'. Ix ac'jipaxoch eb' d'a mucoj ladrillo d'a horno. Añeja' icha pax chi' ix aj masanil eb' ay d'a juntzañxo schoñab' eb' amonita yuj viñ. Ix lajvi chi', ix meltzaj viñ yed' masanil eb' soldado d'a Jerusalén.

13

A yab'ixal viñaj Amnón yed' ix Tamar

1-2 A viñaj Absalón yuninal viñaj rey David, ay jun ix yanab' viñ scuch Tamar, te vach' yilji ix. Axo ix aji, a viñaj Amnón yuninal pax viñaj rey David chi', ix te can sgana viñ d'a ix Tamar schab'il yanab', yuj chi' ix te chucb'i sc'ol viñ yuj snaub'tañan ix. Te ayoch yilumal ix yujto cob'esto ix, yuj chi' ix sna viñaj Amnón chi' to ajaltac sc'uman ix viñ. 3 Palta ay jun viñ yamigo viñ scuchan Jonadab, yuninal viñaj Simea yuc'tac viñaj David chi', te jelan viñ d'a chucal. 4 Ay jun c'u ix sc'anb'ej viñ d'a viñaj Amnón chi':

—Ach yuninal rey, ¿tas tzach ic'ani? ¿Tas yuj junjun c'u tzach te tz'onb'i yuj cusc'olal? Al d'ayin tas tzach ic'ani, xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Amnón chi':

—Ste can val in gana d'a ix Tamar, yanab' viñ schab'il vuc'tac aj Absalón, xchi viñ.

5 Axo ix yalan viñaj Jonadab chi' d'a viñ icha tic:

—A ticnaic, ec'añ jichan d'a a ch'at, tza tz'acan penaayax a b'a. Ayic ol javoc viñ a mam ach yila', tzal d'a viñ icha tic: Tzin tevi d'ayach to tza checcot ix Tamar ix vanab', yic syac' jab'oc in vael ix, aocab' ix sb'oani, yic vach' ol vila', ol in vaani, ol in chaan d'a ix, xa chi d'a viñ, xchi viñ.

6 Ix ec' jichan viñaj Amnón chi' d'a sch'at, ix stz'acan penaayax sb'a viñ. Ayic ix c'och viñ rey chi' yil viñ, ix yal viñ icha tic:

—Tzin tevi d'ayach to scot ix vanab' Tamar d'a tic, sb'oan chab'oc in pan ix, tzul yac'ancan ix d'ayin, xchi viñ d'a viñ rey chi'.

7 Yuj chi' ix checjib'at ix yuj viñaj rey David chi', ix yalan viñ d'a ix:

—Ixic d'a spat viñaj Amnón a nulej, b'at a b'oan jab'oc tas sva viñ, xchi viñ.

8 Yuj chi' ix b'at ix Tamar d'a spat viñ snulej chi', axo ix c'och ix, jichan ec' viñ. Q'uelanoch viñ d'a ix, ix sb'oan ixim pan chi' ix. 9 Ix yac'an c'anb'oc ixim ix d'a yol xalten, ix yic'anelta ix d'a yol xalten chi', palta axo viñaj Amnón chi' maj yal-laj sc'ol viñ ix va'i, ix yalan viñ: Elañec d'a tic e masanil, xchi viñ. Ix elta eb', mañxalaj junoc mach ix cani. 10 Ayic toxo ix elta eb' chi' smasanil d'a patic pat chi', ix yalan viñ d'a ix Tamar chi' icha tic:

—Ic'cot in vael chi' b'aj tzin vay tic, xchi viñ d'a ix. Ix yic'anb'at ixim pan chi' ix d'a viñ snulej chi' d'a sch'at. 11 Axo yic ix c'och ix d'a stz'ey viñ yed' svael chi', ix och lac'naj viñ d'a ix, ix yalan viñ:

—Cotañ ach vanab', vayañ ved'oc, xchi viñ d'a ix.

12 Ix tac'vi ix d'a viñ:

—Maay ach in nulej, mañ in ac' pural, yujto a jun tic mañ smojoc yuji d'a co cal a oñ israel oñ tic, te q'uixvelal ol aj jun tic. 13 Nato nab'i ¿tas ol in c'ulej yuj jun in q'uixvelal tic? Añejtona' a ach tic icha junoc quistal ol ach ajcan d'a scal co choñab' tic. A ticnaic, sval d'ayach to tzal d'a viñ rey, a viñ ol in ac'an d'ayach etb'eyumoc, xchi ix.13.13

14 Palta majxo schalaj yab' viñ tas ix yal ix chi'. Yujto te ay yip viñ d'a yichañ ix, yuj chi' ix yac'an pural ix viñ yixtani. 15 Ayic ix lajvi yixtan ix viñ, te chuclaj

13.13 **13:13** A d'a yic chi' syal yic'lan sb'a eb' viñ vinac yed' eb' ix schab'il yanab'.

ix aj yilanoch ix viñ, d'a yichañ ix aj scan sgana viñ d'a ix d'a sb'ab'elal, yuj chi' ix yal viñ d'a ix icha tic:

—Q'ueañ vaan, elañ d'a tic d'a elañchamel, xchi viñ d'a ix.

16 Palta ix tac'vi ix:

—Maay ach in nulej, tato tzin a pechel d'a tic ticnaic, yelxo te chuc d'a yichañ tas ix in utej tic, xchi ix.

Palta majxo schalaj yab' viñ. 17 Axo ix aji, ix yavtancot viñ schecab' viñ, ix yalan viñ:

—Pechel jun ix ix tic d'a tic, vach' tzutej a macan te' pat chi', xchi viñ.

18 Yuj chi' ix pechjielta ix yuj viñ schecab' viñ chi', vach' ix yutej viñ smacan sti' te' pat chi'. A ix Tamar chi', ayoch jun spichul ix te vach' yuuj, aton syac'och eb' ix cob'estac yisil rey. 19 Ix yac'anq'ue q'uen tic'aq'uil taañ ix d'a sjolom, ix sñic'chitanb'at spichul ix ayoch yuuj, ix yac'anoch sc'ab' ix d'a sat, te chaañ ix oc' ix sb'at d'a yoltac b'e. 20 Ix sc'anb'an viñ snulej ix scuchan Absalón d'ay:

—¿Tom ach yixtej viñ a nulej aj Amnón chi'? Tato icha chi' ach vanab', emañ numan b'ela. Mocab' ach te oc' yuj ilc'olal yuj jun chi', yujto a nulej viñ, xchi viñ d'a ix.

Yuj chi' ix can ix d'a spat viñ snulej chi'. Te cusc'olal ix ajcan ix. 21 Ayic ix yab'an viñaj rey David masanil tas ix uji chi', ix cot val yoval viñ sic'lab'il. 22 Axo viñaj Absalón chi', malaj tas ix yal viñ d'a viñaj Amnón chi', vach'chom ste chichon sc'ol viñ d'a viñ yuj b'aj ix ixtaj ix yanab' chi'.

Ix miljicham viñaj Amnón

23 Schab'ilxo ab'il chi', a eb' viñ schecab' viñaj Absalón chi', sjoxvi calnel eb' viñ d'a Baal-hazor, d'a slac'anil schoñab' eb' aj Efraín. Ix yavtan masanil eb' viñ yuninal viñ rey chi' viñaj Absalón chi' d'a jun nivan vael. 24 Ix b'at yalan viñ d'a viñ rey chi' icha tic:

—Mamin rey, a ticnaic a eb' viñ in checab' van sjoxan noc' in calnel eb' viñ. Tzin nib'ej, tzach b'at ved'oc yed' masanil eb' etyajalil, xchi viñ.

25 Ix tac'vi viñ rey chi' d'a viñ icha tic:

—Maay ach vuninal, max yal-laj co b'at co masanil ed'oc. Tecan nivan tas b'at co lajeli, xchi viñ.

Ix och val tean viñaj Absalón chi' d'a viñ, palta maj yal-laj sc'ol viñ ix b'ati, añej vach' lolonel ix yal viñ d'a viñ. 26 Ix yalanxi viñaj Absalón chi':

—Tato val yel max yal-laj a b'ati, elocab' d'a a c'ol a chaanb'at viñ vuc'tac aj Amnón ved'oc, xchi viñ.

—¿Tas yuj tza nib'ej sb'at viñ uc'tac aj Amnón chi' ed'oc? xchi viñaj rey David chi' d'a viñ.

27 Ix och val tean viñaj Absalón chi' d'a viñ, yuj chi' ix schecb'at viñaj Amnón chi' viñ yed' juntzañxo eb' viñ yuc'tac. 28 Ayic mantzac ochlaj vael chi', ix yalan viñaj Absalón chi' d'a eb' viñ schecab': Scham val eyilani ayic toxo ix q'ue añ d'a sjolom viñaj Amnón chi', ol valan d'ayex to tze milcham viñ. Mañ ex xivoc, yujto a in svala', yuj chi' tze tec'b'ej e b'a e milancham viñ, xchi viñ.

29 Ix sc'anab'ajej eb' viñ tas ix yal viñ, ix smilcham viñaj Amnón chi' eb' viñ. Ayic ix yilan masanil eb' viñ yuninal viñ rey chi', ix q'ue somnaj eb' viñ, ix laj q'ue eb' viñ d'a yib'añ noc' smula, ix b'at eb' viñ elelal.

30 Ayic ayto och eb' viñ d'a yol b'e, ix c'och specal d'a viñaj rey David to toxo ix cham masanil eb' yuninal viñ yuj viñaj Absalón, mañxo junoc eb' viñ ixto cani. 31 Yuj chi' ix q'ue jucnaj viñ, ix sñic'chitanb'at spichul viñ, ix sjulanec' telan sb'a viñ d'a sat luum yuj cusc'olal. Axo masanil eb' yetyajalil viñ ayec'

yed'oc, ix sñic'chitejpaxb'at spichul eb'. 32 Palta a viñaj Jonadab yuninal viñaj
Simea, yuc'tac viñaj rey David chi', ix yal viñ d'a viñ rey chi' icha tic:
—Mamin rey, mañ a na' icha chi'. Maj chamlaj eb' viñ uninal chi' smasanil,
añej viñaj Amnón ix chami, yujto icha chi' ix aj snaan viñaj Absalón d'a spatic
viñ, yictax ix yixtan ix Tamar viñ. 33 Yuj chi' mañ a na' to masanil eb' viñ
uninal ix chami, palta añej viñaj Amnón ix chami, xchi viñ.
34 Yacb'an chi' ix b'at viñaj Absalón chi' elelal. Ay jun viñ quelem ayq'ue d'a
yib'añ smuroal choñab' chi' yic smaclani, ix q'ue q'uelnaj viñ, ix yilan viñ to
ay juntzañ anima tz'emta d'a pac'an d'a sat vitz d'a sb'eal Horonaim, yuj chi'
ix yalb'at viñ d'a viñ rey chi'. 35 Ix yalan viñaj Jonadab d'a viñ rey chi':
—Mamin rey, van sjavi eb' viñ uninal icha ix aj valan a in a checab' in tic,
xchi viñ.
36 Ato val slajvi yalan viñaj Jonadab chi' ix c'och eb' viñ yuninal viñ rey chi'.
Ayic ix c'och eb' viñ, ix q'ue sjaj eb' viñ yoq'ui, ix te oc'pax viñ rey chi' yed' eb'
yetyajalil. 37-38 Axo viñaj Absalón chi', ix b'atcan viñ elelal. A d'a viñaj Talmai
yuninal viñaj Amiud sreyal Gesur ix c'ochcan viñ. Oxe' ab'il ix can viñ ta'.
Axo pax viñaj rey David chi', junjun c'u ix oc' viñ yuj schamel viñ yuninal.
39 Ayic toxo ix ec'b'at scusc'olal viñ chi' jun, snib'ej viñ sb'at yil viñaj Absalón
chi'.

14

Ix meltzaj viñaj Absalón yuj viñaj Joab

1 A viñaj Joab yune' ix Sarvia yojtac viñ to ste cus viñ rey yuj viñaj Absalón.
2 Yuj chi' ix b'at schec viñ ic'joccot jun ix ix te jelan spensar cajan d'a Tecoa.
Ix yalan viñ d'a ix icha tic: Tz'ac cus val a b'a, tzac'anoch pichul yic cusc'olal.
Mañ ac'och perfume d'ayach. Icha val junoc ix ix to ayxo syamanoch yoc' yuj
junoc chamnac, icha chi' tzutej a b'a. 3 Slajvi chi' ol alan d'a yichañ viñ rey tas
ol val tic d'ayach, xchi viñ d'a ix.
Ix yalan viñaj Joab chi' tas ol yutoc ix yalani. 4 Ix b'at ix d'a yichañ viñ rey
chi', ix em ñojan ix d'a sat luum yuj sch'oxanel yemnaquilal ix d'a viñ, ix yalan
ix:
—Mamin rey, colvajañ ved'oc, xchi ix.
5 —¿Tas tzach ic'ani? xchi viñ.
Ix tac'vi ix:
—Mamin rey, a in tic chamnacxo viñ vetb'eyum. 6 Añej chavañ vune' ay. Ay
junel ix yac' oval eb' viñ d'a caltac te'. Yujto malaj mach ix pojan eb' viñ, yuj
chi' ay jun viñ ix miljicham yuj viñ yuc'tac chi'. 7 Axo ticnaic masanil eb' in
c'ab' voc smeltzajoch ajc'olal d'ayin, snib'ej eb' svac'och viñ ix milancham viñ
yuc'tac chi' d'a yol sc'ab' eb' yic smilancham viñ eb' yuj schamel viñ yuc'tac
chi'. Icha chi' snib'ej eb' yic satcanel viñ ay yalan yic yic'ancan smacb'en
smam chi'. Tato icha chi', mañxa mach svac'och yipoc in c'ool, tzam satel
masanil yiñtilal viñ vetb'eyum, mañxa am b'aj sb'inajcan viñ, xchi ix.
8 Ix tac'vi viñ rey chi' d'a ix icha tic:
—Paxañ d'a a pat, ol xo vila' tas ol vutej in colvaj d'ayach, xchi viñ.
9 Ix tac'vi ix d'a viñ icha tic:
—Ach mamin rey, a smul viñ vune' chi', emocab' d'a vib'añ yed' d'a yib'añ
masanil eb' in c'ab' voc, palta mocab' d'a ib'añ yed' d'a yib'añ a macb'en
tz'emi, xchi ix.
10 Ix tac'vixi viñ rey chi' d'a ix:
—A mach snib'ej tzach ixtan chi', ic'cot d'ayin d'a tic yic vach' mañxo ol ach
stzuntzoc, xchi viñ.
11 Palta ix ochñej tean ix d'a viñ rey chi':

—Tzin tevi d'ayach mamin rey, to tzac' a ti' d'a yichañ Jehová co Diosal to a jun in c'ab' voc snib'ej yac'anec' spac schamel viñ vune' chi', mocab' smilcham junxo vune' chi', yic max te javi cuselal d'a vib'añ, xchi ix.

Ix tac'vi viñ rey chi':

—Svac' in ti' d'a yichañ Jehová to malaj jab'oc tas ol ic'an viñ une' chi', xchi viñ.

12 Ix ochxi ijan ix yalan icha tic:

—Mamin rey, elocab' d'a a c'ol to tza cha ab' jun b'elañ lolonel ol val d'ayach, xchi ix.

—Ala', xchi viñ d'a ix.

13 Ix yalan ix icha tic:

—Mamin rey, ¿tom mañ vanoc ac'an chucal d'a schoñab' Dios? Ayic ix alani to tza b'o yaj tas tz'aj viñ vune', van a ch'oxaneli to mañ tojoloc a pensar yujto maxtzac a cha meltzaj viñ uninal aycanb'at elelal d'a junxo ch'oc choñab'il. 14 Yujto co masanil ol oñ chamoc. Lajan oñ icha a a' stob'b'at d'a sat luum, maxtzac yal co molanq'uei, palta a Dios mañ comonoc syiq'uel co q'uinal, a tas sc'ulej to say tas tz'aj smeltzajxicot eb' najat aycanb'ati. 15 A ticnaic mamin rey, in javi ul val juntzañ tic d'ayach, yuj eb' anima tzin xib'tan chi'. Yuj chi' ix in coti yic tzin lolon d'a ichañ, q'uinaloc tza cha ab' tas tzin c'an tic mamin rey 16 to tzin a col d'a mach snib'ej tzin satanel yed' eb' vune' d'a sat lum luum ix yac' Dios co macb'enoc tic. 17 A in a checab' vaj tic, ol in tañvej tas ol aj a pacan d'ayin yic vach' mañxa tas ol in na'a, yujto a ach tic mamin rey, ojtac val a ch'olb'itan tas yaji, tato vach', mato chuclaj, lajan ach icha junoc ángel yic Dios. Aocab' Jehová co Diosal ayoch ed'oc, mamin rey, xchi ix.

18 Ix yalan viñ rey chi' d'a ix:

—A ticnaic ay tas ol in c'anb'ej d'ayach. Malaj tas ol a c'ub'ejel d'ayin, xchi viñ.

—Al an mamin rey, xchi ix.

19 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñ rey chi' d'a ix icha tic:

—¿Tom mañoc viñaj Joab ix b'oan al jun tic? xchi viñ.

Ix tac'vi ix:

—Ichaton chi' mamin rey, ix a naeli. A viñ a checab' chi' ix in checancoti, a viñ ix alanpax d'ayin tastac tzul val tic d'ayach. 20 Ix sna juntzañ tic viñ yic tope sq'uexvi a pensar d'a viñ uninal aj Absalón. Palta a ach tic mamin rey, te aj pensar ach, lajan ach icha val junoc yángel Dios, ojtac masanil tastac tzuji d'a yol a macb'en tic, xchi ix.

21 Yuj chi' ix avtaj viñaj Joab chi' yuj viñ rey chi':

—Toxo ix in na'a, elocab'c'och icha tas tza nib'ej chi'. Ixic, b'at ic' meltzaj viñaj quelem Absalón chi', xchi viñ rey chi' d'a viñ.

22 Yuj chi' ix em ñojan viñaj Joab chi' d'a yichañ viñ rey chi' d'a sat luum, yuj sch'oxanel viñ to nivan yelc'och viñ rey chi' d'a sat viñ. Ix yalan vach' lolonel viñ d'a viñ rey chi' icha tic:

—A ticnaic mamin rey, ix nachajel vuuj to ay velc'och d'ayach, yujto ix a cha ab' tas tzin nib'ej ix val d'ayach, xchi viñ.

23 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Joab chi' d'a choñab' Gesur yic b'at yic'anxicot viñaj Absalón chi' viñ, yic sjax viñ d'a Jerusalén. 24 Palta ix yalan viñ rey to b'eñej sc'ochcan viñ d'a spat, max jalaj viñ d'a yichañ viñ rey chi'. Icha chi' ix aj sc'ochcan viñaj Absalón chi' d'a spat chi', maj c'ochlaj viñ d'a yichañ viñ rey chi'.

25 A d'a scal masanil eb' israel, malaj junoc vinac vach' yilji icha yilji viñaj Absalón chi'. Te b'inajnac viñ yuj svach'il yilji chi', malaj jab'oc palta d'a snivanil viñ. 26 Junelñej sjoxjiel xil sjolom viñ d'a junjun ab'il, ayic ste alb'i

syab' viñ. A xil sjolom viñ chi', ec'to chañe' libra yalil, icha yechlab' eb' rey sc'ana'. 27 Ay oxvañ yuninal viñ yed' jun yisil. A ix yisil viñ chi', Tamar sb'i ix, te vach' yilji ix.

28 Schab'ilxo ab'il sjax viñaj Absalón chi' d'a Jerusalén, palta añeja' max yallaj sc'och viñ d'a yichañ viñ rey. 29 Yuj chi', ix avtaj viñaj Joab chi' yuj viñ yic tz'ic'jib'at viñ d'a yichañ viñ rey chi', palta maj cotlaj viñaj Joab chi'. Ix yavtanxi viñaj Joab chi' viñ d'a schaelal, palta añeja' maj cotlaj viñ. 30 Axo ix aji, ix schecanb'at eb' schecab' viñaj Absalón chi', ix yalan viñ:

—Ixiquec b'aj ay smunlajel viñaj Joab d'a slac'anil sti' vico', aton b'aj avab'il ixim cebada yuj viñ, tze ñusantz'a tas avab'il chi' yuj viñ, xchi viñ.

Ix b'at eb' schecab' viñ chi', ix b'at sñusantz'a tas avab'il chi' eb'. 31 Ix b'at viñaj Joab d'a spat viñaj Absalón chi', ix yalan viñ:

—¿Tas yuj ix a checb'at eb' a checab' sñustz'a tas avab'il vuuj? xchi viñ.

32 Ix tac'vi viñaj Absalón chi' d'a viñ:

—Ix ach vavtej, yic sb'at a c'anb'ej d'a viñ rey tas yuj ix b'at in cot d'a choñab' Gesur. Te vach' ama, tato ix in canxoñej ta'. In gana svil viñ rey chi'. Tato ay in mul, syal in smilancham viñ, xchi viñ.

33 Yuj chi' ix b'at viñaj Joab yal d'a viñ rey tas ix yal viñaj Absalón chi'. Ix lajvi chi', ix avtaj viñaj Absalón yuj viñ rey chi'. Ayic ix c'och viñ, ix em ñojan viñ d'a sat luum d'a yichañ viñ rey chi', ix chaji viñ yuj viñ rey chi', ix stz'ub'an sti' viñ yuninal viñ chi'.

15

Ix och viñaj Absalón ajc'olal d'a viñ smam

1 Ayic ix ec' jun tiempoal, ix aj jun scarruaje viñaj Absalón stoc'ji yuj noc' chej, ix sayan 50 eb' soldado viñ yic stañvaj viñ yuj eb'. 2 Ac'valto sq'ue vaan viñ d'a junjun c'u, tz'aj liñan viñ d'a yol b'e sc'och d'a spuertail choñab'. Yalñej mach sjavi d'a viñ rey yic sb'oan yaj yoval, syamjioch van eb' yuj viñ, sc'anb'an viñ d'a eb' tas choñab'il eb'. Ayic syalan eb' tas choñab'il eb', mach ay yiñtilal eb', 3 syalan viñ d'a eb' icha tic: Vach'ton tas tzul e b'o tic, smoj ton sb'o yaj d'ayex, palta malaj mach sb'oan yuj viñ rey chi', xchi viñ d'a eb'. 4 Syalanpax viñ icha tic: Oc in val tzin ac'jioch juezal d'a jun choñab' tic, ayic tzex javi d'ayin e b'o yaj eyoval, elañchamel am tzin b'o d'ayex, xchi viñ d'a eb'. 5 Ay junxo tas syutej eb' anima chi' viñ, ayic vanto sc'och eb' d'a viñ, ayic manto em ñojan eb' d'a yichañ viñ, tz'och lac'naj viñ d'a eb', stz'ub'anelta sti' eb' viñ. 6 Ichañej chi' ix yutej masanil eb' yetisraelal viñ sc'och d'a viñ rey yic sb'o yaj yoval. Icha chi' ix aj smontaj eb' anima chi' yuj viñ.

7 Chañe' ab'il ix sc'ulej viñ icha chi', ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a viñ rey chi' icha tic:

—Mamin rey, tzin c'an d'ayach to tzin a chab'at d'a Hebrón, yic vach' tzin c'anab'ajej in ti' vac'nac d'a Jehová. 8 Ayic ayinto ec' d'a Gesur d'a yol yic Siria, vac'nac in ti' d'a Jehová, valannac d'ay, tato tz'el d'a sc'ool to tzin meltzaj d'a Jerusalén, yovalil ol vac' junoc in silab' d'ay, xchi viñ.

9 —Ixic d'a junc'olal, xchi viñaj rey David chi'.

Yuj chi' ix b'at viñ d'a Hebrón chi'. 10 Ayic ix c'och viñ ta', ix yac'anb'at schecab' viñ d'a elc'altac d'a junjun yiñtilal eb' israel yic tz'alji d'a eb' to ayic ol yab'an eb' yoc' noc' ch'aac, syalan eb' to toxo ix och viñaj Absalón reyal d'a Hebrón. 11 Chab' ciento eb' viñ aj Jerusalén ix yic'b'at viñ yed'oc. A eb' chi' malaj jab'oc tas yojtac eb' tas van snaan viñ. 12 Ayic van yac'an silab' chi' viñ, ix schecan viñ b'at ic'joccot viñaj Ahitofel d'a schoñab', aton Gilo. Ac'um

razón yaj viñ d'a viñaj David. A jun tas ix sna viñaj Absalón chi' van yoch yip yujto ix q'uib' sb'isul eb' anima ix och yed' viñ.

Ix el lemnaj viñaj rey David

13 Ay jun checab' ix javi yal d'a viñ rey chi', ix yalan icha tic: Nivanxo eb' quetisraelal ayxo och yed' viñaj Absalón, xchi. 14 Yuj chi', ix yal viñ rey chi' d'a masanil eb' yajal yaj yed' viñ d'a Jerusalén chi':

—Coyec, coñ elec d'a viñaj Absalón chi'. Tato maay, mañxo ol yal-laj co colan co b'a d'a viñ. Co pilec quip yic mañxo ol oñ yamchaj yuj viñ yic tzoñ smilancham yed' masanil anima d'a yol choñab' tic, xchi viñ rey chi'.

15 Ix tac'vi eb' d'a viñ:

—Mamin rey, ol co c'anab'ajej tas tzala', xchi eb'.

16 Icha chi' ix aj yel viñaj rey David chi' d'a sti' choñab', eb' ix yetb'eyum viñ, eb' yuninal viñ yed' pax eb' yetyajalil viñ. Axoñej lajuñvañ eb' ix schab'il yetb'eyum viñ ix can stañvej spat. 17 Ayic toxo ix el viñ yed' masanil eb' anima chi', ix och vaan eb' d'a stielxo choñab'. 18 Masanil eb' yetyajalil viñ, ix c'och eb' d'a stz'ey viñ. Axo pax eb' soldado stañvan viñ, aton eb' cereteo yed' eb' peleteo, d'a stzolal ix b'at eb' d'a yichañ viñ yed' vaque' ciento eb' soldado cotnac yed' viñ d'a Gat. 19 Ix yalan viñaj rey David chi' d'a viñaj Itai aj choñab' Gat:

—¿Tas yuj ipan ach tzach b'at qued'oc? Meltzajañ, vach' tzach can yed' junxo viñ rey ol och chi', yujto ch'oc choñab'il ach. 20 Toto janac ach, max yal-laj ach vac'an pural a b'at qued'oc, yujto a in tic mañ vojtacoc b'ajtil ol in c'ochoc. Vach' tzach meltzaji, ic'b'at eb' viñ etchoñab' tic ed'oc. Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a eyib'añ d'a masanil tiempo, xchi viñ rey chi'.

21 Ix tac'vi viñaj Itai chi':

—Mamin rey, svac' in ti' d'a yichañ Dios yed' d'a ichañ, yalñej b'aj ol ach c'ochoc, taxoñej tzoñ chami, mato vach' tzoñ aji, ol in b'atñej ed'oc a in a checab' in tic, xchi viñ.

22 —Ichocab'ta', coyec, b'ab'lajañec, xchi viñaj David chi'.

Yuj chi' ix b'atñej viñaj Itai chi' yed' eb' ajun yed' viñ rey chi'. Ajun eb' yuninal viñ rey chi' yed' eb' ix yetb'eyum viñ. 23 Masanil anima, ayic ix yilan eb' sb'at viñ rey chi' yed' eb' soldado, ix te oc' eb' sic'lab'il. Ix ec' eb' anima van yel chi' d'a yol a' Cedrón, ix b'at eb' d'a sb'eal lum luum cuseltacxo. 24 Ajun pax viñaj Sadoc yed' viñaj Abiatar yed' eb' levita. Yed'nac te' scaxail strato Dios eb'. Ix yac'an em te' caxa chi' eb' masanto ix yal slajvib'at eb' anima ix b'at yed' viñ rey chi' d'a yol choñab' chi'. 25 Ix yalan viñ rey d'a viñaj Sadoc chi' icha tic:

—Iq'uecxioch te' caxa d'a yol choñab' tic. Tato ol och Jehová ved'oc, ol in meltzajxoc, ol vilanxioch te' yed' scajnub' Jehová. 26 Tato maxtzac tzalaj ved' jun, ujocab' icha val tas sgana d'ayin, xchi viñaj David chi'.

27 Ix yalanxi viñ rey chi' d'a viñaj sacerdote Sadoc chi':

—Ach schecab' Dios, meltzajañ d'a junc'olal yed' viñaj Abiatar yed' chavañ eb' eyuninal tic, viñaj Ahimaas, viñ ico' yed' viñaj Jonatán viñ yic viñaj Abiatar. 28 A inxo tic, ol in can d'a spañanil lum b'aj te cuseltacxo tic, masanto ol ja specal d'ayin eyuuj, xchi viñ rey chi'.

29 Ix lajvi chi', ix meltzaj viñaj sacerdote Sadoc yed' viñaj Abiatar d'a choñab' Jerusalén chi', yed'nac te' scaxail strato Jehová eb' viñ, ix c'ochxican eb' viñ ta'. 30 Ix q'ue viñaj David chi' yed' eb' ajun yed' viñ d'a lum tzalan Olivo, van yoc' viñ sic'lab'il, malaj xañab' viñ ayochi, pichb'il sjolom viñ yuj cusc'olal. Icha ix yutej sb'a viñ rey chi', icha chi' ix yutejpax sb'a eb' ajun yed' viñ chi'. 31 Ix alji d'a viñ rey chi' to a viñaj Ahitofel ayxo och viñ yed' viñaj

Absalón, yuj chi' ix sc'an viñ d'a Jehová yic max elc'och tas nab'il yuj viñaj Ahitofel chi'.
32 Ayic ix q'uec'och viñ rey chi' d'a tzalan Olivo, b'aj tz'och ejmelal d'a Dios, ix javi jun viñ yamigo viñ, aton viñaj Husai yiñtilal arquita. Ix javi viñ scha viñ rey chi', ñic'chimtacxoñej spichul viñ, ayq'ue lum pococ d'a sjolom viñ.
33 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ icha tic:
—Tato tzach b'at ved'oc, toñej tzin can d'a spatic uuj. 34 Palta te vach' tato tzach meltzaj d'a Jerusalén tzalan d'a viñaj Absalón icha tic: Mamin rey, a in tic tzin can a checab'oc icha ix aj voch schecab'oc viñ a mam, tato xa chi. Icha chi' ol aj och ved'oc yic max elc'och tas nab'il yuj viñaj Ahitofel chi'. 35 Ata' ix can viñaj sacerdote Sadoc yed' viñaj Abiatar chi'. Masanil tas ol ab' yalji d'a yol palacio chi', elañchamel tzalb'at yab' eb' viñ. 36 Ata' ay pax viñaj Ahimaas yed' viñaj Jonatán yuninal eb' viñ chavañ chi'. Masanil tas tzab'i, a d'a eb' viñ tzalb'ati, axo eb' viñ ol alancot d'ayin, xchi viñ rey chi' d'a viñaj Husai chi'.
37 Yuj chi' ix meltzaj viñaj Husai d'a Jerusalén chi'. Ayic ix c'och viñ, van val yoch viñaj Absalón d'a yol choñab' chi'.

16

A viñaj rey David yed' viñaj Siba

1 Ayic ix b'at pilnaj viñaj rey David chi' d'a sjolom lum tzalan chi', ix javi viñaj Siba schecab' viñaj Mefi-boset scha viñ. Yed'nac chavañ noc' b'uru viñ. Ayoch stz'um noc', ayoch 200 ixim pan d'a yib'añ noc', 100 b'uyañ taquiñ sat uva, 100 quechañ taquiñ sat higo yaman yaji yed' jun tz'uum yed'tal vino b'ud'an. 2 Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ:
—¿Tas juntzañ ed'nac chi'? xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Siba chi':
—Mamin rey, a noc' b'uru tic ol cuchan eb' al uninal. Axo ixim pan yed' sat te te' sloji tic, yic eb' a soldado yaji, axo pax vino tic ol yuq'uej eb' sc'unb'i sb'ey b'aj cuseltacxo tic, xchi viñ.
3 —¿B'ajtil ay viñaj Mefi-boset yixchiquin viñ ajalil aj Saúl ticnaic? xchi viñ rey chi'.
—Ix can viñ d'a Jerusalén, yujto ix sna' viñ talaj tz'och viñ reyal icha ix sc'ulej smam icham yuj eb' israel, xchi viñaj Siba chi'.
4 —Tato icha chi', a ticnaic a masanil tastac ay d'a viñaj Mefi-boset chi', ol iquejcani, xchi viñ rey chi'.
—Mamin rey, ay in d'a yalañ a mandar, vach'ocab' tzin can d'a yol a sat, xchi viñaj Siba chi'.
5 Ayic ix c'och viñaj rey David d'a Bahurim, ix elta jun viñ scuchan Simei yuninal viñaj Gera, ayto yuj sb'a yed' viñaj rey Saúl chamnac. 6 Ix och ijan viñ sb'ajvaj d'a viñaj rey David chi', ix julvajpaxcot viñ d'a viñ yed' d'a eb' yajal ajun yed' viñ rey chi'. Oyanoch eb' soldado yed' eb' anima d'a spatic viñ rey chi'. 7 Ix yalan viñaj Simei chi' icha tic:
—Jachel a b'a d'a tic, ach milum anima. 8 A ticnaic van a chaan spac yuj Jehová yuj jantac eb' yiñtilal viñaj Saúl a milnacchamoc yic tzach ochcan reyal sq'uexuloc viñ. A ticnaic toxo ix yac'och opisio Jehová d'a yol sc'ab' viñ uninal aj Absalón. Ix javi d'a ib'añ ticnaic yujto te milum ach anima, xchi viñ d'a viñ rey chi'.
9 Ix yalan viñaj Abisai yune' ix Sarvia d'a viñaj rey David chi' icha tic:
—Mamin rey, ¿tas yuj sb'ajvajcot jun viñ icha noc' chamnac tz'i' tic d'ayach? Cha in b'ati, b'at in xiquel sjolom viñ, xchi viñ.
10 Ix yalan viñ rey chi':

—Malaj eyalan eyic d'a jun viñ tic a ex yune' ex ix Sarvia tic. Tato tzin sb'aj viñ, a am Jehová tz'ac'an yal viñ. Tato icha chi', malaj mach syal scachanoch vaan viñ, xchi viñ rey chi'.
11 Ix b'at q'uelan viñ d'a viñaj Abisai yed' d'a eb' ayoch yed' viñ yajalil, ix yalan viñ:
—Inatax a val viñ vuninal snib'ej tzin milanchamoc, ocxom val jun viñ yiñtilal Benjamín tic. In sb'ajocab' viñ, tecan a Jehová tz'ac'an yal viñ. 12 Talaj ol in snacot Dios yuj in cusc'olal tic, axo ol ajoc to ol yac' svach'c'olal d'a vib'añ sq'uexuloc tas tz'alji tic d'ayin, xchi viñ.
13 Ix b'atxi viñaj David chi' yed' masanil eb' ajun yed'oc, añeja' ix b'atpax viñaj Simei chi' d'a spac'ul lum vitz chi', ix b'ajvajxicot viñ, ix sjulancot q'uen q'ueen viñ d'a scal eb', ix slañancot lum pococ viñ d'a eb'. 14 Ayic ix c'och viñaj David chi' d'a sti' a' Jordán yed' masanil eb' ajun yed' chi', te c'unb'inacxo eb', yuj chi' ix yic' yip eb' ta'.

C'ochnac viñaj Absalón d'a Jerusalén

15 Axo viñaj Absalón yed' masanil eb' ajun pax yed'oc yed' viñaj Ahitofel, ix och eb' d'a yol choñab' Jerusalén. 16 Axo viñaj Husai arquita yamigo viñaj David, ix elta viñ scha viñaj Absalón chi', te chaañ ix avaj viñ, ix yalan viñ icha tic:
—Nivanocab' elc'och mamin rey, ach ic'jocab' chaañ, xchi viñ.
17 Ix sc'anb'an viñaj Absalón chi':
—¿Tom icha chi' tz'aj a naan d'a spatic viñ amigo chi'? ¿Tas yuj maj ach b'at yed' viñ? xchi viñ d'a viñ.
18 Ix tac'vi viñaj Husai chi':
—Maay, mañ smojoc tzin b'at yed' viñ. A mach sic'b'ilel yuj Jehová, sic'b'ilpaxel yuj eb' choñab' israel, a yed' ol in canoc. 19 Añejtona' ay mach smoj svac' servil, ol vac' servil viñ yuninal viñ vamigo chi'. Icha ix aj vac'an servil viñ a mam, icha val chi' ol aj ach vac'anxi servil, xchi viñ.
20 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Absalón chi' d'a viñaj Ahitofel:
—¿Tas tza na' a ach tic, tas ol co c'ulej? xchi viñ d'a viñ.
21 Ix yalan viñaj Ahitofel chi':
—A tas tza c'ulej ticnaic to tzach vay yed' eb' ix schab'il yetb'eyum viñ a mam aycan stañvej spat, yic vach' snachajel yuj masanil eb' israel tic to tzach chacjicanel yuj viñ a mam chi', axo masanil eb' ayoch ed' tic ol ach yac'och eb' yipoc sc'ool, xchi viñ.
22 Ix lajvi chi', ix sb'oanq'ue jun mantiado eb' d'a spañanil palacio, ata' ix vay viñaj Absalón chi' yed' eb' ix schab'il yetb'eyum smam chi'. D'a yichañ masanil eb' choñab' chi' ix vay viñ yed' eb' ix. 23 A d'a jun tiempoal chi', ayic sc'anchaj razón d'a viñaj Ahitofel chi' ichato a d'a Dios van sc'anb'an eb', yuj chi' a tas ix yal viñ, ix yac'och viñaj rey David yipoc sc'ool. Añeja' icha pax chi' ix sc'ulej viñaj Absalón chi'.

17

Maj elc'och tas nab'il yuj viñaj Ahitofel

1 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Ahitofel d'a viñaj Absalón chi':
—Comonoc syal a c'ol tzin siq'uel 12 miloc eb' soldado, tzin b'at d'a spatic viñaj David d'a jun ac'val tic, 2 yacb'an malaj yip viñ yuj c'unb'elal, ol in c'ochoc. Ol in xib'tej masanil eb' ajun yed' viñ, masanil eb' ol el lemnaj d'a stz'ey viñ. Malaj junoc mach ol in milchamoc, añej viñ rey chi'. 3 Icha chi' ol aj yoch eb' anima smasanil ed'oc, yujto junñej mach yovalil smiljichamoc,

axo masanil eb' anima chi', ol och eb' d'a junc'olal ed'oc, xchi viñaj Ahitofel chi'.
4 Ix scha sc'ol jun pensar chi' viñaj Absalón chi' yed' masanil eb' yichamtac
vinaquil choñab'. 5 Ix yalan viñaj Absalón chi' to tz'avtaj viñaj Husai arquita,
yic syal viñ tas sna' viñ d'a yib'añ jun tic. 6 Axo ix c'och viñaj Husai chi', ix
yalan viñaj Absalón chi' tas ix aj snaan viñaj Ahitofel chi'. Ix sc'anb'an viñ
d'a viñ:
—¿Vach' am sco c'ulej icha syal viñ tic, mato maay? ¿Tas tz'aj a naani? xchi
viñ d'a viñ.
7 Ix tac'vi viñaj Husai chi':
—A tas ix sna' viñaj Ahitofel d'a junel tic, mañ vach'oclaj. 8 A ach tic ojtac
val to a' viñ a mam te jelan viñ d'a oval yed' masanil eb' viñ ajun yed' viñ. A
ticnaic te ay am cot yoval viñ yed' eb' viñ, icha junoc noc' nun oso tz'ic'jiec'
yune', icha chi' yaj eb' viñ. Añejtona' pax viñ a mam chi' te c'aynac viñ yac'an
oval, mañoclaj d'a scal eb' anima chi' ayec' viñ d'a jun ac'val tic. 9 A ticnaic,
b'aj am sc'ub'ejel sb'a viñ d'a junoc ñaq'ueen, ma d'a junocxo b'aj d'a chi'.
Añejtona', tato d'a jun b'ab'el oval tic scham jayvañoc eb' a soldado, axom
val yel specal chi' to toxo ix ac'ji ganar eb' a soldado. 10 Yuj chi' vach'chom
ay eb' viñ max xivtaxon icha noc' nivac choj, palta yovalil schab'axq'ue sc'ol
eb' viñ d'a icha chi', yujto masanil eb' quetchoñab' ojtannac to te jelan viñ a
mam chi' d'a oval yed' eb' yed'nac viñ chi'. 11 A jun tas sval d'ayach ticnaic to
sb'at co molb'ejcot masanil eb' quetisraelal yic tz'och eb' ed'oc, scot d'a Dan
masanto d'a Beerseba. A eb' chi' mañxo b'ischajb'enoc eb' icha yarenail sti'
a' mar, a achxo tza cuchb'ej eb' d'a oval. 12 Slajvi chi', tzoñ b'at cac' oval yed'
viñ a mam yalñej b'ajtil ayeq'ui, tzoñ em d'a yib'añ viñ icha yem yal ac'val
d'a yib'añ masanil añ añc'ultac. Mañxa junoc eb' ayec' yed' viñ chi' scani.
13 Vach'chom sc'ub'ejel sb'a eb' d'a junoc choñab' yalani, palta co masanil a
oñ israel oñ tic squic' co lasu sco ñerancot jun choñab' chi' yed' jantac q'uen
q'ueen ayoch d'ay, squecancanb'at juynaj d'a yoltac ch'olan, mañxa junoc
q'uen q'ueen scan ta', xchi viñaj Husai chi'.
14 Ix scha sc'ol viñaj Absalón yed' masanil eb' ichamtac vinac tas ix yal viñaj
Husai chi' d'a yichañ tas ix yal viñaj Ahitofel chi', vach'chom vach' ix sna' viñ
chi'. Ix scha sc'ol jun tic eb' yujto a Jehová ix ac'an sna eb' yic max elc'och
tas ix sna viñaj Ahitofel chi'. Icha chi' ix aji yic scot d'a yib'añ viñaj Absalón
chi'. 15-16 Ix lajvi chi', ix b'at yalan viñaj Husai chi' d'a viñaj sacerdote Sadoc
yed' d'a viñaj Abiatar tas ix yal viñaj Ahitofel d'a viñaj Absalón chi' yed' d'a
eb' ichamtac vinac. Ix yalanpax viñ tas ix aj yalani, yic b'at yal eb' yab' viñaj
rey David d'a elañchamel to max canlaj eb' d'a lum tz'inan luum chi' palta to
tz'ec'can eb' d'a junxo sc'axepal a' Jordán yic vach' max miljicham eb'.
17 Axo pax viñaj Jonatán yed' viñaj Ahimaas ato b'aj sq'ueul sjaj a' Rogel d'a
stitaquel choñab', ata' ayec' eb' viñ yic vach' malaj mach tz'ilan yec' eb' viñ
d'a yol choñab' chi'. Axo jun ix checab', ix b'at alan d'a eb' viñ d'a elc'altac tas
yaji. Ixñej val yab' eb' viñ, ix b'at eb' viñ yal d'a viñaj rey David chi'. 18 Palta ay
jun viñ quelem unin ix ilan eb' viñ, axo viñ ix b'at alan d'a viñaj Absalón chi',
palta ix snael eb' viñ schavañil, yuj chi' ix b'at eb' viñ d'a spat jun viñ cajan
d'a Bahurim, d'a slac'anil chi'. Elañchamel ix sc'ub'ejel sb'a eb' viñ d'a yol jun
olan ay d'a yamaq'uil jun pat chi'. 19 A ix yetb'eyum viñ aj pat chi', ix slich'b'at
jun c'apac ix d'a yib'añ jun olan chi', ix secanem ixim trigo ix d'a yib'añ yic
max checlaji. 20 Axo ix c'och eb' viñ schecab' viñaj Absalón chi', ix sc'anb'an
eb' viñ d'a ix:
—¿B'ajtil ix c'och viñaj Ahimaas yed' viñaj Jonatán d'a tic? xchi eb' viñ. Ix
tac'vi ix icha tic:

—Ato val yec'b'at eb' viñ tic. Van am val sc'och eb' viñ d'a sti' a a' chi', xchi ix.

Ix comon b'at tzac'an eb' viñ d'a spatic eb' viñ chavañ chi' yalani, palta maj ilchajlaj eb' viñ yuj eb' viñ, yuj chi' ix meltzaj eb' viñ d'a Jerusalén. 21 Ayic toxo ix meltzajxican eb' viñ chi', ix q'uexta eb' viñ chavañ chi' d'a yol jun olan chi', ix b'at yalan eb' viñ d'a viñaj rey David to sc'axpaj viñ d'a a' Jordán yed' masanil eb' ajun yed' viñ chi', yujto toxo ix ac'ji sc'ol viñaj Absalón yuj viñaj Ahitofel yic scot eb' viñ yac' oval yed' eb'. 22 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj rey David chi', ix q'ue vaan viñ yed' masanil eb' ajun yed' chi', elañchamel ix c'axpajec' eb' d'a yol a' Jordán chi'. Axo ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, mañxalaj junoc mach ayec' d'a sc'axepal ec'ta a' chi'.

23 Ayic ix yilan viñaj Ahitofel chi' to maj ochlaj yopisio tas ix yal viñ, ix yac'anoch stz'um schej viñ, ix pax viñ d'a spat d'a schoñab' b'aj aljinac. Masanil tastac ay d'a viñ, ix sb'ocan yumal viñ. Ix lajvi chi' ix sd'uñb'anq'ue sb'a viñ, ix cham viñ. Icha chi' ix aj scham viñaj Ahitofel chi', ix mucchaj viñ b'aj mucan smam.

C'ochnac viñaj rey David d'a Mahanaim

24 Ix c'och viñaj rey David chi' d'a Mahanaim, axo viñaj Absalón ix b'at viñ d'a spatic viñ, ix c'axpajpax viñ d'a a' Jordán yed' masanil eb' soldado israel. 25 Ix yac'och viñaj Amasa viñaj Absalón chi' yajaloc eb' soldado sq'uexuloc viñaj Joab. A viñaj Amasa chi' yuninal viñ jun viñ ismaelita scuchan Itra, yic'lajnac sb'a viñ yed' jun ix scuchan Abigail yune' ix Nahas snulej ix Sarvia, snun viñaj Joab.

26 Ix sb'oq'ue scampamento viñaj Absalón chi' yed' eb' soldado d'a yol yic Galaad. 27 Ayic ix c'och viñaj David chi' d'a Mahanaim, ix javi jayvañ eb' viñ vinac d'a viñ, aton viñaj Sobi yune' ix Nahas aj Rabá d'a yol yic Amón, viñaj Maquir yuninal viñaj Amiel aj Lo-debar yed' viñaj Barzilai aj Rogelim d'a yol yic Galaad. 28 A juntzañ eb' viñ chi', yed'nac alañ eb' viñ yed' palangana, lum chen, ixim trigo, ixim cebada, ixim harina yed' ixim trigo mayb'il, añ avastut, añ lenteja, 29 yed'nacpax noc' yal chab' eb' viñ, noc' queso, noc' crema yed' pax noc' calnel. Masanil juntzañ chi' ix yic'b'at eb' viñ yab'lej viñaj rey David yed' masanil eb' ajun yed' viñ. Yujto spetoj viñ yed' masanil eb' anima chi' d'a tz'inan luum, yuj chi' ix sna eb' viñ icha tic: Tecan c'unb'inac yaj eb', tzam tacjilaj sti' eb', tzam ochpaxlaj svejel eb', xchi eb' viñ.

18

Schamel viñaj Absalón

1 Ix lajvi chi', ix spojan snañal masanil eb' soldado viñaj rey David chi', ix yac'anoch yajalil junjun mil yed' junjun cien soldado viñ. 2 Ox macañ ix aj spojanb'at eb' soldado chi' viñ. A viñaj Joab ix och yajalil d'a jun macañ, axo d'a junxo macañ, a viñaj Abisai yuc'tac viñaj Joab chi' ix ochi. Axo junxo macañ jun, a viñaj Itai aj Gat ix och yajalil d'ay. Ix yalan viñaj rey David chi' d'a masanil eb' soldado icha tic:

—Ol in b'at eyed'oc d'a oval chi', xchi viñ.

3 Ix tac'vi eb' viñ:

—Maay mamin rey, max yal-laj a b'ati, yujto a eb' ajc'ol chi' a ach tzach sayec' eb', a oñ pax tic ta tzoñ colchaji, ma tzoñ cham nañaloc yuj eb', malaj quelc'ochi, palta a ach tic ec'b'al snivanil elc'och d'a yichañ 10 miloc oñ a oñ tic. Yuj chi' vach' tzach can d'a yol choñab' tic. Tato ay b'aj ijan tzoñ ac'ji ganar, b'at oñ a colo', xchi eb' viñ.

4 —Ichocab'ta', ol in c'anab'ajej tas tzeyal chi', xchi viñ. Ix lajvi chi', ix elul liñan viñ d'a jun nivan spuertail choñab' chi' yic syilan viñ yelta eb' soldado d'a macquiltaquil d'a stzolal.

5 Ix cham val yalan viñ rey chi' d'a viñaj Joab, d'a viñaj Abisai yed' d'a viñaj Itai, aton eb' sat yaj d'a eb' soldado chi', ix yal viñ icha tic: Yujto ay velc'och d'a e sat, yuj chi' malajocab' tas tz'utaj viñaj Absalón. Masanil eb' soldado ix ab'an tas ix yal viñ chi'. 6 Ix lajvi chi' ix b'at eb' smasanil d'a oval yed' eb' ayoch yed' viñaj Absalón chi'.

Ix schalaj sb'a eb' d'a scaltac te te' d'a yol yic Efraín. 7 Ix ac'ji ganar eb' soldado viñaj Absalón chi' yuj eb' soldado viñ rey chi'. Te nivan eb' ix cham d'a jun c'u chi', 20 mil eb' ix chami. 8 A d'a scaltac te te' chi' ix och oval, te nivan anima ix cham yuj satb'at d'a caltac te' chi' d'a yichañ eb' ix xicjicham d'a q'uen espada. 9 Ayq'ue viñaj Absalón chi' d'a yib'añ jun noc' smula. Ayic ix schalan sb'a viñ yed' eb' soldado viñaj rey David chi', ix meltzaj viñ d'a spatic. Axo ix aji, a d'a yalañ sc'ab' jun te' mach' ix ec' ñicnaj noc'. Ix can ñac'naj sjolom viñ d'a scal xachul te' sc'ab' chi', ix can locan viñ, axo noc' chej chi' ix b'atñej noc'. 10 C'ocb'il val ay jun viñ soldado ix ilani, ix b'at yalan viñ d'a viñaj Joab icha tic:

—Locancan viñaj Absalón d'a scal sc'ab' jun te' mach' ix vila', xchi viñ.

11 Ix tac'vi viñaj Joab chi' d'a viñ:

—Tato ix il icha chi', ¿tas yuj maj a vach' milejcham viñ? Tato icha chi', yovalil svac' spac d'ayach, svac'an lajuñeoc ciclo plata d'ayach yed' jun nivan tzec'ul, xchi viñ.

12 Ix tac'vi viñ icha tic:

—Vach'chom tzac' junoc mil q'uen plata chi' d'ayin, max vac'och in c'ab' d'a viñ yuninal viñ rey chi', yujto ix cab' val tas ix yutej viñ yalancot d'ayach, d'a viñaj Abisai yed' d'a viñaj Itai to malaj tas tz'utaj viñaj Absalón chi'. 13 Añejtona' tato ix in milcham viñ, tzam cotñej d'a vib'añ yujto malaj junoc tas c'ub'eltac d'a viñ rey chi', ¿tom tzato in a colo'? xchi viñ soldado chi'.

14-15 —Nab'añej sviq'uec' tiempo ed'oc, xchi viñaj Joab chi'. Ix yic'anb'at oxe' q'uen yunetac lanza viñ, ix b'at stecanoch q'uen viñ d'a spixan viñaj Absalón chi'. Yujto pitzanto viñ, yuj chi' ix oymaj lajuñvañ eb' stañvumal viñaj Joab chi' d'a spatic viñ, ix svach' milancham viñ eb'. 16 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Joab chi' to spuchaj q'uen trompeta yic mantzac b'at eb' soldado d'a spatic eb' yetisraelal chi'. 17 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at snivanil viñaj Absalón chi' eb', ix b'at yac'anoch eb' d'a yol jun olan d'a caltac te' chi', ix q'uecan jun nivan b'ulañ q'uen d'a yib'añ yuj eb'. Axo pax eb' soldado viñaj Absalón chi' ixto cani, ix el eb' elelal, ix paxcan eb' d'a spat.

18 Ayic pitzanto viñaj Absalón chi', ay jun monumento yac'nac b'ojoc viñ d'a jun lugar scuch sch'olanil yic eb' viñ rey. A sb'i viñ ix yac'canoch d'ay, yujto malaj junoc yuninal viñ tz'ac'ancan b'inajoc: “Smonumento viñaj Absalón” ix sb'iejcani.

19 Axo viñaj Ahimaas yuninal viñaj Sadoc, ix alan d'a viñaj Joab:

—Sval d'ayach, cha in b'ati yic b'at val d'a viñ rey to a Jehová toxo ix colanel viñ d'a yol sc'ab' eb' yajc'ool, xchi viñ.

20 Ix yalan viñaj Joab chi' icha tic:

—Max yal-laj a b'ati, mañ a mojoc a ach ol b'at al jun lolonel chi', tope ato d'a junelxo ol ach b'atoc, palta a ticnaic maay, yujto a val viñ yuninal viñ rey chi' ix chami, xchi viñ d'a viñ.

21 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Joab d'a jun viñ soldado aj Etiopía:

—Ixic, al d'a viñ rey tas ix il chi', xchi viñ.

Ix em ñojan viñ aj Etiopía chi' d'a yichañ viñaj Joab chi', ix b'at lemnaj viñ yal d'a viñ rey chi'. 22 Ix yalanpax viñaj Ahimaas d'a viñaj Joab chi':
—Eloc val d'a a c'ool, cha in b'at d'a spatic viñ aj Etiopía chi', xchi viñ.
Ix tac'vipax viñaj Joab chi' icha tic:
—¿Tas val yuj tza nib'ej tzach b'ati? ¿Toc ay tas ol ic' d'a jun lolonel chi'? xchi viñ.
23 —Malaj yelc'ochi, vach'chom malaj tas svic' d'ay, palta ol in b'at lemnajoc, xchi viñ.
—Ixic an, xchi viñaj Joab chi'.
Val d'a jun rato chi' ix b'at lemnaj viñaj Ahimaas chi' d'a jun ac'lic, ix b'ab'laj viñ yuj viñ aj Etiopía chi'. 24 C'ojanem viñaj rey David d'a snañal chab' spuertail choñab' chi', axo pax viñ stañvumal choñab' chi', ayec' viñ d'a spañanil yib'añ smuroal b'aj ayoch puerta chi'. Ix yilan viñ scot jun viñ vinac sch'ocojil, te yelc'olal scot viñ. 25 Te chaañ ix avaj viñ, ix yalan viñ to ay jun viñ sjavi. Ix yalan viñ rey chi':
—Tato sch'ocoj viñ, alum vach' ab'ix viñ syal chi', xchi viñ rey chi'.
Ayic lac'anxo sjavi viñ, 26 ix yilan viñ stañvumal choñab' chi' to tzac'an scot junxo viñ, ix avaj viñ d'a viñ tañvum puerta chi':
—Ay val junxo viñ vinac te yelc'olal scoti, xchi viñ.
—Añeja' vach' ab'ix tzul yal junxo viñ chi', xchi viñ rey chi'.
27 Ix yalanxi viñ stañvumal choñab' chi':
—A jun viñ b'ab'el chi' icha val sb'ey viñaj Ahimaas yuninal viñaj Sadoc svila', xchi viñ. Ix tac'vi viñ rey chi':
—Tato a viñ chi', vach' spensar viñ, vach' am tas ol ul yal viñ, xchi viñ.
28 Axo yic ix javi viñaj Ahimaas chi' d'a yichañ viñ rey chi', ix em ñojan viñ, ix yac'an stzatzil sc'ol viñ rey chi' viñ, ix yalan viñ icha tic:
—Mamin rey, aljocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal, yujto a eb' ix meltzajoch ajc'olal d'ayach, toxo ix satjiel eb' yuj Jehová, xchi viñ.
29 —¿Vach'am sc'ol viñaj Absalón ix ila'? xchi viñ rey chi'.
Ix tac'vi viñaj Ahimaas chi' icha tic:
—Toxoñej somsoman anima yic ix in checjicot yuj viñ a checab' aj Joab, majxo vab'i tas ix uji, xchi viñ.
30 Ix lajvi chi' ix yalan viñ rey chi' d'a viñ:
—B'esec' jab'oc a b'a d'a chi', tzach can ta', xchi viñ.
Ix sc'anab'ajan viñ yochcan liñan ta'. 31 Ato val chi' ix ja ñicnaj viñ aj Etiopía chi', ix yalan viñ icha tic:
—Mamin rey, cha jun vach' ab'ix tzul val tic d'ayach: A ticnaic, toxo ix ach scolel Jehová d'a yol sc'ab' masanil eb' ix och ajc'olal d'ayach, xchi viñ.
32 Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ:
—Xalpax viñaj quelem Absalón ¿vach'am sc'ol viñ? xchi viñ rey chi'.
Ix tac'vi viñ aj Etiopía chi':
—Mamin rey, tzoc val cot d'a yib'añ masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayach icha ix aj scot d'a yib'añ viñ chi', xchi viñ.
33 Ayic ix yab'an jun chi' viñ rey chi', ix och pitz'an d'a spixan viñ, ix q'ue viñ d'a yib'añ b'aj ay spuertail jun choñab' chi'. Van sb'ey viñ, ix yalan viñ icha tic: Ay, ay ach vuninal aj Absalón. Comonoc a in ix in cham a q'uexuloc, xchi viñ.

19

1-4 Ix yab'an eb' anima to a viñaj rey David ste oc' viñ yuj schamel viñaj Absalón, viñ yuninal, yuj chi' a tzalajc'olal yuj b'aj ix yac' ganar oval eb' d'a jun c'u chi', ix meltzajcanoch d'a cusc'olal. A eb' soldado ix xid'ec' d'a oval

chi', q'uixvelalxoñej ix aj sjax eb', elc'altacxoñej ix och eb' d'a yol choñab' chi', ichato toxoñej ix el eb' d'a eb' ajc'ol chi'. A viñaj rey David chi', macan sat viñ tz'el yav viñ: Ay ach vuninal aj Absalón. Ay ach vuninal aj Absalón, xchi viñ. Ix yab' viñaj Joab to van yoc' viñ rey chi' yuj viñ yuninal chi'.

5 Yuj chi' ix b'at viñ b'aj ayec' viñ rey chi' ix yalan viñ icha tic:

—A ticnaic van ac'an q'uixvelal eb' a soldado ix ach colanel yed' eb' al uninal yed' eb' ix etb'eyum yed' eb' ix schab'il etb'eyum. 6 Van a ch'oxaneli to malaj yelc'och eb' etyajalil yed' eb' a soldado d'a yol a sat. A eb' ajc'ol yajoch d'ayach, te xajan eb' uuj, axo eb' tzach xajanan tic, van a chacancanel eb'. A ticnaic snachajel vuuj, tecan vach' ix ab'i tato maj cham viñaj Absalón chi', a oñxo pax tic jun, oñ chamocab' co masanil. 7 Yuj chi', a ticnaic elañcoti, tzac'an snivanil sc'ol masanil eb' a soldado. Tato mañ ol ach eloc, val d'a yichañ Jehová svala', mañxa junoc mach ayec' ed'oc ol q'uiñib'oc. Tato icha chi', te chuc tas ol ja d'a ib'añ ticnaic d'a yichañ tastac ec'nac d'a ib'añ yictax quelem achto, xchi viñaj Joab chi'.

8 Yuj chi' ix q'ue vaan viñ rey chi', ix elta viñ, ix b'at em c'ojan viñ d'a sti' spuertail choñab' chi'. Ayic ix alchaj yab' masanil eb' choñab', ix ja eb' d'a yichañ viñ.

Axo pax eb' israel ayoch yed' viñaj Absalón, elelal ix aj spax eb' d'a spat.

Ix meltzaj viñaj rey David d'a Jerusalén

9 Masanil macañil eb' yiñtilal Israel chi' ix laj yal eb' icha tic: A viñaj rey David tic ix oñ colanel d'a yol sc'ab' eb' filisteo yed' d'a juntzañxo eb' cajc'ool, axo ticnaic, yuj viñaj Absalón, ix el viñ elelal d'a co macb'en tic. 10 A viñaj Absalón chi' ix co comon aq'uejoch co reyaloc, toxo ix champax viñ d'a oval. ¿Tas sco tañvejec, yuj chi' max quic'xicot viñaj rey David chi' co reyaloc? xchi eb'.

11 Yuj chi', a viñ rey chi' ix checanb'at aljoc d'a eb' viñ sacerdote, aton viñaj Sadoc yed' viñaj Abiatar icha tic: Alec d'a eb' yichamtac vinaquil choñab' Judá icha tic: Toxo ix vab'i tastac van yalan juntzañxo macañil eb' quetchoñab'. ¿Tas yuj tzac'anxo tze na' tas tz'aj in c'ochxi d'a in palacio? 12 Ayto vuj in b'a eyed'oc, junñej pax quiñtilal, ¿tas yuj tzac'anxo tzul in eyic'xib'at d'a in palacio? xe chi d'a eb', xchi viñ rey chi'. 13 Ix yalanxi viñ rey chi' to sb'at alchaj d'a viñaj Amasa icha tic: A ach tic ayto vuj in b'a ed'oc, yuj chi' a ticnaic, a ach ol ach och yajaliloc eb' soldado sq'uexuloc viñaj Joab. Tato max elc'och tas van valan tic, aocab' Dios tz'ac'ancot yaelal d'a vib'añ, xchi viñ.

14 Icha chi' ix aj smontanxi eb' aj Judá chi' viñ rey chi', junxoñej ix aj spensar eb', ix yalanb'at eb' d'a viñ to smeltzajxicot viñ yed' masanil eb' soldado. 15 Yuj chi' ix cot viñ rey chi', ix javi viñ d'a sti' a' Jordán. Ix smolb'ejpax sb'a eb' aj Judá d'a Gilgal yic tzul schaanec'ta viñ rey chi' eb' d'a yol a a' chi'. 16 Añejtona' pax viñaj Simei yuninal viñaj Gera aj Bahurim, d'a yiñtilal Benjamín, elañchamel ix cot viñ yed' eb' aj Judá, yic tzul schaan viñ rey chi' eb'. 17 Tzac'anoch mil eb' soldado yiñtilal Benjamín yuj viñaj Simei chi'. Axo pax viñaj Siba, checab' yaj d'a eb' yiñtilal viñaj Saúl, 15 eb' yuninal viñ yed'nac yed' pax 20 eb' schecab' viñ, ix b'ab'laj c'och eb' d'a viñaj rey David chi' d'a sti' a' Jordán. 18 Elañchamel ix c'axpajec' eb' d'a sjayil a' yic syic'anec'ta eb' yuninal viñ rey chi' eb' yed' ix yetb'eyum viñ. Ix colvajpax eb' d'a b'ajtac syal viñ rey chi'. Ayic mantzac c'axpajec'ta viñ rey d'a yol a' chi', ix c'och viñaj Simei, ix em ñojan viñ d'a yichañ viñ. 19 Ix yalan viñ icha tic:

—Mamin rey, tzin tevi d'ayach to tzin ac' nivanc'olal yic maxtzac a nacot in mul ix och d'ayach a in a checab' in tic, ayic ix ach el d'a Jerusalén. Mocab' cot

oval d'ayin. 20 Svojtaquejeli to chuc ix vutej in b'a, yuj chi' a d'a yiñtilal José,
a in ix in b'ab'laj javi ul ach in cha mamin rey, xchi viñ.
21 Axo viñaj Abisai yune' ix Sarvia ix alan icha tic:
—A viñaj Simei tic, smoj scham viñ yujto ix scatab'ej viñ rey sic'b'ilel yuj
Jehová tic viñ, xchi viñ.
22 Ix tac'vi viñ rey chi' icha tic:
—¿Tas val eyoch a ex yune' ex ix Sarvia tic d'a jun lolonel tic? Mañxo eyac'
somchaj in c'ool. A ticnaic vojtacxo to ol in ochxoc sreyaloc eb' vetisraelal,
yuj chi' malaj junoc mach syal scham d'a yol co choñab' tic ticnaic, xchi viñ.
23 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Simei chi' icha tic:
—Svac' in ti' d'a yichañ Jehová to mañ ol ach in mil-laj, xchi viñ.
24 Ix cotpax viñaj Mefi-boset yixchiquin viñaj Saúl, ul scha viñ rey chi'.
Yictax ix elcan viñ rey chi' elelal, masanto ix meltzaj viñ d'a junc'olal, malaj
juneloc ix sb'iquel yoc viñ, maj sjoxel-laj jab'oc sñitac xil sti' viñ, maj sq'uexel
spichul viñ. 25 Ayic ix el viñaj Mefi-boset d'a Jerusalén, ix cot viñ scha viñ rey
chi', ayic ix schalan sb'a eb' viñ, ix yalan viñ rey chi' d'a viñ:
—¿Tas yuj maj ach b'at ved'oc? xchi viñ.
26 Ix tac'vi viñaj Mefi-boset chi':
—Mamin rey, yujto chuclaj voc, yuj chi' ix val d'a viñ in checab' aj Siba to
syac'och stz'um noc' in b'uru viñ, tzin q'ue d'a yib'añ noc' yic tzin b'at ed'oc
valani, palta ix smusej in sat viñ. 27 Ix yesejpaxel in ti'oc viñ d'ayach. A ach
tic mamin rey, lajan ach icha junoc Yángel Dios. Elocab' c'och tas tza nib'ej.
28 Vach'chom masanil yiñtilal in mam vicham syal a milanchamoc, palta ix
in avtej vael ed'oc d'a a mexa, yuj chi' mañxalaj tas vach' valani, xchi viñ.
29 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ icha tic:
—Mañxalaj tas vach' calani, toxo ix in na to tza puquec' lum a luum yed'
viñaj Siba, xchi viñ.
30 Ix tac'vi viñaj Mefi-boset chi':
—Canocab' lum luum chi' d'a viñaj Siba chi' smasanil, a jun nivan yelc'ochi
to tzalajc'olal tzach jax d'a a palacio junelxo, xchi viñ.
31 Añejtona' viñaj Barzilai aj Galaad, ix emta viñ d'a Rogelim ix ul yilan viñ
sc'axpajcanec'ta viñ rey chi' d'a yol a' Jordán, yic spuclancan sb'a viñ yed' viñ.
32 Te icham vinacxo viñaj Barzilai chi', 80 ab'ilxo sq'uinal viñ. Ayic ayec' viñ
rey chi' d'a Mahanaim, ix b'at viñ yac'ñej svael viñ rey chi', yujto te b'eyum
viñ. 33 Ix yalan viñaj rey David chi' d'a viñ icha tic:
—Coñ ved'oc d'a Jerusalén, ata' ol ach ajñej ved'oc, xchi viñ.
34 Ix tac'vi viñaj Barzilai chi' icha tic:
—Jayexoñej ab'il pitzan in, nab'añejxom tzin b'at ed' d'a Jerusalén chi'.
35 Ayxo 80 ab'il in q'uinal, maxtzac vab'laj svach'il tas tzin va yed' tas svuq'uej,
maxtzac yal-laj vilani tato vach' mato maay, maxtzac vab'laj sb'itan eb' viñ
sb'itani yed' eb' ix sb'itani. Nab'axoñej am ipan in svac'och in b'a a c'atq'uej.
36 Añejto tzin c'axpajec' d'a yol a' Jordán tic tzin b'at jab'ocxo ed'oc, svilan a
b'atcani. ¿Tasto val yuj tzala' to tzin b'at ed'oc d'a Jerusalén yuj spacoc svach'il
in c'ool? 37 Yuj chi' eloc d'a a c'ool, tzin a cha meltzaj d'a in pat, axoñej to tzin
tañvej in chami, ol in mucjoc b'aj mucan in mam in nun. Añej jun, ay jun a
checab' syal ic'anb'at mamin rey, aton viñ vuninal scuchan Quimam, ic'b'at
viñ, tzac'an a vach'c'olal chi' d'a viñ, xchi viñ.
38 Ix yalan viñ rey chi':
—B'atocab' viñ ved' an. Ichocab' chi' tz'aji. Yalñej tas tza c'an yuj viñ, ol vac'
d'a viñ, xchi viñ.

39 Masanil eb' ajun yed' viñ rey chi', ix c'axpajec'ta eb' d'a yol a' Jordán, ix
c'axpajpaxec' viñ rey chi', ix stz'ub'ancanelta sti' viñaj Barzilai chi' viñ, ix
yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ viñ, ix paxcan viñ d'a spat. 40 Ix lajvi chi'
ix b'at viñ rey chi' d'a Gilgal, ajun viñaj Quimam chi' yed' viñ yed' masanil eb'
aj Judá, ajun pax nañalxo eb' israel. 41 Masanil eb' soldado israel ix b'at ilan
viñ rey chi', ix yalan eb' d'a viñ icha tic:
—¿Tas yuj añej eb' quetchoñab' yiñtilal Judá ix ach ic'ancoti, ix ach ic'anec'ta
d'a yol a' Jordán yed' eb' ix etb'eyum yed' pax eb' uninal yed' masanil eb' a
soldado? xchi eb'.
42 Axo eb' aj Judá chi' ix tac'vi d'a eb' yetisraelal chi':
—Yujto a viñ rey tic ayto cuj co b'a yed' viñ, yuj chi' max yal-laj scot eyoval
d'ayoñ, ¿toc a d'a spatic viñ tzoñ va'i? ¿tocval ay jab'oc co ganar yed' viñ? xchi
eb'.
43 Ix tac'vi eb' yetisraelal eb' chi' d'ay:
—Vach'chom icha chi', palta a oñ tic lajuñ macañ iñtilal oñ d'a eyichañ, yuj
chi' te ay calan quic d'a viñ d'a eyichañ. ¿Tas yuj tzoñ e patiquejcani? ¿Tom
mañoc oñ ix co b'ab'laj alej to smeltzajxi viñ co reyal? xchi eb'.
Palta a eb' aj Judá chi', ec'to te ya tas ix yal eb' d'a eb' yetisraelal chi'.

20

Ix q'ue somnaj eb' choñab' yuj viñaj Seba

1 Ay jun viñ vinac yelxo te chuc spensar d'a scal eb' yiñtilal Benjamín
scuchan Seba yuninal viñaj Bicri. Ix spu noc' sch'aac viñ, ix q'ue somnaj eb'
anima chi' yuj viñ, ix yalan viñ icha tic: A oñ tic malaj calan quic d'a viñaj
David yuninal viñaj Isaí tic. Coñ paxec d'a co pat co masanil a oñ israel oñ
tic, xchi viñ d'a eb'.
2 Yuj chi', masanil eb' israel chi' ix actancan viñaj rey David chi', axo yed'
viñaj Seba chi' ix b'at eb'. Axo eb' soldado d'a yiñtilal Judá, ix caññej eb' yed'
viñ rey chi', ix cot eb' yed' viñ d'a sti' a' Jordán masanto d'a Jerusalén.
3 Ayic ix jax viñaj rey David chi' d'a spalacio d'a Jerusalén, ix yic'anelta
lajuñvañ eb' ix schab'il yetb'eyum viñ, aton eb' ix aycan stañvej spat viñ chi',
ch'oc junxo pat b'aj ix tañvaj eb' ix. Toxoñej ix ac'ji tas sva eb' ix, palta majxo
vaylaj viñ yed' eb' ix. Ata' ix caññej eb' ix masanto ix cham eb' ix, icha eb' ix
chamnacxo yetb'eyum ix ajcan eb' ix.
4 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Amasa:
—B'at molb'ejcot masanil eb' viñ vinac yic Judá, axo chab'ej tzach javi yed'
eb' viñ d'a tic, xchi viñ.
5 Ix b'at viñaj Amasa chi' smolb'ej eb' viñ, palta ix ec' tiempo, maj jalaj viñ
icha val sc'ual yaj yalancan eb' viñ chi'. 6 Yuj chi' ix yalan viñaj rey David chi'
d'a viñaj Abisai:
—Tecan to ec'b'al ol oñ yixtej viñaj Seba tic d'a yichañ icha ix sc'ulej viñaj
Absalón. Yuj chi' cuchb'ej masanil eb' soldado, tzach b'at d'a spatic viñ, axo
talaj tz'aji tz'och viñ scol sb'a d'a junoc choñab' ayoch smuroal, tz'el viñ
d'ayoñ, xchi viñ.
7 Masanil eb' soldado yic viñaj Joab yed' eb' cereteo, eb' peleteo yed'
juntzañxo eb' soldado te jelan, ix el eb' d'a Jerusalén, ix b'at eb' yed' viñaj
Abisai chi' d'a spatic viñaj Seba chi'. 8 Ayic ix c'och eb' d'a slac'anil jun nivan
tenam ay d'a Gabaón, ata' ix schalaj sb'a viñaj Amasa chi' yed' eb'. A viñaj
Joab ayoch spichul viñ yic oval, ayoch jun cincho d'a snañal viñ. A d'a snañal
viñ chi' jachanoch jun q'uen espada ayem d'a yol yatut. Ayic van sc'och viñ
yac' stzatzil sc'ol viñaj Amasa chi', ix q'ueta jasnaj q'uen yespada viñ chi', ix

sic'anxiq'ue q'ueen viñ. 9 Ix syaman xil sti' viñaj Amasa chi' viñ yed' svach' c'ab' yic stz'ub'anelta sti' viñ viñ, ix sc'anb'an viñ d'a viñ:

—¿Vach' am ix ach ajelc'och vuc'tac? xchi viñaj Joab chi'.

10 A viñaj Amasa chi' max snalaj viñ yuj q'uen espada ix siq'uixq'ue viñaj Joab chi'. Axo ix aji, ix stipanoch q'uen viñ d'a sc'ol viñaj Amasa chi'. Ix elta lañnaj yol sc'ol viñ smasanil d'a sat luum. Junñej ix yac' viñaj Joab chi' d'a viñ, ix cham viñ. Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Joab chi' yed' viñ yuc'tac chi', aton viñaj Abisai d'a spatic viñaj Seba chi'. 11 Ay jun viñ d'a scal eb' soldado viñaj Joab chi' ix och liñan d'a stz'ey snivanil viñaj Amasa chi', ix yalan viñ:

—A mach ayoch yed' viñaj Joab yed' pax viñaj rey David, ochocab' tzac'an yuj viñaj Joab chi', xchi viñ.

12 Ix can telan snivanil viñaj Amasa chi' d'a scal schiq'uil d'a yol b'e chi'. Ayic ix yilan jun viñ soldado chi' to ayic van yec'ta eb' soldado d'a stz'ey snivanil viñaj Amasa chi', tz'och liñan eb' yila', yuj chi' ix sñercanel viñ d'a ti' b'e, ix slich'anb'at jun c'apac viñ d'a yib'añ. 13 Ayic toxo ix sñercanel viñ chi', ix ec'b'at eb' soldado smasanil, ix b'at eb' yed' viñaj Joab say viñaj Seba chi'.

14 A viñaj Seba chi', ix ec' viñ smolb'ej eb' soldado d'a junjun macañ yiñtilal eb' israel, masanto ix c'och viñ d'a Abel-bet-maaca. Axo masanil eb' yiñtilal Bicri tzac'anxo och eb' yuj viñ, ix och eb' d'a yol choñab' chi'. 15 Ayic ix c'och eb' soldado viñaj Joab d'a Abel-bet-maaca chi', ix oymaj eb' d'a spatic, ix sb'oanoch lum luum eb' stec'nub'oc d'a spatictac smuroal choñab' chi', yic syac'an oval eb' d'ay. Ix och ijan eb' smac'anem vecnaj smuroal chi'. 16 Ata' ay jun ix ix te ay spensar, ix q'ue ix d'a yib'añ smuroal choñab' chi', ix yalan ix icha tic:

—Ab'ec, ab'ec tas ol vala'. Alec d'a viñaj Joab chi' to scot viñ d'a tic, yujto tzin nib'ej tzin lolon yed' viñ, xchi ix.

17 Ayic ix c'och viñ d'a slac'anil ix, ix sc'anb'an ix icha tic:

—¿Tom a ach tic ach Joab? xchi ix d'a viñ.

—A in toni, xchi viñ. Ix yalanxi ix d'a viñ:

—Ab' tas ol val a in a checab' in tic, xchi ix.

—Tic svab'i, xchi viñ. 18 Ix syamanoch ix yalan icha tic:

—A d'a peca' tz'alji icha tic: A mach snib'ej syojtaquejel junoc tasi, sc'anb'ejocab' d'a choñab' Abel, xchi. Icha chi' tz'aj sb'o yaj junoc tasi. 19 A oñ cajan oñ d'a jun co choñab' tic, ichñej ta' cajeq'ui, c'anab'ajum oñ d'a sc'ayb'ub'al Dios. Te nivan pax yelc'och jun co choñab' tic. Palta a achxo tic tza nib'ej tza sateli. ¿Tas yuj tza nib'ej tza satel tastac to yic Jehová yaji? xchi ix.

20 Ix yalan viñaj Joab chi' icha tic:

—Mañ ichocta' van in naani yic tzin sataneli. 21 Mañoc jun chi' sco saya', palta a jun viñ scuchan Seba yuninal viñaj Bicri aj tzalquixtac d'a yol yic Efraín sco saya'. A jun viñ chi' ix q'ue vaan viñ ajc'olal d'a viñaj rey David. Añej viñ tzeyac' d'a yol co c'ab', tzoñ el d'a jun choñab' tic, xchi viñ.

—D'a yib'añ muro tic ol co julem sjolom viñ d'ayach, xchi ix.

22 Yuj sjelanil spensar ix chi', ix b'at ix smontej eb' yetchoñab' chi'. Ix lajvi chi', ix stzepanel sjolom viñaj Seba chi' eb', ix sjulanemta eb' d'a viñaj Joab chi'. Ix lajvi chi', ix yalan viñ to spuchaj noc' ch'aac yic tz'el eb' d'a jun choñab' chi', yuj chi' ix paxcan junjun eb' soldado d'a spat, ix meltzajpaxcan viñaj Joab chi' d'a Jerusalén yic b'at lolon viñ yed' viñ rey chi'.

Eb' schecab' viñaj rey David
(2S 8.15-18; 1Cr 18.14-17)

23 Icha chi' ix aj scanxi viñaj Joab chi' yajalil d'a scal masanil eb' soldado
yic Israel, axo pax viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada, a viñ yajal yaj d'a eb'
cereteo yed' d'a eb' peleteo. 24 A viñaj Adoram tz'ilan eb' ayñejcanoch sb'oan
munlajel, axo viñaj Josafat yuninal viñaj Ahilud tz'ib'um yaj viñ d'a viñ rey
chi'. 25 A viñaj Seva stz'ib'an yab'ixal viñ rey chi' d'a stzolal. Axo viñaj Sadoc
yed' viñaj Abiatar, sacerdote yaj eb' viñ. 26 Axo pax viñaj Ira, aj choñab' Jair,
sacerdote yaj viñ d'a viñaj rey David chi'.

21

A spac ix ac'ji yuj schamel eb' gabaonita

1 A d'a yol stiempoal viñaj rey David, oxe' ab'il ix yac' jun vejel. Ix sc'anb'an
viñaj David chi' d'a Jehová tas yuj icha chi' tzuji. Ix yalan Jehová chi' icha
tic: Van eyab'an syail yuj jun vejel tic, yuj smul viñaj Saúl yed' yiñtilal, yujto
smilnaccham eb' gabaonita viñ, xchi.
2 Yuj chi' ix yavtej eb' gabaonita chi' viñ rey chi' yic slolon viñ yed' eb'. (A
eb' gabaonita chi', mañ israeloc eb', amorreo eb', aycan eb' d'a scal eb' israel
chi', yujto ix yac' sti' eb' israel chi' to max satel eb' gabaonita chi' eb'. Palta
axo viñaj Saúl, ix yac'lej viñ satanel eb' yuj svach'iloc eb' israel yed' eb' aj Judá
yalani.) 3 Ix yalan viñaj rey David chi' d'a eb':
—¿Tas vach' tzin c'ulej eyed'oc? ¿Tas spac svac' d'ayex yuj b'aj ix ex ixtaxi,
yic vach' syac' svach'c'olal Jehová d'a quib'añ a oñ schoñab' oñ tic? xchi viñ.
4 Ix tac'vi eb' gabaonita chi' icha tic:
—A coval yed' viñaj Saúl yed' yiñtilal, malaj sb'onab'il, max b'olaj yed' q'uen
tumin, malaj calan quic co milancham junoc ex, xchi eb'.
Ix yalanxi viñaj rey David chi' d'a eb':
—Alec d'ayin an, tas tze nib'ej svac' d'ayex, xchi viñ.
5 Ix tac'vi eb' icha tic:
—Co gana tzac'och ucvañoc yiñtilal viñaj Saúl d'a yol co c'ab', yujto
snib'ejnac viñ oñ sateli yic vach' max oñ can d'a e cal a ex israel ex tic. 6 A
eb' ucvañ chi' ol co milcham eb', ol cac'anq'ue locan eb' d'a yichañ Jehová d'a
Gabaa d'a schoñab' viñaj Saúl chi', aton viñ sic'nacoch Jehová reyal, xchi eb'.
Ix stac'vej viñaj rey David chi' yac'an d'a eb'. 7 Maj ac'jilaj viñaj Mefi-boset
d'a yol sc'ab' eb', aton viñ yuninal viñaj Jonatán yixchiquin viñaj Saúl, yujto
yac'nac sti' viñaj David d'a viñaj Jonatán chi' d'a yichañ Jehová to mañ ol
miljoccham yiñtilal viñ. 8 Ix schecan viñ rey chi' yamchaj viñaj Armoni yed'
junxo viñ scuchan Mefi-boset, aton eb' viñ yuninal viñaj Saúl yed' ix Rizpa
yisil viñaj Aja. Ix schecan viñ yamchajpax ovañ eb' viñ yune' ix yisil viñaj
Saúl chi' scuchan Merab, aton eb' viñ yune' ix yed' viñaj Adriel, yuninal viñaj
Barzilai aj Mehola. 9 Ix ac'jioch eb' viñ ucvañ chi' d'a yol sc'ab' eb' aj Gabaón
chi'. Ix ac'jiq'ue locan eb' viñ d'a yichañ Jehová d'a jolom vitz. Icha chi' ix aj
scham eb' viñ ucvañ chi' d'a stiempoal yel yich sjochchaj ixim cebada.
10 Axo ix Rizpa chi' ix lich'anem jun icha noc' lopil d'a sjolom jun q'uen
q'ueen, ix can ix stañvej snivanil eb' viñ chamnac chi'. Ix canñej ix ta' yic
ix el yich sjochchaj ixim cebada, masanto ix javi ñab'il q'uinal. Max scha
emlaj noc' ostoc ix d'a snivanil eb' viñ chi' d'a c'ualil, max schapaxc'ochlaj
noc' chium noc' ix d'ac'valil.
11 Ayic ix yab'an viñaj rey David tastac sc'ulej ix Rizpa chi', 12 ix schecan
viñ b'at ic'joccot sb'aquil viñaj Saúl yed' yic viñ yuninal, aton viñaj Jonatán,
d'a choñab' Jabes d'a yol yic Galaad. Yujto a eb' aj Jabes chi' xid' ic'jinaccot
d'a slac'anil mercado yic Bet-sán, b'aj locancanq'ue yuj eb' filisteo, ayic
smiljicham eb' d'a oval d'a Gilboa. 13 Ix schecan viñ rey chi' ic'joccot sb'aquil

eb' viñ chi' yed' pax sb'aquil eb' viñ ucvañ ix q'ue locan chi'. 14 Ix mucji sb'aquil eb' viñ chi' d'a Zela d'a yol yic Benjamín, aton b'aj mucan viñaj Cis smam viñaj Saúl chi'. Ix uji masanil tas icha ix aj yalan viñ rey chi'. Ix lajvi chi', ix yab' Dios tas ix c'anchaj d'ay yuj svach'iloc choñab'.

A viñaj Abisai ix colan viñaj rey David

15 Ix yac'anxi oval eb' filisteo yed' eb' israel, yuj chi' ix b'atxi viñaj rey David chi' yed' eb' soldado yac' oval yed' eb', palta ix te c'unb'i viñ rey chi'. 16 Ay jun viñ scuchan Isbi-benob, yiñtilal eb' chaañ steel, ix snib'ej viñ smilcham viñ rey chi'. A q'uen slanza viñ, ec'to uque' libra yalil q'ueen, axo d'a jun cincho viñ ayoch d'a snañal locanoch jun q'uen espada ac'to. 17 Axo viñaj Abisai yune' ix Sarvia ix colan viñaj rey David chi'. Ix smilancham jun viñ filisteo chi' viñ, yuj chi' ix yac' sti' eb' soldado d'a viñaj David chi' icha tic: Mañxo ol ach co chab'at qued' d'a oval, yic vach' max ach chami, yujto a ach ayachoch yipoc co c'ol a oñ israel oñ tic, xchi eb'.

Ochnac oval yed' eb' chaañ steel
(1Cr 20.4-8)

18 Ix lajvi chi', ix yac'anxi oval eb' israel yed' eb' filisteo d'a Gob. A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Sibecai aj Husa ix milancham viñaj Saf yiñtilal eb' chaañ steel. 19 Añeja' d'a Gob chi' ix ochpax junxo oval yed' eb' filisteo chi'. A viñaj Elhanán yuninal viñaj Jaare-oregim aj Belén, ix milancham viñaj Goliat aj Gat. A ste'al slanza jun viñ chi', lajan spatic icha te te' b'aj tz'och añ ch'al d'a te' jal-lab'.

20 Ix ochpax junxo oval d'a Gat. Ay jun viñ te chaañ steel ta', yiñtilal eb' chaañ steel. A jun viñ chi', lajchave' yiximal sc'ab' viñ, lajchave' pax yiximal yoc viñ. 21 Ix te b'uchvaj viñ d'a eb' soldado Israel, palta ix miljicham viñ yuj viñaj Jonatán yuninal viñaj Simea yuc'tac viñaj rey David. 22 A eb' viñ chañvañ chi', a viñaj Refa aj Gat ay yiñtilal eb', palta ix ac'ji ganar eb' viñ yuj viñaj rey David yed' eb' soldado.

22

Sb'it viñaj rey David yujto ix yac' ganar oval
(Sal 18.1-50)

1 A viñaj David ix b'itan jun b'it tic d'a Jehová ayic ix colchajel viñ d'a yol sc'ab' viñaj rey Saúl yed' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol d'a viñ.

2 Mamin Jehová, ichato ñaq'ueen aj d'ayin, ichato in cuartel aji, yujto in Columal ach.

3 Ach in Diosal, a d'ayach scot vip, a d'ayach tzin col in b'a, in Tañvumal aji. In Columal ach, te ay a poder. Uuj max in yamchajlaj yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin. A ach ix in a col d'a mach snib'ej in sataneli.

4 Smojton val a b'itaji. Ayic svalan in b'a d'ayach, d'a val elañchamel tzin a colancanel d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol yajoch d'ayin.

5 A smay chamel ix oymaj d'a in patic. Mañ jantacoc yaelal ix javi d'a vib'añ yic tzin sateli.

6 A chamel, ichato toxo ix spixoch slasu d'ayin, ichato ix sb'o in yaalil yic tzin telvi.

7 Mamin Jehová, ix val in b'a d'ayach ayic ayinec' d'a scal in somc'olal. Ach in Diosal, ix in c'an a colval. A d'a a cajnub' ix ab' tas ix vala'. Ix c'och vav d'a a chiquin.

8 Ichato ix ec' jun nivan quixcab' te ov. Ix te ib'xi sb'achnub'al satchaañ. Ix tzicub'tañaj val yuj yoval a c'ool ach in Diosal.

9 Ichato ix elta tab' d'a yol a ñi', axo d'a yol a ti' ichato ix elta jun c'ac' te ov.
Ichato ix elta tzipipoc tzac'ac' d'a yol a ti' chi'.
10 Ix a jac satchaañ, ix ach emuli. Ayoch nivac q'uic'al asun d'a yalañ oc ayic
ach emul chi'.
11 Ay ach q'ue d'a yib'añ jun querubín, ix ach b'at jeñeñoc, ix ach b'at
b'achachoc d'a yib'añ ic'.
12 C'ub'an ach el b'aj te q'uic'q'uinal. Ix a c'ub'ejel a b'a d'a scal q'uic'al asun
b'ud'jinaquel yuj a a'.
13 Ach in Diosal, yuj scopopial a tziquiquial ix scha sc'ac'al juntzañ tzac'ac'
chi'.
14 Mamin Jehová, ec' achto d'a yib'añ smasanil, ix el av icha val sc'añ c'u d'a
satchaañ. Ix cot sacb'at yed' tzac'ac'.
15 Ix ac'anb'at a jul-lab', axo eb' ajc'ool ix saclemcanb'at eb' yuuj. Ix a julanb'at
jun c'ac' tz'ec' copnaj d'a scal eb', ix pechchaj eb' yuuj.
16 Mamin Jehová, yuj schaañil ix ach avaji yuj pax jun ic' te ov ix aq'uelta, ix
checlaj yich a' mar. Yuj pax chi' ix checlaj yich yolyib'añq'uinal tic.
17 Ach in Diosal, masanto d'a satchaañ ix ac'cot a colval d'ayin, ichato ix in
ic'q'ueta d'a yol jun a a' te jul yich.
18 Ix in a colan d'a eb' ajc'ool te ay yip, malaj tzin och d'a eb', yelxo val te tec'an
eb' d'a vichañ.
19 Ix och b'ulnaj eb' d'ayin ayic ay in och d'a ilc'olal, a achxo Jehová ix ach och
ved'oc.
20 Ix in ic'anelta b'aj lod'an, ix in ac'ancanoch b'aj levan. Ix in a colo' yujto
xajan in uuj.
21 Mamin Jehová, ix ac' spac d'ayin yujto tojol ix vutej in b'a. Ix ac' a vach'c'olal
d'ayin, yujto malaj in mul,
22 yujto tzin c'anab'ajej a b'eyb'al. Ach in Diosal, max in c'ulejlaj chucal, malaj
in gana svic'canel in b'a d'ayach.
23 Naañ̈ej masanil a c'ayb'ub'al vuuj, malaj b'aq'uiñ sb'at a lolonel satc'olal
vuuj.
24 Vach'ñ̈ej in b'eyb'al d'a ichañ. Ix in ya'ilej in b'a yic max in b'at d'a chucal.
25 Yujñ̈ejton chi' ix ac' spac d'ayin yujto tojol svutej in b'a, malaj pax in mul
d'a ichañ ach Jehová.
26 Mamin, a eb' tzach c'anab'ajani, ol elc'och syal a lolonel d'a eb'. A eb' vach'
spensar, vach' pax tzutej a pensar d'a eb'.
27 Vach' tzutej a b'a d'a eb' vach' sb'eyb'al, palta tza ch'ox a jelanil a tenanec'
spensar eb' ixtum anima.
28 Tza col eb' emnaquil, axo eb' syic'chaañ sb'a, tziq'uemta eb'.
29 Mamin Jehová, a achton tzac' saquilq'uinal d'ayin. A achton tzic'canel
q'uic'alq'uinal d'ayin ach in Diosal.
30 Yuj a colval ix in saclemejb'at eb' soldado, ix in c'axpajec' d'a yib'añ
smuroal juntzañ choñab'.
31 Ach Jehová in Diosal, yelxo val te vach' a b'eyb'al. A a lolonel ix ac'cani,
smoj ton val malaj co chab'c'olal d'ay. Tza colel masanil mach yipc'olal
aj yuuj.
32 Mamin Jehová, malaj junocxo Dios, a achñ̈ej. ¿Tocval ay junocxo colvajum
icha ach tic?
33 Ach in Diosal, a ach tzac'ñ̈ej vip. A ach tzin a cuchb'ej d'a jun b'e te vach'.
34 Icha sb'ey junoc noc' c'ultaquil chej, icha val chi' tz'aj in b'ey uuj. D'a sattac
vitz yeq'ui, tec'tec' vaj uuj.
35 A ach tzin a c'ayb'ej d'a oval, tzac'anpax vip yic tzin pacchitan junoc jul-lab'
nab'a bronce.

36 Mamin, a ach tzin a taňvej, tzin a colani. A a vach' c'ab' tzin yamanq'ue liňan. Yujňej a vach'c'olal ix in ic'chaaň.
37 Vach' ix utej in b'e a b'oani yic vach' max in el-laj ňernajoc.
38 Ix in pech eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ix yamchaj eb' vuuj. Maj in ochlaj vaan masanto ix cham eb' vuuj.
39 Choc' ix vutejcan eb' yic vach' maňxo ol q'ue vaan eb'. Ix telvi eb' d'a scal voc.
40 A achton tzac' vip yic svac'an oval. A eb' schichon sc'ol d'ayin, tzac' yaq'uem sb'a eb' d'ayin.
41 A ach tza pechel eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Yuj chi' syal in satanel eb' malaj tzin och d'ay.
42 Sc'an colval eb', palta malaj mach scolan eb'. Stevi eb' d'ayach Jehová, palta max ach tac'vilaj d'a eb'.
43 Choc' tz'aj eb' vuuj icha val lum pococ tz'ic'chajq'ue vaan yuj ic'. Tzin tec'anem eb' icha val stec'chajem lum soc'om d'a yoltac b'e.
44 Tzin a colel d'a yoval eb' ch'oc choňab'il, tzin ac'ancanoch yajaliloc juntzaň nivac choňab'. A eb' anima maň vojtacoclaj, a eb' tzin ac'an servil.
45 Aňej syab'an vab'ixal eb', tzin sc'anab'ajan eb'. A eb' ch'oc choňab'il chi', syac'och sb'a eb' d'a yol in c'ab'.
46 Tz'ib'xiq'ue eb' yuj xivelal ayic tz'elta eb' d'a yol scuartel.
47 Mamin Jehová, pitzan ach. Ach in Columal, alchajocab' vach' lolonel d'ayach. Ach Dios in Columal, ic'jocab' chaaň a b'i.
48 A ach tzac' yojtaquejel eb' tzin ixtani to ayach och ved'oc. Tzic'ancot eb' ch'oc choňab'il d'a yalaň in mandar.
49 A ach tzin a colel d'a yoval sc'ol eb' ayoch ajc'olal d'ayin, aton eb' schichon sc'ool d'ayin. Mamin, tzin a colanpax d'a eb' comonňej smac'an anima.
50 Yuj chi' sval vach' lolonel d'ayach d'a scal juntzaň nivac choňab', tzin b'itanpax a b'i.
51 Uuj val, svac' ganar nivac oval a in rey in tic, a in sic'b'il in el uuj. D'a masanil tiempo tza ch'ox a vach'c'olal d'ayin, a in David in tic yed' d'a eb' viňtilal icha ajnac alani, xchi viňaj David d'a sb'it d'a Jehová.

23

Slajvub'al slolonel viňaj rey David

1 Aton juntzaň slajvub' slolonel viňaj rey David tic:
A viňaj David yuninal viňaj Isaí, ix ic'jivalchaaň viň yuj Dios Axoňej Ochi. Ix sic'jiel viň yuj Dios chi' yic tz'och viň reyal d'a scal eb' yiňtilal viňaj Jacob. Te vach' sb'itan viň d'a scal eb' yetisraelal. A viň ix alan icha tic:
2 A Yespíritu Jehová tz'ac'an val juntzaň tic. A slolonel ayec' d'a in ti'.
3 A Jehová co Diosal a oň israel oň tic, co Columal paxi, a ix alan d'ayin: A mach tz'ac'an yajalil d'a scal anima d'a stojolal, icha val snib'ej in c'ool,
4 lajan val icha saquil yichchaaň, ayic sq'ueul c'u d'a junoc c'u te c'achan, malaj asun. Lajan icha sc'achvi ayic toxo ix ec' junoc yax ňab' tz'ac'an syaxil sat lum luum, xchi Jehová d'ayin.
5 Icha chi' ol aj viňtilal, masanil tas ix yal Dios d'ayin ol elňejc'ochoc, malaj b'aq'uiň ol sq'uex tas ix yalcan chi' d'ayin. A Dios chi' ol colvajňej ved'oc yic tz'elc'och tastac tzin nib'ej.
6 Palta masanil eb' sc'ulan chucal, lajan ol aj eb' icha te' q'uiix smolb'aji yic stacji, malaj junoc mach syal syamani.

7 Tato ay junoc mach snib'ej smolb'an te', yovalil sc'an junoc q'uen q'ueen,
ma junoc ste'al lanza yic smolb'ani, sn̈usjitz'a te' d'a yed'tal chi',
stz'acanb'at te' junelḧej, xchi vin̈aj David chi' d'a slajvub'al sb'it tic.

Juntzan̈ eb' soldado vin̈aj rey David te jelan
(1Cr 11.10-47)

8 A eb' vin̈ soldado te jelan d'a scal eb' vin̈ soldado vin̈aj rey David, oxvan̈
eb' vin̈: Vin̈ b'ab'el, aton vin̈aj Joseb-basebet aj Tacmón. A d'a junel, 800 vinac
smilcham vin̈ yed' q'uen slanza. 9 Axo vin̈ schab'il d'a scal eb' vin̈ oxvan̈ jelan
chi', aton vin̈aj Eleazar yuninal vin̈aj Dodo aj Aho. Ayec' vin̈ yed' vin̈aj rey
David chi' d'a Pas-damim, ix stzuntzejb'at eb' filisteo eb' vin̈ ta' yic syac'an
oval eb' vin̈, axo yic ix cot eb' filisteo chi' d'a eb' vin̈, ix el lemnaj eb' yetisraelal
eb' vin̈ chi'. 10 Axo vin̈aj Eleazar chi' ix stec'b'ej sb'a, ix smilancham eb' filisteo
chi' vin̈, ix tzatzb'icanoch b'uc'naj sc'ab' vin̈ d'a yoc q'uen yespada chi'. A d'a
jun c'u chi', ix c'anchaj vin̈ yuj Jehová yic ix yac'an ganar oval chi'. Ayic toxo
ix lajvi oval chi', ix meltzajxic'och eb' soldado israel chi' yed' vin̈aj Eleazar
chi' yujn̈ej yic'anec' eb' masanil tastac yed'nac eb' ajc'ol ix cham chi'.

11 Axo vin̈ yoxil, aton vin̈aj Sama, yuninal vin̈aj Age aj Arar. Ayic ix
smolb'an sb'a eb' filisteo d'a Lehi, aton b'aj avab'il juntzan̈ tut scuchan
lenteja. Ata' ix el lemnaj eb' soldado yic Israel. 12 Palta ix stec'b'ej sb'a vin̈aj
Sama chi' d'a scal juntzan̈ an̈ tut chi' yic scolancan vin̈. Ix smilancham eb'
filisteo chi' vin̈. A vin̈ ix c'anchaj yuj Jehová yuj yac'an ganar jun oval chi'.

13 A d'a junel, d'a stiempoal smolji sat avb'en, a eb' vin̈ oxvan̈ sat yaj d'a
scal eb' vin̈ 30 soldado te jelan, ix b'at eb' vin̈ b'aj ayec' vin̈aj David d'a
q'uen n̈aq'ueen yic Adulam. Axo pax eb' filisteo, ayec' scampamento eb' d'a
spañanil ch'olan yic Refaim. 14 A d'a Belén, ay jun macan̈ eb' soldado eb'
filisteo chi'. 15 Axo vin̈aj David chi' ix alan icha tic: Comonoc ay mach tz'ac'an
a a' scot d'a a' uc'b'ila' ay d'a spuertail Belén vuq'uej, xchi vin̈.

16 Axo eb' vin̈ oxvan̈ soldado te jelan chi', ix och eb' vin̈ d'a scampamento
eb' filisteo, ix b'at yic'an a a' chi' eb' vin̈ d'a spuertail Belén chi', ix yic'ancot
a' eb' vin̈ d'a vin̈aj David chi'. Palta maj yal-laj sc'ol vin̈ ix yuq'uej a', toñej ix
sequem a' vin̈ d'a sat luum icha junoc ofrenda tz'ac'ji d'a Jehová. 17 Ix yalan
vin̈: Mamin Jehová, ¿tom ol vuc' val jun a a' tic? Tato svuq'uej a' icha val to a
schiq'uil juntzan̈ eb' vin̈ tic svuq'uej, yujto ix sb'ec sb'a eb' vin̈ schami yic ix
b'at yic'ancot a' eb' vin̈, xchi vin̈aj David chi'. Yuj chi' maj yal-laj sc'ol vin̈ ix
yuq'uej a'.

A eb' vin̈ oxvan̈ soldado te jelan chi', a eb' vin̈ ix c'ulan jun chi'.

18 A vin̈aj Abisai yuc'tac vin̈aj Joab yune' ix Sarvia, a vin̈ ayoch yajaliloc 30
eb' vin̈ soldado te jelan. A junel ix smilcham 300 vinac vin̈ yed' q'uen slanza.
Icha chi' ix aj snivanb'i yelc'och vin̈, icha val eb' vin̈ oxvan̈ chi'. 19 Yelxo te
nivan ix aj yic'jichaan̈ vin̈ d'a scal eb' vin̈ chi', yuj chi' ix ochcan vin̈ yajaliloc
eb' vin̈ 30 chi', palta maj ochlaj vin̈ stz'acub'oc eb' vin̈ oxvan̈ b'ab'el chi'.

20 Axo pax vin̈aj Benaía, yuninal vin̈aj Joiada aj choñab' Cabseel, te jelan
vin̈, tzijtum tas ix sc'ulej vin̈. Chañvan̈ eb' soldado aj Moab te jelan ix
smilcham vin̈. A junel ayic te ay q'uen sacb'acom, ix em vin̈ d'a yol jun q'uen
xab', ix smilancham jun noc' choj vin̈ ta'. 21 Ay pax jun vin̈ aj Egipto te chaan̈
steel yed'nac slanza ix smilcham vin̈. Axo vin̈ an̈ej jun te te' yed'nac vin̈, ix
b'at jucnaj vin̈ d'a vin̈ aj Egipto chi', ix yic'anec' slanza vin̈ chi' vin̈, axo yed'
q'uen ix smilcham vin̈ aj Egipto chi' vin̈. 22 A yuj tas ix sc'ulej vin̈aj Benaía
chi', lajan ix aj yelc'och vin̈ icha oxvan̈ eb' vin̈ soldado te jelan. 23 Vach'chom
nivan yelc'och vin̈ d'a scal eb' vin̈ 30, palta maj ochlaj vin̈ stz'acub'oc eb' vin̈
oxvan̈ chi'. Ix ac'jioch vin̈ yuj vin̈aj David yajaliloc eb' stañvumal.

24 A d'a scal eb' viñ 30 jelan chi', ayoch viñaj Asael yuc'tac viñaj Joab, viñaj
Elhanán yuninal viñaj Dodo aj Belén, 25 viñaj Sama yed' viñaj Elica aton
eb' aj Harod, 26 viñaj Heles aj Palti, viñaj Ira yuninal viñaj Iques aj Tecoa,
27 viñaj Abiezer aj Anatot, viñaj Mebunai aj Husa, 28 viñaj Salmón aj Aho,
viñaj Maharai aj Netofa, 29 viñaj Heleb yuninal viñaj Baana, viñaj Itai yuninal
viñaj Ribai aj Gabaa d'a yol yic Benjamín, 30 viñaj Benaía aj Piratón, viñaj
Hidai cajan d'a sti' a a' d'a yol yic Gaas, 31 viñaj Abi-albón aj Arba, viñaj
Azmavet aj Bahurim, 32 viñaj Eliaba aj Saalbón, eb' viñ yuninal viñaj Jasén,
aton viñaj Jonatán yed' 33 viñaj Sama aj Harod, viñaj Ahíam yuninal viñaj
Sarar aj Harod paxi, 34 viñaj Elifelet yuninal viñaj Ahasbai aj Maaca, viñaj
Eliam yuninal viñaj Ahitofel aj Gilo, 35 viñaj Hesrai aj Carmel, viñaj Paarai
aj Arba, 36 viñaj Igal yuninal viñaj Natán aj Soba, viñaj Bani aj Gad, 37 viñaj
Selec aj Amón, viñaj Naharai aj Beerot, scuchumal syamc'ab' viñaj Joab yune'
ix Sarvia, 38 viñaj Ira aj Itra, viñaj Gareb aj Itra paxi, 39 yed' viñaj Urías hitita.
37 eb' viñ tic d'a smasanil.

24

Yic'nacchaañ sb'isul eb' anima viñaj rey David
(1Cr 21.1-17)

1 Ix cot yoval Jehová d'a choñab' Israel junelxo, yuj chi' ix yac'och d'a
spensar viñaj rey David yic syac' ic'jocchaañ sb'isul eb' soldado yic Israel viñ
yed' eb' aj Judá. 2 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Joab yajalil eb' soldado ayoch
yed'oc:

—Ec'añ d'a scal junjun macañ eb' quetisraelal, scot d'a Dan masanto d'a
choñab' Beerseba, tzic'anq'ue vaan sb'isul eb' smojxo yoch soldadoal. Icha
chi' ol aj vojtacani jantac eb' d'a smasanil, xchi viñ d'a viñ.

3 Ix tac'vi viñaj Joab chi':

—Mamin rey, aocab' Jehová co Diosal tz'ac'an q'uib' sb'isul eb' anima,
100 ocab'to tz'ec' d'a yichañ icha ticnaic, olto ila', palta, ¿tas val yuj a gana
tzic'chaañ sb'isul eb' anima tic? xchi viñ.

4 Palta ix yac'xoñejoch viñ rey chi' d'a yib'añ viñaj Joab yed' eb' yajalil eb'
soldado to yovalil tz'ic'jiq'ue vaan sb'isul eb' anima chi'. Yuj chi' ix elta eb' d'a
yichañ viñ rey chi', ix sc'anab'ajan eb' sb'at b'aj ix alchaj chi'. 5 Ix c'axpajec' eb'
d'a a' Jordán, ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a Aroer d'a snañal jun pañan.
Ix lajvi chi', ix b'at eb' d'a Gad yed' d'a Jazer. 6 Ix b'at eb' d'a Galaad yed' d'a
Cades d'a yol smacb'en eb' hitita. Ix b'atpax eb' d'a Dan, ichato chi' ix meltzaj
eb' d'a stitac yic Sidón. 7 Ix b'atpax eb' d'a nivan choñab' Tiro d'a smacb'en
eb' heveo yed' pax schoñab' eb' cananeo. Ix lajvi chi' ix b'at eb' d'a choñab'
Beerseba d'a Neguev d'a yol yic Judá. 8 B'aluñe' uj yed' 20 c'ualxo ix yac' eb'
yec' d'a smasanil, ix lajvi chi' ix meltzajxi eb' d'a Jerusalén. 9 Axo viñaj Joab
chi' ix ac'an sb'isul eb' anima d'a junjun choñab' d'a viñ rey chi': 500 mil eb'
viñ aj Judá to stiempo yoch d'a soldadoal yed' 800 mil yic juntzañxo macañ
eb' israel.

10 Ix lajvi chi' ix snaan sb'a sc'ool viñaj rey David chi'. Ix och viñ d'a ilc'olal
yuj b'aj ix yic'q'ue vaan sb'isul eb' israel chi', ix yalan viñ icha tic:

—Mamin Jehová, te nivan in mul ix och d'ayach yuj jun tas ix in c'ulej tic. A
val ticnaic tzin tevi val d'ayach to tziq'uel jun in mul tic d'a vib'añ. Icha junoc
anima malaj spensar ix vutej in b'a d'ayach, xchi viñ.

11 Ayic ix sacb'i d'a junxo c'u, ayic mantzac q'ue vaan viñaj David chi' ix
yalan Jehová icha tic d'a viñaj Gad schecab', aton viñ ac'um pensar d'a viñaj
David chi':

12 —Ixic al d'a viñaj David to a in Jehová in sval icha tic: Oxe' macañ yaelal
svaltej d'ayach. A achxo ol a sic'lej b'aja junoc tza nib'ej, xchi Jehová d'a viñaj
Gad chi'.
13 —Inye, xchi viñaj Gad chi'. Ix ul yalan viñ d'a viñaj rey David chi' icha tic:
—¿Tzam yal a c'ol sjavi uqueoc ab'il vejel d'a yol a choñab' tic? ¿Mato a gana
oxeoc ujal tzex ac'ji ganar yuj eb' ajc'ool? ¿Ma a gana oxeoc c'ual ilya yic
scham anima d'a yol a choñab' tic? Na' val sic'lab'il, ol alani. Slajvi chi' ol
b'at valanxi d'a Jehová ix in checancoti, xchi viñ d'a viñ rey chi'.
14 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ:
—Maxtzac nachaj vuj ticnaic tas tz'aj valani. Vach' tzoñ can d'a yol sc'ab'
Jehová, yujto nivan tz'oc' sc'ol d'ayoñ, mocab' d'a yol sc'ab' eb' anima tzoñ
cani, xchi viñ.
15 Yuj chi', a d'a jun q'uiñib'alil chi', ix yac'cot jun nivan ilya Jehová d'a scal
eb' israel, masanto ix tz'acvi sc'ual ix alchajcan chi'. Yuj chi' 70 mil anima
ix cham d'a yol smacb'en eb' chi', ix cotñej d'a Dan masanto d'a Beerseba.
16 Ayic ix yac'anb'at sc'ab' jun ángel d'a yib'añ Jerusalén yic syac' lajvoc eb'
anima yalani, ix cus sc'ol Jehová yuj tas ix uji chi', yuj chi' ix yal d'a jun ángel
chi': C'ocb'ilxo chi', ochocab' vaan, xchi.
A d'a stec'lab' trigo viñaj Arauna aj Jebús, ata' ayec' jun ángel chi' ayic ix alji
chi' d'ay. 17 Ayic ix yilan jun ángel chi' viñaj David, ix yalan viñ d'a Jehová:
—A in ton ay in mul, malaj smul juntzañ anima tic. Tzin c'an d'ayach to a
d'a vib'añ yed' d'a yib'añ viñtilal tz'och jun nivan yaelal tic, xchi viñ.

B'ob'ilq'ue jun altar yuj viñaj rey David (1Cr 21.18-27)

18 A d'a jun c'u chi', ix javi viñaj Gad yal d'a viñaj David chi' icha tic:
—Q'ueañ d'a stec'lab' trigo viñaj Arauna aj Jebús, tza b'oan junoc altar d'a
Jehová, xchi viñ.24.18 19 Ix b'at viñaj David chi' icha ix aj yalan viñaj Gad yuj
Jehová. 20 Ix yilancot viñaj Arauna to van sc'och viñ rey yed' eb' yetyajalil b'aj
ayeq'ui, ix cot viñ scha viñ rey chi', ix em ñojan viñ d'a sat luum d'a yichañ
viñ. 21 Ix yalan viñ:
—Mamin rey, ¿tas val yuj tzach javi d'ayin? xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj David chi':
—A yuj in manan jab'oc lugar d'a a tec'lab' trigo tic, ol in b'oanq'ue junoc
yaltar Jehová d'ay, yic vach' ol vanaj scham anima d'a yol choñab' tic, xchi
viñ.
22 Ix tac'vi viñaj Arauna chi':
—Ujocab' mamin, b'o'ocab'i, tzac'an silab' d'a Jehová icha val snib'ej a c'ool.
Ay noc' vacax syal ac'an silab'il d'a tic. Ay te' mac'lab' trigo yed' te' yugo
syal yoch c'atzitzal. 23 A in tic svac' masanil juntzañ tic d'ayach, xchi viñ. Ix
yalanxi viñ:
—Tzoc valel d'a sc'ol Jehová to scha yab' tas ol a c'an d'ay, xchi viñ.
24 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Arauna chi' icha tic:
—Maay, ol in man masanil juntzañ chi' d'ayach, yujto max yal-laj vac'an d'a
Jehová co Diosal tastac to toñej tza siej d'ayin, xchi viñ.
Yuj chi' ix sman jun lugar chi' viñaj David chi' yed' noc' vacax d'a 50 siclo
q'uen plata. 25 Ix sb'oanq'ue jun altar viñ d'a Jehová, ix yac'an silab' viñ sñusji
yed' pax silab' yic junc'olal d'ay. Ichato chi' ix schaan yab' Jehová tas ix sc'an
viñaj David chi' yuj chamel van yoch d'a yoltac schoñab' eb' israel. Yuj chi' ix
vanaj jun ilya chi'.

24.18 **24:18** Aton ta' ix sb'oq'ue templo viñaj Salomón c'ojanc'olal.

A Ch'aŋ B'ab'el Libro
YIC YAB'IXAL EB' REY

B'ab'el libro yab'ixal eb' rey sb'i jun libro tic. A d'ay tz'ib'ab'ilcan yab'ixal choŋab' Israel. Junŋej choŋab' yaj d'a yalaŋ smandar viŋaj rey David ayic te ichamvinacxo viŋ. Ayic toxo scham viŋ, axo viŋaj Salomón yuninal viŋ yac'canoch sq'uexuloc d'a reyal, tz'ilchaj d'a capítulo 1 masanto d'a capítulo 2.12. Ayic ayoch viŋaj Salomón chi' reyal, te ochnac val viŋ b'eyumal, aton syalcot d'a capítulo 2.13 masanto d'a capítulo 11.43. Te levanb'inac b'aj c'ochnac smojonal smacb'en viŋ. Malaj junoc mach yal slajb'annac sb'a yed' viŋ. A sb'eyumal viŋ yed' sjelanil, te b'inajnac d'a jun tiempoal chi'. Ay juntzaŋ choŋab' laj sb'oq'ue viŋ. Sb'oannacpax spalacio viŋ yed' stemplo Jehová d'a Jerusalén.

Syalcot jun libro tic to malaj stec'anil viŋaj Salomón chi', yujto te tzijtum eb' ix ix yic'nac viŋ. Ochnacpax viŋ ejmelal d'a juntzaŋ sdiosal eb' ix. Yuj val chi' ac'jinac ganar viŋ yed' yopisio, javinac oval yed' yaelal d'a yib'aŋ viŋ, chapoj ajnaccan smacb'en viŋ. Aton juntzaŋ tic syalcot d'a capítulo 12 masanto d'a 22. Syalancot tas tz'aj sb'ey junjun macaŋ: Jun macaŋ d'a stojolal norte, aton Israel. Junxo macan d'a stojolal sur, aton Judá. A jun iŋtilal eb' Judá chi' te nivan yelc'och eb'.

Syalcoti to a eb' viŋ sreyal Israel maxtzac yac'och spensar eb' viŋ d'a Jehová. Axo eb' viŋ sreyal Judá chi' ch'occh'oc spensar eb' viŋ, ay eb' viŋ vach' spensar, ay pax eb' viŋ chuclaj spensar. A c'ayb'ub'al tz'alji d'a eb' viŋ, aton tas tz'aj sb'eyb'alan vach'il eb' viŋ. Axo ejmelal d'a comon dios yed' pitalil, syic'cot yaelal. A d'a jun tiempoal chi' nivan yelc'och yopisio eb' schecab' Dios. Schecji eb' yuj Dios yic scachan eb' anima eb' yed' eb' viŋ rey, yic max och eb' ejmelal d'a juntzaŋ comon dios. A jun viŋ schecab' Dios nivan yelc'och sb'inaj d'a jun libro tic, aton viŋaj Elías.

Ix ichamvinacax viŋaj David

1 Ayic te icham vinacxo viŋaj rey David, te siicxo syab' viŋ. Vach'chom
te pim tz'ajq'ue sc'u' viŋ, palta maxtzac q'uixnajlaj viŋ. 2 Yuj chi' ix yal eb'
tz'ac'an servil viŋ icha tic: Smoj val saychaj junoc ix cob'es tz'ilan viŋ, svay ix
d'a stz'ey viŋ yic sq'uixnaj jab'ocxo snivanil viŋ, xchi eb'.
3 Yuj chi' ix b'at sayumal jun ix cob'es te vach' yilji d'a masanil yol yic Israel.
Ix ilchaj jun ix yuj eb' d'a choŋab' Sunem, Abisag sb'i ix, ix ic'jicot ix d'a viŋaj
rey David chi'. 4 Te vach' yilji ix. A ix staŋvan viŋaj rey David chi', svaypax ix
yed' viŋ, palta malaj juneloc ay tas ix sc'ulej viŋ yed' ix.

Yac'nacoch sb'a viŋaj Adonías reyal

5 Axo viŋaj Adonías yuninal viŋaj David yed' ix Haguit, ix yac'och sb'a viŋ
reyal yalani. Ix yic'an juntzaŋ carruaje viŋ yed' eb' soldado ayq'ue d'a yib'aŋ
chej yed' 50 eb' soldado tz'ec' yed' viŋ. 6 Yictax ix q'uib' viŋ, malaj juneloc ix
cachji viŋ yuj viŋ smam chi', maj sc'anb'ej viŋ smam viŋ chi' d'ay juneloc tas
sc'ulej. Te vach' yilji viŋaj Adonías chi', b'ab'el ix ajcan viŋ d'a scal eb' yuninal
viŋaj David chi' ayic ix cham viŋaj Absalón. 7 A viŋaj Joab yune' ix Sarvia
yed' viŋaj sacerdote Abiatar ix yac'och sb'a eb' viŋ yed' viŋaj Adonías chi', yuj
chi' ix sc'anb'ej srazón viŋ d'a eb' viŋ. 8 Axo pax viŋaj sacerdote Sadoc, viŋaj
Benaía yuninal viŋaj Joiada, viŋaj Natán schecab' Dios, viŋaj Simei, viŋaj Rei
yed' eb' soldado staŋvan viŋaj rey David chi', maj ochlaj eb' viŋ yed' viŋaj
Adonías chi'.

9 A d'a jun tiempoal chi' ix sb'o jun nivan vael viñaj Adonías chi' d'a yich
jun q'uen q'ueen scuch Zohelet d'a slac'anil b'aj sq'ueul sjaj a a' d'a Rogel.
Tzijtum noc' calnel, noc' mam vacax yed' noc' quelemtac vacax b'aq'uech ix
yac' viñ silab'il. Ix yavtan eb' yuc'tac viñ, eb' yuninal viñaj rey David chi'. Ix
yavtanpax masanil eb' aj Judá viñ, aton eb' smunlaj yed' viñ rey chi'. 10 Palta
axo viñaj Natán schecab' Dios, maj avtajlaj viñ yuj viñ. Maj yavtejpaxlaj viñaj
Benaía viñ yed' eb' soldado stañvan viñaj rey David chi', ma viñaj Salomón
yuc'tac viñ. 11 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Natán chi' yal d'a ix Betsabé snun viñaj
Salomón chi', ix yalan viñ:

—¿Tom manto ab'i to toxo ix yac'och sb'a viñaj Adonías reyal d'a elc'altac?
Palta mañ yojtacocpax viñaj rey David. 12 A ticnaic, cha ab' tas ol val d'ayach
yic vach' mañ ol ach cham yed' viñ une' aj Salomón tic. 13 Ixic d'a viñaj rey
David chi', tzalan d'a viñ: Mamin rey, alnacxocan d'ayin to a viñ vune' aj
Salomón ol ochcan reyal a q'uexuloc, a viñ ol ochcan d'a yol a despacho. ¿Tas
yuj a viñaj Adonías ix yac'och sb'a reyal? xa chi. 14 Ayic van a lolon yed' viñ
rey chi' ol in ochc'ochoc. A inxo ol vala' to yelton tas tzal chi', xchi viñaj Natán
chi' d'a ix.

15 Yuj chi', ix b'at ix Betsabé chi' yil viñaj rey David b'aj ayec' chi'. Te icham
vinacxo viñ. A ix Abisag sunamita tz'ilan viñ. 16 Ayic ix c'och ix Betsabé chi'
d'a yichañ viñ, ix em ñojan ix yac'an stzatzil sc'ol viñ, ix yalan viñ d'a ix:

—¿Tas tza nib'ej? xchi viñ.

17 Ix tac'vi ix:

—Val d'a sb'i Jehová ix ala' to a viñ vune' aj Salomón ol ochcan a q'uexuloc
d'a reyal. A viñ ol ochcan d'a yol a despacho. 18 Palta ina toxo ix yac'och
sb'a viñaj Adonías reyal, a achxo tic mamin rey, mañ ojtacoc yaji. 19 Tzijtum
noc' calnel, noc' mam vacax yed' noc' quelemtac vacax b'aq'uech ix yac' viñ
silab'il. Ix yavtej eb' uninal viñ yed' viñaj sacerdote Abiatar, viñaj Joab yajalil
eb' a soldado d'a jun vael ix sb'o viñ chi', palta maj yavtejlaj viñ uninal aj
Salomón viñ. 20 Yuj chi', van stañvan masanil eb' choñab' israel tas xa chi,
mach ol ac'canoch reyal a q'uexuloc. 21 Palta tato max a b'ocan yaj jun tic,
axo yic toxo ix ach chami, axom in miljicham yed' viñ vune' aj Salomón chi',
xchi ix.

22 Vanto val slolon ix yed' viñ rey chi', ix ja viñaj Natán schecab' Dios. 23 Ix
alchaj yab' viñaj rey David chi' to toxo ix javi viñaj Natán chi', ix avtajoch viñ,
ix em ñojan viñ d'a yichañ viñ rey chi'. 24 Ix sc'anb'an viñ d'a viñ rey chi':

—¿Tom a ach ix ala' to tz'ochcan viñaj Adonías reyal a q'uexuloc? 25 Ina
ticnaic tzijtum noc' calnel toxo ix smilcham viñ yed' noc' mam vacax yed'
noc' quelemtac vacax te b'aq'uech silab'il. Ix yavtan eb' viñ uninal viñ yed'
masanil eb' viñ ayoch yajaliloc eb' a soldado yed' viñaj sacerdote Abiatar. A
ticnaic van sva eb' viñ smasanil, tz'el yav eb': Nivanocab' yelc'och viñaj rey
Adonías, xchi eb' viñ. 26 A inxo tic maj in yavtejlaj viñ yed' viñaj sacerdote
Sadoc. Maj yavtejpax viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada viñ, maj avtajlajpax
viñ uninal aj Salomón. 27 ¿Tom a ch'ocojñej tza b'oq'ue jun tic? ¿Tom maj al
d'ayoñ, mach ol ochcan reyal a q'uexuloc chi'? xchi viñaj Natán chi'.

Ix ochcan viñaj Salomón reyal

28 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj rey David to tz'avtajxicot ix Betsabé. Ayic ix
c'och ix d'a yichañ viñ rey chi', 29 ix yalan viñ d'a ix:

—Svac' in ti' d'a Jehová, aton ix in tañvan d'a scal in yaelal 30 to a ticnaic
ol vaq'uelc'och tas ix val d'ayach d'a yichañ Jehová co Diosal, a viñ une' aj
Salomón ol ochcan d'a in despacho tic in q'uexuloc, xchi viñ.

31 Ixñej yab' ix Betsabé chi' icha chi', ix em ñojnaj ix d'a yichañ viñ, ix yalan ix:

—Mamin rey, ayachñejocab' ec' d'a masanil tiempo, xchi ix.

32 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj rey David chi' to tz'avtaj viñaj sacerdote Sadoc yed' viñaj Natán schecab' Dios yed' pax viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada. Ayic ix c'och eb' viñ d'a yichañ viñ rey chi', 33 ix yalan viñ:

—Iq'uecb'at jayvañ eb' viñ ayoch yajalil ved'oc, tzeyac'anq'ue viñ vuninal aj Salomón d'a yib'añ noc' in mula tzin q'ue d'a yib'añ, tzeyic'anb'at viñ d'a sjaj a' Gihón. 34 Ach sacerdote Sadoc yed' ach Natán, tzeyac'q'ue aceite d'a sjolom viñaj Salomón chi' yic tz'ochcan viñ reyal d'a co choñab' tic. Tze pu'anpax noc' ch'aac tzex avaji: Nivanocab' yelc'och viñaj rey Salomón, xe chi. 35 Slajvi chi' tzex q'ueul yed' viñ d'a tic, axo yochcan viñ d'a yol in despacho tic reyal in q'uexuloc, yujto toxo ix vala' to a viñ ol ochcan reyal d'a choñab' Israel yed' d'a Judá, xchi viñ.

36 Ix tac'vi viñaj Benaía chi' icha tic:

—Ichocab'ta' mamin rey. Aocab' Jehová Dios sb'oancan icha chi'. 37 Icha val ix aj yoch Jehová ed'oc, ichocab'ta' ol aj yoch yed' viñaj Salomón chi', te nivanocab' ol aj yelc'och yopisio viñ d'a yichañ ico', xchi viñ.

38 Yuj chi', ix ac'jiq'ue viñaj Salomón chi' d'a yib'añ noc' smula viñaj rey David chi' yuj viñaj Sadoc chi', viñaj Natán schecab' Jehová Dios, viñaj Benaía chi' yed' eb' soldado stañvan viñ rey, aton eb' peleteo yed' eb' cereteo. Ix yic'anb'at viñ eb' d'a sjaj a' Gihón. 39 A viñaj sacerdote Sadoc chi' ix ic'ancot aceite d'a scajnub' Dios, ix yac'anq'ue viñ d'a sjolom viñaj Salomón chi'. Icha chi' ix aj yac'jioch viñaj Salomón chi' reyal yuj eb'. Ix lajvi chi' ix spu'an noc' ch'aac eb', ix avajq'ue masanil anima: Nivanocab' yelc'och viñaj rey Salomón, xchi eb'. 40 Ix lajvi chi' ix och tzac'an eb' anima chi' smasanil yuj viñaj Salomón chi', ix q'uec'och eb' d'a yol choñab' Jerusalén. Ix spu'an flauta eb', mañxa yalb'anil jantac tzalajc'olal, stac'vi lum vitz yuj yel yav eb'.

41 Ato val slajvi sva viñaj Adonías yed' eb' ix yavtej, ix yab'an viñ yoch jun av chi'. Ix yab'anpax viñaj Joab yoc' noc' ch'aac, ix yalan viñ:

—¿Tas yaj jun av tz'och d'a choñab' chi'? xchi viñ.

42 Vanto val slolon viñaj Joab chi', ix c'och viñaj Jonatán yuninal viñaj Abiatar, ix yalan viñaj Adonías d'a viñ:

—Ochañcoti, ach vach' a pensar, tecan vach' tas tzul ala', xchi viñ.

43 Ix tac'vi viñaj Jonatán chi':

—Tocval vach'. A ticnaic toxo ix ac'jioch viñaj Salomón reyal yuj viñaj rey David sq'uexuloc. 44 A viñ rey chi' ix checanb'at viñaj sacerdote Sadoc, viñaj Natán schecab' Dios, viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada, eb' cereteo yed' pax eb' peleteo yic sb'at eb' yed' viñaj Salomón. Ix yac'anq'ue viñaj Salomón chi' eb' d'a yib'añ noc' smula viñ rey chi'. 45 A viñaj sacerdote Sadoc chi' yed' viñaj Natán schecab' Dios chi', ix yac'q'ue aceite eb' d'a sjolom viñ d'a sjaj a' Gihón, te tzalajc'olal yaj eb'. Ix meltzaj eb' d'a choñab', yuj chi' ste avaj eb' anima chi' tzeyab'i. 46 A ticnaic toxo ix och c'ojan viñaj Salomón chi' d'a yol despacho. 47 Masanil eb' ay yopisio yed' viñaj rey David chi' ix b'at alan viñaj Salomón chi' vach'il. Ix yalan eb' to nivanocab' ol aj yelc'och viñ d'a yichañ viñ smam chi', nivanocab' pax ol aj smacb'en viñ d'a yichañ yic viñ smam chi'. A jun pax viñaj rey David chi' ix em ñojan d'a Dios d'a sat sch'at, 48 ix yalan viñ: Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, yujto ix yac' d'a jun vuninal tic to a' tz'em c'ojan d'a in despacho, tic val tzato vila', xchi viñ, xchi viñaj Jonatán chi'.

49 Axo jantac eb' avtab'il yuj viñaj Adonías chi', ix xivq'ue eb', junjunalxoñej
ix aj spax eb'. 50 Ix xivpaxq'ue viñaj Adonías chi' d'a viñaj Salomón chi', yuj
chi' ix b'at viñ d'a yol scajnub' Jehová. Ata' ix b'at scol sb'a viñ yalani. Ix och
yub'yub' viñ d'a sch'aac altar ayq'ue d'a schiquintac. 51 Elañchamel ix b'at
alchaj d'a viñaj Salomón chi' icha tic:
—Mamin rey, a val ticnaic a viñaj Adonías ste xiv viñ d'ayach. A d'a sch'aac
altar ix b'at scol sb'a viñ. Syalcot viñ d'ayach ticnaic to tzac' a ti' to mañ ol a
milchamlaj viñ, xchi eb'.
52 Ix tac'vi viñ rey chi' icha tic:
—Tato vach' syutej sb'a viñ, max spitej sb'a viñ d'ayin, mañ ol chamlaj viñ.
Palta tato ay chucal ol sc'ulej viñ jun, yovalil ol cham viñ, xchi viñ.
53 Ix yalan viñaj rey Salomón chi' to sb'at ic'jielta viñaj Adonías chi' b'aj ay
altar chi'. Ix lajvi chi', ix c'och viñ d'a yichañ viñ, ix em ñojan viñ. Ix yalan
viñaj Salomón chi' d'a viñ to smeltzaj viñ d'a spat d'a junc'olal.

2

Slajvub' checnab'il ix yac' viñaj rey David

1 Toxo val scham viñaj rey David chi', yuj chi' ix yal viñ d'a viñaj Salomón
yuninal icha tic: 2 Toxo ol in chamoc icha tz'aj masanil eb' quetanimail.
Tec'an val tzutej a b'a, icha junoc vinac te tec'anxo spensar. 3 C'anab'ajej
schecnab'il Jehová co Diosal, icha tas snib'ej, tas syal scachnab'il, schecnab'il
yed' sc'ayb'ub'al tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Moisés. Yuj chi' te vach'ñej ol aj
yelc'och masanil tas ol a c'ulej yed' b'ajtac ol ach ec'oc. 4 Icha chi' ol aj yelc'och
tas ix yalcan Jehová d'ayin icha tic: Tato ol in sc'anab'ajejñej eb' iñtilal, tato
tojolñej ol yutej sb'a eb' d'a vichañ yed' smasanil sc'ool yed' smasanil spensar,
mañ ol yac' palta eb' iñtilal yochñejcan yajalil d'a Israel tic, xchi d'ayin.
5 Ojtacxo tas ix in yutej viñaj Joab yune' ix Sarvia, ix smilcham chavañ eb'
viñ yajalil eb' soldado quetisraelal viñ: Aton viñaj Abner yuninal viñaj Ner
yed' viñaj Amasa yuninal viñaj Jeter. Mañoclaj d'a scal oval ix miljicham eb'
viñ yuj viñ, palta ichato d'a oval chi' ix cham eb' viñ. Ichato ix b'oñchajb'at
stzec'ul viñ yed' xañab' yuj schiq'uil eb' viñ. 6 Yuj chi' ñican tzutej a b'a,
mocab' chamlaj viñaj Joab chi' d'a ichñejta'. 7 Axo pax eb' viñ yuninal viñaj
Barzilai aj Galaad, tza xajanej eb' viñ in c'ana', tzavtejñej eb' viñ vael ed'oc.
A eb' viñ chi', ix colvaj eb' viñ ved'oc ayic ix in el d'a viñ uc'tac aj Absalón
chamnac. 8 A pax viñaj Simei ayec' d'a tic, viñ yuninal viñaj Gera aj Bahurim
d'a yiñtilal Benjamín, te chuc ix yal viñ d'ayin ayic van in b'at d'a Mahanaim,
palta ix c'och viñ in scha d'a sti' a' Jordán. Ix vac' in ti' d'a yichañ Jehová to
mañ ol in milchamlaj viñ. 9 Mañ ac' nivanc'olal viñ. Añej, a ach tic te ñican
ach. Scham a naani tas ol utej viñ. Mocab' toñejoc ol cham viñ ichñej ta', palta
to ol miljoccham viñ, xchi viñaj rey David chi' d'a viñaj Salomón chi'.

Schamel viñaj rey David
(1Cr 29.26-30)

10 Axo yic ix cham viñaj rey David chi', a d'a choñab' scuch Schoñab' David,
ata' ix mucchaj viñ. 11 40 ab'il ix yac' reyal viñ d'a choñab' Israel. Uque'
ab'il d'a Hebrón, 33 ab'il d'a Jerusalén. 12 Axo viñaj Salomón ix ochcan reyal
sq'uexuloc viñ smam chi'. Te tec'an ix aj viñaj Salomón yed' yopisio chi'.

A schamel viñaj Adonías

13 A viñaj Adonías yune' ix Haguit, ix b'at viñ yil ix Betsabé, ix snun viñaj
Salomón. Ix sc'anb'an ix d'a viñ icha tic:
—¿D'a junc'olal am tzach javi? xchi ix.

—I', d'a junc'olal, xchi viñ. 14 Ix yalan viñ:
—Ay val jun tas tzin nib'ej sval d'ayach, xchi viñ d'a ix.
—Ala', xchi ix.
15 —Ojtac to toxonton vic yaj jun reyal tic. Ix stañvej masanil choñab' Israel b'aq'uiñ tzin och reyal. Axo ticnaic jun, axo viñ vuc'tac ix och reyal chi', yujto icha chi' ix aj snaan Jehová. 16 A ticnaic ay val jun tas tzin c'an d'ayach, comonoc mañ ol a teneq'ui, xchi viñ d'a ix.
—Al tas tza nib'ej chi', xchi ix.
17 Ix yalan viñ:
—Tzin tevi d'ayach to tzal d'a viñaj rey Salomón to syac' ix Abisag aj Sunem viñ vetb'eyumoc. Ol sc'anab'ajej viñ tas tzala', xchi viñ d'a ix.
18 —Ichocab'ta', ol val d'a viñ rey tas tza nib'ej chi', xchi ix Betsabé chi'.
19 Ix lajvi chi' ix b'at ix yal d'a viñaj rey Salomón chi' tas ix yal viñaj Adonías chi'. Ixñej yil viñ rey chi' yochc'och ix, ix q'ue vaan viñ, ix em ñojan viñ d'a yichañ ix. Ix lajvi chi', ix emxi c'ojan viñ d'a yol sdespacho, ix schecan viñ ic'chajcot jun nivan xila b'aj tz'em c'ojan ix snun viñ chi' d'a svach' c'ab'. 20 Ix yalan ix:
—Tzin tevi d'ayach to ay jayb'elañ in lolonel sval d'ayach, mocab' a teneq'ui, xchi ix.
—Al masanil tas tza c'an chi' nunin, mañ a na' to ol in tenec' d'ayach, xchi viñ rey chi' d'a ix.
21 —Comonoc ab' tzac' ix Abisag aj Sunem yetb'eyumoc viñ uc'tac aj Adonías, xchi ix.
22 Ix tac'vi viñ d'a ix snun chi': ¿Tas yuj tzul a c'an ix Abisag yetb'eyumoc viñaj Adonías chi'? Ichato tzul a c'ana' to svac' vopisio tic d'a viñ, yujto b'ab'el vinac viñ, aypaxoch viñaj sacerdote Abiatar yed' viñaj Joab yune' ix Sarvia yed' viñ, xchi viñ d'a ix.
23 Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñaj rey Salomón chi', ix yac'an sti' viñ d'a Jehová: Yac'ocab' in yaelal Jehová tato max cham viñaj Adonías yuj tas sc'an chi'. 24 A Jehová ix in ac'anoch reyal sq'uexuloc viñ in mam, yic vach' tz'aj yelc'och b'aj ix yac' sti' to ix yac' jun opisio tic d'ayin yed' d'a smasanil viñtilal. Yuj chi' svac' in ti' d'a yichañ to a ticnaic ol cham viñaj Adonías chi', xchi viñ.
25 A d'a jun rato chi' ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada to b'at smilcham viñaj Adonías chi' viñ. Yuj chi' ix b'at viñ smilcham viñaj Adonías chi'. 26 Ix yalanpax viñ rey chi' d'a viñaj sacerdote Abiatar: A ticnaic sval d'ayach to tzach b'at d'a a choñab' Anatot. Smoj val tzach chami, palta mañ ol ach in milchamlaj yujto a ach ec'nac ach yilumaloc te' scaxail strato Jehová d'a stiempoal viñ in mam. A jun ach pax ab'nac syail d'a masanil b'aj yab'nac syail viñ in mam chi', xchi viñaj Salomón chi'. 27 Icha chi' ix aj yelcan viñaj Abiatar chi' d'a sacerdoteal yuj viñaj Salomón chi', ix elcanc'och tas alb'il yuj Jehová d'a Silo yuj eb' yiñtilal viñaj Elí.
28 Añeja' viñaj Joab, ix yac'paxoch sb'a viñ yed' viñaj Adonías chi', vach'chom maj yac'och sb'a viñ yed' viñaj Absalón. Yuj chi', ayic ix c'och jun lolonel tic d'a viñ, ix b'at sc'ub'anel sb'a viñ d'a yol scajnub' Jehová yalani, ix och yub'yub' viñ d'a sch'aac altar d'a schiquintac. 29 Ix b'at alji d'a viñaj Salomón chi' chajtil to a d'a altar d'a scajnub' Jehová, ata' ayec' viñaj Joab chi' scol sb'a. Ix yalan viñaj Salomón chi' d'a viñaj Benaía to sb'at viñ smilcham viñ ta'. 30 Ix b'at viñ b'ian, ix yalan viñ d'a viñaj Joab chi':
—Toxo ix yal viñ rey to tzach elta, xchi viñ d'a viñ.
Ix tac'vi viñaj Joab chi':
—Maay. A d'a tic tzin chami, xchi viñ.

Ix b'at yalanxi viñaj Benaía chi' d'a viñ rey tas ix yutej viñaj Joab chi' yalani.
31 Ix yalan viñaj rey Salomón chi':
—Chamocab' viñ ta', ujocab' icha sgana viñ chi'. B'at a mucan snivanil viñ chi', yic vach' a schamel eb' malaj smul smilnaccham viñ, mañxooc d'a yib'añ viñ in mam yed' d'a vib'añ scani. 32 Aocab' Jehová tz'ac'ancanoch juntzañ chamel chi' smuloc viñ, yujto mañoc viñ in mam checjinac viñ ayic smilannac viñaj Abner viñ, aton viñ yuninal viñaj Ner yajalil eb' soldado Israel yed' viñaj Amasa yuninal viñaj Jeter yajalil eb' soldado Judá. A eb' viñ chavañ chi' más te vach' eb' viñ d'a yichañ viñaj Joab chi', tojol spensar eb' viñ. 33 A schamel eb' viñ chi' ochocab'can smuloc viñaj Joab chi' yed' eb' yiñtilal d'a junelñej. Palta yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a quib'añ a oñ yiñtilal oñ viñaj rey David tic, ol oñ ochñejcan d'a sdespacho viñ, xchi viñ.
34 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Benaía smilcham viñaj Joab chi'. Ayic toxo ix cham viñ, ix b'at mucjican snivanil viñ d'a spat d'a tz'inan luum. 35 Axo viñ rey chi' ix ac'anoch viñaj Benaía chi' yajaliloc eb' soldado sq'uexuloc viñaj Joab chi'. Ix ac'jipaxoch viñaj sacerdote Sadoc sq'uexuloc viñaj Abiatar. 36 Ix lajvi chi', ix avtaj viñaj Simei yuj viñ rey chi', ix yalan viñ d'a viñ:
—B'oq'ue junoc a pat d'a Jerusalén tic b'aj tzach cajnaji, junelñej tzach can d'a tic. 37 Tato tzach el jun, tzach c'axpajec' d'a a' Cedrón, axo a cham chi'. A a chamel chi', a ach tzic'cot d'a ib'añ, xchi viñ rey chi' d'a viñ.
38 Ix tac'vi viñaj Simei chi':
—Ichocab' ta' mamin rey, ol in c'anab'ajej tas tzal chi', xchi viñ.
Najtil ix ec' cajan viñaj Simei chi' d'a Jerusalén. 39 Palta axo ix el yoxil ab'il, ix el chavañ eb' viñ schecab' viñ, axo d'a Gat b'aj ayoch viñaj Aquis yuninal viñaj Maaca reyal ix c'ochcan eb' viñ. Axo yic ix alji d'a viñ to a d'a Gat ayec' eb' viñ schecab' viñ chi', 40 elañchamel ix yac'och stz'um noc' sb'uru viñ. Ix b'at viñ say eb' viñ schecab' d'a Gat chi'. Axo yic ix ilchaj eb' viñ yuj viñ ix yic'an meltzaj eb' viñ. 41 Axo ix yab'an viñaj Salomón to a viñaj Simei ix xid'ec' viñ d'a Gat, palta ayxoec' viñ d'a Jerusalén chi'. 42 Yuj chi' ix schec viñ rey chi' avtajcot viñ, ix yalan viñ d'a viñ:
—¿Tom maj val d'ayach to tzac' a ti' d'a yichañ Jehová to max yal el d'a yol choñab' tic? Ix cham val valan d'ayach tato ay b'aj tzach b'at d'a junocxo lugar tzach chamxoñej. Ina ix a tac'vej a ti'oc to tza c'anab'ajej tas ix val chi'. 43 ¿Tas yuj maj a c'anab'ajej b'aj ix ac' a ti' chi' d'a yichañ Jehová? 44 Nacot ticnaic jantac chucal alnac d'a viñ in mam. A ticnaic a Jehová ol ach ch'olb'itanoc, ol cotcan d'a ib'añ yuj masanil tas a c'ulejnac chi'. 45 Palta yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a vib'añ a in tic. A oñ yiñtilal oñ viñaj rey David tic ol oñ ochñejcan d'a sdespacho d'a masanil tiempo, xchi viñ rey chi'.
46 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Benaía yic b'at smilcham viñaj Simei chi' viñ. Ix smilancham viñaj Simei chi' viñ. Icha chi' ix aj svach' ochcan reyal chi' d'a yol sc'ab' viñaj Salomón chi'.

3

A viñaj Salomón'R'yed' ix yisil viñ sreyal Egipto

1 Ix yic'laj sb'a viñaj Salomón yed' ix yisil viñ sreyal Egipto yic tz'och junc'olal d'a scal schoñab' eb'. A d'a schoñab'can viñaj David ix ic'jib'at ix yuj viñ yacb'an sb'ochaj spalacio viñ yed' stemplo Jehová yed' pax muro d'a spatictac Jerusalén. 2 A d'a jun tiempoal chi', a d'a juntzañ lugar chaañ, ata' syac' silab' eb' anima vach'chom mañ smojoc, yujto manto b'olaj stemplo Jehová.

Ix sc'an sjelanil viñaj Salomón d'a Dios (2Cr 1.1-13)

3 Te ay val och Jehová d'a sc'ool viñaj Salomón, sc'anab'ajej val sc'ayb'ub'al
Jehová viñ, aton alb'ilcan yuj viñ smam viñ. Vach'chom icha chi', palta añeja'
ix yac' juntzañ silab' viñ yed' incienso d'a Jehová d'a juntzañ lugar chaañ chi'.
4 Ix xid'ec' viñ yac' silab' d'a Gabaón yujto, nivan yelc'och jun lugar chi'. Jun
mil noc' silab' ix yac' ñusjoc tz'a viñ d'a jun altar ay ta'.
5 A d'a jun ac'val ayic ayec' viñ d'a Gabaón chi', ix sch'oxan sb'a Jehová d'a
viñ d'a vayichal. Ix yalan d'a viñ: C'an tas tza nib'ej d'ayin, ol vac' d'ayach,
xchi d'a viñ.
6 Ix tac'vi viñ: Mamin, a xajanejnac val viñ a checab' aj David, aton viñ in
mam, yujto ach sc'anab'ajejñej viñ, tojolñej yutejnac sb'a viñ d'ayach. Yuj
chi' ix el d'a a c'ool to a in yuninal in viñ tic tzin emcan c'ojan d'a sdespacho,
icha ix aj yelc'och ticnaic. 7 Mamin Jehová in Diosal, vach'chom quelem into,
mantalaj in jelanil yic svalan tas tz'aj eb' anima, palta ix el val d'a a c'ool ix in
ac'anoch reyal sq'uexuloc viñ in mam chi'. 8 Axo ticnaic ayinxo och yilumaloc
a choñab' sic'b'ilel uuj tic. A val jun a choñab' tic te nivan, maxtzac b'ischaj eb'
anima. 9 Yuj chi' tzin c'an d'ayach to tzac' in jelanil yic vach' ol yal in cuchb'ani
yed' snachajel vuuj b'aj ay tas vach' yed' tas chuc. ¿Tas val ol aj in ch'olb'itan
jun a choñab' te nivan tic, tato mañ ol ac' in jelanil? xchi viñ.
10 Ix scha val sc'ol Jehová tas ix sc'an viñ chi'. 11 Yuj chi' ix yal icha tic: Yujto
maj a c'ana' yic snajtilax a q'uinal, mañoc pax a b'eyumal, ma schamel eb'
ayoch ajc'olal d'ayach ix a c'ana', palta a a jelanil ix a c'ana' yic tza ch'olb'itan
in choñab' tic, 12 yuj chi' ol vac' tas tza c'an chi'. Ol vac' a jelanil chi'. Malaj
junoc mach ec'nacxo lajan spensar icha ach tic. Malaj pax junocxo mach ol
pitzvocchaañ ayic toxo ix ach ec'b'ati. 13 Mañocñejlaj chi' ol vac' d'ayach,
palta ol vac'pax a b'eyumal yed' snivanil elc'ochi, vach'chom maj a c'ana'.
Syalelc'ochi to malaj junocxo rey icha ach tic yacb'an pitzan ach. 14 Tato ol
a c'anab'ajejñej tas tzin nib'ej yed' in checnab'il icha aj sc'anab'ajannac viñ a
mam, ol vac' najatb'oc a q'uinal, xchi Dios chi' d'a viñ.
15 Axo yic ix el svayañ viñaj rey Salomón chi', ix nachajel yuj viñ to van
svayichan viñ. Axo yic ix jax viñ d'a Jerusalén, ix b'at viñ b'aj ayec' scaxail
strato Jehová, ata' ix schec viñ ñusjoctz'a silab' stz'a smasanil yed' silab' yic
junc'olal yed' Dios. Ix lajvi chi', ix yavtan viñ masanil eb' ayoch yopisio yed'oc
yic sva eb' yed' viñ.

A sjelanil viñaj rey Salomón

16 A d'a jun tiempoal chi', ix c'och chavañ eb' ix ajmul ix sb'o yaj jun yoval
d'a yichañ viñaj rey Salomón chi'. 17 Ix yalan jun ix d'a viñ:
—Mamin rey, a in tic yed' jun ix tic junñej patil caji. Ayic ix c'och sc'ual, ix
alji jun vune'. 18 Schab'jial val chi', ix aljipax yic ix tic. A oññej co chavañil d'a
yol te' pat chi', malaj junocxo mach. 19 Axo d'a jun ac'val ix sc'añatzancham
yune' ix chi' ayic te chamnac el ix svayi. 20 Axom d'a chimilac'val, ix q'ue vaan
ix, ayic te chamnac in el in vayi, ix yic'anq'ue vaan yune' ix chamnacxo chi',
ix ul stelb'ancanoch ix d'a in tz'ey, axo vic pitzan chi' ix yic'b'at ix d'a stz'ey
sq'uexuloc yic chi'. 21 Axo yic ix sacb'i jun, ix vac'an yim vune' chi' valani,
palta chamnacxo. Axo yic ix te sacb'i, ix vilani to mañ vicoclaj jun unin chi',
xchi ix.
22 Ix lajvi chi', ix yalan yic junxo ix chi':
—Maay, a jun unin pitzan tic vico', axo jun chamnacxo chi' ico', xchi ix chi'.
Ix yalanpax ix b'ab'el chi':
—Maay, a jun chamnacxo chi' ico', axo jun pitzan tic vico', xchi ix.

Icha chi' ix aj stelan sb'a eb' ix d'a yichañ viñ rey chi'. 23 Yuj chi' ix yalan
viñ: A jun ix tic syal ix: Vic jun unin pitzan tic, axo jun chamnacxo chi' ico',
xchi ix. Añeja' junxo ix chi', icha chi' syutej ix yalan d'a ix b'ab'el ix alan chi',
xchi viñ rey chi'. 24 Yuj chi' ix yalan viñ:
—Iq'ueccot junoc q'uen espada d'ayin, xchi viñ.
Ayic ix ja q'uen espada chi', 25 ix yalan viñ rey chi' icha tic:
—Chab' tzeyutej jun unin pitzan tic, tzeyac'an nañaloc yic junjun eb' ix, xchi
viñ.
26 A ix ay yic jun nene' unin pitzan chi', ix och val pitz'naj cusc'olal d'a
spixan ix, ix yalan ix d'a viñ rey chi':
—Mamin rey, elocab' d'a a c'ol max chab'ajlaj snañal jun unin tic. Ac'jocab'
d'a ix tic, xchi ix. Ix yalan junxo ix chi':
—Max canlaj ved'oc, max canpaxlaj yed' ix tic. Chab'ajocab' snañal, xchi ix.
27 Yuj chi' ix yalan viñ rey chi':
—Mañ e milcham jun unin chi', aq'uec d'a ix malaj sgana smiljicham chi',
yujto val yel a ix ay yico', xchi viñ.
28 Masanil eb' aj Israel chi', ix yab' eb' tas ix aj sb'oan yaj jun oval chi' viñ
rey chi'. Te nivan ix aj yelc'och viñ d'a sat eb', yujto ix nachajel yuj eb' to ix
ac'ji sjelanil viñ yuj Dios yic sb'oan yaj oval viñ.

4

Eb' ayoch yopisio yed' viñaj Salomón

1 Ix och viñaj Salomón reyal d'a smasanil eb' yetisraelal. 2-6 A eb' viñ ayoch
yed' viñ d'a yopisio, aton eb' viñ tic: A viñaj Azarías yuninal viñaj Sadoc ayoch
sacerdoteal. A viñaj Elihoref yed' viñaj Ahías, eb' viñ yuninal viñaj Sisa, a
eb' viñ stz'ib'an yab'ixal tas sc'ulej viñ rey chi'. A viñaj Josafat yuninal viñaj
Ahilud, a viñ tz'ib'um yaj d'a viñ rey chi'. A viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada,
a viñ ayoch yajaliloc eb' soldado. A viñaj Sadoc yed' viñaj Abiatar, a eb' viñ
sacerdote yaji. A viñaj Azarías yuninal viñaj Natán, yajal yaj viñ d'a scal eb'
viñ gobernador. A viñaj Zabud yuninal pax viñaj Natán chi', sacerdote yaj
viñ, ac'um pax razón yaj viñ d'a viñ rey chi'. A viñaj Ahisar tz'ilan tas ay d'a
spalacio viñ rey chi'. Axo viñaj Adoniram yuninal viñaj Abda, a viñ tz'ilan
eb' munlajvum yovalil smunlaji.
7 A viñaj Salomón chi', ay lajchavañ eb' viñ gobernador d'a masanil yol
smacb'en Israel tz'ac'an servil viñ. A yopisio eb' viñ chi', junjun eb' viñ d'a
junjun ujal d'a yol ab'il, syic'cot eb' viñ tastac syab'lej viñ rey chi' yed' eb' ayec'
yed' viñ d'a spalacio. 8 A lajchavañ eb' viñ gobernador chi', aton eb' viñ tic:
Viñaj Ben-hur, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a tzalquixtac d'a yol yic
Efraín.
9 Viñaj Ben-decar, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a juntzañ choñab' tic:
Macaz, Saalbim, Bet-semes, Elón yed' Bet-hanán.
10 A viñaj Ben-hesed, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a Arubot, d'a Soco
yed' d'a masanil yol yic Hefer.
11 A viñaj Ben-abinadab, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a masanil yol
smacb'en Dor, a ix yetb'eyum viñ, aton ix Tafat yisil viñaj Salomón chi'.
12 A viñaj Baana yuninal viñaj Ahilud, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi'
d'a Taanac, Meguido yed' d'a masanil yol yic Bet-seán. A jun choñab'
chi' junñej yaj yed' Saretán, d'a yalañemta Jezreel, sb'atñej d'a Bet-seán
masanto sc'och d'a Abel-mehola yed' d'a sc'axepalb'at Jocmeam.
13 A viñaj Ben-geber, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a Ramot d'a yol
yic Galaad yed' d'a masanil choñab' d'a yol yic Galaad chi', aton
juntzañ schoñab' eb' yiñtilalcan Jair yuninal Manasés yed' pax d'a yol

smacb'en Argob d'a yol yic Basán. Ata' ay 60 nivac choñab' ayoch smuroal, ayoch q'uen bronce tz'ec' c'atan syamnub'aloc spuertail.
14 A viñaj Ahinadab yuninal viñaj Iddo, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a Mahanaim.
15 A viñaj Ahimaas, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a yol yic Neftalí. Aton jun viñ chi' ix yic'laj sb'a yed' ix Basemat yisil viñaj Salomón.
16 A viñaj Baana yuninal viñaj Husai, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a yol yic Aser yed' d'a Alot.
17 A viñaj Josafat yuninal viñaj Parúa, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a yol yic Isacar.
18 A viñaj Simei yuninal viñaj Ela, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a yol yic Benjamín.
19 A viñaj Geber yuninal viñaj Uri, a viñ tz'ic'ancot tastac tz'ab'laj chi' d'a yol yic Galaad, aton b'aj ec'nac schoñab' viñaj Sehón sreyal eb' amorreo yed' viñaj Og sreyal Basán.
Añej viñaj Geber chi' yajal yaj d'a jun macañ lum luum chi'.

A sjelanil viñaj Salomón yed' sb'eyumal

20 A eb' aj Judá yed' eb' aj Israel maxtzac b'ischaji jantac sb'isul eb', lajan eb' icha yarenail sti' a' mar. Mañ jantacoc tas svaji yed' tas tz'uc'ji, tzalajc'olalñej yajec' eb'. 21 A viñaj Salomón rey d'a yib'añ masanil juntzañ choñab' chi'. Scotñej d'a a' Éufrates masanto sja d'a schoñab' eb' filisteo yed' d'a smojonal yic Egipto. A masanil juntzañ choñab' chi', junjun ab'il syac'an q'uen tumin eb' yic stupan eb' b'aj aycan d'a yalañ schecnab'il viñaj Salomón chi' yacb'an pitzan viñ. 22 A masanil tastac syab'lej viñaj Salomón chi' d'a junjun c'u yed' eb' cajan yed' viñ, aton tic: 70 quintal ixim harina te choc' yaji, 140 quintal pax ixim veech yaji, 23 lajuñvañ noc' mam vacax te b'aq'uech, 20 pax noc' libre yaj d'a yol potrero yed' 100 noc' calnel. Ch'oc pax yaj noc' c'ultaquil chej, noc' ch'ucul yed' noc' much te b'aq'uech. 24 Ix yac' val yajalil viñaj Salomón chi' d'a yib'añ lum luum schacot d'a stitac a' Éufrates, scotñej d'a Tifsa masanto tz'emc'och d'a Gaza. Yajal yaj viñ d'a yib'añ masanil eb' viñ sreyal juntzañ nación chi'. Ay junc'olal d'a scal viñ yed' juntzañ choñab' ay d'a spatictac chi'.
25 Ayic pitzanto viñaj Salomón chi', masanil anima d'a yol yic Judá yed' Israel scotñej d'a Dan masanto d'a Beerseba, junc'olal yaj eb'. Junjun eb' ay te' yavb'ente' d'a spatictac spat. 26 A viñaj Salomón chi', ay pax juntzañ pat b'aj ayoch 40 mil noc' chej stoc'an carruaje yic oval yuj viñ. Ay pax 12 mil eb' soldado sq'ue d'a yib'añ noc' chej chi'. 27 Masanil eb' viñ tz'ic'ancot tastac syab'lej viñaj rey Salomón yed' masanil eb' viñ sva yed' viñ, scham val yilan eb' viñ tato tz'acan syab' d'a jun uj chi'. 28 A eb' viñ ayoch d'a yib'añ yic'ancot juntzañ chi', syic'paxcot ixim cebada yed' añ yañ noc' chej chi' eb' viñ yed' yic juntzañxo noc' chej toc'um icatz yalñej b'aj ay.
29 Mañxo jantacoc sjelanil viñaj Salomón chi' ix ac'ji yuj Dios. Mañxo alchajb'enoc jantac sjelanil viñ chi'. 30 A sjelanil viñ chi', te ec'to d'a yichañ yic eb' aj Egipto yed' d'a yichañ yic eb' ay b'aj sjavi c'u. 31 Te jelan viñ d'a yib'añ juntzañ eb' viñ vinac b'inajnac yuj sjelanil, aton viñaj Etán yiñtilal viñaj Zera, viñaj Hemán, viñaj Calcol yed' viñaj Darda, aton eb' viñ yuninal viñaj Mahol. A sb'inajnaquil sjelanil viñ chi', ix c'och specal d'a masanil juntzañ choñab' d'a spatic yichañ Israel. 32 A viñaj Salomón chi', oxe' mil c'ayb'ub'al yic jelanil ix yalcan viñ, ix sb'oanpax mil cinco b'it viñ. 33 Ix lolon viñ d'a yib'añ te te' yed' d'a yib'añ tas tz'avchaji. Ix schael yich viñ slolon d'a te' c'ute' ay d'a Líbano masanto d'a yib'añ te' hisopo sq'uib'q'ue d'a spatictac te' pat. Ix lolonpax viñ d'a yib'añ juntzañ noc' chañe' yoc, noc' much, noc' tz'ec' d'a sat luum yed' d'a

yib'aň noc' chay ay d'a yoltac a a'. 34 A eb' viň sreyal masanil juntzaň nación ix
ab'an jantac sjelanil viň, ix scheccot eb' anima eb' viň yic tzul yab'an sjelanil
viň eb'.

5

Strato viňaj Salomón yed' viň sreyal Tiro
(2Cr 2.1-18)

1 Ayic ix yab'an viňaj Hiram sreyal Tiro to a viňaj Salomón ix och reyal
sq'uexuloc viň smam, ix yac'ancot eb' schecab' viň yic tzul lolon eb' yed'
viň, yujto te vach'taxon yac'an viň yed' viňaj David. 2 Yuj chi' ix yalanxib'at
viňaj Salomón d'a viňaj Hiram chi' icha tic: 3 A ach tic ojtac to maj yal-
laj sb'oancanq'ue junoc stemplo Jehová co Diosal viň in mam yujto nivan
tiempoal ix yac' oval viň, masanto a Jehová ix ac'anoch eb' ayoch ajc'olal chi'
d'a yol sc'ab' viň. 4 A ticnaic jun, toxo ix yac' junc'olal Jehová d'ayoň israel
oň tic, maňxalaj eb' ajc'ol d'ayoň, maňxalaj chucal b'aj tzoň xivi. 5 Yuj chi',
toxo ix in na' to ol in b'oq'ue junoc stemplo Jehová co Diosal, icha ajnac yalan
d'a viň in mam chi', ayic yalannac icha tic: A junoc uninal ol ochcan d'a yol
sdespacho a q'uexuloc, a' ol b'oanq'ue junoc in templo, xchi Jehová d'a viň
in mam chi'. 6 Yuj chi', tzin c'an d'ayach to ol a chec ic'joquel ste'al, aton te'
c'ute' d'a Líbano. Ol vac'b'at eb' viň in checab' yic scolvaj eb' viň yed' eb' viň
a checab' chi'. Ol in tup sc'u eb' viň icha jantac tza c'ana', yujto ojtac to malaj
junoc oň syal quic'anel te' icha ex aj Sidón ex chi', xchib'at viň.

7 Ix te tzalaj viňaj Hiram chi' ayic ix yab'an viň tas ix yalb'at viňaj Salomón
chi'. Ix yalan viň: Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová, yujto ix yac' jun yuninal
viňaj David te ňican ix ochcan sq'uexuloc scuchb'an jun nivan choňab' chi',
xchi viň.

8 Elaňchamel ix yalxicot viň d'a viňaj Salomón chi': Toxo ix vab' tas ix alcoti,
tic tzin chec ic'joquel te' c'ute' yed' te' taj icha ix al chi', ol vac'b'at te' d'ayach.
9 Ol yiq'uemta te' eb' viň in checab' d'a Líbano, ol emc'och te' d'a sti' a' mar.
Yaman ol aj te' yic ol laj b'at te' d'a yib'aň a', icha chi' ol aj sc'och te' b'aj ix ala'.
Ata' ol e cha te', ol eyic'anb'at te' b'ian. A achxo jun, ol ac'cot tas ol in va yed'
eb' anima d'a in palacio tic stojoloc te', xchicot viň.

10 Ichaton chi' ix aj yac'an te' c'ute' viňaj Hiram yed' te' taj ix och yopisio
yuj viňaj Salomón chi'. 11 Axo viňaj Salomón chi' ix ac'an jantac tas tz'och yuj
viňaj Hiram chi' d'a junjun ab'il: 75 mil quintal ixim trigo yed' 115 mil galón
aceite yic sat te' olivo. 12 Icha chi' ix aj yac'ji sjelanil spensar viňaj Salomón
chi' yuj Jehová, icha ix aj yalani. Ix sb'oan strato viň yed' viňaj Hiram chi' yic
ay junc'olal d'a scal eb' viň schavaňil.

13-14 Ix schec viňaj Salomón chi' to a d'a masanil yol yic Israel smolchaj eb'
viň vinac to yovalil sb'at d'a munlajel d'a Líbano. A sb'isul eb' viň chi', 30
mil eb' viň d'a smasanil. 10 mil eb' viň schecjib'at d'a junjun uj. Jun ujal
xid'ec' eb' viň munlajel d'a Líbano chi', chab' ujal ayec' eb' viň d'a spat. A viňaj
Adoniram ayoch yajaliloc eb' viň 30 mil chi'. 15 Ay pax 70 mil eb' viň cuchum
icatz. Ay pax 80 mil eb' viň tzeyum q'uen d'a tzalquixtac d'a yol yic Israel
chi'. 16 Ch'oc pax yaj oxe' mil 300 eb' viň ayoch d'a caporalil yilan munlajel
chi'. 17 Ix yalan viňaj Salomón chi' to stzeyji q'uen nivac q'ueen, vach' tz'aj
q'uen stzeyji yic vach' a q'ueen tz'emcan yichoc stemplo Jehová chi'. 18 A eb'
viň smunlajvum viňaj Salomón yed' eb' viň yic viňaj Hiram chi' yed' pax eb'
viň cajan d'a Gebal, ix sjoch te te' eb' viň, ix stzeyanpax q'uen q'ueen eb' viň
yic tz'och d'a templo chi'.

6

Ix el yich sb'o stemplo Jehová
(2Cr 3.1-14)

1 Ayic 480 ab'ilxo yelta eb' israel d'a Egipto, chañexo ab'il yoch viñaj
Salomón reyal, yic schab'ilxo ujal yoch jun ab'il chi', aton d'a uj scuch Zif,
ix el yich sb'ochaj stemplo Jehová. 2 A jun templo chi', a viñaj Salomón ix
alani to sb'oi yic tz'ic'jichaañ Jehová. 27 metro ix aj sc'atul, b'aluñe' metro
ix aj yol schiquin, 13 metro yed' nañalxo ix ajq'ue schaañil. 3 Axo yolxoelul
sti', ay junxo macañ yool, b'aluñe' metro sat, lajan icha yol schiquin templo
chi', axo jantac ayeluli, nañal yoil metro. 4 A sventenail templo chi', levnic
ix ajcan sat d'a yool, axo d'a spatic lod'an. 5 Ix b'ochajpaxoch lotzan jun pat,
ix oymaj d'a scostiltac templo chi' yed' d'a junxo yol schiquin. Macquiltac ix
aj yool, ata' sic'chaj tastac tz'ac'ji d'a Jehová. 6 Oxe' piso ix ajq'uei: A b'ab'el
piso, chab' metro yed' 25 centímetro ix aj slevanil sat. Axo schab'il piso, chab'
metro yed' 70 centímetro ix aj sat. Axo yoxil piso, oxe' metro yed' 15 centímetro
ix aj sat. Jab'jab'il ix utz' spimal scajonal sc'atul templo chi' d'a spatiqueli,
yujto b'achquiltac ix ajcani yic vach' max olji spac'ul templo chi' b'aj tz'och
spatzab'il jun pat chi'. 7 A jantac q'uen q'ueen ix och d'a templo chi', tzeyb'il
q'uen smasanil. Vach'xo yaj q'uen ayic ix javi q'ueen, yuj chi' mañxalaj b'aj ix
ab'chaj sc'añ junoc q'uen mac'umpoj q'ueen, ma junoc q'uen tzeylab' q'uen,
ma yalñej tas q'uenal. 8 A spuertail jun pat chi', a d'a stojolal co q'uexañ yic
tzoñ och d'a yol templo chi' ix cani. Axo sc'oochal sq'ue d'a juntzañxo piso
chi' tz'ec' oyoyoc.

9 Ayic ix b'oel scajonal templo chi', ix och spatzab'il, axo te' nivac chemte'
nab'a c'ute' ix em d'a yib'añ te'. 10 Ayic ix b'ochaj jun pat d'a spatictac templo
chi', chab' metro yed' 25 centímetro ix ajq'ue schañil junjun piso. Ix och
spatzab'il, ix c'och tenan te' d'a templo chi', nab'a c'ute' te' patzab' chi'. 11 Ix
lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Salomón chi' icha tic: 12 Yuj jun templo
van a b'oan tic, sval d'ayach, tato tzach ochñej tzac'an d'a spatic in c'ayb'ub'al
yed' in checnab'il, tza c'anab'ajan smasanil, ol elc'och masanil tas valnac d'a
viñaj David viñ a mam. 13 Ol in ajñejec' d'a e cal a ex israel ex tic, mañ ol ex
vactejcani, xchi Jehová chi'.

14 Ayic ix lajvi sb'oel templo ix schec b'ojoc viñaj Salomón chi', 15 te vach'
ix ajoch te' chemte' d'a sattac schañil pac'añ d'a yool, nab'a c'ute' te' chemte'
chi'. Ix b'atñej te' d'a yich masanto ix q'uec'och te' d'a yalañ te' patzab'. Ix
empax te' chemte' nab'a taj d'a yool. 16 A d'a yol templo chi' d'a yichochi, ix
macchaj jun cuarto, b'aluñe' metro ix aj yool d'a schañil pac'añ. A te' chemte'
ix och chi' d'ay, nab'a c'ute' te'. Ix b'atñej te' d'a yich masanto ix q'uec'och
te' d'a yalañ te' patzab'. A jun cuarto chi', aton jun lugar Yicñej Jehová Yaji.
17 Axo junxo macañ yol templo d'a yichañelta jun cuarto chi', 18 metro ix
ajcan spac'ultac. 18 A te' chemte' ix och d'a yol templo chi', nab'a a te' c'ute'.
Yoch'b'iloch yechel sat te te' yed' te' xumac yelvanub'oc sattac te'. Malaj junoc
q'uen q'ueen chequel d'a yool chi'. 19 Te vach' ix aj sb'o jun lugar Yicñej Jehová
Yaji, yujto ata' ix och te' scaxail strato Jehová chi'. 20 A spac'ultac yool chi'
schañil, b'aluñe' metro ix aj junjun, b'aluñe' metro pax ix ajq'ue schaañil.
Ix ac'chajoch q'uen oro jay yaj stenchaj d'a sattac spac'ul chi' d'a yool. Ix
b'ojipax jun altar nab'a c'ute', ix ochpax q'uen oro chi' d'ay. 21 Ix ochpax
q'uen oro chi' d'a te' chemte' ayoch d'a yol templo chi' smasanil. Axo q'uen
cadena ix och d'a spuertail jun lugar Yicñej Jehová Yaji, nab'a oro q'ueen.
22 Syalelc'ochi, masanil yol templo chi', nab'a oro ix aji. Nab'a oro pax ix aj
jun altar ay d'a spatiquelta sti' jun lugar Yicñej Dios Yaj chi'.

23 Ix yac'pax b'ojoc chab' yechel querubín viñ d'a te' olivo, ix ochcan d'a jun
lugar Yicñej Jehová Yaji. Nañal yoil metro ix ajq'ue schaañil junjun. 24 Chab'
metro yed' 25 centímetro ix ajel jeñan junjun sc'axil, yuj chi' nañal yoil metro
ix ajel jeñan sc'axil junjun eb' querubín chi' schab'il. 25 Lajanñej yajel jeñan
sc'axil eb' chi' schavañil, lajan pax yilji eb'. 26 Nañal yoil metro ix ajq'ue
schaañil steel junjun eb'. 27 Ix ac'jioch yechel eb' querubín chi' d'a yol jun
lugar Yicñej Jehová Yaji. Jeñanel sc'axil junjun eb', yuj chi' junjun sñi' sc'axil
eb' sc'och tenan d'a junjun spac'ul yool chi'. Axo junjunxo sc'axil eb' schalaj
sb'a d'a snañal yol jun lugar chi'. 28 Ix ac'chajoch q'uen oro jay yaj stenchaj d'a
spatictac eb' querubín chi'. 29 D'a masanil sattac spac'ul yol chab' cuarto ay
d'a yol templo chi', ix ac'jioch yechel querubín, yechel te' palma yed' yechel
xumaac yelvanub'oc. 30 Ix ac'jipaxem q'uen oro jay yaj d'a yib'añ te' chemte'
ayem d'a yol cuarto chi' schab'il. 31-32 A te' spuertail jun lugar Yicñej Jehová
Yaj chi', chab' yaj te'. B'ob'il te' d'a te' olivo, axo yelvanub' te' yoch'b'ilochi,
aton yechel querubín, te' palma yed' xumaac. A te' puerta chi' yed' yelvanub',
ix ac'jioch q'uen oro d'a te' yed' d'a te' smarcoal te' liñjab'q'uei yed' d'a chab'
te' utz'el tz'aj schaan sb'a d'a yib'añ te' puerta chi'. 33-34 Ix ac'jipaxoch te'
smarcoal sti' templo chi', añeja' a d'a te' olivo b'ob'il te', tojol ix ajec' c'atan te'.
Axo te' spuertail ix och chi', a d'a te' taj ix b'oji te', chab' jeñan ix aj te'. Junjun
jeñan te', añejtona' liñanpax tz'aj spacchaj snañal te'. 35 Ix yoch'jipaxoch
yelvanub' te': Aton yechel querubín, yechel te' palma yed' yechel xumaac.
Ix ac'jipaxoch q'uen oro d'a te'. 36 Ix b'ochajpaxoch smuroal templo chi',
ix ec' oyan d'a spatictac. Ox tzol q'uen q'ueen tzeyb'il slatz'jiq'uei, axo d'a
yib'añ q'ueen tz'ec' te' c'ute', ichañej chi' ix aj sq'uei. 37 Ix el yich yac'jiem yich
stemplo Jehová d'a uj Zif ayic schañil ab'il yoch viñaj Salomón reyal. 38 Axo
d'a svajxaquil uj scuchan Bul, ayic yuxluchil ab'il yoch viñ reyal, ix b'oel jun
templo chi' smasanil, icha val yaj yechel b'ob'ilcani. Uque' ab'il ix yac' sb'oi.

7

Juntzañxo pat ix sb'o viñaj Salomón

1 Ix sb'opaxq'ue spalacio viñaj Salomón chi', 13 ab'il ix yac' viñ sb'oani.
2 Ix sb'oanpaxq'ue jun nivan pat viñ, te levan ix aj yool. Ix yac'an scuch viñ
Spatil Te Te' yic Líbano. 45 metro ix aj sc'atul, 22 metro yed' nañalxo ix aj yol
schiquin, 13 metro yed' nañalxo ix ajq'ue schaañil. Chañ tzol ix ajoch yoyal,
nab'a c'ute'. Axo d'a sjolomtac te' oy chi', ix ec' te' patzab' nab'a c'ute'. 3 A
juntzañ te' patzab' chi' 45 te', ox tzol ix ajec' te', 15 te' d'a junjun tzol. Axo
d'a yib'añ te' ix b'at te' nab'a c'ute' ix och yib'añoc jun pat chi'. 4 Ox tzol ix
ajq'ue sventenail d'a junjun spac'ul. Q'uelc'umb'a ix aj juntzañ ventena chi'.
5 Oxox sti' aycan d'a junjun yol schiquin. Añeja' q'uelc'umb'a ix aj junjun. A
smarcoal spuertail yed' sventenail, tojol ix ajec' c'atan d'a yib'añ. 6 Ix b'opax
junxo nivan pat, 22 metro yed' nañalxo ix aj sc'atul, 13 metro yed' nañalxo
ix aj yol schiquin. Ix yac'an scuch viñ Yoyal Pat. Axo d'a stentail ayoch yoyal
yed' yib'añ. 7 Ix sb'oanpax junxo pat viñ b'aj sch'olb'itaj eb' anima. Añeja' te'
c'ute' ix och d'a sattac d'a yool chi'. Ix b'atñej d'a yich masanto ix q'uec'och
d'a yalañ te' patzab'.
8 Axo pax b'aj cajan viñaj Salomón chi' d'a spalacio, a d'a spatic jun pat b'aj
sch'olb'itaj eb' anima chi' ay. Lajanñej ix aj sb'o icha ix aj sb'o juntzañ pat
chi'. Ix yac'anpax b'ojoc junxo pat yic ix yetb'eyum viñ, aton ix yisil viñ sreyal
Egipto. Lajan ix aj sb'o icha ix aj yic viñ. 9 A masanil juntzañ pat chi', icha ix aj
scot d'a yich, icha chi' ix aj sq'uec'och d'a schon. Icha chi' ix ajpax yamaq'uil.
A q'uen q'ueen ix laj och d'ay te vach' yaj q'uen stzeychaji icha yaj yechel.

A q'uen ix checlajcan d'a spatic yed' d'a yool, polb'il q'uen d'a q'uen polum
q'ueen. 10 Añeja' q'uen ix can d'a yich, a q'uen q'ueen te vach' yaj sb'oi, a q'uen
ix can d'ay, te nivac q'ueen. Ay q'uen nañal yoil metro sc'atul, ay pax q'uen
oxe' metro yed' 60 centímetro sc'atul. 11 A d'a yib'añ q'uen yich chi', ix och
q'uen q'ueen tzeyb'il icha val yaj yechel. Ix ochpax te' c'ute' jochb'il yed' q'uen
q'ueen. 12 A d'a spatictac jun nivan amac' chi', ix och ox tzol q'uen q'ueen. Axo
d'a yib'añ q'ueen ix ochpax jun tzol te' patzab' nab'a c'ute'. Ichañej chi' ix aj
sq'ue d'a chaañ, icha ix aj sb'o jun ix och d'a spatictac templo yed' pax jun ix
b'o d'a yolelul sti' templo chi'.

Ix ac'ji smunlajel viñaj Hiram
(2Cr 2.13-14; 3.15-17)

13 Ay jun viñ aj Tiro scuch Hiram ix yavtejcot viñaj rey Salomón chi'. 14 A jun
viñ chi', yune' viñ jun ix chamnac yetb'eyum d'a yiñtilal Neftalí, aj Tiro viñ
smam viñ, te jelan viñ sb'oan q'uen bronce. Añejtona' te jelan pax spensar
viñ, yojtac viñ sb'oan yalñej tas munlajelal d'a q'uen bronce chi'. Yuj chi' ix
avtajcot viñ yic smunlaj viñ d'a viñaj rey Salomón sb'oan juntzañ tas nab'a
bronce. 15 Ix sb'o chab' nivac oy viñ, nab'a bronce ix aji, vajxaque' metro
steel junjun, nañal svaquil metro ix aj b'alan spatic junjun. 16 Ix sb'oanpax
chab' sjolom chab' oy chi' viñ. A steel juntzañ sjolom chi', chab' metro yed' 25
centímetro ix aji. 17 A d'a spatictac chab' sjolom chi' ix ac'jioch q'uen cadena
bronce, icha q'uen malla yaj q'uen sb'oi. Uque' ayoch d'a junjun sjolom chi'.
18 Ix sb'opax cha tzol icha yechel sat te' granado viñ. Ix och d'a juntzañ cadena
chi' yic tz'och d'a spatic junjun sjolom oy chi'. Lajaññej ix aj schab'il. 19 A
juntzañ jolom oy chi', ay am chab'oc metro ayq'uei, lajan yilji icha añ chochol.
20 A chab' sjolom juntzañ oy chi' c'olan c'olan yaji. Axo d'a yib'añ, ata' ayq'ue
junxo icha añ chochol chi'. A b'aj tz'emul q'uen cadena d'a spatictac jun c'olan
c'olan chi', ata' ayoch 200 yechel sat te' granado, cha tzol yajochi. 21 Ix yac'och
chab' oy viñaj Hiram chi' d'a sat templo chi'. Ayic ix yac'anem viñ d'a yed'tal,
ay jun ix can d'a co q'uexañ ayic tzoñ och d'a yol templo chi', Jaquín ix yac'
viñ sb'iej. Axo junxo oy chi' ix can d'a co vach', Boaz ix yac' viñ sb'iej.7.21 22 A
sjolom juntzañ oy chi', lajan yilji icha xumaquil añ chochol. Icha chi' ix aj
juntzañ oy chi' sb'oan viñaj Hiram chi'.

A masanil tastac ay d'a templo
(2Cr 4.1–5.1)

23 Ix lajvi chi', ix sb'oan jun nivan pila nab'a bronce viñaj Hiram chi', yic
b'aj smolchaj a a'. Suyansuyan ix aji, nañal yoil metro ix aj slevanil sat.
Axo ix ajq'ue schaañil steel, chab' metro yed' 25 centímetro ix aji, axo ix aj
setan smasanil, 13 metro yed' nañalxo. 24 A d'a yalañ sti' jun pila chi', ayoch
chab' tzol yechel sattac te te' icha yilji te' tzima. Lajuñe' ix och d'a junjun 45
centímetro, junñej ix aj sb'o yed' jun pila chi'. 25 A jun pila chi' b'achanem d'a
yib' snañal juntzañ yechel noc' mam vacax nab'a bronce. A juntzañ yechel
noc' chi', oxe' q'uelanb'at d'a stojolal sur, oxe' q'uelanb'at d'a stojolal norte,
oxe' q'uelanb'at d'a stojolal b'aj sjavi c'u, oxe' pax q'uelanb'at d'a stojolal b'aj
tz'em c'u. A yoc juntzañ yechel vacax chi' aycanoch d'a yalañ jun pila chi'.
26 A jun pila chi' nab'a bronce ix aji, chañec'ab'il spimal. Nivan yajel pechan
sti' icha yilji xumaquil añ chochol. A d'a yol jun pila chi', tz'em 44 mil litro a
a'.
27 Ix sb'oanpax lajuñe' carreta viñ, nab'a bronce ix aj junjun. Jun metro
yed' 80 centímetro ix aj spac'ul schañil, jun metro yed' 35 centímetro ix ajq'ue

7.21 **7:21** A jun lolonel Jaquín, syalelc'ochi "A Dios ix b'oanemi". Axo jun lolonel Boaz, syalelc'ochi "A d'a Dios ay yipalil".

steel. 28 A juntzaň carreta chi', icha tic yaji: Ay chaňe' smarcoal, macan
yoltac sat smarcoal chi'. 29 A d'a sat juntzaň chi' ayoch yechel noc' choj, noc'
toro yed' yechel querubín. A d'a yib'aň yed' d'a yalaň juntzaň yechel chi',
ata' ayoch yelvanub' smarcoal chi'. 30 Junjun carreta chi' ay chaňe' syantail
nab'a bronce, chab' q'uen q'ueen c'atanec' d'a yalaň syaman syantail chi'. A
d'a schaňil schiquintac juntzaň carreta chi' d'a yib'aň, ay syamnub'al nab'a
bronce, a syaman jun yune' pila ayem d'a yol jun carreta chi'. A juntzaň
syamnub' chi' ayoch yelvanub'. 31 Axo d'a yol jun carreta chi', ayem jun icha
nivan tubo, 45 centímetro schaaňil ayq'ueta d'a yib'aň sti' juntzaň carreta
chi'. Aypaxoch yelvanub' spatictac jun nivan tubo chi', axo schaň pac'aňil
jun carreta chi', maň setansetanoclaj. 32 A chaňe' syantail chi' ayoch d'a
schiquintac schaňil. Axo pax juntzaň q'uen q'ueen syaman syantail chi',
yaman yaj q'uen yed' smarcoal chi'. A syantail chi', 70 centímetro yaj setan.
33 Lajan yaj sb'o juntzaň syantail chi' icha yic carruaje yic oval. A junjun
syantail chi' yaman yaj yed' q'uen q'ueen ayoch b'aj ay yolanil, nab'a bronce,
junňej yaj setan. 34 A chaňe' syamnub'al d'a schiquintac carreta chi', junňej
yaj yed' smarcoal junjun carreta. 35 A d'a yib'aň carreta chi', ay junxo
setanoch d'a spatic sti', 23 centímetro yajq'ue schaaňil. A jantac tas ayoch
d'a junjun carreta chi', junňej yaj sb'o smasanil. 36 A d'a spac'ultac yoltac
smarcoal chi', ix yac'och yechel querubín viňaj Hiram chi' d'ay, noc' choj yed'
te' palma. Ix ochňej yelvanub' chi' d'a spatictac smasanil. 37 Icha chi' ix aj
sb'o lajuňe' carreta chi', lajanňej ix aj smasanil, lajanňej yechel, lajanňej pax
yilji.

38 Ix sb'oanpax lajuňe' yed'tal a' yic juntzaň carreta chi' viň, nab'a bronce ix
aji. Lajanňej yechel smasanil. Jun metro yed' 80 centímetro yool junjun, 800
litro am a' tz'em d'a yool. Junjun ay q'ue d'a yib'aň scarretail. 39 Oye' juntzaň
carreta chi' ix can d'a stojolal co vach' d'a templo, oye' pax ix can d'a stojolal
co q'uexaň. Axo jun nivan pila, a d'a co q'uexaň coch d'a templo chi' ix cani,
d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

40 Ix lajvi chi' ix sb'oanpax juntzaň chen, q'uen pala yed' nivac uc'ab' viňaj
Hiram chi'. Icha val chi' ix aj slajvi sb'o smasanil juntzaň ix schec viňaj rey
Salomón b'ojoc yicoc templo Jehová. 41 Aton masanil juntzaň tic ix checji
sb'o viňaj Hiram: Chab' nivac oy, chab' sjolom oy chi', juntzaň q'uen cadena
icha q'uen malla nab'a bronce ayoch d'a spatictac jolom oy chi', 42 yed' pax
400 yechel sat te' granado ayoch d'a juntzaň cadena chi'. Cha tzol yajoch
d'a spatictac chab' jolom oy chi'. 43 Lajuňe' carreta cuchjinac lajuňe' yed'tal
a', 44 jun nivan pila, lajchave' yechel mam vacax cuchjinac, 45 juntzaň q'uen
chen, juntzaň q'uen pala yed' juntzaň q'uen nivac uc'ab'.

Masanil juntzaň yamc'ab' tic ix sb'o viňaj Hiram d'a viňaj rey Salomón
yicoc templo Jehová, nab'a bronce to copopi yilji. 46 Ix schec viň rey chi'
b'ojoc d'a moldeal d'a yac'lical sti' a' Jordán d'a lum b'aq'uech luum, d'a scal
snaňal Sucot yed' Saretán. 47 Te tzijtum yamc'ab' nab'a bronce, yuj chi' majxo
yechtej viňaj rey Salomón chi' jantac yalil q'uen bronce chi' ix c'anchaji.

48 Ix schecanpax viň rey chi' b'ojoc masanil juntzaňxo yamc'ab' nab'a oro
d'a yol templo Jehová: Jun altar, jun mexa b'aj tz'ac'jiem ixim pan d'a yichaň
Jehová, 49 juntzaň b'achnub' candil yed' yelvanub' icha yechel xumaac, aton
ayoch d'a yichaň lugar Yicňej Jehová Yaji. Ay oye' d'a stojolal co vach', ay
oyexo d'a stojolal co q'uexaň, juntzaň candil, juntzaň yamlab', 50 juntzaň
copa, juntzaň q'uen ic'lab'el staňil b'aj ayoch sc'ac'al candil, juntzaň nivac
uc'ab', juntzaň nivac cuchara yed' juntzaň chaynub' yic incienso. Masanil
juntzaň chi' nab'a oroňej. Axo q'uen visagre ayoch d'a spuertail jun lugar

Yicẅej Jehová Yaji, aton d'a yol templo yed' pax yic spuertail templo chi', nab'a oroẅej.
51 Ayic ix b'oel masanil tas ix schec viẅaj Salomón b'ojoc yic stemplo Jehová,
ix schecan viẅ ic'jocb'at masanil q'uen oro, q'uen plata yed' juntzaẅ yamc'ab'
yac'naccan viẅaj David smam viẅ d'a Jehová. Ix schecan viẅ sic'chajcan d'a
yol juntzaẅ pat ay d'a spatictac templo b'aj sic'chaj tas tz'ochcan yicoc Jehová.

8

Ic'b'ilb'at te' scaxail trato d'a yol templo
(2Cr 5.2-14)

1-2 A te' scaxail strato Jehová, ayec' te' d'a schoẅab' viẅaj David scuchan
Sion. Axo viẅaj Salomón ix naani to syic'b'at te' viẅ d'a yol templo yacb'an
molanec' masanil eb' anima d'a Jerusalén yuj snaancot q'uiẅ chinama eb'
d'a yuquil uj scuchan Etanim. Yuj chi' ix smolb'an masanil eb' yichamtac
vinaquil choẅab' Israel viẅ, eb' yajal yaj d'a junjun yiẅtilal eb' yed' eb' sat
yaj d'a junjun macaẅ eb'. 3-4 Axo eb' sacerdote yed' juntzaẅxo eb' levita
ix ic'anb'at te' caxa chi' yed' c'apac mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová yed'
masanil yamc'ab' ayoch d'a yool chi'. 5 Axo viẅaj Salomón chi' yed' masanil
eb' yetchoẅab' Israel molanec' chi', ix b'ab'laj eb' d'a yichaẅ te' caxa chi'.
Yacb'an van sb'at eb', maẅxo b'ischajb'enoc jantac noc' calnel yed' noc' vacax
ix yac' eb' silab'oc d'a Jehová. 6 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at te' caxa chi' eb'
sacerdote d'a yol templo masanto d'a yol jun lugar Yicẅej Jehová Yaji, d'a
snaẅal chab' yechel querubín. 7 Jeẅanb'at sc'axil chab' yechel querubín
chi' d'a yib'aẅ b'aj ix ac'jioch te' caxa chi'. A sc'axil eb' ayoch yeẅuloc te'
caxa chi' yed' te' sb'achnub'al. 8 A te' regla ayoch sb'achlab'iloc te' caxa
chi', najat steel te'. Scheclajelul sẅi' te' d'a junxo cuarto ay d'a satelta, palta
maẅxo chequeloclaj te' d'a stieli. Ata' ix canxoẅej te' caxa chi' d'a junelẅej.
9 Malaj junocxo tas ayem d'a yol te' caxa chi', aẅej val chab' pachaẅ q'uen
q'ueen yac'naccanem viẅaj Moisés d'a yol te' d'a Horeb, aton q'uen b'aj
tz'ib'ab'ilcanoch strato Jehová yed' eb' israel ayic yelnaccot eb' d'a Egipto.
10-11 Ayic ix elixta eb' sacerdote d'a yol templo chi', ix b'ud'jiel yol chi' yuj
yasunal stziquiquial Jehová. A yuj jun asun chi', majxo yal-laj smunlaj eb' d'a
yool chi'.

Ix ac'jicanoch templo yicoc Jehová
(2Cr 6.1—7.10)

12 Ix lajvi chi', ix lesalvi viẅaj rey Salomón, ix yalan viẅ icha tic:
Mamin Jehová, ix ala' to d'a scal q'uic'alq'uinal ayach.
13 Palta ix in b'oq'ue jun a pat b'aj vach' tzach aji.
Ix in b'o jun a pat yic tzach cajnaj d'ay d'a junelẅej, xchi viẅ.
14 Ix lajvi chi' ix meltzajb'at q'uelan viẅ rey chi' d'a masanil eb' israel
liẅjab'och ta', ix sc'anan svach'c'olal Dios viẅ d'a yib'aẅ eb'. 15 Ix lajvi chi'
ix yalan viẅ: Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oẅ israel oẅ tic,
yujto toxo ix elc'och tas yalnaccan d'a viẅ in mam viẅaj rey David. 16 Ayic
yalannac icha tic: Atax vic'annaquelta eb' in choẅab' d'a Egipto, mantalaj b'aj
tzin siq'uel junoc choẅab' d'a e cal b'aj sb'ojiq'ue junoc in pat b'aj tzin cajnaji.
Aẅej viẅaj David ix in siq'ueli yic tz'och viẅ reyal d'a scal eb' in choẅab' Israel
tic, xchi Jehová chi'. 17 A viẅ in mam chi', snib'ejnac viẅ sb'oq'ue junoc templo
yuj snivanil yelc'och Jehová co Diosal. 18 Palta yalnac Jehová d'a viẅ icha tic:
A jun tza na' chi' te vach', tza b'oq'ue junoc in pat alani, 19 palta maẅocachlaj
ol a b'oq'uei, ato junoc uninal ol b'oanq'ueoc, xchi d'a viẅ.

20 Yuj chi', a ticnaic tz'elc'och tas yalnac Jehová chi'. Icha val ajnac yalan
chi', icha val chi' ix aj yelc'ochi. A in ix in ochcan sq'uexuloc viñ in mam chi',
ix in och sreyaloc co choñab' tic, yuj chi' ix in b'oq'ue jun templo b'aj tz'och
ejmelal d'a Jehová co Diosal. 21 A d'a yool chi' ix in b'ocan jun lugar b'aj tz'aj
te' scaxail trato sb'onac Jehová yed' eb' co mam quicham ayic yic'annaquelta
eb' d'a Egipto, xchi viñ.

22 Ix lajvi chi' ix c'och liñan viñ d'a stz'ey yaltar Jehová d'a yichañ masanil
eb' choñab' israel, ix yic'anchaañ sc'ab' viñ, 23 ix yalan viñ icha tic: Mamin Je-
hová co Diosal, malaj junocxo Dios lajan ed'oc d'a satchaañ yed' d'a sat luum
tic, yujto tzaq'uelc'och a trato. Tzac'an a vach'c'olal d'a mach sc'anab'ajan d'a
smasanil sc'ool tas tzala'. 24 Toxo ix aq'uelc'och tas alnaccan d'a viñ in mam
viñ a checab' aj David. Mañ toñejoc alnac, palta a d'a jun c'u tic ix elc'och tas
alnaccan chi'. 25 Yuj val chi', Mamin Jehová co Diosal, elocab'c'och tas alnac
d'a viñ in mam chi' to ayñej yiñtilal viñ ol och d'a yol sdespacho, añej tato
tzach sc'anab'ajej eb', icha val ajnac sc'anab'ajan viñ in mam chi'. 26 A ticnaic
jun, ach Jehová co Diosal, elocab'c'och tas alnaccan d'a viñ a checab' chi'.

27 Palta, ¿yel am val Mamin ol ach cajnaj d'a sat luum tic? Ina to max
yab'laj satchaañ b'aj syal a cajnaji, ocxom val jab' pat ix in b'oq'ue tic d'ayach.
28 Vach'chom icha chi' ach in Diosal, palta maclej ab' in lesal yed' tas tzin c'an
d'ayach, ab' tas sval d'ayach a in a checab' in tic. 29 Tzin c'an val d'ayach to
max iq'uel a sat d'a junjun c'u yed' d'a junjun ac'val d'a templo tic, jun ix ala'
to a d'ay ol ach b'inajoc. 30 Maclej val in lesal a in a checab' in tic yed' yic
eb' a choñab' tic. Ayic tzoñ lesalvi d'ayach tzoñ cot q'uelan d'a stojolal jun a
templo tic, comonoc tzab' d'a satchaañ b'aj cajan ach, tzac'an lajvoc co chucal
d'a quib'añ.

31 Q'uinaloc ay junoc mach tz'ac'jioch d'a yib'añ to ix och smul d'a junoc
yetanimail, tz'ic'jicoti yic syac'an sti' d'a yichañ altar d'a jun templo tic,
32 comonoc tzab' d'a satchaañ, tza ch'olb'itan d'a stojolal mach ay smul, tom
a jun mach tz'ac'jioch d'a yib'añ chi', mato a jun mach tz'ac'anoch d'a yib'añ
chi'. A achocab' tzac' syaelal jun mach ay smul chi', axo pax jun mach malaj
smul chi' jun, a achocab' tzac' checlajoc to malaj smul.

33 Q'uinaloc ay b'aj tzoñ yac' ganar eb' cajc'ool yujto ix och co mul d'ayach,
tato sco na co b'a, scalan co b'a d'ayach, sco c'anan nivanc'olal co b'a d'ayach
d'a jun a templo tic, 34 comonoc tzab' d'a satchaañ, tzac'an nivanc'olal co mul.
Tzac'an meltzaj eb' tz'ic'jib'at d'a ch'oc choñab'il d'a co luum tic, aton lum
ac'naccan d'a eb' co mam quicham.

35 Q'uinaloc maxtzac yac' ñab' yujto ix och co mul d'ayach, palta tato
elañchamel tzoñ lesalvi d'ayach d'a stojolal jun templo tic, scalan co b'a
d'ayach, sco naan co b'a yuj co mul chi' yuj yaelal tz'och d'a quib'añ chi',
36 comonoc tzab' d'a satchaañ tas scal a oñ a checab' oñ tic to a choñab' oñ.
Tzac'an lajvoc co mul chi', tza ch'oxan junoc b'eyb'al vach' yic sco b'eyb'alej.
Slajvi chi' jun, tzac'ancot ñab' d'a yib'añ lum luum ix ac' d'ayoñ a choñab' oñ
tic.

37 Q'uinaloc sjavi vejel d'a co luum tic, ma junoc ilya, ma stacjiel tastac yuj
c'ac', ma sjavi noc' c'ulub', ma junocxo macañ noc' noc' d'a cavb'en, ma tz'em
tz'aub' d'ay, ma sjavi oyan eb' ajc'ol d'a co choñab' tic, ma junocxo yalñej tas
sjavi d'a quib'añ, 38-39 sco nib'ej to tzab' tas sco c'an a oñ a choñab' oñ tic. Ma
yalñej mach tz'avaj d'ayach yujto snachajel cuuj to van cab'an syail yuj co
mul, ayic sco mojb'ancot co c'ab' d'a stojolal jun templo tic, comonoc tzab' co
lesal chi' d'a satchaañ b'aj ayach. Tzac'an tup co mul, tzoñ a colani yed' oñ a
ch'olb'itani, axo ac'an spac chi' d'ayoñ ato syala' tas caji, yujto ojtac tas ay d'a

co pensar junjun oñ. 40 Tato icha chi', ol ach co c'anab'ajej co masanil yacb'an
pitzan oñ d'a sat lum luum ac'nac tic d'a eb' co mam quicham.
41-42 Ol yab'ñej eb' ch'oc choñab'il snivanil elc'ochi yed' jantac a vach'c'olal
tzac' d'ayoñ a oñ a choñab' oñ tic, yuj chi' ay eb' ol javoc yic tz'och eb' ejmelal
d'ayach. Q'uinaloc ay junoc eb' scot d'a najat yic syac'an lesal d'a stojolal
jun templo tic, 43 comonoc tzab' tas syal chi' d'a satchaañ b'aj ayach. Tzac'an
tas sc'ana' yic vach' tzach yojtaquejel masanil choñab', tzach sc'anab'ajan eb'
icha tz'aj ach co c'anab'ajan a oñ a choñab' oñ tic. Icha chi' snachajel yuj eb'
to a jun templo ix in b'oq'ue tic ico'.
44 Q'uinaloc a oñ a choñab' oñ tic tzoñ b'at cac' oval yed' eb' cajc'ool, yalñej
b'ajtil tzoñ a checb'ati, tato tzoñ lesalvi d'ayach d'a stojolal jun a choñab'
sic'b'ilel tic uuj yed' d'a stojolal jun templo ix in b'ocanq'ue tic d'ayach,
45 comonoc tzab' co lesal chi' d'a satchaañ, tzac'anelc'och tas sco c'an chi'.
46 Ayic ol och co mul d'ayach a oñ a choñab' oñ tic, (yujto malaj junoc anima
max och smul), ol oñ ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, tzoñ yic'anb'at eb' d'a
ch'oc choñab'il d'a lac'an, ma najat yuj yoval a c'ool. 47-48 Tato sco na co b'a d'a
smasanil co c'ool yed' co pensar, ayic ayoñec' d'a juntzañ ch'oc choñab'il chi',
tato sco c'an nivanc'olal co b'a d'ayach yujto snachajel cuuj to ix och co mul,
axo tzoñ lesalvicot d'a stojolal lum luum ac'nac d'a eb' co mam quicham, aton
jun choñab' sic'b'ilel uj b'aj ix in b'oq'ue jun templo tic d'ayach, 49 comonoc
tzab' co lesal yed' tas sco c'an d'ayach b'aj ayach ec' d'a satchaañ chi', tza
b'oan yaj d'ayoñ. 50-51 Tzac'an lajvoc co mul tz'och d'ayach yed' co pital a oñ
a choñab' oñ tic. Tza q'uexan spensar eb' tzoñ ic'anb'at chi' yic tz'oc' sc'ol eb'
d'ayoñ, yujto a choñab' caji, ic oñ. A ach ic'nac oñ elta d'a Egipto b'aj ayoñ och
d'a syaelal.
52 Yuj chi' jun Mamin, ab' val in lesal a in a checab' in tic yed' slesal eb'
vetchoñab' israel tic yujto ic oñ. Maclej val ab' Mamin Jehová ayic tzoñ
lesalvi d'ayach. 53 Yujto a ach oñ a sic'naquel d'a scal juntzañxo choñab' d'a
yolyib'añq'uinal tic yic tzoñ ochcan icoc, icha val utej a checannac yal viñ
a checab' aj Moisés, ayic ic'annaquelta eb' co mam quicham d'a Egipto, xchi
viñaj Salomón chi' d'a slesal.
54 Cumanem viñ d'a stz'ey altar, ayq'ue sc'ab' viñ d'a satchaañ ayic ix lesalvi
viñ chi'. 55 Ix lajvi chi', ix q'ue vaan viñ, ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb'
yetisraelal chi', te chaañ ix yal viñ icha tic: 56 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová
ix ac'an junc'olal d'ayoñ, icha ajnac yalancani. Masanil tas vach' yalnaccan
cuuj d'a viñaj Moisés schecab', ix elc'ochi.
57 Ayñejocab' ec' Jehová co Diosal qued'oc, icha ajnac ec' yed' eb' co mam
quicham. Malajocab' b'aq'uiñ tzoñ yactejcan co ch'ocoj. 58 Yac'ocab'och
Jehová d'a co pensar to sco c'anab'ajej sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il, aton
juntzañ schecnac sc'anab'ajej eb' co mam quicham. 59 Masanil tas ix in c'an
d'a Jehová co Diosal, naanñejocab' yuuj d'a masanil tiempo. Aocab' tzin
tañvan a in schecab' in tic yed' a oñ schoñab' oñ tic yalñej tas sjavi d'a quib'añ
d'a junjun c'u, 60 yic vach' syojtaquejel masanil choñab' d'a yolyib'añq'uinal
tic to a Jehová añej Dios, malaj junocxo. 61 Yuj chi', añejocab' d'a Jehová b'aj
scac'och co c'ool, sco c'anab'ajan sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il, icha sco c'ulej
ticnaic, xchi viñ.
62 Ix lajvi chi', ix yac'an silab' viñ yed' masanil choñab' Israel d'a Jehová.
63 Ay 22 mil noc' vacax yed' 120 mil noc' calnel ix yac' viñ silab'il d'a Dios yuj
sch'oxan sjunc'olal yed'oc.
Icha chi' ix aj yochcan jun templo chi' d'a yopisio yuj viñaj Salomón chi'
yed' masanil choñab'. 64 A d'a jun c'u chi' ix sic'canel snañal yol yamaq'uil

templo viñ rey chi' yic sñusjitz'a noc' silab', sat avb'en tz'ac'ji ofrendail yed' xepual noc' silab' yic sch'oxan sjunc'olal eb' yed' Jehová, yujto a jun altar nab'a bronce ay d'a yamaq'uil templo chi', max yab'laj yujto te nivan juntzañ silab' chi' tz'ac'ji.

65 A d'a jun tiempoal chi', uque' c'ual ix och q'uiñ yuj viñaj rey Salomón chi' yed' masanil choñab' d'a yichañ Jehová. Te tzijtum anima ix molchaji. Ix laj cot eb' d'a masanil yol smacb'en Israel, vach'chom te najat ichato d'a smojonal Hamat d'a norte masanto pax d'a a a' smojonal yed' Egipto d'a sur. Ayic ix lajvi uque' c'ual q'uiñ chinama chi', ix schaanel yich uquexo c'ual q'uiñ chi' eb', yuj chi' chab' semana ix yac' q'uiñ chi' eb'. 66 Axo yic ix lajvi q'uiñ chi' jun, ix tac'ajcan eb' anima chi' yuj viñaj rey Salomón chi'. Ix yalanpax vach' lolonel eb' d'a viñ. Ix lajvi chi' ix pax eb' d'a spat. Ix te tzalaj eb' yuj masanil tas vach' ix sc'ulej Jehová yed' viñ schecab' aj David yed' eb' schoñab' Israel.

9

A strato Jehová yed' viñaj Salomón (2Cr 7.11-22)

1 Ayic ix lajvi sb'oel stemplo Jehová yuj viñaj rey Salomón chi' yed' spalacio viñ yed' pax juntzañxo tas snib'ej viñ sb'o'o, 2 ix sch'oxanxi sb'a Jehová d'a viñ d'a schaelal, icha aj sch'oxan sb'a d'a viñ d'a choñab' Gabaón. 3 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ: Ix vab' tas ix al d'a a lesal yed' masanil tas ix a c'ana'. Ix vac'canoch jun templo ix a b'o tic vicoc yic vach' a d'ay ol ochñej ejmelal d'ayin. Ol in tañvejñej jun templo tic, ol in ajñej ec' d'ay d'a masanil tiempo. 4 Yuj chi', tato vach'ñej ol utej a b'a d'ayin d'a smasanil a c'ool, icha yutejnac sb'a viñaj David a mam, tato tzin ac'och yipoc a c'ool, tojolñej tzutej a b'a, tza c'anab'ajan masanil tas ix vac' a c'ulej, tza c'anab'ajan in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il, 5 a opisio tic ol b'eyñejb'at d'a eb' iñtilal icha ajnac valan d'a viñ a mam chi', ayic valannac d'a viñ icha tic: Ayñej iñtilal ol och reyal d'a scal eb' choñab' israel, xin chi d'a viñ. 6 Palta tato a ach tic yed' eb' iñtilal ol eyiq'uel e b'a d'a in patic, mañ ol e c'anab'ajej in checnab'il yed' in c'ayb'ub'al ix vac' e c'anab'ajej, axo d'a comon dios ol ex och ejmelal, ol eyalan e b'a d'ay, 7 ol ex viq'uel d'a sat lum luum vac'nac tic d'ayex. Axo jun templo ix in sic'canoch vicoc tic, ol in patiquejcaneli, ol ex b'uchjoc yuj masanil nación. 8 A jun templo te vach' yilji tic ticnaic, toxoñej ol q'uecan juyan q'uen sq'ueenal. Yuj chi' a eb' ol ec' d'a stz'ey, ol stzetzej eb', ol laj yal-lan eb' d'ay junjun: ¿Tas yuj icha tic ix utaj jun choñab' yed' jun templo tic yuj Jehová? xcham eb'. 9 Axo ol yalan eb' anima chi' icha tic: A eb' israel tic, ix yiq'uel sb'a eb' d'a spatic Jehová sDiosal, aton jun ic'annaquelta eb' smam yicham eb' d'a Egipto. Axo ticnaic a juntzañ comon dios ix yac'och eb' d'a sc'ool, ix ochpax eb' ejmelal d'ay, yuj chi' a sDiosal eb' chi' ix ac'ancot jun chucal tic d'a yib'añ eb', xcham eb' anima chi', xchi Jehová d'a viñaj Salomón chi'.

Juntzañxo tas sb'onac viñaj Salomón (2Cr 8.1-18)

10 A viñaj Salomón chi', 20 ab'il ix yac' viñ sb'oanq'ue chab' nivac pat, aton stemplo Jehová yed' pax spalacio viñ. 11 A viñaj Hiram sreyal Tiro ix ac'ancot ste'al juntzañ pat chi', aton te' c'ute', te' taj yed' jantac q'uen oro ix och d'ay. Yuj chi' 20 choñab' d'a yol smacb'en Galaad ix yac' viñaj Salomón d'a viñaj Hiram chi'. 12 Ayic ix xid'ec' viñaj Hiram chi' yil juntzañ choñab' chi', maj schalaj sc'ool viñ. 13 Ix yalan viñ icha tic: Ach vamigo, ¿tas choñab'il juntzañ ix ac' tic d'ayin? xchi viñ. Yuj chi' a jun macañ lum luum d'a juntzañ

choňab' chi', Cabul ix yac' viňaj Hiram chi' sb'iej luum, syalelc'ochi “Malaj vach' yochi”. 14 Axo jantac q'uen oro ix yac' viňaj Hiram d'a viňaj Salomón chi' jun, ay am 90 quintaloc q'ueen.

15-24 A viňaj rey Salomón chi', ix yac' val pural viň yoch eb' yiňtilal eb' cananeo d'a munlajel, aton eb' maj yal satjiel yuj eb' israel ayic sjavinac eb' d'a Canaán chi'. A eb' chi' aton eb' amorreo, eb' hitita, eb' ferezeo, eb' heveo yed' eb' jebuseo. A juntzaň anima chi', checab' yaj eb', maň yicoclaj sb'a eb'. Yuj smunlajel eb' ix sb'oq'ue spalacio viň rey chi' yed' stemplo Jehová. Ix sb'oanpaxq'ue smuroal Jerusalén eb'. Ix svach' b'oan juntzaňxo choňab' eb', aton Hazor, Meguido yed' Gezer yic syal scolan sb'a eb' d'a oval. (A d'a yalaňtaxo a viň sreyal Egipto yac'nac oval viň d'a choňab' Gezer chi', yac'annac ganar viň. Masanil eb' cananeo cajan ta' smilnaccham viň, sňusannacpaxtz'a choňab' chi' viň. A jun choňab' chi' ix yac' viň d'a ix yisil ayic ix yic'lan sb'a ix yed' viňaj Salomón chi'. Axo viňaj Salomón chi' ix b'oanxiq'ue yuj smunlajel eb' cananeo chi'.) Ix sb'oanpaxq'ue choňab' Bet-horón eb' d'a yalaň yed' Baalat yed' Tadmor ay d'a tz'inan lum d'a yol yic Judá yed' juntzaňxo choňab' b'aj smolchajcan tas tz'ab'laji yed' juntzaň choňab' b'aj ay noc' chej stoc'an carruaje yic oval. Ix sb'oanpaxq'ue masanil juntzaňxo tas eb' ix schec viňaj Salomón sb'o eb' d'a Jerusalén, d'a Líbano yed' d'a smasanil yol smacb'en Israel chi'. Aňejtona' a eb' ix b'ud'an jun ch'olan d'a stojolal b'aj sq'ueul c'u d'a Jerusalén chi'. Ix sb'o jun tic eb' ayic toxo ix el ix yisil viň sreyal Egipto, ix yetb'eyum viňaj Salomón d'a yol schoňab'can viňaj David, ix b'at cajnaj ix d'a spat ix sb'oq'ue viňaj Salomón chi'. Maj yac'laj pural eb' yetisraelal viňaj Salomón chi' smunlaji. A tas ix sc'ulej eb', 550 eb' ix ac'jioch yil juntzaň munlajel chi'. Ix och eb' yajalil yed' viňaj Salomón chi', ix ochpax eb' sat yajalil d'a eb' soldado, yajalil d'a carruaje yic oval yed' d'a eb' soldado sq'ue d'a yib'aň chej.

25 Oxtaquel syac' silab' viňaj rey Salomón chi' d'a Jehová d'a junjun ab'il, aton silab' sňusjitz'a smasanil yed' silab' yic junc'olal yed' Dios. A d'a altar ix sb'oq'ue viň yicoc Jehová, ata' ix yac' silab' chi' viň. Ix schecanpax viň ňusjoctz'a incienso d'a yichaň Jehová ayic ix lajvi sb'oel jun templo chi'.

26 Ix schecanpax viň b'ojoc juntzaň te' barco d'a Ezión-geber d'a slac'anil Elat, d'a sti' a' Chacchac Mar d'a yol yic Edom. 27 A viňaj rey Hiram ix checancot juntzaň eb' smunlajvum, aton eb' te c'aynac yec' d'a yib'aň a' mar. Ix b'at eb' d'a yol te' barco chi' yed' eb' smunlajvum viňaj rey Salomón chi'. 28 Ix c'och eb' d'a Ofir, ata' ix yic'cot 310 quintal q'uen oro eb' d'a viňaj rey Salomón chi'.

10

Ix javi ix sreinail Sabá yil viňaj rey Salomón (2Cr 9.1-12)

1-2 A ix sreinail choňab' Sabá, ix yab' specal ix to te b'inajnac viňaj rey Salomón yuj sjelanil syac' Jehová. Yuj chi' ix javi ix d'a Jerusalén, yic syilan ix tato syal spacan juntzaň tas ajaltac sc'anb'ej ix d'a viň. Tzijtum eb' schecab' ix yed'nac, yed'nacpax noc' camello ix. Al yaj noc' d'a perfume, d'a q'uen oro yed' d'a juntzaň q'uen q'ueen te vach' yilji. Ayic ix javi ix d'a yichaň viňaj rey Salomón chi', ix sc'anb'an ix tas snib'ej sc'anb'ej chi' d'a viň. 3 Ix spacan viň masanil tas ix sc'anb'ej ix chi', malaj val junoc tas sc'anb'ej ix chi' to maj nachaj spacan viň. 4-5 Ix te sat sc'ol ix ayic ix yilan ix jantac sjelanil viň, yuj spalacio viň b'ob'il yuuj, yuj pax tas sva viň d'a smexa yed' b'aj cajan eb' ayoch d'a yopisio yed' viň. Ch'ocxo yilji pax spichul eb' schecab' viň, eb' sb'achumalcot scopa viň yed' juntzaň silab' sňustz'a viň d'a stemplo Jehová.

Ayic ix yilan juntzaň chi' ix, ix te sat sc'ool ix. 6 Yuj chi' ix yal ix d'a viňaj
Salomón chi' icha tic: A tas ix vab' specal d'a in choňab' yuj masanil tastac tza
c'ulej yed' a jelanil sb'inaji, a juntzaň chi' te yel. 7 Ayic manto vil juntzaň tic,
max in chalaj vab'i, axo ticnaic ix vil yed' in sat, max c'ochlaj naňal juntzaň tic
ix alji vab'i. A a jelanil yed' masanil tas ay d'ayach, yelxo val ec'to d'a yichaň
icha tas ix vab' chi'. 8 Te vach' yic eb' anima smunlaj d'ayach, te vach' pax yic
eb' a checab' ayec' ed'oc yic syab'an a jelanil eb'. 9 Aljocab' vach' lolonel d'a
Jehová a Diosal, stzalaj ed'oc yuj chi' ix yac' smacb'en Israel tic d'ayach. Yujto
te xajan choňab' Israel tic yuj Jehová, yuj chi' ix ach yac'och reyal yic tzac'an
yajalil d'a stojolal yed' d'a svach'il, xchi ix reina chi' d'a viň.
10 Ix lajvi chi', ix yac'an 90 quintal q'uen oro ix, jantac perfume yed' q'uen
q'ueen te vach' yilji d'a viňaj rey Salomón chi'. Maňxa juneloc ix javi perfume
d'a Israel icha jantac ix yac' ix d'a viň rey chi'.
11-13 Axo viň rey chi' ix ac'anpax masanil tas ix sc'an ix sreinail Sabá chi',
ch'oc pax tas ix el d'a sc'ol viň yac'an d'a ix. Ix lajvi chi', ix meltzaj ix d'a
schoňab' yed' eb' schecab' ajun yed'oc.
Ay pax juntzaňxo tastac ix ic'jicot d'a yol te' sbarco viňaj rey Hiram, ix
yic'cot q'uen oro eb' d'a choňab' Ofir. Maňxo jantacoc te te' sándalo sb'i yed'
q'uen q'ueen te vach' yilji. A te' varanda ix och d'a stemplo Jehová yed' te' ix
och d'a spalacio viňaj Salomón chi', a d'a te' sándalo chi' ix yac' b'ojoc te' viň.
Ix b'ojipax te' arpa d'a te' yed' salterio yic eb' sb'itani. Maňxa junelocxo ix javi
jantac te' sándalo icha te' ix javi junel chi'.

A sb'inajnaquil viňaj rey Salomón (2Cr 9.13-24)

14 A q'uen oro scha viňaj rey Salomón d'a junjun ab'il, 500 quintal q'ueen.
15 Ch'oc pax yaj q'uen syac' eb' choňvajum yed' pax q'uen syac' eb' viň sreyal
Arabia yed' eb' yajal d'a yol smacb'en Israel chi'. 16 Ix schec viň rey chi' b'ojoc
200 nivac jeňan oro maclab' jul-lab', ay am lajchaveoc libra q'uen oro ix och
d'a junjun. 17 Ix lajvi chi' ix schecanpax b'ojoc 300-xo cotac smaclab'il jul-lab'
chi' viň, ay am vaqueoc libra q'uen oro ix och d'a junjun. Ix yac'och juntzaň
chi' viň d'a yol jun pat scuchan Spatil Te te' yic Líbano. 18 Ix schecanpax
viň b'ojoc jun sc'ojnub' d'a sdespacho, ix ac'jioch q'uen oro te vach' d'ay,
ix ac'jipaxoch marfil yelvanub'oc. 19-20 A jun c'ojnub' chi', vac tzol sq'ue
sb'achquiltaquil sc'oochal. Ay lajchave' yechel noc' choj aycan d'a stitac jun
c'ooch chi', vaque' noc' d'a junjun stitac. A yelav yich spatic jun c'ojnub' chi',
setansetan yaji. A sc'ab' d'a junjun stz'eytac, ayoch junjun yechel noc' choj
d'ay. Malaj junocxo rey b'oannac junoc sc'ojnub' icha jun chi'. 21 A scopa viň
rey chi', nab'a oro smasanil yed' jantac xalu yed' chen sc'anchaj d'a jun pat
scuchan Spatil Te te' yic Líbano. Malaj junoc yamc'ab' chi' plata, yujto a d'a
stiempoal viňaj rey Salomón chi', a q'uen plata chi' malaj yelc'och q'ueen. 22 A
viňaj Salomón chi', ay juntzaň te' snivac barco viň tz'ec' yed' juntzaň te' yic
viňaj Hiram. D'a junjun yoxil ab'il sjavi eb' schecab' viň yed' te' barco chi',
yed'nac q'uen oro eb', q'uen plata, marfil, noc' chab'in yed' noc' pavo real.
23 Icha chi' ix aj ste q'uechaaň viňaj rey Salomón chi' yuj sjelanil yed'
sb'eyumal d'a yichaň juntzaňxo eb' rey d'a yolyib'aňq'uinal tic. 24 Masanil
juntzaň choňab', snib'ej eb' syila' yed' yab'an jantac sjelanil viň ix ac'ji yuj
Dios. 25 A eb' anima sjavi d'a junjun ab'il, syic'cot juntzaň silab' tic eb': Q'uen
plata, q'uen oro, pichul caro stojol, yamc'ab' yic oval, juntzaň suc'uq'ui sjab',
noc' chej yed' noc' mula.
26 Ix smolb'an jantac carruaje yic oval yed' noc' chej viňaj Salomón chi'.
Ay mil 400 carruaje yed' 12 mil noc' chej sq'ue eb' soldado d'a yib'aň. Ay

carruaje yed' noc' chej chi' ayec' d'a juntzaň choňab' to yictaxon juntzaň chi' yaji. Ay pax juntzaňxo carruaje chi' ayec' yed' eb' soldado staňvan viň rey chi' d'a Jerusalén. 27 Maňxo jantacoc q'uen plata ix smolb'ej viň rey chi' d'a Jerusalén chi', icha val q'uen comon q'ueen. Maňxo jantacoc pax te' c'ute', icha te' caltacte'al higo ay d'a spaňanil yichtac vitz, icha chi' yaj te'. 28 A noc' schej viň rey chi', a d'a Egipto scot noc' yed' d'a Cilicia, yujto a eb' schoňvajum viň, a eb' smanancot noc' ta'. 29 A junoc carruaje smanchajcot d'a Egipto, 600 siclos plata stojol, axo junoc noc' chej, 150 siclos stojol noc'. A eb' viň sreyal hitita yed' eb' viň sreyal sirio smananpax noc' d'a eb' schoňvajum viňaj rey Salomón chi'.

11

Ochnac viňaj Salomón'R'ejmelal d'a comon dios

1 A viňaj rey Salomón chi', maňocňej ix yisil viň sreyal Egipto chi' ix yic' viň, palta ayto juntzaňxo eb' ix ix ch'oc choňab'il ix yic' viň, aton eb' ix moabita, eb' ix amonita, eb' ix edomita, eb' ix aj Sidón yed' eb' ix hitita. 2 Yalnac Jehová to ay yovalil yic'lan sb'a eb' israel yed' juntzaň eb' ix chi', yic max montajb'at eb' yuj eb' ix d'a spatic juntzaň scomon diosal schoňab' eb' ix chi'. Palta axo viňaj rey Salomón chi', ix can sgana viň d'a eb' ix, ix yic'lan sb'a viň yed' eb' ix. 3 Ay 700 eb' ix yetb'eyum viň chi', yisil rey eb' ix. Ay pax 300 eb' ix schab'il yetb'eyum viň yaji. A yuj eb' ix chi' ix juviel spensar viň. 4 Axo yic ix ichamvinacax viň, ix somchajb'at spensar viň yuj eb' ix. Ix montajb'at viň d'a spatic juntzaňxo comon dios. Majxo yac'och spensar viň sic'lab'il d'a Jehová sDiosal icha yutejnac sb'a viňaj David smam viň. 5 Ix och viň ejmelal d'a jun comon dios scuch Astoret, ix sdiosal eb' aj Sidón yed' d'a junxo comon dios scuch Milcom, sdiosal eb' amonita. A juntzaň chi' te yajb'ilel yuj Jehová. 6 Yuj chi', te chuc tas ix sc'ulej viň d'a yichaň Jehová chi', yujto maň c'anab'ajumoclaj ix yutej sb'a viň d'ay, maň lajanoclaj ix yutej sb'a viň icha yutejnac sb'a viň smam chi'.

7 A d'a jun tzalan d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Jerusalén, ata' ix sb'oq'ue stemplo sdiosal eb' moabita viň, aton jun scuchan Quemos. Ix sb'opax stemplo sdiosal eb' amonita viň, aton jun scuch Moloc. A juntzaň comon dios chi' yajb'ilel yuj Jehová. 8 Ichaňej chi' ix sc'ulej viň yed' masanil eb' ix ix ch'oc choňab'il ix yic'a', yic syac' silab' eb' ix yed' incienso d'a sdiosal junjun. 9 Yuj chi' ix cot yoval Jehová sDiosal Israel d'a viňaj Salomón chi', yujto ix paticajcanel yuj viň, vach'chom chael sch'oxnac sb'a d'a viň. 10 Ix yal Jehová d'a viň to ay yovalil yoch ejmelal d'a juntzaň comon dios, palta maj sc'anab'ajej viň sc'ulan tas ix yal Jehová chi'. 11 Yuj chi' ix yal Jehová chi' d'a viň icha tic: Yujto icha tic ix a c'ulej, maj a c'anab'ajej in trato yed' in checnab'il valnac d'ayach, yuj chi' ol viq'uec' opisio tic, ol vac'an d'a junoc eb' a checab'. 12 Palta yujto xajan viň a mam vuuj, yuj chi' yacb'an pitzanachto, maň ol viq'uec'laj opisio tic, palta a d'a jun uninal, ata' ol viq'ueq'ui. 13 Maň ol viq'uec' yopisio chi' smasanil. Olto can junoc macaň d'a yol sc'ab' yujto xajan viň in checab' aj David vuuj yed' choňab' Jerusalén tic, yujto sic'b'ilel vuuj, xchi d'a viň.

14 Yuj chi' a Jehová ix ac'ancot jun viň ajc'ool d'a viňaj Salomón chi', aton viňaj Hadad yiňtilalcan eb' viň sreyal Edom. 15-16 A d'a yalaňtaxo, ayic yac'annac ganar choňab' Edom chi' viňaj rey David, a viňaj Joab yajalil eb' soldado b'at yed' jun macaň eb' soldado Israel, yic b'at smucan eb' chamnac eb', vaque' ujal can eb' ta'. Yacb'an chi', svach' milancham masanil eb' viň vinac aj Edom chi' eb'. 17 A d'a jun tiempoal chi', yune' quelemto viňaj Hadad

chi', palta elcan lemnaj viñ, b'atcan viñ yed' juntzañ eb' schecab' viñ smam, sb'atcan eb' d'a Egipto. 18 El eb' d'a Madián, sc'och eb' d'a Parán. Ata' yic'b'at juntzañxo eb' viñ vinac eb', sc'ochcan eb' d'a viñ sreyal Egipto chi'. Ata' ac'ji spat eb', svael eb' yed' slum eb' yuj viñ rey chi'.

19 A viñaj Hadad chi', te vach' snaan viñ rey chi' d'a spatic viñ, yuj chi' yac' jun ix smu' viñ rey chi' yetb'eyumoc viñ, aton ix snulej ix reina Tahpenes. 20 Yalji jun yune' ix yed' viñaj Hadad chi', Genubat yac' ix sb'iej. A ix Tahpenes chi' ilan q'uib' jun unin chi' d'a spalacio viñ rey chi', junñej q'uib'nac yed' eb' yuninal viñ rey chi'. 21 Axo yic yab'an specal viñaj Hadad d'a Egipto chi' to a viñaj rey David chamnacxo viñ, chamnacxo pax viñaj Joab yajalil eb' soldado, yalan viñ icha tic d'a viñ sreyal Egipto chi':

—Cha in meltzaj d'a in choñab', xchi viñ.

22 Stac'vi viñ rey chi' d'a viñ icha tic:

—¿Tas yuj tza nib'ej tzach meltzaj d'a a choñab' chi'? ¿Tom ay tas syac' palta d'ayach vuuj? xchi viñ.

Stac'vi viñaj Hadad chi':

—Tz'acan yaj masanil d'ayin uuj, palta tzin tevi d'ayach to tzin a cha meltzajoc, xchi viñ. Yuj chi' chaji meltzaj viñ yuj viñ rey chi'. A viñaj Hadad chi' ix och ajc'olal d'a viñaj Salomón chi'.

23 Ay junxo viñ scuchan Rezón yuninal viñaj Eliada, a Dios ix ac'anoch d'a spensar viñ, ix och viñ ajc'olal d'a viñaj Salomón chi'. A viñaj Rezón chi' elnac lemnaj viñ d'a viñ sreyal, aton viñaj Hadad-ezer sreyal Soba. 24 Ayic yac'jinac ganar viñaj Hadad-ezer sreyal Soba chi' yed' smiljicham eb' soldado viñ yuj viñaj rey David, a viñaj Rezón chi' smolb'ej jun ñilañ eb' elc'um viñ, yoch viñ yajaloc eb'. Sb'atcan cajan viñ yed' eb' soldado chi' d'a Damasco, ata' ac'jioch viñ reyal yuj eb'. 25 Ix te och viñ ajc'olal d'a choñab' Israel ayic ayoch viñaj Salomón chi' reyal, icha ix yutej sb'a viñaj Hadad sreyal Edom.

26 Ay pax junxo viñ ayoch d'a yopisio yed' viñaj Salomón chi', ix meltzajoch viñ ajc'olal d'a viñ. Aton viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat aj Sere d'a yiñtilal eb' Efraín. Chamnacxo smam viñ chi', axo ix snun viñ, Serúa sb'i ix. 27 Icha val tic ix aj spitzvichaañ oval yuj viñ: A viñaj rey Salomón chi' ix checan b'ud'joc jun ch'olan yic vach' schalaj sb'a smuroal schoñab' viñaj rey David. 28 A viñaj Jeroboam chi' te ñican viñ, ayic ix yilan viñ rey chi' to te ay yelc'och viñ d'a sat eb' yetchoñab', ix yac'anoch viñ yajalil d'a eb' munlajvum yiñtilalcan José.

29 A junel ix elta viñaj Jeroboam chi' d'a stiel Jerusalén chi', c'ocb'il ix schalaj sb'a viñ yed' viñaj Ahías schecab' Dios, aj Silo. Ayoch jun sjucan pichul viñaj Ahías chi', te ac'to. Ix lolon eb' viñ sch'ocoj schavañil. 30 Ix yic'anel jun sjucan pichul viñaj Ahías chi', lajchave' ix yutej viñ sñic'chitanb'ati. 31 Ix yalan viñ d'a viñaj Jeroboam chi' icha tic: Cha lajuñeoc ico', yujto icha tic syal Jehová co Diosal d'ayach: Ol viq'uec' smacb'en viñaj Salomón, axo d'ayach ol vac' lajuñeoc iñtilal. 32 Palta yujto xajan viñ in checab' aj David vuuj yed' pax choñab' Jerusalén sic'b'ilel vuuj d'a scal masanil choñab' Israel, yuj chi' olto vac'can junoc iñtilal d'a yiñtilal viñaj Salomón chi'. 33 A viñaj Salomón chi' ix in yactejcan viñ, ix och viñ ejmelal d'a Astarté, ix sdiosal eb' aj Sidón yed' d'a Quemos sdiosal eb' moabita yed' d'a Milcom sdiosal eb' amonita. Te mañxa svach'il tas syutej sb'a viñ d'a vichañ, maxtzac sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al viñ yed' in checnab'il. Mañ ichoc yutejnac sb'a viñaj David smam viñ, mañ ichocta' syutej sb'a viñ. 34 Palta yacb'an pitzanto viñ, mañ ol viq'uec'laj yopisio viñ tic d'a reyal. Yujto xajan viñ in checab' aj David vuuj to in sic'naquel viñ, sc'anab'ajejnac val in checnab'il viñ yed' in c'ayb'ub'al.

35 Palta a d'a jun viñ yuninal viñaj Salomón chi' ol viq'uec' lajuñeoc iñtilal, ol
vac'an d'ayach. 36 Junxoñej iñtilal ol vac'can d'a viñ yic vach' ayto mach ol
naancot viñ in checab' aj David d'a vichañ d'a Jerusalén tic, aton jun choñab'
in sic'naccanel b'aj tz'och ejmelal d'ayin. 37 Ol ach vac'och reyal d'a yib'añ tas
tza nib'ej, aton choñab' Israel. 38 Yuj chi', tato ol a c'anab'ajej masanil tas tzin
chec a c'ulej tic, tato tojolñej pax ol utej a b'a d'a vichañ, tato ol a c'anab'ajejñej
in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il, icha yutejnac sb'a viñ in checab' aj David,
tato icha chi', ayinñej ec' ed'oc. Ol vac'ñej opisio, icha ajnac vac'an yopisio
viñ in checab' aj David chi', ol vac'anoch choñab' Israel tic d'a yol a c'ab'.
39 Ol vac'och yaelal d'a yib'añ eb' yiñtilal viñaj David junoc tiempoal yujñej
smul viñaj Salomón chi', palta mañ ol vac'canochlaj d'a junelñej, xchi Jehová
d'ayach, xchi viñaj Ahías chi'.

40 A yuj tas ix yal Jehová chi', ix snib'ej viñaj Salomón smilcham viñaj
Jeroboam chi'. Yuj chi' ix el lemnaj viñ, ix b'atcan viñ d'a Egipto b'aj ayoch
viñaj Sisac reyal. Ix canñej viñ ta' masanto ix cham viñaj Salomón chi'.

A schamel viñaj Salomón
(2Cr 9.29-31)

41 A yab'ixal juntzañxo tas sc'ulejnac viñaj Salomón chi' yed' sjelanil viñ,
tz'ib'ab'ilcan b'aj tz'ib'ab'il yab'ixal viñ. 42 A viñaj Salomón chi', 40 ab'il ix
yac' reyal viñ d'a Jerusalén d'a yib'añ masanil choñab' Israel. 43 Ayic ix cham
viñ, ix mucchaj viñ d'a schoñab' viñaj David viñ smam. Ix lajvi chi' axo jun
yuninal viñ scuchan Roboam ix ochcan reyal sq'uexuloc.

12

Ix spoj sb'a choñab' Israel
(2Cr 10.1; 11.4)

1 Ix b'at viñaj Roboam d'a Siquem, yujto ata' molanxo ec' masanil eb'
yiñtilal Israel ay d'a stojolal norte yic syac'ancanoch viñ eb' sreyaloc. 2 Ix
c'och specal jun tic d'a viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat ayic ayec' viñ d'a
Egipto, yujto elnac lemnaj viñ d'a viñaj rey Salomón chi'. 3 Ix schecan eb'
israel chi' to b'at ic'chajcot viñ. Axo yic ix javi viñ, ix b'at viñ yed' masanil
eb' yetisraelal lolonel yed' viñaj Roboam chi'. Ix yalan eb' d'a viñ icha tic:

4 —A viñ a mam te ec'al ya munlajel ix yac' viñ co c'ulej. Axo ticnaic jun, sco
nib'ej to tziq'uel jab'oc juntzañ munlajel te ya chi' d'a quib'añ, yic ol cac'och
co b'a d'a yalañ a mandar, xchi eb'.

5 Ix tac'vi viñaj Roboam chi':

—A ticnaic paxañec, chab'ejto tzex jax in eyila', svalan d'ayex tas tz'aji, xchi
viñ d'a eb'.

Ix pax eb' anima chi'. 6 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a eb' viñ
yichamtac vinaquil choñab' munlajnac yed' viñ smam viñ chi' icha tic:

—¿Tas val junoc razón tzeyac' d'ayin, yic tzin pacan slolonel eb' anima tic?
xchi viñ d'a eb' viñ.

7 Ix tac'vi eb' viñ:

—Tato tza nib'ej tzac' servil jun choñab' tic, vach' tzutej tac'voc a b'a d'a eb',
yic vach' ol yac'ñejoch sb'a eb' d'a yalañ a mandar, xchi eb' viñ d'a viñ.

8 Palta maj schalaj yab' viñ tas ix yal eb' viñ ichamtac vinac chi'. Ix lajvi chi'
ix sc'anb'anxi viñ d'a juntzañ eb' viñ quelemtac vinac jun ix q'uib' viñ yed'oc,
eb' viñ ix och d'a yopisio yed' viñ. 9 Ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ icha tic:

—¿Tas junoc razón tzeyac' d'ayin, tas ol vutoc in pacan slolonel eb' anima
chi'? Snib'ej eb' sviq'uel jab'oc munlajel yed' juntzañxo tas aycanoch d'a
yib'añ eb' yuj viñ in mam, xchi viñ d'a eb' viñ.

10 Ix tac'vi eb' viñ quelemtac chi' d'a viñ:
—A eb' tz'alan chi' to tziq'uel jab'oc munlajel aycanoch d'a yib'añ eb' yuj viñ a mam chi', al d'a eb' icha tic: Ya munlajel b'aj yac'nac ex och viñ in mam chi', a inxo pax tic, ec'alto syail b'aj ol ex vac'ochi. 11 Al yutejnac eyicatz viñ in mam chi', a inxo pax tic, ec'alto ol vutej yalil eyicatz chi'. A viñ in mam chi', añej d'a noc' tz'uum smac'nac ex viñ, a inxo pax tic, a noc' tz'uum ayoch q'uen q'ueen d'a sñi' ol vac'lab'ej d'ayex, xa chi d'a eb', xchi eb' viñ quelemtac chi'.
12 Axo d'a schab'jial chi', ix jax viñaj Jeroboam yed' masanil eb' choñab' israel yil viñaj rey Roboam chi', icha ix aj yalan viñ. 13 Axo viñ rey chi', maj yal-laj viñ icha ix aj yalan eb' viñ ichamtac vinac chi', palta te chuc ix yutej viñ spacan d'a eb' choñab' chi'. 14 A tas ix yal eb' viñ quelemtac, a ix yal viñ d'a eb', ix yalan viñ icha tic: Al yutejnac eyicatz viñ in mam chi', a inxo pax tic, ec'alto ol vutej yalil eyicatz chi'. A viñ in mam chi', añej d'a noc' tz'uum smac'nac ex viñ, a inxo pax tic, a noc' tz'uum ayoch q'uen q'ueen d'a sñi' ol vac'lab'ej d'ayex, xchi viñ d'a eb' anima chi'. 15-19 Ayic ix yilan eb' israel chi' to maj schalaj yab' viñ rey chi' tas ix yal eb', yuj chi' ix yalan eb' icha tic:
Malaj calan quic d'a yiñtilal viñaj David.
Malaj junoc macañ oñ tzoñ can yed' yiñtilal viñaj Isaí.
Coñ paxec d'a co pat.
Olxo yilcan sb'a viñaj David yed' yiñtilal tas sc'ulej, xchi eb'.
Ix checjib'at viñaj Adoram yuj viñ rey chi' yic b'at lolon viñ yed' eb' israel chi', yujto a viñ ay yopisio scuchb'an eb' munlajvum yovalil smunlaji. Axo eb' israel chi', ix q'ue somnaj eb', ix sjulq'uenancham viñ eb'. Axo yic ix yab'an jun chi' viñaj Roboam chi', ix q'ue viñ d'a yol scarruaje, ix cot lemnaj viñ d'a Jerusalén.
Ix lajvi chi', axo masanil macañil eb' israel ay d'a stojolal norte ix pax eb' d'a spat. Axoñej d'a eb' cajan d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Judá ix yac' reyal viñaj Roboam chi'. Ichaton chi' ix aj yic'anel sb'a eb' israel d'a yol sc'ab' yiñtilal viñaj David. Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan Jehová d'a viñ schecab', aton viñaj Ahías aj Silo, yuj viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat.
20 Ayic ix yab'an eb' israel to ayxo ec' viñaj Jeroboam d'a yol schoñab' eb', ix schecan eb' avtajcot viñ yic sch'oxan sb'a viñ d'a yichañ eb'. Ix yac'anoch viñ eb' sreyaloc. Axoñej eb' yiñtilal Judá ix can yed' viñaj Roboam yixchiquin viñaj David.
21 Ayic ix jax viñaj Roboam d'a Jerusalén chi', ix smolb'an 180 mil eb' soldado viñ d'a yiñtilal Judá yed' d'a yiñtilal Benjamín yic syac'an oval eb' yed' eb' yetisraelal yic smeltzajxioch eb' d'a yalañ smandar viñ yalani. 22 Palta ix yalan Jehová d'a viñaj Semaías schecab' icha tic: 23 Al d'a viñaj Roboam yuninal viñaj Salomón, sreyal Judá yed' d'a masanil eb' yiñtilal Judá chi', d'a yiñtilal Benjamín yed' d'a juntzañxo eb' anima ayec' d'a scal eb': 24 A Jehová tz'alan icha tic: Mañ eyac' oval yed' eb' eyetisraelal chi', yujto a in ix el d'a in c'ool to icha chi' tz'aji. Meltzajañec d'a e pat, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'a viñ.
Ayic ix yab'an eb' anima chi', ix meltzaj eb' icha ix aj yalan Jehová.

Yalnac sb'a viñaj Jeroboam d'a comon dios

25 Ix lajvi chi', ix svach' b'oanq'ue choñab' Siquem viñaj Jeroboam chi', aton ay d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Ata' ix cajnaj viñ. Ix sb'oanpaxq'ue choñab' Penuel viñ. 26 Ix snaan viñ icha tic: A ticnaic tecan ol yic'xiec' in reyal tic jun viñ yiñtilal viñaj David. 27 Tato ol b'atñej eb' anima tic yac' silab' d'a stemplo Jehová d'a Jerusalén, axom yac'anxioch spensar eb' d'a viñaj

Roboam sreyal Judá. Ol am in smilcham eb', ol am b'atcan eb' smasanil yed' viňaj Roboam chi', xchi viň.

28 Axo yic ix lajvi slolon viň yed' eb' ayoch yajalil yed'oc, ix schecan viň b'ojoc chab' yechel quelem vacax nab'a oro. Ix yalan viň d'a masanil anima icha tic: Ex vetisraelal, maňxo ex b'at d'a Jerusalén. Ajaltac e b'ati, ina val co diosal tic, aton ic'annac oň elta d'a Egipto, xchi viň d'a eb'. 29 Jun yechel vacax chi' ix yac'can viň d'a choňab' Betel, ix yac'ancan junxo viň d'a choňab' Dan. 30 A yuj jun chi' ix och smul eb' anima chi', yujto ix b'at eb' d'a choňab' Dan yaq'uem sb'a d'a jun yechel chi'. 31 Ix sb'oanpaxq'ue spatil sdiosal viň chi' d'a juntzaň lugar chaaň. Ix yac'anoch yopisio eb' comon anima viň d'a sacerdoteal, maň levitaoc eb'. 32 Ix lajvi chi' ix yac'anoch jun q'uiň viň d'a 15 yoch svajxaquil uj yic jun ab'il chi' icha jun q'uiň tz'ec' d'a Judá. Ix yac'anq'ue silab' viň d'a yib'aň altar d'a jun yechel vacax ix sb'o viň chi' d'a choňab' Betel. Ix yac'anpaxoch eb' sacerdote chi' viň yilumaloc spatil sdiosal ix sb'o d'a juntzaň lugar chaaň. 33 Yuj chi' a d'a 15 yoch svajxaquil uj chi', ix yac'anoch jun q'uiň chi' viň, munil ix snaelta viň d'a yol yico'. Ix yac'an silab' viň d'a yib'aň altar ix sb'o d'a choňab' Betel chi'. A d'a jun c'u chi' ix sňuspaxtz'a incienso viň d'a yib'aň altar chi'.

13

Ix tumaj viňaj Jeroboam

1 Ayic van sňusantz'a incienso viňaj Jeroboam d'a yib'aň altar d'a choňab' Betel, ix c'och jun viň schecab' Dios d'a viň ix cot d'a Judá. 2 A val Jehová ix checan viň, yuj chi' te ov ix yutej viň yalan d'a altar chi', ix yalan viň: A ex tzeyaq'uem e b'a d'a jun altar tic, a val Jehová ix alani to a d'a yiňtilal viňaj David ay jun unin ol aljoc. A jun chi', Josías ol sb'iej. A viň ol milancham juntzaň eb' viň sacerdote yic comon dios d'a yib'aň jun altar tic, aton eb' sňusan incienso d'a tic. Ol sňusanpaxtz'a sb'aquil anima viň d'a yib'aň, xchi Jehová, xchi viň schecab' chi'.

3 A d'a jun c'u chi', ix yal viň schecab' Dios chi' tas ol ujoc yic sch'oxaneli to schecab' Jehová yaj viň. Ix yalan viň icha tic: A jun altar tic ol pojb'atoc, axo q'uen taaň ayec' d'a yib'aň tic, ol tob'canb'at q'ueen, xchi Jehová, xchi viň.

4 Ayec' viňaj rey Jeroboam d'a stz'ey altar chi', ayic ix yab'an viň masanil tas ix yal viň schecab' Dios yuj jun altar chi', ix yac'anb'at jecan sc'ab' viň sch'oxan viň schecab' Dios chi', ix yalan viň: Yamec jun viň tic, xchi viň. Palta a sc'ab' viň ix b'at jecan chi', ix tzatzb'icanel lian, majxo yal-laj spacan sb'a. 5 A val d'a jun rato chi' ix pojb'at jun altar chi', axo jantac q'uen taaň ay d'a yib'aň, ix tob'canb'at q'ueen. Ix elc'och icha ix schec Jehová yal viň schecab' chi'. 6 Yuj chi' ix yal viň rey chi' d'a viň schecab' Dios chi':

Sval d'ayach to tzach tevi d'a Jehová a Diosal vuuj, yic sb'oxican in c'ab' tic, xchi viň.

Yuj chi' ix lesalvi viň checab' chi' d'a Jehová, ix b'oxican sc'ab' viň rey chi' ichataxon yaji. 7 Ix lajvi chi', ix yalan viň rey chi' d'a viň schecab' Dios chi':

—Coň ved' d'a in pat, ol ach va jab'oc yacb'an tzin b'o jab'oc tas ol in siej d'ayach, xchi viň.

8 Palta ix tac'vi viň schecab' Dios chi' d'a viň icha tic:

—Vach'chom naňal tas ay d'ayach tzac' d'ayin, maň ol in b'atlaj ed'oc, max yalpax in va'i, ma vuc'an a a' d'a jun lugar tic. 9 Yujto a Jehová ix alan d'ayin icha tic: Malaj jab'oc tas ol a va'a, maň ol uq'uejpax jab'oc a a', maň ol ach meltzaj d'a b'e b'aj ol ach b'atoc, xchi d'ayin, xchi viň checab' chi'.

10 Ch'ocxo jun b'e b'aj ix meltzaj viñ schecab' Dios chi', mañxooclaj d'a jun
b'e b'aj ix c'och viñ d'a Betel chi'.
11 A d'a jun tiempoal chi' ay jun viñ schecab' Dios te icham vinacxo cajan
d'a Betel chi'. A eb' yuninal viñ ix alan d'ay tas ix sc'ulej viñ schecab' Dios d'a
Betel d'a jun c'u chi', aton viñ ix cot d'a Judá. Ix yalanpax eb' d'a viñ smam
chi' tas ix yal viñ checab' chi' d'a viñ rey chi'. 12 Ix sc'anb'an viñ icham chi' d'a
eb' yuninal chi' icha tic:
—¿Tas b'eal b'aj ix b'at viñ schecab' Dios chi'? xchi viñ.
Ix yalan eb' viñ b'aja b'e b'aj ix b'at viñ chi'. 13 Ix yalan viñ d'a eb' viñ
yuninal chi':
—Aq'uecoch stz'um noc' in b'uru, xchi viñ.
Ix lajvi yoch stz'um noc' yuj eb', ix q'ue viñ d'a yib'añ noc', 14 ix b'at tzac'an
viñ d'a spatic viñ schecab' Dios aj Judá chi'. Ix c'och viñ d'a spatic viñ ayic
c'ojanem viñ d'a yich jun te' mach', ix sc'anb'an viñ d'a viñ:
—¿Tom a ach tic schecab' ach Dios ach cot d'a Judá? xchi viñ.
—A in toni, xchi.
15 —Coñ ved' va'el d'a in pat, xchi viñ icham vinac chi'.
16 Ix tac'vi viñ schecab' Dios chi': Max yal-laj in b'ati yic tzin va ed'oc, ma
vuc'an a' ed' d'a jun lugar tic. 17 Yujto icha tic ix aj yalan Jehová d'ayin: Malaj
jab'oc tas ol a va'a, mañ ol uq'uejpax jab'oc a a', mañ ol ach meltzaj d'a b'e b'aj
ol ach b'atoc, xchi d'ayin, xchi viñ.
18 Palta ix yalanxi viñ icham vinac chi' d'a viñ icha tic:
—A in tic schecab' in pax Dios icha ach tic. A jun yángel Jehová ix alan d'ayin
to tzach vic'b'at va'el d'a in pat, svac'anpax a' uq'uej, xchi viñ.
Palta toñej ix yesej viñ icham vinac chi' d'a viñ. 19 Yuj chi' ix b'at viñ
schecab' Dios chi' yed' viñ icham vinac chi' d'a spat, ix va viñ, ix yuc'an a'
viñ. 20 Vanto sva eb' viñ, ix lolon Jehová d'a viñ schecab' icham vinacxo chi',
ix yalani:
21 —Ix a pitej a b'a, maj a c'anab'ajej tas ix yal Jehová d'ayach, 22 yujto ix
ach meltzaji, ix ach va'i, ix uc'anpax a' d'a jun lugar b'aj ix yal Jehová to max
yal-laj. Yuj chi' jun, mañ ol mucchaj a nivanil b'aj mucan eb' a mam icham,
xchi viñ icham vinac chi' d'a viñ.
23 Ayic ix lajvi sva'i yed' yuc'an a' viñ schecab' Dios ix cot d'a Judá chi', ix
yac'anoch stz'uum jun noc' sb'uru viñ icham vinac chi', ix yac'an noc' viñ d'a
viñ schecab' Dios chi'. 24 Ix pax viñ schecab' Dios chi', palta axo d'a yol b'e ix
elta jun noc' choj d'a viñ, ix miljicham viñ yuj noc'. Ata' ix can telan snivanil
viñ, axo noc' b'uru yed' noc' choj chi', ayec' noc' d'a stz'ey snivanil viñ chi'.
25 Ay juntzañ eb' viñ vinac ix ec' ta', ix yilan eb' viñ to telanec' snivanil jun
chamnac d'a yol b'e chi', axo noc' choj chi' ayec' noc' d'a stz'ey. Ix b'at eb' viñ
b'aj cajan viñ icham vinac schecab' Dios chi', ix yalan eb' viñ tas ix yil eb' viñ
d'a yol b'e chi'. 26 Ayic ix yab'an viñ icham vinac chi', viñ ix b'at ic'an meltzaj
viñ schecab' Dios d'a yol b'e chi', ix yalan viñ: Aton viñ schecab' Dios maj
c'anab'ajan tas ix yal Dios chi', yuj chi' ix ac'jioch viñ d'a yol sc'ab' noc' choj
chi', ix tzilchitajb'at viñ yuj noc', icha ix aj yalan Jehová, xchi viñ.
27 Ix yalan viñ d'a eb' yuninal to syac'och stz'uum junoc noc' b'uru eb'. Ix
yac'anoch stz'uum noc' eb'. 28 Ix b'at viñ icham vinac chi', ix c'och viñ b'aj
telan ec' snivanil viñ schecab' Dios chi' d'a yol b'e chi'. A noc' b'uru yed' noc'
choj chi', ayec' noc' d'a stz'ey snivanil viñ chi'. Mantalaj jab'oc snivanil viñ
schi noc' choj chi', malaj pax ix utaj noc' b'uru chi' yuj noc'. 29 Ix lajvi chi',
ix yic'anq'ue vaan snivanil viñ schecab' Dios aj Judá viñ icham vinac chi'. Ix
yac'anq'ue viñ d'a yib'añ noc' sb'uru chi', ix yic'anb'at viñ d'a schoñab' chi',

yic tz'och viñ d'a cusc'olal yuuj, yic smucanpax viñ. 30 A b'aj ijan ix mucji viñ
icham chi', ata' ix yac'och snivanil viñ schecab' Dios chi' viñ. Ix te cus viñ yed'
eb' viñ yuninal, ix yalan eb': Ay, ach cuc'tac, ob'iltac ach, xchi eb' viñ.
31 Ayic toxo ix lajvi yac'ancanoch snivanil viñ chi' viñ icham chi', ix yalan
viñ d'a eb' yuninal chi':
—Ayic ol in chamoc, ol eyac'och in nivanil b'aj ix ochcan snivanil viñ
schecab' Dios tic, junñej tzeyutejcanoch in nivanil tic yed'oc. 32 Yujto yovalil
ol elc'och tas ix schec Jehová yal viñ d'a jun altar d'a Betel tic yed' d'a juntzañ
lugar chaañ ay d'a yol yic Samaria tic, aton b'aj syaq'uem sb'a eb' anima, xchi
viñ.
33 Vach'chom ix uji juntzañ chi', palta a viñaj rey Jeroboam chi', maj
yactejcan masanil schuc b'eyb'al viñ, ix yac'ñejoch eb' comon anima viñ
sacerdoteal d'a juntzañ comon dios d'a juntzañ lugar chaañ. Yalñej mach
snib'ej viñ tz'och sacerdoteal, syac'ñejoch yopisio eb' viñ d'a juntzañ lugar
chi'. 34 Ichaton chi' ix aj yochñej smul viñaj Jeroboam yed' eb' yiñtilal, yuj
chi' ix satel eb' smasanil.

14

Ix yal viñaj Ahías to ol satel viñaj Jeroboam

1 A d'a jun tiempoal chi', ix ilyaan viñaj Abías yuninal viñaj Jeroboam. 2 Ix
yalan viñaj Jeroboam chi' d'a ix yetb'eyum icha tic:
—A ticnaic ixic d'a Silo. Ata' cajan viñaj Ahías, viñ schecab' Dios, aton viñ
aljinac to a in ol in ochcan reyal d'a jun choñab' tic. Q'uexel a pichul yic vach'
malaj mach ol naanoc to vetb'eyum ach. 3 Ic'b'at lajuñeoc ixim nivac pan
yed' juntzañ ixim c'oxox pan yed' junoc xalu yal chab'. Ixic, c'anb'ej d'a viñ
yic syalan viñ d'ayach tas ol aj viñ unin tic, xchi viñ d'a ix.
4 Icha chi' ix yutej sb'a ix. Ix sq'uexel spichul ix, ix b'at ix d'a Silo chi'. Ix
c'och ix d'a spat viñaj Ahías chi'. A viñaj Ahías chi', maxtzac yal-laj yilan viñ,
te icham vinacxo viñ. 5 Palta toxo ix yal Jehová d'a viñ to ol c'och ix yetb'eyum
viñaj Jeroboam sc'anb'ej yuj jun yune' chuc sc'ool. Ix yalanpax Jehová d'a viñ
tas ol yutoc viñ yalan d'a ix. Ix ac'ji yojtaquejel viñ to ol sq'uexel sb'a ix.
6 Ayic ix yab'an viñ sc'añ sc'och ix d'a ti' pat, ix yalan viñ:
—Ach yetb'eyum viñaj Jeroboam, ochañ, ¿tas yuj ix a q'uexel a b'a? Te
cusc'olal tas ix checji val d'ayach. 7 Yuj chi' meltzajañ, al d'a viñ etb'eyum
chi' to a Jehová co Diosal tz'alan d'a viñ icha tic: Ix ach in siq'uelta d'a scal
eb' choñab', ix ach vac'anoch yajalil d'a yib'añ eb'. 8 A in ix viq'uec' yopisio
eb' yiñtilal viñaj David, ix vac'an d'ayach, palta mañ ichoc yutejnac sb'a viñ
in checab' aj David chi' tzutej a b'a. Sc'anab'ajejnac in checnab'il viñ yed'
smasanil sc'ool, a masanil tas sc'ulejnac viñ, vach'ñej d'a vichañ. 9 Palta a
achxo pax tic, yelxo val te chuc tas tza c'ulej d'a yichañ juntzañxo eb' yajal
ec'nac ayic mantzac ach ochi. A ach tic ix a tzuntzej val cot voval, ix a b'o
juntzañ q'uen q'ueen a diosaloc, ix in a paticaneli. 10 Yuj chi' ol vac'cot yaelal
d'a yib'añ eb' iñtilal. Ol in satel masanil eb' vinac d'a scal iñtilal d'a scal eb'
israel tic, vach'chom checab' yaji, ma yic sb'a, mañxa junoc ol canoc. Pilan ol
in satel iñtilal chi', icha tz'aj sñusjitz'a stza' noc' noc'. 11 A eb' ol cham d'a yol
choñab', a noc' tz'i' ol chianb'at eb'. Axo eb' ol cham d'a spatictaquel choñab'
chi' jun, a noc' ostoc ol chianb'at eb', xchi Jehová.
12 A achxo pax tic ach ix, paxañ d'a a pat. Añej yic ol ach ochc'och tec'naj
d'a yol sti' a choñab' ol cham viñ unin chi'. 13 Axo masanil eb' israel, ol cus eb'
yuj viñ, ol smucan viñ eb', añej val jun yiñtilal viñaj Jeroboam chi' ol mucjoc,
yujto añej jun chi' vach'tac val d'a yichañ Jehová co Diosal d'a scal eb' yiñtilal

viñ. 14 Ato yic b'aq'uiñ ol yac'anxioch Jehová junocxo rey d'a co cal tic, a' ol
satanel masanil yiñtilal viñaj Jeroboam d'a jun c'ual chi'. 15 Ol oñ tzicub'tañaj
a oñ israel oñ tic yuj Jehová, icha val tz'aj stzicub'tañaj te' velec' yuj a a'. Ol
oñ ic'joquel d'a jun lum luum mañ jantacoc svach'il ac'b'il tic d'a eb' co mam
quicham. Ichato ol oñ yumjoccanb'at d'a sc'axepalb'at a' Éufrates, yujto ix co
b'o yechel jun comon dios scuchan Asera. Yuj chi' sco tzuntzejcot yoval sc'ol
Jehová d'a quib'añ. 16 A Jehová ol oñ ac'anb'at d'a yol sc'ab' junxo nación
yujñej smul viñaj Jeroboam syac'och chi'. A viñ scuchb'anb'at co choñab' tic
d'a chucal, xchi viñaj Ahías chi' d'a ix.
17 Ix lajvi chi' ix pax ix yetb'eyum viñaj Jeroboam chi', ix c'och ix d'a Tirsa.
A val yochc'och ix d'a yol sti' spat, ix cham viñ unin chi'. 18 Masanil eb' israel
ix mucan viñ, ix och eb' d'a cusc'olal yuj viñ icha ix aj yalan Jehová d'a viñaj
Ahías schecab'.
19 A juntzañxo yab'ixal viñaj rey Jeroboam, ayic ix yac'an oval viñ yed'
juntzañxo tas ix sc'ulej viñ d'a yol stiempoal, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal
eb' viñ sreyal Israel. 20 A viñaj Jeroboam chi', 22 ab'il ix yac' reyal viñ. Axo yic
ix cham viñ, a jun viñ yuninal viñ scuchan Nadab ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Roboam reyal d'a Judá
(2Cr 12.1-16)

21 A d'a Judá ix yac' reyal viñaj Roboam yuninal viñaj Salomón. 41 ab'il
sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'. 17 ab'il ix yac' reyal chi' viñ d'a
Jerusalén, aton val jun choñab' chi' ix siq'uel Jehová d'a scal masanil choñab'
d'a yol yic Israel yic tz'och ejmelal d'ay ta'. Naama sb'i ix snun viñ, amonita
ix.
22 A viñaj Roboam chi' yed' eb' aj Judá, te chuc tas ix sc'ulej eb' d'a yichañ
Jehová. Ix ste tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová eb' d'a yichañ tas sc'ulejnac eb'
smam yicham eb', 23 yujto ix laj sb'oxi juntzañ lugar chaañ eb', aton b'aj tz'och
eb' ejmelal yed' pax d'a yichtac te te' c'ayum xiil. Ix laj sb'oanpaxq'ue q'uen
q'ueen eb' yechel comon dios Asera. 24 Ay pax eb' viñ vinac ix c'ulan ajmulal
yed' yetvinaquil yic tz'och eb' ejmelal d'a scomon diosal chi'. Ix sb'eyb'alej
ajmulal eb' te yajb'entac, icha sc'ulejnac eb' ch'oc choñab'il yic'naquel Jehová
d'a yichañ eb' israel chi'.
25 Ayic yoilxo ab'il yoch viñaj Roboam chi' reyal, ix javi viñaj Sisac sreyal
Egipto yac' oval d'a Jerusalén. 26 Ix yic'anb'at masanil b'eyumal viñ ay
d'a stemplo Jehová, masanil b'eyumal ay d'a spalacio viñ rey yed' masanil
juntzañ q'uen maclab' jul-lab' nab'a oro b'ob'ilcan yuj viñaj Salomón. 27 Ix
lajvi chi', axo q'uen bronce ix schec b'ojoc viñaj Roboam chi' sq'uexuloc
juntzañ maclab' jul-lab' nab'a oro chi', ix yac'ancan viñ d'a eb' yajalil eb'
soldado ayoch stañvumaloc sti' spalacio viñ. 28 Juntaquel sb'at viñ rey chi'
d'a stemplo Jehová, a eb' soldado chi', syic'b'at q'uen maclab' jul-lab' chi' eb',
axo smeltzajxi eb' syac'anxican q'uen eb' d'a yed'tal.
29 A yab'ixal juntzañxo tas sc'ulejnac viñaj Roboam chi', tz'ib'ab'ilcan b'aj
aycan yab'ixal masanil eb' viñ sreyal Judá.
30 Ayñej oval d'a scal viñaj Roboam yed' viñaj Jeroboam. 31 Ayic ix cham
viñaj Roboam chi', ix mucji viñ b'aj mucan eb' smam yicham d'a schoñab'
viñaj David. Naama sb'i ix snun viñ, amonita ix. Ix lajvi chi' axo jun yuninal
viñ scuchan Abiam ix ochcan reyal sq'uexuloc.

15

Ochnac viñaj Abiam reyal d'a Judá
(2Cr 13.1-22)

1 Ayic 18 ab'ilxo yoch viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat reyal d'a Israel, ix
och viñaj Abiam reyal d'a Judá. 2 Oxe' ab'il ix yac' reyal chi' viñ d'a Jerusalén.
Maaca sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Abisalom. 3 A viñaj Abiam chi', ix
sb'eyb'alej chucal viñ icha ix sc'ulej viñ smam viñ. Te chuc tas ix sc'ulej viñ
d'a yichañ Jehová sDiosal. Maj sc'anab'ajej Jehová viñ d'a smasanil sc'ool
icha sc'ulejnac viñaj rey David, aton viñ smam icham viñ. 4 Palta yujto xajan
viñaj rey David chi' yuj Jehová, yuj chi' maj satcanel yiñtilal viñ. Ixto ochcan
yiñtilal viñ chi' reyal d'a Jerusalén. Añejtona' ix scolcanel jun choñab' chi'
Jehová, 5 yujto te vach' yutejnac sb'a viñaj rey David chi' d'a yichañ. Mañ
yic'nacoquel spensar viñ d'a tas yalnac Jehová chi', añej val smul viñ ochnac
aton yuj tas ajnac smilan viñaj Urías hitita viñ.
6-7 A viñaj Abiam chi', ix yac'ñej oval viñ yed' viñaj Jeroboam chi', icha
sc'ulejnac viñaj Roboam smam viñ. A yab'ixal viñaj Abiam chi' yed' masanil
tas sc'ulejnac viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 8 Axo
yic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj David, axo jun viñ yuninal viñ
scuchan Asa ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Asa reyal d'a Judá
(2Cr 14.1-5; 15.16-19)

9 A viñaj Asa, ix schael yich viñ yac'an reyal d'a Judá, a val yic 20 ab'il yoch
viñaj Jeroboam chi' reyal d'a Israel. 10 A viñaj Asa chi', 41 ab'il ix yac' reyal
viñ d'a Jerusalén. Maaca sb'i ix snun chichim viñ, yisil ix viñaj Abisalom.
11 Te vach' tas ix sc'ulej viñaj rey Asa chi' d'a yichañ Jehová, icha val ix
sc'ulej viñaj rey David smam icham viñ. 12 Ix spechel masanil eb' viñ vinac
viñ d'a yol smacb'en chi', aton eb' viñ sc'ulan ajmulal yed' yetvinaquil d'a
juntzañ lugar b'aj tz'och ejmelal. Masanil juntzañ yechel comon dios ix sb'o
eb' smam yicham viñ, ix laj satpaxel viñ. 13 Ix yiq'uel snivanil yelc'och ix snun
chichim viñ, aton ix Maaca. Ix schecpax viñ mac'jocpoj jun yechel Asera
yajb'entac yac'nac b'o ix snun chichim chi', ix schecan ñusjoctz'a viñ d'a sti'
a' Cedrón. 14 Vach'chom maj yiq'uel viñ masanil juntzañ lugar yic ejmelal d'a
juntzañ lugar chaañ, palta te vach' ix yutej spensar viñ d'a yichañ Jehová d'a
masanil tiempo. 15 Ix yac'anpaxcanoch q'uen oro viñ yed' q'uen plata b'aj
sic'chajcan tas tz'ac'ji yicoc Jehová yed' juntzañxo yamc'ab' ix yac'can viñ
smam viñ yed' pax juntzañ ix sb'o viñ.

Junñej ix yutej sb'a viñaj Asa'R'yed' viñaj Ben-adad
(2Cr 16.1-10)

16 Ayñej oval d'a scal viñaj Asa sreyal Judá yed' viñaj Baasa sreyal Israel.
17 Ix cot viñaj Baasa yac' oval d'a Judá, ix och ijan viñ sb'oan scuartel d'a
choñab' Ramá, yic smacan b'e viñ yic vach' mañxa mach syal sc'och d'a Judá
chi'. 18 Yuj chi', axo viñaj Asa chi' ix ic'anelta masanil q'uen oro yed' q'uen
plata sic'b'iltocan d'a yol stemplo Jehová yed' d'a spalacio viñ. Ix schecanb'at
eb' ayoch d'a yopisio yed' viñ yic sb'at yac'ancan q'uen chi' eb' d'a viñaj
Ben-adad sreyal Siria cajan d'a Damasco, aton viñ yuninal viñaj Tabrimón,
yixchiquin viñaj Hezión. A yed' q'uen tumin chi', ix yalanb'at viñ d'a viñaj
Ben-adad chi' icha tic: 19 Co b'o junoc co trato, icha sc'ulejnac eb' co mam
quicham. Tic svac'b'at q'uen oro yed' q'uen plata in silab'oc d'ayach. Ac'
lajvoc a trato yed' viñaj Baasa sreyal Israel yic ol yactej viñ yac'an oval ved'oc,
xchib'at viñaj Asa chi'.
20 Ix scha sc'ol viñaj Ben-adad chi' tas ix yalb'at viñaj rey Asa chi', yuj chi'
ix scheccot eb' soldado viñ yac' oval d'a yol yic Israel. Aton juntzañ choñab'
tic ix yac' ganar eb' soldado viñ chi': Ijón, Dan, Abel-bet-maaca yed' masanil
Cineret yed' masanil smacb'en Neftalí. 21 Ayic ix yab'an viñaj Baasa icha chi',

ix yactan viñ sb'oanq'ue choñab' Ramá, ix meltzaj viñ d'a choñab' Tirsa. 22 Yuj
chi' ix smolb'ej masanil eb' viñ aj Judá viñaj rey Asa chi', mañxa junoc mach
maj c'ochoc. Ix yic'ancot jantac q'uen q'ueen eb' yed' te te', aton juntzañ
chi' van yac'anoch viñaj Baasa yic sb'oanq'ue choñab' Ramá chi'. Axo yed'
juntzañ chi' ix sb'oq'ue scuartel viñaj rey Asa chi' d'a choñab' Geba d'a yol
yic Benjamín yed' d'a choñab' Mizpa.

A schamel viñaj rey Asa
(2Cr 16.11-14)

23 A jantacto yab'ixal viñaj Asa, juntzañ oval ix yac' ganar viñ, masanil tas
ix sc'ulej viñ yed' juntzañ choñab' ix sb'oq'ue viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan
yab'ixal eb' viñ sreyal Judá.
Axo yic ichamxo viñ, ix och jun yab'il d'a yoc viñ. 24 Ayic ix cham viñ, ix
mucji viñ d'a schoñab' viñaj rey David b'aj mucan eb' smam yicham. Axo viñ
yuninal viñ scuchan Josafat ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Nadab reyal d'a Israel

25 Ayic schab'ilxo ab'il yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj
Nadab yuninal viñaj Jeroboam yac'an reyal d'a Israel, chab' ab'il ix yac' reyal
viñ. 26 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A sb'eyb'al viñ smam
viñ ix sb'eyb'alej, aton viñ cuchb'annacb'at eb' israel d'a chucal. 27-28 Palta
axo viñaj Baasa yuninal viñaj Ahías yiñtilal Isacar ix och ajc'olal d'a viñaj
Nadab chi'. Ayic ix yac'an oval viñaj Nadab yed' eb' soldado Israel d'a choñab'
Gibetón, d'a yol yic eb' filisteo, ata' ix miljicham viñ yuj viñaj Baasa chi'. Yuj
chi' ayic yoxilxo ab'il yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj
Baasa chi' yac'an reyal d'a choñab' Israel. 29 Añej val yic ix och viñ reyal
chi', ix smilancham masanil yiñtilal viñaj Jeroboam chi' viñ, pilan ix cham
eb' yuj viñ, mañxa junoc eb' ix cani, icha yalnaccan viñaj Ahías schecab'
Jehová aj Silo. 30 Ix uji jun tic yuj smul viñaj Jeroboam ix yac'ochi ayic ix
scuchb'anb'at eb' yetisraelal viñ d'a chucal. Yuj chi' ix stzuntzajcot yoval sc'ol
Jehová sDiosal choñab' Israel yuj viñ.
31 A jantacto yab'ixal viñaj Nadab yed' masanil tas ix sc'ulej, tz'ib'ab'ilcan
b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 32 Ix ochñej oval d'a scal viñaj Asa
sreyal Judá yed' viñaj Baasa sreyal Israel.

Ochnac viñaj Baasa reyal d'a Israel

33 Ayic yoxilxo ab'il yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj
Baasa yuninal viñaj Ahías yac'an reyal d'a Israel, d'a choñab' Tirsa. 24 ab'il
ix yac' reyal viñ. 34 Masanil tas ix sc'ulej viñ, te chuc d'a yichañ Jehová, icha
sc'ulejnac viñaj Jeroboam, aton viñ cuchb'annacb'at eb' israel d'a chucal.

16

1 Ix lajvi chi', ix lolon Jehová d'a viñaj Jehú, yuninal viñaj Hanani, yic b'at
yalan viñ d'a viñaj Baasa icha tic: 2 Te malaj elc'ochi, palta ach vic'chaañ,
ix ach vac'anoch yajalil d'a in choñab' Israel tic, palta axo sb'eyb'al viñaj
Jeroboam tza b'eyb'alej. Ix a cuchb'anb'at in choñab' tic d'a chucal, yuj chi' ix
e tzuntzejcot yoval in c'ool yuj e chucal chi'. 3 Yuj chi' ach Baasa, ol ach in satel
yed' masanil iñtilal, icha ix vutej in satanel yiñtilal viñaj Jeroboam yuninal
viñaj Nabat. 4 Yalñej mach eb' a c'ab' oc ol cham d'a yoltac choñab', a noc'
tz'i' ol chianb'at eb', axo eb' ol cham d'a caltac te', a noc' ostoc ol chianb'at eb',
xchi Jehová, xchi viñaj Jehú chi'.
5 A jantacto yab'ixal viñaj Baasa chi' yed' jantac oval ix yac' ganar viñ,
tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 6 Axo yic ix cham viñ,

ix mucji viñ d'a Tirsa, axo jun viñ yuninal viñ scuchan Ela ix ochcan reyal sq'uexuloc.

7 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Jehú schecab', aton viñ yuninal viñaj Hanani, tastac yaelal ol javoc d'a yib'añ viñaj Baasa yed' eb' yiñtilal yed' sc'ab' yoc, yujto te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. Yuj chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ol Jehová chi' viñ, icha sc'ulejnac viñaj Jeroboam. Ix cotpax yaelal d'a yib'añ viñ yujto ix satel yiñtilal viñaj Jeroboam chi' viñ.

Ochnac viñaj Ela'R'yed' viñaj Zimri reyal d'a Israel

8 Ayic 26 ab'ilxo yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Ela yuninal viñaj Baasa yac'an reyal d'a Israel d'a choñab' Tirsa. Chab' ab'il ix yac' reyal chi' viñ. 9 Ay jun viñ Zimri sb'i, yajal viñ d'a nañal eb' soldado tz'ec' yed' carruaje yic oval, a viñ ix och ajc'olal d'a viñaj Ela chi'. Ay jun c'ual ayec' viñaj Ela chi' d'a Tirsa, d'a spat viñaj Arsa, viñ tz'ilan spalacio viñ rey. Axo ix aji, ix yuc' añ viñ rey chi', ix q'ue añ d'a sjolom viñ. 10 Elañchamel ix c'och viñaj Zimri chi', ix smilancham viñ rey chi' viñ, axo viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. Ix uji jun tic ayic 27 ab'ilxo yoch viñaj Asa reyal d'a Judá.

11 Añej val yic ix och viñaj Zimri chi' reyal, ix smilancham masanil yiñtilal viñaj Baasa chi' viñ. Mañxa junoc vinac ix cani, mañxa pax junoc sc'ab' yoc viñ, ma junoc yamigo viñ ix cani. 12 Icha val chi' ix aj satel masanil yiñtilal viñaj Baasa chi', icha val ix aj yalan Jehová d'a viñaj Jehú yuj viñaj Baasa chi'. 13 A tas ix sc'ulej viñaj Baasa chi' yed' viñaj Ela yuninal viñ, ix och smul eb' viñ yuj scuchb'anb'at eb' israel yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios. Yuj chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ool Jehová eb'.

14 A jantacto yab'ixal viñaj Ela chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

15 Ayic 27 ab'ilxo yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Zimri yac'an reyal d'a Tirsa, palta uqueñej c'ual ix yac' reyal chi' viñ. A d'a juntzañ c'ual chi' ayec' eb' soldado yic Israel yac' oval d'a Gibetón d'a yol yic eb' filisteo. 16 Axo yic ix yab'an eb' soldado chi' to ix miljicham viñ rey yuj viñaj Zimri, yuj chi' val d'a jun c'u chi' ix yac'anoch viñaj Omri eb' sreyaloc, aton viñ yajalil eb'. 17 Yuj chi' ix yactej viñaj Omri chi' yac'an oval yed' eb' soldado d'a Gibetón chi', axo d'a choñab' Tirsa ix c'och eb' yac' oval.

18 Axo ix yilan viñaj Zimri chi' to van yac'ji ganar jun choñab' chi', ix och viñ d'a yol scuartel d'a yol spalacio, ix yac'anoch sc'ac'al viñ. Icha chi' ix aj scham viñ. 19 Icha chi' ix aji yujto te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, to a val sb'eyb'al viñaj Jeroboam viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal, a ix sb'eyb'alej viñ.

20 A jantacto yab'ixal viñaj Zimri chi' yed' tas ix snachaañ viñ d'a spatic viñaj Ela, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

Ochnac viñaj Omri reyal d'a Israel

21 Ix spoj sb'a choñab' Israel, cha poj ix aj eb': Jun macañ eb', a viñaj Tibni yuninal viñaj Ginat snib'ej eb' tz'och reyal. Axo junxo macañ eb', ix can eb' yed' viñaj Omri. 22 Axo ix aji, a eb' ix can yed' viñaj Omri chi', más jelan eb' d'a yichañ eb' ix och yed' viñaj Tibni chi', yuj chi' ix miljicham viñaj Tibni chi' yuj eb', axo viñaj Omri chi' ix ochcan reyal.

23 Ayic 31 ab'ilxo yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Omri chi' yac'an reyal d'a Israel. 12 ab'il ix yac' reyal viñ, vaque' ab'il ix ec' viñ d'a Tirsa. 24 Ix lajvi chi' ix smanan jun lum tzalan viñ d'a Samaria d'a viñaj Semer. Nañal schab'il quintal q'uen plata ix yac' viñ stojoloc luum. Axo ta' ix

sb'oq'ue jun choñab' viñ, Samaria ix yac' viñ sb'iej, yujto Semer sb'i viñ b'aj ix sman lum luum chi' viñ.
25 A tas ix sc'ulej viñaj Omri chi', te chuc d'a yichañ Jehová, ec'b'al schucal
d'a yichañ juntzañxo eb' viñ rey ec'nac. 26 Ix sb'eyb'alej sb'eyb'al viñaj
Jeroboam yuninal viñaj Nabat viñ, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a
chucal yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios, yuj chi' stzuntzejnaccot
yoval sc'ool Jehová Dios eb'.
27 A jantacto yab'ixal viñaj Omri yed' tas ix sc'ulej yed' tastac ix yac' ganar
viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 28 Ayic ix cham viñ,
ix mucji viñ d'a Samaria, axo jun viñ yuninal viñ scuchan Acab ix ochcan
reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Acab reyal d'a Israel

29 Ayxo 38 ab'il yoch viñaj Asa reyal d'a Judá, ayic ix och viñaj Acab yuninal
viñaj Omri reyal d'a Israel. 22 ab'il ix yac' reyal viñ d'a choñab' Samaria. 30 Te
chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, ec'b'al chucal ix sc'ulej viñ d'a yichañ
juntzañxo eb' viñ rey ec'nac. 31 Malaj yalan sb'eyb'al viñaj Jeroboam yuninal
viñaj Nabat d'a viñ. Ec'b'al te chuc tas ix sc'ulej viñ chi', ix yic' ix Jezabel
yisil viñaj Et-baal sreyal Sidón viñ yetb'eyumoc, ix ochpax viñ ejmelal d'a jun
comon dios scuch Baal. 32 Ix sb'oq'ue stemploal Baal chi' viñ yed' jun altar d'a
Samaria. 33 Ix sb'oanpaxq'ue jun yechel comon dios scuch Asera viñ. Ix ste
tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová sDiosal Israel viñ, yujto ec'b'al chuc ix sc'ulej
viñ d'a yichañ juntzañxo eb' viñ sreyal Israel ec'nac.
34 Ayic ayoch viñaj Acab chi' reyal, axo viñaj Hiel aj Betel ix b'oanxiq'ue
choñab' Jericó. Ayic ix yac'anxiem yich jun choñab' chi' viñ, ix cham jun
sb'ab'el yuninal viñ scuch Abiram. Axo yic ix och spuertail, ix cham viñaj
Segub slajvub' yuninal viñ. Ix elc'och icha tas yalnaccan Jehová d'a viñaj
Josué yuninal viñaj Nun.

17

Yalnac viñaj Elías to mañxo ol yac' ñab'

1 Ay jun viñ schecab' Dios scuchan Elías aj Tisbe d'a yol yic Galaad. A viñ
ix alan d'a viñaj rey Acab icha tic: A in tic schecab' in Jehová co Diosal a oñ
israel oñ tic, a val d'a yichañ Jehová svalcan d'ayach to mañxo ol yac'laj ñab'
d'a jaye' ab'il tic, malaj jab'oc yal ac'val ol emoc, masanto a in ol val junelxo,
xchi viñ.17.1
2 Ix lajvi chi' ix yalan Jehová d'a viñaj Elías chi' icha tic:
3 —Elañ d'a tic, b'at c'ub'ejcanel a b'a d'a sch'olanil sti' a' Querit, aton a'
sc'ochcan d'a a' Jordán d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 4 A jun a a' chi' ol uq'uej, a
inxo ol val d'a noc' joj yic ol b'at noc' yac'can a vael, xchi d'a viñ.
5 Ix sc'anab'ajej viñaj Elías tas ix yal Jehová chi', ix b'at sc'ub'anel sb'a viñ
d'a sch'olanil sti' a' Querit chi'. 6 Junjun q'uiñib'alil yed' junjun yemc'ualil
syic'anb'at svael viñ noc' joj chi' yed' schib'ej, axo jun a a' chi' syuc' viñ. 7 Palta
ix c'och stiempoal ix tup a a' chi' yujto maxtzac yac'laj ñab'.

A viñaj Elías yed' ix aj Sarepta

8 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Elías chi':
9 —Elañ d'a tic, ixiccan d'a choñab' Sarepta d'a yol yic Sidón, tzach can ta'
junoc tiempoal. Toxo ix val d'a jun ix ix chamnacxo yetb'eyum to a ix ol ac'an
a vael, xchi d'a viñ.

17.1 **17:1** A jun tic sch'oxani to a Jehová tz'ac'anem ñab', mañoc comon dios scuchan Baal. Icha yalan eb' to a Baal sdiosal eb' chi' ac'um yaxilal.

10 Ix el viñaj Elías chi', ix b'atcan viñ d'a Sarepta chi'. Ayic ix c'och viñ d'a
sti' choñab', ix yilanb'at jun ix ix viñ, chamnacxo yetb'eyum ix, van smolan
chab' te' b'olob' ix. Ix yavtancot ix viñ, ix yalan viñ icha tic:
—Mamax el d'a a c'ool, b'at ic' junoc vaso a' vuq'uej, xchi viñ.
11 Vanxo sb'at ix yic'cot a', ix avajxi viñ d'a ix:
—Tzin tevipax d'ayach to tzic'cot jab'oc pan in va'a, xchi viñ.
12 Ix tac'vi ix:
—Val d'a yichañ Jehová a Diosal svala', malaj jab'oc ixim pan b'ob'il vuuj,
axoñej val jun b'ech jab' varina yaab'ilcan vuj d'a yol jun xalu yed' jab' vaceite
ay d'a yol yed'tal. Añej ol in c'ochxoc yed' chab' in b'olob' tic, ol in vach' b'oan
jab' varina chi' in va yed' tzun vune' tic, ol lajvoc chi', ol co tañvan cham co
b'a yuj vejel, xchi ix.
13 Ix yalan viñaj Elías chi' d'a ix icha tic:
—Mañ ach xivoc. Ixic, b'at b'o ixim icha ix aj alan chi', palta to tza b'ab'laj
b'oej junoc vic d'a jab' harina chi', tzic'ancot d'ayin, slajvi chi' ol a b'oan ic ol
a va yed' viñ unin chi'. 14 Yujto toxo ix yal Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic
to mañ ol lajvoc jab' harina ayem d'a yol a xalu chi' yed' jab' aceite ayem d'a
yol yed'tal chi', masanto yic ol yac'anxicot ñab' Jehová, xchi viñ d'a ix.
15 Ix lajvi chi', ix b'at ix sb'o icha ix aj yalan viñ chi'. Jantacñej tiempo ix yac'
jun vejel chi', ix va viñ yed' ix yed' pax eb' ayec' yed' ix d'a spat chi'. 16 Maj
lajviel-laj jab' yarina ix chi' yed' jab' yaceite chi', icha ix aj yalan viñaj Elías
chi' yuj Jehová.
17 Ix ec' jun tiempoal, ix ilyaan jun yune' ix chi'. Te ov ix aj jun syaelal chi',
ix chami. 18 Ix yalan ix d'a viñaj Elías chi' icha tic:
—Ach schecab' Dios, ¿tas alan ic d'ayin? ¿Tom yuj snachajcot in mul yed'
scham tzun vune' tic, yuj chi' ach javi? xchi ix.
19 —Ic'cot viñ une' chi' d'ayin, xchi viñaj Elías chi' d'a ix.
Ix schaanec' viñ unin chi' viñ d'a ix, ix yic'anq'ue viñ d'a yol scuarto, ix
yac'anec' jichan viñ d'a sat sch'at. 20 Val chi' ix yalan viñ d'a Jehová icha tic:
Mamin Jehová in Diosal, ¿tas yuj tzac'cot cusc'olal d'a yib'añ ix ix tz'ac'an in
posado tic, tza chaan cham viñ yune' ix tic? xchi viñ.
21 Ix lajvi chi', oxel ix b'at lachan viñ d'a yib'añ viñ unin chi', ix yalan viñ
d'a Jehová: Mamin Jehová in Diosal, tzin c'an d'ayach to tzac'xi sq'uinal viñ
unin tic, xchi viñ.
22 Ix yab'an Jehová tas ix yal viñ chi', ix jax sc'ool viñ unin chi'.
23 Elañchamel ix yiq'uemta viñ unin chi' viñ b'aj aycan ix snun chi', ix
yac'anxi viñ d'a ix, ix yalan viñ:
—Ilnab'i, toxo ix jax sc'ool viñ une' tic, xchi viñ.
24 Ix yalan ix d'a viñ:
—A ticnaic svac'och d'a in c'ool to yel schecab' ach ton Jehová Dios, a tas
schec ala', tz'elñejc'ochi, xchi ix.

18

A viñaj Elías yed' viñaj Abdías

1 Ix ec'b'at oxe' ab'il, ix lolonxi Jehová d'a viñaj Elías chi' icha tic: B'at ch'ox
a b'a d'a viñaj Acab yujto ol vac'xib'at q'uinal ñab', xchi d'a viñ.
2 Ix b'at viñ sch'ox sb'a d'a viñaj rey Acab chi'. A d'a Samaria te ov yac'an
vejel. 3-6 A viñaj Acab chi' ix avtan viñaj Abdías, viñ ayoch yilumaloc spalacio
viñ. Ix yalan viñ d'a viñ icha tic:

—Coñ, b'at co say quila', tope ay b'aj ay a a' d'a yol co macb'en tic, b'aj sco say jab'oc yañ noc' co chej, yic mañ ol cham noc' yuj vejel, xchi viñ. Yuj chi' ix spoj sb'a eb' viñ, ch'occh'oc b'aj ix b'atcan junjun eb' viñ.

A viñaj Abdías chi', ayñej xivc'olal viñ d'a Jehová. A d'a yalañtaxo, ayic ix schecan ix Jezabel yetb'eyum viñaj Acab chi' to smiljicham eb' viñ schecab' Jehová, a viñaj Abdías chi' ix c'ub'anel 100 eb' viñ schecab' Jehová chi'. Chab' macañ ix aj eb' viñ yuj viñ, 50 tac ix aj eb' viñ. Ix b'at viñ sc'ub'ejel eb' viñ d'a yol chab' q'uen ñaq'ueen, axo viñ sb'at ac'an tas sva eb' viñ yed' tas syuq'uej eb' viñ d'a jun tiempoal chi'. 7 Ayic van yec' viñaj Abdías sayoj yañ chej chi', ix schalaj sb'a viñ yed' viñaj Elías chi'. Ayic ix yilanoch viñaj Elías chi' viñ, ix em ñojan viñ d'a yichañ viñ, ix yalan viñ:

—Mamin, ¿toc a ach tic Elías ach? xchi viñ.

8 —I' a in toni. Ixic al d'a viñaj Acab to ayinec' d'a tic, xchi viñaj Elías chi'.

9 Ix tac'vi viñaj Abdías chi':

—¿Tas in mul yuj chi' tzin ac'och d'a yol sc'ab' viñaj Acab yic tzin smilancham viñ? 10 D'a yichañ Jehová co Diosal sval d'ayach to malaj junoc nación b'aj maj ach sayjiec' yuj viñ rey chi'. Ayic ix yalan eb' viñ rey chi' to malaj ach ayach ec' d'a yol smacb'en eb' viñ, ix yalan viñaj Acab chi' to syac' sti' eb' viñ tato yel malaj ach ayach ec' ta'. 11 Axo ticnaic tzalan d'ayin to sb'at val d'a viñ rey chi' to ayach ec' d'a tic. 12 Axom ol ajoc, añej yic tzin el d'a a tz'ey tic, axo Yespíritu Dios ol ach ic'anb'atoc. Ma chequel b'ajtom ol ach c'ochoc, axo yic ol in c'och val d'a viñaj Acab chi', ol cot viñ ach saya'. Tato mañxo ach ayoc ec' d'a tic, axom in smilancham viñ chi' uuj. A in a checab' in tic, yictax quelem into ayñej in xivc'olal d'a Jehová. 13 ¿Tom manta mach tz'alan d'ayach tas ix aj in colan eb' viñ schecab' Jehová d'a ix Jezabel ayic van smiljicham eb' viñ yuj ix? Ix in c'ub'ejel 100 eb' viñ d'a yol chab' q'uen ñaq'ueen, 50 tac ix vutej in c'ub'anel eb' viñ, ix vac'an tas sva eb' viñ yed' tas ix yuq'uej eb' viñ. 14 Axo ticnaic tzalani to sb'at val d'a viñ rey chi' to ayachec' d'a tic, axom in smilancham viñ chi', xchi viñ.

15 Ix yalan viñaj Elías chi':

—Val d'a yichañ Jehová Yajal d'a Smasanil sval d'ayach, jun svac' servil to a d'a jun c'u tic yovalil tzin lolon yed' viñaj Acab chi', xchi viñ.

16 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Abdías chi' yal d'a viñaj rey Acab chi'. Axo yic ix yab'an jun chi' viñaj Acab chi', ix cot viñ scha viñaj Elías chi'. 17 Axo yic ix ilchaj viñaj Elías chi' yuj viñ, ix yalan viñ icha tic:

—¿Tom a ach van ixtan choñab' Israel tic? xchi viñ.

18 Ix tac'vi viñaj Elías chi' d'a viñ icha tic: Mañoc in laj van vixtan jun choñab' tic, palta a ach yed' masanil eb' a c'ab' oc, yujto ix eyactejcan schecnab'il Jehová. Axo d'a comon dios Baal tzex och ejmelal. 19 A ticnaic, checb'at yic'umal eb' quetisraelal yed' 450 eb' viñ schecab' Baal yed' pax 400 eb' viñ schecab' ix dios Asera, aton eb' viñ tz'ac'ji va yuj ix Jezabel. Ol in chalaj in b'a yed' eb' viñ d'a jolom vitz Carmelo, xchi viñ d'a viñ rey chi'.

A viñaj Elías yed' eb' viñ schecab' Baal

20 Yuj chi' ix schecan viñaj Acab chi' molb'aj masanil eb' viñ schecab' comon dios Baal d'a yol smacb'en Israel d'a jolom vitz Carmelo. 21 Ix lajvi chi', ix c'och viñaj Elías chi' d'a scal eb' anima chi' smasanil, ix yalan viñ d'a eb' icha tic:

—¿B'aq'uiñ val ol eyactejcan somsoman e pensar? Tato a Jehová to yel Dios toni, añejocab' d'ay tzex och ejmelal. Tato a Baal chi' dios pax jun, añejocab' d'ay tzeyaq'uem e b'a, xchi viñ.

Axo eb' anima chi' maj tac'voclaj eb'. 22 Ix yalanxi viñaj Elías chi' icha tic:

—A d'a scal masanil eb' viñ schecab' Jehová, a inxoñej pitzan in, axo pax eb' viñ yic Baal, ay 450 eb' viñ. 23 Yuj chi', iq'ueccot chavañoc noc' mam vacax, sic'lan eb' viñ schecab' Baal chi' junoc noc' yico', scotac xicanb'at noc' eb' viñ, syac'anq'ue noc' eb' viñ d'a yib'añ te' c'atzitz, palta max yac'ochlaj sc'ac'al te' c'atzitz chi' eb' viñ. A inxo ol in b'opax junxo noc' chi', ol vac'anpaxq'ue noc' d'a yib'añ te' c'atzitz, añeja' malaj sc'ac'al ol vac'ochi. 24 Slajvi chi', ol avaj eb' viñ d'a sdiosal chi', añeja' in pax tic ol in avaj d'a Jehová in Diosal. A junoc Dios ol ac'ancot c'ac' d'a yib'añ noc' silab' chi', aton jun chi' Dios d'a yel, xchi viñ d'a eb'.

—Te vach' ton ix aj a naan chi', xchi eb' anima chi' smasanil.

25 Ix yalan viñaj Elías chi' d'a eb' viñ schecab' Baal chi' icha tic:

—Siq'uequel junoc noc' mam vacax tic tze b'oan noc', a ex ol e b'ab'laj b'oej eyic chi' yujto tzijtum ex, palta mañ eyac'ochlaj sc'ac'al. Slajvi chi' tzex avaj d'a e diosal chi', xchi viñ.

26 Ix smilancham noc' yic eb' viñ chi', ix sb'oan noc' eb' viñ. Ix syamanoch eb' viñ yavaj d'a sdiosal chi' d'a q'uiñib'alil, añeja' yavaj eb' viñ masanto ix och chimc'ualil, syalan eb' viñ icha tic: Tac'vañ d'ayoñ Baal, xchi eb' viñ. Sq'ue chennaj eb' viñ, tz'ec' oyoyoc eb' viñ d'a spatic altar b'aj ayq'ue silab' ix sb'o chi', malaj mach stac'vi d'a eb' viñ. 27 Axo yic ix och chimc'ualil, ix syamanoch viñaj Elías chi' sb'uchvaj d'a eb' viñ:

—Más chaañ tzex avaji, yujto dios jun, tecan ay tas van sc'ulani, mato ayb'at chuljel, ma ay b'aj ayb'at schec sb'a, mato jun, vaynac, pitzequel svayañ, xchi viñ.

28 Ix ochxi ijan eb' viñ yavaj chaañ, ix laj spolan sb'a eb' viñ d'a q'uen cuchilub' yed' d'a q'uen cotac lanza, ichataxon sb'eyb'al eb' viñ, chic'tacxoñej ix aj eb' viñ. 29 Ix ec' chimc'ualil, añeja' yel yav eb' viñ, sq'ue chennaj eb' viñ masanto ayic van sc'och yorail tz'ac'ji silab' d'a Jehová d'a yemc'ualil. Palta malaj mach ix ab'an tas ix yal eb' viñ chi'. 30 Yuj chi' ix yalan viñaj Elías chi' d'a eb' anima chi':

—Cotañec d'a in tz'ey tic, xchi viñ.

Ix snitzanb'at sb'a masanil eb' anima chi' d'a stz'ey viñ, ix syamanoch viñ sb'oanxiq'ue jun altar yic Jehová jub'ileli. 31 Ix yic'ancot lajchave' q'uen q'ueen viñ, yujto icha chi' sb'isul eb' viñ yuninal viñaj Jacob, aton viñ yalnac Jehová d'ay to Israel sb'iejcani. 32 Ix sb'oan jun altar chi' viñ d'a Jehová d'a q'uen q'ueen chi', ix sjoyan jun sanja viñ d'a spatictac jun altar chi', chañe' am galón a' tz'em d'a yool. 33 Ix sb'oanq'ue te' c'atzitz viñ d'a yib'añ altar chi', ix scotac xicanb'at noc' vacax chi' viñ, ix yac'anq'ue noc' viñ d'a yib'añ te' c'atzitz chi'. 34 Ix yalan viñ:

—B'ud'ec chañeoc ch'ub' d'a a a', tze tob'anb'at a' d'a yib'añ noc' silab' chi' yed' d'a yib'añ te' sc'atzitzal chi', xchi viñ.

Ix yalanxi viñ d'a eb' to syic'cot a' eb' d'a schaelal. Ix yic'anxicot a' eb'. Ix yalanxi viñ to syic'xicot a' eb' d'a yoxelal, ix sb'oan eb' icha tas ix yal viñ chi'. 35 Ix el yoc a' d'a spatictac altar chi', masanto ix b'ud'jican jun sanja chi'. 36 Ayic ix c'och yorail ichataxon yic tz'ac'ji silab' d'a yemc'ualil, ix snitzanoch sb'a viñaj Elías chi' d'a stz'ey altar chi', ix yalan viñ: Mamin Jehová sDiosal ach viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Israel. A ticnaic ojtacajocab'eli to a ach ton co Diosal ach a oñ israel oñ tic, a inxo tic to a checab' in, a ach ix a chec in c'ulej juntzañ tic. 37 Mamin Jehová, tac'vañ d'ayin, yic vach' ol yojtaquejel juntzañ anima tic to a achñej ton Dios ach, tzic'anxi meltzaj spensar eb' d'ayach, xchi viñ.

38 Val d'a jun rato chi' ix cot copnaj c'ac' d'a satchaañ yuj Jehová, ix tz'ab'at noc' silab' chi' yed' te' c'atzitz chi' yed' q'uen q'ueen yed' lum pococ, ix

tupb'atpax a a' d'a yol sanja chi'. 39 Ayic ix yilan eb' anima tas ix uji chi', ix sjulanec' telnaj sb'a eb' d'a sat luum, ix laj avaj chaañ eb': Añej Jehová yel Dios toni, xchixoñej eb'.

40 Ix yalan viñaj Elías chi' d'a eb':

—Yamec eb' viñ schecab' Baal tic. Malajocab' junoc eb' viñ tz'eli, xchi viñ.

Ix yamji eb' viñ yuj eb' anima chi', ix schecan viñ ic'chajb'at eb' viñ d'a sti' a' Cisón. Ata' ix miljicham eb' viñ.

Ix lesalvi viñaj Elías yic syac'xi ñab'

41 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Elías d'a viñaj Acab icha tic:

—Ixic, b'at va'añ, tzuc'an a', yujto van sc'añ sjavi jun nivan yaxñab' svab'i, xchi viñ.

42 Ix b'at viñaj Acab chi', ix va viñ, ix yuc'an a' viñ. Axo viñaj Elías chi', ix q'uex viñ d'a jolom vitz Carmelo chi', ix em cuman viñ ta' lesal, ix emc'och snañal sat viñ d'a scal sjolom spenec. 43 Ix yalan viñ d'a viñ schecab' icha tic:

—Q'ueañ d'a jolom vitz chi', tzach b'at q'uelan d'a yib'añ a' mar, xchi viñ.

Ix q'uec'och viñ schecab' viñ chi', ix yilanb'at viñ d'a yib'añ a' mar chi'.

Ix lajvi chi' ix jax viñ d'a viñaj Elías chi', ix yalan viñ:

—Malaj jab'oc tas ix vila', xchi viñ. Uquel ix checjib'at viñ yil yuj viñaj Elías chi'.

44 Ayic ix lajvi xid'ec' viñ d'a yuquelal chi', ix yalan viñ:

—Ay val tzin jab' asun d'a yib'añ a' mar chi', smuslaj yuj junoc co c'ab', xchi viñ.

Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Elías chi' d'a viñ icha tic:

—Ixic al d'a viñaj Acab to syac' lista noc' schej viñ stoc'an carruaje yic spax viñ, tato maay, majxo ta yal sc'och viñ d'a spat yuj ñab', xchi viñ.

45 Ix q'ue viñaj Acab chi' d'a yol scarruaje yic sb'at d'a Jezreel. Vanto val sb'at viñ ix q'uic'b'iel satchañ yuj asun, ix cot ic' te ov, ix cot jun nivan yaxñab'. 46 Axo Jehová ix och yed' viñaj Elías chi', elañchamel ix stoc'chaañ sjucan pichul viñ, ix sch'apanq'ue viñ d'a stzec'ul snañal, ix b'at lemnaj viñ. B'ab'el sb'at viñ yuj viñaj Acab chi' masanto ix c'och viñ d'a Jezreel.

19

Ix b'at viñaj Elías elelal d'a Horeb

1 Ix yalan viñaj Acab d'a ix Jezabel tas ix sc'ulej viñaj Elías yed' tas ix yutej viñ smilancham eb' viñ schecab' Baal. 2 Yuj chi', ix schecanb'at jun schecab' ix d'a viñaj Elías chi', ix yalanb'at ix icha tic: Aocab' eb' dios tz'ac'ancot yaelal d'a vib'añ tato manto ach cham vuuj yab' icha tic q'uic'an, icha ix utej a milancham eb' viñ schecab' in diosal chi', xchi ix.

3 Ayic ix yab'an viñaj Elías to ay smay jun chi', ix b'at viñ elelal. Ayic ix c'och viñ d'a Beerseba d'a yol yic Judá, ata' ix yactejcan jun viñ schecab' viñ. 4 Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a tz'inan luum. Jun c'ual ix b'ey viñ. Ix c'unb'i viñ, ix em c'ojan viñ d'a yich jun te' mes. Ata' ix snib'ej cham sb'a viñ. Ix yalan viñ: C'ocb'ilxo tic Mamin. Iq'uel in q'uinal, mañ ec'b'aloclaj velc'och d'a eb' in mam vicham, xchi viñ.

5 Ix ec' jichan viñ d'a yich jun te te' chi', ix vayb'at viñ. Axo yic vaynac viñ chi', ix c'och jun ángel d'a viñ, ix tenji viñ yuuj, ix yalani: Q'ueañ vaan, va'añ, xchi d'a viñ.

6 Axo ix yilan viñ d'a sjolomtac, ayec' jun ixim pan c'anb'inac d'a te' tzac'ac' yed' jun xalu a a'. Ix q'ue c'ojan viñ, ix va viñ, ix yuc'an a' viñ. Ix lajvi chi' ix ec'xi jichan viñ svayi. 7 Ix c'ochxi jun ángel chi' d'a viñ, ix tenjixi viñ yuuj, ix yalani: Q'ueañ vaan, va'añ, yujto te najatto scan b'aj ol ach c'ochoc, xchi d'a viñ.

8 Ix q'ue vaan viñ, ix va viñ, ix te och yip viñ yuj tas ix sva chi'. 40 c'u yed' 40 ac'val ix b'ey viñ, masanto ix c'och viñ d'a lum vitz Horeb b'aj sch'oxnac sb'a Jehová d'a eb' israel. 9 Ayic ix c'och viñ ta', ix vay viñ d'a yol jun q'uen ñaq'ueen d'a jun ac'val chi'. Ix lolon Jehová d'a viñ, ix yalan icha tic: Elías, ¿tas tza c'ulej d'a tic? xchi.

10 Ix tac'vi viñ d'ay icha tic: Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, ix te cot voval yuj tas tzach utaj yuj eb' vetisraelal. Yujto ix spatiquejel a trato eb', ix sjuanem altar eb', ix xicancham eb' a checab' eb'. A inxoñej ix in colchajcaneli, palta van in sayjiec' yuj eb' yic tzin smilancham eb', xchi viñ.

11 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ: Elañ d'a chi' tzach och liñan d'a vichañ d'a jolom vitz tic, yujto ol in ec' ta', xchi d'a viñ.

Ix yac'ancot jun nivan ic' Jehová chi', ix laj pojb'at q'uen tenam yuuj, palta mañ ayocochlaj d'a scal jun ic' chi'. Ix lajvi yec' jun ic' chi', ix yac'anpaxcot jun quixcab'. Palta añeja' mañ ayocochlaj d'a scal jun quixcab' chi'. 12 Ix lajvi yec' jun quixcab' chi', ix yac'anpaxcot jun c'ac', añeja' malaj Jehová chi' ayoch d'a scal jun c'ac' chi'. Ayic ix lajvi yec'b'at jun c'ac' chi', ix yab'an jun lolonel viñaj Elías chi', te c'ununi ix aj yalani. 13 Ayic ix yab'an viñ chi', ix smusan sat viñ yed' jun spichul jucan, ix elta viñ, ix aj liñan viñ d'a sti' q'uen ñaq'ueen chi', ix yab'an jun lolonel chi' viñ, ix yalani: Elías ¿tas tza c'ulej d'a tic? xchi.

14 Ix tac'vi viñ: Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, ix te cot voval yuj tas ix ach utaj yuj eb' vetisraelal, yujto ix spatiquejel a trato eb'. Ix sjuanem altar eb', ix xicancham eb' a checab' eb'. A inxoñej ix in colchajcaneli, palta van in sayjiec' yuj eb' yic tzin smilancham eb', xchi viñ.

15 Ix yalan Jehová chi' d'a viñ icha tic: Ixic, meltzajañ d'a b'e b'aj ach coti, slajvi chi' tzach b'at d'a tz'inan lum yic Damasco. Ayic ol ach c'och ta', tza sic'canel viñaj Hazael yic ol och viñ reyal d'a Siria. 16 Axo viñaj Jehú yiñtilal viñaj Nimsi tza sic'paxcaneli yic ol och viñ sreyaloc Israel. Axo viñaj Eliseo yuninal viñaj Safat aj Abel-mehola, tza sic'canel viñ yic ol och viñ in checab'oc a q'uexuloc. 17 A tas ol ujoc, a mach ol colchajcanel d'a yol sc'ab' viñaj Hazael, axo viñaj Jehú ol milanchamoc. Axo mach ol colchajcanel d'a yol sc'ab' viñaj Jehú chi', axo pax viñaj Eliseo ol milanchamoc. 18 Palta ayto uque' mil eb' israel chi' sic'b'ilcanel vuuj, maj ochlaj eb' ejmelal d'a Baal, maj stz'ub'pax eltalaj eb', xchi Jehová chi'.

Ix avtaj viñaj Eliseo

19 Ix meltzaj viñaj Elías chi' d'a jun lugar chi', ix ja viñ b'aj ayec' viñaj Eliseo yuninal viñaj Safat. Van sd'ocvi lum viñ yed' lajchave' mojañ noc' mam vacax. A viñ ed'jinac noc' tzac'anto sb'ati. Ix c'och viñaj Elías chi' d'a stz'ey viñ, ix yac'anb'at jun sjucan pichul viñaj Elías chi' d'a yib'añ viñ. 20 D'a jun rato chi' ix yactancan noc' vacax viñaj Eliseo chi', ix och tzac'an viñ yuj viñaj Elías chi', ix yalan viñ icha tic:

—Cha in b'ati, b'at valcan quilcob'a d'a in mam in nun, tzin tz'ub'ancanelta sti' eb' yic tzin pucancan in b'a yed' eb'. Slajvi chi', tzin och tzac'an uuj, xchi viñaj Eliseo chi'.

—Syal a b'ati, mañ vanoc ach vac'an pural, xchi viñaj Elías chi'.

21 Ix b'at viñaj Eliseo chi', ix smilan chavañ noc' vacax chi' viñ. Axo yed' te' yugo ayoch d'a noc' ix sb'ol schib'ejal noc' viñ, ix yac'an va eb' anima smunlaj yed' viñ chi'. Ix lajvi chi' ix och tzac'an viñ yuj viñaj Elías chi'.

20

Ix ac'ji ganar eb' sirio yuj eb' israel

1 A viñaj Ben-adad sreyal Siria, ix smolb'ej masanil eb' soldado viñ. Ay pax
32 eb' viñ rey junñej ix yutej sb'a yed' viñ yed' pax schej eb' viñ yed' scarruaje
eb' viñ yic oval. Ix javi eb' viñ yac' oval d'a choñab' Samaria, ix och oyan eb'
viñ d'a spatic jun choñab' chi'.
2 Ix yac'ancot schecab' eb' viñ d'a viñaj Acab sreyal Israel, ix yalan eb'
viñ icha tic: A viñaj Ben-adad ix oñ checancot ul cala': 3 Vic yaj masanil a
b'eyumal, eb' ix etb'eyum te vach' yed' eb' uninal te vach', xchicot viñ, xchi
eb' checab' chi'.
4 Ix yalanb'at viñaj Acab chi' d'a viñ icha tic: Mamin rey, ujocab' icha ix al
chi'. A in tic yed' masanil tastac ay d'ayin icocab'i, xchib'at viñ.
5 Ix jaxpax eb' checab' chi' d'a viñaj Acab chi', ix yalanxi eb' icha tic: Icha tic
ix yutej viñaj Ben-adad yalanxicoti: Toxo ix valb'at d'ayach to vic yaj masanil
a b'eyumal, eb' ix etb'eyum yed' pax eb' uninal. 6 Añejtona' yab' icha tic
q'uic'an, svac'anb'at eb' yajalil eb' in soldado yic sb'at yilan eb' masanil tas
ay d'a yol a palacio yed' yoltac spat eb' viñ ayoch yajalil ed'oc. Masanil tas ol
snib'ej eb', ol yic'cot eb', xchi viñ, xchi eb' checab' chi'.
7 Yuj chi' ix yavtancot masanil eb' yichamtac vinaquil choñab' viñaj Acab
chi', ix yalan viñ d'a eb':
—¿Tas tz'aj e naan a ex tic? A viñaj Ben-adad chi' vanñej sayan viñ tas
ol yutej oñ yixtani, vach'chom a in tic toxo ix val d'a viñ to syal vac'an in
b'eyumal, eb' ix vetb'eyum yed' eb' vuninal d'a viñ, xchi viñ.
8 Ix yalan eb' ichamtac vinac chi' yed' masanil eb' choñab':
—Mamin rey, mañ a cha ab' tas syalcot viñ chi' d'ayach, xchi eb'.
9 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj rey Acab chi' d'a eb' schecab' viñaj Ben-adad
chi':
—Alec d'a viñ rey vajal chi', ol in c'anab'ajej masanil tas ix yal viñ d'a
sb'ab'elal, palta axo tas syalcot viñ d'ayin ticnaic, mañxo ol in c'anab'ajejlaj,
xchib'at viñ.
Icha chi' ix aj yalanxic'och eb' schecab' viñaj Ben-adad chi'. 10 Ix schecanxi-
cot eb' schecab' viñ chi' junelxo d'a viñaj rey Acab chi', ix yalancot viñ: Aocab'
juntzañ dios tz'ac'anoch in yaelal tato max in satel Samaria chi' d'a junelñej.
Mañ ol yab'laj sc'alemal yic syic'ancot jun jopoc yic junjun eb' in soldado, xchi
viñ.
11 Ix yalanxib'at viñaj Acab chi' d'a viñaj Ben-adad chi' icha tic: Mañ smojoc
syic'chaañ sb'a junoc mach to vanto sb'at d'a oval, icha junoc mach to vanxo
sjaxi, xchib'at viñ.
12 Van yuc'an añ viñaj Ben-adad chi' yed' juntzañxo eb' viñ rey ayec' yed'
viñ d'a scampamento ayic ix yab'an viñ tas ix yal eb' checab' chi'. Yuj chi' ix
yal viñ d'a eb' yajalil eb' soldado to syac' lista sb'a eb' yic syac'an oval yed' jun
choñab' chi'. Yuj chi' ix yac'an lista sb'a eb'.
13 Yacb'an chi', ix javi jun viñ schecab' Dios d'a viñaj Acab chi', ix yalan viñ:
—A Jehová tz'alan icha tic: Scham val ilan jantac eb' ajc'ol chi', palta ol
vac'och eb' d'a yol a c'ab' d'a jun c'u tic, yic vach' ol ojtaquejeli to a inton
Jehová Dios in, xchi Jehová, xchi viñ checab' chi'.
14 Ix tac'vi viñaj Acab chi', ¿mach yuj ol ac'jococh eb' d'a yol in c'ab' chi'? xchi
viñ.
—A Jehová ix alani to a yuj eb' viñ quelemtac scolvaj yed' eb' yajal yaj d'a
junjun choñab' d'a yoltac a macb'en tic, a yuj eb' viñ ol ac' ganar, xchi viñ
schecab' Dios chi'.
—¿Palta mach ol b'ab'laj yamanoch oval chi'? xchi viñaj Acab chi'.
—A extoni, xchi viñ checab' chi'.
15 Yuj chi' ix smolb'ej 232 eb' viñ quelemtac chi' viñ. Ix lajvi chi'
ix smolb'anpax eb' soldado viñ ayec' ta', uque' mil eb' d'a smasanil.

16-17 Chimc'ualil val ix el eb', b'ab'el sb'at eb' viñ quelemtac chi' yuj eb', axo viñaj Ben-adad yed' 32 eb' viñ rey ajun yed'oc, añeja' yuc'an añ eb' viñ d'a yol scampamento. Ayic ix alji d'a viñ yuj eb' soldado ayel yila' to ay juntzañ vinac ix el d'a yol choñab' Samaria, 18 ix yalan viñ icha tic: Vach'chom d'a junc'olal ix elul eb', ma oval jun, yamec eb', pitzan eb' tzeyic'ancot eb' d'ayin d'a tic, xchi viñ.

19 A eb' viñ quelemtac scolvaj d'a eb' yajal yaj d'a junjun choñab' yic Israel chi', b'ab'el eb' viñ, tzac'anoch masanil eb' soldado yuj eb' viñ. 20 Junjun eb' ix milancham junjun eb' sirio ajc'ol chi'. Yuj chi' ix b'at eb' sirio chi' elelal, axo eb' israel ix b'at d'a spatic eb'. Axo viñaj Ben-adad chi', ix q'ue viñ d'a yib'añ schej yed' juntzañxo eb' soldado, ix b'atcan eb' elelal. 21 Ix ac'ji ganar eb' sirio chi' yuj eb' israel chi', ix yic'ancan noc' chej eb' yed' carruaje yic oval. Te nivan eb' sirio chi' ix chami. 22 Ix lajvi chi' ix jax viñ schecab' Dios chi' d'a viñaj Acab sreyal Israel chi', ix yalan viñ:

—A ticnaic scham val a naani tas tzutej ac'anoch stz'acub' eb' viñ a soldado tic, yujto a d'a junxo ab'il yab' icha tic, sjax eb' sirio tic yac' oval ed' junelxo, xchi viñ.

23 Añeja' ix yalanpax eb' viñ yajalil eb' soldado sirio chi' d'a viñ sreyal chi' icha tic:

—A juntzañ sdiosal eb' israel chi', sdiosal jolomtac vitz. Yuj chi', ix oñ yac' ganar eb'. Palta tato a d'a pañquiltac scac' oval yed' eb', scac' ganar eb'. 24 Mamin rey, a tas tza c'ulej ticnaic to maxtzac ac'och eb' viñ rey tic yajaliloc eb' soldado, say sq'uexul eb' viñ. 25 Tzac'anpaxoch eb' soldado icha sb'isul eb' ix ac'ji ganar chi', lajan tz'aj sb'isul eb' yed' noc' chej yed' pax carruaje. Slajvi chi' tzoñ b'at cac' oval yed' eb' israel d'a lum pañquiltac chi', ol quilan b'ian tato mañ ol cac' ganar eb', xchi eb'.

Ix schaan yab' viñaj Ben-adad tas ix yal eb' chi'. 26 Ayic ix ec' jun ab'il chi', ix yac'an lista eb' soldado viñaj Ben-adad chi', ix javi eb' d'a choñab' Afec yic syac'an oval eb' yed' eb' israel chi'. 27 Añejtona' ix yac'anpax lista sb'a eb' viñ soldado israel chi', ix ac'ji syamc'ab' eb' yic sb'at eb' yac' oval yed' eb' sirio chi'. Ix b'at eb' israel chi', ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a yichañ eb' sirio chi'. Lajan val yilji eb' icha chab'oc macte'al noc' chiva, axo pax eb' soldado yic eb' sirio chi' jun, majnaquel sat lum ac'lic chi' yuj eb'.

28 A val ta' ix javi jun viñ schecab' Dios d'a viñaj Acab sreyal Israel chi', ix yalan viñ icha tic d'a viñ:

—A Jehová tz'alan icha tic: Yujto a eb' sirio tic ix alani to a in tic sDiosal in lum jolomtac vitz, mañ in sDiosaloc lum pañquiltac, yuj chi' a ticnaic ol vac'och juntzañ tzijtumal anima tic d'a yol a c'ab', icha val chi' ol aj ojtacaneli to a in ton Jehová Dios in, xchi Jehová, xchi viñ checab' chi'.

29 Uque' c'ual toñej ix ajec' eb' soldado sirio d'a yichañ eb' soldado israel chi', ix lajvi chi' ix syamanoch eb' yac'an oval. A d'a jun c'u chi' 100 mil soldado yic eb' sirio chi' sb'ey d'a yoc ix cham yuj eb' israel chi'. 30 Axo juntzañxo eb' soldado chi', ix b'at eb' elelal d'a choñab' Afec. Axo smuroal jun choñab' chi' ix cot lañnaj d'a yib'añ eb', 27 mil eb' soldado ix el chi' ix chami. Ix pax lemnaj viñaj Ben-adad chi', ix c'och viñ d'a jun choñab' chi', tzuli tz'ec' viñ sc'ub'ejel sb'a d'a yoltac pat.

31 Yuj chi' axo eb' ayoch yajalil yed' viñ ix alan d'ay icha tic:

—Ix cab'i to a eb' viñ sreyal Israel ay yoq'uelc'olal eb' viñ, yuj chi' comonoc scha a c'ool scac'och pichul ya sva'i, scac'anoch lasu d'a co jaj. Slajvi chi' b'at co ch'oxan co b'a d'a viñ sreyal Israel chi', talaj tz'oc' sc'ol viñ d'ayoñ, mañ ol oñ smilchamlaj viñ, xchi eb' d'a viñaj Ben-adad chi'.

32 Yuj chi' ix yac'anoch pichul eb' ya sva'i, ix yac'anoch lasu eb' d'a sjaj, ix b'at eb' sch'ox sb'a d'a viñ sreyal Israel chi', ix yalan eb':
—Mamin rey, a viñ a checab' aj Ben-adad, tzoñ scheccot viñ cal d'ayach, comonoc tz'oc' a c'ool max a milchamlaj viñ, xchi eb'. Ix tac'vi viñaj Acab chi' d'a eb' icha tic:
—¿Tom pitzanto viñ jun? A d'a in sat, icha vuc'tac yaj viñ, xchi viñ.
33 Te vach' ix yal viñ rey chi' ix yab' eb', yuj chi' ix yal eb' icha tic:
—Mamin rey, a viñ uc'tac aj Ben-adad chi' pitzanto viñ, xchi eb'.
—B'at iq'ueccot viñ an, xchi viñaj Acab chi' d'a eb'. Yuj chi' ix javi viñaj Ben-adad chi' d'a yichañ viñ, ix yac'anq'ue viñ viñ d'a yol scarruaje. 34 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Ben-adad chi' icha tic:
—A ticnaic a juntzañ choñab' yic'nac ec' viñ in mam d'a viñ a mam, svac'xican d'ayach. Syal sb'at eb' a choñvajum d'a Damasco icha sc'ulejnac eb' schoñvajum viñ in mam chi' d'a Samaria, xchi viñ.
—Tato icha chi', ol ach vaq'uel d'a libre, xchi viñaj Acab chi'.
Icha chi' ix aj sb'oan jun strato eb' chi'. Ix lajvi chi' ix pax viñaj Ben-adad chi'.
35 Palta ay jun viñ d'a scal eb' viñ schecab' Jehová, a Jehová ix alan d'a viñ, yuj chi' ix yal viñ d'a jun viñ yetb'eyum icha tic:
—Ac' in echnaj in c'ana', xchi viñ.
Palta maj yal-laj sc'ool viñ yetb'eyum viñ chi'. 36 Ix yalan viñ schecab' Dios chi' d'a viñ icha tic:
—Yujto maj a c'anab'ajej tas ix yal Jehová, yuj chi' ayic ol ach el d'a in tz'ey tic, ay jun noc' choj ol ach milanchamoc, xchi viñ.
Ayic ix el viñ chi' d'a stz'ey viñ schecab' Dios chi', axo d'a yol b'e ix elta jun noc' choj d'a viñ, ix miljicham viñ yuj noc'.
37 Ix lajvi chi', ix schalan sb'a viñ schecab' Dios chi' yed' junxo viñ vinac, ix yalanxi viñ d'a viñ icha tic: Ac' in echnajoc, xchi viñ. A jun viñ chi' ix mac'an viñ schecab' Dios chi', ix lajvi viñ. 38 Ix lajvi chi' ix b'at viñ schecab' Dios chi' smaclej viñ rey d'a yol b'e. Ix sq'uexanel sb'a viñ, ix smusan sat viñ d'a jun c'apac. 39 Ayic van yec'b'at viñ rey chi' ta', te chaañ ix yal viñ schecab' Dios chi':
—Mamin rey, a in a checab' in tic, ix in b'at d'a oval. A d'a scal eb' soldado ix elta jun viñ soldado ix yic'ancot jun viñ ajc'ol viñ d'ayin. Ix yalan viñ d'ayin to tzin tañvej jun viñ chi'. Ix cham val yalan viñ tato svactejel viñ ajc'ol chi', a inxo tzin cham sq'uexuloc viñ, mato yovalil svac' oxeoc arroba q'uen plata. 40 Palta mamin rey, a in tic yacb'an ay jab'oc tas van in c'ulani, ix el lemnaj viñ ajc'ol chi' d'ayin, xchi viñ d'a viñaj Acab chi'.
Ix tac'vi viñaj Acab sreyal Israel chi':
—Munil a ach ix alq'ueta a mul yed' tas ol elul d'a ib'añ yuuj, xchi viñ.
41 Ix lajvi chi' ix yic'anel smusil sat viñ schecab' Dios chi'. Axo ix yilan viñ rey chi' to a jun viñ chi' a junoc eb' viñ schecab' Dios. 42 Ix yalan viñ schecab' Dios chi':
—Icha val tic yalan Jehová: A ach tic ix actejb'at jun viñ vinac ix vala' to yovalil schami, yuj chi' a ach ol ach cham sq'uexuloc viñ, axo a choñab' ol satel sq'uexuloc yic viñ, xchi Jehová, xchi viñ schecab' Dios chi'.
43 Ix lajvi chi', ix b'atcan viñaj Acab chi' d'a Samaria, ix chab'axq'ue sc'ool viñ. Van schichon sc'ool viñ ix ochcan viñ d'a yol spalacio.

21

A viñaj Acab yed' lum sluum viñaj Nabot

1-2 Ayic ix lajvi yec'can juntzañ chi', a viñaj Acab rey d'a Samaria, ix snib'ej viñ sman jab' slum jun viñ aj Jezreel scuch Nabot. A jab' slum viñ chi' avab'il te' uva d'a sat, a d'a stz'ey spalacio viñ rey chi' ay. Ay jun c'ual ix yal viñaj Acab chi' d'a viñaj Nabot chi' icha tic:

—Ac' jab' a lum chi' d'ayin, yic ata' svavej jab'oc vitaj, yujto d'a stz'ey in palacio ay. Axo junocxo lum te vach' svac' sq'uexuloc, mato tzin tup d'ayach icha stojol, xchi viñ.

3 Ix tac'vi viñaj Nabot chi' icha tic:

—Max yal-laj, yujto max yal-laj sc'ol Dios to tzin choñel in macb'en ac'b'ilcan yuj in mam vicham, xchi viñ.

4 Ix lajvi chi', ix pax viñaj Acab chi' d'a spalacio. Ix te och pitz'an d'a sc'ool viñ, ix somchajchaañ viñ yuj tas ix yal viñaj Nabot chi'. Yuj chi' ayic ix c'och viñ d'a spalacio chi', ix ec' jichan viñ, ix meltzajcanoch q'uelan viñ d'a yich sch'at, majxo scha valaj sb'a viñ. 5 Ix c'och ix Jezabel, ix yetb'eyum viñ d'a stz'ey, ix sc'anb'an ix:

—¿Tas yuj schichon a c'ool, max yal a c'ol tzach va'i? xchi ix.

6 Ix tac'vi viñ:

—Yujto ix in lolon yed' viñaj Nabot aj Jezreel yuj jab' sluum viñ b'aj ay te' uva, ix in c'an in man d'a viñ, mato svac' junocxo lum sq'uexuloc, palta maj yal-laj sc'ol viñ ix yac' lum d'ayin, yuj chi' schichon in c'ool, xchi viñ d'a ix.

7 Ix tac'vi ix d'a viñ:

—¿Tas yuj stac a c'ol yuj jun chi'? ¿Tom mañ sreyaloc Israel aj jun? Mañ ac' pensar yuj jun chi'. Q'ueañ vaan, va'añ. A in ol viq'uec' jun lum chi', ol vac'an lum d'ayach, xchi ix.

8 Ix lajvi chi' ix sb'oan jun ch'añ carta ix d'a sb'i viñaj Acab chi', axo sello viñ ix yac'och ix d'a ch'añ. Ix yac'anb'at ch'añ ix d'a eb' yichamtac vinaquil choñab' b'aj cajan viñaj Nabot chi'. 9 Ix yalan ix d'a ch'añ carta chi' icha tic: Tze molb'ej eb' anima yic tz'och eb' d'a tzec'ojc'olal. Tzeyaq'uem c'ojan viñaj Nabot d'a yichañ eb' anima chi' d'a junoc lugar nivan yelc'ochi. 10 Tze sayan chavañoc vinac chuc spensar stec'b'ej sb'a yalan d'a spatic viñ icha tic: A ach tic, ix ach b'uchvaj d'a Dios yed' d'a viñ rey, xchiocab' eb' d'a viñ. Slajvi chi' tzeyic'anel viñ d'a stiel choñab', axo ta' tze julq'uenejcham viñ, xchib'at ix.

11-13 Axo eb' ichamtac vinac chi', ix sc'anab'ajej eb' icha val ix aj yalanb'at ix Jezabel chi' d'a ch'añ scarta chi'. 14 Ix lajvi chi', ix yalancot eb' d'a ix Jezabel chi' to toxo ix cham viñaj Nabot chi'.

15 Ayic ix yab'an ix Jezabel chi', ix yalan ix d'a viñaj Acab chi':

—A ticnaic b'at maccan icoc lum sluum viñaj Nabot aj Jezreel, aton lum maj yal sc'ool viñ ix schoñ d'ayach, yujto toxo ix cham viñ, xchi ix.

16 Ayic ix yab'an viñaj Acab chi' to toxo ix cham viñaj Nabot chi', ix b'at sb'oanoch sb'a viñ d'a sat luum. 17 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a viñaj Elías aj Tisbe:

18 —Ixic b'at il viñaj Acab sreyal Samaria. A d'a Jezreel ayec' viñ ticnaic d'a lum sluum viñaj Nabot, aton lum ix yiq'uec' viñ d'a viñ. 19 Tzalan d'a viñ icha tic: A Jehová tz'alan d'ayach icha tic: Yujto ix a milcham viñaj Nabot, ix ic'anec' lum sluum viñ tic, yuj chi' a b'aj ix lec'jiq'ue schiq'uil viñ yuj noc' tz'i', añeja' pax ta' ol lec'jocq'ue a chiq'uil a ach tic yuj noc', xchi Jehová, xa chi d'a viñ, xchi d'a viñaj Elías chi'.

20 Ix yalan viñaj Acab chi' d'a viñaj Elías chi' icha tic:

—Ach ajc'ool, ix in ilchaj uuj, xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Elías chi':

—Ach ilchaj toni, yujto ix a tec'b'ej a b'a a c'ulan tas te chuc d'a yichañ Jehová. 21 Yuj chi' ix yal Jehová: Ol vic'cot cusc'olal d'a ib'añ, ol satel masanil eb' vinac d'a iñtilal yed' eb' vinac nivac yelc'och d'a scal choñab' Israel, ma

eb' checab' yaji. 22 Icha val vutejnac in satanel eb' yiñtilal viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat yed' eb' yiñtilal viñaj Baasa yuninal viñaj Ahías, icha val chi' ol vutej in satanel eb' iñtilal, yujto ix a tzuntzejcot yoval in c'ool yuj tas ix a c'ulej, ix a cuchb'anb'at eb' etisraelal d'a chucal, xchi Jehová. 23 Axo pax yuj ix Jezabel, a Jehová tz'alan icha tic: A noc' tz'i' ol chianb'at schib'ejal ix d'a Jezreel tic. 24 A eb' iñtilal ol cham eb' d'a yol choñab', a noc' tz'i' ol chianb'at snivanil eb'. Axo eb' ol cham d'a spatiquel choñab' chi', a noc' ostoc ol chianb'at eb', xchi Jehová, xchi viñaj Elías chi'.

25 (Val yel malaj junocxo rey ix yutej sb'a icha ix yutej sb'a viñaj Acab chi'. Ix cuchb'aj viñ yuj ix Jezabel ix yetb'eyum, yic stec'b'an sb'a viñ sc'ulan chucal d'a yichañ Jehová. 26 Te yajb'entac ix yutej sb'a viñ ayic ix och viñ ejmelal d'a juntzañ comon dios. Lajan val ix yutej sb'a viñ icha yutejnac sb'a eb' amorreo, aton eb' yic'naquel Jehová d'a yichañ choñab' Israel.)

27 Ayic ix yab'an viñaj Acab tas ix yal viñaj Elías chi', ix sñic'chitanb'at spichul viñ. Ix yac'anoch pichul viñ te ya sva'i. Ix och viñ d'a tzec'ojc'olal. Ix vay viñ yed' spichul ya sva chi'. Te cusnac viñ tz'ec' viñ. 28 Yuj chi' ix yalanxi Jehová d'a viñaj Elías chi' icha tic: 29 ¿Tzam ila' tas syutej viñaj Acab chi' yic'anem sb'a d'ayin? Yuj chi' mañ ol vac'b'at jun yaelal chi' d'a yib'añ viñ. Ato yic ayoch junoc yuninal viñ reyal sq'uexuloc, ato ta' ol vac'b'ati, xchi d'a viñ.

22

Yalnac viñaj Micaías‘R’to ol ac'joc ganar viñaj Acab (2Cr 18.1-34)

1 Oxe' ab'il malaj jab'oc oval d'a scal choñab' Israel yed' eb' sirio. 2 Axo ix el yoxil ab'il chi', ix c'och viñaj Josafat sreyal Judá lolonel yed' viñaj Acab sreyal Israel chi'. 3 Ix yalan viñ sreyal Israel chi' d'a masanil eb' ayoch yopisio yed'oc:

—A ex tic eyojtac sic'lab'il to a choñab' Ramot d'a yol yic Galaad, quictaxon yaji. ¿Tas yuj max quiq'uec' d'a viñ sreyal Siria chi'? xchi viñ d'a eb'.

4 Ix sc'anb'an viñ d'a viñaj Josafat chi':

—¿Mamax yal a c'ol tzach och ved'oc yic scac'an oval yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad? xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Josafat chi':

—A in tic ol in b'at ed'oc yed' masanil eb' in soldado yed' jantac noc' in chej yic oval. 5 Palta ayic manto och oval chi', ol co c'anb'ej d'a Jehová, xchi viñ.

6 Ix yavtancot 400 eb' viñ syaloch sb'a schecab'oc Dios viñaj Acab chi', ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ:

—¿Tzam yal co yamanoch oval yed' choñab' Ramot, mato maay? xchi viñ. Ix tac'vi eb' viñ icha tic:

—Aq'uec oval chi'. A Dios Cajal ol ac'anoch d'a yol e c'ab', xchi eb' viñ.

7 Ix sc'anb'an viñaj Josafat chi':

—¿Mama val junoc viñ schecab' Jehová d'a tic b'aj sco c'anb'ej? xchi viñ.

8 Ix tac'vi viñ sreyal Israel chi' d'a viñ:

—Ayto val junxo viñ syal slolon yed' Jehová, aton viñaj Micaías yuninal viñaj Imla. Palta malaj in gana svil viñ, yujto malaj jab'oc tas vach' syal viñ d'a vib'añ, chucñej tas syal viñ, xchi viñ. Ix yalan viñaj Josafat chi':

—Mañ al icha chi', xchi viñ.

9 Ix lajvi chi' ix yavtan jun viñ schecab' viñaj Acab chi', ix yalan viñ d'a viñ:

—Ixic d'a elañchamel, b'at ic'cot viñaj Micaías yuninal viñaj Imla, xchi viñ.

10 A viñaj rey Acab yed' viñaj Josafat sreyal Judá chi', ayoch spichul eb' viñ yic sreyal yuuj, ix em c'ojan eb' viñ d'a juntzañ xila yic eb' viñ rey d'a jun tec'lab' trigo d'a stiel spuertail choñab' Samaria. Masanil eb' viñ syaloch

sb'a schecab'oc Dios chi', ix stz'ac yal eb' viñ tas ol aj yac'an ganar eb' viñ rey chi'. 11 A viñaj Sedequías yuninal viñaj Quenaana, ix sb'o juntzañ q'uen q'ueen viñ, icha sch'aac noc' vacax ix aji, ix yalan viñ: Icha val tic ix aj yalan Jehová: A juntzañ yechel ch'aac vacax tic, a sch'oxanel ipalil b'aj ol ac' oval yed' masanil eb' sirio masanto ol satel eb', xchi Jehová, xchi viñ.

12 Masanil eb' viñ syaloch sb'a schecab'oc Dios chi', lajañ̃ej syutej eb' viñ yalan d'a viñ rey chi' icha tic: Ixic, ac' oval d'a choñab' Ramot yujto a Jehová ol ac'anoch d'a yol a c'ab', xchi eb' viñ.

13 Axo viñ schecab' viñ rey ix b'at yic'cot viñaj Micaías chi', ix yal viñ d'a viñaj Micaías chi' icha tic:

—Masanil eb' viñ schecab' Dios van yalani to vach' ol elc'och viñ rey, yuj chi' alpax icha tz'aj yalan eb' viñ chi' a ach tic, xchi viñ d'a viñ.

14 Ix tac'vi viñaj Micaías chi' icha tic:

—D'a yichañ Jehová sval d'ayach to a tas ol yal Jehová d'ayin, a ol vala', xchi viñ.

15 Ix javi viñaj Micaías chi' d'a yichañ viñ rey chi', ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ:

—A ticnaic ach Micaías, ¿tom smoj sco yamoch oval yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad, mato maay? xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Micaías chi':

—Ixic, ol ac' ganar jun oval chi', yujto a Jehová ol ac'anoch jun choñab' chi' d'a yol a c'ab', xchi viñ. Palta toñej ix yal viñ icha chi'.

16 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ:

—Tzijtum elxo sval d'ayach to a tas yel, a chi' tzal d'ayin d'a sb'i Jehová, xchi viñ rey chi'.

17 Ix yalan viñaj Micaías chi' icha tic:

Ix vila', masanil eb' soldado quetisraelal sacleminac sb'atcan eb' d'a jolomtac
vitz icha noc' calnel malaj stañvumal.
Ix yalan Jehová icha tic: A juntzañ eb' soldado tic, malaj yilumal eb',
meltzajocab' junjun eb' d'a spat d'a junc'olal, xchi, xchi viñ.

18 Ix yalan viñaj Acab chi' d'a viñaj Josafat chi':

—Ina ton sval d'ayach to a jun viñ tic malaj jab'oc tas vach' syal viñ d'a vib'añ, añej chucal syal viñ, xchi viñ.

19 Yuj chi' ix yalanxi viñaj Micaías chi' icha tic:

—Ab' val slolonel Jehová. Ix vila' to c'ojanem Jehová d'a yol sdespacho, axo eb' yángel d'a satchaañ oyanoch eb' d'a spatic yichañ. 20 Ix yalan Jehová icha tic: ¿Mach val junoc ex b'at e montejb'at viñaj Acab yic sb'at viñ yac' oval d'a choñab' Ramot d'a yol yic Galaad, yic ata' schamcan viñ? xchi. Ch'occh'oc ix yutej eb' ángel chi' yalan d'ay. 21 Axo ix aji, ay jun espíritu ix c'och d'a yichañ Jehová, ix yalan icha tic: Ol b'at in montejb'at viñ, xchi. Ix yalan Jehová d'ay: ¿Tas ol utej b'at a montanb'at viñ jun? xchi. 22 Ix yalan jun espíritu chi' icha tic: Ol in b'at vec sna' juntzañ eb' viñ schecab' viñaj Acab chi' yic añej esal lolonel ol yal eb' viñ, xchi. Yuj chi' ix yal Jehová: Ixic ol yal uj icha tzal chi', xchi. 23 Yuj chi', a ticnaic a Jehová ix ac'anoch jun espíritu d'a eb' viñ a checab' tic yic añej esal lolonel syal eb' viñ d'ayach. A Jehová ix alani to icha chi' tz'aj a chami, xchi viñ d'a viñ rey chi'.

24 D'a val jun rato chi' ix snitzancot sb'a viñaj Sedequías chi' d'a stz'ey viñaj Micaías chi', ix stz'itanb'at sat viñaj Micaías chi' viñ, ix yalan viñ:

—A jun espíritu tz'esan ix cot d'a Jehová chi', ¿tas ix aj yel d'ayin, axo d'ayach sloloni? xchi viñ.

25 Ix tac'vi viñaj Micaías chi' icha tic:

—Olxo ab'i ayic ol ach ec' a c'ub'ejel a b'a d'a yoltac pat, xchi viñ.

26 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj rey Acab chi':
—Yamec viñaj Micaías tic, tzeyic'anb'at viñ d'a viñaj Amón sgobernadoral choñab' tic yed' d'a viñ vuninal aj Joás. 27 Tzeyalan d'a eb' viñ icha tic: A viñ rey ix alani to tz'och jun viñ tic d'a preso. Jab'ñej svael viñ tzeyac'a', jab'ñej pax a' tzeyac' yuq'uej viñ, masanto tzin meltzaj d'a junc'olal, xchi viñ rey chi', xe chi d'a eb' viñ.
28 Ix yalan jay b'elañ lolonel tic viñaj Micaías chi':
Tato tzach meltzaj d'a junc'olal, syalelc'ochi to mañoc Jehová ix checan val juntzañ lolonel chi', xchi viñ d'a viñ rey chi'. Ix yalan viñ d'a eb' anima chi':
—Ex vetchoñab', scham val e naan jun ix val tic, xchi viñ.

A schamel viñaj rey Acab

29 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Acab sreyal Israel chi' yed' viñaj Josafat sreyal Judá. Ix c'och eb' viñ yac' oval d'a choñab' Ramot d'a yol yic Galaad. 30 Ix yalan viñaj Acab d'a viñaj Josafat chi':
—A in tic, ol in q'uexel in pichul yic ol vac' oval chi', a achxo tic, ayocab'ñej och a pichul yic reyal tic, xchi viñ d'a viñ.
Ix sq'uexanel spichul viñ chi', ix och viñ d'a scal oval chi'. 31 Axo pax viñ sreyal Siria, toxo ix yal viñ d'a eb' 32 yajalil soldado yic carruaje: Mañ eyac' oval yed' junocxo mach, palta añej yed' viñ sreyal Israel tzeyac' oval chi', xchi viñ. 32 Ayic ix iljib'at viñaj Josafat yuj eb' yajalil soldado chi', a snaan eb' to a viñ sreyal Israel, ix yoyan sb'a eb' d'a spatic viñ, yuj chi' ix el yav viñ. 33 Ix yab'an eb' soldado chi' to mañoclaj viñ sreyal Israel chi', yuj chi' ix yactej eb' spechan viñ. 34 Palta ay jun soldado sirio ix comon julanb'at sjul-lab' d'a scal eb' soldado van yac'an oval chi'. C'ocb'il val a viñaj rey Acab chi' ix yamchaji. A val b'aj schalaj sb'a cha macañ q'uen pichul ayoch yuj viñ, ata' ix och jun jul-lab' chi'. Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ yamjinac sch'añal noc' chej toc'jinac carruaje b'aj ayq'ue viñ chi':
—Ic' meltzaj noc' chej tic, tzin ic'anel d'a scal oval tic, yujto te nivan ix in aj in lajvi, xchi viñ.
35 A d'a jun c'u chi' te nivan jun oval ix yac' chi'. Ixto syamq'ue liñan viñaj Acab chi' eb' d'a yol carruaje yic tzato val yac' yip eb' yac'an oval yed' eb' aj Siria chi', ix q'ue val sib'an schiq'uil viñ d'a yol carruaje chi', axo yic ix em c'u ix cham viñ. 36 Axo yic vanxo sq'uic'b'i, ix och jun av d'a scal masanil eb' soldado, ix yalani: Paxañec d'a e choñab', ma d'a e luum junjun ex, xchi.
37 Icha chi' ix aj scham viñaj Acab chi', ix ic'jicot snivanil viñ d'a Samaria. A d'a Samaria chi' ix mucji viñ. 38 Ix b'icjiel scarruaje viñ chi' d'a jun tanque b'ob'il d'a Samaria chi', b'aj sb'iquel sb'a eb' ix aj mul ix. Ata' ix lec'ji schiq'uil viñaj Acab chi' yuj noc' tz'i'. Icha val chi' ix aj yelc'och tas ix yal Jehová.
39 A jantacto yab'ixal viñaj rey Acab chi' yed' tas ix sc'ulej viñ yed' pax yab'ixal spalacio viñ ayoch marfil yelvanub'oc yed' nivac choñab' ix laj sb'o viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 40 Ayic ix cham viñ, axo viñaj Ocozías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

A yab'ixal viñaj Josafat sreyal Judá (2Cr 20.31-37)

41 Ayic chañexo ab'il yoch viñaj Acab reyal d'a Israel, ix och viñaj Josafat yuninal viñaj Asa reyal d'a Judá. 42 Ayxo 35 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi', 25 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Azuba sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Silhi.
43 A viñaj Josafat chi', vach'ñej ix yutej sb'eyb'al viñ d'a yichañ Jehová, icha yutejnac sb'a viñaj Asa smam viñ. Añej to maj scheclaj viñ ic'joquel masanil

yed'tal b'aj tz'och ejmelal b'aj syac' silab' eb' anima yed' b'aj sn̈us incienso eb' d'a juntzaň lugar chaaň.
44 Ix och viň d'a junc'olal yed' viň sreyal Israel. 45 A jantacto yab'ixal viň
yed' sb'inajnaquil viň yed' b'ajtac ix yac' ganar oval viň, tz'ib'ab'ilcan b'aj
aycan yab'ixal eb' viň sreyal Judá. 46 Masanil juntzaň vinac smulan yed'
yetvinaquil, ix laj spechel eb' viň d'a yol smacb'en, aton juntzaň eb' viň ixto
can d'a stiempoal viňaj Asa smam viň. 47 (A d'a jun tiempoal chi', malaj rey
ayoch d'a Edom, aňej jun viň yajal ac'b'iloch yuj viňaj Josafat.)
48 A viňaj Josafat chi', ix yac' b'ojoc juntzaň te' barco viň icha te' yic eb' aj
Tarsis, yic sb'at te' yic' q'uen oro d'a Ofir, palta maj yal-laj sb'at te', yujto ix
pojcanb'at te' d'a Ezión-geber. 49 A viňaj Ocozías yuninal viňaj Acab, ix snib'ej
viň ix b'at eb' smunlajvum d'a te' barco yed' eb' yic viňaj Josafat chi', palta
maj yal-laj sc'ol viňaj Josafat chi'.
50 Ayic ix cham viňaj Josafat chi', ix mucji snivanil viň yed' eb' smam
yicham d'a schoňab' viňaj David. Axo viňaj Joram yuninal viň ix ochcan
reyal sq'uexuloc.

Ochnac viňaj Ocozías reyal d'a Israel

51 Ayic 17 ab'ilxo yoch viňaj Josafat reyal d'a Judá, ix och viňaj Ocozías
yuninal viňaj Acab reyal d'a Israel d'a choňab' Samaria. Chab' ab'il ix yac'
reyal chi' viň. 52 Palta te chuc tas ix sc'ulej viň d'a yichaň Jehová. A sb'eyb'al
smam snun viň ix sb'eyb'alej yed' pax sb'eyb'al viňaj Jeroboam yuninal viňaj
Nabat, aton viň cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal. 53 Ix och viňaj
Ocozías chi' ejmelal d'a comon dios Baal, icha sc'ulejnac viň smam viň. Icha
chi' ix aj stzuntzancot yoval sc'ol Jehová sDiosal Israel viň d'a yib'aň.

A Ch'añ Schab'il Libro
YIC YAB'IXAL EB' REY

A jun libro tic, aton stz'acub' b'ab'el libro yic yab'ixal eb' viñ rey. A jun b'ab'el libro a d'a yab'ixal viñaj Josafat sreyal Judá yed' viñaj Ocozías sreyal Israel slajvicani. Ix uji jun chi' ayic 850 ab'il manto javi Jesucristo. Axo pax jun schab'il libro tic, schael yich yalan yuj slajvub' yopisio viñaj Elías schecab' Dios yed' pax tas ix aj schaanel yich yopisio viñaj Eliseo, aton viñ ochnaccan sq'uexuloc viñaj Elías chi'. A jun b'ab'el macañ d'a jun libro tic, syalcot yab'ixal chab' nación, aton Judá yed' Israel, masanto ix ac'ji ganar Israel yuj eb' asirio, aton d'a ab'il 721 yic manto javi Jesucristo. Aton syalcot capítulo 1 masanto d'a 17. Axo schab'il macañ, syalcot yab'ixal Judá, masanto ix ac'ji ganar Jerusalén d'a ab'il 586 yic manto javi Jesucristo, ayic ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia. Ix yactancan schoñab' eb', axo juntzañxo eb', a d'a Egipto xid'naquec' jun tiempoal eb'. Slajvic'och jun libro tic yed' yab'ixal viñaj Gedalías gobernador d'a Judá, ayic aycan eb' d'a yalañ smandar Babilonia, aton juntzañ tic syal d'a capítulo 18 masanto d'a capítulo 25.

A schamel viñaj Ocozías

1 Ayic toxo ix cham viñaj rey Acab, ix yic'anel sb'a choñab' Moab d'a yalañ
smandar choñab' Israel. 2 Ay jun c'u ix cot sutnaj viñaj Ocozías yuninal viñaj
Acab chi' d'a spañanil yib'añ spat d'a Samaria. Te nivan ix aj viñ slajvi, yuj chi'
ix schecb'at eb' schecab' viñ yic b'at sc'anb'ej yab' eb' d'a Baal-zebub sdiosal
eb' aj Ecrón, tato olto b'oxoc viñ. 3 Palta a jun yángel Jehová ix alan d'a viñaj
Elías aj Tisbe icha tic: Ixic, b'at cha eb' schecab' viñaj Ocozías sreyal Samaria,
tzalan d'a eb' icha tic: ¿Tom malaj Dios d'a co choñab' a oñ israel oñ tic, yuj
chi' ato d'a Baal-zebub sdiosal Ecrón sb'at e c'anb'ej eyab'i? xa chi d'a eb'.
4 Tzalanpaxi to a in Jehová in sval d'a viñ rey chi' icha tic: Mañxo ol ach q'ue
vaan, palta ol ach chamxoñej, xchi Jehová, xa chi, xchi yángel Jehová chi' d'a
viñaj Elías chi'.

Ix b'at viñaj Elías chi', ix sc'anab'ajan viñ icha tas ix alji chi' d'ay. 5 Yuj chi'
ix meltzaj eb' schecab' viñ rey chi', ix c'ochxi eb' d'a yichañ viñ, ix sc'anb'an
viñ d'a eb':

—¿Tas yuj ix ex meltzaj d'a elañchamel? xchi viñ d'a eb'.

6 Ix tac'vi eb':

—Mamin rey, ay jun viñ vinac ix co cha d'a yol b'e. A viñ ix alan d'ayoñ
icha tic: Meltzajañec d'a viñ ix ex checancot chi', tzeyalan d'a viñ icha tic:
A Jehová tz'alan icha tic: ¿Tom malaj Dios d'a Israel tic, yuj chi' ato d'a Baal-
zebub sdiosal Ecrón tza checb'at ab'chajoc? Yuj val jun tas ix a na' tic, mañxo
ol ach q'ue vaan, ol ach chamxoñej, xchi Jehová, xe chi, xchi jun viñ chi'
d'ayoñ, xchi eb'.

7 Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a eb' icha tic:

—¿Chajtil yilji jun viñ ix alan chi' d'ayex? xchi viñ.

8 —Mamin rey, a jun viñ chi' ayoch jun pichul ay xiil yuj viñ, aypaxoch jun
tzec'ul tz'uum d'a snañal viñ, xchi eb' d'a viñ.

—A jun viñ chi', aton viñaj Elías aj Tisbe, xchi viñ rey chi'. 9 Ix lajvi chi'
ix schecanb'at jun viñ capitán viñ rey chi' yed' 50 eb' viñ soldado yic b'at
ic'joccot viñaj Elías chi'. Axo yic ix c'och eb' d'a viñ, c'ojanem viñ d'a jun
tzalan. Ix yalan viñ capitán chi' d'a viñ:

—Ach schecab' Dios, a viñ rey ix alancoti to tzach emta, xchi viñ capitán
chi'.

10 Ix tac'vi viñaj Elías chi' icha tic:
—Tato schecab' in Dios, cotocab' c'ac' d'a satchaañ tzach tz'ab'at yed' 50 eb' viñ a soldado chi', xchi viñ.
A val d'a jun rato chi' ix emta c'ac', ix tz'ab'at eb' viñ smasanil.
11 Ix lajvi chi' ix schecanxib'at junxo viñ capitán viñ rey chi' yed' 50-xo eb' viñ soldado, ix b'at yalan eb' viñ d'a viñaj Elías chi':
—Ach schecab' Dios, emañcot d'a elañchamel yal viñ rey, xchi viñ capitán chi'.
12 Ix tac'vi viñaj Elías chi':
—Tato schecab' in Dios, cotocab' c'ac' d'a satchaañ tzach tz'ab'at yed' 50 eb' viñ a soldado chi', xchi viñ.
D'a val jun rato chi' ix emta c'ac' d'a satchaañ, ix tz'ab'at eb' viñ smasanil.
13 Ix lajvi chi' ix schecanxib'at junxo viñ capitán viñ rey chi' yed' 50-xo eb' viñ soldado d'a yoxelal. Palta a jun viñ capitán chi', ix q'uec'och viñ b'aj ayec' viñaj Elías chi', ix em cuman viñ d'a yichañ viñ, ix yalan viñ:
—Mamin schecab' Dios, ac' val nivanc'olal d'a vib'añ yed' 50 eb' viñ soldado a checab' tic. 14 Yujto a juntzañ eb' viñ capitán yed' soldado, eb' viñ ix b'ab'laj ja d'ayach, ix tz'ab'at eb' viñ yuj c'ac' ix cot d'a satchaañ. A in tic tzin tevi d'ayach to tzoñ ac' nivanc'olal yic max oñ chami, xchi viñ.
15 Ix lajvi chi' ix yalan yángel Jehová chi' d'a viñaj Elías chi' icha tic:
—Ixic yed' viñ, mañ ach xivoc, xchi d'a viñ.
Yuj chi' ix emta viñaj Elías chi', ix b'at viñ yed' viñ capitán chi', ix b'at viñ yil viñ rey chi'.
16 Ix yalan viñ icha tic d'a viñ rey chi':
—Icha val tic yalan Jehová: Yujto ix a checb'at eb' a checab' d'a Baal-zebub sdiosal Ecrón, yic b'at a c'anb'ej a b'a, ichato malaj Dios d'a Israel tic b'aj syal tza c'anb'ej ab'i, yuj chi' mañxo ol ach q'ue vaan, palta to ol ach chamxoñej, xchi Jehová, xchi viñaj Elías chi'.
17 Icha chi' ix aji, ix cham viñ rey chi', icha tas ix schec Jehová yal viñaj Elías chi'. Yujto malaj junoc yuninal viñaj Ocozías chi', yuj chi' a jun viñ yuc'tac viñ scuchan Joram, a viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc, aton yic schab'ilxo ab'il yoch junxo viñaj Joram yuninal viñaj Josafat reyal d'a Judá.
18 A jantacto yab'ixal viñaj rey Ocozías yed' juntzañxo tas ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

2

Ix ic'jib'at viñaj Elías d'a satchaañ

1 Ayic toxo val sc'och sc'ual yic'jib'at viñaj Elías yuj Jehová d'a satchaañ d'a scal jun chacxuxum ic', ix el viñ yed' viñaj Eliseo d'a Gilgal. 2 Ix yalan viñ d'a viñaj Eliseo chi' icha tic:
—Canañ d'a tic, yujto tzin schecb'at Jehová d'a Betel, xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':
—Svac' in ti' d'ayach d'a yichañ Jehová to ol in b'atñej ed'oc, xchi viñ.
Yuj chi' ix b'at eb' viñ schavañil d'a Betel chi'. 3 Ix elta eb' viñ schecab' Dios ay d'a Betel chi' scha eb' viñ, ix yalan eb' viñ d'a viñaj Eliseo chi':
—¿Ojtac ama to a ticnaic ol ic'joquel viñ a c'ayb'umal tic d'ayach yuj Jehová? xchi eb' viñ d'a viñ.
—Vojtacxo, tz'inec xe chi, xchi viñ.
4 Ix lajvi chi', ix yalanxi viñaj Elías chi' d'a viñaj Eliseo chi' icha tic:
—Canañ d'a tic, yujto tzin schecb'at Jehová d'a Jericó, xchi viñ.
Ix tac'vixi viñaj Eliseo chi':
—Svac' in ti' d'ayach d'a yichañ Jehová to ol in b'atñej ed'oc, xchi viñ.

Yuj chi' ix b'atxi eb' viñ schavañil d'a Jericó chi'. 5 Ix eltapax eb' viñ schecab' Dios ayec' ta' scha eb' viñ, ix yalan eb' d'a viñaj Eliseo chi':
—¿Ojtac ama to a ticnaic ol ic'joquel viñ a c'ayb'umal tic d'ayach yuj Jehová? xchi eb' viñ.
—Vojtacxo, tz'inec xe chi, xchi viñ.
6 Ix lajvi chi' ix yalanxi viñaj Elías chi' d'a viñaj Eliseo chi' icha tic:
—Canañ d'a tic, yujto tzin schecb'at Jehová d'a a' Jordán, xchi viñ.
Ix tac'vixi viñaj Eliseo chi':
—Svac' in ti' d'ayach d'a yichañ Jehová to ol in b'atñej ed'oc, xchi viñ.
Yuj chi' ix b'atñej eb' viñ schavañil. 7 Najat ix b'at tzac'an 50 eb' viñ schecab' Dios yuj eb' viñ, najatto ix can eb' viñ d'a yichañcot eb' viñ chavañ chi' d'a sti' a' Jordán. 8 Ix lajvi chi' ix spacan jun sjucan pichul viñaj Elías chi', ix spajanem viñ d'a sat a' Jordán chi'. Ix spojan sb'a a', taquiñ ix aj b'aj ix ec' eb' viñ d'a yol a' chi'. 9 Ayic toxo ix c'axpaj ec' eb' viñ chi', ix yalan viñaj Elías d'a viñaj Eliseo chi' icha tic:
—Al d'ayin tas tza nib'ej svac' d'ayach yacb'an manto in ic'joquel d'a a tz'ey, xchi viñ.
Ix yalan viñaj Eliseo chi':
—Tzin c'an d'ayach to cha macañ tz'aj ac'ancan opisio chi' d'ayin, ichato a b'ab'el unin tzin ajcan a q'uexuloc, xchi viñ.
10 Ix yalan viñaj Elías chi': Te ajaltac jun tza c'an tic d'ayin. Tato ol il tas ol aj vic'jiel d'a a tz'ey, ol ac'joc d'ayach. Tato mañ ol il jun, mañ ol ac'joclaj d'ayach, xchi viñ.
11 Yacb'an van sb'ey eb' viñ, van slolon eb' viñ. Elañchamel ix checlajq'ue jun carruaje c'ac' yilji, toc'b'il yuj noc' chej c'ac' yiljipaxi. A' ix ic'anel viñaj Elías chi' d'a stz'ey viñaj Eliseo chi', ix ic'jib'at viñ d'a satchaañ d'a scal jun chacxuxum ic'. 12 Ayic ix yilan jun chi' viñaj Eliseo chi', ix el yav viñ, ix yalan viñ: Ay mamin, lajan ach icha noc' chej yed' carruaje yic oval d'ayoñ israel oñ tic, yujto tzach colvajñej d'ayoñ, xchi viñ.
Mañxa b'aj ix yil viñaj Elías viñaj Eliseo chi'.

Ix can viñaj Eliseo sq'uexuloc viñaj Elías

Ix sñic'chitanb'at jun spichul viñaj Eliseo ayoch yuuj yic sch'oxanel scusc'olal viñ. 13 Elañchamel ix b'at viñ sic'q'ue jun sjucan pichul viñaj Elías ix can lañnaj chi'. Ix meltzajcan viñ d'a a' Jordán chi', ix och liñan viñ d'a sti' a'. 14 Ix spajanem sjucan pichul viñaj Elías chi' viñ d'a sat a' chi', ix yalan viñ icha tic: ¿B'ajtil ayec' Jehová sDiosal viñaj Elías? xchi viñ.
Ixñej em c'apac chi' d'a sat a', ix spojan sb'a a'. Icha chi' ix aj yec'xita viñ d'a yol a'. 15 Ayic ix yilan eb' viñ schecab' Dios ay d'a Jericó, aton eb' viñ najat liñjab'can yila', ix yalan eb' viñ icha tic: A yopisio viñaj Elías ix ochcan d'a viñaj Eliseo tic, xchi eb' viñ.
Ix cot eb' scha viñ, ix em ñojnaj eb' d'a yichañ viñ. 16 Ix yalan eb' icha tic:
—Mamin, iltonab'i, ay 50 eb' viñ vinac d'a co cal tic te tec'an. Tato syal a c'ol sb'at eb' viñ say viñ a c'ayb'umal chi', talaj ay b'aj ix actajcan viñ yuj Yespíritu Jehová d'a jolomtac vitz, ma d'a yoltac ch'olan, xchi eb' viñ d'a viñ.
Palta ix yalan viñ:
—Maay, malaj mach sb'ati, xchi viñ.
17 Ix ochñej ijan eb' viñ yalan d'a viñ, yuj chi' ix yal viñ icha tic: Ixiquec an, xchi viñ. Ix b'at eb' viñ 50 chi' say d'a oxe' c'ual. Malaj mach ix ilchaj yuj eb' viñ. 18 Ix lajvi chi' ix meltzaj eb' viñ d'a Jericó b'aj aycan viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ:
—¿Tom maj val d'ayex jun to max ex b'atlaj? xchi viñ.

Ix b'o jun a a' yuj viňaj Eliseo

19 Ix yalan eb' anima cajan d'a jun choňab' chi' d'a viňaj Eliseo chi' icha tic:
—Mamin, ilnab' val yilji jun lugar tic, te vach', palta malaj tas tz'el d'a sat luum yujto mañ vach'oc a a' ay d'a luum, xchi eb'.
20 —Ix yalan viň d'a eb' icha tic:
—Iq'ueccot atz'am atz'am d'a yol junoc uc'ab' ac'to, xchi viň.
Ix yic'ancot jun uc'ab' atz'am chi' eb' d'a viň, 21 ix b'at secanem viň d'a yol sjaj a a' chi'. Ix yalan viň icha tic:
—Icha tic yalan Jehová: A in ix in b'o jun a a' tic. Mañxa b'aq'uiň ay mach ol cham yuj a', mañxa pax b'aq'uiň malaj tas ol yac' d'a sat luum yuj a', xchi Jehová, xchi viň.
22 Icha chi' ix aj sb'ocan a', icha ix aj yalan viňaj Eliseo chi'.
23 Ix lajvi chi', ix b'at viň d'a Betel. Ayic van sq'ue viň d'a sb'eal chi', ay jun ňilañ eb' viň quelemtac ay d'a jun choňab' chi' ix elta d'a yol sb'e viň, ix och ijan eb' viň sb'ajan viň, ix yalan eb' viň: Q'ueañ ach d'en jolom. Q'ueañ ach d'en jolom, xchi eb' viň.
24 Ix meltzajb'at q'uelan viň d'a eb' viň, ix catab'aj eb' viň yuj viň d'a sb'i Jehová. Elañchamel ix elta chavañ noc' oso d'a caltac te', ix cotac ňic'chitajb'at 42 eb' viň quelemtac chi' yuj noc'. 25 Ix lajvi chi' ix b'at viň d'a jolom vitz Carmelo, ix meltzajxi viň d'a Samaria.

3

Ochnac viňaj Joram reyal d'a Israel

1 Ayic 18 ab'ilxo yoch viňaj Josafat reyal d'a Judá, ix schaanel yich viňaj Joram yuninal viňaj Acab yac'an reyal d'a Israel, 12 ab'il ix yac' reyal viň d'a Samaria. 2 Te chuc tas ix sc'ulej viň d'a yichañ Jehová, palta maj c'och val ijan chucal ix sc'ulej viň d'a yichañ yic smam snun. Yujto ix sjuel jun q'uen q'ueen viň yic Baal sb'onaccan viň smam viň chi'. 3 Vach'chom icha chi', palta ix sb'eyb'alejňej schucal b'eyb'al viňaj Jeroboam yuninal viňaj Nabat viň, aton viň cuchb'annacb'at eb' israel d'a chucal.

Ix yal viňaj Eliseo to ol ac'joc ganar Moab

4 A viňaj Mesa sreyal Moab, molum calnel viň yed' masanil anima ay d'a yol smacb'en chi'. Yuj chi' a noc' syac' viň yic stupan viň d'a viň sreyal Israel chi', 100 mil noc' yunetac calnel yed' pax 100 mil noc' ch'ac calnel yed' slanail syac' viň. 5 Palta ayic ix cham viňaj Acab, ix yic'anel sb'a viň sreyal Moab chi' d'a yalañ smandar choňab' Israel. 6 Yuj chi', ix el viňaj Joram d'a Samaria, ix smolb'an masanil eb' soldado yic Israel viň. 7 Elañchamel ix yalb'at viň d'a viňaj Josafat sreyal Judá: A viň sreyal Moab toxo ix yiq'uel sb'a viň d'a yalañ in mandar, ¿tzam yal a c'ol tzach och ved'oc yic scac'an oval yed' viň? xchib'at viň.
Ix tac'vi viň sreyal Judá chi' icha tic: Ol in b'at ed'oc yed' eb' in soldado yed' noc' in chej. 8 Añej b'ian, ¿tas b'eal b'aj ol oň b'atoc? xchi viň. Ix tac'vi viňaj Joram chi' ix yalan viň: A d'a sb'eal taquiň luum d'a yol yic Edom, ata' ol oň b'atoc, xchi viň.
9 Icha chi' ix aj sb'at viň sreyal Israel yed' viň sreyal Judá yed' pax viň sreyal Edom yed' eb' soldado. Uque' c'ual ix b'ey eb' yujto ix ec' yoymitej lum taquiň lum chi' eb', yuj chi' ix lajviel a' yaal eb' soldado syuq'uej yed' pax yic masanil snoc' eb' yed'nac. 10 Yuj chi' ix yal viň sreyal Israel chi' icha tic:
—A ticnaic, ichato oň smolb'ej Jehová a oň oxvañ rey oň tic yic tzoň yac'anoch d'a yol sc'ab' eb' aj Moab tic, xchi viň.
11 Ix yalan viňaj Josafat chi' icha tic:

—¿Mama junoc viñ schecab' Jehová ayec' d'a tic yic vach' sc'anb'ej viñ d'a Jehová cuuj? xchi viñ.

Ay jun viñ yajal soldado yaj d'a viñ sreyal Israel chi' ix tac'vi icha tic:

—A d'a tic ayec' viñaj Eliseo yuninal viñaj Safat. Aton viñ schecab'can viñaj Elías, xchi viñ.

12 Ix yalan viñaj Josafat chi' icha tic: A jun viñ chi' yel schecab' Jehová yaj viñ, xchi viñ.

Yuj chi' ix b'at oxvañ eb' viñ rey chi' lolonel yed' viñaj Eliseo chi'. 13 Palta ix yalan viñ d'a viñ sreyal Israel chi' icha tic:

—¿Tas valan vic d'ayach? Ixic, b'at c'anb'ej a b'a d'a eb' viñ schecab' sdiosalcan eb' a mam a nun, xchi viñ.

Palta ix yalan viñ sreyal Israel chi':

—Maay, yujto oñ ic'jicot yuj Jehová a oñ oxvañ rey oñ tic, yic tzoñ yac'anoch d'a yol sc'ab' eb' moabita, xchi viñ.

14 Ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a viñ:

—D'a val yichañ Jehová Yajal d'a Smasanil svala', aton jun svac' servil, q'uinaloc malaj yelc'och viñaj Josafat sreyal Judá tic d'a yol in sat, mañ jab'oc tzin cha vab' tas tzala', max in ochpax q'uelan jab'oc d'ayach. 15 Iq'ueccot junoc mach syal schalan te' arpa d'a vichañ tic, xchi viñ. Ix yic'ancot jun viñ syal schalan te' arpa chi' eb' viñ.

Ayic van schalan te' arpa chi' viñ, ix javi yipalil Jehová d'a viñaj Eliseo chi', 16 Ix yalan viñ icha tic:

—A Jehová tz'alan icha tic: B'oec tzijtumoc sanja d'a jun ch'olan tic. 17 Vach'chom malaj ic', ma ñab' ol eyil sjavi, palta a jun ch'olan tic ol b'ud'joc yuj a a', yuj chi' e masanil ol eyuc' a', ol yuc'an a' noc' e vacax yed' pax noc' e chej, xchi Jehová. 18 Chequelñej val yaj jun tic d'a yichañ tas ol sc'ulej Jehová, ol yac'och eb' moabita chi' d'a yol e c'ab'. 19 Yuj chi' ol e juem lañnaj schoñab' eb' vach' yajoch smuroal yed' juntzañ nivac choñab' vach' yilji. Ol e ch'acanem masanil yavb'en te' eb', ol laj e mucancan sjaj a' yuc'lab' a' eb', ol e b'ud'ancan sat slum eb' yed' q'uen q'ueen b'aj smunlaji, xchi viñaj Eliseo chi'.

20 Axo ix aji, a d'a junxo q'uiñib'alil, icha yorail tz'ac'ji silab' d'a Jehová, a d'a yol yic Edom, ix cot a a', ix b'ud'jiel sat lum luum chi' yuj a'. 21 Ayic ix yab'an eb' moabita to van sc'och eb' viñ rey yac' oval yed' eb', ix smolb'an masanil eb' viñ quelemtac eb' yed' eb' viñ ichamtac vinac, eb' viñ syal yoch d'a oval, ix och eb' viñ smac d'a sat smojon snación chi'. 22 Ayic ix q'ue van eb' moabita chi' d'a q'uiñib'alil, ix yilan eb' toxoñej scopopi yilji yib'añ a a' chi' yuj yoc c'u, ichato chic'xoñej yilji a'. 23 Yuj chi' ix yalan eb' icha tic: A jun chi' chic'. Tope a eb' viñ rey yed' eb' viñ soldado ix smil-lajcham sb'a. A ticnaic coyec sb'at quic'ancan masanil tastac yed'nac eb' ix cani, xchi eb'.

24 Palta axo ix javi eb' moabita d'a scampamento eb' israel, ix elta eb' israel chi' yac' oval yed' eb', ix ac'ji ganar eb' moabita chi' yuj eb'. Yuj chi' ix el eb' elelal, palta ix och eb' israel chi' d'a spatic eb', ix miljicham eb' yuj eb'. 25 Ix lajvi chi', ix sjuanem lañnaj schoñab' eb' moabita chi' eb', ix sb'ud'an lum luum eb' d'a q'uen q'ueen, aton lum te yax sat yic munlajel. Ix smucan sjajtac a a' eb', ix sch'acanel masanil te' avb'en te' eb' te vach'. Axoñej choñab' Kir-hareset ixto cani, palta axo eb' sjulvaj yed' ch'añ mejmeech, ix oymaj eb' d'a spatictac choñab' chi', ix yac'an ganar jun choñab' chi' eb'.

26 Ayic ix yilan viñ sreyal Moab to van yac'ji ganar viñ d'a oval chi', ix yic'ancot 700 eb' soldado viñ, eb' te jelan yac'an oval yed' q'uen espada. Ix yecanoch sb'a eb' d'a scal eb' soldado yic sc'och eb' b'aj ayec' viñ sreyal Edom chi', yic smilancham viñ eb' yalani, palta maj yal-laj yuj eb'. 27 Ix lajvi chi', ix

yic'ancot jun sb'ab'el yuninal viñ sreyal Moab chi', aton jun d'iñan yochcan reyal sq'uexuloc viñ. Ix sñusantz'a viñ silab'il d'a sdiosal d'a yib'añ smuroal schoñab' chi'. Te chuc ix aj snaan eb' viñ israel chi' yuj jun chi', yuj chi' ix yic'q'ue vaan scampamento eb' viñ, ix pax eb' viñ d'a schoñab'.

4

A yaceite jun ix ix chamnacxo yetb'eyum

1 Ay jun ix ix yetb'eyumcan junoc eb' viñ schecab' Dios, ix b'at ix yal sb'a d'a viñaj Eliseo icha tic:

—A viñ vetb'eyum chamnacxo viñ, ojtac to te ay xivc'olal viñ d'a Jehová. Axo ticnaic ay jun viñ ac'annac q'uen tumin smajnej viñ vetb'eyum chi', ix javi viñ d'ayin, snib'ej viñ syic'b'at chavañ eb' vune' tic schecab'oc yuj q'uen tumin chi', xchi ix.

2 Ix sc'anb'an viñaj Eliseo chi' d'a ix icha tic:

—¿Tas tza nib'ej tzin b'o d'ayach? Al d'ayin tastac ay d'ayach, xchi viñ.

Ix yalan ix d'a viñ icha tic:

—A in a checab' in tic, malaj val jab'oc tas ay d'ayin, añej val jab' yune' xalu aceite ayec' d'ayin, xchi ix.

3 Ix yalan viñ d'a ix:

—Ixic, tza c'anan a majnej jantac xalu d'a eb' ay d'a a lac'anil, jantacñej malaj yool tz'ilchaj uuj. 4 Elañchamel tzach och d'a yol a pat yed' eb' viñ une' chi'. Tza macan a pat chi', tzac'an b'ud'joc masanil juntzañ yed'tal chi' d'a aceite chi'. Ch'oc b'aj tzac'canem juntzañ sb'ud'jican chi', xchi viñ.

5 Ayic ix lajvi slolon ix yed' viñaj Eliseo chi', ix b'at smacanoch sb'a ix yed' eb' viñ yune' chi' d'a yol spat, ix syamanoch eb' sb'ud'an juntzañ xalu ix smajnej chi' d'a aceite chi'. 6 Ayic toxo ix b'ud'ji masanil xalu chi', ix yalan ix d'a junoc eb' viñ yune' chi' icha tic:

—Ic'cot junocxo xalu, xchi ix.

Ix yalan jun viñ yune' ix chi':

—Mañxalaj tas, xchi viñ.

A val d'a jun rato chi' ix vanaj aceite chi' yeli. 7 Ix lajviñej chi', ix b'at ix yal d'a viñaj Eliseo schecab' Dios chi', ix yalan viñ icha tic d'a ix:

—A ticnaic ixic a choñ aceite chi', slajvi chi' tza tupan a b'oc chi', axo jantac stojol chi' scani, tza c'an q'ueen yed' eb' viñ une' chi', xchi viñ d'a ix.

Viñaj Eliseo yed' ix aj Sunem

8 Ay jun c'u ix ec' viñaj Eliseo d'a choñab' Sunem. Ata' ay jun ix ix te b'eyum. Ix och tean ix d'a viñ to tz'ec' viñ vael d'a spat ix. Yuj chi' ayic tz'ec' viñ juntac el d'a jun choñab' chi', tz'ec'ñej viñ vael d'a spat ix chi'. 9 Yuj chi' ix yalan ix d'a viñ yetb'eyum icha tic:

—A ticnaic, snachajel vuuj to a jun viñ tz'ec'ñej oñ yil d'a juntac el, val yel schecab' Dios yaj viñ. 10 Yuj chi', vach' sco b'o junoc cuarto d'a yib'añ co pat tic, scac'anoch junoc ch'at d'a yool, junoc mexa, junoc xila yed' junoc candil, yic vach' ayic sjavi viñ oñ yila', ata' scan viñ, xchi ix.

11 Ix ec'xi viñaj Eliseo chi' ta' yed' viñ schecab' scuchan Giezi, ix q'ue eb' viñ d'a yol jun cuarto chi', ata' ix vaycan eb' viñ. 12 Ix yalan viñ d'a viñ schecab' chi' icha tic:

—Avtej ix aj Sunem chi', xchi viñ.

Ix yavtan ix viñ, ix javi ix d'a yichañ viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ d'a viñ schecab' chi':

13 —C'anb'ej d'a ix tas snib'ej sc'ol ix, yujto te vach' syutej sc'ol ix d'ayoñ. Tato syal sc'ol ix syal tzoñ lolon yed' viñ rey yuj ix, ma yed' eb' yajalil eb' soldado, xchi viñ. Ix yalan ix:

—Maay, vach' vaj d'a yol in choñab' tic, xchi ix d'a viñ checab' chi'. Ix lajvi chi', ix pax ix.

14 —¿Tas vach' sco c'ulej d'a ix syal chi'? xchi viñ d'a viñ schecab' chi'.

—Max nachajel vuuj, añej, malaj yune' ix, axo viñ yetb'eyum ix icham vinacxo viñ, xchi viñaj Giezi chi'.

15 —Avtejxicot ix, xchi viñaj Eliseo chi'.

Ix avtajxicot ix, ix javi tec'tec' ix d'a spuertail jun cuarto chi'. 16 Ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a ix:

—Yab' val icha tic junab', chelb'ilxo q'ue junoc une' uuj, xchi viñ d'a ix.

Ix yalan ix icha tic:

—Maay mamin, ach schecab' Dios, mañ ach b'uchvaj d'ayin, xchi ix.

17 Palta ix scuchanoch jun yune' ix, axo d'a junxo ab'il, ix alji jun yune' ix chi', icha val ix aj yalan viñaj Eliseo chi'. 18 Ix q'uib' jun unin chi', ay jun c'u ix b'at yil viñ smam b'aj ayb'at yil eb' sjochum trigo. 19 Ix yalan jun unin chi' d'a viñ smam chi' icha tic:

—Ay, te ya in jolom. Te ya in jolom, xchi.

Ix yalan viñ mamab'il chi' d'a junoc eb' viñ schecab':

—Ic'b'at viñ unin tic d'a ix snun, xchi viñ.

20 Ix ic'jib'at viñ unin chi' d'a ix snun yuj viñ checab' chi', ix schelanq'ue ix d'a sat xub', axo ix och chimc'ualil ix chami. 21 Ix lajvi chi' ix b'at yac'ancanec' telan ix d'a sat sch'at viñaj Eliseo schecab' Dios chi', ix smacancan jun cuarto chi' ix. 22 Elañchamel ix yavtej viñ yetb'eyum ix, ix yalan ix d'a viñ:

—Checb'at junoc eb' viñ co checab' yed' junoc noc' b'uru ved'oc, sb'at vilan viñ schecab' Dios, nactic in jaxi, xchi ix.

23 —¿Tas yuj b'at il viñ ticnaic? Mañ stiempoaloc yalji q'uen uj, mañ sc'ualoc pax ic'oj ip, xchi viñ yetb'eyum ix chi'.

—Mañ ac' pensar, xchi ix.

24 Ix yalan ix to tz'ac'jioch stz'uum noc' b'uru chi', ix yalan ix d'a viñ schecab' chi':

—Coñ an, yelc'olal a pechan noc', mañ a cha och vaan noc' d'a yol b'e masanto a in ol val d'ayach, xchi ix d'a viñ.

25 Icha chi' ix aj sb'at ix masanto ix c'och ix d'a lum vitz Carmelo b'aj ayec' viñaj Eliseo schecab' Dios chi'. Najatto van scot ix ix yilanb'at viñ, ix yalan viñ d'a viñaj Giezi icha tic:

—Ilnab'i, a ix aj Sunem sjavi chi'. 26 Ixic b'at cha ix, tza c'anb'an d'a ix tato vach' sc'ol ix yed' viñ yetb'eyum yed' viñ nene' unin, xchi viñ.

Ix b'at viñ scha ix. Ix sc'anb'an viñ d'a ix, ix yalan ix to vach' sc'ol eb'. 27 Palta elañchamel ix c'och ix b'aj ayec' viñaj Eliseo d'a lum vitz Carmelo chi', ix och lac'naj ix d'a yoc viñ, axo viñaj Giezi chi' ix quetzanel ix yalani. Ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a viñ icha tic:

—Actejel ix, yujto te cusnac spixan ix svila', manta tas syal Jehová d'ayin tas yuj ix cot ix, xchi viñ.

28 Yuj chi' ix yalan ix icha tic:

—Mamin, ¿tocval a in ix in c'an d'ayach to tz'alji junoc vune'? ¿Tom maj val d'ayach tas yuj toñej tzach b'uchvaj d'ayin? xchi ix.

29 Yuj chi' ix yalan viñaj Eliseo d'a viñ schecab' chi':

—Ac' lista a b'a, ic'b'at te' in c'ococh tic ed'oc, tzach b'at d'a elañchamel. Tato ay mach tza cha'a, mañ ach lolon yed'oc. Tato ay eb' tz'avajcot d'ayach, mañ

ach tac'voc d'a eb'. Ayic tzach c'och chi' tzaq'uem te' in c'ococh tic d'a sat viñ unin chi', xchi viñ.
30 Ix yalan ix snun viñ unin chi':
—Svac' in ti' d'ayach d'a yichañ Jehová to max in b'at d'a tic tato max ach b'at ved'oc, xchi ix. 31 Yuj chi' ix b'at viñ yed' ix. Axo pax viñaj Giezi chi', toxo ix b'ab'lajb'at viñ, toxo ix yaq'uem te' c'ococh chi' viñ d'a sat viñ unin chi', palta maj jaxlaj sc'ol viñ. Yuj chi' ix cot viñ scha viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ:
—Max jalaj sc'ol viñ unin chi', xchi viñ.
32 Ayic ix c'och viñaj Eliseo d'a yol cuarto chi', telanec' viñ unin chi' d'a sat sch'at viñ, chamnacxo. 33 Yuj chi' ix och viñ d'a yol jun cuarto chi' sch'ocoj yed' viñ unin chi', ix smacan viñ, ix lesalvi viñ d'a Jehová. 34 Ix lajvi chi' ix q'ue viñ d'a sat ch'at chi', ix q'ue lachan viñ d'a yib'añ viñ unin chi', ix em tenan sat viñ d'a sat viñ unin chi', ix yac'anoch sti' viñ d'a sti' yed' sc'ab' viñ d'a sc'ab'. Ix q'ue lachan viñ d'a yib'añ viñ unin chi'. Ix q'uixnajxi snivanil viñ unin chi'. 35 Ix el viñ d'a yib'añ viñ unin chi', ix ec' b'esesoc viñ d'a yol pat chi'. Ix lajvi chi' ix q'uex lachan viñ d'a yib'añ viñ unin chi' icha d'a sb'ab'elal. Axo ix aj jun, uquel ix ad'isvi viñ unin chi', ichato chi' ix elta q'uelan viñ. 36 Ix yavtan viñaj Giezi viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ:
—Avtejcot ix sunamita chi', xchi viñ. Ix b'at viñ yavtejcot ix. Axo ix c'och ix d'a stz'ey viñaj Eliseo chi' jun, ix yalan viñ:
—Ina viñ une' tic, xchi viñ.
37 Ix snitzanoch sb'a ix, ix em cuman ix d'a yichañ viñ. Ix lajvi chi', ix schelanq'ue viñ yune' ix chi', ix elta ix d'a yol scuarto viñaj Eliseo chi'.

Juntzañ milagro yuj tas svaji

38 Ix lajvi chi', ix meltzajxi viñaj Eliseo chi' d'a Gilgal ayic te ayem jun nivan vejel d'a yol yic Israel. A junel molanoch eb' viñ schecab' Dios d'a stz'ey viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ d'a viñ schecab' icha tic: Ac'q'ue junoc nivan chen d'a yib'añ c'ac', tza b'oan svael eb' viñ schecab' Dios tic, xchi viñ.
39 Ay jun viñ d'a scal eb' viñ checab' chi' ix b'at sayoj itaj. Ix ilchaj jun añ itaj icha añ caltacte'al c'um ay sat yuj viñ. Ix smolancot sat chi' viñ d'a yol jun spichul jucan. Axo yic ix jax viñ, ix slesanem viñ d'a yol jun nivan chen chi', palta mañ yojtacoc viñ tas. 40 Ix lajvi chi' ix yac'an viñ d'a eb' viñ schecab' Dios chi'. Axo ix syamanoch eb' viñ sva'i, ix el yav eb' viñ, ix yalan eb' viñ:
—Mamin schecab' Dios, a jun van co chi'an tic ayb'at veneno d'a scal, xchi eb' viñ.
Yuj chi' majxo schilaj eb' viñ. 41 Ix yalan viñaj Eliseo chi' icha tic:
—Iq'ueccot jab'oc ixim harina d'ayin, xchi viñ.
Ix yac'anem ixim viñ d'a yol chen chi', ix yalan viñ:
—A ticnaic ac' va eb' anima tic, xchi viñ.
Axo ix schi'an eb', mañxalaj tas ix ic'an eb'.
42 Axo d'a junel ix c'och jun viñ vinac aj Baal-salisa, yed'nac 20 ixim pan cebada viñ b'ob'il d'a ixim b'ab'el sat cebada chi', ix yac'an viñ d'a viñaj Eliseo chi', yed'nacpax ixim jolom trigo viñ yaxto. Ix yalan viñaj Eliseo chi' d'a viñ schecab':
—Ac' ixim pan chi' sva eb' anima tic, xchi viñ.
43 Ix tac'vi viñ schecab' viñ chi':
—¿Tocval ol yal vac'an jab' tic d'a 100 anima tic? xchi viñ. Ix yalanxi viñaj Eliseo chi':
—Ac' va eb' anima tic, yujto toxo ix yal Jehová to ol va eb', aytopax ol canoc, xchi viñ.
44 Ix lajvi chi', ix yac'an va eb' anima chi' viñ checab' chi'. Ayto ix cani, icha val ix aj yalan Jehová.

5

Ix el yab'il lepra d'a viñaj Naamán

1 Ay jun viñ vinac scuch Naamán, yajalil eb' soldado viñ sreyal Siria. Te
xajan viñ yuj viñ rey chi', te nivan pax yelc'och viñ, yujto a Jehová ix ac'anoch
eb' ajc'ol d'a yol sc'ab' viñ. Te jelan viñ d'a oval, palta ayoch jun yab'il lepra
d'a viñ.
2 Ay junel, ay juntzañ eb' soldado aj Siria ix b'at elc'al d'a yol yic Israel. Ix
yelq'uejb'at jun ix cob'es unin eb'. Ix och ix schecab'oc ix yetb'eyum viñaj
Naamán chi'. 3 Ix yalan ix cob'es unin chi' d'a ix b'aj ayoch checab'oc chi':
—Comonoc sb'at viñ in patrón tic d'a jun viñ schecab' Dios ay d'a Samaria,
talaj sb'oxi viñ yuj jun yab'il tic, xchi ix.
4 Yuj chi' ix b'at viñaj Naamán chi' yal d'a viñ sreyal Siria tas ix yal ix cob'es
chi'. 5 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ:
—Vach' tzach b'ati, svac'b'at junoc carta d'a viñ sreyal Israel chi', xchi viñ.
Icha chi' ix aj sb'at viñaj Naamán chi', ix yic'anb'at nañal svajxaquil quintal
q'uen plata viñ yed' nañal schab'il quintal q'uen oro yed' lajuñ moj pichul.
6 Ix yic'anb'at jun carta chi' viñ d'a viñ sreyal Israel chi', syalan viñ sreyal
Siria chi' d'a jun carta chi' icha tic: Ayic ol a chaan in carta tic, ol ojtaquejeli
to a in tzin checb'at viñ sat yajal eb' in soldado scuchan Naamán tic d'ayach,
tzañtej viñ d'a jun lepra ayoch d'ay, xchi viñ d'a scarta chi'.
7 Ayic ix lajvi yilan jun carta chi' viñ sreyal Israel chi', ix sñic'chitanb'at
spichul viñ yuj sch'oxaneli to tz'och viñ d'a ilc'olal, ix yalan viñ:
—Tocval Dios in, ¿tom a in syal vac'an schamel anima, ma svac'anpax
sq'uinal eb', yuj chi' schecjicot jun viñ vinac tic d'ayin yic sviq'uel jun lepra
tic d'a viñ? Syalelc'ochi to ay tas sna' viñ rey chi' d'a in patic, xchi viñ.
8 Ayic ix yab'an viñaj Eliseo schecab' Dios to ix sñic'chitejb'at spichul viñ
rey chi', ix yalanb'at viñ:
—¿Tas yuj ix a ñic'chitejb'at a pichul? Checcot jun viñ chi' d'ayin, ol yilan
viñ to ay schecab' Dios d'a co choñab' Israel tic, xchib'at viñ.
9 Ix b'at viñaj Naamán chi' yed' scarruaje yed' schej yed' eb' ajun yed'oc,
ix c'och liñan eb' d'a sti' spat viñaj Eliseo chi'. 10 Ix schecanb'at viñ schecab'
viñaj Eliseo chi' yal d'a viñaj Naamán chi' icha tic: Ixic, b'at b'iquel uqueloc a
b'a d'a a' Jordán, icha chi' ol aj yel yab'il lepra chi' d'a a nivanil chi', xchi viñaj
Eliseo chi'.
11 Ix cot yoval viñaj Naamán chi', ix b'at viñ, ix yalan viñ:
—A val in naani to ol elta viñ in scha'a, ol q'ue val liñan viñ slesalvi d'a
Jehová sDiosal d'a vichañ, ol yac'anec' sc'ab' viñ b'aj ayoch lepra chi' d'ayin,
tz'elcan yab'il valani. 12 ¿Toc ec'b'al svach'il junoc a' ay d'a Israel tic d'a yichañ
a' Abana yed' a' Farfar ay d'a Damasco? ¿Tom max yal b'at in b'icanel in b'a
d'a yol a' chi', tzin b'oxi? xchi viñ.
Te aycot yoval viñ, ix meltzaj viñ. 13 Palta axo eb' schecab' viñ ajun yed'oc,
ix yal eb' d'a viñ icha tic:
—Mamin, q'uinaloc ay junoc tas ajaltac ix yal viñ schecab' Dios d'ayach,
¿tom max a c'anab'ajej? Ocxo jun, añej ix yal viñ to tza b'iquel a b'a tzach
b'oxicani, xchi eb' d'a viñ.
14 Ichato chi' ix b'at viñaj Naamán chi', uquel ix em viñ d'a yol a' Jordán chi',
icha ix aj yalan viñaj Eliseo schecab' Dios. Ix b'oxican snivanil viñ chi', icha
snivanil junoc unin, te vach' ix ajcani. 15 Ix lajvi chi', ix b'at viñ yed' eb' ajun
yed' chi' yil viñaj Eliseo chi'. Ayic ix c'och eb' d'a yichañ viñ, ix yalan viñaj
Naamán chi' icha tic:

—A ticnaic ix nachajel vuuj to malaj junocxo Dios d'a yolyib'aňq'uinal tic, palta aňej val e Diosal a ex israel ex tic. Yuj chi', elocab' d'a a c'ool a chaan in silab' svac' tic d'ayach, xchi viň.

16 Ix tac'vi viňaj Eliseo chi':

—Svac' in ti' d'a Jehová, aton ayin schecab', max in chalaj tas tzac' chi', xchi viň.

Vach'chom ix ochňej tean viňaj Naamán chi' d'a viň, palta maj schalaj viň. 17 Yuj chi' ix yalan viňaj Naamán chi' icha tic:

—Tato icha chi' jun, eloc val d'a a c'ool a chaan vic'b'at chab'oc chejal lum luum yic Israel tic, yujto a in a checab' in tic, maňxa junocxo dios b'aj ol vac' in silab', palta to aňej d'a Jehová sDiosal Israel.5.17 18 Aňej val jun tzin c'an d'a Jehová to tzin yac' nivanc'olal, yujto ayic ol b'at viň in reyal yaq'uem sb'a d'a stemplo sdiosal scuch Rimón, ol och quetzquetz viň d'a in c'ab', aňejtona' ol in em cuman yed' viň d'a templo chi', yac'ocab' nivanc'olal Jehová d'a in patic yuj jun chi', xchi viňaj Naamán chi'.

19 Ix tac'vi viňaj Eliseo chi':

—Maň ac' pensar, ixic, xchi viň.

Ix b'at viňaj Naamán chi'. Palta quenanto sb'at viň, 20 ix snaan viňaj Giezi schecab' viňaj Eliseo chi': ¿Tas yuj toňej ix schab'at viňaj Naamán aj Siria viň vajalil tic, malaj jab'oc tas ix yac'can viň? Svac' in ti' d'a Jehová to b'at in tzac'vej viň, yalňej tas ol viq'uec' d'a viň, xchi viň.

21 Ix b'at lemnaj viňaj Giezi chi'. Axo ix yilancot viňaj Naamán to van scot viň d'a spatic, ix emta viň d'a yol scarruaje, ix cot viň scha viň, ix sc'anb'an viň:

—¿Mantoc ay tas ix uji? xchi viň.

22 Ix tac'vi viňaj Giezi chi' icha tic: Maay, malaj tasi, palta a viň vajalil ix in checancot val d'ayach to ato val sc'och chavaň eb' quelemtac schecab' Dios spetoj d'a tzalquixtac yic Efraín. Yuj chi' sc'an viň d'ayach to tzac' oxeoc arroba q'uen plata yed' cha mojaňoc c'apac pichul yuj eb' viň, xchi viň.

23 Ix tac'vi viňaj Naamán chi':

—Comonoc tz'el d'a a c'ool tza cha val vaqueoc arroba q'uen plata tic, xchi viň.

Yacb'an van yalan viň chi', ix schecan viň ac'chajem q'ueen yed' cha moj c'apac pichul chi' d'a yol chab' coxtal, ix yac'ancot chavaň schecab' viň yed' viňaj Giezi chi'. 24 Ayic ix c'och eb' d'a tzalan b'aj ayec' viňaj Eliseo chi', ix yic'an ec' viňaj Giezi tastac yed'nac eb' schecab' viňaj Naamán chi', ix sc'ub'ancanel viň d'a yol spat, ix schecan meltzaj eb' viň. 25 Elaňchamel ix javi viň d'a viňaj Eliseo chi', ix sc'anb'an viňaj Eliseo chi' d'a viň:

—Giezi, ¿b'ajtil ix ach xid'eq'ui? xchi viň.

—Malaj b'aj ix in xid'ec' mamin, xchi viňaj Giezi chi'.

26 Palta ix yalan viňaj Eliseo chi' d'a viň icha tic:

—Ayic ix emta jun viň vinac d'a yol scarruaje ix cot viň ul ach scha'a, ¿tocval maj yil in pixan jun chi' tza na'a? A ticnaic, maň smojoc co chaan tumin yed' pichul. Maň smojoc pax co manan te' avb'en te', icha te' olivo yed' te' uva, noc' calnel, ma noc' vacax, ma eb' viň checab' yed' eb' ix checab'. 27 Yuj jun tas ix a c'ulej tic, a ticnaic, a slepra viňaj Naamán chi' ol ochcan d'ayach yed' d'a eb' iňtilal d'a junelňej, xchi viň.

Axo yic ix spucan sb'a viňaj Giezi yed' viňaj Eliseo chi', ayxo lepra d'a viň, sacxoňej yilji snivanil viň icha q'uen cheev.

5.17 **5:17** A eb' comon anima syac'och eb' d'a sc'ool to aňej d'a yol smacb'en junoc dios syal yoch ejmelal d'ay. Yuj chi' ix sna' viňaj Naamán yic'anb'at lum luum yic Israel, ichato val chi' syal yoch viň ejmelal d'a Jehová d'a schoňab' yalani.

6

A q'uen sch'acab' eb' schecab' Dios

1 Ay junel ix yal eb' viñ schecab' Dios d'a viñaj Eliseo:
—Ina val jun lugar b'aj ayoñ ec' ed' tic, te lod'an. 2 Yuj chi' tzoc val el
d'a a c'ool tzoñ a chab'at d'a sti' a' Jordán, sb'at co ch'ac junjunoc co te', sco
b'oanq'ue junoc pat b'aj tzoñ aji, xchi eb' viñ.
—Ixiquec, xchi viñaj Eliseo chi'.
3 —Tzoc yal a c'ool tzach b'at qued'oc, xchi jun viñ d'a viñ.
—Inye, ol in b'atoc, xchi viñ.
4 Yuj chi' ix b'at viñaj Eliseo chi' yed' eb' viñ d'a sti' a' Jordán ch'acoj te' chi'.
5 Ayic van sch'acan te' eb' viñ, ay jun viñ ix elta surnaj q'uen sch'acab', ix
b'atcan q'uen d'a yol a a' chi', ix el yav viñ:
—Ach in c'ayb'umal. A jun q'uen ch'acab' tic hierro q'ueen, in majanpax
q'ueen, xchi viñ.
6 —¿B'ajtil ix b'at q'ueen? xchi viñaj Eliseo chi'.
Ix sch'oxan viñ b'aj ix b'at q'ueen chi'. Ix xicanelta jun te te' viñaj Eliseo
chi', ix yac'anem te' viñ d'a yol a', ix q'ueul b'achnaj q'uen ch'acab' chi' d'a sat
a'.
7 —Ic'q'ueta q'ueen, xchi viñaj Eliseo chi' d'a viñ. Ix yac'anem sc'ab' viñ, ix
yic'anq'ueta q'ueen viñ.

Viñaj Eliseo yed' eb' aj Siria

8 A viñ sreyal Siria ayoch oval yuj viñ d'a Israel, ix slajtian sb'a viñ yed' eb'
viñ yajalil eb' viñ soldado smasanil b'ajtil sb'oq'ue scampamento eb' viñ. 9 Ix
yalanb'at viñaj Eliseo d'a viñ sreyal Israel b'ajtac ayec' eb' viñ aj Siria chi' yic
vach' syac' lista sb'a viñ b'ajtac ayec' eb' viñ chi'. 10 Ix schecanpaxb'at yilumal
viñ sreyal Israel d'a juntzañ lugar b'aj syal viñ schecab' Dios chi', yic syil eb'
viñ tas yaji, yuj chi' tzijtum el ix scol sb'a eb' viñ.
11 A viñ sreyal Siria chi', ix te somchaj spensar viñ, yuj chi' ix yavtej eb' viñ
yajalil soldado viñ, ix yalan viñ:
—Alec d'ayin mach junoc d'a co cal tic ayoch yed' viñ sreyal Israel chi', xchi
viñ d'a eb' viñ.
12 Ix tac'vi jun viñ yajal soldado icha tic:
—Malaj mach mamin, palta a viñaj Eliseo schecab' Dios ayec' d'a Israel chi',
a viñ tz'alan d'a viñ rey masanil tas tzala', vach'chom d'a elc'altac tzala', xchi
viñ.
13 Yuj chi' ix yal viñ sreyal Siria chi':
—Ixiquec, b'at ilec b'ajtil ayec' viñaj Eliseo chi', ol vac'anb'at jayvañoc in
soldado yic b'at tzec'jicot viñ, xchi viñ.
Axo ix aj yalji d'a viñ rey chi' to a d'a Dotán ayec' viñaj Eliseo chi'. 14 Yuj chi'
ix yac'anb'at jun ñilañ eb' viñ soldado viñ yed' eb' viñ ayq'ue d'a yib'añ chej
yed' carruaje yic oval. D'ac'valil ix c'och eb' viñ d'a Dotán chi', ix yoyan sb'a eb'
viñ d'a spatictac choñab' chi'. 15 Ayic ix sacb'i, ix q'ue vaan viñ schecab' viñaj
Eliseo chi'. Ayic ix elta viñ, ix yilan viñ to mañxo jantacoc soldado oyanec' d'a
spatictac choñab' chi', ay noc' chej yed' carruaje yic oval. Yuj chi' ix b'at viñ
yal d'a viñaj Eliseo chi':
—Ay mamin, ¿tas val ol co c'ulej? xchi viñ.
16 Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':
—Mañ ach xivoc, yujto ec'alto sb'isul eb' ayec' qued'oc d'a yichañ eb' viñ
chi', xchi viñ.
17 Ix och ijan viñaj Eliseo chi' slesalvi d'a Jehová icha tic: Mamin tzin c'an
d'ayach to tza jac sat viñ in checab' tic, xchi viñ. Ix jacji sat viñ checab' chi' yuj

Jehová, ix yilan viñ to a d'a sattac vitz yed' d'a jolomtac vitz, toxoñej oyancot soldado d'a yib'añ chej yed' d'a yoltac carruaje nab'a c'ac', oyanoch d'a spatic yichañ viñaj Eliseo chi'.

18 Ayic van sjavi eb' viñ sirio chi' yac' oval, ix sc'anan viñaj Eliseo chi' d'a Jehová: Mamin tzin c'an d'ayach to tza mac sat eb' viñ tic, xchi viñ.

Axo Jehová ix macan sat eb' viñ soldado ajc'ol chi', icha ix aj sc'anan viñaj Eliseo chi'. 19 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Eliseo chi' yal d'a eb' viñ:

—Mañoclaj jun b'e yed' jun choñab' tic tze saya'. Ochañec tzac'an vuuj, ol ex vic'b'at b'aj ayec' jun viñ tze say chi', xchi viñ d'a eb' viñ.

Ix yic'anb'at eb' viñ viñ d'a Samaria. 20 Ayic toxo ix och eb' viñ d'a yol choñab' chi', ix lesalvi viñ icha tic: Mamin Jehová, jac sat eb' viñ yic syal yilan eb' viñ, xchi viñ. Ix jacji sat eb' viñ chi'. Ix yilan eb' viñ to a d'a yol choñab' Samaria ayec' eb' viñ. 21 Ayic ix yilan eb' viñ chi' viñ sreyal Israel, ix sc'anb'an viñ d'a viñaj Eliseo chi'.

—Mamin, ¿tzam yal in milancham eb' viñ tic? xchi viñ.

22 Ix yalan viñaj Eliseo chi':

—Maay, mañ a milchamlaj eb' viñ. Q'uinaloc ay eb' syamchaj uuj d'a oval, ¿tom tza milcham eb'? Ac' va eb' viñ, tzac'an yuc' a' eb' viñ, tzac'an meltzaj eb' viñ d'a viñ yajalil, xchi viñ.

23 Ix b'o jun nivan vael, ix va eb' viñ, ix yuc'an a' eb' viñ. Ix lajvi chi' ix yalan viñ sreyal Israel to spax eb' viñ, ix meltzaj eb' viñ b'aj ayec' viñ yajalil chi'. Atax ta' ix yactej eb' viñ soldado sirio yochta yic syixtan choñab' Israel yed' yochta eb' elc'al.

Ix oyjiq'ue Samaria

24 Ix lajvi yec' jun tiempoal, a viñaj Ben-adad sreyal Siria, ix molb'ej masanil eb' viñ soldado viñ, ix b'at yoyanq'ue Samaria eb' viñ yic syac'an oval yed'oc. 25 Yuj chi' ix em jun nivan vejel d'a Samaria chi'. Ix te q'ue stojol masanil tastac, yujto te vach' yajoch oyan eb' viñ aj Siria chi' d'a spatic choñab' chi'. A junoc sjolom noc' b'uru, 80 ciclo plata stojol, axo junoc vaso stza' noc' paramuch, oye' ciclo plata stojol.

26 Ay jun c'u van sb'eyec' viñ sreyal Israel chi' d'a yib'añ smuroal choñab' chi', ix avajb'at jun ix ix d'a viñ:

—Mamin rey, colin, xchi ix.

27 Ix tac'vi viñ rey chi':

—Tato max ach colji yuj Jehová, ¿tom a into val tic ol ach in colo'? ¿Tom ol yal vac'an ixim a trigo yed' a vino? 28 ¿Tas tzach ic'ani? xchi viñ.

Ix tac'vi ix:

—A jun ix ix tic, ix yal ix d'ayin: Ac' jun une' tic co chi ticnaic, axo q'uic'an sco chi'an jun vic tic, xchi ix. 29 Yuj chi' co tz'añ vune' chi', co chi'ani. Axo d'a junxo c'u chi', valan d'a ix to syac' yune' ix chi' co chi'a, palta toxo ix sc'ub'ejel ix, xchi ix d'a viñ rey chi'.

30 Ayic ix yab'an viñ rey tas ix yal jun ix chi', ix sñic'chitanb'at spichul viñ yuj sch'oxanel scusc'olal. Yacb'an van yec' viñ d'a yib'añ muro chi', ix yilan eb' anima ayec' d'a slac'anil chi' to ayoch pichul ya sva yuj viñ d'a yol spichul. 31 Ix yalan viñ rey chi': Cotocab'can yoval sc'ol Dios d'a vib'añ tato max viq'uel sjolom viñaj Eliseo yuninal viñaj Safat d'a jun c'u tic, xchi viñ.

32 Ix schecanb'at jun viñ vinac viñ rey chi' d'a viñaj Eliseo chi'. C'ojanem viñ d'a yol spat yed' eb' viñ yichamtac vinaquil choñab'. Ayic manto c'ochlaj jun viñ schecab' viñ rey chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ ichamtac vinac chi':

—Ilec tonab'i, ix scheccot jun viñ schecab' jun viñ milum anima chi' yic tzul yiq'uel in jolom viñ. Palta maclejec eyab' tas ol vala': Ayic ol javoc viñ chi', ol

e maquel te' puerta tic, vach' tzeyutej e macan te', tzac'an sjavi viñ rey d'a spatic viñ, xchi viñ.

33 Vanto val slolon viñ ix javi viñ schecab' viñ rey chi', ajun pax viñ rey chi', ix yalan viñ rey chi':

—A jun yaelal tic, a Jehová ix ac'ancoti. ¿Tasto val sco te tañvej ticnaic yic tzoñ scolani? xchi viñ.

7

1 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Eliseo chi' icha tic:

—Ab'ec val tas syal Jehová: A q'uic'an yab' icha tic, a d'a spuertail Samaria tic, a junoc almul ixim harina, jun ciclo plata stojol ixim. Chab' almul pax ixim cebada d'a jun ciclo q'ueen, xchi Jehová, xchi viñ.

2 Ix tac'vi jun viñ stañvan viñ rey chi' icha tic:

—Vach'chom sjacvi sventenail satchaañ yuj Jehová, palta max ujilaj icha tzal chi', xchi viñ.

Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':

—Olto il val jun chi', palta mañxo ol a valaj ixim, xchi viñ.

3 A d'a jun tiempoal chi', ay chañvañ eb' viñ ayoch lepra d'ay, ayel eb' viñ d'a stiel choñab' chi', ix yal-lan eb' viñ d'ay junjun:

—¿Tas val sco c'ulej d'a tic? Toñej c'ojan oñ em co tañvan cham co b'a. 4 Tato tzoñ och d'a yol choñab' tic, yovalil tzoñ cham yuj vejel. Tato tzoñ can c'ojan d'a tic, yovalil ol oñ champaxoc. A ticnaic coyec d'a scampamento eb' sirio, talaj tzoñ yac' nivanc'olal eb', max oñ smil-laj eb'. Tato maay jun, toxonton yic chamel caji, xchi eb' viñ.

5 Ayic numnonxo sq'uic'b'i, ix b'at eb' viñ d'a scampamento eb' sirio chi'. Axo ix c'och eb' viñ, ix yilan eb' viñ mañxa junoc mach ayeq'ui. 6 Yujto a Jehová ix ac'an yab' eb' soldado sirio sc'añ yec' carruaje yed' noc' chej yed' pax jun nivan ñilañ soldado. A yalan eb' sirio chi' to a viñ sreyal eb' israel ix tupan eb' viñ sreyal hitita yed' viñ sreyal Egipto yic syac'an oval yed' eb' yalani. 7 Yuj chi' ayic van sq'uic'b'i ix b'at eb' elelal, ix yactancan scampamento eb' yed' smantiado yed' noc' chej yed' scarruaje eb'. Añej eb' ix scol sb'a. 8 Ayic ix c'och eb' viñ ayoch lepra chi' d'ay d'a stitac campamento chi', ix och eb' viñ d'a yol junoc mantiado, ix va eb' viñ, ix yuc'an a' eb' viñ. Ix yic'anelta q'uen oro eb' viñ, q'uen plata yed' pichul, ix b'at eb' viñ sc'ub'ejeli. Ix lajvi chi' ix meltzaj eb' viñ, ix ochxi eb' viñ d'a yol junxo mantiado, ix yic'anelta eb' viñ tastac ay d'a yool, ix b'atxi eb' viñ sc'ub'ejeli. 9 Ix laj yalan eb' viñ d'ay junjun:

—Mañ vach'oc jun van co c'ulan tic. A ticnaic smoj val quic'anb'at ab'ix, palta ichñejta' cajeq'ui. Tato sco tañvej, ato q'uic'an b'at cala', ay ta tas scot d'a quib'añ. Vach' to b'at calec d'a viñ rey, xchi eb' viñ.

10 Yuj chi' ix b'at eb' viñ, ix yavtan eb' viñ stañvumal sti' choñab' chi' eb' viñ, ix yalan eb' viñ icha tic:

—Ix oñ xid'ec' d'a scampamento eb' sirio, mañxa junoc mach ayeq'ui, mañxa junoc mach scab' sloloni, axoñej noc' chej yed' noc' b'uru etzjab'cani. Axo smantiado eb', icha ix aj sb'oancan eb', icha chi' yajcani.

11 Ix b'at eb' viñ stañvumal sti' choñab' chi' yavtej eb' viñ stañvan spalacio viñ rey. 12 Ix alji yab' viñ rey chi', yuj chi' ix q'ue vaan viñ d'ac'valil chi', ix yalan viñ d'a eb' viñ ayoch d'a opisio yed'oc:

—Ol val d'ayex tas snib'ej eb' sirio chi' tzoñ yutej, yujto yojtac eb' to van co cham yuj vejel, yuj chi' ix yactejcan scampamento eb' chi', ix sc'ub'anel sb'a eb' d'a caltac te', yuj chi' tato tzoñ el d'a spatiquel choñab' tic, ol oñ syam eb' d'a pitzanil, axo yochcancot eb' d'a yol choñab' tic, xchi viñ rey chi'.

13 Ix yalan junoc eb' viñ schecab' viñ icha tic:
—B'atocab' jayvañoc vinac yila' yed' ovañoc noc' chej ayto ec' tic, ol quilani tas ix uji chi'. Tato scham eb', mato maay, lajanñej, yujto ay smay b'aj sb'at eb' chi', ay pax smay d'a tic, xchi viñ checab' chi'.
14 Yuj chi' ix yic'b'at chab' carruaje eb' yed' noc' chej, ix checjib'at eb' yuj viñ rey chi', yic b'at yil eb' b'ajtil ix b'at eb' sirio chi'. Ix yalan viñ d'a eb' icha tic: B'at ilec tas val yaji, xchi viñ. 15 Ix b'at tzac'an eb' d'a yoclem eb' sirio chi', masanto ix c'och eb' d'a a' Jordán. Ix yilan eb' to aycan spichul eb' d'a yoltac b'e yed' syamc'ab' eb' ayic van yel eb' scol sb'a yalani. Elañchamel ix meltzaj eb' checab' chi', ix ul yalan eb' d'a viñ rey chi' tas ix yil eb' chi'. 16 Ix lajvi chi' ix elta masanil eb' anima d'a yol choñab' chi', ix yic'anelta masanil tastac ay d'a yol scampamento eb' sirio chi' eb', ix yic'ancot eb'. Ix elc'och icha ix aj yalan Jehová, a jun almul ixim harina, jun ciclo plata stojol ixim. Chab' almul pax ixim cebada d'a jun ciclo plata chi'.
17 Ix yalan viñ rey d'a viñ stañvumal to scan viñ stañvej spuertail choñab' chi', palta ix b'at eb' anima d'a yib'añ viñ, ix telvican viñ d'a scal yoc eb', ix cham viñ, icha ix aj yalan viñaj Eliseo schecab' Dios d'a viñ ayic ix xid'ec' viñ rey lolonel yed' viñaj Eliseo chi'.
18 Ix elc'och icha ix aj yalan viñaj Eliseo chi' to a d'a spuertail choñab' Samaria yab' icha tic q'uic'an, schoñchaj ixim harina, a jun almul ixim, jun ciclo plata stojol. Chab' almul pax ixim cebada d'a jun ciclo q'ueen, xchi viñ. 19 Axo jun viñ stañvumal viñ rey chi', ix tac'vi viñ d'a viñ schecab' Dios chi': Vach'chom sjacvi sventenail satchaañ yuj Jehová, palta max ujilaj icha tzal chi', xchi viñ. Ix tac'vi viñaj Eliseo: Olto il val jun chi', palta mañxo ol a valaj ixim, xchi viñ. 20 Ichaton chi' ix aji, yujto a eb' anima ix tec'ancham viñ d'a spuertail choñab' chi'.

8

Ix ac'jixi smacb'en ix aj Sunem

1 Ix yalan viñaj Eliseo d'a ix aj Sunem, aton ix pitzvinacxi yune' yuj viñ, ix yalan viñ d'a ix icha tic: Ixic, b'at cajnajan d'a junocxo nación yed' eb' cajan d'a a pat, yujto ix yal Jehová to ol yac'cot junoc nivan vejel d'a co nación tic, uque' ab'il ol yac'a', xchi viñ d'a ix. 2 Yuj chi' ix sc'anab'ajej ix sb'ati, icha ix aj yalan viñ chi'. Ix b'atcan ix d'a yol smacb'en eb' filisteo. Uque' ab'il ix can cajan ix ta'. 3 Ix lajvi chi', ix paxta ix d'a smacb'en eb' filisteo chi'. Ix b'at ix d'a yichañ viñ sreyal Israel yic sc'ananxi spat ix yed' sluum. 4 Van slolon viñ rey chi' yed' viñaj Giezi schecab' viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñ icha tic: Al vab' masanil tastac satub'tac ix sc'ulej viñaj Eliseo chi', xchi viñ. 5 A val yic van yalan viñaj Giezi chi' yab'ixal tas ix aj yac'anxi pitzvoc jun yune' jun ix ix chi' viñaj Eliseo chi', ix javi ix yal yuj sluum yed' spat. Yuj chi' ix yalan viñaj Giezi chi' d'a viñ rey chi' icha tic:
—Mamin rey, aton val jun ix ix tic svala', aton jun yune' ix tic pitzvinacxi yuj viñaj Eliseo chi', xchi viñ d'a viñ rey chi'.
6 Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a ix, ix yalan jun ab'ix chi' ix d'a viñ. Ix lajvi chi' ix schecan junoc eb' schecab' viñ rey chi' yic b'at ac'jixi smacb'en ix ix chi' yed' masanil sat avb'en ix el d'a luum yictax ix el ix d'a yol nación chi' masanto ix meltzajxi ix.

Ix och viñaj Hazael reyal d'a Siria

7 Ay junel ix b'at viñaj Eliseo d'a Damasco. A d'a jun tiempoal chi', te penaay viñaj Ben-adad sreyal Siria. Ix alchaj d'a viñ to ix c'och viñ schecab' Jehová ta'. 8 Yuj chi' ix yal viñ rey chi' d'a viñaj Hazael schecab' icha tic:

—Ic'b'at junoc silab' tzach b'at il viñ schecab' Jehová chi'. Tza c'anan d'a viñ to sc'anb'ej viñ d'a Jehová chi' vuuj, tato olto in b'oxoc yuj jun yaelal tic, xchi viñ.
9 Ix b'at viñaj Hazael chi' yil viñaj Eliseo chi'. Ix yic'anb'at silab' viñ, aton tas te vach' tz'el d'a Damasco chi', 40 noc' camello cuchjinac silab' chi'. Ayic ix c'och viñ d'a yichañ viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ:
—A viñ a checab' aj Ben-adad sreyal Siria, a viñ tzin checancoti yic tzul in c'anb'an d'ayach, tom olto b'oxoc sc'ol viñ yuj jun yaelal ayoch d'ay, mato mañxo, xchi viñ.
10 Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':
—Ixic, tzalan d'a viñ to ol b'oxoc sc'ol viñ yuj jun yaelal chi', palta ix yal Jehová to ol chamxoñej viñ, xchi viñ.
11 A val d'a jun rato chi', ix te och q'uelan viñaj Eliseo chi' d'a sat viñaj Hazael chi', masanto ix q'uixvi viñ. Ix lajvi chi' ix oc'q'ue viñ schecab' Dios chi'. 12 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñaj Hazael chi' d'a viñ:
—Mamin ¿tas yuj tzach oq'ui? xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj Eliseo chi':
—Vojtac val to ol ac' val chucal d'a eb' vetisraelal, ol ac'och sc'ac'al scuartel eb', ol a milancham eb' quelemtac d'a oval. Ol a milancham eb' cotac unin, ol a tecanelta yol sc'ol eb' ix yab'ix, xchi viñ.
13 Ix yalan viñaj Hazael d'a viñ icha tic:
—A in tic te malaj jab'oc velc'ochi, lajan in icha junoc noc' tz'i'. ¿Tas val ol aj in c'ulan tas icha chi'? xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj Eliseo chi' d'a viñ:
—Toxo ix yal Jehová d'ayin to a ach ol ach ochcan sreyaloc Siria tic, xchi viñ.
14 Ix lajvi chi' ix spucan sb'a viñaj Hazael chi' yed' viñaj Eliseo chi', ix meltzaj viñ d'a viñ yajalil chi'. Ix sc'anb'an viñ rey chi' d'a viñ:
—¿Tas xchi viñaj Eliseo chi' d'ayach? xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj Hazael chi' icha tic:
—Ix yal viñ d'ayin tob' ol ach b'oxoc yuj jun a yaelal tic, xchi viñ.
15 Axo d'a junxo c'u, ix sch'ayan jun c'apac c'apac pim viñaj Hazael chi', ix b'at yac'anb'at c'apac viñ d'a sat viñ rey chi', ix tup yic viñ. Icha chi' ix aj scham viñ rey chi'. Axo viñaj Hazael chi' ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

Ochnac viñaj Joram reyal d'a Judá (2Cr 21.1-20)

16 Ayic oyexo ab'il yoch viñaj Joram yuninal viñaj Acab reyal d'a Israel, ix schaanel yich viñaj Joram yuninal viñaj Josafat yac'an reyal d'a Judá. 17 A viñaj Joram chi', 32 ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal chi'. Vajxaque' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. 18 Palta a' sb'eyb'al eb' viñ sreyal Israel yed' sb'eyb'al eb' yiñtilal viñaj Acab chi' ix sb'eyb'alej viñ, yujto ix yic' ix yisil viñaj Acab chi' viñ yetb'eyumoc. Yuj chi', te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. 19 Palta maj yal-laj sc'ol Jehová ix satel Judá, yujto yac'naccan sti' d'a viñaj rey David schecab' to ol ochñejcan yiñtilal viñ reyal.
20 A d'a stiempoal viñaj Joram chi', ayic ix yac'an reyal viñ, ix yiq'uel sb'a eb' aj Edom d'a yalañ smandar choñab' Judá, ix yac'anoch sreyal eb' d'a yol yico'. 21 Yuj chi' ix b'at viñaj Joram chi' yed' masanil scarruaje yac' oval yed' eb' aj Edom chi' d'a Zair, palta a eb' aj Edom chi', ix oymaj eb' d'a spatic viñ yed' eb' yajal yaj d'a scarruaje viñ yic oval. Axo d'ac'valil ix q'ue van viñ, ix yac'an oval viñ yed' eb' edomita chi'. Icha chi' ix aj scolanel sb'a viñ d'a yol sc'ab' eb', a eb' soldado viñ chi', ix paxcan eb' d'a spat. 22 Atax ta' ix yiquej sb'a

eb' aj Edom chi'. Aňeja' pax d'a jun tiempoal chi' ix yiq'uel sb'a choňab' Libna d'a Judá chi'.
23 A jantacto yab'ixal viňaj Joram chi' yed' tastac ix sc'ulej viň, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viň sreyal Judá. 24 Ayic ix cham viňaj Joram chi', ix mucji snivanil viň b'aj mucan eb' smam yicham, aton d'a schoňab' viňaj David. Axo viňaj Ocozías viň yuninal viň ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viňaj Ocozías reyal d'a Judá (2Cr 22.1-6)

25 Ayic slajchavil ab'il yoch viňaj Joram yuninal viňaj Acab reyal d'a Israel, ix schaanel yich viňaj Ocozías yac'an reyal d'a Judá. 26 A viňaj Ocozías chi', 22 ab'il sq'uinal viň ayic ix och viň reyal chi', jun ab'il ix yac' reyal viň d'a Jerusalén. Atalía sb'i ix snun viň, yixchiquin ix viňaj Omri sreyal Israel. 27 A viňaj Ocozías chi', a sb'eyb'al viňaj Acab ix sb'eyb'alej viň, te chuc tas ix sc'ulej viň d'a yichaň Jehová, yujto smam icham viňaj Acab chi' viň.
28 A viňaj Ocozías chi', junňej ix yutej spensar viň yed' viňaj Joram yuninal viňaj Acab, ix yac'an oval eb' viň d'a Ramot d'a yol yic Galaad yed' viňaj Hazael sreyal Siria, palta ix lajvi viňaj Joram chi' yuj eb' sirio chi'. 29 Yuj chi' ix c'ochcan viň d'a Jezreel yic syaňtan sb'a viň b'aj ix echnaj yuj eb' sirio chi'. Ix c'och viňaj Ocozías chi' yil viň yujto ya yaj viň.

9

Ix sic'jioch viňaj Jehú reyal d'a Israel

1 A viňaj Eliseo schecab' Dios, ix yavtej jun viň yetchecab'vumal viň quelemto, ix yalan viň icha tic:
—Ac' lista a b'a, tzach b'at d'a Ramot d'a yol yic Galaad. Ic'b'at jun yed'tal aceite tic tzach b'ati. 2 Ayic tzach c'och ta', tza sayanec' viňaj Jehú yuninal viňaj Josafat yixchiquin viňaj Nimsi. Tzach och b'aj ayec' viň chi', tzic'anelta viň d'a scal eb' viň ayec' yed' viň ta', tzic'anb'at viň d'a junocxo cuarto. 3 Slajvi chi' tzic'ancot aceite chi', tza tob'anq'ue d'a sjolom viň, tzalan d'a viň icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: A in tzach in sic'caneli yic ol ach och reyal d'a Israel, xchi, xa chi. Slajvi chi' tza jacan puerta, tzach el lemnajoc, maň ach och vaan, xchi viňaj Eliseo chi'.
4 Yuj chi' ix b'at viň quelem schecab' Dios d'a Ramot d'a yol yic Galaad chi'. 5 Ayic ix c'och viň ta', molanec' masanil eb' viň yajalil eb' soldado, ix yalan viň icha tic:
—Ach in capitán, ay val jab' tas ol val d'ayach, xchi viň.
—¿Mach junoc oň b'aj tzal chi'? xchi viňaj Jehú.
—Ach in capitán, a ach ton tzach vala', xchi viň d'a viňaj Jehú chi'.
6 Ix lajvi chi', ix q'ue jucnaj viňaj Jehú chi', ix och viň d'a yol pat. Ix yac'anq'ue aceite viň schecab' Dios chi' d'a sjolom viň, ix yalan viň:
—A Jehová co Diosal tz'alan d'ayach icha tic: A in tzach in sic'caneli, yic ol ach och reyal d'a in choňab' Israel. 7 A ach ol a satel masanil eb' yiňtilal viňaj Acab, viň ayach d'a yalaň smandar. Icha chi' ol aj in pacan schamel eb' viň in checab' yed' eb' viň tz'alanel in lolonel, yujto elnac schiq'uil eb' viň yuj ix Jezabel. 8 Masanil eb' yiňtilal viňaj Acab chi', yovalil ol satel eb'. Masanil eb' vinac, vach'chom checab' yaji, ma yic sb'a, ol satel eb' d'a choňab' Israel. Maňxa junoc yiňtilal viň chi' olto canoc. 9 Icha vutejnac yiňtilal viňaj Jeroboam yuninal viňaj Nabat, icha vutejnacpax yic viňaj Baasa yuninal viňaj Ahías, icha val chi' ol vutej yiňtilal viňaj Acab chi'. 10 Axo pax ix Jezabel jun, a noc' tz'i' ol chianb'at snivanil ix d'a yol yic Jezreel, maňxalaj mach ol mucan ix, xchi Jehová, xchi viň schecab' Dios chi'.

Ayic ix lajvi yalan masanil juntzañ tic viñ schecab' Dios chi', ix sjacan spuertail jun pat chi' viñ, ix b'at viñ elelal. 11 Ayic ix c'ochxi viñaj Jehú chi' b'aj molanec' eb' viñ yetyajalil chi', ix sc'anb'an eb' viñ d'a viñ:

—¿Tas xchi, vach' ama? ¿Tas yuj ix ul ach yil jun viñ quistal chi'? xchi eb' viñ.

—A ex tic eyojtacxo viñ, eyojtac tas syaltaxon eb' viñ schecab' Dios chi', xchi viñaj Jehú chi'.

12 —Maay, mañ cojtacoclaj, al d'ayoñ tas ix ul yal viñ, xchi eb' viñ.

Ix tac'vi viñaj Jehú chi' d'a eb' viñ:

—Ix yal viñ d'ayin icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: A in tzach in sic'canel sreyaloc Israel ticnaic, xchi Jehová, xchi viñ d'ayin, xchi viñaj Jehú chi'.

13 Ix lajvi chi', junjun eb' viñ ix yiq'uel sjucan pichul, ix slich'anem eb' viñ d'a yalañ yoc viñaj Jehú b'aj b'achquiltac sq'uei. Ix laj spu'an sch'aac eb' viñ, te chaañ ix yal eb' viñ: A viñaj Jehú, reyxo viñ, xchi eb' viñ.

Ix cham viñaj Joram yuj viñaj Jehú

14 A viñaj Jehú yuninal viñaj Josafat yixchiquin viñaj Nimsi, te chuc tas sna viñ d'a yib'añ viñaj Joram. A viñaj Joram chi', ayñejoch viñ yed' eb' yetisraelal scolanelta choñab' Ramot d'a yol yic Galaad d'a yol sc'ab' viñaj Hazael sreyal Siria. 15 Palta ayxo jaye' c'u sc'och viñ d'a Jezreel yic syañtan sb'a viñ b'aj ix lajvi yuj eb' sirio chi' ayic ix yac'an oval viñ yed' viñaj Hazael chi'. Ix yalan viñaj Jehú d'a eb' ajun yed'oc: Tato d'a val yel e gana tzin och e reyaloc, malaj junoc mach tz'el d'a yol choñab' tic yic vach' malaj mach sb'at alan jun ab'ix tic d'a eb' viñ aj Jezreel, xchi viñ. 16 Ix q'ue viñ d'a yol scarruaje yic oval, ix b'at viñ d'a Jezreel b'aj van yañtan sb'a viñaj Joram chi'. Aypaxec' viñaj Ocozías sreyal Judá ta', yujto ayc'och viñ yil viñaj Joram chi'. 17 Ayic ix yilanb'at viñ ayq'ue d'a chaañ stañvej choñab' Jezreel chi' to van sjavi viñaj Jehú yed' jun ñilañ eb' soldado, ix el yav viñ, ix yalan viñ:

—Ay juntzañ eb' soldado van sjavi, xchi viñ.

Yuj chi' ix yal viñaj Joram chi' icha tic:

—B'atocab' junoc viñ soldado d'a yib'añ chej, yic b'at yil viñ mach jun sjavi chi', sc'anb'anpax d'ay, tom d'a ac'anc'olal sjavi, xchi viñ.

18 Yuj chi' ix b'at jun viñ soldado d'a yib'añ chej chi' yic b'at yil viñ, ix yalan viñ:

—A viñ rey tzin checancot in c'anb'ej d'ayach, tom ac'anc'olal tzach javi, xchi viñ.

Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a viñ:

—A ach tic, malaj alan ic d'a jun tic, añej to tzach och tzac'an vuuj, xchi viñ.

Axo ix yalanxi viñ stañvumal choñab' chi' icha tic:

—A viñ checab' chi', ix c'och viñ b'aj van sjavi eb' chi', palta malaj viñ smeltzaji, xchi viñ.

19 Val d'a jun rato chi' ix checjib'at junxo viñ soldado d'a yib'añ chej yuj viñ rey chi'. Ix c'och viñ soldado chi' d'a eb', ix yalan viñ:

—A viñ rey tzin checancoti yic tzul in c'anb'an d'ayach, tom ac'anc'olal tzach javi, xchi viñ.

Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a viñ:

—A ach tic, malaj alan ic d'a jun tic, añej to tzach och tzac'an vuuj, xchi viñ.

20 Ix yalanxi viñ stañvumal choñab' chi':

—Añeja' junxo viñ chi' ix c'och viñ d'a eb', palta malaj viñ smeltzaji. A mach sja d'a yol carruaje chi', ichato a viñaj Jehú yixchiquin viñaj Nimsi, yujto te locotac scot viñ, ichataxon smodo, xchi viñ.

21 Yuj chi' ix yalan viñaj Joram chi':

—Aq'uecoch noc' chej d'a in carruaje yic oval, xchi viñ.

Yuj chi' ix b'ochaj scarruaje viñaj Joram sreyal Israel chi' yed' pax yic viñaj Ocozías sreyal Judá. Ix b'at eb' viñ junjun d'a yol scarruaje chi'. Ix b'at schaan viñaj Jehú chi' eb' viñ. Ix schalaj sb'a eb' viñ d'a lum sluum viñaj Nabot d'a yol yic Jezreel. 22 Ayic ix yilan viñaj Joram chi' to a viñaj Jehú sc'ochi, ix yalan viñ:

—Ach Jehú, ¿tom d'a ac'anc'olal tzach javi? xchi viñ.

Ix yalan viñaj Jehú chi':

—Tom ijan ac'anc'olal tzin javi yacb'an a ix a nun ix Jezabel, añeja' yac'anem sb'a ix d'a juntzañ sdiosal yed' d'a yajb'aalil, xchi viñ.

23 Yuj chi' ix meltzaj viñaj Joram chi', ix el lemnaj viñ, ixto avajcan viñ d'a viñaj Ocozías chi':

—Ocozías, chamel jun tic, xchi viñ.

24 Yuj chi' a viñaj Jehú chi' yed' val yip viñ ix sjulb'at sjul-lab' d'a viñaj Joram chi', aval d'a snañal yich spatic viñ ix ochi, ix c'axpaj d'a spixan viñ. Yuj chi' ix telvi viñ d'a yol scarruaje chi', ix cham viñ. 25 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Jehú chi' d'a viñaj Bidcar, viñ scolvaj yed'oc:

—Iq'uelta viñ d'a yol scarruaje chi', tza yumancanb'at viñ d'a yol smacb'encan viñaj Nabot aj Jezreel, yujto tzato in nacoti to a ach jun ved'nac ach ayic tzac'an oñ och d'a spatic scarruaje viñaj Acab smam jun viñ tic, ayic yalannaccan jun lolonel tic Jehová d'a yib'añ viñaj Acab chi' icha tic: 26 A evi vil schamel viñaj Nabot yed' eb' yuninal. Añeja' icha val chi' ol aj vac'an spac d'ayach d'a jun lugar tic, xchi Jehová. Yuj chi' iq'uelta snivanil viñ chi', tza julancanb'at d'a lum sluumcan viñaj Nabot chi', yujto icha chi' ajnac yalan Jehová, xchi viñaj Jehú chi'.

Ix cham viñaj Ocozías yuj viñaj Jehú

27 Ayic ix yilan viñaj Ocozías sreyal Judá tas ix uji chi', ix el lemnaj viñ, ix b'atcan viñ d'a sb'eal Bet-hagán, palta ix b'at viñaj Jehú chi' d'a spatic viñ, ix yalan viñ:

—Milecpaxcham jun viñ tic, xchi viñ.

Ix yamchaj viñaj Ocozías chi' yuj eb' d'a svitzal Gur d'a slac'anil Ibleam. Ata' ix lajvi viñ d'a yol scarruaje chi' yuj eb', palta ixto yal yel viñ, masanto ix c'och viñ d'a Meguido. Ata' ix cham viñ. 28 Ix lajvi chi' ix ic'jib'at snivanil viñ yuj eb' viñ schecab' d'a Jerusalén d'a yol jun carruaje. Ix mucchaj viñ b'aj mucan eb' smam yicham d'a schoñab' viñaj rey David.

29 A viñaj Ocozías chi', ix schael yich viñ yac'an reyal d'a Judá ayic yuxluchilxo ab'il yoch viñaj Joram yuninal viñaj Acab reyal d'a Israel.

Schamel ix Jezabel

30 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Jehú chi' d'a Jezreel. Ayic ix yab'an ix Jezabel tas ix uji chi', ix yac'an uc' stitac sat ix, ix sjixb'an sjolom ix, ix elta d'añan ix d'a jun ventena. 31 Ayic ix c'och viñaj Jehú d'a ti' choñab' chi', ix yalan ix d'a viñ icha tic:

—¿Vach'am a c'ool? Lajan ach yed' viñaj Zimri, ix a milcham viñ ajalil, xchi ix.

32 Ix q'ue q'uelan viñaj Jehú chi' d'a jun ventena chi', ix yalan viñ:

—¿Mach ayoch ved'oc? xchi viñ.

Ay chavañ oxvañ eb' viñ munlajvum d'a yol spat ix, ix elta d'añan eb' viñ yila'. 33 Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a eb' viñ:

—Equec emta jun ix ix chi' d'a tic, xchi viñ.

Ix yecancot sutnaj ix eb' viñ, ix laj och tzipnaj schiq'uil ix d'a sattac yich pat chi' yed' d'a noc' chej, axo noc' chej chi' ix ec' d'a yib'añ snivanil ix chi' yed' scarruaje. 34 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Jehú chi' vael.

Ayic ix lajvi sva viñ chi', ix yalan viñ:

—Ilec tas tzeyutej jun ix ix te chuc chi', yujñej to yisil ix viñ rey, yuj chi' mucchajocab' ix, xchi viñ.

35 Ayic ix b'at eb' viñ smuc snivanil ix yalani, ix yilan eb' viñ to axoñej
sb'aquil sjolom ix, yoc ix yed' sc'ab' ix ayeq'ui. 36 Axo ix paxta eb' viñ, ix yalan
eb' viñ d'a viñaj Jehú tas yaji, ix yalan viñ:

—Icha tic ix aj yelc'och tas schecnac Jehová yal viñaj Elías aj Tisbe, viñ
schecab' to a noc' tz'i' ol chianb'at snivanil ix Jezabel d'a yol yic Jezreel. 37 A
snivanil ix chi', stza' noc' noc' ol ajcanb'atoc, yuj chi' yalxoñej b'aj ol can d'a
sattac lum luum d'a yol yic Jezreel, malaj mach ol alanoc: Ina b'aj mucan ix
Jezabel tic, mañ xchioc eb', xchi Jehová, xchican viñaj Elías chi', xchi viñaj
Jehú chi'.

10

A viñaj Jehú ix satanel eb' yiñtilal viñaj Acab

1 A d'a Samaria, ay 70 eb' viñ yiñtilal viñaj Acab. Yuj chi' ix stz'ib'ejb'at
jun carta viñaj Jehú d'a eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' yed' d'a eb' viñ
yilumal eb' viñ yiñtilal viñaj Acab chi'. Ix yalan viñ d'a scarta chi' icha tic: 2 A
b'aj ayex chi', ata' ayec' eb' yiñtilal viñ e reyal, noc' chej, carruaje yic oval, jun
choñab' te vach' yaji yed' jantac syamc'ab' viñ yic oval. Yuj chi' ayic ol c'och
jun carta tic d'ayex, 3 tze siq'uel junoc yiñtilal viñ eyajalil chi' te vach', smoj
val yoch e reyaloc sq'uexuloc viñ smam chi', tzeyac'an oval yuj yopisio viñ
eyajalil chi', xchib'at viñ d'a eb' viñ.

4 Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix te xivq'ue eb', ix yalan eb' icha tic: Ina tax
maj tzac'van stec'b'an sb'a chavañ eb' viñ rey d'a yichañ viñ, ocoñxo ¿tom a
oñ to tic ol yal co tec'b'an co b'a d'a yichañ viñ? xchi eb'.

5 Axo viñ tz'ilan spalacio viñ rey chi' yed' viñ sgobernadoral choñab' chi',
masanil eb' yichamtac vinaquil choñab' yed' pax eb' ix ilan q'uib' eb' yuninal
viñaj Acab chi', ix yalb'at eb' d'a viñaj Jehú chi': A oñ tic ayoñ ec' d'a yol a
c'ab'. Masanil tas ol ala' ol co c'anab'ajej, mañ ol cac'ochlaj junocxo co reyal.
Ujocab' icha tas vach' tz'aj a naani, xchib'at eb'.

6 Ix stz'ib'anxib'at junxo carta viñaj Jehú chi' d'a eb', ix yalan viñ: Tato tze
nib'ej tzex och ved'oc, ol e c'anab'ajan tas svala', a q'uic'an tzeyic'cot sjolom
eb' yiñtilal viñ eyajalil chi', tzex javi d'ayin d'a Jezreel tic, xchib'at viñ d'a eb'.

A eb' 70 yiñtilalcan viñ rey chi', junñej yaj eb' yed' eb' yichamtac vinaquil
choñab' ix ilan q'uib' eb' d'a Samaria chi'. 7 Ayic ix schaan jun carta chi' eb', ix
syaman eb' 70 yiñtilal viñ rey chi' eb', ix xicjiel sjolom eb' yuj eb'. Ix yac'anem
sjolom eb' chi' eb' d'a yol juntzañ mooch, ix yac'anb'at eb' d'a viñaj Jehú d'a
Jezreel chi'. 8 Ix javi jun viñ checab' d'a viñaj Jehú chi', ix yalan viñ:

—Toxo ix ic'chajcot sjolom eb' yiñtilal viñ rey, xchi viñ.

Ix yalan viñaj Jehú chi':

—Chab' juyañ tzeyutejcan d'a sti' choñab' tic. Ata' scani masanto q'uic'an,
xchi viñ.

9 Axo d'a junxo c'u, ix b'at viñaj Jehú chi', ix och liñan viñ d'a ti' choñab' chi',
ix yalan viñ d'a masanil eb' anima:

—A ex tic, malaj e mul. A in ix in milcham viñ co reyal yuj vic'anel viñ d'a
yopisio, palta ¿mach ix milancham masanil juntzañ eb' tic? 10 A ticnaic scham
val eyojtacaneli to a masanil tas yalnaccan Jehová d'a yib'añ eb' yiñtilal
viñaj Acab, malaj junoc mañ ol elc'ochoc. Van yelc'och masanil tas schecnac
Jehová yalcanel viñaj Elías schecab', xchi viñaj Jehú chi'.

11 A viñaj Jehú chi', ix smilcham juntzañ sc'ab' yoc viñaj Acab chi' viñ d'a
Jezreel, aton eb' nivac vinac yaji yed' eb' yamigo viñaj Acab chi' yed' eb'
yac'nacoch viñ sacerdoteal. Mañxo junoc eb' ix cani.
12 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Jehú chi' d'a Samaria. Ayic van sb'at viñ chi' d'a
yol b'e, ix c'och viñ d'a jun b'aj tz'ajtaxon eb' tañvum calnel. 13 Ata' ix schalaj
sb'a viñ yed' juntzañ eb' sc'ab' yoc viñaj Ocozías sreyal Judá, ix sc'anb'an viñ
d'a eb':
—¿Mach ex a ex tic? xchi viñ d'a eb'.
Ix tac'vi eb' d'a viñ:
—A oñ tic ayto cuj co b'a yed' viñaj Ocozías, oñ javi cac' stzatzil sc'ol eb' viñ
yuninal viñ rey yed' eb' yune' ix reina Jezabel, xchi eb'.
14 Ix yalan viñaj Jehú d'a eb' ajun yed'oc:
—Yamec eb', xchi viñ.
Axo eb' ajun yed' viñ chi' ix yaman eb', ix smilancham eb' viñ d'a sti' jun
a' uc'b'il a' scuch Bet-equed b'aj tz'ajtaxon eb' tañvum calnel chi'. 42 eb' d'a
smasanil, mañxo junoc eb' ix cani.
15 Ayic ix elxi viñaj Jehú chi' ta', ix schalan sb'a viñ yed' viñaj Jonadab
yuninal viñaj Recab. Ix yac'an stzatzil sc'ool viñ viñaj Jehú chi', ix yalan viñ:
—¿Mec'an ach am ved'oc, icha in tic vach' in naan d'a a patic? xchi viñ.
—I', vach' toni, xchi viñaj Jonadab chi' d'a viñ.
—Tato icha chi' an, ac'cot a c'ab' d'ayin, xchi viñaj Jehú chi' d'a viñ.
Ix yac'anb'at sc'ab' viñaj Jonadab chi' d'a viñ, ix yic'anq'ue viñ viñ d'a yol
scarruaje chi'. 16 Ix yalan viñaj Jehú chi' d'a viñ icha tic:
—Coñ ved'oc, ol in ch'ox ila' tas ol vutej yic tzin c'anab'ajej tas ix yal Jehová,
xchi viñ.
Yuj chi' ix yic'b'at viñaj Jonadab chi' viñ d'a yol scarruaje chi'. 17 Ayic ix
c'och viñaj Jehú chi' d'a Samaria, ix smilancham masanil eb' yiñtilal viñaj
Acab viñ ta', aton eb' pitzanto ix cani. Yuj chi' pilan ix satel eb' smasanil yuj
viñ, icha ajnac yalan Jehová d'a viñaj Elías.

Ix satjiel ejmelal d'a Baal yuj viñaj Jehú

18 Ix lajvi chi', ix smolb'an masanil choñab' viñaj Jehú chi', ix yalan viñ:
—A viñaj Acab, quenñej ochnac viñ ejmelal d'a Baal, a inxo pax tic, ec'b'alto
ol in och ejmelal d'a Baal chi'. 19 Yuj chi' avtejec masanil eb' viñ schecab'
Baal yed' mach tz'ochtaxon ejmelal d'ay yed' masanil eb' sacerdote yaj d'ay.
Mañxa junoc mach max javi, yujto ol in b'o jun nivan silab' yuj vic'anchaañ
Baal chi'. A mach max javi, yovalil tz'och chamel d'a yib'añ, xchi viñ.
Palta toñej ix yal jun chi' viñ, masanil eb' tz'och ejmelal d'a Baal ol satel viñ.
20 Yuj chi' ix schec viñ alchajeli to ol och q'uiñ yic tz'ic'jichaañ Baal chi'. 21 Ix
lajvi chi', ix yac'anb'at schecab' viñ d'a masanil yol smacb'en Israel to yovalil
sc'och masanil eb' tz'och ejmelal d'a Baal d'a stemplo. Yuj chi' mañxa junoc
mach maj c'ochoc. A templo yic Baal chi', te b'ud'an ix aji. 22 Ix yalan viñaj
Jehú chi' d'a eb' molum pichul to tz'ic'jielta spichul eb' tz'ochtaxon ejmelal d'a
Baal, ix sc'anab'ajej eb' yic'anelta. 23 Ix lajvi chi' ix och viñ yed' viñaj Jonadab
d'a yol templo chi', ix yalan viñ d'a eb' tz'och ejmelal d'a Baal chi':
—Scham eyilani to malajocab' eb' tz'och ejmelal d'a Jehová ayec' d'a e cal
tic, añejocab' mach tz'och ejmelal d'a Baal ayeq'ui, xchi viñ d'a eb'.
24 Yuj chi' ayic toxo ix och eb' tz'och ejmelal d'a Baal chi' d'a yol stemplo
chi', ix yac'an silab' eb' sñusji yed' juntzañxo silab'. Yacb'an van yac'an silab'
eb' chi', ayxo och oyan 80 eb' soldado yuj viñaj Jehú d'a spatic templo chi', ix
yalcan viñ d'a eb' to malaj junoc mach schael eb':
—Tato ay junoc mach schaanel junoc eb' ayoch ejmelal chi', axo scham
sq'uexuloc, xchi viñ.

25 Ayic ix lajvi yac'ji silab' chi', ix yalan viñaj Jehú d'a eb' soldado yed' d'a
eb' capitán:
—Ochañec, milecchameb'. Mañxa junoc mach tze chaeli, xchi viñ.
Yuj chi' ix och eb' soldado viñ chi', ix smilancham masanil eb' anima chi' eb'
d'a q'uen espada. Ix lajvi chi' ix yic'anelta eb' chamnac chi' eb' d'a spatiquel
templo chi'. Ix och eb' d'a yed'tal Baal d'a yol templo chi'. 26 Masanil juntzañ
yechel ix yiq'uelta eb', ix sñusantz'a eb'. 27 Icha chi' ix aj satanel Baal chi'
eb'. Ix sjuanem lañnaj templo chi' eb' smasanil, yicxo b'aj schulaj anima ix
ajñejcani.
28 Icha chi' ix aj satanel ejmelal viñaj Jehú d'a Baal d'a cal choñab' Israel.
29 Vach'chom icha chi' ix sc'ulej viñaj Jehú chi', palta maj yiq'uel-laj sb'a viñ
d'a chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annac
eb' yetisraelal d'a chucal. Maj satel-laj juntzañ yechel vacax viñ, aton juntzañ
nab'a oro aycan d'a Dan yed' d'a Betel.
30 Ix yalan Jehová d'a viñ: Yujto tojol tas ix a c'ulej d'a vichañ, ix a
c'anab'ajej a satanel eb' yiñtilal viñaj Acab chi' icha val ix aj valani, a eb'
iñtilal, ol ochñej eb' reyal masanto d'a schañil macañ, xchi d'a viñ.
31 Vach'chom icha chi', palta maj yac'valoch viñ d'a sc'ol sc'anab'ajan schec-
nab'il Jehová sDiosal Israel, yujto maj yiq'uel sb'a viñ d'a chucal sc'ulejnac
viñaj Jeroboam viñ cuchb'annac eb' yetisraelal d'a chucal.
32-33 A d'a jun tiempoal chi', ix och ijan Jehová yic'anec' lum sluum eb'
israel. A viñaj Hazael sreyal Siria ix ic'anec' lum d'a sc'axepalec' a' Jordán d'a
stojolal b'aj sjavi c'u, aton lum yic eb' yiñtilal Gad, lum yic eb' yiñtilal Rubén
yed' lum yic nañalxo eb' yiñtilal Manasés, ix cotñej d'a choñab' Aroer d'a sti'
a' Arnón tz'ec' d'a Galaad masanto d'a Basán.
34 A jantacto yab'ixal viñaj Jehú yed' tas ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj
aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 35-36 A viñaj Jehú chi', 28 ab'il ix yac' reyal
viñ d'a eb' yetisraelal d'a Samaria. Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a Samaria
chi', axo jun viñ yuninal viñ scuchan Joacaz ix ochcan reyal sq'uexuloc.

11

Ix yac'och sb'a ix Atalía reinail (2Cr 22.10—23.21)

1 Ayic ix yab'an ix Atalía to toxo ix cham viñ yune' ix, aton viñaj rey Ocozías,
ix schecan ix satjiel masanil eb' yiñtilal viñ rey chi'. 2 Axo ix Josaba, yisilcan
viñaj rey Joram, schab'il yanab' viñaj rey Ocozías chi', a' ix ix ic'ancanel viñaj
Joás yuninal viñaj Ocozías chi' d'a scal eb' yuninal viñ van smiljicham chi'.
Icha chi' ix aj sc'ub'anel viñ ix d'a ix Atalía chi'. Ix b'at sc'ub'ejel viñ ix yed'
jun ix tz'ilan q'uib' viñ d'a jun cuarto b'aj ay juntzañ ch'at sic'an, yuj chi' maj
miljoccham viñaj Joás chi'. 3 Ix lajvi chi', ix c'ub'chajel viñ yed' ix tz'ilanq'uib'
chi' d'a stemplo Jehová, vaque' ab'il ix can viñ ta', yacb'an ayoch ix Atalía
yajalil d'a Judá chi'.
4 Axo d'a yuquil ab'il, a viñaj sat sacerdote Joiada yetb'eyum ix Josaba chi',
ix schec viñ avtaj eb' yajalil soldado, eb' quereteo yed' eb' stañvan spalacio
viñ rey. A viñ ix ac'anoch eb' d'a yamaq'uil stemplo Jehová. Ata' ix schec viñ
yac' sti' eb' yic tz'och eb' yed' viñ d'a tas nab'il yuuj. Ix lajvi chi' ix ch'oxjioch
viñaj Joás yuninal viñaj Ocozías chi' d'a eb'. 5 Elañchamel ix yal viñ d'a eb':
Aton tic ol e c'uloc: Ay ex mach ex ol ex ochcan e tañvej spalacio viñ rey d'a
sc'ual ic'oj ip, 6 ayex pax mach ex ol e tañvej spuertail yic Shur, añejtona' ayex
mach ex ol e tañvej spuertail spat eb' stañvan viñ rey. Icha chi' ol aj e canñej e
tañvej yic malaj mach sc'och ta'. 7 A exxo tzex elcan d'a sc'ual ic'oj ip chi' jun,

cha macaň tzeyutej e b'a e taňvan stemplo Jehová d'a stz'eytac viň rey. 8 Tzex
och oyan d'a spatictac b'aj ay viň chi', junjun eb' yed'nac syamc'ab' yic oval.
Yalňej mach tz'och d'a e cal b'aj tzolan ex och chi', tojolňej schami. Yalňej
b'ajtil sb'at viň rey chi', tzex b'at yed' viň, xchi viňaj Joiada chi'.
9 Ix sc'anab'ajej eb' capitán chi' tastac ix yal viňaj Joiada chi'. Junjun eb' ix
yac'och soldado eb', eb' tz'och staňvej d'a sc'ual ic'oj ip yed' eb' tz'elcani, ix
c'och eb' d'a yichaň viňaj sacerdote Joiada chi'. 10 Ix lajvi chi', ix yac'an q'uen
lanza viň yed' q'uen smaclab' jul-lab' d'a eb' capitán chi', aton q'uen aycan
yuj viňaj rey David d'a yol stemplo Jehová chi'. 11 Ix och oyan eb' soldado chi'
staňvan d'a yamaq'uil templo yed' d'a spatictac altar yed' d'a spatic yichaň
viň rey chi'. Junjun eb', yed'nac syamc'ab' eb' yic oval. 12 Ix yic'anelta viň
yuninal viň rey chi' viňaj Joiada chi', ix yac'anq'ue corona viň d'a sjolom viň,
ix yac'an jun yumal strato Dios viň d'a viň. Ix stob'anq'ue aceite viň d'a sjolom
viň unin chi', ix yalan viň to reyxo viň. Ix lajvi chi', masanil eb' ix stz'it sc'ab',
ix syamanoch eb' yavaji: Nivanocab' yelc'och viň co reyal, xchi eb'.
13 Ayic ix yab'an ix Atalía yel yav eb' viň soldado yed' eb' anima chi' yeq'ui,
ix javi ix d'a stemplo Jehová b'aj ayec' eb' anima smasanil. 14 Axo ix yilan
ix ayec' viň rey chi', liňanoch viň d'a stz'ey jun oy d'a amac' chi', ichataxon
sb'eyb'al eb'. A d'a stz'eytac viň rey chi' ayec' eb' yajal yed' eb' tz'ac'anoch
sonal eb' sb'itani. Masanil eb' anima chi' stzalaj eb', spu'an sch'aac eb'. Yuj
chi' ix sňic'chitejb'at spichul ix, ix el yav ix:
—Pechum ex el yajal a ex tic. Pechum ex el yajal, xchi ix.
15 Ix yalan viňaj sacerdote Joiada d'a eb' yajalil eb' soldado icha tic:
—Iq'uequel ix a ex tzolan ex ec' chi'. A mach tz'och tzac'an yuj ix miljo-
cab'chamoc, xchi viň.
Yujto toxo ix yal viň sacerdote chi' to max yal-laj smiljicham ix d'a ya-
maq'uil stemplo Jehová. 16 Yuj chi' ix ic'jielta ix d'a scal eb' chi', ix ic'chajb'at
ix b'aj tz'ochc'och sb'e eb' ayq'ue d'a yib'aň chej sc'och d'a spalacio viň rey.
Ata' ix miljicham ix yuj eb'.
17 Ix lajvi chi', ix yalan viňaj Joiada chi' to sb'ocan junoc strato viň rey yed'
eb' choňab' to ol ochcan eb' schoňab'oc Jehová. Ix yalanpax viň to ayocab'
junoc strato viň rey yed' eb' choňab' chi'. 18 Ix lajvi chi', ix smac'anem laňnaj
stemplo Baal eb', ix smac'anpoj juntzaň altar eb' yed' juntzaň yechel. Ix
mac'jipaxcham viňaj Matán, sacerdote yaj d'a Baal chi' d'a yichaň juntzaň
altar chi'. Ix yac'anoch staňvumal stemplo Jehová viňaj Joiada chi'. 19 Ix elta
eb' yajalil soldado, eb' quereteo, aton eb' staňvan viň rey chi' yed' masanil
anima. Yaman ix aj yel eb' yed' viň rey d'a yamaq'uil stemplo Jehová,
masanto ix c'och eb' d'a palacio. A d'a spuertail b'aj ayec' eb' staňvan palacio
chi' ix c'och eb', ix em c'ojan viňaj rey Joás chi' d'a yol sc'ojnub' eb' rey.
20 Masanil eb' anima, ix tzalajq'ue eb', yujto a ix Atalía toxo ix miljicham ix
d'a sti' palacio chi'. Icha chi' ix aj scan jun choňab' chi' d'a junc'olal.

Ochnac viňaj Joás reyal d'a Judá
(2Cr 24.1-27)

21 Uque' ab'il sq'uinal viňaj rey Joás chi' ayic ix och viň reyal d'a Judá.

12

1 Ayic uquexo ab'il yoch viňaj Jehú reyal d'a Israel, ix och viňaj Joás chi'
reyal d'a Judá. 40 ab'il ix yac' reyal viň d'a Jerusalén. Sibia sb'i ix snun viň, aj
Beerseba ix. 2 Masanil tas ix sc'ulej viňaj Joás chi', te vach' d'a yichaň Jehová,
yujto ix c'ayb'aj viň yuj viňaj sacerdote Joiada. 3 Palta a b'aj syaq'uem sb'a

anima d'a juntzaň lugar chaaň, maj yiq'uel-laj viň, yuj chi' ixto yac'ňej silab' eb' anima yed' sňusan incienso eb' ta'.

4-5 Ay jun c'ual ix yal viňaj rey Joás chi' d'a eb' viň sacerdote:

—Molec q'uen tumin yed' q'uen ofrenda tz'ic'jicot d'a stemplo Jehová, q'uen yovalil syac' junjun anima yed' jantac q'uen ofrenda toňej tz'el d'a sc'ol eb' yac'ani. Junjun ex ol eyac' q'uen tumin ol e cha chi' yuj sb'oji templo, xchi viň d'a eb' viň.

6 Palta ayic ix el 23 ab'il yoch viň reyal chi', manta jab'oc stemplo Jehová chi' sb'o eb' viň sacerdote chi'. 7 Yuj chi' ix avtaj viňaj Joiada yed' juntzaňxo eb' viň sacerdote yuj viň, ix yalan viň d'a eb' viň:

—¿Tas yuj manta jab'oc templo tic tze b'o'o? A ticnaic d'a quichaňb'at tic, maňxooc ex laj ol e cha q'uen tumin d'a eb' anima tic. A jantac q'uen tumin ol ac'joc, yovalil scan q'uen yic sb'oji templo chi', xchi viň.

8 Ix scha sc'ol eb' viň sacerdote chi' to maňxooclaj eb' viň schaan q'uen tumin chi', maňxa paxlaj yalan yic eb' viň sb'oan stemplo Jehová chi'. 9 Yuj chi' ix yic'cot jun caxa viňaj Joiada chi', ix yolan smacul te' viň, ix yac'ancan te' viň d'a slac'anil altar d'a stojolal svach' mach tz'och d'a yol templo chi'. Aton ta' syaq'uem q'uen tumin eb' viň sacerdote staňvan sti' templo scha d'a eb' anima sc'och d'a templo chi'. 10 Ayic syilan eb' viň to nivanxo q'uen tumin chi' ay d'a yol te' caxa chi', sc'och jun viň stz'ib'um viň rey yed' viň sat sacerdote chi', sb'isan q'uen tumin chi' eb' viň. Slajvi chi' syac'anem q'uen eb' viň d'a yol juntzaň mucuc. 11 Ayic slajvi sb'isan q'uen chi' eb' viň, syac'an q'uen eb' viň d'a eb' viň ayoch yilumaloc munlajel tas tz'aj sb'oxi templo chi', yic stupchaj eb' viň sňican te te', eb' viň tz'ilan sb'o munlajel chi', 12 eb' viň albañil yed' eb' viň b'oum q'ueen. Ix manchaj pax te te' yed' q'uen q'ueen mac'b'ilpojoc yic tz'och d'a munlajel chi'. Sc'anchajpax q'uen tumin chi' d'a juntzaňxo tas smanchaj yuj munlajel chi'. 13 A q'uen tumin syic'b'at eb' d'a templo chi', max c'anchajlaj q'uen yic sb'ochaj juntzaň vaso, pultu, q'uen ic'lab'el staňil b'aj tz'och sc'ac'al candil, q'uen nivac uc'ab' yed' trompeta yed' juntzaňxo yamc'ab' nab'a oro yed' plata. 14 Palta a masanil q'uen tumin chi', a d'a eb' viň ayoch d'a yib'aň yilan munlajel yic sb'oji stemplo Jehová chi', a d'a eb' viň tz'ac'ji q'ueen. 15 Maj ch'olb'itaj smunlajel eb' viň schaan q'uen tumin chi', yic slaj stupan eb' viň munlajvum eb' viň, yujto te tz'acan syutej eb' viň sb'oani. 16 Axo pax q'uen tumin tz'ac'ji yuj spacoc mul yed' silab' tz'ac'chaj yuj stupchaj mul, max ac'jilaj q'ueen d'a templo chi', yujto yic eb' viň sacerdote yaj q'ueen.

17 A d'a jun tiempoal chi', a viňaj Hazael sreyal Siria, ix javi viň yac' oval d'a choňab' Gat, ix yac'an ganar jun choňab' chi' viň, ix lajvi chi' ix cot viň d'a sb'eal Jerusalén yac' oval. 18 A viňaj Joás sreyal Judá, ix smolb'ej jantac tas yac'nac eb' smam yicham viň d'a stemplo Jehová, aton viňaj Josafat, viňaj Joram yed' viňaj Ocozías. Ix smolb'anpax juntzaň tas yac'nac viň d'a templo chi' yed' masanil q'uen oro ayxo ec' ta' yed' masanil tas ay d'a spalacio viň. Masanil juntzaň chi' ix yac'b'at viň d'a viňaj Hazael chi', yuj chi' majxo yac'laj oval chi' d'a Jerusalén chi'.

19 A jantacto yab'ixal viňaj Joás yed' masanil tastac ix sc'ulej viň, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viň sreyal Judá. 20 Ix smolb'an sb'a eb' viň ayoch yajalil yed' viňaj Joás chi', ix smol alan eb' viň d'a spatic viň. Ix smilancham viň eb' viň d'a jun pat b'aj mucb'il jun ch'olan d'a ti' b'e tz'emta d'a Sila. 21 A eb' viň ix milancham viň chi', aton viňaj Josacar yuninal viňaj Simat yed' viňaj Jozabad yuninal viňaj Somer. Ayic ix cham viň chi', ix mucji

viñ d'a schoñab' viñaj rey David. Axo viñ yuninal viñ scuchan Amasías ix ochcan reyal sq'uexuloc.

13

Ochnac viñaj Joacaz reyal d'a Israel

1 Ayic 23 ab'il yoch viñaj Joás yuninal viñaj Ocozías reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj Joacaz yuninal viñaj Jehú yac'an reyal d'a Israel. 17 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 2 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annac eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ. 3 Yuj val chi' ix cot yoval sc'ool Jehová d'a eb' israel chi', nivan tiempo ix can eb' d'a yol sc'ab' viñaj Hazael sreyal Siria yed' pax d'a yol sc'ab' viñ yuninal viñ, aton viñaj Ben-adad.

4 Yuj chi' ix lesalvi viñaj Joacaz chi' d'a Jehová, ix ab'chaj slesal viñ chi', yujto ix yil Jehová tas val tz'utaj eb' israel yuj viñ sreyal Siria chi', 5 yuj chi' ix ac'ji jun mach scolvaj d'a eb' yuj Jehová chi'. Icha chi' ix aj yel eb' d'a yol sc'ab' eb' sirio chi', ix canxi eb' d'a junc'olal, ichataxon yajec' eb' d'a yalañtaxo. 6 Palta maj yactejcanlaj eb' sb'eyb'alan juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam viñ cuchb'annac eb' yetisraelal d'a chucal. Ix q'ueñejchaañ eb' yed' jun chucal chi', añeja' ayec' jun yechel Asera d'a Samaria chi'.

7 A eb' soldado viñaj Joacaz chi', quenxoñej sb'isul eb', yujto a viñ sreyal Siria ix satanel eb'. 50-xoñej eb' sq'ue d'a yib'añ chej, lajuñe' carruaje yic oval yed' 10 mil soldado sb'ey d'a yoc ayeq'ui.

8 A jantacto yab'ixal viñaj rey Joacaz yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 9 Axo yic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a Samaria. Ix lajvi chi', axo viñaj Joás viñ yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Joás reyal d'a Israel

10 Ayic 37 ab'ilxo yoch viñaj Joás reyal d'a Judá, ata' ix schael yich viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz yac'an reyal d'a Israel, 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 11 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.

12 A jantacto yab'ixal viñaj Joás chi', tastac ix sc'ulej viñ yed' tas ix aj yac'an oval viñ yed' viñaj Amasías sreyal Judá, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 13 Ayic ix cham viñaj Joás chi', ix mucji viñ d'a Samaria b'aj mucan juntzañxo eb' viñ sreyal Israel. Axo viñaj Jeroboam ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

A schamel viñaj Eliseo

14 Ayic manto cham viñaj Joás sreyal Israel chi', ix xid'ec' viñ yil viñaj Eliseo ayic te penaay viñaj Eliseo chi' yuj jun yab'il ix ic'an schami. Yuj chi' ix oc'q'ue viñaj Joás chi' d'a viñ, ix och lac'naj viñ d'a viñ, ix yalan viñ rey chi':

—Ay mamin, lajan ach icha noc' chej yed' carruaje yic oval d'ayoñ israel oñ tic, yujto tzach colvajñej d'ayoñ, xchi viñ.

15 Ix yalan viñaj Eliseo chi':

—Ic'cot junoc a jul-lab' yed' jayeoc sjul-lab'il, xchi viñ.

Ix yic'ancot viñ rey chi'. 16-17 Ix yalan viñaj Eliseo chi':

—Jac ventena d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix sjacan viñ rey chi', ix yalan viñaj Eliseo chi': B'ooch a jul-lab' chi' yic ol ach julvajoc, xchi viñ.

Yacb'an yamb'il te' yuj viñ rey chi', ix yac'anoch sc'ab' viñaj Eliseo d'a yib'añ sc'ab' viñ rey chi'.

—Julvajañ an, xchi viñ.

Ix julvajb'at viñ rey chi', ix yalan viñaj Eliseo chi':

—A a jul-lab' tic sch'oxanel scolval Jehová d'a schoñab' to ol ac' ganar eb' sirio d'a Afec, ol a satanel eb' smasanil, xchi viñ.

18 Ix yalanxi viñaj Eliseo chi' d'a viñ rey chi':

—Yam juntzañ a jul-lab', xchi viñ.

Ayic ix syaman sjul-lab' viñ chi', ix yalan viñaj Eliseo chi':

—A ticnaic, tecub'tañejem d'a sat luum, xchi viñ.

Yuj chi' oxel ix stequem viñ rey chi', ix och vaan viñ. 19 Ix cot yoval viñaj Eliseo chi', ix yalan viñ:

—Octom ix a tequem oel vaqueloc, tato icha chi', icham chi' ol aj a satanel eb' sirio chi' smasanil. Ocxo jun, oxelñej ol ac' ganar eb', xchi viñ.

20 Ix cham viñaj Eliseo chi', ix mucchaj viñ.

Junjun ab'il tzulñejec' eb' moabita elc'al d'a yol smacb'en eb' israel. 21 A junel, ix b'at juntzañ eb' israel smuc jun chamnac. Ayic van sc'och eb' b'aj ol smuc chi', ix yilan eb' sjavi eb' elc'um chi', toxoñej ix syumcanoch jun chamnac chi' eb' b'aj mucan viñaj Eliseo chi', ix b'at eb' elelal. Ayic ix och tennaj jun chamnac chi' d'a sb'aquil viñaj Eliseo chi', ix pitzvixi, ix q'uex liñan.

Ix ac'ji ganar eb' sirio yuj viñaj Joás

22 Ix te ixtaj val eb' israel yuj viñaj Hazael sreyal Siria ayic pitzanto viñaj rey Joacaz. 23 Palta ix yac' svach'c'olal Jehová d'a eb', ix oc' sc'ol d'a eb' yujñej strato yed' viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob. Yuj chi' maj schalaj satjiel eb', maj yiq'uel-laj eb' d'a yichañ.

24 Ayic ix cham viñaj Hazael sreyal Siria chi', axo viñ yuninal viñ scuchan Ben-adad ix ochcan reyal sq'uexuloc. 25 Yuj chi', a viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz ix ic'anxicanec' juntzañ choñab' ix yiq'uec' viñaj Hazael d'a viñaj rey Joacaz ayic ix yac'an oval eb'. Oxel ix ac'ji ganar viñaj Ben-adad yuj viñaj Joás chi'. Icha chi' ix yutej viñ scolanxican juntzañ choñab' chi'.

14

Ochnac viñaj Amasías reyal d'a Judá (2Cr 25.1-28)

1 Ayic schab'ilxo ab'il yoch viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz reyal d'a Israel, ix schaanel yich viñaj Amasías yuninal viñaj Joás yac'an reyal d'a Judá. 2 A viñaj Amasías chi', 25 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'. 29 ab'il ix yac' reyal chi' viñ d'a Jerusalén. Joadán sb'i ix snun viñ, aj Jerusalén ix. 3 A tas ix sc'ulej viñ vach' d'a yichañ Jehová, palta maj c'ochlaj icha sc'ulejnac viñaj David, aton smam yicham viñ. A sb'eyb'al viñaj Joás viñ smam viñ ix sb'eyb'alej. 4 A juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal, maj yiq'uel-laj viñ, yuj chi' ix yac'ñej silab' eb' anima ta', ix sñusanpax incienso eb'.

5 Ayic ix yic'an val yip yopisio viñaj Amasías chi', ix smilcham eb' viñ ay yopisio viñ, aton eb' viñ miljinac cham viñ smam viñ. 6 Palta maj smilchamlaj eb' yuninal eb' viñ ix cham chi' viñ, yujto tz'ib'ab'ilcan d'a ley Moisés, b'aj syalcan Jehová icha tic: A eb' mamab'il, max yal-laj scham eb' yuj smul yuninal, añejtona' eb' uninab'il, max yalpax scham eb' yuj smul smam, palta junjun mach scham yuj smul, xchi Jehová.

7 Ix smilpaxcham 10 mil eb' edomita viñaj Amasías d'a oval d'a lum
Spañanil Atz'am Atz'am. Ix yac'pax ganar choñab' Sela viñ, ix yac'ancan
scuch viñ Jocteel, aton chi' ix sb'iejcani.
8 Ix lajvi chi', ix schecanb'at eb' schecab' viñ d'a viñaj Joás sreyal Israel,
yuninal viñaj Joacaz yixchiquin viñaj Jehú. Ix yalanb'at viñ icha tic: Cotañ,
cac' oval, xchib'at viñ. 9 Palta ix yac'anb'at spac viñaj Joás chi' icha tic: Ay jun
te' sac q'uiix, ix yalb'at te' d'a te' c'ute' ay d'a Líbano: Ac' ix isil yetb'eyumoc
viñ vunin, xchi te'. Palta axo noc' chium noc' ix ec' ta', ix stec'anem lad'an te'
sac q'uiix chi' noc'. 10 Yel ix ac' ganar eb' edomita chi', yuj chi' tzic'valchaañ a
b'a ticnaic. Vach' toni, ic'chaañ a b'a d'a a pat. Tato tza nib'ej ac' oval ved'oc,
a jun chi' toñej ol cot d'a ib'añ yuuj yed' d'a yib'añ Judá, xchib'at viñ.
11 Palta maj schalaj yab' juntzañ chi' viñaj Amasías chi'. Yuj chi' ix cot viñaj
Joás chi' yac' oval yed' viñ, ix schalaj sb'a eb' viñ d'a Bet-semes d'a yol yic Judá.
12 Ix ac'ji ganar eb' soldado yic Judá chi' yuj eb' soldado yic Israel, toxoñej ix
el lemnaj eb', ix paxcan eb' d'a spat. 13 Ix yamchaj viñaj Amasías sreyal Judá
chi' yuj viñaj Joás chi' d'a Bet-semes chi', ix ic'jiq'ue viñ d'a Jerusalén yuj viñ.
Ix sjuanem 180 metro smuroal choñab' chi' eb' soldado, ix b'at d'a puerta yic
eb' aj Efraín masanto d'a spuertail schiquin. 14 Ix yic'anpax masanil q'uen
oro viñaj Joás chi', q'uen plata yed' pax masanil tastac ay d'a stemplo Jehová
yed' masanil tas ay d'a spalacio viñaj rey Amasías chi'. Ay pax juntzañ anima
ix yic'b'at viñ d'a Samaria yic tz'ac'ji pural viñaj Amasías chi' yoch junc'olal
yed' viñ.
15 A jantacto yab'ixal viñaj Joás chi', tastac ix sc'ulej viñ yed' tas ix aj yac'an
oval viñ yed' viñaj Amasías sreyal Judá, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb'
viñ sreyal Israel. 16 Ayic ix cham viñaj Joás chi', ix mucji viñ d'a Samaria b'aj
mucan juntzañxo eb' viñ sreyal Israel. Axo viñaj Jeroboam ix ochcan reyal
sq'uexuloc viñ.
17 A viñaj Amasías yuninal viñaj Joás sreyal Judá chi', 15 ab'ilto ix can
viñ ayic ix cham viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz sreyal Israel. 18 A jantacto
yab'ixal viñaj Amasías chi', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal
Judá. 19 Ay juntzañ eb' viñ ay d'a Jerusalén ix och ajc'olal d'a viñaj Amasías
chi', yuj chi' ix b'at viñ elelal d'a Laquis. Palta ix ochñej eb' viñ d'a spatic viñ,
yuj chi' ata' ix cham viñ yuj eb' viñ. 20 Ix yic'anb'at viñ eb' viñ d'a yib'añ chej,
ix mucji viñ d'a Jerusalén b'aj mucan eb' smam yicham viñ d'a schoñab'can
viñaj David. 21 Yuj chi' masanil eb' aj Judá ix ac'anoch viñaj Azarías reyal
sq'uexuloc viñ smam chi'. 16 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'.
22 Ayic ayxo och viñ reyal sq'uexuloc viñ smam chi', ix yic'anxiec' choñab'
Elat viñ, ix sb'oanxiq'ue viñ.

Ochnac viñaj schab'il Jeroboam‘R’sreyaloc Israel

23 Ayic 15 ab'ilxo yoch viñaj Amasías yuninal viñaj Joás reyal d'a Judá, ix
schaanel yich viñaj Jeroboam yuninal viñaj Joás yac'an reyal d'a Israel, 41
ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 24 Palta te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ
Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ
cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.
25 A viñaj Jeroboam chi' ix ic'anxiec' b'aj tz'ec'taxon smojonal smacb'en
Israel, sb'atñej b'aj tz'ochc'och b'e d'a Hamat masanto d'a a' mar yic Arabá,
icha aj yalannaccan Jehová sDiosal Israel d'a viñaj Jonás schecab', aton viñ
yuninal viñaj Amitai aj Gat-hefer. 26 Yujto ix yil Jehová to te ya tz'ec' eb' israel
smasanil, malaj val junoc mach scolvaj yed' eb'. 27 Yuj chi' a viñaj Jeroboam
yuninal viñaj Joás ix yac'lab'ej Jehová scolan eb', yujto malaj d'a spensar
Jehová satanel schoñab' d'a junelñej.

28 A jantacto yab'ixal viñaj Jeroboam chi', tastac ix sc'ulej viñ yed' jantac oval ix yac' viñ ayic ix yic'anxiec' juntzañ choñab' viñ d'a Judá, aton Damasco yed' Hamat, masanil juntzañ chi', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 29 Ayic ix cham viñaj Jeroboam chi', ix mucji viñ b'aj mucan eb' viñ sreyal Israel, axo viñaj Zacarías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

15

Ochnac viñaj Azarías sreyaloc Judá (2Cr 26.3-5,16-23)

1 Ayic 27 ab'il yoch viñaj Jeroboam reyal d'a Israel, ata' ix schael yich viñaj Azarías yuninal viñaj Amasías yac'an reyal d'a Judá. 2 16 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'. 52 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Jecolías sb'i ix snun viñ, aj Jerusalén ix.

3 A tas ix sc'ulej viñaj Azarías chi' vach' d'a yichañ Jehová, icha sc'ulejnac viñaj Amasías smam viñ. 4 Palta a juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal, maj yiq'uel-laj viñ, ix yac'ñej silab' eb' anima, ix sñusanpax incienso eb' ta'. 5 Ix yac'och jun yab'il scuch lepra Jehová d'a viñ rey chi' masanto ix cham viñ. Yuj chi', majxo ajlaj viñ rey chi' d'a spalacio, ch'oc patil b'aj ix ajec' viñ. Axo viñaj Jotam, viñ yuninal viñ, a' viñ ix och yilumaloc spalacio viñ chi', ix yac'anpax yajalil viñ d'a Judá chi'.

6 A jantacto yab'ixal viñaj Azarías yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 7 Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a schoñab'can viñaj rey David d'a slac'anil b'aj mucan eb' smam yicham, axo viñaj Jotam viñ yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Zacarías reyal d'a Israel

8 Ayic 38 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, ix och viñaj Zacarías yuninal viñaj Jeroboam reyal d'a Israel, vaque' ujal ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 9 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha ix sc'ulej eb' smam yicham viñ. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.

10 Axo viñaj Salum yuninal viñaj Jabes ix och ajc'olal d'a viñ, ix b'at jucnaj viñ d'a viñaj Zacarías chi', ix smilancham viñ viñ d'a yichañ eb' choñab'. Axo viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

11 A jantacto yab'ixal viñaj Zacarías chi', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 12 Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan Jehová d'a viñaj Jehú, ayic yalannac to a eb' yiñtilal viñ, ol ochñej eb' reyal d'a Israel masanto d'a schañil macañ yiñtilal chi'.

Ochnac viñaj Salum reyal d'a Israel

13 A viñaj Salum chi', ix schael yich viñ yac'an reyal ayic 39 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, palta junñej ujal ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 14-16 Axo viñaj Manahem yuninal viñaj Gadi ix cot yed' eb' viñ soldado d'a Tirsa, ix yac'an oval eb' viñ d'a choñab' Tifsa. Ix smilancham masanil eb' anima eb' viñ ta' yed' masanil anima ay d'a yol smacb'en Tifsa chi'. Ix tecjielta yol sc'ol eb' ix yab'ix yuj eb' viñ. Masanil tas ay ta', ix yic'b'at eb' viñ. Icha chi' ix sc'ulej eb' viñ yujto maj chajioch eb' viñ yuj eb' aj choñab' chi' d'a yol schoñab' chi'. Ix lajvi chi', ix c'och viñaj Manahem chi' d'a Samaria yac' oval yed' viñaj Salum chi'. Ayic ix lajvi smilancham viñaj Salum chi' viñ, axo viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

A jantacto yab'ixal viñaj Salum chi' yed' tas ix aj yoch viñ ajc'olal d'a viñaj Zacarías, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

Ochnac viñaj Manahem reyal d'a Israel

17 Ayic 39 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, ix schaanel yich viñaj
Manahem yuninal viñaj Gadi yac'an reyal d'a Israel. 10 ab'il ix yac' reyal
viñ d'a Samaria. 18 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, yujto a
chucal sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annac b'at
eb' yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.
A d'a stiempoal ayoch viñaj Manahem reyal chi', 19 ix javi viñaj Pul sreyal
Asiria yac' oval d'a Israel chi'. Yuj chi' 750 quintal q'uen plata ix yac' viñ d'a
viñaj Pul chi' yic tz'och viñ yed' viñ yic vach' scanñej viñ d'a yopisio. 20 Ix
yac'och 50 siclo q'uen plata viñaj Manahem chi' d'a yib'añ junjun eb' b'eyum
d'a yol smacb'en Israel chi', yic syal stupan q'uen tumin syac' viñ d'a viñ
sreyal Asiria chi'. Icha chi' ix aj smeltzaj viñ sreyal Asiria chi' d'a schoñab',
majxo ochlaj vaan viñ d'a yol yic Israel chi'.
21 A jantacto yab'ixal viñaj Manahem yed' tastac ix sc'ulej, tz'ib'ab'ilcan
b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 22 Ix lajvi chi' ix cham viñ, axo viñaj
Pekaía viñ yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Pekaía reyal d'a Israel

23 Ayic 50 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, ix och viñaj Pekaía
yuninal viñaj Manahem reyal d'a Israel. Chab' ab'il ix yac' reyal viñ d'a
Samaria. 24 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal
sc'ulejnac viñaj Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb'
yetisraelal d'a chucal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ.
25 Palta a viñaj Peka yuninal viñaj Remalías yajal eb' viñ soldado viñaj
Pekaía chi', ix och viñ ajc'olal d'a viñaj Pekaía chi', ix yac'anoch sb'a 50 eb'
vinac aj Galaad yed' viñ. Ix miljicham viñaj Pekaía chi' yuj eb' viñ d'a scuartel
d'a yol spalacio d'a Samaria yed' viñaj Argob yed' viñaj Arie. Axo viñaj Peka
chi' ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ.
26 A jantacto yab'ixal viñaj Pekaía chi' yed' tastac ix sc'ulej, tz'ib'ab'ilcan b'aj
aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

Ochnac viñaj Peka reyal d'a Israel

27 Ayic 52 ab'ilxo yoch viñaj Azarías reyal d'a Judá, ix och viñaj Peka yuninal
viñaj Remalías reyal d'a Israel. 20 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 28 Te
chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A juntzañ chucal sc'ulejnac viñaj
Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal,
a chi' ix sb'eyb'alej viñ.
29 A d'a stiempoal ayoch viñaj Peka reyal d'a Israel chi', ata' ix javi viñaj
Tiglat-pileser sreyal Asiria, ix ac'ji ganar juntzañ choñab' tic yuj viñ: Aton
Ijón, Abel-bet-maaca, Janoa, Cedes, Hazor, Galaad, Galilea yed' masanil yol
yic Neftalí. Masanil eb' cajan d'a juntzañ choñab' chi', ix ic'jib'at eb' icha
preso d'a Asiria chi'. 30 Ayic 20 ab'ilxo yoch viñaj Jotam yuninal viñaj Azarías
reyal d'a Judá, a viñaj Oseas yuninal viñaj Ela ix och ajc'olal d'a viñaj Peka
yuninal viñaj Remalías chi', ix smilancham viñaj Peka chi' viñ, axo viñ ix
ochcan reyal sq'uexuloc viñ.
31 A jantacto yab'ixal viñaj Peka yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj
aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.

Ochnac viñaj Jotam reyal d'a Judá
(2Cr 27.1-9)

32 Ayic schab'il ab'il yoch viñaj Peka yuninal viñaj Remalías reyal d'a Israel,
ix och viñaj Jotam yuninal viñaj Azarías reyal d'a Judá. 33 A viñaj Jotam chi',

25 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi', 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Jerusa sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Sadoc.

34 Masanil tas ix sc'ulej viñaj Jotam chi', te vach' d'a yichañ Jehová, icha val sb'eyb'al viñaj Azarías smam viñ. 35 Ix sb'o'och spuertail stemplo Jehová viñ d'a yib'añ, palta a juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal, maj yiq'uel-laj viñ, ix yac'ñej silab' eb' anima yed' sñusan incienso eb' ta'.

36 A jantacto yab'ixal viñaj Jotam yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá.

37 A d'a jun tiempoal chi' ix och ijan Jehová yac'ancot viñaj Rezín sreyal Siria yed' viñaj Peka yuninal viñaj Remalías yac' oval yed' Judá chi'. 38 Ayic ix cham viñaj Jotam chi', ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj rey David, viñ smam yicham viñ. Ix lajvi chi' axo viñaj Acaz yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

16

Ochnac viñaj Acaz reyal d'a Judá
(2Cr 28.1-27)

1 Ayic 17 ab'ilxo yoch viñaj Peka yuninal viñaj Remalías reyal d'a Israel, ix schaanel yich viñaj Acaz yuninal viñaj Jotam yac'an reyal d'a Judá. 2 Ayxo 20 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal chi'. 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, maj sb'eyb'alej sb'eyb'al viñaj David smam yicham viñ. 3 Añej sb'eyb'al juntzañ eb' viñ sreyal Israel ix sb'eyb'alej viñ. Ix sñustz'a yuninal viñ silab'il. Lajan val ix sc'ulej viñ icha val sb'eyb'al juntzañ nación ic'b'ilel yuj Jehová ayic yochnac eb' israel d'a luum tic. 4 Añejtona' ix yac' silab' viñ, ix sñusanpax incienso viñ d'a juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal d'a jolomtac vitz yed' d'a yichtac te te' c'ayum xiil.

5 A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Rezín sreyal Siria yed' viñaj Peka yuninal viñaj Remalías sreyal Israel, ix c'och eb' viñ d'a Jerusalén yic syac'an oval eb' viñ yed' viñaj rey Acaz chi'. Ix oymaj eb' viñ d'a spatictac Jerusalén chi', palta maj yac'laj ganar eb' viñ. 6 Añeja' d'a jun tiempoal chi', a viñ sreyal Edom ix ac'an ganar choñab' Elat, ix ochcan yicoc Edom chi'. A eb' aj Judá cajan ta', ix pechjiel eb' yuj viñ, axo eb' aj Edom chi' ix canñej cajan ta'.

7 Ix lajvi chi', ix schecanb'at jayvañ eb' schecab' viñaj Acaz d'a viñaj Tiglat-pileser sreyal Asiria, yic sb'at alchaj d'a viñ icha tic: Svac'och in b'a d'a yol a c'ab'. Yuj chi' cotañ yuj tzul in a colan d'a yol sc'ab' viñ sreyal Siria yed' viñ sreyal Israel, yujto van yac'an oval eb' viñ ved'oc, xchi b'at viñ.

8 Yuj chi', a viñaj Acaz chi', ix yiq'uelta q'uen plata viñ yed' q'uen oro d'a stemplo Jehová yed' q'uen ay d'a spalacio viñ, ix sianb'at q'ueen viñ d'a viñ sreyal Asiria chi'. 9 Ix sc'anab'ajej viñ sreyal Asiria chi' tas ix yal viñaj Acaz chi', yuj chi' ix cot viñ yed' eb' soldado yac' oval d'a Damasco. Ix yac'an ganar jun choñab' chi' viñ. A eb' cajan ta', ix ic'jib'at eb' yuj viñ d'a Kir. Ix smilanpaxcham viñaj Rezín chi' viñ.

10 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj rey Acaz d'a Damasco scha viñaj Tiglat-pileser chi'. Ata' ix yil jun altar viñ, ix stz'ib'anb'at yechel jun altar chi' viñ d'a viñaj sacerdote Urías d'a Jerusalén. 11 Icha chi' ix aj sb'oanq'ue jun altar viñaj sacerdote Urías chi', lajan ix aj icha yechel ix yac'cot viñaj rey Acaz d'a Damasco chi'. Vach'xo yaji ayic ix jax viñaj Acaz chi' d'a Jerusalén.

12 Ayic ix jax viñ d'a Jerusalén chi', ix yilan jun altar chi' viñ, ix snitzanoch sb'a viñ d'a stz'ey yic sñusantz'a silab' viñ d'a yib'añ. 13 Ix yac'an noc' silab' viñ stz'a smasanil yed' ofrenda yed' tas svaji. Ix secanpaxem vino viñ d'a yib'añ

altar chi' d'a ofrendail. Ix stzicanpaxoch schiq'uil noc' silab' yic junc'olal viñ d'a spatictac altar chi'.

14 Axo pax altar bronce ay d'a yichañ stemplo Jehová, ix yiq'uel viñ d'a scal jun ac' altar chi' yed' stemplo Jehová chi', ix yac'an can viñ d'a stojolal snorteal jun ac' altar chi'. 15 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a viñaj sacerdote Urías chi' icha tic: A ticnaic a masanil noc' silab' tz'ac'ji d'a q'uiñib'alil yed' d'a yemc'ualil yed' ofrenda d'a tas svaji yed' vino, añej d'a yib'añ jun ac' altar tic tz'ac'ji. Añeja' juntzañxo silab' syac' eb' choñab' yed' vic a in tic, a d'a yib'añ jun altar chi' stz'ai. Stzicchajpaxoch schiq'uil noc' silab' chi' d'a spatictac. Palta axo jun altar bronce chi', vic tz'ajcani yic ata' tzin c'anb'ej in b'a d'a Jehová.

16 Ix sc'anab'ajej viñaj Urías chi' icha val ix aj yalan viñ rey chi'. 17 Ix schecan viñ rey chi' ic'chajel yol sat smarcoal juntzañ carreta nab'a bronce d'a templo. Ix ic'chajpaxel palangana ayem d'a yib'añ. Ix yic'anpaxel q'uen yechel mam vacax nab'a bronce ayoch d'a yalañ jun nivan pila, axo d'a yib'añ q'uen q'ueen d'a sat luum ix yac'canem viñ. 18 Yic vach' scan viñ d'a sat viñ sreyal Asiria chi', yuj chi' ix yiq'uel jun yed'tal b'aj scan eb' rey d'a sc'ual ic'oj ip viñ d'a stemplo Jehová yed' spuertail ay d'a spatiqueli, aton b'aj tz'och viñ rey d'a templo chi'.

19 A jantacto yab'ixal viñaj rey Acaz yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 20 Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ b'aj mucan eb' smam yicham d'a schoñab'can viñaj David. Axo viñaj Ezequías yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

17

Ix ac'ji ganar choñab' Samaria

1 Ayic 12 ab'il yoch viñaj Acaz reyal d'a Judá, axo viñaj Oseas yuninal viñaj Ela ix och reyal d'a Israel, b'aluñe' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Samaria. 2 Chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, vach'chom maj c'och ijan icha schucal juntzañ eb' viñ rey ec'nac d'a Israel chi' d'a yalañtaxo.

3 A viñaj Salmanasar sreyal Asiria, ix yac' oval viñ yed' viñaj Oseas chi'. Ix can viñaj Oseas chi' d'a yalañ smandar viñ, ix yac'an q'uen tumin viñ d'a viñ sreyal Asiria chi' d'a junjun ab'il. 4 Palta ix yactej viñaj Oseas chi' yac'an q'uen tumin chi', ix schecanb'at schecab' viñ d'a viñaj So sreyal Egipto yic scolvaj viñ yed' viñ yic tz'el viñ d'a yalañ smandar viñ sreyal Asiria chi'. Yuj chi' a viñaj rey Salmanasar ix yaman viñaj Oseas chi', ix yac'anoch viñ viñ d'a preso. 5 Ix lajviñej chi', ix syamanoch viñ yic'anec' masanil smacb'en Israel chi'. Oxe' ab'il ix yoymitej choñab' Samaria viñ. 6 Axo ix aji, a d'a sb'aluñil ab'il yoch viñaj Oseas chi' reyal, ix ac'ji ganar Samaria yuj viñaj Salmanasar sreyal Asiria chi'. Yuj chi' ix ic'jib'at masanil eb' israel d'a preso. Axo d'a choñab' Halah d'a yol yic Habor d'a sti' a' Gozán yed' d'a juntzañxo choñab' yic eb' medo, ix ac'jib'at eb' yuj viñ.

7 Icha chi' ix aj scot jun chi' d'a yib'añ eb' israel chi', yujto ix och val smul eb' d'a yichañ Jehová sDiosal. A Jehová chi' ic'jinaquelta eb' smam yicham eb' d'a Egipto, d'a yol sc'ab' viñ sreyal Egipto chi'. Ochnac eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios, 8 sb'eyb'alannac sb'eyb'al juntzañ nación eb', aton juntzañ yic'naquel Jehová d'a yichañ eb' yed' juntzañ b'eyb'al b'aj ix cuchb'aj eb' yuj juntzañ eb' viñ sreyal.

9 Elc'altac ix sc'ulej juntzañ tas mañ vach'oc eb' d'a yichañ Jehová sDiosal, ix sb'oanq'ue juntzañ lugar chaañ eb' d'a junjun nivac choñab' yed' d'a junjun cuartel, yic b'aj tz'och eb' ejmelal. 10 Ix sb'oanpaxq'ue q'uen q'ueen eb' yic

syal sb'a eb' d'ay, ix sb'oanpax te te' eb' yic yechel jun sdiosal eb' scuch Asera. A d'a tzalquixtac yed' d'a yich te te' c'ayum xiil sb'o juntzaň chi' eb'. 11 Ata' ix sňus incienso eb' icha val sb'eyb'al juntzaň nación yic'naquel Jehová d'a yichaň eb'. Ix stzuntzancot yoval sc'ol Jehová chi' eb'. 12 Ix och eb' ejmelal d'a yechel comon dios, aton val juntzaň yalnac Jehová to ay yovalil yoch eb' ejmelal d'ay.

13 Ix schec Jehová yal eb' schecab' d'a Israel yed' d'a Judá: Naec e b'a d'a masanil e chuc b'eyb'al, c'anab'ajejec masanil checnab'il, cachnab'il yed' masanil c'ayb'ub'al vac'nac d'a eb' e mam eyicham. Aňeja' eb' in checab' van yalan eb' d'ayex, xchi Jehová, xchi eb'. 14 Palta maň val jab'oc ix scha eb' yab'i, te pit ix yutej spensar eb' icha yutejnac sb'a eb' smam yicham eb', yujto maj yac'och Jehová sDiosal eb' d'a sc'ool. 15 Ix spatiquejel ley eb' yed' trato sb'onac Jehová yed' eb' smam yicham eb' chi'. Ix spatiquejpaxel checnab'il ix alchaj d'a eb'. Ix ochpax tzac'an eb' yuj juntzaň dios malaj jab'oc yelc'ochi. A yuj juntzaň chi' maňxa jab'oc yelc'och eb', axoňej schuc b'eyb'al juntzaňxo nación ix sb'eyb'alej eb', juntzaň to ay yovalil yuj Jehová sb'eyb'alaji. 16 Ix yactancan masanil schecnab'il Jehová sDiosal eb', ix sb'oan chab' yechel vacax eb' sdiosaloc. Ay pax jun te' yechel ix Asera b'aj ix och eb' ejmelal. Ix ochpax eb' ejmelal d'a q'uen c'anal yed' d'a Baal. 17 Ix sňusantz'a yal yuninal eb' silab'il d'a comon dios, ix sc'anb'an sb'a eb' d'a eb' naumel lolonel yed' d'a eb' aj chum. Ix ste c'ulejňej chucal eb' d'a yichaň Jehová. Icha val chi' ix aj stzuntzancot yoval sc'ol Jehová eb'.

18 Yuj chi' ix te cot yoval sc'ol Jehová d'a Israel, ix yic'anel eb' d'a yichaň. Axoňej eb' yiňtilal Judá ix can yuuj. 19 Maj sc'anab'ajej pax schecnab'il Jehová sDiosal eb' aj Judá chi'. Palta ix sb'eyb'alej eb' icha val tas ix sb'eyb'alej eb' israel chi'. 20 Yuj chi', masanil eb' yiňtilal Israel ix paticanel Jehová, ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' juntzaň eb' ch'oc choňab'il yic tz'ixtaj eb' yuj eb', masanto ix yal yel eb' d'a yichaň Jehová chi'. 21 Ayic ix ic'jiel lajuňe' iňtilal eb' israel d'a yol sc'ab' eb' yiňtilal viňaj David, axo viňaj Jeroboam yuninal viňaj Nabat ix yac'och eb' sreyaloc. Aton viň ix cuchb'anel eb' d'a spatic Jehová, te nivan chucal ix sc'ulej eb' yuj viň. 22 Icha val chi' ix te aj yoch smul eb', ix sc'ulejňej eb' icha chucal ix sc'ulej viňaj Jeroboam chi'. 23 Yuj chi', ix yiq'uel eb' israel chi' Jehová d'a yichaň, icha ix aj yalancan eb' schecab'. Ix ic'jib'at eb' preso d'a Asiria, ix canňej eb' ta'.

Ix ochxi Samaria choňab'il

24 A viň sreyal Asiria chi' ix ic'ancot eb' anima ay d'a juntzaň choňab' tic: Aton Babilonia, Cuta, Ava, Hamat yed' Sefarvaim. Aton eb' chi' ix cajnaj yuj viň d'a yol yic Samaria sq'uexuloc eb' israel. Icha chi' ix ajec' cajan juntzaň anima chi' d'a juntzaň choňab' d'a yol smacb'en Samaria chi'. 25 A juntzaň anima ix javi cajan chi', max ochlaj eb' ejmelal d'a Jehová, yuj chi' ix yac'cot noc' choj Jehová d'a scal eb', ix miljicham jayvaň eb' yuj noc'. 26 Ix alchaj d'a viň sreyal Asiria chi' icha tic: A eb' anima ix ac'b'at d'a Samaria yic b'at cajnaj eb' ta', maň yojtacoc eb' yoch ejmelal d'a sDiosal jun lugar chi', yuj chi' a jun Dios chi' schecancot noc' choj d'a eb', smiljicham eb' yuj noc', xchi eb'.

27 Yuj chi' ix ac'ji meltzaj junoc eb' viň sacerdote ic'b'ilb'at d'a preso chi' yuj viň sreyal Asiria chi', yic vach' tz'aj viň ta', yic sc'ayb'aj eb' anima chi' yuj viň d'a tas snib'ej sDiosal jun choňab' chi'.

28 Yuj chi' ix cot junoc eb' viň sacerdote aj Samaria ic'b'ilb'at chi'. Axo d'a Betel ix aj viň, ix sc'ayb'an eb' anima chi' viň d'a tas tz'aj yoch eb' ejmelal d'a Jehová. 29 Palta junjun choňab'il eb' ix sb'o sdiosal d'a junjun choňab' b'aj cajan. Ix sb'oanxiq'ue lugar eb' chaaň b'aj b'ob'iltaxon yuj eb' aj Samaria

chi'. 30 A eb' aj Babilonia, ix sb'o yechel Sucot-benot eb'. Axo eb' aj Cuta, ix sb'o yechel Nergal eb'. Axo eb' aj Hamat, ix sb'o yechel Asima eb'. 31 Axo eb' aj Ava, ix sb'o yechel Nibhaz eb' yed' yechel Tartac. Axo pax eb' aj Sefarvaim, ix sn̈ustz'a yalyuninal eb' silab'il d'a yechel Adramelec yed' d'a Anamelec, aton juntzaň chi' sdiosal eb'. 32 Scomon ochpax eb' ejmelal d'a Jehová. Syac'anpaxoch eb' yetchoňab' eb' sacerdoteal yic tz'och ejmelal d'a juntzaň lugar chaaň. 33 Vach'chom tz'och eb' ejmelal d'a Jehová yalani, palta aňeja' yoch eb' ejmelal d'a scomon dios, icha sb'eyb'al eb' anima b'aj cotnac eb'.

34 Ix sb'eyb'alejn̈ej eb' icha sb'eyb'altaxon d'a peca'. Max ochlaj eb' ejmelal d'a Jehová, max sc'anab'ajej checnab'il eb' yed' c'ayb'ub'al ix yac' Jehová to yovalil sc'anab'ajej eb' yiňtilal viňaj Jacob, aton viň ix ac'ji scuch Israel. 35 Ayic ix sb'oan strato Jehová yed' eb' israel, ix yalani: Maň ex och ejmelal d'a juntzaň comon dios, maň eyac' servil, maň eyac' e silab' d'ay. 36 Palta aňej d'ayin tzex och ejmelal, yujto A in ix ex viq'uelta d'a Egipto yed' in poder, yuj chi' aňej val d'ayin yovalil tzex och ejmelal, aňej d'ayin tzeyac'pax e silab'. 37 Aňejtona' tze c'anab'ajej masanil in c'ayb'ub'al, in checnab'il yed' cachnab'il tz'ib'yajcani. Maň ex och ejmelal d'a juntzaň comon dios. 38 A in trato tzin b'o tic eyed'oc, maň eyac'b'at satc'olal. Maň ex och ejmelal d'a juntzaň comon dios, 39 palta aňej d'ayin Jehová e Diosal in tic tzex och ejmelal. Tato icha chi' tze c'ulej, ol ex in colel d'a yol sc'ab' eb' eyajc'ool, xchi Jehová.

40-41 Palta a juntzaň anima chi', maj schalaj yab' eb'. Ix sb'eyb'alejn̈ej eb' ichataxon sb'eyb'al. Vach'chom tz'och eb' ejmelal d'a Jehová yalani, tz'ochpax eb' ejmelal d'a sdiosal. A eb' yiňtilal eb', ix sb'eyb'alejn̈ej sb'eyb'al eb' smam yicham eb'.

18

Ochnac viňaj Ezequías reyal d'a Judá (2Cr 29.1-2)

1 Ayic yoxilxo ab'il yoch viňaj Oseas yuninal viňaj Ela reyal d'a israel, ix och viňaj Ezequías yuninal viňaj Acaz reyal d'a Judá. 2 25 ab'il sq'uinal viň, 29 ab'il ix yac' reyal viň d'a Jerusalén. Abi sb'i ix snun viň, yisil ix viňaj Zacarías. 3 A tas ix sc'ulej viňaj Ezequías chi', te vach' d'a yichaň Jehová, icha sc'ulejnac viňaj David smam yicham viň. 4 Maj schaochlaj eb' anima viň ejmelal d'a juntzaň lugar chaaň. Ix schecan viň mac'jocpoj juntzaň q'uen q'ueen chajul yaj d'a eb'. Ix ch'acchajel juntzaň te te' yechel Asera. Ix mac'jipoj jun q'uen yechel chan bronce b'ob'ilcan yuj viňaj Moisés, yujto sn̈us incienso eb' israel chi' d'ay, Nehustán ix sb'iejcan q'ueen yuj viňaj Ezequías chi'.18.4

5 A viňaj Ezequías chi', a Jehová sDiosal Israel ix yac'och viň yipoc sc'ool. A d'a scal masanil eb' viň sreyal Judá, eb' ec'nacxo yed' eb' tzac'anto ochnac yuj viňaj Ezequías chi', malaj junoc lajan spensar yed' viň. 6 Te c'anab'ajumn̈ej ix yutej sb'a viň d'a Jehová. Malaj juneloc ix yiq'uel sb'a viň d'ay. Masanil schecnab'il Jehová yalnaccan d'a viňaj Moisés, ix sc'anab'ajej viň. 7 Masanil tas ix sc'ulej viň, vach'n̈ej ix aj yelc'ochi, yujto ayn̈ejoch Jehová yed' viň.

Ix yiq'uel sb'a viň d'a yalaň smandar viň sreyal Asiria, majxo yac'laj q'uen tumin viň d'a viň. 8 Ix yac' ganar eb' filisteo viň, eb' ay d'a juntzaň cuartel yed' eb' ay d'a juntzaň nivac choňab' ayoch smuroal, masanto ix c'och viň d'a Gaza yed' b'aj sc'och smacb'en Gaza chi'.

18.4 **18:4** A Nehustán, a jun lolonel tic d'a hebreo, sc'anchaj d'a q'uen bronce, d'a yechel noc' chan yed' d'a tas maň vach'oc d'a yichaň ley.

Ix ac'ji ganar Samaria

9 Ayic schañil ab'il yoch viñaj Ezequías reyal d'a Judá, ayic yuquil ab'il yoch
viñaj Oseas yuninal viñaj Ela reyal d'a Israel, ix yoymitan choñab' Samaria
viñaj Salmanasar sreyal Asiria yed' eb' soldado. 10 Ayic ix lajvi yoxil ab'il
yoymitan eb', ix yac'an ganar Samaria chi' eb'. Ix uji jun chi' ayic vaquexo
ab'il yoch viñaj Ezequías chi' reyal, b'aluñexo pax ab'il yoch viñaj Oseas reyal
d'a Israel. 11 Ix yic'b'at eb' israel viñaj Salmanasar chi' d'a Asiria. A d'a
choñab' Halah d'a yol yic Habor d'a sti' a' Gozán yed' d'a juntzañ choñab' yic
eb' medo ix aj eb' yuj viñ. 12 Icha chi' ix uji yujto mañ c'anab'ajumoc ix yutej
sb'a eb' israel d'a Jehová sDiosal, ix spitej sb'a eb' d'a strato, maj schalaj yab'
eb' tas alb'ilcan yuj viñaj Moisés schecab' Jehová.

Ix yac' oval viñaj Senaquerib d'a Judá
(2Cr 32.1-19; Is 36.1-22)

13 Ayic 14 ab'ilxo yoch viñaj Ezequías reyal d'a Judá, ix och viñaj Senaquerib
sreyal Asiria yac' oval d'a masanil choñab' ay smuroal d'a yol yic Judá chi', ix
laj ac'ji ganar juntzañ choñab' chi' yuj viñ. 14 Yuj chi' ix yac'b'at jun uum viñaj
Ezequías chi' d'a viñ sreyal Asiria d'a Laquis, ix yalanb'at viñ icha tic: Ix och
in mul d'ayach, iq'uel a soldado ayoch d'a sat co lugar tic, ol vac' q'uen tumin
ayoch d'a vib'añ uuj, xchib'at viñ.

Yuj chi', 225 quintal q'uen plata yed' 23 quintal q'uen oro ix yac'och viñ
sreyal Asiria chi' d'a yib'añ viñaj Ezequías sreyal Judá chi'. 15 Masanil q'uen
plata ayec' d'a yol stemplo Jehová ix yac'b'at viñaj Ezequías chi' yed' jantacxo
sb'eyumal viñ ay d'a yol spalacio. 16 Ix yic'anpaxel q'uen oro viñ, aton q'uen
ayoch d'a templo chi', q'uen ayoch d'a spuertail yed' d'a smarcoal, aton q'uen
yac'nacoch viñ d'a spuertail templo chi'. Masanil juntzañ chi' ix yac'b'at viñ
d'a viñ sreyal Asiria chi'.

17 Ix lajvi chi', ix yac'ancot oxvañ eb' viñ sat yaj d'a eb' viñ yajalil eb' soldado
viñ sreyal Asiria chi' d'a viñaj rey Ezequías chi' yed' jun nivan ñilañ eb'
soldado. Ix el eb' d'a Laquis, ix javi eb' d'a Jerusalén. Ix sb'oan scampamento
eb' b'aj tz'emul yoctac jun stanqueal a a' ay d'a yib'añ, d'a yol b'e sb'at b'aj
sjuc'vi eb' jalum c'apac. 18 Elañchamel ix avtaj viñaj rey Ezequías yuj eb' viñ.
Yuj chi' a eb' viñ oxvañ tic ix schecb'at viñ rey chi', yic sb'at lolon eb' viñ yed'
eb': Aton viñaj Eliaquim yuninal viñaj Hilcías, viñ stañvumal spalacio viñ rey
chi', viñaj Sebna tz'ib'um ab'ix yed' viñaj Joa yuninal viñaj Asaf, stz'ib'um viñ
rey chi'. 19 Ix yalan jun viñ sat yajalil eb' soldado yic Asiria chi' d'a eb' viñ:

—Alec d'a viñaj Ezequías tas syal viñ sreyal Asiria, viñ nivan yelc'och d'a sat
luum tic: ¿Tas ayoch yipoc a c'ool? 20 ¿Tom tza na' to yujñej sjelanil a pensar
syal ac'an ganar eb' in soldado jelan d'a oval? ¿Tas ayoch yipoc a c'ool yuj
chi' tzach och ajc'olal d'ayin? 21 Ix vila' to a Egipto tzac'och yipoc a c'ool.
Vach' toni, yujto a Egipto chi' lajan val icha junoc te' aj pojeltacxo. Ayic sco
c'ocochan te', tz'ec' pacnaj te', axo sjayil sñi' te' sb'at d'a co c'ab'. Icha chi' yaj
viñ sreyal Egipto d'a mach tz'ac'anoch viñ yipoc sc'ool. 22 Ach Ezequías, tecan
tzal icha tic: A oñ tic a Jehová co Diosal scac'och yipoc co c'ool. Palta ina
toxo ix a chec satjiel juntzañ altar b'aj chaañ, b'aj tz'och eb' anima ejmelal
d'a jun e Diosal chi'. Ix alani to junxoñej altar b'aj tz'och eb' aj Judá yed' eb'
aj Jerusalén ejmelal. 23 A ticnaic b'o junoc a trato yed' viñ vajalil, aton viñ
sreyal Asiria. Syal viñ d'ayach icha tic: Ol vac' chab'oc mil noc' chej d'ayach,
tato tz'ilchaj eb' soldado sq'ue d'a yib'añ noc' uuj. ¿Tom ol yal uuj? 24 Tato icha
chi', ¿tom ol tzac'van eyac'an oval yed' jun ñilañ eb' co soldado aj Asiria vanto
sc'ayi, vach'chom tze comon aq'uejoch eb' aj Egipto yed' scarruaje yipoc e

c'ool? 25 Aňejtona', ¿tom tza na' to tzoň comon javi co satel jun choňab' tic
tato maňoc Jehová ayoch qued'oc? Aton val ix oň checancot ul ex co sateli.
26 Ix tac'vi viňaj Eliaquim, viňaj Sebna yed' viňaj Joa d'a jun viň yajal
soldado chi':
—Tzoň tevi d'ayach to a d'a arameo tzal d'ayoň, yujto scab' arameo chi'.
Palta maň ach lolon d'a hebreo chi', yujto syab' masanil anima ayq'ue d'a
yib'aň smuroal choňab', xchi eb' viň.
27 Ix tac'vi viň yajal eb' soldado chi':
—Maňocňej d'ayex yed' d'a viň e reyal b'aj ix in checjicot yuj viň in reyal
yic tzul valan juntzaň lolonel tic. Palta aton val d'a masanil eb' anima ayq'ue
d'a yib'aň muro chi' b'aj svala', yujto ol yab' syail eb' eyed'oc, ol e lo e tza', ol
eyuc'an e chul tato tz'och oval.
28 Yuj chi' ix q'ue vaan viň yajalil eb' soldado chi', te chaaň ix yal viň d'a
hebreo:
—Ab'ec val tas syal viň rey te nivan yelc'ochi, aton viň sreyal Asiria: 29 Maň
eyac' e b'a yixtej viňaj Ezequías chi'. ¿Tocval ol yal ex scolanel viň d'a yol in
c'ab'? 30 A viňaj Ezequías chi' snib'ej viň to a Jehová tzeyac'och yipoc e c'ool.
Syalan viň icha tic: Val yel ol oň scol Jehová co Diosal. Maň ol ac'jococh co
choňab' tic d'a yol sc'ab' viň sreyal Asiria chi' yuuj, xchi viň. 31 Palta maň e
cha eyab' tas syal viň chi', xchi viň sreyal Asiria chi'. Yujto a viň rey chi' tzul
checan val d'ayex tato tzeyac'och e b'a d'a yol sc'ab' viň d'a ac'anc'olal, ol e
lo sat eyavb'en te', icha te' uva yed' te' higo. Ol eyuc'anpax a a' joyb'il eyuuj.
32 Ol lajvoc chi', ol ex yic'anb'at viň d'a jun lum luum lajan icha eyic tic, b'aj
ay te' uva yed' ixim trigo. Ol e b'o e pan yed' e vino. Ay pax aceite yed' te' olivo
yed' noc' yalchab'. Vach' ol aj yec' eyuuj, maň ol ex chamlaj yuj vejel. Palta
maň eyac'och d'a e c'ol tas syal viňaj Ezequías chi', yujto toňej tzex yixtej viň
syalan viň: A Jehová ol oň colanoc, xchi viň. 33 A juntzaňxo nación maj coljilaj
eb' yuj sdiosal d'a yol sc'ab' viň sreyal Asiria chi'. 34 ¿B'aj ix c'och sdiosal
choňab' Amat yed' choňab' Arfad? ¿B'ajtil ix c'och sdiosal choňab' Sefarvaim,
Hena yed' Iva? ¿Tocval ix colchaj Samaria d'a yol co c'ab' a oň Asiria oň tic
yuj sdiosal? 35 ¿Mach junoc d'a scal juntzaň sdiosal juntzaň nación chi' ix yal
scolanel schoňab' d'a yol sc'ab' viň sreyal Asiria? ¿Tas yuj tze na' to a Jehová
ol yal scolanel Jerusalén tic? xchi viň yajal soldado yic Asiria chi'.
36 Palta tz'inňej xchi masanil eb' anima chi'. Maňxa mach ix tac'vi, yujto a
viňaj rey Ezequías ix alani to malaj mach stac'vi. 37 Yuj chi' ix stzilchitanb'at
spichul eb' viň oxvaň chi', yujto ix te tac sc'ol eb' viň yuj tas ix yal viň schecab'
viň sreyal Asiria chi'. Ix lajvi chi', ix b'at yalan eb' viň d'a viňaj rey Ezequías
tas ix alchaj chi'.

19

Ix colchajcan el Judá‘R’d'a yol sc'ab' viňaj Senaquerib (2Cr 32.20-23; Is 37.1-38)

1 Ayic ix yab'an viňaj rey Ezequías tas ix alchaj chi', ix stzilchitanb'at
spichul viň. Ix yac'anoch spichul viň yic cusc'olal, ix b'at lesalvoc viň d'a yol
templo Jehová. 2 Ix schecanb'at viňaj Eliaquim viň, viňaj Sebna yed' pax eb'
viň yajal eb' viň sacerdote. Ayoch pichul yic cusc'olal yuj eb' viň. Ix b'at eb'
viň yil viň schecab' Dios, aton viňaj Isaías yuninal viňaj Amoz. 3 Ix b'at yalan
eb' viň tas syal viň rey: A ticnaic ayoň och d'a yaelal, d'a cusc'olal yed' d'a
q'uixvelal. Icha junoc ix ix van sb'o sc'ol yuj unin, maňxa jab'oc yip scani, icha
val chi' caj ticnaic. 4 Comonoc val ix yab' Jehová co Diosal tas ix yal jun viň
schecab' viň sreyal Asiria ayic ix b'uchvaj viň d'a co Diosal pitzan. Comonoc

tz'ac'jioch yaelal d'a yib'añ viñ yuj Jehová, yuj tas ix yal chi'. Lesalvañ cuuj mach oñ ayoñ to ec' tic, xchicot viñaj Ezequías, xchi eb' viñ.

5 Ayic ix yab'an viñaj Isaías tas ix yal eb' viñ schecab' viñaj Ezequías chi',
6 ix schecanxib'at eb' viñ viñ yal d'a viñ rey icha tic: Icha val tic yalan Jehová:
Mañ ex xiv yuj tas ix yal jun viñ schecab' viñ sreyal Asiria chi', te chuc tas
ix yal viñ d'ayin, max yal-laj in colvaj yalan viñ. 7 A in svala' to ol vac'och
jun xivc'olal d'a viñ, yuj chi' ayic ol yab'an junoc ab'ix viñ, ol meltzaj viñ d'a
schoñab', ata' ol vac' miljoccham viñ, xchi Jehová, xchib'at viñaj Isaías chi'.

8 Ix yab'an viñ sat yajalil eb' soldado yic Asiria to mañxo ayoc ec' viñ sreyal
Asiria chi' d'a choñab' Laquis. Yuj chi' ix meltzaj viñ, ix schalan sb'a viñ yed'
viñ rey chi' d'a choñab' Libna, van yac'an oval viñ yed' jun choñab' chi'. 9 Ata'
ix yab' viñ rey chi' yalji to a viñaj Tirhaca sreyal Etiopía van scot yed' eb'
soldado ul yac' oval yed' viñ. Yuj chi' ix schecxicot schecab' viñ d'a viñaj rey
Ezequías chi'. 10 Ix yalancot viñ icha tic: A a Diosal tz'alan d'ayach to mañ ol
ac'jococh Jerusalén d'a yol in c'ab', palta mañ ac' musansatil a b'a yuj tas syal
a Diosal chi' d'ayach. 11 Tecan ix ab'i tas ix aj co satanel juntzañxo nación a oñ
sreyal oñ Asiria tic, ¿tom ol yal a colji yuj a Diosal chi' a naani? 12 ¿Tocval ix colji
eb' anima yuj sdiosal d'a yol sc'ab' eb' in mam vicham? Aton eb' aj Gozán, eb'
aj Harán, eb' aj Resef eb' aj Bet-edén cajan d'a Telasar, ix satjiel eb'. 13 ¿B'ajtil
ay viñ sreyal choñab' Hamat, Arpad, Sefarvaim, Hena yed' Iva? xchicot viñ
sreyal Asiria chi'.

14 Ix schaan jun carta viñaj rey Ezequías chi' b'aj tz'ib'ab'il juntzañ lolonel ix
alchaj chi'. Ix yilan viñ. Ix lajvi chi' ix b'at viñ d'a stemplo Jehová, ix xuyanel
jun carta chi' viñ d'a yichañ Jehová chi'. 15 Ix lesalvi viñ icha tic: Mamin
Jehová, ach co Diosal a oñ israel oñ tic, ayach ec' d'a scal snañal querubín,
a achñej Dios ach d'a yib'añ masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic. A ach
ix a b'o satchaañ yed' lum luum tic. 16 Mamin Jehová, cotañ q'uelan d'ayin,
tzab'an tas ix yalcot viñaj Senaquerib d'ayin. Ach Dios pitzan, ix te b'uchvaj
viñ d'ayach. 17 Val yel tzijtum nación satnacxoel yuj eb' viñ sreyal Asiria
chi'. 18 Ix sñusantz'a sdiosal eb', eb' viñ. Yujto a juntzañ chi' mañ diosoclaj,
nab'a te', nab'a q'ueen b'ob'il yuj eb' anima, yuj chi' ix yal satanel eb' viñ.
19 A ticnaic jun, ach Jehová co Diosal, coloñel d'a yol sc'ab' jun viñ rey chi',
yic syojtaquejel masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic to a achñej Dios ach,
malaj junocxo, xchi viñaj rey Ezequías chi' d'a Jehová.

20 Ix lajvi chi' ix yalancot viñaj Isaías chi' d'a viñaj Ezequías chi' icha tic: A
Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan d'ayach icha tic: Ix vab' a lesal yuj
tas syal viñaj Senaquerib sreyal Asiria. 21 Yuj chi' a in Jehová in tic sval yuj
viñ sreyal Asiria chi' icha tic:

Ach Senaquerib, a eb' ix cob'estac aj choñab' Sion, malaj elc'och d'a yol sat
eb' ix, toñej ol ach stzetzej eb' ix. A eb' aj Jerusalén, ol b'at micnaj eb' ol
ach sb'uchan eb'.

22 ¿Mach jun ix a b'uchu' ix a xib'tani? ¿Mach jun b'aj chaañ ix utej a jaj, ix
ic'anchaañ a b'a d'ay? Aton d'ayin a in sDiosal in Israel tic to a inxoñej
ochi.

23 Ix a chec yal b'uchval lolonel eb' viñ a checab' d'ayin Yajal in tic.

Ix alan icha tic: Ix in q'ue d'a jolomtac vitz yed' jantac in carruaje, aton d'a
jolomtac vitz chaañ d'a yol yic Líbano. Ix in ch'acanel te' c'ute' chaañ
steel yed' te' taj mañ jantacoc svach'il. Ix in q'ueñejc'och d'a jolomtac
vitz chaañ b'aj te c'ayum te te' vach' yilji.

24 A d'a ch'oc choñab'il ix vac' joychaj a' uc'b'ila', ata' ix vuc' a'. A ix in ec' d'a
yoltac a a' d'a Egipto, ix in tec'ancan tup a', xa chi.

25 Palta, ¿tom malaj b'aj ix ab'i to a in ton Jehová in? Vuuj tz'elc'och juntzañ
tic. Atax d'a peca' ix in na'a to ol a c'ulej juntzañ tic. A ticnaic jun, van
yelc'och vuuj, yuj chi' syal a satanel juntzañ nación te ay yip ix q'uecan
b'ulan sc'ajil uuj.
26 Mañxalaj yip eb' anima cajan d'a juntzañ nación chi', ix te xiv eb', ix q'uixvi
eb'. Lajan ix aj eb' icha añ itaj yaax, mato icha añ añc'ultac sq'uib'q'ue
d'a yib'añtac pat, cotacto añ stacjiel añ, icha chi' yaj eb' anima chi'.
27 Vojtac masanil tas tza c'ulej yed' tas nab'il uuj tzach eq'ui. Vojtacpaxi to te
aycot oval d'ayin.
28 Toxo ix vab'i to aycot oval d'ayin, tzic'anchaañ a b'a. Yuj chi' ol vac'och
jun q'uen argolla d'a a ñi' yed' jun freno d'a a ti', ol ach vac'an meltzaj
d'a b'e b'aj ix ach coti, xchi Jehová d'a viñ sreyal Asiria chi', xchi viñaj
Isaías chi'.
29 Ix yalanpax viñaj Isaías d'a viñaj rey Ezequías chi': A jun tic yechel ol
ch'oxjoc eyila' yuj tastac toto ol ujoc: Ol e va ixim trigo munil syavej
sb'a d'a jun ab'il tic yed' d'a junxo ab'il sjavi. Mañoc exlaj ol yavej
ixim. Axo val d'a yoxil ab'il jun, a exxo ol eyavej ixim e trigo chi', ol
e jochanq'ue vaan. Ol eyavejpax eyuva, ol e loan sat.
30 A jayvañocxo ex ol ex can d'a Judá, lajan ol ex ajcan icha junoc te te' sb'at
sch'añal yib' d'a yol luum syac'an sat.
31 Axo d'a Jerusalén, ayto mach ol can d'ay. Yed' pax d'a tzalan Sion, mañ ol
satel-laj anima smasanil.
A jun tic, ol sc'ulej Jehová Yajal d'a Smasanil yujto te xajan ex yuuj.
32 Yuj chi' syal Jehová d'a yib'añ viñ sreyal Asiria icha tic:
Mañ ol ochlaj viñ d'a yol choñab' Jerusalén, malaj val junoc sjul-lab' viñ ol
yac'lej sjulancoti. Mañ ol javoclaj viñ yac' oval d'a Jerusalén tic, mañ
ol sb'oq'uelaj stec'nub' viñ d'a spatictac smuroal choñab' tic.
33 A in Jehová in tic svala' to a d'a b'e b'aj ix javi viñ, añeja' ta' ol meltzajpax
viñ. Mañ val jab'oc ol yal yoch viñ d'a yol choñab' tic.
34 A in ol in tañvej jun choñab' tic, yujto xajan viñ in checab' aj David vuuj,
yuj pax in b'inaji, xchi Jehová, xchi viñaj Isaías chi'.
35 A d'a jun ac'val chi', ix ec' jun yángel Jehová smilcham 185 mil eb' soldado
asirio d'a scampamento eb', yuj chi' chamnacxo eb' ix sacb'i d'a junxo c'u.
36 Icha chi' ix aj yic'anel scampamento viñaj Senaquerib chi' ta', ix paxcan
viñ d'a Nínive. 37 A d'a jun c'u ayic ayoch viñ ejmelal d'a sdiosal scuch Nisroc
d'a yol stemplo, ix tecjicham viñ yuj eb' viñ yuninal ta', aton viñaj Adramelec
yed' viñaj Sarezer. Ix lajvi chi' ix b'atcan eb' viñ elelal d'a yol yic Ararat, axo
junxo yuninal viñ scuchan Esarhadón ix ochcan reyal sq'uexuloc.

20

Ix b'oxi sc'ool viñaj Ezequías yuj ilya
(2Cr 32.24-26; Is 38.1-8)

1 A d'a jun tiempoal chi', te ov jun ilya ix och d'a viñaj Ezequías, vanxo
scham viñ. Axo viñaj Isaías schecab' Dios, yuninal viñaj Amoz ix b'at ilan
viñ, ix yalan viñ d'a viñ icha tic:
—Toxo ix yal Jehová to tzalcani tas ol ajcan masanil tas ay d'ayach, yujto ol
ach chamñej, mañxo ol ach b'oxoc, xchi viñ d'a viñ.
2 Yuj chi' ix sutmajoch viñaj Ezequías chi' d'a sat pat, ix lesalvi viñ d'a
Jehová, ix yalan viñ: 3 Mamin Jehová, tzin tevi d'ayach to tzin a nacot yuj tas
ix vutej ach vac'an servil yed' in c'anab'ajan d'ayach d'a val yel. Ix in c'ulej
tas scha a c'ool, xchi viñ. Ix oc' val viñ sic'lab'il.

4 Axo ix aji, ayic manto val elc'och viñaj Isaías d'a snañal yamaq'uil spat viñ rey chi', ix lolonpax Jehová d'a viñ, ix yalani: 5 Meltzajañ, b'at al d'a viñaj
Ezequías yajal in choñab': Icha tic yalan Jehová co Diosal, sDiosal pax viñ a
mam icham aj David: Toxo ix vab' a lesal, ix vil yel yal a sat oq'ui. Ol vac'
b'oxoc a c'ool, axo chab'ej syalxo a b'at d'a templo. 6 Olto vac' 15-ocxo ab'il
a q'uinal. Ol ach in colñej yed' choñab' Jerusalén tic d'a yol sc'ab' viñ sreyal
Asiria. A in ol in tañvej choñab' tic, yuj snivanil velc'ochi, yuj pax in ti' vac'nac
d'a viñ in checab' aj David, xchi Jehová, xchi viñaj Isaías chi'.
7 Ix schecan viñaj Isaías b'ojoc sat te' higo, ix ac'chajoch d'a sat jun yab'il
chi', ix b'oxican sc'ool viñ yuuj. 8 Ayic manto b'o jun remeyo chi', ix sc'anb'an
viñaj Ezequías chi' d'a viñaj Isaías chi' icha tic:
—¿Tas junoc yechel ol vila' yic ol nachajel vuuj to a Jehová ol ac'an b'oxoc in
c'ool, yic syal in b'at d'a stemplo d'a chab'ej chi'? xchi viñ.
9 Ix tac'vi viñaj Isaías chi':
—Ay jun yechel ol sch'ox Jehová d'ayach yic vach' ol nachajel uuj to ol
elc'och tas ix yala'. A ach tzala' tato sb'ab'laj veven d'a lajuñe' b'achquiltac
d'a jun tz'ilan jantac yec' c'u, mato schael yich yemxi jun veven chi' d'a spatic
lajuñeoc b'achquiltac chi', xchi viñ.
10 Ix tac'vi viñaj Ezequías chi' d'a viñ:
—Ayic sb'at veven chi' d'a yichañ, secojtac, palta tato schaxiel yemxi
lajuñeoc b'achquiltac d'a spatic, a jun chi' ajaltac, xchi viñ.
11 Yuj chi' ix tevi viñaj Isaías chi' d'a Jehová, axo Jehová chi' ix ac'anxi yic
tz'elxi yich yemxita veven chi' d'a lajuñ b'achquiltac chi' d'a jun tz'ilan jantac
yec' c'u yic viñaj Acaz.

Ix javi eb' aj Babilonia yil viñaj rey Ezequías (2Cr 32.27-31; Is 39.1-8)

12 A d'a jun tiempoal chi', a viñ sreyal Babilonia, aton viñaj Merodac-
baladán yuninal viñaj Baladán, ix yab' viñ to penaayaxnac viñaj Ezequías, yuj
chi' ix scheccot eb' viñ schecab' viñ yic tzul yac'ancan jun carta eb' viñ yed'
junoc silab' d'a viñaj Ezequías chi'. 13 Ix chaji eb' viñ checab' chi' yuj viñaj
Ezequías chi'. Masanil tas sic'an yuj viñ, ix sch'ox viñ d'a eb' viñ: Aton q'uen
plata, q'uen oro, perfume yed' aceite te vach' yed' pax b'aj molanec' yamc'ab'
yic oval yed' jantac tas molan yuj viñ. Mañxa junocxo tas ay d'a spalacio viñ
yed' d'a yol smacb'en to maj sch'oxlaj d'a eb' viñ. 14 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj
Isaías schecab' Dios d'a viñaj Ezequías chi', ix sc'anb'an viñ d'a viñ icha tic:
—¿B'ajtil ix cot juntzañ eb' viñ vinac chi'? ¿Tas xchi eb' viñ d'ayach? xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj Ezequías chi' d'a viñ:
—Ix cot eb' viñ d'a jun nación te najat, d'a Babilonia, xchi viñ.
15 Ix sc'anb'anxi viñaj Isaías chi':
—¿Tas ix yil eb' viñ d'a yol a palacio tic? xchi viñ.
Ix tac'vixi viñaj Ezequías chi':
—Masanil tas ix yil eb' viñ, mañxa jab'oc tas ayec' tic maj yil eb' viñ, masanil
ix in ch'ox d'a eb' viñ, xchi viñ.
16 Ix yalan viñaj Isaías chi' d'a viñ icha tic:
—Ab' tas syal Jehová d'ayach: 17 Ol c'och val sc'ual, masanil tas ay d'a
a palacio yed' masanil tas ix smolb'ejcan eb' a mam icham, ol ic'chajb'at
smasanil d'a Babilonia, mañxa jab'oc tas ol canoc. 18 Yed' pax eb' iñtilal, ol
ic'chajb'at eb' d'a Babilonia chi', ol ic'chajel sñolob' sq'ueen eb', ol ac'chajoch
eb' yac'umaloc servil viñ sreyal Babilonia chi', xchi Jehová, xchi viñ.
19 Ix yalan viñaj rey Ezequías chi' d'a viñaj Isaías chi':

—A jun lolonel ix al d'ayin yuj Jehová tic te vach', xchi viñ. Ix yal viñaj Ezequías chi' icha chi', yujto ix sna' viñ to ay junc'olal yacb'an pitzanto viñ.

A schamel viñaj rey Ezequías
(2Cr 32.32-33)

20 A jantacto yab'ixal viñaj Ezequías yed' tas nivan yelc'och ix sc'ulej viñ,
aton tas ix aj sb'oan jun ñajab' viñ yed' tas ix aj yic'ancot a a' viñ d'a yol
choñab', tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 21 Axo yic ix
cham viñ, a viñaj Manasés yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

21

Ix och viñaj Manasés reyal d'a Judá
(2Cr 33.1-20)

1 A viñaj Manasés chi', 12 ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ yac'an
reyal, 55 ab'il ix yac' reyal chi' viñ d'a Jerusalén. Hepsiba sb'i ix snun viñ.
2 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová. A masanil chucal sb'eyb'alej
juntzañ nación ix yiq'uel Jehová d'a yichañ eb' israel, a ix sb'eyb'alej viñ. 3 Ix
schecan viñ to sb'ojixiq'ue juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal, juntzañ
ix schec viñaj Ezequías mac'jipojoc. Ix sb'oanxiq'ue altar yic Baal viñ, ix
sb'oanpaxq'ue jun yechel Asera viñ, icha sc'ulejnac viñaj Acab sreyal Israel.
Ix och viñ ejmelal d'a q'uen c'anal. 4 Ix sb'oanpaxq'ue juntzañ altar viñ d'a
yol stemplo Jehová, aton d'a jun lugar yalnac Jehová icha tic: A d'a jun templo
d'a Jerusalén ol och ejmelal d'ayin, xchi. 5 Ay juntzañxo altar ix sb'oq'ue viñ
d'a chab' yamaq'uil stemplo Jehová, yic tz'och viñ ejmelal d'a juntzañ q'uen
c'anal.
6 Añejtona' ix sñusanpaxtz'a yuninal viñ silab'il d'a junoc sdiosal chi'. Ix
sc'anb'an sb'a viñ d'a eb' ajb'aal, d'a eb' ajchum, d'a eb' naumel lolonel. Ix
sc'anb'anpax sb'a viñ d'a eb' tz'avtan spixan eb' chamnac. Te chuc tas ix
sc'ulej viñ, yuj chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ool Jehová viñ d'a yib'añ. 7 Ix
yac'paxoch jun te' yechel Asera viñ d'a yol stemplo Jehová, aton jun templo
chi' yalnaccan Jehová d'a viñaj David yed' d'a viñ yuninal aton viñaj Salomón
icha tic: A d'a in templo d'a Jerusalén, jun choñab' ix in sic'canel d'a scal
masanil choñab' d'a yol smacb'en Israel tic, a d'ay ol in cajnaj d'a junelñej.
8 Tato ol sc'anab'ajej masanil in checnab'il eb' eyetchoñab' yed' in cachnab'il
yed' pax in c'ayb'ub'al in checnac yal viñ in checab' aj Moisés d'a eb', mañxo
ol viq'uel eb' d'a sat jun lum luum vac'nac d'a e mam eyicham, xchi Jehová.
9 Palta maj scha yab' juntzañ chi' eb'. A val viñ rey chi' ix cuchb'an eb' d'a
chucal chi'. Ec'b'al chucal ix sc'ulej eb' d'a yichañ juntzañ nación satb'ilel yuj
Jehová d'a yichañ eb' smam yicham eb' d'a peca'. 10 Yuj chi' ix yal Jehová
d'a eb' schecab': 11 A viñaj Manasés chi', a tas te yajb'entac sc'ulej viñ d'a
vichañ, yelxo val ec'b'al chucal sc'ulej viñ d'a yichañ eb' amorreo, eb' ec'nac
d'a yalañtaxo. Scuchb'an eb' yetchoñab' viñ d'a chucal yic tz'och eb' ejmelal
d'a juntzañ yechel. 12 Yuj chi' a in Jehová sDiosal Israel sval icha tic: Ol vic'cot
yaelal d'a yib'añ Jerusalén yed' d'a yib'añ Judá tic, ol te sat sc'ol eb' ol ab'anoc.
13 Ol vac'och yaelal d'a yib'añ Jerusalén tic icha ix vutej Samaria yed' eb'
yiñtilal viñaj Acab. Ol viq'uel masanil eb' anima cajan d'ay, lajan ol ajcan
icha junoc uc'ab' ayic slajvi sb'icchaji ñojan tz'ajcani. 14 Axo jayvañocxo eb'
in choñab' tic, ol vactejcan eb', ol vac'canoch eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, yic
vach' ol ic'chajec' masanil tastac ay d'a eb'. 15 Yictax vic'annaquelta eb' smam
yicham eb' d'a Egipto, stzuntzejñejcot yoval in c'ool eb' yuj chucal sc'ulej eb'
d'a vichañ, xchi d'a eb' schecab'.

16 Ix te cuchb'aj val eb' aj Judá yuj viñaj Manasés chi' d'a chucal d'a
yichañ Jehová. Tzijtum pax eb' anima malaj smul ix smilcham viñ, ix laj
b'ey schiq'uil eb' smasanil d'a smacb'en Jerusalén. 17 A jantacto yab'ixal
viñaj Manasés chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ yed' jantac smul viñ ix ochi,
tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 18 Ayic ix cham viñ, a
d'a scaltac te' avb'en te' yic viñaj Uza d'a sti' spalacio viñ ix mucchaji. Axo
viñaj Amón yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Amón reyal d'a Judá
(2Cr 33.21-25)

19 A viñaj Amón chi', 22 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal d'a Judá. Chab'
ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Mesulemet sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj
Haruz aj Jotba. 20 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová icha sc'ulejnac
viñaj Manasés smam viñ. 21 A sb'eyb'al viñ smam viñ chi' ix sb'eyb'alej, ix och
viñ ejmelal d'a juntzañ yechel b'aj ochnac viñ smam viñ chi' ejmelal. 22 Icha
chi' ix aj spaticanel Jehová Dios viñ, aton sDiosal eb' smam yicham viñ. Maj
sc'anab'ajejlaj schecnab'il Jehová viñ.
23 A eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ, ix meltzajoch eb' viñ ajc'olal d'a viñ, ix
miljicham viñ yuj eb' viñ d'a yol spalacio. 24-26 Yuj chi', axo eb' aj Judá ix
milancham eb' viñ ix milancham viñ rey chi', axo viñaj Josías yuninal viñ
ix yac'och eb' reyal sq'uexuloc. A jantacto yab'ixal viñaj Amón yed' tastac ix
sc'ulej, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. Ayic ix cham viñ,
a d'a scaltac te' avb'en te' yic viñaj Uza ix mucji viñ.

22

Ix chax b'aj tz'ib'ab'ilcan ley
(2Cr 34.1-33)

1 A viñaj Josías vajxaque' ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal. 31 ab'il
ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Jedida sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Adaías aj
Boscat. 2 Te vach' ix yutej sb'a viñ d'a yichañ Jehová, icha val sb'eyb'al viñaj
David smam yicham viñ, mañ val jab'oc ix yiq'uel sb'a viñ d'a sb'eyb'al viñ
smam yicham chi'.
3 Ayic 18 ab'ilxo yoch viñaj Josías chi' reyal, ix schecanb'at viñ stz'ib'um viñ
d'a stemplo Jehová, aton viñaj Safán yuninal viñaj Azalías yixchiquin viñaj
Mesulam. Ix yalan viñ rey chi' d'a viñ icha tic:
4 —Ixic d'a viñaj Hilcías viñ sat sacerdote, tzalan d'a viñ to smolb'ej q'uen
tumin viñ tz'ac'ji d'a stemplo Jehová, q'uen scha eb' stañvan puerta b'aj tz'och
eb' anima, 5 syac'an q'uen viñ d'a eb' viñ yajal yaj yilan sb'ochajxi templo chi'
yic stupchaj eb' viñ smunlaj d'ay, 6 aton eb' viñ ñicum te' yed' eb' viñ tz'ilan
tas tz'aj sb'o munlajel chi' yed' eb' viñ albañil. Smanchajpax te te' yed' q'uen
q'ueen tzeyb'il, yic sb'ochajxi templo chi'. 7 Mañ yovaliloc sc'anchaj yumal
q'uen tumin chi' d'a eb' viñ tz'ilan munlajel chi', yujto tz'acan syutej eb' viñ
sb'oani, xchi viñ.
8 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj Hilcías chi' d'a viñaj Safán to ix checlaj b'aj
tz'ib'ab'ilcan ley d'a yol stemplo Jehová. Ix yac'an ch'añ viñ d'a viñaj Safán
chi', ix yavtan ch'añ viñ. 9 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Safán chi' yal d'a viñ rey
chi' icha tic:
—Toxo ix smol q'uen tumin ay d'a yol templo eb' viñ a checab', ix yac'an
q'uen eb' viñ d'a eb' viñ ayoch yajalil yilan sb'ochajxi stemplo Jehová chi',
xchi viñ.
10 Añejtona' ix yalanxi viñ to ix ac'ji jun ch'añ uum d'a viñ yuj viñaj
sacerdote Hilcías, yuj chi' ix yavtej ch'añ viñ yab' viñ rey chi'. 11 Ayic ix yab'an

viñ rey chi' tas syal d'a yol ch'añ, ix sñic'chitan spichul viñ, 12 ix schecan viñ avtaj viñaj Hilcías chi', viñaj Safán tz'ib'um yed' viñaj Ahicam yuninal viñaj Safán chi', viñaj Acbor yuninal viñaj Micaías yed' viñaj Asaías schecab' viñ rey chi'. Ix yalan viñ rey chi' d'a eb' viñ icha tic:

13 —Ixiquec e c'anb'ej d'a Jehová vuuj, yuj eb' choñab', yuj pax masanil eb' aj Judá, tas syalelc'och ch'añ ley tic. Ay am cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a quib'añ, yujto maj sc'anab'ajej eb' co mam quicham tas syal ch'añ, xchi viñ.

14 Yuj chi' ix b'at viñaj sacerdote Hilcías, viñaj Ahicam, viñaj Acbor, viñaj Safán yed' viñaj Asaías yil ix schecab' Dios, ix scuchan Hulda yetb'eyum viñaj Salum yuninal viñaj Ticva, yixchiquin viñaj Harhas. A viñaj Salum chi', a viñ stañvan b'aj sic'chaj c'apac pichul d'a templo. A ix Hulda chi', a d'a junxo macañ yic Jerusalén toto b'onac, ata' cajan ix. Ayic ix lolonb'at eb' viñ d'a ix, 15 ix tac'vi ix d'a eb' viñ icha tic:

—A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan icha tic: Alec d'a viñ ix ex checancot e c'anb'ej tic d'ayin 16 to a in ol vac'cot junoc yaelal d'a yib'añ jun choñab' tic yed' d'a yib'añ eb' cajan d'a tic, icha yalan ch'añ ley ix yavtej viñ sreyal Judá chi'. 17 Yujto ix in yactejcan eb' anima tic, ix sñusan incienso eb' d'a juntzañ comon dios, ix stzuntzancot yoval in c'ol eb' yuj juntzañ sdiosal eb' ix sb'o chi'. Yuj val chi' ix cot voval d'a jun lugar tic. Mañxo ol sicb'ilaj voval chi', xchi Jehová. 18 Alec d'a viñ rey chi', viñ ix ex checancot e c'anb'ej d'a Jehová: A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic tz'alan icha tic: Yujto ix avtej tas ayem d'a yol ch'añ uum chi', 19 ix ac'anoch d'a a c'ool, yuj chi' ix al a b'a d'ayin, ix a ñic'chitanb'at a pichul, ix ach oc'q'ue d'a vichañ. Yujto ix ab'pax tas ix vala' to ol satjoquel a choñab' tic, ol in catab'an eb' cajan d'ay, yuj chi' toxo ix vab' tas ix ala'. Sval d'ayach 20 to ix ach vac' nivanc'olal, ol ach mucjoc d'a junc'olal. Mañxo ol il-laj jun yaelal ol vac'cot d'a yib'añ jun choñab' tic, xchi Jehová, xchi ix Hulda chi'. Ix paxta eb' viñ schecab' viñ rey chi' yic tzul yalan eb' viñ d'a viñ tas ix b'at yab' eb' viñ chi'.

23

1 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' to tz'avtaj masanil eb' viñ yichamtac vinaquil Jerusalén yed' juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá, yic vach' smolb'ej sb'a eb' viñ yed' viñ. 2 Ayic ix javi eb' viñ, ix b'at viñ yed' eb' viñ, eb' viñ sacerdote, eb' viñ schecab' Dios yed' masanil eb' comon anima, eb' malaj val yelc'ochi yed' eb' nivac yelc'ochi. Ix b'at eb' smasanil d'a stemplo Jehová. Ata' ix yal viñ rey chi' to a ch'añ yumal strato Jehová ix chax d'a stemplo, tz'avtaj ch'añ d'a yichañ eb' anima chi'. 3 Ix och tec'tec' viñ rey chi' d'a stz'ey jun nivan oy, ix yac'an sti' viñ d'a yichañ Jehová to ol sc'anab'ajej juntzañ checnab'il viñ yed' c'ayb'ub'al d'a smasanil sc'ool, icha syal jun trato tz'ib'ab'ilcan d'a yol ch'añ uum chi'. Añeja' masanil eb' anima chi', ix yac' sti' eb' sc'anab'ajani.

Ix satel juntzañ chuc b'eyb'al viñaj Josías (2Cr 34.3-7)

4 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a viñ sat sacerdote aj Hilcías yed' d'a juntzañxo eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ stañvan spuertail templo to syiq'uelta eb' viñ masanil tastac ay d'a yol stemplo Jehová, aton yamc'ab' sc'an eb' anima yic tz'och eb' ejmelal d'a Baal, d'a Asera yed' d'a q'uen c'anal. Ix yiq'uel eb' viñ d'a stiel choñab' Jerusalén, ix sñusantz'a eb' viñ d'a sti' a' Cedrón, ix lajvi chi' ix ic'jib'at staañil d'a Betel. 5 Ix yic'anel yopisio eb' viñ sacerdote viñ rey chi', aton eb' viñ sñusantz'a incienso b'aj chaañ d'a yol yic Judá yed' d'a stitac choñab' Jerusalén, aton eb' viñ ac'b'il yopisio yuj eb' viñ rey ec'nac. Ix ic'chajpaxel eb' viñ sacerdote sñusantz'a incienso d'a Baal,

d'a c'u, d'a q'uen uj, d'a q'uen c'anal yed' d'a juntzañ nivac c'anal sb'eyec' d'a satchaañ. 6 Ix yic'anpaxel jun yechel Asera viñ rey chi', aton jun ayoch d'a yol stemplo Jehová. Ix b'at yac'ancan eb' d'a stiel choñab' Jerusalén. Ix ñuschajtz'a d'a sti' a' Cedrón, ix stenanchojoc stañil chi' viñ, ix stzicanb'at viñ d'a yib'añ b'aj mucan eb' comon anima. 7 Ix pojjipaxem juntzañ yed'tal eb' viñ ix-vinac yuj viñ, aton b'ob'il d'a yamaq'uil stemplo Jehová. Ata' sch'alvipax eb' ix ix sb'oan c'apac mantiado yic Asera.

8 Ix lajvi chi', ix yavtancot masanil eb' viñ sacerdote viñ rey chi', aton eb' viñ ay d'a junjun choñab' d'a yol yic Judá, ix yixtanb'at masanil altar viñ d'a masanil lugar chaañ d'a Geba masanto d'a Beerseba, aton b'aj sñustz'a incienso juntzañ eb' viñ sacerdote. Ix spojanpaxem juntzañ altar viñ, juntzañ ay d'a spuertail choñab' scan d'a stojolal sq'uexan mach tz'och d'a yol choñab' chi', aton jun puerta yic viñaj Josué yajal d'a Jerusalén. 9 A eb' viñ sacerdote yiñtilal Leví ix ac'an silab' d'a juntzañ lugar chaañ, majxo c'ochlaj eb' viñ d'a altar yic Jehová d'a Jerusalén, axoñej svael eb' viñ tz'ac'ji yuj eb' viñ yetsacerdoteal chi'.

10 Ix yixtanpaxb'at jun lugar viñ rey chi', jun scuchan Tofet d'a sch'olanil Ben-hinom b'aj sñusjitz'a eb' unin silab'il d'a jun comon dios scuchan Moloc, yic mañxa junoc mach sc'ulan jun chucal chi'. 11 Ix yic'anpaxel noc' chej viñ, noc' ayoch yuj eb' viñ sreyal Judá yic tz'och ejmelal d'a c'u. Ix sñusantz'a scarruaje noc' chej chi' viñ. A juntzañ chi', a d'a jun amac' d'a slac'anil b'aj tz'och anima d'a yol stemplo Jehová, ata' ay, d'a stz'ey scuarto jun viñ ay yopisio scuchan Natán-melec. 12 Ix spojanpaxem juntzañ altar viñ rey chi', juntzañ b'ob'ilcan yuj eb' viñ sreyal Judá d'a spañanil yib'añ scuartocan viñaj rey Acaz. Ay pax juntzañ altar b'ob'ilcan yuj viñaj rey Manasés d'a chab' yamaq'uil stemplo Jehová, ix smac'poj viñ, ix syumancanb'at sc'ajil viñ d'a yol a' Cedrón.

13 Ix yixtanpaxb'at juntzañ lugar viñ, juntzañ chaañ d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Jerusalén, d'a stojolal sur d'a tzalan Olivo, aton jun sb'onaccan viñaj Salomón sreyal Israel, aton Astarté sdiosal eb' aj Sidón, Quemos sdiosal eb' moabita yed' Milcom sdiosal eb' amonita. Masanil juntzañ chi' yajb'ilel yuj Jehová. 14 Ix smac'anpaxpoj q'uen q'ueen viñ, q'uen chajul yaj d'a eb' anima, ix ch'acchajpaxel te' yechel Asera. Ix saclemajb'at sb'aquil chamnac ta' yuj viñ. 15 Ix smac'paxpoj jun altar viñ yed' templo d'a Betel, aton sb'onaccan viñaj rey Jeroboam yuninal viñaj Nabat, viñ cuchb'annacb'at eb' yetisraelal d'a chucal. Pococxoñej ix aji, ix sñusantz'a yechel dios Asera chi' viñ.

16 Ix ec' q'ueleloc viñaj Josías chi', ix yilanb'at juntzañ yed'tal chamnac viñ d'a jun tzalan, ix yalan viñ to tz'ic'chajelta sb'aquil chamnac ayoch d'a yool chi', ix sñusantz'a viñ d'a yib'añ altar yic tz'ixtaxb'ati. Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan jun viñ schecab' Jehová d'a peca'. 17 Ix sc'anb'an viñaj rey Josías chi':

—¿Mach ay yic jun yed'tal chamnac svilb'at chi'? xchi viñ. Ix tac'vi eb' cajan d'a Betel chi' d'a viñ icha tic:

—Aton b'aj mucan jun viñ schecab' Dios cotnac d'a Judá, a viñ aljinaccan yuj tas ix utej jun altar d'a Betel tic, xchi eb' d'a viñ.23.17

18 Ix yalan viñ:

—Actejeccani, malaj junoc mach syaman sb'aquil chi', xchi viñ.

Yuj chi' majxo yamjilaj sb'aquil jun viñ schecab' Dios chi' yed' sb'aquil junxo viñ schecab' Dios cotnac d'a Samaria.

23.17 **23:17** A yab'ixal jun tic tz'ilchaj d'a 1 Reyes 13.1-5.

19 Icha ix yutej viñaj Josías chi' d'a Betel chi', icha pax chi' ix yutej viñ satanel
juntzañ lugar chaañ, juntzañ b'ob'il d'a Samaria chi' yuj eb' viñ sreyal Israel,
juntzañ stzuntzancot yoval sc'ol Jehová. 20 Ix lajvi chi', axo d'a yib'añ juntzañ
altar ix smilcham masanil eb' viñ sacerdote viñ, aton eb' viñ yic juntzañ lugar
chaañ d'a Samaria chi'. Ix sñusantz'a sb'aquil juntzañ chamnac viñ d'a yib'añ
juntzañ altar chi'. Ix lajvi chi' ix paxta viñ d'a Jerusalén.

Q'uiñ ix yac'och viñaj rey Josías
(2Cr 35.1-19)

21 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Josías d'a masanil eb' choñab' icha tic:
Caq'uecoch q'uiñ yic sco naancot tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a
Egipto yic squic'anchaañ sb'i Jehová co Diosal, icha syalcan d'a yumal trato,
xchi viñ. 22 Yuj chi' ix och jun q'uiñ chi'. Yictax ix lajviec' stiempoal eb' juez,
eb' ix ac'an yajalil d'a choñab' Israel, malaj juneloc ix och jun q'uiñ icha jun
chi' d'a stiempoal eb' viñ ix ac'an reyal d'a Judá yed' d'a Israel. 23 Yic val
18 ab'il yoch viñaj Josías chi' reyal ix och jun q'uiñ chi' d'a Jerusalén, yuj
yic'jichaañ Jehová.

Te ayoch spensar viñaj Josías d'a Jehová

24 Masanil eb' tz'avtan spixan eb' chamnac, eb' ajb'aal yed' juntzañ yechel
d'a yoltac pat, ix satjiel yuj viñaj Josías chi'. Masanil pax juntzañ comon dios
yajb'entac ay d'a Jerusalén yed' d'a yol smacb'en Judá ix satel viñ. Icha chi'
ix sc'ulej viñ yic sc'anab'ajan viñ tas syalcan d'a yumal ley ix chax yuj viñaj
sacerdote Hilcías d'a yol stemplo Jehová. 25 Malaj junocxo rey ec'nacxo ix
sq'uex spensar yic syac'anoch sb'a d'a yol sc'ab' Jehová d'a smasanil sc'ool,
d'a smasanil spensar yed' d'a smasanil yip, icha ix yutej sb'a viñaj Josías chi',
yujto ix sc'anab'ajej viñ tas alb'ilcan d'a ley Moisés. Mañxalaj pax junocxo
rey icha chi' ix yutej sb'a.
26 Vach'chom icha chi' ix sc'ulej viñ, palta yuj tas te chuc sc'ulejnac viñaj
Manasés, yuj chi' aycot yoval sc'ol Jehová d'a Judá chi'. 27 Yuj chi' ix yal Jehová
icha tic: Ol viq'uel Judá d'a vichañ, icha vutejnac Israel. Ol in patiquejcanel
Jerusalén, jun choñab' sic'b'ilel vuuj yed' jun templo tic, jun valnac yuuj to a
d'ay tz'och ejmelal d'ayin, xchi.

Schamel viñaj rey Josías
(2Cr 35.20-27)

28-30 A d'a stiempoal chi' ix cot viñaj Necao sreyal Egipto yed' eb' soldado yic
sb'at eb' d'a a' nivan Éufrates, yic sb'at colvaj viñ yed' viñ sreyal Asiria. Ix b'at
viñaj rey Josías yed' eb' soldado yac' oval yed' viñaj Necao chi' d'a Meguido.
Ayic ix schalan sb'a eb' viñ d'a oval chi', ix miljicham viñaj Josías chi' yuj
viñ. Ix ac'jiq'ue snivanil viñ d'a yol carruaje yuj eb' viñ ayoch yajalil yed'
viñ. Ix cot eb' viñ d'a Meguido chi' masanto ix javi eb' viñ d'a Jerusalén, ix
ac'jicanoch snivanil viñ chi' d'a jun yed'tal b'ob'ilxo. Axo eb' anima smasanil
d'a yol choñab' chi' ix ac'anoch viñaj Joacaz yuninal viñ reyal sq'uexuloc.
A jantacto yab'ixal viñaj Josías chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan
b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá.

A tas ix sc'ulej viñaj Joacaz d'a reyal
(2Cr 36.1-4)

31 A viñaj Joacaz chi', 23 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal d'a Jerusalén.
Oxeñej ujal ix yac' reyal chi' viñ. Hamutal sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj
Jeremías aj Libna. 32 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha ix sc'ulej
eb' smam yicham viñ. 33 Ix ac'jioch viñ d'a preso yuj viñaj rey Necao d'a
Ribla d'a yol yic Hamat, yic vach' maxtzac yac' yajalil viñ d'a Jerusalén. Ix

yac'anoch q'uen tumin viñaj Necao chi' d'a yib'añ eb' aj Judá chi', 75 quintal q'uen plata yed' oxe' arroba q'uen oro. 34 Axo viñaj Eliaquim yuninal viñaj Josías chi' ix yac'och viñaj rey Necao chi' reyal sq'uexuloc viñ smam chi'. Ix sq'uexan sb'i viñaj Eliaquim chi' viñ, Joacim ix sb'iej viñ. Ix yic'anb'at viñaj Joacaz chi' viñ d'a Egipto. Ata' ix cham viñaj Joacaz chi'.

35 Ix yac'an q'uen oro viñaj Joacim chi' yed' q'uen plata sc'an viñ sreyal Egipto chi'. Yuj chi' ix yac'och q'uen viñ d'a yib'añ eb' anima d'a yol smacb'en chi', junjun anima ix yac' q'uen oro yed' q'uen plata, icha tastac ay d'a junjun eb'. Icha chi' ix aj smolan q'uen tumin viñ ix can d'a yib'añ chi'.

Ochnac viñaj Joacim reyal d'a Judá
(2Cr 36.5-8)

36 A viñaj Joacim chi', 25 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal, 11 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Zebu sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Pedaías aj Ruma. 37 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha val ix sc'ulej eb' smam yicham viñ.

24

1 A d'a stiempoal viñaj Joacim chi', ix cot viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yed' eb' soldado yac' oval yed' viñ. Icha chi' ix aj yochcan viñaj rey Joacim oxe' ab'il d'a yalañ smandar viñaj Nabucodonosor chi'. Ix lajvi chi' ix meltzajoch viñaj Joacim chi' ajc'olal d'a viñ sreyal Babilonia chi'. 2 Palta ix ac'jicot eb' soldado caldeo yuj Jehová, eb' soldado sirio, eb' soldado moabita yed' eb' soldado amonita yic sjavi eb' elc'al d'a Judá yic syixtanb'at eb', icha ix aj yalan eb' schecab' Jehová. 3 Val yel ix javi jun tic d'a yib'añ Judá, yujto a Jehová ix alani yic syic'anel Judá d'a yichañ, yuj smul viñaj Manasés, 4 yuj pax schamel eb' anima malaj smul d'a Jerusalén ix cham yuj viñ. Yuj chi' majxo yac'laj nivanc'olal Jehová.

5 A jantacto yab'ixal viñaj Joacim chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, tz'ib'ab'ilcan b'aj aycan yab'ixal eb' viñ sreyal Judá. 6 Axo yic ix cham viñ, a viñaj Joaquín yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

7 Majxo eltalaj viñ sreyal Egipto yed' eb' soldado d'a yol smacb'en, yujto a viñ sreyal Babilonia ix ic'anxiec' tas ic'b'ilec' yuj viñ, scot d'a a' eluma' yic Egipto masanto d'a a' Éufrates.

Ix ic'jib'at viñaj rey Joaquín d'a Babilonia
(2Cr 36.9-10)

8 A viñaj Joaquín chi', 18 ab'ilxo sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal, oxeñej ujal ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Nehusta sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Elnatán aj Jerusalén. 9 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha val ix sc'ulej viñ smam viñ.

10 A d'a jun tiempoal chi', ix cot eb' soldado viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yac' oval d'a Jerusalén, ix oymaj eb' d'a spatic. 11 Van yac'an oval eb', ix c'och viñaj Nabucodonosor chi'. 12 Yuj chi' ix yac'och sb'a viñaj Joaquín sreyal Judá yed' ix snun, eb' viñ yetyajalil viñ yed' pax eb' viñ schecab' viñ d'a yol sc'ab' viñaj Nabucodonosor chi'. Ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia ayic svajxaquilxo ab'il yoch viñaj Nabucodonosor chi' reyal.

13 Ix lajvi chi', ix schecan viñaj Nabucodonosor chi' ic'chajelta masanil q'uen tumin ay d'a yol stemplo Jehová yed' d'a yol spalacio viñ sreyal Judá chi'. Ix smac'anpoj masanil yamc'ab' viñ nab'a oro yic templo chi' b'ob'ilcan yuj viñaj Salomón sreyal Israel. Ix elc'och jun tic icha ajnac yalancan Jehová. 14 Ix schecan viñ ic'chajb'at masanil anima cajan d'a Jerusalén chi' yed' eb' yajal, eb' soldado te jelan, eb' viñ jelan sb'oan tastac yed' eb' viñ tenum

q'ueen. 10 mil eb' ix ic'jib'at d'a Babilonia chi' d'a smasanil. Mañxa mach
ix cani, axoñej eb' meb'a' ixto cani.
15 A viñaj rey Joaquín chi', ix snun viñ, eb' ix yetb'eyum viñ, eb' ayoch yajalil
yed' viñ yed' eb' anima nivac yelc'och d'a yol smacb'en viñ chi', ix ic'jib'at eb'
yuj viñaj Nabucodonosor chi' d'a Babilonia. 16 A d'a scal masanil anima ix
ic'chajb'at chi', ay 7 mil eb' viñ soldado, ay pax mil eb' viñ syal sb'oan tastac
yed' eb' viñ tenum q'ueen. Masanil eb' viñ tic te tec'an eb' viñ, te jelan pax eb'
viñ d'a oval. 17 Axo viñaj rey Nabucodonosor chi' ix ac'anoch viñaj Matanías
yuc'tac smam viñaj Joaquín chi' reyal sq'uexuloc viñ. Ix q'uexji sb'i viñ yuj
viñ, Sedequías ix sb'iejcan viñ.

Ix och viñaj Sedequías reyal
(2Cr 36.11-16; Jer 52.1-3)

18 A viñaj Sedequías chi', 21 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal, 11 ab'il
ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Hamutal sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Jeremías
aj Libna. 19 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha ix sc'ulej viñaj
Joacim. 20 Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová d'a Jerusalén yed' d'a Judá, ix
yic'ancanel eb' d'a yichañ.

Ix ac'ji ganar Jerusalén
(Jer 39.1-7; 52.3-11)

Ix meltzajoch viñaj Sedequías ajc'olal d'a viñ sreyal Babilonia.

25

1 Ayic slajuñil c'ual yoch slajuñil uj, ayic sb'aluñil ab'il yoch viñaj Sedequías
reyal, ix javi viñaj rey Nabucodonosor yed' eb' viñ soldado yac' oval d'a
Jerusalén. Ix oymaj eb' viñ d'a spatictac Jerusalén chi', ix sb'oanq'ue scam-
pamento eb' viñ d'a spatictac, ix sb'oanq'ue stec'nub' eb' viñ d'a spatictac
smuroal. 2 Oyb'ilñej jun choñab' chi' yuj eb' viñ, masanto ayic 11 ab'il yoch
viñaj Sedequías chi' reyal. 3 Ayic sb'aluñil c'ual yoch schañil uj d'a yol jun ab'il
chi', ix em jun nivan vejel d'a yol choñab' chi', mañxa jab'oc tas vach' svaan
eb' anima chi'. 4 Ix sb'oan jun olan eb' viñ soldado caldeo chi' d'a smuroal
choñab' chi'. Vach'chom oyanoch eb' viñ soldado d'a spatictac chi', palta ix el
viñaj rey Sedequías chi' yed' eb' viñ soldado d'ac'valil. Ix elc'och eb' viñ d'a
jun puerta d'a scal chab' muro d'a stz'ey b'aj ay yavb'en te' eb' viñ rey, ix b'at
eb' viñ d'a jun b'e sc'och d'a sch'olanil a' Jordán. 5 Palta ix b'at eb' viñ soldado
caldeo chi' d'a spatic eb' viñ, ix yamchaj viñaj Sedequías chi' yuj eb' viñ d'a
yac'lical Jericó. Ix saclemcanb'at eb' viñ soldado viñ. 6 Ix syaman viñ rey chi'
eb' viñ, ix yic'anb'at viñ eb' viñ d'a viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia chi'
d'a Ribla, d'a yol yic Hamat. Ata' ix yal viñ tas ol utaj viñaj Sedequías chi'. 7 D'a
val yichañ viñaj Sedequías chi' ix xicjicham eb' yuninal. Ix ic'chajq'ueta yol
sat viñ, ix tzec'chaj viñ d'a q'uen cadena nab'a bronce, ix ic'chajb'at viñ d'a
Babilonia.

Ix mac'jiem templo
(2Cr 36.17-21; Jer 39.8-10; 52.12-30)

8 Ayic uque' c'ualxo yoch yoil uj d'a 19 ab'il yoch viñaj Nabucodonosor reyal
d'a Babilonia, ix javi viñaj Nabuzaradán yajalil eb' viñ soldado stañvumal
viñ rey chi' yed' eb' viñ soldado d'a Jerusalén. 9 Ix sñusantz'a stemplo Jehová
eb' viñ yed' spalacio viñ rey, masanil spat eb' cajan d'a Jerusalén chi' yed'
masanil nivac pat. 10 Ix spojanem masanil smuroal choñab' Jerusalén chi'
eb' viñ. 11 Masanil eb' anima ayto cani, ix yic'b'at eb' viñaj Nabuzaradán
chi', aton eb' ix yac'och sb'a yed' viñ sreyal Babilonia yed' eb' jelan sb'oan

tastac. 12 Axoñej eb' te meb'a' ix yactejcan viñ, yic smunlaj eb' d'a avoj uva
yed' juntzañxo tas tz'avchaji.
13 Masanil tastac nab'a bronce ay d'a yol templo ix smac'poj eb' viñ soldado
chi', aton chab' oy ayoch d'a sat templo chi', juntzañ sb'achnub' yich cotac
pila yed' jun nivan pila. Ix yic'anb'at q'uen bronce chi' eb' viñ d'a Babilonia.
14 Añejtona' b'aj tz'em q'uen tic'aq'uil taañ, q'uen pala, q'uen ic'lab'el stañil
b'aj tz'och sc'ac'al candil, q'uen nivac cuchara yed' masanil tastac nab'a
bronce sc'anchaji ayic tz'och ejmelal d'a Jehová, ix yic'b'at eb' viñ smasanil.
15 Ix yic'paxb'at juntzañ nivac vaso eb' viñ yed' q'uen b'aj sñusji incienso yed'
juntzañxo tastac nab'a oro ma nab'a plata. 16 Mañxa yalb'anil jantac yalil
q'uen bronce ayoch d'a chab' nivac oy yic templo, d'a jun pila yic a a' yed'
d'a juntzañ yich b'achnub' b'ob'ilcan yuj viñaj rey Salomón yic tz'ochcan d'a
stemplo Jehová. 17 A junjun oy chi', ec'b'al vajxaque' metro steel. A sjolom
oy chi' nab'a bronce, nañal schab'il metro yaj q'uei, axo spatictac sjolom oy
chi', aypaxoch yelvanub' icha yilji te' granada. A juntzañ chi' nab'a bronce.
Lajaññej yaj chab' oy chi'.

Ix ic'jiel eb' aj Judá sat sluum

18 A viñaj Nabuzaradán chi' ix yaman viñaj Seraías sat sacerdote, viñaj
Sofonías schab'il sacerdote yed' oxvañ eb' viñ stañvan sti' templo, ix ic'jib'at
eb' viñ yuj viñ d'a Babilonia. 19 A d'a scal eb' anima ix can d'a yol choñab' chi',
ix yamchajpax jun viñ sat yajal scuchb'an eb' viñ soldado yed' pax ovañxo eb'
viñ tz'ac'an srazón viñ rey yed' jun viñ tz'ib'um sb'oan slistail eb' viñ soldado
yed' pax 60-xo eb' viñ nivac vinac yaj d'a yol choñab' chi'. 20-21 Masanil
juntzañ eb' anima chi' ix yic'b'at viñaj Nabuzaradán chi' d'a Ribla d'a yol yic
Hamat. Ata' ix yal viñ rey to scham eb'. Icha chi' ix aj yic'jiel eb' aj Judá chi'
d'a schoñab' yed' d'a sluum, ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia.

Eb' anima ixto cani ix b'atcan eb' d'a Egipto
(Jer 40.7-10; 41.1-3,16-18)

22 Ix och viñaj Gedalías yuninal viñaj Ahicam yixchiquin viñaj Safán
gobernadoral yuj viñ sreyal Babilonia chi'. A viñ ix can yil jantacto anima
ix can d'a Judá chi'. 23 Ayic ix yab'an jun lolonel chi' eb' viñ yajal eb' viñ
soldado ixto cani, ix b'at eb' viñ d'a Mizpa yed' eb' viñ soldado chi', yic b'at
lolon eb' viñ yed' viñaj Gedalías chi'. A eb' viñ chi', aton viñaj Ismael yuninal
viñaj Netanías, viñaj Johanán yuninal viñaj Carea, viñaj Seraías yuninal viñaj
Tanhumet aj Netofa yed' viñaj Jaazanías yuninal jun viñ aj Maaca. 24 Ix yac'an
sti' viñaj Gedalías chi' d'a eb' viñ yed' d'a eb' viñ soldado, ix yalan viñ icha tic:
Mañ ex xiv e can d'a yalañ smandar eb' caldeo chi', cajnajañec d'a yol nación
tic, tzex och d'a yalañ schecnab'il viñ sreyal Babilonia. Tato icha chi' vach'ñej
ol aj e b'eyb'ati, xchi viñ.
25 Axo d'a yuquil uj, ix javi viñaj Ismael yuninal viñaj Netanías yixchiquin
viñaj Elisama, d'a yiñtilal eb' viñ sreyal Judá. Ay lajuñvañxo eb' viñ vinac
ajun yed' viñ, ix smilancham viñaj Gedalías chi' eb' viñ yed' eb' aj Judá yed'
pax eb' caldeo ayec' yed' viñ d'a Mizpa chi'. 26 Yuj chi' masanil eb' anima ix
b'at elelal d'a Egipto yuj xivelal d'a eb' caldeo chi'. Ata' ix b'at eb' anima nivac
yelc'ochi, eb' malaj yelc'ochi yed' eb' yajalil eb' soldado.

Ix actajel viñaj Joaquín
(Jer 52.31-34)

27 Ayic 27 c'ual yoch slajchavil ujal, ayic 37 ab'ilxo yic'chajb'at viñaj rey
Joaquín d'a Babilonia, ix och viñaj Evil-merodac reyal d'a Babilonia chi'. A d'a
b'ab'el ab'il yoch viñ reyal chi' ix sch'oxan svach'c'olal viñ d'a viñaj Joaquín

chi', ix yic'anelta viñ viñ d'a preso. 28 Te vach' ix yutej sb'a viñ rey chi' d'a viñ
d'a yichañ juntzañxo eb' viñ rey ayoch preso d'a Babilonia chi'. 29 Yuj chi' ix
sq'uexel spichul viñaj Joaquín sc'an d'a yol preso chi', ix va viñ yed' viñ rey
chi' d'a jantacto tiempoal pitzan viñ. 30 Ix ac'jiñej sgasto viñ yuj viñ sreyal
Babilonia chi' masanto ix cham viñ.

A Ch'añ B'ab'el Libro
CRÓNICAS

A Crónicas syalelc'ochi “yab'ixal eb' viñ rey”. A chab' libro Crónicas tic, syalcot tas syal d'a chab' slibro viñaj Samuel yed' pax tas tz'ib'ab'ilcan d'a juntzañ libro yab'ixal eb' viñ rey. Palta mañ masaniloc tas syal d'a juntzañ libro chi' syal pax d'a chab' libro tic. A d'a jun mach tz'ib'jinac jun libro tic te nivan yelc'och yab'ixal viñaj rey David, viñaj rey Salomón, yab'ixal stemplo Dios yed' yab'ixal tas yopisio eb' sacerdote. Syalanpaxi to a viñaj rey David ic'jinaccanel yich yic sb'ochaj stemplo Dios yed' sleyal, vach'chom a viñaj Salomón b'oannac.

A viñaj Josafat, viñaj Ezequías yed' viñaj Josías, ch'oxnab'il yaj eb' viñ, yujto te nivan yelc'och Jehová d'a yol sat eb' viñ. Añej d'a Jehová tz'och eb' viñ ejmelal ayic sjavi yaelal d'a scal eb'. Te b'inajnac eb' viñ oxvañ tic, yujto a eb' viñ cuchb'annacxi b'at spensar eb' anima d'a Jehová. Ayic ayoch juntzañxo eb' viñ rey d'a yopisio, te tzijtum eb' anima tz'och ejmelal d'a juntzañ comon dios. A mach tz'ib'jinaccan juntzañ tic, sch'oxcaneli to vach'chom te nivan juntzañ yaelal ix javi d'a yib'añ choñab' Israel yed' d'a yib'añ choñab' Judá, palta a Dios naanñej strato yac'nac yed' schoñab' chi', ix elñejc'och tas nab'il chi' yuuj.

A d'a capítulo 1 masanto d'a 9, syalcot tas yaj stzolal smam yicham junjun macañ eb'. A yab'ixal schamel viñaj Saúl, syalcot d'a capítulo 10. Axo d'a capítulo 11 masanto d'a 29, syalcot yuj tas ajnac yac'an reyal viñaj David. Syalanpaxcot tastac janac d'a yib'añ viñ yed' tas ajnac yic'an yip yopisio viñ. Yac'nacvaloch viñ d'a sc'ool smolb'ancan tastac c'anchajnac ayic sb'onac stemplo Jehová. Sb'oannaccan slistail eb' b'ojinac templo chi' viñ. Yac'annaccan masanil juntzañ chi' viñ ab'enal d'a yol sc'ab' viñaj Salomón. A juntzañ tic syal d'a capítulo 22 masanto d'a 29.

A eb' viñ yiñtilal viñaj Adán
(Gn 5.1-32)

1 Aton stzolal[1.1] eb' viñ yiñtilal viñaj Adán tic: Viñaj Set, viñaj Enós, 2 viñaj
Cainán, viñaj Mahalaleel, viñaj Jared, 3 viñaj Enoc, viñaj Matusalén, viñaj
Lamec, 4 viñaj Noé.

Eb' yiñtilal viñaj Noé
(Gn 10.1-32)

A eb' viñ yuninal viñaj Noé: Aton viñaj Sem, viñaj Cam yed' viñaj Jafet.

5 Axo eb' viñ yuninal viñaj Jafet chi': Viñaj Gomer, viñaj Magog, viñaj
Madai, viñaj Javán, viñaj Tubal, viñaj Mesec yed' viñaj Tiras. 6 Axo eb' viñ
yuninal viñaj Gomer chi': Viñaj Askenaz, viñaj Rifat yed' viñaj Togarma.
7 Axo eb' viñ yuninal viñaj Javán chi': Aton viñaj Elisa, viñaj Tarsis, viñaj
Quitim yed' viñaj Dodanim.

8 Axo eb' viñ yuninal viñaj Cam: Aton viñaj Cus, viñaj Mizraim, viñaj Fut,
viñaj Canaán. 9 A eb' viñ yuninal viñaj Cus chi': Aton viñaj Seba, viñaj Havila,
viñaj Sabta, viñaj Raama yed' viñaj Sabteca. Axo eb' viñ yuninal viñaj Raama
chi': Aton viñaj Seba yed' viñaj Dedán. 10 A viñaj Cus chi', aton viñ smam

1.1 **1:1** A jun stzolal sb'inaj chi' d'a tic yed' d'a juntzañxo versículo, a viñ b'ab'el sb'inaji a viñ smam viñ schab'il, axo viñ schab'il chi' smam viñ yoxil, ichañej chi' masanto d'a viñ slajvub' d'a junjun lista.

viñaj Nimrod. Aton jun viñ chi' te nivan ajnac yelc'och d'a yolyib'añq'uinal tic yujto te jelan ajnac viñ d'a oval.
11 A d'a viñaj Mizraim, ata' cotnac eb' ludeo, eb' anameo, eb' lehabita, eb' naftuhítas, 12 eb' patruseo, eb' casluhítas yed' eb' caftoritas. A d'a eb' chi' cotnac yiñtil eb' filisteo.
13 A viñaj Sidón, b'ab'el yuninal viñaj Canaán. A junxo yuninal viñ, aton viñaj Het. 14 A viñaj Canaán chi' ay yiñtilal eb' jebuseo, eb' amorreo, eb' gergeseo, 15 eb' heveo, eb' araceo, eb' sineo, 16 eb' arvadeo, eb' zemareo yed' eb' hamateo.
17 Axo eb' viñ yuninal viñaj Sem: Aton viñaj Elam, viñaj Asur, viñaj Arfaxad, viñaj Lud yed' viñaj Aram. Axo eb' viñ yuninal viñaj Aram chi': Aton viñaj Uz, viñaj Hul, viñaj Geter yed' viñaj Mesec. 18 A viñaj Arfaxad chi' smam viñaj Sela, axo viñaj Sela chi' smam viñaj Heber. 19 A viñaj Heber chi', chavañ yuninal viñ: A viñ b'ab'el scuch Peleg, yujto a d'a stiempoal viñ ix pojchajb'at lum luum. Axo junxo viñ yuninal viñ chi' scuchan Joctán. 20 A eb' viñ yuninal viñaj Joctán chi': Aton viñaj Almodad, viñaj Selef, viñaj Hazarmavet, viñaj Jera, 21 viñaj Adoram, viñaj Uzal, viñaj Dicla, 22 viñaj Ebal, viñaj Abimael, viñaj Seba, 23 viñaj Ofir, viñaj Havila yed' viñaj Jobab. A masanil eb' viñ tic, yuninal eb' viñ viñaj Joctán.

Eb' viñ yiñtilal viñaj Sem (Gn 11.10-26)

24 Aton sb'i eb' viñ yiñtilal viñaj Sem tic d'a stzolal: Viñaj Arfaxad, viñaj Sela, 25 viñaj Heber, viñaj Peleg, viñaj Reu, 26 viñaj Serug, viñaj Nacor, viñaj Taré, 27 yed' viñaj Abram, aton viñaj Abraham.

Eb' yiñtilal viñaj Ismael‘R’yed' eb' yiñtilal ix Cetura (Gn 25.1-6,12-18)

28 A eb' viñ yuninal viñaj Abraham: Aton viñaj Isaac yed' viñaj Ismael. 29 A eb' viñ yuninal viñaj Ismael: Aton viñaj Nebaiot, b'ab'el yuninal, viñaj Cedar, viñaj Adbeel, viñaj Mibsam, 30 viñaj Misma, viñaj Duma, viñaj Massa, viñaj Hadad, viñaj Tema, 31 viñaj Jetur, viñaj Nafis yed' viñaj Cedema.
32 Axo eb' yune' ix Cetura, schab'il yetb'eyum viñaj Abraham chi': Aton viñaj Zimram, viñaj Jocsán, viñaj Medán, viñaj Madián, viñaj Isbac yed' viñaj Súa. Axo eb' viñ yuninal viñaj Jocsán chi': Aton viñaj Seba yed' viñaj Dedán. 33 Axo eb' viñ yuninal viñaj Madián chi': Aton viñaj Efa, viñaj Efer, viñaj Hanoc, viñaj Abida yed' viñaj Elda. Masanil eb' viñ tic, yiñtilal eb' viñ ix Cetura.

Eb' yiñtilal viñaj Esaú (Gn 36.1-43)

34 A viñaj Abraham smam viñaj Isaac. Axo eb' viñ yuninal viñaj Isaac chi', aton viñaj Esaú yed' viñaj Israel. 35 A eb' viñ yuninal viñaj Esaú chi': Aton viñaj Elifaz, viñaj Reuel, viñaj Jeús, viñaj Jaalam yed' viñaj Coré. 36 Axo eb' viñ yuninal viñaj Elifaz chi': Aton viñaj Temán, viñaj Omar, viñaj Zefo, viñaj Gatam, viñaj Cenaz yed' viñaj Amalec yune' ix Timna. 37 A eb' viñ yuninal viñaj Reuel chi': Aton viñaj Nahat, viñaj Zera, viñaj Sama yed' viñaj Miza.
38 Axo eb' viñ yuninal viñaj Seir: Aton viñaj Lotán, viñaj Sobal, viñaj Zibeón, viñaj Aná, viñaj Disón, viñaj Ezer yed' viñaj Disán. 39 Axo eb' viñ yuninal viñaj Lotán chi': Aton viñaj Hori yed' viñaj Homam. A viñaj Lotán chi' ay yanab' ix Timna. 40 Axo eb' viñ yuninal viñaj Sobal chi': Aton viñaj Alván, viñaj Manahat, viñaj Ebal, viñaj Sefo yed' viñaj Onam. Axo eb' viñ yuninal viñaj Zibeón chi': Aton viñaj Aja yed' viñaj Aná. 41 A viñaj Aná chi', smam

viñaj Disón, axo eb' viñ yuninal viñaj Disón chi': Aton viñaj Amram, viñaj Esbán, viñaj Itrán yed' viñaj Querán. 42 A eb' viñ yuninal viñaj Ezer: Aton viñaj Bilhán, viñaj Zaaván yed' viñaj Jaacán. A eb' viñ yuninal viñaj Disán chi': Aton viñaj Uz yed' viñaj Arán.

43 Aton eb' viñ tic ix ac'an yajalil d'a Edom ayic mantalaj sreyal eb' israel tz'ochi: A viñaj Bela yuninal viñaj Beor, Dinaba sb'i schoñab' viñ. 44 Ayic ix cham viñaj Bela chi', axo viñaj Jobab yuninal viñaj Zera, aj choñab' Bosra ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. 45 Axo yic ix cham viñaj Jobab chi', axo viñaj Husam ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. A jun viñ chi', a d'a yol yic Temán cajan viñ. 46 Axo yic ix cham viñaj Husam chi', axo viñaj Hadad yuninal viñaj Bedad aj choñab' Avit ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. A jun viñ chi' ix ac'an ganar viñaj Madián d'a ac'lic yic Moab. 47 Ayic ix cham viñaj Hadad chi', axo viñaj Samla aj choñab' Masreca ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. 48 Ayic ix cham viñaj Samla chi', axo viñaj Saúl ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. Cajan viñ d'a choñab' Rehobot d'a sti' a' Éufrates. 49 Ayic ix cham viñaj Saúl chi', axo viñaj Baal-hanán, yuninal viñaj Acbor ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. 50 Ayic ix cham viñaj Baal-hanán chi', axo viñaj Hadad aj choñab' Pai ix ochcan reyal sq'uexuloc viñ. Mehetabel sb'i ix yetb'eyum viñ, a viñaj Matred ay yisil ix, yixchiquin ix viñaj Mezaab.

51 Axo yic ix cham viñaj Hadad chi', a eb' viñ ix och reyal d'a Edom chi': Aton viñaj Timna, viñaj Alva, viñaj Jetet, 52 viñaj Aholibama, viñaj Ela, viñaj Pinón, 53 viñaj Cenaz, viñaj Temán, viñaj Mibzar, 54 viñaj Magdiel yed' viñaj Iram. Aton juntzañ eb' viñ tic ix ac'an reyal d'a Edom chi'.

2

Eb' yuninal viñaj Israel (Gn 35.22-26)

1 Aton eb' viñ yuninal viñaj Israel tic: Viñaj Rubén, viñaj Simeón, viñaj Leví, viñaj Judá, viñaj Isacar, viñaj Zabulón, 2 viñaj Dan, viñaj José, viñaj Benjamín, viñaj Neftalí, viñaj Gad yed' viñaj Aser.

Eb' yiñtilal Judá

3 A eb' viñ yuninal viñaj Judá: Aton viñaj Er, viñaj Onán yed' viñaj Sela. A snun eb' viñ oxvañ tic, aton ix yisil viñaj Súa aj Canaán. A viñaj Er chi' b'ab'el yuninal viñaj Judá, te chuc sb'eyb'al viñ, yuj chi' ix satjiel viñ yuj Jehová. 4 Axo ix Tamar, ix yalib' viñaj Judá chi', ay chavañ yune' ix yed' viñ: Aton viñaj Fares yed' viñaj Zera. A eb' viñ yuninal viñaj Judá chi' ovañ eb' viñ d'a smasanil.

5 A eb' viñ yuninal viñaj Fares chi': Aton viñaj Hezrón yed' viñaj Hamul. 6 Axo eb' viñ yuninal viñaj Zera chi': Aton viñaj Zimri, viñaj Etán, viñaj Hemán, viñaj Calcol yed' viñaj Dara. Ovañ eb' d'a smasanil.

7 Axo viñaj Carmi smam viñaj Acán. A viñaj Acán chi' ix ic'ancot yaelal d'a yib'añ choñab' Israel, yujto ix yic'cot juntzañ tas viñ d'a scal tas ix yal Dios to satjiel d'a junelñej. 8 Axo yuninal viñaj Etán, aton viñaj Azarías.

9 A eb' viñ yuninal viñaj Hezrón: Aton viñaj Jerameel, viñaj Ram yed' viñaj Quelubai.

10 A viñaj Ram chi' smam viñaj Aminadab. Axo viñaj Aminadab chi' smam viñaj Naasón. A viñaj Naasón yajal ix aj viñ d'a scal eb' yiñtilal Judá. 11 A viñaj Naasón chi' smam viñaj Salmón. A viñaj Salmón chi' smam viñaj Booz. 12 A viñaj Booz chi' smam viñaj Obed, aton viñ smam viñaj Isaí. 13 A eb' viñ yuninal viñaj Isaí chi', aton eb' viñ tic: B'ab'el viñaj Eliab, schab'il viñaj Abinadab, yoxil viñaj Simea, 14 schañil viñaj Natanael, yoil viñaj Radai,

15 svaquil viñaj Ozem, yuquil viñaj David. 16 Eb' ix yanab' eb' viñ tic: Aton
ix Sarvia yed' ix Abigail. Axo eb' viñ yune' ix Sarvia chi', oxvañ eb' viñ: Aton
viñaj Abisai, viñaj Joab, viñaj Asael. 17 Axo viñ yune' ix Abigail chi', aton viñaj
Amasa. A viñ smam viñaj Amasa chi', aton viñaj Jeter ismaelita.
18 Axo viñaj Caleb yuninal viñaj Hezrón, ay jun yuninal viñ scuch Jeriot,
yune' ix Azuba. Axo juntzañxo eb' viñ yune' ix: Aton viñaj Jeser, viñaj Sobab
yed' viñaj Ardón. 19 Axo ix cham ix Azuba chi', axo ix Efrata ix yic' viñaj Caleb
chi'. Ay jun yune' ix, aton viñaj Hur. 20 A viñaj Hur chi' smam viñaj Uri. Axo
viñaj Uri chi' smam viñaj Bezaleel.
21 Ayic 60 ab'ilxo sq'uinal viñaj Hezrón, ix yic' ix yisil viñaj Maquir viñ, aton
viñ smam viñaj Galaad. Ix alji jun yune' ix yed' viñaj Hezrón chi', aton viñaj
Segub. 22 A viñaj Segub chi' smam viñaj Jair. A viñaj Jair chi' ayoch yajalil d'a
23 choñab' d'a yol smacb'en Galaad. 23 Axo pax eb' aj Gesur yed' eb' aj Aram
ix ic'ancan juntzañ schoñab' viñaj Jair chi' yed' choñab' Kenat yed' yaldeail,
60 choñab'il d'a smasanil. Masanil juntzañ eb' tic, yiñtilal eb' viñaj Maquir.
24 Ayic toxo ix cham viñaj Hezrón chi', axo viñaj Caleb ix ic'ancan ix
yetb'eyum viñ, aton ix Efrata. Ix alji jun yune' ix, aton viñaj Asur smam
yicham eb' aj Tecoa.
25 Aton sb'i eb' viñ yuninal viñaj Jerameel tic, viñ sb'ab'el unin viñaj
Hezrón: Viñaj Ram viñ b'ab'el unin, viñaj Buna, viñaj Orén, viñaj Ozem yed'
viñaj Ahías. 26 A viñaj Jerameel chi', ay junxo ix yetb'eyum viñ, aton ix Atara
snun viñaj Onam.
27 Aton sb'i eb' viñ yuninal viñaj Ram tic, viñ sb'ab'el unin viñaj Jerameel:
Viñaj Maaz, viñaj Jamín yed' viñaj Equer. 28 Axo eb' viñ yuninal viñaj Onam
chi': Aton viñaj Samai yed' viñaj Jada.
Axo eb' viñ yuninal viñaj Samai chi': Aton viñaj Nadab yed' viñaj Abisur.
29 A ix yetb'eyum viñaj Abisur chi', aton ix Abihail. A ix chi' snun viñaj Ahbán
yed' viñaj Molid.
30 Axo eb' viñ yuninal viñaj Nadab chi': Aton viñaj Seled yed' viñaj Apaim.
A viñaj Seled chi' malaj yuninal viñ. 31 Axo viñaj Apaim chi' smam viñaj Isi.
Axo viñaj Isi chi' smam viñaj Sesán. Axo viñaj Sesán chi' smam viñaj Ahlai.
32 Axo viñaj Jada yuc'tac viñaj Samai, a viñ smam viñaj Jeter yed' viñaj
Jonatán. A viñaj Jeter chi' malaj yuninal viñ. 33 Axo eb' viñ yuninal viñaj
Jonatán chi': Aton viñaj Pelet yed' viñaj Zaza.
A eb' viñ tic, yiñtilal eb' viñ viñaj Jerameel.
34-35 A viñaj Sesán, malaj yuninal viñ, yuj chi' a junoc eb' ix yisil viñ ix yic'laj
sb'a yed' jun viñ schecab' viñ scuch Jarha aj Egipto. Ix alji jun yune' ix scuch
Atai. 36-41 Aton eb' viñ tic yiñtilal viñaj Atai d'a stzolal: Viñaj Natán, viñaj
Zabad, viñaj Eflal, viñaj Obed, viñaj Jehú, viñaj Azarías, viñaj Heles, viñaj
Elasa, viñaj Sismai, viñaj Salum, viñaj Jecamías yed' viñaj Elisama.
42 A viñaj Caleb yuc'tac viñaj Jerameel chi', a viñ smam viñaj Mesa b'ab'el
yuninal, viñaj Zif yed' viñaj Maresa smam viñaj Hebrón. 43 Axo viñaj Hebrón
chi' smam viñaj Coré, viñaj Tapúa, viñaj Requem yed' viñaj Sema. 44-45 Aton
eb' viñ tic yiñtilal viñaj Sema d'a stzolal: Viñaj Raham, viñaj Jorcoam, viñaj
Requem, viñaj Samai, viñaj Maón yed' viñaj Bet-sur.
46 A ix Efa schab'il yetb'eyum viñaj Caleb, aton ix ay yune' viñaj Harán,
viñaj Mosa yed' viñaj Gazez. Axo viñaj Harán chi' smam junxo viñaj Gazez.
47 Axo eb' viñ yuninal viñaj Jahdai: Aton viñaj Regem, viñaj Jotam, viñaj
Gesam, viñaj Pelet, viñaj Efa yed' viñaj Saaf.
48-49 Axo ix Maaca schab'il pax yetb'eyum viñaj Caleb chi', a ix ay yune'
viñaj Seber yed' viñaj Tirhana. Añeja' ix ay yune' viñaj Saaf smam viñaj

Madmana. Añeja' ix ay yune' viñaj Seva smam viñaj Macbena yed' viñaj Gibea. Axo ix yisil viñaj Caleb chi', aton ix Acsa. 50 A juntzañ eb' viñ tic yiñtilal eb' viñaj Caleb chi'.

A eb' viñ yuninal viñaj Hur, viñ sb'ab'el une' ix Efrata, aton viñaj Sobal, viñ smam yicham eb' aj Quiriat-jearim, 51 viñaj Salma, smam yicham eb' aj Belén yed' viñaj Haref smam yicham eb' aj Bet-gader.

52 Axo eb' viñ yiñtilal viñaj Sobal smam yicham eb' aj Quiriat-jearim: Aton viñaj Haroe, nañal eb' manahetita, 53 yed' junjun macañ eb' aj Quiriat-jearim: Aton eb' itrita, eb' futita, eb' sumatita yed' eb' misraita. Aton d'a eb' chi' ix cot eb' zoratita yed' eb' estaolita.

54 Axo viñaj Salma ix cajnajcan d'a choñab' Belén. A viñ smam yicham eb' netofatita, eb' aj Atrot-bet-joab yed' nañalxo eb' manahetita, eb' zoraíta, 55 yed' eb' yiñtilal eb' soferita ix ec' cajan d'a Jabes, aton eb' tirateo, eb' simateo yed' eb' sucateo. Yed' eb' ceneo cotnac d'a yiñtilal viñaj Hamat smam yicham eb' yiñtilal Recab.

3

Eb' yuninal viñaj David
(2S 3.2-5; 5.13-16; 1Cr 14.3-7)

1-4 A viñaj rey David nañal svajxaquil ab'il ix yac' reyal viñ d'a Hebrón. Ayic ayoch viñ reyal d'a Hebrón chi', vacvañ eb' viñ yuninal viñ ix alji, aton eb' tic: A viñ b'ab'el, a viñaj Amnón, yune' ix Ahinoam aj Jezreel. Axo viñ schab'il, a viñaj Daniel yune' ix Abigail aj Carmel. Axo viñ yoxil, a viñaj Absalón, yune' ix Maaca, ix yisil viñaj Talmai sreyal Gesur. Axo viñ schañil, a viñaj Adonías yune' ix Haguit. Axo viñ yoil, a viñaj Sefatías yune' ix Abital. Axo viñ svaquil, aton viñaj Itream yune' ix Egla.

Ix lajvi chi' 33 ab'il pax ix yac' reyal viñaj David chi' d'a Jerusalén. 5 Ayic ayoch viñ reyal d'a Jerusalén chi', 13 to eb' viñ yuninal viñ ix alji, aton eb' viñ tic: Viñaj Simea, viñaj Sobab, viñaj Natán yed' viñaj Salomón. A eb' viñ tic, yune' eb' viñ ix Betsabé, ix yisil viñaj Amiel. 6-8 A juntzañxo eb' viñ yuninal viñaj David chi': Aton viñaj Ibhar, viñaj Elisama, viñaj Elifelet, viñaj Noga, viñaj Nefeg, viñaj Jafía, viñaj Elisama, viñaj Eliada yed' viñaj Elifelet. 9 Yanab' pax ix Tamar juntzañ eb' viñ tic. Ch'oc pax yaj juntzañxo eb' viñ yuninal viñ yed' juntzañxo eb' ix schab'il yetb'eyum max b'inajlaj d'a scal eb' viñ tic.

Eb' yiñtilal viñaj Salomón

10-14 A eb' viñ yiñtilal viñaj Salomón d'a stzolal: Aton viñaj Roboam, viñaj Abías, viñaj Asa, viñaj Josafat, viñaj Joram, viñaj Ocozías, viñaj Joás, viñaj Amasías, viñaj Azarías, viñaj Jotam, viñaj Acaz, viñaj Ezequías, viñaj Manasés, viñaj Amón yed' viñaj Josías.

15 Axo eb' viñ yuninal viñaj Josías chi', viñ b'ab'el, a viñaj Johanán, viñ schab'il, a viñaj Joacim, viñ yoxil, a viñaj Sedequías, viñ schañil a viñaj Salum.

16 A eb' viñ yuninal viñaj Joacim chi': Aton viñaj Jeconías yed' viñaj Sedequías.

17-18 Axo eb' viñ yuninal viñaj Jeconías viñ ic'b'ilb'at preso d'a Babilonia, aton viñaj Salatiel, viñaj Malquiram, viñaj Pedaías, viñaj Senazar, viñaj Jecamías, viñaj Hosama yed' viñaj Nedabías.

19 Axo eb' viñ yuninal viñaj Pedaías, aton viñaj Zorobabel yed' viñaj Simei. Axo eb' viñ yuninal viñaj Zorobabel chi': Aton viñaj Mesulam, viñaj Hananías yed' pax ix Selomit yanab' eb' viñ. 20 Ay pax ovañxo yuninal viñaj Zorobabel chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Hasuba, viñaj Ohel, viñaj Berequías, viñaj Hasadías yed' viñaj Jusab-hesed.

21 Axo eb' viñ yuninal viñaj Hananías chi': Aton viñaj Pelatías yed' viñaj
Jesaías. Axo eb' viñ yiñtilal viñaj Jesaías chi' d'a stzolal aton eb' viñ tic: Viñaj
Refaías, viñaj Arnán, viñaj Abdías yed' viñaj Secanías.
22 Axo eb' viñ yuninal viñaj Secanías chi', aton viñaj Semaías, viñaj Hatús,
viñaj Igal, viñaj Barías, viñaj Nearías yed' viñaj Safat. Vacvañ eb' viñ d'a
smasanil.
23 Axo eb' viñ yuninal viñaj Nearías oxvañ sb'ey eb' viñ. Aton viñaj Elioenai,
viñaj Ezequías yed' viñaj Azricam.
24 Axo eb' viñ yuninal viñaj Elioenai chi', ucvañ sb'ey eb' viñ: Aton viñaj
Hodabías, viñaj Eliasib, viñaj Pelaías, viñaj Acub, viñaj Johanán, viñaj Dalaías
yed' viñaj Anani.

4

Eb' yiñtilal Judá

1 A eb' viñ yiñtilal viñaj Judá, aton eb' viñ tic d'a stzolal: Viñaj Fares,
viñaj Hezrón, viñaj Carmi, viñaj Hur yed' viñaj Sobal. 2 A viñaj Sobal chi'
smam viñaj Reaía, smam icham viñaj Jahat. Axo viñaj Jahat chi' smam viñaj
Ahumai yed' viñaj Lahad. A yiñtilal eb' viñ ix cajnaj d'a Zora.
3-4 A viñaj Hur sb'ab'el yune' ix Efrata yed' viñaj Caleb. A eb' viñ yiñtilal viñ
ix b'ab'laj cajnaj d'a choñab' Belén. Ay oxvañ eb' viñ yuninal viñ, aton viñaj
Etam, viñaj Penuel yed' viñaj Ezer. A viñaj Etam smam viñaj Jezreel, viñaj
Isma, viñaj Ibdas yed' ix Haze-lelponi. A viñaj Penuel chi' ix b'ab'laj cajnaj
d'a choñab' Gedor, axo viñaj Ezer chi' ix b'ab'laj cajnaj d'a choñab' Husa.
5 Axo viñaj Asur ix b'ab'laj cajnaj d'a choñab' Tecoa, chavañ eb' ix
yetb'eyum viñ: Aton ix Hela yed' ix Naara. 6 Axo eb' viñ yuninal viñ yed' ix
Naara chi', aton viñaj Ahusam, viñaj Hefer, viñaj Temeni yed' viñaj Ahastari.
7 Axo eb' viñ yuninal viñ yed' ix Hela chi', aton viñaj Seret, viñaj Jezoar yed'
viñaj Etnán.
8 Axo viñaj Cos smam viñaj Anub yed' viñaj Sobeba. D'a yiñtilal viñaj Cos
chi' ix cot viñaj Aharhel, yuninal viñaj Harum.
9 Ay jun viñ scuchan Jabes, te nivan yelc'och viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc. A ix
snun viñ ix ac'an scuch Jabes, yujto ix yal ix: Te ya ix in ec' yuj jun vune' ix alji
tic, xchi ix. 10 A viñaj Jabes chi', ix och viñ ejmelal d'a sDiosal Israel, ix yalan
viñ d'ay: Tzin c'an d'ayach Mamin to tzac' a vach'c'olal d'a vib'añ, yic nivan
tz'aj in macb'en, to tzach och ved'oc tzin a colanel d'a chucal, yic vach' max
vab' syail, xchi viñ d'a slesal chi'. Ix yac'an Dios masanil tas ix sc'an viñ chi'.
11 A viñaj Quelub yuc'tac viñaj Súa, a viñ smam viñaj Mehir, axo viñaj Mehir
chi', smam viñaj Estón. 12 Axo viñaj Estón chi' ay oxvañ yuninal viñ: Aton
viñaj Bet-rafa, viñaj Paseah yed' viñaj Tehina. A viñaj Tehina chi' ix b'ab'laj
cajnaj d'a choñab' Nahas. A eb' yiñtilal eb' viñ oxvañ chi' ec'nac cajan d'a
Reca.
13 Axo viñaj Cenaz ay chavañ yuninal viñ: Aton viñaj Otoniel yed' viñaj
Seraías. Chavañ pax eb' viñ yuninal viñaj Otoniel chi', aton viñaj Hatat yed'
viñaj Meonotai. 14 A viñaj Meonotai chi' smam viñaj Ofra. Axo viñaj Seraías
chi' smam viñaj Joab, aton viñ ix b'ab'laj cajnaj d'a ac'lic Carisim. Icha chi'
sb'i jun lugar chi', yujto ata' cajan eb' anima jelan sb'oan tastac.
15 Axo viñaj Caleb yuninal viñaj Jefone ay oxvañ eb' viñ yuninal viñ: Aton
viñaj Iru, viñaj Ela yed' viñaj Naam. A viñaj Ela chi' smam viñaj Cenaz.
16 Axo viñaj Jahalelel ay chañvañ eb' viñ yuninal viñ: Aton viñaj Zif, viñaj
Zifa, viñaj Tirías yed' viñaj Asareel.

17-18 A viñaj Esdras ay chañvañ yuninal viñ: Aton viñaj Jeter, viñaj Mered,
viñaj Efer yed' viñaj Jalón. A viñaj Mered chi', ix yic'laj sb'a viñ yed' ix Bitia,
yisil viñ sreyal Egipto. Axo yalyuninal viñ yed' ix, aton ix María, viñaj Samai
yed' viñaj Isba. A viñaj Isba chi' ix b'ab'laj cajnaj d'a choñab' Estemoa. Axo
junxo ix yetb'eyum viñaj Mered chi', aj Judá ix. Oxvañ yuninal viñ yed' ix,
aton viñaj Jered, viñaj Heber yed' viñaj Jecutiel. A viñaj Jered chi' ix b'ab'laj
cajnaj d'a choñab' Gedor, axo viñaj Heber, a d'a choñab' Soco ix b'ab'laj cajnaj
viñ. Axo pax viñaj Jecutiel chi', a d'a choñab' Zanoa ix b'ab'laj cajnaj viñ.
19 A viñaj Hodías ix yic'laj sb'a viñ yed' ix yanab' viñaj Naham. D'a yiñtilal
eb' ix cot eb' garmita, ix cajnaj eb' d'a Keila. Añeja' d'a yiñtilal viñaj Hodías
chi' ix cot eb' maacateo, axo d'a Estemoa ix cajnaj eb'.
20 A viñaj Simón chañvañ yuninal viñ: Aton viñaj Amnón, viñaj Rina, viñaj
Ben-hanán yed' viñaj Tilón.
Axo viñaj Isi ay chavañ yuninal viñ: Aton viñaj Zohet yed' viñaj Benzohet.
21-22 Axo eb' viñ yiñtilal viñaj Sela yuninal viñaj Judá, aton eb' viñ tic: Viñaj
Er, viñ b'ab'laj cajnajnac d'a Leca yed' viñaj Laada, viñ b'ab'laj cajnajnac
d'a Maresa, smam yicham eb' sch'alan c'apac lino d'a choñab' Bet-asbea.
Añejtona' viñaj Er chi' smam viñaj Joacim yed' eb' anima cajan d'a Cozeba
yed' viñaj Joás yed' viñaj Saraf. A viñaj Joás yed' viñaj Saraf, ix yic'laj sb'a eb'
viñ yed' chavañ eb' ix aj Moab. Slajvi chi' smeltzajnacxi eb' viñ d'a Belén, icha
chi' yaj stz'ib'chajcan d'a peca'. 23 A juntzañ eb' chi' tz'acum eb'. A d'a Netaim
yed' d'a Gedera cajan eb', yac'nac servil viñ rey eb'.

Eb' yiñtilal Simeón

24 A viñaj Simeón ovañ eb' viñ yuninal viñ: Aton viñaj Nemuel, viñaj Jamín,
viñaj Jarib, viñaj Zera yed' viñaj Saúl. 25 A eb' viñ yiñtilal viñaj Saúl chi' d'a
stzolal: Viñaj Salum, viñaj Mibsam, viñaj Misma. 26 Axo eb' viñ yiñtilal viñaj
Misma chi', aton viñaj Hamuel, viñaj Zacur yed' viñaj Simei. 27 A eb' viñ
yuninal viñaj Simei chi', 16 eb' viñ, vacvañ pax eb' ix yisil viñ. Axo pax eb'
viñ sc'ab'yoc viñ, malaj val yuninal eb' viñ, yuj chi' maj q'uib' sb'isul eb' viñ
icha yiñtilal Judá. 28-31 A eb' yiñtilal Simeón chi' ix cajnaj eb' d'a juntzañ lugar
tic: D'a Beerseba, d'a Molada, d'a Hazar-sual, d'a Bilha, d'a Esem, d'a Tolad,
d'a Betuel, d'a Horma, d'a Siclag, d'a Bet-marcabot, d'a Hazar-susim, d'a Bet-
birai yed' d'a Saaraim. Ata' cajan eb' masanto yic ix och viñaj David reyal.
32 Ayto pax oyexo schoñab' eb': Aton Etam, Aín, Rimón, Toquén yed' Asán,
33 yed' masanil yaldeail juntzañ choñab' chi' masanto d'a choñab' Baal. Aton
juntzañ choñab' chi' b'aj cajan eb' yed' yiñtilal icha yaj stz'ib'chajcani.
34-38 Ayic ix q'uib' sb'isul eb' yiñtilal Simeón chi', aton eb' viñ tic yajal
yaj d'a scal eb': Viñaj Mesobab, viñaj Jamlec, viñaj Josías (yuninal viñaj
Amasías), viñaj Joel, viñaj Jehú (yuninal viñaj Josibías, axo viñaj Josibías chi'
yuninal viñaj Seraías, axo viñaj Seraías chi' yuninal viñaj Asiel) yed' pax
viñaj Elioenai, viñaj Jaacoba, viñaj Jesohaía, viñaj Asaías, viñaj Adiel, viñaj
Jesimiel, viñaj Benaía yed' viñaj Ziza. (A viñ smam viñaj Ziza chi' aton viñaj
Sifi, yuninal viñaj Alón, yuninal viñaj Jedaías, yuninal viñaj Simri yuninal
viñaj Semaías). 39 Yujto ix q'uib' sb'isul eb', yuj chi' ix b'at eb' d'a stojolal b'aj
tz'em c'u, ix c'och eb' d'a slac'anil choñab' Gedor. Ix sayan eb' b'aj sva noc'
smolb'etzal noc' d'a stojolal b'aj sjavi c'u, d'a jun ch'olan b'aj scan jun choñab'
chi'. 40 Ata' ix ilchaj añ añc'ultac te yaax yuj eb', te vach' añ, te ay pax añ. Te
levan yec' jun lum luum chi', junc'olal yajec' eb', malaj tas tz'ic'an eb', aton ta'
ec'nac cajan eb' yiñtilal Cam d'a peca'. 41 A d'a stiempoal viñaj Ezequías sreyal
Judá, ata' ix javi juntzañ eb' toxo ix b'inaj sb'i tic. A eb' satjinaquel eb' anima
cajan ta' yed' scampamento eb' yed' spat eb'. Junelñej ix satel eb' smasanil.

Axo eb' ix cajnajcan d'a slum eb' chi', yujto te ay svael noc' smolb'etzal noc' eb'. 42 Aňejtona', ay pax 500-xo eb' viň vinac d'a yiňtilal Simeón chi' ix c'och cajan d'a lum tzalquixtac d'a yol yic Seir. Axo eb' viň yuninal viňaj Isi, aton viňaj Pelatías, viňaj Nearías, viňaj Refaías yed' viňaj Uziel ayoch yajaliloc eb'. 43 A eb' ix satanel eb' amalecita aytoec' ta'. Axo eb' ix cajnajcan ta'.

5

Eb' yiňtilal Rubén

1 A viňaj Rubén, viň sb'ab'el unin viňaj Jacob, palta maj scha chab' macaň smacb'en viň yic sb'ab'el uninal chi', yujto ix vay viň yed' ix schab'il yetb'eyum smam. Yuj chi' a junxo macaň smacb'en viň chi', ix ac'chajcan d'a eb' viň yuninal viňaj José, aton junxo yuninal viňaj Jacob chi'. 2 Vach'chom a d'a viňaj José chi' ix ac'chajcan jun macb'en yic b'ab'el uninab'il chi', palta a viňaj Judá te nivan ix aj yelc'och d'a scal eb' yuc'tac chi', yuj chi' a d'a yiňtilal viň ix cot eb' ix ac'an yajalil d'a Israel. 3 A eb' viň yuninal viňaj Rubén chi': Aton viňaj Hanoc, viňaj Falú, viňaj Hezrón yed' viňaj Carmi.

4-6 Axo eb' viň yiňtilal viňaj Joel d'a stzolal: Viňaj Semaías, viňaj Gog, viňaj Simei, viňaj Micaías, viňaj Reaía, viňaj Baal yed' viňaj Beera. A viňaj Beera chi', yajal yaj viň d'a scal masanil eb' yiňtilal Rubén chi', aton viň ic'jinacb'at preso yuj viňaj Tiglat-pileser sreyal Asiria.

7 A eb' sc'ab'yoc viňaj Beera chi', d'a stzolal ix aj stz'ib'chajcan eb' yed' yiňtilal. Aton viňaj Jeiel yajal yaji, viňaj Zacarías, 8 viňaj Bela yuninal viňaj Azaz, yixchiquin viňaj Sema, yiňtilal viňaj Joel. A viňaj Bela chi' yed' yiňtilal viň, ix cajnaj eb' d'a Aroer, ix c'och smacb'en eb' chi' d'a Nebo yed' d'a Baal-meón. 9 Ix cajnaj pax eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u masanto d'a tz'inan luum, aton lum sc'ochňej d'a a' Éufrates, yujto ix te q'uib' sb'isul noc' smolb'etzal noc' eb' d'a yol yic Galaad.

10 Ayic ayoch viňaj Saúl reyal, a eb' yiňtilal Rubén chi', yac'nac oval eb' yed' eb' agarenos, yac'nac ganar eb' agareno chi' eb', axo eb' cajnajnaccan d'a schoňab' eb' d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a Galaad chi'.

Eb' yiňtilal Gad

11 A eb' yiňtilal Gad, ix cajnaj eb' d'a snorteal smacb'en eb' yiňtilal Rubén, d'a yol yic Basán, masanto d'a choňab' Salca d'a stojolal b'aj sjavi c'u, aton sb'i eb' viň tic: 12 A viňaj Joel yajal d'a scal eb' sc'ab'yoc cajan d'a Basán chi', schab'il viňaj Safán.Ix cajnajpax viňaj Jaanai yed' viňaj Safat ta'. 13 Axo juntzaňxo eb' viň sc'ab'yoc eb' viň, icha syal stzolal smam yicham eb' viň: Viňaj Micael, viňaj Mesulam, viňaj Seba, viňaj Jorai, viňaj Jacán, viňaj Zía yed' viňaj Heber, ucvaň eb' viň d'a smasanil. 14 A eb' viň chi' yiňtilal viňaj Abihail yuninal viňaj Huri. A sb'i eb' smam yicham eb' d'a stzolal: Viňaj Abihail, viňaj Huri, viňaj Jaroa, viňaj Galaad, viňaj Micael, viňaj Jesisai, viňaj Jahdo yed' viňaj Buz. 15 Yed' pax viňaj Ahí, yuninal viňaj Abdiel yixchiquin viňaj Guni, yajal d'a scal eb' yiňtilal. 16 Ix cajnaj eb' smasanil d'a Galaad yed' d'a Basán yed' d'a yaldeail yed' d'a masanil b'aj vach' sva noc' smolb'etzal noc' eb' d'a Sarón, masanto d'a smojon eb'. 17 Masanil juntzaň eb' tic ix tz'ib'chaj yed' yiňtilal ayic ayoch viňaj Jotam reyal d'a Judá, axo viňaj Jeroboam ayoch reyal d'a Israel.

A yab'ixal naňal yoxil yiňtilal eb' israel

18 A eb' yiňtilal Rubén chi', eb' yiňtilal Gad yed' naňalxo eb' yiňtilal Manasés, ay 44 mil 760 eb' soldado te tec'an, yed'nac smaclab' jul-lab' eb', yespada eb' yed' sjul-lab' eb', te c'ayb'ab'il eb' yac'an oval. 19 Ix yac'an oval eb'

yed' eb' agareno yed' viñaj Jetur, viñaj Nafis yed' viñaj Nodab. 20 Ix yac'och Dios eb' yipoc sc'ool, ix sc'anan scolval Dios chi' eb'. Ix spacan tas ix sc'an eb', yuj chi' ix ac'jioch eb' agareno yed' eb' ayoch yed' eb' d'a yol sc'ab' eb' israel chi'. 21 Yuj chi', aton tic ix yic'can eb' d'a eb' agareno chi': 50 mil noc' camello, 250 mil noc' calnel, 2 mil noc' b'uru yed' 100 mil anima ix yic'b'at eb' checab'vumal. 22 Te nivan eb' ajc'ol chi' ix chami, yujto a jun oval chi' a Dios ay yico'. Icha chi' ix aj scajnajcan eb' yiñtilal Rubén d'a juntzañ lugar chi', masanto ix ic'chajb'at eb' d'a ch'oc nacional.

23 Axo nañalxo eb' yiñtilal Manasés chi', yujto te tzijtum sb'isul eb', ix cajnaj eb' d'a sat lum sb'atñej d'a Basán masanto sc'och d'a Baal-hermón, scuchanpax lum Senir yed' lum svitzal Hermón. 24 A eb' viñ yajal yaj d'a scal eb': Aton viñaj Efer, viñaj Isi, viñaj Eliel, viñaj Azriel, viñaj Jeremías, viñaj Hodabías yed' viñaj Jahdiel. Masanil juntzañ eb' viñ chi', soldado te tec'an, te jelan pax eb' viñ, b'inajnac eb' viñ, yajal eb' viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc. 25 Palta ix te och val spitalil eb' viñ d'a Dios, ix yactejcan sDiosal smam yicham eb' viñ, axo d'a juntzañ sdiosal juntzañ choñab' ix satel Dios d'a yichañ eb' chi', ata' ix och eb' ejmelal. 26 Yuj chi' a Dios chi' ix checancot viñ sreyal Asiria, aton viñaj Pul, scuchan pax Tiglat-pileser. Ix javi viñ d'a slum eb' yiñtilal Rubén, eb' yiñtilal Gad yed' nañalxo eb' yiñtilal Manasés chi'. Ix ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' viñ, yuj chi' ix ic'jib'at eb' d'a choñab' Halah, d'a Habor, d'a Hara yed' d'a stitac a' Gozán. Ata' ix canñej eb'.

6

Sb'i eb' sacerdote yuninal viñaj Leví

1 Ay oxvañ eb' viñ yuninal viñaj Leví: Aton viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari.

2 Axo viñaj Coat chi' chañvañ yuninal viñ: Aton viñaj Amram, viñaj Izhar, viñaj Hebrón yed' viñaj Uziel. 3 A viñaj Amram chi' chavañ yuninal viñ: Aton viñaj Aarón yed' viñaj Moisés yed' jun yisil viñ, aton ix María. Axo eb' viñ yuninal viñaj Aarón chi' chañvañ eb' viñ: Aton viñaj Nadab, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar. 4-15 Aton sb'i eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón tic sb'eyb'at d'a stzolal d'a eb' viñ uninab'il yed' d'a eb' viñ ichiquinab'il: Viñaj Eleazar, viñaj Finees, viñaj Abisúa, viñaj Buqui, viñaj Uzi, viñaj Zeraías, viñaj Meraiot, viñaj Amarías, viñaj Ahitob, viñaj Sadoc, viñaj Ahimaas, viñaj Azarías, viñaj Johanán, viñaj Azarías, (aton viñ sacerdote yaj d'a templo ix sb'oq'ue viñaj Salomón d'a Jerusalén), viñaj Amarías, viñaj Ahitob, viñaj Sadoc, viñaj Salum, viñaj Hilcías, viñaj Azarías, viñaj Seraías yed' viñaj Josadac. A viñaj Josadac chi' ix ic'jib'at viñ preso yed' eb' ay d'a Jerusalén yed' juntzañxo lugar d'a yol yic Judá yuj viñaj rey Nabucodonosor, yujto a Jehová ix ac'an sc'ulej viñ icha chi'.

Eb' yiñtilal Leví

16 A eb' viñ yuninal viñaj Leví oxvañ eb': Aton viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari.

17 Axo eb' viñ yuninal viñaj Gersón chi': Aton viñaj Libni yed' viñaj Simei.

18 Axo eb' viñ yuninal viñaj Coat chi': Aton viñaj Amram, viñaj Izhar, viñaj Hebrón yed' viñaj Uziel.

19 Axo eb' viñ yuninal viñaj Merari chi': Aton viñaj Mahli yed' viñaj Musi.

A eb' viñ ix b'inaj tic, yiñtilal Leví eb' viñ. 20-21 A eb' viñ yiñtilal viñaj Gersón d'a stzolal: Aton viñaj Libni, viñaj Jahat, viñaj Zima, viñaj Joa, viñaj Iddo, viñaj Zera yed' viñaj Jeatrai.

22-24 A eb' viñ yiñtilal viñaj Coat d'a stzolal: Aton viñaj Aminadab, viñaj Coré, viñaj Asir, viñaj Elcana, viñaj Ebiasaf, viñaj Asir, viñaj Tahat, viñaj Uriel, viñaj Ozías yed' viñaj Saúl.
25-27 Axo viñaj Elcana chavañ yuninal viñ: Aton viñaj Amasai yed' viñaj Ahimot. Axo eb' viñ yiñtilal viñaj Ahimot chi' d'a stzolal: Aton viñaj Elcana, viñaj Safai, viñaj Nahat, viñaj Eliab, viñaj Jeroham, viñaj Elcana yed' viñaj Samuel.
28 Axo viñaj Samuel chi' chavañ yuninal viñ: Aton viñaj Vasni sb'ab'el yuninal viñ, schab'il viñaj Abías.
29-30 Axo eb' viñ yiñtilal viñaj Merari d'a stzolal: Viñaj Mahli, viñaj Libni, viñaj Simei, viñaj Uza, viñaj Simea, viñaj Haguía yed' viñaj Asaías.

Eb' sb'itan d'a templo

31 Aton juntzañ eb' viñ tic ix ac'jioch yuj viñaj rey David yic sb'itan eb' viñ d'a scajnub' Jehová, yictax ix ac'jioch te' scaxail trato d'a yol scajnub' Jehová d'a Jerusalén. 32 D'a stzolal tz'aj yoch eb' viñ sb'itan d'a yichañ cajnub' chi' masanto yic ix b'ojiq'ue stemplo Jehová yuj viñaj Salomón.
33-38 A eb' viñ ayoch d'a yopisio sb'itan chi' yed' eb' viñ yuninal, aton sb'i eb' viñ tic d'a stzolal:
A eb' viñ yiñtilal viñaj Coat, aton eb' viñ tic: Viñaj Heman scuchb'an jun macañ eb' viñ sb'itan chi'. A sb'i eb' viñ b'aj ix cot yiñtilal viñaj Heman chi' tz'el yich d'a viñ smam viñ masanto d'a slajvub'xo smam yicham viñ, aton eb' viñ tic: Viñaj Joel, viñaj Samuel, viñaj Elcana, viñaj Jeroham, viñaj Eliel, viñaj Toa, viñaj Zuf, viñaj Elcana, viñaj Mahat, viñaj Amasai, viñaj Elcana, viñaj Joel, viñaj Azarías, viñaj Sofonías, viñaj Tahat, viñaj Asir, viñaj Ebiasaf, viñaj Coré, viñaj Izhar, viñaj Coat, viñaj Leví yed' viñaj Israel.
39-43 A d'a svach' viñaj Heman chi' scan viñaj Asaf, aton viñ scuchb'an junxo macañ eb' viñ sb'itan chi'. Aton sb'i eb' viñ smam yicham viñaj Asaf chi' d'a stzolal: Viñaj Berequías, viñaj Simea, viñaj Micael, viñaj Baasías, viñaj Malquías, viñaj Etni, viñaj Zera, viñaj Adaía, viñaj Etán, viñaj Zima, viñaj Simei, viñaj Jahat, viñaj Gersón yed' viñaj Leví.
44-47 Axo d'a sq'uexañ viñaj Heman chi' scan eb' viñ yiñtilal viñaj Merari sb'itan paxi. A viñaj Etán scuchb'an eb' viñ d'a b'it chi'. Aton stzolal smam yicham viñaj Etán tic: Viñaj Quisi, viñaj Abdi, viñaj Maluc, viñaj Hasabías, viñaj Amasías, viñaj Hilcías, viñaj Amsi, viñaj Bani, viñaj Semer, viñaj Mahli, viñaj Musi, viñaj Merari yed' viñaj Leví.
48 Axo juntzañ eb' viñ sc'ab'yoc eb' viñ, añeja' yiñtilal Leví eb' viñ, ix can eb' viñ munlajel d'a stemplo Jehová.

Eb' yiñtilal viñaj Aarón

49 A viñaj Aarón yed' eb' yiñtilal, a eb' sñusan ofrenda d'a altar b'aj stz'a silab' yed' d'a altar yic incienso. Añejtona' a eb' tz'ilan masanil opisio d'a jun Lugar Yicñej Jehová yaji yed' yic tz'ac'ji tup smul eb' yetisraelal eb', icha val yutejnac viñaj Moisés schecab' Dios yalancani. 50-53 Aton sb'i eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón tic d'a stzolal: Viñaj Eleazar, viñaj Finees, viñaj Abisúa, viñaj Buqui, viñaj Uzi, viñaj Zeraías, viñaj Meraiot, viñaj Amarías, viñaj Ahitob, viñaj Sadoc, viñaj Ahimaas.

Juntzañ schoñab' eb' levita
(Jos 21.1-42)

54-60 Aton juntzañ choñab' tic yed' smacb'en b'aj ix cajnaj eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón. Ix och suerte d'a yib'añ eb' viñ. A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Coat ix em jun b'ab'el macañ, yuj chi' a choñab' Hebrón d'a yol yic Judá, a ix can

d'a eb' viñ yed' sluumal d'a spatictac b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb' viñ. Palta a juntzañ yaldeail yed' sluumal d'a spatictac chi' ac'b'il d'a viñaj Caleb yuninal viñaj Jefone. A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón chi' ix ac'chaj Hebrón, aton jun choñab' chi' b'aj syal scolan sb'a eb' smilancham junoc anima mañ sc'anoc sc'ool. Ix ac'jipax juntzañxo choñab' tic d'a eb': Libna, Jatir, Estemoa, Hilén, Debir, Asán yed' Bet-semes. A juntzañ choñab' chi', a d'a yol yic Judá ay. Axo d'a yol yic Benjamín ix ac'chaj juntzañxo choñab' tic: Geba, Alemet yed' Anatot. A juntzañ choñab' chi', 13 d'a smasanil, ix canñej yed' sluumal d'a spatictac b'aj syal sva noc' smolb'etzal noc' eb'. 61 Yed' d'a smacb'en yiñtilal Manasés ay d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ix ac'chajpax lajuñexo choñab' d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Coat chi'.

62 Axo pax d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Gersón, icha jay macañ yaj eb', 13 choñab' ix ac'chaj d'a eb'. A juntzañ choñab' chi' ay d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Isacar, eb' yic Aser, eb' yic Neftalí yed' d'a yic eb' Manasés ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u, aton d'a Basán.

63 Añeja' pax d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Merari, ix ac'chaj 12 choñab' icha jay macañ yaj eb'. A juntzañ choñab' chi', a d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Rubén ay, eb' yic Gad yed' eb' yic Zabulón.

64 Ix ac'chaj juntzañ choñab' chi' d'a eb' yiñtilal Leví yuj eb' yetisraelal yed' pax b'aj syal sva noc' smolb'etzal noc' eb' d'a spatictac juntzañ choñab' chi'. 65 A d'a smacb'en Judá, yic Simeón yed' yic Benjamín, ata' ay juntzañ choñab' toxo ix b'inaj ix ac'chaj d'a eb' yiñtilal Leví chi', icha ix aj yic'an eb' d'a suerteal. 66 Ay juntzañxo macañ yiñtilal viñaj Coat ix chaan juntzañ choñab' b'aj tz'aj eb' d'a smacb'en eb' yiñtilal Efraín: 67 Aton Siquem d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín chi', aton d'a jun choñab' chi' syal scolan sb'a eb' smilancham junoc anima to mañ sc'anoc sc'ool. Ix yic'anpax juntzañ choñab' tic eb': Gezer, 68-69 Jocmeam, Bet-horón, Ajalón yed' Gat-rimón. Masanil juntzañ chi' ix yic' eb' yed' b'aj syal sva noc' smolb'etzal noc' eb'.

70 Yed' d'a smacb'en yiñtilal Manasés ay d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ix schapax choñab' Aner yed' Bileam eb' yed' pax b'aj syal sva noc' smolb'etzal noc' eb'.

71 Axo d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Gersón, icha syal jay macañ yaj eb', ix ac'chaj choñab' Golán d'a yol yic Basán, choñab' Astarot yed' b'aj syal sva noc' smolb'etzal noc' eb'. A chab' choñab' chi' ay d'a yol smacb'en Manasés d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 72-73 Ix ac'chajpax juntzañxo choñab' tic d'a eb' d'a yol yic eb' yiñtilal Isacar: Cedes, Daberat, Ramot yed' Anem. A d'a juntzañ choñab' chi', ayñej b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb'. 74-75 Ix ac'chajpax juntzañxo choñab' d'a eb' d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Aser: Masal, Abdón, Hucoc yed' Rehob. A d'a juntzañ choñab' chi', ayñej b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb'. 76 Axo d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Neftalí, ix ac'chaj juntzañ choñab' tic d'a eb': Cedes d'a yol yic Galilea, Hamón yed' Quiriataim. A d'a juntzañ choñab' chi', ayñej b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb'.

77 Axo d'a juntzañxo eb' viñ yiñtilal viñaj Merari, ix ac'chaj juntzañ choñab' d'a eb' d'a yol yic eb' yiñtilal Zabulón: Rimón yed' Tabor. A d'a juntzañ choñab' chi', ayñej b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb'. 78-79 Axo d'a yol yic eb' yiñtilal Rubén d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a a' Jordán, d'a yichañb'at Jericó, ix ac'chaj juntzañ choñab' tic d'a eb': Beser d'a jun ac'lic tz'inan luum, Jaza, Cademot yed' Mefaat. A d'a juntzañ choñab' chi', ayñej b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb'. 80-81 Axo d'a yol yic eb' yiñtilal Gad, ix ac'chajpax juntzañ choñab' tic d'a eb': Ramot d'a yol yic Galaad, Mahanaim, Hesbón yed' Jazer. A d'a juntzañ choñab' chi', ayñej b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb'.

7

Eb' yiʼtilal Isacar

1 A eb' viʼ yuninal viʼaj Isacar chaʼvaʼ eb' viʼ: Aton viʼaj Tola, viʼaj Fúa, viʼaj Jasub yed' viʼaj Simrón.
2 A eb' viʼ yuninal viʼaj Tola chi': Aton viʼaj Uzi, viʼaj Refaías, viʼaj Jeriel, viʼaj Jahmai, viʼaj Jibsam yed' viʼaj Semuel. Aton eb' viʼ chi' yajal yaj d'a scal yiʼtilal. A d'a stiempoal viʼaj rey David, 22 mil 600 sb'isul eb' soldado te jelan d'a oval d'a scal eb' viʼ yiʼtilal viʼaj Tola chi'.
3 A viʼaj Uzi chi' ay jun yuninal viʼ, aton viʼaj Israhías. A viʼaj Israhías chi' ay chaʼvaʼ yuninal viʼ: Viʼaj Micael, viʼaj Obadías, viʼaj Joel yed' viʼaj Isías. A viʼ yed' eb' viʼ yuninal chi' yajal yaj d'a scal eb' yiʼtilal. 4 Yujto tzijtum eb' ix yetb'eyum eb' viʼ yed' yal yuninal junjun eb' viʼ, yuj chi' a d'a scal eb' viʼ, ay 36 mil sb'isul eb' viʼ soldado te jelan d'a oval.
5 A sb'isul masanil eb' viʼ soldado yiʼtilal eb' chaʼvaʼ yuninal viʼaj Isacar chi' te jelan d'a oval, ay 87 mil eb'.

Eb' yiʼtilal Benjamín

6 Oxvaʼ eb' viʼ yuninal viʼaj Benjamín: Aton viʼaj Bela, viʼaj Bequer yed' viʼaj Jediael.
7 Axo eb' viʼ yuninal viʼaj Bela chi', ovaʼ eb' viʼ: Viʼaj Ezbón, viʼaj Uzi, viʼaj Uziel, viʼaj Jerimot yed' viʼaj Iri. Masanil juntzaʼ eb' viʼ chi', yajal yaj eb' viʼ d'a scal eb' yiʼtilal. Axo sb'isul eb' soldado d'a scal yiʼtilal eb' viʼ, ay 22 mil 34 eb'.
8 Axo eb' viʼ yuninal viʼaj Bequer: Aton viʼaj Zemira, viʼaj Joás, viʼaj Eliezer, viʼaj Elioenai, viʼaj Omri, viʼaj Jerimot, viʼaj Abías, viʼaj Anatot yed' viʼaj Alemet. 9 A sb'isul eb' soldado d'a scal yiʼtilal eb' viʼ, ay 20 mil 200 eb'.
10 A viʼaj Jediael ay jun yuninal viʼ: Aton viʼaj Bilhán. Axo eb' viʼ yuninal viʼaj Bilhán chi': Aton viʼaj Jeús, viʼaj Benjamín, viʼaj Aod, viʼaj Quenaana, viʼaj Zetán, viʼaj Tarsis yed' viʼaj Ahisahar. 11 A juntzaʼ eb' viʼ tic yajal yaj eb' viʼ d'a scal eb' yiʼtilal, te jelan eb' viʼ d'a oval. Axo sb'isul eb' soldado d'a scal yiʼtilal eb' viʼ chi', ay 17 mil 200 eb'.
12 Axo eb' viʼ yuninal viʼaj Ir, aton viʼaj Supim yed' viʼaj Hupim. Axo yuninal viʼaj Aher, aton viʼaj Husim.

Eb' yiʼtilal Neftalí

13 A eb' viʼ yuninal viʼaj Neftalí: Aton viʼaj Jahzeel, viʼaj Guni, viʼaj Jezer yed' viʼaj Salum. Aton juntzaʼ eb' viʼ tic yiʼtilal viʼaj Jacob yed' ix Bilha.

Eb' yiʼtilal Manasés

14 A eb' viʼ yuninal viʼaj Manasés yed' ix aj Siria schab'il yetb'eyum: Aton viʼaj Asriel yed' viʼaj Maquir, smam viʼaj Galaad. 15 A viʼaj Maquir chi', ix yic'laj sb'a viʼ yed' ix Maaca, yiʼtilal viʼaj Hupim yed' viʼaj Supim. Ay jun yuninal viʼaj Maquir chi', aton viʼaj Zelofehad. A jun viʼ chi', aʼej eb' ix yisil viʼ ay. 16 Axo ix Maaca yetb'eyum viʼaj Maquir chi', ix alji chavaʼ svinac unin ix. Peres ix yac' ix sb'iej jun, axo junxo Seres. A eb' viʼ yuninal viʼaj Peres chi', Ulam sb'i viʼ b'ab'el, Requem sb'i junxo viʼ. 17 Axo jun yuninal viʼaj Ulam chi', aton viʼaj Bedán. A eb' viʼ tic a viʼaj Galaad yuninal viʼaj Maquir ay yiʼtilal eb' viʼ, aton viʼ yixchiquin viʼaj Manasés.
18 A jun ix yanab' viʼaj Maquir chi': Aton ix Hamolequet, aton ix snun viʼaj Isod, viʼaj Abiezer yed' viʼaj Mahala.
19 Axo eb' viʼ yuninal viʼaj Semida: Aton viʼaj Ahián, viʼaj Siquem, viʼaj Likhi yed' viʼaj Aniam.

Eb' yiʼtilal Efraín

20-21 A eb' yiʼtilal Efraín sb'eyʼejcot d'a stzolal: Aton viʼaj Sutela, viʼaj Bered, viʼaj Tahat, viʼaj Elada, viʼaj Tahat, viʼaj Zabad, viʼaj Sutela. Ay chavaʼxo eb' viʼ yuninal viʼaj Efraín chi', aton viʼaj Ezer yed' viʼaj Elad, milb'ilcham eb' viʼ yuj eb' cajan d'a Gat, yujto ix emc'och eb' yelq'uej noc' smolb'etzal noc' eb' cajan d'a Gat chi'. 22 A viʼaj Efraín smam eb' viʼ chi', tzijtum c'ual ix te cus viʼ. Ix javi eb' sc'ab'yoc viʼ yac' snivanil sc'ool. 23 Ix lajvi chi' ix alji pax junxo yuninal viʼaj Efraín chi' yed' ix yetb'eyum, Bería ix yac' viʼ sb'iej, yujto ix ec' jun nivan cusc'olal chi' d'a eb'.

24 A ix Seera yisil viʼaj Bería chi', a ix ix b'oanq'ue choʼab' Bet-horón jun ay d'a yalaʼ yed' Bet-horón ay d'a yib'aʼ yed' choʼab' Uzen-seera.

25-27 A eb' viʼ yiʼtilal viʼaj Bería sb'eyʼejcot d'a stzolal: Aton viʼaj Refa, viʼaj Resef, viʼaj Telah, viʼaj Tahán, viʼaj Laadán, viʼaj Amiud, viʼaj Elisama, viʼaj Nun, viʼaj Josué. 28 Axo sluum eb' viʼ b'aj cajan: Aton Betel yed' Naarán d'a stojolal b'aj sjavi c'u, Gezer d'a stojolal b'aj tz'em c'u yed' Siquem masanto sc'och d'a Ayah. Ix scha juntzaʼ choʼab' chi' eb' viʼ yed' yaldeail. 29 A eb' viʼ yiʼtilal Manasés, ix cajnaj eb' viʼ d'a choʼab' Bet-seán, Taanac, Meguido, Dor yed' yaldeail juntzaʼ choʼab' chi'. Aton d'a juntzaʼ choʼab' chi' ix cajnaj eb' yiʼtilal José, yuninalcan viʼaj Israel.

Eb' yiʼtilal Aser

30 A eb' viʼ yuninal viʼaj Aser: Aton viʼaj Imna, viʼaj Isúa, viʼaj Isúi, viʼaj Bería yed' ix Sera yanab' eb' viʼ.

31 A eb' viʼ yuninal viʼaj Bería chi': Aton viʼaj Heber yed' viʼaj Malquiel smam viʼaj Birzavit. 32 A eb' viʼ yuninal viʼaj Heber chi': Aton viʼaj Jaflet, viʼaj Semer, viʼaj Hotam yed' ix Súa yanab' eb' viʼ.

33 Axo eb' viʼ yuninal viʼaj Jaflet chi': Aton viʼaj Pasac, viʼaj Bimhal yed' viʼaj Asvat.

34 Axo eb' viʼ yuninal viʼaj Semer chi': Aton viʼaj Ahí, viʼaj Rohga, viʼaj Jehúba yed' viʼaj Aram.

35 Axo eb' viʼ yuninal viʼaj Helem: Aton viʼaj Sofa, viʼaj Imna, viʼaj Seles yed' viʼaj Amal. 36 Axo eb' viʼ yuninal viʼaj Sofa chi': Aton viʼaj Súa, viʼaj Harnefer, viʼaj Súal, viʼaj Beri, viʼaj Imra, 37 viʼaj Beser, viʼaj Hod, viʼaj Sama, viʼaj Silsa, viʼaj Itrán yed' viʼaj Beera.

38 Axo eb' viʼ yuninal viʼaj Jeter: Aton viʼaj Jefone, viʼaj Pispa yed' viʼaj Ara. 39 Axo eb' viʼ yuninal viʼaj Ula: Aton viʼaj Ara, viʼaj Haniel yed' viʼaj Rezia.

40 Masanil juntzaʼ eb' viʼ tic yiʼtilal Aser eb' viʼ. Yajal yaj eb' viʼ d'a scal eb' yiʼtilal, te jelan eb' viʼ d'a oval, te nivac pax yelc'och eb' viʼ. A sb'isul eb' soldado d'a scal eb' yiʼtilal Aser chi', ay 26 mil eb'.

8

Eb' yiʼtilal Benjamín

1-2 A viʼaj Benjamín ovaʼ yuninal viʼ: Aton sb'i eb' viʼ tic d'a stzolal: Viʼaj Bela, viʼ b'ab'el, viʼaj Asbel, viʼaj Ahara, viʼaj Noha yed' viʼaj Rafa. 3-5 Axo eb' viʼ yuninal viʼaj Bela chi': Aton viʼaj Adar, viʼaj Gera, viʼaj Abiud, viʼaj Abisúa, viʼaj Naamán, viʼaj Ahoa, viʼaj Gera, viʼaj Sefufán yed' viʼaj Hiram.

6-7 A eb' viʼ yuninal viʼaj Aod: Aton viʼaj Naamán, viʼaj Ahías yed' viʼaj Gera. A eb' viʼ tic yajal yaj eb' viʼ d'a scal eb' sc'ab'yoc cajan d'a Geba, palta ic'jinaquel eb' d'a Geba chi', ic'chajnacb'at cajan eb' d'a Manahat yuj viʼaj Gera smam viʼaj Uza yed' viʼaj Ahiud.

8 A viñaj Saharaim ayto juntzañxo eb' viñ yuninal viñ ix alji ayic ayec' viñ
d'a Moab, ayic toxo ix spuclaj sb'a viñ yed' eb' ix yetb'eyum, aton ix Husim
yed' ix Baara. 9 Axo eb' viñ yuninal viñ yed' junxo ix yetb'eyum scuchan
Hodes: Aton viñaj Jobab, viñaj Sibia, viñaj Mesa, viñaj Malcam, 10 viñaj Jeúz,
viñaj Saquías yed' viñaj Mirma. A juntzañ eb' viñ tic yajal yaj eb' viñ d'a scal
eb' sc'ab'yoc.
11 Ay chavañ yuninal viñ yed' ix yetb'eyum scuchan Husim chi', aton viñaj
Abitob yed' viñaj Elpaal. 12 Axo eb' viñ yuninal viñaj Elpaal chi': Aton viñaj
Heber, viñaj Misam yed' viñaj Semed. A viñaj Semed chi' b'oannacq'ue
choñab' Ono, choñab' Lod yed' yaldeail. 13 A viñaj Bería yed' viñaj Sema, yajal
yaj eb' viñ d'a scal eb' cajan d'a Ajalón, pechjinaquel eb' cajan d'a Gat yuj eb'
viñ. 14-16 A eb' yiñtilal viñaj Bería chi': Aton viñaj Ahío, viñaj Sasac yed' viñaj
Jeremot, viñaj Zebadías, viñaj Arad, viñaj Ader, viñaj Micael, viñaj Ispa yed'
viñaj Joha. 17-18 Axo eb' viñ yuninal viñaj Elpaal: Aton viñaj Zebadías, viñaj
Mesulam, viñaj Hizqui, viñaj Heber, viñaj Ismerai, viñaj Jezlías yed' viñaj
Jobab. 19-21 Axo eb' viñ yuninal viñaj Simei: Aton viñaj Jaquim, viñaj Zicri,
viñaj Zabdi, viñaj Elienai, viñaj Ziletai, viñaj Eliel, viñaj Adaías, viñaj Beraías
yed' viñaj Simrat. 22-25 Eb' viñ yuninal viñaj Sasac: Aton viñaj Ispan, viñaj
Heber, viñaj Eliel, viñaj Abdón, viñaj Zicri, viñaj Hanán, viñaj Hananías, viñaj
Elam, viñaj Anatotías, viñaj Ifdaías yed' viñaj Peniel. 26-27 Eb' yuninal viñaj
Jeroham: Aton viñaj Samserai, viñaj Seharías, viñaj Atalías, viñaj Jaresías,
viñaj Elías yed' viñaj Zicri. 28 A juntzañ eb' viñ ix b'inaj tic, yajal yaj eb' viñ
d'a junjun macañ yiñtilal ix cajnaj d'a Jerusalén.

Eb' yiñtilal viñaj Saúl
(1Cr 9.35-44)

29 A d'a choñab' Gabaón ec'nac viñaj Jehiel smam yicham eb' aj Gabaón
chi'. Maaca sb'i ix yetb'eyum viñ. 30-32 A eb' viñ yuninal viñ: Aton viñaj
Abdón viñ b'ab'el, viñaj Zur, viñaj Cis, viñaj Baal, viñaj Ner, viñaj Nadab,
viñaj Gedor, viñaj Ahío, viñaj Zequer yed' viñaj Miclot, smam viñaj Simea.
Añejtona' juntzañ eb' viñ tic ix cajnajpax eb' viñ yed' eb' viñ sc'ab'yoc d'a
Jerusalén.
33 A viñaj Ner chi' smam viñaj Cis, axo viñaj Cis smam viñaj Saúl. Axo
eb' viñ yuninal viñaj Saúl chi': Aton viñaj Jonatán, viñaj Malquisúa, viñaj
Abinadab yed' viñaj Es-baal. 34 Ay jun yuninal viñaj Jonatán chi', aton viñaj
Merib-baal, smam viñaj Micaía. 35 Axo eb' viñ yuninal viñaj Micaía chi': Aton
viñaj Pitón, viñaj Melec, viñaj Tarea yed' viñaj Acaz. 36 Axo viñaj Acaz chi'
smam viñaj Joada, axo viñaj Joada chi' smam viñaj Alemet, viñaj Azmavet
yed' viñaj Zimri. Axo viñaj Zimri chi' smam viñaj Mosa. 37 Axo eb' viñ yiñtilal
viñaj Mosa chi' d'a stzolal: Viñaj Bina, viñaj Rafa, viñaj Elasa, viñaj Azel.
38 A eb' viñ yuninal viñaj Azel vacvañ eb' viñ: Viñaj Azricam, viñaj Bocru,
viñaj Ismael, viñaj Searías, viñaj Obadías, viñaj Hanán.
39 Axo eb' viñ yuninal viñaj Esec yuc'tac viñaj Azel: Aton viñaj Ulam viñ
b'ab'el unin, schab'il viñaj Jehús, yoxil viñaj Elifelet. 40 A eb' viñ yuninal viñaj
Ulam chi', te tec'an eb' viñ yac'an oval, yojtac val eb' viñ sjulvaji. Tzijtum
yuninal eb' viñ yed' yixchiquin, 150 sb'isul eb' viñ d'a smasanil. Masanil
juntzañ eb' viñ chi', a viñaj Benjamín ay yiñtilal eb' viñ.

9

1 Icha tic ix aj stz'ib'chajcan masanil eb' israel d'a stzolal tas yaj yiñtilal eb'
b'aj aycan yab'ixal eb' sreyal Israel.

Eb' ix jax d'a Babilonia
(Neh 11.1-24)

A eb' anima ay d'a Judá, ic'chajnacb'at eb' d'a Babilonia yuj schucal.
2 A eb' yiñtilal Israel b'ab'laj meltzajxicot d'a sluum yed' d'a schoñab', aton
eb' sacerdote, eb' levita yed' eb' smunlaj d'a templo. 3 A d'a Jerusalén ix can
cajan eb' yiñtilal Judá, eb' yic Benjamín, eb' yic Efraín yed' eb' yic Manasés.
4-6 A d'a yiñtilal Judá chi', ay 690 eb' viñ vinac d'a smasanil. A eb' viñ yiñtilal
viñaj Fares yuninal viñaj Judá, a viñaj Utai yuninal viñaj Amihud yajal yaj
d'a scal eb' yed' pax juntzañxo eb' smam yicham d'a stzolal: Aton viñaj Omri,
viñaj Imri, viñaj Bani yed' viñaj Fares yuninal viñaj Judá chi'. A d'a eb' viñ
yiñtilal viñaj Sela yuninal viñaj Judá chi', a viñaj Asaías viñ b'ab'el unin, yajal
yaj pax viñ d'a eb' sc'ab'yoc. Axo d'a scal eb' viñ yiñtilal viñaj Zera, yuninal
pax viñaj Judá chi', a viñaj Jeuel yajal yaj d'a scal eb' sc'ab'yoc.
7-9 Aton sb'i eb' viñ yajal yaj d'a eb' yiñtilal Benjamín tic: Viñaj Salú yuninal
viñaj Mesulam yixchiquin viñaj Hodabías, yiñtilal viñaj Asenúa, viñaj Ibneías
yuninal viñaj Jeroham, viñaj Ela yixchiquin viñaj Uzi, yiñtilal viñaj Micri,
viñaj Mesulam yuninal viñaj Sefatías, yixchiquin viñaj Reuel, yiñtilal viñaj
Ibnías. 956 eb' d'a smasanil.
10-13 Axo eb' viñ sacerdote cajan d'a Jerusalén yajal yaj d'a scal eb' sc'ab'yoc:
Aton viñaj Jedaías, viñaj Joiarib, viñaj Jaquín yed' viñaj Azarías yuninal viñaj
Hilcías. A eb' smam yicham viñaj Azarías d'a stzolal: Aton viñaj Mesulam,
viñaj Sadoc, viñaj Meraiot yed' viñaj Ahitob. A viñaj Azarías chi' yajal d'a
stemplo Dios. Añeja' d'a scal eb' viñ yajal yaj chi', ayoch viñaj Adaías yuninal
viñaj Jeroham. A sb'i eb' smam yicham viñaj Adaías chi' d'a stzolal: Aton viñaj
Jeroham, viñaj Pasur, viñaj Malquías, viñaj Masai, viñaj Adiel, viñaj Jahzera,
viñaj Mesulam, viñaj Mesilemit yed' viñaj Imer. A juntzañ eb' viñ tic yajal yaj
eb' viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc. A d'a scal eb', ay mil 760 eb' viñ te ñican smunlaj
d'a scajnub' Dios.
14 A eb' viñ yajal yaj d'a scal eb' levita cajan d'a Jerusalén: Aton viñaj
Semaías yuninal viñaj Hasub, yixchiquin viñaj Azricam, schab'il yixchiquin
viñaj Hasabías, yiñtilal viñaj Merari. 15 Yajal pax viñaj Bacbacar, viñaj Heres,
viñaj Galal yed' viñaj Matanías yuninal viñaj Micaía, yixchiquin viñaj Zicri,
yiñtilal viñaj Asaf. 16 Yajal pax yaj viñaj Obadías yuninal viñaj Semaías,
yixchiquin viñaj Galal, yiñtilal viñaj Jedutún yed' viñaj Berequías, yuninal
viñaj Asa, yixchiquin viñaj Elcana ec'nac cajan d'a juntzañ aldea yic eb'
netofatita.
17 Axo eb' viñ stañvan puerta: Aton viñaj Salum, viñaj Acub, viñaj Talmón,
viñaj Ahimán yed' eb' viñ sc'ab'yoc eb' viñ. A viñaj Salum yajal yaj d'a eb' viñ.
18 A eb' viñ tic stañvanñej puerta yic eb' viñ rey d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Aton
eb' viñ stañvan puerta chi' d'a scal eb' yetlevitail.
19 A viñaj Salum yuninal viñaj Coré, yixchiquin viñaj Ebiasaf, yiñtilal
viñaj Coré yed' eb' sc'ab'yoc, a eb' stañvan scajnub' Dios, icha ajnac stañvan
spuertail scajnub' Dios chi' eb' smam yicham eb' d'a peca'.
20 A d'a peca' chi', a viñaj Finees yuninal viñaj Eleazar ayoch yajaliloc eb'
stañvan scajnub' Dios chi'. Ayñej val och Jehová yed' viñ.
21 Axo viñaj Zacarías yuninal viñaj Meselemías, a viñ stañvan spuertail b'aj
sch'ox sb'a Dios.
22 A sb'isul eb' stañvan spuertail cajnub' sic'b'ilel chi', 212 eb' tz'ib'ab'ilcani
icha tas yiñtilal junjun macañ b'aj cajan eb'. A viñaj rey David yed' viñaj
Samuel schecab' Dios ac'jinaccanoch eb' d'a yopisio nivan yelc'och chi'.
23 Masanil eb' yed' pax yuninal eb', ayoch eb' d'a stzolal stañvan spuertail
scajnub' Dios. 24 Ayñejoch stañvumal chi' d'a schañil pac'añ: D'a stojolal b'aj

sjavi c'u, d'a stojolal b'aj tz'em c'u, d'a stojolal norte yed' d'a stojolal sur. 25 A eb' yetlevitail eb' cajan d'a juntzañxo aldea, d'a junjun yuctaquil c'ual sjavi eb' stañvej templo chi', yic scolvaj eb' yed' eb'. 26 Ay chañvañ eb' levita nivac yopisio stañvan puerta chi'. A eb' chi' ayoch eb' d'a masanil tiempo stañvan juntzañ cuarto yed' b'aj smolchaj tas tz'ac'ji d'a scajnub' Dios chi'. 27 A eb' chi' ayñejec' eb' d'a spatictac cajnub' chi' tz'ec' ac'val, yujto a eb' stañvani. Axo d'a junjun q'uiñib'alil sjacan cajnub' chi' eb'. 28 Ay juntzañ eb' d'a scal eb' chi' stañvan juntzañ yamc'ab' sc'anchaji yic tz'och ejmelal d'a Dios. Yovalil sb'is eb' jantac tz'elta, slajvi chi' sb'isan eb' yochxicani. 29 Axo juntzañxo eb' tz'ilan juntzañxo yamc'ab' nivac yelc'ochi yed' pax ixim harina, vino, aceite, incienso yed' perfume. 30 Ay pax eb' sacerdote sb'oan perfume chi'. 31 Axo jun viñ levita scuchan Matatías, b'ab'el yuninal viñaj Salum, yiñtilal viñaj Coré, a viñ sb'oan ixim pan tz'ac'ji ofrendail. 32 Axo juntzañxo eb' viñ yetlevitail eb' viñ, eb' viñ yiñtilal viñaj Coat, a eb' viñ sb'oan ixim pan tz'em tzolan d'a sat mexa d'a yol scajnub' Dios d'a junjun c'ual ic'oj ip. 33 Añejtona' ay eb' viñ yajal yaj d'a yiñtilal eb' viñ levita chi' sb'itani. A d'a juntzañ cuarto yic templo chi' ay eb' viñ, malaj yalan yic eb' viñ d'a juntzañxo munlajel, yujto c'ual d'ac'val yajoch eb' viñ d'a yopisio chi'.

34 A eb' viñ ix b'inaj tic, yajal yaj eb' viñ d'a scal masanil eb' yiñtilal Leví chi', icha yaj stzolal yiñtilal eb' viñ. A d'a Jerusalén cajan eb' viñ.

Eb' yiñtilal viñaj Saúl (1Cr 8.29-40)

35 A d'a choñab' Gabaón, ata' ec'nac cajan viñaj Jehiel, smam yicham eb' aj Gabaón chi'. Maaca sb'i ix yetb'eyum viñ. 36-37 A eb' viñ yuninal viñ: Aton viñaj Abdón viñ b'ab'el unin, viñaj Zur, viñaj Cis, viñaj Baal, viñaj Ner, viñaj Nadab, viñaj Gedor, viñaj Ahío, viñaj Zacarías yed' viñaj Miclot. 38 A viñaj Miclot chi' smam viñaj Simeam. A juntzañ eb' viñ tic ix cajnaj eb' viñ yed' eb' sc'ab'yoc d'a Jerusalén.

39 A viñaj Ner smam viñaj Cis, axo viñaj Cis chi' smam viñaj Saúl. Axo eb' viñ yuninal viñaj Saúl chi': Aton viñaj Jonatán, viñaj Malquisúa, viñaj Abinadab yed' viñaj Es-baal. 40 A viñaj Jonatán chi' smam viñaj Merib-baal smam viñaj Micaía. 41 Axo eb' viñ yuninal viñaj Micaía chi': Aton viñaj Pitón, viñaj Melec, viñaj Tarea yed' viñaj Acaz. 42-43 Axo viñaj Acaz smam viñaj Jara. Axo viñaj Jara chi' smam viñaj Alemet, viñaj Azmavet yed' viñaj Zimri. Axo viñaj Zimri chi' smam viñaj Mosa. Axo viñaj Mosa chi' smam viñaj Bina. Axo viñaj Bina chi' smam viñaj Refaías, viñaj Elasa yed' viñaj Azel.

44 Eb' yuninal viñaj Azel chi', vacvañ eb' viñ: Aton viñaj Azricam, viñaj Bocru, viñaj Ismael, viñaj Searías, viñaj Obadías yed' viñaj Hanán.

10

Schamel viñaj Saúl yed' eb' viñ yuninal (1S 31.1-13)

1 Ix yac' oval eb' filisteo yed' eb' israel, ix el lemnaj eb' israel chi', te nivan eb' ix cham d'a lum vitzal Gilboa. 2 Ix b'at eb' filisteo chi' d'a spatic viñaj Saúl yed' eb' viñ yuninal: Aton viñaj Jonatán, viñaj Abinadab yed' viñaj Malquisúa. Ix miljicham eb' viñ yuninal viñ chi' yoxvañil. 3 Ix ochval eb' viñ filisteo chi' d'a spatic viñaj Saúl chi', ix lajvi viñ sjulan eb' viñ. 4 Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ ed'jinac syamc'ab' icha tic: Ic'q'ueta q'uen espada chi', tza tipanoch q'uen d'ayin, yic vach' mañoc juntzañ ch'oc choñab'il tic ol tzalaj in smilani, xchi viñ.

Palta a viñ ed'jinac syamc'ab' viñ chi', maj yal-laj sc'ol viñ ix sc'ulej icha ix yal viñ chi', yujto xiv viñ. Yuj chi' a viñ ix ic'anq'ueta q'uen yespada, ix syumanb'at ñojnaj sb'a viñ d'a yib'añ sñi' q'ueen. 5 Ayic ix yilan viñ ed'jinac syamc'ab' viñ chi' to toxo ix cham viñ, ix syumanpaxb'at ñojnaj sb'a viñ d'a yib'añ sñi' q'uen yespada chi', ix champax viñ. 6 Icha chi' ix aj scham viñaj Saúl d'a jun c'u chi' yed' oxvañ eb' viñ yuninal. Mañxo junoc yiñtilal viñ ix elcani. 7 Ayic ix yilan eb' israel cajan d'a jun ch'olan chi' to toxo ix el lemnaj eb' yetisraelal eb', toxo ix champax viñaj Saúl yed' eb' viñ yuninal, yuj chi' ix yactejcan schoñab' eb', ix b'at eb' elelal. Axo eb' filisteo ix c'ochcan cajan d'a juntzañ schoñab' eb' chi'.

8 Axo d'a junxo c'u, ix b'at eb' filisteo chi' spojec' tastac ay d'a eb' ix cham chi'. Ix yilan eb' to a viñaj Saúl yed' eb' viñ yuninal chamnacxo eb' viñ, teljab'can snivanil eb' viñ d'a lum vitzal Gilboa. 9 A spichul viñaj Saúl chi' yic oval ayochi, elañchamel ix yiq'uel eb', ix xicanel sjolom viñ eb'. Ix yic'anb'at eb'. Ix schecan eb' b'at alchaj d'a masanil yol smacb'en eb' yed' d'a sdiosal eb'. 10 Ix b'at yac'anoch syamc'ab' viñaj Saúl chi' eb' d'a stemplo jun sdiosal scuchan Dagón, ix yac'anq'ue locan sjolom viñ eb'.

11 Ayic ix yab'an eb' aj Jabes ay d'a yol yic Galaad tas ix yutej snivanil viñaj Saúl eb' filisteo chi', 12 ix slajtian sb'a masanil eb' viñ vinac te tec'an. Ix b'at yic'ancot snivanil viñaj Saúl chi' eb' yed' pax snivanil eb' viñ yuninal viñ, ix c'och yuj eb' d'a Jabes chi'. A d'a yich jun te' ji ix smuc snivanil eb' viñ chi' eb'. Uque' c'ual ix och eb' d'a tzec'ojc'olal yuj cusc'olal.

13 Icha chi' ix aj scham viñaj Saúl yuj chucal ix sc'ulej, yujto maj sc'anab'ajej schecnab'il Jehová viñ, yujto ix sc'anb'ej pax sb'a viñ d'a jun ix sc'uman spixan eb' chamnac, mañoc d'a Jehová ix sc'anb'ej sb'a viñ. 14 Yuj chi' ix cham viñ yuj Jehová, axo d'a viñaj David yuninal viñaj Isaí ix ac'jican yopisio viñ chi'.

11

A viñaj David sreyal Israel yed' Judá (2S 5.1-5)

1 Ix smolb'ej sb'a masanil eb' israel, ix b'at lolon eb' yed' viñaj David d'a Hebrón. Ix yalan eb' d'a viñ icha tic: A oñ tic, junñej co mam quicham ed'oc. 2 A d'a yalañtaxo vach'chom a viñaj Saúl ayoch reyal, palta a ach ix oñ a cuchb'ej ayic ix cac'an oval. Añejtona', ix yal Jehová co Diosal d'ayach to a ach ol oñ a cuchb'ej, ol ach ochpaxcan co reyaloc, xchi eb' d'a viñ.

3 Ayic ix c'och eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel lolonel yed' viñ d'a Hebrón chi', ix sb'oan jun strato viñ yed' eb' d'a yichañ Jehová. Ata' ix ac'jiq'ue aceite d'a sjolom viñ yic tz'ochcan viñ sreyaloc Israel, icha val tas schecnac Jehová yal viñaj Samuel.

Ix yac' ganar choñab' Sion viñaj rey David (2S 5.6-10)

4 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj rey David chi' yed' masanil eb' yetisraelal d'a Jerusalén, scuchan pax Jebús, b'aj cajan eb' jebuseo. 5 Ix yalan eb' jebuseo chi' d'a viñ icha tic: A ach tic, mañ ol yal-laj ochta d'a tic, xchi eb' d'a viñ. Palta ix ac'ji ganar scuartel eb' d'a tzalan Sion chi' yuj viñ, yuj chi' ix scuchcan schoñab' viñaj David. 6 Ix yalan viñ icha tic: A mach ol b'ab'lajoch yac' oval yed' eb' jebuseo tic, ol vac'och yajaliloc eb' soldado, xchi viñ. Axo viñaj Joab yune' ix Sarvia ix b'ab'laji, yuj chi' ix och viñ yajaliloc eb' soldado chi'. 7 Ix lajvi chi', ix cajnaj viñaj rey David d'a cuartel d'a Sion chi', yuj chi' Schoñab' Viñaj David ix sb'iejcani. 8 Ix sb'oq'ue juntzañxo pat viñ d'a spatictac chi', ix

schab'at d'a ch'olan masanto ix c'och d'a smuroal choñab'. Axo viñaj Joab ix vach' b'oan stz'acub' choñab' Jebús chi'. 9 Ix yic'an stec'anil yopisio viñaj rey David chi', yujto a Jehová Yajal d'a Smasanil ayñejoch yed' viñ.

A eb' soldado viñaj rey David te b'inajnac (2S 23.8-39)

10 A eb' viñ soldado viñaj rey David te b'inajnac, ix och eb' viñ yed' masanil eb' yetisraelal ayic ix yac'anoch viñaj David chi' eb' reyal d'a yol smacb'en Israel smasanil. Ix te och val eb' viñ yed' viñ yic syac'an reyal viñ icha val ix aj yalan Jehová.

11 Aton slistail eb' viñ soldado viñaj rey David te b'inajnac chi': A viñaj Jasobeam yuninal viñaj Hacmoni, sat yaj viñ d'a scal oxvañxo eb' viñ yetb'inajnaquil chi'. A d'a junel ix smilcham 300 eb' viñ vinac viñ yed' q'uen slanza. 12 Axo junxo viñ d'a scal eb' viñ oxvañ chi', aton viñaj Eleazar yuninal viñaj Dodo, yiñtilal viñaj Aho. 13 A d'a junel ayec' viñ yed' viñaj rey David d'a Pas-damim ayic ix smolb'an sb'a eb' filisteo yac' oval ta'. Ata' ay jun munlajel b'aj avab'il ixim cebada. Ayic ix el lemnaj eb' soldado Israel d'a yichañ eb' filisteo, 14 axo eb' viñ chavañ chi' ix can tec'naj d'a scal jun munlajel chi', yic syac'an oval eb' viñ. Ix ac'ji ganar eb' filisteo chi' yuj eb' viñ. Icha chi' ix aj scolchajcan choñab' Israel yuj Jehová.

15 A d'a junel, a oxvañ eb' viñ soldado te b'inajnac chi', ix b'at eb' viñ d'a sattac q'ueen yic b'at schalan sb'a eb' viñ yed' viñaj rey David d'a jun q'uen ñaq'ueen scuchan Adulam. Axo eb' filisteo ay scampamento eb' d'a sch'olanil Refaim. 16 Ayic ayec' viñaj David d'a q'uen ñaq'ueen chi', ayec' scampamento eb' filisteo d'a Belén. 17 Yujto ste tacji sti' viñaj David chi', yuj chi' ix yal viñ icha tic: Comonoc a a a' ay d'a stiel choñab' Belén svuq'uej, xchi viñ.

18 Axo oxvañ eb' viñ soldado te b'inajnac chi', ix och eb' viñ d'a scampamento eb' filisteo, ix b'at yic'anelta a a' eb' viñ d'a a' uc'b'ila' d'a stiel choñab' Belén chi', ix yic'ancot a' eb' viñ d'a viñaj David chi'. Palta maj yal-laj sc'ol viñ ix yuq'uej a', toñej ix sequem a' viñ d'a sat luum silab'il d'a Jehová. 19 Ix yalan viñ icha tic: Mocab' scha Dios vuc' a a' tic. Ichato a' schiq'uil eb' viñ tic svuq'uej tato svuc' a', yujto ix sb'ec sb'a eb' viñ schami yic ix b'at yic'ancot a' eb' viñ, xchi viñ. Yuj chi' maj yuq'uejlaj a' viñ.

Aton jun tic ix sc'ulej eb' viñ oxvañ te b'inajnac chi'.

20 A viñaj Abisai yuc'tac viñaj Joab, yajal yaj viñ d'a 30-xo eb' viñ te b'inajnac. A d'a jun tiempoal, ix smilcham 300 vinac viñ yed' q'uen slanza. Icha val chi' ix aj yic'an sb'inajnaquil viñ d'a scal eb' viñ 30 chi'. 21 Yuj chi' te nivan ix aj yelc'och viñ d'a yichañ eb' viñ chi'. Ix och viñ yajaloc eb' viñ, palta maj q'uec'och viñ icha eb' viñ oxvañ b'ab'el chi'.

22 A viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada aj choñab' Cabseel, te b'inajnac pax viñ, tzijtum tas ix sc'ulej viñ. A viñ ix milancham chavañ soldado yuninal viñaj Ariel aj Moab. Axo d'a junel ayic te ay q'uen sacb'acom, ix em viñ d'a yol jun jul. Ata' ix smilcham jun noc' choj viñ. 23 Añejtona' ix smilcham jun viñ aj Egipto viñ. Nañal am yoxil metro steel viñ aj Egipto chi', axo steal q'uen slanza viñ yed'nac, nivan spatic. Palta a viñaj Benaía chi' añej jun te te' yed'nac viñ. Ix yiq'uec' q'uen slanza viñ aj Egipto chi' viñ, axo yed' q'uen slanza viñ chi', ix smilcham viñ. 24 A yuj juntzañ tas ix sc'ulej viñ chi' ix yic' val sb'inajnaquil viñ icha eb' viñ oxvañ b'ab'el b'inajnac chi'. 25 Nivan ix aj sb'inaj viñ d'a yichañ eb' viñ 30 chi', palta maj c'ochlaj icha eb' viñ oxvañ chi'. Ix ac'jioch viñaj Benaía chi' yuj viñaj rey David yajaliloc eb' stañvumal.

26 A eb' viñ 30 b'inajnac chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Asael yuc'tac viñaj Joab, viñaj Elhanán yuninal viñaj Dodo aj Belén, 27 viñaj Samot aj Harod,

viñaj Heles aj Pelón, 28 viñaj Ira yuninal viñaj Iques aj Tecoa, viñaj Abiezer
aj Anatot, 29 viñaj Sibecai aj Husa, viñaj Ilai aj Aho, 30 viñaj Maharai aj
Netofa, viñaj Heled yuninal viñaj Baana aj Netofa paxi, 31 viñaj Itai yuninal
viñaj Ribai aj Gabaa ay d'a yol yic Benjamín, viñaj Benaía aj Piratón, 32 viñaj
Hurai cajan d'a sti' a' Gaas, viñaj Abiel aj Arba, 33 viñaj Azmavet aj Bahurim,
viñaj Eliaba aj Saalbón, 34 eb' viñ yuninal viñaj Jasén aj Gizón, viñaj Jonatán
yuninal viñaj Sage aj Harar, 35 viñaj Ahíam yuninal viñaj Sacar aj Harar paxi,
viñaj Elifal yuninal viñaj Ur, 36 viñaj Hefer aj Mequera, viñaj Ahías aj Pelón,
37 viñaj Hezro aj Carmel, viñaj Naarai yuninal viñaj Ezbai, 38 viñaj Joel yuc'tac
viñaj Natán, viñaj Mibhar yuninal viñaj Hagrai, 39 viñaj Selec aj Amón, viñaj
Naharai aj Berot. A jun viñ chi' ed'jinac syamc'ab' viñaj Joab yune' ix Sarvia,
40 viñaj Ira aj Itra, viñaj Gareb aj Itra paxi, 41 viñaj Urías hitita, viñaj Zabad
yuninal viñaj Ahlai, 42 viñaj Adina yuninal viñaj Siza, yiñtilal Rubén, yajal
yaj viñ d'a scal eb' yiñtilal chi', 30 eb' viñ vinac ajun yed' viñ, 43 viñaj Hanán
yuninal viñaj Maaca, viñaj Josafat aj Mitán, 44 viñaj Uzías aj Astarot, viñaj
Sama yed' viñaj Jehiel, eb' viñ yuninal viñaj Hotam aj Aroer, 45 viñaj Jediael
yuninal viñaj Simri yed' viñaj Joha yuc'tac viñ, aj Tiza eb' viñ, 46 viñaj Eliel
aj Mahab, viñaj Jerebai yed' viñaj Josavía. A eb' viñ tic yuninal eb' viñ viñaj
Elnaam, viñaj Itma aj Moab, 47 viñaj Eliel, viñaj Obed yed' viñaj Jaasiel, aj
Soba eb' viñ.

12

Eb' junñej yaj yed' viñaj rey David

1 Ayic van spechji b'eyec' viñaj David yuj viñaj Saúl yuninal viñaj Cis, ay
jun ñilañ eb' viñ jelan yac'an oval ix b'at yac'och sb'a yed' viñ d'a Siclag. 2 A
juntzañ eb' viñ soldado chi' ay sjul-lab' eb' viñ yed' ch'añ smejmeech yed'nac.
Syal sjulvaj eb' viñ d'a schab'il sc'ab'.

A d'a scal eb' viñ chi' ay eb' viñ ayto yuj sb'a yed' viñaj Saúl d'a yiñtilal
Benjamín. Aton eb' viñ tic: 3 A viñaj Ahiezer sat yajal yaj viñ yed' viñaj Joás
yuc'tac viñ, yuninal eb' viñ viñaj Semaa aj choñab' Gabaa, viñaj Jeziel yed'
viñaj Pelet, eb' viñ yuninal viñaj Azmavet, viñaj Beraca yed' viñaj Jehú aj
choñab' Anatot eb' viñ, 4 viñaj Ismaías aj Gabaón. A jun viñ tic ayoch viñ
stz'acub'oc eb' viñ 30 b'inajnac, yajal yaj pax viñ d'a eb' viñ, viñaj Jeremías,
viñaj Jahaziel, viñaj Johanán, viñaj Jozabad aj Gedera, 5 viñaj Eluzai, viñaj
Jerimot, viñaj Bealías, viñaj Semarías, viñaj Sefatías aj choñab' Haruf, 6 viñaj
Elcana, viñaj Isías, viñaj Azareel, viñaj Joezer yed' viñaj Jasobeam, yiñtilal eb'
viñ viñaj Coré, 7 viñaj Joela yed' viñaj Zebadías eb' viñ yuninal viñaj Jeroham
aj choñab' Gedor.

8 Ay pax juntzañ eb' viñ yiñtilal Gad ix b'at yac'och sb'a yed' viñaj David
chi' ayic ayec' viñ d'a q'uen ñaq'ueen d'a tz'inan luum. A juntzañ eb' viñ chi'
te jelan eb' viñ, c'ayb'ab'il yuj eb' viñ yac'an oval, yed'nac smaclab' jul-lab'
eb' viñ yed' q'uen slanza. Te ov sat eb' viñ icha noc' choj. Te jelan sb'ey eb'
viñ icha sb'ey noc' c'ultaquil chej. 9-13 A sb'i eb' viñ tic d'a stzolal, schael d'a
viñ b'ab'el masanto d'a viñ yuxluchil: Viñaj Ezer, viñaj Obadías, viñaj Eliab,
viñaj Mismana, viñaj Jeremías, viñaj Atai, viñaj Eliel, viñaj Johanán, viñaj
Elzabad, viñaj Jeremías yed' viñaj Macbanai. 14 Aton eb' viñ tic yajal yaj d'a
scal juntzañ eb' viñ yiñtilal Gad chi'. A junoc viñ quenñej yopisio d'a scal eb'
viñ, yajal viñ d'a junoc 100 soldado, axo junoc viñ nivan yopisio, yajal yaj
viñ d'a junoc mil soldado. 15 Aton eb' viñ ix c'axpajec' d'a a' Jordán d'a b'ab'el
uj d'a yol ab'il, ayic ix te q'ue a', van yel a' d'a stitac b'aj sb'eyi. A eb' viñ ix
pechanel eb' anima cajan d'a ac'lic ay d'a sc'axepaltac a'.

16 Añejtona' ay pax juntzañxo eb' viñ yiñtilal Benjamín yed' juntzañxo eb' viñ yiñtilal Judá ix c'och yac'och sb'a yed' viñaj David d'a q'uen ñaq'ueen chi'.
17 Ix elta viñaj David chi' scha eb' viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: Tato d'a junc'olal tzex javi, yic tzex colvaj ved'oc, tzex in cha d'a smasanil in c'ool, palta tato tzex javi yic tzin eyac'och d'a yol sc'ab' eb' vajc'ol jun, vach'chom malaj junoc tas chuc ix in c'ulej, aocab' co Diosal, aton sDiosal eb' co mam quicham ol yil sb'a eyed'oc, syac'anoch eyaelal, xchi viñ d'a eb' viñ.
18 Ix och Yespíritu Dios d'a viñaj Amasai yajalil eb' viñ 30 soldado b'inajnac, yuj chi' ix yal viñ icha tic:
Scac' val och co b'a ed'oc ach David yuninal viñaj Isaí.
A ach tic yed' eb' ayoch ed'oc, vach'ñej ol aj eyelc'ochi,
yujto a co Diosal scolvaj val ed'oc, xchi viñ d'a viñaj David chi'.
Yuj chi' ix chaji eb' viñ yuj viñaj David chi', ix ac'ji yopisio eb' viñ d'a scal eb' viñ yajalil eb' viñ soldado chi' yuj viñ.
19 Ay pax juntzañxo eb' viñ soldado yiñtilal Manasés, ix och eb' viñ yed' viñaj David chi' ayic ix b'at viñ yed' eb' viñ filisteo yac' oval yed' viñaj Saúl yalani. Axo ix smolb'an sb'a eb' viñ yajalil eb' filisteo chi', ix yalan eb' viñ to max yal-laj sb'at viñaj David chi' yed' eb' viñ, yuj chi' ix schec meltzaj viñ eb' viñ d'a Siclag. Yujto ix yal eb' viñ icha tic: Axo talaj tz'aji, a yed' viñaj Saúl syac'och sb'a viñ, yujto yajal viñaj Saúl chi' viñ, a oñ xo tzoñ smilcham viñ d'a scal oval chi', xchi eb' viñ. 20 Ayic van sjaxcan viñaj David d'a Siclag chi', ata' ix c'och eb' viñ yiñtilal Manasés chi' yic syac'och sb'a eb' yed' viñ, aton eb' viñ tic: Viñaj Adnas, viñaj Jozabad, viñaj Jediaiel, viñaj Micael, viñaj Jozabad, viñaj Eliú yed' viñaj Ziletai. Yajal yaj eb' viñ d'a junjun mil soldado d'a scal eb' yiñtilal Manasés chi'. 21 Aton juntzañ eb' viñ tic ix colvaj yed' viñaj David chi' ayic ix yac'an oval viñ yed' jun ñilañ eb' soldado elc'um yujto te jelan eb' smasanil d'a oval. Ix och eb' viñ yajaliloc eb' viñ soldado viñaj David chi'.
22 Junjun c'u sq'uib' sb'isul eb' viñ soldado ix yac'och sb'a yed' viñaj David chi'. Te nivan eb' viñ, te ay pax smay eb' viñ.

A eb' soldado viñaj David

23 A sb'isul juntzañ soldado te jelan ix c'och d'a viñaj David d'a Hebrón yic tz'ac'jicanoch viñ reyal sq'uexuloc eb' viñ yiñtilal viñaj Saúl yuj eb' viñ, icha ix aj yalan Jehová, aton eb' viñ tic: 24 A d'a eb' yiñtilal Judá, ay 6 mil 800 soldado yed'nac smaclab' jul-lab', yed'nac pax slanza eb' viñ, lista yaj eb' viñ yac'an oval. 25 Axo d'a eb' yiñtilal Simeón, ay 7 mil 100 eb' viñ soldado tec'an.
26 Axo d'a eb' yiñtilal Leví, ay 4 mil 600 eb' viñ soldado. 27 Ay pax 3 mil 700 d'a yiñtilal viñaj Aarón, a viñaj Joiada ayoch yajaliloc eb' viñ. 28 A viñaj Sadoc quelem viñ, te tec'an viñ d'a oval. Ay 22 eb' sc'ab'yoc viñ, yajal yaj eb' viñ, ajun eb' viñ yed' viñ. 29 A d'a eb' yiñtilal Benjamín, aton eb' sc'ab'yoc viñaj Saúl, ay 3 mil eb' viñ soldado ix c'och yed' viñaj David chi'. Ayic mantzac uji jun tic, quen mañ masaniloc eb' ayoch yed' eb' viñ yiñtilal viñaj Saúl. 30 A d'a eb' yiñtilal Efraín, ay 20 mil 800 eb' viñ soldado te tec'an, te b'inajnac eb' viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc. 31 A d'a nañal eb' yiñtilal Manasés, ay 18 mil eb' vinac ix checjicoti yic tz'ac'jicanoch viñaj David reyal. 32 A d'a eb' yiñtilal Isacar, ix javi 200 eb' viñ yajal yed' pax masanil eb' viñ soldado ayoch d'a yalañ smandar eb' viñ. A juntzañ eb' viñ vinac tic, snachaj val el yuj eb' viñ tas smoj sc'ulej choñab' Israel. 33 A d'a eb' yiñtilal Zabulón, ay 50 mil eb' viñ soldado smoj sb'at d'a oval, syalñej sc'anan masanil yamc'ab' yic oval eb' viñ, b'ecan sc'ool eb' viñ scolvaj yed' viñaj David chi'. 34 A d'a eb' yiñtilal Neftalí, ay mil eb' viñ yajal yaji yed' 37 mil eb' viñ soldado yed'nac slanza yed' smaclab' jul-lab'. 35 A d'a eb' yiñtilal Dan, ay 28 mil 600 eb' viñ soldado smoj sb'at d'a

oval. 36 A d'a eb' yiñtilal Aser, ay 40 mil eb' viñ soldado smoj sb'at d'a oval.
37 Axo d'a eb' ay d'a sc'axepal a' Jordán, ay 120 mil eb' viñ soldado d'a yiñtilal
Rubén, d'a yiñtilal Gad yed' pax d'a nañalxo yiñtilal Manasés. A eb' viñ chi'
tz'acan yaj eb' viñ yed' masanil syamc'ab' yic oval.
38 A masanil juntzañ eb' viñ soldado tic, ix ja eb' viñ d'a Hebrón ayic
ix yac'ancanoch viñaj David eb' viñ sreyaloc choñab' Israel. Añejtona'
juntzañxo eb' yetisraelal eb', junxoñej ix aj spensar eb' smasanil. 39 Oxe'
c'ual ix ec' eb' yed' viñaj David chi' ta'. Ix va eb', ix yuc'an a' eb', yujto a
eb' yetchoñab' eb' ix ac'an jantac tas ix sva eb' chi'. 40 Masanil eb' cajan d'a
slac'aniltac chi' yed' eb' cajan d'a najat, icha eb' yiñtilal Isacar, eb' yiñtilal
Zabulón yed' eb' yiñtilal Neftalí, ix yic'cot vael eb' cuchb'il yuj noc' b'uru, noc'
camello, noc' mula yed' pax noc' vacax. Tzijtum macañil vael ix yic'cot eb',
icha ixim harina, taquiñ higo, taquiñ uva, vino, aceite, noc' vacax yed' noc'
calnel. Te nivan tas tz'ab'laj ix yic'cot eb', yujto mañxo jantacoc tzalajc'olal
d'a Israel chi'.

13

Sna viñaj rey David yic'ancot'R'te' scaxail strato Jehová

1 Ix lolon viñaj rey David yed' masanil eb' viñ yajal yaj d'a junjun ñilañ
eb' viñ soldado. 2 Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a masanil eb' yetisraelal icha tic:
Ex vetisraelal, tato scha e c'ool, schaanpax sc'ol Jehová co Diosal, scavtej eb'
quetisraelal ay d'a yol co macb'en tic, eb' aytocan d'a juntzañxo lugar. Scavtej
pax masanil eb' sacerdote yed' juntzañxo eb' levita ayec' d'a schoñab' yed' d'a
slum b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb', 3 yic vach' b'at quic'cot te' scaxail strato
co Diosal. Yujto atax d'a stiempoal viñaj Saúl ix b'atcan te' satc'olal cuuj, xchi
viñaj David chi'. 4 Masanil eb' choñab', ix cha sc'ol eb' to icha chi' tz'aji, yujto
vach' jun pensar chi' ix yab' eb'.

Ix ic'jicot te' scaxail strato Jehová
(2S 6.1-11)

5 Ix smolb'ej masanil eb' yetisraelal viñaj rey David d'a yol masanil
smacb'en, scotñej d'a a' Sihor d'a smojonal Egipto, masanto b'aj tzoñ c'och
d'a choñab' Amat, yic sb'at ic'chajcot te' scaxail strato Dios d'a Quiriat-jearim,
6 scuchanpax Baala d'a yol yic Judá. Ix b'at yic'cot te' scaxail strato Jehová
Dios chi' eb' ta', aton Dios ay d'a yib'añ eb' querubín b'aj tz'ic'chajchaañ
sb'i. 7 Ix yiq'uelta te' scaxail strato Dios chi' eb' d'a spat viñaj Abinadab,
ix yac'anq'ue te' eb' d'a yib'añ jun te' ac' carreta. Axo viñaj Uza yed' viñaj
Ahío, ix cuchb'an b'ey te' carreta chi'. 8 Axo viñaj rey David yed' masanil eb'
yetisraelal, ste tzalaj val eb' d'a yichañ Dios. Yed' val smasanil yip eb' sq'ue
cheneljoc, sb'itan eb' yed' arpa, salterio, panderas, platillo yed' trompeta.
9 Palta ayic ix javi eb' d'a stec'lab' trigo viñaj Quidón, a viñaj Uza chi' ix b'at
yub'naj viñ d'a te' scaxail trato chi', yujto ijan ix telvi noc' vacax toc'jinac te'
carreta chi'. 10 Yuj chi' ix cot yoval Jehová d'a viñ, ix chamcan viñ ta' yuuj,
yujto ix b'at yub'naj viñ d'a te' scaxail trato chi'.
11 Ix cot yoval viñaj rey David chi', yujto ix cot yoval sc'ol Jehová d'a
viñaj Uza chi', ix cham viñ yuuj. Yuj chi' Pérez-uza ix sb'iejñejcan jun lugar
chi'.13.11 12 A d'a jun c'u chi' ix te xiv viñaj rey David d'a Dios, ix yalan viñ
icha tic: Tecan mañxo ol yal-laj vic'anb'at te' scaxail strato Dios b'aj cajan in,
xchi viñ. 13 Majxo yic'cot te' viñ b'aj cajan chi', añej to ix yal viñ to scan te' d'a
spat viñaj Obed-edom aj Gat. 14 A te' scaxail strato Jehová chi', oxe' ujal ix can

13.11 **13:11** Il nota d'a 2 Samuel 6.8.

te' d'a spat viñaj Obed-edom chi'. Ix yac' val svach'c'olal Jehová d'a yib'añ viñ yed' yetb'eyum yed' yalyuninal yed' d'a yib'añ masanil tas ay d'a viñ.

14

A tas ix sb'o viñaj rey David d'a Jerusalén
(2S 5.11-12)

1 A viñaj Hiram sreyal Tiro, ix yac'cot schecab' viñ d'a viñaj rey David. Ix yac'anpaxcot eb' albañil viñ yed' eb' ñicum te', ix yic'ancot te' c'ute' eb' yic sb'ochaj spalacio viñaj rey David chi'. 2 Yuj chi' ix nachajel yuj viñaj rey David chi' to a Jehová ix ac'anoch viñ reyal d'a choñab' Israel. Ix ic'jichaañ yopisio viñ yuj Jehová yujto xajan choñab' Israel yuuj.

Juntzañxo eb' viñ yuninal viñaj rey David
(2S 5.13-16; 1Cr 3.5-9)

3 Ay juntzañxo eb' ix yetb'eyum viñaj rey David ix yic' d'a Jerusalén, yuj chi' ayto yuninal viñ yed' yisil ix alji yed' eb' ix. 4 A eb' viñ yuninal viñ ix alji d'a Jerusalén chi', aton viñaj Samúa, viñaj Sobab, viñaj Natán, viñaj Salomón, 5 viñaj Ibhar, viñaj Elisúa, viñaj Elpelet, 6 viñaj Noga, viñaj Nefeg, viñaj Jafía, 7 viñaj Elisama, viñaj Beeliada yed' viñaj Elifelet.

Ix ac'ji ganar eb' filisteo yuj viñaj rey David
(2S 5.17-25)

8 Ayic ix yab'an eb' filisteo to toxo ix och viñaj David sreyaloc masanil eb' israel, ix och ijan eb' sayan tas tz'aj yac'an ganar, palta elañchamel ix yab' viñ, ix elta viñ d'a yichañ eb' chi'. 9 Ix javi eb' filisteo chi' yac' chucal d'a eb' anima cajan d'a sch'olanil Refaim. 10 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñaj rey David d'a Dios icha tic:

—¿Tzam yal vac'an oval yed' eb' filisteo tic? ¿Ol am ac'och eb' d'a yol in c'ab'? xchi viñ.

Ix tac'vi Jehová d'a viñ:

—Ac' oval yed' eb', yujto ol vac'och eb' d'a yol a c'ab', xchi.

11 Yuj chi' ix q'ue viñaj rey David b'aj ayec' eb' filisteo chi'. Ata' ix ac'ji ganar eb' yuj viñ. Ix yalan viñ icha tic: Icha val tz'aj sjacan sb'e junoc a' eluma', icha chi' ix aj sjacan b'e Jehová d'ayin d'a scal eb' vajc'ool, xchi viñ. Yuj chi' Baal-perazim ix yac' viñ sb'iej jun lugar chi'.14.11 12 Ix yactejcan juntzañ sdiosal eb' filisteo chi', yuj chi' ix schec viñaj rey David chi' ñusjoctz'aoc.

13 Palta a eb' filisteo chi', ix jaxxi eb' d'a sch'olanil yic Refaim chi'. 14 Yuj chi', ix sc'anb'ejxi viñaj rey David chi' d'a Dios, ix yalan Dios d'a viñ icha tic:

—A ticnaic, mañ ach och d'a sat eb' ac'an oval, palta to a d'a spatic eb' tzach coti, b'aj ay te' bálsamo. 15 Ayic ol ab'ani ichato ay mach van sb'eyec' d'a sc'ab'tac te te' chi', tzach och ac' oval yed' eb'. A jun chi' syalelc'ochi to a in ol in b'ab'laj d'a eyichañ yic tzin milancham eb' soldado filisteo chi', xchi Jehová.

16 Icha ix aj yalan Dios, icha val chi' ix yutej viñaj David chi', yuj chi' ix satel eb' soldado filisteo chi', ix b'atñej d'a Gabaón masanto ix c'och d'a Gezer. 17 Icha val chi' ix aj sq'uechaañ sb'inajnaquil viñaj rey David d'a masanil nación. A Jehová ix ac'an xivq'ue masanil nación chi' d'a viñ.

15

Ix javi te' scaxail strato Jehová d'a Jerusalén
(2S 6.12-23)

14.11 **14:11** Il nota d'a 2 Samuel 5.20.

1 Ix schecan viñaj rey David b'ochajq'ue juntzañ pat d'a jun choñab' scuch
Schoñab' viñaj David. Ix sic'anel jun lugar viñ b'aj tz'aj te' scaxail strato Dios
d'a yol jun mantiado ix b'ochaji. 2 Yuj chi' ix yalan viñ icha tic: A eb' mañ
levitaoc, max yal yic'anb'ey te' scaxail trato eb', yujto a Jehová ix sic'anel
eb' levita chi' yic syic'an b'ey te' caxa chi' eb', yic tz'ac'jipax servil yuj eb' d'a
masanil tiempo, xchi viñ.
3 Yuj chi' ix yavtejcot masanil eb' yetisraelal viñ, ix smolb'ej sb'a eb' d'a
Jerusalén, yic sb'at ic'chajcot te' scaxail strato Jehová yic tz'ochcan te' d'a jun
lugar b'ob'ilxo yuj viñ. 4 Ix smolb'an pax masanil eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón
viñ yed' juntzañxo eb' levita. 5 A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Coat, 120 eb' ix
molchaji, a viñaj Uriel yajal yaj d'a eb' sc'ab'yoc. 6 Axo d'a eb' viñ yiñtilal
viñaj Merari, 220 eb' ix molchaji. A viñaj Asaías yajal yaj d'a masanil eb'
sc'ab'yoc. 7 A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Gersón, 130 eb' ix molchaji. A viñaj
Joel yajal yaj d'a masanil eb' sc'ab'yoc. 8 Axo d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Elizafán,
200 eb' ix molchaji: A viñaj Semaías yajal yaj d'a eb' sc'ab'yoc. 9 A d'a eb' viñ
yiñtilal viñaj Hebrón, 80 eb' ix molchaji. A viñaj Eliel yajal yaj d'a masanil
eb' sc'ab'yoc. 10 A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Uziel, 112 eb' ix molchaji, a viñaj
Aminadab yajal yaj d'a masanil eb' sc'ab'yoc.
11 Ix yavtan eb' viñ sacerdote viñaj rey David chi', aton viñaj Sadoc, viñaj
Abiatar yed' pax juntzañxo eb' viñ levita, aton viñaj Uriel, viñaj Asaías, viñaj
Joel, viñaj Semaías, viñaj Eliel yed' viñaj Aminadab. 12 Ix yalan viñ d'a eb' viñ
icha tic: A ex levita ex tic, yajal eyaj d'a scal masanil eb' e c'ab' eyoc, b'oec e
b'a icha yalan ley yed' masanil eb' e c'ab' eyoc, yic syal eyic'ancot te' scaxail
strato Jehová co Diosal, yic tz'ochcan te' d'a jun lugar b'ob'il vuuj. 13 Yujto a
d'a sb'ab'elal, mañoc ex ix eyic'cot te', yuj chi' ix cot yoval sc'ool Jehová co
Diosal d'a quib'añ, yujto mañ chamoc ix co c'anb'ej cab'i tas sco c'ulej, xchi
viñ.
14 Yuj chi', ix sacb'itan sb'a eb' viñ icha yalan ley, yic vach' syal yic'ancot te'
scaxail strato Jehová sDiosal Israel chi' eb' viñ. 15 Ix sb'achancot te' eb' viñ
d'a sjolom sjeñjab' yed' te' sb'achlab'il, icha ajnac yalancan viñaj Moisés yuj
Jehová.
16 Ix yalanpax viñaj rey David chi' d'a eb' viñ yajalil eb' levita to a d'a scal
yiñtilal eb' viñ chi', sic'chajelta eb' viñ sb'itan d'a tzalajc'olal yed' juntzañ
yamc'ab', aton salterio, arpa yed' platillo. 17-21 Yuj chi' a d'a scal eb' viñ
yiñtilal Leví chi' ix sic'chajel eb' viñ stziñan platillo, aton eb' viñ tic: Viñaj
Heman yuninal viñaj Joel yed' viñaj Asaf yuninal viñaj Berequías sc'ab'yoc
viñaj Heman chi' yed' viñaj Etán yuninal viñaj Cusaías. A eb' viñ tic yiñtilal
eb' viñ viñaj Merari.
Ix sic'chajpaxoch juntzañxo eb' viñ tz'ac'an te' arpa: Aton viñaj Zacarías,
viñaj Jaaziel, viñaj Semiramot, viñaj Jehiel, viñaj Uni, viñaj Eliab, viñaj
Benaía, viñaj Maaseías, viñaj Matatías, viñaj Elifelehu, viñaj Micnías yed'
eb' viñ stañvan puerta, aton viñaj Obed-edom yed' viñaj Jeiel. 22 Axo viñaj
Quenanías yajalil eb' viñ levita chi'. A viñ scuchb'an eb' viñ d'a b'it chi', yujto
te jelan viñ. 23-24 Axo eb' viñ stañvan te' scaxail trato: Aton viñaj Berequías,
viñaj Elcana, viñaj Obed-edom yed' viñaj Jehías. Axo eb' viñ sacerdote: Aton
viñaj Sebanías, viñaj Josafat, viñaj Natanael, viñaj Amasías, viñaj Zacarías,
viñaj Benaía yed' viñaj Eliezer. Aton eb' viñ spu'an trompeta d'a yichañ te'
scaxail strato Dios chi'.
25 A viñaj rey David yed' masanil eb' viñ yichamtac vinaquil choñab' Israel
yed' eb' viñ yajalil eb' viñ soldado, te tzalajc'olal yaj eb' ayic ix xid' yic'an te'
scaxail strato Jehová chi' eb' d'a spat viñaj Obed-edom chi'. 26 Ix och val Dios

yed' eb' levita chi' ayic ix yic'ancot te' caxa chi' eb', yuj chi' ix yac' ucvaň noc' mam vacax eb' yed' ucvaň noc' ch'ac calnel silab'il. 27 A pichul lino te vach' ayoch yuj viňaj rey David chi', icha pax chi' yic eb' viň levita b'achjinac te' caxa chi' yed' yic eb' viň sb'itani yed' yic viňaj Quenanías scuchb'an eb' viň. Ay pax och jun chaleca nab'a lino yuj viňaj rey David chi'. 28 Masanil eb' israel ix el yav eb' yuj tzalajc'olal ayic ix ic'jicot te' scaxail strato Jehová chi', ix puchaj noc' ch'aac calnel yed' trompeta, ix tziňji platillo, salterio yed' arpa.

29 Ayic ix javi te' scaxail strato Jehová chi' d'a Schoňab' viňaj rey David, axo ix Mical ix yetb'eyum viň, aton ix yisil viňaj Saúl, ix elta d'aňan ix d'a sventena. Ayic ix yilan ix to a viňaj rey David chi', sq'uechennaj viň yuj tzalajc'olal, yuj chi' ix schaquel viň ix d'a spensar.

16

1 Ix ac'jioch te' scaxail strato Dios chi' d'a yol jun mantiado b'ob'ilxoq'ue yuj viňaj rey David chi'. Ix lajvi chi' ix sňusan juntzaň silab' eb' stz'a smasanil yed' juntzaň silab' yic junc'olal yed' Dios. 2 Ix lajvi chi' ix yalan vach' lolonel viň rey chi' d'a yib'aň masanil eb' anima d'a sb'i Jehová. 3 Ix yac'an junjun ixim pan viň yed' jab'jab' noc' chib'ej yed' juntzaň te' taquiň sat uva d'a junjun anima chi'.

4 Ix yac'ancanoch yopisio eb' viň levita viň yic smunlaj eb' viň b'aj ay te' scaxail strato Jehová, aton eb' viň chi' yovalil tz'ac'an yuj diosal, syalanpax vach' lolonel eb' viň d'a Jehová sDiosal choňab' Israel d'a b'ital. 5 A mach scuchb'an eb' viň d'a b'it chi', aton viňaj Asaf, axo viň schab'il, aton viňaj Zacarías. Slajvi chi' scot pax viňaj Jeiel, viňaj Semiramot, viňaj Jehiel, viňaj Matatías, viňaj Eliab, viňaj Benaía, viňaj Obed-edom yed' viňaj Jeiel. Aton eb' viň chi' ay syamc'ab' yic b'it, ay salterio eb' viň, ay pax yarpa eb' viň. Axo viňaj Asaf chi' stziňan platillo. 6 Axo pax eb' viň sacerdote: Aton viňaj Benaía yed' viňaj Jahaziel, a eb' viň spu'anňej q'uen trompeta d'a yichaň te' scaxail strato Dios.

B'it yuj ac'oj yuj diosal yuj viňaj rey David
(Sal 105.1-15; 96.1-13; 106.47-48)

7 A d'a jun c'u chi' b'ab'elto ix yal viňaj rey David d'a viňaj Asaf yed' pax d'a eb' viň ayoch yed' viň to sb'itej juntzaň ac'oj yuj diosal tic eb' viň d'a Jehová:

8 Caq'uec yuj diosal d'a Jehová. Calequel yab'ixal. Calec d'a masanil choňab' tas ix sc'ulej.

9 Co b'itejec b'it yuj quic'anchaaň. Calequel tas satub'tac yilji sc'ulejnac Jehová.

10 Coň tzalajec yujto yic oňxo. Ayocab' tzalajc'olal yic scac'anem co b'a d'ay.

11 Co c'anec scolval Jehová, caq'uequem co b'a d'ay d'a masanil tiempo.

12-13 A oň yuninal oň viňaj Jacob schecab' Jehová, a oň choňab' israel oň tic, to sic'b'il oň eli, co naeccot tastac satub'tac yilji sc'ulejnac Jehová yed' tas syutej sch'olb'itan d'a stojolal.

14 A Jehová co Diosal, Yajal d'a masanil sat luum tic.

15 Syac'ňej elc'och strato d'a masanil q'uinal. A tas yalnaccani, syac'ňej elc'och d'a smilal macaňil anima tz'eq'ui,

16 aton jun strato sb'onac yed' viňaj Abraham, b'aj yac'nacpax sti' d'a viňaj Isaac.

17 Ley ajnaccan jun tic d'a viňaj Jacob. A jun strato tic ix can d'ayoň a oň israel oň tic d'a junelňej,

18 ayic yalannaccan Jehová icha tic: Ol vac' lum Canaán d'ayach, ol ochcan lum a macb'enoc, xchinaccan d'a viňaj Jacob chi'.

19 Jayvaňanto sb'isul eb' ta'. Toňej scomon ec' eb' d'a sat lum luum tic.

20 Tzijtum choňab' b'aj ec'nac cajan eb' d'a yoltac smacb'en eb' rey.
21 Maň yalnacoclaj sc'ool Dios ixtajnac eb', yuj chi' icha tic yalnac d'a juntzaň eb' rey chi':
22 Maň eyixtej eb' in checab' sic'b'ilel tic, xchi.
23 Coň b'itanec d'a Jehová co masanil a oň cajan oň d'a sat luum tic. Calequeli to tzoň scolňej Jehová d'a junjun c'u.
24 Calequel snivanil yelc'ochi yed' tas satub'tac yilji sc'ulej d'a masanil choňab' yed' d'a masanil nación.
25 Yujto a Jehová te nivan yelc'ochi, smoj val tz'alchaj vach' lolonel d'ay. Te ay spoder d'a yichaň juntzaň comon dios.
26 A sdiosal juntzaň choňab', malaj jab'oc yelc'ochi, palta a Jehová b'oannac satchaaň.
27 Nivan chequel snivanil yelc'ochi yed' sb'inajnaquil. A svach'il yilji yed' spoder scheclaj d'a scajnub'.
28 Ex anima d'a junjun choňab', alec to a Jehová te nivan yelc'ochi, te ay pax spoder.
29 Alec vach' lolonel d'ay yujto nivan yelc'ochi. Ochaňec yed' eyofrenda d'a yamaq'uil stemplo Jehová. Ochaňec ejmelal d'ay d'a scajnub' te vach' yilji.
30 Ib'xocab'q'ue masanil anima d'a yichaň. A' ix tzatzb'itan yolyib'aňq'uinal tic, yuj chi' max ib'xilaj.
31 Tzalajocab' satchaaň yed' lum luum tic. Calec yab' junjun choňab' to a Jehová rey toni.
32 C'aňocab' a' mar, elocab' yav masanil tas ay d'a yol a'. Tzalajocab' masanil lum luum b'aj sb'o munlajel yed' masanil tastac ay d'a sat luum.
33 Elocab' yav te' nivac te' d'a yichaň Jehová yuj tzalajc'olal, yujto sja yac' yajalil d'a sat luum tic.
34 Caq'uec yuj diosal d'a Jehová yujto vach'ňej, tzoň xajanej d'a masanil tiempo.
35 Calec icha tic: Mamin, co Columal ach, coloň. Tzoň a molb'anxicot d'a scal juntzaň ch'oc nacional, yic scac' yuj diosal, scalan vach' lolonel d'ayach d'a tzalajc'olal.
36 Calec vach' lolonel d'a Jehová co Diosal d'a masanil tiempo a oň israel oň tic, xe chi, xchi viňaj David chi'.
Ix lajvi chi' ix yalan masanil anima: Ujocab' icha tzal chi', xchi eb'. Yuj chi' ix yal vach' lolonel eb' d'a Jehová.
37 Ix lajvi chi', a viňaj rey David chi' ix ac'ancanoch viňaj Asaf yed' eb' viň yetlevitail yic syilanňej eb' viň yoch ejmelal b'aj ix can te' scaxail strato Jehová d'a junjun c'u. 38 Ix canpax viňaj Obed-edom yed' 68 eb' viň ajun yed' viň yic scolvaj eb' viň yed' eb' viň. Axo pax viňaj Obed-edom yuninal viňaj Jedutún yed' viňaj Hosa, a eb' viň ix taňvancan spatil chi'. 39 Ix canpax viňaj sacerdote Sadoc yed' eb' viň yetsacerdoteal ajun yed'oc yic syilan eb' viň yoch ejmelal d'a scajnub' Dios d'a Gabaón, aton jun aňej Jehová ay yico'. 40 A eb' viň sňusan silab' d'a Jehová d'a masanil tiempo d'a altar, d'a q'uiňib'alil yed' d'a yemc'ualil, icha val yajcan d'a sley Jehová ac'b'ilcan yuuj d'a choňab' Israel.
41 A yed' eb' viň sacerdote chi', ix can pax viňaj Heman, viňaj Jedutún yed' pax jayvaňxo eb' viň sic'b'ileli yic sb'itan eb' viň, syalan eb' viň icha tic:
Calec vach' lolonel d'a Jehová, yujto tzoň xajanej d'a masanil tiempo, xchi eb' d'a sb'it chi'.
42 A juntzaň eb' viň tic, spu q'uen strompeta eb' viň, stziňan splatillo eb' viň yed' juntzaň yamc'ab' yic b'it d'a Dios. Axo eb' viň yuninal viňaj Jedutún chi' staňvan ti' puerta.

43 Ix lajvi chi', ix laj meltzaj masanil eb' anima chi' d'a spat. Ix meltzaj pax viňaj rey David yic b'at yalan vach' lolonel viň d'a yib'aň masanil eb' cajan yed'oc d'a spat.

17

Strato Dios yed' viňaj rey David
(2S 7.1-29)

1 Ayic cajanxoec' viňaj rey David d'a yol spalacio ix yalan viň d'a viňaj Natán schecab' Dios icha tic:

—Ilnab'i, a in tic ayinxo och d'a yol in palacio nab'a c'ute' ayoch d'ay, palta axo scaxail strato Jehová, a d'a yol mantiado ayeq'ui, xchi viň.

2 Ix tac'vi viňaj Natán chi' icha tic:

—Syalňej a b'oan masanil tas tza nib'ej yujto ayoch Dios ed'oc, xchi viň.

3 A d'a jun ac'val chi' ix lolon Dios d'a viňaj Natán chi', ix yalan d'a viň icha tic: 4 Ixic, b'at al d'a viň in checab' aj David to a in Jehová in sval icha tic d'a viň: Maňoc ach ol a b'oq'ue junoc in templo b'aj ol in cajnajoc. 5 Yictax vic'annaquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto masanto ticnaic, manta b'aj tzin cajnaj d'a yol junoc pat, palta to aňej d'a yoltac mantiado ix in ajeq'ui. 6 Masanil tiempo ix in b'eyec' yed' eb' e mam eyicham chi', malaj b'aj valnac d'a eb' yajalil eb' scuchb'ani to sb'o junoc templo eb' nab'a c'ute' tz'och d'ay b'aj tzin cajnaji, xchi Jehová, xa chi d'a viň. 7 Tzalanpax d'a viň to a in sval icha tic: A in Jehová Yajal vaj d'a smasanil, a in sval icha tic: A in ix ach viq'uel d'a taňvum calnelal yic tzach och yajalil d'a in choňab' Israel tic. 8 B'ajtactil ix ach eq'ui ayinňej och ed'oc, ix in satel masanil eb' ajc'ol ix ac'an oval ed'oc, ol ach vac'an b'inajoc, icha sb'inaj eb' nivac yajal ay d'a yolyib'aňq'uinal tic. 9 Aňejtona' ix in siq'uelta jun lum b'aj tzex cajnajcan a ex in choňab' ex tic. A tic ol ex canňej cajan d'a junelňej. Maňxa mach ol ex xib'tanoc, maňxo ol ex tzuntzaj yuj eb' eyajc'ool icha ix ex yutej eb' d'a sb'ab'elal, 10 ayic ix vac'anoch eb' ix ex cuchb'ani. A in ol in satel masanil eb' eyajc'ool. Svac'anpax ojtaquejeli to ol vac'ňej opisio d'a eb' iňtilal. 11 Ayic ol lajvoquec' a q'uinal, yic mucb'il achxo, ol vac'och junoc uninal reyal a q'uexuloc, tec'an val ol vutej yopisio chi'. 12 A jun uninal chi' ol b'oanq'ue in templo b'aj ol in b'inajoc. A in ol vac'ňejcan yopisio chi' d'a yiňtilal. 13 A in ol in och smamoc, axo ol och vuninaloc. Malaj b'aq'uiň ol vactejcan in xajanani. Maň ichaoc vutejnac vactancan in xajanan viňaj Saúl, vic'naquel viň d'a yopisio yic ach och sq'uexuloc viň, maň ichoc ta' ol vutoc. 14 Ol vac'ňej yopisio uninal chi' d'a in choňab'. A yopisio chi' ol b'eyňejb'at d'a masanil tiempo, xchi Jehová, xa chi d'a viň, xchi d'a viňaj Natán chi'.

15 Yuj chi' masanil tas ix yal Jehová d'a viňaj Natán chi', ix yal viň d'a viňaj rey David chi'. 16 Yuj chi' ix och viň rey chi' d'a yichaň Jehová, ix em c'ojan viň, ix yalan viň icha tic: Mamin Jehová in Diosal, ¿tas val velc'och a in tic? ¿tas pax val yelc'och eb' in mam vicham, yuj chi' nivan a vach'c'olal tzac' d'ayin? 17 Ach in Diosal, maňocňej juntzaň tic ix ac' d'ayin, van alanpaxcani to ol ac' a vach'c'olal d'a yib'aň eb' viňtilal d'a b'aq'uiň. Lajan tzin utej icha juntzaň eb' nivac vinac d'a sat luum tic. 18 ¿Tasto val syal valan d'ayach yuj snivanil velc'och tzac'a'? A ach tic Mamin Jehová, ojtac val tas vaji. 19 Mamin Jehová, yujto tzin a xajanej a in a checab' in tic, yuj chi' ix el d'a a c'ool, ix ac'an juntzaň opisio satub'tac tic d'ayin, ix ac'an vojtaquejeli. 20 Mamin Jehová, malaj junocxo mach lajan ed'oc. A achňej toni, malaj junocxo Dios scab' specal icha ach tic. 21 A oň pax a choňab' Israel oň tic, malaj junocxo choňab' lajan qued'oc, yujto a ach ix oň a colo', yic tzoň ochcan a choňab'oc. Mamin

Jehová co Diosal, te nivan ix aj a b'inaj cuuj, yujto a c'ulejnac tas satub'tac ayic a colannaquelta eb' co mam quicham d'a Egipto. Ic'annaquel juntzaňxo choňab' d'a yichaň eb'. 22 Yujto ix oň ac'och a choňab'oc d'a junelňej. A achxo Mamin Jehová, ach ochcan co Diosaloc.

23 A ticnaic Mamin Jehová, elocab'c'och tas ix alcan d'ayin a in a checab' in tic yed' d'a eb' viňtilal. 24 Elocab'c'och tas ix ala', yic vach' tzach ic'jichaaň. Mamin Jehová, ol alchajoc to a ach Yajal aj d'a Smasanil, co Diosal ach pax a oň israel oň tic. Ol ochňej pax viňtilal d'a reyal d'a junelňej d'a ichaň. 25 Mamin ach in Diosal, ix ac' vojtaquejeli to ol ochňejcan viňtilal d'a vopisio. Yuj chi' tzin tec'b'ej in b'a in lesalvi d'ayach. 26 A ach tic Mamin Jehová, co Diosal ach, a ach ix alcan jun vach'ilal tic d'ayin. 27 A ticnaic jun, elocab' d'a a c'ol ac'an a vach'c'olal d'a viňtilal, yic vach' ol ajňej ec' eb' d'a ichaň. A ach ol ac' a vach'c'olal d'a eb', ol schaanňej eb' d'a masanil tiempo, xchi viňaj rey David chi' d'a Jehová.

18

Juntzaň choňab' ix yac' ganar'R'viňaj rey David (2S 8.1-14)

1 Ayic ix lajvi yec' juntzaň tic, ix ac'ji ganar eb' filisteo yuj viňaj rey David. Ix can eb' d'a yalaň smandar viň. Ix yic'anec' choňab' Gat viň yed' yaldeail d'a yol sc'ab' eb'. 2 Ix ac'jipax ganar eb' moabita yuj viň, yuj chi' ix yac'och sb'a eb' d'a yol sc'ab' viň, ix ac'jicanoch d'a yib'aň eb' yac'an q'uen tumin d'a viň.

3 Aňejtona' ix ac'jipax ganar viňaj Hadad-ezer sreyal Soba ay d'a stojolal Hamat yuj viň. A jun viň rey chi' van smacan yicoc lum luum masanto d'a a' Éufrates. 4 Ix yamchaj mil carruaje yic oval yuj viňaj David chi' yed' eb' soldado. Ix yamchajpax 7 mil eb' soldado ayq'ue d'a yib'aň chej yed' pax 20 mil eb' soldado sb'ey d'a yoc. Ix spol d'iňchaj sch'aňal yoc masanil noc' chej ed'jinac carruaje yic oval chi' eb', axoňej noc' sc'anchaj yic stoc'an 100 carruaje ix cani.

5 Ix c'och eb' soldado sirio aj Damasco yic scolvaj eb' yed' viňaj Hadad-ezer chi', palta ix ac'jipax ganar eb' yuj viňaj rey David chi', ix miljicham 22 mil eb'. 6 Ix lajvi chi' ix yac'ancan juntzaň eb' soldado viň d'a scal eb' sirio aj Damasco chi'. Icha chi' ix aj scan eb' d'a yol sc'ab' viň, ix ac'jicanoch d'a yib'aň eb' yac'an q'uen tumin d'a viň. B'ajtac ix yac' oval viňaj David chi', ix yac'ňej ganar viň yuj Jehová.

7 Aňejtona', ix yic'anpaxec' juntzaň maclab' jul-lab' viň ayoch oro d'ay sc'an eb' yajalil eb' soldado viňaj Hadad-ezer chi', ix yic'ancot eb' d'a Jerusalén. 8 Nivan pax q'uen bronce ix yiq'uec' viň d'a Tibhat yed' d'a Cun, aton juntzaň choňab' chi' ay d'a yol smacb'en viňaj rey Hadad-ezer chi'. Aton yed' q'uen bronce chi' ix sb'o jun nivan pila viňaj rey Salomón. Ix sb'o pax juntzaň nivac oy viň yed' masanil yamc'ab' nab'a bronce ix c'anchaj d'a templo.

9 Ayic ix yab'an viňaj Toi sreyal Hamat to toxo ix ac'ji ganar masanil eb' soldado viňaj rey Hadad-ezer chi' yuj viňaj rey David, 10 ix schecancot jun yuninal viň, scuchan Adoram. Yed'nac q'uen oro viň, q'uen plata yed' q'uen bronce yic tz'ac'ji stzatzil sc'ool viňaj rey David yed' yalan vach' lolonel d'a viň, yujto ix ac'ji ganar viňaj rey Hadad-ezer chi' yuj viň. A viňaj Toi chi' yac'nac oval viň yed' viňaj rey Hadad-ezer chi' d'a yalaňtaxo. 11 Ix yac' masanil juntzaň q'uen chi' viňaj rey David d'a Jehová. Junňej ix aj yac'an q'uen viň yed' q'uen oro yed' q'uen plata yic'naquec' viň d'a juntzaň nación tic: Aton d'a Edom, d'a Moab, d'a Amón, d'a eb' filisteo yed' d'a eb' amalecita.

12 Yed' pax viñaj Abisai yune' ix Sarvia, yajalil jun macañ eb' soldado viñaj
rey David, ix ac'ji ganar eb' soldado yic Edom yuj viñ. 18 mil eb' ix smilcham
viñ d'a yac'lical Atz'am Atz'am. 13 Ix lajvi chi', ix yac'ancan juntzañ eb'
soldado viñ d'a Edom chi'. Yuj chi' masanil eb' edomita ix ochcan d'a yol sc'ab'
viñaj rey David chi'. B'ajtac ix yac' oval viñ, ix yac'ñej ganar viñ yuj Jehová.

Eb' vinac ay yopisio yed' viñaj rey David
(2S 8.15-18; 20.23-26)

14 A viñaj David, ix yac' reyal viñ d'a yib'añ choñab' Israel. Te vach' ix yutej
sb'eyb'al viñ, d'a stojolal ix sb'o yaj viñ tas yaj eb' choñab'. 15 A viñ yajalil eb'
soldado, aton viñaj Joab yune' ix Sarvia. Axo pax viñaj Josafat yuninal viñaj
Ahilud, tz'ib'um yaj viñ d'a viñ rey chi'. 16 A viñaj Sadoc yuninal viñaj Ahitob
yed' viñaj Abimelec yuninal viñaj Abiatar, sacerdote eb' viñ, axo viñaj Savsa,
tz'ib'um ab'ix viñ. 17 A pax viñaj Benaía yuninal viñaj Joiada, yajal yaj viñ
d'a eb' quereteo yed' d'a eb' peleteo, aton eb' stañvumal viñ rey, axo eb' viñ
yuninal viñ rey chi', yajal yaj eb' yic scolvaj eb' yed' viñ.

19

Ix ac'ji ganar eb' sirio yed' eb' amonita‘R’yuj viñaj rey David
(2S 10.1-19)

1 Ayic toxo ix ec' jun tiempoal, ix cham viñaj Nahas sreyal eb' amonita, axo
viñ yuninal viñ scuchan Hanún ix ochcan reyal. 2 Ix sna' viñaj rey David to
yovalil sch'ox svach'c'olal viñ d'a viñaj Hanún chi', yujto a viñ smam viñ ix
sch'ox svach'c'olal viñ d'a viñ. Yuj chi' ix schecb'at juntzañ schecab' viñaj
David chi' d'a viñaj Hanún chi' yic syac'an snivanil sc'ool viñ yuj schamel viñ
smam viñ chi'. Palta ayic ix c'och eb' viñ checab' d'a schoñab' eb' amonita, 3 a
eb' viñ yajal yaj d'a choñab' chi', ix yal eb' viñ d'a viñaj Hanún chi': Mamin
rey, ¿tom tzac'och d'a a c'ool to nivan yelc'och viñ a mam chi' d'a yol sat viñaj
rey David chi', yujñej chi' ix scheccot juntzañ vinac tic viñ yic syac' snivanil
a c'ool eb' viñ? Maay. Ix checjicot eb' viñ yuj viñ yic syil eb' viñ tas yaj co
choñab' tic, yic tzul satanel eb' viñ, xchi eb' viñ d'a viñ.

4 Yuj chi', ix schec viñaj Hanún chi' yamjoc eb' viñ schecab' viñaj rey David
chi'. Ix joxjiel xil sti' eb' viñ, ix poljiel yoctac sti' spichul eb' viñ masanto ix
q'ueul d'a sti' syoop eb' viñ. Ix lajvi chi' ix schecan pax eb' viñ viñ. 5 Ayic ix
yab'an viñaj rey David tas ix aj eb' viñ, ix schecanb'at schaumal eb' viñ yujto
te q'uixvelal ix utaj eb' viñ. Ix alji d'a eb' viñ to scan eb' viñ d'a Jericó masanto
sq'uib'xi xil sti' eb' viñ chi', ichato chi' syal smeltzaj paxta eb' viñ.

6 Axo eb' amonita chi', ix nachajel yuj eb' to chuc ix can eb' d'a viñaj rey
David chi', yuj chi' ix yac'b'at 660 quintal q'uen plata viñaj Hanún chi' d'a
Mesopotamia, d'a Siria, d'a Maaca yed' d'a Soba yic scot carruaje yed' eb'
viñ soldado ed'jinac yed' eb' viñ soldado ayq'ue yib'añ noc' chej yic scolvaj
yed' viñ. 7 Ix stupanpax eb' d'a viñ sreyal Maaca yic scot viñ yed' 32 mil
carruaje yic oval yed' soldado. Ix sb'oanq'ue scampamento eb' ix tupchaj
chi' d'a slac'anil choñab' Medeba. Ix elpaxcot masanil eb' amonita chi' d'a
yoltac schoñab', ix smolb'an sb'a eb' yic syac'an oval eb' yed' eb' israel. 8 Ayic
ix yab'an jun chi' viñaj rey David ix schecanb'at viñaj Joab viñ yed' masanil
eb' soldado. 9 Ix yac' lista sb'a eb' amonita chi' d'a oval d'a yichañ schoñab'
eb'. Axo eb' viñ rey ix yavtejcot eb' chi', ch'oc ix can eb' viñ d'a ac'lic. 10 Ayic ix
yilan viñaj Joab to ay eb' ajc'ol d'a yichañ yed' d'a spatic, ix sic'anel eb' soldado
te jelan viñ yic syac'an oval eb' yed' eb' sirio chi'. 11 Axo nañalxo eb' ix yac'och
viñ yic scuchb'aj eb' yuj viñaj Abisai yuc'tac viñ yic syac'an oval eb' yed' eb'
amonita chi'. 12 Ix yalan viñaj Joab chi' icha tic: Tato max oñ tzac'van d'a

eb' sirio chi', elañchamel tzex colvaj qued'oc. Tato max ex tzac'van d'a eb' amonita chi' jun, a oñxo ol b'at oñ colvaj eyed'oc. 13 Tec'b'ej a b'a, cac' oval yuj co colan eb' quetchoñab', aton schoñab' co Diosal. Yac'ocab' Jehová tas tz'el d'a sc'ool, xchi viñaj Joab chi'.

14 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj Joab chi' yed' eb' soldado yac' oval yed' eb' sirio chi'. Axo ix aji, ix el lemnaj eb' d'a yichañ viñ. 15 Ayic ix yilan eb' amonita to toxo ix el lemnaj eb' sirio chi', ix el pax lemnaj eb' d'a yichañ viñaj Abisai chi', ix och eb' scol sb'a d'a yol schoñab'. Ix lajvi chi' ix meltzaj viñaj Joab chi' yed' masanil eb' soldado d'a Jerusalén.

16 Ayic ix yilan eb' sirio chi' to ix ac'ji ganar eb' yuj eb' israel, ix yac'anb'at schecab' eb' d'a eb' yetchoñab' ay d'a sc'axepalb'at a' Éufrates yic scot eb' colval yed' eb'. A viñaj Sofac yajalil eb' soldado viñaj rey Hadad-ezer scuchb'an eb'. 17 Ix alchaj juntzañ tic d'a viñaj rey David, yuj chi' ix smolb'anpax masanil eb' soldado Israel viñ, ix c'axpajec' eb' d'a a' Jordán, ix c'och eb' b'aj ayec' eb' sirio chi'. Ix sb'oanoch soldado viñaj rey David chi' d'a yichañ eb' sirio chi', axo eb' ix ac'an oval yed' eb'. 18 Axo ix aji, ix el lemnaj eb' sirio d'a yichañ eb' israel chi'. Ay 40 mil eb' soldado sb'ey d'a yoc ix chami yed' 7 mil eb' ayq'ue d'a yol carruaje. Ix champax viñaj Sofac chi'. 19 Ayic ix yilan eb' ayoch yed' viñaj Hadad-ezer chi' to toxo ix ac'ji ganar eb' yuj eb' israel, ix och eb' d'a junc'olal yed' viñaj rey David chi', ix can eb' d'a yol sc'ab' viñ. Atax ta' majxo yal sc'ol eb' sirio chi' ix colvaj yed' eb' amonita.

20

Ix yac' ganar choñab' Rabá viñaj rey David (2S 12.26-31)

1 A d'a junxo ab'il, d'a stiempoal sb'at eb' rey d'a oval, ix can viñaj rey David d'a Jerusalén, axo viñaj Joab ix molb'anb'at eb' soldado yetisraelal yic syixtanb'at eb' tastac ay d'a yol smacb'en eb' amonita. Ix b'atñej eb', ix yoymitan choñab' Rabá eb', ix yac'an oval eb' yed'oc, masanto ix yac' ganar jun choñab' chi' eb'. 2 Ix lajvi chi' ix c'och viñaj rey David yic'cot scorona viñ sreyal eb' amonita chi'. Nab'a oro jun corona chi', tzijtum q'uen q'ueen vach' yilji ayoch d'ay, ay am oxeoc arroba yalil. Ix yac'anq'ue eb' d'a sjolom viñaj rey David chi'. Mañ jantacoc tas caro stojol ix yic' viñ d'a jun choñab' chi'. 3 Axo masanil eb' anima ixto cani, ix ic'jib'at eb' yuj viñ, ix ac'chajoch eb' d'a munlajel yed' q'uen sierra, q'uen piocha yed' q'uen ch'acab'. Añeja' icha chi' ix sc'ulej viñ yed' eb' amonita d'a juntzañxo choñab'. Ix lajvi chi' ix meltzajcot viñ yed' masanil eb' soldado d'a Jerusalén.

Oval yed' eb' chaañ steel (2S 21.18-20)

4 Ix lajvi chi' ix och jun oval yed' eb' filisteo d'a Gezer. A d'a jun oval chi', a viñaj Sibecai aj Husa ix milancham viñaj Sipai. A viñaj Sipai chi' yiñtilal viñ eb' chaañ steel. Icha chi' ix aj scan eb' filisteo d'a yol sc'ab' eb' israel. 5 Ix och junxo oval yed' eb' filisteo chi'. A viñaj Elhanán yuninal viñaj Jair ix milancham viñaj Lahmi yuc'tac viñaj Goliat aj Gat. Te nivan spatic yoc slanza viñaj Lahmi chi', icha am spatic te te' b'aj sb'ac'chajoch añ ch'al yic eb' sch'alvi.

6 Ix och junxo oval d'a Gat. Ay junxo viñ vinac ta' te chaañ steel, lajchave' yiximal sc'ab' viñ, lajchave' pax yiximal yoc viñ, yiñtilal pax viñ eb' chaañ steel. 7 A jun viñ chi', ix b'uchvaj viñ d'a eb' israel, yuj chi' ix miljicham viñ yuj viñaj Jonatán yuninal viñaj Simea yuc'tac viñaj rey David chi'. 8 A juntzañ eb'

viñ nivac vinac chi', a viñaj Réfah aj Gat ay yiñtilal eb' viñ, palta ix miljicham eb' viñ yuj viñaj rey David yed' eb' soldado viñ.

21

Yic'nacchaañ sb'isul eb' choñab"R'viñaj rey David
(2S 24.1-17)

1 A viñ Satanás ix och ajc'olal d'a eb' israel, yuj chi' ix yac' viñ sc'ulej viñaj
rey David yic syic'anchaañ sb'isul eb' soldado israel viñ smasanil. 2 Yuj chi'
ix yal viñ rey chi' d'a viñaj Joab yed' pax d'a eb' viñ yajalil eb' soldado icha tic:
—Ixiquec eyic'chaañ sb'isul eb' soldado. Sb'at e chacot d'a choñab'
Beerseba, masanto tzex c'och d'a choñab' Dan. Ayic slajvi chi' tzeyic'ancot
sb'isul eb' chi' d'ayin, yic svila' jantac eb' d'a smasanil.
3 Palta ix tac'vi viñaj Joab chi' icha tic:
—Aocab' Jehová tz'ac'an q'uib' sb'isul schoñab' masanto maxtzac yal
sb'ischaji. Mamin rey ayoch eb' d'a yol a c'ab' smasanil, ¿tas yuj tza nib'ej jun
tic? A d'a jun tic ol och smul co choñab' tic uuj, xchi viñ.
4 Palta majxo schalaj yab' viñ rey chi' tas ix yal viñaj Joab chi', yuj chi' ix
b'at eb'. Ayic ix lajvi yic'anchaañ sb'isul masanil eb' soldado Israel chi' eb',
ix meltzaj eb' d'a Jerusalén. 5 Ix yac'an jantac sb'isul masanil eb' viñ soldado
viñaj Joab d'a viñaj David chi', ay 470 mil eb' viñ soldado yic Judá yed' pax d'a
juntzañxo smacb'en Israel ay jun millón yed' 100 mil eb' viñ vinac stiempo
sb'at d'a oval. 6 Palta maj ochlaj eb' viñ vinac yiñtilal Leví yed' eb' viñ yic
Benjamín sb'isuloc, yujto maj scha sc'ol viñaj Joab jun schecnab'il viñ rey chi'.
7 Maj schapaxlaj sc'ol jun chi' Dios, yuj chi' ix yac'cot jun yaelal d'a yib'añ
choñab' Israel chi'. 8 Ichato chi' ix yalanq'ueta smul viñaj rey David chi' d'a
Dios icha tic:
—Te nivan in mul ix ochi, yujto ix in c'ulej jun tic, palta tzin c'an d'ayach to
tzac' nivanc'olal jun in mul tic, yujto icha junoc quistal anima ix vutej in b'a,
xchi viñ.
9 Yuj chi' ix yal Jehová d'a viñaj Gad schecab', aton viñ tz'ac'an srazón viñ
rey chi', ix yalan icha tic: 10 Ixic, b'at il viñaj rey David, tzalan d'a viñ to a in
Jehová in sval icha tic: Ay oxe' tas svac' a sic'lej, a ach ol a sic'lej tas junoc ol
vac' d'ayach, xchi Jehová. 11 Yuj chi' ix b'at viñaj Gad chi' yil viñaj rey David
chi', ix yalan viñ d'a viñ icha tic:
—A Jehová tz'alan icha tic: Sic'lej junoc d'a scal juntzañ yaelal tic: 12 ¿Tom a'
oxe' ab'il vejel, ma oxe' ujal ol yac' eb' ajc'ol ex smilanchamoc, mato oxe' c'ual
ilya ol yac' d'a yol a macb'en tic? A jun chi' vespada a in Jehová in tic, yujto a
jun vángel ol satanel anima d'a yol a macb'en tic, xchi Jehová. Yuj chi' sic'lej
ticnaic yic vach' ol yal vac'an spac d'a Jehová, aton in checancoti, xchi viñaj
Gad chi' d'a viñ.
13 Ix yalan viñaj rey David chi' d'a viñaj Gad chi' icha tic:
—Maxtzac nachajlaj vuuj tas tzin sic'lej. Vach' ama to a Jehová tz'em sc'ab'
d'a vib'añ, mañoc anima sva sc'ab' d'ayin, yujto vojtac to nivan yoq'uelc'olal
Jehová chi', xchi viñ.
14 Yuj chi' ix yac'cot jun ilya Jehová d'a yib'añ choñab' Israel chi', 70 mil
eb' ix cham yuuj. 15 Ix schecancot jun yángel Jehová yic satanel eb' anima
d'a Jerusalén. Ayic van satanel eb' anima chi', ix cusq'ue sc'ol Jehová yuj
jun yaelal chi', ix yalan d'a jun yángel van smilancham anima chi' icha tic:
Yechelxo chi', actej, xchi d'ay.
A val d'a jun rato chi', a jun yángel Jehová chi', ay val ec' b'aj van stec'vi
trigo viñaj Ornán jebuseo. 16 Axo ix q'ue q'uelan viñaj rey David, ix yilan
viñ to ayec' jun yángel Jehová chi' d'a snañal lum luum tic yed' satchaañ,

yed'nacq'ue jun q'uen espada, van yac'anem q'uen yespada chi' d'a yib'aň Jerusalén. Yed'ňej chi' ix em ňojan viňaj rey David chi' yed' eb' yichamtac vinaquil choňab' Israel masanto d'a sat luum, ayoch pichul yic cusc'olal yuj eb'. 17 Ix yalan viňaj rey David chi' d'a Dios icha tic:

—Mamin, a in val ix vala' to tz'ic'jichaaň sb'isul eb' choňab' tic. A in val ix och in mul. Malaj smul eb' anima tic. Mamin Jehová, ach in Diosal, tzin tevi d'ayach to a jun yaelal tic, a d'a vib'aň yed' viňtilal tz'emi, maň a satel a choňab' tic, xchi viň.

Jun altar d'a tec'lab' trigo (2S 24.18-25)

18 Yuj chi' ix yal Yángel Jehová chi' d'a viňaj Gad to syal viň d'a viňaj rey David chi' to sb'oq'ue junoc altar viň b'aj stec'vi trigo viňaj Ornán jebuseo chi'. 19 Yuj chi' ix b'at viň rey chi' sb'oq'ue jun altar yic tz'ic'jichaaň sb'i Jehová, icha ix aj yalchaj chi'. 20 A viňaj Ornán yed' chaňvaň yuninal viň, van stec'vi trigo eb', axo ix yilan eb' to ayec' Yángel Jehová chi' ta', ix b'at eb' viň yuninal viň chi' sc'ub'ejel sb'a. 21 Ayic ix yilan viňaj Ornán chi' to van sc'och viň rey d'a slac'anil, ix elta viň b'aj van stec'vi trigo chi', ix em ňojan viň d'a yichaň viň rey chi'. 22 Yuj chi' ix yal viň rey chi' d'a viň icha tic:

—Tzoc val el d'a a c'ool, tza choň jun lugar b'aj tzach tec'vi trigo tic d'ayin, yic tzin b'oq'ue junoc altar d'a Jehová, yic tz'och vaan jun ilya tic d'a cal choňab' tic. Choň d'ayin icha val jantac stojol, xchi viň rey chi'.

23 Ix tac'vi viňaj Ornán chi' d'a viň:

—Mamin rey, syal in sian jun lugar tic d'ayach yic tza b'oan tas snib'ej a c'ool. Svac'anpax noc' toro yic tz'och noc' silab'il yed' te' tec'lab' tic syal yoch te' d'a c'atzitzal, axo ixim trigo tic, syal yoch ixim d'a ofrendail. Mamin rey, masanil juntzaň tic svac' d'ayach, xchi viň.

24 Palta ix tac'vi viňaj rey David chi' icha tic:

—Yuj val dios d'ayach yuj masanil juntzaň tic, palta a in tic yovalil ol in tup juntzaň tic smasanil icha val stojol, yujto max yal-laj vic'anec' a tastac, svac'an silab'il d'a Jehová. Max yal-laj vac'an junoc tas silab'il to maň ol in tupu', xchi viň.

25 Icha chi' ix aj smanan jun luum chi' viň rey chi' d'a 600 siclo q'uen oro. 26 Ata' ix sb'oq'ue jun altar viň, ix sňusan silab' viň yed' silab' yic junc'olal. Ix lajvi chi', ix lesalvi viň d'a Jehová, axo Jehová chi' ix ac'ancot c'ac' d'a satchaaň d'a yib'aň jun silab' d'a yib'aň altar chi'. 27 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a jun ángel chi' to syac'xiem q'uen yespada chi' d'a yol yatut.

Jun lugar yic templo

28 Ayic ix yilan viňaj rey David to ix tac'vi Jehová d'a viň d'a stec'lab' trigo viňaj Ornán chi', ix yac'an juntzaňxo silab' viň d'a Jehová ta'. 29 Vach'chom a jun mantiado sb'onacq'ue viňaj Moisés yicoc Jehová d'a tz'inan luum yed' jun altar b'aj stz'a silab' ay d'a Gabaón jun lugar chaaň yic ejmelal, 30 palta maj yal-laj sb'at viňaj rey David ta' yic sc'anb'ej d'a Dios, yujto ix te xiv viň ayic ix yilan jun q'uen espada viň yed'nac Yángel Jehová.

22

1 Yuj chi' ix yal viň icha tic: A tic ol aj stemplo Jehová Dios yed' jun altar b'aj sco ňustz'a co silab' a oň israel oň tic, xchi viň.

Ix molchaj tastac yic sb'ochaj templo

2 Ix lajvi chi' ix yalan viňaj rey David chi' to smolchaj masanil eb' ch'oc choňab'il ayec' cajan d'a scal eb' israel. Ix sic'chajel eb' tzeyum q'ueen,

aton q'uen ol och d'a yic sb'ochaj stemplo Dios. 3 Nivan pax q'uen hierro ix smolb'ej eb' yic tz'och q'uen d'a lavuxal sc'anchaj d'a puerta. Nivan pax q'uen bronce ix molb'aji, maxtzac yal-laj yechtaj q'ueen. 4 Nivan pax te' c'ute', maxtzac nachaji jantac sb'isul te' ix molchaji, yujto a eb' aj Sidón yed' eb' aj Tiro te nivan te' c'ute' chi' ix yic'cot eb'.

5 Ix sna viňaj rey David chi' icha tic: A viň vuninal aj Salomón tic, te uninto viň, axo pax jun stemplo Jehová ol b'o chi', te nivan ol ajoc. Ol te b'inaj yuj svach'il yilji d'a yolyib'aňq'uinal tic, yuj chi' a ticnaic yovalil ol in molb'ejcan tastac ol och d'ay, xchi viň.

Yuj chi' ayic pitzanto viňaj David chi', te nivan tas ix smolb'ejcan viň. 6 Ix lajvi chi', ix yavtancot viňaj Salomón chi' viň, aton viň yuninal viň. Ix yalancan viň to a viň ol b'oanq'ue jun stemplo Jehová sDiosal choňab' Israel. 7 Ix yalan viň icha tic: Ach vuninal, nab'ilxo val vuuj to tzin b'oq'ue junoc stemplo Jehová co Diosal. 8 Palta yalnac d'ayin icha tic: Ix vila' to a ach tic, maň jantacoc anima ix a milchamoc, maň jantacoc pax oval ix ac'a', yuj chi' maňoc ach ol a b'oq'ue jun in templo chi'. 9-10 Palta ay jun uninal toto ol ajoc, Salomón ol ac' sb'iej, malaj oval ol yac'a', yujto a in ol vac'och junc'olal d'a scal yed' eb' ayoch ajc'olal d'ay. A d'a stiempoal chi' ol vac' junc'olal yed' tzalajc'olal d'a in choňab' Israel. A' ol b'oanq'ue jun in templo chi'. Ol och vuninaloc, a inxo ol in och smamoc. Ol vac'ňejcan yopisio d'a yiňtilal d'a choňab' tic d'a junelňej, xchinac Jehová d'ayin.22.9-10 11 Yuj chi' a ticnaic ach vuninal, aocab' Jehová tz'ochňej ed'oc yic ol a b'oanq'ue jun templo chi', icha ajnac yalan chi' uuj. 12 Aocab' Jehová co Diosal ol ac'an a jelanil, yic vach' ayic ol ac'an reyal d'a choňab' Israel tic, ol a c'anab'ajej masanil schecnab'il. 13 Vach'ňej ol ajelc'och smasanil, tato ol a c'anab'ajej val masanil sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il yalnaccan d'a viňaj Moisés cuj a oň israel oň tic. Ac' ip, tec'anňej tzutej a b'a. Maň ac' chab'ax a c'ool, maň ach xivoc. 14 Ix vac' val vip yic smolb'ajcan 66 mil quintal q'uen oro yic tz'och d'a stemplo Jehová chi' yed' 660 mil quintal q'uen plata yed' jun nivan b'ulaň q'uen bronce yed' q'uen hierro maxtzac yal yechtaji. Maň jantacoc pax te te' ix in chec molb'ajcanoc yed' q'uen q'ueen. A achxo ol ac' tz'acvoc. 15-16 Tzijtum eb' viň munlajvum ayec' d'a yol a c'ab' ol munlaj ed'oc, eb' tzeyum q'ueen, eb' albañil yed' eb' ňicum te'. Maxtzac b'ischaj jantac eb' viň vinac te jelan d'a yalňej tas munlajelal, icha d'a q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce yed' d'a q'uen hierro ol munlaj ed'oc. Yuj chi' jun, ochocab' munlajel, ochocab' Jehová ed'oc, xchi viň d'a viňaj Salomón chi'.

17 Ix lajvi chi' ix yalan viň d'a masanil eb' viň ayoch yajalil to tz'och eb' viň yed' viňaj Salomón chi' d'a munlajel. Ix yalan viň d'a eb' viň icha tic: 18 A Jehová co Diosal ayoch eyed'oc. A' ix ac'anňej junc'olal d'ayoň d'a masanil co macb'en, yujto a' ix ac'anoch masanil juntzaň choňab' tic d'a yol in c'ab', yuj chi' ix ochcan eb' d'a yol sc'ab' Jehová yed' d'a yol co c'ab' a oň schoňab' oň tic. 19 Yuj chi' aq'uec val och d'a e c'ool eyac'anoch e b'a d'a yol sc'ab' Jehová co Diosal. Tzeyac' val och d'a e c'ool e b'oanq'ue templo b'aj tz'ic'jichaaň Jehová chi', yic vach' ol ac'jococh te' scaxail strato chi' d'a yool yed' pax masanil syamc'ab'il jun templo chi', xchi viň d'a eb' viň.

23

A yopisio eb' levita

22.9-10 **22:9-10** A Salomón, a d'a hebreo syalelc'ochi “Junc'olal” ma “vach'c'olal”.

1 Ayic te icham vinacxo viñaj rey David, ix yac'ancanoch yopisio viñ
yuninal viñ, aton viñaj Salomón yic tz'och viñ reyal d'a choñab' Israel. 2 Ix
molb'aj masanil eb' viñ yajal yaj d'a choñab' chi' yuj viñ, eb' viñ sacerdote
yed' eb' viñ levita. 3 Ix schecan b'ischaj eb' viñ levita viñ, aton eb' viñ vinac
ec'alxo d'a 30 ab'il sq'uinal, 38 mil sb'isul eb' viñ. 4 A d'a scal eb' viñ chi', ix
sic'chajel 24 mil eb' viñ scuchb'an eb' smunlaji yic sb'ochaj stemplo Jehová.
Axo 6 milxo eb' viñ, ix och eb' viñ d'a juezal yed' d'a yajaliloc choñab' chi'.
5 Chañe' mil eb' viñ ix och stañvumaloc puerta. Chañe' mil pax eb' viñ ix och
yic syalan vach' lolonel eb' viñ d'a Jehová, sc'anan jantac yamc'ab' yic b'it eb'
viñ, aton juntzañ yamc'ab' schecnac viñaj rey David chi' b'ojoc yic sc'anchaj
ta'. 6 Macquiltaquil ix yutej eb' viñ levita chi' viñ, icha smam yicham junjun
macañ eb' viñ: Aton viñaj Gersón, viñaj Coat yed' viñaj Merari.

7 A eb' viñ yuninal viñaj Gersón chi': Aton viñaj Laadán yed' viñaj Simei.
8 Axo eb' viñ yuninal viñaj Laadán chi', oxvañ eb' viñ: Aton viñaj Jehiel, viñ
b'ab'el yuninal viñ, viñaj Zetam yed' viñaj Joel. 9 Axo eb' viñ yuninal viñaj
Simei chi', oxvañ pax eb' viñ: Viñaj Selomit, viñaj Haziel yed' viñaj Harán.
Aton eb' viñ tic yajal yaj d'a yiñtilal viñaj Laadán chi'. 10-11 Axo eb' viñ yuninal
viñaj Simei chi', chañvañ eb' viñ: Aton viñaj Jahat b'ab'el, viñaj Zina schab'il,
viñaj Jeús yed' viñaj Bería. A viñaj Jeús yed' viñaj Bería chi', mañ val tzijtumoc
yiñtilal eb' viñ yic stzac'van eb' yilan yopisio, yuj chi' junñej macañ ix aj eb'.

12 Axo eb' viñ yuninal viñaj Coat, chañvañ eb' viñ: Aton viñaj Amram, viñaj
Izhar, viñaj Hebrón yed' viñaj Uziel. 13 A eb' yuninal viñaj Amram chi', aton
viñaj Aarón yed' viñaj Moisés. A viñaj Aarón chi' ix sic'chajel yed' yiñtilal yuj
Jehová d'a junelñej, yic syil eb' tastac yicñej Jehová yaji, yic sñusan incienso
eb', scuchb'an eb' yetisraelal eb' yic tz'och ejmelal yed' yalan vach' lolonel eb'
d'a yib'añ eb' anima d'a sb'i Jehová. 14 Axo pax eb' viñ yiñtilal viñaj Moisés
schecab' Dios jun, ix och eb' stz'acub'oc eb' yetlevitail.

15 A eb' viñ yuninal viñaj Moisés, aton viñaj Gersón yed' viñaj Eliezer. 16 A
d'a scal eb' viñ yiñtilal viñaj Gersón chi', a viñaj Sebuel yajal yaji. 17 A viñaj
Eliezer chi' junñej yuninal viñ, aton viñaj Rehabías, viñ yajal yaji. Axo pax
viñaj Rehabías chi', tzijtum yuninal viñ. 18 A viñaj Selomit yuninal viñaj Izhar,
yajal yaj viñ. 19 A eb' viñ yuninal viñaj Hebrón: Aton viñaj Jerías viñ b'ab'el
unin, viñaj Amarías viñ schab'il, viñaj Jahaziel viñ yoxil yed' viñaj Jecamán
viñ schañil. 20 Axo eb' viñ yuninal viñaj Uziel: Aton viñaj Micaía viñ b'ab'el
yed' viñaj Isías.

21 A eb' viñ yuninal viñaj Merari, aton viñaj Mahli yed' viñaj Musi. A eb' viñ
yuninal viñaj Mahli chi', aton viñaj Eleazar yed' viñaj Cis. 22 A viñaj Eleazar
chi' malaj junoc yuninal viñ, añej eb' ix yisil viñ ay, aton eb' ix chi' ix yic' sb'a
yed' eb' sc'ab'yoc, eb' viñ yuninal viñaj Cis. 23 Axo pax eb' viñ yuninal viñaj
Musi, oxvañ eb' viñ: Aton viñaj Mahli, viñaj Edar yed' viñaj Jeremot.

24 Aton juntzañ eb' viñ chi' yiñtilal viñaj Leví, icha syal smacañil ix aj
stz'ib'chaj eb' viñ ec'alxo d'a 20 ab'il sq'uinal, aton juntzañ eb' viñ chi' ayoch
yopisio d'a templo.

25 Ix yal viñaj rey David icha tic: Yujto a Jehová co Diosal ix oñ ac'ancan
cajan d'a tic a oñ schoñab' oñ tic, ix can pax scajnub' d'a Jerusalén tic, 26 yuj
chi' a eb' levita mañxo ol scuch b'eyec' smantiado Jehová eb' yed' pax jantac
syamc'ab'il yic tz'och ejmelal, xchi viñ.

27 Yuj chi' a eb' viñ yiñtilal Leví, ayic stz'acvi 20 ab'il sq'uinal eb' viñ,
stz'ib'an sb'a eb' viñ icha ajnac yalancan viñaj rey David d'a slajvub' slolonel.
28 A eb' viñ chi' ix can eb' viñ d'a yol sc'ab' eb' viñ sacerdote yiñtilal viñaj
Aarón, yic smunlaj eb' viñ d'a stemplo Jehová, yic syilan yamaq'uil eb' viñ

yed' yoltac cuarto yed' yilan eb' viñ sacb'itaj masanil yamc'ab' yicñej Jehová yaji. Syilanpax juntzañ munlajel eb' viñ d'a templo chi'. 29 Aton yic sb'ochaj ixim pan tz'och d'a yichañ Jehová, syilan ixim harina eb' viñ tz'ac'ji d'a ofrendail, ixim c'oxox pan malaj yich, juntzañ ofrenda sb'ochaj d'a yol xalten yed' ixim harina calab'il yed' aceite. Syilanpax echlab' eb' viñ sc'anchaj d'a ofrenda. 30 Añejtona' yovalil ayñejec' eb' viñ d'a templo chi', yuj yac'an yuj diosal eb' viñ yed' aloj vach' lolonel d'a Jehová d'a junjun q'uiñib'alil yed' d'a yemc'ualil, 31 yed' yic sñuschaj silab' d'a Jehová d'a sc'ual ic'oj ip, d'a sc'ual q'uiñ ayic tz'alji q'uen uj yed' pax juntzañxo q'uiñ te nivac yelc'ochi. Tz'ac'viñej servil eb' viñ d'a Jehová icha jantac sb'isul eb' viñ yed' munlajel ac'b'il sc'ulej eb' viñ. 32 A eb' viñ chi' stañvanpax mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová yed' scajnub' chi'. Smunlajpax eb' viñ d'a stemplo Jehová chi' icha yajcan d'a yib'añ yiñtilal eb' viñ yuj tas yalnaccan eb' viñ sacerdote yiñtilalcan viñaj Aarón.

24

1 D'a stzolal tz'aj yilan yopisio eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón chi'. Axo eb' viñ yuninal viñ: Aton viñaj Nadab, viñaj Abiú, viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar. 2 A viñaj Nadab yed' viñaj Abiú chi', b'ab'laj chamnac eb' viñ d'a yichañ viñ smam chi'. Mantalaj yuninal eb' viñ schamnac eb' viñ chi', yuj chi' añej viñaj Eleazar yed' viñaj Itamar ix och sacerdoteal.

3 Macquiltac ix aj eb' viñ sacerdote yuj viñaj rey David chi', yuj viñaj Sadoc yiñtilal viñaj Eleazar yed' viñaj Ahimelec yiñtilal viñaj Itamar. 4 Axo ix yilan eb' viñ to a eb' viñ yiñtilalcan viñaj Eleazar chi' tzijtum sb'isul eb' viñ d'a yichañ eb' viñ yiñtilalcan viñaj Itamar, yuj chi' 16 macañ ix aj eb' viñ, axo eb' viñ yiñtilalcan viñaj Itamar chi', vajxac macaññej eb' viñ. 5 D'a sorteoal ix aj yochcan junjun macañ eb' viñ d'a stzolal smunlaji, yujto a d'a scal eb' viñ yiñtilalcan viñaj Eleazar yed' d'a scal eb' viñ yiñtilalcan viñaj Itamar ay eb' viñ nivac yajal sic'b'iloch d'a yopisio d'a templo d'a yichañ Dios.

6 A eb' viñ yajal yaj d'a scal eb' viñ yiñtilalcan viñaj Eleazar yed' pax eb' viñ yiñtilalcan viñaj Itamar, ix sic' sorteo eb' viñ d'a stzolal, jun yic eb' viñ yiñtilalcan viñaj Eleazar chi', jun pax yic eb' viñ yiñtilalcan viñaj Itamar chi'. Icha chi' ix aj smunlaj eb' viñ d'a yopisio. Axo viñaj Semaías yuninal viñaj Natanael yiñtilalcan viñaj Leví ix tz'ib'an sb'i eb' viñ ayic ix sic'an sorteo chi' eb' viñ. Axo eb' viñ sacerdote ayoch d'a yopisio yed' viñ rey, aton viñaj Sadoc yed' viñaj Ahimelec yuninal viñaj Abiatar yed' eb' viñ yajal yaj d'a scal eb' viñ sacerdote chi' yed' d'a scal eb' viñ levita, testigo yajcan eb' viñ.

7-18 Aton sb'i eb' viñ tic ix canñej d'a junjun macañ d'a stzolal, icha syal sb'i eb' viñ yajalil eb' viñ ix sic'an sorteo chi', schael yich d'a eb' viñ b'ab'el masanto d'a eb' viñ slajvub', 24 macañ eb' viñ d'a smasanil: Viñaj Joiarib, viñaj Jedaías, viñaj Harim, viñaj Seorim, viñaj Malquías, viñaj Mijamín, viñaj Cos, viñaj Abías, viñaj Jesúa, viñaj Secanías, viñaj Eliasib, viñaj Jaquim, viñaj Hupa, viñaj Jesebeab, viñaj Bilga, viñaj Imer, viñaj Hezir, viñaj Afses, viñaj Petaías, viñaj Hezequiel, viñaj Jaquín, viñaj Gamul, viñaj Delaía yed' viñaj Maazías.

19 Aton eb' viñ tic ix pojchajec' d'a stzolal d'a sacerdoteal yic smunlaj eb' viñ d'a templo, icha syal sley Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, icha ajnac yalan d'a viñaj Aarón smam yicham eb' viñ.

20 Aton sb'i eb' viñ yajal yaj d'a scal juntzañxo eb' viñ yiñtilal Leví tic: Aton viñaj Jehedías yiñtilal viñaj Subael, yiñtilal pax viñaj Amram. 21 Viñaj Isías b'ab'el d'a scal eb' viñ yiñtilal viñaj Rehabías. 22 Viñaj Jahat yiñtilal viñaj Selomot, yiñtilal pax viñaj Izhar. 23 A eb' viñ yiñtilal viñaj Hebrón d'a stzolal:

Aton viñaj Jerías, viñaj Amarías, viñaj Jahaziel yed' viñaj Jecamán. 24 Viñaj Samir yiñtilal viñaj Micaía, yiñtilal pax viñaj Uziel. 25 Viñaj Zacarías yuninal viñaj Isías yuc'tac viñaj Micaía. 26 Axo eb' viñ yuninal viñaj Merari: Aton viñaj Mahli, viñaj Musi yed' viñaj Jaazías. 27 Axo eb' viñ yuninal viñaj Jaazías chi': Aton viñaj Beno, viñaj Soham, viñaj Zacur yed' viñaj Ibri. 28-29 Chavañ yuninal viñaj Mahli chi': Aton viñaj Eleazar yed' viñaj Cis. A viñaj Eleazar chi', malaj yuninal viñ. Axo pax viñaj Cis chi', ay jun yuninal viñ, aton viñaj Jerameel. 30 Axo eb' viñ yuninal viñaj Musi chi': Aton viñaj Mahli, viñaj Edar yed' viñaj Jerimot.

Aton eb' viñ chi' yajal yaj d'a scal eb' yiñtilal Leví. 31 Añejtona' eb' viñ chi', d'a sorteoal ix aj yoch eb' viñ d'a stzolal smunlaji, icha ix sc'ulej eb' viñ sc'ab'yoc eb' viñ, aton eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón. Aton d'a yichañ viñaj rey David yed' viñaj Sadoc yed' viñaj Ahimelec yed' eb' viñ yajal yaj d'a scal eb' yiñtilal Leví yed' eb' viñ sacerdote, ata' ix och sorteo chi'. Lajañnej ix aj eb' viñ yajal yaj d'a scal yiñtilal viñ b'ab'el vinac yed' d'a scal yiñtilal viñ tzac'anto.

25

Eb' sb'itan yed' syamc'ab'

1 A viñaj rey David yed' eb' yajalil eb' soldado, ix siq'uel eb' viñ yiñtilal viñaj Asaf eb', viñaj Heman yed' viñaj Jedutún, yic scuchb'an eb' anima eb' ayic tz'och eb' ejmelal d'a Dios, yic syalanel slolonel Dios eb' yed' sonal arpa, salterio yed' pax platillo. Aton sb'i eb' ayoch d'a yopisio tic:

2 A eb' viñ yiñtilal viñaj Asaf chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Zacur, viñaj José, viñaj Netanías yed' viñaj Asarela. A viñaj Asaf chi' scuchb'an eb' viñ. A viñ tz'alanel slolonel Dios ayic syalan viñ rey chi' d'a viñ.

3 A eb' viñ yiñtilal viñaj Jedutún, vacvañ eb' viñ: Aton viñaj Gedalías, viñaj Zeri, viñaj Jesaías, viñaj Hasabías, viñaj Matatías yed' viñaj Simei. A viñaj Jedutún chi' scuchb'an eb' viñ, syalanpax slolonel Dios eb' viñ yed' arpa yic tz'alji yuj diosal yed' yalchaj vach' lolonel d'a Jehová d'a b'ital.

4 A eb' viñ yiñtilal viñaj Heman, aton eb' viñ tic: Viñaj Buquías, viñaj Matanías, viñaj Uziel, viñaj Sebuel, viñaj Jeremot, viñaj Hananías, viñaj Hanani, viñaj Eliata, viñaj Gidalti, viñaj Romanti-ezer, viñaj Josbecasa, viñaj Maloti, viñaj Hotir yed' viñaj Mahaziot. 5 A eb' viñ chi' yuninal eb' viñ viñaj Heman. A viñaj Heman chi', schecab' Dios yaj viñ, a viñ tz'ac'an razón d'a viñ rey. 14 yuninal viñ ix yac' Dios yed' oxvañ yisil viñ, yic tz'elc'och sti' Dios yac'nac d'a viñ, ayic yalannac to nivan ol ajelc'och viñ. 6 Masanil juntzañ eb' viñ chi', a viñ smam eb' viñ scuchb'an d'a b'it yic tz'och ejmelal d'a stemplo Jehová yed' juntzañ yamc'ab', aton platillo, salterio yed' arpa.

A viñaj Asaf, viñaj Jedutún yed' viñaj Heman ayoch eb' viñ d'a yalañ schecnab'il viñ rey. 7 A sb'isul eb' viñ c'ayb'annac sb'itan d'a Jehová chi' yed' yiñtilal, 288 eb' viñ d'a smasanil.

8 D'a sorteoal ix aj yoch eb' viñ sb'itani, tz'och eb' viñ ichamtac vinac yed' eb' viñ quelemtac, eb' viñ c'ayb'umxo yed' eb' viñ vanto sc'ayb'ani.

9-31 Ayic ix lajvi yoch sorteo chi', icha tic ix aj yoch eb' viñ d'a stzolal, 24 macañ eb' viñ d'a smasanil. Lajchavañ sb'ey eb' viñ d'a junjun macañ, ayñej yuj sb'a eb' viñ. A d'a scal junjun macañ eb' viñ, ay junjun eb' viñ scuchb'an eb' viñ, aton eb' viñ tic, schael yich d'a viñ b'ab'el masanto d'a viñ slajvub': Viñaj José, viñaj Gedalías, viñaj Zacur, viñaj Izri, viñaj Netanías, viñaj Buquías, viñaj Jesarela, viñaj Jesahías, viñaj Matanías, viñaj Simei, viñaj Azareel, viñaj Hasabías, viñaj Subael, viñaj Matatías, viñaj Jeremot, viñaj Hananías, viñaj

Josbecasa, viñaj Hanani, viñaj Maloti, viñaj Eliata, viñaj Hotir, viñaj Gidalti, viñaj Mahaziot, viñaj Romanti-ezer.

26

Eb' tañvum puerta‘R’yed' juntzañxo eb' ay yopisio

1 Añejtona' d'a stzolal ix aj spojchajb'at eb' viñ tañvum puerta, icha tic ix aj eb' viñ:

Aton eb' viñ yiñtilal viñaj Coré: A viñaj Meselemías yuninal viñaj Coré yiñtilal viñaj Asaf. 2 Axo eb' viñ yuninal viñaj Meselemías chi' d'a stzolal: Aton viñaj Zacarías, viñaj Jediael, viñaj Zebadías, viñaj Jatniel, 3 viñaj Elam, viñaj Johanán yed' viñaj Elioenai.

4-5 Ix yac' svach'c'olal Dios d'a yib'añ viñaj Obed-edom, yuj chi' tzijtum yuninal viñ. Aton stzolal sb'i eb' viñ tic: Viñaj Semaías, viñaj Jozabad, viñaj Joa, viñaj Sacar, viñaj Natanael, viñaj Amiel, viñaj Isacar yed' viñaj Peultai.

6 Axo viñaj Semaías chi', ay eb' viñ yuninal viñ te nivac ix aj yelc'ochi, yuj chi' yajal ix aj eb' d'a scal eb' sc'ab'yoc. 7 A eb' viñ yuninal viñaj Semaías chi', aton eb' tic: Viñaj Otni, viñaj Rafael, viñaj Obed, viñaj Elzabad, viñaj Eliú yed' viñaj Samaquías. 8 Masanil eb' viñ tic, yiñtilal eb' viñ viñaj Obed-edom. Masanil eb' viñ uninab'il yed' eb' viñ sc'ab'yoc eb', te tec'an eb' viñ, ay yip eb' viñ smunlaji, 62 sb'isul eb' viñ d'a smasanil.

9 A eb' viñ yuninal viñaj Meselemías yed' eb' sc'ab'yoc viñ, 18 eb', te jelan eb'.

10 A eb' viñ yuninal viñaj Hosa, yiñtilal viñaj Merari: Aton viñaj Simri. Vach'chom mañoc viñ b'ab'el uninab'il yaji, a viñ smam viñ ix ac'anoch yajalil. 11 Axo eb' yuc'tac viñ: Aton viñaj Hilcías schab'il, yoxil viñaj Tebalías, schañil viñaj Zacarías. A eb' viñ yuninal viñaj Hosa yed' eb' sc'ab'yoc, 13 eb' d'a smasanil.

12 Ix pojchajec' eb' stañvan stemplo Jehová yed' eb' yajalil eb', icha ix aj juntzañxo eb' yetlevitail eb'. 13 Sorteoal ix aj sch'oxji tas puertail stañvej junjun macañ eb', ayoch eb' quelemtac yed' eb' ichamtac vinac.

14 A viñaj Selemías yed' eb' ayoch yed'oc ix tañvan puerta chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Axo viñaj Zacarías yuninal viñaj Selemías chi', jelan yac'an razón viñ. A viñ ix tañvan puerta chi' d'a stojolal norte yed' eb' ayoch yed'oc. 15 Axo viñaj Obed-edom yed' eb' ayoch yed'oc ix tañvan puerta d'a stojolal sur. Axo eb' viñ yuninal viñ ix tañvan b'aj sic'chaj tas ay d'a templo. 16 Axo viñaj Supim yed' viñaj Hosa yed' eb' ayoch yed' eb' viñ, a eb' viñ ix tañvan puerta chi' d'a stojolal b'aj tz'em c'u yed' jun puerta yic Salequet b'aj sq'ue b'e.

A eb' viñ cuchb'um chi', d'a stzolal tz'aj stañvan puerta chi' eb' viñ. 17 Junjun c'u, ay vacvañ eb' viñ stañvan puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u, chañvañ eb' viñ d'a stojolal norte, chañvañ pax eb' viñ d'a stojolal sur, axo pax b'aj sic'chaj tas tz'ac'ji silab'il d'a Jehová chi', chatacvañ eb' viñ stañvan junjun puerta. 18 Axo d'a yamaq'uil templo d'a stojolal b'aj tz'em c'u, chañvañ eb' viñ stañvan d'a sti' scalleal, chavañ pax eb' viñ stañvan d'a yamaq'uil chi'. 19 Ichaton chi' ix aj spojchajec' opisio chi' d'a scal eb' viñ yiñtilal viñaj Coré yed' yic viñaj Merari.

20 Ay pax juntzañxo eb' yetlevitail eb' tz'ilan b'aj sic'chaj tas yic Jehová yaji yed' b'aj smolchaj ofrenda tz'ac'ji d'ay. 21 A viñaj Jehiel yuninal viñaj Laadán, d'a yiñtilal viñaj Gersón, a viñ yajal yaj d'a scal eb' sc'ab'yoc. 22 Axo pax eb' viñ yuninal viñaj Jehiel chi', aton viñaj Zetam yed' viñaj Joel, a eb' viñ ayoch d'a yib'añ stañvan b'aj sic'chaj tas ay d'a scajnub' Jehová.

23 Ix ac'chajpaxoch eb' viñ yiñtilal viñaj Amram d'a yopisio, aton eb' viñ
yiñtilal viñaj Izhar, viñaj Hebrón yed' viñaj Uziel. 24 A viñaj Sebuel, yiñtilal
viñaj Gersón yuninal viñaj Moisés, a viñ tz'ilan val juntzañ tas ay d'a scajnub'
Jehová.
25 A viñaj Sebuel chi', sc'ab'yoc sb'a viñ yed' viñaj Selomit, yujto a smam
yicham viñaj Selomit chi', aton viñaj Eliezer yuc'tac viñaj Gersón smam
yicham viñaj Sebuel chi'. A eb' smam yicham viñaj Selomit chi' d'a stzolal:
Aton viñaj Zicri, viñaj Joram, viñaj Jesaías, viñaj Rehabías yed' viñaj Eliezer.
26 A viñaj Selomit yed' eb' sc'ab'yoc stañvan tastac ac'b'il yicoc Jehová yuj
viñaj rey David yed' eb' yajal yaj d'a scal junjun macañ yiñtilal yed' eb' nivac
yajalil eb' soldado. 27 A juntzañ tas ix yac' eb' chi', aton tastac ix yic' eb' b'ajtac
ix laj och oval, ix yac' eb' yic sc'anchaj d'a stemplo Jehová. 28 Ata' aypaxcan
masanil tas yac'naccan viñaj Samuel schecab' Dios, viñaj Saúl yuninal viñaj
Cis, viñaj Abner yuninal viñaj Ner yed' viñaj Joab yune' ix Sarvia. Masanil
juntzañ ac'b'il yicoc Jehová chi', a viñaj Selomit yed' eb' sc'ab'yoc ix tañvani.
29 A d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Izhar cotnac viñaj Quenanías yed' eb' viñ
yuninal yed' eb' sc'ab'yoc. A eb' chi', mañxooc d'a stemplo Jehová ix och eb'
d'a yopisio, palta to ix och eb' d'a nivac yajalil yed' juezal d'a choñab' Israel.
30 A viñaj Hasabías yed' eb' sc'ab'yoc, aton eb' viñ yiñtilal viñaj Hebrón, ay
mil 700 sb'isul eb', te jelan eb'. Ix ac'jioch yopisio eb' yilan tastac yic Jehová
yaji yed' masanil tastac yic viñ rey d'a sc'axepalec' a' Jordán d'a stojolal b'aj
tz'em c'u.
31-32 Axo pax d'a sc'axepal a' Jordán chi', b'aj cajan eb' yiñtilal Rubén, eb'
yiñtilal Gad yed' nañalxo eb' yiñtilal Manasés, a viñaj Jerías yed' 2 mil 700
eb' sc'ab'yoc, ix ac'jipaxoch eb' d'a yopisio chi'. Yiñtilal pax eb' viñaj Hebrón.
Ayic 40 ab'ilxo yoch viñaj David reyal, ata' ix saychajeq'ui b'ajtac cajan eb'
viñ yiñtilal viñaj Hebrón. Ix ilchaji to ay eb' cajan d'a Jazer d'a yol yic Galaad,
te jelan pax eb', yuj chi' ix ac'jioch eb' d'a jun opisio chi'.

27

Macquiltac yaj eb' soldado d'a yol R'smacb'en viñaj rey David

1 Junjun ujal tz'och 24 mil eb' viñ vinac d'a soldadoal. A d'a scal eb' viñ ay
eb' viñ yajal yaj d'a scal yiñtilal, ay eb' viñ nivac yajalil eb' soldado yed' eb'
viñ yajalil eb' tz'ilan tastac yic viñ rey. Aton sb'i eb' viñ ayoch yajalil tic, d'a
stzolal tz'aj yoch eb' viñ d'a junjun uj.
2-3 A d'a b'ab'el uj a viñaj Jasobeam yuninal viñaj Zabdiel yiñtilal viñaj
Fares tz'ochi.
4 Axo d'a schab'il uj, a viñaj Dodai aj Aho tz'ochi. Axo viñaj Miclot schab'il
yajal yaji.
5 Axo d'a yoxil uj, a viñaj Benaía yuninal viñaj sat sacerdote Joiada tz'ochi.
6 A viñaj Benaía chi', yajal yaj viñ d'a 30 eb' soldado te b'inajnac, axo viñ
yuninal viñ scuchan Amisabad, schab'il yajal yaj viñ d'a jun macañ eb'
soldado tz'och d'a jun uj chi'.
7 Axo d'a schañil uj, a viñaj Asael yuc'tac viñaj Joab aycanoch sb'i d'ay, palta
axo viñaj Zebadías yuninal viñ ayoch yajalil sq'uexuloc.
8 Axo d'a yoil uj, a viñaj Samhut yiñtilal Izhar tz'ochi.
9 Axo d'a svaquil uj, a viñaj Ira yuninal viñaj Iques aj Tecoa tz'ochi.
10 Axo d'a yuquil uj, a viñaj Heles aj Pelón, yiñtilal Efraín tz'ochi.
11 Axo d'a svajxaquil uj, a viñaj Sibecai aj Husa, yiñtilal viñaj Zera tz'ochi.
12 Axo d'a sb'aluñil uj, a viñaj Abiezer aj Anatot, yiñtilal Benjamín tz'ochi.
13 Axo d'a slajuñil uj, a viñaj Maharai aj Netofa, yiñtilal viñaj Zera tz'ochi.

14 Axo d'a yuxluchil uj, a viñaj Benaía aj Piratón, yiñtilal Efraín tz'ochi.
15 Axo d'a slajchavil uj, a viñaj Heldai aj Netofa, yiñtilal viñaj Otoniel tz'ochi.
16-22 Axo pax eb' viñ yajal yaj d'a junjun macañ eb' yiñtilal Israel, aton eb' viñ tic:
A d'a eb' yiñtilal Rubén, a viñaj Eliezer yuninal viñaj Zicri yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Simeón, a viñaj Sefatías yuninal viñaj Maaca yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Leví, a viñaj Hasabías yuninal viñaj Kemuel yajal yaji. Axo d'a eb' viñ yiñtilal viñaj Aarón, a viñaj Sadoc yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Judá, a viñaj Eliú yuc'tac viñaj rey David yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Isacar, a viñaj Omri yuninal viñaj Micael yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Zabulón, a viñaj Ismaías yuninal viñaj Abdías yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Neftalí, a viñaj Jerimot yuninal viñaj Azriel yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Efraín, a viñaj Oseas yuninal viñaj Azazías yajal yaji. A d'a nañal eb' yiñtilal Manasés, a viñaj Joel yuninal viñaj Pedaías yajal yaji. Axo d'a nañalxo eb' yiñtilal Manasés ay d'a Galaad, a viñaj Iddo yuninal viñaj Zacarías yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Benjamín, a viñaj Jaasiel yuninal viñaj Abner yajal yaji. Axo d'a eb' yiñtilal Dan, a viñaj Azareel yuninal viñaj Jeroham yajal yaji. Aton juntzañ eb' viñ tic yajal yaj d'a junjun macañ eb' yiñtilal Israel.
23 Ayic ix yalan viñaj rey David to sb'ischaj masanil eb' israel, ix yalan viñ to max b'ischajlaj eb' manto tz'acvi d'a 20 ab'il sq'uinal, yujto yac'nac sti' Jehová to ol yic' val chaañ sb'isul eb' yiñtilal Israel icha sb'isul q'uen c'anal.
24 Ix schael yich viñaj Joab yic'anchaañ sb'isul eb' yetisraelal chi', palta maj lajvoclaj yic'anchaañ viñ, yujto yuj jun chi' ix cot jun nivan yaelal d'a yib'añ choñab' Israel. Yuj chi' a sb'isul eb' chi' mañ tz'ib'ab'iloc d'a yab'ixal viñaj rey David.

Eb' yajal tz'ilan smunlajel viñ rey

25 A viñaj Azmavet yuninal viñaj Adiel tz'ilan tastac ay d'a viñ rey. Axo viñaj Jonatán yuninal viñaj Uzías tz'ilani jantac tas molan d'a junjun choñab', d'a junjun aldea yed' d'a junjun cuartel ay d'a sattac mojon.
26 Axo viñaj Ezri yuninal viñaj Quelub tz'ilan eb' smunlaj d'a sluum viñ rey chi'. 27 Axo viñaj Simei aj Ramat tz'ilan eb' smunlaj d'a te' yuva viñ rey chi'. Axo viñaj Zabdi aj Safat tz'ilan eb' smolb'an vino d'a yed'tal. 28 Axo viñaj Baal-hanán aj Gedera tz'ilan eb' smunlaj d'a te' olivo yed' d'a te' caltacte'al higo ay d'a pañquiltac. Axo viñaj Joás tz'ilan eb' smolan aceite yic sat te' olivo.
29 Axo viñaj Sitrai aj Sarón tz'ilan eb' ayoch yil noc' vacax ay d'a Sarón chi'. Axo pax viñaj Safat yuninal viñaj Adlai tz'ilan eb' ayoch yil noc' vacax ay d'a pañquiltac. 30 Axo viñaj Obil ismaelita tz'ilan eb' ayoch yil noc' camello. Axo viñaj Jehedías aj Meronot tz'ilan eb' ayoch yil noc' b'uru. 31 Axo viñaj Jaziz agareno tz'ilan eb' ayoch yil noc' calnel yed' noc' chiva. Aton masanil eb' viñ tic tz'ilan masanil tastac ay d'a viñaj rey David chi'.
32 A viñaj Jonatán yicham viñaj rey David chi', tz'ib'um viñ, te jelan pax viñ, ac'um razón yaj viñ d'a viñ rey chi'. Axo viñaj Jehiel yuninal viñaj Hacmoni tz'ilan eb' viñ yuninal viñ rey chi'. 33 Yed' pax viñaj Ahitofel ac'um razón yajpax viñ d'a viñ rey chi' yed' viñaj Husai arquita, te vach' yac'an viñ rey chi' yed' viñ. 34 Ayic toxo ix cham viñaj Ahitofel chi', a viñaj Joiada yuninal viñaj Benaía yed' viñaj Abiatar ix ochcan sq'uexuloc viñ. Axo viñaj Joab sat yajal yaj d'a eb' soldado viñ rey chi'.

28

Ix yalcan viñaj rey David tas ol aj sb'o templo

1 A d'a Jerusalén ix smolb'ej masanil eb' yajal yaj d'a choňab' Israel viňaj
rey David: Aton eb' yajal yaj d'a junjun iňtilal, eb' yajal yaj d'a junjun macaň
eb' soldado tz'ilan viň rey chi' yed' eb' sat yajal yaj d'a junjun nivac ňilaň
eb' soldado. Ix smolb'ejpax eb' yajal yaj d'a eb' tz'ilan tastac ay d'a viň rey
chi', aton masanil lum luum yed' masanil noc' noc', eb' tz'ilan eb' viň yuninal
viň, eb' ayoch d'a yopisio yed' viň yed' masanil eb' soldado te tec'an yed'
juntzaňxo eb' viň nivan yelc'ochi.

2 Ix lajvi chi' ix q'ue liňan viň, ix yalan viň icha tic: Ab'ec e masanil ex
vetchoňab'. Ay val och d'a in pensar in b'oanq'ue junoc templo b'aj scan te'
scaxail strato Jehová d'a junelňej, yic vach' ata' scajnaj co Diosal chi'. Toxo
ix in molb'ej masanil tastac ol c'anchaj d'ay. 3 Palta ix yal Jehová chi' d'ayin
icha tic: Maňoc ach ol a b'oq'ue jun in cajnub' chi', yujto ac'um ach oval,
maň jantacoc anima a milnacchamoc, xchi d'ayin. 4 Palta a Jehová co Diosal
chi' ix in sic'ancaneli yic tzin och reyal d'a co choňab' tic d'a junelňej, yujto
a' ix sic'anel yiňtilal Judá, yic syac'an yajalil d'a masanil quiňtilal. Axo d'a
yiňtilal Judá chi', a yiňtilal viň in mam ix sic'caneli, axo pax d'a yiňtilal viň
in mam chi', a in ix in siq'uel d'a scal eb' vuc'tac yic tzin och reyal d'a co
choňab' tic. 5 Axo ticnaic, a d'a scal jantac eb' vuninal ix yac' Jehová chi', ata'
ix siq'uel viň vuninal aj Salomón tic, yic tz'ochcan viň reyal in q'uexuloc d'a co
choňab' tic. 6 Ix yalanpax Jehová chi' d'ayin icha tic: A viň uninal aj Salomón,
a viň ol b'oanq'ue jun in cajnub' yed' yamaq'uil, yujto a in ix in sic'canel viň
yic tz'ochcan viň vuninaloc, a inxo ol in ochcan smamoc viň. 7 Aňejtona'
ol vac'can yopisio viň d'a junelňej, tato ol stec'b'ej val sb'a viň sc'anab'ajan
masanil in checnab'il yed' masanil in c'ayb'ub'al, icha sc'ulej viň ticnaic, xchi
Jehová d'ayin.

8 A ticnaic jun, val d'a eyichaň e masanil ex vetchoňab', schoňab' Jehová
yed' d'a yichaň co Diosal tz'ab'an tas scala', scham val valan d'ayex to tze
b'eyb'alej val masanil schecnab'il Jehová co Diosal. Tze c'anab'ajani, yic
vach' ol ex cajnajňej d'a jun choňab' maňxo jantacoc svach'il tic. A exxo
ol eyac'can smacb'enoc eb' eyuninal d'a junelňej. 9 A achxo tic ach vuninal
aj Salomón, ojtaquej val co Diosal, tza c'anab'ajan val yed' smasanil a c'ool.
Yujto a Jehová yojtac masanil tas sco na' yed' tas sco nib'ej. Tato ol al a b'a d'ay,
ol tac'voc d'ayach, palta tato ol ic'canel a b'a d'ay jun, ol ach spatiquejcanel
d'a junelňej. 10 A ticnaic a Jehová ix ach sic'aneli yic ol a b'oq'ue jun templo
b'aj ol cajnajoc, yuj chi' tec'an val tzutej a b'a, ochocab' munlajel, xchi viňaj
rey David chi'.

11 Ix lajvi chi', ix yac'an yumal viňaj rey David chi' d'a viňaj Salomón chi',
aton yechel tas ol aj sb'o yamaq'uil yed' juntzaň cuarto b'aj ol sic'chaj tas
tz'ac'ji yicoc Jehová yed' juntzaň cuarto ol can d'a chaaň yed' juntzaň cuarto
ol can d'a yol templo chi' yed' jun lugar b'aj tz'ac'ji tup mul. 12 Ix yac'anpax
yumal masanil tas nab'ilxo yuj viň, aton tas ol aj sb'o yamaq'uil templo chi'
yed' juntzaň cuarto ol och d'a spatictac b'aj ol sic'chaj masanil syamc'ab'il
yed' juntzaň tas tz'ac'ji silab'il d'a Dios. 13 Ix yac'anpax yumal viň tas ol aj
yoch eb' sacerdote yed' eb' levita d'a stzolal yic ol munlaj eb' d'a templo chi'
yed' slistail jantac yamc'ab' yic ejmelal ol och d'a Jehová.

14 Ix yac'an slistail viň jantac q'uen oro yed' jantac q'uen plata ol och d'a
junjun macaň juntzaň syamc'ab'il templo chi': 15 Ix yalanpax viň yuj jantac
yalil ol aj junjun sb'achnub'al candil yed' junjun scandilal chi', tato oro, mato
plata. 16 Icha pax chi' ix aj yalan viň yuj juntzaň mexa ol och oro d'ay b'aj ol
em tzolan ixim pan to yic Jehová yaji yed' juntzaň mexa ol och plata d'ay. 17 Ix
yalanpax viň yuj jantac q'uen oro ol och d'a q'uen nivac tenedor yic chib'ej,

d'a q'uen nivac uc'ab' yed' d'a q'uen nivac xalu yed' jantac q'uen oro, ma q'uen plata ol och d'a q'uen copa yed' d'a juntzañxo q'ueen icha jantac yalil junjun macañ. 18 Ix yalpax viñ yuj jantac q'uen oro te vach' ol och d'a jun altar yic incienso. Ix yalpax viñ jantac q'uen oro ol c'anchaj d'a jun carruaje, aton juntzañ yechel querubín jeñanb'at sc'axil d'a yib'añ te' scaxail strato Jehová Dios.

19 Masanil juntzañ chi', tz'ib'ab'ilcani, yujto a val Jehová ix ac'an nachajel yuj viñaj rey David chi' tas ol aj sb'o jun munlajel chi', icha ix aj yechel.

20 Yuj chi', ix yalanpax viñaj rey David chi' d'a viñaj Salomón chi' icha tic: Tec'an val tzutej a b'a, ochocab' munlajel. Mañ ac' chab'axq'ue a c'ool, mañ ach xivoc, yujto a Jehová co Diosal mañ ol ach yactejcani. Ol ochñej ed'oc yic ol yiq'uelc'och sb'a jun munlajel d'a jun templo tic. 21 Aton eb' sacerdote tic yed' eb' levita, icha syal jay macañ eb', te b'ecan sc'ol eb' smunlaj d'a templo chi'. Te b'ecanpax sc'ool masanil eb' viñ vinac smunlaji, eb' jelan spensar smunlaj d'a yalñej tas munlajelal yed' eb' yajal yaji. Masanil pax eb' anima, ol sc'anab'ajej eb' tas ol ala', xchi viñ d'a viñaj Salomón chi'.

29

A ofrenda yic sb'ochaj templo

1 Ix lajvi chi', ix yalan viñaj rey David chi' d'a masanil eb' anima molanec' chi' icha tic: Ex vetchoñab', añej val viñ vuninal aj Salomón tic ix sic'jiel yuj Dios, palta yune' quelemto viñ. Axo pax jun munlajel tic te nivan, yujto a jun templo chi' mañ yicoc anima, palta to scajnub' Jehová Dios ol ajoc. 2 Ix vac' val vip in molb'an masanil tastac ol c'anchaj d'a stemplo co Diosal chi': Aton q'uen oro, q'uen plata, q'uen bronce, q'uen hierro yed' te te', icha jantac ol c'anchaj d'a junjun macañ munlajel. Te nivan q'uen cornalina ix in molb'ej yed' juntzañxo q'uen q'ueen tz'och yelvanub'oc yed' tzijtum macañil q'uen q'ueen vach' yilji, mañ jantacoc pax q'uen mármol. 3 A yed' jantac tas molb'ab'ilxo chi' vuuj yic sb'ochaj templo chi', svac'anpax jantac q'uen oro yed' q'uen plata to yel vico', yujto te xajan stemplo in Diosal vuuj. 4 Aton 2 mil 300 quintal q'uen oro te vach' yed' 5 mil 300 quintal q'uen plata, te vach' pax yaj q'uen sb'oi, yic tz'och q'uen d'a sattac yol templo yed' juntzañ cuarto, 5 yed' d'a juntzañxo munlajel ol sb'o eb' munlajvum d'a q'uen oro, ma d'a q'uen plata chi'. Axo ticnaic, ¿mach ex val b'ecan e c'ol eyac'an e colval d'a Jehová? xchi viñ rey chi'.

6 Yuj chi', a eb' yajal yaj d'a eb' sc'ab'yoc, eb' yajal yaj d'a junjun iñtilal eb' yetisraelal, eb' nivac yajalil eb' soldado yed' eb' yajal yaj d'a eb' tz'ilan smunlajel viñ rey, masanil eb' chi', ix el val d'a sc'ol eb' yac'an scolval. 7 Ix laj yac' scolval eb' yic sb'ochaj templo chi': 3 mil 800 quintal q'uen oro, 7 mil 600 quintal q'uen plata, 13 mil 500 quintal q'uen bronce yed' pax 75 mil quintal q'uen hierro, masanil juntzañ q'uen chi' ix yac' eb'.

8 Yed' pax eb' b'aj ay q'uen q'ueen vach' yilji, ix yac' q'uen eb' d'a viñaj Jehiel yiñtilal viñaj Gersón, yujto a viñ schaan masanil tas tz'ac'ji yic sb'ochaj templo chi'.

9 Ix tzalaj val masanil anima yuj jantac tas ix yac' eb' yajal chi', yujto d'a smasanil sc'ol eb' ix yac' juntzañ chi' d'a Jehová. Añejtona' ix te tzalajpax viñaj rey David chi' yed' eb'.

10 Yuj chi' ix yal vach' lolonel viñ d'a Jehová d'a yichañ masanil eb' anima chi', ix yalan viñ icha tic: Mamin Jehová, co Diosal ach, sDiosal ach pax viñ co mam quicham Israel. Alchajocab' vach' lolonel d'ayach d'a masanil tiempo. 11 Ic yaj smasanil tas, te nivan elc'ochi, ay a poder, ay a tziquiquial, Yajal ach

d'a satchaaň yed' d'a sat luum tic. 12 A ach tzac' b'eyumal yic tzoň ic'anchaaň. Yajal ach d'a yib'aň smasanil. A d'a yol a c'ab' ay masanil ipalil. Tzac' snivanil yelc'ochi yed' poder d'a eb' b'aj a gana ac'ani. 13 Yuj val chi' ach co Diosal, scac' yuj diosal, scalanpax vach' lolonel d'ayach yuj a b'inajnaquil. 14 Val yel, a in tic yed' eb' vetchoňab' tic, malaj val jab'oc tas syal co sian d'ayach, yujto masanil juntzaň tic a d'ayach scoti, yuj chi' a tas tzac' d'ayoň, a' scac'pax d'ayach. 15 A oň tic, eq'uelb'aňej tzoň ec' d'a tic. Mamin, lajan quec' icha ajnac yec' eb' co mam quicham. A co q'uinal d'a sat luum tic, lajan icha xob'al lum luum, maň najtiloc tzoň eq'ui.

16 Yuj chi' Mamin Jehová co Diosal, ic yaj masanil juntzaň b'eyumal tic. A d'ayach scot masanil juntzaň tas ix co molb'ej tic yic sco b'oanq'ue jun templo yuj ach quic'anchaaň. 17 Mamin, vojtac val to tza ch'olb'itej co pensar, aňej val tojolal scha a c'ool. Yuj chi' d'a val smasanil in c'ool svac' juntzaň tic d'a yol a c'ab'. A ticnaic, svil d'a tzalajc'olal to a masanil eb' a choňab' molanec' tic, val d'a smasanil sc'ool eb' yed' stzalajc'olal eb' syac' silab' d'ayach. 18 Mamin Jehová, co Diosal ach, sDiosal ach pax eb' co mam quicham, aton viňaj Abraham, viňaj Isaac yed' viňaj Israel. Ac'ňejoch d'a spensar eb' a choňab' tic, yic tz'elňej d'a sc'ol eb' yac'ani. Yac'ocab' val och sb'a eb' d'a yol a c'ab'. 19 Aňejtona' tzac'an vach' pensaril d'a viň vuninal aj Salomón tic, yic sc'anab'ajej masanil a checnab'il viň yed' a c'ayb'ub'al d'a smasanil sc'ool, sb'eyb'alanpax viň, yic ol yal sb'oanq'ue jun templo viň, jun ix in molb'ejcan tas ol och d'ay, xchi viňaj rey David chi' d'a slesal.

20 Ix lajvi chi' ix yalanxi viň d'a eb' anima chi' icha tic: A ticnaic ex vetchoňab', alec vach' lolonel d'a Jehová co Diosal, xchi viň. Yuj chi' masanil eb' anima chi' ix alan vach' lolonel d'a Jehová Dios, aton sDiosal pax smam yicham eb'. Ix em cuman eb', ix empax ňojan eb' d'a yichaň Dios ayic ayec' eb' d'a yichaň viň rey chi'. 21 Axo d'a junxo c'u, ix sňusan silab' eb' d'a Jehová: Mil noc' quelemtac vacax, mil noc' ch'ac calnel, mil noc' yunetac calnel. Ix yac'pax vino eb', aton tz'ac'jitaxon yed' junjun macaň noc' silab'. Te nivan noc' silab' ix yac' eb' yic schi'an noc' eb' smasanil. 22 A val d'a jun c'u chi', ix va eb', ix yuc'an a' eb' d'a tzalajc'olal d'a yichaň Jehová.

Ix yac'anq'ue aceite eb' d'a sjolom viňaj Salomón yuninal viňaj rey David d'a yichaň Jehová d'a schaelal, yic tz'ochcan viň sreyaloc eb'. Ix yac'anpaxq'ue aceite eb' d'a sjolom viňaj Sadoc yic tz'ochcan viň sat sacerdoteal. 23 Icha chi' ix aj yoch viňaj Salomón reyal sq'uexuloc viň smam d'a yopisio ix yac' Jehová. Te vach' ix aj yelc'och viň yed' yopisio chi'. Masanil eb' israel ix c'anab'ajan viň. 24 Masanil eb' yajal yaji, eb' soldado yed' juntzaňxo eb' viň yuninal viňaj rey David, ix yac' sti' eb' sc'anab'ajan viňaj rey Salomón chi'. 25 Ix ic'ji val chaaň viňaj Salomón chi' yuj Jehová d'a yichaň choňab' Israel, ix ac'ji sb'inajnaquil viň yuuj. Malaj junoc sreyal Israel ec'nacxo icha ix aj sb'inaj viň chi'.

A schamel viňaj rey David (1R 2.10-12)

26-27 A viňaj rey David, yuninal viňaj Isaí, 40 ab'il ix yac' reyal viň d'a Israel. Uque' ab'il ix yac' reyal viň d'a eb' yiňtilal Judá d'a Hebrón, 33 ab'il ix yac'pax reyal viň d'a masanil eb' israel d'a Jerusalén. 28 Te b'eyum ix aj viň, te nivan pax ix aj yelc'och viň. Ichamilxo ix ic'an scham viň, ac'anc'olal ix cham viň. Axo viňaj Salomón viň yuninal viň ix ochcan reyal sq'uexuloc.

29 A jantacto yab'ixal viňaj rey David chi', yictax ix schaanel yich viň masanto ix cham viň, aycan b'aj tz'ib'ab'il yuj eb' schecab' Dios, aton viňaj Samuel, viňaj Natán yed' viňaj Gad. 30 Ata' tz'ib'ab'ilcan masanil tas ix sc'ulej

viñ d'a yopisio, snivanil yelc'och viñ, masanil tastac ix ec' d'a yib'añ viñ yed' d'a yib'añ choñab' Israel yed' d'a yib'añ juntzañxo nación.

A Ch'aň Schab'il Libro
CRÓNICAS

Schab'il Crónicas sb'i jun libro tic, aton stz'acub' b'ab'el libro Crónicas. A d'a capítulo 1 masanto d'a 9, syalcot tastac ajnac yac'an reyal viňaj Salomón. A d'a capítulo 10, syalcot tastac ajnac spojanel sb'a lajuňe' iňtilal eb' israel cajan d'a stojolal norte d'a yalaň smandar eb' yiňtilal viňaj rey David. Axo d'a capítulo 11 masanto d'a 36, syal yuj eb' viň sreyal Judá, masanto ix ac'ji ganar Jerusalén yuj eb' aj Babilonia. Syalancot yab'ixal tastac ajnac sb'atnaccan eb' icha presoal. Axo d'a slajvub' jun libro tic, ata' syal yuj sley viňaj Ciro sreyal Persia yac'naquelta, b'aj syala' to smeltzaj eb' aj Judá d'a schoňab'.

Ix sc'an sjelanil viňaj Salomón d'a Dios (1R 3.3-15)

1 A viňaj Salomón yuninal viňaj David, ix tec'c'aj val yopisio viň, yujto a
Jehová sDiosal viň ayoch yed'oc, ix te q'uechaaň viň d'a yopisio chi'. 2 Ix
yavtan masanil eb' yetisraelal viň: Aton eb' nivac yajalil eb' soldado, eb' juez,
eb' yichamtac vinaquil choňab' yed' eb' yajal yaj d'a scal eb' sc'ab' yoc. 3 Ix
b'at viň yed' masanil eb' ix smolb'ej sb'a chi' d'a jun lugar chaaň d'a Gabaón,
yujto ata' aycan cajnub' b'aj sch'ox sb'a Jehová, aton jun sb'onaccan viňaj
Moisés schecab' Dios d'a tz'inan luum. 4 Palta a viňaj rey David ic'jinaccot
te' scaxail strato Jehová d'a Quiriat-jearim, yac'annacoch viň d'a yol jun
mantiado b'ob'il yuj d'a Jerusalén. 5 Axo pax jun altar nab'a bronce b'ob'il
yuj viňaj Bezaleel yuninal viňaj Uri, yixchiquin viňaj Hur, a d'a Gabaón chi'
aycani, d'a yichaň scajnub' Jehová. Ix b'at viňaj rey Salomón chi' yed' masanil
eb' anima chi' ta', yic b'at sc'anb'ej sb'a eb' d'a Dios.
6 Ix q'uec'och viň d'a yichaň Jehová, b'aj ay jun altar bronce chi', aton d'a
yichaň mantiado b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ix schecan viň ňusjoctz'a mil noc'
silab' d'a Jehová d'a yib'aň jun altar chi'.
7 A d'a jun ac'val chi', ix sch'ox sb'a Jehová d'a viň, ix yalan icha tic: C'an
d'ayin tas tza nib'ej, ol vac' d'ayach, xchi d'a viň. 8 Ix yalan viň d'a Dios chi'
icha tic: A ach tic Mamin, ix ac' val a vach'c'olal d'a viňaj David in mam. A
inxo ix in ac'och reyal sq'uexuloc viň. 9 A ticnaic ach Jehová Dios, elocab'c'och
tas ix al d'a viň in mam chi', yujto ix in ac'och reyal d'a jun a choňab' maň
jantacoc sb'isul tic, icha spococal lum luum. 10 Yuj chi', ac' in jelanil, tzac'an
vojtaquej tas svutej in cuchb'an jun choňab' tic. Yujto malaj junoc mach syal
yac'an yajalil d'a jun a choňab' tic d'a yol yico', xchi viň.
11 Ix yalanxi Dios d'a viň icha tic: Yujto a jun tic ix javi d'a a pensar a
c'anani, maňoc a b'eyumal, ma snivanil elc'ochi, ma schamel eb' ajc'ool, mato
snajatb'i a q'uinal, maňoc chi' ix a c'ana', palta a' a jelanil ix a c'ana' yed'
aj pensaril yic ol yal ac'an reyal d'a in choňab' b'aj ach vac'och reyal tic,
12 yuj chi', ol vac' a jelanil yed' aj pensaril chi'. Ol vac'anpax a b'eyumal yed'
snivanil elc'ochi. Malaj junoc rey jelan ec'nacxo icha ach tic, maňxa pax
junocxo icha ach tic olto ochoc, xchi d'a viň.
13 Ix lajvi chi' ix emixta viň d'a Gabaón b'aj ay scajnub' Dios chi', ix jax viň
d'a Jerusalén, ix yac'an reyal viň d'a Israel chi'.

Ix smolb'ej noc' chej viňaj rey Salomón'R'yed' juntzaň carruaje (1R 10.26-29; 2Cr 9.25-28)

14 Ix smolb'an mil 400 carruaje yic oval viňaj rey Salomón chi' yed' 12 mil
noc' chej scuchan eb' soldado. Ix yac'ancan juntzaň chi' viň d'a Jerusalén

yed' d'a juntzañxo choñab'. 15 Mañxo jantacoc q'uen plata yed' q'uen oro ix smolb'ej viñ d'a Jerusalén chi', ichaxoñej q'uen comon q'ueen ix aj q'ueen. A te' c'ute', toxoñej icha te' caltacte'al higo d'a spañanil yichtac lum vitz ix aj te'. 16 A noc' schej viñ rey chi', ix manchajcot noc' d'a Muzri yed' d'a Cilicia. A eb' viñ smanvajum viñ rey chi' smanancot noc' ta'. 17 A junjun carruaje cotnac d'a Egipto chi', 600 siclo plata stojol, axo junjun noc' chej chi', 150 siclo plata stojol noc'. Axo masanil eb' viñ sreyal eb' heteo yed' eb' sirio, a eb' viñ smananxi d'a eb' schoñvajum viñaj Salomón chi'.

2

Strato viñaj Salomón yed' viñaj Hiram (1R 5.1-18; 7.13-14)

1 Ix snaan viñaj Salomón sb'oq'ue spalacio yed' pax cajnub' b'aj tz'och ejmelal d'a Jehová. 2 Yuj chi', ix siq'uel 70 mil eb' cuchum icatz viñ yed' 80 mil eb' tzeyum q'ueen d'a jolomtac vitz yed' 3 mil 600 eb' tz'ilan munlajel chi'.

3 Ix lajvi chi' ix yalanb'at viñ d'a viñaj Hiram sreyal Tiro icha tic: ¿Tzam ac'cot te' c'ute' d'ayin icha ix a c'ulej yed' viñ in mam ayic ix sb'oanq'ue spalacio viñ b'aj cajnajnac? 4 A ticnaic ol in b'oq'ue jun templo b'aj ol oñ och ejmelal d'a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, yicñej ol ajoc. Ata' ol ñuschajtz'a incienso suc'uq'ui sjab' yuj quic'anchaañ Jehová chi'. Ol empax tzolan ixim pan d'a yichañ. Ol ñusjoc pax tz'a silab' d'a q'uiñib'alil, d'a yemc'ualil yed' pax d'a sc'ual ic'oj ip, d'a yic tz'alji q'uen uj yed' d'a juntzañxo q'uiñ tz'och yuj quic'anchaañ Jehová co Diosal icha syal schecnab'il ac'b'ilcan d'ayoñ israel oñ tic, yic sco c'anab'ajej d'a masanil tiempo. 5 A jun templo ol in b'o chi', te nivan ol ajoc, yujto a co Diosal chi', yelxo ec'al snivanil yelc'och d'a yichañ masanil juntzañ comon dios. 6 Palta jun, ¿tom ay junoc mach ol yal sb'oanq'ue jun templo chi'? Inatax satchaañ nivan, palta max yab'laj b'aj tz'aj Dios chi'. ¿Tas vaj a in tic, yuj chi' ol in b'oq'ue jun templo b'aj syal scajnaj Jehová chi'? Añej am junoc lugar b'aj sñuschajtz'a incienso d'a yichañ syal in b'oani. 7 Yuj chi' ac'cot junoc viñ vinac yojtac val smunlaj d'a q'uen oro, d'a q'uen plata, d'a q'uen bronce yed' d'a q'uen hierro yed' d'a añ ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' chacchac, to syalpax sb'oanoch yechel yalñej tastac viñ. A viñ ol colvaj yed' eb' c'ayb'ab'il d'a juntzañ chi' ay d'a Judá yed' d'a Jerusalén tic, aton eb' ix sic'chajcanoch yuj viñ in mam. 8 Añejtona' tzac'anpaxcot te te' ay d'a Líbano d'ayin, aton te' c'ute', te' tzicap yed' te' sándalo, yujto vojtac to a eb' a munlajvum, te jelan eb' d'a ch'acoj te' d'a Líbano chi'. Axo eb' in munlajvum tic, ol colvaj eb' yed' eb' ic chi', 9 yic nivan te' syaq'uel eb', yujto a jun templo ol in b'oq'ue chi' te nivan ol ajoc, satub'tac pax ol aj yilji. 10 Ol vac'b'at svael eb' a munlajvum chi'. Ol vac'b'at 60 mil quintaloc ixim trigo, añeja' icha chi' pax ixim cebada. Ol vac'paxb'at 110 mil galónoc vino, icha pax chi' aceite, xchib'at viñaj Salomón chi'.

11 Ix lajvi chi' ix yac'ancot jun ch'añ carta viñaj Hiram sreyal Tiro chi' d'a viñaj rey Salomón chi' b'aj syal viñ icha tic: Ach rey Salomón, a Jehová ix ach ac'anoch reyal d'a Israel chi', yujto te xajan schoñab' chi' yuuj. 12 Yuj chi', alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová e Diosal, aton b'oannac satchaañ yed' sat luum tic, yujto ach yac'och reyal sq'uexuloc viñaj rey David a mam. Te ñican ach, te c'ayb'ab'il ach d'a jelanil, a ach ol a b'oq'ue jun stemplo Jehová chi' yed' a palacio b'aj ol ach ajoc. 13 A ticnaic svac'b'at jun viñ vinac te jelan spensar, te yojtac pax viñ, aton viñaj Hiram-abi. 14 A jun viñ tic, yune' viñ jun ix ix yiñtilal Dan, axo viñ smam viñ, aj choñab' Tiro viñ. A jun viñ tic, yojtac val viñ smunlaj d'a q'uen oro, d'a q'uen plata, d'a q'uen bronce, d'a

q'uen hierro yed' d'a q'uen q'ueen. Syal pax smunlaj viñ d'a te te', d'a añ ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' d'a añ chacchac ch'al yed' d'a añ lino. Te jelan viñ sb'oanoch yechel yalñej tastac. Syal snaanel viñ tas tz'aj junoc munlajel, yalñej tas sc'anchaj d'ay. Ol munlaj viñ yed' eb' a munlajvum jelan, aton eb' smunlajtaxon yed' viñ a mam, viñ te xajan vuuj. 15 Yuj chi' svala': Ac'cot ixim trigo chi' d'ayoñ, ixim cebada, aceite yed' vino ix ala' to ol ac' chi'. 16 Yacb'an chi', a oñ tic ol caq'uel te te' d'a Líbano tic. Jantac te' ol a c'ana', junñej ol cutej te', ol quic'anb'at te' d'a yib'añ a' mar, masanto ol c'och te' d'a Jope. Axo eb' a munlajvum ol ic'anb'at te' d'a Jerusalén, xchicot viñaj Hiram sreyal Tiro chi'.

17 Ix lajvi chi', ix yic'anchaañ sb'isul masanil eb' ch'oc choñab'il cajan d'a choñab' Israel viñaj Salomón chi', ch'oc pax b'ischajnac eb' yuj viñaj rey David. A sb'isul eb', 153 mil 600 d'a smasanil. 18 Ix ac'jioch 70 mil eb' cuchoj icatz, 80 mil pax eb' ix och tzeyoj q'ueen d'a tzalquixtac, axo 3 mil 600 xo eb' ix och yil eb' smunlaj chi'.

3

Ix b'ochaj templo yuj viñaj Salomón (1R 6.1-38)

1 Ix schael yich viñaj Salomón sb'oanq'ue stemplo Jehová d'a Jerusalén, aton d'a spañanil sjolom lum tzalan Moriah, b'aj ix sch'ox sb'a Jehová d'a viñaj David smam viñaj Salomón chi'. A jun luum chi' stec'lab' trigo viñaj Ornán aj Jebús, manb'ilcan lum yuj viñaj David chi' yicoc stemplo Dios. 2 Ix schael yich munlajel chi' d'a schab'il c'ual yoch schab'il uj, ayic schañil ab'il yoch viñaj Salomón chi' reyal.

3 A yechel yich templo ix schec viñaj Salomón ac'chajemoc, aton tic: 27 metro sc'atul, 9 metro yol schiquin. 4 Axo pax scorredoral, 9 metro paxi, lajan yed' yol schiquin chi'. Axo schaañil, 9 metro paxi. Ix ac'jioch q'uen oro d'a sattac scorredoral chi'. 5 Ix ac'jioch te chemte' d'a sattac yol templo chi', aton te' tzicap. Ix lajvi chi' ix ac'jioch q'uen oro te vach' d'a sattac te' yed' d'a yechel yoch'b'iloch d'a te', aton yechel te' palma yed' yechel q'uen cadena. 6 Ix och q'uen q'ueen te vach' yilji yelvanub'oc templo chi'. A q'uen oro ix sc'an eb' chi', aton q'uen scot d'a Parvaim. 7 Ix ac'jioch q'uen oro d'a sattac te' chemte' d'a yool chi' smasanil yed' d'a spatzab'il yed' d'a smarcoal puerta yed' d'a spuertail chi'. Ix och pax yechel querubín d'a sattac te' chemte' chi'.

8 Ix schecan viñ macchaj jun cuarto d'a yol templo chi', aton jun cuarto Yicñej Jehová Yaji. 9 metro ix ajcan chab' spac'ultac jun cuarto chi'. Lajan yed' yol schiquin templo chi', 9 metro pax ix aj chab'xo spac'ultac. Ix ac'jipaxoch oro te vach' d'a sattac yool chi'. 500 quintal q'uen oro ix och d'a sattac yool chi'. 9 A q'uen lavux ix och d'a yool chi', 20 onza q'uen oro ix och d'a q'ueen. Ix och pax q'uen oro d'a sattac yol juntzañ cuarto ay d'a chaañ.

10 A d'a yol jun cuarto Yicñej Dios yaj chi', ix schec b'ojoc chab' te' yechel querubín viñaj Salomón chi', ix ac'jioch q'uen oro d'a spatictac. 11-13 A slevanil yajel sc'axil chab' yechel querubín chi', 9 metro, jeñanel sc'axil junjun. Chab' metro yed' 25 centímetro junjun sc'axil chi'. Sc'och jeñan jun sc'axil junjun yechel chi' d'a spac'ultac yol cuarto chi', axo junjunxo sc'axil, schalaj sb'a d'a snañal. A juntzañ yechel querubín chi', liñjab' elta, q'ueljab' elta d'a snañal yol templo chi'. 14 Ix schecpax b'ochaj jun c'apac cortina nab'a lino viñ, ix och yechel querubín d'ay yed' añ ch'al q'uic'mutz'inac, yaxmaquinac yed' añ chacchac ch'al.

A chab' nivac oy
(1R 7.15-22)

15 Ix schecanpax viñaj Salomón chi' b'ojoc chab' nivac oy nab'a bronce, 16
metro ix aj steel junjun, ix och d'a sat templo chi'. Axo jun ayq'ue d'a schon
junjun oy chi', 2 metro yed' 25 centímetro spimal. 16 Ix b'o pax q'uen cadena,
icha chimpa ix aji, ix och q'uen d'a spatictac schon oy chi'. Ix b'o pax 100
yechel te' granada, ix och d'a q'uen cadena chi'. 17 Ix ac'jioch juntzañ nivac
oy chi' d'a sat templo chi', jun d'a stojolal sur, junxo d'a stojolal norte. A jun
d'a sur chi', Jaquín ix sb'iej, axo jun d'a norte chi', Boaz ix sb'iej.

4

Juntzañ yamc'ab' yic templo
(1R 7.23-51)

1 Ix schecpax viñaj Salomón chi' b'ojoc jun altar nab'a bronce, 9 metro ix aj
sc'atul, 9 metro ix aj sat, nañal yoil metro ix ajq'ue schaañil. 2 Ix b'ochaj pax
jun nivan pila yed'tal a a' nab'a bronce, setansetan ix aji, nañal yoil metro ix
aj slevanil sat, 2 metro yed' 25 centímetro ix ajq'ue steel stitac, axo jantac ix
aj setan chi', 13 metro yed' nañalxo. 3 A d'a yalañ sti' d'a spatictac jun pila
chi', ayec' cha tzol yechel noc' toro yelvanub'oc. Lajuñe' ayoch d'a junjun
45 centímetro, yaman yaj yed' jun pila chi'. 4 Ay pax lajchave' yechel nivac
toro nab'a bronce ayoch sb'achnub'oc yalañ jun pila chi'. A juntzañ chi', oxe'
q'uelanb'at d'a stojolal norte, oxe' pax d'a sur, oxe' pax d'a stojolal b'aj sjavi
c'u yed' oxe' d'a stojolal b'aj tz'em c'u. A yoc juntzañ yechel vacax chi' d'a
spatic, a' ayoch d'a yalañ jun pila chi'. Axo d'a yib'añ b'achanemi. 5 A jun
pila chi', 8 centímetro spimal. Pech'anel sti' icha xumaquil añ chochol. 15 mil
galón a a' sb'at d'a yool.

6 Ix b'o pax lajuñe' yunetac pila nab'a bronce b'aj sjuc'chaj masanil tas
sc'anchaji ayic sñuschaj silab'. Oye' ix can d'a stojolal sur, oyexo d'a stojolal
norte. Axo d'a jun nivan pila chi' sb'ic sb'a eb' viñ sacerdote.

7 Ix b'o pax lajuñe' b'achnub' candil nab'a oro, icha ix aj yalan Dios. Ix
ac'chajoch d'a yol templo chi', oye' d'a stojolal sur, oye' d'a stojolal norte. 8 Ix
b'o pax lajuñe' mexa, ix ac'chajoch d'a yol templo chi', oye' d'a stojolal sur,
oye' pax d'a stojolal norte. Ix b'o pax 100 nivac uc'ab' nab'a oro.

9 Ix b'o pax jun amac' yic eb' sacerdote yed' junxo amac' nivaquil yic
masanil anima. Ix och q'uen bronce d'a spatictac jun puerta ay d'a scal chab'
amac' chi'. 10 A jun nivan pila ix b'o chi', a d'a stojolal sur d'a schiquin templo
chi' ix cani, d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

11 Ix sb'opax juntzañ q'uen chen viñaj Hiram chi', q'uen pala yed' q'uen
nivac uc'ab', icha chi' ix aj sb'oelc'och munlajel d'a stemplo Dios ix schec
b'ojoc viñaj Salomón chi'. 12 A juntzañ munlajel ix laj b'o chi': Aton chab'
nivac oy, chab' sjolom oy chi' ayq'uei, setansetan yaji, ayoch q'uen cadena
d'a spatictac. 13 Ix och 400 yechel te' granada d'a q'uen cadena chi', cha tzol
ix ajoch d'a junjun q'ueen. 14 Ay pax lajuñe' yunetac pila, lajuñe' sb'achnub'
yich ayoch d'a yalañ, 15 jun nivan pila yic a a', 12 yechel toro ayoch d'a yalañ,
16 q'uen q'ueen chen, q'uen pala yed' q'uen tenedor.

Masanil juntzañ yamc'ab' ix sb'o viñaj Hiram chi' yuj viñaj Salomón, yic
stemplo Jehová yaji, a q'uen bronce te copopi ix och d'ay. 17 A juntzañ
yamc'ab' nab'a bronce ix b'o chi', a d'a yol lum b'aq'uech luum d'a sti' a' Jordán
ix b'oi, d'a snañal Sucot yed' Saretán. 18 Yujto te nivan juntzañ yamc'ab' nab'a
bronce ix schec viñaj Salomón chi' b'ojoc, maxtzac echtaj jantac q'uen bronce
ix och d'ay.

19 Ix schecanpax viñaj Salomón chi' b'ojoc juntzañxo yamc'ab' yic stemplo
Dios chi', nab'a oro ix aji: Aton jun altar yed' juntzañ mexa b'aj tz'ac'chajem
ixim pan d'a yichañ Jehová, 20 yed' juntzañ sb'achnub' candil yed' candil
tz'och sc'ac'al d'a yichañ jun lugar Yicñej Jehová Yaji, icha yaj yalan Jehová
chi'. 21 Ix b'o pax juntzañ yechel xumac ayoch d'a sb'achnub' candil chi'
yed' q'uen tenaza, 22 q'uen tz'ic'anel stañil b'aj tz'och sc'ac'al candil, q'uen
nivac uc'ab', q'uen nivac cuchara yed' q'uen yed'tal tzac'ac'. Masanil juntzañ
q'ueen chi', añej d'a q'uen oro te vach' b'aj ix b'oi. Ix och pax q'uen oro
d'a spatictac puerta b'aj tzoñ och d'a yol templo chi'. Ix och pax q'ueen d'a
spuertail jun lugar Yicñej Dios Yaji.

5

1 Axo yic ix lajvi masanil munlajel ix schec b'ojoc viñaj Salomón d'a stemplo
Jehová chi', ix ic'jib'at masanil juntzañ yamc'ab' chi' b'aj sic'chaj tas tz'ac'ji
yicoc Jehová d'a yol templo chi', aton juntzañ yamc'ab' nab'a oro, nab'a
plata yed' juntzañxo tastac yic Jehová yajcan yuj viñaj rey David smam viñaj
Salomón chi'.

Ix ic'chajb'at te' scaxail trato d'a templo (1R 8.1-11)

2-4 Ix lajvi chi' axo d'a sc'ual q'uiñ te nivan yelc'och d'a yuquil uj d'a yol
ab'il chi', ix schecan viñaj Salomón chi' smolb'ej sb'a masanil eb' yichamtac
vinaquil choñab' Israel chi' d'a Jerusalén yed' masanil eb' yajal yaj d'a junjun
iñtilal yed' eb' nivac yelc'och d'a scal eb' sc'ab' yoc. Ix smolb'ej sb'a eb', yic
tz'ic'chajcot te' scaxail strato Jehová yuj eb' levita d'a Sion, aton schoñab'
viñaj David. 5 Ix yic'ancot jun mantiado eb' sacerdote yed' eb' levita, aton
jun b'aj sch'ox sb'a Jehová. Ix javi eb' yed'oc d'a templo chi' yed' masanil
syamc'ab'il. 6 A viñaj rey Salomón yed' masanil eb' yetisraelal molanec'
chi', b'ab'el scot eb' d'a yichañ te' scaxail strato Dios chi', sñusan noc' silab'
eb', aton noc' calnel yed' noc' vacax. Mañ jantacoc noc' ix yac' eb', mañxo
b'ischajb'enoc noc'. 7 Ix lajvi chi', ix b'at yac'anoch te' scaxail strato Jehová
chi' eb' sacerdote d'a yol templo chi' d'a yichochc'ochi, aton d'a jun lugar
Yicñej Jehová Yaji, d'a yalañ sc'axil juntzañ yechel querubín. 8 A juntzañ
yechel querubín chi', jeñanb'at sc'axil d'a yib'añ b'aj ix can te' caxa chi' yed'
d'a yib'añ te' sb'achnub'al. 9 A te' sb'achlab'il te' caxa chi', najat steel te',
chequel te' d'a jun lugar ay d'a snañal yol templo chi', jun ay d'a sat elta jun
lugar Yicñej Dios Yaji, palta mañ chequeloc te' d'a sti'. A d'a jun lugar chi' ix
canñej te' caxa chi'. 10 A tas ayem d'a yol te', añej chab' pachañ q'uen q'ueen
yac'naccanem viñaj Moisés d'a Horeb. A d'a q'uen tz'ib'ab'ilcanoch strato
Jehová sb'onac yed' choñab' Israel ayic van scot eb' d'a yol b'e ayic yelnaccot
eb' d'a Egipto.

11 Ix elta eb' sacerdote d'a jun lugar ay d'a snañal yol templo chi'. Toxo ix
sacb'itej sb'a eb' smasanil, vach'chom manto c'och stzolal yoch eb' d'a yopisio.
12 Axo masanil eb' levita ac'b'iloch yic sb'itani, aton viñaj Asaf, viñaj Hemán,
viñaj Jedutún, eb' yuninal eb' viñ yed' eb' sc'ab' yoc eb' viñ, liñjab'och eb' viñ
d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a stz'ey altar d'a yamaq'uil templo chi'. Nab'a lino
spichul eb' viñ ayochi, yed'nac platillo eb' viñ, salterio yed' arpa. Ay pax 120
eb' viñ sacerdote spu'an q'uen trompeta.

13 Junñej ix aj spu'an q'uen trompeta chi' eb' viñ smasanil. Junñej ix aj sjaj
eb' viñ sb'itani, yic syalan vach' lolonel eb' viñ yuj yac'an yuj diosal eb' viñ d'a
Jehová. Yacb'an van sb'itan eb' viñ chi', ix puchaj q'uen trompeta, ix tziñji
platillo yed' juntzañxo yamc'ab' yic b'it chi'. Sb'itan eb' viñ icha tic: Calec

vach' lolonel d'a Jehová, yujto te vach'ñej, tzoñ xajanej d'a masanil tiempo, xchi eb'. A d'a jun rato chi' ix b'ud'jiel yol templo chi' yuj jun asun. 14 Majxo yal-laj yoch eb' viñ sacerdote yil yopisio, yujto ix b'ud'jiel yol templo chi' yuj stziquiquial Jehová.

6

Ix och sq'uiñal templo
(1R 8.12-66)

1 Ix yalan viñaj rey Salomón icha tic:
Mamin Jehová, ix ala' to d'a scal q'uic'alq'uinal ayach eq'ui.6.1
2 Palta a in tic, ix in b'oq'ue jun a templo vach' yilji tic yic tzach cajnaj d'a yool.
Aton d'a tic ol ach aj d'a masanil tiempo, xchi viñ rey chi' d'a Dios.
3 Ix lajvi chi' ix meltzajb'at q'uelan viñ rey chi' b'aj ayec' masanil eb' yetisraelal chi', liñjab' q'ue eb' smasanil, ix yalan vach' lolonel viñ d'a yib'añ eb'. 4 Ix yalan viñ icha tic: Calec vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, yujto ix elc'och b'aj yac'naccan sti' d'a viñaj David in mam, ayic yalannac icha tic: 5 Atax yic vic'annaquelta in choñab' d'a Egipto, malaj junocxo choñab' ix in siq'uel d'a scal yiñtilal Israel b'aj sb'o junoc templo b'aj tzin aji, yic tz'ic'jichaañ in b'i. Malaj pax junoc vinac ix in siq'ueli yic scuchb'an in choñab' Israel tic. 6 Palta a ticnaic jun, ix in siq'uel choñab' Jerusalén, yic vach' ata' ol b'inaj in b'i. Ix ach in sic'paxeli yic tzach och reyal d'a in choñab' Israel tic, xchi Jehová d'a viñ in mam chi'. 7 A viñaj David in mam chi', snib'ejnac viñ sb'oq'ue junoc templo yic syic'anchaañ Jehová co Diosal viñ. 8 Palta yalnac Jehová d'a viñ: Te vach' tas tza na chi', yujto tza na a b'oq'ue junoc in templo. 9 Mañoc ach ol a b'oq'uei, palta a junoc uninal ol b'oanq'ueoc, xchi d'a viñ.
10 Axo ticnaic jun, toxo ix elc'och b'aj yac'nac sti' Jehová chi'. Icha val yutejnac yalan chi', icha chi' ix aj voch reyal d'a co choñab' tic sq'uexuloc viñ in mam chi'. Toxo ix in b'oq'ue jun stemplo Jehová co Diosal. 11 Toxo pax ix vac'och te' scaxail strato Jehová sb'onac qued'oc d'a yool, xchi viñ.
12-13 Ay jun tec'nub' nab'a bronce ix schec viñaj Salomón chi' b'ojoc, a d'a snañal yamaq'uil templo chi' ay, chab' metro yed' 25 centímetro ix aj schañil pac'añ. Axo schaañil ix ajq'uei, jun metro yed' 35 centímetro. Ix q'ue viñ d'a yib'añ jun tec'nub' chi' d'a yichañ altar yic Jehová, q'uelanoch masanil eb' choñab' israel chi' ix em cuman viñ, ix yic'anchaañ sc'ab' viñ, ix lesalvi viñ. 14 Ix yalan viñ icha tic: Mamin Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, malaj junocxo Dios d'a satchaañ yed' d'a sat luum tic lajan ed'oc, yujto tzaq'uelc'och a trato, tza ch'oxan a vach'c'olal d'a mach tzach c'anab'ajan d'a smasanil sc'ool. 15 Toxo ix aq'uelc'och b'aj ac'nac a ti' d'a viñaj David in mam. A val ticnaic van yelc'ochi. 16 Yuj chi', Mamin Jehová co Diosal, elocab'paxc'och b'aj ac'nac a ti' d'a viñ a checab' aj David chi' to ol ochñej yiñtilal viñ reyal d'a choñab' Israel tic tato tzach sc'anab'ajej eb' icha ajnac ach sc'anab'ajan viñ in mam chi'. 17 Yuj chi', Mamin Jehová co Diosal, elocab'c'och b'aj ac'nac a ti' d'a viñ in mam a checab' chi'.
18 Palta jun, ¿tom syal a cajnaj d'a sat lum tic yed' eb' anima? Inatax satchaañ, yelxo te nivan, palta max yab'laj b'aj tzach aji, ocxom jab' templo ix in b'oq'ue tic. 19 Palta jun Mamin, cha ab' in lesal ayic tzin tevi d'ayach a in a checab' in tic, ayic tzin c'anan a vach'c'olal. 20 Mañ iq'uel a sat d'a jun templo tic d'a c'ual yed' d'ac'valil, aton d'a jun lugar to ix ala' to ol ach b'inajñej. Yuj

6.1 **6:1** A jun q'uic'alq'uinal syal d'a tic sch'oxcot q'uic' asun ochnac d'a sjolom lum vitz Sinaí, ayic yemul Jehová lolonel d'a eb' choñab' israel.

chi' ab'val tas svala'. 21 Ayic tzin lesalvi d'ayach yed' pax eb' a choñab' Israel
tic d'a jun lugar tic, cha ab' co lesal tic. Ato d'a satchaañ b'aj cajan ach, tza
maclej ab' co lesal chi', tzac'val nivanc'olal co mul.
22 Q'uinaloc ay junoc mach tz'ac'jioch d'a yib'añ to ix och smul d'a junoc
yetanimail, tz'ic'chajcoti, tzul yac'an sti' d'a yichañ altar d'a jun a templo tic,
23 ato d'a satchaañ chi', tzab' tas syala', tza b'eyc'olej d'a stojolal, tzac'och
syaelal mach tz'och smul chi' icha syal smul tz'ochi, tza b'o pax yaj mach
malaj smul.
24 Q'uinaloc tzoñ ac'ji ganar a oñ a choñab' oñ tic yuj eb' cajc'ool, yujto
tz'och co mul d'ayach, tato sna sb'a co c'ool, scalan co b'a d'ayach, tzoñ
tevi d'ayach d'a jun templo tic, 25 tzab'val co lesal d'a satchaañ chi', tzac'val
nivanc'olal co mul, tzoñ ac' meltzaj d'a lum co luum ac'nac d'a eb' co mam
quicham tic.
26 Q'uinaloc mañxo ol yac' ñab' d'a choñab' tic yuj co mul tz'och d'ayach,
tzac'anoch co yaelal. Palta tato tzoñ javi ul ach cac' b'inaj d'a lesal, q'uelan
oñ cot d'a jun lugar tic snaan sb'a co c'ool d'a co chucal yuj jun yaelal chi',
27 tzab'val d'a satchaañ chi' ayic tzoñ tevi d'ayach. Tzac'val nivanc'olal co
chucal, tza ch'ox jun a b'eyb'al vach' yic sco b'eyb'alej. Slajvi chi' tzac'ancot
ñab' d'a yib'añ lum luum ac'nac tic d'ayoñ.
28 Q'uinaloc tz'em vejel, ma ilya d'a co choñab' tic, ma stacji cavb'en yuj
c'ac', ma sjavi junoc syab'il cavb'en chi', ma sjavi noc' c'ulub' d'ay, ma junocxo
macañ noc' cotac noc' slajanel cavb'en chi', ma jun, sjavi oyan eb' ajc'ol yac'an
oval d'a junoc choñab' d'a yol co macb'en tic, ma yalñej tas yaelal tzoñ ic'ani,
29-30 tzab'val co lesal ayic tzoñ tevi d'ayach. Yalñej mach sna sb'a sc'ool ayic
syilani to ayoch d'a syaelal, tato smojb'ejcot sc'ab' d'ayach d'a stojolal jun
templo tic, tzab'val tas syal chi' d'a satchaañ, tzac'val spac d'a junjun icha
sb'eyb'al, yujto a ach tic ojtac val tas ay d'a co pensar yed' tas sco na junjun oñ.
31 Tato icha chi', ol yal sb'a masanil a choñab' d'ayach, ol ach co c'anab'ajani
yacb'an pitzan oñ d'a sat jun luum ac'nac tic d'a eb' co mam quicham.
32 Q'uinaloc ay junoc anima ch'oc choñab'il scot d'a junoc lugar najat yic
scajnaj d'a co cal a oñ a choñab' oñ tic yujto te nivan a b'inaji, te nivan a
poder, tato slesalvi d'ayach d'a stojolal jun a templo tic, 33 tzab'val tas syal
chi' d'a satchaañ b'aj ayach, tzac' masanil tas sc'an chi' d'ayach, yic vach'
tzach yojtaquejel masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic, yic vach' tzach
sc'anab'ajej eb' icha tzach co c'anab'ajej a oñ a choñab' Israel oñ tic. Icha chi'
ol aj yojtacanel eb' to a jun templo ix in b'oq'ue tic, ic yaji.
34 Q'uinaloc yalñej b'aj tzoñ a checb'at a oñ a choñab' oñ tic cac' oval yed'
eb' ajc'ool, tato tzoñ lesalvi d'ayach d'a stojolal jun choñab' ix a sic'canel tic,
b'aj ay jun templo ix in b'oq'ue tic, 35 tzab'val d'a satchaañ chi' ayic tzoñ tevi
d'ayach, tzach och qued'oc yic scac' ganar.
36 Q'uinaloc tz'och co mul d'ayach, (yujto malaj junoc anima max och smul)
scot yoval a c'ol d'ayoñ, yuj chi' tzoñ ac'och d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, tzoñ
yic'anb'at eb' d'a ch'oc choñab'il najat, ma lac'an. 37 Tato sna sb'a co c'ool d'a
jun choñab' b'aj ayoñec' chi', tzach co naanxicoti, tzoñ tevi d'ayach, sco chaan
co mulej d'ayach, tzab'val co lesal. 38 Tato yed' smasanil co c'ool yed' smasanil
co pensar tzach co naxicoti, ayic ayoñ ec' d'a jun choñab' b'aj ic'b'iloñb'at chi',
tzoñ lesalvicot d'a stojolal jun lum ac'nac tic d'a eb' co mam quicham yed' jun
choñab' sic'b'ilel uuj tic yed' d'a stojolal jun templo ix in b'o tic, 39 tato icha
chi', ato d'a satchaañ b'aj ayach eq'ui, tzab'val co lesal, tzach och qued'oc yic
tzoñ meltzajxi, tzac'val nivanc'olal co mul tz'och chi' d'ayach.
40 Ach in Diosal, tza maclej val ab' lesal tz'ochñej d'ayach d'a jun lugar tic.

41 Ach Jehová co Diosal, canaẅẅej cajan d'a jun lugar tic yed' scaxail
sch'oxanel a poder. Mamin, colẅej eb' sacerdote tzach ac'an servil, axo eb'
ico', tzalajocab' eb' yuj a vach'c'olal. 42 Maẅ in a patiquejel a in rey in ix in
a sic'canel tic. Nacot b'aj a xajanejnac viẅaj David a checab', xchi viẅaj rey
Salomón chi' d'a Jehová.

7

1 Ayic ix lajvi slesalvi viẅaj rey Salomón chi', ix cot c'ac' d'a satchaaẅ, ix
tz'ab'at jun silab' sẅusjitz'a smasanil yed' juntzaẅxo silab', ix b'ud'jiel yol
templo chi' yuj stziquiquial Jehová. 2 Yuj chi' majxo yal-laj yoch eb' sacerdote
d'a yool chi'. 3 Ayic ix yilan jun c'ac' chi' masanil eb' israel yed' stziquiquial
Jehová ix emul d'a yib'aẅ jun templo chi', ix em cumnaj eb' masanto ix
emc'och snaẅal sat eb' d'a sat luum, ix lesalvi eb', ix yac'an yuj diosal eb'
d'a Jehová. Ix yalan eb' icha tic: Yelxo te vach' Dios, yujto tzoẅ xajanej d'a
masanil tiempo, xchi eb'.
4 Ayic ix lajvi juntzaẅ chi', ix yac'an silab' viẅaj rey Salomón yed' eb' choẅab'
chi' d'a Jehová. 5 Ix yac' 22 mil noc' vacax eb' yed' 120 mil noc' calnel silab'il.
Icha chi' ix aj yac'ancanoch jun templo chi' eb' d'a yol sc'ab' Dios.
6 Liẅanq'ue masanil eb' israel chi', axo eb' sacerdote ayec' eb' d'a yed'tal b'aj
ix cani, spu'an q'uen strompeta eb'. Axo eb' levita q'uelc'umb'a yaj eb' yed' eb'
sacerdote chi', van sb'itan eb' yed' juntzaẅ yamc'ab' b'ob'ilcan yuj viẅaj rey
David yic tz'och ejmelal d'a Jehová. Van sb'itan eb' icha tic: A Jehová, ayẅej
svach'c'olal d'a masanil tiempo, xchi eb'.
7 Ix yac'anpaxoch yopisio snaẅal amac' viẅaj Salomón chi', aton jun ay d'a
yichaẅ stemplo Jehová chi', yic ata' sẅusjitz'a silab' yed' xepual noc' silab' yic
junc'olal yed' Dios, yujto a jun altar nab'a bronce ix schec viẅ b'ojoc, max
yab'laj yic sq'ue noc' silab' chi' d'a yib'aẅ yed' ofrenda d'a tas svaji yed' xepual
noc' noc' chi'.
8 A d'a jun tiempoal chi', a viẅaj Salomón yed' eb' yetisraelal ix yac'och q'uiẅ
chinama eb' d'a uque' c'ual. Te nivan sb'isul eb', ix cotẅej eb' b'aj tz'ochc'och
b'e d'a Hamat d'a norte, masanto d'a a' eluma' yic Egipto d'a sur. 9 Uque' c'ual
ix yac'och sq'uiẅal jun altar chi' eb', axo d'a junxo uque' c'ual, ix yac'anoch
q'uiẅ chinama chi' eb'. Axo d'a jun slajvub' c'ual chi' ix yac'anoch jun nivan
q'uiẅ eb'. 10 A d'a 23 yoch yuquil uj chi', ix spuclan sb'a viẅaj rey Salomón
chi' yed' masanil anima ayec' chi'. Ix lajvi chi' ix paxcan eb' d'a spat d'a
tzalajc'olal. Ix te tzalaj eb' yuj jantac tas vach' ac'b'il yuj Jehová d'a viẅaj
David, d'a viẅaj Salomón chi' yed' d'a masanil choẅab' Israel.

Ix sb'o strato Dios yed' viẅaj Salomón (1R 9.1-9)

11 Ayic toxo ix b'oel stemplo Jehová yuj viẅaj rey Salomón chi' yed' spalacio
viẅ yed' masanil tastac ix sna' viẅ to sb'ochaji, 12 ix sch'oxan sb'a Jehová d'a
viẅ d'ac'valil, ix yalan d'a viẅ icha tic: Ix vab' val a lesal, ix in sic'anpaxel
jun lugar tic vicoc yic tz'och in cajnub'oc b'aj stz'a silab' d'ayin. 13 Yuj chi',
q'uinaloc svac'cot c'ac', maxtzac yac' ẅab', ma svac'cot noc' c'ulub' sc'uxanb'at
avb'en, ma svac'cot junoc ilya d'a eyib'aẅ a ex in choẅab' ex tic, 14 tato a ex
ojtacab'il to vic ex, tzex lesalvi d'ayin, slajvi chi' tzeyactancan e chuc b'eyb'al
chi', tato icha chi', svab' e lesal chi' d'a satchaaẅ, svac'an nivanc'olal e mul,
svac'anxi tastac ay d'a e choẅab' chi'. 15 A ticnaic yed' yic ol b'eyẅejb'atoc,
ol vab'ẅej lesal ol och d'ayin d'a jun templo tic, 16 yujto toxo ix in sic'caneli
yic tz'ochcan vicoc. Ol in ajẅej cajan d'ay, ol in taẅvej. 17 A ticnaic jun,
tato vach'ẅej ol utej a b'a d'ayin icha val yutejnac sb'a viẅ a mam, tato ol a

c'anab'ajej in checnab'il yed' masanil tas ix val d'ayach, 18 ol vac'ñejelc'och opisio tic, icha val in trato in b'onac yed' viñ a mam chi', ayic valannac to ol ochñej yiñtilal viñ reyal d'a choñab' Israel tic. 19 Palta tato a ex tic ol eyiq'uel e b'a d'ayin, mañ ol e c'anab'ajej in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il ix vac' d'ayex, axo d'a juntzañ comon dios b'aj ol eyaq'uem e b'a, ol ex och pax ejmelal d'ay, 20 ol ex viq'uel d'a sat lum luum vac'nac tic d'ayex. A jun templo ix ochcan vicoc tic, ol vic'canel d'a vichañ, ol vac'an b'uchjoc yuj masanil nación. 21 A jun templo mañxo jantacoc svach'il yilji tic, toxoñej ol q'uecan b'ulan spojelal. Masanil mach ol ec' d'a stz'ey, ol te sat sc'ol eb' yilani, ol sc'anb'an eb', ¿tas yuj icha tic ix yutej jun choñab' tic Jehová yed' jun templo tic? xcham eb'. 22 Axo ol aj yalji d'a eb': Icha tic ix aji yujto ix yactejcan Jehová sDiosal smam yicham eb', aton Dios ic'jinaquelta eb' d'a Egipto, axo juntzañ comon dios b'aj ix yaq'uem sb'a eb'. Yuj val chi' ix yac'cot jun nivan yaelal tic d'a yib'añ eb', xcham eb', xchi Jehová d'a viñaj Salomón chi'.

8

Juntzañxo tastac ix sb'o viñaj rey Salomón
(1R 9.10-28)

1 A viñaj rey Salomón chi', 20 ab'il ix yac' viñ sb'oanq'ue spalacio yed' stemplo Jehová. 2 Ix lajvi chi' ix sb'oanxiq'ue juntzañ choñab' viñ, aton juntzañ ix yac'xican viñaj rey Hiram d'a viñ, ix yac'an cajnaj eb' israel viñ d'ay.

3 Ix lajvi chi, ix b'at viñaj Salomón chi' yac' oval d'a choñab' Hamat d'a yol yic Soba, ix yac'an ganar viñ. 4 Ix sb'oanxiq'ue choñab' Tadmor viñ, jun ay d'a taquiñ luum yed' juntzañ choñab' d'a yol yic Hamat b'aj smolchaj masanil tas svaji. 5 Añejtona' ix sb'oxiq'ue choñab' Bet-horón viñ, jun ay d'a yib'añq'uei yed' Bet-horón ay d'a yalañemta. A juntzañ choñab' chi', ayoch smuroal yed' spuertail. Aypaxoch c'atan q'uen q'ueen syamnub'aloc spuertail chi'. 6 Ix sb'oanxiq'ue choñab' Baalat viñ yed' juntzañxo choñab' b'aj smolchaj masanil tas svaji. Ix sb'oanpax juntzañ yed'tal carruaje viñ yic oval yed' b'aj tz'aj noc' chej yic oval yed' masanil tas snib'ej viñ ix sb'o d'a Jerusalén chi', d'a Líbano yed' d'a masanil yol smacb'en. 7-8 Ay pax juntzañ yiñtilal eb' anima mañ satb'iloquel yuj eb' israel aycan cajan d'a scal eb', aton eb' heteo, eb' amorreo, eb' heveo, eb' ferezeo yed' eb' jebuseo. A eb' chi' mañ israeloc eb'. Ix ac'jicanoch eb' d'a munlajel yuj viñaj Salomón chi'. 9 Palta malaj junoc eb' yetisraelal viñ ix yac' pural yac'anoch d'a munlajel chi'. Ix yac'och eb' viñ d'a soldadoal, d'a sat yajalil eb' viñ soldado, d'a yajalil d'a eb' ayoch d'a carruaje yic oval yed' d'a eb' viñ soldado sq'ue d'a yib'añ chej. Ata' ix yac'och eb' yetisraelal viñ chi'. 10 Axo eb' sat yajal tz'ilan eb' smunlaj chi', 250 eb'.

11 A viñaj Salomón chi', ix yiq'uel ix yisil viñ sreyal Egipto viñ b'aj cajan d'a schoñab' viñaj David, ix yic'anb'at ix viñ d'a junxo palacio ix sb'o viñ yicoc ix, yujto ix sna' viñ to mañ smojoc scajnaj ix b'aj ec'nac sdespacho viñaj rey David, yujto ata' ec'nac te' scaxail strato Jehová, te nivan yelc'och jun lugar chi'. 12 Ix yac' ñusjoctz'a silab' viñaj rey Salomón d'a Jehová d'a yib'añ altar ix sb'oq'ue d'a yichañ templo chi'. 13 Aton d'a juntzañ c'ual alb'ilcan yuj viñaj Moisés d'a ley to tz'ac'ji silab' chi', ata' ix yac' ñusjoctz'a juntzañ silab' chi' viñ: Aton d'a sc'ual ic'oj ip, d'a q'uiñ yic tz'alji q'uen uj yed' pax d'a oxe' nivac q'uiñ tz'och d'a yol ab'il: Aton q'uiñ yic ixim pan malaj yich, q'uiñ ayic slajvi smolji sat avb'en yed' q'uiñ yic chinama.

14 Ix yac'anpaxoch eb' sacerdote viñ yed' eb' levita d'a munlajel d'a templo d'a stzolal. Ix ac'jioch eb' d'a yopisio chi', icha yajcan yalan viñaj David

smam viñ. Ay juntzañ eb' levita yopisio sb'itan d'a Jehová, scolvaj eb' yed' eb' sacerdote d'a junjun c'u. Ay pax juntzañxo eb' stañvan spuertail templo chi' 15 yed' b'aj smolb'aj tastac yic templo. Yuj chi' malaj val jab'oc ix sq'uex viñ tastac tz'aj smunlaj eb' sacerdote yed' eb' levita icha yajcan yuj viñaj David chi'. 16 Masanil munlajel nab'il yuj viñaj rey Salomón chi', yictax ix em yich stemplo Jehová masanto ix b'oeli, vach' ix aj yic'an sb'a smasanil.

17 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Salomón chi' d'a Ezión-geber yed' d'a Elat, d'a stitac a' Chacchac Mar, d'a yol yic Edom. 18 Ix yac'cot juntzañ te' barco viñaj Hiram yed' eb' smunlajtaxon d'a te' barco chi'. A eb' viñ chi', yojtac eb' viñ yec' d'a yib'añ a' mar. Ix xid'ec' eb' viñ yed' eb' schecab' viñaj Salomón chi' d'a Ofir. Quenxoñej mañ 320 quintaloc q'uen oro ix javi yuj eb' d'a viñaj Salomón chi'.

9

Ix ulec' ix sreinail Sabá yil viñaj Salomón (1R 10.1-13)

1 A ix sreinail Sabá, ix yab' specal ix to a viñaj rey Salomón, te nivan yelc'och viñ, yuj chi' ix javi ix d'a Jerusalén yic tzul sc'anb'an juntzañ lolonel ix te ajaltac snachajeli, yic syil ix tato yel te jelan viñaj Salomón chi'. Nivan eb' schecab' ix yed'nac, nivan noc' camello cuchjinac perfume, nivan q'uen oro yed' q'uen q'ueen te vach' yilji yed'nac ix. Ayic ix javi ix yil viñaj rey Salomón chi', ix sc'anb'an ix d'a viñ masanil tas nab'il yuuj. 2 Axo ix spacan masanil tas ix sc'anb'ej ix chi' viñ, malaj junoc tas ix sc'anb'ej ix chi' maj yal spacan viñ. 3 Ayic ix yilan ix reina chi' jantac sjelanil viñaj Salomón chi' yed' spalacio viñ b'ob'il yuuj, 4 yed' tastac sva viñ d'a sat smexa yed' b'aj ay eb' ay yopisio yed' viñ yed' juntzañxo eb' schecab' viñ yed' spichul eb', te ch'ocxo pax yilji spichul eb' tz'ac'an svino viñ rey chi' yed' juntzañ silab' sñusjitz'a d'a stemplo Jehová, ix te sat sc'ool ix yilan masanil juntzañ chi'. 5 Ix yalan ix d'a viñ rey chi' icha tic: A tas ix vab' d'a in choñab' yuj jantac tas ix a b'o'o yed' jantac a jelanil sb'inaji, yel ton val. 6 Ayic ix vab'an chi', maj vac'ochlaj d'a in c'ol tastac tz'alchaj chi', palta axo ticnaic jun, svil val yed' yol in sat. Max q'uec'ochlaj nañal juntzañ svil tic ix alji vab'i, yujto a a jelanil tic, yelxo val ec'to d'a yichañ tas ix vab' chi'. 7 Te vach' yic eb' tzach ac'an servil, te vach' yic eb' ayñejec' ed'oc, syab'an a jelanil eb'. 8 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová a Diosal, ste tzalaj ed'oc, yuj chi' ix ach yac'och reyal yic tza ch'oxan yajalil. Te xajan choñab' Israel tic yuj a Diosal chi', yujto snib'ej to ayñej ec' jun choñab' tic d'a masanil tiempo, yuj chi' ach yac'och sreyaloc, yic tzac'an reyal d'a svach'ilal yed' d'a stojolal, xchi ix reina chi'.

9 Ix lajvi chi' ix yac'an 100 quintal q'uen oro ix d'a viñ yed' jantac perfume yed' q'uen q'ueen te vach' yilji. Malaj juneloc nivan perfume chi' ix javi d'a Israel icha ix siej ix sreinail Sabá chi' d'a viñaj rey Salomón chi'.

10 Añeja' pax eb' viñ vinac smunlaj d'a viñaj Hiram yed' eb' viñ smunlaj d'a viñaj Salomón chi', ix xid'ec' eb' viñ yic'cot q'uen oro d'a Ofir, ix yic'anpaxcot te' sándalo eb' viñ yed' q'uen q'ueen te vach' yilji. 11 A yed' te' sándalo chi' ix schec viñ rey chi' b'ojoc sb'eal stemplo Jehová yed' spalacio viñ b'achquiltac sq'uei yed' stitac. A yed' te' chi' ix sb'opax te' arpa viñ yed' salterio yic sc'an eb' tz'ac'an juntzañ yamc'ab' chi'. Malaj b'aj tz'ilchaj te' lajan yed' te' chi' d'a yol smacb'en Judá. 12 Ix el d'a sc'ol viñ rey chi' yac'an masanil tas ix sc'an ix sreinail Sabá chi'. Ch'oc pax yaj tas toxo ix yac' viñ sq'uexuloc tastac ix yic'cot ix. Ix lajvi chi', ix pax ix d'a schoñab' chi' yed' masanil eb' ajun yed' ix.

A sb'eyumal viñaj Salomón‘R'yed' snivanil yelc'ochi (1R 10.14-29; 2Cr 1.14-17)

13 A q'uen oro scha' viñaj Salomón d'a junjun ab'il, 500 quintal q'ueen.
14 Ch'oc pax yaj q'uen syac' eb' choñvajum yed' pax q'uen oro, q'uen plata
syac' eb' sreyal Arabia yed' eb' ayoch d'a yopisio d'a junjun macañ smacb'en
Israel. 15 Ix schec viñ b'ochaj 200 nivac maclab' jul-lab', ayoch q'uen oro
d'ay, ay am lajchaveoc libra q'uen oro ayoch d'a junjun. 16 Ix lajvi chi', ix
schecanpax viñ b'ojoc 300 xo yunetac maclab' jul-lab' chi'. Ay am vaqueoc
libra q'uen oro ix och d'a junjun. Axo d'a jun nivan pat scuchan Te te' yic
Líbano ix yac'can viñ. 17 Ix schecanpax viñ b'ojoc jun sc'ojnub' d'a sdespacho,
ix ac'jioch q'uen oro te vach' d'ay, ix ac'jipaxoch marfil yelvanub'oc. 18 A jun
c'ojnub' chi', vac tzol sq'ue sb'achquiltaquil sc'oochal. Aypaxem q'uen oro
b'aj tz'em b'achan yoc viñ rey chi', yaman yaj yed' jun c'ojnub' chi'. Ayq'ue
sc'ab' jun c'ojnub' chi' d'a junjun stz'eytac. B'ob'ilpaxoch yechel junjun noc'
choj d'a junjun sc'ab' chi'. 19 Ay pax lajchavexo yechel noc' choj chi', junjun
aycan d'a sñitac junjun sb'achquiltaquil chi'. Malaj junocxo rey b'oannac yic
icha yic viñ chi'. 20 Masanil scopa viñ rey chi', nab'a oro yed' masanil yamc'ab'
ay d'a jun nivan pat scuch Te te' yic Líbano. Malaj junoc yamc'ab' chi' plata,
yujto a d'a stiempoal viñ rey chi', a q'uen plata chi' malaj yelc'och q'ueen. 21 A
eb' schecab' viñ rey chi', sb'at eb' yed' eb' schecab' viñaj Hiram yed' juntzañ
nivac barco icha te' sb'at d'a Tarsis. Oxe' ab'il sb'atcan eb' yic sb'at yic'ancot
q'uen oro eb', q'uen plata, marfil, noc' chab'in yed' noc' pavo real.

22 A viñaj rey Salomón chi', ec'b'al sb'eyumal viñ yed' pax sjelanil viñ d'a
yichañ masanil eb' rey d'a yolyib'añq'uinal tic. 23 Masanil eb' viñ rey chi', ix
javi eb' viñ d'a viñ yic tzul yilan eb' viñ, ma tzul yab'an eb' viñ jantac sjelanil
viñ ix ac'ji yuj Dios. 24 Masanil eb' chi' ix yic'cot silab' eb' d'a viñ d'a junjun
ab'il: Aton q'uen plata, q'uen oro, pichul, yamc'ab' yic oval, perfume, noc'
chej yed' noc' mula.

Ix sman carruaje viñaj Salomón yed' noc' chej (1R 10.26-29; 2Cr 1.14-17)

25 Ay 4 mil spatil noc' chej yed' carruaje yic viñaj rey Salomón chi' yed' 12
mil noc' chej scuchan eb' soldado. Ay carruaje yed' noc' chej ayec' yed' eb'
stañvumal viñ rey d'a Jerusalén, ay pax ayec' d'a juntzañxo choñab'. 26 Ix
yac' reyal viñ d'a yib'añ juntzañxo eb' viñ rey scotñej d'a a' Éufrates, masanto
sc'och d'a yol yic eb' filisteo, sc'och d'a smojonal Egipto. 27 A d'a Jerusalén chi',
a q'uen plata icha comon q'ueen ix aj q'ueen yuj viñ rey chi'. Axo te' c'ute',
lajan ix aj te' icha te' caltacte'al higo d'a yichtac vitz. 28 A noc' schej viñ rey
chi', a d'a Egipto scot noc' yed' d'a juntzañxo nación.

A schamel viñaj rey Salomón (1R 11.41-43)

29 A jantacto yab'ixal viñaj rey Salomón chi', ayic ix el yich masanto
slajvub', tz'ib'ab'ilcan d'a ch'añ yuum viñaj Natán schecab' Dios yed' d'a ch'añ
yic viñaj Ahías schecab' Dios aj Silo yed' d'a ch'añ b'aj tz'ib'ab'ilcan tas ix
ch'oxji yil viñ schecab' Dios scuch Iddo yic tz'alji yuj viñaj Jeroboam yuninal
viñaj Nabat. 30 A viñaj Salomón chi', 40 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén
d'a yib'añ choñab' Israel, 31 axo yic ix cham viñ, ix mucchaj viñ d'a schoñab'
viñaj David smam viñ. Ix lajvi chi' axo viñaj Roboam yuninal viñ ix ochcan
reyal sq'uexuloc.

10

Spojnac sb'a choňab' Israel
(1R 12.1-24)

1 Ix b'at viňaj Roboam d'a choňab' Siquem, yujto ata' ix smolb'ej sb'a eb' yetisraelal viň, yic tz'ac'jicanoch viň reyal yuj eb'. 2 Ix c'och specal jun tic d'a viňaj Jeroboam yuninal viňaj Nabat d'a Egipto, yuj chi' ix paxta viň, yujto ata' c'ochnaccan viň ayic yelnac viň elelal d'a viňaj Salomón. 3 Ix avtajcot viňaj Jeroboam chi' yuj eb' yetisraelal. Ayic ix javi viň, ix b'at viň yed' eb' yic sb'at lolon eb' yed' viňaj Roboam chi'. Ix yalan eb' d'a viň icha tic:

4 —A viň a mam, yelxo te ya munlajel ayoch yuj viň d'a quib'aň. Axo ticnaic jun, iq'uel jab'oc munlajel ya ayoch d'a quib'aň tic, ol cac'ňejoch co b'a d'a yalaň a mandar, xchi eb'.

5 Ix tac'vi viňaj Roboam chi' d'a eb':

—Ato chab'ej tzul in eyilxi, sval d'ayex tas tz'aji, xchi viň d'a eb'.

Yuj chi' ix pax eb' anima chi' smasanil. 6 Ix lajvi chi' ix sc'anb'an viňaj rey Roboam chi' d'a eb' viň yichamtac vinaquil choňab', aton eb' viň munlajnac yed' viňaj Salomón smam viň icha tic:

—¿Tas junoc pensar tzeyac' d'ayin? ¿Tas svutej tac'voc in b'a d'a juntzaň anima tic? xchi viň.

7 Ix yalan eb' viň d'a viň icha tic:

—Tato vach'ňej ol utej a b'a d'a eb' anima tic, ol a c'anab'ajan a b'oan tas snib'ej eb' chi', tato vach' pax ol utoc a tac'vi d'a eb', ol yac'ňejoch sb'a eb' d'a yalaň a mandar d'a masanil tiempo, xchi eb' viň.

8 Palta maj schalaj yab' viň tas ix yal eb' viň ichamtac vinac chi'. Axo d'a juntzaň eb' viň quelemtac junňej q'uib'nac viň yed'oc, ata' ix sc'anb'ej pax spensar viň chi', aton eb' viň ayoch d'a opisio yed' viň. 9 Ix sc'anb'an viň d'a eb' viň icha tic:

—¿Tas junoc pensar tzeyac' d'ayin a ex tic? ¿Tas svutej tac'voc in b'a d'a juntzaň anima tic? Snib'ej eb' sviq'uel jab'oc munlajel aycanoch d'a yib'aň eb' yuj viň in mam, xchi viň.

10 Ix tac'vi juntzaň eb' viň quelemtac vinac chi' icha tic:

—A eb' tz'alan chi' to tziq'uel jab'oc munlajel aycanoch d'a yib'aň eb' yuj viň a mam chi', al d'a eb' icha tic: Tato ya munlajel b'aj ayex och yuj viň in mam chi', a inxo pax tic, ec'alto syail b'aj ol ex vac'ochi. 11 Tato al ix yutej eyicatz viň in mam chi', a inxo pax tic, ec'alto yalil ol vutej eyicatz chi'. Tato aňej noc' tz'uum ix yac'lab'ej viň in mam chi' ex smac'ani, a inxo tic, a noc' tz'um ayoch q'ueen d'a sňi' ol vac'lab'ej d'ayex, xa chi d'a eb', xchi eb' viň.

12 Axo d'a schab'jial chi', ix jax viňaj Jeroboam yed' masanil eb' anima chi' d'a viňaj rey Roboam chi', icha ix aj yalan viň d'a eb'. 13 Palta te chuc ix yutej viň spacan d'a eb'. Maj sc'anab'ajej viň tas ix yal eb' viň yichamtac vinaquil choňab' chi'. 14 A tas ix yal eb' viň quelemtac vinac chi', a ix yal viň d'a eb' icha tic: Tato al ix yutej eyicatz viň in mam chi', a inxo tic, ec'alto ol vutej yalil eyicatz chi'. Tato aňej noc' tz'um ix yac'lab'ej viň ex smac'ani, a inxo pax tic, a noc' tz'uum ayoch q'ueen d'a sňi' ol vac'lab'ej d'ayex, xchi viň. 15 Maj schalaj yab' viň rey chi' tas ix yal eb' anima chi', yujto a Jehová ix ac'an sc'ulej viň yic vach' tz'elc'och tas ix schec yal viňaj Ahías aj Silo d'a viňaj Jeroboam yuninal viňaj Nabat. 16 Ayic ix yilan masanil eb' anima chi' to maj scha yab' viň rey chi', ix yalan eb' icha tic:

Maňxalaj calan quic d'a yiňtilal viňaj David yuninal viňaj Isaí.
Ch'oc yiňtil eb', ch'oc pax quiňtilal.

Ex quetisraelal, coñ paxec d'a co pat junjun oñ. Olxo yil sb'a eb' yiñtilal viñaj
David tic, xchi eb'.
A d'a jun rato chi' ix laj pax eb' d'a spat. 17-19 Ix lajvi chi', ix checjib'at viñaj
Adoram yuj viñaj Roboam d'a eb' israel ix paxcan chi'. A viñaj Adoram chi'
ay yopisio yilan eb' ac'b'il pural smunlaji. Ayic ix c'och viñ d'a eb' ix paxcan
chi', ix julq'uenajcham viñ yuj eb'. Yuj chi' ix q'ue viñaj Roboam chi' d'a yol
scarruaje, ix cot viñ elelal, ix javi viñ d'a Jerusalén. Icha chi' ix aj yelcan eb'
israel chi' d'a yol sc'ab' eb' yiñtilal viñaj David. Axoñej juntzañxo eb' cajan
d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Judá b'aj ix yac' reyal viñ.

11

1 Ayic ix javi viñaj Roboam chi' d'a Jerusalén, ix smolb'an 180 mil soldado
viñ, eb' sic'b'ilel d'a scal eb' yiñtilal Judá yed' d'a scal eb' yiñtilal Benjamín,
yic sb'at eb' yac' oval d'a juntzañxo eb' yetisraelal chi', yic tz'ochxican eb' d'a
yol sc'ab' viñ junelxo. 2 Palta ix yal Jehová d'a viñaj Semaías schecab' icha tic:
3 Al d'a viñaj Roboam yuninal viñaj Salomón sreyal Judá chi', yed' d'a masanil
eb' israel cajan d'a yol yic Judá chi' yed' d'a eb' yic Benjamín 4 to a in sval icha
tic: Mañ eyac' oval yed' eb' eyetisraelal chi'. Meltzajañec d'a e pat e masanil,
yujto a in ix vaq'uelc'och jun tic, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.
Ayic ix yab'an eb' tas ix yal Jehová chi', ix pax eb' d'a spat junjun, majxo
b'atlaj eb' yac' oval yed' viñaj Jeroboam, viñ ix och sreyaloc eb' ix pax chi'.
5-10 Ix canñej viñaj Roboam chi' d'a Jerusalén, ix svach' b'oan smuroal
juntzañ choñab' viñ, juntzañ ay d'a yol smacb'en Judá yed' Benjamín: Aton
Belén, Etam, Tecoa, Bet-sur, Soco, Adulam, Gat, Maresa, Zif, Adoraim, Laquis,
Azeca, Zora, Ajalón yed' Hebrón. 11 Vach' ix aj sb'ochajoch smuroal juntzañ
choñab' chi', ix yac'anoch eb' yajalil soldado viñ stañvej. Nivan ixim trigo,
aceite yed' vino ix molchaj d'a juntzañ choñab' chi'. 12 Ix yac'anpaxcan
smaclab' jul-lab' viñ yed' q'uen lanza d'a juntzañ choñab' chi', yic syal scolan
sb'a d'a oval. Icha chi' ix aj yochcan yopisio viñaj Roboam chi' d'a yol yic Judá
yed' d'a yol yic Benjamín.
13 A eb' sacerdote yed' eb' levita, ix cot eb' d'a yol smacb'en Israel, yic
syac'anoch sb'a eb' yed' viñaj Roboam chi'. 14 A eb' levita chi', ix yactejcan
schoñab' eb' yed' lum b'aj sva noc' smolb'etzal noc' eb', ix javi eb' d'a Jerusalén
yed' d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá yic scajnaj eb' ta', yujto a viñaj
Jeroboam yed' eb' tzac'anto ochnac reyal yuj viñ ix pechanel eb' d'a yopisio
yac'an servil Jehová. 15 A viñaj Jeroboam chi', ix yac'och eb' comon anima
viñ sacerdoteal yac'an servil comon dios, yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ
lugar chaañ, d'a eb' enemigo yed' d'a juntzañ yechel vacax ix schec viñ b'ojoc.
16 Axo eb' ay d'a junjun yiñtilal eb' israel to ayoch spensar yoch ejmelal d'a
Jehová Dios, ix cot tzac'an eb' yed' eb' sacerdote yic Jehová chi' yed' eb' levita
pax chi'. Ix javi eb' d'a Jerusalén chi', yic vach' syal yac'an silab' eb' d'a Jehová
sDiosal eb' yed' smam yicham. 17 Yuj chi' ix tec'c'aj yopisio viñaj Roboam chi'
d'a smacb'en Judá d'a oxe' ab'il, yujto añej oxe' ab'il chi' ix sb'eyb'alej sb'eyb'al
viñaj David yed' viñaj Salomón viñ.
18 A viñaj Roboam chi', ix yic' ix Mahalat viñ yisil viñaj Jerimot yuninal
viñaj David, a ix snun ix, aton ix Abihail yisil viñaj Eliab, yixchiquin viñaj
Isaí. 19 A eb' yuninal viñaj Roboam yed' ix Mahalat chi', aton viñaj Jeús, viñaj
Semarías yed' viñaj Zaham. 20 Ix yic'anpax ix Maaca viñ, ix yisil viñaj Absalón.
A eb' yuninal viñ yed' ix, aton viñaj Abías, viñaj Atai, viñaj Ziza yed' viñaj
Selomit. 21 A viñaj Roboam chi', 18 eb' ix yetb'eyum viñ yed' 60 eb' ix schab'il
yetb'eyum viñ. 28 yuninal viñ yed' 60 eb' ix yisil. A ix Maaca chi', te xajan ix
yuj viñ d'a yichañ juntzañxo eb' ix chi'.

22 Ix snib'ej viñ to a viñaj Abiam yune' ix Maaca chi' ix ochcan reyal
sq'uexuloc, yuj chi' ix yac'och viñ viñ yajalil d'a scal juntzañxo eb' yuninal.
23 Vach' ix yutej viñ snaani, yuj chi' ix spucb'at eb' yuninal viñ chi' d'a juntzañ
choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá chi' yed' d'a yol yic Benjamín. Tzijtum
tas ix yac' viñ sva eb', tzijtum pax eb' ix yetb'eyum eb' viñ ix yac'och viñ.

12

Ix ac'ji ganar Judá yuj viñaj Sisac
(1R 14.21-31)

1 Ayic toxo ix tec'c'aj yopisio viñaj Roboam chi' snaani, ix yactancan viñ
sc'anab'ajan sc'ayb'ub'al Jehová yed' masanil eb' yetchoñab'. 2 Yujto pit ix
yutej sb'a eb' d'a Jehová chi', yuj chi' ayic oye' ab'ilxo yoch viñaj Roboam chi'
reyal, ix javi viñaj Sisac sreyal Egipto yac' oval d'a Jerusalén. 3 Ix javi viñ yed'
mil 200 carruaje yic oval yed' pax 60 mil soldado ayq'ue d'a yib'añ chej yed'
pax jantac eb' viñ soldado, mañxo b'ischajb'enoc eb' viñ. A eb' aj Libia, eb'
aj Suca yed' eb' aj Etiopía ix cot yed' eb' aj Egipto chi'. 4 Ix ac'ji ganar juntzañ
choñab' ayoch smuroal d'a Judá yuj eb' masanto ix javi eb' d'a Jerusalén.
5 Yuj chi' ix c'och viñ schecab' Dios scuchan Semaías d'a yichañ viñaj
Roboam chi' yed' d'a eb' ayoch yajalil d'a smacb'en Judá. Molanec' eb' d'a
Jerusalén chi' yuj xivelal d'a viñaj Sisac chi'. Ix yalan viñ d'a eb' icha tic:
—Icha tic ix aj yalan Jehová: Yujto ix in eyactejcani, yuj chi' toxo ix ex
vactejcan d'a yol sc'ab' viñaj Sisac chi', xchi, xchi viñ.
6 A eb' yajal yaj yed' viñ rey chi', emnaquilxoñej ix aj yojtacanel spitalil eb',
ix yalan eb' icha tic:
—Smojton val icha chi' tzoñ yutej Jehová chi', xchi eb'.
7 Ayic ix yilan Jehová to emnaquil ix yutej sb'a eb', ix yalanxi d'a viñaj
Semaías chi' icha tic: Yujto emnaquil ix yutej sb'a eb', yuj chi' mañ ol in
satel eb', palta toxo val ol in col eb', mañxo ol vac'lab'ej viñaj Sisac chi' yic
svac'anb'at jantac yoval in c'ol d'a choñab' Jerusalén chi'. 8 Añej b'ian to ol can
eb' d'a yol sc'ab' viñaj Sisac chi', yic vach' ol nachajel yuj eb' to secojtac vac'ji
servil d'a yichañ pax yac'ji servil eb' viñ sreyal juntzañxo ch'oc nacional, xchi
Jehová.
9 Ix javi viñaj Sisac sreyal Egipto chi' yac' oval d'a Jerusalén chi'. Ix
yic'anb'at jantac b'eyumal viñ sic'an d'a stemplo Jehová yed' d'a spalacio viñ
rey chi'. Ix yic'anpaxb'at juntzañ maclab' jul-lab' viñ, aton juntzañ nab'a oro
b'ob'ilcan yuj viñaj rey Salomón. 10 Axo yed' q'uen bronce ix sb'o juntzañxo
smaclab' jul-lab' viñaj Roboam chi' sq'uexuloc juntzañ nab'a oro chi', ix
yac'ancan viñ d'a eb' stañvan sti' spalacio viñ chi'. 11 Ayic sb'at viñ rey chi'
juntac el d'a stemplo Jehová, syic'anb'at maclab' jul-lab' chi' eb'. Axo spaxta
eb', syic'anxicanoch eb' d'a yed'tal b'aj stañvej chi'. 12 Yujto ix yac'xioch
sb'a viñaj Roboam chi' d'a yol sc'ab' Jehová, yuj chi' ix och vaan yoval sc'ol
Jehová chi' d'a yib'añ viñ, maj satjiel-laj masanil choñab' yuuj, yuj chi' vach'
ix ajxican eb' aj Judá.
13 Ix yic'xi yip yopisio viñaj Roboam chi' d'a Jerusalén chi'. 41 ab'il sq'uinal
viñ ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal. 17 ab'il ix yac' reyal viñ d'a
Jerusalén, aton jun choñab' chi' sic'b'ilel yuj Jehová d'a yol smacb'en eb' israel
yic scajnaj ta'. Naama sb'i ix snun viñ, aj Amón ix. 14 A tas ix sc'ulej viñ, te
chuc, yujto maj yac'och viñ d'a sc'ol sc'anab'ajan tas ix yal Jehová.
15 A jantacto yab'ixal viñaj Roboam chi', ayic ix el yich masanto d'a slajvub',
tz'ib'ab'ilcan d'a yumal yuj viñaj Semaías yed' d'a yumal yic viñaj Iddo, aton
eb' viñ schecab' Dios.

16 Ix yac'ñej oval viñaj Roboam yed' viñaj Jeroboam. Axo yic ix cham viñaj
Roboam chi', ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj David. Axo viñaj Abías yuninal
viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

13

Ochnac viñaj Abías sreyaloc Judá (1R 15.1-7)

1 Ayic 18 ab'ilxo yoch viñaj Jeroboam reyal d'a Israel, ix schaanel yich viñaj
Abías yac'an reyal d'a Judá. 2 Oxe' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Micaías
sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Uriel aj Gabaa.

Ix yac' oval viñaj Abías chi' yed' viñaj Jeroboam. 3 A viñaj Abías chi', ix b'at
viñ yed' 400 mil eb' viñ soldado te tec'an, te jelan pax eb' viñ d'a oval, aton
eb' viñ sic'b'ilel yuj viñ. Axo viñaj Jeroboam chi', ix cot pax viñ yed' 800 mil
eb' soldado sic'b'il pax el yuj viñ. 4 Ix b'at viñaj Abías chi' d'a lum jolom vitz
Zemaraim d'a yol yic Efraín, ix yalan viñ icha tic: Ach Jeroboam yed' masanil
israel ayec' ed'oc, ab'ec: 5 ¿Tom mañ eyojtacoc to a Jehová co Diosal a oñ israel
oñ tic ix ac'ancan jun opisio tic d'a viñaj David yed' d'a eb' yiñtilal d'a junelñej,
yic syac'an reyal, jun trato max yal-laj sq'uexchaji? 6 Axo viñaj Jeroboam
chi', viñ yuninal viñaj Nabat, schecab' viñaj Salomón, ix och viñ ajc'olal d'a
viñ yajalil chi'. 7 Ix yac'anoch sb'a juntzañ jaragana vinac chuc spensar yed'
viñ, ix yac'an oval viñ yed' viñaj Roboam yuninal viñaj Salomón. Yujto unin
vinacto viñaj Roboam chi', manta val spensar viñ, yuj chi' maj yal stec'b'an
sb'a viñ d'a yichañ eb'. 8 A ticnaic jun, a e naani to ol yal eyac'an oval qued'
a oñ yiñtil oñ viñaj David tic, ac'b'il jun opisio tic d'ayoñ yuj Jehová. Añej
yujto nivan e b'isul, eyed'nac pax juntzañ yechel vacax nab'a oro ix schec
b'ojoc viñaj Jeroboam chi', yic tz'och e diosaloc, yuj juntzañ chi' ol eyac' ganar
e naani. 9 Ix e pechpaxel eb' sacerdote yic Jehová, eb' yiñtilal viñaj Aarón
yed' eb' levita. Ix e comon sic'anoch eb' sacerdote icha sb'eyb'al juntzañxo
ch'oc nacional. Yalñej mach sjavi yed' junoc noc' quelem vacax yed' ucvañoc
noc' ch'ac calnel, a jun chi' tz'ochcan sacerdoteal d'a juntzañ e diosal mañ
diosoc chi'. 10 Palta a oñxo tic, malaj b'aj ix cactejcan Jehová co Diosal. A
eb' sacerdote ayoch yac' servil Jehová d'a co cal, aton eb' yiñtilal viñaj Aarón
yed' juntzañxo eb' levita scolvaj yed' eb'. 11 Aton eb' chi' sñusantz'a silab'
yed' incienso d'a Jehová d'a junjun q'uiñib'alil yed' d'a junjun yemc'ualil.
Syac'anpaxem ixim pan eb' te vach' d'a sat mexa ayoch oro d'ay d'a yichañ
Jehová, syac'anpaxoch sc'ac'al candil eb' nab'a oro d'a junjun yemc'ualil. A
oñ tic sco c'anab'ajej val icha tas syal Jehová co Diosal, palta a exxo tic, ix
eyiq'uel e b'a d'ay. 12 A Dios ayoch qued'oc, a eb' sacerdote, listaxo yaj eb'
spu'an q'uen strompeta yic scac'an oval eyed'oc. Ex vetisraelal, mañ eyac'
oval yed' Jehová co Diosal yed' eb' co mam quicham, yujto mañ ol eyac'laj
ganar, xchi viñaj Abías chi' d'a eb'.

13 Palta axo viñaj Jeroboam, toxo ix yal viñ d'a nañal eb' soldado to a d'a
spatic eb' soldado yic Judá scot eb', axo nañalxo eb' scan d'a yichañ eb' yic
Judá chi'. 14 Axo ix yilanb'at eb' yic Judá chi' to vanxo sjavi eb' soldado d'a
spatic eb' yed' d'a yichañ eb', yuj chi' ix tevi eb' d'a Jehová, ix spu'an q'uen
strompeta eb' sacerdote. 15 Ayic ix el yav eb' yic Judá chi' yic oval, axo Dios ix
ac'an och viñaj Jeroboam chi' yed' masanil eb' yetisraelal d'a yol sc'ab' viñaj
Abías sreyal Judá chi'. 16 Icha chi' ix aj yel lemnaj eb' israel d'a eb' yic Judá
chi'. 17 A viñaj Abías chi' yed' eb' soldado, te nivan anima ix smilcham eb'.
500 mil soldado yic Israel sic'b'il yajel ix chami. 18 Yuj chi' emnaquilxoñej ix
yutej sb'a eb' israel d'a jun tiempoal chi'. Axo eb' yic Judá chi', ix yac' ganar

eb' d'a yib'aň eb', yujto ix yac'och Jehová eb' yipoc sc'ool, aton sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. 19 Ix b'at eb' soldado viňaj Abías chi' d'a spatic eb' yic viňaj Jeroboam chi', ix yic'ancanec' juntzaň schoňab' viňaj Jeroboam chi' eb', aton Betel, Jesana yed' Efraín yed' yaldeail junjun. 20 A viňaj Jeroboam chi', majxo yic'laj yip yopisio viň chi' yacb'an pitzan viňaj Abías chi'. Axo Jehová ix ic'anel sq'uinal viňaj Jeroboam chi', ix cham viň. 21 Ix yic' val yip yopisio viňaj Abías chi'. 14 eb' ix yetb'eyum viň, 22 eb' yuninal viň yed' 16 eb' ix yisil. 22 A jantacto yab'ixal viňaj Abías chi' yed' tastac sc'ulejnac viň, aycan d'a yumal ix stz'ib'ejcan viňaj Iddo schecab' Dios.

14

Ochnac viňaj Asa reyal d'a Judá
(1R 15.8-12)

1 Ayic ix cham viňaj Abías chi', ix mucji viň d'a schoňab' viňaj David. Axo viň yuninal viň scuch Asa ix ochcan reyal sq'uexuloc d'a Judá. Ayic ayoch viňaj Asa chi' reyal, lajuňe' ab'il maňxa oval ix yac'a'.

2 Masanil tas ix sc'ulej viňaj Asa chi', vach'ňej, te tojol d'a yichaň Jehová Dios. 3 Yujto ix schec viň ic'chajel masanil altar yic scomon diosal eb' ch'oc nacional yed' juntzaň lugar yic ejmelal b'ajtac chaaň. Ix schecan viň mac'chajpoj juntzaň q'uen q'ueen ay yelc'och d'a eb', ix schecan viň mac'chajpoj te' yechel Asera. 4 Ix yalanpax viň d'a eb' ay d'a yol smacb'en to syac' val och sb'a eb' d'a yol sc'ab' Jehová sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. Yovalil sc'anab'ajej sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il Jehová chi' eb'. 5 Aňejtona' ix schecan viň ic'chajel juntzaň lugar yic ejmelal b'ajtac chaaň d'a yol yic Judá chi'. Ayic ayoch viňaj Asa chi' reyal, malajňej oval.

6 A Jehová ix ac'an junc'olal d'a scal eb', malaj b'aj ix yac' oval eb', yuj chi' ix schec viňaj Asa chi' b'ochajq'ue juntzaň choňab' d'a yol yic Judá chi', ix laj och smuroal. 7 Ix yalan viň d'a masanil eb' anima icha tic: Co b'oecq'ue juntzaň choňab' tic, tz'ochpax smuroal d'a spatictac. Sco b'oanpax b'aj staňvej eb' soldado d'a yib'aň smuroal chi' yed' spuertail tz'ec' c'atan q'uen hierro syamnub'oc, yujto ayec' co choňab' tic d'a yol co c'ab'. Icha chi' yaji yujto sco c'anab'ajej Jehová co Diosal. A' ix ac'an junc'olal d'a co cal yed' masanil eb' ay d'a co lac'anil tic, xchi viň. Yuj chi' te vach' ix aj sb'oelc'och munlajel chi'.

8 A viňaj Asa chi', ay 300 mil soldado viň, yed'nac smaclab' jul-lab' eb' viň yed' pax slanza eb' viň. Ay pax 280 mil eb' viň yiňtilal Benjamín, yed'nac pax smaclab' jul-lab' eb' viň yed' sjul-lab'. Masanil eb' viň soldado chi', te jelan eb' viň. 9 Ix cot viňaj Zera sreyal Etiopía yed' jun millón soldado yed' 300 carruaje yic oval, ix javi eb' d'a Maresa. 10 Ix b'at viňaj rey Asa chi', ix schalan sb'a viň yed' eb' d'a lum paňan yic Sefata d'a slac'anil Maresa chi'. Ata' ix c'och viň yac' oval yed' viňaj Zera chi'. 11 Ix tevi viňaj Asa chi' d'a Jehová Dios icha tic: Mamin Jehová, a ach tic lajanňej tz'aj a colvaj d'a eb' nivan sb'isul yed' d'a eb' jayvaňňej. Yuj chi' Mamin, colvajaň qued'oc yujto tzach cac'och yipoc co c'ool. Yuj chi' val d'a a b'i tzoň javi cac' oval yed' juntzaň soldado tic. A ach tic, co Diosal ach, ch'oxeli to malaj mach syal stec'b'an sb'a d'a ichaň, xchi viň.

12 Yuj chi' ix colvaj Jehová chi' yed' viň yed' eb' aj Judá. Ix ac'ji ganar eb' etíope chi' yuj eb', ix el lemnaj eb' d'a eb'. 13 Ix b'at viňaj Asa chi' yed' eb' soldado d'a spatic eb', masanto ix c'och eb' d'a Gerar. Ix ac'ji ganar masanil eb' etíope chi', maňxa junoc eb' ix cani, majxo yal-laj stec'b'an sb'a eb' d'a yichaň Jehová yed' d'a eb' soldado. Pilan ix yiq'uec' masanil tastac yed'nac eb' ajc'ol eb' soldado viňaj Asa chi'. 14 Ix yac'anpax oval viň yed' juntzaň choňab'

ay d'a slac'anil Gerar chi'. Ix yac' ganar juntzañ choñab' chi' viñ, yujto ix och jun xivc'olal d'a eb' yuj Jehová. Ix yac' ganar masanil juntzañ choñab' chi' eb' aj Judá chi'. Jantac b'eyumal ay d'a juntzañ choñab' chi' ix yic'ñejcot eb'.
15 Ix och pax eb' b'aj molan noc' molb'etzal noc', jantac noc' calnel yed' noc' camello ix yic'cot eb' ayic ix meltzaj eb' d'a Jerusalén.

15

Ix sq'uex sb'eyb'al eb' anima yuj viñaj Asa
(1R 15.13-15)

1 A jun viñ scuchan Azarías yuninal viñaj Obed, ix och Yespíritu Dios d'a viñ, 2 ix elta viñ scha' viñaj Asa chi', ix yalan viñ icha tic d'a viñ: Mamin Asa, ab' tas ol val d'ayach yed' d'a e masanil ex vetchoñab' aj Judá yed' ex yiñtilal Benjamín: A Jehová ayoch qued'oc tato ayoñ och tzac'an yuuj. Tato añej d'ay tzoñ tevi, ol tac'vocñej d'ayoñ, palta tato ol cactejcan jun, ol oñ yactejpaxcani.
3 Nivanxo tiempo to mañxooc Dios te yel ayoch qued'oc, mañxa eb' sacerdote tz'ac'an c'ayb'ub'al, mañxa ley. 4 Axo ix javi yaelal d'a quib'añ, ix cac'anxioch co b'a d'a yol sc'ab' Jehová co Diosal, ix oñ scolanxi. 5 Ayic mantzac cac'och co b'a d'a yol sc'ab' chi', mañxalaj junoc mach junc'olal sb'eyeq'ui, yujto te nivan yaelal ayoch d'a yib'añ masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. 6 Ay eb' anima ix laj satlajel sb'a, ay pax juntzañ choñab' ix satanel juntzañxo choñab', yujto a Dios ix ac'an somchaj eb' yuj juntzañ nivac yaelal chi'. 7 Palta a ex tic, tec'an tzeyutej e b'a, mañ eyac' chab'ax e c'ool, yujto a Jehová ol pactzitan e munlajel tic, xchi viñ d'a eb'.

8 Ayic ix yab'an viñaj Asa tas ix yal viñ schecab' Dios chi', ix stec'b'an val sb'a viñ. Ix schecan viñ ic'chajel masanil juntzañ comon dios yajb'entac d'a yichañ Jehová ay d'a yol smacb'en Judá, d'a yol yic Benjamín yed' d'a yoltac juntzañ choñab' ix yiq'uec' viñ d'a tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Ix schecan viñ b'ochajxi jun altar ay d'a yamaq'uil stemplo Jehová. 9 Ix lajvi chi', ix smolb'an masanil anima viñ, eb' ay d'a yol yic Judá chi', d'a yol yic Benjamín yed' juntzañxo eb' cotnac d'a yol yic Efraín, d'a yol yic Manasés yed' d'a yol yic Simeón, aton eb' javinac cajan d'a scal eb', yujto tzijtum eb' cajan d'a yol smacb'en viñaj Jeroboam ix javi cajan d'a yol smacb'en Judá yujto ix yil eb' to ayoch Jehová Dios yed' viñaj Asa chi'.

10 Axo d'a yoxil ujal yic 15 ab'ilxo yoch viñaj Asa chi' reyal, ix smolb'an sb'a masanil eb' d'a Jerusalén. 11 A d'a jun c'u chi', ix yac' silab' eb' d'a Jehová. 700 noc' vacax yed' 7 mil noc' calnel ix yac' eb'. Aton noc' chi' ix yic'canec' eb' d'a eb' ajc'ool d'a oval. 12 Ata' ix yac' sti' eb' to añej Jehová sDiosal eb' yed' eb' smam yicham, ol yac' servil eb' yed' smasanil sc'ool. 13 Ix yac' pax sti' eb', tato ay mach to mañoc Jehová Dios syac' servil, vach'chom icham anima, ma unin, vinac, ma ix, yovalil schami. 14 Ix el yav eb' yuj tzalajc'olal ayic ix yac'an sti' eb' d'a Jehová, ix spu'an q'uen strompeta eb' yed' noc' ch'aac. 15 Masanil eb' ay d'a smacb'en Judá chi' ix tzalaj val eb' yuj b'aj ix yac' sti' chi' d'a smasanil sc'ool, ix el val d'a sc'ol eb' yac'an servil Jehová. Yuj chi' ix colvaj Jehová chi' yed' eb', junc'olal ix aj eb' yed' masanil choñab' ay d'a slac'anil.

16 Añejtona', ix yic'anel yopisio ix Maaca viñaj Asa chi', aton ix snun chichim viñ, yujto ix schec ix b'ojoc jun yechel Asera te yajb'entac d'a yichañ Jehová. A viñaj Asa chi' ix checan mac'jipoj jun yechel chi', choc' ix aji. Ix schecan viñ ñusjitz'a d'a sti' a' Cedrón. 17 Vach'chom maj yiq'uel juntzañ lugar viñ yic ejmelal b'ajtac chaañ d'a Israel, palta c'anab'ajumñej ix yutej sb'a viñ d'a Jehová. 18 Ix yac'anoch masanil q'uen oro yed' q'uen plata viñ d'a yol

templo, aton q'uen ac'b'il d'a Jehová yuj viñ yed' smam. 19 Malajñej oval ix
ochi, masanto yic 35 ab'ilxo yoch viñ reyal.

16

A strato viñaj Asa yed' viñaj Ben-adad (1R 15.16-22)

1 Ayic 36 ab'ilxo yoch viñaj Asa reyal, ix cot viñaj Baasa sreyal Israel yac'
oval d'a Judá. Ix schaanel yich viñaj Baasa chi' sb'oanoch smuroal choñab'
Ramá yic smacan b'e viñ yic mañxa mach sc'och d'a yol yic Judá chi'. 2 Yuj chi'
ix yiq'uelta masanil q'uen oro yed' q'uen plata viñaj rey Asa chi' d'a stemplo
Jehová yed' q'uen ay d'a spalacio viñ, ix yac'anb'at q'uen viñ d'a viñaj Ben-
adad sreyal Siria cajan d'a Damasco. Ix yalanb'at viñ icha tic: 3 Co b'o junoc
co trato, icha yutejnac sb'a eb' viñ co mam. Tic svac'b'at q'uen oro yed' q'uen
plata d'ayach. Ac' lajvoc a trato yed' viñaj Baasa sreyal Israel, yic vach' tz'och
vaan viñ yac'an oval d'ayin, xchib'at viñaj Asa chi'.

4 Ix scha sc'ol viñaj Ben-adad tas ix yal viñaj rey Asa chi', yuj chi' ix
schecancot juntzañ eb' soldado viñ yed' eb' yajalil yic scot eb' yac' oval d'a
juntzañ choñab' yic Israel. Ix yac'an ganar choñab' Ijón eb', choñab' Dan,
choñab' Abel-naim yed' juntzañ choñab' b'aj sic'chajcan ixim trigo d'a yol
yic Neftalí. 5 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj Baasa chi', ix yactan viñ sb'oanq'ue
Ramá chi' yuj scolan schoñab'. 6 Ix yic'anb'at masanil anima viñaj rey Asa
chi', aton eb' ay d'a yol yic Judá, ix b'at yic'ancot q'uen q'ueen eb' yed' te te'
toxo ix smolb'ej viñaj Baasa b'aj van sb'oanq'ue Ramá chi'. Axo yed' juntzañ
chi' ix sb'oq'ue smuroal choñab' Geba yed' choñab' Mizpa eb'.

7 A d'a jun tiempoal chi', ix javi jun viñ schecab' Dios scuchan Hanani d'a
viñaj rey Asa chi', ix yalan viñ icha tic: A eb' soldado yic Siria ix ac'och yipoc
a c'ool, mañoc Jehová, yuj chi' toxo ix el eb' d'a yol a c'ab'. 8 ¿Tom maxtzac
a nacoti ayic yac'annac oval eb' aj Etiopía yed' eb' aj Libia ed'oc? Mañxo
jantacoc eb' soldado, noc' chej yed' jantac carruaje yic oval yed'nac eb', palta
ac'nac ganar eb' yuj Jehová, yujto a ac'nacoch yipoc a c'ool. 9 Yujto a Jehová
syilñej masanil tas tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic, sch'oxan spoder d'a eb' tojol
syutej spensar d'ay, tato syac'och eb' yipoc sc'ool sic'lab'il. Axo ticnaic, a jun
tas ix a c'ulej tic, lajan val icha sc'ulej junoc anima malaj spensar. Yuj chi', a
ticnaic yed' ol b'eyñej tiempo, ayñej eb' ol ac'an oval ed'oc, xchi viñ schecab'
Dios chi' d'a viñ.

10 Ix cot yoval viñaj rey Asa chi' sic'lab'il d'a viñ schecab' Dios chi', ix
schecan viñ ac'chajoch viñ d'a preso. Añeja' d'a jun tiempoal chi', tzijtum eb'
d'a yol choñab' chi' ix ac'jioch syaelal yuj viñ.

A schamel viñaj rey Asa (1R 15.23-24)

11 A jantacto yab'ixal viñaj rey Asa, ayic ix el yich masanto ix lajvi, aycan
b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' sreyal Judá yed' eb' sreyal Israel. 12 Ayic 39
ab'ilxo yoch viñ reyal, ix och jun ilya te ov d'a yoc viñ, palta maj sna sb'a sc'ol
viñ yuj jun yaelal chi', mañoc d'a Jehová ix yal sb'a viñ, palta to a d'a eb' añtum
b'aj ix b'at viñ. 13 Ayic ix tz'acvi 41 ab'il yoch viñ reyal, ix cham viñ. 14 Ix
mucji viñ b'aj ix schec b'ojoc yed'tal d'a schoñab' viñaj David. Nivan perfume
ix yac'och eb' d'a yib'añ b'aj ix b'achchaj snivanil viñ, ix och pax masanil
macañil tas suc'uq'ui sjab' d'a viñ, aton tas te vach' yaj sb'oi. Ix yac'anoch
jun nivan c'ac' eb' yic sch'oxanel eb' to nivan yelc'och viñ d'a sat eb'.

17

Ochnac viñaj Josafat reyal

1 Axo viñaj Josafat yuninal viñaj Asa chi' ix och reyal. Ix stec'b'ej sb'a viñ d'a
yichañ Israel. 2 Ix yac'och eb' soldado viñ d'a juntzañ choñab' ayoch smuroal
d'a yol yic Judá. Ix aj eb' soldado d'a masanil yol smacb'en Judá chi' yed' d'a
juntzañ choñab' ay d'a yol yic Efraín, aton juntzañ yic'naccanec' viñaj Asa
smam viñ.
3 Ix och val Jehová yed' viñaj Josafat chi', yujto a tas sb'eyb'alejnac viñaj
David smam yicham viñ d'a sb'ab'elal, a chi' ix sb'eyb'alej viñ. Maj yac'laj
servil juntzañ yechel Baal viñ, 4 palta to a Jehová sDiosal smam yicham viñ
ix yac' servil, ix sc'anab'ajej val schecnab'il Dios chi' viñ. Mañoc sb'eyb'al eb'
ay d'a choñab' Israel ix sb'eyb'alej viñ. 5 Yuj chi' a Jehová ix ac'an val tec'c'aj
viñ d'a yopisio chi'. Masanil eb' aj Judá chi', ix siej tastac eb' d'a viñ, yuj chi'
ix te q'uechaañ sb'eyumal viñ, te nivan ix aj yelc'och viñ. 6 Ix yac' val och
viñ d'a sc'ol sb'eyb'alan sc'ayb'ub'al Jehová, ix schecan viñ ic'chajel juntzañ
yic ejmelal b'ajtac chaañ yed' masanil juntzañ yechel Asera d'a yol smacb'en
Judá chi'.
7 Ayic yoxil ab'ilxo yoch viñ reyal chi', ix schecanb'at juntzañ eb' viñ sat
yajal viñ: Aton viñaj Ben-hail, viñaj Abdías, viñaj Zacarías, viñaj Natanael
yed' viñaj Micaías yic sc'ayb'aj masanil eb' anima yuj eb' viñ d'a sc'ayb'ub'al
Jehová d'a yol smacb'en Judá chi'. 8 Ix b'atpax juntzañ eb' viñ levita tic yed'
eb' viñ: Aton viñaj Semaías, viñaj Netanías, viñaj Zebadías, viñaj Asael, viñaj
Semiramot, viñaj Jonatán, viñaj Adonías, viñaj Tobías yed' viñaj Tobadonías,
yed' pax eb' viñ sacerdote, aton viñaj Elisama yed' viñaj Joram. 9 Ix checjib'at
eb' viñ yed' ch'añ yumal sc'ayb'ub'al Jehová, yic sb'at c'ayb'aj eb' anima d'a
masanil choñab' d'a yol yic Judá chi' yuj eb' viñ.
10 Yuj chi', masanil anima d'a juntzañ nación d'a slac'anil Judá chi', ix xiv eb'
d'a Jehová, majxo stec'b'ej sb'a eb' yac'an oval yed' viñaj Josafat chi'. 11 Axo ix
aji, ay eb' filisteo ix ic'ancot tas yic siej eb' d'a viñaj Josafat chi', ix yic'paxcot
q'uen plata eb', icha q'uen tumin tz'ac'jioch d'a yib'añ eb' yac'ani. Yed' pax eb'
árabe, ix yic'cot 7 mil 700 noc' ch'ac calnel eb', icha pax chi' sb'isul noc' chiva
ix yic'cot eb'.
12 Icha val chi' ix aj yic'an yip yopisio viñaj Josafat chi'. Ix schecan viñ
b'ochajq'ue juntzañ choñab' tz'och smuroal d'a yol smacb'en Judá chi' yed'
juntzañ choñab' b'aj sic'chajcan tastac svaji. 13 Mañ jantacoc tas svaji sic'an
yuj viñ d'a masanil yol smacb'en Judá chi', ay pax eb' soldado te jelan ayec'
d'a Jerusalén. 14 Aton sb'i eb' viñ yajal yaj d'a eb' soldado tic icha syal yiñtilal
eb' viñ:
A viñaj Adnas yajal yaj d'a 300 mil soldado te jelan d'a yiñtilal Judá. 15 Axo
viñaj Johanán yajal yaj d'a 280 mil soldado. 16 Axo viñaj Amasías yuninal
viñaj Zicri, ix el val d'a sc'ol viñ yac'anoch sb'a yac'an servil Jehová, a viñ
yajal yaj d'a 200 mil soldado te jelan.
17 Axo viñaj Eliada yajal yaj d'a eb' soldado yiñtilal Benjamín, aton eb' te
jelan d'a oval, 200 mil sb'isul eb', yed'nac sjul-lab' eb' yed' maclab' jul-lab' chi'.
18 Axo viñaj Jozabad yajal yaj d'a 180 mil soldado lista yaj yed' syamc'ab' yic
oval. 19 Masanil eb' tic ayoch eb' d'a yalañ smandar viñ rey chi'. Mañ ayoc
ochlaj eb' ay d'a juntzañ choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá stz'acub'oc
eb' tic.

18

A slolonel viñaj Micaías d'a yib'añ R'viñaj Acab (1R 22.1-40)

1 A viñaj Josafat chi', ix te aj sb'eyumal viñ, ix te b'inaj viñ. Axo ix yisil viñaj
Acab sreyal Israel ix och yalib'oc viñ.
2 Ix ec' jaye' ab'il, ix b'at viñ d'a Samaria yil viñaj Acab chi'. Tzijtum noc'
calnel yed' noc' vacax ix schec viñaj Acab chi' miljocchamoc yic tz'och q'uiñ
yujto ix c'och viñaj Josafat yed' eb' ajun yed'oc. Ix yalan viñaj Acab chi' d'a
viñ to tz'och viñ yed' viñ yic syac'an oval viñ yed' choñab' Ramot d'a yol yic
Galaad. 3 Ix yalan viñaj Acab chi' d'a viñaj Josafat chi' icha tic:
—¿Mamax yal a c'ol tzach och ved'oc yic scac'an oval d'a choñab' Ramot d'a
yol yic Galaad? xchi viñ.
Ix tac'vi viñaj Josafat chi':
—A in tic ol in b'at ed'oc yed' masanil eb' viñ in soldado d'a oval chi'. 4 Palta
ayic manto oñ b'ati, co c'anb'ej tas xchi Jehová, xchi viñ.
5 Yuj chi' ix schec viñ sreyal Israel chi' molb'aj masanil eb' viñ syaloch sb'a
schecab'oc Dios, 400 sb'isul eb' viñ smasanil. Ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ icha
tic:
—¿Tzam cac' oval d'a Ramot d'a yol yic Galaad, ma to maay? xchi viñ.
Ix tac'vi eb' viñ d'a viñ icha tic:
—Ac' oval chi', yujto a Dios ol ac'anoch d'a yol a c'ab', xchi eb' viñ.
6 Palta ix yalan viñaj Josafat chi' icha tic:
—¿Mama junoc viñ schecab' Jehová d'a tic yic sco c'anb'ej pax d'a viñ? xchi
viñ.
7 Ix tac'vi viñ sreyal Israel chi' d'a viñ icha tic:
—Ay jun viñ d'a tic, syal sc'anb'an viñ d'a Jehová cuuj, aton viñaj Micaías
yuninal viñaj Imla. Palta tzin chac val jun vinac chi', yujto malaj juneloc ay
jab'oc tas vach' syal viñ d'ayin, chucñej tas syal viñ, xchi viñ. Palta ix yalanxi
viñaj Josafat chi':
—Mañ al jun chi', xchi viñ.
8 Ix lajvi chi', ix yavtancot jun viñ schecab' viñ sreyal Israel chi', ix yalan
viñ d'a viñ:
—B'at avtejcot viñaj Micaías yuninal viñaj Imla d'a elañchamel, xchi viñ.
9 A eb' viñ rey chi' schavañil, ayoch spichul eb' viñ yic sreyal yuuj, c'ojanem
eb' viñ d'a sc'ojnub' b'aj tz'ochc'och anima d'a yol choñab' Samaria. Ayec'
masanil eb' viñ syaloch sb'a schecab'oc Dios chi' d'a yichañ eb' viñ. 10 A viñaj
Sedequías yuninal viñaj Quenaana, ay juntzañ q'ueen icha noc' ch'aac ix sb'o
viñ, te chaañ ix yal viñ icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: A yed' juntzañ ch'aac
tic ol ac' oval yed' eb' sirio, masanto ol lajvoquel eb' smasanil, xchi viñ d'a
viñaj Acab chi'.
11 Ix yalanpax masanil eb' viñ syaloch sb'a checab'oc Dios chi' d'a viñ rey
chi' icha tic: Ochañ ac' oval yed' Ramot d'a yol yic Galaad chi', ol ac' ganar,
yujto a Jehová ol ac'anoch d'a yol a c'ab', xchi eb' viñ.
12 A viñ checab' ix b'at avtancot viñaj Micaías chi', ix yal viñ d'a viñaj Micaías
chi' icha tic:
—Masanil eb' viñ schecab' Dios, vach'ñej ix yutej eb' viñ yalan d'a viñ rey
chi'. Yuj chi' sval d'ayach, icha ix yutej eb' viñ yalan chi', icha pax chi' tzutej
alani, vach'ñej ol utej alani, xchi viñ.
13 Ix tac'vi viñaj Micaías chi' icha tic:
—Svac' in ti' d'a Jehová to añej tas ol yal d'ayin, a' ol vala', xchi viñ.
14 Ix c'och viñaj Micaías chi' d'a yichañ viñ rey chi', ix sc'anb'an viñ rey chi'
d'a viñ icha tic:

—Micaías ¿tzam yal cac'an oval yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad, mato maay? xchi viñ.

Ix stz'acan yal viñaj Micaías chi' icha tic:

—Ixic ac' oval chi', ol ac' ganar, yujto ol ac'chajoch jun choñab' chi' d'a yol a c'ab', xchi viñ.

15 Palta ix yalan viñ rey chi' icha tic:

—Tzijtum elxo ix val d'ayach to tzac' a ti' to añej tas yel tzal d'ayin d'a sb'i Jehová, xchi viñ.

16 Ix yalan viñaj Micaías chi' icha tic:

Ix vil masanil eb' soldado israel, toxoñej sacleminac ix ajcanb'at eb' d'a jolomtac vitz icha noc' calnel mañxalaj stañvumal. Yuj chi' ix yal Jehová d'ayin icha tic:

A juntzañ anima tic, mañxalaj yajalil eb', junc'olalocab' smeltzaj junjun eb' d'a spat, xchi Jehová, xchi viñ.

17 Yuj chi' ix yal viñ sreyal Israel chi' d'a viñaj Josafat chi' icha tic:

—Inaton val sval d'ayach, to a jun vinac tic malaj b'aj syal jab'oc tas vach' viñ d'ayin, te chucñej tas syal viñ, xchi viñ.

18 Ix yalanxi viñaj Micaías chi' icha tic:

—Ab' val tas syal Jehová d'ayach: Ix vila' c'ojanem Jehová d'a sdespacho, masanil eb' ángel d'a satchaañ liñjab'och d'a spatic yichañ. 19 Ix sc'anb'an Jehová chi' icha tic: ¿Mach sb'at iptzitan viñaj Acab sreyal Israel, yic sb'at yac'an oval viñ yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad, yic schamcan viñ ta'? xchi Jehová chi'. Ch'oc tas syal juntzañ eb', ch'oc pax tas syal juntzañxo eb'. 20 Palta ay jun espíritu ix och d'a yichañ Jehová, ix yalan icha tic: Ol in b'at vac' sc'ulej viñ rey chi', xchi. Ix sc'anb'an Jehová chi' d'ay tas ol yutej. 21 Ix yalan icha tic: Masanil eb' viñ syaloch sb'a a checab'oc, ol vac' yac' es eb' viñ d'a viñ rey chi', xchi. Ix yalan Jehová chi' d'ay icha tic: Ol yal uj icha chi', ixic, b'at c'ulej icha tzal chi', xchi d'ay. 22 A ticnaic jun, ojtaquejeli to a Jehová ix chaan sc'ulej eb' viñ syaloch sb'a schecab'oc tic yic junñej syutej eb' viñ yac'an es d'ayach, icha chi' ol aj scotcan chamel d'a ib'añ, xchi viñaj Micaías chi'.

23 Yuj chi' ix snitzancot sb'a viñaj Sedequías chi' ix stz'itanb'at sat viñaj Micaías chi' viñ, ix yalan viñ:

—A jun espíritu tz'esan ix cot d'a Jehová chi', ¿tas ix aj yel d'ayin, axo d'ayach sloloni? xchi viñ.

24 Ix tac'vi viñaj Micaías chi' d'a viñ icha tic:

—Ol a nacot jun tic d'a jun c'u chi', aton yic toxoñej ol ach ec' tic ol ach ec' tic a say b'aj ol a c'ub'ejel a b'a, xchi viñ.

25 Ix yalan viñ sreyal Israel chi' icha tic:

—Yamec viñaj Micaías tic, tzeyic'anb'at viñ d'a viñaj Amón yajal d'a choñab' tic yed' d'a viñ vuninal aj Joás. 26 Tzeyalani to a in svala' to tz'och viñ d'a preso, jab'ñej tas tzeyac' sva viñ yed' tas syuq'uej viñ, masanto ayic ol in meltzaj d'a tzalajc'olal, xchi viñ.

27 Ixto yal jay b'elañxo viñaj Micaías chi' icha tic:

Tato vach' tz'aj a meltzaji, syalelc'ochi to mañoc Jehová tz'alan d'ayin syal chi', xchi viñ. Ix yalanxi viñ: E masanil ex choñab', naañejocab' eyuuj tas ix val tic, xchi viñ.

28 Ix b'at viñ sreyal Israel chi' yed' eb' soldado yed' viñaj Josafat sreyal Judá yed' eb' soldado yac' oval yed' choñab' Ramot d'a yol yic Galaad chi'. 29 Ix yalan viñ sreyal Israel chi' d'a viñaj Josafat chi' icha tic:

—Ayic ol co yamanoch oval chi', ol in q'uexel in pichul yic in reyal tic, a achxo tic, ol ac'ñejcanoch a pichul yic a reyal chi', xchi viñ.

Yuj chi' ix sq'uexel spichul viñ sreyal Israel chi', ix och eb' viñ yac' oval chi' schavañil. 30 Palta a viñ sreyal Siria, toxo ix yal viñ d'a eb' viñ sat yajal yaj d'a carruaje yic oval to max yac' oval eb' viñ yed' junocxo mach, palta añej d'a viñ sreyal Israel b'aj tz'och eb' viñ. 31 Ayic ix ilji viñaj Josafat yuj eb' viñ sat yajal yaj chi', a snaan eb' viñ to a viñ sreyal Israel chi', yuj chi' ix oymaj eb' viñ d'a spatic viñ, yic syac'an oval eb' viñ yed' viñ yalani. Yuj chi', ix el yav viñ, ix colji viñ yuj Jehová, ix ic'jiel eb' viñ yajal chi' yuj Jehová d'a viñ. 32 Axo ix yilan eb' viñ to mañoclaj viñ sreyal Israel chi', ix yactan eb' viñ syaman viñ. 33 Palta ay jun viñ soldado comonñej ix julvajb'ati, a val d'a viñ sreyal Israel chi' ix och sirnaj jun yol jul-lab' chi'. A val b'aj schalaj sb'a sq'ueen pichul viñ rey chi' ayochi, ata' ix och ch'apnaj jun yol jul-lab' chi'. Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ ed'jinac carruaje chi' icha tic:

—Ic' meltzaj carruaje tic, tzin ic'anel d'a scal oval tic, yujto te nivan ix in aj in lajvi, xchi viñ.

34 Te ov ix aj yoch oval d'a jun c'u chi', ixto stec'b'ej sb'a viñ sreyal Israel chi' scan tec'tec' d'a yol scarruaje ayic ayoch viñ d'a yichañ eb' sirio chi', masanto yic ix em c'u. Palta axo yic van sb'at pilnaj c'u, ix cham viñ.

19

Ix cachji viñaj Josafat yuj viñaj Jehú

1 Ix lajvi chi', ix meltzajxi viñaj Josafat chi' d'a spalacio d'a Jerusalén. 2 Ix elta viñaj Jehú schecab' Dios yuninal viñaj Hanani scha viñ rey chi', ix yalan viñ icha tic: ¿Tas yuj ix ach colvaj yed' jun viñ chuc spensar chi'? ¿Tas yuj vach' ac'an yed' jun viñ ayoch ajc'olal d'a Jehová? Yuj chi' toxo ix cot yoval Jehová d'ayach. 3 Palta jun, ayto val juntzañxo tas vach' yoch a vach'iloc, yujto ix a satel yechel Asera d'a yol a macb'en tic, ix ac'anpaxoch d'a a c'ol ac'an servil Dios, xchi viñaj Jehú chi' d'a viñ.

Ix ac'chajoch eb' viñ juez yuj viñaj Josafat

4 A d'a Jerusalén cajan viñaj Josafat chi', palta ay jun smodo viñ, to sb'at viñ yil juntzañxo schoñab', schacot viñ d'a Beerseba, masanto sq'uec'och viñ d'a lum tzalquixtac d'a yol yic Efraín. Tz'ec' viñ yic syac'xioch sb'a eb' anima d'a Jehová sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. 5 Ix ac'jioch eb' viñ juez yuj viñ d'a junjun choñab' ayoch smuroal ay d'a yol yic Judá chi'. 6 Ix yalan viñ d'a eb' viñ juez chi' icha tic: Scham val eyilan tas ol e c'ulej, yujto mañoc tas snib'ej eb' anima ol e c'ulej, palta to a val tas snib'ej Jehová. Ol ochñej Jehová chi' eyed'oc yic tze b'oan yaj yoval eb' anima. 7 Yuj chi', nivanocab' yelc'och Jehová d'a e sat, scham val eyilan tas ol e c'ulej, yujto a Jehová co Diosal, mañ ol techaj yuuj tato ay tas mañ vach'oc ol e c'ulej, tato ay sq'uexañil anima d'a yol e sat, mato ol e cha q'uen tumin d'a elc'altac, xchi viñ.

8 Añejtona' ix sic'anpaxelta juntzañ eb' viñ levita viñ, eb' viñ sacerdote yed' juntzañ eb' viñ yajal yaj d'a junjun macañ eb' cajan d'a Jerusalén chi', yic tz'och eb' viñ juezal yic sc'ayb'aj eb' anima chi' yuj eb' viñ d'a sley Jehová yed' yic sb'oan yaj yoval eb' anima chi' eb' viñ d'a Jerusalén chi'. 9 Ix yac'ancan juntzañ checnab'il tic viñ d'a eb' viñ icha tic: A ex tic, ol eyil eyopisio tic, ayocab' yelc'och Jehová d'a e sat, tze c'anab'ajani, vach'ñej tzeyutej e b'a. 10 Yalñej tas yaj yoval eb' quetchoñab' tic, ol javoc eb' d'ayex, ma yuj eb' ay d'a juntzañxo choñab', tato a' yuj junoc lolonel, ma yuj mac'ojcham anima, ma juntzañxo tas tz'el sc'ulan eb' to mañ ichaoc yalan sley Jehová, tze b'o yaj d'a eb'. Scham val e cachan eb' yic max och smul eb' d'a Jehová, yic max cot yoval d'a eyib'añ yed' d'a yib'añ eb'. Vach'ñej tzeyutej e b'a, yic mañ ol och e mul. 11 A viñaj Amarías sat sacerdote yaji, añej viñ syal yalani tas ol aj sb'o

tastac yic Jehová. Axo viñaj Zebadías yuninal viñaj Ismael, yajal yaj viñ d'a scal eb' yiñtilal Judá, añej viñ syal yalan tas ol aj pax yic viñ rey yaji. Ol colvaj pax eb' viñ levita eyed'oc. Tec'an tzeyutej e b'a, aq'uec eyip d'a eyopisio tic. A mach vach'ñej tas ol sc'ulej, ol ochñej Jehová yed'oc, xchi viñ.

20

Ix ac'ji ganar choñab' Moab'R'yed' choñab' Amón

1 Ix ec' jun tiempoal, a eb' moabita yed' eb' amonita, junñej ix yutej sb'a
eb' yed' eb' meunita yic syac'an oval eb' yed' Judá. 2 Yuj chi' ix javi jayvañ
vinac yal d'a viñaj Josafat sreyal Judá icha tic: A d'a Edom yed' d'a junxo
sc'axepal a' mar Muerto, van scot jantac soldado d'ayach. Ayxoec' eb' d'a
choñab' Hazezon-tamar, xchi eb' viñ. (A jun choñab' chi' scuchan pax En-
gadi.)
3 Ix te xiv viñaj Josafat chi', ix snaan viñ to syac'och sb'a viñ d'a yol
sc'ab' Jehová, yuj chi' ix yal viñ to masanil anima d'a yol yic Judá tz'och d'a
tzec'ojc'olal. 4 Ix cot masanil anima d'a junjun choñab' d'a yol yic Judá chi' yic
sc'anan scolval Jehová eb' yed' viñ. 5 Ix lajvi chi', ix q'ue liñan viñaj Josafat
chi' d'a scal masanil eb' anima molanec' d'a Jerusalén chi', d'a yichañ jun ac'
yamaq'uil stemplo Jehová. 6 Ix yalan viñ icha tic: Ach Jehová, co Diosal ach
yed' eb' co mam quicham, a ach tic sDiosal ach satchaañ, Yajal ach pax d'a
yib'añ masanil choñab'. Te nivan a poder, malaj junoc mach syal stec'b'an
sb'a d'a ichañ. 7 Ach co Diosal, a ach ic'naquel juntzañ anima cajan d'a sat
luum tic, aton b'aj ayoñ ec' a oñ a choñab' Israel oñ tic. Ac'annaccan lum d'a
junelñej d'ayoñ a oñ yiñtil oñ can viñaj Abraham tic, aton viñ a vach'c'ool.
8 Ayic cajnajnacxo eb' co mam quicham d'a tic, sb'oannacq'ue jun templo eb'
to ic yaji, yalannac eb' icha tic: 9 Tato sjavi junoc yaelal d'a quib'añ ma junoc
oval sjavi yuj co chucal, ma ilya, ma vejel, ol oñ javoc d'a ichañ d'a a templo
tic, yujto ayach ec' d'ay. A d'a scal co yaelal chi' ol co c'an a colval, ol ab'an
tas ol co c'ana', ol oñ a colani, xchi eb'. 10 A ticnaic jun, ina yajec' eb' amonita,
eb' moabita yed' eb' cajan d'a tzalquixtac yic Seir, aton lum sluum eb' b'aj
maj yal a c'ol ec'naccot eb' co mam quicham a oñ israel oñ tic ayic yelnaccot
eb' d'a Egipto, to sq'uexb'eejnac sb'a eb', maj satjiel-laj eb' anima chi' yuj eb'.
11 Axo ticnaic jun, a tas tz'aj spacan jun chi' eb' d'ayoñ, to snib'ej eb' syac' oval
qued'oc yic tzoñ yiq'uel eb' d'a lum luum ac'nac co macb'enej tic. 12 Ach co
Diosal, eloc val d'a a c'ool to tzac'och syaelal eb', yujto a oñ tic malaj quip yic
sco tec'b'an co b'a d'a yichañ jantac eb' soldado van sjavi yac' oval d'a tic. Mañ
cojtacoc tas val sco c'ulej, yuj chi' a d'ayach scac'och co pensar, xchi viñ rey
chi' d'a Jehová.
13 Masanil eb' aj Judá, liñanq'ue eb' d'a yichañ Jehová yed' masanil
yetb'eyum yed' yal yuninal eb', vach'chom eb' te cotacto. 14 Ay jun viñ levita
yiñtilal viñaj Asaf scuchan Jahaziel yuninal viñaj Zacarías, yixchiquin viñaj
Benaías yuninal viñaj Jeiel, yixchiquin viñaj Matanías. Ix och Yespíritu Jehová
d'a viñ, 15 yuj chi' ix yal viñ icha tic: Ab'ec val ex aj Judá, ex aj Jerusalén yed'
ach rey Josafat. Xchi val Jehová icha tic: Mañ ex xivoc, mañ eyec xiv e b'a
d'a yichañ jantac soldado chi', yujto a jun oval chi', mañ eyicoc, palta vic a in
Dios in tic. 16 A q'uic'an tzex emc'och eyac' oval yed' eb'. Sq'ueul eb' d'a lum
svitzal yic Sis, yic tze chalan e b'a yed' eb' d'a stitac a a' tz'ec' d'a tz'inan lum
yic Jeruel. 17 Mañoc ex ol eyac' oval chi', palta toñej ol ex aj ta', malaj tas ol e
c'ulej, toñej ol eyila' tas ol aj ex in colani, xchi Jehová. Yuj chi' e masanil ex
cajan ex d'a Jerusalén yed' d'a Judá, mañ ex xivoc, mañ eyec xiv e b'a. Tzex
b'at q'uic'an chi', yujto a Jehová ayoch qued'oc, xchi viñ.

18 Yuj chi', ix em cumnaj viñaj Josafat chi', ix emc'och snañal sat viñ d'a
sat luum, ix empax cumnaj masanil eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén chi', ix
yac'anem sb'a eb' d'a yichañ Jehová. 19 Ay juntzañ eb' levita yiñtilal viñaj Coat
yed' eb' yiñtilal viñaj Coré, ix syamanoch eb' sb'itan d'a chaañ, syalan vach'
lolonel eb' d'a Jehová sDiosal Israel.

20 Axo d'a q'uiñib'alil d'a junxo c'u chi', ac'valto ix q'ue van eb' smasanil, ix
b'at eb' d'a sb'eal tz'inan luum yic Tecoa. Ayic van sb'at eb' chi', ix och tec'tec'
viñaj Josafat, ix yalan viñ d'a eb' icha tic: Ab'ec tas ol val ex aj Jerusalén yed'
ex aj Judá: Caq'uecoch Jehová co Diosal yipoc co c'ool, malaj tas ol oñ ic'anoc,
scac'anpaxoch eb' schecab' Dios tic yipoc co c'ool yic vach'ñej ol aj quelc'ochi,
xchi viñ d'a eb'.

21 Ayic toxo ix lajvi slolon viñ yed' eb' choñab' chi', ix sic'anel juntzañ eb'
sb'itan viñ. Ix yac'anoch spichul eb' yic yopisio yic b'it. Ix b'ab'laj eb' yuj eb'
soldado. Syalan vach' lolonel eb' d'a Jehová d'a b'ital icha tic: Caq'uec yuj
diosal d'a Jehová, yujto tzoñ xajanej d'a masanil tiempo, xchi eb'.

22 Ayic ix schaanel yich eb' sb'itan vach' lolonel chi' d'a tzalajc'olal chi', axo
Jehová ix ac'anoch somc'olal d'a scal eb' van scot yac' oval yed' eb' aj Judá chi',
aton eb' amonita, eb' moabita yed' eb' ix cot d'a tzalquixtac yic Seir chi'. Yuj
chi' ix ac'ji ganar eb'. 23 Yujto a eb' amonita yed' eb' moabita chi', ix och eb'
yac' oval yed' eb' ix cot d'a Seir chi', ix lajviel eb' smasanil yuj eb'. Ix lajvi chi',
axoñej eb' ix yutej sb'a, ix satlanel sb'a eb'. 24 Axo yic ix c'och eb' viñ vinac
yic Judá b'aj chequel lum tz'inan luum, ix yilanb'at eb' viñ to a eb' ajc'ol chi'
latz'anem eb' d'a sat lum schami, mañxa junoc eb' ixto elcani. 25 Yuj chi' ix
b'at viñaj Josafat yed' eb' soldado ajun yed'oc chi', yic sb'at sic'anchaañ eb'
masanil tas ix can yuj eb' ajc'ol ix cham chi'. Ix ilchaj yamc'ab' yuj eb', pichul
yed' juntzañxo tas te caro stojol. Yuj chi' tzijtum tas ix yic' eb', palta ayto tas
majxo tzac'van eb' yic'ancoti. A jantac tas ix yic'cot eb' chi', oxe' c'ual ix yac'
eb' smolanq'uei.

26 Axo d'a schañil c'ual, ix smolb'an sb'a eb' d'a jun ac'lic scuchan Beraca.
Ata' ix yal vach' lolonel eb' d'a Jehová. Yuj chi' spañanil Beraca ix sb'iejcan
jun lugar chi' yuj eb'. (Beraca syalelc'ochi aloj vach' lolonel.) 27 Ix lajvi chi',
d'a tzalajc'olal ix b'ab'laj viñaj Josafat yuj eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén,
yujto a Jehová ix ac'an jun tzalajc'olal chi' d'a eb' yujto ix ac'ji ganar eb' ajc'ol
chi'. 28 Axo ix javi eb' d'a Jerusalén, ix b'at eb' d'a stemplo Jehová yed' sonal
salterio, te' cítara yed' q'uen trompeta.

29 Ayic ix ab'chaji to a Jehová ix ac'an oval yed' eb' ayoch ajc'olal d'a eb'
israel chi', ix te xiv masanil juntzañxo nación d'a Dios chi'. 30 Junc'olal ix
yac' reyal viñaj Josafat chi', yujto a Dios ix ac'an junc'olal d'a scal viñ yed'
juntzañxo choñab' d'a slac'anil chi'.

Yab'ixal tas sc'ulejnac viñaj Josafat (1R 22.41-50)

31 Ayic 35 ab'il sq'uinal viñaj Josafat chi' ix schaanel yich viñ yac'an reyal
d'a Judá, 25 ab'il ix yac' reyal viñ d'a choñab' Jerusalén. Azuba sb'i ix snun
viñ, yisil ix viñaj Silhi.

32 A viñaj Josafat chi', vach'ñej ix yutej sb'a viñ icha ix yutej sb'a viñaj Asa
smam viñ. Masanil tas ix sc'ulej viñ, tojolñej d'a yichañ Jehová. 33 Palta
a juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ, maj yiq'uel-laj viñ, yujto mañ
masaniloc eb' anima tec'anxo spensar yoch tzac'an yuj sDiosal eb' yed' smam
yicham.

34 A jantacto yab'ixal viñaj Josafat chi' ayic ix el yich, masanto ix lajvi,
tz'ib'ab'ilcan d'a yumal yic viñaj Jehú yuninal viñaj Hanani, junñej yajcan
yed' yumal yab'ixal eb' viñ sreyal Israel.
35 Axo d'a slajvub'al sreyal viñaj Josafat chi', ix sb'oan strato viñ yed' viñaj
Ocozías sreyal Israel. A jun viñ rey chi', te chuc spensar viñ. 36 Ix sb'o juntzañ
te' barco eb' viñ yic sb'at d'a choñab' Tarsis. A d'a choñab' Ezión-geber ix
sb'o te' eb' viñ. 37 Yuj chi', a viñaj Eliezer aj Maresa yuninal viñaj Dodava ix
alan jun lolonel tic d'a viñaj Josafat chi': Yujto junñej ix utej a b'a yed' viñaj
Ocozías, yuj chi' a Jehová choc' ol utanb'at masanil tas ix a b'o tic, xchi viñ.
Yuj chi', choc' ix aj juntzañ te' barco ix sb'o eb' viñ chi', majxo yal-laj sb'at te'
d'a Tarsis chi'.

21

Ochnac viñaj Joram reyal
(2R 8.16-24)

1 Ayic ix cham viñaj Josafat chi', ix mucchaj viñ yed' eb' smam yicham
d'a schoñab' viñaj David. Axo viñaj Joram yuninal viñ ix ochcan reyal
sq'uexuloc. 2-3 Ix ac'ji opisio yic reyal d'a viñaj Joram chi' yuj viñ smam, yujto
b'ab'el unin viñ. Axo eb' viñ yuc'tac viñ, aton viñaj Azarías, viñaj Jehiel, viñaj
Zacarías, viñaj Azarías, viñaj Micael yed' viñaj Sefatías. Masanil eb' viñ tic,
yuninal eb' viñ viñaj Josafat chi'. Mañ jantacoc q'uen oro yed' q'uen plata
ix siaj d'a eb' viñ yuj viñ smam chi' yed' juntzañxo tas te caro stojol. Ix
ac'chajpax choñab' te vach' yajoch smuroal d'a eb' viñ, aton juntzañ ay d'a
yol yic Judá. 4 Palta a viñaj Joram chi', ayic ix tec'c'aj viñ yed' yopisio chi', ix
smilancham masanil eb' viñ yuc'tac viñ chi', ix smilpaxcham juntzañxo eb'
viñ yajal viñ d'a smacb'en chi'. 5 Ayic ix och viñ reyal chi', 32 ab'il sq'uinal
viñ, vajxaque' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. 6 Añej sb'eyb'al eb' viñ
sreyal Israel ix sb'eyb'alej viñ yed' sb'eyb'al eb' yiñtilal viñaj Acab, yujto a
ix yetb'eyum viñ, yisil ix viñaj Acab chi'. Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ
Jehová. 7 Palta yuj sti' Jehová yac'nac d'a viñaj rey David to ol ochñej yiñtilal
viñ reyal d'a masanil tiempo, yuj chi' maj yal-laj sc'ol Jehová ix satel eb'
yiñtilal viñaj David chi'.
8 Ayic ayoch viñaj Joram chi' reyal, a eb' aj Edom, ix yiq'uel sb'a eb' d'a yalañ
smandar Judá, ix yac'anoch sreyal eb' sch'ocoj. 9 Yuj chi' ix b'at viñaj Joram
chi' yed' eb' viñ yajalil eb' soldado yed' pax carruaje yic oval yic scanxi eb' aj
Edom chi' d'a yol sc'ab' eb'. Palta a eb' aj Edom chi', ix yoy sb'a eb' d'a spatic
eb'. Axo d'ac'valil ix q'ue vaan viñaj Joram chi' yed' eb' viñ yajal yic carruaje
yic syac'an oval eb'. Icha chi' ix aj sjacvi b'aj ix el eb'. 10 A eb' aj Edom chi', ix
yac' ganar eb' yic'anel sb'a d'a yalañ smandar eb' aj Judá chi', ix elñejcan eb'.
Aton d'a jun tiempoal chi' ix yic'paxel sb'a choñab' Libna, yujto ix yactejcan
Jehová viñaj Joram chi', aton sDiosal eb' smam yicham viñ. 11 Ix sb'oanxiq'ue
juntzañ lugar yic ejmelal viñ, aton b'ajtac chaañ d'a yol yic Judá chi'. Yuj
chi' masanil eb' cajan d'a Jerusalén pit ix yutej sb'a d'a Jehová. Icha chi' ix
aj sjuviel spensar eb' aj Judá chi' yuj viñ.
12 Yuj chi' ata' ix scha jun scarta viñaj Elías schecab' Dios viñaj Joram chi',
b'aj syal icha tic: A Jehová sDiosal viñ a mam icham aj David, a' tz'alan
d'ayach: Mañ vanoc a b'eyb'alan sb'eyb'al viñaj rey Josafat viñ a mam yed'
sb'eyb'al viñaj Asa viñ a mam icham, 13 palta to a sb'eyb'al eb' viñ sreyal Israel
van a b'eyb'alani. Yuj chi' masanil eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén, uuj pit
syutej sb'a eb' d'ayin icha val sb'eyb'al eb' yiñtilal viñaj Acab chi'. Añejtona'
ix a milpaxcham eb' viñ uc'tac, a eb' viñ chi' vach' sb'eyb'al eb' viñ d'a ichañ.

14 Yuj chi' ol vaq'uem jun yaelal d'a yib'aň a choňab' tic, d'a yib'aň eb' uninal,
d'a yib'aň eb' ix etb'eyum yed' d'a yib'aň masanil tas ay d'ayach. 15 A achxo
tic, ay jun ilya ol javoc d'a ib'aň. Ol och jun ya c'ool d'ayach, junjun c'u ol te
nivtajoc, masanto ol yal yelta a ch'aň tza' yuj jun ilya chi', xchi Jehová, xchi
jun scarta viňaj Elías chi'.
16 Yuj chi', a Jehová ix ac'an sc'ulej eb' filisteo yed' eb' árabe cajan d'a
slac'anil Cus, ix cot eb' yac' yoval yed' viňaj rey Joram chi'. 17 Ix javi eb'
d'a Judá, ix yac' ganar eb'. Ix yic'b'at masanil b'eyumal eb', aton ay d'a
spalacio viň rey chi', ix ic'chajb'at masanil yuninal viň yed' eb' ix yetb'eyum
viň. Axoňej viňaj Joacaz slajvub' yuninal viň ix cani. 18 Ayic ix lajvi yec'
masanil juntzaň chi', ix yac'anoch jun ilya Jehová d'a sc'ool viňaj Joram chi',
maňxa yaňal. 19 Ix ec' tiempo, ayic schab'il ab'il yoch jun ilya chi' d'a viň, ix
elta sch'aňtza' viň yuuj. Te ya ix aj scham viň. Ayic ix cham viň chi', malaj
junoc nivan c'ac' ix yac'och eb' anima, yujto malaj yelc'och viň d'a yol sat eb',
palta ayic schamnac eb' smam yicham viň, ochnac nivac c'ac' chi'. 20 Ayic ix
schaanel yich yac'an reyal viňaj Joram chi', 32 ab'il sq'uinal viň. Vajxaque'
ab'il ix yac' reyal viň d'a Jerusalén. Malaj mach ix naan viň ayic ix cham viň.
Ix mucji viň d'a schoňab' viňaj David, palta maňoc b'aj smucchaj eb' rey.

22

Ochnac viňaj Ocozías reyal (2R 8.25-29)

1 Masanil eb' cajan d'a Jerusalén chi', ix yac'och viňaj Ocozías eb' reyal
sq'uexuloc viň smam chi', aton viň slajvub' yuninal viňaj Joram chi. A viň
ix och reyal chi', yujto a eb' árabe yac'nac oval eb' d'a Judá, milb'ilcham eb'
viň b'ab'el yuninal viňaj Joram chi' yuj eb'. 2 Ayic ix schaanel yich viňaj
Ocozías chi' yac'an reyal, 22 ab'il sq'uinal viň, junňej ab'il ix yac' reyal viň
d'a Jerusalén. Atalía sb'i ix snun viň, yixchiquin ix viňaj Omri. 3-4 A viňaj rey
Ocozías chi', a sb'eyb'al viňaj Acab yed' yiňtilal ix sb'eyb'alej viň. A ix snun viň
chi' ix cuchb'an d'a chucal b'eyb'al chi', yujto yisil ix viňaj Acab chi', yuj chi'
te chuc tas ix sc'ulej viň d'a yichaň Jehová. Ayic toxo ix cham viň smam viň
chi', a eb' sc'ab' yoc viň chi' ix cuchb'an d'a chucal, yuj chi' ix juviel spensar
viň d'a junelňej.
5 Yujto ix sc'anab'ajej juntzaň pensar chi' viň, yuj chi' junňej ix aj spensar
viň yed' viňaj Joram sreyal Israel, aton viň yuninal viňaj Acab. Yuj chi' ix
yac' oval eb' viň yed' viňaj Hazael sreyal Siria d'a choňab' Ramot d'a yol yic
Galaad. Palta ix lajvi viňaj Joram chi' yuj eb' sirio chi'. 6 Yuj chi' ix meltzajcot
viň d'a Jezreel yic tzul yaňtan sb'a viň ta'. Te ya yaj viň, yuj chi' ix b'at viňaj
Ocozías yil viň d'a Jezreel chi'.

A schamel viňaj Ocozías (2R 9.27-29)

7 A Dios toxo ix sna'a to ayic ol c'och viňaj Ocozías chi' yil viňaj Joram
chi', ata' ol cham viň. Ayic ayec' viň ta', ix elta viň yed' viňaj Joram chi', yic
syac'an oval eb' viň yed' viňaj Jehú yuninal viňaj Nimsi, aton viň ix sic'jiel
yuj Jehová yic satanel masanil macaňil eb' yiňtilal viňaj Acab chi'. 8 Ayic van
smilancham eb' yiňtilal viňaj Acab viňaj Jehú chi', ix ilchajelta eb' viň yajal
yaj d'a Judá yed' eb' sc'ab'yoc viňaj Ocozías chi' yuj viň, ix smilancham eb'
viň. A eb' viň chi' ayoch yopisio eb' viň yed' viňaj Ocozías chi'. 9 Ix schecan
viň saychaj ec' viňaj Ocozías chi', yujto a d'a Samaria ix sc'ub'ejel sb'a viň,
palta ix yamchaj viň yuj eb', ix yic'anb'at viň eb' d'a viňaj Jehú chi', axo ta' ix
miljicham viň yuj viň. Ix yalan eb' icha tic: Co muquec viň, yujto yiňtilal viň

viñaj Josafat, viñ ac'jinac servil Jehová d'a smasanil sc'ool, xchi eb'. A d'a scal eb' sc'ab' yoc viñaj Ocozías chi', mañxa junoc mach ix stec'b'ej sb'a yochcan reyal.

Ochnac ix Atalía reinail d'a Judá
(2R 11.1-21)

10 Ayic ix yab'an ix Atalía to toxo ix cham viñaj Ocozías yune' ix chi', ix schecan ix miljoccham masanil eb' yiñtilal eb' viñ sreyal Judá chi'. 11 Palta axo ix Joseba, elc'altac ix aj yic'ancanel viñaj Joás ix d'a scal juntzañxo eb' viñ yuninal viñaj Ocozías van smiljicham chi'. Ix sc'ub'anel viñ ix d'a ix Atalía chi'. Ix b'at ix sc'ub'ejel viñ d'a jun cuarto yic templo b'aj svay anima, axo jun ix ix, ix ilan q'uib' viñ ta'. Yuj chi' maj chamlaj viñ. A ix Joseba chi' yisil ix viñaj Joram, yanab' ix viñaj Ocozías chi', yetb'eyum ix viñaj sacerdote Joiada. 12 A viñaj Joás chi', vaque' ab'il ix c'ub'ajel viñ d'a stemplo Jehová yed' jun ix ix, ix ilan q'uib'oc. Yacb'an chi' axo ix Atalía chi', ayoch ix yajalil d'a jun choñab' chi'.

23

1 Ayic yuquil ab'ilxo viñaj Joás chi', axo viñaj sacerdote Joiada ix stec'b'ej sb'a, ix schecan viñ avtaj masanil eb' viñ yajal soldado, aton eb' viñ yajal yaj d'a junjun ciento eb'. Aton viñaj Azarías yuninal viñaj Jeroham, viñaj Ismael yuninal viñaj Johanán, viñaj Azarías yuninal viñaj Obed, viñaj Maasías yuninal viñaj Adaías yed' viñaj Elisafat yuninal viñaj Zicri. Ix yalan viñ to junxoñej tz'aj spensar eb' viñ yed' viñ. 2 Aton eb' viñ tic ix b'at d'a masanil yol yic Judá, yic b'at smolb'an masanil eb' viñ levita eb' viñ yed' eb' viñ yajal yaj d'a junjun macañ yiñtilal Israel, yic scot eb' viñ smasanil d'a Jerusalén. 3 Masanil eb' viñ ix smolb'ej sb'a chi', ix sb'o jun strato eb' viñ yed' viñ rey d'a stemplo Dios.

Ix yalan viñaj Joiada chi' d'a eb' viñ icha tic: Ina viñ yuninalcan viñ rey chamnac. Aton viñ yovalil tz'och reyal, icha ajnac yac'ancan sti' Jehová yuj eb' yiñtilal viñaj David. 4 A ticnaic jun icha tic ol e c'ulej: A ex sacerdote ex tic yed' ex levita ex tic, a ex ton tzeyil munlajel d'a sc'ual ic'oj ip, ox macañ ol ex ajoc. Jun macañ ex ol e tañvej sti' stemplo Jehová. 5 Junxo macañ ex ol e tañvej sti' spalacio viñ rey. A exxo junxo macañ ex, ol ex can e tañvej d'a spuertail cimiento. Axo masanil anima, vach' scanñej eb' d'a yol yamaq'uil stemplo Jehová tic. 6 Palta malaj junoc mach syal yoch d'a yol templo chi', añej eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita ayoch d'a yopisio syal yochi, yujto sic'b'ilel eb' viñ. Axo masanil anima, scan eb' d'a yamaq'uil templo chi', icha yalan schecnab'il Jehová. 7 A exxo levita ex tic, ol ex och oyan d'a spatic viñ rey, junjun ex eyed'nacocab' eyamc'ab' yic oval. A mach syac' pural yecanoch sb'a d'a yol templo chi', b'eñej schami. A exxo tic, ajun exñej yed' viñ rey chi' yalñej b'aj sb'at viñ, xchi viñaj Joiada chi'.

8 A eb' viñ levita chi' yed' masanil eb' anima aj Judá chi', ix sc'anab'ajej eb' masanil tas ix yal viñaj sacerdote Joiada chi'. Junjun eb' viñ yajal soldado chi', ayec' eb' viñ yed' eb' ayoch d'a yalañ smandar eb' viñ, aton eb' smunlaj d'a yopisio d'a sc'ual ic'oj ip yed' eb' tz'elcani, yujto maj chajiel-laj eb' yuj viñaj Joiada chi' ayic sc'och yorail yel eb'. 9 Ix yac'anpax q'uen lanza viñaj Joiada chi' yed' maclab' jul-lab' d'a eb' viñ yajal yaj d'a junjun ciento eb' soldado chi', aton juntzañ syamc'ab' viñaj rey David aycan d'a stemplo Dios. 10 Ix ac'chajoch masanil eb' viñ vinac chi' yuj viñ d'a stzolal, junjun eb' viñ yed'nac syamc'ab' yic oval, yic stañvan viñ rey chi' eb' viñ. Ix och oyan eb' viñ d'a schañ pac'añil yamaq'uil stemplo Jehová chi' yed' b'aj ay jun altar yed' d'a

spuertail templo chi'. 11 Ix lajvi chi', a viñaj sacerdote Joiada chi' yed' eb' yuninal ix ic'anelta viñ yuninalcan viñ rey chi'. Ix yac'anq'ue scorona viñ eb', ix yac'an jun yumal strato Dios eb' d'a viñ. Ix lajvi chi', ix yac'anq'ue aceite eb' d'a sjolom viñ, ix yalan eb' to reyxo viñ. Ix q'ue ñilnaj masanil anima yalani: Nivanocab' yelc'och viñ co rey, xchi eb'.

12 Ayic ix yab'an ix Atalía chi' yel yav eb' anima chi' yeq'ui, syac'an b'inaj viñ rey chi' eb', ix b'at ix d'a stemplo Jehová chi'. 13 Axo ix yilan ix, a viñ rey chi' liñanoch viñ d'a jun nivan yoyal sti' stemplo Jehová chi', axo d'a stz'ey viñ ayec' eb' viñ yajal yaji yed' eb' viñ spu'an q'uen trompeta. Masanil eb' anima chi' stzalaj eb'. Ay eb' spu'an q'uen strompeta, ay pax eb' sb'itan yed' syamc'ab', aton eb' scuchb'an b'it chi' yic syalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Yuj chi', ix stzilchitanb'at spichul ix, ix yalan ix icha tic:

—Pechum ex el yajal a ex tic. Pechum ex el yajal, xchi ix.

14 Palta a viñaj Joiada chi' ix checan elta eb' viñ yajal yaj d'a junjun ciento eb' soldado, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Iq'uequel ix b'aj tzolan ex och chi'. Yalñej mach syac'och sb'a yed' ix, tze xicchamoc, xchi viñ.

Toxo ix yal viñaj Joiada chi' to mañoc d'a stemplo Jehová smiljicham ix. 15 Ix syaman ix eb' viñ, ix yic'anel ix eb' viñ d'a spuertail yic noc' schej viñ rey, ata' ix miljicham ix yuj eb' viñ.

16 Ix lajvi chi' ix sb'oan jun trato viñaj sacerdote Joiada chi' yed' masanil eb' anima chi' yed' viñ rey chi', ix yalan eb' to ol ochcan eb' schoñab'oc Jehová. 17 Elañchamel ix b'at eb' d'a stemplo Baal, ix b'at spojanem eb', ix smac'anpaxpoj altar eb' yed' juntzañ yechel comon dios. Axo viñaj Matán sacerdote yic Baal chi', a d'a yichañ altar chi' ix smilcham viñ eb'. 18 Ix yac'ancan juntzañ munlajel d'a stemplo Jehová chi' viñaj Joiada chi' d'a yol sc'ab' eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita, yic vach' sc'anab'ajej eb' viñ sb'oan munlajel ac'b'ilcan d'a yol sc'ab' eb' viñ yuj viñaj rey David. Aton yic sñusji silab' tz'ac'ji d'a Jehová icha yalan ley tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Moisés. Ay pax eb' sb'itan d'a tzalajc'olal icha yutejnaccan viñaj rey David chi'. 19 Ix yac'anpaxoch eb' stañvan sti' stemplo Jehová chi' viñ, yic vach' max och eb' anima mañ vach'oc yaj icha yalan ley. 20 Ix yavtancot masanil eb' viñ yajalil eb' soldado viñaj Joiada chi' yed' eb' viñ nivac yelc'ochi yed' eb' viñ yajal yaj d'a junjun choñab' yed' pax masanil anima chi'. Ix yic'anelta viñ rey chi' eb' d'a stemplo Jehová, ix yic'anb'at viñ eb' d'a spalacio eb' rey. Ix och eb' d'a jun puerta d'a yib'añ. Ix yac'ancanem c'ojan viñ eb' d'a sc'ojnub' eb' viñ rey chi'. 21 Masanil eb' anima, ix te tzalajq'ue eb', yujto toxo ix xicjicham ix Atalía. Yuj chi' junc'olal ix ajcan jun choñab' chi'.

24

Ochnac viñaj Joás reyal
(2R 12.1-21)

1 A viñaj Joás chi', uque' ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal. 40 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Sibia sb'i ix snun viñ, aj Beerseba ix. 2 Masanil tas ix sc'ulej viñaj Joás chi', yacb'an pitzanto viñaj sacerdote Joiada chi', te vach'ñej d'a yichañ Jehová. 3 A viñaj Joiada chi' ix sayan chavañ eb' ix yetb'eyum viñaj Joás chi', ay yalyuninal viñ yed' eb' ix.

4 Ix ec' jab'oc tiempo, ix snaan viñaj rey Joás chi' to sb'ochajxi stemplo Jehová. 5 Yuj chi' ix smolb'ej eb' viñ sacerdote viñ yed' eb' viñ levita, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: Ixiquec d'a masanil choñab' d'a yol yic Judá tic, sb'at e molb'an q'uen tumin, aton q'uen syac'taxon eb' quetchoñab' tic d'a junjun

ab'il yic sb'ochajxi stemplo Dios tic. Aq'uec val eyip e b'ati, xchi viñ. Palta maj yac'och val eb' viñ d'a sc'ool sb'ati. 6 Yuj chi' ix avtaj viñaj sat sacerdote Joiada yuj viñaj rey Joás chi', ix yalan viñ icha tic:

—¿Tas yuj max ac'och d'a a c'ol iptzitan eb' viñ levita yic sb'at yic'cot q'uen ofrenda eb' viñ d'a yol yic Judá yed' d'a Jerusalén tic, icha yalnaccan viñaj Moisés schecab' Jehová to masanil eb' quetisraelal smolan q'uen tumin yic sb'ochaj scajnub' scaxail strato Jehová? xchi viñ rey chi'.

7 Yujto a ix Atalía yed' eb' ochnac tzac'an yuj ix, ix ixtanb'at stemplo Jehová chi'. A juntzañ yamc'ab' nivac yelc'och yic templo chi', a ix sc'an eb' yic tz'och eb' ejmelal d'a jun comon dios Baal. 8 Yuj chi' ix schec viñaj rey Joás chi' b'ochaj jun te' caxa, axo d'a stielta stemplo Jehová ix schec viñ ac'chajcan te'. 9 Ix schecan viñ alchajel d'a masanil yol yic Judá yed' d'a Jerusalén chi' to tz'ic'chajcot q'uen ofrenda alb'ilcan yuj viñaj Moisés schecab' Jehová d'a tz'inan luum. 10 Masanil eb' viñ yajal yaji yed' masanil anima, d'a val smasanil sc'ol eb' ix yaq'uem yofrenda d'a yol jun caxa chi', masanto ix b'ud'ji te' yuj eb'. 11 Axo eb' viñ levita tz'ic'anb'at te' caxa chi' d'a viñ rey chi', axo yic syilan viñ to b'ud'anxo te', tz'avtaj viñ stz'ib'um viñ yed' jun viñ ayoch yopisio yuj viñ sat sacerdote. Secanelta q'uen tumin chi' eb' viñ d'a yol te' caxa chi', sb'at yac'anxican te' eb' viñ b'aj aycan chi'. Icha chi' syutej eb' viñ d'a junjun c'u, yuj chi' nivan q'uen tumin chi' ix molchaji. 12 A viñ rey chi' yed' viñaj sacerdote Joiada chi' ix yac' q'uen tumin chi' eb' viñ d'a eb' viñ ayoch yilan munlajel sb'o d'a stemplo Jehová chi', yic saychaj eb' viñ mac'umpoj q'ueen, eb' viñ ñicum te', eb' viñ smunlaj d'a q'uen hierro yed' d'a q'uen bronce, yic vach' sb'ochajxi templo chi'. 13 Yuj chi' a eb' viñ tz'ilan munlajel chi', a eb' viñ scuchb'an eb' viñ svach' b'oanxi templo chi'. Ix sb'o eb' viñ icha val yajtaxon d'a yichb'anil, te vach' ix ajxican sb'o yuj eb' viñ. 14 Axo yic ix lajvi sb'oel yuj eb' viñ, ix yic'anb'at q'uen tumin eb' viñ ixto cani, ix yac'an q'uen eb' viñ d'a viñ rey yed' d'a viñaj sacerdote Joiada chi'. Axo yed' q'ueen ix schec viñ rey chi' b'ochaj yamc'ab' yic templo chi', aton juntzañ sc'anchaji ayic tz'och ejmelal yed' juntzañ sc'anchaj d'a altar yuj silab' sñusjitz'aoc, icha q'uen nivac cuchara yed' juntzañxo yamc'ab' nab'a oro, ma plata. Yacb'an pitzanto viñaj sacerdote Joiada chi', sñusjitz'añej silab' d'a stemplo Jehová.

15 Palta ix ichamvinacax viñaj Joiada chi', 130 ab'il sq'uinal viñ ayic ix cham viñ. 16 A d'a schoñab' viñaj David ix mucji viñ, aton b'aj smucchaj eb' viñ rey. A tas ix sc'ulej viñ te vach'ñej yuj svach'iloc eb' yetisraelal, vach' ix yutej viñ yac'an servil Dios yed' d'a stemplo.

Ix ixtax spensar viñaj Joás

17 Ayic toxo ix cham viñaj Joiada chi', ix javi eb' viñ yajal yaj d'a Judá, ix em ñojan eb' viñ d'a viñaj rey Joás chi' yic smontan viñ eb' viñ. Axo ix aji, ix och d'a spensar viñ tas ix yal eb' viñ chi'. 18 Yuj chi' ix yactejcan stemplo Jehová eb', aton sDiosal smam yicham eb'. Axo d'a yechel comon dios Asera ix och eb' ejmelal yed' d'a juntzañxo comon dios. Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová d'a eb' aj Judá chi' yed' d'a eb' aj Jerusalén chi'. 19 Ix scheccot eb' schecab' Jehová yic tzul yalan eb' to smeltzajxi eb' d'a Jehová chi', palta majxo schalaj yab' eb' tas ix yal eb' checab' chi'.

20 Yuj chi', ix och Yespíritu Dios d'a viñaj Zacarías yuninalcan viñaj Joiada chi'. Ix q'ue liñan viñ d'a jun lugar chaañ, ix yalan viñ d'a masanil anima chi' icha tic: A Jehová Dios tz'alan icha tic: ¿Tas yuj max e c'anab'ajej in checnab'il? ¿Tas yuj tze saycot eyaelal d'a eyib'añ? Yujto ix in eyactajcani, yuj chi' ol ex vactejpaxcani, xchi Jehová, xchi viñ.

21 Palta ix och eb' ajc'olal smasanil d'a viñ, ix snaan eb' tas tz'aj smilancham
viñ eb'. Ix yalan viñaj rey Joás chi' to sjulq'uenajcham viñ d'a yamaq'uil
templo Jehová. Icha chi' ix aj scham viñ. 22 A viñaj Joás chi', majxo
snacotlaj jantac svach'c'olal viñaj Joiada chi' ix yac' d'a viñ, palta to ix schec
miljoccham viñaj Zacarías viñ, aton viñ yuninal viñaj Joiada chi'. Ayic van
scham viñaj Zacarías chi', ix yalan viñ icha tic: Aocab' Jehová tz'ilan jun tic,
a' ol ac'an yovalil, xchi viñ.
23 Ayic ix el yab'ilal scham viñ, ix javi eb' soldado sirio yac' oval yed' viñaj
Joás chi'. Ix javi eb' d'a Judá yed' d'a Jerusalén. Tzijtum eb' yajal yaj d'a Judá
chi' ix smilcham eb'. Ix yic'anec' masanil tas ay stojol eb', ix yac'anb'at eb' d'a
viñ sreyal Damasco. 24 Jayvaññej eb' soldado sirio ix javi yac' oval chi', axo
Jehová ix ac'anoch jantac eb' soldado yic Judá chi' d'a yol sc'ab' eb', yujto ix
actajcan Jehová chi' yuj eb', aton sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. Icha val
chi' ix aj yab'an syail viñaj Joás chi' yuj chucal ix sc'ulej.
25 Ayic ix el eb' sirio d'a yol yic Judá chi', te nivan ix ajcan viñaj Joás chi'
slajvi yuj eb'. Axo eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ, ix sna' eb' viñ tas syutej
eb' viñ svach' milancham viñ, yic syac'anec' spac schamel viñ yuninal viñaj
sacerdote Joiada chi' eb' viñ. Yuj chi' ix svach' milejcham viñ eb' viñ d'a sat
sch'at. Ix lajvi chi', ix mucji viñ d'a schoñab' viñaj David, palta mañoc b'aj
smucchaj eb' viñ rey. 26 A eb' viñ ix vach' milancham viñaj Joás chi', aton viñaj
Zadad yune' ix Simat aj Amón yed' viñaj Jozabad yune' ix Simrit aj Moab.
27 A jantacto yab'ixal viñaj Joás chi' yed' eb' yuninal viñ yed' lolonel ix yal
eb' schecab' Dios d'a viñ yed' yab'ixal b'aj svach' b'oejxi stemplo Jehová viñ,
aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ rey. Axo viñaj Amasías yuninal viñ ix
ochcan reyal sq'uexuloc.

25

Ochnac viñaj Amasías reyal d'a Judá (2R 14.1-22)

1 Ayic 25 ab'il sq'uinal viñaj Amasías ix och viñ reyal, 29 ab'il ix yac' reyal
viñ d'a Jerusalén. Joadán sb'i ix snun viñ, aj Jerusalén ix. 2 A tas ix sc'ulej viñ,
vach' d'a yichañ Jehová, añej to maj sc'ulej val viñ d'a smasanil sc'ool.
3 Ayic ix tec'c'aj yopisio viñ chi', a eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ, ix smilcham
eb' viñ, aton eb' viñ miljinaccham viñ smam viñ. 4 Palta maj miljicham eb'
viñ yuninal eb' yuj viñ, yujto tz'ib'yajcan d'a ley Moisés, b'aj syal Jehová: A
eb' mamab'il, max yal scham eb' yuj smul yuninal, max yal pax scham eb'
uninab'il yuj smul smam, yujto junjun mach scham yuj smul, xchicani.
5 Ix schecan viñ to smolb'ej sb'a masanil eb' viñ aj Judá yed' eb' viñ yic
Benjamín. Macquiltaquil ix aj eb' viñ d'a junjun yiñtilal. Icha chi' ix aj yoch
eb' viñ yajalil d'a junjun mil yed' d'a junjun cien anima. Ix yic'anchaañ sb'isul
anima viñ, schael yich d'a eb' 20 ab'il sb'eyñejb'ati. A sb'isul eb' ix q'ue vaan
chi', 300 mil, aton eb' stiempoalxo sb'at d'a oval, lista yaj eb' yed' slanza yed'
smaclab' jul-lab'. 6 Ix smajnan 100 mil eb' soldado yic Israel viñ, 75 quintal
q'uen plata ix yac' viñ stojoloc eb'.
7 Palta ay jun viñ schecab' Dios ix c'och d'a viñ, ix yalan viñ d'a viñ icha tic:
—Ach rey, mañ ic'och eb' soldado yic Israel yed' eb' yic Efraín ed'oc, yujto
mañ ayococh Jehová yed' eb', 8 vach'chom tza na'a to yuj eb' ay yip eb' a
soldado d'a oval, palta a Dios ol ach ac'an ac'joc ganar yuj eb' ajc'ol chi', yujto
ay spoder scolvaji, ay pax spoder satanel masanil, xchi viñ schecab' Dios chi'.
9 Ix sc'anb'an viñaj Amasías chi' d'a viñ schecab' Dios chi' icha tic:

—Palta, ¿tas ol aj pax 75 quintal q'uen plata ix vac' d'a eb' soldado israel chi' jun? xchi viñ.

Ix tac'vi viñ schecab' Dios chi' d'a viñ icha tic:

—A Jehová syal yac'an ec'alocxo icha q'uen chi' d'ayach, xchi viñ.

10 Yuj chi' ix checji pax eb' soldado ix cot d'a yol yic Efraín chi' yuj viñaj Amasías chi', palta ix te cot yoval eb' d'a eb' yic Judá chi', yuj chi' te yoval eb' ayic ix pax eb' chi'.

11 Ix stec'b'an sb'a viñaj rey Amasías chi', ix b'at viñ yed' eb' soldado d'a spañanil yic Atz'am Atz'am. Ata' ix smilcham 10 mil soldado aj Seir eb'. 12 Añeja' ix syam pax 10 mil eb' aj Seir chi' eb', ix ic'jib'at eb' yuj eb' d'a sjolom jun lum vitz sattac q'uen yeq'ui. Ata' ix laj yumjicanb'at eb' yuj eb', choc' ix laj ajcan eb'.

13 Axo eb' soldado yic Israel maj chajocb'atlaj yuj viñaj Amasías d'a oval chi', aton eb' ix checjican meltzaj d'a spat, ix satel jaye' choñab' eb' d'a yol smacb'en Judá, schab'at d'a Samaria masanto d'a Bet-horón. Ix smilancham 3 mil anima eb', tzijtum tastac ix yelq'uejb'at eb'.

14 Ayic ix meltzaj viñaj Amasías chi', ayic toxo ix satel eb' aj Edom yuj viñ, aton eb' aj Seir, ix yic'ancot juntzañ scomon diosal eb' aj Seir chi' viñ, ix yac'anoch viñ sdiosaloc. Ix yalan sb'a viñ d'ay, ix sñusan pax incienso viñ d'ay. 15 Yuj jun chi' ix cot val yoval Jehová d'a viñ, ix scheccot jun viñ schecab' yal d'a viñ rey chi' icha tic:

—¿Tas yuj tzach och ejmelal d'a juntzañ comon dios maj yal scolanel schoñab' d'a yol a c'ab'? xchi viñ schecab' Dios chi'.

16 Ayic vanto yalan juntzañ chi' viñ schecab' Dios chi', ix tac'vi viñ rey chi' icha tic:

—¿Tom ix val d'ayach to a ach ol ac' in razón a in rey in tic? Actej alan juntzañ chi'. ¿Mato tza nib'ej tzach miljichamoc? xchi viñ.

Axo viñ schecab' Dios chi' mañxa tas ix yal viñ, axoñej ix yal viñ d'a viñ rey chi' icha tic:

—Vojtac a in tic to nab'ilxo yuj Dios to ol ach sateloc, yujto ix a c'ulej jun tic, maj a c'anab'ajej tas ix val d'ayach, xchi viñ.

17 A viñaj Amasías sreyal Judá chi', ix sc'anb'ej yab' viñ d'a juntzañ eb' ac'um razón. Yuj chi' ix schecan viñ b'at alchaj d'a viñaj Joás yuninal viñaj Joacaz, yixchiquin viñaj Jehú, sreyal Israel, ix yalan viñ icha tic: Cotañ, cac' oval, xchib'at viñ. 18 Ix spacanpaxcot viñaj Joás chi' d'a viñ icha tic: Ayab' jun te' sac q'uiix d'a Líbano, ix yalb'at te' d'a jun te' c'ute' ay pax ta' icha tic: Ac' ix isil yetb'eyumoc viñ vuninal, xchib'at te'. Palta ay jun noc' chium noc' ix ec' ta', axo noc' ix tec'anem jun te' q'uiix chi'. 19 A ach tic tzala' to ix ac' ganar eb' aj Edom, yuj chi' tzic' val chaañ a b'a, tza say tas tz'aj ic'jichaañ. Palta te vach' tato tzach canñej d'a a pat. ¿Tas yuj tza nib'ej tzic'cot junoc yaelal d'a ib'añ yed' d'a yib'añ choñab' Judá? xchicot viñaj Joás chi' d'a viñ.

20 Palta axo viñaj Amasías chi', maj schalaj yab' viñ, yujto toxo ix sna Dios to ol ac'jococh viñ d'a yol sc'ab' viñaj Joás chi' yuuj, yujto a d'a juntzañ sdiosal eb' aj Edom chi' tz'och viñ ejmelal. 21 Ix lajvi chi' ix cot viñaj Joás chi' yac' oval yed' viñaj Amasías chi', ix schalaj sb'a eb' viñ d'a Bet-semes, d'a yol smacb'en Judá chi'. 22 Ix ac'ji ganar Judá chi' yuj eb' aj Israel, yuj chi' a eb' soldado aj Judá chi' toxoñej ix el lemeljoc eb', ix paxcan eb' d'a spat. 23 Ix yamchaj viñaj Amasías sreyal Judá d'a Bet-semes chi' yuj viñaj Joás viñ sreyal Israel chi'. Ix lajvi chi' ix ic'chajcot viñ d'a Jerusalén. Ix smac'ancanem lañnaj smuroal jun choñab' chi' eb' israel chi'. Ay am 180 metrooc ix spojem eb', ix b'atñej d'a puerta yic Efraín, masanto ix c'och d'a spuertail schiquin jun smuroal chi'. 24 Ix yic'anpaxb'at q'uen oro eb', q'uen plata yed' juntzañxo

tas ay d'a yol stemplo Dios, aton juntzañ staňvej eb' yiňtilal viňaj Obed-edom. Ix yic'paxb'at jantacňej b'eyumal ay d'a spalacio viň rey chi' eb'. Ix yic'anpaxb'at juntzañ anima eb' icha presoal ayic ix pax eb' d'a Samaria. Ix ac'ji pural viňaj Amasías chi' yuj viňaj Joás yochcan vach'c'olal yed'oc.

25 A viňaj Amasías yuninal viňaj Joás sreyal Judá chi', 15 ab'ilto ix yac' reyal viň d'a Judá ayic toxo ix cham viňaj Joás yuninal viňaj Joacaz sreyal Israel. 26 A jantacto yab'ixal viňaj Amasías chi', ayic ix el yich masanto ix lajvi, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viň sreyal Judá yed' eb' viň sreyal Israel. 27 Atax val yic ix yic'anel sb'a viňaj Amasías d'a Jehová, ay juntzañ eb' aj Jerusalén chi' ix naan smilcham viň. Yuj chi' ix b'atcan viň elelal d'a choňab' Laquis, palta ix b'atňej eb' d'a spatic viň d'a jun choňab' chi', ata' ix cham viň yuj eb'. 28 Ix lajvi chi' ix yic'anb'at snivanil viň eb' d'a yib'añ jun noc' chej, axo b'aj mucan eb' smam yicham viň ix mucchaji, aton d'a schoňab' viňaj David.

26

Ochnac viňaj Uzías reyal (2R 14.21-22; 15.1-7)

1-3 Ayic toxo ix cham viňaj Amasías chi', axo viňaj Uzías ix yac'och eb' aj Judá reyal sq'uexuloc viň smam chi'. Ayic ix schaanel yich viň yac'an reyal, 16 ab'il sq'uinal viň. 52 ab'il ix yac' reyal viň d'a Jerusalén. Jecolías sb'i ix snun viň, aj Jerusalén ix. Ayic ayoch viň reyal ix sb'oanxiq'ue choňab' Elat viň, ix canxi yicoc Judá.

4 Masanil tas ix sc'ulej viňaj Uzías chi', vach'ňej d'a yichañ Jehová, icha sc'ulejnac viňaj Amasías smam viň. 5 Ix yac' val och spensar viň d'a Dios yacb'an pitzanto viňaj Zacarías. A viňaj Zacarías chi' ix c'ayb'an viň d'a tas syutej sc'anab'ajan Jehová. Yacb'an ix sc'anab'ajej viň, vach'ňej ix ajelc'och viň yuj Jehová.

6 A viňaj Uzías chi', ix b'at viň yed' eb' viň soldado yac' oval yed' eb' filisteo, ix smac'anem laňnaj smuroal choňab' Gat eb' viň, Jabnia yed' Asdod. Ix sb'oanq'ue juntzañ choňab' eb' d'a yol yic Asdod chi' yed' juntzañxo choňab' yic eb' filisteo chi'. 7 Ix och val Dios yed' viň ayic ix yac'an oval viň yed' eb' filisteo chi' yed' eb' árabe cajan d'a Gur-baal yed' eb' amonita. 8 Ix yac'an q'uen tumin eb' amonita d'a viň, aton q'uen ix ac'jioch d'a yib'añ eb' yac'ani. Ix yac'ňej yajalil viň masanto d'a smojonal Egipto, yujto ix yic' val yip yopisio viň chi'.

9 Ix sb'oxiq'ue juntzañ b'aj tz'aj eb' soldado viň d'a yib'añ smuroal Jerusalén chi' yed' d'a yib'añ spuertail d'a schiquin yed' d'a yib'añ puerta d'a ch'olan yed' d'a juntzañxo schiquintac. Te vach' ix aj sb'oanxiq'ue viň. 10 Ix sb'oanpax juntzañ yed'tal eb' viň soldado viň d'a tz'inan luum yed' pax b'aj tz'aj eb' soldado chi' d'a chaañ. Ix schecanpax viň joychaj jantac a uc'b'ila', yujto te nivan noc' smolb'etzal noc' viň d'a ac'lictac yed' d'a yichtac vitz. Ay pax eb' smunlajvum viň smunlaj d'a avoj uva yed' d'a juntzañxo avb'en ay d'a tzalquixtac yed' d'a lum ac'lictac. Te ay val och d'a sc'ol viň smunlaj d'a tas tz'avchaji.

11 Ay pax jun nivan ňilañ eb' soldado viň, ayic sb'at eb' d'a oval, pojquiltac yaj eb', icha tas macañil yajec' sb'i eb' d'a yol sc'ab' viňaj Jeiel viň tz'ib'um yed' viňaj Maasías yajal. A viňaj Hananías sat yajal yaj d'a eb', ayoch yopisio viň yed' viňaj rey Uzías chi'. 12 Axo masanil eb' yajal yaj d'a junjun macañ eb' viň soldado chi' icha tas yiňtilal eb', ay 2 mil 600 eb'. 13 Axo eb' soldado ayoch d'a yalañ smandar eb', ay 307 mil 500 eb', listaxo yaj eb' sb'at d'a oval, te tec'an eb' scolvaj d'a viň rey chi' yic syac'an oval viň yed' eb' ajc'ool. 14 Ix

schecan viñaj rey Uzías chi' b'ojoc juntzañ syamc'ab' eb' soldado chi': Aton maclab' jul-lab', q'uen lanza, q'uen xumpil, maclab' ñic'ool, yol jul-lab' yed' mejmeech. 15 Ix sayan juntzañ eb' viñ vinac viñ te jelan yic sb'oan juntzañ q'uen nivac máquina yic oval. Ix b'ochaj q'ueen b'ajtac ayq'ue eb' soldado d'a chaañ d'a yib'añtac muro. A juntzañ q'uen máquina chi', a q'ueen sjulanb'at q'uen nivac q'ueen. Ix te pucaxb'at yab'ixal viñ d'a najat. Ix och val Dios yed' viñ, yuj chi' te ay smay ix aj sb'inaj viñ.

16 Palta ayic ix tec'c'aj val yopisio viñ chi', ix yic'anchaañ sb'a viñ. Yuj chi' ix yic'cot viñ d'a yib'añ. Ix spitej sb'a viñ d'a Jehová Dios, aton sDiosal eb' smam yicham viñ. Ix och viñ d'a yol stemplo Jehová, ix sñusan incienso viñ d'a altar. 17 Tzac'an yoch viñaj sacerdote Azarías yuj viñ yed' pax 80 eb' viñ sacerdote yic Jehová. Mañ jab'oc ix xiv eb' viñ yochi. 18 Axo yic ix c'och eb' viñ d'a viñ rey chi', ix yalan eb' viñ icha tic d'a viñ: Mamin rey Uzías, a ach tic mañ opisiooc a ñusan incienso d'a Jehová, palta a oñ sacerdote oñ yiñtilal oñ viñaj Aarón tic, a oñ sic'b'iloñcanoch d'a jun opisio tic. Yuj chi' mamin rey, vach' tzach el d'a jun lugar tic, yujto toxo ix och a chucal d'a Jehová, yuj chi' mañxo ol ach ic'jocchaañ yuuj, xchi eb' viñ d'a viñ.

19 A viñaj rey Uzías chi', ayic liñan och viñ d'a stz'ey jun altar yic incienso d'a yol templo chi' yed'nac jun chaynub' yic incienso viñ. Ix cot val yoval viñ d'a eb' viñ sacerdote chi', axo val d'a jun rato chi' ix elta yab'il lepra d'a snañal sat viñ. 20 Ayic ix yilan viñaj sat sacerdote Azarías yed' eb' viñ ajun yed' viñ chi' to toxo ix elta yab'il lepra d'a snañal sat viñ rey chi', ix yic'anelta viñ eb' viñ d'a elañchamel. Ix snib'ej pax viñ rey chi' tz'elta d'a elañchamel, yujto toxo ix javi yaelal d'a yib'añ viñ yuj Jehová.

21 Ix canñej jun lepra chi' d'a viñaj rey Uzías chi' masanto ix cham viñ, yuj chi' sch'ocoj viñ ix aj d'a jun pat, majxo chajocochlaj viñ d'a yol stemplo Jehová. Axo viñaj Jotam yuninal viñ ix ochcan sq'uexuloc, yic scan viñ d'a spalacio yic syac'anpax yajalil viñ d'a jun choñab' chi'.

22 A jantacto yab'ixal viñaj rey Uzías chi', ayic ix el yich masanto ix lajvi, tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios, viñ yuninal viñaj Amoz. 23 Ayic ix cham viñ Uzías chi', ix mucji viñ d'a smacb'en b'aj smucchaj eb' viñ rey. Yujto ay lepra d'a viñ, yuj chi' maj yal smucchaj viñ d'a yed'tal eb' viñ rey chi'. Ix lajvi chi' axo viñaj Jotam yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

27

Ochnac viñaj Jotam reyal (2R 15.32-38)

1 A viñaj Jotam chi', 25 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal. 16 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Jerusa sb'i ix snun viñ, yisil ix viñaj Sadoc.

2 A tas ix sc'ulej viñaj Jotam chi', vach' d'a yichañ Jehová icha ix sc'ulej viñaj Uzías smam viñ. Palta maj ochlaj viñ d'a yol stemplo Jehová icha ix yutej sb'a viñ smam viñ chi'. Axo masanil anima, te chuc tas ix sb'eyb'alej eb'. 3 A viñaj Jotam chi' ix checan b'ojoc jun spuertail templo d'a yib'añ. Tzijtum tas ix schec viñ b'ojoc d'a yib'añ smuroal choñab' b'aj mucb'il jun ch'olan. 4 Ix schecan viñ b'ochajxiq'ue juntzañ nivac choñab' d'a tzalquixtac d'a yol yic Judá yed' yed'tal eb' viñ soldado chaañ yajq'ue b'aj stañvej eb' viñ d'a caltac te'. 5 Ix yac' oval viñ yed' eb' amonita, ix ac'ji ganar eb' yuj viñ. A d'a jun ab'il chi', ix yac' q'uen tumin eb' ix ac'jioch d'a yib'añ yac'an d'a viñ. Ix yac' 75 quintal q'uen plata eb' yed' 37 mil quintal ixim trigo. Añeja' icha pax chi' ixim cebada ix yac' eb'. Icha chi' ix sc'ulej eb' d'a oxe' ab'il.

6 Te tec'an ix aj viñ d'a sreyal chi', yujto te vach' sb'eyb'al viñ d'a yichañ
Jehová. 7 A jantacto yab'ixal viñaj rey Jotam chi' yed' tastac sc'ulejnac viñ
yed' jantac oval yac'nac viñ, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ sreyal
Israel yed' Judá.
8 Ayic ix och viñ d'a reyal, 25 ab'il sq'uinal viñ. 16 ab'il ix yac' reyal viñ
d'a Jerusalén. 9 Axo yic ix cham viñ, ix mucji viñ yed' eb' smam yicham d'a
schoñab' viñaj David. Ix lajvi chi', axo viñaj Acaz yuninal viñ ix ochcan reyal
sq'uexuloc.

28

Ochnac viñaj Acaz reyal d'a Judá
(2R 16.1-20)

1 Ayic ix och viñaj Acaz chi' reyal, 20 ab'il sq'uinal viñ. 16 ab'il ix yac' reyal
viñ d'a Jerusalén, palta mañ vach'oc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, maj
sc'ulej viñ icha tas sc'ulejnac viñaj David smam yicham viñ. 2 A sb'eyb'al eb'
viñ sreyal Israel ix sb'eyb'alej viñ. Ix schecan viñ b'ochaj q'uen q'ueen yechel
comon dios Baal. 3 Ix sñusan incienso viñ d'a sch'olanil yic Ben-hinom, ix
sñusanpaxtz'a yuninal viñ silab'il icha val schuc b'eyb'al juntzañ choñab' ix
ic'jiel yuj Jehová d'a yichañ eb' israel d'a lum chi'. 4 Añejtona', ix sñus pax
silab' viñ yed' incienso d'a juntzañ lugar b'ajtac chaañ yed' d'a yichtac te te'
c'ayum xiil.
5-6 Yuj chi' ix ac'jioch viñ yuj Jehová sDiosal d'a yol sc'ab' viñ sreyal Siria.
Te nivan anima ix ic'jib'at d'a Damasco yuj eb' sirio chi'. Añeja' ix ac'jipaxoch
viñ yuj Jehová d'a yol sc'ab' viñaj Peka yuninal viñaj Remalías sreyal Israel.
A d'a jun c'u, 120 mil eb' soldado te tec'an yic Judá ix smilcham eb', yujto
ix yactejcan Jehová sDiosal eb', aton sDiosal smam yicham eb'. 7 Ay jun viñ
soldado te tec'an d'a yiñtilal Efraín scuchan Zicri, a viñ ix milancham viñaj
Maasías yuninal viñ rey chi' yed' viñaj Azricam yajal d'a spalacio viñ rey chi'
yed' viñaj Elcana sat yajal yuj viñ rey chi'. 8 Vach'chom yetchoñab' sb'a eb'
yed' eb' israel chi', palta ix ic'jib'at 200 mil eb' yuj eb', aton eb' ix ix, eb' vinac
unin yed' eb' ix unin, ix ic'jib'at eb' d'a Samaria. Mañxo jantacoc pax tas ix
yic'b'at eb' israel chi'.
9 A d'a Samaria chi', ay jun viñ schecab' Dios scuchan Obed. Ix elta viñ scha
eb' soldado van sc'ochxi d'a Samaria chi'. Ix yalan viñ d'a eb' icha tic:
—A Jehová co Diosal, sDiosal pax eb' co mam quicham, ix cot yoval sc'ol d'a
Judá, yuj chi' ix yac'och eb' d'a yol e c'ab'. Palta a exxo tic ix e milcham eb'
yed' val yoval e c'ool to ix q'ue val c'och d'a satchaañ. 10 Axo ticnaic, tze na'a
to tzeyac'och eb' aj Judá tic yed' eb' aj Jerusalén tic eyac'umaloc servil. Palta
¿tom malaj pax e mul a ex tic d'a yichañ Jehová? 11 A ticnaic, ab'ec tas ol vala':
Aq'uec meltzaj masanil eb' quetisraelal ix eyic'cot chi' d'a tic, yujto ay val cot
yoval Jehová d'ayex, xchi viñaj Obed chi'.
12 Ix lajvi chi' ay jayvañ eb' viñ yajal yaj d'a scal eb' yiñtilal Efraín, aton viñaj
Azarías yuninal viñaj Johanán, viñaj Berequías yuninal viñaj Mesilemot,
viñaj Ezequías yuninal viñaj Salum yed' viñaj Amasa yuninal viñaj Hadlai,
ix och eb' viñ d'a sat eb' viñ van sjax d'a oval chi'. 13 Ix yalan eb' viñ icha tic:
—Mañ eyic'cot eb' chi' d'a tic, yujto a jun tic tz'och co muloc d'a Jehová. ¿Tom
tze say tas tz'aj svach' och co mul d'ay? Te nivanxo co mul tz'ochi, yuj chi' scot
val yoval Jehová chi' d'ayoñ, xchi eb' viñ.
14 Yuj chi', ix actajel masanil eb' ix ic'jicot yuj eb' soldado chi' yed' pax
masanil tastac ix yic'cot eb', ix yac'ancan eb' d'a yichañ eb' yajalil choñab'
yed' d'a yichañ masanil anima. 15 Axo eb' viñ ix b'inaj sb'i tic, a eb' viñ ix

taňvan eb' ix ic'jicot chi'. A d'a scal masanil tastac ix yiq'uec' eb' soldado chi', ata' ix q'ueta pichul ix ac'jioch d'a eb' b'eraneli. Ix ac'jioch xaňab' eb', ix ac'ji va eb', ix yuc'an pax a' eb'. Ix ac'jioch aceite d'a eb' echen yaji. Axo eb' maxtzac yal-laj sb'eyi, ix ac'jiq'ue eb' d'a yib'aň noc' b'uru yuj eb'. Ix cot eb' viň yajal choňab' Samaria chi' yac'xican eb' d'a eb' yetchoňab' d'a Jericó, aton b'aj te ay te' palma. Ix lajvi chi' ix meltzajxi eb' viň d'a Samaria chi'.

16 A d'a jun tiempoal chi', ix schecb'at eb' schecab' viňaj rey Acaz d'a viň
sreyal Asiria, yic sc'anan colval viň d'a viň. 17 Yujto a eb' aj Edom ix javi eb'
junelxo yac' oval d'a eb' aj Judá, ay eb' anima ix yic'b'at eb'. 18 Yacb'an chi' axo
eb' filisteo, ix ic'anpaxb'at tastac ay d'a juntzaň choňab' d'a yichtac vitz yed'
d'a Neguev d'a yol yic Judá chi'. Ix yic'anec' choňab' Bet-semes eb', Ajalón,
Gederot, Soco, Timna yed' Gimzo yed' yaldeail junjun juntzaň choňab' chi'.
Ix lajvi chi' axo eb' filisteo chi' ix cajnaj ta'. 19 Emnaquil ix ajcan eb' aj Judá chi'
yuj Jehová, yujto a viňaj Acaz sreyal eb', a viň ix cuchb'anb'at eb' d'a chucal,
ix spitej val sb'a viň d'a Jehová.

20 Ayic ix javi viňaj Tiglat-pileser sreyal Asiria chi' d'a Judá, maj colvajlaj
viň, palta to ix vach' lajviel yuj viň. 21 Vach'chom ixto smolb'ejelta juntzaň
tastac caro stojol ay d'a stemplo Jehová viňaj Acaz chi' yed' tastac ay d'a
spalacio viň yed' tastac ay d'a spat eb' viň yajal yaji, ix yac'an viň d'a viň sreyal
Asiria chi', palta nab'aňej, majxo colvaj jab'oc viň yed' viň. 22 Vach'chom
nivan yaelal ix javi d'a yib'aň viňaj Acaz chi', palta aňeja' ix ochňej smul viň
d'a Jehová. 23 Ix yac'an silab' viň d'a juntzaň scomon diosal eb' aj Damasco.
Yujto toxo ix ac'ji ganar viň yuj eb', ix yalan viň icha tic: A juntzaň sdiosal
eb' sirio tic scolvaji, yuj chi' ol vac' in silab' d'ay yic vach' ol colvaj ved'oc,
xchi viň. Icha chi' ix aj scot val d'a yib'aň viň yed' eb' yetchoňab' chi'. 24 Ix
lajvi chi', ix smolb'an juntzaň yamc'ab' yic stemplo Dios viň, ix smac'anpoj
viň. Ix smacancan templo chi' viň, ix schecan viň b'ojocq'ue juntzaň altar d'a
schiquintac scalleal Jerusalén chi'. 25 Ix schecanpax viň b'ojocq'ue juntzaň
altar b'ajtac chaaň d'a yoltac choňab' d'a yol yic Judá chi'. Ata' sňus incienso
viň d'a comon dios. Icha chi' ix yutej viň stzuntzancot yoval sc'ol Jehová
sDiosal smam yicham.

26 A jantacto tas ix sc'ulej viň, ayic ix el yich masanto ix lajvi, aycan b'aj
tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' sreyal Judá yed' Israel. 27 Axo yic ix cham viň, ix
mucji viň d'a choňab' Jerusalén, palta maňoc d'a yed'tal eb' viň rey ix mucji
viň. Axo viňaj Ezequías yuninal viň ix ochcan reyal sq'uexuloc.

29

Ochnac viňaj Ezequías reyal (2R 18.1-3)

1 Ayic ix schaanel yich viňaj Ezequías yac'an reyal, 25 ab'il sq'uinal viň.
29 ab'il ix yac' reyal viň d'a Jerusalén. Abías sb'i ix snun viň, yisil ix viňaj
Zacarías. 2 A tas ix sc'ulej viň, vach'ňej d'a yichaň Jehová, icha val sb'eyb'al
viňaj David smam yicham viň.

Ix ochxi ejmelal d'a templo yuj viňaj Ezequías

3 A d'a b'ab'el uj yic b'ab'el ab'il yoch viňaj Ezequías reyal, ix schecan
viň jacchajxi stemplo Jehová, ix schecan viň vach' b'ochajxi spuertail. 4 Ix
schecan viň avtajcot eb' viň sacerdote yed' eb' viň levita, ix molb'aj eb' viň
d'a yamaq'uil templo chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 5 Ix yalan viň icha tic: Ex
levita, ab'ec tas ol vala': Sacb'itejec e b'a, tze sacb'itan pax stemplo Jehová,
aton co Diosal yed' eb' co mam quicham. Iq'uequelta masanil tas maň vach'oc
ayoch d'a yool. 6 Yujto a eb' co mam quicham, te pit yutejnac sb'a eb' d'a

Jehová co Diosal, te chuc tas c'ulejnac eb' d'a yichañ. Actab'ilcan yuj eb', yic'naquel spensar eb' d'a scajnub'. 7 Smacannaccan spuertail eb', spu'annac tup sc'ac'al candil eb', maxtzac sñus incienso eb', maxtzac yac' silab' eb' to sñusjitz'a masanil d'a stemplo co Diosal a oñ israel oñ tic. 8 Yuj chi', ix cot val yoval sc'ol Jehová d'a Judá yed' d'a Jerusalén tic, cuseltac ix oñ ajcan yuuj, te q'uixvelal pax ix oñ ajcani, ix oñ ochpaxcan sb'uchlab'ejoc juntzañ choñab', icha val tz'aj eyilan ticnaic. 9 Yuj chi', ay eb' co mam quicham chamnac d'a oval. Mañ jantacoc eb' ix quetb'eyum yed' eb' calcuninal ic'chajnacb'at d'a ch'oc choñab'il. 10 A ticnaic ix in na'a to ol in b'o jun trato yed' Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, yic vach' syiq'uel yoval sc'ol d'a quib'añ. 11 Yuj chi', ex vetchoñab', mañ eyiq'uec' tiempo e b'oan stemplo Jehová, yujto a' ex sic'aneli, yic tzeyac'an servil, tze ñusanpaxtz'a incienso d'a yichañ, xchi viñ.

12 Aton sb'i eb' levita ix och d'a munlajel tic: A d'a scal eb' yiñtilal viñaj Coat: Viñaj Mahat yuninal viñaj Amasai yed' viñaj Joel yuninal viñaj Azarías. Axo d'a scal eb' yiñtilal viñaj Merari: Viñaj Cis yuninal viñaj Abdi yed' viñaj Azarías yuninal viñaj Jehalelel. Axo d'a scal eb' yiñtilal viñaj Gersón: Viñaj Joa yuninal viñaj Zima yed' viñaj Edén yuninal viñaj Joa. 13 Axo d'a scal eb' yiñtilal viñaj Elizafán: Viñaj Simri yed' viñaj Jeiel. A d'a scal eb' yiñtilal viñaj Asaf: Viñaj Zacarías yed' viñaj Matanías. 14 Axo d'a scal yiñtilal viñaj Hemán: A viñaj Jehiel yed' viñaj Simei. Axo d'a scal eb' yiñtilal viñaj Jedutún: A viñaj Semaías yed' viñaj Uziel. 15 B'ab'el, ix smolb'ej eb' sc'ab' yoc eb' viñ, ix sacb'itan sb'a eb' viñ smasanil icha yalan ley. Ix lajvi chi' ix och eb' viñ d'a yol templo chi', ix sacb'itanpax templo chi' eb' viñ icha yalan ley, icha ix yutej viñ rey yalani, icha syal schecnab'il Jehová.

16 Ix lajvi chi', ix och eb' viñ sacerdote chi' d'a yol templo yic sacb'itan eb' viñ. Masanil tas mañ vach'oc ix ilchaj yuj eb' viñ, ix laj yiq'uelta eb' viñ, ix yic'anel eb' viñ d'a yamaq'uil templo chi'. Axo juntzañ eb' viñ levita ix b'at julancanb'at d'a sch'olanil stitac a' Cedrón. 17 A d'a b'ab'el c'u yic b'ab'el uj chi' ix syamoch eb' viñ sacb'itan juntzañ yamaq'uil templo chi'. Axo d'a svajxaquil c'ual ix elc'och eb' viñ sacb'itan d'a sti' templo chi'. Vajxaqueto c'ual ix yac' pax eb' viñ sacb'itan yol templo chi', yuj chi' 16 c'ual ix yac' eb' viñ sacb'itani, ix lajvielc'och smasanil. 18 Ix lajvi chi', ix c'och eb' viñ d'a spalacio viñaj rey Ezequías chi', ix yalan eb' viñ icha tic: Toxo ix co sacb'itej stemplo Jehová yed' altar b'aj stz'a silab', smexail ixim pan tz'em d'a yichañ Jehová yed' syamc'ab'il junjun. 19 Añejtona' ix co sacb'itej juntzañ yamc'ab' elnaccan d'a yopisio yuj viñaj rey Acaz, ayic yochnac spitalil viñ. Axo ticnaic, toxo ix co b'oxicanoch d'a yed'tal d'a yichañ yaltar Jehová, xchi eb' viñ.

20 Axo d'a junxo c'u, ix pet q'ue van viñaj rey Ezequías chi', ix smolb'an masanil eb' yajal choñab' chi' viñ, ix b'at eb' d'a stemplo Jehová. 21 Ix yic'anb'at ucvañ noc' quelem vacax eb', ucvañ noc' ch'ac calnel yed' ucvañ noc' quelemtac calnel yed' ucvañ noc' quelemtac chiva. A juntzañ noc' chi' ix yac' noc' eb' silab'il yic tz'ac'jican lajvoc smul eb' yajal yaj d'a choñab' chi' yed' masanil eb' aj Judá chi', yic sacb'ican pax stemplo Jehová chi'. Ix yalan viñ rey chi' d'a eb' viñ sacerdote yiñtilal viñaj Aarón to sñustz'a silab' chi' eb' d'a yib'añ altar yic Jehová. 22 Ix smilancham noc' vacax chi' eb' viñ sacerdote chi', ix schaan schiq'uil noc' eb' viñ, ix stzicanem eb' viñ d'a yib'añ altar chi'. Añeja' icha chi' ix yutejpax noc' ch'ac calnel chi' eb' viñ yed' pax noc' quelemtac calnel chi'.

23 Ix yic'anb'at noc' chiva chi' eb' viñ d'a yichañ viñ rey yed' d'a yichañ eb' anima smasanil. Ix yac'anq'ue sc'ab' eb' d'a sjolom noc' yic tz'ac'jican lajvoc smul eb'. 24 Ix lajvi chi', ix smilancham noc' eb' viñ sacerdote chi', ix secanem

schiq'uil noc' eb' viñ d'a yib'añ altar. A jun chi' ofrenda yuj yac'ji tup smul eb' israel chi', icha ix aj yalan viñ rey chi'.

25 Ix ac'jipaxoch eb' viñ levita yuj viñaj rey Ezequías chi' d'a stemplo Jehová yed' syamc'ab' eb' viñ yic b'it: Aton q'uen platillo, salterio, cítara, icha yajcan stzolal yuj viñaj rey David yed' viñaj Gad, aton viñ ac'um razón d'a viñaj rey David chi', icha pax yaj yalancan viñaj Natán schecab' Dios. A juntzañ checnab'il chi' alb'ilcan yuj Jehová yuj eb' schecab'.

26 Liñanoch eb' viñ levita yed' yamc'ab' yic b'it ac'b'ilcan yuj viñaj rey David. Liñanpaxoch eb' viñ sacerdote spu'an strompeta. 27 Yuj chi', ix yalan viñaj rey Ezequías chi' to sñusjitz'a silab' d'a yib'añ altar chi'. Axo yic ix el yich sñusantz'a noc' silab' chi' eb' viñ, ix el pax yich sb'itan eb' viñ sb'itan chi', yic syic'anchaañ Jehová eb' viñ, ix spu'an strompeta eb' viñ. Ix c'anjipax juntzañ yamc'ab' yic b'it ac'b'ilcan yuj viñaj rey David chi'. 28 Axo masanil anima, ñojanem eb' ejmelal yacb'an van sb'itan eb' viñ sb'itan chi', van spu'an pax strompeta eb' viñ sacerdote. Masanto yic ix lajvi stz'ab'at silab' chi' ix och vaan eb' viñ sb'itani. 29 Ayic ix lajvi yac'ji silab' chi', ix em ñojan viñ rey yed' masanil eb' ajun yed' chi' ejmelal. 30 Ix yalan viñ yed' eb' viñ yajal choñab' chi' d'a eb' viñ levita to syal vach' lolonel eb' viñ d'a Jehová yed' juntzañ b'it sb'onaccan viñaj rey David yed' pax juntzañ yic viñaj Asaf schecab' Dios. Ix sc'anab'ajan eb' viñ yed' val stzalajc'olal, ix empax ñojan eb' viñ ejmelal.

31 Ix lajvi chi', ix yalan viñ rey chi' d'a eb' anima: Yacb'an toxo ix e sacb'itej e b'a d'a yichañ Jehová icha yalan ley, cotañec, iq'ueccot e silab' yed' eyofrenda yuj eyac'an yuj diosal d'a stemplo Jehová, xchi viñ. Yuj chi' masanil eb' anima chi', ix yic'cot silab' eb' yed' yofrenda yuj yac'an yuj diosal eb'. Axo eb' ix el val d'a sc'ol yac'ani, ix yac' silab' eb' sñusjitz'a smasanil. 32 Masanil noc' noc' ix yic'cot eb' anima chi' silab'il sñusjitz'a smasanil chi', 70 noc' mam vacax, 100 noc' ch'ac calnel yed' 200 noc' quelemtac calnel. Ix ñusjitz'a noc' silab'il d'a Jehová. 33 A sb'isul masanil noc' ix yac' eb' silab'il chi', 600 noc' mam vacax yed' 3 mil noc' calnel yed' noc' chiva.

34 Yujto quenñej sb'isul eb' viñ sacerdote, maj tzac'vanlaj eb' viñ spatz'anel masanil noc' silab' sñusjitz'a smasanil chi', yuj chi' ix colvaj eb' viñ yetlevitail eb' viñ, yacb'an sacb'itej pax sb'a juntzañxo eb' viñ sacerdote, yujto a eb' viñ levita elañchamel ix yac'och eb' viñ d'a sc'ol sacb'itan sb'a d'a yichañ juntzañ eb' viñ sacerdote chi'. 35 Ayto nañalxo noc' silab' chi' ix ac'chaji yed' pax xepual noc' silab' yic junc'olal yed' vino ix ac'chaj ofrendail yed' pax noc' silab' sñusjitz'a smasanil.

Ichaton chi' ix aj yelxi yich yochxi ejmelal d'a stemplo Jehová. 36 Ix te tzalaj viñaj Ezequías chi' yed' masanil eb' anima yuj tas ix sc'ulej Dios yed' eb', yujto elañchamel ix yic' sb'a masanil tas ix uji chi'.

30

Ix och q'uiñ yic snachajcoti'R'ayic yelnaccot eb' israel d'a Egipto

1 Ix lajvi chi', ix schecan viñaj rey Ezequías chi' alchajel d'a yol yic Israel yed' d'a yol yic Judá, ix yac'anpaxb'at yumal viñ d'a eb' ay d'a yol yic Efraín yed' d'a yol yic Manasés, yic scot eb' d'a stemplo Jehová d'a Jerusalén, yic tz'och q'uiñ yic snaancot eb' ayic yelnac eb' smam yicham eb' libre yuj Jehová sDiosal Israel d'a Egipto. 2 Ayic ix lajvi slolon viñ rey chi' yed' eb' ayoch yajalil yed' viñ yed' masanil eb' anima d'a Jerusalén chi', ix snaan eb' to a d'a schab'il uj ol och q'uiñ chi', 3 yujto maj yal-laj yoch q'uiñ chi' d'a sc'ual aycani, yujto quenñej eb' viñ sacerdote ix sacb'itej sb'a icha yalan ley, manta pax eb' anima smolb'ej sb'a d'a Jerusalén chi'. 4 Yujto ix scha sc'ol viñ rey yed' masanil anima tas ix

nachaj chi', 5 yuj chi' ix sna eb' to spucchaj yumal d'a masanil yol yic Israel. Schacot d'a Dan, masanto sc'och d'a Beerseba. Ix avtajcot eb' yic sjavi eb' d'a Jerusalén yic tz'och q'uiñ chi', yujto a d'a yalañtaxo, mañ nivanoc eb' smolb'ej sb'a yic syac'anoch jun q'uiñ chi' eb', icha yaj stz'ib'chajcani.

6 Yuj chi' ix b'at eb' schecab' viñ rey chi' d'a masanil yol yic Israel yed' d'a yol yic Judá, ix yic'anb'at yumal eb', aton ix schec b'ojoc viñ rey chi' yed' eb' ayoch yajalil yed'oc, b'aj syal viñ icha tic: Ex quetisraelal, meltzajañecxi d'a Jehová sDiosal viñ co mam quicham aj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Israel, yic ol ochxoc eyed'oc a ex mañ ex cannacoc d'a yol sc'ab' eb' viñ sreyal Asiria. 7 Mocab' lajanoc tzeyutej e b'a icha eb' e mam eyicham, icha pax eb' quetisraelal, ix spitej val sb'a eb' d'a Jehová co Diosal yed' eb' co mam quicham chi'. A val co Diosal chi' ix satanel eb' icha val tz'aj quilan ticnaic. 8 Yuj chi' mañ eyac' pitb'oc e b'a, icha yutejnac sb'a eb' co mam quicham chi'. Aq'uecxioch e b'a d'a yol sc'ab' Jehová co Diosal, cotañec d'a stemplo sic'b'ilel yuj d'a masanil tiempo, tzeyac'an servil yic maxtzac cot yoval sc'ol d'ayex. 9 Tato ol eyac'xioch Jehová d'a e c'ool, axo eb' ajc'ol ic'jinacb'at eb' quetisraelal yed' eb' eyuninal d'a preso chi', ol oc' sc'ol eb' d'a eb', ol ac'joc meltzaj eb' d'a co choñab' tic. Yujto a Jehová co Diosal, te ay snivanc'olal, ay pax yoq'uelc'olal, mañ ol ex spatiquejcaneli tato ol eyac'xioch e b'a d'a yol sc'ab', xchib'at viñ rey chi' d'a eb'.

10 Ix b'at eb' checab' chi' d'a masanil yol yic Efraín yed' d'a yol yic Manasés, ix b'atñej eb' d'a junjun choñab', masanto ix c'och eb' d'a yol yic Zabulón. Palta a eb' anima chi', toñej ix tzevaj eb', ix b'uchvaj pax eb' d'a eb' checab' chi'. 11 Palta ay jayvañ eb' viñ vinac d'a yiñtilal Aser, d'a yic Manasés yed' d'a yic Zabulón ix och eb' ejmelal d'a Dios chi', ix javi eb' d'a Jerusalén chi'. 12 A Dios ix ac'an sna' masanil eb' anima d'a Judá chi', yic sc'anab'ajan eb' jun checnab'il ix yal viñ rey chi' yed' eb' ayoch yajalil yed'oc, icha ix aj yalan Jehová.

13 Yuj chi' a val d'a schab'il uj, ix smolb'an sb'a jantac anima d'a Jerusalén chi', ix yac'anoch q'uiñ eb' yic ixim pan malaj yich. 14 Ix syamanoch eb' yic'anel masanil juntzañ altar yed' juntzañ lugar b'ajtac sñuschaj incienso d'a Jerusalén chi'. Ix syumancanem eb' d'a sch'olanil a' Cedrón. 15 Ayic 14 yoch schab'il uj chi', ix smilancham noc' quelem calnel eb' yic q'uiñ chi'.

Axo eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita, ix te q'uixviq'ue eb' viñ, yuj chi' ix sacb'itej sb'a eb' viñ icha yalan ley. Ix yic'anb'at noc' silab' eb' viñ sñusjitz'a smasanil d'a stemplo Jehová. 16 Icha chi' ix aj yochxi eb' viñ d'a yopisio, icha yalan ley Moisés viñ schecab' Dios. A eb' viñ sacerdote ix tzicanem schiq'uil noc' silab' ix yac' eb' viñ levita. 17 Yujto tzijtumto eb' d'a scal masanil anima chi' manto sacb'itejlaj sb'a, yuj chi' a eb' viñ levita chi' ix milancham noc' silab'il yic q'uiñ chi' yuj eb' anima chi', yic tz'och yopisio noc' d'a q'uiñ chi'. 18-19 Te nivan eb' d'a yiñtilal Efraín, d'a yic Manasés, d'a yic Isacar yed' d'a yic Zabulón ix comon chi'an noc' silab' yic q'uiñ chi', mañ ichaoc yaj stz'ib'chajcani, yujto maj sacb'itej sb'a eb' icha yalan ley. Palta a viñaj rey Ezequías chi' ix lesalvi yuj eb', ix yalan viñ icha tic: Mamin Jehová, co Diosal ach yed' eb' co mam quicham, te vach' a pensar. Ac' nivanc'olal eb' syac'och d'a sc'ol yalan sb'a d'ayach, vach'chom maj sacb'itej sb'a eb' icha yalan sleyal a templo, xchi viñ.

20 Ix yab' Jehová slesalvi viñaj rey Ezequías chi', yuj chi' ix yac' nivanc'olal d'a yib'añ masanil anima chi'. 21 Uque' c'ual ix ec' eb' israel chi' d'a Jerusalén, te tzalajc'olal ix ec' q'uiñ yic ixim pan malaj yich chi'. Axo eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita, junjun c'u sb'itan eb' viñ, syalan vach' lolonel eb' viñ

d'a Jehová yed' masanil yamc'ab' yic b'it te vach' yic Jehová yaji. 22 A viñaj Ezequías chi', ix yac' yuj diosal viñ d'a eb' viñ levita, yujto ix sch'oxel sb'ecanc'olal eb' viñ yac'an servil Jehová.

Uque' c'ual ix schi noc' silab' yic q'uiñ chi' eb', ix yac'anpax noc' silab' eb' yic junc'olal, ix yalan vach' lolonel eb' d'a Jehová sDiosal smam yicham. 23 Ix lajvi chi', ix yalan eb' smasanil to syac' uqueocxo c'ual q'uiñ chi'. Te tzalajc'olal ix aj yoch q'uiñ chi' yuj eb'. 24 A viñaj Ezequías sreyal Judá chi', mil noc' mam vacax yed' 7 mil noc' calnel ix siej viñ d'a eb' anima chi'. Yed' eb' viñ yajal d'a junjun choñab' ix siejpax mil noc' vacax chi' eb' viñ yed' 10 mil noc' calnel. Nivan eb' viñ sacerdote ix sacb'itej sb'a icha yalan ley. 25 Masanil eb' aj Judá chi' yed' eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita yed' masanil eb' ix laj cot d'a yol yic Israel yed' masanil eb' ch'oc choñab'il ix ja cajan d'a yol yic Israel chi', ma d'a yol yic Judá, ix te tzalaj eb'. 26 Jantac tzalajc'olal ix uji d'a Jerusalén chi', yujto atax yic yac'annac reyal viñaj Salomón yuninal viñaj David, manta b'aj tzuji icha jun ix uji d'a Jerusalén chi'. 27 Ix lajvi chi', ix q'ue liñan eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita yic sc'anan svach'c'olal Jehová eb' viñ d'a yib'añ masanil eb' anima. Ix ab'chaj slesal eb' viñ chi' d'a satchaañ b'aj cajan Dios.

31

1 Ayic toxo ix lajvi jun q'uiñ chi', masanil eb' israel ix smolb'ej sb'a, ix b'at eb' d'a masanil choñab' d'a yol yic Judá. Ix smac'anpoj juntzañ q'uen q'ueen eb' nivan yelc'och b'aj syal sb'a eb' anima chi' yed' pax juntzañ yechel comon dios Asera. Ix laj spojanem juntzañ yic ejmelal eb' b'ajtac chaañ yed' pax juntzañ altar ay d'a yol yic Judá chi' yed' d'a yol yic Benjamín, d'a yol yic Efraín yed' d'a yol yic Manasés. Ix lajvi chi' ix meltzaj eb' smasanil d'a schoñab', ix laj b'atcan eb' d'a slugar junjun.

2 Ix lajvi chi' ix spojanec' eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita viñaj Ezequías d'a stzolal, junjun macañ eb' viñ yed' yopisio: A eb' viñ sacerdote, a eb' viñ tz'ac'an silab' sñusjitz'a smasanil yed' silab' yic sch'oxan sjunc'olal eb' yed' Jehová. Axo eb' viñ levita tz'ac'an yuj diosal d'a Jehová chi', syalanpax vach' lolonel eb' viñ d'ay d'a b'ital, ay pax eb' viñ stañvan spuertail templo. 3 A viñ rey chi', a noc' smolb'etzal noc' viñ ix yac' silab'il: Aton noc' silab' sñusjitz'a smasanil tz'ac'ji d'a q'uiñib'alil yed' d'a yemc'ualil yed' pax silab' sñusjitz'a d'a sc'ual ic'oj ip yed' pax silab' tz'ac'ji yic tz'och q'uiñ ayic tz'alji q'uen uj yed' silab' tz'ac'ji d'a juntzañxo q'uiñ nivac yelc'ochi, icha yaj stz'ib'chajcan d'a sley Jehová. 4 Ix yalanpax viñ rey chi' d'a masanil eb' anima cajan d'a Jerusalén chi' to syac' scolval eb' syac'taxon d'a eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ levita, yic vach' añej Jehová syac' servil eb' viñ icha yalan ley. 5 Ayic ix alchajel jun checnab'il chi', ix yac' eb' israel jantac val ix el d'a sc'ool yac'ani: Aton ixim trigo vach', vino, aceite, noc' yal chab' yed' masanil sat avb'en te vach' slaj smol eb'. Ix yic'anpaxcot sdiezmoal masanil tas syavej eb'. Te nivan ix yac' eb'.

6 Añejtona' pax eb' aj Israel chi' yed' eb' cajan d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá chi', ix yic'cot sdiezmoal noc' smolb'etzal noc' eb': Aton noc' vacax, noc' calnel, noc' chiva yed' pax sdiezmoal masanil tastac ay d'a eb' to yicxo Jehová Dios yaji. Juyjumb'a ix laj yutej eb' yac'ancani. 7 Ayic yoxil uj yoch jun ab'il chi', ix och ijan eb' smolb'an masanil juntzañ chi'. Ato d'a yuquil uj ix och vaan eb' yac'ani. 8 Ayic ix b'at yilan masanil juntzañ ix molchaj chi' viñaj Ezequías yed' eb' ayoch yajalil yed' viñ, ix yalan vach' lolonel eb' d'a Jehová yed' d'a choñab' Israel. 9 Ix lajvi chi' ix sc'anb'an viñaj Ezequías chi' d'a eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ levita yuj masanil juntzañ tas ix javi chi'. 10 Ix tac'vi viñaj sat sacerdote Azarías yiñtilal viñaj Sadoc icha tic: Yictax ix

schaanel yich eb' yic'ancot scolval d'a templo Jehová tic, ayñej tas sco va'a, ayto pax scani. Masanil juntzañ tic toxo ix cani, yujto ix yac' val svach'c'olal Jehová d'a yib'añ eb' quetchoñab' tic, xchi viñ.

11 Yuj chi', ix schec viñaj Ezequías b'ochaj yed'tal b'aj smolchaj juntzañ
chi' d'a templo chi'. Axo yic toxo ix b'o jun yed'tal chi', 12 vach' ix yutej eb'
smolb'an juntzañ colval chi' d'a yool yed' diezmo ix yic'cot eb' anima chi'
yed' masanil tas to yic Jehová yaji. Axo jun viñ levita scuchan Conanías
sat ix ajcan yilani, axo jun viñ yuc'tac viñ scuchan Simei ix och schab'iloc
yilan juntzañ chi'. 13 A viñaj rey Ezequías yed' viñaj Azarías chi' sat yaj d'a
eb' viñ tz'ilan templo chi'. A eb' viñ ix ac'anoch juntzañxo eb' viñ levita d'a
yalañ smandar viñaj Conanías yed' viñaj Simei chi', aton eb' viñ tic: Viñaj
Jehiel, viñaj Azazías, viñaj Nahat, viñaj Asael, viñaj Jerimot, viñaj Jozabad,
viñaj Eliel, viñaj Ismaquías, viñaj Mahat yed' viñaj Benaía. 14 Axo viñaj Coré
yuninal viñaj Imna yiñtilal Leví, yajal yaj viñ d'a eb' viñ stañvan spuertail
templo d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Aypaxoch d'a yib'añ viñ schaan ofrenda
to tz'el val sc'ol eb' yac'an d'a Jehová, spucanpaxec' viñ tastac to yic Jehová
yaj chi' tz'ac'chaj d'a eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ levita. 15 A juntzañ eb'
viñ levita: Aton viñaj Edén, viñaj Miniamín, viñaj Jesúa, viñaj Semaías, viñaj
Amarías yed' viñaj Secanías. A eb' viñ ix colvaj yed' viñaj Coré chi' spucanec'
ofrenda d'a schoñab' eb' viñ sacerdote, icha syal macquiltac yaj eb', eb' icham
anima yed' eb' unin. 16 Syac'an eb' viñ d'a eb' viñ tz'ib'ab'il sb'i b'aj ay sb'i eb'
yiñtilal Leví, aton eb' viñ ayoch d'a yib'añ yilan yopisio d'a stzolal d'a templo
d'a junjun c'u, eb' oxe' ab'il sq'uinal sb'eyñejb'ati. 17 A eb' viñ sacerdote chi',
b'ob'il slistail eb' viñ, icha syal stzolal smam yicham eb' viñ. Axo eb' viñ
levita 20 ab'il sq'uinal sb'eyñejb'ati, ay pax sb'i eb' viñ icha yajoch eb' viñ d'a
yopisio d'a stzolal. 18 A yed' sb'i eb' viñ chi', tz'ib'ab'il pax sb'i eb' ix yetb'eyum
eb' viñ, eb' nenetac unin yed' juntzañxo yuninal eb' viñ yed' yisil eb' viñ,
aton masanil mach ay yalan yic eb' viñ yilani. Val d'a stojolal ix aj spojanec'
eb' viñ juntzañ tas ac'b'il d'a Dios. 19 Ay pax eb' viñ vinac ayoch d'a yib'añ
spojanec' tas sva eb' viñ sacerdote yiñtilal Aarón yed' eb' viñ levita, aton eb'
viñ tz'ib'ab'il sb'i b'aj ay sb'i eb' smam yicham eb' viñ, aton eb' viñ cajan d'a
spatictaquel schoñab' eb' viñ sacerdote yed' d'a juntzañxo choñab'.

20 Icha chi' ix yutej viñaj Ezequías chi' sb'oan juntzañ tic d'a masanil yol
yic Judá. A masanil tas ix sc'ulej viñ, te vach', te tojol d'a yichañ Jehová Dios.
21 Masanil tas ix sc'ulej viñ yic ix yac'an servil viñ d'a templo Dios, ix sc'ulej
val viñ d'a smasanil sc'ool, icha yalan sc'ayb'ub'al Dios yed' schecnab'il. Yuj
chi' te vach'ñej ix elc'och viñ.

32

Yac'nac oval viñaj Senaquerib d'a Judá
(2R 18.13—19.37; Is 36—37)

1 Ayic toxo ix sc'ulej masanil juntzañ chi' viñaj Ezequías, yic sc'anab'ajan
Jehová viñ, ix javi viñaj Senaquerib sreyal Asiria yed' eb' soldado. Ix laj och
oyan eb' d'a spatictac juntzañ choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá, yic
syic'anec' eb' yalani.

2 Ayic ix yilan viñaj Ezequías chi' to toxo ix javi viñaj Senaquerib chi' yac'
oval d'a Jerusalén, 3 ix smol alan viñ yed' eb' viñ yajal yed' eb' viñ yajalil eb'
soldado to smuc sjajtac a a' eb' viñ ay d'a spatictac choñab' chi'. Ix cha sc'ol
eb' viñ sc'ulan tas ix alchaj chi'. 4 Yuj chi' te nivan eb' anima chi' ix smolb'ej
sb'a, ix laj smucan sjajtac a a' chi' eb' yed' a a' sb'ey d'a slac'anil chi', yic vach'
ayic sjavi eb' asirio chi', mañxalaj a' tz'ilchaj yuj eb'.

5 Ix yac' val yip viñaj rey Ezequías chi' sb'oanxiq'ue smuroal choñab' chi' b'aj mac'b'ilem lañnajoc. Ix b'ochajxiq'ue juntzañ b'aj stañvej eb' soldado d'a yib'añtac muro yed' junxo muro d'a spatiqueli. Te vach' ix ajoch muro b'aj mucb'il jun ch'olan d'a schoñab' viñaj David. Tzijtum q'uen lanza yed' maclab' jul-lab' ix schec viñ rey chi' b'ojoc. 6 Ix yac'anoch yopisio juntzañ eb' viñ vinac viñ yic tz'och eb' viñ yajalil d'a masanil choñab'. Ix smolb'an sb'a eb' viñ b'aj smolb'ej sb'a eb' anima d'a stiel spuertail choñab' chi', ix yalan viñ rey chi' to stec'b'ej sb'a eb', ix yalan viñ icha tic: 7 Tec'an tzeyutej e b'a, mañ ex xivoc, mocab' chab'axq'ue e c'ool d'a yichañ viñ sreyal Asiria chi' yed' d'a jun nivan ñilañ eb' viñ soldado yed'nac viñ chi', yujto ec'b'al quip d'a yichañ eb' chi'. 8 A viñ chi', a eb' soldado ayoch yipoc sc'ol viñ, palta a oñxo tic, a Jehová co Diosal ayoch qued'oc, a' ol colvaj qued'oc ayic ol cac'an oval chi', xchi viñ. Ayic ix yab'an eb' anima chi' tas ix yal viñ rey chi', ix stec'b'an val sb'a eb'.

9 Yacb'an van yac'an oval viñaj Senaquerib sreyal Asiria yed' eb' soldado d'a choñab' Laquis, ix schecancot juntzañ eb' schecab' viñ d'a Jerusalén, yic tzul yal eb' d'a viñaj Ezequías sreyal Judá yed' d'a masanil eb' aj Judá cajan ta' icha tic:

10 Icha tic ix yutej viñaj Senaquerib sreyal Asiria yalancoti: ¿Mach ayoch yipoc e c'ol a ex tic, yuj chi' ayex can d'a Jerusalén tic, ina to oyb'il exxo q'uei? 11 Tato syal viñaj Ezequías d'ayex to a Jehová e Diosal ol ex colanel d'a yol in c'ab', toñej tzex yixtej viñ, ol ex cham yuj vejel yed' taquiñtial. 12 ¿Tom mañoc viñaj Ezequías chi' ix ic'anel juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ yed' altar yic jun Dios chi'? Ix yalan viñ d'a masanil anima d'a Judá yed' d'a Jerusalén to junñej jun altar b'aj sñusji incienso d'a jun Dios chi'. 13 ¿Tom mañ eyojtacoc tas in c'ulejnac yed' eb' in mam vicham d'a juntzañxo choñab'? ¿Tocval ix yal yuj sdiosal juntzañ choñab' chi' scolanel eb' d'a yol in c'ab'? 14 ¿Tom ay junoc d'a juntzañ sdiosal juntzañ choñab' ix satel eb' in mam vicham chi' ix yal scolanel schoñab' d'a yol sc'ab' eb'? ¿Tas yuj tze na' to a e Diosal chi' ol ex colan d'a yol in c'ab'? 15 Yuj chi', mañ eyac' e b'a musansatil yuj viñaj Ezequías chi'. Mañ e cha eyab' tas syal viñ. Yujto malaj junoc sdiosal juntzañ choñab' chi' ix yal scolan schoñab' d'a yol in c'ab'. Añejtona' malaj pax juntzañ dios chi' ix yal scolan sb'a d'a yol sc'ab' eb' in mam vicham. Ocxo jun e Diosal chi'. ¿Tom ato val ol yal ex scolan d'a yol in c'ab'? xchicot viñ, xchi eb'.

16 Ay juntzañxo tas ix yal eb' schecab' viñ sreyal Asiria chi' yic sb'uchvaj eb' d'a Jehová Dios yed' d'a viñaj Ezequías aton schecab'. 17 Ix stz'ib'anpaxcot jun yumal viñaj Senaquerib chi' yic sb'uchvajcot viñ d'a Jehová sDiosal Israel. A d'a jun yuum viñ chi', ix yalcot viñ icha tic: A juntzañ sdiosal juntzañxo choñab', maj yal-laj scolan schoñab' eb' chi' d'a yol in c'ab', icha pax chi' sDiosal viñaj Ezequías, mañ ol yal-laj scolan schoñab' d'a yol in c'ab', xchicot viñ d'a yuum chi'.

18 A eb' schecab' viñaj Senaquerib chi', te chaañ ix yal eb' d'a eb' anima ay d'a Jerusalén chi', aton eb' liñjab'q'ue d'a yib'añ muro, te chaañ ix yal eb' d'a hebreo, yic xib'taj eb' anima chi' yuj eb', yic syac'an ganar Jerusalén chi' eb' yalani. 19 Ix slajb'ej val sDiosal Jerusalén eb' yed' juntzañ comon dios b'ob'il yuj anima, sdiosal juntzañxo choñab'.

20 Yuj val jun lolonel chi', ix lesalvi viñaj rey Ezequías yed' viñaj Isaías schecab' Dios yuninal viñaj Amoz. Ix sc'anan scolval Jehová eb' viñ. 21 Yuj chi' a Jehová ix checancot jun ángel yic tzul satanel eb' soldado te tec'an, eb' yajalil eb' yed' eb' sat yaj d'a scampamento viñ sreyal Asiria chi'. Yuj chi' te q'uixvelalxoñej ix aj smeltzajxi viñ rey chi' d'a schoñab'. Axo yic ix och viñ d'a yol stemplo sdiosal, a eb' yuninal viñ ix milanchamoc.

22 Icha chi' ix yutej Jehová scolan viñaj Ezequías chi' yed' masanil eb' cajan
d'a Jerusalén chi' d'a yol sc'ab' viñaj Senaquerib sreyal Asiria chi', yed' pax
d'a yol sc'ab' juntzañxo choñab'. Junc'olal ix laj aj eb' yed' juntzañxo choñab'
ay d'a slac'anil chi'. 23 Yuj chi', tzijtum eb' ix yic'cot yofrenda d'a Jerusalén, ix
yac'an eb' d'a Jehová, ix yac'anpax silab' eb' te caro stojol d'a viñaj Ezequías
chi'. A d'a jun tiempoal chi' nivan ix aj yelc'och viñ d'a juntzañxo choñab'.

Ix penaayax viñaj Ezequías
(2R 20.1-11; Is 38.1-22)

24 A d'a jun tiempoal chi', te ov yac'an syaelal viñaj Ezequías chi', ijan ix
cham viñ. Yuj chi' ix lesalvi viñ d'a Jehová. Ix tac'vi Jehová chi', ix sch'oxan
jun yechel d'a viñ te satub'tac yilji, yic sch'oxani to ol b'oxoc sc'ool viñ.
25 Vach'chom jantac vach'il ix scha viñaj Ezequías chi', palta maj yac' yuj
diosal viñ d'a Jehová, to ix yic'chaañ sb'a viñ. Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová
d'a viñ yed' d'a Judá yed' d'a Jerusalén.
26 Yuj chi' ix yic'xiem sb'a viñ yed' eb' cajan d'a Jerusalén chi' d'a yichañ
Dios. Yuj chi' majxo yac'cot yoval sc'ol Jehová chi' d'a yib'añ eb' yacb'an
pitzanto viñ.

Ix ic'jixichaañ viñaj Ezequías

27 A viñaj Ezequías chi', ix te aj sb'eyumal viñ, nivan ix aj yelc'och viñ. Te
nivan q'uen plata, q'uen oro, q'uen q'ueen te vach' yilji, perfume, maclab'
jul-lab' yed' pax masanil tas to ay stojol ix smolb'ej viñ. 28 Ix schecanpax viñ
b'ojoc spatil b'aj sic'chaj ixim trigo, vino yed' aceite. Ix b'ochaj pax smacte'
noc' vacax, noc' calnel yed' noc' chiva. 29 Ix schecanpax viñ b'ojoc juntzañ
choñab', yujto mañ jantacoc noc' svacax viñ yed' noc' scalnel. Te nivan
sb'eyumal viñ ix yac' Dios.
30 Aton viñ ix checan macchaj sjaj a' Gihón d'a yib'añ, yic vach' axo d'a yalañ
luum sb'ey a'. A d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a schoñab' viñaj David, ata' ix c'och
a'. Masanil tas ix sc'ulej viñ, vach'ñej ix elc'ochi.

Ix chaji eb' aj Babilonia yuj viñaj Ezequías
(2R 20.12-19; Is 39.1-8)

31 A eb' viñ yajal d'a Babilonia, ix scheccot eb' viñ schecab' eb' viñ yic tzul
sc'anb'an eb' viñ yuj jun tas satub'tac ix uji d'a Judá. Ix actajcan viñaj Ezequías
chi' yuj Dios sch'ocoj yic tz'ac'ji proval viñ yuuj, yic syila' tas yaj spensar viñ.

A schamel viñaj Ezequías
(2R 20.20-21)

32 A jantacto yab'ixal viñaj Ezequías yed' tastac ix sc'ulej viñ yed' b'aj ix
sc'anab'ajej Dios viñ, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan tas yilnac viñaj Isaías yuninal
viñaj Amoz yed' d'a yumal yab'ixal eb' viñ sreyal Judá yed' Israel. 33 Axo
yic ix cham viñ, ix mucji viñ d'a yib'añq'ue b'aj mucb'il eb' yiñtilal viñaj
David. Masanil eb' aj Judá yed' eb' cajan d'a Jerusalén, ix sch'oxel eb' to nivan
yelc'och viñ ayic ix smucan viñ chi eb', axo viñaj Manasés yuninal viñ ix
ochcan reyal sq'uexuloc.

33

Ochnac viñaj Manasés reyal
(2R 21.1-18)

1 A viñaj Manasés chi', lajchave' ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal.
55 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. 2 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a
yichañ Jehová, yujto a juntzañ tastac yajb'entac sb'eyb'alej juntzañ choñab'
yic'naquel Jehová d'a yichañ eb' israel d'a sat sluum tic, a chi' ix sb'eyb'alej

viñ. 3 Ix schec viñ b'ochajxiq'ue juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ, aton juntzañ yic'naquel viñ smam viñ. Ix schecan viñ b'ochajxiq'ue altar yic comon dios Baal yed' yechel comon dios Asera. Ix yalan sb'a viñ d'a masanil tas syac' sc'ac'al d'a satchaañ, ix yac'anpaxem sb'a viñ d'ay. 4 Ix schecan viñ b'ochajq'ue juntzañ altar d'a templo Jehová d'a Jerusalén, aton jun templo chi' b'aj yalnac Jehová to ol b'inajñej sb'i d'a masanil tiempo. 5 Ix schecanpax viñ b'ochajq'ue juntzañxo altar d'a chab'xo yamaq'uil templo Jehová chi', yic syal sb'a viñ d'a masanil tas syac' sc'ac'al d'a satchaañ.

6 Ix sñusantz'a eb' yuninal viñ silab'il d'a sch'olanil yic Ben-hinom. Ix sc'anb'an sb'a viñ d'a eb' ajb'aal, d'a eb' ajchum, d'a eb' naumel lolonel. Ix scuchb'an eb' anima viñ yic sc'uman spixan chamnac. Te chuc tas ix sc'ulej viñ, yuj chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ol Jehová viñ d'a yib'añ. 7 Ix schecan viñ ac'chajoch yechel comon dios d'a yol scajnub' Jehová Dios. Aton yuj jun cajnub' chi' yalnac Jehová d'a viñaj David yed' d'a viñaj Salomón icha tic: A jun pat d'a Jerusalén tic, ix in sic'canel d'a yol smacb'en eb' yiñtilal Israel, in cajnub' tz'ajcan d'a junelñej. 8 Mañxo ol ex viq'uel a ex israel ex tic d'a jun lum luum vac'nac d'a eb' e mam eyicham, tato tze c'anab'ajej masanil in c'ayb'ub'al, in checnab'il yed' in cachnab'il in chec yac'naccan viñaj Moisés d'ayex, xchi Jehová.

9 Palta axo viñaj Manasés chi' ix cuchb'an val eb' aj Jerusalén d'a chucal yed' juntzañxo eb' ay d'a yol yic Judá chi'. Yelxo val te chuc ix aj sb'eyb'al eb' d'a yichañ schuc b'eyb'al juntzañ choñab' satb'ilel yuj Jehová d'a yichañ eb' smam yicham eb' d'a peca'. 10 Ix cachji viñaj Manasés yed' masanil eb' anima chi' yuj Jehová, palta maj sc'anab'ajej eb'. 11 Yuj chi' a Jehová ix ac'ancot eb' yajalil eb' soldado viñ sreyal Asiria d'a eb', ix yamchaj viñaj Manasés chi' yuj eb'. Ix yac'anoch gancho eb' d'a sñi' viñ, ix tzec'chaj viñ d'a q'uen cadena nab'a bronce, ix yic'anb'at viñ eb' d'a Babilonia.

12 Ayic ix yab'an val syail viñ chi', ix lesalvi viñ d'a Jehová Dios. Yelc'olal val ix yiq'uem sb'a viñ d'a yichañ sDiosal smam yicham. 13 Ayic ix lesalvi viñ chi', ix yab'an Dios tas ix sc'an viñ chi', yuj chi' ix meltzajxi viñ yuj Jehová d'a Jerusalén chi' yic tz'ochxi viñ d'a yopisio. Icha chi' ix aj snachajel yuj viñ to añej Jehová Dios toni.

14 Ix lajvi chi', ix schecan viñ b'ochajxiq'ue smuroal schoñab' viñaj David d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Gihón d'a pañan b'aj ay sjaj a a' chi', masanto sc'och d'a spuertail yic noc' chay. Ix vach' b'oji pax b'aj scumlaj muro chi'. Chaañ ix ajq'ue muro chi'. Ix yac'anpaxoch eb' yajalil eb' soldado viñ d'a masanil choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Judá chi'. 15 Ix schecan viñ ic'chajel sdiosal eb' ch'oc choñab'il yed' juntzañ yechel ix yac'och viñ d'a yol scajnub' Jehová yed' juntzañ altar ix schec viñ b'ojoc d'a jun tzalan yic templo chi' yed' juntzañxo d'a Jerusalén chi'. A juntzañ chi' ix schec viñ julchajcanel d'a stitaquel choñab' chi'. 16 Ix lajvi chi' ix schecan viñ vach' b'ochajxi altar d'a Jehová, ix yac'an silab' viñ yic sch'oxan sjunc'olal yed' Dios yed' silab' yic ac'oj yuj diosal. Ix yalan viñ d'a masanil eb' aj Judá to tz'och eb' ejmelal d'a Jehová Dios. 17 Palta a eb' anima chi', añeja' ix yac'ñej silab' eb' d'a juntzañ lugar yic ejmelal b'ajtac chaañ, vach'chom a d'a Jehová sDiosal eb' syac' yalani.

18 A jantacto yab'ixal viñaj Manasés chi' yed' slesal viñ d'a Dios yed' tas ix schec Jehová yal eb' schecab', aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel. 19 Tz'ib'ab'il pax slesal viñ yed' tas ix aj spacan Dios. Añejtona' pax tas ix aj yoch spitalil viñ yed' yic ejmelal ix sb'oq'ue viñ b'ajtac chaañ yed' b'ajtac ix b'ochaj yechel Asera yed' juntzañxo yechel comon dios ayic manto sna sb'a viñ d'a yichañ Jehová, aycan d'a yumal ix stz'ib'ejcan eb' schecab'

Dios. 20 Ayic ix cham viñ, ix mucji viñ b'aj ay juntzañ tas avab'il d'a spalacio.
Axo viñaj Amón yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ochnac viñaj Amón reyal
(2R 21.19-26)

21 A viñaj Amón chi', 22 ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ yac'an
reyal, chab' ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. 22 Ix stzuntzejcot yoval sc'ol
Jehová viñ d'a yib'añ icha ix sc'ulej viñ smam viñ. Ix sñus silab' viñ d'a
juntzañ comon dios b'ob'ilcan yuj viñ smam viñ chi', ix ochpax viñ ejmelal
d'ay. 23 Maj yiq'uemlaj sb'a viñ d'a Jehová icha sc'ulejnac viñ smam viñ chi',
palta a val chucal ix ste c'ulej viñ.
24 A eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ, a eb' viñ ix milancham viñ d'a spalacio.
25 Axo eb' anima d'a yol choñab' chi' ix milanpaxcham eb' viñ ix milancham
viñ. Axo viñaj Josías yuninal viñ ix yac'canoch eb' reyal sq'uexuloc viñ.

34

Ochnac viñaj Josías reyal
(2R 22.1-2)

1 A viñaj Josías chi', vajxaque' ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ
yac'an reyal. 31 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. 2 A tas ix sc'ulej viñ te
vach' d'a yichañ Jehová, tz'acan ix sb'eyb'alej viñ icha sb'eyb'alejnac viñaj
David smam yicham viñ.

A tas ix sc'ulej viñaj Josías

3 Ayic 16 ab'ilxo sq'uinal viñaj Josías chi', ayic quelem unin val viñ, ix
yac'an val och viñ d'a sc'ool sc'anab'ajan Jehová sDiosal viñaj David smam
yicham viñ. Axo yic 20 ab'il viñ, ix syamanoch viñ yic'anel tas mañ vach'oc
d'a Judá yed' d'a Jerusalén chi'. Ix schecan viñ satjiel masanil juntzañ b'aj
tz'och ejmelal b'ajtac chaañ, yechel comon dios Asera yed' juntzañxo yechel
comon dios tzeyb'il yed' masanil yechel b'ob'il d'a q'uen q'ueen. 4 A val d'a
yichañ viñ ix mac'jipoj juntzañ altar yic masanil yechel Baal. Ix schecanpax
viñ mac'jipoj altar b'aj sñuschajtz'a incienso b'ajtac chaañ. Ix schecanpax
viñ mac'jipoj yechel comon dios Asera yed' masanil juntzañxo yechel comon
dios. Choc' ix ajcan smasanil. Ix lajvi chi' ix stzicanb'at viñ d'a yib'añ
b'ajtac mucan eb' ix ac'an silab' d'a juntzañ yechel chi'. 5 Ix schecanpax
viñ ñusjoctz'a sb'aquil eb' sacerdote d'a juntzañ comon dios chi' d'a yib'añ
juntzañ altar chi'. Ichaton chi' ix aj sacb'itan Judá yed' Jerusalén chi' viñ.
6 Icha pax chi' ix sc'ulej viñ d'a juntzañ choñab' mac'b'ilem lañnaj d'a yol
yic Manasés, d'a yol yic Efraín yed' d'a yol yic Simeón, masanto ix c'och d'a
yol yic Neftalí. 7 Ayic ix lajvi smac'jicanpoj masanil juntzañ altar, juntzañ
yechel comon dios Asera yed' juntzañxo yechel comon dios, choc' ix ajcani,
ix mac'jipaxcanpoj masanil altar b'aj stz'a incienso d'a masanil yol yic Israel
chi'. Ichato chi' ix meltzajxi viñ d'a Jerusalén.

Ilchajnac yumal ley
(2R 22.3—23.3)

8 Ayic 26 ab'ilxo sq'uinal viñaj Josías chi', ayic toxo ix sacb'itej masanil
jun nación chi' viñ yed' scajnub' Jehová Dios, ix schecan viñ vach' b'ochaj
scajnub' Dios chi'. Ix ochcan jun munlajel chi' d'a yib'añ viñaj Safán yuninal
viñaj Azalías yed' viñaj Amasías yajal d'a choñab' Jerusalén yed' viñ tz'ib'um,
aton viñaj Joa yuninal viñaj Joacaz. 9 Ix lajvi chi' ix b'at eb' viñ tic yil viñaj
Hilcías sat sacerdote. Ix b'at yac'an q'uen tumin eb' viñ d'a viñ, aton q'uen
ix scha eb' viñ levita stañvan spuertail stemplo Dios d'a eb' yiñtilal Manasés

yed' eb' yiñtilal Efraín, aton masanil eb' cannac d'a yol yic Israel. Ay pax
q'uen ix yac' eb' yiñtilal Judá, eb' yiñtilal Benjamín yed' eb' cajan d'a Jerusalén
chi'. 10 Ix lajvi chi' ix yac'ancan q'uen tumin chi' eb' viñ d'a eb' viñ ayoch
yilan munlajel d'a stemplo Jehová chi', axo eb' viñ stupan eb' viñ smunlaj
d'a templo chi'. 11 Ix yac'anpax q'uen tumin chi' eb' viñ d'a eb' viñ ñicum te'
yed' d'a eb' viñ scuchb'an munlajel chi', yic smanchaj q'uen q'ueen tzeyb'il
yed' pax masanil te te' tz'och syamnub'aloc yed' pax spatzab'il juntzañ pat
emnaccan lañnaj yuj eb' viñ sreyal Judá.
12-13 A juntzañ eb' viñ vinac chi', te vach' ix yutej eb' viñ yilan munlajel chi'.
A eb' viñ scuchb'an munlajel chi', a eb' viñ levita, aton sb'i eb' viñ tic: Viñaj
Jahat yed' viñaj Abdías yiñtilal viñaj Merari, viñaj Zacarías, viñaj Mesulam
yiñtilal viñaj Coat. A eb' viñ tic yajal yaj eb' viñ. Ay juntzañxo eb' viñ levita
cuchb'um d'a b'it yed' pax d'a yamc'ab' yic b'it chi', a eb' viñ tz'ilan eb' cuchum
icatz, ay pax eb' viñ tz'ilan eb' smunlaji. Ay pax eb' viñ tz'ib'um, ay pax eb' viñ
stañvan spuertail scajnub' Dios chi'.
14 Ayic van yic'chajelta q'uen tumin ix b'at ac'chajcan d'a scajnub' Jehová
chi', axo viñaj sacerdote Hilcías ix ilanelta yumal b'aj aycan sley Jehová yuj
viñaj Moisés. 15 Ix yalan viñ d'a viñaj Safán viñ tz'ib'um to ix ilchaj yumal ley
d'a scajnub' Jehová. Ix yac'ancan viñ d'a viñaj Safán chi'. 16 Axo viñaj Safán
chi' ix ic'anb'at d'a viñ rey chi', ix yalan viñ icha tic:
—Mamin rey, a oñ a checab' oñ tic van co b'oan masanil munlajel aycan och
d'a quib'añ. 17 Ix molb'aj q'uen tumin ix ul ac'chajcan d'a scajnub' Jehová, ix
ac'chaj q'uen d'a eb' viñ tz'ilan munlajel chi' yed' pax d'a eb' viñ smunlaji,
xchi viñ.
18 Ix yalanpax viñ d'a viñ rey chi' icha tic: A viñaj Hilcías ix yac' jun uum
viñ d'ayin, xchi viñ. Ix lajvi chi' ix yavtan jun uum chi' viñ d'a yichañ viñ
rey chi'. 19 A val yic ix yab'an viñ rey tas syal jun uum chi', ix sñic'chitanb'at
spichul viñ. 20 Ix yavtancot viñaj Hilcías viñ, viñaj Ahicam yuninal viñaj
Safán, viñaj Abdón yuninal viñaj Micaía, viñaj Safán viñ tz'ib'um yed' viñaj
Asaías ay yopisio scolvaj yed' viñ. Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:
21 —Ixiquec, b'at c'anb'ejec d'a Jehová vuuj, yuj pax masanil anima cannac
d'a Israel tic yed' d'a Judá yuj tas syal jun uum ix ilchaj tic. Tecan aycot yoval
sc'ol Jehová d'a quib'añ ticnaic, yujto a eb' co mam quicham maj sc'anab'ajej
eb' tas syal Jehová, maj sb'eyb'alej pax eb' tastac aycan d'a jun uum tic, xchi
viñ rey chi'.
22 Yuj chi' ix b'at viñaj Hilcías yed' juntzañxo eb' viñ ix checjib'at yuj viñ
rey chi', ix b'at eb' viñ yil ix Hulda ix schecab' Dios, ix yetb'eyum viñaj
Salum yuninal viñaj Ticva, yixchiquin viñaj Harhas. A viñaj Salum chi' sic'an
masanil pichul d'a scajnub' Dios. Cajan ix Hulda chi' d'a jun scha macañil
choñab' d'a Jerusalén. Ayic ix yalan eb' viñ d'a ix, 23 ix tac'vi ix d'a eb' viñ icha
tic:
—A Jehová co Diosal tz'alan icha tic: Alec d'a viñ ix ex checancot e
c'anb'ej chi' d'ayin 24 to a in Jehová in tic svala': Ol vac'cot junoc yaelal d'a
yib'añ jun choñab' tic yed' d'a yib'añ masanil anima cajan d'ay, icha val yaj
stz'ib'chajcan d'a jun uum ix avtaj d'a ichañ chi'. 25 Yujto ix in eyactejcani,
axo d'a juntzañ comon dios tze ñus incienso. Tze tzuntzancot yoval in c'ol
yuj masanil tas ix e c'ulej chi'. Yuj chi' toxo ix cot yoval in c'ool d'a yib'añ
jun choñab' tic, maxtzac tuplaj. 26 Yuj chi' alec d'a viñ sreyal Judá, viñ ix
ex checancot ul e c'anb'ej d'ayin Jehová sDiosal in Israel tic to a in sval icha
tic: Yujto ix a cha ab' tas syal jun uum chi', 27 ix ac'an val och d'a a c'ool, ix
ac'anoch a b'a d'a yol in c'ab' ayic ix ab'ani to ay yoval in c'ol d'a yib'añ jun
choñab' tic yed' d'a yib'añ eb' cajan d'ay, yujto ix iq'uem a b'a d'a vichañ, ix

a ñic'chitanb'at a pichul, ix ach oq'ui, añejtona' in ix vab' pax tas ix ala'. Yuj chi' a in val Jehová in sval d'ayach: 28 A in ol vaq'uelc'ochi to junc'olal ol ach chamoc, ol ach mucchaj b'aj mucan eb' a mam icham. Ichato chi' ol javoc juntzañ yaelal ol vac'cot d'a yib'añ jun choñab' tic yed' d'a yib'añ masanil eb' cajan d'ay, xchi Jehová, xchi ix Hulda chi'.

Yuj chi' ix meltzaj eb' viñ schecab' viñ rey chi', ix ul yalan spac tas ix b'at sc'anb'ej eb' viñ chi'. 29 Ix lajvi chi' ix schecan viñ rey chi' avtajcot masanil eb' viñ yichamtac vinaquil Judá yed' eb' yic Jerusalén chi' to smolb'ej sb'a eb' viñ smasanil. 30 Ix lajvi chi', ix q'ue viñ rey chi' d'a scajnub' Jehová yed' masanil eb' ix smolb'ej sb'a chi' yed' pax eb' viñ sacerdote, eb' viñ levita yed' masanil anima ay d'a yol smacb'en chi' yed' pax masanil eb' unin yed' masanil eb' ichamtac anima. Ata' ix schec viñ rey chi' avtaj jun uum chi' yab' masanil anima chi', aton tastac aycan d'a yumal strato Jehová ix ilchajelta yuj eb' d'a yol templo chi'. 31 Ix och liñan viñ rey chi' d'a stz'ey jun nivan oy. Ata' ix yac' sti' viñ d'a yichañ Jehová to d'a val smasanil sc'ool viñ ol sc'anab'ajej sb'eyb'alan masanil checnab'il yed' c'ayb'ub'al chi', icha val yaj stz'ib'chajcan d'a yumal strato Jehová chi'. 32 Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'a masanil anima molanec' chi', eb' aj Jerusalén yed' eb' yic Benjamín to syac' sti' eb' sc'anab'ajani. Masanil eb' cajan d'a Jerusalén chi', ix sc'anab'ajej eb' icha val yajcan d'a yumal strato sDiosal eb' yed' eb' smam yicham. 33 Ix schecan viñaj Josías chi' ic'joquel masanil yechel yajb'entac ay d'a yol smacb'en Israel chi'. Ix yalan viñ to tz'och masanil eb' ayec' d'a Israel chi' ejmelal d'a Jehová Dios. Yacb'an pitzanto viñ, maj yiq'uel sb'a eb' d'a Jehová sDiosal eb' smam yicham eb'.

35

Ix och q'uiñ yuj viñaj Josías
(2R 23.21-33)

1 Ix och q'uiñ yuj viñaj Josías chi' yic syic'anchaañ Jehová viñ d'a Jerusalén chi', aton yic snaancot eb' ayic yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto. Ayic 14 yoch b'ab'el uj ix smilcham noc' calnel eb' silab'il yuj q'uiñ chi'. 2 Ix yac'anoch eb' viñ sacerdote viñ d'a yopisio, ix iptzitaj eb' viñ yuj viñ yic syilan yopisio eb' viñ chi' d'a scajnub' Jehová. 3 Ix schecan viñ smolb'ej sb'a eb' viñ levita tz'ac'an servil Jehová, aton eb' viñ sc'ayb'an eb' yetisraelal. Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic: Naeccoti to a te' scaxail strato Jehová, aycan te' d'a yol scajnub' Jehová sb'onac viñaj Salomón yuninal viñaj David sreyal Israel. Yuj chi' a ex tic maxtzac e b'achlaj b'eyec' te' d'a sjolom e jeñjab'. A ticnaic aq'uec servil Jehová co Diosal yed' pax eb' quetisraelal schoñab' co Diosal chi'. 4 B'oecoch e b'a d'a stzolal, icha syal stzolal smacañil eb' e mam eyicham, icha yaj stz'ib'chajcan yuj viñaj David yed' viñaj Salomón chi'. 5 Tzex can nañaloc ex levita ex tic d'a scajnub' Jehová chi', icha syal smacañil eyaji, yic vach' tzex colvaj d'a junjun macañ eb' quetisraelal sc'ab'yoc sb'a, 6 yic tze milancham noc' quelemtac calnel silab'il yic q'uiñ tic. Yuj chi' sacb'itejec e b'a icha yalan ley yed' pax tas yovalil sacb'itaji, yic vach' syal sc'anab'ajan eb' quetisraelal tic masanil tas yalnaccan viñaj Moisés yuj Jehová, xchi viñ rey chi'.

7 Ix lajvi chi', axo d'a scal noc' smolb'etzal noc' viñaj Josías chi' ix yiq'uelta juntzañ noc' ix yac' viñ d'a eb' anima molanec' chi', yic vach' ay noc' syal yac'an eb' silab'il d'a q'uiñ chi'. Aton sb'isul noc' tic: 30 mil noc' calnel yed' noc' chiva yed' 3 mil noc' quelemtac vacax. 8 Añejtona' eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ rey chi', ix el val d'a sc'ool eb' viñ yac'an silab' d'a eb' choñab' chi', d'a

eb' viñ sacerdote yed' d'a eb' viñ levita. Axo pax viñaj Hilcías, viñaj Zacarías yed' viñaj Jehiel, aton eb' viñ tz'ilan scajnub' Jehová, 2 mil 600 noc' calnel yed' 300 noc' quelemtac vacax ix yac' eb' viñ yic tz'och q'uiñ chi'. 9 A viñaj Conanías yed' eb' viñ yuc'tac, aton viñaj Semaías, viñaj Natanael, viñaj Hasabías, viñaj Jeiel yed' viñaj Josabad, aton eb' viñ yajalil eb' viñ levita, 5 mil noc' calnel yed' noc' chiva ix yac' eb' viñ yic tz'och q'uiñ chi'. Ix yac'anpax 500 noc' quelemtac vacax eb' viñ yic syac' noc' eb' viñ levita silab'il.

10 Ayic vach'xo yaj masanil yic tz'och q'uiñ chi', ix sb'oanoch sb'a eb' viñ sacerdote d'a stzolal yed' pax eb' viñ levita, icha ix aj yalan viñ rey. 11 Ix smilancham noc' noc' chi' eb' viñ silab'il yic q'uiñ chi'. Ix yac'an schiq'uil noc' eb' viñ levita chi' d'a eb' viñ sacerdote. Axo eb' viñ ix tzicanoch schiq'uil noc' chi' d'a altar. Ix lajvi chi' ix spatz'anel noc' eb' viñ levita chi'. 12 Ix spojanec' xepual noc' silab' sñusjitz'a smasanil eb' viñ sacerdote chi', ix yac'an eb' viñ d'a junjun macañ eb' ayto yuj sb'a, yic syac'an eb' d'a Jehová, icha yaj stz'ib'chajcan d'a yumal yuj viñaj Moisés. Añeja' icha chi' ix yutej pax noc' vacax eb' viñ. 13 Ix sb'olan noc' silab' yic q'uiñ chi' eb' viñ, icha val yaj stz'ib'chajcani. Axo juntzañxo noc' silab' chi', ix stz'añ noc' eb' viñ d'a yol chen yed' d'a yoltac xalten. Elañchamel ix spuquec' noc' eb' viñ d'a eb' anima. 14 Ix lajvi chi', ix sb'oan yic eb' viñ levita chi' yed' pax tas yic eb' viñ sacerdote, yujto a eb' viñ sacerdote yiñtilal Aarón te ay tas sc'ulej eb' viñ sq'ue ac'val yic sñusan noc' silab' eb' viñ stz'a smasanil yed' pax xepual noc'. Yuj chi' munil ix sb'o yic eb' viñ levita chi', ix sb'oanpax yic eb' viñ sacerdote chi' eb' viñ.

15 Axo pax eb' viñ sb'itani, aton eb' viñ yiñtilal viñaj Asaf, ayoch eb' viñ d'a yopisio chi', icha yajcan yuj viñaj rey David, viñaj Asaf, viñaj Hemán yed' viñaj Jedutún, schecab' eb' tic viñaj rey David chi'. Axo eb' viñ stañvan puerta, aypaxoch eb' viñ yilan yopisio chi'. Malaj junoc eb' viñ syactejcan yilan yopisio, yujto a eb' viñ yetlevitail eb' viñ sb'oan noc' silab' eb' viñ.

16 Icha chi' ix aj yac'ji servil Jehová d'a sc'ual q'uiñ chi', yic tz'ac'jipax silab' d'ay d'a altar, aton silab' sñusjitz'a smasanil, icha ix aj yalan viñaj rey Josías chi'. 17 Masanil eb' israel van sb'oan q'uiñ chi', uque' c'ual pax ix sva ixim pan eb' malaj yich. 18 Malaj b'aj ix och junoc q'uiñ icha jun chi' yictax d'a stiempoal viñaj Samuel schecab' Dios. Malaj val junocxo sreyal Israel ix ac'anoch jun q'uiñ chi' icha ix aj yoch yuj viñaj rey Josías yed' eb' viñ sacerdote, eb' viñ levita yed' masanil eb' aj Judá yed' eb' aj Israel ayec' chi' yed' pax eb' cajan d'a Jerusalén chi'. 19 Ayic 18 ab'ilxo yoch viñaj Josías chi' reyal ix och jun q'uiñ chi'.

A schamel viñaj rey Josías (2R 23.28-30)

20 Ayic toxo ix laj uji juntzañ chi', ayic toxo ix b'ochajxi scajnub' Jehová yuj viñaj rey Josías chi', axo viñaj Necao sreyal Egipto, van sb'at viñ d'a a' Éufrates yic syac' oval viñ yed' choñab' Carquemis. Axo viñaj rey Josías chi' ix b'at smac sat viñ. 21 A viñaj Necao chi', ix scheccot eb' schecab' viñ yic tzul alchaj d'a viñaj Josías chi' icha tic: Ach sreyal Judá, mañ ac' oval ved'oc, yujto mañoc ed'oc tzin javi vac' oval, palta a yed' junxo nación aytaxon voval yed'oc, yujto a Dios ix alan d'ayin to tzin pil vip vac'an oval tic. Actej a telan a b'a yed' Dios yic vach' max ach satel yuuj, yujto a' ayoch ved'oc, xchicot viñ.

22 Palta axo viñaj Josías chi' maj meltzajlaj viñ, to ix sq'uexel sb'a viñ yic syac'an oval viñ. Maj schalaj yab' viñ tas ix yal viñaj Necao chi', vach'chom a Dios ix alani. Yuj chi' ix yac' oval viñ yed' viñaj Necao chi' d'a jun pañan yic Meguido. 23 A eb' sjulvajum viñaj Necao chi', ix sjulb'at sjul-lab' eb' d'a viñaj Josías chi'. Ix yamchaj viñ sjulan eb', yuj chi' ix yal viñ d'a eb' ed'jinac

scarruaje: Iq'uec in el d'a tic, yujto te nivan ix in aj in lajvi, xchi viñ. 24 Ix yic'anelta viñ eb', ix yac'anoch viñ eb' d'a yol junxo schab'il carruaje, ix yic'ancot viñ eb' d'a Jerusalén, ata' ix cham viñ. Ix smucan viñ eb' b'aj mucb'il eb' smam yicham. Masanil eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén ix oc' eb' yuj viñ. 25 Axo viñaj Jeremías ix b'oan jun sb'ital yic snachajcot schamel viñ. Ix canñej jun b'it chi', masanil eb' viñ vinac yed' eb' ix ix sb'itani, ayic sb'itan jun b'it chi' eb' yuj schamel junoc anima, snacot viñaj Josías chi' eb'. A jun b'it chi' ix ochcan d'a stzolal sb'itan eb' israel yuj junoc chamel, aycan d'a yumal sb'ital cusc'olal.

26 A jantacto yab'ixal viñaj Josías chi' yed' tastac ix sc'ulej viñ, te vach' icha yaj stz'ib'chajcan d'a yumal sley Jehová 27 yed' masanil tastac ix sc'ulej viñ ayic ix el yich yed' slajvub', aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' viñ sreyal Israel yed' Judá.

36

Ochnac viñaj Joacaz reyal
(2R 23.31-35)

1 Ix lajvi chi' axo masanil eb' anima ix ac'anoch viñaj Joacaz yuninal viñaj Josías chi' reyal d'a Jerusalén sq'uexuloc viñ smam chi'. 2 Ayic ix schaanel yich viñ yac'an reyal, 23 ab'il sq'uinal viñ, oxeñej ujal ix yac' reyal viñ. 3 A viñ sreyal Egipto ix ic'anel viñ d'a reyal chi'. Ix yac'anoch q'uen tumin viñ sreyal Egipto chi' d'a yib'añ eb' aj Judá chi' yic syac'an 75 quintal q'uen plata eb' yed' oxe' arroba q'uen oro. 4 Axo viñaj Eliaquim yuc'tac viñaj Joacaz chi' ix ochcan reyal d'a Judá chi' yuj viñ sreyal Egipto chi'. Ix q'uexchaj sb'i viñaj Eliaquim chi' yuj viñ, Joacim ix sb'iejcan viñ, axo viñaj Joacaz chi', ix ic'jib'at viñ yuj viñ sreyal Egipto chi'.

Ochnac viñaj Joacim reyal
(2R 23.36—24.7)

5 Ayic ix och viñaj Joacim chi' reyal, 25 ab'il sq'uinal viñ, 11 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. Palta te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová Dios. 6 Axo viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia ix javi yac' oval yed' viñ, ix tzec'ji viñ d'a q'uen cadena, ix ic'jib'at viñ d'a Babilonia chi'. 7 Añejtona' ix yic'b'at juntzañ yamc'ab' yic scajnub' Jehová viñaj Nabucodonosor chi', ix yac'anoch viñ d'a yol stemplo sdiosal d'a Babilonia chi'.

8 A jantacto yab'ixal viñaj Joacim chi' yed' tastac te yajb'entac ix sc'ulej viñ yed' juntzañxo chucal ix sc'ulej viñ, aycan b'aj tz'ib'ab'ilcan yab'ixal eb' sreyal Israel yed' eb' yic Judá. Axo viñaj Joaquín yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

Ic'b'ilb'at viñaj Joaquín d'a Babilonia
(2R 24.8-17)

9 Ayic ix schaanel yich viñaj Joaquín yac'an reyal, 18 ab'il sq'uinal viñ. Oxe' ujal yed' lajuñexo c'ual ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén, te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová.

10 A d'a b'ab'el uj yic jun ab'il chi', ix yal viñaj Nabucodonosor to tz'ic'jib'at viñaj Joaquín chi' d'a Babilonia yed' juntzañ yamc'ab' te caro stojol ay d'a scajnub' Jehová. Axo viñaj Sedequías ix ac'jioch reyal d'a Judá yed' d'a Jerusalén sq'uexuloc viñaj Joaquín chi'. A viñaj Sedequías chi', sc'ab' yoc sb'a viñ yed' viñaj Joaquín chi'.

Ochnac viñaj Sedequías reyal

11 A viñaj Sedequías chi', 21 ab'il sq'uinal viñ ayic ix schaanel yich viñ
yac'an reyal, 11 ab'il ix yac' reyal viñ d'a Jerusalén. 12 Te chuc tas ix sc'ulej viñ
d'a yichañ Jehová. Maj sna sb'a sc'ool viñ yuj scachnab'il ix schec Jehová yal
viñ schecab' aj Jeremías. 13 Ijan ix yiq'uel sb'a viñ d'a viñaj Nabucodonosor
yalani, aton b'aj ix yac' sti' viñ d'a yichañ Dios to junñej ix yutej spensar
viñ yed' viñ. Junelñej ix yac' pitb'oquel spensar viñ, majxo yal sc'ool viñ ix
meltzaj d'a Jehová sDiosal Israel.
14 Añejtona' masanil eb' viñ yajal d'a Judá chi', eb' viñ sacerdote yed'
masanil eb' anima, ix te q'ue val chaañ eb' sc'ulan chucal te yajb'entac. A
val sb'eyb'al juntzañxo ch'oc choñab'il ix sb'eyb'alej eb', ix yixtanel scajnub'
Jehová eb', aton jun sic'b'ilel yuuj d'a Jerusalén chi'. 15 A Jehová sDiosal eb'
yed' smam yicham eb', ix schecñejcot eb' schecab' yic tzul cachji eb', yujto
tz'oc' sc'ol d'a schoñab' yed' d'a scajnub' chi'. 16 Palta toñej ix stzetzej eb'
schecab' Dios chi' eb', malaj yelc'och tas ix yal eb' d'a sat eb'. Ix b'uchvaj
eb' d'a eb' schecab' Dios chi', masanto ix em val yoval sc'ol Jehová d'a yib'añ
schoñab' chi', majxo yal-laj yoch vaan.

Ix mac'jiem lañnaj scajnub' Jehová
(2R 25.8-21; Jer 39.8-10; 52.12-30)

17 Ix lajvi chi', ix checjicot viñ sreyal eb' aj Babilonia chi' yuj Jehová, ix
javi viñ yac' oval yed' eb' aj Judá chi'. Ix miljicham eb' quelemtac d'a q'uen
espada d'a yamaq'uil scajnub' Dios. Mañxa jab'oc snivanc'olal eb' d'a eb'
quelemtac chi' yed' d'a eb' ix cob'estac, d'a eb' icham anima mañxa yip. Ix
ac'jioch eb' smasanil d'a yol sc'ab' viñ rey chi' yuj Jehová. 18 Masanil yamc'ab'
yic scajnub' Dios, nivac yed' cotac, jantacñej tas ay d'a scajnub' chi' yed'
masanil sb'eyumal viñ rey yed' yic eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ rey chi',
pilan ix yic'b'at viñaj Nabucodonosor chi' d'a Babilonia. 19 Ix sñusancantz'a
scajnub' Dios chi' eb', ix smac'ancanem lañnaj smuroal Jerusalén chi' eb'. Ix
sñusantz'a spalacio viñ rey eb', ix smac'anpoj masanil tas caro stojol eb'.
20 Axo eb' maj miljoccham d'a oval chi', ix ic'jib'at eb' d'a Babilonia chi'. Ix
ochcan eb' checab'oc d'a viñaj rey Nabucodonosor chi' yed' d'a eb' yiñtilal
viñ, masanto ayic ix ac'ji ganar Babilonia chi' yuj eb' aj Persia. 21 Icha val chi'
ix aj yelc'och tas ix schec Dios yal viñaj Jeremías schecab'. Icha chi' ix aj yic'an
yip lum luum, yujto 70 ab'il mañxalaj mach ix munlaj d'a sat luum.

A jun checnab'il yac'naquelta viñaj Ciro
(Esd 1.1-14)

22 Ayic b'ab'el ab'il yoch viñaj Ciro reyal d'a Persia, ix elc'och slolonel
Jehová alb'ilcanel yuj viñaj Jeremías schecab'. A Jehová ix ac'an sna viñaj rey
Ciro chi', yuj chi' ix yaq'uelta jun checnab'il viñ. Ix schecan viñ alchajel d'a
masanil yol smacb'en, ix schecanpax viñ pucchaj uum, syalan icha tic: 23 A
in Ciro in tic sreyal in Persia, a in sval icha tic: A Jehová sDiosal satchaañ, a'
ix ac'anoch masanil nación d'a sat luum tic d'a yol in c'ab'. A' ix alan d'ayin
to tzin b'oq'ue scajnub' d'a Jerusalén d'a yol yic Judá. Yuj chi', yalñej mach
ex schoñab' ex Jehová, colvajocab' Jehová e Diosal chi' eyed'oc. A ticnaic
meltzajañec d'a Jerusalén chi', xchi viñ.

A Ch'aŋ̈ Libro
ESDRAS

Esdras sb'i jun libro tic, yujto syalcot yab'ixal viŋ̈aj Esdras d'ay yed' viŋ̈aj Nehemías. Junŋ̈ej syutej eb' viŋ̈ yalancot yab'ixal eb' aj Judá. Junŋ̈ej pax syutej eb' viŋ̈ yalancot yab'ixal juntzaŋ̈ tas ujinac. Palta ch'occh'oc ix yutej eb' sc'ayb'an d'a yib'aŋ̈ junjun macaŋ̈. A viŋ̈aj Esdras, a viŋ̈ sc'ayb'an eb' yetisraelal d'a sc'ayb'ub'al Dios, yic vach' syutej eb' yoch ejmelal d'a Dios. Axo pax viŋ̈aj Nehemías viŋ̈ gobernador. A tas nab'il yuj viŋ̈aj Nehemías chi' to sb'ochajxiq'ue smuroal choŋ̈ab' Jerusalén. Snaanpax viŋ̈ tas syutej smunlaj yed' eb' anima, tas pax syutej eb' staŋ̈van sb'a d'a yol schoŋ̈ab'.

A viŋ̈aj Esdras chi', a viŋ̈ tz'ib'jinacpax yab'ixal jayvaŋ̈ eb' aj Judá xid'nac icha presoal, ayic spaxnacxicot eb' yed' viŋ̈aj Zorobabel, aycan sb'i eb' d'a capítulo 1 yed' 2. Axo d'a capítulo 3 masanto d'a 6, ata' syalcot tas ajnac sb'ochajxiq'ue stemplo Dios. Syalanpax viŋ̈aj Esdras chi' tas aj smeltzajnacxi viŋ̈ yed' eb' ayb'at icha presoal yed'oc, tas pax yutejnac viŋ̈ yalan d'a eb' anima to syac'xioch spensar eb' d'a Dios. Aton syalcan d'a capítulo 7 masanto d'a 10.

A sley viŋ̈aj Ciro
(2Cr 36.22-23)

1 Ayic b'ab'el ab'il yoch viŋ̈aj Ciro reyal d'a Persia, ix elc'och slolonel Jehová
yalnaccanel viŋ̈aj Jeremías schecab'. A Jehová ix ac'an sna viŋ̈aj rey Ciro chi',
yuj chi' ix yaq'uelta jun checnab'il viŋ̈. Ix schecan viŋ̈ alchajel d'a masanil
yol smacb'en, ix schecanpax viŋ̈ pucchajel ab'ix, syalan icha tic: 2 A in Ciro
in tic sreyal in Persia, a in sval icha tic: A Jehová sDiosal satchaaŋ̈, a' ix
ac'anoch masanil nación d'a sat lum tic d'a yol in c'ab'. A' ix alan d'ayin to
tzin b'oq'ue scajnub' d'a Jerusalén d'a yol yic Judá. 3 Yuj chi', yalŋ̈ej mach ex
schoŋ̈ab' ex Jehová, colvajocab' Jehová e Diosal chi' eyed'oc. A ticnaic ixiquec
d'a Jerusalén d'a yol yic Judá, tze b'oanxiq'ue scajnub' Jehová e Diosal chi'
ta'. 4 Yalŋ̈ej mach ex ix to ex can d'a tic, tato e gana tzex pax d'a Jerusalén,
colvajocab' eb' cajan d'a e lac'anil chi', yac'ocab' q'uen oro eb', q'uen plata
yed' pax tastac yed' noc' molb'etzal noc' d'ayex. Yac'ocab' pax yofrenda eb'
yuj scajnub' Dios d'a Jerusalén chi', xchi jun checnab'il chi'.

5 Yuj chi' ix yac' lista sb'a eb' yajalil d'a scal eb' yiŋ̈tilal Judá, d'a scal eb'
yiŋ̈tilal Benjamín yed' masanil eb' sacerdote yed' eb' levita, aton eb' b'aj
ix lolon Jehová d'a spensar to sb'at eb' d'a Jerusalén yic b'at sb'oanxiq'ue
scajnub' Jehová eb'. 6 Axo masanil eb' anima cajan d'a slac'anil eb', ix yac'
q'uen oro eb', q'uen plata, noc' molb'etzal noc', tastac te caro stojol yed'
pax juntzaŋ̈xo ofrenda to tz'el val d'a sc'ol eb' yac'ani. 7 Ay pax juntzaŋ̈
yamc'ab' yic scajnub' Jehová ic'b'ilcot d'a Jerusalén yuj viŋ̈aj Nabucodonosor,
aycanoch d'a yol stemplo sdiosal viŋ̈. 8 Axo viŋ̈aj Ciro chi' ix alan d'a viŋ̈aj
Mitrídates, viŋ̈ sic'um tumin to syiq'uelta juntzaŋ̈ tastac chi' viŋ̈, sb'isan viŋ̈,
syac'an viŋ̈ d'a viŋ̈aj Sesbasar, viŋ̈ ol och yajalil d'a Judá. 9 Aton sb'isul tastac
tic: 30 q'uen nivac uc'ab' nab'a oro, mil q'uen nivac uc'ab' nab'a plata, 29
q'uen cuchilub', 10 30 q'uen yunetac uc'ab' nab'a oro, 410 q'uen yunetac uc'ab'
nab'a plata, axo juntzaŋ̈xo tastac, mil sb'isul. 11 A sb'isul juntzaŋ̈ tas nab'a oro
yed' nab'a plata d'a smasanil, 5 mil 400. Masanil juntzaŋ̈ chi' ix yic' meltzaj
viŋ̈aj Sesbasar yed' juntzaŋ̈xo eb' ayic ix paxta eb' d'a Babilonia chi', ix jaxcan
eb' d'a Jerusalén.

2

Eb' ix paxta d'a Babilonia
(Neh 7.5-73)

1-2 Aton slistail eb' aj Judá ic'b'ilb'at yuj viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, eb' ix jax d'a Jerusalén yed' d'a juntzañxo lugar d'a yol yic Judá. Junjun eb' ix c'ochxican d'a schoñab'. Axo eb' viñ cuchb'um d'a eb', aton eb' viñ tic: Viñaj Zorobabel, viñaj Jesúa, viñaj Nehemías, viñaj Seraías, viñaj Reelaías, viñaj Mardoqueo, viñaj Bilsán, viñaj Mizpar, viñaj Bigvai, viñaj Rehum yed' viñaj Baana.

3-20 A eb' yiñtilal viñaj Paros, 2 mil 172 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Sefatías, 372 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Ara, 775 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Pahat-moab, aton eb' yiñtilal viñaj Jesúa yed' viñaj Joab, 2 mil 812 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Elam, mil 254 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Zatu, 945 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Zacai, 760 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Bani, 642 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Bebai, 623 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Azgad, mil 222 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Adonicam, 666 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Bigvai, 2 mil 56 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Adín, 454 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Ater, añejtona' viñ scuchanpax Ezequías, 98 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Bezai, 323 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Jora, 112 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Hasum, 223 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Gibar, 95 eb'.

21-35 Ay eb' yiñtilalcan eb' anima ec'nac cajan d'a juntzañ choñab' ix meltzajpaxi, aton eb' tic: Eb' aj Belén, 123 eb'. Eb' aj Netofa, 56 eb'. Eb' aj Anatot, 128 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Azmavet, 42 eb'. Eb' aj Quiriat-jearim, eb' aj Cafira yed' eb' aj Beerot, 743 eb'. Eb' aj Ramá yed' eb' aj Geba, 621 eb'. Eb' aj Micmas, 122 eb'. Eb' aj Betel yed' eb' aj Hai, 223 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Nebo, 52 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Magbis, 156 eb'. Eb' ec'nac d'a junxo scuchan Elam, mil 254 eb'. Eb' aj Harim, 320 eb'. Eb' aj Lod, eb' aj Hadid yed' eb' aj Ono, 725 eb'. Eb' aj Jericó, 345 eb'. Eb' aj Senaa, 3 mil 630 eb'.

36-39 Axo eb' sacerdote, eb' yiñtilal viñaj Jedaías, aton eb' yiñtilal viñaj Jesúa, 973 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Imer, mil 52 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Pasur, mil 247 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Harim mil 17 eb'.

40-42 Eb' levita yiñtilal viñaj Jesúa yed' eb' yiñtilal viñaj Cadmiel, a eb' chi' yiñtilal pax eb' viñaj Hodabías, 74 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Asaf sb'itani, 128 eb' d'a smasanil. Eb' tañvum puerta, aton eb' yiñtilal viñaj Salum, eb' yiñtilal viñaj Ater, eb' yiñtilal viñaj Talmón, eb' yiñtilal viñaj Acub, eb' yiñtilal viñaj Hatita yed' eb' yiñtilal viñaj Sobai, 139 eb' d'a smasanil.

43-54 Axo eb' smunlaj d'a templo, aton eb' yiñtilalcan eb' viñ ol b'inaj tic: Viñaj Ziha, viñaj Hasufa, viñaj Tabaot, viñaj Queros, viñaj Siaha, viñaj Padón, viñaj Lebana, viñaj Hagaba, viñaj Acub, viñaj Hagab, viñaj Salmai, viñaj Hanán, viñaj Gidel, viñaj Gahar, viñaj Reaía, viñaj Rezín, viñaj Necoda, viñaj Gazam, viñaj Uza, viñaj Paseah, viñaj Besai, viñaj Asena, viñaj Meunim, viñaj Nefusim, viñaj Bacbuc, viñaj Hacufa, viñaj Harhur, viñaj Bazlut, viñaj Mehída, viñaj Harsa, viñaj Barcos, viñaj Sísara, viñaj Tema, viñaj Nezía yed' pax viñaj Hatifa.

55-57 Ay pax eb' yiñtilalcan eb' ac'jinac servil viñaj Salomón, aton eb' yiñtilal eb' viñ ol b'inaj tic: Viñaj Sotai, viñaj Soferet, viñaj Peruda, viñaj Jaala, viñaj Darcón, viñaj Gidel, viñaj Sefatías, viñaj Hatil, viñaj Poqueret-hazebaim yed' pax viñaj Ami. 58 Masanil eb' tz'ac'vi servil d'a scajnub' Dios yed' pax yiñtilal eb' ac'jinac servil viñaj Salomón, 392 eb' d'a smasanil.

59-60 A viñaj Delaías yed' eb' yiñtilal viñaj Tobías yed' eb' yiñtilal viñaj Necoda, 652 eb'. A eb' tic ix cot eb' d'a Tel-mela, d'a Tel-harsa, d'a Querub, d'a Addán yed' d'a Imer. A eb' tic, maxtzac yal-laj sch'oxanel sb'a eb' tato yiñtilal Israel eb'. 61-62 A eb' yiñtilal viñaj Habaía, eb' yiñtilal viñaj Cos yed' eb' yiñtilal

viñaj Barzilai, ix yal eb' to sacerdote eb', palta malaj b'aj tz'ib'ab'ilcani tato yiñtilal sacerdote eb'. Yuj chi' maj chajioch eb' d'a opisio d'a sacerdoteal. A viñaj Barzilai chi', ix yic'laj sb'a viñ yed' jun ix yisil jun viñ aj Galaad scuchan Barzilai, yuj chi' a sb'i viñ sñi' viñ chi' ix ochcan d'ay. 63 Ix yalan viñ yajal yaj d'a eb' to max yal svaan vael eb' yic Dios yaji, masanto yic ol yil junoc viñ sacerdote d'a Urim yed' Tumim yic scheclaji tato yel yiñtilal sacerdote eb'.

64-67 Junñej ix aj eb' anima chi' smasanil, 42 mil 360 eb'. Ch'oc pax yaj eb' viñ checab' yed' eb' ix checab', 7 mil 337 eb' d'a smasanil, ch'oc pax yaj 200 eb' viñ vinac yed' eb' ix ix sb'itani. Ay pax 736 noc' chej, 245 noc' mula, 435 noc' camello yed' 6 mil 720 noc' b'uru.

68 Ayic ix c'och eb' d'a Jerusalén, ay juntzañ eb' yajal d'a scal eb', ix yac' silab' eb' yuj sb'ochajxi scajnub' Jehová b'aj ayec' d'a peca'. 69 Icha syal jantac ix techaj yuj eb', a ix yac' eb' yic sb'ochajxi templo chi'. Mil 30 libra q'uen oro ix yac' eb' yed' 5 mil 740 libra q'uen plata yed' 100 pichul yic eb' sacerdote.

70 A eb' sacerdote, eb' levita sb'itani, eb' tañvum puerta yed' eb' smunlaj d'a templo yed' juntzañxo eb' choñab', ix cajnajcan eb' d'a Jerusalén chi'. Axo masanil eb' yetisraelal eb' chi', ix b'at cajnajxican junjun eb' b'aj ec'nac eb' smam yicham eb' d'a peca'.

3

Ix elxi yich yochxi culto

1 Toxo ix laj ajxi cajan eb' israel d'a schoñab'cani, axo yic ix javi jun yuquil uj, ix smolb'an sb'a eb' masanil d'a Jerusalén. 2 Axo viñaj Jesúa yuninal viñaj Josadac yed' juntzañxo eb' viñ sacerdote yed' pax viñaj Zorobabel yuninal viñaj Salatiel yed' eb' sc'ab'yoc, ix syamoch eb' viñ sb'oanxiq'ue altar yic Jehová Dios, yic syac' silab' eb' d'a yib'añ altar chi', icha yajcan d'a ley yuj viñaj Moisés schecab' Dios. 3 Yujto xiv eb' d'a eb' ch'oc choñab'il cajan d'a slac'anil, yuj chi' te vach' ix yutej eb' sb'oanq'ue jun altar chi'. Junjun q'uiñib'alil yed' junjun yemc'ualil sñus silab' eb' d'a yib'añ altar chi', yic syic'anchaañ Jehová eb'. 4 Ix yac'anoch q'uiñ eb' yic chinama, ix yac'an silab' eb' tz'ac'ji d'a junjun c'u, icha yalancan ley. 5 Ix yac'an silab' eb' to stz'a d'a junjun c'u, silab' ayic tz'alji q'uen uj, silab' yuj q'uiñ tz'och d'a junjun ab'il yed' silab' mach tz'el d'a sc'ool yac'an d'a Jehová. 6 A d'a b'ab'el c'ual yic yuquil uj, ix schaanel yich eb' yac'an silab' stz'ai, vach'chom manto em yich scajnub' Jehová. 7 Ix yac'an tumin eb' d'a eb' albañil yed' d'a eb' ñicum te'. Ix yac'anpax ixim trigo eb', vino yed' aceite d'a eb' aj Sidón yed' d'a eb' aj Tiro yic syac'ancot te' c'ute' eb' d'a Líbano. Scot te' d'a yib'añ a' mar masanto sjavi te' d'a Jope, icha ix aj yalan viñaj Ciro sreyal Persia.

Ix el yich sb'ochajxi scajnub' Dios

8 Ix el yich sb'ochajxi scajnub' Dios yuj viñaj Zorobabel yuninal viñaj Salatiel, viñaj Jesúa yuninal viñaj Josadac yed' eb' sacerdote, eb' levita yed' masanil eb' ix cot d'a Babilonia. D'a schab'il ujal yic schab'il ab'il sjavi eb' d'a Jerusalén, ix syamanoch eb' sb'oanxi scajnub' Jehová, ix yac'anoch jun munlajel chi' eb' d'a yol sc'ab' eb' levita ec'xo 20 ab'il sq'uinal. 9 A jun viñ levita scuchan Jesúa, eb' yuninal viñ yed' eb' yuc'tac viñ, viñaj Cadmiel yed' eb' yuninal yed' pax eb' yiñtilal eb' aj Judá, junñej ix yutej sb'a eb'. Cuchb'um ix aj eb' d'a munlajel chi'. Ix colvajpax eb' levita yiñtilal viñaj Henadad yed' eb' ayto yuj sb'a yed' eb'.

10 Ayic ix yac'anem yich scajnub' Jehová chi' eb' albañil, ix q'ue liñan eb' viñ sacerdote, ayoch spichul eb' viñ yic sacerdoteal, yed'nac strompeta eb' viñ. Axo eb' levita yiñtilal viñaj Asaf yed'nac splatillo eb', sb'itan eb' d'a Jehová,

icha yalnaccan viñaj David sreyal Israel d'a peca'. 11 Sb'itan jun macañ eb', stac'vipax nañalxo eb', syalan eb' icha tic: Caq'uec yuj diosal d'a Jehová yujto te vach', yujto te xajan oñ a oñ israel oñ tic yuuj d'a junelñej, xchi masanil anima. Tz'el yav eb' yuj tzalajc'olal, sb'itanpax eb' d'a Jehová Dios yujto toxo ix emxi yich scajnub'. 12 Tzijtum eb' sacerdote, eb' levita yed' eb' yajalil choñab' te ichamtac vinacxo, yilnac jun b'ab'el templo eb'. Te chaañ ix el yav eb' yoq'ui ayic ix yilan eb' yem yich junxo ac' templo chi'. Tzijtum pax mach tz'el yav yuj tzalajc'olal. 13 Maxtzac nachajel yuj eb' tz'ab'ani tas van yuji chi'. Ay mach tz'oq'ui, ay mach tz'avaj yuj tzalajc'olal, najat tz'ab'chaj yel yav eb' yujto te chaañ tz'avaj eb'.

4

A eb' ajc'ol ix cachan vanaj munlajel

1 Ayic ix yab'an eb' ajc'ol yaj d'a eb' yic Judá yed' d'a eb' yic Benjamín to a eb' ix meltzajcot d'a Babilonia van sb'oanxiq'ue stemplo Jehová sDiosal eb', 2 ix c'och eb' d'a viñaj Zorobabel yed' d'a eb' yajal yaj d'a scal junjun macañ eb'. Ix yalan eb' icha tic:

—Comonoc scha e c'ool sco b'o jun munlajel tic eyed'oc, yujto tzoñ ochpax ejmelal d'a e Diosal chi' icha ex tic. Atax yic oñ ic'chajcot d'a tic yuj viñaj Esarhadón sreyal Asiria, atax ta' oñ och ijan cac'an co silab' d'a e Diosal chi', xchi eb'.

3 Ix tac'vi viñaj Zorobabel yed' viñaj Jesúa yed' juntzañxo eb' viñ yajal yaj chi', ix yalan eb' viñ icha tic:

—Mañ ol yal-laj junñej ol co b'oxiq'ue scajnub' Jehová co Diosal tic eyed'oc. A oññej israel oñ tic ol co b'o'o, yujto icha chi' ix aj yalan viñaj Ciro sreyal Persia d'ayoñ, xchi eb' viñ.

4 Palta ix och val ijan eb' ajc'ol chi' yac'an chab'axq'ue sc'ol eb', yic xivchaañ masanil eb' cajan d'a Judá chi' yic vach' maxtzac sb'oxiq'ue jun templo chi' eb'. 5 Ix yac'an q'uen tumin eb' ajc'ol chi' d'a juntzañ eb' yajal ac'b'iloch yuj viñ sreyal Persia d'a scal eb', yic smontaj eb', yic vach' scachoch vaan eb' israel chi' eb' d'a jun munlajel chi'. Ichañej chi' ix yutej sb'a eb' ayic ayoch viñaj Ciro reyal d'a Persia, masanto ayic ix och viñaj Darío reyal. 6 Ayic ix schaanpaxel yich viñaj Asuero yac'an reyal, ix ac'vipax queja eb' ajc'ol chi' d'a spatic eb' cajan d'a Judá yed' d'a Jerusalén. 7 Añejtona' ayic ayoch viñaj Artajerjes reyal d'a Persia, ix slajtiej sb'a viñaj Bislam, viñaj Mitrídates, viñaj Tabeel yed' pax juntzañxo eb' viñ yetb'eyum eb' viñ. Ix stz'ib'ejb'at juntzañ lolonel eb' viñ d'a viñ rey chi'. A d'a ti' arameo ix tz'ib'chaj ch'añ uum chi'. 8 Axo viñaj Rehum viñ sat yajal eb' soldado yed' viñaj Simsai viñ tz'ib'um, ix stz'ib'ejpaxb'at junxo carta eb' viñ d'a viñaj rey Artajerjes chi'. 9 Aton jun carta tic ix yac'b'at eb' viñ chavañ chi' yed' eb' viñ yajal yaj yed' eb' viñ yed' eb' viñ ay yopisio cotnac d'a Persia yed' eb' ic'b'ilcot d'a Erec, d'a Babilonia, d'a Susa, d'a yol smacb'en Elam 10 yed' d'a juntzañxo nación. Aton eb' ic'b'ilcot d'a schoñab' yuj viñaj Asnapar, viñ yac'nac yajalil d'a Asiria to nivan yelc'ochi. Ix ul ac'jican eb' yuj viñ d'a choñab' Samaria yed' d'a juntzañxo choñab' d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates. 11 Ix yalanb'at eb' viñ icha tic:

Mamin rey Artajerjes, a oñ a checab' oñ cajan oñ d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates, sco tz'ib'ej jun uum tic d'ayach:

12 Mamin rey, scalb'at d'ayach to a eb' judío ac'b'il meltzaj d'a yol a macb'en, ix javi eb' d'a Jerusalén tic. Van sb'oanxiq'ue jun choñab' eb', jun pit yutejnac sb'a. Toxo ix syamoch eb' sb'oanxiq'ue smuroal, vanxo sb'oel yuj eb'. 13 Mamin rey, scac'anpax ojtaquejeli, tato ol b'ochajxiq'ue jun choñab' tic

yed' smuroal, a juntzañ anima tic mañxo ol yac' q'uen tumin eb' syac'taxon d'ayach yed' q'uen tumin sc'anel eb' d'a eb' tz'ec' d'a a macb'en tic. Yuj chi' mañxo ol c'och q'uen tumin chi' d'ayach. 14 Yujto a oñ tic mamin rey, ayoñ och ach cac'an servil, malaj co gana to icha chi' ol ach utajoc, yuj chi' scalb'at juntzañ tic d'ayach. 15 Saychajocab' iljoc b'aj molb'ab'il tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' a mam icham. Ata' ol il yuj tas scalb'at tic, ol ojtacaneli to a jun choñab' tic te chuc, ay smay eb' d'a juntzañxo eb' rey yed' d'a juntzañxo nación. Yuj schucal eb', ix satjiel schoñab' eb' tic. 16 Yuj chi' mamin rey, scalb'at d'ayach, tato sb'ochajxiq'ue jun choñab' tic yed' smuroal, mañxa alan ic d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates tic, xchib'at eb' viñ.

Ix spac viñ rey tas ix yalb'at eb' viñ

17 Ix lajvi chi', ix yac'ancot spac slolonel eb' viñ chi' viñaj rey Artajerjes chi' icha tic: Ach sat yajal Rehum yed' ach Simsai tz'ib'um yed' eb' viñ ayoch eyed'oc d'a Samaria yed' d'a juntzañxo choñab' d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates chi', svac' stzatzil e c'ool.

18 A tas ix eyalcot d'ayin, vach' ix aj yavtaj vab'i. 19 Ix in chec saychaj ilchajoc, icha ix eyala'. Ix ilchaji to a eb' anima cajan d'a Jerusalén chi', te pit ix yutejñej sb'a eb' d'a eb' rey ec'nacxo. 20 A d'a yic chi' ay eb' sreyal Jerusalén te tec'an, a eb' ix ac'an mandar d'a lum luum d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates chi'. Ix yac' q'uen tumin eb' anima d'a eb' yuj stupan eb' b'aj cajan chi'. 21 Yuj chi' alec d'a juntzañ vinac chi' to svanaj eb' smunlaji, mocab' b'ochajxiq'ue jun choñab' chi', masanto a in ol vala'. 22 Mañ toñejoc tzeyiloch jun chi' yic vach' max te ixtaxel yol in macb'en chi', xchicot viñ rey chi'.

23 Axo yic ix avtaj tas ix yalcot viñaj Artajerjes chi' d'a yichañ viñaj Rehum, viñaj Simsai yed' d'a yichañ eb' viñ ajun yed' eb' viñ, elañchamel ix javi eb' viñ d'a Jerusalén. Ix ul yac'an pural eb' judío eb' viñ yoch vaan smunlaji.

Ix el yich sb'ochajxi stemplo Jehová

24 Yuj schucal eb' ajc'ol chi', ix och vaan sb'ochajxiq'ue scajnub' Dios d'a Jerusalén tic, masanto d'a schab'il ab'il yoch viñaj Darío reyal d'a Persia.

5

1 A eb' viñ schecab' Jehová Dios, aton viñaj Hageo yed' viñaj Zacarías yuninal viñaj Iddo, ix och ijan eb' viñ yalan d'a eb' aj Judá yed' d'a eb' aj Jerusalén, tas syal Jehová Dios d'a eb'. 2 Yuj chi', ix och viñaj Zorobabel yuninal viñaj Salatiel yed' viñaj Jesúa yuninal viñaj Josadac d'a munlajel junelxo yic sb'ochajxiq'ue scajnub' Dios chi'. Ix och eb' viñ schecab' Dios chi' yiptzitan eb'. 3 Axo pax viñaj Tatnai yajal d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates, viñaj Setar-boznai yed' eb' viñ yetb'eyum sb'a yed' eb' viñ, ix ulec' eb' viñ yal icha tic: ¿Mach ix alan d'ayex yuj chi' tze b'oxiq'ue jun nivan pat tic, tzeyac'anoch ste'al? 4 ¿Tastac sb'i eb' sb'oan jun nivan pat tic? xchi eb' viñ. 5 Palta a Dios ix och val yed' eb' israel scuchb'an jun munlajel chi', yuj chi' maj cachjioch vaan eb' munlajvum yuj viñ yajal chi' yed' eb' ajun yed'oc. Añejto ix stz'ib'ejb'at juntzañ lolonel eb' viñ d'a viñaj rey Darío, ix stañvan eb' viñ tas ol aj spacan viñ.

6 Aton scopiail tas ix stz'ib'ejb'at viñaj Tatnai, viñaj Setar-boznai yed' pax juntzañxo eb' viñ yetyajalil eb' viñ d'a viñaj rey Darío chi'. 7 Ix yalan eb' viñ icha tic:

Mamin rey, junc'olalocab' aji. 8 A val jun tic scac' ojtaquejeli: Ix oñ xid'ec' d'a Judá, ix quilani to van sb'ochajxi scajnub' jun Dios nivan yelc'ochi. Van yac'anoch q'uen nivac q'ueen eb' tzeyb'il d'ay yed' te te' tz'ec' pax d'a yib'añ

q'ueen. Te yelc'olal smunlaj eb', vanxo sb'o yuj eb'. 9 Ix co c'anb'ej d'a eb' scuchb'an munlajel chi' mach ix alani sb'oan jun munlajel chi' eb' yed' yac'anoch te te' chi' eb' d'ay. 10 Ix co c'anb'ejpax cab'i tastac sb'i eb' scuchb'an eb' chi', yic sco tz'ib'anb'at d'ayach calani. 11 Ix yalan eb' d'ayoñ tob' tz'och eb' ejmelal d'a sDiosal satchaañ yed' sat lum tic, yuj chi' van sb'oanxiq'ue jun spat chi' eb', jun sb'onac jun nivan rey d'a Israel d'a peca'. 12 Ix yalan eb' to a eb' smam yicham eb' tzuntzannaccot yoval sc'ol sDiosal satchaañ chi', yuj chi' a ac'annacoch eb' d'a yol sc'ab' viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, yiñtilal eb' caldeo. A viñ pojannac em jun pat chi', yic'annacb'at eb' anima viñ d'a Babilonia chi'. 13 Axob' d'a b'ab'el ab'il yoch viñaj Ciro reyal d'a Babilonia chi', ix ab' schecan viñ b'ochajxiq'ue jun pat chi'.

14 Añejtona' yic'nac ab' b'at juntzañ yamc'ab' nab'a oro, nab'a plata ay d'a yol scajnub' Dios d'a Jerusalén viñaj Nabucodonosor chi'. Yac'annac och viñ d'a yol stemplo sdiosal d'a Babilonia chi'. Axob' viñaj rey Ciro ix ac'an juntzañ yamc'ab' chi' d'a viñaj Sesbasar, viñ ix yac'och viñ yajalil d'a Jerusalén. 15 Ix ab' yalan viñ to syic'b'at juntzañ yamc'ab' chi' viñ d'a Jerusalén chi' masanto yic sb'ochajxiq'ue scajnub' Dios chi' b'aj aytaxoni. 16 Ayic ix c'och viñaj Sesbasar d'a Jerusalén chi', ix yac'anem yich stemplo Dios chi' viñ. Atax ta' ix chael yich sb'ochajxi, palta manto b'oel-laj ticnaic.

17 A ticnaic mamin rey, tato vach' scan jun tic d'ayach, saychajocab' ilchaj b'ajtac tz'ib'ab'il tastac yic eb' rey d'a spalacio eb' d'a Babilonia chi', tato yel to a viñaj rey Ciro chi' ix checan b'ochajxi stemplo Dios d'a Jerusalén chi', mato maay. Slajvi chi' tzalan cab'i tas tz'aj a naan d'a yib'añ jun tic, xchib'at eb' viñ.

6

1 Yuj chi' ix yalan viñaj rey Darío chi' to saychaj tastac tz'ib'ab'il b'aj sic'b'ilcan tastac d'a Babilonia. 2 Palta a d'a yol palacio d'a choñab' Ecbatana, d'a yol yic Media, ata' ix ilchaj jun tas tz'ib'ab'ilcan chi', b'aj syal icha tic:

3 A d'a b'ab'el ab'il yoch viñaj Ciro reyal, ix yalan viñ icha tic: B'ochajocab'xi scajnub' Dios d'a Jerusalén.

Vach' tz'aj yem yich sb'ochajxiq'uei yic a d'a yool tz'ac'chaj silab'. 27 metro tz'ajq'ue schaañil, 27 metro tz'ajpax yol schiquin. 4 Ox tzol q'uen nivac q'uen tzeyb'il tz'och d'ay, jun tzol pax te te' ac'to tz'ec' d'a yib'añ q'ueen. Axo q'uen tumin ol c'anchajoc, a b'aj smolchaj masanil q'uen tumin d'a yol in macb'en, ata' tz'elta q'ueen. 5 Axo juntzañ yamc'ab' nab'a oro yed' plata ic'b'ilcot d'a yol templo d'a Jerusalén yuj viñaj Nabucodonosor d'a Babilonia tic, ic'chajocab' meltzaj d'a Jerusalén chi', tz'ac'chajcanoch d'a yol templo chi', d'a b'ajtaxon ayeq'ui, xchi viñ, xchi jun checnab'il chi'.

6 Ix lajvi chi', ix yalancot viñaj rey Darío chi' icha tic: Ach Tatnai yajal d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates yed' ach Setar-boznai yed' ex yetyajalil eb' viñ:

B'esequel e b'a d'a Jerusalén chi'. 7 Mañ eyamoch vaan viñ yajalil eb' israel yed' eb' scuchb'an munlajel yic sb'ochajxi scajnub' Dios b'ajtaxon ay yed'tal. 8 A in svala' to tzex colvaj yed' eb' scuchb'an eb' van sb'oanxi scajnub' Dios chi'. A d'a q'uen tumin syac' eb' cajan d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates, ata' tz'elta q'uen sc'anchaj d'a munlajel chi'. Mocab' ec' tiempo yac'chaj q'ueen, yic vach' max och vaan munlajel chi'. 9 Masanil tas tz'och yopisio d'a junjun c'u, mocab' yac' palta d'a eb' sacerdote ayec' d'a Jerusalén, icha tz'aj sc'anan eb': Noc' quelemtac vacax, noc' ch'ac calnel, noc' yunetac calnel, yic sñusjitz'a noc' silab'il d'a sDiosal satchaañ. Mocab' yac'pax palta ixim trigo,

atz'am atz'am, vino yed' aceite, 10 yic tz'ac'ji silab'il d'a Dios, yic sc'anji in
q'uinal yed' val vuninal.
11 A in svalpaxi, tato ay mach max c'anab'ajan tas sval tic, tz'ic'chajelta
junoc spatzab'il spat, sjoychajem d'a yol luum, axo ta' tz'ac'jiq'ue locan. Axo
spat chi' sjuchajemi, tz'ochcan yed'taloc b'aj b'at tzajoc anima. 12 A Dios
ix sic'anel Jerusalén chi' yic tz'och ejmelal d'ay ta'. Yuj chi' aocab' satanel
eb' rey yed' smacb'en eb' stenanec' jun lolonel sval tic, ma eb' tz'ixtanb'at
scajnub' Dios d'a Jerusalén chi'. A in Darío in svac' jun checnab'il tic, yovalil
sc'anab'ajaj masanil d'a elañchamel, xchi viñ rey chi'.

Ix lajvi sb'o templo

13 A viñaj Tatnai yed' viñaj Setar-boznai yed' eb' viñ yetyajalil eb' viñ, ix
sc'anab'ajej eb' viñ icha ix aj yalancot viñaj rey Darío chi'. 14 Yuj chi', a
eb' israel scuchb'an jun munlajel chi', ix yal smunlaj eb' yic sb'oanxiq'ue
templo chi' eb' icha ix aj yalan eb' viñ schecab' Dios, aton viñaj Hageo yed'
viñaj Zacarías yuninal viñaj Iddo. Ix b'oel templo chi' icha ix aj yalan Jehová
sDiosal Israel, icha pax ix aj yalan eb' viñ sreyal Persia, aton viñaj Ciro, viñaj
Darío yed' viñaj Artajerjes. 15 Ayic oxe' c'ualxo yoch uj Adar yic svaquil ab'il
yoch viñaj Darío reyal d'a Persia, ata' ix b'oel templo chi'.
16 Axo eb' israel, eb' sacerdote, eb' levita yed' masanil eb' ix xid'ec' d'a
Babilonia, ix yac'och q'uiñ eb' yic tzalajc'olal yuj scajnub' Dios chi'. 17 A d'a
jun tiempoal chi', ix yac' juntzañ silab' tic eb': 100 noc' quelemtac vacax,
200 noc' ch'ac calnel, 400 noc' yunetac calnel yed' lajchavañ noc' mam chiva.
Junjun noc' chiva chi' yic junjun macañ yiñtilal eb' israel, yic stupchaj smul
eb' masanil. 18 Ix lajvi chi', ix ac'jioch eb' sacerdote d'a stzolal d'a yopisio. Ix
ac'jipaxoch junjun macañ eb' levita d'a yopisio d'a scajnub' Dios d'a Jerusalén
chi', icha yajcan d'a ley Moisés.
19 Añejtona' pax eb' xid'naquec' d'a Babilonia, ix yac'och q'uiñ eb' yic
snaancot eb' ayic yelnac eb' smam yicham eb' d'a Egipto d'a 14 yoch b'ab'el
uj. 20 Axo eb' sacerdote yed' eb' levita, ix sacb'itej sb'a eb' icha yalan ley.
Ayic vach'xo yaj eb', ix yac'an noc' silab' yic q'uiñ chi' eb' yuj masanil eb' ix
xid'ec' d'a Babilonia chi', aton eb' yetsacerdoteal eb' yed' eb' yetlevitail eb'.
21 Masanil eb' israel ix xid'ec' d'a Babilonia chi', ix chi noc' silab' yic q'uiñ
chi' eb', yed' eb' ix yiq'uel sb'a d'a schucal juntzañ ch'oc choñab'il cajan d'a
slac'anil. Junñej ix yutej sb'a eb' yed' eb' israel yic tz'och eb' ejmelal d'a Jehová
sDiosal Israel chi'. 22 Uque' c'ual ix och q'uiñ yic ixim pan malaj yich yuj eb'
d'a tzalajc'olal, yujto a Jehová ix ac'anoch tzalajc'olal chi' d'a spensar eb'. A' ix
q'uexanpax spensar viñ sreyal Persia,6.22 yuj chi' ix colvaj viñ yic sb'ochajxi
scajnub'.

7

Ix c'och viñaj Esdras d'a Jerusalén

1-5 Ayic ayoch viñaj Artajerjes reyal d'a Persia, ay jun viñ scuchan Esdras. A
sb'i eb' smam yicham viñ, aton tic: Viñaj Seraías, viñaj Azarías, viñaj Hilcías,
viñaj Salum, viñaj Sadoc, viñaj Ahitob, viñaj Amarías, viñaj Azarías, viñaj
Meraiot, viñaj Zeraías, viñaj Uzi, viñaj Buqui, viñaj Abisúa, viñaj Finees, viñaj
Eleazar yed' viñaj Aarón viñ b'ab'el sacerdote. 6 A viñaj Esdras chi', c'ayb'um
viñ d'a sc'ayb'ub'al Jehová sDiosal Israel, aton c'ayb'ub'al yac'nac Jehová d'a
viñaj Moisés. Masanil tas ix sc'an viñ, ix yac' viñaj rey Artajerjes chi' d'a
viñ, yujto a Jehová ayoch yed' viñ. Ix lajvi chi' ix paxta viñ d'a Babilonia.

6.22 **6:22** Sreyal Asiria xchi d'a juntzañ copia d'a hebreo.

7 Ayic yuquil ab'il yoch viñaj Artajerjes chi' reyal, ix javi viñaj Esdras chi' d'a Jerusalén tic yed' jun ñilañ eb' yetisraelal, aton eb' sacerdote, eb' levita sb'itani yed' eb' stañvan puerta yed' eb' smunlaj d'a templo. 8-9 Ayoch Dios yed' viñaj Esdras chi', yuj chi' ix cot viñ d'a Babilonia d'a b'ab'el c'u yic b'ab'el uj, d'a yuquil ab'il yoch viñaj Artajerjes chi' reyal. Ix javi viñ yed' eb' ajun yed'oc d'a Jerusalén tic d'a b'ab'el c'u yic yoil uj, añeja' d'a yuquil ab'il chi'. 10 Te ayoch d'a spensar viñaj Esdras chi' sc'ayb'an val sc'ayb'ub'al Dios, sb'eyb'alan viñ yed' sc'ayb'anpax eb' yetisraelal viñ d'a jun c'ayb'ub'al chi'.

11 Aton scopiail schecnab'il viñaj rey Artajerjes tic ix yac' d'a viñaj sacerdote Esdras, c'ayb'um d'a sc'ayb'ub'al Jehová yed' schecnab'il ac'b'il d'a eb' yetisraelal:

12 A in Artajerjes in, yajal vaj d'a juntzañxo eb' rey, svac' stzatzil a c'ool ach Esdras, sacerdote ach, c'ayb'um ach pax d'a sc'ayb'ub'al sDiosal satchaañ.

13 Toxo ix valel d'a masanil eb' etisraelal, eb' sacerdote yed' eb' levita ayec' d'a yol in macb'en tic, tato syal sc'ol eb' sb'at d'a Jerusalén chi' ed'oc, b'atocab' eb'. 14 A in tic yed' ucvañ eb' tz'ac'an in razón, tzach cac'b'at ila' tas val yaj Judá yed' Jerusalén chi', van am sc'anab'ajan schecnab'il e Diosal ayec' d'a yol a c'ab' chi' eb'. 15 A q'uen plata yed' q'uen oro tz'el d'a co c'ool cac'anb'at d'ayach, ic'b'at q'uen d'a e Diosal a ex israel ex chi', aton jun ay scajnub' d'a Jerusalén chi'. 16 Tzic'anpaxb'at masanil q'uen plata, q'uen oro ix a cha d'a eb' anima d'a yol yic Babilonia yed' jantac tas tz'el d'a sc'ol eb' etisraelal yed' eb' sacerdote yac'an yuj scajnub' e Diosal chi'. 17 A yed' q'uen tumin chi' tza man noc' vacax, noc' ch'ac calnel, noc' yunetac calnel yed' juntzañxo tastac tz'ac'ji yed' noc', aton ixim trigo, ixim cebada, vino yic tz'ac'ji juntzañ chi' silab'il d'a yib'añ altar d'a scajnub' e Diosal chi'. 18 Axo jantacto q'uen oro yed' q'uen plata scani, ol xo eyila' tas b'aj vach' syal yoch q'ueen, icha syal tas sgana e Diosal chi'. 19 Axo pax masanil yamc'ab' ix ac'ji d'ayach yic sc'anchaji yic tz'och ejmelal d'a scajnub' e Diosal chi', a ach val lac'an tzac' d'a a Diosal d'a Jerusalén chi'.

20 Yalñej junocxo tas ay tz'och eyuuj d'a scajnub' e Diosal chi', syal e c'ananelta stojol d'a viñ smolan q'uen tumin d'a yol in macb'en. 21 A in rey Artajerjes in tic sval d'a masanil eb' molum tumin d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates: Masanil tas sc'an viñaj Esdras viñ sacerdote, viñ c'ayb'um pax d'a sc'ayb'ub'al sDiosal satchaañ, elañchamel tzeyac' d'a viñ. 22 Syal eyac'an 75 quintaloc q'uen plata, 300 quintaloc ixim trigo, 550 galónoc vino, 550 galónoc aceite yed' jantac atz'am atz'am sc'an viñ.

23 Masanil tas sc'an sDiosal satchaañ yuj scajnub', elañchamelocab' tz'ac'chaji, yic vach' max cot yoval sc'ol d'a vib'añ yed' d'a yib'añ eb' val vuninal yed' d'a yib'añ masanil in macb'en. 24 Tzeyojtacaneli to max yal-laj e c'anan q'uen tumin d'a eb' sacerdote, d'a eb' levita sb'itani yed' d'a eb' tañvum puerta yed' d'a eb' smunlaj d'a stemplo Dios chi', aton q'uen syac' eb' d'ayin, ma juntzañxo q'uen mol tumin.

25 A achxo pax tic ach Esdras, ato a' a jelanil ac'b'il yuj a Diosal, ac'och eb' juez yed' eb' yajal. A eb' ol b'oan tas snib'ej eb' anima cajan d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates chi'. A eb' tz'och yopisio chi', yovalil yojtac sc'ayb'ub'al a Diosal chi' eb', axo eb' mañ ojtannacoc jun, tza c'ayb'ej eb'. 26 Axo mach max c'anab'ajan schecnab'il a Diosal chi' yed' in checnab'il a in rey in tic, elañchamel tz'ac'jioch chamel d'a yib'añ, mato tz'ic'chajel d'a yol choñab' chi', ma tz'ic'chajec' tastac ay d'ay, ma tz'ochcan d'a preso, xchi viñ rey chi'.

Slesal viñaj Esdras

27 Ix lajvi chi', ix lesalvi viñaj Esdras icha tic: Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal, aton sDiosal eb' co mam quicham, yujto a' ix ac'an sna' viñ rey chi' to nivan yelc'och scajnub' d'a Jerusalén. 28 Yuj svach'c'olal Jehová, vach' in d'a yichañ viñ rey chi' yed' d'a eb' tz'ac'an srazón viñ yed' d'a sat masanil eb' nivac yajal ayoch yed' viñ. Yuj scolval Jehová ix in tec'b'ej in b'a in molb'an masanil eb' yajal yaj d'a junjun macañ eb' vetisraelal, yic smeltzaj eb' ved'oc, xchi viñaj Esdras chi'.

8

A sb'i eb' meltzajnac yed' viñaj Esdras

1 A eb' viñ yajal ix cot ved' d'a Babilonia ayic ayoch viñaj Artajerjes reyal, aton sb'i eb' viñ tic icha tas yaj stz'ib'chaj eb' viñ d'a junjun yiñtilal:

2-14 Aton viñaj Gersón, d'a yiñtilal viñaj Finees. Viñaj Daniel, d'a yiñtilal viñaj Itamar. Viñaj Hatús, d'a yiñtilal viñaj Secanías, d'a yiñtilal viñaj David. Viñaj Zacarías, d'a yiñtilal viñaj Paros, 150 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Elioenai yuninal viñaj Zeraías, d'a yiñtilal viñaj Pahat-moab, 200 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Secanías yuninal viñaj Jahaziel, d'a yiñtilal viñaj Zatu, 300 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Ebed yuninal viñaj Jonatán, d'a yiñtilal viñaj Adín, 50 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Jesaías yuninal viñaj Atalías, d'a yiñtilal viñaj Elam, 70 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Zebadías yuninal viñaj Micael, d'a yiñtilal viñaj Sefatías, 80 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Obadías yuninal viñaj Jehiel, d'a yiñtilal viñaj Joab, 218 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Selomit yuninal viñaj Josifías, d'a yiñtilal viñaj Bani, 160 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Zacarías yuninal viñaj Bebai, d'a yiñtilal viñaj Bebai, 28 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. Viñaj Johanán yuninal viñaj Hacatán, d'a yiñtilal viñaj Azgad, 110 eb' viñ vinac ajun yed' viñ. A viñaj Elifelet, viñaj Jeiel yed' viñaj Semaías d'a scal yiñtilal viñaj Adonicam, tzac'anxo ix meltzaj eb' viñ yed' 60 eb' viñ vinac. Viñaj Utai yed' viñaj Zabud, d'a yiñtilal viñaj Bigvai, 70 eb' viñ vinac ajun yed' viñ.

A eb' viñ ix munlaj d'a templo

15 A in Esdras in tic, ix in molb'ej eb' vetchoñab' tic d'a sti' jun a a' scuchan Ahava, oxe' c'ual oñ ec' ta'. Ix in sayanec' eb' levita d'a scal eb' anima chi' yed' d'a scal eb' sacerdote, malaj junoc eb' ix ilchaj vuuj. 16 Ix in checanb'at viñaj Eliezer, viñaj Ariel, viñaj Semaías, viñaj Elnatán, viñaj Jarib, viñaj Elnatán, viñaj Natán, viñaj Zacarías yed' viñaj Mesulam. A eb' viñ tic nivac yelc'och eb' viñ yed' pax eb' viñ c'ayb'um, aton viñaj Joiarib yed' viñaj Elnatán. 17 Ix in checb'at eb' viñ yal d'a viñaj Iddo, yajal d'a jun lugar scuch Casifia yed' d'a masanil eb' ayec' yed' viñ ta', aton eb' yiñtilal eb' munlajnac d'a stemplo Dios to scheccot eb' anima eb' yic scolvaj eb' qued'oc d'a scajnub' co Diosal. 18 Yuj scolval Dios ix ic'chajcot viñaj Serebías yuj eb' viñ, yujto a viñ chi' te jelan viñ, yiñtilal viñ jun viñ levita scuchan Mahli. A viñaj Serebías chi', ix cot viñ yed' eb' yuninal yed' eb' yuc'tac, 18 eb' d'a smasanil. 19 Ix yic'anpaxcot viñaj Hasabías eb' viñ yed' viñaj Jesaías yed' pax yuninal eb' viñ yed' eb' sc'ab'yoc eb' viñ, 20 eb' d'a smasanil, yiñtilal eb' viñaj Merari.

20 Ix javipax 220 eb' yiñtilal eb' munlajnac d'a templo, eb' ac'b'ilcanoch yuj viñaj rey David yed' eb' scuchb'an eb' levita d'a yopisio. Masanil juntzañ eb' tic, tz'ib'ab'il sb'i eb'.

21 Ix lajvi chi', ix valani to tzoñ och d'a tzec'ojc'olal d'a sti' a' nivan Ahava chi', yic vach' sco cha co mulej co chucal d'a yichañ co Diosal, sco c'ananpax

d'ay to tzoñ yic'b'at d'a vach'il yed' eb' cuninal yed' masanil tas ay d'ayoñ.
22 Ix in q'uixvi in c'anan eb' soldado d'a viñ rey, aton eb' sb'ey d'a yoc
yed' eb' ayq'ue d'a yib'añ chej, yic tzoñ stañvan eb' d'a eb' ajc'ol d'a yoltac
b'e, yujto toxo ix cal d'a viñ rey chi' to a co Diosal stañvan masanil mach
tz'ac'anoch yipoc sc'ool, palta scot yoval, syac'ancot yaelal d'a yib'añ mach
max c'anab'ajani. 23 Yuj val chi', ix oñ och d'a tzec'ojc'olal, ix co c'anan d'a
Dios to tzoñ stañvej. Ix yab' val tas ix cal chi'.
24 Ix lajvi chi', ix in sic'anel lajchavañ eb' viñ sat yaj d'a eb' viñ sacerdote:
Aton viñaj Serabías, viñaj Hasabías yed' lajuñvañxo eb' viñ. 25-27 Ix lajvi
chi', ix vechtan juntzañ silab' ix ac'chaj yuj sb'ochajxi stemplo co Diosal, ix
in pucanb'at d'a lajchavañ eb' viñ sacerdote ix in siq'uel chi'. A juntzañ
silab' chi', ay q'uen plata, q'uen oro yed' juntzañ yamc'ab' ix yac' viñ rey
yed' eb' tz'ac'an srazón viñ yed' eb' ay yopisio yed' viñ yed' pax tastac ix yac'
eb' quetisraelal ayec' ta'. A d'a smasanil, ay 500 quintal q'uen plata. Yed'
juntzañxo yamc'ab' nab'a plata, 75 quintal yalil yed' 75 quintal q'uen oro yed'
pax 20 uc'ab' oro, 17 libra yalil yed' chab'xo yamc'ab' bronce te vach' yaj sb'oi,
lajan stojol icha yamc'ab' oro.
28 Ix lajvi chi', ix valan d'a eb' viñ icha tic: A ex tic sic'b'il exxo el yicoc
Jehová yed' juntzañ q'uen oro, q'uen plata yed' masanil yamc'ab' ix siaj d'a
Jehová co Diosal yed' eb' co mam quicham. 29 Tze tañvej val q'ueen masanto
ol echtaj q'uen d'a yoltac scuartoal templo d'a Jerusalén d'a yichañ eb' yajalil
eb' sacerdote yed' eb' levita yed' eb' yajal yaj d'a scal eb' quetisraelal, xin chi
d'a eb' viñ. 30 Yuj chi' a eb' viñ sacerdote yed' eb' viñ levita chi', ix schaan
masanil q'uen silab' eb' viñ yed' juntzañ yamc'ab' ix echtaj chi' d'a yol sc'ab'
eb' viñ yic syic'anb'at eb' viñ d'a scajnub' co Diosal d'a Jerusalén.
31 Ayic slajchavil c'ual d'a b'ab'el uj, ix oñ el d'a sti' a' Ahava chi', ix oñ cot
d'a Jerusalén tic. A co Diosal ix oñ colan d'a eb' ajc'ool yed' d'a eb' elc'um d'a
yoltac b'e. 32 Ayic ix oñ javi d'a Jerusalén tic, oxe' c'ual ix quic' quip. 33 Axo
d'a schañil c'ual jun, ix oñ b'at d'a scajnub' co Diosal yic tz'echtaj q'uen plata
yed' q'uen oro yed' jantac yamc'ab' yic scajnub' co Diosal chi'. Ix lajvi chi',
ix ac'chaj d'a viñ sacerdote scuchan Meremot yuninal viñaj Urías. Aypaxec'
viñaj Eleazar yuninal viñaj Finees yed' viñ yed' juntzañxo eb' viñ levita, aton
viñaj Jozabad yuninal viñaj Jesúa yed' viñaj Noadías yuninal viñaj Binúi. 34 A
d'a jun c'u chi', ix echtaj q'ueen, ix b'ischajpax q'uen smasanil, tz'acan yaj
q'ueen. Icha chi' ix aj stz'ib'chajcan q'ueen smasanil.
35 Ix lajvi chi', masanil eb' ix jax d'a Babilonia, ix yac'an noc' silab' eb' stz'a
smasanil d'a co Diosal a oñ israel oñ tic. Ix ac'chaj lajchavañ noc' quelemtac
vacax cuuj co masanil, 96 noc' ch'ac calnel yed' 77 noc' quelemtac calnel. Ix
ac'chaj pax lajchavañ noc' mam chiva silab'il yic tz'ac'ji tup mul. Masanil
juntzañ chi' ix ñusjitz'a d'a yichañ Jehová. 36 Ix lajvi chi', ix ac'chaj b'aj
tz'ib'ab'il schecnab'il viñ rey d'a eb' ayoch yajalil d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a
a' Éufrates, yuj chi' a eb' ix colvaj qued'oc d'a munlajel d'a stemplo co Diosal.

9

Smul eb' choñab' yed' slesal viñaj Esdras

1 Ayic ix lajvi juntzañ chi', ix javi jayvañ eb' yajal yaj d'a scal eb'
quetchoñab' d'ayin, ix yalan eb' icha tic: Tzijtum eb' quetisraelal yed' eb'
sacerdote yed' pax eb' levita max yiq'uel-laj sb'a d'a scal eb' ch'oc choñab'il
cajan d'a co choñab' tic, palta a schuc b'eyb'al eb' cananeo, eb' heteo, eb'
ferezeo, eb' jebuseo, eb' amonita, eb' moabita, eb' egipcio yed' eb' amorreo, a
chi' sb'eyb'alej eb'. 2 A eb' chi' yed' eb' yuninal eb', van yic'lan sb'a eb' yed' eb'

ix yisil eb' ch'oc choñab'il chi'. Yuj chi' a schoñab' Dios toxo ix somchaj yed' juntzañ anima chi'. A val eb' b'ab'el ix yac'och smul tic, aton eb' yajal yaj d'a co cal, xchi eb' d'ayin.

3 Ayic ix vab'an jun chi', ix in ñic'chitanb'at in pichul. Ix in tzucanel xil in jolom yed' xil in ti' yuj cusc'olal. Ix in em c'ojan, mañxo animaoc in aj ix vab'i. 4 Masanil eb' xiv yuj yoval sc'ol co Diosal yuj smul eb' quetisraelal, eb' janacxi d'a Babilonia, ix smolb'ej sb'a eb' ved'oc. C'ojan inñej emi, mañxo in animaoc svab'i, masanto d'a yorail tz'ac'ji silab' d'a yemc'ualil. 5 A val d'a jun rato chi', ix in q'ue vaan b'aj c'ojaninem chi', ñic'chimtac in pichul chi'. Ix in em cuman in lesalvi. Ix vic'anq'ue in c'ab' d'a yichañ Jehová in Diosal. 6 Ix valan icha tic: Ach in Diosal, tzin te q'uixvi d'ayach. Tzin somchaj chaañ. Maxtzac nachaj vuuj tas svutej valan in b'a d'ayach, yujto ix te ec' yib'añ co chucal. A co mul chi' ix q'uec'och d'a satchaañ. 7 Atax d'a stiempoal eb' co mam quicham, masanto ticnaic, te ayoññej och co c'ulan chucal. Yuj co chucal ix oñ ac'jioch yed' eb' co reyal yed' eb' sacerdote d'a yol sc'ab' eb' sreyal juntzañxo nación. Ix oñ miljichamoc. Ix oñ ic'jib'at d'a ch'oc choñab'il. Ix elc'ajb'at tastac ay d'ayoñ, te q'uixvelal ix oñ ajcani, icha val caj ticnaic. 8 Palta ticnaic jun, ach Jehová co Diosal, yuj a vach'c'olal, ix oñ a col jayvañ oñ ayoñec' tic. Yuj chi' syal co cajnajxi d'a sat lum luum to ic yaj tic. A ach ix ac'xi co tzalajc'olal, ix ac'anpax co junc'olal b'aj checab' caji. 9 Vach'chom checab' caji, palta maj oñ actejcanlaj. Ix a ch'ox a vach'c'olal d'ayoñ d'a yichañ eb' sreyal Persia. Ix ac' co q'uinal yic ix co b'oanxiq'ue a cajnub' tic, yujto jub'ilemi. A ach tzoñ a tañvej d'a Judá yed' d'a Jerusalén tic.

10 Axo ticnaic, ach co Diosal, ¿tas val vach' calan d'ayach, yujto toxo ix och co mul? Maj co c'anab'ajej a checnab'il, 11 aton a checnac yal eb' a checab', eb' tzach ac'an servil. A ach tic alnac d'ayoñ to junelñej te chuc sb'eyb'al juntzañ anima cajan d'a lum luum ol ac' quiquej, mañ jantacoc chucal sc'ulej eb' d'a yol smacb'en. 12 Alannacpaxi to max yal-laj cac'an yic'laj sb'a eb' ix quisil yed' eb' yuninal eb'. Max yalpax yic'lan sb'a eb' cuninal yed' eb' ix yisil eb', max yalpax co colvaj d'a eb'. Alannaccani tato max co c'ulej juntzañ chi', vach' ol aj yelc'och co choñab' tic, ol cac'an tzalajb'oc co c'ool yuj a vach'c'olal, yic vach' scac'can lum luum tic smacb'enoc eb' quiñtilal d'a junelñej.

13 A val yuj co chucal ix och d'ayach, yuj chi' ix javi juntzañ yaelal tic d'a quib'añ, palta a ach tic, ach co Diosal, maj ac'och co yaelal icha tas smoj co chaani, quenñej yaelal chi' ix javi d'a quib'añ. Palta ix el val d'a a c'ool to pitzan jayvañoñxo tic. 14 Tato te chuc scutejxi co b'a d'ayach, tato squic'laj co b'a yed' juntzañ ch'oc animail te chuc sb'eyb'al chi', ol am te cot oval d'ayoñ, ol oñ a sataneli, masanto mañxa junoc oñ ol oñ canoc.

15 Mamin Jehová, co Diosal ach a oñ israel oñ tic, te tojolñej tzutej a b'a d'ayoñ, yuj chi' ix to oñ can jayvañoñxo tic. Palta ina jantac co mul ix ochxi d'ayach, yuj chi' maxtzac co tec'b'ej co b'a coch d'a ichañ, xin chi d'a Jehová.

10

Ix ic'chajel eb' ix ix ch'oc choñab'il

1 Yacb'an van slesalvi viñaj Esdras chi', van yoc' viñ syalanq'ueta smul eb' yetisraelal viñ, cumanem viñ d'a yichañ scajnub' Dios. Yacb'an chi', ix och oyan jun ñilañ eb' yetisraelal viñ d'a spatic, eb' viñ vinac, eb' ix ix yed' eb' unin. Ix te oc' val eb' yed' viñ. 2 Ix lajvi chi', axo viñaj Secanías yuninal viñaj Jehiel d'a yiñtilal viñaj Elam, ix alan d'a viñaj Esdras chi' icha tic: A oñ tic maj co c'anab'ajej co Diosal, yujto ix quic'laj co b'a yed' eb' ix ix ch'oc choñab'il, palta jun, ayto val sb'onab'il jun tic d'ayoñ. 3 A ticnaic, scac' co ti', ol co chec

pax eb' ix ch'oc choñab'il chi' yed' yune'. Ol co c'anab'ajan tas tzal chi' yed' tas syal eb' sc'anab'ajan schecnab'il Dios ed'oc, icha yalan checnab'il chi'. 4 Yuj chi' q'ueañ vaan, yujto a ach tic syal a b'oan yaj jun tic. Ol oñ colvaj ed'oc. Tec'b'ej a b'a a b'oan jun munlajel tic, xchi viñ.

5 Yuj chi' ix q'ue liñan viñaj Esdras chi', ix schecan viñ yac' sti' eb' yajalil eb' sacerdote, eb' levita yed' juntzañxo eb' yetisraelal eb' yic sc'anab'ajej eb' icha ix aj yac'an sti' chi'. 6 Ix lajvi chi' ix el viñaj Esdras chi' d'a yichañ scajnub' Dios chi', ix b'at viñ d'a scuarto viñaj Johanán yuninal viñaj Eliasib. Ata' ix ec' ac'val yuj viñ. Malaj jab'oc tas ix sva viñ, malaj pax tas ix yuq'uej viñ, yujto ix te cus sc'ol viñ yuj smul eb' ix jax d'a Babilonia chi'.

7 Ix lajvi chi', ix alchaji to a masanil eb' ay d'a Jerusalén yed' eb' ay d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá, aton eb' jaxnac chi', to smolb'ej sb'a eb' d'a Jerusalén chi'. 8 Ix smol alan eb' viñ yajal yed' eb' viñ ichamtac vinac to d'a schab'jial sc'och eb' anima chi', ix yalan eb' viñ icha tic: Tato ay eb' max javi d'a sc'ual chi', tz'ic'jiec' masanil tastac ay d'a eb', spechjiel eb' d'a scal eb' yetchoñab' chi', xchi eb' viñ. 9 Yuj chi', axo d'a jun c'u chi', aton d'a 20 yoch sb'aluñil uj, ix smolb'an sb'a masanil eb' viñ ay yopisio yic Judá yed' yic Benjamín d'a Jerusalén chi'. Ix em c'ojan eb' smasanil d'a yamaq'uil scajnub' Dios. Ste ib'xi eb' yuj tas van yalchaj chi' yed' pax yuj jun ñab' ov yemi. 10 Ix lajvi chi', ix q'ue liñan viñaj sacerdote Esdras chi', ix yalan viñ d'a eb' icha tic:

—A ex tic ix och e mul yujto ix eyic'laj e b'a yed' eb' ix ix ch'oc choñab'il. Icha chi' ix aj svach' och co mul. 11 A ticnaic, alecq'ueta e mul d'a yichañ Jehová sDiosal eb' co mam quicham, c'anab'ajejec tas snib'ej. Iq'uequel e b'a d'a scal eb' anima ch'oc choñab'il chi', tzeyactanpaxcan eb' ix ix, ix eyic'laj e b'a yed'oc d'a scal eb' chi', xchi viñ.

12 Ix tac'vi eb' anima chi' smasanil, te chaañ ix yal eb' icha tic:

—Ol co c'anab'ajej icha tzal chi'. 13 Palta ina max ec'laj ñab' tic, max yallaj co can d'a calle tic, yujto a jun tic, mañ jun chab'ñejoc c'ual ol yac' sb'oi, yujto te nivan oñ ix och co mul tic. 14 Vach' tato añej eb' yajal scan d'a tic yic sb'oan yaji, axo masanil eb' cajan d'a yoltac co choñab', eb' ix yic'laj sb'a yed' eb' ix ch'oc choñab'il chi', syal sjavi eb' d'a junoc c'u to scan sc'ual. Aocab' eb' juez yed' eb' yichamtac vinaquil choñab' tz'ic'ancot eb'. Icha chi' ol co c'ulej co masanil, masanto ol yal stup yoval sc'ol co Diosal d'a quib'añ yuj tas ix co c'ulej tic, xchi eb'.

15-16 Masanil eb' ix jax d'a Babilonia chi', ix scha sc'ol eb' tas ix alchaj chi', palta añej viñaj Jonatán yuninal viñaj Asael yed' viñaj Jahazías yuninal viñaj Ticva yed' chavañ eb' viñ levita, aton viñaj Mesulam yed' viñaj Sabetai maj chaan sc'ool. Yuj chi' a viñaj sacerdote Esdras chi', ix yac'och juntzañ eb' viñ yajal viñ, aton eb' viñ yajal d'a scal eb' yiñtilal. Ix tz'ib'chajcan sb'i eb' viñ. Axo d'a b'ab'el c'ual yic slajuñil uj, ix smolb'an sb'a eb', yic sch'olb'itan junjun macañ eb'. 17 Axo d'a b'ab'el c'u yic b'ab'el uj, ata' ix lajvi sch'olb'itaj masanil eb' ix yic'laj sb'a yed' eb' ix ix ch'oc choñab'il chi'.

18 Aton sb'i eb' viñ ix yic'laj sb'a yed' eb' ix ch'oc choñab'il chi':

A d'a yiñtilal eb' sacerdote yed' d'a eb' sc'ab'yoc viñaj Jesúa yuninal viñaj Josadac: Aton viñaj Maasías, viñaj Eliezer, viñaj Jarib yed' viñaj Gedalías. 19 A eb' viñ ix yac' val sti' schecan pax eb' ix ix chi'. Ix yac' junjun noc' ch'ac calnel eb' viñ silab'il d'a Dios yuj smul.

20 A d'a eb' yiñtilal viñaj Imer: Aton viñaj Hanani yed' viñaj Zebadías.

21 D'a eb' yiñtilal viñaj Harim: Aton viñaj Maasías, viñaj Elías, viñaj Semaías, viñaj Jehiel yed' viñaj Uzías.

22 D'a eb' yiñtilal viñaj Pasur: Aton viñaj Elioenai, viñaj Maasías, viñaj
Ismael, viñaj Natanael, viñaj Jozabad yed' viñaj Elasa.
23 Axo d'a eb' yiñtilal eb' levita: Aton viñaj Jozabad, viñaj Simei, viñaj
Kelaía, (scuchan pax Kelita) viñaj Petaías, viñaj Judá yed' viñaj Eliezer.
24 Axo d'a scal eb' sb'itani: Aton viñaj Eliasib.
Axo d'a scal eb' tañvum puerta: Aton viñaj Salum, viñaj Telem yed' viñaj
Uri.
25 Axo d'a scal juntzañxo eb' quetisraelal, d'a eb' yiñtilal viñaj Paros: Aton
viñaj Ramía, viñaj Jezías, viñaj Malquías, viñaj Mijamín, viñaj Eleazar, viñaj
Malquías yed' viñaj Benaía.
26 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Elam: Aton viñaj Matanías, viñaj Zacarías, viñaj
Jehiel, viñaj Abdi, viñaj Jeremot yed' viñaj Elías.
27 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Zatu: Aton viñaj Elioenai, viñaj Eliasib, viñaj
Matanías, viñaj Jeremot, viñaj Zabad yed' viñaj Aziza.
28 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Bebai: Aton viñaj Johanán, viñaj Hananías, viñaj
Zabai yed' viñaj Atlai.
29 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Bani: Aton viñaj Mesulam, viñaj Maluc, viñaj
Adaía, viñaj Jasub, viñaj Seal yed' viñaj Ramot.
30 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Pahat-moab: Aton viñaj Adna, viñaj Quelal,
viñaj Benaía, viñaj Maasías, viñaj Matanías, viñaj Bezaleel, viñaj Binúi yed'
viñaj Manasés.
31 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Harim: Aton viñaj Eliezer, viñaj Isías, viñaj
Malquías, viñaj Semaías, viñaj Simeón, 32 viñaj Benjamín, viñaj Maluc yed'
viñaj Semarías.
33 Axo d'a eb' yiñtilal viñaj Hasum: Aton viñaj Matenai, viñaj Matata, viñaj
Zabad, viñaj Elifelet, viñaj Jeremai, viñaj Manasés yed' viñaj Simei.
34-37 Axo d'a yiñtilal viñaj Bani: Aton viñaj Madai, viñaj Amram, viñaj Uel,
viñaj Benaía, viñaj Bedías, viñaj Quelúhi, viñaj Vanías, viñaj Meremot, viñaj
Eliasib, viñaj Matanías, viñaj Matenai, viñaj Jaasai.
38-42 Axo d'a yiñtilal viñaj Binúi: Aton viñaj Simei, viñaj Selemías, viñaj
Natán, viñaj Adaía, viñaj Macnadebai, viñaj Sasai, viñaj Sarai, viñaj Azareel,
viñaj Selemías, viñaj Semarías, viñaj Salum, viñaj Amarías yed' viñaj José.
43 Axo d'a yiñtilal viñaj Nebo: Aton viñaj Jeiel, viñaj Matatías, viñaj Zabad,
viñaj Zebina, viñaj Jadau, viñaj Joel yed' viñaj Benaía.
44 Masanil juntzañ eb' viñ tic, ix yic'laj sb'a eb' viñ yed' eb' ix ix ch'oc
choñab'il. Ay eb' viñ ayxo yuninal yed' eb' ix.

A Ch'aň Libro
NEHEMÍAS

Nehemías sb'i jun libro tic, yujto a yab'ixal viňaj Nehemías syal d'ay. Syalanpax yuj tas aj smeltzajnacxi eb' israel xid'nac icha presoal d'a Babilonia yed' tas aj sb'onacxiq'ue smuroal Jerusalén. A viňaj Nehemías chi', checb'ilcot viň yuj viňaj rey Artajerjes sreyal Persia. Aton tic syal capítulo 1 yed' 2. Axo d'a capítulo 3 masanto d'a 7, syalcoti tas ajnac schecjicot viň yic tzul sb'oanxi smuroal choňab' Jerusalén viň. A viň cuchb'annac eb' anima d'a jun munlajel chi', yalannac viň d'a eb' to syac'och spensar eb' d'a sc'ayb'ub'al Dios, yic vach' tz'ajec' eb' d'a snación chi'.

Axo d'a capítulo 8 masanto d'a 10, syal yuj viňaj Esdras, tas yutejnac viň yavtan sc'ayb'ub'al Dios d'a yichaň masanil anima molanec' d'a jun c'u. Ayic yab'annac masanil eb' anima chi', yalnacq'ueta smul eb' d'a Dios. Axo d'a capítulo 11 masanto d'a 13, syalcot yuj eb' smunlaj d'a scajnub' Dios, syalanpax tas ajnac yoch smuroal choňab' chi' d'a yol sc'ab' Dios, syalanpaxcan tastac b'onacxicani.

Ix lesalvi viňaj Nehemías yuj schoňab'

1 Aton vab'ixal a in Nehemías in tic, yuninal in viňaj Hacalías. Ayic
20 ab'ilxo yoch viňaj Artajerjes reyal, d'a jun uj scuchan Quisleu, ayinec'
d'a Susa scapitalil Persia. 2 Ata' ix c'och viň vuc'tac scuchan Hanani yed'
juntzaňxo eb' ix cot yed' viň d'a Judá. Ix in c'anb'an d'a eb' tas yaj Jerusalén
yed' eb' yiňtilal eb' anima ic'b'ilcot d'a Babilonia. 3 Ix yalan eb' d'ayin: A eb'
quetchoňab' chi' ayec' eb' d'a Judá, te cusc'olal yajec' eb', te q'uixveltac yajec'
eb'. Axo Jerusalén chi' mac'b'ilem smuroal, tz'anacpaxb'at spuertail, xchi eb'.
4 Ayic ix vab'an juntzaň chi', ix in em c'ojan, ix in oq'ui. Ix in te cus val
jaye' c'ual. Ix in och d'a tzec'ojc'olal, ix in lesalvi d'a sDiosal satchaaň. 5 Ix
valan icha tic: Mamin Jehová sDiosal satchaaň, te nivan elc'ochi, te ay a may,
tzaq'uelc'och a trato yed' eb' tzach xajanani, eb' sc'anab'ajan a checnab'il.
6 Tzin c'an d'ayach to tza cha ab' in lesal a in a checab' in tic. D'a junjun
c'u yed' d'a junjun ac'val tzin tevi d'ayach cuuj a oň a choňab' oň tic, a
checab' caji. Svalq'ueta co mul d'ayach. A oň tic yed' eb' co mam quicham,
ix och co mul d'ayach. 7 Te chuc ix cutej co b'a d'ayach. Maj co c'anab'ajej
a checnab'il, a c'ayb'ub'al yed' tas a chec yalnaccan viň a checab' aj Moisés
d'ayoň. 8 Nacot tas alnac d'a viň a checab' chi': Tato maň ol e c'anab'ajej tas
ix vala', ol ex in saclemejcanb'at d'a scaltac juntzaňxo ch'oc choňab'il. 9 Palta
tato ol ex meltzajxoc d'ayin jun, ol e c'anab'ajan in checnab'il, tze b'eyb'alani,
vach'chom sacleminac eyajcanb'at b'aj slajvic'och yolyib'aňq'uinal tic, ol ex
in molb'ejxicot d'a jun lugar to sic'b'ilel vuuj, b'aj tz'och ejmelal d'ayin, xa chi.
10 A oň a checab' oň tic, a choňab' oň paxi, ix oň a col yed' a poder. 11 Mamin,
tzin c'an d'ayach to tza cha ab' in lesal a in a checab' in tic yed' tas sc'an
juntzaňxo eb' a checab' to sco nib'ej tzach quic'chaaň. Tzin c'an d'ayach to
tzac' a vach'c'olal d'ayin, yic vach' scha yab' viň rey tas ol vala', xin chi. A d'a
jun tiempoal chi' ayin och sb'achumaloc svino viňaj rey Artajerjes chi'.

2

Ix chajicot viňaj Nehemías d'a Jerusalén

1 Ay jun c'u d'a yol uj Nisán, ayic 20 ab'ilxo yoch viñaj Artajerjes reyal, ayic
van vac'an svino viñ rey chi', ix yilan viñ to cuseltac yilji in sat. Malaj b'aj
icha chi' viljitaxoni. 2 Yuj chi' ix sc'anb'an viñ d'ayin:
—¿Tas yuj cuseltac yilji a sat? Ina mañ ach penaocay svila'. Ichato ilc'olal
aji, xchi viñ rey chi'.
A val d'a jun rato chi', ix in xivq'uei, 3 ix valan d'a viñ icha tic:
—Mamin rey, ayocab' achñej eq'ui. ¿Tas yuj mañ cuseltacoc yilji in sat a
naani, ina to a in choñab' b'aj mucan eb' in mam vicham, emnac lañnajoc,
tz'anacpaxb'at spuertail? xin chi d'a viñ.
4 —¿Tas svutej in colvaj d'ayach ticnaic jun? xchi viñ rey chi'.
Yuj chi' ix in lesalvi d'a sDiosal satchaañ. 5 Ix valan d'a viñ rey chi' icha tic:
—Tato scha a c'ol mamin rey, tato vach' in d'a yol a sat, tzin c'an d'ayach
to tzin a chab'at d'a Judá chi', b'aj mucan eb' in mam vicham, yic sb'at in
b'oanxiq'uei, xin chi d'a viñ.
6 C'ojanem viñ rey chi', c'ojanpaxem ix reina d'a stz'ey viñ. Ix yalan viñ
d'ayin icha tic:
—¿Jantac tiempo tzach b'at jun? ¿B'aq'uiñ tzach jaxi? xchi viñ.
Ix valani jantac tiempo, ix schaan sc'ol viñ tas ix val chi'. 7 Ix valanpax d'a
viñ icha tic: Tato vach' tz'aj tza na' mamin rey, ac'b'at junoc carta d'a eb' viñ
gobernador ay d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates, yic vach' tzin schaec'
eb' viñ ta' masanto tzin c'och d'a Judá. 8 Sb'at junocxo carta chi' d'a viñaj Asaf
yilumal te' nivac te' ay ta', yic syac' te' viñ d'ayin, yic tz'och te' d'a spuertail
b'aj ay eb' stañvan templo, d'a smuroal choñab' chi' yed' d'a te' pat b'aj ol in
ajoc, xin chi d'a viñ. Yuj svach'c'olal in Diosal, ix yac' masanil juntzañ tic viñ
rey chi' d'ayin.
9 Ayic ix in javi d'a eb' viñ ayoch yajalil d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a'
Éufrates chi', ix vac'an jun carta ix yac'cot viñ rey chi' d'a eb' viñ. Ajun pax
juntzañ eb' viñ yajal eb' soldado yed' eb' ayq'ue d'a yib'añ chej ix yac'cot viñ
rey chi' ved'oc. 10 Palta axo ix yab'an viñaj Sanbalat aj Horón yed' viñaj Tobías
yajal yaj d'a Amón to ix in javi yic tzin colvaj yed' eb' vetisraelal, ix cot yoval
eb' viñ.

Ix ec' viñaj Nehemías yil muro

11 Ayic yoxilxo c'ual in javi d'a Jerusalén, 12 in q'ue vaan d'ac'valil yed'
jayvañ eb' viñ vinac ajun ved'oc, palta malaj junoc mach b'aj ix vala' tas ix
yal Dios d'a in pensar yuj tas ol in c'ulej d'a Jerusalén chi'. Malaj noc' chej
ix quic'b'ati, a inñej ix vic' noc' in cuchumal. 13 A d'a jun ac'val chi', oñ
elta d'a jun puerta d'a pañan, d'a stojolal sjaj a' Dragón, oñ ec' d'a spuertail
b'aj sb'atcan c'alem. Ix vilan smuroal Jerusalén chi', mac'b'ilem lañnajoc,
tz'anacpaxb'at spuertail. 14 Ix ec' vilanpax jun puerta d'a sjaj a a' yed' pax
stanque viñ rey. Majxo yal-laj vec' yed' noc' in chej chi' ta'. 15 Añeja' q'uic'to
in q'uec'och d'a sti' a' Cedrón. Ayic ix lajvi vilan muro chi', in meltzajxi b'aj in
b'at chi', in ochxi d'a jun puerta d'a pañan chi'.
16 A eb' yajal yaj d'a choñab' chi', mañ yojtacoc eb' b'ajtil ayinb'ati, mañ
yojtacoc pax eb' tas tzin c'ulej. Malaj pax tas sval d'a eb' vetisraelal, d'a eb'
sacerdote, d'a eb' yajal yaji yed' d'a eb' ol munlajoc. 17 Ix lajvi chi' ix valan d'a
eb' icha tic:
—A ex tic eyojtac sic'lab'il to a jun tiempoal b'aj ayoñ ec' tic te chuclaj, ina
ix mac'chajem lañnaj choñab' Jerusalén tic, tz'anacxopaxb'at spuertail. Yuj
chi' co molb'ejec co b'a sco b'oanecxiq'ue smuroal tic, yic vach' maxtzac oñ
b'uchji, xin chi d'a eb'.

18 Ayic ix valan d'a eb' jantac svach'c'olal Dios ix sch'ox d'ayin yed' tas ix yal viñ rey d'ayin, ix yalan eb':
—Co yamecoch co munlaji, xchi eb'. Icha chi' ix aj scuchb'an sb'a eb' d'a jun munlajel chi'. 19 Ayic ix yab'an viñaj Sanbalat aj Horón yed' viñaj Tobías yajal yaj d'a Amón yed' pax viñaj Gesem árabe, ix te b'uchvaj eb' viñ d'ayoñ, ix yalan eb' viñ:
—¿Tas ol e c'ulej? ¿Tom tze nib'ej tzeyiq'uel e b'a d'a yol sc'ab' viñ rey? xchi eb' viñ.
20 Ix in tac'vi d'a eb' viñ icha tic:
—Yuj scolval sDiosal satchaañ, ol yal cuuj. A oñ schecab' oñ tic ol co yamoch co b'oani, palta a ex tic, malaj eyalan eyic d'ayoñ, malaj eyopisio, yujto mañ ex quetchoñab'oc, xin chi.

3

Ix pojchajec' munlajel

1 A viñaj sat sacerdote Eliasib yed' eb' yetsacerdoteal, a eb' ix b'oanxi b'aj tz'och noc' calnel, ix yac'anoch spuertail eb'. Ix sb'oanxiq'ue muro eb', ix b'atñej d'a torre scuch Hamea masanto d'a torre scuch Hananeel, ix yac'ancanoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. 2 Axo junxo macañ muro chi', a eb' viñ aj Jericó ix b'oanxiq'uei. Axo junxo macañ, a viñaj Zacur yuninal viñaj Imri ix b'oanxiq'uei. 3 Axo eb' yiñtilal viñaj Senaa ix b'oanxiq'ue b'aj ay spuertail yic noc' chay. Ix yac'anoch sjolom spuertail chi' eb', ix ochcan spuertail chi', ix ec'can c'atan q'uen hierro syamnub'oc. 4 Ix b'oñejb'at jun muro chi', a viñaj Meremot yuninal viñaj Urías yixchiquin viñaj Cos ix b'oanxiq'ue junxo macañ. Axo viñaj Mesulam yuninal viñaj Berequías, yixchiquin viñaj Mesezabeel ix b'oanxiq'ue junxo macañ. Axo viñaj Sadoc yuninal viñaj Baana ix b'oanxi junxo macañ. 5 Axo junxo macañ a eb' aj Tecoa ix b'oanxiq'uei, palta a eb' nivac vinac yaj d'a scal eb', maj yal sc'ol eb' ix colvaj yed' eb' scuchb'an jun munlajel chi'. 6 A viñaj Joiada yuninal viñaj Paseah yed' viñaj Mesulam yuninal viñaj Besodías, a eb' viñ ix b'oanxiq'ue b'aj ay jun puerta scuchan Jesana. Ix yac'anoch sjolom spuertail chi' eb' viñ, ix ochpaxcan spuertail chi', ix ec'can c'atan q'uen hierro syamnub'oc. 7 Axo junxo macañ, a viñaj Melatías aj Gabaón ix b'oanxiq'ue yed' viñaj Jadón aj Meronot yed' eb' aj Gabaón yed' eb' aj Mizpa, aton eb' ay d'a yalañ smandar viñ yajal yaj d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a a' Éufrates. 8 Axo junxo macañ, a viñaj Uziel yuninal viñaj Harhaía, viñ smunlaj yed' q'uen q'ueen vach' yilji, a viñ ix b'oanxiq'uei. Axo junxo macañ, a viñaj Hananías yuninal jun viñ b'oum perfume ix b'oanxiq'uei. A eb' viñ chavañ chi' ix b'oanxiq'ue muro chi' masanto ix c'och d'a sti' jun muro levan sat. 9 Axo junxo macañ a viñaj Refaías yuninal viñaj Hur ix b'oanxiq'uei. A viñ chi' yajal yaj viñ d'a nañal lugar d'a yol smacb'en Jerusalén. 10 A viñaj Jedaías yuninal viñaj Harumaf ix b'oanxiq'ue junxo macañ d'a yichañ spat. Axo junxo macañ, a viñaj Hatús yuninal viñaj Hasabnías ix b'oanxiq'uei.

11 A junxo macañ, a viñaj Malquías yuninal viñaj Harim yed' viñaj Hasub yuninal viñaj Pahat-moab, a eb' viñ ix b'oanxiq'ue yed' jun torre scuch Hornos. 12 Axo junxo macañ, a viñaj Salum yuninal viñaj Halohes ix b'oanxiq'uei. A viñ chi' yajal yaj viñ d'a nañalxo lugar ayoch d'a yol smacb'en Jerusalén. Ix colvajpax eb' ix yisil viñ yed'oc. 13 A viñaj Hanún yed' eb' cajan d'a Zanoa ix b'oanxiq'ue b'aj ix can sti' d'a ch'olan. Ix yac'anoch spuertail eb', ix ec'can c'atan q'uen hierro syamnub'oc. Ix sb'oanxiq'ue 450 metro muro chi' eb', masanto d'a spuertail b'aj sb'atcan c'alem. 14 Axo viñaj Malquías

yuninal viñaj Recab yajal d'a yol smacb'en choñab' Bet-haquerem, a viñ ix b'oanxiq'ue b'aj ix can sti' b'aj sb'atcan c'alem chi'. Ix yac'anoch spuertail viñ, ix ec'can c'atan q'uen hierro syamnub'oc.

15 A viñaj Salum yuninal viñaj Colhoze, yajal d'a yol smacb'en choñab' Mizpa, a viñ ix b'oanxiq'ue b'aj ix can sti' d'a sjaj a a'. Ix yac'q'ue spatil viñ, ix yac'anoch spuertail chi' viñ, ix ec'paxcan c'atan q'uen hierro syamnub'oc. Ix sb'oanxiq'ue muro chi' viñ b'aj ay tanque scuch Siloé d'a slac'anil yavb'en te' eb' rey, masanto b'aj b'achquiltac yem sb'eal schoñab' viñaj David. 16 A viñaj Nehemías yuninal viñaj Azbuc, yajal d'a nañal yol smacb'en choñab' Bet-sur, a viñ ix b'oanxiq'ue junxo macañ muro chi'. Ix cotñej d'a yichañ b'aj mucb'il viñaj rey David masanto ix c'och b'aj ay stanqueal a a', ix c'och b'aj ay scuartel eb' soldado.

17 Axo eb' levita scuchb'ej viñaj Rehum yuninal viñaj Bani, a eb' ix b'oanxiq'ue junxo macañ. Axo d'a yichañb'ati, a viñaj Hasabías yajal d'a nañal smacb'en choñab' Keila, a viñ ix b'oanxiq'ue junxo macañ sq'uexuloc eb' yetchoñab'. 18 Axo b'aj ix c'och yic eb' chi', ata' ix sb'oxiq'ue juntzañxo eb' sc'ab'yoc eb'. A viñaj Bavai yuninal viñaj Henadad, yajal d'a nañalxo smacb'en Keila chi', a viñ scuchb'an eb'. 19 Axo viñaj Ezer yuninal viñaj Jesúa, yajal d'a Mizpa, a viñ ix b'oanxiq'ue jun macañxo d'a yichañ b'aj smolchaj yamc'ab' yic oval b'aj scumlaj muro chi'. 20 Axo viñaj Baruc yuninal viñaj Zabai, d'a smasanil sc'ool viñ ix sb'oxiq'ue junxo macañ b'aj scumlaj chi' masanto ix c'och d'a spuertail spat viñaj Eliasib, viñ sat sacerdote. 21 A viñaj Meremot yuninal viñaj Urías, yixchiquin viñaj Cos, a viñ ix b'oanxiq'ue junxo macañ sb'at d'a spuertail spat viñaj Eliasib chi' masanto b'aj slajvic'och spat viñ chi'.

22 Axo junxo macañ, a eb' sacerdote cajan d'a sch'olanil a' Jordán ix b'oanxiq'uei. 23 Axo viñaj Benjamín yed' viñaj Hasub, a eb' viñ ix b'oanxib'at d'a yichañ spat. Axo d'a sñi' yic eb' viñ chi', axo viñaj Azarías yuninal viñaj Maasías yixchiquin viñaj Ananías, a viñ ix b'oanxiq'ue d'a slac'anil spat. 24 Axo junxo macañ, a viñaj Binúi yuninal viñaj Henadad, a viñ ix b'oanxiq'uei, ix b'at d'a spat viñaj Azarías masanto ix c'och b'aj scumlaj d'a jun schiquin. 25 Axo viñaj Palal yuninal viñaj Uzai, a viñ ix b'oanxiq'ue b'aj scumlaj chi' yed' jun torre ayel d'a spatic muro chi' d'a spalacio viñ rey, aton d'a yamaq'uil spat eb' soldado stañvan viñ rey chi'. Axo junxo macañ, a viñaj Pedaías yuninal viñaj Faros ix b'oanxiq'uei, 26 masanto ix c'och d'a spuertail b'aj tz'el eb' ix ix ic'oj a', jun sb'atcan d'a stojolal b'aj sq'ueul c'u, d'a slac'anil jun torre ayel d'a spatic muro chi'. Axo junxo macañ, a eb' smunlaj d'a templo cajan d'a Ofel, a eb' ix b'oanxiq'uei. 27 Axo eb' aj Tecoa ix b'oanxiq'ue junxo macañ, sb'atñej d'a yichañ jun torre chi' masanto d'a smuroal d'a Ofel chi'.

28 Axo eb' sacerdote ix b'oanxiq'ue d'a yichañ spat junjun, sb'atñej d'a spuertail b'aj tz'och noc' chej. 29 Axo viñaj Sadoc yuninal viñaj Imer ix b'oanxiq'ue junxo macañ d'a yichañ spat. Axo viñaj Semaías yuninal viñaj Secanías ix b'oanxiq'ue junxo macañ b'aj ay eb' stañvan puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u. 30 Axo viñaj Hananías yuninal viñaj Selemías yed' viñaj Hanún svaquil yuninal viñaj Salaf, a eb' viñ ix b'oanxiq'ue junxo macañ. Axo viñaj Mesulam yuninal viñaj Berequías ix b'oanxiq'ue jun macañ d'a yichañ spat. 31 Axo viñaj Malquías, viñ b'oum q'ueen vach' yilji, a viñ ix b'oanxiq'ue junxo macañ d'a spat eb' smunlaj d'a templo yed' d'a yic eb' choñvajum yed' d'a yichañ spuertail b'aj ay eb' stañvan choñab' chi', masanto b'aj ay eb' stañvan d'a schiquin muro chi'. 32 Axo juntzañxo eb' viñ b'oum q'uen vach' yilji yed' eb' viñ choñvajum, a eb' viñ ix b'oanxiq'ue junxo macañ, sb'atñej b'aj ay eb' stañvan d'a schiquin chi', masanto ix c'och b'aj ay spuertail yic noc' calnel.

4

Ix b'uchvaj eb' ajc'ool

1 Ayic ix yab'an viñaj Sanbalat to van co b'oanxiq'ue muro chi', ix te cot
yoval viñ, ix syamanoch viñ sb'uchvaj d'ayoñ. 2 Ix och ijan viñ yalan b'uchval
lolonel d'ayoñ d'a yichañ eb' viñ ajun yed'oc yed' d'a yichañ eb' viñ soldado
aj Samaria. Ix yalan viñ icha tic: Ob'iltac juntzañ eb' judío tic, ¿tom ay jab'oc
tas syal sb'oan eb'? ¿Tom ol yac'xi silab' eb' snaani? ¿Tom junñej c'ual ol sb'o
jun munlajel tic eb' snaani? ¿Am snaan eb' to a d'a scal juntzañ tz'aeltac q'uen
juyanec' tic ol yiq'uelta q'uen ac' q'ueen eb'? xchi viñ.
3 Ayec' pax viñaj Tobías amonita d'a stz'ey eb' viñ. Ix yalanpax viñ icha tic:
A juntzañ q'ueen sb'oq'ue eb' muroal tic, q'uinaloc a junoc noc' vaax tz'ec' d'a
yib'añ q'ueen, tz'el ñilnaj q'ueen stec'an noc', xchi viñ.

Slesal viñaj Nehemías

4 Yuj chi' ix in lesalvi icha tic: Mamin, ach co Diosal, tzab' val oñ sb'uchan
eb'. Cotocab'can sb'uchval lolonel eb' chi' d'a yib'añ. Aocab' eb' yajc'ol eb'
tz'ic'anec' tastac ay d'ay. Ic'jocab'b'at eb' d'a junocxo nación. 5 Mañ ac'
nivanc'olal smul eb' tic, mocab' b'at tas ix sc'ulej eb' tic satc'olal uuj, yujto
tzoñ sb'uchval eb' a oñ sco b'oxiq'ue muro tic, xin chi.

Ix ec' val eb' ajc'ol d'a yib'añ

6 Ix oñ munlajñej, elañchamel ix nañalb'i cuuj yujto te ay val stzalajc'olal
eb' choñab' smunlaji. 7 A viñaj Sanbalat, viñaj Tobías, eb' árabe, eb' amonita
yed' eb' aj Asdod, ix te cot yoval eb' ayic ix yab'an eb' to yelc'olal tzoñ munlaji
yic sco b'oanxiq'ue smuroal Jerusalén. Toxo pax ix macchaj b'aj nivac ix
aj spojemi. 8 Smol alan eb' to syac' oval eb' qued'oc, yic syac'an chucal eb'
d'a Jerusalén tic yalani. 9 Yuj chi' ix oñ lesalvi d'a co Diosal, ix cac'anoch co
tañvumal d'a junjun c'u yed' d'a junjun ac'val yic sco colan co b'a d'a eb' ajc'ol
chi'. 10 Ix yalanpax eb' smunlaj chi' icha tic: Toxo ix te el yip eb' cuchum
q'ueen yic syic'anel jantac q'uen q'ueen eb' yed' spojelal jun muro telvinac
tic, yuj chi' mañ ol techajlaj cuuj co b'oanxiq'uei, xchi eb'.
11 A snaan eb' ajc'ol chi' to mañ ol nachajel cuuj, mato mañ ol quil yoch
eb' d'a co cal yic tzoñ smilancham eb' yic tz'och vaan munlajel tic. 12 Palta
axo eb' quetchoñab' cajan d'a slac'anil eb' chi', xican sjavi eb' ul yal d'ayoñ: A
juntzañ anima chi' yalñej b'aj ol javoc eb' yac' oval qued'oc, xchi eb'. 13 Yuj chi'
ix vala' to junjun patil eb' stañvej eb' d'a spatiquel muro chi', b'aj ch'olquixtac
luum yed' b'aj pojnaquel muro chi', yed'nac yespada eb', lanza yed' sjul-lab'
eb'. 14 Ayic ix vilani to xiv eb', ix in tec'b'an in b'a valan d'a eb' yichamtac
vinaquil choñab' yed' d'a eb' ayoch yajalil d'a co choñab' tic yed' d'a masanil
anima: Mañ oñ xiveclaj. Co naeccoti to a co Diosal te nivan yelc'ochi, te ay
smay, yuj chi' co colec co choñab' tic yed' cal cuninal, eb' ix quetb'eyum yed'
co pat, xin chi d'a eb'.
15 Ayic ix yab'an eb' ajc'ol chi' to lista caji, ix nachajel yuj eb' to a Dios ix
juanb'at tas ix smol alej eb' chi'. Icha chi' ix aj co munlajxi junjun oñ. 16 Atax
d'a jun c'u chi', nañalñej eb' viñ in munlajvum chi' smunlaji, axo nañalxo
eb' viñ yed'nac syamc'ab' eb' viñ yic oval, aton q'uen lanza, maclab' jul-lab'
yed' jul-lab' chi'. Aypaxoch q'uen q'ueen d'a sñi' sc'ol eb' viñ. Axo eb' yajalil
eb' tz'ac'an stec'anil eb' smunlaj chi'. 17 A eb' cuchum icatz, cuchb'il yicatz
eb' chi' yuuj, jun sc'ab' eb' chi' yamjinac yicatz chi', axo d'a junxo sc'ab' eb'
yed'nac syamc'ab' yic oval. 18 Yed' eb' smunlaji yic sb'oanxiq'ue muro chi',
ayoch jachan q'uen yespada eb' d'a snañal. Axo d'a in tz'ey ayec' viñ spu'an
noc' ch'aac. 19 Ix valan d'a eb' yajal yaji, d'a eb' cuchb'um yed' d'a masanil eb'

anima: A jun munlajel tic te nivan yaji, yuj chi' ix oñ pucaxb'at d'a spatictac muro tic, ch'occh'oc b'aj ayoñcanb'at junjun oñ. 20 Yuj chi' ayic tzeyab'an yoc' noc' ch'aac, tzex cot d'a co tz'ey, axo co Diosal ol colvaj qued' d'a oval chi', xin chi.

21 Yuj chi' nañal oñ tzoñ munlaji, tzoñ ochi ayic sacb'i masanto sq'uic'b'i, axo nañalxo jun, yed'nac syamc'ab' yic oval. 22 Ix valanpax d'a eb' vetchoñab' chi' to svaycanem eb' yed' eb' schecab' d'a yol choñab' chi' yic stañvan choñab' chi' eb' qued'oc d'ac'valil. Axo d'a c'ualil tzoñ munlaji. 23 Añejtona' in pax tic yed' eb' ayto vuj in b'a yed'oc, eb' in checab' yed' eb' tzin tañvani, max quiq'uel-laj co pichul d'ac'valil, junjun oñ ayec' q'uen co lanza d'a co tz'ey.

5

Ix yal syaelal eb' meb'a' viñaj Nehemías

1 A d'a jun tiempoal chi', ix yal val sb'a eb' anima, eb' viñ vinac yed' eb' ix ix yuj tas tz'utaj eb' yuj eb' quetchoñab'. 2 Ay eb' tz'alani to tzijtum yuninal eb', yuj chi' yovalil sb'oquej ixim strigo eb' yic max cham eb' yuj vejel. 3 Ay pax eb' tz'alani to syac'canb'at yumal sluum eb', ma yuva eb' avab'il, ma spat eb' d'a prentail yuj smanan tas sva eb' yuj vejel. 4 Ay pax eb' tz'alani to yuj yac'an q'uen tumin eb' syac' d'a viñ rey, yuj chi' sc'an q'uen tumin chi' eb' smajnej, syac'anb'at slum eb', ma yavb'en eb' yuj smajananub'al q'uen tumin chi'. 5 Ix yalanpax eb' icha tic: A oñ tic yed' eb' quetchoñab' tic, junñej quiñtilal, malaj mach ch'oc yilji yuninal, lajanñej yilji cuninal yed' yuninal eb', yuj chi', ¿tas yuj a eb' cuninal ayoch schecab'oc eb'? Ayoñ ayxo och eb' ix quisil schecab'oc eb'. Maxtzac yal co colan co b'a, yujto yicxo lum co luum eb' yed' cavb'en, xchi eb'.

6 Ayic ix vab'an yalan eb' anima tas tz'utaj chi', ix te cot voval. 7 Ix lajvi chi', ix in naan val sic'lab'il, ix in cachan eb' nivac vinac yed' eb' yajal yaji, yic maxtzac sc'an yune' stumin eb' chi' d'a eb' quetchoñab' tic. Yuj chi' ix vavtan masanil eb' anima d'a jun molchajelal yuj jun lolonel chi'. 8 Ix lajvi chi' ix valan d'a eb' icha tic: A oñ tic ix cac' val quip co colanxielta eb' quetchoñab' choñb'ilcanb'at d'a juntzañ ch'oc choñab'il, ¿tom a exxo tic ol e choñxicanb'at eb' yic a oñxo tic ol co manxielta eb'? xin chi d'a eb'.

Mañxalaj eb' ix tac'vi, maxtzac nachaj yuj eb' tas syutej eb' spacani. 9 Ix valanpaxi: A jun tas van e c'ulan tic mañ vach'oclaj. Smoj val to tze ch'oxeli to nivan yelc'och co Diosal d'a e sat, yic maxtzac b'uchvaj eb' anima ajc'ol d'ayoñ. 10 Añejtona' in yed' eb' ayto vuj in b'a yed'oc yed' eb' in checab', ix cac' q'uen tumin smajnej eb'. Ix cac'anpax ixim trigo sq'uex eb'. A ticnaic scac' lajvoc juntzañ sb'oc eb' chi'. 11 Yuj chi' sval d'ayex to tzeyac' meltzaj slum eb' chi' ticnaic yed' yavb'en eb', te' yolivo eb' yed' spat eb', tzeyac'an lajvoc sb'oc eb' chi' d'ayex. Tzeyac'an meltzaj yune' q'uen tumin ix yac' eb' chi' d'ayex, ma trigo, ma vino, ma aceite, tas ix e c'an d'a eb', xin chi d'a eb'. 12 Ix tac'vi eb' smasanil icha tic: Ol cac'xi meltzaj masanil juntzañ chi' d'a eb'. Mañxalaj tas ol cal yuj juntzañ chi'. Ol co c'anab'ajej masanil tas ix al chi', xchi eb'.

Yuj chi' ix vavtan eb' sacerdote. A val d'a yichañ eb' ix in chec yac' sti' eb' yuj tas ix yal chi'. 13 Ix in tzicub'tañej pax in pichul, ix valani: Ichocab' tic ol aj ex stzicanel Dios d'a e pat yed' d'a e luum, tato mañ ol e c'anab'ajej b'aj tzeyac'can e ti' tic. Icha chi' ol aj yic'anec' tastac ay d'ayex, xin chi d'a eb'. Ix tac'vi eb' anima chi' smasanil: Ichocab' chi' tz'aji, xchi eb'. Ix yalan vach' lolonel eb' d'a Jehová. Ix sc'anab'ajan eb' b'aj ix yac' sti' chi'.

Svach'c'olal viñaj Nehemías

14 Ayic 20 ab'ilxo yoch viñaj Artajerjes reyal d'a Persia, ix in yac'anoch viñ
yajalil d'a Judá, masanto yic 32 ab'ilxo yoch viñ d'a reyal chi'. A d'a lachave'
ab'il ayin och yajalil chi', malaj in tojol ix in c'an d'a eb' anima to smoj in
chaani, maj schapaxlaj yic eb' in c'ab' voc ayoch d'a opisio. 15 Palta a eb' yajal
ec'nac ayic manto in ochi, icha icatz yaj eb' d'a eb' anima. Junjun c'u sc'ananel
40 siclo q'uen plata eb' yuj tas sva'a yed' yuj vino syuq'uej. Añejtona' tz'ixtaj
eb' choñab' yuj eb' schecab' eb'. Palta a inxo tic, mañ ichoc ta' ix vutej in b'a,
yujto te nivan yelc'och Dios d'a in sat. 16 Añejtona', ix in b'oxiq'ue jun macañ
smuroal choñab' tic yed' eb' in checab', ix munlajñej eb' ved'oc. Malaj junoc
lum luum ix viq'ueq'ui. 17 Ay pax 150 eb' viñ vinac sva ved'oc, aton eb' viñ
vetchoñab' yed' eb' viñ ayoch yajalil ved'oc. Ch'oc pax yaj eb' viñ toñej tzul
oñ ilani, eb' viñ scot d'a juntzañ nación ay d'a co lac'anil. 18 A tas to vic yaj sb'o
d'a junjun c'u: Jun noc' vacax schami, vacvañ noc' ch'ac calnel, ch'oc pax yaj
noc' caxlañ. A d'a junjun slajuñil c'ual, nivan vino tz'ic'chajcoti, palta malaj
juneloc ix in c'an tas tzin va'a to smoj in chaan yuj vopisio tic, yujto te nivan
tas aycot d'a yib'añ jun choñab' tic. 19 Yuj chi' in lesalvi icha tic: Ach in Diosal,
ac' a vach'c'olal d'ayin yuj masanil tas ix in c'ulej yuj jun choñab' tic, xin chi.

6

A eb' ajc'ol d'a viñaj Nehemías

1 Ayic ix yab'an viñaj Sanbalat, viñaj Tobías, viñaj Gesem viñ árabe yed'
juntzañxo eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ to toxo ix b'oq'ue muro chi', mañxalaj b'aj
jacan, (vach'chom manto och spuertail), 2 ix schecancot jun schecab' eb' viñ
d'ayin yic tzul yalani to sco molb'ej co b'a yed' eb' viñ d'a junoc aldea d'a ac'lic
yic Ono. Sna jun chi' eb' viñ yic syac'an chucal eb' viñ d'ayin. 3 Yuj chi' ix in
checb'at jun in checab' yal d'a eb' viñ, malaj in colanil, te vitz'an vaj d'a in
munlajel nivan yelc'ochi, max yal-laj in b'ati. Tato tzin b'ati, tzam ochcan
vaan jun munlajel tic, xin chib'ati. 4 Chañel ix schec eb' viñ ul alchaj jun
lolonel chi' d'ayin, palta añeja' ichñej ta' ix vutej in pacan d'a eb' viñ.

5 Axo d'a yoelal, a val jun schecab' viñaj Sanbalat chi' ix scheccot ul yac' jun
carta to jacan,6.5 6 b'aj syal viñ icha tic: Sb'ey specal d'a scal anima, icha pax
chi' yalan viñaj Gesem to van e naan eyic'anel e b'a d'a yol sc'ab' viñ sreyal
Persia, yuj chi' van e b'oanxiq'ue muro chi'. Scab' specal, tob' a ach ol ach och
reyal. 7 Toxo ab' ix ac'och eb' schecab' Dios yic syalanel eb' d'a Jerusalén to
rey achxo d'a Judá chi'. Ol yab' jun tic viñaj rey Artajerjes chi', yuj chi' cotañ,
ol oñ lolon ed'oc, xchi viñ d'a jun scarta chi'.

8 Ix lajvi chi', ix in pacan d'a viñ icha tic: A juntzañ lolonel tzal chi' mañ
yeloclaj, a ach tza naq'uei, xin chib'ati. 9 A eb' chi' syal eb' icha chi' yic tzoñ
xib'tan eb'. Am snaan eb' to ol chab'axq'ue co c'ool yic maxtzac yic'laj sb'a
jun munlajel tic. Palta in lesalvi icha tic: Mamin ac' in tec'anil, xin chi.

10 Ix lajvi chi' ix in b'at d'a spat viñaj Semaías yuninal viñaj Delaía, yix-
chiquin viñaj Mehetabel. A viñ chi' toxo ix smacoch sb'a viñ d'a yol spat. Ix
yalan viñ d'ayin icha tic: Co c'ub'ej co b'a d'a yol stemplo Dios, sco macan
spuertail, yujto a d'a jun ac'val tic sna eb' viñ sjavi ul ach smilchamoc, xchi
viñ d'ayin. 11 Palta ix in tac'vi d'a viñ icha tic: ¿Tom smoj tzin c'ub'ejel in b'a,
tzin macanoch in b'a d'a yol templo chi' yic tzin col in b'a? Mañ ol in ochlaj
d'a yol templo chi', xin chi d'a viñ.

12 Ix nachajel vuuj to mañoc Dios tz'ac'an yal viñ icha chi'. Ix yal juntzañ
chi' viñ yic tzin xib'tan viñ yic tz'och in mul d'a Dios, yujto a viñaj Sanbalat

6.5 **6:5** Tato mañ macanoc junoc carta, yovalil syab' masanil anima tas syala'.

chi' yed' viñaj Tobías toxo ix yac' q'uen tumin eb' viñ d'a viñ. 13 Ix tupji viñ yuj eb' viñ yic tzin xib'tej viñ, yic tz'och in mul yalan eb' viñ, yic vach' te chuc in b'inaji, tz'el in q'uixvelal. 14 Yuj chi' ix in lesalvi icha tic: Ach in Diosal, tza nacoti yic tzac'anoch yaelal d'a yib'añ viñaj Sanbalat yed' viñaj Tobías chi' yuj tas ix sc'ulej. Añejtona' tza nacot ix Noadías syaloch sb'a a checab'oc yed' juntzañxo eb' syaloch sb'a a checab'oc snib'ej tzin xib'tej, xin chi d'a in lesal chi'.

Ix b'oelc'och smuroal Jerusalén

15 Ix b'oelc'och muro chi', 52 c'ual ix yac' sb'oi. Ix b'oelc'ochi ayic 25 yoch uj Elul. 16 Ayic ix yab'an masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ yed' masanil juntzañxo nación ay d'a co lac'anil to ix b'o muro chi', ix xivq'ue eb'. Ix q'uixvipax eb', yujto ix nachajel yuj eb' to a jun munlajel chi' ix yic' sb'a yuj scolval co Diosal.

17 A d'a juntzañ c'ual chi' tzijtum carta ix stz'ib'ejb'at eb' viñ vinac nivac yopisio aj Judá d'a viñaj Tobías chi', ix spacñejxi viñ. 18 Yujto tzijtum juntzañ eb' viñ vinac nivac yopisio vach' yac'an yed' viñ, yujto ñiab'il yaj viñ d'a viñaj Secanías yuninal viñaj Ara. Axo pax viñaj Johanán yuninal viñaj Tobías chi', ix yic'laj sb'a viñ yed' ix yisil viñaj Mesulam yuninal viñaj Berequías. 19 Yuj chi' vach' yac'an eb' viñ nivac yopisio chi' yed' viñaj Tobías chi'. Syalan eb' viñ d'ayin to te vach' viñ, syalanxib'at eb' viñ d'a viñ masanil tas sval d'a eb' viñ. Tzijtum carta ix stz'ib'ejcot viñ yic tzin xib'tani.

7

Ix ac'jioch eb' stañvan Jerusalén

1 Ayic ix lajvi sb'oel muro chi', ix ochcan spuertail, ix vac'anpaxoch eb' stañvan spuertail scajnub' Dios, eb' sb'itani yed' juntzañxo eb' levita. 2 Ix vac'anoch viñ vuc'tac aj Hanani yajalil d'a eb' stañvan Jerusalén yed' viñaj Hananías yajalil d'a cuartel ay d'a yol choñab' chi'. A jun viñ chi' te vach' spensar viñ, te ay yelc'och Dios d'a viñ d'a yichañ juntzañxo eb' viñ. 3 Ix valani to ayic chaañxo c'u sjacchaj spuertail Jerusalén chi', axo d'a yemc'ualil ayic manto pax eb' stañvani, vach' tz'aj smacchajxicani. Ay pax eb' viñ ix vac'och stañvej Jerusalén chi'. Ay eb' viñ stañvan b'aj stañvajtaxoni, ay pax eb' viñ d'a stz'ey spat stañvej. 4 A jun choñab' tic te nivan, palta quenanto anima ayec' d'ay, yujto manto b'ochajxiq'ue spat eb'.

Slistail eb' yiñtilal Judá ix jax d'a Babilonia (Esd 2.1-70)

5 Ix lajvi chi', a Dios ix ac'an in na' to tzin molb'ej eb' viñ vinac nivac yelc'ochi, eb' viñ yajal yaji yed' masanil eb' choñab', yic stz'ib'chaj eb' d'a ch'añ libro, icha syal yiñtilal smam yicham eb'. Ix chax pax ch'añ b'aj tz'ib'ab'il sb'i eb' b'ab'laj janacxi, icha syal sb'i smam yicham eb', ata' tz'ib'ab'il eb' tic:

6 Aton tic slistail eb' aj Judá ic'b'ilcanb'at yuj viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia. Aton eb' yiñtilal eb' tic ix jax d'a Jerusalén yed' d'a juntzañxo lugar d'a yol yic Judá. Ix jax eb' d'a schoñab'can smam yicham junjun. 7 A eb' viñ scuchb'an eb', aton eb' viñ tic: Viñaj Zorobabel, viñaj Jesúa, viñaj Nehemías, viñaj Azarías, viñaj Raamías, viñaj Nahamani, viñaj Mardoqueo, viñaj Bilsán, viñaj Misperet, viñaj Bigvai, viñaj Nehum yed' viñaj Baana.

8-24 A eb' yiñtilal viñaj Paros, 2 mil 172 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Sefatías, 372 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Ara, 652 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Pahat-moab, eb' yiñtilal viñaj Jesúa yed' eb' yiñtilal viñaj Joab, 2 mil 818 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Elam, mil 254 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Zatu, 845 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Zacai, 760 eb'. Eb' yiñtilal

viñaj Binúi, 648 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Bebai, 628 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Azgad, 2 mil 322 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Adonicam, 667 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Bigvai, 2 mil 67 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Adín, 655 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Ater, aton eb' yiñtilal viñaj Ezequías, 98 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Hasum, 328 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Bezai, 324 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Harif, 112 eb'.

25-38 Eb' yiñtilal eb' aj Gabaón, 95 eb'. Eb' yiñtilal eb' aj Belén yed' eb' yiñtilal eb' aj Netofa, 188 eb'. Eb' yiñtilal eb' aj Anatot, 128 eb'. Eb' yiñtilal eb' aj Bet-azmavet, 42 eb'. Eb' yiñtilal eb' aj Quiriat-jearim, Cafira yed' Beerot, 743 eb'. Eb' yiñtilal eb' aj Ramá yed' eb' yiñtilal eb' aj Geba, 621 eb'. Eb' yiñtilal eb' aj Micmas, 122 eb'. Eb' yiñtilal eb' aj Betel yed' eb' yiñtilal eb' aj Hai, 123 eb'. Eb' aj schab'il Nebo, 52 eb'. Eb' yiñtilal eb' aj schab'il Elam, mil 254 eb'. Eb' yiñtilal eb' aj Harim, 320 eb'. Eb' yiñtilal eb' aj Jericó, 345 eb'. Eb' yiñtilal eb' aj Lod, eb' yiñtilal eb' aj Hadid yed' eb' yiñtilal eb' aj Ono, 721 eb'. Eb' yiñtilal eb' aj Senaa, 3 mil 930 eb'.

39-42 Axo jun macañ eb' sacerdote yiñtilal viñaj Jedaía yiñtilal viñaj Jesúa, 973 eb'. Axo eb' yiñtilal viñaj Imer, mil 52 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Pasur, mil 247 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Harim, mil 17 eb'. 43-45 Axo eb' levita yiñtilal viñaj Jesúa yed' viñaj Cadmiel, yiñtilal pax eb' viñ viñaj Hodabías, 74 eb'. Eb' yiñtilal viñaj Asaf, eb' sb'itani, 148 eb'. Eb' tañvum puerta, yiñtilal viñaj Salum, eb' yiñtilal viñaj Ater, eb' yiñtilal viñaj Talmón, eb' yiñtilal viñaj Acub, eb' yiñtilal viñaj Hatita yed' eb' yiñtilal viñaj Sobai, 138 eb' d'a smasanil.

46-56 Axo eb' ix munlaj d'a templo, aton eb' yiñtilal viñaj Ziha, eb' yiñtilal viñaj Hasufa, eb' yiñtilal viñaj Tabaot, eb' yiñtilal viñaj Queros, eb' yiñtilal viñaj Siaha, eb' yiñtilal viñaj Padón, eb' yiñtilal viñaj Lebana, eb' yiñtilal viñaj Hagaba, eb' yiñtilal viñaj Salmai, eb' yiñtilal viñaj Hanán, eb' yiñtilal viñaj Gidel, eb' yiñtilal viñaj Gahar, eb' yiñtilal viñaj Reaía, eb' yiñtilal viñaj Rezín, eb' yiñtilal viñaj Necoda, eb' yiñtilal viñaj Gazam, eb' yiñtilal viñaj Uza, eb' yiñtilal viñaj Paseah, eb' yiñtilal viñaj Besai, eb' yiñtilal viñaj Mehunim, eb' yiñtilal viñaj Nefisesim, eb' yiñtilal viñaj Bacbuc, eb' yiñtilal viñaj Hacufa, eb' yiñtilal viñaj Harhur, eb' yiñtilal viñaj Bazlut, eb' yiñtilal viñaj Mehída, eb' yiñtilal viñaj Harsa, eb' yiñtilal viñaj Barcos, eb' yiñtilal viñaj Sísara, eb' yiñtilal viñaj Tema, eb' yiñtilal viñaj Nezía yed' eb' yiñtilal viñaj Hatifa.

57-59 Axo eb' yiñtilalcan eb' yac'umal servil viñaj Salomón, aton eb' yiñtilal viñaj Sotai, eb' yiñtilal viñaj Soferet, eb' yiñtilal viñaj Perida, eb' yiñtilal viñaj Jaala, eb' yiñtilal viñaj Darcón, eb' yiñtilal viñaj Gidel, eb' yiñtilal viñaj Sefatías, eb' yiñtilal viñaj Hatil, eb' yiñtilal viñaj Poqueret-hazebaim yed' eb' yiñtilal viñaj Amón. 60 Masanil eb' ix munlaj d'a templo yed' eb' yiñtilal eb' yac'umal servil viñaj Salomón, ay 392 eb' d'a smasanil.

61-62 A eb' yiñtilal viñaj Delaía, eb' yiñtilal viñaj Tobías yed' eb' yiñtilal viñaj Necoda, 642 eb'. Maj yal-laj sch'oxanel sb'a eb' tato Israel yiñtilal eb'. A eb' tic ix cot eb' d'a Tel-mela, d'a Tel-harsa, d'a Querub, d'a Adón yed' d'a Imer. 63-64 A eb' yiñtilal viñaj Habaía, eb' yiñtilal viñaj Cos yed' eb' yiñtilal viñaj Barzilai, ix yal eb' to sacerdote eb'. Axo ix sayji ilchaj sb'i eb', maj ilchajlaj b'aj tz'ib'ab'il sb'i eb' chi', yuj chi' maj ochlaj eb' d'a yopisio d'a stemplo Dios. A viñaj Barzilai chi' ix yic'laj sb'a viñ yed' jun ix yisil viñaj Barzilai aj Galaad, yuj chi' a sb'i viñ sñi' viñ chi' ix ochcan d'ay. 65 Ix yalan viñ yajal d'a Judá to max yal svaan ixim pan eb' yic Dios yaji, ato junoc viñ sacerdote ol c'anb'an d'a Urim yed' d'a Tumim tato yel yiñtilal eb' viñaj Aarón.

66 Ay 42 mil 360 eb' anima chi' d'a smasanil, 67 palta mañ ayoc och eb' viñ checab' yed' eb' ix checab' sb'isuloc. A eb' chi' 7 mil 337 eb' d'a smasanil. Ay

pax 245 eb' viñ vinac yed' eb' ix ix sb'itani. 68 Axo noc' noc': 736 noc' chej, 245
noc' mula, 69 435 noc' camello yed' 6 mil 720 noc' b'uru.

70-72 Tzijtum anima ix yac' silab' yic smanchaj tas ol och yic sb'ochajxi
templo. A viñ yajal yaj d'a scal eb', 17 libra q'uen oro ix yac' viñ yed' 50 nivac
uc'ab' sc'anchaj d'a templo yed' 530 pichul yic eb' sacerdote. Ay eb' viñ yajal
yaj d'a junjun iñtilal, ix smolb'ej silab' eb' viñ, ix yac'an 337 libra q'uen oro
eb' viñ yed' 2 mil 215 libra q'uen plata. Axo nañalxo eb' choñab' ix ac'an 337
libra q'uen oro, 24 quintal q'uen plata yed' pax 67 pichul yic eb' sacerdote. A
juntzañ chi' ix yac' eb' b'aj schaji silab'.

73 A eb' sacerdote, eb' levita, eb' tañvum puerta, eb' sb'itani yed' masanil
eb' anima ay d'a choñab' chi', eb' tz'ac'vi servil d'a templo yed' juntzañxo eb'
israel, ix laj aj eb' d'a schoñab' junjun.

8

Ix yavtej ch'añ ley viñaj Esdras‘R’d'a yichañ masanil anima

1-2 Ayic ix el yich yuquil uj, ix smolb'ej sb'a masanil eb' anima d'a Jerusalén
chi', ix cot junjun eb' d'a schoñab', ix javi eb' b'aj ay jun puerta b'aj tz'el eb' ix
ix ic'oj a'. Ix alji d'a viñaj sacerdote Esdras c'ayb'um paxi to syic'cot ch'añ ley
Moisés viñ, aton jun ley chi' ac'b'il yuj Jehová d'a choñab' Israel. A d'a b'ab'el
c'u yic jun uj chi', ix yic'cot ch'añ viñ d'a yichañ eb' anima molanec' chi', eb'
viñ vinac yed' eb' ix ix yed' pax eb' unin tzaxo nachajel yuuj. 3 Ix syamanoch
viñ yavtan ch'añ d'a yichañ masanil anima chi' d'a q'uiñib'alil masanto ix och
chimc'ualil.

Ix smaclej val yab' eb' masanil tas aycan d'a ch'añ ley chi'. 4 Ix q'ue liñan
viñaj Esdras chi' d'a yib'añ juntzañ te te' ix b'ochajq'ue stec'nub'ej viñ. Axo
d'a svach' c'ab' viñ ayec' viñaj Matatías, viñaj Sema, viñaj Anías, viñaj Urías,
viñaj Hilcías yed' viñaj Maasías. Axo d'a sq'uexañ viñ ayec' viñaj Pedaías, viñaj
Misael, viñaj Malquías, viñaj Hasum, viñaj Hasbadana, viñaj Zacarías yed'
viñaj Mesulam. 5 Yujto chaañ b'aj ayq'ue viñaj Esdras chi', yuj chi' ayic ix
yilan eb' anima chi' smasanil xuyanel ch'añ ley chi' viñ, ix q'ue liñan eb'. 6 Ix
lajvi chi' ix yalan vach' lolonel viñ d'a Jehová Dios Nivan Yelc'ochi. Ix tac'vi
masanil eb' anima chi', ix yic'anchaañ sc'ab' eb', ix yalan eb': Ichocab'ta', xchi
eb'. Ix em ñojnaj eb' d'a sat luum, ix och eb' ejmelal d'a Jehová.

7-8 Ayic ix yavtan ch'añ ley chi' viñaj Esdras chi', axo eb' viñ levita, aton
viñaj Jesúa, viñaj Bani, viñaj Serebías, viñaj Jamín, viñaj Acub, viñaj Sabetai,
viñaj Hodías, viñaj Maasías, viñaj Kelita, viñaj Azarías, viñaj Jozabed, viñaj
Hanán yed' viñaj Pelaía, a eb' viñ ix alan d'a sti' eb' anima chi' tas syal ch'añ
ley chi', yic snachajel yuj eb' tas syal ch'añ, axo eb' anima chi' ayñej ec' eb' d'a
yed'tal junjun.8.7-8 9 Ayic ix yab'an eb' anima chi' tas val syal ch'añ ley chi', ix
oc'q'ue eb'. Axo viñaj Nehemías yajal yed' viñaj sacerdote Esdras chi' yed' eb'
levita van yavtan ch'añ ley chi' d'a eb' choñab' chi', ix yalan eb' viñ: A jun c'u
tic yic Jehová co Diosal yaji, yuj chi' mañ ex cusoc, mañ ex oc'oc, xchi eb' viñ.
10 Ix yalanpax viñaj Nehemías d'a eb': Ixiquec, b'at vaañec. A vael te vach'
tze va'a. Tzeyuc'an ac' vino d'a tzalajc'olal. Tzeyac' yic eb' anima malaj yic
b'ob'il yuuj, yujto a jun c'u tic yic Jehová co Diosal yaji. Mañ ex cusoc, yujto a
tzalajc'olal syac' Jehová, a ayoch quipumaloc, xchi viñ.

11 Ix cachjipax eb' anima chi' yuj eb' levita chi' icha tic: Actejec eyoq'ui yujto
yic Jehová yaj jun c'u tic, mañ ex cusoc, xchi eb'. 12 Ix lajvi chi' ix b'at eb' vael,

8.7-8 **8:7-8** Ix vach' alchajel ley chi', yujto tz'ib'ab'il d'a hebreo, axo eb' anima xid'naquec' d'a Babilonia, a arameo syal eb'.

ix yuc'an a' eb', ix yac'an yic eb' malaj yic eb'. Ix te tzalaj eb', yujto ix cham val yab'an eb' tas ix yal sc'ayb'ub'al eb'.

Ix och q'uiñ chinama

13-14 Axo d'a junxo c'u, ix smolb'an sb'a eb' yajal yaj d'a junjun macañ yiñtilal, eb' sacerdote yed' juntzañxo eb' levita, yic sc'ayb'aj eb' yuj viñaj Esdras d'a ch'añ ley ac'b'ilcan yuj Jehová d'a viñaj Moisés. Ata' ix ilchaj yuj eb' to ayic tz'och q'uiñ chinama d'a yuquil uj d'a junjun ab'il, tz'aj eb' israel d'a yol chinama chi'. 15 Yuj chi' ix alchajel d'a caltac choñab' yed' d'a Jerusalén to sb'at eb' anima d'a caltac te' yic'cot sc'ab'tac te' olivo avab'il yed' te' caltacte'al olivo, te arrayán, te' palma, ma junocxo yalñej tas te'al c'ayum xiil yic sb'o chinama chi', icha yajcan d'a ch'añ ley chi'. 16 Yuj chi' ix b'at eb' yic'cot te' c'ab'tac te' chi', axo d'a yib'añ spat eb' ix sb'oq'ue chinama chi', ma d'a yamaq'uil spat eb', ma d'a yamaq'uil templo Dios, ma d'a sti' jun puerta b'aj tz'el eb' ix ix ic'oj a', ma d'a sti' spuertail yic Efraín. 17 Masanil eb' anima janacxi d'a Babilonia, ix sb'o schinama eb' chi', ix och eb' d'a yool. Atax d'a stiempoal viñaj Josué yuninal viñaj Nun, malaj b'aj ix uji icha jun chi', yuj val chi' ix te tzalaj eb' anima chi'. 18 Ix yavtan ch'añ ley viñaj Esdras chi' d'a junjun c'u masanto ix tz'acvi yuquil c'ual q'uiñ chi'. Axo d'a svajxaquil c'ual, ix smolb'an sb'a eb' smasanil yic tz'och eb' ejmelal d'a Jehová icha yalan ch'añ ley chi'.

9

Ix yal smul eb' israel viñaj Esdras

1 Ayic 24 yoch yuquil uj chi', ix smolb'an sb'a masanil eb' israel yic tz'och eb' tzec'ojc'olal, ix yac'anoch pichul eb' yic cusc'olal, ix yac'anq'ue pococ eb' d'a sjolom. 2 Ix yic'anel sb'a eb' d'a scal eb' ch'oc choñab'il. Ix q'ue liñan eb' yalanq'ueta smul yed' smul eb' smam yicham eb'. 3 Yacb'an liñanq'ue eb' d'a yed'tal chi', oxe' val hora ix avtaj ch'añ sley Jehová d'a scal eb', axo d'a oxe' horaxo, ix yalanq'ueta smul eb', ix och eb' ejmelal d'a Jehová sDiosal. 4 Axo jun macañ eb' viñ levita, aton viñaj Jesúa, viñaj Bani, viñaj Cadmiel, viñaj Sebanías, viñaj Buni, viñaj Serebías, viñaj Bani yed' viñaj Quenani, ix q'ue eb' viñ d'a yib'añ jun b'achquiltac sq'uei, te chaañ ix yal eb' viñ d'a Jehová Dios. 5 Ix yalanpax junxo macañ eb' viñ levita chi', aton viñaj Jesúa, viñaj Cadmiel, viñaj Bani, viñaj Hasabnías, viñaj Serebías, viñaj Hodías, viñaj Sebanías yed' viñaj Petaías icha tic: Calec vach' lolonel d'a Jehová co Diosal d'a masanil tiempo. Mamin, alchajocab' vach' lolonel d'ayach vach'chom max q'uec'och ach co b'itan d'a smojal.

6 Mamin Jehová, a achñej ayachñej eq'ui. A ach ix a b'o satchaañ squila' yed' juntzañxo satchaañ max quil-laj. A ach ix a b'o masanil q'uen c'anal. A ach pax ix a b'o lum luum tic yed' pax masanil tastac ay d'a luum. A ach pax ix a b'o a' mar yed' masanil tas ay d'a a'. A ach tzac' sq'uinal masanil tas, yuj chi' tz'och eb' ángel ejmelal d'ayach.

7 Mamin Jehová, a ach ton val Dios ach, a sic'naquelta viñaj Abram. Ic'annaquelta viñ d'a Ur schoñab' eb' caldeo, ac'annac scuch viñ Abraham. 8 Ilnac to yac'nac ach och viñ d'a sc'ool, yuj chi' a b'onac jun a trato yed' viñ yic tzac'an lum luum d'a eb' yiñtilal viñ, aton lum yic eb' cananeo, eb' heteo, eb' amorreo, eb' ferezeo, eb' jebuseo yed' eb' gergeseo. Elnacxoc'och a lolonel chi' yujto tz'elñejc'och tas tzala'. 9 Ilnac val yab'an syail eb' co mam quicham d'a Egipto, ab'annac yel yav eb' d'a sti' a Chacchac Mar. 10 A ch'oxannac juntzañ tas satub'tac yilji d'a viñ sreyal Egipto chi' yed' d'a masanil eb' schecab' viñ yed' d'a masanil anima ay d'a yol smacb'en viñ, yujto ilnac to te

chacjinaquel eb' quetisraelal yuj eb'. Yuj juntzaŋ chi' tzach te b'inajŋej. 11 A
pojnac snaŋal a' mar chi' d'a yichaŋ eb' co mam quicham chi', yec'nacta eb'
d'a staquiŋal lum d'a yol a' chi'. Axo eb' pechjinac eb' chi', b'atnaccan eb' d'a
yich a' icha val tz'aj sb'atcan junoc q'uen q'ueen d'a sjulal yich a'. 12 Slajvi chi',
ic'annac b'ey eb' d'a c'ualil yed' jun nivan topaŋ asun, axo d'ac'valil ayoch
sc'ac'al jun asun chi' yic syac'an saquilq'uinal b'aj sb'at eb'.

13 Slajvi chi', emnacul d'a sjolom lum vitz Sinaí, a lolonnac emta d'a eb'.
Ac'annac ley to tojol d'a eb' yed' c'ayb'ub'al te yel yed' pax checnab'il te vach'.
14 A c'ayb'annac eb' yic sc'anab'ajej sc'ual ic'oj ip eb' yuj ach yic'anchaaŋ eb',
ac'annac checnab'il yed' c'ayb'ub'al d'a viŋaj Moisés, axo viŋ alannac d'a eb'.
15 Ac'annac vael scot d'a satchaaŋ sva eb' ayic tz'och svejel eb'. Ac'annaquelta
a a' d'a sat q'uen q'ueen yuc' eb' yic tz'ec' staquiŋtial eb'. Slajvi chi' alannac
d'a eb' to scajnaj eb' d'a sat lum luum ac'nac a ti' ac'an d'a eb'.

16 Palta a eb' co mam quicham chi' te ac'umtac eb', te pit yutejnac sb'a
eb', maŋ schanacoc yab' a checnab'il eb'. 17 Maŋ ach sc'anab'ajejnacoc eb',
maŋxo snanacoccot eb' tas satub'tac a c'ulejnac yuj svach'iloc eb'. Te pit
yutejnac sb'a eb', snaannac eb' yac'och jun yajalil yic scuchb'aj meltzaj eb'
yuj d'a Egipto, yic tz'ochxi eb' checab'il ta' yalani. Palta a ach tic, Dios ach,
te ay a nivanc'olal, ay oq'uelc'olal, te xajan anima uuj, maŋ c'unoc scot
oval. Maŋ actejnacoccanlaj eb' 18 vach'chom sb'onac jun q'uen yechel vacax
eb'. Yalannac val eb' to a jun chi' sdiosal eb', to a' ic'anelta eb' d'a Egipto.
Te nivan smul eb' yac'nacochi. 19 Palta a ach tic te nivan a c'ool, yuj chi'
maŋ actejnacoccan eb' d'a tz'inan luum. Maŋ ic'nacoquel jun nivan topaŋ
asun tz'ic'an b'ey eb' d'a c'ualil, maŋ ic'nacocpaxeli ayic syac'an yoc d'a eb'
d'ac'valil yic syac'an saquilq'uinal d'a eb' b'aj sb'ati. 20 Ac'nac Espíritu vach'
d'a eb' yic sc'ayb'aj eb' yuuj. Maŋ actejnacoc ac'an maná sva eb'. Ac'nacŋej a
a' yuc' eb' yic tz'ec' staquiŋtial eb'. 21 40 ab'il ac'nac svael eb' d'a tz'inan lum
chi'. Malaj val jab'oc tas yac'nac palta d'a eb', maŋ lajvinacoquel spichul eb'
ayochi, maŋ malnacocq'ue yoc eb' sb'eyi.

22 Uuj yac'nac ganar eb' rey eb' yed' juntzaŋ choŋab', yicannaccan slum
eb' chi' eb', a pojannac ec' lum d'a eb'. Ac'annac lum Hesbón d'a eb', aton
lum b'aj ochnac viŋaj Sehón reyal yed' lum Basán b'aj ochnac viŋaj Og reyal.
23 Ac'annacpax q'uib' sb'isul yuninal eb' icha sb'isul q'uen c'anal d'a satchaaŋ.
Ic'annaccot eb' yic schaan smacb'en eb' b'aj ac'nac a ti' ac'an yicoc eb' co
mam quicham. 24 Ochnac eb' yuninal eb' d'a lum Canaán, yic'annac luum
eb'. Uuj yac'nac ganar juntzaŋ anima chi' eb' yed' sreyal, yic sc'ulan eb' tas
sgana sc'ulej d'a juntzaŋ anima chi'. 25 Yic'annacpax choŋab' eb' te vach'
yaj sb'oi, lum luum te yax sat yed' juntzaŋ pat te b'ud'an yuj tastac vach'.
Yic'annacpax a' uc'b'ila' eb', te' uva, te' olivo yed' juntzaŋxo te te' syac' sat.
Vanac eb', b'ud'jinac eb', b'aq'uechb'inac eb'. Yac'nac val tzalajb'oc sc'ool eb'
yuj a nivan vach'c'olal. 26 Palta te pit yutejnac sb'a eb', yochnac eb' ajc'olal
d'ayach, spaticannaquel a c'ayb'ub'al eb'. Cachjinac eb' yuj eb' a checab',
yic syac'xioch sb'a eb' d'a yol a c'ab', palta smilnaccham eb' a checab' chi'
eb'. Yelxo te nivan smul eb' ochnac d'ayach. 27 Yuj chi' ac'nacoch eb' co
mam quicham chi' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, ixtajnac val eb' yuj eb'. Palta
ayic van yab'an syail eb' chi', sc'anannac a colval eb'. A achxo jun, ayach
ec' d'a satchaaŋ, ab'nac slesal eb' chi', yujto oc'nac val a c'ol d'a eb', yuj chi'
ac'naccot eb' scolan eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool chi'. 28 Palta ayic junc'olalxo
yajxi eb', sc'ulannacxi chucal eb' d'a ichaŋ. Yuj chi' actejnacxib'at eb' d'a yol
sc'ab' eb' ajc'ol chi', yac'jinacoch syaelal eb' yuj eb'. Yuj chi' sc'ananxi a colval
eb'. A achxo ayach ec' d'a satchaaŋ, ab'annac slesal eb'. Yujto tz'oc' val a c'ool

d'a eb', tzijtum el a colnac eb'. 29 Alannac d'a eb' to sc'anab'ajej a c'ayb'ub'al
eb', palta aňeja' pit yutejnac sb'a eb', maň sc'anab'ajejnacoc a checnab'il eb'.
Ochnac smul eb' d'a a c'ayb'ub'al, aton jun tz'ac'an sq'uinal eb' sc'anab'ajani.
Te chuc yutejnac sb'a eb', te pit eb', maň schanacoclaj eb' yab'i. 30 Tzijtum
ab'il ac'nac techaj schucal eb'. A Espíritu ac'annac yojtaquejel eb' a checab',
axo eb' cachannac eb', palta maň schanacoclaj eb' yab'i. Yuj chi' ac'nacoch
eb' d'a yol sc'ab' juntzaňxo nación. 31 Palta yujto tz'oc' val a c'ool d'a eb', te
nivan a vach'c'olal, yuj chi' maň a satnacoquel eb' smasanil, maň actejnacoc
paxcan eb' sch'ocoj.

32 Yuj chi', ach co Diosal, te nivan elc'ochi, te ay a may, smojton val co
xiv d'ayach. Max b'at a lolonel satc'olal uuj yujto te xajan oň uuj. Nacot
jantac syaelal eb' co reyal, eb' cajalil, eb' sacerdote, eb' a checab', eb' co mam
quicham yed' masanil eb' quetchoňab', a tax d'a stiempoal eb' sreyal Asiria
syab'ňej syail eb' masanto ticnaic. 33 Palta tojolňej tas sjavi d'a quib'aň uuj.
Vach'ňej tas tza c'ulej, a oňxo tic, chucňej tas sco sc'ulej. 34 A eb' co reyal,
eb' cajalil, eb' sacerdote yed' eb' co mam quicham, maň schanacoclaj yab'
eb', maň sc'anab'ajejnacoclaj a checnab'il eb' icha ajnac yalji d'a eb'. 35 Maň
jantacoc tas ac'nac d'a eb', te levan lum luum te yax sat tic ac'nac d'a eb', palta
maň ochnacoc eb' ejmelal d'ayach, maň yactejnacoccan chuc b'eyb'al eb' d'a
yol smacb'en eb' ac'nac chi'.

36 Ina val quilji ticnaic, toxo ix oň meltzajoch checab'il d'a lum luum ac'nac
d'a eb' co mam quicham, lum b'aj yac'nac val tzalajb'oc sc'ool eb'. 37 A val tas
te vach' avab'il cuuj, a chi' syiq'uec' eb' rey d'ayoň, aton eb' b'aj oň ac'och d'a
yalaň smandar yuj co mul ix och d'ayach. Sc'ulej eb' tas snib'ej sc'ol d'ayoň
yed' d'a noc' co molb'etzal noc', yuj chi' te ayoň val och d'a ilc'olal ticnaic.

38 Yuj chi' a oň tic scac' co ti', stz'ib'chajcani to yel ol co c'anab'ajej. Yuj chi'
tz'ochcan sello yed' sb'i eb' cajalil, eb' levita yed' eb' sacerdote d'a ch'aň uum
tic, xchi eb' viň d'a slesal chi'.

10

A sb'i eb' ix yac' sti' to ol sc'anab'ajej

1-8 Aton eb' viň tic ix yac' sb'i d'a ch'aň uum ix tz'ib'chaj chi'. A in Nehemías
in tic, yuninal in viňaj Hacalías, yajal vaji. Ix yac'anpax sb'i eb' viň sacerdote:
Aton viňaj Sedequías, viňaj Seraías, viňaj Azarías, viňaj Jeremías, viňaj Pasur,
viňaj Amarías, viňaj Malquías, viňaj Hatús, viňaj Sebanías, viňaj Maluc, viňaj
Harim, viňaj Meremot, viňaj Obadías, viňaj Daniel, viňaj Ginetón, viňaj
Baruc, viňaj Mesulam, viňaj Abías, viňaj Mijamín, viňaj Maazías, viňaj Bilgai
yed' viňaj Semaías.

9-13 Axo pax juntzaňxo eb' viň levita, aton eb' viň tic: Viňaj Jesúa yuninal
viňaj Azanías, viňaj Binúi yiňtilal viňaj Henadad, viňaj Cadmiel yed' eb'
yetlevitail: Aton viňaj Sebanías, viňaj Hodías, viňaj Kelita, viňaj Pelaías, viňaj
Hanán, viňaj Micaías, viňaj Rehob, viňaj Hasabías, viňaj Zacur, viňaj Serebías,
viňaj Sebanías, viňaj Hodías, viňaj Bani yed' viňaj Beninu.

14-27 Axo pax eb' ayoch yajalil d'a choňab' chi': Aton viňaj Paros, viňaj
Pahat-moab, viňaj Elam, viňaj Zatu, viňaj Bani, viňaj Buni, viňaj Azgad, viňaj
Bebai, viňaj Adonías, viňaj Bigvai, viňaj Adín, viňaj Ater, viňaj Ezequías, viňaj
Azur, viňaj Hodías, viňaj Hasum, viňaj Bezai, viňaj Harif, viňaj Anatot, viňaj
Nebai, viňaj Magpías, viňaj Mesulam, viňaj Hezir, viňaj Mesezabeel, viňaj
Sadoc, viňaj Jadúa, viňaj Pelatías, viňaj Hanán, viňaj Anaías, viňaj Oseas, viňaj
Hananías, viňaj Hasub, viňaj Halohes, viňaj Pilha, viňaj Sobec, viňaj Rehum,

viñaj Hasabna, viñaj Maasías, viñaj Ahías, viñaj Hanán, viñaj Anán, viñaj Maluc, viñaj Harim yed' viñaj Baana.

Juntzañxo eb' choñab' ix yac' sti' d'a Dios

28 Axo jantacto eb' choñab', aton eb' sacerdote yed' juntzañxo eb' levita tañvum puerta, eb' sb'itani, eb' smunlaj d'a templo yed' masanil eb' anima toxo ix yiq'uel sb'a d'a scal eb' ch'oc choñab'il yic sc'anab'ajan sc'ayb'ub'al Dios eb', ix yac' sti' eb' yed' eb' ix yetb'eyum yed' eb' yal yuninal eb' tzaxo nachaj yuuj. 29 A eb' tic ix smolb'ej sb'a eb' yed' eb' sc'ab'yoc yed' pax eb' yajal, ix yac'an sti' eb' to ol sb'eyb'alej schecnab'il Dios eb', aton alb'ilcan yuj viñaj Moisés schecab' Dios chi'. Ix yalan eb' to ol sc'anab'ajej val schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al Jehová Cajalil eb'. 30 Yuj chi' ix yal eb' icha tic: Mañxo ol yic'laj sb'a eb' cal cuninal yed' eb' ch'oc choñab'il. 31 Tato sjavi eb' ch'oc choñab'il choñoj tastac d'ayoñ d'a sc'ual ic'oj ip, ma d'a juntzañxo sc'ual q'uiñ, malaj tas ol co man d'a eb'. Axo d'a yuquil ab'il ol yic' yip lum co luum, ol cac'anpax lajvoc sb'oc eb' ay sb'oc d'ayoñ.

32 Añejtona' toxo ix cac'och d'a quib'añ to yovalil ol cac' chañe' gramo[10.32] q'uen plata junjun oñ d'a junjun ab'il yic smanchaj tas sc'anchaj d'a scajnub' co Diosal: 33 Aton yuj ixim pan tz'ac'chajoch d'a yichañ Dios, ofrenda tz'ac'ji d'a junjun c'u d'a tas svaji, silab' sñusjitz'a d'a junjun c'u, silab' d'a sc'ual ic'oj ip, silab' ayic tz'alji q'uen uj yed' juntzañxo q'uiñ tz'och d'a junjun ab'il, yed' pax juntzañxo ofrenda yed' silab' yuj yac'ji tup co mul a oñ israel oñ tic yed' juntzañxo tas sc'anchaj d'a stemplo co Diosal.

34 Añejtona' yuj te' c'atzitz sc'anchaj d'a stemplo Jehová, yic stz'a te' d'a yaltar Jehová co Diosal, toxo ix co b'o d'a junjun macañ quiñtilal tas tiempoal d'a junjun ab'il ol cac' te' c'atzitz chi', icha yajcan d'a ch'añ ley chi'. Vach'chom sacerdote, ma levita, ma comon anima, ol co c'anab'ajej co masanil. 35 Ix co chaoch d'a quib'añ to ol quic'cot sb'ab'el sat co munlajel yed' b'ab'el sat cavb'en te' d'a junjun ab'il d'a scajnub' co Diosal. 36 Ol quic'anpaxcot eb' b'ab'el cuninal yed' b'ab'el yune' noc' co vacax yed' noc' co calnel d'a stemplo co Diosal d'a yichañ eb' sacerdote smunlaj ta', icha val yajcan d'a ch'añ ley chi'. 37 Ol quic'anpaxcot co colval d'a eb' sacerdote, aton ixim co b'ab'el harina, b'ab'el sat cavb'en te', co b'ab'el vino yed' co b'ab'el aceite. Ol cac'an b'aj sic'chaj d'a stemplo co Diosal. Ol quic'anpaxcot sdiezmoal sat cavb'en. Ol cac'an d'a eb' levita, yujto a eb' smolb'an sdiezmoal tas squic' d'a sat co luum d'a junjun choñab' b'aj tzoñ munlaji.

38 Ayic ol b'at eb' levita chi' smolb'ej co diezmo chi', yovalil sb'at junoc eb' sacerdote yiñtilal viñaj Aarón yed' eb'. Syic'anpaxb'at sdiezmoal diezmo scha eb' chi', syac'anoch eb' b'aj sic'chaj tas tz'ac'ji d'a scajnub' co Diosal. 39 A oñ israel oñ tic yed' eb' levita ol quic'cot ixim trigo, vino yed' aceite b'aj molan masanil tas sc'anchaj d'a templo, b'aj ay pax scuarto eb' ayoch d'a opisio, aton eb' sacerdote, eb' tañvum puerta yed' eb' sb'itani. Ix cac'an co ti' to mañ ol cactejcan stemplo co Diosal, xchi eb'.

11

Eb' cajan d'a Jerusalén
(1Cr 9.1-34)

1 A eb' yajal d'a co choñab' tic ix cajnaj eb' d'a Jerusalén. Axo juntzañxo eb', lajuñe' macañ ix laj aj eb', ix och suerte d'a yib'añ eb' mach junoc macañ eb' ol cajnaj d'a Jerusalén tic, aton d'a jun choñab' to yic Dios yaji. Axo b'aluñ

10.32 **10:32** A chañe' gramo max q'uec'och nañal siclo yalil.

macañxo eb' sb'atxican eb' d'a schoñab' junjun. 2 Ix lajvi chi', ix yalan vach' lolonel eb' choñab' d'a yib'añ eb' b'ecan sc'ol scajnaj d'a Jerusalén chi'.

3 Ay eb' quetisraelal, eb' sacerdote, eb' levita, eb' smunlaj d'a templo, eb' yiñtilal eb' ac'jinac servil viñaj Salomón, ix cajnaj eb' d'a sluum d'a juntzañ schoñab' eb' d'a yol yic Judá. Palta axo eb' yajal yaj d'a scal eb', ix can cajan eb' d'a Jerusalén yed' yal yuninal.

4-6 Aton eb' yiñtilal Judá tic yed' eb' yiñtilal Benjamín ix can cajan d'a Jerusalén:

Ay chavañ eb' viñ yajal yaji. A jun viñ scuchan Ataías yuninal viñaj Uzías. Axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Zacarías, viñaj Amarías, viñaj Sefatías, viñaj Mahalaleel. A masanil eb' tic yiñtilal eb' viñaj Fares yuninal viñaj Judá. A sb'isul eb', 468 d'a smasanil, te tec'an eb'.

Axo junxo viñ yajal chi', Maasías sb'i viñ, yuninal viñ viñaj Baruc. Axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Colhoze, viñaj Hazaías, viñaj Adías, viñaj Joiarib, viñaj Zacarías, yiñtilal eb' viñaj Siloni yuninal viñaj Judá.

7-8 Axo pax d'a scal eb' yiñtilal Benjamín, ay oxvañ eb' viñ yajal yaji. Aton viñaj Salú, viñaj Gabai yed' viñaj Salai. A viñaj Salú chi' yuninal viñaj Mesulam, axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Joed, viñaj Pedaías, viñaj Colaías, viñaj Maasías, viñaj Itiel, viñaj Jesaías. 928 sb'isul eb' d'a smasanil. 9 Axo viñaj Joel yuninal viñaj Zicri yajal soldado yaj d'a eb', axo viñaj Judá yuninal viñaj Senúa schab'il yajal yaji.

10 A eb' viñ yajal yaj d'a scal eb' viñ sacerdote, eb' viñ ix can cajan d'a Jerusalén, chañvañ eb' viñ: A viñ b'ab'el, aton viñaj Jedaías yuninal viñaj Joiarib sc'ab'yoc viñaj Jaquín.

11 Axo viñ schab'il, aton viñaj Seraías yuninal viñaj Hilcías. Axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Mesulam, viñaj Sadoc, viñaj Meraiot, viñaj Ahitob viñ yac'nac sat sacerdoteal. 12 A sb'isul masanil eb' tic, 822 eb', sc'ab'yocñej sb'a eb', aton eb' munlajnac d'a scajnub' Dios.

Axo viñ yoxil, aton viñaj Adaías yuninal viñaj Jeroham. Axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Pelalías, viñaj Amsi, viñaj Zacarías, viñaj Pasur yed' viñaj Malquías. 13 A sb'isul eb' yajal yaj d'a eb', 242 eb', sc'ab'yocñej sb'a eb'.

Axo viñ schañil, aton viñaj Amasai yuninal viñaj Azareel. Axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Azai, viñaj Mesilemot yed' viñaj Imer. 14 A sb'isul eb', 128, te jelan eb' d'a oval. Axo viñaj Zabdiel yuninal viñaj Gedolim, a viñ yajal yaj d'a scal eb'.

15 Axo eb' viñ yajal yaj d'a eb' levita, eb' ix can cajan d'a Jerusalén, aton viñaj Semaías yuninal viñaj Hasub. Axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Azricam, viñaj Hasabías yed' viñaj Buni. 16 Ay pax chavañxo eb' viñ yajal, aton viñaj Sabetai yed' viñaj Jozabad. A eb' viñ ayoch yil munlajel d'a spatictac scajnub' Dios. 17 Axo junxo viñ, aton viñaj Matanías yuninal viñaj Micaía. Axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Zabdi yed' viñaj Asaf. A viñaj Matanías chi' scuchb'an eb' sb'itan vach' lolonel yed' ac'oj yuj diosal d'a stiempoal lesal. Axo viñaj Bacbuquías schab'il cuchb'um yaj viñ.

Axo junxo viñ, aton viñaj Abda yuninal viñaj Samúa. Axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Galal yed' viñaj Jedutún. 18 A sb'isul eb' yiñtilal Leví ix can cajan d'a schoñab' Dios chi', 284 eb' d'a smasanil.

19 Axo eb' tañvum puerta, 172 sb'isul eb'. A viñaj Acub yed' viñaj Talmón yajal d'a scal eb' sc'ab'yoc stañvan puerta chi'.

20 Axo juntzañxo eb' quetisraelal, eb' sacerdote yed' juntzañxo eb' levita, ix cajnaj junjun eb' d'a smacb'en d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá. 21 A

eb' smunlaj d'a templo, ix cajnaj eb' d'a Jerusalén d'a jun tzalan scuchan Ofel. Axo viñaj Ziha yed' viñaj Gispa scuchb'an eb' d'a munlajel chi'.

22 A viñaj Uzi yajal d'a scal eb' levita yiñtilal viñaj Asaf d'a Jerusalén chi', aton eb' viñ scuchb'an b'it d'a scajnub' Dios. A eb' smam yicham viñaj Uzi chi', aton viñaj Bani, viñaj Hasabías, viñaj Matanías yed' viñaj Micaía. 23 D'a stzolal tz'aj yoch eb' sb'itan d'a junjun c'u icha yalan viñ rey.

24 A mach tz'och d'a yichañ viñ rey yuj yalñej tas schecnab'il eb' choñab', aton viñaj Petaías. A eb' smam yicham viñ, aton viñaj Mesezabeel yiñtilalcan viñaj Zera yuninal viñaj Judá.

Juntzañxo choñab' b'aj ix cajnaj eb'

25-30 A juntzañxo eb' yiñtilal Judá, ix cajnaj eb' d'a juntzañ choñab' tic yed' d'a masanil yaldeail: Aton d'a Quiriat-arba, d'a Dibón, d'a Jecabseel, d'a Jesúa, d'a Molada, d'a Bet-pelet, d'a Hazar-sual, d'a Beerseba, d'a Siclag, d'a Mecona, d'a En-rimón, d'a Zora, d'a Jarmut, d'a Zanoa, d'a Adulam, d'a Laquis yed' d'a Azeca. Ix cajnajpax eb' b'aj sb'o munlajel. Ix aj eb' d'a Beerseba masanto ix q'uec'och eb' d'a sch'olanil yic Hinom.

31-35 Axo eb' yiñtilal Benjamín, ix cajnaj eb' d'a juntzañ choñab' tic: Aton d'a Geba, d'a Micmas, Aía, Betel yed' d'a yaldeail, Anatot, Nob, Ananías, Hazor, Ramá, Gitaim, Hadid, Seboim, Nebalat, Lod, Ono yed' d'a sch'olanil yic eb' b'oum q'ueen. 36 Ay pax eb' levita ix scha smacb'en d'a yol yic Judá yed' d'a yol yic Benjamín.

12

A sb'i eb' sacerdote yed' juntzañxo eb' levita

1-7 Ay juntzañ eb' viñ sacerdote yed' juntzañxo eb' viñ levita janacxi yed' viñaj Zorobabel yuninal viñaj Salatiel yed' viñaj Jesúa yajal d'a eb' viñ.

Aton eb' viñ tic: Viñaj Seraías, viñaj Jeremías, viñaj Esdras, viñaj Amarías, viñaj Maluc, viñaj Hatús, viñaj Secanías, viñaj Rehum, viñaj Meremot, viñaj Iddo, viñaj Gineto, viñaj Abías, viñaj Mijamín, viñaj Maadías, viñaj Bilga, viñaj Semaías, viñaj Joiarib, viñaj Jedaías, viñaj Salú, viñaj Amoc, viñaj Hilcías yed' viñaj Jedaías. Aton eb' viñ tic yajal yaj d'a scal eb' viñ yetsacerdoteal d'a yol stiempoal viñaj Jesúa.

8 Axo pax eb' viñ levita, aton eb' viñ tic: Viñaj Jesúa, viñaj Binúi, viñaj Cadmiel, viñaj Serebías, viñaj Judá yed' viñaj Matanías. Yajal yaj eb' viñ d'a eb' viñ sb'itan vach' lolonel d'a Dios. 9 Axo viñaj Bacbuquías yed' viñaj Uni yed' eb' viñ scolvaj yed' eb' viñ, a eb' viñ stac'vi d'a scal eb' viñ sb'itan chi'.

10-11 A sb'i eb' viñ yiñtilal viñaj Jesúa d'a stzolal, aton viñaj Joiacim, viñaj Eliasib, viñaj Joiada, viñaj Jonatán yed' viñaj Jadúa.

12-21 A sb'i eb' viñ sacerdote yajal d'a junjun macañ eb' yetsacerdoteal d'a stiempoal viñaj sat sacerdote Joiacim, aton eb' viñ tic: A viñaj Meraías yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Seraías. A viñaj Hananías yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Jeremías. A viñaj Mesulam yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Esdras. A viñaj Johanán yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Amarías. A viñaj Jonatán yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Melicú. A viñaj José yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Sebanías. A viñaj Adna yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Harim. A viñaj Helcai yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Meraiot. A viñaj Zacarías yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Iddo. A viñaj Mesulam yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Ginetón. A viñaj Zicri yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Abías. A viñaj Piltai yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Miniamín yed' d'a eb' yiñtilal viñaj Moadías. A viñaj Samúa yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Bilga. A viñaj Jonatán yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Semaías. A viñaj Matenai yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Joiarib. A viñaj Uzi yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Jedaías. A viñaj Calai yajal d'a eb' yiñtilal

viñaj Salai. A viñaj Eber yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Amoc. A viñaj Hasabías yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Hilcías. A viñaj Natanael yajal d'a eb' yiñtilal viñaj Jedaías.

22 Ayic ayoch viñaj Eliasib, viñaj Joiada, viñaj Johanán yed' viñaj Jadúa d'a sat sacerdoteal, ix tz'ib'chaj sb'i eb' levita yajal d'a junjun macañ yiñtilal yed' eb' sacerdote. Ix lajvi stz'ib'chaj sb'i eb' chi' d'a stiempoal viñaj Darío sreyal Persia. 23 Axo sb'i eb' levita yajal d'a junjun macañ yiñtilal, aycan b'aj tz'ib'ab'il yab'ixal templo. Ix tz'ib'chajñej jun lista chi' masanto d'a stiempoal viñaj Johanán yixchiquin viñaj Eliasib. 24 A viñaj Hasabías, viñaj Serebías, viñaj Jesúa yuninal viñaj Cadmiel yed' eb' viñ scolvaj yed' eb' viñ, a eb' viñ ix b'oan cha macañ eb' sb'itani yic syac'an yuj diosal eb' d'a Jehová, icha ajnac yalan viñaj rey David schecab' Dios. 25 Axo eb' viñ stañvumal juntzañ cuarto b'aj molan tastac ay d'a slac'anil spuertail templo, aton eb' viñ tic: Viñaj Matanías, viñaj Bacbuquías, viñaj Obadías, viñaj Mesulam, viñaj Talmón yed' viñaj Acub. 26 Aton eb' viñ ayoch d'a yopisio chi' d'a stiempoal viñaj Joiacim yuninal viñaj Jesúa yixchiquin viñaj Josadac, aton d'a stiempoal ayic ayin och a in Nehemías in tic yajalil, ayic ayec' viñaj sacerdote Esdras c'ayb'um paxi.

Ix ac'jicanoch smuroal Jerusalén‘R’d'a yol sc'ab' Dios

27 Ayic ix c'och sc'ual yac'jicanoch smuroal Jerusalén d'a yol sc'ab' Dios, ix avtajcot masanil eb' levita d'a junjun choñab'. Ix javi eb' d'a Jerusalén yuj jun q'uiñ chi', yic syalanpax vach' lolonel eb' d'a Dios, yic sb'itanpax eb' d'a tzalajc'olal yed' q'uen platillo, te' arpa yed' te' lira. 28 A eb' sb'itan chi', ix cot eb' d'a slac'anil Jerusalén, d'a yaldeail Netofa, 29 d'a yol yic Gilgal, d'a yol smacb'en Geba yed' d'a yol yic Azmavet, yujto a d'a juntzañ choñab' d'a slac'anil Jerusalén chi' cajan eb'. 30 Ix lajvi chi', ix sacb'itan sb'a eb' sacerdote yed' eb' levita icha yalan ley. Ix sacb'itan pax eb' anima eb' yed' spuertail choñab' yed' smuroal.

31 Ix lajvi chi', a in Nehemías in tic, ix in checq'ue eb' yajal yic Judá d'a yib'añ muro chi'. Ix vac'anoch chab' macañ eb' sb'itani yic syac'an yuj diosal eb'. A eb' b'ab'el macañ, ix b'at eb' d'a yib'añ muro chi' d'a stojolal co vach', b'aj ay jun puerta b'aj sb'atcan c'alem. 32 Axo d'a spatic eb' chi' tzac'anoch viñaj Osaías yed' nañalxo eb' yajal yaj d'a Judá. 33 Tzac'anpax eb' viñ sacerdote, aton eb' viñ tic: Viñaj Azarías, viñaj Esdras, viñaj Mesulam, 34 viñaj Judá, viñaj Benjamín, viñaj Semaías yed' viñaj Jeremías. 35 Van spu'an q'uen strompeta junjun eb' viñ. Tzac'anpax juntzañxo eb' viñ tic: Aton viñaj Zacarías yuninal viñaj Jonatán, axo eb' smam yicham viñ, aton viñaj Semaías, viñaj Matanías, viñaj Micaías, viñaj Zacur yed' viñaj Asaf. 36 Ajun pax juntzañ eb' viñ sc'ab'yoc eb' viñ, aton viñaj Semaías, viñaj Azarael, viñaj Milalai, viñaj Gilalai, viñaj Maai, viñaj Natanael, viñaj Judá yed' viñaj Hanani. Aton eb' viñ chi' sc'anan juntzañ yamc'ab' yic b'it icha yac'nac viñaj rey David, viñ schecab' Dios. Axo d'a yichañ eb' viñ, b'ab'el sb'at viñaj Esdras viñ c'ayb'um. 37 Ix ec' eb' d'a yib'añ spuertail sjaj a a', ix b'atñej eb' d'a yichañ d'a yib'añ muro chi'. Ix q'ue eb' d'a jun b'e b'achquiltac sq'ue d'a schoñab' viñaj David, ix ec' eb' d'a yib'añ spalaciocan viñ, masanto ix c'och eb' d'a spuertail b'aj tz'el eb' ix ix ic'oj a' d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

38 Axo junxo schab'il macañ eb' sb'itan chi', ix b'atcan eb' d'a stojolal co q'uexañ. Tzac'an in d'a spatic eb' d'a yib'añ muro chi' yed' nañalxo eb' anima. Ix oñ b'atñej d'a torre scuchan Hornos, masanto b'aj levan sat muro chi'. 39 Oñ ec' d'a puerta scuch Efraín, d'a puerta scuch Jesana, d'a puerta yic noc' chay, d'a torre scuch Hananeel yed' torre scuch Hamea, masanto d'a puerta yic noc' calnel. Ix oñ och vaan d'a puerta b'aj ay eb' stañvani. 40 Ix co chalaj

co b'a yed' junxo macañ eb' sb'itan chi' d'a yichañcot templo b'aj tz'och b'it d'a co Mam Dios. Ajun pax nañalxo eb' yajal ved'oc.

41 Ajun pax eb' viñ sacerdote spu'an q'uen strompeta: Aton viñaj Eliacim, viñaj Maaseías, viñaj Miniamín, viñaj Micaías, viñaj Elioenai, viñaj Zacarías, viñaj Hananías, 42 viñaj Maasías, viñaj Semaías, viñaj Eleazar, viñaj Uzi, viñaj Johanán, viñaj Malquías, viñaj Elam yed' viñaj Ezer. A eb' viñ sb'itan chi' te chaañ ix b'itan eb' viñ. A viñaj Izrahías scuchb'an eb' viñ.

43 A val d'a jun c'u chi' te nivan noc' silab' ix yac' eb' anima chi' d'a Dios. Ix te tzalaj eb' yujto a Dios ix ac'an jun nivan tzalajc'olal chi' d'a eb'. Añejtona' eb' ix ix yed' eb' unin, ix te tzalajpax eb'. A jun tzalajc'olal ix uji d'a Jerusalén chi', ix ab'chaj d'a najat.

Svael eb' sacerdote yed' eb' levita

44 A d'a jun c'u chi', ay juntzañxo eb' ix ac'jioch yilumaloc b'aj smolchaj ofrenda, b'ab'el sat avb'en yed' diezmo, icha jantac tas scot d'a junjun lugar d'a yol yic junjun choñab'. A juntzañ chi' yic eb' sacerdote yed' eb' levita yaji icha yalan ley, yujto a masanil eb' anima chi' ste tzalaj eb' yed' eb' sacerdote chi' yed' pax eb' levita chi', yujto smunlaj eb' d'a scajnub' Dios. 45 Yuj chi' a eb' sacerdote chi', eb' sb'itani yed' eb' stañvan puerta, ix sc'anab'ajej eb' sc'ulan icha yalan sley Dios yic sacb'itan sb'a eb'. Ix sc'anab'ajej pax eb' icha yalnaccan viñaj rey David yed' viñaj Salomón. 46 Yujto a d'a stiempoal viñaj rey David chi' yed' viñaj Asaf, ay eb' yajalil eb' sb'itan chi', aton eb' sb'itan vach' lolonel yed' ac'oj yuj diosal d'a Dios.

47 Yuj chi' a d'a stiempoal viñaj Zorobabel yed' in Nehemías in tic, masanil eb' anima, d'a junjun c'u syac' svael eb' sb'itan eb', eb' stañvan puerta yed' eb' levita ay yalan yic schaani. Axo pax eb' levita chi' tz'ac'an yic eb' sacerdote yiñtilal viñaj Aarón.

13

A tas ix sb'o viñaj Nehemías junelxo

1 A d'a jun tiempoal chi', ix avtaj ch'añ ley Moisés yab' eb' anima. Ix ilchaj yuj eb' d'a ch'añ to a eb' amonita yed' eb' moabita malaj b'aq'uiñ syal yaj eb' d'a scal eb' schoñab' Dios, 2 yujto ayic spetoj eb' co mam quicham d'a Egipto, a eb' chi' maj eltalaj eb' scha eb' yed' vael, ma tas tz'uc'chaji. Palta to stup viñaj Balaam eb' yic sb'at scatab'an eb' co mam quicham chi' viñ, palta a co Diosal q'uexan jun catab' chi' d'a vach'ilal. 3 Yuj chi' ayic ix yab'an eb' quetchoñab' chi' tas syal ch'añ ley chi', ix yic'anel sb'a eb' d'a scal eb' ch'oc choñab'il cajan d'a scal eb'.

4 Ayic manto uji jun chi', a viñaj sacerdote Eliasib chi' ayoch yajalil yilan juntzañ b'aj molan tastac tz'ac'ji d'a scajnub' co Diosal. A viñaj Eliasib chi' vach' yac'an viñ yed' viñaj Tobías, yuj chi' ix yac' jun nivan cuarto viñ d'a viñaj Tobías chi'. 5 A jun cuarto chi', aton b'aj smolchajtaxon ofrenda, incienso, yamc'ab', sdiezmoal ixim trigo, vino yed' aceite, aton juntzañ chi' ix alchaji to tz'ac'ji d'a eb' levita, d'a eb' sb'itani yed' d'a eb' tañvum puerta yed' pax juntzañ colval tz'ac'ji d'a eb' sacerdote. 6 Palta ayic ix uji jun chi', a in tic mañ in ayoc ec' d'a Jerusalén tic, yujto ayic 32 ab'ilxo yoch viñaj Artajerjes reyal d'a Babilonia, ata' ix in c'ochxi d'a yichañ viñ rey chi'. Palta ayic toxo ix ec' jab'ocxo tiempoal ix in c'ananxi in permiso d'a viñ rey chi', 7 ix in jax d'a Jerusalén tic. Ata' ix vab'i tastac mañ vach'oc ix sc'ulej viñaj Eliasib chi', to ix yac' jun nivan cuarto viñ, aton jun ay d'a sti' yamaq'uil stemplo Dios d'a viñaj Tobías chi'. 8 Ix cot val voval yuj jun chi', yuj chi' a tas ayoch yuj viñaj Tobías d'a yol cuarto chi', ix in julelta d'a sti'. 9 Ix lajvi chi' ix valani to sacb'itaj jun

cuarto chi' icha yalan ley, tz'ac'chajxioch yamc'ab' yic templo Dios chi' d'a yool, ofrenda yed' incienso.

10 Ix vab'anpaxi to maxtzac ac'chaj svael eb' levita yed' eb' sb'itani, aton
eb' ayoch d'a yib'aň yoch ejmelal, yuj chi' ix yactejcan yopisio eb', ix pax eb'
d'a schoňab' junjun. 11 Yuj chi' ix in tumej eb' yajal yaji, yujto ix yactejcan
templo Dios eb', maxtzac yil-laj eb'. Ix lajvi chi' ix in molb'an eb' sacerdote
yed' eb' levita yic svac'anxioch eb' d'a yopisio. 12 Axo masanil eb' anima
aj Judá tic, ix syamxioch eb' yac'an sdiezmoal ixim trigo, vino yed' aceite,
ix yac'anxi eb' b'aj smolchaji. 13 Ix lajvi chi' ix vac'anoch viňaj sacerdote
Selemías yilumaloc b'aj smolchaj chi' yed' pax viňaj Sadoc viň tz'ib'um yed'
pax jun viň levita scuchan Pedaías yed' viňaj Hanán yuninal viňaj Zacur
yixchiquin viňaj Matanías yic scolvaj viň yed' eb' viň, yujto te vach' spensar
eb' viň. Aton eb' viň ix ochcan d'a yib'aň spojanec' vael d'a masanil eb'
yetb'eyum chi'.

14 Ix valan icha tic d'a in lesal: Ach in Diosal, nacot juntzaň tas ix in c'ulej tic.
Mocab' b'at satc'olal uj masanil tas ix in c'ulej d'a a cajnub' yic tz'och ejmelal
d'ayach, xin chi.

15 A d'a juntzaň c'ual chi', ix vila' to ay eb' d'a yol yic Judá tic stec'anel
yal uva d'a sc'ual ic'oj ip. Tz'ec'pax eb' cuchoj trigo, tz'ec'pax noc' sb'uru
eb' cuchoj vino yed' cuchoj sat uva ayto och d'a sc'ojlab'il, cuchoj higo yed'
yalňej tas icatzil. Syic'ancot juntzaň chi' eb' d'a Jerusalén tic d'a sc'ual ic'oj
ip. Yuj chi' ix in cach eb' to maxtzac schoň juntzaň chi' eb' d'a sc'ual ic'oj
ip. 16 Aňejtona' ay pax juntzaň eb' aj Tiro cajan d'a Jerusalén, syic'cot noc'
chay eb' yed' juntzaňxo tastac schoň d'a Jerusalén tic, schoňan eb' d'a eb'
quetisraelal d'a sc'ual ic'oj ip. 17 Yuj chi' ix in cach eb' yajal yaj d'a Judá tic,
ix valan d'a eb' icha tic:

—Maň jantacoc chucal tze c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip, icha junoc comon c'ual
tzeyutej. 18 Aton juntzaň tic sc'ulejnac eb' co mam quicham, yuj chi' ix yac'cot
juntzaň yaelal tic co Diosal d'a quib'aň yed' d'a yib'aň jun choňab' tic. ¿Tom
e gana tze tzuntzejcot yoval sc'ol Dios d'a quib'aň a oň israel oň tic, yuj chi'
icha junoc comon c'ual tzeyutej sc'ual ic'oj ip tic? xin chi d'a eb'.

19 Ix in checan macchaj spuertail Jerusalén tic d'a yemc'ualil ayic van yoch
sc'ual ic'oj ip. Max jacvilaj masanto tz'ec'b'at jun c'ual chi'. Ix vac'anpaxoch
eb' in checab' staňvan puerta chi' yic vach' malaj junoc icatz tz'och d'a jun c'u
chi'. 20 A eb' choňvajum chi' chab' oxe' ac'val ix vay eb' d'a spatictac choňab'
Jerusalén tic. 21 Yuj chi' ix in cachan eb', ix valani: ¿Tas yuj tzex vaycan d'a
spatictac muro? Tato ol e c'ulejňej icha tic, ol ex vac'och d'a preso, xin chi
d'a eb'. Yuj chi' ix yactej eb' sjavi d'a sc'ual ic'oj ip chi'. 22 Ix lajvi chi', ix
valan d'a eb' levita to sacb'itej sb'a eb' yic sb'at staňvan puerta chi' eb', yic
vach' max ixtaxel sc'ual ic'oj ip chi'. Yuj chi' ix val d'a in lesal icha tic: Ach
in Diosal, na in cot yuj juntzaň tas ix in c'ulej tic, oc'ocab' a c'ol d'ayin icha
syal a vach'c'olal, xin chi. 23 Aňeja' ix vilanpax d'a juntzaň c'ual chi' to ay
eb' viň vetisraelal chi' ix yic'laj sb'a yed' eb' ix aj Asdod, eb' ix aj Amón yed'
eb' ix aj Moab. 24 Naňalxo yal yuninal eb' tzaxo alan sti' eb' aj Asdod chi'
yed' sti' juntzaňxo nación. Axo pax co ti' a oň israel oň tic, maxtzac yal-laj
yalan eb'. 25 Yuj chi' ix in tumej eb', ix in catab'an eb'. Ay eb' ix in mac'a', ix
in tzuquel xil sjolom eb', ix vac'an pural eb' yac'an sti' d'a Dios to maňxo ol
yic'laj sb'a yal yuninal eb' yed' eb' ch'oc choňab'il chi', maňxo ol ochlaj eb' ix
ch'oc choňab'il chi' yetb'eyumoc eb'. Ix valanpaxi: 26 Icha val tic aj yochnac
smul viňaj Salomón ochnac reyal d'a co choňab' tic. Malaj junocxo rey lajan
yed' viň d'a juntzaňxo nación, te xajan viň yuj Dios, yuj chi' ac'jinacoch viň

co reyaloc yuuj, palta cuchb'ajnacb'at viñ d'a chucal yuj eb' ix ch'oc choñab'il chi'. 27 Yuj chi', max yal co c'ool tzeyac'och e mul te chuc d'a yichañ co Diosal, tzeyic'lan e b'a yed' eb' ix ch'oc choñab'il tic, xin chi d'a eb' viñ.

28 A junoc eb' yuninal viñaj Joiada, yixchiquin viñaj Eliasib sat sacerdote, a ix yisil viñaj Sanbalat, viñ aj Horón, a ix yetb'eyum viñ. Yuj chi' ix in spechel viñ d'a Jerusalén tic. 29 Yuj chi' ix val d'a in lesal icha tic: Ach in Diosal, il val juntzañ chucal ix sc'ulej eb', yuj chi' ix juviel jun opisio yic sacerdoteal yed' trato ix a b'o yed' eb' yed' pax eb' yiñtilal Leví, xin chi.

30 Icha chi' ix aj in b'oan tastac ix juvib'at yuj eb' ch'oc choñab'il chi', ix vac'anxioch eb' sacerdote yed' eb' levita d'a yopisio d'a stzolal. 31 Ix valani tas c'ual tz'ic'chajcot te' c'atzitz. Ix valanpax yuj sb'ab'el sat avb'en yovalil syic'cot eb' d'a scajnub' Dios. Yuj chi' ix val d'a in lesal icha tic: Ach in Diosal, na in coti, oc'ocab' a c'ol d'ayin, xin chi.

A Ch'aŋ Libro
ESTER

Ester sb'i jun libro tic, yujto syalcot yab'ixal ix Ester. A viŋaj Esdras yed' viŋaj Nehemías, syalcot eb' viŋ tas aj smeltzajnacxi eb' israel ic'b'ilb'at d'a Babilonia. Palta a jun libro tic tz'alancot yab'ixal jun macaŋto eb' israel chi' cannac d'a yol smacb'en Persia. Syalancot yuj jun ix Ester chi', israel ix, syalñejcot tastac sc'ulejnac ix ayic ayec' ix d'a spalacio d'a yol smacb'en Persia chi'.

A d'a capítulo 1 yed' 2, syalcoti tas ajnac yoch ix Ester chi' reinail. Axo d'a capítulo 3 masanto d'a 6, syalcoti to a viŋaj Amán ay chucal snanac viŋ sc'ulej d'a spatic eb' israel, snib'ejnac viŋ satel eb' israel, yujto sat yajal yaj viŋ yuj viŋ rey chi'. Palta a ix reina Ester chi' yab'elta ix tastac van snaanchaaŋ viŋaj Amán chi', yuj chi' xid' yal ix d'a viŋ rey chi'. Yuj chi' a viŋ rey chi' alani to a viŋaj Amán chi' sq'ue d'uŋan viŋ d'a jun te te' sb'o viŋ yuj viŋaj Mardoqueo, viŋ sc'ab'yoc ix Ester chi'. Yalanpax viŋ rey chi' tas syutej scolan sb'a eb' israel chi' d'a eb' ajc'ol chi'. Axo d'a capítulo 7 masanto d'a 10, ata' syalcoti to a eb' israel chi' yac'nacoch jun q'uiŋ eb' yic q'uen Purim, syalanpaxcot yuj tastac ujinac d'a yol stiempoal ix Ester chi'.

Juntzaŋ nivac vael

1 A jun syalcan tic ix uji ayic ayoch viŋaj Asuero reyal d'a Persia. 127
macaŋil yaj smacb'en viŋ chi', scot d'a India masanto sc'och d'a Etiopía. 2 Axo
d'a choŋab' Susa, ata' ay spalacio viŋ rey chi'.
3 Ayic yoxil ab'il yoch viŋaj Asuero chi' reyal, ix yac'an jun nivan vael viŋ
d'a eb' nivac vinac ayoch yajalil yed'oc, aton eb' yajalil eb' soldado yic Persia,
eb' yic Media, eb' nivac yelc'ochi yed' eb' ayoch yajalil d'a junjun macaŋ
smacb'en viŋ chi'. 4 Naŋal ab'il val ix yac' jun q'uiŋ chi' viŋ, yic sch'oxanel
jantac sb'eyumal viŋ yed' snivanil yelc'och yopisio viŋ d'a eb' avtab'il chi'. 5 Ix
lajvi chi', ix yac'anoch uquexo c'ual q'uiŋ viŋ d'a yamaq'uil spalacio. Masanil
eb' ayec' d'a choŋab' Susa chi', eb' nivac yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi, ix
avtaj eb' smasanil. 6 Te vach' ix aj sb'o b'aj ix och q'uiŋ chi'. A c'apac sacsac
c'apac yed' c'apac yaax ix och scortinailoc. Aŋejtona' pax c'apac lino sacsac
yed' c'apac q'uic' mutz'inac ayoch sch'aŋaloc pax c'apac cortina chi'. Yamb'il
c'apac yuj q'uen argolla nab'a plata ayoch d'a juntzaŋ q'uen oy nab'a mármol.
Axo xila, a q'uen oro yed' q'uen plata ayoch d'ay. Axo d'a sat luum, a q'uen
mármol ayem d'ay, ay q'uen sacsac, ay q'uen q'uiq'uic'. 7 Axo juntzaŋ vaso
nab'a oro syuc'lab'ej eb'. Ch'occh'oc yilji junjun vaso chi'. Te nivan vino ix
el d'a sc'ol viŋ rey chi' yac'ani. 8 Ix yalan viŋ rey chi' d'a eb' yajal yaj d'a
eb' tz'ac'an servil viŋ to malaj junoc mach tz'ac'chaj pural yuc'an vino chi',
junjun eb' syal yuc'an eb' jantac snib'ej. 9 Aŋejtona' pax ix reina Vasti, ix schec
pax b'ochaj jun nivan vael ix d'a spalacio viŋ rey chi' yic vach' sva eb' ix ix
avtab'il.
10 A val d'a yuquil c'ual q'uiŋ chi', ix te tzalaj sc'ol viŋ rey chi' yuj vino.
Yuj chi' ix schecb'at ucvaŋ eb' viŋ yac'umal servil viŋ, eb' viŋ ayoch yipoc
sc'ol viŋ, aton viŋaj Mehumán, viŋaj Bizta, viŋaj Harbona, viŋaj Bigta, viŋaj
Abagta, viŋaj Zetar yed' viŋaj Carcas. 11 Ix checjib'at eb' viŋ yic b'at yic'ancot
ix reina Vasti chi' eb' viŋ d'a yichaŋ viŋ rey chi', yujto snib'ej viŋ sjavi ix yed'
scorona copopi yilji, yic sch'oxanpaxel svach'il yilji ix d'a yichaŋ masanil
eb' anima yed' d'a yichaŋ eb' nivac yajal, yujto te vach' yilji ix. 12 Palta maj
stac'cotlaj sb'a ix. Ix stenec' ix tas ix b'at yal eb' viŋ schecab' viŋ rey chi'. Yuj

chi' ix te cot yoval viñ rey chi'. 13-14 Ix yavtancot ucvañ eb' viñ nivac yopisio d'a Media yed' d'a Persia chi' viñ, eb' viñ yipc'olal yaj yuj viñ: Aton viñaj Carsena, viñaj Setar, viñaj Admata, viñaj Tarsis, viñaj Meres, viñaj Marsena yed' viñaj Memucán. A eb' viñ chi', yojtac ley eb' viñ sic'lab'il, yuj chi' d'a eb' viñ ix sc'anb'ej viñ rey chi' tas tz'aj jun chi' sb'oi. 15 Ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Icha syal co ley, naec ved'oc ¿tas yovalil tz'aj ix reina Vasti chi', yujto maj sc'anab'ajej in checnab'il ix, ix b'at yal eb' viñ in checab'? xchi viñ.

16 A val d'a yichañ masanil eb' molan chi', ix yalan viñaj Memucán d'a viñ rey chi' icha tic:

—Mamin rey, a ix reina Vasti chi', mañocñej d'ayach ix och smul ix, palta ix ochpax smul ix d'ayoñ a oñ nivac yajal oñ tic yed' d'a masanil eb' viñ vinac ay d'a yol a macb'en tic. 17 A tas ix sc'ulej ix chi' ol yab' masanil eb' ix ix, ol sc'ayb'an eb' ix, mañxa ol aj yelc'och eb' viñ yetb'eyum eb' ix d'a yol sat, ol am yalan eb' ix icha tic: A viñaj rey Asuero ix avtan ix reina Vasti, palta maj sc'anab'ajejlaj ix sb'ati, xcham eb' ix. 18 A eb' ix yetb'eyum eb' viñ nivac yajal d'a Persia yed' d'a Media tic, ayic ol yab'an eb' ix tas ix yutej sb'a ix reina chi', ol laj yalan eb' ix d'a eb' viñ yetb'eyum. Yuj chi' a yuj jun tic ol spatiquejel eb' viñ yetb'eyum eb' ix, axo scot yoval eb' viñ chi' d'a eb' ix. 19 Yuj chi' jun mamin rey, tato vach' scan jun tic d'ayach, ac' tz'ib'chaj junoc ley yic scan leyal d'a Persia yed' d'a Media tic, to maxtzac yal yec'b'ati: Mañxa b'aq'uiñ sjavi ix reina Vasti d'a yichañ viñ rey, xchiocab' jun ley chi'. Axo junocxo ix ec'to svach'il d'a yichañ ix chi', a ix tz'ochcan reinail sq'uexuloc ix. 20 A jun ley chi' yovalil tz'ac'chaj ojtacajel d'a masanil yol a macb'en tic yic vach' masanil eb' ix ix ol sc'anab'ajej val eb' viñ yetb'eyum eb' ix, yalñej tas animail, xchi viñ.

21 A jun ix yal viñaj Memucán chi', ix scha val sc'ol viñ rey chi' yed' masanil eb' ayec' yed' viñ, ix och d'a yopisio yuj viñ. 22 Yuj chi' ix schecan viñ tz'ib'chajb'at d'a junjun macañ d'a yol smacb'en chi', d'a sti' junjun choñab'. Ix yalanb'at viñ to ayocab' yelc'och eb' viñ vinac d'a yol spat, aocab' eb' viñ tz'alani tastac sb'oi.

2

Ix sic'chajoch ix Ester reinail

1 Ix ec' junoc tiempoal, ix sicb'i yoval sc'ol viñaj rey Asuero chi'. Ix snaancot viñ tas ix sc'ulej ix Vasti chi' yed' pax jun ley ix alchajel yuj ix. 2 Yuj chi' axo eb' viñ ayoch yajalil yed' viñ d'a yol smacb'en chi', ix yal eb' viñ icha tic:

—Yovalil saychajcot eb' ix cob'estac d'a viñ rey tic, aton eb' ix te vach' yilji. 3 Sic'ocab' viñ rey tic junjunoc schecab' d'a junjun macañ d'a yol smacb'en tic, yic vach' a eb' viñ tz'ic'ancot masanil eb' ix cob'estac te vach' yilji. Sjavi eb' ix d'a spalacio viñ d'a choñab' Susa tic, tz'ochcan eb' ix d'a yol sc'ab' viñaj Hegai, viñ stañvan eb' ix yetb'eyum viñ rey tic. A viñ tz'ac'an servil eb' ix yic ste b'o yilji eb' ix. 4 A junoc ix cob'es ol scha sc'ol viñ rey tic, aton ix ol ochcan reinail sq'uexuloc ix Vasti chi', xchi eb' viñ.

A jun pensar chi', ix scha val sc'ol viñ rey chi', yuj chi' ix schec viñ c'ulaj icha chi'.

5 A d'a choñab' Susa chi', ata' cajan jun viñ israel scuchan Mardoqueo yuninal viñaj Jair yiñtilal viñaj Simei. A viñaj Simei chi', a viñaj Cis ay yiñtilal viñ d'a yiñtilal Benjamín. 6 A eb' smam yicham viñ, ic'b'ilcot eb' yuj viñaj rey Nabucodonosor d'a Jerusalén, javinaccan eb' d'a Babilonia. Junñej janaccan eb' yed' viñaj Jeconías sreyal Judá. 7 A viñaj Mardoqueo chi', ay jun ix yisil jun viñ sc'ab'yoc viñ ayec' yed'oc, aton ix Hadasa, syalelc'ochi Ester, meb'a' ix,

yujto chamnac smam snun ix. Axo viñaj Mardoqueo chi' ix ilan q'uib' ix, icha val yisil viñ yaj ix. Te vach' yilji sat ix yed' snivanil. 8 Axo yic ix elta jun ley yuj viñ rey chi', tzijtum eb' ix cob'estac ix molchaj d'a choñab' Susa d'a spalacio viñ. A viñaj Hegai ix ac'chajoch stañvumaloc eb' ix, aton viñ stañvantaxon eb' ix yetb'eyum viñ rey chi'. Ayoch ix Ester chi' d'a scal eb' ix. 9 Te vach' spensar ix ix yiloch viñaj Hegai chi', yuj chi' te vach' ix yutej spensar viñ d'a ix. Elañchamel ix te ac'chaj juntzañ remeyo yic tz'ac'chajoch d'a snivanil ix yic ste b'o yilji ix, tz'ac'chaj pax vael te vach' d'a ix. Ix ac'chajoch ucvañ eb' ix schecab' viñ rey te vach' yic tz'ac'ji servil ix. Ix ac'chajb'at eb' ix yed' ix Ester chi' d'a jun cuarto te vach' b'aj ay eb' ix yetb'eyum viñ rey chi'.

10 A ix Ester chi' malaj jab'oc tas ix yal ix tas iñtilal, ma tas choñab'il ix, yujto ix cham val yalan viñaj Mardoqueo chi' d'a ix to max yal-laj ix. 11 Junjun c'u tz'ec' viñaj Mardoqueo d'a sat b'aj ayec' eb' ix ix chi', yic syab'an viñ tato vach' sc'ol ix Ester chi' yed' tas tz'aj yac'ji servil ix.

12 Masanil juntzañ eb' ix cob'estac chi', jun ab'il ix b'ochaj yilji eb' ix. D'a sb'ab'elal vaque' ujal succhajec' aceite yic mirra d'a snivanil eb' ix. Axo d'a junxo vaque' ujal, succhajec' perfume yed' crema d'a eb' ix ichataxon juntzañ sc'an eb' ix ix. Axo yic ix el yab'ilal sb'ochaj yilji eb' ix chi', junjunal ix ic'jib'at eb' ix yic svay eb' ix yed' viñ rey chi'. 13 Icha chi' ix aj sc'och junjun eb' ix d'a viñ rey chi'. Ayic tz'elta eb' ix b'aj ayec' eb' ix cob'estac chi', syalñej sc'anan eb' ix tastac snib'ej yic sb'oan sb'a eb' ix. 14 Sb'at eb' ix d'a spalacio viñ rey chi' d'a yemc'ualil, axo d'a junxo q'uiñib'alil, sc'ochcan eb' ix d'a junxo pat b'aj ay eb' ix schab'il yetb'eyum viñ rey chi', b'aj ayoch viñaj Saasgaz yilumaloc eb' ix yuj viñ rey chi'. Majxo c'ochlaj eb' ix d'a viñ rey chi', añej tato ay junoc eb' ix te vach', scha sc'ol viñ, a jun ix chi' tz'avtaj sb'i, sb'at ix b'ian.

15 Axo ix aji, ayic ix c'och stzolal d'a yib'añ ix Ester yisilcan viñaj Abihail, sc'ab'yoc viñaj Mardoqueo chi', yic b'at vay ix yed' viñ rey chi', añej tas ix yal viñaj Hegai stañvumal eb' ix, añej ix yic'b'at ix. Te vach' ix Ester chi' d'a yol sat masanil eb' tz'ilan ix. 16 Ayic slajuñil uj, d'a jun uj scuchan Tebet, ayic yuquil ab'il yoch viñaj Asuero reyal, ata' ix ic'chajb'at ix d'a spalacio viñ yic svay ix yed' viñ. 17 Yelxo val te xajan ix Ester chi' yuj viñ rey chi'. Malaj junocxo ix te xajan yuj viñ. Te nivan svach'c'olal viñ ix sch'ox d'a ix d'a yichañ juntzañxo eb' ix cob'estac chi'. Yuj chi' ix schec viñ ac'chajq'ue jun corona d'a sjolom ix. Ix lajvi chi' ix yac'ancanoch ix viñ reinail sq'uexuloc ix Vasti. 18 Ix schecan b'ojoc jun nivan vael viñ yic tz'ic'jichaañ ix Ester chi'. Ix yavtan masanil eb' yajal ayoch d'a yopisio yed' viñ d'a yol smacb'en chi'. Ix yic'anemta sb'isul q'uen tumin viñ ayoch d'a yib'añ eb' anima yac'ani. Te tzijtum pax tas ix yac' viñ d'a juntzañ nación ay d'a yol smacb'en chi'. Icha chi' ix aj sch'oxanel svach'c'olal viñ rey chi'.

Ix yab' viñaj Mardoqueo'R'tas ix alchaj d'a spatic viñ rey

19 Ayic toxo ix q'uexchaj b'aj cajan eb' ix cob'estac chi', ayic ayxo och viñaj Mardoqueo d'a yopisio d'a spalacio viñ rey, 20 a ix Ester chi' añeja' max yal-laj ix tas choñab'il ix, tas yiñtilal ix. Añeja' sc'anab'ajan ix tas syal viñaj Mardoqueo chi', icha ix sc'anab'ajej ix ayic ayec' ix d'a spat viñ.

21 A junel, ayic ix c'och stzolal d'a yib'añ viñaj Mardoqueo d'a yopisio d'a palacio viñ rey chi', ay chavañ eb' viñ stañvan b'aj ay viñ rey chi', aton viñaj Bigtán yed' viñaj Teres. Te aycot yoval eb' viñ d'a viñ rey chi', van yalan eb' viñ tas syutej eb' viñ smilancham viñ rey chi'. 22 Ix yab'an viñaj Mardoqueo tas van yalan eb' viñ chi', axo viñ ix checan aljoc d'a ix reina Ester chi'. Axo ix ix alan d'a viñ rey chi' to a viñaj Mardoqueo ix ab'an tas van yalchaj d'a spatic viñ. 23 Axo ix sc'anb'an viñ yab'i, ix checlaji to yel jun lolonel ix yal

viñaj Mardoqueo chi'. Yuj chi' a chavañ eb' viñ stañvumal viñ rey chi', ix q'ue locan eb' viñ d'a te te'. A jun ix uji chi' ix stz'ib'chajcan b'aj aycan yab'ixal viñaj rey Asuero ayic ix yac'an reyal viñ.

3

Viñaj Mardoqueo yed' viñaj Amán

1 Ix lajvi yec' juntzañ chi', ix yac'anoch yopisio viñaj Amán yuninal viñaj
Hamedata yiñtilal viñaj Agag viñ rey chi'. Ix ac'jioch viñ sat yajalil d'a
juntzañxo eb' viñ yajal d'a yol smacb'en viñ rey chi'. 2 Masanil eb' viñ tz'ac'an
servil viñ rey chi', yovalil tz'em cuman eb' viñ, tz'empax ñojan eb' viñ d'a
yichañ viñaj Amán chi', yujto icha chi' ix aj yalan viñ rey chi'. Axo pax viñaj
Mardoqueo chi', max sc'anab'ajejlaj jun checnab'il chi' viñ.
3 Axo juntzañxo eb' viñ yajal chi', ix sc'anb'an eb' viñ d'a viñaj Mardoqueo
chi' tas yuj max sc'anab'ajej jun checnab'il chi' viñ. 4 Junjun c'u syalan eb'
viñ d'a viñ, palta max schalaj yab' viñ tas syal eb' viñ chi', yujto toxo ix yal
viñ d'a eb' viñ to israel viñ. Yuj chi' ix b'at yalan eb' viñ d'a viñaj Amán chi'
yic syilan eb' viñ tato toñej ol yiloch viñ viñaj Amán chi'. 5 Ayic ix yilan viñaj
Amán to yel max emlaj cuman viñaj Mardoqueo chi', max empax ñojan viñ
d'a yichañ viñ ayic tz'ec' viñ, ix te cot yoval viñ. 6 Toxo ix yab' viñ to israel
viñaj Mardoqueo chi', yuj chi' ix snaan viñ to mañocñej viñ smiljichamoc,
palta ix sna viñ tas tz'aj satjiel masanil eb' israel ayec' d'a yol smacb'en viñaj
rey Asuero chi'.

Jun ley yic satjiel masanil eb' israel

7 A d'a b'ab'el uj scuch Nisán, yic slajchavil ab'il yoch viñaj Asuero reyal,
ix och suerte d'a yichañ viñaj Amán yic syil viñ tas c'ual, ma tas tiempoal ol
elc'och jun tas sna viñ chi'. Axo ix aji, a d'a 13 yoch slajchavil uj scuch Adar,
ix checlaj sc'ual. 8 Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ rey chi' icha tic:
—Mamin rey, a d'a masanil choñab' ay d'a yol a macb'en, ay jun macañ
anima ch'oc yeli. Ch'oc yel sley eb' d'a yichañ juntzañxo choñab', max
sc'anab'ajej a ley eb'. Mañ smojoc scajnaj eb' d'a yol a macb'en tic. 9 Yuj chi'
mamin rey, tato scha a c'ool, aq'uelta junoc ley yic syab' masanil choñab' to
satel juntzañ anima chi'. Tato icha chi' ol vac' junoc 7,500 quintal q'uen plata
b'aj smolchaj q'uen tz'ac'ji d'ayach, xchi viñ.
10 Ix scha sc'ol viñ rey tas ix yal viñ chi', yuj chi' ix yiq'uel scolc'ab' viñ b'aj
ayoch sello, ix yac'an viñ d'a viñaj Amán chi', aton viñ ajc'ol d'a eb' israel. 11 Ix
yalan viñ rey chi' icha tic:
—A q'uen plata ix al chi', canocab' q'uen d'ayach, axo eb' anima tzal chi', ic
yaj eb', syal tza c'ulej tas nab'il uj d'a yib'añ eb', xchi viñ d'a viñ.
12 Ayic 13 yoch b'ab'el uj d'a yol ab'il chi', ix avtaj masanil eb' viñ stz'ib'um
viñ rey chi' yic stz'ib'an jun ley chi' eb' viñ ix yaq'uelta viñaj Amán chi', yic
sb'at d'a masanil eb' yajal d'a junjun choñab' d'a yol smacb'en viñ rey chi'.
A jun ley chi' ix tz'ib'chaj d'a sti' yed' d'a sletrail junjun choñab'. Ix och sb'i
viñ rey chi' d'ay yed' sello viñ. 13 Elañchamel ix checjib'at eb' viñ checab'
d'a masanil yol smacb'en viñ rey chi'. Syalan jun ley chi' to junñej c'ual ol
satjiel masanil eb' israel yed' masanil eb' yuninal eb'. Axo tastac ay d'a eb',
ol ic'chajcanec' smasanil. A jun c'u ix checlaj chi', aton d'a 13 yoch slajchavil
uj scuch Adar. 14 Ix pucax jun ley chi' d'a masanil smacb'en viñ rey chi'. Ix
alchajel d'a scal masanil anima yic vach' listaxo yaj eb' anima d'a jun c'u chi'.
15 Elañchamel ix pucaxb'at jun ley chi' icha ix aj yalan viñ rey chi'. B'ab'el ix
alchajel d'a yol choñab' Susa. Yacb'an van yuc'an añ viñ rey yed' viñaj Amán

chi', axo eb' anima d'a choňab' Susa chi', ix te somchajchaaň eb' yuj jun ley chi'.

4

Ochnac eb' israel cusc'olal yuj jun ley

1 Ayic ix yab'an viňaj Mardoqueo masanil tas ix alchaj chi', ix snic'chitanb'at spichul viň yuj sch'oxanel scusc'olal, ix yac'anoch pichul yic cusc'olal viň, ix yac'anq'ue q'uen tic'aq'uil taaň viň d'a sjolom, ix och ijan viň yec' d'a cal choňab'. Tz'el yav viň yuj cusc'olal. 2 Axo yic ix c'och viň d'a sti' spalacio viň rey, maj ochlaj viň d'a yool, yujto max chajiochlaj junoc mach yuj viň rey chi' tato ayoch pichul yic cusc'olal yuuj. 3 Aňejtona' d'a masanil choňab' b'ajtac ix tz'ib'chajb'at jun ley chi', masanil eb' israel ix och d'a cusc'olal. Ayic ix sch'oxanel scusc'olal eb' chi', ix och eb' d'a tzec'ojc'olal. Tz'oc' eb', tz'el yav eb', tzijtum eb' ix sjulec' jichan sb'a d'a scal q'uen tic'aq'uil taaň, ix yac'anoch pichul eb' yic cusc'olal.

Ix tevi ix Ester yuj eb' yetchoňab'

4 A eb' ix ix tz'ac'an servil ix reina Ester yed' eb' viň vinac staňvan ix, ix yal eb' yab' ix tas yaj viňaj Mardoqueo chi', yuj chi' ix te cus sc'ol ix, ix yac'anb'at pichul ix d'a viň yic syic'anel pichul yic cusc'olal ayoch chi' yuj viň, palta maj yal-laj sc'ol viň ix scha'a. 5 Axo ix Ester chi' ix avtancot jun viň schecab' viň rey scuch Hatac, schecab' pax viň ix. Ix schecanb'at viň ix d'a viňaj Mardoqueo yic b'at sc'anb'ej viň tas van yuji, tas pax yuj icha chi' syutej sb'a viň. 6 Yuj chi' ix c'och viňaj Hatac chi' b'aj ayec' viňaj Mardoqueo chi' d'a jun parque d'a yichaň sti' spalacio viň rey chi', ix lolon viň yed' viň. 7 Ix yalan viňaj Mardoqueo masanil tastac tz'alchaj chi' d'ay yed' pax jantac sb'isul q'uen plata syaltej viňaj Amán yic tz'och b'aj smolchaj q'uen stumin viň rey yic vach' satjiel masanil eb' israel yalan viň. 8 Ix yac'anpax jun scopiail jun ley chi' viň d'a viňaj Hatac chi', yic sch'ox viň d'a ix Ester chi' yic syojtaquejel ix yuj tas van yuji d'a choňab' Susa chi'. Ix yalanpaxb'at viňaj Mardoqueo chi' to stevi ix d'a viň rey, tope val syal yec'b'at jun ley chi' d'a yib'aň eb' yetchoňab' ix chi'.

9 Ix lajvi chi', ix paxta viňaj Hatac chi', ix ul yalan viň d'a ix Ester chi' masanil tas ix yalcot viňaj Mardoqueo chi'. 10 Ix schecanxib'at viňaj Hatac chi' ix yic b'at yalxi viň d'a viňaj Mardoqueo chi' icha tic: 11 Masanil mach ayoch schecab'oc viň rey yed' masanil choňab' ayoch d'a yol smacb'en viň, yojtac eb' to ay jun ley tz'alani tato ay mach tz'och d'a yol sti' b'aj ay viň rey d'a spalacio, tato maň avtab'iloc yuj viň rey chi', b'eňej schami, taxoňej vinac ma ix. Aňej b'ian tato syic'q'ue sc'ococh viň rey chi', aton jun nab'a oro, sch'oxanelta viň d'ay, a jun chi' max chamlaj. A in tic, ayxo jun ujal max in avtaj yuj viň rey chi', xchib'at ix.

12 Ix yalan viňaj Hatac d'a viňaj Mardoqueo chi' masanil tas ix yal ix Ester chi'. 13 Yuj chi' ix spacanxi viň tas ix yal ix chi': Maň a nalaj to yujňej to ayach ec' d'a spalacio viň rey chi' ol ach colchajoc yacb'an masanil eb' quetchoňab' ol cham eb'. 14 Tope yuj jun sjavi d'a quib'aň tic jun, yuj chi' ix ach sic'chajoch reinail, yic tzoň a colani. Palta tato malaj tas ol al ticnaic, b'ajam ol cot junoc mach ol oň colanoc, palta a ach tic ol ach satel yed' masanil eb' a c'ab'oc, xchib'at viň.

15 Ix yalanxib'at ix Ester chi' d'a viň icha tic: 16 Ixic, molb'ej masanil eb' quetchoňab' cajan d'a choňab' Susa tic, tzex och d'a tzec'ojc'olal vuuj, malaj jab'oc tas tze va'a, malaj pax tas tzeyuq'uej oxeoc c'ual oxeoc ac'val. Ol och pax eb' ix tzin ac'an servil d'a tzec'ojc'olal ved'oc. Ol lajvoc chi', ol in b'at

vil viñ rey chi', vach'chom mañ ichocta' yalan ley. Taxoñej tzin cham jun, chamoc in ocab'i, xchib'at ix.
17 Ix sc'anab'ajej viñaj Mardoqueo chi' masanil tas ix yal ix chi'.

5

Ix c'och ix Ester d'a yichañ viñ rey

1 Axo yic ix lajviec' oxe' c'ual chi', ix sb'oan sb'a ix Ester chi', ix yac'anoch spichul ix yic sreinail. Ix lajvi chi' ix c'och ix d'a jun amac' ay d'a sti' jun yed'tal viñ rey chi', b'aj c'ojanem viñ d'a sc'ojnub' yic sreyal. 2 Ayic ix yilanelta viñ to ayec' ix d'a stielta chi', ix sch'oxan viñ to stzalaj viñ yed' ix, ix yac'anelta sc'ococh viñ nab'a oro. Ix ochc'och ix, ix och yub'yub' ix d'a sñi' q'uen c'ococh chi'. 3 Ix sc'anb'an viñ d'a ix icha tic:
—¿Tas tzach ic'an reina Ester? ¿Tas tza nib'ej? Tato tza nib'ej tza c'an nañaloc in macb'en tic, syal vac'an d'ayach, xchi viñ d'a ix. Ix tac'vi ix icha tic:
4 —Mamin rey, tato syal a c'ool, ay jun nivan vael ix vac' b'ochajoc to tzach cot vael ticnaic yed' viñaj Amán, yujto nivan elc'och d'a yol in sat, xchi ix. Ix yalan viñ icha tic:
5 —Avtejeccot viñaj Amán d'a elañchamel to sc'anab'ajaj masanil tas snib'ej ix reina Ester tic, xchi viñ.
Yuj chi' ix b'at viñ rey yed' viñaj Amán d'a jun nivan vael ix sb'o ix Ester chi'. 6 Ayic van yuc'an vino eb', ix yalan viñ rey chi' d'a ix icha tic:
—C'an masanil tas tza nib'ej d'ayin, ol vac' d'ayach, vach'chom tza c'an nañaloc in macb'en tic, syal vac'an d'ayach, xchi viñ.
7 Ix yalan ix d'a viñ icha tic:
—Mamin rey, a val tas tzin nib'ej tzin c'an d'ayach aton tic: 8 Tato yel xajan in uuj, tato b'ecan a c'ol ac'an tas tzin c'ana', schaocab' a c'ol a cotxi vael q'uic'an yed' viñaj Amán tic. Ol in chec b'ochaj junocxo vael, yujto te nivan elc'och d'a yol in sat. Ato q'uic'an chi' sval d'ayach tas tzin nib'ej, xchi ix.

Snib'ej viñaj Amán smilcham'R'viñaj Mardoqueo

9 Ix te tzalaj viñaj Amán ayic ix elta viñ b'aj ix och vael chi', palta ayic ix yilan viñ to ayec' viñaj Mardoqueo d'a sti' spalacio viñ rey chi', ix te cot yoval viñ yujto ayic ix ec' viñ ta', maj q'uelaj liñan viñaj Mardoqueo chi', maj empax ñojan viñ. 10 A d'a jun rato chi' maj sch'oxel-laj schichonc'olal viñ chi'. Axo yic ix c'och viñ d'a spat, ix yavtancot juntzañ eb' yamigo viñ, ix yavtanpaxcot ix yetb'eyum viñ, aton ix Zeres. 11 Ix och ijan viñ yic'anchaañ sb'a, ix yalan jantac sb'eyumal viñ d'a eb', tzijtum pax yuninal viñ. Ix yalanpax viñ to ix sic'chajelta viñ yuj viñ rey d'a scal juntzañxo eb' viñ ayoch yajalil yed'oc, ix ac'chajoch viñ yajaliloc juntzañ eb' viñ chi'. 12 Ix yalanxi viñ icha tic:
—Añejtona' a inñej ix in avtajb'at vael yed' viñ rey d'a jun nivan vael yuj ix reina Ester. Avtab'il in pax vael yed' viñ rey chi' q'uic'an d'a junxo nivan vael syac' ix d'a viñ rey chi'. 13 Palta ayic svilanoch jun viñ israel scuchan Mardoqueo c'ojanem d'a sti' spalacio viñ rey chi', masanil juntzañ tas ay d'ayin tic, mañxa jab'oc yelc'och d'a yol in sat, xchi viñ.
14 Yuj chi' ix yal ix yetb'eyum viñ chi' yed' eb' yamigo viñ chi' icha tic:
—Ac' b'ochajem junoc te te' jun ch'añil tz'ajq'ue steel. Tza c'anan d'a viñ rey chi', axo q'uic'an q'uiñib'al sq'ue d'uñan viñaj Mardoqueo chi' d'a te', yic vach' tzalajc'olal tzach b'at d'a jun nivan vael yed' viñ rey chi', mañxa jab'oc tas tza na'a, xchi eb'.
A jun pensar chi' ix scha sc'ol viñaj Amán chi', ix schecan viñ b'ojoc jun te te' chi'.

6

Ix ic'jichaaň viňaj Mardoqueo

1 A val d'a jun ac'val chi', maj ochlaj svayaň viň rey chi', yuj chi' ix yal viň to
tz'ic'chajcot juntzaň b'aj tz'ib'ab'il yab'ixal tastac ujinac d'a yol smacb'en viň
chi', ix avtaj yab' viň. 2 Ix ilchaj b'aj syala' to a viňaj Mardoqueo ix alani tas
yalnac viňaj Bigtán yed' viňaj Teres, staňvumal sti' spalacio viň rey chi'. Ix
sna eb' viň tas syutej smilancham viňaj rey Asuero chi'. 3 Yuj chi' ix sc'anb'ej
viň rey chi' d'a eb' viň ayoch yopisio yuj viň:

—¿Tas ac'b'il yed' tas utajnac viňaj Mardoqueo yuj jun tas sc'ulejnac viň tic?
xchi viň. Ix tac'vi eb' viň:

—Malaj val jab'oc tas ac'b'il d'a viň, xchi eb' viň.

4 Ix yalan viň rey chi' icha tic:

—¿Mach jun ayec' d'a yamaq'uil palacio tic? Ixiquec eyila', xchi viň. A val
ta' van sjavi viňaj Amán yic tzul sc'anan viň d'a viň rey chi' to tz'ac'chajq'ue
locan viňaj Mardoqueo d'a jun te te' toxo ix schec b'ojoc viň.

5 Yuj chi' ix yal eb' viň schecab' viň rey chi':

—A viňaj Amán ayeq'ui, xchi eb' viň.

—Ix yalan viň rey chi' to tz'avtajoch viň b'aj ayec' viň chi'.

6 Ix och viňaj Amán chi' b'ian, ix sc'anb'an viň rey chi' d'a viň icha tic:

—¿Tas smoj tz'utaj junoc viň vinac, tato tzin nib'ej svic'chaaň viň? xchi viň.

Ix snaan viňaj Amán chi' d'a spensar icha tic: ¿Machto val junoc ol yic'chaaň
viň rey tic? A inňej toni, xchi viň. 7 Yuj chi' ix tac'vi viň icha tic:

—Mamin rey, a val tas smoj tz'utaj junoc vinac chi', 8 to tz'ic'chajcot junoc
a pichul tza c'an d'a opisio tic yed' noc' a chej tza c'antaxoni. Axo d'a sjolom
noc' tz'ac'chajq'ue junoc yelvanub' icha corona, a sch'oxani to ic noc'. 9 Axo
jun a pichul chi' yed' noc' chej chi' tz'ac'chaj d'a junoc eb' viň yajal to nivan
yelc'och yopisio tic, syac'anoch a pichul jun viň tza nib'ej tzic'chaaň chi'.
Tz'ac'chajq'ue viň d'a yib'aň noc' a chej chi', slajvi chi' squetzchaj noc' d'a
yalaň viň d'a yoltac calle yed' d'a parque. Syalan viň quetzjinac noc' chi'
icha tic: Ichaton tic tz'aj yic'jichaaň junoc viň vinac snib'ej viň rey syic'chaaň,
xchiocab'i, xchi viňaj Amán chi'.

10 Ix lajvi chi', ix yalan viň rey chi' d'a viňaj Amán chi' icha tic:

—Ixic d'a elaňchamel, ic'b'at c'apac in pichul chi' yed' noc' in chej chi', icha
val ix aj alan chi', icha val chi' tzutej a b'oan viňaj Mardoqueo viň israel, aton
viň c'ojanem d'a sti' in palacio tic. Malajocab' junoc tas ix al chi' to max a
c'ulej, xchi viň.

11 Yuj chi' ix yic'b'at c'apac pichul chi' viňaj Amán chi' yed' noc' chej chi',
ix yac'anoch viň d'a viňaj Mardoqueo chi'. Ix squetzan noc' chej chi' viň d'a
yalaň viň, ix ec' viň d'a yoltac calle yed' d'a parque, ix yalan viň icha tic:
Ichaton tic tz'aj yic'jichaaň junoc mach to snib'ej viň rey syic'chaaň, xchi viň.

12 Ayic ix lajvi yic'jiec' viňaj Mardoqueo chi' yuj viň, ix b'at viň yac'xican
viň d'a sti' spalacio viň rey chi', axo viň elaňchamel ix paxcan viň d'a spat.
Te cusc'olal ix aj viň, ix smacan sat viň yuj q'uixvelal. 13 Ix yalan viň d'a ix
yetb'eyum yed' d'a eb' yamigo masanil tas ix utaj viň chi', yuj chi' ix yal eb'
icha tic:

—A viňaj Mardoqueo chi', israel viň, yuj chi' van slajviem opisio tic d'a
spatic viň. Maň ol ac'laj ganar viň, palta to a viň ol ach ac'an ganar, xchi eb'.

14 Manto lajvi yalan eb' icha chi', ix c'och eb' viň schecab' viň rey chi' d'a
elaňchamel yic tz'ic'jib'at viňaj Amán chi' d'a jun nivan vael ix schec b'ojoc ix
Ester chi'.

7

Ix och chamel d'a yib'aŋ viŋaj Amán

1 Ix lajvi chi', ix b'at viŋ rey yed' viŋaj Amán chi' d'a jun nivan vael chi'.
2 Axo yic van yuc'an vino eb' viŋ, ix yalan viŋ rey chi' d'a ix Ester chi' icha tic:
—C'an tas tza nib'ej d'ayin, ol vac' d'ayach, vach'chom a naŋaloc in macb'en tic tza c'ana', xchi viŋ.
3 Ix tac'vi ix Ester chi' icha tic:
—Mamin rey, tato vach' in d'a yol a sat, tato scha a c'ool tas tzin c'an d'ayach, aŋej val tas tzin c'an d'ayach to max in a cha miljocchamoc, max champaxlaj eb' vetchoŋab'. 4 Yujto a in tic yed' eb' vetchoŋab' chi', ix oŋ choŋchaji yic tzoŋ satjiel d'a junelŋej. Comonoc val toŋej oŋ choŋchajb'at checab'oc, tato icha chi' tecan maŋ smojoc to sviq'uec' a tiempo, ocxo jun, to ol oŋ satjoquel d'a junelŋej, xchi ix.
5 Ix sc'anb'an viŋaj rey Asuero chi' icha tic:
—¿Mach jun chi'? ¿B'ajtil ay jun mach snaan jun tzal chi'? xchi viŋ.
6 Ix yalan ix icha tic:
—A viŋ ajc'ol chuc spensar chi', aton viŋaj Amán tic, xchi ix.
A val yic ix yab'an jun lolonel viŋaj Amán chi', sacxoŋej ix aj yilji sat viŋ yuj xivelal d'a yichaŋ viŋ rey yed' d'a yichaŋ ix reina Ester chi'. 7 Ix q'ue van viŋ rey chi', ix te cot yoval viŋ, ix elta viŋ d'a yol pat b'aj van sva eb' chi'. Ix el viŋ b'aj ay yamaq'uil spalacio. Palta axo viŋaj Amán chi', ix yilan viŋ to van yac'jioch chamel d'a yib'aŋ viŋ, ix canŋej viŋ b'aj ix va eb' chi', ix tevioch viŋ d'a ix reina Ester chi' to tz'ac'ji nivanc'olal viŋ yuj ix. 8 Ayic ix ochxic'och viŋ rey b'aj ix va chi', ix yilan viŋ to cumanem viŋaj Amán chi' d'a stz'ey b'aj c'ojanem ix reina chi'. Ix yalan viŋ rey chi' icha tic:
—¿Tom tza nib'ej tzixtej ix reina d'a vichaŋ d'a yol in pat tic? xchi viŋ.
Ayic ix yalan juntzaŋ lolonel viŋ rey chi', elaŋchamel ix macchaj sat viŋaj Amán chi' yuj eb' viŋ schecab' viŋ rey chi'. 9 Ix yalan jun viŋ checab' scuchan Harbona icha tic:
—Mamin rey, a d'a spat viŋaj Amán tic, ix yac' b'ochajem jun te te' viŋ jun ch'aŋil ix ajq'ue steel. Ata' ol q'ue locan viŋaj Mardoqueo yuj viŋ yalani, aton viŋ sc'ulejnac jun tas vach' d'ayach, xchi viŋ.
—Aq'uecq'ue locan viŋaj Amán tic d'a jun te te' chi', xchi viŋ rey chi'.
10 Yuj chi' ix q'ue locan viŋaj Amán chi' d'a te', aton te' ix sb'oq'ue viŋ yuj viŋaj Mardoqueo yalani. Icha chi' ix aj sicb'i yoval sc'ol viŋ rey chi'.

8

Jun ley ix alchaj yuj svach'iloc eb' israel

1 A d'a jun c'u chi', masanil tas ay d'a viŋaj Amán, viŋ ajc'ol yajoch d'a eb' israel, ix yac' viŋ rey chi' d'a ix Ester. Axo viŋaj Mardoqueo chi', nivan yopisio viŋ ix ac'ji yuj viŋ rey chi', yujto toxo ix yal ix Ester chi' to te ayto yuj sb'a ix yed' viŋ. 2 Ix lajvi chi', ix yic'anel q'uen scolc'ab' viŋ rey chi', q'uen ix ic'chajec' d'a viŋaj Amán, ix yac'anoch q'uen viŋ d'a viŋaj Mardoqueo chi'. Axo masanil tas ay d'a viŋaj Amán ac'b'il d'a ix Ester chi', ix ac'jioch d'a yol sc'ab' viŋaj Mardoqueo chi'. 3 Ix lajvi chi' ix c'ochxi ix Ester d'a yichaŋ viŋ rey chi'. Ix em cuman ix, ix och ijan ix yoq'ui. Ix tevi ix to tz'ic'jiel yopisio jun ley te chuc ix sb'o viŋaj Amán chi'. Ix yalan ix to max elc'och tas syal jun ley chi' d'a eb' israel. 4 Ix yac'anelta sc'ococh viŋ rey chi' nab'a oro d'a ix, ix q'ue liŋan ix d'a yichaŋ viŋ. 5 Ix yalan ix icha tic:
—Mamin rey, tato vach' in d'a yol a sat, tato vach' tas tzin c'an tic tzab'i, tato d'a val yel xajan in uuj, comonoc tzac' tz'ib'chajb'at junocxo ley yic

tz'el yopisio tas syal jun ley ix yac'b'at viñaj Amán yuninal viñaj Hamedata yiñtilal viñaj Agag d'a masanil yol a macb'en b'aj syala' to satjiel masanil eb' vetchoñab'. 6 Mañ ol techaj vuj vilan tas ol javoc d'a yib'añ masanil eb' vetchoñab' yuj tas ol aj co satjieli, xchi ix.

7 Ix yalan viñaj rey Asuero chi' d'a ix yed' d'a viñaj Mardoqueo chi' icha tic:

—A viñaj Amán chi' locanxoq'ue viñ d'a te te', yujto chuc tas ix snachaañ viñ d'a spatic eb' eyetchoñab'. Masanil tas ay d'a viñ, toxo ix vac' d'ayach. 8 A ticnaic tz'ib'ejb'at icha tas tze na yuj svach'iloc masanil eb' eyetchoñab' chi'. Tzeyac'anoch in b'i yed' in sello d'ay.

Yujto a junoc ley b'aj ayoch in b'i yed' in sello d'ay, maxtzac yal-laj yeq'ui, xchi viñ.

9 Elañchamel ix avtaj eb' viñ stz'ib'um viñ rey chi', ayic 23 yoch yoxil uj scuch Siván. Masanil tas ix yal viñaj Mardoqueo chi' ix tz'ib'chajb'at d'a masanil eb' israel, d'a eb' viñ yajal, d'a eb' viñ yajalil eb' soldado, d'a masanil eb' viñ yajal yaj d'a 127 macañil yaj smacb'en viñ rey chi', scotto d'a India masanto sc'och d'a Etiopía. Ix tz'ib'chajb'at d'a sti' yed' d'a sletra junjun choñab' yed' d'a sti' eb' israel. 10 Ix ochpax sello viñaj rey Asuero d'ay yic scheclaji to a viñ tz'alani. A eb' ix b'at spuc jun ley chi', a d'a yib'añ noc' chej jelan sb'eyi, aton noc' schej viñ rey ayec' d'a yed'tal, ata' ix q'ue eb'. 11 A d'a jun ley ix yalb'at viñ rey chi', yalñej tas choñab'il b'aj ayec' eb' israel chi', syal smolb'an sb'a eb' yic scolan sb'a eb'. Tato ay eb' ajc'ol yalñej tas choñab'il sc'och d'a eb' yed' syamc'ab' yic oval, syal satanel eb' ajc'ol chi' eb'. Yed' pax yetb'eyum yed' yalyuninal eb' ajc'ol chi' syal satanel eb'. Syic'ancanec' eb' tas ay d'a eb' ajc'ol chi'. 12 A juntzañ tic, junñej c'ual tz'aj sb'o d'a masanil yol smacb'en viñaj rey Asuero chi', aton d'a jun c'u chequel yajcan d'a 13 yoch slajchavil uj scuch Adar. 13 A scopiail jun ley chi', yovalil spucax d'a junjun macañil yaj smacb'en viñ rey chi', yovalil tz'alchajel d'a scal masanil choñab' yujto ley yaji, yic vach' a d'a jun c'u chi', masanil eb' israel chi' syac' lista sb'a eb' yic spacan sb'a eb' d'a eb' ajc'ol chi'. 14 A eb' viñ ix b'at yal jun ley chi', elañchamel ix checjib'at eb' viñ yuj viñ rey chi', ix q'ue eb' viñ d'a yib'añ noc' schej viñ. Ix alchajpaxel jun ley chi' d'a choñab' Susa chi', b'ab'el choñab' yaj d'a yol smacb'en viñ rey chi'.

15 Ayic ix elta viñaj Mardoqueo d'a sdespacho viñ rey chi', ayoch spichul viñ yic yopisio yuuj, q'uic'mutz'inac yed' sacsac yilji. Ayq'ue jun nivan corona nab'a oro d'a sjolom viñ, ayoch jun xotil viñ nab'a lino q'uic'mutz'inac yilji. Masanil eb' anima ay d'a choñab' Susa chi', ix avajq'ue eb' yuj tzalajc'olal. 16 Yuj chi' a eb' israel ix el lenaj ix yil eb', ix te tzalaj eb', yujto ix ic'jichaañ eb' ix yab'i. 17 Ayic ix c'och jun ley chi' d'a masanil lugar yed' d'a junjun choñab', masanil eb' israel ix te tzalaji. Ix yac'anoch jun q'uiñ eb', ix va eb'. Tzijtum eb' anima d'a junjun choñab' ix yac'och sb'a israelal yed' eb', yujto xiv eb' d'a eb' israel chi'.

9

Ix ac'ji ganar eb' yajc'ol eb' israel

1 Ayic 13 yoch slajchavil uj scuch Adar, aton jun c'u chi' chequel yaji yic tz'elc'och tas syal jun ley alb'ilel yuj viñ rey chi', aton d'a jun c'ual chi' satjiel eb' israel yuj eb' ajc'ol chi' yalani. Axo ix aji, maj elc'ochlaj icha chi', palta to a eb' ajc'ol chi' ix ac'ji ganar yuj eb' israel chi'. 2 A d'a masanil yol smacb'en viñaj rey Asuero chi', ix smolb'ej sb'a masanil eb' israel d'a junjun choñab' b'ajtac ay eb'. Ix syamanoch eb' yac'an oval yed' eb' ix snib'ej satanel eb' chi'. Mañxa junoc mach ix stec'b'ej sb'a d'a yichañ eb' israel chi', yujto toxo ix och xivc'olal d'a scal eb' anima smasanil. 3 Masanil eb' viñ nivac yajal ay

d'a junjun macañ smacb'en viñ rey chi' yed' eb' viñ nivac yopisio, ix yac'och sb'a eb' viñ yed' eb' israel, yujto ix te xiv eb' viñ d'a viñaj Mardoqueo chi', 4 yujto te nivan yopisio viñ d'a spalacio viñ rey chi'. A sb'inajnaquil viñ ix te pucax d'a masanil choñab', yujto d'a junjun c'u ste nivanb'i yopisio viñ chi'. 5 Ix miljicham eb' ajc'ol chi' d'a q'uen espada yuj eb' israel chi'. Ix satjiel eb' smasanil, ix sc'ulej eb' israel chi' icha val tas snib'ej. 6-10 A d'a choñab' Susa chi', ay 500 eb' viñ vinac ix miljicham yuj eb' israel chi', palta malaj val jab'oc tastac ay d'a eb' viñ ix cham chi' ix yiq'uec' eb'. A d'a scal eb' viñ ix cham chi', ix cham eb' viñ tic: Viñaj Parsandata, viñaj Dalfón, viñaj Aspata, viñaj Porata, viñaj Adalías, viñaj Aridata, viñaj Parmasta, viñaj Arisai, viñaj Aridai yed' viñaj Vaizata. A viñaj Amán ajc'ol d'a eb' israel, viñ yuninal viñaj Hamedata, a viñ ay yuninal eb' viñ slajuñvañil.

11 A d'a jun c'u chi', ayic ix yab'an viñ rey jantac sb'isul eb' anima ix cham d'a choñab' Susa chi', aton b'aj cajan viñ, 12 ix yalan viñ d'a ix reina Ester icha tic:

—A eb' etchoñab' toxo ix smilcham 500 eb' viñ vinac eb' yed' lajuñvañ eb' viñ yuninal viñaj Amán d'a choñab' Susa tic. Ocxom pax d'a juntzañxo choñab' d'a yol in macb'en tic, jantac am tas ix uji. Al d'ayin tasto tza nib'ej, ol vac' d'ayach, xchi viñ.

13 Ix tac'vi ix Ester chi' icha tic:

—Mamin rey, tato syal a c'ool, tzala' to a q'uic'an sc'ulejxi eb' vetchoñab' d'a choñab' Susa tic icha tas ix sc'ulej eb' ticnaic icha yalan a ley. Tzalan paxi to sq'ue locan snivanil lajuñvañ eb' viñ yuninal viñaj Amán chi' d'a te te', xchi ix.

14 Ix yalan viñ rey to sc'ulaj icha chi'. Ix alchajel jun ley chi' d'a masanil yol choñab' Susa chi'. Ix q'ue locan snivanil lajuñvañ eb' yuninal viñaj Amán chi'.

15 Masanil eb' israel cajan d'a choñab' Susa chi', ix smolb'ejxi sb'a eb' ayic 14 yoch uj scuch Adar, ix smilancham 300 xo eb' viñ vinac eb', palta malaj jab'oc tas ay d'a eb' anima chi' ix yiq'uec' eb'. 16-17 Masanil eb' israel cajan d'a juntzañxo choñab' d'a smacb'en viñ rey chi', ix smolb'ejpax sb'a eb' ayic 13 yoch uj chi', yic scolan sb'a eb' d'a eb' ajc'ol chi'. 75 mil eb' ajc'ol chi' ix smilcham eb', palta malaj jab'oc tas ay d'a eb' ix yiq'uec' eb'. Ayic 14 yoch uj chi', ix och vaan eb' smilancham eb' anima chi', ix yac'anoch q'uiñ eb' yed' nivac vael d'a tzalajc'olal.

18 Axo eb' israel cajan d'a choñab' Susa chi', ix smolb'ejpax sb'a eb' yic scolan sb'a eb' d'a 13 yoch uj yed' d'a 14, axo d'a 15 ix och vaan eb' smilancham eb' anima chi', ix yac'anoch q'uiñ eb' yed' nivac vael d'a tzalajc'olal. 19 Axo pax eb' israel cajan d'a juntzañxo choñab' yed' d'a juntzañ aldea malaj smuroal, a d'a 14 yoch uj scuch Adar, ata' ix yac'och q'uiñ eb' d'a tzalajc'olal, ix sian vael eb' d'ay junjun.

A q'uiñ yic Purim

20 Ix schecan tz'ib'chaj masanil juntzañ tas ix uji tic viñaj Mardoqueo, ix schecan viñ to tz'ac'chajb'at d'a masanil eb' yetisraelal viñ cajan d'a masanil yol smacb'en viñaj rey Asuero chi', eb' cajan d'a slac'anil yed' eb' cajan d'a najat. 21 Ix yalanb'at viñ to d'a 14 yed' d'a 15 yoch uj Adar d'a junjun ab'il, yovalil tz'och q'uiñ, 22 yujto a d'a juntzañ c'ual chi' a eb' israel ix satanel eb' yajc'ool. A val d'a jun uj chi', a scusc'olal eb' yed' yoq'uelc'olal, ix meltzajcanoch d'a tzalajc'olal. Yuj chi' a d'a jun c'u chi' ix yac'och q'uiñ eb' yed' nivac vael, ix laj sian vael eb' d'ay junjun, ix yac'an scolval eb' d'a eb' meb'a'. 23 A jun ley ix schec tz'ib'chaj viñaj Mardoqueo chi', ix ochcan sb'eyb'aloc eb' israel chi'. 24 Yujto a viñaj Amán ajc'ol d'a eb' israel chi', ix

yac'och suerte viñ d'a yib'añ eb' tas c'ual satjiel eb' smasanil, 25 palta yujto ix
b'at tevi ix Ester d'a viñ rey, yuj chi' ix yaq'uelta jun ley viñ to a masanil chucal
ix sna viñaj Amán chi' sc'ulej d'a eb' israel chi', a d'a yib'añ viñ smeltzajcani.
Yuj chi' ix ac'jiq'ue locan viñ yed' eb' yuninal d'a te te'. 26 Yuj chi' a juntzañ
c'ual chi' ix scuchcan Purim. A jun lolonel chi' syalelc'ochi, juntzañ tastac
sc'an eb' d'a suerteal.

Icha syal tas ix tz'ib'ejb'at viñaj Mardoqueo chi' yed' tas ix sc'ulej eb', 27 a
ix sb'eyb'alej eb' israel chi' yed' yiñtilal yed' pax masanil eb' syac'och sb'a
israelal. Yovalil syac'och chab' c'ual q'uiñ chi' eb' d'a junjun ab'il, icha sc'ual
ix aj yalchajcani. 28 Icha chi' ix ajcani yic snachajcot yuj eb' yiñtilal Israel
d'a junjun macañ smacb'en viñ rey yed' d'a junjun choñab' to yovalil snacot
eb', syac'anoch q'uiñ eb' yic Purim d'a sc'ual ix checlajcan chi' d'a masanil
tiempo. 29 Axo ix reina Ester yisilcan viñaj Abihail yed' viñaj Mardoqueo
viñ israel, a d'a sb'i yopisio eb' chi', ix schec eb' tz'ib'chajb'at yuj q'uiñ yic
Purim chi', yic svach' ac'chajoch yip jun ix schec b'ab'laj tz'ib'chajb'at eb'. 30 Ix
schecan eb' pucchajb'at d'a masanil eb' yetisraelal eb' cajan d'a 127 macañ
yaj smacb'en viñaj rey Asuero chi'. Ix ac'jib'at stzatzil sc'ol eb' yetisraelal eb'
chi' yuuj. 31 Ix lajvi chi', ix alchaji to yovalil tz'och q'uiñ yic Purim d'a sc'ual
chequelxo ix ajcani, icha val ix yutej viñaj Mardoqueo yed' ix reina Ester chi'
yalani. Yovalil sc'anab'ajej eb' yed' pax yiñtilal eb' yic snachajcot tzec'ojc'olal
yed' cusc'olal. 32 A jun checnab'il ix yac' ix Ester chi', a tz'alani tas tz'aj yoch
q'uiñ chi'. A jun tic ix schec ix tz'ib'chajcani.

10

Snivanil yelc'och viñaj Mardoqueo

1 Ix yac'och q'uen tumin viñaj rey Asuero d'a yib'añ masanil eb' anima,
aton eb' ay d'a yol smacb'en viñ masanto eb' cajan d'a stitac a' mar, yic syac'
q'uen eb' d'a viñ. 2 Masanil sjelanil viñ rey chi' yed' yopisio yed' yab'ixal tas
val yutejnac viñ yac'an nivac opisio d'a viñaj Mardoqueo, tz'ib'ab'ilcan b'aj
aycan yab'ixal tastac ujinac d'a yol smacb'en Media yed' Persia. 3 A viñaj
Mardoqueo chi', ix ochcan viñ schab'il yajalil d'a viñaj rey Asuero chi'. Te
nivan ix aj yelc'och viñ d'a scal eb' yetisraelal. Te xajan ix ilji viñ yuj eb'
yetchoñab' chi', yujto ix sayjiec' svach'il eb' yuj viñ, ix yac'an val yip viñ yic
vach' tzalajc'olal yed' junc'olal tz'aj eb'.

A Ch'añ Libro
JOB

Job sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'ab'ilcan yab'ixal jun viñ scuchan Job. A viñaj Job chi' te vach' sb'eyb'al viñ, te b'eyum pax viñ, mañ jantacoc yuninal viñ yed' yisil, nivan yelc'och viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc. Palta axo ix aji, ix javi juntzañ nivac yaelal d'a yib'añ viñ. Junñej c'ual ix lajviel masanil tastac ay d'a viñ. Ix laj cham eb' yuninal viñ yed' eb' ix yisil chi'. Ix lajvi chi' ix och val jun yab'il d'a snivanil viñ, aton tic syalcot capítulo 1 yed' 2.

Axo d'a capítulo 3 masanto d'a capítulo 37, syalcot tas ix aj stelan sb'a viñaj Job yed' juntzañ eb' viñ yamigo. A snaan juntzañ eb' viñ yamigo viñ chi' to sc'och eb' viñ yac' snivanil sc'ol viñ, palta axo ix aji toñej stelaj sb'a eb' viñ yed' viñ. A snaan eb' viñ yamigo viñ chi' to yuj smul viñ sjavi juntzañ yaelal d'a yib'añ viñ yuj Dios. Palta ix yalan viñ to vach' sb'eyb'al viñ, te tojol spensar viñ. Max schalaj yab' eb' viñ yamigo viñ chi', a yalan eb' viñ to ay val smul viñ sc'ub'ejeli.

Yuj chi' stec'b'ej val sb'a viñaj Job chi' yalani to mañ yujoc smul viñ icha chi' sjavi d'a yib'añ viñ. Ix sc'anan viñ d'a Dios to syab' tas syal viñ, yujto mañ smojoc tz'ac'ji juntzañ yaelal chi' d'a viñ. Yuj chi' snib'ej viñ to sch'oxel Dios d'a yichañ eb' anima, to yel vach' sb'eyb'al viñ, ayñejoch sc'ol viñ d'a Dios. Axo ix aji, ix lolon Dios d'a viñ, ix syamanoch sc'anb'an juntzañ tastac d'a viñ, yic syojtaquejel viñ to te ay spoder Dios, te jelan, tojol syutej sch'olb'itan yalñej tastac. Ata' ix nachajel yuj viñ to ay juntzañ tas ya ix yal viñ d'a Dios. A d'a capítulo 38 versículo 1 masanto d'a capítulo 42 versículo 6 tz'ilchaj juntzañ tic.

Axo d'a capítulo 42 versículo 7 masanto d'a versículo 17, ata' syalcoti to ix sna sb'a viñaj Job chi' yuj tas ix yala', ix b'oxi pax sc'ol viñ. Mañxo jantacoc tastac ix ajxi d'a viñ, ec'b'alto pax ix ajxi d'a yichañ juntzañ satnaquel d'a viñ chi'. Ix tumaj juntzañ eb' viñ yamigo viñ chi' yuj Dios, yujto maj nachajel yuj eb' viñ tas yuj sjavi juntzañ nivac yaelal d'a yib'añ viñ. Palta a viñaj Job chi' yojtac viñ sic'lab'il to te nivan yelc'och Dios d'a yib'añ masanil sc'ayb'ub'al eb' anima sc'ayb'ej d'a yol yico'.

A yaelal ix javi d'a yib'añ viñaj Job

1 A d'a yol smacb'en Uz ec'nac jun viñ vinac scuchan Job. Te tojol spensar viñ, te vach' sb'eyb'al viñ, te ay yelc'och Dios d'a sat viñ. Sya'ilej val sb'a viñ, max yac'och sb'a viñ d'a scal chucal. 2 A viñaj Job chi' ay ucvañ yuninal viñ yed' oxvañ yisil. 3 Ay 7 mil noc' scalnel viñ, 3 mil noc' scamello viñ, 500 moj noc' vacax smunlaji yed' 500 noc' b'uru. Mañ jantacoc eb' schecab' viñ. Añej val viñ te b'eyum d'a yichañ eb' cajan d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

4 A eb' viñ yuninal viñ chi', c'ajan eb' viñ yoch q'uiñ d'a spat junjun. Stzolal yec' q'uiñ chi' d'a eb' viñ, syavtan eb' ix oxvañ yanab' eb' viñ chi' vael yed'oc. 5 Ayic slajvi yec'chaj q'uiñ chi' d'a eb' viñ d'a stzolal, tz'avtajcot eb' viñ yuj viñaj Job chi'. Ac'valto sq'ue vaan viñ, sñusan silab' viñ yuj junjun eb' viñ, yic sacb'itan sb'a eb' viñ d'a sat Dios, talaj tz'och smul eb' viñ, syalan chuc eb' viñ d'a Dios d'a spensar snaan viñ. Icha chi' sc'ulej viñ d'a juntac el.

Ix stelaj sb'a Dios yed' viñ Satanás

6 Ay jun c'u ix smolb'ej sb'a eb' ángel tz'ac'an servil Jehová d'a yichañ d'a satchaañ. A d'a scal eb' chi', ix c'ochpax jun ángel ajc'ool, aton viñ Satanás. 7 Ix sc'anb'an Jehová d'a viñ Satanás chi' icha tic:

—¿B'ajtil ach coti? xchi. Ix yalan viñ:
—In cot d'a yolyib'añq'uinal, yujto tzec' voymitej lum smasanil, xchi viñ.
8 Ix yalanxi Jehová d'a viñ icha tic:
—¿Tzam il tas yaj viñ in checab' aj Job? Malaj junocxo mach d'a yolyib'añq'uinal icha viñ chi', te tojol spensar viñ, te vach' sb'eyb'al viñ, ay velc'och d'a yol sat viñ, sya'ilej val sb'a viñ, max yac'och sb'a viñ d'a scal chucal, xchi Jehová chi'.
9 Ix tac'vi viñ Satanás chi' icha tic:
—Mañ nab'añejoc vach' syutej sb'a viñ d'a ichañ. 10 Yujto max yal a c'ol to ay junoc mach tz'ic'anec' junoc tas d'a viñ, ma tastac ay d'a yol spat viñ yed' masanil tastac ay d'a viñ. A ach tzac'ñej a vach'c'olal d'a yib'añ masanil tastac sc'ulej viñ, yuj chi' ec'b'al sb'isul noc' smolb'etzal noc' viñ yed' sb'eyumal.
11 Palta q'uinaloc a ticnaic tziq'uec' masanil tas ay d'a viñ chi', ol ilani tato mañ ol yal chuc viñ d'ayach, xchi viñ.
12 Ix tac'vi Jehová d'a viñ icha tic:
—Ichocab' ta', ol xo ila' tas tza c'ulej yed' masanil tastac ay d'a viñ chi', añej to malaj tas tzutej snivanil viñ, xchi.
Ix lajvi chi' ix el viñ Satanás chi' d'a yichañ Jehová.
13 Ay jun c'u, ayic van sva eb' viñ yuninal yed' eb' ix yisil viñaj Job chi' d'a spat viñ b'ab'el vinac, 14 ix javi jun viñ checab' b'aj ayec' viñaj Job chi', ix yalan viñ icha tic:
—Van co munlaj yed' noc' vacax, axo noc' b'uru van sva noc' d'a co lac'anil chi'. 15 Axo ix aji, ix javi eb' viñ sabeo, ix miljicancham eb' viñ munlajvum chi' yuj eb' viñ. Ix yelc'anb'at noc' vacax chi' eb' viñ. A inxoñej ix yal vel lemnajoc yic tzul valan ab'i, xchi viñ.
16 Manto val lajvilaj yalan jun viñ chi', ix javi junxo viñ, ix yalan viñ icha tic:
—Ix cot c'ac' d'a satchaañ yuj Dios, ix cham masanil eb' viñ tañvum calnel yed' noc' calnel chi'. A inxoñej ix yal vel lemnajoc yic tzul valan ab'i, xchi viñ.
17 Manto val lajvilaj yalan junxo viñ chi', ix javi junxo viñ yoxil, ix yalan viñ icha tic:
—A eb' viñ caldeo, ox macañ val ix aj eb' viñ yac'an oval d'ayoñ. Ix smilancham masanil eb' viñ stañvan noc' a camello eb' viñ, ix yelc'anb'at noc' eb' viñ. A inxoñej ix yal vel lemnajoc yic tzul valan ab'i, xchi viñ.
18 Manto val lajvilaj yalan junxo viñ chi', ix javi junxo viñ, ix yalan viñ icha tic:
—A eb' viñ uninal yed' eb' ix isil, van sva eb', syuc'an vino eb' d'a spat viñ b'ab'el uninal, 19 axo ix aji, ix javi jun tzijtumal ic' d'a stojolal lum taquiñ luum. Ix em lañnaj spat eb' uninal chi' d'a yib'añ yuj jun ic' chi', ix cham eb' smasanil. A inxoñej ix yal vel lemnajoc yic tzul valan ab'i, xchi viñ.
20 Yuj chi' ix q'ue vaan viñaj Job chi', ix te cus viñ sic'lab'il. Ix sñic'chitan spichul viñ, ix stzucanel xil sjolom viñ, ix em ñojan viñ ejmelal d'a Dios. 21 Ix yalan viñ icha tic:
—Malaj jab'oc tas ved'nac in alji d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj pax jab'oc tas ol vic'b'ati ayic ol in meltzajxoc. A Jehová ix ac'an masanil tas d'ayin, añeja' pax tz'ic'anxieq'ui. Alchajocab' vach' lolonel d'ay, xchi viñ.
22 Vach'chom nivan yaelal ix ec' d'a yib'añ viñaj Job chi', palta maj ochlaj smul viñ yujto maj yal-laj chucal viñ d'a spatic Dios yuj tas ix utaj chi'.

2

1 Ayic ix c'och sc'ual smolb'anxi sb'a eb' ángel tz'ac'an servil Jehová d'a yichañ, ix c'och pax viñ Satanás d'a scal eb'. 2 Ix sc'anb'an Jehová chi' d'a viñ:

—¿B'ajtil ach coti? xchi.

Ix yalan viñ icha tic:

—Ix in cot d'a yolyib'añq'uinal, yujto tzec' voymitej lum smasanil, xchi viñ.

3 Yuj chi' ix yalan Jehová chi' d'a viñ:

—¿Tzam il tas yaj viñ in checab' aj Job? Malaj val junocxo mach d'a yolyib'añq'uinal chi' lajan yed' viñ. Te tojol spensar viñ, te vach' sb'eyb'al viñ. Ay val velc'och d'a yol sat viñ, sya'ilej val sb'a viñ, max yac'och sb'a viñ d'a scal chucal. Uuj val ix in satel masanil tastac ay d'a viñ, palta tocval yuj chi' ix juviel spensar viñ, xchi.

4 Ix tac'vi viñ Satanás chi' icha tic:

—Tato malaj tz'ic'an snivanil junoc mach, ¿toc ay tas sna'a? B'ecan sc'ol slajviel masanil tastac ay d'ay yic scolan sq'uinal. 5 Palta tato a ticnaic a d'a snivanil viñ chi' tzac'och junoc yaelal, ol ilani tato mañ ol yal chuc viñ d'ayach, xchi viñ.

6 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ:

—Ichocab' ta'. Olxo ila' tas tza c'ulej yed' snivanil viñ chi', añej b'ian to malaj alan ic ic'anel sq'uinal viñ, xchi.

7 Ix el viñ Satanás chi' d'a yichañ Jehová. Ix b'at yac'anq'ue juntzañ yab'il viñ te nivan d'a snivanil viñaj Job chi', schacot d'a yoc viñ masanto d'a sjolom viñ. 8 Yuj chi' ix b'at em c'ojan viñaj Job chi' d'a scal q'uen tic'aq'uil taañ. Ix yic'ancot jab' sti' lum chen viñ, sjotz'anec' lum viñ d'ay. 9 Palta axo ix yetb'eyum viñ ix alan d'ay icha tic:

—¿Tom añeja' vach'ñej tzutej a pensar? Al chuc d'a Dios, tzach cham b'ian, xchi ix.

10 Ix tac'vi viñ icha tic:

—Ach ix, lajan val a lolon icha eb' ix ix malaj jab'oc spensar. Toxo ix co cha svach'c'olal Dios, ¿tom mañ ol co chapax co yaelal syac'a'? xchi viñaj Job chi'.

Yuj chi', vach'chom ayoch syaelal viñ, palta maj ochlaj smul viñ yujto malaj chuc ix yal viñ d'a spatic Dios.

Ix javi eb' viñ yamigo viñaj Job

11 Ay oxvañ eb' viñ yamigo viñaj Job chi': Aton viñaj Elifaz aj Temán, viñaj Bildad aj Súa yed' viñaj Zofar aj Naamat. Ayic ix yab'an specal masanil juntzañ yaelal ix javi d'a yib'añ viñaj Job chi' eb' viñ, ix yac'anoch eb' viñ d'a sc'ol scot yac' snivanil sc'ol viñ, yic tzul mol cus pax eb' viñ yuj syaelal viñ chi'. 12 Najatto van scot eb' viñ, ix yilancot viñaj Job chi' eb' viñ. Pural ix och sat eb' viñ d'a viñ, yuj chi' ix syamanoch eb' viñ yoc' yuj viñ. Ix te cus eb' viñ, ix sñic'chitanb'at spichul eb' viñ. Ix stzipanchaañ pococ eb' viñ d'a chaañ, axo d'a sjolom eb' viñ tz'em luum. 13 Ix em c'ojan eb' viñ d'a sat lum yed' viñ, uque' c'ual, uque' ac'val ix ec' eb' viñ yed' viñ ta', malaj junoc b'elañ lolonel ix yal eb' viñ, yujto te ov yac'an syaelal viñaj Job chi' ix yil eb' viñ.

3

Ix tzactzaj viñaj Job yuj syaelal

1-2 Ayic ix lajviec' juntzañ chi', ix scatab'an viñaj Job chi' jun c'u b'aj aljinac. Ix yalan viñ icha tic:

3 Tzin catab'ej jun ac'val ayic scuchannac in och ix in nun. Tzin catab'ej jun
c'u ayic valjinac.

4 Comonoc a jun c'u chi' och d'ac'valilal. Comonoc caññej icha chi' yuj Dios,
maj sacb'oc.

5 Comonoc ay val junoc nivan veven ochnac, yic vach' q'uic'b'icaneli.
Comonoc ay val junoc nivan q'uic' asun musani, ma junoc q'uic' och
d'a sat c'u, yic ay xivc'olal d'a jun c'u chi'.
6 Comonoc q'uic'alq'uinal ajcan jun ac'val chi', yic vach' maj och jun c'u chi'
sb'isuloc sc'ual yic jun uj chi' yed' jun ab'il chi'.
7 Comonoc malaj tas uji d'a jun ac'val chi', yic vach' malaj av yic tzalajc'olal
ochi.
8 Comonoc scatab'aj jun ac'val chi' yuj eb' ajb'aal, aton eb' syal scuchb'an noc'
leviatán.[3.8]
9 Comonoc maj q'ueul q'uen nivac c'anal d'a jun q'uiñib'alil chi'. Comonoc
maj q'ueul saquilq'uinal stañvaj sq'ueuli yed' saquil yich chaañ.
10 Tzin catab'ej jun ac'val chi', yujto maj syamoch vaan valjub'al. Tato maay,
tecan max vil jantac yaelal yed' cusc'olal tic.
11 Octom cham in d'a yol sc'ol ix in nun. Octom cham in ayic van valji.
12 Octom malaj jolom penec chaan in. Octom malaj im in chu'u yic tzin q'uib'i.
13 Octom chamnac in, tzalajc'olal am tzin vay ticnaic. Junc'olal am svic' vip
14 yed' eb' rey yed' eb' yajal, aton eb' ix b'oanxiq'ue juntzañ nivac pat emnac
lañnajoc,
15 ma yed' eb' nivac yajal b'ud'an spalacio yuj q'uen oro yed' q'uen plata.
16 ¿Tas yuj maj in mucchaj icha junoc unin toñej tz'eq'ui, ma icha junoc unin
chamnacxo tz'alji?
17 A b'aj smucchaj eb' chamnac, ata' slajvican b'aj syixtej anima eb' chuc. A
pax ta' syic' yip eb' tz'ixtaj yuj eb' chi'.
18 Ata' syic' yip eb' icha preso yaj d'a munlajel, mañxa b'aj syab' eb' stumaj
yuj eb' tz'ilan munlajel chi'.
19 Ata' ayec' eb' nivac yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi yed' eb' elnacxo d'a
yalañ smandar spatrón. Lajanxoñej eb' smasanil.
20 ¿Tas yuj syac' Dios saquilq'uinal yil eb' tz'ixtaji? ¿Tas yuj syac' sq'uinal eb'
ayoch d'a syaelal,
21 eb' snib'ej cham sb'a, palta max chamlaj eb', vach'chom snib'ej chamel chi'
eb' d'a yichañ b'eyumal?
22 A jun anima chi' schax stzalajc'olal yuuj ayic toxo ix b'atcan d'a yol b'aj
smucchaji.
23 ¿Tas yuj añeja' yac'an in q'uinal Dios, a in to mañ vojtacoc tas ol in ajoc, a in
icha val to macan in yuuj?
24 Maxtzac yal in va'i, maxtzac yal pax vuc'an a' yuj oq'uel yuj in yaelal.
25 A tas b'aj svecxiv in b'a, aton sjavi d'a vib'añ.
26 Maxtzac yal vic'an jab'oc vip, mañxalaj svach'il vaji. Mañxa jab'oc in
junc'olal, axoñej yaelal tzin ic'ani, xchi viñaj Job chi'.

4

Jun b'ab'el lolonel ix ochi (Caps 4—14)

1 Ix yalan viñaj Elifaz aj Temán d'a viñaj Job chi' icha tic:
2 Ach Job, tecan chuc tzab'i tato ay mach stec'b'ej sb'a slolon ed'oc, palta
maxtzac techaj vuuj tato toñej svab'i.
3 Yujto tzijtum mach b'aj ix ac' c'ayb'ub'al, ix ac'an pax stec'anil eb' somchaj-
naqueli.
4 Ix ac' stec'anil eb' telvinac. Ix a yamanoch vaan eb' ay schab'c'olal,

3.8 **3:8** A jun noc' noc' scuchan Leviatán sb'inaj yuj viñaj Job tic, tecan a junoc noc' ay d'a yol a' mar b'inajnac yuj eb' anima d'a peca', tob' satel yoc c'u yuj noc' yalan eb'.

5 axo yic ix ja yaelal d'a ib'aň tic, maňxa jab'oc a tec'anil.
6 A ach tic tza c'anab'ajej val Dios, tojol a b'eyb'al alani. ¿Tas yuj somchajel a c'ol ticnaic?
7 Navalcoti, ¿tocval sjavi yaelal d'a yib'aň eb' malaj smul? ¿Tocval comon scham eb' vach' sb'eyb'al?
8 A svilani, a eb' sc'ulan chucal, a tas sc'ulej eb' chi' sjavi d'a yib'aň.
9 Syac'cot yoval sc'ol Dios d'a yib'aň eb', satjiel eb' d'a junelňej yuuj, icha tz'aj satjiel tastac yuj chacxuxum ic'.
10 Tz'el yav eb' icha yel yav noc' choj, palta a Dios tz'ac'an em numan eb', icha yem numan noc' choj smac'jiel ye.
11 Maxtzac yal-laj sva noc', scham noc' yuj vejel, axo noc' yunetac, toxoňej saclemcanb'at noc'. Icha chi' tz'aj eb' chuc chi' yuj Dios.
12 C'unňej ix c'och jun lolonel ix sajjioch d'a in chiquin, pural val ix vab'i.
13 A d'ac'valil ayic yoralil svay anima, ix in vayichej jun tas te xivub'tac.
14 Ix javi jun nivan xivc'olal d'ayin, ix in ib'xiq'ue yuj xivelal.
15 Ay jun icha spixan anima ix vab' yec' masasoc d'a in sat, ix q'ue chijan xil in jolom yuj xivelal.
16 Ix c'och liňan jun pixan chi' d'a in tz'ey ix vab'i. Maj vilochlaj. Axo ix vab'ani ix sajsonq'uei, ix yalan icha tic:
17 ¿Tocval ay junoc anima tojol d'a yichaň Dios? Vach'chom ay mach te tec'an, ¿tocval malaj jab'oc spaltail d'a yichaň mach ix b'oani?
18 Ina max yac' val och Dios eb' schecab' ay d'a satchaaň yipoc sc'ool. Inatax eb' ángel tz'och spaltail eb' d'a yichaň.
19 Ocxom val eb' anima. Jab'ňej sq'uinal eb', lajan eb' icha junoc xan pat b'ob'il d'a yib'aň lum pococ, c'un yem laňnajoc. Syal stec'chajem eb' icha noc' ij.
20 Vach'chom vach' eb' d'a q'uiňib'alil, axo tz'emcan c'u, satxicanem eb'. Satel eb' d'a junelňej, malaj mach scus yuj eb'.
21 Icha yic tz'em laňnaj junoc mantiado spolchaj sch'aňal, icha chi' yaj sq'uinal eb' anima. Tz'ec'b'at lemnajoc, malaj jab'oc jelanil syic'can eb', xchi jun pixan chi' d'ayin.

5

1 A ticnaic ach Job elocab' av, ol quila' mach junoc ol tac'voc d'ayach. ¿Mach junoc ángel ol ach colanoc?
2 A junoc anima chuc spensar, schichon sc'ool, snib'anoch tastac. A schichonc'olal chi' ol ic'anel sq'uinal.
3 Vilnac eb' chuc spensar, slaj q'uechaaň tastac ay d'a eb', palta elaňchamel satxiem juntzaň chi'.
4 A yalyuninal eb', maňxa mach scolvaj d'a eb'. Ayic sc'och eb' d'a yichaň eb' yajal, maňxalaj tz'aj yelc'och eb', maňxa mach scolan eb'.
5 Ayic tz'elul sat yavb'en eb', axo eb' anima van scham yuj vejel slajaneli, sayanelta eb' d'a caltac q'uiix. Axo eb' malaj jab'oc tas ay d'ay, syiloch sc'ool eb' d'a sb'eyumal eb'.
6 A yaelal maň b'ajocto scoti, maňocto d'a yol luum sq'ueta.
7 Toxonton yic yaelal caji, icha te namix c'ac' tz'elňejta d'a cal c'ac'.
8 Tato a in tic icha aj tic vaji, elaňchamel am svac'och in b'a d'a yol sc'ab' Dios.
9 A Dios satub'tac tastac sc'ulej, maňxo b'ischajb'enoc tas c'ulej chi'. Malaj mach snachajel yuuj tastac sc'ulej chi'.
10 A Dios chi' tz'ac'ancot ňab' d'a yib'aň lum luum tic. Icha chi' tz'aj yoch yalil masanil tas ay d'a sat luum.

11 A tz'ic'anchaaň eb' anima emnaquil syutej sb'a, aňeja' pax tz'ac'an snivanil
sc'ol eb' ayoch d'a syaelal.
12 A Dios chi' sjuanb'at tas nab'il yuj eb' jelan, yic max elc'ochi.
13 A' syamanoch vaan eb' jelan d'a chucal, yic max elc'och tas snib'ej eb' d'a
chucal chi'.
14 A val d'a chimc'ualil stelvi eb', q'uic'q'uinal d'a eb'. Icha val to d'ac'valil
sb'eyec' eb', toxoňej tz'ec' machmon eb'.
15 A Dios scolan eb' tz'ixtaj yuj eb' chuc spensar, aňeja' scolan eb' d'a yol sc'ab'
eb' ixtum anima.
16 A' ayoch yipoc sc'ol eb' malaj stec'anil, a' smacan sti' eb' maň tojoloc syutej
sb'a.
17 Vach' yic eb' scachji yuj Dios. Maň a patiquejel a cachnab'il syac' Dios Syal
Yuj Smasanil chi'.
18 Tato a Dios chi' tz'ac'an echnaj junoc mach, a' tz'aňtanpaxi. Tato a'
tz'ac'anoch syaelal junoc mach, a tz'ac'anpax b'oxoc sc'ool.
19 Tzijtum el ol ach colchaj yuj Dios d'a tas ay smay. Maň ol ach scha ac'joc
ganar yuj junoc tas sjavi d'a ib'aň.
20 D'a stiempoal vejel ol ach colchaj yuj d'a yol sc'ab' chamel. Ayic ay oval,
aňeja' ol ach colanpaxoc.
21 A Dios ol ach colan d'a tas syal eb' alum pecal. Maň ol ach xivoc ayic sjavi
yalňej tas d'a ib'aň.
22 Ayic ol javoc vejel, ma oval, toňej ol ach tzevajoc. Maň ol ach xivoc ayic ol
javoc noc' chium noc'.
23 A b'aj ol ach munlajoc, malaj q'uen q'ueen ol ach ixtanoc. A noc' chium
noc', malaj tas ol ach yutej noc'.
24 Ol ajxoc jantac tastac d'a a pat. Ayic ol a b'isan noc' a molb'etzal noc'
tz'acanňej yajec' noc'.
25 Tzijtum ol aj sb'isul iňtilal icha aň aňc'ultac sq'uib' d'a sat lum luum.
26 Icham vinac achxo ol ach chamoc, icha junoc tob'aň ixim trigo c'anxo
sjochchaji.
27 Ach Job, a tas cojtac a tzoň c'ayb'ani. Cojtac to icha chi' yaji, yuj chi' scham
val a b'eyc'olan juntzaň tic, xchi viňaj Elifaz chi'.

6

Ix spac viňaj Job d'a viňaj Elifaz

1 Ix tac'vi viňaj Job chi' icha tic:
2 Tato smasanil in yaelal yed' in cusc'olal tic, tz'echtaj d'a yol junoc echlab',
3 tecan ec'to yalil d'a yichaň yarenail sti' a' mar, yuj chi' ix in comon alej icha
tic.
4 A Dios Syal Yuj Smasanil, ichato ix och ch'apnaj sjul-lab' d'ayin, axo
svenenoal spucax d'a in nivanil. Toxo ix oymaj tas ay smay d'ayin yuuj.
5 ¿Tocval tz'oc' noc' caltacte'al b'uru tato ay yaň noc'? ¿Tocval tz'oc' noc' mam
vacax tato ay tas sc'ux noc'?
6 ¿Mach schi'an junoc chib'il vail tato malaj yatz'amil? ¿Tocval vach' sloji saquil
noc' ňolob' tato malaj yatz'amil?
7 Icha chib'il vail malaj yatz'amil, icha chi' tas tzin chi ticnaic svab'i. Maňxalaj
in gana in va'i.
8 Comonoc tz'el d'a sc'ol Dios yac'an tas tzin c'an d'ay. Comonoc syac' tas tzin
nib'ej.
9 Comonoc tz'el d'a sc'ol Dios chi' in sataneli, yic tzin lajviel d'a junelňej.
10 Vach'chom svab' syail yuj in yaelal yed' in cusc'olal tic, palta tzin te tzalaji,
yujto svac'ňej och sley Dios yipoc in c'ool, aton Dios Axoňej Ochi.

11 Maňxalaj vip svab'i yic svac'an techaj in yaelal tic, ¿tasxom yuj comon pitzan into?
12 ¿Tocval lajan stzatzil in nivanil tic icha q'uen q'ueen? ¿Tocval icha stzatzil q'uen bronce stzatzil in b'ac'chil?
13 Maxtzac yal in colan in b'a d'a yol vico'. Maňxa junoc mach scolvaj ved'oc.
14 A junoc mach ayoch d'a syaelal, vach'chom maňxa yelc'och Dios Syal Yuj Smasanil d'ay, palta smoj val tz'ac'ji snivanil sc'ol yuj eb' svach'c'ool.
15 Palta a ex tic ex vamigo, toňej ix in e vach' juejeli. Lajan ex icha junoc a' eluma' stup d'a smelemal.
16 Ayic syac'an ňab' tat tz'aj sat a' sb'eyi calan a' yed' q'uen cheev, ma yed' q'uen sacb'acom.
17 Ayic tz'ulax q'uen cheev chi', stupem a' eluma' chi', axo yic tzovaj c'ac' stacjiem a'.
18 A eb' anima b'eyum, sb'at eb' d'a titac b'e yic sayan a' eb' yuq'uej, axo tz'aji, satcanb'at eb' d'a lum taquiň luum chi', ata' schamcan eb'.
19 A eb' b'eyum anima aj choňab' Temán yed' eb' aj Sabá, say a a' eb' yojtactaxon b'aj scani,
20 axo yic sc'och eb' b'aj aytaxon a' chi', taquiňxo yed'tal a', toxoňej stac-canq'ue sc'ol eb'.
21 Icha chi' eyaj d'ayin a ex tic, yujto ayic tzeyilanoch jantac in yaelal tic, toňej tzex xivq'uei.
22 Palta a in tic, malaj tas tzin c'an d'ayex. Malaj tumin tzin c'an d'ayex yic tzin colchaji.
23 ¿Tocval tzin c'an e colval yic tzin colchaj d'a yol sc'ab' jun ajc'ol d'ayin, ma d'a juntzaň eb' elc'um?
24 Aq'uec in c'ayb'ub'al, ol in cha vab' d'ayex. Ch'oxec och in mul chi' d'a in sat.
25 Malaj junoc mach spaticanel junoc pensar to vach', palta a ex tic, maňxa stzolal tas tzeyac'och d'a vib'aň.
26 A ex tic nab'aňej tzin e tumej, palta eyojtac to a slolonel junoc mach ayoch d'a syaelal, ay b'aj malaj jab'oc yelc'ochi.
27 A ex tic, syal eyac'an e suerte d'a yib'aň eb' meb'a' ob'iltac. Syalpax e choňanel junoc eyamigo.
28 Ochaňec q'uelan d'a in sat, tato toňej svesej.
29 Actejec eyalan juntzaň chi' d'a in patic. Comonoc tzeyojtaquejeli to yel juntzaň sval tic.
30 A e naani to esalvum in. A e naani to maň vojtacoc tas yel yed' tas maň yeloc.

7

1 A oň anima cajan oň d'a sat lum tic, lajan val cab'an syail icha junoc soldado ma icha junoc checab' yaji.
2 A junoc checab', snib'ej elaňchamel sq'uic'b'i. A junoc munlajvum, snib'ej elaňchamel scha stojol.
3 Icha chi' vaj yed' in yaelal tic, ujal svab' syail. Junjun ac'val ayňejoch in cusc'olal.
4 Ayic tzin ec' jichan, te najat yec' ac'val svab'i. Tzin tzactzaj vec' b'alb'onoc, max sacb'ilaj. Svalan icha tic: ¿Janic' ol in q'ue vaan? xin chi.
5 Majnaquel in nivanil tic yuj noc' a'ay. Taquiň quechinac sat, slaj q'ue tzililjoc tz'elxi spojoval.

6 A in q'uinal elañchamel tz'eq'ui, icha yec' sjul-lab' eb' ch'alvum sjulec' d'a scal sch'al. Van sc'och in q'uinal tic d'a slajvub', mañxa tas ayoch yipoc in c'ool.
7 Ach in Diosal, nacoti, a jab' in q'uinal tic, lajan icha yic squic'an juneloc quic'. Mañxa b'aq'uiñ tzalajc'olal ol in ajoc.
8 A eb' anima tzin ilan ticnaic, mañxo ol in yil-laj eb'. Ol in sateloc, mañxo ol in ilpaxlaj.
9-10 Icha yec' numumoc asun satxicanemi, icha chi' tz'aj satxiem junoc anima ayic sb'at mucchajcan d'a campusante. Mañxa b'aq'uiñ ol jaxoc, mañxa b'aq'uiñ ol yiloch eb' sc'ab'yoc.
11 Yuj chi' max yal vem numan, yuj in yaelal yed' in cusc'olal tic, ol valñej tas svala'.
12 Mamin ¿tom lajan in icha noc' nivan noc' d'a yol a' mar tzila', yuj chi' ayñejoch a sat d'ayin?
13 Ayic tzin naani, tecan vach' ol in vay jab'oc d'a in ch'at, tope tz'och vaan jab'oc in yaelal tic yic tzin vay jab'oc, xin chi.
14 Axo juntzañ vayich xivub'tac tzac' vila', tzin a te xib'tani.
15 Más vach' tzin a b'inchamoc, más vach' tzin cham d'a yichañ to pitzan in.
16 Maxtzac techaj vuj svab'i, nab'axoñej pitzan in. Mañxo in ixtej. A in q'uinal tic lajan icha yic squic'an juneloc quic'.
17 ¿Tas quelc'och a oñ anima oñ tic, yuj chi' tzoñ ic'chaañ? ¿Tas yuj tzach och ilc'olal cuuj?
18 ¿Tas yuj ayñejoch a chum d'ayoñ d'a junjun c'u, tzoñ ac'anñej proval?
19 ¿Tas yuj max iq'uel jab'oc a sat d'ayin, yic syal in b'uc'anem jab'oc yal in ti'?
20 Ach Dios, Yilumal anima aji. Tato tz'och in mul, ¿tom tzab' syail yuuj? ¿Tas yuj a d'ayin tzac'och ijan a jul-lab'? ¿Tom al vajoch d'ayach icha junoc icatz?
21 ¿Tom maxtzac ac' nivanc'olal in mul? ¿Tom maxtzac ac' nivanc'olal tastac chucal ix in c'ulej? Toxo val tzin b'atcan d'a yol luum. Ol in a sayeq'ui, mañxo ol in chax uuj, xchi viñaj Job chi'.

8

A sb'ab'el lolonel viñaj Bildad

1 Ix yalan viñaj Bildad aj Súa icha tic:
2 ¿B'aq'uiñ ol actej a lolon icha tic? Lajan a lolonel tic icha junoc oval chacxuxum ic'.
3 A Dios Syal Yuj Smasanil, malaj b'aq'uiñ syixtejb'at tojolal, max yiq'uec' smacb'en junoc anima.
4 Tecan ix och smul eb' uninal chi' d'a Dios, yuj chi' ix ac'ji syaelal eb' yuuj d'a smojalil.
5 Ac' val och a b'a d'a yol sc'ab' Dios Syal Yuj Smasanil, tza c'anan d'ay to tz'oc' sc'ol d'ayach.
6 Tato vach' a pensar, tojolñej tzutej a b'a. Ol ach scol Dios chi', ol yac'anxi masanil tastac ictaxon yaji.
7 A a b'eyumal d'a yalañtaxo, mañxo ol yal slajb'an sb'a yed' jantac tas ol ajxoc d'ayach.
8 C'anb'ejec' ab'i tas ec'nac eb' anima d'a peca', tza c'ayb'an sjelanil eb' chi'.
9 A oñ tic ichato evi oñ alji, malaj jab'oc tas cojtac. A co q'uinal d'a sat lum tic lajan icha yec' junoc eñul.
10 A eb' anima d'a peca', jantac tas b'aj syal ach sc'ayb'ancan eb'.
11 A te' junco yed' te' papiro, añej b'aj ay a a' sq'uib' te'.
12 Te yaax te', palta tato stup a', b'ab'el stacjixiel te' d'a yichañ juntzañxo te te'.

13 Icha val chi' ol aj eb' sc'ulan chucal, aton eb' sb'atcan Dios satc'olal yuuj, maxtzac elc'och tas ayoch yipoc sc'ol eb'.
14 A tas comon ayoch yipoc sc'ol eb' chi', lajan val icha ch'alxim.
15 Q'uinaloc ay mach tz'och yub'naj d'a ch'alxim chi', malaj jab'oc yip. Q'uinaloc tzoñ can d'uñnaj d'ay, max techajlaj yuuj.
16 A eb' sc'ulan chucal, lajan val eb' icha sat añ añc'ultac tz'el tzicnaj yuj yoc c'u, spucaxcanb'at d'a scaltac avb'en,
17 sb'atcan d'a slod'iltac q'uen q'ueen, slaj q'uib' añ, sb'at añ d'a yib'añtac q'ueen.
18 Palta tato ay mach stoc'anq'ueta añ, mañxa mach ojtannac tato ec'nac añ ta'.
19 Icha chi' tz'aj slajviel añ, ch'ocxo junocxo añc'ultac sq'uib' b'aj toc'b'ilq'ueta añ chi'.
20 A Dios, max actajcan junoc mach vach' spensar yuuj. Max colvajlaj d'a eb' sc'ulan chucal.
21 Tato tza na a b'a, a' ol ach ac'anxi tzevajoc, ol yac'anxi a tzalajc'olal.
22 Axo pax eb' ajc'ool, ol q'uixvoccan eb'. A spat eb' chuc spensar chi', ol lajvoqueloc, xchi viñaj Bildad chi'.

9

1 Ix tac'vixi viñaj Job chi' icha tic:
2 Vojtac val sic'lab'il to icha chi' yaji. Palta, ¿toc ay junoc oñ syal calanoch co b'a vach'il d'a yichañ Dios?
3 Q'uinaloc sco telaj co b'a yed'oc, malaj am junoc tas syal co pacan d'ay d'a miloc tas sc'anb'ej d'ayoñ.
4 A Dios te nivan sjelanil yed' spoder. Q'uinaloc sco tec'b'ej co b'a d'a yichañ, ¿tocval stechaj cuuj?
5 A yuj yoval sc'ol Dios tz'ib'xiq'ue lum nivac vitz, tz'el lum c'acap, malaj mach ojtannac tato tzuji juntzañ chi'.
6 Ayic stzicub'tañan lum luum tic d'a yed'tal, tz'ib'xi sb'achnub'al luum.
7 A Dios chi' syal yalan d'a c'u to max javilaj, syalanpax d'a q'uen c'anal to max yac'laj yoc q'ueen.
8 Malaj junoc mach ix colvaj yed'oc ayic ix yac'anb'at jeñan satchaañ. Añeja' pax stec'anem sat a' mar yic sq'ue chulnaj a'.
9 A' ix b'oan juntzañ q'uen c'anal scuch nivan Osa, q'uen Oxd'ilañ, q'uen Mootz yed' juntzañxo q'uen yaman yaji scheclaj d'a stojolal sur.
10 Mañxo b'ischajb'enoc tastac satub'tac sc'ulej. A juntzañ chi' malaj junoc mach syal snachajel yuuj.
11 Tato tz'ec' Dios d'a co tz'ey, max yal-laj quilani. Tato tz'ec' d'a chi' ¿toc snachajel vuuj?
12 Tato ay tas syiq'uec' d'a junoc mach, ¿mach syal scachanoch vaan? ¿mach syal sc'anb'an d'ay tas sc'ulej?
13 Tato scot yoval sc'ol Dios chi', max yal yoch vaan d'a ichñej ta'. A eb' ayoch yed' Rahab[9.13] ol can eb' d'a yalañ yuuj.
14 Yuj chi', ¿tas lolonel syal valani yic tzin pacan d'a Dios?
15 Vach'chom malaj in mul, palta max yal-laj in tac'vi d'ay. In juezal yaji, tzin c'anan yoq'uelc'olal d'ayin.
16 Q'uinaloc svavtej Dios chi' b'aj tzin ch'olb'itaji, vach'chom sc'ochi, palta ¿tocval ol scha yab' tas svala'?

9.13 **9:13** A Rahab, sb'i junoc noc' noc' syal eb' anima tob' a d'a yol a' mar ay noc'. A chucal sch'oxcot noc'.

17 Axo tz'aji, tzam in yac' lajvoc yed' junoc ic'ñab' te ov, svach' nivtaj in yaelal
tic d'a ichñej ta'.
18 Maxtzac xom yal vic'an vip junoc rato. Tzam te vach' nivtaj in yaelal tic
yuuj.
19 Q'uinaloc svac' pural Dios chi' yic sb'oan icha tzin nib'ej, max yal-laj yujto
aton Dios Syal Yuj Smasanil. Q'uinaloc svavtej d'a yichañ eb' juez,
¿mach syal yac'an pural sc'ochi?
20 Q'uinaloc svala' te vach' in, axo in lolonel sch'oxaneli to ay in paltail.
Q'uinaloc svala' to malaj jab'oc in paltail chi', axom Dios tz'alani to mañ
yeloc.
21 Vach'chom a in tic malaj in mul, palta malaj velc'och d'a yol in sat, maxtzac
yal in c'ol pitzan in.
22 A in naani, lajanxoñej smasanil. A Dios chi' satanel eb' ay smul yed' eb'
malaj smul.
23 Q'uinaloc sjavi chamel d'a yib'añ masanil anima, malaj tas sna Dios chi'
ayic slajviel anima malaj smul.
24 Scan jun yolyib'añq'uinal tic d'a yol sc'ab' eb' chuc yuuj, smacchaj sat eb'
juez yuuj. Tato mañoc Dios sc'ulani, ¿mach sc'ulan jun?
25 Elañchamel tz'ec'b'at in q'uinal, malaj jab'oc tzalajc'olal svila'.
26 Lajan val sb'ey in q'uinal tic icha sb'ey junoc te' balso d'a sat a a', aton te'
b'ob'il yed' te' papiro. Lajan pax icha sb'at xumumoc noc' ch'acb'a yic
syaman schib'ej noc'.
27 Q'uinaloc sb'atcan in yaelal tic satc'olal vuuj, tzalajc'olal am tzin ajcani.
28 Palta masanil in yaelal tic toñej tzin somchajel yuuj, yujto vojtac to max in
yal Dios vach'il.
29 Tato ay in mul yalani, nab'añej svac' vip valani to vach' in.
30 Vach'chom tzin b'ic in c'ab' yed' noc' xapon, ma yed' yal taañ,
31 palta a Dios tzin yac'ñejem d'a scal a a' soc'omtac, axo in pichul sq'uixvi
vuuj.
32 Max yal in pacan in b'a d'a Dios icha d'a junoc comon anima. Max yal valani
to syal in b'at yed'oc d'a yichañ eb' juez.
33 Comonoc ay junoc mach syal yac'an vil-laj in b'a yed'oc, syalan tas tzoñ aj
co chavañil.
34 Octom ay junoc mach syal yalan d'ay yic tz'och vaan yac'anoch in yaelal,
tz'och vaan in xib'tani.
35 Tato icha chi', maxtzac am in xiv in loloni, yujto malaj in mul icha eyalan
tic.

10

1 Mañxa in gana pitzan in. Ol vac' checlaj in yaelal tic, ol in lolon yed' in
c'ac'alc'olal.
2 Sval d'a Dios, mañ toñejoc tzac'och in mul d'a vib'añ, al d'ayin b'aj ix och in
mul chi'.
3 Ina a ach in a b'onac, ¿tom vach' tzab'i tzin a chaccaneli? Chuc tz'alji d'ayin,
axo yed' tas sna eb' chuc spensar tzach ochi.
4 ¿Tom lajan ilan icha quilan a oñ anima oñ tic?
5 ¿Tom lajan a q'uinal icha jab' quic a oñ chamelb'a anima oñ tic?
6 Yuj chi' ¿tas yuj tza say valec' in mul yed' in paltail?
7 Vach'chom ojtac to malaj in mul, malaj junoc mach syal in scolanel d'a yol a
c'ab'.
8 A ach val ix in a b'o'o, axo ticnaic tza nib'ej tzin a sateli.
9 Nacoti to d'a lum luum ix in a b'o'o, axo ticnaic, tzin ac'anxicanoch pococal.

10 Ix a b'o in nivanil tic icha tz'aj sb'o noc' queso ayic spajb'i noc' lech.
11 A ach ix ac' syamlaj sb'a in b'aquil yed' in ch'añal. Ix ac'anoch in b'ac'chil
yed' in tz'umal d'a spatic.
12 Ix ac' in q'uinal, ix in a xajanani. Ix in a tañvej, yuj chi' pitzan in.
13 Palta axo ticnaic jun, snachajel vuuj to ay tas c'ub'eltac tza na' d'a in patic.
14 Van in ilani tato tz'och in mul, max in ac' nivanc'olal jab'oc yuj in mul chi'.
15 Tato ay in mul, ob'iltac in. Tato malaj in mul, palta max yal voch d'a ichañ
d'a junc'olal, yujto tzin q'uixvi, tzin naancot in yaelal.
16 Tato svic'chaañ in b'a, satub'tac am tzutej in a sataneli. Icham syutej noc'
choj spechan junoc noc' yic schi'a, icha chi' am tzin utej.
17 Tza say juntzañ testigo d'a in patic. Tzac' val cot oval d'ayin, icha scot ñilnaj
eb' soldado yac'an oval.
18 ¿Tas yuj in a chanac aljoc? Comonoc ayic manto in aljoc ix in chamcani, yic
malaj mach iljinac in.
19 Comonoc ayic valjinac d'a in nun, vic'chajnacb'at d'a campusante, ichato
malaj mach checlajnac.
20 Yacb'an to jab'ñej in q'uinal tic, eloc d'a a c'ol tzac'an jab'oc in junc'olal. Eloc
d'a a c'ol tzac'an jab'oc in tzalajc'olal,
21-22 yic manto in b'at d'a chamub' d'a scal q'uic'alq'uinal b'aj maxtzac yal
in paxta. A d'a jun lugar chi', veventac yilji, q'uic'alq'uinal xoñej,
mañxalaj jab'oc saquilq'uinal, xchi viñaj Job chi'.10.21-22

11

A sb'ab'el lolonel viñaj Zofar

1 Ix yalan viñaj Zofar aj Naamat d'a viñaj Job chi' icha tic:
2 A juntzañ a comon lolonel tic smoj val spacji d'ayach. Mañ yujoc to tzach te
loloni, scheclaji to vach' ach.
3 A a naani yujto tzach te loloni mañxa tas scala'. A a naani to mañxalaj mach
syal spacan juntzañ a b'uchval lolonel tic.
4 A ach tic tzala' to vach' ach d'a yichañ Dios, tzaloch a b'a vach'il.
5 Comonoc slolon Dios spacan juntzañ tzal chi',
6 sch'oxan sjelanil d'ayach c'ub'eltac yaji, aton juntzañ max yal snachajeli.
Ichato chi' ol ilani to mantzac yac' a yaelal Dios icha val smoj a chaani.
7 ¿Am a naani to ol ojtaquej val el sjelanil Dios Syal Yuj Smasanil, aton juntzañ
c'ub'eltac yaji?
8 ¿Tas val ol aj ojtacanel jun jelanil chi'? Yujto ec'b'al te chaañ yajq'ue
icha yajq'ue satchaañ tic. Te ec'b'al jul yajem d'a yichañ b'aj ay eb'
chamnac.
9 Te ec'b'al d'a yichañ lum luum tic. Te levan sat d'a yichañ a' mar.
10 Tato a Dios tzach avtani yic tzach sch'olb'itej, ¿mach junoc syal scachanoch
vaan?
11 Yojtac eb' esalvum, añeja' syil jantac chucal, ¿mato tza na' to mañ yojtacoc
Dios chi'?
12 ¿Tocval syal yalji junoc noc' b'uru icha spensar junoc anima? Icha chi' junoc
mach malaj spensar, ¿tocval ol yal sjavi spensar?
13 Tato tza tojolb'itej a pensar, al a yaelal d'a Dios.
14 Actejcan a c'ulan chucal yed' juntzañ tas tza c'ulej d'a elc'altac.
15 Tato icha chi', vach' ilji d'a sat Dios, mañxalaj b'aj ol ach q'uixvoc. Tza-
lajc'olal ol ach ajoc, mañxa b'aj ol ach xivoc,

10.21-22 **10:21-22** A d'a tic syac' b'inaj b'aj sc'ochcan eb' chamnac viñaj Job.

16 axo sat a c'ol d'a a yaelal ix ec' tic. Icha tz'aj stup a a' sb'eyi, icha chi' ol aj sat
d'a a c'ool.
17 Vach'chom ix ach can d'a q'uic'alq'uinal yuj a yaelal tic, palta axo ticnaic
ichato ol sacb'ocpaxel d'a ib'añ icha d'a q'uiñib'alil. Tzalajc'olal ol ach
ajxoc, ichato chimc'ualil b'aj ayach eq'ui.
18 Junc'olal ol ach ajxoc, yujto ay tas ayoch yipoc a c'ool. A Dios ol ach
tañvanoc, junc'olal ol ach vayoc.
19 Ol ic' ip, malaj tas ol ach xib'tanoc. Tzijtum mach ol javoc ach sayeq'ui,
vach' ol ach aj yed' eb'.
20 Axo eb' chuc spensar, olto scomon sayej eb' b'aj scolchaji, palta nab'axoñej.
Mañxo ol ilchaj b'aj syal scolan sb'a eb', axoñej chamel ol yac'och eb'
yipoc sc'ool, xchi viñaj Zofar chi'.

12

1 Ix spacanxi viñaj Job chi' icha tic:
2 A val svab'ani to a exxoñej eyojtac masanil tas d'a scal masanil anima. Ayic
ol ex chamoc, tecan ol satcanel jelanil.
3 Palta a in pax tic ay pax in pensar, mato yelxo val malaj jab'oc tas vojtac d'a
eyichañ e naani, ¿mach val junoc mañ ojtannacoc juntzañ tic?
4 Vach'chom a in tic malaj in mul, ma in paltail, vach'chom ix yab' Dios in tevi
d'a yalañtaxo, axo ticnaic toxoñej tzin tzetzaji.
5 A ex malaj jab'oc tas tzex ic'an tic, tzex te b'uchvaj d'ayin. Lajan ex icha
junoc mach svach' ecan telvoc junoc mach vanxo stelvi.
6 A eb' elc'um, tzalajc'olal yaj eb' d'a yol spat. A eb' tz'alan chuc d'a Dios,
junc'olal yaj eb'. A snaan eb' to malaj tas ol utaj eb' yuuj.
7 C'anb'ejec d'a noc' noc' d'a sat luum yed' d'a noc' sjeñvi, syal ex sc'ayb'an
noc'.
8 C'anb'ejecpax d'a noc' tz'ec' ñerñon d'a sat luum yed' noc' ay d'a yol a' mar,
syal ex sc'ayb'an noc' d'a jelanil.
9 Masanil juntzañ noc' noc' chi', yojtac noc' to a tas tzuji a Jehová tz'ac'ancoti.
10 A d'a yol sc'ab' ay sq'uinal masanil tastac pitzan, syac'an yic' yic' eb' anima.
11 A yol co ti' tz'ab'lan svach'il tas scab'lej. A pax co chiquin tz'ab'an tas
tz'alchaji.
12 A eb' ichamtac vinac, ayxo spensar eb', yujto tzijtumxo ab'il syil eb', yuj chi'
ay spensar eb'.
13 Palta a Dios toxonton jelan, syal yuj smasanil.
14 A tas satel Dios, mañxa junoc mach syal sb'oanxi. A junoc mach syamcha-
joch vaan yuj Dios, mañxa junoc mach scolani.
15 Tato a' syamanoch vaan ñab', stacjiel masanil tastac d'a sat luum tic. Tato
syac'paxcot ñab', sb'at a' d'a yalañ luum.
16 A Dios ay spoder, jelan toni, tz'elñejc'och yuuj. A' d'a yol sc'ab' ayec' eb'
smusan sat eb' anima yed' pax eb' tz'ac'ji musansatil chi'.
17 A' tz'ac'an satel spensar eb' jelan. Axo eb' juez somchajcanq'ue spensar eb'
yuuj.
18 A' tz'ic'anel eb' rey d'a yopisio, syac'an ic'jocb'at eb' d'a preso d'a junocxo
ch'oc choñab'il, b'eranel eb' sb'atcan eb'.
19 A' tz'ac'an quistalax eb' sacerdote. A' tz'ac'an ac'joc ganar eb' nivac yopisio.
20 A eb' ac'um razón yipc'olal yaji, mañxalaj tas syal yalan eb'. A eb' ayoch
yopisio sch'olb'itan eb' anima, tz'ic'jiec' sjelanil eb' yuuj.
21 A' tz'ac'an paticajcanel eb' nivac yelc'och d'a eb' anima. Axo eb' te tec'an,
tz'elcan yip eb' yuuj.
22 Syac'an ojtacajel tas c'ub'eltac yaji. Syac'an checlaj tas mañ ojtacab'iloc.

23 A Dios chi' tz'ic'anchaañ juntzañ nivac choñab', añeja' satanpaxeli. A saclemanb'at eb' anima, añeja' smolb'anxi eb'.
24 A tz'ic'anec' sjelanil eb' yajalil junoc choñab', yuj chi' ichato satcanb'at eb' d'a tz'inan lum b'aj mañxalaj b'e.
25 Toxoñej machmon yec' eb' icha d'a q'uic'alq'uinal. Toxoñej squetconec' eb' icha eb' uc'um añ.

13

1 Masanil juntzañ tic ix vil val yed' in sat, ix vab' val yed' in chiquin.
2 A tas eyojtac a ex tic, vojtacpaxi, mantoc yelxo val emnaquil vaj d'ayex.
3 Palta tzin nib'ej tzin lolon yed' Dios Syal Yuj Smasanil. Tzin nib'ej tzin telaj in b'a yed'oc.
4 A ex tic, yuj eyesalvumal tze c'ub'anel tas yel. Lajan ex yed' eb' añtum malaj vach' yochi.
5 Comonoc numan tzex aji, yic icha chi' scheclaji to jelan ex.
6 Maclejec eyab' tas ol vala', ol val tas nab'il vuuj.
7 ¿Am e naani to ol ex colvaj d'a Dios yuj eyesalvumal chi'? ¿Am e naani to ay tas ol yic' d'a e ac'oj musansatil chi'?
8 Tze nib'ej tzeyac'och e b'a yed' Dios, tze colan e naani.
9 Palta q'uinaloc tzex ch'olb'itaj yuj Dios chi', ¿tas tzex aj e naani? ¿Tzam yal eyac'an musansatil, icha tzeyutej junoc anima?
10 Tato tze comon aq'uejoch e b'a yed' Dios e naani, ol ex stumej sic'lab'il.
11 A val smay ol ic'an e xivi, mato syal e tec'b'an e b'a d'a yichañ e naani.
12 A juntzañ peca' c'ayb'ub'al tzeyala', malaj yelc'ochi, lajan icha junoc muro nab'a luum scac'och yipoc co c'ool.
13 Axo ticnaic, tz'inec xe chi to ol in lolonoc, taxoñej scot d'a vib'añ yuj tas ol val tic.
14 Vach'chom scotxoñej d'a vib'añ, palta ol valñej.
15 Vach'chom yuj chi' tzin smilcham Dios, palta ol vac'ñejoch yipoc in c'ool. Ol in colñej in b'a d'a yichañ.
16 Talaj ata' ay in colnab'il, yujto a junoc mach chuc max stec'b'ej sb'a yoch d'a yichañ Dios.
17 Maclejec val eyab' tas ol aj valani.
18 Toxo ix in na' tas ol vutej in colan in b'a, vojtac to vach' ol in elc'ochoc.
19 Tato ay mach sch'oxaneli to ay in mul, syal voch vaan valani masanto tzin chami.
20 Ach in Diosal, chab'ñej val tas tzin c'an d'ayach, icha chi' syal in c'och d'a ichañ.
21 Actejxo ac'anoch in yaelal tic, mañxo in a xib'tej yed' tas ay smay.
22 Avtej in, ol in tac'voc d'ayach, ma jun, tzin b'ab'laj loloni, tzach tac'vi d'ayin.
23 Al d'ayin, ¿b'ajtil ix och in mul, ma in paltail? ¿B'ajtil ay b'aj ix in ec' d'a yib'añ chi'?
24 ¿Tas yuj tza c'ub'ejel a b'a d'ayin? ¿Tas yuj icha junoc ajc'ol tzin utej?
25 Lajan in icha junoc xil te' tz'ic'jib'at yuj ic', ma icha añ taquiñ ac. ¿Tas yuj tzac' oval ved'oc, tza nib'ej tzin a sateli?
26 Te ya tzal d'ayin svab'i. Tza c'anb'an d'ayin tastac in mul yictax in quelemal.
27 Ichato ix ac'och q'uen cadena d'a voc, q'uelan achñej ochi b'aj tz'em voc.
28 Yuj chi' vanxo in c'ab'at icha junoc tas sc'ai, ma icha junoc pichul ijtacxo.

14

1 A oñ anima oñ tic tzoñ alji d'a co nun, jab'ñej tiempo squila', scalñej yaelal tzoñ eq'ui.

2 Lajan co q'uinal tic icha junoc aẅ xumac vanto spojeli, elaẅchamel stacji-
paxi. Lajan pax icha tz'aj satxicanem junoc eẅul.
3 Mamin, ¿tas yuj tzac' val och a sat d'ayin to anima inẅej? ¿Tas yuj tza nib'ej
tza ch'olb'itej junoc tas malaj yelc'ochi?
4 ¿Toc ay mach syal yic'anel tas vach' d'a scal tas maẅ vach'oc?
5 A ach tic tzala' jantac tiempo syil junjun anima. Chequel yaji jaye' sb'isul
c'ual squila', max yal yec' jayeocxo c'ual uuj.
6 Iq'uel a sat d'ayin yic tzin can d'a junc'olal. Ac' tzalajb'oc in c'ol icha stzalajb'i
sc'ol eb' munlajvum, ayic slajvi smunlaj eb'.
7 Ayic sch'acjiel junoc te te', scac'och yipoc co c'ool to ol ja svol te', axo te svol
chi' sq'uib'xi.
8 Vach'chom te ichamxo te' sch'aẅal yib' chi', vach'chom vanxo sc'ab'at te' yib',
9 axo yic tz'emc'och sical a a' d'a te', syaxb'ixi te', svolanxi te' icha junoc te'
yuneto tz'avchaji.
10 A oẅxo pax anima oẅ tic, ayic tzoẅ chami, maẅxa tas syal cuuj. Ayic tz'el co
pixan, maẅxalaj mach tzoẅ ilani.
11 Icha tz'aj sq'ue vaan xob'al a' mar, ma icha tz'aj stup a a' sb'eyi,
12 icha chi' tz'aj co cham a oẅ anima oẅ tic. Yacb'an aytoec' satchaaẅ tic, malaj
val junoc chamnac anima ol comon pitzvoc b'aj mucan, malaj junoc ol
comon q'ue vaan d'a yed'tal chi'.
13 Comonoc tzin a c'ub'ejel d'a chamel chi', yacb'an tz'ec'b'at yoval a c'ool. Tza
naanpaxi b'aq'uiẅ tzin a naxicoti.
14 A junoc anima schami, ¿tom ol pitzvocxi? Palta a inxo tic ol vac' techaj in
yaelal tic, masanto ol c'och sc'ual vel d'a libre.
15 Ol ach avaj d'ayin, ol in tac'voc d'ayach. Ol am ach tzalaj in ilanochi, yujto
a ach a b'onac in.
16 A ticnaic, q'uelan ach och d'a in b'eyb'al. Axo d'a jun c'ual chi', maẅxo ol ic'
a cuenta d'a in mul.
17 Ol b'atcan in chucal chi' satc'olal uuj. Ol ac'an lajvoc in mul.
18 A lum nivac vitz ayic tz'elta lum c'acapil, satem luum, axo q'uen nivac
q'ueen tz'el q'uen d'a yed'tal.
19 Aẅejtona' icha tz'aj yulaxb'at q'uen q'ueen d'a yol sb'e a a', ma icha tz'aj
yic'chajb'at lum luum yuj a', icha chi' tz'aj ac'an lajvoc tas ayoch yipoc
co c'ool a oẅ anima oẅ tic.
20 A ach te ec'b'al achẅej d'a quichaẅ, tzoẅ ic'anxi meltzaj d'a junelẅej, tzac'an
ixtax co sat yic tzoẅ chami.
21 Vach'chom a eb' calcuninal te b'inajnac ol aj eb', mato ay eb' maẅxalaj ol aj
yelc'ochi, palta maẅxo cojtacoc, maẅxalaj mach ol yal yalan cab'i.
22 Q'uinaloc chamnac oẅxo, axoẅej am cuuj scac' pensar, yujto scab'val syail,
xchi viẅaj Job chi'.

15

Schab'il macaẅ lolonel
(Caps 15—21)

1 Ix yalanxi viẅaj Elifaz aj Temán icha tic:
2 A mach jelan, maẅ smojoc stac'vi d'a comon lolonel, maẅ smojoc pax
syic'chaaẅ sb'a syalan tas toẅej sb'at yuj ic'.
3 Maẅ toẅejoc scomon loloni, max sc'anlaj comon pensar.
4 Ach Job, tzala' to malaj yelc'och xivc'olal d'a Dios, malaj pax yelc'och ejmelal
d'ayach.
5 A yuj tas tzala' a sch'oxanel a mul. Tza nib'ej tza musej co sat yed' sjelanilal
a pensar chi'.

6 Maň a na' to a in ol valq'ueta a mul, a yuj tas tzala' tzic'cot d'a ib'aň.
7 ¿Tom a a naani to a ach b'ab'el b'ob'il ach? ¿Tom ayachxo ayic ix laj b'oji lum nivac vitz?
8 ¿Tom tz'eyanoch a chiquin ayic ix snaan Dios tas ol sc'ulej? ¿Tocval a achňej jelan ach d'a yolyib'aňq'uinal tic?
9 Masanil tas ojtac, cojtac pax a oň tic.
10 A co jelanil, ix co c'ayb'ej d'a eb' ichamtac vinac sacxo xil sjolom, aton eb' ichamtac vinac d'a yichaň viň a mam.
11 A Dios snib'ej syac' snivanil a c'ol yed' lolonel c'ununi scal d'ayach, ¿tas yuj max a cha ab'i?
12 ¿Tas yuj tziq'uel a b'a d'a Dios, tz'elvalcot jiňjiň yol a sat scot oval?
13 ¿Tas yuj scot val oval d'a Dios, comonxoňej tzal juntzaň lolonel?
14 ¿Toc ay junoc anima vach'ňej to malaj jab'oc smul?
15 Inatax eb' ángel, maň ayococh eb' yipoc sc'ol Dios yed' pax satchaaň, maň val yelxo vach'oc d'a yol sat.
16 Ocxo val a oň anima oň tic yajb'entac oň. Icha co comon uc'an a a', icha chi' co c'ulan chucal chi'.
17 Ach Job, comonoc tza maclej ab' tas ol vala'. A jab'oc tas vojtac, a' ol vala'.
18 A eb' aj pensar, a eb' ix oň c'ayb'ani. A tas yojtac eb' chi' sc'ayb'ejnaccan eb' d'a eb' smam yicham.
19 Aton d'a eb' smam yicham eb' chi' ac'b'il lum luum tic, maň scalejnacoc sb'a eb' yed' eb' ch'oc choňab'il.
20 A eb' anima chuc sb'eyb'al, tzapan sq'uinal eb', scalňej yaelal tz'ec' eb'.
21 Ayic syab'an eb' sc'aň junoc tas, xivq'ue eb'. Axo yic malaj tas sna eb', sjavi eb' elc'um, syelc'anb'at eb' tas ay d'a eb'.
22 Maňxa tas ayoch yipoc sc'ol eb' yic scolchaj eb' d'a scal q'uic'alq'uinal. Ayxo och ijan q'uen cuchilub' d'a eb' yic scham eb'.
23 Axo snivanil eb' ol chijocb'at yuj noc' ostoc. Yojtac eb' to a tas ol cot d'a yib'aň eb', maň ol ec'laj.
24 A yaelal yed' ilc'olal ol ac'an xivq'ue eb', icha tz'aj co xivq'ue d'a yichaň junoc yajal sjavi yac' oval d'ayoň.
25 Icha chi' tz'aj sjavi d'a yib'aň eb' syic'chaaň sb'a d'a yichaň Dios Syal Yuj Smasanil, stec'b'an sb'a eb' d'a yichaň.
26 Ichato yed'nac smaclab' jul-lab' eb', sb'at lemnaj eb' yac' oval yed' Dios.
27 Te b'aq'uech sat eb' yed' snivanil,
28 yujto yac'nac ganar juntzaň choňab' eb', yicannaccan juntzaň pat eb' maňxalaj yajal, palta ol lajvoquel juntzaň choňab' chi' yed' juntzaň pat chi' yuj oval.
29 Maň najtiloc ol ec' eb' yed' sb'eyumal. Ol satel eb' icha yec' svevenal asun.
30 Maňxo ol yal scolanel sb'a eb' d'a scal q'uic'alq'uinal. Lajan ol aj eb' icha junoc te' c'ab' te' stz'a yuj c'ac', ma icha junoc te te' tz'el xumaquil yuj ic'.
31 Mocab' yac'och tas chuclaj eb' yipoc sc'ool, yujto a spac ol scha eb' aton yaelal.
32 Ol pet cham eb', icha junoc te' c'ab'te' stzepjiel d'a snunal maxtzac yaxb'i.
33 Lajan ol aj eb' icha junoc ib' te' uva tz'el b'ulnaj sat ayic manto q'uiňb'i, ma icha junoc te' olivo toňej sc'ajb'anel xumaquil.
34 A eb' chuc chi', malaj yiňtilal eb' ol elcanoc. A jantac sb'eyumal eb' ix yic' d'a elc'altac, toňej ol tz'acanb'atoc.
35 Aton eb' aňej chucal nab'il yuuj, aňej ixtoj anima naan yuj eb', xchi viňaj Elifaz chi'.

16

1 Ix tac'vixi viñaj Job chi' icha tic:
2 Ayxo scajvi in te ab'an juntzañ lolonel tzeyalub'tañej tic. Tzeyac'och e b'a eyac'an snivanil in c'ool, palta añej yaelal tze vach' iq'uejcot d'a vib'añ.
3 ¿Tom malaj slajvub' juntzañ e lolonel malaj yelc'och tic? ¿Tas eyaji yuj chi' añej val a' e pacan d'ayin?
4 Q'uinaloc a ex tic icha val vaj tic eyaji, max am val-laj icha tzeyutej eyalan tic d'ayin, max am in tzicub'tañej in sat valan jantac lolonel d'ayex.
5 Palta jun, a am lolonel vach' syac' snivanil e c'ool, syac' e tec'anil, a am sval d'ayex.
6 Mañ yujoc to tzin loloni, tz'och vaan in yaelal tic, mañ yujoc pax to tzin em numan tz'ochpax vaan.
7 A Dios tz'ac'an lajvoquel vip. A pax tz'ic'anel eb' vamigo d'ayin.
8 Ichato preso vaj yuuj. Jantac tas syic'chaañ eb' anima d'a in patic, jantac es lolonel syic'cot eb' d'a vib'añ.
9 A Dios tzac'anoch vuuj yic tzin sataneli, icha junoc noc' chium noc'. Ay val och sat d'ayin, icha val to vajc'ool yaji.
10 Jantac eb' anima smolb'ej sb'a yic tzin sb'uchan eb'. Stz'itanb'at in sat eb', emnaquil tzin yutejcan eb'.
11 A Dios ix in ac'anoch d'a yol sc'ab' juntzañ anima te chuc spensar.
12 Junc'olal vajeq'ui, ix in svecchitani. Ix och yub'naj d'a in jaj, choc' ix in yutej, ix in yac'anoch d'a sat sjul-lab'.
13 Yalñej b'aj sjavi sjul-lab' chi' d'ayin, ichato sc'axpaj d'a in nivanil tic, mañxa jab'oc snivanc'olal d'ayin. Toxoñej spuccanb'at yol in c'ol d'a sat luum.
14 Jantac in aj in lajvi yuuj. Scot val d'ayin icha junoc soldado te tec'an.
15 Te cusc'olal vaji, ayoch pichul ya sva vuuj, mañxa jab'oc vopisio.
16 Ste mal in sat voq'ui, sq'uic'b'i q'uinal svila'.
17 Icha chi' vaji, vach'chom malaj mach b'aj ix och in mul, vach'ñej in lesal.
18 Mocab' c'ub'chajel jantac chucal ix ac'jioch d'a vib'añ. Ab'chajocab'i ayic tzin tevi yic tzin c'anan tojolal.
19 Ay jun ayoch in testigooc ayec' d'a satchaañ, a' ol och ved'oc.
20 A eb' vamigo toñej tzin sb'uch eb', a inxo tic tzin oc'ñej d'a yichañ Dios.
21 Ayoc val junoc mach tz'alan d'a Dios vuuj, icha syutej junoc mach scolan junoc yetanimail.
22 Jayexoñej ab'il ayin eq'ui, axo in b'at d'a chamel chi' b'aj maxtzac yal co paxta.

17

1 Jab'xoñej val syal vic'an vic' svab'i. Vanxo sc'och in q'uinal d'a slajvub', vach'xo yaj ved'tal d'a campusante.
2 A eb' anima, oyanoch eb' in sb'uchani, masanil tiempo syac' cus in c'ol eb', maxtzac yal in colan in b'a d'a eb'.
3 Palta Mamin colin, yujto malaj junocxo mach syac'och sb'a in scolani, a achñej syal uuj.
4 A ach ix a c'ub'ejel jelanil d'a juntzañ eb' viñ vamigo tic, mañ in a cha ac'joc ganar yuj eb' viñ.
5 Elocab'c'och icha syal jun ab'ix: A junoc mach syixtej junoc yamigo, axo yuninal ol ab'an syail yuj jun tas sc'ulej chi'.
6 A ach ix ac' yal chuc eb' anima d'ayin, ix laj stzub'an in sat eb'.
7 Toxoñej q'uic'aminac vilan yuj in yaelal. Ichato mañ chequeloc in nivanil tic, yujto ix in te b'acb'i.

8 Ayic syilan eb' anima vach' sb'eyb'al tas tzin ic'an tic, sat sc'ol eb', scot yoval eb', yujto chuc in snaan eb'.
9 A eb' vach' sb'eyb'al, vach'ñej ol elc'och eb'. A eb' malaj chucal sc'ulej, ol q'ueñejchaañ eb'.
10 Palta cotañec d'a tic ex vamigo. Malaj junoc aj pensar tz'ilchaj vuj d'a e cal.
11 B'elb'on yec' in q'uinal, axo tas nab'il vuuj, ma tas tzin nib'ej, toxo ix juvieli.
12 A ex tic a d'ac'valil tzeyaloch c'ualil, axo yic q'uic'q'uinal, tzeyalani, lac'anxo ay saquilq'uinal.
13 Toxoñej tzin tañvej in chami, yic sc'och telan in nivanil svay d'a cal q'uic'alq'uinal.
14 A noc' a'ay yed' campusante svaloch in mam in nunoc yed' vanab'oc.
15 ¿B'ajtil ay tas svac'och yipoc in c'ool? ¿Ay am mach ojtannac tas ol in ajoc?
16 ¿Tom ol c'och jun chi' ved' d'a yed'tal eb' chamnac? ¿Tom ol canñej ved' ta' d'a yol lum luum chi'? xchi viñaj Job chi'.

18

1 Ix yalanxi viñaj Bildad icha tic:
2 ¿B'aq'uiñ val ol actej a loloni? Nachajocab' uuj, ichato pax chi' syal co loloni.
3 ¿Tas yuj tzoñ al noc'al, mañxa jab'oc quelc'och d'a a sat?
4 ¿Tas yuj tza chalchitej a b'a yuj chichonc'olal? ¿Am a naani yujto icha chi' tzutej a b'a ol can tz'inan lum luum tic, ma ol q'uexvoc yed'tal q'uen tenam?
5 A tas ayoch yipoc sc'ol junoc mach chuc spensar, ol tupemoc, icha stup junoc candil vanxo stup sc'ac'al.
6 Ol tup sc'ac'al scandil d'a yol spat, mañxa saquilq'uinal ta'.
7 Maxtzac yal yec' yed' stec'anil, van slocan sb'a yoc, stelvi yuj tas nab'il yuuj.
8 Ichato ol em junoc ch'añ yaal d'a yol sb'e, ol can sud'naj d'a yol jun ch'añ yaal chi'.
9 Ol em jun ch'añ yaal chi' d'a yol sb'e. A d'a sjaj yoc ol och sud'naj ch'añ.
10 C'ub'eltac yajem jun yaal chi' d'a yol sb'e.
11 Ayñejoch xivc'olal d'a spatic yichañ, ichato spechji b'eyec'oc.
12 Ay tas d'ay d'a peca', axo ticnaic van scham yuj vejel, a yaelal q'uelanxo och d'ay.
13 A jun ilya slajanel snivanil, axo sc'ab' yed' yoc ichato ol c'uxjocb'at yuj jun ilya chi'.
14 Ol ic'joquel d'a scal junc'olal b'aj cajan, ol ñerjoccanb'at d'a yichañ jun aj chamel.
15 Ch'ocxo mach ol cajnajcan d'a scajnub'. Ayic toxo ix cham chi', ol tzicchajec' azufre d'a yol spat chi', yic satel jun yab'il chi'.
16 Lajan val icha junoc te te' taquiñxo sch'añal yib' yed' sc'ab'tac.
17 A sb'inajnaquil ol satcanel d'a sat luum tic. Mañxa b'aq'uiñ ol b'inajoc.
18 Ol ic'chajel d'a scal eb' pitzan b'aj sacq'uinal. B'aj ay eb' chamnac d'a q'uic'alq'uinal ol yumjoccanb'atoc.
19 Mañxa yiñtilal ol can d'a schoñab' yed' b'aj cajan.
20 Ayic ol ab'chaj tas ix javi d'a yib'añ, ol xivcanq'ue eb' cajan d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'em c'u.
21 Icha val chi' ol aj satel eb' chuc, aton eb' malaj yelc'och Dios d'ay, xchi viñaj Bildad chi'.

19

1 Ix yalanxi viñaj Job chi' icha tic:

2 ¿B'aq'uiñ val ol eyactej e tzuntzan ovaj in yaelal tic, tzeyac'an cus in c'ol yed' juntzañ e lolonel tic?
3 Ayexñejoch eyalan chucal lolonel d'ayin. ¿Tom max ex q'uixvi eyalan d'ayin?
4 Q'uinaloc yel ay in mul chi', ¿tom tzeyab' syail yuuj?
5 Tzeyic' val chaañ e b'a d'ayin yuj in yaelal tic, tzeyalanoch d'a in sat to chuc in.
6 Palta comonoc snachajel eyuuj to a Dios icha tic tzin utani. A' ix in ac'anem d'a yol jun yaal tic.
7 Scomon el vav, svalan icha tic: Svab' val in chami, xin chi. Palta malaj mach stac'vi d'ayin. Tzin nib'ej ay mach tzin colani, palta malaj mach sb'oan yaj d'ayin.
8 A Dios ix macan yol in b'e, yic maxtzac yal in b'eyeq'ui. Ichato d'a scal q'uic'alq'uinal tzin ec' yuuj.
9 Ix yiq'uec' in b'eyumal, ix yic'anec' snivanil velc'ochi.
10 Ix in satem d'a junelñej. A tas ayoch yipoc in c'ool, pilan ix lajviel icha junoc te te' malaj sch'añal yib'.
11 Ix seccot yoval sc'ool d'a vib'añ, icha val junoc yajc'ool ix in yutej.
12 Masanil eb' soldado Dios chi' ix och oyan d'ayin. Ix oymaj eb' d'a spatictac in pat yic syac'an oval eb' ved'oc.
13 A Dios chi' ix ic'anel eb' vuc'tac yed' eb' vamigo d'a in tz'ey, ichaxoñej junoc comon anima ix in yutejcan eb'.
14 A eb' ayto vuj in b'a yed'oc yed' eb' vamigo, ix in yactejcan eb', ix in b'atcan satc'olal yuj eb'.
15 Axo eb' cajan d'a in pat yed' masanil eb' in checab', icha junoc ch'oc animail ix in ajcan d'a eb', maxtzac in yilochlaj eb'.
16 Tato svavtejcot junoc eb' in checab' chi', maxtzac tac'vilaj eb' d'ayin, vach'chom tzin tevi d'a eb'.
17 Ayic tzin c'och d'a stz'ey ix vetb'eyum, chuclaj sjab' xob'al in ti' syab' ix, axo eb' ayto vuj in b'a yed'oc, tzin syajel eb'.
18 Icha pax chi' eb' unin tzin spatiquejel eb'. Ayic syilan eb' veq'ui sb'uchvaj eb' d'ayin.
19 A val eb' ec'b'al te vach' vac'an yed'oc, tzin spatiquejel eb'. A val eb' tzin te tzalaj yed'oc, ix meltzajoch eb' ajc'olal d'ayin.
20 Toxo ix tacjioch in tz'umal yed' in b'ac'chil d'a in b'aquil, tevelxoñej pitzan in.
21 Ex vamigo, oc'ocab' e c'ool d'ayin, yujto a Dios ix ac'ancot jun yaelal tic d'a vib'añ.
22 ¿Tas yuj tzac'anexñej vuuj, icha tzin yutej Dios? ¿Tom mañ c'ocb'ilocxo in eyac'an cusoc?
23 Ayoc val mach stz'ib'ancan juntzañ in lolonel tic. Comonoc tz'ac'chajcanoch d'a q'uen q'ueen.
24 Comonoc a yed' q'uen cincel nab'a hierro tz'ac'jicanoch d'a q'uen q'ueen yic scan d'a junelñej.
25 Vojtac to a in Columal pitzanñej, axo d'a slajvub' c'ual ol emul d'a sat lum tic yic tzin scolani.
26 Vach'chom slajviel in tz'umal tic, palta ol vil val och Dios yed' in nivanil tic.
27 A in val lac'an ol vil val och yed' in sat, mañ ch'ococ mach ol ilanoc.
Vanxo slajvic'och vip svab'i.
28 Ayic svab'an eyalan icha tic: ¿Tas val scutej cac'an cus sc'ol viñ, yujto munil a viñ tz'ic'ancot syaelal chi' d'a yib'añ? xe chi.

29 Palta xivañec d'a q'uen espada, aton yoval sc'ol Dios syac'lab'ej d'a eb' sc'ulan chucal. Ojtaquejequeli to ay jun Dios tzoñ ch'olb'itani, xchi viñaj Job chi'.

20

1 Ix yalanxi viñaj Zofar aj Naamat icha tic:
2 Ach Job, maxtzac yal-laj to toñej numan tzin aji. Yuj chi' tzin nib'ej tzin tac'vi d'ayach.
3 Ix oñ a b'uch val yed' a chucal lolonel, palta vojtac tas ol aj in pacan d'ayach.
4 A ach tic ojtactaxoni to atax yic ix te q'uib'chaañ anima d'a sat luum tic,
5 a stzalajc'olal eb' chuc max najtilaxlaj. Junñej rato syac' jab' stzalajc'olal eb' chi'.
6 Vach'chom te chaañ yajq'ue eb' icha schaañil satchaañ, axo sjolom eb' sq'uec'och b'aj ay asun,
7 palta ol lajvoquem eb' icha stza' noc' noc', axo eb' yamigo eb', mañxo ol nachaj yuj eb' b'aj ol c'ochcan eb' chuc chi'.
8 Ol satem eb' d'a ichñej ta' icha junoc vayich. Mañxalaj mach ol ilanoch eb'.
9 A eb' tz'ilantaxonoch eb' yed' eb' junñej tz'ec' yed' eb', mañxa b'aq'uiñ ol iljococh eb' yuj eb'.
10 A tas yelq'uejnac eb', axo eb' yuninal eb' ol ac'an meltzaj d'a eb' meb'a' b'aj yelq'uejnac eb' chi'.
11 Ayic tec'an val yip eb' d'a squelemal, ol emcan eb' b'aj smucchaj eb' chamnac.
12 Vach'chom te vach' sc'ulan chucal eb' syab'i, ste tzalaj eb' yed'oc,
13 te chi' jun chucal chi' d'a eb',
14 axo d'a yol sc'ol eb', ol meltzajoch venenoal, icha svenenoal noc' chan.
15 Masanil sb'eyumal eb' ix sb'uq'uemi, ol xejejxiq'ueta eb', yujto a Dios ol ic'anq'ueta d'a yol sc'ol eb' chi'.
16 Ichato ix stz'ub'b'at svenenoal noc' chan chi' eb'. A jun veneno chi' ol ic'an scham eb'.
17 Mañxo ol yac' tzalajb'oc sc'ol eb' yed' jantac tas ay d'ay, aton lech, noc' yal chab' to mañxa yalnab'il.
18 Masanil tas yic'naquec' eb', yovalil ol yac'xi meltzaj eb'. Mañxo ol yal yac'an tzalajb'oc sc'ol eb' yed' sb'eyumal chi'.
19 Ix te ixtaj eb' meb'a' yuj eb', mañxa jab'oc tas ix can d'a eb'. A eb' chuc chi' ix macanq'ue yicoc juntzañ pat to mañoclaj eb' b'ojinac.
20-21 Mañxa jab'oc tas ix colchajcanel d'a yol sc'ab' eb'. Axoñej eb' smacb'ej sb'a d'ay smasanil, palta mañ najtiloc ol yac' tzalajb'oc sc'ol eb' yed'oc.
22 Ayic tzijtum tas tz'aj d'a eb', tzijtum pax cusc'olal ol javoc d'a yib'añ eb'.
23 A val yic van yac'an b'ud'joc sc'ol eb', syac'an sgana eb' yed' tastac ay d'ay, ata' ol seccot yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb'.
24 Tato ol yac' ganar eb' yel d'a q'uen espada nab'a hierro, axo jul-lab' nab'a bronce ol ec' d'a eb'.
25 A jun jul-lab' chi' ol c'axpajec' d'a snivanil eb'. Ol ec' d'a seyub' eb', ol elc'och d'a yich spatic eb'. Ol te xivq'ue eb' yuj jun chi'.
26 A q'uic'alq'uinal ol c'ub'anel tastac sic'an yuj eb'. A jun c'ac' max tupi, a' ol ñusantz'a masanil tastac ay d'a eb'.
27 A Dios ol ac'an checlaj schucal eb'. Ol yalanpax eb' anima to ay smul eb'.
28 Ayic ol javoc yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb', ol satel masanil sb'eyumal eb'.
29 Aton val juntzañ tic nab'il yuj Dios d'a yib'añ eb' chuc chi', vach'xo yajcan d'a yib'añ eb' yuuj, xchi viñaj Zofar chi'.

21

1 Ix yalanxi viñaj Job chi' icha tic:
2 Maclejec val eyab' tas svala', tato icha chi' ol eyac' snivanil in c'ool.
3 Nivan tzeyutej e c'ool yacb'an tzin loloni. Slajvi in lolon chi' tzex b'uchvajxi d'ayin b'ian.
4 ¿Tocval a yed' junoc anima van vac'an oval? ¿Tom mañ smojoc scus in c'ool e naani?
5 Ilinecnab'i ol ex xivb'atoc, mañxalaj tas ol elta d'a e ti'.
6 Ayic tzin naancot juntzañ chi', tz'ib'xiq'ue in nivanil tic yuj xivelal.
7 ¿Tas yuj nivan tiempo syil eb' chuc? Sc'och eb' icham animail, sb'inaj val eb'.
8 Tzato yil eb' sq'uib' yuninal, stzalaj pax eb' yoch oyan eb' yixchiquin d'a stz'ey.
9 Malaj tas xib'tan eb', junc'olalñej yajec' eb'. Malaj syaelal eb' tz'ac'ji yuj Dios.
10 A noc' smam svacax eb', vach'ñej yel yiñtilal noc'. Ayic stajni noc' snun svacax eb', max ec'laj yune' noc'.
11 A yalyuninal eb' sq'ue cheneljoc eb' icha sq'ue tz'itiljoc noc' yunetac chiva.
12 Ayic syab'an eb' yoch sjajil yamc'ab' yic b'it, aton te' arpa, te' tañb'il yed' te' spuchaji, sq'ue cheneljoc eb' yuj tzalajc'olal.
13 Vach'ñej yaj eb' chuc chi', junc'olal tz'aj sb'atcan eb' b'aj smucchaji.
14 Syalan eb' d'a Dios: Mañ oñ a tzuntzej, max yal co c'ol scojtaquejel a checnab'il.
15 ¿Mach jun Dios Syal Yuj Smasanil chi', yic tzoñ och ejmelal d'ay? ¿Tas scac' yala' tzoñ tevi d'ay? xchi eb'.
16 A snaan eb' chuc chi' to yujñej sjelanil eb' ay sb'eyumal eb'. A inxo tic max in cha vab' tas syal eb'.
17 ¿Tom scomon cham eb' chuc icha tz'aj stup junoc candil? ¿Tom scomon javi yaelal d'a yib'añ eb'? ¿Tom scomon cot yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb' syab'an syail eb' yuuj?
18 ¿Tom scomon saclemb'at eb' icha añ ac tz'ic'jib'at yuj chacxuxum ic'?
19 A eyalani to ato eb' uninab'il stupan smul smam. Palta a in tic svala' to smoj a val lac'an eb' stupan smul chi', yic syojtaquejel eb' to yuj smul eb' icha chi' tz'aj eb'.
20 A eb' chuc chi' smojton schaan yaelal eb' sjavi d'a yib'añ yuj yoval sc'ol Dios Syal Yuj Smasanil.
21 Ayic toxo ix cham eb', mañxalaj yalan yic eb' yuj tas scotcan d'a yib'añ yuninal eb' chi'.
22 Palta, ¿mach syal sc'ayb'an Dios d'a jelanil? Añejton val Dios chi' sch'olb'itan eb' te nivac yelc'ochi.
23-24 Ay eb' vach'ñej tz'aj yeq'ui, tec'an val yip eb' scham eb'.
25 Ay pax eb' jun, te cusc'olalñej tz'aj yec' eb' scham eb', malaj jab'oc tzalajc'olal syil eb'.
26 Palta jun, a b'aj smucchaj eb' chamnac chi', lajañej ol aj eb'. Junlajan ol chijocb'at eb' yuj noc' a'ay.
27 Vojtac tas tze na d'a in patic yed' e chuc pensaril.
28 Tze naan icha tic: ¿B'ajtom ix can spat jun viñ chuc tic, jun viñ yajalxo ix yutej sb'a tic? xe chi.
29 ¿Tom malaj b'aj tzex lolon yed' eb' anima sb'eyeq'ui? ¿Tom maj eyab' tas syic'tiej eb'?
30 Ayic scot yoval sc'ol Dios, syac'ancot junoc yaelal, axo eb' chuc malaj tas tz'ic'an eb'.
31 ¿Mach tz'alanoch d'a sat eb' yuj tastac sc'ulej chi'? ¿Mach ol ac'an spac yuj tas sc'ulej eb' chi'?

32 Axo sb'at mucchajcan eb', staňvaj b'aj smucchaj eb' chi'.
33 Siclab'inac lum luum sb'atcan d'a yib'aň eb'. Jantac eb' mucb'ilxo ta', jantacto pax eb' ol mucjocpaxoc.
34 ¿Tas tz'aj eyac'an snivanil in c'ol yed' juntzaň e lolonel malaj yelc'och tic? Nab'a es juntzaň tzeyal tic d'ayin, xchi viňaj Job chi'.

22

Yoxil macaň lolonel
(Caps 22—27)

1 Ix yalanxi viňaj Elifaz aj Temán icha tic:
2 ¿Tocval ay tas ol yic' Dios d'a junoc anima, vach'chom to aj pensar?
3 Q'uinaloc te tojol tzutej a b'a, mato malaj a mul, ¿tom ay jab'oc tas ol yic' Dios Syal Yuj Smasanil d'a a patic?
4 Maň yujoc to tza c'anab'ajej, ma yuj a vach'il syac'an a cachnab'il yed' a yaelal Dios chi'.
5 Palta yujto a val a chucal yed' a mul chi' malaj slajvub'.
6 Ix a c'ancanec' spichul eb' meb'a' ayic ix ac'an tas sq'uex eb', vach'chom ix elcan b'eran eb'.
7-8 Vach'chom te b'inajnac ach, to ic masanil lum luum tic, palta maj ac' jab'oc a' yuq'uej eb' ay staquiňtial, maj ac' pax va eb' ay svejel.
9 Ix a chec meltzaj eb' ix ix chamnac yetb'eyum, malaj jab'oc tas ix ac' d'a eb' ix. Ix ic'anec' tas aycan d'a eb' chamnac smam.
10 Yuj chi' tzoymaj chucal d'a a patic ticnaic, tzach somchajq'ue yuj tas ay smay.
11 Ichato q'uic'alq'uinal yaj d'ayach, maxtzac yal ilan jab'oc. Icha val to a junoc a' eluma' van ach yic'anb'ati.
12 A Dios ay d'a satchaaň, najat ayq'ue d'a yib'aň q'uen c'anal, syilemta masanil tastac tzuji.
13 ¿Am a naani to max yil co b'eyb'al? ¿Tom a q'uic'al asun tzach c'ub'anel d'ay?
14 ¿Am a naani to yuj q'uic'al asun chi' max yil Dios, yacb'an van sb'eyec' d'a yib'aň satchaaň chi'?
15 ¿Tom tza tec'b'ejňej a b'a a b'eyb'alan sb'eyb'al eb' peca' anima chuc sb'eyb'al?
16 Pet chamnac eb' chi', icha tz'aj yic'jib'at junoc mach yuj a' eluma'.
17-18 Vach'chom a Dios Syal Yuj Smasanil ix ac'an b'ud'joc spat eb' yuj masanil tastac, palta ix spatiquejel Dios chi' eb'. Snaan eb' to malaj tas tz'utaj eb' yuuj. Mocab' in na icha sna eb' pit syutej sb'a chi'.
19 Ayic ol yilan eb' vach' spensar satel eb' chuc, ol tzalajq'ue eb'. Axo eb' malaj smul toňej ol tzevaj eb' ol yalan eb' icha tic:
20 A eb' cajc'ool van satel eb', van stz'ab'at sb'eyumal eb', xcham eb'.
21 Ach Job, ochaňxi junc'olal yed' Dios, tato icha chi' vach' ol ach ajxieq'ui.
22 Schaocab' a c'ol to a Dios chi' tzach c'ayb'ani. Canocab' val slolonel d'a a pensar.
23 Tato tziq'uem a b'a, tzac'anxioch a b'a d'a yol sc'ab' Dios Syal Yuj Smasanil chi', ol ach yic'xichaaň. Tato najat tzic'canel chucal d'a a pat,
24 tato maňxa yelc'och q'uen oro jantac svach'il d'a yol a sat, ichaxoňej lum pococ, ma q'uen comon q'ueen ay d'a yoltac a a' tz'ajcan q'uen d'ayach,
25 tato icha chi' tzutej a b'a, a Dios Syal Yuj Smasanil chi' ol och a b'eyumaloc, icha jantac q'uen oro, ma q'uen plata.
26 Ol ach tzalaj yed'oc, ol ac'paxoch yipoc a c'ool.

27 Tato ay tas ol a c'an d'ay, ol yab' tas ol ala', a achxo ol aq'uelc'och b'aj ix ac' a ti' d'ay.
28 A tastac ol a na'a, ol elc'och d'ayach, yujto a svach'c'olal Dios ol ochŋ̃ej ed'oc.
29 A Dios tz'ic'anem eb' syic'chaaŋ̃ sb'a, scolvaj d'a eb' emnaquil syutej sb'a.
30 Aŋ̃eja' scolan eb' malaj smul, ol ach scol paxi tato malaj a mul, xchi viŋ̃aj Elifaz chi'.

23

1 Ix yalanxi viŋ̃aj Job chi' icha tic:
2 A ticnaic aŋ̃eja' yel vav yuj in yaelal tic. Vach'chom tzin te c'acvi, palta aŋ̃eja' yac'anoch in yaelal Dios.
3 Comonoc svojtaquejeli b'ajtil tz'ilchaj Dios chi' vuuj, tas pax tz'aj in c'och b'aj ay sdespacho.
4 Tato icha chi' tzam val d'ay yuj in yaelal tic, yujto tzijtum tas tzin nib'ej sval d'ay yuj in colan in b'a.
5 Tzin nib'ej svojtaquejeli tas ol yal d'ayin.
6 ¿Tocval ol yac'lab'ej yip yic tzin scachanem numnajoc? Maay, ol smaclej yab' tas ol vala'.
7 Ol am yojtaquejeli to yel svala', ol am yalani to malaj in mul. Icham chi' ol aj in yac'anel d'a libre d'a junelŋ̃ej.
8 Tzin sayec' Dios d'a stojolal b'aj sjavi c'u, malaj ayec' ta'. Tzin saypaxec' d'a stojolal b'aj tz'em c'u, max ilchajpaxlaj vuj ta'.
9 Tzin sayec' d'a stojolal norte, max ilchajlaj vuuj. Aŋ̃ejtona', tzin sayanxi d'a stojolal sur, max sch'ox pax sb'a d'ayin ta'.
10 Palta yojtac in b'eyb'al. Ayic ol lajvoc in yac'an proval, vach'xoŋ̃ej ol in ajcan icha q'uen oro sb'o d'a cal c'ac'.
11 A jun b'eyb'al ix sch'oxcan d'ayin, malaj b'aq'uiŋ̃ svactejcan in b'eyb'alani.
12 Tzin c'anab'ajejŋ̃ej schecnab'il yed' sc'ayb'ub'al. Ec'b'alxo yelc'och schecnab'il chi' d'a yichaŋ̃ b'eyumal d'a yol in sat.
13 Ayic snaan Dios sc'ulan junoc tasi, sc'ulejŋ̃ej, malaj junoc mach syal scachanoch vaan.
14 A tas nab'il yuj sc'ulan d'ayin, sc'ulejŋ̃ej. Tzijtumto pax tas nab'il yuuj d'a vib'aŋ̃.
15 Yuj val chi' tzin te xiv d'ay. Aŋ̃ej tzin naancoti tzin te xivq'uei.
16 A Dios Syal Yuj Smasanil, yuuj tz'el vip yuj xivelal.
17 Vach'chom maxtzac vil-laj yuj q'uic'alq'uinal oyanoch d'a in patic, palta max in emlaj numan.

24

1 A Dios Syal Yuj Smasanil, ¿tas yuj max yal sc'ual ayic sch'olb'itani, yic vach' staŋ̃vaj yuj eb' svach'c'ol chi' d'a jun c'u chi'?
2 A eb' chuc sq'uex stz'acaŋ̃il lum luum eb', syelc'an noc' calnel eb', syac'anoch noc' eb' d'a scal noc' yico'.
3 Syic'anec' noc' sb'uru eb' meb'a' chamnac smam eb', sc'anancan noc' svacax eb' ix ix chamnac yetb'eyum yuj q'uen tumin syac' eb' majanil.
4 Tz'ic'jicanel eb' meb'a' d'a yoltac b'e yuj eb'. Axo eb' anima emnaquil yeq'ui, sc'ub'ejel sb'a eb' d'a eb' chuc chi'.
5 A eb' meb'a' chi' lajan tz'ajcan eb' icha noc' caltacte'al b'uru d'a tz'inan luum. Ata' say va sb'a eb'. A d'a tz'inan lum chi' say svael yalyuninal eb'.
6 A eb' meb'a' chi' sb'at eb' d'a smunlajel eb' ch'oc animail. Sb'at sic'q'ue ixim jolom trigo eb', sb'at pax eb' d'a scal yavb'en uva eb' chuc chi', sb'at eb' say te' sat tzato cani ayic smolji.

7 A eb' meb'a' chi', malaj spichul eb' ayochi tz'ec' ac'val. Malaj jab'oc tas spichan eb' d'a siic.
8 Ayic syac'an ñab', tz'ec'chaj a' d'a eb' d'a caltac te', axo d'a yoltac q'uen ñaq'ueen scol sb'a eb'.
9 A eb' chuc chi' syiq'uec' snenetac unin eb' ix chamnac yetb'eyum eb', yic scan d'a eb' yuj tas syac' eb' majanil d'a eb' ix.
10 A eb' meb'a' chi', jab'tzin spichul eb' ayochi. Tz'ec' eb' cuchoj trigo, palta van schampax eb' yuj vejel.
11 Smunlaj eb' yed' q'uen molino tz'ic'anelta aceite. Stec'anel yal sat te' uva eb', palta van schampax eb' yuj taquiñtial.
12 Axo eb' ya yaji, tz'el yav eb' sc'anan colval. Van scham eb' d'a cal choñab', palta max ab'chajlaj yel yav eb' yuj Dios.
13 Ay eb' malaj sgana d'a jun b'e yic saquilq'uinal, max sb'eyb'alej tojolal eb'.
14 Ayic q'uic'to sq'ue vaan eb' mac'umcham anima, yic sb'at smac'ancham eb' meb'a' eb'. Axo tz'ec' ac'val, a elc'al syac' eb'.
15 A eb' tz'em ajmulal stañvej eb' sq'uic'b'i, smacan sat eb'. Snaan eb' icha tic: Malaj mach ol oñ ilanochoc, xchi eb'.
16 A eb' elc'um chi', a d'ac'valil tz'och eb' elc'al d'a te' pat. Axo d'a c'ualil macan eb', yujto max schalaj sc'ol saquilq'uinal eb'.
17 Xiv eb' d'a saquilq'uinal chi', axo q'uic'alq'uinal stzalaj eb' yed'oc, yujto ata' xiv juntzañxo anima.
18 A eb' chuc chi', elañchamelñej ol ec' eb' icha sb'ey svomal a a', axo sluum eb' ol catab'ajcanoc. Mañxa mach ol munlaj b'aj ay yavb'en uva eb'.
19 Icha tz'aj yulaxb'at q'uen cheev yuj sc'ac'al yoc c'u, icha chi' ol aj satem eb' chuc chi' b'aj smucchaji.
20 A eb' chuc chi' sb'atcan eb' satc'olal yuj snun. Mañxa mach snaancot eb', axo noc' a'ay schianb'at eb'. Stelvi eb' icha tz'aj stelvi junoc te te' sch'acchaji.
21 Tz'ixtaj eb' ix ix toxon max unevilaj yuj eb'. Max colvajpaxlaj eb' d'a eb' ix chamnac yetb'eyum.
22 Palta a Dios yed' spoder satanel eb' chuc chi'. A val yic sch'oxan spoder Dios chi', mañxa junoc mach max xiv d'a chamel.
23 Tato tz'el d'a sc'ol Dios, junc'olal pitzan eb' chuc chi', palta ayñejoch sat d'a tas sc'ulej eb'.
24 Quenñej tiempo tz'ic'jichaañ eb' chuc chi', palta elañchamel satxicanel eb'. Icha tz'aj stacji ixim trigo jochb'ilxo, icha chi' tz'aj eb'.
25 Tato mañ ichocta', ¿mach ex syal eyalani to van vesani, to satnac in? xchi viñaj Job chi'.

25

1 Ix yalanxi viñaj Bildad aj Súa icha tic:
2 A Dios ay spoder, xivub'tac, a tz'ac'anoch junc'olal d'a scal eb' ay d'a satchaañ.
3 Mañxo b'ischajb'enoc jantac q'uen c'anal b'ob'il yuuj, ¿tom ay junoc mach b'aj max c'och saquilq'uinal yuuj?
4 ¿Tocval ay junoc anima malaj smul d'a yichañ Dios? ¿Tocval ay junoc mach te vach'?
5 A q'uen uj malaj yoc q'uen d'a yichañ. Axo q'uen c'anal mañ vach'oc q'uen d'a yol sat.
6 Ocxo val oñ anima oñ tic, lajan oñ icha noc' a'ay, xchi viñaj Bildad chi'.

26

Ix b'uchvaj viñaj Job d'a viñaj Bildad

1 Ix yalanxi viñaj Job chi' icha tic:
2 Yipc'olal ix colvaj a lolonel ix al d'ayin d'a in cusc'olal tic, yuj am to tzila' to mañxalaj vip.
3 Vach' jun, syal ac'an in razón, tzin a c'ayb'an a in malaj in pensar tic.
4 ¿Mach ix lolon d'a a pensar yuj chi' tzala'? ¿Mach ix alan d'ayach, yuj chi' tzal icha chi'?
5 A eb' chamnac ayec' d'a sjulal yich a' mar, tz'ib'xi eb' yuj xivelal.
6 A b'aj ayec' eb' chamnac, chequel yaj d'a yichañ Dios, chequel yaj junjun eb' d'a yichañ.
7 A ix jeñb'anb'at satchaañ d'a stojolal norte b'aj jacan, malaj tas d'ay. Ix sb'oanoch lum luum b'aj malaj tasi.
8 A tz'ac'anb'at a a' d'a scal asun, palta max ñic'chajlaj asun chi' yuj yalil a'.
9 A tz'ac'an q'uic'b'oquel sat q'uen uj, vach'chom c'ojan q'ueen, palta a' tz'ac'anoch asun d'a sat q'ueen.
10 A ix ac'anem yechel d'a yib'añ a' mar b'aj sc'och c'aman saquilq'uinal yed' q'uic'alq'uinal.
11 A yipumal satchaañ tz'ib'xi, xivpaxq'uei ayic stumvaj Dios chi'.
12 A yuj spoder ix scachanoch vaan a' mar, yuj sjelanil ix yac'an ganar noc' nivan Rahab.[26.12]
13 Jun pusñej syac'a' sc'achvi, a yed' spoder stecancham noc' chan mecan cuman sb'ati.
14 A jantac tas satub'tac sc'ulej ix cab' tic, jab'ñej. A tas ix cab' tic toñej ix co mac ab'ej. Ocxom val to tz'acan tz'aj cab'ani, maxtzac am nachajel cuuj, xchi viñaj Job chi'.

27

1 Ix lolonñej viñaj Job:
2 Svac' in ti' d'a yichañ Dios Syal Yuj Smasanil, aton jun max yal sc'ol sb'oan yaj tas vaji, aton tz'ac'an ixtaxel in pensar yuj in yaelal,
3-4 yacb'an pitzan into, yacb'an tzato yal vic'an vic' yuuj, añej tas yel ol vala', mañ ol val tas mañ yeloc.
5 Toxon malaj b'aq'uiñ ol vala' to yel tas tzeyal d'ayin. Mañ ol in chaoch d'a vib'añ to ay in mul.
6 Ol valñej to vach' in pensar, mañ ol in q'uex tas svala'. Tzin b'eyc'olej val in b'a to malaj in mul svab'i.
7 Masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayin, jaocab' yaelal d'a yib'añ eb', icha yaelal sjavi d'a yib'añ eb' chuc.
8 ¿Tasto val ayoch yipoc sc'ol eb' chuc, ayic tz'ic'jiel sq'uinal eb' yuj Dios?
9 Ayic ayoch eb' d'a syaelal, ¿tom ol scha yab' Dios ayic ol tevoc eb' d'ay?
10 ¿Tocval tz'ilchaj stzalajc'olal eb' d'a Dios Syal Yuj Smasanil tato malaj b'aj syal sb'a eb' d'ay?
11 A ticnaic ol in ch'ox val snivan poder Dios Syal Yuj Smasanil d'ayex yed' tas nab'il yuuj.
12 A ex tic eyilnacxo juntzañ chi', axo ticnaic jun, ¿tas yuj tzex lolon d'a mañ pensaril?
13 A jun yaelal tic syac' Dios Syal Yuj Smasanil spacoc d'a eb' ixtum anima.
14 Vach'chom tzijtum yuninal eb', palta ol cham eb' d'a oval, ma yuj vejel.

26.12 **26:12** Noc' Rahab, il nota d'a Job 9.13.

15 Axo eb' olto can d'a scal eb', a ilya ol ic'an scham eb'. Axo eb' ix yetb'eyum
eb' scani, maň ol oc'laj eb' ix yuj eb'.
16 Vach'chom a eb' chuc chi' ste molb'ej q'uen plata eb' icha lum pococ,
vach'chom maň jantacoc spichul eb' ayeq'ui,
17 axom junoc viň vinac te vach' spensar ol ac'anoch juntzaň pichul chi', ol
yac'an sgana viň yed' q'uen plata chi'.
18 A spat eb' chuc chi', c'uun, lajan icha juntzaň yed'tal noc' tzocoy, ma icha
junoc lechpat d'a cal munlajel.
19 A eb' chuc chi' svaycanem eb' yed' sb'eyumal, axo tz'el svayaň eb' maňxalaj
tas d'a eb', meb'axo eb'.
20 A xivelal ol javoc d'a eb' icha a' eluma', ma icha tz'aj yic'jib'at junoc tas yuj
ic'ňab' d'ac'valil.
21 A chacxuxum ic' scot d'a stojolal b'aj sjavi c'u, a ol ec' leman spat eb',
22 ol och xuman d'a eb', ol lajvoquel eb' yuuj. Vach'chom olto snib'ej el lemnaj
sb'a eb', palta maňxalaj nivanc'olal d'a eb'.
23 A jun oval ic' chi' ol c'aň val, ol xururoc yoch d'a spatic eb'.

28

Aloj vach' lolonel d'a jelanil

1 A q'uen plata ay sminasil q'uen b'aj sq'ueta, axo q'uen oro ay yed'tal q'uen
b'aj sb'oi.
2 A q'uen hierro tz'ic'chajq'ueta q'uen d'a yol luum, axo q'uen q'ueen, ayic
stz'a q'uen d'a cal c'ac', tz'elta q'uen cobre d'a q'ueen.
3 A eb' anima, maxtzac xivlaj eb' b'aj te q'uic'q'uinal. Tz'emňej eb' d'a yoltac
q'uen nivac xab' te jul yich. A d'a scal q'uic'alq'uinal chi', ata' say q'uen
q'ueen chi' eb'.
4 Sjoyq'ueta juntzaň minas eb' b'aj maxtzac ec' anima, najat yajb'at b'aj ay
choňab'. A yed' ch'aň lasu tz'ec' d'uňuňoc eb'.
5 A d'a sat luum tic, sq'uib'chaaň tas svaji, axo d'a yalaň luum syac'och c'ac'
eb' anima yic spoj q'uen q'ueen.
6 Axo d'a scal sc'ajil q'ueen chi', tz'ilchaj q'uen zafiro yed' q'uen oro.
7 A d'a yoltac minas chi', malaj junoc noc' ic'umb'at much tz'ec' ta'. Malaj pax
noc' ch'acb'a tz'ilan yool chi'.
8 A noc' chium noc', maxtzac ec'laj noc' ta'. Maxtzac ec'paxlaj noc' choj ta'.
9 A eb' viň vinac, smac' q'uen q'ueen eb' viň te tzatz, syamanoch eb' viň sjoyan
yichtac lum nivac vitz.
10 Sjoyanoch nivac olan eb' viň d'a sattac q'uen tenam, yic sayan q'uen q'ueen
eb' viň caro stojol.
11 Sjacanq'ueta a a' eb' viň ta'. Syic'anq'ueta eb' viň d'a saquilq'uinal tastac
c'ub'eltac yaji.
12 Palta a jelanil ¿b'ajtil tz'ilchaji? ¿b'ajtil ay aj pensaril?
13 A jelanil chi' malaj junoc anima ojtannac tastac yed'nac, max chaxlaj d'a
scal eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic.
14 Vach'chom sco sayec' d'a sjulal yich a' mar, max chaxlaj cuj ta'.
15 Max yal yac'chaj q'uen oro, ma q'uen plata sq'uexuloc.
16 Max yal smanchaj yed' q'uen oro te vach', ma yed' q'uen cornalina, ma yed'
q'uen zafiro.
17 Max yal co lajb'an yed' q'uen oro, ma yed' q'uen q'ueen caro stojol. Max yal
sq'uexchaj yed' yelvanub' sc'an eb' ix ix nab'a oro.
18 A jelanil chi' te nib'ab'il d'a yichaň q'uen coral. Ec'b'al te vach' d'a yichaň
q'uen cuarzo, ma q'uen perla.

19 Max yal slajb'an sb'a jelanil chi' yed' q'uen crisólito scot d'a Etiopía, max yal
stupchaj yed' q'uen oro te vach'.
20 Palta ¿b'ajtil scot jelanil chi'? ¿b'ajtil ay aj pensaril?
21 C'ub'ab'ilel d'a masanil anima pitzan. C'ub'ab'ilpaxel d'a noc' much sjeñvi.
22 A b'aj ayec' eb' chamnac yed' jun chamel, syal eb' icha tic: Toñej ix cab'
sb'inajnaquil jelanil chi', xchi eb'.
23 Palta a Dios yojtac sb'eal jelanil chi', yojtac b'aj ay.
24 Yujto syil masanil b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic yed' masanil tas ay
d'a yalañ satchaañ.
25 Ayic ix yac'ancanoch Dios yipal ic', ayic ix yac'anem yechel b'aj sjavi
c'aman a a',
26 ayic ix sb'oancan tiempoal ñab'ilq'uinal, ayic ix sb'oancan b'aj tz'ec' leb'lon
yic smac'vaj c'u,
27 ata' ix yila' to te nivan yelc'och jelanil, ix sch'olb'itani, ix yilani to vach' tz'aj
icha chi'.
28 Ix yalan Dios d'a eb' anima icha tic: Tato nivan velc'och d'a yol e sat, aton
jelanil chi', tato tzeyiq'uel e b'a d'a scal chucal, aton aj pensaril chi',
xchi Dios chi'.

29

Snacot viñaj Job tas yaj viñ d'a peca'
(Caps 29—31)

1 Ix syamanxioch viñaj Job yalan icha tic:
2 Comonoc val syal in c'ochxi icha vajtaxon d'a yalañtaxo ayic te tañvab'il in
yuj Dios.
3 Ayic syac'an saquilq'uinal Dios d'ayin, vach' in ec' d'a cal q'uic'alq'uinal,
4 tec'an anima in, chequel val scolvaj Dios yed' tastac ay d'ayin.
5 Ayñejec' Dios Syal Yuj Smasanil chi' ved'oc, axo eb' vuninal, oyanoch eb' d'a
in patic.
6 A d'a jun tiempoal chi', mañxo jantacoc yal yim noc' in vacax yed' noc' in
chiva tz'elta. A te' olivo avab'il d'a caltac q'ueen, mañ jantacoc aceite
svic' d'a te'.
7 Ayic tzin c'och b'aj smolb'ej sb'a eb' yajalil choñab', tzin em c'ojan d'a in xila
d'a scal eb'.
8 Ayic tzin yilan eb' quelemtac, sb'es sb'a eb', axo eb' ichamtac vinac sq'ue
liñan eb' ayic tzin c'ochi.
9 A eb' yajal choñab', numan tz'aj eb', syac' yechel eb' yic numan tz'aj
juntzañxo eb'.
10 A eb' yajalil choñab', c'unxoñej slolon eb', mañxa tas syal eb'.
11 Ayic tzin yilan eb', syab'an eb' tas svala', syalan vach' lolonel eb' d'a in patic,
12 yujto tzin colvaj d'a eb' mañxa smam yed' d'a eb' meb'a', aton eb' malaj
junocxo mach scolan d'a scal yaelal.
13 A eb' van scham yuj meb'ail, syac' yuj diosal eb' d'ayin, axo eb' ix chamnac
yetb'eyum, stzalaj eb' ix yuj in colval.
14 A tojolal yed' vach'c'olal ayñejoch d'ayin, ichato in pichul yajochi.
15 In och yed' eb' max uji yilani yed' eb' max uji sb'eyi.
16 Icha mamab'il vaj d'a eb' ay stzapan smajanil. Tzin colan pax eb' max yal
scolan sb'a d'a yichañ eb' yajal, vach'chom mañ vojtacoc eb' palta tzin
colñej eb'.
17 Sviq'uel yopisio eb' ixtum anima, tzin colancanel eb' ayoch d'a yol sc'ab'
eb'.

18 A in naani to te nivan tiempo ol vila', icham animail ol ic'an in cham d'a in
ch'at.
19 A d'a jun tiempoal chi' lajan in icha junoc te te' avab'il d'a sti' junoc a a', a
sc'ab'tac te' schaan yal ac'val tz'emi.
20 Vach' syutej eb' anima in yac'an b'inajoc, ichato junjun c'u tz'ochñej vip in
colan in b'a.
21 Masanil anima smaclan yab' tas svala', numan tz'aj eb' yab'an in razón.
22 Ayic slajvi in lolon chi', schañej sc'ol eb' smasanil. Vach'ñej syab' eb'.
23 Snib'ej val eb' syab' in lolonel chi', icha val snib'an ñab' eb' munlajvum d'a
varesma.
24 Ayic tzin tzevaj yed' eb', tz'och q'uelan eb', ijan val max schalaj eb', max
stzuntzejcotlaj voval eb'.
25 Svac'och vopisio d'a scal eb', svalani tas yovalil sc'ulej eb', icha junoc
rey tz'ac'an mandar d'a scal eb' soldado. Ayic ay scusc'olal eb', svac'
snivanil sc'ool eb'.

30

1 A eb' quelemtac te tzac'anto d'ayin, tzin stzetzej eb' ticnaic, ocxo d'a
yalañtaxo, a eb' smam eb' mañ smojoc yec' eb' yed' noc' in tz'i' stañvan
noc' in calnel.
2 Toxonton malaj yip eb', malaj tz'och eb' vuuj.
3 Yuj vejel yed' meb'ail, tz'ec' eb' d'a taquiñ luum d'ac'valil sch'ocoj, axo
sch'añal yib'tac te te' sjoyq'ueta eb' sc'uxu'.
4 Slaj stoc'q'ueta añ comon añc'ultac eb' d'a caltac te' schi'a, schi'an pax
sch'añal yib' te' meslab' eb'.
5 Aton juntzañ anima chi' pechb'ilel yuj eb' yetanimail. Ayic spechjib'at eb'
chi', tz'el yav eb' spechanb'at eb' chi', icha tz'aj spechji eb' elc'um.
6 A d'a yoltac q'uen ñaq'ueen, d'a sattac c'acap yed' d'a sattac q'uen tenam,
ata' ix laj aj eb'.
7 Slaj avaj eb' d'a caltac vayumtac icha yel yav noc' noc', axo d'a yichtac yoc
te' q'uiix slaj smolb'ej sb'a eb'.
8 Malaj jab'oc tas syal yuj eb', malaj yelc'och eb', pechb'ilel eb' d'a scal eb'
anima.
9 Axo ticnaic tzin sb'uch eb' yuninal eb', syic'anel in q'uixvelal eb'.
10 Tzin syajan eb', tz'el eb' d'a in tz'ey, stzub'anoch eb' d'a in sat.
11 Palta a ticnaic, a Dios ix ic'anel vip, maxtzac yal in colan in b'a, yuj chi' syac'
val sgana eb' in yixtani.
12 A eb' anima schichon sc'ol d'ayin, toxoñej sja ñilan eb' yic tzin spechanel
eb' snaani, snib'ej eb' tzin sateli.
13 Smacan yol in b'e eb' yic tzin satanel eb' snaani, mañxa mach scachan eb'.
14 Sjavi ñilnaj eb' d'ayin, ichato ay junoc olan b'aj tz'ochta ñilnaj eb', ma icha
co yamchaj yuj junoc ic' ñab'.
15 Icha val chi' tz'aj sjavi xivc'olal d'ayin. A in b'inajnaquil ix sateli, ichato ix
ic'jib'at yuj ic'. Masanil tas ay d'ayin ix satcanel icha asun.
16 A ticnaic van in chami, maxtzac och vaan in yaelal tic.
17 A in yaelal tic sc'och val d'a yoltac in b'aquil. Max och vaan vab'an syail
tz'ec' ac'val.
18 Yed' val yip Dios ichato ix sch'umoch sud'an in pichul d'a in jaj, ix och b'iran
d'a in nivanil.
19 Ix in sjulem d'a cal soc'om. Icha lum pococ, ma q'uen tic'aq'uil taañ in ajcan
d'a yol sat.
20 Ach in Diosal, tzin c'an a colval, palta max ach tac'vi d'ayin. Tzin tevi
d'ayach palta maxtzac a cha ab'i.

21 Chuc tzutej a b'a d'ayin, tzin a pechan yed' yoval a c'ool.
22 Ichato tzin ic'jiq'ue vaan yuj ic', axo ic' ñab' tzin tzicub'tañani.
23 Vojtacxo to vanxo in ic'anb'at d'a chamel, aton b'aj ol c'ochñej masanil anima.
24 Palta ¿tocval max q'ue ch'ican sc'ab' junoc mach ayec' d'a scal syaelal yic sc'anan colval?
25 In oc' yuj eb' ayoch d'a syaelal, in cus yuj eb' malaj tas ay d'ay.
26 Palta axo ticnaic ayic tzin tañvan tzalajc'olal, axo cusc'olal sjavi d'ayin. Tzin tañvej saquilq'uinal, axo q'uic'alq'uinal sjavi.
27 Toxoñej stiñtiñan in pixan yuj xivelal, maxtzac yal vic'an jab'oc vip, axoñej yaelal ste ja d'a vib'añ.
28 Ix ja val cusc'olal d'ayin, maxtzac vil-laj saquilq'uinal. Val d'a yichañ anima tzin q'ue vaan in c'anan colval.
29 Cuseltacxoñej yel vav icha noc' oques, ma icha noc' cujub'.
30 A in tz'umal ix te q'uic'b'ieli, schivajpax in nivanil yuj c'ac'.
31 A d'a yalañtaxo, tzin b'itan val yed' yamc'ab' yic b'it d'a tzalajc'olal, axo ticnaic, añej oq'uel svac'a'.

31

1 In nanac sic'lab'il to malaj b'aq'uiñ sviloch in c'ol d'a eb' ix cob'estac.
2 Q'uinaloc sviloch in c'ol d'a eb' ix, ¿tocval mañ ol yac' spac Dios Syal Yuj Smasanil d'ayin?
3 ¿Tom mañoc d'a eb' chuc yed' d'a eb' b'aj malaj yelc'och Dios sjavi yaelal?
4 ¿Tocval max yil Dios tas tzin c'ulej yed' b'ajtac tzin eq'ui?
5 Svac' val in ti' to malaj mach b'aj chuc svutej in b'a, malaj b'aj ec'nac d'a in c'ol in musan sat anima.
6 Comonoc tzin sch'olb'itej Dios d'a stojolal icha yechtaj yalil junoc tas, yic syilani to tz'acan in vach'il.
7 Q'uinaloc in el d'a b'eyb'al yic tojolal, mato in nib'ejnac in c'ulej tas svilochi, mato ay tas mañ vicoc in macnac vicoc,
8 tato icha chi', ch'ococab' mach slajancanel sat vavb'en, sjoyocab'q'ueta eb' tas avab'il chi' vuuj.
9 Q'uinaloc ay junoc ix ix, ix cuchb'anb'at in pensar, mato in maclej yelta junoc ix yetb'eyum junocxo vinac d'a sti' spat,
10 tato icha chi', ac'jocab' servil junoc ch'oc vinaquil yuj ix vetb'eyum, vayocab' junoc ch'oc vinaquil yed' ix.
11 Q'uinaloc in c'ulej juntzañ chi', smoj val vab'an syaelal tz'ac'jioch d'a vib'añ yuj eb' juez.
12 Tato icha chi', jaocab' in yaelal. Icha junoc nivan c'ac' satanel tastac, ichaocab' ta' tz'aj satanel tastac ay d'ayin.
13 Ayic stec'b'an sb'a eb' in checab' yalan d'ayin yuj tas svutej, svab' tas syal eb' chi'.
14 Tato mañ ichaocta ix in c'ulej, ¿tas ol vutej voch d'a yichañ Dios? ¿Tas ol vutej valani ayic ol sc'anb'an d'ayin yuj tas ix in c'ulej?
15 Junñej Dios oñ ac'an pitzvoc d'a co nun yed' eb' in checab' chi', añejtona' tz'ac'an co q'uinal.
16 Mañ toñejoc sviloch eb' meb'a' ay stzapan majanil, mañ toñejoc svilpaxi to malaj tas sva eb' ix ix chamnac yetb'eyum.
17 Ayic in va'i laj vac' yic eb' meb'a' unin ved'oc.
18 Icha val vuninal svutej eb' meb'a' unin chi'. In colvajñej d'a eb' ix chamnac yetb'eyum.
19 Ayic svilani to ay eb' anima te meb'a' malaj spichul ayochi,

20 axo xil noc' in calnel svac' b'ojoc, svac'anoch sq'uixinaloc eb'. Yuj chi' syac' yuj diosal eb' d'ayin.
21 Tato ay b'aj ix vixtej junoc meb'a' unin yujto vojtac to chab'il vic yuj eb' yajal,
22 mac'jocab'el in c'ab' tic, elocab' vecnaj in jeñjab' tic.
23 Yujto tzin xiv yac'an in yaelal Dios, yuj chi' max yal in tec'b'an in b'a d'a yichañ, yujto te nivan yelc'ochi.
24 Malaj b'aj añej d'a nivac b'eyumal svac'och in pensar, maj vac'och q'uen oro yipoc in c'ool.
25 Malaj b'aj vic'nacchaañ in b'a yuj in b'eyumal, ma yuj jantac tas ay d'ayin.
26 Svil scopopial yoc c'u yed' pax yic c'ojan q'uen uj te vach' yilji,
27 palta malaj b'aj elc'altac tzin tz'ub'elta in c'ab' yic tzin ch'oxan yechel to tzin tz'ub'elta sti' c'u yed' q'uen uj chi' yic svac'anem in b'a d'ay.
28 Q'uinaloc icha chi' svutej in b'a, smoj am val tz'ac'jioch in yaelal, yujto chab'sat am svutej in b'a d'a Dios ay d'a satchaañ.
29 Malaj b'aj in tzalaj yuj yaelal sjavi d'a yib'añ eb' vajc'ool, ma yic sjavi chucal d'a yib'añ eb'.
30 Malaj b'aj ochnac in mul in c'anancot catab' d'a yib'añ eb', yic scham eb'.
31 Masanil eb' ayec' ved'oc, yojtac val eb' to ayic sjavi eb' ch'oc choñab'il d'ayin, malaj junoc eb' maj ac'ji tas sva'a.
32 A eb' anima sb'eyeq'ui, maj yal in c'ol scan eb' d'a yoltac calle d'ac'valil, jacaññej in pat d'a eb'.
33 Malaj in mul syal in c'ub'aneli, icha syutej sb'a juntzañxo eb'. Malaj in mul elc'altac yaji,
34 yujto tzin xiv d'a eb' anima, talaj chuc tas syal eb' d'ayin. Maj in macoch in b'a d'a yol in pat yujto in xiv yuj tas syal eb' in c'ab' voc.
35 Comonoc ay mach tz'ab'an tas sval tic. A juntzañ sval tic yelñej smasanil. Axo ticnaic tzin tañvej tas spac ol ac'joc d'ayin yuj Dios Syal Yuj Smasanil chi'. A tas tz'ac'jioch d'a vib'añ chi', comonoc vach' yaj stz'ib'chaj yuj viñ tz'ac'anoch d'a vib'añ chi'.
36 Tato icha chi', tzam vac'q'ue b'aj tz'ib'ab'iloch chi' d'a sjolom in jeñjab', ma d'a in jolom icha junoc corona yic svic'anchaañ in b'a.
37 Tzam val d'a Dios yuj masanil tas ix in c'ulej, max am in q'uixvi in c'och d'a yichañ.
38 Q'uinaloc toñej in toc'naquec' lum luum d'a eb' ay yico', aton lum b'aj tzin munlaji,
39 q'uinaloc toñej ix in vab'at sat tas b'aj ix munlaj eb' in munlajvum, maj in tuppaxlaj eb', a na van scham eb' yuj vejel.
40 Tato icha chi', q'uib'ocab' te q'uiix d'a sat in lum chi' sq'uexuloc ixim trigo, axo añ comon añc'ultac sq'uib' sq'uexuloc ixim cebada, xchi viñaj Job chi'.
Aton slajvub' slolonel viñaj Job tic.

32

A tas ix yal viñaj Eliú (Caps 32—37)

1 Ayic ix yilan eb' viñ oxvañ chi' to stec'b'ej sb'a viñaj Job yalani to malaj smul viñ, ix yactan eb' viñ stelan sb'a yed' viñ. 2 Palta a d'a scal eb' viñ ay jun viñ vinac aj choñab' Buz, Eliú sb'i viñ, yuninal viñ viñaj Baraquel yiñtilal viñaj Ram. Majxo techaj yuj viñ scot yoval d'a viñaj Job chi', yujto stec'b'ej sb'a viñ yalani to malaj smul viñ, syac'ancanb'at viñ d'a yib'añ Dios. 3 Ix cot

pax yoval viñaj Eliú chi' d'a oxvañ eb' viñ yamigo viñaj Job chi', yujto maj nachajel yuj eb' viñ tas ix aj spacan slolonel viñ eb' viñ, vach'chom ix yac'can eb' viñ d'a yib'añ viñ. 4 A viñaj Eliú chi' quelemto viñ d'a scal eb' viñ chi', yuj chi' ix stañvej viñ slolon juntzañxo eb' viñ chi' yed' viñaj Job chi'. 5 Ayic ix yilan viñ to maxtzac yal spacan eb' viñ d'a viñaj Job chi', majxo techaj yuj viñ syamanoch vaan sb'a, 6 ix syamanoch viñ yalan yic d'a scal eb' viñ icha tic:

Sb'ab'el lolonel viñaj Eliú

A in tic quelem unin into, a exxo tic ichamtac vinac exxo, yuj chi' maj yal in c'ol ix valb'at tas tzin na' d'a scal eyico'.
7 Ix in naan icha tic: Lolonocab' eb' viñ ichamtac vinac tic, yujto te ay tas yojtac eb' viñ. Sch'oxocab'el sjelanil eb' viñ chi', xin chi.
8 Palta jun, masanil anima ayñej spensar, yujto a Dios Syal Yuj Smasanil, a' ix ac'anoch Yespíritu d'a eb'.
9 Mañ yujoc to nivanxo ab'il syil junoc mach, yuj chi' jelan, mañ yujoc yicham vinaquil junoc mach, yuj chi' vach' snachajel yuuj.
10 Yuj chi' sval icha tic: Comonoc tze maclej pax eyab' tastac vic ol vala', ay pax jab'oc tas tzin nib'ej svala'.
11 A in tic ix in maclej vab' tas ix eyala' yacb'an a ex tic van e naan tas tzeyutej e pacan d'a viñ d'a jelanil.
12 Ix vilanpaxi to malaj junoc ex ix yal e pacan d'a viñ icha val smojal.
13 Xeyaltaoch e b'a jelanil, yujto maj yal eyuuj. Añej Dios ol pacan slolonel viñ chi'.
14 Mañoc d'ayin ix yal juntzañ lolonel viñ, yuj chi' mañ ol in pac d'a viñ icha ix e c'ulej a ex tic.
15 A ticnaic mamin Job, a eb' viñ oxvañ tic, somchajnac eb' viñ, max yal-laj spacan eb' viñ tas ix ala'.
16 Palta a in tic mañ ol in em numan, vach'chom a eb' viñ tic mañxa tas vach' yalan eb' viñ, maxtzac nachaj yuj eb' viñ tas tz'aj spacani.
17 Palta ol vac'och in b'a d'a scal jun lolonel tic, ol valan tas nab'il vuuj.
18 Tzijtum tas tzin nib'ej svala', maxtzac yal in yamanoch vaan in b'a yuj tas nab'il tic vuuj.
19 Ijan val tzin d'iñchaj yuj in lolonel chi' svab'i, icha noc' ac' tz'uum b'ud'an yuj yal sat uva.
20 Yovalil ol vala', ichato chi' ol b'o in c'ool, yovalil ol in pac a lolonel tic.
21 A d'ayin, mañ ch'occh'ococlaj yilji anima, palta lajaññej eb' smasanil.
22 Val yel, a in tic mañ in b'eyb'aloc to ay junoc mach svic'chaañ. Q'uinaloc icha chi', tzam yac'och in yaelal Dios, aton b'ojinac in.

33

1 Yuj chi' mamin Job, ab' tas ol vala', cham tza maclej ab' in lolonel tic:
2 Yujto a spac a lolonel chi' ayxoec' d'a yol in ti' yic svalani.
3 A tas nab'il vuuj, ol val d'ayach d'a stojolal yed' d'a smasanil in c'ool.
4 A Dios Syal Yuj Smasanil, a' ix in b'oani, a tz'ac'an in q'uinal, yuj chi' pitzan in.
5 Tac'vañ d'ayin tato syal a pacani, na tas ol utej a colan a b'a.
6 Lajanoñ̃ñej co chavañil d'a yichañ Dios chi', añeja' d'a lum luum tic b'ob'il oñ.
7 Yuj chi' max yal a xiv vuuj, max yal emnaquil ol ach vutej.
8 Icha tic ix vab' alani:
9 Vach'chom malaj in mul, malaj jab'oc in paltail, malaj chucal tzin c'ulej,
10 palta a Dios sayan tas tz'aj yac'anoch d'a vib'añ, icha junoc yajc'ol tzin yutej.

11 Ichato ix yac'och q'uen cadena d'a voc, q'uelanñejoch d'ayin b'ajtac tzin eq'ui, xa chi.
12 Palta a tas ix al tic mañ vach'oclaj, yuj chi' ol vac' spac d'ayach: A Dios yelxo te ec'to yelc'och d'a quichañ a oñ anima oñ tic.
13 ¿Tas yuj tzaloch d'a sat to max spac tas tzal d'ay?
14 A Dios chi' tzijtum macañil syutej lolon sb'a, palta max nachajel-laj cuuj.
15 Ay b'aj slolon d'ac'valil, ma d'a vayichal, ma d'a ilvalil ayic te vaynac oñ.
16 A Dios slolon d'a co pensar, yic tzoñ cachjioch vaan d'a tas sco c'ulej, icha chi' tz'aj oñ xib'tanpaxi.
17 Icha chi' tzoñ yutej Dios, yic vach' squiq'uel co b'a d'a scal chucal, yic mañ comonoc squic'chaañ co b'a.
18 Icha chi' syutej Dios oñ scolanel d'a chamel yic vach' max oñ sateli.
19 Ay pax b'aj jun, a yed' yaelal syac' co cachnab'il Dios chi', scab'an val syail d'a co nivanil.
20 Masanil vael te vach' tz'ac'ji co va'a, toñej sco yajeli.
21 Stz'onb'i co nivanil, scheclajelta co b'aquil d'a co nivanil chi'.
22 Ichato sc'och co nivanil b'aj smucchaj eb' chamnac, ayxoec' d'a yol sc'ab' chamel.
23 Palta q'uinaloc d'a scal jantac eb' schecab' Dios, sic'jielta junoc te nivan yelc'ochi, scoti yic tzul colvaj qued'oc, syalani tas smoj sco c'ulej,
24 sc'anan cuuj d'a Dios to tz'oc' sc'ol d'ayoñ. Sc'ananpax d'a Dios chi' to max yiq'uel co q'uinal, yujto chequelxo mach stupan yuj co chucal chi'.
25 Icha chi' tz'aj sb'oxi co c'ool, axo co nivanil tic tz'uninb'ixi, icha yic scotnac quelemal.
26 Ayic tzoñ tevi d'a Dios, syac'an svach'c'olal d'ayoñ. Val d'a tzalajc'olal tzoñ och ejmelal d'a yichañ Dios, scalan svach'c'olal d'a scal eb' quetani-mail.
27 Scalan junjun oñ d'a yichañ eb' anima icha tic: Ix och in mul, ix in c'ulej tas mañ tojoloc, palta a Dios maj yal sc'ol ix yac'och in yaelal d'a smojal.
28 A ix yutej to ix in scol d'a yol sc'ab' chamel, yuj chi' tzato vil saquilq'uinal, xco chama.
29 Icha chi' tzoñ yutej Dios, mañ jun chaelocñej sc'ulej icha chi',
30 yuj oñ scolanelta d'a yol sc'ab' chamel, yic scac'an tzalajb'oc jab'ocxo co c'ool.
31 Mamin Job ab' val tas ol vala'. Numan tzach aji yacb'an tzin loloni.
32 Tato ay tas tza nib'ej tzala', syal alan d'ayin. Tato ay tas snachaj uuj, ala', tzin nib'ej malaj tas scan d'a ib'añ.
33 Tato malaj tas tzal jun, maclej ab' tas ol vala', ol ach in c'ayb'ej d'a jelanil, xchi viñaj Eliú chi'.

34

Schab'il macañ slolonel viñaj Eliú

1 Ix yalanxi viñaj Eliú chi' icha tic:
2 A ex jelan ex, ex e c'ayb'ejnac, ab'ec tas ol vala':
3 A yol co ti' a tz'ab'an svach'il tastac scab'lej. Icha pax chi' co chiquin a tz'ab'an tastac tz'alchaji.
4 Yuj chi' sco b'eyc'olej tas yaj juntzañ lolonel tic, yic snachajel cuuj tas yaji.
5 A viñaj Job ix alan icha tic: A in tic malaj in mul, palta a Dios max b'oanel-laj tas vaji.
6 Q'uinaloc tato svala' to ay in mul, van am vesan syal chi'. Vach'chom malaj in mul chi', palta max yiq'uel-laj in yaelal tic, xchi viñ.

7 Malaj junoc mach lajan yed' viñaj Job tic, scomon b'uchvaj viñ d'a Dios icha co comon uc'an a a'.
8 Scha val sc'ol viñ junñej tz'aj yed' eb' chuc. Junñej tz'ec' viñ yed' eb' anima chuc spensar.
9 Syalan viñ to malaj tas scac' ganar ayic vach' scutej co b'a d'a sat Dios.
10 Palta a ex ay e pensar tic, ab'ec tas ol vala'. A Dios Syal Yuj Smasanil, malaj b'aj sc'ulej tas mañ tojoloc.
11 A tz'ac'an spac d'a junjun anima icha tastac sc'ulej. Junjun mach ol scha spac icha val d'a smojalil.
12 Val yel a Dios Syal Yuj Smasanil chi', malaj b'aj sc'ulej junoc chucal, ma junoc tas mañ tojoloc.
13 Malaj junoc mach ix ac'an yopisio yac'an yajalil d'a yolyib'añq'uinal tic.
14 Q'uinaloc syal sc'ol Dios syiq'uel quic' yac'nacoch d'ayoñ,
15 junlajanñej am tz'aj co cham co masanil, tzoñ meltzajxicanoch pococal.
16 Mamin Job, tato ay a pensar, ab' tas ol vala'. Tza maclej val ab' in lolonel tic.
17 Q'uinaloc tato mañ tojoloc Dios ¿tom syal yac'an Yajalil? ¿Tom tza nib'ej tzac'och d'a yib'añ Dios, jun yelxo val ec'b'al te vach'?
18 Tato chuc syutej sb'a eb' rey yed' eb' yajal, max xivlaj Dios yalanoch d'a sat eb'.
19 A Dios max yac'ochlaj sb'a yed' eb' yajal, max yac'paxochlaj sb'a yed' eb' b'eyum d'a yichañ eb' meb'a'. Lajanñej quelc'och d'a sat, yujto a b'ojinac oñ co masanil.
20 Tato syal sc'ol Dios, elañchamel tzoñ cham d'a junoc ac'val. A eb' te jelan yalani, munil ol cham eb', mañ yovaliloc anima ol milan eb'.
21 A Dios tz'ilan tastac sco b'eyb'alej, yojtacpaxi tastac tz'aj co b'eyeq'ui.
22 Vach'chom te q'uic'q'uinal, palta max yal-laj sc'ub'anel sb'a eb' sc'ulan chucal.
23 A Dios mañ yovaliloc syavtej junoc anima d'a yichañ yic sch'olb'itani.
24 Mañ yovaliloc sc'anb'ejec' yab'i tas yuj satel eb' nivac yajal, ch'ocxo mach tz'ochcan d'a yopisio eb' chi'.
25 A Dios yojtac tastac sc'ulej eb'. Syalñej sc'och d'ac'valil satancanel eb'.
26 A val d'a quichañ tz'ac'jioch syaelal eb', icha tz'utaj eb' chuc,
27 yujto malaj sgana eb' sc'anab'ajan tas syala', malaj sgana eb' sb'eyb'alan schecnab'il.
28 Yuj schucal eb' yajal chi', tz'el yav eb' meb'a' yed' eb' tz'ixtaji. A Dios tz'ab'an yel yav eb' chi'.
29 Q'uinaloc malaj tas syal Dios, malaj mach syal yac'anoch d'a yib'añ. Q'uinaloc sb'at mican Dios d'a eb' van yixtaji, malaj mach syal scolan eb'. Vach'chom junoc nivan choñab', ma junoc anima, max yal scolan sb'a.
30 Añej Dios syal scolvaji yic max yac' yajalil eb' chuc spensar d'a juntzañ choñab' chi', yic max ixtaj eb' anima yuj eb'.
31 Mamin Job, tocval ix al d'a Dios: Ix och in mul, palta mañxo ol in c'ulejlaj.
32 Ch'ox val in mul to maxtzac in nacoti. Tato ay b'aj chuc ix laj vutej in b'a, axo ticnaic, mañxo ol in c'ulejlaj, mañ xa chioc.
33 Tato max a cha ab' tas syal Dios, ¿tom a a naani to ol spac Dios d'ayach icha val tas tza nib'ej? Yuj chi' a ach tza na' tas tzutej a b'a, mañoc in ol val d'ayach. Al val d'ayoñ tas tza na' chi'.
34 A eb' anima jelan tz'ab'an tas sval tic, ol yal eb' icha tic:
35 Mañ yojtacoc viñaj Job chi' tas syala', malaj yelc'och slolonel viñ syal chi', xcham eb'.

36 Chamocab' val sch'olb'itaj viñaj Job tic, yujto a tas syal viñ, lajan icha tas
syal eb' malaj svach'il sb'eyb'al.
37 A viñaj Job tic, mañ toñejoc ay smul viñ, palta yelxo te pit viñ. Val d'a
quichañ sb'uchvaj viñ d'a Dios, stelan val sb'a viñ yed'oc, xchi viñaj
Eliú chi'.

35

Yoxil macañ slolonel viñaj Eliú

1 Ix yalanxi viñaj Eliú chi' icha tic:
2 Mamin Job, ¿tom tza na' to vach' tas ix ala'? A Dios ol alanoc to malaj in mul,
xa chi.
3 Vach'chom tzal val icha tic d'a Dios: ¿Tas alan ico' vach'chom tz'och in mul?
¿Tas in ganar tato max och in mul chi'? xa chi.
4 Ol in tac'voc d'ayach yed' d'a eb' viñ amigo tic:
5 Q'ueañ q'uelan d'a satchaañ, ol ilani to a asun te chaañ yajq'ue d'a ib'añ.
6 Vach'chom ste och a mul, malaj tas ol ic'an Dios uuj.
7 Taxoñej te vach' pax tas tza c'ulej jun, malaj pax tas syiq'uelta d'a a patic,
malaj jab'oc vach'ilal syac' d'ay.
8 A eb' quetanimail, aton eb' tz'ixtaj yuj a mul, a eb' chi', vach' pax tz'elc'och
eb' yuj svach'il tas tza c'ulej.
9 Ayic tz'ixtaj val eb' anima, tz'el val yav eb' yic sayan mach scolan eb' d'a yol
scab' eb' tz'ixtan chi',
10 palta max sayec'laj Dios eb' yic scolvaj yed' eb', aton Dios b'ojinac eb', jun
tz'ac'an co tzalajc'olal d'a scal yaelal.
11 Max saypaxec'laj Dios chi' eb', aton jun ec'al tzoñ c'ayb'an d'a yichañ noc'
noc', jun tz'ac'an co jelanil d'a yichañ noc' much.
12 Tz'el yav eb', palta max tac'vilaj Dios d'a eb', yujto te chuc eb', syic' val chaañ
sb'a eb'.
13 Yujto a Dios Syal Yuj Smasanil, max scha yab' comon lolonel syal eb'.
14 Vach'chom tzala' to max ilochlaj Dios chi', palta a tas ayoch d'a ib'añ ayec'
d'a yichañ, yuj chi' tañvej tas ol aj sb'oan Dios chi' d'ayach.
15 Tzala' to max cot yoval, malaj yaelal syac' d'a eb' sc'ulan chucal.
16 Palta mamin Job, a juntzañ a lolonel tzal chi' malaj jab'oc yelc'ochi. Jantac
tas tzala', palta malaj a pensar ayic tzach loloni, xchi viñaj Eliú chi'.

36

Schañil macañ slolonel viñaj Eliú

1 Ix yalanxi viñaj Eliú chi' icha tic:
2 A ticnaic ac' nivanc'olal, yujto ol ach in c'ayb'ej, ayto tas ol val yuj svach'iloc
Dios.
3 Ol vac'lab'ej jantac in jelanil yic tzin ch'oxaneli to a Dios chi' b'ojinac oñ, tojol
ton paxi.
4 Ojtaquejeli to a tas sval tic d'ayach mañ esoc. A in tzin lolon ed' tic, tz'acan
in jelanil.
5 A Dios te ay spoder, te ay pax sjelanil, palta malaj junoc mach spatiquejeli.
6 A eb' chuc sc'ulej, scham eb' yuj Dios chi', axo eb' tz'ixtaji, sb'oji yaj eb' yuuj.
7 A stañvan eb' anima vach' sb'eyb'al. A tz'ac'anoch eb' yajalil yic sb'inaj eb'
d'a masanil tiempo.
8 Axo eb' sc'ulan chucal, tato stzec'chaj eb' d'a q'uen cadena, syab' val syail
eb'.
9 A Dios sch'oxani b'ajtac tz'och smul eb' chi' yujto tz'ec' eb' d'a yib'añ.
10 Sloloni yic scachan eb', syalani to syactejcan schucal eb' chi'.

11 Tato scha yab' eb', syac'anoch sb'a eb' d'a yol sc'ab', tzalajc'olal tz'ec' eb', ato syal jantac sq'uinal eb' syac'a'.
12 Palta tato max scha yab' eb' jun, xicjicham eb', sb'atcan eb' d'a scal eb' chamnac yujto maj yac'och eb' d'a sc'ool tas syal Dios.
13 A eb' malaj yelc'och Dios d'ay, ayñejcot yoval eb'. Vach'chom tz'ac'jioch syaelal eb' yuuj, palta max yal-laj sb'a eb' d'ay yic sc'anan scolval eb' d'a yib'añ.
14 Spet cham eb', q'uixvelal tz'aj satel eb'.
15 A d'a scal syaelal junoc mach, a Dios tz'ac'an nachajel smul, yic scolchaj d'a scal syaelal chi'.
16 Mamin Job, icha chi' sgana Dios tzach yutej. Tzach yic'anelta d'a scal a yaelal, tzach yic'anb'at d'a jun lugar te vach' b'aj mañxa tas syac' palta d'ayach, yic tzac' tzalajb'oc a c'ool d'a vael jantac svach'il.
17 Palta axo ticnaic, a Dios tzach ch'olb'itani, a yaelal smoj schaan eb' chuc, a chi' van a chaani.
18 Yuj chi' ya'ilej a b'a yic vach' mañ elañchameloc tzach satel yuj yoval sc'ol Dios. Mañ ol yal a colchaj d'a yoval sc'ol chi' yuj jantacoc tumin.
19 Malaj yelc'och a b'eyumal d'a sat. Malaj pax yelc'och jantac ipalil d'ay.
20 Mocab' a nib'ejcot sq'uic'alq'uinalil chamel d'a ib'añ, aton stiempoal satjiel nivac choñab' d'a elañchamel.
21 Ya'ilej a b'a yic max a nib'ejb'at a b'a d'a chucal, yujto a yaelal tic ix javi d'a ib'añ yic max ach b'at d'a chucal chi'.
22 Scham val ilan jantac spoder Dios. Malaj junoc c'ayb'um syal slajb'an sb'a yed'oc.
23 Malaj junoc mach syal yalan tas sc'ulej, malaj mach syal yalanoch d'a sat to chuc ix sc'ulej.
24 Masanil anima tz'alan vach' lolonel yuj tas vach' ix sb'o Dios chi'. Ya'ilej pax a b'a yic max b'at satc'olal alan vach' lolonel d'ay.
25 Masanil anima tz'ilan tastac b'ob'il yuuj, vach'chom najatñej syilb'at eb'.
26 Maxtzac nachajel cuuj jantac snivanil yelc'ochi, max yal co b'isan jantac yab'ilal.
27 A tz'ic'anq'ue jantac a a' d'a chaañ, smeltzajoch a' ñab'il.
28 Smolan sb'a a' d'a scal asun, slajvi chi' yax ñab' tz'aj yem a' d'a quib'añ.
29 Malaj mach snachajel yuuj tas tz'aj spucaxb'at asun chi' yuuj, ma tas yuj sc'añ c'u d'a satchaañ b'aj ay scajnub'.
30 A tz'ac'anec' copoljoc leb'lon d'a spatictac b'aj ayeq'ui, palta a yich a' mar, añeja' q'uic'q'uinal yilji.
31 Icha tic tz'aj sch'olb'itan juntzañ choñab', syac'an jantac vael d'a eb' anima.
32 A yamjinac leb'lon, syumanb'at b'aj syal sc'ool, d'iñanñej sc'och b'aj sc'och chi'.
33 Ayic sc'añ c'u chi' a sch'oxani to van scot nivac ic'ñab', inatax noc' molb'etzal noc', yojtac noc' to vanxo scot ic'ñab' chi'.

37

1 A svilan nivac ic'ñab' chi', ste ib'xiq'ue in pixan yuj xivelal, ichato sq'ueta svab'i.
2 Ab'ec val sc'añ c'u, aton sjaj Dios, a d'a yol sti' tz'elta jun sc'añ chi'.
3 A tz'ac'anec' copnaj leb'lon d'a masanil satchaañ, scheclajc'och b'aj slajvic'och lum luum tic.
4 Slajvi chi' tz'ab'chaj sc'añ yoch sjaj Dios te nivan yelc'ochi. Yacb'an van sc'añ chi' axo leb'lon chi' maxtzac och vaan yec' copoljoc.
5 A yuj sc'añ yol sjaj chi', ay tas satub'tac sc'ulej, max nachajel cuuj.

6 A tz'ac'anem q'uen sacb'acom d'a sat luum tic, syac'anpaxem ñab' te ay smay.
7 Yuj chi' a Dios tz'ac'anoch eb' anima d'a yol spat, yic vach' snachajel yuj eb' to a tz'ac'ancot juntzañ chi'.
8 Axo noc' noc' sb'at noc' d'a yoltac sñaq'ueen, ata' b'at sc'ub'ejcan sb'a noc'.
9 Scot chacxuxum ic' d'a stojolal sur, axo d'a stojolal norte scot siic yuj ic'.
10 A yuj yic' Dios spitzviq'ue q'uen cheev, sb'at quechan q'uen d'a yib'añ a' nivac a'.
11 A tz'ac'anoch a' d'a scal asun, axo d'a scal a' spitzvielta leb'lon.
12 A asun tz'ec'ñej b'aj sgana Dios. Icha chi' tz'aj sc'anab'ajan asun chi' tas syal d'a smasanil sat luum tic.
13 A yed' juntzañ tic sch'oxan Dios, syac'an yaelal ma syac'an svach'c'olal d'a eb' anima.
14 Mamin Job, ab' val tas svala', scham val ilan tas satub'tac sc'ulej Dios.
15 ¿Tzam nachajel uuj tas syutej Dios sc'ulan masanil juntzañ tic, tas tz'aj yec' copnaj leb'lon d'a scal asun chi'?
16 ¿Ojtac ama tas tz'aj scan vaan asun d'a satchaañ? Aton jun chi' sch'oxanel sjelanil Dios satub'tac.
17 A ach tic, pural stechaj c'ac' uuj d'a yol a pichul. Yuj ic' te c'ac' scot d'a sur numanxoñej tz'aj sat lum tic.
18 ¿Tzam yal a colvaj yed' Dios yic syac'anb'at jeñan satchaañ tic, icha junoc quechañ q'uen q'ueen tzatz tz'ajcani?
19 Al d'ayoñ ticnaic tas vach' scal d'a Dios, yujto icha d'a scal q'uic'alq'uinal ayoñ eq'ui, mañxa tas vach' calani.
20 A in tic max in tec'b'ej in b'a valani to tzin lolon yed' Dios. Tato tzin c'ulej icha chi', ichato in gana svic'cot in chamel.
21 Ina ayic tz'ec' ic' syic'anel asun, sc'achvi d'a chaañ, maxtzac yal co q'ue q'uelan d'a yoc c'u.
22 A d'a stojolal norte toxoñej copopi tz'aj icha q'uen oro, toxoñej sat co c'ol quilan stziquiquial Dios.
23 Maxtzac nachajel cuuj tas yaj Dios Syal Yuj Smasanil, yujto ec'b'al spoder yed' stojolal. Te tojol yuj chi' malaj b'aj syixtej junoc anima.
24 Yuj chi' xiv eb' anima d'ay. Malaj jab'oc yelc'och eb' syaloch sb'a jelanil d'a yichañ, xchi viñaj Eliú chi'.

38

Spac slolonel viñaj Job ix yac' Dios
(Caps 38—42)

1 Ix lajvi chi, ix lolonelta Jehová d'a viñaj Job d'a scal jun chacxuxum ic', ix yalan icha tic:
2 ¿Tas aji, yuj chi' yed' a lolonel malaj yelc'och tzala'? Scheclaji to max a chalaj tato tz'acan in jelanil.
3 Tec'b'ej a b'a a pacan juntzañ tas ol in c'anb'ej tic:
4 ¿B'ajtil ayach eq'ui ayic ix vac'anem yich lum luum tic? Al d'ayin tato yel te ay tas ojtac.
5 ¿Ojtac ama mach ix naani jantac ix aj yem yechel yich lum chi'? ¿Mach ix naani jantac tz'aj luum?
6 ¿Ojtac ama b'ajtil b'achancan yich lum chi'? ¿Mach ix b'ab'laj ac'anem q'uen q'ueen ayem yichoc luum?
7 Ayic vanxo sq'uiñib'i d'a jun c'u chi', ix b'itan q'uen c'anal. Masanil eb' ángel, ix el yav eb' yuj tzalajc'olal.

8 Ayic ix elul chulnaj a' mar d'a sat lum tic, ¿mach ix macan sat a' yic scanñej
a' b'aj aycani?
9 A in ix vac'can asun sc'uoc a', añeja' asun chi' ix vac'canoch sb'aloc a'.
10 A in ix vac'can b'aj sjavi c'aman a' mar chi', ichato ix vac'canoch sllaveal sti'
a'.
11 Ix valan d'a a' icha tic: Añej d'a tic tzach javican c'aman, maxtzac yal ec' d'a
tic, añej d'a tic ol ach ja poñnajoc, xin chi d'a a'.
12 ¿Ayxom b'aj ix ala' to scot saquil yichchaañ yic sacb'i d'a junoc c'u?
13 ¿Ix am a puc saquilq'uinal d'a smasanil sat lum luum yuj a lolonel chi', yic
b'at sc'ub'ejel sb'a eb' chuc?
14 Scheclaj val sch'olquiltaquil sat lum luum ayic tz'och yoc c'u d'a luum d'a
q'uiñib'alil, icha scheclaj schucquiltaquil junoc c'apac, ma icha tz'aj
scheclajcanem otz'an junoc sello d'a lum b'aq'uech luum.
15 A saquilq'uinal chi' syaman vanaj eb' chuc, yuj chi' maxtzac yal-laj sc'ulan
chucal eb'.
16 ¿Ayxom b'aj ix ach xid'ec' il juntzañ xab' olan c'ub'eltac b'aj sq'ueul a' mar?
17 ¿Toxom ix ila' b'ajtil ay spuertail chamub'?
18 ¿Ojtac ama jantac yechel sat lum luum tic? Al d'ayin, tato yel ojtac smasanil.
19 ¿Ojtac ama b'ajtil scot saquilq'uinal yed' q'uic'alq'uinal?
20 ¿Tzam yal alan d'a saquilq'uinal b'aj sc'ochcani? ¿Tzam yal ic'anxi meltzaj
b'aj cajan?
21 Tecan ojtac val sic'lab'il, ina ayachxo ayic ix in b'oan masanil tas, te ayxo a
q'uinal.
22 ¿Ayxom b'aj ix ach xid'ec' b'aj molan q'uen cheev yed' q'uen sacb'at vuuj?
23 A juntzañ chi', sic'an vuuj, yic svac'lab'an d'a junoc yaelal, ma d'a junoc
oval.
24 ¿Ojtac ama b'ajtil sjavi c'u? ¿Ojtac ama b'aj scot ic' d'a stojolal b'aj sjavi c'u
chi'?
25 ¿Mach sjacan b'aj scot secnaj yaxñab', sch'oxan b'aj sb'at oval ic' ñab',
26 ayic syac'an ñab' d'a lum tz'inan luum, b'aj malaj anima cajan,
27 yic sch'ayxi lum luum malaj tas sq'uib' d'ay, slajvi chi' sq'uib' añ añc'ultac?
28 ¿Mach mamab'il yaj d'a yaxñab' yed' d'a yal ac'val?
29 ¿Mach nunab'il yaj d'a q'uen cheev?
30 ¿Mach tz'ac'an tzatzb'oc a a' icha q'uen q'ueen, stzatzb'iel sat a' mar yuj siic?
31 ¿Tzam yal a molb'an q'uen c'anal scuchan Mootz, ma tza saclemb'at q'uen
c'anal scuchan Orión?
32 ¿Tom a ach tzac' q'ueul q'uen nitc'anal ayic van sq'uiñib'i? ¿Tom a ach
tziq'uelta juntzañ q'uen c'anal scuch nivan Osa yed' q'uen yune' Osa?
33 ¿Tom ojtac juntzañ sleyal tastac tz'aj sb'eyec' tastac ay d'a satchaañ? ¿Tom
a ach tzac' elc'och juntzañ ley chi' d'a sat lum tic?
34 ¿Tom syal alan d'a asun to syac'cot sñab'il?
35 Tato tza checb'at leb'lon yic sb'at d'a junoc lugar, ¿tzam tac'vi d'ayach icha
tic: Ina in tic, chec in, xchama?
36 ¿Tom a ach ix ac' sjelanil noc' much yed' noc' ajtzo' yic syojtacanel noc' to ol
yac' ñab'?
37 ¿Ay am mach te jelan yojtac jantac asun ay d'a smasanil? ¿Tom syal a
secanel a a' ayoch d'a scal asun chi' yic syac'an ñab',
38 yic a lum pococ tz'och lum soc'omal, telquiltac tz'aj luum?
39 ¿Tom a ach tza say schib'ej noc' nun choj yic syic'anb'at noc' d'a noc' yunetac
yic sb'ud'ji noc' yunetac chi',
40 ayic syil-lan sb'a noc' b'aj ay, mato yic tz'em lachan noc' d'a caltac añc'ultac?

41 ¿Mach tz'ac'an svael noc' joj ayic tz'ec' noc' say svael noc' yune', yujto tz'el yav noc' sc'anan svael d'ayin?

39

1 ¿Tom ojtac b'aq'uiñ tz'aj yune' noc' c'ultaquil chiva? ¿Tom tzila' chajtil tz'aj yalji yune' noc' c'ultaquil chej?
2 ¿Tom ojtac jaye' ujal scuchoch yune' noc', b'aq'uiñ pax tz'aj yune' noc' chi'?
3 Ayic tz'aj yune' noc' chi', tz'em votz'an noc' yic tz'el yune' noc' chi' yic tz'ec' syail.
4 Ayic toxo ix och yip noc' yunetac chi', sq'uib' noc' d'a caltac te', maxtzac meltzajlaj noc' d'a snun chi'.
5 ¿Mach ac'jinaccan noc' caltacte'al b'uru? ¿Mach aljinaccani, yuj chi' libre yajcan noc'?
6 A in valnac b'ajtactil scajnajcanec' noc', aton d'a taquiñ luum yed' d'a pañquiltac b'aj malaj tas sq'uib'i.
7 Max yal-laj sc'ol noc' tz'aj b'aj ay av yuj anima, malaj mach syal yac'an munlaj noc'.
8 Tz'ec' noc' say va sb'a d'a tzalquixtac, sayan añ añc'ultac noc' sc'uxu'.
9 ¿Tom tza na' to a noc' caltacte'al vacax syal ac'an munlajoc, mato tz'ochcan noc' junoc ac'val d'a yol a macte'?
10 ¿Tom syal a tzec'anoch te' yugo d'a noc', yic tzac'an pural noc' smunlaj d'a arado ed'oc, ma tz'och tzac'an noc' d'a a patic yic tzach d'ocvi lum yed' noc'?
11 ¿Tom yujto te ay yip noc' syal ac'anoch noc' yipoc a c'ool d'a a munlajel?
12 ¿Tom tza na' to syal a c'anan noc' yic tza molan sat tas tzavej b'aj smolb'aji?
13 Ilnab' noc' avestruz, slavlavan sc'axil noc' d'a tzalajc'olal, palta max yal-laj sb'at jeñeñoc noc' icha noc' garza.
14 A d'a scal q'uen arena syaq'uem sñolob' noc' yic sq'uixnaj yuj sq'uixinal q'ueen.
15 Max snalaj noc' tato ay mach ol tec'an pojoc, ma junocxo noc' sq'ue tec'tec' d'a yib'añ.
16 Te chuc noc' d'a yune', ichato mañ yuneoc noc'. Malaj sna noc', vach'chom max q'ueta noc' yune' chi'.
17 Yujto a in maj vac' spensar noc', yuj chi' icha chi' syutej sb'a noc'.
18 Ayic sq'ue vaan noc' sb'at lemnaj noc', max xivlaj noc' syamchaj yuj noc' chej ayq'ue anima d'a yib'añ, yujto max tzac'van sb'ey noc' chej chi' d'a noc'.
19 ¿Tom a ach ac'nac yip noc' chej chi'? ¿Tom a ach ac'nac xil yib' sjaj noc' yic vach' yilji noc' yuuj?
20 ¿Tom a ach tzac'q'ue chennaj noc' icha noc' chil? Ste xiv eb' soldado yuj noc' ayic sjornaj sñi' noc'.
21 Smac'an lum luum noc' d'a ac'lictac yujto stec'ton yip noc', max xivlaj noc' sb'at d'a oval.
22 Mañ yojtacoclaj noc' tato ay tas ay smay, max xivlaj noc', max ochlaj tec'naj noc' yuj q'uen espada.
23 Vach'chom toxoñej stziñiljub' q'uen q'ueen ayoch d'a viñ ayq'ue d'a yib'añ noc', scopoljub' q'uen espada yed' q'uen slanza viñ,
24 palta yed' val yip noc' sb'at ñicnajoc. Ayic tz'oc' q'uen trompeta yic oval, maxtzac yal syamchajoch vaan noc'.
25 Ayic tz'oc' q'uen trompeta chi' tz'oc' pax noc'. Najatto ay noc', syab'an noc' to ay oval, syab'an noc' yoch sjaj eb' yajal.

26 ¿Tom te jelan ach, tom syal a c'ayb'an noc' ch'acb'a yic sb'at jeñeñoc noc' d'a
stojolal sur?
27 ¿Tom a ach tzal d'a noc' d'iv to sb'o so' noc' b'aj te chaañ?
28 A d'a sattac q'uen tenam ayec' noc' tz'ec' c'u tz'ec' ac'val. A d'a sjolomtac
q'ueen sq'ue tec'tec' noc'.
29 A d'a chaañ chi' smaclej yil noc' b'ajtil sb'at noc' syam schib'ej.
30 A noc' yune' noc' añej chic' ic'an pitzan noc'. A b'aj ay snivanil chamnac,
ata' ayñejec' noc', xchi Jehová.

40

1 Ix yalanxi Jehová d'a viñaj Job chi' icha tic:
2 Ach Job, ix a nib'ej a telaj a b'a ved'oc a in to Syal Vuj Smasanil, ¿ayto am tas
tza nib'ej tzal d'ayin? Tac'vañ d'ayin, xchi Jehová chi'.
3 Ix tac'vi viñaj Job chi' d'a Dios icha tic:
4 ¿Tas ol vutej in tac'vi a in malaj jab'oc velc'och tic? Vach' ama to malaj tas
svala'.
5 Chael oxelxo ix in loloni, mañxalaj tas vach' valani, xchi viñ.
6 Ix lolonpaxelta Jehová chi' d'a viñ d'a scal jun chacxuxum ic' chi', ix yalan
icha tic:
7 Tec'b'ej a b'a d'a vichañ, ol a pacan d'ayin tastac juntzañ ol in c'anb'ej tic
d'ayach:
8 ¿Tzam a tec'b'ej a b'a alani to mañ tojoloc svutej in b'a, yujto malaj a mul
alani?
9 ¿Tocval ec'b'al ip d'a vichañ? ¿Tzam ñilili sc'añ yol a jaj icha sc'añ vic tic?
10 Ch'oxnec vil an tato nivan elc'ochi, checlajocab' a b'inajnaquil yed' a poder.
11 Scham val ilan eb' syic'chaañ sb'a, ac' oval yed' eb', emnaquil tzutejcan eb'
tato syal uuj.
12 A eb' syic' val chaañ sb'a te chuc sb'eyb'al chi', yalñej b'ajtil ay eb',
tec'canem eb' d'a sat luum vila'.
13 Tza mucancan eb' d'a yol luum. Tza macancanem eb' b'aj ayec' eb'
chamnac.
14 Icha chi' ol aj vilani to yel ay a jelanil, syal a colan a b'a yed' val ip.
15 Ilnab' noc' nivac Behemot, a in ix in b'o noc' icha ix vutej ach in b'oani. A
añ añ sc'ux noc' icha noc' vacax.40.15
16 Ina te ay yip snañal noc' yed' yip sb'ac'chil xub' noc'.
17 A sñe noc' lajan stzatzil icha te' c'ute', axo sch'añal xub' noc' pixquiltac yaji.
18 A sb'aquil noc' lajan icha q'uen tubo nab'a bronce, axo yoc noc' icha q'uen
hierro.
19 Añej juntzañ noc' chi' satub'tac yilji ix in b'o d'a scal masanil noc' noc'. A
inñej syal in satanel noc', yujto a in ix in b'o noc'.
20 A d'a jolomtac vitz b'aj stajni noc' c'ultaquil noc', ata' say añ añc'ultac noc'
sc'uxu'.
21 Axo d'a yeñultac te te' tz'em cutzan noc', mato d'a scaltac te' aj b'aj
c'ub'eltac, b'aj sitz'atac.
22 A te te' ay yeñul chi', a d'a yeñul te' sic'b'an noc'. A d'a scaltac te' b'acmam
oyanoch d'a stitac a a', ata' ay noc'.
23 Vach'chom ste nivanb'i a a' chi', max xivlaj noc'. Vach'chom sq'uec'och a'
Jordán d'a yol sñi' noc', malaj tas sna noc'.
24 ¿Mach val junoc syal yic'anq'ueta yol sat noc', ma syal yac'anec' junoc lasu
d'a yol sñi' noc'?

40.15 **40:15** Behemot, syalelc'ochi nivaquil noc', palta mañ cojtacoc tas noc'al noc'.

41

1 Añeja' pax noc' leviatán, ¿tocval syal a yaman noc' yed' q'uen anzuelo? ¿Tocval syal a tzec'an sti' noc' yed' junoc ch'añ ch'añ?41.1
2 ¿Tom syal ac'anec' junoc ch'añ ch'añ d'a yol sñi' noc', ma tzaq'uec' junoc q'uen gancho d'a yalañ sti' noc'?
3 ¿Tom syal stevioch noc' d'ayach yic tz'oc' a c'ol d'a noc'? ¿Tom nanam syutej sb'a noc' d'ayach yic malaj tas tzutej noc'?
4 ¿Tom syal ac'an a trato yed' noc' yic tz'och noc' a checab'oc d'a masanil tiempo?
5 ¿Tom syal a tajni yed' noc' icha tzach tajni yed' noc' much? ¿Tom syal ac'anoch sch'añal noc' yic stajni eb' ix isil yed' noc'?
6 ¿Tom syal spojchajec' schib'ejal noc'? ¿Tom syal scotac xicanb'at noc' eb' choñvajum?
7 ¿Tocval tz'ec' junoc jul-lab' d'a stz'umal noc' uuj? ¿Tocval sc'axpaj q'uen arpón d'a sjolom noc' uuj?
8 Tato tzac'lej a yaman noc', tzac'an oval yed' noc', mañ ol b'at satc'olal uuj tas tzach yutej noc', mañxa b'aq'uiñ ol a tzuntzej noc'.
9 Yalñej mach tz'ilan noc' leviatán chi', tz'el yip eb' yuj xivelal.
10 Malaj junoc mach stec'b'ej sb'a stzuntzan noc'. Ocxom val in a in tic, ¿tocval ay junoc mach stec'b'ej sb'a d'a vichañ?
11 Malaj junoc mach ac'jinac junoc tas d'ayin, yuj chi' malaj b'aj ay in b'oc, yujto vicñej masanil tas.
12 Max vactej valan yuj yoc noc' leviatán chi', yujto te' ay yip, malaj tas stzac'van icha yip noc' chi'.
13 Malaj mach syal yic'anel stz'umal noc', mato stecoch slanza eb' d'a stz'umal noc' chi', yujto a stz'umal noc' chi' icha q'uen smacul sñi' sc'ol eb' soldado yaji.
14 Malaj mach syal sjacan sti' noc', yujto a q'uen ye noc' yelxo te ay smay yilji q'ueen.
15 A stz'umal yich spatic noc' latz'anochi, te tzatz icha q'uen q'ueen, lajan icha maclab' jul-lab'.
16 B'uc'uq'ui yaj stz'umal noc' chi', mañxa jab'oc ic' syal yec' d'ay.
17 Junñej yamañ yaji, malaj mach syal sñic'chitani.
18 Ayic tz'ad'isvi noc', lajan val icha yec' leb'lon. Axo yol sat noc' stziquiqui yilji icha sjavi c'u d'a q'uiñib'alil.
19 A d'a yol sñi' noc' tz'elta c'ac', spucb'at icha namix c'ac',
20 tz'elta tab', icha xob'al junoc chen van xej d'a scal te' c'ac'.
21 A yed' yic'al sñi' noc' schacb'i te' tzac'ac', tz'eltapax namix c'ac' d'a yol sñi' noc'.
22 A sjaj noc' te ay yip. Masanil anima xiv d'a noc'.
23 A schib'ejal noc' te tzatz, icha val q'uen hierro b'ob'il d'a cal c'ac'.
24 A spixan noc' te tzatz icha q'uen q'ueen, tzatz icha q'uen cha'.
25 Tato scot noc' d'a eb' anima, a eb' te vinac yalani xiv eb' d'a noc', sb'at eb' elelal yuj xivelal chi'.
26 Malaj tz'och q'uen espada, q'uen lanza, ma jul-lab' yic syac'an oval eb' anima yed' noc'.
27 A q'uen hierro icha te' unin te' yaj q'uen d'a noc', axo q'uen bronce icha te te' c'aeltac yaj q'uen d'a noc'.
28 A jul-lab' sjulchajoch d'a noc', max xivlaj jab'oc noc' yuuj. A junoc q'uen q'ueen sjulchajoch d'a noc' icha yoch añ ac icha chi' yoch q'uen d'a noc'.

41.1 **41:1** Il nota d'a Job 3.8.

29 Tato sco jicoch junoc te' nivan mac'lab' d'a noc', ichañej co pajanoch junoc te' aj d'a noc'. Ayic sc'añ sti' jul-lab' sjavi d'a noc', toñej tz'och q'uelan noc'.
30 Ayic sb'at ñerñon noc' d'a sat luum, jul tz'ajcan yec'b'en b'aj tz'ec' noc' chi', icha tz'aj yuj sjayil sti' q'uen rastrillo.
31 Ayic tz'ec' noc' d'a sjulal a' mar, tz'ib'xi sat a' yuj noc', ichato xej a', icha xej noc' mantecat d'a yol yed'tal.
32 Sac tz'ajcan a' mar b'aj tz'ec' noc' chi', icha saquil xil jolom.
33 Malaj junocxo tas d'a sat lum tic syal slajb'an sb'a yed' noc'. A juntzañ noc' noc' chi', a in in b'onac noc', max xivlaj noc'.
34 A noc' sat yaj vuj d'a masanil noc' noc' ay smay. A noc' ayoch reyal d'a masanil noc' chium noc', xchi Jehová d'a viñaj Job chi'.

42

1 Ix lajvi chi' ix yalan viñaj Job chi' d'a Jehová icha tic:
2 Vojtac to masanil syal uuj, a tas tza nib'ej, tza b'oñej.
3 A ach ix al d'ayin icha tic: ¿Tas aji, yuj chi' yed' a lolonel malaj yelc'och tzala' scheclaji to max a chalaj tato tz'acan in jelanil? xa chi. A in tic a tas satub'tac yed' tas max nachaj vuuj, a chi' ix vala'.
4 Ix alan pax d'ayin icha tic: Ab' tas ol vala', tza pacan d'ayin tas ol in c'anb'ej d'ayach, xa chi.
5 A d'a yalañtaxo añej ab'ixal ix vab'i, palta axo ticnaic tzach vil val och yed' in sat.
6 Yuj chi' snachajel vuuj to malaj jab'oc velc'ochi, vach' tzin emxoñej c'ojan d'a cal pococ tic yed' d'a scal q'uen tic'aq'uil taañ tic yic tzin naan in b'a, xchi viñaj Job chi'.

Svach'c'olal Dios d'a viñaj Job

7 Ayic ix lajvi yalan juntzañ tic Jehová d'a viñaj Job chi', ix yalanpax d'a viñaj Elifaz chi' icha tic: Scot val voval d'ayach yed' chavañxo eb' viñ ajun ed' chi', yujto mañ vach'oc tas ix eyal d'a in patic, mañ lajanoc ix eyutej e b'a yed' viñ in checab' aj Job tic. 8 A ticnaic, iq'ueccot ucvañoc noc' quelemtac vacax yed' ucvañoc noc' ch'ac calnel, tzul eyac'an noc' d'a viñ in checab' aj Job tic, axo viñ ol ñusantz'a noc' smasanil silab'il d'ayin eyuuj. A viñ ol lesalvoc eyuuj, ol in chaan slesal viñ chi'. Vach'chom to smoj e chaan eyaelal, yujto mañ vach'oc tas ix eyal d'a in patic, mañ ichoc ix yutej sb'a viñ in checab' aj Job tic ix eyutej e b'a, palta mañxa tas ol ex vutej, xchi Jehová.
9 Yuj chi' ix cot viñaj Elifaz chi', viñaj Bildad yed' viñaj Zofar, ix sc'ulan eb' viñ icha val ix aj yalan Jehová. Ix chaji slesal viñaj Job chi' yuj Jehová chi'.
10 Ayic lesalvinacxo viñaj Job yuj eb' viñ yamigo chi', ix yac'anxi svach'c'olal Jehová d'a viñ icha d'a yalañtaxo, ec'b'alto pax ix aj yac'an d'a viñ icha ay d'a viñ d'a yalañtaxo. 11 Ix javi pax eb' yuc'tac viñ yila', eb' ix yanab' viñ, juntzañ eb' yamigo viñ yed' masanil eb' anima ojtannac viñ d'a yalañtaxo. Ix och val jun nivan vael yuj eb' d'a spat viñ. Ix yac'an snivanil sc'ol viñ eb'. Ix yalan eb' to ix cuspax eb' yuj yaelal ix yac'cot Jehová d'a yib'añ viñ. Ix yac'ancan q'uen tumin eb' yed' junjun colc'ab' nab'a oro d'a viñ.
12 Ix yac' jantac svach'c'olal Dios d'a yib'añ viñaj Job chi', ec'b'alto nivan d'a yichañ tas ay d'a viñ d'a yalañtax chi'. Ix q'uec'och sb'isul noc' scalnel viñ d'a 14 mil, 6 mil noc' camello, mil par noc' vacax smunlaji yed' mil noc' b'uru. 13 Ix aljixi ucvañ yuninal viñ yed' oxvañ yisil. 14 A ix b'ab'el, Jemima ix yac' viñ sb'iej ix, axo ix schab'il Cesia ix sb'iej ix, axo ix yoxil, Keren-hapuc ix sb'iej

ix.42.14 15 Malaj eb' ix ix d'a yolyib'aňq'uinal tic stzac'van svach'il yilji icha
yilji eb' ix yisil viňaj Job chi'. Ix ac'ji smacb'en eb' ix icha yic eb' viň snulej yuj
smam chi'.
16 Ayic ix lajvi yec' juntzaň tic, 140 ab'il to ix yil viňaj Job chi'. Ixto yil viň
sq'uib'can eb' yuninal, masanto eb' yixchiquin eb' yixchiquin viň chi'. 17 Te
icham vinacxo viň ayic ix cham viň.

42.14 **42:14** A sb'i eb' ix yisil viňaj Job chi' sch'ox b'aj xajan eb' ix yuj viň, stzalaj viň yed' eb' ix. A Jemima syalelc'ochi “Paramuch”. Cesia syalelc'ochi “te' canela sc'anchaj d'a perfumeal”. A Keren-hapuc syalelc'ochi “yed'tal remeyo syac'och eb' anima d'a sat”.

A Ch'aň Libro
SALMOS

Salmos sb'i jun libro tic, syalelc'ochi to tz'och b'it yed' juntzaň yamc'ab' yic b'it ay sch'aňal. Yuj chi' icha chi' ix sb'iejcan jun libro tic. Himnario yaji, slibroal pax lesal yaji. Tzijtum eb' anima tz'ib'jinac jun libro tic, najtil tiempo yic'nac yic tz'ib'chajnac chi'.

C'ojanc'olal ajnac yil-lan sb'a juntzaň b'it chi'. Axo ix aji a' sc'an eb' israel yic sb'itan eb' ayic tz'och eb' ejmelal d'a Dios. Axo yic ix b'eyňej tiempo, ix och yed' juntzaňxo libro ojtacab'il yuj eb' israel to a slolonel Dios tz'ib'ab'il d'ay.

A jun libro Salmo tic ch'occh'oc tastac ay d'ay: Ay b'it, ay aloj vach' lolonel d'a Dios, ay lesal yuj sc'anchaj scolval Dios, ay lesal yuj sc'anchaj nivanc'olal, ay b'it yic ac'oj yuj diosal yuj svach'c'olal Dios, ay pax lesal yuj sc'anchaj yaelal d'a yib'aň eb' ajc'ool. A juntzaň lesal tic ay b'aj junňej mach slesalvi yuj tas snib'ej d'a yol yico', ay pax juntzaňxo lesal yuj eb' schoňab' Dios.

Ix yac' b'inaj jun libro Salmo tic Jesús. Tzijtum b'aj sb'inaj d'a yol ch'aň Nuevo Testamento. Sc'annac pax jun libro tic eb' b'ab'el creyente ayic sb'itan eb' d'a sculto, ayic yelnac yich Iglesia.

A jun libro tic oye' macaň yaji: B'ab'el macaň, tz'el yich d'a Salmo 1 masanto d'a 41. Schab'il macaň, tz'el yich d'a Salmo 42 masanto d'a 72. Yoxil macaň, tz'el yich d'a Salmo 73 masanto d'a 89. Schaňil macaň, tz'el yich d'a Salmo 90 masanto d'a 106. Yoil macaň, tz'el yich d'a Salmo 107 masanto d'a 150, aton d'a tic slajvican jun libro tic.

LIBRO 1

1

(SALMOS 1—41)

Eb' tojol yed' eb' chuc

1 Te vach' yic eb' max c'anab'ajan tas syal eb' sc'ulan chucal, max b'at eb' d'a sb'e eb' maň vach'oc sb'eyb'al, max yac'och sb'a eb' d'a scal eb' b'uchumtac d'a Dios.
2 Palta d'a smasanil sc'ol eb' sc'anab'ajej sc'ayb'ub'al Jehová, snaub'taňan eb' d'a c'ual d'ac'val.
3 Masanil tas sc'ulej eb', vach'ňej tz'aj yelc'ochi. Lajan yaj eb' icha junoc te te' ay d'a sti' a a', syac' sat te' d'a stiempoal, malaj b'aq'uiň stacjiel xil te'.
4 Axo pax eb' chuc sb'eyb'al jun, maň ichocta eb'. Lajan yaj eb' icha smatz'il ixim trigo tz'ic'jib'at yuj ic'.
5 Yuj chi' maňxo ol yal-laj scolan sb'a eb' chuc chi' ayic ol ch'olb'itaj eb' d'a yichaň eb' anima tojol sb'eyb'al.
6 Te xajan eb' anima tojol sb'eyb'al yuj Jehová. Axo eb' anima ayb'at d'a chucal, van sb'atcan eb' d'a syaelal.

2

A viň rey sic'b'ilel yuj Jehová

1 ¿Tas val yuj tz'el veq'uec'oc yav eb' ch'oc choňab'il sq'uechaaň? ¿Tas val yuj slajtiej sb'a eb' d'a junoc tas maň ol tzac'van eb' sb'oani?
2 A eb' viň rey yed' eb' yajal d'a juntzaň choňab' chi', schichonoch sc'ool eb', junlajanxoňej syutej slajtian sb'a eb' yoch ajc'olal d'a Jehová yed' d'a Viň Rey Sic'b'ilel yuuj.
3 Slaj yalan eb' icha tic: Quiq'uequel co b'a d'a yol sc'ab' Dios yic maňxalaj yalan yic d'ayoň, xchi eb'.

4 A Jehová Yajal d'a satchaañ toñej stzetzaj val eb' yuuj, sb'uchji eb' yuuj.
5 Scot yoval d'a eb', xib'taj eb' yuuj. Yed' yoval sc'ool ol yalan d'a eb' icha tic:
6 Toxo ix vac'och yopisio Viñ Rey d'a tzalan Sion, aton jun tzalan sic'b'ilel vuuj,
xcham Jehová chi'.
7 Axo Viñ Rey Sic'b'ilel chi' tz'alani: Svalcanel tastac ix sna Jehová. Ix yal
d'ayin: A d'a jun c'u tic, tzin ch'oxeli to Vuninal ach.
8 C'an d'ayin, ol vac'an juntzañ nivac choñab' yed' masanil yolyib'añq'uinal
tic d'ayach.
9 Ol ac' yajalil d'a yib'añ eb' yed' val a poder. Ol a satel eb' icha tz'aj smac'jipoj
junoc lum chen d'a junoc q'uen c'ococh, xchi d'ayin, xchi Viñ Uninab'il
chi'.
10 A ticnaic jun, ex sreyal, ex yajalil juntzañ choñab', jelanocab' tzeyutej e
pensar, scham val e c'ayb'an tas svala'.
11 Aq'uequem e b'a d'a Jehová d'a tzalajc'olal, ayocab' yelc'och d'a yol e sat.
12 Emnaquil tzeyutej pax e b'a d'ay d'a smasanil e c'ool, yic max cot yoval
d'ayex. Tato maay, ol ex satel yuuj, yujto elañchamel scot yoval.
Te tzalajc'olal yic masanil eb' scol sb'a d'a Jehová.

3

A scolval Dios sc'anchaji

Sb'it jun tic viñaj David ayic ix el viñ elelal d'a viñaj Absalón, aton yuninal.
1 Mamin Jehová, tzijtum eb' anima ayoch ajc'olal d'ayin, tzijtum eb' smeltza-
joch vajc'ooloc.
2 Tzijtum eb' tz'alani to mañ ol in a colo'.
3 A achxo Mamin, in Columal ach, uuj tzin tzalaji. A ach tzac' in tec'anil.
4 A tzin avaj d'ayach, tzin a tac'vej d'a jun tzalan b'aj syal sb'a eb' anima
d'ayach.
5 Tzin ec' jichan, tzin vayb'ati, te vach' tz'aj yel in vayañ, yujto a ach tzin a
tañvej.
6 Mañ ol in xivlaj yuj jantac anima ac'um oval molaneq'ui, yuj eb' oyanec' d'a
in patic vichañ tic.
7 Mamin Jehová, ochañ ved'oc. Ach in Diosal, colinñej. A ach ol a mac'poj sti'
eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Mañxalaj jab'oc ol elc'och spoder eb' sc'ulan
chucal chi'.
8 Mamin Jehová, a achton tzach colvajñej. Ac' a nivan vach'c'olal d'a quib'añ
a oñ a choñab' oñ tic.

4

A Viñ Cajal ayoch yipoc co c'ool

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'añal sc'anchaji.
Sb'it jun tic viñaj David.
1 Ach in Diosal, a ach tza b'o yaj in lolonel, tac'vej in ayic tzin avaj d'ayach.
Ayic ay in och d'a syaelal ix in a colani. Oc'ocab' a c'ool d'ayin ticnaic,
ab' tas sval d'a in lesal tic.
2 Ex vetanimail, ¿b'aq'uiñ ol eyactejcan eyalan in pecal? ¿B'aq'uiñ ol eyactejcan
eyalan lolonel malaj yelc'ochi? ¿B'aq'uiñ ol eyactejcan e sayan tas mañ
yeloc?
3 Ab'ec, a Jehová ix sic'ancanel eb' anima ayoch spensar d'ay, yic vach' tz'och
eb' yicoc. Ayic tzin avaj d'ay, stac'vi d'ayin.
4 Xivañec d'a Dios, yic mañxo ol och e mul. Ayic jichan ex eq'ui, a val yic te
numan, tze b'eyc'olan e b'a.
5 Aq'uec och Jehová yipoc e c'ool, aq'uec e silab' d'ay icha val d'a smojal.

6 Tzijtum eb' tz'alani: ¿Mach ol ch'oxan svach'il d'ayoň? xchi eb'. Mamin Jehová, ch'ox a vach'c'olal d'ayoň.
7 A ach ix ac'cot tzalajc'olal d'ayin, ec'to d'a yichaň stzalajc'olal eb' nivan tas syic' d'a smunlajel.
8 Malaj tas tzin na' ayic tzin ec' jichan, te junc'olal tzin vayi. Mamin Jehová, a ach ton ayach och ved'oc, yuj chi' malaj tas tzin ic'ani.

5

Sc'anchaj scolval Dios

Ayic sb'itan jun b'it tic viň cuchb'um yic b'it, a flauta sc'anchaji. Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, cham val ab'an tas svala'. Ochaň q'uelan d'ayin ayic sja sic'son in c'ool.
2 Scham val ab'ani a svalan in b'a d'ayach. In reyal ach, in Diosal ach, yuj chi' a d'ayach ol in lesalvoc.
3 Mamin Jehová, d'a junjun q'uiňib'alil tzin avaj d'ayach. A sq'uiňib'i svalan in b'a d'ayach, tzin taňvan a pactzitan d'ayin.
4 Val yel Mamin, malaj a gana d'a chucal, max yal-laj yaj eb' chuc d'a a tz'ey.
5 A eb' syic'chaaň sb'a, maň ol aj eb' d'a ichaň, max schalaj a c'ool eb' sc'ulan chucal.
6 Ol a satel eb' tz'esani. Tza chacancanel eb' ixtum anima yed' eb' milumcham anima.
7 A inxo ol in c'och d'a a cajnub' yuj a nivan vach'c'olal d'ayin. Ol val vach' lolonel d'ayach d'a emnaquil d'a a cajnub' icňej yaji.
8 Mamin Jehová tojol ach toni, yuj chi' cuchb'ej in d'a a b'eal, checlitej a b'eal d'a vichaň yujňej eb' ajc'ool tzin maclani.
9 Malaj val lolonel yel syal eb', aňej tas chuc sna eb'. Yuj tas syal eb' chi' sb'atcan eb' anima d'a chamel, syal vach' lolonel eb' d'a chab'satil.
10 Ach in Diosal, ac' val cot yaelal d'a yib'aň eb'. Cotocab' d'a yib'aň eb' yuj juntzaň chucal sna eb' d'a yib'aň eb' yetanimail. Yujto maň jantacoc schucal eb', ic'canel eb' d'a scal a choňab', ina to spitej val sb'a eb' d'ayach.
11 Axo pax masanil eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool jun, tzalajocab' sc'ool eb'. Ẻlocab' yav eb' d'a tzalajc'olal d'a masanil tiempo, yujto tza colel eb'. A eb' tzach xajanani, tzalajocab' eb' uuj.
12 Yujto a ach Jehová, tzac' a vach'c'olal d'a eb' vach' syutej sb'a. Tza colanel eb' yed' a vach'c'olal.

6

Lesal ayic ay nivan ilc'olal

Ayic sb'itan jun b'it tic viň cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' vajxaque' sch'aňal sc'anchaji. Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, maň in a tumej yed' yoval a c'ool. Maň ac' in yaelal ayic scot oval d'ayin.
2 Mamin, oc'oc val a c'ool d'ayin, yujto maňxalaj vip svab'i. Mamin, ac'xi b'ox in c'ool yujto a in nivanil tic sluclon yuj maň ipal.
3 Te somchajnac in c'ool. A achxo Mamin Jehová, ¿b'aq'uiň ol ach och ved'oc?
4 Mamin Jehová, ochaň val q'uelan d'ayin, colinel yed' val a nivan vach'c'olal.
5 ¿Tom ay mach olto ach naancotoc ayic toxo ix chami? Malaj junoc mach ol b'itan d'ayach d'a scal eb' yetchamnaquil chi'.

6 Ste el vip voq'ui. Maň jantacoc voc' d'a junjun ac'val. Sch'ayxiel in c'aň jolom
yuj yal in sat.
7 Maxtzac yal-laj vilani, yujto ix mal in sat voq'ui yujňej eb' ayoch ajc'olal
d'ayin.
8 Elaňec d'a in tz'ey a ex to aňej chucal tze c'ulej. Toxo ix yab' Jehová in
sic'sic'an voq'ui.
9 Toxo ix yab' in tevi d'ay. Toxo ix scha in lesal.
10 A eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ol can eb' d'a q'uixvelal. Toňej ol somchajcanel
eb'. D'a junňej mutz'satil ol can eb' d'a q'uixvelc'olal.

7

Sc'anchaj b'eyc'olal d'a tojolal

Aton jun b'it tic ix sb'itej viňaj rey David d'a Jehová yuj tas ix yal viňaj Cus,
yiňtilal Benjamín d'a viň.
1 Mamin Jehová, ach in Diosal, a d'a yol a c'ab' van in sayan in colnab'il.
Colinel d'a yol sc'ab' eb' tzin pechan b'eyec'oc.
2 Tato maay, ol in scotac jecchitejb'at eb' ayoch ajc'olal chi' d'ayin, icha syutej
schib'ej noc' choj, yujto maňxalaj mach ol yal in scolani.
3 Ach Jehová in Diosal, ¿tocval ix in c'ulej icha juntzaň tas syal eb' d'a in patic?
¿Tocval ay in mul d'a jun chi'?
4 Malaj b'aj chuc ix vutej in c'ool d'a eb' vach' syutej sc'ool d'ayin. Malaj b'aj
ix vixtej viň ayoch ajc'olal d'ayin vach'chom malaj in mul.
5 Tato ix vixtej viň, yac'ocab' sgana viň in spechan b'eyec'oc. In yamchajocab'
yuj viň, tzin stec'ub'taňan viň masanto satel in b'inajnaquil.
6 Mamin Jehová, q'ueaň liňan yed' yoval a c'ool. Elaňcot d'a yichaň yoval
sc'ool eb' ayoch ajc'olal d'ayin. B'o yaj d'ayin icha val a gana d'a stojolal.
7 Ochocab' oyan juntzaň nación d'a ichaň, tza ch'olb'itan yaj eb' masanto d'a
satchaaň b'aj ay a despacho.
8 Mamin Jehová, a achton ol a ch'olb'itej juntzaň nación. B'o yaj d'ayin icha
val in vach' b'eyb'al yed' in tojolal.
9 Ach Dios te tojol, tzil spensar yed' tas tz'ec' d'a sc'ol junjun anima. C'ocb'ilxo
Mamin, satocab'el eb' te chuc sb'eyb'al chi', tzac'anpax stec'anil eb'
vach' sb'eyb'al.
10 A Dios in Columal yaji, aton ec'to d'a yib'aň smasanil, a scolan eb' vach'
spensar.
11 A Dios Juez tojol toni, yuj chi' aycot yoval d'a eb' chuc d'a junjun c'u.
12 Tato max snalaj sb'a sc'ool eb', a Dios ol yac'och ye yespada. Vach'xo yaj
sjul-lab' b'aj ol sjul eb'.
13 Vanxo sq'ue sc'ac'al yol sjul-lab' chi'. Vach'xo yaj syamc'ab' to ol och chamel
yuuj.
14 Ilecnab' val tas sna eb' chuc d'a eb' yetanimail, aňej ixtoj anima syac' eb'.
15 Ichato sb'o jun olan eb' te jul yich yic syamchaj eb' yetanimail eb', palta a'
eb' ol b'atcan d'a jun olan ix sb'o chi'.
16 A schucal eb' comonňej sc'ulej, a ol cotcan d'a yib'aň eb'.
17 Svac' yuj diosal d'a Jehová yuj stojolal. Tzin b'itej Dios ec'to d'a yib'aň
smasanil.

8

A stziquiquial Dios yed' yopisio eb' anima

Sb'itaj jun b'it tic icha sjajil b'it sb'itaji ayic stec'jiel yal sat te' uva. Sb'it jun tic
viňaj David.

1 Mamin Jehová, Cajalil ach. Te b'inajnac ach, te nivan elc'och d'a sat luum
tic. Icha pax chi' tz'aj yalchaj vach' lolonel d'ayach d'a satchaaň.
2 A eb' unin yed' eb' tzato chuni tzac'lab'ej yic syalan ipalil eb', yic vach' tz'em
numnaj eb' pit, eb' ajc'ool yajoch d'ayach.
3 A val yic tzin q'ue q'uelan d'a satchaaň b'ob'il uuj, b'aj ay q'uen uj yed' q'uen
c'anal a b'onac,
4 tzin naan d'a yol vico': ¿Tas val jab'oc quelc'och a oň anima oň tic, yuj chi'
tzoň a nacoti, tzoň a taňvan yuj co vach'iloc?
5 Ejminac ix oň utejcan janic' d'a yichaň eb' ángel ayic ix oň a b'oani, palta
nivan quelc'och yuj copisio ix ac'a'.
6 Ix ac' copisio d'a yib'aň tas ix a b'o'o. Ix ac'anoch masanil tastac b'ob'il uuj
d'a yol co c'ab'.
7 Ix ac'canoch masanil macaňil noc' noc' d'a yol co c'ab': Noc' calnel, noc'
vacax, noc' c'ultaquil noc',
8 noc' much tz'ec' jeňeňoc d'a satchaaň, noc' chay ay d'a yol a' mar yed'
masanil noc' tz'ec' d'a yol a a' chi'.
9 Mamin Jehová, Cajalil ach. Te b'inajnac ach, te nivan elc'och d'a sat luum
tic.

9

Aloj vach' lolonel d'a Dios yuj svach'c'olal

Sb'itaj jun b'it tic icha sjajil b'it sb'itaji ayic tz'och chamel. Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, d'a smasanil in c'ool tzin nib'ej sval vach' lolonel d'ayach,
svalanel yab'ixal masanil tastac satub'tac ix a c'ulej.
2 Ach Dios, te ec' ach to d'a yib'aň smasanil, uuj val tzin avaj d'a nivan
tzalajc'olal. In gana tzach in b'itej.
3 D'a val ichaň ix b'atcan eb' ayoch ajc'olal d'ayin elelal. Ix telvi eb', ix cham
eb'.
4 Yajal ach d'a stojolal. C'ojan ach em d'a a despacho, ix a b'oan yaj tas ix in
c'an d'ayach.
5 Ix ac'an oval yed' juntzaň eb' ch'oc choňab'il. Ix ac' telvoc eb' sc'ulan chucal.
Ix a sucsat sb'i eb' yic vach' maxtzac nachajcot eb' d'a b'aq'uiň.
6 Toxo ix cham eb' ajc'ool, ix satel schoňab' eb' d'a junelňej. A ach ix a sateli,
maňxalaj junoc ix cani, yic vach' maxtzac nachajcoti.
7 A achxo ach Jehová, toxonton rey ach d'a masanil tiempo. C'ojan ach em d'a
a despacho yic tza ch'olb'itan eb' anima.
8 Ol a ch'olb'itej yolyib'aňq'uinal tic d'a vach'il. Ol ach och yajalil d'a masanil
choňab' d'a stojolal.
9 Ach Jehová, tza col eb' tz'ixtaji, tzac' yip eb' ayic ayoch eb' d'a nivac yaelal.
10 Mamin Jehová, yipc'olal aj yuj eb' ojtannac ach, yujto malaj b'aj tzactejcan
eb' ayic syalan sb'a eb' d'ayach.
11 B'itanaňec d'a Jehová Cajal d'a Sion, alec yab' eb' choňab' tastac ix sc'ulej.
12 Maň toňejoc tz'iljioch eb' milumcham anima yuj Dios, max b'atcanlaj
satc'olal syaelal eb' ayoch d'a ilc'olal yuuj.
13 Mamin Jehová, oc'ocab' a c'ool d'ayin, il in emta, te ya tzin ec' yuj eb' tzin
chacaneli. Colinel d'a chamel.
14 Ichato val chi' b'ian, ol valan vach' lolonel d'ayach d'a yichaň eb' anima d'a
spuertail Jerusalén. Tzin tzalaji, yujto ix in a colcaneli.
15 A juntzaň ch'oc choňab'il chi', ix telviem eb' d'a yol jun olan ix sb'o'o. A yoc
eb' syamchaj yuj ch'aň yaal ix yaq'uem chi'.

16 Ojtacab'il Jehová yujto tojol syutej spactzitan tas sc'ulej anima. Munil
syic'cot yaelal eb' sc'ulan chucal d'a yib'aň.
17 A eb' sc'ulan chucal yed' eb' sb'atcan Dios satc'olal yuuj, ol b'atcan eb' d'a
chamel.
18 Maň masaniloc tiempo ol b'atcan eb' meb'a' satc'olal yuj Dios. Ol javoc
sc'ual ol elc'och tastac ayoch yipoc sc'ool eb'.
19 Mamin Jehová, ch'oxel ipalil. Mocab' yic'chaaň sb'a eb' anima d'ayach.
Ic'cot juntzaň choňab' d'a ichaň, tzac'an syaelal eb'.
20 Ac'och eb' d'a xivc'olal. Ac' yojtaquejel eb' to animaňej eb'.

10

Sc'anchaj scolval Dios

1 Mamin Jehová, ¿tas yuj najat tzach elcani? ¿Tas yuj ichato tza c'ub'ejel a b'a
ayic ay in och d'a syaelal?
2 Syic'chaaň sb'a eb' sc'ulan chucal, tz'och eb' ajc'olal d'a eb' meb'a', palta
munil a eb' ol can d'a yol ch'aň yaal ix sb'oem chi'.
3 A eb' sc'ulan chucal, syic'chaaň sb'a eb' yed' tas snib'ejochi. Syal vach'
lolonel eb' d'a eb' snib'anoch smasanil tastac, axo d'ayach Mamin,
toňej sb'uchvaj eb'.
4 A eb' chuc chi', max ach snalaj jab'oc eb' yuj yac'umtaquil. A snaan eb' to
max il-laj tas van sc'ulan eb' chi'.
5 Vach'ňej tz'elc'och masanil tas sc'ulej eb' chi'. Malaj yelc'och jab'oc a
c'ayb'ub'al d'a eb'. Malaj tz'och eb' yajc'ol eb' chi' d'ay.
6 Snaan eb' d'a yol yico' to malaj b'aq'uiň ol telvoc eb'. Malaj b'aq'uiň ol
somchajel eb' yalannaji.
7 Aňej catab' lolonel syal eb', slaj yalan es eb' yed' tas syutej xib'tan eb' anima.
Elaňchamel slolon eb' yed' yoval sc'ool yed' chucal.
8 D'a stitac choňab' tz'em c'ojan eb' smaclan yila' mach tz'ec'ta. D'a elc'altac
smilcham eb' malaj smul eb'. Ayňejoch sat eb' d'a eb' max uji scolan
sb'a.
9 Icha noc' choj ayoch d'a yol sňaq'ueen, icha chi' syutej sb'a eb'. Sc'ub'ejel sb'a
eb', smaclan eb' ilb'ajc'ool eb'. Staňvej val eb' janic' val ol yac' ganar
eb'. Ayic syamchaj eb', tz'ic'jib'at eb' yuj eb'.
10 Tz'em votz'an eb', sq'ue jucnaj eb' icha noc' choj chi'. A eb' max yal-laj
scolan sb'a d'a yol sc'ab' eb', syamchaj eb' yuj eb'.
11 A snaan eb' sc'ulan chucal chi' to sb'atcan satc'olal uuj. Macan a sat yalan
eb', max ujilaj ilan snaan eb'.
12 Mamin Jehová, cotaň, ac' ip ac'an syaelal eb' sc'ulan chucal chi'. Mocab' sat
a c'ool d'a eb' ayoch d'a cusc'olal.
13 ¿Tas yuj tza cha ach spatiquejel eb' sc'ulan chucal chi'? A snaan eb' to maň
ol a ch'olb'itejlaj yaj eb'.
14 A ach val tzil schucal eb'. A ach ix ila', yuj chi' ol ac' syaelal eb' icha val
smojal, icha tas sc'ulej eb'. A d'ayach syal sb'a eb' max yal-laj scolan
sb'a. A ach tzach colvaj d'a eb' unin maňxalaj smam.
15 Mac' q'uichaj sc'ab' eb' sc'ulan chucal chi'. Ac' yovalil chucal sc'ulej eb' chi'.
Tz'acanocab' tz'aj stupan smul eb' chi'.
16 Ach Jehová, Yajal ach d'a masanil tiempo. A eb' ch'oc choňab'il, ol iq'uel eb'
d'a sat lum a luum.
17-18 Mamin Jehová, a ach ton val tzab' slesal eb' anima emnaquil, a ach ton
val tzac' yip eb'. A ach ton val tzab' yalan sb'a eb' tz'ixtaji yed' eb' unin
maňxalaj smam. A achton ol il tas ol ajcan eb' chuc chamelb'a yaji, yic
vach' maňxo ol xib'tejlaj eb' emnaquil eb'.

11

A viñ Yajal yipc'olal yaji

Sb'it jun tic viñaj David.

1 A Jehová svac'och yipoc in c'ool, yuj chi' nab'añej tzeyal d'ayin: Ixic, c'ub'ejel a b'a d'a caltac te' icha syutej sb'a noc' much.

2 Ina val eb' viñ chuc, syac' lista sjul-lab' eb' viñ yic sjulvaji, ijanxocan eb' viñ yed' sjul-lab' chi'. D'a c'ub'eltac sjulji eb' anima vach' yuj eb' viñ.

3 Tato a eb' yajal axoñej chucal ay d'a spensar, ¿tasto val ol yutoc sb'a eb' vach' sb'eyb'al? xe chi d'ayin.

4 Palta ayec' Jehová d'a templo to añej ay yico'. A d'a satchaañ, ata' ay sdespacho, scham val sc'ool yilani, sch'olb'itan sb'eyb'al eb' anima.

5 A Jehová sch'olb'itan yaj eb' anima vach' yed' eb' chuc. Te yajb'ilel eb' anima comonñej smac'vaj yuuj.

6 A ol ac'anemta c'ac' icha val yax ñab' yed' azufre ayoch sc'ac'al d'a yib'añ eb' chuc. Ol yac'anemta jun nivan ic' yic stacjiel masanil tas yuuj. A ol pactzitan d'a eb' anima, ato syala' tastac sc'ulej eb'.

7 A Jehová tojol toni, scham val sc'ool yed' tojolal. Yuj chi', a eb' anima tojol sb'eyb'al, ol yil val Dios eb'.

12

Sc'anchaj scolval Dios

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' vajxaque' sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, coloñ, yujto mañxalaj eb' ay elc'och d'a sat, van satel eb' tzach c'anab'ajan d'a scal eb' anima.

2 Syesej eb' d'ay junjun. D'a chab'satil slolon eb' d'ay junjun yic slaj yixtan sb'a eb'.

3 Mamin Jehová, satcanel juntzañ anima ayoch d'a chab'satil chi' yed' eb' syic'chaañ sb'a.

4 Aton eb' tz'alani: Añej tato syal co loloni, c'ocb'ilñej chi'. A co ti' tic ol oñ colanoc. ¿Machto val ol yal oñ schecani? xchi eb'.

5 Axo Jehová tz'alani: Tz'ixtaj val eb' malaj tas syal yuuj. A eb' meb'a' tz'el yav eb' yuj syail. Yuj chi', yovalil ol in colcanel eb' stañvan in colval, xchi Jehová.

6 A tas yalnaccan Jehová te vach'ñej. Icha val q'uen plata sic'lab'il stz'ai, mañxalaj jab'oc smical, uquel sñusji d'a yol c'ac', icha chi' yaj tas yalnaccani.

7 Mamin Jehová, a ach ton val tzoñ a tañvej. Toxonton tzoñ a colñej d'a juntzañ anima tic.

8 Ayic schaan yab' chucal eb' anima, masanil b'aj tz'ic'jichaañ eb' chuc chi'.

13

Sc'anchaj colval

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, ¿b'aq'uiñ val ol in a nacoti? ¿Tocval ol in b'atcan satc'olal uuj d'a masanil tiempo? ¿B'aq'uiñ val ol a ch'ox a vach'c'olal d'ayin?

2 ¿Jantacto tiempo ol in te cus d'a junjun c'u? ¿Jantacto tiempo ay in ec' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool?

3 Mamin Jehová in Diosal, cotañ q'uelan d'ayin, tac'vañ d'ayin, ac' a vach'c'olal d'ayin, yic vach' mañ ol in pet chamoc,

4 yic maň ol yal viň ayoch ajc'olal d'ayin: Toxo ix vac' ganar, xchi talaj viň.
Malaj in gana stzalaj sc'ool viň, tato tzin yac' ganar viň.
5 A a vach'c'olal ayoch yipoc in c'ool, stzalajb'i in c'ool yuj a colval.
6 Mamin Jehová, tzach in b'itej yuj a vach'il d'ayin.

14

A schucalil eb' anima
(Sal 53)

Sb'it jun tic viňaj David.
1 A eb' chuc spensar sna eb' to malaj Dios. Junlajanxoňej ix aj sjuanel spensar
eb'. Yelxo val te chuc sc'ulej eb'. Malaj mach sc'ulan vach'il.
2 Ato d'a satchaaň q'uelanemta Jehová d'a anima, yic syila' tato ay eb' syac'och
spensar d'ay, yic syilpaxi tato naan yuj eb'.
3 A juntzaň b'eyb'al chuc sb'eyb'alej eb' smasanil. Junlajanxoňej tz'aj sju-
vib'at eb'. Malaj junoc mach b'oan vach' b'eyb'al. Toton malaj val junoc
mach.
4 Icha val to malaj spensar eb' sc'ulan chucal chi'. A eb' chi' satanel eb'
yetchoňab', icha val to svael eb' yaj eb', max yal-laj sb'a eb' d'a Jehová.
5 Ste ib'xi eb' yuj xivelal, yujto a Dios ayec' yed' eb' vach' sb'eyb'al.
6 Snib'ej eb' syixtejb'at tas nab'il yuj eb' emnaquil, palta a Jehová scolan eb'
emnaquil chi'.
7 Comonoc a d'a tzalan Sion scot co colnab'il a oň israel oň tic. Ayic ol yac'anxi
svach'c'olal Dios d'a quib'aň, ol tzalaj val co c'ool a oň yiňtil oň viňaj
Jacob tic. Ol el lenaj ol quila'.

15

A tas snib'ej Dios d'a eb' anima

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, ¿mach eb' syal scajnajec' d'a a cajnub'? ¿Mach pax eb' syal yaj
ed' d'a jun tzalan b'aj syaq'uem sb'a anima d'ayach?
2 Aton eb' vach' sb'eyb'al yed' eb' sb'oan tojolal, eb' aňej lolonel yel syal d'a
smasanil sc'ool.
3 Eb' max naanq'ue esal lolonel, max yixtejlaj yamigo, max yal-laj specal eb'
cajan d'a slac'anil.
4 Eb' spaticanel eb' paticab'ilel uuj, palta stzalaj sc'ool eb' yed' eb' ay elc'och
d'a sat. Eb' max q'uexan tas syala', tz'elňejc'och tas syal eb' chi',
vach'chom scan eb' d'a yalaň yuuj.
5 Eb' tz'ac'an stumin majanil, palta max sc'anlaj yune' stumin eb' chi'. Eb'
max schoňlaj sb'a d'a es testigoal d'a spatic eb' malaj smul. A eb' icha
chi' sb'eyb'al, val yel malaj b'aq'uiň ol ac'joc ganar eb'.

16

Lesal yic scac'och Dios yipoc co c'ool

Aton jun b'it namami sb'itaji. Sb'it jun tic viňaj David.
1 Ach in Diosal, taňvej in val, aňej d'ayach tzin col in b'a.
2 Mamin Jehová, sval d'ayach to Vajal ach. Masanil vach'il ay d'ayin, a d'ayach
scoti.
3 Te vach' yic eb' tzach c'anab'ajan d'a scal eb' a choňab'. In gana tzin aj d'a
scal eb'.
4 Ol te q'uib'chaaň syaelal eb' sb'atcan d'a spatic junoc comon dios. Max
vac'ochlaj in b'a vac'an schiq'uil noc' silab' yed' eb' d'a scomon dios
chi'. Max val-laj in b'a d'a sdiosal eb' chi'.

5 Mamin Jehová, aẅej d'ayach svic' masanil vach'il. A achton tzac' masanil tas
snib'ej in c'ool. D'a yol a c'ab' ayec' in q'uinal.
6 A val b'aj ix echtejcan in macb'en, yelxo te vach'. Maẅxo jantacoc svach'il
tas ix ac'can chi' d'ayin.
7 Mamin Jehová, sval vach' lolonel d'ayach yujto a ach tzac' in razón, tza
c'ayb'an pax in pensar d'ac'valil.
8 Masanil tiempo naan achẅej vuuj. Yujto ayachẅej ec' ved'oc, yuj chi' malaj
tas tzin ic'ani.
9 Yuj chi' ste tzalaj in c'ool tzin b'itani. Malaj tas tzin na'a, yujto tzach vac'och
yipoc in c'ool.
10 Maẅ ol in actejcanlaj d'a scal eb' chamnac, maẅ ol a cha c'ab'at in nivanil
tic, a in c'anab'ajum in tic d'ayach.
11 Tzac' vojtaquejel sb'eal q'uinal, tzac'an tzalajb'oc in c'ool ayic ayinec' ed'oc.
Ayẅej tzalajc'olal d'a a tz'ey d'a masanil q'uinal.

17

C'anoj vach'c'olal d'a Dios

Sb'it jun tic viẅaj David.

1 Mamin Jehová, ab' in lolonel te yel tic, cotaẅ q'uelan d'ayin ayic svalan in b'a
d'ayach. Ac'cot tz'eyan a chiquin d'a in lesal tic, yujto maẅ in c'ajanoc
valan esal lolonel.
2 A ach ton tzala' to malaj in mul, ojtac val to tojol in pensar.
3-4 Ojtac masanil tas tzin na'a, vach'chom d'ac'valil. Ix in a b'eyc'olej, palta
malaj jab'oc chucal ix ilchaj uuj d'ayin. Toxo ix in na' to malaj tas chuc
ol vala'. Icha syal a lolonel, najat ix in elcan d'a sb'eal eb' comonxoẅej
smac'an eb' yetanimail.
5 Tec'tec' svutej in b'a in b'at d'a yol a b'e. Malaj b'aj ix in el b'esnaj d'ay.
6 Ach in Diosal, sval in b'a d'ayach, yujto tzab'ẅej tas svala'. Mamin ac'cot
tz'eyan a chiquin d'ayin d'a tas sval tic.
7 A eb' sayanec' a colval, tza col eb' d'a eb' yajc'ool, tzin nib'ej to tza ch'ox a
vach'c'olal d'ayin, aton juntzaẅ satub'tac.
8 Ya'ilej in, icha syutej junoc mach syailan yol sat, icha chi' tzin utej. C'ub'ej
in el icha val syutej noc' caxlaẅ smoyanq'ue yune'.
9 Colinel d'a eb' chuc scot d'ayin. Colin d'a eb' milumcham anima tz'och oyan
d'a in patic chi'.
10 Max oc'laj sc'ol eb' chuc chi' d'a eb' yetanimail, te ac'umtacẅej slolon eb'.
11 Lac'an tzac'an eb' d'a in patic, ix oymaj eb' d'a in patic vichaẅ, toxoẅej
staẅvej eb' in yecan telvoc d'a sat luum.
12 Lajan eb' icha junoc noc' choj votz'anemi, ayic tz'elta jucnaj noc' syam
schib'ej.
13 Mamin Jehová, ochaẅ ved'oc, mac sat eb' ayoch ajc'olal d'ayin yic stelvi eb'.
Ac'lab'ej q'uen espada tzin a colanel d'a yol sc'ab' eb' chuc chi'.
14 Mamin Jehová, colinel yed' a poder d'a yol sc'ab' eb' anima aẅej tastac ay
d'a yolyib'aẅq'uinal tic sgana syic'cani. Ac'cot syaelal eb', jun yaelal
yictaxon eb' yaji. Ochocab' locan eb' yuninal eb' yed' yixchiquin eb'
yed'oc.
15 A inxo jun, yujto tojol in pensar, yuj chi' ol ach vila'. Ayic ol in pitzvocq'ue
vaan, maẅxalaj tas ol snib'ej in c'ool, yujto ol in tzalaj val d'a ichaẅ.

18

B'it ayic tz'ac'ji ganar eb' ajc'ool

A viñaj David schecab' Jehová ix b'itan jun b'it tic d'a Jehová ayic ix colchajel viñ d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yed' d'a yol sc'ab' viñaj rey Saúl.

1 Mamin Jehová, tzach in xajanej, a ach tzac' ipal d'ayin.
2 Mamin Jehová, ichato ñaq'ueen aj d'ayin, ichato in cuartel aji, yujto in Columal ach. Ach in Diosal, a d'ayach scot vip, a d'ayach tzin col in b'a, in Tañvumal aji. In Columal ach, te ay a poder. Uuj max in yamchajlaj yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
3 Smojton val a b'itaji. Ayic svalan in b'a d'ayach, d'a val elañchamel tzin a colcanel d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol yajoch d'ayin.
4 A smay chamel ix oymaj d'a in patic. Mañ jantacoc yaelal ix javi d'a vib'añ yic tzin sateli.
5 A chamel, ichato toxo ix spixoch slasu d'ayin, ichato ix sb'o in yaalil b'aj ol in telvoc.
6 Mamin Jehová, ix val in b'a d'ayach ayic ayinec' d'a scal in somc'olal. Ach in Diosal, ix in c'an a colval. A d'a a templo ix ab' tas ix vala'. Ix c'och vav d'a a chiquin.
7 Ichato chi' ix ec' jun nivan quixcab'. Yelc'olal ix ib'xi yib' lum nivac vitz. Ix tzicub'tañaj val yuj yoval a c'ool ach in Diosal.
8 Ichato ix elta tab' d'a yol a ñi', axo d'a yol a ti' ichato ix elta jun c'ac' te ov. Ichato ix elta tzipipoc tzac'ac' d'a yol a ti' chi'.
9 Ix a jac satchaañ, ix ach emuli. Ayoch nivac q'uic'al asun d'a yalañ oc ayic ach emul chi'.
10 Ay ach q'ue d'a yib'añ jun querubín, ix ach b'at jeñeñoc, ix ach b'at b'achachoc d'a yib'añ ic'.
11 C'ub'an ach el b'aj te q'uic'q'uinal. Ix a c'ub'ejel a b'a d'a scal q'uic'al asun b'ud'jinaquel yuj a a'.
12 Ay c'ac' ix laj elta copnaj d'a ichañ icha val leb'lon. Ix cot sacb'at d'a scal asun yed' tzac'ac'.
13 Mamin Jehová, ec' achto d'a yib'añ smasanil, ix el av, icha val sc'añ c'u d'a satchaañ. Ix cot sacb'at yed' tzac'ac'.
14 Ix ac'anb'at a jul-lab' chi', axo eb' ajc'ool ix saclemcanb'at eb' yuuj. Ix a julanb'at jun c'ac' tz'ec' copnaj d'a scal eb', ix pechchaj eb' yuuj.
15 Mamin Jehová, yuj schaañil ix ach avaji, yuj pax jun ic' te ov ix aq'uelta, ix checlaj yich a' mar. Yuj pax chi' ix checlaj yich yolyib'añq'uinal tic.
16 Ach in Diosal, masanto d'a satchaañ ix ac'cot a colval d'ayin, ichato ix in ic'q'ueta d'a yol jun a a' te jul yich.
17 Ix in a colan d'a eb' ajc'ool te ay yip, malaj tzin och d'a eb', yelxo val te tec'an eb' d'a vichañ.
18 Ix och b'ulnaj eb' d'ayin ayic ay in och d'a ilc'olal, a achxo Jehová ix ach och ved'oc.
19 Ix in ic'anelta b'aj lod'an, ix in ac'ancanoch b'aj levan. Ix in a colo' yujto xajan in uuj.
20 Mamin Jehová, ix ac' spac d'ayin, yujto tojol ix vutej in b'a. Ix ac' a vach'c'olal d'ayin, yujto malaj in mul,
21 yujto ix in c'anab'ajej a b'eyb'al. Ach in Diosal, maj in c'ulejlaj chucal yic svic'canel in b'a d'ayach.
22 Masanil a c'ayb'ub'al, naanñej vuuj, malaj b'aq'uiñ sb'at a lolonel satc'olal vuuj.
23 Vach'ñej in b'eyb'al d'a ichañ. Ix in ya'ilej in b'a yic max in b'at d'a chucal.

24 Yujñejton chi' ix ac' spac d'ayin yujto tojol svutej in b'a, malaj pax in mul
d'a yol a sat ach Jehová.
25 Mamin, a eb' tzach c'anab'ajani, ol elc'och syal a lolonel d'a eb'. A eb' vach'
spensar, vach' pax tzutej a pensar d'a eb'.
26 Vach' tzutej a b'a d'a eb' vach' sb'eyb'al, palta tza ch'ox a jelanil a tenanec'
spensar eb' ixtum anima.
27 Tza col eb' emnaquil, axo eb' syic'chaañ sb'a, tziq'uemta eb'.
28 Mamin Jehová, a achton tzac' saquilq'uinal d'ayin. Ach in Diosal, a achton
tzic'canel q'uic'alq'uinal d'ayin.
29 Yuj a colval ix in saclemejb'at eb' soldado, ix in c'axpajec' d'a yib'añ
smuroal juntzañ choñab'.
30 Ach Jehová Dios, yelxo val te vach' a b'eyb'al. A a lolonel ix ac'cani, smoj ton
val malaj co chab'c'olal d'ay. Tza colel masanil mach yipc'olal aj yuuj.
31 Mamin Jehová, malaj junocxo Dios, a achñej. ¿Tocval ay junocxo colvajum
icha ach tic?
32 Ach Dios, a ach tzac'ñej vip. A ach tzin a cuchb'ej d'a jun b'e te vach'.
33 Icha val sb'ey junoc noc' c'ultaquil chej, icha val chi' tz'aj in b'ey uuj. D'a
sattac vitz yeq'ui, tec'tec' vaj uuj.
34 A ach tzin a c'ayb'ej d'a oval, tzac'anpax vip yic tzin pacchitan junoc jul-lab'
nab'a bronce.
35 Mamin, a ach tzin a tañvej, tzin a colani. A a vach' c'ab' tzin yamanq'ue
liñan. Yujñej a vach'c'olal ix in ic'chaañ.
36 Vach' ix utej in b'e a b'oani yic vach' max in el-laj ñernajoc.
37 Ix in pech eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ix yamchaj eb' vuuj. Maj in ochlaj vaan
masanto ix cham eb' vuuj.
38 Choc' ix vutejcan eb' yic vach' mañxo ol q'ue vaan eb'. Ix telvi eb' d'a scal
voc.
39 A achton tzac' vip yic svac'an oval. A eb' schichon sc'ol d'ayin, tzac' yaq'uem
sb'a eb' d'ayin.
40 A ach tza pechel eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Yuj chi' syal in satanel eb' malaj
tzin och d'ay.
41 Sc'an colval eb', palta malaj mach scolan eb'. Stevi eb' d'ayach Jehová, palta
max ach tac'vilaj d'a eb'.
42 Choc' tz'aj eb' vuuj icha val pococ tz'ic'chajq'ue vaan yuj ic'. Tzin tec'anem
eb' icha val stec'chajem lum soc'om d'a yoltac b'e.
43 Tzin a colel d'a yoval eb' ch'oc choñab'il, tzin ac'ancanoch yajaliloc juntzañ
nivac choñab'. A eb' anima mañ vojtacoclaj, a eb' tzin ac'an servil.
44 Añej syab'an vab'ixal eb', tzin sc'anab'ajan eb'. A eb' ch'oc choñab'il chi',
syac'och sb'a eb' d'a yol in c'ab'.
45 Tz'ib'xiq'ue eb' yuj xivelal ayic tz'elta eb' d'a yol scuartel.
46 Ach Jehová pitzan ach. Ach in Columal, alchajocab' vach' lolonel d'ayach.
Ach Dios in Columal, ic'jocab' chaañ a b'i.
47 A ach tzac' yojtaquejel eb' tzin ixtani to ayach och ved'oc. Tzic'ancot eb'
ch'oc choñab'il d'a yalañ in mandar.
48 A ach tzin a colel d'a yoval sc'ool eb' ayoch ajc'olal d'ayin, aton eb' schichon
sc'ool d'ayin. Mamin, tzin a colanpax d'a eb' comonñej smac'an anima.
49 Yuj chi' jun, sval vach' lolonel d'ayach d'a scal juntzañ nivac choñab', tzin
b'itan pax a b'i.
50 Uuj val, svac' ganar nivac oval a in rey in tic, a in sic'b'il in el uuj. D'a
masanil tiempo tza ch'ox a vach'c'olal d'ayin a in David in tic yed' d'a
eb' viñtilal icha ajnac alani.

19

A snivanil yelc'och Dios

Sb'it jun tic viñaj David.

1 A satchaañ yed' masanil tas ay d'ay, a sch'oxanel sb'inajnaquil Dios,
sch'oxanel svach'il smunlajel.
2 Junjun c'u, junjun ac'val sch'oxjiel sjelanil yuj tastac ay d'a satchaañ.
3 Vach'chom malaj junoc lolonel tz'ab'chaji, malaj pax junoc jaj tz'ab'chaj
yochi,
4 palta sb'eyb'at yab'ixal Dios d'a masanil sat luum tic, masanto b'aj sla-
jvic'och masanil yolyib'añq'uinal tic.
A d'a satchaañ, ata' ay c'u yuj Dios.
5 Icha val junoc viñ quelem ato val snupnaji, stzalaji tz'elta d'a yol scuarto,
icha chi' sjavi c'u. Ma icha junoc vinac te ay yip stzalaj sc'ool ayic sb'at
d'a smunlajel.
6 Sq'ueul yoc c'u d'a yichchaañ, sb'atxican d'a b'aj tz'emxicani, malaj junoc
tas syal scolan sb'a d'a sc'ac'al.
7 A val sc'ayb'ub'al Jehová malaj jab'oc spaltail, tz'ac'ji quip yuuj. A schec-
nab'il te yel, syac'an sjelanil eb' mantalaj spensar.
8 A tas syal Jehová, te vach'ñej yaji, stzalajb'i co c'ool yuuj. A sley Jehová, tojol
toni, sjacvi co pensar yuuj.
9 A emnaquilal d'a Jehová te vach'ñej, ayñejec' d'a junelñej. A tas nab'il yuj
Jehová te yel, tojol toni.
10 Yelxo val te nib'ab'il d'a yichañ q'uen oro te vach'. Yelxo val te chi' d'a
yichañ noc' yal chab' ayoch d'a yed'tal.
11 Cachnab'il pax yaj d'ayin a in a checab' in tic. Tato tzin c'anab'ajej a lolonel
chi', vach' ol in elc'och yuuj.
12 ¿Tom ay junoc mach syal yilan sb'a d'a spaltail? Mamin Jehová, ac' in
nivanc'olal yuj juntzañxo in paltail max vil in c'ulani.
13 Mañ a cha vac'och in b'a d'a scal chucal. Mañ a cha yac' yajalil chucal chi'
d'ayin. Icha chi' max och in mul, malaj junoc in chucal d'a yol a sat.
14 Mamin Jehová in Columal ach, in Tañvumal ach, chab'ilocab' uuj tas svala'
yed' tas tzin na'a.

20

Lesal yuj sc'anchaj scolval Dios d'a oval

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin rey, yab'ocab' Jehová co Diosal a oñ yiñtil oñ viñaj Jacob a lesalvi.
Aocab' tzach colani ayic ayach och d'a ilc'olal.
2 Yac'ocab'cot scolval d'ayach masanto d'a stemplo d'a Sion.
3 Snaocab'cot masanil ofrenda ix ac'a'. Schaocab' sc'ool a silab' tza ñustz'aoc.
4 Aocab' ol ac'an elc'och icha a gana yed' masanil tastac nab'il uuj.
5 Ol el cav yuj tzalajc'olal ayic ol ac'an ganar eb' ajc'ool. Ol quic'chaañ co
bandera yuj quic'anchaañ co Diosal. Aocab' Jehová tz'ac'an masanil
tas c'anb'il uuj.
6 Cojtacxo ticnaic to a Jehová ol colan viñ co reyal sic'b'ilel yuuj. Masanto d'a
satchaañ to añej ay yico', ol tac'voccot d'ay. Yuj spoder Jehová chi' ol
yac' ganar nivac oval viñ co reyal.
7 Ay eb' tz'ac'anoch scarruaje yic oval yipoc sc'ool, ay pax juntzañxo eb', a
noc' schej eb' syac'och yipoc sc'ool. A oñxo pax tic, a Jehová co Diosal
scac'och yipoc co c'ool.

8 A eb' chi' spax yip yoc eb', stelvi eb', a oňxo pax tic jun, tec'tec' caji, liňanňej oň q'uei.
9 Mamin Jehová, col viň co reyal. Tac'vaň d'ayoň ayic tzach cavtani.

21

A jun b'it yujto ix lajvi oval

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, a in rey in tic, tzin tzalaji, yujto syal uuj smasanil. Yelxo val tzin te tzalaji, yujto uuj val ix vac' ganar.
2 Ix a b'o tas snib'ej in c'ool, maj a tenec'laj tas ix in c'ana'.
3 Te nivan vach'il ix ac' d'ayin, ix ac'anq'ue jun corona oro d'a in jolom.
4 Ix in c'an d'ayach to tzac' najatb'oc in q'uinal, a achxo ix ac' d'ayin.
5 Te b'inajnac in yuj a colval. Uuj val syal vuuj, ay pax in tziquiquial.
6 Maň jantacoc a vach'c'olal ix ac' d'ayin d'a masanil tiempo. Ste tzalaj in c'ool d'a ichaň.
7 Mamin Jehová, ec'al ach d'a yib'aň masanil, yujto a a vach'c'olal ayoch yipoc in c'ool, yuj chi' malaj b'aq'uiň ol in ac'joc ganar.
8 Mamin rey, ol a yam masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayach, aton eb' malaj sgana tzach yila'.
9 Ayic ol a ch'oxan a b'a d'a scal eb', ol a satancanel eb', icha val tz'aj junoc tas slajviel yuj c'ac'. A Jehová ol satanel eb' yed' yoval sc'ool, axo c'ac' ol ac'an lajvoquel eb'.
10 A yuninal eb' ajc'ool chi' yed' eb' yiňtilal eb', ol a satcanel eb' d'a scal anima d'a sat luum tic.
11 Vach'chom ix snib'ej eb' ix ach yixtej, ix say val modo eb' tas tz'aj ach yac'an ganar, palta maj yal-laj yuj eb',
12 yujto a ach tic ix a pechcanb'at eb' ayic ix och ijan a jul-lab' d'a eb'.
13 Mamin Jehová, ach ic'jocab'chaaň yujto masanil syal uuj. Ol co b'itej ipalil.

22

Av yuj ilc'olal yed' b'it d'a aloj vach' lolonel

Sb'it jun tic viňaj David. Sb'itej jun b'it tic viň cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan noc' c'ultaquil chej d'a q'uiňib'alil.
1 Ach in Diosal, ach in Diosal, ¿tas val yuj tzin actejcani? ¿tas val yuj max in a colo' ayic tz'el vav d'a scal in yaelal?
2 Ach in Diosal, c'ual d'ac'val vavaj d'ayach, palta max ach tac'vilaj d'ayin, maňxa b'aj syal vic'an vip.
3 A achxo pax jun, a achxoňejochi, tzach sb'itej eb' vetisraelal.
4-5 A eb' co mam quicham, yac'nac ach och eb' yipoc sc'ool, yalnac sb'a eb' d'ayach, yuj chi' a colnaccanel eb'. Yac'annac ach och eb' d'a sc'ool, yuj chi' maj q'uixvoquel-laj eb'.
6 A inxo jun, maňxo in animaoc svab'i, icha val junoc noc' a'ay vaj svab'i. Tzeb'ajtac in yilanoch eb' vetanimail, paticab'il in caneli.
7 A eb' tzin ilani, sb'uchvaj eb' d'ayin, syed'tej in sat eb', syac'an ib'xoc sjolom eb'.
8 Syalan eb': A jun viň tic, a Jehová ix yac'och viň yipoc sc'ool yalani, yuj chi' coljocab'el viň yuj Jehová chi'. Tato stzalaj sc'ol Dios yed' viň, ac'jocab' el viň d'a libre yuuj, xchi eb'.
9 Yel toni, a ach ix in ac' aljoc. Ayic vanto in chuni d'a in nun, ix in a taňvej.
10 Atax ix in alji ix in ochcan d'a yol a c'ab'. Atax ay in ec' d'a yol sc'ool in nun, in Diosal achtaxoni.

11 Yuj chi' jun, maň a b'esel a b'a d'ayin. Ay in och d'a nivac yaelal, malaj pax
mach tz'och ved'oc.
12 Toxo ix oymaj eb' ajc'olal d'a in patic, icha val juntzaň oval vacax d'a yol yic
Basán, icha val chi' eb'.
13 Toxoňej sjalali sjaj eb' icha val junoc noc' choj. Sjac sti' eb', sjavi jucnaj eb'
d'ayin.
14 Van yelcan vip, icha val tz'aj stob'b'at a a'. Toxo ix yactej sb'a in b'aquil, a
val in pixan, toxo ix ulaxb'at d'a yol in c'ool icha val noc' chaq'uib'.
15 Toxo ix tacji yol in jaj, icha val junoc taquiň luum. Toxo ix q'ue lotzan vac'
stacji, ix in ac'anem d'a scal pococ icha val junoc chamnac.
16 Jun val ňilaň eb' chuc ix och b'uyan d'ayin icha val noc' tz'i', ix yol in c'ab'
eb' yed' voc.
17 Syal in b'isan masanil in b'aquil. Yacb'an van vab'an syail chi', axo eb' chuc
chi', q'uelanňej och eb' d'ayin.
18 A in pichul, ix spuquec' eb' d'a spatic. Axo d'a in pichul jucan, ix yac' suerte
eb'.
19 A achxo Mamin Jehová, Vipumal aji. Maň ach najatb'ocb'at d'ayin. Colin,
cotaň elaňchamel d'ayin.
20 Colin, maň in a cha xicjocchamoc, maň in a cha smilcham eb' anima icha
noc' tz'i'.
21 Colinel d'a sti' juntzaň eb' icha noc' choj chi', colinel d'a sch'aac juntzaň icha
val noc' c'ultaquil vacax chi'.
22 Ol valanel ab'ixal d'a eb' vetchoňab'. Ayic ol smolb'an sb'a eb', ol ach in
b'itej d'a scal eb', ol valan icha tic:
23 Mach oň ay yelc'och Jehová d'a co sat, calec vach' lolonel d'ay.
B'inajnacocab' cuuj masanil oň yiňtilal oň viňaj Jacob. Masanil oň
yiňtilal oň Israel, caq'uequem co b'a d'ay.
24 A Jehová maj yactejcanlaj eb' ayoch syaelal. Maň toňejoc ix yilochi, maj
sc'ub'ejel-laj sb'a. Ayic ix sc'anan scolval eb', ix sc'anab'ajej Jehová chi'
yab'ani, xin cham d'a eb'.
25 Mamin Jehová, ol ach in b'itej d'a yichaň junoc snivan molchajelal eb' a
choňab' yed' d'a yichaň eb' tzach xajanani. Ol vaq'uelc'och in ti' ix vac'
d'ayach.
26 Ol va eb' meb'a', ol b'ud'joccan sc'ool eb'. Ol och eb' ejmelal d'a Jehová, ol
yal vach' lolonel eb' d'ay, pitzanňej eb' d'a masanil tiempo.
27 Masanil juntzaň ch'oc nacional yed' yiňtilal cajan d'a slajvub'c'och sat
luum tic, ol nachajcot Jehová yuj eb', ol ja eb' d'ay, ol em cuman eb'
d'a yichaň.
28 Yujto a Jehová ay yic masanil opisio, a Yajal yaj d'a masanil nación d'a
yolyib'aňq'uinal tic.
29 Masanil eb' b'eyum ol va eb', ol yac'anem sb'a eb' ejmelal d'a Jehová.
Masanil eb' chamelb'a yaji, ol em cuman eb' d'a yichaň yujto malaj
mach syal scolan sb'a d'a chamel.
30 A eb' ichiquinab'il d'a yic b'aq'uiň, ol yaq'uem sb'a eb' d'a Jehová. Ol
alchajel yab'ixal viň Yajal d'a eb' anima toto ol aljoc.
31 A yab'ixal stojolal yed' svach'il tas sb'onac, ol alchaj d'a eb' toto ol aljoc chi'.

23

A Jehová Quilumal

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová Vilumal aji. Icha junoc taňvum calnel aj d'ayin, yuj chi' malaj
tas syac' palta d'ayin.

2 Ichato a b'aj yax aň aňc'ultac tzac' vic' vip. Ichato a d'a a a' malali sb'eyi, ata' tzin ic'b'ati.
3 Tzac'an vip d'a junjun c'u, tzin ic'anb'at d'a yoltac b'e vach', icha yaj alannaccani.
4 Mamin, vach'chom tzin ec' d'a ch'olquixtac b'aj te q'uic'q'uinal, max in xivlaj yuj junoc tas ay smay, yujto ayach ec' ved'oc. Icha junoc viň taňvum calnel yed'nac te' sc'ococh yed' pax jun te' ay sch'ocal, icha chi' tzutej in a taňvani, yuj chi' max in xivlaj.
5 Tza b'o in vael d'a yichaň eb' vajc'ool. Tzac'q'ue aceite d'a in jolom, tzac'an b'ud'joc in vaso masanto tz'el malnaj d'a sti'.
6 A a vach'c'olal yed' b'aj tzin a xajanej ayňejec' ved'oc yacb'an pitzan in. Mamin Jehová, ol in aj cajan b'aj ayach d'a masanil tiempo.

24

A jun Rey b'inajnac

Sb'it jun tic viňaj David.
1 A Jehová ay yic lum luum tic. A ay pax yic masanil tastac ay d'a sat luum.
2 Yujto a ix b'oanem yich lum luum tic d'a yich a' mar yed' d'a yich a' nivac a'.
3 ¿Mach eb' syal sq'uec'och d'a jun tzalan to yic Jehová? ¿Mach eb' syal yajec' b'aj syal sb'a eb' anima d'a Jehová chi'?
4 Aton eb' tic syal sq'uec'ochi: Eb' malaj chucal sc'ulej, eb' te vach' spensar, eb' max yaq'uem sb'a d'a juntzaň comon dios, eb' max scomon aq'uej sti' yuj yac'an musansatil junocxo anima.
5 A Jehová Dios Scolumal eb', a tz'ac'an vach'ilal d'a eb'. Syac'anpax spac d'a eb' icha smojal yuj svach'il eb' chi'.
6 Icha chi' sb'eyb'al eb' sgana yoch d'a yichaň Dios Cajalil a oň yiňtilal oň can Jacob.
7 Ex aj Jerusalén, jaquec jun snivan puertail e choňab' aytaxon d'a peca'. Jaquec te' sic'lab'il yic vach' tze cha val jun Rey d'a tzalajc'olal, aton jun Te B'inajnac.
8 ¿Mach jun Rey Te B'inajnac chi'? Aton Jehová, te ay yip, te ay spoder. A Jehová syac'ňej ganar oval.
9 Ex aj Jerusalén, jaquec jun snivan puertail e choňab' aytaxon d'a peca'. Jaquec te' sic'lab'il yic vach' tze cha val jun Rey d'a tzalajc'olal, aton jun Te B'inajnac.
10 ¿Mach jun Rey Te B'inajnac chi'? A Jehová Yajal d'a smasanil, aton Rey Te B'inajnac.

25

Sc'an scolval Dios viňaj David

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, tic val sval in b'a d'ayach.
2 Ach in Diosal, a achňej tzach vac'och yipoc in c'ool. Maň in actejcan d'a scal nivac q'uixvelal. Maň in a cha yac' ganar eb' ajc'ool yajoch d'ayin yic max tzalaj eb' in stzetzani.
3 Vojtac val to a masanil eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool, maň ol q'uixvoquellaj eb'. A eb' schichon sc'ol d'ayach d'a nab'aňej, q'uixvocab'el eb'.
4 Mamin Jehová, ch'ox a b'e d'ayin. D'a juntzaň a b'e chi' tzin ic' b'eyoc.
5 C'ayb'ej in d'a a lolonel te yel, yic vach' tzin b'ey d'a vach'il, yujto in Diosal ach, in Columal ach. A achňej tzach vac'och yipoc in c'ool d'a masanil tiempo.

6 Mamin Jehová, nacot a chamc'olal yed' a vach'c'olal, jun toxonton ix ac' quila'.
7 Axo pax juntzaň in mul jun, maňxo a nacoti. Maňxoocab' a nacot in chucal d'a yictax ix vac'an quelemal. Mamin, tzin a nacot yed' a nivan chamc'olal yed' a vach'c'olal.
8 Mamin Jehová, vach' ach toni, tojol ach toni. Yuj chi' tza tojolb'itej sb'eyb'al eb' sc'ulan chucal.
9 Tza ch'oxan pax eb' emnaquil d'a sb'eal tojolal, aton b'eyb'al tza nib'ej.
10 Yuj a vach'c'olal, yujto tza c'anab'ajej pax tas tzala', yuj chi' tza cuchb'ej eb' sc'anab'ajan a checnab'il icha syal a trato.
11 Mamin Jehová, te nivan in chucal. Ac' in nivanc'olal icha val ix utej alani.
12 A mach tzach c'anab'ajani, tza c'ayb'ej eb'. D'a jun b'e vach' tzic'b'at eb'.
13 Toxonton tzic'chaaň eb'. A eb' yuninal eb' ol icancan lum luum tic.
14 A eb' ay elc'och d'a sat, aton eb' ay xivc'olal d'ayach, tzac' razón d'a eb', tzac'an pax elc'och a trato d'a eb'.
15 Mamin Jehová, aňej d'ayach ayoch in pensar. A ach ol in a colel d'a ch'aň yaal.
16 Mamin, ilincoti, oc'oc val a c'ool d'ayin. Ina to in ch'ocojil, te ay in och d'a ilc'olal.
17 Ix te nivanb'i vilc'olal tic, colinel d'a in somc'olal.
18 Ilincot d'a in cusc'olal yed' d'a in yaelal, tzac'ancan nivanc'olal in chucal.
19 Il tonab'i, maň jantacoc eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ste chichonoch sc'ol eb' d'ayin.
20 Taňvej in, maň in a cha chamoc, maň in a chab'at d'a nivac q'uixvelal, yujto a d'ayach tzin col in b'a.
21 Comonoc tzin a colo', yujto vach' in b'eyb'al, malaj in mul. A ach ayachoch yipoc in c'ool.
22 Ach in Diosal, coloňcanel a oň israel oň tic d'a co cusc'olal yuj masanil syaelal.

26

A slesal eb' anima vach'

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, ch'oxcaneli to malaj in mul, yujto aňej tas vach' ayoch d'a in pensar in c'ulani. Mamin, ayach och yipoc in c'ool, malaj in chab'c'olal d'ayach.
2 Mamin, ilin, b'eytzitej in pensar yed' tas tzin nib'ej.
3 Yujto max b'atcanlaj a vach'c'olal satc'olal vuuj, tzach in c'anab'ajejňej.
4 Maň junňejoclaj tzin ec' yed' eb' ixtum anima. Malaj b'aj junňej tzin ec' yed' eb' chab' sat.
5 Tzin yajcanel smolchajelal eb' chuc chi'. Val yel malaj b'aj vach' vac'an yed' eb' tz'ixtanb'at vach' b'eyb'al.
6 Tzin b'iquel in c'ab' yuj in ch'oxaneli to malaj in chucal. Ichato chi' b'ian tzin ec' oyoyoc d'a spatic yichaň altar,
7 svalan vach' lolonel d'a b'ital, svalanel masanil tas satub'tac tza b'o'o.
8 Mamin Jehová, tzin xajanej a templo b'aj cajan ach eq'ui. Ata' tz'alchajel snivanil elc'ochi.
9 Maň iq'uel in q'uinal yed' eb' sc'ulan chucal. Maň in a satel yed' eb' milum anima,
10 yujto aňej chucal snib'ej eb' sc'ulej, b'ecan sc'ol eb' schaan q'uen tumin yic smontaji.

11 A inxo jun, tzin nib'ej tzin b'eyñej d'a in vach'ilal, yuj chi' colinel Mamin,
oc'oc val a c'ool d'ayin,
12 yic tec'anñej vaj d'a b'eyb'al vach'. Mamin Jehová, ol val vach' lolonel
d'ayach d'a scal eb' molanec' d'a ichañ.

27

A Jehová tz'ac'an saquilq'uinal d'ayin

Sb'it jun tic viñaj David.

1 A Jehová tz'ac'an saquilq'uinal d'ayin, in Columal paxi. ¿Machto val b'aj syal
in xivi? A tzin colani, yuj chi' malaj b'aj tzin xivi.
2 A eb' chuc smol sb'a d'a in patic yic tzin satanel eb' yalani, palta a eb' ayoch
ajc'olal chi' d'ayin, ol lajvoquel eb'.
3 Vach'chom junoc b'ulan soldado tz'och oyan d'a in patic vichañ, val yel, mañ
ol in xivlaj. Vach'chom sq'ue vaan eb' yac' oval ved'oc, añeja' vac'anoch
Dios yipoc in c'ool.
4 Junñej val tas tzin c'an d'a Jehová, aton jun tic tzin nib'ej: To tzin ec'
d'a stemplo Dios yacb'an pitzan in yic svil snivanil yelc'och Dios chi',
svac'anpaxem in b'a d'ay.
5 Ayic ol javoc yaelal d'a vib'añ, a ol in c'ub'aneloc. A d'a scajnub', ata' ol in
sc'ub'ejeli. Ol in yic'q'ue d'a yib'añ junoc q'ueen yic tzin colchajcaneli.
6 Ichaton val chi' ol aj in scolancanel d'a eb' ajc'ool oyanoch d'a in patic
vichañ. D'a scal av yed' tzalajc'olal ol vac' in silab' d'a Jehová d'a yol
stemplo. Ol val vach' lolonel d'a b'ital d'ay.
7 Mamin, a d'ayach tzin avaji, cha ab' d'ayin. Oc'oc val a c'ool d'ayin, tac'vañ
d'ayin.
8 Mamin Jehová, a in pensar ix alan d'ayin to tzin nitzcot in b'a d'a a tz'ey. Yuj
chi' svac' vip in nitzanoch in b'a d'a a tz'ey chi'.
9 Mañ a c'ub'ejel a b'a d'ayin. Mañ in a chec meltzaj yed' yoval a c'ool. A
achtaxon tzin a colo'. Ach in Diosal in Columal ach, mañ in actejcan
in ch'ocoj.
10 Mamin Jehová, vach'chom tzin yactejcan eb' in mam in nun, palta a ach ol
in a tañvej.
11 Mamin, ch'ox a b'e d'ayin, ic' in b'at d'a yol b'e tojol, yuj eb' ajc'ool snib'an
in yac'an telvoc.
12 Mañ in ac'canoch d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Sq'ue vaan eb' d'a
in patic, syesan in muloc eb'. Sgana eb' tzin yac' chamoc.
13 Mamin Jehová, svac'och d'a in c'ool to ol a ch'ox a vach'c'olal d'ayin yacb'an
pitzan into, tato maay, toxom ix pax vip naic.
14 Ex vetchoñab', aq'uecoch Jehová yipoc e c'ool. Tec'tec' tzeyutej e b'a, mañ
eyac' chab'ax e c'ool. Val yel, aq'uecñejoch Jehová yipoc e c'ool.

28

Syab' Jehová ayic scalan co b'a d'ay

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, añej d'ayach sval in b'a, icha ñaq'ueen aj d'ayin, mañ ach
b'at mican d'ayin. Tato max ach colvaj d'ayin, aton val in b'at d'a scal
eb' chamnac chi' b'ian.
2 Mamin, snib'ej in c'ool tzab'i ayic svalan in b'a d'ayach. Svic'q'ue in cab' d'a
yol a templo, tzin c'anan a colval.

3 Maň ac' in yaelal icha tzutej eb' sc'ulan chucal, aton eb' stz'acan yal vach' lolonel d'a eb' yetanimail, palta aňej chucal sna eb' d'a spatic eb' anima chi'.
4 Ac' spac d'a eb', icha syal tastac sc'ulej eb', icha syal tas chucal sc'ulej eb', ichato chi' b'ian, tzac'anoch syaelal eb'.
5 Malaj yelc'och juntzaň tastac ix a b'o d'a yol sat eb'. A eb' chi' ol a satcanel eb', maňxo ol ic'chajq'ue vaan eb'.
6 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová, yujto ix yab' tas ix val d'a scal in yaelal.
7 A Jehová Vipumal, a' tzin colan icha junoc q'uen q'ueen tz'och veňuloc. A svac'och yipoc in c'ool, tz'ochňej ved'oc, yuj chi' maň jantacoc stzalaj in c'ool. Tzin b'itani, svac'an pax yuj diosal d'ay.
8 A Jehová ayoch yipumaloc eb' schoňab', scolvajpax d'ayin, to sreyal in eb', sic'b'il in el yuuj.
9 Mamin Jehová, colcanel a choňab', ac'cot a vach'c'olal d'a yib'aň eb' ictaxoni. Taňvej eb' d'a masanil tiempo.

29

A spoder yol sjaj Jehová

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Ex aj satchaaň, alec vach' lolonel d'a Jehová. Alec vach' lolonel d'ay to syal yuj smasanil, te b'inajnac.
2 Alec vach' lolonel d'a Jehová icha d'a smojal. Aq'uequem e b'a d'ay d'a stemplo te vach' yilji.
3 A Jehová Dios te nivan yelc'ochi, tz'ab'chaj sjaj d'a yib'aň a' mar. A tz'ac'an c'aň c'u, a tz'ac'an mandar d'a yib'aň a' oval mar chi'.
4 A sjaj Jehová tz'ab'chaji, maň jantacoc spoder. Yuj sjaj chi' scheclaji to te nivan yelc'ochi.
5 Yuj yav Jehová sjecchajcanb'at te' c'ute'. Yuj Jehová spojcan juntzaň te' nivac c'ute' d'a Líbano.
6 A juntzaň lum nivac vitz yic Líbano yed' lum yic Sirión, tz'ib'xi lum yuj Jehová. Sq'ue b'achnaj lum vitz chi', icha sq'ue chennaj junoc noc' quelem vacax.
7 A yav Jehová, a tz'ac'ancot copnaj leb'lon.
8 A yav Jehová tz'ac'an ib'xoc lum tz'inan luum. A' tz'ac'an ib'xoc lum tz'inan luum yic Cades.
9 A yuj yav Jehová tz'el jequeljoc sc'ab'tac te' ji, axoňej yib' te' scan d'a sat lum vitz. Axo d'a stemplo tz'alchaj vach' lolonel d'ay yuj eb' anima smasanil.
10 A Jehová ac'annac yajalil d'a jun a' oval a' mucvajum. Yajal yaj d'a masanil tiempo.
11 A tz'ac'an yip eb' schoňab'. Yuj svach'il sc'ool Jehová, syac' junc'olal d'ayoň a oň schoňab' oň tic.

30

B'it yic ac'oj yuj diosal d'a Jehová

Sb'itaj jun b'it tic ayic tz'och yopisio jun templo. Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, tzach in b'itej yed' in vach' lolonel, yujto ix in a sic'q'ue vaan d'a scal in nivan yaelal, maj in a cha b'uchjoc yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
2 Mamin, in Diosal ach, ix in c'an a colval, ix ac'an b'oxoc in c'ool.
3 Mamin, a ach ton ix in a colel d'a chamel. Ix ac' in q'uinal, maj in a chab'atlaj d'a scal eb' chamnac.

4 B'itanañec d'a Jehová, mach ex to schoñab' ex, b'itejec yujto añej Te Nivan
Yelc'ochi.
5 Yujto junñej rato ay yoval sc'ool, axo svach'c'olal ayñejec' d'a masanil
tiempo. Vach'chom tzoñ oc' d'ac'valil, axo yic sq'uiñib'i sja co tza-
lajc'olal.
6 Ayic te vach' vaji, ix in na' icha tic: Malaj b'aq'uiñ ol in telvoc yuj junoc tas,
xin chi.
7 Mamin Jehová, yuj val svach'il a c'ool, ix in ac'canoch b'aj malaj tas tzin
ic'ani. Palta ayic ix ic'anel a b'a d'ayin, ix somchajcanel in c'ool.
8 Mamin, ix ach vavtej, ix valan in b'a d'ayach:
9 ¿Tasto a ganar d'ayin, q'uinaloc tato tzin chami, tzin mucchaji? Mañxo ol
yal-laj ach sb'itan eb' toxo ix och pococal. Mañ ol yal pax laj yalan vach'
lolonel eb' d'ayach yuj svach'il tas ix a b'o'o, xin chi.
10 Mamin Jehová, ab' val tas svala', oc'oc val a c'ool d'ayin. Mamin, ochaññej
ved'oc.
11 Ix ac'an q'uexmaj in yaelal d'a tzalajc'olal. Ix ic'anel in cusc'olal, ix
ac'ancanoch c'apac pichul yic q'uiñ in pichuloc.
12 Yuj val chi' jun, ach Jehová in Diosal, max yal-laj vem numan. Tzin b'itan
d'ayach d'a aloj vach' lolonel yed' ac'oj yuj diosal d'ayach d'a masanil
tiempo.

31

Añej Jehová ayoch yipoc in c'ool

Sb'it jun tic viñaj David.
1 Mamin Jehová, añej d'ayach tzin col in b'a. Malajocab' b'aq'uiñ tzin a cha
somchajeli. Colinel yuj a tojolal.
2 Ac'cot tz'eyan a chiquin d'ayin, tzin a colan d'a elañchamel. Ochañ in
ñaq'ueenoc b'aj ol in col in b'a.
3 Yujto in ñaq'ueen ach, in cuartel ach, yuj chi' ochañ veñuloc. Ic' in b'eyoc
yic mañ ol ach alchaj chucal.
4 Colin d'a jun yaal ix em d'a vichañ, yujto in Columal ach.
5 Mamin Jehová, ach in Diosal, svac'canoch in b'a d'a yol a c'ab'. A ach tzin a
colcaneli, to tz'elc'och syal a lolonel.
6 Tzin chaquel eb' anima syaq'uem sb'a d'a juntzañ comon dios malaj
yelc'ochi. A inxo Mamin Jehová, tzach vac'och yipoc in c'ool.
7 Tzin tzalaj val yuj a vach'c'olal. A ach ix iq'uel in cusc'olal, ojtac pax in yaelal.
8 Maj in ac'canoch d'a yol sc'ab' eb' vajc'ool. Te levan b'aj ix in can uuj.
9 Mamin Jehová, oc'ocab' val a c'ool d'ayin, yujto ay in och d'a ilc'olal. Ix te
chacb'i in sat voq'ui, mañxalaj yip in pixan yed' in nivanil.
10 A in q'uinal slajviem d'a scal in yaelal. A vab'ilal slajviel yuj in c'acvi. A
cusc'olal tz'ic'anel vip, c'ununi yel yip in nivanil tic svab'i.
11 Tzetzab'il in yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin, b'uchb'il in yuj eb' cajan d'a in
lac'anil. Yajb'il in canel yuj eb' ojtannac in. A eb' tzin ilan d'a yoltac
b'e, tz'el eb' d'ayin.
12 Junelñej ix in b'atcan satc'olal yuj eb'. Icha val to mañxo in animaoc svab'i,
icha val junoc lum xalu pojnac, icha chi' vaji.
13 Svab' sajson eb' vetchoñab' d'a in patic. Yalxoñej b'ajtiil, ay xivc'olal sja
d'ayin. Junlajanxoñej snaan eb' d'a in patic. Nanon yec' sc'ool eb' tas
syutej in yac'anchamoc.
14 A inxo jun Mamin Jehová, a achñej ayachoch yipoc in c'ool. Toxonton
svala': A ach val tic, in Diosal ach, xin chi.

15 Yol val a c'ab' ay in q'uinal. Colinel d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayin, aton eb' tzac'anoch vuuj.
16 Il in val och a in a checab' in tic yuj svach'il a c'ool, tzin a colanel yuj a vach'c'olal.
17 Mamin, van valan in b'a d'ayach. Maň in ac'b'at d'a nivac q'uixvelal. A eb' chuc tzac'canb'at d'a nivac q'uixvelal chi', tzac'ancanb'at eb' b'aj tz'inan, b'aj ay eb' chamnac.
18 A eb' snaanq'ue lolonel, numc'ajocab' eb', yujto syal lolonel eb' ya d'a eb' anima vach'. Spatiquejel eb' vach' spensar eb', sb'uchvaj eb' d'a eb' vach' chi'.
19 Yel ton val nivan a vach'c'olal tzac' d'a eb' tzach ic'anchaaň. D'a yichaň eb' anima tzac' a vach'ilal d'a eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool.
20 A d'a a tz'ey tza c'ub'ejel eb' d'a chucal sna eb' puch vinac. A b'aj ay ach tza colel eb' d'a schucal lolonel eb' ajc'olal yajoch d'a eb'.
21 Alchajocab' vach' lolonel d'ayach Mamin Jehová, yujto satub'tac tas ix a b'o d'ayin yuj a vach'c'olal, ayic oyanoch eb' ajc'ool d'a in patic vichaň.
22 A val yic maňxo animaoc in c'ool, ix in na' to ix in ic'canel d'a ichaň, axo val yic ix in c'anan a colval, ix ab' in tevi.
23 Xajanejec Jehová, masanil ex yiquexxo yujto a' staňvan eb' sc'anab'ajani, palta tz'acan syutej yac'an yaelal d'a yib'aň eb' syic'chaaň sb'a.
24 Tec'b'ejec e b'a mach ex tzeyac'och Jehová yipoc e c'ool.

32

Vach' yic mach sucb'il sat schucal

Jun b'it tzoň c'ayb'ani. Sb'it jun tic viňaj David.
1 Te vach' yic eb' tz'ac'chaj lajvoc smul, succhaj sat schucal eb'.
2 Te vach' yic eb' syal Jehová to maňxalaj smul eb' d'a yichaň, aton eb' maxtzac c'ub'anel smul d'a eb' yetanimail.
3 Ayic manto valq'uetalaj in mul, yelxo val ijan ix lajviel in nivanil ix vab'i, yujto ix in te c'acvi.
4 Ach in Diosal, c'ual d'ac'val yelc'olal ix ac'och in yaelal. Icha val aň taquiň aňc'ultac stacjiel yuj varesma, ichinta ix vab'i.
5 Ichato chi' ix valanq'ueta in mul chi' d'ayach, malaj tas ix in c'ub'ejeli. Ix el val d'a in c'ool valan in b'a d'ayach. A achxo Mamin Jehová ix in ac' nivanc'olal.
6 Yuj val chi' jun, yalocab' sb'a eb' tzach c'anab'ajani yacb'an tzato yala'. Vach'chom sja yaelal icha a' eluma', palta max yamchajlaj eb' yuuj.
7 A ach ay ach och veňuloc, a ach ol in a colel d'a yaelal. Tzach in b'itej yujto ix in a coleli.
8 Ix yal Jehová d'ayin: Ol ach in c'ayb'ej d'a tas ol a c'ulej. Ol in ch'ox d'ayach b'ajtil ol ach b'atoc, ol ach in taňvej.
9 Maň utej a b'a icha noc' chej ma icha junoc noc' mula, a juntzaň noc' chi' max nachajel-laj yuj noc'. Yovalil syamchajoch vaan noc' yed' q'uen freno. Tato maň ichocta tz'utaj noc', max sc'anab'ajejlaj noc', xchi Jehová d'ayin.
10 A eb' chuc sb'eyb'al, maň jantacoc yaelal ol cot d'a yib'aň eb'. Axo eb' ayoch Dios yipoc sc'ool, a svach'c'olal Dios chi' ol moyanq'ue eb'.
11 Aq'uec tzalajb'oc e c'ool d'a Jehová ex anima vach' e pensar. B'itanaňec d'a tzalajc'olal e masanil ex ayex och d'a stojolal.

33

A vach' lolonel yed' ac'oj yuj diosal

1 Ex anima vach' e pensar, b'itejec Jehová d'a tzalajc'olal. Yujto a eb' anima
tojol sb'eyb'al, smojton val sb'itan eb' d'a Jehová chi'.
2 Alec vach' lolonel d'a Jehová yed' te' arpa. B'itanañec d'ay yed' salterio
lajuñe' sch'añal.
3 B'itanañec d'a Jehová yed' ac' b'it. Vach' tzeyutej e b'itan d'ay d'a tzalajc'olal.
4 Yujto a slolonel Jehová yel toni. A tas sb'o'o, a sch'oxaneli to syaq'uelc'och
tas syala'.
5 A Jehová, a tojolal yed' vach' b'eyb'al snib'ej. Sch'oxel sb'a svach'c'olal d'a
masanil yolyib'añq'uinal tic.
6 Toñej ix yal Jehová, ix b'o satchaañ yed' masanil tastac ay d'ay.
7 A' ix molb'ancan a a'. A a' mar toñej malanec' a' d'a yed'tal yuuj.
8 Ayocab' yelc'och Jehová d'a masanil tastac ay d'a sat luum tic. E masanil
cajan ex d'a yolyib'añq'uinal tic, ayocab' e xivc'olal d'a Jehová.
9 Yujto a' ix alani, ix b'o smasanil. A' ix alani, vach' ix ajcan masanil tas.
10 A Jehová smac'an lajvoc spensar juntzañ ch'oc nacional.
11 Axo tas sna'a, ayñej ec' d'a masanil tiempo.
12 Tzalajc'olal yic junoc nación to a Jehová ayoch sDiosaloc, to sic'b'ilel yuuj
yic tz'och yicoc.
13 A d'a satchaañ q'uelanemta Jehová, syilanemta masanil anima.
14 A b'aj cajanec' Jehová syilcot masanil eb' cajan d'a sat luum tic.
15 A' ix b'oan spensar eb' smasanil. Añeja' pax smaclan yila' tas sc'ulej eb'.
16 Mañ yujoc to te nivan sb'isul soldado ol colchajel junoc yajal. Mañ yujoc to
te ay yip junoc soldado, ol colchajoc.
17 A noc' chej, malaj yopisio noc' scolan eb' anima. Vach'chom te ay yip noc',
palta max yal-laj scolvaj noc'.
18 A Jehová q'uelanoch d'a eb' ay xivc'olal d'ay, aton eb' ayoch svach'c'olal
yipoc sc'ool.
19 Scoljicanel eb' yuuj d'a chamel, tz'ac'ji va eb' yuuj d'a stiempoal vejel.
20 A oñ tic, a Jehová scac'och yipoc co c'ool. A' tzoñ colani, tzoñ stañvan paxi.
21 Yuj chi' stzalajb'i co c'ool yuuj. Scac'anoch yipoc co c'ool, yujto Axoñejochi.
22 Mamin Jehová, ayocab'och a vach'c'olal d'ayoñ, yujto tzach cac'och yipoc
co c'ool.

34

Aloj vach' lolonel yuj svach'c'olal Dios

Sb'it jun tic viñaj David ayic ix yac'anoch sb'a viñ quistalil d'a yichañ viñaj
rey Abimelec, yuj chi' ix pechjielta viñ.
1 Svic'chaañ Jehová d'a masanil tiempo, svalñej vach' lolonel d'ay.
2 A d'ay stzalaj in c'ool. Ab'ec ex anima emnaquil, tzalajañec.
3 Alequel yab'ixal sb'inajnaquil Jehová ved'oc, junñej scutej quic'anec chaañ.
4 Ix in avaj d'a Jehová, ix tac'vi d'ayin, ix yic'canel masanil in xivc'olal.
5 A eb' tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool, stzetzon sat eb' yuj tzalajc'olal, malaj
b'aj sq'uixvi eb'.
6 Ix val in b'a d'a Jehová, vach'chom te malaj velc'ochi, axo ix ab'ani, ix in
scolanel d'a masanil vilc'olal.
7 A eb' ay yelc'och Jehová d'a sat, a yángel tzoymaj d'a spatic yichañ eb', axo
scolchaj eb' chi' yuuj.
8 Ac'lejec eyila', ol eyilani to te ay svach'c'olal Jehová. Te vach' yic eb' scol sb'a
d'a Jehová chi'.
9 Mach ex yiquex Jehová, ayocab' yelc'och d'a e sat. Malaj tas ol yac' palta d'a
eb' ay yelc'och Dios d'ay.

10 A noc' choj, tz'el yip noc' yuj vejel, axo pax eb' syaq'uem sb'a d'a Jehová,
malaj b'aq'uiñ ol yac' palta junoc tas vach' d'a eb'.
11 Ex unin, cotañec, ab'ec tas svala', ol ex in c'ayb'ej yic tzeyac'och e pensar
d'a Jehová.
12 Tato syal e c'ol snajatb'i e q'uinal, e gana pax tzalajc'olal tz'ec' junjun c'u
eyuuj,
13 mañxo eyal chucal lolonel, mañxo eyesej.
14 Iq'uequel e b'a d'a chucal, mañxo eyac' oval, axo vach'il tze c'ulej, tze
b'eyb'alan junc'olal.
15 A Jehová stañvan eb' anima vach' sb'eyb'al, smaclan val yab'i ayic syalan
sb'a eb' d'ay.
16 A Jehová, aycot yoval sc'ol d'a eb' sc'ulan chucal yic satel eb', yic mañxa
mach ol naan eb'.
17 Syab' Jehová ayic syalan sb'a eb' anima vach' spensar d'ay, scolchajcanel
eb' d'a masanil yilc'olal.
18 A Jehová ayec' d'a stz'ey eb' anima mañxo animaoc yed'nac syab'i, scolan-
canel eb' somchajel sc'ool yuj cuselal.
19 A eb' anima vach' spensar, vach'chom tzijtum tas tz'ic'an eb', axo Jehová
scolanel eb' d'a masanil juntzañ syaelal chi'.
20 A' stañvan eb', malaj junoc sb'aquil eb' ol q'uichajoc.
21 Axo pax eb' sc'ulan chucal jun, a yuj schucal eb' chi' ol chamoc. A eb'
schichon sc'ol d'a eb' vach' sb'eyb'al, ol cotcan d'a yib'añ eb'.
22 Axo Jehová ol colan eb' schecab'. A eb' scol sb'a d'ay, mañ ol cotcanlaj d'a
yib'añ eb'.

35

Sc'anchaj scolval Jehová

Sb'it jun tic viñaj David.
1 Mamin Jehová, telaj a b'a yed' eb' stelaj sb'a ved'oc, ac' oval yed' eb' tz'ac'an
oval ved'oc.
2 Iq'uelta a yamc'ab' yic oval, tzul in a colani.
3 Iq'uelta a lanza tza macan sat eb' tzin pechan b'eyec'oc. Al d'ayin to in
Columal ach.
4 A eb' sgana in chami, somchajocab'b'at eb' yuj q'uixvelal. A eb' snib'ej ay tas
scot d'a vib'añ, meltzajocab'b'at eb' d'a spatic.
5 Ichocab' smatz'il ixim trigo syic'b'at ic', ichocab' ta tz'aj eb'. Pechjocab'b'at
eb' yuj ángel.
6 Q'uic'olinacocab'i, ñererіocab' sb'e eb', axo ángel spechan eb'.
7 Vach'chom malaj in mul, palta ix yaq'uem in yaalil eb'. Malaj in mul, palta
ix sjoy jun olan eb' yic vach' tzin b'at d'a yool snaan eb'.
8 Yuj chi', mocab' naanoc yuj eb' ayic sjavi nivac yaelal d'a yib'añ eb'.
Canocab' eb' d'a syaalil ix yaq'uem chi'. B'atocab'can eb' d'a yol jun
olan ix sb'o chi'.
9 Ichato chi' ol vac'an tzalajb'oc in c'ol d'ayach Jehová. Ol el lenaj ol vil yuj a
colval.
10 D'a smasanil in c'ool ol val icha tic: Mamin Jehová, ¿machto val junoc icha
ach tic? A eb' meb'a' yed' eb' ayoch d'a tzapan majanil, tza colel eb' d'a
yol sc'ab' eb' te ay yip, to syiq'uec' eb' tastac ay d'a eb', xin chama.
11 Scot eb' testigo esum, axo tas mañ vojtacoc sc'anb'ej eb' d'ayin.
12 A in vach'c'olal chuc ix yutej eb' spactzitan d'ayin, ix in stzuntzej cus eb'.
13 A inxo, ayic ya'ay eb', ix vac'och pichul yic cusc'olal, maxtzac in valaj yuj
cusc'olal, ya svab'i. Max vactejcanlaj in lesalvi d'a in pixan yuj eb'.

14 Cusnac in c'ool ix in b'eyeq'ui, icha val to a yuj junoc vamigo, ma vuc'tac,
ma icha in nun tzin cus yuuj.
15 Ayic ix in telvi, ix q'ue umnaj eb' smasanil in stzetzani. Ichato ch'oc animail
in d'a eb', ichato mañ in yojtacoc eb'. Max yactejcanlaj eb' in ste b'ajani.
16 Te ya ix in ec' yuj eb', ix in sb'uch eb', ix cot q'uelan eb' d'ayin yed'
schichonc'olal.
17 Mamin Jehová, ¿tom toñej ol ach och q'uelan yuj jun tic? Colinel d'a yol
sc'ab' eb' icha noc' choj, tz'el yav, scot d'ayin.
18 Ol valel yab'ixal a vach'c'olal d'a yichañ eb' tzijtumal anima molaneq'ui. Ol
val vach' lolonel d'ayach d'a yichañ eb' a choñab'.
19 Mocab' tzalaj sc'ool eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Mocab' reprepan sat eb'
schichon sc'ol d'ayin, vach'chom malaj in mul d'a eb'.
20 Malaj sgana eb' d'a junc'olal. Sgana eb' snaq'ue esal lolonel d'a spatic eb'
munil ayeq'ui.
21 Te chaañ tz'el yav eb' d'ayin, syalan eb': Ix quil tas ix a c'ulej chi', toxo ix
quila', xchi eb'.
22 Mamin, ix il val. Ac' yovalil d'a eb', mañ ach najatb'ocb'ati, mañ ach el d'a
in tz'ey.
23 Mamin ach Vajal, in Diosal ach, cotañ, colin, b'o yaj tas sval tic. Ochañ
ved'oc.
24 Ach Jehová in Diosal ach, b'o yaj d'ayin ato syal a tojolal, in gana to max in
tzetzaj yuj eb'.
25 Mocab' yal eb' d'ayin icha tic: Ix elc'och icha co gana. Junelñej ix
quixtejcanb'at viñ, mocab' xchioc eb'.
26 A eb' stzalaj yuj in yaelal, q'uixvocab'can eb', somchajocab'el sc'ool eb'.
Q'uixvocab'el eb' nivac vinac syutej sb'a d'a vichañ.
27 Axo eb' sgana to vach' tzin elc'ochi, tzalajocab' sc'ool eb'. Elocab' yav eb'
yuj tzalajc'olal. Yalocab' eb' d'a masanil tiempo: A Jehová, te nivan ton
yelc'ochi, stzalaj val yuj svach'il jun schecab' tic, xchiocab' eb'.
28 Mamin, ol valel a tojolal, ol valñej vach' lolonel d'ayach d'a masanil tiempo.

36

A schucal anima yed' svach'c'olal Dios

A viñ cuchb'um d'a b'it scuchb'an jun b'it syal yuj tas ol aj eb' sc'ulan chucal.
Sb'it jun tic viñaj David schecab' Jehová.
1 A eb' sc'ulan chucal, añej chucal chi' ayoch d'a spensar eb' sc'ulani. Malaj
jab'oc yelc'och Dios d'a sat eb'.
2 Yujto syaloch sb'a eb' vach'il, mañ ojtacab'iloc smul eb' chi' snaani. Max
snalaj eb' yactejcan schucal chi'.
3 Añej chucal lolonel syal eb', naumq'ue lolonel eb'. Syactejcan vach' pensaril
eb', max sb'olaj vach'il eb'.
4 Ayic vaynac eb' d'a sat sch'at, toxoñej snanonec' sc'ool eb' sc'ulan chucal.
Mañ vach'oc sb'eyb'al eb', max yal-laj sc'ol eb' syiq'uel sb'a d'a chucal.
5 A achxo Mamin Jehová, te nivanxo pax a vach'c'olal, masanto d'a satchaañ
sq'uec'ochi, tzac'ñejelc'och tas tzala'.
6 Ec'al a vach'ilal d'a yichañ lum nivac vitz. A a tojolal, ec'al d'a sjulal yich a'
nivac mar. Mamin Jehová, ilb'il eb' anima yed' masanil noc' noc' uuj.
7 Ach Dios, satub'tacxoñej a vach'c'olal, yuj chi' sco col co b'a d'ayach, icha
noc' yunetac caxlañ tz'och d'a yalañ snun.
8 Tzoñ b'ud'ji yuj jun nivan vael tzac' d'ayoñ. A a a' mañxo jantacoc svach'il
yuc'ji tzac' cuq'uej.

9 Yujto a d'ayach scot co q'uinal icha yaj sjaj a a'. Yujñej a saquilq'uinal ay co
q'uinal.
10 A oñ cojtac achxo, ayocab' a vach'c'olal d'ayoñ. A oñ vach' co pensar,
coloñcaneli.
11 Mañ a cha yac' chucal eb' syic'chaañ sb'a d'ayin. Mañ a cha in spech b'eyec'
eb' sc'ulan chucal.
12 Ilecnab' b'ajtil ix telvi eb' sc'ulan chucal. Ix telvi eb', mañxa b'aq'uiñ ol
q'uex vaan eb'.

37

Caq'uecoch Jehová yipoc co c'ool

Sb'it jun tic viñaj David.
1 Mocab' somchajel co c'ool yuj eb' sc'ulan chucal. Mocab' co nib'ejoch
sb'eyumal eb'.
2 Yujto elañchamel ol satel eb', icha stacji añ ac sjochchajeli, ma icha stacjiel
añ añc'ultac.
3 Caq'uecoch Jehová yipoc co c'ool, co b'oec tas vach'. Coñ canecñej cajan d'a
lum luum tic, ol oñ ac'joc va d'a ac'anc'olal.
4 Caq'uec tzalajb'oc co c'ool d'a Jehová, a ol ac'an tas sco nib'ej.
5 Scab'enejoch co b'a d'a yol sc'ab' Jehová, scac'anoch yipoc co c'ool, a ol colvaj
qued'oc.
6 Axo ol ac'an checlaj svach'il co b'eyb'al icha val tz'aj scheclaj yoc c'u d'a
chimc'ualil.
7 Numan scutejec co b'a d'a yichañ Jehová. Nivan scutejec co c'ool co tañvan
scolvaj qued'oc. Mañ caq'uec somchajel co c'ool yuj eb' te vach'
tz'elc'och yuj chucal sc'ulej.
8 Co satequel coval, caq'uec tup co c'ac'alc'olal. Mocab' te chichon co c'ool, ta
maay, chucñej tas ol oñ ajelc'ochoc.
9 D'a val yel ol satel eb' sc'ulan chucal, a oñxo pax scac'och Jehová yipoc co
c'ool jun, ol co cha co macb'en yic b'aj ol oñ cajnaj d'a lum luum tic.
10 Ayic jaye' c'ual tic, mañxalaj eb' sc'ulan chucal chi'. Vach'chom ol co sayec'
eb', palta mañxo ol ilchajlaj eb' cuuj.
11 Axo eb' anima emnaquil, ol aj eb' d'a sat lum luum tic, ol yac'an val sgana
eb' yajec' d'a junc'olal.
12 A eb' sc'ulan chucal, nanon yec' sc'ool eb' yac'an chucal chi' d'a anima vach'
sb'eyb'al. Juch'uch'i sc'uxan ye eb' d'a eb' yuj chichonc'olal.
13 Axo Jehová toñej stzevaj yuj eb', yujto yojtac to lac'anxo sja yaelal d'a yib'añ
eb'.
14 A eb' sc'ulan chucal, syiq'uelta yespada eb', sb'oan sjul-lab' eb' yic vach'
slajviel eb' emnaquil anima meb'a', to smilcham eb' vach' sb'eyb'al eb'
yalani.
15 A q'uen yespada eb' chuc chi', añeja' q'uen ol ec' d'a spixan eb'. Axo sjul-lab'
eb' chi', ol cañchajcanb'at te'.
16 Yelxo val te vach' jab'oc tas ay d'a eb' anima vach' spensar, d'a yichañ
sb'eyumal jantac eb' sc'ulan chucal.
17 Ol satel sb'eyumal eb' anima chuc chi' yuj Jehová, axo eb' anima vach'
spensar, ol coljoc eb' yuuj.
18 A Jehová stañvan eb' malaj spaltail, axo tas ay d'a eb', malaj b'aq'uiñ ol
sateloc.
19 Ayic te chuc tiempo yujto te ay vejel, mañ ol ec'laj eb' q'uexab', ayñej tas ol
sva eb'.

20 A eb' sc'ulan chucal, ol satel eb' icha val stacji aň xumac ay d'a caltac te'. A
eb' ayoch ajc'olal d'a Jehová, ol satcanel eb' icha val satem te' tab'.
21 A eb' sc'ulan chucal, tz'och eb' majan, maxtzac yac' meltzaj smajan eb' chi'.
Axo eb' anima vach' spensar, ay yoq'uelc'olal eb', elb'enňej yel yuj eb'.
22 A eb' schaan svach'c'olal Jehová, a eb' ol cajan lum luum, axo pax eb' chuc
catab'il yuuj, ol ic'chajel eb' d'a sat luum.
23 A Jehová scuchb'an b'ey eb' anima vach' spensar ayic van sb'ey eb' d'a
tojolal.
24 Vach'chom stelvi eb', palta max ec'laj tiempo sq'uexvan eb', yujto yamb'il
sc'ab' eb' yuj Jehová.
25 Atax d'a in quelemal masanto yic icham vinac inxo tic, malaj b'aj ix vil
yactajcan junoc anima vach' spensar yuj Jehová yic tz'ec' d'a syaelal.
Malaj pax b'aj ix vil yuninal eb' vach' sb'eyb'al chi' sc'anan va sb'a d'a
titac pat.
26 Tz'oc'ňej sc'ool eb' vach' pensar chi' d'a eb' yetanimail, ayňej tas syac' eb'
majanil. Axo yuninal eb' chi', syic'cot yaxilal eb' d'a scal eb' yetanimail.
27 Yuj chi', cactejeccan chucal, sco c'ulan vach'il, ichato val chi' vach' ol oň aj
d'a masanil tiempo.
28 Yujto stzalaj Jehová yed' tojolal, malaj b'aq'uiň syactejcan eb' sc'anab'ajan
d'ay. D'a masanil tiempo scolchajel eb'. Axo yiňtilal eb' sc'ulan chucal,
satjiel eb' yuj Jehová chi'.
29 A eb' anima vach' spensar chi' ol ic'ancan lum luum tic, ol cajnajec' eb' d'a
lum d'a masanil tiempo.
30 A eb' vach' sb'eyb'al, slolon eb' d'a jelanil, vach'ňej tas syal eb'.
31 A sc'ayb'ub'al Dios yed'nac eb', yuj chi' malaj b'aj ol em eb' d'a chucal.
32 A eb' sc'ulan chucal, ayňejoch sat eb' d'a eb' anima vach' sb'eyb'al, snib'ej
eb' smilcham eb'.
33 Palta maň ol ac'chajcanlaj eb' vach' d'a yol sc'ab' eb' chuc chi' yuj Jehová.
Maň ol stac'laj Dios scotcan d'a yib'aň eb' vach' d'a yichaň ley.
34 Caq'uecoch Jehová d'a co c'ool, sco c'anab'ajanec. A' ol oň ic'anchaaň. Ol
yac' lum luum tic d'ayoň. Ol quil val satel eb' sc'ulan chucal.
35 A eb' sc'ulan chucal, ix vil val yixtan eb' yetanimail eb', ix yic'chaň sb'a eb',
nivaquil syutej sb'a eb' icha junoc te te' maň jantacoc sc'ab', te yax xiil.
36 Palta ix satel eb', maňxalaj mach ix cani. Ix in say eb', palta majxo ilchajlaj
eb' vuuj.
37 Scham val quilan eb' vach' spensar max c'ulanlaj chucal chi', te vach'ňej ol
elc'och eb' yujto a junc'olal sayec' eb'.
38 Axo eb' pit, ol satjoquel eb'. Ol satjocpaxel yiňtilal eb' b'aq'uiň.
39 A Jehová scolanel eb' anima vach' spensar. A' ayoch yeňuloc eb' ayic sja
yaelal.
40 A' ol colanel eb' d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal, yujto a' ayoch yipoc sc'ool
eb'.

38

Sc'anchaj scolval Dios

A jun b'it tic sb'itaj yuj viň cuchb'um d'a b'it, yic snaancot Dios tastac tzoň
ic'ani. Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, maň ac' in yaelal yuj yoval a c'ool. Maň ac' in yaelal yacb'an
aycot a c'ac'alc'olal.
2 Toxo ix och tzolan a jul-lab' d'ayin, ix ac'och in yaelal.

3 A yuj yoval a c'ool chi', masanil in nivanil tic te ya' ay svab'i, yujñej to ix och
in mul d'ayach.
4 A in chucal ichato c'ojanq'ue d'a vib'añ icha icatz, maxtzac techajlaj vuuj.
5 Yujñej in pital, vanxo sq'ue sjab' vechen yujto van sc'ab'ati.
6 Ñojan in emi tzin b'eyi. Junelñej lachan vaji. Maxtzac och vaan jab'oc in
cusc'olal.
7 Van in cham yuj q'uixvelal svab'i. Masanil in nivanil te ya ay svab'i.
8 Ix te b'uychaj in nivanil tic, mañxalaj jab'oc yip. Tzin c'acvi yuj vilc'olal.
9 Mamin Vajalil, ojtac masanil tas tzin nib'ej. Ayic sic'son sja in c'ool, ichañ
yaj jun tic.
10 Toxoñej ste tiñtiñan in pixan yab'an syail. Numumi yel vip, maxtzac yal-laj
vilani.
11 A eb' anima vach' vac'an yed'oc yed' eb' junñej tzin ec' yed'oc, najat sb'esel
sb'a eb' d'ayin. A eb' cajan d'a in lac'anil, najat sb'esel sb'a eb' d'ayin
yuj in yaelal.
12 A eb' sgana in smilanchamoc, van yac'anem in yaalil eb'. A eb' snib'an yac'
chucal d'ayin, añej chucal syal eb' d'a in patic. Max ochlaj vaan eb'
snaub'tañan tas ol in yutoc d'a elc'altac.
13 A inxo pax jun, ichato macan in chiquin, max vab'laj tas syal eb', ichato
max ujilaj in loloni, malaj tas tz'elta d'a in ti'.
14 Lajan in icha junoc mach max yab'laj, max yal-laj yalan sb'a.
15 Mamin Jehová in Diosal, a achñej tzach vac'och yipoc in c'ool, a ach ol in a
tac'vej.
16 A jun tic tzin c'an d'ayach: Mocab' in stzetzej eb' ajc'ol chi'. Mocab' b'itan
eb' yuj tzalajc'olal tato tzin ac'ji ganar.
17 Palta ijanxo val tzin ac'ji ganar svab'i. Max och vaan jab'oc in yaelal tic.
18 Ol valq'ueta in mul. Mañxo in animaoc svab' yuj in chucal.
19 A eb' ajc'ol sgana in chami, toxo ix te q'uib' sb'isul eb'. Mañxo jantacoc ix
te aj eb' tzin chacani, vach'chom malaj in mul d'a eb'.
20 Chucñej syutej sb'a eb' d'ayin yuj in vach'c'olal d'a eb'. Yujñej to tzin
b'eyb'alej vach'il, tz'och eb' ajc'olal d'ayin.
21 Mamin Jehová, mañ in actejcani. Ach in Diosal, mañ a b'esel a b'a d'ayin.
22 Ach Vajalil, ach in Columal, cotañ d'a elañchamel tzin a colani.

39

Te quenñej sq'uinal eb' anima

A jun b'it tic ix b'oji yic sb'itej viñaj Jedutún, viñ cuchb'um d'a b'it. Sb'it jun
tic viñaj David.
1 Ix vac' pensar to ol in ya'ilej in b'eyb'al, yic max och in mul yuj tas svala'. Tzin
yamoch vaan in ti' yacb'an ayec' eb' anima chuc spensar d'a vichañ.
2 Ix in em numnajoc, majxo valpaxlaj vach' lolonel. Palta axo in yaelal ix te
nivtaji.
3 Vanxo stz'a in pixan ix vab'i. Yacb'an van in te naub'tañani, ix vach' och
pitz'an d'a in pixan. Yuj chi' chaañ ix in avaji, ix valani:
4 Mamin Jehová, ac' val vojtaquejeli to chamel b'a vaji, to jayeñej ab'il in
q'uinal. In gana snachajel vuuj to elañchamel tz'ec'b'at in q'uinal.
5 Quenñej in q'uinal ix ac'a'. Mañ nivanoclaj in q'uinal d'a ichañ. A oñ anima
oñ tic, icha val quic'an jab'oc quic', icha chi' co q'uinal.
6 Icha veven caj co masanil. Nab'añej sco mac' c'unb'oc co b'a. ¿Tocval scac'
co gana yed' co b'eyumal sco molb'ejq'ue b'ulan? Mañ cojtacoc mach
ol ic'ancanb'atoc.

7 Mamin Vajal, axo ticnaic, ¿tas vach' svac'och yipoc in c'ool? A ach ton ayach
och yipoc in c'ool.
8 Colinel d'a masanil in chucal. Maŋ in a cha b'uchjoc yuj eb' chuc spensar.
9 Icha val eb' max ujilaj sloloni, icha chi' ix vutej in b'a. Maŋxalaj tas ix elta
d'a in ti', yujto a ach tic ix ac'och juntzaŋ tic d'ayin.
10 Iq'uel in yaelal ix ac'ochi. Vanxo in lajviel svab' yuj b'aj ix in a mac'a'.
11 A ach tzac'och co yaelal a oŋ anima oŋ tic. Tzac'anoch co tz'uumal yuj co
mul. A ach tzac' lajvoc tas nib'ab'il cuuj, ichato tz'ijaxb'ati. Co masanil,
icha val quic'an quic', icha chi' yec' co q'uinal.
12 Mamin Jehová, ab' in lesal tic, cotaŋ q'uelan d'ayin ayic svalan in b'a
d'ayach. Maŋ ac' sat a c'ool d'a yal in sat tic. Mamin, a d'ayach,
eq'uelb'aŋej vec' d'a sat luum tic icha eb' in mam vicham.
13 Mamin, maŋ ac'cot a c'ac'alc'olal d'ayin, yic vach' tzin tzalaj junoc rato,
yacb'an manto el-laj in c'ool.

40

Ac'oj yuj diosal yuj scolval Dios

Sb'it jun tic viŋaj David.
1 Ix in taŋvejŋej scolval Jehová, axo ix ab'ani ayic ix in tevi d'ay.
2 Ix in yic'q'ueta d'a jun olan te ay smay. Ix in scol b'aj sitz'atac. Ix in
yac'anq'ue d'a yib'aŋ jun q'uen q'ueen yic tzin tec'b'ej in b'a.
3 Ix yac' val jun b'it ac'to d'ayin, b'it yic aloj vach' lolonel d'a co Diosal.
Comonoc sat sc'ol jantac eb' tz'ilan jun tic, yic syac'och Jehová eb' yipoc
sc'ool.
4 Te vach' yic eb' tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool, max yac'och spensar eb' d'a
eb' syic'chaaŋ sb'a, aton eb' tz'och tzac'an d'a spatic juntzaŋ comon
dios.
5 Mamin Jehová in Diosal, maŋ jantacoc juntzaŋ tas satub'tac ix a b'o'o yed'
jantac a vach'c'olal ix ac' d'ayoŋ. Malaj junoc mach syal slajb'an sb'a
ed'oc. In gana svalel masanil a vach'c'olal chi', palta max in tzac'vanlaj,
yujto maŋxo b'ischajb'enoc.
6 Max a nib'ejlaj noc' noc' yed' ixim trigo silab'il. Malaj noc' noc' tza c'ana' yic
sŋusji silab'il d'ayach, ma silab' yic stupcanel co mul. Palta ix a jac in
chiquin yic tzin cha vab' tas tzala'.
7 Yuj chi' ix vala': Tic tzin ja'i, xin chi. A tas tz'ib'ab'ilcan d'a a lolonel, a
vab'ixal syala'.
8 Ach in Diosal, snib'ej in c'ool tzin c'ulej icha a gana. Ayoch a c'ayb'ub'al d'a
in pensar.
9 Mamin Jehová, ix valcanel yab'ixal a tojolal d'a scal eb' a choŋab'. Ojtac val
to malaj b'aj ix vactejcan valaneli.
10 Malaj b'aj max valel a tojolal. Ix valel yab'ixal to tz'elŋejc'och tas tzala',
tzac'anpax colnab'il. Malaj b'aj ix in c'ub'ejel d'a yichaŋ eb' a choŋab'
molaneq'ui, to te nivan a vach'c'olal, yelŋej pax tzala'.
11 Mamin Jehová, ayocab'ŋej oq'uelc'olal d'ayin. Ilinŋej yed' a vach'c'olal icha
ix aj alani.
12 Yujto te ay tas sjavi d'a vib'aŋ, maxtzac b'ischajlaj vuuj. In yamchajelta yuj
in chucal. Ichato maxtzac yal-laj vilani. Ec'b'al in chucal chi' d'a yichaŋ
sb'isul xil in jolom. Vanxo somchajel in c'ool.
13 Mamin, cotaŋ val q'uelan d'ayin, cotaŋ, colineli. Cotaŋ elaŋchamel, tzach
och ved'oc.

14 A eb' sgana in smilanchamoc, javocab' q'uixvelal yed' somc'olal d'a yib'aň
eb'. B'atocab' eb' elelal d'a scal nivac q'uixvelal, yujto sgana eb' yac'an
chucal d'ayin.
15 A eb' tzin b'uchani, canocab' eb' d'a maň pensaril yuj somc'olal.
16 Axo masanil eb' ayoch spensar d'ayach, tzalajocab' eb' d'ayach. Te nivan
elc'och ach Jehová, xchiocab' eb' snib'an a colval.
17 A inxo jun, ob'iltac in, ay in och d'a ilc'olal. Mamin, mocab' in b'atcan
satc'olal uuj. A ach tzach ochtaxon ved'oc yic tzin a colani. Ach Jehová
in Diosal, maň iq'uec' tiempo in a colani.

41

A slesal jun ya' ay

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Vach' yic eb' scolvaj d'a eb' meb'a', a Jehová ol colanel eb' d'a scal syaelal.
2 A' ol taňvan eb', ol ac'joc sq'uinal eb' yed' stzalajc'olal yuuj d'a sat luum tic.
Maň ol ac'joc ochlaj eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yuuj.
3 Ol ac'joc yip eb' d'a scal syaelal yuj Jehová, ol b'oxoc sc'ool eb'.
4 A in ix vala': Mamin Jehová, oc'oc a c'ool d'ayin. Aňtej in, yel toni ay in mul
d'ayach, xin chi.
5 A eb' ayoch ajc'olal d'ayin, syal chuc eb' d'ayin: Comonoc spet chami yic
maňxo ol nachajcotoc, xchi eb'.
6 Sja eb' yac' in paxyal, palta maňoc d'a svach'il sc'ol eb' tzul in yila'. Masanil
tas syilb'at eb' d'ayin, sic'can eb' d'a spensar, axo d'a yoltac b'e syal in
pecal eb'.
7 A eb' tzin chacaneli, smolb'ej sb'a eb', syalan in pecal eb'. Chuc tas sna eb'
d'a in patic.
8 Syalan eb': A syaelal jun tic, maňxa yaňal. Toxo ix b'atcan d'a sat sch'at,
maňxo ol b'oxlaj sc'ool, xchi eb'.
9 A jun vamigo junňej tzin va yed'oc, yip in c'ool valani, a' ix och ajc'olal d'ayin.
10 A achxo Mamin Jehová, oc'oc val a c'ool d'ayin. Ic' in q'ue vaan yic ol
vac'anec' in pac d'a eb'.
11 Tato maň ol tzalaj sc'ool eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ichato chi' ol nachajel vuuj
to tzach tzalaj ved'oc.
12 A inxo pax jun, malaj in mul d'a ichaň, yuj chi' ix in a quetz yed' a c'ab'.
Ayinňejocab' ec' d'a ichaň d'a masanil tiempo.
13 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oň israel oň tic, ticnaic yed'
d'a masanil tiempo. Ujocab'i.

LIBRO 2

42

(SALMOS 42—72)

A Dios ayoch yipoc in c'ool

Jun b'it tzoň c'ayb'ani. Sb'it jun tic eb' yiňtilal viňaj Coré.
1 Ach in Diosal, tzach in nib'ej val icha junoc noc' c'ultaquil chej tz'ec' sayoj a'
yuj taquiňtial.
2 Ach Dios pitzan, a val in pensar tzach nib'anochi, ¿b'aq'uiň ol in c'och d'a
ichaň junelxo?
3 C'ual d'ac'val voq'ui. Axoňej voq'uel tic ayoch in vaeloc, yacb'an sb'uchvaj
eb' anima d'ayin sc'anb'ejňej eb': ¿B'ajtil ay jun a Diosal chi? xchi eb'.
4 Ayic tzin naan juntzaň tic, ste och pitz'an d'a in c'ool. Tzin naancoti ayic ay
in ec' d'a scal eb' anima, yic tzin cuchb'an eb', yic tzoň b'at d'a a templo.

Maňxo jantacoc yel yav eb' yuj tzalajc'olal yed' ac'oj yuj diosal. Nivan q'uiň ton val jun chi'.

5 ¿Tas val yuj schab'axq'ue in c'ool? ¿Tas yuj somchaj in pensar? Ach in Diosal, ayach och yipoc in c'ool, olto val vach' lolonel d'ayach, in Columal, in Diosal aji.

6 Ach in Diosal te cusc'olal vaj ticnaic, yuj chi', maň jantacoc ach in naancot d'a yol yic a' Jordán yed' d'a yol yic svitzal Hermón yed' svitzal Mizar.

7 Icha sc'aň yem poňoljoc a a' d'a nivac pajav, icha val chi' juntzaň nivac cusc'olal tz'ec' d'a vib'aň uuj.

8 Ach Jehová, a d'a c'ualil tza ch'oxňej a vach'c'olal d'ayin, axo d'ac'valil, max in och vaan ach in b'itani, max in och pax vaan in lesalvi d'ayach, yujto a ach tzac' in q'uinal.

9 Svalan icha tic d'ayach: Ach in Columal, ¿tas yuj tzin b'atcan satc'olal uuj? Yuj chi' cusnac in c'ool ayic tzin b'eyeq'ui, yujto tzin yixtej val eb' ayoch ajc'olal d'ayin, xin chi.

10 Svab' val syail, icha val to smac'jipoj in b'aquil b'aj tzin yixtej eb' ajc'ool chi'. Junjun rato sb'uchvaj eb' d'ayin sc'anb'an eb': ¿B'ajtil ay jun a Diosal chi'? xchi eb'.

11 ¿Tas val yuj schab'axq'ue in c'ool? ¿Tas yuj somchaj in pensar? Ach in Diosal, ayach och yipoc in c'ool, olto val vach' lolonel d'ayach, in Columal, in Diosal aji.

43

1 Ach in Diosal, ch'oxeli to malaj in mul. Ochaň valumaloc d'a juntzaň anima malaj elc'och d'a yol sat tic. Colinel d'a eb' naumq'ue lolonel yed' d'a eb' chuc sb'eyb'al.

2 Ach in Diosal, in Columal ach, ¿tas val yuj najat tzin ic'canel d'a ichaň? ¿Tas val yuj cusnac in c'ool tzin b'eyeq'ui, tzin yixtan eb' ayoch ajc'olal d'ayin?

3 Ch'ox a saquilq'uinal d'ayin yed' a lolonel te yel, yic vach' ol in sch'ox d'a sb'eal jun tzalan yic ejmelal b'aj cajan ach eq'ui.

4 Ach in Diosal, ol in c'och d'a altar, ata' ol ach in b'itejňej yed' te' arpa, yujto a ach tzac' in tzalajc'olal.

5 ¿Tas val yuj schab'axq'ue in c'ool? ¿Tas yuj somchaj in pensar? Ach in Diosal ayach och yipoc in c'ool, olto val vach' lolonel d'ayach, in Columal, in Diosal aji.

44

Sc'anchaj scolval Dios

Jun b'it tzoň c'ayb'ani. Sb'it jun tic eb' yiňtilal viňaj Coré.

1 Ach co Diosal, ix cab' a poder yujto a eb' co mam quicham ix alan d'ayoň tas utejnac eb' d'a peca'.

2 Yed' a poder ix a pechel juntzaň eb' ch'oc choňab'il, ix a satancanel eb' d'a juntzaň nivac choňab' chi', axo eb' co mam quicham chi' ix ac' cajnaj d'a tic.

3 Maňoc yed' yip eb', maňoc pax q'uen yespada eb' ix yac'lab'ej ayic ix yic'an jun luum tic eb'. Maj yic'laj jun luum tic eb' d'a ac'oj ovalil, palta yuj a poder, yuj ipalil yed' yuj a vach'c'olal ix yac' ganar jun oval chi' eb', yujto xajan eb' uuj.

4 Ach co Diosal, co Reyal ach, a ach alnac, yuj chi' cac'nac ganar a oň yiňtilal oň can viňaj Jacob tic.

5 A ach ton tzach och qued'oc, yuj chi' scac' ganar eb' ajc'ool chi'. Yuj ipalil
scan eb' ajc'ool chi' d'a yalaň cuuj.
6 Maňoclaj yamc'ab' yic oval scac'och yipoc co c'ool, maňocpaxlaj yuj q'uen
quespada ol cac' ganar oval.
7 A eb' cajc'ool schichonoch sc'ool d'ayoň, tzoň a col d'a yol sc'ab' eb',
q'uixvelal tz'ajcan eb' uuj.
8 Aňej d'ayach ol cac'ňej tzalajb'oc co c'ool, a achňej ol ach co b'itej.
9 Palta a ticnaic Mamin, ix oň a patiquejeli, ix oň ac'anoch d'a q'uixvelal,
maxtzac yal-laj a c'ool tzach b'at yed' eb' co soldado.
10 A ach ix oň actejcani, yuj chi' ix oň el lemnaj d'a eb' cajc'ool. A eb' schichon
sc'ool d'ayoň, ix yic'b'at eb' tastac ay d'ayoň.
11 Ix oň ac'anoch d'a yol sc'ab' eb', icha junoc noc' calnel tz'ic'jib'at b'aj
smiljichamoc. Ix oň a saclemejcanb'at d'a scal juntzaň nación.
12 Te yechel ix oň a choňcanel a oň a choňab' oň tic. Malaj jab'oc tas ix ac'
ganar yuj b'aj ix oň a choňel chi'.
13 Ix oň ac'an b'uchjoc yuj eb' anima cajan d'a juntzaň choňab' d'a co lac'anil.
Tzoň stzuntzan eb', malaj quelc'och d'a eb'.
14 Ix oň ac'an b'uchjoc yuj eb' ch'oc choňab'il. Aňej val yic tzoň yilan eb', tzoň
ste tzetzan eb'.
15 Junjun c'u, toxoňej tzoň te em ňojan yuj q'uixvelal.
16 Tzoň stzuntzan eb' cajc'ool snib'ej oň yixtani. Malaj quelc'och d'a eb'.
17 Aton juntzaň tic scot d'a quib'aň, vach'chom maj ach b'atcan satc'olal cuuj.
Ina to sco c'anab'ajejňej a trato ac'nac d'ayoň.
18 Max co nalaj ach co patiquejeli. Malaj a c'ayb'ub'al ix cactejcani.
19 Vach'chom icha chi', palta ichato tzoň actejcan d'a scal noc' noc' ay smay,
ichato oň a macchejem b'aj te q'uic'q'uinal.
20 Ach co Diosal, q'uinaloc ach b'atcan satc'olal cuuj, axo d'a comon dios ix
caq'uem co b'a,
21 ix am ila', yujto malaj junoc tas c'ub'eltac maň ojtacoc.
22 Palta uuj junjun rato ijan oň smilancham eb' ajc'ol chi', icha noc' calnel
tz'ic'jib'at b'aj schami, icha chi' tzoň yutej eb'.
23 Mamin, ¿tas yuj ichato vaynac ach b'ati? Iloňcoti, maň oň a patiquejcanel
d'a junelňej.
24 ¿Tas yuj tzach b'at mican d'ayoň? ¿Tas val yuj tzoň b'atcan satc'olal uuj d'a
scal co nivan yaelal tic?
25 Toxo van yel quip, maxtzac yal-laj co loloni, toxoňej tzoň ec' telton d'a sat
luum.
26 Pil ip. Cotaň. Coloň eli yujto te xajan oň uuj.

45

A b'it yuj snupnajel viň rey

Sb'itej jun b'it tic viň cuchb'um d'a b'it ayic ay nupnajel yed' sjajil jun b'it
scuchan te' xumaac. Sb'it jun tic eb' yiňtilal viňaj Coré.
1 Ay val ec' vach' lolonel d'a in pensar. Ol in b'itan d'a viň rey yed' juntzaň in
lolonel chi'. A in ti' lajan icha stz'ib'lab' junoc mach te jelan stz'ib'ani.
2 Ach rey, a achňej vach' ilji d'a yichaň masanil eb' viň vinac. Te vach'ňej tas
tzala', te jelan a loloni yujto syac'ňej svach'c'olal Dios d'a ib'aň.
3 Ac'och jachan q'uen espada d'a a naňal, ach vinac te ac'um oval, te b'inajnac
ach, te ay val elc'ochi.

4 Ixic d'a yib'aň noc' a chej yed' a poder yic tzac'an ganar oval, yic sb'oji yaj
lolonel d'a stojolal d'a eb' emnaquil. Nivan tastac satub'tac ol a c'ulej
yed' ipalil.
5 Ach co reyal, a jul-lab' te jay sňi' ol b'at ch'apnaj d'a sňi' sc'ool eb' ajc'ool. Yuj
chi' ol telvoc eb' anima yic juntzaň choňab' d'a scal oc.
6 Ach co Diosal, yajal ach d'a smasanil tiempo. Yajal ach, vach'ňej tz'aj a
ch'olb'itan tastac.
7 A val tojolal scha a c'ool, max schalaj a c'ool chucal. Yuj chi' ix ach
siq'uel Dios, aton a Diosal. Ix yac' nivan tzalajc'olal d'ayach d'a yichaň
juntzaňxo eb' ay yopisio ed'oc.
8 Tz'el sjab' sperfumeal mirra, áloes yed' te' canela ayoch d'a a pichul. A son
ay sch'aňal ol ac'an tzalaj a c'ool d'a a pat marfilňej ayoch yelvanub'oc.
9 Ay eb' ix yisil eb' viň rey d'a scal eb' avtab'il uuj. A d'a a tz'ey d'a a vach', ata'
ayec' ix reina. A q'uen oro yelxo val vach' ayoch d'a spichul ix.
10 Ach yisil rey, maclej val ab'i, scham val ab'an tas ol val d'ayach. Maňxo a
na eb' a c'ab' oc yed' eb' etchoňab',
11 yujto a viň rey chi' snib'an svach'il ilji, aton viň ajalil. Aq'uem a b'a d'a viň.
12 Ol yac' silab' eb' aj Tiro d'ayach. A eb' nivac b'eyum, ol snib'ej eb' yoch
amigooc.
13 Tic sja ix ix van yoch yetb'eyumoc viň rey, vach'ňej yilji ix, yisil pax ix
junocxo viň rey. Oro ayoch yelvanub'oc spichul ix.
14 Vach'ňej yaj sb'o ix yed' spichul, tz'ic'jib'at ix d'a viň rey. Tzac'anoch eb' ix
cob'estac yuc'levoc ix, aton eb' ix yamiga ix.
15 Stzalaj eb' ix sb'at eb' ix, masanto sc'och eb' ix d'a spat viň rey chi'.
16 Ach rey, a eb' uninal ol em c'ojan b'aj tz'emtaxon c'ojan eb' a mam icham.
Ol ac'anoch yopisio eb' yic syilan masanil yol a macb'en tic eb'.
17 A in ol vac' nachajcot a b'i yuj masanil anima toto ol aljoc d'a
yolyib'aňq'uinal tic. Ol yal vach' lolonel junjun choňab' d'ayach d'a
masanil tiempo.

46

A viň Yajal ayec' qued'oc

Sb'itej jun b'it tic viň cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan sb'it eb' ix
cob'estac. Sb'it jun tic eb' yiňtilal viňaj Coré.
1 A Dios ayoch queňuloc, aňeja' pax ayoch quipumaloc. A tz'och qued'oc ayic
ayoň d'a scal yaelal.
2 Yuj chi' max oň xivlaj. Vach'chom stzicub'taňaj lum luum tic, scot juyuljoc
juntzaň vitz d'a yol a' mar,
3 vach'chom sc'aň a' mar chi', sq'uepax chulnaj sat a', vach'chom stzicub'taňaj
jolomtac vitz yuj yoval a', palta max oň xivlaj.
4 Ay jun a' nivan a' tz'ac'an tzalaj sc'ol eb' cajan d'a schoňab' Dios, aton b'aj
cajan Dios ec'to d'a yib'aň smasanil.
5 A Dios ayec' d'a schoňab' chi', yuj chi' maň ol satel-laj. A tz'och yed' schoňab'
chi' ayic van sacb'i.
6 Tz'el yav juntzaň nivac choňab' yuj oval. Ol satel juntzaň nación chi'. Ol
ulaxb'at lum luum tic ayic ol ab'chaj sjaj Dios.
7 A Jehová Yajal d'a Smasanil, ayec' qued'oc. A sDiosal co mam quicham
Jacob, a ayoch qued'oc, ay paxoch queňuloc.
8 Ul ilec satub'taquil tas ix aj satjiel eb' ajc'ol d'a sat luum tic yuj Jehová.

9 Slajviec' oval yuuj masanto d'a slajvub' yolyib'aňq'uinal tic. Scaňchajcanb'at sjul-lab' eb' yuuj. A q'uen lanza, choc' tz'aj q'uen yuuj. Syac'anoch sc'ac'al carruaje yic oval chi'.
10 Syalan Dios chi' d'a juntzaň nación: Actejec eyac'an oval. Nachajocab'el eyuuj to a in ton Dios in. Ol alchajel in poder d'a scal masanil nación d'a sat luum tic, xchi Dios.
11 A Jehová Yajal d'a Smasanil, ayec' qued'oc. A sDiosal co mam quicham Jacob, a ayoch qued'oc, ay paxoch queňuloc.

47

A Dios Yajal d'a smasanil lum luum tic

Sb'it jun tic eb' yiňtilal viňaj Coré.
1 Tz'itec e c'ab' e masanil ex nación. Avajaňec d'a Dios d'a tzalajc'olal.
2 Yujto a Jehová, ec'to d'a yib'aň smasanil, sat co c'ool yuj stziquiquial. Aton Yajalil d'a smasanil yolyib'aňq'uinal tic.
3 Ix laj can juntzaň nación d'a yalaň yuuj, ix yac'ancanoch d'a yol co c'ab'.
4 A' ix sic'anel lum luum b'aj stzalajb'i co c'ool a oň yiňtilal oň viňaj Jacob tic, a oň ton te xajan oň yuuj.
5 A Jehová Dios toxo ix q'uec'och d'a sc'ojnub' d'a scal av yic tzalajc'olal yed' d'a scal yic van yoc' q'uen trompeta.
6 Coň b'itanec, coň b'itanec d'a co Diosal. Coň b'itanec, coň b'itanec d'a co Reyal.
7 Coň b'itanec d'a aloj vach' lolonel d'a Dios, yujto a' Yajal yaj d'a smasanil yolyib'aňq'uinal tic.
8 A Dios ayoch Yajalil d'a smasanil nación. C'ojanem d'a sc'ojnub' to aňej ay yico'.
9 Ix smolb'ej sb'a eb' anima nivac yopisio d'a scal nación. Ix och eb' co tz'acub'oc a oň schoňab' oň sDiosal co mam quicham Abraham.
A Dios ay yic eb' yajal d'a yolyib'aňq'uinal tic. A' te nivan yelc'och d'a yib'aň smasanil.

48

A svach'ilal Sion schoňab' Dios

Sb'it jun tic eb' yiňtilal viňaj Coré.
1 A Jehová co Diosal, yelxo val nivan yelc'ochi, smoj val yalchaj vach' lolonel d'ay d'a yol schoňab', aton tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ay.
2 Maňxo jantacoc svach'il yilji jun tzalan tic, chaaň ayq'uei. A d'a chon tzalan Sion tic, b'aj cajan Dios, a tic ay val stzalajc'olal masanil eb' cajan d'a yolyib'aňq'uinal tic. A Sion tic schoňab' Viň Rey yelxo val nivan yelc'ochi.
3 A Dios ayec' d'a juntzaň palacio d'a tzalan Sion tic. Ojtacab'il to a Dios ayoch co columaloc.
4 Ix smolb'ej sb'a eb' viň rey, ix cot ňililoc eb' viň yac' oval d'a choňab' Sion tic.
5 Palta ayic ix yilan jun choňab' tic eb' viň, ix sat sc'ool eb' viň. Ix somchajel sc'ool eb' viň, ix b'at eb' viň elelal.
6 Ix yamchaj eb' viň yuj xivelal, tz'ib'xi eb' viň yuj yaelal, icha junoc ix ix van yalji yune'.
7 Icha tz'aj spojb'at te' barco yic choňab' Tarsis yuj oval ic' scot d'a b'aj sjavi c'u, icha chi' ix aj satel eb' viň yuj Dios.
8 A d'a schoňab' Jehová co Diosal Yajal d'a Smasanil, ix quil val yelc'och icha val alb'ilcan d'ayoň. A Dios ol yac'ňej stec'anil Jerusalén.
9 Ach co Diosal, ayic ayoňec' d'a a templo, sco nacot a nivan vach'c'olal.

10 Ach co Diosal, te b'inajnac ach d'a smasanil yolyib'aňq'uinal tic, yuj chi' tz'alchaj vach' lolonel d'ayach. Tza b'o yaj masanil tas d'a stojolal yed' a poder.
11 Ay stzalajc'olal eb' aj Sion. Te tzalajocab' eb' aj Judá yujto d'a stojolal ix a b'o yaj smasanil.
12 Ec'aňec oyoyoc d'a spatic yichaň Sion, tze b'isani jaye' storreal.
13 Scham val e sayan eyil smuroal. Schampax eyilan spat eb' yajal, yic vach' ol yal eyalanel yab'ixal d'a eb' unin manto aljoclaj.
14 A sDiosal Sion, aton co Diosal d'a junelňej. A tzoň ic'anňej b'eyoc masanto d'a slajvub'.

49

A smaň pensaril eb' tz'ac'anoch‘R’q'uen tumin yipoc sc'ool

Sb'it jun tic eb' yiňtilal viňaj Coré.
1 Ex anima ay d'a masanil yolyib'aňq'uinal tic, scham val eyab'an jun lolonel tic.
2 Ab'ec ex b'eyum yed' ex meb'a', mach ex ay eyelc'ochi yed' ex comon anima ex.
3 Ol in lolon d'a jelanil, ol val juntzaň pensar ajaltac snachajeli.
4 Ol in maclej val vab' slolonel eb' jelan. Ol in b'itej tas ix in c'ayb'ej chi' yed' sonal te' arpa.
5 ¿Tas yuj ol in xivoc ayic ol ja juntzaň sc'ual yaelal d'ayin, ayic ol c'och oyan eb' ajc'ool d'ayin?
6 A eb' ajc'ol chi', a sb'eyumal eb' syac'och yipoc sc'ool, syic'anchaaň sb'a eb' yujto maň jantacoc tas ay d'a eb'.
7 Palta malaj junoc mach syal scolan yetanimail d'a yol yico', ma smananel sq'uinal d'a Dios.
8-9 Max yal-laj co mananel co q'uinal yic vach' ayoňňej eq'ui, yic max oň chami, yujto max techajlaj co tupani.
10 Ina squila' to junlajan scham anima smasanil. Scham eb' jelan, schampax eb' man jelanoc, axo sb'eyumal eb', ch'oc mach b'aj scani.
11 Vach'chom maň jantacoc co luum, palta nab'aňej. A b'aj tzoň mucchaji, ata' ayoňňejec' d'a masanil tiempo. Junelňej ol oň canňej ta'.
12 A oň anima oň tic, maň masaniloc tiempo ayoňec' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Vach'chom yel te b'eyum oň, palta tzoň chamňej icha scham noc' noc'.
13 Icha pax chi' tz'aj satel eb' syipc'olej sb'a, aton eb' syaloch sb'a vach'il.
14 A juntzaň anima chi', a chamel ayoch yilumaloc eb'. A tz'ic'anb'at eb' b'aj smucchaj chamnac. Ayic ol sacb'oc, d'a sc'ual yic ol oň ch'olb'itajoc, a eb' anima vach' spensar ol ac'an ganar d'a yichaň eb'. C'ojanc'olal ol satem snivanil eb', axo b'aj smucchaj chamnac ol och scajnub'oc eb'.
15 A in xo jun, a Dios ol in ic'ancanel d'a yol sc'ab' chamel, ol in yic'anb'at yed'oc.
16 Ex vetanimail, maň eyac' pensar yuj eb' tz'och b'eyumal, eb' ste q'uechaaň sb'eyumal d'a spat.
17 Yuj chi' maň e na'a, yujto ayic ol cham eb', malaj jab'oc tas ol yic'b'at eb' yed'oc, maň ol b'atlaj sb'eyumal eb' chi' yed'oc.
18 Vach'chom te tzalajc'olal yic eb' ayic pitzan eb', ma tz'alji pax vach' lolonel d'a eb' yuj eb' yetanimail yuj sb'eyumal chi',
19 ol ja sc'ual scham eb', icha ix aj scham eb' smam yicham eb', maňxo ol yil-laj saquilq'uinal eb'.
20 A eb' anima b'eyum, tato max nachajel yuj eb' to eq'uelb'aňej yec' masanil tas, lajan ol aj scham eb' icha tz'aj scham noc' noc'.

50

A Dios juez te tojol

Sb'it jun tic viñaj Asaf.

1 A Jehová, Dios Axoñejochi, a ix loloni. Ix yavtej eb' cajan d'a yolyib'añq'uinal tic, b'aj sjavi c'u masanto b'aj tz'em c'u.
2 A d'a tzalan Sion, aton choñab' te vach' yilji, ata' sch'ox saquilq'uinal Dios.
3 Tic sja co Diosal, palta mañ ichñejoctalaj ol javoc. A d'a spatic yichañ ay jun c'ac' to satumeli yed' jun chacxuxum ic'.
4 Ato d'a chaañ tz'avtaj eb' aj satchaañ yed' eb' cajan d'a sat lum luum tic yuj Dios, yic vach' syil eb' sch'olb'itaj schoñab'.
5 Syal Dios icha tic: Molb'ejec e b'a ex vicxo, a ex eyac'nac jun silab' d'ayin, ayic eyac'annac e trato ved'oc, xchi.
6 A satchaañ sch'oxani to a Dios Juez ton d'a stojolal.
7 Syalanpax Dios icha tic: Ex in choñab' Israel, ab'ecnab'i, jichan ol vutej valanoch e paltail d'a e sat. A in Dios in, e Diosal in.
8 Maj ex in tumejlaj yuj eyofrenda tzeyac'taxon d'ayin yed' noc' noc' tze ñus silab'il d'ayin d'a valtar.
9 Max in c'anlaj noc' quelemtac vacax molb'il eyuuj. Malaj noc' mam chiva d'a yol e macte' tzin c'an d'ayex.
10 Vicñej masanil noc' caltacte'al noc', vic pax noc' molb'etzal noc' ay d'a jolomtac vitz.
11 Vic masanil noc' much ay d'a caltac te' yed' masanil tas tz'ec' d'a cal vayumtac.
12 Q'uinaloc ay in vejel, mañ ol val-laj d'ayex, yujto vic jun yolyib'añq'uinal tic yed' masanil tas ay d'ay.
13 ¿Tocval a sb'ac'chil noc' vacax tzin chi'a? ¿Tocval a pax schiq'uil noc' mam chiva svuq'uej?
14 A silab' tzin nib'ej, to tzeyac' yuj diosal d'ayin, tzeyaq'uelc'och tas tzeyaltej d'ayin, a in ton ec' in to d'a yib'añ smasanil.
15 Ayic ay eyaelal, avtejinec, ol ex in colo', a exxo ol in eyic'chaañ, xchi Dios.
16 Axo d'a eb' chuc sb'eyb'al, syal Dios icha tic: ¿Toc ay eyalan eyic eyalanel in c'ayb'ub'al, ma eyalanel yab'ixal in trato?
17 Ina to max yal-laj e c'ool tzex in cacha', malaj yelc'och in lolonel d'ayex.
18 Ayic sja viñ elc'umtaxoni, tzex q'ue urnaj e b'at yed' viñ. Te vach' eyac'anpax yed' eb' sc'ulan ajmulal.
19 Palta a tas tze c'ulej, to tze naq'ue lolonel, max ex och vaan eyesani.
20 A d'a eb' eyuc'tac junñej e nun yed'oc, tzeyal chucal lolonel d'a spatic eb'.
21 Ayic ix e c'ulan juntzañ chucal tic, malaj tas svala'. Yuj chi' tze na' to lajan in eyed'oc, palta ol valoch e mul chi' d'a e sat, ol vil-lajoch in sat eyed'oc.
22 A ex tzin b'at satc'olal eyuuj tic, vach'ocab' tz'aj snachajel jun tic eyuuj, axo talaj tz'aji, ol ex in jatchitejb'ati, mañxalaj mach ol ex colan d'ayin.
23 A mach tz'ac'an yuj diosal d'ayin, ay velc'och d'a yol sat. A mach tzin c'anab'ajani, ol in colcaneli, xchi Dios.

51

Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin

Aton sb'it viñaj David ix sb'itej ayic ix tumaj viñ yuj viñaj Natán schecab' Dios, yujto ix yic' ix Betsabé viñ yetb'eyumoc.

1 Ach in Diosal yujto tzin a xajanej, oc'oc val a c'ool d'ayin. A yuj a nivan oq'uelc'olal, sucsat in mul.
2 B'ic in el d'a masanil in mul, tzin a sacb'itani.

3 Yel toni ix och in mul, ix in ec' d'a yib'aň, max b'atlaj satc'olal junoc rato in
mul chi' vuuj.
4 Ix och val in mul chi' d'ayach. Ix in c'ulej chucal d'a yol a sat. Yuj chi'
smoj val ac'an in yaelal. Max yal-laj yalchaj chucal d'ayach ayic tzin
a ch'olb'itani.
5 Val yel, yictax valjub'al chuc in. Toxonton chuc in atax yic cuchb'il into och
yuj ix in nun.
6 Val yel tza xajanej mach sgana tojolal d'a smasanil sc'ool. Yuj chi' ac' a jelanil
d'ayin.
7 Ňiccanel in mul yic tzin sacb'icaneli. B'ic in eli, yic vach' sacxoňej tzin ajcan
icha q'uen sacb'acom.
8 Ac'xi in tzalajc'olal in c'ana' yic tz'el in cusc'olal yuj b'aj ix ac' in yaelal
sic'lab'il.
9 Maňxo a nacot in mul chi', tza sucan sat masanil in chucal.
10 Ach in Diosal, tojolb'itej in pensar. A junoc ac' b'eyb'al tzac' d'ayin yic tzin
c'anab'ajej yed' smasanil in c'ool.
11 Maň in ic'canel d'a ichaň, maň ic'paxel a Santo Espíritu d'ayin.
12 Ac'xi in tzalajc'olal yuj in colnab'il. Ac' vip yic b'ecan in c'ool ach in
c'anab'ajani,
13 yic vach' tzin c'ayb'ej eb' chuc yic sb'eyb'alej a b'eyb'al eb' yic smeltzajoch
eb' d'a yol a c'ab'.
14 Ach in Diosal, ix ac' in colnab'il, maňxo a cha in mil anima, colinel d'a in
mul yic ol valan a tojolal d'a b'italil.
15 Mamin, jac in ti' yic ol ach in b'itani.
16 Tato a ofrenda, ma silab' ňusb'il tza nib'ej, tzam vac'laj, ocxo jun, max a
nib'ej paxlaj.
17 A tas a gana, aton eb' scus sc'ol yuj smul. Ach in Diosal, max a patiquejel-laj
anima syiq'uem sb'a yujto sna sb'a yuj smul.
18 Ac' a vach'c'olal d'a Sion. Yuj svach'il a c'ool, b'oxiq'ue smuroal Jerusalén.
19 Ichato val chi' d'a tzalajc'olal ol aj a chaan silab' a gana tz'ac'ji d'ayach, aton
noc' noc' sňusji. Ichato chi' ol ac'joc noc' vacax silab'il d'ayach d'a altar.

52

A eb' anima chuc sb'eyb'al

Aton sb'it viňaj David sb'itej ayic ix c'och viňaj Doeg aj Edom yal d'a viňaj
Saúl to ix ec' viňaj David d'a spat viňaj sacerdote Abimelec. A jun b'it tic tzoň
c'ayb'ani, sc'an viň cuchb'um d'a b'it.
1 Ach to jelan ach d'a oval, ¿tas yuj tzic'chaaň a b'a d'a a chucal? A svach'c'olal
Dios ayňejec' d'a smasanil tiempo.
2 Aňej chucal a gana tza c'ulej. A a ti' tzac'lab'ej d'a lolonel maň yeloc, icha val
junoc q'uen cuchilub' te jay ye syac'lab'ej junoc anima smil-lab'oc.
3 A chucal a gana d'a yichaň vach'il. A lolonel es a gana d'a yichaň lolonel yel.
4 Ach anima chab' sat, a val lolonel yic tz'ixtan anima a gana.
5 Palta a Dios ol ach satanel d'a junelňej. Ol och yub'naj d'ayach, ol ach
yic'ancanel d'a a pat, ol yic'anel a q'uinal.
6 A eb' sc'anab'ajan Dios ol yil jun tic eb', ol xiv eb' d'ay, palta ol b'uchvaj eb'
d'a jun viň chuc chi'.
7 Ol yalan eb': Ilec val viň maj ac'anoch Dios yipoc sc'ool. Aňej val d'a nivac
b'eyumal ix yac'och sc'ol viň, ayňejoch spensar viň sc'ulan chucal,
xcham eb'.
8 A inxo tic, lajan in icha junoc te' olivo te yaax, vach' sq'uib' d'a yamaq'uil
stemplo Dios. Aňej svach'c'olal Dios ol vac'och yipoc in c'ool.

9 Ach in Diosal, ol vac'ñej yuj diosal yuj a vach'c'olal d'ayin. Tzach vac'ñejoch yipoc in c'ool yujto vach' ach. Ol valel ab'ixal d'a yichañ eb' icxo, to toxonton vach' ach.

53

A schucalil eb' anima
(Sal 14)

Sb'it jun tic viñaj David, yic tzoñ sc'ayb'ej. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it ayic ay cusc'olal.

1 A eb' chuc spensar sna eb' to malaj Dios. Junlajanxoñej ix aj sjuanel spensar eb'. Yelxo val te chuc sc'ulej eb'. Mañxalaj mach sc'ulan vach'il.

2 Ato d'a satchaañ q'uelanemta Dios d'a anima, yic syila' tato ay eb' syac'och spensar d'ay, yic syilpaxi tato naan yuj eb'.

3 A juntzañ b'eyb'al chuc sb'eyb'alej eb' smasanil. Junlajanxoñej tz'aj sjuvib'at eb'. Mañxalaj junoc mach tzato b'eyb'alan vach' b'eyb'al. Toton mañxa val junoc.

4 Icha val to malaj spensar eb' sc'ulan chucal chi'. A eb' chi' satanel eb' yetchoñab', icha val to svael eb' yaj eb', max yal-laj sb'a eb' d'a Dios.

5 Tz'ib'xi eb' yuj xivelal vach'chom malaj tas xib'tan eb'. A Dios ix sacleman-canb'at sb'aquil eb' ajc'ool, q'uixvelal ix ajcan eb' yujto ix paticajel eb' yuj Dios.

6 Comonoc a d'a tzalan Sion scot co colnab'il a oñ israel oñ tic. Ayic ol yac'anxi svach'c'olal Dios d'a quib'añ, ol tzalaj co c'ool a oñ yiñtil oñ viñaj Jacob tic. Ol el lenaj ol quila'.

54

A scolval Dios sc'anchaji

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David, ayic ix c'och eb' aj Zif, ix yalan eb' d'a viñaj Saúl: A d'a sat co luum sc'ub'ejel sb'a viñaj David, xchi eb'.

1 Ach in Diosal, colin icha ajnac alan d'ayin. Colin yujto syal uuj smasanil.

2 Ach in Diosal, ab' in lesal tic. Ac'cot tz'eyan a chiquin d'a tas svala'.

3 Yujto a eb' anima mañ vojtacoc tz'och ajc'olal d'ayin, aton eb' comonñej tz'ac'an chucal d'a yetanimail. Sgana eb' to tzin chami. Malaj elc'och d'a eb'.

4 Palta jun, tic val a ach ayachoch ved'oc. Tic val uuj pitzan in.

5 A schucal eb' ayoch ajc'olal chi' d'ayin ol meltzajoch d'a yib'añ uuj. Mamin, satcanel eb' yujto tzac'ñejelc'och tas tzala'.

6 Mamin Jehová, ol vac' in silab' d'ayach d'a yol vico', ol ach in b'itani yujto vach' ach,

7 yujto ix in a colel d'a smasanil vilc'olal. Ix vilan scan eb' ajc'ool d'ayin d'a yalañ uuj.

55

A slesal jun viñ saychajeq'ui

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David yic tzoñ sc'ayb'ani.

1 Ach in Diosal, ab' in lesal, mañ a patiquejel tas tzin c'an d'ayach.

2 Cotañ q'uelan d'ayin, tac'vañ d'ayin in c'ana. D'a scal in yaelal sval in b'a d'ayach.

3 Tzin ib'xiq'ue yuj xivelal yuj eb' chuc ayoch ajc'olal d'ayin. Tz'el yav eb' yuj yajc'olal. Te nivan in yaelal ix yac'cot eb' d'a vib'aň. Yed' val yoval sc'ol eb' tzin spechan b'eyec' eb'.
4 Syab' val syail in pixan yuj eb'. Toxo ix javi smay chamel d'a vib'aň.
5 Ix javi jun nivan xivc'olal d'ayin, van vib'xiq'ue yuuj.
6 Tzin naani, comonoc ay in c'axil icha noc' uch, tzam in b'at jeňeňoc, tato icha chi' junc'olal am tzin aji.
7 Tzam in b'at jeňeňoc d'a najat, a am laj d'a tz'inan luum tzin cajnaji.
8 Tzam in b'at in col in b'a yuj yoval junoc anima icha oval ic'ňab' yaji, xin chi.
9 Mamin, satcanel eb' chuc, jub'at tas syal eb'. Aňej oval svil d'a yol choňab' tic, malaj jab'oc yoq'uelc'olal eb'.
10 C'ual d'ac'val yec' eb' yoymitej choňab' d'a yib'aň muro. Ay val chucal d'a yol choňab' yed' naoj chaaň es. Ix te juviel choňab' yuj eb'.
11 Comonxoňej sc'ulej chucal eb' d'a yoltac calle yed' ac'oj musansatil.
12 Tato a eb' comon ajc'ool tzin ixtani, tzam techajlaj vuuj. Tato a mach schichonoch sc'ol d'ayin icha chi' tzin utani, tzam in c'ub'ejel in b'a d'ay.
13 Ocxo ticnaic, a mach vuc'lev yaji, in vach' c'ol yaji, a' tzin utan icha tic.
14 Junňej ix b'at ved' d'a stemplo Dios. Ix oň lolon d'a amigoal. Junňej ix ec' ved' d'a scal eb' anima d'a templo chi'.
15 Jaocab' jucnaj chamel d'a eb' ajc'ool yajoch d'ayin. Pitzanocab' eb' tz'emcan eb' b'aj smucjiem eb' chamnac, yujto ay val och chucal d'a spensar eb' yed' d'a yol spat eb'.
16 A in tic, a d'a Jehová Dios ol val in b'a. A' ol in colanoc.
17 D'a q'uiňib'alil, d'a chimc'ualil yed' d'a yemc'ualil, ol val in b'a d'ay d'a scal yal in sat, axo ol ab'an tas ol vala'.
18 A' ol in colanel d'a scal oval. Maň ol in chajoclaj cham yuuj, vach'chom tzijtum eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
19 A Dios Yajal d'a masanil tiempo, a' ol ab'an tas svala', emnaquil ol ajcan eb' ajc'ol chi' yuuj, yujto max sq'uexlaj jab'oc sb'eyb'al eb', max xivpaxlaj eb' d'ay.
20 A viň vuc'lev chi', ix yic'chaaň sc'ab' viň d'ayin, vach'chom in vach' c'ol in b'a yed' viň. Max sc'anab'ajejlaj b'aj ix yac' sti' viň yoch vamigooc.
21 C'ununi slolon viň, palta axo d'a spensar viň, aňej oval sgana viň. Te c'ununi syutej viň sloloni, palta icha q'uen espada te jay ye, icha chi' yaj slolonel viň chi'.
22 Masanil tas tzin na'a, ol vac'b'at d'a yol sc'ab' Jehová, a' ol ac'an in tec'anil. Tato c'anab'ajum svutej in b'a d'ay, malaj b'aq'uiň ol in scha telvoc.
23 Ach in Diosal, a eb' mac'umcham anima yed' eb' naumq'ue es, tzapan ol aj sq'uinal eb', maň ol yil-laj naňalb'oc sq'uinal eb'. A ach ton ol ac'b'at eb' b'aj smucchaj eb' chamnac. Palta a in tic, tzach vac'och yipoc in c'ool.

56

A Dios svac'och yipoc in c'ool

Aton jun b'it namami sb'itaji. Sb'it jun tic viňaj David ayic ix yamchaj viň yuj eb' filisteo d'a choňab' Gat. Sb'itej jun b'it tic viň cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan noc' cuvajte' numan yaji.
1 Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin, ay eb' anima tzin pechaneq'ui. Ayňejoch eb' yac'an oval d'ayin, maňxo animaoc tzin ajcan yuj eb'.
2 A eb' ajc'ol d'ayin, maňxo jantacoc eb', max yactej eb' in spechanb'eyec'oc. Yuj yac'umtaquil eb' syac' oval eb' ved'oc.

3 Ayic tzin xivi, a ach tzach vac'och yipoc in c'ool.
4 Ach in Diosal, tzach vac'och yipoc in c'ool, svalan vach' lolonel yuj tas alb'ilcan uuj. Tzach vac'och yipoc in c'ool, yuj chi' max in xivlaj yuj tas sna eb' anima in yutej.
5 Max yactej eb' yalan lolonel te ya d'ayin. Aňej tas tz'aj in yixtan eb', a nab'il yuj eb'.
6 Yalxoňej b'ajtil sc'ub'ejel sb'a eb' yic tzin smaclani. Staňvan eb' janic' ol in smilcham eb'.
7 Ach in Diosal, ac'can juntzaň anima chi' d'a yalaň yuj yoval a c'ool. Maň a cha scol sb'a eb' d'a yalaň yaelal yuj schucal chi'.
8 Ojtac jantacxo sb'isul tzin eleq'ui. Ojtac jantac yal in sat ix eli. Vojtac to tz'ib'ab'il juntzaň tic uuj.
9 A eb' vajc'ool, ol el eb' ayic ol in c'anan a colval. A in tic vojtac val to ay ach och ved'oc.
10 Ach Jehová Dios, tzach vac'och yipoc in c'ool, svalan pax vach' lolonel yuj tas alb'ilcan uuj.
11 Ach Dios, tzach vac' val och yipoc in c'ool, yuj chi' max in xivlaj yuj tas sna eb' anima in yutej.
12 Ach in Diosal, ol vac' silab' yic ac'oj yuj diosal d'ayach icha ix aj vac'an in ti' d'ayach.
13 Yujto ix in a col d'a chamel, ix in a colani yic maj in telvoc. Yuj chi' tzin b'eyec' d'a ichaň d'a jun saquilq'uinal tzac' d'a eb' pitzan.

57

Lesal yic sc'anji scolval Dios

Aton jun b'it namami sb'itaji. Sb'it jun tic viňaj David ayic ix sc'ub'anel sb'a viň d'a viňaj Saúl d'a yol q'uen ňaq'ueen. Sb'itej jun b'it tic viň cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Maň a Sateli.

1 Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin, a d'ayach tzin say in colnab'il. In gana tzin col in b'a d'ayach icha tz'aj scolan sb'a noc' yunetac caxlaň d'a yalaň sc'axil snun, masanto ol lajvoquec' jun yaelal tic.
2 Ach in Diosal te nivan elc'ochi, tzin avaj d'ayach, yujto a achňej tzach colvajňej ved'oc.
3 A yuj a vach'c'olal, yuj pax to tz'elc'och tas tzala', yuj chi' masanto d'a satchaaň tzac'cot in colnab'il. Ol in a colel d'a yol sc'ab' eb' tzin ixtan chi'.
4 Ichato d'a scal noc' choj schi'an anima ayin eq'ui. A q'uen ye eb' lajan icha q'uen lanza yed' te' jul-lab'. A tas syal eb', lajan icha q'uen espada te jay ye.
5 Ach in Diosal, tz'ec'b'at snivanil elc'och d'a satchaaň. A snivanil elc'och chi', chequel d'a masanil yolyib'aňq'uinal tic.
6 A eb' ajc'ol yajoch d'ayin, ix yaq'uem in yaalil eb', maňxo animaoc vaj yuj eb', ix sb'oan jun olan eb' d'a yol in b'e, palta aňeja' eb' ix b'at d'a yool.
7 Ach in Diosal, b'ecan in c'ool, in gana tzach in b'itej yed' vach' lolonel.
8 Yuj chi' ol vaq'uel in vayaň, ol ach in b'itej yed' te' arpa yed' salterio. Ayic van sacb'i, ol el in vayaň, ol ach in b'itani.
9 Mamin, ol val vach' lolonel d'ayach d'a scal juntzaň choňab'. Ol ach in b'itej d'a scal juntzaň nación.
10 Nivan ton a vach'c'olal, masanto d'a satchaaň sc'ochi. Tz'elňejc'och tas tzala'.
11 Ach in Diosal, tz'ec'b'at snivanil elc'och d'a satchaaň. A snivanil elc'och chi', chequel d'a masanil yolyib'aňq'uinal tic.

58

Sc'anji yoval sc'ol Dios d'a yib'aň'R'eb' chuc sb'eyb'al

Aton jun b'it namami sb'itaji. Sb'it jun tic viňaj David. Sb'itej jun b'it tic viň cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Maň a Sateli.

1 A ex val juez ex tic, ¿tojol am val tzeyutej e ch'olb'itan yaj junoc tasi? ¿Yel am
val to d'a smojalil tze b'o yaj oval?
2 Palta jun, chuc tzeyutej e b'oani. Cuchb'um ex d'a elc'al yed' d'a mac'val d'a
yol choňab' tic.
3 A eb' sc'ulan chucal, atax manto alji eb', chuctaxon eb'. Esalvumtaxon eb'
atax yic yaljinac eb'.
4 Lajan eb' yed' noc' chan ay svenenoal. Lajan eb' yed' noc' ajavchan max
ab'anlaj.
5 Max yab'laj sonal eb' viň mago noc', aton eb' viň jelan syal yac'an quistalax
noc'.
6 Mamin Jehová, ach in Diosal, iq'uel yip eb'. Utejcan eb' icha junoc noc' choj
mac'b'ilpoj yalaň sti'.
7 Satocab'em eb' icha tz'aj satem a a' stob'b'ati. Ayic sjulvaj eb', malajocab'
sňi' te' sjul-lab' eb' chi'.
8 Ulaxocab'b'at eb' icha noc' unin. Ichaocab' junoc unin maň tz'acanoc yujal
a tz'alji, max yil-laj saquilq'uinal, ichocab' ta' tz'ajcanb'at eb'.
9 Icha te' taquiň q'uiix, smolchajoch spayuloc lum chen, stup sc'ac'al te' ayic
manto xejq'ue lum chen chi', ichocab' ta' tzutej ic'ancanel eb' chuc
sb'eyb'al chi', ayic pitzanto eb'.
10 A eb' sc'anab'ajan Dios, ol tzalaj eb' ayic ol ec' spac eb' d'a eb' chuc chi'. Ol
sb'oňanb'at yoc eb' d'a scal schiq'uil eb'.
11 Yuj chi' ol yal eb' anima icha tic: Vach' yic eb' sc'anab'ajan slolonel Dios.
Ayton jun Dios sch'olb'itan eb' cajan d'a yolyib'aňq'uinal tic, xcham eb'.

59

A Jehová tzin colani

Aton jun b'it namami sb'itaji. Aton tic sb'it viňaj David ayic ix yac'anb'at eb' soldado viňaj Saúl d'a spat viň yic smiljicham viň. Sb'itej jun b'it tic viň cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Maň a Sateli.

1 Ach in Diosal, colinel d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Colinel d'a eb'
scot d'ayin yuj yajc'olal.
2 Colinel d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal. Colinel d'a eb' mac'umcham anima.
3 Mamin Jehová, tzin smaclej eb' anima te ov yic tzin smac'ancham eb', palta
maň yujoc in chucal, malaj tas ix vutej eb'.
4 Mamin, malaj in mul d'a eb'. Malaj tas chuc ix in c'ulej. Palta snanonec' sc'ol
eb' yac'an chucal d'ayin. Mamin, il in coti, cotaň, tzul in a colani.
5 Mamin Jehová, Yajal ach d'a smasanil, co Diosal ach a oň israel oň tic, cotaň
elaňchamel, tzac'anoch syaelal juntzaň nación. Mocab' oc' a c'ool d'a
eb' smeltzajoch yac'an chucal d'ayin.
6 Ayic sq'uic'b'i sjavi eb', tz'el yav eb' icha noc' tz'i', slajvi chi' slaj ec' eb' d'a cal
choňab'.
7 Svoman sti' eb' tz'ec' eb', axo lolonel te ya syal eb'. Malaj mach tzab'an
calani, xchamlaj eb'.
8 A achxo Mamin Jehová, tzaton ach tzevaj yuj eb'. Tzach b'uchvaj d'a juntzaň
nación chi'.
9 Ach in Diosal, a d'ayach ipan in colan in b'a, yujto a ach ay ach och
vipumaloc yed' veňuloc.

10 Ach in Diosal, xajan in uuj, a ach ol ul in a colo'. Ol a ch'ox d'ayin tas val ol
aj scan eb' vajc'ol chi' d'a yalañ uuj.
11 Ach Jehová co Columal, tzicub'tañej eb' yed' a poder. Emnaquilocab'
tzutejcan eb', palta mañ a mac'chamlaj eb' yic a syaelal eb' chi' mañ
ol b'atlaj satc'olal yuj eb' vetchoñab'.
12 Tz'och smul eb' yuj masanil tas syala'. Canocab' eb' d'a yalañ yuj
yac'umtaquil, yuj yesalvumal yed' yuj scatab'vumal eb'.
13 Satel eb' yed' yoval a c'ool. ¿Tasto val yuj pitzan eb'? Ach Dios Cajal a
oñ yiñtiloñcan viñaj Jacob, elocab' a pecal masanto b'aj slajvic'och
yolyib'añq'uinal tic.
14-15 Sjavi eb' d'ac'valil, tz'el yav eb' icha noc' tz'i', slaj ec' eb' d'a cal choñab'
say svael, tz'avaj eb' icha yoc' noc' tz'i', yujto max yab'laj sc'ool svael
eb'.
16 A in xo pax jun, ol ach in b'itej d'a q'uiñib'alil. Ol valel snivanil elc'ochi yed'
a vach'c'olal d'a b'ital, yujto ayachñejoch veñuloc. In Columal ach d'a
stiempoal yaelal.
17 Ach in Diosal, ol val vach' lolonel d'ayach d'a b'ital. In Columal ach, in
Diosal ach, xajanab'il in uuj.

60

Lesal yic sc'anchaj scolval Dios

A jun b'it tic namami sb'itaji. Aton jun b'it tic yic viñaj David yic tzoñ sc'ayb'ej.
Ix stz'ib'ej viñ ayic ix yac'an oval viñ yed' eb' sirio aj Naharaim yed' eb'
aj Soba. Ix b'atpax viñaj Joab smilcham 12,000 eb' soldado aj Edom d'a
sch'olanil b'aj ay atz'am atz'am. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed'
sjajil jun b'it scuchan, Añ Xumaac.
1 Ach co Diosal yed' val yoval a c'ool ix oñ actancani. Ix oñ actejcani, oñ ac'ji
ganar. Mamin, ac'xicot quip ticnaic.
2 Ix ac' ib'xoc jun lum tic, ix jatcanb'at luum. A ticnaic, macxi sjatelal lum chi',
yic mantzac ib'xilaj luum.
3 A oñ a choñab' oñ tic, nivan yaelal ix ac' quila'. Ichato te nivan vino ix ac'
d'ayoñ, ix q'ue d'a co jolom.
4 Ix ac' jun ch'oxnab'il d'a eb' nivan elc'och d'a yichañ yic vach' max yamchaj
eb' yuj sjul-lab' eb' ajc'ool.
5 Tac'vañ d'ayoñ, coloñeli, yujto masanil syal uuj. Coloñcanel a oñ xajanab'il
oñ tic uuj.
6 Ix loloncot Dios masanto d'a scajnub', ix yalan icha tic: Ol tzalaj in c'ool ayic
ol in cotac pojanb'at lum Siquem yed' yac'lical lum Sucot.
7 Axo lum Galaad yed' lum Manasés vic yaj luum. A Efraín icha in q'uen
xumpil yaji. Axo Judá icha sc'ocochal vopisio yaji.
8 A Moab, icha yed'tal b'aj tzin b'ic in b'a yaji. A d'a yib'añ Edom ol vac'canb'at
in xañab'. D'a tzalajc'olal ol in avajoc yujto ol vac' ganar eb' filisteo,
xchi Dios.
9 Ach in Diosal ¿mach tzin ic'anb'at d'a jun choñab' ayoch smuroal d'a spatic
yichañ? ¿Mach tzin ic'anb'at d'a Edom?
10 Ach co Diosal, ix oñ a patiquejeli. Maxtzac yal-laj a c'ol tzach b'at yed' eb'
co soldado d'a oval.
11 Ochañ qued'oc, coloñel d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ. A scolval eb' quetani-
mail d'ayoñ, malaj yalani.
12 Ach co Diosal, a yed' a colval ol cac' ganar oval. A ach ol a tec'canem eb'
ayoch ajc'olal d'ayoñ.

61

A scolval Dios yipc'olal toni

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj David.

1 Ach in Diosal, il in coti. Tz'el vav yuj yaelal tzin ic'ani. Cha ab' in lesal.

2 Ato b'aj slajvic'och sti' lum luum tic tzin avaj d'ayach, tz'el yip in pixan svab'i. Ic' in q'ue d'a yib'añ junoc nivan q'ueen yic tzin colchaji.

3 A ach ayachoch in colnab'iloc. Icha junoc cuartel aj d'ayin, tzin a col d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayin.

4 In gana tzin cajnaj d'a a cajnub' d'a masanil tiempo. In gana tzin c'ub'ej in b'a d'a yalañ a vach'c'olal, icha noc' yunetac caxlañ d'a yalañ sc'axil snun.

5 Ach in Diosal, ab'nac tas in ti' vac'nac d'ayach, ix ac' in macb'en yed' eb' ay elc'och d'ay.

6 Najatocab' tzutej in q'uinal a in rey in tic. Nivanocab' ab'il svila'

7 yic svac'an yajalil d'a ichañ. Tañvej in yed' a vach'c'olal, yujto tz'elñejc'och tas tzala'.

8 Icha chi' ol ach in b'itej d'a masanil tiempo. Junjun c'u ol in c'anab'ajan b'aj vac'nac in ti' chi' d'ayach.

62

Añejton Dios b'aj sco col co b'a

Sb'it jun tic viñaj David. Sc'an viñaj Jedutún cuchb'um b'it.

1 Añejton d'a Dios tz'ilchaj junc'olal vuuj. A d'ay scot in colnab'il.

2 Añej tzin colaneli, a tz'ochpax veñuloc. Malaj b'aq'uiñ ol in ac'joc ganar yujto a' ayoch in colnab'iloc.

3 ¿B'aq'uiñ ol eyactej eyoch b'ulan d'ayin yic ol in e tec'ancanem eyalani? Ichato toxo val tzin telvi icha junoc pat c'axo, ma icha junoc macte' toxo tz'ec' lecnajoc.

4 Axoñej tas tz'aj yixtaxel in b'inajnaquil tze naub'tañej. E q'uinalxoñej e naanq'ue es. Tze tz'ac eyal vach' lolonel d'ayin, palta axo d'a e pensar, tzin e catab'ej.

5 Añej d'a Dios tz'ilchaj junc'olal vuuj. Añej ayoch yipoc in c'ool.

6 Añej tzin colaneli, tz'ochpax veñuloc. Mañ ol in telvoclaj. A' ayoch in colnab'iloc.

7 A d'a Dios scot in colnab'il, yuj chi' ay velc'ochi. A' ayoch veñuloc yed' in colnab'iloc.

8 Ex vetchoñab', añej Dios tzeyac'och yipoc e c'ool. D'a smasanil e c'ool, tzex lesalvi d'ay, yujto a co colnab'il yaji.

9 A eb' anima, junelñej malaj jab'oc yelc'och eb', vach'chom meb'a' eb', ma b'eyum eb'. Q'uinaloc tz'echtaj yalil eb' d'a junoc echlab' smasanil, toton max checlajlaj jab'oc yalil eb' chi', yuj chi' mañ caq'uec ochlaj co pensar d'a eb'.

10 Mañ eyac'och ixtoj anima, ma elc'al yipoc e c'ool. Tato tzex och b'eyumal, mañ eyac'och e b'eyumal chi' yipoc e c'ool.

11-12 Mañ jantacoc vab'an yalchaji to a Dios aljinaccan icha tic: A in Dios Yajal in tic, masanil syal vuuj, ayñej pax in vach'c'olal. Tzin pactzitej d'a junjun anima icha syal tas tz'el sc'ulani, xchi Dios.

63

Sco xajanej Dios yed' smasanil co c'ool

Sb'it jun tic viñaj David ayic ayec' viñ d'a tz'inan luum d'a yol yic Judá.

1 Ach in Diosal, toxonton in Diosal ach. Tzach in nib'ej d'a smasanil in c'ool,
tzach snib'ej in pixan icha tz'aj snib'an ñab' lum luum taquiñ.
2 In gana tzach viloch d'a a templo, ol cham val in c'ool vilan a poder yed' a
tziquiquial.
3 Te nivan yelc'och a vach'c'olal d'a yichañ b'aj pitzan in d'a yolyib'añq'uinal
tic. Yuj chi', ol ach in b'itej.
4 Yacb'an pitzan in, ol val vach' lolonel d'ayach. Ol in mojb'ejq'ue in c'ab'
d'ayach d'a in lesal.
5 Vach'xoñej ol ajcan in c'ool uuj, icha junoc mach syac' val sgana yed' junoc
vael te vach'. Yed' in tzalajc'olal ol ach in b'itej.
6 A d'ac'valil ayic jichan inxo eq'ui, tzach in naub'tañani, ayñejoch in pensar
d'ayach.
7 A ach ton tzach colvaj ved'oc, yuj chi' malaj tas tzin na' icha noc' yunetac
caxlañ d'a yalañ sc'axil snun.
8 Junñej vaj ed'oc sic'lab'il. Max in actejel-laj yed' a vach' c'ab'.
9 A eb' sgana in smilanchamoc, ol b'atcan eb' d'a yol sjulal b'aj smucchaj eb'
chamnac.
10 Ol miljoccham eb' d'a q'uen espada, axo noc' oques ol chianb'at eb'.
11 A inxo pax rey in tic jun, ol vac' tzalajb'oc in c'ool ed'oc ach in Diosal.
Masanil eb' tzach ac'an b'inaj b'aj syac' sti', ol tzalaj eb'. Axo pax eb'
tz'esan jun, ol queecaxcan eb' uuj.

64

Sc'anchaj scolval Dios

Sb'it jun tic viñaj David. Sc'an jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it.

1 Ach in Diosal, tic val sval in b'a d'ayach, ab' in lesal. C'ub'ejel in q'uinal d'a
eb' ajc'ol yajoch d'ayin.
2 C'ub'ejinel d'a eb' sc'ulan chucal. Colinel d'a eb' snaan yac' chucal d'ayin d'a
elc'altac.
3 Ste c'asanb'i sti' eb', icha sñicchajoch ye junoc q'uen espada. A tas syal eb'
d'ayin te ya, lajan icha junoc jul-lab'.
4 D'a c'ub'eltaquil sjulvajb'at eb' d'a eb' malaj smul. Max xivlaj eb' sjulvajb'ati
ayic mañ naanoc.
5 Munil syiptzitej sb'a eb' sc'ulan chucal. Snanonec' sc'ol eb' yac'anem yaal
d'a elc'altac. Malaj mach tz'ilan eb' yalani.
6 Scham val snaan eb' tas syutej sb'oan chucal. Vach'xoñej syutej eb' yac'an
spensaril. A tas sna eb' chi', c'ub'eltac yaj d'a spensar eb'.
7 A Dios ol ac'an echnaj eb' yed' sjul-lab'. Satc'olal yaj eb' ol satjoquel eb'.
8 A tas syal eb' chi' ol ac'an telvoc. Masanil eb' ol ilan eb', ol ib'xoc eb' yuj
xivelal.
9 Ichato chi', masanil eb' anima, ol xiv eb' d'a Dios. Masanil tas b'ob'il yuj Dios
chi' ol yalel eb'. Masanil tastac sc'ulejnac Dios chi', ol snaub'tañej eb'.
10 A eb' anima vach' sb'eyb'al, ol tzalaj eb' yed' Jehová, ol sayan pax colval eb'
d'ay. Masanil eb' anima vach', junc'olalxoñej ol aj eb'.

65

Smoj val yalji vach' lolonel d'a Dios

Sb'it jun tic viñaj David. Sc'an jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it.

1 Ach co Diosal, smoj val yalji vach' lolonel d'ayach d'a Sion. A moj val scaq'uelc'och tas scaltej d'ayach.
2 Masanil eb' anima sja d'ayach yujto tzab'ñej slesal eb'.
3 A jantac co chucal tz'ac'an yajalil d'a quib'añ, palta a achxo tza suc sat co mul chi'.
4 Te vach' quico', yujto a ach ix oñ a sic'caneli yic vach' ayoñec' d'a a templo. Vach' caj yuj svach'il tas ay d'a a cajnub', aton a templo te nivan yelc'ochi.
5 Ach Dios co Columal, tza pactzitej co lesal yed' tas satub'tac tza c'ulej d'a stojolal. Masanil anima cajan d'a yolyib'añq'uinal tic, aton eb' cajan d'a tic yed' eb' cajan d'a sc'axepal a' mar, ol ach yac'och eb' yipoc sc'ool.
6 Te tzatz ix utejcan juntzañ lum nivac vitz yuj a poder yed' ipalil.
7 A ach tzac' numc'aj sat a' mar. Ayic sq'ue somnaj juntzañ nivac choñab', a ach tzac' pax numc'ajoc.
8 A eb' cajan d'a juntzañ najatil luum, tz'ib'xiq'ue eb' d'a yichañ tas satub'tac tza c'ulej. Uuj val ay tzalajc'olal b'aj sjavi c'u, masanto b'aj tz'em c'u.
9 Ayachñejoch ilan lum luum, tzac' sñab'il luum, tzac'anpax q'uib' tas tz'avchaj d'a luum. Tzac' q'uib' ixim trigo yuj a a' tz'el yoc. Ichaton val chi', tzutej a b'oan lum luum tic.
10 A ach tzac' yaxb'oc sat luum, tzac' ch'ayxoc sch'olquiltaquil luum, tzac'an c'unb'oc lum yuj yax ñab', tzac'an pax a vach'c'olal yic satan tas tz'avchaj d'a sat luum.
11 Mañ jantacoc sat avb'en syac' d'a junjun ab'il yuj ñab' tzac'coti.
12 Syaxb'i añ añc'ultac d'a tz'inan luum b'aj sva noc' calnel. Axo tzalquixtac vach' tz'aj yilji yuj avb'en.
13 Sb'ud'jiel tzalquixtac yuj noc' calnel. Axo opquixtac, sb'ud'jicanel yuj ixim trigo. Yuj chi' sb'itan eb' anima smasanil, tz'el yav eb' yuj tzalajc'olal.

66

Satub'tac yilji smunlajel Dios

A jun b'it tic sc'an viñ cuchb'um d'a b'it.
1 E masanil ex cajan ex d'a yolyib'añq'uinal tic, b'itanañec d'a Dios d'a tzalajc'olal.
2 B'itejec sb'inajnaquil. B'itanañec d'ay yed' juntzañ b'it mañxo jantacoc svach'il.
3 Alec d'a Dios icha tic: Mamin a tas tza b'o'o, te satub'tac. A val d'a ichañ stelvican eb' ayoch ajc'olal d'ayach, yujto te nivan a poder.
4 Masanil eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic syaq'uem sb'a d'ayach, tzach sb'itan eb', xe chi d'ay.
5 Cotañec, ilec val tas sb'onac Dios. Satub'tac tas sc'ulej yuj co vach'iloc a oñ anima oñ tic.
6 Taquiñ luum ajnac a' mar yed' a' nivac a' yuuj, axo ta' ec'naccot eb' co mam quicham. Tzalajocab' co c'ool d'a Dios.
7 A yed' spoder syac' yajalil d'a masanil tiempo. Ayñejoch sat d'a junjun nación, yic vach' max och eb' syic'chaañ sb'a ajc'olal d'ay.
8 Ex junjun nación, alec vach' lolonel d'a co Diosal. Ab'chajocab' e b'itan d'ay d'a vach' lolonelal.
9 Yujto a' tz'ac'an co q'uinal, max oñ schalaj telvoc.
10 Ach Dios, tic val ix il co pensar. Icha val sacb'itaj q'uen plata, icha val chi' ix aj oñ a sacb'itani.
11 Ix oñ ac'can d'a te' yaal. Yelxo val te al icatz ix ac' co cuchu'.

12 A eb' comon anima ix ac'lab'ej oñ stec'ani. Ix oñ ac' ec' d'a scal te' c'ac' yed' d'a yol a' nivac a'. Ix lajvi chi' ix oñ ic'anb'at b'aj junc'olal tzoñ aji.
13 Ol in och d'a yol a templo yuj vac'an in silab' d'ayach. Ichato val chi' ol vac'anelc'och in ti' vac'nac d'ayach,
14 aton tas valnac ayic ay in och d'a ilc'olal.
15 A noc' noc' b'aq'uech ol in ñustz'a d'a altar. Ol vac' noc' vacax, noc' mam chiva yed' pax noc' ch'ac calnel in silab'oc d'ayach, aton tic scha a c'ool.
16 Cotañec e masanil, mach ex ay yelc'och Dios d'a e sat. Maclejec eyab' d'ayin, ol val d'ayex jantac svach'c'olal d'ayin.
17 Ix in c'an scolval ved'oc, ix valan vach' lolonel d'ay.
18 Q'uinaloc tato a chucal ix in nib'ej in c'ulej, maj am schalaj yab' Dios Yajal d'a Smasanil tas ix in c'an d'ay.
19 Palta ix yab'i tas ix in c'an chi' d'ay, ix sc'anab'ajej in lesal.
20 Alchajocab' vach' lolonel d'a Dios, yujto max spatiquejel in lesal, mañ puraloclaj ix yac' svach'c'olal d'ayin.

67

B'itanocab' junjun choñab' d'a Dios

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'añal sc'anchaji.
1 Ach co Diosal, ac' a vach'c'olal d'ayoñ. Oc'oc val a c'ool d'ayoñ, ach tzalajocab' qued'oc
2 yic syojtaquejel masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic tas snib'ej a c'ool yed' colnab'il tzac'a'.
3 Ach Dios, b'itanocab' junjun choñab' d'ayach. Masanilocab' choñab' sb'itan d'ayach.
4 Avajocab' junjun nación d'a tzalajc'olal, yujto tza ch'olb'itej yaj junjun choñab' d'a stojolal. A ach ton tza cuchb'ej junjun nación d'a yolyib'añq'uinal tic.
5 Ach Dios, b'itanocab' junjun choñab' d'ayach. Masanilocab' choñab' sb'itan d'ayach.
6 Axo lum luum, ol yac' sat avb'en d'a luum, ol yac' svach'c'olal Dios d'ayoñ.
7 Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'ayoñ. Nivanocab' yelc'och Dios d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.

68

B'it yujto ix yac' ganar eb' israel

Sb'it jun tic viñaj David.
1 Ayic syac'an oval Dios, sacleminac tz'aj yel eb' ayoch ajc'olal d'ay. A eb' schichonoch sc'ol d'ay, tz'el lemnaj eb' d'a yichañ.
2 Icha val tz'aj satem te' tab' d'a scal ic', icha chi' tz'aj satem eb'. Icha val yulaxb'at noc' chaq'uib' d'a scal te' c'ac', icha chi' tz'aj satel eb' sc'ulan chucal d'a yichañ Dios.
3 Axo eb' vach' sb'eyb'al jun, ste tzalaj sc'ol eb' d'a yichañ Dios. Sq'ue val chennaj eb' yuj tzalajc'olal.
4 Coñ b'itanec d'a Dios yuj snivanil yelc'ochi. Calec vach' lolonel d'a Jehová, aton tz'ec' d'a yib'añ asun. Coñ tzalajec d'a Jehová, coñ tzalajec d'a yichañ.
5 A Dios, cajanec' d'a scajnub', aton b'aj tz'och ejmelal d'ay. Mamab'il yaj d'a eb' mañxalaj smam, Scolumal yaj pax d'a eb' ix ix chamnacxo yetb'eyum.

6 A eb' meb'a', a Dios tz'ac'an b'aj scajnaj eb'. A eb' ayoch d'a preso, tz'el eb' d'a libre yuuj, slajvi chi' tz'ic'jichaaň eb'. Axo eb' pit syutej sb'a d'ay, a d'a tz'inan lum ol cajnaj eb'.
7 Ach co Diosal, ayic ix ach b'ey d'a yichaň a choňab' d'a tz'inan luum,
8 ix ib'xiq'ue lum luum, ix cot yaxňab' d'a satchaaň, ix ib'xiq'ue tzalan Sinaí d'a ichaň. A oň israel oň tic, co Diosal ach.
9 Ach co Diosal, maň jantacoc ňab' ix ac'coti yic syaxb'ixi sat lum a macb'en tacjinac sat.
10 Ach co Diosal, aton ta' ix aj eb' a choňab'. Yuj a vach'c'olal, ix ac' svael eb' meb'a'.
11 Ach Cajalil, ayic alannac to toxo ix ac'ji ganar eb' ajc'ool, maňxo jantacoc eb' ix ix, ix alaneli.
12 Vanxo yel lemnaj eb' viň rey yed' eb' viň soldado. A tas ix toc'jiec' d'a eb' ajc'ool, ix pucchajec' d'a eb' ix ix d'a caltac pat,
13 aton juntzaň yechel noc' uch uc'nac sc'axil d'a q'uen plata yed' d'a q'uen oro. ¿Tas yuj ix ex can jayvaň ex tic d'a scal noc' calnel yic max ex b'at d'a oval?
14 Ayic ix el lemnaj eb' viň rey yuj Dios Syal Yuj Smasanil, ix cot q'uen sacb'acom d'a yib'aň lum vitzal Salmón.
15 Yelxo val te chaaň steel lum vitzal Basán. Maň jantacoc yunetac vitz d'a sjolomtac luum.
16 Mach ex cajan ex d'a jolomtac vitz chi', ¿tas yuj yed' e chichonc'olal tzeyilcot jun vitz sic'b'ilel yuj Jehová Dios yic tz'och yicoc? Ata' ol cajnaj Dios chi' d'a junelňej.
17 A Dios, maň b'ischajb'enoc scarruaje yic oval. A d'a Sinaí ix cot yed' scarruaje chi', ix javi d'a scajnub'.
18 Ach Dios, ix ach q'uecan d'a satchaaň, ix ic'anb'at eb' ix yamchaj uuj. Ix a chaan silab' d'a eb' anima, ajun pax eb' pit syutej sb'a d'ayach ix yac' yico'. Ach Jehová co Diosal, ix ach q'uec'och cajan ta'.
19 Calec vach' lolonel d'a Cajal co Diosal, aton co Columal. A tzoň taňvan d'a junjun c'u.
20 A co Diosal, Colvajum toni. A Jehová Cajalil tzoň scolel d'a chamel.
21 A Dios ol mac'anpoj sjolom eb' ayoch ajc'olal d'ay, aton sjolom eb' aňeja' sc'ulan chucal.
22 A Dios Cajal tz'alan d'ayoň: A eb' ajc'ol d'ayex ay d'a jolom vitz Basán, ol vic'xicot eb' d'ayex. Ol vic'anpaxcot eb' ay d'a sjulal yich a' mar,
23 yic vach' ol e b'oň eyoc d'a schiq'uil eb', ol slec'anpaxq'ue noc' e tz'i', xchi.
24 Ach Dios, co Diosal ach, masanil anima tz'ilan a c'och d'a a cajnub'. Ach co Reyal, b'ab'el ach yuj anima van sb'at ňililoc yic tzach yic'anchaaň eb'.
25 B'ab'el eb' sb'itani, axo eb' ac'um son, tzac'an eb'. Axo d'a spatictac eb' ayoch eb' ix cob'estac tz'ac'an c'aň pandereta.
26 Calec vach' lolonel d'a Dios Cajal. Ex vetisraelal, calec vach' lolonel d'ay b'aj molanoňec' tic.
27 B'ab'el sb'at eb' yiňtilal viňaj Benjamín, viň tzac'an unin. Tzac'an eb' yajal yic Judá, eb' yajal yic Zabulón yed' eb' yic Neftalí.
28 Ach co Diosal, icha ajnac a ch'oxanel a poder d'a yalaňtaxo, icha chi' tzutej a ch'oxanpaxel d'ayoň ticnaic,
29 yuj svach'iloc a templo d'a Jerusalén, aton b'aj sjavi eb' viň rey yac' silab' d'ayach.
30 Cachoch vaan eb' anima icha noc' oval noc' ay d'a scaltac te' aj. Cachoch vaan jun ňilaň oval vacax yed' noc' yune', aton juntzaň nivac choňab'

stec'b'ej sb'a d'a oval, yujto añej b'eyumal snib'ej eb'. Pech saclem eb' nivac choñab' to sgana syac' oval.
31 Ol cot eb' aj Egipto stup alcabar d'ayach. Ol smojb'ejq'ue sc'ab' eb' aj Etiopía d'ayach ach co Diosal.
32 Ex yajal d'a juntzañ choñab', b'itanañec d'a Dios. B'itej b'it d'a Cajalil,
33 aton sb'eyec' d'a satchaañ, aton satchaañ aytaxon ec' d'a yichb'anil. Ab'ec yel yav, aton yav te ay spoder.
34 Scham val eyalanel spoder Dios. A a ayoch co Reyaloc a oñ israel oñ tic. A spoder sq'uec'och d'a satchaañ.
35 Ach co Diosal, te satub'tac ilji d'a a cajnub'. Tzac' a poder d'ayoñ a oñ israel a choñab' oñ tic. Alchajocab' vach' lolonel d'ayach ach co Diosal.

69

Jun av yuj ilc'olal

Sb'it jun tic viñaj David. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Añ Xumaac.
1 Ach in Diosal, colineli yujto ichato van in b'atcan d'a yich a a'.
2 Van in b'atcan d'a yich jun te sitz'atac te jul yich svab'i, mañxa b'aj tz'emc'och tec'tec' voc. Ichato toxo ix in emc'och d'a sjulal yich a', vanxo in scuchanb'at a'.
3 Toxo ix te tzap in jaj vavaji, ix te q'ue syail. Toxo ix q'ue syail yol in sat yuj in maclan vil a javi ach in Diosal.
4 Ix ec'b'at sb'isul eb' tzin chacanel d'a xil in jolom, vach'chom malaj in mul d'a eb'. Toxo ix te q'uechaañ sb'isul eb' sgana in smilanchamoc. Sgana eb' svac' meltzaj tastac to mañ velc'aloc.
5 Ach in Diosal, ojtac val in pital. Max yal-laj in c'ub'anel juntzañ in mul chi' d'ayach.
6 Mamin Jehová, Yajal ach d'a smasanil, a eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool, mocab' q'uixvoc eb' yuj in mul. Ach co Diosal a oñ israel oñ tic, a eb' syaq'uem sb'a d'ayach d'a smasanil sc'ool, mocab' taccanq'ue sc'ol eb' yuj in chucal.
7 Uuj val, ix techaj yec' juntzañ jixjon lolonel vuuj. Maxtzac yal-laj in c'ol tzin ch'ox in sat yuj q'uixvelal.
8 Ichato mañ in ojtacab'iloc yuj eb' vuc'tac, a na to junñej in nun yed' eb'.
9 Te pitz'anoch in c'ool in ya'ilan a cajnub'. Ayic sb'uchvaj eb' d'ayach, a in jun svab' pax syail.
10 Ayic tzin oq'ui, tzin och d'a tzec'ojc'olal, sb'uchvaj eb' d'ayin.
11 Tato a pichul yic tzin ch'oxanel in cusc'olal svac'ochi, sq'ue umnaj eb' in stzetzani.
12 A inñej tzin yal eb' tz'em c'ojan d'a spuertail choñab'. A eb' uc'um añ, tzin yac' b'inaj eb' d'a sb'it.
13 A inxo pax Mamin Jehová, a d'ayach tzin avaji. Ach in Diosal, ochañ ved' ticnaic. Yuj a nivan vach'c'olal, tac'vañ d'ayin. Yujto tzach colvajñej ved'oc, yuj chi' ochañ ved'oc.
14 Colinel d'a yol sc'ab' eb' tzin chacaneli. Ichato van in b'at d'a scal lum soc'om, ma d'a scal a a' jul yich, yuj chi' mañ in actejb'ati.
15 Mañ in a cha yic'b'at a a'. Mañ in a cha b'atcan d'a sjulal yich a', in sattacanemlaj ta'.
16 Mamin Jehová, tac'vañ d'ayin. Vach' ach a ach tic, ayñej a vach'c'olal. Cotañ q'uelan d'ayin yed' a nivan oq'uelc'olal.
17 Mañ in a patiquejel a in a checab' in tic, tac'vañ d'ayin d'a elañchamel yujto ay smay b'aj ay in ec' tic.

18 Colineli, nitzcot a b'a d'a in tz'ey. Colinel d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
19 Tic val ojtac eb' tz'alan lolonel ya d'ayin. Ix in ixtaxel yuj eb', q'uixavc'olal vaji, mañxo in animaoc d'a sat eb'. Ojtac val mach eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
20 Ix ixtaxb'at in pensar yuj b'uchval lolonel. Mañxo animaoc vaji, mañxalaj vip svab'i. Nab'añej ix in say mach tz'ac'an snivanil in c'ool yed' mach tz'oc' sc'ool d'ayin.
21 Ix yac'b'at veneno eb' d'a scal in vael. Ayic ix tacji in ti', a vinagre ix yac' eb' vuq'uej.
22 Ochocab' jun sq'uiñ eb' chi' syaaliloc. Telvocab' eb' yuj jun sq'uiñ chi'.
23 Mocxob' yal-laj yilan eb' uuj. Luclonocab' xub' eb' yuj mañ ipal d'a masanil tiempo.
24 Ac'cot yoval a c'ol d'a yib'añ eb'. Yamchajocab' eb' yuj a c'ac'alc'olal.
25 Canocab' tz'inan b'aj cajan eb'. Mañxaocab' mach ol cajnaj d'ay.
26 Yujto tzin spech b'eyec' eb' a in tzin ac' cus tic. Sb'uchvajpax eb' d'ayin a in tzin ac' echnaj tic.
27 Tz'acan tzutej ac'ancot yaelal d'a yib'añ eb' icha smojal yuj chucal sc'ulej eb'. Mañxaocab' yalan yic eb' d'a colnab'il tzac'a'.
28 Sucsat sb'i eb' d'a yol ch'añ libro yic q'uinal. Mañ ac'canem sb'i eb' d'a yol ch'añ libro yic eb' tojol sb'eyb'al d'a ichañ.
29 A inxo pax tic jun, penaay in, ayin och d'a cusc'olal. Ach in Diosal, ic' in q'ue vaan, colin.
30 Ach in Diosal, ol ach in b'itej yed' vach' lolonel. Ol ach in b'itej d'a ac'oj yuj diosal.
31 Mamin Jehová, ol ach te tzalaj yuj in b'it chi' d'a yichañ pax to a junoc noc' ec'um vacax svac' in silab'oc d'ayach.
32 Ayic ol yilan eb' tz'ixtaj yuj eb' anima to ix in a colo', ol tzalajb'oc sc'ool eb'. Añejtona' ol tzalajpax eb' syaq'uem sb'a d'ayach ach in Diosal.
33 Ach Jehová, tzab' tas syal eb' meb'a'. Max a patiquejel-laj eb' a choñab' ayoch d'a preso.
34 Masanil tas pitzan d'a satchaañ, d'a sat luum yed' d'a yol a' mar, b'itanocab' d'ayach.
35-36 Ach co Diosal, a ach ol a colel choñab' Sion, ol a b'oanxi b'aj ixtaxnac juntzañ choñab' d'a yol yic Judá. A eb' yuninal eb' a checab' ol cajnaj d'a juntzañ choñab' chi'. Ata' ol cajnaj eb', ol och eb' aj choñab'il. A eb' tzach xajanani, ol cajnaj eb' d'ay.

70

Ochañ ved'oc d'a elañchamel
(Sal 40.13-17)

A jun b'it tic sb'itaj yuj viñ cuchb'um d'a b'it, yic snaancot Dios tastac tzoñ ic'ani. Aton jun tic sb'it viñaj David.
1 Ach in Diosal, ul colineli. Mamin Jehová, cotañ elañchamel yic tzin a colani.
2 A eb' snib'an in smilanchamoc, q'uixvocab' el eb', somchajocab' el eb'. A eb' sgana yac'an chucal d'ayin, b'atocab' eb' elelal yuj q'uixvelal.
3 A eb' tzin b'uchani, aton eb' tz'el stzub' d'ayin, b'atocab' eb' elelal yuj q'uixvelal.
4 Axo masanil eb' syaq'uem sb'a d'ayach, tzalajocab' sc'ol eb'. A eb' snib'an a colval, yalocab' eb' to te nivan elc'ochi.
5 A in pax tic jun, ilb'aj in c'ool, cusc'olal vaji. Axo svalani: Ach in Diosal, cotañ d'a elañchamel yic tzin a colani. A achñej tzin a coltaxoni. Cotañ d'a elañchamel, Mamin Jehová, xin chi.

71

A slesal jun viñ icham vinac

1 Mamin Jehová, a d'ayach tzin col in b'a, mocab' in can d'a q'uixvelal uuj.
2 Colin, colinel d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yajoch d'ayin, yujto tojol ach. Ab' val
tas svala', tzin a colani.
3 Ochañ veñuloc icha junoc ñaq'ueen b'aj syal in colan in b'a. Ala' to tzin
colchaji yujto icha in cuartel aji, icha in ñaq'ueen aji.
4 Ach in Diosal, colinel d'a eb' chuc, d'a eb' milumcham anima yed' d'a eb'
ixtum anima.
5 Mamin Jehová Vajalil, toxonton yip ach in c'ool yictax d'a in quelemal.
6 Yictax ix in alji d'a ix in nun, a d'ayach svic' vip. A ach ix in ac' aljoc. Ol ach
in b'itejñej.
7 Tzijtum mach sat sc'ol yilan tas tzin ic'ani, palta ach in Diosal, añej d'ayach
tzin col in b'a.
8 Masanil tiempo, sval vach' lolonel d'ayach yuj snivanil elc'ochi.
9 Mañ in a patiquejeli, yujto icham vinaquinxo. Mañ in actejcani yujto
mañxalaj vip.
10 A eb' ayoch ajc'olal d'ayin sgana in smilanchamoc, smol yetb'eyum eb',
slajtian sb'a eb' d'a in patic.
11 Syalan eb': Pechec, yamec. Mañxo ayococh Dios yed'oc, mañxalaj mach ol
colanel ticnaic, xchi eb'.
12 Ach in Diosal, mañ najatoc tzach el d'a in tz'ey. Cotañ d'a elañchamel, ochañ
ved'oc.
13 A eb' ayoch ajc'olal d'ayin, chamocab' eb' yuj q'uixvelal. A eb' tz'alan tas
chuc d'a in patic yic tzin yixtan eb' yalani, malajocab' tz'ajcan yelc'och
eb'.
14 Palta, a inxo tic ach in Diosal, ayachñej och yipoc in c'ol d'a junjun rato. Ol
ach in b'itej yed' in tzalajc'olal.
15 Masanil tiempo ol valel yab'ixal a tojolal yed' a colval, vach'chom max
nachaj vuuj smasanil.
16 Mamin Jehová Cajalil, a juntzañ tastac te satub'tac ix a c'ulej, a' ol in b'itej.
Ol valel ab'ixal to a achñej tojol ach.
17 Ach in Diosal, yictax in quelemal, ix in a c'ayb'ani. Añejtona' valanel
juntzañ tastac nivac b'ob'ilcan uuj ticnaic.
18 Ach in Diosal, vach'chom icham inxo, sacxo xil in jolom, palta mañ in
actejcani yic ol yal valanel yab'ixal a poder d'a eb' toto ol aljoc.
19 Ach in Diosal, yelxo val te nivan a tojolal icha snajatil satchaañ. Nivan
tastac ix a c'ulej. Malaj junoc mach icha ach tic.
20 Vach'chom tzijtum tas ix in ic'ani yed' yaelal ix ac' d'ayin, palta ol in ac'xi
pitzvoc. Ol in ic'xiq'ueta d'a sjulal lum luum.
21 Te nivan ol aj velc'och uuj, ol ac'anpax snivanil in c'ool.
22 A inxo tic, ol ach in b'itej yujto tzaq'uelc'och tas tzala'. Ol vac'an yuj diosal
d'ayach yed' te' arpa yed' te' chiñb'il. Ach in Diosal, co Diosal ach a oñ
aj israel oñ tic.
23 Ol ach in b'itej d'a tzalajc'olal, yujto ix in a colo'.
24 Ol valel a tojolal d'a masanil q'uinal. A eb' ix nib'an to ay tas ix in ic'ani, ix
telvi eb', ix te q'uixvicanel eb'.

72

Lesal yuj viñ rey

B'it d'a viñaj Salomón.

1 Ach in Diosal, ac' a tojolal yed' a vach' pensaril d'a viñ rey tic, aton yuninal
viñ rey sic'b'ilel uuj,
2 yic vach' d'a stojolal yed' d'a svach'ilal syac' yajalil viñ d'a a choñab' yed' d'a
eb' meb'a'.
3 Yuj chi', ol aj junc'olal yed' tojolal d'a scal eb' a choñab' cajan d'a jolomtac
vitz yed' d'a tzalquixtac.
4 Tojol ol yutoc viñ rey tic sb'oan yaj d'a eb' meb'a'. Ol coljoc eb' ayoch d'a
yalañ meb'ail yuj viñ. Axo eb' ixtum anima, ol ac'joc syaelal eb' yuj
viñ.
5 Yac'ocab'em sb'a eb' a choñab' d'ayach, yacb'an ayto ec' c'u yed' q'uen uj d'a
masanil tiempo.
6 Yac'ocab' svach'c'olal viñ rey icha ñab', ma icha yal ac'val tz'ac'anoch yaal
lum luum yed' añ añc'ultac.
7 Ayocab' vach'ilal yed' tojolal d'a yol stiempoal viñ, masanto ol satel q'uen uj.
8 Yac'ocab' yajalil viñ d'a yib'añ masanil, schael yich d'a sti' a' mar, masanto
d'a sti' junxo a' mar chi'. D'a sti' a' nivan Éufrates, masanto b'aj
slajvic'och lum luum tic.
9 A eb' ayoch ajc'olal d'a viñ, aton eb' cajan d'a tz'inan luum, yac'ocab'em
sb'a eb' d'a viñ d'a emnaquilal masanto tz'emc'och tenan sti' eb' d'a sat
luum.
10 Masanil eb' viñ sreyal juntzañ choñab', aton Tarsis, juntzañ ay d'a stitac a'
mar, Sabá yed' Seba, yac'ocab' silab' eb' yed' yalcabar d'a viñ.
11 Emocab' cuman eb' rey smasanil d'a viñ. Ac'jocab' servil viñ yuj masanil
nación.
12 Yujto a viñ ol colanel eb' meb'a' syal sb'a d'ay, aton eb' ayoch d'a tzapan
majanil malaj mach scolani.
13 Ol oc' sc'ol viñ yuj eb' meb'a' ilb'aj c'ool. Ol coljoquel eb' d'a yol sc'ab' chamel
yuj viñ.
14 Ol coljoquel eb' d'a yol sc'ab' eb' ixtum anima yed' d'a yol sc'ab' eb'
comonñej sb'at d'a yib'añ eb' yetanimail, yujto nivan yelc'och sq'uinal
eb' meb'a' chi' d'a yichañ viñ.
15 Ayñejocab' sq'uinal viñ rey chi'. Ac'jocab' q'uen oro yic Sabá d'a viñ.
C'anjocab' sq'uinal viñ d'a Dios. Alchajñejocab' vach' lolonel d'a viñ.
16 Te vach'ocab' tz'aj ixim trigo d'a sat lum co luum tic. Yac'ocab' ixim d'a
jolomtac vitz. Q'uib'ocab' ixim trigo icha tz'aj sq'uib' te te' d'a Líbano.
Q'uib'ocab' sb'isul anima d'a co choñab' tic icha añ añc'ultac d'a sat
luum.
17 Nachajocab'cot viñ rey d'a masanil tiempo. Ayñejocab' sb'inajnaquil viñ
icha c'u. Masanilocab' nación schaan vach'ilal yuj viñ. Yalocab' eb' to
te vach' yic viñ.
18 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová Dios, aton co Diosal a oñ israel oñ tic.
Añej syal sc'ulan juntzañ tas sat co c'ool quilani.
19 Alchajocab' vach' lolonel d'ay d'a masanil tiempo. Ojtacajocab'el
sb'inajnaquil d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. Yic'ocab' icha chi'.
20 Aton d'a tic ix lajvican slesal viñaj David, yuninal viñaj Isaí.

LIBRO 3

73

(SALMOS 73—89)

A svach'c'olal Dios

Sb'it jun tic viñaj Asaf.

1 Ayton val svach'c'olal Dios d'ayoñ a oñ israel oñ tic, mach oñ tojol yaj co pensar.
2 Ixocto val yac' jab'ocxo, in telvi. Jab'xoñej maj in b'atcan d'a scal chucal,
3 yujto ix viloch in c'ol d'a eb' ac'umtac yed' eb' anima chuc ayic ix vilani to te vach'ñej yaj eb'.
4 Malaj chamel sja d'a yib'añ eb' svila'. Tec'an yaj eb', malaj syab' syail snivanil eb'.
5 Malaj yaelal sja d'a yib'añ eb'. Malaj stzapan majanil eb' sja d'a yib'añ.
6 Yuj chi' te vach' syutej eb' sb'oan sb'a yuj sch'oxanel yac'umtaquil yed' pax yixtan anima.
7 Ijan val maxtzac checlaj yol sat eb' yuj sb'aq'uechal. Yelxo val te chuc spensar eb'.
8 B'uchumtac slolon eb', syic'chaañ sb'a eb'. Malaj jab'oc sq'uixvelal eb' yac'an oval, syixtan anima eb'.
9 Añej b'uchval lolonel syal eb' d'a Dios aj satchaañ. Syalanpax chuc eb' d'a anima d'a sat luum tic.
10 Yuj chi' tz'och tzac'an eb' anima yuj eb', schaan yab' eb' anima chi' jantac chucal syal eb'.
11 Snaan eb' icha tic: ¿Tas ol yutoc Dios Ec'to d'a yib'añ smasanil yojtacanel tas sco c'ulej tic? ¿Tocval syil tas tzuji tic? xchi eb'.
12 Ilecnab' val juntzañ anima chuc tic, malaj tas tz'ic'an eb', ste q'uib'ñej chaañ sb'eyumal eb'.
13 Palta a inxo tic, malaj tas ix vac' ganar vach'chom ix in yamoch vaan in pensar d'a chucal, vach'chom vach' ix vutej in b'eyb'al.
14 Cotac scal tz'ac'ji in yaelal, ichato tzin mac'ji. Junjun q'uiñib'alil svic'an tz'uum.
15 Mamin, q'uinaloc ix val icha syal eb' chi', ix am vixtej eb' vetchoñab', a oñ ton a choñab' oñ tic.
16 Ix snib'ej in c'ool to snachajel jun tic vuuj, palta toñej ix somchaj in pensar yuuj.
17 Ato val yic ix in och d'a a cajnub', ichato chi' ix nachajel vuuj tas ol cotcan d'a yib'añ eb' chuc chi'.
18 Toxo ix aq'uem liñan eb' d'a yax ñelec'tac yic stelvi eb'. Tzecancanb'at eb' b'aj ol ixtaxoc.
19 Elañchamel ol aj satel eb'. D'a scal xivc'olal ol lajvoccanel eb'.
20 Ach Mamin Vajalil, icha tz'aj sat svayich junoc mach d'a sc'ool ayic tz'el svayañ, icha chi' ol aj a paticanel eb' chuc chi' ayic ol a naanq'ue tas ol aj eb'.
21 Ayic manto nachajel-laj jun tic vuuj, ix in te cusi, ix och pitz'an syail d'a in pixan.
22 A yuj in quistalil maj nachajel-laj vuuj, yuj chi' lajan ix vutej in b'a d'a ichañ icha junoc noc' noc' malaj spensar.
23 Palta jun, ayinñej ec' ed'oc, quetzb'il in uuj.
24 Tzin a c'ayb'an d'a tas svutej in b'a. Axo d'a slajvub', ol in a cha d'a a vach'ilal.
25 Malaj junocxo mach ayec' d'a satchaañ b'aj svac'och in pensar, a achñej toni. Ayic snachajel vuuj to ayach ec' ved'oc, mañxalaj tas tzin nib'ejoch d'a sat luum tic.
26 Vach'chom spax yip in nivanil tic, stacpax in c'ool, palta a achxo ach Dios, Vipumal aji, añej d'ayach ay masanil tas snib'ej in c'ool.
27 A eb' syiq'uel sb'a d'ayach, ol cham eb'. Ol a satel masanil eb' syiq'uel sb'a chi'.

28 Palta a in val tic Mamin Jehová Vajalil, tzin nitzoch in b'a d'a a tz'ey yujto añej jun chi' nivan yelc'och d'ayin. Tzach vac'och yipoc in c'ool yic svalel jantac tas ix a c'ulej.

74

Lesal yic scolchajel eb' choňab'

Sb'it jun tic viňaj Asaf yic tzoň sc'ayb'ej.

1 Ach co Diosal, ¿tas val yuj ix oň actejcan d'a junelňej? ¿Tas yuj ix te cot yoval a c'ool d'a quib'añ a oň a choňab' oň tic?

2 Naoňcot a oň oň a mannaquel d'a peca'. A oň oň a colannaqueli yic tzoň och a choňab'oc. Nacot tzalan Sion b'aj cajan achtaxon eq'ui.

3 Cotañ, tzul ilan tas ix aj yixtaxb'at a choňab' tic d'a junelňej yuj eb' ajc'ool. Ul il tas ix aj yixtaxb'at a cajnub' yuj eb'.

4 A eb' ayoch ajc'olal d'ayach, ix el yav eb' yuj yoval d'a yol a cajnub' b'aj scaq'uem co b'a d'ayach. Ix yac'anq'ue sbandera eb' ta', yic scheclaji to ix yac' ganar eb'.

5 Ichato c'atzitzvum eb' d'a caltac te'.

6 A q'uen sch'acab' eb' yed' q'uen smartillo ix yac'lab'ej d'a juntzañ chemte' ayoch d'a yol a cajnub' chi'. Ix lajviel svach'il yilji yuj eb'.

7 Ix yac'och sc'ac'al a cajnub' chi' eb'. Ix ixtaxb'at b'aj tz'och ejmelal d'ayach yuj eb', ix emcan laňnaj d'a sat luum.

8 Ix sna eb' oň sataneli. Masanil b'aj scaq'uem co b'a d'ayach d'a yol co nación tic, ix laj yac'och sc'ac'al eb'.

9 Maňxo chequeloc junoc sch'oxnab'il to a choňab' oň. Maňxa junoc a checab' d'a co cal, maň cojtacoc paxi jantacto tiempo ol yac' jun tic.

10 Ach co Diosal, ¿jantacto tiempo ol oň stzuntzej eb' ajc'ool tic? ¿B'aq'uiň ol yactejcan eb' yalan chucal lolonel d'ayach?

11 ¿Tas val yuj max a ch'oxel a poder yic tza satel eb'?

12 Atax d'a peca' co Reyal achňej. Ach co Diosal, tzijtum b'aj ix cac' ganar oval yuj a colval.

13 A ach ix a poj snaňal a' mar yuj a poder. Ix a mac'poj juntzañ sjolom noc' nivac noc' d'a yol a' mar chi'.

14 Ix a tec'an vecchaj juntzañ sjolom noc' nivan leviatán, ix ac'an noc' schib'at noc' chium noc' d'a tz'inan luum.

15 A ach ix ac' q'ueul sjaj a a' sb'eyi. Ix ac'an pax tup a' nivac a' malaj taxon b'aj stupi.

16 A ach ay ic c'ualil yed' d'ac'valil. A ach ix a b'o c'u yed' q'uen uj.

17 A ach a b'onac b'aj sc'ochcan c'aman yolyib'aňq'uinal. A ach a b'onac varesma yed' ňab'ilq'uinal.

18 Mamin Jehová, nacoti, to a eb' ajc'ol sb'uchvaj eb' d'ayach. Te quistal eb', yuj chi' tzach spatiquejel eb'.

19 Mamin, maň oň ac' sat d'a a c'ool. Maň oň ac' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, icha junoc syac'b'at junoc yalac' cuvajte' d'a noc' ch'acb'a.

20 Mocab' b'atcan satc'olal a trato qued'oc, yujto a d'a masanil b'aj d'a yol co choňab', b'aj maňxo chequeloc, ix te pimb'i eb' viň maňxa yoq'uelc'olal yixtan eb' a choňab'.

21 Maň a cha ixtax eb' ilb'ajc'ool. B'itanocab' eb' meb'a' yed' eb' ilb'ajc'ol chi' d'ayach.

22 Ach co Diosal, ochaň qued'oc, coloň a oň icoň tic. Nacoti to a eb' sc'ulan chucal, max yactej eb' sb'uchvaj d'ayach.

23 Mocab' ac'b'at satc'olal b'aj ste el yav eb' ayoch ajc'olal d'ayach, aton eb' tz'el val yav yuj spitan sb'a d'ayach.

75

A Dios sb'o yaj tas d'a stojolal

Sb'it jun tic viñaj Asaf. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it scuchan Mañ a Sateli.

1 Ach co Diosal, scac' yuj diosal d'ayach, yujto chequel to ayach ec' qued'oc yuj tas satub'tac tza c'ulej, aton chi' scaleli ayic tzach cac'an b'inajoc.

2 Ach Cajal, a ach tzal icha tic: Ayic ol c'och stiempoal tas nab'il vuuj, d'a val stojolal ol vutej in ch'olb'itan yaj eb' anima.

3 Vach'chom tz'ib'xi lum luum yed' masanil tas cajan d'a sat, palta a in ol in yamoch vaan yipumal luum.

4 A d'a eb' ac'umtac yed' d'a eb' chuc syutej sb'a, svala': Mañxo eyic'chaañ e b'a,

5 mañxo eyalub'tañej to syal eyuuj eyalani. Mañxo ex lolon d'a ac'umtaquil, xin chi, xa chi ach Cajal.

6 Ex vetanimail, ayic tz'ic'jichaañ junoc anima, mañoc d'a eb' anima d'a stojolal b'aj sq'ueul c'u, mañoc d'a eb' ay d'a stojolal b'aj tz'em c'u, mañoc pax d'a eb' ay d'a tz'inan luum scoti.

7 Palta aton Dios sch'olb'itan tas caji. Ay mach syiq'uemi. Ay mach syic'chaañ.

8 A yoval sc'ol Jehová, lajan yed' vino te paj ayem d'a yol junoc vaso. Ayic ol secanemta d'a yib'añ masanil eb' sc'ulan chucal d'a sat luum tic, ichato ol yuc'b'at eb' smasanil.

9 A in pax tic, ol valñejel yab'ixal co Diosal a oñ yiñtil oñ Jacob tic, ol val vach' lolonel d'a b'ital d'ay.

10 A' ol satanel spoder eb' sc'ulan chucal, palta ol yic'chaañ yipalil eb' anima vach'.

76

A Dios syal yuuj

Ayic sb'itan jun b'it tic viñ cuchb'um yic b'it, a yamc'ab' ay sch'añal sc'anchaji. Sb'it jun tic viñaj Asaf.

1 Ojtacab'il Dios d'a yol yic Judá. Te nivan pax yelc'och sb'i d'a yol yic Israel.

2 A d'a tzalan Sion, ata' ay scajnub'. A d'a Jerusalén smacvaj icha noc' choj.76.2

3 Ata' ix satcanel syamc'ab' eb' ajc'ol yuuj, aton jul-lab', q'uen espada yed' maclab' jul-lab'.

4 Ach co Diosal, te nivan a poder. Yelxo val te ec'b'al snivanil elc'och d'a lum jolomtac vitz aytaxon d'a peca'.

5 A eb' soldado te jelan d'a oval, ix ic'chajec' syamc'ab' eb'. A eb' te ay yip, mañxa tas ix yal eb', ix vayb'at eb' d'a junelñej.

6 Ach sDioal viñaj Jacob, ayic ix el av yuj oval, majxo ib'xoclaj eb', majxo ib'xocpaxlaj scarruaje eb' yed' noc' schej.

7 Te ay a may. ¿Mach val ol yal yoch liñan d'a ichañ ayic aycot oval?

8 Ato d'a satchaañ ix alel tas ol utej a ch'olb'itan eb' anima. Ix xivb'at eb' anima chi', ix emcan numan eb'

9 ayic ix ach q'ue vaan a ch'olb'itan chi' yic tza colcanel eb' te ilb'ajc'ool yaj d'a yolyib'añq'uinal tic.

76.2 **76:2** A jun versículo tic a d'a hebreo ay chab' lolonel, syal yuj svaynub' ma junoc sñaq'ueen junoc noc' noc' ay smay. Yuj chi', ix cac'och sb'i noc' choj d'a tic, yic max satel jun pensar chi'.

10 A yoval sc'ol eb' anima, ol ac'can meltzajoch d'a aloj vach' lolonel d'ayach.
A jab'ocxo yoval sc'ol eb' chi', ol a cachoch vaan.
11 Caq'uec co ti' d'a Jehová co Diosal, sco c'anab'ajan tas scal chi' d'ay. A exxo
nación ex ayex d'a slac'anil schoñab' Dios te nivan yelc'ochi, iq'ueccot
e silab' d'ay.
12 Yujto a' tz'ic'anel sq'uinal eb' yajal. A' eb' rey d'a yolyib'añq'uinal tic, xivpax
eb' d'ay.

77

Sco nacot tas sc'ulejnac co Mam Dios

Sb'it jun tic viñaj Asaf. Sc'an jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it, aton viñaj Jedutún.
1 Te chaañ sval in b'a d'a Dios, yic vach' syab' tas svala'.
2 Ix in lesalvi d'a Cajal ayic ay in cusc'olal. Maj vactejcan in mojb'an in c'ab'
d'ay d'a junjun ac'val, palta malaj tas syal yac'an snivanil in c'ool.
3 Ayic tzin naancot Dios, tzin oq'ui. Ayic tzin te ac'an pensar, schab'axq'ue in
c'ool.
4 Mamin, maj in a cha vayb'atoc. Mañxo animaoc vaj svab'i, maxtzac yal-laj
in loloni.
5 Tzin nacot juntzañ c'ual yed' juntzañ ab'il ec'nac d'a peca'.
6 Tzin nacot ticnaic atax yic tzin b'itan d'ac'valil. Tzin naub'tañej, tzin
c'anb'an d'ayin:
7 ¿Tocval ayñejcot yoval sc'ol Dios Cajal d'ayoñ? ¿Tom mañxo ol oñ xajanej?
8 ¿Tom ix lajviel svach'c'olal? ¿Tom junelñej ix lajvi b'aj yac'naccan sti'?
9 ¿Tom ix sat sc'ol Dios d'a svach'c'olal? ¿Yel am val te aycot yoval sc'ool, mañxo
am ol oc' sc'ol d'ayoñ?
10 Ay tas yelxo val ya svab' ticnaic, svalan d'a yol vico': A Dios Ec'to d'a yib'añ
smasanil, mantzac colvajlaj d'ayoñ, icha ix aj scolvaj d'a yalañtaxo, xin
chi.
11 Ach in Diosal, a ticnaic ol in nacot juntzañ tas satub'tac a b'onac d'a peca'.
12 Ol in nacot masanil tas a b'onac.
13 Ach in Diosal, te vach'ñej masanil tastac tza b'o'o. Malaj junocxo dios nivan
yelc'och icha ach tic ach co Diosal.
14 A ach tic, Dios ach, sb'oumal ach tastac satub'tac. Ix a ch'oxel a poder d'a
masanil nación.
15 A yed' a poder a colnaccanel a choñab', aton eb' yiñtilal viñaj Jacob yed'
viñaj José.
16 Ach co Diosal, ayic ix ach yilan a' mar, ix xivq'ue a'. Ix ib'xiq'ue a' masanto
d'a sjulal yich.
17 A asun ix yaq'uemta sñab'il. Ix c'añ c'u d'a satchaañ, tzijtum b'aj ix checlaj
leb'lon d'a sat luum tic.
18 Ix ib'xi lum luum tic yuuj. Ix ab'chaj sc'añ c'u d'a scal chacxuxum ic'. A a
leb'lon, ix yac' saquilq'uinal d'a yolyib'añq'uinal tic.
19 A d'a yol a' mar ix a jac a b'e, tzijtum a a' b'aj ix ach c'axpaji, palta malaj
mach ix ilan yechel oclem.
20 Ix ic' b'ey a choñab' icha noc' calnel. Ix a yamc'ab'ej viñaj Moisés yed' viñaj
Aarón yic scuchb'an a choñab' eb' viñ.

78

Ay scolval Dios d'a schoñab'

Sb'it jun tic viñaj Asaf yic tzoñ sc'ayb'ej.
1 Ex vetchoñab', ab'ec in c'ayb'ub'al, aq'uecoch e chiquin d'a tas svala'.

2 Ol val juntzañ lolonel nivan yelc'och d'ayex. A juntzañ tas c'ub'eltac yajcan
d'a peca', a ol vala', aton juntzañ manta b'aj tz'alchajeli.
3 Ol val juntzañ tas cab'nac, aton tas cojtac, a eb' co mam quicham alannac
cab'i.
4 Yovalil ol cal d'a eb' cuninal. A juntzañ tas satub'tac sb'onac Jehová yed'
spoder, ol cal d'a eb' toto ol aljoc.
5 A Dios ix b'oancan jun b'eyb'al d'ayoñ a oñ yiñtil oñ viñaj Jacob tic. Ix
yac'ancan jun c'ayb'ub'al d'ayoñ israel oñ tic. Yalannaccan d'a eb' co
mam quicham to sc'ayb'ej yuninal eb', a oñ ton tic. A oñxo pax tic ol co
c'ayb'ej eb' cuninal
6 yic vach' ay yab'ix eb' anima d'a b'aq'uiñ, eb' mantzac alji. Axo eb' chi' ol
alan pax d'a eb' yuninal.
7 Yic vach' a Dios syac'och eb' yipoc sc'ool. Yic a tas sb'onac Dios max b'atcan
satc'olal yuj eb'. Yic sc'anab'ajej pax schecnab'il Dios chi' eb'.
8 Yic vach' mañ ol yutej sb'a eb' icha yutejnac sb'a eb' co mam quicham, mañ
schanacoc yab' sc'ayb'ub'al Dios eb', spitejnac sb'a eb'. Mañ tec'anoc
yutejnac spensar eb', mañ sc'anab'ajejnacoc Dios eb'.
9 A eb' soldado yic Efraín, ay syamc'ab' eb' yic oval. Palta ayic ix och oval chi',
ix b'at eb' elelal.
10 Malaj yelc'och strato Dios d'a eb'. Max yal-laj sc'ol eb' sc'anab'ajej
sc'ayb'ub'al Dios chi'.
11 A tas ix sb'o Dios, aton juntzañ sat co c'ool quilani, ix b'atcan satc'olal yuj
eb'.
12 A Dios ix b'oan tas satub'tac d'a yichañ eb' co mam quicham d'a Zoán d'a
yol yic Egipto.
13 Ix spoj sb'a a' mar yuuj, ix schecanec' eb' d'a snañal a' chi'. Ix syamoch vaan
jun a' mar chi', icha muro ix ajcan a' yuuj.
14 D'a c'ualil ix ic'ji b'ey eb' yuuj d'a yalañ jun asun. Axo d'ac'valil, ix ic'ji b'ey
eb' yed' saquilq'uinal jun c'ac'.
15 Ix jat q'uen nivac q'ueen yuuj d'a taquiñ luum, mañ jantacoc a a' ix elta, ix
yuc'an a' eb'.
16 A d'a yol q'uen nivan q'ueen ix elul a' nivac a' yuuj.
17 Vach'chom ix yil jun chi' eb', palta añeja' ix och smul eb' d'a Dios d'a tz'inan
luum chi'. Ix chichon sc'ol eb' d'a Dios Ec'to d'a yib'añ smasanil.
18 Ix yac' proval Dios eb', ix sc'anan svael eb' icha val d'a sgana.
19 Ix yalan specal Dios eb' icha tic: ¿Maxto ol yal-laj yac'ji co vael yuj Dios d'a
tz'inan luum tic?
20 Yel toni, ix jat q'uen nivac q'ueen yuuj. A d'a yol q'ueen ix elul a' nivac a', ix
ch'ayxi lum luum yuj a', ¿ol am yal pax yac'an co vael ticnaic? ¿Ol am
yal yac'an chib'ej d'ayoñ a oñ schoñab' oñ tic? xchi eb'.
21 Ix cot yoval Jehová ayic ix yab'an jun slolonel eb' chi'. Icha val te' c'ac' ix aj
scot yoval, ix ja copnaj d'a eb' yiñtilal viñaj Jacob,
22 yujto maj yac'och sc'ool eb' d'ay. Maj yac'paxoch scolval Dios chi' eb' yipoc
sc'ool.
23 Vach'chom icha chi' ix yutej sb'a eb', palta ix ac'chajemta asun yuj Dios, ix
sjacan spuertail satchaañ.
24 Ix emul maná d'a yib'añ eb' schoñab' icha sja yax ñab'. Satchaañil trigo ix
sva eb'.
25 A svael eb' ángel ix sva eb'. Cham ix va eb' yuj Dios.
26 A ic' ix cot d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' d'a sur, ix cot xumumoc d'a satchaañ,
yuj spoder Dios ix javi.

27 A ic' chi' ix ic'ancot noc' chib'ej d'a yib'añ schoñab' Dios chi'. Mañxo
jantacoc noc' much ix emuli, icha lum pococ, ma icha yarenail sti' a'
mar ix aj sjavi noc'.
28 A b'aj ayec' choñab' chi', ata' ix ja b'ulan noc' yed' d'a spatic yichañ
smantiado eb'.
29 Yuj spec'al eb', a Dios ix ac'an tas ix snib'ej eb' chi'. Ix yac' val sgana eb'
schi'an noc'.
30 Palta ayic manto tzactzajlaj eb' schi'an noc', ayic aytooch noc' chib'ej chi'
d'a yol sti' eb',
31 ix cot yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb'. Axo ix ac'an cham eb' vinac ay yip, aton
eb' vinac ch'oc yel d'a scal eb' quetisraelal chi'.
32 Palta mañoc yuj chi' ix sb'o sb'eyb'al eb'. Añeja' yoch smul eb'. Maj yac'laj
pensar eb' yuj tas satub'tac ix sc'ulej Dios chi', maj yac'ochlaj eb' d'a
sc'ool.
33 Yuj chi' ix satjiel eb' yuj Dios chi' d'a scal nivac xivc'olal. Junñej mutz'satil,
ma icha quic'an quic', icha chi' ix aj satel eb'.
34 Ayic ix cham jayvañ eb' chi' yuj Dios, ix sna sb'a sc'ol juntzañxo eb', ix c'och
eb' d'a yichañ Dios, ix lesalvi eb' d'ay d'a smasanil sc'ool.
35 Ichato chi' ix najicot Dios Ec'to d'a yib'añ Smasanil yuj eb', yujto a' stañvan
eb', a' scolan pax eb'.
36 Añej yed' sti' eb' stz'ac yal vach' lolonel d'a Dios chi'.
37 Malaj b'aj vach' ix yutej sb'a eb' d'ay. Maj sc'anab'ajej pax strato eb' yed'oc.
38 Palta ix te oc' sc'ol d'a eb', yuj chi' ix succhaj sat schucal eb' yuuj. Maj ac'joc
cham eb'. Tzijtum el ix och vaan yoval, majxo yaq'uelc'ochlaj yoval
chi' d'a eb'.
39 Ix snacoti to animañej eb'. Lajan eb' icha ic' toñej tz'ec'b'ati, maxtzac
meltzajlaj.
40 Tzijtum el ix spitej sb'a eb' d'ay, ix yab' syail d'a tz'inan luum yuj eb'.
41 Palta añeja' yac'ji proval yuj eb'. Ix tzuntzajcot yoval sc'ol co Diosal
Axoñejoch chi' yuj eb'.
42 Max snacotlaj jun c'ual eb' ayic ix coljiel eb' yuj spoder d'a yol sc'ab' eb'
ajc'ool.
43 Maj snapaxcot juntzañ milagro yilnac eb' d'a Zoán d'a yol yic Egipto.
44 Ix yac'och a nivac a' chic'al d'a Egipto, axo eb' aj Egipto chi', majxo yal-laj
yuc'an a' eb'.
45 Ix yac'anpaxcot noc' us d'a scal eb' aj Egipto chi', icha val asun yec' noc', ix
te ixtaj eb' yuj noc'. Ix yac'anpaxcot noc' tzijtumal pajtza' d'a scal eb',
yic tz'ixtaxel schoñab' eb' yuj noc'.
46 Masanil sat tastac avab'il yuj eb' ix yac'och d'a yol sc'ab' noc' c'ulub'. Ix
lajviel sat yavb'en eb' yuj noc'.
47 A q'uen sacb'at yed' q'uen cheev ix lajanel te' higo yed' te' uva avab'il yuj
eb'.
48 Ix cham noc' svacax eb' yed' noc' scalnel eb' yuj q'uen sacb'at, yuj pax b'aj
ix mac'vaj c'u.
49 Ix yac'cot yaelal Dios d'a yib'añ eb', yuj yoval sc'ol mañxa yalb'anil. Mañ
jantacoc eb' ángel ix scheccoti yic tzul satjiel eb' aj Egipto chi'.
50 Junelñej ix te cot yoval, majxo oc'laj jab'oc sc'ol d'a eb'. Ix ac'jib'at eb' d'a
yol sc'ab' chamel yuuj.
51 Masanil eb' vinac b'ab'el tz'alji d'a snun d'a yol yic Egipto chi' ix
smilchamoc. D'a junjun patil eb' aj Egipto chi', jun mach ix chami.
52 Ix ic'ji b'ey eb' co mam quicham chi' yuj Dios d'a tz'inan luum, icha yic'ji
b'ey noc' calnel, icha chi' ix utaj eb'.

53 Vach' ix aj yic'ji b'ey eb' yuuj, yic vach' max xiv eb'. Axo eb' ayoch ajc'olal
d'a eb', ix b'atcan eb' d'a yol a' mar.
54 Ix ic'jicot eb' yuj Dios d'a jun luum sic'b'ilel tic yuuj, d'a juntzañ vitz ix
yic'canec' tic d'a scal oval.
55 Ix yic'anel juntzañ nación d'a yichañ eb'. Ix spojancanec' lum luum chi'.
Macquiltac ix yutej d'a junjun yiñtilal. Ix cajnaj eb' d'a schoñab' eb'
ajc'ool chi'.
56 Palta axo eb' co mam chi', ix ac'ji proval Dios Ec'to d'a yib'añ smasanil yuj
eb'. Ix tzuntzajcot yoval sc'ol yuj eb'. Maj sc'anab'ajej eb' tas ix yal Dios
chi'.
57 Icha yutejnac sb'a eb' co mam quicham, icha chi' ix yutej sb'a eb' d'a yichañ
Dios. Maj sc'anab'ajejlaj eb' d'ay. Ix el eb' d'a yol sb'e icha junoc jul-lab'
coxo.
58 Ix stzuntzejcot yoval Dios chi' eb', yujto b'at lesalvoc eb' d'a jolomtac vitz,
b'at yac'anem sb'a eb' d'a juntzañ yechel comon dios.
59 Ix cot yoval Dios chi' ayic ix yilan jun chi', ix paticajcanel eb' yuuj.
60 Ix yactancan scajnub' d'a Silo, aton jun spat yaj d'a co cal.
61 Toñej ix yila' ix ic'jib'at scaxail strato yuj eb' ajc'ool, aton sch'oxnab'il
stziquiquial yed' spoder.
62 Ix te cot val yoval Dios chi' d'a eb', yuj chi' ix actajcan eb' d'a yol sc'ab' eb'
ajc'ol chi' yic smiljicham eb'.
63 A eb' quelemtac, ix cham eb' d'a scal oval, ichato ix tz'ab'at eb'. Mañxalaj
b'it yic nupnajel ix och d'a eb' ix cob'estac.
64 A eb' viñ sacerdote, ix miljicham eb' viñ d'a q'uen espada. Maj oc'laj eb' ix
yetb'eyum eb' viñ ix cham chi'.
65 Ix lajvi chi', ix q'ue jucnaj Dios Cajal, icha tz'aj yel svayañ anima, icha junoc
soldado jelan d'a oval tz'el yav yuj añ añ.
66 Ix ac'ji ganar eb' ajc'ool yuuj, ix b'at eb' elelal. Ix q'uixvicanel eb' d'a
masanil tiempo.
67 Ayic ix sayanxi Dios b'ajtil ol ajxoc scajnub', ix spatiquejcanel smacb'en eb'
yiñtilal José. Mañoclaj smacb'en eb' yiñtilal Efraín ix siq'uelta.
68 Palta a d'a smacb'en eb' yiñtilal Judá ix sic'jielta yuuj, aton tzalan Sion to
xajan yuuj.
69 Ix sb'oq'ue scajnub' Dios yic scan d'a junelñej icha satchaañ. Ix yaq'uem
yich yic ayñejec' d'a masanil tiempo icha lum luum.
70 Ix sic'anel jun schecab', aton viñaj David, viñ tañvum calnel.
71 Ix ic'jiel viñ yuj Dios chi' d'a spatic noc' nun calnel ay yune', yic vach' a viñ
stañvan eb' israel yiñtilal viñaj Jacob chi'. Ix ochcan schoñab' Dios chi'
icha scalneloc viñ.
72 Ix tañvaj schoñab' Dios yuj viñaj David chi'. D'a smasanil sc'ol viñ yed'
sjelanil ix stañvej.

79

Cusc'olal yuj Jerusalén

Sb'it jun tic viñaj Asaf.

1 Ach co Diosal, ix och eb' ch'oc choñab'il d'a lum a macb'en. Ix yixtanb'at a
templo eb'. Ix smaq'uem lañnaj Jerusalén eb'.
2 A eb' a checab' c'anab'ajum d'ayach, ix miljicham eb' yuj eb'. A noc' ostoc
yed' noc' chium noc' ix chianb'at snivanil eb' a checab' chi'.
3 Icha a a' ix aj stob'can schiq'uil eb' a checab' chi' d'a masanil Jerusalén. Malaj
mach ix mucan snivanil eb'.
4 Tzoñ b'uchji yuj eb' anima cajan d'a co lac'anil. Tzeb'ajtac quilji d'a eb'.

5 Mamin Jehová, ¿jantacto val tiempo ol ac'cot oval d'ayoň? ¿Aňej ama yajcot
a c'ac'alc'olal d'ayoň icha sq'ue ňilňon yoc te' c'ac'?
6 Ac'cot yoval a c'ol d'a eb' ch'oc choňab'il maň ach ojtannacoc, aton eb' max
yaq'uem sb'a d'ayach.
7 Yujto a eb' ix oň satanel a oň yiňtilal oň viňaj Jacob tic, ix yixtanb'at co
choňab' eb'.
8 Maň ac' co tupel smul eb' co mam quicham. Ac'cot a vach'c'olal d'a quib'aň
d'a elaňchamel, yujto maňxo animaoc caj scab'i.
9 Ach Dios, co Columal ach. Ochaň qued'oc, colvajaň qued'oc. Sucsat co mul
yic max b'uchji a b'i yuj eb' anima.
10 Tato maay, ol yal eb' ch'oc choňab'il chi' icha tic: ¿Tocval ay yelc'och jun
sDiosal eb' chi? xcham eb'. Ac' quil a pactzitan d'a eb' yuj eb' a checab'
ix smilcham eb'. Yab'ocab' jun chi' eb' ch'oc choňab'il.
11 A eb' ayoch preso, van yalan sb'a eb' d'ayach, cotaň q'uelan d'a eb'. A eb'
yicxo chamel yaji, colel eb' yed' a poder.
12 Mamin Jehová, aq'uec' uqueloc a pac d'a juntzaň nación ay d'a co lac'anil,
yujto b'uchumtac eb' d'ayach.
13 A oňxo a choňab' oň tic, icha a calnel caji. Ol cac'ňej yuj diosal d'ayach. Ol
co b'itej vach' lolonel d'ayach d'a masanil tiempo.

80

Sc'anji scolval Dios

Sb'it jun tic viňaj Asaf. Sb'itej jun b'it tic viň cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun
b'it scuchan Aň Xumaac.
1 Maclej ab' ach quilumal a oň israel oň tic. Taňvej oň a oň yiňtilal oň can
viňaj José. Ach c'ojan ach em d'a scal eb' querubín,
2 ac' checlaj a tziquiquial d'ayoň, a oň ton yiňtilal oň can viňaj Efraín, viňaj
Benjamín yed' viňaj Manasés. Ac'lab'ej a poder yic tzoň a colaneli.
3 Ach co Diosal, b'oxi caj icha d'a yalaňtaxo. Ac'cot a vach'c'olal d'ayoň, tzoň
a colancaneli.
4 Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, ¿Tom aňeja' maň ol ab' slesal eb' a
choňab' yuj yoval a c'ool?
5 A co cusc'olal ix ac' co vaeloc. A yal co sat ix ac' cuq'uemoc.
6 Ix oň ac'anoch sb'uchlab'ejoc eb' cajc'ool ay d'a co lac'anil. Ste q'uechaaň eb'
oň stzetzani.
7 Ach Dios Yajal d'a Smasanil, b'oxi caj icha d'a yalaňtaxo. Ac'cot a vach'c'olal
d'ayoň, tzoň a colancaneli.
8 A d'a Egipto ic'naquelta jun sc'ab' te' uva, ic'annaquel juntzaň ch'oc nacional
d'a sat lum tic, axo te' uva chi' avejnaccanem d'a sat lum tic.
9 Ix aq'uenan te'. Ix b'at sch'aňal yib' te'. Ix q'uib' te'. Ix majel sat luum tic yuj
te'.
10 Ix q'uec'och yeňul te' d'a jolomtac vitz. Ix muschajpax te' nivac c'ute' chaaň
steel yuj te'.
11 Ix c'och te' sňi' d'a stitac a' mar, ix c'ochpax te' svol d'a a' nivan Éufrates.
12 ¿Tas yuj ix eccan laňchaj q'uen smacte'al te' latz'b'ilq'uei, yuj chi' tz'ic'jiel
sat te' yuj eb' tz'ec' ta'?
13 Van slajviel te' yuj noc' c'ultaquil chitam. Van sc'uxanb'at te' noc' c'ultaquil
noc'.
14 Ach co Diosal, Yajal ach d'a Smasanil, meltzajaňxicot q'uelan d'ayoň co
c'ana'. Ilcot masanto d'a satchaaň chi', tza naan cot te' uva tic,
15 aton te' a ach val lac'an avejnac, a te' svol a ach val ix ac' yaxb'oc, a oň ton
a choňab' oň tic.

16 A yed' yoval a c'ool, ac'cham eb' ix oñ ixtani, eb' ix ñusantz'a co choñab'.
17 Palta ochañ qued'oc a oñ sic'b'il oñ el tic uuj, a oñ ton a choñab' oñ ix ac' co
tec'anil yic tzoñ och icoc.
18 Malaj b'aq'uiñ ol quic'canel co b'a d'ayach. Ac' co q'uinal, añej d'ayach ol
cal co b'a.
19 Ach Jehová Dios, Yajal ach d'a Smasanil, b'oxi caj junelxo icha d'a
yalañtaxo. Ac'cot a vach'c'olal d'ayoñ, tzoñ a colancaneli.

81

A svach'c'olal Dios yed' spital eb' israel

Sb'it jun tic viñaj Asaf. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed' sjajil jun b'it sb'itaji ayic stec'jiel yal sat te' uva.
1 Coñ b'itanec d'a tzalajc'olal d'a Dios tz'ac'an quip. Coñ avajec d'a tzalajc'olal
sco b'itan co Diosal a oñ yiñtilal oñ viñaj Jacob tic.
2 Coñ b'itanec yed' pandereta yed' te' arpa vach' sc'añi yed' pax salterio.
3 Co puec q'uen trompeta ayic tz'alji q'uen uj. Co puec pax q'ueen ayic sc'ojnaj
q'uen uj chi', yujto nivan q'uiñ jun chi' d'ayoñ.
4 Aton jun checnab'il ix yac' Dios d'ayoñ a oñ israel oñ tic, a oñ yiñtilal oñ viñaj
Jacob.
5 Ix alchaj d'ayoñ yiñtilal oñ viñaj José tic, ayic ix b'at Dios oval d'a Egipto.
Ata' ix cab' jun lolonel, palta mañ cojtacoc mach ix lolon chi'.
6 Ix yalan d'ayoñ: Toxo ix vic'canel eyicatz d'a yich e patic. Toxo ix vic'canel
jun munlajel te ya d'a eyib'añ.
7 Ix in eyavtejcoti ayic ayex och d'a syaelal, a inxo ix ex in colo'. Ix ex in tac'vej
d'a scal asun ayic sc'añ c'u. Ix ex vac' proval d'a a' yic Meriba.
8 Ex in choñab', ab'ec tas svala', a in van in lolon d'ayex. Ex israel, octom tzin
e c'anab'ajej.
9 Malajocab' sdiosal eb' ch'oc choñab'il ayec' d'ayex. Mañ eyaq'uem e b'a d'a
juntzañ comon dios chi'.
10 A in Jehová e Diosal in, a in ix ex viq'uelta d'a yol yic Egipto. Jaquec e ti', ol
ex in vatzitej.
11 Palta maj yal e c'ol ix in e c'anab'ajej a ex in choñab' Israel ex tic.
12 Yuj chi' ix ex vactejcan yuj e pital, ix eyac'an e gana icha snib'ej e c'ool.
13 Ex in choñab' Israel, octom ix eyab' tas ix vala'. Octom ix e b'eyb'alej in
checnab'il.
14 Ix am vac'och yaelal d'a yib'añ eb' ayoch ajc'olal d'ayex. Junñej am
mutz'satil ix aj in satanel eb'.
15 A eb' tzin yajaneli, toxoñej am ñojoji yec' eb' yuj xivelal d'ayin. Axo syaelal
eb', scan d'a yib'añ eb' d'a junelñej.
16 Palta a exxo tic, ix am ex in vatzitej. A am val ixim trigo te vach' ix vac'
d'ayex. Ix am vac' noc' yalchab' tz'elta d'a sattac q'uen q'ueen eyuq'uej
yic tzex tzalaji, xchi Jehová.

82

A Dios Sat yaj d'a eb' Juez

Sb'it jun tic viñaj Asaf.
1 C'ojanec' Dios b'aj molanec' eb' dios.82.1 Van sch'olb'itaj eb' dios chi' yuuj.
2 Syalan icha tic d'a eb': ¿B'aq'uiñ ol eyactejcan e ch'olb'itan d'a esal, yed'
eyac'anoch e b'a yed' eb' sc'ulan chucal?

82.1 **82:1** A jun lolonel "dios" syal d'a tic, mañ junñejoc tas syalelc'ochi. Ay b'aj a eb' ángel syala', mato a eb' nivac vinac ay yopisio icha eb' juez. Tecan a eb' juez syal d'a tic.

3 Colvajañec d'a eb' mantalaj yip yed' d'a eb' mañxalaj smam. Tojol tzeyutej
e b'oan yaj yoval eb' ilc'olal yaji yed' eb' ayoch d'a stzapan majanil.
4 Colequel eb' mantalaj yip yed' eb' meb'a' d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal.
5 Palta a ex tic, mañ eyojtacoc. Max nachajel-laj eyuuj. Ichato d'a scal
q'uic'alq'uinal tzex b'eyi. Yuj e chucal chi', van yixtaxel anima d'a sat
luum tic.
6 Ix vala' to dios ex a ex tic. E masanil vuninal ex, a in eq'uinto d'a yib'añ
smasanil.
7 Palta a ex tic ol ex chamoc, icha tz'aj scham masanil eb' anima. Ol ex satel
icha juntzañxo eb' yajal, xchi Dios.
8 Ach co Diosal, cotañ, yamoch a ch'olb'itan yaj eb' cajanec' d'a sat luum tic. A
ach ay ic masanil nación d'a yolyib'añq'uinal tic.

83

Lesal yic sc'anchaj syaelal eb' ajc'ool

Sb'it jun tic viñaj Asaf.
1 Ach in Diosal, mocab' toñejoc tzach matz'ani. Colvajañ d'ayoñ.
2 Ilcot eb' ayoch ajc'olal d'ayach, sq'ue val somnaj eb' ach spaticaneli, schi-
chon sc'ol eb' d'ayach.
3 C'ub'eltac sna eb' to ol sc'ulej chucal eb' d'a co patic, a oñ a choñab' oñ
tañvab'il oñ tic uuj.
4 Sna eb' to ol ja eb' oñ sateli yic vach' mañxo nacionoc ol oñ ajcanoc. Sgana
eb' to maxtzac oñ nachajcot a oñ israel oñ tic.
5 Ix smol naan eb' yac'an chucal d'ayach, junxoñej ix aj spensar eb'.
6 Ix smolb'ej sb'a eb' aj Edom, eb' yiñtilal Ismael, eb' aj Agar, eb' aj Moab,
7 eb' aj Gebal, eb' aj Amón, eb' aj Amalec, eb' filisteo yed' eb' cajan d'a Tiro.
8 Yamanpax ix aj eb' aj Asiria yed' eb' yic scolvaj eb' d'a eb' yiñtilalcan viñaj
Lot chi'.
9 Icha utejnac eb' aj Madián, icha chi' tzutej eb'. Icha utejnac viñaj Sísara yed'
viñaj Jabín d'a sti' a' Cisón, aton
10 eb' chamnac d'a Endor, icha chi' tzutej eb'. A eb' chi' ochnaccan snivanil eb'
yabonoaloc añ añc'ultac.
11 Icha utejnac viñaj Oreb yed' viñaj Zeeb, icha chi' tzutej masanil eb' nivac
vinac d'a scal eb'. Icha utejnac viñaj Zeba yed' viñaj Zalmuna, icha chi'
tzutej eb' yajalil eb',
12 yujto sgana eb' syiquejcan lum a macb'en.
13 Ach in Diosal, icha c'alem tz'ic'jib'at yuj chacxuxum ic', ma icha te' taquiñ
xil te' scuchjib'at yuj ic', icha chi' tzutejcan eb'.
14 Icha tz'aj sb'at c'ac' d'a caltac vayumtac, masanil yaxluum stz'ab'at yuuj,
15 ichocab'ta' tzutej a satanel eb' yed' yoval a c'ool. Xib'tejcanb'at eb', pech
b'eyec' eb' icha yic'jib'at tastac yuj oval ic'.
16 Mamin Jehová, ac' q'uixvelal eb' yic vach' syojtaquejel eb' to a achñej Dios
ach.
17 Q'uixvocab'canq'ue sc'ool eb' d'a masanil tiempo. Chamocab' eb' yuj
q'uixvelal,
18 yic vach' masanil eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic tz'ojtacaneli to a ach
Jehová ach, a achñej ec'achto d'a yib'añ smasanil.

84

A scajnub' Dios snib'ej in c'ool

Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it yed'
sjajil jun b'it sb'itaji ayic stec'jiel yal sat te' uva.

1 Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, yelxo val te nib'ab'il a cajnub'.
2 Mañ jantacoc snib'ej in c'ol tzin aj d'a yamaq'uil a cajnub' chi'. Ach Dios
pitzan, tzin b'itan d'ayach d'a tzalajc'olal d'a smasanil in c'ool.
3 A noc' tz'unun yed' noc' sañcapech, tz'ilchaj b'aj tz'aj noc', sb'oan so' noc' b'aj
tz'aj yune' d'a slac'anil altar, ach Jehová Yajal d'a Smasanil, in Reyal
ach, in Diosal ach.
4 Vach' yic eb' cajanec' d'a a cajnub'. Max yactejlaj eb' sb'itan d'ayach.
5 Te vach' yic eb' tzach ac'anoch yipoc sc'ool, aton eb' snib'ej spet javi sc'ual
q'uiñ, yic sb'at eb' d'a a cajnub' d'a tzalan Sion.
6 Ayic tz'ec' eb' d'a lum ch'olan b'aj sq'uib' te' bálsamo, icha sjaj a' cotac melem
tz'ajcan jun ch'olan chi'. Axo b'ab'el ñab' tz'ac'an yaxb'oc lum ch'olan
chi'.84.6
7 Tz'ochñej stec'anil eb' sic'lab'il, axo d'a Sion tzach yil eb' ach in Diosal Axoñej
Ochi.
8 Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, ach sDiosal viñaj Jacob, ab' co lesal tic.
9 Ach Dios, ilcot viñ co reyal tzoñ tañvani, aton viñ a sic'naquelta. Ac' a
vach'c'olal d'a yib'añ viñ.
10 Yelxo val te vach' tzin aj junoc c'ual d'a slac'anil a cajnub', d'a yichañ pax
mil c'ual najat ay in eli. In gana to tzin aj in tañvej spuertail a cajnub'
chi' d'a yichañ to tzin aj d'a spat eb' sc'ulan chucal.
11 Ach Jehová co Diosal, a ach tzac' saquilq'uinal d'ayoñ, tzoñ a tañvani.
Tzac' a vach'c'olal d'a yib'añ eb' sb'eyb'alan tojolal, tzic'anchaañ eb'.
Tzac'ñej masanil tastac vach' d'a eb' yujto ay elc'och d'a sat eb'.
12 Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, te vach' yic eb' tzach ac'anoch yipoc
sc'ool.

85

Coloñel junelxo

Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré. Sc'an jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it.
1 Mamin Jehová, yelxo val te vach' ach d'ayoñ a oñ a choñab' oñ tic. Ix oñ ic'xi
meltzaj b'aj sacleminac cajcanb'at a oñ yiñtil oñ viñaj Jacob tic.
2 Ix a sucsat co chucal a oñ a choñab' oñ tic. Ix ac' lajvoc masanil co mul.
3 Ix a yamoch vaan yoval a c'ool yed' a c'ac'alc'olal.
4 Ach co Diosal, co Columal, ochañ qued'oc junelxo, yechelocxob' ste cot yoval
a c'ol d'ayoñ.
5 ¿Tom añeja' ol cotñej oval d'ayoñ d'a masanil tiempo?
6 ¿Tom mañxo ol ac'xi co tec'anil yic vach' tzoñ tzalaj ed'oc a oñ a choñab' oñ
tic?
7 Ach Jehová, ch'oxcan a vach'c'olal d'ayoñ, tzoñ a colanpaxeli.
8 Ol vab' tas ol yal Jehová Dios d'ayoñ. Ol yac' junc'olal d'ayoñ schoñab' oñ tic,
tato mantzac co c'ulej mañ pensaril.
9 Yeltoni, b'ecan sc'ol Dios scolvaj d'a eb' ay tz'och emnaquil d'ay, yic vach'
scheclaj stziquiquial d'a co cal.
10 Ol yac' svach'c'olal Dios d'a eb' schoñab', axo eb' ol c'anab'ajan d'ay. A eb'
anima tojol sb'eyb'al, ol ac'joc sjunc'olal eb' yuj Dios.
11 C'anab'ajum ol aj eb' anima d'a sat lum tic. Axo Dios, ato d'a satchaañ ol
yac'cot scolval.
12 Ol yac'cot svach'c'olal Jehová, ol yac'an sat jantac tas scavej d'a sat co lum
tic.
13 A tojolal ol b'ab'laj cot yuj Jehová, a' ol tojolb'itan b'e b'aj ol javoc.

84.6 **84:6** Icha tic yalan juntzañ copia d'a hebreo.

86

Sc'anchaj scolval Dios

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, schaocab' a c'ol ab'an tas svala', yujto ilb'aj in c'ool, te malaj pax vip svab'i.
2 Colineli, yujto c'anab'ajum in d'ayach. Mamin, colin a in a checab' in tic, yujto a ach tzach vac'och yipoc in c'ool.
3 Mamin Jehová, oc'ocab' a c'ool d'ayin. Masanil c'u sval in b'a d'ayach.
4 Mamin, ac' tzalajb'oc in c'ol a in a checab' in tic, yujto a d'ayach tzin lesalvi.
5 Mamin, te vach' ach, ac'um ach lajvoc chucal. Te nivan a vach'c'olal aycot d'a yib'añ eb' syal sb'a d'ayach.
6 Mamin Jehová, ab' in lesal, maclej ab' tas tzin c'an d'ayach.
7 Ayic ayin och d'a syaelal sval in b'a d'ayach, yujto tzach tac'vitaxon d'a in lesal.
8 Mamin Cajalil, malaj junocxo Dios icha val ach tic. Mamin, malaj junoc mach syal sb'oan icha tas tza b'o tic.
9 Mamin, a ach ix a b'o masanil nivac choñab'. Ol ja eb' yaq'uem sb'a d'ayach, ol yalan vach' lolonel eb' d'ayach,
10 yujto a achñej val Dios ach. Nivan elc'ochi, satub'tac tas tza c'ulej.
11 Mamin Jehová, ch'ox a b'e d'ayin yic vach' tzin b'eyb'alej tas tza nib'ej d'a smasanil in c'ool. Ac' stec'anil in pensar tic yic vach' naanachñej vuuj.
12 Ach Vajalil, ach in Diosal, ol valñej vach' lolonel d'ayach d'a smasanil in c'ool. Ol ach vic'ñejchaañ d'a masanil tiempo.
13 Yelxo val te nivan a vach'c'olal d'ayin. Maj in a chab'atlaj d'a yed'tal eb' chamnac.
14 Ach in Diosal, jun val b'ulañ eb' ac'umtac scot d'ayin. Malaj jab'oc yoq'uelc'olal eb', sgana eb' in smilanchamoc. Malaj elc'och d'a sat eb'.
15 A ach xo tic ach Dios Vajalil, te ay a vach'c'olal, te ay oq'uelc'olal. Mañ c'unoc scot yoval a c'ool, tzaq'uelc'och tas tzala'.
16 Oc'oc val a c'ol d'ayin, ilincoti. Ac' val vip, tzin a colanel a in a checab' in tic.
17 Ac' a vach'c'olal d'ayin d'a sjichanil, yic a ol yilan eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ol q'uixvoc eb', yujto a ach Jehová ach tzach colvaj ved'oc, tzac'an snivanil in c'ool.

87

Aloj vach' lolonel d'a Jerusalén

Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré.

1 A Jehová ix sb'o schoñab' d'a jun tzalan yicñej yaji.
2 Yelxo val te xajan choñab' Sion yuj Jehová d'a yichañ juntzañxo co choñab' a oñ yiñtilal oñ viñaj Jacob.
3 Mañ jantacoc lolonel vach' tz'alji d'a schoñab' Dios.
4 Syal Jehová icha tic: Ajun eb' aj Egipto yed' eb' aj Babilonia ayoch d'a scal eb' choñab' syaq'uem sb'a d'ayin. Icha eb' aljinac d'a Sion, icha chi' ol aj eb' filisteo, eb' aj Tiro yed' eb' aj Etiopía d'a vichañ, xchi.
5 Ol alchaj d'a choñab' Sion icha tic: A jun anima tic yed' junxo chi', a d'a Sion ix alji eb', xchama. A Dios Ec'to d'a yib'añ smasanil ol ac'an stec'anil jun choñab' tic.
6 Ayic ol tz'ib'aj sb'i eb' anima ay d'a junjun choñab' d'a ch'añ uum yuj Jehová, ol stz'ib'ejem icha tic: D'a Sion ix alji jun tic.
7 A eb' cajan d'a Sion ol b'itan eb', ol q'ue chennaj eb' yuj tzalajc'olal, ol yalan eb': A d'a Sion tic scot masanil svach'c'olal Dios d'ayoñ, xcham eb'.

88

Mamin, ac'cot a chiquin d'a tas tzin c'an tic

Sb'it jun tic eb' yiñtilal viñaj Coré, tz'ib'ab'il yuj viñaj Hemán Ezrahita yic tzoñ sc'ayb'ej. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it ayic ay cusc'olal.

1 Ach Jehová, in Diosal ach, in Columal aji. C'ual d'ac'val in c'anan a colval d'a vib'añ.
2 Cha in lesal, ac'cot a chiquin d'a tas tzin c'an tic.
3 Mañxo jantacoc tas sja d'a vib'añ, ichato ayinxo och d'a yol sc'ab' chamel, svab'i.
4 Ichato ayinxo och sb'isuloc eb' chamnac, mañxalaj vip svab'i.
5 Ichato ix in actajcanb'at d'a scal eb' chamnac svab'i. Icha eb' chamnac d'a oval, to mucb'ilxo eb' ticnaic, icha val chi' vaj svab'i. Icha eb' ix b'atcan satc'olal uuj, mañxalaj a colval d'a eb', icha chi' vaj svab'i.
6 Ichato d'a yich jun olan b'aj smucchaj eb' chamnac, b'aj te q'uic'q'uinal ix in ac'canem svab'i.
7 Ix smol sb'a yoval a c'ol d'a vib'añ. B'elb'on sjavi juntzañ yaelal d'a vib'añ uuj.
8 Ix ic'canel eb' vamigo d'ayin, yajb'entac ix in utejcan d'a eb'. Lajan in icha junoc presovum max yal-laj yeli.
9 Maxtzac yal-laj vilan yuj b'aj tzin te oq'ui. Mamin Jehová, junjun c'u sval in b'a d'ayach, tzin mojb'an in c'ab' d'ayach.
10 ¿Tocval tzato a ch'ox a poder d'a scal eb' chamnac? ¿Tocval syal vach' lolonel eb' chamnac chi' d'ayach?
11 A b'aj mucan eb' chamnac chi', maxtzac b'inajlaj a vach'c'olal. Maxtzac alji paxi to a ach tic tzaq'uelc'och tas tzala'.
12 ¿Tocval ay mach d'a scal b'aj ay sq'uic'alq'uinalil chamel ol ilancot a tojolal yed' tas satub'tac tza c'ulej? A d'a scal eb' chamnac chi' sb'atcan satc'olal smasanil.
13 A inxo pax Mamin Jehová, a d'ayach sval in b'a. A d'a q'uiñib'alil tzin lesalvi d'ayach.
14 Mamin Jehová, ¿tas val yuj tzin a patiquejeli? ¿Tas val yuj tza c'ub'ejel a b'a d'ayin?
15 Yictax in quelemal masanto ticnaic, yicxo max in chami, yujto ayñejoch in yaelal uuj, yuj chi' maxtzac techajlaj vuuj.
16 A yoval a c'ol tz'ec' d'a vib'añ, vanxo vac'ji ganar yuuj.
17 Icha val yoval a' eluma' yajoch oyan yoval a c'ol d'ayin d'a junelñej.
18 Ix ic'canel eb' vamigo yed' eb' vetanimail d'a in tz'ey. A ticnaic añej q'uic'alq'uinal oyanoch d'a in patic.

89

A strato Dios yed' viñaj David

Sb'it jun tic viñaj Etam Ezrahita yic tzoñ sc'ayb'ej.

1 Mamin Jehová, ol valñej d'a in b'it to toxonton ay a vach'c'olal. D'a masanil tiempo ol valeli to yel tzaq'uelc'och tas tzala'.
2 A yab'ixal a vach'c'olal ay d'a masanil tiempo ol valeli. Ol valanpaxeli to max q'uexmaj tas tzala', icha yaj juntzañ tas ay d'a satchaañ.
3 Alnac: Ay jun in trato yed' viñaj David in checab' ix in siq'ueli, ix vac'can in ti' d'a viñ, ix valan d'a viñ icha tic:
4 A eb' iñtilal, ol vac'ñejcanoch eb' reyal a q'uexuloc d'a masanil tiempo, xin chi.
5 Mamin Jehová, masanil eb' molanec' d'a satchaañ, ol sb'itej eb' tas satub'tac tza c'ulej. Ol yalpaxel eb' to tzaq'uelc'och tas tzala'.

6 Mamin Jehová, malaj junocxo mach d'a satchaaň syal slajb'an sb'a ed'oc. Malaj junoc eb' lajan ed'oc.
7 Te nivan elc'och d'a scal eb' ángel. Te ay a poder d'a yichaň eb' oyanoch d'a a patic ichaň.
8 Mamin Jehová Yajal d'a Smasanil, ¿mach val junocxo lajan ed'oc? Masanil tas syalňej uuj. Tzaq'uelc'och masanil tas tzala'.
9 Yol a c'ab' ayec' a' mar ayic ste ovaj a'. A achxo tzac'och vaan a' ayic ste c'aň a'.
10 A noc' noc' ay smay d'a yol a' mar, ix ach q'ue tec'tec' d'a yib'aň noc', ix a tec'ancham noc'. Ix a saclemej eb' ayoch ajc'olal d'ayach yuj a poder.
11 A satchaaň yed' sat lum tic, ic toni. A ach a b'onac yolyib'aňq'uinal tic yed' masanil tastac ay d'ay.
12 A norte masanto sc'och d'a sur, a ach ix a b'o'o. A lum vitzal Tabor yed' lum vitzal Hermón, sb'itan lum d'ayach.
13 A a c'ab' te ay yip. A a vach' c'ab', masanil syal yuuj.
14 A a despacho te tec'an yaj yuj a vach'il yed' a tojolal. A d'a masanil scheclajel a vach'c'olal, tzac'an elc'och tas tzala'.
15 Mamin Jehová, te vach' yic eb' anima tzach b'itani. Tzalajc'olalňej yic eb' yuj a vach'c'olal.
16 A val d'ayach syac' tzalajb'oc sc'ol eb'. Yuj a tojolal tz'ic'jichaaň eb'.
17 D'a val yel, te nivan ipalil tzac' d'ayoň. Yuj a vach'c'olal syalňej cuuj.
18 Mamin Jehová, co Columal aji. Ach co Diosal a oň israel oň tic, co Reyal ach.
19 A d'a peca', ix ach lolon d'a vayichal, ix alan d'a eb' a checab' tzach c'anab'ajan icha tic: Ix in och yed' jun soldado te tec'an, aton jun mach sic'b'ilel vuj d'a scal in choňab', ix vac'an yopisio.
20 Ix ilchaj viňaj David in checab' vuuj, a yed' vaceite yic sic'val ix in ch'oxo' to reyxo yaj viň.
21 Maň ol in och vaan in colvaj d'a viň, yujto a in poder ol ac'an yip viň.
22 A eb' ayoch ajc'olal d'a viň, maň ol yal-laj yoch sc'ab' eb' d'a viň. A eb' sc'ulan chucal, maň ol tzac'vanlaj eb' d'a viň.
23 Ol in tec'canem eb' ayoch ajc'olal d'a viň. Ol in milancham eb' schichonoch sc'ol d'a viň.
24 Ayinňej ec' yed' viň yujto xajan viň vuuj. Ol vac' elc'och tas svala'. Vuujňej ol yalňej yuj viň.
25 Ol vac' nivanb'oc smacb'en viň. Ol schael yich d'a a' mar Mediterráneo masanto sc'och d'a a' nivan Éufrates.
26 Ol yalan viň d'ayin: In Mam ach, in Diosal ach, a d'ayach tzin col in b'a, xcham viň.
27 A inxo ol vac' snivanil yelc'och viň, icha junoc b'ab'el unin. Yelxo val ec'alto snivanil ol aj yelc'och viň d'a yichaň masanil eb' rey.
28 Ol in xajanej viň d'a junelňej. A in trato yed' viň, maň ol q'uexmajlaj.
29 A eb' yiňtilal viň ol ac'an reyal sq'uexuloc, ol b'eyňejb'atoc yacb'an ayto ec' satchaaň tic.
30 Palta tato ol yactejcan in c'ayb'ub'al eb' yiňtilal viň chi', tato maň ol sc'anab'ajej eb' tas svala',
31 tato maň ol sb'eyb'alej in b'eyb'al eb', tato maň ol sc'anab'ajej in lolonel eb' svac' sc'ulej,
32 ol vac'och syaelal eb' yed' te' jixc'ab'te' yuj spital. Ol in mac' eb' yed' noc' tz'um yuj schucal.
33 Axo pax viňaj David jun, maň ol vactejcan in xajanan viň, ol vac'ňejelc'och in ti' ix vac' d'a viň.
34 Maň ol ec'b'atlaj in trato yed' viň. Ol vac'ňejelc'och tas ix valcan d'a viň.

35 D'a junelr̃ej ix vac'can in ti' d'a viñaj David chi', a in ix vac' testigoal in b'a
to mar̃ ol in q'uexa'.
36 A eb' yir̃tilal viñ ol ac'an reyal sq'uexuloc d'a vichar̃ d'a masanil tiempo
icha yaj yoc c'u tic.
37 Tec'anr̃ej ol ajec' eb' yac'an yajalil, icha yaj q'uen uj d'a satchaar̃, xa chi.
38 Axo ticnaic Mamin, ix a chaccanel viñ rey a sic'naccanelta, ix a patiquej-
canel viñ. Ix cot oval d'a viñ.
39 Maj aq'uelc'och a trato d'a viñ a checab' chi'. Ix a yumcanel scorona viñ d'a
sat luum.
40 Man jantacoc ix aj yolanil masanil smuroal schoñab' viñ. Ix ac' juvoquem
schoñab' viñ.
41 A eb' anima tz'ec' ta', masanil tas ay d'a choñab' chi', syelq'uejb'at eb'. A eb'
ay d'a slac'anil viñ, sb'uchvaj eb' d'a viñ.
42 A ach ix ac' sc'ulej eb' ayoch ajc'olal d'a viñ, syic'anchaar̃ sc'ab' eb' yuj
tzalajc'olal.
43 Ix iq'uel ye q'uen yespada viñ. Maj ach ochlaj yed' viñ ayic ix och oval.
44 Ix ac' lajvoc sb'inajnaquil viñ. Ix a yumancanem sdespacho viñ d'a sat
luum.
45 Ix pet ichamax viñ uuj, nivan ix aj ac'an q'uixvelal viñ.
46 Mamin Jehová, ¿b'aq'uiñ ol actej a c'ub'anel a b'a? ¿Ichar̃ej am tic ol ajcot
yoval a c'ol icha junoc oval c'ac'?
47 Mamin, nacoti to a co q'uinal tzapan toni. A oñ anima oñ tic, tzapan ix
utejcan co q'uinal.
48 Malaj junoc anima to malaj b'aq'uiñ ol chamoc. Malaj mach syal scolan
sb'a d'a yol sc'ab' chamel.
49 Mamin, ¿b'ajtil ay a vach'c'olal a ch'oxnac d'a peca', aton ac'annac a ti' d'a
viñaj David, to ol ac' elc'och tas ix ala'?
50 Mamin, nacoti to mar̃ jantacoc oñ stzuntzan eb' anima a oñ a checab' oñ
tic. Pitz'anoch tas tzoñ yutej eb' chi' d'a in pixan.
51 Mamin Jehová, a eb' ayoch ajc'olal d'ayach tic, d'a junjun rato sb'uchvaj eb'
d'a viñ a checab' sic'b'ilel uuj.
52 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová d'a masanil tiempo. Ujocab'i.

LIBRO 4

90

(SALMOS 90–106)

A Dios ayec' d'a junelr̃ej

Aton tic slesal viñaj Moisés schecab' Dios.
1 Mamin, yictax yichb'anil, a ach tzoñ a coltaxoni.
2 Yictax manto a b'olaj juntzar̃ vitz yed' yolyib'ar̃q'uinal tic, masanto d'a
slajvub', Dios ach taxoni.
3 A ach tzoñ ac' meltzajxioch pococal, ayic tzalani: Ex anima, meltza-
jar̃ecxioch pococal, xa chi.
4 A jun mil ab'il, icha yaj junoc c'ual yaj d'a yol a sat. Icha yaj jayeoc hora
d'ac'valil icha chi' yaj d'ayach.
5 Elar̃chamel tzic' b'ey co q'uinal. Icha val yec'b'at junoc vayich, icha val chi'
caj a oñ tic.
6 Lajan oñ icha ar̃ ar̃c'ultac sq'ueuli. Scot xumaquil ar̃ d'a q'uiñib'alil, axo
yic tz'emcan c'u, stacjieli, schamxicanem ar̃.
7 Yel toni, a yoval a c'ool tzoñ ac'an lajvoqueli. Mar̃xo animaoc tzoñ ajcan
yuuj.

8 A co mul yed' co chucal, vach'chom te c'ub'eltac yaji, palta chequel yaj d'a ichañ.
9 Yel ton val, a yuj yoval a c'ol satel co q'uinal. Elañchamel tz'ec'b'at co q'uinal chi', ichañej sja sic'son co c'ool.
10 Añej 70 ab'il co q'uinal. Axo eb' tec'an jun, sc'och eb' d'a 80 ab'il. Palta te yaxo yec' c'u ac'val yuj eb'. Elañchamel tz'ec'b'at co q'uinal, tzoñ sateli.
11 ¿Mach val ojtannac spoder yoval a c'ool? ¿Mach ay xivc'olal d'ayach icha smojal yoval a c'ool chi'?
12 Ac' cojtaquejeli to tzapan co q'uinal, yic vach' snachajel cuuj, yic tzoñ b'ey d'a jelanil.
13 Mamin Jehová, ochañiñej qued'oc. ¿Jantacto val tiempo ol co tañvej yic tzoñ a colani? Oc'oc val a c'ol d'ayoñ a oñ a checab' oñ tic.
14 Ac' tzalajb'oc co c'ool d'a junjun q'uiñib'alil yuj a vach'c'olal, yic tzoñ b'itan d'a tzalajc'olal yacb'an pitzan oñto.
15 Sco nib'ej tzijtum ab'ilal co tzalajc'olal tzac'a', icha val sb'isul yab'ilal co yaelal.
16 Elocab' d'a a c'ool to a oñ a checab' oñ tic yed' eb' quiñtilal, to squil tas satub'tac tza c'ulej yed' a poder.
17 Mamin ach co Diosal, ayocab' a vach'c'olal d'a quib'añ. Ac' najtilb'oc co munlajel, checlajocab' d'a junelñej. Yel ton Mamin, checlajocab' co munlajel chi' d'a junelñej.

91

A Viñ Yajal b'aj sco col co b'a

1 A ex mach ex tzeyac'och Dios Ec'to d'a Yib'añ Smasanil yipoc e c'ool, tañvab'il ex yuuj, aton Dios Masanil syal yuuj.
2 Ol eyal icha tic: Ach Jehová, a d'ayach vach' co colan co b'a, a ach tzach och queñuloc, co Diosal ach, yip co c'ol aji, xe chama.
3 Añejton Dios chi' ol oñ colanel d'a yaal c'ub'eltac yajemi yed' d'a ilya ed'jinac chamel.
4 Ol oñ moyjocq'ue yuuj, ichato ay sc'axil, malaj tas ol oñ ic'anoc. Yujto syaq'uelc'och sti', a' ol oñ colanoc, icha tz'aj scolchaj junoc anima yuj smaclab' jul-lab'.
5 Mañ ol oñ xivlaj d'a junoc tas ay smay tz'ec' d'ac'valil. Mañ ol oñ xivpaxlaj d'a jul-lab' sjulchaj d'a c'ualil.
6 Mañ ol oñ xivlaj d'a ilya sja d'a scal q'uic'alq'uinal. Mañ ol oñ xivpaxlaj d'a tas tz'ac'an lajvoquel anima d'a c'ualil.
7 Mil anima ol cham d'a co q'uexañ. Lajuñe' mil d'a co vach', a oñxo jun, malaj tas ol oñ ic'anoc.
8 Añej to ol quila' tas spac ol scha eb' sc'ulan chucal.
9 Yujto ix co col co b'a d'a Jehová Ec'to d'a Yib'añ Smasanil, a' ix cac'och yipoc co c'ool,
10 yuj chi' mañ ol schacot chucal d'a quib'añ, mañ ol c'ochlaj ilya d'a co pat.
11 Ol yal d'a eb' yángel to tzoñ stañvej eb' yalñej b'aj tzoñ b'ati.
12 Ol oñ quetzchajq'ue yuj eb', yic vach' mañ ol co tenoch coc d'a q'uen q'ueen.
13 Ol yal co b'eyec' d'a scal noc' choj, ma d'a scal noc' chan. Vach'chom te ov noc' chan chi', ma te nivac noc' choj chi', palta malaj tas ol oñ ic'anoc.
14 Yalnaccan Jehová d'ayoñ: Ol ex in colo' yujto tzin e xajanej. Ichato ol in och eyeñuloc, yujto tzin eyal e Yajaloc.
15 Ayic ol in eyavtani, ol in tac'voc d'ayex. A in ol in cajnaj eyed'oc, ol ex in colanel d'a syaelal, ol ex vic'anchaañ.
16 Nivan e q'uinal ol vac'a'. Ol vac' eyil in colval, xchi Dios.

92

B'it yic vach' lolonel

B'it yic sc'ual ic'oj ip.

1 Mamin Jehová, maṅ jantacoc svach'il cac'an yuj diosal d'ayach yed' co b'itan d'ayach yic tzach quic'anchaaṅ yujto ec'achto d'a yib'aṅ smasanil.
2 Maṅ jantacoc svach'il calanel jantac a vach'c'olal d'a junjun q'uiṅib'alil yed' calanpaxel d'a junjun d'ac'valil to tz'elṅejc'och tas tzala'.
3 Maṅ jantacoc svach'il ach co b'itan yed' masanil juntzaṅ chiṅb'il yed' pax te' arpa to vach' yoch sjaj.
4 Mamin Jehová, a ach ix in ac'och d'a tzalajc'olal yuj tas b'ob'il uuj. Tzin b'itan d'a tzalajc'olal yuj tas ix a c'ulej chi'.
5 Mamin Jehová, te satub'tac tas ix a c'ulej. Malaj junocxo stzac'van spensar d'ayach.
6 A eb' malaj spensar, max nachajel-laj juntzaṅ tic yuj eb':
7 Vach'chom tz'och eb' ixtum anima b'eyumal, ma sq'uechaaṅ eb' chucal anima icha tz'aj sq'uib' aṅ aṅc'ultac, palta junṅej rato syac' sgana eb', slajvi chi' satixcanel eb' d'a junelṅej.
8 A achxo Mamin Jehová, masanil tiempo te nivan elc'ochtaxoni.
9 Yel ton Mamin, ol ac' satjoquel eb' ayoch ajc'olal d'ayach. Masanil eb' sc'ulan chucal, ol ac' saclemcanb'at eb'.
10 Van ac'an vip icha yip junoc noc' caltacte'al toro. Tzin te tzalaji yujto xajan in uuj.
11 Yovalil ol vil yac'ji ganar eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Ol vab'anpax sc'acvi eb' sc'ulan chucal chi'.
12 A eb' anima vach' spensar, ol q'uechaaṅ eb' icha xumaquil te' palma. Ol q'uib'chaaṅ eb' icha val te' c'ute' d'a Líbano,
13 yujto ayṅejec' eb' d'a yamaq'uil stemplo Jehová. Ol q'uechaaṅ eb' yujto ayec' eb' d'a slac'anil co Diosal.
14 Vach'chom icham animaxo eb', palta lajanto val eb' icha junoc te te' tzato satani, tec'anto val yip eb'.
15 Ol sch'oxanel eb' to a Jehová co Columal, tojol toni, malaj jab'oc chucal d'ay.

93

A Jehová Rey toni

1 Mamin Jehová, Rey ach toni. Nivan chequel a b'inajnaquil yed' a poder. Tzatz ix utej em c'ojan yolyib'aṅq'uinal tic, yuj chi' max ib'xilaj.
2 Mamin Jehová, atax d'a yichb'anil Yajal achtaxoni. Toxonton ayach eq'ui.
3 Mamin Jehová, a a' mar tz'ib'xi a', sq'uepax chulnaj a'.
4 A achxo pax Mamin Jehová, Yajal ach d'a satchaaṅ, ec'al ach d'a juntzaṅ a a' chi'. Ec'to a poder d'a a' mar chi'.
5 Mamin Jehová, a a checnab'il ayṅej ec' d'a junelṅej. A a cajnub' nivan yelc'ochi yujto icṅej yaj d'a masanil tiempo.

94

A Jehová Juez yaji

1 Mamin Jehová, ch'oxel a b'a to Dios ach, to tza pactzitej tas malaj svach'il.
2 Ach Sjuezal yolyib'aṅq'uinal tic, cotaṅ, pactzitej d'a smojal d'a eb' syic'chaaṅ sb'a.
3 Mamin Jehová, ¿jantacto val tiempo ol tzalajṅej eb' sc'ulan chucal?
4 Masanil eb' chuc chi', ac'umtac syutej sb'a eb', syic'chaaṅ sb'a eb' yed' schucal chi'.

5 Ay, Mamin Jehová, syixtejb'at a choñab' eb'. Mañxa tas syal eb' a choñab' chi' yuj eb'.
6 Smiljicham eb' ix chamnacxo yetb'eyum yuj eb'. Smilpaxcham eb' ch'oc choñab'il eb' yed' pax eb' unin mañxalaj smam.
7 Syalan eb' icha tic: Max yil-laj Jehová sDiosal viñaj Jacob tas sco c'ulej tic. Mañ yojtacocpaxlaj, xchi eb'.
8 Ex anima te pit, ex malaj jab'oc e pensar, ab'ec, ¿b'aq'uiñ ol nachajel eyuuj?
9 A Dios ix b'oan co chiquin, ¿tocval max yab'i tas tz'alchaji? A' ix b'oan yol co sat, ¿tocval max yila' tas tze c'ulej chi'?
10 A' tz'ac'an syaelal juntzañ nivac nación, ¿tom mañ ol yac' eyaelal? A' tz'ac'an sjelanil co pensar a oñ anima oñ tic, ¿tocval mañ yojtacoc tas tze c'ulej chi'?
11 A Jehová yojtac to malaj yelc'och tas sco na' a oñ anima oñ tic.
12 Mamin Jehová, te vach' yic mach tzac' scachnab'il. Tzac'an pax a c'ayb'ub'al d'ay,
13 yic vach' malaj tas sna'a ayic sjavi yaelal, yacb'an stañvej sb'oji olan b'aj tz'emcan eb' sc'ulan chucal.
14 Mamin Jehová, mañ ol oñ a patiquejcanel-laj a oñ a choñab' oñ tic. Mañ ol oñ actejcanlaj co ch'ocoj.
15 Yuj chi', a eb' yajal, a tojolal ol sb'eyb'alej eb'. Axo eb' anima vach' spensar, ol yac'och eb' yajal chi' eb' yipoc sc'ool.
16 Mamin ¿mach tzin colan d'a yol sc'ab' eb' ixtum anima yed' eb' sc'ulan tas malaj svach'il?
17 Mamin Jehová, tato mañoc ach tzin a colo', ayin xom ec' b'aj numan yaj eb' chamnac.
18 Mamin Jehová, ayic ix in naani to vanxo in telvi, axo val a vach'c'olal ix in yamanoch vaan.
19 Ayic mañ jantacoc tas tzin na'a, tzac' in tzalajc'olal, tza nivanan in c'ool.
20 Mamin, malaj a gana to vach' ac'an yed' eb' juez chuc syutej yilan yopisio, to mañ ichaoc yalan a ley syutej eb' sb'oan yaj junoc tas.
21 A eb' malaj smul syixtej eb'. Syac'anoch chamel eb' d'a yib'añ eb' vach' sb'eyb'al.
22 A oñxo Mamin Jehová, a ach ayach och co colnab'iloc. Ach co Diosal, icha queñul aji.
23 A ach ol a pactzitej schucal eb' chuc. Ol satel eb' yuj smul. Ach co Diosal, ol ac'can lajvoquel eb'.

95

Coñ b'itanec d'a Jehová d'a tzalajc'olal

1 Cotañec, coñ b'itanec d'a Jehová d'a tzalajc'olal. Coñ b'itanec d'a co Columal.
2 Ochocoñec d'a yichañ d'a ac'oj yuj diosal. Coñ b'itanec d'ay, yujto te nivan yelc'ochi.
3 Yujto a Jehová te nivan yelc'ochi. Aton Rey yaj d'a yib'añ smasanil eb' dios.
4 D'a yol sc'ab' ay juntzañ xab' olan d'a yich lum luum tic. A' ay yic juntzañ vitz te chaañ yajq'uei.
5 A' ay yic a' mar, a' b'ojinac a'. A' b'oannacpax lum luum tic.
6 Cotañec, caq'uequem co b'a d'a Jehová, coñ emec cuman d'a yichañ. A' d'ay tzoñ emec cuman yujto a' ix oñ b'oani.
7 Aton co Diosal, a oñxo tic, schoñab' oñ. Icha scalnel caji, yuj chi' tañvab'il oñ yuuj.
Syal Dios icha tic: Tato tzeyab' tas sval ticnaic,

8 maň e pitej e b'a icha yutejnac sb'a eb' e mam eyicham d'a Meriba. Maň
eyutej e b'a icha yutejnac pax sb'a eb' d'a Masah d'a taquiň luum.
9 Aton ta' yac'nac in proval eb' e mam eyicham chi', vach'chom yilnac eb'
juntzaň tas satub'tac in b'onac.
10 40 ab'il te ov vutejnac in b'a d'a eb', valannac icha tic: A juntzaň anima tic,
ch'ocňej b'aj ayoch spensar eb', max nachajel-laj yuj eb' tas tzin nib'ej
sb'eyb'alej eb', xin chi.
11 Yuj chi' yed' val yoval in c'ool, vac'nac in ti' to max ochlaj eb' d'a lum luum
b'aj ijan vac'nac yic' yip eb', xchi Dios.

96

Squic'chaaň sb'i Jehová d'a b'ital
(1Cr 16.23-33)

1 Aocab' junoc ac' b'it sco b'itej d'a Jehová. Coň b'itanec d'ay co masanil cajan
oň d'a yolyib'aňq'uinal tic.
2 Coň b'itanec d'a Jehová, calec vach' lolonel d'ay. Junjun c'u scalanec el co
colnab'il syac'a'.
3 Calequel yab'ixal sb'inajnaquil yed' tas satub'tac ix sc'ulej. Calequel d'a
smasanil choňab' yed' d'a junjun nación.
4 Yujto nivan yelc'och Jehová, smoj tz'alchaj vach' lolonel d'ay. Yelxo val te ay
smay d'a yichaň masanil eb' dios.
5 Axo pax sdiosal juntzaňxo ch'oc choňab'il jun, malaj yalani yujto yechelňej
yaji. Palta axo pax Jehová, a' b'oannac satchaaň.
6 Te nivan yelc'ochi, te ay pax spoder. Scheclaj spoder yed' svach'il yilji d'a
scajnub'.
7 Ex anima d'a juntzaň choňab', alec vach' lolonel d'a Jehová yujto te nivan
yelc'ochi, te ay pax spoder.
8 Alec vach' lolonel d'ay icha val smojal. Ochaňec yed' e silab' d'a yamaq'uil
templo.
9 Aq'uequem e b'a d'a Jehová d'a scajnub' vach' yilji. E masanil ex anima,
ayocab' e xivc'olal d'a yichaň.
10 Alec d'a juntzaňxo nación to a Jehová Rey toni. Tzatz ix yutej em
c'ojan yolyib'aňq'uinal tic, yuj chi' max ib'xilaj. Junlajanňej syutej
sch'olb'itan juntzaň choňab'.
11 Tzalajocab' satchaaň yed' lum luum tic. Elocab' yav a' mar yed' masanil tas
ay d'a yol a'.
12 Ayocab' tzalajc'olal d'a scal lum jacb'en yed' masanil tastac ay d'ay. Elocab'
yav masanil te' nivac te' d'a tzalajc'olal,
13 yujto van sjavi Jehová. Tic val sjavi. Ol ul yac'an Yajalil d'a yolyib'aňq'uinal
tic. Ol sch'olb'itan d'a vach'il yed' d'a stojolal.

97

A Jehová Rey toni

1 Tzalajocab' masanil lum luum tic yed' masanil choňab' d'a stitac a' mar,
yujto a Jehová Rey toni.
2 Oyanoch q'uic'al asun d'a spatic yichaň. Te tec'an yaj yopisio yujto tojol
syutej sch'olb'itani.
3 Van sb'at jun c'ac' d'a yichaň, ol tz'ab'at eb' ayoch ajc'olal d'ay.
4 Sacb'i yolyib'aňq'uinal tic yuj c'ac' tz'ec' copnaj yuuj, tz'ib'xi lum luum a
tz'eq'ui.

5 Tz'ulaxb'at lum nivac vitz icha noc' chaq'uib' d'a yichañ Jehová Yajal d'a
Smasanil yolyib'añq'uinal tic.
6 A satchaañ sch'oxanel stojolal, axo eb' choñab', syil stziquiquial eb'.
7 Ol q'uixvoccan eb' syaq'uem sb'a d'a juntzañ comon dios, eb' syic'chaañ sb'a
yed' juntzañ yechel chi', yujto masanil juntzañ dios chi' ol yaq'uem sb'a
d'a yichañ Jehová.
8 Mamin Jehová, a yab'ixal tas ix utej ac'an syaelal eb' ajc'ool, ol yab' eb' aj
Sion yed' juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá, yuj chi' ol tzalaj eb'.
9 Mamin Jehová, Yajal ach d'a yib'añ masanil yolyib'añq'uinal tic. Ec'al ach
d'a yib'añ masanil comon dios.
10 A ex mach ex tze xajanej Jehová, chaquec el chucal. Yujto a eb'
sc'anab'ajani, tañvab'il eb' yuuj. Scolji eb' yuuj d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan
chucal.
11 Tz'ac'ji saquilq'uinal d'a eb' anima vach' spensar yuuj, syac'an tzalajc'olal
d'a eb' tojol sb'eyb'al.
12 E masanil ex anima to vach' e pensar, tzalajañec yuj tas vach' ix sc'ulej
Jehová. Alec vach' lolonel d'ay.

98

Ix yac' ganar oval Jehová

1 B'itejec ac' b'it d'a Jehová. Ilecnab' tas satub'tac ix sc'ulej. A' ix oñ colan a oñ
schoñab' oñ tic yed' yipalil axoñej ochi.
2 Ix sch'oxel scolval Jehová, ix sch'oxan yil juntzañ nivac nación to tojol syutej
spactzitan d'a eb' ajc'ol yajoch d'ay.
3 Ix elñejc'och tas ix yal d'ayoñ a oñ schoñab' Israel oñ tic. Ix yac'cot
svach'c'olal d'ayoñ. Masanto d'a slajvub' yolyib'añq'uinal tic ix ilchaji
to ix oñ colchaj yuj co Diosal.
4 Ex cajan ex d'a masanil sat luum tic, b'itanañec d'a Jehová d'a tzalajc'olal.
Aq'uec eyip e b'itan d'ay d'a tzalajc'olal.
5 B'itejec b'it d'a Jehová yed' te' arpa yed' te' ay sch'añal.
6 B'itanañec d'a Jehová co Reyal d'a tzalajc'olal. B'itanañec, tze pu'an q'uen
trompeta, tze pu'anpax noc' ch'aac.
7 B'itanocab' a' mar yed' masanil noc' noc' ay d'a yol a'. B'itanocab'pax
yolyib'añq'uinal tic yed' eb' cajan d'ay.
8 C'añocab' a' nivac a' yuj tzalajc'olal. Junlajanocab' tz'aj yavaj lum nivac vitz
d'a tzalajc'olal d'a yichañ Jehová,
9 yujto ol javoc, ol ul yac'an Yajalil d'a yolyib'añq'uinal tic. A' ol ac'an Yajalil,
junlajan ol yutoc sch'olb'itan juntzañ choñab' d'a stojolal.

99

A Jehová Yajal d'a eb' rey

1 A Jehová Rey toni, a d'a yib'añ eb' querubín ayq'ue sc'ojnub'. Tz'ib'xi nivac
choñab' yuj xivelal, tz'ib'xi pax masanil lum luum.
2 Nivan ton yelc'och Jehová d'a tzalan Sion. A' ay yopisio d'a yib'añ masanil
choñab'.
3 Alchajocab' vach' lolonel d'ay, yujto nivan ton yelc'ochi, te ay smay, Axoñej
Ochi.
4 Mamin, a ach tic Rey ach toni, masanil syal uuj, tza xajanej tojolal. A ach a
b'onaccani to lajañnej tz'aj sch'olb'itaj junjun anima. A d'ayoñ yiñtilal
oñ can viñaj Jacob tic ix ac' tojolal yed' vach'ilal.

5 Ex vetchoñab', quiq'uecchaañ sb'i Jehová co Diosal. Coñ emec cuman d'a yichañ yujto Axoñej Ochi.
6 A viñaj Moisés yed' viñaj Aarón, ec'nac eb' viñ d'a scal eb' sacerdote Dios chi'. A viñaj Samuel ec'nac viñ d'a scal eb' lesalvinac d'a Jehová. Ix tac'vi d'a eb' ayic ix sc'anan scolval eb'.
7 D'a scal jun topañ asun ix lolon Dios yed' eb'. A sc'ayb'ub'al yed' schecnab'il ix yac' d'a eb', ix sc'anab'ajej eb'.
8 Mamin Jehová co Diosal, ix ach tac'vi d'a a choñab'. Ix ac' nivanc'olal smul eb', palta ix ac' pax syaelal eb' yuj schucal.
9 Ex vetchoñab', quiq'uecchaañ sb'i Jehová co Diosal. Coñ emec cuman d'a yichañ d'a tzalan yic ejmelal, yujto a Jehová co Diosal chi' Axoñej Ochi.

100

Sb'ital ac'oj yuj diosal

1 Co masanil cajan oñ d'a yolyib'añq'uinal tic, coñ b'itanec d'a Jehová d'a tzalajc'olal.
2 Caq'uequem co b'a d'ay d'a tzalajc'olal. Cotañec d'a yichañ yed' av yic tzalajc'olal.
3 Cham val cojtacaneli to a Jehová Dios toni. A' ix oñ b'oani, yuj chi' yicoñ. A oñ schoñab' oñ tic, icha val scalnel caji.
4 Coñ ochec d'a puerta yic tzoñ och d'a yol yamaq'uil scajnub' yic scalec vach' lolonel d'ay. Caq'uec yuj diosal d'ay, scalanec vach' lolonel d'ay.
5 Yujto a Jehová vach' toni. A svach'c'olal ayñejec' d'a junelñej, malaj b'aj max yaq'uelc'och tas syala'.

101

Syac' sti' viñ rey d'a Dios

Sb'it jun tic viñaj David.
1 A vach'ilal yed' tojolal ol in b'itej. Mamin Jehová in gana tzin b'itan d'ayach.
2 Snib'ej in c'ol tzin b'eyb'alej tojolal. ¿B'aq'uiñtax val ol ach och ved'oc? Malaj mach ol alan jab'oc chucal d'ayin yuj in b'eyb'al d'a in palacio.
3 Malaj b'aq'uiñ ol in b'at q'uelan d'a chuc pensaril.
Ach in Diosal, max yal-laj in c'ol sb'eyb'al eb' tzach paticaneli. Malaj b'aq'uiñ ol in cha ja eb' d'a in tz'ey.
4 Najat ol vic'canel chucal d'a in pensar. Malaj valan vic yed' eb' sc'ulan chucal chi'.
5 Ol in satel eb' c'ub'eltac tz'alan specal eb' anima. A eb' ac'umtac yed' eb' syic'chaañ sb'a, mañ ol techajlaj eb' vuuj.
6 Ol vila' mach eb' c'anab'ajum d'a sat lum luum tic, a eb' ol munlaj ved'oc. Añej eb' vach' sb'eyb'al ol och in checab'oc.
7 Mañ ol in cha ajlaj eb' ixtum anima d'a in palacio. A eb' naumchaañ lolonel, mañ ol in cha ajlaj eb' d'a vichañ.
8 Mamin Jehová, d'a junjun c'u ol in satel eb' chuc cajan d'a sat co lum tic. Ol in satel masanil eb' sc'ulan chucal d'a yol a choñab'.

102

Slesal junoc mach ilc'olal yaji

A junoc mach ayoch d'a syaelal yuj ilc'olal, axo d'a Jehová syal sb'a.
1 Mamin Jehová, ab' val jun in lesal tic. In gana to sc'och vav d'ayach.
2 Mañ ach b'at mican d'ayin ayic ay in och ilc'olal. Elocab' d'a a c'ool ab'an in lesal. Comonoc elañchamel tzach tac'vi d'ayin ayic tzach vavtani.

3 Van slajviem in q'uinal icha val satem te' tab'. Van stz'ab'at in b'aquil icha
te' cuxc'ac' svab'i.
4 Mañxalaj yip in pixan svab'i, icha val taquiñ añc'ultac in ticnaic. Maxtzac
ochlaj in vejel.
5 Ix och lotzan in tz'umal d'a in b'aquil yuj b'aj tzin te oq'ui.
6 Lajan in icha junoc noc' cujub' d'a tz'inan luum, ma icha noc' xoch' b'aj ay
te' c'atac pat.
7 Max ochlaj in vayañ. Lajan in yed' noc' much tz'ec' sch'ocojil d'a chontac
pat.
8 A eb' ayoch ajc'olal d'ayin, junjun c'u stzuntzej cus in c'ool eb'. Tzin
yac'anpax b'inaj eb' d'a scatab'.
9 Ichato tic'aq'uil taañ in vael tzin va'a. Scalej sb'a yal in sat yed' tas svuq'uej.
10 Yujñej a c'ac'alc'olal yed' yoval a c'ol d'ayin, ix in ic'anq'ue vaan, ix lajvi chi'
ix in a yumancanb'at d'a najat.
11 Icha junoc eñul vanxo satemi, icha val chi' in q'uinal. Van in tacjiem icha
val añ añc'ultac svab'i.
12 A achxo Mamin Jehová, Yajal ach d'a masanil tiempo. Ol ach nachajñejcot
d'a masanil q'uinal.
13 Cotañ, oc'ocab' a c'ol d'a Sion. Toxo ix ja stiempoal to tzac'xi a vach'c'olal
d'ay.
14 A oñ a checab' oñ tic xajan Sion cuuj, vach'chom lañchajnac emi. Tzoñ oq'ui
yujto ix jujiemi.
15 Masanil nación yed' eb' viñ sreyal yolyib'añq'uinal tic, ol xiv eb' d'a
stziquiquial Jehová te b'inajnac.
16 Ayic ol b'oxiq'ue Sion, ol sch'oxan sb'a d'a scal stziquiquial ta'.
17 A' ol chaan slesal eb' malaj mach scolvaj yed'oc. Mañ ol spatiquejel-laj eb',
ayic ol yalan sb'a eb' d'ay.
18 Tz'ib'chajocab'can d'a yol ch'añ uum tas ol sc'uloc Jehová yic vach' a eb'
manto aljoclaj, ol yal vach' lolonel eb' d'ay.
19 Ato d'a sc'ojnub' Jehová d'a satchaañ ol yilanemta lum luum tic,
20 yic vach' ol b'o yaj b'aj stevi eb' presovum. Ol scolancanel eb' viñ preso yaji,
eb' ayoch chamel d'a yib'añ,
21 yic ol aljoquel yab'ixal d'a Sion, yic tz'alchajpax vach' lolonel d'ay d'a
Jerusalén.
22 Yuj chi' ol ja masanil nación ul yaq'uem sb'a d'a Jehová chi'.
23 Ix yic'anel vip Jehová ayic ayto in q'uinal, ix tzap in q'uinal yuuj.
24 Ix valan d'ay: Ach in Diosal, mañ ac' tzap in q'uinal. A val a q'uinal a ach
tic, malaj slajvub'.
25 Atax d'a yichb'anil a b'onaccanem yich yolyib'añq'uinal tic, a ach pax a
b'onaccan satchaañ.
26 Ol satel masanil juntzañ tic, a achxo jun, ayachñejeq'ui. A juntzañ tic
ol ixtaxoc, icha sc'ab'ic'och junoc c'apac, ol a q'uexcaneli, icha val
sq'uexanel junoc sc'a pichul eb' anima, syumancaneli.
27 A achxo jun, añeja' aji, malaj b'aq'uiñ ol ach sateloc.
28 A eb' cuninal a oñ a checab' oñ tic, junc'olal ol aj eb' d'a ichañ. Yuj a colval,
malaj tas ol ic'an eb'.

103

Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová

Sb'it jun tic viñaj David.
1 D'a smasanil in c'ool yed' smasanil in pixan, sval vach' lolonel d'a Jehová.

2 D'a smasanil in c'ool sval vach' lolonel d'ay. Maň ol sat in c'ol d'a masanil svach'c'olal.
3 A' val sucan sat masanil in mul. A' tz'ac'an b'oxoc in c'ool d'a masanil ilya.
4 A' tzin colanel d'a yol sc'ab' chamel. Syac'ňej svach'c'olal d'ayin, tz'oc' pax sc'ool d'ayin.
5 A' tz'ac'an masanil tas vach' d'ayin yacb'an pitzan into, yuj chi' ichato tzin ochxi quelemal icha noc' nivac ch'acb'a.
6 A Jehová sb'oan yaj d'a stojolal d'a eb' tz'ixtaj yuj eb' ixtum anima.
7 Ix sch'ox sb'eyb'al yed' tas sc'ulej d'a viňaj Moisés yed' d'ayoň a oň israel oň tic.
8 A Jehová, xajan oň yuuj, te c'un yoc' sc'ol d'ayoň. Maň c'unoc scot yoval, te ay pax svach'c'olal.
9 Maň cotacoc scal tzoň stumani. Max chichonochlaj sc'ol d'ayoň d'a masanil tiempo.
10 Max yac'laj co yaelal icha d'a smojal yuj co chucal. Max spactzitejlaj d'ayoň icha smojal yuj co mul chi'.
11 Te nivan svach'c'olal d'a eb' ay xivc'olal d'ay. Icha val schaaňil satchaaň d'a yib'aň lum luum tic, icha chi' svach'c'olal chi' d'a eb'.
12 Najat ix yac'canb'at co chucal d'ayoň, icha snajatil scal b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'emxi.
13 Icha junoc mamab'il tz'oc' sc'ol d'a yuninal, icha chi' yoc' sc'ol Jehová d'a eb' ay xivc'olal d'ay,
14 yujto yojtac tas ix aj co b'oi, yojtac sic'lab'il to pococ oň.
15 Icha yaj sq'uinal aň aňc'ultac, icha chi' yaj co q'uinal a oň anima oň tic. Sq'ueul aň, xumacan aň,
16 ayic sjavi junoc ic' te ov d'a aň, stacji aň yuuj. Malaj mach tz'ab'an specal tas ix aj aň.
17 Palta axo svach'c'olal Jehová, malaj slajvub', aytaxonec' d'a eb' ay xivc'olal d'ay. Tz'elc'och sti' d'a yiňtilal eb' anima sc'anab'ajan strato,
18 aton eb' max yactejcan sc'anab'ajan schecnab'il.
19 A d'a satchaaň ix sb'o sdespacho Jehová. Ata' ayoch Yajalil d'a yib'aň smasanil.
20 Ex yángel Jehová, ex tec'an ex d'a e poder, alec vach' lolonel d'a Jehová, a ex ton c'anab'ajum ex d'a slolonel.
21 Masanil ex satchaňil checab', alequel vach' lolonel d'a Jehová, a ex ton tze c'anab'ajej tas snib'ej tze c'ulej.
22 Masanil tas b'ob'il yuj Jehová d'a yol smacb'en, yalocab' vach' lolonel d'a Jehová chi'. D'a smasanil in c'ool ol val vach' lolonel d'a Jehová.

104

A Dios staňvan tas sb'onac

1 D'a smasanil in c'ool sval vach' lolonel d'a Jehová. Ach Jehová in Diosal, yelxo val te nivan elc'ochi. A a tziquiquial yed' a poder, a ayoch a pichuloc.
2 A saquilq'uinal tzach pichani. A ach ix ac'b'at jeňan satchaaň icha junoc mantiado.
3 A ach ix a b'oq'ue a pat d'a yib'aň a a'. A asun tz'och a carruajeoc. Icha sb'ey ic' a b'eyeq'ui.
4 A ic' tzac' och a checab'oc, axo yoc c'ac' tzac'och ac'umaloc servil.
5 Ix a b'ocanem lum luum tic d'a yib'aň sb'achnub'al. Malaj b'aq'uiň ol ib'xoc lum d'a yed'tal chi'.

6 Ix a muc sat lum luum tic yed' a' nivan mar, ichato a a' ix och spichuloc luum.
A a a' ix musan lum nivac vitz.
7 Palta a ach ix a cachoch vaan a', yuj chi' ix b'at a' elelal. Elaňchamel ix
b'atcan a' ayic ix yab'an a jaj a' icha sc'aň c'u.
8 Ix q'uib' lum jolomtac vitz, ix emcan lum ch'olquixtac, masanto ix c'ochcan
a' b'aj ix a ch'oxcani.
9 Ix ac'canem stz'acaňil b'aj sc'ochcan a', max ec'b'atlaj a' d'a jun tz'acaaň chi'.
Maňxo ol smuclaj lum luum chi' a'.
10 A ach ix ac'cot a a' ay sjaj yed' a' nivac a' tz'ec' d'a scal lum nivac vitz.
11 Aton a' chi' syuc' noc' c'ultaquil noc'. A a' syuc' pax noc' caltacte'al b'uru yic
tz'ec' staquiňal sti' noc'.
12 D'a sc'ab'tac te te' d'a stitac a' nivac a' chi' sb'o so' noc' much, ata' tz'oc' noc'.
13 Ato d'a a cajnub' d'a satchaaň tzac'cot ňab' d'a yib'aň lum vitz.
Tz'ac'anemta nivac ňab' yic satan tastac tz'avchaj d'a sat lum luum.
14 Tzac' q'uib' aň aňc'ultac yic vach' sc'ux aň noc' noc'. Tzac'pax q'uib' juntzaň
tas scavej yic scab'lej:
15 Aton vino tz'ac'an tzalajb'oc co c'ool, aceite tz'ic'an copopi tz'aj co sat yed'
pax ixim ixim tz'ac'an quip.
16 Tzac' yaxb'oc masanil te te' yuj ňab' yed' te' c'ute' ix avej d'a yol yic Líbano.
17 Ata' sb'o so' noc' cotac much. Axo noc' julumchay, a d'a scaltac te' taj
cajanec' noc'.
18 A d'a lum nivac vitz scajnaj noc' c'ultaquil chiva. Axo d'a yoltac ňaq'ueen
scajnaj noc' chich.
19 A ach ix a b'o q'uen uj yic tz'och sb'isuloc tiempoal. Yojtac c'u janic' ol
b'atixcanoc.
20 A ach tzac' ja q'uic'alq'uinal, axo tz'och d'ac'valilal. Axo d'ac'valil chi' tz'elta
noc' c'ultaquil noc'.
21 Tz'oc' noc' choj yuj schib'ej, sc'anan svael noc' d'ayach.
22 Axo yic sjavi c'u jun, sc'ub'anxicanel sb'a noc'. Axo d'a sňaq'ueen noc' tz'em
cutzan svayi.
23 A oňxo anima oň tic, tzoň elta, tzoň b'at munlajel. Tzoň munlaji tz'ec' c'u.
24 Mamin Jehová, maňxo b'ischajb'enoc jantac tas ix a b'ocani. Masanil tas ix
a b'ocan yed' a jelanil. Majnaquel sat lum luum tic yuj tas ix a b'ocan
chi'.
25 Ina a' mar, te nivan sat a', maň chequeloclaj stitac a'. Maňxo b'ischajb'enoc
noc' noc' ay d'a yol a': Ay noc' nivac, ay pax noc' cotac.
26 A d'a sat a' tz'ec' te' barco. A d'a yol a' ay noc' nivan leviatán, ix a b'o noc' yic
tzach tzalaj yed' noc' ta'.
27 Masanil juntzaň noc' noc' chi', ayňejoch sat noc' d'ayach yic tzac' svael noc'
d'a yorail.
28 A ach tzac' svael noc' chi', axo noc' sic'anq'ue vaan. Elb'en yel uuj yic a
tastac vach' sva noc'.
29 Tato tz'el a sat d'a noc', xivq'ue noc'. Tato tziq'uec' yic' noc', scham noc',
tz'ochxican noc' pococal.
30 Tato tzac'xi yic' noc' jun, sq'uib' sb'isul noc'. Vach' tz'aj yiljixi sat lum luum
tic a b'oani.
31 Mamin Jehová, ayňej ec' a tziquiquial d'a masanil q'uinal. Tzach tzalaj val
yed' tas ix a b'ocani.
32 Tz'ib'xiq'ue lum luum tic ayic tzach och q'uelan d'a luum. Sq'ue stab'il lum
vitz ayic tza yaman luum.
33 Mamin Jehová, ol in b'itan d'ayach yacb'an ayinto eq'ui. Yacb'an pitzan
into, ol in b'itan d'ayach ach in Diosal.

34 Mamin, comonoc val stzalaj a c'ool yed' tas tzin na tic. Aňej d'ayach ay in
tzalajc'olal.
35 Satocab' el eb' chuc sb'eyb'al yed' eb' tzach paticanel d'a sat lum luum tic.
A in tic yed' smasanil in c'ool ol val vach' lolonel d'a Jehová. Calec vach'
lolonel d'a Jehová chi'.

105

A tas ix sc'ulej Dios yuj svach'iloc Israel
(1Cr 16.7-22)

1 Caq'uec yuj diosal d'a Jehová. Calec co b'a d'ay. Calec d'a junjun choňab' yuj
tas ix sc'ulej.
2 Coň b'itaňec d'ay. Calequel tas satub'tac ix sc'ulej.
3 Coň tzalajec yuj Jehová. Ayocab' pax stzalajc'olal eb' emnaquil d'ay.
4 Co c'anec scolval Jehová. Caq'uequem co b'a d'ay d'a masanil tiempo.
5-6 A oň yiňtil oň viňaj Jacob yixchiquin viňaj Abraham schecab' Jehová,
sic'b'il oň el yuj Jehová. Co naeccot tas satub'tac ix sc'ulej co Diosal yed'
juntzaň sley ix yalcani.
7 A Jehová co Diosal ayoch Yajalil d'a masanil yolyib'aňq'uinal tic.
8 Syac'ňejelc'och strato. Tz'elňejc'och tas syal d'a jantac smilal macaňil anima
tz'eq'ui.
9 Ix elc'och sti' yac'nac d'a viňaj Abraham. Ix elpaxc'och tas yalnaccan d'a
viňaj Isaac.
10 Ix can tas yalnaccan chi' d'a viňaj Jacob. Ayňejec' jun sti' yac'nac chi' d'ayoň
a oň israel oň tic d'a masanil q'uinal.
11 A Jehová chi' alannaccan d'a junjun eb' icha tic: Ol vac' lum Canaán
d'ayach, ol ochcan lum icoc, xchi.
12 Ayic chi' jayvaňanto eb', b'eyum animaňej yajec' eb' d'a sat lum luum chi'.
13 Toňej tz'ec' cajan eb' d'a junjun choňab' yed' d'a smacb'en eb' rey.
14 Palta maj yal sc'ool Dios ix ixtaj eb', yuj chi' ix cachji eb' rey chi' yuuj, ix
yalani:
15 Maň eyixtej eb' vic sic'b'ileli. Maň e tzuntzej eb' in checab', xchi.
16 Ix yac'cot jun nivan vejel d'a jun lugar chi', ix yic'canec' masanil tas sva eb'.
17 Palta ayic manto jalaj jun vejel chi', ix b'ab'laj checjib'at viňaj José d'a
Egipto yuj Dios, aton viň ix schoňb'at eb' checab'vumal.
18 Ix lajvi yoc viň yuj q'uen cadena, ix ochpax q'uen d'a sjaj viň,
19 masanto ix elc'och masanil tas yalnac Dios d'a viň, ix sch'oxanel Dios chi'
to yelton tas ix yalel viň chi'.
20 A viň rey, yajal yaj viň d'a yib'aň jantac anima ix jacanelta viňaj José chi'
d'a preso.
21 Ix ac'jioch viň yilumaloc spalacio viň rey chi'. Ix ac'jipaxoch viň yajalil d'a
yib'aň masanil smacb'en viň rey chi'.
22 Ix sc'ayb'ej eb' yetyajalil viň. Ix ac'jipax sjelanil eb' ichamtac vinac yuj viň.
23 Axo d'a stzac'anilxo ix c'och viňaj Israel, aton viňaj Jacob b'aj ayec' viňaj
José. A d'a Egipto chi' ix cajnaj viň, aton lum sluum eb' yiňtilal viňaj
Cam.
24 A Dios ix ac'an q'uib' sb'isul yiňtilal viňaj Jacob chi', yelxo val tec'an ix aj
eb' d'a yichaň eb' aj Egipto chi'.
25 Palta a Dios ix ac'an sc'ulej eb' aj Egipto chi', ix och eb' ajc'olal d'a schoňab'
chi', ix ixtaj eb' schecab' yuj eb'.
26 Ix schecancot viň schecab' Dios chi', aton viňaj Moisés. Ix schecanpaxcot
viňaj Aarón, viň sic'b'ilel yuuj.

27 A eb' viñ ix ch'oxan smilagro Dios d'a eb' aj Egipto chi'. A tas satub'tac ix
sc'ulej eb' viñ d'a yol smacb'en eb' yiñtilal viñaj Cam.
28 Ix ac'jicot q'uic'alq'uinal yuj Dios chi' d'a smasanil smacb'en eb'. Maj
spitejlaj sb'a eb' viñ chavañ schecab' chi' d'a slolonel.
29 Ix och masanil a a' chic'al yuj Dios chi'. Masanil noc' chay ix chami.
30 Ix yac'an b'ud'joquel masanil choñab' d'a yol smacb'en Egipto yuj noc'
pajtza'. Ix laj q'ue noc' d'a sat sch'at viñ rey.
31 A Dios ix alani, ix q'uic'b'i q'uinal sc'och noc' cach. Ix pitzvipaxchaañ noc'
cotac us d'a masanil yol smacb'en Egipto chi'.
32 Ix yac'cot q'uen nivac sacb'at d'a satchaañ sq'uexuloc ñab'. Jantac ix
mac'vaj c'u d'a yol smacb'en eb' chi'.
33 Ix lajviem te' uva yed' te' higo, aton yavb'en te' eb'. Ix laj jecchaj sc'ab'tac te
te' d'a yol smacb'en eb' chi'.
34 Ix yalanxi Dios, ix c'och noc' c'ulub'. Mañxo jantacoc noc' ix c'ochi.
35 Ix lajviel masanil añ añc'ultac yuj noc'. Masanil tastac sq'uib' chi' ta', ix
lajviel yuj noc'.
36 Ix miljicham masanil eb' sb'ab'el unin eb' aj Egipto chi'. Ix laj cham junjun
b'ab'el unin d'a junjun pat.
37 Ix lajvi chi', ix yic'anelta eb' schoñab'. Nivan q'uen oro yed' q'uen plata ix
scuchcot eb', malaj junoc mach tz'ontac d'a scal eb'.
38 Ix tzalaj eb' aj Egipto chi' ayic ix yilan eb' yelta eb' aj Israel chi' yujto te
xivnac eb' yuj eb'.
39 A Dios ix ac'ancot jun asun yeñuloc eb' schoñab' chi'. Axo d'ac'valil, a jun
c'ac' tz'ac'an saquilq'uinal d'a yol sb'e eb'.
40 Ix sc'anan schib'ej eb' d'a Dios, ix yac'cot noc' ub' d'a eb'. Aton vael ix cot
d'a satchaañ ix ac'an b'ud'joc eb'.
41 Ix jat q'uen nivan q'ueen yuj Dios chi', ix elta secnaj a nivac a'. Ix b'ey a' d'a
lum taquiñ luum chi' icha sb'ey a' nivac eluma'.
42 Ix snacot slolonel nivan yelc'och yalnaccan d'a viñaj Abraham, aton
schecab'.
43 Ichaton chi' ajnac yic'anelta eb' schoñab' Dios sic'b'ilel yuuj yed' nivan
tzalajc'olal.
44 A sluum juntzañxo choñab' ix yac'canoch d'a yol sc'ab' eb' yed' masanil tas
b'ob'il yuj juntzañ choñab' chi'.
45 Ichaton chi' ix yutej Dios d'a eb' schoñab' yic c'anab'ajum syutej sb'a eb' d'a
schecnab'il yed' d'a sc'ayb'ub'al.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

106

A spitalil eb' israel

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
Caq'uec yuj diosal d'ay, yujto vach'. Malaj b'aq'uiñ slajvi svach'c'olal.
2 ¿Mach ol tzac'van yalanel jantac tas satub'tac ix sc'ulej Jehová? ¿Mach ol yal
sb'itan d'ay icha val d'a smojal?
3 Te vach' yic eb' c'anab'ajum d'ay, eb' sb'eyb'alan tojolal d'a masanil tiempo.
4 Mamin Jehová, tzin a nacoti ayic ol ac'an a vach'c'olal d'a eb' a choñab'. Tzin
a nacoti ayic ol ach javoc colval,
5 yic vach' ol vil a vach'c'olal d'a a choñab' sic'b'ilel uuj, yic ol in tzalaj yed' eb',
ol in q'uepaxchaañ yed' eb'.
6 Lajan ix aj co mul yed' eb' co mam quicham. Ix co pitej co b'a, ix co c'ulej
chucal.

7 Ayic yec'nac eb' co mam quicham d'a Egipto, malaj ix elc'och smilagro
Jehová d'a eb'. Ix b'atcan satc'olal snivan vach'c'olal yuj eb'. Ix och eb'
ajc'olal d'ay d'a sti' a' Chacchac Mar.
8 Axo ix colanel eb', ix sch'oxanel spoder, yic vach' malaj tas tz'alchaj d'a
spatic.
9 Ix tumaj a' Chacchac Mar chi' yuuj, ix tacjiem a' yic tz'ec'ta eb' schoñab' d'a
snañal a' mar chi'. Ichato taquiñal luum b'aj ix ec'ta eb'.
10 Icha chi' ix aj scolchajel eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, aton eb' schichon sc'ol
d'a eb'.
11 A a' mar ix mucancan eb' ajc'ol yajoch chi' d'a eb', mañxa junoc eb' ix eli.
12 Yuj chi' ix yac'och sc'ool eb' d'a tas alb'il yuj Dios. Ix yalan vach' lolonel eb'
d'ay d'a b'ital.
13 Palta elañchamel ix b'atcan satc'olal tas ix sc'ulej Dios yuj eb'. Maj
stañvejlaj yil eb' tas sna Dios chi' d'a yib'añ eb'.
14 Axo d'a tz'inan luum chi' ix stzuntzejcot yoval sc'ool Dios eb'. Yuj spec'al
eb' ix yac' proval Dios chi' eb'.
15 Ix ton yac' Dios chi' tas snib'ej sc'ol eb', palta ix yac'cot jun nivan yaelal d'a
scal eb' yic scham eb'.
16 A d'a yol smantiado eb', chuc tas ix sna eb' d'a spatic viñaj Moisés yed' viñaj
Aarón sic'b'ilel yuj Jehová.
17 Yuj chi, ix sjac sb'a lum luum, ix turjib'at viñaj Datán, viñaj Abiram yed' eb'
ajun yed' eb' viñ.
18 Ix b'at jun c'ac' d'a scal eb' smasanil, ix laj tz'ab'at eb' sc'ulan chucal chi'.
19 A d'a tzalan Horeb ix sb'o jun yechel vacax eb' d'a q'uen oro, ix yac'anem
sb'a eb' d'ay.
20 A Dios Nivan Yelc'ochi ix yactejcan eb', axo d'a jun yechel vacax c'uxum
añc'ultac ix yaq'uem sb'a eb'.
21 Ix b'at satc'olal Dios Scolumal eb' yuuj, aton ix b'oan jantac tas satub'tac d'a
Egipto.
22 A d'a smacb'en eb' yiñtilal viñaj Cam, satub'tac tas ix sb'o'o. Ch'ocxo val tas
ix sc'ulej d'a a' Chacchac Mar chi'.
23 A Dios ix sna to satel eb', palta axo viñaj Moisés, viñ sic'b'ilel yuuj, ix tevi
yuj eb', yuj chi' ix ec'canb'at yoval sc'ol Dios, majxo satel-laj eb'.
24 Axo ix ec' janic'xo tiempo, ix spaticanel jun luum yax sat eb'. Maj yac'ochlaj
eb' d'a sc'ool tas ix yal Dios.
25 A d'a yoltac smantiado eb' ix yalub'tañej d'a spatic Jehová. A tas ix yal Dios,
maj sc'anab'ajejlaj eb'.
26 Yuj chi' ix yac' sti' Dios d'a eb', ix yalani to ol cham eb' yuuj d'a tz'inan luum,
27 to ol saclemcanb'at eb' yiñtilal eb' d'a scal juntzañ ch'oc choñab'il, axo ta'
ol miljoccham eb'.
28 Ix yac'anem sb'a eb' d'a Baal-peor. Ix schi'an noc' silab' eb' tz'ac'ji d'a
juntzañ dios mañ pitzanoc.
29 A yuj chucal sc'ulej eb', ix stzuntzejcot yoval sc'ol Dios eb', yuj chi' ix javi
yab'il d'a scal eb', ix cham eb' yuuj.
30 Axo ix q'ue vaan viñaj Finees, ix smilancham jun viñ ay smul chi' viñ, ix
och vaan chamel chi'.
31 Ix och tas ix sc'ulej viñ chi' svach'iloc, to malaj b'aq'uiñ ol b'at satc'olal yuj
Dios.
32 Añeja' d'a a a' yic Meriba, ix tzuntzajcot yoval sc'ool Jehová yuj eb'. Chuc ix
elc'och viñaj Moisés yuj tas ix sc'ulej eb' chi'.
33 Ix tzuntzaj tac sc'ol viñ yuj eb', yuj chi' comonñej ix lolon viñ d'a eb'.
34 Maj satel-laj juntzañ choñab' eb' icha ix yutej Jehová yalani.

35 Palta axo tas ix sc'ulej eb', to ix yic'laj sb'a eb' yed' eb' ch'oc choňab'il chi',
ix sb'eyb'alan sb'eyb'al eb' chi' eb'.
36 Ix yac'anem sb'a eb' d'a juntzaň sdiosal eb' ch'oc choňab'il chi'. A val yuj
jun chi' ix ixtaxel eb'.
37 Ix laj sňus yal yuninal eb' d'a eb' demonio silab'il.
38 A schiq'uil eb' unin malaj smul ix yiq'uel eb', aton schiq'uil eb' yuninal eb'
yed' eb' yisil eb', axo d'a sdiosal eb' aj Canaán ix yac' eb' silab'il. Axo
lum luum, ix ixtaxb'at luum yuj schamel eb' chi'.
39 Ix ixtaxb'at eb' yuj chucal ix sc'ulej chi', ix och eb' ajmulal d'a yol sat Jehová.
40 Ix tzactzaj Jehová, ix cot yoval d'a eb' schoňab',
41 yuj chi' ix actajcan eb' d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choňab'il, ix can eb' d'a yol
sc'ab' eb' ajc'ool chi'.
42 Ix ixtaj eb' yuj eb' ajc'ool chi', ix can eb' d'a yalaň smandar eb'.
43 Tzijtum el ix colchajel eb' yuj Dios, palta ix och eb' ajc'olal d'a tas nab'il yuj
Dios chi'. Yuj chi' ix te juvib'at eb' ste c'ulan chucal chi'.
44 Palta ayic ix yilan syaelal eb' chi' Jehová, ix yab'anpax stevi eb' d'ay,
45 ix snacot strato yed' eb', ix sq'uexan spensar chi' d'a eb', yujto yel te nivan
svach'c'olal.
46 A' ix ac'an sc'ulej eb' ajc'ool chi' yic vach' syutej spensar eb' d'a eb'.
47 Ach Mamin Jehová co Diosal, coloňeli. Ic'oňelta d'a scal juntzaň nación yic
vach' scal vach' lolonel d'ayach, yic tzach co b'itej d'a tzalajc'olal.
48 Calec vach' lolonel d'a Jehová co Diosal a oň israel oň tic d'a masanil tiempo.
Ujocab'i, xchiocab' masanil eb' choňab'.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

LIBRO 5

107

(SALMOS 107—150)

Ayňejec' svach'c'olal Jehová

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová yujto vach', yujto ayňej svach'c'olal d'a
masanil tiempo.
2 A oň colb'il oň xo yuuj, calec to toxo ix oň colchajel d'a yol sc'ab' eb' cajc'ool.
3 A' ix oň molb'ancot d'a juntzaň choňab', b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'em c'u yed'
d'a norte yed' d'a sur.
4 Ay mach sb'eyec' d'a tz'inan luum b'aj malaj b'e, max ilchajlaj sb'eal junoc
choňab' yuj eb' b'aj syal scajnaji.
5 Ay svejel eb', ay staquiňtial eb', toxo val scham eb'.
6 A yuj syaelal eb' chi', ix yal sb'a eb' d'a Jehová, axo ix colanel eb'.
7 A' ix ic'anb'at eb' b'aj tojol sb'at sb'eal jun choňab' b'aj syal scajnaj eb'.
8 Yac'ocab' yuj diosal eb' d'a Jehová yuj svach'c'olal, yuj pax scolval satub'tac
d'ayoň a oň anima oň tic.
9 A' tz'ic'anec' staquiňtial mach stacji sti'. Tzijtum pax tas svaji syac' d'a mach
ay svejel.
10 Ay mach cajanec' d'a scal q'uic'alq'uinal b'aj ay smay chamel. Ichato ayoch
eb' preso yuj scusc'olal, ichato ay paxoch q'uen cadena d'a eb',
11 yujto max sc'anab'ajej slolonel Jehová eb'. Ix spatiquejcanel eb' tas nab'il
yuj Dios Ec'to d'a yib'aň smasanil.
12 Ix ac'chajoch eb' d'a munlajel ya. Ix telvi eb', maňxalaj mach ix colvaj d'a
eb'.
13 A yuj syaelal eb' chi', ix yal sb'a eb' d'a Jehová, axo ix colanel eb' d'a syaelal
chi'.

14 A' ix ilancot eb' d'a scal q'uic'alq'uinal, ix yic'anel q'uen cadena ayoch d'a eb'.
15 Yac'ocab' yuj diosal eb' d'a Jehová yuj svach'c'olal, yuj pax scolval satub'tac d'ayoñ a oñ anima oñ tic.
16 A ix jecchitan q'uen puerta bronce, ix sc'occhitan q'uen yipumal spuertail chi'.
17 A eb' chuc spensar, ix laj och syaelal eb'. Ayoch eb' d'a ilc'olal yuj schucal.
18 Ix syajcanel svael eb'. Toxo val scham eb' syutej yab'ani.
19 A yuj syaelal eb' chi', ix yal sb'a eb' d'a Jehová, axo ix colanel eb' d'a syaelal chi'.
20 A' ix alani, ix b'oxi sc'ool eb'. Ix colchaj eb' yuuj d'a yol sc'ab' chamel.
21 Yac'ocab' yuj diosal eb' d'a Jehová yuj svach'c'olal, yuj pax scolval satub'tac d'ayoñ a oñ anima oñ tic.
22 Yac'ocab' silab' eb' d'ay d'a ac'oj yuj diosal. Yalocab' eb' d'a tzalajc'olal tas ix sc'ulej Jehová.
23 Ay juntzañ eb' choñvajum ix b'at d'a yib'añ a' mar, ix ec' eb' yed' sbarco d'a yib'añ a'.
24 Ata' ix yil eb' tas satub'tac ix sc'ulej Jehová.
25 A Jehová ix alani, ix te ovaj a', ix q'ue chulnaj a' d'a chaañ.
26 Ix ic'jichaañ eb', ix ic'jixiem eb' yuj a', ix somchaj sc'ol eb' yuj smay a'.
27 Ix te xiv eb', ix ec' quetcon eb' icha val uc'um añ, mañxalaj ix aj yelc'och sjelanil eb'.
28 A yuj syaelal eb' chi' ix yal sb'a eb' d'a Jehová, axo ix colanel eb' d'a syaelal chi'.
29 A' ix ic'anel chacxuxum ic', ichato chi' ix och numnaj a'.
30 Ix tzalaj eb' ayic ix yilan eb' snumc'aj a'. Axo Dios ix ic'anb'at eb' d'a puerto b'aj d'iñan sc'och eb' chi'.
31 Yac'ocab' yuj diosal eb' d'a Jehová yuj svach'c'olal, yuj pax scolval satub'tac d'ayoñ a oñ anima oñ tic.
32 Yic'ocab' chaañ Jehová eb' b'aj smolb'ej sb'a eb' choñab'. Yic'ocab' chaañ Dios eb' b'aj smolb'ej sb'a eb' ichamtac vinac.
33 A b'aj tz'ec' a nivac a' yed' b'aj sq'ueul sjaj a', smeltzajoch taquiñ lumal yuj Jehová.
34 A' sq'uexan lum luum yax sat yic mañxalaj tas sq'uib' d'a luum. Yuj val smul eb' anima cajanec' ta, yuj chi' icha chi' tz'aji.
35 A d'a lum taquiñ luum, scheclaj a' cotac ñajab' yuj Jehová. Sq'uepaxul sjaj a a' d'a lum yuuj.
36 Ata' syac' cajnaj eb' anima ay svejel, sb'oan nivac choñab' eb' ta'.
37 Tz'avvi trigo eb' yed' uva d'a sat sluum. Te nivan sat yavb'en eb' chi' syic'a'.
38 A' Jehová chi' tz'ac'an svach'c'olal d'a eb', yuj chi' sq'uib' sb'isul eb'. Max emta sb'isul noc' smolb'etzal noc' eb'.
39 Tato tz'emta sb'isul eb', emnaquilal, ilc'olal yed' yaelal sja d'a yib'añ eb' yuj eb' ajc'ool.
40 Palta a eb' nivac vinac ajc'ool chi', a Jehová tz'ac'an satb'at eb' d'a tz'inan luum b'aj mañxalaj b'e. Mañxalaj tz'ajcan yelc'och eb'.
41 Añeja' tz'ic'anel cusc'olal d'a eb' meb'a', syic'anchaañ sb'isul yuninal eb' icha val sq'uib' sb'isul noc' calnel.
42 Ayic syilan jun tic eb' anima vach' spensar, stzalaj sc'ol eb', axo eb' anima chuc spensar jun, mañxalaj tas syal eb'.
43 A eb' jelan, snaocab' juntzañ tic eb'. Nachajocab'el svach'c'olal Jehová yuj eb'.

108

Sc'anchaj scolval Dios yuj eb' ajc'ool

Sb'it jun tic viñaj David.

(Sal 57.7-11; 60.5-12)

1 Ach in Diosal, te b'ecan in c'ool in b'itan d'ayach. D'a smasanil in c'ool ol in
b'itej vach' lolonel d'ayach yujto nivan elc'ochi.
2 Ayic sacb'iq'uinal tzin b'itan d'ayach yed' te' arpa yed' pax salterio.
3 Mamin Jehová, ol in b'itej vach' lolonel d'ayach d'a scal anima d'a juntzañxo
nación.
4 A val a vach'c'olal te nivan, tz'ec'b'at d'a yib'añ satchaañ. Malaj b'aq'uiñ max
aq'uelc'och tas tzala'.
5 Ach in Diosal, checlajocab' a b'inajnaquil d'a satchaañ. Checlajocab' a poder
d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.
6 Coloñel yed' a poder. Tac'vej oñ yic vach' tzoñ colchaj a oñ xajanab'il oñ tic
uuj.
7 Ix loloncot Dios masanto d'a scajnub', ix yalan icha tic: Ol tzalaj in c'ool ayic
ol in cotac pojanb'at lum Siquem yed' yac'lical lum Sucot.
8 Axo lum Galaad yed' lum Manasés vic yaj luum. A Efraín icha in q'uen
xumpil yaji. Axo Judá icha sc'ocochal vopisio yaji.
9 A Moab, icha yed'tal b'aj tzin b'ic in b'a yaji. A d'a yib'añ Edom ol vac'canb'at
in xañab'. D'a tzalajc'olal ol in avajoc yujto ol can eb' filisteo d'a yalañ
vuuj, xchi Dios.
10 Ach in Diosal, ¿mach tzin ic'anb'at d'a jun choñab' ayoch smuroal d'a spatic
yichañ? ¿Mach tzin ic'anb'at d'a Edom?
11 Ach co Diosal, ix oñ a patiquejeli. Maxtzac yal-laj a c'ol tzach b'at yed' eb'
co soldado d'a oval.
12 Ochañ qued'oc, coloñel d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ. A scolval eb' quetani-
mail d'ayoñ, malaj yalani.
13 Ach co Diosal, a yed' a colval ol cac' ganar oval. A' ach ol a tec'canem eb'
ayoch ajc'olal d'ayoñ.

109

A d'a Dios sval in yaelal

Sb'it jun tic viñaj David. Sb'itej jun b'it tic viñ cuchb'um d'a b'it.

1 Ach in Diosal, sval vach' lolonel d'ayach, mañ ach b'at mican d'a in lesal.
2 Yujto a eb' sc'ulan chucal yed' eb' tz'ac'an musansatil anima, chuc syal eb'
d'a in patic. Esñej tas syal eb' chi' d'a in patic.
3 A schichonc'olal eb' ste oymaj d'a in patic. Tz'och chi'an sc'ol eb' d'ayin, palta
malaj in mul d'a eb'.
4 A spac in vach'c'olal d'a eb', to tz'och eb' ajc'olal d'ayin. A inxo jun, van in
lesalvi yuj eb'.
5 A in vach' pensaril d'a eb', chuc syutej eb' spactzitan d'ayin. Axo spac in
vach'c'olal d'a eb', to schichon sc'ol eb' d'ayin.
6 A junoc viñ chuc spensar tzac'och juezal d'a yib'añ viñ. Aocab' junoc yajc'ool
viñ tz'ac'ancanb'at d'a yib'añ.
7 Ayic sch'olb'itaj viñ, alchajocab'i to ay smul viñ. Ochocab' pax slesal viñ
smuloc.
8 Tzapanocab' tzutej sq'uinal viñ. Ch'ococab' pax mach tz'ochcan d'a yopisio
viñ.
9 Meb'a' uninocab' tz'ajcan eb' yuninal viñ. Axo ix yetb'eyum viñ, canocab' ix
d'a mañ etb'eyumal.

10 Ec'ocab' eb' yuninal viñ sc'an va sb'a d'a titac pat. Pechchajocab'el eb' b'aj
ec'nac spat.
11 Ic'chajocab' ec' masanil tastac ay d'a eb' yuj viñ tz'ac'an tumin majanil.
Ic'chajocab'b'at smunlajel viñ yuj eb' ch'oc animail.
12 Malajocab' mach tz'oc' sc'ool d'a viñ. Malajocab' pax mach tz'oc' sc'ol d'a
eb' yuninal viñ meb'axo.
13 Satocab'el yiñtilal viñ, satocab'el sb'i viñ d'a junelñej.
14 Mamin Jehová, nacot smul eb' smam yicham viñ. Mocab' a suc sat smul
snun viñ.
15 Naanocab' smul eb' uuj. Mocxob' nachajcot eb' d'a sat luum tic.
16 Yujto mañ naanoc yac'an vach'c'olal viñ. Palta to ix och viñ ajc'olal d'a eb'
meb'a', d'a eb' anima emnaquil yeq'ui yed' d'a eb' ayoch d'a ilc'olal,
masanto smilcham eb' viñ.
17 Scatab'ej anima viñ, cotocab' catab' d'a yib'añ viñ. Malajocab' b'aq'uiñ scha
vach'c'olal viñ yujto maj yac'laj svach'c'olal viñ d'a eb' anima chi'.
18 Axoñej catab' syal viñ, ichato a catab' chi' spichul viñ yaji. A catab' chi', icha
a' siquil a' scuq'uej, ma icha aceite sco suquec' d'ayoñ, icha chi' yaj d'a
viñ.
19 Cotocab' yaelal d'a yib'añ snivanil viñ yuj scatab'an eb' anima chi', icha
smuschaj co nivanil yed' co pichul. Ochocab'can sud'an yaelal chi' d'a
viñ d'a masanil tiempo icha junoc tzec'ul.
20 Mamin Jehová, ichaocab' tic tzutej eb' ayoch ajc'olal d'ayin, aton eb' tz'alan
in pecal.
21 A achxo pax ach Jehová Vajalil, ac'cot a vach'c'olal d'a vib'añ yic ol ach
ic'jocchaañ. Yuj a vach'c'olal d'ayin, colineli.
22 Te meb'a' in, mañxo animaoc ved'nac svutej vab'ani, icha val to lajvinac in
svab'i.
23 Van in satel icha junoc eñul. Van vic'jib'at yuj ic' ichoc noc' c'ulub'.
24 Van yib'xi sjolom in penec, mañxalaj vip yujto maxtzac in valaj. Van in
b'acb'i.
25 Tzeb'ajtac vilji d'a eb' anima. Ayic tzin yilan eb', sb'uchvaj eb' d'ayin.
26 Mamin Jehová, ochañ ved'oc. Ach in Diosal, colinel yuj a vach'c'olal.
27 Mamin Jehová, yojtaquejocab'el eb' anima to a ach ix in utej icha tic.
28 Malaj yelc'och in scatab'an eb' tato a ach tzac'cot a vach'c'olal d'ayin.
Q'uixvocab' eb' yacb'an van stzalaj in c'ol a in a checab' in tic.
29 A eb' tz'alan in pecal, chamocab' eb' yuj q'uixvelal. Toxoñejocab' sat sc'ol
eb' yuj q'uixvelal.
30 Mamin Jehová, ol vac' yuj diosal d'ayach d'a masanil tiempo. D'a scal
tzijtumal anima ol val vach' lolonel d'ayach ach in Diosal,
31 yujto Yalumal eb' meb'a' aji. A ach tza colel eb' d'a yol sc'ab' eb' sgana
yac'anoch chamel d'a yib'añ eb'.

110

A Jehová tz'ac'an yopisio viñ rey

Sb'it jun tic viñaj David.
1 A Jehová ix alan d'a Vajalil: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic, masanto ol
vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Jehová.
2 Mamin Rey, a Jehová ol ac'an opisio yic tzac' yajalil d'a Sion masanto d'a
slajvub' lum luum. Ol ac' yajalil d'a yib'añ eb' ayoch ajc'olal d'ayach.
3 Ayic ol ac'an oval yed' eb' ajc'ool, ol ja eb' a choñab', ol yac'anoch sb'a eb' d'a
oval chi' ed'oc. Icha yal ac'val d'a q'uiñib'alil, icha chi' ol aj sja eb' viñ
quelemtac d'a jun tzalan to icñej yaji.

4 Yac'nac pax can sti' Jehová, malaj b'aq'uiñ ol sq'uexa', yalnac d'ayach icha
tic: Sacerdote ach d'a masanil tiempo, icha yopisio viñaj Melquisedec,
xchi.
5 Mamin Jehová, ayec' viñ Rey d'a a vach' c'ab'. A d'a jun c'ual ol te cot yoval
viñ, ol satjoquel eb' rey yuj viñ.
6 A viñ ol ac'an syaelal juntzañ nivac nación, ol cham anima, b'alb'umb'a ol aj
eb' chamnac yuj viñ. Ol satjoquel eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal tic yuj
viñ.
7 A d'a yol b'e ol yuc'a' viñ Rey d'a jun a a' sb'eyi, yuj chi' ol och yip viñ.

111

A Dios stañvan schoñab'

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
D'a val smasanil in c'ool ol val vach' lolonel d'a Jehová, b'aj molanec' eb'
anima vach' sb'eyb'al.
2 Yelxo val te satub'tac tas sc'ulejnac Jehová. A mach xajanan tas sc'ulejnac
chi', snaub'tañej eb' d'a yib'añ.
3 Te nivan yelc'och tas sc'ulejnac Jehová chi', te vach' pax yilji. A svach'c'olal
ayñejec' d'a masanil tiempo.
4 Malaj b'aq'uiñ ol b'atcan satc'olal tas satub'tac sc'ulejnac. A Jehová chi' te
nivan svach'c'olal, te ay pax yoq'uelc'olal.
5 Syac' tas svaji d'a eb' ay xivc'olal d'ay. Naanñej strato yuuj.
6 A juntzañ tas te satub'tac ix sc'ulej svach'iloc eb' schoñab'. Ix yac' lum sluum
eb' ch'oc choñab'il yiquej eb'.
7 Tz'elñejc'och tas syala', tojol toni. Masanil juntzañ schecnab'il, yelñej syala'.
8 Malaj b'aq'uiñ sq'uexvi. Te tojol yaji, yelñej pax syala'.
9 A Jehová te nivan yelc'ochi, Axoñej Ochi, ix scolel schoñab', malaj b'aq'uiñ
ol sq'uex strato ix yac'cani.
10 Tato sco nib'ej jelan tzoñ aji, ayocab' yelc'och Jehová d'a co sat. A eb'
sb'eyb'alan schecnab'il, te aj pensar eb'. Alchajocab' vach' lolonel d'a
Jehová d'a masanil q'uinal.

112

Syac' svach'c'olal Dios d'a eb' vach' sb'eyb'al

1 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová.
Te vach' yic junoc mach ay xivc'olal d'a Jehová, d'a smasanil sc'ol sc'anab'ajej
schecnab'il.
2 A yiñtilal jun anima vach' chi', vach' yic eb' yuj Dios, tz'ac'ji yopisio eb' d'a
sat luum tic.
3 Mañ jantacoc sb'eyumal d'a yol spat, axo stojolal, ayñejec' d'a masanil
tiempo.
4 Icha val saquilq'uinal d'a scal q'uic'alq'uinal, icha chi' yaj Dios d'a eb' anima
vach' spensar, yujto ay yoq'uelc'olal eb', ay svach'c'olal eb', tojol pax
sb'eyb'al eb'.
5 A junoc anima vach' spensar, elb'enñej tas yuuj. Masanil tas sb'o d'a
smunlajel, tojolñej syutej.
6 Yuj chi', malaj b'aq'uiñ ol can d'a yalañ. A anima vach' chi', ol nachajñejcot
d'a masanil tiempo.
7 Malaj sxivc'olal d'a junoc ab'ix ay smay. Te tec'an syutej yac'anoch Jehová
yipoc sc'ool.
8 Max xivlaj jab'oc, toñej stzevaj d'a eb' ayoch ajc'olal d'ay.

9 Max syaejlaj tastac b'aj scolvaj d'a eb' meb'a'. A svach'c'olal chi' ayñej d'a masanil tiempo, te nivan tz'aj sb'inaj yuj svach'il chi'.
10 A eb' chuc spensar, scot yoval eb' ayic syilan eb' yic'jichaañ eb' anima vach' spensar chi'. Sc'ux val ye eb' scot yoval, ol lajvoccanel eb'. A tas sgana eb' anima chuc chi', mañ ol elc'ochlaj.

113

Calec vach' lolonel d'a Jehová‘R’yuj svach'c'olal

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
A oñ schecab' oñ Jehová, calec vach' lolonel d'ay.
2 Aljocab' vach' lolonel d'ay ticnaic yed' d'a masanil q'uinal.
3 B'itajocab' b'aj sjavi c'u masanto b'aj tz'em c'u.
4 A Jehová Yajal yaj d'a yib'añ juntzañ nivac choñab'. A stziquiquial tz'ec'b'at d'a schaañil satchaañ.
5 Malaj mach lajan yed' Jehová co Diosal. Ato d'a yib'añtoq'ue satchaañ syac'cot Yajalil d'a yib'añ smasanil.
6 Tz'emta q'uelan d'a yib'añ satchaañ yed' d'a sat luum tic.
7 A tz'ic'anelta eb' meb'a' d'a yalañ smeb'ail, scolvaj pax d'a eb' malaj jab'oc tas d'ay,
8 yic vach' tz'em c'ojan eb' d'a scal eb' yetanimail ay yelc'och d'a yol schoñab' chi'.
9 A Jehová tz'ac'an unevi ix ix max unevitaxonlaj. Tz'och ix nunab'ilal, tzalajc'olal tz'ajec' ix d'a spat yed' yune' chi'.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

114

A tas ajnac yelta eb' israel d'a Egipto

1 Ayic ix elta eb' israel yiñtilal viñaj Jacob d'a Egipto, aton jun choñab' ch'oc sti',
2 a Judá yed' Israel ix ochcan schoñab'oc Jehová. A' ix ac'an Yajalil d'a yib'añ.
3 Ayic ix sch'oxan sb'a Jehová d'a a' mar, ix b'at a' elelal. Axo a' nivan Jordán, ix meltzaj a' d'a spatic.
4 Axo lum vitz yed' lum tzalquixtac ix q'ue cheneljoc luum icha noc' chiva, ma icha noc' yunetac calnel.
5 ¿Tas ix ic'an a' mar chi', yuj chi' ix el a'? ¿Tas ix ic'an a' Jordán chi', yuj chi' ix meltzaj a'?
6 ¿Tas ix ic'an lum vitz yed' lum tzalquixtac, yuj chi' ix q'ue cheneljoc luum icha noc' chiva, ma icha noc' yunetac calnel?
7 Ib'xocab'q'ue lum luum d'a yichañ Jehová sDiosal viñaj Jacob.
8 Aton ix ic'anelta a a' d'a sat jun q'uen tenam, a d'a yol q'uen ix elta sjaj a a' chi' yuuj, ix smolb'ancan sb'a a'.

115

A d'a satchaañ ayec' co Diosal

1 Mamin Jehová, max yal-laj co c'ol tzoñ ic'jichaañ. Añejocab' d'ayach tz'alchaj vach' lolonel yuj a vach'c'olal, yujto tzaq'uelc'och tas tzala'.
2 ¿Tas val yuj ol sc'anb'ej eb' anima ch'oc choñab'il d'ayoñ, b'ajtil ay jun e Diosal?
3 Ach co Diosal, a d'a satchaañ ay ach eq'ui. Masanil tas nab'il uuj, tza b'oñej.
4 Axo sdiosal eb' ch'oc choñab'il chi', nab'a oro, nab'a plata, a anima sb'oani.
5 Ay sti' sdiosal eb' chi', palta max lolonlaj. Ay sat, palta max yil-laj.

6 Ay schiquin, palta max yab'laj. Ay sñi' palta max yal-laj suc'lan junoc tasi.
7 Ay sc'ab', palta max yal-laj syaman junoc tasi. Ay yoc, palta max b'eylaj, max yal-laj secan sjaj.
8 A eb' sb'oan juntzañ yechel chi' yed' eb' tz'ac'anoch sc'ool d'ay, lajan eb' yed'oc.
9 Ex vetchoñab' Israel, aq'uecoch Jehová yipoc e c'ool, a' tz'och qued'oc, a' tzoñ colani.
10 Ex sacerdote, aq'uecoch Jehová yipoc e c'ool, a' tz'och qued'oc, a' tzoñ colani.
11 Mach oñ ay yelc'och Jehová d'ayoñ, caq'uecoch yipoc co c'ool, a' tz'och qued'oc, a' tzoñ colani.
12 Ix oñ snacot Jehová, ol yac' svach'c'olal d'a quib'añ. Ol yac' svach'c'olal d'ayoñ a oñ israel oñ tic. Ol yac' svach'c'olal d'a yib'añ eb' sacerdote yiñtilal viñaj Aarón.
13 Mach oñ ay yelc'och Jehová d'ayoñ, ol yac' svach'c'olal d'ayoñ, vach'chom nivac copisio, vach'chom malaj quelc'ochi.
14 Aocab' Jehová tz'ac'an q'uib' sb'isul eb' cuninal yed' eb' qui co chiquin.
15 Yac'ocab' svach'c'olal Jehová ix b'oan satchaañ yed' lum luum tic d'ayoñ.
16 Aton Jehová ay yic satchaañ, axo lum luum tic, ix yac' lum d'ayoñ a oñ anima oñ tic.
17 A eb' toxo ix c'och b'aj ay eb' chamnac, maxtzac yal-laj yalan vach' lolonel eb' d'a Jehová.
18 A oñxo pitzan oñ to tic jun, ol cal vach' lolonel d'ay ticnaic yed' d'a masanil q'uinal.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

116

Lesal d'a ac'oj yuj diosal

1 Tzin xajanej Jehová, yujto ix yab' in lesal ayic ix in tevi d'ay.
2 Yujto ix yab' tas ix in c'an d'ay, yuj chi' ol val in b'a d'ay yacb'an pitzan into.
3 Ijan val ix in yamchaj yuj chamel. Ix ja syaelal chamel d'ayin. A ilc'olal yed' yaelal ix javi d'a vib'añ.
4 Ichato chi' ix valan in b'a d'a Jehová. Ix in tevi d'ay yic syac'an b'oxoc in c'ool.
5 A Jehová, tojol toni, tz'oc' sc'ol d'ayoñ. A co Diosal, yelxo val te nivan svach'c'olal.
6 A stañvan eb' emnaquil yeq'ui. Ayic toxo ix el vip, a ix in colani.
7 Ayxo in junc'olal ticnaic svab'i, yujto a Jehová vach' ix yutej sc'ol d'ayin.
8 Maj in scha chamlaj, ix in scol d'a in cusc'olal, maj in schalaj telvoc.
9 Yacb'an pitzan into ol in c'anab'ajej.
10 Ix vac'och Jehová yipoc in c'ool, d'a scal in nivan yaelal ix valani: Te ya ayin, xin chi.
11 Mañxo animaoc vaj svab'i, yuj chi' ix vala' to masanil eb' anima, max yal-laj cac'anoch tas syal eb' yipoc co c'ool.
12 ¿Tas ol vutej vac'an spac masanil svach'c'olal Jehová ix yac' d'ayin?
13 Ol vic'cot vino ofrendail d'ay yuj vac'an yuj diosal d'ay, yujto ix in scolo'.
14 A d'a yichañ masanil schoñab' ol vaq'uelc'och tas ix val d'ay.
15 Te nivan yelc'och d'a yichañ Jehová ayic scham junoc mach yicxo.
16 Mamin Jehová, a in ton tic, a checab' in. A ach ix in a coleli, yuj chi' libre in ticnaic.
17 Ol vac' in silab' yuj ac'oj yuj diosal d'ayach yuj spacoc a vach'c'olal. Ol val in b'a d'ayach.

18 Mamin Jehová, ol vaq'uelc'och in ti' d'ayach d'a yichañ masanil eb' a
choñab',
19 d'a yamaq'uil a templo d'a snañal choñab' Jerusalén.
Scal vach' lolonel d'ayach Jehová.

117

Aloj vach' lolonel d'a Jehová

1 Ex anima cajan ex d'a masanil nación yed' choñab', alec vach' lolonel d'a
Jehová.
2 A svach'c'olal d'ayoñ te nivan. Tz'elñejc'och tas syal d'a masanil tiempo.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

118

A spoder Jehová te nivan

1 Caq'uec yuj diosal d'a Jehová yujto vach' spensar. A svach'c'olal ayñejec' d'a
masanil tiempo.
2 Calec a oñ israel oñ tic to a svach'c'olal Jehová ayñejec' d'a masanil tiempo.
3 Yalocab' eb' sacerdote to a svach'c'olal Jehová ayñejec' d'a masanil tiempo.
4 Calec a oñ ay yelc'och Jehová d'ayoñ to a svach'c'olal ayñejec' d'a masanil
tiempo.
5 Ay in val och d'a in yaelal, ix in avaj d'a Jehová, ix yab' in lesal, ix in scolaneli.
6 Ayec' Jehová ved'oc, mañ ol in xivlaj yuj tas ol in yutoc eb' vetanimail.
7 Ayec' Jehová ved'oc, yujto a tzin colani, yuj chi' ol vil yac'ji ganar eb' tzin
chacaneli.
8 Yelxo val te vach' tato scac'och Jehová yipoc co c'ool d'a yichañ to a eb'
quetanimail scac'och yipoc co c'ool.
9 Yelxo val te vach' tato scac'och Jehová yipoc co c'ool d'a yichañ to a eb' yajal
scac'och yipoc co c'ool.
10-11 Ix och oyan masanil eb' ch'oc choñab'il d'a in patic vichañ, palta yuj
spoder Jehová ix vac' ganar eb'.
12 Ix och oyan eb' d'ayin icha val noc' noc'al chab', axo yoval eb' chi' ix
tupcanel icha stup te' c'ac' d'a junoc te' taquiñ q'uiix. Yuj spoder Jehová
ix vac' ganar eb'.
13 Tzin yec telvoc eb' d'a smasanil yip snaani, palta axo Jehová sjavi in scolo'.
14 Tzin b'itan d'a Jehová. A tz'ac'anoch vip, in Columal yaji.
15 A d'a spat eb' anima tojol spensar ay b'it yed' tzalajc'olal, yujto ix yac' ganar
oval eb' yuj spoder Jehová te satub'tac.
16 Yuj spoder Jehová chi' ix ac'ji ganar eb' ajc'ool. Satub'tac yoch spoder chi'.
17 Manto ol in chamlaj, palta ayto in q'uinal yic vach' ol valel tas ix sb'o Jehová
ved'oc.
18 Te nivan in yaelal ix yac'a', palta maj in scha chamlaj.
19 Jaquec spuertail stemplo Dios Tojol. In gana tzin ochi yic svac' yuj diosal
d'ay ta'.
20 Aton jun tic spuertail b'aj tzoñ c'och d'a yichañ Jehová. Ata' ol ochc'och eb'
tojol sb'eyb'al.
21 Svac' yuj diosal d'ayach Jehová yujto ix ach tac'vi d'ayin, in Columal ach.
22 A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat, aton q'uen ix
ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi'.
23 Icha chi' ix yutej Jehová. Yuj chi' ayic squilani, ste sat co c'ool yuuj.
24 Aton d'a jun c'u tic ix yaq'uelc'och Jehová tas nab'ilcan yuuj, yuj chi' tzoñ
tzalaj ticnaic, tz'el lenaj squila'.

25 Mamin Jehová, cotañ q'uelan d'ayoñ, coloñeli, vach'ocab' tzoñ ajcan uuj.
26 Calec vach' lolonel d'a Jun checb'ilcot yuj Jehová. Scal vach' lolonel d'ayex
mach ex molan ex ec' d'a stemplo Jehová.
27 A Jehová Dios toni, a tz'ac'an saquilq'uinal d'ayoñ. Caq'uecoch q'uiñ,
squic'ancot scab' te te' ay xiil, tzoñ eq'uec oyoyoc d'a spatic altar.
28 Scac' yuj diosal d'ayach Mamin, yujto co Diosal ach, scal vach' lolonel
d'ayach, tzach quic'anchaañ.
29 Calec vach' lolonel d'a Jehová yujto te vach' spensar. A svach'c'olal ayñejec'
d'a masanil tiempo.

119

A Aloj vach' lolonel d'a sc'ayb'ub'al Dios

ALEPH

1 Mamin Jehová, te vach' yic eb' sc'anab'ajan a c'ayb'ub'al, malaj mach tz'alan
eb' chucal.
2 Te vach' yic eb' sc'anab'ajan a cachnab'il, d'a smasanil sc'ol eb' tz'och tzac'an
uuj.
3 Aton eb' max c'ulanlaj chucal, eb' sc'anab'ajan sb'eyb'alan tas tzala'.
4 Mamin Jehová, a ach ix ala' to tz'acan tz'aj sc'anab'ajax a checnab'il.
5 Comonoc ayñejoch d'a in c'ool in c'anab'ajan a ley.
6 ¿Tas yuj ol in q'uixvoc tato tzin c'anab'ajej masanil a checnab'il chi'?
7 Ol val vach' lolonel d'ayach d'a smasanil in c'ool ayic toxo ix in c'ayb'ej a ley
te tojol.
8 Ol in c'anab'ajej a ley. Maň in actejcan d'a junelñej.

BET

9 ¿Tas val ol aj eb' quelemtac yic max och smul eb'? Añej tato sc'anab'ajej a
lolonel eb'.
10 D'a smasanil in c'ol tzin och tzac'an uuj. Maň a cha viq'uel in b'a d'a a
checnab'il.
11 Ix cham val in c'ayb'an a lolonel yic vach' max och in mul d'ayach.
12 Mamin Jehová, te vach' ach. C'ayb'ej in d'a a ley.
13 Ol valel masanil a ley, aton juntzaň alb'ilcan uuj.
14 Ec'b'al stzalaj in c'ool ayic tzin c'anab'ajan in cachnab'il tzac'a' d'a yichaň
pax svic'an masanil macañil b'eyumal.
15 Ol in naub'tañej a checnab'il ix ac' d'ayoň. Ol cham val in naub'tañan a
c'ayb'ub'al.
16 Ol vac' tzalajb'oc in c'ool yed' a checnab'il tic, maň ol b'atcan a lolonel
satc'olal vuuj.

GUÍMEL

17 Ac' a vach'c'olal d'ayin yic vach' ol in c'anab'ajej a lolonel yacb'an pitzan
into.
18 Jac in sat yic vach' snachajel a c'ayb'ub'al vuuj, aton te satub'tac yochi.
19 Eq'uelb'añej vec' d'a sat luum tic, maň a c'ub'ejel a checnab'il d'ayin.
20 Snib'ej val in c'ol svojtaquejel a ley d'a junjun rato.
21 A ach ton tza cach eb' ac'umtac syutej sb'a, aton eb' catab'il yujto syiq'uel
sb'a eb' d'a a checnab'il.
22 Yujto tzin c'anab'ajej in cachnab'il tzac'a', yuj chi' colinel d'a schucal lolonel
eb' tzin paticaneli.
23 Vach'chom a eb' yajal smol naej eb' in yixtani, a inxo a checab' in tic, a a ley
ol in naub'tañej.

A **119:** jun Salmo tic 22 macaň yaji, 8 versículo yaj junjun macaň. Masanil versículo d'a junjun macaň schael yich d'a junjun letra hebrea d'a stzolal. A d'a hebreo ay 22 letra.

24 Svac' tzalaj in c'ool yuj in cachnab'il, yujto syac' in razón.

DÁLET

25 Ijan val tzin cham svab'i, ac' in q'uinal ichataxon alani.
26 Ix in ch'ox chajtil in b'ey d'a ichañ, ix in a tac'vani. C'ayb'ej in d'a a b'eyb'al.
27 Ac' nachajel vuuj yic vach' tzin c'anab'ajej a checnab'il. In gana tzin naub'tañej juntzañ tas ix a c'ulej to satub'tac yochi.
28 Ay in och d'a cusc'olal, tec'an tzin utej in c'ana' icha yaj alancani.
29 Ochañ ved'oc yic vach' max vesej, tzac'an a vach'c'olal d'ayin yuj a c'ayb'ub'al.
30 Toxo ix vac'och d'a in c'ool to yelñej tas ol vala', tzin nib'ej a ley.
31 Mamin Jehová, te naan in cachnab'il ix ac'a', mañ in a cha q'uixvoc.
32 Van vac'an vip in c'anab'ajan a checnab'il yujto van ac'an in pensar.

HE

33 Mamin Jehová, c'ayb'ej in d'a a ley, in gana tzin c'anab'ajej masanto d'a slajvub'.
34 Ac' nachajel vuuj yic vach' ol in c'anab'ajej a c'ayb'ub'al. D'a val smasanil in c'ool in gana tzin c'anab'ajej a c'ayb'ub'al chi'.
35 Cuchb'ej in d'a sb'eal a checnab'il, yujto ay in tzalajc'olal d'ay.
36 Ac' in nib'ejoch in cachnab'il tzac'a, mocab' b'eyumal tzin nib'ejochi.
37 Mañ a cha vac'och in pensar d'a juntzañ yechel comon dios. Ac' in q'uinal, yic vach' svac'och a c'ayb'ub'al d'a in c'ool.
38 Aq'uelc'och d'ayin a in a checab' in tic, juntzañ tas alb'ilcan uuj d'a eb' ay elc'och d'a yol sat.
39 Te vach' a ley d'a yol in sat, yuj chi' colinel d'a juntzañ lolonel stzuntzancot yoval in c'ool, to tzin xiv d'ay.
40 Te xajanab'il a checnab'il vuuj, ac' in q'uinal, yujto tojol ach toni.

VAW

41 Mamin Jehová, ac' a vach'c'olal yed' a colval d'ayin, ichataxon alani.
42 Icha chi' ol yal in pactzitan eb' tzin tzuntzani, yujto a a lolonel ayoch yipoc in c'ool.
43 Ochañ ved'oc yic svalel a lolonel te yel, yujto yipc'olal yaj a ley vuuj.
44 In gana tzin c'anab'ajej a c'ayb'ub'al, malajocab' b'aq'uiñ svactejcani.
45 Junc'olal ol in ajoc, yujto svac'och a ley d'a in c'ool.
46 A d'a yichañ eb' viñ rey ol valel a checnab'il, mañ ol in q'uixvoclaj valani.
47 Te xajan a checnab'il vuuj, ay pax in tzalajc'olal yuuj.
48 Tzin xajanej val a checnab'il, in gana val yaji. Tzin te naub'tañej a ley chi'.

ZAÍN

49 Nacot tas alnaccan d'ayin, a in a checab' in tic, a a lolonel chi' ix vac'och yipoc in c'ool.
50 A lolonel chi' tz'ac'an snivanil in c'ool ayic ilc'olal vaji. A tas alnaccan chi', aton van yac'an in q'uinal.
51 A eb' te ac'umtac, max yactej eb' in stzuntzani, palta max vactejcanlaj a c'ayb'ub'al.
52 Mamin Jehová, tzin nacot juntzañ a ley aytax ec' d'a yichb'anil. A d'a juntzañ chi' svic' snivanil in c'ool.
53 A eb' sc'ulan chucal, syactejcan a c'ayb'ub'al eb', yuj chi' ste cot voval.
54 A a ley ix vac'och in b'itoc d'a sat luum tic, yujto eq'uelb'añej veq'ui.
55 Mamin Jehová, tzach in nacot d'ac'valil, in gana tzin c'anab'ajejñej a c'ayb'ub'al.
56 Sja in tzalajc'olal yujto tzin c'anab'ajej a checnab'il chi'.

CHET

57 Mamin Jehová, a achr̃ej tzach in nib'ej. Toxo ix vac' in ti' to tzin c'anab'ajej tas tzala'.
58 D'a val smasanil in c'ool tzin na'a to svac' tzalajb'oc a c'ool. Oc'oc a c'ool d'ayin, ichataxon alancani.
59 Ix in b'eytzitej in b'eyb'al, ix in yamoch in c'anab'ajan in cachnab'il tzac'a'.
60 D'a elar̃chamel svac' vip in c'anab'ajan a checnab'il.
61 A eb' sc'ulan chucal ix yaq'uem yaal eb' d'a vicharʼ, palta max b'atlaj a c'ayb'ub'al satc'olal vuuj.
62 A d'a chimilac'val tzin q'ue vaan svac'an yuj diosal d'ayach yuj a ley, yujto tojol toni.
63 Vach' vac'an yed' eb' syaq'uem sb'a d'ayach yed' eb' sc'anab'ajan a checnab'il.
64 Mamin Jehová, nivan chequel a vach'c'olal d'a yolyib'arq'uinal tic, c'ayb'ej in d'a a ley.

TET

65 Mamin Jehová, vach' ton ix utej a c'ool d'ayin a in a checab' in tic, ichataxon alancani.
66 In gana tzin a c'ayb'ej d'a a jelanil yed' d'a tas scojtaquej, yujto a a checnab'il svac'och yipoc in c'ool.
67 Ayic manto och in yaelal, marʼ jantacoc b'aj ix in b'at d'a scal chucal, axo ticnaic jun, tzin c'anab'ajej a lolonel.
68 A ach tic, te vach' ach, vach'r̃ej tas tza c'ulej. C'ayb'ej in d'a a b'eyb'al.
69 A eb' ac'umtac, syal lolonel eb' marʼ yeloc d'a in patic, a inxo jun, tzin c'anab'ajej a checnab'il d'a smasanil in c'ool.
70 Ix ixtaxel spensar eb' sc'ulan chucal, xal in jun, svac' tzalajb'oc in c'ool d'a a c'ayb'ub'al.
71 Te vach' ix in elc'ochi yujto ix och in yaelal. Ichaton val chi' ix aj in c'ayb'an a b'eyb'al.
72 A a c'ayb'ub'al d'ayin ec'b'al yelc'och d'a yicharʼ q'uen tzijtumal oro yed' q'uen plata.

YOD

73 A ach ton val ix in a b'o'o. Ac' in jelanil yic vach' tzin c'ayb'ej a checnab'il.
74 A eb' ay elc'och d'a yol sat, tzalajocab' sc'ool eb' ayic tzin yilan eb' yujto a a lolonel ix vac'och yipoc in c'ool.
75 Mamin Jehová, vojtac to te tojol a ley. Ayic tzin ac'anoch d'a ilc'olal, ayton val yuuj, yuj chi' icha chi' tzutej.
76 Aocab' a vach'c'olal snivanan in c'ool ichataxon alan d'ayin.
77 Ch'ox svach'il a c'ool d'ayin, tzac'an pax in q'uinal. Ay val in tzalajc'olal yuj a c'ayb'ub'al.
78 Q'uixvocab'el eb' ac'umtac syutej sb'a, yujto tzin sb'aj eb' vach'chom malaj in mul d'a eb'. A inxo tic tzin naub'tar̃ej a checnab'il.
79 A eb' ay elc'och d'a sat, eb' ojtannac cachnab'il tzac'a', smolb'ejocab' sb'a eb' ved'oc.
80 Vach'ocab'r̃ej yaj in pensar icha syal a ley, yic vach' malaj b'aj ol in q'uixvoc.

CAF

81 Toxor̃ej nanon yec' in c'ool b'aq'uir̃ ol in a colo', palta a a lolonel svac'och yipoc in c'ool.
82 Van yixtax yol in sat yuj in maclani b'aq'uir̃ ol elc'och tas alnaccani. Tzin naan icha tic: ¿B'aq'uir̃ ol ach ja ac' snivanil in c'ool? xin chi.
83 Vach'chom marxalaj vopisio yujto icham inxo, palta max b'atlaj a ley satc'olal vuuj.

84 ¿Jantacto tiempo ol vil a in a checab' in tic? ¿B'aq'uiñto val ol ac'och syaelal
eb' ayoch ajc'olal d'ayin?
85 A eb' ac'umtac syutej sb'a, maň naanoc a c'ayb'ub'al yuj eb'. Toxo ix sjoy
olan eb' yic tzin telvi d'ay yalan eb'.
86 Masanil a checnab'il, yelňej syala'. Ochaň ved'oc, ina to malaj in mul, palta
maň jantacoc eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
87 Toxo ijan tzin cham yuj eb', palta max b'atlaj a checnab'il satc'olal vuuj.
88 Ac' in q'uinal, icha syal jantac a vach'c'olal, icha chi' ol in c'anab'ajej in
cachnab'il ix ac'a'.

LAMED

89 Mamin Jehová, a a lolonel max q'uexmajlaj. Ayňejec' d'a masanil q'uinal
d'a satchaaň.
90 A ach tic, tz'elňejc'och tas tzal d'a masanil tiempo. A ach a b'onac lum luum
tic, yuj chi' aňeja' yaj luum ticnaic.
91 Masanil tasi, aňeja' yaji ichataxon yaj alannaccani, aňejtona' a' van a
c'anan ticnaic.
92 Tato maj in tzalaj in naub'taňan a c'ayb'ub'al, toxom ix in lajviel yuj
cusc'olal.
93 Malaj b'aq'uiň sb'atcan a checnab'il satc'olal vuuj. A yuj a lolonel tic ix ac'
in q'uinal.
94 Colin yujto ic inňej toni, naanňej a checnab'il vuuj.
95 A eb' sc'ulan chucal, van staňvan eb' in lajvieli, palta a inxo jun, a val a
cachnab'il tzala', a tzin naub'taňej.
96 Ix vila' to malaj junoc tas tz'ac'an vach'il, axo a checnab'il, maňxo jantacoc
svach'il.

MEM

97 Te xajan a c'ayb'ub'al vuuj. Masanil tiempo tzin naub'taňej.
98 Naanňej a checnab'il vuuj, yuj chi' yelxo val jelan in d'a yichaň eb' ayoch
ajc'olal d'ayin.
99 Ec'al in jelanil d'a yichaň masanil eb' in c'ayb'umal, yujto naanňej a
c'ayb'ub'al vuuj.
100 Yelxo val snachajel vuuj d'a yichaň eb' ichamtac vinac, yujto tzin
c'anab'ajej a checnab'il.
101 Max yal-laj in c'ol svac'och in b'a d'a chuc b'eyb'al, yic vach' tzin
c'anab'ajejňej a lolonel.
102 Maj viq'uel-laj in b'a d'a a c'ayb'ub'al, yujto van in a c'ayb'ani.
103 Ec'b'al schi'al a lolonel d'a yichaň schi'al noc' yal chab' svab'i.
104 Te ay in jelanil ix viq'uelta d'a a checnab'il, yuj chi' tzin chaquel masanil
chuc b'eyb'al.

NUN

105 A a lolonel sch'oxan vach' b'eyb'al d'ayin ichato a tz'ac'an saquilq'uinal d'a
yol in b'e, a' sch'oxan b'e d'ayin.
106 Ach in Diosal, ix vac' in ti' d'ayach, yuj chi' yovalil ol in c'anab'ajej. Ol in
c'ayb'ej in b'a d'a a ley to te tojol.
107 Mamin Jehová, yelxo val ste cus in c'ool svab'i. Ac' in q'uinal ichataxon
alani.
108 Mamin, cha in vach' lolonel sval d'ayach d'a smasanil in c'ool, tzin a
c'ayb'an pax d'a a c'ayb'ub'al.
109 Junjun c'u sjavi tas ay smay d'a vib'aň, palta max b'atcanlaj a c'ayb'ub'al
satc'olal vuuj.
110 A eb' sc'ulan chucal, syaq'uem in yaalil eb', palta max b'atlaj a checnab'il
satc'olal vuuj.

111 A a lolonel ix al d'ayin, vicn̈ej yaj d'a masanil tiempo, yujto a' tz'ac'an in tzalajc'olal.
112 Toxo ix vac' pensar to ol in c'anab'ajej a ley masanto d'a slajvub'.

SAMEC

113 Tzin chaquel eb' anima chab' sat, palta tzin xajanej a c'ayb'ub'al.
114 A ach ton ay ach och veñuloc yed' in colnab'iloc. A a lolonel ayoch yipoc in c'ool.
115 Elañec d'a in tz'ey a ex tze c'ulej chucal, yujto in gana tzin c'anab'ajej schecnab'il in Diosal.
116 Mamin, ac' vip, ichataxon yaj alancani, yic ayn̈ej in q'uinal. Mañ ac' lajvoc tas ayoch yipoc in c'ool.
117 Ochañ ved'oc, yic ol in colchajoc. Ichato chi' ol in c'anab'ajan a ley.
118 Ix a tec'canem eb' syiq'uel sb'a d'a a ley, yujto a sjelanil eb' malaj yelc'ochi.
119 Icha val c'alem, icha chi' yaj eb' sc'ulan chucal d'a yol a sat, yuj chi' tzin xajanej a lolonel.
120 A in nivanil tic, tz'ib'xi yuj in xivc'olal d'ayach, yujto te nivan yelc'och a ley d'ayin.

'AYIN

121 A vach'il yed' tojolal tzin b'eyb'alej. Mañ in actejcan d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
122 Ochañ vilumaloc yuj in vach'iloc. Mocab' in yixtej eb' ac'umtac syutej sb'a.
123 Van yixtaxel yol in sat yuj in maclan a javi yic tzul in a colani. Van in tañvan in ic'anel d'a libre ichataxon alancani.
124 Vach' tzutej a c'ol d'ayin a in a checab' in tic, icha jantac a vach'c'olal. C'ayb'ej in d'a a ley.
125 Ac' in jelanil a in a checab' in tic. In gana svojtaquejel a cachnab'il tzala'.
126 Mamin Jehová, stiempoalxo ac'an syaelal eb' sc'ulan chucal, yujto ix spitej sb'a eb' d'a a c'ayb'ub'al.
127 Ec'b'al tzin nib'ej a checnab'il d'a yichañ q'uen oro te vach',
128 yuj chi' tzin c'anab'ajejn̈ej a checnab'il chi', axo pax masanil chuc b'eyb'al, tzin chaccaneli.

PE

129 Satub'tac a cachnab'il, yuj val chi' tzin c'anab'ajej d'ay.
130 Ayic tz'alchajel tas syalelc'och a lolonel, icha val saquilq'uinal yaj d'ayoñ. Sc'ayb'aj eb' anima emnaquil yuuj.
131 Tzin te nib'ej val a checnab'il, icha val snib'an a a' junoc mach yuj taquiñtial.
132 Ilincoti, oc'oc val a c'ol d'ayin icha val tzutej a c'ol d'a eb' tzach xajanani.
133 Cuchb'ej in d'a a b'eyb'al, icha val yalan a lolonel. Mañ in a cha ac'joc ganar yuj chucal.
134 Colinel d'a eb' anima malaj yoq'uelc'olal. In gana tzin c'anab'ajej a checnab'il.
135 Tzalajocab' a c'ool vuj a in a checab' in tic, tzin a c'ayb'anpax d'a a ley.
136 Tzin te oq'ui, yujto malaj yelc'och a c'ayb'ub'al d'a eb' vetanimail.

TZADE

137 Mamin Jehová, tojol ach toni, vach'n̈ej yelc'och a ley.
138 Masanil a cachnab'il, tojol toni, yuj chi' syal cac'anoch d'a co c'ool.
139 Te tacnac in c'ool yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin, yujto ix b'atcan a lolonel satc'olal yuj eb'.
140 A tas tzala' tz'elñejc'ochi, yuj chi' tzin xajanej a in a checab' in tic.
141 Emnaquil anima in, paticab'il in el yuj eb' vetanimail, palta max b'atcanlaj a checnab'il satc'olal vuuj.
142 A a tojolal malaj b'aq'uiñ slajvi. A a c'ayb'ub'al yelñej syala'.

143 Maňxo animaoc vaj yuj cusc'olal yed' yaelal, axo a checnab'il tz'ac'an in tzalajc'olal.
144 A a cachnab'il tojolňej toni. Ac' ja in pensar yic vach' ayňej in q'uinal.

COF

145 Mamin Jehová, d'a val smasanil in c'ool tzin avaj d'ayach, tac'vej in, yujto in gana tzin c'anab'ajej a ley.
146 A d'ayach sval in b'a. Ochaň ved'oc yic vach' ol in c'anab'ajej a cachnab'il tzala'.
147 Ayic manto sacb'ilaj tzin q'ue vaan, tzin c'anan a colval yujto svac'och a lolonel yipoc in c'ool.
148 Pitzan in tz'ec' ac'val, tzin naub'taňan tas alb'ilcan uuj.
149 Mamin Jehová, ab' tas svala' icha jantac a vach'c'olal. Ac' in q'uinal icha val stojolal a b'eyb'al.
150 A eb' snaan yac'an chucal d'ayin, ayec' eb' d'a in lac'anil, palta najat yajcan eb' d'a a c'ayb'ub'al.
151 A achxo pax Mamin, te lac'an ayach eq'ui, yelton val syal masanil a checnab'il.
152 Pecatax ix vojtaquejel yuj a cachnab'il tic, a ach ix ac'can d'a junelňej.

REX

153 Mamin, ilincot yed' in yaelal tic, tzin a colani yujto max b'atcan a c'ayb'ub'al satc'olal vuuj.
154 Colinel d'a yol sc'ab' eb' tz'esanoch d'a vib'aň. Ac' in q'uinal ichataxon alani.
155 A eb' sc'ulan chucal, malaj yalan yic eb' d'a a colval, yujto max sc'anab'ajejlaj a checnab'il eb'.
156 Mamin Jehová, te nivan tz'oc' a c'ool d'ayoň. Ac' in q'uinal icha val a tojolal.
157 Maň jantacoc eb' ayoch ajc'olal d'ayin yed' eb' tzin ixtani, a inxo jun, max viq'uel-laj in b'a d'a a cachnab'il.
158 Tzin chaquel eb' tz'ec' yib'aň sc'ulan chucal, aton eb' max c'anab'ajan a lolonel.
159 Mamin Jehová, yelxo val xajan a checnab'il vuuj. Ac' in q'uinal icha val jantac a vach'c'olal.
160 A a lolonel te yel. Tojolton masanil a c'ayb'ub'al, malaj b'aq'uiň ol lajvoqueloc.

SIN

161 Vach'chom malaj in mul, tzin spech b'eyec' eb' anima nivan yopisio, palta te nivan yelc'och a lolonel d'ayin.
162 Stzalaj in c'ool yuj tas alnaccani, icha junoc mach te nivan sb'eyumal syic'a'.
163 Max yal-laj in c'ool naojq'ue lolonel, ste taccanel in c'ool yuuj, palta tzin xajanej a c'ayb'ub'al.
164 D'a junjun rato svalan vach' lolonel d'ayach, yujto tojol ton a ley.
165 A eb' xajanan a c'ayb'ub'al, junc'olalňej yaj eb', malaj tas tz'ac'an telvoc eb'.
166 Mamin Jehová, van in taňvan in a colani, yujto van in c'anab'ajan a checnab'il.
167 Van in c'anab'ajan a cachnab'il te xajan vuuj.
168 Van in c'anab'ajan a checnab'il yed' a cachnab'il. Ojtac masanil in b'eyb'al.

TAV

169 Mamin Jehová, q'ueocab'c'och vav d'a ichaň, ac' ja in pensar ichataxon yalan a lolonel.
170 Axo in lesal jun, q'ueocab'c'och d'a ichaň, colineli, ichataxon yaj alancani.
171 Sval vach' lolonel d'ayach, yujto tzin a c'ayb'ej d'a a b'eyb'al.

172 Ol in b'itej junoc b'it yuj tas alnaccani, yujto masanil a checnab'il tojol yaji.
173 Ayñejocab'cot b'achan a c'ab' d'ayin yic tzin a colani, yujto tzin te nib'ej a checnab'il.
174 Mamin Jehová, snib'ej val in c'ool to tzin a colo'. Ay in tzalajc'olal d'a a c'ayb'ub'al.
175 Tzin nib'ej to pitzaninñej, yic vach' ol in b'itan d'ayach. Aocab' a tojolal tz'och ved'oc.
176 Ix in satb'at icha noc' calnel sacleminac yajb'ati. Cotañ, say in ec' a in a checab' in tic, yujto max b'atlaj a checnab'il satc'olal vuuj.

120

Lesal yic colval

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Mamin Jehová, ayic ay in och d'a somc'olal ix in avaj d'ayach, a achxo ix ach tac'vi d'ayin.
2 Mamin, colinel d'a lolonel mañ yeloc syal eb' naumq'ue lolonel d'a in patic.
3 Ex esalvum, ¿tom mañ ol yac'cot yaelal Dios d'a eyib'añ yujto tze nachaañ lolonel chi'?
4 Ol javoc nivan yaelal d'a eyib'añ, ichato ol ex juljoc d'a jul-lab' jay sñi', ma ichato ol ex tz'ab'at yuj tzac'ac' chacxililnac.
5 Ob'iltac in, val schucal juntzañ anima b'aj cajan in tic. Ec'b'al schucal eb' d'a eb' aj Mesec, ma d'a eb' aj Cedar.
6 Najtilxo cajan in ec' d'a scal eb' malaj sgana d'a junc'olal.
7 A in tic, malaj in gana d'a oval, ayic svalanel lolonel yic junc'olal d'a scal eb', axo oval sgana eb'.

121

A Jehová in tañvumal

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Ayic svilanb'at lum jolomtac vitz, svalan d'a yol vico': ¿B'ajtil ol cot in colnab'il? xin chi.
2 A d'a Jehová scot in colnab'il, aton b'oannac satchaañ yed' sat luum tic.
3 A Jehová co Diosal, mañ ol ach schalaj telvoc. Malaj b'aj ol och numnaj svayañ ach stañvani.
4 A co tañvumal a oñ israel oñ tic, max vaylaj, malaj b'aq'uiñ svayi.
5 A Jehová tzach tañvani, a ayec' d'a a tz'ey yic tz'och eñuloc.
6 Mañ ol ach tz'alaj yuj yoc c'u d'a c'ualil, mañ ol ach yixtejpaxlaj yoc q'uen uj d'ac'valil.
7 A Jehová ol ach colanel d'a masanil tastac ay smay. A' ol ach colanel d'a yol sc'ab' chamel.
8 A' ol ach tañvanoc ayic tzach b'ati yed' pax ayic tzach jaxi, ticnaic yed' d'a masanil tiempo.

122

Lesal yuj junc'olal d'a Jerusalén

Sb'it viñaj David. Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Mañxo jantacoc ix in tzalaj yed' eb' ix alan d'ayin icha tic: Coñ d'a stemplo Jehová, xchi eb'.
2 Axo ticnaic ay oñxo ec' d'a yol choñab' Jerusalén tic.
3 A Jerusalén, junñej choñab'il yaj sb'oi.
4 A d'a jun choñab' tic sja junjun macañil eb' schoñab' Jehová, yic vach' sb'itaj icha yutejnac yalancan d'a eb' co mam quicham.

5 A d'a jun choňab' tic ay juntzaň despacho b'aj sch'olb'itaj eb' anima yuj yiňtilal viňaj David d'a stojolal.
6 C'anec to syac' junc'olal Dios d'a Jerusalén. Junc'olalocab' yaj eb' xajanan jun choňab' tic.
7 Ayocab' junc'olal d'a yol smuroal yed' d'a yol spat sreyal jun choňab' tic, xe chi.
8 Yuj svach'iloc eb' in c'ab' voc yed' eb' vetchoňab', yuj chi' svala': Ayocab' junc'olal, xin chi.
9 Yujto xajan scajnub' Jehová co Diosal vuuj, yuj chi' ol vac' vip in sayanec' tas tz'och svach'iloc Jerusalén tic.

123

Lesal yic c'anoj vach'c'olal d'a Dios

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Mamin Jehová, Yajal ach d'a satchaaň, tzin q'ue q'uelan d'ayach ayic ay tas snib'ej in c'ool.
2 Mamin, a d'ayach tzoň och q'uelan, icha val yoch q'uelan viň checab' d'a spatrón, ma icha val yoch q'uelan ix criada d'a ix spatrona. Ach co Diosal, van co maclan yoc' a c'ool d'ayoň.
3 Mamin Jehová, oc'oc val a c'ool d'ayoň. Oc'ocab' a c'ool d'ayoň, yujto maxtzac techajlaj cuuj b'aj tzoň paticajcaneli.
4 Tzoň tzactzaj yuj sb'uchval eb' b'eyum yed' b'aj tzoň spatiquejel eb' ac'umtac syutej sb'a.

124

A Dios Scolumal Israel

Sb'it viňaj David. Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Tato maňoc Jehová ix och qued'oc ¿tas am ix oň ajcani? Ex vetisraelal, calec icha tic:
2 Tato maňoc Jehová ix och qued'oc ayic ix q'ue vaan eb' anima yac' yoval d'ayoň,
3 ix am oň spitzanchiejb'at eb' ayic ix te cot yoval eb'.
4-5 Icha am tz'aj quic'jib'ey yuj a' eluma' te ov, icham chi' ix aj co satel yuj yoval sc'ool eb' chi'.
6 Calec vach' lolonel d'a Jehová, yujto maj yal sc'ool ix oň satjiel yuj eb'.
7 Toxoňej ix oň el d'a yol sc'ab' eb'. Icha tz'aj scolchaj junoc noc' much d'a junoc yaal. Ix oň colchaji, ichato ix d'iňchajb'at sch'aňal jun yaal chi'.
8 A d'a Jehová scot co colnab'il, aton b'oannac satchaaň yed' sat luum tic.

125

A Dios staňvan schoňab'

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 A eb' tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool, lajan eb' icha lum tzalan Sion, max ib'xilaj jab'oc, ayňejec' d'a masanil tiempo, icha chi' yaj eb'.
2 Icha val yajoch oyan lum vitz d'a spatic yichaň Jerusalén, icha chi' yaj Jehová d'a eb' schoňab' ticnaic yed' d'a masanil tiempo.
3 A eb' chuc sb'eyb'al, maň ol yac'laj yajalil eb' d'a yib'aň eb' vach' sb'eyb'al. Tato maay, axo talaj tz'aji, a eb' vach' sb'eyb'al chi', sc'ayb'ej sb'a eb' yac'an chucal.
4 Mamin Jehová, ac' a vach'c'olal d'a eb' vach' sb'eyb'al, aton eb' syac' val och sc'ol d'a tojolal.

5 Axo eb' tz'elcan d'a a b'eyb'al, ac'canb'at eb' b'aj ol scha syaelal eb' sc'ulan chucal. Ayocab' co junc'olal a oñ israel oñ tic.

126

Ic'canel co yaelal

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

1 Ayic ix oñ yic'anxi meltzaj Jehová b'aj sacleminac cajcanb'ati, ix oñ yic'ancot d'a Sion tic, ichato toñej ix oñ vayichani.

2 Ichato chi', ix oñ te tzevaji, ix el cav yuj tzalajc'olal. Yuj chi' ix yal eb' ch'oc choñab'il icha tic: A Jehová ix ac'anxi snivan vach'c'olal d'a eb', xchi eb'.

3 Yel toni, a Jehová ix ac'an snivan vach'c'olal d'ayoñ, yuj chi' tzoñ te tzalaj ticnaic.

4 Mamin, ac'ñej a vach'c'olal d'a quib'añ, icha tz'aj syaxb'i sat lum taquiñ luum yuj a' eluma' d'a lum Neguev.

5 A eb' tz'avvi d'a scal oq'uel, ol smol sat tas syavej eb' chi' d'a tzalajc'olal.

6 Vach'chom van yoc' eb' ayic syavanem ixim iñat te nib'ab'il eb'. Palta ayic ol elul ixim trigo chi', axoñej b'it ol yac' eb' yuj tzalajc'olal ayic mec'b'ilxoq'ue ixim yuj eb'.

127

A d'a Jehová scot masanil

B'it d'a viñaj Salomón. Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

1 Tato mañoc Jehová sb'oan junoc pat, nab'añej am smunlaj eb' munlajvum. Tato mañoc stañvan junoc choñab', nab'añej am stañvaj yuj eb' stañvumal.

2 Nab'añej syixtej sb'a eb' pilan jun c'u syac' smunlaji, ste och eb' d'a ilc'olal yic tz'ilchaj svael eb', palta axo pax eb' xajan yuj Dios, junc'olal svay eb', a Dios chi' tz'ac'an tas tz'och yuj eb'.

3 A eb' cuninal, silab' Jehová yaj eb'. A eb' cuninal yed' ix quetb'eyum, svach'c'olalton Dios yaj eb'.

4 A eb' cuninal tz'alji ayic quelem anima oñto, icha val juntzañ jul-lab' ay d'a yol sc'ab' junoc ac'um oval yaj eb'.

5 Te vach' yic mach mañ jantacoc yuninal chi'. Mañ ol q'uixvoquel-laj yuj eb' ayoch ajc'olal d'ay, ayic ol scolan sb'a d'a yichañ eb' yajal.

128

A tastac syac' Jehová

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

1 Te vach' yic junoc mach ay xivc'olal d'a Jehová, sb'eyb'alan pax schecnab'il.

2 D'a tzalajc'olal ol yab'lej sat tas syavej, te vach'ñej ol elc'ochoc.

3 Icha satan te' uva d'a spatic schiquin spat, mañ jantacoc sat syac'a', icha val chi' ol aj ix yetb'eyum. Icha svol te' olivo, icha val chi' ol ajoch oyan eb' yuninal d'a spatic smexa.

4 Icha val chi' ol aj yac'an svach'c'olal Jehová d'a junoc mach ay xivc'olal d'ay.

5 Yac'ocab'cot svach'c'olal Jehová d'a quib'añ masanto d'a tzalan Sion. Quilocab' svach'c'olal Jehová d'a Jerusalén d'a junjun c'u yacb'an pitzan oñto.

6 Olto quilec tas ol aj eb' yuninal eb' cuninal.

Ayocab' junc'olal d'a quib'añ a oñ israel oñ tic.

129

Tzoň colchajel yuj Jehová

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

1 Yictax yichb'anil, maň jantacoc yaelal ix yac'och eb' ajc'ol d'a quib'aň a oň israel oň tic. Yuj chi' a ticnaic calec icha tic:

2 Maňxo jantacoc yaelal ix yac'och eb' ajc'ol d'a quib'aň yictax d'a yichb'anil, palta maj tzac'vanlaj chi' d'ayoň.

3 Ix lajvi yich co patic smac'an eb', te nivan chequel ix aj staji schiq'uil yich co patic chi' yuj eb'.

4 Axo Jehová, tojol toni, a' ix oň colan d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal chi', xco chiocab'i.

5 A eb' ayoch ajc'olal d'a Sion, q'uixvocab' eb', b'atocab' eb' elelal.

6 Icha tz'aj aň aňc'ultac sq'uib' d'a yib'aň pat, jab'ňej sq'uib' steel, elaňchamel stacjieli, ichocab' ta' tz'aj eb'.

7 A aň aňc'ultac chi', max co jochlaj aň, max co tzec'paxlaj aň d'a manojail.

8 Maň ol yal-laj eb' anima tz'ec' d'a stz'ey aň aňc'ultac chi': Yac'ocab' syaxilal Jehová d'a yib'aň aň. Sco c'an yaxilal d'a yib'aň aň, maň xchioc eb'.

130

A Jehová yipc'olal yaji

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

1 Mamin Jehová, sval in b'a d'ayach yujto ayin och d'a vilc'olal, ichato ay in ec' d'a jun olan te jul yich svab'i.

2 Mamin, ab' in jaj ticnaic, ac'cot tz'eyan a chiquin ayic tzin avaj in c'anan a colval.

3 Mamin Jehová, q'uinaloc tato tz'ib'ab'il co chucal uuj ¿mach val ol stec'b'ej sb'a d'a ichaň?

4 Palta a d'ayach tz'ilchaj nivanc'olal cuuj, yic vach' ay elc'och d'a co sat.

5 Mamin Jehová, d'a val smasanil in c'ool tzin taňvej yic tzach javi in a colo'. Svac'och a lolonel yipoc in c'ool.

6 Mamin, ec'al in taňvan a colval d'a yichaň eb' viň staňvumal choňab' sgana spet sacb'i. Ec'alto in maclan a colval chi' d'a eb' viň staňvan eb' choňab' chi'.

7 Caq'uecoch Jehová yipoc co c'ool a oň israel oň tic, yujto ay yoq'uelc'olal, b'ecanňej sc'ool scolvaji.

8 A' ol oň colanel d'a yalaň smasanil co mul.

131

Lesal yic scac'och Dios yipoc co c'ool

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

1 Mamin Jehová, maň ac'umtacoc svutej in b'a, max vic'lajchaaň in b'a, max vac'och in b'a d'a tas nivac yelc'ochi, d'a tas max in tzac'vanlaj in b'oani.

2 Palta munil ayin eq'ui, malaj tas tzin na'a. Icha val junoc nene' slajvi schuni, chelb'ilq'ue yuj snun, icha chi' vaji.

3 Ex vetchoňab', caq'uecoch Jehová yipoc co c'ool ticnaic yed' d'a masanil tiempo.

132

A sti' Dios d'a viňaj David

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.

1-2 Mamin Jehová Te ay ip, co Diosal ach a oň yiňtil oň viňaj Jacob, nacot viňaj
David yed' syaelal. Nacot sti' viň ix yac' d'ayach ayic ix yalan viň:
3 Maň ol in och d'a yol in pat, maň ol in ec'laj jichan d'a sat in ch'at,
4 maň ol in mutz'laj in sat, maň ol ochlaj numnaj jab'oc in vayaň
5 ayic manto in b'o junoc cajnub' b'aj scajnaj Jehová co Diosal Te ay yip a oň
yiňtil oň viňaj Jacob, xchican viň.
6 A d'a Efrata ix cab' yab'ixal te' scaxail strato Dios, axo d'a yol lum smacb'en
viňaj Jaar ix ilchaj te' cuuj.
7 Coyec d'a stemplo Jehová, axo ta' tzoň emec cuman d'a yichaň.
8 Mamin Jehová, cotaň d'a a cajnub' ayňej eq'ui. Cotaň yed' te' scaxail a trato,
aton b'aj scheclajel a poder.
9 Aocab' vach'il sb'eyb'alej eb' a sacerdote. Elocab' yav eb' icxo d'a tzalajc'olal.
10 Yuj tas alnaccan d'a viň a checab' aj David, maň iq'uel a sat d'a viň rey
sic'b'ilel uuj.
11 Ach Jehová, ix ac'can a ti' d'a viňaj David d'a sjichanil to maň ol a q'uexlaj
tas ix ala', ayic ix alan icha tic: A junoc uninal ol vac'canoch reyal a
q'uexuloc.
12 Tato sc'anab'ajej in trato eb' iňtilal yed' tastac ol val d'a eb', ol ochňej eb' d'a
a despacho d'a masanil tiempo, xa chi d'a viň.
13 Mamin Jehová, a ach ix a sic'canel lum tzalan Sion yic tzach cajnaj ta', yujto
icha chi' snib'ej a c'ool.
14 Ix alan icha tic: Aton jun tzalan tic b'aj in gana tzin cajnaji. Ol in cajnaj d'a
luum yujto icha chi' ix aj schaan in c'ool.
15 Maň jantacoc vael uq'uel ol vac' d'a eb' ayec' cajan ta', ol vac'an b'ud'joc
sc'ool eb' meb'a'.
16 Ol in col eb' sacerdote. Axo eb' ol in c'anab'ajanoc, ol vac' avajq'ue eb' yuj
tzalajc'olal.
17 A d'a Sion chi', ol vac'och jun yiňtilal viňaj David reyal. A viň sic'b'ilel vuuj,
maňxa b'aq'uiň ol yactej eb' yiňtilal viň yac'an reyal.
18 A eb' ayoch ajc'olal d'a viň ol vac'can q'uixvelal eb'. Axo yopisio viň, ol
vic'chaaň, xa chican ach Jehová.

133

Te vach' tato junňej tz'aj co pensar

Sb'it viňaj David. Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Naecnab'i, maň jantacoc svach'il schaan sb'a yaj eb' sc'ab' yoc sb'a ayic
junňej tz'aj spensar eb'.
2 Lajan yed' jun perfume maň jantacoc svach'il scot jililoc d'a sjolom viňaj
sacerdote Aarón, tz'emul d'a xil sti' viň, tz'emc'och d'a spayual sjaj
spichul viň.
3 Lajan val icha yal ac'val tz'em d'a sjolom lum vitzal Hermón, tz'empax d'a
lum tzalan Sion. A b'aj ay junc'olal chi', syac'b'at svach'c'olal Jehová,
aton q'uinal d'a junelňej.

134

A svach'c'olal Jehová

Sb'it eb' israel ayic van sq'ue eb' d'a sb'eal Jerusalén.
1 Ex schecab' Jehová, alec vach' lolonel d'a Jehová chi'. Alec vach' lolonel d'ay
mach ex tze taňvej stemplo tz'ec' ac'val.
2 Iq'uecq'ue van e c'ab' d'a stojolal scajnub' Jehová, tzeyalan vach' lolonel d'ay.

3 A Jehová b'oannac satchaaň yed' lum luum tic, aocab' tz'ac'ancot svach'c'olal d'a eyib'aň masanto d'a lum tzalan Sion.

135

Te satub'tac tas sb'o Jehová

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
Ex schecab' ex Jehová, alec vach' lolonel d'ay.
2 Mach ex ayex ec' d'a yamaq'uil stemplo Jehová co Diosal,
3 alec vach' lolonel d'ay, yujto vach'. B'itanaňec d'ay yujto te ay svach'c'olal d'ayoň anima oň tic.
4 Ix oň sic'canel a oň israel oň yiňtilal oň viňaj Jacob, yic tzoň och yicoc.
5 A in tic vojtac val sic'lab'il to a Jehová co Diosal, yelxo val ec'b'al yelc'och d'a yichaň masanil comon dios.
6 Syalňej sc'ulan masanil tas snib'ej sc'ulej, vach'chom d'a satchaaň, ma d'a sat luum tic, ma d'a a' mar, ma pax d'a yich a'.
7 A' tz'ac'ancot asun b'aj slajvic'och lum luum tic. A' tz'ac'anec' copnaj leb'lon ayic syac'an ňab'. A' sjacanelta ic' b'aj molanec' yuuj.
8 A' milannaccham eb' b'ab'el unin d'a junjun patil eb' aj Egipto yed' pax sb'ab'el yune' junjun noc' snoc' eb'.
9 A d'a snaňal choňab' Egipto chi', ay juntzaň tas te satub'tac sc'ulejnac yic syac'an syaelal viň rey yed' pax eb' schecab' viň.
10 Tzijtum juntzaň choňab' satnaquel yuuj, smilannaccham eb' rey te nivac yopisio.
11 Smilnaccham viňaj Sehón, sreyal eb' amorreo yed' viňaj Og sreyal Basán yed' masanil eb' rey d'a yol yic Canaán.
12 Axo lum sluum eb' rey chi' yac'nac d'ayoň a oň israel oň tic, yic squiquejcan luum.
13 Mamin Jehová, a a b'inajnaquil malaj b'aq'uiň ol sateloc. D'a masanil tiempo ol ach nachajcotoc.
14 A Jehová sb'oan yaj oval d'a eb' schoňab', tz'oc' sc'ol d'a eb' schecab'.
15 A sdiosal eb' ch'oc choňab'il, nab'a oro, nab'a plata, anima sb'oani.
16 Ay sti' sdiosal eb' chi', palta max lolonlaj. Ay sat, palta max yil-laj.
17 Ay schiquin, palta max yab'laj, max yic'laj yic'.
18 A eb' sb'oan juntzaň yechel chi' yed' eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, lajan eb' yed'oc.
19 Ex vetisraelal, calec vach' lolonel d'a Jehová. Ex sacerdote, ex yiňtilal viňaj Aarón, alec vach' lolonel d'a Jehová.
20 Ex yiňtilal viňaj Leví, alec vach' lolonel d'a Jehová. Mach ex ay yelc'och Jehová d'a e sat, alec vach' lolonel d'ay.
21 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová d'a Sion, aton d'a Jerusalén b'aj cajan.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

136

A svach'c'olal Dios ayňejeq'ui

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová yujto te vach' spensar, yujto ayňej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
2 Aljocab' vach' lolonel d'a Dios, aton sDiosal masanil juntzaň dios, yujto ayňej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
3 Aljocab' vach' lolonel d'a Dios Yajal eb' yajal, yujto ayňej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
4 Aňej sb'oan tas te satub'tac, yujto ayňej svach'c'olal d'a masanil tiempo.

5 A' b'oannac satchaañ yed' sjelanil, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
6 A' b'oannacq'ue lum luum d'a yib'añ a' mar te jul yich, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
7 A' b'oannac c'u yed' q'uen uj, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
8 A' b'oannac c'u yic ay saquilq'uinal d'a c'ualil, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
9 A' b'oannac q'uen uj yed' q'uen c'anal yic ay saquilq'uinal d'ac'valil, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
10 A' milannaccham eb' b'ab'el unin d'a junjun pat d'a Egipto, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
11 A' ic'annaquelta eb' israel co mam quicham d'a Egipto chi', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
12 Yed' val spoder yic'naquelta eb', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
13 A' pojannac em snañal a' Chacchac Mar, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
14 A' ic'annac ec'ta eb' israel d'a snañal a' mar chi', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
15 Palta axo viñ sreyal Egipto yed' eb' soldado, b'atnaccan eb' yuuj d'a yol a' mar chi', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
16 A' ic'annac b'ey eb' schoñab' d'a tz'inan luum, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
17 A' milannaccham eb' nivac rey, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
18 A' ic'annaquel sq'uinal eb' rey te b'inajnac, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
19 Aton viñaj Sehón sreyal eb' amorreo, ic'jinaquel sq'uinal viñ yuuj, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
20 Yed' pax viñaj Og sreyal Basán, ic'jinaquel sq'uinal viñ yuuj, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
21 A' ic'annac ec' lum sluum eb' rey chi', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
22 Yac'naccan luum quicoc a oñ israel schecab' oñ tic, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
23 A' oñ naancoti ayic ayoñec' d'a scal yaelal, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
24 Ix oñ scolcanel d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
25 A' tz'ac'an tas sva eb' anima yed' noc' noc', yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.
26 Calec vach' lolonel d'a sDiosal satchaañ, yujto ayñej svach'c'olal d'a masanil tiempo.

137

Sb'ital yic cusc'olal

1 A d'a sti' a a' d'a yol yic Babilonia, oñ em c'ojan ayic ix co naancot Sion, ix oñ oc' b'ian.
2 Ix cac'q'ue locan te' arpa d'a sc'ab' te' tac'u ay d'a sti' a a' chi'.
3 A eb' ix oñ ic'anb'at icha d'a preso, ix b'uchvaj eb' d'ayoñ, ix yalan eb' icha tic: B'itanañec d'a tzalajc'olal, a sb'ital Sion tze b'itej d'ayoñ, xchi eb'.
4 ¿Tom ol co b'itej b'it yic Jehová d'a lum ch'oc choñab'il? xco chi.

5 Tato sb'at satc'olal Jerusalén vuuj, satocab' sjelanil in vach' c'ab' tic in chalan
te' varpa.
6 Tato maňxo naanoc Jerusalén vuuj, tato maňxa pax in gana d'ay d'a yichaň
pax tas snib'ej in c'ool, canocab' lotznaj vac' d'a in joom, yic vach'
maňxo ol yal-laj in b'itani.
7 Mamin Jehová, nacot eb' aj Edom, yujto ayic ix yamchaj choňab' Jerusalén,
ix yal eb' icha tic: Pojequemi, pojequemi, masanto scheclaj cimientoal
yich, xchi eb'.
8 Ex aj Babilonia, ol ex satpaxeloc. Te vach' yic mach ol ac'anec' spac chucal
tas ix oň eyutej.
9 Te vach' yic mach ol yaman eb' eyuninal, ol smac'anpoj sjolom eb' d'a
spatictac q'uen q'ueen.

138

Lesal yic ac'oj yuj diosalil

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, d'a smasanil in c'ool ol vac' yuj diosal d'ayach, ol ach in b'itej
d'a yichaň juntzaň dios.138.1
2 Ol in em cuman d'ayach d'a stojolal a templo to icňej yaji, yuj vac'an
yuj diosal d'ayach yuj a vach'c'olal, yujto tzaq'uelc'och tas tzala'. Ix
ic'chaaň a b'i yed' a lolonel d'a yib'aň masanil tastac.
3 Ix ach tac'vi d'ayin ayic ix in avaj d'ayach, ix ac'an vip.
4 Masanil eb' rey d'a yolyib'aňq'uinal tic, ol yal vach' lolonel eb' d'ayach ayic
ol yab'an eb' tas alnaccani.
5 Ol yal vach' lolonel eb' d'ayach yuj tastac a b'onac, yujto te nivan yelc'och a
b'inajnaquil.
6 Vach'chom te nivan elc'ochi, palta tz'oc' a c'ol d'a eb' anima emnaquil yeq'ui,
axo eb' syic'chaaň sb'a, max ach b'atlaj q'uelan d'a eb'.
7 Ayic ay in ec' d'a scal tas ay smay, pitzan inňej uuj, tzac'ancot a poder, tzin a
colanel d'a yoval eb' ayoch ajc'olal d'ayin.
8 Ach Jehová, ol ach och ved'oc yic vach'ňej tzin elc'och d'a tas tza na d'ayin. A
a vach'c'olal ayňejec' d'a masanil tiempo. A tastac ix iq'uel yich d'ayin,
mocab' can xepan.

139

Masanil tas yojtac Dios

Sb'it jun tic viňaj David sb'itej viň cuchb'um d'a b'it.
1 Mamin Jehová, ojtac in sic'lab'il, ix in a b'eyc'olej sic'lab'il.
2 Ojtac ayic tzin em c'ojan yed' pax yic tzin q'ue vaan. Ayocto tzojtacanel tas
tzin na'a.
3 Ojtacxo b'ajtil tzin eq'ui yed' b'ajtil svic' vip. Ojtac pax masanil tas tzin c'ulej.
4 Ayic mantzac in na tas ol vala' a achxo pax Mamin, ojtacxo.
5 Ayachňejec' d'a in patic vichaň, b'achanb'at a c'ab' d'a vib'aň.
6 Satub'tac yoch a jelanil tic, maň jab'oc snachajel vuuj, te nivan yelc'ochi, ste
sat in c'ool yuuj.
7 ¿B'ajto val ol in b'at elelal d'a Espíritu? ¿B'ajto val ol in b'at elelal d'a ichaň?
8 Tato tzin q'uec'och d'a satchaaň, ata' ayach eq'ui. Tato tzin em d'a yol luum,
ay ach pax ec'ta.
9 Tato tzin b'at d'a yichaňb'at b'aj sjavi c'u, ma tzin b'at cajan d'a sc'axepal a'
mar b'aj tz'em c'u,

138.1 **138:1** Il nota d'a Salmo 82.1.

10 palta sc'och pax a c'ab' d'ayin ta'. Tzin a quetzchaañ yed' a vach' c'ab', tzin
ic'an b'eyoc.
11 Tato tzin na in c'ub'ejel in b'a d'a scal q'uic'alq'uinal, mato a saquilq'uinal
oyanoch d'a in patic tz'och q'uic'alq'uinalil,
12 a d'ac'valil chi' max yal-laj in sc'ub'anel d'a ichañ. A q'uic'alq'uinal, lajan
yed' saquilq'uinal d'a ichañ. Malaj sq'uexañil d'ac'valil d'a ichañ, yujto
saquilq'uinalñej masanil d'ayach.
13 A ach ton ix a b'o masanil tas d'a in nivanil tic. A ach ix in a b'o d'a yol sc'ool
in nun.
14 Sval vach' lolonel d'ayach, yujto satub'tac tas tza b'o'o. Sat in c'ol in naani,
palta vojtac sic'lab'il to icha chi' yaji.
15 Ayic ix q'uib' in nivanil tic d'a yol sc'ol in nun, vach'chom mañ chequeloc,
palta mañ c'ub'eltacoc yaj d'a yol a sat.
16 A ach ix il in nivanil tic ayic manto in aljilaj. Masanil sb'isul sc'ual in
q'uinal, tz'ib'ab'il d'a yol a libro ayic mantalaj junoc c'ual svila'.
17 Ach in Diosal, max nachajel-laj vuuj tas yaj a pensar d'ayin. Mañxo
b'ischajb'enoc a pensar chi'.
18 Tato tzin och ijan in b'isani, ec'to sb'isul d'a yichañ q'uen arena. Ayic tz'el
in vayañ, ayinñej ec' d'a ichañ.
19 Ach in Diosal, iq'uel sq'uinal eb' sc'ulan chucal. Najat tzic'canel eb'
mac'umcham anima d'a in tz'ey.
20 Yujto chuc tas syal eb', tzach yalub'tañej eb' d'a chucal.
21 Mamin Jehová, tzin chac eb' tzach chacani, max in nib'ejlaj eb' ayoch
ajc'olal d'ayach.
22 Junelñej malaj in gana svil eb', aypaxoch eb' ajc'olal d'ayin valani.
23 Ach in Diosal, b'eytzitej tas vaji, il pax in pensar.
24 Ila' tato van in b'at d'a chucal b'eyb'al, tzin a cuchb'anb'at d'a sb'eal q'uinal
to ayñej d'a masanil tiempo.

140

A lesal yic sc'anji scolval Dios

Sb'it jun tic viñaj David sb'itej viñ cuchb'um d'a b'it.
1 Mamin Jehová, colinel d'a yol sc'ab' eb' sc'ulan chucal, c'ub'ej in el d'a eb'
b'aj malaj yelc'och a c'ayb'ub'al,
2 yed' d'a yol sc'ab' eb' naanñej chucal yuuj, yujto añej oval sna eb' d'a masanil
tiempo.
3 A sti' eb' icha val sti' noc' chan, a tas syal eb' icha val svenenoal sti' junoc
noc' chan smilan anima.
4 Mamin Jehová, c'ub'ej in el d'a eb' sc'ulan chucal, eb' malaj yelc'och a
c'ayb'ub'al d'ay, eb' naanñej yuuj tas tz'aj in yac'an telvoc.
5 A juntzañ eb' anima syic'chaañ sb'a chi', ix yaq'uem yaal eb' d'a yol in b'e.
6 Mamin Jehová, a d'ayach ix vala': In Diosal ach, ab' tas svala' ayic tzin avaji
svalan in b'a d'ayach.
7 Mamin Dios, ach Vajalil, in Columal to syalñej uuj, a ach ton tzin a col d'a
scal oval, xin chi.
8-9 Mamin Jehová, mañ ac' sgana eb' sc'ulan chucal, mañ ac' sgana spensar
eb' yic max yic'chaañ sb'a eb'. A eb' tzoymajoch d'ayin, sna tastac eb',
palta aocab' tas sna eb' chi' scot d'a yib'añ.
10 Emocab' tzac'ac' chac xilinac d'a yib'añ eb', b'atocab' eb' d'a scal c'ac'.
Yumjocab'b'at eb' d'a yol xab' olan, b'aj maxtzac yal-laj sq'ueta eb'.

11 Mocxob' cajnajec' eb' alum chucal lolonel d'a sat luum tic. Javocab' yaelal
d'a yib'aň eb' malaj yelc'och a c'ayb'ub'al d'ay, satocab'el eb'.
12 Vojtac a in tic to a ach tza b'o yaj yoval eb' meb'a', tza colanel eb' d'a yol
sc'ab' eb' tz'ic'ancanec' junoc tas d'a eb'.
13 A eb' anima vach' spensar, ol yal vach' lolonel eb' d'ayach. A eb' anima tojol
sb'eyb'al, ol ajňejec' eb' d'a ichaň.

141

Ay val och Jehová yipoc in c'ool

Sb'it jun tic viňaj David.
1 Mamin Jehová, sval in b'a d'ayach, cotaň d'a elaňchamel. Ab' in jaj ayic
svalan in b'a d'a ichaň.
2 Mamin, vach'ocab' sq'uec'och in lesal icha val sq'ue stab'il incienso d'a
ichaň. Axo in c'ab' mojanq'ue d'ayach, lajanocab' val icha ofrenda d'a
yemc'ualil d'a yol a sat.
3 Mamin Jehová, taňvej in ti', yic vach' maň ol val chucal lolonel.
4 Najat tzic'canel chucal d'a in pensar. Maň in a cha b'eyec' d'a chucal b'eyb'al.
Maň in a chab'at vael b'aj ay snivac vael eb' sc'ulan chucal.
5 Tato a junoc anima vach' tzin mac'ani, vach'ton tzin yutej. Tato tzin stumej,
icha val to syac'och perfume d'ayin, yuj chi' scha in c'ool. Palta tzin
lesalviňej yic vach' syamchajoch vaan tas sc'ulej eb' chuc.
6 A eb' yajalil eb' sc'ulan chucal, ol ecchajb'at eb' d'a sattac tenam, icha chi' ol
aj yilan eb' anima to yel ix vala'.
7 A sb'aquil eb', sacleminac ol ajcanb'at b'aj smucchaj eb' chamnac, icha
tz'ajcanb'at lum luum ayic sb'oji junoc olan.
8 Mamin Jehová in Diosal ach, ay val och in pensar d'ayach. A d'ayach tzin
say in colnab'il, maň in actejcani.
9 Colinel d'a syaal eb' tz'ac'an chucal d'ayin.
10 Canocab' eb' chuc chi' d'a syaal chi', a inxo jun, ol in ec'ňej.

142

A d'ayach tzin col in b'a

Slesal jun tic viňaj David ayic ix sc'ub'anel sb'a viň d'a yol q'uen ňaq'ueen yic
tzoň sc'ayb'ej.
1 Mamin Jehová, a d'ayach tzin avaji ayic svalan in b'a. Svac' val vip in c'anan
d'ayach to tz'oc' a c'ool d'ayin.
2 D'a ichaň sval in b'a, a val d'a ichaň sval vilc'olal.
3 Mamin Jehová, ayic maňxo animaoc vaj svab'i, ojtac val in b'e. A d'a jun b'e
b'aj tzin b'ati, ata' ix yaq'uem yaal eb' ajc'ol d'ayin.
4 Tzin b'at q'uelan d'a in vach', malaj junoc mach sjavi yic tz'och ved'oc.
Malaj mach tzin colani. Malaj mach tz'och ilc'olal vuuj, vach'chom tzin
chami.
5 Mamin, a val d'ayach sval in b'a, svalan icha tic: A d'ayach tzin col in b'a, a
achňej tzach in nib'ej d'a yichaň masanil tas d'a sat luum tic.
6 Cotaň q'uelan d'ayin tzin avaj d'ayach, yujto malaj vip. Colinel d'a eb' tzin
pechan b'eyec'oc, yujto te ay yip eb' d'a vichaň.
7 Ic' in elta d'a scal in yaelal in c'ana', yic vach' ol val vach' lolonel d'ayach,
axo eb' anima vach' spensar ol och oyan eb' d'a in patic ayic ol ac'an a
vach'c'olal d'ayin, xin chi.

143

A ach ayach och yipoc in c'ool

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Mamin Jehová, ab' in lesal, cham val ab'an tas svala'. Tac'vañ d'ayin, ina to
te tojol ach, tzac'anñejelc'och tas tzala'.
2 Mañ a c'anb'ej tas vaj a in a checab' in tic, yujto malaj junoc mach vach' yaj
d'a a sat.
3 Ix in pechji b'eyec' yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ix in stec'anem eb' d'a
sat luum. Ix in yac' cajnaj eb' d'a scal q'uic'alq'uinal, icha val yaj eb'
chamnacxo.
4 Mañxo animaoc vaj ticnaic svab'i, te somchajnac in c'ool.
5 Tzin nacot juntzañ c'ual ec'nac d'a peca', tzin naub'tañan masanil tas a
b'onac d'a yalañtax chi'.
6 A d'ayach tzin mojb'ejq'ue in c'ab', tzach in nib'ej val, icha val junoc lum
taquiñ luum snib'an a a'.
7 Mamin Jehová, tac'vañ d'ayin d'a elañchamel, toxo val tz'el in c'ol svab'i.
Mañ a yaej a colval d'ayin. Icha val eb' chamnac smucchajemi, icham
chi' ol in ajoc tato tza yaej a colval d'ayin.
8 Ac' in nacot a vach'c'olal d'a junjun q'uiñib'alil, ina to a ach tzach vac'och
yipoc in c'ool. Ch'ox d'ayin tas ol aj in b'eyb'ati, yujto van in lesalvi
d'ayach.
9 Mamin Jehová, colinel d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, yujto a d'ayach tzin say in
colnab'il.
10 C'ayb'ej in yic tzin b'o icha tas tza nib'ej, yujto in Diosal ach. Aocab' Espíritu
vach' tzin ic'an b'ey d'a a vach' b'eyb'al.
11 Mamin, mañ in a cha chamoc, yic vach' max alchaj chucal lolonel d'ayach.
Ic' in elta d'a scal vilc'olal, yujto vach' ach toni.
12 Yuj a vach'c'olal d'ayin, yuj chi' tza satcanel masanil eb' ayoch ajc'olal
d'ayin, yujto a checab' in.

144

A ac'oj yuj diosal

Sb'it jun tic viñaj David.

1 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová, aton tz'ac'an vip. Aton val tzin c'ayb'ani,
syac'anpax in jelanil yic vach' svac' oval.
2 Aton icha in ñaq'ueen, icha val in cuartel, in Columal paxi. A' tzin c'ub'aneli.
A' ayoch veñuloc. A' tz'ac'anoch eb' choñab' d'a yalañ in mandar.
3 Mamin Jehová ¿tas val jab'oc quelc'och a oñ anima oñ tic d'a yol a sat, yuj
chi' tzoñ a nacoti? ¿Tas val quelc'ochi yuj chi' tzoñ a ya'ilej?
4 A oñ anima oñ tic, lajan oñ icha val b'aj squic' quic', axo co q'uinal icha val
junoc eñul tz'eq'ui.
5 Mamin, jac spuertail satchaañ yic tzach emuli. Tzach emul d'a jolomtac vitz
yic sq'ue stab'il lum uuj.
6 Julemta junoc a jul-lab', aton jun c'ac' tz'ec' copnajoc, tza pechanb'at eb'
ayoch ajc'olal d'ayach d'a scal somc'olal.
7 Masanto d'a satchaañ chi' tzaq'uemta a c'ab' tzin a colanel d'a jun a' mar te
nivan, syalelc'ochi, aton eb' ch'oc choñab'il.
8 Colinel d'a eb' esalvum chi', aton eb' syic'chaañ sc'ab' syac'an sti' d'a tastac
mañ yeloc.
9 Ach in Diosal, ol in b'itej jun ac' b'it d'ayach. Ol in b'itan yed' sb'ital salterio
d'ayach.

10 Uuj val, syal yuj eb' rey, a ach ton ix in a col d'a q'uen espada tzoň
milanchamoc, a in David a checab' in tic.
11 A ticnaic, colinel d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choňab'il, eb' esalvum syac' sti' d'a
tastac maň yeloc syala'.
12 Q'uib'ocab' eb' cuninal icha val tas tz'avchaj to ya ilab'il. A eb' ix quisil
lajanocab' eb' ix icha junoc yoyal templo tzeyb'il, te vach' yilji.
13 A co pat, b'ud'jinacocab'el yuj junjun macaň vael. A noc' co calnel,
q'uib'ocab' sb'isul noc' d'a smilal. Maňxo b'ischajb'enocab' tz'aj sb'isul
noc' co vacax.
14 Uneviocab' noc', mocab' toňejoc tz'ec' sti' noc'. Malajocab' mach tz'el yav
d'a yol scalleal co choňab' yuj yaelal.
15 Yelxo val te vach' yic junoc choňab' to icha chi' yaji. Yelxo val te vach' yic
junoc choňab' to a Jehová ayoch sDiosaloc.

145

B'itanocab' masanil anima d'a Jehová

B'it yic aloj vach' lolonel, yic viňaj David.
1 Ach in Diosal, a ach ton in Reyal ach, ol valcanel a b'inajnaquil. D'a masanil
tiempo ol vac' yuj diosal d'ayach.
2 Junjun c'u ol val vach' lolonel d'ayach. Ol ach vic'anchaaň d'a masanil
tiempo.
3 Mamin Jehová, te nivan ton elc'ochi, a moj ton val yalchaj vach' lolonel
d'ayach. A a b'inajnaquil, maňxo b'ischajb'enoc.
4 A eb' mamab'il, ol yalel yab'ixal tastac tza c'ulej d'a eb' yuninal. Axo eb'
uninab'il chi', ol yal pax eb' d'a eb' yixchiquin.
5 Ol yalel yab'ixal a tziquiquial eb', aton te nivan yelc'ochi, a inxo jun, ol in
naub'taňej tas satub'tac tza c'ulej.
6 Ol alchajel yab'ixal tas satub'tac ix a c'ulej, te ay pax smay. A inxo tic, ol valel
a b'inajnaquil.
7 Ol alchajel yab'ixal jantac a nivan vach'c'olal, te chaaň ol aljoc to te vach'
ach toni.
8 Mamin Jehová, te nivan ton a vach'c'olal, ay pax oq'uelc'olal, maň
elaňchameloc scot oval, tz'oc'ňej a c'ool d'ayoň.
9 Mamin Jehová, yelxo val te vach' ach d'a masanil anima. Masanil tas a
b'onac, te xajan uuj.
10 Mamin Jehová, masanil tastac b'ob'il uuj, yalocab' vach' lolonel d'ayach.
Yac'ocab' yuj diosal eb' a choňab' d'ayach.
11 Yalocab'el eb' to te vach' ac'an yajalil. Yalocab' vach' lolonel eb' d'a tas ix a
c'ulej, a sch'oxanel a nivan poder.
12 A yab'ixal a poder yed' a b'inajnaquil d'a opisio, ol yab' eb' anima.
13 A opisio ayňej ec' d'a junelňej, Yajal ach d'a masanil tiempo. A ach tic
tzac'ňejelc'och tas tzala'. Te vach' ach yed' masanil tas a b'onac.
14 Mamin Jehová, tzac' yip eb' toxo val stelvi, tzic'an q'ue vaan eb' tz'ixtaxi.
15 A masanil eb' anima, staňvej a colval eb', yujto a ach tzac' svael eb' d'a
stiempoal.
16 Elb'enňej tas uuj d'a smasanil a c'ool, tzac'an svael masanil tas pitzan.
17 Mamin Jehová, tojolton a b'eyb'al, te ay a vach'c'olal d'a tas a b'onaccani.
18 B'ecanňej a c'ol a colvaj d'a eb' syal sb'a d'ayach d'a smasanil sc'ool.
19 Mamin Jehová, tzac' tas icha sgana eb' ay xivc'olal d'ayach. Ayic sc'anan
eb', tzab'i tza colan eb'.

20 Mamin Jehová, tzil eb' tzach xajanani. Axo eb' sc'ulan chucal jun, tza satel eb'.
21 Mamin Jehová, sval vach' lolonel d'ayach. Axo pax masanil tas b'ob'il uuj, yalocab' vach' lolonel d'ayach ticnaic yed' d'a masanil tiempo.

146

Aloj vach' lolonel yuj tas sb'onac Dios

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
D'a val smasanil in c'ool ol val vach' lolonel d'a Jehová.
2 Yacb'an pitzan into ol val vach' lolonel d'ay. Yacb'an ayinto eq'ui, ol in b'itan d'a in Diosal.
3 Maň eyac'och anima nivan yelc'och yipoc e c'ool, yujto animaňej eb', yuj chi' max yal-laj scolvaj eb'.
4 Ayic scham eb', tz'ochcan eb' pococal. A d'a jun c'u chi' slajvicanel tastac sna eb' sc'ulej.
5 Te vach' yic mach schaan scolval sDiosal viňaj Jacob. Aňej Jehová Dios chi' ayoch yipoc sc'ool.
6 A Jehová b'oannac satchaaň, lum luum, a' mar yed' masanil tastac ay d'a junjun macaň chi'. Tz'elňejc'och tas syala'.
7 A' sb'oan yaj b'aj tz'ixtaj eb' anima, syac'anpax svael eb' ay svejel. A' scolanel eb' ayoch d'a preso.
8 A Jehová sjacan sat eb' max ujilaj yilani, squetzan q'ue vaan eb' stelvi. Xajan eb' anima vach' spensar yuuj.
9 A Jehová scolan eb' anima ch'oc choňab'il. Aňejton pax a' tz'ilan eb' unin chamnac smam yed' eb' ix ix chamnac yetb'eyum. Palta tz'ac'ji somchaj eb' sc'ulan chucal yuuj.
10 Ex aj Sion, a Jehová ol ac'an Yajalil d'a masanil tiempo. A co Diosal ol och Reyal d'a junelňej.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

147

A svach'c'olal Dios d'a Jerusalén

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
Maňxo jantacoc svach'il co b'itan b'it d'a co Diosal. Smojton val co b'itan d'ay yed' juntzaň b'it te vach'.
2 A Jehová sb'oanxi Jerusalén, ol smolb'ejxicot eb' quetisraelal sacleminac yajcanb'ati.
3 A tz'ac'an snivanil sc'ol eb' pitz'anoch cuselal d'a spixan. A' tz'aňtan syaelal eb' chi'.
4 A' na'annac jantac sb'isul q'uen c'anal sb'onac, yac'annacoch sb'i junjun q'ueen.
5 Yelxo val te nivan yelc'och co Diosal tic, nivan spoder, malaj slajvub'al sjelanil.
6 A' tz'ic'an q'ue vaan eb' anima emnaquil yeq'ui, palta a eb' sc'ulan chucal, tz'ic'chajcanem eb' sic'lab'il yuuj.
7 Co b'itejec Jehová yic scac'an yuj diosal yed' te' arpa sco b'itejec.
8 A' tz'ac'anoch asun d'a satchaaň, slajvi chi' syac'ancot ňab' d'a sat luum tic. A' tz'ac'an q'uib' aň aňc'ultac d'a tzalquixtac.
9 Aňejton pax a' tz'ac'an svael noc' noc' yed' noc' yunetac joj ayic tz'el yav noc' yuj vejel.

10 A Jehová, max tzalajlaj yed' eb' anima tz'ac'anoch yip noc' chej, ma yipal
eb' soldado yipoc sc'ool.
11 Palta stzalaj yed' eb' ay xivc'olal d'ay, aton eb' tz'ac'anoch svach'c'olal yipoc
sc'ool.
12 Ex aj Jerusalén, calec vach' lolonel d'a Jehová. Ex aj Sion, co b'itejec co
Diosal.
13 A' tz'ac'anoch yip yijchuloc spuertail choňab' Jerusalén, syac'anpax
svach'c'olal d'a eb' cuninal.
14 A' tz'ac'an junc'olal d'a yol smacb'en co choňab' tic, syac'anpax b'ud'joc yuj
ixim trigo te vach'.
15 A' tz'ac'ancot slolonel d'a sat luum tic, elaňchamel tz'elc'ochi.
16 A co Diosal tz'ac'ancot q'uen sacb'acom icha yilji sac lana. A' tz'ac'anoch
q'uen cheev pococal, icha q'uen tic'aq'uil taaň tz'ajcan q'ueen.
17 A' tz'ac'ancot q'uen sacb'at icha q'uen cotac q'ueen. Axo val sical q'ueen,
malaj junoc mach stechaj yuuj.
18 Syalanpaxi to tz'ulaxb'at q'ueen, syac'ancot ic', yic sb'ey yalil q'ueen chi'.
19 A slolonel yed' sc'ayb'ub'al, ix yac' cojtaquejel a oň israel yiňtilal oň viňaj
Jacob tic.
20 Maň ichocta' ix yutej d'a junocxo nación. Maj yojtaquejel-laj sc'ayb'ub'al co
Diosal juntzaňxo choňab' chi'.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

148

Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová‘R'yuj tas sb'onac

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová masanto d'a schaaňil satchaaň.
2 Alec vach' lolonel d'ay masanil ex yángel. Alec vach' lolonel masanil ex
soldadoal satchaaň.
3 Ic'chajocab' chaaň Jehová yuj c'u yed' q'uen uj. Ic'chajocab' chaaň yuj q'uen
nitc'anal te vach' yilji yoc.
4 Ic'chajocab' chaaň yuj satchaaň, to chaaň ay yed' pax yuj a a' ayec' d'a yib'aň
satchaaň chi'.
5 Alchajocab' vach' lolonel d'a Jehová, yujto toňej ix yala' ix b'ocan smasanil.
6 A' ix b'oancan masanil juntzaň chi' d'a yed'tal yic vach' ayec' ta' d'a masanil
tiempo, ix yac'ancanoch d'a sleyal to malaj b'aq'uiň ol q'uexchajoc.
7 Yalocab' vach' lolonel d'a Jehová masanil tastac ay d'a sat luum tic, noc'
nivac noc' ay d'a yol a' mar yed' pax noc' ay d'a sjulal yich a',
8 yed' leb'lon, q'uen sacb'at, q'uen sacb'acom, q'uic'al asun yed' chacxuxum
ic', c'anab'ajumocab' syutej sb'a d'a slolonel Jehová chi'.
9 Yalocab' vach' lolonel lum nivac vitz d'a Jehová, lum tzalquixtac, te te' syac'
sat, te' c'ute',
10 yed' noc' c'ultaquil noc', noc' molb'etzal noc', noc' sňervi, ma sjachvi yed'
pax noc' much.
11 Ex sreyal yolyib'aňq'uinal tic, ex anima d'a junjun choňab', ex yajal yed' ex
tze b'o yaj eb' choňab',
12 ex vinac, ex ix, ex ichamtac anima yed' pax ex unin, alec vach' lolonel d'a
Jehová e masanil.
13 Alec vach' lolonel d'a Jehová e masanil yujto aňej te b'inajnac. A stz-
iquiquial ay masanto d'a yib'aň satchaaň yed' d'a yib'aň lum luum tic.
14 A' ix ac'an quipal a oň schoňab' oň tic. Calec vach' lolonel d'ay a oň israel
oň tic, a oňton te xajanab'il oň yuuj.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

149

A Dios b'oannac masanil

1 Calec vach' lolonel d'a Jehová.
Co b'itejec ac' b'it d'a Jehová. Co b'itejec b'it d'ay b'aj molan oñ ec' a oñ yic oñxo tic.
2 Ex vetisraelal, coñ tzalajec yed' co Diosal chaannaquel yich co nación tic. Coñ tzalajec yed' co Reyal a oñ aj choñab' Sion oñ tic.
3 Coñ q'ueec cheneljoc scalanec vach' lolonel d'a Jehová, yic scac'an ejmelal d'ay. Coñ b'itanec d'ay yed' te' arpa yed' pandereta,
4 yujto stzalaj qued'oc a oñ schoñab' oñ tic. Ol yac' co tzalajc'olal a oñ emnaquil oñ tic, yujto ol yac' co colnab'il.
5 Yuj snivanil yelc'och Jehová, coñ tzalajec a oñ yic oñxo tic. Añejtona' coñ b'itanec d'ay yuj tzalajc'olal ayic tzoñ vaycan ochi.
6 Q'ueocab' cav co b'itan d'a Dios, axo jun q'uen espada ay ye d'a schab'il pac'añ yamb'il cuuj,
7 yic scac'anec' co pac d'a eb' ch'oc choñab'il, scac'anoch yaelal d'a juntzañ nación,
8 yic vach' tz'och q'uen cadena d'a sreyal eb' yed' d'a eb' anima ay yopisio d'a scal eb',
9 yic scotcan yaelal d'a yib'añ eb', aton tz'ib'yajcani. A jun nivan opisio tic syac' Dios d'a masanil eb' sc'anab'ajan d'ay.
Calec vach' lolonel d'a Jehová.

150

Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová

1 Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová.
B'itanañec d'a Dios d'a scajnub'. B'itanañec d'ay yujto te nivan sb'inajnaquil d'a satchaañ.
2 B'itanañec d'a Dios yuj tas satub'tac sb'o'o. B'itanañec d'ay yuj sb'inajnaquil, malaj junoc mach lajan yed'oc.
3 B'itanañec d'ay yed' q'uen trompeta. B'itanañec d'ay yed' te' arpa yed' pax salterio.
4 B'itanañec d'ay yed' pandereta, tzex q'uepax cheneljoc yuj tzalajc'olal. B'itanañec d'ay yed' flauta yed' pax juntzañ yamc'ab' yic b'it ay sch'añal.
5 B'itanañec d'ay yed' q'uen platillo tziñiñi sc'añi. B'itanañec d'ay yed' q'uen platillo chaañ sc'añi.
6 Masanil tastac syic' yic', b'itanocab' d'a Jehová.
Aljocab' vach' lolonel d'a Jehová.

A Ch'aň Libro
PROVERBIOS

Proverbios sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'ab'il juntzaň macaňil jelanil, vach' pensaril yed' tas tz'aj yoch ejmelal d'a Dios. A juntzaň lolonel tic tzijtum el c'anb'il ayic tz'ac'ji c'ayb'ub'al d'a eb' anima d'a peca'. A juntzaň cotac c'ayb'ub'al tic, aton scuch Proverbios. Nivan syalcot yuj tas tz'och cuuj d'a junjun c'u. B'ab'el syac' co nacoti, tato sco nib'ej jelan tz'aj co pensar, nivanocab' yelc'och Dios d'a yol co sat, co c'anab'ajejocab'i.

Syalanpaxcot yuj vach' b'eyb'al, yic vach'ňej cac'an yed' Dios, ac'umocab' razón scutej co b'a, vach'ocab' pax caj yed' eb' quetanimail. A val juntzaň lolonel tic syala' tas val syutej sb'a eb' jelan spensar. A juntzaň lolonel tic syalcoti tas val smoj sc'ulej junjun anima yed' yuninal yed' yisil. Syalanpax yuj vach' pensaril sc'anchaj d'a junjun choňab', ma d'a juntzaňxo anima. Syalanpaxi to yovalil sco taňvej co b'a yed' co nivanil, emnaquil scutej co b'a, nivan scutej co c'ool, ayocab' yelc'och eb' meb'a' d'ayoň, ayocab' pax yelc'och eb' yajal d'ayoň yed' pax eb' camigo.

Ay juntzaň versículo tz'alan d'a jun libro tic to yed' sjelanil Dios sb'onac masanil tastac ay d'a yolyib'aňq'uinal tic.

Yichb'anil lolonel

1 A sc'ayb'ub'al viňaj Salomón, aton viň yuninal viňaj David sreyal Israel.
2 Ix tz'ib'chajcan juntzaň lolonel tic yic vach' snachajel jelanil yed' c'ayb'ub'al, yic scolvaji, yic vach' snachajel juntzaň lolonel ay yelc'och cuuj.
3 Yuj chi' syal co b'eyb'alan jelanil, vach'ilal yed' tojolal icha val yaji.
4 In gana to sjelanb'i spensar eb' quelemtac, eb' mantalaj spensar, to tz'ac'ji yojtaquejel eb', yic syil sb'a eb'.
5 Yab'ocab' juntzaň tic eb' ay spensar yic vach' ste ojtaquejel eb'. Yab'ocab' pax eb' jelan yic vach' ste jelanb'i eb' yuuj.
6 A juntzaň lolonel tic scolvaj qued'oc yic snachajel cuuj tas syalelc'och juntzaň lolonel satub'tac yed' ajaltac, aton tas syal eb' jelan.
7 Tato sco nib'ej jelan tzoň aji, ayňejocab' yelc'och Jehová d'a co sat. Tato sco nib'ej maň pensaril jun, co patiquejocab' el jelanil yed' c'ayb'ub'al tz'alchaji.

A razón tz'ac'ji d'a eb' quelemtac

8 Ach vuninal, cha ab' a c'ayb'ub'al svala', maň a patiquejel razón syac' ix a nun d'ayach.
9 Yujto a juntzaň co c'ayb'ub'al tic ol b'o a b'eyb'al yuuj, icha val junoc mach te vach' tz'aj sb'oan sb'a yed' spichul.
10 Tato a eb' chuc sb'eyb'al tzach montanb'ati, maň ach b'atoc.
11 Q'uinaloc ay b'aj syal eb' d'ayach icha tic: Ochaň qued'oc yic vach' b'at co maclejec d'a yol b'e, yic sco mac'cham junoc anima tz'ec' ta'.
12 Malaj tas naan yuuj, ol co yamani, ol co mac'anchamoc.
13 Ichato chi' b'ian ol quic'ancan masanil macaňil b'eyumal, ol co b'ud'an co pat yuj masanil tas ol quelq'uej chi'.
14 Cotaň, ochaň qued'oc, ol cac'an ic d'a tastac ol quic'a', q'uinaloc xchi eb'.
15 Palta ach vuninal, maň ach b'at yed' eb'. B'esel a b'a d'a yol sb'e eb'.
16 Yujto axoňej chucal syac' yip eb' sc'ulani, toxoňej snanon sc'ool eb' smac'ancham anima.
17 Tato syil junoc noc' much yem syaalil, nab'aňej am tz'emi.

18 Palta a juntzañ vinac chi', a syaalil eb' syaq'uemi, añeja' eb' ol smilcham
sb'a d'ay.
19 A eb' snib'ej tz'och b'eyumal d'a spatic chucal, ol c'och ijan ol cham eb' yuj
schuc b'eyb'al chi'.

Avtab'il oñ d'a jelanilal

20-21 A d'a yoltac calle, b'aj sja b'e, d'a mercado yed' d'a yalñej b'aj smolb'ej
sb'a eb' anima, tzoñ yavtej Dios yic syac'an co razón. Syalan icha tic:
22 A ex quelemtac ex tic, ex mantalaj e pensar, toxonton b'uchumtac ex,
¿b'aq'uiñ ol eyactejcan e nib'an e mañ pensaril chi'? ¿b'aq'uiñ ol
eyactejcan e b'uchvaji yed' e paticanel jelanil?
23 Chaec eyab' tas b'aj ol ex in cacha', tato icha chi', ol vac' in razón d'ayex, ol
vac' eyojtaquejel in lolonel.
24 A in tic tzex vavtejcoti, palta malaj e gana tze cha eyab'i.
25 Tze patiquejel tas svala', max yal e c'ol tzex cachji.
26-27 Yuj chi' ol ex in tzetzej ayic ol ja chucal d'a eyib'añ, ayic ol ja xivc'olal,
yaelal, ilc'olal yed' cusc'olal d'a eyib'añ, icha tz'aj sja junoc chacxuxum
ic' slajanel masanil tastac. Ayic van e cham yuj xivelal chi', toxoñej ol
in b'uchvaj d'ayex.
28 A d'a jun c'ual chi', ol ex te avaj d'ayin, palta mañxo ol in tac'voclaj d'ayex.
Ol eyal e b'a d'ayin, palta mañ ol vab'laj.
29 Yujto tze patiquejel jelanil, malaj e gana ay velc'och d'a e sat,
30 malaj e gana tzeyab' tas svala', tze patiquejel e cachnab'il svac'a',
31 yuj chi' ol eyab' syail yuj e b'eyb'al chi', ol ex somchajchaañ yuuj.
32 A eb' mantalaj spensar, ol cham eb' yuj smañ pensaril. Ol satel eb' chuc
spensar, yujto malaj yelc'och razón tz'ac'ji d'a eb'.
33 Axo pax eb' schaan yab' tas svala', junc'olal ol aj eb', malaj b'aj ol xiv eb',
xchi Dios.

2

A tas squic' d'a jelanil

1 Ach vuninal, ac'och juntzañ in lolonel tic d'a a c'ool, sic'can juntzañ in
checnab'il tic d'a a pensar.
2 Maclej ab' jelanil svala', ac' ip a naaneli.
3 D'a smasanil a c'ool tza c'an a jelanil yic ol ach jelanb'oc.
4 Ac' ip a sayaneq'ui, icha tz'aj saychaj q'uen plata, ma junoc b'eyumal to
c'ub'aneli.
5 Icha chi' ol aj snachajel uuj, tas ol aj a c'anab'ajan Jehová yic tzojtaquejel d'a
val yel.
6 A Jehová tz'ac'an jelanil. Yuj slolonel scojtaquejel smasanil, syac'an je-
lanb'oc co pensar.
7 A Jehová tz'ac'an sjelanil eb' tojol sb'eyb'al, aton eb' max esanlaj.
8 A Jehová stañvan eb' vach' syutej sb'a, aton eb' sc'anab'ajani.
9 Yuj chi' tato tza maclej ab' in checnab'il, ol ojtaquejel tojolal yed' tas smoj
tza c'ulej, yic vach' ol aj a b'eyb'al.
10 Icha chi' ol aj sjelanb'i a pensar, ol ach tzalaj yed' tas ojtac chi'.
11 A jelanil yed' vach' pensaril, aton juntzañ chi' ol ach colanoc.
12 A yuj juntzañ chi' ol iq'uel a b'a d'a juntzañ chuc b'eyb'al yed' d'a yol sc'ab'
eb' anima chuc spensar.
13 A eb' anima añej chucal sc'ulej chi', syactejcan vach' b'eyb'al eb'.
14 Stzalaj val eb' yed' schuc b'eyb'al chi', ste q'uechaañ eb' yed' sb'eyb'al malaj
svach'il chi'.

15 D'a sb'eyb'al eb' chuc chi' syac'och spensar, syactancan jun b'eyb'al eb' vach'.
16 A jelanil yed' vach' pensaril, ol ach scolel d'a yol sc'ab' eb' ix ix ayxo yetb'eyum, aton eb' ix ajmul ix vach' smontan yed' slolonel te vach',
17 to yactejnaccan yetb'eyum yic'nac d'a scob'esal, sb'atcan satc'olal sti' yac'naccan d'a yichañ Dios.
18 Tato tzach b'at d'a sb'eal spat eb' ix chi', van a b'atcan d'a sb'eal chamel.
19 A mach tz'ochcan d'a yol spat eb' ix, mañxa b'aq'uiñ tz'elxita eb', maxtzac yal-laj scajnajxi d'a vach' d'a yolyib'añq'uinal tic.
20 Tato tza cha ab' jelanil chi', ol a b'eyb'alej sb'eyb'al eb' tojol spensar.
21 A eb' tojol syutej sb'a, eb' malaj jab'oc spaltail, najtil ol ec' eb' d'a yolyib'añq'uinal tic.
22 Axo eb' chuc sb'eyb'al yed' eb' ixtum anima, ol ic'joquel eb' d'a yolyib'añq'uinal tic icha co toc'anq'ueta junoc añ añc'ultac.

3

A tas scutej quic'an co jelanil

1 Ach vuninal, mañ ac' sat a c'ool d'a juntzañ in c'ayb'ub'al tic. Sic'can in checnab'il tic d'a a pensar,
2 yic vach' ol najatb'oc a q'uinal yuuj, tzalajc'olalñej ol ach ec'oc.
3 Mañ actejcan a b'eyb'alan vach'il, tza c'anab'ajejñej tas ix ala'. Cham val a naani, satta a c'ool d'ay.
4 Yuj chi' vach' ach ol ach yil Dios, ol ach b'inajpax yuj eb' anima.
5 Ac'ñejoch a pensar d'a Jehová, mañ ac'och a jelanil yipoc a c'ool.
6 Nacot Jehová d'a masanil tas tza c'ulej yic vach' a ol colvaj ed'oc d'a smasanil.
7 Mañ a na' to te jelan ach, nivanocab' yelc'och Jehová d'ayach, tziq'uel a b'a d'a scal chucal.
8 Tato icha chi' tza c'ulej, junc'olal ol ach ajoc, tec'an ol ach ajoc.
9 Ch'oxeli to nivan yelc'och Jehová d'ayach. Tzac'an junoc ofrenda d'ay d'a tas ay d'ayach yed' pax d'a juntzañ sb'ab'el sat tas tzavej.
10 Tato icha chi' tza c'ulej, malaj b'aq'uiñ ol yac' palta a vael yed' tas tzuq'uej.
11 Ach vuninal, mañ a patiquejel scachnab'il Jehová, mocab' cot oval ayic tzach stumani.
12 Yujto a eb' xajanab'il yuuj, aton eb' chi' scacha', icha val tz'aj scachan yuninal junoc mamab'il to stzalaj yed'oc.
13 Tzalajc'olal yic eb' syic' sjelanil, aton eb' te ay spensar.
14 Yujto a tas tz'ic'ji d'a juntzañ chi' yelxo te vach' d'a yichañ tas tz'ic'ji d'a q'uen plata, ma q'uen oro.
15 A jelanil chi', yelxo val te vach' d'a yichañ svach'il yilji q'uen tz'och colc'ab'il. Max yal-laj co lajb'an jun jelanil chi' yed' juntzañxo tastac te nib'ab'il.
16 Yuj jelanil chi' ol najatb'oc a q'uinal, yuuj ol ic' a b'eyumal, ol ach b'inaj pax yuuj.
17 Tato sco b'eyb'alej jelanil, tzalajc'olal tzoñ eq'ui, junc'olal tzoñ aji.
18 Tato tz'ilchaj jelanil cuuj, ay co q'uinal, vach' ol oñ ec'oc, tzalajc'olal quico'.
19 A Jehová ix b'oan satchaañ yed' sat lum tic yuj sjelanil yed' yaj pensaril.
20 Yuj sjelanil chi' sq'ueul sjaj a a', scotpax yal ac'val d'a scal asun.
21 Ach vuninal, mañ actejcan a jelanil yed' a vach' pensaril, mañ iq'uel a sat d'ay.
22 Yujto ol najatb'oc a q'uinal yuuj, vach' ol ach elc'och d'a sat eb' anima yuuj.
23 Te junc'olalñej ol ach ec'oc, malaj b'aq'uiñ ay tas ol ach ic'anoc.

24 Ayic ol ic'an ip, malaj mach b'aj ol ach xivoc, d'a tzalajc'olal ol ach vayoc.
25-26 Yujto ayoch Jehová yipoc a c'ool, yuj chi' maň ol ach schacan d'a junoc
yaal, maň ol a na' to ay tas ol ja d'a ib'aň, icha sja d'a yib'aň eb' chuc
sb'eyb'al.
27 Maň ach b'at mican d'a eb' sc'anan colval d'ayach tato syal tzach colvaj d'a
eb'.
28 Tato syal a colvaj ticnaic, mocab' ala' to q'uic'anto tzach colvaji.
29 Maň a na ac' chucal d'a eb' cajan d'a a lac'anil, yujto malaj schab'c'olal eb'
d'ayach.
30 Maň ic'b'at eb' etanimail d'a yichaň eb' yajal tato malaj tzach yutej eb'.
31 Maň a nib'ejoch b'eyumal icha syutej sb'a eb' malaj jab'oc yoq'uelc'olal,
maň a c'ulej icha sb'eyb'al eb' chi'.
32 Yujto max scha sc'ool Jehová eb' chuc syutej sb'a chi', axo pax eb' vach'
syutej sb'a, vach' yac'an yed' eb'.
33 Scot scatab' Jehová d'a yib'aň eb' chuc sb'eyb'al yed' d'a yib'aň eb' cajan
yed' eb', axo pax d'a eb' tojol sb'eyb'al, syac' svach'c'olal.
34 Sb'uchvaj Jehová d'a eb' b'uchumtac, axo d'a eb' emnaquil syutej sb'a, syac'
svach'c'olal.
35 A eb' sb'eyb'alan vach'il, ol ic'jocchaaň eb', axo eb' chuc spensar, ol ac'joc
q'uixvelal eb'.

4

A vach'ilal sco cha yuj jelanil

1 Ex vuninal, chaec eyab' in lolonel svala'. Maclejec eyab'i yic vach' ol
jelanb'oc e pensar yuuj.
2 A c'ayb'ub'al te vach' svac' d'ayex, yuj chi' tzeyailejňej d'a masanil tiempo.
3 Ayic quelem unin in, ayinto ec' d'a yol spat in mam, yelxo val xajanab'il in
yuj ix in nun.
4 A d'a jun tiempoal chi', icha tic ajnac yac'an in c'ayb'ub'al viň in mam.
Yalannac viň icha tic: Sic'can in lolonel tic d'a a pensar, c'anab'ajej tas
sval tic, yic vach' ay a q'uinal.
5 Cha a jelanil yed' a vach' pensaril, maň ac'b'at in lolonel tic satc'olal.
6 Xajanej a jelanil, maň a patiquejeli, yujto ol ach colchaj yuuj.
7 Yovalil tza sayec' jelanil d'a junjun c'u. Vach'chom ajaltac tz'aj yilchaj uuj,
palta te vach' ama tato a tza b'ab'laj sayejec' d'a yichaň juntzaňxo tas
ay d'ayach.
8 Nib'ejoch jelanil, yic vach' ol ach ic'jocchaaň yuuj, yic vach' nivan ol aj
elc'och d'a yol sat eb' etanimail.
9 A yuj jelanil chi', vach' ol ach elc'ochoc, ol och q'uelan eb' anima yuj a jelanil
chi', xchican viň in mam chi' d'ayin.
10 Axo ticnaic ach vuninal, cha val ab' juntzaň in lolonel tic, yic vach' ol
najatb'oc a q'uinal.
11 A in ol ach vic' b'ey d'a sb'eyb'al eb' jelan, ol vac'an a b'eyb'alej tojolal.
12 A d'a tojol b'eyb'al chi', malaj tas ol ach yamanoch vaan, vach'chom
yelc'olal ol ach b'atoc, palta maň ol ach telvoclaj.
13 Ac'och a pensar d'a c'ayb'ub'al tic, maň a patiquejeli. Yelxo val tza b'eyb'alej
yic vach' ay a q'uinal.
14 Maň ach b'at tzac'an d'a spatic eb' chuc sb'eyb'al, maň a c'ulej icha tas
sc'ulej eb'.
15 B'esel a b'a d'a scal eb', ac' ip a b'eyb'alan vach'il.

16 Max ochlaj svayaň eb' tato max sc'ulej chucal eb', max yic'laj yip eb', tato
malaj junoc mach syixtej eb'.
17 A chucal yed' ixtoj anima, a juntzaň chi' svael eb' yaji.
18 A sb'eyb'al eb' tojol spensar, lajan icha ayic vanto sacb'i masanto sq'ue c'u,
scheclaj spatic yichaň eb' yuuj.
19 Axo sb'eyb'al eb' chuc spensar jun, lajan icha yic tzoň b'eyec' d'a scal
q'uic'alq'uinal, maň chequeloc b'aj sco tenoch coc.
20 Ach vuninal, cha ab' in lolonel tic, maclej val ab' sic'lab'il.
21 Mocab' iq'uel a sat d'ay, sic'can d'a a pensar,
22 yujto a juntzaň lolonel tic tz'ac'an sq'uinal eb' tz'ilchaj yuuj.
23 Tza ya'ilej a pensar d'a yichaň masanil tastac ay d'a yolyib'aňq'uinal tic,
yujto a a pensar chi' tzach cuchb'an d'a vach'il, ma d'a chucal.
24 Maň esalvumoc tzutej a b'a, maň a comon alej pax chucal lolonel.
25 Te tojolňej tzach b'at d'a ichaň d'a sb'eal vach'il, maň ach b'at q'uelan d'a
tas malaj svach'il.
26 Tza ya'ilej val tas tza c'ulej icha val co sic'lan co b'e b'aj tzoň b'eyi, aocab'
val sb'eal vach'il b'aj tzach ochi.
27 Maň ach elcan d'a jun b'e te tojol, maň ach b'atcan d'a sb'eal chucal.

5

Tzil val a b'a d'a eb' ix ix chuc spensar

1 Ach vuninal, cha ab' in jelanil tic, scham val a maclan ab' in razón vach'
svala'.
2 Icha chi' ol aj snachajel uuj, ol yal a lolon yed' jelanil.
3 A junoc ix ix ay yetb'eyum, te vach' slolon ix, c'ununi slolon ix yic tzach
smontejb'at ix d'a chucal.
4 Axo d'a slajvub'al, lajanxo tz'aj ix icha aň ixaj te c'a', icha val tz'aj co lajvi yuj
q'uen espada chab' ye.
5 A mach sb'eyec' yed' jun ix ix chi', ol chamoc. A sb'eyb'al jun ix ix chi', b'eal
chamel yaji.
6 A d'a ix chi' malaj yelc'och sb'eal q'uinal, max snalaj ix tato vach', mato chuc
sb'eyb'al ix chi'.
7 Yuj chi' ach vuninal, ab' tas svala'. Maň ic'canel a b'a d'a a cachnab'il svac'
tic.
8 Najat tzach el d'a stz'ey ix ay yetb'eyum chi', xach c'ochta val d'a spuertail
spat ix.
9 Tato maay, ol satel a b'inaj d'a vach'il, elaňchamel ol ach cham yuj junoc viň
malaj yoq'uelc'olal.
10 Tato icha chi' tza c'ulej, jantacňej a b'eyumal ix ilchaj uuj ayic ix ac'an val
ip a munlaji, ol ac'canb'at d'a yol sc'ab' junoc ch'oc animail.
11 Tato tza c'anab'ajej tas syal ix, toxoňej ol ach oc'canec'oc, jab'jab'il ol
lajvoquem a nivanil.
12 Axo ol alan icha tic: ¿Tas val yuj ix in patiquejel in cachnab'il? ¿Tas val yuj
maj in c'anab'ajej?
13 Maj yal in c'ool ix in cha vab' tas ix yal eb' in c'ayb'umal, octom ix in cha
vab' d'a eb'.
14 Axo ticnaic jab'xoňej maj in juviel d'a yichaň masanil choňab' d'a junelňej,
xa chama.
15 Uc' a a' ictaxon yaji yic vach' tz'ec' staquiňal a ti'. (Syalelc'ochi aňej yed' ix
etb'eyum tzac' a gana.)
16 ¿Tas val yuj ol aj uninal yed' eb' ix ix tz'ec' d'a yoltac calle?

17 Vach' scolvaj eb' uninal ed'oc, d'a yichañ junocxo mach b'aj scolvaj eb' uninal chi'.
18 Tzalajañ, ayocab' uninal yed' ix etb'eyum chi', aton ix, ix ic' a b'a yed'oc ayic quelem achto.
19 Vach'ocab' yilji ix d'a yol a sat, icha val junoc noc' c'ultaquil chej. Mocab' lajvoc a tzalajc'olal d'a ix, ayocab' a tzalajc'olal chi' yujto xajan ach yuj ix.
20 Ach vuninal, mañ ac' somchajel a pensar yuj junoc ix ix ayxo yetb'eyum. ¿Tas yuj ol ach och chelchel d'a junxo ix ix chi'?
21 A Jehová van ton yilan co b'eyb'al junjun oñ, malaj junoc tas max uji yilani.
22 A eb' chuc, añeja' schucal eb' chi' ol ac'an juvoqueloc. Añeja' schucal eb' chi' ol tzec'anoc, icha co tzec'ji d'a junoc lasu.
23 Yujto max syamoch vaan sb'a eb', yuj chi' ol b'atcan eb' d'a chamel. Yuj smañ pensaril eb' chi', ol satcanel eb'.

6

Ay smay cac'anoch co b'a fiadoral

1 Ach vuninal, tato tzac'och a b'a a majnan q'uen tumin yuj junoc ch'oc animail d'a junoc etchoñab',
2 van ac'anem a yaalil, ol cotcan d'a ib'añ yuj b'aj ix ac'och a b'a chi'.
3 Ach vuninal, icha tic tzutej a colanel a b'a d'a yol sc'ab' viñ aj tumin chi'. Ixic, emnaquil tzutej a b'a tzach tevi d'a viñ, tza c'anan nivanc'olal a b'a d'a viñ yic max ach yac' pural viñ a tupanel sb'oc viñ b'aj ix ac'och a b'a chi'.
4 Smoj val maxtzac ach vay yuuj, mocxob' ic' ip junoc rato
5 masanto tzach el d'a yalañ, icha val yel junoc noc' c'ultaquil chej d'a junoc mach pechjinac, ma icha yel junoc noc' much d'a junoc yaal.

A c'ayb'ub'al d'a eb' max munlaji

6 Ach anima malaj a gana a munlaji, ilnab' noc' ch'equem, sic'lab'il tzila' tas syutej noc' smunlaji yic tz'ilchaj svael noc', scham val a c'ayb'an d'a noc'.
7 Vach'chom malaj mach schecan munlaj noc', malaj yajal noc' tz'alan yab' tas sc'ulej,
8 palta ayic stiempoan svael noc', syac' val yip noc' smunlaji yic smolancan svael noc' chi'.
9 Ach anima malaj a gana a munlaji, c'ocb'ilxo chi' tzach vayi. C'ocb'ilxo chi' tzach ec' jichan.
10 Yacb'an scot numumoc a vayañ, snecnecan a jolom, jeljumb'a tz'aj a c'ab', te vach' tz'aj a vayi,
11 axo tz'aji, scot meb'ail d'a ib'añ, ste b'at d'a ib'añ icha junoc viñ elc'um ed'jinac junoc q'uen cuchilub'.

A sb'eyb'al eb' chuc

12 A eb' chuc spensar, añej es tzec' yal eb' d'a scal eb' anima.
13 Smutz'mutz'an sat eb' yac'an yechel, sch'oxanpax eb' yed' yiximal sc'ab'.
14 Junelñej te chuc spensar eb', axoñej malaj svach'il sna sc'ulej eb'. A b'aj tz'ec' eb', añej oval sq'uecan vaan yuj eb'.
15 Yuj chi' elañchamel ol ja yaelal d'a yib'añ eb'. Junñej mutz'satil ol aj slajviem eb', mañxa tas ol yal yuj eb'.

A tastac chacb'ilel yuj Jehová

16-19 Ay uque' tas chacb'ilel yuj Jehová d'a junelñej: Aton ic'ojchañb'ail, esalvumal, mac'ojcham anima malaj smul, naojchaañ tas malaj

svach'il, chucal sc'ulaji, ac'ojoch es d'a yib'aẅ junocxo mach yed' ic'ojchaaẅ oval d'a scal anima.

A syaelal ajmulal

20 Ach vuninal, sic'can juntzaẅ in c'ayb'ub'al tic d'a a pensar yed' a c'ayb'ub'al syac' ix a nun.
21 Sic'can d'a a pensar, naanẅejocab' uuj d'a masanil tiempo.
22 A ol ach cuchb'an b'aj ol ach ec'oc, maẅ ol ach xivoc ayic ol ach vayoc. Ayic ol el a vayaẅ, aẅeja' juntzaẅ tic naan uuj.
23 D'a val yel a a cachnab'il yed' a c'ayb'ub'al tic, icha sacq'uinal yaj d'ayach. A a cachnab'il chi' yed' a pensar tzach cuchb'anb'at d'a sb'eal q'uinal.
24 A ol ach colanel d'a yol sc'ab' ix ix chuc spensar yed' ix ayxo viẅ yetb'eyum to te vach' smontan yed' slolonel.
25 Maẅ ac'och a pensar d'a svach'il yilji ix, maẅ a cha somchajel a c'ool yuj chajtil tzach aj yilanoch ix.
26 A mach smulan yed' ix ajmul ix, scot meb'ail d'a yib'aẅ, axo mach smontaj yuj ix ay yetb'eyum yic smulan ix yed'oc, syic'cot chamel d'a yib'aẅ.
27 Q'uinaloc ay junoc mach tz'ic'anb'at te' tzac'ac' d'a sẅi' sc'ool, max ec'b'atlaj stz'ab'at spichul yuj te'.
28 A mach sb'ey d'a yib'aẅ te' tzac'ac', max ec'b'atlaj stz'ab'at yoc yuj te'.
29 A mach smulan yed' ix ix ay yetb'eyum chi', yovalil scot d'a yib'aẅ.
30 Tato ay junoc elc'um tz'elc'an junoc tasi yujto ay svejel, tzato naji val d'a yib'aẅ,
31 palta vach'chom icha chi', tato syamchaji, yovalil uquel tz'aj stupan tas ix yelq'uej chi', taxoẅej maẅxalaj tas scan d'ay.
32 Tato ay mach tz'ec' yed' ix ayxo viẅ yetb'eyum, yelxo val malaj jab'oc spensar. A mach icha chi' sc'ulej, aẅej syac' lajvoc sb'a.
33 Ol scha syaelal, ol mac'jocpaxi, maẅxa b'aq'uiẅ ol b'at sq'uixvelal chi' satc'olal yuj eb' anima.
34 A viẅ ix ixtaj ix yetb'eyum chi', te ov viẅ icha te tzac'ac', maẅ jab'oc syac' nivanc'olal viẅ ayic sc'och stiempoal yac'anec' spac viẅ.
35 A silab' viẅ ay smul chi' syac' d'a viẅ, max schalaj viẅ, vach'chom te nivan silab' chi', palta max yac'laj nivanc'olal viẅ.

7

Cachnab'il yuj smon ix ajmul ix

1 Ach vuninal, cha ab' in lolonel tic. A juntzaẅ in checnab'il svac' tic d'ayach, yovalil tza sic'can d'a a pensar.
2 C'anab'ajej in checnab'il tic yed' in c'ayb'ub'al yic vach' ol ach ec'oc. Icha scutej co ya'ilan snenal yol co sat, icha chi' tzutej a ya'ilan a cachnab'il svac' tic.
3 Naanẅejocab' uuj, tza sic'ancan d'a a pensar.
4 Xajanej a jelanil yujto icha anab' yaji, ma icha a vach'c'ool.
5 Icha chi' ol aj a colchajel d'a yol sc'ab' ix ajmul ix, aton ix ayxo yetb'eyum, ix te vach' smontan yed' slolonel.
6 Ay junel ix vilelta d'a sventenail in pat,
7 ay juntzaẅ eb' viẅ quelemtac malaj jab'oc sjelanil ayeq'ui. Axo ix vilani, ay jun viẅ malaj jab'oc spensar d'a scal eb' viẅ chi'.
8-9 Ayic vanxo yem c'u, vanxo sq'uic'b'i, ix eq'uixc'och viẅ d'a jun esquina, ix sc'axpitanec' calle viẅ, d'a stojolal b'aj ay spat jun ix ix ay yetb'eyum.
10 Ix elta lemnaj ix scha viẅ. Icha spichul eb' ix ajmul ix spichul ix ayochi, icha pax spensar eb' ix chi' spensar ix.

11 Comonñej slolon ix, max q'uixvilaj jab'oc ix, max emlaj c'ojan ix d'a spat.
12 Añej d'a yoltac calle tz'ec' ix, d'a mercado yed' d'a yesquinailtac calle, ata' smaclej ix yec' junoc vinac.
13 A jun ix chi', ix och lac'naj ix d'a viñ quelem chi', ix och tz'ub'naj ix d'a sti' viñ, maj q'uixvoclaj jab'oc ix, ix yalan ix icha tic:
14 A ticnaic ix vac' in silab' yic in junc'olal alb'ilxo vuuj, yuj chi' ayto noc' chib'ej d'a in pat ticnaic.
15 Yuj chi' ix in elta ach in maclej, yujto in gana tzach vila'. Tic ach ilchaj vuuj.
16 A d'a sat in ch'at toxo ix in lich'em jun sábana nab'a lino, cotnac d'a Egipto.
17 Toxo ix vac'och perfume d'ay, toxoñej suc'uq'ui sjab', aton mirra, áloes yed' te' canela.
18 Cotañ ved'oc, ol cac' val co gana masanto ol sacb'oc. Ol cac' val tzalajb'oc co c'ool co xajanan co b'a.
19 A viñ vetb'eyum, malaj viñ ayec' d'a in pat tic, yujto ay b'aj te najat ix b'at viñ.
20 Ix yic'b'at jun mucuc q'uen tumin viñ, yuj chi' manto ol jalaj viñ masanto ol c'och sc'ual sc'ojnaj q'uen uj, xchi ix ix chi'.
21 A tas te vach' ix yal ix chi', elañchamel ix montaj viñ quelem chi' yuuj.
22 Yuj chi' ix och tzac'an viñ yuj ix, icha yic'jib'at junoc noc' vacax b'aj ol chamoc, ma icha junoc noc' c'ultaquil chej scan d'a ch'añ yaal,
23 masanto ol ec' junoc jul-lab' d'a spixan noc'. Icha pax junoc noc' much scan d'a te' yaal, icha chi' yaj viñ, max snalaj jab'oc viñ tato a d'a spat ix chi' ol cham viñ.
24 Yuj chi' ach vuninal, maclej ab' tas svala'. Tañvej val ab' in lolonel tic.
25 Mañ a juel a vach' b'eyb'al d'a junoc ix ix icha chi' spensar, yic vach' mañ ol ach sateloc.
26 Yujto tzijtumxo mach toxo ix cham yuj eb' ix ix icha chi' sc'ulej. Mañxo b'ischajb'enoc mach scham yuj eb' ix.
27 Tato tzach b'at d'a sb'eal spat eb' ix ix icha chi', van a b'atcan d'a sb'eal chamel.

8

Vach' lolonel d'a jelanil

1 Ex quelemtac ab'ec, yujto tzex avtaji yic tzeyic' e jelanil, yic sq'uib' pax e pensar.
2 Yalñej b'aj ayex eq'ui, d'a junoc tzalan, ma d'a yol b'e, ma b'aj schalaj sb'a b'e, tzex avtaji.
3 Añejtona' d'a spuertail e choñab', tzex avtajpaxi.
4 E masanil ex anima ayex d'a yolyib'añq'uinal tic, ab'ec.
5 Ex quelemtac to mantalaj e pensar, c'ayb'ejec e b'a d'a jelanil. Ex chuc e pensar, sayec jelan pensaril.
6 Ab'ec val sic'lab'il, ol alchaj juntzañ tastac nivac yelc'och d'ayex, mañxo jantacoc svach'il.
7 Te yel tas ol alchaj d'ayex, malaj tas toñej ol nachajq'ueoc.
8 Masanil juntzañ lolonel tic vach'ñej, malaj jab'oc es d'ay.
9 A eb' jelan, secojtac tz'aj snachajel juntzañ lolonel tic yuj eb'. A eb' ay spensar yojtac eb' tas syalelc'ochi.
10 Aq'uec eyip eyic'an e jelanil yed' aj pensaril, yujto yelxo val te nivan yelc'och d'a yichañ q'uen oro yed' q'uen plata.
11 Yelxo val te vach' jelanil d'a yichañ q'uen q'ueen te vach' yilji yed' d'a yichañ junoc tas snib'aj val ochi.

12 A jelanil, yetb'eyum sb'a yed' vach' pensaril. Syac' cojtaquejel juntzaň vach' razonal.
13 Tato ay yelc'och Jehová d'ayoň, sco chaccanel chucal. Tato jelan oň, max yal-laj quic'anchaaň co b'a. Max co nib'ejochlaj chuc b'eyb'al yed' es.
14 Tato ay co jelanil, syal co naan junoc tas sco c'ulej d'a stojolal, tz'elňejpaxc'ochi.
15 A yuj jelanil syac' yajalil eb' rey, tojol syutej eb' sch'olb'itan tastac yaj eb' yetanimail.
16 Yuj jelanil chi', a eb' ayoch yajalil, vach' syutej eb' staňvan schoňab', vach' pax syutej eb' sb'oan yaj yoval eb' anima.
17 A mach sayanec' jelanil yed' smasanil sc'ool, tz'ilchaj yuuj.
18 Yuj jelanil chi', tz'aj co b'eyumal, tzoň b'inaj yuuj, ay pax quelc'ochi.
19 A tas tz'ilchaj yuj jelanil chi', yelxo te vach' d'a yichaň q'uen oro yed' q'uen plata sic'b'ileli.
20 Yuj jelanil, sco b'eyb'alej vach'ilal yed' tojolal.
21 A mach snib'an jelanil, ol yic' sb'eyumal yuuj. Ol b'ud'joc spat yuj masanil tastac vach'.
22 A jelanil chi', aytaxoneq'ui ayic ix el yich smunlajel Jehová, ayic manto sb'o masanil tastac,
23 ayic manto sb'o yolyib'aňq'uinal tic,
24 ayic mantalaj a' nivac mar, mantalaj pax sjaj a' nivac a' sq'ueuli yed' pax sjaj a' cotac a'.
25 Ayic manto sb'olaj lum tzalquixtac yed' lum nivac vitz, ayxoec' jelanil chi' ta'.
26 Ix yic'canel yich jelanil Jehová ayic manto sb'olaj lum luum tic, mantalaj spococal jun yolyib'aňq'uinal tic ta'.
27 Ayic ix sb'oanq'ue satchaaň masanto b'aj schalaj sb'a yed' a' mar, aytaxon ec' jelanil chi' ta'.
28 Ayic ix sb'oan asun ay d'a satchaaň yed' pax yic ix syamanoch vaan a' mar,
29 ayic ix yalan d'a a' mar chi' to maň ol el a' b'aj aycani yed' pax ix yac'anem yich lum luum tic, aytaxon ec' jelanil chi' ta'.
30 A yuj sjelanil Dios ix sb'oq'ue masanil tastac, ste tzalaj yuj tastac ix sb'o chi', yujto a' sch'oxanel sjelanil.
31 Stzalaj yuj yolyib'aňq'uinal yed' eb' anima sb'onac.
32 Axo ticnaic ex anima, ab'ec val tas tz'alchaj d'ayex, b'eyb'alejec jelanil yic te vach' eyico'.
33 Chaec eyab' e c'ayb'ub'al, maň e patiquejel jelanil.
34 Te vach' yic mach scham val yab'an lolonel yic jelanil,
35 yujto a mach tz'ilchaj jelanil chi' yuuj, tz'ilchajpax sq'uinal, syic'anpax svach'c'olal Jehová.
36 Palta a mach max chaan yab' lolonel yic jelanil, munil syic'cot yaelal d'a yib'aň.

9

Max schalaj sb'a jelanil yed' maň pensaril

1 A ix vilani, ichato ay jun ix ix, ix sb'oq'ue spat, te vach' ix aj yilji, uque' val yoyal ix yaq'uem ix.
2 Ix smilcham noc' noc' ix, ix sb'oan jun nivan vael ix, ix sb'oan vino ix te vach', ix sb'oanb'at ix d'a sat smexa.
3 Ix lajvi chi', ix schecanb'at eb' schecab' ix d'a juntzaň tzalquixtac ay d'a yol choňab'.

4 Axo eb' schecab' ix chi' ix alan icha tic: Ex quelemtac mantalaj e jelanil,
cotañec. Ex malaj e pensar, cotañec.
5 Ol ex vaoc, ol eyuc'an vino to vach'xo yaji.
6 Actejeccan e mañ pensaril chi' yic vach' tzalajc'olal ol ex ajoc. B'eyb'alejec
sb'eyb'al eb' te jelan spensar, xchi eb' schecab' ix chi'. A jun ix ix chi', a
jelanil sch'oxo'.
7 Tato tzal d'a eb' b'uchumtac to chuc sc'ulej eb', añej lolonel mañ vach'oc ol
yal eb' d'ayach. Tato tzal d'a eb' chuc to mañ vach'oc syutej sb'a eb',
toñej ol ach sb'aj eb'.
8 Tato tza cach eb' anima ac'umtac, ol och eb' ajc'olal d'ayach. Tato tzal d'a eb'
ay spensar b'ajtil tz'och spaltail eb', ol ach xajanej eb'.
9 C'ayb'ej eb' jelan yic vach' ol te jelanb'oc eb'. C'ayb'ej eb' anima vach' spensar
yic vach' ol ste ojtaquejel eb'.
10 Tato sco nib'ej jelan tzoñ aji, ayocab' yelc'och Jehová d'a co sat. Tato
scojtaquejel Dios to Axoñej Ochi, tz'acan co pensar sic'lab'il syal chi'.
11 A yuj jelanil chi', ol najatb'oc co q'uinal, te tzijtum ab'il ol quila'.
12 Tato ay co jelanil, quicñej yaj vach'ilal. Tato b'uchumtac scutej co b'a jun,
munil d'a quib'añ ol cotcan yaelal.
13 A junoc ix ix malaj spensar, mañ jantacoc slolon ix, max q'uixvilaj jab'oc
ix, malaj pax jab'oc tas snachajel yuj ix.
14 Toñej tz'em c'ojan ix d'a yol xila, d'a sti' spat chaañ yajq'ue d'a tzalan d'a
yol choñab',
15 syavtancot eb' tojolñej tz'ec' d'a yol b'e chi' ix, syalan ix icha tic:
16 Ex quelemtac mantalaj e jelanil, cotañec, xchi ix. Syalanpax ix d'a eb' malaj
spensar:
17 A a a' tz'elc'aji, te vach' yuc'ji a'. A jab'oc vael sco va d'a elc'altac te vach',[9.17]
xchi ix.
18 Axo eb' viñ quelemtac chi', mañ yojtacoc eb' viñ tato a eb' viñ yavtejnaccot
ix, chamnacxo eb' viñ ticnaic.

10

B'ab'el macañ slolonel viñaj Salomón

1 A juntzañ slolonel viñaj Salomón: A eb' uninab'il ay spensar, syac' tzalajb'oc
sc'ool smam snun eb'. Axo eb' malaj spensar, syac' cus sc'ol smam snun
eb' chi'.
2 Tato squic' co b'eyumal d'a chucal, malaj scac' yala'. Tato tojol co b'eyb'al,
tzoñ colchajel yuj d'a yol sc'ab' chamel.
3 A Jehová malaj b'aj ol scha cham eb' vach' sb'eyb'al yuj vejel, palta axo eb'
chuc jun, max chajilaj yac' sgana eb' yuuj.
4 Tato malaj co gana tzoñ munlaji, scot meb'ail d'a quib'añ. Tato tzoñ munlaj
sic'lab'il jun, tzoñ och b'eyumal.
5 Tato ay co spensar, sco molb'ejcan sat tas scavej d'a stiempoal. Tato toñej
tzoñ vay d'a stiempoal smolchaj sat avb'en chi' jun, scac' q'uixvelal co
b'a.
6 A eb' anima vach' spensar, mañ jantacoc svach'c'olal Dios scha eb'. Axo eb'
chuc jun, a yuj chucal sc'ulej eb', scotcan yaelal d'a yib'añ eb'.
7 A eb' vach' spensar, d'a vach'ilal ol aj snajicot eb'. Axo pax eb' chuc jun,
mañxa mach ol naancot eb'.
8 Tato ay co pensar, ol co c'anab'ajej tas schecji co c'ulej. Palta tato toñej tzoñ
comon lolon jun, ol oñ satel yuuj.

9.17 **9:17** A jun tic, ajmulal syalelc'ochi.

9 Tato vach' co b'eyb'al, malaj b'aj ol oñ xivoc. Tato a chucal sco c'ulej jun, ol
oñ yamchajelta.
10 A eb' stz'eptz'epan sat snaan junoc chucal, scotcan nivac yaelal yuj eb'.
Yujto ste comon lolon eb', yuj chi' ol satel eb'.
11 A slolonel eb' vach' spensar, a ol ac'an vach'ilal d'a scal eb' anima. Axo eb'
chuc jun, a yuj chucal sc'ulej eb', ol cotcan yaelal d'a yib'añ eb'.
12 Tato ay co chichonc'olal, a oval sq'ue vaan cuuj. Palta tato sco xajanej eb'
quetanimail, scac'ñej nivanc'olal eb'.
13 Tato ay co pensar, scheclajel co jelanil d'a tas scala'. Tato malaj co pensar
jun, tzoñ mac'jiñej d'a te' jixc'ab' te'.
14 Tato jelan co pensar, sco ya'ilej tas scala'. Palta tato malaj co pensar jun,
tzoñ te loloni, añej chucal sq'ue vaan yuj tas scal chi'.
15 A eb' b'eyum, a sb'eyumal eb' scolani. Axo pax eb' meb'a' jun, malaj tas syal
scolan eb'.
16 A co q'uinal sco cha spacoc co vach' b'eyb'al. Palta tato chuc scutej co b'a
jun, a yaelal sco cha spacoc.
17 Tato sco cha cab' co cachnab'il, snajatb'i co q'uinal. Tato max co cha cab'
jun, quenñej tiempo squila'.
18 A eb' elc'altac schichon sc'ol d'a junocxo anima, esalvum eb'. A eb' añej aloj
pecal tzec' yala', malaj jab'oc spensar eb'.
19 Tato tzoñ te comon loloni, tz'och co mul d'a scal tas scal chi'. Tato max oñ
lolon jun, ay co pensar syal chi'.
20 A slolonel eb' vach' spensar, te nivan yelc'och icha q'uen plata te vach'. Axo
pax spensar eb' chuc jun, malaj jab'oc yelc'ochi.
21 A slolonel eb' vach' spensar, mañ jantacoc eb' sc'ayb'aj yuuj. Axo eb' malaj
spensar jun, scham eb' yuj smañ pensaril chi'.
22 A yuj svach'c'olal Jehová, tzoñ och b'eyumal, mañ yujoc b'aj tzoñ te munlaji.
23 A eb' malaj spensar, ste q'uechaañ eb' ayic sc'ulan chucal eb'. Axo eb' ay
spensar jun, syac' tzalajb'oc sc'ool eb' yuj sjelanil.
24 A tastac b'aj xiv eb' chuc, a sjavi d'a yib'añ eb'. Axo eb' vach' spensar jun,
tz'elc'och tas snib'ej eb'.
25 A eb' chuc sb'eyb'al, quenñej tiempo tz'ec' eb' icha junoc chacxuxum ic'.
Axo pax eb' vach' spensar jun, ayñejec' eb' d'a junelñej.
26 Tato sco chec junoc jaragana, scab' syail yuuj, ec'to d'a spajil yal noc'
vinagre d'a q'uen que, ec'to icha syail sb'at te tab' d'a yol co sat.
27 Tato ay yelc'och Jehová d'ayoñ, snajatb'i co q'uinal. Palta tato chuc sco
c'ulej jun, stzap co q'uinal.
28 A tas sjavi d'a yichañ eb' vach' spensar, aton tzalajc'olal. Axo tas ayoch
yipoc sc'ol eb' chuc jun, max elc'ochlaj.
29 A Jehová stañvan eb' vach' sb'eyb'al. Axo eb' sc'ulan chucal jun, ol satjoquel
eb' yuuj.
30 A eb' vach' spensar tec'anñej yajec' eb'. Axo eb' chuc spensar, mañ nivanoc
tiempo tz'ec' eb' d'a yolyib'añq'uinal tic.
31 A eb' vach' spensar, añej jelanil syal eb'. Axo eb' chuc slolon jun, maxtzac
chajilaj lolon eb', ichato spolchajel yac' eb'.
32 A eb' vach' spensar, tzoñ tzalaj yuj tas syal eb'. Axo pax eb' chuc spensar
jun, añej chucal lolonel syal eb'.

11

1 A echlab' mañ tz'acanoc, max schalaj sc'ol Jehová. Axo echlab' tz'acan jun,
stzalaj sc'ool yed'oc.

2 A eb' ac'umtac, syac' q'uixvelal sb'a eb'. Axo eb' emnaquil syutej sb'a, jelan tz'aj eb'.
3 A eb' tojol spensar, a stojolal eb' chi' scuchb'ani. Axo pax eb' chuc jun, satel eb' yuj schab'satil.
4 Ayic ol javoc sc'ual co ch'olb'itaji, mañxalaj yopisio co b'eyumal, axoñej co tojolal ol oñ colanel d'a chamel.
5 Tato tojol scutej co b'a, a tojolal chi' tzoñ ic'an b'ey d'a vach'ilal. Axo eb' chuc jun, añeja' schucal eb' chi' tz'ic'an sateli.
6 Tato tojol scutej co b'a, a tojolal chi' tzoñ colan d'a yol sc'ab' chucal. A eb' chuc sb'eyb'al, a chucal snib'ej eb', a tz'ic'ancot d'a yib'añ eb'.
7 Ayic scham eb' chuc, scham eb' yed' tas ayoch yipoc sc'ool. Maxtzac elc'ochlaj tas nab'il yuj eb'.
8 A Jehová scolan eb' tojol spensar d'a scal yaelal, axo eb' chuc tz'ochcan d'a syaelal sq'uexuloc eb' tojol spensar chi'.
9 A yaloj pecal eb' chuc, satel eb' yetanimail eb' yuuj. Palta a sjelanil eb' vach' spensar, a' scolan eb' anima chi'.
10 Ayic sq'uechaañ eb' vach' spensar, ste tzalaj eb' anima yuj eb'. Axo yic scham eb' chuc jun, tz'och q'uiñ yuj masanil eb' anima.
11 A eb' vach' sb'eyb'al, sq'ue vaan schoñab' eb' yuj sb'eyb'al chi'. Palta axo pax schoñab' eb' chuc, satel yuj schucal sb'eyb'al eb'.
12 A eb' malaj spensar, chuclaj tas syal eb' d'a spatic eb' yetanimail. Axo eb' ay spensar jun, cham naab'il slolonel eb' syala'.
13 A eb' alum pecal, syalelta eb' masanil tas tz'alchaj d'ay d'a c'ub'eltaquil. Axo eb' vach' spensar jun, a tas syab' eb', toñej sic'can eb' d'a spensar.
14 Tato malaj mach scuchb'an junoc choñab' d'a vach'il, mañ tec'anoc jun choñab' chi'. Palta tato tzijtum eb' tz'ac'vi razón, vach' tz'elc'och jun choñab' chi'.
15 Tato scac'och co b'a fiadoral d'a junoc anima mañ cojtacoc, chuc tzoñ ajelc'ochi, tato max co tac' jun, malaj jab'oc tas sco na'a.
16 A eb' ix ix vach' spensar, tz'ic'jichaañ eb' ix. Axo eb' viñ vinac pec' tumin, añej q'uen tumin chi' tz'ilchaj yuj eb' viñ.
17 Tato tz'oc' co c'ool d'a eb' quetanimail, a d'ayoñ syac' vach'il. Tato scac' chucal d'a eb' quetanimail chi' jun, añeja' oñ squic'cot chucal d'a quib'añ.
18 A eb' chuc sb'eyb'al, a tas vach' scha eb' spacoc yalani. Axo eb' tojol spensar jun, val yel te vach' tas scha eb' spacoc sb'eyb'al chi'.
19 Tato sco b'eyb'alej tojolal, vach' ol ec' yib'añq'uinal cuuj. Tato a chucal sco c'ulej jun, ol oñ cham yuuj.
20 A Jehová schacanel eb' añej chucal ayec' d'a spensar sc'ulani, axo eb' te vach' sb'eyb'al, stzalaj yed' eb'.
21 Ayic sch'olb'itaj eb' anima, max ec'b'atlaj yac'jioch yaelal d'a yib'añ eb' chuc, axo eb' tojol sb'eyb'al, malaj tas tz'ac'jioch d'a yib'añ eb'.
22 A junoc ix ix te vach' yilji, palta malaj spensar ix, lajan ix icha junoc q'uen q'ueen xocanxocan nab'a oro ayoch d'a sñi' noc' chitam.
23 A tas snib'ej eb' tojol spensar, añej vach'ilal yed'nac. Axo tas snib'ej eb' chuc jun, añej yaelal yed'nac.
24 A eb' elb'en yuuj, siejb'at eb' tastac ay d'ay, tz'och eb' b'eyumal. Ay pax eb' te ya yel yuuj, ste cotcan meb'ail d'a yib'añ eb'.
25 A val eb' tz'el d'a sc'ool yac'ani, yelxo val ste aj tastac d'a eb'. A eb' scolvaji, scolji pax eb'.

26 A eb' max choňanlaj ixim strigo, toňej smolb'ejcan ixim eb', te chuc syal anima d'a spatic eb'. Axo eb' yechel schoňan ixim jun, a vach'il tz'aljican d'a yib'aň eb'.
27 A eb' ayec' d'a spensar sc'ulan vach'il, a svach'c'olal eb' anima tz'ilchaj yuj eb'. A pax eb' sc'ulan chucal jun, a chucal chi' sjavi d'a yib'aň eb'.
28 Tato a co b'eyumal scac'och yipoc co c'ool, ol oň lajvoqueloc icha sc'ajb'anel te' xiltac te'. Tato tojol co pensar jun, vach' ol oň elc'och icha syaxb'i sc'ab' te te'.
29 A eb' chuc syutej sb'a d'a smam snun, ma d'a eb' yuc'tac yed' d'a eb' yanab', malaj jab'oc tas ol ac'joccan d'a eb'. A eb' malaj spensar, checab' tz'ajňejcan eb' d'a eb' ay spensar.
30 A spac scha eb' vach' spensar to snajatb'i sq'uinal eb'. A eb' jelan, vach' smontan eb' anima eb'.
31 A eb' tojol spensar scha spac eb' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Aňejtona' eb' sc'ulan chucal yed' eb' ajmul, maň ol ec'b'atlaj schaan syaelal eb' yuj chucal sc'ulej chi'.

12

1 Tato ay yelc'och d'ayoň ayic tzoň cachji, vanton co xajanan jelanil syal chi'. Tato schichon co c'ool ayic tzoň cachji jun, malaj co pensar.
2 A eb' anima vach' spensar, sch'ox svach'c'olal Jehová d'a eb', axo eb' chuc spensar jun, tz'ac'ji syaelal eb' d'a smojal yuuj.
3 A chucal malaj jab'oc tas syac' yipoc co c'ool. Axo pax vach' pensaril jun, syac' val co tec'anil.
4 A junoc ix ix te vach' spensar, c'ac' sc'ool viň yetb'eyum ix yuuj. Axo pax junoc ix ix te chuc spensar jun, tz'ixtaxel viň yetb'eyum ix yuuj.
5 A eb' anima tojol spensar, aňej tojolal nab'il yuj eb'. Axo pax eb' chuc spensar jun, aňej ac'oj musansatil anima naan yuj eb'.
6 A yuj slolonel eb' chuc, scham anima. Axo pax yuj slolonel eb' vach' spensar jun, scolchaj eb' anima d'a chamel.
7 Ayic sjavi syaelal eb' chuc, satel eb'. Axo pax eb' vach' spensar, nivan tiempo syil eb' yed' eb' yuninal.
8 A eb' anima jelan spensar, vach' lolonel tz'alchaj d'a eb'. Axo pax eb' ayoch chucal d'a spensar jun, paticab'il el eb'.
9 A eb' malaj yelc'ochi, palta ay eb' tz'ac'an servil eb', te vach' yic eb' d'a yichaň pax eb' nivac vinac syutej sb'a, palta malaj tas vach' svaan eb'.
10 A eb' tojol spensar, sya'ilej noc' smolb'etzal noc' eb'. Axo pax eb' chuc spensar jun, syixtej noc' smolb'etzal noc' eb'.
11 A eb' smunlaj d'a sat luum tic, jantac tas vach' svaan eb'. Axo eb' malaj spensar jun, toňej sb'alec' tiempo eb'.
12 A eb' chuc sb'eyb'al, snib'ejoch sb'a eb' b'eyumal yuj chucal sc'ulej. Axo pax eb' vach' spensar jun, a d'a smunlajel eb' syiq'uelta tas tz'och yuuj.
13 A eb' chuc, syaalej sb'a eb' yuj es syala'. Axo pax eb' tojol spensar jun, vach'ňej tz'aj yel eb' d'a tas sja d'a yib'aň.
14 Junjun mach scha spac yuj tastac syala', schaan pax spac yuj tastac sc'ulej.
15 A eb' malaj spensar, vach'ňej tas sc'ulej eb' snaani. Axo pax eb' ay spensar jun, scha yab' razón eb'.
16 A eb' malaj spensar, elaňchamel sch'oxel yoval sc'ol eb'. Axo pax eb' ay spensar jun, toňej smaq'uec' eb' tas tz'utaji.
17 A eb' testigo vach', aňej yel syal eb'. Axo pax eb' testigo chuc jun, aňej es syal eb'.

18 A eb' comonr̃ej sloloni, syac' echnaj spixan eb' yetanimail eb' icha yed' junoc q'uen cuchilub'. Axo pax eb' jelan spensar jun, snivanej sc'ol eb' anima eb' yed' tas syala'.
19 A eb' ar̃ej yel syala', nivan tiempo syil eb'. Axo eb' tz'esan jun, elar̃chamel satel eb'.
20 A eb' chuc, ar̃ej ac'oj musansatil naan yuj eb'. Axo eb' sayanec' junc'olal, a tzalajc'olal tz'ilchaj yuj eb'.
21 A eb' vach' spensar, malaj chucal sja d'a yib'ar̃ eb'. A eb' chuc jun, sja b'ulnaj juntzar̃ yaelal d'a yib'ar̃ eb'.
22 A Jehová schacanel eb' esalvum. Axo pax eb' ar̃ej yel syal jun, xajan eb' yuuj.
23 A eb' jelan spensar, max yic'chaar̃ sb'a eb' yuj tas yojtac. Axo eb' malaj spensar jun, sch'oxel smar̃ pensaril eb'.
24 A eb' smunlaji, syac' mandar eb'. Axo pax eb' malaj sgana smunlaj jun, checab' tz'aj eb'.
25 A ilc'olal syac' cus co c'ool. Axo pax junoc vach' lolonel jun, syac' co tzalajc'olal.
26 A eb' tojol spensar, cuchb'um tz'aj eb' d'a eb' yetanimail d'a vach'il. Axo pax eb' chuc spensar jun, scuchb'ejb'at eb' yetanimail eb' d'a chucal.
27 A eb' jaragana pechum noc', max sb'olaj noc' syamchaj yuj eb'. Axo pax eb' jelan spensar jun, jantac b'eyumal tz'ilchaj yuj eb'.
28 Tato sco b'eyb'alej tojol pensaril, syac' co q'uinal. A d'a jun b'eyb'al chi' malaj chamel.

13

1 A eb' uninab'il ay spensar, scha sc'ol eb' scachji yuj smam. Axo eb' malaj spensar jun, max schalaj sc'ol eb' scachji.
2 Tato vach' scutej co loloni, vach' pax tas sco cha spacoc. Tato squixtej eb' quetanimail jun, sco cha co yaelal d'a smojal.
3 Tato cham sco na' tas scala', syalelc'ochi to van co colan co q'uinal. Tato tzor̃ comon lolon jun, a co yaelal squic'cot d'a quib'ar̃.
4 A eb' malaj sgana smunlaji, ay tas snib'ej eb', palta max ilchajlaj yuj eb'. Axo pax eb' smunlaj jun, masanil tastac ay d'a eb'.
5 A eb' tojol spensar, schaquel esal lolonel eb'. Axo eb' chuc spensar jun, ar̃ej chucal tz'alchaj d'a spatic eb'.
6 A tojol pensaril, a scolan eb' sb'eyb'alan tojolal chi'. A chucal, a satanel eb' sb'eyb'alan chucal chi'.
7 Ay eb' malaj jab'oc tas d'ay, palta icha eb' b'eyum syutej sb'a eb'. Ay pax eb' jun, masanil tastac ay d'a eb', palta icha meb'a' syutej sb'a eb'.
8 A eb' b'eyum, smanxielta sb'a eb' d'a yol sc'ab' eb' elc'um yed' stumin. Axo pax eb' meb'a' jun, malaj b'aq'uir̃ tz'elc'ajb'at eb'.
9 A eb' tojol spensar, lajan eb' icha junoc tas copanel sc'ac'al. Axo pax eb' chuc spensar jun, lajan eb' icha junoc candil tupnac.
10 A eb' ac'umtac, ar̃ej oval sq'ue vaan yuj eb'. Axo eb' emnaquil syutej sb'a jun, scha yab' razón eb'.
11 A q'uen tumin junr̃ej rato tz'ac'ji ganar d'a chucal, junr̃ej pax rato slajviel q'ueen. Axo pax q'uen tumin jab'jab'il smolchaj jun, snivanb'i q'ueen.
12 A eb' max elc'och tas snib'ej, te cusc'olal tz'ajcan eb'. Axo pax eb' tz'elc'och tas snib'ej jun, ste tzalaj eb'.
13 A eb' max c'anab'ajan checnab'il, sjavi yaelal d'a yib'ar̃ eb'. Axo pax eb' sc'anab'ajan checnab'il jun, te vach' spac scha eb'.

14 A c'ayb'ub'al syac' eb' ay spensar, syac' co q'uinal, a' tzoň colanelta d'a yol sc'ab' chamel.
15 A eb' tz'ac'an razón vach', nib'ab'il eb'. Axo pax eb' a chucal syal jun, sb'atcan eb' d'a syaelal.
16 A eb' ay spensar, scham val snaan eb' tas sc'ulej. Axo pax eb' malaj spensar jun, a tas sc'ulej eb' sch'oxaneli to malaj spensar eb'.
17 A eb' checab' chuc syutej tas checji sc'ulej, aňej oval sq'ue vaan yuj eb'. Axo eb' checab' vach' syutej tas checji sc'ulej jun, syic'cot junc'olal eb'.
18 Tato chuc scab'i tz'ac'ji razón d'ayoň, aňej meb'ail yed' q'uixvelal sjavi d'a quib'aň. Tato sco cha cab' co cachnab'il jun, tzoň ic'jichaaň.
19 Ayic tz'ilchajc'och cuuj tas sco nib'ej, tzoň te tzalaji, palta a eb' malaj spensar, malaj sgana eb' yactancan chucal.
20 Tato junňej tzoň ec' yed' eb' ay spensar, squic' co jelanil d'a eb'. Tato junňej tzoň ec' yed' eb' malaj spensar jun, tzoň satcanel yed' eb'.
21 A eb' chuc tzac'anňejoch yaelal yuj eb'. Axo pax eb' tojol spensar jun, a vach'il scha eb' spacoc.
22 A eb' vach' spensar, syac'can smacb'en eb' yixchiquin eb'. Axo sb'eyumal eb' chuc jun, a d'a eb' vach' spensar scani.
23 A d'a sluum eb' meb'a', maň jantacoc tas vach' syal yel d'a sat, palta yuj smaň pensaril eb', malaj tas syic' eb' d'a sluum chi'.
24 Tato max cac' tzalaj eb' cuninal, maň xajanoc eb' cuuj syal chi'. Tato sco xajanej eb' jun, yunetacto eb' sco yamanoch cac'an tzalaj eb'.
25 A eb' tojol spensar, sva eb' masanto sb'ud'ji eb'. Axo pax eb' chuc spensar jun, tz'ochňej svejel eb'.

14

1 A eb' ix ix ay spensar, vach'ňej yaj yol spat eb' ix. Axo pax eb' ix malaj spensar jun, juvinaquel yol spat eb' ix yuuj.
2 Tato vach' co b'eyb'al, te ay yelc'och Jehová d'ayoň. Axo pax eb' chuc sb'eyb'al jun, malaj yelc'och Jehová d'a eb'.
3 A tas syal eb' malaj spensar, a tz'ic'ancot yaelal d'a yib'aň eb'. Axo pax tas syal eb' ay spensar jun, a scolan eb'.
4 Tato malaj noc' vacax smunlaj d'a d'ocoj luum, malaj ixim trigo sco molo'. Yuj smunlajel noc' vacax chi', nivan ixim trigo chi' squic'a'.
5 A eb' testigo vach', aňej yel syal eb'. Axo pax eb' testigo chuc jun, secojtac tz'aj yesan eb'.
6 A eb' b'uchumtac, sayec' jelanil eb', palta max ilchajlaj yuj eb'. Axo pax eb' jelan spensar jun, secojtac tz'aj yilchaj jelanil yuj eb'.
7 Quiq'uequel co b'a d'a stz'ey eb' malaj spensar, yujto malaj tas ol quiq'uelta d'a slolonel eb' syala'.
8 A eb' ay spensar, sna val eb' sic'lab'il tas sc'ulej. Axo pax eb' malaj spensar jun, syac' musansatil sb'a eb'.
9 A eb' malaj spensar, malaj tas sna eb' yuj chucal sc'ulej. Axo pax eb' anima vach' spensar jun, snib'ej eb' to tz'ac'ji nivanc'olal yuj Dios.
10 A oňňej cojtac tas yuj tzoň cusi, ma tas yuj tzoň tzalaji. A eb' ch'oc animail, malaj yalan yic eb' d'a tas sco na chi'.
11 A yiňtilal eb' chuc spensar, ol sateloc, palta a yiňtilal eb' vach' spensar jun, ol q'uib'ňej.
12 Ay val b'eyb'al te vach' co naani, palta van oň yic'anb'at d'a chamel.
13 Ay b'aj tzoň tzevaji, palta cusnac co c'ool. Ay b'aj tzoň te tzalaji, palta cusc'olalxo slajvielc'ochi.

14 A eb' tz'actancan vach' b'eyb'al, stzalaj eb' yuj schuc b'eyb'al. Axo pax eb' anima vach' spensar jun, stzalaj eb' yuj svach' b'eyb'al.
15 A eb' malaj spensar, masanil tas tz'alchaji syac'och eb' d'a sc'ool. Axo pax eb' ay spensar jun, scham val yilan eb' tas sc'ulej.
16 A eb' ay spensar, ay xivc'olal eb', yuj chi' syiq'uel sb'a eb' d'a chucal. Axo pax eb' malaj spensar jun, comonñej syac'och sb'a eb' d'a yalñej tas.
17 A eb' c'un scot yoval, malaj spensar eb', comonñej syutej sb'a eb'. A eb' snaan chucal yic vach' tz'ec' yuuj, chacb'ilel eb'
18 A spac scha eb' malaj spensar, aton mañ pensaril. Axo spac scha eb' ay spensar jun, to svach' jacvi spensar eb'.
19 A eb' chuc, syaq'uem sb'a eb' d'a eb' vach', stevioch eb' d'a spuertail spat eb' vach' chi'.
20 A eb' meb'a', paticab'ilel eb' yuj eb' yetanimail. Axo pax eb' b'eyum jun, mañ jantacoc yamigo eb'.
21 Tz'och co mul tato sco patiquejel eb' quetanimail, palta te vach' quico' tato tz'oc' co c'ool d'a eb' meb'a'.
22 A eb' añej chucal sgana sc'ulej, sjuviel eb' yuj tas sna chi'. Axo pax eb' sgana sc'ulan vach'il jun, xajan eb' yuj Dios.
23 A junoc munlajel scac' quip co b'oani, ay tas syac' d'ayoñ, tato añej lolonel scac' jun, scot meb'ail d'a quib'añ.
24 A snivanil yelc'och eb' ay spensar, aton sjelanil eb'. Axo pax yic eb' malaj spensar jun, aton smañ pensaril eb'.
25 A eb' testigo yel syala', scol eb' yetanimail eb' d'a chamel. Palta a eb' testigo esalvum jun, syac' musansatil eb' yajal eb'.
26 A co xivc'olal d'a Jehová, tzoñ scol yed' eb' cuninal, yujto yip co c'ool yaji.
27 Tato ay yelc'och Jehová d'a co sat, ay co q'uinal, a tzoñ colanel d'a yol sc'ab' chamel.
28 Tato ay eb' rey ayoch reyal d'a jantac anima, sb'inaj val eb'. Tato jayvaññej anima b'aj ayoch eb' reyal jun, slajviel eb'.
29 Tato ay co nivanc'olal, syalelc'ochi to ay co pensar, tato c'un scot coval jun, syalelc'ochi to malaj co pensar.
30 Tato junc'olalñej yaj co pensar, vach'ñej yaj co nivanil. Tato ay co chichonc'olal jun, tz'och co yab'il.
31 Tato squixtej eb' meb'a', van co paticanel Dios ix oñ b'oani. Tato ay yelc'och Dios d'ayoñ jun, tz'oc' co c'ool d'a eb'.
32 A eb' chuc, añeja' schucal eb' chi' tz'ic'ancot d'a yib'añ. Axo eb' vach' spensar jun, ayñejoch Dios yipoc sc'ol eb' masanto scham eb'.
33 A eb' jelan, añej jelanil molanec' d'a spensar eb'. Axo pax eb' malaj spensar jun, max c'ochlaj ijan snaan eb'.
34 Tato a tojolal sb'eyb'alej junoc choñab', sq'ue val chaañ, tato a chucal sb'eyb'alej jun, tz'ac'ji q'uixvelal.
35 A eb' checab' ay spensar, stzalaj viñ rey yed' eb'. Axo pax eb' checab' malaj spensar jun, scot yoval sc'ol viñ rey d'a yib'añ eb'.

15

1 Tato sco pac junoc lolonel d'a emnaquilal, stup oval yuuj. Tato ov scutej co pacan jun, ste vach' q'ue vaan oval chi'.
2 Ayic slolon eb' ay spensar, a jelanil syic' eb' anima d'a eb'. Axo yic slolon eb' malaj spensar jun, añej mañ pensaril syal eb'.
3 Ayñejec' Jehová d'a masanil b'aj, syilñej tas sc'ulej eb' chuc yed' eb' vach'.
4 A lolonel vach' tz'alchaj d'ayoñ, syac' snivanil co c'ool, ichato tzoñ yañtej. Axo pax chucal lolonel tz'alchaj d'ayoñ jun, scab' val syail yuuj.

5 A eb' malaj spensar, chuc syab' eb' ayic tz'ac'ji scachnab'il eb' yuj smam. Axo eb' ay spensar jun, scha sc'ol scachnab'il eb' syac' smam.
6 Maŋ jantacoc tas ay d'a yol spat eb' anima vach' spensar. Axo eb' chuc jun, max yac'laj sgana eb' yed' tas syac' ganar.
7 Ayic slolon eb' ay spensar, a jelanil syalel eb'. Axo eb' malaj spensar jun, malaj yelc'och tas syal eb'.
8 A silab' eb' chuc, max schalaj sc'ol Jehová, palta scha val yab'i ayic slesalvi eb' tojol spensar d'ay.
9 Max schalaj sc'ool Jehová schuc b'eyb'al eb' chuc, palta te xajan eb' sb'eyb'alan tojolal yuuj.
10 A eb' tz'actancan svach' b'eyb'al, smojton val yac'ji syaelal eb'. Smoj val scham eb' malaj sgana scachji.
11 Syil Jehová chajtil yilji b'aj ay eb' chamnac, ¿tocval max yil pax co pensar?
12 A eb' te b'uchumtac, malaj sgana eb' ay mach scachani, toxon max sc'anb'ej junoc razón eb' d'a eb' ay spensar.
13 A eb' stzalaji, stzetzon sat eb'. Axo pax eb' scus jun, tz'och pitz'an yaelal d'a spixan eb'.
14 A eb' ay spensar, snib'ej eb' svach' ojtaquejel jelanil. Axo eb' malaj spensar jun, stzalaj eb' yed' smaŋ pensaril chi'.
15 A eb' ilc'olal yaji, cuseltacŋej tz'ec' junjun c'u d'a eb'. Axo pax eb' tzalajc'olal yaj jun, q'uiŋŋej d'a eb' junjun c'u.
16 Tato ay yelc'och Jehová d'ayoŋ, yelxo te vach' quico' vach'chom meb'a' oŋ, d'a yichaŋ pax to ay co tumin palta ilc'olalŋej caji.
17 Te vach' tato sco xajanej co b'a vach'chom aŋej aŋ itaj sco chi'a, d'a yichaŋ pax aŋej noc' chib'ej sco chi'a tato ovalŋej caji.
18 A eb' c'un scot yoval, aŋej oval sq'ue vaan yuj eb'. Axo pax eb' ay snivanc'olal jun, syac' tup oval eb'.
19 A d'a eb' jaragana, icha val to a te q'uiix ayem d'a yol sb'e eb'. Axo pax eb' anima vach' spensar jun, vach'ŋej sb'e eb'.
20 A eb' uninab'il ay spensar, syac' tzalajb'oc sc'ool smam snun eb'. Axo eb' malaj spensar jun, syac' q'uixvelal smam snun eb' chi'.
21 A eb' malaj spensar, stzalaj eb' yed' smaŋ pensaril chi'. Axo eb' ay spensar jun, scham val yilan eb' tas sb'eyb'alej.
22 Tato max co c'anb'ej razón, masanil tas sco na' max elc'ochlaj. Tato sco cha cab' razón vach' jun, vach'ŋej tz'aj yelc'ochi.
23 Te vach' tato vach' scutej co pacan lolonel. Tato scac' junoc razón ayic ay ilc'olal, yelxo val te vach'.
24 A eb' ay spensar, sb'ey eb' d'a sb'eal q'uinal yic vach' max b'atcan eb' d'a sb'eal chamel.
25 A Jehová satanel tas ay d'a eb' ac'umtac, palta a staŋvan sluum eb' ix ix chamnacxo yetb'eyum.
26 Max schalaj sc'ol Jehová tastac nab'il yuj eb' chuc, palta a lolonel vach' scha sc'ool.
27 A eb' maŋ jantacoc tas snib'ej, maŋ jantacoc tas syic'cot eb' d'a yib'aŋ eb' cajan yed' d'a yol spat. Axo eb' max chaan q'uen tumin yic smontaji, snajatb'i sq'uinal eb'.
28 A eb' tojol spensar, scham val snaan eb' tas syutej spacan junoc lolonel. Axo pax eb' chuc spensar jun, toŋej scomon alej chucal lolonel eb'.
29 A Jehová sb'at mican d'a eb' chuc sb'eyb'al, palta smaclej yab' slesal eb' tojol spensar.
30 A eb' stzetzon sat, stzalaj co c'ol yuj eb'. A junoc vach' ab'ix syac' co tec'anil.
31 Tato sco scha cab' co cachnab'il, vach' tzoŋ aj d'a scal eb' jelan spensar.

32 Tato malaj co gana tzoñ cachji, munil a d'ayoñ syac' chucal. Tato scha co
c'ol co cachji jun, van quic'an co jelanil.
33 Tato sco c'anab'ajej schecnab'il Jehová, squic' co jelanil. Tato co gana nivan
tz'aj quelc'ochi, yovalil emnaquil scutej co b'a.

16

1 A oñ anima oñ tic, sco na' tas sco c'ulej, palta añej Jehová tz'alani tas tz'aj
yelc'ochi.
2 A oñ anima oñ tic, sco na' to a tas sco c'ulej vach'ñej, palta a Jehová
sch'olb'itan tas nab'il cuuj chi'.
3 Tato scac'och masanil tas sco na co c'ulej ab'enal d'a yol sc'ab' Jehová, vach'
tz'aj yelc'ochi.
4 A Jehová ix b'oancan masanil tas yic tz'elc'och tas nab'il yuuj, añejtona' a' ix
naancani to a eb' chuc, yovalil ol scha syaelal eb'.
5 A eb' syic'chaañ sb'a, chacb'ilel eb' yuj Jehová, yuj chi' mañ yojtacoclaj eb'
janic' ol javoc yaelal d'a yib'añ eb' yuuj.
6 Tato sco xajanej eb' quetanimail, tato sco c'anab'ajej tas scala', tz'ac'ji
nivanc'olal co mul. Tato ay yelc'och Jehová d'ayoñ, squiq'uel co b'a d'a
scal chucal.
7 Tato stzalaj Jehová yed' co b'eyb'al, tz'och junc'olal d'a co cal yed' eb' ajc'ol
yajoch d'ayoñ.
8 Vach'chom quenñej tas squic' d'a co munlajel d'a stojolal, yelxo te vach' d'a
yichañ pax b'aj te nivan tas scac' ganar d'a spatic chucal.
9 A oñ anima oñ tic sco na' tas sco c'ulej, palta axo Jehová tzoñ cuchb'an d'a
tas sco c'ulej chi'.
10 A eb' rey schecab' Dios yaj eb', yuj chi' mañ smojoc chuc syutej eb'
sch'olb'itan junoc tas.
11 A Jehová scha sc'ool masanil echlab' tz'acan, yujto a ix ac'ancan masanil
echlab' chi'.
12 A eb' rey, a tas mañ tojoloc, yovalil schaquel eb', yujto a yopisio eb' chi'
yovalil a tojolal tz'ic'an b'eyoc.
13 A eb' yel syala' xajan eb' yuj eb' rey, stzalaj eb' rey chi' yed' eb'.
14 Tato scot yoval eb' rey ay smay ay chamel, palta a eb' ay spensar jun, say
eb' tas tz'aj sicb'i yoval eb' rey chi'.
15 Tato stzevaj eb' rey, malaj chamel syal chi', axo svach'c'olal eb', lajan icha
yasunal b'ab'el ñab'.
16 Te vach' quico' tato a jelanil yed' aj pensaril tz'ilchaj cuuj, d'a yichañ q'uen
oro yed' q'uen plata.
17 Tato tojol co b'eyb'al, squiq'uel co b'a d'a scal chucal, tato sco ya'ilej co
b'eyb'al, syalelc'ochi to van co ya'ilan co b'a.
18 Tato ac'umtac scutej co b'a, ma squic'chaañ co b'a, tzoñ ic'jiemta, mañxalaj
tz'aj quelc'ochi.
19 Más vach' emnaquil scutej co b'a yed' eb' meb'a', d'a yichañ pax ay tas squic'
yed' eb' anima ac'umtac.
20 A eb' ojtannac yic'an b'ey smunlajel, vach'ñej tz'aj yelc'och eb'. Te tza-
lajc'olal yic eb' tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool.
21 A eb' jelan spensar, syal anima to te ay spensar eb'. A yuj lolonel vach' syal
eb', syic' sjelanil anima chi'.
22 Tato scham val co naani ayic mantzac co c'ulej junoc tasi, ayton yiloj
q'uinalil, palta tato sco cach eb' malaj spensar, nab'añej squixtej co b'a.
23 A eb' jelan, cham snaan eb' tas syutej eb' sloloni, yuj tas syal eb' chi', stzalaj
eb' anima.

24 A lolonel vach', lajan icha schi'al noc' yal chab', tzoň tzalaj yuuj, syac'an co
tec'anil.
25 Ay b'eyb'al te vach' co naani, palta van oň yic'anb'at d'a chamel.
26 Tato ay co vejel, scac' val och d'a co c'ool co munlaj sic'lab'il.
27 A eb' chuc, ayňejec' chucal d'a spensar eb', a slolonel eb', lajan val icha sq'ue
ňilňon yoc te' c'ac'.
28 A eb' chuc spensar, sq'ueňej vaan oval yuj eb'. A yuj eb' alum pecal, tz'och
ajc'olal d'a scal eb' vach' taxon yac'ani.
29 A eb' comonňej smac'vaji, syac' musansatil eb' yamigo eb', yujto a eb', van
yic'ancanb'at eb' d'a jun b'eyb'al maň vach'oc.
30 A eb' snaan yac'an chucal, smutz'mutz'an sat eb', tato toxo ix sna eb' tas ol
yutoc sc'ulan chucal chi', toxoňej snub' sti' eb'.
31 A eb' tz'ichamaxi, aton jun chi' scha eb' spacoc yujto vach' ix yutej sb'eyb'al
eb' d'a yolyib'aňq'uinal tic.
32 Yelxo te vach' tato nivan scutej co c'ool d'a yichaň pax to ste tec'ton quip.
Yelxo te vach' tato sco yamoch vaan yoval co c'ool d'a yichaň b'aj scan
junoc choňab'il anima d'a yalaň co mandar.
33 Vach'chom scac'och suerte d'a yib'aň junoc tas, palta aňej Jehová snaani
tastac tz'ajelc'och smasanil.

17

1 Vach'chom toňej tzoň ch'ec va'i, palta tato junc'olal caji, másxo vach' d'a
yichaň pax to q'uiň ayoň d'a junjun c'u, tato ovalňej caji.
2 A eb' checab' ay spensar, ec'b'al yopisio eb' yuj spatrón d'a yichaň junoc yun-
inal malaj tz'ochi, ay yalan yic eb' schaan smacb'en yed' eb' uninab'il
chi'.
3 A q'uen oro yed' q'uen plata tz'ac'chaj proval q'uen d'a cal c'ac' tato vach'
q'ueen, axo co pensar a Jehová sch'olb'itani.
4 A eb' chuc sb'eyb'al, scha juntzaň chucal lolonel eb'. A eb' esalvum, scha
juntzaň esal lolonel eb'.
5 Tato tzoň b'uchvaj d'a eb' meb'a', a d'a Dios tzoň b'uchvaji, yujto aton ix
b'oan eb'. Tato tzoň tzalaji ayic sjavi cusc'olal d'a yib'aň eb', max
ec'b'atlaj yac'ji co yaelal.
6 A snivanil yelc'och eb' ichamtac vinac, aton eb' yixchiquin eb'. A eb'
uninab'il, ma isilab'il, sq'uechaaň eb' yuj smam snun.
7 A eb' malaj spensar, maň smojoc syal lolonel yic jelanil eb'. A eb' yajal, maň
smojoc a es syal eb'.
8 A eb' sb'eyb'alan yac'an tumin d'a elc'altac, a snaan eb' to vach' tz'elc'och
eb', yujto yalňej b'aj tz'ec' eb' syalňej icha snib'ej eb'.
9 A eb' stechaj yac'an nivanc'olal b'aj tz'ixtaji, snib'ej eb' to xajan tz'ilji eb'
yuj anima. Axo pax eb' aňeja' yalub'taňan junoc lolonel jun, tz'el eb'
svach'c'ool eb' d'a stz'ey.
10 Nivan tas sb'o yuj junoc b'elaň cachnab'il d'a eb' ay spensar, d'a yichaň pax
to jantac smac'ji eb' malaj spensar.
11 A junoc pitňej syutej sb'a, aňej chucal saya', schecchajb'at junoc checab'
malaj yoq'uelc'olal d'ay.
12 Tato sco chalaj co b'a yed' junoc noc' nun oso elc'ab'ilb'at yune', yelxo val
vach' quic d'a yichaň to sco chalaj co b'a yed' junoc anima chuc spensar
van sc'ulan chucal.
13 A eb' chuc syutej spactzitan vach'il, malaj b'aq'uiň tz'el yaelal d'a yol spat
eb'.

14 Icha yaj a a' molaneq'ui ayic sjacvielta a', c'ojanc'olal yelta a' masanto snivanb'i yelta a', icha chi' yaj junoc oval quenn̆ej tz'aj yel yich, palta nivan tz'ajelc'ochi, yuj chi' vach' tato scac' nivanc'olal a manto el yich oval chi'.
15 Tato a eb' juez tz'ac'an nivanc'olal d'a yib'an̆ eb' ay smul, ma syac'och yaelal d'a yib'an̆ eb' malaj smul, a val chab' chi' max schalaj sc'ol Jehová.
16 ¿Tas yuj sja eb' chuc spensar yed' stumin, yic snib'ej eb' sman sjelanil? ¿Tas val ol och yuj eb'? Ina toxonton malaj spensar eb'.
17 A eb' vach' yac'antaxon qued'oc, ayn̆ejoch eb' qued'oc. Ayic ay co yaelal, icha val co c'ab' coc syutej sb'a eb' d'ayon̆.
18 A eb' malaj spensar, yaln̆ej mach b'aj tz'ochcan eb' fiadoral, stac'vancanoch eb' d'a yib'an̆.
19 A eb' scham val stzuntzan eb' yetanimail, schampax val eb' yac'an oval. A eb' syic'chaan̆ sb'a, munil syac' lajvoquel sb'a eb'.
20 A eb' te chuc spensar, malaj b'aq'uin̆ tz'ilchaj vach'ilal yuj eb'. A eb' slolon d'a chab'satil, scotcan yaelal d'a yib'an̆ eb'.
21 A eb' smam eb' chuc spensar, malaj tzalajc'olal scha eb' yuj eb' yuninal chi', an̆ej cusc'olal scha' eb'.
22 A tzalajc'olal lajan icha junoc remeyo, axo pax cusc'olal jun, ton̆ej syiq'uel quip.
23 A eb' yajal chuc, scha q'uen tumin eb' d'a elc'altac yic vach' max sb'olaj yaj oval eb' d'a vach'ilal.
24 A eb' ay spensar, a jelanil sayec' eb'. Axo eb' malaj spensar jun, ton̆ej tz'ec' q'ueleloc eb'.
25 A eb' uninab'il malaj spensar, an̆ej yoval smam snun eb' syic'coti, an̆ej scusc'olal eb' syac' eb'.
26 Man̆ vach'oc tato tz'ic'jiel smultu eb' malaj smul, ocxom val to tz'ic'jiel junoc d'a yopisio yujto vach' syutej sb'a.
27 A eb' malaj val tas syala' yed' eb' syamoch vaan sb'a, aj pensar eb'.
28 A eb' anima malaj spensar, tato max comon lolon eb', tzam nachaji to ay spensar eb'.

18

1 A eb' syiq'uel sb'a d'a scal eb' yetanimail, an̆ej tas sgana eb' sayeq'ui, max schalaj yab' junoc razón vach' eb'.
2 A eb' chuc spensar, malaj sgana eb' sc'ayb'ej junoc tas, an̆ej eb' sgana syal yico'.
3 Tato tz'och eb' sc'ulan chucal d'a co cal, tzon̆ ac'ji q'uixvelal yuj eb'. Tato tz'och eb' b'uchumtac d'a co cal, tzon̆ b'uchji yuj eb'.
4 A tas syal eb' anima ay spensar, nivan jelanil syal quic'an yuuj. A tas syal eb' chi', lajan icha junoc a a' jul yich, ma icha sical a a' to sq'ueul sjaj.
5 Tato ayic eb' tz'och smul syic' eb' vin̆ yajal, axo tas syal eb' malaj smul, max schalaj yab' eb' vin̆, yelxo val man̆ vach'oc.
6 A yuj tas syal eb' malaj spensar, sq'ue vaan oval. A yuj tas syal eb' chi' scotcan d'a yib'an̆ eb'.
7 A yuj tas syal eb' chuc spensar, tz'ochcan d'a yib'an̆ eb'. Yuj tas syal eb' chi', munil syaalej sb'a eb'.
8 A tas syal eb' alum pecal, lajan icha juntzan̆ tas vach' sloji, sc'och val schi'al d'a sc'ol eb' tz'ab'an chi'.
9 A eb' jaragana yed' eb' sjuanel junoc tasi, ichato yuc'tac sb'a eb'.
10 A Jehová lajan icha junoc cuartel te vach', a d'ay sc'och eb' tojol spensar scol sb'a.

11 A snaan eb' b'eyum to a sb'eyumal eb' lajan icha junoc muro ayoch d'a
junoc choñab' yic scolji yuuj.
12 A ic'ojchañb'ail tzoñ ic'jiemta yuuj, axo emnaquilal, tzoñ ic'jichaañ yuuj.
13 Yelxo te q'uixvelal tato tzoñ comon tac'vi ayic manto cab' junoc lolonel
sic'lab'il.
14 Tato tec'an spixan junoc penaay, stechaj syaelal chi' yuuj. Axo pax junoc
mañ tec'anoc spixan jun, maxtzac techajlaj yuuj.
15 A eb' aj pensar, tz'ilchaj jelanil yuj eb', yujto b'ecan sc'ool eb' sc'ayb'ani.
16 Yuj tas co siej, yalñej mach anima tzoñ chaani, vach'chom eb' anima nivac
yopisio.
17 A eb' b'ab'el syal sb'a, ichato scol sb'a eb' snaani, palta ayic sc'och eb'
yajc'ool eb' chi' jun, scheclajeli tas yaj yoval eb' chi'.
18 A suerte tz'alani slajvi junoc oval, yuj chi' spojchaj snañal eb' van yac'an
oval chi'.
19 Tato sco tzuntzejcot yoval junoc co c'ab' coc, más secojtac co satanel junoc
choñab' ay smuroal yed' spuertail vach' yajoch yijchul d'a yichañ yic
tzoñ ochxi vach'il yed'oc, yujto tec'an yaj spensar.
20 A yuj tas scala', scot yaelal ma scot tzalajc'olal d'ayoñ.
21 A lolonel syal yic'ancot co chamel, ma co q'uinal, yuj chi' vach' tato sco na
tas scala', yic vach' tzoñ elc'ochi.
22 Ayic tz'och yetb'eyum eb' viñ vinac, tz'ilchaj vach'ilal yuj eb' viñ, yujto scha
svach'c'olal Jehová eb' viñ.
23 A eb' meb'a' stevi eb', axo eb' b'eyum, te ac'umtac syutej sb'a eb' stac'vi.
24 Tato te ay camigo, ay smay tzoñ ixtaxel yuj eb'. Palta ay pax eb' camigo
yelxo te vach' d'a yichañ eb' co c'ab' coc.

19

1 A junoc meb'a' vach' syutej sb'a, yelxo te vach' yic d'a yichañ pax junoc chuc
spensar tz'esani.
2 Mañ vach'oc tato d'a smasanil co c'ol sco comon b'oej junoc tas mañ cojtacoc.
A tas sco c'ulej d'a elañchamel ay b'aj mañ vach'oc tz'ajelc'ochi.
3 A smañ pensaril eb' anima scuchb'an satoc, axo tz'aji, a d'a yib'añ Jehová
syac'och eb'.
4 A eb' b'eyum, mañ jantacoc anima tz'och yamigooc eb' yuj sb'eyumal chi',
axo pax eb' meb'a' jun, tz'actajcan eb' yuj eb' yamigo chi'.
5 A eb' syac'och sb'a testigoal d'a tas mañ yeloc, yovalil syab' syail eb'. Axo eb'
tz'ac'an es, mañ ol colchajlaj eb'.
6 A eb' b'ecan sc'ool sian junoc tas, masanil anima sayanec' eb' yuj yoch
yamigooc.
7 A eb' meb'a', spaticajel eb' yuj eb' sc'ab'yoc, ocxom pax eb' yamigo eb', ¿tom
ato eb' chi' mañ ol actancan eb'? Toxoñej syixtej sb'a eb' yavtanxicot
eb' yamigo chi'.
8 A eb' sb'eyb'alan tas vach' sc'ayb'ej, sya'ilej sb'a eb', masanil tas te vach'
tz'ajelc'och d'a eb'.
9 A eb' tz'och testigoal d'a tas mañ yeloc, yovalil syab' syail eb'. Tz'ac'jioch
chamel d'a yib'añ eb' toñej tz'esan chi'.
10 A eb' chuc spensar, mañ smojoc to syac' tzalajb'oc sc'ool eb' d'a vach'il,
añejtona' eb' ayoch checab'oc, mañ smojoc yac'an yajalil eb' d'a yib'añ
eb' nivac vinac.
11 A eb' syamanoch vaan yoval sc'ool, ay spensar eb', sb'inaj eb' d'a vach'il
tato toñej smaq'uec' eb' yuj tas tz'utaji.

12 A yoval sc'ool eb' viñ rey ay smay icha junoc noc' choj tz'avaji. Axo pax svach'c'olal eb' viñ jun, syic'cot vach'ilal icha yal ac'val tz'em d'a yib'añ añ añc'ultac.
13 A eb' uninab'il malaj spensar, syab' syail smam eb' yuuj. A eb' ix ix ov d'a eb' yetb'eyum, lajan eb' ix icha junoc tz'uj sd'ujd'ujani.
14 Sco cha co pat yed' co b'eyumal yuj tas syac'can co mam. Axo ix quetb'eyum ay spensar, a d'a Jehová sco cha ix.
15 Yuj co jaraganail scot co vayañ. Tato max yal-laj co c'ool tzoñ munlaji, ol cab' syail yuj vejel.
16 A eb' sc'anab'ajan junoc checnab'il, ichato van stañvan sq'uinal eb'. Axo pax eb' max yil sb'eyb'al jun, ol miljoccham eb'.
17 A eb' scolvaj d'a eb' meb'a', ichato a d'a Jehová van yac'an eb' majanil, axo Jehová chi' ol ac'an meltzaj jun majan chi' d'a eb'.
18 Co cachec eb' cuninal yacb'an yunetacto eb' yic max b'atcan eb' d'a yol sc'ab' chamel.
19 A eb' scot yoval d'a elañchamel, schaocab' spac eb' icha d'a smojal. Tato sco col eb' d'a syaelal chi', sb'eyb'alejñej yoval eb' chi'.
20 Tato sco cha cab' razón yed' co cachnab'il, ol oñ jelanb'oc.
21 Mañ jantacoc tas sco na'a, palta añej tas sna Jehová tz'elc'ochi.
22 A tas sco nib'ejoch d'a eb' quetanimail, to tz'elc'och tas syal eb'. Yelxo te vach' tato meb'a' oñ d'a yichañ to squesej.
23 Tato ay yelc'och Jehová d'a co sat, sco cha co q'uinal, yuuj paxi tzoñ aj d'a tzalajc'olal, malaj tas scab' syail.
24 A eb' jaragana syaq'uem sc'ab' eb' d'a yol yuc'ab', palta te ajaltacxopax yic'anq'ueta eb' tas ayem d'a yol yuc'ab' chi', yujto te jaragana eb'.
25 Ayic tz'och yaelal d'a yib'añ eb' puch vinac, sjelanb'i spensar eb' mantalaj spensar. Ayic scachji eb' ay spensar, snachajel yuj eb' d'a elañchamel.
26 A eb' tz'elc'an junoc tas d'a smam, ma eb' spechanel snun d'a spat, te q'uixvelal syutej sb'a eb'.
27 Ex vuninal, tato max e cha eyab' e cachnab'il, van eyic'ancanel e b'a d'a c'ayb'ub'al te vach'.
28 A eb' testigo chuc spensar, malaj yelc'och tojolal d'a eb', stzalaj eb' yed' schucal spensar chi'.
29 Vach'xo yaj yaelal ol ja d'a yib'añ eb' ac'umtac. Vach'xo pax yaj te' jixc'ab'te' ol jixchajoch d'a eb' malaj spensar.

20

1 A eb' tz'uc'an añ, sb'ajvaj eb'. Sq'ue somnaj eb' yac'an oval ayic syuc'an añ añ chi' eb'. A eb' syac'b'at sb'a d'a scal uq'uel añ chi', te malaj spensar eb'.
2 A eb' rey te ov, lajan eb' icha junoc noc' choj tz'el yav yuj yoval, a eb' stec'b'ej sb'a stzuntzan eb', ay smay scham eb' yuj eb'.
3 Te vach' yic eb' max mojan oval. Axo eb' chuc spensar jun, syac'och sb'a eb' d'a scal oval chi'.
4 A eb' jaragana, max munlajlaj eb' d'a stiempoal ayic tz'avchaj ixim aval, malaj pax tas sjach' eb' ayic tz'elul stiempoal jach'oj.
5 A tastac c'ub'ab'ilel d'a co pensar, lajan icha junoc a a' ay d'a yol junoc olan jul yich, palta axo eb' ay spensar jun, syalñej snachajel yuj eb' tastac ay d'a co pensar chi'.
6 Tzijtum eb' tz'alani to tzoñ xajanej eb', palta chequelñej eb' syal cac'anoch yipoc co c'ool.

7 A eb' tojol spensar, aton eb' malaj jab'oc chucal d'a sb'eyb'al, te tzalajc'olal scan eb' yuninal eb'.
8 Ayic tz'em c'ojan eb' rey d'a sc'ojnub' yic sch'olb'itan junoc tas eb', aẅej syilanoch jun chucal chi' eb', elaẅchamel sb'oi.
9 Malaj junoc oẅ syal calani to vach' co pensar, mato malaj jab'oc co mul.
10 A echlab' maẅ tz'acanoc yed' ch'aẅ cuerda nivac, max schalaj sc'ool Jehová.
11 A yuj sb'eyb'al eb' anima, scheclajeli tato vach' spensar eb'. Yed' pax eb' unin, a d'a eb' scheclajeli tato vach' eb', tato tojol pax eb'.
12 A Jehová ix b'oan co chiquin yic scab'i yed' yol co sat yic squila'.
13 Maẅocẅej vayaẅ sco c'ulejec, ta maay ol cot meb'ail d'a quib'aẅ, caq'uec quip co munlaji yic vach' ol yac' sobre tas sco va'a.
14 "Chuclaj juntzaẅ a choẅ tic," xchi eb' smanvaji, axo yic toxo ix manvaj eb' chi', syalan eb', "Te jelan oẅ, yujto yechel ix el tas ix co man tic," xchi eb'.
15 Maẅ jantacoc q'uen oro yed' q'uen q'ueen vach' yilji d'a yolyib'aẅq'uinal tic, palta a eb' slolon d'a jelanil, maẅ comonoc tz'ilchaj eb'.
16 A eb' tz'och fiadoral d'a junoc ch'oc animail, yic'ocab'el spichul eb' yic syac'can eb' yuj smajananub'aloc.
17 A eb' tz'ic'an jab'oc vael d'a elc'al, maẅxo jantacoc svach'il svaji syab' eb', palta axo d'a slajvub'alxo, icha val to a q'uen c'aj q'ueen tz'och d'a yol sti' eb' syab'i.
18 A junoc tas sco na', vach' tz'ajelc'ochi tato sco c'anab'ajej junoc razón vach'. Syal cac'an ganar eb' cajc'ool d'a oval, tato vach' scutej cac'an slajtial.
19 A eb' alum pecal, max sc'ub'ejel-laj juntzaẅ lolonel eb' c'ub'eltac yalji, yuj chi' maẅ junẅejoc tzoẅ aj yed' eb'.
20 A eb' sb'ajan smam snun, slajviel sq'uinal eb' icha junoc candil stupi.
21 A b'eyumal tz'ilchaj d'a secojtaquil d'a sb'ab'elal, a d'a slajvub' cuseltacxo tz'ajelc'ochi.
22 Malajocab' b'aq'uiẅ scala': Ol co pac co b'a, mocab' xco chioc. Aẅej to scac'och Jehová d'a co c'ool, yic A' ol oẅ colanoc.
23 A juntzaẅ echlab' maẅ tz'acanoc, te chuc, chacb'ilpaxel yuj Jehová.
24 A Jehová tzoẅ ic'an b'eyoc, yuj chi' maẅ cojtacoc tas ol ja d'a quichaẅ.
25 Tato elaẅchamel scac' co ti' d'a Dios, slajvi chi' sco naanxi co b'a, te ay smay.
26 A eb' rey ay spensar, spechel eb' chuc eb' d'a yichaẅ, scan eb' chi' d'a yalaẅ yuj eb'.
27 A razón syac' Dios d'ayoẅ, icha saquilq'uinal yaji yic squil co b'a yed' co pensar.
28 A eb' rey, yelxo te vach' yajoch eb' d'a yopisio, tato sb'eyb'alej vach'c'olal eb' yed' tojolal.
29 A eb' quelemtac ste tzalaj eb' yed' yip, axo eb' ichamtac vinac te nivan yelc'och eb' yujto sacxo xil sjolom eb'.
30 A eb' chuc, sja spensar eb', ayic smac'ji eb' d'a junoc tz'uum, syactanpax eb' sc'ulan chucal, ayic staji schiq'uil eb' smac'ji.

21

1 A d'a yol sc'ab' Jehová, ata' ayoch spensar eb' rey, icha secojtaquil sq'uexchaj sb'e a a', icha chi' tz'aj sq'uexchaj spensar eb' rey chi' yuuj.
2 A eb' anima sna eb' to vach'ẅej tas sc'ulej eb', palta a Jehová sch'olb'itan tas yaj spensar eb'.
3 Tato sco b'eyb'alej vach'ilal yed' tojolal, a juntzaẅ chi' ec'alto yelc'och d'a yol sat Jehová d'a yichaẅ juntzaẅ silab'.

4 A eb' anima malaj yelc'och Jehová d'ay, a tas sc'ulej eb' yuj yac'umtaquil yed' yic'ojchañb'ail, chuc toni.
5 A junoc tas cham naab'il tz'aji, vach' tz'elc'ochi. Axo pax tas comonñej sb'o jun, a meb'ail scotcan yuuj.
6 A eb' syic' sb'eyumal yuj es syala', junñej rato slajviel sb'eyumal eb' chi', axo chamel sjacan d'a yib'añ eb'.
7 A eb' chuc, añeja' schucal eb' chi' sataneli, yujto malaj sgana eb' sb'eyb'alej tojolal.
8 A sb'eyb'al eb' chuc spensar, mañ tojoloc, axo pax sb'eyb'al eb' vach' spensar jun, te tojol.
9 Yelxo te vach' tzoñ aj d'a junoc yune' pat co ch'ocoj, d'a yichañ pax tzoñ aj d'a junoc nivan pat te vach' yed' junoc ix ix ayñejcot yoval.
10 A eb' chuc, añej chucal sna eb' sc'ulej, mañ jab'oc tz'oc' sc'ool eb' d'a eb' yetanimail.
11 Ayic tz'ac'jioch syaelal eb' puch vinac, sc'ayb'ejcan jelanil eb' mantalaj spensar. A eb' ay spensar, toñej tz'alji d'a eb', snachajel jelanil yuj eb'.
12 A Dios tojol toni, scham val yilan eb' chuc, yuj chi' a tz'ac'anoch syaelal eb', yic satel eb'.
13 Tato max co cha cab'i ayic stevioch eb' meb'a' d'ayoñ, axo pax yic tzoñ tevi d'a Jehová yic sco c'anan colval d'ay, max schapaxlaj yab' d'ayoñ.
14 A silab' tz'ac'ji d'a c'ub'eltac, stup yoval sc'ool eb' anima yuuj.
15 Ayic sb'o junoc lolonel d'a tojolal, a eb' vach' spensar ste tzalaj eb', axo eb' chuc spensar jun, ste xiv eb' yuuj.
16 A eb' tz'ic'ancanel sb'a d'a vach' b'eyb'al, van sb'atcan eb' d'a scal eb' chamnac.
17 A eb' tz'ac'anoch sb'a d'a masanil tas snib'ej, d'a uq'uel añ yed' d'a nivac vael, val yel scotcan meb'ail d'a yib'añ eb'.
18 A eb' anima mañ vach'oc sb'eyb'al yed' eb' esalvum, syab' val syail eb' sq'uexuloc eb' tojol spensar.
19 Yelxo te vach' tato tzoñ cajnaj d'a junoc lugar b'aj tz'inan, d'a yichañ pax tzoñ aj yed' junoc ix ix ayñejcot yoval to ya yecvi.
20 A d'a spat eb' jelan spensar, ay stumin eb' molb'il yuuj, ay pax tas sva eb', axo pax eb' malaj spensar jun, slajel masanil tas tz'ilchaj yuj eb'.
21 A eb' sb'eyb'alan tojolal yed' vach'ilal, ay sq'uinal eb', b'inajnac pax eb', vach'ñej tz'elc'och eb'.
22 A eb' ay spensar, syal yoch eb' yac' oval d'a junoc choñab' ayoch yilumal sic'lab'il, syac'an telvoc smuroal jun choñab' chi' eb'.
23 A eb' mañ comonoc sloloni, scol sb'a eb' d'a scal yaelal.
24 A eb' ac'umtac, tz'ec'xo val eb' d'a yib'añ yic'anchaañ sb'a, tz'el specal eb' yuj tas sb'o chi', te b'uchumtac pax eb'.
25 A eb' jaragana, ste nib'ejoch tastac eb', palta max ilchajlaj yuj eb' yujto malaj sgana eb' smunlaji.
26 Junjun c'u snib'ejñej juntzañ tastac eb', axo pax eb' tojol jun, elb'enñej tastac yuj eb'.
27 Max schalaj sc'ool yofrenda eb' chuc Jehová, ocxom val eb' syac' yofrenda yed' schuc pensaril.
28 A eb' syac'och sb'a testigoal d'a es ol satcanel eb', palta axo pax eb' scham val smaclan yab' jun, vach'ñej tz'aj spactzitan eb'.
29 A eb' chuc toñej stz'ac yal eb' to te junc'olal yaj eb', axo pax eb' vach' spensar jun, yel junc'olal ton val yaj eb'.

30 Vach'chom ay mach te jelan, te aj pensar, ma tzijtum tas yojtac, palta max
yal-laj scachanoch vaan tas sgana Jehová.
31 A eb' anima, sb'o'och stz'uum schej eb' ayic sb'at eb' d'a oval, palta aňej yuj
Jehová syac' ganar oval chi' eb'.

22

1 Tato vach' co b'inaji, yelxo te vach' d'a yichaň to te ay q'uen oro yed' q'uen
plata d'ayoň.
2 A eb' b'eyum yed' eb' meb'a', lajanňej eb', a Jehová ix b'oan eb'.
3 A eb' aj pensar syil eb' tastac ay smay, scolan sb'a eb' d'ay. Axo pax eb' malaj
spensar jun, sb'eyňejb'at eb' masanto yalab'aj satcanb'at eb'.
4 Tato emnaquil scutej co b'a, tato ay pax yelc'och Jehová d'a co sat, squic' co
b'eyumal, tzoň b'inaji, snajatb'i co q'uinal.
5 A d'a yol sb'e eb' chuc, ichato te ay te' q'uiix yed' yaal ayemi. Axo pax eb'
staňvej sb'a jun, maň junňejoc sb'eyec' eb' yed' eb' chuc chi'.
6 Tato sco c'ayb'ej eb' unin d'a vach' b'eyb'al, axo ol och eb' icham animail,
maňxo ol yic'canel sb'a eb' d'ay.
7 A eb' b'eyum, icha rey yaj eb' d'a scal eb' meb'a'. Axo pax eb' tz'ac'an q'uen
tumin majanil, yajal yaj eb' d'a scal eb' smajnan q'uen tumin chi'.
8 A eb' aňej chucal sc'ulej, aňej yaelal ol scha eb', maňxo ol yal yixtan eb'
yetanimail eb'.
9 A eb' elb'en yuuj, ol scha vach'c'olal eb' yuj spucanec' tas vach' svaji d'a scal
eb' meb'a'.
10 Ayic spechjiel eb' b'uchumtac, tz'em numnaj telajb'ail, oval yed' tzunt-
zojb'ail.
11 A eb' rey, ste tzalaj eb' yed' eb' vach' spensar, sch'oxanpax svach'c'olal eb'
d'a eb' vach' sloloni.
12 A Jehová staňvan eb' aj pensar, stenanpaxec' tastac syal eb' tz'esani.
13 A eb' jaragana syal eb' to a d'a yol sb'e eb' ay jun noc' choj ayeq'ui, to a noc'
ijan ix milancham eb' yalani, yujto malaj sgana eb' sb'at munlajel.
14 A slolonel eb' ix ix smulan d'a yol sc'ab' yetb'eyum, lajan icha junoc olan te
jul yich, aton b'aj sb'atcan eb' scatab'ej Jehová.
15 A maň pensaril ayňejec' d'a eb' unin, scan yuj eb' tato smac'ji eb' d'a te'
jixc'ab' te'.
16 A eb' tz'ixtan eb' meb'a', yujto snib'ejoch sb'a eb' b'eyumal yed' eb' smontan
eb' b'eyum, a eb' chi' yuj meb'ail ol satel eb'.

A 30 slolonel eb' aj pensar

17 Ab'ec jun tic, ol ex in c'ayb'ej d'a tastac yalnaccan eb' aj pensar. Scham val
e c'ayb'ani.
18 Vach' tato tze sic'can d'a e pensar yic vach' tzeyalub'taňej smasanil.
19 A ticnaic svac' val eyojtaquejeli, yic vach' tzeyac'och Jehová yipoc e c'ool.
20 Tic tzin tz'ib'ej 30 lolonel d'ayex: A juntzaň lolonel tic, ay pensar vach' yed'
jelanilal yed'nacochi.
21 Tato tze c'ayb'ej, ol eyojtaquej tastac vach' yed' tas yel, yic vach' syal eyac'an
razón vach' d'a eb' sc'anb'an yab' d'ayex.

1

22 Maň eyixtej junoc meb'a' yujto max yal-laj scolan sb'a. Maň eyixtejpax
junoc mach malaj mach scolan d'a yichaň eb' yajal,
23 yujto a Jehová ol colanoc, axo Jehová chi' ol ac'an spac d'ayex yuj schucal
tas tze c'ulej chi'.

2

24 Maŕ junoc tzex aj yed' eb' anima chuc spensar yed' pax eb' toŕej scomon
chichon sc'ool,
25 axo talaj tz'aji, tze c'ayb'an schucal b'eyb'al eb' chi', ichato van e sud'an e
b'a d'ay.

3

26 Malajocab' b'aq'uiŕ tzeyac'och e b'a e tupan sb'oc junocxo anima,
27 yujto ta malaj tas tzeyutej e tupani, axo tz'aji, a e vaynub' tz'ic'chajec'
d'ayex.

4

28 Maŕ e q'uex stz'acaŕil sluum eb' e mam eyicham yac'naccanemi.

5

29 A eb' vach' syutej sb'a smunlaji, aton eb' chi' ol munlaj d'a eb' rey, maŕoclaj
d'a juntzaŕ anima malaj yelc'och ol munlaj eb', yuj chi' vach' tzeyutej
e munlaji.

23

6

1 Tato ay eb' nivac vinac tzex avtan vael, scham val e naani mach viŕ b'aj ayex
ec' d'a yichaŕ.
2 Vach'chom te ayoch e vejel, vach' tato jab'ŕej tze va'a.
3 Maŕ yelc'olaloc tze va jun vael maŕxo jantacoc svach'il chi', talaj ay tas sna
viŕ d'a e patic.

7

4 Maŕ eyac' eyip eyoch b'eyumal, maŕ ex och ilc'olal yuj juntzaŕ chi'.
5 A q'uen tumin junŕej rato slajviel q'ueen, icha sb'at jeŕeŕoc noc' ch'acb'a,
icha chi' tz'aj satxiel q'uen tumin chi'.

8

6 Maŕ ex em c'ojan d'a smexa eb' ya yel yuuj, maŕ e nib'ejoch svael eb' te
vach'.
7 A eb' aj vael chi', te nivan sna sb'a eb' yuj stojol jun vael chi', vach'chom syal
eb', vaaŕec xchi eb', palta maŕ smasaniloc sc'ool eb' syala'.
8 Ol e na e b'a yuj tas ix laj e vaem chi', malaj yopisio juntzaŕ e lolonel vach'
ix eyutej eyalan d'a eb'.

9

9 Maŕ eyal vach' pensaril d'a junoc chuc spensar, yujto toŕej ol b'uchvaj d'a e
lolonel vach' chi'.

10

10 Maŕ e q'uex stz'acaŕil lum luum aytaxcanem d'a pecataxo, maŕ e
toc'paxec' sluum eb' chamnac smam snun,
11 yujto a Dios Smam eb', a ol colanel eb', a ol ac'an oval eyed'oc.

11

12 Aq'uecoch e chiquin d'a e c'ayb'ub'al, aq'uecoch e pensar yic ol eyojtaque-
jeli.

12

13 Maŕ eyactej eyac'an tzalaj eb' eyuninal, ¿tom val scham eb' yuj jay pajoc
tzeyac' d'ay?
14 Tato tzeyac' tzalaj eb', van ton e colancanelta eb' d'a chamel.

13

15-16 Ex vuninal, ayic ol eyic'an jelanil, ayic ol vab'an e lolon icha d'a smojal,
ol in te tzalaj eyuuj.

14

17 Maň e nib'ejoch tastac ay d'a eb' tz'och b'eyumal yuj chucal, aňejocab' Jehová nivan yelc'och d'a e sat.
18 Tato icha chi' tzeyutej e b'a, vach'ňej ol ex elc'ochoc, axo tas ayoch yipoc e c'ool, malaj b'aq'uiň ol lajvoqueloc.

15

19 Ex vuninal, taňvejec eyab'i, tze c'ayb'an vach'ilal, tzeyac'an eyip e b'eyb'alani.
20 Maň junoc tzex ec' yed' eb' uc'um aň yed' eb' tz'ec' yib'aň sva'i.
21 Yujto a eb' uc'um aň yed' eb' jelan sva chi', ol te cot meb'ail d'a yib'aň eb'. Axo pax eb' jaragana toxoňej olchimtac spichul eb' ayoch yuuj.

16

22 Cham eyab'an tas syal eb' viň e mam, aton eb' viň ix ex ilan pitzvoc. Maň e patiquejel eb' ix e nun ayic schichimax eb' ix.
23 Aq'uec eyip e sayan tastac yel, jelanil, c'ayb'ub'al yed' aj pensaril, a juntzaň chi' maň e patiquejcaneli.
24 A eb' uninab'il te vach', eb' te ay spensar, ste tzalaj smam eb' yed'oc.
25 Yuj chi', aq'uec tzalajb'oc sc'ool eb' e mam e nun, yic vach' nivan ol aj yelc'och eb' eyuuj.

17

26 Ex vuninal, taňvejec eyab' tas ol vala', scham val eyilan in b'eyb'al,
27 yujto a eb' ix ix smulan d'a yol sc'ab' eb' yetb'eyum, lajan eb' ix icha junoc olan te jul yich, palta lod'an yool.
28 Smaclan eb' viň vinac eb' ix d'a yol b'e, icha syutej sb'a eb' elc'um, te tzijtum eb' viň vinac chi' tz'och smul yuj eb' ix.

18

29-30 A eb' max actancan yuc'an aň aň, eb' aňeja' yab'an svach'il yuc'ji aň aň chi', aton eb' tz'ab'an syail, eb' tz'el yav, eb' te ayoch oval d'a scal, eb' slajvi vach'chom malaj junoc tas yuuj, eb' chac jochinac yol sat.
31 Maň eyiloch e c'ool d'a aň aň yax d'urinac yilji d'a yol scopail, secojtac tz'aj yuc'chajemi,
32 palta axo d'a slajvub'al jun, lajan icha junoc noc' chan maň jantacoc syail b'aj tzoň schi'a.
33 Maň jantacoc tas ol ac'joc eyil yuuj, tzijtum tastac maň vach'oc ol eyal yuj aň, ay pax juntzaň tas maň vach'oc ol e naq'ue yuj aň aň chi'.
34 Icha val to a d'a yib'aň a' mar ayex ec' ol eyutej eyilani, oyb'inacxo e sat, icha val to d'a schon ste'al junoc nivan barco ayex q'ue tzeyab'i.
35 Axo ol eyalan icha tic: Ix oň smac' eb', palta maj cab'laj syail, ix oň mac'ji yed' noc' tz'uum, palta maj cab'laj, axo ol el lenaj aň d'a co sat, ol oň b'atxoc co say aň, xe chama.

24

19

1 Maň e nib'ejoch tastac ay d'a eb' tz'och b'eyumal yuj chucal, maň e nib'ej jun tzex aj yed' eb',
2 yujto aňej elc'al b'aj ayoch spensar eb', axoňej chucal syalub'taňej eb'.

20

3 Tze na sic'lab'il tas tzeyutej e b'oan junoc e pat yed' jelanil yed' aj pensaril tzeyaq'uem cimientoal yich,

4 yic vach' icha chi' ol b'ud'joquel yol e pat yed' juntzañ tas vach' yilji yed' tastac ay stojol.

21

5 A eb' aj pensar te tec'an eb'. Yuj tas yojtac eb', ste tec'c'aj eb'.
6 Ayic tzex b'at d'a oval, tze c'anb'ej eyab' junoc razón. Tato tzijtum eb' tz'ac'an e razón, ol yal eyuuj.

22

7 A eb' malaj spensar, max nachajlaj tas syutej eb' scolan sb'a d'a yichañ eb' juez, toñej tz'och q'uelan eb' yujto malaj sjelanil eb'.

23

8 A eb' añej chucal sna'a, b'inajnac eb' yuj schuc pensaril chi'.
9 A tas sna eb' malaj spensar, aton chucal. Max tzalajlaj eb' anima yed' eb' b'uchumtac.

24

10 Tato schab'axq'ue co c'ool, ayic ayoñ och d'a ilc'olal, malaj co tec'anil syal chi'.

25

11 Co coleccanel eb' van yic'jib'at d'a chamel. Co yamecoch vaan eb' ichato squetconec' d'a sti' yolanil b'aj smucchaj eb' chamnac.
12 Vach'chom scala' to mañ cojtacoc tas van yic'an eb', axo Dios yojtac tas ay d'a co pensar, yojtac tas yuj icha chi' sco c'ulej. A Dios tzoñ tañvani, yojtac tas caji, a' ol pactzitan d'ayoñ junjun oñ icha tas sco c'ulej.

26

13 Ex vuninal, leq'uec schab'il noc' acañ mañ jantacoc schi'al, ab'ec tonab' jab'oc schi'al ayoch d'a noc'.
14 Icha schi'al schab'il noc' acañ chi', icha chi' ol aj eyab'an schi'al jelanil yed' aj pensaril. Tato ol ilchaj eyuuj, vach' ol ex ajelc'ochoc, axo tas ayoch yipoc e c'ool, malaj b'aq'uiñ ol lajvoquec' d'ayex.

27

15 Mañ e na chucal pensar d'a spatic eb' vach' spensar. Mañ eyelq'uej tas ay d'a yol spat eb',
16 yujto vach'chom ijan stelvi uqueloc eb', añeja' uquel tz'ic'jipax q'ue vaan eb', axo pax eb' chuc jun, scotxoñejcan d'a yib'añ eb' d'a junelñej.

28

17 Mañ ex tzalajoc ayic scot d'a yib'añ eb' ayoch ajc'olal d'ayex.
18 Tato tzex q'uechaañ jun, mañxo ol yac'laj yoval sc'ol Jehová d'a yib'añ eb', yujto mañ vach'oc e tzalajc'olal chi' d'a yol sat.

29

19 Mañ chucoc tzeyab'i ayic sq'uib' sb'eyumal eb' chuc, mañ eyiloch e c'ool d'a tastac ay d'a eb',
20 yujto a eb' chuc chi', mañ vach'oc yic eb', ol lajvoquel eb' icha tz'aj stup junoc candil.

30

21 Ex vuninal, ayocab' yelc'och Jehová yed' eb' rey d'a e sat. Mañ junoc tzeyutej e pensar yed' eb' ayoch ajc'olal d'a eb' rey chi',
22 yujto elañchamel scham eb', axo satel eb' chi'. Malaj mach ojtannac tas yaelal scotcan d'a yib'añ eb' yuj Dios yed' pax yuj eb' rey chi'.

A juntzañxo lolonel yalnaccan eb' ay sjelanil

23 Añejton pax a' juntzañxo tic ix yalcan eb' jelan spensar: Yelxo mañ vach'oc
tato mañ lajanoc syutej eb' juez sb'oan yaj eb' anima.
24 A eb' juez toñej syaq'uel eb' anima ay smul d'a libre, chuc syal eb' anima
d'a spatic eb', spaticajcanel eb' yuj masanil anima.
25 Axo eb' juez tz'ac'an scastigo eb' ay smul chi', vach' ton tz'elc'och eb', axo
eb' anima, vach' syal eb' d'a spatic eb'.
26 A eb' vach' syutej spacan junoc lolonel, lajan eb' icha junoc eb' stz'ub'an sti'
junoc anima.
27 Mañ e b'olaj e pat, tato mantalaj tas tze va'a yed' tas ol aj yec' tiempo eyuuj.
28 Mañ comonoc tzeyac'och lolonel d'a spatic eb' eyetanimail, max yal eyalan
lolonel mañ yeloc d'a spatic eb'.
29 Mañ e na eyaq'uec' e pac d'a eb', icha val tzex yutej eb'.
30 Ix in ec' d'a scal smunlajel eb' jaragana yed' d'a scal te' uva avab'il yuj eb'
malaj spensar.
31 A tas ix vil d'a sat sluum eb' chi', añej te' q'uiix sq'uib'q'uei. Axo q'uen
tz'alq'ueen ayoch smactealoc, toxo ix lañchaj q'ueen.
32 Ayic ix vilan juntzañ chi' ix in sic'ancan d'a in pensar, ix vic'ancan in
c'ayb'ub'al d'ay.
33 Yuj chi' sval d'ayex: Yacb'an tzex vay jab'oc, snecnecan pax e jolom e vayi
yed' jeljumb'a tz'aj e c'ab' ayic tzeyic'an eyip,
34 axo meb'ail ol ja d'a eyib'añ, icha junoc elc'um ed'jinac junoc arma.

25

A schab'il macañ slolonel viñaj Salomón
(Pr 25.1—29.27)

1 Aton juntzañ tic slolonel viñaj Salomón, axo eb' stz'ib'um viñaj Ezequías
sreyal Judá, ix tz'ib'ancani:
2 Te nivan yelc'och Dios yuj juntzañ tas c'ub'eltac yaj yuuj, axo pax eb' rey jun,
scal eb' vach'il yujto scham val sch'olb'itan junoc tas eb'.
3 Icha snajatil ay satchaañ yed' sjulal yich lum luum, icha chi' yaj spensar eb'
rey, malaj mach snachajel yuuj tas yaj spensar eb'.
4 Tato tz'ic'chajel smical q'uen plata, syal sb'o junoc tas vach' d'a q'ueen.
5 Añejtona' tato tz'ic'chajel eb' chuc d'a yopisio yuj eb' rey, syic' yip yopisio eb'
d'a stojolal.
6 Mocab' eyic'chaañ e b'a d'a yichañ eb' rey, mañ ex empax c'ojan b'aj tz'em
c'ojan eb' nivac vinac.
7 Yelxo vach' tato tzex avtajb'at d'a slac'anil eb' rey, d'a yichañ pax to tzex
ic'chajelta d'a yichañ eb' nivac vinac chi'.
8 A tas tzeyila', mañ eyic'b'at d'a yichañ eb' juez d'a elañchamel, talaj ay
junocxo ol c'ochoc ol yalan tas yaji, axo ol ajoc, toxoñej ol ex te
q'uixvoc.
9 Tato ay chaclajb'ail d'a e cal yed' eb' cajan d'a e lac'anil, aq'uec eyip e b'oan
yaj yed' eb', mañ e puc specal d'a eb' eyetanimail.
10 Tato maay, axo talaj tz'aji, a eb' tz'ab'an specal jun chi', syamoch eb' ex
yalub'tañani, axo e pecal te chuc tz'aj yalub'tañaji.
11 A junoc b'elañ lolonel vach' tz'alchaj d'a stzolal, lajan icha junoc mansan
nab'a oro, aypaxoch q'uen plata yelvanub'oc.
12 Icha q'uen colc'ab' yed' q'uen uchiquin nab'a oro, yelxo te vach', icha chi'
yaj scachnab'il eb' jelan d'a eb' scha yab' d'a tzalajc'olal.

13 A eb' checab' c'anab'ajum, lajan eb' d'a yol sat eb' schecan chi' icha a' siquila' scuq'uej ayic te ay co taquiñtial, sicb'i sc'ol eb' spatrón eb' chi' yuj sc'anab'ajumal chi'.
14 Icha taquiñ asun yed' taquiñ ic' malaj jab'oc sñab'il, icha chi' yaj eb' syic'chaañ sb'a d'a tas syac' yalani, palta malaj b'aq'uiñ syac' eb'.
15 Tato nivan scutej co c'ool d'a yichañ eb' yajal, syal smontaj eb' cuuj. A lolonel vach' tz'alchaji, tz'em numnaj eb' te pit syutej sb'a yuuj.
16 Ayic tz'ilchaj noc' yal chab' eyuuj, mocab' ec' yib'añ e te uc'anb'at noc', tato maay, ex xejtalaj yuj noc'.
17 Mocab' xicanoc tzex b'at paxyal d'a eb' eyamigo, tato maay, axo talaj tz'aji, sq'ue chinaj sc'ol eb' eyed'oc, yujto nachaji tzex c'ochi.
18 A eb' syac'och sb'a testigoal d'a es d'a junoc yetanimail, lajan eb' icha junoc te te', ma junoc q'uen espada, ma junoc jul-lab' te jay sti'.
19 Ayic ayoñ och d'a co yaelal, tato a junoc anima max elc'och tas syal scac'och yipoc co c'ool, lajan ichato q'uichajnac co xub' tzoñ b'eyeq'ui, ma icha co va yed' junoc q'uen que ya ayxo yolanil.
20 Ayic ayoñ och d'a syaelal, sb'itaj junoc b'it cab'i, lajan syail icha yic tz'ac'jioch vinagre d'a junoc echen, ma icha yic tz'ic'chajel co pichul ayic te ay siic.
21 Tato ay svejel eb' ayoch ajc'olal d'ayex, aq'uec va eb', ta ay staquiñtial eb', aq'uec a' yuq'uej eb'.
22 Tato icha chi' tzeyutej e b'a d'a eb', ol chacb'oc sat eb' yuj q'uixvelal d'a eyichañ, axo Jehová ol pactzitan d'ayex b'aj tzex colvaj chi' d'a eb'.
23 A ic' scot d'a stojolal norte syic'cot ñab', icha chi' juntzañ chucal lolonel, a tz'ac'an ovaj co sat.
24 Yelxo te vach' tzoñ aj d'a junoc yune' pat co ch'ocoj, d'a yichañ pax tzoñ aj d'a junoc nivan pat te vach' yed' junoc ix ix to ayñejcot yoval.
25 Icha a siquil a' scuq'uej ayic van stacji co ti', icha chi' tz'aj sjavi junoc ab'ix vach' scot d'a najat.
26 A eb' vach' sb'eyb'al scuchb'ajb'at yuj eb' chuc sb'eyb'al, lajan tz'aj eb' icha sjaj a a' te tat yuj lum soc'om.
27 Mañ vach'oc tato nivan noc' yal chab' scuq'uej. Mañ vach'oc paxi tato añej yic nivan tz'aj co b'inaj yuj eb' quetanimail sco sayeq'ui.
28 A eb' max syamoch vaan sb'eyb'al, lajan eb' icha junoc choñab' lañchajnac smuroal max yal-laj scolan sb'a.

26

1 Mañ smojoc tato tz'em q'uen sacb'acom ayic te c'achan, ma scot ñab' d'a stiempoal jach'oj, ichaton pax chi', mañ smojoc tz'ic'jichaañ eb' malaj spensar.
2 Tato malaj yuuj tz'alji junoc catab' lolonel, malaj b'aq'uiñ tz'elc'ochi. Lajan icha junoc noc' tz'unun toñej tz'ec' jeñeñoc, ma icha noc' sañcapech tz'ec' d'a satchaañ, malaj b'aj tz'och vaan.
3 Scac'och sfreno noc' chej, sco mac' noc' b'uru d'a junoc tz'uum, axo te' jixc'ab'te', a te' scac'lab'ej co mac'an eb' malaj spensar.
4 Mañ ex tac'voc d'a junoc malaj spensar ayic syalan smañ pensaril chi' d'ayex, yic vach' max e lajb'ej e b'a yed'oc.
5 Tac'vañec d'a junoc malaj spensar icha d'a smojal, yic vach' ol nachajel yuuj to malaj spensar chi'.
6 Tato sco checb'at eb' malaj spensar d'a co checab'il, ichato van co xican coc, toñej sco saycot yaelal d'a quib'añ.

7 A junoc lolonel syac' junoc malaj spensar, lajan icha yoc junoc coxo, malaj yopisio.
8 Ec'al sjelanil junoc mach spixanoch q'uen q'ueen d'a yol ch'añ mejmeech, d'a yichañ junoc mach tz'ic'an chaañ eb' malaj spensar.
9 A eb' uc'um añ, vach'chom aylaj jantacoc q'uiix ayb'at d'a yol yoc eb', palta max yab'laj eb'. Icha pax chi' eb' malaj spensar, max nachaj el-laj juntzañ jelan lolonel yuj eb'.
10 A eb' patrón tz'ac'anoch eb' malaj spensar d'a smunlajel, ma eb' scomon b'eyeq'ui, lajan tz'aj eb' icha eb' julvajum toñej scomon julvaj d'a scal anima.
11 Icha noc' tz'i' slec'anxiq'ue xej, icha chi' yaj eb' malaj spensar, smeltzajxi eb' d'a smañ pensaril chi'.
12 A eb' malaj spensar, tzato yal co c'ayb'an eb' d'a yichañ pax eb' syaloch sb'a jelanil.
13 A eb' jaragana syal eb' to a d'a yol b'e ay jun noc' choj lista yajeq'ui yic schi'anb'at anima noc', yujto malaj sgana eb' sb'at munlajel.
14 Icha tz'aj sb'eyec' junoc puerta yuj svisagreal, icha chi' eb' jaragana, smeltzajq'ueejmi eb' d'a sat sch'at.
15 A eb' jaragana syaq'uem sc'ab' eb' d'a yol yuc'ab', palta te nivan munlaje-lalxo d'a eb' ayic syic'anq'ueta eb' tas ayem d'a yol uc'ab' chi'.
16 A eb' jaragana, sna eb' to te jelan eb' d'a yichañ ucvañoc anima yojtac sya ilan junoc lolonel d'a vach'ilal.
17 Tato scalb'at quic d'a scal oval b'aj malaj calan quico', lajan icha co yaman schiquin junoc noc' tz'i' te ov.
18 Icha eb' anima scomon julvaj yed' sjul-lab' ayoch sc'ac'al,
19 icha chi' yaj eb' syixtej junoc yamigo, axo slajvi chi' syalan eb' to toñej stajni eb'.
20 Tato malaj te' c'atzitz, stupel te' c'ac', icha pax chi' tato malaj junoc naumq'ue lolonel, slajviel oval.
21 A te' ac'al tz'och tzac'aq'uil, axo te' c'atzitz tz'ac'an ovaj te' c'ac', icha chi' tz'aj sq'ue vaan oval yuj eb' sayum oval tz'eq'ui.
22 A tas syal eb' alum pecal, lajan icha juntzañ tas vach' sloji, sc'och val schi'al d'a sc'ol eb' tz'ab'an chi'.
23 A juntzañ lolonel man jantacoc svach'il syal eb' anima chuc tas nab'il yuuj, lajan icha junoc lum chen uc'nac d'a q'uen plata.
24 A eb' chuc spensar, vach'ñej syutej eb' sloloni, palta axo d'a spensar eb', ata' ayec' schucal pensaril eb' chi',
25 vach'chom mañ jantacoc svach'il slolon eb' d'ayex, mañ e cha eyab'i, yujto a eb' chi', añej chucal sna eb' sc'ulej d'ayex.
26 Vach'chom max snib'ej eb' sch'oxel schucal, palta yovalil ol checlajelta d'a yichañ anima smasanil.
27 A eb' sjoyan junoc olan yic yaal, añeja' eb' ol b'at d'a jun olan chi'. A eb' tz'ecanb'at junoc q'uen q'ueen d'a yib'añ junoc anima, añeja' q'ueen ol cotpax d'a yib'añ eb'.
28 A eb' esalvum, schichon sc'ol eb' d'a eb' anima syixtej. A eb' toñej stz'ac yal vach'il, sjuviel eb' schaan yab' d'a eb'.

27

1 Mañ eyic'chaañ e b'a yuj tas tze c'ulej q'uic'an eyalani, yujto mañ eyojtacoc tas tzuji q'uic'an chi'.
2 Ch'ococab' eb' tzex alan vach'il, yujto mañ vach'oc tato a ex tic tzeyaloch e b'a vach'ilal.

3 A q'uen yax q'ueen yed' q'uen arena te al q'ueen, pural sq'ue q'uen cuuj, icha
pax chi' yaj yoval eb' chuc spensar, yelxo val max techajlaj cuuj.
4 A c'ac'alc'olal te chuc, nivan tas tz'ixtaxb'at yuuj, palta axo chichonc'olal,
malaj mach syal stec'b'an sb'a d'a yichañ.
5 A eb' tzoñ xajanani, tzoñ scach eb' d'a juntzañ chucal sco c'ulej.
6 A eb' vach' eyac'an yed'oc, say eb' tas vach' tz'och e vach'iloc vach'chom ya
tzeyab'i. Axo eb' tz'och lac'naj d'ayex jun, tzeyil e b'a d'a eb', yujto a eb'
chi', ajc'ool yajoch eb' d'ayex.
7 A eb' b'ud'anxo sc'ool, vach'chom a noc' yal chab' syuc' eb', palta chuclaj
yuc'ji noc' syab' eb'. Axo pax eb' ay svejel jun, vach'chom c'a' junoc
tasi, palta te chi' syab' eb'.
8 A eb' syactejcan yal yuninal, lajan eb' icha junoc noc' much syactejcan so'
yed' yune'.
9 A yuj perfume yed' tas scaq'uec' d'a co jolom, yuj chi' stzalajb'i co c'ool, icha
chi' tz'aj co tzalaj yuj razón syac' eb' camigo d'ayoñ yuj oñ xajanan eb'.
10 Malaj b'aq'uiñ tze chaquel eb' eyamigo yed' pax eb' yamigo eb' e mam.
Mañ ex b'at eyal e cusc'olal d'a junoc e c'ab' eyoc. Te vach' tato tzeyal e
cusc'olal chi' d'a eb' eyamigo cajan d'a e lac'anil, d'a yichañ eb' e c'ab'
eyoc cajan d'a najat.
11 Ex vuninal, jelan tzeyutej e b'a, yic vach' tzeyac' tzalajb'oc in c'ool, yic vach'
ay tas syal in pactzitan d'a eb' tzin paticaneli.
12 A eb' ay spensar, syil eb' tastac ay smay, scolan sb'a eb' d'ay, axo pax eb'
malaj spensar jun, sb'eyñejb'at eb' masanto sjavi yaelal d'a yib'añ eb'.
13 A eb' syac'och sb'a fiadoral d'a eb' anima mañ yojtacoc, yac'ocab'can junoc
mojañ spichul eb' yuj q'uen tumin chi'.
14 Tato ayic vanto sacb'i, tzoñ avaj d'a eb' camigo yic sco c'anb'an sc'ol eb', a
tz'aj yab'an eb', ichato chuc van calan d'a eb'.
15 A eb' ix ix ovalñej yaji, lajan eb' ix icha junoc tz'uj sd'ujd'ujan d'a stiempoal
ñab'il q'uinal.
16 Tato sco nib'ej tz'och vaan eb' ix d'a yoval sc'ool chi', lajan icha to sco nib'ej
sco yamoch vaan ic', icha pax to sco nib'ej sco yam aceite d'a yol co
c'ab'.
17 A q'uen q'ueen, sñicchajq'ue ye q'ueen yed' junocxo yetq'uenal, icha pax
chi' eb' anima syic' sjelanil eb' yuj slolon yed' junocxo yetanimail.
18 A eb' stañvan te' higo avab'il yuuj, slo sat te' eb', icha pax chi' eb' ayoch
spensar d'a spatrón, tz'ic'jichaañ eb' yuj eb' spatrón chi'.
19 Icha val scutej quilanem co sat d'a yol a a', icha pax chi' scutej quilani tas
yaj co b'eyb'al ayic squilanoch co pensar.
20 A chamel yed' b'aj smucchaj eb' chamnac, malaj b'aq'uiñ sb'ud'ji, icha chi'
eb' anima, malaj b'aq'uiñ stzactzaj eb' snib'anoch tastac.
21 A q'uen oro yed' q'uen plata, tz'ac'chaj proval q'uen d'a scal c'ac', icha pax
chi' eb' anima, tz'ac'chaj proval eb' yuj tas b'aj syal vach' lolonel.
22 Vach'chom sco ten chojoc eb' malaj spensar d'a yib'añ junoc tenlab', palta
max el-laj smañ pensaril eb' chi' d'ay.
23 Ayexñejocab' och ijan eyilan noc' e calnel, scham val eyilanpax tas tzeyutej
e tañvan noc',
24 yujto a e b'eyumal yed' eyopisio mañ masaniloc tiempo ayec' eyed'oc.
25 Ayic sjochchaj q'ue vaan añ añc'ultac yed' añ ac d'a jolomtac vitz, smolchaj
q'ue vaan añ, svolanxi añ junelxo.
26 A xil noc' e calnel tz'och e pichuloc, ay pax e tumin yuj noc' e chiva yic syal
e manan e luum,

27 a pax noc' e chiva chi', maŕ jantacoc lech syac' noc' yic tzeyuq'uej yed' eb' ix eyetb'eyum, eb' eyuninal yed' pax eb' smunlaj d'ayex.

28

1 A eb' sc'ulan chucal, sb'at eb' elelal, vach'chom malaj mach spechan eb', palta a eb' vach' spensar jun, tec'tec' syutej sb'a eb' icha junoc noc' choj.
2 Tato pit syutej sb'a junoc choŕab', toxoŕej b'eleli yec' eb' tz'ac'an yajalil d'ay, palta tato aj pensar jun yajal junoc choŕab', syal yic'an b'ey d'a vach'il.
3 A eb' meb'a' tz'och yajalil, tato syixtej eb' yetmeb'ail eb', lajan eb' icha junoc oval yax ŕab' tz'ixtaxb'at avb'en yuuj.
4 A eb' syic'canel sb'a d'a ley, ste tzalaj eb' yed' eb' sc'ulan chucal. Axo pax eb' sc'anab'ajan ley jun, tz'och eb' ajc'olal d'a eb'.
5 A eb' chuc spensar, max nachajel-laj tojolal yuj eb'. Axo pax eb' syal sb'a d'a Jehová jun, snachajel yuj eb'.
6 Vach'chom meb'a' oŕ, palta tato vach' co pensar, yelxo val vach' d'a yichaŕ pax to b'eyum oŕ, tato aŕej chucal sco na'a.
7 A eb' uninab'il ay spensar, sc'anab'ajej masanil sley Dios eb'. Axo pax eb' junŕej tz'ec' yed' eb' te pec' q'uiŕ jun, a sq'uixvelal smam eb' syac'a'.
8 A b'eyumal syic' junoc anima yuj sc'anan yune' stumin syac' majanil, a d'a yol sc'ab' junoc mach tz'oc' sc'ol d'a eb' meb'a' tz'ac'jican sb'eyumal chi' yuj Dios.
9 A eb' max c'anab'ajan sc'ayb'ub'al Dios, max chajipaxlaj slesal eb' yuj Dios chi'.
10 A eb' tz'ac'an musansatil eb' vach' sb'eyb'al, yic stelvi eb' d'a chucal, scan eb' d'a yol syaalil syaq'uem chi'. A eb' anima vach' sb'eyb'al, a vach'ilal scha eb'.
11 A eb' b'eyum, te jelan spensar eb' snaani. Axo pax eb' meb'a' aj pensar, syiloch spensar eb' b'eyum chi' eb'.
12 Ayic tz'och eb' vach' sb'eyb'al d'a yopisio, ichato scha sq'uinal eb' anima, palta tato a eb' chuc spensar tz'och d'a yopisio chi', sc'ub'ejel sb'a eb' anima d'a eb'.
13 A eb' sc'ub'ejel smul, maŕ vach'oc tz'elc'och eb'. Axo eb' syalq'ueta smul jun, syactanpaxcan eb', tz'ac'ji nivanc'olal eb'.
14 Te tzalajc'olal yic eb' anima ayŕej yelc'och Dios d'a sat, palta a eb' pit syutej spensar, scotcan yaelal d'a yib'aŕ eb'.
15 A eb' chuc spensar ayoch yajalil d'a junoc choŕab' meb'a', lajan eb' icha junoc noc' choj tz'el yav, ma icha junoc noc' oso ay svejel.
16 A eb' yajal malaj spensar, syixtej eb' yetanimail eb', palta a eb' yajal max yil sc'ool d'a tas ay d'a eb' yetanimail jun, snajatb'i sq'uinal eb'.
17 A eb' milumcham anima, yovalil schampax eb', maŕ smojoc to ay mach scolan eb'.
18 A eb' vach' spensar scolchajel eb', palta a eb' chuc spensar jun, elaŕchamel sjavi yaelal d'a yib'aŕ eb'.
19 A eb' smunlaj d'a sat sluum, syac' sobre tas sva eb', palta a eb' sb'at tzac'an sc'ulan junoc tas malaj yelc'ochi, aŕej meb'ail tz'ilchaj yuj eb'.
20 A eb' anima max ac'an musansatil eb' yetanimail, tz'ic'jichaaŕ eb', palta a eb' snib'ejoch sb'a b'eyumal yuj yac'an musansatil eb' yetanimail jun, yovalil syab' syail eb'.
21 Maŕ vach'oc tato ch'occh'oc syutej eb' juez sb'oan yaj eb' anima, palta ay b'aj smontaj eb' juez chi' yuj jab'oc tas tz'ac'ji d'ay.
22 A eb' maŕ elb'enoc tas yuuj, syac' yip eb' yoch b'eyumal d'a elaŕchamel, palta maŕ yojtacoc eb' tato sja meb'ail d'a yib'aŕ eb' yuuj.

23 A eb' tzoñ cachanoch vaan, a d'a slajvub'al yelxo val sco xajanej eb' d'a yichañ eb' tz'alan vach' lolonel d'ayoñ d'a chab'satil.
24 A eb' tz'elc'an tastac d'a smam snun, syalan eb' to malaj smul eb' tz'ochi, yamigo sb'a eb' yed' eb' axoñej ixtoj anima sc'ulej.
25 A eb' mañxo jantacoc tas snib'ej, syic'chaañ oval eb', palta axo eb' tz'ac'anoch Jehová yipoc sc'ool jun, vach'ñej tz'elc'och eb'.
26 A eb' malaj spensar syal eb' to masanil syal yuj eb', palta a eb' sc'anb'an junoc razón d'a eb' jelan, te vach' tz'elc'och eb'.
27 A eb' scolvaj d'a eb' meb'a', malaj tas syac' palta d'a eb', palta a eb' max colvajlaj d'a eb' meb'a' chi' jun, tzijtum mach tz'alan chuc d'a spatic eb'.
28 Ayic tz'och eb' chuc d'a yajalil, d'a scal xivelal sb'eyec' eb' anima. Ayic satel eb' chuc chi', tz'ic'jichaañ eb' vach' sb'eyb'al.

29

1 A eb' pit syutej sb'a ayic tz'ac'ji scachnab'il eb', elañchamel satel eb', maxtzacxo yal-laj scolan sb'a eb'.
2 Ayic tz'och eb' vach' spensar d'a yopisio, ste tzalaj eb' anima. Axo tato a eb' chuc tz'och yajalil jun, ste cus chaañ eb' anima yuj eb'.
3 A eb' uninab'il aj pensar, syac' tzalajb'oc sc'ool smam snun eb'. Axo pax eb' tz'ec' d'a spatic eb' ix ajmul ix jun, slajviel sb'eyumal eb' smasanil.
4 A eb' rey sch'olb'itan junoc tas d'a stojolal, te vach' yaj schoñab' eb'. Axo pax eb' rey añej tumin sc'anel jun, satel schoñab' eb' chi' yuuj.
5 A eb' stz'ac yal vach' lolonel d'a eb' yamigo, van yac'anem syaalil eb' yamigo eb' chi'.
6 A eb' chuc sc'ulej, icha yaj ch'añ yaal yajoch schucal eb' chi' d'ay, palta a eb' vach' spensar, ay tzalajc'olal yed' junc'olal d'a eb'.
7 A eb' tojol spensar, a tas snib'ej eb' to vach' tz'aj sb'o yaj yoval eb' meb'a', palta a eb' chuc jun, b'alaj malaj yelc'och eb' meb'a' chi' d'a eb'.
8 A eb' b'uchumtac, toñej sq'ue somnaj eb' anima yuj eb'. Axo pax eb' ay spensar jun, yojtac eb' syac' lajvoc oval.
9 Tato a eb' ay spensar stelaj sb'a yed' junoc malaj spensar d'a yichañ eb' yajal, a eb' malaj spensar chi', scot yoval eb', mato toñej sb'uchvaj eb', malaj jab'oc tas sb'o yuj eb'.
10 A eb' milumcham anima, chuc yilan eb' vach' sb'eyb'al eb'. Snib'ej eb' smilcham eb' anima vach' spensar munil ayeq'ui.
11 A eb' malaj spensar, max sc'ub'ejel-laj yoval eb', palta a eb' ay spensar, syamoch vaan yoval eb'.
12 A eb' yajal schaan yab' es, masanil eb' ayoch yed' eb' d'a yopisio, tz'och eb' esalvumal.
13 A eb' meb'a' yed' eb' ixtum anima, lajaññej eb'. A Jehová ix ac'an yol sat eb'.
14 A eb' rey vach' syutej sb'oan yaj d'a yib'añ eb' meb'a', te vach'ñej tz'ajoch eb' d'a yopisio chi' d'a masanil tiempo.
15 A eb' tz'ab'an syail yuj scachji, sc'ayb'aj eb' yuuj, palta a eb' uninab'il max cachchaj jun, syac' q'uixvelal smam snun eb'.
16 Ayic stzijtumax eb' chuc, ste q'ue vaan chucal, palta a eb' vach' spensar, ol yil eb' scot yaelal d'a yib'añ eb' chuc chi'.
17 Co cachec eb' cuninal yic junc'olal ol oñ ec'oc, yic tzalajc'olal pax ol oñ ajoc.
18 A b'ajtil max ab'chaj slolon eb' schecab' Dios, sc'ulajñej masanil chucal, palta te vach' yic eb' sc'anab'ajan sley Dios.
19 Tato toñej sco cach eb' co checab' yed' co ti', max sq'uexlaj smodo eb', vach'chom snachajel yuj eb', palta max sc'anab'ajejlaj eb'.

20 A eb' malaj spensar, vach' tz'elc'och eb' d'a yichañ eb' comonñej sloloni.
21 A eb' max cachan eb' schecab' yunetacto, a d'a slajvub'al syab' val syail eb' yuj eb'.
22 A eb' ov, syic'ñejchaañ oval eb'. A eb' c'un scot yoval, ay juntzañ tastac mañ vach'oc sc'ulej eb' yuj yoval chi'.
23 A eb' syic'chaañ sb'a, tz'ic'jiemta eb', palta a eb' emnaquil jun, tz'ic'jichaañ eb'.
24 A eb' syac'och sb'a yed' eb' elc'um, munil syic'cot eb' d'a yib'añ. Syac' sti' eb' yalan tas yojtac d'a stojolal, palta max yal-laj eb' icha syutej yac'an sti' chi'.
25 A xivc'olal d'a eb' quetanimail, lajan icha junoc yaal, palta tañvab'il oñ yuj Jehová tato scac'och co pensar d'ay.
26 Mañ jantacoc mach sayanec' tas tz'aj smontaj eb' yajal, palta añej Jehová sb'oan yaj tastac d'a stojolal.
27 A eb' vach' spensar, malaj sgana eb' syil eb' chuc, icha pax chi' eb' chuc chi', malaj sgana eb' syil eb' vach' spensar chi'.

30

A slolonel viñaj Agur

1 A slolonel viñaj Agur, yuninal viñaj Jaqué, nivan yelc'och tas syala'. A viñaj Agur chi', ix lolon viñ d'a viñaj Itiel yed' d'a viñaj Ucal, ix yalan viñ icha tic:
2 A in tic, yelxo malaj in pensar d'a yichañ masanil eb' vetanimail, mañ lajanoc in pensar icha spensar eb'.
3 Malaj jab'oc in jelanil, mañ vojtacoclaj jab'oc tas yaj Dios Axoñejochi.
4 ¿Mach val junoc ix xid'q'ue d'a satchaañ ix emixta? ¿Mach junoc syal syamanoch vaan ic' d'a yol sc'ab'? ¿Mach junoc syal spichanoch a' mar d'a yol xotil? ¿Mach ix ac'anem stz'acañil lum luum? Alec sb'i d'ayin, tato eyojtac yed' tas sb'i yuninal.
5 A Dios stañvan eb' syac'och sc'ool d'ay, masanil sti' yac'naccani, smojton cac'anoch yipoc co c'ool.
6 Mañ eyac'och xicul tastac yalnaccani, ta maay, ol ex tumaj yuuj, axo scheclaji to tzeyesej.
7 Chab'ñej tas tzin c'an d'ayach Mamin Jehová: A tas tzin c'an tic, ac' d'ayin yacb'an mantzac in chami.
8 Mañ a cha vesej, mañ a cha vac' chucal d'a anima. Mañ in ac'och d'a b'eyumal, maval d'a meb'ail. Añej tastac yovalil tz'och vuuj d'a junjun c'u, a' tzac' d'ayin.
9 Tato mañxo jantacoc tas tz'aj d'ayin, ach b'at talaj satc'olal vuuj, axo ol valanq'uei to mañ ach vojtacoc. Tato malaj pax tas tz'aj d'ayin, in b'at talaj elc'al. Vuuj talaj tz'alchaj chucal d'ayach.
10 Mañ eyal chucal lolonel d'a junoc checab' d'a yichañ spatrón, ta maay, ex scatab'ej talaj jun checab' chi', axo ol ajoc, ol eyab' syail yuuj.
11 Ay mach syal chucal lolonel d'a smam, añejtona' max yalpax jab'oc vach' lolonel d'a snun.
12 Ay mach snaani to malaj jab'oc smul, vach'chom manto sb'oxilaj sb'a d'a yichañ Dios yuj schucal.
13 Ay eb' te nivan yelc'och snaani, syic'anchaañ sb'a eb' d'a yichañ juntzañxo.
14 Ay eb' malaj jab'oc yoq'uelc'olal d'a eb' meb'a', syixtej val eb' meb'a' chi' eb', syic'anpaxec' eb' tastac ay d'a eb'.
15 Ay chavañ yune' noc' uc'umel chic', añej uc'oj chic' syac' noc'. A noc' chi' lajan noc' yed' chañe' tastac max och vaan snib'ani:

16 Aton chamel, ix ix max unevilaj, lum luum malaj yal sat yed' pax te' c'ac' max och vaan sn̈usantz'a te' c'atzitz.
17 A eb' spatiquejcanel smam yed' eb' max c'anab'ajan snun, smojton val yic'chajq'ueta yol sat eb' yuj noc' joj, axo noc' ostoc schianb'at eb'.
18 Ay chan̈e' tastac sat in c'ool vilani, max nachajpaxel-laj vuuj:
19 A tas tz'aj yec' jeñeñoc noc' ch'acb'a d'a satchaan̈, a tas tz'aj yec' b'ac'ac'oc noc' chan d'a sat q'uen tenam, a tas tz'aj sb'ey te' barco d'a yib'an̈ a' mar yed' pax tas tz'aj smontan sb'a vin̈ vinac yed' ix ix.
20 Ste satb'atpax in c'ool vilan tas syutej sb'a jun ix ix ayxo yetb'eyum, ayic tz'och ix d'a ajmulal. Smulan ix, slajvi chi' sb'icanel sb'a ix, syalan ix: Tocval ay chucal tzin c'ulej, xchi ix.
21 Ay chan̈ macan̈ eb' anima max techajlaj sb'eyb'al cuuj, axoñej eb' tz'alchaj d'a yol schoñab' b'aj cajan:
22 Junoc checab' tz'och reyal, junoc malaj spensar to man̈ jantacoc tas sva'a,
23 junoc ix ix chacb'ilel tz'och yetb'eyum yed' pax junoc ix criada tz'ochcan sq'uexuloc ix spatrona.
24 Ay chan̈ macan̈ noc' cotac noc' d'a sat lum tic, ec'alto spensar noc' d'a yichan̈ eb' jelan:
25 Aton noc' sanich, malaj yip noc', palta smolb'ejcan svael noc' d'a stiempoal varesma.
26 Noc' chich, malaj yip noc', palta cajan noc' b'aj ay yolaniltac q'uen q'ueen.
27 Noc' c'ulub', malaj yajalil noc' tz'ilani, palta d'a stzolal tz'aj sb'ey noc',
28 yed' pax noc' patix, syal co yaman noc', palta tz'ochc'och noc' b'aj ay eb' rey.
29 Ay ox macan̈ noc' noc' te ac'umtac syutej sb'eyi yed' pax junxo noc' syic' val chaan̈ sb'a:
30 Aton noc' choj, yelxo ay smay noc', malaj b'aj tz'el lemnaj noc' d'a anima yed' d'a junocxo tasi.
31 Noc' ajtzo' caxlan̈, ac'umtac sb'ey noc', noc' mam chiva, te ac'umtac pax syutej sb'a noc'. Añeja' pax junoc rey syic'chaan̈ sb'a, ayic tz'ec' d'a yichan̈ eb' soldado.
32 Tato yuj man̈ pensaril tzeyic'chaan̈ e b'a, tze naan e c'ulej tastac man̈ vach'oc, aq'uecoch e c'ab' d'a yalan̈ e ti' tze naanel juntzan̈ ol val tic:
33 Tato sic'lab'il sjuytaj noc' lech, tz'elta mantequilla, tato tze b'an e n̈i', scot schiq'uil, tato tze tzuntzejcot yoval junoc eyetanimail, ovalxo tz'aj slajvi, xchi vin̈aj Agur.

31

A slolonel vin̈aj rey Lemuel

1 A slolonel vin̈aj rey Lemuel, aton b'aj ix c'ayb'aj vin̈ yuj ix snun. Ix yalan vin̈ icha tic: A ix in nun alannac d'ayin icha tic:
2 Ach vune', a Dios ix ach ac'an d'ayin yuj spacoc tas ix in c'an d'ay, ¿tas val junocxo vach' ol val d'ayach?
3 Man̈ a juel a b'a yuj eb' ix ix, yujto yuj eb' ix ix chi', man̈ jantacoc eb' rey sjuvieli.
4 Ach Lemuel, man̈ vach'oc tato syuc' an̈ an̈ eb' yajal,
5 yujto yuj an̈ an̈ chi' sb'at satc'olal ley yuj eb', axo yixtan eb' anima emnaquil eb'.
6 Yuc'ocab' an̈ eb' ayoch d'a syaelal. Yuc'ocab' an̈ an̈ te ov, eb' te ayoch d'a ilc'olal.
7 Yuc'ocab' an̈ eb' yic vach' maxtzac snacot smeb'ail eb' yed' syaelal chi'.
8 Al yuj eb' max ujilaj yalan sb'a d'a eb' yajal. Col eb' malaj junoc mach scolani.

9 Ac' ip a b'oan yaj eb' d'a stojolal, col eb' te ilb'ajc'ool yed' eb' emnaquil, xchi
ix in nun chi' d'ayin, xchi viñaj Lemuel chi'.

A ix ix te ay spensar

10 A junoc ix ix te ay spensar, mañ comonoc tz'ilchaj ix, yujto ec'to yelc'och ix
d'a yichañ q'uen q'ueen caro stojol.
11 A ix ayoch yipoc sc'ool viñ yetb'eyum, malaj junoc tas syac' palta d'a viñ.
12 Tzalajc'olal yaj viñ yetb'eyum ix chi' yuuj d'a masanil tiempo.
13 Sb'at ix manoj lana yed' lino, yed' smasanil sc'ool ix smunlaj yed' juntzañ
chi'.
14 Icha junoc te' barco sb'at d'a najat yic'cot tastac, icha chi' yaj ix, sb'at ix
yic'cot tastac tz'och yuuj.
15 Ayto sc'ana' sq'ue vaan ix, tz'och ijan ix yac'an va viñ yetb'eyum yed' eb'
yune' yed' pax eb' ix smajan.
16 Sb'at ix yil junoc luum yic smanan ix, axo q'uen tumin syac' ganar ix, a
q'uen syac'lab'ej ix yavan te' uva d'a sat jun luum chi'.
17 Smunlaj val ix d'a smasanil sc'ool.
18 Scham val yilan ix tas tz'aj sb'ey schoñ. C'ual d'ac'val smunlaj ix.
19 Yed' sc'ab' ix sb'o sch'al yic sch'alvi.
20 Naanñej eb' meb'a' yed' eb' ayoch d'a ilc'olal yuj ix.
21 Max yac'laj pensar ix yuj masanil eb' ay d'a yol spat ayic te ay siic, yujto
masanil eb', te vach' spichul eb' ayochi.
22 A ix sb'oan sc'u' vach'. A c'apac c'apac vach' syac'och ix spichuloc.
23 A viñ yetb'eyum ix chi', ojtacab'il viñ d'a scal eb' viñ nivac vinac d'a yol
schoñab', ayoch viñ stz'acub'oc eb' nivac vinac yaj d'a yol schoñab' chi'.
24 Sb'o pichul ix, sb'o pax tzec'ul ix, schoñan ix d'a eb' choñum c'apac.
25 Te tec'an spensar ix, te ay yelc'och ix d'a yol sat eb' yetanimail. Max yac'laj
pensar ix yuj tas tz'och yuj q'uic'an.
26 D'a val jelanil slolon ix, yed' smasanil sc'ol ix syac' c'ayb'ub'al.
27 Ayñejoch ix yilani tas tz'aj sb'ey masanil tastac ay d'a spat, mañ toñejoc
sb'alec' tiempo ix.
28 A eb' yune' ix yed' viñ yetb'eyum, syal vach' lolonel eb' d'a ix, syalan eb'
icha tic:
29 Mañ jantacoc eb' ix ix vach' sb'eyb'al, palta a achñej te vach' a b'eyb'al d'a
yichañ eb' ix smasanil, xchi eb' d'a ix.
30 A svach'il yilji snivanil junoc ix ix, ay b'aj toñej tzoñ smontej. Mañ jantacoc
svach'il yilji sat ix, palta junñej rato sq'uexmaj yilji, axo ix ix ay yelc'och
Jehová d'a yol sat, smojton val nivan yelc'och ix.
31 Alec vach' lolonel yuj ix d'a yichañ masanil choñab'. Aljocab' ix vach'il yuj
masanil tastac sc'ulej.

A Ch'añ Libro
ECLESIASTÉS

Eclesiastés sb'i jun libro tic, syalelc'ochi jun alumel ab'ix. Sco na jab'oc to a viñaj Salomón yuninal viñaj David tz'ib'annaccani. A viñ tz'ib'annac, syalcot viñ yuj tas sna junoc mach, tas pax yelc'och eb' anima. Syalancoti to mañ nivanoc tiempo tz'ec' eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic. Tzijtum el squila' to a tas sco nib'ej max elc'ochlaj icha val tz'aj co naani.

A viñ tz'alani to tz'elñejc'och tas sco nib'ej, aton tzalajc'olal, b'eyumal yed' aj pensaril, palta yilnaquelta viñ to mañ smojoc ay yelc'och juntzañ tic d'a co sat. Maj nachajel-laj yuj viñ tas val yuj b'ob'il oñ yuj Dios. Añej tas syal viñ to yovalil tzoñ munlaji, scac'an tzalajb'oc co c'ool yed' tas syac' Dios d'ayoñ.

Te ayto tas syal yuj juntzañ tas sjavi d'a quib'añ. Syalancoti tas scutej cac'anoch Dios d'a co c'ool tato ay co chab'c'olal. A sch'oxani tas ayec' d'a co pensar, tas pax snib'ej Dios sco c'ulej. Syalanpaxi to ayocab' yelc'och co q'uinal d'ayoñ. Yuj chi' ay eb' tz'alani to a jun libro tic lajan icha junoc q'uen nen b'aj squil co sat. Tz'ib'ab'ilcan jun libro tic d'a yol ch'añ Biblia yic vach' squila' tas quilji yed' co b'eyb'al, yujto syil Dios masanil tas sco c'ulej.

Masanil tas malaj yelc'ochi

1-2 A jun viñ yuninal viñaj David, rey d'a Jerusalén, a viñ ix alanel juntzañ lolonel tic.
Masanil tas malaj yelc'ochi, malaj tas yed'nac.
3 ¿Tas val syac' yal eb' anima d'a jantac munlajel sb'o d'a yolyib'añq'uinal tic?
4 Ay eb' tz'alji, ay pax eb' schami, axo pax lum luum tic, añeja' yaj luum.
5 Sjavi c'u, tz'emxicani. Icha tz'aj yemcan chi' icha chi' sq'ueul junelxo.
6 Sb'at ic' d'a sur, smeltzajxi, sb'atxican d'a norte. Toñej tz'ec' xumumoc ic' chi'. Smeltzajxi d'a spatic.
7 A masanil a a' sb'eyi, sc'ochcan a' d'a a' mar, palta malaj b'aq'uiñ sb'ud'ji a' mar chi'. Sq'uexul a' junelxo b'ajtaxon sq'ueul sjaj, sb'eyxi a' b'aj sb'eytaxoni.
8 Masanil tas tzoñ te tzactzaj val yed'oc, palta malaj b'aq'uiñ tzoñ tzactzaj co matz'ani. Malaj pax b'aq'uiñ tzoñ tzactzaj cab'ani.
9 Masanil tas ay ticnaic, aytaxon d'a peca'. Malaj junoc tas sco c'ulej ticnaic to mañ sc'ulejnacoc eb' anima d'a peca' chi'. Malaj junoc tas toto scheclaj cuj ticnaic.
10 Ay eb' scomon alani: A jun tic, toto spitzvichaañ d'a co cal, xchi eb'. Palta a jun chi' aytaxoneq'ui ayic manto oñ aljilaj a oñ tic.
11 A eb' ec'nac d'a peca', maxtzac co nacotlaj eb'. Icha chi' ol aj eb' vanto sjavi d'a quichañ, mañxo ol nachajpaxcotlaj eb' yuj eb' toto ol ja d'a yichañ eb'.

A tas yojtac viñ tz'alanel lolonel

12 A in svalel lolonel tic, ix in och sreyaloc eb' vetisraelal d'a choñab' Jerusalén. 13 Ix vac' val och d'a in c'ol in naan yed' in jelanil yuj masanil tastac tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic. Te al jun icatz aycanoch d'a quib'añ a oñ anima oñ tic yuj Dios. 14 Icha chi' ix aj snachajel vuuj to a masanil tas sco c'ulej d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj yelc'ochi. Lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj, icha chi' caji.

15 A tas toxonton coxo, maxtzac yal co tojolb'itani, max yal-laj co b'isan tas to malaj.

16-17 Yuj chi' ix in naan icha tic: A in tic, te nivan velc'och yed' in jelanil d'a yichañ eb' ec'nac reyal d'a Jerusalén tic. Jantac tas ix in c'ayb'ej yuj in jelanil, yuj chi' ix in naan val tas syac' jelanil chi' d'ayoñ yed' tas syac' mañ pensaril yed' quistalil. Ix nachajel vuuj to a juntzañ chi' lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj. Max nachajel-laj vuuj. 18 Val yel ayic tzoñ te jelanb'i, ste javipax ilc'olal d'a quib'añ. Ayic sco te ojtacaneli, ste javipax cusc'olal d'a quib'añ.

2

1 Ix in naan val sic'lab'il, ix laj vac'an proval b'ajtac tz'ilchaj tzalajc'olal vuuj, palta axo ix vilani to malaj b'aj tz'ilchaji. 2 Ix nachajel vuuj to ayic sco sayan tas tz'aj co tzevaji, tob'an mañ pensaril jun chi', axo yic scac'an co gana calani, malaj yelc'och jun chi'.

3 Ix in nib'ej val ix vojtaquejeli tas val junoc nivan yelc'och sco b'o a oñ anima oñ tic, yacb'an pitzan oñ jayeoc c'ual d'a yolyib'añq'uinal tic. Ix vac' val tzalajb'oc in c'ol yed' uq'uel añ, ix vac'anoch in b'a d'a mañ pensaril, palta naañej vuuj to a in jelanil tzin cuchb'ani.

4 Jantac nivac munlajel ix in b'o'o. Ix in b'o juntzañ pat, ix laj vavanpax te' uva. 5 Ix laj in b'o b'ajtac tz'avchaj te' avb'en te' yed' b'ajtac tz'avchaj te te' syac' xumaquil. Ix vavanpax masanil macañil te te' syac' sat. 6 Ix laj in b'oanpax yed'tal a a' b'aj smolchaji yic tz'och yal te' avb'en te' chi'. 7 Ay eb' viñ in checab' yed' eb' ix in checab' ix in mana', ay pax eb' ix alji d'a in pat. Añejtona' jantac pax ix aj noc' in vacax yed' noc' in calnel d'a yichañ eb' ec'nac cajan d'a Jerusalén d'a pecataxo. 8 Mañxo jantacoc q'uen plata yed' q'uen oro ix in molb'ej, aton q'uen cotnac d'a eb' sreyal juntzañxo nación. Ay pax eb' viñ vinac yed' eb' ix ix sb'itan d'ayin, aton masanil nib'ab'il yuj eb' quetanimail. Jantac pax eb' ix ix, ix vic'a', tzolal sjavi eb' ix d'ayin.

9 Ix in b'inaj val d'a yichañ masanil eb' ec'nac d'a Jerusalén tic. Vach'chom ay masanil juntzañ tic d'ayin, palta maj satel-laj in jelanil. 10 Maj in tenec'laj tas ix in nib'ej. Ix vac'ñej in gana yed' tas ix in na'a. Ix vac' tzalajb'oc in c'ool yed' masanil in munlajel, aton jun tzalajc'olal chi' ix ac'ji spacoc d'ayin.

11 Ix lajvi chi', ix vilanoch masanil in munlajel ix in b'o chi', aton juntzañ munlajel chi' pural ix b'o vuuj. Icha chi' ix aj snachajel vuuj to a masanil juntzañ chi', malaj yelc'ochi. Lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj. Icha chi' caji, malaj jab'oc tas vach' squic' d'a yolyib'añq'uinal tic.

12 Ix lajvi chi', ix in naanpaxi tas val yaj jelanil, mañ pensaril yed' quistalil. ¿Tasto val ol sc'ulej junocxo mach ol ochcan reyal in q'uexuloc? ¿Tocval ay junocxo tas ch'oc ol yal snaanelta sb'oani mato sc'ulani? 13 Icha chi' ix aj snachajel vuuj to a jelanil yelxo te vach' d'a yichañ mañ pensaril, icha yaj saquilq'uinal te vach' d'a yichañ q'uic'alq'uinal.

14 A mach ñican spensar, te vach' yilan b'aj tz'eq'ui. Axo mach malaj spensar jun, ichato d'a scal q'uic'alq'uinal sb'eyeq'ui. Vach'chom icha chi', palta lajañej tz'aj co chami. 15 Ix valan icha tic: A tas ol ic'an eb' malaj spensar, añeja' ol in ic'an paxoc, yuj chi' jun, malaj jab'oc tas squic' d'a jelanil chi'. Añeja' malaj yelc'och juntzañ chi'. 16 Yuj chi' vach'chom jelan oñ, vach'chom malaj co pensar, ol oñ cham co masanil, mañxo ol oñ nachajcot yuj anima.

17 Yuj chi' ix in na icha tic, malaj yelc'och co q'uinal tic, yujto masanil tas sco c'ulej d'a yolyib'añq'uinal tic, toñej squixtej co b'a yuuj. Lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj, icha chi' caji. 18 Añejtona' malaj yelc'och masanil juntzañ in munlajel ix in b'o d'a yolyib'añq'uinal tic, yujto

masanil juntzañ chi' añej am d'a junocxo mach b'aj ol canoc. 19 Taxoñej jelan,
ma malaj spensar jun b'aj ol can masanil in munlajel ix vab' syail in b'oan chi'
yed' jelanil, malaj jab'oc yelc'ochi.
20 Ayic svilanoch masanil in munlajel ix in b'o chi', snaan sb'a in c'ool to
nab'añej ix vixtej in b'a in te munlaji. 21 Ay b'aj jelan co b'oan co munlajel
chi', te vach' scutej yuj tastac cojtac, palta axo tz'aji a d'a junoc max munlaj
jab'oc, ata' scani. A jun chi' nab'añej, mañ smojoc icha chi'.
22 Yuj chi', ¿tas val scac' yala' ayic te nivan munlajel sco b'o yed' jantac tas
sco na' yuuj? 23 Masanil tiempo sco te naub'tañej, al yajoch d'a quib'añ icha
val junoc icatz. Max yic' jab'oc yip co pensar, yuj chi' malaj yelc'och jun chi'.
24 A val tas smoj sco c'ulej a oñ anima oñ tic to tzoñ va'i scuc'an a', scac'an
tzalajb'oc co c'ool yed' tastac squic' d'a co munlajel chi'. Icha chi' ix aj
snachajel vuuj to a jun chi' a d'a Dios scoti. 25 ¿Tom syal co tzalaji, ma co
va'i tato mañ yujoc Dios? 26 Tato stzalaj Dios qued'oc, syac' co jelanil yed' co
pensar yed' co tzalajc'olal. Palta axo eb' chuc jun, a Dios chi' tz'ac'an yip eb'
yic smunlaj eb' smolb'an tastac tz'aj d'a eb', axo tz'aji, a d'a eb' stzalaj Dios
yed'oc chi' scani. Palta a jun tic nab'añejpaxi, lajan val icha b'aj sco nib'ej sco
yam ic', palta max yamchajlaj cuuj.

3

Masanil tas ayñej stiempoal

1 Masanil tas tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic ayñej stiempoal, ayñej pax yorail.
2 Ay b'aj tz'alji anima, ay pax b'aj scham eb'. Ay b'aj ay avnub', ay pax b'aj
stoc'ji q'ue vaan tas avab'il.
3 Ay b'aj smiljicham anima, ay pax b'aj tz'añtaj eb'. Ay b'aj sjuchajem junoc
tas, ay pax b'aj sb'ochajq'uei.
4 Ay b'aj tz'och oq'uel, ay pax b'aj tz'och tzeej. Ay b'aj ay cusc'olal, ay pax b'aj
ay tzalajc'olal.
5 Ay b'aj sjulchaj saclem q'uen q'ueen, ay pax b'aj smolb'aj q'ueen. Ay b'aj sco
lac'laj co b'a, ay pax b'aj maay.
6 Ay b'aj sco sayec' junoc tas, ay pax b'aj sco yumeli. Ay b'aj sic'chajb'at junoc
tas, ay pax b'aj syumchajeli.
7 Ay b'aj sñic'chajb'at junoc tas, ay pax b'aj stz'ischaji. Ay b'aj numan tzoñ aji,
ay pax b'aj tzoñ loloni.
8 Ay b'aj sco xajanej co b'a, ay pax b'aj sco chaclaj co b'a. Ay b'aj tz'och oval,
ay pax b'aj tz'och junc'olal.
9 ¿Tas val scac' yal a oñ anima oñ tic d'a jantac munlajel sco b'o'o? 10 Vojtac
val jantac munlajel te ajaltac ix yac' Dios co c'ulej. 11 Te vach' ix yutej Dios
sb'oan masanil tastac, tato sb'o d'a sc'ual smoj sb'oi. Ix yac' Dios co nib'ej
cojtacanel tastac ol ujoc d'a b'aq'uiñ, palta max yac'laj nachajel cuuj sic'lab'il
tastac van sc'ulani.
12 Ix vojtaquejeli to malaj junocxo tas te vach' syal co c'ulani, añej to scac'
tzalajb'oc co c'ool, scac'an co gana yed' tastac syac' Dios d'ayoñ yacb'an pitzan
oñ. 13 Añej tzoñ va'i, scuc'an a', scac'an tzalajb'oc co c'ol d'a masanil tastac
squic' d'a co munlajel, yujto a Dios tz'ac'an d'ayoñ. 14 Vojtacpaxi to a masanil
tastac ix sb'o Dios, ayñejec' d'a junelñej. Malaj junoc tas syal yac'anoch xicul,
ma syal yic'aneli. Icha chi' ix yutejcan Dios yic vach' tzoñ och ejmelal d'ay.
15 Masanil tastac ay ticnaic, aytaxon ec' d'a peca'. Axo pax tas toto ol javoc,
toxonton ay d'a peca'. Añeja' juntzañ chi' tzujixi, yujto a Dios tz'utan icha
chi'.

A tas mañ smojoc sb'eyb'alaji

16 Ix vilanpax tas tz'aj sch'olb'itaj eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic, smoj
val to ay vach'il yed' tojolal, palta aňej chucal ay. 17 Yuj chi' tzin na' icha tic:
A Dios ol oň ch'olb'itan a oň anima oň tic, vach'chom vach' oň, ma chuc oň,
yujto masanil tastac tzuji, ay sc'ual ol ch'olb'itajoc.
18 Svalanpax yuj co b'eyb'al a oň anima oň tic, to a Dios tzoň ac'an proval,
yic snachajel cuuj to lajan oň icha noc' noc'. 19 Val yel a oň anima oň tic yed'
noc' noc' chi', lajanňej tz'aj co chami, scham noc', tzoň champaxi. Lajanňej
tz'aj quic'an quic' yed' noc', maň ec'b'aloclaj quelc'och d'a yichaň noc', yujto
malaj yelc'och masanil. 20 Junňej b'aj sc'ochcan co nivanil yed' noc' noc'
chi', yujto a d'a lum luum cotnac oň, aňejtona' luumal ol ochcan co nivanil
tic. 21 ¿Tom ay junoc mach maň ojtannacoc to a co pixan a oň anima oň tic
sq'uecan d'a satchaaň, axo sq'uinal noc' noc' a d'a sat lum tic satcanemi? 22 Ix
nachajel vuuj to malaj junocxo tas vach' co c'ulani, aňejto scac' tzalajb'oc co
c'ool yed' tas squic' d'a co munlajel, yujto icha chi' yajcan d'a quib'aň. ¿Tocval
ayto mach tz'alan cab'i tas tzuji ayic chamnac oňxo?

4

1 Ix in naancot yuj masanil tas maň vach'oc tzuji d'a yolyib'aňq'uinal tic.
Ix vilani to ay eb' tz'ixtaji, tz'oc' eb', palta malaj mach scolan eb', yujto a eb'
tz'ixtan eb' chi', aton eb' ay yopisio. 2 Yuj chi' ix in na' to te vach' yic eb'
chamnacxo d'a yichaň eb' pitzanto. 3 Te vach' yic eb' manto alji d'a yichaň
eb' chamnac yed' eb' pitzan tic, yujto a eb' manto alji chi', manto yil-laj chucal
tzuji d'a yolyib'aňq'uinal tic eb'.
4 Ix vilanpaxi to ay b'aj squixtej co b'a co munlaji yic sco nib'an nivan tz'aj
quelc'och yed' tastac ay d'ayoň d'a yichaň juntzaňxo eb'. Malaj yelc'och b'aj
squic'chaaň co b'a chi', yujto lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta
max yamchajlaj cuuj.
5 Ay b'aj tz'alji to malaj co pensar tato malaj tas sco c'ulej, scac'cham co b'a
yuj vejel. 6 Palta a in tic svala' to yelxo te vach' vach'chom jab'ňej tas ay d'ayoň
tato tzalajc'olal caji, d'a yichaň pax munlajelňej caji sco sayan co b'eyumal.
Tato icha chi', lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj
cuuj.
7 Ix vilan junxo tas tzuji d'a yolyib'aňq'uinal tic to malaj yelc'ochi. 8 Ay
mach sch'ocojňej, malaj junoc yuninal, malaj yuc'tac, palta malaj b'aj syic'
yip, max och vaan sayanec' sb'eyumal, malaj b'aj syeccot sna' icha tic: ¿Mach
yuj tzin te munlaji? ¿Tas yuj svixtej in b'a? maň xchioc. A eb' icha chi' sc'ulej
nab'aňej syixtej sb'a eb'.

Tato junňej scutej co b'a ay quip

9 Vach' tato yaman smunlaj chavaňoc anima d'a yichaň junoc mach to
sch'ocoj smunlaji, yujto nivan tas syic' eb' d'a smunlajel chi'. 10 Tato stelvi
junoc, axo junxo chi' squetzanxi q'ue vaan. Palta tato a junoc anima
sch'ocojňej stelvi, malaj mach squetzan q'ue vaan. 11 Aňejtona' tato ay
chavaňoc anima junňej svayi, sq'uixinalej sb'a eb', palta tato sch'ocoj junoc
anima svayi, ¿tas tz'aj sq'uixnaji? 12 A junoc mach sch'ocoj, elaňchamel tz'ac'ji
ganar yuj junoc ajc'ool, palta tato chavaň sb'ey eb' jun, syal stec'b'an sb'a eb'.
Ocxom junoc lasu oxe' yaj spach'uch'aji, maň comonoc sd'iňchaji.
13 Yelxo te vach' yic junoc viň quelem meb'a' ay spensar, d'a yichaň pax
junoc viň rey icham vinacxo to malaj spensar, maxtzac schalaj yab' razón.
14-15 Vach'chom meb'a' viň quelem chi' ayic tz'elta viň d'a preso, palta syal
yoch viň reyal. Ix vilanpaxi to masanil anima tz'alani to vach' a viň quelem
chi' tz'ochcan reyal sq'uexuloc viň icham vinac chi'. 16 Vach'chom maň

jantacoc sb'isul anima tz'ac'anoch viñ quelem chi' reyal, palta axo yic tz'ec' tiempo, jantac eb' maxtzac tzalajlaj yed' viñ. A scac'an quip co sayan tas tz'aj stzalaj masanil eb' anima qued'oc malaj yalani, lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj.

5

Sco na val sic'lab'il yuj tas sco tac'vej

1 Ayic tzoñ c'och d'a stemplo Dios, yelxo te vach' to sco maclej val cab' tas tz'alchaji, sco b'eyb'alanpaxi, d'a yichañ pax to sco nitzoch co b'a sco comon tac'van junoc tas, icha sc'ulej eb' malaj spensar, max snalaj eb' tato chuc sc'ulej.

2 D'a sb'ab'elal scham val co naani, ichato chi' b'ian sco tac'van cac'an junoc tas d'a Dios, yujto a Dios chi' a d'a satchaañ ayeq'ui, a oñxo tic a d'a sat lum tic ayoñ eq'ui. Yuj chi' mañ comonoc scala'. 3 Yujto ayic mañ jantacoc tas sco na'a, tzoñ chac vayichan yuuj. Axo yuj b'aj tzoñ te loloni, ay comon lolonel malaj yalan scala'.

4 Ayic sco tac'van junoc tas d'a Dios, mocab' quiq'uec' tiempo cac'ani, yujto max tzalaj Dios yed' eb' scomon tac'van junoc tas, yuj chi' caq'uec tas sco tac'vej chi'. 5 Más vach' max co comon tac'vej co ti'oc, d'a yichañ pax to sco tac'vej, palta max co c'anab'ajejlaj.

6 Mocab' cac'och co mul co comon tac'van junoc tas, axo ta tz'aji ayic schaji yuj junoc mach ayoch d'a yib'añ schaani, scalani to satc'olal caji ayic ix co tac'van chi'. Mocab' co tzuntzejcot yoval sc'ol Dios yuj tas sco tac'vej chi', yujto ay smay satanel tastac sco c'ulej. 7 Yelxo te vach' to ay yelc'och Dios d'a yol co sat d'a yichañ pax to nivan tas sco tac'vej d'ay.

A eb' añej d'a q'uen tumin syac'och spensar

8 Mocab' sat co c'ol quilan yuj tas tz'aj yixtaj eb' meb'a' d'a co choñab', b'aj max c'anab'ajaj tojolal, yujto a eb' ay yopisio scolji eb' yuj juntzañxo eb' nivac yopisio. Axo eb' chi' scolji eb' yuj juntzañxo eb' yelxo nivan yopisio d'a yib'añ eb'. 9 Yujto añej viñ rey nivan yelc'och yed' yopisio d'a yib'añ juntzañxo eb' viñ yajal, yuj chi' yelxo val nivan tas syic'can viñ d'a tas tz'el d'a sat lum luum tic.

10 Tato sco nib'ej val och q'uen tumin, malaj b'aq'uiñ slajvi co nib'an q'ueen. Añejtona' tato sco nib'ej tzoñ och b'eyumal, malaj b'aq'uiñ scala' to c'ocb'ilxo tas ay d'ayoñ. Palta a jun chi' mañ pensaril. 11 Yujto ayic nivanxo tas ay d'ayoñ, nivan pax slajvieli. Añej co ganar, toñej squil yec' q'uen tumin chi' d'a yol co c'ab'. 12 Tato tzoñ munlaji, taxoñej nivan tas sco va'a mato jab'ñej, palta junc'olal tzoñ vayi. Axo eb' b'eyum jun, max vaylaj eb' snaan yuj tastac ay d'ay.

13 Ix vilanpaxi to ay val jun tas te cusc'olal d'a yolyib'añq'uinal tic: A val eb' tz'och val ilc'olal sayanec' sb'eyumal, palta axo tz'aji a sb'eyumal eb' chi' sjuaneli. 14 Yujto ay b'aj syac'och schoñ eb', axo tz'aji a tz'ic'ancot d'a yib'añ eb', slajviel tastac ay d'a eb', mañxalaj jab'oc tas vach' syac'can eb' d'a eb' yuninal. 15 Icha tz'aj calji d'a yolyib'añq'uinal tic, b'eran oñ eli oñ javi, axo yic tzoñ meltzajxi malaj jab'oc tas squic'b'at qued'oc. 16 Aton jun tic te cusc'olal, icha tz'aj calji, icha pax chi' tz'aj co meltzajxi. Malaj jab'oc tas squic' d'a co munlajel squic'b'at qued'oc. 17 Ay b'aj ayic pitzan oñ d'a yolyib'añq'uinal tic, d'a scal xivc'olal tzoñ eq'ui, d'a scal yaelal yed' d'a scal cusc'olal.

18 Añej val jun tas vach' ix vil d'a yolyib'añq'uinal tic to tzoñ va'i, scuc'an a', scac'an tzalajb'oc co c'ol yed' tas squic' d'a jantac co munlajel, d'a jab' co q'uinal syac' Dios, aton jab' chi' syac' co c'ulej d'a yolyib'añq'uinal tic. 19 Yed'

junxo tic, tato a Dios tz'ac'an jantac co b'eyumal, syac'anpax co tzalajc'olal co va'an tas squic' d'a co munlajel yuj svach'c'olal. 20 Yacb'an a Dios tz'ac'an co tzalajc'olal chi', max yal-laj coch ilc'olal yuj tas ol aj yec' tiempo cuuj.

6

1 Ay jun tas sjavi d'a yib'aň eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic to maň smojoc sc'ulaj svila': 2 A Dios tz'ac'an sb'eyumal junoc mach yed' snivanil yelc'ochi, ayxoňej tastac snib'ej, palta max chajilaj yac' tzalajb'oc sc'ol d'a smasanil juntzaň chi', ch'ocxo mach syac' tzalajb'oc sc'ol yed'oc. A jun tic, ixtojb'ail, maň smojoc. 3 Vach'chom a junoc viň vinac ay 100-oc yuninal, nivan tiempo syil viň, palta tato max yac' tzalajb'oc sc'ol viň yed' tas vach', tato chuclaj tz'aj smucchaj viň, a tzin naani to te vach' yic junoc eq'uelti' unin d'a yichaň jun vinac chi'. 4 Vach'chom a junoc unin chi', toňej tz'ec' d'a ichňejta', malaj b'aj sb'inaj jab'oc, 5 maj yil jab'oc saquilq'uinal, malaj jab'oc tas syojtaquejeli, vach' yico' yujto syic' yip, malaj tas sna'a. 6 A pax jun vinac chi' jun, vach'chom ix ec' chab'oc mil ab'il, tato maj yac' tzalajb'oc sc'ol yed' tastac ay d'ay, malaj yelc'ochi, a d'a slajvub' junňej b'aj ol can eb' d'a chamub'.

7 Masanil co munlajel sco b'o'o, aňej yoch yopisio d'a co nivanil, palta malaj b'aq'uiň tzoň och vaan co nib'an tas sco nib'ej. 8 Maň vach'oc yic junoc anima jelan d'a yichaň junoc to malaj spensar tato aňeja' meb'a' jun anima jelan chi', vach'chom yojtac yic'an b'ey sb'a yed' yetanimail d'a svach'ilal.

9 Yelxo vach' tato jab'ňej tas ay d'ayoň, d'a yichaň pax toňej sco te naub'taňej coch b'eyumal. A tas sco naub'taňej chi' malaj yelc'ochi, lajan val icha b'aj sco nib'ej sco yam ic', palta max yamchajlaj cuuj. 10 A tas ayec' ticnaic, toxonton tz'alchaj d'a peca'. A oň anima oň tic ojtacab'il tas caji, nab'a anima oň. Max yal-laj co telan co b'a yed' Dios, yujto te ec'to yip d'ayoň. 11 Ay jun lolonel syal icha tic: Tato nivan lolonel scala' ayic sco telan co b'a, ay lolonel maňxalaj yalan scala'. Malaj jab'oc tas vach' squic'a' ayic sco telan co b'a chi'. 12 Malaj mach ojtannac tas junoc vach' d'ayoň anima oň tic yic tzoň ec' jaye' c'ual d'a yolyib'aňq'uinal tic, yujto a co q'uinal elaňchamel tz'ec'b'at icha eňul. Malaj junoc mach syal yalani tas ol ujoc d'a yolyib'aňq'uinal tic ayic toxo ix oň chami.

7

Maň lajanoc jelanil yed' maň pensaril

1 Vach' tato vach' co b'inaji, d'a yichaň pax to suc'uq'ui co jab' yed' perfume.
Vach' jun c'u ayic tzoň chami, d'a yichaň pax jun c'u ayic tzoň alji.

2 Vach' ayic tzoň b'atcan iloj ac'val b'aj tz'och chamel, d'a yichaň pax tzoň b'atcan iloj q'uiň, yujto a chamel chi', quicňej yaj co masanil. Vach' tato sco na' ayic pitzan oňto.

3 Vach' tato tzoň oq'ui, d'a yichaň pax tzoň tzevaji, yujto vach'chom cuseltac yilji co sat, palta sb'o co pensar yuuj.

4 A eb' ňican spensar sna eb' yuj schamel, axo eb' malaj spensar jun, aňej d'a q'uiň ayb'at spensar eb'.

5 Vach' tato sco cha cab' co cachnab'il syac' junoc mach jelan spensar, d'a yichaň pax to tzoň alji vach'il yuj junoc mach malaj spensar.

6 Ayic scab'an yel yav junoc mach malaj spensar stzevaji, malaj jab'oc yelc'ochi. Lajan val icha cab'an stz'itiljub' te' q'uiix stz'ab'at yuj te' c'ac'.

7 A q'uen tumin tz'ac'ji d'a elc'altac, a q'uen tz'ic'an yixtaxel spensar eb' jelan. Lajan tz'ajcan eb' icha eb' malaj spensar.

8 Ayic sb'oelc'och junoc tas, te ay tzalajc'olal d'a yichaň ayic tz'el yich sb'oi.

Tato emnaquil scutej co b'a, te vach' quic d'a yichañ b'aj squic'chaañ co b'a.
9 Mocab' c'unoc scot coval, yujto a chichonc'olal chi' yic eb' malaj spensar.
10 Malajocab' b'aq'uiñ scala' to a tas ec'nacxo más vach'. A jun chi', mañ pensaril.
11 Tato jelan oñ, vach' quic d'a yichañ eb' anima scha smacb'en d'a yolyib'añq'uinal tic. 12 A jelanil chi' te nivan yelc'och d'a yichañ q'uen tumin, yujto a tzoñ ic'an b'ey d'a junc'olal.
13 Scham val quilan tastac b'ob'il yuj Dios: A tas coxo yajcan yuuj, malaj mach syal stojolb'itani. 14 Tato vach' cajec' squila', smoj cac'an tzalajb'oc co c'ool, palta tato mañ vach'oc cajec' squil jun, scham val co naani to a Dios tz'utan scha macañil, yic vach' a oñ chamelb'a anima caj tic, mañ cojtacoc tas sco cha co b'a yed'oc.
15 A yed' jab' in q'uinal malaj yelc'och tic, ay juntzañ tas ix vila': Ay b'aj a eb' anima vach' spensar spet chami. Ay pax b'aj jun, a eb' chuc spensar najtil tz'eq'ui.
16 Yuj chi' max oñ ec' d'a yib'añ co c'ulan vach'il, max oñ ec' pax d'a yib'añ cac'anoch co b'a jelanil yic max co juel co b'a.
17 Mocab' oñ ec' d'a yib'añ co te c'ulan chucal. Mocab' cac'paxoch co b'a mañ pensaril, yic max pet oñ chami.
18 Sco ya'ilej co b'a d'a chab' b'eyb'al tic, tato ay yelc'och Dios d'ayoñ, vach' ol oñ elc'och yed' juntzañ tic.
19 A junoc mach jelan, ec'alto nivan yelc'och yuj sjelanil chi' d'a yichañ lajuñvañoc eb' ayoch yajalil d'a junoc choñab'.
20 Palta malaj junoc oñ te vach' oñ d'a yolyib'añq'uinal tic. Malaj junoc mach oñ to max och co mul.
21 Mocab' co cha cab' masanil tas tz'alji, yic vach' tato chuc syal eb' co checab' d'ayoñ, mañ yaoc scab'i, 22 yujto cojtac to ay b'aj chuc pax scal d'a junocxo mach.

Sch'olb'itaj junoc tas d'a jelanil

23 Masanil juntzañ tic ix in ch'olb'itej yed' in jelanil, yujto ay val och d'a in pensar to jelan tzin ajelc'ochi, palta max nachajel-laj vuuj. 24 Masanil tas tzuji max nachajel-laj vuuj, yujto ajaltac yojtacajeli, malaj mach snachajel yuuj.
25 Ix vac' val och d'a in c'ol in sayanec' jelanil yic svojtaquejeli tas yaj smasanil. Ix nachajel vuuj to malaj co pensar tato sco c'ulej chucal, quistal oñ tato sco pitej co b'a.
26 Ay jun tas te chuc ix ilchaj vuj d'a yichañ chamel. Aton eb' ix ix te ay smon smusan sat eb' viñ vinac, maxtzac actajel eb' viñ yuj ix. A viñ ay yelc'och Dios d'a sat, max ac'jilaj ganar viñ yuj ix, palta axo eb' viñ sc'ulan chucal, c'un yac'ji ganar eb' viñ.
27-28 Ayic ix vac'an vip vojtacanel juntzañ tic, a in svalel lolonel tic, ayto pax tas maj vojtaquejeli, palta ay jun tas ix vojtaquejel d'a scal juntzañ tic, tecan am junñej viñ vinac ay yelc'och d'a scal junoc mil vinac. Axo d'a scal eb' ix ix, malaj junoc ix ay yelc'och ix ilchaj vuuj. 29 Añej tas ix chax vuuj to a oñ anima oñ tic, vach' ix oñ ajcan sb'oan Dios, palta axo ix aji, ix quixtejel co b'a.

8

1 Te vach' yic junoc mach jelan spensar, yujto syojtaquejel tas yaj yolyib'añq'uinal tic. A sjelanil chi' a tz'ac'an checlaj d'a sat, vach'chom to ovtaxon yilji, axo yuj sjelanil chi' scheclaj svach'il sc'ol d'a sat chi'.

A tas tz'aj sc'anab'ajaj viñ rey

2 Co c'anab'ajejec tas syal viñ rey, yujto icha chi' ix cutej cac'an co ti' d'a
Dios. 3 Mañ elañchameloc tzoñ el d'a yichañ viñ rey chi', mocab' co tec'b'ejec
co b'a calan quic d'a tas mañ vach'oc d'a sat viñ, yujto syalñej sc'ulan viñ tas
snib'ej. 4 Añej viñ rey chi' syal yalan slajvub' junoc lolonel, malaj mach syal
sc'anb'an yab'i tas sc'ulej viñ.
5 Tato sco c'anab'ajej junoc checnab'il, malaj tas scot d'a quib'añ. Tato ay co
pensar, snachajel cuuj tas tiempoal ayoñ eq'ui, tas pax scutej co c'anab'ajani.
6-7 Ay val stzolal yed' sc'ual tas tz'aj co c'anab'ajan juntzañ chi', palta ay val
jun tas tzoñ ixtaneli, yujto mañ cojtacoc tas tzuji, malaj junoc mach syal yalan
d'ayoñ.
8 Malaj mach syal snitzan sq'uinal, malaj pax mach syal syamanoch vaan
schamel. A eb' soldado syal sc'ananel sb'a eb' d'a scal oval, palta a d'a chamel
chi', malaj mach syal yeli. A junoc mach chuc, max yal-laj scoljiel d'a yol sc'ab'
chamel yuj schucal.

Ay juntzañ malaj jab'oc yelc'ochi

9 Ayic ix vac'anoch d'a in c'ol vojtacaneli tastac tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic,
masanil juntzañ tic ix vila'. Ay b'aj ay eb' ayoch yajalil d'a scal eb' yetanimail,
axo tz'aji a eb' tz'ixtanpax eb' anima chi'.
10 Ay b'aj ix vilpaxi to ayic smucchaj junoc vinac chuc spensar, vach'chom
chuc ix yutej sb'a viñ d'a schoñab', palta tz'ic'jichaañ viñ yuj eb' yetchoñab'
chi'. Axo pax eb' anima sc'anab'ajan Dios, mañxalaj mach snaancot eb'
d'a yol schoñab' b'aj tzijtum tas vach' sc'ulejnaccani. A juntzañ tic, malaj
sjolomal yaji. 11 Yujto mañ elañchameloc tz'ac'jioch syaelal eb' sc'ulan
chucal, yuj chi' añej chucal sc'ulej eb' anima. 12 Vach'chom syalcan jun lolonel
icha tic: A eb' sc'ulan vach'il ay yelc'och Dios d'a eb', vach'ñej tz'elc'och eb'.
13 Axo pax eb' chuc malaj yelc'och Dios d'ay, chuc tz'elc'och eb', quenñej
tiempo syil eb', xchi jun lolonel chi'. Palta ix vila' to ay eb' ste c'ulan chucal,
nivan tiempo syil eb'. 14 A tas mañ vach'oc svil d'a yolyib'añq'uinal tic, ay eb'
anima vach' syutej sb'a, axo tz'aji, syab' val syail eb', ichato te chuc eb'. Axo
pax eb' te chuc jun, tz'ic'jichaañ eb', ichato vach' eb'. A jun tic malaj sjolomal
yed'nac.
15 Yuj chi' svala' yacb'an ayoñec' d'a yolyib'añq'uinal tic, smoj val tzoñ va'i,
scuc'an a', scac'an tzalajb'oc co c'ool. Icha chi' junc'olal tzoñ eq'ui vach'chom
ya tz'aj co sayan va co b'a d'a co q'uinal syac' Dios.
16 Yacb'an svac' val och d'a in c'ol vojtacaneli yed' vilan pax tastac tzuji d'a
yolyib'añq'uinal tic, ay b'aj max och in vayañ d'ac'valil in naan yuuj. 17 Axo ix
nachajel vuuj jun to a masanil tas sc'ulej Dios yed' tastac tzuji, max nachajel
cuuj. Vach'chom scac' quip cojtacaneli, palta malaj b'aq'uiñ snachajel cuuj.
Vach'chom a junoc mach jelan tz'alani to snachajel yuuj, palta val yel, malaj
tas snachaji.

9

A tas smoj sco c'ulej

1 Ayic ix vac'anoch d'a in c'ol in ch'olb'itan jun tic, ix nachajel vuuj to a tas
sc'ulej eb' vach' yed' eb' jelan spensar, ayec' d'a yol sc'ab' Dios. Malaj junoc oñ
cojtac tas ay d'a quichañ, tom ol oñ xajanajoc, mato ol oñ chacjoqueloc. 2 Axo
tz'aji, vach'chom tojol co b'eyb'al, mato mañ tojoloc, vach'chom vach' oñ, ma
chuc oñ, vach'chom sco c'anab'ajej, ma pit oñ, vach'chom scac' co silab', mato
max cac'a', vach'chom ay co mul, mato malaj co smul, vach'chom scac' co ti'
d'a Dios, mato max cac' co ti' chi', palta lajaññej tas sjavi d'a quib'añ.

3 Ay jun tas chuclaj d'a scal masanil tas tzuji d'a yolyib'aňq'uinal tic, aton
b'aj junňej tzoň sateli. A tas ayec' d'a co pensar co masanil, aňej chucal yed'
maň pensaril, axo yic sjavi chamel d'a quib'aň, tzoň sateli.
4 Yuj chi' aňej yic pitzan oň, ayto tas ayoch yipoc co c'ool. Te nivan
yelc'och junoc noc' tz'i' pitzan d'a yichaň junoc noc' chamnac choj. 5 Tato
pitzan oň, cojtac to ol oň chamoc, axo pax eb' chamnacxo, maňxalaj tas
yojtac eb', maňxalaj tas syal yac'chaj d'a eb', maxtzac nachajcot eb' yuj
eb' anima. 6 A b'aj tzoň mucchaji, ata' slajvican co xajanan co b'a, co
chichonc'olal yed' masanil chucal. Maňxa b'aq'uiň ay calan quic d'a tas tzuji
d'a yolyib'aňq'uinal tic.
7 Yuj chi' caq'uec tzalajb'oc co c'ol co va'i, cuq'uec a', yujto vach' jun tic
d'a yichaň Dios. 8 Sacocab' co pichul scac'ochi, vach'ocab' scutej co jixb'an
co jolom. 9 Yujto tzapan jab' co q'uinal syac' Dios, yuj chi' caq'uec tzalajb'oc
co c'ool junjun oň yed' eb' ix quetb'eyum xajanab'il cuuj. Aton chi' tz'ac'ji
spacoc d'ayoň yuj Dios b'aj scab' syail co munlaj d'a sat luum tic. 10 Masanil
tas syal co c'ulani, co c'ulejec d'a smasanil co c'ool, yujto a d'a campusante
b'aj tzoň c'ochcani, maňxa munlajel, maňxa tas syal co naani, maňxa tas syal
cojtacaneli, maňxa pax jelanil.

A tas maň tojoloc sc'ulaji

11 Ay junxo tas svil d'a yolyib'aňq'uinal tic: A eb' toxon jelan sb'eyi,
maň masaniloc eb' tz'ac'an ganar carela. Maň masaniloc eb' jelan yac'an
oval tz'ac'an ganar oval. Maň masaniloc eb' jelan spensar vach' sva'i.
Maň masaniloc eb' te ay tas ojtannac tz'och b'eyumal. Maň masaniloc eb'
c'ayb'ab'il tz'och yopisio. Palta masanil mach tz'ilchaj vach'il yed' chucal
yuuj. 12 Aňejtona' a oň anima oň tic, maň cojtacoc janic' tzoň chami. Icha tz'aj
scan noc' chay d'a yol chimpa, ma icha yic scan noc' much d'a yol te' yaal, icha
chi' caji, malaj tas naan cuuj sjavi jucnaj junoc tas d'a quib'aň.
13 Aňejtona', ay jun tas ix vila', nivan yelc'och jun c'ayb'ub'al ix vic'can d'ay:
14 Ix vil jun yune' choňab' quenňej anima cajan d'ay, axo ix aji ay jun viň rey
te nivan sb'isul soldado, ix oymaj viň yed' eb' soldado chi' d'a spatictac jun
yune' choňab' chi' yic syac'an oval eb' yed'oc. 15 Palta a d'a jun yune' choňab'
chi', ay jun viň meb'a' cajan ta', te jelan spensar viň. Ix yal scolan jun choňab'
chi' viň yuj sjelanil chi', palta malaj mach ix naancot viň.
16 Yuj chi' vach'chom malaj yelc'och sjelanil spensar jun viň meb'a' chi' d'a
eb' anima, maj scha yab' eb' tas syal viň, palta a in tic svala' to ay yelc'och
junoc mach ňican spensar d'a yichaň junoc mach te vinac syutej sb'a.
17 Te vach' cab'an slolonel junoc mach ay pensar to c'ununi sloloni, d'a yichaň
pax cab'an yel yav junoc sreyal eb' malaj spensar.
18 Te nivan yelc'och jelanil d'a yichaň yamc'ab' yic oval. Yujňej jab'oc tas
chuclaj sco c'ulej, te nivan tas tz'ixtaxeli.

10

1 Yujňej junoc noc' chamnac yax a'ay tz'ixtaxb'at sjab' perfume te vach'. Icha
pax chi' junoc mach b'inajnac yuj sjelanil, tato sc'ulej jab'oc chucal,
satel sb'inajnaquil chi'.
2 A tas snib'ej junoc mach ňican spensar to a tas vach' b'aj syac'och sb'a. Axo
pax tas snib'ej junoc malaj spensar jun, aňej d'a chucal b'aj syac'och
sb'a.
3 A eb' malaj spensar, a tas sc'ulej eb' sch'oxaneli to malaj spensar eb'.
Elaňchamel scheclaj eb' yuuj.

4 Tato a junoc yajal scot yoval d'ayoñ yuj co paltail, mocab' elañchameloc
sco c'anel co b'a d'a copisio. Tato emnaquil scutej co b'a, tzoñ ac'ji
nivanc'olal vach'chom nivan co paltail chi'.
5 Ay val tas mañ smojoc tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic, aton tas tz'el sc'ulan
eb' yajal. 6 Yujto a d'a eb' malaj spensar tz'ac'ji junoc opisio nivan yelc'ochi,
axo pax d'a eb' smoj yoch yajalil jun, a junoc comon opisio tz'ac'ji. 7 Ix vila' to
a eb' checab' yaji, yib'añ chejñej tz'ec' eb'. Axo pax eb' nivac vinac jun, a d'a
yoc eb' sb'eyi, ichato checab' yaj eb'.
8 A eb' sb'oan junoc nivan jul, ay smay sb'at eb' d'a yool. A eb' sjuanel junoc
muro, ay smay schiji eb' yuj noc' chan.
9 A eb' stzeyan q'uen q'ueen, ay smay slajvi eb' yuj q'ueen. Axo eb' spojvi
c'atzitz, ay smay xican sb'a eb'.
10 Ayic tz'em ye q'uen ch'acab', axo yic sco c'anan q'ueen yovalil scac' val quip
co d'ab'anoch q'ueen, yuj chi' más vach' sco ñicxiq'ue ye q'ueen. Tato
jelan oñ jun, elañchamel sco na' tas tzoñ aji.
11 ¿Tasto yalan junoc mach ojtannac smontan noc' chan, tato toxo ix chiji yuj
noc'?
12 Tato tzoñ lolon yed' jelanil, vach' tz'alchaj d'ayoñ. Tato tzoñ lolon yed' co
mañ pensaril jun, munil squic'cot d'a quib'añ.
13 Ayic syamanoch slolon junoc malaj spensar, a comon lolonel syala', axo yic
slajvi slolon chi', ichato malaj jun tas syal chi', 14 max c'unb'i ste loloni.
Malaj mach syal yalan tas toto ol ujoc.
15 A eb' malaj spensar, smac' c'unb'oc sb'a eb' smunlaji, maxtzac nachaj yuj
eb' b'aj ay sb'eal schoñab'.
16 Ob'iltac junoc nación to a junoc mach tzapanto spensar ayoch sreyaloc, a
na añej iloj q'uiñ syac' eb' yichamtac vinaquil.
17 Te vach' yic junoc nación tato a junoc mach jelan spensar ayoch sreyaloc, a
na eb' yichamtac vinaquil sva eb' d'a yorail yic tz'och yip eb', mañoclaj
d'a uq'uel añ sb'atcan eb'.
18 A eb' ch'aan sc'ool snipan yib'añ spat, tz'ec' tz'uj d'a eb', axo tz'aji, tz'em
lañnaj spat eb' chi' d'a yib'añ.
19 A q'uiñ stzalajb'i co c'ool yuuj, tzoñ tzalaj pax yuj tas scuq'uej, palta a
juntzañ tic tumin snib'ej.
20 Mocab' calec specal viñ rey, mocab' ec' d'a co pensar calani. Mocab' cal
chucal d'a eb' b'eyum, vach'chom co ch'ocoj ayoñec' d'a co pat, yujto
jab'jab'il tz'ab'chaji, ichato a noc' much tz'ic'anb'ati sc'och d'a viñ rey
chi'.

11

1 Elb'enocab' tastac cuuj, yujto ay jun c'ual ol co cha spac.
2 A tastac ay d'ayoñ, vach' sco pucb'at d'a eb' malaj yico', yujto mañ cojtacoc
talaj ay junoc chucal sjavi d'a quib'añ d'a yolyib'añq'uinal tic.
3 Tato stelvi junoc te te', yalxoñej b'aj sb'at te', scanñej te' b'aj tz'em juan chi'.
Tato q'uic' yilji asun, van scot ñab' syal chi'.
4 Tato scac'och co chum chajtil yilji tiempo b'aj ayoñeq'ui, malaj b'aq'uiñ tzoñ
avalvi, malaj pax b'aq'uiñ sco mol sat cavb'en chi'.
5 Mañ cojtacoc b'aj scot ic', mañ cojtacocpaxi tas tz'aj sq'uib' junoc nene'
unin d'a yol sc'ol snun, ichaton chi' mañ cojtacoc tastac sc'ulej Dios, aton ix
b'oan masanil tas.
6 Cavejec co b'ab'el avb'en, scavan pax tzac'anilto tz'ochi, yujto mañ
cojtacoc mach junoc macañ vach' tz'aji, tom a b'ab'el chi', mato a tzac'an chi',
mato syac' scha macañil jun.

7 Te vach' quilan saquilq'uinal, vach' quilan pax yoc c'u. 8 Vach'chom
tzijtum ab'il squila', palta scac' quip cac'an tzalajb'oc co c'ool. Scham val co
naani to nivan tiempo tzoñ can d'a campusante, mañxa tas scac' ganar ta',
mañxalaj yelc'ochi.

A razón d'a eb' quelemtac

9 Ex quelemtac yed' ex cob'estac, tzalajañec yacb'an steton eyip. Aq'uec
tzalajb'oc e c'ool yed' tas vach' yacb'an syal eyuuj. Ixiquec b'aj tze nib'ej
tzex b'ati, c'ulejec tas tze nib'ej tze c'ulej, palta b'ian scham val e naani to
ol ex sch'olb'itej Dios yuj tastac tze c'ulej chi'. 10 Iq'uequel juntzañ tas tze
naub'tañej d'a e pensar, mañ ex och ilc'olal yuj junoc yaelal d'a e nivanil,
yujto a jab' stiempoal e quelemal e cob'esal, malaj yelc'ochi, junñej rato
tz'ec'b'ati.

12

1 Yacb'an unin animaexto, naeccot Dios e b'oumal, yacb'an mantzac eyab'
syail yuj icham animail. Yujto ay jun tiempoal ol eyal icha tic: Mañxa svach'il
cajec' scab'i, xe chama.12.1 2 Naeccot Dios chi' ticnaic yacb'an tzato yal eyilan
yoc c'u, yoc q'uen uj yed' yoc q'uen c'anal, yic mantzac syamoch ste javi yaelal
d'ayex. 3 Yujto ay jun c'ual a e c'ab' tzex colan ticnaic, toxoñej ol luclonoc, axo
eyoc te tec'an, ol el yip. Mañxapaxlaj q'uen eye b'aj ol yal e cach'an e vael, ol
ixtaxpax yol e sat. 4 Ayic ol javoc jun tiempoal chi' d'a eyib'añ, mañxo ol yal-
laj eyab'an tastac sc'añ d'a yoltac b'e, mañxo ol eyab'paxlaj sc'añ q'uen cha'.
Pitzan ex xo ayic tz'oc' noc' much ayic ayto sc'ana', mañxo ol eyab' yoch b'it
d'a e tz'ey. 5 Ol ex xiv e q'ue d'a junoc chaañ, ayxo smay eyec' d'a yoltac b'e.

Ol syamoch sacb'i xil e jolom, tevelxoñej ol ex ec' machaljoc, mañxa pax tas
ol e na' d'a eyetb'eyum, yujto vanxo e b'atcan d'a e cajnub' d'a campusante d'a
junelñej. A eb' anima d'a yoltac b'e, ol laj oc' eb' yuj e chamel.

6 Co naeccot jun Dios oñ b'oani, yujto ay jun c'ual ol lajvocc'och co q'uinal,
icha junoc candil nab'a oro spoji ayic sd'iñchaj scatenail nab'a plata b'aj
chinanq'uei. Mato icha tz'aj spojb'at lum ch'ub' d'a sti' a a', ma icha tz'aj spoj
q'uen tz'ec' surson b'aj stoc'jiq'ueta a a' d'a yol jul. 7 Ayic slajvic'och co nivanil
tic, smeltzajxicanoch pococal d'a sat lum tic, ichataxon yaj d'a yalañtaxo. Axo
co pixan sq'uexcan d'a Dios, yujto a' ac'jinacoch d'ayoñ.

8 A in alum in el lolonel tic svalanxi junelxo: Masanil juntzañ tic, malaj
sjolomal yaji, malaj yelc'ochi.

A juntzañ slajvub' lolonel tz'aljicani

9 A val yuj in jelanil, mañ jantacoc tas vach' ix vac' yojtaquejel eb' vetan-
imail. Añejtona' jantac pax juntzañ lolonel ix in sic'cani, ix lajvi chi' ix in
ch'olb'itaneli, ix vac'anoch d'a stzolal. 10 Ix in say val lolonel to vach'ñej
schaan sb'a to yel, yic tzin tz'ib'ejcan icha val smojal.

11 A tastac syal eb' jelan, lajan val icha junoc teclab' jay sñi' stecjioch d'a noc'
vacax, axo yic toxo ix molchaj juntzañ lolonel chi', lajan val icha te' estaca
tzatz yaj smac'chajemi. A juntzañ lolonel chi' a Dios Quilumal, a' ix ac'an
d'ayoñ. 12 Ex unin anima, scham val eyilani, mañ comonoc tzeyac'och e b'a
d'a junocxo comon lolonel, yujto a tz'ib'oj uum malaj slajvub', añejtona' tato
te ay tas sco c'ayb'ej d'ay, tzoñ tzactzajq'ue yuuj.

13 Icha tic tz'aj slajvican juntzañ lolonel tic. Ix alchajcan smasanil. Ayocab'
yelc'och Dios d'ayoñ, co c'anab'ajejec masanil schecnab'il, yujto a jun chi'

12.1 **12:1** A jun lolonel “b'oumal” a d'a hebreo icha val to lajan sjajil icha jun lolonel “mucnab'il”.

yovalil sco c'ulej. 14 Yujto a Dios ol ch'olb'itan masanil tastac sco c'ulej, tato vach', mato chuclaj, vach'chom elc'altac ix laj co c'ulej.

A Ch'aň Libro
SB'ITAL VIÑAJ SALOMÓN

Cantares sb'i jun libro tic, syalelc'ochi b'it maň jantacoc svach'il. A d'a jun libro tic sb'itaj val jun nivan tzalajc'olal d'a scal viň vinac yed' ix ix. Maň jantacoc juntzaňxo b'it tz'ib'ab'ilcan d'a jun libro tic. Ay b'aj to a viň vinac sb'itan ix ix, ay pax b'aj jun, a ix ix chi' sb'itan viň vinac chi'. Ay pax b'aj jun, ch'oc pax junocxo macaň anima sb'itan juntzaňxo b'it d'a jun libro tic. Syalanpaxcot jun libro tic yuj jun nivan tzalajc'olal syab' viň vinac yed' ix ix, vach' schaan sb'a yed' jun c'ayb'ub'al syal ch'aň Biblia to a Dios ac'jinaccan ic'lajb'ail.

A eb' c'ayb'um d'a scal eb' israel syal eb' to a jun libro tic sch'ox val jun b'aj xajan choňab' Israel yuj Dios. Axo ticnaic, a jun xajanb'ail chi', sch'ox b'aj xajanej yiglesia Cristo.

1

1 A juntzaň sb'it viňaj Salomón, maňxo jantacoc svach'il yalji.

B'ab'el b'it
Syalan ix cob'es:

2 Ach quelem xajanab'il vuuj, tz'ub'elta jab'oc in ti'. Te vach' svab' d'a yichaň yal uva.

3 Te vach' yel a jab' yuj yal suc'uq'ui sjab' ayoch d'ayach. Ayic svab'an a b'inaji, lajan val icha suc'uq'ui sjab' chi'. Yuj chi' te xajan ach yuj eb' ix ix.

4 Iq'uinb'at d'a a pat ach in reyal, iq'uinb'at ed'oc elaňchamel, xchi ix.

Syalan eb' anima:

Te tzalajc'olal cajec' ed'oc, ol co nacot b'aj tzoň a xajanej yujto te vach' d'a yichaň yal uva. Tob'an yuj chi' te xajan ach yuj eb' ix ix tic, xchi eb'.

Syalan ix cob'es:

5 Ex ix aj Jerusalén, a in tic q'uic' ch'uminac vilji, palta te vach' vilji. Q'uic'ocab' vilji icha yilji smantiado eb' aj Cedar, palta te vach' vilji icha yilji c'apac cortina ayoch d'a yol spat viňaj Salomón.

6 Maň ex och val q'uelan d'ayin, yujto q'uic' ch'uminac vilji, yujto tz'anac in nivanil yuj yoc c'u. A eb' viň in nulej ix cot yoval eb' viň d'ayin, ix in yac'anoch eb' viň taňvoj uva, axo ix aji, maj in ya'ilej in b'a.

7 Ach quelem xajanab'il vuuj, al d'ayin ¿b'ajtil tza taňvej noc' a calnel? ¿B'ajtil tzic'b'at noc' yic' yip d'a chimc'ualil? ¿Tas yuj ol in satec' ach in say d'a scal juntzaňxo eb' taňvum calnel? xchi ix.

Syalan eb' anima:

8 Tato maň ojtacoc ach ix te vach' ilji d'a scal eb' ix ix vach' yilji, ochaň tzac'an yuj yoclem noc' calnel chi'. Taňvej va noc' yunetac a chiva d'a slac'anil slechpat eb' viň taňvum calnel chi', xchi eb'.

Syalan viň quelem:

9 Ach cob'es xajanab'il vuuj, te vach' ilji svila', icha val yilji noc' cob'es chej stoc'an scarruaje viň sreyal Egipto.

10 Te vach' yilji spac'ultac a ti' d'a scal q'uen uchiquin, te vach' pax yilji a jaj b'aj ayoch q'uen a toň.

11 Ol co b'o q'uen uchiquin nab'a oro, ol cac'och q'uen plata yelvanub'oc, xchi viň.

Syalan ix cob'es:

12 Yacb'an c'ojanem viň rey d'a smexa, axo aň nardo sumumi yel sjab' d'ayin.

13 Ach quelem xajanab'il vuuj, lajan ach val icha junoc yub'aň te' mirra
suc'uq'ui sjab' ayec' d'a scal vim.
14 Ach xajanab'il vuuj, lajan ach icha junoc yub'aň xumaquil te alheña sq'uib'
d'a scal te' uva avab'il d'a En-gadi, xchi ix.
Syalan viň quelem:
15 Te vach' ilji ach cob'es xajanab'il vuuj, val yel te vach' ilji. Lajan svach'il
yilji yol a sat icha yilji yol sat noc' paramuch, xchi viň.
Syalan ix cob'es:
16 Te vach' ilji ach quelem xajanab'il vuuj, val yel te vach' ilji. A val aň yax
aňc'ultac ol och co vaynub'oc, xchi ix.
Syalan viň quelem:
17 A spatzab'il co pat ayochi nab'a a te' c'ute', axo te' tzicap ayoch d'a yib'aň,
xchi viň.

2

Syalan ix cob'es:
1 Lajan in icha junoc aň xumac d'a sch'olanil yic Sarón, icha aň chochol sq'uib'
d'a ac'lic, xchi ix.
Syalan viň quelem:
2 D'a scal eb' ix yetixal ix xajanab'il vuuj, lajan ix icha junoc aň xumac d'a scal
te' q'uiix, xchi viň.
Syalan ix cob'es:
3 D'a scal eb' yetquelemal viň xajanab'il vuuj, lajan viň icha junoc te' mansan
ay d'a caltac te'. Maň jantacoc svach'il vem c'ojan d'a yeňul, te chi' sat
te' svab'i.
4 Ix in yic'b'at viň d'a spatil nivac vael, d'a smasanil sc'ol viň ix sch'oxo' to
xajan in yuuj.
5 Ac' te' taquiň sat uva d'ayin yic tz'och vip, a val te' mansan tzac' in lo yic sicb'i
in c'ool, yujto tzin cham ach in nib'ani.
6 A sc'ab' viň d'a sq'uexaň syac'och d'a yalaň in jolom, axo svach' viň tzin
lac'anq'uei, xchi ix.
Syalan viň quelem:
7 Ex cob'estac aj Jerusalén, tzin tevi val d'ayex to maň e pitzel svayaň ix
xajanab'il vuuj, munil ol el svayaň ix, xchi viň.

Schab'il macaň
Syalan ix cob'es:
8 A... van sjavi viň xajanab'il vuuj. Tzaxo vab' yoch sjaj viň. Sq'ue val chennaj
viň scot d'a jolomtac vitz. Sq'ue val chennaj viň sjavi d'a tzalquixtac.
9 A viň xajanab'il vuuj, lajan viň icha noc' ch'ucul, icha val junoc yune' ch'ucul
chi'. Ayxoec' viň d'a patic pat tic, d'aňanxooch viň d'a yolanil ventena.
10 A viň xajanab'il vuuj chi', ix yal viň d'ayin icha tic: Q'ueaň vaan ach
xajanab'il vuuj, cotaň ach nib'ab'il vuuj.
11 Inai, toxo ix ec'b'at sc'ual sicňab'.
12 Ayxo aň xumac d'a caltac te', toxo ix c'och stiempoal yoch b'it, tzaxo cab'
yoch sjaj noc' cuvajte' d'a tic.
13 Ayxo sat te' higo, sumumi yel sjab' te' uva.
Q'ueaň vaan ach xajanab'il vuuj,
ach to te vach' ilji, cotaň, xchi viň d'ayin, xchi ix.
Syalan viň quelem:
14 Ach xajanab'il vuuj, lajan ach icha noc' paramuch sc'ub'ej sb'a d'a sattac
q'ueen. Ch'ox a sat vila', lolonaň jab'oc vab'i, yujto te vach'tzin a loloni,
te vach'pax ilji.

15 Pechec noc' vaax yed' noc' yune', to syixtej te' cuva noc', icha te' vanto
yac'an xumaquil, xchi viñ.

Syalan ix cob'es:

16 Yic in viñ xajanab'il vuuj, vic pax viñ, stañvi calnel viñ d'a scal añ xumac.

17 Yacb'an manta ic' d'a q'uiñib'alil, ayic manto sacb'i, meltzajañcot d'ayin
ach xajanab'il vuuj. Lajan tzutej a b'a icha junoc noc' ch'ucul, icha noc'
quelem ch'ucul toxoñej sq'ue chennaj scot d'a tzalquixtac, xchi ix.

3

1 A d'a sat in ch'at d'ac'valil, ix in vayichej in sayanec' viñ xajanab'il vuuj. Ix
in sayec' viñ, palta maj ilchaj viñ vuuj.

2 Slajvi chi', ix in q'ue vaan, ix in ec' in say viñ d'a yol choñab' chi'. Tzin
sayanec' viñ xajanab'il vuj d'a yoltac calle yed' d'a yoltac mercado. Ix
in sayñej viñ, palta maj ilchaj viñ vuuj.

3 Ix in c'anb'an d'a eb' policía tz'ec' stañvej choñab' chi': ¿Maj am eyil viñ
xajanab'il vuuj? xin chi.

4 Quenanto val tzin b'at d'a eb' viñ chi', ix ilchaj viñ xajanab'il vuuj. Ix in och
quetzquetz d'a sc'ab' viñ, majxo vactejel-laj viñ. Ix vic'anb'at viñ d'a
spat ix in nun, d'a scuarto ix in nun chi' b'aj in alji, xchi ix.

Syalan viñ quelem.

5 Ex cob'estac aj Jerusalén, tzin tevi val d'ayex to mañ e pitzel svayañ ix
xajanab'il vuuj, munil ol el svayañ ix, xchi viñ.

Yoxil macañ
Syalan eb' anima

6 ¿Tas jun scot d'a tz'inan lum chi', d'a scal jun topañ tab' scoti, aton d'a scal
stab'il mirra yed' incienso yed' masanil macañ suc'uq'ui sjab' choñb'il
yuj eb' choñvajum?

7 Aton b'aj sb'achchajec' viñaj Salomón. Oyanoch 60 soldado d'a spatic, aton
val juntzañ eb' viñ soldado te jelan d'a scal eb' israel.

8 Masanil juntzañ eb' viñ chi', a q'uen espada syac'lab'ej eb' viñ, te jelan eb'
viñ d'a oval. Junjun eb' viñ ayoch yespada d'a snañal, tato ay tas ay
smay tz'ec' d'ac'valil.

9 A viñaj Salomón ix sb'o jun b'aj sb'achchajec' d'a te te' vach' ay d'a Líbano.

10 A yoyal, nab'a plata, axo yijnub' yich, nab'a oro. A b'aj tz'em c'ojan viñ, a
añ púrpura ayoch d'ay. D'a yol chi' ayoch yelvanub' b'ob'il yuj eb' ix aj
Jerusalén, yuj sch'oxani to xajan viñ yuj eb' ix.

11 Ex ix aj Sion, elañecb'at eyil viñaj rey Salomón. Ayq'ue scorona viñ, aton
jun ix yac'q'ue ix snun viñ d'a sjolom d'a sc'ual snupnaji, aton jun c'u
b'aj ix te tzalaj sc'ol viñ, xchi eb'.

4

Syalan viñ quelem:

1 Te vach' ilji ach xajanab'il vuuj, yelxo val te vach' ilji. A yol a sat chequel d'a
spatic smusil a sat lajan yilji icha yol sat noc' paramuch. A xil a jolom,
lajan val yilji icha yemta ñililoc noc' chiva d'a pac'an yic Galaad.

2 Axo q'uen e, te vach' yilji q'ueen, lajan yilji q'uen icha yilji noc' calnel sb'icji
ayic toxo sjoxji. Tz'acan q'ueen, malaj junoc q'ueen malaj yetb'eyum,
icha noc' nun calnel junñej sb'ey yed' yune'.

3 Chactz'ob'inac a ti' icha chacchac ch'al. Sat in c'ool yuj svach'il a loloni.
Axo spac'ultac a ti' musan yuj junoc c'apac, icha val yilji c'axepoc te'
granada.

4 A val a jaj, lajan val icha torre b'ob'il yuj viñaj rey David, locjab'och mil maclab' jul-lab' yic eb' soldado jelan d'a spatictac yelvanub'oc.
5 A im schab'il, lajan val yilji icha chavañoc yunetac ch'ucul tiox sva d'a scaltac añ chochol.
6 Yacb'an manta ic' d'a q'uiñib'alil, ayic manto sacb'i, ol in b'at d'a jolomtac vitz b'aj ay añ mirra, d'a tzalquixtac b'aj suc'uq'ui sjab'.
7 Te vach' ilji ach xajanab'il vuuj, te vach' yilji a nivanil smasanil, te malaj jab'oc a paltail.
8 Ach to ol ach och vetb'eyumoc, coñ el d'a Líbano, coñ el d'a jolom vitz Líbano. Ol co puclaj co b'a yed' jolom vitz Amana tic, yed' jolom vitz Senira. Ol cactejcan vitz Hermón, b'aj ay sñaq'ueen noc' choj yed' b'aj ay noc' leopardo.
9 Ach xajanab'il vuuj, ol ach och vetb'eyumoc, toxo ix can in gana d'ayach, yujñej to ix ach cot q'uelan junel d'ayin, ix vilan jun ch'añal toñ locanoch d'a a jaj. Junelñej ix mutz'mutz'an a sat d'ayin. Icha chi' ix aj yic'ji in pixan uuj.
10 Ach ix ol ach och vetb'eyumoc, mañ jantacoc svach'il in a xajanani, yelxo te vach' d'a yichañ vino. Yelxo te vach' a perfume tza c'an d'a yichañ masanil tas sumumi sjab'.
11 Ach ol ach och vetb'eyumoc, icha yalchab' ayoch d'a a ti', icha val yalchab' yed' lech ay d'a yol a ti'. Icha suc'uq'uial sjab' Líbano, icha val chi' sjab' a pichul.
12 Ach ol ach och vetb'eyumoc, lajan ach icha junoc avb'en macan, icha sjaj a a' to macan, te vach' yaj smacchaji.
13 Lajan ach icha junoc avb'en b'aj svolan te' granado, a sat tas avab'il ta' mañ jantacoc schi'al, ay pax añ alheña,
14 añ nardo, añ azafrán yed' juntzañ te vale' suc'uq'ui sjab', te' canela yed' masanil macañil te' incienso, mirra yed' pax áloes, masanil tastac te vach' yel sjab'.
15 Lajan ach pax icha sjaj a a' d'a scal tas avab'il, aton a' sq'ueul sjaj tz'emta d'a Líbano, xchi viñ.
16 A ic' scot d'a stojolal norte yed' ic' scot d'a stojolal sur, ec'ocab' xumumoc d'a scal vavb'en, yic vach' sb'eyb'at suc'uq'uial sjab'.

Syalan ix cob'es:

Cotañ ach xajanab'il vuuj, ochañ d'a vavb'en, tza loan sat tas avab'il mañ jantacoc schi'al, xchi ix.

5

Syalan viñ quelem:

1 Van voch d'a scal vavb'en ach vetb'eyum xajanab'il vuuj. Van vic'anq'ue in mirra yed' in perfume, van vab'lan schab'il noc' acañ, van vuc'an in vino yed' in lech, xchi viñ.

Syalan eb' amigo d'a eb' chavañ:

Ex amigo vaañec, uq'uec a', uq'uec jantac tze nib'ej, xchi eb'.

Yic schañil macañ

Syalan ix cob'es:

2 Vaynac in b'ati, palta pitzan in pixan, ix vab'ani to a viñ xajanab'il vuuj tz'avaj d'a puerta: Ach cob'es xajanab'il vuuj, jaquin ochi. Lajan ach icha noc' paramuch, malaj jab'oc a paltail. Te ch'ayan in jolom yuj yal ac'val. Tz'el val jililjoc yal ac'val chi' d'a xil in jolom, xchi viñ d'ayin.
3 Toxo ix viq'uel in pichul, ¿tom ol vac'och junelxo? Toxo ix in b'ic voc, ochtapax pococ d'ay junelxo, xin chi d'a viñ.

4 A viñ xajanab'il vuuj chi', ix yac'ochta sc'ab' viñ d'a yolanil puerta. Ix in q'ue
val jucnaj yuuj.
5 Yuj chi' ix in q'ue vaan in jacochta viñ. Toxoñej ix el d'ujuljoc mirra d'a in
c'ab', ix ochcan d'a spatictac sch'apul puerta.
6 A val yic ix vab'an slolon viñ, ijan ix in cham ix vab'i. Ayic ix in jacan puerta
d'a viñ xajanab'il vuuj chi', mañxo ayoc ec'laj viñ. Ix in sayec' viñ,
majxo chaxlaj viñ vuuj. Ix vavtej viñ, palta majxo tac'voclaj viñ d'ayin.
7 Ix in ilchajel yuj eb' viñ stañvan choñab'. Ix in smac'an lajvoc eb' viñ. Te
chucxoñej ix aj yic'anel in xotil eb' viñ stañvan spuertail choñab' chi'.
8 Ex cob'estac aj Jerusalén, aq'uec e ti': Tato tz'ilchaj viñ in xajanab'il eyuuj,
alec d'a viñ to van in cham in naan viñ, xin chi d'a eb' ix.
9 Ix yalan eb' ix cob'estac chi' d'ayin: ¿Tas svach'il viñ a xajanab'il chi' d'ayach,
ach ix te vach' ilji d'a yichañ eb' ix ix vach' yilji? ¿Tas val svach'il jun viñ
xajan chi' uuj, yuj chi' tza c'an d'ayoñ to scac' co ti'? xchi eb' ix d'ayin.
10 A viñ xajanab'il vuuj chi', sac viñ, chacvasinac yilji viñ, te vach' yilji viñ d'a
yichañ lajuñe' mil vinac.
11 A sat viñ, lajan yed' q'uen oro te vach'. A xil sjolom viñ colochtac, q'uic' yilji
icha noc' joj.
12 A yol sat viñ, lajan icha noc' paramuch tz'ec' d'a titac a', ichato d'a scal lech
tz'achanvi noc', d'a sti' sñajab'il a a' chi' tz'em mañan noc'.
13 A spac'ultac sti' viñ, icha val junoc avb'en b'aj ay añ xumac te vach' sjab'. A
sti' viñ, lajan val icha junoc añ xumac te vach' sjab'.
14 A sc'ab' viñ, lajan icha junoc suyañ q'uen oro ayoch q'uen topacio d'ay.
A sc'ool viñ, icha val q'uen marfil ñululixoñej, te ayoch q'uen zafiro
yelvanub'oc.
15 A val yoc viñ, lajan val icha chab'oc oy nab'a mármol ayem d'a yib'añ
chab'oc yich to nab'a oro te vach'. Lajan yilji viñ icha te' c'ute' ay d'a
Líbano, to sic'b'ileli.
16 A val slolonel viñ syala', te chi' scab'i, te vach'ñej viñ d'a smasanil. Icha val
chi' yilji viñ in xajanab'il chi' ex cob'estac aj Jerusalén, xin chi d'a eb'
ix.

6

Syal eb' anima

1 Ach ix te vach' ilji d'a yichañ eb' ix ix vach' yilji, ¿b'ajtil ix c'och viñ xajanab'il
chi' uuj? ¿B'ajvaltil ix b'at viñ yic vach' b'at co say viñ? xchi eb' d'ayin.

Syalan ix cob'es:

2 A viñ xajanab'il chi' vuuj, toxo ix b'at viñ b'aj ay yavb'en, d'a scal tas avab'il
yuj viñ to suc'uq'ui yel sjab'. Ix b'at viñ yac' tzalajb'oc sc'ool yed'
smolan te' xumac.
3 A in tic, yic in viñ xajanab'il vuuj chi', vic pax viñ. Syac' tzalajb'oc sc'ol viñ
d'a scal te' xumac chi', xchi ix.

Yic yoil macañ

Syalan viñ quelem:

4 Ach ix xajanab'il vuuj, te vach' ilji, nib'ab'ilxoñej ilji icha val yilji choñab'
Tirsa yed' choñab' Jerusalén. Ayxo smay yilji, icha juntzañ soldado
sb'ey d'a stzolal.
5 Mañxoocab' mutz'mutz'an a sat d'ayin, yujto toxo ix ic'ji in pixan uuj. A xil
a jolom, lajan yilji icha yemta ñililoc noc' chiva d'a pac'an yic Galaad.
6 A q'uen e, toxoñej stz'ilili q'ueen. Lajan yilji q'uen icha noc' calnel toto
tz'elta b'aj sb'icjieli, chatacvañ sb'ey noc' yed' yune', malaj junoc noc'
to sch'ocoj.

7 A val spac'ultac a ti' musan yuj junoc c'apac, ichaxoñej yilji c'axepoc te' granada.
8 Tzalajocab' viñ rey yed' 60 eb' ix yetb'eyum reina yaji yed' 80 eb' ix schab'il yetb'eyum yed' pax eb' ix cob'estac maxtzac b'ischaji.
9 Palta a in tic, junñej ix vico'. Lajan ix icha val noc' paramuch malaj spaltail. Añej ix xajanab'il yuj snun, yuj chi' malaj junocxo mach lajan icha ix tic yalan snun chi'. Ayic tz'ilji ix yuj eb' ix cob'estac, yuj eb' ix reina, yuj pax eb' ix schab'il yetb'eyum viñ rey chi', masanil eb' chi' tz'alani to vach' yilji ix, xchi viñ.

Syalan eb' amigo:

10 ¿Mach jun ix ix sch'ox sb'a chi', icha val sch'oxan sb'a c'u d'a q'uiñib'alil? Vach'xoñej yilji ix icha yilji q'uen uj, icha yilji yoc c'u, ay smay yilji icha juntzañ soldado sb'ey d'a stzolal, xchi eb'.

Syalan ix cob'es:

11 Ix in b'at b'aj ay te' ch'acte' nogales, yic svilan masanil tas svolan d'a ch'olan. Ix in nib'ej ix vila' tato van scan sat te' uva yed' xumaquil te' granado.
12 Mañxo toc tzin na', icha val to ayinec' d'a yol carruaje yed' viñ vajalil, xchi ix.

Syalan eb' amigo:

13 Meltzajañ, meltzajañ ach Sulamita. Meltzajañ, snib'ej co c'ol tzoñ och q'uelan d'ayach, xchi eb'.

Syalan ix cob'es:

¿Tas yuj tze nib'ej tzeyil in chañalvi d'a scal snañal cha tzol anima tic? xchi ix Sulamita chi'.

7

Syalan viñ quelem:

1 Ach cob'es, ach yisil viñ rey, mañxo jantacoc svach'il yilji oc d'a yol a xañab'. A val a xub', te vach' yilji icha val smunlajel junoc jelan sb'oan tastac yed' q'uen oro.
2 A val a c'ool, lajan val icha junoc ch'ub' to ayñejem vino d'a yool. Axo a nañal, lajan icha junoc cuñañ ixim trigo oyan och te' xumac d'a spatic.
3 A im schab'il, lajan val icha chavañoc noc' ch'ucul tiox ix aj yalji.
4 A a jaj, lajan val icha junoc torre nab'a marfil. A yol a sat, lajan icha chab' a' ñajab' d'a choñab' Hesbón, junñej ay d'a spuertail yic Bat-rabim. Axo a ñi', lajan val yed' torre d'a Líbano, aton jun q'uelanb'at d'a choñab' Damasco.
5 A a jolom, chaañ ayq'uei, lajan icha jolom vitz Carmelo. Te copopi yilji xil a jolom icha yilji sch'alil púrpura. Toxoñej tz'ic'jicanq'ue spixan jun viñ rey yuj xil a jolom chi'.
6 Ach xajanab'il vuuj, ach ix to nib'ab'il, yelxo te vach' ilji.
7 Te tojol ilji icha junoc te' palma. Axo im, lajan val icha junjun c'ojlab' sat te' palma chi'.
8 Tzin nib'ej q'ue in b'a d'a te' palma chi' yic svic'anemta te' sat. A im lajan val icha junjun c'ojlab' te' uva. A xob'al a ti', suc'uq'ui sjab' icha sjab' te' mansan.
9 A val a ti', lajan val icha vino mañxo jantacoc svach'il, xchi viñ quelem.

Syalan ix cob'es:

Yuc'ocab' vino viñ xajanab'il vuuj, tz'och d'a sti' viñ, tz'ec' d'a scal ye viñ.
10 Yic in viñ xajanab'il vuuj, te nib'ab'il in yuj viñ.
11 Coñ d'a caltac avb'en ach xajanab'il vuuj, tz'ec' junoc ac'val cuuj d'a scaltac xumaquil añ alheña.

12 Axo d'a q'uiñib'alil, tzoñ b'at d'a scal te' uva yic squila' tato ayxo svol te', tato vanxo spoj xumaquil te'. Ol quila' tato vanxo xumacan te' granado, a val ta' ol in ch'oxo' to xajan ach vuuj.
13 Ayxo sjab' añ mandrágora. A d'a sti' co pat, ayxo sat masanil tas avab'il vach' sloji, ay sat taquiñxo yed' sat toto smolji. Ch'oc val ix vic'canel ic ach xajanab'il vuuj, xchi ix.

8

1 Comonoc in nulej ach, junñej am im ix co tz'ub'u'. Tato icha chi', ayic tzach in chaan d'a yoltac b'e, tzam yal in tz'ub'anelta a ti', malaj am mach tz'alan in pecal.
2 Tzam yal ach vic'anb'at d'a spat ix in nun, tzam ach vic'och d'a yol pat chi'. A ach am val tzach och in c'ayb'umaloc. A in am svac' vino mañ jantacoc svach'il uq'uej yed' yal sat te' in granado.
3 A a c'ab' d'a a q'uexañ tzac'och d'a yalañ in jolom, axo a vach' tzin lac'anq'uei, xchi ix.
Syalan viñ quelem:
4 Ex cob'estac aj Jerusalén, aq'uec e ti' d'ayin to mañ ol e pitzel svayañ ix xajanab'il vuuj, munil ol el svayañ ix, xchi viñ.

Yic svaquil macañ
Syalan eb' amigo:
5 ¿Mach jun ix ix scot d'a tz'inan luum chi', jichanem ix d'a yib'añ viñ xajanab'il yuuj? xchi eb'.
Syalan viñ quelem:
A d'a yich jun te' mansan ix in xib'tejel a vayañ. Ata' cotnac syail ix a nun ayic aljinac.
Syalan ix cob'es:
6 Mocab' a xajanej junocxo ix ix, palta ainñejocab'i. Mocab'a junocxo mach tza lac'q'uei, palta ainñejocab'i. A co xajanb'ail ay yip icha chamel. Icha b'aj smucchaj chamnac to max yactejel tas yamb'il yuuj, icha chi' yaj b'aj sco xajanej co b'a. A b'aj sco xajanej co b'a, te' c'ac' icha junoc c'ac' te ov.
7 A masanil a' mar max tzac'van a' yac'an tup jun c'ac' chi'. Max yalpaxlaj yac'an tup yoval a' nivac a'. Tato ay mach syaltej masanil tas ay d'a spat yic smanan jun xajanb'ail tic, toñej am spaticajcaneli, xchi ix.
Syalan eb' viñ snulej ix cob'es:
8 Ay jun ix canab' tzac'an uninto, mantalaj yim ix. ¿Tas sco c'ulej yed' ix tato sjavi sc'anumal ix?
9 Tato lajan ix yed' junoc muro, tzam co b'oq'ue chab'oc torre plata d'ay. Tato lajan ix icha junoc puerta, tzam co b'o yed' te' chemte' nab'a c'ute', xchi eb' viñ.
Syalan ix cob'es:
10 A in tic, lajan in icha junoc muro. Axo vim, lajan icha juntzañ torre, yuj chi' stzalaj val sc'ol viñ xajanab'il vuuj ved'oc.
11 A viñaj Salomón, ay jun yavb'en uva viñ d'a Baal-hamón. Syac'can viñ d'a yol sc'ab' juntzañ eb' stañvumal chi'. Ayic ol molchaj sat te' uva chi', ol yac' mil q'uen plata junjun eb' d'a viñ.
12 Emocab' jun mil q'uen splata viñaj Salomón yed' 200 yic eb' stañvan chi'. A inxo jun, ay vavb'en uva d'a yol vico', a inxoñej tzin na' tas svutej, xchi ix.
Syalan viñ quelem:

13 Ach xajanab'il vuuj, ayach ec' d'a scal avb'en, tzin nib'ej svab' yoch a jaj.
Yed' eb' camigo, snib'ej pax eb' syab' yoch a jaj, xchi viñ.

Syalan ix cob'es:

14 Ach xajanab'il vuuj, yelc'olal a coti. Q'ueañ urnaj icha junoc noc' ch'ucul,
icha val junoc yune' ch'ucul d'a tzalquixtac b'aj tz'avchaj incienso, xchi
ix.

A Slolonel Dios D'a Viñaj

ISAÍAS

Isaías sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Isaías tz'ib'ab'ilcan d'ay. A viñaj Isaías chi', ec'nac cajan viñ d'a Jerusalén d'a ab'il 700 ayic manto javi Jesucristo. A jun libro tic, cha macañ yaji: A d'a capítulo 1 masanto d'a 39, syalcot yuj choñab' Judá ayic ayec' d'a jun tiempoal te ay smay, ayic toxo val tz'ac'ji ganar yuj eb' aj Asiria. A d'a jun tiempoal chi', syal viñ schecab' Dios tic to mañoc yuj yipalil eb' aj Asiria chi' ol ac'joc ganar eb' aj Judá chi', palta yuj smul eb', yuj spitalil eb', yuj pax to max yac'och Dios eb' yipoc sc'ool.

A juntzañ c'ayb'ub'al te ov yalani, a' ix yal viñaj Isaías d'a eb' anima chi'. Ay pax juntzañ ch'oxnab'il ix sch'ox viñ d'a scal eb'. A yed' juntzañ tic ix yac'lej viñ yic'an meltzaj eb' anima chi', yic tz'ochxi eb' ejmelal d'a Dios. Ix yalan viñ d'a eb' tato max scha yab' eb' tas syal Dios, ol javoc yaelal d'a yib'añ eb'. Ix yalanpax viñ to ol javoc jun yiñtilal viñaj rey David yac' junc'olal yed' tzalajc'olal d'a yolyib'añq'uinal tic.

Axo d'a capítulo 40 masanto d'a 66, ata' syal viñaj Isaías to ol paxta eb' israel ic'b'ilcanb'at d'a Babilonia. Ayic ol elc'och jun tic, ol checlajeloc to a Jehová mañ lajanoc icha sdiosal juntzañxo nación. A d'a juntzañ capítulo tic, syalpaxi to a choñab' Israel schecab' Jehová yaj d'a smasanil nación yic syalanel vach' ab'ix. Te tzijtum juntzañ versículo tz'alan yuj jun schecab' Jehová ol yab' syail yuj co mul co masanil anima oñ tic. Tzijtum pax juntzañ c'ayb'ub'al tz'alani to a eb' schoñab' Dios, yovalil tojol syutej spensar eb', sc'anab'ajan sc'ual ic'oj ip eb' yed' pax juntzañxo strato Dios yac'nac yed' eb'.

Ix och smul eb' aj Judá d'a Jehová

1 A in Isaías in tic, yuninal in viñaj Amoz. Ix ch'oxji vil juntzañ tas ix in
tz'ib'ejcan tic yuj tas ol javoc d'a yib'añ eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén. Ix vil
juntzañ tic ayic ayoch eb' viñ tic sreyaloc Judá: Aton viñaj Uzías, viñaj Jotam,
viñaj Acaz yed' viñaj Ezequías.
2 Ex aj satchaañ yed' ex aj sat luum, ab'ec val tas syal Jehová: A eb' in
choñab' tic, ix in q'uib'tzitej eb' ayic ix cotoch eb' uninal, axo ix aji, ix
meltzajoch eb' ajc'olal d'ayin.
3 A noc' vacax, yojtac yajal noc' yed' noc' b'uru yojtac noc' b'aj sva yuj mach ay
yico'. Palta axo in choñab' Israel, max b'alaj nachajel jab'oc yuuj tato
vico'. Ichato malaj spensar, xchi Jehová.
4 Ex vetchoñab', ix och val e mul, añej val chucal tze c'ulej icha sc'ulejnac
eb' co mam quicham. Te chuc tas tze c'ulej. Ix eyactejcan Jehová, ix e
patiquejcanel Dios Axoñej Ochi, aton co Diosal a oñ israel oñ tic. Ix ex
meltzaj d'a e patic.
5 ¿Tas yuj tze te pitej e b'a? ¿Tom tze nib'ejñej tz'ac'jioch yaelal d'a eyib'añ?
Ichato lajvinac e jolom, mañxalaj jab'oc yip e nivanil.
6 Ichato mañxa jab'oc sjacanil e nivanil chi' yuj yaelal, schacot d'a eyoc,
masanto sq'uec'och d'a schon eyaal. Ay elnac sat, ay toñej malnac,
ay pax van sc'ab'ati. Malaj pax yañal tz'ochi, malaj mach tz'ac'anoch
jab'oc c'apac d'a sat, malaj jab'oc aceite tz'och d'ay yic spacb'i jab'oc.
7 A e macb'en tic, toxo ix satjieli. Ix ochcan sc'ac'al e choñab'. Axo masanil
eyavb'en, a val d'a eyichañ sloji sat yuj eb' ch'oc nacional, cuseltac ix
ajcan smasanil.

8 Ix actajcan choňab' Sion, icha tz'aj yactancan slechpat eb' taňvum uva, ma
slechpat eb' taňvum melón, ma icha junoc choňab' oyb'ilq'ue yuj eb'
ajc'ool yic satel eb'.
9 Ix to el d'a sc'ol Jehová Yajal d'a Smasanil, tzoň can jayvaň oňxo tic, q'uinaloc
tato maay, lajan am ix aj co satel icha ajnac choňab' Sodoma yed'
Gomorra.

A val ejmelal d'a Dios

10 Ex yajal Jerusalén, lajan ex icha eb' aj Sodoma. E masanil ex anima, lajan
ex icha eb' aj Gomorra. Ab'ec val sc'ayb'ub'al Jehová co Diosal.
11 Syal Jehová icha tic: A jantac e silab' tzeyic'cot d'ayin, malaj tz'och vuuj.
Toxo ix yajalax noc' calnel vuuj, aton noc' sňusjitz'a masanil silab'il.
Toxopax ix in tzactzaj yed' xepual noc' noc' te b'aq'uech. Maxtzac in
nib'ejlaj schiq'uil noc' mam vacax, ma schiq'uil noc' mam calnel, ma
noc' yunetac chiva.
12 ¿Mach ix c'anan juntzaň chi' d'ayex, yuj chi' tzex comon javi yed' noc' chi'
d'a vichaň, tze comon tec'an yamaq'uil in templo?
13 Maňxo eyic'cot juntzaň silab' chi' d'ayin, maňxalaj tz'och vuuj. Maxtzac
scha in c'ol incienso tze ňusu'. A juntzaň e q'uiň tzeyac'ochi ayic tz'alji
q'uen uj, d'a sc'ual ic'oj ip yed' ayic tze molb'an e b'a d'a nivac q'uiň,
maxtzac techaj vilani, yujto aňej val chucal tze c'ulej.
14 A juntzaň e q'uiň ayic tz'alji q'uen uj chi' yed' juntzaňxo e q'uiň b'aj tze
molb'ej e b'a, chacb'ilxoel vuuj. Maxtzac techaj vilanochi. Toxo ix
yajalax vuuj.
15 Ayic tze mojb'anq'ue e c'ab' d'ayin, tzex lesalvi, tzin b'at mican d'ayex.
Vach'chom jantac tzeyutej e lesalvi, palta max vab'laj e lesal chi', yujto
milumcham anima ex.
16 A ticnaic, iq'uequel juntzaň chucal chi' d'ayex, tzeyactancan e c'ulani,
tzeyic'anel e b'a d'a scal.
17 C'ayb'ejec e b'a e c'ulan vach'il. A val tojolal tzeyac'och d'a e c'ool e c'ulani.
Colvajaňec d'a eb' tz'ixtaji, vach' tzeyutej e b'oan yaj eb' unin maňxa
smam. Alec syaelal eb' ix ix chamnac yetb'eyum, xchi Jehová.
18 Syalanxi Jehová icha tic: Cotaňec, co b'oec yaj juntzaň tic. Vach'chom
te chuclaj eyilji yuj e mul, palta ol ex in sacb'itejcan icha val
q'uen sacb'acom. Vach'chom max yal yel e mul icha junoc c'apac
q'uic'mutz'inac max el yuq'uem, palta ol ex in sacb'itejcan icha noc'
sacsac lana.
19 Tato tze cha eyab'i, ol e lo sat masanil tas vach' tz'el d'a sat e luum tic.
20 Palta tato aňeja' pit tzeyutej e b'a jun, ol ex cham yuj oval ol vac'cot d'ayex.
A inton val Jehová in svala', xchi.

A Jehová ol sacb'itan Jerusalén

21 Ex aj Jerusalén, a d'a pecataxo te tec'an ex. Palta axo ticnaic, ¿tas yuj icha
junoc ix ajmul ix, ix ex ajcan d'a yol in sat? A d'a peca' chi', a tojolal tze
b'eyb'alej, palta axo ticnaic, milumcham anima ex.
22 A d'a yalaňtaxo, icha yilji q'uen plata eyilji, axo ticnaic, icha smical q'ueen
eyilji. A d'a yalaňtax chi', icha vino te vach', ichex ta', axo ticnaic, icha
a a' ix ex ajcani.
23 A eb' eyajalil, ix te pitb'iel eb', vach' yac'an eb' yed' eb' elc'um. Stzalaj eb'
yed' q'uen tumin scha' d'a elc'altac. Snib'ej eb' to ay tas siaj d'a eb'.
Maxtzac yal syaelal eb' meb'a' maňxa smam eb' yed' eb' ix ix chamnac
yetb'eyum.

24 Yuj chi', a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in ex aj Israel, a in sval
icha tic: C'ocb'ilxo chi'. A ex ajc'ol eyajoch d'ayin, ol in b'o yaj eyed'oc,
ol in pac in b'a d'ayex.
25 Ol vac'och eyaelal, ol in ñustz'a masanil e paltail, ol vic'ancanel masanil e
mul ayoch d'a eyib'añ.
26 Ol vac'anxioch eb' juez te tojol spensar d'a e cal icha d'a pecatax chi' yed'
eb' ac'um razón icha yajtaxon d'a sb'ab'elal. Yuj chi' ol yal eb' anima
d'a jun choñab' tic: A jun choñab' te vach', te c'anab'ajum, xcham eb'.
27 Yuj in tojolal, ol in colcanel eb' cajan d'a Sion, aton eb' ol sna sb'a.
28 Palta axo eb' te pit, eb' sc'ulan chucal yed' eb' tzin paticaneli, ol satel eb'.
29 Icha chi' ol aj e q'uixvi, yujto ix laj ex och ejmelal d'a juntzañ comon dios
d'a yichtac te' ji yed' d'a scaltac te' avb'en te'.
30 Icha val tz'aj sc'ajb'anel xil te' ji chi', icha pax yaj te' avb'en te' mañxa ñab'
tz'ec' d'a yib'añ, icha val chi' ol ex ajcanoc.
31 A eb' te tec'an, icha val añ ac ol ajcan eb'. Axo yechel comon dios ix sb'o eb',
icha namix c'ac' ol ajcanoc. Junñej ol aj yoch sc'ac'al eb' yed' yechel
chi', mañxa mach ol yal smac'an tupoc, xchi Jehová.

2

Ol yac' Yajalil Jehová d'a slajvub' c'ual
(Mi 4.1-3)

1 Aton juntzañ tic ix ch'oxji vil a in Isaías in yuninal in viñaj Amoz, yuj tas
ol javoc d'a yib'añ Jerusalén yed' d'a juntzañxo choñab' ay d'a yol smacb'en
Judá.
2 A d'a slajvub' c'ual, a lum tzalan b'aj ay stemplo Jehová, ol chaañb'ocq'ue
luum, ol ec' lum d'a yib'añ juntzañxo vitz ay d'a stz'eytac chi'. Masanil
eb' anima d'a junjun choñab', ol javoc eb' d'a luum.
3 Mañ jantacoc eb' anima d'a junjun nación ol laj alan d'ay junjun icha tic:
Cotañec, coñ q'ueec d'a sjolom lum vitz b'aj ay stemplo Jehová sDiosal
viñaj Jacob yic tzoñ sc'ayb'ej d'a sb'eyb'al, yic ol co b'eyb'alej sb'eyb'al
chi', xcham eb'. Yujto a d'a Sion, aton Jerusalén, ol elta sc'ayb'ub'al
Jehová, aton schecnab'il.
4 A Jehová chi' ol ch'olb'itan yaj masanil nación. Ol yac' lajvoc oval d'a scal
eb'. Yuj chi' a q'uen yespada eb', asaronal ol ochcan q'ueen, axo q'uen
slanza eb' ol ochcan d'a jochlab' trigoal. Mañxo ol yac' oval eb'. Mañxo
ol sc'ayb'ej sb'a eb' yac'an oval.

Ol javoc yaelal d'a yib'añ eb' syic'chaañ sb'a

5 A oñ yiñtilaloñcan viñaj Jacob tic, coñ b'eyec ec' d'a saquilq'uinal Jehová.
6 Mamin Jehová, ix oñ actej val can a oñ a choñab' Israel oñ tic, a oñ
yiñtiloñcan viñaj Jacob tic, yujto b'ud'jinaquel co choñab' yuj eb'
schuman yed' q'uen c'anal scot d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' eb' naumel
lolonel icha syutej sb'a eb' filisteo. Sb'oan strato eb' yed' eb' ch'oc
choñab'il ay scomon dios.
7 A co choñab', b'ud'jinaquel yuj q'uen oro yed' q'uen plata, maxtzac b'ischaj
jantac co b'eyumal. Maxtzac b'ischaj jantac noc' chej yed' carruaje yic
oval.
8 Palta b'ud'jinacpaxel co choñab' yuj juntzañ yechel comon dios. Slaj yalan
sb'a eb' anima d'a juntzañ yechel sb'o chi'.
9 Yuj chi' emnaquilxoñej ix oñ ajcani. Mamin, mañ ac' nivanc'olal eb' sc'ulan
juntzañ chi'.

10 Ex vetchoňab', ochaňec d'a yoltac q'uen ňaq'ueen, c'ub'ejequel e b'a d'a
yoltac jul yuj e xivc'olal d'a yichaň Jehová, te ay smay yilji Jehová chi'
yed' stziquiquial.
11 A eb' ac'umtac, ol em ňojan eb'. A eb' syic' val chaaň sb'a, ol ic'jocxicanem
eb'. Aňej Jehová ol ic'jocchaaň d'a jun c'ual chi'.
12 Yujto a Jehová Yajal d'a Smasanil, ay jun c'ual nab'ilxo yuuj, yic ol yac'ancot
yoval sc'ol d'a yib'aň eb' syic' val chaaň sb'a, ol ic'joccanem eb' yuuj.
13 Masanil te' c'ute' chaaň steel d'a Líbano yed' masanil te' ji d'a Basán, ol
satjoquel te' yuj Jehová.
14 Ol satanpaxel masanil lum nivac vitz yed' lum tzalquixtac chaaň.2.13-14
15 Ol satjocpaxel masanil yed'tal eb' soldado chaaň yajq'ue yuuj yed' masanil
smuroal choňab' vach' yajochi.
16 Ol yac'ancanem masanil te' barco yic Tarsis d'a yich a' mar yed' masanil te'
barco te vach' yilji.
17 A eb' syic' val chaaň sb'a, ol lajvoquel eb' d'a junelňej. Aňej Jehová ol
ic'jocchaaň d'a jun c'ual chi'.
18 A Dios ol satanel masanil yechel juntzaň comon dios.
19 Ayic ol syamanoch yac'an ib'xoc yolyib'aňq'uinal tic, ol laj xivq'ue eb'
anima. Ol laj sc'ub'anel sb'a eb' d'a yoltac q'uen ňaq'ueen yed' d'a
yoltac jul. Ata' ol sc'ub'ejel sb'a eb' d'a yichaň Jehová, yujto te ay smay
yed' jantac stziquiquial.
20 A d'a jun c'ual chi', a eb' anima, ol laj sjulcanb'at juntzaň yechel scomon
diosal eb' b'aj ay noc' ch'oov yed' b'aj ay noc' sotz', aton juntzaň b'ob'il
yuj eb' d'a q'uen plata yed' d'a q'uen oro b'aj ix laj yal sb'a.
21 Ayic ol syamanoch Jehová chi' yac'an ib'xoc yolyib'aňq'uinal tic, ol laj
sc'ub'ejel sb'a eb' anima d'a yoltac q'uen ňaq'ueen yed' d'a yoltac
sjatelal q'uen nivac tenam, yujto ol xiv eb' d'a yichaň, yujto te ay smay
yilji yed' jantac stziquiquial.
22 Actejec eyac'anoch eb' quetanimail yipoc e c'ool, yujto a oň anima oň tic,
chamel b'a anima caji, junňej rato tz'el jab' quic' tic.

3

A syaelal Jerusalén yed' smacb'en Judá

1 A ticnaic a Jehová Yajal d'a Smasanil, ol yic'canel masanil tas tz'ab'laji yed'
masanil tas tz'uc'ji d'a Jerusalén tic yed' d'a Judá. Ol yic'anpaxel masanil eb'
yipc'olal yaj yuuj:
2 Aton eb' viň yajalil eb' soldado, eb' viň juez, eb' schecab' Dios, eb' ajchum,
eb' yichamtac vinaquil choňab',
3 eb' yajal yaj d'a 50 eb' soldado, eb' nivac yelc'ochi, eb' ac'um razón, eb' tzuji
yuuj yed' eb' ajb'aal.
4 Axo eb' quelemtac unin ol och eyajaliloc yuj Jehová chi', axo eb' ol ex ac'an
mandar.
5 Axo eb' anima, ol q'ue b'uynaj eb' yac'an oval, ol laj yac' oval eb' yed' eb'
ay d'a spatic schiquin spat. A eb' viň quelemtac, ol spatiquejel eb'
ichamtac vinac eb' viň. Axo eb' comon anima, ol spatiquejel eb' ay
yopisio eb'.
6 A d'a jun tiempoal chi', ol yal junoc mach d'a junoc ayto yuj sb'a yed' smam
icha tic: A ach tic, te ay a pichul, ac' yajalil d'a jun choňab' mac'b'ilem
vecnaj tic, xchama.

2.13-14 **2:14** A te' c'ute' yed' te' ji sb'inaj d'a tic, sch'oxcot eb' viň yajal. Axo lum vitz yed' lum tzalquixtac, sch'oxcot juntzaň nación.

7 Axo jun viñ chi', ol xivb'at viñ, ol yalan viñ icha tic: Max yal in chaanoch
jun opisio tic d'a vib'añ, yujto malaj tas tzin va d'a in pat, malaj pax in
pichul vach' vac'anochi, mañ eyac'och jun opisio chi' d'a vib'añ, xcham
viñ.
8 Van yem lañnaj Jerusalén, axo Judá toxo ix lajviemi, yujto a tas syal eb'
anima yed' tastac sc'ulej eb', a chi' tz'och ajc'olal d'a Jehová Dios,
spitejpax sb'a eb' d'ay.
9 Scheclajpaxel d'a sat eb' to lajan smul eb' icha eb' aj Sodoma, max sc'ub'ejel
jab'oc eb'. Ob'iltac eb'. Munil val a eb' tz'ic'ancot d'a yib'añ.
10 Alec d'a eb' anima vach' sb'eyb'al to vach' ol elc'och eb', yujto ol tzalaj eb'
yilanoch svach'il spac tas sc'ulej chi'.
11 Ob'iltac val eb' anima chuc spensar, te chuc ol elc'och eb', yujto a tas sc'ulej
eb', a chi' ol ac'joc spacoc d'a eb'.
12 A eb' quelemtac tz'ixtanel in choñab' tic, axo eb' ix ix tz'ac'an yajalil d'ay.
Ex in choñab', a eb' tzex cuchb'an chi', a eb' tzex ac'an musansatil, tzex
yic'anb'at eb' d'a b'eyb'al mañ vach'oc.
13 A Jehová ayec' d'a sdespacho, yic sch'olb'itan eb' schoñab', syac'an syaelal
eb'.
14 Ol ch'olb'itaj eb' yajal choñab' yed' eb' ichamtac vinac yuj Jehová. Ol yalan
d'a eb' icha tic: A ex tic, ix e satel vavb'en uva, aton in choñab'. Ix
eyelq'uej tas ay d'a eb' meb'a', ix e molb'an eyelc'al chi' d'a yol e pat.
15 ¿Tas eyalan eyic eyixtan in choñab' tic? Tzeyixtej eb' meb'a', mañxo
animaoc tzeyutej eb', xchi Jehová Yajal d'a Smasanil.

Yaelal ol cot d'a yib'añ eb' ix aj Jerusalén

16 Añejtona' syalanpax Jehová icha tic: A eb' ix aj Sion, syic' val chaañ sb'a eb'
ix, syum tic, syum tic sat eb' ix, sch'um tic, sch'um tic sb'a eb' ix, ayic
sb'ey eb' ix. Max q'uixvi jab'oc eb' ix, toxoñej stziñiljub' q'uen q'ueen
ayoch d'a yoc eb' ix ayic sb'ey eb' ix chi'. 17 Yuj chi', ol vaq'uel b'ulnaj
xil sjolom eb' ix yuj yab'il, ol vac' checlaj sq'uixvelal eb' ix, xchi Jehová
chi'.
18 A d'a jun c'u chi', a Jehová ol ic'anel masanil tastac ayoch yelvanub'oc
snivanil eb' ix aj Jerusalén chi': Aton ayoch d'a yoc eb' ix, d'a sjolom
eb' ix, d'a sjaj eb' ix,
19 d'a sjaj sc'ab' eb' ix yed' c'apac spichul sat eb' ix.
20 Ol yic'anpaxel spichul sjolom eb' ix, stzec'ul eb' ix, sperfume eb' ix,
yuchiquin eb' ix,
21 scolc'ab' eb' ix, sq'uenal sñi' eb' ix,
22 c'apac spichul eb' ix te vach', jantac sc'apac eb' ix, sjucan pichul eb' ix,
syunetac pa eb' ix,
23 q'uen snen eb' ix, sc'apac eb' ix te jay, c'apac tziquiqui yed' stzec'ul sjolom
eb' ix.
24 A sperfume eb' ix te vach' sjab', a tas te chuc sjab' ol och sq'uexuloc. Axo
ch'añ lasu ol och sq'uexuloc stzec'ul eb' ix, axo xil sjolom eb' ix te vach'
yaj d'a yalañtaxo, ol el b'ulnajoc. A pichul ya sva'i, a ol yac'och eb' ix
sq'uexuloc pichul te vach' yilji. A sat eb' ix te vach' yilji, jech'tac ol
ajcanoc.
25 A eb' viñ yetb'eyum eb' ix te tec'an, ol miljoccham eb' viñ d'a scal oval.
26 Axo masanil eb' aj Jerusalén, ol oc' eb' yuj cusc'olal, yujto ol can tz'inan
schoñab' eb' chi'.

4

1 A d'a jun tiempoal chi', jayvaňxoňej eb' viň vinac ol canoc, yuj chi' ol yal ucvaňoc eb' ix ix d'a junoc viň vinac icha tic: Comonoc tz'el d'a a c'ool tzoň och etb'eyumoc, munil ol co say tas ol co va yed' co pichul, aňejto tzoň och etb'eyumoc yic maňxa co q'uixvelal b'aj malaj quetb'eyum, xcham eb' ix.

Ol b'oxoc yaj Jerusalén

2 A d'a jun tiempoal chi', a Jehová ol ac'an checlaj jun mach d'a scal yiňtilalcan viňaj rey David, icha svol junoc te te'. Te vach' yilji, te nivan yelc'ochi. Axo eb' aytocan d'a Israel chi', ol tzalajxoc eb' ayic ol yilan eb' yelul sat tas syavej d'a sat sluum chi'.

3 A jayvaňxo eb' aycan d'a Jerusalén chi', aton Sion, aton eb' tz'ib'ab'il sb'i to scan ta', ol aljoc d'a eb' to yicňej Jehová yaj eb'.

4 A d'a jun tiempoal chi', a Jehová ol ch'olb'itan yaj eb' aj Jerusalén chi' yed' spoder. Ol ic'jocpaxel schucal eb' yed' smul eb' yuj anima ix smilchamoc.

5 A d'a c'ualil ol yac'och jun q'uic' asun Jehová d'a yib'aň masanil smacb'en lum vitzal Sion chi' yed' d'a yib'aň masanil eb' anima molanec' ta'. Axo d'ac'valil, ay jun nivac c'ac' tz'ac'an saquilq'uinal d'a eb', yujto a stziquiquial Dios chi' ayec' d'a yib'aň eb' anima chi' smasanil.

6 Aton jun chi' scolan eb', yujto syac' svevenal d'a c'ualil, yic malaj c'ac', aňeja' scolanpax eb', yic max cot ňab' d'a yib'aň eb' yed' ic' ňab'.

5

A sb'ital te' avb'en uva

1 A ticnaic, ol in b'itej sb'ital jun viň vamigo te vach' yed' jun yavb'en uva. A viň vamigo chi', ay jun yavb'en uva viň d'a jun sluum te yax sat d'a jun tzalan.

2 Ix sd'ocq'ue vaan jun slum viň chi', ix sic'anel q'uen q'ueen viň d'a sat luum, ix sb'oanoch smacte'al lum viň, axo te' uva te vach' ix yavej viň d'a luum. Ix sb'oq'ue jun yed'tal eb' staňvan juntzaň avb'en chi' viň, chaaň ix ajq'uei. Ix sb'oanpax jun lugar viň b'aj stec'jiel yal te' uva chi'. A snaan viň to te' vach' sat te' uva chi' ol yac'a', axo ix aji, te paj te' sat ix yac' chi'.

3 Yuj chi' ix yalan viň icha tic: A ticnaic ex aj Jerusalén yed' ex aj Judá: Alec d'ayin mach ay spaltail, ¿tom a in, mato a jun vavb'en tic?

4 ¿Tom maň tz'acanoc ix vutej te' in b'oani? ¿Aytom maj nachaj vuj tas tz'aj te' yavchaji? Ix in taňvej yac'an sat te' vach', axo ix aji, paj sat te' ix yac'a'.

5 Axo ticnaic jun, ol val d'ayex tas ol vutej in munlajel tic: Ol viq'uel smacte'al te' chi' yic ol satel te'. Ol jacvoquel smacte'al te' chi', yic vach' ol tec'joquem te' yuj noc' noc'.

6 Ol vactejcan te' ichňej ta'. Maňxa mach ol aq'uenan te', maňxa mach ol ic'anel te' schuclajil. Ol q'uib' aň aňc'ultac ay sq'uixal d'a scal te'. Ol valan d'a asun to maxtzac yac'cot sňab'il d'a yib'aň jun avb'en chi', xchi viň aj avb'en chi'.

7 Ichaton chi' yaj eb' yiňtilal Israel yed' eb' aj Judá. Icha yavb'en Jehová Yajal d'a Smasanil, icha chi' yaj eb'. A Jehová chi', ix staňvej to vach' syutej sb'a eb' d'a sc'ayb'ub'al, palta axo ix aji, a milojcham anima ix yac' eb'. Snib'ej val Jehová chi' to tojol syutej sb'a eb', axo tz'aji, tz'el yav anima yixtaj yuj eb'.

Syaelal eb' chuc

8 Ob'iltac eb' tzijtum spat ix smana', nivan pax lum sluum eb' ix smaccani. Mañxa jab'oc tas ix yactejcan eb' d'a juntzañxo eb'. Axoñej eb' snib'ej tz'aj d'a sat lum d'a jun choñab' tic.
9 A Jehová Yajal d'a Smasanil, a ix alan d'ayin icha tic: A juntzañ nivac pat te vach' yilji chi', ol sateloc vach'chom te vach' yilji, mañxalaj mach ol cajnaj d'ay.
10 A d'a junoc 90 ch'añil uva avab'il, añej oye' galón yal sat uva chi' ol elta. Axo d'a junoc vaque' quintal iñat tz'avchaji, añej vac almul ol elta.
11 Ob'iltac eb' spet q'ue vaan d'a q'uiñib'alil syamanxioch uq'uel añ eb', ste q'ue añ d'a sjolom eb', scanxoñej eb' ta' tz'ec' ac'val.
12 A b'aj tz'och nivac vael tz'uc'vi añ eb', ata' ayoch juntzañ yamc'ab' yic b'it: Aton te' arpa, te' violín, q'uen pandereta yed' te' flauta. Axo tas van snaan Jehová d'a yib'añ eb', max yac'laj pensar eb' yuuj.
13 Yujto malaj sgana in choñab' tic snachajel yuuj, yuj chi' ol ic'chajb'at d'a juntzañxo ch'oc nacional. Masanil eb' anima tic yed' eb' yajalil eb', ol cham eb' yuj vejel yed' taquiñtial.
14 Yuj chi', icha val to ol sjac sti' chamel yic ol sb'uc'anb'at eb' anima chi' yed' eb' yajalil eb' d'a Jerusalén tic, aton eb' anima scomon el yav tz'eq'ui.
15 Ol ic'joccanem eb' anima syic'chaañ sb'a, emnaquilal ol ajcan eb'.
16 Axo Jehová Yajal d'a Smasanil, ol yac' checlajoc to te nivan yelc'ochi ayic ol sch'olb'itan masanil tas. A Dios chi' yelxo te vach', ol sch'oxeli to te tojol spensar.
17 A d'a juntzañ choñab' ix laj em lañnaj chi', ata' ol laj va noc' calnel yed' noc' chiva.
18 Ob'iltac ex mach ex max eyactej e c'ulan chucal chi', malaj yalan tas tze c'ulej chi'. Ichato ñerb'il chucal chi' eyuuj, icha sñerchaj junoc carreta tzec'b'iloch d'a tas sñeran chi'.
19 Tzeyalan icha tic: A co Diosal a oñ israel oñ tic, aton Dios Axoñej, comonoc syala' sc'ulan tas nab'il yuj chi' d'a quib'añ, yic aymañ quilani tas tzoñ aji, xe chi.
20 Ob'iltac ex tzeyal chucal vach'ilal, axo vach'il chi', a tzeyal chucal. A saquilq'uinal tzeyal q'uic'alq'uinalil, axo q'uic'alq'uinal chi' tzeyal saquilq'uinalil. A tas c'a', chi' eyalani, axo tas chi', c'a' eyalani.
21 Ob'iltac ex tzeyaloch e b'a jelanil, te vach' e pensar e naani.
22 Ob'iltac ex te jelan eyuc'an añ, jelan e calan añ añ chi'.
23 A ex tic yuj q'uen tumin tzeyala' to malaj smul eb' tz'och smul, axo eb' malaj smul chi', max eyal-laj syaelal eb'.
24 Yuj chi', icha val tz'aj stz'ab'at añ ac yuj te' c'ac', icha stz'ab'at te' xiltac te' taquiñ, icha chi' ol aj e lajvieli. Icha tz'aj te te' stacjieli yujto c'aeltacxo sch'añal yib' te', toxoñej tz'el b'ulnaj xumaquil te', tz'ochcan pococal, icha chi' ol ex ajoc, yujto ix e chaccanel sc'ayb'ub'al Jehová Yajal d'a Smasanil. Ix e patiquejpaxel schecnab'il co Diosal Axoñej.
25 Yuj chi' scot val yoval sc'ol d'a eyib'añ, ol yac'anoch eyaelal. A lum nivac vitz, ol ib'xoc luum, toxoñej teltumb'a ol ex ajcan e cham d'a yoltac calle. Mañ yujoc chi' ol och vaan yoval sc'ol Jehová chi', palta to ol yac'ñej eyaelal chi'.
26 Ol yic'chaañ jun bandera Jehová chi' yil juntzañxo choñab' najat ay. Ol xub'anb'at d'a eb' cajan b'aj slajvic'och lum luum tic, axo scot lemnaj eb' chi'.
27 Malaj junoc eb' soldado d'a scal eb' chi' c'unb'inac, mato ay svayañ. Malaj pax eb' choyan yajoch stzec'ul, ma d'iñchimtac sch'añal sxañab'.

28 A yol sjul-lab' eb', te jay sñi', tzatz yaj ste'al sjul-lab' eb' chi'. A yech noc' schej eb', icha val q'uen q'ueen te tzatz, axo scarruaje eb', jelan sb'ey icha chacxuxum ic'.
29 Ayic tz'el yav eb', icha val yel yav noc' choj ayic sayan schib'ej noc'. Syic'anb'at noc' b'aj ay, mañxalaj mach syal yic'anec' d'a noc'.
30 Ayic ol cot eb' anima d'a juntzañ choñab' chi', aton d'a jun c'u chequel yaj chi', ol el yav eb' sjavi d'a spatic co choñab' tic, icha val sc'añ a' mar. A mach ol ilancotoc, ol yil eyaelal chi' eb'. Ichato q'uic'q'uinal yaji, ol tup saquilq'uinal yuj asun.

6

Avtab'il viñaj Isaías yuj Dios

1 A d'a jun ab'il ayic ix cham viñaj rey Uzías, ata' ix vil Dios Cajal, c'ojanem d'a sc'ojnub' te chaañ yajq'uei. B'ud'an yol stemplo yuj stitac spichul. 2 A d'a yib'añq'uei, ay juntzañ ángel icha c'ac' yilji scuch serafín, vaque' sc'axil junjun eb'. Chab' sc'axil eb' chi' smusan sat, axo chab'xo smusan yichañ eb', axo yed' chab'xo sjeñvi eb'. 3 Syalan eb' d'ay junjun icha tic:
A Jehová Axoñej val, aton Yajal d'a Smasanil. Chequelñej stziquiquial d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, xchi eb'.
4 Ayic ix och jun av chi', ix ib'xiq'ue spuertail templo chi', ix b'ud'jiel yool chi' yuj tab'. 5 Ix valan icha tic: Ay... ob'iltac in, ol in chamoc, yujto ix vil Jehová, aton Rey d'a Smasanil. A in xo pax tic, añej chucal svala', cajan in paxec' d'a scal eb' anima chucñej sloloni, xin chi.
6 Axo d'a jun rato chi', ay jun d'a scal eb' ángel chi' ix cot jeñeñoc d'ayin. Yed'nac jun tenaza b'aj ix yic'cot tzac'ac' d'a yib'añ altar. 7 Ix squilanec' d'a in ti', ix yalan d'ayin icha tic:
A jun tzac'ac' ix in quilec' d'a a ti' tic, a' ix ic'ancanel a mul ticnaic, ix ac'ji nivanc'olal a mul, xchi.
8 Ix lajvi chi' ix yalan Jehová chi' icha tic:
¿Mach junoc ol in checb'ati? ¿Mach val junoc ol och co checab'oc? xchi.
Yuj chi' ix in tac'vi d'ay:
Ina in tic Mamin, chequinb'ati, xin chi.
9 Ix yalan d'ayin:
Ixic, b'at al d'a juntzañ anima chi' icha tic: Val yel ol eyab'ñej, palta mañ ol nachajel-laj eyuuj. Ol eyilñej, palta mañ ol nachajpaxel-laj eyuuj, xa chi d'a eb'.
10 Ac' somchaj spensar juntzañ anima chi', mac schiquin eb', tza macan sat eb' yic max yil eb', yic max yab'pax eb', yic max nachajpaxel yuj eb', yic vach' max meltzajxi eb' d'ayin yic tzin colan eb', xchi d'ayin.
11 Ix in c'anb'an d'ay icha tic:
Mamin, ¿jantac tiempo ol valel jun tic? xin chi.
Ix yalan d'ayin:
Ol alñej jun tic masanto ol lajvoquem juntzañ choñab', mañxa mach ol can cajan d'ay. Mañxa junoc pat ol can anima d'a yool, ol can tz'inan luum.
12 A in Jehová in tic ol vac'b'at juntzañ anima tic d'a junxo choñab', yic ol can val tz'inan schoñab' eb' tic.
13 Tato ayto jayvañocxo anima olto can d'a yol choñab' tic, smac'chajpaxem lañnaj jun choñab' chi'. Icha yic sch'acjiel junoc te' ji, ma junoc te' mach', axoñej te' yib' scani, icha chi' ol aj in choñab' tic. (Palta syal svolanxi te' yib' chi'. Icha chi' ol aj yiñtilal jayvañocxo eb' in choñab' sic'b'ilel vuuj), xchi Jehová.

7

Sb'ab'el lolonel viñaj Isaías d'a viñaj Acaz

1 Ayic ayoch viñaj Acaz yuninal viñaj Jotam yixchiquin viñaj Uzías reyal d'a
Judá, ix javi viñaj Rezín sreyal Siria yed' viñaj Peka yuninal viñaj Remalías
sreyal Israel yac' oval d'a Jerusalén, yic syic'anec' eb' viñ yalani, palta maj
yal-laj yuj eb' viñ. 2 A d'a jun tiempoal chi' ix ul alchaj d'a viñaj rey Acaz chi'
yed' eb' viñ ayoch yopisio yed' viñ icha tic: A eb' aj Siria, junñej ix yutej sb'a
eb' yed' eb' aj Israel, van sjavi eb' yac' oval, xchi. Yuj chi' ix ib'xiq'ue viñ rey
yed' eb' anima chi' yuj xivelal, icha val yib'xi te te' yuj ic', icha chi' sluclon eb'.
3 Yuj chi' ix yal Jehová d'ayin Isaías in tic icha tic: Ixic, ic'b'at viñ uninal aj
Sear-jasub ed'oc. Ol a chalaj a b'a yed' viñaj Acaz chi' b'aj tz'el yoc a a' ay d'a
jun tanque d'a yib'añ b'e, b'aj sjuc'chaj c'apac c'apac.7.3 4 Tzalan d'a viñ icha
tic:

Tzil val a b'a, palta mañ ach xivoc, mañ a comon xib'tej a b'a. Mañ ach xiv
yuj viñaj Rezín yed' eb' aj Siria chi' yed' pax viñ yuninal viñaj Remalías
chi', yujto scot val yoval eb' d'ayach icha chab'oc te' cuxc'ac' ay stab'il.

5 A eb' aj Siria yed' eb' aj Efraín yed' viñ yuninal viñaj Remalías chi', te chuc
tas van snaan eb' d'a a patic. Syalan eb' viñ icha tic:

6 Coyec, b'at co maquec ec' Judá, co xib'tej eb' anima chi', squican jun choñab'
chi', axo viñ yuninal viñaj Tabeel scac'canoch reyal ta', xchi eb' viñ.

7 Palta a in Jehová in sval icha tic: Malaj b'aq'uiñ ol elc'och jun tas sna eb' viñ
chi'.

8-9 Yujto a Damasco, a nivan choñab' yaj d'a Siria chi', axo viñaj Rezín chi'
ayoch sreyaloc. Axo Samaria, a nivan choñab' yaj d'a Efraín chi', axo
viñ yuninal viñaj Remalías chi' ayoch sreyaloc. Palta yic val 65 ab'il
ticnaic, ol lajvoquem eb' aj Efraín chi', mañxo choñab'oc ol aj eb'. Tato
a ex pax tic mañ ol in eyac' val och d'a e c'ol sic'lab'il, mañ ol canñej e
choñab' tic, xchi Jehová chi'.

A yab'ixal jun unin scuch Emanuel

10 Ix yalanxi Jehová d'ayin Isaías in tic to sval d'a viñaj Acaz icha tic: 11 C'an
il junoc tas d'a Jehová co Diosal. Syal sch'oxan il junoc tas satub'tac yilji,
vach'chom ato d'a sjulal yich lum luum tic, mato ato d'a yib'añ satchaañ, xin
chi d'a viñ.

12 Ix tac'vi viñaj Acaz chi': Maay, a in tic max yal vac'an proval Jehová yic
tzin c'an vil junoc tas satub'tac d'ay, xchi viñ.

13 Yuj chi' ix valan icha tic:

Ex yiñtilalcan viñaj rey David, ab'ec tas ol vala': A e naani to malaj yelc'och
e tzuntzan eb' anima. ¿Tom tze nib'ej tze tzuntzejpax co Diosal icha
tzeyutej eb' chi'?

14 A val lac'an Jehová ol ch'oxan junoc tas satub'tac d'ayex: A jun ix cob'es tic
ol pitzvococh jun unin d'a spatic ix, ol aljoc jun svinac unin ix, Emanuel
ol yac' ix sb'iej.7.14

15 Ayic ayxo spensar jun unin chi', ol slo queso, ol yab'lanpax noc' yal chab'
yed' eb' yetchoñab', yujto ayec' eb' d'a scal meb'ail.

16 Ayic mantalaj spensar jun unin chi', a chab' schoñab' chavañ eb' rey b'aj
tzach xiv tic, ol can tz'inan.

17 A Jehová ol ac'ancot jun yaelal d'a ib'añ, yed' d'a yib'añ a choñab' yed' d'a
yib'añ eb' yiñtilalcan viñaj David. A jun tic manta b'aj ix uji yictax ix

---

7.3 **7:3** Sear-jasub syalelc'ochi "Ay juntzañ eb' ol meltzajoc". 7.14 **7:14** Emanuel syalelc'ochi "Ayec' Dios qued'oc".

yic'anel sb'a Efraín d'a Judá. (Aton viñ sreyal Asiria ol ac'anoch jun yaelal chi'.)

18 A d'a jun tiempoal chi', a Jehová ol ac'ancot eb' soldado cajan d'a snajatil a a' sb'ey d'a Egipto, ol javoc somnaj eb' icha noc' nivac us, ol ja pax eb' aj Asiria icha noc' noc'al chab'.

19 Ol laj aj eb' d'a lum nivac yoltac opan, d'a yoltac q'uen ñaq'ueen, d'a scal lum vayumtac, d'a caltac q'uiix yed' b'ajtac syuc' a' noc' vacax.

20 A d'a jun tiempoal chi', icha junoc q'uen joxlab' jolom, icha chi' ol yutoc Jehová smajnan viñ sreyal Asiria, viñ cajan d'a sc'axepalb'at a' nivan Éufrates. Ol ja viñ yic'b'at masanil tastac ay d'ayex, ichato ol sjoxel xil e jolom viñ, xil e ti' yed' xil e nivanil.

21 A d'a jun tiempoal chi', yalñej mach ol smol junoc snun vacax, ma chavañoc snun calnel, 22 ol yac' sobre yal yim noc' d'ay, ol sb'oan noc' queso eb'. Yalñej mach ol colchaj d'a scal oval chi', ol slo noc' queso chi' eb', ol yuc'an noc' yal chab' eb'.

23 A d'a junoc lum luum b'aj avab'il mil ib'oc te' uva, mil tumin plata stojol d'a pecataxo, axo ol ajoc, ol satem juntzañ avb'en chi'. Ol q'uib'xoc q'ue ste'al luum, caltac q'uiix ol ajxoc luum. 24 Axoñej eb' pechum noc' ol ec' yed' sjul-lab' ta', yujto ol ochcan lum vayumtaquil yed' caltac q'uiixal. 25 A lum tzalquixtac sd'ocji yed' q'uen asaron d'a yalañtaxo, vayumtac, caltac q'uiix ol ajcan luum. Mañxalaj mach ol yal yavan tas d'a luum, axoñej noc' vacax yed' noc' calnel ol va d'a sat luum.

8

A sb'i jun yuninal viñaj Isaías

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Say junoc tas nivan yaj chec'an b'aj ol a tz'ib'ejem Maher-salal-hasbaz. Nivac ol utej a tz'ib'anemi.8.1 2 Slajvi chi' tzac'ancanoch viñaj sacerdote Urías yed' viñaj Zacarías yuninal viñaj Jeberequías testigoal, to yel a ach tza tz'ib'ej jun chi', xchi d'ayin.

3 Ix lajvi chi', ix in vay yed' ix vetb'eyum, aton ix schecab' Dios, ix scuchancanoch yune' ix. Axo yic ix alji jun unin chi', ix yalan Jehová d'ayin icha tic: A viñ unin tic, Maher-salal-hasbaz ol ac' sb'iej viñ, xchi. 4 Ayic manto yal yalan mamin, nunin viñ unin chi', ol ic'jocb'at masanil sb'eyumal choñab' Damasco yed' choñab' Samaria yuj viñ sreyal Asiria, xchi Jehová chi'. 5 Ix yalanxi d'ayin icha tic:

6 Yujto xiv juntzañ anima tic d'a viñaj Rezín yed' d'a viñ yuninal viñaj Remalías, tzin spatiquejel eb' a in icha a a' ay d'a Siloé vaji, a' malaliñej sb'eyi.

7-8 A inxo ichato ol vac'cot chulnaj a' nivan Éufrates tz'el d'a stitac smelemal d'a yib'añ eb', ol javoc sib'naj a' d'a Judá tic, ol b'ud'joquel masanil sat lum yuj a'. Ol q'uec'och sjulal a' d'a sjaj eb' anima tic. (Syalelc'ochi aton viñ sreyal Asiria yed' masanil soldado). Icha chi' ol yutoc viñ smacanec' lum a luum ach Emanuel, icha junoc noc' noc' tz'el jeñan sc'axil, nivan smaca', icha chi' ol yutoc lum a luum chi' viñ, xchi Jehová.

9 Ex nivac choñab', molb'ejec e b'a tzex cot eyac' oval, palta ol ex sateloc. Ex nivac choñab' te najat ay, ab'ec val, nab'añej tzeyic'cot eyamc'ab' yic oval, ol ex satjocñejeloc.

8.1 **8:1** Maher-salal-hasbaz syalelc'ochi "Toxo val ol ic'jocb'at masanil tas yed' eb' anima d'a ch'oc nacional".

10 Ol eyal-laj eyab' tas ol e c'ulej, palta maṅ ol schalaj sb'a eyalani. Ol och
d'a stzolal tas ol e c'ulej, palta maṅ ol elc'ochoc, yujto a Dios ayṅej ec'
qued'oc.

Aṅej d'a Dios b'aj tzoṅ xivi

11 A Jehová yed' val yip ix och yub'yub' d'ayin, ix yalani: Maṅ a b'eyb'alej
sb'eyb'al juntzaṅ anima tic. 12 Maṅ a mol alej yed' eb' sc'anan scolval junocxo
mach. Maṅ a xib'tej a b'a yuj b'aj xiv eb' anima tic. 13 A in Jehová in Yajal in d'a
Smasanil, A inṅejocab' d'a yol a sat, aṅej d'ayin tzach xivi. Ayocab' velc'och
d'a yol a sat. 14 A in ol in och a cajnub'oc b'aj syal a colan a b'a. Palta a d'a eb' aj
Israel yed' eb' aj Judá, icha val q'uen q'ueen b'aj sloc sb'a yoc eb' anima, icha
chi' vaji. Yuj chi' ol yamchajelta eb' aj Jerusalén tic. 15 Tzijtum eb' ol stenoch
yoc, ol telvoc eb', ol cham eb', ol can eb' d'a yaal, ol yamchaj eb', xchi Jehová
d'ayin.

Ix sc'ayb'ej eb' sc'ayb'um viṅaj Isaías

16 Ex in c'ayb'um, siq'ueccan in c'ayb'ub'al tic d'a e pensar, malajocab'
b'aq'uiṅ sb'at satc'olal eyuuj.
17 Vach'chom sc'ub'ejel sb'a Jehová d'ayoṅ a oṅ yiṅtilal oṅ viṅaj Jacob tic,
palta svac'och in c'ol d'ay, aṅej ayoch yipoc in c'ool.
18 A in tic yed' eb' vuninal ix yac' Jehová, ch'oxnab'il vaj yed' eb' d'a scal eb'
quetisraelal, yujto icha chi' ix in yutej Jehová Yajal d'a Smasanil, aton
cajanec' d'a tzalan Sion.
19 Ol laj yal eb' anima d'ayex icha tic: C'anb'ejec e b'a d'a eb' viṅ syal yuuj
yed' d'a eb' sc'uman spixan eb' chamnac, aton eb' snumnoni yed' eb'
sajsoni. ¿Tas yuj maṅoc d'a eb' co diosal sco c'anb'ej co b'a? ¿Tas yuj
maṅoc d'a eb' co chamnac sco c'anb'ej co b'a yic scolvaj eb' d'ayoṅ
pitzan oṅ tic? xcham eb'.
20 Tzeyil val tas syal schecnab'il Dios yed' sc'ayb'ub'al. Tato a eb' tzex c'ayb'an
max alan icha syal slolonel Dios chi', maṅ pensaril tas syal eb' chi'.
21 A eb' anima tic, ol b'at tic ol b'at tic eb' yuj vejel. Yuj val vejel chi', ol ovaj
val eb'. Ol b'uchvaj eb' d'a sreyal yed' d'a sDiosal. Olto q'ue q'uelan eb'
d'a satchaaṅ,
22 ol em q'uelan eb' d'a sat luum, palta axoṅej cusc'olal ol scha eb' yed' yaelal
icha q'uic'alq'uinal. Ol can eb' d'a scal q'uic'alq'uinal chi', maṅxo ol yal
scolan sb'a eb'.

9

Yaljub'al Yajalil junc'olal

1 Palta maṅ masaniloc tiempo ol can eb' tz'ixtaj chi' d'a scal cusc'olal.
Vach'chom emnaquil ix ajcan lum Galilea yuj Dios, palta ol ic'jocxichaaṅ
luum, aton lum ay d'a yol yic Zabulón yed' d'a yol yic Neftalí, lum ay d'a stitac
a' Jordán yed' d'a stitac a' mar, lum ay d'a slac'anil lum yic eb' maṅ israeloc.
2 A eb' anima cajan chi' ta', ayec' eb' d'a cal q'uic'alq'uinal, palta ol yil jun
nivan saquilq'uinal eb'. Ol c'och copnaj jun saquilq'uinal d'a eb' ay d'a
cal q'uic'alq'uinal chi'.
3 Mamin, a ach ix ac'xi q'uib' co b'isul d'a co choṅab' tic, ix ac'anxipax co nivan
tzalajc'olal. Tzoṅ tzalaj co masanil d'a icha ṅ, icha tzoṅ tzalaji ayic
sco molan sat cavb'en, icha stzalaj eb' soldado ayic spojanec' jantac
b'eyumal syic' eb' d'a oval.
4 Yujto a ach ix a satel jun nación, aton jun ic'annac oṅ b'at d'a ch'oc nacional,
aton b'aj ix ac'jioch co yaelal. Ix a satel jun nación chi' icha utej a
satannaquel choṅab' Madián d'a peca'.

5 A xaňab' eb' soldado sc'aňi ayic sb'at eb' d'a oval yed' spichul eb' b'oňb'il yuj
chic', ol juljocb'at d'a cal c'ac', ol tz'ab'at smasanil.
6 Yujto ix alji jun vinac unin d'a co cal. A Dios ix ac'an jun unin tic d'ayoň. A
jun unin tic, ol ac'chajoch yopisio yac'an Yajalil. Ol ac'chajoch juntzaň
b'i tic d'ay: Ac'um Razón te Jelan, Dios Syal Yuj Smasanil, Mamab'il
Ayňejec' d'a Junelňej, Yajalil Ac'um Junc'olal.
7 Ol yac' reyal sq'uexuloc viňaj rey David d'a yib'aň masanil lugar. Junc'olal
ol yac' yajalil d'a junelňej. Ol yic' val yip yajalil chi', ol sch'olb'itan tas
d'a stojolal yed' d'a vach'il. A Jehová Yajal d'a Smasanil ol ac'anelc'och
jun tic, yujto nab'ilxo yuuj.

Yoval sc'ol Jehová d'a choňab' Israel

8 Ix yal Jehová yuj yaelal ol javoc d'a yib'aň Israel, schoňab' viňaj Jacob.
9 Yuj chi' masanil eb' anima d'a yol yic Efraín masanto eb' cajan d'a Samaria,
ol nachajel yuj eb' to a Jehová tz'ac'ancot juntzaň yaelal chi', palta yed'
yac'umtaquil eb' yed' spitalil eb', syalan eb' icha tic:
10 Vach'chom tz'em laňnaj co xan pat, ol co b'oxiq'ue yed' q'uen q'ueen
tzeyb'il. Vach'chom sch'acjiel te' sicómoro sco c'an ste'aloc co pat, palta
axo pax te' c'ute' ol co c'an sq'uexuloc te', xchi eb'.
11 A Jehová ol ic'ancot eb' ajc'ol yajoch d'a viňaj Rezín, yic syac'an oval eb' d'a
Israel.
12 A d'a stojolal b'aj sjavi c'u ol cot eb' aj Siria, axo d'a stojolal b'aj tz'em c'u
ol cot eb' filisteo. Junxoňej ol aj satjiel Israel yuj eb'. Vach'chom icha
chi' ol ajoc, palta manto ol ochlaj vaan yoval sc'ol Jehová, ol yac'ňejcot
yaelal d'a schoňab'.
13 Palta axo eb' schoňab' chi' jun, max sna sb'a eb' yalanxi sb'a d'a Dios,
vach'chom ix ac'jioch syaelal eb'. Max yac'och sb'a eb' d'a yol sc'ab'
Jehová Yajal d'a Smasanil.
14 Yuj chi' icha junoc noc' noc' xicjiel sňe yed' sjolom yuj junoc mach, ma icha
b'aj junňej c'ual sch'acjiel te' palma yed' te' aj, icha chi' ol utaj eb' israel
chi' yuj Jehová.
15 (A jun jolom chi', aton eb' yichamtac vinaquil choňab' yed' eb' yajal yaji.
Axo jun ňe chi', aton eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios, palta aňej es syac'
c'ayb'aj eb'.)
16 A eb' yajal yaji, toňej tz'ac'ji musansatil eb' anima yuj eb', axo eb' tz'och
tzac'an yuj eb' chi' toňej satb'at eb'.
17 Yuj chi' maňxo ol oc' sc'ol Jehová d'a eb' quelemtac vinac, d'a eb' unin
maňxa smam yed' d'a eb' ix ix chamnac yetb'eyum, yujto a eb' anima
tic, junelňej ix te chucb'i eb', axoňej chucal lolonel syal eb' smasanil.
Yuj chi' manto ol ochlaj vaan yoval sc'ol Jehová, ol yac'ňejcot yaelal
d'a schoňab'.
18 A schucal eb' anima chi', nivan tas tz'ixtax yuuj, icha val yic tz'el c'ac' a
stz'ab'at te' q'uiix yed' vayumtac, stz'apaxb'at nivac yax luum yuuj,
syoyan sb'a chacxuxum ic' d'a scal stab'il sq'ue chi'.
19 Yuj val yoval sc'ol Jehová Yajal d'a Smasanil, van slajviel schoňab' yed' eb'
anima, icha tz'aj slajviel junoc choňab' yuj te' c'ac'. Maňxo ol ec'laj
syaelal eb' anima d'ay junjun.
20 Yalxoňej tas jab'oc ol ilchaj yuj eb', ol yab'lanb'at eb', palta maň ol ec'laj
svejel eb', maň ol b'ud'joclaj eb'. Yuj chi' ol laj schib'at yuninal eb' yuj
vejel.
21 A eb' yiňtilal Manasés, ol yac' oval eb' yed' eb' yic Efraín. Ol spacanpax sb'a
eb' yic Efraín chi'. Axo ol ajoc, ol yac' oval eb' scha macaňil yed' eb' aj

Judá. Vach'chom icha chi' ol aj eb', palta manto ol ochlaj vaan yoval sc'ol Jehová, ol yac'ŋejcot yaelal d'a schoŋab'.

10

1 Ob'iltac ex tze b'o juntzaŋ ley maŋ tojoloc, tz'ixtax eb' anima yuuj.
2 Max eyal syaelal eb' meb'atac anima tz'ixtaj d'a scal in choŋab'. Malaj yelc'och jab'oc eb' d'a yol e sat. Tzeyelq'uej tastac ay d'a eb' ix chamnac yetb'eyum yed' d'a eb' unin maŋxa smam.
3 ¿Tas val ol eyutej e b'a ayic ol javoc eyaelal, ayic ol eyilan scot yaelal chi' d'a najat? ¿Mach b'aj ol e c'an colval? ¿B'ajtil ol eyac'can e b'eyumal?
4 A mach d'a e cal maŋ ol ic'jocb'at d'a ch'oc nacional, ol miljoccham yed' eb' chamnacxo. Vach'chom icha chi' ol ex ajoc, palta manto ol ec' yoval sc'ol Jehová. Ol yac'ŋejoch eyaelal chi'.

A eb' aj Asiria ix yamc'ab'aj yuj Dios

5 Ix yalan Jehová icha tic: Ob'iltac viŋ sreyal Asiria. A ticnaic van vac'lab'an viŋ icha junoc te' c'ococh svac'lab'ej yed' yoval in c'ool yic svac'anoch eyaelal.
6 A ex malaj jab'oc velc'och d'ayex, tze tzuntzejpaxcot yoval in c'ool, a viŋ tzin checb'at d'ayex. Tzin checb'at jun viŋ rey chi', yic vach' syelq'uejb'at masanil e b'eyumal viŋ, tzex stec'ancanem viŋ icha lum soc'om d'a yoltac b'e.
7 Palta maŋocŋej chi' nab'il yuj viŋ sreyal Asiria chi', nab'il pax yuj viŋ to tzijtum nación ol satel viŋ.
8 Syalan viŋ icha tic: Masanil eb' yajal in soldado, icha rey yaj eb', a in svac' mandar eb'.
9 Lajan ix vutej choŋab' Calno yed' choŋab' Carquemis. Icha ix vutej Hamat, icha pax chi' ix vutej choŋab' Arfad. Axo Samaria lajan ix ajcan yed' Damasco.
10 Ix viquejcan juntzaŋ nación tzijtum sdiosal. A val sdiosal eb' chi', ec'to yipal d'a yichaŋ sdiosal eb' aj Jerusalén yed' eb' aj Samaria.
11 Yuj chi' jun, a val tas ix in c'ulej d'a Samaria chi' yed' d'a sdiosal, ¿tom maŋ ol tzac'vanpax in c'ulan d'a Jerusalén yed' sdiosal? xchi viŋ, xchi Jehová.
12 Ayic ol lajvoc syamc'ab'aj viŋ sreyal Asiria chi' yuj Jehová yuj sc'ulan tas nab'il yuj d'a tzalan Sion yed' d'a Jerusalén, ichato chi' b'ian, ol yac'anxioch yaelal Jehová d'a yib'aŋ viŋ yuj masanil tas ix sc'ulej yuj yac'umtaquil, yujto nivac vinac ix yutej sb'a viŋ.
13 Ix yal viŋ sreyal Asiria chi' icha tic: Yuj val sjelanil in pensar ix elc'och juntzaŋ ix in c'ulej tic, ix nachaj val in c'ulani. Ix techaj in q'uexan smojonal juntzaŋxo choŋab', ix vic'ancanec' masanil tastac ay d'ay. Ix techajpax in tec'ancanem eb' rey chi' yed' vipal.
14 Icha val quic'anq'ueta sŋolob' noc' much d'a yol so' ayic malaj noc' snun chi' ayeq'ui, icha chi' ix vutej vic'anec' sb'eyumal juntzaŋ nación chi'. Ix vic'anpaxcanec' slum eb', maŋxalaj b'aj ix yal yalan sb'a eb'. Malaj tas ix yal eb', toŋej ix och q'uelan eb', xchi viŋ.
15 Palta naec nab'i, ¿tocval nivan yelc'och q'uen ch'acab' yed' q'uen serrucho d'a yichaŋ mach sc'anani? A junoc c'ococh nab'a te', ¿tom a te' ol ac'an ib'xoc junoc anima sc'anan chi'?
16 Yuj val chi', a Jehová Yajal d'a Smasanil, a' ol ac'ancot junoc yab'il te ov, axo ol ic'anel yip eb' viŋ soldado te tec'an ayoch yipoc sc'ol viŋ sreyal Asiria chi', ol satel yac'umtaquil viŋ icha stz'ab'at junoc tas yuj te' c'ac'.
17 A Dios Axoŋej Ochi, saquilq'uinal yaj d'a Israel, junŋej c'ual ol satel eb' aj Asiria yuuj, icha tz'aj stz'aem te' q'uiix yuj te' c'ac'.

18 Ol satel masanil eb' nivac vinac, icha tz'aj satel te' nivac te' yed' te' avb'en
te' vach' yilji sch'acchajemi. Icha junoc mach ya'ay to maňxa yip, icha
chi' ol ajcan Asiria chi'.
19 Jayvaňxoňej eb' soldado olto canoc, icha tz'ajcan jayeocxo te te' max
ch'acjieli, vach'chom junoc unin ol yal sb'isan eb'.
20 A d'a jun tiempoal d'a b'aq'uiň, a jayvaňxo eb' israel yiňtilal viňaj Jacob ol
colchajcanoc, maňxo ol yac'och jun choňab' eb' yipoc sc'ool, aton jun
ijan ix satanel eb', palta a Jehová sDiosal eb' ol yac'och yipoc sc'ool,
aton Dios Axoňej Ochi.
21 Ay jayvaň eb' yiňtilal viňaj Jacob ol meltzajxioch spensar d'a Dios te ay yip.
22 Vach'chom a eb' israel, te nivan sb'isul eb' icha yarenail sti' a' mar, palta
jayvaňxoňej eb' ol meltzaj d'a schoňab'. Nab'ilxo yuj Dios to ol satel
eb' icha val d'a stojolal.
23 A Jehová Yajal d'a Smasanil ol satanel masanil anima d'a yol smacb'en tic,
icha ajnac yalani.
24 Palta a' tz'alan icha tic: Ex in choňab' cajan d'a Sion, vach'chom ol ex smac'
eb' aj Asiria d'a te' jixc'ab' te', mato yed' sc'ococh eb', icha yutejnac ex
eb' aj Egipto, palta maň ex xiv d'a eb',
25 yujto yic val jaye' c'ual tic ol tupem yoval in c'ol d'ayex. Ol in satel eb' aj
Asiria chi' yed' yoval in c'ool.
26 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, ol vac'och yaelal d'a yib'aň eb', icha
ajnac in satanel choňab' Madián d'a slac'anil q'uen tenam yic Oreb,
icha ajnac in ch'oxan in poder ayic in pojannac snaňal a' Chacchac Mar
d'a Egipto.
27 A d'a jun tiempoal chi', ol viq'uel icatz ayoch d'a eyib'aň yuj eb' aj Asiria
chi', icha tz'aj scaňchajel te' yugo ayoch d'a yib' sjaj noc' vacax.

Scot eb' aj Asiria

28 A eb' ajc'ol chi', aton eb' aj Asiria, van sjavi eb' d'a Rimón yed' d'a Ajat, van
yec' eb' d'a Migrón. A d'a Micmas scan yicatz eb'.[10.28]
29 Ix c'axpajec' eb' d'a jun nivan ch'olan, ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a
Geba. Axo eb' aj Ramá, ix xivcan eb'. A eb' aj Gabaa schoňab' viňaj
Saúl, van sb'at eb' elelal.
30 Ex cajan ex d'a Galim, elocab' eyav. Ab'ec yel av chi' ex aj Lais. Ob'iltac ex
ex aj Anatot.
31 Van sb'at eb' aj Madmena elelal. A eb' cajan d'a Gebim van b'at
sc'ub'anpaxel sb'a eb'.
32 A ticnaic ol ec' ac'val yuj eb' soldado chi' d'a Nob. Smuch' sc'ab' eb',
syic'anchaaň eb', sch'oxancot eb' to ol yac' ganar tzalan Sion tic eb',
aton choňab' Jerusalén.
33 Ilec val, a Jehová Yajal d'a Smasanil ol satanel eb' ayoch ajc'olal d'ay icha
tz'aj sch'acjiel te te' d'a Líbano. Ayxo smay sc'aň yem te'. Aton te te'
chaaň steel, vach' yilji, stelvi d'a sat luum.
34 Icha chi' ol aj satjiel eb' ajc'ol chi', icha tz'aj sch'acjiel te te' b'aj te c'ayum,
aton te te' vach' yilji d'a Líbano chi'.

11

A yopisio viň Mesías

1 Icha val svolan junoc te yib' te', icha chi' ol aj spitzvichaaň jun yiňtilal viňaj
Isaí.

10.28 **10:28** A juntzaň choňab' sb'inaj d'a tic, a d'a yoltac b'e b'aj scot eb' soldado aj Asiria ul yac' oval d'a Jerusalén, ata' ay.

2 Ol ochẅej Yespíritu Jehová yed'oc. A' ol ac'an sjelanil yed' yaj pensaril. Yuj
Yespíritu chi', ol nachajel yac'an razón, ay pax yipal. Ol yojtaquejel
Jehová, ol ic'jocpaxchaaẅ yuuj.
3 Ol sc'anab'ajej Jehová chi' d'a tzalajc'olal.
Maẅ ol sch'olb'itej eb' anima d'a ichẅejta', ma yuj tas syab' d'a spatic eb'.
4 D'a stojolal ol sb'o yaj yoval eb' meb'a' yed' eb' anima emnaquil syutej
sb'a. Toẅej ol yala' ol ac'joc syaelal eb' tz'ec' d'a yib'aẅ, ol ac'jococh eb'
sc'ulan chucal chi' d'a yol sc'ab' chamel.
5 A tas tojol yed' tas yel, a chi' ol checlaj d'ay.
6 A d'a jun tiempoal chi', a noc' oques yed' noc' yunetac calnel, junc'olal ol
aj noc'. A noc' tigre yed' noc' chiva, junẅej ol em cutzan noc'. A noc'
quelem vacax yed' noc' choj, junẅej ol q'uib' noc'. Axo junoc unin ol
taẅvan noc'.
7 A noc' nun vacax yed' noc' nun oso, junẅej ol aj noc'. Axo yune' noc', junẅej
ol em cutzan. A noc' choj, a aẅ aẅc'ultac ol sc'ux noc' icha noc' vacax.
8 A eb' nenetac unin, ol tajnoc eb' b'aj ay yolanil noc' chan. Ol sẅaloch sc'ab'
eb' d'a yolanil noc' ajavchan, palta maẅ ol chijoclaj eb' yuj noc'.
9 Maẅxa chucal ol ujoc d'a jun tzalan sic'b'ilel yuj Jehová. Icha tz'aj sb'ud'jiel
a' mar yuj a a', icha val chi' ol aj yojtacajel Jehová yuj masanil anima
d'a yolyib'aẅq'uinal tic, masanil eb' ol ojtacanel Jehová chi'.
10 A d'a jun tiempoal chi', ol checlaj jun rey d'a scal yiẅtilal viẅaj Isaí. Chequel
ol ajq'ue d'a scal juntzaẅ nación yic ol smolb'ej sb'a eb' b'aj ayec' chi'.
Te nivan ol aj yelc'och jun lugar b'aj ol aj chi'.

Ol meltzaj eb' ic'b'ilb'at d'a ch'oc nacional

11 A d'a jun tiempoal chi', ol sch'ox spoder Jehová junelxo, yuj chi' ol
smolb'ejcot masanil eb' schoẅab' sacleminac yajcanb'ati. Ol cot eb'
aytocan d'a Asiria, d'a Egipto, d'a Patros, d'a Etiopía, d'a Elam, d'a Sinar,
d'a Hamat yed' d'a juntzaẅxo choẅab' ay d'a stitac a' mar.
12 A Dios ol ch'oxanq'ue junoc yechel d'a scal juntzaẅ nación, yic ol smolb'ej
sb'a eb' israel sacleminac yajcanb'ati. Aẅejtona' ol smolb'ejxi sb'a eb'
aj Judá sacleminac yajcanb'at b'aj slajvic'och yolyib'aẅq'uinal tic.
13 Ol lajvoc chichonc'olal d'a scal Efraín yed' Judá, maẅxo ol yac' oval eb'.
14 Axo eb' scha macaẅil, junẅej ol b'at eb' yac' oval d'a eb' filisteo d'a stojolal
b'aj tz'em c'u. Ol yac'an ganar eb'. Junẅej ol aj yic'anec' sb'eyumal
eb' cajan d'a stojolal b'aj sjavi c'u eb', aton Edom, Moab yed' pax eb'
amonita, yujto ol can eb' d'a yol sc'ab' eb'.
15 A Jehová ol ac'an tup jun sc'ab' a' Chacchac Mar. Ol yac'anpaxcot jun oval
ic' te c'ac' d'a yib'aẅ a' Éufrates, ol tup a'. Uque' macaẅ ol ajcan a', yuj
chi' maẅxo ol yiq'uel xaẅab' eb' anima ayic ol ec' eb' d'a yol a'.
16 Ayic ol meltzajxoc eb' schoẅab' Jehová aycan d'a Asiria, jacanxo jun nivan
b'e b'aj ol ec'ta eb', icha ajnac b'e b'aj cotnac eb' choẅab' israel elnac d'a
Egipto.

12

B'it yuj ac'oj yuj diosalil

1 A d'a jun tiempoal chi', ol ex b'itan icha tic:
Mamin Jehová, scac' yuj diosal d'ayach. Vach'chom ix cot yoval a c'ol d'a
quib'aẅ, palta toxo ix ec'b'ati, axo ticnaic, van ac'an snivanil co c'ool.
2 Ach co Diosal, co Columal aji. Tzach cac'och yipoc co c'ool, yuj chi' max oẅ
xivlaj. Mamin Jehová, tzach co b'itej, yujto a achẅej tzac' quip, tzoẅ a
colanpaxi, xe chama.

3 Icha stzalaj junoc mach stacji sti' syuc'an a a' sq'ueul sjaj, icha chi' ol ex tzalaj
yuj e colnab'il ol yac' Jehová.
4 Yuj chi' a d'a jun tiempoal chi', ol eyal icha tic: Caq'uec yuj diosal d'a Jehová,
calec vach' lolonel d'ay. Calequel d'a scal junjun nación tastac ix sc'ulej,
yic vach' snacot eb' jantac svach'il. Malaj junocxo lajan yed'oc.
5 Coñ b'itanañec d'a Jehová, yujto te nivan yelc'och tas ix sc'ulej, yovalil
tz'ojtacajel d'a masanil yolyib'añq'uinal tic.
6 A oñ cajan oñ d'a Sion tic, elocab' cav d'a tzalajc'olal, yujto a co Diosal ayec'
qued' a oñ israel oñ tic, Axoñej Ochi. Te nivan pax yelc'ochi, xe chama.

13

A tas ix alchajel d'a yib'añ Babilonia

1 Ayocto ix sch'oxan Jehová vil a in Isaías in yuninal viñaj Amoz tas ol javoc
d'a yib'añ Babilonia, yuj chi' ix val icha tic:
2 Aq'uecq'ue junoc yechel yic oval d'a sjolom junoc lum vitz malaj ste'al.
Avajañec d'a eb' soldado to tz'och eb' yac' oval. Iq'uecq'ue e c'ab' tze
ch'oxan b'aj tz'och tzac'naj eb' soldado d'a spuertail b'aj tz'och eb' yajal
yaj d'a Babilonia.
3 Toxo ix vavtej eb' viñ in soldado te tec'an, toxo ix val d'a eb' viñ ac'um oval
sic'b'ilxoel vuuj, ol tzalaj eb' viñ ayic ol in satanel eb' ayoch ajc'olal
d'ayin yuj yoval in c'ool, xchi Jehová, xin chi.
4 Ab'ec val yoch jun av d'a jolomtac vitz, tzijtum anima tz'el yav, aton eb'
anima ix laj cot d'a juntzañxo nación ix smolb'ej sb'a. A Jehová Yajal
d'a Smasanil van smolb'an eb' soldado ol ac'an oval chi'.
5 Aton eb' ix cot d'a juntzañ nación te najat, b'aj slajvic'och lum luum. A
Jehová sjavi yed' syamc'ab' yic yoval sc'ool, ol satanel masanil anima
d'a sat luum tic.
6 Elocab' veq'uec'oc eyav, yujto lac'anxo sjavi jun c'ual yic yoval sc'ol Jehová
Syal Yuj Smasanil. A d'a jun c'ual chi', ol satjoquel masanil tas yuuj.
7 Yuj chi' jun, masanil anima, ol el yip sc'ab' eb' yuj xivelal, mañxo animaoc
ol ajcan eb'.
8 Ol te xivq'ue eb'. Ol ja val jun nivan ilc'olal yed' yaelal d'a yib'añ eb'. Ol
q'ue cotan, ol q'ue cuman eb' yab'an syail, icha junoc ix ix tz'alji yune'.
Toxoñej ol yil-lajoch sat eb', ol checlajel xivelal d'a sat eb'.
9 Van sjavi jun c'u yic Jehová, jun c'ual b'aj mañxo ol syamoch vaan yoval
sc'ool. Toxoñej ol can tz'inan lum luum tic yuuj, ol satel masanil eb'
chuc.
10 A d'a jun c'u chi', masanil q'uen c'anal sveei d'a satchaañ, mañxo ol
yac'laj yoc q'ueen. Ol q'uic'b'ocpaxel yoc c'u ayic van sjavi, mañxo ol
yac'paxlaj yoc q'uen uj.
11 Ol yalan Jehová icha tic: Ol vac'och syaelal masanil eb' anima d'a
yolyib'añq'uinal tic yuj chucal sc'ulej eb'. Ol viq'uem eb' syic'chaañ
sb'a. A eb' malaj yelc'och eb' yetanimail d'a sat, mañxa jab'oc ol aj
yelc'och eb'.
12 Jayvañxoñej anima ol canoc, yuj chi' puralxoñej ol ilchaj eb' icha q'uen oro
te vach', q'uen scot d'a Ofir.
13 Ol in tzicub'tañej satchaañ, ol viq'uel lum luum d'a yed'tal yuj yoval in c'ol
a in Jehová Yajal in d'a Smasanil. Ol te cot val voval d'a jun c'ual chi'.
14 A eb' anima, lajan ol aj eb' icha noc' ch'ucul pechb'il, ma icha junoc ñilañ
noc' calnel saclemb'ati, mañxa mach smolb'ani. Ol laj b'atcan junjun
eb' anima chi' elelal d'a schoñab' yed' b'ajtac cajan.

15 Yalñej mach ol yamchajoc, ol tecjoc chamoc. Yalñej mach ol yac' yamchaj
sb'a, ol miljocchamoc.
16 Q'uelan val och eb', ol miljoccham yuninal eb' d'a sat luum. Ol laj
ic'joquelta tastac ay d'a yoltac spat eb', ol ixtaj eb' ix yetb'eyum eb'.
17 Ol vac'cot eb' aj Media satel eb'. A eb' chi', mañ ol och q'uelan eb' yuj q'uen
plata, ma q'uen oro.
18 A yed' sjul-lab' eb', ol sjulancham eb' quelemtac eb'. Mañxo ol oc'laj sc'ol
eb' d'a eb' cotac unin yed' d'a eb' ac' unin.
19 A Babilonia chi', añej vach' yilji d'a yichañ juntzañxo nación. Te ac'umtac
eb' caldeo yed'oc, icha q'uen q'ueen vach' yilji, palta lajan ol ajcan icha
ajnaccan Sodoma yed' Gomorra ayic in satannaqueli.
20 Mañxa b'aq'uiñ ol cajnaj anima d'ay. Mañxo ol yaq'uem scampamento eb'
tz'ec' stañvej noc' smolb'etzal noc' ta'.
21 Axoñej noc' caltacte'al noc' ol aj ta'. Ol b'ud'joquel yoltac pat yuj noc' tonton
yed' noc' avestruz. Ol ec' tz'itiljoc noc' c'ultaquil chiva ta'.
22 A d'a yoltac nivac cuartel yed' d'a yoltac palacio te vach' yilji d'a Babilonia
chi', ata' ol laj oc' juntzañ noc' icha noc' oques. Van sc'och sc'ual yic
satjiel jun nación chi', mañxo ol ec' tiempo, xchi Jehová.

14

Ol meltzajxoc eb' israel

1 Ol oc'xoc sc'ol Jehová d'a eb' israel, ol schaxioch eb' schoñab'oc. Ol
ic'jocxicot eb' b'aj cajan yuj Jehová chi', ol jax eb' d'a sluum junelxo. Ay eb'
ch'oc choñab'il junñej ol yutoc sb'a yed' eb', ol javoc cajan eb' d'a scal eb'
yiñtilal viñaj Jacob chi'. 2 Ay juntzañ choñab' ol colvaj yic'ancot eb' israel
chi' yic ol javoc eb' d'a sluum chi'. Ol ochcan juntzañ eb' ch'oc choñab'il
schecab'oc eb' israel d'a lum sluum Jehová. A eb' ic'jinacb'at eb' israel
schecab'oc d'a yalañtaxo, ol och eb' schecab'oc eb' israel chi'. Axo eb' chuc
yutejnac sb'a d'a eb' d'a yalañtaxo, ol can eb' d'a yalañ smandar eb'.

Sb'uchji viñ sreyal Babilonia

3 Ex choñab' Israel, ayic ol ex colchaj yuj Jehová d'a scal e cusc'olal yed' d'a
eyaelal b'aj ayex och d'a checab'oc, 4 ol e b'itej jun b'it tic yic tze b'uchan viñ
sreyal Babilonia:
Ilecnab' val tas ix utaj viñ ix ac'anoch co yaelal tic. Ilecnab' val ix aj viñ yuj
yac'umtaquil.
5 Toxo ix ic'jiel yopisio viñ yuj Jehová. Toxo ix cañchaj sc'ococh viñ yic
yopisio,
6 aton viñ ix ac'anoch syaelal juntzañxo nación. Max ochlaj vaan viñ yixtan
eb' yed' yoval sc'ool. Ilb'aj c'ol ix aj eb' yuj yoval viñ chi', maj lajvoc
yixtaj eb' yuj viñ.
7 Yuj chi' junc'olal yaj masanil anima, sb'itan eb' yuj tzalajc'olal.
8 A te' tzicap yed' te' c'ute' d'a Líbano, ichato stzalaj te', ichato syal te' icha tic:
Atax yic ach sateli, mañxalaj mach tzoñ ch'acaneli, xchi te'.
9 A b'aj ayec' eb' chamnac, toxoñej sq'ue ñilnaj eb' ul schaan viñ sreyal
Babilonia chi'. Ichato tz'el svayañ spixan eb' chamnac chi'. A eb' yajal
d'a sat lum tic d'a peca', sq'ue vaan eb' yuj ul schaan viñ rey chi', sq'ue
vaan eb' d'a yoltac strono d'a yichañ viñ.
10 Masanil juntzañ eb' chi', syal eb' d'a viñ icha tic: ¿Tom ix el ip a ach tic? ¿Tom
lajan ach aj qued'oc?

11 A d'a peca' tzach ic'jichaaň yed' b'it yed' te' arpa. Axo ticnaic, ayachxo ec' d'a co cal a oň chamnac oň tic. Jichan ach ec' d'a a vaynub' d'a scal noc' a'ay, axo a c'u', nab'a a'ayxoňej, xchi eb' chamnac chi' d'a viň.
12 Ach nit c'anal to tzach veei d'a q'uiňib'alil, ix ach yumjicot xututoc d'a satchaaň. Ato d'a sat lum tic ach javi taňnajoc. A ach ton tic ix aq'uem laňnaj juntzaň choňab'.
13 Ix a na' icha tic: Ol in q'uec'och d'a satchaaň. Ata' ol in b'oem in trono d'a yib'aňtac q'uen sc'anal Dios. Ata' ol vac' yajalil, ol in em c'ojan d'a jun tzalan b'aj syac' molchajel d'a stojolal norte.
14 Ol in q'uec'och d'a yib'aň asun te chaaň ayq'uei. Lajan ol in aj yed' Dios Axoňej Ochi, xa chi.
15 Palta val yel, toxo ix ach emc'och d'a yed'tal chamel, ato d'a sjulalxo yich ix ach emcanc'ochi.
16 A val eb' tzach ilani, tz'och val q'uelan eb' d'ayach, snaan eb' uuj icha tic: ¿Mantoc a jun viň tic tz'ac'an ib'xoc masanil anima, viň tz'ac'anq'ue ňilnaj masanil nación?
17 Ix can tz'inan yolyib'aňq'uinal yuj viň, cuseltac ix ajcan junjun choňab' yuj viň, maňxa junoc eb' ayoch preso ix yaq'uel viň d'a libre, xchi eb' chamnac chi'.
18 Masanil eb' sreyal junjun nación junc'olalxo yaj eb', oyanoch sb'eyumal eb' d'a stz'eytac, munil ayec' junjun eb' b'aj mucan.
19 A achxo tic, najat ix ach yumjicanel icha c'alem yajb'entacxo. A a nivanil, ix yumjicanb'at d'a scal snivanil eb' viň soldado tecb'ilchamoc, aton d'a yol jun xab' yolanil q'uen q'ueen.
20 Maň ol mucjoc a nivanil icha ajnac juntzaňxo eb' rey, yujto ix ixtejb'at a nación, yujto ix a milcham eb' anima d'a yol a nación chi'. Maňxa b'aq'uiň ol b'inaj iňtilal a ach chuc ach tic.
21 B'oocab' yed'tal b'aj ol miljoccham eb' uninal, yuj val jantac chucal sc'ulejnac eb' smam yicham eb'. Maňxo ol yac' mandar masanil yolyib'aňq'uinal tic eb'. Maňxo ol b'ud'joquel sat lum tic yuj yiňtilal eb', xchi jun b'it chi'.
22 A val Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol vac'b'at yoval in c'ol d'a yib'aň Babilonia. Ol in satel jun choňab' chi'. Maňxa b'aq'uiň ol b'inajoc, maňxa junoc anima ol can d'ay. Maňxa yuninal eb', ma yixchiquin eb' ol canoc.
23 B'esb'on ol ajcan in sataneli, ichato ol ec' meslab' d'ay. Axoňej noc' tonton ol aj d'ay, paňpumb'a ol ajcan a a' d'ay, xchi Jehová.

Ol satel Asiria

24 A Jehová Yajal d'a Smasanil toxo ix yac' sti', ix yalan icha tic: Masanil tas ix in na in c'ulej, ol in c'ulejňej.
25 Ol in satel eb' aj Asiria d'a in choňab'. Ol in satel eb' d'a lum jolomtac vitz d'a yol in macb'en. Ol vic'anel yaelal ayoch yuj eb' d'a eb' in choňab', maňxa b'aq'uiň ol ixtaj eb' yuj eb' junelxo.
26 A jun tic, nab'il vuj d'a yib'aň masanil yolyib'aňq'uinal tic. Toxo ix in na'a to ol in satel masanil nación yed' in poder, xchi Jehová.
27 Tato icha chi' ix aj snaan Jehová Yajal d'a Smasanil, ¿machto val junoc ol yal scachanoch vaan? Tato vach'xo yaj yuuj, ¿machto val junoc ol yal sq'uexani?

A tas alb'ilcan d'a yib'aň eb' filisteo

28 A d'a jun ab'il b'aj chamnac viňaj rey Acaz, ix schec Jehová valcan a in Isaías in tic icha tic:

29 Ex filisteo, manto ex comon tzalaj yuj b'aj ix cañchajb'at te' sjixc'ab' te' jun
ix ac'anoch eyaelal. A d'a junoc noc' chan, ata' ol pitzvoquelta junoc
noc' ajavchan te ay smay. Axo d'a noc' ajavchan chi' ol pitzvoquelta
junocxo noc' chan ec'b'al te chuc, jelan sb'eyi ichato sjeñvi noc'.
30 A eb' meb'a' ay d'a smacb'en Jehová, ol va eb' d'a tzalajc'olal icha noc' calnel.
A eb' malaj tas ay chi' d'ay, ol vay eb' d'a tzalajc'olal. Axo d'ayex filisteo
ex tic, ol yaq'uem vejel Jehová chi' d'a e cal, axo jayvañoc ex ol ex canoc,
ol ex cham yuj vejel.
31 Elocab' veq'uec'oc eyav e masanil ex filisteo, tzex ib'xiq'ue yuj xivelal.
Yujto a d'a norte scot jun ñilañ eb' soldado icha junoc nivan topan te'
tab'. Malaj junoc tz'elcan d'a scal eb'.
32 ¿Tas ol aj co pacan d'a eb' schecjicot d'ayoñ yuj jun nación chi'? Alec d'a eb'
to a Jehová ix ac'an stec'anil choñab' Sion. A eb' ayoch ilc'olal d'a scal
schoñab', a d'a Sion chi' ol scol sb'a eb'.

15

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Moab

1 Aton juntzañ lolonel tic ix alchaj d'a yib'añ Moab:
Junñej ac'val ol satel choñab' Ar d'a yol yic Moab. Ol can tz'inan. Junñej ac'val
pax ol satel choñab' Kir d'a yol yic Moab chi'. Ol can pax tz'inan.
2 A eb' aj Dibón, ol q'ue eb' oq'uel d'a spatil sdiosal d'a schon jun tzalan. Ol el
val yav eb' aj Moab ayic ol pojem choñab' Nebo yed' Medeba. Masanil
eb' viñ vinac, ol sjoxel xil sjolom eb' viñ yed' xil sti' yuj cusc'olal.
3 A pichul ya sva ayoch yuj eb', ayic ol ec' eb' d'a yoltac b'e yed' d'a yib'añtac
spat. Ol el yav eb' yuj syaelal chi'. Ol laj oc' masanil anima chi' d'a
mercado. Ol tup val yal sat eb' yoq'ui.
4 A eb' aj Hesbón yed' eb' aj Eleale, ol sc'an colval eb'. Olto ab'chaj yel yav eb'
chi' d'a Jahaza. Masanil eb' soldado yic Moab, ol el yav eb', ol el yip eb'
yuj xivelal.
5 Tzin cus val yuj eb' aj Moab chi'. Ol b'atcan eb' elelal smasanil d'a Zoar, ol
c'och eb' d'a Eglat-selisiya. Ol q'ue eb' oq'uel d'a vitzal Luhit yed' b'aj
sb'at sb'eal Horonaim. Ol el veq'uec'oc yav eb' yuj yaelal ol javoc d'a
yib'añ.
6 Ol tup a a' ay d'a yol yic Nimrim. Ol tacjoquel añ añc'ultac, mañxa b'aj ol
ilchaj jab'oc yaax.
7 Yuj chi' ol smolb'ej sb'eyumal eb', ol yic'anb'at eb' d'a yichañb'at jun
sch'olanil b'aj ay te' b'acmam.
8 Ol ab'chaj yel yav eb' yuj cusc'olal masanto b'aj slajvic'och smacb'en Moab
chi'. Ol ab'chajpax d'a Eglaim yed' d'a Beer-elim.
9 A a a' ay d'a Dimón, ol chacb'oquel a' yuj chic', palta ayto juntzañxo yaelal ol
yac'cot Dios d'a yib'añ eb'. Ol yac'cot jun noc' choj ol chianb'at eb' olto
el d'a Moab chi' yed' eb' pitzanto olto can d'a sat luum chi'.

16

Ol b'at scol sb'a eb' aj Moab d'a Judá

1 Ex aj Sela ay d'a tz'inan luum, aq'ueccot noc' e calnel d'a jun yajal choñab'
d'a tzalan Sion.
2 A eb' ix aj Moab, tz'ec' lemnaj eb' ix d'a a' Arnón. Icha noc' much tz'el lemnaj
d'a so' yuj xivelal, icha chi' yaj eb' ix.
3 Ol yalan eb' aj Moab chi' d'a eb' aj Sion icha tic: Naec tas tzeyutej oñ e colani.
A exxo tzex och co columaloc, icha junoc te te' ay yeñul d'a chimc'ualil,

ichocab' ta' tzeyutej oñ e c'ub'anel d'a eyeñul. Icha junoc tas d'ac'valil, mañ chequeloc, icha chi' tzoñ eyutej a oñ van co b'at elelal tic, mañ oñ e ch'oxo'.
4 Chaoñecc'och cajan d'a e cal, tzoñ e c'ub'anel d'a eb' van oñ sayaneq'ui, xchi eb' aj Moab chi'.
Ayic ol satel jun mach tz'ixtan eb' anima chi' yed' satanpaxel juntzañ schoñab' eb',
5 axo jun yiñtilalcan viñaj David ol och reyal, ol yac'an yajalil d'a scal anima d'a svach'ilal yed' d'a sjichanil. Ol yac' val och d'a sc'ool sb'oan yaj eb' anima d'a stojolal.
6 Cojtac val sic'lab'il tastac val syutej sb'a eb' aj Moab yac'an ac'umtaquil. Ac'umtacxoñej scomon lolon eb', palta a tas syal eb' chi', malaj jab'oc yelc'ochi.
7 Yuj val chi' masanil eb' aj Moab chi', ol oc' eb' yuj schoñab'. Ol cus eb' smasanil yuj juntzañ taquiñ sat uva quechquiltac scot d'a Kir-hareset, ol taccanq'ue sc'ol eb' yuuj.
8 Masanil te' uva d'a Hesbón yed' d'a Sibma ol ixtaxb'atoc. A d'a yalañtaxo, a eb' yajal d'a juntzañxo nación, stelvi eb' ayic syuc'an yal sat te' uva chi' eb'. A te' uva chi', tzato c'och te' d'a Jazer, sc'ochpax te' d'a lum taquiñtac val sat yed' pax d'a stitac a' mar.
9 Yuj chi' tzin oc' icha yoc' eb' aj Jazer yuj te' uva ay d'a Sibma. Tz'elpaxcot yal in sat yuj te' ay d'a Hesbón yed' d'a Eleale. A d'a scal tas avab'il yuj eb' chi', ata' ol och av yic oval.
10 A b'aj avab'il te' uva, mañxalaj av yic tzalajc'olal ol ochoc, mañxa mach ol b'itan d'a scal te', mañxapaxlaj mach ol tec'anel yal sat te'. A Jehová ol ac'an satel masanil av chi'.
11 Te cusnac in c'ol yuj Moab, yuj pax Kir-hareset, icha scuseltaquil yoch sjaj te' arpa.
12 Vach'chom ol b'at eb' aj Moab chi' yal sb'a d'a juntzañ lugar chaañ, masanto sc'unb'i eb', vach'chom sb'at eb' lesal d'a stemplo sdiosal, palta mañxa jab'oc tas ol yic' eb'.
13 Aton juntzañ lolonel tic yalnaccan Jehová d'a yib'añ Moab d'a pecataxo.
14 Axo ticnaic syal Jehová icha tic:
Yic val oxe' ab'il ticnaic, icha tz'aj sb'isan junoc munlajvum stiempoal smunlaji, icha chi' ol aj satel sb'eyumal Moab. Vach'chom tzijtum eb' ticnaic, palta junxoñej b'otzañ ol ajcan eb'. Ol paticajel eb', te mañxalaj yip eb' b'aj ol scol sb'a, xchi Jehová.

17

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Damasco

1 Aton juntzañ lolonel tic alb'ilcan d'a yib'añ choñab' Damasco: A choñab' Damasco, mañxo choñab'oc ol ajcanoc. Axoñej sc'ajil ol q'uecan b'ulan.
2 A juntzañ choñab' d'a stz'eytac Aroer, ol can tz'inan d'a junelñej, ol ochcan svalab'oc noc' molb'etzal noc'. Junc'olal ol va noc' ta'.
3 Mañxalaj choñab' ayoch smuroal d'a yol yic Efraín. A Damasco, mañxalaj yajalil. A eb' aj Siria olto can chi', q'uixvelal ol ajcan eb' icha eb' israel, xchi Jehová Yajal d'a Smasanil.

Yaelal ol ja d'a yib'añ Israel

4 A d'a jun c'ual chi', ol satel yac'umtaquil eb' yiñtilal viñaj Jacob, ol satel yip eb', ol satpaxel sb'eyumal eb'.

5 A schoñab' eb' chi', lajan ol ajcan icha b'aj toxo ix jochchaj ixim trigo,
icha tz'aj sic'jiq'ue ixim jolom trigo tzato can d'a spañanil yic Refaim.
Axoñej ixim sb'atcan satc'olal scani.
6 Lajan pax ol ajcan eb' icha tz'ajcan junoc te' olivo toxo ix mac'chajemta sat,
d'uñquiltac tz'ajcan chab' oxeoc sat te' chi' d'a sñitac sc'ab', ma chañe'
oyeoc scan d'a te' ste'al chi'. Icha chi' ol ajcanoc, xchi Jehová co Diosal
a oñ israel oñ tic.
7 A d'a jun tiempoal chi', ol meltzajxoc spensar eb' israel d'a Mach B'ojinac,
aton sDiosal eb' Axoñej Ochi.
8 Mañxo ol yac'och juntzañ yaltar eb' sb'onac yipoc sc'ool. Mañxalaj ol aj
yelc'och juntzañ te' yechel Asera d'a yol sat eb' yed' pax juntzañ altar
b'ob'il yuj eb' b'aj sñus incienso.
9 A d'a jun tiempoal chi', a juntzañ choñab' ayoch smuroal, ol can tz'inan.
Icha ajnaccan tz'inan schoñab' eb' heveo yed' eb' amorreo ayic yelnac
eb' elelal yuj xivelal d'a eb' quetisraelal d'a peca', icha chi' ol ajcanoc.
10 Yujto ix b'at co Diosal satc'olal eyuuj, aton Jun coljinac oñ, maxtzac e nacoti
tato a d'ay co colnac co b'a. Yuj chi' vach'chom tzeyavej juntzañ te'
eyavb'en te' vach', te' tzeyic'cot d'a ch'oc nacional,
11 vach'chom d'a junñej c'ual tzeyac' q'uib' te' yic xumacan te' d'a jun c'u chi',
palta axo yic ol javoc yaelal mañxa yañal d'a eyib'añ, malaj tas ol eyic'
d'a eyavb'en chi'.
12 Ob'iltac eb' soldado scot d'a juntzañxo choñab', te nivan sb'isul eb', icha
sc'añ sq'ue vaan a' mar sc'añ scot eb'. Tz'el val yav juntzañ choñab'
chi' scoti, icha val sc'añ sb'at poñoljoc a' nivac a' sb'eyi.
13 Vach'chom sc'añ scot eb', palta ayic ol cachjoc eb' yuj Dios, ol b'at eb' elelal
icha tz'aj yic'jib'at smatz'il ixim trigo yuj ic' d'a jolomtac vitz. Icha tz'aj
yic'jib'at lum pococ yuj chacxuxum ic', icha chi' ol aj eb'.
14 A d'a yemc'ualil, te ay smay eb' ajc'ol chi' quilani, palta axo yic sacb'i,
mañxalaj eb' ayeq'ui. Icha chi' ol ajcan eb' tzoñ elc'ani yed' pax eb' tzoñ
ixtani.

18

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Etiopía

1 Ob'iltac val jun choñab' b'aj srumumi sc'axil noc' cotac noc', aton jun
choñab' ay d'a yichañb'at a' nivan a' yic Etiopía.
2 Syac'b'at eb' schecab' d'a yib'añ a' nivan Nilo, sb'at eb' d'a yib'añ a' yed'
juntzañ te' aj tzec'b'il valsoal. Ex checab', meltzajañec d'a e choñab'
b'aj cajan eb' chaañ steel, eb' malaj xil snivanil, eb' ay smay sb'inaj d'a
juntzañxo choñab', eb' te tec'an, eb' satanel juntzañ choñab', eb' cajan
d'a lum luum macquiltac yaj yuj a' nivac a'.
3 Masanil ex cajan ex d'a yolyib'añq'uinal tic, ayic ol eyilan scheclajq'ue junoc
yechel d'a lum jolomtac vitz, ol eyab'an spuchaj q'uen trompeta, tze
maclej eyab'i.
4 Ix yal Jehová d'ayin icha tic: Junc'olal vajec' d'a ved'tal. Tzin can numan in
maclan vila' tas van yuji, icha yoc c'u d'a varesma, icha pax yal ac'val
tz'emi ayic van smolchaj sat avb'en.
5 Ayic vanxo yel xumaquil te' uva, scheclajcan te' sat, palta ayic manto ja
sc'ual smolchaj sat te' chi', xicjiel te' sc'ab' malaj sat, sjuljicanel te'. Icha
tz'aj xicjiel te' sc'ab' chi', icha chi' ol vutej in satanel eb' ajc'ool.
6 Toxoñej ol comon can teljab' eb' d'a jolomtac vitz chi'. A noc' chium noc'
sjeñvi yed' noc' caltacte'al noc' ol chianb'at eb'. A noc' sjeñvi chi', a d'a

varesma ol aj noc' ta', axo noc' caltacte'al noc' chi', a d'a ñab'ilq'uinal ol aj noc' ta', xchi Jehová.
7 A d'a jun tiempoal chi', a eb' anima chaañ steel, eb' malaj xil snivanil, eb' ay smay sb'inaj d'a juntzañxo choñab', eb' te tec'an, eb' satanel juntzañ choñab', eb' cajan d'a lum luum macquiltac yaj yuj a' nivac a', ol yic'cot yofrenda eb' d'a tzalan Sion yic b'at och eb' ejmelal d'a Jehová Yajal d'a Smasanil.

19

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Egipto

1 A juntzañ lolonel tic alb'ilcan d'a yib'añ Egipto:
Ilecnab' sjavi Jehová. Ayq'ue d'a yib'añ jun asun. Yelc'olal sb'eyi sb'at d'a Egipto. Tz'ib'xiq'ue juntzañ scomon diosal eb' anima chi' d'a yichañ Jehová chi', xivpax eb' anima chi'.
2 Syalan Jehová icha tic: Ol vac' spoj sb'a eb' aj Egipto chi', ol yac'lanq'ue oval eb' junjun. A eb' vach' yac'ani, ol yac'laj oval eb'. Axo juntzañ choñab', ol syamlaj sb'a d'a oval, ol yac'pax oval juntzañ eb' yajal.
3 Ol vac' somchajb'at spensar eb'. Ol ixtaxb'at masanil tas nab'il yuj eb'. Yuj chi' ol yal sb'a eb' d'a comon dios, d'a eb' ajb'aal, d'a spixan chamnac yed' d'a eb' ajchum.
4 Van valancani to ol vac'och junoc rey te ov d'a Egipto, ilb'ajc'ool ol aj eb' anima yuuj, xchi Jehová Yajal d'a Smasanil.
5 Ol tup a' nivan Nilo, taquiñ ol ajcan b'aj sb'ey a' chi'.
6 A a' sc'ab' tz'elcani, ol tup pax a', ol q'ue sjab' b'aj sb'ey a' chi'. Masanil a' tz'el yoc d'a Egipto chi', jab' jab'il ol em a' masanto ol tup a'. A te' aj yed' añ añc'ultac sq'uib' d'a sti' a', ol tacjoqueloc.
7 Masanil añ añ ay d'a stitac a' Nilo chi' yed' masanil tas avab'il ta', ol sateloc.
8 Masanil eb' yamum chay d'a a' Nilo chi' yed' eb' syaq'uem schimpa d'a yol a', ol el yav eb' yoc' yuj cusc'olal, ol cus eb' yujto van stup a'.
9 Ol chab'axq'ue sc'ol eb' sb'oan ch'al lino. Axo eb' sjalani, ol somchajcanel eb'.
10 Ol tac sc'ol eb' sb'oan c'apac c'apac. Ol somchajpax eb' smunlajvum eb'.
11 Yelxo val malaj spensar eb' yajal yaj d'a choñab' Zoán. A eb' yac'um razón viñ rey te jelan d'a Egipto chi', mañxa yopisio spensar eb' chi'. Tzato scomon tec'b'ej sb'a eb' yalan d'a viñ rey chi' icha tic: A oñ tic, yiñtil oñ eb' jelan spensar, yiñtilal oñ can eb' rey, xchi eb'.
12 Ach sreyal Egipto, ¿b'ajtil ay eb' tz'ac'an a razón, yic syal eb' d'ayach tas nab'il d'a yib'añ Egipto yuj Jehová Yajal d'a Smasanil?
13 A eb' yajal d'a choñab' Zoán, malaj spensar eb'. A eb' yajal d'a choñab' Menfis, ix yac' sb'a eb' musansatil. A juntzañ eb' yajal chi' ix cuchb'anb'at eb' aj Egipto d'a tas mañ vach'oc.
14 A Jehová ix ac'anoch somc'olal d'a scal eb', aton eb' tz'ic'anb'at eb' aj Egipto chi' d'a tas mañ vach'oc. Masanil tas sc'ulej eb', lajan icha junoc uc'um añ xeji, tz'ec' ch'umch'onoc.
15 Mañxa eb' aj Egipto chi' syal scolan schoñab', vach'chom b'eyum, ma meb'a', vach'chom nivan yelc'ochi, ma malaj yelc'ochi, mañxa junoc mach stec'b'ej sb'a.
16 A val d'a jun tiempoal chi', masanil eb' aj Egipto chi', icha eb' ix ix ol aj eb', yujto ol el yip eb' yuj xivelal ayic ol yilan eb' sc'och yaelal ol yac'b'at Jehová Yajal d'a Smasanil d'a yib'añ eb'. 17 Ol te xivq'ue eb' yuj eb' aj Judá ayic ol snaancot eb' tas ol yutoc Jehová chi' syamc'ab'an eb' aj Judá chi'. 18 A d'a jun

tiempoal chi', ay oye' choñab' d'a Egipto chi' ol alan sti' eb' israel, ol yac'an sti' eb' d'a Jehová Yajal d'a Smasanil chi'. A d'a scal juntzañ choñab' chi', ay jun scuchan Schoñab' C'u.

19 A d'a jun tiempoal chi', ay jun yaltar Jehová ol b'ochaj d'a yol smacb'en Egipto chi'. Axo d'a slac'anil smojonal smacb'en chi', ata' ol b'ochajcanq'ue jun q'uen q'ueen yuj yic'jichaañ Jehová. 20 A jun chi' ch'oxnab'il ol ajcan d'a eb' aj Egipto yic snajicot Jehová Yajal d'a Smasanil yuj eb'. Ayic ol el yav eb' yuj eb' tz'ac'anoch syaelal, ol sc'anan scolval Jehová chi' eb', ol coljoc eb' yuuj. 21 A Jehová, ol yac' yojtaquejel sb'a d'a eb' aj Egipto chi'. Ol nachajel yuj eb' tas yaj Jehová chi'. Ol och eb' ejmelal d'ay, ol sñusan silab' eb', ol yac'anpax yofrenda eb'. Ol yac'an sti' eb' d'ay, ol sc'anab'ajan eb' tas syal chi'. 22 Ayic toxo ix ac'ji syaelal eb' aj Egipto chi' yuj Jehová, ol meltzajxoc eb' d'ay, ol oc'xoc sc'ol d'a eb', ol coljocxi eb' yuuj.

23 A d'a jun tiempoal chi', ay jun nivan b'e ol b'at d'a Egipto chi' masanto ol c'och d'a Asiria. Yuj chi' a eb' aj Asiria yed' eb' aj Egipto chi', ol yal sc'och eb' d'ay junjun. A cha macañ anima chi', junxoñej ol aj yoch eb' ejmelal d'a Jehová.

24 A d'a jun tiempoal chi', a eb' israel, junñej ol yutoc sb'a eb' yed' eb' aj Egipto yed' pax eb' aj Asiria chi'. Yuj eb' ol yac' svach'c'olal Jehová d'a masanil yolyib'añq'uinal. 25 A Jehová Yajal d'a Smasanil, ol yac' svach'c'olal d'a yib'añ eb'. Ol yalan icha tic: Svac' in vach'c'olal d'a yib'añ in choñab' Egipto yed' d'a yib'añ Asiria b'ob'il vuuj yed' d'a yib'añ Israel sic'b'ilel vuuj, xcham Jehová chi'.

20

Ix ac'ji ganar Egipto yed' Etiopía yuj Asiria

1 A viñaj Sargón sreyal Asiria, ix schecb'at eb' soldado viñ yed' jun yajalil eb' d'a choñab' Asdod, yic syac'an oval eb' d'ay. Ix yac' ganar jun choñab' chi' eb'. 2 A d'a jun tiempoal chi', ix yal Jehová d'ayin Isaías in tic icha tic: Iq'uel a pichul ya sva ayoch chi' uuj yed' a xañab', xchi.

Ix in c'anab'ajan in c'ulan icha ix yal chi', ix vic'anel in xañab' yed' in pichul chi', axoñej yol in pichul ix cani. 3 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová icha tic: A viñ in checab' aj Isaías tic, oxe' ab'il ix b'eyec' viñ d'a yoc. Malaj xañab' viñ ayochi, añej pax yol spichul viñ ayochi. A jun tic, ch'oxnab'il yaj d'a Egipto yed' d'a Etiopía. 4 Yujto ol ic'jocb'at eb' aj Egipto yed' eb' aj Etiopía chi' yuj eb' aj Asiria. Ol ic'jocb'at eb' icham anima yed' eb' quelemtac. Ayic ol ic'jocb'at eb' chi', malaj xañab' eb' ayochi, malaj pax spichul eb', b'eranelta syoop eb' yic tz'ac'ji q'uixvelal eb'. 5 A eb' anima ayoch Egipto yed' Etiopía yipoc sc'ool, ol xivq'ue eb', ol q'uixvoc eb' yuj tas ol ujoc chi'. 6 A d'a jun tiempoal chi', a eb' anima cajan d'a stitac a' mar, ol yal eb' icha tic: Ilecnab' tas tz'aj eb' ayoch yipoc co c'ool, aton eb' b'aj ix cala' to tzoñ scol eb' d'a viñ sreyal Asiria: ¿Machto val ol oñ colan ticnaic? xcham eb', xchi Jehová.

21

Alb'ilcan tas ol aj satel Babilonia

1 Alb'ilcan juntzañ lolonel tic yuj lum tz'inan luum d'a sti' a' mar:

Icha junoc chacxuxum ic' tz'ec' d'a lum Neguev, icha chi' ol aj scot eb' milvajum d'a lum tz'inan luum te ay smay.

2 Ayxo smay jun tas sch'ox Dios vil tic: Ay eb' smeltzajoch yac' chucal d'a yetanimail. A eb' milvajum, smilvajñej eb'. Ex aj Elam yed' ex aj Media,

b'at ochañec oyan d'a spatic choñab' Babilonia, tzeyac'an oval yed'oc.
A Jehová ix ac'an sti' to ol yac' lajvoc yaelal ix yac'och jun nación chi'.
3 Yuj tas ix vil chi' tzin ec' b'acb'on yuj vab'an syail icha tz'aj junoc ix ix tz'alji
yune'. A yuj tas svab' chi' tzin somchajchaañ, yuj tas svil chi' mañxo in
animaoc svab'i.
4 Toxoñej somson yol in jolom, tzin ib'xi yuj xivelal. Te chucxoñej in c'ool
svab' yuj tas ay smay. Junjun c'u, ayic numnonxo sq'uic'b'i, tzin te
tzalaj val, palta axo ticnaic, toxoñej tzin te xiv yuj tas svil tic.
5 Ix vilani, toxo ix b'o juntzañ mexa, vach'xopax yaj b'aj tz'em c'ojan eb'
avtab'il. Van sva eb', syuc'an a' eb', axo d'a jun rato chi', ix och jun av
icha tic: Ex yajalil eb' soldado, aq'uec lista e b'a yed' e maclab' jul-lab',
xchi ix vab'i.
6 A Jehová ix alan d'ayin icha tic: Ixic, ac'och junoc macvajum, yic vach' syal
masanil tas syila'.
7 Ayic syilan viñ scot junoc carruaje toc'b'il yuj chavañoc noc' chej, mato ay
anima ayq'ue d'a yib'añ noc' b'uru, ma d'a yib'añ noc' camello, scham
val yilan viñ tas yaji, xchi Jehová chi'.
8 A jun viñ macvajum chi', ix el yav viñ ix yalan viñ: A b'aj tzin maclej tic
Mamin, ayinñej ec' d'a junjun c'u yed' d'a junjun ac'val, tzin macvaji.
9 Axo ticnaic, svil scot jun carruaje toc'b'il yuj chavañ noc' chej, a jun mach
ayq'ue d'a yol carruaje chi', a tz'alan icha tic: Ix ac'ji ganar Babilonia.
Ix sateli. Masanil scomon diosal eb' ix pojb'ati, choc' ix ajcanem d'a sat
luum, xchi, xchi viñ macvajum chi'.
10 Ab'ec ex vetchoñab', a ex ix ex tec'jiem icha ixim trigo yuj eb' aj Babilonia
chi', a tas ix val tic d'ayex, aton tas ix vab' yuj Jehová Yajal d'a Smasanil,
aton co Diosal a oñ israel oñ tic.

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Edom

11 Aton lolonel tic alb'ilcan d'a yib'añ Edom: Ay junoc eb' aj Edom chi'
ix avajcot d'ayin: ¿Jantacto sc'an sacb'i ach macvajum? ¿Jayeto hora
q'uic'to? xchi.
12 Ix in tac'vi icha tic: Vanxo sacb'i, palta elañchamel ol q'uic'b'ocxi. Tato tza
nib'ej tza c'anb'ejxi, ixic ol xo ul a c'anb'ejxi, xin chi d'ay.

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Arabia

13 Aton juntzañ tic alb'ilcan d'a yib'añ Arabia: Ex choñvajum aj Dedán, a ex
tzex vaycan d'a caltac te' d'a Arabia,
14 elañec e cha eb' ay staquiñtial, tzeyac'an a' yuq'uej eb'. A ex cajan ex d'a
choñab' Tema, elañec b'aj tz'ec' eb' sb'at elelal, tzeyaltan vael d'a eb'.
15 Yujto van yel eb' elelal d'a q'uen espada te jay ye yed' jul-lab' van sjuljieli,
aton b'aj ov yac'an oval.
16 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Yic val jun ab'il ticnaic, icha tz'aj sb'isan
stiempo junoc munlajvum, a val ta' ol satel snivanil yelc'och choñab'
Cedar.
17 A eb' aj Cedar jelan sjulvaji, jayvañxoñej eb' ol canoc. A in Jehová e Diosal
in a ex israel ex tic, a in svala', xchi.

22

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Jerusalén

1 Aton juntzañ tic alb'ilcan d'a yib'añ jun choñab' ay d'a ch'olan b'aj sch'oxji
tas nab'il yuj Jehová, syalan icha tic:
¿Tas tzex ic'ani yuj chi' e masanil tzex q'ue d'a yib'añ pat?

2 Toxoñej tzex q'ue somnajoc, veq'ueq'ui yel eyav yuj eyac'an q'uiñ. A eb' anima chamnac d'a e cal, mañoc yuj q'uen espada chamnac eb', mañoc pax d'a scal oval chamnac eb'.
3 Masanil eb' eyajalil, ol b'at eb' elelal, palta ol yamchaj eb' yic mantzac julvaj eb'. A val eb' soldado te tec'an, najat ol b'atcan eb' elelal, palta ol yamchajñej eb'.
4 Yuj chi' sval icha tic: Elañec d'a in tz'ey, yujto tzin nib'ej tzin oc' val sic'lab'il. Mañ e na tas tzeyutej eyac'an snivanil in c'ool yuj jantac yaelal ol javoc d'a yib'añ in choñab'.
5 Yujto a Jehová Yajal d'a Smasanil, toxo ix yala' to ol ja val jun c'ual nivan xivc'olal, somc'olal yed' yaelal d'a yib'añ lum ch'olan b'aj sch'oxji tas nab'il yuuj. Ol mac'joquem lañnaj smuroal choñab'. Ol laj tac'voc lum vitz yel yav eb' cajan d'a choñab' chi'.
6 A eb' aj Elam, van sb'oan sjul-lab' eb', ayxoq'ue eb' d'a yol scarruaje, ayxopaxq'ue eb' d'a yib'añ schej. Axo eb' aj Kir, van yic'anchaañ smaclab' jul-lab' eb'.
7 Masanil juntzañ lum ch'olquiltac vach' yilji, b'ud'anxo lum yuj carruaje. Axo eb' ayq'ue d'a yib'añ chej, vanxo yac'an oval eb' d'a spuertail e choñab'.
8 A tas yipc'olal yaj yuj Judá, toxo ix sateli.

A d'a jun tiempoal chi', ix eyil juntzañ yamc'ab' yic oval molb'il d'a jun nivan pat scuchan Spatil Te te' yic Líbano. 9-10 Eyilnac pax tzijtum spojelal smuroal schoñab' viñaj David. Ix e pojanem juntzañ pat chi' yuj eyac'anoch yipumaloc smuroal chi'. Ix eyac'an b'ud'joc jun yed'taltaxon a a' b'aj smolchaj d'a yalañ. 11 A d'a scal chab' muro ix e b'o jun yed'tal a'. Axo ta' ix b'atcan a' ay d'a yol jun yed'tal ay d'a pecatax chi'. Palta maj nachajel eyuuj to a Jehová van yac'ancot juntzañ yaelal chi'. Atax d'a peca' naan yuuj, palta malaj jab'oc yelc'och d'a e sat.
12 A d'a jun c'ual chi', a Jehová Yajal d'a Smasanil, a' tzex avtani yic tzex oq'ui, tzex cusi, tze joxanel xil e jolom, tzeyac'anpaxoch pichul ya sva'i yic tze ch'oxanel e cusc'olal yuj e chucal, palta max yal-laj e c'ool.
13 A tas tze c'ulej to tzeyac' q'uiñ d'a tzalajc'olal, tze milancham noc' vacax yed' noc' calnel. Tzex va val, tzeyuc'an añ. Tzeyalan icha tic: Coñ vaec, cuq'uec añ, caq'uec co gana, talaj chamnac oñxo q'uic'an, xe chi.
14 Axo Jehová Yajal d'a Smasanil, ix sch'ox sb'a d'ayin, ix yalan d'ayin: Mañ ol vac' nivanc'olal jun schucal pensar eb' tic, palta to ol in satel eb', a in Jehová Yajal in d'a Smasanil svala', xchi.

Lolonel d'a viñ yilumal spalacio viñ rey

15 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix alan d'ayin: Ixic, b'at il viñaj Sebna yilumal spalacio viñ rey, tzalan d'a viñ icha tic:
16 ¿Tas tza c'ulej d'a tic? ¿Mach ix ac'an opisio a b'oan jun yed'tal chamnac d'a jun tzalan tic, tzolanpaxoch a b'a d'a sat q'uen q'ueen b'aj ol ach canñej tic a naani?
17 Vach'chom nivan elc'och alani, palta a in Jehová in ol ach in julcanb'at d'a najat. Yed' val jantac vip ol ach in yamani,
18 ol ach in julcanb'at b'alb'on icha junoc tas c'olan c'olan. Te najat ol ach b'atcan d'a jun lum luum te levan sat. Ata' ol ach chamoc, ol satel carruaje tz'ac'an snivanil elc'och chi'. Tzac' val q'uixvelal eb' etmunlajvumal d'a spalacio viñ a reyal chi'.
19 Ol ach viq'uel d'a opisio tic, ol ach in julancanel b'aj ayach ec' tic.

20 A d'a jun c'ual chi', ol vavtejcot viñ in checab' aj Eliaquim yuninal viñaj
Hilcías.
21 Ol vac'och a pichul yic opisio chi' d'a viñ yed' a cincho yic a b'inajnaquil. Ol
vac'ancan opisio chi' d'a viñ. Icha junoc mamab'il ol aj viñ d'a scal eb'
cajan d'a Jerusalén tic yed' d'a eb' aj Judá.
22 A d'a yol sc'ab' viñ ol vac'och sllaveal spalacio eb' yiñtilalcan viñaj David.
Malaj mach ol yal smacan puerta ol sjac viñ, malaj pax mach ol jacan
puerta ol smac viñ.
23 Te vach' ol vutej vac'anoch viñ d'a yopisio chi', icha val tz'aj slavuxajcanoch
junoc tas d'a sat pat. Ol b'inajcan viñ d'a scal eb' sc'ab'yoc.
24 Masanil eb' sc'ab'yoc smam viñ yed' yiñtilal, nivan ol aj yelc'och eb' yuj
viñ. Ichato al ol ajcanoch eb' d'a yib'añ viñ. Icha tz'ajoch locan
lum chenxalu yed' masanil yamc'ab' yic junoc pat d'a junoc te' locte'
mac'b'ilochi, icha chi' ol ajoch eb' d'a viñ.
25 A d'a jun c'ual chi', a jun te te' vach' yaj smac'chajoch chi', ol elta chocnaj
te'. Ol emta tañnaj te' d'a sat luum, ol pojcanb'at masanil tas locanoch
chi' d'a te'. A val Jehová tz'alan d'ayin, xchi viñaj Isaías chi'.

23

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Tiro

1 Aton juntzañ lolonel tic alb'ilcan d'a yib'añ Tiro:
Ex ic'um b'ey barco yic Tarsis, elocab' eyav yuj ilc'olal, yujto toxo ix satel
choñab' Tiro. Mañxa junoc pat ix cani, mañxa b'aj syal spixchajoch
te' barco chi'. Ato d'a Chipre ix alchaj jun tic eyab'i.
2 Ex cajan ex d'a stitac a' mar yed' ex choñvajum aj Sidón, ix ex can tz'inan, a
ex ton e checnacb'at eb' e manvajum d'a sc'axepalec' a' mar.
3 Sc'och eb' e manvajum chi' d'a Egipto, smanan ixim trigo eb' tz'el d'a stitac
a' Nilo. Slajvi chi' schoñanxi ixim eb' d'a juntzañxo choñab'. Aton d'a
spatic chi' tzeyic' e ganar.
4 Ex aj Sidón, q'uixvañec, yujto a jun choñab' b'inajnac yuj sjelanil yec' d'a
yib'añ a' mar, ol yal icha tic: Lajan in ajcan icha junoc ix ix malaj
yune', malaj b'aj sq'uib'tzitej junoc vinac, ma ix unin, yujto ix satel eb'
masanil, xcham Tiro chi'.
5 Ayic ol c'och yab'ixal jun tic d'a Egipto, ol och eb' anima d'a ilc'olal yuj tas ix
uji d'a jun choñab' chi'.
6 Ol yalan eb' icha tic: Elocab' eyav yuj cusc'olal ex cajan d'a sti' a' mar,
c'axpajañec ec' d'a Tarsis, xcham eb'.
7 ¿Tom mañoc jun choñab' tic aytaxon d'a peca', jun b'aj tz'ochñej q'uiñ? ¿Tom
mañoc jun tic b'aj sb'at eb' anima, b'at cajnaj eb' d'a juntzañxo choñab'
najat ay?
8 ¿Mach ix naanq'ue jun tic d'a yib'añ choñab' Tiro, jun choñab' to yicñej eb'
rey yaji? A eb' choñvajum, nivac vinac eb', te nivan yelc'och eb' d'a
yolyib'añq'uinal tic.
9 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix naani, yuj yic'jiem masanil eb' syic'chaañ sb'a
yed' eb' jelan d'a sat lum tic.
10 Ex aj choñab' Tarsis, toxo ix lajviel jun choñab' b'aj tzex xid'ec' choñval. A
ticnaic munlajañec d'a sat luum, icha syutej sb'a eb' aj Egipto.
11 Ix yac'b'at sc'ab' Jehová d'a yib'añ a' mar, ix yac'an ib'xocq'ue masanil
choñab'. Ix yalani to smac'jiem lañnaj masanil choñab' ayoch smuroal
d'a yol yic Canaán.

12 Ix yalanpax Jehová chi' d'a eb' aj Sidón icha tic: Actejec eyac'anoch juntzañ
e q'uiñ, yujto lajan ix ex ajcan icha junoc ix cob'es ix ixtaji. Vach'chom
tzex b'atcan d'a Chipre, palta mañ ol eyic'laj eyip ta', xchi Jehová chi'.
13 Ilecb'at slum eb' aj Babilonia, aton ol ac'ancanoch Tiro scajnub'oc noc'
caltacte'al noc'. Ol sb'oq'ue juntzañ yed'tal eb' soldado chaañ tz'aj d'a
spatictac Tiro chi'. Ol laj smac'anem lañnaj juntzañ nivac palacio eb',
ol satanel eb'. Mañoclaj eb' aj Asiria ol c'ulan jun chi'.
14 Ex ch'umum barco yic Tarsis, elocab' eyav yuj cusc'olal, yujto toxo ix em
lañnaj jun choñab' ayoch yipoc e c'ool.
15 A d'a jun tiempoal chi', a Tiro 70 ab'il ol b'atcan satc'olal icha sq'uinal junoc
viñ rey. Ato yic ol lajvoc 70 ab'il chi', ichato chi' ol javoc d'a yib'añ icha
syal jun b'it sb'itaj d'a jun ix ajmul ix, syalan icha tic:
16 Ach ajmul ix, mañxa mach tzach naancoti. Ic'b'at arpa, b'at ach ec'
d'a yoltac choñab'. Te vach' tzutej ac'an sjajil arpa chi'. Tza b'itan
tzijtumoc b'it, talaj ayto mach tzach naancoti, xchi jun b'it chi'.
17 Ayic ol lajvoc 70 ab'il chi', a Jehová ol ac'anxi choñvaj eb' aj Tiro chi'.
Ol syamanxioch eb' yac'anxi chucal yed' masanil eb' rey ay d'a sat luum
tic. 18 Palta a jantac tas ol yac' ganar eb', ol ochcan yicoc Jehová. Mañ ol
sic'chajb'atoc, palta to ol ac'joc d'a eb' tz'ac'an servil Jehová chi', yic vach'
nivan svael eb' smana', smanan pax spichul eb' te vach'.

24

Yaelal ol javoc d'a sat lum tic

1 A Jehová ol mesan sat lum luum tic. Toxoñej ol can b'eran luum. Ol laj
svuch'chitan sat luum tic, ol spechan saclem masanil eb' cajan d'a
luum.
2 Lajan ol ajcan eb' sacerdote yed' eb' comon anima. Lajan ol ajcan eb' viñ
patrón yed' eb' viñ smunlajvum. Lajan ol ajcan eb' ix patrona yed' eb'
ix smunlajvum, eb' smanvaji yed' eb' schoñvaji, eb' tz'ac'an majanil
yed' eb' smajnani, eb' tz'ac'an b'ocal yed' pax eb' sb'ocani.
3 Toxoñej ol can b'eran luum, yujto ol satel masanil tas vach' ay d'a sat luum.
A Jehová ix alani, ol elñejc'ochoc.
4 Ol tacjoc luum, mañxo vach'oc ol aj yilji luum. Masanil yolyib'añq'uinal
tic ol tacjoqueloc, masanil eb' nivac vinac ol satel eb'. 5 Ol ixtaxb'at
lum luum tic yuj eb' cajan d'ay, yujto maj sc'anab'ajej eb' icha sleyal.
Ix spitej sb'a eb' d'a schecnab'il Dios. Ix yixtejb'at jun strato Dios chi'
eb' sb'onac d'a yichb'anil.
6 Yuj chi' ol cotcan jun catab' d'a yib'añ lum luum tic yuj eb' cajan d'a sat luum.
Ol yab' val syail eb', ol satel eb'. Jayvañxoñej eb' ol canoc.
7 Mañxalaj yal sat te' uva ol canoc, yujto ol tacjoquel te' snunal.
Cusc'olalxoñej ol aj ec' eb' tz'ac'an q'uiñ.
8 Mañxalaj q'uiñ b'aj ol c'añ tañb'il yed' te' arpa. Mañxalaj anima ol b'oan
q'uiñ chi'.
9 Mañxa mach ol uc'voc añ ayic slaj och b'it. A añ añ chi', c'a'xo ol aj yuc'ji añ
ol yab' eb' tz'uc'antaxoni.
10 A jun choñab' b'aj ay eb' anima sq'ueñej somnaj yac'an q'uiñ, ol can tz'inan.
Mañxa junoc pat b'aj ol yal yoch junoc anima.
11 A eb' anima, ol oc' eb' d'a yoltac calle, yujto mañxa añ añ. Ol lajvoquel
tzalajc'olal d'a sat luum.
12 A juntzañ choñab' ol ixtaxb'atoc, ol pojb'at spuertail.

13 Jayvaňxoňej anima ol can d'a junjun nación d'a sat luum tic. Ichaxoňej
tz'ajcan junjunocxo sat te' olivo yed' te' uva ayic smolji sat te' d'a
schaelal, icha chi' ol ajcan eb' anima chi'.
14 A eb' olto can chi', ol el yav eb' yuj tzalajc'olal. Ol ab'chaj yel yav eb' b'aj
tz'em c'u. Ol b'itan eb' yujto ol yil jantac yipalil Jehová eb'.
15 A eb' cajan b'aj sjavi c'u yed' juntzaňxo choňab' ay d'a stitac a' mar, ol yal
vach' lolonel eb' d'a Jehová sDiosal Israel.
16 Ol ab'chaj sb'itan eb' b'aj slajvic'och lum luum, yuj yic'jichaaň sb'i Jehová
te tojol.
Palta a in svala': Ay, ob'iltac in, van in lajviemi. A eb' ixtum anima chi', maňxa
scachnab'il eb'.
17 A val juntzaň eb' cajan d'a sat lum tic, ol javoc nivan xivc'olal d'a yib'aň eb'.
Ay jul yed' yaal ol laj em d'a yol sb'e eb'.
18 A eb' sb'at elelal yuj xivelal chi', a d'a yoltac jul ol b'at taňnaj eb'. Tato tz'elxi
eb' d'a jul chi', axo d'a yaal scanxi eb'. Ol cot jun nivan yaxňab' d'a
satchaaň, axo yipumal lum luum tic, ol tzicub'taňajoc.
19 Ol ib'xoc val luum sic'lab'il, ol tzicub'taňaj luum, ol laj q'ue ňiq'uiljoc luum,
choc' ol aj luum.
20 Toxoňej ol ec' ch'umch'on luum icha junoc uc'um aň, icha yec' xecxon junoc
lechpat yuj ic'. Yujto a smul eb' anima, ix te alb'i d'a yib'aň luum. Yuj
chi' ol telvoccan luum, maňxa b'aq'uiň ol q'ue vaan luum.
21 A d'a jun tiempoal chi', a Jehová ol ac'anoch syaelal eb' yajal tz'ec' d'a cal ic'
d'a chaaň yed' eb' yajal d'a sat luum tic, ol ac'jococh syaelal eb' d'a tic.
22 Ol molb'aj eb' icha smolb'aj junoc ňilaň eb' presovum d'a yol junoc olan. Ol
macchaj eb' junoc tiempoal. Ol lajvoc chi' ol ac'jococh syaelal eb'.
23 A d'a jun c'ual chi', a Jehová Yajal d'a Smasanil, ol yac' yajalil yed'
jantac stziquiquial d'a tzalan Sion, aton d'a Jerusalén d'a yichaň eb'
yichamtac vinaquil schoňab'. Yuj stziquiquial chi', a q'uen uj yed' c'u
maňxo ol checlaj yoc, ichato ol q'uixvoccanoc.

25

B'it yic aloj vach' lolonel d'a Dios

1 Mamin Jehová, in Diosal ach. Ol val vach' lolonel d'ayach, yujto ix
aq'uelc'och tas satub'tac nab'il uuj, ix aq'uelc'och tas alb'ilcan uj d'a
peca'.
2 Icha junoc b'ulaň q'uen q'ueen ix ajcan juntzaň choňab' uuj. A choňab' te
tec'an, ix laj em laňnajoc. Ix aq'uem laňnaj spalacio eb' ch'oc nacional,
maňxa b'aq'uiň ol b'ochajxiq'ueoc.
3 Yuj chi', a juntzaň nación te tec'an, ol ach yic'chaaň, aton juntzaň maj oc'
sc'ol d'a yetanimail, ol xivpax eb' d'ayach.
4-5 Yujto a d'ayach scol sb'a eb' meb'a', tzach colvaj d'a eb' ay tas tz'och yuuj
d'a scusc'olal. A eb' anima te chuc, lajan val eb' icha yaxňab' ay yic'al.
Lajan pax eb' icha sc'ac'al yoc c'u d'a chimc'ualil. Palta a ach tzoň a
c'ub'ejel icha junoc q'uen q'ueen. Icha chi' tz'aj ic'anem yac'umtaquil
eb' ch'oc nacional chi'. Icha tz'aj siclab' yoc c'u ayic tz'och svevenal
asun, icha chi' tz'aj ac'anoch vaan eb' chuc chi' yel yav.
6 A d'a tzalan Sion tic, ol sb'o junoc nivan vael Jehová Yajal d'a Smasanil, ol
yac'an d'a masanil nación. A schib'ejal jun vael chi' ec'b'al te vach', te
vach' pax yal sat uva ol uc'joc.
7 A d'a jun tzalan tic ol yiq'uel jun c'apac Jehová, jun c'apac smusan sat
masanil choňab', aton scusc'olal eb' yed' smaň pensaril eb'.

8 Ol yac' lajvoc chamel Jehová d'a junelĥej. Ol sucanel yal sat eb' anima smasanil, ol yac' lajvoc jantac sq'uixvelal schoñab' d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. Aton Jehová tz'alan jun tic.
9 A d'a jun c'ual chi' ol cal icha tic: A Jehová co Diosal tic, aton cac'nacoch yipoc co c'ool, a coljinac oñ. Coñ tzalajec, yujto a ix oñ colani, xco chama.
10 A Jehová ol tañvan lum tzalan Sion tic. Yacb'an axo choñab' Moab van stec'jiem d'a yed'tal icha tz'aj stec'jiem añ ac d'a scal stza' noc' noc'.
11 Ichato ol to yaq'uel lian sc'ab' Moab chi', icha yac'an sc'ab' junoc smac'an a a', vach'chom ol to yac' yip, palta ol satel yac'umtaquil yuj Jehová.
12 Masanil smuroal juntzañ nivac choñab', ol em lañnaj yuj Jehová. Choc' ol ajcanem vecan d'a sat luum.

26

B'it yuj yac'chaj ganar oval

1 A d'a jun c'u chi', ol co b'itej jun b'it tic d'a yol smacb'en Judá, xchi icha tic:
Ay val jun co choñab' te tec'an b'aj vach' co colan co b'a. A val Jehová ix b'oanq'ue smuroal jun co choñab' chi'.
2 Jaquec spuertail co choñab' tic yic tz'och jun choñab'il eb' anima tojol spensar, te c'anab'ajum paxi.
3 Mamin Jehová, a ach tzac'ñej sjunc'olal eb' tec'anñej spensar, yujto a achñej ayach och yipoc sc'ool eb'.
4 Ayocab'ñej och Jehová yipoc co c'ool, yujto añej syal oñ scolan d'a masanil tiempo.
5 A tz'ic'anem eb' ac'umtac, eb' cajan d'a jun choñab' syic'chaañ sb'a. Mañxalaj tz'aj yelc'och eb', ichato tz'emc'och sat eb' d'a cal pococ.
6 A ticnaic stec'jiem jun choñab' chi' yuj eb' emnaquil, yuj eb' meb'a', xchi jun b'it chi'.
7 Ach Mamin, tojolñej tzutej. A ach tza tojolb'itej sb'e eb' tzach c'anab'ajani.
8 Mamin Jehová, sco b'eyb'alej juntzañ b'eyb'al syal a c'ayb'ub'al. A val tas sco nib'ej to naan achñej cuuj.
9 Añej d'ayach ayoch co pensar d'a junjun ac'val, axo d'a q'uiñib'alil sco tañvej a ch'oxan a b'a. Añej yic tzac'ancot yaelal d'a yolyib'añq'uinal tic, ol sc'ayb'an sb'a eb' anima sb'eyb'alan tojolal.
10 Vach'chom tz'oc' a c'ol d'a eb' chuc, palta max sc'ayb'ej sb'a eb' sc'ulan tojolal. Vach'chom d'a scal eb' anima vach' spensar cajan eb', palta añeja' sb'eyb'alan chucal eb'. Malaj yelc'och a poder d'a eb'.
11 Mamin Jehová, vach'xo yaj syaelal eb' uuj, palta max nachajel yuj eb'. Yilocab' eb' yic tza xajanan a choñab', q'uixvocab'el eb'. Satocab'el eb' yuj yoval a c'ool vach'xo yaj d'a eb' ajc'ol yajoch d'ayach.
12 Mamin Jehová, uuj vach' ol oñ ajoc, yujto uuj syic' sb'a masanil tas sco c'ulej.
13 Mamin Jehová co Diosal, ay juntzañxo eb' ix och cajaloc, palta snachajel cuuj to a achñej Cajal ach.
14 A eb' chi' chamnacxo eb', mañxo ol pitzvoclaj eb'. Mañxa b'aq'uiñ ol ilchaj eb', yujto toxo ix ac'och syaelal eb'. Ix a satel eb' d'a junelñej. Mañxa b'aj ol nachajcot eb'.
15 Mamin, a ach ix ac' levanb'oc co macb'en yic vach' tzach ic'jichaañ, a ach ix a nitzb'at stz'acañil.
16 Mamin, d'a scal syaelal ix ach co sayeq'ui. Ayic ix ac'anoch co yaelal chi' yuj co vach'iloc, ix oñ lesalvi d'ayach d'a emnaquilal.
17 Mamin, icha val junoc ix ix toxo val tz'alji yune', vanxo stacq'ue sc'ol ix yuj syail, icha chi' ix co c'ulej d'a ichañ.

18 Icha syail yalji unin, icha chi' ix aj cab'an syail, palta malaj unin ix alji
d'ayoñ. Nab'añej ix cab' syail, maj oñ colchajoc, malaj quiñtilal ol cajan
sat luum tic.
19 Mamin, a eb' a chamnac ol pitzvocxi eb'. Ol pitzvocq'ue eb' vetchoñab'.
A eb' ichato vaynac d'a yol luum, ol el svayañ eb', ol el yav eb' d'a
tzalajc'olal. Mamin Jehová, uuj ol pitzvocxi eb' chamnac chi', icha tz'aj
sq'ueul tas avab'il d'a lum luum d'a q'uiñib'alil yuj yal ac'val.
20 Ex vetchoñab', ochañec d'a yol e pat, tze macan e pat chi' ayic tzex och chi'.
C'ub'ejequel e b'a b'ela, masanto ol ec'b'at yoval sc'ol Jehová,
21 yujto ol elta Jehová b'aj ay, yic syac'anoch syaelal masanil anima cajan
d'a sat lum tic yuj schucal eb'. A lum luum tic mañxo ol sc'ub'ejel eb'
milb'ilcham d'a luum, palta ol checlajoc machtac miljinaccham eb'.

27

Ol el eb' israel d'a libre

1 A val d'a jun c'ual chi', ol yac'lab'ej yespada Jehová, te al, te ay smay, jay
pax ye, yic ol yac'anoch yaelal d'a yib'añ noc' leviatán, aton noc' chan jelan
sb'ey yolyonoc, syac'an yip noc' sb'at elelal. Ol mac'joccham noc' dragón chi'
yuj Jehová, noc' ay d'a yol a' mar.
2 A d'a jun c'ual chi' ol yal Jehová icha tic:
B'itejec te' snunal uva vach' sat syac'a'.27.2
3 A in Jehová in tzin tañvej te', cotac scal svac'anoch yal te'. Tzin tañvej te' d'a
c'ualil yed' d'ac'valil, yic vach' malaj tas tz'ic'an te'.
4 Mañxa voval aycot d'a te'. Tato ay te' q'uiix, ma comon añc'ultac d'a scal te',
tzin tec'satoc, tzin ñusantz'a d'a junelñej.
5 Tato snib'ej eb' ayoch ajc'olal d'a in choñab' chi' sc'anan in colval, ochocab'
eb' junc'olal ved'oc, xchi Jehová chi'.
6 A d'a yic b'aq'uiñ, a eb' choñab' yiñtilal viñaj Jacob, ol yic'xi yip eb'. Yuj
eb' ol yac'xicot svach'c'olal Dios d'a yolyib'añq'uinal tic. Lajan ol aj eb'
icha junoc te te' svolani, syac'an xumaquil te', mañ jantacoc pax sat te'
syac'a'.
7 A Dios maj yac'och yaelal d'a yib'añ eb' israel icha ix yutej yac'anoch d'a
eb' yajc'ol eb'. Mañ masaniloc eb' israel smilnacchamoc, icha yutejnac
smilancham masanil eb' miljinaccham eb' israel chi'.
8 Ix yac'och syaelal eb' schoñab' Jehová, aton yic ix yac'an oval eb', ayic ix
ic'jipaxb'at eb' d'a ch'oc nacional. Icha tz'aj yic'jib'at tastac yuj oval ic'
scot d'a stojolal b'aj sjavi c'u, icha chi' ix aj yic'jib'at eb' schoñab' chi'.
9 Palta jun, ol ac'joc nivanc'olal smul eb' yiñtilal Jacob chi', añej tato choc' ol
yutejcan masanil sq'ueenal yaltar scomon diosal eb', icha tz'aj spojb'at
q'uen pulub' ayic spolji q'ueen, tato mañxa pax junoc te te' yechel
Asera ol canoc, ma altar yic incienso yuj yic'jichaañ scomon diosal eb'.
Tato icha chi' ol sc'uloc eb', ol sucjoc sat smul eb'.
10 A juntzañ choñab' te tec'an, ol sateloc. Icha te' pat mañxa yajal, mañxalaj
anima, cuseltacxoñej ol ajcanoc. Axoñej noc' noc' ol va d'ay. Ol em
cutzan noc', ol sc'uxel xil te te' noc', jixc'ab'tac ol ajcan te'.
11 Axo yic ol tacjoquel te', ol laj cot loc'oljoc te' sc'ab', axo eb' ix ix ol molb'an
te' c'atzitzal. A jun choñab' tic, malaj jab'oc spensar. Yuj chi' a Jehová
b'ojinac eb', mañxo ol cus yuj eb', mañxo ol oc' sc'ol d'a eb'.

27.2 **27:2** A te' uva sb'inaj chi' d'a juntzañ versículo chi' d'a tic aton choñab' Israel sch'oxcot te'. Syala'
to te xajan choñab' Israel chi' yuj Jehová.

12 A d'a jun c'ual chi', ay val tas ol sc'ulej Jehová, ichato ol tec'voc trigo. A jantac macb'il yuuj b'aj ichato ol tec'voc trigo chi', ol cotn̈ej d'a a' Éufrates masanto d'a smojonal Egipto. Palta a exxo israel ex tic, junjunal ol ex sic'jocchaaṅ yuuj.
13 A d'a jun c'u chi', ol pujoc jun q'uen nivan trompeta chaaṅ sjaj. A eb' ic'b'ilcanb'at d'a Asiria yed' d'a Egipto, ol javoc eb' yic tz'och ejmelal d'a Jehová d'a jun tzalan yic ejmelal ay d'a Jerusalén.

28

Yab'ixal choṅab' Samaria

1 Ob'iltac choṅab' Samaria, nivan yelc'och d'a yol sat eb' uc'um aṅ d'a yol yic Efraín. Yelvanub' yaj d'a jun ac'lic yax sat. Lajan pax icha corona xumactac van stacji d'a sjolom eb' toxo ix te cham yuj aṅ aṅ. A eb' cajan d'a Samaria chi', aṅej uq'uel aṅ syac' eb'.
2 A Jehová ix sic'anel jun viṅ vinac te tec'an, te jelan d'a oval. Ol javoc viṅ yed' yip, icha yaxṅab' calan yed' q'uen sacb'at. Ol javoc viṅ icha chacxuxum ic' smac'an chaaṅ tastac, icha pax yic syac'an yoval a' b'eyuma' yic tz'el a' b'aj sb'eyi. Yuj yip viṅ chi', ol em laṅnaj choṅab' Samaria chi'.
3 A jun choṅab' nivan yelc'och d'a eb' uc'um aṅ chi', ol steq'uem jun viṅ ay yip chi'.
4 A jun choṅab' ay d'a paṅan te yax sat vach' yilji chi', aton jun lajan icha junoc taquiṅ corona chi', ol satjoqueloc. Icha val sat te' higo spet eluli, elaṅchamel slojib'at yuj junoc mach tz'ilani, icha chi' ol aj jun choṅab' chi'.
5 A d'a jun c'u chi', a Jehová Yajal d'a Smasanil, icha junoc corona te vach' yilji, icha chi' ol aj d'a eb' anima olto can d'a schoṅab'. Icha stzalaj junoc mach yed' scorona, icha chi' ol aj stzalaj eb' yed' Jehová.
6 A Jehová chi' ol ac'an sna eb' juez yic vach' ol yutoc eb' sch'olb'itan yaj eb' anima. Ol yac' pax yip eb' soldado yic staṅvan schoṅab'.

A tas alb'ilcan d'a yib'aṅ Jerusalén

7 A eb' viṅ sacerdote yed' eb' viṅ schecab' Dios, tz'ec' ch'umch'on eb' viṅ uq'uel aṅ, squistalax eb' viṅ yuj yoval aṅ chi'. Ayic sq'ue aṅ d'a sjolom eb' viṅ schecab' Dios chi', scomon naanq'ue eb' viṅ yalanel slolonel Dios, axo eb' viṅ sacerdote chi', max sb'olaj yaj eb' anima eb' viṅ d'a stojolal.
8 Masanil smexa eb' viṅ mictac sat, xejtac sat yuj eb' viṅ, maṅxa jab'oc sat smexa eb' viṅ chi' vach'.
9 Syalan eb' anima vuj a in tic: ¿Mach snib'ej jun vinac tic sc'ayb'ej? ¿A am d'a eb' vanto yel d'a yim, aton eb' maxtzac chuni?
10 ¿Tas yuj jab'jab'il yalan viṅ d'ayoṅ, icha svulvon eb' unin vanto yel sti'? xchi eb'.
11 Tato malaj sgana eb' yab'ani, a Dios ol ac'lab'an eb' ch'oc nacional yalan d'a eb', ichato toṅej ol vulvon eb' ol yab' eb'.
12 Aton d'a eb' b'uchvajnac chi' alb'il icha tic: Ina val ic'oj ip tic, yic'ocab' yip eb' c'unb'inac, siclab'ocab' sc'ol eb', xchi Jehová, palta maj schalaj yab' eb'.
13 Yuj chi', a slolonel Jehová ol alchaj d'a eb' d'a jab'jab'il icha svulvon eb' unin vanto yel sti'. Yuj chi', ayic ol b'eyec' eb' pac'jab' ol aj stelvi eb', ol echnaj eb', ol can eb' d'a yaal, ol ic'jocb'at eb' d'a ch'oc nacional.
14 Ex yajal eyaj d'a Jerusalén tic, ex b'uchumtac, ab'ec val slolonel Jehová:

15 Yujto ix eyal icha tic: Ay co lajti' yed' yajalil chamel, yuj chi' ayic ol javoc tas
ol oñ sataneloc icha a' eluma', malaj tas ol oñ ic'anoc, yujto a juntzañ
lolonel es ix cac'och yipoc co c'ool, ol co col co b'a d'ay, xe chi.
16 Yuj chi', a Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ol vaq'uem junoc mach yipumaloc
Sion. A jun chi' sic'b'ilel vuuj, malaj b'aq'uiñ ol sateloc, te nivan
yelc'ochi, lajan icha junoc q'uen q'ueen tz'emcan d'a yesquinail junoc
pat. A eb' tz'ac'anoch yipoc sc'ool, malaj b'aq'uiñ ol can eb' d'a
q'uixvelal.
17 A d'a Sion chi', ol vac'lab'ej in tojolal icha tz'ajem ch'añ cuerda, ma plomo
yic yechel pat, xchi Jehová chi'. Palta a es ix eyac'och yipoc e c'ool chi',
a q'uen sacb'at ol sataneloc. Axo b'aj tze col e b'a chi', a a' eluma' ol
cuchanb'atoc.
18 A e lajti' ix eyac' yed' yajalil chamel chi', ol sateloc. Ayic ol ja jun icha eluma'
d'a eyib'añ chi', ol ex can d'a yalañ yuuj.
19 Ayic ol javoc d'a juntac el, ol ex cuchjocb'at yuuj. Junjun q'uiñib'alil,
ma c'ual d'ac'val ol ja d'ayex. Ayic ol eyab'an yab'ixal jun chi', ol ex
ib'xocq'ueoc.
20 Lajan ol ex aj icha junoc mach svay d'a junoc ch'at tzapan steel yed' junoc
c'u' lod'an sat.
21 Icha yutejnac Jehová yac'an oval d'a lum svitzal Perazim yed' d'a lum
yac'lical Gabaón, icha chi' ol yutoc sc'ulan junoc tas satub'tac, junoc
tas mañ tañvab'iloc eyuuj.
22 A ticnaic jun, mañ ex b'uchvajoc, yic vach' max nivtaj eyaelal. Ix vab'
tas ix yal Jehová Yajal d'a Smasanil. Toxo ix sna'a to ol satel masanil
smacb'en jun choñab' tic.
23 Maclejec eyab' tas ol vala', scham val eyab'an in lolonel:
24 A junoc viñ sb'oan smunlajel yic tz'avvi, mañocñej d'ocoj lum syac' viñ
yed' q'uen arado, mañ toñejoc pax ste choc'b'itej lum viñ yed' q'uen
rastrillo.
25 Ayic toxo ix b'o luum, syavan yiñatil añ eneldo viñ yed' añ comino, syavan
pax ixim trigo viñ d'a stzolal. Axo d'a stitac syavej ixim cebada viñ yed'
ixim avena, icha b'aj smoj yavchaji.
26 A Dios tz'ac'an nachajel yuj viñ tas tz'aj smunlaji.
27 Yujto a añ eneldo chi', max tec'chaj añ, max ec' pax junoc carreta d'a yib'añ
añ comino chi'. Toñej smac'jiel añ eneldo chi' yed' junoc te te', axo añ
comino chi', smac'chaj añ yed' junoc te' jixc'ab' te'.
28 A ixim trigo stec'ji ixim, syal yec' junoc carreta d'a yib'añ ixim, palta tato
añeja' yec' te' d'a yib'añ ixim, spoj ixim sat chi'.
29 Icha chi' syutej Jehová Yajal d'a Smasanil snaan tas ol sc'ulej. Satub'tac yilji
tas nab'il yuuj, tz'elñejc'och yuj sjelanil.

29

1 Ay..., ob'iltac val choñab' Jerusalén, scuch Yaltar Dios, b'aj ec'nac cajan
viñaj David. Ec'ocab' juntzañ q'uiñ tz'ec'taxoni.
2 A Dios ol ac'anoch eb' anima d'a jun choñab' tic d'a ilc'olal yed' d'a cusc'olal.
Ol laj c'acvoc eb' yab'an syail. Axo jun choñab' tic, icha junoc altar ol
ajcan d'a yichañ Dios.
3 Ol scheccot soldado Jehová yic tzul yoyan sb'a eb' d'a spatictac Jerusalén
tic, ol sb'oanoch jun muro eb' b'aj ol och oyan d'a spatictac chi'. Ol
sb'oanpaxoch sb'achte' eb' yic syac'an oval eb' yed'oc.

4 Ol ac'joc telvoc Jerusalén, ichato ol ec'can telan d'a sat luum, axo d'a sat lum
chi' ol lolonq'ue eb' aj choňab' chi'. Toxoňej ol q'ue b'ulnaj eb' slolon
d'a cal pococ, icha slolon junoc mach yed' spixan chamnac.
5-6 Axo ol ajoc, elaňchamel ol yac'och yaelal Jehová d'a yib'aň masanil eb'
ayoch ajc'olal d'a Jerusalén tic. Ol mac'vaj c'u, ol ec' quixcab', ol ec'
nivac oval ic'ňab' ayxo smay sc'aňi yed' nivac c'ac' satanel tastac. A
eb' ajc'ol chi', maňxo jantacoc sb'isul eb', palta lajan ol ajcan eb' icha
lum pococ. A eb' tzex ixtani, ol ic'chajcanb'at eb' icha tz'aj yic'chajb'at
smatz'il ixim trigo yuj ic'.
7 Masanil juntzaň choňab' maňxo b'ischajb'enoc chi', aton eb' tz'ac'an oval
yed' jun choňab' scuch yaltar Dios, oymajnac eb' d'a spatic, spojanem
smuroal eb', lajan ol yutoc sb'a eb' icha junoc mach ay tas svayichej
d'ac'valil.
8 A mach ay svejel svayichej sva'i, palta axo yic tz'el svayaň, aňeja' yoch svejel.
Ma icha mach stacji sti' svaycani, axo d'a svayich, syuq'uej a' syila',
palta axo yic tz'el svayaň, aňeja' stacji sti', taquiň q'uilinac yol sjaj. Icha
chi' ol aj yelc'och juntzaň choňab' maňxo b'ischajb'enoc ayoch yac'an
oval yed' tzalan Sion tic.
9 Ex aj Jerusalén, b'eyaňecňej yed' e maň pensaril, ichato max eyil jab'oc.
Ec'aňecňej quetcon icha uc'um aň, vach'chom malaj aň tzeyuq'uej.
10 Yujto a Jehová ix ac'ancot jun nivan vayaň d'a eyib'aň. Axo eb' syaloch
sb'a schecab'oc Dios tz'ilan tas sjavi d'a eyib'aň chi'. A Jehová ix macan
spensar eb', icha tz'aj smacchaj sat junoc mach svay yed' junoc c'apac.
11 Yuj chi' masanil tas syal eb' schecab' Dios, lajan ol ajcan icha tas
tz'ib'ab'ilcan d'a junoc tas, palta to macan, ayoch selloal. Tato tz'alchaj
d'a junoc mach syal yavtani: Avtej jun um tic, tato xchi d'ay, syalan
icha tic: Max yal-laj vavtani, yujto macan, ayoch selloal, xchi.
12 Tato tz'ac'chajpax d'a junoc mach to max yal yavtani: Avtej jun tic, tato xchi
d'ay, syalani: Max yal-laj vavtani, xchi.
13 Yuj chi' ix yal Jehová d'ayin icha tic: A juntzaň anima tic, stz'ac yal eb' to tzin
yic'chaaň eb', stz'acan yal eb' to ay velc'och d'a yol sat eb', palta axo val
spensar eb' najat yajcanel d'ayin. Stz'ac yaq'uem sb'a eb' d'ayin, palta
aňej juntzaň schecnab'il eb' anima snaq'uei, a syac' eb' c'ayb'ajoc.
14 Yuj chi' a juntzaň tas satub'tac yilji ol in ch'ox yil jun choňab' tic, toxoňej ol
sat sc'ol eb' yuuj. A sjelanil eb' jelan yed' yaj pensaril eb' aj pensar, ol
sateloc, xchi Jehová.
15 Ob'iltac val eb' te vach' syutej sc'ub'anel tas nab'il yuuj yed' tastac sc'ulej
eb' d'a elc'altac d'a Jehová yalani. Syalan eb' icha tic: Malaj mach tzoň
ilani, malaj mach tzoň ojtacaneli, xchi eb'.
16 Palta a ex tic, q'uexaň tzeyutej. ¿Tocval lajan lum tz'acb'il lum yed' mach
stz'acani? ¿Tom syal yalan lum d'a mach stz'acan chi' icha tic: Maňoc
ach ix in a tz'aca'? Mato syal lum icha tic: A ach tic maň ojtacoc tas tza
c'ulej, ¿tocval xchi lum d'ay?

Alb'ilcani to ol colchaj choňab' Israel

17 Quenxoňej val tiempo ol ochcan lum yax luum b'aj sb'o munlajel, axo lum
b'aj sb'otaxon munlajel chi', ol ochcan lum yax lumal.
18 A d'a jun c'ual chi', a eb' max ujitaxon yab'ani, ol yab' eb' yavtaj junoc tas
tz'ib'ab'il. Axo eb' max uji yilani, ol yil eb', ichato ol ic'chajelta eb' d'a
scal q'uic'alq'uinal.
19 A eb' emnaquil yaji, ol te tzalaj eb' d'a Jehová. A eb' te meb'a', ol te tzalaj eb'
d'a sDiosal Israel Axoňej Ochi.

20 A eb' malaj yelc'och yetanimail d'a sat, ol lajvoquem eb'. A eb' pit syutej
sb'a, maňxo junoc eb' olto canoc. A eb' aňej chucal sna'a, ol satel eb',
21 aton eb' snaanq'ue esal lolonel d'a spatic yetanimail. Aton eb' scachan eb'
juez yic max ac'jioch syaelal eb' chuc, syac'an es eb' yic maň tojoloc
tz'aj sb'o yaj d'a eb' malaj smul.
22 Yuj chi' a Jehová sDiosal Israel, Jun coljinaccanel viňaj Abraham, a tz'alan
icha tic: A ticnaic ex in choňab', ex yiňtilal viňaj Jacob, maňxa b'aj ol
ex q'uixvoc, maňxa b'aj ol chacb'oc e sat yuj q'uixvelal.
23 Yujto a eb' eyiňtilal ol yil eb' tas ol in c'ulej d'a scal, ol yojtaquejel eb' to A
inxoňej Ochi, nivan ol aj velc'och d'a yol sat eb', a in e Diosal in israel
ex tic.
24 A eb' ayoch d'a somc'olal, ol sc'ayb'ej jelanil eb', a eb' b'uchumtac ol scha
yab' c'ayb'ub'al eb', xchi Jehová.

30

Ob'iltac eb' snib'an scolval Egipto

1 Ix yalan Jehová icha tic:
Ob'iltac eb' anima tz'ec' val d'a yib'aň. Tzijtum tas sna eb' d'a yol yico', max
yal eb' vab'i. Comonňej sb'o junoc trato eb' sch'ocoj, maňoc in pax svac'
sc'ulej eb'. Yuj chi' te nivan tz'aj smul eb' d'a yib'aň.
2 Elaňchamel sb'at eb' d'a Egipto, max sc'anb'ej eb' d'ayin. Snib'ej eb' scolji
yuj yipal viň sreyal Egipto chi', syac'anoch eb' yipoc sc'ool.
3 Palta a scolval jun viň rey chi', q'uixvelal ol utajcan eb' yuuj, ol somchaj-
canq'ue eb' yuj scolval jun nación chi'.
4 Vach'chom ayb'at eb' schecab' eb' d'a choňab' Zoán yed' d'a choňab' Hanes,
5 q'uixvelal ol utaj eb' yuj Egipto chi'. Malaj jab'oc tas ol yic' eb' d'ay, maň ol
colvaj jab'oc d'a eb'. Aňej to ol q'uixvoccanel eb' yuuj, xchi Jehová.
6 A tas ix yal Jehová yuj noc' noc' ay d'a yol yic Neguev: A d'a jun lugar chi'
te ay smay. Ata' cajan noc' choj, jantac yoc' noc' ta'. Ay noc' ajavchan
yed' noc' chan sjeňvi. Ata' tz'ec' noc' chej yed' noc' camello scuchanb'at
sb'eyumal choňab' Judá yic syac'an silab'oc d'a Egipto, palta a jun
nación chi' max colvaj jab'oc.
7 A jun nación chi' max yal-laj yuuj, max techaj scolvaji, yuj chi' svac' sb'iej
icha tic: Noc' te ay smay yel yav, palta malaj tas syal yuuj, xchi Jehová.
8 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: A ticnaic tz'ib'ejcan masanil tas van valan
tic d'ayach d'a yichaň eb' etchoňab' tic, yic scan yab'ixal d'a eb' d'a
junelňej, yic snaanňejcot eb'.
9 A eb' anima tic, te pit eb', yiňtilal esalvum eb'. Malaj sgana eb' syab' in
checnab'il a in Jehová in tic.
10 Syalan eb' d'a eb' in checab' icha tic: Maň eyal d'ayoň tas ix ac'ji eyil chi'.
Maň eyal lolonel yic tojolal. A sco c'ana' to aňej lolonel sco nib'ej scab'i,
a tzeyala'.
11 Elaňec d'a yol co b'e. A co Diosal a oň israel oň tic Axoňej Ochi, maňxo
eyalcot d'ayoň, xchi eb', xchi Jehová.
12 Yuj chi', a in e Diosal in a ex israel ex tic to A inxoňej Ochi, sval icha tic: A
ex tic ix e patiquejel jun cachnab'il, axo pitalil yed' chucal tzeyac'och
yipoc e c'ool.
13 Yuj chi' a eyaelal ol em d'a eyib'aň yuj e mul chi', lajan ol aj icha junoc muro
pojeltacxo, tz'eyanxoeq'ui. Yalxoňej janic' ol em laňnajoc.

14 Ol ex satjoquel icha junoc nivan xalu smac'jipojoc, maňxa nivanc'olal d'ay.
Axo stitac lum chi', maňxa jab'oc syal yoch lechlab'il, maxtzac yalpax
yic'jib'at jab'oc tzac'ac' d'a cusinu yed'oc, xchi Jehová.
15 A Cajalil, aton Jehová co Diosal a oň israel oň tic Axoňej Ochi, a tz'alan icha
tic: Meltzajaňec d'ayin. Aq'uec in och yipoc e c'ool. Maň ex och ilc'olal.
Icha chi' ol aj e colchaji, xchi. Palta max e cha eyab'i.
16 Aňej to tzeyal icha tic: Maay, a oň tic ol oň q'ue d'a yib'aň chej, ol oň b'at
elelal, xe chi. Yelton tzeyala', ol ex b'at elelal chi'. Tzeyalanpax icha
tic: Ol oň q'ue d'a yib'aň noc' chej jelan sb'eyi, xe chi. Palta yelxo ec'b'al
jelan sb'ey eb' eyajc'ol chi' d'a eyichaň.
17 Aňej d'a jun pitaň eb' ajc'ol chi', jun mil ex ol ex el elelal. Vach'chom aňej
ovaňoc eb' ajc'ol chi', ol ex el elelal e masanil d'a eb'. Jayvaňexxoňej ol
ex canoc, icha scan liňan junoc te te' d'a jolom vitz, ma icha bandera
d'a chon tzalan, xchi Jehová chi'.

A yoq'uelc'olal Dios d'a schoňab'

18 Palta te nivan tz'oc' sc'ol Jehová d'ayex, taňvab'il ex yuuj. Tato vach'
tzeyutej e b'a, ol oc' sc'ol d'ayex, ol ex yac'an nivanc'olal, yujto tojol toni.
A eb' tz'ac'anoch Jehová chi' yipoc sc'ool, te vach' yic eb'. 19 Ex aj Sion, ex
cajan ex d'a Jerusalén, maňxo ol ex oc'oc. A Jehová ol oc' sc'ol d'ayex ayic ol
yab'an yel eyav. Ayic ol eyalan e b'a d'ay, ol tac'voc d'ayex d'a elaňchamel.
20 Vach'chom tzex ec' d'a scal syaelal yuj Dios Cajal, palta e c'ayb'umal yaji.
Maňxo ol sc'ub'ejel sb'a d'ayex, palta ol eyil yed' e sat. 21 Tato ol ex el d'a
e b'e, tzex b'at d'a e vach', ma d'a e q'uexaň, ol eyab' yalji jun lolonel d'a e
patic icha tic: Maň ex b'at ta', ina sb'at b'e tic, b'ataňec d'ay, xchama. 22 Ol e
patiquejel juntzaň yechel nab'a plata yed' e comon dios ayoch oro d'ay, ol
eyumancanel icha c'alem yajb'entac yilji. 23 Ichato chi' b'ian, ol yac'ancot
ňab' Jehová chi' d'a yib'aň tas tzeyavej, te vach' ol ajoc. A noc' e vacax d'a
jun tiempoal chi', toxoňej ol actajcan noc' b'aj ol vaoc. 24 A noc' e vacax yed'
noc' e b'uru smunlaji, vach' ixim cebada ol sc'ux noc'. 25 Ayic ol c'och sc'ual
yem laňnaj yed'tal eb' eyajc'ool, ayic ol cham eb' smasanil, tzijtum a' nivac a'
ol elta secnaj d'a jolomtac vitz yed' d'a tzalquiltac. 26 Axo yoc q'uen uj, icha
yoc c'u ol ajcanoc. Axo pax yoc c'u chi', uquel ol aj yoval yoc. Icha val yoc
uqueoc c'ual ol aj jun c'ual chi'. A val ta' ol b'oxoc sc'ol schoňab' Jehová yuuj.
Ichato ol spich yechen eb' lajvinac yuuj.

Yaelal ol javoc d'a yib'aň Asiria

27 Ilecnab' scot Jehová d'a najat. A yoval sc'ool lajan icha te' c'ac' sq'ue ňilňon
yoc. Ayic sloloni, lajan icha te' c'ac' stz'ab'at tastac yuuj.
28 Yuj slolonel chi' satel eb' ajc'ool, icha val junoc nivan eluma' tz'el d'a
smelemal, sq'uec'och a' d'a sjaj eb'. Ol ic'jocb'at eb' ayoch ajc'olal d'ay,
icha yel smatz'il ixim trigo yuj ic' ayic schayaj ixim. Ichato ol ac'jococh
sfreno eb' anima chi', yic tz'ic'jib'at eb' b'aj ol satel yuj Jehová chi'.
29 Palta a exxo tic, ol ex b'itanoc, icha tzex b'itan d'ac'valil ayic tz'och q'uiň
ayic tze naancot tas aj yelnaccot eb' e mam eyicham d'a Egipto. Tza-
lajc'olal eyico', icha ayic tze pu'an e flauta ayic tzex q'ue d'a stzalanil
templo Jehová Scolumal Israel.
30 Ol yac' Jehová ab'chaj sjaj, chaaň yel yav, ol sch'oxanel spoder yed' yoval
sc'ool, icha te' c'ac' satanel tastac yed' nivac ic' ňab' yed' sc'aň c'u yed'
sacb'at.
31 Ayic ol yab'an sjaj Jehová eb' aj Asiria, ol te xiv eb', ichato ol mac'joc q'uichaj
eb' yuuj yed' sq'uen c'ococh.

32 Ayic ol spajanoch juntaqueloc sc'ococh Jehová d'a eb' aj Asiria chi', ol och
taňb'il yed' arpa yuj eb' schoňab'. Te ay smay jun oval ol och d'a Asiria
yuj Jehová chi'.
33 Yujto toxon b'ob'il jun yed'tal viň sreyal Asiria yed' eb' soldado yuj Jehová,
b'aj ol tz'a snivanil eb'. A jun yed'tal chi' te levan sat, jul pax yich,
b'ud'an yed' te' c'atzitz. A Jehová ol ac'anoch sc'ac'al yed' slolonel, ol
q'ue ňilňon yoc icha azufre.

31

Cachnab'il d'a eb' sna scolji yuj Egipto

1 Ob'iltac eb' b'at c'anan scolval Egipto. A eb' soldado yic Egipto chi', te nivan
sb'isul noc' schej eb' yed' scarruaje, te ay pax yip eb'. A juntzaň chi'
syac'och eb' yipoc sc'ool, palta max q'ue q'uelan eb' d'a Jehová sDiosal
Israel Axoňej Ochi, max sc'anpax scolval eb' d'ay.
2 Palta te jelan pax Jehová chi', ol yic'cot somc'olal d'a yib'aň eb'. Max ec'b'at
tas syal d'a spatic jun choňab' chuc yed' d'a spatic eb' scolvaj d'a eb'
sc'ulan chucal chi'.
3 A eb' aj Egipto chi' animaňej eb', maň Diosoc eb'. Axo noc' schej eb', noc'ňej
val noc', tocval espíritu noc'. Yuj val chi' jun, ayic ol yic'anchaaň sc'ab'
Jehová, ol telvoc eb' colvajum, ol telvoc pax eb' scolji, junňej ol aj
scham eb'.
4 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix alan d'ayin icha tic: Ayic tz'el yav noc' nivac
choj, ayic van schianb'at junoc calnel noc' toxo ix yic'a', maxtzac xivlaj
noc' ayic tz'el yav eb' taňvum calnel xib'tani, vach'chom tzijtum eb'
tzoymaj d'a spatictac noc'. Icha chi' ol vutej in b'a, malaj mach syal
in scachanoch vaan yic tzin emul in col tzalan Sion.
5 Icha syutej noc' much staňvan yune' d'a yol so', tz'ec' jeňeňoc noc' d'a yib'aň,
icha val chi' ol vutej in taňvan choňab' Jerusalén, ol in taňvej, ol in
colani, xchi.
6 Ex vetisraelal, meltzajaňec d'a Jehová b'aj pit ix eyutej e b'a.
7 Yujto ayic ol e chacanel juntzaň yechel ix e b'o yuj e pitalil, aton juntzaň
yechel b'ob'il yed' q'uen plata yed' q'uen oro,
8 ol telvoc Asiria yuj q'uen espada maň animaoc ol ac'lab'anoc. Ol elcan
lemnaj eb' soldado, axo eb' ol yamchajoc, ol ochcan eb' checab'oc.
9 Yuj val xivelal, ol b'at viň sreyal eb' elelal yed' eb' yajalil eb' soldado, ol
yactejcan sbandera eb'. A Jehová ay yic altar d'a tzalan Sion, a tz'alan
jun tic, a yoval sc'ol tz'och sc'ac'al d'a Jerusalén.

32

A viň rey tojol

1 Ay val jun viň rey ol ac'an yajalil d'a stojolal, ay pax eb' yajal d'a yalaň
smandar viň te vach' ol yutej yac'an yajalil.
2 Junjun eb', ichato co columal ol aj eb' d'a jun oval ic' yed' d'a jun oval ic' ňab'.
Icha a a' d'a lum taquiň sat, ma icha yeňul junoc q'uen nivan tenam d'a
tz'inan luum, icha chi' ol aj eb'.
3 A eb' anima ichato max uji yilani, ol yil eb'. Axo eb' ichato max uji yab'ani,
ol scha yab' eb'.
4 A eb' maň chamoc snaan tas syala', ol tojolb'oc spensar eb'. Axo eb' tz'el
squeec sloloni, ol b'o slolon eb'.
5 A junoc anima amancotan, maňxo ol alchaj vach'il. Axo junoc mach jelan
smusan sat eb' anima, maňxa jab'oc ol aj yelc'ochi.

6 Yujto a eb' anima amancotan chi', aňej pensar malaj yelc'och syal eb'. Aňej
chucal sna' sc'ulej eb' d'a spensar chi', snib'ej eb' smac'vaji, syalan
chucal lolonel eb' d'a spatic Jehová. Max siej jab'oc tas eb' d'a eb' tz'och
svejel yed' d'a eb' ay staquiňtial.
7 A eb' ixtum anima chi', syic' yip eb' yuj tas sc'ayb'ej d'a chucal, snaanq'ue
chucal eb'. Tz'ixtaj eb' meb'a' snib'ej sb'o yaj yoval yuj yes eb'.
8 Axo eb' vach' sc'ool elb'enňej yuuj, yuj svach'il eb' chi', vach'ňej tz'elc'och
eb'.

A scachnab'il eb' ix ix

9 A exxo ix ex tic, a ex te junc'olalňej eyajeq'ui, malaj tas tze na'a, ab'ec val tas
ol val d'ayex.
10 A ticnaic malaj tas tze na'a, palta jun, yab' val icha tic junab', tzex xivq'uei,
yujto maňxalaj sat avb'en ol yac'a', maňxa sat te' uva ol molchajoc.
11 A ex val malaj jab'oc tas tze na' tic, xivaňec, iq'uequel e pichul vach' ayoch
eyuuj. Aq'uecoch pichul ya sva'i, yic tze ch'oxaneli to ayex och d'a
syaelal.
12 Ch'oxequel e cusc'olal chi', yujto ix ixtaxel lum e luum yax sat b'aj te vach'
tz'aj avb'en.
13 Yujto axoňej te' q'uiix yed' aň aňc'ultac ol q'uib'canq'ue d'a yol co choňab'
yed' d'a yoltac juntzaň pat b'aj tz'och q'uiň yic tzalajc'olal.
14 A spalacio eb' viň nivac yajal, cuseltac ol ajcanoc, ol can tz'inan schoňab' eb'
viň. A choňab' vach' yajoch smuroal, ol ochcan svaynub'oc noc' noc'.
Ata' ol yic' yip noc' caltacte'al b'uru d'a tzalajc'olal, ol laj va noc' vacax
ta'.
15 Palta ayic ol javoc Yespíritu Jehová d'a quib'aň junelxo, a lum taquiň luum,
ol yaxb'ocxi sat luum. Jantac sat avb'en ol yac'xi d'a luum.
16 Axo d'a masanil lugar, ol b'eyb'alaj tojolal yed' vach'ilal.
17 Yujto sb'eyb'alaj tojolal chi', yuj chi' ay junc'olal, tzalajc'olal yed' vach'
pensaril d'a masanil tiempo.
18-19 Vach'chom ol laj laňchaj te te' yuj q'uen sacb'at, vach'chom ol satel
juntzaň nación, palta ex vetchoňab', junc'olal ol ex ajoc, ol eyac'
tzalajb'oc e c'ool b'aj ol ex cajnajoc.
20 Vach' eyico' yujto maň jantacoc a a' b'aj vach' ol och yalil eyavb'en, te ay
pax b'aj ol yal sva noc' e vacax yed' noc' e b'uru.

33

A Jehová ayoch yipoc co c'ool

1 Ob'iltac ex, ex satumel anima, ex ixtum anima. Malaj mach tzex sataneli,
ma tzex ixtani. Ayic ol lajvoc e satanel eb', tzeyixtanpax eb', ol ex
satjoqueloc, ol ex ixtajpaxoc.
2 Mamin Jehová, oc'oc val a c'ol d'ayoň, yipc'olal aj cuuj. Ochaň qued'oc d'a
junjun c'u ayic ay co yaelal, tzoň a colani.
3 Ayic syab'an eb' anima to scot oval, sb'at eb' elelal. Ayic tzach javi oň a colo',
sacleminac sb'at juntzaň choňab' elelal.
4 Icha val tz'aj satanel avb'en noc' c'ulub', icha chi' ol aj satjiel sb'eyumal eb'
cajc'ool.
5 Mamin Jehová, nivan ton val elc'ochi, cajan ach d'a satchaaň. A ach ol ic'b'ey
eb' aj Sion d'a vach'ilal yed' d'a stojolal.
6 Ol ac' stec'anil eb', sjelanil yed' yaj pensaril eb'. A juntzaň chi' ol colan eb'.
Axo yic ol ach sc'anab'ajan eb', ichato sb'eyumal eb' ol ajoc.

7 Ab'ec val yel yav eb' soldado d'a yoltac scalleal e choñab' yuj xivelal. Ab'ec
val yel yav eb' xid'naquec' sc'an junc'olal.
8 A juntzañ b'e, ix laj can tz'inan, mañxa mach tz'ec' d'ay yuj xivelal. Ix
juvib'at strato eb' ix yac'a'. Ix paticajel eb' ix xid'ec' sb'o trato chi',
mañxa mach ay yelc'ochi.
9 Ix cuscanq'ue lum luum, ix juvicanb'at yilji luum. Ix q'uixvicanq'ue lum
Líbano, yujto ix ch'acjiel ste'al luum. Axo lum pañan yic Sarón, ix
ochcan lum tz'inan lumal, axo lum Basán yed' lum vitzal Carmelo, ix
can sañan luum.
10 Yuj chi' syal Jehová icha tic: A ticnaic jun, ol in q'ue vaan, ol in ch'oxaneli
to te nivan in poder.
11 A tas nab'il eyuuj yed' tas toxo ix e b'o'o, lajan icha c'alem, ma icha añ ac.
Ol in pub'at vic' d'ay, ol tz'ab'at smasanil.
12 A e choñab', taañxoñej ol ajcanoc, ol scha sc'ac'al icha stz'ab'at te' taquiñ
q'uiix.
13 Mach ex najat ayex yed' ex lac'an ayex, ilecnab' val tastac ix in c'ulej, scham
val eyojtacanel in poder, xchi Jehová.
14 A eb' chuc sb'eyb'al ay d'a Sion, tz'ib'xi eb' yuj xivelal. A eb' malaj yelc'och
Dios d'ay, tz'ib'xi eb', syalan eb' icha tic: A yoval sc'ol Dios, lajan icha
jun c'ac' mañxa b'aq'uiñ stupi. ¿Tom ayto junoc oñ ol yal co colchaji?
xchi eb'.
15 A eb' ol colchajoc: Aton eb' sb'eyb'alan tojolal, eb' añej yel syala', eb' malaj
sgana tz'och b'eyumal yuj schaan tumin d'a elc'altac, eb' max yac'och
sb'a yuj schamel junoc anima, syic'anpaxel sb'a eb' d'a scal chucal.
16 Aton eb' chi' ol colchajoc, malaj tas ol sna eb', ichato cajanec' eb' d'a junoc
choñab' vach' yajoch smuroal, ayñej tas ol sva eb' yed' tas ol yuq'uej
eb'.
17 Ayic ol eyilan jun Rey te ay stziquiquial, ol eyilpaxi to te najat ol c'och
smacb'en jun nación tic,
18 ol e naancoti tas ajnac e xiv d'a yalañtaxo, ol eyalan icha tic: ¿Tas ix sc'ulej
eb' viñ ch'oc nacional sc'ananel q'uen tumin d'ayoñ? ¿Tas ix sc'ulej
eb' viñ tz'echtan q'uen tumin chi'? ¿Tas ix sc'ulej eb' viñ slaj b'isan
juntzañ yed'tal eb' soldado yuj snaan eb' jantac sb'eyumal co choñab'?
xe chama.
19 Mañxa b'aq'uiñ ol eyil eb' ac'umtac d'a e cal, eb' ch'oc nacional ch'oc tial
syala', max eyab' tas syal eb'.
20 Ol eyil choñab' Sion, b'aj scac'taxonoch q'uiñ, aton Jerusalén, jun choñab'
b'aj junc'olal ol oñ ajoc. Mañxa b'aq'uiñ ol q'uexmajoc. Icha junoc
mantiado scaññej, max chocjiq'ueta yestacail, max d'iñchaj junoc
sch'añal, icha chi' ol ajoc.
21 Ata' ol sch'ox sb'a Jehová d'ayoñ yed' spoder. Tzijtum a a' levan sat ol b'ey ta',
palta mañ ol yal yoch eb' ajc'ol yed' snivac barco yac'an oval qued'oc.
22-23 A sch'añal juntzañ barco chi', mañ ol toc'joc tzatzb'oc d'a yoyal, mañxa
b'aj ol yac' yip sch'añal sc'apaquil. Ol pojchajec' tastac ay d'a eb' ajc'ol
chi', ipan eb' tz'em sb'ey ol ic'an jab'oc yico', yujto a Jehová ol oñ
colanoc. A' ol b'oanel tas caji, co Reyal pax yaji.
24 Malaj junoc mach cajan d'a Jerusalén tic ol alanoc: Penaay in, mañ xchioc.
A eb' cajan d'a jun choñab' tic, ol ic'joquel smul eb'.

34

A Jehová ol ac'anoch syaelal Edom

1 Ex junjun choňab', nitzeccot e b'a tze maclan eyab' tas ol aljoc. Yab'ocab' pax yolyib'aňq'uinal tic yed' masanil tas ay d'ay.
2 A Jehová, te aycot yoval d'a masanil nación yed' d'a yib'aň eb' soldado. Toxo ix sna Jehová chi' to ol cham eb', ol satanel eb' smasanil.
3 Ol actajcan b'ulan eb' chamnac chi', ol te q'ue sjab' juntzaň snivanil eb' chi'. Ol ch'ayxoquel jolomtac vitz yuj schiq'uil eb'.
4 Masanil q'uen c'anal ol tzicub'taňajoc, axo satchaaň ol chuljoc b'ec'an. Masanil q'uen c'anal, ol cot taňaljoc q'ueen, icha tz'aj scot xil te' uva, ma te' higo ayic stacji.
5 Ayic ol lajvoc sc'anan yespada Jehová d'a satchaaň, ol yac'anpaxem d'a yib'aň Edom, jun choňab' toxo ix och chamel d'a yib'aň yuuj.
6 Ichato ol och chic' yed' xepu' d'a yespada Jehová, icha tz'aj q'ueen ayic smiljicham noc' calnel yed' noc' chiva tz'ac'ji silab'il. Ol sb'o jun silab' Jehová d'a Bosra, te nivan eb' aj Edom chi' ol chamoc.
7 Ol telvoc eb' icha stelvi noc' c'ultaquil vacax, ma noc' quelemtac vacax, ma noc' mam vacax. Ol ch'ayxoquel sat slum eb' yuj schiq'uil, axo xepual eb' ol b'atcan d'a cal pococ.
8 Aton val d'a jun c'u chi' ol yac' spac Jehová, aton val d'a jun ab'il chi' ol yic'canel yoval sc'ool yuj tas ix utaj choňab' Sion yuj eb'.
9 A b'aj sb'eytaxon a a' d'a Edom chi', a' asfalto ol b'eyoc, axo masanil lum pococ ol ochcan lum azufreal, axo lum sat luum ol scha sc'ac'al lum yuj asfalto chi'.
10 C'ual d'ac'val ol q'ue ňilňon sc'ac'al luum, ol q'ueňej stab'il luum d'a masanil tiempo. Ol actajcan lum d'a junelňej, maňxa b'aq'uiň ay mach ol ec' ta'.
11 Ata' ol aj noc' xoch' yed' noc' cujub'. Ata' ol sb'o so' noc' joj yed' noc' tonton. Cuseltac ol ajcan jun choňab' chi' yuj Jehová.
12 Maňxa b'aq'uiň ol och junocxo rey yic syac' yajalil d'ay. Masanil eb' yajal ol satel eb'.
13 Axoňej te' q'uiix ol q'uib'q'ue d'a spalacio eb', axo d'a yed'tal eb' soldado, a te' sac q'uiix ol q'uib'canq'ueoc. Axoňej noc' oques ol aj ta' yed' noc' avestruz.
14 Ata' junňej ol aj noc' vaax yed' noc' oques, axo noc' c'ultaquil chiva, ol laj yavtej sb'a noc' ta'. Ata' ol cajnaj juntzaň noc' noc' xib'tani, juntzaň noc' sjeňvi d'ac'valil.
15 Ata' ol sb'o so' noc' cujub', ol em sňolob' noc', ol elta yune' noc' ta'. Ol smolb'an sb'a noc' yic staňvej sb'a. Ata' ol smolb'ejpax sb'a noc' ch'acb'a, mojaňil ol aj noc', jun noc' smam, jun noc' snun.
16 Sayec eyil b'aj tz'ib'ab'il yuj Jehová. Avtejec b'aj syal icha tic: Masanil noc' noc' sb'inaj tic, malaj junoc noc' maň ol c'och ta'. Malaj junoc noc' maň ayoc ec' junoc noc' nunab'il yed'oc, yujto a Jehová alannac to a Yespíritu ol molb'an noc'.
17 Junjun noc', chequel ol aj yed'tal noc'. A val Jehová chi' ol ch'oxancan yed'tal junjun noc' b'aj ol ajoc. Yicňej noc' ol ajcan d'a junelňej, ata' ol cajnaj noc'.

35

Ol jax eb' israel d'a Sion

1 Tzalajocab'q'ue lum taquiň luum, ayocab' xumac d'a lum taquiň sat.
2 Pac'ocab' aň xumac icha aň chochol, tzalajc'olalocab' yilji sat luum. A Dios ol ac'an svach'il yilji sat lum icha lum Líbano, ol yaxb'oc sat lum icha lum

vitzal Carmelo, ma icha lum ac'lic yic Sarón. Ol yil eb' anima smasanil
to nivan yelc'och Jehová co Diosal yed' yipalil.
3 Aq'uec stec'anil eb' malaj yip. Iptzitejec eb' c'unb'inac.
4 Alec icha tic d'a eb' chab'c'olal yaji: Tec'b'ejec e b'a, maň ex xivoc, ol javoc
co Diosal oň scolo'. Ol yac'anoch syaelal eb' ayoch ajc'olal d'ayoň icha
val smojal, xe chi.
5 Ichato chi' b'ian, a eb' max uji yilani ol yil eb', axo eb' max ab'ani ol yab' eb'.
6 Axo eb' tz'em sb'eyi ol q'ue tz'itnaj eb' sb'eyi, icha noc' c'ultaquil chej. Axo
eb' max loloni ol avaj chaaň eb' yuj tzalajc'olal. A d'a lum taquiň luum
yed' d'a lum taquiň sat ol q'ueul chulnaj sjaj a' nivac a' sb'eyi.
7 A d'a lum taquiň luum, ol aj a' nivac ňajab'. A d'a lum taquiň val sat
yalxoňej b'aj ol laj q'ueul sjaj a'. A b'aj cajanec' noc' oques ticnaic, ata'
ol q'uib'q'ue te' velec' yed' te' aj.
8 Ata' ol ec' jun nivan b'e. A jun b'e chi' ol scuchcan Sb'e Eb' Yicxo Dios. A eb'
chuc yed' eb' pitb'inac yuj schucal, maň ol yal-laj yec' eb' ta'.
9 A d'a jun b'e chi' malaj junoc noc' choj ol ajoc, malaj pax junoc noc' chium
noc' ol ajoc. Ata' ol ec' eb' colb'ilxo yuj Jehová.
10 A eb' colb'ilxo chi', ol b'itan eb' d'a tzalajc'olal ayic ol c'och eb' d'a Sion. Tza-
lajc'olal ol ajcan eb' ta' d'a junelňej, ol ilchaj vach'ilal yed' tzalajc'olal
yuj eb', axo yaelal yed' oq'uel ol sateloc.

36

Ix yac' oval viňaj Senaquerib yed' Judá
(2R 18.13-37; 2Cr 32.1-19)

1 Ayic 14 ab'ilxo yoch viňaj Ezequías reyal, ata' ix syamoch viňaj Sena-
querib sreyal Asiria yac'an oval d'a masanil choňab' ayoch smuroal d'a yol
yic Judá, ix ac'ji ganar juntzaň choňab' chi' yuj viň. 2 Vanto yac'an oval viň
d'a Laquis, ix schecancot jun yajalil eb' soldado viň yed' jun nivan ňilaň eb'
soldado d'a viňaj rey Ezequías d'a Jerusalén. Ix javi viň b'aj tz'emul yoc a a'
d'a jun yed'tal d'a yib'aň, b'aj sb'at b'e sc'och b'aj sjuc'chaj c'apac c'apac. 3 A
viňaj Eliaquim yuninal viňaj Hilcías yilumal tastac ay d'a viň rey, viňaj Sebna
tz'ib'um yed' viňaj Joa yuninal viňaj Asaf stz'ib'an yab'ixal viň rey chi', ix elta
eb' viň scha viň yajalil eb' soldado chi'. 4 Ix yalan viň d'a eb' viň icha tic:

—Alec juntzaň lolonel tic d'a viňaj Ezequías, to a viň sreyal Asiria ec'b'al te
nivan yelc'ochi, a viň tz'alan icha tic: ¿Tas ayoch yipoc a c'ool? 5 ¿Tom tza na'
to yujňej lolonel vach' yalji, sb'at eb' in soldado jelan yac'an oval elelal tza
na'a? ¿Mach tzac'och yipoc a c'ool, yuj chi' te vinac tzutej a b'a d'a vichaň?
6 A svilani to a Egipto tzac'och yipoc a c'ool. Ichocab' ta', palta a Egipto chi',
lajan val icha junoc te' aj caňchajnac, ayic tzoň och yub'naj d'a sňi' te', sb'at
tz'isnaj te' d'a co c'ab'. Icha chi' yaj viň sreyal Egipto chi' d'a mach tz'ac'anoch
viň yipoc sc'ool. 7 Ach Ezequías, tecan tzal icha tic: A oň tic a Jehová co Diosal
scac'och yipoc co c'ool. Palta ina toxo ix a chec satjiel juntzaň altar b'aj chaaň,
b'aj tz'och eb' anima ejmelal d'a jun e Diosal chi'. Ix alani to junxoňej altar
b'aj tz'och eb' aj Judá yed' eb' aj Jerusalén ejmelal. 8 A ticnaic b'o junoc a
trato yed' viň vajalil, aton viň sreyal Asiria. Syal viň d'ayach icha tic: Ol vac'
chab'oc mil noc' chej d'ayach, tato tz'ilchaj eb' soldado sq'ue d'a yib'aň noc'
uuj. ¿Tom ol yal uuj? 9 Tato icha chi', ¿tom ol tzac'van eyac'an oval yed' jun
ňilaň eb' co soldado aj Asiria vanto sc'ayi, vach'chom tze comon aq'uejoch
eb' aj Egipto yed' scarruaje yipoc e c'ool? 10 Aňejtona', ¿tom tza na' to tzoň
comon javi co satel jun choňab' tic tato maňoc Jehová ayoch qued'oc? Aton

val ix oň checancot ul ex co sateli, xchicot viň rey, xchi viň yajalil eb' soldado chi'.
11 Ix tac'vi viňaj Eliaquim, viňaj Sebna yed' viňaj Joa d'a jun viň yajalil eb' soldado chi' icha tic:
—Sco c'an d'ayach to a d'a ti' arameo tzach loloni, yujto scab'pax a oň tic. Maň al d'a ti' hebreo yic max yab' masanil eb' anima ayq'ue d'a yib'aň smuroal choňab' tic, xchi eb' viň.
12 Palta ix yalan viň yajalil eb' soldado chi' icha tic:
—Maňocňej d'a viň eyajalil yed' d'ayex ix in checjicot yuj viň sreyal Asiria val jun tic, palta ix in checjicot ul val d'a masanil anima ayq'ue d'a yib'aňtac smuroal choňab' tic, ajun pax eb' ol ab'an syail eyed'oc, yujto ol e lo e tza', ol eyuc'anpax e chul, xchi viň.
13 Yuj chi' ix q'ue liňan viň yajal chi', ix avaj chaaň viň, ix yalan viň d'a ti' hebreo:
—Ab'ec val tas syal viň rey ec'b'al te nivan yelc'ochi, aton viň sreyal Asiria:
14 Maň eyac' e b'a ac'joc musansatil yuj viňaj Ezequías chi', yujto maň ol yal ex scolan viň d'a yol in c'ab', xchi viň rey chi'. 15 Tato syal viňaj Ezequías chi' to aňej Jehová tzeyac'och yipoc e c'ool, syalan viň d'ayex icha tic: Val yel ol oň scol Jehová co Diosal, maň ol scha ac'joc ganar co choňab' tic yuj viň sreyal Asiria, tato xchi viň, 16 maň e cha eyab' d'a viň. Yujto a viň sreyal Asiria chi' ix in checancot val d'ayex to tzex och d'a junc'olal yed' viň, tzeyac'anoch e b'a d'a yol sc'ab' viň yic vach' ol e lo sat te' eyuva yed' sat te' higo, ol eyuc'anpax a a' eyictaxoni, 17 masanto ol ex yic'b'at viň d'a jun lum luum icha val lum eyic tic, syac' ixim trigo yed' te' uva d'a luum. Ol e b'o ixim pan, ol e b'oanpax vino. 18 Tato syal viňaj Ezequías chi' to a Jehová ol ex colanoc, maň eyac' e b'a smusej e sat viň. ¿Tocval ay junoc sdiosal juntzaňxo choňab' ix yal scolan schoňab' d'a yol sc'ab' viň sreyal Asiria chi'? 19 ¿B'ajtil ix c'ochcan sdiosal choňab' Hamat yed' choňab' Arfad? ¿B'ajtil ix c'ochcan sdiosal choňab' Sefarvaim? ¿Tocval ay junoc dios ix colan Samaria d'a yol sc'ab' viň rey chi'? 20 ¿Mach junoc sdiosal juntzaň choňab' chi' ix yal scolan schoňab' d'a yol sc'ab' viň? ¿Tas yuj tze na' to a Jehová ol colanel Jerusalén tic d'a yol sc'ab' viň? xchi viň yajalil eb' soldado chi'.
21 Numanxoňej ix ajcan eb' anima chi, malaj junoc eb' ix alan junoc b'elaň lolonel, yujto ix yal viňaj Ezequías chi' to malaj junoc eb' stac'vi. 22 Yuj chi' a viňaj Eliaquim, viňaj Sebna yed' viňaj Joa chi', ix sňic'chitejb'at spichul eb' viň, ix b'at eb' viň yal d'a viňaj Ezequías masanil tas ix yal viň yajalil eb' soldado aj Asiria chi'.

37

Ix colji Judá d'a yol sc'ab' eb' aj Asiria
(2R 19.1-37; 2Cr 32.20-23)

1 Ayic ix yab'an juntzaň lolonel chi' viňaj rey Ezequías chi', ix sňic'chitanb'at spichul viň. Ix yac'anoch pichul viň yic cusc'olal, ix b'at viň d'a stemplo Jehová. 2 Ix checjicot viňaj Eliaquim chi', viňaj Sebna chi' yed' eb' sacerdote te icham vinacxo yuj viňaj Ezequías chi', ayoch pichul ya sva yuj eb', ix cot eb' d'ayin schecab' in Jehová, a inton Isaías in tic. 3 Ix ul yalan eb' tas ix yal viňaj Ezequías chi' d'a eb', ix yalan eb' d'ayin icha tic: A ticnaic, ayoň och d'a cusc'olal, d'a syaelal yed' d'a q'uixvelc'olal. Icha val junoc ix ix van yalji yune', tz'el yip ix, icha chi' caji. 4 Comonoc val ix yab' Jehová co Diosal, juntzaň lolonel ix yal jun viň yajalil eb' soldado ix scheccot viň sreyal Asiria chi', yic tzul b'uchvaj viň d'a co Diosal pitzaňňej. Comonoc

val sjavi yaelal d'a yib'añ viñ yuj Jehová co Diosal, yuj tas ix yal viñ chi'. A ticnaic lesalvañ cuj a oñ ixto oñ can tic, xchi eb' checab' chi'.

5 Ayic ix vab'an tas ix yal eb' schecab' viñ rey chi', 6 ix valan d'a eb' to sb'at yal eb' d'a viñ rey chi' tas ix aj yalan Jehová. Ix valan icha tic: Mañ ach xiv d'a juntzañ b'uchval lolonel ix ul yal viñ schecab' viñ sreyal Asiria chi' d'ayin. 7 A in ol vac'b'at junoc comon ab'ix d'a scal eb'. Ayic ol yab'an jun ab'ix jun viñ rey chi', ol meltzaj viñ d'a schoñab' yed' masanil soldado. A d'a schoñab' viñ chi' ol vac' miljocchamoc, xchi Jehová, xin chi.

8 Axo ix yab'an jun viñ yajalil eb' soldado chi' to a viñ sreyal Asiria chi' toxo ix el viñ d'a choñab' Laquis, yuj chi' ix meltzaj viñ, ix b'at viñ d'a viñ sreyal Asiria chi' ayic van yac'an oval viñ d'a choñab' Libna. 9 Ata' ix yab' viñ rey chi' to a viñaj Tirhaca sreyal Etiopía van scot yed' jantac soldado yac' oval yed' viñ. Yuj chi' ix stz'ib'ancot schecnab'il viñ rey chi' d'a viñaj Ezequías chi', syalan icha tic: 10 A a Diosal tzac'och yipoc a c'ol chi', a' ol ach colan d'a yol in c'ab' a naani, palta mañ a cha ach yac' musansatil. 11 Ix ab'i tas ix cutej co satanel juntzañ eb' rey yed' schoñab' a oñ sreyal oñ Asiria tic. ¿Tom a achto val ol ach colchajcanoc? 12 ¿Tocval ix colchaj eb' anima yuj sdiosal d'a yol sc'ab' eb' in mam vicham? Nacot tas ajnac choñab' Gozán, Harán, Resef yed' eb' aj Edén, aton eb' cajan d'a Telasar. 13 Nacot tas utajnacpax viñ sreyal Hamat, Arfad, Sefarvaim, Hena yed' Iva. Icha chi' ix yutej viñ rey chi' stz'ib'ancot schecnab'il.

14 Ix schaanec' jun tas ix stz'ib'ejcot viñ rey chi' viñaj rey Ezequías chi', ix yavtan viñ. Ix lajvi chi' ix b'at viñ d'a templo, ix b'at yac'anoch lechan viñ d'a yichañ Jehová, 15 ix lesalvi viñ icha tic: 16 Mamin Jehová co Diosal, Yajal ach d'a Smasanil, a d'a snañal eb' querubín ayach eq'ui. A achñej Dios ach d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. A ach a b'onac satchaañ yed' sat luum tic. 17 Mamin, comonoc tza maclej val ab'i. Ina val juntzañ lolonel ix stz'ib'ejcot viñaj Senaquerib tic d'ayin, aton juntzañ b'uchval lolonel ix yal viñ tic d'a a patic, ach Dios to pitzan achñej. 18 Yelton val Mamin Jehová, a eb' viñ sreyal Asiria chi' ix satanel juntzañ choñab' chi', ix yixtancanb'at slum eb' viñ. 19 Ix sñusantz'a masanil sdiosal eb' viñ, yujto a juntzañ chi', val yel mañ diosoc, yujto b'ob'il yuj anima, nab'a plata, ma te', ma q'ueen. Yuj chi' ix yal satanel eb' viñ. 20 A ticnaic jun Mamin Jehová co Diosal, coloñel d'a yol sc'ab' jun viñ rey chi', yic syojtaquejel masanil nación to a achñej Dios ach, xchi viñaj Ezequías chi'.

21 Ix lajvi chi', ix in checan a in Isaías in tic b'at alchaj d'a viñaj Ezequías chi' icha tic: Icha val tic yalan Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic: Toxo ix vab' a lesal ix al d'ayin yuj viñaj Senaquerib sreyal Asiria, xchi.

22 Yuj chi' ix yalan juntzañ lolonel tic Jehová d'a yib'añ viñ sreyal Asiria chi':

Ach Senaquerib, a eb' ix cob'estac aj Sion, toñej tzach stzetzej eb' ix. A eb' aj Jerusalén, toñej ol b'at miquiljoc eb' ach sb'uchani ayic elelalxoñej ol ach meltzajoc.

23 ¿Mach jun b'aj ix a comon tec'b'ej a b'a a b'uchani? ¿Mach jun b'aj ix comon q'ue val a jaj ix ic'anchaañ a b'a d'ay? Aton val d'ayin a in sDiosal in Israel to A inxoñej Ochi.

24 Ix a checanpaxcot eb' a checab' yic tzic'an val chaañ a b'a, ix ul yalan eb' d'ayin icha tic: Yed' val jantac in carruaje yic oval in q'uec'och d'a sjolom lum vitz te chaañ d'a yol yic Líbano. Ix in ch'aquem te' c'ute' chaañ steel yed' te' taj te vach' yilji. Ix in q'uec'och d'a lum jolomtac vitz te chaañ b'aj c'ayum te te'.

25 Yalñej b'aj syal in joyan a' uc'b'ila' vuq'uej. Syal vec'ñej d'a a a' d'a Egipto,
ichato tupnac a', malaj mach syal in syamanoch vaan, xa chi ix ic'an
val chaañ a b'a.
26 ¿Tom mañ ojtacoc to a in Jehová in svaq'uelc'och masanil juntzañ chi'? Atax
d'a peca' nab'il vuuj to ol ujoc juntzañ chi', axo ticnaic svaq'uelc'ochi.
Yuj chi' ix yal a satanel juntzañ choñab' vach' yajoch smuroal, toxoñej
ix q'uecan b'ulan sc'ajil uuj.
27 A eb' cajan d'a juntzañ choñab' chi', ix te xivcanq'ue eb', ix q'uixvicanq'ue
eb'. Lajan ix ajcan eb' icha añ añc'ultac yax latz'inac, ma icha añ
añc'ultac sq'uib'q'ue d'a yib'añtac pat, stacji yuj ic' scot b'aj sjavi c'u.
28 Vojtacñej b'ajtac tzach eq'ui yed' tastac tza c'ulej. Vojtac to ix cot val oval
d'ayin.
29 Vojtac jantac oval, jantac val ac'umtaquil, yuj chi' ol vac'och jun q'uen
argolla d'a a ñi' yed' jun freno d'a a ti', ol ach vac'an meltzaj d'a b'e b'aj
ach coti, xchi Jehová.
30 Axo d'ayach ach Ezequías, ay jun yechel ol sch'ox Jehová eyila'. A d'a jun
ab'il tic yed' d'a junxo, ol e va sat ixim trigo munil ol pac'q'ue sch'ocoj.
Axo d'a yoxil ab'il, a exxo ol eyavej eyico', ol e molan sat tas ol eyavej
chi'. Ol eyavej te' uva, ol e loan sat te'.
31 A jayvañ ex ixto ex can d'a Judá tic, lajan ol ex aj icha junoc te te' tz'avchaji
sb'at sch'añal yib', elañchamel satani.
32 A exxo jayvañ ex ixto ex can d'a Jerusalén, d'a tzalan Sion tic, a ex ol eyac'xi
b'ud'joquel co choñab' tic. Icha chi' ol ajoc yujto xajan oñ yuj Jehová
Yajal d'a Smasanil.
33 Axo pax yuj viñ sreyal Asiria jun, ix yal Jehová icha tic: Mañ ol och viñ
d'a Jerusalén tic, malaj junoc yol sjul-lab' viñ ol sjuleli. Mañ ol och viñ
yac' oval d'ay yed' maclab' jul-lab'. Mañ ol sb'oq'ue stec'nub' viñ d'a
spatictac smuroal choñab' tic.
34 A in val Jehová in svala', a d'a b'e b'aj ol cot viñ, añeja' ta' ol meltzaj viñ.
Mañ ol yal yoch viñ d'a yol choñab' tic.
35 Ol in tañvej jun choñab' tic, ol in colani, yujto tzin xajanej viñ in checab' aj
David yed' pax snivanil Velc'ochi, xchi Jehová, xin chi.
36 A Yángel Jehová ix c'och d'a scampamento eb' aj Asiria chi', ix smilan-
cham 185 mil eb' soldado. Chamnacxo eb' ix q'uiñib'i d'a junxo c'u. 37 Yuj
chi', ix yiq'uel scampamento viñaj Senaquerib sreyal Asiria chi', ix pax viñ
d'a choñab' Nínive. 38 Ay jun c'u ayic van slesalvi viñ d'a stemplo sdiosal scuch
Nisroc, axo eb' viñ yuninal viñ, aton viñaj Adramelec yed' viñaj Sarezer, ix
b'at milancham viñ ta'. Ix lajvi chi' ix b'at eb' viñ elelal d'a yol yic Ararat. Axo
viñaj Esar-hadón, junxo yuninal viñ ix ochcan reyal sq'uexuloc.

38

Ix penaax ay viñaj Ezequías
(2R 20.1-11; 2Cr 32.24-26)

1 A d'a jun tiempoal chi', te ov jun yaelal ix och d'a viñaj Ezequías, vanxo
scham viñ. A inxo Isaías in schecab' Dios yuninal in viñaj Amoz, ix in c'och
d'a viñ, ix valan d'a viñ icha tic:
—Icha tic yalan Jehová: Alcani tas ol ajcan tastac ay d'ayach, yujto ol ach
chamxoñej, mañxo ol ach b'oxoc, xin chi d'a viñ.
2 Ix meltzajoch q'uelan viñ d'a sat spat, ix lesalvi viñ d'a Jehová icha tic:

3 Tzin tevi d'ayach Mamin Jehová, nacoti tas ix vutej ach vac'an servil d'a
smasanil in c'ool, ix in c'ulejñej tas ix scha a c'ool, xchi viñ. Ix te oc' val viñ
sic'lab'il.
4 Ix yalanxi Jehová d'ayin 5 to sb'at valxi d'a viñaj Ezequías chi' icha tic: A
Jehová sDiosal viñ a mam icham aj David, a tz'alan icha tic: Ix vab' a lesal,
ix vilanpax oq'ui, yuj chi' ol vac' 15 ab'ilocxo a q'uinal. 6 Ol ach in col yed'
choñab' Jerusalén tic d'a yol sc'ab' viñ sreyal Asiria. Ol in tañvej jun choñab'
tic, xchi Jehová, xin chi. 7 Ix in tac'vi icha tic:
—A jun yechel ol sch'ox Jehová chi' to yel ol elc'och tas ix yala': 8 A juntzañ
b'achquiltac sch'oxan jantac yec' c'u yic viñaj Acaz, ol yac'xi meltzaj Jehová
lajuñeoc b'achquiltac b'aj toxo ix emc'och veven, xin chi. Yuj chi' ix schael
yich yemxi lajuñe' b'achquiltac veven chi'.
9 Ayic toxo ix b'oxi sc'ol viñaj Ezequías sreyal Judá chi', ix sb'oan jun b'it tic
viñ:
10 A in naani to tec'an into ol in chamoc. Yujto ix alchaj d'ayin to ayinxooch
d'a yol sc'ab' chamel. A in naani to mañxo ol vil jayeocxo ab'il.
11 Mamin Jehová, ix in na' to mañxo ol ach vil d'a sat lum tic. Mañxo ol vilpax
junoc eb' cajan d'a yolyib'añq'uinal tic valani,
12 yujto a in q'uinal ijan ix sateli, icha tz'aj sjuanem smantiado eb' tañvum
calnel. A in q'uinal tic, lajan icha tz'aj spoljielta c'apac c'apac b'aj sb'oi.
D'a c'ual d'ac'val ix vab' syail uuj.
13 Ix el val vav yuj syail tz'ec' ac'val, ichato a junoc noc' choj scach'an vecchaj
in b'aquil. D'a c'ual d'ac'val ix vab'ñej syail uuj.
14 C'unxoñej yel vav icha noc' sañcapech, ix in c'acvi icha noc' paramuch. Ix
in tzactzaj in tañvan a pactzitan d'ayin. Mamin Jehová, tzin ixtax val
svab'i, tac'vañ d'ayin.
15 Axo ticnaic, ¿tas vach' valan d'ayach? Yujto ix ac' a ti' to tzin ac' b'oxoc, icha
chi' ix in utej. Emnaquilal vec' ticnaic yuj in yaelal ix ec' tic.
16 Mamin, yujñej tas tza c'ulej, ay sq'uinal eb' anima, ay pax in q'uinal yed'
eb'.
A ach ix ac' b'oxoc in c'ool, ix ac'anxi in q'uinal.
17 Ayic ix javi jun yaelal tic d'a vib'añ, ix in te cusi, axo ticnaic, junc'olal vaji.
Ix el d'a a c'ol ix in a colcanel d'a yol sc'ab' chamel, yujto ix b'atcan in
mul satc'olal uuj, ichato ix ac'canb'at d'a a patic.
18 A eb' ayxoec' d'a campusante, maxtzac yal yalan vach' lolonel eb' d'ayach.
A eb' chamnac chi', ¿tom ol ach yic'chaañ eb'? A mach toxo ix emcan
d'a yol luum, ¿tom olto yal stañvan eb' ac'anelc'och tas ix al d'a eb'?
19 Añej eb' pitzan syal yalan vach' lolonel d'ayach, icha tz'aj valan d'ayach
ticnaic. A eb' mamab'il nunab'il, a eb' tz'alan d'a eb' yalyuninal to
tzaq'uelc'och tas tzala'.
20 A Jehová co Columal yaji, yuj chi' yacb'an pitzan oñ, coñ b'itanec d'a
templo yed' yamc'ab' yic b'it, xchi viñaj Ezequías chi'.
21 Ix in checan b'ojoc sat te' higo, yic tz'ac'chajoch te' d'a sat jun yab'il chi',
yic sb'oxi sc'ool viñ yuuj. 22 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñaj Ezequías chi' d'ayin
icha tic:
—¿Tas junoc yechel ol vila' yic ol nachajel vuj to a Jehová ol ac'an b'oxoc in
c'ool, yic syal in b'at d'a templo? xchi viñ.38.21-22

38.21-22 **38:22** A d'a tic ayoch versículo 21 yed' 22 yujto icha chi' yaj d'a 2 Reyes 20.6-9.

39

Eb' checab' ix checjicot d'a Babilonia (2R 20.12-19; 2Cr 32.27-31)

1 A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Merodac-baladán, sreyal Babilonia, yuninal viñaj Baladán, ix yab' viñ yalji to penaayaxnac viñaj Ezequías chi', palta b'oxnacxi sc'ol viñ. Yuj chi' ix scheccot juntzañ eb' schecab' viñ yic tzul yac'ancan eb' tas ix tz'ib'ejcot viñ rey chi' yed' silab'. 2 Ix te tzalaj viñaj Ezequías chi' yujto ix javi eb'. Ix sch'oxan masanil sb'eyumal viñ d'a eb', aton q'uen plata, q'uen oro, perfume, aceite te vach', b'aj molan masanil yamc'ab' yic oval yed' masanil tastac ay d'a yed'tal b'aj molb'ab'il. Mañxa junoc tas ay d'a spalacio viñ yed' masanil tas ay d'a yol smacb'en viñ maj sch'ox d'a eb' viñ. 3 Axo yic ix paxcan eb' viñ, ix in b'at a in Isaías in tic schecab' Dios vil viñaj rey Ezequías chi', ix in c'anb'an icha tic:

—¿B'ajtil ix cot juntzañ eb' viñ vinac chi'? ¿Tas ix ul yal eb' viñ d'ayach? xin chi.

Ix yalan viñ icha tic:

—A d'a jun choñab' te najat ix cot eb' viñ, aton Babilonia, xchi viñ.

4 Ix in c'anb'anxi d'a viñ:

—¿Tas ix ul yil eb' viñ d'a a palacio tic? xin chi.

Ix yalan viñ d'ayin:

—Masanil tas ay d'a in palacio tic ix yil eb' viñ, ix in ch'oxan masanil tastac molb'ab'il vuuj, xchi viñ.

5 Ix valan d'a viñ icha tic:

—Ab' val tas syal Jehová Yajal d'a Smasanil: 6 Ol c'och sc'ual, masanil tas ay d'a a palacio tic yed' jantac tas ix smolb'ejcan eb' a mam icham yed' ico', ol ic'chajb'at masanil d'a Babilonia chi'. 7 Añejtona' eb' iñtilal, ol ic'jocb'at eb' d'a Babilonia chi', ol ic'chajel sñolob' sq'ueen eb', ol ochcan eb' yac'umaloc servil viñ rey chi' d'a spalacio, xin chi.

8 Ix yalan viñ icha tic:

—A jun lolonel ix schec Jehová al tic d'ayin, te vach' yaji, xchi viñ. Yujto ix sna viñ icha tic: Yacb'an pitzan in to, junc'olal caji, malaj tas ol in ic'anoc, xchi viñ.

40

Tz'ac'ji snivanil sc'ol eb' aj Jerusalén

1 A Jehová co Diosal tz'alan icha tic:
Aq'uec snivanil sc'ol in choñab'.
2 Vach' tzeyutej e lolon d'a eb' aj Jerusalén, tzeyalan d'a eb' to mañxa b'aq'uiñ
ol och eb' checab'oc, toxo ix stupel spitalil eb' yed' schucal, toxo ix scha
syaelal eb' ix vac' icha val d'a smojal, xchi Jehová.
3 Ay jun av tz'ochi, syalan icha tic: B'oec junoc sb'e Jehová d'a tz'inan luum,
tojol tzeyutej e b'oan jun b'e d'a co Diosal, levan tzeyutej e b'oan d'a
lum malaj jab'oc tas tz'el d'a sat.
4 B'ud'ec lum ch'olquixtac, aq'uec pañanb'oc masanil lum vitz yed' lum
tzalquixtac. Tojolb'itejec sat lum sattac vitz yed' opquiltac, ac'lictac
tzeyutejcan sat luum.
5 Ichato chi' ol sch'oxan Jehová to nivan yelc'ochi, masanil anima ol ilanoc. A
val Jehová ix alani, xchi jun av chi'.
6 Ay jun av ix alan icha tic. Avajañ, xchi. Ix in c'anb'an d'ay: ¿Tas ol vutej
avaj in b'a? xin chi d'ay. Ix tac'vi, ix yalani: Aleli to a sq'uinal masanil
eb' anima, lajan icha añ añc'ultac c'un stacji. Elañchamel tz'ec'b'at

svach'il yilji eb' icha val tz'aj yec'b'at svach'il yilji aň xumaac ay d'a lum paňquiltac.
7 A aň aňc'ultac, val ticnaic stacjiel aň, axo xumaquil aň, tz'el b'ulnajoc ayic tz'ec' yic'al Jehová d'a scal aň. Yel, a ex anima ex tic, lajan ex icha aň aňc'ultac chi'.
8 A aň aňc'ultac, stacjiel aň, slaj pucb'at xumaquil aň, palta axo val slolonel co Diosal, ayňejec' d'a junelňej, xa chi, xchi d'ayin.
9 Ex aj Sion, q'ueaňec d'a sjolom jun lum vitz. Te chaaň tzex avaj ta', yic tzeyalanel vach' ab'ix. Ex aj Jerusalén, maň ex xiv eyavaji, alec d'a junjun choňab' yic Judá: Ina yajec' co Diosal d'a tic, xe chi.
10 A Jehová Dios van sjavi yed' spoder. Yuj spoder chi' syic'anem sb'a masanil anima d'ay, yed'nac spac tas ix yic' d'a smunlajel.
11 Ol javoc icha junoc taňvum calnel staňvan noc' scalnel, schelanq'ue noc' yunetac calnel chi' d'a sňi' sc'ool, syailan noc' toto ix aj yune'.

Malaj mach lajan icha sDiosal Israel

12 ¿Mach junoc ix echtan a' mar yed' yol sc'ab' yed' yechtan satchaaň yed' yiximal sc'ab'? ¿Mach junoc ix echtan masanil spococal lum luum d'a yol junoc echlab'? ¿Mach junoc ix echtan yalil masanil lum vitz yed' lum tzalquixtac? Aton Jehová.
13 ¿Tom ay junoc mach sc'ayb'an Jehová, ma tz'alan yab'i?
14 ¿Tom ay junoc mach ix ac'an srazón Jehová, ma ix jacan spensar? ¿Tom ay junoc mach ix c'ayb'ani yic sch'olb'itan d'a stojolal? ¿Tom ay junoc mach ix ch'oxani yic snaani? ¿Tom ay junoc mach ix c'ayb'an d'a jelanil?
15 A d'a yol sat Jehová, a juntzaň nivac choňab', lajan icha junoc d'ujaň a a' tz'em d'a yed'tal, ma icha val jab'oc lum pococ d'a yol junoc echlab'. A juntzaň lum luum ay d'a snaňal a' mar, lajan icha junoc q'uen c'aj q'ueen.
16 Masanil noc' noc' ay d'a Líbano, max tzac'vanlaj noc' yac'chaj silab'il d'a Jehová chi' yed' masanil te te' ay ta', max yab'paxlaj te' yoch sc'atzitzaloc noc' silab' chi'.
17 Masanil juntzaň nivac choňab', malaj jab'oc yelc'och d'a yol sat Jehová, malaj jab'oc yopisio d'ay.
18 ¿Mach junoc syal e lajb'an Dios yed'oc? ¿Tas junoc yechel syal e lajb'an yed'oc?
19 A Dios, maň lajanoc yed' junoc yechel comon dios. A eb' sb'oan juntzaň yechel chi' syaq'uem eb' d'a yol smoldeal, axo junoc tenum q'ueen tz'ac'anoch q'uen oro d'a spatic, sb'oanoch q'uen plata yelvanub'oc.
20 A junoc mach max techaj sb'oan yechel d'a q'uen oro chi', say te te' pit sc'ai. Syac'an te' d'a junoc viň b'oum te' te jelan, yic sb'oan junoc yechel chi' viň. Vach' syutejq'ue liňan viň, yic max telvi.
21 ¿Tom maň eyojtacoc a ex tic? ¿Tom malaj mach ix alan eyab'i? ¿Tom malaj mach aljinac d'ayex d'a yictax yichb'anil? ¿Tom malaj mach ix ex c'ayb'ani yictax sb'onac yolyib'aňq'uinal tic?
22 A sdespacho Dios ayq'ue d'a yib'aň satchaaň, aton satchaaň chi' jeňanb'at d'a yib'aň lum luum tic. Ayic tzoň yilanemta Jehová a oň anima oň d'a sat lum tic, lajan oň icha noc' chil. A Dios chi' ix jeňb'anb'at satchaaň chi' icha junoc c'apac, ix slich'anb'at icha junoc mantiado b'aj tz'aj anima.
23 A yuj Jehová maňxa tz'ajcan yelc'och eb' nivac vinac, syac'an satem eb' yajal d'a sat luum tic.

24 Lajan eb' yajal chi' icha aẅ unin aẅc'ultac toto tz'avchaji, vanto yem sch'aẅal yib' d'a yol luum. Tato syac'b'at yic' Jehová d'a yib'aẅ aẅ, stacjiel aẅ, tz'ic'jib'at aẅ yuj chacxuxum ic' icha yoc trigo. Icha chi' tz'aj eb' yajal chi'.
25 A Jehová Dios Axoẅej Ochi, a sc'anb'ani: ¿Mach yed' syal in e lajb'ani? ¿Tocval ay mach lajan ved'oc? xchi.
26 Q'ueaẅec q'uelan d'a satchaaẅ, ¿tom maẅoc Dios ix b'oan masanil juntzaẅ chi'? Aton ix b'oani. A' ix b'oancanoch junjun q'uen c'anal d'a yed'tal, syavtan junjun q'uen d'a sb'i. Malaj junoc q'uen sati, yujto te nivan spoder Jehová chi'.
27 Ex israel, yiẅtilal Jacob, ¿tas yuj tzeyalub'taẅej tzeyalan icha tic? A Jehová max cot q'uelan d'ayoẅ yuj tas tzoẅ ic'ani, ¿tocval tz'och ilc'olal cuuj? xe chi.
28 ¿Tom maẅ eyojtacoc? ¿Tom manta b'aj tzeyab'i? A Jehová Dios, ayẅejec' d'a junelẅej. A' ix b'oan yolyib'aẅq'uinal tic. Malaj b'aj tz'el yip, malaj b'aj sc'unb'i. Maẅxa yalnab'il sjelanil.
29 A tz'ac'an yip eb' c'unb'inac, axo eb' malaj yip, a tz'ac'an stec'anil eb'.
30 A eb' quelemtac, sc'unb'i eb', tz'el yip eb'. A eb' te ay yip, stelvipax eb'.
31 Palta a val eb' aẅej Jehová ayoch yipoc sc'ool, tz'ochẅej yip eb'. Te tec'an eb' icha noc' nivac ch'acb'a sq'ue jeẅnaj yed' yip d'a chaaẅ, scarelavi eb', palta max c'unb'ilaj eb', sb'ey eb', palta max el-laj yip eb'.

41

Ol coljoc Israel yuj Dios

1 Syal Dios icha tic:
Ab'ec ex anima cajan d'a sti' a' mar, numan tzex aj d'a vichaẅ. Tec'b'ejec e b'a ex nivac choẅab', cotaẅec, junẅej tzoẅ ajec. Ol ex lolonoc, ol in lolonpax a in tic.
2 ¿Mach ol ac'an checlaj jun rey d'a stojolal b'aj sjavi c'u, jun ol ac'anẅej ganar oval? ¿Mach ol ac'anoch nivac choẅab' d'a yol sc'ab', yic ol yac'anem sb'a eb' d'ay? A yed' yespada jun rey chi' yed' sjul-lab' ol sactzipanb'at eb' icha sb'at smatz'il ixim trigo yuj ic'.
3 Ol el juntzaẅxo eb' rey elelal d'a yichaẅ jun rey chi'. Palta tzalajc'olal ol b'atẅej, ichato maẅ ol em yoc d'a sat luum.
4 ¿Mach ol ac'an elc'och juntzaẅ tic? ¿Mach najinaquelta masanil tastac ujinac d'a yichb'anil? A in ton Jehová in, a in in b'onac. A inẅej Dios in, b'ab'el vaj d'a smasanil, slajvub' in paxi.
5 A juntzaẅ choẅab' ay d'a stitac a' mar, ol yil eb', ol xiv eb' yilani. Masanil eb' cajan b'aj slajvic'och lum luum tic, ol ib'xocq'ue eb' yuj xivelal yuj tas ol in c'ulej yed' jun rey chi', xchi Dios. Ol smolb'ej sb'a eb' anima.
6 Junjun eb' ol laj scuchb'ejcot sb'a, ol yac'an yip eb'.
7 A eb' jelan sb'oan yechel tastac, a eb' scuchb'an eb' smunlaj d'a q'uen plata. Axo eb' smunlaj d'a q'uen martillo, a eb' scuchb'an eb' stenvi q'ueen d'a q'uen tenlab', syalan eb': Te vach' q'uen co niplab' q'ueen tic, xchi eb'. Elaẅchamel slavuxej juntzaẅ yechel chi' eb', yic stzatzb'i, yic max telvi.
8 Syalan Jehová icha tic: Ex israel yiẅtilal Jacob, ab'ec tas svala': In checab' val eyaji, sic'b'il ex el vuuj, yiẅtilal ex can viẅ vamigo aj Abraham.
9 A in ton vic'nac ex cot b'aj slajvic'och lum luum tic, ex vavtannaccot b'aj te najat eyajcanb'ati. Valannac d'ayex to in checab' ex. A in in sic'nac ex eli, malaj b'aj tzex in patiquejeli.

10 Mañ ex xivoc, ayinec' eyed'oc. Mañ ex och ilc'olal, yujto a in ton tic e Diosal
in. A in svac' eyip, a in tzex in colo'. A in tzex in yamoch vaan yed' vip
svac'lab'ej d'a tojolal.
11 Masanil eb' schichon sc'ol d'ayex, q'uixvelal ol ajcan eb', emnaquilal ol
ajcan eb'. A eb' tz'ac'an yip yac'an oval eyed'oc, ol satcanel eb'.
12 Olto e say eb' ayoch ajc'olal d'ayex, palta mañxo ol ilchaj eb' eyuuj. A eb'
tz'ac'antaxon oval eyed'oc, ol canñej eb' icha junoc tas malajtaxoni.
13 Yujto a in Jehová in tic, e Diosal in. A in ix ex in quetz b'eyoc. A in ton ix val
d'ayex: Mañ ex xivoc, ol in och eyed'oc, xin chi.
14 Ex israel yiñtilal Jacob, vach'chom quenñej e b'isul, malaj eyip, palta mañ
ex xivoc, ol in och eyed'oc. A in ton e Diosal in A inxoñej Ochi, e
Columal in.
15 Ol ex vac'och icha junoc q'uen ic'umel sat trigo ac'to te ay ye. Ol laj e mac'poj
lum nivac vitz, pococ ol ajcan lum eyuuj. A lum tzalquixtac, choc' ol
eyutejcan lum icha smatz'il ixim trigo.
16 Ol e tzipq'ue lum d'a cal ic', axo ic' chi' ol ic'anb'at luum. Ol saclemcanb'at
luum yuj chacxuxum ic'. Yuj chi', ol ex tzalaj d'ayin Jehová in tic. Ol
eyic'chaañ e b'a vuuj, a in ton e Diosal in A inxoñej Ochi.
17 A eb' anima meb'a' malaj tas ay d'ay, say a a' eb', max chaxlaj a' yuj eb'. Van
scham eb' yuj taquiñtial. Palta a inxo Jehová in tic, ol in colvaj d'a eb',
mañ ol vactejcan eb' a in e Diosal in a ex israel ex tic.
18 A d'a lum jolomtac vitz taquiñ sat, ol laj vac'q'ueul a nivac a' sb'eyi, axo
d'a snañaltac lum ac'lic, ol laj q'ueul sjaj a' cotac a'. A lum taquiñ sat,
sitz'atac ol ajcan luum. Axo d'a lum taquiñ luum, ol laj q'ueul a' cotac
a' sb'eyi.
19 A d'a lum taquiñ lum chi' ol vavej te' c'ute', te' acacia, te' arrayán yed' te'
olivo. A d'a lum taquiñ sat chi' ol vac' q'uib' te' c'ub'taj, te' taj yed' te'
tzicap,
20 yic vach' syil masanil anima, snachajpaxel yuj eb' to a in ton Jehová in ix
in b'o juntzañ tic yed' in poder, a in e Diosal in, A inxoñej Ochi, a in ix
in b'o'o.

Malaj tas syal yuj juntzañ comon dios

21 A Jehová sReyal eb' yiñtilal Jacob, a tz'alan icha tic: Cotañec ex comon dios,
ch'oxec e jelanil, ch'oxec tas tz'aj e colan e b'a.
22 Cotañec, ul alec d'ayoñ tastac toto ol ujoc. Alec d'ayoñ tas syalelc'och tastac
ujinacxo, ol co cha cab'i, yic vach' ol quila' tas ol aj slajvielc'ochi.
23 Tato yel dios ex, alec d'ayoñ tas toto ol ujoc chi', yic scojtaquejeli to dios ex.
Ch'oxec val quila' tas syal eyuuj chi', taxoñej vach', ma chuc, yic sat co
c'ool quilani, yic tzoñ xivq'uei.
24 Palta a ex val tic, b'alaj malaj jab'oc eyelc'ochi, malaj tas syal eyuuj. A eb'
syaq'uem sb'a d'ayex, paticab'ilel eb'.
25 Ol vac' checlaj jun mach d'a norte, ol vavtejcot d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ol
yalan sb'a d'ayin. A' ol tec'anem eb' yajal, icha stec'ji lum soc'om yuj
viñ tz'acum luum, icha chi' ol aj eb'.
26 ¿Tom ay junoc ex ix eyalel yab'ixal jun tic d'a yictax yichb'anil, yic scab' a
oñ tic? ¿Tom ay junoc ex ayocto ix eyalancani, yic vach' scala' to yel
tzeyala'? Malaj junoc ex comon dios ex tic ix eyal tas ol ujoc chi', malaj
anima ix ab'an eyalani.
27 Atax d'a yichb'anil, a in Jehová in tic ix val jun ab'ix tic d'a Sion. A in ix
in checb'at jun in checab' d'a Jerusalén yic b'at yal vach' ab'ix, to ol
meltzajxoc eb' anima d'a schoñab' chi'.

28 Tzin maclej vila', tocval ay junoc comon dios sjavi, malaj junoc eb' syal
yac'an in razón, malaj junoc syal spacan tas tzin c'anb'ej.
29 Malaj junoc eb' ay yelc'och jab'oc, malaj tas syal sb'oan eb', yuj chi' junelr̃ej
malaj jab'oc yopisio juntzar̃ yechel b'ob'il chi', xchi Dios.

42

A jun schecab' Jehová

1 Syalanxi Jehová icha tic:
A jun tic in checab', ayin och yed'oc, a in in sic'naqueli, tzin tzalaj val yed'oc.
Ol vac'och Vespíritu d'ay, yic sch'olb'itej masanil nivac chor̃ab' d'a
stojolal.
2 Mar̃ ol avajoc, mar̃ ol ab'chaj yel yav d'a yoltac calle.
3 Ay eb' te ilb'aj c'ool, icha te' aj scar̃chaji, ma ichoc sc'apaquil candil van
stupi. Palta ol colvaj in checab' chi' d'a eb', mar̃ ol svach' ixtej eb', tojol
ol yutoc sch'olb'itan tas yaj eb'.
4 Mar̃ ol el yip, mar̃ ol chab'ax sc'ool. Ol ch'olb'itaj masanil anima d'a stojolal
yuuj d'a sat lum tic. A juntzar̃ chor̃ab' d'a stitac a' mar, ol smaclej yab'
c'ayb'ub'al eb' ol yac'a', xchi Jehová.
5 A Jehová Dios b'oannac satchaar̃, yac'annacb'at jer̃an. A' ix b'oan lum
luum yed' masanil tastac sq'uib' d'a sat luum. A tz'ac'an co q'uinal,
syac'anpax quic'. Syalan d'a jun schecab' chi' icha tic:
6 A in Jehová in tic, ix ach vavtej yic tza ch'olb'itej masanil anima d'a sat luum
tic d'a stojolal. Ol in och ed'oc. A ach ol ach vac'lab'ej yuj jun in trato
ol in b'o yed' eb' anima smasanil. Ol ach vac'och colvajvumal d'a eb'
ch'oc nacional.
7 Ol a jac sat eb' max uji yilani, ol a colanelta eb' ayoch d'a preso, aton eb'
aycanb'at d'a cal q'uic'alq'uinal.
8 A in ton Jehová in, aton in b'i tic, mar̃ ol in cha aljoc vach' lolonel d'a junocxo
mach yuj tas in b'onac, mar̃ ol in cha ic'jocchaar̃ yechel comon dios in
q'uexuloc.
9 Ilecnab' tas ix aj yelc'och masanil tas valnaccani. Axo ticnaic, ay juntzar̃xo
tas ac'to ol val d'ayex. Ayocto svalancan d'ayex yacb'an manto ujoc,
xchi Dios.

B'it yic aloj vach' lolonel d'a Dios

10 B'itejec junoc ac' b'it d'a Jehová e masanil ex ayex b'aj slajvic'och lum luum
tic, ex tzex ec' d'a yib'ar̃ a' mar, noc' noc' ay d'a a' yed' ex pax cajan ex
d'a stitac a' mar chi', b'itanar̃ec d'a Dios.
11 Tzalajocab' eb' yir̃tilal Cedar cajan d'a scampamento d'a tz'inan luum. A
eb' aj chor̃ab' Sela, b'itanocab' eb' d'a tzalajc'olal, q'ueocab' sjaj eb'
sb'itan d'a lum jolomtac vitz.
12 A eb' ay d'a stitac a' mar, yalocab' vach' lolonel eb' d'a Jehová.
13 Ol elta Jehová icha junoc ac'um oval, ol yac'an oval yed' val yoval sc'ool
icha junoc soldado. Ol el yav yac'an oval, ol ac'joc ganar eb' ajc'ol chi'
yuuj.
14 A Jehová tz'alan icha tic: Najtil numanr̃ej vaji, malaj tas svala'. Axo ticnaic,
ol el vav icha junoc ix ix van yaj yune', sc'acvi ix, sic'sic'an ix.
15 Ol laj in satel lum vitz yed' lum tzalquixtac. Ol vac'an tacjoquel masanil
tas yaax d'a sat lum tic. Ol vac'an tup a' nivac a' sb'eyi. Ol ochcan lum
taquir̃ lumal, ol laj tupcan a' scan d'a yed'tal.

16 A eb' max ujilaj yilani, ol vic'b'at eb' d'a juntzañ b'e mañ yojtacoc. A q'uic'alq'uinal, ol vac' meltzajoch saquilq'uinalil d'a eb'. Axo pac'quiltac, pañanxo ol vutejcani. Aton juntzañ tic ol vac'ñejelc'ochi.
17 A eb' tz'ac'anoch comon dios yipoc sc'ool yed' eb' tz'alan d'a juntzañ yechel icha tic: Co diosal ex, xchi eb', a eb' chi' q'uixvelal ol laj paxcan eb'.

A spitalil eb' israel

18 Ex max eyab'i, ab'ec. Ex max uji eyilani, ilec ticnaic.
19 Malaj mach junelñej max ilan icha in checab' sic'b'ilel vuuj, malaj mach junelñej max chaan yab' icha yalumalel in lolonel checb'il vuuj.
20 Ex israel, te ayñej tas sch'oxji eyila', palta max eyac'och d'a e c'ool eyilani. Syal eyab'ani, palta max e cha eyab'i, xchi Jehová.
21 Ix snib'ej sc'ol Jehová sch'oxanel stojolal, yuj chi' ix yac' sc'ayb'ub'al te vach' d'a schoñab'.
22 Palta yuj spitalil jun choñab' tic ix elc'ajb'at tastac ay d'ay yuj eb' ajc'ool. Ix ic'jib'at eb' d'a ch'oc nacional, ix ac'chajem eb' d'a yol jul, ix och pax eb' d'a preso. Ix ixtaj eb', mañxa mach ix colan eb'. Ix elc'ajb'at eb', mañxa mach ix ic'anec' eb' d'a eb' ix elc'anb'at chi'.
23 Palta ¿mach ex b'ecan e c'ol e maclan eyab' tas ol val tic? ¿Mach ex b'ecan e c'ol e chaanñej eyab'i? Ab'ec tas ol val tic:
24 ¿Mach ix chaan ac'joc ganar eb' israel yiñtilal Jacob, ayic ix elc'ajb'at tastac ay d'a eb'? ¿Tom mañoc Jehová? Atoni, yujto ix och smul eb' d'ay. Maj yal sc'ol eb' ix sb'eyb'alej sb'eyb'al, maj sc'anab'ajej pax sc'ayb'ub'al Jehová chi' eb'.
25 Yuj val chi' jun, ix cot yoval Jehová d'a eb', ix ac'jioch syaelal eb'. Ix javi jun oval icha sq'ue ñilñon te' c'ac' d'a yib'añ eb', palta mañ yujoc chi' ix sna sb'a eb'.

43

Añej Jehová Colvajum

1 Axo ticnaic ex israel, yiñtilal Jacob, ab'ec. A Jehová b'ojinac ex, a' tz'alan icha tic: Mañ ex xivoc, in colnac ex, ix ex vavtej val d'a e b'i, yujto vic ex.
2 Ayic ol ex ec' d'a yol a a', ayinec' eyed'oc. Ayic ol ex ec' d'a a' nivac a', mañ ol e jic' a'. Ayic ol ex ec' d'a scal te' c'ac', mañ ol ex tz'ab'atoc.
3 A in Jehová in, e Diosal in, e Columal vaji. A inxoñej Ochi, a in vac'lab'ejnac Egipto, Etiopía yed' Seba e tojoloc.
4 A eb' anima d'a juntzañxo nación svac'cham e q'uexuloc, yic vach' tzex colchajcani, yujto te vach' ex vilani, te nivan eyelc'och d'ayin, tzex in xajanejpaxi.
5 Mañ ex xivoc, ayinec' eyed'oc. Ol in molb'ejcot eb' eyetchoñab' d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'em c'u, junxoñej ol ex ajoc.
6 Ol val d'a juntzañ choñab' ay d'a stojolal norte icha tic: Chaec meltzaj eb', xin chama. Ol valpax d'a juntzañ choñab' ay d'a sur: Mañ eyamoch vaan eb'. Iq'ueccot eb' vuninal yed' eb' visil aycanb'at d'a najat chi', b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic,
7 aton eb' ayoch in b'i d'ay. A in in b'onac eb', yic tzin yic'anchaañ eb', xin chama.
8 Iq'ueccot eb' in choñab' d'a tic. Ay yol sat eb', palta max yil-laj eb', ay schiquin eb', palta max yab'laj eb'.
9 Molb'ejec e b'a ex nivac choñab', junñej tzex aj ex choñab'. ¿Mach e diosal aljinac tas van yuji tic? ¿Mach eb' ayocto yalannaccan yuj

tastac ujinacxo? Yic'ocab'cot stestigo eb' tato yel yalnac eb', yic vach' tz'ojtacajeli to yel tas yalnac eb' chi', xchi Jehová.

10 A Jehová tz'alanxi icha tic: A ex israel ex tic, in testigo ex, in checab' ex, sic'b'il ex el vuuj, yic vach' tzin eyojtaquejeli, tzin eyac'anoch yipoc e c'ool. Nachajocab'paxel eyuuj to A inñej Dios in. Malaj junocxo dios ec'nacxo, ma toto ol javoc.

11 A inñej Jehová in, malaj junoc mach syal scolvaji.

12 A in valnac to ol ex in colo', in testigo eyaji to ix elc'och jun chi'. Mañoc junoc comon dios aljinac.

13 D'a junelñej toxonton Dios in. Malaj junoc mach syal scolanel sb'a d'a yol in c'ab', malaj mach syal stenanec' tas tzin c'ulej, xchi Dios.

14 A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, Axoñej Ochi, jun ix oñ ac'anel libre, a' tz'alan icha tic: Ol in checb'at eb' soldado yac' oval d'a Babilonia yic ol ex in colani. Ol b'at eb' caldeo chi' elelal d'a yol juntzañ barco syic'chaañ sb'a eb' yed'oc.[43.14]

15 Ex israel, a in Jehová in in b'onac ex. E Diosal in, A inxoñej Ochi, e reyal in paxi, xchi Jehová.

16 A Jehová jacannac jun b'e d'a yol a' mar, aton jun b'e ec'nac d'a snañal a'.

17 Yac'annac elta jun nivan ñilañ eb' soldado yed'nac scarruaje yed' noc' chej, palta satnaquel eb' yuuj. Satnaquel eb' smasanil, mañxalaj eb' cannac. Satnaquem eb' icha stup sc'ac'al candil.

18 A ticnaic syal Jehová d'a schoñab' icha tic: Mañxo e nacot tas ec'nacb'ati, mañxo e nacot tas ujinacxo.

19 Palta ay tas toto ol in c'ulej, ol eyila' to ol ujoc juntzañ chi' ticnaic. Ay val jun b'e ol in jac d'a taquiñ luum, ol q'ueul a nivac a' b'aj taquiñtaxon sat.

20 Ol in yic'chaañ noc' caltacte'al noc', noc' oques yed' noc' avestruz, yujto ol vac' q'ueul a a' d'a lum taquiñ lum chi'. Ol laj b'ey a' b'aj taquiñtaxon sat yic tzeyuc' a' ex in choñab' ex sic'b'il ex el vuuj tic.

21 B'ob'il ex vuuj, yic tzeyal vach' lolonel d'ayin.

22 Palta ex israel, yiñtilal Jacob, majxo eyavtej in b'i, a tas ix e c'ulej, to ix ex tzactzaj ved'oc.

23 Majxo eyac' noc' calnel silab'il d'ayin, mañxa velc'och d'ayex yed' e silab' chi'. Maj in c'anñej ofrenda d'ayex, maj ex vac' pural eyac'an incienso d'ayin.

24 Maj e manlaj te te' sumumi sjab' yic tzeyac' ofrendail d'ayin. Maj eyac' tzalajb'oc in c'ool yed' xepual noc' noc' ix eyac' silab'il. Palta añej val chucal tze c'ulej, in tzactzaj val yuuj. Tze tzuntzejcot voval yuj jantac chucal tze c'ulej chi'.

25 Palta a in tic, yuj val snivanil velc'ochi, yuj chi' tzin sucsat e chucal chi', mañxa b'aq'uiñ ol in nacot e mul chi'.

26 Tato ay val tas tze na' d'a vib'añ jun, co b'oec yaj ticnaic. Aleccoti, ol checlajoc tato malaj e mul.

27 A jun viñ e b'ab'el mam icham, ochnac smul viñ. Axo eb' e c'ayb'umal, meltzajnacoch eb' ajc'olal d'ayin.

28 Yuj chi', ol vac' q'uixvelal eb' yajalil e templo a ex choñab' Israel ex tic. Ex yiñtilal Jacob, ol ex vactejcani yic tzex satjieli yed' eyixtaji, xchi Jehová.

43.14 **43:14** A eb' caldeo, aton eb' anima cajan d'a Babilonia d'a peca'. Te nivac yajoch yopisio eb', yuj chi' yajal yaj eb' d'a Babilonia chi'.

44

Aṅej Jehová Dios

1 Syalan Jehová icha tic:
Ex israel, yiṅtilal Jacob, maclejec eyab' tas svala', yujto in checab' ex, sic'b'il
ex el vuuj.
2 A in Jehová in tic ix ex in b'o'o ayic manto ex alji, a in tzin colvaj eyed'oc.
Maṅ ex xiv ex aj Jesurún,44.2 ex yiṅtilal Jacob, in checab' ex, sic'b'il ex
el vuuj.
3 Yujto ol vaq'uel yoc a a' d'a taquiṅ luum, ol b'ey a' d'a lum taquiṅ sat. Ol
vac'och Vespíritu d'a eb' eyiṅtilal, ol vac'an in vach'c'olal d'a eb'.
4 Icha val sq'uib' aṅ aṅc'ultac ayoch yalil, icha chi' ol aj sq'uib' eb'. Icha sq'uib'
te' b'acmam d'a stitac a a' sb'eyi, icha chi' ol aj eb'.
5 A d'a scal eb', ay mach ol alan icha tic: A in tic, yic in Jehová, xchama. Ay
pax mach ol alan icha tic: Yiṅtilal in Jacob, xchama. Ay pax mach ol
tz'ib'anoch d'a sc'ab' icha tic: Yic in val Jehová, xchama. Ol yac'anoch
Israel sjolomoc sb'i, xchi Jehová.
6 A Jehová Rey, Scolumal Israel, Yajal d'a Smasanil, a' tz'alan icha tic: A in ton
b'ab'el vaj d'a smasanil, slajvub' in paxi. A inṅej Dios in, malaj junocxo.
7 ¿Mach val junoc lajan ved'oc? Tato ay, lolonocab'i, yalocab' d'ayin tas yaji.
¿Tocval ay junocxo mach ayocto yalannaccani tastac ujinac yed' tas toto
ol ujoc? Tato ay, yalocab'i tas toto ol ujoc chi'.
8 Maṅ ex xivoc, tec'an tzeyutej e b'a. A ex tic in testigo ex to valnac juntzaṅ tic
d'a pecataxo. ¿Tocval ay junocxo dios ma junocxo colvajvum? A inṅej
toni, malaj junocxo vojtac, xchi Jehová.

A yoval sc'ol Jehová d'a comon dios

9 A val eb' sb'oan yechel juntzaṅ comon dios, malaj jab'oc yelc'och eb'.
Malaj pax jab'oc yelc'och juntzaṅ yechel comon dios xajanej eb' chi'. A
eb' tz'och ejmelal d'a juntzaṅ comon dios chi', max ujilaj yilan eb', malaj
spensar eb'. Yuj chi' q'uixvelal ol ajcan eb' yuuj. 10 A eb' sb'oan junoc yechel
comon dios yed' q'uen q'ueen, tz'och eb' ejmelal d'ay, dios yalan eb', palta
nab'aṅej syixtej sb'a eb'. 11 Masanil eb' tz'och ejmelal d'a juntzaṅ yechel chi',
ol q'uixvoccan eb', yujto a eb' sb'oan juntzaṅ yechel chi', animaṅej eb'. Tato
smolb'ej sb'a eb' smasanil d'a vichaṅ yic tzin ch'olb'itan eb', ol q'uixvoc val
eb', ol xivcanq'ue eb'.
12 Ilecnab'i, a viṅ b'oum q'ueen, syic'cot q'uen syamc'ab' viṅ, axo yic toxo
ix chacxil q'uen q'ueen chi' d'a cal c'ac', stenan q'uen viṅ yed' q'uen martillo
yic stojolb'ioch yechel chi'. Yed' val yip sc'ab' viṅ stenani. Palta tato malaj tas
sva viṅ, tz'och svejel viṅ, stacjipax sti' viṅ, tz'el yip viṅ.
13 Ilecnab'pax junoc viṅ ṅicum te' sb'oan junoc yechel: Syechtej te' viṅ yed'
junoc echlab', syac'anoch yechel te' viṅ yed' te' slápiz yed' jun tz'ac'anoch
yechel, setan setan tz'aji. Syamanoch viṅ smunlaj yed' q'uen tz'ucub'.
Icha chi' tz'aj sb'oan jun yechel chi' viṅ, icha anima vach' yilji, icha chi'
tz'ajelc'ochi. Slajvi chi' syac'anoch viṅ d'a yol spat.
14 A junoc viṅ ṅicum te' chi', sb'at viṅ sch'ac te' c'ute', ma te' tzicap, ma te' ji,
aton te' sq'uib' d'a caltac te'. Mato jun, syavej junoc te' taj viṅ, axo ṅab' tz'ic'an
sq'uib' te'. Nivan tz'aj te' yic vach' sb'o comon dios chi' d'a te'. 15 Aton d'a te'
tz'elta te' sc'atzitz viṅ, syac'anoch sc'ac' viṅ yed' te' b'aj sc'axni. Sb'oanpax
svael viṅ yed' te' c'ac' chi'. Axo yed' jab'ocxo te', sb'o junoc yechel sdiosal viṅ,
tz'och ijan viṅ yoch ejmelal d'ay.

44.2 **44:2** A Jesurún syalelc'ochi "Jun tojol". A jun b'i tic tz'alji pax d'a Israel, icha d'a jun versículo tic.

16 Aton yed' te' c'atzitz chi' syac'och sc'ac' viñ, sb'olan schib'ej viñ, sva viñ,
sb'ud'ji val viñ sic'lab'il yuj sb'olb'il chib'ej chi'. Sc'axni viñ d'a te', syalan viñ
icha tic: Te vach' in aj in q'uixnaj d'a ti c'ac' tic, xchi viñ. 17 Axo yed' jab'ocxo
te' scan chi', sb'oanpax junoc yechel scomon diosal viñ, tz'och ijan viñ yem
ñojan ejmelal d'ay. Stevioch viñ d'ay icha tic: Col in, yujto in diosal ach, xchi
viñ d'a te'.
18 A val juntzañ anima chi', malaj spensar eb', max nachaj jab'oc yuj eb'.
Macan sat eb', max uji yilan eb', macan spensar eb', max nachaj yuj eb'.
19 Mañ chamoc snaan eb', max nachaj jab'oc yuj eb', max yal eb' icha tic: A d'a
nañalxo te te' tic ix vac'och in c'ac', ix vac'an c'anb'oc in pan, ix in b'olpax in
chib'ej d'a stzac'aq'uil te', ix in va'i. Mañ smojoc tzin b'o junoc yechel comon
dios yajb'entac yed' jab'ocxo te' tic. Mañ smojoc tzin och ejmelal d'a jun te'
yib' te' tic, mañ xchioc jab'oc eb'. 20 A eb' icha chi' sc'ulej, ichato a q'uen
tic'aq'uil taañ slo eb'. Juvinaquel spensar eb', satnac eb', mañ ol yal scolan
sb'a eb'. Mañ naanoc yalan eb' icha tic: A tas b'ob'il yuj in c'ab' tic, nab'a esñej,
mañ xchioc eb'.

A Jehová tz'ac'an nivanc'olal Israel

21 Ex israel, yiñtilal Jacob, naeccoti to in checab' ex, a in in b'onac ex yic tzex
och in checab'oc, mocab' in b'at satc'olal eyuuj.
22 A in ix in satel e paltail icha satem yal ac'val. Ix in satel e mul icha val tz'aj
satem asun. Cotañecxi d'ayin, yujto ix ex in colo', xchi Jehová.
23 A satchañ, elocab' yav sb'itan d'a tzalajc'olal yuj tas ix sc'ulej Jehová. A
nivac jul d'a sat luum tic, avajocab'i. A lum nivac vitz yed' lum tza-
lquixtac, b'itanocab' luum d'a tzalajc'olal yujto ix sch'ox stziquiquial
Jehová ayic ix scolan eb' israel yiñtilal Jacob.
24 A Jehová co Columal tz'alan icha tic: A in ton Jehová in, ix ex in b'o'o ayic
manto ex alji, a in in b'onac masanil tastac. A in in jeñb'ejnacb'at
satchaañ, vac'annacpaxcan em lum luum tic d'a yed'tal, ¿tom ay
junocxo mach colvajnac ved'oc?
25 A in tzin tenec' tas syal eb' ajchum, tzin juanpaxb'at spensar eb' naumel
lolonel. Svac'an somchajel spensar eb' aj pensar, squistalaxcan eb'
vuuj.
26 Palta a in svaq'uelc'och tas syal eb' in checab', yic vach' tz'ajelc'och tas syal
eb' chi'. A in svala' to a Jerusalén ol cajnajxoc, axo juntzañ choñab' d'a
yol yic Judá, ol b'ochajxoc d'a yed'tal b'aj juvinaquel chi'.
27 A in syal valan d'a a' mar to stup a'. Masanil yoctac a' tz'eli, svac' tupoc.
28 A in sval d'a viñaj Ciro icha tic: Ach Ciro, a ach ayach och yilumaloc in
choñab'. A ach ol a b'o masanil tas tzin nib'ej. Ol alan d'a Jerusalén:
Ol ach b'ochajxiq'ueoc, ol ac'chajxiem yich templo, xa chi, xin chi d'a
viñ, xchi Jehová.

45

A yopisio viñaj Ciro yuj Jehová

1 A Jehová ix sic'anoch viñaj Ciro reyal. A ol cuchb'an viñ yic ol yac'an ganar
juntzañ nivac nación viñ, ol yic'anec' yopisio juntzañ eb' viñ sreyal nación
chi' viñ. A Jehová chi' ol ac'an jacchaj spuertail juntzañ nivac choñab' d'a
viñaj Ciro chi', malaj junoc mach ol yal smacani. Yuj chi' syalan Jehová icha
tic:
2 A in val ol in b'ab'laj d'a ichañ, ol vac' pañanb'oc lum luum chaañ. Ol in
mac'poj juntzañ puerta nab'a bronce, ol in b'ijchitanb'at q'uen hierro
ayoch yijchuloc.

3 A juntzaň b'eyumal c'ub'aneli yed' tas elc'altac yaji, ol vac' d'ayach, yic vach' tzojtaquejeli to a in ton Jehová in, sDiosal in Israel, ix ach vavtej d'a a b'i.
4 Yuj val to tzin xajanej eb' yiňtilal viň in checab' aj Jacob, aton choňab' Israel sic'b'ilel vuuj, yuj chi' tzach vavtej yic tzach b'inaji vach'chom maň in ojtacoc.
5 A inňej Jehová in, malaj junocxo. Malaj junocxo Dios. A inňej toni. Vach'chom maň in ojtacoc, palta a in ol vac' ip
6 yic vach' syojtaquejel masanil anima ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u, masanto b'aj tz'em c'u to A inňej Jehová in, malaj junocxo.
7 A in in b'onac saquilq'uinal yed' q'uic'alq'uinal. A in svac' junc'olal, svac'anpax yaelal. A in ton Jehová in tzin c'ulej juntzaň tic.

Te ec'b'alxo spoder Dios

8 A in ol vac'cot tojolal d'a satchaaň, icha yem yal ac'val, icha yem ňab' d'a cal asun, ol schaan lum luum tic yemuli. Checlajocab' colnab'il icha sat te avb'en te', ayocab' tojolal icha tz'aj spojel te' xumac. A in ol vac' ujoc jun tic, xchi Jehová.
9 A mach syac' oval yed' mach b'ojinac, lajan val icha lum tz'acb'il lum c'un spoji. Tocval syal lum tz'acb'il lum chi' d'a mach stz'acani ¿Tas tza c'ulej? A ach tic, maň ojtacoc a munlaji, maň xchioc luum.
10 Aňejtona', tom smoj syal eb' uninab'il d'a smam snun icha tic: ¿Tas yuj icha tic cajcan eyuuj? tom xchi eb'.
11 A Jehová co Diosal a oň israel oň tic, Axoňej Ochi, a b'ojinac oň, a tz'alan icha tic: ¿Tom ay eyalan eyic e c'anb'an d'ayin yuj tas tzin c'ulej eyed'oc? ¿Tom a ex ol eyal tas ol in c'ulej?
12 A in in b'onac lum luum tic yed' masanil mach cajan d'ay. A in in jeňb'ejnacb'at satchaaň yed' in poder, valannac to scheclaj masanil q'uen c'anal.
13 D'a stojolal ol vutej ayic ol vac'anoch viňaj Ciro d'a yopisio. A in ol in b'ob'at b'e d'a yichaň viň yic ol yac' ganar viň. A viň ol b'oanxiq'ue in choňab' Jerusalén. Axo eb' in choňab' ic'b'ilb'at d'a ch'oc nacional, ol ac'joquel eb' d'a libre yuj viň d'a nab'aňej. Malaj stojol ol sc'an viň d'a eb', malaj spac ol ac'chaj d'a viň, a in Jehová Yajal in d'a Smasanil svalcan jun tic, xchi Jehová.
14 Syalanxi Jehová d'a eb' israel icha tic: A tastac ay d'a eb' aj Egipto yed' d'a eb' aj Etiopía, eyic ol ajcanoc. A eb' aj Sabá chaaň steel, ol yac'och sb'a eb' d'a yol e c'ab'. Ol ochcan eb' e checab'oc. Ayoch q'uen cadena d'a eb' ol och tzac'an eb' eyuuj, ol em cuman eb' d'a eyichaň, ol yalan eb' icha tic: Val yel junňej ton val Dios, malaj junocxo. Aton jun Dios chi' ayec' eyed'oc, xcham eb', xchi Jehová.
15 Yelton val Dios ach, max ach quilochlaj, palta co Columal aj a oň israel oň tic.
16 Masanil eb' sb'oan yechel comon dios, q'uixvelal ol aj eb', ol b'atcan eb'.
17 A oňxo pax israel oň tic jun, a ach ol oň a col d'a junelňej. Malaj b'aq'uiň emnaquilal, ma q'uixvelal ol oň ajcanoc.
18 Mamin Jehová, a ach a b'onac satchaaň, a ach a b'onaccanem lum luum tic d'a yed'tal. Maj a b'olaj lum yic malaj tas ay d'a sat, palta a b'onac luum yic scajchaji. A ach tzal icha tic: A inňej Jehová in, malaj junocxo.
19 A in tic, maň elc'altacoc tzin loloni, maňoc pax d'a q'uic'alq'uinal d'a yoltac lum luum. Malaj tas valnac d'a eb' yiňtilal Jacob icha tic: Maň in e

comon sayejeq'ui, maṅ xin chioc d'a eb'. A in Jehová in tic, aṅej tas yel yed' tas tojol svala', xa chi.

A Jehová yed' juntzaṅ comon dios

20 Syalan Jehová icha tic: Masanil ex ayextoec' d'a junjun nación, molb'ejec e b'a, cotaṅec. Malaj jab'oc e pensar, a te te' tzeyac'och e diosaloc, tze b'achan b'eyec'oc, tzex och ejmelal d'a jun dios max yal scolvaji.
21 Lolonaṅec, alec tastac tze na chi' d'ayin, al-lajec eyab' junjun ex. ¿Mach aljinaccan juntzaṅ tic yictax yichb'anil? ¿Mach aljinaccan d'a peca'? ¿Tom maṅoc in Jehová in valnaccan juntzaṅ tic jun? Malaj junocxo Dios. A inṅej toni. A inṅej ton svaq'uelc'och tas svala', Colvajvum in paxi.
22 Jantac ex cajan ex b'aj slajvic'och lum luum tic, ojtaquejec in eli, ol ex in colo', yujto A inṅej Dios in, malaj junocxo.
23 A in val svac' in ti' to yel tas svala', maṅ ol in q'uex tas sval tic. Ol em cuman masanil anima d'a vichaṅ, ol in yojtacanel eb'.
24 Ol yalan eb' smasanil d'ayin icha tic: A achṅejton Jehová tojol ach, ay a poder, xcham eb'. Axo masanil eb' ajc'ol yajoch d'ayin, ol q'uixvoccan eb'.
25 Vuujṅej ol colchaj masanil eb' yiṅtilal Israel, ol yac'an tzalajb'oc sc'ol eb', xchi Jehová.

46

1 A sdiosal eb' aj Babilonia scuch Bel, q'uixvelal ix ajcani, axo sdiosal eb' aj Nebo, maṅxalaj yelc'ochi. A juntzaṅ comon dios chi', ix tzec'jioch d'a yib'aṅ yicatz noc' b'uru al yaji, c'unb'inac noc'.
2 A juntzaṅ comon dios chi', maṅxa jab'oc yopisio, maj yal scolan sb'a, ix ic'chajb'at d'a ch'oc nacional.
3 Ix yalan Jehová icha tic: Maclejec eyab' tas sval ex yiṅtilal Jacob, jantac exto cannac ex d'a Israel tic, cuchb'ilexṅej vuuj ayic manto ex alji. Ix ex in chelb'eyec'oc.
4 Ichaṅej chi' ol in c'ulej eyed'oc, ayic ol ex och icham animail, sacxo xil e jolom, ayinṅej och eyed'oc. A in in b'onac ex, ol ex in taṅvejṅej. Ol in ochṅej eyed'oc, ol ex in colṅej.
5 ¿Mach junoc syal in e lajb'an yed'oc? ¿Mach junoc lajan ved'oc e naani?
6 Ay eb' syic'q'ueta q'uen oro d'a yol yed'tal, syechtan q'uen plata d'a yol echlab', syac'an q'uen eb' d'a junoc viṅ jelan sb'oani yic sb'o junoc sdiosal eb' d'a q'ueen. Axo sb'oelc'ochi, tz'och eb' ejmelal d'ay, syalan sb'a eb' d'ay.
7 Syac'anq'ue eb' d'a sjolom sjeṅjab', syic'anb'at eb'. Syac'anq'ue eb' d'a sat junoc smexa. Scanxoṅej chec'an ta', maxtzac ib'xi. Vach'chom jantac yavajoch eb' ay yic chi' d'ay, palta max tac'vi, max colji eb' yuuj d'a syaelal.
8 Naeccot jun tic ex anima pit, scham val e naancoti yic max b'at satc'olal eyuuj tastac in c'ulejnac.
9 Naeccot tas ujinac d'a pecataxo to A inṅej Dios in, malaj junocxo, malaj junocxo dios lajan ved'oc.
10 A in valnaccan d'a yictax yichb'anil tas ol ujoc d'a slajvub'. Ayocto valannaccani tastac toto ol ujoc. Masanil tas nab'il vuuj ol in c'ulejṅej.
11 Ol vavtejcot jun vinac d'a najat b'aj sjavi c'u, ol ja jucnaj icha junoc noc' ch'acb'a. A tas nab'il vuuj, a chi' ol vac' sc'ulej. Icha vutejnac valani, icha chi' ol ujoc.

12 Ex anima pit, mach ex najat eyajcanel d'a tojolal, ab'ec tas ol vala'.
13 A colnab'il svac'a' toxo val tz'elc'och vuuj, maňxo ol ec' tiempo in colan
choňab' Sion, ol b'inajxoc Israel tic vuuj, xchi Jehová.

47

Ac'b'il ganar Babilonia

1 Icha tic yalan Jehová yuj Babilonia:
Emaňcot d'a a despacho ach Babilonia, emaň c'ojan d'a cal pococ. A d'a peca'
lajan ach icha junoc ix cob'es mantalaj vinac syic'a'. Axo ticnaic maňxo
ol alchajoc to yune' cob'es ya ilab'il ach. A ticnaic checab' achxo.
2 Ochaň d'a q'uen cha', jax ixim trigo, iq'uel smusil a sat, toc'q'ue a c'apac d'a
a xub' yic tzach c'axpaj d'a yol a a'.
3 Iljocab' a nivanil b'eranel chi', ilchajocab' a nivanil q'uixvelal yilji. A jun chi'
ol vac' spacoc d'ayach, malaj junoc mach ed'nac b'aj ol oc' in c'ool, xchi
Jehová.
4 A co Columal a oň israel oň tic, co Diosal Axoňej Ochi, Jehová Yajal d'a
Smasanil, a tz'alan icha tic:
5 Ex caldeo, emaňec c'ojan d'a cuseltaquil d'a cal q'uic'alq'uinal. Maňxa
b'aq'uiň ol ex b'inaj yajalil d'a juntzaňxo nivac nación.
6 Ayic aycot voval d'a in choňab', ix vactejcan eb', ichato maň in choňab'oc
eb'. Ix vac'och eb' d'a q'uixvelal, ix vac'ancanoch eb' d'a yol e c'ab', maj
oc' e c'ol d'a eb'. Ipan eb' ichamtac animaxo ya ix eyutej.
7 Ix eyalanpax icha tic: A oň tic yajal oň d'a masanil tiempo, xe chi. Malaj
jab'oc tas ix e na' tas ol ex ajelc'ochoc.
8 Yuj chi' ach choňab' Babilonia, ab' val tas ol vala': Lajan ach icha syutej
sb'oan sb'a junoc ix ajmul ix. Te junc'olalxo ajeq'ui, tza naan d'a a
pensar to malaj junocxo mach lajan icha ach tic. Tza naani to malaj
b'aq'uiň ol ach can icha junoc ix ix chamnac yetb'eyum, malaj b'aq'uiň
pax ol ach can maň uninal a naani.
9 Vach'chom jantac eb' ajchum yed' eb' ajb'aal, palta maňxo ol ach coljoc yuj
eb' ayic ol ja lemnaj cha macaň chi' d'a ib'aň, aton junixtaquil yed' maň
uninal. Junňej c'ual ol javoc lemnaj juntzaň chi' d'ayach.
10 A a naani to vach'ňej ajec' d'a a chucal chi', malaj mach tz'ilan tas tza c'ulej.
A tas ojtac yed' a jelanil tzach ac'an musansatil. Tza naani to a achňej,
malaj junocxo.
11 Palta ol ja val jun yaelal d'a ib'aň, maňxo ol yal a yamanoch vaan yed' eb'
ajb'aal chi'. Ayic ol javoc jun yaelal chi', maňxo ol yal a cachani. Ol
javoc lemnaj d'a ib'aň ayic maň naanoc uuj.
12 B'eyb'alej ajchumal yed' ajb'aalil chi', aton juntzaň chi' a c'ayb'ejnac yictax
cob'es ach. Ol vila' tato olto och yopisio uuj, ol vila' tato olto xiv eb'
anima d'ayach yuuj.
13 Tzijtum eb' ac'um razón ix smolb'ej sb'a ed'oc, ix ach tzactzajc'och yed' eb'.
Javocab' eb' schuman yed' q'uen c'anal chi' ticnaic. Ayic syilan q'uen
c'anal chi' eb', snachajel yuj eb' yalani. A eb' tz'alan tas tzuji d'a junjun
uj, javocab' eb' ach scol ticnaic.
14 Palta lajan ol aj eb' icha yoc ixim trigo, a c'ac' ol ňusantz'a eb'. Maňxo ol yal
scolan sb'a eb' d'a cal c'ac' chi'. A jun c'ac' chi' te ov, maň lajanoc icha
junoc comon c'ac' scan stzac'aq'uil tzoň em c'ojan tzoň c'axni d'a sti'.
15 Icha chi' ol ajelc'och eb' a colvajum chi', aton eb' b'aj ix a c'anb'ejňej yictax
ach cotochi. Ol ach actajcan yuj eb' smasanil, junjun eb' ol b'atcan d'a
sb'eal satnaquil, maňxa junoc mach ol ach colanoc, xchi Jehová.

48

Syal Jehová yuj tas ol ujoc

1 A Jehová tz'alan icha tic:
Ab'ec val jun tic ex yiñtilal Jacob, ex tze cuch Israel, yiñtilal ex pax Judá. Tze
loc in b'i a in Jehová in tic, tzeyalani to tzex och ejmelal d'ayin e Diosal
in, palta mañ yeloc tzeyala', chab'satil tzex loloni.
2 Tzeyalani to aj choñab' ex d'a in choñab' vicñej yaji. Tzin eyac'anoch yipoc
e c'ool eyalani, a in ton Jehová e Diosal in Yajal in d'a Smasanil.
3 Ayocto valannaccan yuj tas ix uji tic. A in val ix vac' eyojtaquejeli.
Elañchamel ix laj elc'och tas valnaccan chi'.
4 Vojtac to te pit ex, max eyiq'uem e b'a, max ex q'uixvi jab'oc d'a vichañ.
5 Ayocto valannaccan d'ayex ayic manto uji juntzañ tic. Yuj chi' max yal
eyalan icha tic yuj juntzañ e comon dios nab'a te', ma q'ueen: A co
diosal tic ix naan jun tic, a ix ac'an elc'ochi, mañ xe chioc.
6 A ex tic eyab'nac masanil tas valnaccan chi'. Scham val e naan yuuj,
tzeyalaneli to yel valnac. Axo ticnaic ol vac' eyojtaquejel juntzañxo
tas c'ub'eltac yaji, juntzañ mañ eyojtacoc.
7 Aton tas to ato ticnaic svala', mañ valnacoc d'a peca', juntzañ tas to malaj
b'aj eyab'nac specal yalji masanto ticnaic. Yuj chi' mañ ol yal eyalani
to eyojtacxo.
8 Yel toni, a jun tic manta b'aj eyab'nac, manto eyojtacoc, añeja' manto
eyab'pax ticnaic. Yujto vojtactaxoni to max e c'anab'ajej, pit ex yictax
ex alji.
9 Palta ay in nivanc'olal d'ayex, yuj chi' ix in yamoch vaan yoval in c'ol d'a
eyib'añ yuj in b'inajnaquil. Maj ex in sateli yic mañ chucoc tz'aj in
b'inaji.
10 Naec to ix ex in sacb'itej, mañ ichoc tz'aj q'uen plata d'a cal c'ac', palta aton
yed' yaelal ix ex vac' proval.
11 Yuj vic'jichaañ, icha chi' ex vutej, yic mañ chucoc tz'aj yalchaj in b'i. A
aloj vach' lolonel smoj yalji d'ayin, max in cha alchaj d'a junocxo, xchi
Jehová.

A Jehová ol colan schoñab'

12 Icha tic yalan Jehová: Ex israel yiñtilal Jacob, ab'ec val tas ol vala': A ex
sic'b'il ex el vuuj. A inñej ton Dios in, b'ab'el vaj d'a smasanil, slajvub'
in paxi.
13 A in vac'naccanem lum luum tic d'a yed'tal, in jeñb'annacb'at satchaañ yed'
in poder. Toñej valnac sb'i juntzañ tic, spitzvinacchaañ.
14 Molb'ejec e b'a e masanil, tzeyab'an tas ol vala': ¿Mach val junoc comon dios
ayocto yalannac to a jun viñ vinac sic'b'ilel vuuj, a viñ ol c'ulan masanil
tas nab'ilxo vuj d'a yib'añ Babilonia to a yipalil ol satanel eb' caldeo?
15 A in ol vavtejcot viñ, ol javoc viñ, yalñej b'aj ol b'at viñ, ol yac'ñej ganar viñ.
16 Nitzeccot e b'a d'ayin, ab'ec tas ol vala': Yictax ix in yamanoch in lolon
d'a eb' anima, c'unñej snachajel tas svala', axo tz'elc'och tas sval chi',
ayinñej ec' ta', xchi Jehová.
A ticnaic jun, checb'il in cot yuj Jehová Yajal, yic tzin lolon yuj spoder
Yespíritu.
17 A Jehová Dios, co Columal a oñ israel oñ tic Axoñej Ochi, a tz'alan icha tic:
A in Jehová e Diosal in, a in tzin ch'ox d'ayex tas ol och e vach'iloc, a in
tzin ch'ox b'e b'aj smoj tzex b'ati.

18 Comonoc val ix e c'anab'ajej in checnab'il, tato icha chi' a vach'ilal tze cha'a
tzam q'ueñej chaañ icha a' nivac a' max tupi, axo e colnab'il tzam jañej
icha scotñej b'alaljoc sat a' mar.
19 Mañxom b'ischajb'enoc eb' eyiñtilal, icha yarenail sti' a' mar. Maj am
viq'uemta e b'isul, maj am in b'at mican d'ayex, xchi Jehová.
20 Syalanxi Jehová icha tic: Elañec d'a Babilonia, elañec elelal d'a scal eb'
aj Caldea. Alequel jun ab'ix tic yed' av yic tzalajc'olal. Tzeyac'an
ojtacajel masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic. Tzeyalan icha
tic: A Jehová oñ colanel d'a yol sc'ab' Babilonia, a oñ yiñtil oñ Jacob,
aton jun schecab', xe chi, xchi Jehová.
21 Ayic yec'nac eb' co mam quicham d'a taquiñ luum yuj Jehová, mañ
tacjinacoc sti' eb', yujto a Jehová chi' pojjinac q'uen tenam, yelnaccot
chulnaj a' nivac a' sb'eyi.
22 Axo pax eb' sc'ulan chucal, malaj jab'oc vach'il ol scha eb', xchi Jehová.

49

A schecab' Jehová sacq'uinal‘R’yaj d'a masanil nación

1 A jun schecab' Jehová tz'alan icha tic:
Ex anima cajan d'a stitac a' mar, ab'ec tas ol vala'. Ex anima te najat ayex,
maclejec eyab'i: A Jehová avtannac in ayic manto in alji. Yalnaccanel
in b'i ayic cuchb'il into och yuj in nun.
2 A tas svala' lajan icha q'uen espada te jay ye, icha chi' ajnaccan yuj Dios.
Sc'ub'ejnac in el d'a yalañ sc'ab'. Icha junoc jul-lab' te jay sñi', icha chi'
yutejnac in, sc'ub'ejnac in d'a yol yed'tal sjul-lab'.
3 Yalannac d'ayin icha tic: Ach Israel in checab' ach, uuj ol checlaj in vach'il,
xchi d'ayin.
4 Palta ix in naani to nab'añej ix in munlaji. Nab'añej ix el vip, malaj tas ix
vic'a', xin chi. Palta vojtac to chequel yaji tas vaj d'a yichañ Jehová. A
spac in munlajel chi', ayec' d'a yol sc'ab'.
5 Axo ticnaic jun, toxo ix in cha snivanil velc'och d'a yichañ Jehová in Diosal,
a tz'ac'an vip. Ayinto ec' d'a yol sc'ol in nun ix snaani to tzin och
schecab'oc, yic svic'an meltzaj eb' israel yiñtilal Jacob junelxo d'ay.
6 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: In checab' ach yic tza tojolb'itanxi eb' yiñtilal
Jacob, tzic'anxi meltzaj eb' israel cannacto tic d'ayin. Palta mañocñej
yuj chi' ix ach in sic'caneli, palta yic tzach vac'och saquilq'uinalil
d'a juntzañxo nación masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal, yic
scolchaj eb' vuuj, xchi d'ayin, xchi jun schecab' chi'.
7 A Jehová Scolumal Israel, Dios Axoñej Ochi, slolon d'a schecab', aton jun
paticab'ileli, yajb'il yuj masanil nación, checab' pax yajoch d'a eb'
yajal. Syalan icha tic: Ayic ol ach yilan eb' yajal, ol q'ue vaan eb', ol
em ñojan eb' d'a ichañ, yujto a in Jehová sDiosal in Israel, A inxoñej
Ochi, ix ach in siq'ueli, svac'anelc'och tas valnac, xchi Jehová.

Ol b'ochajxiq'ue Jerusalén

8 Syalan Jehová d'a schecab' icha tic: Ayic ol c'och stiempoal in ch'oxan in
vach'c'olal, ol ach in colo', ol in pacan tas ix a c'an d'ayin. Ol ach in
tañvej, ol ach vac'och yic tzac'anelc'och in trato yed' masanil choñab',
yic sb'ochajxiq'ue in choñab', yic tza pojanxiec' smacb'en eb' d'a lum
luum cannac tz'inan.
9 Tzin checan al d'a eb' icha to preso yaj d'a q'uic'alq'uinal icha tic: Elañeccan
d'a libre, xa chi. Ol ilchaj tastac tz'och yuj eb', icha noc' calnel yax b'aj
stañvaj va d'a titac b'e, axo d'a lum taquiñ sat, ayxo tas sva noc'.

10 Mañxo ol yac' vejel eb' yed' taquiñtial, mañxo ol yab' syail eb' yuj sc'ac'al
yoc c'u, yujto a in tzin xajanej eb', ol vic'b'at eb' b'aj ay sjajtac a a'.
11 Ol in jac jun b'e d'a jolomtac vitz, te vach' ol aj in b'oan sb'eal in choñab',
xchi Jehová.
12 Ilecnab' scot in choñab' d'a najat, ay eb' scot d'a norte, ay pax eb' scot b'aj
tz'em c'u, ay pax eb' scot d'a yol yic Sinim.
13 Avajocab' satchaañ yed' sat luum tic d'a tzalajc'olal. Yed' lum nivac vitz
elocab' yav lum yuj tzalajc'olal, yujto a Jehová van yac'an snivanil sc'ol
schoñab'. Toxo ix oc' sc'ol d'a eb' ayoch d'a syaelal.
14 Syalan eb' aj Sion icha tic: Ix oñ yactejcan Jehová, ix oñ b'atcan satc'olal yuj
Cajalil, xchi eb'.
15 Palta syalanxi Jehová icha tic: A junoc ix nunab'il, ¿tocval sb'at satc'olal
yune' ix yuuj? Vach'chom sb'at satc'olal yuj ix jun, palta a in tic mañ
ol ex b'at satc'olal vuuj.
16 Ichato tz'ib'ab'il e b'i d'a yol in c'ab', yuj chi' naan exñej vuuj.
17 Elañchamel ol b'ochajxiq'ue smuroal e choñab', axo eb' ajc'ol pojji-
naquemi, eb' satannaqueli, vanxo yel eb'.
18 Ex aj Sion, ilecnab' d'a e patic eyichañ, a eb' ic'b'ilb'at d'a ch'oc nacional,
van smolb'anxi sb'a eb' yic sjax eb' eyed'oc.
A in Jehová in tzin loc in b'i svalani to ol eyic'chaañ e b'a yuj eb' eyetchoñab'
chi'. Icha val stzalaj junoc ix cob'es yuj yelvanub' spichul ayic snup-
naji, icha chi' ol aj e tzalaj yuj eb' van sjax chi'.
19 Yujto a e choñab' tic mac'b'ilcanem lañnajoc, cuseltac yajcani. Axo ticnaic,
mañxo ol yab'laj lum scajan eb' anima chi'. A eb' mac'jinaccanem
lañnaj chi', najatxo ay eb'.
20 A eb' yuninal eb' aljinac d'a ch'oc nacional chi', ol yal eb' d'ayex icha tic:
Te jab'ñej jun lum luum tic d'ayoñ, aq'uec co luum b'aj tzoñ cajnaji,
xcham eb'.
21 Ol e naan icha tic: ¿Mach ay yuninal juntzañ eb' tic? A oñ tic mañxalaj
cuninal. Maxtzac yalpaxlaj yalji eb', ic'b'il oñ b'at d'a jun ch'oc
nacional, chacb'il oñ eli. ¿Mach ix ilan q'uib' eb' cuninal tic? ¿B'ajtil ix
cot eb'? xe chama.
22 A in Jehová Eyajal in ol val d'a juntzañxo nación, ol vic'anpaxchaañ in
bandera yil eb', yic ol ic'joccot eb' eyuninal chi' yuj eb', ol ul ac'joccan
eb'.
23 A eb' yajal, icha e mam ol aj eb', axo eb' ix yetb'eyum eb', icha e nun ol aj
eb' ix. Ol em ñojan eb' yajal chi' d'a sat luum d'a eyichañ, emnaquil
ol aj eb' yic tzex yic'anchaañ eb'. Ata' ol nachajel eyuuj to a in Jehová
in, a inñej Dios in. A eb' tzin ac'anoch yipoc sc'ool, mañ ol can eb' d'a
q'uixvelal, xchi Jehová.
24 A junoc viñ vinac te ay yip, ¿tzam yal stoc'jiec' masanil tas ix yic' viñ d'a
oval? ¿Tzam yal stoc'jicanec' junoc presovum d'a junoc yajal te ov?
25 A Jehová tz'alan icha tic: A d'a eb' te ay yip ol in toc'canec' eb' presovum. A
d'a eb' yajal ec'b'al te ov, ol in toc'canec' tastac ix yic' eb' d'a oval. Yujto
a in ol vac' oval yed' eb' eyajc'ol chi', ol in colan eb' eyetchoñab' chi'.
26 A in ol vac' sc'ulej eb' ix ex ixtan chi', to ol smil-lajcham sb'a eb'. Ol och
eb' icha uc'umañil yuj scot yoval b'aj ol smil-lajcham sb'a chi'. Yuj chi'
ol yojtaquejel masanil anima to a in ton val Jehová e Columal in. A in
sDiosal in viñaj Jacob to Syal Vuj Smasanil, xchi Jehová.

50

1 A Jehová tz'alan icha tic d'a schoñab':

Ex israel, ¿tom tze na'a to a in ix ex in pechb'at icha junoc viñ spechanb'at yetb'eyum? Tato icha chi', ¿b'ajtil ay yumal puclajb'ail ix in b'o chi' eyed'oc? ¿Tom a in ix ex in choñb'at checab'oc? Tato icha chi' ¿mach b'aj ay in b'oc, yuj chi' ix ex in choñb'ati? A ex tic, ix ex ic'jib'at d'a ch'oc nacional yuj e mul, yuj e chucal.

2 ¿Tas yuj ayic ix in javi, malaj mach ix vila'? ¿Tas yuj ayic ix ex vavtani malaj mach ix in tac'vani? ¿Tom max techaj vuj ex in colan e naani? ¿Tom max yal ex vac'anel d'a libre? Naec val to c'ocb'il junoc b'elañ lolonel svala', stupem a' mar, axo b'aj sb'ey a' nivac a', taquiñ tz'ajcani, axo noc' chay, xcham noc' yuj taquiñtial, sc'ab'at noc' yuj mañ a'il.

3 A in svac' q'uic'b'oquel satchaañ, icha eb' scus yuj schamnac, xchi Jehová.

Sc'anab'ajej jun Schecab' Jehová

4 A jun schecab' Jehová chi' tz'alan icha tic: A Jehová Vajalil, a ix ac'an jelanb'oc in loloni yic vach' svac' stec'anil eb' c'unb'elal yaji. Junjun q'uiñib'alil syac'an in nib'ej yic svab' tas syac' in c'ayb'ej.

5 A Jehová Vajalil ix ac'an sjelanil in pensar, ix in c'anab'ajejñej, mañ pitoc ix vutej in b'a.

6 Ix vac' yich in patic smac' eb' ajc'ool. Malaj tas sval d'a eb' stzucanel xil in ti'. Maj in c'ub'ejel in sat d'a eb' tzin b'uchani yed' eb' stzub'an in sat.

7 A Jehová Yajal, a scolvaj ved'oc, yuj chi' maj chab'ax in c'ol yuj tas tzin yutej eb' chi'. Tec'an ix vutej in b'a vac'an techajoc, yujto vojtac to mañ ol el in q'uixvelal.

8 A jun tzin colani, ayec' d'a in tz'ey. Tato ay mach tz'ac'anoch d'a vib'añ, tzin b'at yed'oc d'a yichañ viñ tzin ch'olb'itani. A junoc ay chucal syal d'a in patic, cotocab' d'a in tz'ey tic, syalani.

9 A Jehová Yajal, a' scolvaj ved'oc. ¿Mach ol yal yac'anoch junoc tas d'a vib'añ? Masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ol lajvoquel eb' icha junoc pichul ijtacxo, xchi jun schecab' Jehová chi'.

10 A ex ay yelc'och Jehová d'a yol e sat, tzeyab'anpax tas syal schecab': Tato tzex b'ey d'a q'uic'alq'uinal, tato malaj tas tz'ac'an sacq'uinal d'ayex, aq'uecoch Jehová yipoc e c'ool, tzex b'eyñej yed'oc.

11 A exxo tzeyac'och sc'ac'al juntzañ te' yic syac' yoc d'ayex, añeja' d'a yoc chi' tzex b'eyi. A Jehová ol ac'ancot jun yaelal d'a eyib'añ, toxoñej ol ex emcan jichan d'a scal eyaelal chi'.

51

Lolonel yic snivanil sc'ol Jerusalén

1 A Jehová tz'alan icha tic:

A ex tze nib'ej e b'eyb'alej tojolal, tze nib'ej tzex javi d'ayin, ab'ec val tas ol vala': Ilecnab' b'aj cotnac eyiñtilal, b'aj pax cotnac yiñtilal eb' e mam eyicham.

2 Ina viñ e mam eyicham aj Abraham yed' ix e nun chichim ix Sara, malaj yuninal eb' ayic vavtannac eb', palta vac'nac in vach'c'olal d'a eb', tzijtum ix aj yiñtilal eb'.

3 Ol vac' in vach'c'olal d'a Sion, aton jun choñab' mac'b'ilem lañnajoc. A lum taquiñ luum, ol yaxb'occan sat luum, icha lum Edén ol aj luum. Yuj chi' ol tzalaj eb' cajan ta', ol b'itan eb', ol yac'an yuj diosal eb' d'ayin.

4 Ex in choñab', maclejec eyab' tas ol vala', ab'ec ex junjun choñab': Ol valel in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il. Icha saquilq'uinal ol aj d'ayex.

5 Lac'anxo sja sc'ual in ch'olb'itani, van sjapax sc'ual yic tzin colvaji. A yed' in
poder ol vac'an yajalil d'a yib'añ juntzañ choñab'. A juntzañ choñab'
ay d'a stitac a' mar, ol yac'och in poder eb' yipoc sc'ool.
6 Q'ueañec q'uelan d'a satchaañ, tzex empax q'uelan d'a sat luum tic. A
satchaañ chi', ol satem icha satem te' tab', axo sat lum tic, ol c'ab'oc
icha sc'ab'i junoc pichul. A eb' anima cajan d'a sat lum tic, ol satel eb'
icha satel noc' us. Palta a colnab'il svac'a' ay d'a junelñej. A in tojolal
malaj slajvub'.
7 A ex eyojtac tojolal, ex tzeyac'och in checnab'il d'a e c'ool, ab'ec: Mañ ex xiv
yuj sb'uchval lolonel eb' anima d'ayex. Mocab' chab'ax e c'ool yuj tas
syal eb' chi',
8 yujto ol satel eb' icha junoc pichul ijtacxo, ma icha tz'aj junoc lana pichul
sc'uxjib'at yuj noc' ij. Palta a in tojolal yed' in colval ayñejec' d'a
junelñej, xchi Jehová.
9 Mamin Jehová, colvajañ, cotañ yed' a poder, icha a c'ulejnac d'a peca'. A ach
choc' utejnac noc' nivan noc' d'a yol a' mar, aton noc' Rahab.
10 A ach a jacnac a' mar, aton a' te jul yich, a d'a sjulal yich a' mar chi', icha b'e
utejnac yic tz'ec' eb' colb'il uuj.
11 Ichaton chi' ol aj smeltzaj eb' colb'ilxo el uj Mamin Jehová. Ol javoc eb' d'a
Sion tic yed' b'it yic tzalajc'olal. Ol tzetzon sat eb' stzalaji, ol satel oq'uel
yed' cusc'olal.
12 A Jehová tz'alan icha tic: A in Jehová in svac' eyip, ¿tas yuj tzex xiv d'a eb'
anima chamelb'a yaji, to lajan eb' icha añ añc'ultac c'un stacjieli?
13 A in Jehová in, a in in b'onac ex. A in in jeñb'ejnacb'at satchaañ, in
b'oannaquem lum luum tic d'a yed'tal. ¿Tom ix in b'atcan satc'olal
eyuuj, yuj chi' tzex xiv d'a jun tzex ixtani, jun snaan ex sataneli? Palta
mañ ex xivoc, a in ol in satel yoval sc'ol jun tzex ixtan chi'.
14 A eb' syab' syail b'aj tz'ixtaj chi', elañchamel ol coljoc eb'. Mañ ol cham eb'
d'a yol preso, mañ ol yac' vejel eb'.
15 A in Jehová e Diosal in, a in b'i, Jehová Yajal d'a Smasanil. A in svac'q'ue
poñoljoc sat a' mar.
16 A in in jeñb'ejnacb'at satchaañ, in b'oannacpaxem lum luum tic d'a yed'tal.
A in svac' eyalel in lolonel, tzex in colanel yed' in poder. A in sval d'a
Sion: A ex tic in choñab' ex, xin chi, xchi Jehová.
17 Aq'uequel e vayañ ex aj Jerusalén, q'ueañec vaan. Ix eyab' val syail
yuj yoval sc'ol Jehová ix yac'cot d'a eyib'añ, palta toxo ix ec'b'ati.
Lajan ex aj icha junoc mach satel sc'ol yuc'an añ añ, mañxalaj jab'oc
añ chi' syactejcan d'a yol yed'tal. 18 A d'a scal eb' eyuninal ix eyil
q'uib'oc, malaj junoc eb' ix ch'oxan b'e d'ayex, malaj junoc eb' ix ex
quetzanb'ati.
19 Aton cha macañ tas ix javi d'a eyib'añ tic: Ix mac'chajem lañnaj e choñab',
ix champax eb' cajan d'ay yuj vejel yuj oval. ¿Machto val ol oc' sc'ol
d'ayex? ¿Machto val ol ac'an snivanil e c'ool?
20 Toxo ix el yip eb' eyuninal, toxo ix telvi eb' icha noc' c'ultaquil chej scan d'a
ch'añ yaal. Toxoñej ix can teljab' eb' d'a schiquintac calle, yujto ix yab'
val syail yoval sc'ol Jehová e Diosal eb', yuj scachji eb' yuuj.
21 Ex aj Jerusalén, van eyab'an val syail, icha uc'um añ eyeq'ui, palta mañ ex
uc'umoc pax añ.
22 A Jehová Cajal co Diosal paxi, a' tz'alan icha tic: A in Jehová e Diosal in tzex
in colo', a in ton sval icha tic: Ol viq'uec' scopail yoval in c'ol chi' d'ayex,
mañxa b'aq'uiñ ol eyab'xi syail yuuj.

23 A d'a eb' ixtannac ex, ata' ol vac' jun scopail yoval in c'ol chi', aton d'a eb' aljinac d'ayex icha tic: Emañec lachan d'a sat luum to ol oñ b'eyec' d'a eyib'añ, xchi eb'. Emnac ex lachan d'a sat lum chi', ec'nac tec'ton eb' d'a eyib'añ icha lum pococ, xchi Jehová.

52

Ol actajel Jerusalén

1 Ex aj Sion schoñab' Dios, aq'uequel e vayañ, q'ueañec vaan, tec'b'ejec e b'a. Ch'oxequel svach'il eyilji, yujto mañxa b'aq'uiñ ol jax eb' ch'oc nacional ch'oc sdiosal yac' chucal d'ayex.

2 Q'ueañec vaan ex aj Jerusalén, maq'uequel pococ d'ayex, ol ex emxoc c'ojan d'a e despacho eyac'an yajalil. Ex aj Sion, ex ix ex xid'ec' d'a ch'oc nacional, iq'uequel tas tzec'b'iloch d'a e jaj.

3 A Jehová Cajal tz'alan icha tic: Malaj val jab'oc tumin ix in cha d'a e patic ayic ix ex ic'chajb'at checab'oc. Añejtona', malaj pax tumin ol vac'a' yic tzex vic'anxi meltzajoc.

4 A in choñab' tic, b'atnac d'a Egipto d'a peca', ch'oc choñab'il ajnac yec' eb' ta'. Axo ticnaic ix ixtaj eb' yuj eb' aj Asiria, vach'chom malaj jab'oc yuuj.

5 Axo ticnaic, ¿tas smoj tzin c'ulej? D'a ichñej ta' ix ic'jib'at in choñab' tic d'a Babilonia. A eb' tz'ac'an yajalil d'a yib'añ eb', syic'chaañ sb'a eb', max yactej eb' in sb'uchani.

6 Yuj chi', ol c'och sc'ual, ol yojtaquejel in choñab' tic to Dios in, ol nachajel yuj eb' to a in ix in lolon d'a eb', xchi Jehová.

7 Jantac svach'il quilan d'a tzalquixtac, ayic sjavi junoc mach tz'alan vach' ab'ix. Yed'nac yab'ixal junc'olal, syalanpax yab'ixal colnab'il, syalan icha tic: Ex aj Sion, a e Diosal van yoch Reyal, xchi.

8 Ab'ec, a eb' stañvumal e choñab', tz'el yav eb', jun lajan tz'aj sq'ue ñilnaj eb' yel yav yuj tzalajc'olal, yujto syil val eb' sjax Jehová d'a Sion.

9 Ex aj Jerusalén juvinaccan e choñab', elocab' eyav e b'itan d'a tzalajc'olal, yujto ol oc'xoc sc'ol Jehová d'ayex, ol scolanxi Jerusalén.

10 Yujto ol sch'ox spoder Jehová yil juntzañxo nación. Masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic, ol yojtaquejel eb' to a Dios oñ colanxi.

11 Elañec, elañecta d'a yol sc'ab' eb' aj Babilonia. A ex eyed'nac yamc'ab' yic stemplo Jehová, mañ eyam tas mañ vach'oc, mañ eyac'b'at e b'a d'a scal chucal.

12 Mañ sc'ac'aliloc, mañ elelaloc ol ex elta, yujto a Jehová co Diosal ol oymaj d'a e patictac, ol ex stañvani.

Syaelal jun Schecab' Jehová

13 Ix yalan Jehová icha tic: A jun in Checab' tic vach'ñej ol elc'ochoc, ol ic'joc val chaañ, ol b'inaj val.

14 Tzijtum mach ol sat sc'ol yilani, yujto ol ixtax yilji, mañxo animaoc ol aj yilji yuj tas ol utajoc.

15 Icha pax chi' jantac nación, ol sat sc'ol yilani ayic ol ic'jocchaañ. A eb' rey toxoñej ol och q'uelan eb', yujto ol yil eb', ol nachajel yuj eb' tas to manta b'aj ix yab' eb' yalji, xchi Jehová.

53

1 Ol yal Israel icha tic:

¿Toc ay mach tz'ac'anoch d'a sc'ol tas scaleli? ¿Toc ay mach snachajel yuuj to a spoder Jehová scheclaj d'a jun ab'ix tic? xcham eb'.

2 Snib'ej Jehová to a jun schecab' chi' sq'uib' icha svol junoc te te' tz'em
sch'aňal yib' d'a taquiň luum. Maň nib'ab'iloc yilji, malaj tas vach'
squiloch d'ay.
3 A eb' anima, ol sb'uch jun checab' chi' eb', ol spatiquejel eb'. Ol ac'jococh
yaelal d'a yib'aň yuj eb', ol techaj yuuj, yujto c'ajan yab'an syail. Icha
junoc mach maňxo smojoc yiljiochi, ol paticajeloc. Malaj ol elc'och jun
checab' chi' d'ayoň.
4 A co naani to a Dios tz'ac'anoch yaelal d'a yib'aň, syac'anpaxcan d'a
emnaquilal, palta maň ichocta'. A co yaelal a oň tic ol ac'jococh d'a
yib'aň, ol yab' syail co q'uexuloc.
5 Ol tecjoquec' q'uen d'a snivanil yuj co pitalil, ol yab'an val syail yuj co
chucal. Yuj syaelal ol yab' chi', ol ochxi junc'olal d'a co cal yed' Dios.
Yuj yechnaj chi', ol yac'xi co q'uinal.
6 Co masanil ix oň saclemcanb'at icha noc' calnel. Junjun oň ix co na' tas b'eal
b'aj ix co nib'ej b'aj ix oň b'atcani, axo Jehová ol ac'ancanoch co mul co
masanil d'a yib'aň jun schecab' chi'.
7 Ol ac'joc val och syaelal yuj eb' anima, emnaquilal ol aj yuj eb', palta malaj
tas ol yala'. Ol ic'jocb'at yuj eb', icha tz'aj yic'jib'at noc' calnel b'aj
smiljichamoc. Malaj tas ol yala', numanňej ol ajoc, icha noc' calnel
sjoxchaji.
8 Ol ic'chajelta d'a preso yic sch'olb'itaji, ol ac'jococh chamel d'a yib'aň. Malaj
mach ol och ilc'olal yuj schamel chi'. Ol ic'chajel d'a yolyib'aňq'uinal
tic yuj co mul a oň schoňab' oň tic. Cuuj ol yab' syail.
9 Malaj val jab'oc chucal ol sc'ulej, malaj jab'oc es ol elta d'a sti'. Vach'chom
icha chi', a snaan eb' anima to ol mucchaj d'a scal eb' chuc, palta axo
d'a scal eb' b'eyum ol mucchajoc.
10 A Jehová tz'alan icha tic: Ol vac' yab' syail in checab' icha yaj in naani.
Ol yac'och sb'a silab'il d'a yol sc'ab' chamel yic tz'ac'jican lajvoc smul
masanil anima. Yuj chi' ol pitzvoccan d'a junelňej, ol yil eb' yiňtilal.
Yuuj, ol elcanc'och tas nab'il vuuj.
11 Ayic toxo ix lajviec' juntzaň yaelal chi' d'a yib'aň, ol tzalaj yuj spac jun
yaelal chi' to maň nab'aňejoc ix yab' syail. Tzijtum eb' anima ol ochcan
vach'il yuj yojtacanel in checab' chi' eb', yujto ol ic'joccanel smul eb'
yuuj.
12 Yuj chi' ol vac' yopisio d'a scal eb' nivac yelc'ochi. Ay yalan yic yed' eb'
yac'an ganar oval, yujto ix yac'och sb'a d'a yol sc'ab' chamel. Icha
val tz'utaj eb' sc'ulan chucal, icha chi' ix utaji. Ix sb'ec sb'a yuj smul
masanil anima, ix tevi yuj eb' yic tz'ac'jican lajvoc smul eb' chi', xchi
Jehová.

54

Xajanňej eb' israel yuj Jehová

1 Ix yalan Jehová icha tic d'a Jerusalén:
Ex aj Jerusalén, q'ueaňecchaaň e b'itan d'a tzalajc'olal. A d'a peca' lajan e
choňab' icha junoc ix ix max unevilaj, actab'ilcan yuj yetb'eyum. Axo
ticnaic, lajan icha junoc ix tzijtum yune' ix alji, ec'b'al sb'isul yune' ix
d'a yichaň junoc ix ix ayňejec' viň yetb'eyum yed'oc.[54.1]

54.1 **54:1** A d'a tic max b'inaj Jerusalén, palta a yuj juntzaňxo pasaje, cojtac to a', yujto a capital yaj d'a yol smacb'en Judá.

2 Aq'uec levanb'oc e macb'en b'aj cajan ex, maň ex xiv e levb'itani. Icha junoc mach slevb'itan smantiado, sjuclitej sch'aňal, smac'an tzatzb'oc yestacail, icha chi' tze c'ulej.
3 Yujto ol levanb'oc e macb'en chi', yuj chi' ol eyic'canec' slum eb' anima cajan d'a e patic eyichaň. A eb' eyiňtilal ol ac'an ganar juntzaňxo nación, ol cajnaj eb' d'a juntzaň choňab' cannac tz'inan.
4 Ex aj Jerusalén, maň ex xivoc, maňxo ol ex can d'a q'uixvelal, maňxo emnaquiloc ol ex utajoc. Maňxo ol e nacot tas ajnac yel e q'uixvelal d'a peca', ayic ex actajcan icha junoc ix ix maňxa yetb'eyum.
5 Yujto a in in b'onac ex, icha eyetb'eyum vaji. A in b'i Jehová Yajal d'a Smasanil. E Columal vaji, e Diosal a inxoňej Ochi, sDiosal in pax masanil anima.
6 A e choňab' tic, lajan icha junoc ix cob'es ix actab'ilcan yuj yetb'eyum, cusc'olal yajcan ix. Icha chi' ajnaccan e choňab' tic, axo ticnaic, A in e Diosal in tzex vavtejxi.
7 Ex aj Jerusalén, quenňej tiempoal ix ex vactejcani, axo ticnaic, tzex in chaanxi yujto te xajan ex vuuj.
8 Ix cot voval d'ayex jun tiempoal, ix in c'ub'ejel in b'a d'ayex, palta yujto tzex in xajanej d'a junelňej, yuj chi' ix oc'xi in c'ol d'ayex, a in ton Jehová e Columal vaji, a in svala'.
9 Icha val vutejnac vac'an in ti' d'a viňaj Noé to maňxa b'aq'uiň ol jax jun oval a' mucjinac yolyib'aňq'uinal tic, icha chi' tz'aj vac'an in ti' ticnaic, maňxo ol cot voval d'ayex junelxo, maňxo ol ex in tumej.
10 Vach'chom sq'uexmaj yed'tal lum nivac vitz, tz'em laňnaj lum tzalquixtac, palta malaj b'aq'uiň ol vactej ex in xajanani. Malaj b'aq'uiň ol lajvoc in trato ix vala' to ayňej junc'olal d'a in cal eyed'oc. A in Jehová in svala'.

A ac' Jerusalén

11 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ob'iltac ex, ex aj Jerusalén. Ix eyab' val syail yuj tas ix ec' d'a eyib'aň, malaj val junoc mach ix ac'an snivanil e c'ool. Axo ticnaic ol vac'canem e choňab' tic d'a yib'aň q'uen q'ueen vach' yilji, ol vac'ancanem yich d'a yib'aň q'uen zafiro.
12 A yelvanub' e choňab', ol in b'o yed' q'uen rubí, axo spuertail, ol in b'o yed' q'uen berilo, axo smuroal ol in b'o yed' q'uen q'ueen te vach' yilji.
13 Ol in c'ayb'ej eb' eyuninal yic vach' ol aj yelc'och eb'.
14 A tojolal, ol yic'ňej yipoc d'a e cal, ol ex colchajcanel d'a yol sc'ab' eb' anima tzex ixtani, eb' tzex xib'tani. Maňxa mach ol ex xib'tanoc.
15 Tato ay mach ol javoc yac' oval eyed'oc, maňoc in svac'cot eb', yuj chi' ol eyac'ňej ganar eb'.
16 Ilecnab'i, a in ix in b'o viň tenum q'ueen, syac'och sc'ac'al te' tzac'ac' viň yic sb'oan yamc'ab' viň yic oval. A in pax ix in b'o eb' satanel anima yed' juntzaň syamc'ab' viň chi'.
17 Palta malaj junoc yamc'ab' yic oval ol yal ex sataneli. A eb' tz'ac'anoch tas d'a eyib'aň, numanxoňej ol ajcan eb' eyuuj. Aton juntzaň tic svac' d'a eb' tzin ac'an servil. A in ol ex in colo', xchi Jehová.

55

Avtab'il masanil anima yuj Jehová

1 Ix yalan Jehová icha tic:
Masanil ex stacji e ti', cotaňec, ul uq'uec a a'. A ex malaj e tumin, cotaňec ul chaec tas tze va d'a nab'aňej, ul chaec yal uva yed' lech maň tupb'iloc.

2 ¿Tas yuj tze comon lajej e tumin d'a tas maň vaeloc? ¿Tas yuj tze comon lajej
e tojol tze cha d'a tas to max b'ud'ji e c'ol yuuj? Ab'ec val sic'lab'il tas ol
vala': Tato tze c'anab'ajej tas svala', ol e va vael te vach', ol ex b'ud'joc
val sic'lab'il.
3 Cotaňec d'ayin, maclejec val eyab' tas svala', ol ex ajňejec'oc. Ol in b'o junoc
in trato eyed'oc d'a junelňej yujto tzex in xajanej, yic tz'elc'och in ti'
vac'nac d'a viňaj rey David.
4 A in vac'nacoch viňaj David chi' testigoal d'a juntzaňxo nación, yic
scuchb'an viň, ma yic syac'an yajalil viň d'ay.
5 Ol eyavtejcot eb' anima maň eyojtacoc. A eb' anima chi' elaňchamel ol ja
lemnaj eb' d'ayex, yujto a in Jehová e Diosal in, A inxoňej Ochi, a in ol
ex vac' ic'jocchaaň, xchi Jehová.
6 Aq'uecoch e b'a d'a yol sc'ab' Jehová, yacb'an tzato yal eyavaj d'ay. Avajaňec
d'ay, yacb'an lac'anto ayeq'ui.
7 A ex chuc e b'eyb'al yed' ex chuc e pensar, actejeccan juntzaň e chucal chi'.
Meltzajaňec d'a Jehová. Ol oc'xoc sc'ol d'ayex, ol ex yac' nivanc'olal co
Diosal.
8 Ix yalan Jehová icha tic: A tas nab'il vuuj, maň lajanoc yed' tas tze na'a. A
tas tzin c'ulej, maň lajanoc yed' tas tze c'ulej.
9 A in pensar yed' tas tzin c'ulej chi' maň lajanoc icha eyico', yujto yel val
te ec'b'alxo tas tzin na' chi' d'a yichaň schaaňil yajq'ue satchaaň d'a
yib'aň lum luum tic.
10 A yaxňab' yed' q'uen sacb'acom tz'emta d'a satchaaň, max meltzajlaj d'a
ichňej ta', palta to sch'ayxican lum luum yuuj yic vach' sq'ueul masanil
tas tz'avchaj d'a luum. Syac'an sat, tz'elta yiňatil yic syal yavchajxi,
syac'anpax svael eb' anima.
11 Icha yaxňab' chi', icha chi' yaj in lolonel, max meltzajlaj d'ayin d'a ichňej
ta', palta to sb'ocan tas nab'il vuuj, tz'elpaxc'och tas tzin nib'ej.
12 Tzalajc'olal ol aj eyelta b'aj ayex ec' presoal, junc'olal ol aj e meltzaj d'a e
choňab'. Masanil lum vitz, lum tzalquixtac, ichato ol q'ue val sjaj lum
d'a chaaň yuj tzalajc'olal. A te' nivac te', icha val to ol stz'it sc'ab' te'
stzalaji.
13 A lum b'aj ay te' q'uiix, a te' c'ub'taj ol q'uib'oc. A lum b'aj ay te' sac q'uiix, a
te' arrayán ol q'uib' sq'uexuloc te'. Ol in c'ulej juntzaň tic yic sb'inaj in
b'i a in Jehová in tic, yic tzin nachajňejcot d'a junelňej, xchi Jehová.

56

A colnab'il tz'altaj d'a masanil anima

1 Ix yalan Jehová icha tic:
B'eyb'alejec tojolal, aocab' tas vach' tze c'ulej, yujto toxo val ol ex in coleli. Ol
in ch'oxel in poder in colvaji.
2 Te vach' yic eb' sc'anab'ajan juntzaň checnab'il tic, sb'eyb'alan eb' icha val
yaji, aton eb' nivan yelc'och sc'ual ic'oj ip d'ay, max yixtejb'at eb', aton
eb' syailan sb'a, max sc'ulej chucal eb', xchi Jehová.
3 Tato ay eb' ch'oc nacional syac'och sb'a d'a yol sc'ab' Jehová, mocab' yal eb'
icha tic: A Jehová max in chaanoch d'a scal schoňab' tic. Aňejtona' eb'
viň malaj yuninal, mocab' yal eb' viň icha tic: A in tic lajan in icha junoc
te' taquiň te'.
4 A Jehová tz'alan icha tic: Tato a eb' viň malaj yuninal chi' nivan yelc'och
sc'ual ic'oj ip d'ay, sc'anab'ajan pax eb' viň tas tzin nib'ej, tojol syutej
sb'a eb' viň d'a in trato,

5 ay jun tas te vach' ol vac' d'a eb' viñ d'a yichañ to ay yuninal, ma yisil. A
jun chi', to ol b'inajñej eb' viñ d'a in templo yed' d'a scal in choñab'. Ol
vac'anpax jun sb'i eb' viñ d'a junelñej, malaj b'aq'uiñ ol sateloc.
6 Axo pax eb' ch'oc choñab'il syac'och sb'a d'a yol in c'ab', yic tzin yac'an servil
eb', tz'ochpax eb' ejmelal d'ayin, tzin sxajanej eb', sc'anab'ajan pax
sc'ual ic'oj ip eb', tojol syutej sb'a eb' d'a in trato, ol in chaoch eb' d'a
scal in choñab'.
7 Ol vic'cot eb' d'a jun in tzalan vicñej yaji. Ol vac'an tzalajb'oc sc'ol eb' d'a
spatil b'aj tz'och lesal d'ayin. Ol in cha silab' eb' sñustz'a d'a yib'añ
valtar, yujto a in templo tic, ol alchaj yuuj to spatil lesal yaj d'a masanil
choñab'.
8 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, a in tzin molb'ejcot eb' israel aycanb'at d'a
juntzañ ch'oc nacional, a in svala': Ol vic'cot juntzañ eb' ch'oc nacional
yic junñej tz'aj eb' yed' eb' israel molb'ilxo vuuj, xchi Jehová.

A schucal pensar eb' yajalil choñab'

9 Ix yalan Jehová icha tic: Ex ch'oc nacional, cotañec icha noc' chium noc'.
Cotañec milval, ul satequel in choñab' tic, icha syac' noc' caltacte'al
noc' sjavi, schianb'at noc' calnel.
10 Yujto a eb' stañvumal in choñab' tic, ichato maxtzac yal yilan eb', maxtzac
nachajel yuj eb' tas sc'ulej. Lajan eb' icha noc' tz'i' max chivaji.
Jichanec' eb' tz'ec' c'u. Añej vayañ sgana eb' sc'ulej.
11 Lajan eb' icha noc' tz'i' tz'ochñej svejel, malaj b'aq'uiñ sb'ud'ji. A eb' yilumal
in choñab' tic, max nachajel jab'oc yuj eb', añej tas sgana eb' sayeq'ui.
12 Syalan eb' icha tic: Coyec b'at co sayec añ añ, a añ te ov scuq'uejec, yic sq'ue
val añ d'a co jolom. Scuc'anpax añ q'uic'an icha sco c'ulej ticnaic, mato
ol te ec' yib'añ cuc'an añ jun, xchi eb'.

57

1 Ayic scham eb' anima vach' spensar, malaj mach snaan eb'. Ayic satem eb'
vach' sb'eyb'al chi', malaj mach snachajel yuuj to ayic scham eb' chi',
scolchajcanel eb' d'a scal yaelal.
2 A eb' vach' sb'eyb'al chi', junc'olal yaj eb', van yic'an yip eb' b'aj sc'och chi'.

Ay yoval sc'ol Jehová'R'd'a ejmelal d'a comon dios

3 Ix yalan Jehová icha tic: Cotañec d'ayin a ex tze b'eyb'alej chucal, a ex ton
tze b'eyb'alej ajchumal, ex tzex em ajmulal.
4 ¿Mach eb' tze b'uchu'? ¿Mach eb' tzeyed'tej sat, tz'elta jab'an eyac' tze
chacaneli? A ex tic te chuc ex, te esalvum ex.
5 A d'a yichtac te' ji yed' te te' c'ayum xiil, ata' tze c'ulej ajmulal. Tzeyac'anpax
eb' eyuninal silab'il d'a e diosal d'a scaltac q'uen q'ueen d'a stitac a'
cotac a' sb'eyi.
6 Ex israel, scha val e c'ol eyoch ejmelal d'a q'uen q'ueen ñeleli sat d'a yoltac a'
cotac a' sb'eyi, a juntzañ chi' ix e sic'canel e diosaloc. Aton d'a juntzañ
chi' tze sequem vino, tzeyac'an sat eyavb'en silab'il d'ay. ¿Am e naani
to mañ ol vac'och eyaelal yuj juntzañ tas tze c'ulej chi'?
7 A d'a lum jolomtac vitz te chaañ ay ste'al, ata' tze b'o e vaynub', tze ñusanpax
e silab'.
8 A d'a yoloch e puerta, ata' tzeyac'och yechel e diosal yajb'entac yilji. A inxo
tic, tzin b'atcan satc'olal eyuuj. Tze quichanel b'eran e b'a, tzex ec'
jichan d'a sat e ch'at levan sat. Tzeyac'an e trato e mulan yed' eb' tze
nib'ejochi, tzex vay yed' eb'.

9 Tzeyic'anb'at aceite yed' jantac perfume, tzex b'at lemnaj d'a jun yechel comon dios scuch Moloc, tzex och ejmelal d'ay. Tze checanb'at eb' e checab' d'a najat b'at sayanec' juntzaňxo e diosal, masanto tz'emc'och eb' b'aj ay eb' chamnac.
10 Tzex c'unb'i eyec' d'a najat chi', palta max nachajel jab'oc eyuuj to malaj yelc'och jun tze c'ulej chi'. Yujto te nib'ab'il jun tze sayec' chi', yuj chi' tz'ochxi eyip, tze sayanxi.
11 ¿Mach juntzaň eb' b'aj tzex xivi to nivan yelc'och chi' d'ayex, yuj chi' tzin eyactejcani, tzin b'at satc'olal eyuuj? ¿Tom yujto maňxa tas svala', yuj chi' maňxa velc'och d'ayex?
12 A ticnaic, ol vac' checlaj juntzaň e b'eyb'al te vach' e naan chi', palta maň ol ex colchajlaj yuuj.
13 Ayic ol el eyav e c'anan in colval, ol valan d'ayex: Aocab' e comon diosal chi' tzex colani, xin chama. A masanil juntzaň chi', ol ic'chajb'at yuj ic', aňej yed' jun pusoc ic' chi' ol b'atoc. Axo pax eb' tzin ac'anoch yipoc sc'ool jun, ol cajnajňej eb' d'a in choňab' tic, ol ajňej eb' d'a lum tzalan vicňej yaji, xchi Jehová.

A eb' israel sna sb'a

14 Ol ab'joc yalchaj icha tic: B'oec jun b'e, te paňan tzeyutej, iq'uequel tastac ayem d'a yol b'e chi' yic vach' tz'ec' in choňab', xchama.
15 Yujto a Dios Axoňej nivan Yelc'ochi, Ayňej ec' d'a junelňej, scuchan pax Axoňej Ochi, a tz'alan icha tic: A in tic, cajan in d'a lugar te chaaň to vicňej yaji, palta ay in pax ec' yed' eb' emnaquilal yaji yed' eb' sna sb'a sc'ool yuj schucal, a in sviptzitej eb'.
16 Maňxo ol cot voval d'a in choňab' tic, maňxo ol vac'ňejcot voval d'a eb' d'a junelňej, talaj a juntzaň anima b'ob'il vuj tic, schab'axq'ue sc'ol eb' d'ayin.
17 Yuj smul eb' israel tic yic sayanňej scomon diosal eb', ix cot voval d'a eb', ix vac'anoch syaelal eb', ix in paticanel eb'. Palta ix spitejňej val sb'a eb', ix sc'ulan eb' icha tas snib'ej.
18 Ix vil val sb'eyb'al eb', palta ol vaňtej eb', ol vac'an yic' yip eb'. Ol in taňvan eb', ol vac'an snivanil sc'ol eb' scus yuj smul.
19 Ol valan d'a eb' icha tic: A ex najat cajan ex yed' ex lac'an ayex, junc'olalocab' eyaji, xin chama. Yujto a in ol vaňtej in choňab' tic.
20 Palta axo eb' chuc sb'eyb'al jun, lajan eb' icha a' mar scot b'alb'on sat, max ochlaj vaan, syic'ancot jantac c'alem.
21 A eb' sc'ulan chucal, malaj jab'oc vach'il ol scha eb', xchi Jehová.

58

A tzec'ojc'olal

1 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic:
Avajaň d'a chaaň, maň ach xiv avaji. Te chaaň tz'el av icha spuji junoc q'uen trompeta. Al d'a eb' yiňtilal Jacob tic to te pit eb', te chuc eb'.
2 Junjun c'u scomon och eb' ejmelal d'ayin. Scomon tzalaj eb', snib'an eb' yojtaquejel in b'eyb'al, icha junoc choňab'il anima sb'eyb'alan tojolal, ichato malaj b'aj syiq'uel spensar eb' d'a in checnab'il, ichato sc'an juntzaň checnab'il eb' yic tojolal d'ayin, sch'oxan eb' to stzalaj eb' sjavi d'ayin.
3 Ijan scot yoval eb' d'ayin syalan eb' icha tic: Nab'aňej tzoň comon och tzec'ojc'olal d'ayach, tocval tzoň ila'. Nab'aňej squixtej co b'a coch ejmelal d'ayach, tocval tzoň a na'a, xchi eb'. Svalan icha tic: Yel toni,

ayic tzex och d'a tzec'ojc'olal chi', añej tas tze nib'ej, a chi' tze c'ulej, tzeyixtan eb' e munlajvum.
4 Ayic tzex comon och d'a tzec'ojc'olal chi', añej telajb'ail yed' oval tzeyac'a', tze mac'lan e b'a yuj e chuc pensaril. Tocval ol vab' e lesal d'a jun e tzec'ojc'olal tzeyac' chi'.
5 ¿Tom a e naani to tzin tzalaj yed' tas tzeyutej e b'a chi'? A jun tze c'ulej chi' cusc'olal, tzex comon em ñojan icha spacchaj te' aj, tzex comon ec' jichan d'a yib'añ q'uen tic'aq'uil taañ yed' pichul ya sva'i. ¿Tom a jun chi' tzeyac' scuch tzec'ojc'olal te vach' d'a yol in sat e naani?
6 Palta mañ ichoc ta'. Ol val d'ayex to a tzec'ojc'olal scha in c'ool, aton stzolal tic: Colequelta eb' anima ayoch d'a yol sc'ab' eb' chuc spensar. Mañxo eyixtej eb' smunlaj d'ayex, actejequel eb' tz'ixtaj chi', mañxo eyixtej eb'.
7 A eb' anima scham yuj vejel, aq'uec svael eb'. Axo eb' malaj spat, aq'uec sposado eb' d'a e pat. A eb' malaj spichul, aq'uecoch spichul eb', mañ eyactej eyac'an snivanil sc'ol eb' eyetchoñab'.
8 Tato icha chi' tzeyutej e b'a, yalñej b'aj ol checlaj in vach'c'olal d'ayex, icha tz'aj sq'uiñib'i d'a junxo c'u. Elañchamel ol ex colchajoc. A in e tojolal vaji, b'ab'el in b'at eyuuj, axo in tziquiquial, tzac'an eyuuj.
9 Yuj chi' tato ol ex avaj d'ayin, elañchamel ol in tac'voc d'ayex. Tato ol el eyav e c'anan in colval, ol valan d'ayex icha tic: Ina in tic, xin chama. Tzeyiq'uel juntzañ chucal chi' d'a e cal. Mañ e suy slumal eb' eyetanimail, mañxo e naq'ue esal lolonel d'a spatic eb'.
10 Tato tzeyac' svael eb' ay svejel, tzex colvaj d'a eb' ay tas tz'och yuuj, tato icha chi', ol checlaj e vach'il d'a scal anima icha saquilq'uinal d'a scal q'uic'alq'uinal. Ol ex checlajel icha yoc c'u d'a chimc'ualil d'a scal q'uic'alq'uinal chi'.
11 Tato icha chi', ol ex in cuchb'ejñej. Jantac e vael ol vac' d'a lum tz'inan luum. Ol vac'an yip e nivanil, lajan ol ex aj icha junoc tas avab'il ayñejoch yalil, ma icha junoc sjaj a a' malaj b'aq'uiñ stupi.
12 Ol e b'oxiq'ue e choñab' d'a yed'tal b'aj jub'ilemi, aton d'a yib'añ yich ay-canem d'a peca'. Ol alchaj d'ayex to b'oumexxiq'ue muro lañchajnac, b'oumexxiq'ue pat lañchajnaquemi.

Tas tz'alji yuj sc'ual ic'oj ip

13 A in Jehová in tic svala': Tato mañ comonoc tzeyutejb'at sc'ual ic'oj ip, malaj e munlajel tze b'o d'a jun c'u vic yaj chi', tato tzex tzalaj paxi yujñej to ay yelc'och jun c'u chi' d'ayex, max eyal comon lolonel,
14 tato icha chi', ol ex tzalaj ved'oc. A in ol vac' snivanil eyelc'och d'a masanil choñab'. Ol eyac' tzalajb'oc e c'ool d'a lum luum vac'nac e macb'enoc d'a e mam eyicham aj Jacob. A in ton Jehová in svalcan jun tic.

59

A syaelal Israel yuj schucal

1 Tocval tz'el yip spoder Jehová, yuj chi' maxtzac yal scolvaji, tocval ix chacañb'i Jehová, yuj chi' maxtzac yab' e tevi, maay.
2 A chucal tze c'ulej, a chi' ayec' d'a scal e nañal yed' Dios. A juntzañ e mul chi', a tz'ec' macan d'a e cal yed' Dios chi', yuj chi' maxtzac yab' tas tzeyala'.
3 A ex tic, chic'tac e c'ab' e milancham anima, mictac e c'ab' e c'ulan chucal. Axoñej es yed' chucal tz'elta d'a yol e ti'.
4 Malaj junoc ex vach' tzeyutej e b'a. Max e ch'olb'itej yaj eb' anima d'a stojolal, ma d'a stzolal. A tas malaj yelc'ochi yed' esal lolonel, a

tzeyac'lab'ej ayic sb'o yaj eyoval. Tze c'ulan chucal, yujto a chi' ayec' d'a e pensar.
5 A tas nab'il eyuuj chi', lajan val icha sn̈olob' noc' chan. A mach sloan sn̈olob' noc' chan chi', schamn̈ej. Ayic smac'ji pojoc, a noc' cotac ajavchan tz'elta d'a yool. An̈eja' tas nab'il eyuj chi', icha sch'al noc' xim yaji.
6 A sch'al noc' xim chi', max yal-laj sb'o pichul yed'oc, malaj mach spich sb'a yed' tas sb'o noc' chi'. Icha sch'al noc' xim chi', icha chi' juntzan̈ chucal tze c'ulej, malaj jab'oc tas tzeyic' d'ay.
7 Tzex b'at lemnaj d'a scal chucal. Elan̈chamel tze milcham eb' anima malaj smul. An̈ej d'a chucal ayoch e pensar, a b'aj tzex eq'ui, jantac tastac tze satcaneli.
8 An̈ej oval tzeyac'a', malaj jab'oc tojolal scheclaj d'a tas tze c'ulej. A e b'eyb'al chi', junelr̈ej man̈ vach'oc. A eb' tz'och tzac'an eyuuj, malaj jab'oc junc'olal tz'ilchaj yuj eb' d'ayex.
9 Yuj chi' syalan eb' anima icha tic: Malaj mach stec'b'an sb'a cuuj, malaj mach tzon̈ colanel d'a yol sc'ab' eb' tzon̈ ixtani. Sco tan̈vej tzalajc'olal, palta axo cusc'olal oyan och d'a co patic. Sco tan̈vej b'aq'uin̈ tzon̈ colchajel d'a yol sc'ab' eb' tzon̈ ixtani, palta malaj mach tzon̈ colani.
10 Toxon̈ej sco machlej b'aj tzon̈ eq'ui, icha yec' machmon junoc mach max uji yilan d'a sat pat. A d'a chimc'ualil tzon̈ telvi, ichato d'ac'valil ayon̈eq'ui. Vach'chom tec'an on̈ scab'i, palta ichato chamnac on̈xo.
11 Ay b'aj scot coval, sn̈iii yol co jaj icha noc' oso, mato tzon̈ c'acvi icha noc' paramuch. Sco tan̈vej co ch'olb'itaj d'a stojolal, palta malaj b'aq'uin̈ sb'o caji. Sco tan̈vej co colji, palta najat yajcanel d'ayon̈.
12 Mamin Jehová, yel ix co pitej co b'a d'ayach. A co mul chi' tz'ic'ancot d'a quib'an̈. Chequel yaj co pitalil, cojtac co mul chi'.
13 Ach co Diosal, te pit scutej co b'a d'ayach, max ach co c'anab'ajejlaj. Max co nib'ejoch tzac'an co b'a uuj. An̈ej val chucal yed' ixtoj anima sco c'an co c'ulej. Nab'il cuuj tas tz'aj cac'an es yed' quixtan eb' quetanimail.
14 Sco chaquel b'aj sb'o yaj eb' quetanimail. A tojolal, najat yajcanb'at cuuj. A tas yel, man̈xalaj mach schaan yab' b'aj smolb'ej sb'a eb' anima. Axo tojolal chi', maxtzac checlaj b'aj ay.
15 Man̈xa mach tz'alan tas yel, axo eb' snib'ej yactancan chucal, tz'ic'jiec' tastac ay d'a eb', xchi eb' anima.

Ol colvaj Dios d'a eb' schon̈ab'

A Jehová max scha sc'ol juntzan̈ tic, yujto maxtzac ch'olb'itaj eb' anima d'a stojolal.
16 Toxon̈ej sat sc'ol Jehová ayic syilani to malaj mach syac'lej sb'oan yaj jun tic. Yuj chi' syac'och sb'a scolan eb' yed' spoder, ol yac' ganar scolan eb'.
17 Icha eb' soldado ayoch spichul yic oval, icha chi' ol aj sjavi Jehová yed' yoval sc'ool, yic syac'an spac d'a eb' ixtum anima. A stojolal, icha q'uen maclab' n̈i' c'ol yaji. Axo scolnab'il, lajan icha q'uen xumpil.
18 Ol spacan d'a junjun mach, ato syala' tas sc'ulej. Ol yac'anoch syaelal eb' ayoch ajc'olal d'ay. A eb' schichon sc'ol d'ay, aton eb' cajan d'a sc'axepal a' mar, ol yac' spac d'a eb' d'a smojal.
19 Masanil eb' anima d'a yolyib'an̈q'uinal tic, b'aj sq'ueul c'u, masanto b'aj tz'em c'u, ayic ol yilanoch stziquiquial Jehová eb', ol xiv eb', yujto ol ja icha val junoc a' eluma', ichato pechb'il yuj junoc oval ic'.
20 A Jehová tz'alani to ol javoc scol eb' aj Sion, aton eb' yin̈tilal Jacob sna sb'a yuj schucal.

21 Syalan Jehová icha tic: A ticnaic tzin b'ocan jun in trato eyed'oc, svac'ancan
in ti' to a Vespíritu yed' in c'ayb'ub'al svac'can d'ayex, ol canñej eyed'oc.
Ol eyalancan d'a eb' eyuninal yed' d'a eb' eyiñtilal ol elñej, yic tze
c'anab'ajej d'a junelñej, xchi Jehová.

60

Sb'inajnaquil ac' Jerusalén

1 Ix yalan Jehová icha tic:
Ex aj Jerusalén, q'ueañecxi vaan, te vach' eyico' yujto scheclajxiq'ue in
tziquiquial d'a e cal.
2 Axo yolyib'añq'uinal tic, a q'uic'q'uinal ol musancanoc, ichato ol can
juntzañxo nación d'a scal jun nivan q'uic'alq'uinal. A exxo tic, a in
Jehová in tic ol vac' saquilq'uinal d'ayex, ol checlajel in tziquiquial d'a
e cal.
3 A juntzañ nivac nación chi', ol javoc d'ayex yuj e saquilq'uinal chi'. A eb' viñ
rey, ol javoc eb' viñ ul yil in tziquiquial ol checlaj chi'.
4 Q'ueañec q'uelan, tzeyilan d'a e patic eyichañ to a masanil eb' eyetchoñab',
ol laj smolb'ej sb'a eb' sjax d'ayex. A eb' eyal eyuninal, najat ol cot eb',
mec'b'il eb' ol ul ac'joccan eb' d'ayex.
5 Ayic ol eyilan icha chi', ol ex q'ue jucnaj e tzalaji, ol ex te tzalaj val. Yujto ol laj
yic'cot sb'eyumal juntzañ nación ay d'a sc'axepal a' mar, ol ul yac'ancan
eb' d'ayex.
6 Ol majel sat e lum tic yuj jantac noc' camello ol yic'cot eb' aj Madián yed'
eb' aj Efa. Ol javocpax masanil eb' aj Sabá, yed'nac q'uen oro eb' yed'
incienso. Ol yalanel vach' lolonel eb' d'ayin Jehová in tic, yuj tas tzin
c'ulej.
7 Masanil noc' calnel ay d'a Cedar, ol eyiquej noc'. Masanil noc' ch'ac calnel
ay d'a Nebaiot, a noc' ol eyac'lab'ej, yic ol eyac'an noc' silab'il d'a valtar,
aton silab' nib'ab'il vuuj. Icha chi' ol vutej, yic ay yelc'och in templo
d'ayex.
8 Ol eyalan icha tic: ¿Tas juntzañ scot chi', icha scot asun, ma icha sc'och noc'
paramuch d'a yed'tal?
9 A jun ol eyil chi', aton te' barco scot d'a sc'axepal a' mar, b'ab'el scot te' yic
Tarsis yuj te'. Van yic'jicot eb' eyuninal aycanb'at d'a najat yuj eb',
yed'nac q'uen oro eb' yed' q'uen plata. Ol in ic'jocchaañ a in Jehová
e Diosal, A inxoñej Ochi. A in pax ol ex vac' b'inajoc.
10 A eb' ch'oc nacional, a eb' ol b'oanxiq'ue smuroal e choñab', axo eb' sreyal
eb' ol ex ac'an servil. Vach'chom yuj yoval in c'ool ix vac'och eyaelal,
axo ticnaic, yuj in vach'c'olal tz'oc'xi in c'ol d'ayex.
11 A spuertail e choñab', jacanñej d'a c'ualil yed' d'ac'valil yic syic'cot
sb'eyumal juntzañ nación chi' d'ayex, yic sjavipax sreyal eb' d'a
eyichañ.
12 A juntzañ nivac nación, ma eb' rey mañ ol ex ac'an servil, ol satjoquel eb'.
Mañxa b'aj ol checlaj jab'oc eb'.
13 A jantac sb'eyumal lum Líbano ol ic'chajcot d'ayex: Aton te' taj, te' c'ub'taj
yed' te' tzicap. Ol och te' svach'il yelvanub'oc in templo, yic ol vic'chaañ
jun lugar chi' b'aj ol in ajoc.
14 Masanil yiñtilal eb' ix ex ixtan chi', ol javoc eb' yaq'uem sb'a d'ayex.
Masanil eb' ix ex chacaneli, ol ul em cuman eb' d'ayex, ol yalan eb'
d'ayex icha tic: A ex aj choñab' Sion ex tic, yicñej Jehová eyaji, aton
sDiosal Israel Axoñej Ochi, xcham eb'.

15 Vach'chom actab'il ex can d'a peca', chacb'il ex eli, maňxa mach tz'ec' b'aj ec'nac ex chi', palta axo ticnaic, ol vac' eyic'jichaaň yed' e b'inajnaquilal yuj masanil choňab' d'a junelňej.
16 A juntzaň nación chi', ol yac' e vael eb' te vach', axo eb' sreyal eb', ol yic'cot sb'eyumal eb', ol ex yac'an servil eb', icha syutej junoc ix nunab'il yac'an chunoc yune'. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in Jehová e Diosal in, e Columal vaji, a in sDiosal in viňaj Jacob, tzex in colo'.
17 Ol in q'uex masanil tas ay d'ayex: A q'uen oro ol vac' sq'uexuloc q'uen bronce, axo q'uen plata ol vac' sq'uexuloc q'uen hierro. A q'uen bronce ol vac' sq'uexuloc te te', axo q'uen hierro chi' ol vac' sq'uexuloc q'uen comon q'ueen. A eb' eyajalil, d'a stojolal ol ex sch'olb'itej eb', yuj chi' junc'olal ol ex ajoc.
18 A d'a e luum chi', maňxa milojcham anima, oval yed' jantac chucal ol ujoc. Maňxa tas ol satel d'a yol e macb'en chi' yuj oval. A in ol ex in col icha junoc muro, ol in eyic'chaaň yujto ix ex in colo'.
19 Maňxalaj ol och yoc c'u eyuuj, ma yoc q'uen uj d'ac'valil, yujto a in Jehová saquilq'uinal ol in aj d'ayex d'a junelňej. A in e Diosal in tic ol ex vac' b'inajoc.
20 A jun saquilq'uinal ol vac' d'ayex chi', a ol ochcan sq'uexuloc yoc c'u yed' yoc q'uen uj. A jun chi', malaj b'aq'uiň ol tupoc, yujto a in Jehová in saquilq'uinal ol in aj d'ayex d'a junelňej. Maňxa b'aq'uiň ol ex cusoc.
21 Masanil eb' eyetchoňab', vach'ňej ol aj spensar eb'. Ol yiquejpax slum eb' d'a junelňej. Lajan ol aj eb' icha svol junoc te' avb'en te' avab'il vuuj. Ol in c'ulej jun chi' yuj vic'jichaaň.
22 A eb' quenňej sb'isul d'a e cal, ol q'uib' val sb'isul eb', te tec'an ol aj eb' icha junoc nivan choňab'. Ayic ol c'och stiempoal yelc'och juntzaň tic, a in val Jehová in ol vaq'uelc'och d'a elaňchamel, xchi Jehová chi'.

61

Yab'ixal scolnab'il Israel

1 A Yespíritu Jehová Cajalil ayoch d'ayin, yujto sic'b'il in el yuuj. Checb'il in cot yuuj, yic tzul valel vach' ab'ix d'a eb' meb'a', svac'an stec'anil eb' maňxa yip yuj cusc'olal, svalan d'a eb' icha preso yaji to syal yel eb' d'a libre.
2 Svalanpaxeli to ix ja sc'ual co colchaj yuj Jehová co Diosal, sc'ual pax yac'anec' co pac d'a eb' cajc'ool. Ix in checjicoti yic svac'an snivanil sc'ol eb' cusc'olal yaji.
3 Tzin javipax vac' tzalajc'olal d'a eb' aj Sion cusc'olal yaji, aton eb' syac'q'ue q'uen tic'aq'uil taaň d'a sjolom, a tzalajc'olal svac' sq'uexuloc oq'uel. A b'it yic aloj vach' lolonel svac'canoch sq'uexuloc ilc'olal. Lajan ol aj eb' icha junoc te' ji avab'il yuj Jehová, yic sb'eyb'alej tojolal eb' yuj yic'anchaaň Jehová chi' eb'.
4 A juntzaň choňab' satnaqueli, ol sb'oxiq'ue eb', ol sb'oanpaxq'ue juntzaň pat eb' mac'b'ilem laňnaj d'a peca'.
5 Ex vetchoňab', a eb' ch'oc nacional ol taňvan noc' e calnel, e munlajel yed' eyavb'en uva.
6 Ol yalan eb' to sacerdote ex Jehová, schecab' ex co Diosal. Ol ex tzalaj yed' sb'eyumal juntzaňxo nación chi'. Vach' ol aj eyilji yuj tastac vach' yilji ol yac' eb' d'ayex.
7 A ex tic, icha val ix aj eyab'an syail, q'uixvelal yed' b'uchval, icha pax chi' ol aj e chaan e b'eyumal yed' e tzalajc'olal, malaj slajvub'.

8 Yujto a val tojolal snib'ej Jehová, scot yoval yuj elc'al yed' ixtoj anima. Yuj chi' val d'a smojal ol aj spacan d'a eb' ix ex ixtani. Ol lajvoc chi', ol sb'oan jun strato eyed'oc d'a masanil tiempo.
9 Ol b'inaj val eyiñtilal d'a scal masanil choñab'. Masanil mach ol ex ilanoc, ol nachajel yuj eb' to a Jehová tz'ac'an svach'c'olal d'ayex.
10 Tzin te tzalaj val ticnaic yuj Jehová, tzin q'ue val chaañ in tzalaj yuj in Diosal, yujto te vach' ix yutej yac'an in colnab'il yed' tojolal, ichato ix och in pichuloc yuuj. Icha svach'il tz'ajoch spichul junoc viñ quelem yed' junoc ix cob'es ayic snupnaj eb', icha chi' in yutej.
11 Icha tz'aj sq'ueul tas sq'uib' d'a sat luum, ma icha yelta svol junoc te te', icha chi' ol aj yac'an checlaj tojolal Jehová Cajal d'a yichañ masanil nación yuj yic'jichaañ.

62

1 Ix yalan Jehová icha tic:
Yuj val to tzex in xajanej ex aj Sion, yuj chi' mañ ol in em numan. Yuj val to tzex in xajanej ex aj Jerusalén, yuj chi' mañ ol vic'laj vip masanto ol checlajel e tojolal icha yic sq'uiñib'i, axo e colnab'il, ol checlajel icha yajoch sc'ac'al te' taj d'a q'uic'alq'uinal.
2 Masanil nación ol och q'uelan yilan e tojolal. Masanil eb' rey, ol och q'uelan eb' yilan snivanil eyelc'ochi. Yuj chi' ol ac'chajoch junxo eyac' b'i. A in Jehová in tic ol vac'ochi.
3 Icha scheclajel snivanil yelc'och junoc viñ rey yuj scorona, icha chi' ol aj vac'an checlaj snivanil velc'ochi, yujto ayex ec' d'a yol in c'ab'.
4 Mañxo ol e cuch "Actab'ilcani", mañxo ol alchajpax d'a e lum tic, "Satb'ileli", palta to ol e cuch: "Nib'ab'il". Axo lum e luum ol scuchcan: "Nupnajnac," yujto nib'ab'il ex vuuj. Yajal vaj d'a lum e luum tic.
5 Yujto icha val junoc viñ quelem snupnaj yed' junoc ix cob'es, icha chi' ol in aj eyed'oc, ol in ochxoc eyed'oc, ol in tzalaj eyed'oc, icha stzalaj junoc viñ quelem yed' yetb'eyum, icha chi' ol in tzalaj eyed'oc.
6 Ex aj Jerusalén, ix vac'canoch e tañvumal d'a yib'añ smuroal e choñab'. D'a c'ual d'ac'val ol yal eb' icha tic: A ex tzex avaj d'a Jehová, mañ ex och vaan eyavaj d'ay.
7 Mañ e cha yic' yip Jehová, masanto ol sb'oxiq'ue Jerusalén tic, yic vach' masanil eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, ol yal vach' lolonel eb' d'ay, xcham eb', xchi Jehová.
8 A Jehová toxo ix yac' sti', ol yaq'uelc'och tas ix yal chi' yuj spoder. Ix yalan icha tic: Mañxa b'aq'uiñ ol in cha svab'at e trigo eb' ajc'ool, mañoc eb' ch'oc nacional ol uc'anb'at e vino, aton tastac tzeyic' d'a e munlajel.
9 Palta to a ex val ol e mol sat eyavb'en, ol e vaani, ol eyalan vach' lolonel d'ayin yuuj. Ol e molanpax sat eyuva, ol eyuc'an yal eyuva chi' d'a yol yamaq'uil in templo, xchi Jehová.
10 Ex aj Jerusalén, elañec d'a spuertail e choñab', b'oecb'at sb'e eb' eyetchoñab' van sjaxi. Pañan tzeyutej b'aj ch'olquixtac, tzeyic'anel q'uen q'ueen d'a yol b'e chi'. Tzeyac'anq'ue junoc bandera yic sch'oxan d'a juntzañxo nación b'ajtil ay jun b'e chi'.
11 A Jehová tz'alan d'a eb' cajan b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic: Alec d'a eb' aj Sion icha tic: Ilecnab' sjavi e Columal, yed'nac tas ix yic' yuj smunlajel, xe chi, xchi Jehová.
12 A eb' israel, ol alchajoc to schoñab' Dios yaj eb', sic'b'ilel eb', aton masanil eb' ix colji yuj Jehová. A Jerusalén ol scuch Choñab' Nib'ab'il, Mañxo Actab'iloccani.

63

A spac syac' Jehová d'a eb' ajc'ool

1 —¿Mach jun scot d'a nivan choñab' Bosra, d'a yol smacb'en Edom, chacchac
spichul ayochi, te ayxo smay yilji, yed'nac val yip scoti? Ix tac'vi Jehová
icha tic:
—A in Jehová in tzin javi, ay in poder in colvaji. Svalanpaxi to ol in ch'olb'itej
yaj d'a stojolal, xchi.
2 —¿Tas yuj chacchac yilji a pichul, ichato ach tec'viel yal sat uva? xin chi d'ay.
3 Ix yalani:
—Yujto ix in teq'uem juntzañ nación icha stec'jiel yal sat uva. A inñej, malaj
junocxo nación ix och ved'oc. Aycot voval ix in tec'anem eb' vajc'ool,
yujto aycot yoval in c'ool d'a eb'. Icha chi' ix aj yoch chititoc schiq'uil
eb' d'ayin, ix chic'ax in pichul tic.
4 Yujto ix in na' to ix javi sc'ual in colanel in choñab', svac'anpax spac d'a eb'
ajc'ool.
5 Ix in ec' q'ueleloc, tato ay mach scolvaj ved'oc. Palta ix satq'ue in c'ool, yujto
malaj mach tz'och ved'oc. Yuj chi' a val yuj yoval in c'ol ix in tec'b'an
in b'a, yuj chi' ix yal in colan in choñab' in ch'ocoj.
6 Yed' val yoval in c'ool, ix in tec'anem masanil nación. Ix in satanel eb' yed'
voval, ix b'ey val schiq'uil eb' vuj d'a sat luum, xchi Jehová.

A svach'c'olal Dios d'a Israel

7 In gana svaleli jantac tzoñ xajanej Jehová, tzin b'itan val jantac tas ix sc'ulej
cuuj. Tzoñ xajanej a oñ yiñtilal oñ Israel tic. Jantac tas ix sc'ulej cuuj,
ix oc'xi sc'ol d'ayoñ, yujto te xajan oñ yuuj.
8 Ix yalan Jehová icha tic: A juntzañ anima tic, in choñab' eb', vuninal eb',
mañxo ol meltzajoch eb' ajc'olal d'ayin, xchi. Yuj chi' ix coljiel eb' yuj
Jehová chi'
9 d'a masanil syaelal. Mañ ch'ococ mach ix schecb'at scol eb', palta a val ix
sch'ox sb'a icha ángel yic scolan eb'. Yujto xajan eb' yuuj, tz'oc' sc'ol d'a
eb', yuj chi' ix colji eb' yuuj. Ix quetzjib'ey eb' yuuj, ichataxon sc'ulej
yed' eb'.
10 Palta te pit ix yutej sb'a eb' d'ay, ix yac'an cus Yespíritu Jehová chi' eb', aton
Espíritu Axoñej Ochi. Yuj chi' ix meltzajoch ajc'olal d'a eb', ix yac'an
oval yed' eb'.
11 Yuj chi', ix snaancot eb' tas ujinac d'a peca', d'a stiempoal viñaj Moisés. Ix
sc'anb'an eb' icha tic: ¿B'ajtil ay Jehová coljinac eb' co mam quicham d'a
a' mar, stañvumal pax eb'? ¿B'ajtil ay jun yac'nacoch Yespíritu Axoñej
Och d'a eb'?
12 Aton jun sch'oxnac spoder d'a viñaj Moisés. A Jehová pojjinac snañal a' mar
d'a yichañ eb' schoñab', yic sb'inajñej sb'i eb' d'a junelñej.
13 A ic'annac ec' eb' schoñab' d'a yich a' mar chi'. Maj el ñernaj eb', icha yec'
noc' chej d'a tz'inan luum, xchi eb'.
14 A Yespíritu Jehová ic'annac b'ey eb' schoñab' chi', yic syac'an yic' yip eb',
icha syac' noc' vacax tz'ic'jiem vael d'a lum ac'lictac. Icha chi' yutejnac
yic'an b'ey eb' schoñab' chi', yic sb'inaj yuj snivanil yelc'ochi.

Lesal d'a Dios yuj sc'anchaj colval

15 Mamin Jehová, iloñcot d'a jun ed'tal to icñej yaji, aton satchaañ b'aj cajan
ach, b'aj mañ jantacoc svach'il. ¿B'aq'uiñto ol a ch'ox a vach'c'olal yed'
ipalil chi'? ¿B'aq'uiñ ol oc'xoc a c'ool d'ayoñ? ¿Mato ix lajvi a nivanc'olal
chi' d'ayoñ?

16 A ach tic, co Mam ach. Vach'chom a viñaj Abraham yed' viñaj Israel mañ oñ yojtacoc eb', palta a ach tic co Mam ach, toxonton co Columal ach.
17 Mamin ¿tas yuj tzoñ ic'canel d'a yol a b'e, tzac'an pitb'oquel co pensar yic mañxa elc'och d'ayoñ? Ac'xi a vach'c'olal d'ayoñ a checab' oñ tic, a oñ yiñtilal oñ can eb' a choñab' to icñej yaji.
18 A oñ a choñab' oñ tic, sic'b'il oñ el uuj, jayeñej ab'il ix co caj lum co luum, axo ticnaic, a eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ ix tec'anem a templo.
19 Ichato malaj b'aj tzac' yajalil d'ayoñ, ichato malaj b'aj sb'inaji to ic oñ. Ichñejta' caji.

64

1 Mamin, comonoc tza jac satchaañ tzach emta d'a sat luum tic, yic tz'ib'xi lum nivac vitz d'a ichañ,
2 icha tz'aj xejq'ue a a' yuj te' c'ac' ov yajochi. Emañcoti yic tzach yojtaquejel eb' ayoch ajc'olal d'ayach, yic tz'ib'xiq'ue nivac choñab' d'a ichañ yuj xivelal.
3 Comonoc tza c'ulej icha a c'ulejnac d'a peca'. Ayic emnacul chi', a c'ulannac tastac mañ naanoc cuuj, te satub'tac yilji. A lum nivac vitz ib'xinacq'ue lum d'a ichañ.
4 Atax d'a peca' chi', malaj b'aj tz'ab'chaji, malaj b'aj tz'ilchaj junocxo dios sc'ulan icha tas tza c'ulej yuj svach'iloc eb' tzach ac'anoch d'a sc'ool.
5 D'a tzalajc'olal tza cha eb' vach'ñej tas sc'ulej, naañej yuj eb' sc'ulan tas tza nib'ej. A achxo tzac'cot yoval a c'ol d'ayoñ, yujto ix och co mul d'ayach, sco c'ulañej chucal. ¿Tzatom yal co colchaji?
6 Co masanil, lajan oñ d'a yol a sat icha mach mañ vach'oc icha yalan ley. Masanil tas vach' sco c'ulej calani, lajan icha junoc c'apac c'apac mictac. Yuj co chucal, yuj chi' lajan oñ icha te' taquiñ xil te' tz'ic'jib'at yuj ic'.
7 Malaj junoc oñ sco c'an a colval, maxtzac co nacot co c'och d'ayach, yujto tza c'ub'ejel a b'a d'ayoñ, tzoñ actancan d'a yol sc'ab' co chucal.
8 Palta a ach tic Mamin Jehová, co mam ach. A oñ tic, icha lum tz'acb'il lum caji, a achxo tic, ichato co tz'acumal aji, a ach a b'onac oñ co masanil.
9 Mamin, mocab' te cot oval d'ayoñ. Mañxoocab' a nañejcot co chucal. Ina to a choñab' oñ.
10 A juntzañ choñab' ic yaji, toxo ix can tz'inan, toxo ix lañchajcanem Jerusalén, mañxalaj mach cajan d'ay.
11 A a templo te vach' yilji to icñej yaji, aton b'aj ochnac eb' co mam quicham ejmelal d'ayach, toxo ix lajviem stz'ab'ati. A tas te nib'ab'il cuuj, aton a templo chi', toxo ix lajvieli.
12 Mamin Jehová, ayic tzilan masanil juntzañ tic, ¿tom malaj tas ol a c'ulej yuuj? ¿Tom ol ac'ñejoch co yaelal?

65

Yaelal d'a yib'añ eb' pit

1 Ix yalan Jehová icha tic:
Ix vac' in b'a yojtaquejel eb' max in c'anb'aneq'ui. Ix in ch'ox in b'a d'a eb' max yal sb'a d'ayin. A d'a eb' max in c'anb'anec' chi', ata' ix vala': Ina in tic, xin chi d'a eb'.
2 Masanil tiempo jecaññejb'at in c'ab' vavtancot jun choñab' te pit, palta axoñej chucal snib'ej sc'ulej.

3 Val d'a vichañ sc'ulej chucal eb', syac'an silab' eb' d'a juntzañ scomon diosal
d'a scaltac yavb'en te' eb', sñusan incienso eb' d'a yib'añ altar b'ob'il
yed' lum ladrillo.
4 Tz'em c'ojan eb' d'a scal b'ajtac mucan eb' chamnac. Tz'ec' ac'val yuj eb'
b'ajtac c'ub'eltac. Schi'an schib'ejal noc' chitam eb', syac'an b'ud'joc
schen eb' yuj yal chib'ej to ay yovalil yuj ley.
5 Syalan eb' icha tic: Canañ ta', mañ a nitzcot a b'a d'ayoñ, yujto ch'ocxo quel
d'ayach, xchi eb' d'ayin. Tzin tzactzaj val yuj juntzañ anima tic, lajan
val tas sc'ulej eb' icha stab'il te' c'ac' ayochi tz'ec' c'u, sb'at d'a yol co ñi'.
6 Palta masanil juntzañ schucal eb' chi', tz'ib'ab'ilcan d'a vichañ, mañ toñejoc
ol vilochi. Ol vac' spac d'a eb' icha val smojal.
7 Yuj val schucal eb' chi' yed' schucal eb' smam yicham eb', stzuntzejnaccot
voval eb', ayic sñusannac silab' eb' d'a jolomtac vitz. Yuj chi' ol in
ch'olb'itej yaj eb', ol vac'an spac d'a eb' icha val smojal, xchi Jehová.

Syac' sti' Jehová yac'an vach'ilal

8 Ix yalan Jehová icha tic: A junoc c'ojlab' sat uva ayto yalil, max yixtej eb'
anima, yujto ayto yalil vach' yic'anel eb' d'ay. Icha chi' ol in c'ulej, mañ
ol in satel masanil in choñab', yujto tzin xajanej eb' in checab'.
9 Ol vactejcan jayvañocxo eb' yiñtilal Jacob, yic vach' ayto anima ol cajnaj d'a
lum luum d'a yol yic Judá. A eb' in checab' sic'b'ilel vuj chi', ol cajnaj
eb' ta', ol yican lum eb'.
10 A d'a spañanil lum Sarón, mañxo jantacoc noc' calnel ol ajoc, axo d'a
yac'lical choñab' Acor ol va noc' vacax, aton noc' smolb'etzal noc' eb'
in choñab' tz'och ejmelal d'ayin.
11 Palta mañ ichocta' ol vac' d'ayex mach ex ix eyic'canel e b'a d'ayin. A jun
tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ayin, ix b'atcan satc'olal eyuuj, axoñej d'a
juntzañ comon dios scuch Gad yed' Meni tzeyac' vael yed' vino silab'il,
aton juntzañ comon dios tz'alani tas ol ex ajoc yed' tas ol javoc d'a
eyib'añ eyalani.
12 Yuj chi' a in svala' tas ol javoc d'a eyib'añ. Chuclaj tas van ex stañvani. A
q'uen espada ol ex milancham vuuj, ol ex em cuman, ol tzepchajel e
jolom. Yujto ix ex vavtej, palta maj ex tac'voc d'ayin, ix in lolon d'ayex,
palta maj e cha eyab'i. Ix e c'ulej juntzañ chucal max scha in c'ool.
13 Yuj chi' a eb' in checab' ay tas sva eb', a exxo tic ol ex cham yuj vejel. Ay tas
ol yuq'uej eb', a exxo tic ol ex cham yuj taquiñtial. Ol tzalaj eb', a exxo
tic q'uixvelal ol ex ajcanoc.
14 Ol b'itan eb' yuj tzalajc'olal, a exxo tic, ol ex oc' yuj cusc'olal yuj yaelal.
15 A eb' sic'b'ilel vuj chi', ol ex yac' b'inaj eb' ayic ol scatab'an junocxo anima
eb'. Ol ex in sateli, palta a d'a eb' in checab' ol vac' jun ac' b'i yic syac'
b'inaj eb'.
16 Yalñej mach d'a jun choñab' tic sc'an vach'ilal d'a yib'añ, a d'ayin ol sc'ana',
a in Dios in svaq'uelc'och tas svala'. Yalñej mach syac' sti' d'a junoc
tasi, a in b'i ol yac' b'inajoc. A d'a jun tiempoal chi', jantac yaelal toxo
ix ec'b'ati, ol b'atcan satc'olal, mañxo ol in nacoti.
17 Ab'ec, ol in b'o jun ac' satchaañ yed' jun ac' yolyib'añq'uinal. A tastac
ec'nacxo, ol b'atcan satc'olal, mañxa b'aq'uiñ ol nachajcotoc.
18 Tzalajañec d'a masanil tiempo yuj tas ol in c'ulej, yujto ol in b'oxiq'ue
choñab' Jerusalén b'aj ay tzalajc'olal, a eb' anima cajan ta' ol tzalaj eb'
vuuj.
19 Ol in tzalajpax val yuj in choñab' Jerusalén chi', mañxa b'aq'uiñ ol ab'chaj
yel yav eb' anima yuj yaelal ta'.

20 Malaj eb' unin jayeñej c'ual ol ec' ta' ol chamoc, malaj pax eb' icham anima
manto c'och yab'ilal ol chamoc. Tato ay mach scham d'a 100 ab'il
sq'uinal, unin animato schami. A mach ol chamoc ayic manto c'och
d'a 100 ab'il chi', a yuj schucal spet chami.
21 A eb' in choñab' chi' ol laj sb'o spat eb', ol cajnaj eb' d'a yool. Ol yavej yuva
eb', mañ ch'ococ mach ol loan sat.
22 Mañxo toñejoc ol sb'oq'ue spat eb', ch'ocxo mach ol aj d'a yool. Mañ ol
yavej yavb'en eb', ch'ocxopax mach ol loan sat. A eb' in choñab' chi', ol
najatb'oc sq'uinal eb' icha sq'uinal te te'. A eb' sic'b'ilel vuuj chi', najtil
ol yac' tzalajb'oc sc'ol eb' yed' smunlajel.
23 A eb' in choñab' chi', mañ nab'añejoc ol munlaj eb', mañ ol cham yuninal
eb' vanto sq'uib'i. Yujto a in choñab' chi', a eb' anima vac'naccan in
vach'c'olal d'a yib'añ a in Jehová in tic, a eb' ay yiñtilal eb'. Icha chi' ol
aj pax eb' yuninal eb'.
24 Ayic manto in yavtej eb', toxo ix in tac'vi d'a eb', ayic manto lajvi yalan eb',
toxo ix vab' tas syal eb'.
25 A noc' oques yed' noc' calnel, junñej ol va noc'. A noc' choj, a añ añc'ultac
ol sc'ux noc' ichoc noc' vacax. Axo noc' chan, a lum pococ ol slo noc'. A
d'a in tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ayin, malaj junoc tas ol yal yixtani. A
in val svala', xchi Jehová.

66

A ejmelal d'a comon dios

1 Ix yalan Jehová icha tic:
A satchaañ in despacho yaji, axo sat luum tic sb'achnub' voc yaji. A exxo tic,
¿b'ajtil ol e b'oq'ue junoc in pat b'aj vach' tzin aji?
2 A in Jehová in svala' to a in val in b'onac juntzañ tastac ix vac' b'inaj tic, icha
chi' ajnac spitzvichaañ smasanil.
A eb' te emnaquil yaji, a in ol in tañvej eb', aton eb' scus yuj smul, eb' ay
yelc'och in lolonel d'ay.
3 Ay ex tzex tzalaj e c'ulan juntzañ tastac yajb'entac d'a vichañ. Yuj chi' ayic
tze milancham noc' vacax silab'il d'ayin, a d'a in sat ichato a junoc
anima tze milchamoc. Ayic tze milancham noc' calnel silab'il d'ayin, a
d'a in sat ichato a sjaj noc' tz'i' tze ch'umeli. Ayic tzeyac'an sat eyavb'en
ofrendail d'ayin, a d'a in sat ichato a schiq'uil noc' chitam tze tob'emi.
Ayic tze ñusan incienso d'ayin, a d'a in sat ichato a d'a comon dios
tzeyal vach' lolonel.
4 Yuj chi' toxo ix in na' tas yaelal ol javoc d'a eyib'añ. A tas b'aj te c'un e xivi,
a chi' ol vac'cot d'ayex, yujto ix ex vavtej, palta malaj mach ix tac'vi
d'ayin. Ix in lolon d'ayex, palta maj e cha eyab'i, ix e c'ulan chucal. Ix
e c'ulan juntzañ tas max schalaj in c'ool, xchi Jehová.

Tz'el eb' anima libre

5 A ex tze cha eyab'i, ab'ec val tas syal Jehová: Ay juntzañ eb' eyetchoñab'
schichon sc'ol d'ayex, tzex spechanb'eyec' eb', yujto tzeyal e b'a d'ayin,
syalan eb' icha tic: Sch'oxocab' stziquiquial Jehová chi', squil jab'oc e
tzalaji, xchi eb'. Palta a eb' chi', te q'uixvelal ol ajcan eb', xchi Jehová.
6 Ab'ec jun ñilili sc'an scot d'a choñab' chi', sc'añ scotpax d'a templo. Aton
Jehová sc'añ scoti, yic syac'an spac d'a eb' ajc'ol d'a smojal.
7 Syalan Jehová icha tic: A choñab' Sion, lajan val icha junoc ix ix mantalaj
syail yune' scoti, tz'alji yune' ix chi'.

8 ¿Tom ay mach ix ab'ani, mato ay mach ix ilan jun chi'? ¿Tom ay junoc choñab' junñej c'ual tz'och nacional? ¿Tom ay junoc choñab' junñej c'ual sb'oi? Palta a Sion tic, quenñej ol yab' syail ol ochxoc nacional.

9 ¿Tom ol yal in yamanoch vaan jun van yalji, yujto a in svac' aljoc? Maay. Mañ ol yalpaxlaj in tenanec' spitzvixi jun choñab' tic. A in Jehová e Diosal in svala', icha chi' ol ajoc.

10 A ex tze xajanej Jerusalén, tzalajañec yed'oc. A ex oc'nac ex yuuj ayic yab'annac syail, mol tzalajañec yed'oc.

11 Yujto a Jerusalén chi', lajan icha junoc ix nunab'il smontej yune', syac'an yim, icha chi' ol aj yac'an snivanil e c'ool, masanto ol ex tzalaj yuuj, yujto nivan vach'ilal ol scha Jerusalén chi'.

12 A in Jehová in svala': Ol vac'b'at vach'ilal d'a scal eb' anima d'a jun choñab' tic. Ol yic'cot sb'eyumal juntzañxo nación d'ay. Icha sjavi junoc a' eluma', icha chi' ol aj sjavi. Icha junoc nene' unin nib'ab'il ol ex utajoc, ichato ol ex chunoc, ol ex cheljoc, ichato ol ex chenchenan d'a sat xub'.

13 Icha junoc ix nunab'il smontej yune', icha chi' ol aj ex in montani. Icha chi' ol aj eyic'an snivanil e c'ol d'a Jerusalén, xchi Jehová.

14 Ayic ol eyilan juntzañ tic, ol ex te tzalajoc. Ol eyic'xi eyipoc, icha tz'aj syaxb'ixi añ añc'ultac. Yujto ol sch'ox spoder Jehová d'a scal eb' schecab', axo yoval sc'ol ol yac' d'a eb' ayoch ajc'olal d'ay.

15 Yujto a Jehová ol javoc d'a cal c'ac', a scarruaje lajan icha chacxuxum ic'. Ol javoc yac'och yoval sc'ol d'a eb' ajc'ol icha sq'ue ñilñon yoc te' c'ac'.

16 A yed' c'ac' yed' yespada Jehová, ol sch'olb'itej masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic, tzijtum eb' ol cham yuuj.

17 A val Jehová tz'alan icha tic: A eb' tz'och ejmelal d'a comon dios d'a scaltac te' avb'en te', stzalaj eb' sc'ulan icha sc'ulej mach scuchb'an eb', schi'an noc' chitam eb', noc' ch'oov yed' juntzañxo noc' noc' yajb'entac, junñej ol satel eb' smasanil.

18 Yuj tastac sna eb' yed' tastac sc'ulej eb', ol in molb'ej masanil anima d'a junjun ti'al, d'a junjun choñab', ol in ch'oxan in poder yil eb'.

19 Ol in ch'oxan in poder d'a eb' olto canoc, ol in checanb'at eb' d'a juntzañxo choñab' tic: Aton d'a Tarsis, d'a Fut, d'a Lud b'aj cajan eb' jelan sjulvaj d'a jul-lab'. Ol in checanpaxb'at eb' d'a Tubal, d'a Javán yed' d'a juntzañ choñab' najat d'a stitac a' mar b'aj mañ ab'chajnacoc in b'inaji yed' b'aj mañ ilb'iloc in poder. Ol b'at yalel yab'ixal snivanil velc'och eb' d'a juntzañ choñab' chi'.

20 A in Jehová in svala' to d'a masanil choñab', ol ic'joccot masanil eb' eyetchoñab' ayec' d'a scal eb'. Ay eb' ol ic'joccot d'a yib'añ noc' chej, d'a yol carruaje, d'a yib'añ b'achlab', d'a yib'añ noc' mula yed' d'a yib'añ noc' camello. Icha junoc silab' ol aj sjavi eb' d'a tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ayin d'a Jerusalén tic. Icha tz'aj yic'ancot junoc ofrenda eb' in choñab' d'a in templo d'a yol junoc yed'tal te vach', icha chi' ol aj yic'chajcot eb'.

21 A d'a scal juntzañ eb' ixto cani, ata' ol in siq'uel eb' ol och sacerdoteal yed' levitail, xchi Jehová.

22 Syalanpax Jehová icha tic: A ac' satchaañ yed' ac' yolyib'añq'uinal ol in b'o'o, ol ajñejec' d'a junelñej. Icha chi' ol aj eyajñejeq'ui, ol ex b'inaj yed' eyiñtilal d'a junelñej.

23 Junjun sc'ual ic'oj ip d'a junjun semana yed' juntac el tz'alji q'uen uj, ol javoc masanil eb' anima, ol ul em cuman eb' d'ayin.

24 Ayic tz'elta eb' in choñab', ol yilan snivanil eb' chamnac eb', aton eb' pit
yutejnac sb'a d'ayin. Ayñejoch noc' a'ay schianb'at snivanil eb' chi',
axo c'ac' van sñusantz'a eb', malaj b'aq'uiñ stupi. Yajb'entac yilji eb'
d'a sat masanil anima tz'ilani, xchi Jehová.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
JEREMÍAS

Jeremías sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Jeremías a' tz'ib'ab'ilcan d'ay. A viñaj Jeremías chi', ec'nac cajan viñ d'a yol smacb'en Judá ayic toxoval tz'ic'jib'at eb' aj Judá chi' d'a Babilonia. A jun tic ujinac d'a ab'il 600 ayic manto javi Jesucristo. Tzijtum el ix yal viñaj Jeremías chi' to ol javoc yaelal d'a yib'añ juntzañ nación yuj smul, yujto a eb' anima cajan d'ay, a d'a juntzañ comon dios tz'och eb' ejmelal. Añeja' pitzanto viñaj Jeremías chi' ayic ix ac'ji ganar Jerusalén yuj eb' aj Babilonia, ix yilan viñ sb'at viñ rey yed' juntzañxo eb' cajan ta' icha presoal. Palta ix yalanpaxcan viñ to a eb' aj Judá chi' ol meltzajxoc eb' d'a sluum chi', ol sb'oanxi schoñab' eb' chi'.

A jun libro tic chañ macañ yaji. A b'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 25. Ata' syal juntzañ lolonel viñaj Jeremías chi' d'a eb' anima yed' d'a eb' yajal yaj d'a choñab' chi' d'a stiempoal chañvañ eb' slajvub' rey. A schab'il macañ, tz'el yich d'a capítulo 26 masanto d'a 45. A d'a tic syalcot yuj tastac ix ec' d'a yib'añ viñaj Jeremías. Syalanpaxcot yuj juntzañ ab'ix to ayocto ix yalancan Dios d'a viñ, aton yuj tas ol yutej Dios chi' yac'an snivanil sc'ol eb' anima. A yoxil macañ, tz'el yich d'a capítulo 46 masanto d'a 51. A d'a tic ix yalcan juntzañ lolonel Dios d'a yib'añ juntzañ nación ay d'a slac'anil Israel. A schañil macañ, aton capítulo 52. A d'a tic syal yuj tas ix aj yac'ji ganar Jerusalén yed' tas ix aj yic'jib'at eb' anima d'a Babilonia.

A viñaj Jeremías chi', te xajan val eb' yetchoñab' viñ yuuj, ix cus val viñ ayic ix yalan viñ to ol javoc yaelal d'a yib'añ eb', ol satjoquel schoñab' eb'. Mañ jantac juntzañ versículo tz'alancoti to ix te cus viñ yujto schecab' Dios yaj viñ, palta a slolonel Dios, lajan val icha junoc c'ac' sq'ue ñilñonoc, max yal smac'ji tupoc, icha chi' yaj d'a viñ.

A juntzañ versículo vach' d'a jun libro tic, a tz'alancot yuj tastac ol ujoc ayic toxo ix ec' juntzañ yaelal tic, ol sb'o junxo schab'il strato Dios yed' schoñab'. A jun trato chi', ol sc'anab'ajej eb' yujto ol tz'ib'chajcanoch d'a spixan eb'.

1 A in Jeremías in tic, yuninal in viñaj Hilcías, yiñtilal in eb' sacerdote
cajan d'a choñab' Anatot d'a yol smacb'en lum Benjamín. Aton d'a jun tic
tz'ib'ab'ilcan tas ix yal Jehová d'ayin yic svaleli. 2 Ix el yich slolon Jehová
d'ayin ayic 13 ab'il yoch viñaj Josías yuninal viñaj Amón reyal d'a Judá. 3 Ix
lolonñej d'ayin ayic ayoch viñaj Joacim yuninal viñaj Josías chi' reyal d'a Judá.
Ix lolonñej pax d'ayin masanto ayic yoil ujal yoch yuxluchil ab'il yoch viñaj
Sedequías reyal, yuninal pax viñaj Josías chi'. Ata' ix ic'jib'at eb' cajan d'a
Jerusalén icha preso d'a Babilonia.

Ix avtaj viñaj Jeremías yuj Jehová

4 Ayic ix el yich slolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic:
5 Ach Jeremías, yictax manto ach vac' pitzvoc d'a a nun, sic'b'ilachxoel vuuj.
Ayic manto ach alji, sic'b'ilachxoel vuuj yic tzach och in checab'oc d'a
juntzañ choñab', xchi d'ayin.
6 Ix in tac'vi icha tic:
Mamin Jehová, ach Vajalil, unin into. Maxto nachaj tas svutej in loloni, xin
chi.
7 Ix yalanxi Jehová chi' d'ayin: Mañ ala' to unin ach. Añej to ol ach b'at b'aj ol
ach in checb'ati, ol alan tas ol in chec ala'.

8 Malaj mach b'aj tzach xivi. A in Jehová in svala' to ayinñejoch ed'oc yic tzach
in colani, xchi d'ayin.
9 Ix lajvi chi', ix yac'ancot sc'ab', ix yac'anoch d'a in ti', ix yalan d'ayin:
10 Aton val ticnaic svac'och in lolonel d'a a ti'. Tzach in checb'at d'a juntzañ
choñab' yic tzalan yab' eb' to ol javoc yaelal d'a yib'añ eb', ol satel
eb', ol lajvoquem eb'. Ay choñab' chi' ol satel d'a junelñej, ay pax ol
b'ochajxiq'ueoc, xchi Jehová.

A chab' tas ix ch'oxji yil viñaj Jeremías

11 Ix lolonxi Jehová d'ayin, ix yalani: ¿Tas tzil chi' ach Jeremías? xchi. A jun te'
c'ab' almendro svila', xin chi.
12 Yel tzala'. Ol vilñej to a tas sval tic d'ayach ol elc'och d'a elañchamel, xchi
Jehová chi'.[1.12]
13 Ix yalanxi Jehová chi' d'ayin d'a schaelal: ¿Tas tzil chi'? xchi d'ayin. Svil jun
lum chen van xeji, van stob'cot d'a stojolal norte, xin chi d'ay.
14 Ix yalanxi d'ayin: A d'a norte chi', ata' ol cot yaelal ol javoc d'a yib'añ
masanil eb' anima cajan d'a tic.
15 A in Jehová in tic sval d'ayach to ol laj vavtejcot jantac soldado scot d'a
juntzañ choñab' ay d'a norte. Ol oymaj eb' d'a spatictac choñab'
Jerusalén tic yed' d'a spatictac juntzañxo choñab' d'a smacb'en Judá.
Ol javoc sreyal eb', ol sb'oanem sdespacho eb' d'a spuertail Jerusalén
tic.
16 Aton jun yaelal tic ol vac'cot d'a yib'añ eb' anima ix och smul d'ayin. Ix
in yactejcan eb', axo d'a juntzañ comon dios ix sb'o eb', ata' ix och eb'
ejmelal. Ix sñusanpaxtz'a incienso eb' d'ay.
17 A ticnaic ac' ip, tec'b'ej a b'a, b'at alan masanil tas ol in chec ala'. Mañ ach
xiv d'a eb' etanimail chi'. Tato ol ach xivoc, ol ach vac' ib'xocq'ue d'a
yichañ eb'.
18 A ticnaic tzach vac'och icha junoc choñab' te tec'an, icha val junoc oy nab'a
hierro, ma icha muro nab'a bronce. Yuj chi' ol yal a tec'b'an a b'a d'a
yichañ choñab' Judá, d'a yichañ eb' rey, eb' yajal, eb' sacerdote yed' d'a
yichañ masanil anima.
19 Ol yac' oval eb' chi' ed'oc, palta a in val Jehová in svala' to mañ ol ach telvoc
yuj eb', yujto ayinñejoch ed'oc ach in colani, xchi Jehová.

2

A spitalil eb' choñab' israel

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic:
2 Ixic, b'at alan yab' eb' aj Jerusalén to a in Jehová in sval d'a eb' icha tic: Tzin
navalcoti ayic ex vac'anoch in choñab'oc. Ix in e c'anab'ajej val, ix in e
xajanej val, icha junoc ix cob'es toto snupnaji xajanan viñ yetb'eyum.
Ix ex ochval tzac'an vuj d'a tz'inan luum, d'a lum malaj b'aj tz'avchaj
tas d'ay.
3 Ayic chi' vicñej eyaj a ex israel ex tic, icha val b'ab'el sat avb'en. A in Jehová
in svala' to yalñej mach eb' ex ixtani, ix och smul eb', ix vac'cot yaelal
d'a yib'añ eb', xchi d'ayin.
4 E masanil ex yiñtilalcan viñaj Jacob, aton viñaj Israel, maclejec eyab' tas
syal Jehová.
5 Syalan d'ayex icha tic:

1.12 **1:12** A d'a hebreo quenxoñej mañ lajanoc sjajil chab' lolonel tic: “Almendro” yed' “Svilñej”.

¿Tas in paltail ix yil eb' e mam eyicham? ¿Tas yuj ix in spatiquejcanel eb', axo d'a comon dios malaj yelc'och b'aj ix yal sb'a eb'? Yuj chi' maňxalaj jab'oc ix ajcan yelc'och eb'.
6 Majxo in snacot eb', vach'chom a in ix viq'uelta eb' d'a Egipto, ix vic'an b'ey eb' d'a lum tz'inan luum, lum taquiň sat, lum pac'quiltac, lum malaj mach cajan d'ay, lum malaj mach tz'ec' d'a sat.
7 A in ix vac'och eb' d'a lum te yax sat tic, b'aj te ay tas vach' syab'lej eb'. Palta a exxo yiňtilal ex eb' tic, ex cajan ex d'a sat in luum tic, ix eyixtejb'at luum yuj e chucal, yuj chi' maxtzac scha in c'ol jun in luum tic.
8 A eb' sacerdote maxtzac in snacot eb'. A eb' tzex c'ayb'ani, maxtzac in yojtaquejel eb'. A eb' yajal yaj d'a e choňab', smeltzajoch eb' ajc'olal d'ayin, axo eb' syaloch sb'a in checab'oc, a sb'i Baal syalel eb'. Axo d'a comon dios syal sb'a eb', aton juntzaň malaj jab'oc tas vach' syic' eb' d'ay, xchi Jehová.

A tas alb'ilcan yuj Jehová d'a yib'aň Israel

9 Ix yalanpax Jehová icha tic: A in Jehová in svala' to ol vac' oval eyed'oc yed' pax eb' eyiňtilal.
10 Ixiquec d'a choňab' Chipre ay d'a snaňal a' mar, d'a stojolal b'aj tz'em c'u, tzeyilan val. Tze checanb'at eb' e checab' d'a choňab' Cedar d'a stojolal b'aj sjavi c'u, sb'at yilan val eb' tato ayxo b'aj tzuji icha val jun tic.
11 ¿Tom ay junoc choňab' scomon actancan sdiosal, vach'chom a sdiosal eb' chi' maň Diosoc? A exxo ex in choňab' ex tic, ix in eyactejcani. Vach'chom a in ix ex vac' val b'inajoc, palta axo d'a comon dios malaj yelc'ochi, ata' tzeyal e b'a.
12 Yuj chi' a in Jehová in svala': Ex cajan ex d'a satchaaň, satocab' e c'ool, checlajocab' xivelal d'a e sat yuj tas van yuji tic.
13 A in choňab' tic, cha macaň smul ix och d'ayin: A in tic lajan in icha sjaj a a' sq'ueuli, palta ix in spatiquejeli. Ix sb'oanpax sdiosal lajan icha yed'tal a a' jateltacxo, maxtzac yal-laj scan vaan a' d'a yool, xchi Jehová.

A tas ix aj yelc'och spitalil eb' israel

14 Ix yalanpax Jehová chi' icha tic: A ex in choňab' Israel ex tic, maň checab'oc eyajcaneli, palta ¿tas yuj tzex ixtaj icha tz'utaj eb' checab'?
15 ¿Tas yuj ix och eb' anima ajc'olal d'ayex? Icha yel yav noc' choj icha chi' yel yav eb' d'ayex. Ix can tz'inan e luum, ix tz'ab'at e choňab'. Maňxa mach syal scajnaj d'ay.
16 A eb' soldado aj Menfis yed' eb' aj Tafnes yic Egipto, ix smac'poj e jolom eb'.2.16
17 Aton val juntzaň tic ix eyic'cot d'a eyib'aň, yujto ix in e patiquejel a in Jehová e Diosal in tic, yacb'an ix ex in cuchb'ej b'eyoc.
18 Axo ticnaic ¿tas tzeyac' yala', yuj chi' tzex b'at e c'an scolval eb' aj Egipto ay d'a sti' a' Nilo? ¿Tas pax tzeyac' yala' yuj chi' tzex b'at e c'an scolval eb' aj Asiria ay d'a sti' a' Éufrates?
19 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, a in svala': A val e mul chi' ol ic'ancot eyaelal d'a eyib'aň. A e pitalil ol ac'anb'at d'a eyib'aň. Nachajocab'el eyuuj to te chuc ix e c'ulej yujto ix in e patiquejeli, a in Jehová e Diosal in. Ol vac'och yaelal d'a eyib'aň yujto malaj velc'och d'ayex, xchi Jehová.

A spitalil choňab' Israel

2.16 **2:16** "Ix smac'poj e jolom eb'" xchi d'a tic, palta ay pax b'aj syala': "Ix sjoxel xil e jolom eb'".

20 Atax d'a peca' ix ex och ijan e pitan e b'a d'ayin. Maj yal e c'ol ix in e
c'anab'ajej. Ix eyalani: Malaj co gana tzach cac' servil, xe chi. Axoñej
ajmulal ix e c'ulej d'a tzalquixtac yed' d'a yichtac te te' c'ayum xiil.
21 Icha val tz'aj yavchaj te' uva te vach', icha chi' ix aj ex vavani, lajan ex icha
yiñatil te' uva te vach'. ¿Tas yuj lajanxoñej tzex ajcan icha te' caltacte'al
uva?
22 A in val Jehová in svala': Vach'chom tze comon b'iquejel e b'a yed' q'uen yal
taañ, mato nivan xapon tzeyaq'uec' d'ayex, palta a e mul chi', chequel
yajec' d'a in sat. Malaj b'aq'uiñ syal e sacb'icani.
23 Tze comon alan icha tic: A oñ tic maj co juel co b'a calan co b'a d'a comon
dios, xe chi. Naeccoti, tas ix eyutej e b'a d'a lum ch'olquixtac. Toñej tzex
comon ec' jechechoc icha junoc noc' nun camello sayanec' noc' smam.
24 Lajan ex val icha junoc noc' caltacte'al nun b'uru c'ajan sb'eyec' b'aj malaj
anima, suc'lan noc' tz'ec' noc' ayic van stajni noc'. Malaj mach syal
syaman vanaj noc'. Ayic stajni noc' chi', secojtac tz'aj schax noc' yuj
noc' mam b'uru chi'.
25 Ex israel, actejec e b'eyec' e sayanec' e comon diosal. Nab'añej slajvi eyoc
yed' stacji e ti' e b'eyeq'ui. Palta a ex tic tzeyala': Maay, ayoch co pensar
d'a juntzañ comon dios, yuj chi' ol calñej co b'a d'ay, xe chi.

Smoj sjavi syaelal eb' israel

26 Icha val sq'uixvi junoc elc'um ayic syamchajelta, icha val chi' ol aj e q'uixvi
a ex israel ex tic yed' eb' e reyal, eb' eyajal, eb' sacerdote yed' pax eb'
syaloch sb'a in checab'oc.
27 Tzeyal d'a junoc te te' icha tic: Mamin, xe chi d'a te'. Tzeyalanpax d'a junoc
q'uen q'ueen: Nunin, xe chi. Axo pax d'ayin jun, a yich e patic tze
meltzitejcoti. Maxtzac ex cot q'uelan d'ayin. Axo val yic tzeyilani to
ay tas tzex ic'ani: Cotañ, colvajañ, xe chi d'ayin.
28 Ex aj Judá, icha val sb'isul e choñab', icha chi' sb'isul e diosal. ¿B'ajtil ay
juntzañ e comon diosal ix e b'o chi'? Cotocab' eb', ol quilani tato ol yal
ex scolan eb' ayic ol javoc yaelal d'a eyib'añ.
29 A in val Jehová in svala': ¿Tas in mul d'ayex yuj chi' tzeyalub'tañej to max
ex in colo'? Ina e masanil tze pitej e b'a d'ayin.
30 Nab'añej svac'och eyaelal, maxtzac yal pax e c'ol tze c'anab'ajej in
c'ayb'ub'al. Lajan ex val icha junoc noc' choj te ov, tze milcham eb'
in checab' svac'b'at d'a e cal.
31 ¿Tas animail eyaj a ex yiñtilal ex can Israel? Maclejec eyab' tas svala'. ¿Tom
malaj jab'oc tas svac' d'ayex? ¿Tom icha taquiñ luum vaj d'ayex, mato
icha junoc lum luum te ay smay? Ex in choñab', ¿tas val yuj tzeyal
d'ayin icha tic: Munil quic co b'a, malaj tzach och cuuj? xe chi.
32 ¿Tom ol sat sc'ol junoc ix cob'es d'a stoñ, ma d'a spichul ayic sb'at ix d'a
nupnajel? Palta a exxo pax in choñab' ex tic, junjun c'u tzin b'atñej
satc'olal eyuuj.
33 Lajan ex icha eb' ix ajmul ix yojtac b'e b'aj sb'ati, ayic sayanec' eb' viñ vinac
eb' ix. Sat c'ayb'um eyaj d'a chucal.
34 Te chic'tac e pichul yuj schiq'uil eb' meb'a' yed' eb' malaj smul. Tze milcham
eb', vach'chom malaj b'aj tz'och eb' elc'al d'ayex.
35 Vach'chom tze c'ulej icha chi', palta tzeyalan icha tic: A oñ tic, te vach' oñ,
malaj co mul, mañxalaj yoval sc'ol Jehová d'ayoñ, xe chi. Palta a in
Jehová in tic ol vac'cot yaelal d'a eyib'añ, yujto tzeyala' to malaj e mul.

36 ¿Tas yuj tze pech e b'a yic tze q'uexan eb' tze nib'ej scolvaj eyed'oc? Icha val
ajnac yel e q'uixvelal yuj eb' aj Asiria, yujto maj ex scol eb', icha pax
chi' ol aj yel e q'uixvelal yuj eb' aj Egipto.
37 Toxoñej ñojan ex em yuj q'uixvelal ayic ol ex meltzajcot d'a Egipto chi',
yujto toxo ix in patiquejel eb' tzeyac'och yipoc e c'ool chi'. Malaj tas
ol eyac' yal yed' eb', xchi Jehová.

3

Ix spitej val sb'a eb' israel d'a Jehová

1 Ix yalanxi Jehová icha tic:
Ex israel, tato ay junoc ix ix spuc sb'a yed' viñ yetb'eyum, syic'an junocxo
viñ ix, tato spucxi sb'a ix yed' viñ schab'il chi', a viñ yetb'eyum ix chi',
maxtzac yal yic'lanxi sb'a viñ yed' ix. Tato syic'lajxi sb'a eb' jun, a lum
luum tic sjuviel lum d'a yol in sat. Palta a in Jehová in tic svala' to lajan
ix eyutej e b'a icha eb' ix ajmul ix tzijtum svinac, axo ticnaic, tze nib'ej
tzex meltzajxicot d'ayin.
2 Q'ueañec q'uelan d'a lum tzalquixtac mañxalaj ste'al, scham eyilan lum
jolomtac tzalan chi'. ¿Toc ayto lum tzalan chi' b'aj maj e c'ulej ajmulal?
Tzex em c'ojan d'a titac b'e tze maclan yec' eb' tzex mulan chi' yed'oc,
icha tz'aj smaclan eb' árabe yec' eb' tz'ec' b'aj malaj anima. Yuj
eyajmulal chi' ix eyixtejb'at lum luum tic.
3 Yuj val e mul chi' maxtzac yac' ñab' d'a stiempoal. Icha eb' ix ajmul ix
maxtzac q'uixvi jab'oc, icha val chi' eyaji.
4 Ina ato eyalan tic d'ayin: Mamin, vach' ac'an qued'oc yictax yune' choñab'
oñto.
5 ¿Tom ayñejcot oval d'ayoñ? ¿Tom ayñejcot oval chi' d'a junelñej? xe chi.
Yacb'an van eyalan icha chi', vanñej pax e c'ulan jantac tas malaj
svach'il stechaj e c'ulani, xchi Jehová.

Scachnab'il Israel yed' Judá yuj Jehová

6 A d'a yol stiempoal viñaj rey Josías, ix yal Jehová d'ayin icha tic: ¿Ix am
val il tas ix sc'ulej eb' etchoñab' israel? Icha val eb' ix ajmul ix ix yutej sb'a
eb'. Ix laj b'at eb' sc'ulej ajmulal d'a tzalquixtac yed' d'a yichtac te te' c'ayum
xiil. 7 A in tic, a tzin naani to ayic toxo ix sc'ulej eb' icha chi', ol meltzajpaxcot
eb' d'ayin, palta maj meltzajxicot eb'. A choñab' Judá te pit, ix yil tas sc'ulej
choñab' Israel ayto yuj sb'a yed'oc. 8 Ix yilanpax eb' to ix in puc in b'a yed'
eb' israel yuj yajmulal, palta a eb' aj Judá chi' maj xiv jab'oc eb', ix empax
eb' ajmulal. 9 Yujto malaj yelc'och ajmulal d'a eb', yuj chi' ix yixtejb'at lum
luum tic eb' yuj smul chi', yuj pax to ix och eb' ejmelal d'a comon dios nab'a
q'ueen, nab'a te'. 10 Vach'chom ix yil eb' tas ix aj eb' israel chi', mañ yujoc chi'
ix meltzajxicot eb' d'ayin d'a smasanil sc'ool, palta toñej ix stz'ac meltzajcot
sb'a eb' d'ayin, xchi Jehová.
11 Ix yalanpax Jehová d'ayin icha tic: A eb' israel te pit eb', palta quenñej
val smul eb' d'a yichañ eb' aj Judá. A eb' aj Judá chi' maj yac' elc'och tas ix yal
eb'. 12 Ach Jeremías, ixic q'uelan d'a stojolal norte, tzalanb'at jun lolonel tic
d'a eb' etisraelal ay d'a norte chi'.
A val Jehová tz'alan d'ayex icha tic: Ex israel te pit, meltzajañecxicot d'ayin.
Mañ ovaloc ol vutej ex in chaani, mañ masaniloc tiempo aycot voval
d'ayex, yujto tz'oc' in c'ol d'ayex.
13 Añej to tzeyojtaquejel e chucal, to te pit ix eyutej e b'a d'ayin, a in Jehová e
Diosal in tic. A in svala' to ix och e mul e c'ulan ajmulal yed' juntzañ

comon dios d'a yichtac te te' c'ayum xiil. Maj e c'anab'ajej jab'oc in checnab'il, xchi Jehová d'ayex, xa chi, xchi d'ayin.

14 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ex in choñab' te pit, meltzajañecxi d'ayin, yujto eyetb'eyum vaji. Junjun ex ol ex vic'cot d'a junjun choñab'. Chatacvañ ol aj ex vic'ancot d'a junjun macañ iñtilal. Icha chi' ol aj ex vic'anxicancot d'a Sion. 15 Ol vac'och eb' eyilumal icha val in gana, axo eb' ol ac'an yajalil d'a eyib'añ d'a jelanil yed' d'a sjichanil. 16 A in val Jehová in svala' to ayic toxo ix q'uib'xi e b'isul d'a e choñab' tic, mañxa b'aj ol eyac' b'inaj te' scaxail in trato. Mañxa b'aj ol e nacot te', mañxo pax olto javoc te' d'a e pensar. Mañxo ol e b'o junocxo sq'uexul te'. 17 A d'a jun tiempoal chi', a Jerusalén ol alchaj yuuj to in despacho yaj a in Jehová in tic. Masanil choñab' ol smolb'ej sb'a d'a tic yic tz'och eb' ejmelal d'ayin. Mañxo ol yac' sb'a eb' scuchb'ajb'at yuj schuc pensaril.

18 A d'a jun tiempoal chi', junxoñej ol aj choñab' Judá yed' choñab' Israel. Junxoñej ol aj e meltzajcot d'a jun nación d'a stojolal norte, axo e javican cajan d'a lum luum vac'nac smacb'enej eb' e mam eyicham.

19 Ex israel, ix in na' to tzex in chaoch vuninaloc, svac'an jun lum te nib'ab'il tic d'ayex. Añej val jun lum tic te vach' yilji d'a yolyib'añq'uinal tic. Ix in na' to ol in eyal e mamoc d'a junelñej, mañxo ol in eyactejcan valani.

20 Palta a in val Jehová in svala' to icha junoc ix ix te chuc d'a viñ yetb'eyum, icha chi' ix eyutej e b'a d'ayin.

21 Tz'ab'chaj yoch jaj d'a lum tzalquixtac mañxa ste'al, aton eb' israel tz'el yav yoq'ui sc'anan colval eb'. Ix elcan eb' d'a sb'eal tojolal. Ix in b'at satc'olal yuj eb', a in Jehová sDiosal in eb' tic.

22 Ex anima te pit, cotañecxi d'ayin, ol vic'anel jun pitalil ayoch d'a e pensar chi', xchi Jehová chi'.

Ix tac'vi eb' israel chi' icha tic: Ina cajec' tic, scac'och co b'a d'a yol a c'ab', yujto a ach tic Jehová co Diosal ach.

23 Nab'añej oñ xid'ec' d'a tzalquixtac, oñ avaj chaañ cac'an q'uiñ d'a juntzañ comon dios. Añej val d'ayach Jehová co Diosal tz'ilchaj co colnab'il.

24 Yictax yune' choñab' oñto, oñ och ejmelal d'a juntzañ yechel q'uixvub'tac chi', yuj chi' ix ac' satel tastac ix aj d'a eb' co mam quicham, aton noc' calnel yed' noc' vacax. Ix champax yuninal eb' yed' yisil eb'.

25 Quiq'uec em co b'a yuj q'uixvelal, yujto a oñ tic yed' eb' co mam quicham, ix te och val co mul d'a Jehová co Diosal. Yictax yune' choñab' oñto masanto ticnaic, max co c'anab'ajej tas syal d'ayoñ, xchi eb'.

4

Cachnab'il yic tz'och naojb'ail

1 A val Jehová tz'alani:

Ex israel, tato d'a val yel tze nib'ej tzex meltzajxi d'ayin, actejeccan juntzañ e diosal yajb'entac chi'.

2 Aq'uec e ti' d'a vichañ, tzeyac'an elc'och tas tzeyala'. Ichato chi' b'ian, ol in yic'anchaañ masanil nación, ol vac'an in vach'c'olal d'a eb', xchi.

3 Syalanxi Jehová d'ayex, ex aj Judá yed' ex aj Jerusalén:

Ix pitb'iel e pensar icha lum luum malaj mach smunlaj d'a sat, añej te' q'uix sq'uib' d'ay. Comonoc c'un tzeyutej jab'oc e pensar yic tz'och in lolonel d'ay.

4 Ex aj Judá yed' ex aj Jerusalén, c'anab'ajejec in trato ix in b'o eyed'oc. Ch'oxequel in trato d'a e b'eyb'al, aton in trato chab'il eyuuj. Ojtaquejec eli to a in ton Jehová e Diosal in. Tato maay, a yuj e chuc b'eyb'al

chi' scot yoval in c'ol d'a eyib'añ icha te' c'ac' mañxa mach syal smac'an tupoc.

Ol satjoquel Judá

5 Alec juntzañ tic d'a eb' aj Judá yed' d'a eb' aj Jerusalén: Aq'uec oc' q'uen trompeta d'a masanil choñab', xe chi. Te chaañ tzex avaji tzeyalan icha tic: Co molb'ejec co b'a d'a yol juntzañ choñab' vach' yaj smuroal, xe chi.
6 Iq'uecchaañ e bandera sch'oxani to sb'at e c'ub'ejel e b'a d'a Sion. Sayec ec' b'aj tze col e b'a, mañ ex och vaan. Yujto a d'a norte ol vic'cot jun nivan yaelal ol satanel smasanil.
7 Icha yelta noc' choj b'aj ay, icha chi' ol aj scot eb' ol ul satanel juntzañ choñab' tic. Toxo ix elta eb' d'a yol schoñab' yic tzul satanel e choñab' tic eb', ol smac'anem lañnaj eb', mañxa mach ol can d'ay.
8 Yuj chi' aq'uecoch pichul ya sva'i, oc'añec, elocab' eyav yuj yaelal, yujto a val yoval in c'ol a in Jehová in tic manto el-laj d'a eyib'añ, xchi Jehová.
9 A val Jehová tz'alanxi icha tic: A d'a jun tiempoal chi', a viñ rey yed' eb' yajal, ol el yip eb' yuj xivelal. A eb' sacerdote yed' eb' syaloch sb'a in checab'oc, toxoñej ol satcan sc'ol eb', xchi.
10 Ix valan Jeremías in tic: Ay Mamin ¿tas yuj ix a q'uexañ tiej eb' aj Jerusalén tic? Ix ac' a ti' ac'an junc'olal d'a eb', axo ticnaic, a q'uen cuchilub' ijanoch d'a sjaj eb' uuj, xin chi.
11 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: A d'a jun tiempoal chi', ol val d'a eb' aj Jerusalén: Ay jun taquiñ ic' scot d'a lum tzalquixtac ay d'a taquiñ luum. Sjavi xumnaj d'a stojolal in choñab', mañ ichoc ic' tz'ic'anel smatz'il ixim trigo.
12 A jun ic' svac'cot chi', te ov d'a yichañ junxo ic' chi'. A jun ic' sb'inaj tic, aton yaelal ol vac'cot d'a yib'añ in choñab', xchi Jehová.

Ol oymaj eb' ajc'ol d'a Israel

13 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ilec val scot eb' soldado ajc'ool, icha val scot junoc asun scot eb'. A val scarruaje eb' lajan sb'ey icha chacxuxum ic'. Axo noc' schej eb' ec'b'al sb'ey noc' d'a yichañ noc' ch'acb'a. Yuj chi' ol eyal icha tic: Ob'iltac oñ val, ol oñ sateloc, xe chama.
14 Ex aj Jerusalén, iq'uequel masanil chucal ay d'a e pensar yic vach' ol ex colchajoc. ¿B'aq'uiñto val ol eyactej e naan chucal?
15 Ato d'a Dan yed' d'a lum tzalquixtac yic Efraín, ata' scot yab'ixal oval.
16 Alec d'a juntzañ ch'oc choñab'il yed' d'a Jerusalén to a d'a jun choñab' te najat ay, ata' scot eb' ajc'ool. Tz'el yav eb' scot yac' oval yed' juntzañ choñab' d'a yol yic Judá.
17 Ol oymaj eb' d'a choñab' Jerusalén, icha eb' stañvan junoc munlajel. A in val Jehová in svala' to icha chi' ol ujoc, yujto ix ste pitej sb'a eb' d'ayin.
18 Yuj e b'eyb'al yed' tas tze c'ulej sjavi juntzañ tic d'a eyib'añ. A yuj e chucal, te chuc tz'aj eyelc'ochi, syab' val syail e pixan yuuj, xchi Jehová.

Scus sc'ool viñaj Jeremías yuj choñab'

19 Ay..., ste cus in c'ool, tz'och val pitz'an d'a in pixan. Stiñtiñan in pixan yuj tas sjavi chi'. Maxtzac in em numan. Toxo ix vab' yoc' q'uen trompeta yed' yel yav eb' soldado yic tz'och oval.
20 Tzoltzon sja ab'ix yic juntzañ yaelal sjavi. Masanil choñab' tic toxo ix laj juvib'ati. Elañchamel ix lajviem co campamento, ix ixtaxb'at b'aj cajan oñ.
21 ¿Jantacto val tiempo ol vil sbandera eb' soldado yed' vab'an spuchaj q'uen trompeta? xin chi.

22 Ix yalanxi Jehová icha tic: A eb' in choňab', te malaj spensar eb', max
in yojtaquejel eb'. Lajan eb' icha eb' unin malaj jab'oc spensar, maň
jab'oc snachajel yuj eb'. Te jelan eb' d'a chucal. Maň yojtacoc eb'
sc'ulan vach'il, xchi.

A tas ol aj slajviem choňab'

23 A in Jeremías in tic, ix ch'oxji vil sat luum tic, tz'inanxoňej ix ajcani. Ix
vilpaxq'ue satchaaň, maňxalaj saquilq'uinal d'ay.
24 Ix laj vil lum nivac vitz, ix ib'xiq'ue luum yed' pax lum tzalquixtac, ix laj
tzicub'taňaj luum.
25 Ix vilani maňxalaj anima, axo masanil noc' sjeňvi toxo ix b'at noc' elelal.
26 Ix vilanpaxi, a lum luum b'aj ay avb'en, toxo ix can tz'inan luum. Masanil
choňab' toxo ix juviemi. Yuj yoval sc'ol Jehová icha chi' ix aj masanil
juntzaň chi'.
27 Ix yalanxi Jehová icha tic: Masanil lum luum ol juvocb'atoc, palta maň ol
in satel lum d'a junelňej.
28 Cuseltac ol ajcan lum luum tic, axo satchaaň ol q'uic'b'occanoc. Icha chi' ol
ajoc yujto icha chi' ix aj in naani, ix valan paxi. Maň ol in q'uexlaj tas
ix in na' chi', maň ol ec'b'atlaj tas ix val chi', xchi Jehová.
29 Ayic syab'an eb' anima yel yav eb' soldado ayq'ue d'a yib'aň chej yed' eb'
yed'nac sjul-lab', sb'at eb' elelal, b'at sc'ub'ejel sb'a eb' d'a caltac te',
sq'uecan lotzlon eb' d'a sattac q'uen tenam. Yuj chi' ix laj can tz'inan
schoňab' eb'. Maňxalaj mach scajnajcan d'ay.
30 A Jerusalén van slajviemi, lajan icha junoc ix ix nab'axoňej syac'och sc'apac
púrpura, syac'anoch q'uen oro ix vach' yilji, q'uic' syutej stitac sat ix
yac'an uc'oc. Maňxa yelc'och b'aj sb'o sb'a ix chi', yujto a eb' viň vinac
nib'ab'il yuj ix, yajb'ilxoel ix yuj eb' viň. Toxoňej sna eb' viň tas ol aj
smilan ix eb' viň. Icha chi' van sc'ulan Jerusalén yed' juntzaňxo ch'oc
nacional.
31 A eb' aj Sion tz'el yav chi'. Svab' val yel yav eb' icha yel yav junoc ix ix
b'ab'elto tz'alji yune'. Sc'acvi eb', syac'anel lian sc'ab' eb', syalan eb':
Ay, ob'iltac oň. Ol oň miljoccham yuj eb' milum anima, xchi eb'.

5

A smul Jerusalén

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ec'aň d'a scalleal Jerusalén tic, tzilan
masanil anima, tzilan d'a mercado tato ay junoc anima sb'eyb'alan tojolal,
vach'ňej syutej sb'a. Vach'chom junoc pitaň tz'ilchaj uuj, ol vac' nivanc'olal
Jerusalén tic.
2 Ay eb' stz'acan sloc in b'i ayic syac'an sti' eb', palta d'a es sloc in b'i chi' eb',
xchi Jehová.
3 Mamin Jehová, a eb' tza nib'ej, aton eb' yelňej syala'. Yuj chi' ix ac'och syaelal
eb' a choňab' tic, palta malaj yelc'och d'a eb'. Ix ac' lajvoquem eb', palta
maj nachajpaxel yuj eb'. Te pit spensar eb', icha stzatzil junoc q'uen
q'ueen. Malaj sgana eb' syactejcan schuc b'eyb'al.
4 Ix in na' icha tic: Tecan a eb' meb'a' malaj val jab'oc spensar, a eb' icha chi'
sc'ulani, yujto maň yojtacoc eb' tas sgana Jehová Dios d'a eb' yed' tas
syal d'a eb'.
5 Ol b'at in lolon yed' eb' anima nivac yelc'ochi, xin chi. A valani to yojtac eb'
tas sgana Jehová Dios d'a eb' yed' tas syal d'a eb'. Palta masanil juntzaň
eb' chi', ix spitejpax sb'a eb' d'a Dios. Maj yal sc'ol eb' ix sc'anab'ajej
Jehová chi'.

6 Yuj val chi' ol elta noc' choj d'a caltac yax luum, ol miljoccham eb' yuj noc'. A
noc' oques ay d'a tz'inan luum ol tzilchitanb'at eb'. Axo noc' leopardo,
ol laj c'och noc' d'a stitac schoñab' eb'. Tato tz'elta eb', choc' tz'ajcan eb'
yuj noc', yujto te nivan smul eb' ix ochi, mañxo b'ischajb'enoc spitalil
eb'.
7 Yuj chi' syal Jehová icha tic: ¿Tasto val ol aj ex vac'an nivanc'olal? A eb'
eyuninal, ix in yactejcan eb', syac'an sti' eb' d'a sb'i juntzañ comon dios
to mañ diosoc. Jantac vael ix vac' d'a eb', palta maj in sc'anab'ajej eb',
añej ajmulal sc'ulej eb', molañejec' eb' b'aj ay eb' ix ajmul ix.
8 Icha noc' mam chej ñepepi yuj b'aq'uech, toxoñej tz'el yav jiñiñi yeq'ui, icha
chi' eb', comonxoñej stzuntzejb'at eb' ix ix eb' ay d'a slac'anil, eb' ix
ayxo yetb'eyum.
9 ¿Tom mañ ol vac'och syaelal eb' yuj juntzañ sb'eyb'al chi'? ¿Tom mañ ol vac'
spac d'a junoc choñab' d'a smojal icha tas sc'ulej?
10 Ochocab' eb' ajc'ol satanel te' uva, palta mañ masaniloc te' ol lajvoqueloc.
Sjecocab'el te' sc'ab' eb', yujto mañxo vicoc te'.
11 A in val Jehová in svala' to icha chi' ol ajoc, yujto maj sc'anab'ajej eb' aj
Israel yed' eb' aj Judá in trato ix in b'o yed'oc, xchi Jehová d'ayin.

A yaelal ol javoc

12 A eb' aj Israel yed' eb' aj Judá, mañ yeloc tas syal eb' d'a spatic Jehová.
Syalan eb' icha tic: A Dios malaj tas sna d'a quib'añ. Mañ ol cab'laj
syail yuj oval, ma yuj vejel.
13-14 A eb' schecab' Dios malaj yelc'och tas syal eb', mañoc slolonel Dios syal
eb', xchi eb'.
Palta a val Jehová Dios Yajal d'a Smasanil, a' ix alan juntzañ tic d'ayin: Yujto
syal eb' icha chi', yuj chi' a val tic ol javoc d'a yib'añ eb'. A in lolonel
ol elta d'a a ti', lajan val ol vutej icha te' c'ac'. Axo eb' anima tic, lajan
ol aj eb' icha te' c'atzitz. Axo jun c'ac' chi' ol satanel eb' smasanil, xchi
Jehová.
15 A val Jehová tz'alan icha tic: Ex yiñtilal Israel, a jun choñab' te najat ay,
te tec'an, aytaxon d'a peca', ol vic'cot d'ayex, aton jun choñab' to mañ
eyojtacoc sti', mañ ol eyab'laj tas ol yal eb'.
16 Masanil juntzañ anima chi', te jelan eb' yac'an oval, a syamc'ab' eb' yic oval
yed'nac chamel.
17 Ol slajel sat eyavb'en eb' yed' e vael. Ol smilcham eyuninal eb' yed' eyisil. Ol
schianb'at noc' e calnel eb' yed' noc' e vacax, ol sloanpaxb'at sat te' uva
eb' yed' sat te' higo avab'il eyuuj. A eb' soldado eb' ol mac'anem lañnaj
e choñab' vach' yajoch smuroal ayoch yipoc e c'ool, xchi Jehová.
18 A val Jehová ix alan d'ayin: Vach'chom tzijtum yaelal ol ja d'a jun
tiempoal chi', palta mañ ol ex in satel-laj d'a junelñej. 19 Tato ay mach ol
c'anb'an d'ayach: ¿Tas yuj syac'cot juntzañ tic Jehová co Diosal d'a quib'añ?
tato xchi eb', tzal d'a eb' icha tic: Icha chi' ex yutej yujto ix e patiquejcaneli,
axo juntzañ ch'oc diosal ix eyac' servil d'a yol e macb'en tic. Yuj chi' yovalil
ol eyac' servil eb' ch'oc animail d'a junocxo macb'en mañ eyicoc, xa chi, xchi
Jehová d'ayin.

Cachnab'il d'a choñab' Israel

20 Ix yalanxi Jehová icha tic: Alec d'a eb' yiñtilalcan Jacob cajan d'a smacb'en
Judá:
21 Ex anima malaj e pensar, ab'ec juntzañ tic: Ay yol e sat, palta max yal-laj
eyilani. Ay e chiquin, palta max eyab'laj.

22 A ex tic, malaj velc'och d'ayex. A in tic ix in b'ocanem q'uen arena d'a stitac
a' mar d'a junelr̃ej. Vach'chom sq'ue vaan a' sc'ar̃ yem por̃naj a', palta
max ec'laj a' d'a q'uen arena aycanem chi' vuuj. Tato icha chi' in poder
tzeyila', ¿tom mar̃ smojoc e xiv d'ayin?
23 A ex tic te pit ex, ix in e patiquejcaneli.
24 Max e na jab'oc eyal icha tic: Ayocab' yelc'och Jehová co Diosal d'ayor̃,
yujto a tz'ac'ancot r̃ab' d'a stiempoal, syac'anpax elul sat cavb'en d'a
stiempoal, mar̃ xe chioc.
25 Palta yuj e mul tz'och vaan juntzar̃ tic, yuj chi' max yal eyac'an tzalajb'oc e
c'ool yed' juntzar̃ in vach'c'olal tic, xchi Jehová, xa chi.
26 A d'a in chor̃ab' tic, ay val eb' anima te chuc, say modo eb' tas tz'aj yixtan
eb' anima eb', icha eb' tz'ac'anem syaalil noc' much.
27 Sb'ud' spat eb' yed' masanil tastac sutel eb' d'a eb' anima, icha tz'aj yac'jioch
noc' much d'a yol ste', sb'ud'ji yuj noc', yuj chi' nivan tz'aj yelc'och eb'
yuj sb'eyumal syelq'uej chi'.
28 Naynay yaj eb' yuj b'aq'uech. Mar̃xa yalnab'il schucal eb'. Max sb'olaj yaj
eb' d'a stojolal tas tz'utaj eb' unin chamnac smam yed' eb' meb'a'.
29 ¿Tom mar̃ ol vac'cot yaelal d'a eyib'ar̃ yuj juntzar̃ tic? A in val Jehová in
svala' to ol vac' spac d'ayex in chor̃ab' ex tic icha val d'a smojal.
30 Xivub'tac, satc'olaltac yuj tas tzuji d'a jun chor̃ab' tic.
31 A eb' syaloch sb'a in checab'oc, ar̃ej es syal eb'. Axo eb' sacerdote syac'
yajalil eb' icha sgana. Axo in chor̃ab' tic, vach' syab'i. Palta, ¿tas val ol
aj eb' ayic ol ja slajvub'?

6

Oymajnac eb' ajc'ol d'a Jerusalén

1 Ex yir̃tilal Benjamín, sayec b'aj tze col e b'a. Elar̃ec d'a Jerusalén. Puec
q'uen trompeta d'a Tecoa, aq'uecq'ue te' tab' ch'oxnab'ilal d'a Bet-haquerem,
yujto d'a norte scot jun nivan yaelal, nivan tas ol lajvoquel yuuj.
2 Toxo val ol in satel eb' anima ay d'a Sion, eb' te nib'ab'il.
3 A eb' rey yed' eb' soldado ol javoc eb' d'a jun chor̃ab' tic, ol sb'oan
scampamento eb' d'a spatictac. A b'aj ol can junjun eb', ol satr̃ejel yuj
eb'.
4 A eb' eyajc'ol chi', syal eb' icha tic: Caq'uec lista co b'a cac'an oval yed'oc.
Cotar̃ec, caq'uec oval yed' d'a chimc'ualil. Palta ar̃ej to van yem c'u,
vanxo yoch veven,
5 yuj chi' d'ac'valil ol or̃ ochec cac' oval yed'oc. Ol co mac'anem lar̃naj yed'tal
eb' soldado star̃van chor̃ab', xchi eb'.
6 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ch'aquequel te te', tze b'oanq'ue
e tec'nub' yic tzex och eyac' oval d'a Jerusalén. Ol vac'och yaelal d'a
yib'ar̃ jun chor̃ab'il anima chi', yujto axor̃ej ixtoj anima syac' eb'.
7 A d'a Jerusalén chi' spac'chaar̃ chucal, icha val sq'ueul sjaj junoc a a'. Ar̃ej
ixtoj anima yed' chucal sb'inaj d'ay. Yuj chi' ol jar̃ej yaelal d'a yib'ar̃
jun chor̃ab' chi'.
8 B'oec e b'eyb'al ex aj Jerusalén, yic vach' max viq'uel in pensar d'ayex. Tato
maay, ol vac'can tz'inan e luum tic, mar̃xalaj mach ol cajnajcan d'ay,
xchi Jehová.

Ix alchaj yuj yaelal

9 Ix yalan Jehová Yajal d'a Smasanil d'ayin icha tic: A eb' israel tic mar̃xa
junoc eb' ol canoc, icha tz'aj smolchaj sat te' uva mar̃xa b'aj scan junoc
pitar̃ sat, icha chi' ol aj eb'. Yuj chi' yacb'an manto uji jun chi', colcanel

jantac eb' syal yelcani, icha val tz'aj yec' eb' svach' molan te' sat uva d'a sc'ab', xchi d'ayin.
10 Ix in tac'vi: ¿Mamin, mach ol ab'anoc tato sval jun ab'ix tic? Icha val to
macan schiquin eb', max yab'laj eb'. Toňej sb'uchvaj eb', max schalaj
sc'ol a lolonel eb'.
11 Mamin, scot pax yoval in c'ol ed'oc d'a jun choňab' tic. Maxtzac techaj vuj
in yamanoch vaan, xin chi.
Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Aq'uem yoval in c'ol chi' d'a yib'aň eb' unin
tz'ec' d'a yoltac calle yed' d'a yib'aň eb' viň quelemtac umaneq'ui. Ol
yamchaj eb' viň vinac yed' ix yetb'eyum yed' eb' te icham animaxo.
12 Masanil spat eb', smunlajel eb', eb' ix yetb'eyum eb', ch'ocxo mach ol
ic'ancanoc. Yujto a in val Jehová in svala', ol vic'q'ue in c'ab' vac'an
syaelal eb' cajan d'a jun choňab' tic.
13 Masanil eb' nivac yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi, aňej tas syutej eb'
yac'an ganar d'a spatic chucal sna'a. Aňeja' eb' syaloch sb'a in
checab'oc yed' eb' sacerdote, axoňej elc'al syac' eb'.
14 Snib'ej eb' sc'ub'ejel jantac yaelal syab' in choňab', syalan eb' to ay junc'olal,
palta maň yeloclaj.
15 Max q'uixvi jab'oc eb' sc'ulan juntzaň tas max techaj vilani. Malaj jab'oc
sq'uixvelal eb', maň yojtacoc eb' tas jun q'uixvelal chi'. Yuj chi' a in
val Jehová in svala', a val yic ol vac'an syaelal eb', ol satcanel eb', xchi
Jehová.

A spitalil choňab' Israel

16 Ix yalan Jehová d'a eb' schoňab' icha tic: Ayic ex och tec'tec' b'aj sculusej
sb'a b'e, ix valan d'ayex: Scham val eyilan b'aj tzex b'ati. Tze c'anb'ej
eyab'i tas b'eal yic'nac eb' e mam eyicham. Aton d'a b'e vach' chi' tzex
b'ati, ata' ol eyic' eyip, xin chi d'ayex. Palta ix eyalani: Maay, malaj co
gana tzoň b'at ta', xe chi.
17 Icha spuchaj q'uen trompeta yic syac'an ab'ix to van sjavi oval d'a scal
eb' anima, icha chi' ix vutej in checanb'at eb' in checab' ex scacha',
ix in checan yal eb' icha tic: Actejeccan e chuc b'eyb'al tic, yic maň ol
ja yaelal d'a eyib'aň, xin chi. Palta ix eyalan icha tic: Malaj co gana
scactejcani, xe chi.
18 Yuj chi' svalan icha tic: Ab'ec ex ch'oc choňab'il, ojtaquejequel tas ol ujoc
d'a in choňab' tic.
19 Ab'ec e masanil ex cajan ex d'a sat luum tic: Ol vic'cot junoc yaelal te chuc
d'a yib'aň jun choňab' tic, yuj chucal sna eb' sc'ulej, yujto maj scha yab'
in lolonel eb', ix spatiquejel in c'ayb'ub'al eb'.
20 Ex in choňab', ¿tasto yuj tzeyic'cot incienso yic choňab' Sabá d'ayin yed' te
te' suc'uq'ui sjab' scot d'a juntzaň choňab' najat? Maxtzac schalaj in
c'ol juntzaň e silab' tze ňustz'aoc, ma juntzaňxo e silab' tzeyac'a', xchi
Jehová.
21 Yuj juntzaň tic ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Ol vaq'uem junoc tas b'aj
ol sloc sb'a eyoc d'a yichaň eb' eyajc'ool. Eb' mamab'il, eb' uninab'il,
eb' cajan d'a slac'anil eb' yed' eb' yamigo eb', lajaňňej ol aj scham eb'
smasanil, xchi Jehová.

Jun oval scot d'a norte

22 Ix yalan Jehová icha tic: Ato d'a snajatil lum luum ay d'a stojolal norte, ata'
ay jun choňab' te ay yip van yac'an lista sb'a scoti.
23 Yed'nac sjul-lab' eb' yed' slanza. Te chuc eb', malaj yoq'uelc'olal eb'. Icha
val sc'aň sq'ue vaan a' mar, icha val chi' yel yav eb' scoti, ayq'ue eb'

d'a yib'aň chej. Listaxo yaj eb' scot yac' oval eyed'oc a ex cajan ex d'a Jerusalén tic, xchi Jehová.
24 A eb' anima d'a Jerusalén tic, ol yal eb' icha tic: Toxo ix cab' jun ab'ix chi', ix el quip yuj xivelal. Te ya scab'i, icha val yab'an syail junoc ix ix ayic tz'alji yune'.
25 Maňxo ex b'at munlajel, maňxo ex b'eyec' d'a yoltac b'e, yujto te ay xivc'olal. Yalxoňej b'aj ayec' eb' ajc'ool yed' syamc'ab' yic oval, xcham eb' anima chi'.
26 Ix yalan Jehová d'a schoňab' icha tic:
Ex in choňab', aq'uecoch pichul ya sva'i yic tze ch'oxanel e cusc'olal. Ec'aňec b'alb'on d'a scal q'uen tic'aq'uil taaň. Ochaňec val d'a cusc'olal, oc'aňec val sic'lab'il, icha val yic scham junoc c'otaň eyuninal, yujto a jun mach ol ex sataneloc, van sja tzac'najoc, xchi.
27 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Tzach vac'ochi yic tzac'an proval in choňab' tic. Tza ch'olb'itej val eb' sic'lab'il, tzilan val tas yaj sb'eyb'al eb'.
28 Te pit eb' smasanil, alum pecal eb'. Ix pitb'iel spixan eb' icha stzatzil q'uen bronce, ma q'uen hierro.
29 Ayic slavaj te' c'ac' yed' junoc lavlab', schacb'i te', tz'ulaxel q'uen plomo d'a scal q'uen plata. Palta axo in choňab' tic, vach'chom ix vac'lej in b'oan sb'eyb'al eb', palta malaj jab'oc yelc'ochi, yujto malaj jab'oc svach'il sb'eyb'al eb', max satel chucal d'a scal eb'. 30 Yuj chi' ol aljoc yuj eb' to lajan eb' icha schucal q'uen plata sjulchajeli, yujto a in Jehová in tic, ix in spatiquejel eb', xchi Jehová.

7

Slolonel viňaj Jeremías d'a templo

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin a in Jeremías in tic: 2-3 Ochaň tec'tec' d'a spuertail in templo a in Jehová in tic, tzalan juntzaň lolonel tic d'a eb' anima: Masanil ex cajan ex d'a Judá, mach ex tzex och d'a jun puerta tic yic tzex och ejmelal d'a Jehová, scham val eyab'an jun lolonel yic Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal: Tato ol e b'o e b'eyb'al yed' tas tze c'ulej, ol ex vac' cajnaj d'a sat lum tic. 4 Maň eyac'och e pensar d'a eb' tz'esani, eb' tz'alan icha tic: Cojtac val to malaj tas ol oň ic'anoc, yujto ayec' scajnub' Jehová d'a tic, aton val stemplo tic, scomon chiej eb'.
5 Tato tze b'o e b'eyb'al yed' tas tze c'ulej, tato vach'ňej tzeyutej e b'a d'ayex junjun ex, 6 tato max eyixtej eb' ch'oc choňab'il, eb' unin maňxa smam yed' eb' ix chamnacxo yetb'eyum ayec' d'a e cal, tato max e milcham eb' anima malaj smul, tato max ex och ejmelal d'a juntzaň comon dios, juntzaň tz'ic'an e juvieli, 7 tato icha chi' tze c'ulej, ol ex vac'can cajan d'a jun lum tic, aton lum vac'naccan d'a eb' e mam eyicham d'a junelňej.
8 Palta a ex tic, tzeyac'och juntzaň esal lolonel malaj yelc'och d'a e c'ool. 9 Tzex elc'ani, tzex mac'vicham anima, tze c'ulej ajmulal, tze loc in b'i d'a es, tze ňusan incienso d'a Baal, tzex och ejmelal d'a comon dios to malaj eyalan eyic d'ay. 10 Slajvi chi' tzex ja pax d'a vichaň d'a in templo tic, tzeyalani: Malaj tas ol oň ic'anoc, xe chi. Aňej yic tzex elb'ati tze b'eyb'alanxi juntzaň tas yajb'entac d'a yol in sat. 11 ¿Tom tze na' to a in templo tic lajan yed' q'uen ňaq'ueen b'aj sc'ub'ej sb'a eb' elc'um? A in val Jehová in svala' to svilňej masanil juntzaň tze c'ulej tic.
12 Ixiquec b'aj ec'nac choňab' Silo b'aj ec'nac in cajnub', aton jun chi' in sic'naquel d'a sb'ab'elal b'aj in ch'oxnac in b'a. Ata' ol eyila' tas vutejnac in satanel yuj smul eb' e mam eyicham. 13 A in Jehová in svala'

to ix e c'ulej juntzañ chucal tic, tzijtum el ix val d'ayex to tzeyactejcani,
palta maj e c'anab'ajej. Ix ex vavtej, palta maj ex tac'voclaj d'ayin.
14 Yuj chi' icha val vutejnac in cajnub' d'a Silo chi', icha chi' ol vutejcan
in templo tic, aton jun vac'nac d'a eb' e mam eyicham yed' d'ayex tic,
aton jun tzeyac'och yipoc e c'ol ticnaic. 15 Ol ex vic'canel d'a vichañ,
icha val ix aj vic'anel eb' eyetchoñab' d'a vichañ d'a yalañtaxo, aton
eb' yiñtilal Efraín, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

A schucalil eb' israel

16 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ach Jeremías, mañ ach lesalvoc yuj
jun choñab' tic. Mañ al d'ayin, mañ ach tevoc d'ayin yuj eb', yujto mañ ol
in tac'voc d'ayach. 17 ¿Tom max il tastac sc'ulej eb' d'a juntzañ choñab' d'a
yol yic Judá yed' d'a yoltac calle d'a Jerusalén? 18 A eb' yuninal eb' sayancot
te' c'atzitz, axo eb' mamab'il tz'ac'anoch te' c'ac', axo eb' ix nunab'il sb'oan
ixim c'oxox pan yic syac'an eb' silab'il d'a sdiosalil, jun scuchan ix yajalil
satchaañ.7.18 Stzuntzej val cot yoval in c'ol eb' ayic syac'an vino eb' silab'il
d'a comon dios. 19 A in val Jehová in svala' to mañoc inñej tzin yixtej eb', palta
munil syixtej pax sb'a eb' yac'an q'uixvelal sb'a. 20 Yuj chi', a in Jehová Yajal
in svala' to ol vac'cot yoval in c'ol d'a yib'añ jun lugar tic: Aton d'a yib'añ eb'
anima, d'a noc' noc' yed' te te' yed' d'a yib'añ masanil avb'en. Lajan val voval
chi' icha junoc te' c'ac' tz'eli, maxtzac yal-laj stupi, xchi Jehová.
21 A Jehová Yajal d'a Smasanil, aton sDiosal Israel, a tz'alan d'a schoñab'
icha tic: Aq'uec e gana eyac'an e silab', noc' sñusjitz'aoc, tze chi'an schib'ejal
juntzañxo noc' silab' chi'. 22 Palta ayic vic'annaquelta eb' e mam eyicham d'a
Egipto, malaj tas valnac d'a eb' yuj noc' silab' sñusji yed' ofrenda. 23 A tas
in b'ab'laj alejnac d'a eb' to tzin sc'anab'ajej eb'. Tato icha chi', a in ton tzin
och sDiosaloc eb', axo eb' tz'ochcan in choñab'oc. Valannac to sc'anab'ajej
eb' icha val tas ix vala', yic vach'ñej tz'elc'och eb'. 24 Palta maj schalaj yab'
eb', maj sc'anab'ajej eb'. A tas sc'ulejnac eb' to yac'nac pitb'oquel spensar
eb', sc'anab'ajannac schucal spensar eb'. Octom svach' b'oejnac sb'eyb'al eb',
palta to svach' juejnaquel sb'a eb'. 25 Yictax yelnaccot eb' e mam eyicham d'a
Egipto masanto ticnaic, tzin checñejb'at eb' in checab' yala'. 26 Palta a ex tic,
max e c'anab'ajej, max e cha eyab' tas svala'. Te pit tzeyutej e b'a. Yelxo val te
chuc tzeyutej e b'a d'a yichañ eb' e mam eyicham chi'.
27 A achxo tic ach Jeremías, al masanil juntzañ tic, vach'chom mañ ol schalaj
yab' eb' d'ayach. Alñej, vach'chom mañ ol tac'voc eb'. 28 Al d'a eb' icha tic: A ex
val tic junelñej te pit ex, malaj e gana tzex cachji yuj Jehová co Diosal. Mañxa
mach yel syal d'a e cal, xa chi d'a eb'.
29 Ex aj Jerusalén, joxequel xil e jolom yuj cusc'olal, tzeyumaneli. Ixiquec d'a
lum tzalquixtac cuseltac yilji, tze b'itan b'it yic cusc'olal, yujto toxo ix
ex vactejcan yuj yoval in c'ool, xchi Jehová.

Sch'olanil yic eb' mac'b'ilchamoc

30 Ix yalanxi Jehová icha tic: A eb' aj Judá, te chuc sc'ulej eb' d'a vichañ. A
juntzañ scomon diosal eb' yajb'entac ix yac' val och eb' d'a yol in templo. Icha
chi' ix aj sjuviel in templo chi' yuj eb'. 31 A d'a sch'olanil lum Ben-hinom, ata'
ix sb'oq'ue jun altar eb' yic Tofet b'aj sñustz'a yuninal eb' yed' yisil. Mañoc
in ix in chec sc'ulej eb', maj ec'paxlaj jab'oc d'a in pensar. 32 Yuj chi' a in val
Jehová in svala', ay jun tiempoal to a jun ch'olan chi', mañxo ol scuch Tofet,
ma sch'olanil lum Ben-hinom, palta ol scuchcan icha tic: Lum Sch'olanil yic
eb' mac'b'ilchamoc. Yujto mañxa b'aj syal smucji eb' chamnac, yuj chi' a d'a

7.18 **7:18** A jun tz'alchaji, “ix yajalil satchaañ”, a jun chi' a junoc sdiosal eb' ch'oc choñab'il.

lum Tofet chi' ol b'at juljoccan eb'. 33 A snivanil eb' anima ayec' ticnaic d'a
jun choñab' tic, ol och schib'ejoc noc' ostoc yed' noc' chium noc' d'a caltac
te'. Mañxa mach ol xib'tan noc' d'a eb'. 34 Ol vac' satel eb' anima d'a juntzañ
choñab' yic Judá. Axo d'a yoltac scalleal Jerusalén, mañxa b'it yic q'uiñ yed'
yic tzalajc'olal. Mañxa pax b'it yic nupnajel ol ochoc. Ichaxoñej tz'inan luum
ol ajcan jun choñab' tic, xchi Jehová.

8

1 Ix yalanxi Jehová icha tic:
A d'a jun tiempoal chi', ol joychajq'ueta sb'aquil eb' ac'annac reyal d'a Judá
b'aj mucan, sb'aquil eb' ac'annac yajalil, sb'aquil eb' sacerdote, sb'aquil eb'
yalnacoch sb'a in checab'oc yed' sb'aquil pax juntzañxo eb' ec'nac cajan d'a
Jerusalén. 2 Ol laj b'atcan lean sb'aquil eb' chi' d'a yoc c'u, d'a yoc q'uen uj
yed' d'a yoc q'uen c'anal. Ayic pitzanto eb', xajan juntzañ chi' yuj eb', yac'nac
servil eb', yalnac sb'a eb' d'ay. Yuj chi' malaj mach ol molanq'ue sb'aquil eb'
chi' yic smucchaji. Ol canñej ta' icha tz'ajcan stza' noc' noc'. 3 A in Jehová
Yajal in d'a Smasanil, a in svala' to a jantac eb' anima pitzanto ol can d'a scal
juntzañ anima te chuc tic, ol snib'ej cham sb'a eb' d'a yichañ to pitzan b'aj ol
in saclemcanb'at eb' d'a scal juntzañxo choñab'.

Yaelal d'a yib'añ choñab' Israel

4 A Jehová ix alan d'ayin icha tic: Ach Jeremías icha tic tzutej alan d'a jun in
choñab' tic: Tato ay junoc mach stelvi, tocval maxtzac q'ue vaan. Tato
ay junoc mach satb'at d'a junoc b'e, tocval maxtzac sayxi sb'e chi'.
5 Palta a exxo tic ex israel, ¿tas yuj tzeyiq'uel e b'a d'ayin? Ex aj Jerusalén,
¿tas yuj maxtzac ex meltzajxi d'ayin? ¿Tas yuj a d'a juntzañ comon dios
tzeyac'och e pensar, axo d'ayin malaj e gana e meltzajxi?
6 Ix in maclej val vab'i, palta malaj mach slolon d'a stojolal. Malaj val junoc
mach sna sb'a d'a schucal syalani: ¿Tas val ix in c'ulej? mañ xchioc.
Sb'atcan eb' smasanil d'a yol b'e, icha sb'at lemnaj noc' chej d'a oval.
7 A noc' cigüeña tz'ec' jeñeñoc d'a satchaañ, yojtac noc' b'aq'uiñ ol meltzaj
noc'. Yed' noc' cuvajte', noc' sañcapech yed' noc' grulla, yojtac noc'
b'aq'uiñ ol b'at noc' d'a junocxo lugar. A exxo pax tic ex in choñab',
mañ eyojtacoc jab'oc in c'ayb'ub'al.
8 ¿Tas yuj tzeyala' to ay e pensar, eyojtac in c'ayb'ub'al eyalani? Palta axo eb'
slaj tz'ib'anelta in c'ayb'ub'al, slaj sq'uex eb' tas syala'.
9 A juntzañ eb' jelan yalan chi', ol q'uixvoccanel eb', ol somchajq'ue sc'ol eb',
ol cotcan d'a yib'añ eb'. Ix spatiquejel in lolonel eb', yuj chi' ¿b'ajtil ol
yic' sjelanil eb'?
10 Yuj val chi' ol vac'canoch eb' ix yetb'eyum eb' d'a yol sc'ab' eb' ch'oc
vinaquil, axo sluum eb' ch'oc mach ol icancanoc. Masanil eb' nivac
yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi, axoñej yac'an ganar eb' d'a spatic
chucal, a chi' sna eb'. Icha pax chi' eb' syaloch sb'a in checab'oc yed'
eb' sacerdote, axoñej elc'al syac' eb'.
11 Snib'ej eb' sc'ub'ejel jantac yaelal syab' in choñab'. Syalan eb' to ay
junc'olal, palta mañ yeloclaj.
12 Max q'uixvi eb' sc'ulan juntzañ tas max techaj vilani. Malaj jab'oc
sq'uixvelal eb', mañ yojtacoc eb' tas jun q'uixvelal chi'. Yuj chi', a in
val Jehová in svala', a val yic ol vac'an syaelal eb', ol satcanel eb', xchi
Jehová, xa chi.
13 Syalanpax Jehová icha tic: Ol viq'uel eb' in choñab' d'a tic, yujto icha val
junoc snunal te' uva, ma junoc ste'al te' higo malaj sat, toñej sc'ajb'anel

xiil ayic van stacjieli, icha chi' yaj eb'. Yuj chi' a tas ix vac' d'a yol sc'ab' eb', ol vic'xiec' d'a eb', xchi.
14 Ol yal eb' aj Judá icha tic:
¿Tas yuj tzoň can d'a tic? Co molb'ejec co b'a, coň b'ateccan d'a choňab' vach' yajoch smuroal. Ata' ol co col co b'a, vach'chom d'a scal oval ol oň chamoc. A Jehová co Diosal tzoň sataneli, yujto ix och co mul d'ay, ichato ix yac' cuc' a a' ayb'at veneno d'a scal.
15 Ix co na' to vach' ol oň elc'ochoc, palta malaj tas vach' ix ac'ji d'ayoň. A co naani to tzalajc'olal ol oň ajoc, palta aňej xivc'olal ix javi d'ayoň.
16 Van sjavi eb' ajc'ol d'ayoň. Sjornaj sňi' noc' schej eb' d'a Dan, scab'ul ato d'a tic. Ayic tz'oc' noc', tz'ib'xi val lum luum tic. Sjavi eb' satel co choňab' tic yed' masanil tastac ay d'ay yed' masanil oň cajan oň d'a tic, xchi eb'.
17 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ol vac'cot chamel d'a e cal icha val schivaj noc' chan te ov schivaji. Maňxalaj mach syal yac'an nanamax noc', xchi Jehová chi'.

A scusc'olal viňaj Jeremías yuj schoňab'

18 A in cusc'olal tic maňxalaj yaňal, slajvi val el in pixan yuuj svab'i.
19 Tz'ab'chaj val yel yav eb' vetchoňab' d'a smasanil yol co macb'en. Syalan eb', ¿tom maňxo ayoquec' Jehová d'a Sion? ¿Tom maňxo ayoquec' co reyal sic'b'il och yuj Jehová ta'? xchi eb'. Ix tac'vi Jehová d'a eb' icha tic: ¿Tas yuj ix e tzuntzejcot yoval in c'ool ayic ix ex och ejmelal d'a comon dios, juntzaň yechel malaj yelc'ochi, ch'oc b'aj cotnac? xchi.
20 Syalan eb' anima icha tic: Toxo ix ec'b'at stiempoal co colji, icha yec'b'at stiempoal jochoj trigo, ma icha yec'b'at stiempoal smolchaj sat avb'en, xchi eb'.
21 Svab' val syail yuj syaelal eb' vetchoňab'. Toxo ix q'uechaaň cusc'olal yed' xivc'olal d'ayin.
22 Yacb'an ay yaňal d'a Galaad, ay pax eb' syal yaňtan ta', ¿tas yuj max aňtaj in choňab' tic?

9

1 Comonoc lajan in sat tic icha sjaj a a' tz'el yoc, yic c'ual d'ac'val tzin oc' yuj jantac eb' vetchoňab' ix chami.
2 Comonoc ay junoc b'aj syal vaj d'a tz'inan luum, yic vach' najat tzin b'atcan d'a in choňab' tic. Yujto ix spatiquejel Dios eb', ixtum anima eb'.
3 Te jelan yesan eb'. Sq'ue val chaaň eb' yed' es chi', icha val junoc mach sq'uechaaň ste julanel sjul-lab'. Maňxa jab'oc tas yel tz'alji. Yuj chi' syal Jehová icha tic: Masňej ste chucb'iel eb'. Maxtzac yal sc'ol eb' tzin yaloch sDiosaloc.
4 Ach Jeremías, maňxo ac'och eb' amigo yed' eb' a c'ab' oc yipoc a c'ool, yujto chuclaj tas van snaan eb' d'a a patic. A tas sna masanil eb' amigo chi', syic'lajcot eb' d'a yib'aň junjun.
5 Syac'laj musansatil sb'a eb'. Maňxa mach slolon d'a yel. Toxo ix te c'ay eb' yesani. Maxtzac yal sq'uexan spensar eb'.
6 A val tas ay d'a scal eb', aňej ac'oj musansatil, ixtoj anima, yuj chi' maxtzac yal sc'ol eb' tzin yal sDiosaloc.
7 Yuj chi' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil svala': ¿Tasto val junocxo syal in c'ulan yed' in choňab' tic? Aňej to ol vac'och eb' d'a syaelal, icha tz'aj yac'jioch q'uen plata d'a cal c'ac', yic tz'el schucal q'ueen.
8 A tas tz'elta d'a sti' eb' lajan icha jul-lab' jay ye scham anima yuuj. Axoňej es tzec' yal eb'. Vach' sc'umlan sb'a eb' yed' eb' yamigo yalani, palta axo

d'a spensar eb' van snaani tas ol yutej eb' yac'an chucal d'a eb' yamigo chi'.
9 A in val Jehová in svala': ¿Tom maŋ̈ smojoc vac'anoch syaelal eb' yuj tas sc'ulej chi'? ¿Tom maŋ̈ smojoc vac'an spac d'a in choŋ̈ab' tic?
10 Ix valanxi a in Jeremías in tic: Tzin te oc' val yuj lum tzalquixtac, tzin cus val yuj lum taquiŋ̈tac sat b'aj sva noc' noc', yujto toxo ix te tacji sat luum. Maŋ̈xa mach tz'ec' ta'. Maŋ̈xa junoc noc' vacax tz'ab'chaj yoq'ui. A noc' caltacte'al noc' yed' noc' much toxo ix b'at noc' elelal.
11 Ix vab' yalan Jehová icha tic: A jun choŋ̈ab' Jerusalén tic, icha junoc b'ulaŋ̈ q'ueen b'aj cajan noc' nivac oques, icha chi' ol vutejcani. A juntzaŋ̈ choŋ̈ab' d'a yol yic Judá, ol can tz'inan. Maŋ̈xa junoc anima ol cajnajcan d'ay, xchi Jehová.
12 Ix valan d'a Jehová icha tic: Malaj junoc oŋ̈ snachajel cuuj tas yuj a jun co choŋ̈ab' tic tz'inan luum ix ajcani. Al d'ayoŋ̈ tas yuj icha chi' ix ajcani, xin chi d'ay.
13 Ix tac'vi Jehová chi' d'ayin icha tic: Icha tic ix aji yujto ix spatiquejel in c'ayb'ub'al eb'. Maj sc'anab'ajej eb', maj sb'eyb'alej eb'. 14 Ix yac'an val pitb'oquel spensar eb', ix yac'anem sb'a eb' d'a juntzaŋ̈ comon dios, icha ix aj sc'ayb'ajcan eb' yuj smam yicham. 15 Yuj chi' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel svala': Ol vac' yab' syail eb' d'a junjun c'u, ol q'ue val chi'an sat eb' yab'an syail icha sc'a'il junoc tas c'a' sva eb', ma syuc' eb'. 16 Ol in saclemancanb'at eb' d'a juntzaŋ̈ choŋ̈ab' maŋ̈ yojtacoc yed' pax eb' smam yicham eb' maŋ̈ yojtacoc eb'. Ol in checb'at eb' soldado yac' oval yed' eb', masanto ol satel eb' smasanil, xchi Jehová.

Cusc'olal d'a Jerusalén

17 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ab'ec, b'at chequec ic'chajcot eb' ix ix aytaxonoch d'a yib'aŋ̈ yoq'ui.
18 Yalocab' eb' aj Jerusalén: Cotocab' eb' ix d'a elaŋ̈chamel, cusocab' eb' ix cuuj. B'ud'jocab'el yol co sat yuj yaal, elocab' b'ulnaj xil co sat yuj jantac yal co sat coq'ui, xchiocab' eb'.
19 A d'a choŋ̈ab' Sion, tz'ab'chaj val yoch oq'uel yuj cusc'olal. Syalan eb' icha tic: Te ob'iltac oŋ̈, van co sateli, scab' val syail yuj q'uixvelal. A ticnaic, yovalil scactejcan co choŋ̈ab' tic, yujto toxo ix laj em laŋ̈naj co pat, xchi eb' tz'oc' chi', xchi Jehová.
20 Ex ix, maclejec eyab' slolonel Jehová, aq'uec val och e chiquin d'a tas syala'. C'ayb'ejec eb' eyune' yed' eb' ix vach' eyac'an yed'oc yic tz'oc' eb' yuj scusc'olalil chamel.
21 A chamel toxo ix och d'a yoltac co pat, toxo ix c'och d'a yoltac co palacio. Slaj cham eb' unin d'a yoltac calle, schampax eb' quelemtac d'a yoltac choŋ̈ab'.
22 Ix yal Jehová d'ayin icha tic: Al d'a eb' to a in sval icha tic: Toxoŋ̈ej sactzipinac ol ajcan snivanil eb' anima, icha tz'ajcan tzipan stza' noc' noc' d'a ac'lictac. Icha val tz'ajcan ixim trigo manojail d'a spatic eb' sjochani tato malaj mach smolanq'ue vaan ixim, icha chi' ol ajcan eb', xa chi, xchi Jehová d'ayin.
23 Ix yalanpax Jehová icha tic: A eb' jelan, mocab' yac'och sjelanil eb' chi' yipoc sc'ool, eb' ay yip, mocab' yac'och yip eb' chi' yipoc sc'ool, aŋ̈ejtona' eb' b'eyum, mocab' yac'och sb'eyumal eb' chi' yipoc sc'ool.
24 A in Jehová in svala', tato ay mach ay tas syac'och yipoc sc'ool, a in ocab' tzin yac'och yipoc sc'ool, tzin yojtacaneli to a in Jehová in. Svaq'uelc'och

svach'il in c'ool, tzin ch'olb'itan tas yaj anima d'a stojolal. Aton juntzaň tic snib'ej in c'ool sb'eyb'alej eb' anima, xchi Jehová.

25-26 Ix yalanxi Jehová icha tic: Van sja stiempoal vac'an syaelal eb' aj Egipto, eb' aj Judá, eb' aj Edom, eb' aj Amón, eb' aj Moab yed' eb' cajan d'a tz'inan luum, aton eb' sjoxel xil spac'ul sti'. Masanil juntzaň anima chi' ac'b'il circuncidar eb', palta max sc'anab'ajej jun trato sch'oxan jun yechel chi' eb', aňejtona' pax eb' israel max sc'anab'ajej eb', xchi Jehová.

10

Juntzaň yechel comon dios‘R’yed' ejmelal d'a Dios pitzan

1 A in Jeremías in tic, ix val icha tic: E masanil ex vetchoňab' israel, maclejec eyab' tas syal Jehová. 2 A tz'alan d'ayex icha tic:

Maň e b'eyb'alej sb'eyb'al juntzaňxo nación, maň ex xiv yuj juntzaň tas sch'ox sb'a d'a satchaaň, icha syutej sb'a juntzaň ch'oc choňab'il chi'.

3 A sb'eyb'al juntzaň nación chi', malaj jab'oc yelc'ochi. Sb'at suycot junoc te yib' te' eb' d'a caltac te', axo junoc viň ňicum te' sňican te' yed' syamc'ab'.

4 Slajvi chi' syac'anoch q'uen plata yed' q'uen oro viň yelvanub'oc. Smac'anb'at slavuxal te' viň yed' q'uen martillo yic stzatzb'i te', yic max el c'otnaj te'.

5 A juntzaň yechel chi', lajan icha xib'tanub'al noc' much d'a scal junoc avb'en. Max yal-laj sloloni. Yovalil scuchji b'eyec'oc, yujto max yal-laj sb'eyi. Maň ex xiv d'a juntzaň chi', yujto malaj chucal, ma vach'il syac' d'a eb' anima, xchi Jehová.

6 Mamin Jehová, malaj junocxo mach lajan ed'oc, yujto te nivan elc'ochi, te b'inajnac ach, syal uj smasanil.

7 Ach sReyal masanil nación, ¿tom ay junoc mach maň smojoc xiv d'ayach? Smoj val te nivan elc'och d'a masanil anima. A d'a scal eb' jelan yed' d'a scal eb' rey d'a yolyib'aňq'uinal tic, malaj junocxo mach lajan ed'oc.

8 Masanil eb' anima chi' malaj spensar eb', malaj sjelanil eb', max yal sc'ayb'aj jab'oc eb' yuj juntzaň yechel b'ob'il d'a te te' chi'.

9 A juntzaň yechel comon dios chi', b'ob'il yuj eb' tenum q'ueen, nab'a plata, aton q'uen ic'b'ilcot d'a Tarsis yed' q'uen oro ic'b'ilcot d'a Ufaz. A c'apac c'apac q'uic'mutz'inac yilji yed' c'apac chacchac c'apac ayoch spichuloc. Masanil juntzaň chi', b'ob'il yuj eb' anima jelan spensar sb'oan tastac.

10 Axo Jehová, aton Dios pitzan, Dios d'a val yel, Rey d'a junelňej. Ayic scot yoval, tz'ib'xi val lum luum tic yuuj. Maxtzac yal-laj stec'b'an sb'a juntzaň nivac choňab' d'a yichaň yoval sc'ol Jehová chi'.

11 Ex vetisraelal, alec d'a eb' ch'oc choňab'il icha tic: A juntzaň comon dios, maňoc b'oannac satchaaň yed' lum luum tic, ol satel d'a yolyib'aňq'uinal tic, maňxa junoc ol canoc, xe chi.

B'it yic aloj vach' lolonel d'a Dios
(Jer 51.15-19)

12 A Jehová b'oannac lum luum tic yed' spoder, a yed' sjelanil sb'onac yolyib'aňq'uinal tic. Aňeja' yed' sjelanil chi' sb'onac pax satchaaň.

13 Ayic tz'avaj Jehová chi', tz'ib'xiq'ue a a' d'a satchaaň, sq'ue vaan asun d'a chaaň yuuj masanto b'aj slajvic'och lum luum tic. Tz'ec' copoljoc leb'lon d'a scal nivac yaxňab' yuuj, sjacanelta ic' b'aj molan yuuj.

14 Masanil eb' anima tz'ac'anoch comon dios yipoc sc'ool, malaj spensar eb', malaj tas yojtac eb'. Masanil eb' tenum q'ueen, tz'ac'ji q'uixvelal eb' yuj juntzañ yechel sb'o chi'. A juntzañ yechel sb'o eb' chi', malaj yelc'ochi, malaj spixan.
15 A juntzañ yechel chi', malaj jab'oc yopisio, smoj val stzetzaji. Ayic ol javoc yaelal yuj Jehová, ol sateloc.
16 Te ch'oc yel co Diosal a oñ yiñtilal oñ viñaj Jacob tic. A b'oannac masanil tasi, ix oñ sic'anpaxel a oñ israel oñ tic yic tzoñ ochcan yicoc. A sb'i, aton Jehová Yajal d'a Smasanil.

A yaelal d'iñan sjavi

17 Ex aj Jerusalén, oyb'ilxoq'ue co choñab' yuj eb' ajc'ool, molb'ejec masanil e c'ael.
18 Yujto syal Jehová icha tic: A ticnaic ol in molcot yaelal d'a e patic masanto ol yal eyamchaji. Masanil ex cajan ex d'a jun choñab' tic, ol ex in pechb'at d'a najat, icha tz'aj sjuljib'at junoc q'uen q'ueen yed' ch'añ mejmeech, xchi.
19 Ix valan a in Jeremías in tic: Ob'iltac in, van vab'an syail. A vechen tic malaj yañal. A jun yaelal tic vic yaji yuj chi' ol vac' techajoc.
20 Toxo ix em lañnaj co pat, icha mantiado sd'iñchaj sch'añal. Toxo ix cham eb' cuninal, ix oñ yactejcan eb', yuj chi' mañxa mach scolvaj qued'oc yic slich'anq'ue jab'oc queñul.
21 A eb' yilumal co choñab', malaj spensar eb'. Max sc'an sjelanil eb' d'a Jehová. Yuj chi' oñ saclemb'at icha noc' calnel.
22 Ab'ec val sjavi jun ab'ix tic. Ay jun choñab' scot d'a stojolal norte ñilili sc'añ scoti. A jun chi' ol ac'ancanoch juntzañ co choñab' tic tz'inan lumal. Axoñej noc' nivac oques ol cajnajcan d'ay.
23 Mamin Jehová, vojtac sic'lab'il to a oñ anima oñ tic mañ cojtacoc tas ol aj quelc'ochi. Max nachaj cuj tastac sjavi d'a quichañ.
24 Ac' co yaelal icha val d'a stojolal, palta mañocab' yed' yoval a c'ool yic max oñ a sateli.
25 Aq'uem yoval a c'ol d'a yib'añ juntzañ ch'oc choñab'il, juntzañ choñab' to mañ ach ojtannacoc, juntzañ choñab' max yal sb'a d'ayach, yujto ix satel co choñab' eb' a oñ yiñtilal oñ viñaj Jacob tic. Junelñej ix oñ satel eb'. Ix laj yac'can tz'inan co choñab' tic eb', xin chi.

11

Max c'anab'ajajlaj strato Dios

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin Jeremías in tic icha tic: 2 Ab' val tas syal in trato, tzalan d'a eb' aj Judá yed' pax d'a eb' cajan d'a Jerusalén. 3 Tzalan d'a eb' to a in Jehová sDiosal in eb', a in svala' to scatab'aj mach max c'anab'ajan tas syal in trato tic. 4 Aton in trato in b'onac yed' eb' e mam eyicham, ayic vic'annaquelta eb' d'a Egipto. A jun nación chi', lajan yaj d'a eb' icha junoc horno b'aj stz'a q'uen hierro. Valannac d'a eb': C'anab'ajejinec, b'oec masanil tas svala'. Tato icha chi' tze c'ulej, ol ex och in choñab'oc, a inxo ol in och e Diosaloc, xin chi d'a eb'. 5 A exxo pax tic, tato ol in e c'anab'ajej, ol vac'ñej elc'och in ti' vac'nac d'a eb' e mam eyicham, yic svac'an jun e luum, aton lum te yax sat b'aj ayex ec' tic, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin. Yuj chi' ix in tac'vi d'ay icha tic:
Ujocab' Mamin Jehová, xin chi.
6 Yuj chi' ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Al jun checnab'il tic d'a juntzañ choñab' ay d'a yol yic Judá yed' d'a yoltac scalleal Jerusalén. Tzalan d'a eb' anima icha tic: Maclejec eyab' jun trato tic, tze b'eyb'alan tas syala'.

7 Ayic vic'annaquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto, cham val valnac d'a
eb' to scha yab' eb' tas svala'. Atax d'a jun tiempoal chi' masanto ticnaic
ayinñejoch valani. 8 Palta maj schalaj yab' eb', maj sc'anab'ajej eb', añej to
vach' pitb'inaquel spensar eb'. Yac'annacb'at sb'a eb' d'a scal chucal. Maj yal
sc'ol eb' sc'anab'ajej tas svala'. Yuj chi' vac'nacb'at yaelal d'a yib'añ eb', icha
yajcan d'a in trato chi', xchi Jehová.
9 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: A eb' aj Judá yed' eb' cajan d'a Jerusalén,
ix slajtiej sb'a eb' yic syic'anel sb'a eb' d'a yol in c'ab'. 10 Ix sc'ulejxi chucal
eb' icha sb'eyb'alejnac eb' e mam eyicham. Aton eb' mañ c'anab'ajannacoc
tas valnac, axo d'a juntzañ comon dios yac'nacoch spensar eb', yochnac eb'
ejmelal d'ay. A pax ticnaic mañoc choñab' Israel, mañoc pax choñab' Judá
sc'anab'ajan in trato in b'onac yed' eb' e mam eyicham chi'. 11 Yuj chi' a in
val Jehová in svala', ol vac'cot yaelal d'a yib'añ eb', mañxo ol yal scolan sb'a
eb' d'ay. Olto avaj eb' d'ayin sc'anan in colval, palta mañxo ol in tac'voc d'a
eb'. 12-13 Ichato chi' b'ian a eb' aj Judá yed' eb' cajan d'a Jerusalén tic, ol b'at
sñus incienso eb' yic sc'anan colval d'a juntzañ sdiosal chi'. Yujto a eb' aj
Judá tic, tzijtum val sdiosal eb', lajan sb'isul icha sb'isul schoñab' eb'. Añeja'
pax eb' cajan d'a Jerusalén, te tzijtum altar ix sb'oq'ue eb', icha val scalleal
choñab', aton ta' sñus incienso eb' d'a Baal, jun comon dios yajb'entac. Palta
mañ ol yal-laj scolji eb' d'a syaelal chi' yuj juntzañ scomon diosal chi'. 14 Ach
Jeremías, mañ ach lesalvoc yuj jun choñab' tic. Mañ al d'ayin, mañ ach tevoc
d'ayin yuj eb', yujto mañ ol in tac'voc, vach'chom ol sc'an in colval eb' d'a scal
syaelal.
15 Ix yalan Jehová to sval d'a eb' vetchoñab' icha tic: Ex in choñab' xajanab'il
vuuj, malaj eyalan eyic e javi d'a in cajnub', yujto mañ jantacoc tas
yajb'entac tze c'ulej. A xepual yed' schib'ejal noc' e silab', mañ ol yal
ex scolanel d'a jun yaelal ol javoc d'a eyib'añ. Mañxo eyac'och q'uiñ
d'a in cajnub' tic.
16 Yujto a d'a yalañtaxo, lajan ex icha junoc te' olivo c'ayum xiil, te ay sat. Palta
axo ticnaic, ol ex in sateli, icha tz'aj slajviem junoc te te' sjecchaj sc'ab'
yuj junoc oval ic' ñab', stz'ab'at te' yuj sc'ac'al leb'lon.
17 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, a in ix ex vac' pitzvoc ex aj Israel yed' ex
aj Judá, icha yavchaj junoc te te'. Palta toxo ix vala' to ol ex in satel yuj jantac
chucal tze c'ulej, icha junoc te te' stoc'jiq'ueta d'a yol luum. Ix e tzuntzejcot
yoval in c'ool, yujto ix e ñus incienso d'a Baal, xchi Jehová.

Snib'ej eb' aj Anatot smilcham R'viñaj Jeremías

18 Mamin Jehová, ix ac' vojtaquejeli to ay eb' ajc'ol d'ayin van snaan in
smilani. Ix a jac in pensar yic snachajel vuuj. 19 Junc'olal vajeq'ui, icha junoc
noc' calnel tz'ic'jib'at b'aj smiljichamoc, palta mañ vojtacoc tas van snaan eb'
d'a in patic. Syalan eb' icha tic: Co maq'uecchamoc, yic vach' mañxa mach ol
naancotoc, icha val tz'aj xicjiel junoc te te' syac' sat, xchi eb'.
20 Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, Juez ach d'a stojolal. Ojtac tas ayec'
d'a co pensar. Ac' vil tas ol aj ac'an spac d'a juntzañ anima tic, yujto
toxo ix vab'enejoch d'a yol a c'ab' tas sna eb' d'a in patic, xin chi.
21 A eb' aj Anatot, ix sna eb' tas tz'aj in chami. Ix yalan eb' to tzin smilcham
eb' tato añeja' valanel slolonel Jehová. 22 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix alan
yuj eb' aj Anatot chi' icha tic: Ayic ol in b'oan yaj yed' eb', a eb' quelemtac
ol cham eb' d'a scal oval, axo yuninal eb' yed' yisil, ol cham eb' yuj vejel.
23 Mañxa junoc eb' vinac ol canoc, yujto ol ja sc'ual ol in ch'olb'itan tas sc'ulej
eb'. Ol javoc yaelal d'a yib'añ eb', xchi Jehová.

12

A tas sc'anb'ej viñaj Jeremías

1 Ix valan d'a Jehová icha tic: Mamin Jehová, vach'chom vojtac to te tojol
a pensar, palta in gana tzin telaj in b'a ed'oc. Tzin nib'ej tzin c'anb'ej juntzañ
tic d'ayach: ¿Tas yuj vach'ñej yaj eb' chuc sb'eyb'al? ¿Tas yuj junc'olal yaj eb'
añej chucal sna'a?
2 A ach a b'onac eb', vach'ñej sq'uib' eb', icha junoc te te' vach' sb'at sch'añal
yib', vach' sq'uib'i, syac'an sat, icha chi' yaj eb'. Añej yed' sti' eb' syal
vach' lolonel d'ayach, axo spensar eb' najat yajeli.
3 Palta a ach tic Mamin Jehová, ojtac in. Tzila' jantac yajoch in pensar
d'ayach. Ic'b'at juntzañ anima chi', icha tz'aj yic'jib'at noc' calnel b'aj
smiljichamoc. Tza sic'canel eb', yic vach' ol cham eb' d'a jun c'ual ayic
ol miljoccham anima.
4 ¿B'aq'uiñ ol och vaan stacji yib'añq'uinal tic yed' stacjiel añ añc'ultac sc'ux
noc' noc'? Añeja' noc' much van scham noc' yuj schucal eb' anima
cajan d'a jun choñab' tic. Sna eb' to max il tastac sc'ulej eb', xin chi
d'a Jehová.

Ix spacan Dios

5 Ix yalan Jehová d'ayin: Tato maj ach tzac'van a b'ey yed' eb' sb'ey d'a yoc,
¿tas val ol aj a lajb'an a b'ey yed' eb' ayq'ue d'a yib'añ chej? Tato mañ
junc'olaloc ajec' b'aj secan, ¿tas ol aj a naani tato tzach ec' d'a scaltac
svayumtaquil stitac a' Jordán?
6 Ijan spax ip, palta manto ojtacoc to a eb' ayoch ajc'olal d'ayach, aton eb' ayto
uj a b'a yed'oc. Tz'avaj eb' scot eb' d'a a patic icha eb' pechum noc'.
Vach'chom vach'ñej syutej lolon sb'a eb' d'ayach, mañ ac'och eb' yipoc
a c'ool, xchi d'ayin.

Scusc'olal Jehová yuj schoñab'

7 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ol vactejcan in choñab' tic, ol in patiquejel jun
choñab' to vic yaji. Ol vac'och in choñab' xajanab'il tic vuj d'a yol sc'ab'
eb' ajc'ool.
8 A eb' in choñab' victaxon yaj tic, icha junoc noc' choj d'a caltac te' tz'el yav
scoti, icha chi' syutej sb'a eb' d'ayin, yuj chi' tzin yajcanel eb'.
9 A in choñab' tic, lajan val icha junoc noc' ch'acb'a ch'oc yilji, stzoc'jicham
noc' yuj juntzañxo noc' yetch'acb'ail. Cotocab' masanil juntzañxo
choñab' ul satel in choñab' tic.
10 Tzijtum eb' yilumal eb' ch'oc choñab'il ol satanel in choñab' tic, ichato van
satanel te' uva eb' avab'il vuuj. Ol steq'uem lad'an in munlajel eb'. A
lum luum nib'ab'il vuuj, taquiñ lum ol ajcan lum yuj eb'.
11 Cuseltacxoñej ol ajcan in choñab' tic yuj eb', ichato ol oc' lum d'ayin.
Masanil in choñab' tic, cuseltacxoñej ol ajcanoc. Mañxa mach ol naan
jab'oc yuuj.
12 Masanil d'a tzalquixtac d'a tz'inan luum, ol javoc eb' viñ vinac sateli,
yujto a vespada a in Jehová in tic, a ol satanel masanil b'aj slajvic'och
smacb'en in choñab' tic. Mañxalaj junoc mach junc'olal ol ajoc.
13 Ix yavej ixim trigo eb', axo te' q'uiix ix q'uib' sq'uexuloc. Nab'añej ix munlaj
eb'. Ix lajviel yavb'en eb', q'uixvelalxo smolanq'ue jab'jab' sat yavb'en
eb' chi', yuj val yoval in c'ol d'a eb', xchi Jehová.

A sti' Jehová ix yac'a'

14 Icha tic sval a in Jehová in tic yuj juntzañ nación te chuc d'a slac'anil
Israel tic, to ix yiq'uec' lum luum eb' ix vac' smacb'enej Israel in choñab': Ol

viq'uel eb' d'a sluum junjun, axo eb' aj Judá ol viq'uel eb' d'a scal eb'. 15 Ayic toxo ix viq'uel juntzañ ch'oc choñab'il chi', ol oc'xoc in c'ol d'a eb', ol vic'an meltzaj eb' d'a sluum yed' d'a schoñab' junjun. 16 A juntzañ choñab' chi' ix c'ayb'an in choñab' yac'an sti' d'a sb'i Baal. Axo ol ajoc, tato ol sc'anab'ajej sc'ayb'ub'al in choñab' tic eb', ol slocan in b'i eb' d'a tas syala', tato icha chi' ol yal yaj eb' d'a scal eb' in choñab' tic. 17 Tato mañ ol sc'anab'ajej eb' tas sval jun, a in val Jehová in svala' to ol in satel eb' icha stoc'jiq'ueta junoc te te' yed' sch'añal yib', xchi Jehová.

13

A yab'ixal jun tzec'ul nab'a lino

1 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Ixic, b'at man junoc tzec'ul nab'a lino, tzac'anoch d'a a nañal ayic manto juc'chajoc, xchi d'ayin. 2 Ix in manan jun tzec'ul chi' icha ix yal Jehová, ix vac'anoch d'a in nañal. 3 Ix yalanxi Jehová d'ayin: 4 Ic'b'at jun a tzec'ul ix a man chi', jun ayoch d'a a nañal chi', tzach b'at d'a Perat.13.4 Ata' tza c'ub'ejel d'a sjatelal junoc q'uen tenam, xchi Jehová. 5 Ix in b'at b'ian, ix in c'ub'anel jun tzec'ul chi', icha ix aj yalan Jehová d'ayin.

6 Ix ec' junoc tiempoal, ix yalanxi Jehová icha tic: Ixic d'a Perat, b'at ic'xicot jun tzec'ul in checnac b'at a c'ub'ejel ta', xchi d'ayin. 7 Ix in b'at b'ian, ix in joyan b'aj aycan chi' vuuj, ix vic'ancoti, palta c'axo, mañxalaj yopisio.

8 Ix yalanxi Jehová d'ayin yic svaleli: 9 Icha tic ol aj in satanel yic'ojchañb'ail Judá yed' Jerusalén. 10 A ex in choñab' ex tic, te chuc ex, malaj e gana tze c'anab'ajej in checnab'il, añej tas tze nib'ej a tze c'ulej. Tzex och ejmelal d'a juntzañ comon dios, tzeyac'an servil. Lajan ex icha jun tzec'ul mañxalaj yopisio tic. 11 Icha junoc mach stzec'och junoc tzec'ul d'a snañal, icha chi' ix in c'ulej eyed' ex aj Israel yed' ex aj Judá, yic junñej tzex aj ved'oc, in choñab' eyaji, yic tzeyac'an ojtacajeli to b'inajnac in, nivan velc'ochi. Palta maj in e c'anab'ajej, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

Yab'ixal yed'tal vino

12 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Al d'a eb' etchoñab' tic: A Jehová co Diosal tz'alani: Junjun yed'tal vino, smoj sb'ud'ji yuj vino, xa chi. Ol yalan eb' d'ayach: Toxon cojtac to junjun yed'tal vino smoj sb'ud'ji yuuj, xcham eb'. 13 Ol alan d'a eb' to a in sval icha tic: Ol vac' sat e c'ol e masanil ex cajan ex d'a jun choñab' tic yuj yoval in c'ool, icha val tz'aj sat sc'ol mach nivan vino syuq'uej. A eb' ol satel sc'ol chi', aton eb' rey yiñtilal viñaj David, eb' sacerdote, eb' syaloch sb'a in checab'oc yed' masanil ex cajan ex d'a Jerusalén tic. 14 Ol vac' e mac'lajcham e b'a icha tz'aj spojb'at lum yed'tal vino ayic stenlan sb'a luum. Lajan ol yutej sb'a eb' mamab'il yed' eb' uninab'il. A in val Jehová in svala', ol ex in sateli, mañxo ol oc'laj in c'ol d'ayex, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

Scachnab'il choñab' Judá

15 Ex aj Judá, a Jehová van slolon d'ayex. Emnaquil tzeyutej e b'a, tze maclan eyab' tas syala'.

16 Alecq'ueta e mul d'a Jehová co Diosal, yacb'an manta tas scot d'a eyib'añ, icha sc'ulej eb' sb'eyec' d'a sat pac'an d'a scal q'uic'alq'uinal. Tze na' to ol ja vach'ilal d'ayex palta te nivan yaelal ol cot d'a eyib'añ yuj Jehová, ichato ol q'uic'b'oc q'uinal ol eyila'.

13.4 **13:4** A Perat, a a' nivan Éufrates syala'. Tecan mañoclaj ta' xid'ec' viñaj Jeremías chi' yac'can jun tzec'ul chi'. Tecan a d'a Pará jun ay d'a slac'anil Anatot, ata' xid'ec' viñ.

17 Tato max e cha eyab'i, elc'altac ol in oc' yuj eyic'ojchañb'ail chi'. Ol elta yal
in sat, yujto ol ex ic'chajcanb'at d'a najat, xin chi d'a eb'.

A slolonel Jehová d'a viñ rey

18 Ix yalanxi Jehová d'ayin: Al d'a viñ a reyal yed' d'a ix snun viñ: Emañeccot
d'a xilail e reyal, tzex em c'ojan d'a sat luum, yujto ol ic'chajel e corona
mañ jantacoc svach'il yilji ayq'ue d'a e jolom.
19 A juntzañ choñab' d'a Neguev ol macchaj yuj eb' soldado, ol oymaj eb'
d'a spatictac, mañxa mach ol yal yochi. Masanil eb' aj Judá, ol
ic'chajcanb'at eb' d'a najat.
20 Ixiquec q'uelan d'a stojolal norte, tzeyilan scot eb' ajc'ool. ¿Tas yaj
in choñab' vac'nacoch d'a yol e c'ab' e tañvani, aton eb' ayoch e
b'inajb'iloc?
21 ¿Tas ol eyala' ayic ol vac'anoch juntzañ anima eyajaliloc, aton eb'
eyac'nacoch yipoc e c'ool? Ol ja yaelal d'a eyib'añ icha sjavi yaelal d'a
yib'añ junoc ix ix van yalji yune'.
22 Ex aj Jerusalén, tato tze c'anb'ej tas yuj sjavi juntzañ tic d'a eyib'añ,
nachajocab' el eyuuj to yuj jantac e mul, yuj chi' b'eran ex eli tzex eq'ui,
tzex te ixtajpaxi.
23 A junoc q'uic'al anima, tocval syal sq'uexmaj yilji. A spintotaquil noc'
leopardo, tocval syal sq'uexmaji. Ichexta' te c'aynac ex d'a chucal,
maxtzac yal sq'uexmaj e b'eyb'al.
24 Yuj chi' ol ex in saclemejb'ati, icha tz'aj saclemcanb'at smatz'il ixim trigo
yuj ic' scot d'a taquiñ luum.
25 Aton val tic aycanoch d'a eyib'añ vuuj, icha val smojal. Yujto ix in b'atcan
satc'olal eyuuj, axoñej juntzañ comon dios tzeyac'och yipoc e c'ool.
26 Ol ex vaq'uel b'eran, ol ex vac'an q'uixvelal.
27 Ix vil jantac eyajmulal, aton juntzañ q'uixvelaltac tze c'ulej. Yajb'entac tas
tze c'ulej d'a lum jolomtac vitz yed' d'a yichtac te te' c'ayum xiil. Ex aj
Jerusalén, ob'iltac ex, ¿b'aq'uiñ ol eyactejcan e c'ulan chucal chi'? xchi
Jehová.

14

Jun nivan tiempo mañxalaj ñab'

1 Yuj val jun nivan tiempo mañxalaj ñab' syac'a', yuj chi' ix lolon Jehová
d'ayin Jeremías in tic, ix yalan icha tic:
2 A eb' aj Judá tz'oc' val eb' yuj cusc'olal, mañxa yip schoñab' eb', toxoñej
teltumb'a eb' d'a sat luum yuj cusc'olal. Sq'ue val yav eb' aj Jerusalén
yuj syaelal.
3 A eb' b'eyum, schecb'at eb' schecab' eb' ic'oj a'. Sb'at eb' say a' d'a yoltac jul,
palta mañxalaj a', malaj yol sch'ub' eb' smeltzaj eb'. Toxoñej smac sat
eb' yuj q'uixvelal.
4 Sq'ue tamaljoc lum luum sjat yuj staquiñal. Yuj chi' a eb' munlajvum, stac
val sc'ol eb', smac sat eb' yuj q'uixvelal.
5 Icha chi' noc' c'ultaquil chej, syactejcan yune' noc' toto tz'alji, yujto mañxa
añ añc'ultac sc'ux noc'.
6 Yed' noc' caltacte'al b'uru, a d'a tzalquixtac b'aj malaj ste'al scot tec'tec' noc'.
Suc'lan ic' noc' icha noc' oques. Sc'unb'i val yol sat noc' yilani, yujto
mañxa añ añc'ultac vach' sc'uxan noc', xchi Jehová.

Ix tevi viñaj Jeremías yuj eb' anima

7 Mamin Jehová, vach'chom te nivan co mul d'a a sat, palta colvajañ d'ayoñ
yic vach' max ach alchaj chucal. Tzijtum el sco pitej co b'a d'ayach,
tz'ochpax co mul.
8 A achñej ayach och yipoc co c'ool, a achñej pax co Columal aji ayic ayoñ och
d'a syaelal. ¿Tas yuj icha ch'oc choñab'il tzutej a b'a d'a co choñab' tic,
icha junoc paxyalvum junñej ac'val tz'ec' d'ayoñ?
9 ¿Tas yuj lajan ach icha junoc soldado satc'olal yaji syamji, maxtzac yal
scolvaji? Palta Mamin, tic pax ayachec' d'a co cal. Masanil choñab'
ojtannac to a choñab' oñ. Mañ oñ actejcani, xin chi.
10 Aton juntzañ tic ix yal Jehová yuj eb' choñab' israel: A eb' anima d'a jun
choñab' tic, te ay stzalajc'olal eb' sb'eyeq'ui. Sb'at eb' d'a jun, sb'at eb' d'a
junxo. Yuj chi' mañ jab'oc tzin tzalaj yed' eb'. A ticnaic ol in nacot schucal
eb', ol in ch'olb'itan tastac sc'ulej eb', xchi.
11 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Mañ ach tevoc d'ayin yuj svach'iloc
juntzañ anima d'a jun choñab' tic. 12 Vach'chom tz'och eb' d'a tzec'ojc'olal,
palta mañ ol in tac'voclaj d'a eb'. Vach'chom tzijtum silab' sñus eb' yed' jantac
sat avb'en syic'cot eb' ofrendail, palta mañ ol in tzalaj yed' eb'. Ol in satel eb'
yuj oval, yuj vejel yed' pax yuj ilya, xchi d'ayin.
13 Ix in tac'vi d'a Jehová chi' icha tic: Palta Mamin Jehová in Diosal, a eb'
syaloch sb'a a checab'oc, syal eb' d'a eb' anima tic to malaj oval ol ochoc.
Malaj vejel ol javoc. Syal eb' to ol ac'ñej junc'olal b'aj cajan oñ tic, xin chi.
14 Ix tac'vi Jehová d'ayin icha tic: Tato icha chi' tz'aj yalanel eb' checab' chi'
d'a in b'i, van yesan eb' syal chi', yujto mañoc in tzin chec yal eb'. Malaj junoc
checnab'il ix vac' d'a eb', maj in lolonpax d'a eb'. A juntzañ syal eb' chi' to a in
ix vac' yil eb' yalani, palta mañ yeloclaj, malaj yelc'ochi. Munil d'a yol yic eb'
snachaañ juntzañ syal chi'. 15 A in Jehová in sval d'a juntzañ checab' stec'b'ej
sb'a yalanel d'a in b'i to malaj oval, malaj vejel ol javoc d'a yib'añ choñab'
tic, mañoc in tzin chec yal eb', yuj chi' ol cham eb' yuj oval yed' yuj vejel chi'.
16 Yed' pax eb' anima b'aj syal eb' chi', ol cham eb' yuj oval yed' vejel. Ol cham
eb' ix yetb'eyum eb' yed' yalyuninal. Toxoñej ol can teljab' snivanil eb' d'a
yoltac scalleal choñab' Jerusalén. Malaj mach ol mucan eb'. Icha chi' ol aj
stupanel smul eb' ix yac'ochi. 17 Yuj chi' al juntzañ tic d'a eb' anima:
C'ual dac'valxo yel yal in sat voc' yuj yaelal ayxo smay ix javi d'a yib'añ eb'
vetchoñab', yuj yaelal tz'ac'an echnaj eb'.
18 Ayic tzin ec' d'a cal munlajel svilani, ay snivanil anima teltumb'a yajcan
yuj oval. Axo yic tzin ochxita d'a yol choñab' tic, svilani to van
scham anima yuj vejel. Axo eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios yed' eb'
sacerdote, toxo ix ic'chajb'at eb' d'a ch'oc choñab'il mañ yojtacoc, xa
chi, xchi Jehová d'ayin.
19 Yuj chi' ix valan icha tic: Mamin Jehová, ¿tom junelñej ix iq'uel eb' aj Judá
tic d'a a c'ool? ¿Tom toxo ix a patiquejel choñab' Sion? ¿Tas yuj ix oñ ac'
echnajoc to maxtzac yal cañtaji? Sco nib'ej junc'olal caji, palta malaj
jab'oc tas vach' sjavi d'ayoñ. Sco na' to vach'ñej ol oñ b'ey d'a quichañ,
palta añej tas ay smay ix ja d'a quib'añ.
20 Mamin Jehová, scojtaquejel co chucal yed' pax spitalil eb' co mam
quicham. Ix och val co mul d'ayach.
21 Yuj val yic'jichaañ a b'i, mañxo oñ a patiquejeli. Mañ a patiquejel jun
choñab' tic b'aj ay a despacho to nivan yelc'ochi. Nacot a trato ix ac'
qued'oc. ¿Tocval mañ ol aq'uelc'ochi?
22 Malaj junoc comon dios, sdiosal ch'oc choñab'il ol yal yac'ancot ñab'. A
satchaañ max yal-laj yac'ancot yaxñab' d'a yol yico'. Mamin Jehová, co

Diosal ach, yuj chi' tzach cac'och yipoc co c'ool, yujto a achĥej tzac'cot juntzañ tic, xin chi d'a Jehová.

15

Yaelal ol javoc d'a yib'añ Judá

1 Ix tac'vi Jehová d'ayin icha tic: Vach'chom a viñaj Moisés, ma viñaj Samuel tzul tevoc d'ayin yuj eb', mañxo ol oc' in c'ol d'a in choñab' tic. Al d'a eb' to tz'el eb' d'a vichañ, sb'at eb'. 2 Tato ay eb' sc'anb'an d'ayach, b'ajtil tzoñ b'ati, tato xchi eb', al juntzañ sval tic d'a eb':

A mach ayoch d'a yib'añ scham yuj ilya, a' ilya chi' ol milanoc. A mach ayoch d'a yib'añ scham d'a oval, a d'a oval chi' ol chamoc. A mach ayoch d'a yib'añ scham yuj vejel, a vejel chi' ol milanoc. A pax mach ayoch d'a yib'añ yic'jib'at d'a ch'oc choñab'il, ol ic'jocñejb'atoc, xa chi.

3 A in Jehová in svala': Ol vac'cot chañ macañ yaelal d'a yib'añ eb' anima tic: Ol cham eb' d'a scal oval, ol ñerjoc b'eyec' snivanil eb' yuj noc' tz'i', ol chijocb'at eb' yuj noc' ostoc, axo noc' caltacte'al noc' ol vach' lajanel eb'. 4 Ol javoc jun yaelal chi' yuj val juntzañ chucal ix sc'ulej viñaj Manasés yuninal viñaj Ezequías d'a Jerusalén, ayic ayoch viñ reyal d'a Judá. Masanil choñab' d'a yolyib'añq'uinal tic, ol te xiv eb' yilanoch juntzañ yaelal ol javoc d'a yib'añ in choñab' tic.

5 Ex aj Jerusalén, ¿machto val ol oc' sc'ol d'ayex? ¿Machto val ol cus sc'ol eyuuj? ¿Machto val ol och ilc'olal eyuuj?

6 A in Jehová in svala', a ex tic ix in e patiquejeli, ex te juvieli. Toxo ix in te tzactzaj ex vac'an nivanc'olal, yuj chi' toxo ix vic'chañ in c'ab' vac'an eyaelal yic tzex in sataneli.

7 Ol ex viq'uelta d'a yoltac e choñab' d'a yol e macb'en tic, ol ex in saclemejb'at icha tz'aj saclem smatz'il ixim trigo yuj ic'. Ol vac'an satjoquel in choñab' tic. Mañxa junoc eyuninal ol vac'cani, yujto max yal e c'ol tzeyactejcan e chuc b'eyb'al.

8 Vuujñej tzijtum ol ajcan eb' ix ix ol cham yetb'eyum, icha val yarenail sti' a' mar maxtzac b'ischaji. D'a chimc'ualil ol javoc jun yaelal d'a yib'añ eb' ix nunab'il ayb'at yune' d'a oval, ayñej eb' nanc'olal ol javoc cusc'olal yed' xivc'olal d'a yib'añ eb'.

9 A eb' ix nunab'il mañ jantacoc yune', tz'el yip eb' ix yuj q'uixvelal, maxtzac yal yic'an yic' eb' ix, emnaquilxoñej tz'ajcan eb' ix. A c'ualil smeltzaj-canoch d'ac'valil d'a eb' ix. Tato ayto eb' ol can d'a yol schoñab' chi', a in Jehová in svala' to ol vac' miljoccham eb' yuj eb' ajc'ool, xchi Jehová.

Scusc'olal viñaj Jeremías

10 Nunin, ob'iltac in. ¿Tas val yuj ix in ac' aljoc? Añej val oval yed' telajb'ail svac' yed' masanil anima. Malaj junoc mach b'aj ix vac' tumin ma-janil, malaj pax mach b'aj ix in majnej q'ueen, palta masanil eb' tzin catab'ani.

11 Mamin Jehová, elocab'c'och b'aj tzin scatab'ej eb' chi' tato chuc ix vutej ach vac'an servil, tato maj in c'an a vach'c'olal d'a yib'añ eb' ayoch ajc'olal d'ayin, ayic ayoch eb' d'a cusc'olal yed' d'a syaelal.

Yaelal ol javoc d'a yib'añ eb' israel

12 Ix yalan Jehová icha tic: Ex aj Judá, ¿toc ay mach syal smac'an cañchaj q'uen bronce yed' q'uen hierro? Icha chi' yaj eb' ajc'ol ol cot d'a stojolal norte, mañ ol techaj eyac'an oval yed' eb'.

13 Yuj val jantac e chucal ex aj Israel, yuj chi' a val e b'eyumal yed' masanil tas
ay d'a sat e lum tic, ol vac' d'a eb' eyajc'ool chi'. Nab'aňej ol yic'b'at eb',
maň ol stupcanlaj eb' d'ayex.
14 Ol ex vac'canoch schecab'oc eb' eyajc'ol chi' d'a jun lum luum maň eyo-
jtacoc, yujto a yoval in c'ool lajan icha te' c'ac', ol ex satel yuuj, xchi
Jehová.

Ix tevi val viňaj Jeremías d'a Jehová

15 Mamin Jehová, ojtac smasanil, na in coti, colin. Pactzitej d'a eb' vajc'ool.
Mocab' ac' nivanc'olal eb', pactzitej d'a eb' yacb'an manto in smilcham
eb'. Ilnab' val, uuj tzin sb'uch eb'.
16 Ayic tzalan a lolonel d'ayin tzin chaňej vab'i, aňej ayoch in tzalajc'olaloc,
yujto ic in Mamin Jehová in Diosal, Yajal ach d'a Smasanil.
17 Maň junňejoc tzin ec' yed' eb' stzalaj sc'ulan chucal. Yuj vopisio ac'nac, in
ch'ocoj tzin eq'ui, yujto svab' syail yoval a c'ol ed'oc.
18 ¿Tas val yuj malaj b'aq'uiň tz'och vaan in yaelal icha junoc echen malaj
yaňal? ¿Tom ol in ixtej icha a' eluma' stupemi?

Spacanxi Jehová

19 Yuj chi' ix tac'vi Jehová d'ayin icha tic: Tato tzach meltzajcot d'ayin, ol ach
in chaxi, icha chi' b'ian ol yal in ac'an servil. Tato max a comon alej
comon lolonel, aňej tas nivan yelc'och tzala', a ach ol ach lolon vuuj. A
eb' anima ol meltzajcot eb' ul yab'an a loloni, maňoc ach ol a cha ab'
slolonel eb'.
20 Lajan val ol ach vutejcan d'a eb' etchoňab' tic icha junoc muro nab'a
bronce. Ol yac' oval eb' ed'oc, palta a in val Jehová in svala' to maň
ol ach yac' ganar eb', yujto ayin och ed'oc, ol ach in colo'.
21 Ol ach in colel d'a yol sc'ab' eb' chuc, ol ach in colňej d'a eb' milumcham
anima, xchi d'ayin.

16

Schecnab'il Jehová d'a viňaj Jeremías

1 Ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 Maň ac'och etb'eyum, maň ol
aj uninal d'a jun choňab' tic. 3 A in Jehová in tic ol val d'ayach tas ol javoc
d'a yib'aň eb' unin ol aljoc d'a jun choňab' tic yed' d'a yib'aň eb' mamab'il
nunab'il. 4 Ol cham eb' yuj juntzaň ilya te ov, malaj mach ol oc' yuj eb', malaj
mach ol mucan eb'. Toxoňej ol can teljab' eb' d'a sat luum, icha tz'aj noc' noc'.
A oval yed' vejel ol ic'an scham eb'. Axo snivanil eb' chi', ol laj chijocb'at yuj
noc' ostoc yed' noc' chium noc' d'a caltac te', xchi Jehová d'ayin.
5 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Maň ach och d'a yol junoc pat b'aj ayec'
eb' anima iloj ac'val yuj chamnac. Maň ach oc' yed' eb', maň ac' snivanil sc'ol
eb', yujto a in Jehová in svala' to ix viq'uel junc'olal d'a eb', maxtzac in xajanej
eb', maxtzac oc' in c'ol d'a jun choňab' tic. 6 Ol cham eb' icham anima yed' eb'
unin. Maňxalaj mach ol mucan eb', malaj mach ol oc' yuj eb'. Malaj mach ol
yac' echnaj snivanil, ma sjoxanel xil sjolom yuj sch'oxanel scusc'olal yuj eb'.
7 Maňxalaj mach ol b'oan vael yuj chamel chi', yic tz'ac'ji snivanil sc'ol eb' ayto
yuj sb'a yed' jun ix cham chi', vach'chom a eb' mamab'il nunab'il schami.
8 Aňejtona' maň ach och c'ojan d'a yol junoc pat a va'i yed' uc'an a' b'aj ay
junoc q'uiň. 9 Yujto a in Jehová in Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in, a in sval
icha tic: Ol vac' lajvoc q'uiň yic tzalajc'olal, icha q'uiň yic nupnajel d'a jun
choňab' tic. A d'a yol e tiempoal tic ol ujoc jun tic, ol eyil val.

10 Ayic ol alan jun lolonel tic d'a eb' etchoñab' tic, ol sc'anb'ej eb' d'ayach:
¿Tas yuj ol yac'cot jun nivan yaelal chi' Jehová d'a quib'añ? ¿Tas chucal ix
co c'ulej? ¿Tas co mul ix och d'a Jehová co Diosal? xcham eb'. 11 Tza pacan
d'a eb' icha tic: A val Jehová tz'alan icha tic: A eb' e mam eyicham ix in
yactejcan eb', ix b'at tzac'an eb' d'a spatic comon dios, ix och eb' ejmelal d'ay.
Ix in spaticanel eb', maj sc'anab'ajej sc'ayb'ub'al eb' ix vac'a'. 12 A exxo pax
tic, ec'al te chuc tze c'ulej d'a yichañ eb' e mam eyicham chi'. Junjun ex tze
c'ulej chucal scot d'a e pensar, maxtzac e c'anab'ajej tas svala'. 13 Yuj chi'
ol ex viq'uel d'a jun lum tic, ol ex vac'ancanb'at d'a junocxo choñab' mañ
eyojtacoc, mañ yojtacoc pax eb' e mam eyicham. Ata' c'ual d'ac'val ol eyac'
servil juntzañ comon dios. Mañxo ol oc' in c'ol d'ayex, xchi Jehová, xa chi d'a
eb'.
14 Palta a in Jehová in svac' in ti': A ticnaic, ayic slocan in b'i eb' anima tic,
syalan eb' icha tic: D'a sb'i Jehová Dios ic'annaquelta eb' co mam quicham
d'a Egipto, xchi eb'. 15 Palta ol javoc jun tiempoal, ol yalan eb' anima icha tic:
D'a sb'i Jehová, aton ix ic'anelta eb' israel d'a juntzañ choñab' d'a norte yed'
d'a juntzañxo choñab' b'aj ix saclemcanb'at eb', xcham eb'. Yujto a in ol vic'
meltzaj eb' etisraelal d'a schoñab', aton lum luum vac'naccan d'a eb' e mam
eyicham.
16 Palta ayic manto ol ujoc jun chi', ol vic'cot eb' yajc'ol eb' israel yic tzul
yamji eb' yuj eb', icha tz'aj syaman noc' chay eb' yamum chay yed' schimpa,
ma icha eb' pechum noc' sb'at tzac'an d'a spatic noc' noc' d'a tzalquixtac,
tzec' sayan noc' eb' d'a yoltac q'uen ñaq'ueen yed' d'a yoltac sjatelal q'ueen.
17 Yujto svil masanil tastac sc'ulej eb'. Malaj junoc mach syal sc'ub'anel sb'a
d'a yol in sat, ma sc'ub'anel schucal d'a vichañ. 18 Ol vac' spac d'a eb' yuj
chucal sc'ulej chi', yujto ix yixtejb'at in lum eb' yuj juntzañ sdiosal to mañ
pitzanoc, yajb'entac icha snivanil junoc chamnac. Ix sc'ulej eb' tas to max
scha in c'ool, xchi Jehová.

Slesal viñaj Jeremías

19 Mamin Jehová, vilumal ach, in tañvumal aji. A ach val tzin a colo' ayic ay
in och d'a syaelal. Ol cot juntzañ choñab' b'aj slajvic'och lum luum tic,
ol ul yalan eb' d'ayach: A eb' co mam quicham, añej d'a juntzañ comon
dios malaj vach' yochi, malaj yopisio, añej ta' yac'naquem sb'a eb'.
20 ¿Tom syal sb'oan sdiosal eb' anima? Tato a eb' sb'oani, mañ diosoc syal chi',
xcham eb', xin chi.
21 Ix yalanxi Jehová icha tic: Yuj chi' d'a junelñej ol vac' yojtaquejel in poder
eb'. Icha val chi' ol aj yojtacanel eb' to a in Jehová in a inñej Dios in,
xchi.

17

Yaelal d'a yib'añ Judá yuj schucal

1 Ix yalan Jehová icha tic: Ex aj Judá, maxtzac el e chucal d'a e pensar. Max
satlaj e chucal chi' d'a schiquintac eyaltar. Scan yechel icha letra tz'ochcan
d'a junoc q'uen q'ueen yuj q'uen cincel ma yuj q'uen diamante.
2 A eb' eyuninal snacot juntzañ altar eb', snaanpaxcot juntzañ te te' yechel
comon dios eb', te' ay d'a yichtac te te' c'ayum xiil d'a juntzañ tzalquix-
tac chaañ yajq'uei, 3 yed' d'a jolomtac vitz d'a stitaquel choñab'. Yuj e
chucal tzeyac'och d'a juntzañ lugar yic ejmelal b'aj chaañ d'a masanil
e macb'en tic, ol vac' elc'ajb'at e b'eyumal yed' tastac ay d'ayex.
4 Yovalil ol ex ic'joquel d'a sat lum e lum tic, aton lum ix vac' e macb'enej. Ol
ex vac'canoch schecab'oc eb' ayoch ajc'olal d'ayex d'a jun luum mañ

eyojtacoc, yujto toxo ix cot yoval in c'ol d'ayex. A yoval in c'ol chi', lajan icha junoc c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, xchi Jehová.

Juntzañxo lolonel

5 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ob'iltac eb' tzin ic'anel d'a sc'ool, axo anima
syac'och eb' yipoc sc'ol yic scolvaj yed' eb' snaani.
6 Lajan val eb' icha te' q'uiix d'a tz'inan luum, malaj b'aq'uiñ syil vach'il.
Sq'uib'q'ue te' d'a caltac q'ueen yed' d'a lum luum ay atz'am atz'am d'ay
yed' b'aj max yal scajnaj anima.
7 Palta te vach' yic eb' anima tzin ac'anoch yipoc sc'ool.
8 Lajan val eb' icha te te' avab'il d'a stitac a a', sb'at val sch'añal yib' b'aj sb'ey
a a' chi'. Malaj sna te' vach'chom te ay c'ac', c'ayumñej xil te'. D'a
stiempoal malaj ñab', malaj jab'oc tz'ic'an te', malaj b'aq'uiñ syactej
yac'an sat te'. Icha chi' yaj eb'.
9 ¿Toc ay junoc tas yelxo val ac'um musansatil, icha spensar eb' anima? Malaj
sb'onab'il jun spensar eb' chi'. ¿Mach val syal yojtacaneli?
10 A in val Jehová in tzin ch'olb'itej tastac ay d'a junjun pensar. Vojtac val
tastac tz'ec' d'a spixan junjun anima. A in svac' spac d'a junjun d'a
smojal icha sc'ulej, xchi Jehová.
11 A eb' tz'och b'eyumal yuj ixtoj anima, lajan val eb' icha junoc noc' much
smañelta ñolob' mañ yicoc. Ayic te tec'anto eb' ol ec'xoc sb'eyumal eb'
chi', axo ol aj scheclaji to malaj spensar eb'.
12 A scajnub' Dios b'ob'ilcan yictax yichb'anil, lajan val icha junoc palacio te
vach' yilji, chaañ b'ob'ilcanq'uei.
13 Mamin Jehová, a ach ayachoch yipoc co c'ol a oñ israel oñ tic. Masanil
eb' tzach actancani, ol q'uixvoccanel eb'. Masanil eb' tz'el d'a a tz'ey,
ol satcanel eb' icha tz'aj satel junoc b'i tz'ib'ab'ilem d'a cal pococ. Ol
satcanel eb' yujto tzach yactejcan eb', yujto a ach tic lajan ach icha
junoc sjaj a a'.

Ix tevi viñaj Jeremías d'a Jehová

14 Mamin Jehová, ac' b'oxoc in c'ool yic tzin b'oxicani. Col in, yic vach' tzin
colchajcani, yujto añej d'ayach sval vach' lolonel.
15 Syal eb' anima d'ayin icha tic: ¿B'aq'uiñ ol elc'och slolonel Jehová alnac
d'ayoñ? Elocab'c'och tas syal chi' ticnaic, xchi eb'.
16 Mamin, malaj b'aj ix in tevi d'ayach yic tzin c'anancot junoc tas tz'ic'an satel
eb' anima. Max in nib'ej pax sjavi junoc yaelal d'a yib'añ eb'. A ach tic
ojtac tas ix in c'ana', yujto d'a ichañ ix vala'.
17 Mañ in ac'och d'a xivc'olal, yujto a d'ayach tzin col in b'a ayic ay in och d'a
syaelal.
18 Q'uixvocab'canel eb' tzin pechan b'eyec'oc, mocab' in q'uixvoquel a in tic.
Xivocab' eb' chi', mocab' in xiv a in tic. Ac'cot yaelal d'a yib'añ eb', satel
eb' d'a junelñej.

A tas ix alchaj yuj sc'ual ic'oj ip

19 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Ixic, b'at ochañ liñan d'a spuertail
choñab' b'aj tz'eli tz'och eb' sreyal Judá. Ata' tzalel in lolonel. Ichañej chi'
tza c'ulej d'a juntzañ spuertail Jerusalén. 20 Tzalan d'a eb' anima icha tic:
Ex rey yed' jantac ex cajan ex d'a Jerusalén tic yed' e masanil ex aj Judá,
machtac ex tzex och d'a juntzañ puerta tic, ab'ec val tas syal Jehová: 21 Tzeyil
val e b'a, mañ e cuch eyicatz d'a sc'ual ic'oj ip, mañ eyic'ochta d'a spuertail
Jerusalén tic, yic max ja yaelal d'a eyib'añ yuuj. 22 Mañ eyic'paxelta junoc
eyicatz d'a yol e pat d'a sc'ual ic'oj ip chi'. Malajocab' junoc munlajel tze c'ulej

d'a jun c'u chi'. Nivanocab' yelc'och d'ayex icha ajnac valan d'a eb' e mam eyicham. 23 Palta maň schanacoc yab' eb' tas valnac chi'. Spitejnac sb'a eb', maň sc'anab'ajejnacoc scachnab'il eb' vac'nac.

24 A in val Jehová in svala': C'anab'ajejec tas svala', maň eyic'cot eyicatz d'a spuertail choňab' tic d'a sc'ual ic'oj ip. Nivanocab' yelc'och jun c'u chi' d'ayex, malajocab' junoc munlajel tze c'ulej. 25 Tato tze c'anab'ajej tas sval tic, ayňej eb' yiňtilal viňaj David ol ochňej reyal d'a in choňab' tic. Ol ochta eb' d'a spuertail yed' carruaje ňerb'il yuj noc' chej, ajun eb' eyajalil ex aj Judá ex tic yed' pax eb' aj Jerusalén tic. A jun choňab' tic malaj b'aq'uiň ol can tz'inan. 26 Ol laj cot eb' anima d'a junjun choňab' d'a yol yic Judá, aton juntzaň ay d'a spatic yichaň Jerusalén tic, d'a yol yic Benjamín, d'a ac'lic, d'a tzalquixtac yed' pax d'a yol yic Neguev. Ol yic'cot noc' noc' eb' silab'il yic sňusjitz'a d'a templo. Ol yic'paxcot juntzaňxo noc' silab' eb', ixim trigo, incienso yed' ofrenda yic syac'an yuj diosal eb' d'ayin.

27 Palta tato maň ol e c'anab'ajej in checnab'il tic jun, tato maň nivanoc yelc'och jun c'ual chi' d'ayex, tato ol eyic'ochta eyicatz d'a spuertail choňab' tic d'a jun c'u chi', ol vac' ňusjoctz'a masanil palacio d'a Jerusalén tic. Maňxa mach ol yal smac'an tup jun c'ac' chi', xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

18

C'ayb'ub'al d'a yib'aň viň tz'acum

1 Ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 Ixic, emaň d'a spat jun viň tz'acum luum. Ata' ol val jun lolonel d'ayach, xchi d'ayin. 3 Ix in em b'ian, van stz'acvi viň d'a jun tz'aclab' tz'ec' sururoc. 4 Ayic van stz'acan jun lum chen viň, axo ix aji ix ixtaxb'at lum d'a yol sc'ab' viň. Yuj chi' aňeja' yed' lum slumal chi' ix sb'o junxo luum viň icha snib'ej.

5 D'a jun rato chi' ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 6 A in val Jehová in sval d'ayex israel ex tic: ¿Tom max yal ex vutan icha syutej lum luum viň tz'acum tic stz'acani? A ex tic, lajan eyaj d'a yol in c'ab' icha yaj lum luum d'a yol sc'ab' viň tz'acum tic. 7 Q'uinaloc a in tic tzin na' in juanb'ati, ma in satanel junoc choňab', ma junoc macb'en, 8 palta tato a jun choňab' chi' sna sb'a sc'ool, syic'anel sb'a d'a scal chucal, aňejtona' in tzin q'uexpax in pensar, maxtzac vac'b'at jun yaelal chi' d'a yib'aň. 9 Q'uinaloc tzin na' in b'oanq'ue junoc choňab' yed' vac'an q'uib'oc, 10 palta tato aňej chucal sc'ulej, max sc'anab'ajej pax tas svala', tzin q'uexpax in pensar, maxtzac vac' in vach'c'olal nab'il vuj vac'an d'ay.

11 Al d'a eb' cajan d'a Judá yed' d'a Jerusalén to a in sval juntzaň lolonel tic: Van in naan tas ol ex vutej, tas ol aj vac'anoch eyaelal, yuj chi' actejeccan e chuc b'eyb'al, c'ulejec vach'il, xchi Jehová, xa chi. 12 Ol yalan eb' d'ayach icha tic: Maň ixtej a b'a oň a cachani. A oň tic ol co c'ulejňej chucal, icha tas scot d'a co pensar co c'ulani, xcham eb', xchi Jehová.

13 Yuj chi' ix yalanxi Jehová icha tic: C'anb'ejec ec' d'a junjun nación, tato ay b'aj ix ab'chaj sc'ulaj icha tas sc'ulej eb' etisraelal tic. A eb' tic yelxo val te chuc tas sc'ulej eb'.

14 ¿Toc ay junoc tiempoal maň ayoquem q'uen sacb'acom d'a jolomtac vitz d'a yol yic Líbano? ¿Ay am b'aj stup a a' te siic scot d'a jolomtac vitz chi'?

15 Palta a ex in choňab' ex tic, maň junňejoc b'aj ayexcani, cotac scal tze q'uexan e pensar. Tzin eyactancani, axo d'a tas maň diosoc tze ňus incienso. Ex satb'at d'a jun b'e aytaxon d'a peca'. Axo d'a b'e yic chucal b'aj tzex b'ati.

16 Yuj e chucal chi' ol can tz'inan e choñab' tic. Ol te b'uchjocñej. Masanil eb'
ol ec' d'a tic, ol laj syum sat eb' ex stzetzani, yujto satub'tac ol aj yilji.
17 Icha tz'aj saclemb'at tastac yuj ic' scot b'aj sjavi c'u, icha chi' ol aj ex vac'an
saclemb'at yuj eb' eyajc'ool. Ol in b'at mican d'ayex ayic ol ja sc'ual
sjavi e yaelal chi'. Mañxo ol in b'at q'uelan d'ayex, xchi Jehová.

A tas ix nachaj d'a yib'añ viñaj Jeremías

18 Ix yalan eb' anima chi' icha tic: Co naec tas scutej viñaj Jeremías tic yuj
tas syal viñ d'a quib'añ. Tocval ol lajvoquel eb' sacerdote tzoñ c'ayb'ani, ma
eb' aj pensar tz'ac'an co razón, ma eb' schecab' Dios tz'alan slolonel Dios chi'
d'ayoñ. Yuj chi' co naecq'ue esal lolonel d'a spatic viñ, yic smiljicham viñ.
Mañ ol co c'anab'ajejlaj tas syal viñ chi', xchi eb'.

Slesal viñaj Jeremías

19 Mamin Jehová, cotañ val q'uelan d'ayin, tzab'an val tas syal eb' ayoch
ajc'olal tic d'ayin.
20 ¿Tom yed' chucal tz'aj spactzitaj vach'c'olal? A eb' chi' toxo ix sna eb' tas ol
yutej eb' in smilanchamoc.
Nacoti to ix in c'och d'a ichañ in tevi d'ayach yuj svach'iloc eb', yic max ac'cot
yoval a c'ol d'a yib'añ eb'.
21 Axo ticnaic jun, ac' cham yuninal eb' yuj vejel yed' yuj oval. Canocab'
eb' ix yetb'eyum eb' junixtaquil, mañxaocab' junoc yune' eb' ix scani.
Miljocab'cham eb' viñ yetb'eyum eb' ix, axo eb' viñ yune' eb' ix
quelemtacxo, chamocab' eb' d'a oval.
22 Ac'cot junoc ñilañ soldado elc'um d'a scal eb'. Ab'chajocab' yel yav eb' yuj
syaelal, yujto ichato sjoy olan eb' b'aj ol in mucchajoc, say modo eb' tas
tz'aj in telvi d'a yol sc'ab' eb'.
23 Palta a ach tic Mamin Jehová, ojtac masanil tastac smol alej eb' d'a vib'añ
yic tzin smilancham eb' yalani. Mañ ac' nivanc'olal eb', mocab' b'at
smul eb' chi' satc'olal uuj. Satocab'el eb' d'a ichañ, ac'och syaelal eb'
yuj yoval a c'ool.

19

C'ayb'ub'al d'a lum pojel ch'ub'

1 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: B'at man junoc lum ch'ub', tzic'anb'at
eb' yichamtac vinaquil choñab' ed'oc yed' eb' sacerdote ichamtac vinacxo.
2 Tzach el d'a puerta b'aj tz'el eb' sb'at ac'ojcan c'alem d'a sch'olanil yic Ben-
hinom, ata' ol al juntzañ lolonel sval tic d'ayach d'a eb'. 3 Tzalan icha tic:
Ex sreyal Judá yed' ex cajan ex d'a Jerusalén tic, ab'ec val slolonel Jehová
co Diosal Yajal d'a Smasanil: Ab'ec, ol vac'b'at jun nivan yaelal d'a yib'añ
e choñab' tic. Masanil mach ol ab'anoc, ol sat sc'ol eb' yab'ani. 4 Yujto tzin
eyactejcani, tzeyac'anoch jun lugar tic yicoc comon dios. Tze ñusan incienso
d'a juntzañ comon dios mañ eyojtacoc yed' eb' e mam eyicham. Mañxa
yalnab'il jantac eb' unin malaj smul tze milchamoc. 5 Ix e b'oq'ue juntzañ
altar b'aj tze ñustz'a eb' eyuninal silab'il d'a Baal. Tze c'ulan val tas mañoc in
svac' e c'ulej, max ec' d'a in pensar juntzañ tas tze c'ulej chi'. 6 Yuj chi', a in
val Jehová in tic svala': Ay val jun c'ual to a jun ch'olan tic, mañxo ol scuch
Tofet, ma sch'olanil yic Ben-hinom, palta sch'olanil b'aj smiljicham anima
ol sb'iejcani. 7 Yuj jantac anima ol cham d'a jun ch'olan tic, ol vac' ixtaxel
tas nab'il eyuj ex aj Judá yed' ex aj Jerusalén. Ol ex vac' ac'joc ganar yuj eb'
eyajc'ol snib'ej tzex milanchamoc. Axo e nivanil ol och schib'ejoc noc' ostoc
yed' noc' caltacte'al noc'. 8 Ol ochcan e choñab' tic tz'inan lumal, xivub'tac ol

ajcanoc. A eb' ol ec' d'a tic, ol xiv eb', ol sat sc'ol eb' yilani, ol b'uchvaj eb' yuj tas ol ajcan chi'. 9 Ol vac' e chilajb'at eyuninal yed' eyisil yuj vejel, ol vac'an e chilajb'at e b'a, ayic ol oymaj eb' ajc'ol d'a spatic e choňab', xchi Jehová, xa chi d'a eb'.
10 Ayic slajvi alan juntzaň tic, tza mac'anpoj jun lum ch'ub' chi' d'a yichaň eb' anima ajun ed' chi', 11 tzalan d'a eb' icha tic: A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol in satel jun choňab' tic, icha tz'aj smac'jipoj junoc lum ch'ub' maxtzac yal sb'o junelxo. A d'a lum Tofet tic ol e muquem eb' e chamnac, yujto maňxa b'aj ol yal e mucan eb'. 12 A in Jehová in svala', icha chi' ol vutej jun choňab' tic yed' eb' cajan d'ay, lajan ol aj icha ol aj Tofet tic.
13 Te yajb'entac ol ajcan masanil pat d'a Jerusalén tic yed' spalacio eb' sreyal Judá. Aňejtona' yajb'entac ol ajcan spaňanil yib'aňtac pat b'aj sňusji incienso d'a q'uen c'anal d'a satchaaň yed' b'aj tze sequem vino ofrendail d'a comon dios. Icha Tofet chi' ol ajcanoc, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi Jehová d'ayin.
14 Ayic ix lajvi in c'ulan juntzaň tic, a in Jeremías in tic, in paxta d'a Tofet chi', b'aj ix valcanel slolonel Jehová. In och liňan d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, ix valan d'a masanil eb' anima icha tic: 15 A Jehová co Diosal Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol vac'b'at yaelal d'a yib'aň jun e choňab' tic yed' d'a yib'aň juntzaňxo choňab' ay d'a e lac'anil. Ol javoc masanil juntzaň yaelal toxo ix val tic d'a eyib'aň, yujto ix e pitej e b'a, maxtzac e c'anab'ajej tas svala', xchi Jehová, xin chi d'a eb'.

20

A tas alb'il d'a yib'aň viňaj Pasur

1 Ay jun viň scuchan Pasur yuninal viňaj Imer, sat sacerdote yaj viň d'a stemplo Jehová. Ayic ix yab'an viň tas ix val a in Jeremías in tic, 2 ix in schecan mac'joc viň, ix in schecan ac'jocpaxoch viň d'a te' cepo d'a spuertail templo d'a stojolal smacb'en Benjamín. 3 Axo d'a junxo c'u, a viň ix alani to tzin ic'chajel d'a yol te' cepo chi'. Yuj chi' ix valan d'a viň icha tic: A Jehová ix q'uexan a b'i. Magor-misabib ol a b'iejcani, syalelc'ochi xivc'olalňej yaji. 4 Yujto syal Jehová icha tic: Ol vac'och xivc'olal d'a ib'aň yed' masanil eb' vach' ac'an yed'oc. Q'uelan ach val ochi ol miljoccham eb' a vach'c'ool yuj yespada eb' ajc'ool. A exxo aj Judá ex tic ol ex vac'och d'a yol sc'ab' viň sreyal Babilonia. Ay ex ol ex yic'b'at viň d'a Babilonia chi', ayex pax ol ex smilcham viň. 5 Masanil e b'eyumal yed' masanil tastac ay stojol ay d'ayex yed' sb'eyumal eb' sreyal Judá ol vac'och d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol chi', ol yic'anb'at eb' d'a Babilonia chi'. 6 A achxo tic ach Pasur, ol ach ic'chajb'at checab'oc d'a Babilonia chi' yed' masanil eb' cajan ed' d'a a pat. Ata' ol ach chamoc, ol ach mucchajcan ta' yed' eb' a vach'c'ool chi', aton eb' b'aj ix esejcanel in ti'oc, xchi Jehová, xin chi.

A scusc'olal viňaj Jeremías d'a yichaň Jehová

7 Mamin Jehová, toňej ix in a montej. Ix in c'anab'ajan tas ix ala'. Yelxo te tec'an ach, yuj chi' ix in ac' ganar. Masanil tiempo tzin tzetzaji, masanil anima tzin b'uchan uuj.
8 Ayic svalan d'a eb' juntac el icha tic: Ol javoc yaelal d'a eyib'aň, ol ex lajvoqueloc, xin chiňej d'a eb'. Yuj chi' ayňejoch eb' yalan chucal lolonel d'ayin, tzin sb'uchan pax eb', yujto svalel a lolonel.
9 Tato svala' to maxtzac ach vac' b'inajoc, maxtzac valpaxel a lolonel, axo tz'aji, icha te' c'ac' tz'aj a lolonel chi' d'ayin. Stz'ab'at in b'aquil yuj svab'i. Tzin nib'ej tzin och vaan valanel a lolonel tic, palta maxtzac yal-laj.

10 Svab' val sajson eb' in sb'uchani: Syalan eb' icha tic: Ina viñ xivc'olalñej
yaj tic, xchi eb'. Syalanpax eb': Coyec, b'at quiq'uecchaañ esal lolonel
d'a yib'añ viñ, xchi eb'. Añejtona' eb' in vach'c'ool, snib'ej eb' b'aj tzin
lectaji. Syalan eb' vuuj icha tic: Co sayec modo tas tz'aj cac'an ganar
cac'anec ec' co pac d'a viñ, xchi eb'.
11 Palta a ach tic Mamin Jehová, ayachñej ec' ved'oc, icha junoc soldado malaj
mach tz'ac'an ganar. A eb' tzin pechani ol ac'joc ganar eb', a inxo jun
mañ ol in yac' ganar eb'. Ol q'uixvoccanel eb', mañ ol satlaj sc'ol eb' d'a
sq'uixvelal chi'.
12 Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, a ach tza ch'olb'itej eb' tojol
sb'eyb'al, tzilan tastac sna eb' anima. Ch'ox vil tas ol utej ac'an syaelal
juntzañ anima tic, yujto toxo ix vac'och in b'a ab'enal d'a yol a c'ab'.
13 B'itejec Jehová, alec vach' lolonel d'ay. A scolanel eb' tz'ab'an syail d'a yol
sc'ab' eb' ixtum anima.
14 Te chuc jun c'u b'aj aljinac in. Mocab' alchaj vach'il d'a jun c'u b'aj aljinac
in d'a in nun.
15 Ob'iltac jun vinac xid' alannac d'a viñ in mam to ix alji jun yuninal viñ yic
stzalaj viñ.
16 Satocab'el jun vinac chi', icha juntzañ choñab' ix satjiel yuj Dios d'a
junelñej. Yab'ocab' viñ yel av yuj yaelal d'a q'uiñib'alil yed' av yic ac'oj
oval d'a chimc'ualil.
17 ¿Tas yuj maj in mac'jicham yuj jun vinac chi' ayic manto in alji? Tato icha
chi', canñejnac in am d'a ix in nun chi', ichato d'a ix mucchajnac in
cani.
18 ¿Tas val yuj aljinac in? ¿Tom yuj vilan syaelal, yic tzin cham d'a q'uixvelal?
xin chi.

21

Yaelal ol javoc d'a yib'añ Jerusalén

1 A viñaj rey Sedequías ix checancot viñaj Pasur yuninal viñaj Malquías
yed' viñaj sacerdote Sofonías yuninal viñaj Maasías, yic sjavi eb' viñ in yil
a in Jeremías in tic, yic syalan eb' viñ d'ayin icha tic: 2 Tzoñ tevi d'ayach to
tza c'an d'a Jehová cuuj, yujto a viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, van
yac'an oval viñ qued'oc. C'an d'a Jehová chi' to sch'ox spoder, icha sc'ulejnac
d'a pecataxo, yic syic'anel viñaj Nabucodonosor chi', xchi eb' viñ.
3 Ix lajvi chi' ix lolon Jehová d'ayin. Ix in tac'vi d'a eb' viñ schecab' viñ rey
chi' icha tic: Alec d'a viñaj Sedequías chi' 4 to a Jehová co Diosal a oñ israel oñ
tic, a tz'alani: Ol vac' meltzaj eb' a soldado d'a spatic, aton eb' tz'ac'an oval
yed' viñ sreyal Babilonia. Axo eb' soldado viñ chi' aton eb' oyanxo och d'a
spatictac jun choñab' tic, ol in molb'ejoch eb' d'a yol jun choñab' tic. 5 A in ol
vac' oval eyed'oc yed' in poder yed' pax yoval in c'ol te ay smay. 6 Ol vac'cham
masanil eb' anima cajan d'a jun choñab' tic, ol cham eb' yed' noc' noc' yuj jun
nivan yab'il. 7 Ol lajvoc chi', a achxo tic ach Sedequías, ol ach vac'och d'a yol
sc'ab' viñaj Nabucodonosor yed' d'a juntzañxo eb' ayoch ajc'olal d'ayach. Ol
ach vac'och d'a yol sc'ab' eb' yed' eb' a checab', eb' a soldado yed' eb' anima
pitzanto ol can d'a jun choñab' tic, aton eb' olto can yuj jun nivan yab'il, oval
yed' vejel. A in val Jehová in svala', mañ ol oc' sc'ol jun viñ rey chi' d'a eb', ol
miljoccham eb' yuj viñ.
8 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Al d'a juntzañ anima tic to a in sval icha
tic: Svac' e sic'lej, ¿tom a e q'uinal, mato a e chamel? 9 A mach ol can d'a jun
choñab' tic, ol cham yuj oval, yuj vejel yed' yuj ilya. Axo pax eb' ol el yac'och
sb'a d'a yol sc'ab' eb' aj Babilonia van yac'an oval d'a jun choñab' tic jun, mañ

ol chamlaj eb', tevelxoñej ol colchaj eb'. 10 A in Jehová in svala', toxo ix in na' vac'ancot yaelal d'a yib'añ jun choñab' tic, mañxooc vach'il ol vac'coti. Ol vac'och d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia, axo viñ ol ñusantz'aoc.

A tas ix alchaj d'a yib'añ viñ sreyal Judá

11-12 Alpax d'a eb' sreyal Judá yiñtilal viñaj David icha tic:

Scham val eyab'an tas sval a in Jehová in tic: Vach'ocab' tzeyutej e b'oan yaj yoval eb' anima d'a junjun c'u. Tze col eb' tz'ixtaj yuj eb' ixtum anima. Tato chuc tzeyutej e b'oan yaj jun, ol cot yoval in c'ol d'a eyib'añ, icha te' c'ac' te ov sq'ue ñilñon yoc mañxa mach syal stupani.

Yaelal ol ja d'a yib'añ Jerusalén

13 Ex aj Jerusalén, te chaañ eyajq'ue d'a yib'añ lum ac'lic, icha yajq'ue junoc nivan tenam d'a lum ac'lic chi'. Palta a in Jehová in svala' to aycot yoval in c'ol d'ayex. Tzeyal icha tic: ¿Mach ol yal yac'an oval qued'oc? ¿Mach ol yal sq'ueul b'aj sco col co b'a tic? xe chi.

14 A in Jehová in svala' to ol vac'och eyaelal icha val smojal yuj tastac tze c'ulej. Ol vac'och sc'ac'al e palacio. Axo tastac ay d'a spatictac e choñab', ol lajvoquel stz'ab'ati, xchi Jehová, xin chi d'a eb' schecab' viñaj Sedequías chi'.

22

A tas ix alchaj d'a eb' sreyal Judá

1 Ix yalan Jehová d'ayin: Ixic d'a spalacio viñ sreyal Judá, tzalan juntzañ lolonel tic 2 d'a viñ, aton viñ yiñtilal viñaj David. Tzalan pax d'a yichañ masanil eb' ayoch yopisio yed' viñ yed' pax d'a eb' anima ay ta' to smaclej yab' in lolonel tic eb'. 3 A tojolal yed' vach'ilal a tze b'eyb'alej. Mañ eyixtej eb' eyetanimail, mañ eyixtej eb' ch'oc choñab'il, ma eb' unin chamnac smam yed' eb' ix ix chamnac yetb'eyum. Mañ e milcham eb' anima malaj smul. 4 Tato d'a val yel ol e b'eyb'alej juntzañ sval tic, ol ochñej eb' yiñtilal viñaj David reyal d'a tic. Ayoch eb' d'a yol carruaje yed' d'a yib'añ chej ol ochta eb' d'a spuertail palacio tic, ajun masanil eb' ay yopisio yed' eb' yed' pax eb' anima. 5 Palta tato mañ ol e cha eyab' juntzañ ix val a in Jehová in tic jun, a jun palacio tic ol sateloc, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

6 Ix yalanxi Jehová icha tic.

A spalacio viñ sreyal Judá, a d'a yol in sat lajan val icha svach'il yilji lum Galaad, icha pax lum jolom vitz Líbano. Palta svac' in ti' svalani to ol meltzajcanoch icha tz'inan luumal. Mañxa mach ol cajnaj d'ay.

7 Ol vic'cot eb' anima ay syamc'ab' yic oval d'a jun palacio tic yic satanel eb'. Ol smac'anelta te' c'ute' eb', aton te' mañ jantacoc svach'il ayoch spatzab'iloc, ol sñusancantz'a te' eb'.

8 Ol cot eb' anima d'a juntzañxo choñab', ol ec' eb' d'a stz'ey jun choñab' tic, ol laj sc'anb'an eb' d'ay junjun: ¿Tas yuj icha tic ix yutej jun nivan choñab' tic Jehová? xcham eb'. 9 Ol tac'voc juntzañxo eb' icha tic: Icha tic ix yutej Jehová sDiosal eb', yujto ix yactejcan strato eb' sb'onac yed'oc, axo d'a juntzañ comon dios b'aj ix och eb' ejmelal, xcham eb', xchi Jehová.

A tas ix yal viñaj Jeremías d'a viñaj Salum

10-11 Mañ ex oc' yuj schamel viñaj Josías, oc'añec yuj viñaj Salum yuninal viñaj Josías chi'. Yujto ix ic'jib'at viñ d'a junelñej, mañxa b'aq'uiñ ol meltzaj viñ, mañxo ol yil-laj schoñab' viñ b'aj aljinac.

A yuj viñaj Salum chi', viñ ix och sreyaloc Judá ayic toxo ix cham viñ smam viñ chi', a Jehová tz'alan yuj viñ icha tic. Ix ic'jiel viñ d'a jun choñab'

tic, maňxo ol meltzajlaj viň. 12 A d'a jun choňab' b'aj ix ic'jib'at viň chi', ata' ol cham viň. Maňxo ol ul yilxi schoňab' viň tic.

A tas ix alchaj d'a viňaj Joacim

13 Ob'iltac ach, yuj val a chucal tza b'oanq'ue a palacio yed' a nivac pat. Tzac' munlaj eb' anima, palta max a tuplaj sc'u eb'.
14 Tzalan icha tic: Ol in b'oq'ue junoc in nivan palacio, axo d'a yib'aň ol in b'oq'ue juntzaňxo levan tz'aj yool. Ol jacvoccan sventenail, axo te' c'ute' ol vac'och yichtacoc, axo yelav, chacchac ol ajoc, xa chi.
15 ¿Am a naani to yujňejto ayachec' d'a yoltac pat nab'a c'ute' ayoch d'ay, yuj chi' rey ach to nivan elc'ochi? A viň a mam ix yac' tzalajb'oc sc'ol viň, yujto tojol ix yutej sb'a viň, vach'ňej tas ix sc'ulej viň, yuj chi' vach'ňej ix ajelc'och viň.
16 Ix scol eb' meb'a' viň yed' eb' tz'ixtaj yuj eb' chuc spensar. Yuj chi' vach'ňej ix elc'och viň. A in Jehová in svala' to a sb'eyb'al viň chi' sch'oxani to yojtac in viň.
17 Palta a ach tic, aňej b'eyumal tza nib'ej d'a spatic chucal. Tza checan miljoccham eb' anima malaj smul, tzixtan eb' etchoňab', xchi Jehová.
18 Syal Jehová yuj viňaj Joacim yuninal viňaj Josías sreyal Judá icha tic:
Malaj eb' ol oc' yuj schamel viň. Malaj eb' ol alan icha tic: Ay, ach vetanimail. Ob'iltac oň. Toxo ix cham viň co reyal, icha co mam yaj viň, maň xchioc eb'.
19 Icha tz'aj junoc noc' chamnac b'uru, icha chi' ol utaj viň, ol ňerchajcanel viň d'a tiel choňab' Jerusalén, xchi Jehová.

A tas ix alchaj d'a yib'aň Jerusalén

20 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ex aj Judá, q'ueaňec d'a jolom vitz Líbano tzex avaj ta'. Te chaaň tzex avaj d'a jolomtac vitz yic Basán yed' d'a tzalquixtac yic Abarim, yujto masanil eb' ayoch eyed'oc toxo ix satel eb'.
21 A in tic, ix val d'ayex yic vach' eyajec' d'a e choňab', palta maj yal e c'ol ix eyab'i. Ichaňej chi' ix eyutej e b'a yictax vanto eyoch choňab'il, toxon max e cha eyab' tas svala'.
22 Ol ic'jocb'at eb' eyajalil yuj eb' ajc'ool, icha yic'jib'at junoc tas yuj oval ic', axo eb' ayoch eyed'oc ol ic'jocb'at eb' d'a junocxo ch'oc choňab'il. Toxoňej ol ex q'uixvoccanoc. Maňxa ol ajcan eyelc'och yuj jantac e chucal.
23 A ticnaic, te tzalajc'olal eyajec' d'a e pat nab'a c'ute' cotnac ste'al d'a Líbano. Palta ayic ol javoc yaelal d'a eyib'aň, ol el eyav eyab'an syail, icha yab'an syail junoc ix ix tz'alji yune', xchi Jehová.

A tas ix yal Dios d'a viňaj rey Jeconías

24 Ix yalan Jehová d'a viňaj Jeconías yuninal viňaj Joacim sreyal Judá: Vach'chom aylaj tzach och vuj icha junoc colc'ab' ayoch d'a svach' c'ab' eb' nivac vinac, palta svac' in ti' to ol ach in julcaneli. 25 Ol ach vac'canoch d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol b'aj tzach te xivi, eb' snib'an ach smilanchamoc, aton viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yed' eb' ajun yed'oc. 26 Ol ach vac' ic'jocb'at yed' ix a nun d'a lum luum b'aj maňoc ta' ex alji, ata' ol ex cham e chavaňil.
27 Maňxo ol ex meltzaj d'a tic, vach'chom olto e nib'ej meltzajxi e b'a, xchi Jehová.

A tas ix sc'anb'ej viňaj Jeremías

28 ¿Tom lajan viñaj Jeconías tic yed' junoc lum chen pojeltac mañxa yopisio,
ma icha junoc yamc'ab' mañxa mach snib'ani? ¿Tas yuj sjuljicanb'at
viñ yed' eb' yiñtilal d'a jun lum luum mañ yojtacoc?
29 Ab'ec val ex aj Judá, scham val eyab'an tas syal Jehová.
30 A Jehová tz'alanxi icha tic: Tz'ib'chajocab'can b'aj ay sb'i eb' yiñtilal eb' rey
to a jun vinac tic, lajan tz'ajcan icha junoc vinac malaj yuninal, icha
junoc vinac mañ vach'oc ix aj yelc'ochi. Yujto mañxa junoc yiñtilal viñ
ol och reyal d'a spalaciocan viñaj David, syac'anxi reyal d'a Judá tic,
xchi Jehová.

23

A tas scac'och yipoc co c'ol d'a b'aq'uiñ

1 A Jehová tz'alan icha tic: Ex yilumal in choñab', ob'iltac ex, lajan ex icha
junoc tañvum calnel smilancham noc' scalnel chi', saclemcanb'at noc' yuuj.
Icha chi' tzeyutej eb' in choñab' tic, xchi Jehová.
2 A Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan d'a eb' yilumal schoñab'
tz'ac'an yajalil d'ay: Ex yilumal in choñab', ix e saclemcanb'at eb' in choñab',
ix e xib'tancanb'at eb', maj e tañvej eb'. Yuj chi' a in Jehová in tic svala',
ol vac'och eyaelal yuj tas ix e c'ulej chi'. 3 Axo eb' ix in saclemcanb'at d'a
juntzañxo ch'oc choñab'il, a in Jehová in tic svala', ol vic' meltzaj eb'. Ol
vac'anxi cajnaj eb' d'a schoñab', ol vac'anxi q'uib' sb'isul eb'. 4 Ol vac'anoch
yilumal eb', yic maxtzac xiv eb', mañxa junoc eb' ol satoc, xchi Jehová.
5 Ix yalan Jehová icha tic: Ay jun c'u ol javoc, ol vac'och jun yiñtilal viñaj
rey David reyal d'a in choñab' tic. A jun rey chi' te tojol spensar. Yed'
sjelanil ol yac' reyal, tojol ol yutej sch'olb'itan masanil choñab'.
6 A d'a stiempoal ol yac' reyal chi', ol colchajcanel eb' aj Judá yed' pax eb' aj
Israel, mañxalaj tas ol sna eb'. Aton jun b'i tic ol ac'joc sb'ioc: A Jehová
sb'oanel tas tzoñ aj d'a stojolal.
7-8 A ticnaic, sloc in b'i eb' anima tic, syalan eb' icha tic: Yojtac val Jehová,
jun ic'annaquelta eb' co mam quicham d'a Egipto, xchi eb'. Palta svac'can
in ti' ticnaic to ay jun c'u ol javoc ol yal eb' icha tic: Yojtac val Jehová, jun ix
oñ ic'anelta d'a norte yed' d'a juntzañxo choñab' b'aj ix oñ saclemcanb'ati,
xcham eb'. Ichato chi' ol cajnajxi eb' israel chi' d'a sluum, xchi Jehová.

Lolonel ix alchaj d'a eb' syaloch sb'a‘R’schecab'oc Dios

9 Icha tic ix val d'a eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios: A Jehová ix alan jun
lolonel nivan yelc'och d'ayin. Yuj chi' ix och val pitz'an d'a in pixan
sic'lab'il, ix ib'xiq'ue in nivanil. Icha squetconec' eb' uc'um añ toxo val
stelvi, icha chi' ix in aji.
10 A eb' anima cajan d'a jun choñab' tic, añej val ajmulal sc'ulej eb', syac' val
yip eb' sc'ulan chucal. A eb' nivac yelc'ochi, añej ixtoj anima syac' eb'.
Yuj chi' toxo ix catab'aj lum luum tic yuj Jehová, toxo ix tacjiel luum,
toxo ix tz'ab'at añ añc'ultac b'aj sva noc' noc'.
11 A Jehová tz'alan icha tic: A val eb' syaloch sb'a in checab'oc tic yed' eb'
sacerdote, malaj velc'och d'a yol sat eb'. Svil val sc'ulan chucal eb' d'a
yol in templo.
12 A in Jehová in svala' to yuj chi' te q'uic'alq'uinal ol ajcan sb'e eb', te ñereri ol
aj paxoc. Ichato ol ecchajb'at eb', ol telvoc eb'. Axo yic ol in ch'olb'itan
eb', ol vac'ancot yaelal te ya d'a yib'añ eb'.
13 Vilnac val eb' yalnacoch sb'a in checab'oc d'a Samaria, te chuc tas
sc'ulejnac eb'. Yalnaquel slolonel Baal eb', icha chi' aj scuchb'annac
satb'at in choñab' Israel eb'.

14 Ix vilpax eb' syaloch sb'a in checab'oc d'a Jerusalén, te chuc tas sc'ulej eb'.
Aňej ajmulal sc'ulej eb', ixtum anima pax eb', syiptzitan eb' sc'ulan
chucal eb'. Malaj junoc mach syactejcan sc'ulan chucal. A val tz'aj
vilani, a juntzaň anima tic yed' eb' cajan d'a Jerusalén, lajan val eb' yed'
eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra.
15 Yuj chi' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sval juntzaň lolonel tic yuj juntzaň
eb' syaloch sb'a in checab'oc chi': Yujto yuj eb' sq'uechaaň chucal d'a
masanil smacb'en eb' tic, yuj chi' ol vac' tas c'a' sva eb' yed' yuq'uej eb',
to scham anima yuuj.
16 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ex aj Israel, maň eyac'och
tas syal eb' syaloch sb'a in checab'oc chi' yipoc e c'ool, yujto a tas syal
eb' chi' esňej, d'a yol yic eb' snaelta, maňoc in tzin chec yal eb'.
17 A d'a eb' b'aj malaj yelc'och in lolonel, ata' syal eb' icha tic: Vach'ňej ol aj
eyelc'ochi, xchi eb'. A d'a eb' stec'b'ej sb'a sc'ulan tas snaelta d'a yol
yico', syal eb' icha tic: Malaj junoc yaelal ol javoc d'a eyib'aň, xchi eb'.
18 Palta a in Jehová in, a in svala' to a eb' syaloch sb'a in checab'oc chi',
malaj juneloc xid'ec' eb' b'aj tz'och molchajel, ayic tzin lolon yed' eb'
in checab'. Malaj juneloc syab' eb' in loloni.
19 Te chuc eb', yuj chi' ol vac'och syaelal eb' yed' yoval in c'ool. A yoval in c'ol
chi' lajan val icha junoc oval ic' ňab' sja xumnajoc.
20 Maň ol vanaj yoval in c'ol chi', masanto ol elc'och tas nab'il vuuj. Ato
b'aq'uiň, ol nachajel juntzaň tic eyuuj.
21 Maňoc in tzin chec juntzaň checab' chi', malaj tas sval d'a eb'. Toňej scomon
b'at lemnaj eb' yalel slolonel chi' d'a in b'i.
22 Comonoc syojtaquejel eb' tas nab'il vuuj, a am in lolonel syal eb' d'a in
choňab'. Tato icha chi', toxom ix yactejcan schuc b'eyb'alil in choňab'
tic, maňxa am chucal sc'ulej eb'.
23 A in Jehová in svalxi icha tic: Vach'chom d'a lac'an, ma d'a te najat, a in tic
Dios inňej d'a smasanil b'aj.
24 A in val Jehová in svala': Malaj junoc b'aj vach' e c'ub'anel e b'a d'ayin. ¿Tom
maň eyojtacoc to ayinňej ec' d'a masanil satchaaň yed' d'a masanil sat
luum?
25 Svab' val tas syal juntzaň checab' esalvum chi', stec'b'ej val sb'a eb' yalani
to a in lolonel syal eb', a in tzin lolon d'a eb' d'a svayich yalani. 26 ¿B'aq'uiň ol
yactej juntzaň syaloch sb'a in checab'oc chi' yalan esal lolonel chi'? ¿B'aq'uiň
ol yactej eb' yalan juntzaň lolonel toňej snaq'ue d'a yol yic chi'? 27 A eb' chi'
sna eb' tas tz'aj in b'atcan satc'olal yuj in choňab' yuj svayich eb' syal-laj d'ay
junjun, icha val sc'ulejnac eb' e mam eyicham, ayic in b'atnac satc'olal yuj
eb', axoňej comon dios Baal b'aj yac'naquem sb'a eb'. 28-29 A in val Jehová in
svala': Tato ay junoc checab' chi' ay tas svayichej, yalocab'i to vayich. Palta
tato a in lolonel scha jun, yalocab' d'a sjichanil. ¿Tom lajan yopisio ixim sat
trigo yed' yoc? Icha chi' in lolonel, maň lajanoc yed' vayich. A in lolonel lajan
val icha te' c'ac', ma icha q'uen almágana choc' tz'aj q'uen nivac q'ueen yuuj.
30 Yuj chi', te aycot yoval in c'ol d'a juntzaň checab' toňej syal-laj yab'
slolonel junjun, syalan eb' to a in lolonel syal eb'. 31 A in svala', te aycot
yoval in c'ol d'a juntzaň checab' te vach' syutej sloloni, syalan eb' to a in
lolonel syalel eb'. 32 A in svala', te aycot yoval in c'ol d'a juntzaň checab' stz'ac
yal svayich. A yuj juntzaň nivac esal lolonel syal eb' chi', satcanb'at eb' in
choňab'. Maňoc in tzin checb'at eb', maňoc in svac' in checnab'il d'a eb', yuj
chi' malaj tas vach' yic'an eb' in choňab' tic d'a eb', xchi Jehová.

A tas tz'aj yalchajel slolonel Jehová

33 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ach Jeremías, tato ay junoc anima
d'a yol choñab' tic, ma junoc syaloch sb'a in checab'oc, ma junoc sacerdote
sc'anb'an d'ayach: ¿Tas syal srazón Jehová? tato xchi eb'. Tzalan d'a eb' icha
tic: Lajan ex icha val junoc icatz d'a Jehová, yuj chi' ol ex actajem yuuj, xa
chi.23.33 34 Tato a junoc checab', ma junoc sacerdote, ma junoc comon anima
tz'alan icha tic: Srazón Jehová, tato xchi eb', a in ol vac'och yaelal d'a yib'añ
eb' yed' eb' cajan yed'oc.
35 Tato ay junoc mach sc'anb'an d'a junoc yamigo, ma d'a junoc sc'ab' yoc yuj
tas svala', syal yalan icha tic: ¿Tas ix yutej Jehová spacani? ma ¿tas ix yal
Jehová? xchiocab'i. 36 Palta max yal yalan icha tic: A srazón Jehová tzin
c'anb'ej. Tato syal icha chi', a jun lolonel chi' ol meltzajcanoch icatzil
d'ay. Yujto ix yixtejb'at eb' anima tic tas sval a in e Diosal pitzan in tic,
Jehová Yajal in d'a Smasanil.
37 Icha tic tz'aj e c'anb'an d'a jun in checab': ¿Tas spac ix yal Jehová, ma tas
ix yala'? xe chi. 38 Ach Jeremías, tato tzato yal eb': Srazón Jehová, tato xchi
eb', tzal d'a eb' icha tic: A val Jehová tz'alani: Yujto a ex tic tzeyalñej juntzañ
lolonel b'aj ix ex in cacha' to maxtzac eyala', 39 yuj chi' ol ex b'at satc'olal vuuj
yed' pax jun choñab' ix vac' d'ayex yed' d'a eb' e mam eyicham. Najat ol ex
in yumcaneli. 40 Masanil tiempo ol ex vac'can q'uixvelal, mañxalaj jab'oc
yelc'och ol ex ajcanoc. Mañxo ol b'at satc'olal eyuj tas ol ex utaj chi', xchi
Jehová.

24

Yab'ixal chab' mooch te' higo

1 A viñaj Jeconías sreyal Judá, yuninal viñaj Joacim, ix ic'jib'at viñ preso
yuj viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia. Ix ic'chajpaxb'at eb' ayoch yajalil
yed' viñ, eb' b'oum pat yed' eb' tenum q'ueen. Ix lajvi chi' icha d'a vayichal ix
aj sch'oxan chab' mooch sat te' higo Jehová d'ayin, ayec' d'a yichañ templo. 2 A
d'a yol junoc mooch chi', ayem te' sat higo te vach', q'uiñxo, aton te' b'ab'el sat,
axo d'a yol junxo te' mooch chi', ayem te' higo te chucxolaj, maxtzac yal-laj co
loani. 3 Axo ix sc'anb'an Jehová d'ayin: ¿Jeremías, tas tzil chi'? xchi. Ix in tac'vi,
ix valani: Ay chab' mooch te' sat higo svila'. Ay te' mañxo jantacoc svach'il,
ay pax te' te chucxolaj, maxtzac yal-laj co loani, xin chi. 4 Ix lajvi chi', ix yalan
Jehová d'ayin icha tic: 5 A in Jehová e Diosal in svala': Icha val sat te' higo
vach' chi', icha chi' yaj choñab' Judá d'a yol in sat, aton eb' ix vac' ic'jocb'at
d'a smacb'en eb' caldeo. Te vach' ol vutoc in b'a d'a eb'. 6 Ol in tañvejñej eb',
ol vic'anxi meltzaj eb' d'a jun schoñab' tic. A tic ol vic'chaañ eb', mañxo ol
in satel-laj eb'. Icha val to ol vavejem eb', mañxo ol in toc'q'ueta eb'. 7 Ol
vac' val spensar eb', yic syojtaquejel eb' to a in ton Jehová Dios in. Ol och
eb' in choñab'oc, a inxo ol in och sDiosaloc eb'. Yujto d'a smasanil sc'ol eb' ol
meltzajcot d'ayin.
8 Axo viñaj Sedequías sreyal Judá, eb' yajal yaj yed' viñ yed' masanil eb'
cajan d'a Jerusalén, aton eb' ixto can cajan d'a tic yed' pax eb' ix c'och cajan
d'a Egipto, lajan val eb' d'a yol in sat icha sat te' higo te chucxolaj chi', aton
te' maxtzac yal sloji. 9 Ol vac'b'at junoc nivan yaelal d'a yib'añ eb'. Ol te xiv
juntzañxo ch'oc nacional yuuj. Mañxalaj ol ajcan yelc'och eb'. A eb' anima
d'a juntzañ nación b'aj ol in saclemejb'at eb' chi', ol te b'uchvaj eb' d'a eb', ol
b'ajjoc eb' yuj eb', ol javoc catab' d'a yib'añ eb'. 10 Ol vac'b'at oval, vejel yed'

23.33 **23:33** A chab' lolonel syal tic, razón yed' icatz, lajan yalji d'a hebreo.

ilya d'a yib'aň eb'. Maňxa junoc eb' ol can d'a sat lum luum ix vac' d'a eb' yed' d'a smam yicham eb', xchi Jehová.

25

A eb' ajc'ol scot d'a norte

1 Ayic schaňil ab'il yoch viňaj Joacim yuninal viňaj Josías reyal d'a Judá, aton yic b'ab'el ab'il yoch viňaj Nabucodonosor reyal d'a Babilonia, ix lolon Jehová d'ayin a in Jeremías in tic yuj tas ol aj choňab' Judá. 2 Ix valan jun lolonel tic d'a masanil eb' anima ay d'a yol yic Judá yed' d'a masanil eb' cajan d'a Jerusalén. Yuj chi' ix valan icha tic: 3 Ayic 13 ab'il yoch viňaj Josías yuninal viňaj Amón reyal d'a Judá tic, ix el yich slolon Jehová d'ayin, yuj chi' 23 ab'ilxo slolonňej d'ayin. Tzijtum el ix val d'ayex, palta maň jab'oc tze cha eyab'i. 4 Vach'chom tzijtum el ix scheccot eb' schecab' Jehová d'ayex, palta maj e chaňej eyab' tas ix checji yal eb', maj e c'anab'ajej. 5 Ix yal val eb' d'ayex to tzeyactejcan e chuc b'eyb'al, yic vach' tzex cajnajňej d'a lum luum yac'nac Jehová d'a eb' co mam quicham. 6 Maň ex b'at d'a spatic comon dios, maň ex och ejmelal d'ay. Maň e tzuntzejcot yoval sc'ol Jehová yuj eyoch ejmelal d'a juntzaň dios to a ex tze b'o tic, yic vach' max yac'cot junoc yaelal Jehová d'a eyib'aň, xchi eb' schecab' chi'. 7 Axo ticnaic, syal Jehová icha tic: A ex tic max yal e c'ol tze cha eyab' tas svala'. Tze tzuntzej val cot yoval in c'ool, yujto tzex och ejmelal d'a juntzaň e diosal tze b'o'o. Yuj chi' aňeja' ex tzeyic'cot yaelal d'a eyib'aň, xchi Jehová.

8 Yuj chi' syalanxi Jehová Yajal d'a Smasanil icha tic: Yujto max e cha eyab' tas svala', 9 yuj chi' ol vavtejcot masanil juntzaň ch'oc choňab'il scot d'a norte yed' pax viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia. Ol vac'lab'ej viň yic sjavi viň yed' juntzaň choňab' chi' yac' oval d'a jun choňab' tic yed' d'a juntzaňxo choňab' ay d'a slac'anil yed' eb' anima cajan d'ay. Ol vac' satel eb' smasanil. Junelňej ol vac' lajvoquel eb'. A eb' ol ilanoc, ol xivq'ue eb', ol b'uchvaj eb' d'a eb'. 10 A val ol vutejcan eb' chi', maňxa b'aj ol ab'chaj yoch b'it yic q'uiň yuj tzalajc'olal, ma b'it yic nupnajel. Maňxa b'aj ol ab'chaj sc'aň q'uen cha', maňxa b'aj ol ilchaj yoc candil. 11 Masanil jun choňab' tic ol can tz'inan, ol em laňnajoc. A jun choňab' tic yed' juntzaňxo choňab' ay d'a slac'anil tic, 70 ab'il ol can d'a yalaň smandar viň sreyal Babilonia chi'. 12 A in val Jehová in svac' in ti', ayic ol lajvoc 70 ab'il chi', ol in ch'olb'itan smul viň sreyal Babilonia chi' yed' masanil eb' cajan d'a smacb'en viň, aton eb' caldeo. Ol in satel eb' d'a junelňej. 13 Masanil juntzaň yaelal ix vala', ol vaq'uem d'a yib'aň jun choňab' chi', aton tastac tz'ib'ab'ilcan d'a jun uum tic, aton tas ix in chec yalcan viňaj Jeremías yuj masanil juntzaň choňab'. 14 Ol vac'och eb' d'a yol sc'ab' nivac choňab' yed' eb' nivac yajal. Icha chi' ol aj schaan spac eb', icha val smojal tas sc'ulej, xchi Jehová.

A jun copa yechel yaelal

15 A Jehová co Diosal a oň israel oň tic, a' ix ch'oxan d'ayin icha vayichal, ix yalan d'ayin: Ina jun copa tic, b'ud'an yuj vino, sch'oxel yoval in c'ool. Ic'b'ati, tzac'an yuc' masanil nación b'aj ol ach in checb'ati. 16 Ayic ol yuc'an eb', ol xej eb', ol quistalax eb' yuuj. Icha chi' ol aj eb' yuj jun oval ol vac'b'at d'a scal, xchi Jehová.

17 Ix in chaan jun copa chi' d'a Jehová, ix vac'an yuc' masanil choňab' chi' tas ayem d'a yool, aton juntzaň b'aj ix in scheca'. 18 Ix vac' yuc' eb' aj Jerusalén yed' masanil eb' cajan d'a junjun choňab' d'a yol yic Judá. Ix yuc' eb' yed' sreyal yed' yajalil, yic slajviel eb' yuuj. A eb' ol ilan eb', ol xiv eb', ol b'uchjoc eb', ol catab'aj eb' yuj eb', icha van quilan ticnaic. 19 Ix vac'anpax yuc' viň

sreyal Egipto, eb' yajal, eb' nivac vinac yed' masanil eb' anima cajan ta', 20 yed' pax eb' anima toñej tz'ec' ta'. Ix vac'anpax yuc' masanil eb' rey ay d'a choñab' Uz yed' masanil eb' ay d'a yol smacb'en eb' filisteo: Aton d'a Ascalón, d'a Gaza, d'a Ecrón yed' eb' anima ixto can d'a Asdod. 21 Ix vac'anpax d'a eb' sreyal Edom, Moab yed' d'a eb' yiñtilal Amón. 22 Yed' d'a eb' sreyal Tiro yed' Sidón yed' masanil eb' sreyal junjun nación ay d'a stitac a' mar Mediterráneo. 23 Ix vac'anpax d'a eb' aj Dedán, d'a eb' aj Tema, d'a eb' aj Buz yed' d'a masanil eb' anima spiljoxejel yib'tac schiquin. 24 Ix vac'anpax d'a eb' rey d'a Arabia yed' d'a masanil macañil anima cajan d'a taquiñ luum. 25 Ix vac'pax yuc' eb' rey d'a Zimri, d'a Elam yed' d'a Media, 26 yed' d'a eb' rey d'a norte, aton eb' lac'nic ma eb' najtic scal. Syalelc'ochi, masanil eb' rey d'a yolyib'añq'uinal ix uc'ani. Slajvub'alxo ol yuc' viñ sreyal Babilonia.

27 Ix lajvi chi' ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ala' to a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel, a in ix vala': Uq'uejec e masanil ex yajal ex tic masanto sq'ue d'a e jolom, ol ex xejoc, ol ex telvoc. Mañxo ol ex q'ue vaan. Icha chi' ol ex aj yuj jun oval ol vac'b'at d'a e cal, xchi Jehová. 28 Tato malaj sgana eb' schaan jun copa chi' d'ayach, max yuc' pax eb', al d'a eb' icha tic: A Jehová Yajal d'a Smasanil, a' tz'alani: Yovalil ol eyuq'uej. 29 Tic val tzin chael yich vac'anb'at yaelal d'a yib'añ jun choñab' vic yaji. ¿Tzam e na' to mañ ol c'och yaelal chi' d'a eyib'añ? A in val Jehová in svala' to a jun chi' mañ ol ec'b'at sc'och d'a eyib'añ, yujto ol vac'b'at oval d'a yib'añ masanil eb' cajan d'a sat luum tic, xchi Jehová, xa chi.

30 Ach Jeremías, al masanil juntzañ lolonel tic d'a eb':

A Jehová icha sc'añ c'u, icha chi' ol aj yavajemta d'a satchaañ, aton d'a scajnub' to yicñej yaji. Icha val yel yav eb' tec'umel yal uva, icha chi' ol aj yel yav scot yoval d'a masanil anima cajan d'a sat luum tic.

31 Olto ab'chaj sc'añ b'aj slajvic'och lum luum tic, yujto ay tas ol yal Jehová d'a yib'añ masanil nación. Ol ch'olb'itaj eb' anima yuuj, ol yac'ancanoch chamel d'a yib'añ masanil eb' chuc, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

32 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ab'ec, d'a stzolal ol aj syamchaj junjun nación yuj jun yaelal ol javoc, icha sjavi junoc oval ic' ñab'. Van smolb'an sb'a jun nivan yaelal chi' b'aj slajvic'och lum luum tic, xchi Jehová.

33 A eb' ol cham yuj Jehová d'a jun c'u chi', teltumb'a ol ajcan eb' d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic. Malaj mach ol oc' yuj eb', malaj mach ol molb'an snivanil eb' yic smucji. Toxoñej ol can b'ulan snivanil eb' d'a sat luum icha stza' noc' noc'.

34 Elocab' eyav yuj yaelal ex yilumal choñab'. Ec'añec b'alb'on d'a sat luum, yujto toxo ix ja sc'ual e miljichamoc. Ol ex saclemcanb'atoc. Ol ex ac'joc ganar, ol ex miljoccham icha noc' ch'ac calnel te b'aq'uech.

35 A eb' yilumal choñab', mañ ol yal sb'at eb' elelal. A eb' stañvumal choñab' chi' mañ ol colchajcanel eb'.

36 Ab'ec val sc'acvi eb' yilumal choñab' chi'. Tz'el yav eb' yuj yaelal, yujto toxo ix satel schoñab' eb' yuj Jehová, icha stacjiel añ añc'ultac b'aj sva noc' calnel.

37 Ix satjiel schoñab' eb' chi' yuj yoval sc'ol Jehová.

38 Ix elta jucnaj Jehová d'a yed'tal icha junoc noc' choj. Yed' val yoval sc'ool ix yac'ancot jun oval te ay smay d'a scal juntzañ anima chi', choc' ix ajem lañnaj schoñab' eb'.

26

Ix ac'jioch chamel d'a yib'aẅ R'viñaj Jeremías

1 Ayic ix och viñaj Joacim yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá, ata' ix lolon
Jehová d'ayin Jeremías in tic. 2 Ix yalan icha tic: Ajaẅ tec'tec' d'a yamaq'uil
in templo, tzalan masanil tas ix val tic d'ayach d'a eb' aj Judá tzul och ejmelal
d'a in templo tic. Malaj junoc lolonel to max ala'. 3 Talaj scha yab' eb' d'ayach,
syactancan schuc b'eyb'al eb', tato icha chi', maẅxo ol vac'b'at yaelal nab'il
vuj vac'anb'at d'a yib'aẅ eb' yuj schuc b'eyb'al chi'. 4 Tzal d'a eb' to a in
Jehová in sval d'a eb' icha tic: Yujto max e cha eyab' in c'ayb'ub'al svala', max
e c'anab'ajej paxi, 5 max e cha eyab' e cachji yuj eb' in checab', vach'chom
tzijtum el ix in checb'at eb', palta maj e c'anab'ajej eb', 6 yuj chi', icha vutejnac
in cajnub' d'a Silo, icha chi' ol vutej jun templo tic. Ol vac'b'at catab' d'a yib'aẅ
jun choẅab' tic d'a scal masanil juntzaẅxo choẅab' ay d'a yolyib'aẅq'uinal,
xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

7 A eb' sacerdote, eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios yed' masanil eb' anima, ix
yab' val eb' valan juntzaẅ lolonel chi' d'a templo. 8 Ayic ix lajvi valan masanil
tas ix schec Jehová vala', ix in syaman eb'. Ix yalan eb' d'ayin icha tic: Ol ach
chamoc. 9 ¿Tas val yuj tza tec'b'ej a b'a alan d'a sb'i Jehová to a jun stemplo
tic lajan ol ajcan icha ajnac scajnub' d'a Silo? Tzalani to ol satel jun choẅab'
tic, maẅxa mach ol cajnaj d'ay, xa chi, xchi eb'. Masanil anima ix ja ẅilnaj d'a
yamaq'uil templo chi', ix oymaj eb' d'a in patic.

10 Ayic ix yab'an eb' yajal d'a Judá tas van yuji chi', ix cot eb' d'a spalacio
viẅ rey, ix javi eb' d'a templo b'aj ay jun ac' puerta, ata' ix javi c'ojan eb'. 11 Ix
yalan eb' sacerdote yed' eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios chi' d'a eb' yajal yed'
d'a eb' anima chi' icha tic: A jun viẅ tic smoj scham viẅ, yujto ix yal viẅ to ay
yaelal ol ja d'a yib'aẅ co choẅab' tic. A ex tic tzeyab'ẅej tas syal viẅ chi', xchi
eb'.

12 Ix valan d'a eb' yajal chi' yed' d'a eb' anima chi' icha tic: A Jehová ix
checan val tas ix eyab' d'a spatic jun templo tic yed' d'a spatic co choẅab' tic.
13 B'oec e b'eyb'al yed' tas tze c'ulej, c'anab'ajejec Jehová co Diosal yic vach'
maẅ ol yac'cot juntzaẅ yaelal toxo ix alchaj chi' d'a eyib'aẅ. 14 A in tic, ayin
val ec' d'a yol e c'ab', syalẅej e c'ulan tas tze nib'ej d'ayin. 15 Palta, ojtaquejec
val el sic'lab'il: Tato a ex yed' eb' anima tic tzin e milchamoc, ol och e mul
yujto tze milcham junoc mach malaj smul. Yujto val yel, a Jehová ix checan
val juntzaẅ lolonel tic, xin chi d'a eb'.

16 Yuj chi' ix yalan eb' yajal yed' eb' anima chi' d'a eb' sacerdote yed' d'a eb'
syaloch sb'a schecab'oc Dios chi': Maẅ smojoc scham jun viẅ tic, yujto a d'a
sb'i Jehová co Diosal ix lolon viẅ d'ayoẅ, xchi eb'. 17 Ay juntzaẅ eb' yichamtac
vinaquil choẅab' ix q'ue vaan, ix yalan eb' d'a eb' anima molanec' chi': 18 A
d'a stiempoal viẅaj Ezequías sreyal Judá, a viẅaj Miqueas aj Moreset ix lolon
d'a sb'i Jehová d'a masanil eb' cajan d'a Judá, ix yalan viẅ icha tic:

A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: A Sion tic ol can yicoc munlajel.
A pax Jerusalén ol emcan laẅnajoc, axo jun tzalan b'aj ay templo tic,
vayumtac ol ajoc, xchi Jehová, xchi viẅ.

19 Palta tocval ix miljicham viẅ yuj viẅaj rey Ezequías chi' yed' pax yuj eb'
anima. Aẅej to ix xiv viẅ, ix tevi viẅ d'a Jehová. Yuj chi' majxo yac'cot yaelal
Jehová toxo ix yal chi'. Tato sco milcham viẅaj Jeremías tic, ol quic'cot yaelal
d'a quib'aẅ, xchi eb'.

20 (Yed' pax viẅ schecab' Dios scuchan Urías yuninal viẅaj Semaías, aj
Quiriat-jearim, a viẅ ix lolon d'a sb'i Jehová d'a jun choẅab' tic yed' d'a
juntzaẅxo choẅab' ay d'a yol smacb'en, icha ix aj valan Jeremías in tic. 21 A

viñaj rey Joacim yed' eb' ayoch yajalil yed'oc yed' eb' nivac yopisio, ix yab' eb' tas ix yal viñ. Ix snib'ej viñ rey chi' smilcham viñ. Axo yic ix yab'an viñaj Urías chi' tas yaji, ix xivb'at viñ, ix b'at viñ elelal d'a Egipto. 22 Ix checjib'at viñaj Elnatán yuninal viñaj Acbor yed' juntzañxo eb' viñ vinac yuj viñaj rey Joacim d'a Egipto chi'. 23 Aton eb' viñ ix b'at ic'ancot viñaj Urías chi', ix yac'anoch viñ eb' d'a yol sc'ab' viñ rey chi'. Ix yalan viñ to smiljicham viñ, syumjib'at snivanil viñ b'aj sb'atcan snivanil eb' comon anima. Icha chi' ix aji.)

24 Palta a in Jeremías in tic, maj in ac'jioch d'a yol sc'ab' eb' anima yic tzin smilancham eb', yujto a viñaj Ahicam yuninal viñaj Safán ix yac'och sb'a ved'oc.

27

A te' yugo ayoch ch'oxnab'iloc

1 Ayic toto ochnac viñaj Sedequías yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá, ix lolon Jehová d'ayin Jeremías in tic. 2 Ix yalan icha tic: B'o junoc te' yugo yed' juntzañoc noc' tz'uum, tzac'anq'ue d'a yib'añ a jaj. 3 Slajvi chi', tzac'anb'at junoc checnab'il d'a eb' sreyal Edom, d'a eb' yic Moab, d'a eb' yic Amón, d'a eb' yic Tiro yed' d'a eb' yic Sidón. A d'a eb' checab' sjavi ul yil viñaj rey Sedequías d'a Jerusalén, ata' tzac'b'ati. 4 Tzal d'a eb' to syal eb' d'a eb' sreyal, to a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel tic, a in svala': 5 Yed' val in poder te nivan, in b'onac yolyib'añq'uinal tic yed' masanil tastac ay d'ay. In b'onac eb' anima yed' noc' noc', yuj chi' syal vac'an d'a yalñej mach b'aj in gana svac'a'. 6 Yuj chi', a ticnaic svac'canoch juntzañ nación tic d'a yol sc'ab' viñ in checab' aj Nabucodonosor sreyal Babilonia. Svac'paxcanoch noc' caltacte'al noc' d'a yalañ smandar viñ. 7 Masanil nación ol can d'a yol sc'ab' viñ, d'a yol sc'ab' yuninal viñ yed' d'a yol sc'ab' yixchiquin viñ, masanto ol ja sc'ual yac'ji ganar Babilonia chi'. Ichato chi' ol can Babilonia chi' d'a yol sc'ab' juntzañxo nación yed' d'a yol sc'ab' juntzañxo rey nivac yelc'och yed' yopisio. 8 A in Jehová in svala', tato ay junoc nación max yac'och sb'a d'a yalañ smandar viñaj Nabucodonosor chi', ol vac'och yaelal d'a yib'añ, aton oval, vejel yed' ilya, masanto ol satel eb' yuj viñ.

9 Yuj chi', mañ e cha eyab' tas syal eb' tz'alan d'ayex to max eyac'och e b'a d'a yalañ smandar viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia chi'. A eb' tz'alan juntzañ chi', aton eb' tic: Eb' syaloch sb'a in checab'oc, eb' naumel lolonel, eb' snaanel tas syal vayich yalani yed' eb' schuman yed' q'uen c'anal yed' eb' scomon alan tastac toto ol ujoc. 10 Masanil juntzañ tas syal eb' chi', esñej, yujto ol ex ic'jocb'at d'a juntzañxo ch'oc nacional. A in ol ex in pechb'ati, ata' ol ex chamoc. 11 Axo pax juntzañ nación syac'och sb'a d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia chi', a in Jehová in svala' to ol vac'ñejcan eb' d'a sluum, ol munlaj eb' ta', xchi Jehová, xa chib'ati, xchi d'ayin.

12 Yuj chi' ix valanxi juntzañ tic d'a viñaj Sedequías sreyal Judá icha tic: Ac'och a b'a d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia yed' schoñab' viñ, yic vach' max ex chami. 13 ¿Tas yuj tza b'eccham a b'a yed' a choñab' yuj oval, vejel yed' pax yuj ilya? Yujto toxo ix yal Jehová to a juntzañ chi' ol ic'an masanil nación mañ ol yac'och sb'a d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia chi'. 14 Mañ a cha ab' tas syal juntzañ eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios, eb' tz'alani to max ac'och a b'a d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia chi', yujto nab'a es tas syal eb' chi'. 15 A Jehová ix alani to mañoc schecan yal juntzañ chi' eb', nab'a es tas syal eb'. Tato tza c'anab'ajej tas syal eb' chi' jun, ol ach ic'joquel d'a tic yed' eb' esalvum checab' tz'alan chi' d'ayach, ol ach cham yed' eb', xin chi d'a viñ rey chi'.

16 Ix lajvi chi', ix valan pax d'a eb' sacerdote yed' d'a masanil anima icha
tic: A val Jehová tz'alani: Maň e cha eyab' tas syal juntzaň eb' syaloch sb'a in
checab'oc chi'. Syalan eb' d'ayex to toxo ol ac'joc meltzaj masanil yamc'ab'
yic templo ic'b'ilb'at d'a Babilonia. A juntzaň syal eb' chi' d'ayex, esal lolonel.
17 Yuj chi' maň e cha eyab'i. Aq'uec val och e b'a d'a yol sc'ab' viň sreyal
Babilonia chi', yic vach' ol ex cajnajňej d'a tic. ¿Tas yuj ol can tz'inan jun
choňab' tic? 18 Tato yel in checab' eb', tato yed'nac in lolonel eb', tevocab'
eb' d'ayin a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, yic max vach' ic'jib'at juntzaňxo
yamc'ab' yic in templo d'a Babilonia yed' tastac cannac d'a spalacio eb'
tz'ac'an reyal d'a Judá yed' d'a Jerusalén, xchi Jehová, xin chi d'a eb'.
19-21 Ayic ix ic'jib'at viňaj Jeconías sreyal Judá, viň yuninal viňaj Joacim yuj
viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, ix ic'jipaxb'at eb' ayoch yajalil d'a
Jerusalén yed' viň. Ayic ix ic'jib'at eb' chi' maj ic'jib'atlaj juntzaň nivac oy, jun
nivan pila nab'a bronce yed' sb'achnub'al yed' juntzaňxo syamc'ab'il templo
yed' tas ix can d'a spalacio eb' sreyal Judá yed' Jerusalén. Yuj chi' ix yal Jehová
icha tic: Ab'ec tas sval a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in a ex israel
ex tic. 22 A in svala' to masanil tas ix can chi' ol ic'jocb'at d'a Babilonia, ata' ol
canňej, masanto ayic ol ex vic'anxi meltzaj d'a e choňab' tic, xchi Jehová.

28

A viňaj Jeremías yed' viňaj Hananías

1 Ayic schaňil ab'il yoch viňaj Sedequías reyal d'a Judá, ayic yoil ujal yoch
jun ab'il chi', a viňaj Hananías yuninal viňaj Azur, aj Gabaón, jun viň syaloch
sb'a schecab'oc Dios, ix lolon viň d'ayin Jeremías in tic d'a templo. D'a yichaň
eb' sacerdote yed' d'a yichaň eb' anima smasanil, ix yalan viň:
2 —A Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal a oň israel oň tic, a tz'alan icha tic:
Ol in mac' cańchaj jun te' syugo viň sreyal Babilonia, aton spoder viň ayem
d'a eyib'aň. 3 Yic val chab' ab'il tic, ol vac' ic'joc meltzaj masanil yamc'ab' yic
templo ic'b'ilb'at yuj viňaj Nabucodonosor d'a Babilonia. 4 A in Jehová in
svala' to ol vac' meltzaj viňaj Jeconías sreyal Judá, viň yuninal viňaj Joacim
yed' masanil eb' anima ic'b'ilb'at d'a Babilonia chi'. Ol in cańchitej syugo viň
rey chi' ayem d'a eyib'aň, xchi Jehová, xchi viňaj Hananías chi'.
5 Ix in tac'vi d'a viň d'a yichaň eb' sacerdote yed' d'a yichaň masanil anima
ayec' d'a templo chi'. Ix valan icha tic:
6 —Ichocab' chi'. Comonoc icha chi' sc'ulej Jehová. Comonoc syaq'uelc'och
juntzaň lolonel tzal chi', syac'an ic'joc meltzaj masanil yamc'ab' yic templo
ic'b'ilb'at d'a Babilonia chi' yed' masanil anima. 7 Palta ab' val juntzaň tas ol
val tic d'ayach yed' d'a eb' anima tic: 8 A eb' schecab' Dios ec'nac d'a peca',
ayic manto oň alji ed'oc, yalnac eb' to ol ja oval, yaelal yed' ilya d'a yib'aň
juntzaň nación ay spoder. 9 Palta tato ay junoc checab' tz'alani to ol ja vach'il
d'a juntzaň nación, ato yic ol elc'ochoc, ichato chi' ol checlajeloc to a Jehová
ix checan yala', xin chi.
10 Ix lajvi chi' ix yic'anel jun te' yugo chi' viňaj Hananías ayoch d'a in jaj, ix
scańchitan te' viň. 11 Ix yalan viň d'a yichaň eb' anima chi' icha tic:
—Syal Jehová icha tic: Yic val chab' ab'il tic, ol viq'uel spoder viňaj
Nabucodonosor ayoch d'a yib'aň juntzaň nación tic, xchi Jehová chi', xchi
viň. Ix lajvi chi' ix in b'atxi. 12 Ayic ix ec'b'at jun tiempoal ayic toxo ix smac'
cańchaj te' yugo viňaj Hananías ix yiq'uel d'a in jaj chi', ix lolon Jehová d'ayin,
ix yalan icha tic: 13 Ixic, b'at al d'a viňaj Hananías to a in Jehová in svala': A
ach ix a cańchitej te' yugo nab'a te', a inxo ol vac'och jun yugo nab'a hierro
sq'uexuloc te te' chi'. 14 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel sval

icha tic: Ix vac'och jun yugo nab'a hierro d'a yib'añ juntzañ nación valnac, yic scan eb' d'a yalañ smandar viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia. Añejtona' noc' caltacte'al noc', ix vac'canoch noc' d'a yalañ smandar jun viñ rey chi', xchi Jehová.

15 Ix lajvi chi', ix valan d'a viñaj Hananías chi' icha tic:

—Hananías, ab' val tas ol vala'. Mañoc Jehová ix checan ala'. Palta a tas tzal syac'och eb' anima yipoc sc'ool chi' mañ yeloclaj. 16 Yuj chi' syal Jehová icha tic: Ol ach in satel d'a sat lum tic. Yuj a lolonel ix al chi', ix vach' pitb'iel juntzañ anima tic d'ayin, yuj chi' a d'a jun ab'il tic ol ach chamoc, xchi Jehová, xin chi d'a viñ.

17 A d'a yuquil uj d'a jun ab'il chi', ix cham viñaj Hananías chi'.

29

Scarta viñaj Jeremías'R'd'a eb' ic'b'ilb'at d'a Babilonia

1 A in Jeremías in tic schecab' in Dios, ix vac'b'at jun in carta d'a eb' yichamtac vinaquil choñab', d'a eb' sacerdote, d'a eb' schecab' Dios yed' d'a masanil anima aj Jerusalén ic'b'ilb'at yuj viñaj Nabucodonosor d'a Babilonia. 2 Ix vac'b'at jun carta tic, ayic toxo ix ic'jib'at viñaj rey Jeconías d'a Babilonia chi' yed' ix reina, aton ix snun viñ. Ix ic'jipaxb'at eb' smunlaj d'a palacio, eb' yajal yaj d'a Judá yed' d'a Jerusalén, eb' jelan sb'oan tastac yed' pax eb' tenum q'ueen. 3 Ix ic'jib'at jun carta tic yuj viñaj Elasa yuninal viñaj Safán yed' viñaj Gemarías yuninal viñaj Hilcías. Aton eb' viñ tic ix checjib'at yuj viñaj Sedequías sreyal Judá d'a viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia chi'. A jun carta chi', icha tic syala':

4 E masanil ex aj Jerusalén ic'b'ilb'at d'a Babilonia yuj co Diosal a oñ israel oñ tic, aton Jehová Yajal d'a Smasanil, a tz'alan d'ayex icha tic: 5 B'oec e pat, tzex cajnaj d'ay, avejec eyavb'en te' yic tze loan sat. 6 Aq'uecoch eyetb'eyum, aljocab' eyuninal. Ochocab' pax yetb'eyum eb' eyuninal chi', aljocab' pax yuninal eb', q'uib'ocab' e b'isul, mocab' emta e b'isul chi'. 7 Munlajañec yuj svach'iloc jun choñab' b'aj ix ex vac'b'at chi'. C'anec in colval d'a yib'añ, tato vach' tz'aj jun choñab' chi', vach' pax ol ex aj yed'oc. 8 Yujto a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in, a in sval juntzañ tic: Mañ eyac' e b'a musansatil yuj juntzañ eb' syesejoch sb'a in checab'oc yed' eb' naumel lolonel yalani. Mañ e cha eyab' svayich eb' syala'. 9 A tas syal eb' chi' d'a in b'i, nab'a es. A in Jehová in svala' to mañoc in tzin chec yal eb'.

10 Svalanxi: Ayic ol tz'acvoc 70 ab'il yac'an yajalil Babilonia chi', ol vac' in vach'c'olal d'ayex, ol vac'anpaxelc'och b'aj ix vac' in ti' to ol ex vic'xi meltzaj d'a tic. 11 A in val Jehová in svala', vojtac tas nab'il vuj d'a e patic. A tas nab'il chi' vuuj, mañ yujoc eyab'an syaelal, palta yuj e vach'iloc yic vach' ay tas tzeyac'och yipoc e c'ol d'a b'aq'uiñ. 12 Ol lajvoc chi', ol eyal e b'a d'ayin, ol ex lesalvoc d'ayin, ol vab'an e lesal chi'. 13 A in val Jehová in svala' to ol ex javoc d'ayin, ol in ch'ox in b'a d'ayex, yujto ol eyac'och e b'a d'a yol in c'ab' d'a smasanil e c'ool. 14 A in Jehová in svala', ol in ch'oxñej in b'a d'ayex. Ol in q'uex tas eyaji. Ol ex vic'cot d'a masanil nación yed' d'a masanil b'aj ix ex in saclemejcanb'ati. Ol ex in molb'ej, ol ex vic'anpax meltzaj b'aj ayex ec' cajan ayic ix ex ic'jib'ati, xchi Jehová.

15 A ex tic tzeyala': Ayxo eb' schecab' Jehová d'ayoñ d'a Babilonia tic, xe chi. 16 Palta syal Jehová icha tic d'a yib'añ viñ rey ayoch d'a sdespachocan viñaj rey David yed' d'a eb' cajan d'a jun choñab' tic, aton juntzañ eb' ayto eyuj e b'a yed'oc, eb' maj ic'jib'at d'a Babilonia chi': 17 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ol vac'b'at oval, vejel yed' ilya d'a scal eb'. Lajan

ol vutejcan eb' icha juntzañ te' higo c'aeltacxo, te chuclaj, maxtzac yal sloji.
18 Ol in pechb'eyec' eb' yuj oval, yuj vejel, yuj pax ilya. Ol vac'an yajjoc eb'
yuj masanil nación. Ol ja catab' d'a yib'añ eb', ol xiv eb' anima yuj eb' ayic ol
yilanoch eb'. Ol b'uchvaj eb' d'a eb', ol b'ajjoc eb' yuj juntzañ nación b'aj ol
in saclemejcanb'ati. 19 A in Jehová in svala' to tzijtum el ix alji d'a eb' yuj eb'
in checab', palta maj scha yab' eb' tas ix yal eb' in checab' chi'. Añejtona' ex
pax tic maj e chapax eyab'i. 20 E masanil ex aj Jerusalén ix ex vac' ic'jocb'at
d'a Babilonia, ab'ec val in lolonel svala'.

21 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in paxi, sval yuj viñaj Acab
yuninal viñaj Colaías yed' yuj viñaj Sedequías yuninal viñaj Maasías, aton
eb' viñ tz'alan juntzañ esal lolonel d'a in b'i: Ol vac'och eb' viñ d'a yol sc'ab'
viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia. A viñ ol checan miljoccham eb' viñ
d'a eyichañ. 22 Yuj chi', ex aj Judá, ex ic'b'il ex b'at d'a Babilonia, tato ayex
ol e nib'ej e catab'ej junoc mach, ol eyal icha tic: Ach yutejocab' Jehová
icha utajnac viñaj Sedequías yed' viñaj Acab, aton eb' viñ schecnac viñaj
Nabucodonosor ñusjoctz'aoc, xe chama. 23 Icha chi' ol aj sja d'a yib'añ eb'
viñ, yujto te chuc tas sc'ulej eb' viñ d'a yol e choñab'. Tz'em eb' viñ ajmulal
yed' eb' ix yetb'eyum eb' yetvinaquil. Syalan juntzañ esal lolonel eb' viñ d'a
in b'i, mañoc in tzin chec yal eb' viñ. A in Jehová in svala', vojtac tas yaji, xchi
Jehová, xin chib'at d'a jun in carta chi'.

Jun lolonel d'a viñaj Semaías

24-32 Ay jun viñ scuchan Semaías aj Nehelam ayec' d'a Babilonia chi'. D'a
yol yic viñ ix yac'cot jun carta d'a masanil eb' anima cajantocan d'a Jerusalén
yed' d'a viñaj sacerdote Sofonías yuninal viñaj Maasías yed' d'a juntzañxo eb'
viñ sacerdote. A d'a jun carta chi' ix yalcot viñ d'a viñaj Sofonías chi' icha tic:
A Jehová Dios ix ach ac'anoch sacerdoteal sq'uexuloc viñaj Joiada, yic vach'
cuchb'um tzach aj d'a stemplo. Tato ay mach sc'och d'ayach aycot d'a sjolom
tz'och ijan slolon icha eb' schecab' Dios. A jun chi' elañchamel tzac'och d'a
yol te' cepo, tza tzec'an yed' q'uen cadena. ¿Tas yuj maj a cach viñaj Jeremías
aj Anatot? Ix stec'b'ej sb'a viñ slolon d'a ichañ, icha schecab' Dios syutej sb'a
viñ, yujto ix yac'cot jun carta viñ d'ayoñ d'a Babilonia tic. Syalan viñ icha tic:
Najtilto ol ex cajnaj ta'. B'oec e pat, tzex cajnaj d'ay, avejec eyavb'en te' yic
tze loan sat, xchi jun scarta viñ chi' d'ayoñ, xchi scarta viñaj Semaías chi'. Ix
yavtan jun carta chi' viñaj sacerdote Sofonías vab' a in Jeremías in tic.

Ix lajvi chi', a Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal a oñ israel oñ tic,
ix lolon d'ayin. Ix yalan icha tic: Alb'at d'a eb' ic'b'ilb'at d'a Babilonia to a in
sval icha tic: A viñaj Semaías aj Nehelam, viñ ix alani to a in ix in chec yal viñ
to toxo ol meltzaj viñ d'a Babilonia chi'. Palta mañoc in ix in chec yal jun esal
lolonel viñ ix eyac'och yipoc e c'ol chi'. Yuj chi', a in Jehová in svala' to ol vac'
syaelal viñaj Semaías chi' yed' pax eb' yiñtilal. Mañxalaj junoc yiñtilal viñ
chi' ol aj d'a scal eb' in choñab', yic syac'an tzalajb'oc sc'ol d'a in vach'c'olal ol
vac' d'ayex, yujto ix ex scuchb'ej viñ yic tze pitej e b'a d'ayin, xchi Jehová, xa
chib'ati, xchi d'ayin.

30

A sti' Jehová ix yac' d'a Israel

1 Aton slolonel Jehová tic ix yal d'ayin Jeremías in tic: 2 A in Jehová e Diosal
in a ex israel ex tic, sval icha tic: Tz'ib'ejcan masanil tas ix val d'ayach, 3 yujto
ol c'och sc'ual, ol vac' meltzaj eb' in choñab' Israel yed' eb' aj Judá ic'b'ilb'at d'a
Babilonia. A in Jehová in svala' to ol vic'xi meltzaj eb' d'a lum luum vac'nac
smacb'enej eb' e mam eyicham, xchi Jehová.

4 Aton tas ix yal Jehová tic d'a yib'añ choñab' Israel yed' d'a Judá. 5 Ix yalan
icha tic:
Tz'ab'chaj val yel av yuj xivc'olal, mañxalaj tzalajc'olal.
6 C'anb'ejec val eyab'i, tocval ay junoc viñ vinac tz'aj yune'. ¿Tas yuj svila', a
eb' viñ vinac te tec'an, toxoñej vetz'vetz'och eb' viñ d'a sc'ol icha eb' ix
ix aycot syail unevel d'ay? ¿Tas yuj sacxoñej yilji sat eb' viñ smasanil?
7 Ay jun c'ual to mañxa yalnab'il yaelal ol ujoc, malaj junocxo c'u lajan yed'
jun c'u ol javoc chi'. Aton d'a jun tiempoal chi' ol och val yaelal d'a
yib'añ eb' yiñtilal Jacob, palta ol colchajel eb' d'a scal.
8 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ol viq'uel te' yugo ayoch d'a
sjaj eb' in choñab', aton b'aj ayoch eb' checab'vumal. Mañxa b'aq'uiñ
ol och eb' checab'vumal d'a eb' ch'oc choñab'il.
9 A in Jehová sDiosal in eb' tic ol in yac' servil, ol yac'anpax servil viñ yiñtil
viñaj David eb', aton viñ ol vac'och sreyaloc eb'.
10 Ex israel yiñtilal Jacob, in checab' eyaji, mañ ex xivoc, yujto ol ex in colel
yed' eb' eyuninal d'a jun nación najat b'aj ix ex ic'jib'ati. A in Jehová in
svala' to ol ex cajnajxi d'a junc'olal, mañxa tas ol e na'a, mañxa mach
ol ex xib'tanoc.
11 Ex yiñtilal Jacob, in checab' eyaji, mañ ex xivoc. Ayinñejoch eyed'oc, ol in
satel masanil juntzañ nación b'aj ix ex in saclemejb'ati. Palta a ex tic
mañ ol ex in satel-laj, añej to ol vac'och eyaelal icha d'a smojal. Mañ ol
ec'b'atlaj in ch'olb'itan tas eyaji.
12 A b'aj ix ex lajvi chi', max yal yañtaji, a eyaelal mañxalaj sb'onab'il.
13 Malaj mach tz'alan eyaelal, malaj mach tz'añtan eyechen chi'. Mañxa
yañal eyaelal chi'.
14 Masanil eb' tzex xajanani, toxo ix ex b'at satc'olal yuj eb'. ¿Toc tzato sna eb'
tas tzex aji? A in ix ex vac' echnajoc, icha ajc'ol vajoch d'ayex. Te nivan
eyaelal ix vac'ochi, yujto mañ jantacoc e chucal, mañxo b'ischajb'enoc.
15 ¿Tas yuj tz'el val eyav yuj eyechen chi'? Mañxa yañal eyaelal chi', yujto
mañxo b'ischajb'enoc e mul, yuj chi' icha chi' tzex vutej.
16 Palta masanil eb' snib'ej ex sataneli, ol satel eb'. Masanil eb' ayoch ajc'olal
d'ayex, ol ic'joccanb'at eb' d'a ch'oc choñab'il. A eb' ix ic'anb'at tastac ay
d'ayex, ol ic'jocpaxb'at yic eb'. A eb' ix elc'anb'at e c'ael, ol elc'ajpaxb'at
yic eb'.
17 Vach'chom a eb' eyajc'ool chi' syal eb' d'a e patictac icha tic: A Sion toxo ix
actajcani, mañxalaj mach tz'oc' sc'ol yuuj, xchi eb'. Palta a in Jehová in
svala' to ol vac' b'oxoc e c'ool, ol vañtej eyechen chi'.
18 Yujto ol c'och sc'ual, ol ex vic'xi meltzaj a ex yiñtilal ex Jacob tic b'aj ic'b'il
ex b'ati. Ol oc' in c'ol d'ayex. A e choñab' ol b'oxocq'ue b'aj jub'ilem d'a
sb'ab'elal yed' pax e palacio ol b'oxoc d'a yed'tal.
19 Ata' ol q'ue e jaj e b'itan yuj eyac'an yuj diosal, ol ex tzevaj d'a tzalajc'olal. Ol
vac' q'uib' e b'isul, mañ jayvañocñej ol ex ajoc. Mañ ol ex paticajeloc,
a in ol vac' snivanil eyelc'ochi.
20 A ex israel ex tic, icha eyaj d'a peca', icha chi' ol ex ajxoc. Tec'an ol ex ajxoc
d'a vichañ. Ol vac'och syaelal eb' ix ex ixtani.
21 A in Jehová in svala' to a d'a e cal ol elta jun mach ol och eyajaliloc, a ol
ex cuchb'anoc. A jun eyajalil chi' ol vac' javoc d'a in tz'ey. Yujto malaj
junoc mach scomon tec'b'ej sb'a sjavi d'a in tz'ey.
22 Ol ex och in choñab'oc, a inxo ol in och e Diosaloc, xchi Jehová.
23 A yoval sc'ol Jehová ol ja d'a yib'añ eb' chuc, icha val junoc oval ic' ñab' sjavi
xumnajoc.

24 A yoval sc'ol chi', maň ol ec'b'atlaj masanto ol elc'och tas nab'il yuuj.
Masanil juntzaň tic ol nachajel eyuuj d'a slajvub' c'ual.

31

Ol meltzaj eb' israel d'a schoňab'

1 A Jehová tz'alan icha tic: A val d'a jun tiempoal ol javoc chi', a in ol in och
sDiosaloc junjun macaňil eb' yiňtilal Israel, axo eb' ol och in choňab'oc.
2 A eb' israel ix elcan d'a yol sc'ab' chamel, ix scha in vach'c'olal eb' d'a tz'inan
luum, ayic van sayanec' eb' b'aj syic' yip.
3 A d'a pecataxo in ch'oxnac in b'a d'ayex valannac icha tic: Ex israel xajan ex
vuj d'a masanil q'uinal, yuj chi' tz'oc'ňej in c'ool d'ayex.
4 Ol ex vic'xiq'uechaaň. Eyed'nac e pandereta ol ex q'uex cheneljoc yuj
tzalajc'olal.
5 Ol eyavejxi te' eyuva d'a lum tzalquixtac d'a yol yic Samaria. A mach ol yavej
yuva chi', ol yac' tzalajb'oc sc'ol yed' sat.
6 Yujto ol javoc jun c'ual to a eb' staňvumal choňab' d'a tzalquixtac d'a yol
smacb'en Efraín, chaaň ol el yav eb' icha tic: Cotaňec, coyec d'a Sion
d'a Jehová co Diosal, xcham eb', xchi Jehová.
7 Ix yalanxi Jehová icha tic: B'itanaňec d'a tzalajc'olal yuj jun choňab'il eb'
yiňtilal Jacob, aton jun te nivan yelc'och d'a yichaň masanil nación.
Ab'chajocab' e b'itani, tzeyalan icha tic: Mamin Jehová, col oň a
choňab' oň tic, a oň ayoň to can tic, xe chi.
8 Ol vic' meltzaj eb' d'a jun nación ay d'a norte. Ol in molb'ejcot eb' b'aj
slajvic'och yolyib'aňq'uinal. A d'a scal eb' chi', ata' ol javoc eb' max yal-
laj yilani yed' eb' tz'em sb'eyi, eb' ix yab'ix yed' eb' ix ato val yalji yune'.
Te nivan ol aj sb'isul eb' smeltzajxi.
9 Axoňej lesal yed' oq'uel ol yac' eb' ayic ol meltzajxoc eb'. A inxo ol vic'b'at
eb' d'a a a' tz'el yoc yed' d'a yol jun b'e te ac'lic, maňxa b'aj ol telvoc eb'.
Yujto mamab'il vaj d'a choňab' Israel tic. Axo choňab' Efraín, ichato in
b'ab'el unin yaji, xchi Jehová.
10 Syalanxi Jehová chi' icha tic: Ex junjun nación, ab'ec val in loloni. Alequel
d'a juntzaň choňab' lac'an yed' d'a juntzaň choňab' d'a sc'axepal a'
mar te najat ay, tzeyalan icha tic: A Jehová ix ac'an saclem eb' israel,
aňejtona' pax ol molb'anxicot eb'. Ol taňvajxoc eb' yuuj icha tz'aj
staňvaj noc' calnel yuj staňvumal, xe chi.
11 Yujto ol in colcanel eb' yiňtilal Jacob, ol in colancan eb' d'a yol sc'ab' juntzaň
nación te ay yip.
12 Ol ja eb', ol sb'itan b'it eb' d'a tzalajc'olal d'a tzalan Sion, axo yac'an
tzalajb'oc sc'ol eb' yed' jantac tas vach' ol vac' d'ay, aton ixim trigo, vino,
aceite, noc' calnel yed' noc' vacax. Lajan ol aj eb' icha te' avb'en te'
ayňejoch yalil, maňxo ol el-laj yip eb' junelxo. 13 Ol q'ue cheneljoc eb'
ix cob'estac yuj tzalajc'olal. Ol tzalaj pax eb' viň quelemtac yed' eb' viň
ichamtac vinac. A in ol vac' snivanil sc'ol eb', ol meltzajoch scusc'olal
eb' d'a tzalajc'olal, yelxo nivan stzalajc'olal eb' ol vac' d'a yichaň yaelal
ix yil eb'.
14 A eb' sacerdote a val vael te vach' ol vac' sva eb', axo eb' in choňab' ol yac'
tzalajb'oc sc'ol yed' masanil tas ol vac' d'ay, xchi Jehová.
15 Syalanxi Jehová chi' icha tic: Tz'ab'chaj val yoch av d'a choňab' Ramá, ay
mach sic'sic'an val yoc' yuj yaelal. A ix Raquel tz'oc' val ix yuj eb' yune'.
Maňxa sgana ix snivanaj sc'ool, yujto maňxalaj eb' yune' ix ix cani.

16 Ach Raquel, mañxo ach oc'oc, mocxob' el yal a sat yujto a in Jehová in svala',
a tas ix a c'ulej yuj svach'iloc eb' une' chi', ol a cha spac. A eb' une' chi',
ol elta eb' d'a schoñab' eb' ajc'ool, ol jaxcan cajan eb' d'a tic.
17 A in Jehová in svala' to syal ac'anoch yipoc a c'ol tas ol ujoc d'a b'aq'uiñ. A
eb' une', ol meltzajxoc eb' d'a schoñab' tic.
18 Ix vab' val sc'acvi eb' aj Efraín yuj cusc'olal, syalan eb' icha tic: Ix oñ
a c'ayb'ej icha tz'aj sc'ayb'aj junoc noc' quelem vacax mañ yojtacoc
smunlaji, palta ix quileli. Ic'oñ meltzaj ed'oc, b'ecan co c'ol co meltzaji,
yujto a ach tic Jehová, co Diosal ach.
19 Ix quiq'uel co b'a d'ayach, palta ix co na co b'a ticnaic. Ayic ix nachajel
co chucal cuuj, toxoñej ix oñ em ñojan yuj q'uixvelal. Emnaquilxoñej
scutej co b'a yuj jantac co mul ix och d'a yictax co quelem uninal, xchi
eb' aj Efraín chi' d'ayin.
20 A in Jehová in svala' to a eb' aj Efraín tic, ichato vuninal yaj eb', xajan eb'
vuuj. Vach'chom svac' syaelal eb', palta max vactej in naan eb', ya svab'
yuj eb', yujto tz'oc' val in c'ol d'a eb'.
21 Ex aj Israel, sic'lab'il tzeyilcan jun b'e b'aj tzex b'ati, yujto añeja' d'a jun b'e
chi' ol ex meltzajxoc yic tzex jax d'a e choñab' ol eyactejcan tic.
Meltzajañec ex choñab' Israel. Meltzajañec d'a juntzañ e choñab'.
22 ¿B'aq'uiñ ol eyactejcan e b'eyec' icha junoc ix ix te pit? A in Jehová in ol vac'
ujoc junoc tas to manta b'aj tzuji d'a yolyib'añq'uinal tic: A junoc ix ix
ol tzuntzanb'at junoc viñ vinac, xchi Jehová.

Vach' ol ajxoc Israel

23 A Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal a oñ israel oñ tic, a tz'alan icha
tic: Ayic ol vic'anxicot eb' israel tic d'a sluum b'aj cajantaxoni, ol laj yal eb'
anima cajan d'a yol yic Judá icha tic: Yac'ocab' svach'c'olal Jehová d'a yib'añ
jun tzalan sic'b'ilel yuuj, b'aj sb'eyb'alaj tojolal, xcham eb'. 24 Ol laj cajnajxoc
eb' anima d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Judá yed' eb' munlajvum tz'avan
tastac, yed' pax eb' tañvum calnel ol cajnaj eb' ta'. 25 A in ol vac'xi yip eb'
c'unb'inac. A eb' tz'el yip yuj vejel, ol vac' b'ud'joc sc'ol eb', xchi Jehová.
26 Ayic ix lajvi vilan juntzañ tic ix el in vayañ, ix in ec' q'ueleloc, te vach' jun
ix ch'oxji vil tic.
27 A val Jehová tz'alan icha tic: Ol c'och sc'ual, ol vac'anxi q'uib' sb'isul eb'
anima yed' noc' noc' d'a Israel yed' d'a Judá. 28 A in val Jehová in svala' to icha
val ix aj vac'an vip in toc'aneli, in juanemi, vac'an ic'joquemi, in sataneli yed'
vac'an ixtajoc, añejtona' icha chi' ol aj vac'anxi vip vac'anxiem yich, yic tzin
b'oanxiq'uei.
29 A d'a jun tiempoal chi' mañxo ol yal eb' anima icha tic: A eb' mamab'il ix
slo te' uva eb' te paj, axo eb' uninab'il, jululixoñej sb'at spajil te' d'a yichtac ye
eb', mañ xchioc eb'. 30 Yujto junjun mach ol cham yuj smul. A mach ol loan
te' paj uva chi', munil a ol ab'an spajil te', xchi Jehová.
31 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ol javoc sc'ual, ol in b'oan junocxo in trato
yed' eb' yiñtilal Israel yed' eb' yiñtilal Judá. 32 A in Jehová in svala' to a
jun trato chi', mañ lajanoc yed' jun in b'onac yed' eb' e mam eyicham ayic
vic'annaquelta eb' d'a Egipto. Ichato ochnac in quetzquetz d'a sc'ab' eb'
ayic vic'annaquelta eb' chi', palta maj sc'anab'ajej in trato eb' in b'o yed'oc,
vach'chom ichato vetb'eyum vutejnac eb'. 33 Aton in trato tic ol in b'o eyed'oc
a ex yiñtilal ex israel tic d'a jun tiempoal chi': A in val Jehová in svala' to
ol vac'och juntzañ in checnab'il d'a e pixan, ichato ol in tz'ib'ejcanoch d'a e
pensar, ol in och e Diosaloc, a exxo ol ex och in choñab'oc. 34 Mañxo yovaliloc
ay junoc ex ol eyal d'a eb' eyetchoñab' icha tic: Ojtaquejel Jehová, mañxo xe

chioc. Yujto a in Jehová in svala' to e masanil ol in eyojtaquejeli, vach'chom eb' unin, ma eb' icham anima. Ol vac' nivanc'olal schucal eb', maňxa b'aq'uiň ol in nacot smul eb', xchi Jehová.

35 A Jehová ix ac'ancanoch c'u yic syac'an saquilq'uinal d'a c'ualil, q'uen uj yed' q'uen c'anal yic syac' saquilq'uinal d'ac'valil. A' tz'ac'anq'ue poňnaj a' mar ayic sc'aň a'. A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic:

36 Yacb'an manto satel juntzaň tz'ac'an saquilq'uinal chi', a ex israel ex tic maň ol ex satel-laj d'a nacional d'a vichaň.

37 A in Jehová in svala': Icha satchaaň malaj b'aq'uiň syal yechtaji, mato icha sjulal yich lum luum malaj b'aq'uiň tz'ojtacajeli, icha chi' vaj eyed' in choňab' israel ex tic, malaj b'aq'uiň ol ex in patiquejel yuj tas tze c'ulej, xchi Jehová.

38 A in Jehová in svalxi icha tic: Ol ja sc'ual to ol b'ochajxiq'ue in choňab', schael yich d'a torre Hananel, masanto ol c'och d'a jun puerta ay d'a jun schiquin. 39 Tojolňej ol b'at d'a smojonal, masanto d'a lum tzalan yic Gareb, scumlajb'at d'a stojolal Goa. 40 Masanil lum sch'olanil b'aj smucchaj eb' chamnac, b'aj sb'at yumchajcanel q'uen tic'aq'uil taaň yed' d'a yib'aň sti' a a' scuch Cedrón, masanto d'a junxo schiquin b'aj ay puerta yic noc' chej, d'a stojolal b'aj sjavi c'u, vic ol ajcanoc. Masanil juntzaň chi', maňxa b'aq'uiň ol juchajemoc, maňxa b'aq'uiň ol sateloc, xchi Jehová.

32

Manb'il jun luum yuj viňaj Jeremías

1 Ayic ayoch slajuňil ab'il yoch viňaj Sedequías reyal d'a Judá, ayic 18 ab'ilxo pax yoch viňaj Nabucodonosor reyal d'a Babilonia, ix lolon Jehová d'ayin Jeremías in tic. 2 A d'a yic chi' van yac'an oval eb' soldado viňaj Nabucodonosor chi' d'a Jerusalén, a inxo Jeremías in tic, ayin och preso d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' staňvumal spalacio eb' sreyal Judá. 3 A viňaj rey Sedequías chi' ix in checan yamjoc, yujto ix val icha tic: A Jehová tz'alani: Ol vac'och jun choňab' tic d'a yol sc'ab' viň sreyal Babilonia. 4 Axo viňaj rey Sedequías, maňxo ol yal-laj scolanel sb'a viň d'a yol sc'ab' eb' caldeo. Ol yamchaj viň yuj viň sreyal Babilonia chi'. Yovalil ol c'och viň d'a yichaň jun viň rey chi'. Ol lolon viň yed' viň, ol yil val och viň. 5 A viňaj Nabucodonosor chi', ol schec ic'jocb'at viňaj Sedequías chi' viň d'a Babilonia chi'. Ata' ol canňej viň masanto ol cham viň. Vach'chom ol eyac' oval yed' eb' caldeo chi', palta maň ol yal-laj eyuuj, xchi Jehová, xin chi. Yuj chi' ayin och d'a preso chi'.

6 Ata' ix yal Jehová d'ayin icha tic: 7 Ilnab'i, a viňaj Hanamel yuninal viňaj Salum viň a c'ab' oc, ol javoc viň d'ayach, ol ul yalan viň icha tic: Man jun in lum ay d'a Anatot. Smoj ton val a ach tza mana', yujto ayto cuj co b'a, xcham viň, xchi Jehová d'ayin. 8 Icha ix aj yalan chi' d'ayin, icha chi' ix aji. Ix javi viň in c'ab' voc chi' d'ayin ayic ayinec' d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' staňvumal spalacio viň rey chi'. Ix ul yalan viň d'ayin icha tic: Man jun in luum ay d'a Anatot, d'a yol smacb'en Benjamín. A ach ay alan ic a manani, scan lum d'a yol a c'ab', yujto te ayto cuj co b'a, xchi viň d'ayin. Yuj chi' ix nachajel vuuj to slolonel Jehová jun chi'. 9 Ix in manan lum d'a viňaj Hanamel chi', ix vac'an 17 q'uen plata stojoloc luum. 10 Ix in tz'ib'ancan jun trato chi', ix in macancan yed' in sello d'a yichaň eb' testigo. 11 Ix lajvi chi', ix vic'ancot jun b'aj ix tz'ib'chajcan jun trato b'aj ayoch sello chi', axo scopiail maj och selloal yic vach' syal yilji. 12 Ix lajvi chi', a val d'a yichaň viň in c'ab' voc aj Hanamel

chi' yed' d'a yichañ pax eb' testigo yed' d'a yichañ masanil eb' vetchoñab' c'ojanem ta' ix vac'an in firma b'aj ix tz'ib'chajcan jun trato chi', ix vac'ancan schab'il d'a viñaj Baruc yuninal viñaj Nerías, yixchiquin viñaj Maaseías. 13 D'a yichañ eb' ix val d'a viñaj Baruc chi' icha tic: 14 A Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal a oñ israel oñ tic, a ix alani to scan juntzañ b'aj ix tz'ib'chajcan jun trato tic, aton jun ayoch selloal yed' jun malaj selloal, tza sic'can d'a yol junoc lum chen yic vach' najtil ol ec'oc. 15 A Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal, a tz'alan icha tic: A b'aq'uiñ, ol laj smanxi spat eb' anima, slum eb' yed' te' uva avab'ilxo d'a jun nación tic, xchi Jehová, xin chi.

Slesal viñaj Jeremías

16 Ix lajvi vac'ancan jun b'aj ix tz'ib'chaj jun trato yic jun lum luum chi' d'a viñaj Baruc chi', ix in lesalvi d'a Jehová icha tic: 17 Mamin Jehová yed' val a poder a b'onac satchaañ yed' lum luum tic. Malaj tas ajaltac sb'o uuj. 18 A ach tic, tza xajanej jantac macañil anima tz'eq'ui. Palta tzac'paxoch yaelal d'a yib'añ eb' uninab'il yuj smul smam yicham. Ach Dios te nivan elc'ochi, masanil syal uuj. A a b'i, Jehová Yajal d'a Smasanil. 19 Te nivan elc'och d'a tas tza na' yed' d'a tas tza c'ulej. A ach tic, tzil masanil tastac sc'ulej eb' anima, tza pacan d'a junjun eb' icha val smojal tas sc'ulej chi'. 20 A ach a b'onac juntzañ tas nivac satub'tac d'a Egipto yed' juntzañ ch'oxnab'il nivan yelc'ochi. Añejtona' ticnaic jantac tas tza ch'ox pax d'a co cal a oñ israel oñ tic yed' d'a scal masanil anima, yuj chi' tzach b'inaj val. 21 Yed' val jantac a poder chi' ic'naquelta a choñab' Israel tic d'a Egipto, a ch'oxannac juntzañ tas satub'tac yed' juntzañ ch'oxnab'il nivac yelc'ochi. Yuj chi' xivnac val masanil anima. 22 Slajvi chi' ac'annac jun lum te yax sat tic d'ayoñ israel oñ tic, icha ajnac ac'annaccan a ti' d'a eb' co mam quicham. 23 Palta ayic scajnajnac eb' d'a sat lum luum tic, yicannac lum eb', maj scha yab' a checnab'il eb', maj sc'anab'ajej a c'ayb'ub'al eb', maj sc'ulej eb' tas tza chec sc'ulej. Yuj chi' ix ac'cot masanil juntzañ yaelal tic d'a quib'añ.

24 A ticnaic, a eb' caldeo toxo ix sb'oq'ue juntzañ stec'nub' eb' yic syac'an oval eb' d'a co choñab' tic. Yuj oval, vejel yed' ilya, ol yac' ganar co choñab' tic eb' ac'um oval chi'. Mamin, van yelc'och tas alnaccani. 25 Palta Mamin Jehová, vach'chom ol ac'joc ganar jun co choñab' tic yuj eb' caldeo chi', palta a ach ix ala': Man jun lum chi', tza tupan d'a yichañ eb' testigo, xa chi, xin chi d'a in lesal chi'.

26 Ix lajvi chi', ix tac'vi Jehová d'ayin icha tic: 27 A in Jehová in, sDiosal in smasanil anima. ¿Toc ay tas ajaltac sb'o vuuj? 28 Yuj chi' sval d'ayach, a in ol vac'och jun choñab' tic d'a yol sc'ab' viñaj Nabucodonosor sreyal eb' caldeo d'a Babilonia. 29 A eb' caldeo van yac'an oval d'a jun choñab' tic, ol ochta eb' d'a yool, ol yac'anoch sc'ac'al eb'. Ol tz'ab'at masanil juntzañ pat b'aj ix laj yac'och smul eb' anima d'ayin, aton d'a spañanil yib'añ juntzañ pat chi' b'aj ix sñus incienso eb' d'a Baal. Ix yac'an vino eb' d'a juntzañ comon dios, yuj chi' ix stzuntzejcot yoval in c'ol eb'. 30 Atax yic ix el yich choñab' Israel yed' Judá, ix sb'eyb'alej juntzañ tas max scha in c'ol eb'. A in val Jehová in svala' to max yactej eb' stzuntzancot yoval in c'ol yuj juntzañ yechel comon dios sb'oq'ue eb'. 31 A eb' anima d'a jun choñab' tic, yictax ix el yich scajnaj eb' d'ay, masanto ticnaic, malaj jab'oc vach'il sc'ulej eb', añej yoval in c'ol stzuntzejcot eb', yuj chi' ol in satel eb' yed' schoñab' tic. 32 A eb' Israel yed' eb' aj Judá, stzuntzej val cot yoval in c'ol eb' yuj jantac chucal sc'ulej, lajan eb' yed' sreyal, eb' yajal, eb' sacerdote, eb' syaloch sb'a in checab'oc yed' pax masanil anima cajan d'a Jerusalén yed' d'a Judá tic. 33 Max cot q'uelan eb' d'ayin, palta to a yich spatic eb' syac'coti. Vach'chom max vactej in c'ayb'an eb', palta mañ val

jab'oc scha yab' eb', malaj yelc'och d'a eb' b'aj tzin cacha'. 34 Ix yixtejb'at in templo eb' to vicñej yaji, ix yac'anoch juntzañ yechel yajb'entac eb' d'a yool. 35 Añejtona' ix sb'opaxq'ue altar yic Baal eb' d'a sch'olanil yic Ben-hinom, ata' sñustz'a yuninal eb' yed' yisil eb' silab'il d'a comon dios Moloc. Icha val chi' tz'aj yoch smul eb' aj Judá sc'ulan tas mañoc in svala', max ec' jab'oc d'a in pensar juntzañ tas sb'eyb'alej eb' chi'.

A tas ol ujoc b'aq'uiñ

36 Syal eb' anima icha tic: A co choñab' tic, ol ac'jococh d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia yuj oval, yuj vejel yed' pax yuj ilya, xchi eb'. Palta a in Jehová e Diosal in svala': 37 Ol in molb'ejxi eb' b'aj ol in saclemejb'at d'a junjun nación yuj yoval in c'ol te ay smay. Ol lajvoc chi', ol in vic'anxicot eb'. A d'a tic ol aj eb', mañxa tas ol ic'an eb'. 38 Ol och eb' in choñab'oc, a inxo ol in och sDiosaloc eb'. 39 Junxoñej ol vutej spensar eb', lajanxoñej ol yutej eb' in yac'an servil d'a masanil tiempo, yic tz'och svach'iloc eb' yed' yiñtilal. 40 Ol in b'o junoc in trato yed' eb' d'a junelñej, mañ ol vactejcan vac'an in vach'c'olal d'a eb'. Ol vac' sc'ulej eb' to ayñej ol aj velc'och d'a sat eb', yic mañxa b'aq'uiñ ol yic'canel sb'a eb' d'ayin. 41 Yed' val in tzalajc'olal ol vac'an vach'ilal d'a eb'. D'a val yel ol vac' cajnaj eb' d'a jun luum tic d'a smasanil in c'ool.

42 Icha val ix aj vac'anb'at jun nivan yaelal d'a yib'añ jun choñab' tic, icha chi' ol aj vac'anpaxb'at vach'ilal d'a yib'añ, icha ix aj vac'an in ti'. 43 A eb' anima tic syal eb' to ol can tz'inan jun choñab' tic. Mañxa anima, ma noc' noc' ol can d'ay. Ol ac'joc ganar yuj eb' caldeo, xchi eb'. Palta ol meltzajxoc eb' anima sman lum luum tic. 44 Ol sman sluum eb', ol sb'oan yumal eb' yed' sello yed' pax sfirma eb' testigo. Icha chi' ol ujoc d'a yol yic Benjamín yed' d'a spatic yichañ Jerusalén yed' d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá, d'a tzalquixtac, d'a ac'lictac yed' d'a yol smacb'en Neguev. A in val Jehová in svala' to ol vic'xichaañ in choñab' tic, xchi Jehová.

33

Vach' ol ajxoc Jerusalén

1 A in Jeremías in tic ayinto och d'a preso d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' stañvumal palacio, ix lolonxi Jehová d'ayin, ix yalani: 2 A in Jehová in in b'onaquem yolyib'añq'uinal tic. Vach' vutejnaccan luum d'a yed'tal, a in sval d'ayach icha tic: 3 Avajañ d'ayin, ol in tac'voc d'ayach. Ol in ch'ox d'ayach tas nivac yelc'ochi yed' tas satub'tac yalji to mañ ojtacoc. 4 A in Jehová e Diosal in, ay val jun in lolonel svalcan d'a yib'añ spat eb' aj Jerusalén yed' d'a yib'añ spalacio eb' viñ sreyal Judá. A juntzañ pat chi' van sjuchajemi yic sc'anchaj sq'uenal d'a juntzañ olan d'a smuroal choñab', yic vach' max och eb' caldeo yac' oval yed'oc. 5 A d'a yol juntzañ pat chi', toxoñej ol b'ud'joquel yuj snivanil eb' anima ol miljoccham yuj eb' caldeo yuj yoval in c'ol te ay smay. Ol in b'at mican d'a jun choñab' tic, yujto te nivan smul eb' ix och d'ayin. 6 Palta ol vañtej eb', ol vac'anxi sq'uinal eb', ol vac'an cajnaj eb' d'a junc'olal, mañxa tas ol ic'an eb'. 7 Ol vic'xi meltzaj eb' aj Judá yed' eb' aj Israel b'aj ic'b'ilb'at d'a ch'oc choñab'il. Ol laj in b'oanxiq'ue schoñab' eb' icha d'a sb'ab'elal. 8 Ol viq'uel schucal eb' ix yac'och d'ayin. Ol vac'an nivanc'olal smul eb' yed' spitalil d'ayin. 9 Ol te tzalajb'oc in c'ol yuj Jerusalén tic. A val yic ol yab'an masanil nación yuj tas nivan yelc'och ol in c'ulej d'a in choñab' tic, ol yal vach' lolonel eb' d'ayin, ol in yac'an b'inaj eb'. Palta ol sat val sc'ol eb', ol ib'xocq'ue eb' yuj xivelal ayic ol yilan eb' jantac vach'il yed' junc'olal ol vac' d'a in choñab' tic.

10-11 A ex tic tzeyala' to a jun lum tic cuseltac yajcani, maňxa anima, ma noc' noc' tz'ilchaj d'ay. Vach'chom icha chi' yajcani, a d'a yoltac scalleal Jerusalén, d'a juntzaň choňab' d'a Judá tz'inan yajcani, b'aj maňxa junoc anima, ma junoc noc' noc' ayec' d'ay, ata' ol ab'chajxoc yoch b'it yic q'uiň, b'it yic tzalajc'olal, sb'it eb' quelemtac yed' eb' ix cob'estac ayic snupnaj eb'. Ol ic'chajcot ofrenda yic ac'oj yuj diosal d'a in templo, ol ab'chaj yalji icha tic: Calec vach' lolonel d'a Jehová Yajal d'a Smasanil, yujto te vach', xajan oň yuuj d'a masanil q'uinal, xcham eb'. A in Jehová in svala' to ol vic'xichaaň jun choňab' tic icha d'a sb'ab'elal, xchi Jehová.

12 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: A d'a jun lum cannac tz'inan tic, maňxa anima, maňxa noc' noc' ay d'ay, palta a d'a spatic yichaň juntzaň choňab' tic, maň jantacoc ol ajxoc aň aňc'ultac b'aj ol taňvajxoc noc' calnel yuj eb' staňvumal. 13 A d'a juntzaň choňab' d'a tzalquixtac, d'a lum ac'lictac, d'a lum Neguev, d'a lum yic Benjamín, d'a juntzaň ay d'a spatic yichaň Jerusalén yed' pax d'a juntzaňxo choňab' d'a yol yic Judá, ol iljocxi eb' taňvum calnel, ol ab'chaj sb'isan noc' scalnel eb' chi'.

14 Ol c'och sc'ual, ol elc'och b'aj ix vac' in ti' vac'an in vach'c'olal d'a choňab' Israel yed' d'a Judá. 15 Ayic ol javoc jun tiempo chi', ol vac'och jun yiňtilal viňaj David reyal. A ol ic'anchaaň tojolal yed' vach'ilal d'a jun nación tic. 16 A d'a jun tiempoal chi', a eb' aj Judá ol colchajcanel eb', axo eb' aj Jerusalén, maňxa tas ol ic'an eb'. A jun b'i tic ol ac'joc d'a eb': "A Jehová tzoň ac'anoch vach'il", xchama. 17 A in Jehová in svala': Malaj b'aq'uiň ol satel yiňtilal viňaj David, ol ochňej eb' reyal d'a Israel. 18 Aňejtona' malaj b'aq'uiň ol satpaxel eb' sacerdote yiňtilal Leví, ol sňusňej silab' eb' d'ayin. D'a junjun c'u ol sňusan ixim trigo eb' silab'il yed' juntzaňxo silab' ol yac' eb' d'ayin, xchi Jehová.

19 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 20 A in Jehová in tic svala' to ay jun in trato vac'naccani to ay c'ualil yed' d'ac'valil d'a stiempoal. Max yal-laj sq'uexmaj jun in trato chi'. 21 Aňejtona' max yal-laj satel in trato vac'nac yed' viň in checab' aj David to tz'ochňej eb' yiňtilal viň reyal d'a sdespacho. Maň ol satelpax in trato in b'onac yed' eb' yiňtilal Leví yic tzin yac'an servil eb' d'a sacerdoteal. 22 A eb' yiňtilal viň in checab' aj David chi' yed' eb' yiňtilal Leví tzin ac'an servil, ol vac' q'uib' sb'isul eb' icha q'uen c'anal, ma icha q'uen yarenail sti' a' mar malaj mach syal sb'isani, xchi Jehová.

23 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 24 ¿Tom max nachajel uuj tas syal eb' anima, syal eb' to ix in patiquejel cha macaň iňtilal sic'b'ilel vuuj, aton Israel yed' Judá? Yuj chi' maňxa yelc'och eb' in choňab' chi' d'a eb', maňxo naciónoclaj yaj d'a yol sat eb'. 25 A in Jehová in in b'onac jun in trato yed' c'ualil yed' d'ac'valil. Svalani chajtil tz'aj sb'ey satchaaň yed' sat lum tic, max q'uexmajlaj. 26 Aňejtona' malaj pax b'aq'uiň ol q'uexmaj in trato yed' eb' yiňtilal Jacob yed' pax eb' yic viň in checab' aj David. Yovalil ol in siq'uelta junoc yiňtilal viň, ol yac'an reyal d'a yib'aň eb' yiňtilal Abraham, Isaac yed' Jacob. Ol vic'xichaaň eb', yujto te ay voq'uelc'olal d'a eb', xchi Jehová.

34

A tas ix alchaj d'a viňaj rey Sedequías

1 Ayic van yac'an oval viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia d'a Jerusalén yed' d'a juntzaňxo choňab' ay d'a slac'anil, yed'nac masanil eb' soldado viň yed' masanil juntzaň nación aycan d'a yalaň smandar viň, ata' ix lolon Jehová d'ayin Jeremías in tic, ix yalan icha tic: 2 A in Jehová e Diosal in sval d'ayach, b'at al d'a viňaj Sedequías sreyal Judá: Icha tic yalan Jehová: Ol vac'och jun choňab' tic d'a yol sc'ab' viň sreyal Babilonia, ol yac'och sc'ac'al viň. 3 A ach

tic maňxo ol yal-laj el lemnajoc, ol ach yamchaj yuj eb', ol ach yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' viňaj Nabucodonosor chi', ol il-laj och a sat yed' viň, ol ach lolon yed' viň, ol ach yic'anb'at viň d'a Babilonia chi'. 4 Yuj chi' ach Sedequías, ab' val tas ol val a in Jehová in tic: Maň ol ach miljoccham d'a q'uen espada. 5 Junc'olal ol aj a chami. A in Jehová in svac' in ti' to icha yutejnac eb' anima sňusan incienso ayic smucchajnac eb' a mam icham, aton eb' ochnac reyal ayic manto ach och a ach tic, icha chi' ol aj sňuschaj incienso chi' ayic ol ach mucchajoc. Ol oc' eb' uuj, ol yalan eb' icha tic: Ay, ix cham viň co reyal, xcham eb', xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

6 Ix valan masanil juntzaň tic d'a viňaj rey Sedequías d'a Jerusalén, 7 yacb'an a eb' soldado yic Babilonia ayxo och eb' yac'an oval d'a choňab' Jerusalén tic, d'a Laquis yed' d'a Azeca. A d'a yol yic Judá axoňej juntzaň choňab' chi' vach' yajoch smuroal manto ac'ji ganar yuj eb' soldado yic Babilonia chi'.

A eb' israel ayoch checab'oc‘R’ix ac'jiel eb' d'a libre

8 Ix lajvi chi' ix lolonxi Jehová d'ayin Jeremías in tic, ayic toxo ix yac' jun strato viňaj Sedequías yed' eb' cajan d'a Jerusalén, yic tz'ac'jiel eb' ayoch checab'oc d'a libre. 9 Icha tic ix aj jun trato chi': Masanil eb' israel ayoch checab'oc d'a eb' yetchoňab', tz'ac'jiel eb' d'a libre, vach'chom vinac, vach'chom ix, yic maňxa junoc yetchoňab' eb' tz'ochcan schecab'oc. 10 Masanil eb' yajal yed' masanil eb' anima, ix scha sc'ol jun trato chi' eb'. Icha chi' ix aj yac'anel eb' schecab'vum eb' chi' d'a libre. Maňxa junoc eb' tz'ac'ji pural yac'an servil junocxo yetchoňab'. 11 Ix lajvi chi' ix sq'uexanxi spensar eb' ix actanel eb' schecab' chi', yuj chi' ix yac'xi pural eb' yochxi eb' schecab'oc.

12 Yuj chi' ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 13 A in Jehová e Diosal in, vac'naccan jun in trato yed' eb' e mam eyicham ayic vic'annaquelta eb' d'a Egipto, b'aj ayoch eb' checab'oc. Valnac d'a eb' d'a yictax chi' 14 to d'a junjun yuctaquil ab'il syaq'uel eb' schecab' eb' d'a libre, aton eb' eyetisraelal schoňnacoch sb'a d'a eb', yac'annac servil eb' vaqueoc ab'il. Palta a eb' e mam eyicham chi', maj scha yab' eb' tas valnac, maj sc'anab'ajej eb'. 15 Icha pax chi' ix eyutej e b'a a ex tic. Palta ix e q'uex e b'eyb'al, yujto van e c'ulan tas scha in c'ool, yujto ix eyaq'uel eb' eyetchoňab' ayoch e checab'oc d'a libre. Ix eyac'an e ti' d'a jun trato ix e b'o d'a vichaň, aton d'a yol in templo vicňej yaji. 16 Ix lajvi chi', ix e q'uexanxi e b'eyb'al, ix in e patiquejcaneli. Ix eyac'anxi pural eb' e checab' chi' ex yac'anxi servil, vach'chom toxo ix eyaq'uel eb' d'a libre. 17 Yuj chi', a in Jehová in svala': Maj e c'anab'ajej tas ix vala', maj eyaq'uel eb' eyetchoňab' d'a libre. Yuj chi', a in Jehová in svala' to ol vac'b'at oval, vejel yed' ilya d'a eyib'aň. Ol xiv masanil nación ayic ol yab'an eb' tas ol ex vutej.

18-19 A eb' yajal d'a Judá yed' d'a Jerusalén, eb' tz'ac'an servil d'a palacio, eb' sacerdote yed' masanil eb' anima cajan ta', ix sb'o jun strato eb' d'a vichaň. Chapoj ix yutej jun noc' quelem vacax eb', ix lajvi chi' ix b'eyec' eb' d'a scal noc'. Palta elaňchamel ix spatiquejel jun trato b'aj ix yac' sti' eb' chi'.

Icha ix yutej noc' vacax chi' eb', icha chi' ol vutej eb'. 20 Ol vac'och eb' d'a yol sc'ab' eb' yajc'ool, ol miljoccham eb' yuj eb'. A noc' ostoc yed' noc' chium noc' ol chianb'at snivanil eb'. 21 Ol vac'och viňaj Sedequías sreyal Judá yed' eb' ayoch yajalil yed' viň d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, eb' snib'ejtaxon smilancham eb'. Ol ac'joc ganar eb' yuj eb' viň soldado aj Babilonia, vach'chom toxo ix actajcan eb' yuj eb'. 22 Palta a in Jehová in svala': Ol vic'xicot eb' d'a jun choňab' tic, ol yac'an oval eb' d'ay. Ol ac'joc ganar yuj eb', ol sňusancantz'a

eb'. Axo juntzaňxo choňab' d'a yol yic Judá, ol vac'can tz'inan, maňxa junoc anima ol can cajan d'ay, xchi Jehová.

35

A viňaj Jeremías yed' eb' yiňtilal viňaj Recab

1 Ayic ayoch viňaj Joacim yuninal viňaj Josías reyal d'a Judá, ata' ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 Ixic b'aj ayec' eb' yiňtilal viňaj Recab, tzach lolon yed' eb'. Tzic'anb'at eb' d'a junoc cuarto d'a in templo, tzac'an vino yuc' eb', xchi d'ayin. 3 Yuj chi' ix b'at in sayec' viňaj Jaazanías yuninal junxo viňaj Jeremías, yixchiquin viňaj Habasinías. Ix vic'b'at viň yed' eb' yuc'tac yed' pax eb' yuninal eb' yed' masanil eb' yiňtilal viňaj Recab cajan ta'. 4 Ix vic'b'at eb' d'a stemplo Jehová, d'a jun cuarto yic eb' yuninal viňaj Hanán yuninal viňaj Igdalías, aton viň ay yelc'och Dios d'ay. A jun cuarto chi', junňej yaj yed' yic eb' yajal yaj d'a templo chi'. A d'a yib'aň scuarto viňaj Maasías yuninal viňaj Salum ata' ay, aton viň yajalil eb' staňvumal templo. 5 Ix vac'an juntzaň xalu yed' vaso b'ud'an yed' vino d'a eb', ix valan d'a eb': Uq'uec jab'oc vino tic, xin chi d'a eb'.

6 Ix tac'vi eb' d'ayin icha tic: A oň tic, max cuc'laj vino tic, yujto a viňaj Jonadab yuninal viňaj Recab, aton viň co mam quicham a oň tic, a viň ac'annaccan yovalil to max cuc' vino. Aňejtona' eb' quiňtilal max yal-laj yuc'an eb'. 7 Yac'annac pax yovalil viň to max co b'o co pat, max cavej cavb'en, max cavej pax co uva. Yalannac pax viň d'ayoň to aňej d'a yoltac mantiado tzoň aji, ichaňej chi' ol aj quec' d'a masanil tiempo d'a sat lum b'aj eq'uelb'aňej quec' tic. 8 A oň tic, van co c'anab'ajan tas yalnaccan viň co mam quicham aj Jonadab chi'. Yuj chi' malaj b'aj scuc' vino tic, ma eb' ix quetb'eyum yed' eb' cuninal max yuc'laj eb'. 9 Malaj co pat sco b'o'o, malaj te' uva scavej, malaj co lum b'aj syal cavan cavb'en. 10 Aňej d'a yoltac mantiado tzoň aji, van co c'anab'ajan tas yalnaccan viň co mam quicham chi'. 11 Palta axo yic ix javi viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yac' oval d'a jun nación tic, ix oň el elelal. Ix co naani to vach' tzoň jacan d'a Jerusalén tic, yujto oň el d'a eb' soldado caldeo yed' d'a eb' soldado aj Siria. Yuj chi' ayoňec' cajan d'a Jerusalén tic, xchi eb' yiňtilal viňaj Recab.

12 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'ayin Jeremías in tic icha tic: 13 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel, sval d'ayach, ixic b'at al d'a masanil eb' aj Judá yed' d'a eb' aj Jerusalén to sc'ayb'ej val jun c'ayb'ub'al tic eb', yic sc'anab'ajan in checnab'il eb'. 14 A eb' yiňtilal viňaj Jonadab yuninal viňaj Recab chi', sc'anab'ajej val eb' tas yalnaccan smam yicham eb' chi'. Max yuc' vino eb' masanto ticnaic. Aňeja' sc'anab'ajan eb', max yuc'laj eb'. Ichin pax ta', tzijtum el ix vac' in checnab'il d'ayex, palta max in e c'anab'ajej. 15 Tzijtum eb' in checab' ix in checb'at d'ayex yic syal eb' to tzeyactejcan e chuc b'eyb'al yed' e chuc pensaril. Tzin chec yal eb' to max eyaq'uem e b'a d'a juntzaň comon dios, ma eyoch ejmelal d'ay, yic vach' tzex cajnajňej d'a lum luum vac'nac d'a eb' e mam eyicham yed' d'ayex. Palta junelňej max e cha eyab'i, max in e c'anab'ajej. 16 A eb' yiňtilal viňaj Jonadab chi', sc'anab'ajej eb' tas yalnac smam yicham chi', a exxo tic, junelňej max in e c'anab'ajej. 17 Yuj chi' a in val Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in, a in sval icha tic: Ol vac'b'at juntzaň yaelal alb'ilxo vuj d'a eyib'aň e masanil ex cajan ex d'a Judá yed' d'a Jerusalén tic. Yujto ix ex in cacha', palta maj e c'anab'ajej. Ix in avaj d'ayex, palta maj ex tac'voc d'ayin, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

18 Ix valanxi d'a eb' yiňtilal viňaj Recab chi': A Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal, a tz'alani: Yujto tze c'anab'ajej tas yalnaccan viň e mam eyicham

chi', 19 yuj chi' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel, a in svala':
Malaj b'aq'uiñ ol satel yiñtilal viñaj Jonadab chi' in yac'an servil, xchi Jehová,
xin chi d'a eb'.

36

Ix avtaj tas ix yal Dios d'a viñaj Jeremías

1 Ayic schañil ab'il yoch viñaj Joacim, yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá,
ix lolon Jehová d'ayin ix yalan icha tic: 2 Ic'cot junoc b'aj tzach tz'ib'ani. Tza
tz'ib'an masanil tas ix val d'a yib'añ Israel yed' d'a yib'añ Judá yed' d'a yib'añ
masanil nación, yictax ix in chaanel yich valan d'ayach d'a stiempoal viñaj
Josías masanto ticnaic. 3 Talaj ayic ol yab'an eb' aj Judá, yuj juntzañ yaelal
tzin na' d'a yib'añ eb' tic, ol yactancan schucal b'eyb'al eb', yic icha chi' ol aj
vac'an nivanc'olal smul eb', xchi Jehová.
4 Ix vavtancot viñaj Baruc yuninal viñaj Nerías. Ix valan d'a viñ masanil
tas ix yal Jehová d'ayin, ix stz'ib'ancan viñ. 5 Ix lajvi chi' ix valan d'a viñ icha
tic: Ilnab' val tas vaji, tzin cachjioch vaan in b'at d'a stemplo Jehová. 6 Yuj
chi', ayic ol javoc sc'ual tzec'ojc'olal junelxo, tzach b'at d'a yamaq'uil stemplo
Jehová. Ata' ol avtej tas ix in chec a tz'ib'ej tic, yic vach' a masanil eb' aj
Jerusalén yed' masanil eb' cajan d'a yol yic Judá ol javoc d'a tic, ol yab' slolonel
Jehová eb'. 7 Talaj syalxi sb'a eb' anima tic d'a Jehová chi', syactancan schucal
b'eyb'al eb'. Yujto nab'ilxo yuj Jehová to te nivan yoval sc'ool ol yac'cot d'a
yib'añ juntzañ anima tic, xin chi d'a viñaj Baruc chi'. 8 Ix sc'ulan viñaj Baruc
chi' masanil tas ix val chi' d'ay. Ix b'at viñ d'a stemplo Jehová, ix yavtan
slolonel Jehová chi' viñ, aton tas ix stz'ib'ej viñ chi'.
9 A d'a sb'aluñil uj d'a yoil ab'il yoch viñaj Joacim yuninal viñaj Josías reyal
d'a Judá, ata' ix sna viñaj Joacim chi' to a eb' anima cajan d'a Jerusalén yed'
juntzañxo eb' ix cot d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Judá, yovalil tz'och eb'
d'a tzec'ojc'olal d'a yichañ Jehová. 10 Axo viñaj Baruc ix avtan tas ix in chec
stz'ib'ej, yic syab' masanil anima. A d'a jun amac' chaañ yajq'ue d'a stemplo
Jehová d'a stz'ey jun ac' puerta b'aj ay scuarto viñaj Gemarías viñ tz'ib'um,
viñ yuninal viñaj Safán, ata' ix yavtej viñ.

Ix avtaj tas tz'ib'ab'il yab' eb' ay yopisio

11 A viñaj Micaías yuninal viñaj Gemarías, yixchiquin viñaj Safán, ix yab'
viñ masanil slolonel Jehová ix yavtej viñaj Baruc chi'. 12 Yuj chi' ix b'at viñ d'a
spalacio viñ rey, d'a scuarto viñ tz'ib'um, b'aj molanec' eb' viñ nivac yopisio:
Aton viñaj Elisama tz'ib'um, viñaj Delaía yuninal viñaj Semaías, viñaj Elnatán
yuninal viñaj Acbor, viñaj Gemarías yuninal viñaj Safán, viñaj Sedequías
yuninal viñaj Ananías yed' masanil eb' ayoch d'a yopisio chi'. 13 Ix yalan viñaj
Micaías chi' masanil tas ix yab' yuj tas tz'ib'ab'il yuj viñaj Baruc chi', ayic ix
yavtan viñ d'a yichañ eb' anima. 14 Axo eb' viñ nivac yopisio chi' ix checanb'at
viñaj Jehudí yuninal viñaj Netanías, yixchiquin viñaj Selemías yiñtilal viñaj
Cusi, yic b'at yalan viñ d'a viñaj Baruc chi', yic syic'cot tas tz'ib'ab'il chi' yuj
viñ, aton jun ix yavtej viñ d'a yichañ eb' anima. Yuj chi' ix yic'cot jun b'aj
tz'ib'ab'il chi' viñaj Baruc chi' d'a yichañ eb' viñ. 15 Ix yalan eb' viñ icha tic:
—Emañ c'ojan, tzavtan cab'i tas ix a tz'ib'ej chi', xchi eb' viñ.
Ix yavtan viñ. 16 A val yic ix yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix xiv eb' viñ, ix och
q'ueljab' eb' viñ d'ay junjun, ix yalan eb' viñ icha tic d'a viñ:
—Yovalil ol cal juntzañ tic d'a viñ rey, xchi eb' viñ.
17 Ix sc'anb'an eb' viñ d'a viñ icha tic:
—Al d'ayoñ, ¿tas ix utej a tz'ib'an juntzañ tic? ¿Am viñaj Jeremías ix alan
d'ayach? xchi eb' viñ.

18 Ix tac'vi viñ d'a eb' viñ icha tic:
—Aton viñaj Jeremías ix alan d'ayin, ix in tz'ib'ancan yed' tinta, xchi viñ.
19 Ix yalan eb' viñ icha tic:
—B'at c'ub'ejel a b'a yed' viñaj Jeremías chi', malajocab' mach tz'ojtacaneli b'aj tzex c'ochi, xchi eb' viñ.

A viñaj Joacim ix ñusantz'a tas tz'ib'ab'il

20 Ix yac'ancan tas tz'ib'ab'il eb' viñ ay yopisio chi' d'a scuarto viñaj Elisama viñ tz'ib'um, ix b'at yalan masanil juntzañ chi' eb' viñ d'a viñ rey d'a yamaq'uil spalacio. 21 Ix lajvi chi' ix checjib'at viñaj Jehudí yuj viñ rey chi' yic b'at yic'ancot viñ tas tz'ib'ab'il yuj viñaj Baruc chi', jun ix can d'a scuarto viñaj Elisama. Ayic ix javi viñ yed'oc, ix yavtan viñ d'a yichañ viñ rey chi' yed' d'a yichañ masanil eb' ay yopisio chi', oyanec' eb' smaclan yab'i. 22 Yujto sb'aluñil uj yoch jun ab'il chi', yuj chi' ayec' viñ rey d'a scuarto b'aj tz'aj d'a stiempoal siic. Axo d'a yichañ viñ ayoch jun yed'tal tzac'ac', chac xeinac yaj te' d'a yool. 23 Ayic ix lajvi yavtan viñaj Jehudí oxe', ma chañe' macañ tz'ib'ab'il chi', ix scotac polanb'at viñ rey juntzañ toxo ix avtaj chi' yed' jun pol-lab' sc'an eb' tz'ib'um. Ix yac'anoch viñ d'a yol c'ac' chi'. Icha chi' ix aj sñusantz'a masanil tas tz'ib'ab'il chi' viñ. 24 Vach'chom ix yab' viñ rey yed' eb' ayec' chi' yed' viñ tas ix yal jun tz'ib'ab'il chi', palta maj xiv jab'oc eb', maj sch'oxel scusc'olal eb' yuuj. 25 A viñaj Elnatán, viñaj Delaía yed' viñaj Gemarías ix tevi eb' viñ d'a viñ rey chi' yic max sñustz'a viñ, palta maj schalaj yab' viñ tas ix yal eb' viñ. 26 Toñej ix yal viñ rey chi' d'a viñaj Jerameel yiñtilal eb' rey, d'a viñaj Seraías yuninal viñaj Azriel yed' d'a viñaj Selemías yuninal viñaj Abdeel, yic tzin ic'jicot a in Jeremías in tic yed' viñ in tz'ib'um aj Baruc chi'. Palta a Jehová oñ c'ub'aneli.

Juntzañxo tas ix schec viñaj Jeremías tz'ib'chajoc

27 Ayic toxo ix sñustz'a tas tz'ib'ab'il viñ rey chi', aton juntzañ lolonel ix in chec stz'ib'ej viñaj Baruc, ix lolonxi Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 28 Ic'cot junocxo b'aj ol a tz'ib'ejxi juntzañ lolonel ix ac' tz'ib'chaj d'a sb'ab'elal chi', aton ix sñustz'a viñaj Joacim sreyal Judá. 29 Tzalan pax juntzañ lolonel tic d'a viñ rey chi' icha tic: Icha val tic yalan Jehová: A ach tic, ix a ñustz'a tas tz'ib'ab'il, ix a tuman pax viñaj Jeremías, yujto ix stz'ib'ej viñ to ol javoc viñ sreyal Babilonia ul satel jun nación tic, mañxa junoc anima, ma junoc noc' noc' ol canoc. 30 Yuj chi' a in val Jehová in sval d'ayach ach Joacim sreyal Judá, malaj junoc iñtilal ol canñej d'a sdespacho viñaj David. A a nivanil ol can telan d'a yoc c'u yed' d'a scal sical d'ac'valil. 31 A ach tic yed' iñtilal yed' pax eb' ayoch yajalil ed'oc, ol vac'och yaelal d'a eyib'añ yuj e mul. Ol ja d'a yib'añ eb' aj Jerusalén yed' d'a yib'añ eb' cajan d'a Judá juntzañ yaelal toxo ix valcan tic, aton juntzañ maj e cha eyab'i, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.
32 Ix lajvi chi', ix vic'anxicot junxo b'aj stz'ib'chaj tastac, ix vac'an d'a viñaj Baruc viñ in tz'ib'um, ix stz'ib'an viñ tastac ix vala', aton tastac tz'ib'ab'il d'a juntzañ ix sñustz'a viñaj rey Joacim chi'. Ayto pax stz'acub' tas valnac chi' ix tz'ib'aji.

37

A tas ix sc'an viñaj Sedequías‘R’d'a viñaj Jeremías

1 Ix ac'jioch viñaj Sedequías yuninal viñaj Josías reyal d'a Judá yuj viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia. A viñ ix ochcan sq'uexuloc viñaj Jeconías yuninal viñaj Joacim. 2 Añejtona' viñaj Sedequías chi' yed' eb' ayoch yajalil yed'oc yed' pax masanil eb' yetchoñab' viñ, maj sc'anab'ajej slolonel Jehová eb' ix schec val a in Jeremías in tic, a in schecab' in Dios.

3 A viñaj rey Sedequías chi' ix checancot viñaj Jucal yuninal viñaj Selemías
yed' viñaj sacerdote Sofonías yuninal viñaj Maasías, yic tzul in yilan eb' viñ, ix
yalan eb' viñ d'ayin icha tic: Lesalvañ d'a Jehová co Diosal cuuj, xchi eb' viñ.
4 Ayic chi' manto in ac'jioch d'a preso, yuj chi' libre to in b'eyec' d'a scal eb'
anima. 5 A eb' soldado aj Babilonia oyanoch eb' d'a spatic Jerusalén tic, palta
d'a jun tiempoal chi', ix yab' eb' to van scot eb' soldado viñ sreyal Egipto d'a
schoñab', yuj chi' ix el eb' d'a Jerusalén.

6 Ix lolonxi Jehová d'ayin, ix schecan val d'a eb' viñ ix checjicot chi' d'ayin
icha tic: 7 Alec d'a viñ sreyal Judá, viñ ix ex checancot ul e c'anb'ej d'ayin, a
eb' soldado viñ sreyal Egipto ix cot colval eyed'oc eyalani, palta ol meltzaj
eb' d'a Egipto. 8 Yuj chi', ol cotxoc eb' aj Babilonia chi' yic tzul yac'an oval
eb' yed' Jerusalén tic, ol ac'joc ganar jun choñab' tic yuj eb', ol yac'ancanoch
sc'ac'al eb'. 9 Ix yalanxi Jehová icha tic: Mañ eyac' musansatil e b'a, tzeyalani
to toxo ix el eb' soldado aj Babilonia d'a e cal, yujto mañ ichaoc ta' yaji.
10 Vach'chom ol eyac' ganar eb' soldado van yac'an oval eyed' chi', yuj chi'
axoñej eb' lajvinac ol can d'a scampamento eb', palta ol q'uex vaan eb', ol
yac'anoch c'ac' eb' d'a jun e choñab' tic, xchi Jehová, xin chi d'a eb'.

Ochnac viñaj Jeremías d'a preso

11 Ayic ix el eb' soldado Babilonia d'a Jerusalén, yujto ix yab' eb' to vanxo
sjavi eb' soldado viñ sreyal Egipto, 12 vanxo velta a in Jeremías in tic d'a
yol choñab' chi', yic tzin b'atcan d'a yol yic Benjamín, yic sb'at in chaan in
macb'en d'a eb' ayto vuj in b'a yed'oc valani. 13 Ayic in c'och d'a spuertail b'aj
sb'at b'e d'a yol yic Benjamín chi', ata' ay jun viñ scuchan Irías yuninal viñaj
Selemías, yixchiquin viñaj Hananías, yajal yaj viñ d'a eb' stañvan puerta chi'.
A jun viñ chi' in yamanoch vaan, yalan viñ d'ayin icha tic:

—A ach tic, vanxo och yed' eb' aj Babilonia, xchi viñ.

14 In tac'vi d'a viñ icha tic:

—Maay, malaj in tzin och yed' eb' aj Babilonia chi', xin chi d'a viñ.

Palta maj scha yab' viñ, añej to in yic'b'at viñ d'a yichañ eb' viñ yajal. 15 Cot
yoval eb' viñ yajal chi' d'ayin, in schecan mac'joc eb' viñ, b'at in yac'anoch eb'
viñ d'a preso d'a spat viñaj Jonatán, viñ tz'ib'um. A spat viñ chi' och presoal
yuj eb'. 16 Yuj chi', in canñej d'a preso d'a jun cuarto b'ob'il d'a yol luum.
Nivan tiempo in can ta'.

17 Axo viñaj rey Sedequías in ac'an ic'joccot d'a spalacio. Ayic in c'och d'a
yichañ viñ rey chi', sc'anb'an viñ d'ayin d'a elc'altac icha tic:

—¿Ay am junoc slolonel Jehová tzal d'ayin? xchi viñ.

In tac'vi d'a viñ icha tic:

—Ay toni. Icha val tic yalani: A ach tic mamin rey, ol ach ac'jococh d'a yol
sc'ab' viñ sreyal Babilonia, xin chi. 18 Añejtona' in c'anb'ej d'a viñaj Sedequías
chi' icha tic: ¿Tas in mul ix och d'ayach mamin rey yed' d'a eb' ayoch yajalil
ed'oc yed' pax d'a eb' anima, yuj chi' ix in a chec ac'jococh d'a preso? 19 ¿Tas
ix aj yelc'och slolonel juntzañ eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios, eb' ix alani to
mañ ol javoc viñ sreyal Babilonia yac' oval yed' jun choñab' tic? 20 Axo ticnaic
jun mamin rey, a tas ol in c'an d'ayach, comonoc tzac' d'ayin: Mañxo in a cha
ic'jocb'at d'a spat viñaj Jonatán, viñ tz'ib'um, axo talaj tz'aji tzin cham ta'.

21 Yuj chi', yalan viñaj rey Sedequías chi' to tzin can d'a jun yamaq'uil b'aj
ayec' eb' stañvan palacio chi', axo d'a junjun c'u tz'ac'ji junjun pan d'ayin,
smanji d'a eb' b'oum pan. Ichañej chi' aji, yacb'an ayto ixim pan chi' d'a yol
choñab' chi'. Icha chi' aj in canñej d'a amac' chi'.

38

Ix ac'jiem viñaj Jeremías d'a yol‘R’jun jul yed'tal a'

1 A viñaj Sefatías yuninal viñaj Matán, viñaj Gedalías yuninal viñaj Pasur,
viñaj Jucal yuninal viñaj Selemías yed' viñaj Pasur yuninal viñaj Malquías, a
eb' viñ tic, ix yab' eb' viñ tas ix val d'a yichañ eb' anima ayic ix valani: 2 A
Jehová tz'alan icha tic: A mach ol can d'a yol choñab' tic, ol cham yuj oval,
yuj vejel, ma yuj ilya. Axo mach ol yac'och sb'a d'a yol sc'ab' eb' aj Babilonia,
a eb' chi' ol colchaj eb', mañ ol chamlaj eb'. 3 Ol vac'och jun choñab' tic d'a yol
sc'ab' eb' soldado viñ sreyal Babilonia. Ol ac'joc ganar jun choñab' tic yuj eb',
xchi Jehová, xin chi.

4 Yuj chi' ix yal eb' viñ yajal chi' d'a viñ rey chi' icha tic:

—Chec miljoccham jun vinac tic, yujto schab'axq'ue sc'ol eb' soldado
aytoec' d'a yol choñab' tic yuj tas syal viñ, syac'an somchaj spensar eb' anima
viñ. A jun vinac tic, mañoc svach'il eb' quetchoñab' tic say viñ, palta a co
yaelal say viñ, xchi eb' viñ.

5 Ix tac'vi viñaj rey Sedequías chi' d'a eb' viñ icha tic:

—Ichocab'ta', syalñej e c'ulan tas e gana d'a viñ, malaj jab'oc tas syal valan
d'ayex, xchi viñ.

6 Yuj chi' ix in syaman eb' viñ, ix in yac'anem eb' viñ yed' jun lasu d'a yol
jun yed'tal b'aj smolb'ej sb'a a a'. A jun chi', yic viñaj Malquías yuninal viñ rey
chi'. A d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' stañvan palacio, ata' ay. A d'a yol jun chi'
mañxalaj a a' chi', axoñej lum soc'om ay. Yuj chi' ayic ix in emc'och chi', ix in
b'atcan d'a scal lum soc'om chi'.

7 Ayic c'ojan em viñ rey chi' d'a spuertail b'aj sb'at b'e d'a yol yic Benjamín,
ix yab'an viñaj Ebed-melec to toxo ix in ac'jiem d'a yol jun yed'tal a' chi'. A
jun viñ vinac chi' aj Etiopía viñ, ay yopisio viñ d'a spalacio viñ rey chi'. 8 Ix
elta viñ d'a yol palacio chi', ix yalan viñ d'a viñ rey chi' icha tic:

9 —Mamin rey, te chuc tas ix sc'ulej juntzañ vinac tic d'a viñaj Jeremías
schecab' Dios. Ix yaq'uem viñ eb' viñ d'a yol jun yed'tal a' jul yich. Ata' ol
cham viñ yuj vejel, yujto mañxalaj tas svaji d'a yol choñab' tic, xchi viñ.

10 Ix lajvi chi' ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Ebed-melec chi' icha tic:

—Ic'b'at junoc 30 eb' viñ vinac tic, b'at eyic'anq'ueta viñaj Jeremías chi' d'a
jun jul chi', yacb'an manto cham viñ, xchi viñ. 11 Ix lajvi chi' ix b'at viñaj
Ebed-melec chi' yed' eb' viñ d'a jun cuarto ay d'a yalañ b'aj sic'chaj tastac yic
palacio, ix b'at yic'ancot juntzañ c'atac c'apac eb' viñ. Ix yac'anem c'apac eb'
viñ yed' jun lasu d'ayin. 12 Ix yalan viñ d'ayin icha tic:

—Ac'och juntzañ c'apac chi' d'a yalañ a c'ab' yic vach' max ach lajvi yuj
ch'añ lasu tic, xchi viñ.

Icha chi' ix vutej. 13 Ix yac'anem ch'añ lasu chi' eb' viñ, ix in yic'anq'ueta eb'
viñ. Axo d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' stañvan palacio ix in yactejcan eb' viñ.

Avtab'il viñaj Jeremías‘R’yuj viñaj Sedequías

14 Ix yalan viñaj rey Sedequías chi' to tzin ic'jib'at a in Jeremías in tic d'a
yichañ viñ, masanto d'a yoxil spuertail templo. Ata' ix yal viñ d'ayin icha tic:

—Ay jun tas tzin c'anb'ej d'ayach, in gana to tz'acan ol aj a pacan d'ayin, xchi
viñ.

15 Ix valan icha tic:

—Tato tzin pac d'ayach mamin rey, tzam in a chec miljocchamoc, tato svac'
junoc razón d'ayach, tom ol a cha ab'i, xin chi.

16 Palta c'ub'eltac ix yac' sti' viñ d'ayin icha tic:

—D'a yichaŋ Jehová tz'ac'an co q'uinal svac' in ti' d'ayach to maŋ ol ach in chec miljocchamoc, maŋ ol ach vac'paxoch d'a yol sc'ab' eb' sgana ach smilanchamoc, xchi viŋ.
17 Ix valanxi d'a viŋ icha tic:
—A Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal a oŋ israel oŋ tic, a tz'alan d'ayach icha tic: Tato tzac'och a b'a d'a yol sc'ab' eb' yajal yaj d'a eb' soldado viŋ sreyal Babilonia, ol ach colchaj yed' masanil eb' cajan ed' d'a a pat, axo jun choŋab' tic maŋ ol ŋusjoctz'aoc. 18 Tato maŋ ol ac'och a b'a d'a yol sc'ab' eb' jun, ol yac' ganar jun choŋab' tic eb', ol sŋusantz'a eb'. A achxo tic maŋ ol yal-laj a colan a b'a, xchi Jehová, xin chi d'a viŋ.
19 Ix tac'vi viŋ icha tic:
—Tzin xiv d'a eb' quetchoŋab' toxo ix och yed' eb' aj Babilonia chi', talaj tzin ac'chajoch d'a yol sc'ab' eb', ob'iltac am tzin yutej eb', xchi viŋ.
20 Ix in tac'vixi, ix valan icha tic:
—Maay mamin rey, maŋ ol ach ac'chajoch d'a yol sc'ab' eb'. C'anab'ajej val slolonel Jehová sval tic d'ayach, yic vach' ol ach elc'ochoc, maŋ ol ach chamoc.
21 Yujto toxo ix sch'ox Jehová d'ayin mamin rey tas ol ujoc tato maŋ ol ac'och a b'a d'a yol sc'ab' eb' chi'. 22 Masanil eb' ix ix ol can d'a a palacio, yovalil ol ic'joquelta eb' ix, ol ac'chajoch eb' ix d'a yol sc'ab' eb' yajal soldado yic viŋ sreyal Babilonia chi'. Ol b'uchvaj eb' ix d'ayach icha tic:
A eb' amigo, toŋej ix ach yac' musansatil eb', yuj chi' ix ach ac'ji ganar. Ix ach
actajcan yuj eb' d'a cal soc'om, ix el eb' d'ayach, xcham eb' ix.
23 —Mamin rey, masanil eb' ix etb'eyum yed' eb' uninal, ol ac'jococh eb' d'a yol sc'ab' eb' aj Babilonia chi'. A achxo jun, maŋxo ol yal el d'a yol sc'ab' eb'. Palta to ol ach ac'jococh d'a yol sc'ab' viŋ sreyal Babilonia chi', ol yac'anoch sc'ac'al jun choŋab' tic eb', xin chi d'a viŋ rey chi'.
24 Ix tac'vixi viŋ d'ayin icha tic:
—Tato tza nib'ej max ach chami, malaj junoc mach b'aj tzal jun tic. 25 Tato syojtaquejel juntzaŋxo eb' yajal to ix ach lolon ved'oc, ol javoc eb', ol sc'anb'an eb' tas ix al d'ayin yed' tas ix val d'ayach. Ol yal eb' d'ayach to maŋ ol ach smilcham eb' tato tz'acan ol al d'a eb'. 26 Palta ol al d'a eb' to toŋej tzach tevi d'ayin yic maxtzac ach b'at preso d'a spat viŋaj Jonatán yic max ach cham ta', xchi viŋ rey chi' d'ayin.
27 Ichaton chi' ix aji. Masanil eb' viŋ yajal chi' ix b'at in ilani, ix sc'anb'an eb' viŋ d'ayin. Icha val ix aj yalan viŋ rey chi' d'ayin, icha chi' ix vutej valan d'a eb' viŋ. Yuj chi' ix yactej eb' viŋ sc'anb'an d'ayin, yujto malaj junoc mach ix ab'an tas ix val yed' viŋ rey chi'. 28 Yuj chi' ix in canŋej d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' staŋvumal palacio masanto ix ac'ji ganar Jerusalén.

39

Ix ac'ji ganar Jerusalén
(2R 24.20—25.21; 2Cr 36.17-21; Jer 52.3-30)

1 Ayic slajuŋil uj yic sb'aluŋil ab'il yoch viŋaj Sedequías reyal d'a Judá, ata' ix javi viŋaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yed' eb' soldado, ix yoymitan Jerusalén eb'. 2 Ayic sb'aluŋil c'ual yoch schaŋil uj yic 11 ab'il yoch viŋaj Sedequías chi' reyal, ata' ix smaq'uel amnaj smuroal choŋab' chi' eb' soldado chi'. 3 Ata' ix och masanil eb' yajal soldado yic viŋ sreyal Babilonia chi'. A d'a jun puerta ay d'a snaŋal choŋab' chi', ata' ix ajec' eb'. A eb' viŋ nivac yajal chi', aton eb' viŋ tic: Viŋaj Nergal-sarezer, viŋaj Samgar-nebo, viŋaj Sarsequim yed' pax junxo viŋ scuchan Nergal-sarezer.
4 Ayic ix yilan viŋaj rey Sedequías yed' eb' soldado tas van yuji, ix b'at eb' elelal d'ac'valil. A d'a scal te' yavb'en te' eb' rey, ata' ix el eb', ix elc'och eb'

d'a jun puerta ay d'a scal chab' muro. Icha chi' ix aj sc'och eb' d'a yol b'e
sc'och d'a spañanil sti' a' Jordán. 5-6 Palta ix och eb' soldado yic Babilonia
chi' d'a spatic eb', ix yamchaj viñaj Sedequías chi' yuj eb' d'a spañanil Jericó.
Ix yic'anb'at viñ eb' d'a viñaj rey Nabucodonosor d'a choñab' Ribla d'a yol
smacb'en Hamat. Ata' ix yal viñ tas ol utaj viñaj Sedequías chi'. Ix schecan
viñ miljoccham eb' yuninal viñaj Sedequías chi' d'a yichañ yed' masanil eb'
nivac vinac yaj d'a Judá. 7 Ix schecanpax viñ ic'jiq'ueta yol sat viñaj Sedequías
chi', stzec'chaj pax viñ d'a q'uen cadena yic tz'ic'jib'at viñ d'a Babilonia.
8 Axo eb' soldado Babilonia chi' ix ac'anoch sc'ac'al spalacio viñ yed'
masanil pat ay d'a Jerusalén chi'. Ix smac'anem lañnaj smuroal jun choñab'
chi' eb'. 9 Axo viñaj Nabuzaradán yajal d'a eb' stañvumal viñ sreyal Babilonia
chi', ix yic'b'at masanil eb' aj Judá viñ d'a Babilonia chi', aton eb' ixto can d'a
yol choñab' chi' yed' eb' ix yac'och sb'a yed' eb' aj Babilonia chi' yed' masanil
eb' anima. 10 Axoñej juntzañ eb' meb'a' ix yactejcan viñ d'a yol yic Judá chi',
aton eb' malaj jab'oc tas ay d'ay. Ix ac'chaj lum luum b'aj avab'il te' uva d'a
eb' yed' juntzañxo te' avb'en te'.

Ix ac'jiel viñaj Jeremías d'a libre

11 A viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, ix yal viñ d'a viñaj
Nabuzaradán yajal d'a eb' stañvumal viñ rey chi' yuj tas tzin aj a in Jeremías
in tic, ix yalan viñ icha tic: 12 Ic'b'at viñ tic, tza tañvan viñ, mañ ixtej viñ,
masanil tas sc'an viñ, tzac' d'a viñ, xchi viñ rey chi'. 13 Yuj chi' a viñaj
Nabuzaradán yed' viñaj Nabusazbán yed' pax viñaj Nergal-sarezer yed'
juntzañxo eb' viñ ay yopisio yed' viñ sreyal Babilonia chi', 14 ix in schec
ic'jielta eb' viñ d'a yamaq'uil b'aj ayin och preso chi'. Ix in yac'ancanoch eb'
viñ d'a yol sc'ab' viñaj Gedalías yuninal viñaj Ahicam, yixchiquin viñaj Safán,
yic tzin yac'an meltzaj viñ d'a in pat. Icha chi' ix aj in can cajan d'a scal eb'
vetchoñab'.

Slolonel Jehová d'a viñaj Ebed-melec

15 Ayic ayintoec' d'a yamaq'uil b'aj ayec' eb' stañvumal palacio chi', ix lolon
Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 16 Ixic d'a viñaj Ebed-melec aj Etiopía, tzalan
d'a viñ icha tic: A Jehová Yajal d'a Smasanil, sDiosal Israel, a tz'alan icha
tic: Ol vaq'uelc'och tas valnaccan d'a spatic jun choñab' tic. Ol javoc yaelal,
mañoc vach'ilal. Ayic ol elc'och juntzañ chi' ol il val yed' a sat. 17 A in Jehová in
svala' to ol ach in tañvej yic vach' mañ ol ach och d'a yol sc'ab' juntzañ anima
b'aj tzach xiv chi'. 18 A in val svala' to ol ach in colel d'a yol sc'ab' eb', yuj chi'
mañ ol ach miljocchamoc, yujto ayoch a pensar d'ayin, xchi Jehová, xin chi
d'a viñ.

40

Ix can viñaj Jeremías yed' viñaj Gedalías

1 Ix lolon Jehová d'ayin ayic toxo ix in actajel d'a Ramá yuj viñaj
Nabuzaradán yajal d'a eb' stañvumal viñ sreyal Babilonia. Ix yil viñ to
tzec'an in d'a q'uen cadena, ay in och d'a scal eb' aj Jerusalén yed' eb' aj Judá,
eb' van yic'jib'at d'a Babilonia.
2 Ix in yic'anelta viñ, ix yalan viñ d'ayin icha tic: A Jehová a Diosal ix
alani to ol yac'cot jun nivan yaelal tic d'a yib'añ jun choñab' tic. 3 A ticnaic
toxo ix yaq'uelc'och tas ix yal chi'. Ix yac'cot juntzañ tic d'a eyib'añ, yujto
maj e c'anab'ajej tas ix yala'. 4 A ticnaic, ol viq'uel q'uen cadena tic d'ayach.
Tato a gana tzach b'at ved' d'a Babilonia, syala', a in ol ach in ya ilej. Tato
malaj a gana tzach b'at jun, canañ d'a tic. B'ecan yaj masanil lum luum tic
d'ayach, syal a sic'lan b'aj snib'ej a c'ol tzach cani, xchi viñ d'ayin. 5 Ayic

manto in tac'voclaj d'a viñ, ix yalanxi viñ icha tic: Vach' tzach meltzaj b'aj ayec' viñaj Gedalías yuninal viñaj Ahicam, yixchiquin viñaj Safán, aton viñ chi' ix yac'och viñ sreyal Babilonia gobernadoral d'a Judá, tzach cajnaj yed' viñ d'a scal eb' etchoñab'. Syal pax a b'at b'aj a gana, xchi viñ d'ayin. Ix lajvi chi' ix yac'an jun silab' yed' jab'oc vael viñ d'ayin, ix yalan quil co b'a viñ d'ayin. 6 Icha chi' ix aj in b'atcan d'a viñaj Gedalías d'a choñab' Mizpa. Ix in cajnaj yed' viñ d'a scal eb' anima ixto can yuj viñaj Nabucodonosor chi'.

Eb' ix och ajc'olal d'a viñaj Gedalías
(2R 25.23-24)

7 Ay eb' viñ yajalil eb' soldado aj Judá sc'ub'ejnaccanel sb'a d'a caltac te' d'a eb' soldado aj Babilonia. Ix yab'an eb' viñ to a viñaj Gedalías yuninal viñaj Ahicam ix ac'jioch gobernadoral yuj viñ sreyal Babilonia chi'. A viñ ix och yajaliloc eb' viñ vinac, eb' ix ix, eb' unin yed' eb' meb'a', aton eb' maj ic'jocb'atlaj d'a Babilonia chi'. 8 Yuj chi' ix b'at eb' viñ yil viñ d'a Mizpa chi', aton eb' viñ tic: Viñaj Ismael yuninal viñaj Netanías, viñaj Johanán yed' viñaj Jonatán, aton eb' viñ yuninal viñaj Carea, viñaj Seraías yuninal viñaj Tanhumet yed' jayvañ eb' viñ yuninal viñaj Efai aj Netofa, viñaj Jezanías yuninal jun viñ aj Maacat, ajun eb' viñ soldado eb' viñ yed'oc. 9 Ix yac'an sti' viñaj Gedalías d'a eb' viñ, ix yalan viñ icha tic: Mañ ex xiv eyac'anoch e b'a d'a yol sc'ab' eb' aj Babilonia chi'. Cajnajañec d'a tic. Aq'uecoch e b'a d'a yol sc'ab' viñ sreyal Babilonia chi' yic malaj tas ol ex ic'anoc. 10 A in tic ol in can d'a Mizpa tic, yic vach' a in ol ex vac' checlaj d'a yichañ eb' aj Babilonia chi', ayic ol javoc eb' d'a tic. A ex tic, molb'ejec sat te' uva yed' sat te' avb'en te' yed' aceite. Icha chi' ol ex canñej d'a juntzañ choñab' toxo ix eyic' chi', xchi viñ d'a eb' viñ. 11 Añejtona' jantac eb' aj Judá ayb'at d'a Moab, d'a Amón, d'a Edom yed' d'a juntzañxo nación, ix yab'an eb' to ayto anima ix can yuj viñ sreyal Babilonia d'a Judá. Ix yab'anpax eb' to a viñaj Gedalías yuninal viñaj Ahicam, yixchiquin viñaj Safán ix ac'jioch gobernadoral. 12 Masanil eb' sacleminac yajcanb'at chi', ix meltzajxi eb' d'a Judá. Ix javi eb' sch'ox sb'a d'a viñaj Gedalías d'a Mizpa chi'. Ix lajvi chi' ix smolb'an sat te' uva eb' yed' juntzañxo sat te' avb'en te'.

13 A viñaj Johanán yuninal viñaj Carea yed' juntzañxo eb' viñ yajal soldado ix can d'a caltac te' chi', ix c'och eb' viñ d'a viñaj Gedalías d'a Mizpa chi', 14 ix yalan eb' viñ d'a viñ icha tic:

—¿Ix am ab'i to a viñaj Baalis sreyal Amón ix checancot viñaj Ismael yuninal viñaj Netanías yic tzach smilanchamoc? xchi eb' viñ.

Palta a viñaj Gedalías chi', maj schalaj viñ d'a eb' viñ. 15 Yuj chi' d'a c'ub'eltac ix yal viñaj Johanán d'a viñaj Gedalías chi':

—Cha in b'ati yic b'at in milcham viñaj Ismael chi'. Malaj junoc mach ol ojtacaneloc mach ix milancham viñ. ¿Tas yuj ol ach co cha smilcham viñ? Tato ol ach cham yuj viñ, ol saclemcanb'at masanil eb' ayxoec' tic ed'oc, axom somchajb'at eb' toxo ix can d'a Judá tic junelxo, xchi viñ.

16 Ix tac'vi viñaj Gedalías chi' d'a viñ icha tic:

—Mañ a na' icha chi'. A tas tz'alchaj d'a spatic viñaj Ismael chi', mañ yeloclaj, xchi viñ.

41

Ix miljicham viñaj Gedalías
(2R 25.25-26)

1 A d'a yuquil uj ix b'at viñaj Ismael yuninal viñaj Netanías yed' lajuñvañ soldado d'a Mizpa yic b'at lolon eb' viñ yed' viñaj Gedalías chi', junñej ix va

eb' viñ yed' viñ. (A viñaj Ismael chi', yixchiquin pax viñ viñaj Elisama, yiñtilal eb' viñ rey, nivan yopisio viñ d'a viñ sreyal Judá d'a yalañtaxo.) 2 Yacb'an van sva eb' viñ, ix q'ue vaan viñaj Ismael yed' eb' viñ lajuñvañ ajun yed' chi', ix smilancham viñaj Gedalías chi' eb' viñ d'a q'uen espada, aton viñ ix ac'jioch gobernadoral d'a Judá yuj viñ sreyal Babilonia. 3 Ix smilanpaxcham masanil eb' aj Judá yed' eb' soldado aj Babilonia ayec' yed' viñaj Gedalías viñaj Ismael chi'.

4 Axo d'a junxo c'u, ayic toxo ix cham viñaj Gedalías chi', manta mach tz'ojtacanel tas ix uji chi', 5 ix c'och 80 eb' viñ vinac spetoj d'a Siquem, d'a Silo yed' d'a Samaria. Toxo ix sjoxel xil sti' eb' viñ, tzilchimtac spichul eb' viñ ayochi, axo snivanil eb' viñ echentac yaji, munil a eb' viñ icha chi' ix yutej sb'a. Yed'nac ixim trigo eb' viñ yed' incienso yic syac' eb' viñ silab'il d'a Jehová d'a templo. 6 A d'a Mizpa chi' ix elta viñaj Ismael chi' ul scha eb' viñ, van stz'acan oc' sb'a viñ, axo yic ix schalan sb'a viñ yed' eb' viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Cotañec, ul ilec viñaj Gedalías yuninal viñaj Ahicam, xchi viñ.

7 Palta añej yic ix c'och eb' viñ vinac chi' d'a snañal choñab' chi', ix miljicham eb' viñ yuj viñaj Ismael chi' yed' eb' ajun yed' viñ. Ix yumjicanb'at snivanil eb' viñ d'a yol jun nivan jul yed'tal a'. 8 Palta ay lajuñvañ eb' viñ d'a scal eb' viñ van smiljicham chi' ix alan d'a viñaj Ismael chi':

—Mañ oñ a milchamoc, a oñ tic ay ixim co trigo, ixim cebada, co aceite, ay pax noc' co yal chab'. A juntzañ chi' c'ub'anel cuj d'a spatictaquel co choñab', xchi eb' viñ.

Yuj chi' majxo miljoccham eb' viñ yuj viñaj Ismael yed' eb' ajun yed' viñ. 9 (A jun jul b'aj ix ac'jiem snivanil eb' viñ ix smilcham viñaj Ismael chi', aton jun schecnac viñaj rey Asa joychajoc, yic scolannac sb'a viñ d'a viñaj Baasa sreyal Israel. A jun jul chi' te levan, palta ix b'ud'ji yuj snivanil eb' anima ix smilcham viñaj Ismael chi'.) 10 Ix yic'anb'at eb' ix yisil viñ rey viñaj Ismael chi' yed' eb' anima ayec' d'a Mizpa chi', aton eb' ix ac'ji stañvej viñaj Gedalías yuj viñaj Nabuzaradán. Ix ic'jib'at eb' yuj viñ, yic sb'atcan eb' d'a yol smacb'en Amón presoal.

11 Axo yic ix yab'an viñaj Johanán yuninal viñaj Carea yed' eb' yajalil soldado ayec' yed'oc, yuj jantac chucal ix sc'ulej viñaj Ismael chi', 12 ix smolb'an masanil eb' soldado eb' viñ, ix b'at eb' viñ yac' oval yed' viñaj Ismael chi'. A b'aj ay jun nivan yed'tal a' d'a Gabaón, ata' ix ilchaj viñ yuj eb' viñ. 13 Axo eb' van yic'jib'at icha presoal yuj viñaj Ismael chi', ayic ix yilan viñaj Johanán chi' eb' yed' eb' viñ yajalil eb' soldado ajun yed' viñ, ix te tzalaj eb'. 14 Ix meltzaj eb' smasanil, ix yac'anoch sb'a eb' yed' viñaj Johanán chi'. 15 Palta axo viñaj Ismael chi' yed' vajxacvañxo eb' viñ ajun yed'oc, ix el lemnaj eb' viñ, ix b'atcan eb' viñ d'a yol yic Amón.

16 A viñaj Johanán yed' eb' soldado chi' ix ic'anxicanec' eb' anima, ix coljipax eb' yuj eb' viñ, aton eb' cajan d'a Mizpa ix yic'b'at viñaj Ismael chi' ayic ix lajvi smilancham viñaj Gedalías viñ. A juntzañ eb' anima chi', ay eb' viñ soldado, ay eb' ix ix, ay eb' unin, ay pax eb' nivac yopisio. Aton eb' ix ic'jixicanec' d'a viñaj Ismael d'a Gabaón 17-18 yic sb'at eb' elelal d'a Egipto yujto xivnac eb' d'a eb' aj Babilonia, yujto ix miljicham viñaj Gedalías, viñ ix sic'jioch gobernadoral yuj viñ sreyal Babilonia yuj viñaj Ismael. Ix b'atñej eb', masanto ix c'och eb' d'a Gerut-quimam, d'a slac'anil Belén. Ata' ix och vaan eb', yujto van sb'at eb' d'a Egipto chi' yalani.

42

Ix sc'an slesal eb' anima d'a viñaj Jeremías

1 Masanil eb' viñ yajalil eb' soldado ajun yed' viñaj Johanán yuninal viñaj
Carea yed' pax viñaj Jezanías yuninal viñaj Osaías yed' masanil eb' anima,
eb' ay yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi, ix javi eb' d'ayin Jeremías schecab' in
Dios tic. 2 Ix yalan eb' icha tic:
—Ay val jun tas ol co c'an d'ayach ticnaic, mañ a tenec' d'ayoñ: Lesalvañ d'a
Jehová co Diosal cuj jayvañ oñ ix oñ can ic. A d'a yalañtaxo, tzijtum co b'eyi,
palta axo ticnaic axoñej jayvañ oñ ayoñec' tic oñ cani. 3 Lesalvañ d'a Jehová
co Diosal cuuj yic vach' ol sch'ox d'ayoñ tas b'eal ol q'uic'a' yed' tas vach' ol co
c'ulej, xchi eb'.
4 Ix in tac'vi d'a eb', ix valan icha tic:
—Vach' yaji. Ol in lesalvoc d'a Jehová co Diosal eyuuj, icha ix aj e c'anan chi'
d'ayin. Jantacñej tas ol yal Jehová d'ayin a ol valxi d'ayex. Malaj jab'oc tas ol
in c'ub'ejeli, xin chi d'a eb'.
5 Ix tac'vixi eb' d'ayin icha tic:
—Aocab' Jehová chi' testigo tz'ajcan d'ayoñ, tato mañ ol co c'anab'ajej tas
ol yal chi' d'ayach. 6 Tato ol scha co c'ol tas ol aj spacan Jehová co Diosal chi'
d'ayach, mato mañ ol scha co c'ool, palta ol co c'anab'ajejñej tas ol yal chi'.
Scal d'ayach to tza c'an d'ay cuuj yic vach' ol oñ elc'ochoc, xchi eb'.

A spac slesal viñaj Jeremías

7 Sb'aluñilxo c'ual chi', ichato chi' ix lolon Jehová d'ayin. 8 Yuj chi' ix
vavtejcot viñaj Johanán yed' eb' viñ yajal soldado yed' masanil eb' anima, eb'
nivac yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi. 9 Ix valan icha tic: A Jehová co Diosal
a oñ israel oñ tic, b'aj ix in tevi yuj tas ix eyal d'ayin, a tz'alan icha tic: 10 Tato
tzex cajnajcan d'a jun lum tic, ol vac'b'at vach'ilal d'a eyib'añ, mañxo ol ex
in sateli. Ol vac' q'uib' e b'isul, mañxo ol ex vac' ic'jocb'atoc. Yujto ya ix vab'
yuj jun nivan yaelal ix vac'b'at d'a eyib'añ tic. 11 A in Jehová in svala': Mañxo
ex xiv d'a viñ sreyal Babilonia, aton viñ b'aj tzex te xivi. A ticnaic mañxo
ex xivoc, yujto ayinñejec' eyed'oc, ol ex in colel d'a yol sc'ab' viñ. 12 Ay val
voq'uelc'olal d'ayex. Añejtona' ol vac' oc' pax sc'ol jun viñ rey chi' d'ayex, ol
ex yac'anxi meltzaj viñ d'a e choñab', xchi Jehová.
13 Palta tato max e c'anab'ajej tas syal Jehová co Dios chi', tato tzeyal icha
tic: Malaj co gana co can d'a jun choñab' tic. 14 Ol oñ b'at d'a Egipto. Ata' ol oñ
cajnajoc, b'aj mañxo ol quil oval, mañxo ol cab' yoc' q'uen trompeta, mañxo
ol oñ cham yuj vejel, tato xe chi, 15 yuj chi' ab'ec a ex ayex to can d'a Judá tic,
tas val syal Jehová co Diosal Yajal d'a Smasanil: Tato tzex ec' val d'a yib'añ
e b'at d'a Egipto chi' yic tzex cajnaj ta' e naani, 16 a oval yed' vejel b'aj tzex
xiv chi', ol c'och d'ayex ta'. Ata' ol ex chamoc. 17 Masanil eb' sb'at d'a Egipto
yic scajnaj ta', ol cham eb' yuj oval, yuj vejel, yuj pax ilya. Malaj junoc mach
mañ ol chamoc, mañxalaj mach ol yal scolan sb'a d'a yaelal ol vac'b'at ta',
xchi Jehová.
18 A Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal, a tz'alan icha tic: Icha ix aj sja
yoval in c'ol d'a yib'añ eb' cajan d'a Jerusalén, icha val chi' ol aj sja pax yoval in
c'ol d'a eyib'añ a ex tic, tato ol ex b'at d'a Egipto chi'. Ayic ol ex yilan eb' anima
d'a juntzañxo nación to icha sjavi d'a yib'añ eb' catab'il, icha chi' ol ex ajoc,
ol xiv eb', ol ex b'uchjoc yuj eb'. Mañxa b'aq'uiñ ol eyilxi jun e lum tic, xchi
Jehová. 19 A ex aj Judá ex ixto ex can tic, a Jehová van yalan d'ayex yic max ex
b'at d'a Egipto chi'. Ojtaquejequeli to a in van valan d'ayex ticnaic, 20 te nivan
e pitalil van eyac'anochi, yujto ix e chec in c'anb'ej d'a Jehová co Diosal, ix
eyalan d'ayin icha tic: Lesalvañ d'a Jehová co Diosal cuuj. Ol ac'an cojtaquejel
masanil tas ol yala', ol co c'anab'ajani, xe chi. 21 Toxo ix vac' eyojtaquejel tas
ix yal Jehová co Diosal chi', palta max yal pax e c'ol tze c'anab'ajej. 22 Yuj chi',

ojtaquejequeli to ol ex cham yuj oval, yuj vejel, yuj pax ilya d'a jun choňab' b'aj e gana tzex b'atcan chi', xin chi d'a eb'.

43

B'atnac eb' aj Judá d'a Egipto

1 Ayic ix lajvi valan masanil tas ix schec Jehová val d'a eb' anima chi', 2 axo viňaj Jezanías yuninal viňaj Osaías, viňaj Johanán yuninal viňaj Carea yed' pax juntzaňxo eb' viň vinac te ac'umtac, ix yalan eb' viň d'ayin: Maň yeloc juntzaň lolonel tzal chi'. Yujto a Jehová co Diosal maj yal-laj d'ayach to max oň b'at d'a Egipto yic tzoň cajnaj ta'. 3 A viňaj Baruc yuninal viňaj Nerías, a viň tz'alan juntzaň lolonel tic d'a co patic yic tzoň yac'och viň d'a yol sc'ab' eb' aj Babilonia chi', yic tzoň smilancham eb', ma oň yic'anb'at eb' d'a Babilonia chi', xchi eb' viň.

4 Icha chi' ix aj yoch spitalil viňaj Johanán yed' eb' viň yajal soldado yed' pax masanil eb' anima. Maj canlaj eb' d'a Judá icha ix aj yalan Jehová chi'. 5 A eb' aj Judá ix saclemb'at d'a junjun nación, aton eb' toxo ix smolb'ejxi sb'a d'a Judá chi' yic scajnajxi eb' ta', a viňaj Johanán chi' yed' eb' viň yajal soldado ix ic'anb'at eb' d'a Egipto. 6 Ix yic'anpaxb'at eb' viň vinac eb' viň, eb' ix ix, eb' unin yed' eb' ix yisil viň rey yed' masanil eb' ix ac'jicanoch d'a yol sc'ab' viňaj Gedalías yuj viňaj Nabuzaradán. Ix in yic'anpaxb'at eb' viň yed' viňaj Baruc. 7 Maň jab'oc ix sc'anab'ajej eb' tas ix yal Jehová. Ix oň b'at co masanil d'a Egipto chi'. Ato d'a jun choňab' scuch Tafnes ix oň c'och cajan.

8 A d'a choňab' Tafnes chi' ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 9 Ic'b'at jayeoc nivac q'ueen, tza mucan d'a scal lum b'aq'uech lum d'a sti' yamaq'uil spalacio eb' viň sreyal Egipto ay d'a jun choňab' tic. D'a yichaň eb' etchoňab' chi' tza muquem q'ueen. 10 Tzalan d'a eb' icha tic: A Jehová co Diosal a oň israel oň tic, Yajal d'a Smasanil, a tz'alani: Ol vic'cot viňaj Nabucodonosor in checab', viň sreyal Babilonia, ol vac' yaq'uem sc'ojnub' viň, ol sb'oanq'ue smantiado viň yeňuloc d'a yib'aň juntzaň q'uen q'ueen ix a muquem tic. 11 Ol javoc viň, ol satanel Egipto tic viň. A mach yic yaj scham yuj ilya, a ilya chi' ol ic'an schami. A mach yic yaj yic'jib'at d'a ch'oc choňab'il, ol ic'jocňejb'atoc. A mach yic yaj smiljicham d'a oval, d'a oval chi' ol chamoc. 12 Ol sňusantz'a juntzaň stemplo sdiosal eb' aj Egipto tic viň, ol yic'anb'at juntzaň scomon diosal eb' chi' viň. Icha junoc taňvum calnel pilan syiq'uel noc' sip d'a spichul, icha chi' ol yutej Egipto tic viňaj Nabucodonosor chi', pilan ol yic'b'at sb'eyumal viň, junc'olal ol meltzaj viň. 13 Ol juchajpaxem juntzaň obelisco d'a Bet-semes d'a Egipto, axo stemplo sdiosal eb' ol ňusjoctz'aoc, xchi Jehová, xin chi d'a eb'.43.13

44

Slolonel Jehová d'a eb' aj Judá d'a Egipto

1 Aton juntzaň lolonel tic ix yal Jehová d'ayin Jeremías in tic, yic sval d'a eb' aj Judá, aton eb' ix c'och cajan d'a yol smacb'en Egipto, aton d'a Migdol, d'a Tafnes, d'a Menfis yed' d'a Patros. 2 A Jehová Yajal d'a Smasanil, aton co Diosal a oň israel oň tic, a tz'alan icha tic: A ex tic, ix eyil masanil yaelal ix vac'b'at d'a yib'aň Jerusalén yed' d'a yib'aň juntzaň choňab' d'a yol yic Judá. A ticnaic a juntzaň choňab' chi' satnaqueli. Maňxa junoc mach cajan d'ay, 3 yujňej val chucal sc'ulej eb'. Ix stzuntzejcot yoval in c'ol eb', yujto ix och eb' ejmelal d'a juntzaň comon dios, ix sňusanpax incienso eb' d'a juntzaň

43.13 **43:13** A jun scuch obelisco, aton q'uen q'ueen latz'b'ilq'ue tz'ucan yuj eb', tz'ub'an tz'ub'an yaj schon. A eb' aj Egipto chi', a jun sdiosal eb' sch'ox jun chi'.

chi'. A d'a juntzañ dios chi', malaj yalan yic eb' yed' ex a ex tic yed' pax eb' e mam eyicham. 4 Tzijtum el ix in checb'at eb' in checab', yic sb'at yalan eb' d'ayex to max e b'eyb'alej juntzañ chi', yujto max schalaj in c'ool. 5 Palta maj e c'anab'ajej, maj e chapax eyab' tas ix vala'. Maj eyactejcan e c'ulan chucal, ix ex te q'ue val chaañ e ñusan incienso d'a juntzañ comon dios chi'. 6 Yuj chi' ix cot yoval in c'ool, icha te' c'ac' ix aj sc'och copnaj d'a yib'añ juntzañ choñab' d'a yol yic Judá yed' d'a yoltac scalleal Jerusalén. Icha chi' ajnac yem lañnajoc masanto ticnaic.

7 Yuj chi', a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in, a in svala': ¿Tas yuj tzeyic'cot jun nivan yaelal chi' d'a eyib'añ? ¿Tas yuj ol ex cham e masanil ex aj Judá? Ol cham eb' viñ vinac, eb' ix ix, eb' unin yed' pax eb' vanto yalji, syalelc'ochi to mañxa ex ol ex canoc. 8 ¿Tas yuj tzin e tzuntzej yuj tas tze c'ulej, tze ñusan incienso d'a juntzañ comon dios d'a Egipto b'aj ix ex javi cajan tic? Yuj val juntzañ chi' ol ex sateloc. Ol ex b'uchjoc yuj juntzañxo nación d'a yolyib'añq'uinal tic ayic ol yilan eb' to icha tas sjavi d'a yib'añ eb' catab'il, icha chi' ol ex ajoc. 9 ¿Tom toxo ix b'at satc'olal eyuuj jantac chucal sc'ulejnac eb' e mam eyicham, eb' viñ sreyal Judá yed' eb' ix yetb'eyum yed' pax juntzañ chucal e c'ulejnac yed' eb' ix eyetb'eyum d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Judá yed' d'a yoltac scalleal Jerusalén? 10 Añejtona' ticnaic, max e q'uex e b'eyb'al, max ex xivpax jab'oc. Max e c'anab'ajej in checnab'il yed' in c'ayb'ub'al vac'nac d'ayex yed' d'a eb' e mam eyicham.

11 Yuj chi' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, e Diosal in, a in svala': Toxo ix in na' to ol vac'b'at jun yaelal d'a eyib'añ, ol ex vac'an satel e masanil ex aj Judá. 12 A ex ix ex canlej cajan d'a Judá, palta ix ex ec' d'a yib'añ e javi d'a Egipto tic. Ol ex satel d'a junelñej, schacot d'a eb' nene' unin masanto d'a eb' icham anima, ol cham eb' yuj oval yuj pax vejel. Ol ja in catab' d'a eyib'añ, ob'iltac ol ex vutoccanoc. A eb' ol ex ilanoc ol te xiv eb'. 13 Ol vac' eyaelal mach ex ix ex javi cajan d'a Egipto tic yed' oval, vejel yed' pax ilya icha ajnac vac'an syaelal eb' aj Jerusalén. 14 Malaj junoc ex aj Judá ex tic, a ex ix ex ja cajan d'a Egipto tic olto ex canoc, mañxa junoc mach ol yal yeli. Vach'chom ol e nib'ejxic'och e b'a d'a Judá yic tzex cajnajxi d'ay, palta axoñej jayvañoc ex ol ex el elelal, ol ex c'och e col e b'a ta', xchi Jehová, xin chi d'a eb'.

15 Yuj chi' masanil eb' viñ ojtannac to a eb' ix yetb'eyum eb' viñ sñus incienso eb' ix d'a juntzañ comon dios yed' masanil eb' ix ix ayec' ta', te tzijtum eb' molaneq'ui yed' pax masanil eb' aj Judá cajan d'a Egipto yed' d'a Patros, ix tac'vi eb' d'ayin icha tic:

16 —A oñ tic, mañ ol co c'anab'ajejlaj slolonel Jehová ix al chi' d'ayoñ. 17 Añej tas sco na' añej ol co b'eyb'alej. Ol co ñusñej incienso, ol cac'ñej pax vino silab'il d'a ix yajalil satchaañ, icha van co c'ulan ticnaic, icha sc'ulejnac pax eb' co mam quicham yed' eb' co reyal yed' eb' yajalil d'a yoltac juntzañ choñab' d'a Judá yed' d'a yoltac scalleal Jerusalén. Yujto a d'a peca' chi', ay co vael, tzalajc'olalñej ec'nac oñ, malaj yaelal javinac d'a quib'añ. 18 Ato ix cactan co ñusan incienso yed' cac'an vino silab'il d'a ix yajalil satchaañ, mañxalaj tas ay d'ayoñ, tzoñ cham yuj vejel yed' yuj oval, xchi eb'.

19 Ix yalan eb' ix ix icha tic:

—A oñ tic ix co b'o ixim vail icha yechel ix yajalil satchaañ, ix co ñusan incienso, ix cac'anpax vino silab'il d'ay. Masanil tas ix co c'ulej chi', d'a yichañ eb' viñ quetb'eyum ix co c'ulej, xchi eb' ix.

20 Ix lajvi chi', ix in tac'vi d'a eb' viñ vinac yed' d'a eb' ix ix alan juntzañ chi' d'ayin, ix valan icha tic:

21 —¿Am e naan a ex tic to mañ yojtacoc Jehová, ma ix b'at satc'olal yuj
b'aj ix e ñus incienso d'a juntzañ comon dios chi' d'a yoltac choñab' yed'
d'a yoltac scalleal Jerusalén icha yutejnac sb'a eb' co mam quicham, eb' co
reyal, eb' yajal yaj d'a co cal yed' masanil eb' anima d'a yol yic Judá? 22 Palta
majxo techaj juntzañ e b'eyb'al te chuc chi' yuj Jehová chi', maj scha sc'ool.
Yuj chi' a co choñab' toxo ix pojchajem ticnaic, mañxa mach cajan d'ay.
Toxo ix ja scatab' Jehová d'a yib'añ, ste xiv anima yilani. 23 A jun yaelal
ayoch d'a quib'añ tic, ix javi yujto añeja' e ñusan incienso d'a juntzañ comon
dios. Añeja' eyac'anoch e mul d'a Jehová, yujto maj e c'anab'ajej sc'ayb'ub'al,
slolonel yed' pax schecnab'il, xin chi d'a eb'.

24 Ix valanxi d'a eb' ix ix yed' d'a masanil anima chi' icha tic:

—Ab'ec val jun slolonel Jehová tic ex vetchoñab', ex cajan ex d'a yol yic
Egipto tic ticnaic. 25 A Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal a oñ israel oñ
tic, a tz'alan icha tic: A ex tic yed' eb' ix eyetb'eyum, ix eyac' e ti' d'a ix yajal
satchaañ e ñusan incienso, eyac'anpax vino silab'il d'a ix, van e c'anab'ajan
e c'ulan b'aj ix eyac' e ti' chi'. Vach'toni, c'anab'ajejec e c'ulan b'aj ix eyac' e
ti' chi'. 26 Palta e masanil ex aj Judá cajan ex d'a Egipto tic, ab'ec tas sval a
in Jehová in tic d'ayex: A in val svac' in ti' to mañxa junoc ex aj Judá ex tic
olto in eyac' b'inaj d'a Egipto tic ayic tzeyac'an e ti' d'a junoc tas. 27 Yujto van
vilani to ol vac'b'at yaelal d'a eyib'añ, mañoc vach'il ol vac'b'ati. Masanil ex
aj Judá cajan ex d'a Egipto tic, ol ex satel yuj oval, yuj pax vejel. 28 Jayvañ
exxoñej ol ex colchaj d'a scal oval, ol ex el d'a Egipto tic, ol ex meltzaj d'a
Judá. Ichato chi' e masanil ex aj Judá ix ex javi d'a Egipto tic, ol eyila' mach
ol elc'och slolonel, am vico', mato a eyic ol elc'ochoc. 29 A in Jehová in svac'
jun ch'oxnab'il tic, ol vac' yaelal nab'il vuj d'a eyib'añ, ol ex in satel d'a jun
nación tic, icha ix aj vac'an in ti'. 30 Ol vac'och viñaj Hofra sreyal Egipto d'a yol
sc'ab' eb' ajc'ol snib'an smilan viñ, icha ix aj vac'anoch viñaj Sedequías sreyal
Judá d'a yol sc'ab' viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, aton viñ yajc'ol viñ
snib'an smilanchamoc, xchi Jehová, xin chi.

45

A sti' Jehová ix yac' d'a viñaj Baruc

1 A d'a yic schañil ab'il yoch viñaj Joacim yuninal viñaj Josías reyal d'a
Judá, ayic toxo ix tz'ib'chaj yuj viñaj Baruc yuninal viñaj Nerías tas ix val
Jeremías in tic schecab' in Dios, ata' ix val d'a viñaj Baruc chi': 2-3 A Jehová
co Diosal tz'alan d'ayach icha tic: Ach Baruc, van alan icha tic: Ob'iltac in.
Añej yaelal yed' ilc'olal syac' Jehová d'ayin. Vanxo in c'unb'i voq'ui, maxtzac
yal vic'an vip svab'i, xa chi. 4 Ina a in Jehová in, tzin satel tas ix in b'o'o, van
in toc'anq'ueta tas ix vavej d'a masanil jun nación tic. 5 ¿Tom smoj tza c'an tas
tz'aj a q'uechaañ? Mañxo a c'ana', yujto ol vac'och yaelal d'a yib'añ masanil
anima. Palta a in Jehová in svala', yalñej b'aj ol ach c'ochoc, mañ ol ach in cha
miljocchamoc, xchi Jehová, xin chi d'a viñ.

46

Ac'b'il ganar eb' aj Egipto d'a Carquemis

1 Ix lolonxi Jehová d'ayin Jeremías in tic yuj juntzañ nación. 2 Ix yal yuj
Egipto, yuj viñaj Necao sreyal Egipto yed' pax eb' soldado viñ, aton viñ ix ac'ji
ganar d'a Carquemis d'a slac'anil a' Éufrates yuj viñaj Nabucodonosor sreyal
Babilonia. Aton yic schañil ab'il yoch viñaj Joacim yuninal viñaj Josías reyal
d'a Judá, aton ta' ix uji jun chi'.

3 Tz'avaj eb' yajalil eb' soldado, syalan eb' icha tic: B'oec e maclab' jul-lab'.
Ixiquec oval.
4 Aq'uecoch stz'um noc' e chej, tzex q'ue d'a yib'aẅ noc'. Aq'uecq'ue e q'uen
xumpil tze tzolan e b'a. Ṅiquecq'ue ye sẅi' e lanza. Aq'uecoch smacul
sẅi' e c'ool, xchi eb'.
5 Palta, ¿tas jun van yuji tic? A svilani to a eb' soldado viẅaj Necao van smeltzaj
eb' d'a spatic yuj xivelal, sacleminac sb'atcan eb' elelal. Maxtzac
meltzajb'at q'uelan eb' d'a spatic.
6 A eb' jelan sb'eyi maxtzac yal-laj yel lemnaj eb'. Yed' pax eb' te tec'an,
maxtzac yal-laj scolan sb'a eb'. A d'a stojolal norte d'a sti' a' Éufrates,
ata' tz'ac'ji ganar eb', schampaxcan eb'.
7 ¿Mach jun nación syic'chaaẅ sb'a chi' icha a' Nilo, ma icha junoc a a' tz'el d'a
smelemal?
8 Aton Egipto van yic'anchaaẅ sb'a, icha tz'aj sq'ue a' Nilo, ma icha junoc a a'
tz'el d'a smelemal. Ix yalan eb' aj Egipto chi' icha tic: Ol oẅ q'uib'chaaẅ,
ol co mac sat lum luum tic, ol laj co satel choẅab' yed' masanil eb' cajan
d'ay, xchi eb'.
9 Pilec eyip yed' noc' e chej. Iq'uecb'at e carruaje. B'atocab' eb' soldado aj
Etiopía yed' eb' aj Libia, yed'nacocab' smaclab' jul-lab' eb'. B'atocab'
pax eb' soldado aj Lidia te jelan sjulvaji.
10 Aton jun sc'ual yoval in c'ol a in Jehová Yajal in d'a smasanil, jun c'ual yic
ol in pacan in b'a d'a eb' ayoch ajc'olal d'ayin. Yuj q'uen espada ol
cham eb' smasanil, masanto ol pimb'oc q'uen yuj chic', yujto tzijtum
eb' soldado ol vac' miljoccham d'a norte, d'a slac'anil a' Éufrates. Icha
noc' silab' ol aj scham eb'.
11 Ex aj Egipto, ixiquec d'a Galaad e say yaẅal tas tzex ic'an chi'. Vach'chom te
nivan yaẅal chi' tze c'ana', palta malaj ol ochoc, yujto maẅxalaj yaẅal
tas tzex ic'an chi'.
12 Yojtacxo masanil nación to van yel e q'uixvelal. Masanil b'aj tz'ab'chaj yel
eyav. Toxoẅej stenlaj sb'a eb' soldado, junẅej b'aj stelvican eb' d'a sat
luum, xchi Jehová.

Ol javoc viẅaj Nabucodonosor d'a Egipto

13 Ix yalanxi Jehová d'ayin Jeremías in tic yuj tas ol aj sja viẅaj Nabu-
codonosor sreyal Babilonia yac' oval d'a Egipto tic:
14 Alel d'a yol smacb'en Egipto, aton d'a Migdol, d'a Menfis yed' d'a Tafnes
icha tic: Aq'uec lista e b'a. Macvajaẅec, yujto van scham eb' anima d'a
e lac'anil yuj q'uen espada.
15 ¿Tas yuj toxoẅej teltumb'a eb' soldado? ¿Tas yuj maj yal stec'b'an sb'a eb'?
Icha chi' ix aji yujto a in Jehová in ix vac' ac'joc ganar eb'.
16 A eb' soldado sloc sb'a yoc eb', stelvi eb', syal-lan eb' d'ay junjun: Oẅ elec
d'a tic, paxocoẅec d'a co choẅab', d'a co nación b'aj ix oẅ alji. Oẅ elec
lemnajoc yacb'an manto oẅ miljoccham d'a oval tic.
17 A viẅ sreyal Egipto tic toẅej ste lolon viẅ, palta malaj vach' yoch viẅ, xchi
eb'.
18 A in Rey in, a in b'i aton Jehová Yajal d'a Smasanil, a in svac' in ti': Icha lum
vitzal Tabor ec'al schaaẅil d'a juntzaẅxo lum vitz, ma icha lum vitzal
Carmelo te chaaẅ yajq'ue d'a yib'aẅ a' mar, icha chi' yip jun ajc'ol van
sjavi d'ayex.
19 Yuj chi', a ex cajan ex d'a Egipto tic, aq'uec lista e b'a yujto ol ex ic'jocb'at d'a
ch'oc nacional. A choẅab' Menfis ol can tz'inan, ol-laj juchajcanemoc,
maẅxalaj mach ol cajnaj d'ay.

20 A Egipto tic lajan icha junoc cob'es vacax vach' yilji, palta d'a stojolal norte
van scot jun ajc'ol icha noc' cach ol ul sataneloc.
21 A juntzaň soldado majnab'ilcoti, te b'aq'uech eb', icha noc' quelem vacax
b'aq'uech, palta ipan eb' ol b'at elelal. Maňxo ol yal-laj stec'b'an sb'a
eb', yujto sjavi sc'ual yac'ji ganar eb', sjavi yorail yac'ji syaelal eb'.
22 A in Jehová in svala', ayic ol javoc eb' soldado ul yac' oval d'a Egipto tic, ol
el lemnaj eb' aj Egipto tic icha sb'at junoc noc' chan ayic xiv noc'. Icha
sb'at eb' viň vinac yed' sch'acab' ch'acoj te', icha chi' ol aj sjavi eb' ajc'ol
chi' d'a eb'.
23 A in Jehová in svala', vach'chom malaj mach schaxoch d'a eb' icha te te'
c'ayum, palta ol ch'acjoquel eb' icha tz'aj sch'acjiel te' nivac ch'acte'.
Yujto ec'to sb'isul eb' ajc'ol chi' d'a noc' c'ulub', maňxo b'ischajb'enoc
eb'.
24 A eb' aj Egipto tic ol ac'joc q'uixvelal eb', ol ac'jococh eb' d'a yol sc'ab'
juntzaň nación ol cot d'a stojolal norte, xchi Jehová.
25 A Jehová Yajal d'a Smasanil, sDiosal Israel a tz'alan icha tic: Ol in satel
Amón, aton sdiosal eb' aj Tebas. Ol vac'pax syaelal eb' aj Egipto, sdiosal eb'
yed' sreyal eb'. Ol vac' syaelal viň sreyal Egipto chi' yed' eb' tz'ac'anoch viň
yipoc sc'ool. 26 Ol vac'och eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol ol milanchamoc, aton
viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia yed' eb' soldado. Palta a in Jehová in
svala' to a d'a b'aq'uiň, ol cajnajxoc anima d'a Egipto tic, ichataxon yaji, xchi
Jehová.

A Jehová ol colan schoňab'
(Jer 30.10-11)

27 Ix yalanpax Jehová icha tic: Ex aj Israel yiňtilal Jacob, in checab' eyaji, maň
ex xivoc, yujto ol ex in colel yed' eb' eyuninal d'a jun nación najat b'aj ix
ex ic'jib'ati. A in Jehová in svala' to ol ex cajnajxoc d'a junc'olal, maňxa
tas ol e na'a, maňxa mach ol ex xib'tanoc.
28 Ex yiňtilal Jacob in checab' eyaji, maň ex xivoc. Ayinňejoch eyed'oc, ol
in satel masanil juntzaň nación b'aj ix ex in saclemejb'ati. Palta a ex
tic maň ol ex in satel-laj, maň ol ex canpaxlaj d'a ichňejta', aňej to ol
vac'och eyaelal icha d'a smojal, xchi Jehová.

47

A tas alb'ilcan d'a yib'aň eb' filisteo

1 Ix lolon Jehová d'ayin Jeremías in tic yuj eb' filisteo, ayic manto c'och viň
sreyal Egipto yac' oval d'a choňab' Gaza:
2 Ix yalan Jehová chi' icha tic: A d'a stojolal norte ol cot val ňililoc eb' soldado,
icha val yel poňoljoc a' eluma' tz'el d'a stitac smelemal. Pilan ol satel
jun nación chi' eb' yed' masanil tastac ay d'ay yed' juntzaňxo choňab'.
Masanil eb' cajan d'a schoňab' eb' filisteo chi', ol el yav eb' yab'an syail.
3 A val yic ol yab'an eb' sc'aň yem yoc noc' chej yed' sc'aň scot carruaje, a eb'
viň mamab'il yed' eb' ix nunab'il ol te el yip eb', ol yactejcan yal yuninal
eb'.
4 Toxo ix c'och sc'ual satel eb' filisteo yed' eb' scolvaj yed' eb', aton eb' aj Tiro
yed' eb' aj Sidón, xchi Jehová.
A Jehová ol satanel eb' filisteo chi', aton masanil eb' cotnac d'a Creta d'a
snaňal a' mar.
5 Masanil eb' aj Gaza ol sjoxel xil sjolom eb' yuj cusc'olal. Axo eb' ay d'a
Ascalón maňxo ol yal-laj slolon eb' yuj satcanq'ue sc'ool. A exxo cajan
ex d'a yac'lical sti' a' mar, ¿b'aq'uiň ol eyactej eyac'an echnaj e nivanil
yuj e ch'oxanel e cusc'olal?

6 Ay, a yespada Jehová. ¿B'aq'uiñ val ol och vaan? Comonoc tz'ac'jixiem d'a yol
yatut yic tz'och vaan, mañxa tas sc'ulej.
7 Palta ¿tas val ol aj yoch vaan? A Jehová ix alani to icha chi' tzuji. Añeja' ix
alani to tz'och oval d'a choñab' Ascalón yed' d'a masanil eb' cajan d'a
stitac a' mar.

48

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Moab

1 A Jehová Yajal d'a Smasanil, aton sDiosal Israel, a' ix alan icha tic yuj
choñab' Moab:
Ob'iltac choñab' Nebo, yujto ix juchajemi. Añejtona' choñab' Quiriataim,
toxo ix ac'ji ganar, q'uixvelal ix ajcani. Toxo ix juchajem lañnaj
smuroal d'a sat luum.
2 Toxo ix satel sb'inajnaquil Moab. A d'a choñab' Hesbón, ata' sna eb' ajc'ol
syalan eb' tas ol yutoc eb' satanel Moab d'a junelñej. Añejtona' choñab'
Madmena, ol sateloc, mañ ol och vaan oval sataneli.
3 A eb' aj Horonaim ol el yav eb': Tzoñ chami, tzoñ lajvieli, xcham eb'.
4 A Moab toxo ix sateli, tz'ab'chaj yel yav eb' scotac unin eb' cajan d'ay.
5 Tz'oc' eb', tz'el yal sat eb', sq'ue eb' d'a lum svitzal Luhit. Axo eb' tz'em d'a
Horonaim, tz'ab'chaj yel yav eb' yuj syail tas tzuji chi'.
6 A mach tzato yal yeli, elocab' lemnajoc, scolocab' sb'a. Lajanocab' syutej
sb'a icha noc' caltacte'al b'uru d'a tz'inan luum.
7 A eb' aj Moab, a smunlajel eb' yed' sb'eyumal ayoch yipoc sc'ool, palta ol
ic'jocb'at eb' d'a ch'oc nacional. A jun sdiosal eb' scuchan Quemos ol
ic'jocb'atoc yed' eb' ayoch sacerdoteal d'ay yed' eb' nivac yelc'ochi.
8 A in Jehová in svala': A jun oval chi', ol laj c'och d'a masanil choñab' d'a yol
smacb'en Moab, mañxa junoc mach ol elcanoc. A juntzañ choñab' ay
d'a ch'olquixtac yed' d'a pañquiltac ol juvoccanb'at smasanil.
9 Ichato ol och sc'axil eb' aj Moab yic sb'at eb' elelal. Masanil choñab' ay d'a
yol smacb'en, ol sateloc. Mañxa mach ol can cajan d'ay, xchi Jehová.
10 (Catab'ajocab' mach max c'ulan d'a smasanil sc'ol tas snib'ej Jehová.
Catab'ajocab' mach max yac'lab'ej yespada smilvaji.)
11 A eb' aj Moab junc'olalñej yaj eb', malaj b'aj tz'ic'jib'at eb' d'a ch'oc
nacional. Icha vino toñej tañanemi, max q'uexchaj yed'tal, yuj chi' max
q'uexvi sjab', max satel svach'il yuc'ji, icha chi' yaj eb'.
12 A in Jehová in svala': Ol ja sc'ual, ol in checanb'at juntzañ soldado, ol
yic'anb'at eb' aj Moab eb' d'a juntzañxo ch'oc nacional, icha tz'aj
sq'uexji vino d'a yol yed'tal. Ol mac'chajem lañnaj schoñab' eb', icha
tz'aj smac'jipoj yed'tal vino mañxa tas ayem d'a yool. Cuseltacxoñej ol
ajcan schoñab' eb' chi'. 13 Yuj chi' a eb' aj Moab chi' ol q'uixvoc eb' yuj
jun sdiosal scuch Quemos, icha ajnac sq'uixvi sc'ol eb' israel yuj sdiosal
d'a Betel, aton jun yac'nacoch eb' yipoc sc'ool.
14 Mañxaocab' yal eb' aj Moab icha tic: A oñ tic te jelan oñ, nivan quelc'ochi,
ac'um oñ oval, mañxoocab' xchi eb'.
15 Toxo ix c'och jun rey ol satanel juntzañ choñab' d'a yol smacb'en Moab chi',
ol cham eb' quelemtac te tec'an cajan d'ay. A in ton Rey in sval jun tic,
Jehová Yajal d'a Smasanil in b'i.
16 Toxo ix c'och sc'ual sjavi yaelal d'a yib'añ choñab' Moab, ix ja sc'ual sateli.
17 Jantac ex cajan ex d'a slac'anil Moab yed' ex eyojtac jantac snivanil
yelc'ochi, oc'añec yuuj, tzeyalan icha tic: A snivanil yelc'och Moab yed'
svach'il yilji toxo ix sateli, xe chiocab'i.

18 Actejeccan snivanil eyelc'och ex aj Dibón, emnaquil tzeyutej e b'a, yujto a
mach van satanel Moab, van sc'och d'ayex, vanxo spojanem smuroal
e choñab'.
19 Ex aj Aroer, ochañec liñan d'a titac b'e, tzeyilani. C'anb'ejec d'a eb' aj Dibón
ixto yal yeli tas ix uji.
20 A Moab q'uixvelal ix ajcani, yujto ix ac'ji syaelal. Oc'añec yuj syaelal chi'.
Alequel d'a stitac a' Arnón to a Moab toxo ix sateli, xchi Jehová.
21-24 Toxo ix javi yaelal alb'ilcan d'a yib'añ juntzañ choñab' ay d'a
lum ac'lictac: Aton Holón, Jahaza, Mefaat, Dibón, Nebo, Bet-diblataim,
Quiriataim, Bet-gamul, Bet-meón, Queriot, Bosra yed' d'a yib'añ masanil
juntzañxo choñab' ay d'a yol yic Moab, aton juntzañ ay d'a slac'anil yed'
juntzañ najat ay.
25 A Jehová tz'alan icha tic: A yipalil Moab toxo ix lajvi. A snivanil yelc'ochi
toxo ix sateli.
26 Aq'uec somchaj spensar eb' aj Moab, yujto ix spitej sb'a eb' d'ayin.
B'uchjocab' eb' yuj eb' anima, icha tz'aj sb'uchji junoc uc'um añ tz'ec'
b'alb'on d'a scal xej.
27 Naeccot ex aj Moab ayic e b'uchvajnac d'a eb' aj Israel, icha tz'aj sb'uchji
junoc elc'um, icha chi' eyutejnac e b'uchvaj d'a eb'.
28 Ex aj Moab, actejeccan e choñab', ixiquec, cajnajañec d'a sattac q'uen
tenam icha noc' cuvajte' sb'o so' d'a yoltac sjatelal q'ueen.
29 Cojtac jantac val syic'chaañ sb'a eb' aj Moab. Te ac'umtac eb', añej eb' nivan
yelc'och snaani. Te nivac vinac syutej sb'a eb'.
30 A in Jehová in, vojtac to syic' val chaañ sb'a eb', palta malaj syac' yal eb'
yujto malaj yalan jun b'aj syic'chaañ sb'a eb' chi'.
31 Yuj chi' tzin oq'ui, scus in c'ol yuj eb' aj Moab, yuj pax eb' aj Kir-hares.
32 Ol in oc' val yuj choñab' Sibma, ec'to ol aj voc' yuuj d'a yichañ ayic ix och
oq'uel yuj Jazer. Yujto ix q'uib'b'at icha te' uva, ix ec'c'och d'a sc'axepal
a' mar, ix c'och pax d'a a' ñajab' yic Jazer chi'. Axo ticnaic ix c'och sc'ual
sjavi eb' ol sataneloc, icha tz'aj sc'och sc'ual smolji sat te' uva yed' sat
juntzañxo te' avb'en te'.
33 Mañxa av yic tzalajc'olal ol ab'chaj d'a scaltac te' avb'en te' b'aj te yax sat
d'a Moab. Mañxalaj vino b'aj smolb'aji, yujto mañxa mach stec'anel
yal sat te' uva chi', mañxa b'it yic tzalajc'olal.
34 A eb' anima d'a Hesbón, tz'el yav eb' yuj yaelal. Chequelto yel yav eb' chi' d'a
Eleale, d'a Jahaza. Sc'och yav eb' chi' d'a Zoar masanto d'a Horonaim
yed' d'a Eglat-selisiya. Yujto toxo ix laj tup sjaj a a' d'a Nimrim.
35 A in Jehová in svala': Ol satel eb' aj Moab tz'och ejmelal, sñusan silab' yed'
incienso eb' d'a juntzañ comon dios d'a jolomtac vitz.
36 Icha yoc' flauta spuji yuj cusc'olal, icha chi' tz'aj voc' yuj eb' aj Moab chi', yuj
pax eb' aj Kir-hares, yujto a sb'eyumal eb' ix smolb'ej, toxo ix lajvieli.
37 Yuj yaelal yed' cusc'olal, masanil eb' toxo ix sjoxel xil sjolom, toxo ix
sjoxpaxel xil sti' eb'. Masanil eb' toxo ix spol lajvoc sc'ab', axoñej pichul
ya sva yic cusc'olal ayoch yuj eb'.
38 Masanil spañanil yib'añtac pat d'a Moab yed' d'a yoltac calle, axoñej oq'uel
yuj cusc'olal tz'ab'chaji, yujto a in Jehová in ix in mac' vecchaj Moab
icha tz'aj smac'jipoj junoc lum chen malaj vach' yochi.
39 A Moab choc' ix ajcani. Oc'añec yuuj, yujto q'uixvelal ix ajcani, toxo ix
juchajb'ati. Masanil anima d'a juntzañ nación d'a slac'anil sb'uchvaj
eb' d'ay, xivpax eb' yilani, xchi Jehová.
40 Syalanxi Jehová icha tic: A jun ajc'ol d'a Moab, ol c'och jucnaj icha junoc
noc' ch'acb'a jeñaneli sc'ochi.

41 Ol och juntzaň choňab' vach' yajoch smuroal d'a yol sc'ab' eb' ajc'ol chi'. A
d'a jun c'ual chi', a eb' soldado yic Moab ol ib'xocq'ue eb' icha junoc ix
ix van yalji yune'.
42 A Moab chi', maňxo nacionoc ol ajcanoc, yujto ix yic'chaaň sb'a d'a vichaň,
ix och smul d'ayin a in Jehová in tic.
43 Yuj chi' sval icha tic: A eb' cajan d'a Moab, lajan ol aj eb' icha noc' noc'
spechji yuj eb' pechum noc'. Ay smay sb'at sutnaj eb' d'a junoc olan,
ma scan eb' d'a junoc yaal.
44 A eb' ol el lemnaj d'a eb' pechjinac chi', ol b'at sutnaj eb' d'a junoc olan. A
eb' ol q'uexta d'a jun olan chi', axo d'a junoc yaal ol can eb'. Yujto a in
ol vac'b'at yaelal nab'il vuuj d'a yib'aň Moab chi'.
45 Ay eb' ol el lemnajoc, maňxalaj yip eb', ol b'at eb' say b'aj ol scol sb'a d'a
Hesbón. Palta a d'a Hesbón chi', aton schoňab'can viňaj rey Sehón, van
stz'ab'ati, ol b'eyňejb'at te' c'ac' chi'. Ol tz'ab'at masanil jolomtac vitz
d'a yol yic Moab yed' jun choňab' Hesbón chi', aton jun syic'chaaň sb'a.
46 Ex aj Moab ob'iltac ex. Ex schoňab' ex jun dios scuch Quemos, toxo ix
ex sateli. A eb' eyuninal yed' eb' ix eyisil, ix ic'chajb'at eb' d'a ch'oc
nacional.
47 A in Jehová in svala': Ay jun c'ual ol vic'xi meltzaj eb' aj Moab chi' b'ajtac
ic'b'ilb'ati, xchi Jehová.
Aton juntzaň yaelal tic ix yalcan Jehová d'a yib'aň Moab.

49

A tas alb'ilcan d'a yib'aň Amón

1 A tas yalnaccan Jehová d'a yib'aň choňab' Amón ayic yalannaccan icha
tic: ¿Tom malaj yiňtilal Israel syal smacb'enan lum luum tic? ¿Tas yuj a
juntzaň anima tz'och ejmelal d'a jun comon dios scuch Milcom scajnaj d'a
lum sluum eb' yiňtilal Gad? ¿Tas yuj a eb' amonita scajnaj d'a juntzaň
schoňab' eb' chi'?
2 Palta a in Jehová in svala', ol c'och sc'ual, ol ab'chaj yel av yic oval d'a choňab'
Rabá, snivan choňab' eb' amonita. Junňej b'ulaň ol ajcan smac'jiem
laňnajoc, ol tz'ab'at masanil yaldeail. A in Jehová in svala' to icha chi'
ol aj yic'anxiec' slum eb' aj Israel d'a eb' toc'jinac eq'ui.
3 Oc'aňec yuj cusc'olal ex aj Hesbón, yujto a choňab' Hai toxo ix sateli. Ex ix
aj Rabá, ochaňec d'a cusc'olal. Aq'uecoch pichul ya sva yuj cusc'olal,
tzex oq'ui. Xiquec lajvoc e nivanil, ec'aňec jiňiňoc d'a yol e choňab' yuj
e cusc'olal, yujto a e diosal scuch Milcom ol ic'jocb'atoc yed' eb' ayoch
sacerdoteal d'ay yed' pax eb' anima nivac yopisio.
4 Ex anima pit, ¿tas yuj tzeyic'chaaň e b'a yuj lum e ch'olquixtac yax sat? Aňej
e b'eyumal molb'il, a' ayoch yipoc e c'ool, yuj chi' tzeyala': ¿Mach val ol
yal yac'an oval qued'oc? xe chinaji.
5 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ol vac'b'at xivc'olal d'a
eyib'aň, masanil choňab' ayec' d'a e lac'anil ol c'och yac' oval d'ayex.
Junjun ex, ol ex pechchajeloc, maňxalaj mach ol yal ex smolb'anxi.
6 Palta ol vic'xi meltzaj eb' aj Amón chi' b'ajtac ol ic'jocb'atoc, xchi Jehová.

A tas alb'ilcan d'a yib'aň choňab' Edom

7 A tas ix yal Jehová Yajal d'a Smasanil d'a yib'aň Edom:
¿Tom maňxa jelanil d'a choňab' Temán? ¿Tom maxtzac yal yac'vi razón eb'
jelan? ¿Tom ix satel masanil sjelanil eb' chi'?

8 Ex aj Dedán, elañec lemnajoc, ixiquec e c'ub'ejel e b'a d'a yoltac q'uen
ñaq'ueen. Yujto ol in satel schoñab' viñaj Esaú tic. Toxo ix c'och sc'ual
vac'anoch syaelal.
9 Ayic smolchaj sat te' uva, ay b'aj scan junjunxo xuc'yatil te'. Ayic sc'och eb'
elc'um d'ac'valil, añej tas yovalil tz'och yuj eb' syelq'uejb'ati. 10 Palta
a d'a schoñab' viñaj Esaú tic, mañxalaj jab'oc tas olto vac'cani. Vojtac
smasanil, malaj b'aj ol yal e c'ub'anel e b'a. Masanil eb' eyuninal, eb'
e c'ab' eyoc yed' eb' cajan d'a e lac'anil, ol satel eb'. Mañxa mach olto
canoc.
11 Canocab' eb' eyuninal meb'ail, ol in tañvej eb'. Yed' eb' ix junixtac, syal in
yac'anoch eb' ix yipoc sc'ool, xchi Jehová.
12 Ix yalanxi Jehová icha tic: A eb' mañ smojoc yab'an syail, a ticnaic yovalil
ol yab' syail eb' yuj yoval in c'ool, ichato ol yuc' vino eb' te ov. Oc exxom a ex
tic, ¿tom mañ ol eyab' syail e naani? Yovalil ol eyab' syail yuj yoval in c'ool.
13 Yujto a in Jehová in svac' in ti': A choñab' Bosra ol can tz'inan, a eb' anima
ol ilanoc ol te xiv eb', ol b'uchjoc yuj eb', ol yac' b'inaj eb' ayic ol scatab'an
junoc mach eb'. Axo juntzañxo choñab' d'a yol yic Edom chi', ol satpaxel d'a
junelñej, xchi Jehová.
14 Ix javi jun ab'ix d'ayin yuj Jehová icha tic: Van schecjicot jun checab' ul
yalel d'a scaltac nación icha tic: Molb'ejec e b'a, tzex b'at d'a Edom,
aq'uec lista e b'a yic tzex b'at eyac' oval yed'oc, xchi jun checab' chi',
xchi Jehová.
15 Ex aj Edom, emnaquil ol ex vutejcan d'a scal masanil nación. Mañxalaj ol
aj eyelc'och d'a yol sat masanil anima.
16 Munil a ex ix eyac' musansatil e b'a yuj eyac'umtaquil. A e naani to masanil
mach xiv d'ayex. Ichato d'a sjatelaltac q'uen tenam, ma d'a jolomtac
vitz cajan ex. Palta a in Jehová in svala', vach'chom te chaañ b'aj
tzex cajnaj icha noc' ch'acb'a te chaañ b'aj sb'o so', palta yovalil ol ex
viq'uemta ta'.
17 Masanil mach ol ec' d'a Edom chi', ol te xiv eb' yilani, ol satpax sc'ol eb'
yuj nivan yaelal ol ja d'a yib'añ. 18 A in Jehová in svala': A Edom chi' lajan ol
aj icha ajnac satjiel Sodoma, Gomorra yed' juntzañxo choñab' d'a slac'anil.
Mañxa mach ol cajnajxoc d'ay, mañxa pax mach ol b'eyec' d'ay. 19 Icha junoc
noc' choj tz'elta d'a svayumtaquil sti' a' Jordán, sq'uec'och jucnaj noc' b'aj sva
noc' calnel, saclemcanb'at noc' calnel chi' yuj noc', icha val chi' ol aj in c'och
d'a choñab' Edom. Ol el lemnaj eb' anima cajan ta'. A jun mach sic'b'ilel vuj
ol vac'och yajaliloc eb'. ¿Mach syal slajb'an sb'a ved'oc? ¿Mach syal stelan sb'a
ved'oc? ¿Mach eb' yajal syal stec'b'an sb'a d'a vichañ? 20 Ab'ec tas toxo ix in
na' a in Jehová in tic d'a yib'añ Edom yed' d'a yib'añ eb' cajan d'a Temán: A
eb' yuninal eb' ol ic'chajb'at eb', ol juchajem spat eb'. 21 Ayic ol ac'joc ganar
Edom chi', ol ib'xocq'ue lum luum. Ol el yav eb' sc'anan colval, ol c'och yav
eb' chi' d'a a' Chacchac Mar. 22 A eb' ajc'ol chi', ol c'och lemnaj eb' d'a Bosra
icha sc'och jeñeñoc junoc noc' ch'acb'a. A d'a jun c'ual chi', a eb' soldado aj
Edom, ol ib'xocq'ue eb' icha junoc ix ix van yalji yune', xchi Jehová.

A tas alb'ilcan d'a yib'añ Damasco

23 Ix yalanpax Jehová d'a yib'añ Damasco icha tic:
A eb' aj choñab' Hamat yed' eb' aj Arfad, mañxo animaoc ix aj spensar eb',
yujto te chuclaj ab'ix ix c'och d'a eb'. Ix te q'uechaañ xivc'olal d'a eb',
maxtzac yal-laj yajec' eb' d'a tzalajc'olal.

24 A eb' aj Damasco chi', van snaanb'at sb'a eb' elelal, palta maňxalaj yip eb'.
Axoňej xivc'olal, ilc'olal yed' yaelal ay d'a scal eb', icha junoc ix ix van
yalji yune'.
25 A jun choňab' te b'inajnac chi', jun choňab' tzalajc'olalňej yaji, toxo ix
actajcani.
26 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil svala': A d'a jun c'ual chi', a eb' quelemtac
teltumb'a ol ajcan eb' d'a yoltac calle, masanil eb' soldado eb' ol
chamoc.
27 Ol vac'och sc'ac'al smuroal Damasco chi', axo jun c'ac' chi' ol satanel
spalacio viňaj Ben-adad, xchi Jehová.

A tas alb'ilcan d'a yib'aň Cedar yed' Hazor

28 Icha tic ix yal Jehová d'a yib'aň eb' ay d'a yol smacb'en Cedar yed' d'a eb'
yajalil choňab' Hazor, aton juntzaň ix yac' ganar viňaj Nabucodonosor sreyal
Babilonia, ix yalan icha tic:
Ex aj Babilonia, ixiquec eyac' oval d'a Cedar. B'at satequel eb' anima cajan
d'a stojolal b'aj sjavi c'u.
29 Iq'uequec' noc' scalnel eb', smantiado eb' yed' jantac syamc'ab' eb'.
Iq'uequec' noc' scamello eb', tzeyalan icha tic: Masanil b'aj ay xivc'olal,
xe chi d'a eb'.
30 A in Jehová in svala': A ex cajan ex d'a choňab' Hazor, elaňec lemnajoc. Ix-
iquec, c'ub'ejequel e b'a, yujto a viňaj Nabucodonosor sreyal Babilonia
toxo ix sna' viň tas ol ex yutej.
31 A in Jehová in sval d'ayex ex aj Babilonia: Ixiquec eyac' oval d'a jun choňab'
malaj tas sna'a, tzalajc'olalňej yajeq'ui, malaj spuertail ayochi, maň
listaoc yaji, sch'ocoj ayeq'ui.
32 Ixiquec, tzeyelc'ancot noc' scamello eb' yed' pax noc' svacax eb'. Yalxoňej
b'aj ol vac'b'at yaelal d'a yib'aň eb' sjoxel xil spac'ul sti', yuj chi' ol
saclemcanb'at eb'.
33 A choňab' Hazor ol can tz'inan d'a junelňej, axoňej noc' oques ol cajnaj
ta'. Maňxa mach ol cajnaj d'ay, maňxa junoc mach ol b'eyec' ta', xchi
Jehová.

A tas alb'ilcan d'a yib'aň Elam

34 Ayic ix schaanel yich viňaj Sedequías yac'an reyal d'a Judá, ata' ix lolon
Jehová d'ayin Jeremías in tic d'a yib'aň choňab' Elam, ix yalan icha tic:
35 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ol in mac'caňchaj sjul-lab'
eb' soldado aj Elam, aton syamc'ab' eb' yic oval nivan yelc'ochi.
36 Ol vac'b'at junoc oval d'a jun choňab' chi', icha junoc oval ic', yalxoňej b'aj
scoti. Yalxoňej b'aj ol ic'chajb'at eb'. Maňxa junoc nación b'aj maň ol
c'och eb' sc'ub'ej sb'a.
37 A in val Jehová in svala' to toxoňej ol ib'xocq'ue eb' aj Elam chi' d'a yichaň
eb' yajc'ol snib'ej smilani. Ol vac'b'at yaelal yuj yoval in c'ol d'a yib'aň
eb'. Ol c'och oval chi' d'a eb' masanto ol satel eb'.
38 A in val Jehová in svala' to ol vac' Yajalil ta'. Ol vac' miljoccham eb' rey yed'
eb' yajal yaj d'a Elam chi'.
39 Palta ay jun c'ual, ol vic'xi meltzaj eb' aj Elam chi', xchi Jehová.

50

A tas alb'ilcan d'a yib'aň Babilonia

1 A tas ix alchaj d'a yib'aň Babilonia schoňab' eb' caldeo. A Jehová ix alan
d'ayin Jeremías schecab' in tic icha tic:

2 Alequel jun ab'ix tic, aq'uec yojtaquejel masanil nación. Iq'uecchaaŋ̈ yechel
to tzeyalel jun ab'ix tic, maŋ̈ e c'ub'ejel jab'oc. Alec icha tic: A Babilonia
ol ac'joc ganar. A comon dios scuchan Bel ol ac'joc q'uixvelal. A yechel
comon dios Merodac ol pojb'atoc. A juntzaŋ̈ sdiosal eb' aj Babilonia
chi', q'uixvelal ol ajcanoc, choc' ol ajcan juntzaŋ̈ yechel chi'.
3 A d'a norte, ata' ol cot jun nación ol ul ac'an oval yed'oc. A ol ac'ancan tz'inan
jun choŋ̈ab' chi' icha tz'inan luum. Maŋ̈xa anima ol cajnaj d'ay, maŋ̈xa
pax noc' noc', masanil ol b'at elelal, xchi Jehová.

Ol meltzajxoc eb' israel

4 Ix yalan Jehová icha tic: Ay jun c'ual, a eb' aj Israel yed' eb' aj Judá, ol oc'
eb', ol yac'anoch sb'a eb' d'a yol in c'ab'. 5 Ol sc'anb'ejec' jun b'e eb' sc'och d'a
Sion, ata' ol b'at eb', ol yalan eb' icha tic: Coŋ̈ meltzajec d'a Jehová. Junxoŋ̈ej
tzoŋ̈ ajec yed'oc. Sco b'oan junoc co trato yed'oc d'a junelŋ̈ej, maŋ̈xa b'aq'uiŋ̈
sb'at satc'olal cuuj, xcham eb'.
6 A in choŋ̈ab' tic, lajan icha noc' calnel satnacb'ati, max taŋ̈vaj yuj
staŋ̈vumal, yuj chi' satcanb'at noc' d'a jolomtac vitz. Axoŋ̈ej d'a jolomtac vitz
chi' tz'ec' noc', axo tz'aji, sat sc'ol noc' d'a smacte'. 7 Axo yic schalan sb'a noc'
yed' junoc ajc'ol yajoch d'ay, smiljicham noc' yuuj. Icha chi' yaj in choŋ̈ab'
tic, syal eb' ajc'ol chi' d'a eb' icha tic: A jun tic maŋ̈ co muloc, yujto a eb' ix
och smul d'a Jehová, aton jun tz'ac'an svael eb', aton jun ayoch yipoc sc'ol eb'
smam yicham eb', xchi eb'.
8 Ex in choŋ̈ab', elaŋ̈ec d'a Babilonia schoŋ̈ab' eb' caldeo. B'ab'lajaŋ̈ec icha
noc' mam chiva scuchb'an noc' calnel.
9 Yujto ol vic'cot jantac soldado d'a juntzaŋ̈ choŋ̈ab' d'a norte, yic ol ul yac'an
oval eb' d'a Babilonia chi'. Ol stzolan sb'a eb' sjavi d'ay, ol yac'an ganar
eb' yujto te jelan eb' d'a oval chi'. Ayic sjulvaj eb', malaj junoc sjul-lab'
eb' chi' b'eŋ̈ej tz'eq'ui.
10 A in val Jehová in svala', masanil tastac ay d'a eb' aj Babilonia chi', ol yic'b'at
eb'. Ol yic'b'at masanil tastac snib'ej eb'.

Ol ac'joc ganar Babilonia

11 A ex val tic ex aj Babilonia, ix ex tzalaj val ayic ix eyic'anb'at tastac ay d'a eb'
in choŋ̈ab'. Ix ex q'ue val cheneljoc icha junoc noc' cob'es vacax stec'vi
trigo. Ix el pax eyav icha noc' chej.
12 Yuj chi' a e choŋ̈ab' b'aj aljinac ex, q'uixvelal ol ajcanoc. Slajvub' ol ajcan
d'a scal juntzaŋ̈xo nación. Taquiŋ̈ luum ol ajcanoc, ol can tz'inan.
13 Yujto ol cot val voval d'ay, maŋ̈xa junoc mach ol cajnajcan d'ay, cuseltac ol
ajcanoc. Masanil mach ol ec' ta', ol xiv eb' yilan jantac yaelal ol javoc
d'a yib'aŋ̈ jun choŋ̈ab' chi'.
14 Masanil ex eyed'nac e jul-lab', oymajaŋ̈ec d'a spatic Babilonia, julvajaŋ̈ec
d'ay. Maŋ̈xoocab' ex och vaan e julvaj d'ay yujto toxo ix och smul
d'ayin Jehová in tic.
15 Aq'uequel eyav yic oval d'a masanil spatictac choŋ̈ab' chi': Vanxo yac'ji
ganar Babilonia. Van yem laŋ̈naj yoyal, van yem vecnaj smuroal, xe
chi. A in Jehová in tic, stiempoalxo in pacan in b'a d'a Babilonia chi'.
Paquecpax e b'a a ex tic, icha val ix yutej juntzaŋ̈xo nación, ichocab'
val ta' tzeyutej paxi.
16 Maŋ̈xaocab' junoc mach tzeyactejcan d'a Babilonia chi', maŋ̈ eyactejcan
eb' tz'avvi, ma eb' smolan sat avb'en chi'. A val yic ol yilan eb' yoch
jun oval chi', a eb' ch'oc choŋ̈ab'il ayec' ta', ol meltzaj eb' d'a schoŋ̈ab'.
Junjun eb' ol meltzajxi d'a slugar, xchi Jehová.

Meltzajnac eb' aj Israel

17 Ix yalanxi Jehová icha tic: Icha noc' calnel satnacb'ati, pechb'il yuj noc'
choj, icha chi' yaj eb' aj Israel. B'ab'el ac'b'il ganar eb' yuj viñ sreyal Asiria.
Ix lajvi chi', axo viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia ix vach' satanel eb'.
18 Yuj chi' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal in Israel sval icha tic:
Ol vac'och syaelal viñ sreyal Babilonia yed' masanil schoñab'il, icha val
vutejnac viñ sreyal Asiria. 19 Ol vic'xi meltzaj eb' aj Israel d'a sluum. Ol yab'lej
eb' masanil tas vach' tz'el d'a lum Carmelo yed' d'a lum Basán. Ol yab'lej eb'
jantac tas snib'ej, aton tastac sq'uib' d'a lum tzalquixtac d'a yol yic Efraín yed'
d'a Galaad. 20 A in val Jehová in svala': A d'a jun c'ual chi', ol in colel eb' aj
Israel yed' eb' aj Judá d'a chucal sc'ulej, ol vac' lajvoc smul eb', mañxa b'aj ol
ilchajoc, ol vac' sat d'a junelñej, xchi Jehová.

Yaelal d'a yib'añ Babilonia

21 Ix yalan Jehová icha tic: A in val Jehová in tzex in checa': Aq'uec oval
d'a smacb'en Merataim yed' masanil eb' cajan d'a Pecod. Pechec eb',
mileccham eb', masanto syal satel eb' smasanil. C'anab'ajejec masanil
in checnab'il.
22 Tz'ab'chaj val yoch oval d'a nación chi', te nivan ix aj satel eb'.
23 A Babilonia icha junoc martillo, ix smac'poj masanil yolyib'añq'uinal. Axo
ticnaic, a' ol mac'jocpojoc, choc' ol ajcanoc. Ol te xivb'at masanil nación
ayic ol yilan eb' tas ol ajcan Babilonia chi'.
24 A in Jehová in ix vaq'uem syaalil Babilonia. Majxo yil-laj eb' scan d'ay, yujto
ix och eb' ajc'olal d'ayin.
25 Ix in jaquelta masanil yamc'ab' yic oval molan vuuj, ix viq'uelta yic tzin
ch'oxan yoval in c'ool, yujto ay jun in munlajel yovalil ol yic' sb'a d'a
schoñab' eb' caldeo chi'.
26 Yalxoñej b'aj tzex och eyac' oval d'a eb'. Jaquec b'aj molanec' svael eb'.
Molb'ejec sc'ael eb', tze sataneli. Mañxaocab' jab'oc scani.
27 Mileccham masanil soldado eb'. Ob'iltac eb', toxo ix javi sc'ual syaelal eb',
xchi Jehová.
28 Ay eb' quetisrael tz'el lemnaj d'a Babilonia, sjavi eb' d'a Sion, syalan eb'
chajtil val tz'aj spacan sb'a Jehová co Diosal d'a eb' aj Babilonia chi' yuj tas ix
sc'ulej eb' d'a stemplo.
29 Syalanxi Jehová: Avtejec masanil eb' julvajvum yic tz'och eb' yac' oval d'a
Babilonia. Ochañec oyan d'a spatic yic malaj mach tz'eli. Pactzitejec
val icha smojal. Utejec val icha ix yutej sb'a d'a juntzañxo, yujto te
ac'umtac ix yutej sb'a d'ayin Jehová sDiosal in Israel.
30 Yuj chi' a eb' quelemtac aj Babilonia, ol laj can teljab' eb' scham d'a yoltac
calle. A eb' soldado ol miljoccham eb' smasanil d'a jun c'ual chi'.
31 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil svala': Ayinoch ajc'olal d'ayex ticnaic ex
aj Babilonia, yujto te ac'umtac tzeyutej e b'a. Toxo ix javi sc'ual yic sja
yaelal d'a eyib'añ.
32 Ex anima tzeyic'chañ e b'a, ol ex ac'joc ganar. Mañxa mach ol ex
ic'anchaañ. Ol vac'och sc'ac'al masanil e choñab' chi'. Ol lajvoquel
masanil spatictac yuj jun c'ac' chi', xchi Jehová.
33 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: A eb' aj Israel yed' eb' aj Judá,
van yab'an syail eb' b'aj tz'ixtaj ticnaic. Ayoch eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, mañ
val jab'oc tz'actajel eb' yuj eb'. 34 Palta a in scolumal in eb', a in b'i, Jehová
Yajal d'a Smasanil. Ol in ch'olb'itej tas tz'utaj eb' chi' d'a stojolal. Ol vac'an
junc'olal d'a in choñab' tic, axo choñab' Babilonia, axoñej xivc'olal ol vac'b'at
d'a yib'añ, xchi Jehová.

35 Syalanpax Jehová: Ochocab' oval d'a Babilonia yed' d'a masanil eb' cajan
d'ay yed' pax d'a eb' yajal d'a scal eb' yed' eb' aj pensar.
36 Ochocab' oval d'a eb' naumel lolonel yalani, quistalaxocab' eb'.
37 Mileccham eb' soldado sluclon yuj xivelal. Mileccham noc' chej toc'jinac
carruaje. Mileccham eb' soldado manb'ilcot ayec' d'a scal eb', la-
janocab' tz'ajcan eb' icha eb' ix ix. Ochañec b'aj ay sb'eyumal eb',
tzeyelc'anb'ati.
38 Tupocab' masanil a a', yujto a Babilonia chi' schoñab'il juntzañ comon dios
yajb'entac. A yuj juntzañ chi', ste satel spensar eb' anima chi'.
39 Yuj chi' a d'a jun choñab' chi', axoñej noc' caltacte'al noc' ol cajnajoc, noc'
oques yed' noc' avestruz. Mañxa b'aq'uiñ ol cajnajxi anima ta'. 40 Lajan ol
vutejcan icha Sodoma, Gomorra yed' juntzañxo choñab' ay d'a slac'anil ayic
in satannaqueli. Malaj mach ol cajnajxoc ta'.
41 Ilec val juntzañ soldado scot d'a stojolal norte. Tzijtum eb' rey scot yed' jun
nación te ay yip. Lista yaj eb' scot yac' oval.
42 Yed'nac sjul-lab' eb' yed' slanza. Yelxo val te ov eb', mañxa jab'oc
yoq'uelc'olal eb'. Lajan val yel yav eb' icha sc'añ a' mar, ayq'ue eb' d'a
yib'añ chej. Listaxo yaj eb' yic sjavi eb' yac' oval d'a Babilonia chi'.
43 Ayic ol yab'an jun ab'ix tic viñ sreyal Babilonia chi', ol sicb'oquel viñ yuj
xivelal. Ol te ochcan viñ d'a ilc'olal yed' d'a yaelal, icha junoc ix ix van
yalji yune'.
44 Ol in c'och icha junoc noc' choj tz'elta lemnaj d'a caltac vayumtac d'a
stitac a' Jordán sq'uec'och b'aj sva noc' calnel, saclemb'at noc' yuj noc'. Icha
chi' ol aj vac'an saclem eb' aj Babilonia chi', ol vac'anoch jun yajal ta' to
sic'b'ilel vuuj. ¿Mach val syal slajb'an sb'a ved'oc? ¿Mach val syal stelan sb'a
ved'oc? ¿Mach yajalil syal stec'b'an sb'a d'a vichañ? 45 Ab'ec val tas ix aj in
naan Jehová in tic d'a yib'añ Babilonia schoñab' eb' caldeo: A yuninal eb', ol
ic'chajb'atoc, ol em lañnaj spat eb' d'a yib'añ. 46 Ol ib'xocq'ue lum luum ayic
ol ac'joc ganar eb', ol ab'chaj yel yav eb' d'a juntzañxo nación, xchi Jehová.

51

Ol satjoquel Babilonia

1 Ix yalan Jehová icha tic: Ol vac'b'at jun nivan ic' d'a Babilonia yed' d'a eb'
cajan d'ay, ol satjoquel eb' yuuj.
2 Icha tz'aj yel smatz'il ixim trigo yuj ic', icha chi' ol utaj yuj eb' ajc'ool.
Mañxalaj eb' cajan d'ay ol canoc. Ayic ol c'och jun c'ual yic ol satjoquel
eb' chi', yalxoñej b'aj ol cot eb' ajc'ol yac' oval yed' eb'.
3 Sb'o'ocab' sjul-lab' eb' julvajvum. Yac'ocab'och smacul sñi' sc'ol eb'. Mocab'
oc' sc'ol eb' d'a eb' quelemtac aj Babilonia. Satocab'el eb' soldado d'a
junelñej.
4 D'a masanil schoñab' eb' caldeo, ol laj can teljab' eb' anima scham d'a yoltac
calle. 5 Vach'chom a eb' aj Israel yed' eb' aj Judá, ix och smul eb' d'ayin,
palta maxto vactejcanlaj eb' a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, sDiosal
in eb', a inxoñej Ochi.
6 Elañec lemnaj d'a Babilonia chi', mach ex e gana tze col e b'a yic vach' max ex
cham yuj smul. Yujto ix c'och sc'ual vac'an in pac d'ay icha val smojalil.
7 Ix vac'lab'ej Babilonia ayic ix vac'anem yoval in c'ol d'a yib'añ masanil
nación. Ix in yam icha junoc copa nab'a oro b'aj ix yuc' añ masanil
yolyib'añq'uinal tic. Ayic ix yuc'an eb' chi', ix q'ue d'a sjolom eb'.
8 Palta elañchamel ix em lañnaj Babilonia chi', choc' ix aji. Oc'añec yuuj.
Iq'ueccot yañal, ol quila' tato olto añtajoc, xchi Jehová.

9 A eb' ch'oc nacional cajan ta', syal eb' icha tic: Toxo ix caṅtej Babilonia tic,
palta maxtzac b'olaj. Canocab'i. Coṅ paxec junjun oṅ b'ajtac ay co
choṅab', yujto a smul jun choṅab' tic, toxo ix q'uec'och d'a satchaaṅ,
ix ec'b'at d'a yib'aṅ asun, xchi eb'.
10 Syal eb' aj Israel yed' eb' aj Judá: Van spactzitan Jehová yuj tas ix oṅ utaji.
Coyec, calequel d'a Sion tas toxo ix sc'ulej co Diosal, xchi eb'.
11 A Jehová nab'ilxo yuuj to ol satel Babilonia, yuj chi' a' ix checancot eb'
sreyal Media yic tzul satanel eb'. Icha val chi' ix aj spacan sb'a Jehová
chi' yuj tas ix utaj stemplo yuj eb'. Tz'alchaj d'a eb' soldado: Lista
tzeyutej e jul-lab'. Aq'uecoch e maclab' jul-lab'.
12 Iq'uecchaaṅ junoc yechel yic tze ch'oxani to sb'at eyac' oval d'a smuroal
Babilonia, xchi. Vach'ocab' tz'aj yoch oyan eb' soldado d'a spatic.
Ayocab' eb' staṅvani. Ayocab' eb' sc'ub'ejel sb'a yic smaclan eb'
soldado eb' tz'elta yac' oval d'ayex. Yujto van yelc'och tas nab'il yuj
Jehová sc'ulan d'a eb' cajan d'a Babilonia chi'.
13 A ex val tic ex aj Babilonia, d'a stitac a' nivac a' cajan ex, yuj chi' te b'eyum
ex. Toxo ix javi sc'ual e satel d'a junelṅej.
14 A Jehová Yajal d'a Smasanil, toxo ix yac' sti', ix yalani: Ol te b'ud'joquel yol
e nación tic yuj eb' ajc'ool icha val noc' c'ulub' maṅxo b'ischajb'enoc.
Ol el yav eb' ayic ol ex yac'an ganar eb', xchi.

B'it yic aloj vach' lolonel d'a Dios

15 A Jehová b'oannac lum luum tic yed' spoder yed' sjelanil. Sb'oannacpax
yolyib'aṅq'uinal tic. Yed' pax sjelanil chi', sjeṅb'annacb'at satchaaṅ.
16 A tz'alani, ṅililili sc'aṅ c'u syac'an ṅab'. A tz'ic'anchaaṅ asun b'aj sla-
jvic'och lum luum tic. A tz'ac'anec' copnaj leb'lon d'a scal yaxṅab'. A
tz'ic'anelta ic' b'aj molb'ab'il yuuj.
17 A eb' anima, yelxo val malaj jab'oc spensar eb'. Max q'uixvi jab'oc eb' yuj
juntzaṅ yechel comon dios sb'o'o. A juntzaṅ yechel chi', malaj spixan,
toṅej syac' sb'a eb' anima chi' musansatil yuuj.
18 A juntzaṅ yechel chi', malaj jab'oc yelc'ochi, yic b'uchval yaji. Ayic ol javoc
jun c'ual, ol satel juntzaṅ chi' yuj Jehová.
19 A sDiosal viṅaj Jacob te ch'oc yeli, a ix b'oan masanil tastac. A ix sic'anel
Israel yic tz'ochcan schoṅab'oc. A sb'i, Jehová Yajal d'a Smasanil.

A Babilonia syamc'ab' Jehová yaji

20 Ix yalan Jehová icha tic: A Babilonia icha in nivan mac'lab' q'ueen yaji,
icha pax in yamc'ab' yic oval yaji. A yed'oc ix vac' ac'joc ganar juntzaṅ
nación yed' sreyal.
21 A yed'oc ix in milcham noc' chej yed' eb' ayq'ue d'a yib'aṅ noc'. Ix vac'anpax
lajvoquel carruaje yed' eb' ayq'ue d'a yool.
22 A yed'oc ix vac' miljoccham eb' viṅ vinac, eb' ix ix, eb' ichamtac, eb'
quelemtac yed' eb' ix cob'estac.
23 A yed'oc ix vac' miljoccham eb' taṅvum calnel yed' noc' calnel chi'. Ix
vac'anpax miljoccham eb' smunlaj yed' noc' vacax, ix champax noc'
vacax chi'. Ix vac'an miljoccham eb' gobernador yed' eb' yajal.

Yaelal d'a yib'aṅ Babilonia

24 A in val Jehová in sval d'ayex in choṅab' ex tic: D'a eyichaṅ ol vac' val spac
d'a Babilonia yed' d'a eb' cajan d'ay icha val smojal chucal ix sc'ulej eb'
d'a Sion.
25 A Babilonia chi', lajan icha junoc nivan vitz satanel masanil sat lum luum.
Yuj chi' ajc'ol in d'ay, ol vac'an syaelal. A yed' vip ol vequem juynajoc.

Ol b'atcan b'ulnaj d'a sattac pac'an. Lajan ol ajcan icha junoc vitz tz'anacb'ati.
26 Mañxa junoc q'uen q'ueen ol elta d'a scal juntzañ ol em lañnaj chi' olto c'anchajoc ayic ol b'o junocxo pat. Tz'ininixoñej ol ajcan Babilonia chi' d'a junelñej.
27 Iq'uecq'ue sch'oxnab'il yic oval d'a Babilonia. Puec q'uen trompeta yic syac' lista sb'a juntzañxo nación scot yac' oval yed'oc. Q'ueocab' van eb' aj Ararat, eb' aj Mini yed' pax eb' aj Askenaz yac' oval yed'oc. Sic'jocab'och junoc yajal yic scuchb'an eb' soldado d'a oval. B'atocab' noc' chej d'a oval icha noc' c'ulub' mañxo b'ischajb'enoc.
28 Yac'ocab' lista sb'a juntzañxo nación sb'at yac' oval d'ay. Cotocab' eb' sreyal Media, eb' gobernador, eb' nivac yopisio yed' masanil eb' anima ay d'a yol smacb'en, xchi Jehová.
29 A lum luum tic, ol ib'xocq'ue luum. Ol tzicub'tañaj luum, yujto ol yaq'uelc'och Jehová tas nab'il yuuj. A Babilonia ol can tz'inan icha tz'inan luum, mañxalaj mach ol cajnaj d'ay.
30 A eb' soldado yic Babilonia chi', mañxo ol yal scolan sb'a eb'. Toxoñej ol ochcan eb' d'a yoltac b'aj scol sb'a. Mañxalaj yip eb', lajan ol ajcan eb' icha eb' ix ix. Ol laj mac'joquem lañnaj schoñab' eb', ol laj ñusjoctz'a spat eb'.
31 B'elb'onxoñej ol aj sc'och eb' checab' yal d'a viñ sreyal Babilonia to toxo ix ac'ji ganar schoñab' viñ chi' smasanil.
32 A b'aj jay a a' b'aj tz'ec' eb' anima, ol laj macjoc yuj eb' ajc'ol chi'. A b'aj scol sb'a eb' soldado, ol ñusjoctz'aoc, yuj chi' ol te xiv eb' soldado chi'.
33 A Jehová Yajal d'a Smasanil, sDiosal Israel, syal icha tic: A eb' aj Babilonia, lajan eb' icha ixim trigo vach'xo yajem d'a yol junoc tec'lab', toxo val sc'och stiempo stec'chaji, xchi Jehová.
34-35 A eb' aj choñab' Sion, syal eb' icha tic: A viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, choc' ix oñ yutej viñ. Mesesi ix yutejcan co choñab' viñ icha junoc uc'ab' mañxa tas d'a yool. Ichato ix oñ sturb'at viñ icha junoc noc' nivaquil noc' ay d'a yol a' mar. Ix b'ud'ji val sc'ol viñ yuj masanil tastac ay d'ayoñ, axo ixto cani ix syumcanel viñ. Stupocab' Babilonia icha val ix oñ yutej. Stupocab' eb' caldeo, yuj eb' anima ix smilcham eb' d'a co cal, xchi eb' aj Jerusalén chi'.

A tas alb'ilcan d'a eb' aj Jerusalén

36 Syal Jehová d'a eb' aj Jerusalén icha tic: A in ol in ch'olb'itej d'a stojolal tas ix ex utaji. Ol vaq'uec' e pac d'a eb' eyajc'ool. Ol laj vac' tup masanil a' ñajab' yed' sjajtac a a' ay d'a Babilonia.
37 Toxoñej ol q'uecan b'ulan sc'ajil. Axoñej noc' oques ol cajnaj ta', mañxalaj mach olto cajnaj d'ay. Ol te xiv eb' anima yilani, ol b'uchvaj pax eb' d'ay.
38 Ol el yav eb' aj Babilonia chi' icha noc' choj, ol el pax yav eb' icha noc' yunetac choj chi'.
39 Yacb'an ste c'ac'b'i eb' stzalaji, ichato ol in b'o junoc nivan vael d'a eb', ol vac'an añ yuc' eb', yic stzalaj eb'. Slajvi chi' ol satel sc'ol eb' svay d'a junelñej, mañxa b'aq'uiñ ol el svayañ eb' chi'.
40 Ol vic'b'at eb' b'aj ol miljocchamoc, icha tz'aj yic'jib'at noc' yunetac calnel, noc' chiva yed' noc' ch'ac calnel b'aj smilji.

Ol ac'joc ganar Babilonia

41 A Babilonia te b'inajnac d'a yolyib'añq'uinal tic, palta ol ac'joc ganar. Toxoñej ol xivcanq'ue juntzañ nación ayic ol yilan eb'.

42 Icha val to a a' mar ol b'at secnaj d'a yib'aň, ol mucchajcan yuj a'.
43 A val schoňab'il, ol laj can tz'inan, icha tz'inan luum ol ajcanoc. Maňxa
mach ol cajnajxoc d'ay, maňxa pax mach ol ec' ta'.
44 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ol vac' val och yaelal d'a yib'aň Bel sdiosal
Babilonia. Ol vac' xejejq'ueta tas toxo ix sb'uc'b'ati, maňxo ol javoc
juntzaň nación yaq'uem sb'a d'ay. Ol empax laňnaj smuroal Babilonia
chi'.
45 Ex in choňab', elaňec ta', colec e b'a d'a yoval in c'ol sjavi d'a yib'aň.
46 Maň eyac' pensar, maň ex xiv yuj tas tz'alji d'a yol jun nación chi'. Ch'oc
ch'ocňej tas sb'inaj d'a junjun ab'il, axoňej xivc'olal sb'inaji, ayňej oval
d'a scal eb' yajal.
47 Icha chi' ol aj sja sc'ual vac'anoch yaelal d'a yib'aň juntzaň sdiosal Ba-
bilonia chi'. Masanil jun nación chi' ol ac'joc q'uixvelal, toxoňej ol
b'ud'joccanel yuj eb' chamnac.
48 A in val Jehová in svala': A satchaaň yed' yolyib'aňq'uinal tic yed' masanil
tas ay d'ay, ol te tzalajoc ayic ol ac'joc ganar Babilonia chi', yujto a d'a
norte ol cot eb' ol sataneloc.
49 Ol satjoqueloc yujto te nivan anima ix smilcham d'a Israel, te nivan pax eb'
anima ix satjiel d'a yolyib'aňq'uinal tic yuuj, xchi Jehová.

A tas ix alchaj d'a eb' aj Israel‘R’ayec' d'a Babilonia

50 Syal Jehová d'a eb' aj Israel ayec' d'a Babilonia icha tic: A ex mach ex ol
ex el d'a scal chamel ol ujoc chi', elaňec lemnajoc, maň ex och vaan.
Vach'chom najat ayex, palta aq'uec val och e pensar d'ayin Jehová in
tic, naecpaxcot Jerusalén.
51 Palta a ex tic, tzeyal icha tic: Tzoň te q'uixvi ayic scab'an tas syal eb' d'ayoň.
Q'uixavtacoňxoňej scab'i, yujto a eb' ch'oc choňab'il toxo ix och eb' d'a
yoltac cuarto Yicňej Dios Yaji, xe chi.
52 Palta a in Jehová in svala': Ol ja jun c'ual ol vac'an val och yaelal d'a yib'aň
sdiosal eb' aj Babilonia yed' d'a masanil yol smacb'en, toxoňej ol el yav
eb' anima ol lajvoc.
53 Vach'chom sq'uec'och Babilonia d'a satchaaň yalani, chaaň syutej
sb'oanq'ue smuroal, palta ol vac'b'at eb' ajc'ol b'at sataneloc, xchi
Jehová.

Ol satjoquel Babilonia

54 Ol ab'chaj yel yav eb' aj Babilonia, ol ab'chaj satjiel masanil schoňab' eb'
caldeo.
55 Aton Jehová ol sataneloc, ol c'och sc'ual slajvi jantac av tz'el d'ay. A eb' ajc'ol
ol javoc xumnaj eb' d'ay icha a' mar, ol c'aň val yem eb' d'a yib'aň jun
choňab' chi'.
56 Ol javoc eb' satel Babilonia chi', ol syaman masanil eb' soldado eb', ol
mac'joc caňchaj sjul-lab' eb'. Yujto a Jehová, Dios toni, syac' spac d'a
junjun icha val d'a smojal.
57 A in Rey in, a in b'i, Jehová Yajal d'a Smasanil, a in sval icha tic: Ichato ol
vac' aň aň yuc' eb' yajal d'a Babilonia, eb' aj pensar, eb' gobernador, eb'
nivac yopisio yed' eb' soldado, ol cot svayaň eb' d'a junelňej. Maňxo ol
el-laj svayaň eb' chi'.
58 A smuroal Babilonia te levan sat, palta ol em laňnaj d'a junelňej. A
spuertail nivac, ol tz'ab'atoc. Nab'aňej ix munlaj juntzaň nación d'ay.
A jantac munlajel b'aj ix c'unb'i eb', toňej ol tz'ab'atoc, xchi Jehová.

Ic'b'ilb'at slolonel viňaj Jeremías‘R’d'a Babilonia

59 Ayic schañil ab'il yoch viñaj Sedequías reyal d'a Judá, ix b'at viñ d'a
Babilonia, ajun viñaj Seraías yuninal viñaj Nerías yixchiquin viñaj Maaseías
ix b'at yed' viñ. A viñ ay yalan yic yilan tas tz'aj viñ rey chi'. Ayic manto
b'at eb' viñ d'a Babilonia chi', a in Jeremías in tic schecab' in Dios, ix vac'
jun checnab'il d'a viñaj Seraías chi'. 60 Junxoñej ix vac' tz'ib'chajcan masanil
tas toxo ix alchaji to d'iñan sja d'a yib'añ Babilonia chi'. 61 Ix valan d'a viñaj
Seraías chi' icha tic: Ayic tzach c'och d'a Babilonia chi', tzil val tas tzutej avtan
masanil juntzañ lolonel tic. 62 Tzalan icha tic: Mamin Jehová a ach ix ala' to ol
a satel jun nación tic. Mañxa anima ol cajnajxoc d'ay, mañxa pax noc' noc'. Ol
can tz'inan uj d'a junelñej, xa chi. 63 Ayic slajvi val avtan juntzañ lolonel tic,
tza tzec'anoch junoc q'uen q'ueen b'aj tz'ib'ab'il tic, tza julancanb'at d'a yol
a' Éufrates, 64 tzalani: Icha val tic ol aj satcanem Babilonia, mañxa b'aq'uiñ ol
q'uex vaan yuj jantac yaelal ol javoc d'a yib'añ yuj Jehová, xa chi, xin chi d'a
viñ.

52

Ochnac viñaj Sedequías reyal
(2R 24.18-20; 2Cr 36.11-16)

1 A viñaj Sedequías, 21 ab'il sq'uinal viñ ayic ix och viñ reyal. 11 ab'il ix yac'
reyal viñ d'a Jerusalén. A ix snun viñ Hamutal sb'i ix, yisil ix viñaj Jeremías aj
choñab' Libna. 2 Te chuc tas ix sc'ulej viñ d'a yichañ Jehová, icha sc'ulejnac
viñaj Joacim. 3 Yuj chi' ix cot yoval sc'ol Jehová d'a eb' aj Jerusalén yed' d'a eb'
aj Judá, ix yiq'uel eb' d'a yichañ.

Ix ac'ji ganar Jerusalén
(2R 24.20—25.7; Jer 39.1-7)

Ix spitej sb'a viñaj Sedequías chi' d'a viñ sreyal Babilonia, 4 yuj chi' ayic
slajuñil c'ual yoch slajuñil uj yic sb'aluñil ab'il yoch viñ reyal, ix cot viñaj
Nabucodonosor sreyal Babilonia, ix javi viñ d'a Jerusalén yed' eb' soldado.
Ix oymaj eb', ix sb'oanq'ue scampamento eb' d'a spatictac choñab' chi'.
Ix sb'oanpaxq'ue stec'nub' eb' d'a spatictac yic syac'an oval eb' yed'oc.
5 Oyañejoch eb' d'a spatic choñab' chi' masanto ix tz'acvi 11 ab'il yoch viñaj
Sedequías chi' reyal. 6 Ayic b'aluñexo c'ual yoch schañil uj yic jun ab'il chi',
ix te em vejel, mañxa val jab'oc tas sva eb' anima. 7 Ix sb'oan jun olan
eb' soldado caldeo d'a smuroal, palta axo d'ac'valil ix el lemnaj viñaj rey
Sedequías yed' masanil eb' soldado. A d'a scal yavb'en te' eb' rey ix el eb',
ix elc'och eb' d'a jun puerta d'a snañal chab' muro. Icha chi' ix aj sb'at eb' d'a
jun b'e sb'at d'a ch'olan sc'och d'a a' Jordán. 8 Palta a eb' soldado yic Babilonia
chi', ix och eb' d'a spatic viñaj rey Sedequías chi'. Axo d'a yac'lical Jericó ix
yamchaj viñ yuj eb', axo eb' soldado ajun yed' viñ rey chi', ix actajcan viñ yuj
eb', ix saclemcanb'at eb'. 9 Ix syaman viñaj rey Sedequías chi' eb' soldado yic
Babilonia chi', ix yic'anb'at viñ eb' d'a viñaj Nabucodonosor ayec' d'a Ribla,
d'a yol smacb'en choñab' Hamat. Ata' ix yal viñ tas ol utaj viñaj Sedequías chi'.
10 Val d'a yichañ viñ ix miljicham eb' yuninal yed' eb' yajal yaj d'a Judá. 11 Axo
pax viñ, ix checji ic'chajq'ueta yol sat viñ, ix tzec'chaj viñ d'a q'uen cadena, ix
ic'chajb'at viñ preso d'a Babilonia. Ata' ix cham viñ.

Ix juchajem templo d'a Jerusalén
(2R 25.8-21; 2Cr 36.17-21; Jer 39.8-10)

12 Ayic slajuñil c'ual yoch yoil uj ayic 19 ab'il yoch viñaj Nabucodonosor
reyal d'a Babilonia, ix javi viñaj Nabuzaradán d'a Jerusalén chi'. Sat yajal
yaj viñ yuj viñaj Nabucodonosor chi', yajal pax yaj viñ d'a eb' stañvan viñ

rey chi'. 13 A viñ ix ul ñusantz'a templo, spalacio eb' rey yed' pax spat eb' nivac yajal d'a Jerusalén yed' masanil pat. 14 Axo masanil eb' soldado ajun yed' viñ ix pojanem smuroal Jerusalén chi'. 15 Ix yic'anb'at eb' anima viñ d'a Babilonia, aton eb' aycan d'a choñab' chi', eb' ix yac'och sb'a yed' viñ sreyal Babilonia chi' yed' pax jantacxo eb' anima. 16 Axoñej junjunxo eb' meb'a' ix cani, yic smunlaj eb' yed' yavan te' uva eb'.

17 A eb' soldado yic Babilonia chi' ix mac'anpoj masanil yamc'ab' nab'a bronce d'a templo: Aton yoyal, yichtac yed' pax jun nivan pila yic a a'. Ix yic'anb'at masanil q'uen bronce chi' eb' d'a Babilonia. 18 Ix yic'anpaxb'at yed'tal q'uen tic'aq'uil taañ eb', q'uen pala, q'uen icha texlex, q'uen nivac palangana, q'uen nivac cuchara yed' masanil yamc'ab' nab'a bronce sc'anchaji ayic tz'och ejmelal. 19 Ix yic'anpaxb'at juntzañ yamc'ab' nab'a oro, nab'a plata viñaj Nabuzaradán chi': Aton juntzañ q'uen palangana, q'uen yed'tal tzac'ac', q'uen nivac uc'ab' b'aj smolchaj q'uen tic'aq'uil taañ, q'uen candil, q'uen nivan cuchara yed' juntzañ vaso b'aj tz'ac'ji vino d'a ofrendail. 20 Maxtzac yal snachajeli jantac yalil juntzañ tas nab'a bronce yac'nac b'ojoc viñaj Salomón d'a templo chi': Aton chab' oy, jun nivan pila b'aj smolchaj a a' yed' lajchave' yechel toro cuchjinac jun pila chi'. 21 Junjun oy chi', ec'to 8 metro steel. Ay am nañaloc svaquil metro spatic, palta olan yool, uque' centímetro spimal. 22 Junjun oy chi' ay smacul sjolom, ec'to chab' metro steel, nab'a bronce paxi. A d'a spatictac chi' ayoch jun icha q'uen malla nab'a bronce, aypaxoch yechel sat te' granado yelvanub'oc. Lajan yaj chab' oy chi'. 23 A d'a junjun tzol yol sat q'uen malla chi', ayoch 100 yechel sat te' granado chi', a b'aj nivan chequel, ay 96 ayochi.

Ic'b'ilb'at eb' aj Judá

24 A viñaj Nabuzaradán chi' ix yaman viñaj Seraías sat sacerdote yed' viñaj Sofonías schab'il sacerdote yed' oxvañ eb' viñ stañvan ti' templo. 25 Axo d'a scal eb' anima aytocan d'a Jerusalén, ix ic'jib'at jun viñ yajalil eb' soldado yed' ucvañxo eb' viñ vinac ayoch d'a yopisio yac'an servil viñ rey d'a choñab' chi'. Ix ic'chajpaxb'at jun viñ sat tz'ib'um yaj d'a scal eb' soldado (a viñ ed'jinac slistail eb') yed' pax 60 eb' aj choñab' nivac yopisio d'a yol schoñab' chi'. 26-27 A viñaj Nabuzaradán ix ic'anb'at masanil juntzañ eb' tic d'a yichañ viñ sreyal Babilonia ayec' d'a Ribla d'a yol smacb'en choñab' Hamat. Ata' ix schec viñ sreyal Babilonia miljoccham eb'.

Icha chi' ix aj yic'jiel eb' aj Judá chi' d'a sluum. 28 A sb'isul eb' anima ix ic'jib'at yuj viñaj Nabucodonosor chi', aton tic: Ayic yuquilxo ab'il yoch viñ reyal, 3 mil 23 eb' anima aj Judá ix ic'jib'ati. 29 Axo d'a 18 ab'il yoch viñ reyal, 823 eb' aj Jerusalén ix ic'jib'ati. 30 Axo d'a 23 ab'il yoch viñ reyal chi', 745 eb' aj Judá ix ic'jib'at yuj viñaj Nabuzaradán. Yuj chi' a sb'isul eb' ix ic'jib'at chi' ay 4 mil 600 eb' d'a smasanil.

Ix actajel viñaj rey Joaquín (2R 25.27-30)

31 Ayic 25 c'ual yoch slajchavil uj ayic 37 ab'ilxo yic'jib'at viñaj Joaquín sreyal Judá d'a Babilonia, ix och viñaj Evil-merodac reyal d'a Babilonia chi'. Ix sch'ox svach'c'olal viñ d'a viñaj Joaquín chi', ix yic'anelta viñ viñ d'a preso. 32 Te vach' ix yutej sb'a viñ rey chi' d'a viñ d'a yichañ juntzañxo eb' viñ rey ayoch preso ta'. 33 Ichato chi' ix sq'uexanel spichul viñaj Joaquín chi' yic preso, axoñej yed' viñ rey ix va viñ masanto ix cham viñ. 34 Ix ac'chajpax sgasto viñ yuj viñ sreyal Babilonia chi' masanto ix cham viñ.

A Oye' B'it Yic
CUSC'OLAL

Lamentaciones sb'i jun libro tic, syalelc'ochi cusc'olal. A jun libro tic, ay oye' macan cusc'olal tz'ib'ab'il d'ay, junjun d'a junjun capítulo. Syal yuj cusc'olal yed' yaelal ayic smac'jinaquem laňnaj choňab' Jerusalén. Te cusc'olal ajnaccani, yujto maň jantacoc tas janac d'a yib'aň. Vach'chom a jun libro tic te nivan syalcot yuj yaelal, ma cusc'olal, palta ay pax juntzaň versículo tz'alancoti to yovalil scac'och Dios yipoc co c'ool, scac'anpaxoch tastac toto ol ujoc yipoc co c'ool.

B'ab'el b'it yic cusc'olal

1 Cuseltacxoňej ix ajcan choňab' Jerusalén b'aj tzijtum anima d'a peca'. Lajan ix ajcan jun nivan choňab' tic icha tz'ajcan junoc ix ix toxo ix cham yetb'eyum. A d'a peca', ichato yajal yaj d'a scal juntzaň nación, axo ticnaic, tz'ac'ji pural yoch d'a munlajel.

2 Lajan icha junoc ix ix sic'sic'an yoc' d'ac'valil, chalali val yemta yal sat d'a spac'ultac sti'. A d'a scal juntzaň nación vach' yac'an yed'oc, maňxa junoc tz'ac'an snivanil sc'ool. Masanil ix meltzajoch ajc'olal d'ay.

3 Ix ic'jib'at eb' aj Judá d'a ch'oc choňab'il. Q'uixvub'tac yaj eb' yuj munlajel te ya b'aj ayochi. Ayxoec' eb' d'a scal juntzaňxo nación. Maxtzac yic' jab'oc yip eb'. Ix yamchaj eb' yuj eb' spechani, yuj chi' ayxoec' eb' d'a scal yaelal.

4 Cuseltacxoňej yaj sb'eal Sion ticnaic. Maňxalaj mach sjavi d'a q'uiň. Tz'inini yajcan sti' choňab'. Axoňej oq'uel syac' eb' sacerdote. A eb' ix cob'estac tacnacxoňej sc'ol eb' ix. A eb' aj Jerusalén ayoch yaelal d'a yib'aň eb'.

5 Toxo ix ac'ji ganar eb' cajan d'a Sion. Ix ic'jib'at eb' d'a ch'oc choňab'il yuj eb' yajc'ool. A Jehová ix ac'anoch yaelal d'a yib'aň eb', yujto te pit ix yutej sb'a eb'. A eb' yajc'ol eb' chi', van sq'uechaaň eb'.

6 Toxo ix satel svach'il yilji choňab' Sion chi'. A eb' yajalil eb', lajan eb' icha noc' c'ultaquil chej maxtzac ilchaj svael. Van yel yip, yuj chi' toxoňej sňer yoc d'a yichaň eb' spechani.

7 A val d'a sc'ual ayoch eb' aj Jerusalén yab'an syail, ix snaancot masanil sb'eyumal eb' d'a yalaňtaxo. Ayic ix yamchaj eb' yuj eb' yajc'ol chi', maňxa mach ix colanel eb'. A val yic tz'ilji eb' yuj juntzaňxo eb' yajc'ool, sb'uchji eb' yujto toxo ix telvi eb'.

8 A eb' aj Jerusalén chi', yelxo nivan schucal eb' ix yac'ochi, yuj chi' smoj val syajjiel eb'. D'a peca' nivan yelc'och jun choňab' chi' d'a yol sat eb' anima, axo ticnaic, syaj eb', yujto toxo ix ilji sq'uixveltaquil. Yuj chi' a eb' aj Jerusalén tz'oc' val eb', toxoňej sc'ub'ejel sat eb' yuj q'uixvelal.

9 Te nivan chequel yaj schucal eb' cajan d'a Jerusalén chi', palta malaj tas sna eb' yuj tas ol javoc d'a yib'aň. Te satub'tac ix aj stelvi schoňab' eb', malaj mach snivanan sc'ol eb'. Syal eb' anima ta': Mamin Jehová, ina val co yaelal, yujto a eb' ajc'ol d'ayoň syic'chaaň sb'a eb' oň yixtani, xchi eb'.

10 A eb' ajc'ool chi', toxo ix yiquej masanil sb'eyumal eb' aj Jerusalén eb'. Ix yil val eb' aj choňab' chi' yoch lemnaj eb' ch'oc choňab'il d'a yol stemplo Dios, aton juntzaň anima yalnac Jehová to max yal yochi.

11 Masanil eb' cajan ta' tz'oc' eb', tz'ec' eb' sayan svael. Toxo ix yac'b'at sb'eyumal eb' sq'uexuloc svael yic max cham eb'. Ix yalan eb': Mamin

Jehová, cotaň q'uelan d'ayoň yuj tas ix aj co telvi. Il val och a c'ol d'ayoň yuj co yaelal.
12 A ex tzex ec' d'a co lac'anil tic, ochaňec vaan tze naani. ¿Toc ay val yaelal icha quic tic? Yelxo val sco te ab'ej syail. Ix yac'cot jun yaelal tic Jehová d'a quib'aň yuj yoval sc'ool.
13 Ato d'a satchaaň ix yac'cot jun c'ac' Jehová, yic syac' lajvoquem co b'aquil. Ix sb'oem jun yaal d'a quichaň, icha val chi' ix aj co meltzajcot d'a co patic. Ix oň actajcan yuuj, cotac scal syac'anoch yaelal d'a quib'aň.
14 A Jehová, toxo ix yaloch co chucal d'a co sat, aňeja' co chucal chi' ix oň tzec'ani, icha val junoc icatz al yajoch d'a quib'aň. Tz'el val quip yuuj. Ix oň yac'och Dios Cajal d'a yol sc'ab' eb' cajc'ool. Maxtzac yal co tec'b'an co b'a d'a yichaň eb'.
15 A Jehová ix spatiquejel eb' soldado tzoň colan calani. Ix yac'cot jantac eb' soldado ajc'ol d'ayoň yic satel masanil eb' co soldado quelemtac. Toxo ix oň tec'jiem a oň aj Judá oň tic yuj Jehová, icha val tz'aj stec'jiel yal sat te' uva.
16 Yuj val juntzaň tic tz'el val yal co sat coq'ui. Maňxalaj mach tz'ac'an snivanil co c'ool. Maňxalaj mach syal yac'an co tec'anil. A d'a scal oval chi' ix cactejcan eb' cuninal, yujto ix oň can d'a yalaň yuj eb' ajc'ol chi'.
17 Ix quic'chaaň co c'ab' co tevi, palta malaj mach tz'ac'an snivanil co c'ool. A Jehová ix molb'ancot eb' cajan d'a co lac'anil yic syac'an oval eb' qued'oc. A Jerusalén tic, yajyonc'olal ix ajcan d'a eb'.
18 Ix sc'ulej val Jehová icha val smojalil, yujto ix co pitej co b'a d'a schecnab'il. Ex choňab', ab'ec val tas ol cala'. Ilec val co yaelal. A eb' cuninal, toxo ix ic'jib'at eb' d'a ch'oc choňab'il.
19 Ix co c'an scolval juntzaň nación ayoch qued'oc yalani, palta toňej tzoň yixtej eb'. A eb' viň sacerdote yed' eb' viň ichamtac vinac, ayic van yec' eb' viň say svael, ix cham eb' viň yuj vejel d'a yoltac scalleal choňab' tic.
20 Mamin Jehová, ina val tas caji. Max techajlaj co yaelal tic cuj scab'i. Pitz'itz'i yoch d'a co c'ol scab'i ayic sco naancot co pitalil. A d'a spatiquel co choňab' tic smiljicham eb' cuninal d'a q'uen espada, axo d'a yol choňab', ay pax chamel.
21 A eb' ch'oc choňab'il, syab' val eb' yel cav yuj co cusc'olal, palta malaj mach snivanan co c'ool. Masanil eb' ayoch ajc'olal d'ayoň, yojtacxoňej co yaelal eb', stzalaj val eb' yuj yaelal ix ac'och d'a quib'aň. Javocab' jun c'u alb'ilcan uj d'a peca', yic vach' lajan ol aj eb' icha caj tic.
22 Nacot jantac schucal eb'. Utejpax eb' yuj schucal, icha val tzoň utej yuj quic tic. Te nivanxo tzoň oq'ui, tz'el yip co pixan scab'i, xchi eb' aj Jerusalén chi' d'a Jehová.

2

Schab'il b'it yic cusc'olal

1 Te vach' yilji choňab' Sion, palta ix q'uic'b'i q'uinal d'ay yujto te nivan ix aj scot yoval sc'ol Jehová. Maň jantacoc svach'il yilji Israel palta ix juvieli. Majxo snacotlaj scajnub' Jehová yuj yoval sc'ool chi'.
2 Maňxa junoc choňab' b'aj cajan eb' yiňtilal viňaj Jacob ixto can yuj Jehová. A yuj yoval sc'ool, elaňchamel ix laj yac' lajvoquem scuartel eb' aj Judá. Toxo ix satel snivanil yelc'och jun nación yed' masanil eb' yajal yaj d'ay.
3 Yuj yoval sc'ol chi', ix yac' lajvoc masanil yipal Israel. Ix yiq'uel scolval d'ay ayic ix javi eb' ajc'ool. Ix yac'och sc'ac'alc'olal d'a yib'aň yiňtilal viňaj Jacob, icha val junoc c'ac' satanel masanil tas.

4 A Jehová, lajan val ix yutej sb'a icha junoc ajc'ool, ix yac'b'at sjul-lab' d'a
stojolal choñab'. Icha val junoc milum anima, ix smilcham eb' xajan
cuuj. Icha junoc c'ac', icha val chi' yajoch yoval sc'ol d'a yib'añ scajnub'
eb' aj Sion.
5 Lajan ix sc'ulej Jehová icha val sc'ulej junoc ajc'ool, junelñej ix lajviem Israel
yuuj. Ix spojem masanil scuartel yed' sdespacho Judá. Tzololixoñej
sjavi cusc'olal d'a yib'añ eb' aj Judá chi' yuuj.
6 Icha tz'aj yixtajb'at junoc lechpat, icha val chi' ix aj yixtanb'at stemplo
Jehová b'aj smolb'ej sb'a eb' choñab'. A ix ac'an sb'atcan q'uiñ satc'olal
yed' sc'ual ic'oj ip yuj eb' aj Sion. A yuj yoval sc'ol Jehová ix spatiquej-
canel eb' rey yed' eb' sacerdote.
7 Toxo ix spatiquejel yaltar Jehová, mañxa yopisio stemplo yuuj. Toxo ix
yac'canoch d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool yic sjuchajem smuroal. Val yel yav
eb' ajc'ol d'a stemplo Jehová, ichato sc'ual q'uiñ.
8 A Jehová ix naan sjuanem smuroal choñab' Sion. Ix cham val snaani tas ol
aj sjuan lajvoc. Maj oc'laj sc'ool masanto ix lajviem yuuj. Junxoñej ix
aj yem juynaj storreal yed' smuroal.
9 Toxoñej ix emcan vecan spuertail jun choñab' chi' d'a sat luum. Ix
cañchajpaxb'at yijchul ayochi. A viñ sreyal yed' eb' ayoch yajalil,
ix b'atcan eb' d'a scal eb' ch'oc choñab'il b'aj malaj sc'ayb'ub'al Dios.
Mañxalaj tas syac' Jehová yil eb' schecab'.
10 A eb' yichamtac vinaquil choñab' Sion mañxalaj syal eb', c'ojanem eb' d'a
sat luum. Syac'q'ue pococ eb' d'a sjolom, syac'anoch pichul eb' yic
cusc'olal. A eb' ix cob'estac ix d'a Jerusalén tz'em ñojan eb' ix d'a sat
luum yuj q'uixvelal.
11 Ste ixtaxel in sat yuj oq'uel, max techaj cusc'olal vuj svab'i. Mañxalaj in
tec'anil yic svilan satel eb' vetchoñab'. A eb' unin tzato chuni, scham
eb' d'a yoltac calle yuj vejel.
12 Syal eb' unin d'a snun icha tic: Ac' co vael, ac' co vino, xchi eb'. Ichato echen
tz'ic'an eb', stelvi eb' d'a yoltac scalleal choñab'. Tz'em ñojnaj eb' d'a
yol sc'ab' snun, tz'el sc'ol eb'.
13 ¿Mach yed'oc ol ex in lajb'ej ex aj Jerusalén? Ex aj choñab' Sion, ¿tas junoc
ch'oxnab'il tzin ch'ox d'ayex yic svac'an snivanil e c'ool? Te nivan ix aj
e lajviemi, ¿machto val ol ex ac'an b'oxoc?
14 A tas ix yal eb' syesejoch sb'a schecab'oc Dios d'ayex, es masanil. Maj
ch'oxjiel e mul yuj eb', yuj chi' maj q'uexvi e pensar. Ix alji es lolonel
d'ayex, ix eyac'anoch d'a e c'ool.
15 Ayic tz'ilji Jerusalén yuj eb' tz'ec' d'a yol b'e, stz'it sc'ab' eb' sb'uchvaj d'ay.
Tz'el yav eb', stzicub'tañan sat eb' sb'uchvaji. Syalan eb' icha tic:
¿Tob'an am a jun choñab' tic sb'inaj d'a sat lum tic to mañxo jantacoc
svach'il yilji? xchi eb'.
16 Masanil eb' ajc'ol sb'uchvaj d'ay, tz'el yav eb', schiñan sc'ab' eb', syalan eb'
icha tic: Toxo ix co satel Jerusalén d'a junelñej. Aton jun c'u tic ix co
tañvej val, a ticnaic van quilani, xchi eb'.
17 Toxo ix elc'och tas nab'il yuj Jehová, toxo ix elc'och slolonel nab'il yuj d'a
peca'. Ix oñ yac' sateli, majxo oc'laj sc'ol d'ayoñ. Ix el d'a sc'ol oñ yac'an
tzetzajoc, ix schaan yic'chaañ sb'a eb' ajc'ol chi'.
18 Ex aj Sion, c'anec scolval Jehová d'a smasanil e c'ool. C'ual d'ac'val ocab'
yel yal e sat eyoq'ui. Mañ ex och vaan eyoq'ui.
19 Cotac scal tzex q'ue vaan, tzex avaj d'ac'valil, tze c'anan scolval Jehová.
Mojb'ejecq'ue e c'ab' tzex oc' d'a smasanil e c'ol d'a yichañ Jehová.

C'anec yoq'uelc'olal yuj eb' eyuninal, yujto a b'aj schalaj sb'a b'e van scham eb' yuj vejel.
20 Mamin Jehová, naval sic'lab'il, ¿toc ay junocxo choňab' tzutej icha tic? ¿Tocval smoj ay eb' ix nunab'il schianb'at yune' tzato chuni? ¿Toc val smoj smac'jicham eb' sacerdote yed' eb' a checab' d'a yol a templo?
21 A eb' unin yed' eb' ichamtac vinac, toxo ix em latz'an eb' d'a yoltac calle schami. A eb' quelemtac yed' eb' ix cob'estac, ix cham eb' yuj q'uen espada. D'a sc'ual yoval a c'ool ix a mac'cham eb', majxo oc'laj a c'ol d'a eb'.
22 Mamin Jehová, yalxoňej b'aj ix ic'cot tzijtum yaelal d'a Jerusalén, icha val tz'aj sjavi eb' anima d'a sc'ual q'uiň. Maňxalaj mach ix colchajel d'a sc'ual yoval a c'ol chi'. A eb' cuninal ix quil q'uib'oc, eb' ix co c'ayb'ej, ix miljicham eb' yuj eb' ajc'ool.

3

Yoxil b'it yic cusc'olal

1 A in tic, nivan val ix aj vab'an syail yuj yoval sc'ol Dios.
2 Ix in spechb'at d'a scal q'uic'alq'uinal b'aj junelňej q'uic'olinac. Ix in yac' b'ey d'a yoltac b'e b'aj malaj saquilq'uinal.
3 Masanil c'u ichaňej tic in smac'an yed' yoval sc'ool.
4 Ix yac' ichamax in nivanil, choc'xoňej ix yutejcanb'at in b'aquil.
5 Ix in smacchej yed' yaelal yed' cusc'olal.
6 Ix in yac' aj d'a scal q'uic'alq'uinal, icha yaj eb' chamnacxo.
7 Ix in smacchej b'aj maňxa b'aj syal veli. Yed' val q'uen nivac cadena ix in stzec'a'.
8 Vach'chom tz'el vav in c'anan scolval, max scha yab' tas tzin c'an d'ay.
9 Ix smac in b'e yed' q'uen q'ueen, yuj chi' axoňej d'a q'uex b'e tzin b'ati.
10 Lajan ix yutej sb'a Jehová d'ayin icha junoc noc' oso sc'ub'ejel sb'a, icha junoc noc' choj tz'elta jucnaj d'ayin.
11 Ix in sňerel d'a yol b'e yic choc' tzin yutejcanb'ati, ix in actajcan yuuj.
12 Ix sb'o'och sjul-lab', ix can ijan d'ayin yed' sjul-lab' chi'.
13 A sjul-lab' ix sjulcot d'ayin, ix c'axpaj d'a yol in c'ool.
14 Masanil eb' vetanimail sb'uchvaj d'ayin, a inxoňej tzin yal eb' d'a scal slolonel.
15 D'a val syaelal ix in ajec' yuj Dios. Te c'a' tas ix yac' vuq'uej.
16 Ix el vecnaj q'uen ve ayic ix in em latnaj d'a sat lum yuuj, ix in can telan d'a cal pococ.
17 Maňxalaj in junc'olal, maňxo naanoc tzalajc'olal vuuj.
18 Svalani to maňxa in tec'anil, yujto maňxo ayococh Jehová yipoc in c'ool.
19 A tzin naancot in cuselal yed' vec' in ch'ocojil, te ya svab'i.
20 A val yic tzin naancot juntzaň chi', maňxo animaoc tzin aj svab'i.
21 Palta ay jun tas tzin nib'ej, ayňejec' d'a in pensar, aton jun chi' in gana svac'ňejoch yipoc in c'ool.
22 Aton val yuj svach'c'olal Jehová max oň sateli, yujto tz'oc'ňej sc'ool d'ayoň.
23 Junjun q'uiňib'alil scheclaj svach'c'olal Jehová, syalňej cac'anoch d'a co c'ool.
24 Yuj chi' svala' to icha in macb'en yaj Jehová, aňej ayoch yipoc in c'ool.
25 A eb' tz'ac'anoch Jehová d'a sc'ool, te vach' Jehová chi' d'a eb', aton eb' to sb'ec val och sb'a d'a yol sc'ab'.
26 Te vach' tato numan tzoň aj co taňvani masanto scolvaj Jehová d'ayoň.
27 Yelxo vach' tato ayic unin animaoňto scac'anoch co b'a d'a yalaň smandar Dios.

28 Vach' tato numan tzoň aj co ch'ocoj yacb'an syac'och co yaelal Jehová.
29 Yovalil tzoň och ejmelal, tzoň em ňojan d'a sat luum, talaj tz'oc' sc'ol Jehová d'ayoň.
30 Vach'chom tzoň mac'ji, tzoň b'uchji, palta co chaocab'i.
31 Max oň yactejcan Jehová d'a junelňej.
32 Vach'chom syac'och co yaelal, palta tz'oc'pax sc'ool d'ayoň, yujto te nivan svach'c'olal.
33 Val yel malaj sgana syac'och co cusc'olal yed' co yaelal.
34 A Jehová Dios Axoňej Ochi, malaj sgana tz'ixtaj eb' anima d'a preso,
35 malaj pax sgana tz'ic'jiel sderecho eb' ac'b'il yuuj.
36 Maň vach'oc d'a sat Dios tato max ch'olb'itaj eb' anima d'a stojolal.
37 Max elc'ochlaj tas sco na' tato maňoc Jehová tz'alani.
38 Max javilaj vach'ilal ma yaelal, tato maňoc Dios Axoňej Och tz'alani.
39 ¿Tas yuj chuc scab'i tato yuj co chucal syac' co yaelal Dios?
40 Co b'eyc'olejec val co b'a sic'lab'il, chajtil yilji co b'eyb'al, scac'anxioch co b'a d'a yol sc'ab' Jehová.
41 Caq'uecb'at co pensar d'a Dios aj satchaaň, scalan d'a co lesal icha tic:
42 Ix och co mul, ix co pitej co b'a d'ayach, maj oň ac' nivanc'olal.
43 Ix javi yoval a c'ol d'ayoň, ix oň a pechani, ix oň a sateli, majxo oc'laj a c'ool d'ayoň.
44 Ix a c'ub'ejel a b'a, najat ach b'atcan d'ayoň yic maxtzac ab' co lesal.
45 Icha c'alem ix oň utej d'a scal masanil anima.
46 Masanil eb' cajc'ool, ix oň sb'uchval eb'.
47 Tzoň te xivi yujto a eb' ajc'ol d'ayoň tzoň syam eb', tzoň yixtan eb', tzoň satanel eb', xco chi.
48 Tz'el val jiljon yal in sat voc' yuj cusc'olal, yujto van satel eb' vetchoňab'.
49 Maň ol vactej voc' yuj vab'anňej syail
50 masanto ol yac'cot svach'c'olal Jehová d'ayoň d'a satchaaň.
51 Te yaxo pax svab' yed' in pixan yuj tas tz'ec' d'a yib'aň eb' ix ix d'a yol in choňab'.
52 A eb' ajc'ool, tzin spech eb' vach'chom malaj jab'oc in mul. Icha tz'aj spechji junoc noc' much icha chi' tzin yutej eb'.
53 Pitzan in val ix in syumanem eb' d'a yol jun jul, ix smacancan sti' jun jul chi' eb' yed' jun q'uen q'ueen, maňxa b'aj syal veli.
54 Ichato ay in em d'a yol a a', ix in naani to yicxo chamel vaji.
55 Mamin Jehová, ato d'a sjulal yich jun jul tic tzin avaj d'ayach.
56 Ab' yoch in jaj, maň actej ab'an in tevi.
57 Ix a nitzcot a b'a d'ayin ayic ix ach vavtani, ix alan d'ayin: Maň ach xivoc, xa chi.
58 Mamin, ix in a colcanel d'a yol sc'ab' chamel.
59 Mamin Jehová, ojtac tas tzin utaj d'a maň stojolaloc tic. B'o yaj d'ayin d'a stojolal.
60 Ojtac tas snib'ej eb' ajc'ol d'ayin yed' tas sna eb' tzin yutej.
61 Mamin Jehová, ix ab' jantac chucal syal eb' d'a in patic yed' jantac tas sna eb' tzin yutej.
62 Jun c'u syac' eb' in yalub'taňani, snaan eb' tas ol in yutoc.
63 Ilnab' val, c'ual d'ac'val in sb'uchan eb'.
64 Mamin Jehová, ac' spac d'a eb' icha val smojalil yuj tas tzin yutej.
65 Ac' pitb'oquel spensar eb', tzac'anb'at catab' d'a yib'aň eb'.
66 Mamin, pech eb' yed' yoval a c'ool. Satel eb' d'a yolyib'aňq'uinal tic.

4

A schañil b'it yic cusc'olal

1 Ina val tas ix aj sq'uic'b'i yilji scopopial q'uen oro te vach'. Masanil q'uen
q'ueen vach' yilji d'a templo, sacleminac ix ajcanb'at q'uen d'a yoltac
calle.
2 A eb' quelemtac d'a choñab' Sion, te nib'ab'il eb' d'a yichañ q'uen oro vach'.
Axo ticnaic jun, lajan tz'utaj eb' icha junoc lum comon chen.
3 A noc' nun oques syac' chunoc yune' noc', axo pax eb' ix vetchoñab' tic,
maxtzac oc' sc'ol eb' ix, lajan eb' ix icha noc' avestruz tz'ec' d'a taquiñ
luum syactejcan sñolob'.
4 A eb' unin vanto schuni scham eb' yuj taquiñtial, sq'uecan lotzan yac' eb'
d'a sjoom. Sc'an svael eb' unin chi', palta malaj mach tz'ac'an d'a eb'.
5 A eb' anima tzijtum tas sva d'a peca', van scham eb' yuj vejel d'a yoltac calle
ticnaic. A eb' ix q'uib' d'a yoltac pat te vach' yilji, van sayan eb' tas
syab'lej d'a scaltac c'alem.
6 A yaelal ix javi d'a yib'añ in choñab' yuj schucal, te ec'to d'a yichañ yic eb'
aj Sodoma. A Sodoma chi', junñej rato satnaqueli, malaj mach cusnac
yuuj.
7 A eb' yajal d'a co cal, copopi yilji eb' d'a yichañ q'uen sacb'acom, te sac yilji
eb' d'a yichañ lech. Te chac yilji snivanil eb' d'a yichañ q'uen coral. Te
vach' yilji eb' d'a yichañ q'uen zafiro.
8 Axo ticnaic, te q'uic' yilji eb' d'a yichañ q'uic'b'alil. A mach tz'ilan eb' d'a
yoltac calle, maxtzac nachaj yuj eb' mach eb'. Toxo ix och lotzan
stz'umal eb' d'a sb'aquil, taquiñxoñej eb' icha te' c'atzitz.
9 Te vach' yic mach ix cham d'a oval d'a yichañ mach c'ojanc'olal ix cham yuj
vejel.
10 Yuj vejel ix javi d'a yib'añ in choñab' yuj oval, a eb' ix ix vach' spensar
smilcham yune' eb' ix, stz'añan eb' ix schi'a.
11 Ix elc'och jantac yoval sc'ol Jehová, ix yac'cot sc'ac'alc'olal. Ix yac'anoch
sc'ac'al choñab' Sion, masanto ix yal slajviem cimientoal.
12 A eb' sreyal juntzañ choñab' d'a yolyib'añq'uinal tic yed' eb' cajan d'ay, maj
sna eb' tato ay eb' ajc'ol ol yal yoch d'a yol choñab' Jerusalén.
13 Icha chi' ix uji yuj smul eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios yed' eb' sacerdote.
Ix tob'canb'at schiq'uil anima malaj smul yuj eb'.
14 Axo ticnaic, toñej smachlej eb' tz'ec' eb' d'a yoltac calle icha eb' max uji
yilani. Queñechtac spichul eb' yuj chic', mañxa mach syal sc'ol syaman
spichul eb' chi'.
15 Mañ ex javoc d'a co tz'ey, yujto te chic'tac ex, mañ oñ eyama', xchi eb'
yetchoñab' eb' d'ay. Yuj chi' ix b'at eb' d'a juntzañxo choñab', palta
malaj mach schaan eb'.
16 Yed' yoval sc'ol Jehová ix yac' saclemb'at eb', majxo tañvaj eb' yuuj.
Mañxalaj yelc'och eb' sacerdote d'a yol sat eb' ch'oc choñab'il, majxo
oc'laj sc'ol eb' d'a eb' ichamtac vinac.
17 Nab'añej ix oñ c'unb'i co maclan sjavi jun choñab' oñ scolo'. Ayoñq'ue d'a
chaañ sco maclan quil sjavi jun nación ijan ix oñ colan yalani, palta
maj yalpaxlaj yuuj.
18 Ayñejoch sat eb' ajc'ol d'ayoñ b'aj tzoñ b'eyeq'ui. Max yal-laj quelb'at d'a
yol choñab'. Van sjavi slajvub'al co q'uinal, toxo ix javi co chamel.
19 A eb' tzoñ pechani, te jelan sb'ey eb' d'a yichañ noc' ch'acb'a tz'ec' jeñeñoc.
Tzac'anñej eb' d'a co patic d'a jolomtac vitz, tzoñ macji yuj eb' d'a
tz'inan luum.

20 A viñ co reyal ayoch yipoc co c'ool, viñ sic'b'ilel yuj Jehová, toxo ix yamchaj viñ yuj eb'. A sco naani to a viñ ol oñ colan d'a juntzañxo nación.
21 Ex aj Edom, ex tzeyac' yajalil d'a masanil smacb'en choñab' Uz, tzevajañec, tzalajañec yacb'an tzato yala'. Ol c'ochpax yaelal d'a eyib'añ. Icha eb' uc'um añ ol ex ajoc, q'uixvelal ol ex ajcanoc.
22 Ex aj Sion, toxo ix ec'b'at jantac eyaelal. Mañxo ol ex ac'jocxib'at d'a preso yuj Jehová. A exxo tic ex aj Edom, yuj e chucal ol yac'pax eyaelal Jehová, ol yac' checlaj jantac e mul.

5

Yoil b'it yic cusc'olal

1 Mamin Jehová, nacot jantac tas ix ec'b'at d'a quib'añ, ina val tz'aj quixtaji.
2 Masanil co macb'en, ix yiquej eb' ch'oc choñab'il, axo co pat yicxo eb' yaji.
3 Meb'a' unin ix oñ ajcani, mañxalaj co mam. Axo eb' ix co nun, toxo ix can eb' ix sch'ocojil, mañxalaj yetb'eyum eb' ix.
4 A a a' scuq'uej, sco man a', axo te' co c'atzitz, sco tup te'.
5 Ayñejoch eb' ajc'ol oñ spechan b'eyec'oc. Tzoñ te c'unb'i, palta maxtzac yal quic'an jab'oc quip yujto ijanoch eb' d'a co patic.
6 Ix b'at b'echañ co c'ab' d'a eb' aj Egipto yed' d'a eb' aj Asiria, yuj co c'anan jab'oc co vael yic max oñ chami.
7 A eb' co mam quicham ochnac smul, palta chamnacxo eb', axo d'a quib'añ scotcan yaelal yuj smul eb' chi'.
8 A ticnaic ayoñ och d'a yol sc'ab' eb' ayoch checab'oc d'a yalañtaxo. Mañxalaj mach tzoñ colanel d'a yol sc'ab' eb'.
9 Scal xivc'olal sb'at co say jab'oc co vael, yujto ay smay yuj eb' ac'um oval d'a tz'inan luum.
10 Yuj sc'ac'al vejel tzoñ te q'uic'b'i.
11 D'a Sion yed' d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Judá, tz'ixtaj eb' ix quetb'eyum yed' eb' ix quisil.
12 Ix q'ue d'uñan eb' cajalil yuj eb' ayoch ajc'olal d'ayoñ. Mañxa yelc'och jab'oc eb' ichamtac vinac d'a yol sat eb'.
13 A eb' viñ quelemtac tec'an, tz'ac'jioch eb' viñ d'a jaxoj harina, axo eb' viñ yunetac quelem, stelvi eb' viñ d'a yalañ te' c'atzitz.
14 Mañxalaj eb' viñ ichamtac vinac ayec' d'a sti' choñab' sb'oan yaj yoval eb' anima. Mañxalaj eb' viñ quelemtac sb'itan d'a tzalajc'olal.
15 Mañxalaj co tzalajc'olal. A co chañal yic tzalajc'olal, ix meltzajoch cusc'olalil.
16 Maxtzac oñ b'inaj icha d'a peca'. Te ob'iltac oñ, yujto ix och co mul.
17 Mañxa yip co pixan yuj cusc'olal, van yixtax yol co sat yuj oq'uel.
18 Yujto ix satjiel stemplo Dios d'a tzalan Sion, yuj chi' axoñej noc' vaax tz'ec' ta'.
19 Palta a ach pax tic ach Jehová, Yajal achñej, ayñej ec' opisio d'a masanil q'uinal.
20 ¿Tas yuj tzoñ b'atcan satc'olal uj d'a junelñej? ¿Tas yuj te nivanxo tiempo ix oñ actejcani?
21 Mamin Jehová, ic'oñxi meltzaj d'ayach, ol oñ meltzajxoc. Comonoc vach' tzoñ ajxi icha d'a yalañtaxo.
22 Palta ina ix oñ a patiquejcaneli. Ix ec' d'a yib'añ ac'ancot yaelal d'a quib'añ.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
EZEQUIEL

Ezequiel sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Ezequiel tz'ib'ab'ilcan d'ay. A d'a ab'il 586 ayic manto javi Jesucristo, ix javi eb' soldado aj Babilonia yac' oval d'a Jerusalén. A viñaj Ezequiel schecab' Dios chi', ic'jib'at viñ icha presoal d'a Babilonia yed' juntzañxo eb' aj Judá ayic manto ac'ji ganar Jerusalén chi'. Ayxoec' viñaj Ezequiel d'a Babilonia chi' ayic smac'jiem lañnaj Jerusalén yuj eb' ajc'ol chi'. Yuj chi' schecnac Dios yal viñ d'a eb' ayec' yed'oc d'a Babilonia chi' yed' pax d'a eb' aj Jerusalén.

A jun libro tic chañ macañ yaji: A b'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 24. A d'a tic syalcoti to tz'avtaj viñ schecab' Dios chi' yic syalan viñ d'a eb' anima to ol javoc yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb', ol ac'joc ganar choñab' Jerusalén. A schab'il macañ, tz'el yich d'a capítulo 25 masanto d'a 32. A d'a tic syalcoti to a yoval sc'ol Dios ol javocpax d'a yib'añ juntzañxo nación, juntzañ tz'ixtanel Jerusalén chi'. Ay pax juntzañ lolonel chi' yalel viñ ayic toxo ix ac'ji ganar Jerusalén chi'. A yoxil macañ, tz'el yich d'a capítulo 33 masanto d'a 39. A d'a tic syal juntzañxo slolonel Dios aljinac d'a eb' anima aycanb'at d'a Babilonia chi'. Aljinacpaxi to ol b'ochajxi Jerusalén chi', aljinacpaxcan juntzañ lolonel d'a yib'añ Gog. Axo schañil macañ, tz'el yich d'a capítulo 40 masanto d'a 48. A d'a tic ix ch'oxji d'a viñaj Ezequiel chi' icha vayich, yuj tas ol aj choñab' Israel chi' yed' stemplo Dios d'a b'aq'uiñ.

A viñaj Ezequiel chi', ay val och Dios d'a sc'ol viñ sic'lab'il, te jelan spensar viñ, jantac tas ix ch'oxji yil viñ icha vayich, ix laj sic'can viñ d'a spensar. A jantac ix ac'ji yil viñ chi', ix yac' val och viñ d'a sc'ool, yuj chi' ix stec'b'ej sb'a viñ yalanel slolonel Dios chi'. Ix yac' val och viñ d'a sc'ol yalanel d'a eb' yetchoñab' yic sq'uex spensar eb'. A d'a jun libro tic syalcot jun ab'ix ojtacab'il, aton b'aj sb'inajcot juntzañ taquiñ b'ac, palta a juntzañ taquiñ b'ac chi', ix pitzvixi, aton tic syal d'a 37.1-14. A viñ checab' tic, sacerdote pax viñ, ix yal viñ to yovalil vach' scutej co b'a d'a Dios.

Ix yil stziquiquial Dios viñaj Ezequiel

1-3 A in sacerdote Ezequiel in tic, yuninal in viñaj Buzi. A junel ayinec' d'a sti' jun a a' scuch Quebar d'a Babilonia, ayinec' d'a scal eb' vetchoñab' aj Judá ic'b'ilcot preso. Ayic oye' c'ualxo yoch schañil uj yic ab'il 30, ayic toxo ix ec'b'at oye' ab'il yic'jicot viñaj rey Joaquín preso, ata' ix jacchaj satchaañ, ix vilan stziquiquial Jehová, ix lolon d'ayin, ix yac'anem spoder d'a vib'añ. 4 Ix vilani to a d'a stojolal norte ix cot jun nivan oval ic' yed' jun nivan q'uic'al asun. A d'a scal asun chi' ix elta c'ac' yed' leb'lon, axo d'a spatic yichañ toxoñej scopopi. A d'a scal c'ac' chi' ay jun tas toxoñej sveei, icha val sveeial yilji q'uen bronce. 5 Axo d'a snañal ayelta chañvañ ángel querubín sb'i icha yilji anima. 6 Chañe' sat yed' chañe' sc'axil junjun eb'. 7 A xub' eb' masanto d'a yoc tojolñej yajemi, axo samil yoc eb' icha yech noc' vacax, sveei icha q'uen bronce ñicb'ilel smical. 8 A juntzañ eb' chi', chañe' sat yed' chañe' sc'axil junjun eb'. Ay pax chañe' sc'ab' eb' icha yic anima d'a schañil pac'añ scostil d'a yalañ sc'axil chi'. 9 Syil-laj sb'a sc'axil eb' chi' ayic sb'ey eb', sb'atñej eb' b'aj q'uelanb'ati, max sutmaj snivanil eb' b'aj sb'ati. 10 Icha val tic yilji sat junjun eb': A d'a yichañ eb' lajan yilji icha sat anima. Axo d'a svach' eb' lajan yilji icha sat noc' choj. Axo d'a sq'uexañ eb', lajan yilji icha sat noc' vacax. Axo d'a spatic eb', lajan yilji icha sat noc' nivac ch'acb'a. Ichaton

chi' yilji sat eb'. 11 Ayic syac'anel lian chab' sc'axil junjun eb', schalaj sb'a yed' yic eb' ay d'a junjun schiquin, axo yed' chab'xo jun, smusej snivanil eb'. 12 Junlajanñej tz'aj sb'at eb' d'a yichañ, mañ jab'oc sutmaj eb' ayic sb'at eb', ato a' b'aj scuchb'ajb'at eb' yuj spoder Dios. 13 A d'a scal eb', ay jun tas sb'eyeq'ui, lajan yilji icha tzac'ac' chacxilinac, ma icha yilji junoc tas ayoch sc'ac'al. Toxoñej sveei yilji, axo d'a scal tz'elta copoljoc c'ac'. 14 A juntzañ eb' chi' sb'at xumnaj eb', elañchamel sjax xumnaj eb', icha yec' copoljoc leb'lon.

15 Ayic ix vilan juntzañ eb' chi', ix vilan pax d'a sat luum, d'a stz'ey junjun eb' ay junjun xocanxocan yilji. 16 A chañe' xocanxocan chi', lajanñej yilji schañil, sveei yilji icha q'uen topacio, axo d'a yool junjun, ay junxo xocanxocan ayochi, ch'occh'oc b'aj q'uelanb'at junjun. 17 Syalñej sb'at d'a schañil pac'añ, mañ yovaliloc sutmaji. 18 Ix vilani to a junjun juntzañ xocanxocan chi' chaañ yajq'uei, satub'tac yilji, ayñej yol sat d'a spatic yichañ. 19 Ayic sb'eyb'at eb' querubín chi', sb'eypaxb'at juntzañ xocanxocan chi'. Tato sq'ue vaan eb' d'a sat luum, sq'uepax vaan juntzañ chi' yed' eb'. 20 A eb' querubín chi', sb'atñej eb' b'aj tz'ic'jib'at yuj spoder Dios, sb'atñejpax juntzañ xocanxocan chi' yed' eb', yujto a d'ay ayoch spixan eb'. 21 Ayic sb'ey eb' querubín chi', sb'eypax juntzañ xocanxocan chi', tato tz'och vaan eb', tz'ochpax vaan. Tato sq'ue vaan eb' d'a sat lum tic, sq'uepax vaan juntzañ chi', yujto a d'a juntzañ chi' ayoch spixan eb'.

22 A d'a yib'añ eb' querubín chi', ay jun tas b'achanb'ati, toxoñej copopi icha yilji q'uen cheev, satub'tac yilji. 23 A d'a yalañ jun b'achanb'at chi', ata' tojol tz'aj yel lian chab' sc'axil junjun eb', schalan sb'a sñi' sc'axil eb' chi'. Axo chab'xo smusan snivanil eb'. 24-25 Ix vab'anpax sc'añ sc'axil eb' chi' ayic sb'at jeñeñoc eb'. Icha val sc'añ yem a' nivac pajav, ma icha sc'añ c'u, ma icha sc'añ yec' junoc nivan ñilañ eb' soldado ma icha val to a Dios Syal yuj Smasanil van sloloni. Ayic tz'och vaan eb' querubín chi' sjeñvi, syic'anem sc'axil eb' chi', sc'aññej jun sc'añ chi' d'a yib'añ jun b'achanb'at d'a yib'añ eb' chi'. 26 A d'a yib'añ jun b'achanb'at chi', ix vil jun trono icha val svach'il yilji q'uen zafiro. A d'a yol jun trono chi', ata' c'ojanem jun icha yilji anima. 27 Ix vilanpaxi to a jun c'ojanem chi', a d'a snañal sq'ueñejcot d'a yib'añ, lajan yilji icha q'uen bronce copopi, sq'ue sc'ac'al. Axo d'a snañal chi' tz'emñej d'a yalañ, lajan yilji icha te' c'ac', axo spatictac, toxoñej sveei, 28 icha yilji chacpan scheclaj d'a scal asun ayic syac'an ñab', icha chi' yajoch oyan d'a spatictac.

2

Ix avtaj viñaj Ezequiel yuj Dios

1 Ix vab'an yoch jun jaj, ix yalan d'ayin icha tic: Ach anima, q'ueañ vaan, yujto ay tas ol val d'ayach, xchi.2.1 2 Yacb'an van slolon chi', ix och Yespíritu Dios d'ayin, ix in yic'anq'ue liñan. Ichato chi' ix vab'an yoch sjaj jun slolon chi' d'ayin. 3 Ix yalaññej icha tic: Ach anima, ol ach in checb'at d'a scal eb' etchoñab' israel, aton eb' ix ste pitej sb'a d'ayin, ix och eb' ajc'olal d'ayin icha sc'ulejnac eb' e mam eyicham d'a peca', icha pax chi' eb' masanto ticnaic. 4 A ticnaic tzach in checb'at d'a juntzañ anima te ov sat yuj spital, mañ jab'oc scha yab' eb', palta tzal d'a eb' icha tic: Icha tic yalan Jehová Cajalil, xa chi d'a eb'. 5 Vach'chom ol scha yab' eb', mato maay, yujto te pit eb', palta ol nachajel yuj eb' to in checab' aj d'a scal eb'. 6 Ach anima, mañ ach xiv d'a eb', mañ ach xivpax yuj tas ol yal eb' d'ayach. Vach'chom icha d'a scal te' q'uiix, ma d'a scal noc' sinaan ayach eq'ui, palta mañ ach xivoc, mañ ach xiv yuj tas syal eb'

2.1 **2:1** A d'a hebreo syala' "ach yuninal anima" xchi, syalelc'ochi anima chamelb'a, mañ ichoc Dios to ayñejec' d'a masanil q'uinal, yuj chi' anima scal d'a tic.

d'ayach, mañ ach xivpax tas tz'aj sat eb' ste cot yoval d'ayach yujto te pit eb'.
7 A ach yovalil ol al in lolonel d'a eb', taxoñej ol scha yab' eb' mato maay, yujto
te pit eb'. 8 Scham val a chaan ab' tas svala', mañ a pitej a b'a icha eb' chi'. Jac
a ti' ol a vaan tas ol vac' d'ayach, xchi d'ayin.
9 Ix vilani ay jun c'ab' b'achancot d'ayin, yed'nac jun tas chulb'il tz'ib'ab'il.
10 Ix xuyanb'at jun chi' d'a vichañ. Tz'ib'ab'il d'a schab'il pac'añ. A tas
tz'ib'ab'ilem chi' d'ay, aton yab'ixal cusc'olal, yaelal yed' xivc'olal ol ujoc.

3

1 Ix yalanxi jun chi' d'ayin icha tic: Ach anima, c'uxb'at jun b'aj tz'ib'ab'il
juntzañ lolonel tic, tzach b'at al d'a masanil eb' etisraelal, xchi d'ayin.
2 Ix in jacan in ti', ix yac'an in c'uxb'at jun b'aj tz'ib'ab'il chi'. 3 Elañchamel
ix yal d'ayin: B'uq'uem jun tz'ib'ab'il ix vac' tic d'ayach, sb'ud'jicanel a c'ol
yuuj, xchi d'ayin.
Yuj chi' ix in b'uq'uemi, te chi' ix vab' icha noc' yalchab'. 4 Ix yalan d'ayin
icha tic: Ixic, tzalan d'a eb' etisraelal jantac tas ol val d'ayach. 5 Mañ vanoc
ach in checanb'at d'a scal eb' anima max yal alan sti', mato max nachaj uuj,
palta a d'a eb' etchoñab' tzach in checb'ati. 6 Mañ vanoc ach in checanb'at
d'a juntzañ nación b'aj tzijtum ti' tz'alchaji to ajaltac snachajel uuj. Tato a d'a
juntzañ choñab' chi' tzach in checb'ati, tzam scha yab' eb' tas tzala'. 7 Palta
a eb' etchoñab' chi' jun, mañ ol schalaj yab' eb' d'ayach, yujto malaj sgana
eb' schaan yab' tas svala', yujto te pit syutej spensar eb'. 8 Palta a in ol vac' a
tec'anil d'a yichañ eb', yic ol a tec'b'an a b'a alan juntzañ lolonel tic d'a eb'.
9 Icha val stzatzil q'uen diamante, ma icha q'uen yaxq'ueen ol ach vutoc d'a
yichañ eb'. Mañ jab'oc ol ach xiv d'a eb' vach'chom scot val yoval sat eb' yuj
spital, xchi d'ayin.
10 Ix yalanxi d'ayin icha tic: Ach anima, maclej val ab' tas ol val d'ayach,
tza sic'ancan d'a a pensar. 11 Ixic, tzach b'at b'aj ayec' eb' etchoñab' ic'b'ilcot
preso, tzalan d'a eb', taxoñej scha yab' eb' tas ol ala', mato maay, palta tzal d'a
eb' icha tic: Icha tic yalan Jehová Cajalil, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.
12 Ix lajvi chi', ix in yic'anchaañ Yespíritu Dios, axo d'a in patic ix vab' yoch
jun av icha sc'añ yec' quixcab', ix yalani: Alchajocab' vach'il d'a stziquiquial
Jehová b'aj ayeq'ui, xchi. 13 Ix vab'anpax sc'añ sc'axil eb' querubín ayic syil-
lan sb'a. A juntzañ xocanxocan junñej yaj yed' eb', sc'añpaxi, xivub'tac sc'añi.
14 Axo Yespíritu Dios ix in ic'anq'ue vaan, ix in yic'anb'ati. Te cusc'olal ix in aji,
ix cot voval, ix in b'ati. Axo spoder Jehová ayoch d'ayin. 15 Ayic ix in c'och d'a
choñab' Tel-abib d'a sti' a nivan Quebar, aton b'aj cajan oñ ec' mach oñ ic'b'il
oñ cot icha preso tic, uque' c'ual majxo in lolonlaj, yujto ix sat in c'ol yuj tas
ix vila' yed' tas ix vab' chi'.

Ac'b'iloch viñaj Ezequiel‘R’stañvumaloc choñab'
(Ez 33.1-9)

16 Ayic ix lajvi uque' c'ual chi', ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 17 Ach
anima, a in ix ach vac'och stañvumaloc eb' etchoñab' israel. Ayic ol valan in
lolonel d'ayach, a achxo ol al d'a eb' in q'uexuloc yic ol yojtaquejel eb'. 18 Ayic
ol valan d'a junoc mach to ol cham yuj smul, tato a ach tic mañ ol al d'ay, mañ
ol a cacha' yic syactejcan chucal sc'ulej chi', yic max chami, ayic scham jun
anima yuj smul chi', a d'a ib'añ scan schamel chi' vuuj. 19 Palta tato tzal d'ay
jun, tza cachanpax d'a schucal chi', palta max yactejcan schucal b'eyb'al chi',
ol cham yuj smul chi', a schamel chi' max canlaj d'a ib'añ. 20 Añejtona', tato
ay junoc mach vach' sb'eyb'al, palta syactejcan svach' b'eyb'al chi', sc'ulan
chucal, a in ol in cha svach' c'ulej chucal chi' masanto schami. Tato a ach tic

max a cacha', tato schami, a tas vach' sc'ulejnac d'a yalaňtax chi' maňxalaj yelc'och d'a vichaň, ol cham yuj smul chi', palta axo d'a ib'aň scan schamel chi' vuuj. 21 Palta tato tza cach jun anima chi' jun yic max sc'ulej chucal chi', schaan yab'i, maxtzac sc'ulej chucal chi'. A jun anima chi' olto pitzvoc eq'ui, yujto ix sc'anab'ajej b'aj ix a cach chi'. A achxo tic tzach colchajcani, xchi Jehová d'ayin.

Ix och viňaj Ezequiel queecal

22 Ix yac'anq'ue sc'ab' Jehová d'a vib'aň, ix yalan d'ayin icha tic: Q'ueaň vaan, ixic d'a jun ac'lic chi'. Ata' ol in lolon d'ayach, xchi. 23 Ix in q'ue vaan b'ian, ix in b'at d'a jun ac'lic chi'. Ata' ix vil stziquiquial Jehová, icha ix aj vilan d'a sti' a' nivan Quebar. Ix in julanem lachnaj in b'a d'a sat luum. 24 Ix och Yespíritu Dios chi' d'ayin, ix in yic'anq'ue liňan, ix yalan d'ayin icha tic: Ixic, tza macanoch a b'a d'a yol a pat. 25 Ach anima, ol ach tzec'chajcan d'a yol a pat, yic vach' maxtzac ach elta d'a scal eb' etchoňab'. 26 Ichato ol vac'canq'ue lotzan ac' d'a a joom, yic vach' maňxo ol yal a loloni, maňxo ol yal a cachan eb', yujto te pit eb'. 27 Ayic ay tas snib'ej in c'ol ol ala', ol ach vac' lolonoc, ol alani: Icha tic yalan Jehová Cajalil, xa chi. A mach sgana schaan yab'i, yab'ocab'i. A pax mach malaj sgana schaan yab' jun, schumxo, yujto a jun choňab' tic te pit, xchi Jehová.

4

Yalnac viňaj Ezequiel yuj oval d'a Jerusalén

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: A ticnaic ach anima, ic'cot junoc lum xan, tzac'anem lum d'a ichaň, tza tz'ib'anem yechel choňab' Jerusalén d'a luum. 2 Slajvi chi', tzac'anoch oyan yechel yamc'ab' yic oval, campamento yed' tec'nub' d'a spatic smuroal, 3 tzac'anoch junoc q'uen icha q'uen sa'am d'a a cal yed' jun choňab' chi'. A jun chi', lajan icha junoc muro, tzach och d'a yichaň jun choňab' chi', ichato van ac'an oval yed'oc. Icha chi' ol aj yoch ch'oxnab'iloc d'a eb' etchoňab'.

4 Slajvi chi', tzach ec' jichan d'a a q'uexaň, icha chi' ol aj a ch'oxanel yaelal ol javoc d'a yib'aň eb' etchoňab' yuj smul. Aňej d'a a q'uexaň chi' ol ach ec'ňej jichan yacb'an van a ch'oxanel yaelal ol javoc d'a yib'aň eb' yuj smul chi'. 5 Ay 390 c'ual ol a c'ulej jun chi', syalelc'ochi junjun ab'il sch'ox junjun c'ual, icha chi' ol aj yab'an syail eb' israel yuj smul chi'. 6 Ayic ol lajvoc juntzaň c'ual chi', axo d'a a vach' tzach ec' jichan. Icha chi' ol aj a ch'oxanel yaelal ol ja d'a yib'aň eb' aj Judá yuj smul. 40 c'ual ol ach ec' jichan d'a a vach' chi', syalelc'ochi junjun ab'il sch'ox junjun c'ual, icha chi' ol aj yab'an syail eb' yuj smul chi'. 7 Tzach b'at q'uelan d'a jun yechel Jerusalén b'aj oyanoch eb' ajc'ool, tza pilanq'ue sc'ab' a pichul, tzic'anchaaň a c'ab' chi', tzach lolon d'a eb' etchoňab' chi' d'a in b'i. 8 Ichato ol ach in tzec' yed' ch'aň lasu yic vach' max yal ec' b'alb'onoc masanto ol tz'acvoc sc'ual a ch'oxanel syaelal eb' chi'.

9 Ayic manto ach tzec'chaj chi', tzic'cot jab'oc ixim trigo, ixim cebada, ixim mijo, ixim avena, aň avastut, aň lenteja yed' ixim centeno, calan tz'aj yem d'a yol junoc lum chen. A yed' juntzaň chi' tza b'o a vael, ol a vaan d'a 390 c'ual b'aj ol ach ec' jichan d'a a q'uexaň chi'. 10 Tzechtej naňal libra tza va d'a junjun c'u, chequelňej yorail tzach va'i. 11 Chequel pax yorail yic tzuc'an naňaloc litro a a' d'a junjun c'u. 12 A jun vael tza b'o chi', icha tz'aj sb'o ixim pan cebada tzutej. D'a yichaň eb' anima chi' tzac' tajoc ixim d'a cal c'ac', a stza' eb' anima chi' tza c'an a c'atzitzoc, xchi Jehová.

13 Ix lajvi chi', ix yalanpax Jehová icha tic: Ol a va juntzaň vael maň vach'oc chi' icha yalan ley, yuj a ch'oxaneli to icha chi' ol aj svaan eb' etisraelal vael

maň vach'oc icha yalan ley d'a juntzaňxo nación b'aj ol in saclemejb'at eb', xchi Jehová.

14 Ix in tac'vi d'ay icha tic: Maay Mamin Jehová, malaj b'aj tzin yam junoc tas maň vach'oc icha yalan ley. Malaj b'aj tzin chi' schib'ejal noc' noc' to toňej syac'cham sb'a, ma noc' smiljicham yuj noc' chium noc' d'a caltac te', ma junoc macaň noc' chib'ej to maň vach'oc icha yalan ley, xin chi.

15 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Syal a stza' noc' vacax tza c'an d'a c'atzitzal sq'uexuloc stza' eb' anima chi', yic tza b'oan a vael chi', xchi.

16 Ix yalanxi d'ayin icha tic: Ol in satel vael d'a Jerusalén. Echtab'ilxoňej ol aj svael eb' yed' tas syuq'uej eb', yuj chi' d'a scal ilc'olal yed' d'a scal xivc'olal ol va eb', ol yuc'an a' eb'. 17 Maňxa a a' yed' svael eb', toxoňej ol xivq'ue eb' yil-lanoch sb'a junjun. Yuj val smul eb' chi' c'ojanc'olal ol aj satel eb', xchi Jehová.

5

Ix sjoxel xil sjolom viňaj Ezequiel

1 Ix yalanpax Jehová d'ayin icha tic: A ticnaic ach anima, ic'cot junoc q'uen cuchilub' te jay ye, icha val junoc q'uen navaja sc'an eb' joxvajum, tza josanel xil a jolom yed' xil a ti' d'a q'ueen. Slajvi chi', tzic'anpaxcot junoc echlab', ox macaň tz'aj echtan a xil chi'. 2 Ayic ol lajvoc a ch'oxan yechel syaelal choňab' chi', a junoc macaň a xil chi', tza ňustz'a d'a snaňal yol yechel choňab' chi'. Slajvi chi', tzic'anxicot q'uen cuchilub' chi', tza choc' cupan junoc macaň a xil chi' d'a spatictac yechel choňab' chi', axo junocxo yoxil macaň, tza tzipancanb'at d'a cal ic'. Ch'oxnab'il jun chi' to a in ol vac'cot eb' ajc'ool, ol och eb' d'a spatic eb' etchoňab' chi' yed' q'uen yespada. 3 Tzic'ancanel jayeoc a xil chi' tza pichancanoch d'a sti' a pichul. 4 A d'a juntzaň chi' tziq'uel jayeoc, tza ňusantz'a d'a cal c'ac'. Icha jun c'ac' chi', icha chi' ol aj sjavi yaelal d'a scal masanil eb' etchoňab'.

5 A in val Jehová in svala': Aton Jerusalén sch'ox jun yechel tic, a in vac'naquem d'a scal juntzaňxo nación. 6 Palta a eb' aj Jerusalén chi', yelxo val ix spatiquejel in c'ayb'ub'al eb' yed' in checnab'il, yelxo val chuc eb' d'a yichaň eb' anima d'a juntzaň nación ay d'a slac'anil eb' chi', yujto maj sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al chi' eb', maj sb'eyb'alej pax in checnab'il eb'.

7 Yuj chi' a in Jehová in svala': Yujto ec'al te pit eb' d'a yichaň juntzaňxo nación ay d'a spatictac chi', maň val jab'oc sc'anab'ajej in checnab'il eb', ec'b'al te chuc sb'eyb'al eb' d'a yichaň sb'eyb'al eb' anima ay d'a slac'anil eb' chi'. 8 Yuj chi' a in Jehová in svala': Ol in och pax ajc'olal d'a eb' aj Jerusalén chi'. D'a yichaň juntzaň nación chi' ol vac'och syaelal eb'. 9 Ix och eb' ejmelal d'a juntzaň comon dios yajb'entac, yuj chi' ol in c'ulej tas to manta b'aj tzin c'ulej juneloc, malaj pax b'aj ol in c'ulej junelocxo. 10 A ol aj d'a scal eb' chi', a eb' mamab'il ol schib'at yalyuninal eb' yuj vejel. A eb' uninab'il ol schipaxb'at smam snun eb'. Ol vac' val och yaelal d'a yib'aň eb'. Axo mach maň ol chamoc, ol in saclemejcanb'at d'a masanil yolyib'aňq'uinal tic. 11 A in Jehová in svala'. Yujto a eb' chi' yelxo val ix yixtejb'at in templo eb' yuj sdiosal te yajb'entac yed' yuj juntzaň sb'eyb'al eb' te chuc, yuj chi' ol in satel eb', maňxo ol vac' nivanc'olal eb'. Maňxo ol oc' in c'ol d'a eb'. 12 A junoc macaň eb', ol cham eb' d'a yol choňab' chi' yuj ilya yed' vejel. Axo junocxo macaň eb', ol miljoccham eb' d'a spatictac choňab' chi'. Axo junxo yoxil macaň eb', ol in saclemejcanb'at eb' d'a masanil yolyib'aňq'uinal tic, a in val ol vac'och eb' ajc'ol d'a spatic eb' yed' q'uen yespada. 13 Icha val chi' ol aj sicb'i yoval in c'ool, vach' ol aj in c'ol ol vab'i. Ayic toxo ix viq'uel yoval in c'ol chi' d'a eb',

ichato chi' ol nachajel yuj eb' to a in ton Jehová in ix in chec c'ulaj juntzañ tic yuj yoval in c'ool. 14 A in Jehová in svala' to mañxa mach ol vac'can d'a Jerusalén, masanil anima ay d'a slac'anil yed' eb' ol ec' ta' ol b'uchvaj eb' d'ay. 15 A val yic ol vac'anoch yaelal d'a yib'añ eb' yed' yoval in c'ool, masanil eb' ay d'a slac'anil eb' ol yajanoc yed' sb'uchvaj eb' d'a choñab' Jerusalén chi'. Sch'oxnab'il yoval in c'ol ol ajoc. 16 Icha val tz'aj sjulvaj junoc mach yed' sjullab' yic smilvaji, icha chi' ol aj in satanel eb' yuj vejel. A in val ol vac'b'at nivan vejel d'a yib'añ eb', mañxalaj svael eb', icha chi' ol aj satel eb'. 17 A in Jehová in svala' to a in ol vac'b'at jun nivan vejel, ilya yed' chamel d'a yib'añ eb' yed' noc' chium noc', pilan ol chijocb'at yuninal eb' yuj noc'. Tzijtum eb' ol champax d'a scal oval, xchi Jehová.

6

A yoval sc'ol Jehová d'a comon dios

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, ixic q'uelan d'a stojolal jolomtac vitz yic Israel, tzalan d'a yib'añ eb' cajan ta' 3 icha tic: Ab'ec val tas syal Jehová d'a yib'añ eb' syaq'uem sb'a d'a comon dios d'a jolomtac vitz yic Israel, d'a tzalquixtac, d'a pac'quiltac yed' d'a ch'olquixtac: Ol vac'b'at oval d'a eb'. Ol in satpaxel juntzañ lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal. 4 Ol in mac'poj juntzañ altar b'aj syac' silab' eb' yed' b'aj sñus incienso eb'. Ol in milancham eb' vinac d'a yichañ juntzañ yechel chi'. 5 Ol vac'can teljab' snivanil eb' d'a yichañ juntzañ comon dios chi'. Axo d'a spatictac juntzañ yechel chi' ol in saclemejec' sb'aquil eb'. 6 Ol can tz'inan masanil schoñab' eb' b'ajtac cajan yed' masanil lugar chaañ b'aj tz'och ejmelal. Masanil yaltar eb' chi' ol pojcanb'atoc yed' masanil juntzañ yechel chi' choc' ol ajcanoc yed' altar b'aj sñus incienso eb', ol em lañnajoc. Masanil tas b'ob'il yuj eb' anima chi' ol sateloc. 7 A eb' olto canoc, ayic ol yilan snivanil eb' ix cham d'a scal eb', ichato chi' ol nachajel yuj eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb'.

8 Palta a d'a scal eb' ol in saclemejcanb'at d'a juntzañxo nación chi', ay eb' b'aj ol oc' in c'ool, ol in colcanel eb' d'a yol sc'ab' chamel. 9 A eb' mañ ol cham chi', ol in snacot eb' d'a juntzañ nación b'aj ayec' chi'. Ol snacot eb' tas ix aj vab'an syail yuj b'aj in spatiquejel eb' ayic yochnac eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios. Toxoñej ol syajlaj sb'a eb' yuj jantac chucal sc'ulejnac yuj sb'eyb'al eb' te yajb'entac, 10 yuj chi' ol nachajel yuj eb' to a in Jehová in, a inñej Dios in, mañ toñejoc ix vala' to ix vac'b'at juntzañ yaelal tic d'a yib'añ eb', xchi Jehová.

11 Ix yalanxi Jehová Cajalil icha tic d'ayin: Poc'ub'tañej a c'ab', tec'ub'tañejem oc, elocab' av yic tz'el a c'ol yuj jantac tas ix javi d'a yib'añ eb' etisraelal yuj jantac tas yajb'entac sc'ulej eb'. Yuj chi' ix cham eb' yuj oval, yuj vejel yed' yuj ilya. 12 A eb' najat aycanb'ati, ol cham eb' yuj ilya, axo eb' lac'an ayeq'ui, ol cham eb' yuj oval. Axo eb' mañ ol cham yuj oval chi', a vejel ol ic'an scham eb'. Icha chi' ol aj slajvi vic'anel yoval in c'ol d'a eb'. 13 Ayic ol yilan snivanil eb' milb'ilcham d'a spatictac juntzañ yechel chi' eb', d'a spatictac juntzañ altar, d'a tzalquixtac, d'a jolomtac vitz, d'a yichtac te te' c'ayum xiil yed' d'a yichtac te' ji c'ayum xiil, aton d'a juntzañ lugar b'aj sñustz'a incienso eb' silab'il d'a juntzañ comon dios chi', icha chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb'. 14 Ol vic'chaañ in c'ab' vac'an syaelal eb' yalñej b'aj cajan. Masanil juntzañ lugar b'aj ec'nac cajan eb', toxoñej ol can tz'inan icha lum tz'inan luum yic sur, masanto sc'och d'a Diblat d'a norte. Icha chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb', xchi Jehová.

7

Lac'anxo ay slajvub' c'ual

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, a in val Jehová Yajal in, a in
sval d'a choňab' Israel icha tic: Toxo ix c'och slajvub', toxo ix c'och slajvub'al
lum luum smasanil. 3 Toxo ix c'och e lajvub'al a ex israel ex tic. Ol vac' val
b'at yoval in c'ol d'a eyib'aň, ol in c'anb'ej val vab'i chajvaltil yaj e b'eyb'al, ol
vac'anoch yaelal d'a eyib'aň yuj e b'eyb'al yajb'entac chi'. 4 A ticnaic maňxo
ol vala' to ay voq'uelc'olal d'ayex. Ol vac'och yaelal d'a eyib'aň yuj e b'eyb'al
yelxo te chuc. Ol vac' eyab' syail yuj masanil chucal tze c'ulej. Icha val chi' ol
aj snachajel eyuuj to a in Jehová e Diosal in, xchi Jehová.
5 Ix yalanxi Jehová icha tic: A in Jehová in tic svala': Van sc'och jun nivan
yaelal d'a eyib'aň. 6 Ilecnab'i vanxo sjavi slajvub', toxo ix javi e lajvub'al. 7 Tic
val sjavi sc'ual yic tzex lajviel e masanil ex cajan ex d'a jun nación chi'. Toxo
val sjavi sc'ual, axoňej xivc'olal ay, toxo val slajvi tzalajc'olal d'a jolomtac vitz.
8-9 A ticnaic, tz'acan ol vac'b'at yoval in c'ol d'a eyib'aň, masanto ol yal sicb'i in
c'ool. Ol ex in ch'olb'itej yuj chucal tze c'ulej, ol vac'och eyaelal yuj e b'eyb'al
yelxo val te chuc tze c'ulej. Maňxo ol vala' to ay voq'uelc'olal d'ayex. Icha val
chi' ol aj snachajel eyuuj to a in Jehová in svac'och eyaelal.
10 Ilecnab'i, toxo ix javi sc'ual yaelal ayxo smay yic slajviel jun choňab' chi'.
Toxo ix q'uechaaň chucal d'a yol smacb'en, tzijtum ic'ojchaňb'ail. 11 Sq'ue val
chaaň eb' yixtan yetanimail. A juntzaň anima chi', maňxa junoc eb' ol canoc.
Maňxa jab'oc sb'eyumal eb' ol canoc, maňxo ol b'inaj snivanil yelc'och eb'.
12 Toxo val sjavi sc'ual jun yaelal chi'. Mocab' tzalaj sc'ol eb' smanvaji, mocab'
cus sc'ol eb' schoňvaji, yujto ol vac'b'at yoval in c'ol d'a yib'aň eb' smasanil.
13 A mach toxo ix schoň sluum, maňxo ol yal yic'anxi luum yacb'an pitzanto
yed' mach ix manan chi', yujto maňxo ol yal scachjioch vaan jun yaelal van
sjavi chi'. A eb' chuc, malaj junoc eb' ol yal scolan sb'a.
14 Vach'chom ol pujoc q'uen trompeta yic syac'an lista sb'a eb' sb'at d'a
oval, palta malaj mach ol b'at d'a oval chi', yujto a yoval in c'ool ayoch d'a
yib'aň eb' smasanil. 15 D'a spatiquel choňab' ay oval, axo d'a yool ay ilya
yed' vejel. A eb' ayec' d'a smunlajel, ol miljoccham eb', axo eb' ayec' d'a yol
choňab', ol cham eb' yuj vejel chi' yed' ilya. 16 A eb' olto yal yeli, ol b'at scol
sb'a eb' d'a caltac yaxluum, ata' ol oc' eb' yuj smul icha yoc noc' muuc d'a
yoltac ch'olan. 17 Masanil eb' ol el yip sc'ab', ol luclon yoc eb' yuj xivelal.
18 Ol yac'och pichul eb' ya sva'i yuj sch'oxanel syaelal chi'. Ol luclon masanil
snivanil eb'. Chacxoňej ol aj yilji sat eb' yuj q'uixvelal, josb'ilel xil sjolom ol ec'
eb'. 19 Toxoňej ol syumel q'uen plata eb' yed' q'uen oro d'a yoltac calle, icha
tz'aj syumchajel c'alem, yujto maň ol yal scolchajel eb' d'a sc'ual yoval in c'ol
a in Jehová in tic yuj q'ueen. Tocval ol yal yac'an b'ud'joc sc'ol eb' yed' q'uen
oro chi', yujto a yuj q'ueen ix b'at eb' d'a chucal. 20 Yujto ay q'uen q'ueen te
vach' yilji chi' d'a eb', yuj chi' ix yic' val chaaň sb'a eb', a q'uen chi' ix sb'o eb'
scomon diosej yajb'entac. Yuj chi' a juntzaň q'uen vach' yilji ay d'a eb' chi',
icha c'alem ol vutejcan q'ueen yil eb'. 21 Ol vic'cot eb' ch'oc choňab'il te chuc
yelq'uejb'at sb'eyumal eb', yic tzul yic'anec' sdiosal eb' chi' eb', syixtanb'at
eb'. 22 Ol viq'uel in b'a d'a jun nación chi', axo eb' elc'um chi' ol ixtanb'at in
templo vicňej yaji. Maňxa ol ajcan yelc'och yuj eb'.
23 Ac' b'o juntzaňoc q'uen cadena, yujto a d'a jun nación chi' maň jantacoc
eb' mac'umcham anima ol tzec'chaj d'a q'ueen. A d'a yol jun choňab'
chi', axoňej chucal sc'ulaji. 24 A in ol vic'cot juntzaň anima te chuc d'a
juntzaň nación, axo eb' ol icancan pat d'a jun nación chi'. Yujto ol in satel
yac'umtaquil eb' nivac vinac, ol ixtaxb'at juntzaň lugar b'aj tz'och eb' ejmelal.

25 Ayic ol javoc nivac xivc'olal d'a eb', ol yac' yip eb' sayan junc'olal, palta maňxo ol ilchajlaj yuj eb'. 26 Cotac scal ol javoc syaelal eb', icha pax chi' ol javoc yab'ixal xivc'olal d'a eb'. Nab'aňej ol say junoc in checab' eb' to syal yalan tas ol ujoc. Maňxa eb' sacerdote ol c'ayb'an eb', ma eb' ichamtac vinac ol ac'an srazón eb'. 27 A eb' sreyal eb' yed' eb' yajalil eb', ol yac'och pichul eb' ya sva'i yuj sch'oxanel cusc'olal ol javoc d'a yib'aň eb'. Axo masanil anima, toxoňej ol ib'xocq'ue eb' yuj xivelal. Ato syal sb'eyb'al eb', icha chi' ol vutej eb'. Ol in ch'olb'itej eb' icha ix yutej eb' yixtan eb' yetanimail. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb', xchi Jehová d'ayin.

8

A tas ix ch'oxji yil viňaj Ezequiel'R'yuj Jerusalén

1 Ayic yoil c'ual yoch svaquil uj yic svaquil ab'il, c'ojan in em d'a in pat yed' eb' yichamtac vinaquil choňab' Judá, axo ix aji, ix yac'anem spoder Jehová Cajalil d'a vib'aň. 2 Axo ix vilani ay jun icha yilji anima liňanec' d'a in tz'ey. A d'a snaňal tz'emňejcoti, icha val c'ac' yilji, axo pax yib'aň snaňal sq'ueňej, veei yilji icha q'uen bronce ayoch d'a cal c'ac'. 3 A jun icha anima chi', ix yac'cot jun sc'ab' d'a vib'aň, ix syaman xil in jolom. Axo Yespíritu Dios ix in ic'anq'ue d'a cal ic', icha vayich ix aj in yic'anb'at d'a Jerusalén, yic sch'oxan vila' tas ay ta'. Ix in yac'anoch d'a jun puerta ay d'a yol yamaq'uil templo, aton jun ay d'a stojolal norte. Ata' ay yed'tal jun comon dios, aton jun stzuntzancot yoval sc'ol Jehová. 4 A val ta' ayec' stziquiquial co Diosal a oň israel oň tic, icha val ix aj sch'oxji vila' ayic ayinec' d'a jun ac'lic. 5 Ix lajvi chi', ix yalan d'ayin icha tic: Ach anima, b'ataň q'uelan d'a stojolal norte, xchi d'ayin.

Ix in b'at q'uelan, ix vilan d'a stz'ey spuertail d'a snorteal altar. Ata' ix vil jun yechel stzuntzancot yoval sc'ol Jehová.

6 Ix lajvi chi' ix yalan d'ayin icha tic: Ach anima, ¿tzam val il tas te yajb'entac sc'ulej eb' etisraelal tic? Yuj val juntzaň tic najat tzin el d'a in templo tic. Palta ayto val juntzaňxo yelxo te chuc ol ila', xchi d'ayin.

7 Ix lajvi chi' ix in yic'anelta b'aj tzoň och d'a yamaq'uil templo chi', ix vilani ay jun olan d'a yich templo chi'. 8 Ix yalan Jehová chi' d'ayin icha tic: Levb'itej jun olan d'a yich templo chi', xchi d'ayin.

Yuj chi' ix in levb'itan jun olan chi', ix chax jun puerta vuuj. 9 Ix yalan d'ayin: Ochaň d'a yool, ol ilan val tas yajb'entac sc'ulej eb' ta', xchi d'ayin. 10 Ix in och b'ian, ix vilani to a d'a sattac yich pat chi', ata' tz'ib'ab'iloch masanil yechel noc' noc' sňervi d'a sat luum tic yed' yechel masanil noc' noc' maň vach'oc icha yalan ley yed' masanil macaňil tas syaloch eb' vetisraelal sdiosaloc. 11 A d'a yichaň juntzaň yechel chi' ayoch 70 eb' yichamtac vinaquil choňab' Israel, aypaxoch viňaj Jaazanías yuninal viňaj Safán d'a scal eb', ayoch eb' ejmelal d'a juntzaň yechel chi'. Junjun eb' yed'nacq'ue junjun chaynub' eb' yic incienso, a d'a yol juntzaň chi' b'acaqui sq'ue stab'il incienso chi'.

12 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ina val tas sc'ulej juntzaň yichamtac vinaquil choňab' Israel tic d'a elc'altac. Junjun eb' ayec' d'a yichaň sb'achnub' sdiosal. A juntzaň eb' tic a snaan eb' to max vil eb', actab'ilxocan jun choňab' tic vuuj snaan eb', xchi d'ayin. 13 Ix yalanpax d'ayin icha tic: Ayto val juntzaňxo te yajb'entac ol ila', xchi.

14 Ix in yic'anpaxb'at d'a spuertail stemplo chi', aton jun scan d'a stojolal norte. Ata' c'ojanem juntzaň eb' ix ix, van yoc' eb' ix yuj sdiosal scuch

Tamuz.8.14 15 Ix lajvi chi', ix yalan d'ayin icha tic: ¿Ix am il juntzañ tic? Palta
ayto val juntzañxo te yajb'entac ol ila', xchi d'ayin.
16 Ix lajvi chi' ix in yic'anb'at d'a jun yune' amac' ayoch d'a spatictac templo
chi', aton d'a scal altar yed' sti' templo chi'. Ata' ayec' 25 eb' viñ vinac, a yich
spatic eb' viñ aycanb'at d'a stojolal stemplo Jehová chi', q'uelanb'at eb' viñ
d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ñojanem eb' viñ d'a sat luum, ayoch eb' viñ ejmelal
d'a c'u chi'. 17 Ix yalanxi d'ayin icha tic: Ach anima ¿toxom ix ila'? Mañocñej
d'a tic ay juntzañ tas yajb'entac sc'ulej eb' tic, palta toxo ix b'ud'jiel yol nación
tic yuj sq'uechaañ eb' yixtan anima. ¿Toc junel chaelñej stzuntzejcot yoval in
c'ol eb'? Svab' val sjab' chucal sc'ulej eb' chi'. 18 Palta a in tic, ol vac' spac d'a
eb' yed' yoval in c'ool. Mañxo ol oc' in c'ol d'a eb'. Vach'chom ol avaj eb' d'ayin,
palta mañxo ol in tac'vej eb', xchi Jehová d'ayin.

9

A schamel eb' sc'ulan chucal

1 Ix lajvi chi', te chaañ ix vab' yoch jun av: Cotocab' eb' ol ac'anoch yaelal
d'a jun choñab' tic, junjun eb' yed'nacocab' syamc'ab' yic oval yic satanel eb',
xchi.
2 Ix vilani to ay vacvañ eb' viñ vinac ix och d'a yol jun nivan puerta ay d'a
stojolal norte, junjun eb' viñ yed'nac syamc'ab' b'aj smac'cham anima. A d'a
scal eb' viñ chi', ix vilpax scot jun viñ ayoch spichul nab'a lino. A d'a snañal
viñ, ata' ayoch syamc'ab' yic tz'ib'. Ix vilan yoch eb' viñ, ix ochc'och eb' viñ d'a
slac'anil altar nab'a bronce. 3 Axo stziquiquial Jehová co Diosal a oñ israel oñ
tic ix q'ue vaan, ix el d'a yib'añ juntzañ yechel querubín, b'aj aytaxoneq'ui, ix
can d'a spuertail templo chi'. A Jehová chi' ix avtan jun viñ ayoch pichul lino
chi' yuuj, aton jun viñ ed'jinac yamc'ab' yic tz'ib' d'a snañal. 4 Ix yalan Jehová
chi' d'a viñ icha tic: Ec'añ d'a masanil yol choñab' Jerusalén tic, tzac'anoch
yechel d'a snañal sat masanil anima tz'oc' yuj chucal yajb'entac sc'ulej eb'
anima d'a choñab' tic, xchi.
5 Ix lajvi chi' ix vab'an yalanxi d'a eb' viñ ed'jinac syamc'ab' yic oval chi':
Ixiquec d'a spatictac viñ chi', tzex ec' d'a cal choñab' tic smasanil, mocab' oc'
e c'ol d'a eb' anima, tze milcham 6 masanil eb' viñ ichamtac vinac, eb' viñ
quelemtac, eb' ix cob'estac, eb' ix ix yed' eb' unin, masanto mañxalaj junoc
eb' scani. Palta mañ e milcham junoc eb' ayoch yechel d'a snañal chi'. Tze
chael yich d'a in templo tic, xchi Jehová. Ix schaanel yich eb' viñ smilancham
eb' viñ ichamtac vinac ayec' d'a yamaq'uil templo chi'.
7 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'a eb' viñ icha tic: Ixtejequel templo tic,
tzeyac'an b'ud'joc yamaq'uil yuj snivanil eb' scham chi', slajvi chi' tzex b'ati,
xchi.
Ix vilan sb'at lemnaj eb' viñ b'ian, ix och ijan eb' viñ smilancham eb' anima
d'a masanil yol choñab' chi'. 8 Ayic van smilancham eb' anima chi' eb' viñ, a
inxoñej in can d'a yichañ Jehová, ix in em ñojan d'a sat luum, ix te cus in c'ool,
yuj chi' ix el vav: Mamin Jehová Vajalil, ¿tom ol a satel masanil eb' aytocan d'a
Israel yuj yoval a c'ol d'a Jerusalén tic? xin chi.
9 Ix tac'vi d'ayin icha tic: A val smul eb' aj Israel yed' eb' aj Judá tic, yelxo
val te nivan. Yelxo val b'ud'jinaquel yol juntzañ choñab' chi' yuj snivanil eb'
anima smiljichamoc. Mañxa jab'oc tojolal sc'ulej eb'. A snaan eb' to toxo
ix vactejcan jun nación tic, maxtzac vil tas sc'ulej eb' snaani. 10 A ticnaic
maxtzac oc' in c'ol d'a eb', ol vac'xoñejoch syaelal eb' yuj masanil tas tz'el
sc'ulani, xchi Jehová.

8.14 **8:14** Tamuz aton junxo sb'i jun dios Baal.

11 Ix lajvi chi', ix jax jun viñ vinac ayoch lino spichuloc chi', yed'nac pax yamc'ab' yic tz'ib' d'a snañal, ix yalan viñ icha tic: Mamin Vajalil, toxo ix in c'anab'ajej tas ix a chec in c'ulej, xchi viñ.

10

Ix actajcan templo yuj stziquiquial Jehová

1 Ix lajvi chi' ix vilan d'a yib'añ jun b'achanb'at d'a yib'añ eb' querubín, ata' ix sch'ox sb'a jun tas icha junoc trono, lajan val yilji icha q'uen zafiro. 2 Ix yalan Jehová d'a jun viñ vinac ayoch lino spichuloc chi' icha tic: Ochañ d'a scal juntzañ xocanxocan ay d'a yalañ juntzañ querubín chi', tzic'anelta jun jopoc tzac'ac' ayoch sc'ac'al, aton juntzañ ay d'a snañal juntzañ querubín chi', tza tzipanb'at d'a yib'añ jun choñab' tic, xchi d'a viñ.

Axo ix vilani, ix sc'anab'ajan viñ tas ix yal Jehová chi'. 3 A eb' querubín chi' ayec' eb' d'a jun spac'ul templo chi' d'a stojolal sur. Ix em jun yasunal stziquiquial Jehová, ix b'ud'jiel yamaq'uil templo chi' yuuj. 4 Toxo ix q'ue van stziquiquial Jehová d'a yib'añ juntzañ yechel querubín b'aj aytaxoneq'ui, ix can d'a spuertail templo chi'. Ix b'ud'jiel templo yuj jun asun chi', axo yamaq'uil templo chi', toxoñej scopopi yilji yuj stziquiquial Jehová chi'. 5 Tzato ab'chajñej sc'añ sc'axil eb' querubín chi' d'a jun nivan amac' d'a stiel templo chi'. Lajan val icha sjaj Dios Syal yuj Smasanil ayic sloloni. 6 Ayic ix yalan Jehová d'a jun viñ vinac ayoch lino spichuloc chi' to syiq'uelta c'ac' d'a scal juntzañ xocanxocan d'a snañal eb' querubín chi', ix och viñ b'ian, ix och liñan viñ d'a stz'ey junoc juntzañ xocanxocan chi'. 7-8 A d'a yalañ sc'axil eb' querubín chi', ata' ayelta sc'ab' eb' icha c'ab' anima. A junoc eb' querubín chi' ix yac'b'at sc'ab' d'a scal c'ac' ayelta d'a snañal eb' chi', ix yic'anelta jab'oc c'ac' chi', ix yac'anoch d'a yol sc'ab' viñ ayoch lino spichuloc chi'. Ix schaanec' viñ, ix yic'anelta viñ. 9 Ix vilan pax chañe' xocanxocan toxoñej scopopi yilji icha q'uen topacio, junñej yaj yed' eb' querubín chi'. 10 A juntzañ chi' lajanñej, a d'a junjun ay junocxo xocanxocan sc'axpaj ec' d'a snañal yool. 11 Ayic sb'at eb' querubín chi', a b'aj q'uelanb'at eb' sb'ati, sb'atñej eb', max sutmaj snivanil eb' b'aj sb'at chi', palta to syal sb'atñej eb' d'a schañil pac'añ b'aj q'uelanb'ati. 12 Masanil snivanil eb', yich spatic eb', sc'ab' eb' yed' sc'axil eb', ayñej yol sat, icha juntzañ xocanxocan chi'. 13 Ix vab'an yalchaj sb'i juntzañ xocanxocan chi': Xocanxocan surancani. 14 A eb' querubín chi', chañe' sat junjun eb'. A sb'ab'el sat eb' lajan yilji icha sat junoc querubín, axo schab'il, lajan yilji icha sat anima, axo yoxil, lajan yilji icha sat noc' choj, axo schañil, lajan yilji icha sat noc' nivac ch'acb'a. 15 A eb' querubín chi', añejtona' eb' ix vil d'a sti' a' nivan Quebar. Ix q'ue vaan eb'. 16 Ayic sb'at eb', sb'atpax juntzañ xocanxocan chi' yed' eb'. Ayic syic'anq'ue sc'axil eb' ayic sq'ue jeñnaj eb' d'a sat luum, sq'uepax vaan juntzañ xocanxocan chi' yed' eb'. 17 Ayic tz'och vaan eb', tz'ochpax vaan juntzañ xocanxocan chi'. Ayic sq'ue vaan eb', sq'uepax vaan juntzañ chi' yed' eb', yujto a d'a juntzañ xocanxocan chi' ayoch spixan eb'.

18 Ix lajvi chi' ix q'ue vaan stziquiquial Jehová d'a spuertail templo chi', axo d'a yib'añ eb' querubín chi' ix c'ochcani. 19 Q'uelan in val ochi ix yic'anq'ue sc'axil eb', ix q'ue vaan eb' d'a sat lum tic yed' juntzañ xocanxocan chi', axo d'a spuertail yamaq'uil stemplo Jehová d'a stojolal b'aj sjavi c'u ix vanaj eb'. A stziquiquial Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic ayec' d'a yib'añ eb'. 20 Aton juntzañ eb' querubín tic vilnac d'a yalan strono Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, ayic ayinec' d'a sti' a' nivan Quebar. Icha chi' ix aj snachajel vuuj to querubín eb'. 21 A junjun eb' chi', chañe' sat eb', chañe' pax sc'axil junjun eb'.

Axo d'a yalañ sc'axil eb' chi', ayelta sc'ab' eb' icha yilji c'ab' anima. 22 A sat eb', lajañ̃ej yilji icha yilji eb' vilnac d'a sti' a' nivan Quebar chi'. Ayic sb'eyb'at eb', tojolñ̃ej sb'at eb' b'aj q'uelanb'at d'a yichañ.

11

Yaelal d'a yib'añ eb' yajalil choñab' Israel

1 A Yespíritu Dios chi' ix in ic'anb'at b'aj ay spuertail stemplo Jehová chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. A d'a jun puerta chi', ayec' 25 eb' viñ vinac, axo d'a scal eb' viñ chi', ayec' viñaj Jaazanías yuninal viñaj Azur yed' viñaj Pelatías yuninal viñaj Benaías, aton eb' viñ chi' yajal yaj d'a scal eb' anima. 2 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, aton val juntzañ vinac tic ayñ̃ejec' d'a spensar sc'ulan chucal, scuchb'an eb' anima eb' d'a chucal chi'. 3 Syalan eb' icha tic: Mañ toxooc ol satel co choñab' tic, co b'oecq'ue co pat. A co choñab' tic lajan icha junoc q'uen chen, a oñ̃xo tic lajan oñ icha noc' chib'ej tz'em d'a yol chen chi', xchi eb'. 4 Yuj chi' ach anima alel in lolonel yuj tas ol ja d'a yib'añ eb', xchi Jehová d'ayin.

5 Ix lajvi chi' ix ja pax Yespíritu Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: Al d'a eb' anima chi' to a in sval icha tic: Ex israel, vojtac val sic'lab'il tas tze na'a. 6 Te tzijtumxo anima ix e milcham d'a jun choñab' tic, b'ud'an yoltac calle yuj chamnac chi'. 7 Yuj chi' a in Jehová in sval d'ayex: A Jerusalén tic, lajan val icha junoc q'uen chen. Axo noc' chib'ej chi', aton eb' anima tze milcham d'a yoltac calle chi'. Palta a exxo tic, ol ex viq'uel d'a yol choñab' tic. 8 Vojtac to tzex xiv d'a oval, yuj chi' a in Jehová in ol vac'cot oval chi' d'a eyib'añ. 9 Ol vac'och yaelal d'a eyib'añ, ol ex viq'uel d'a yol choñab' tic, ol ex vac'anoch d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choñab'il. 10 Ol ex miljoccham d'a q'uen espada. A in ol vac'och eyaelal d'a yichañb'at smojonal Israel tic. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in. 11 A jun choñab' tic, mañ lajanoc ol aj icha junoc q'uen chen d'ayex, a exxo pax tic, mañ lajanoc ol ex aj icha noc' chib'ej. A d'a yichañb'at smojonal Israel tic, ata' ol vac'och eyaelal. 12 Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in. Yujto a ex tic mañ jab'oc ix e b'eyb'alej in checnab'il, maj e c'anab'ajej in c'ayb'ub'al, palta a sb'eyb'al juntzañ nación ay d'a e lac'anil tic ix e b'eyb'alej, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

13 Yacb'an van valan juntzañ tic, ix vilani ix cham viñaj Pelatías yuninal viñaj Benaías. Ix in em lachnaj d'a sat luum, ix vac'anel vav, ix valani: Ay Mamin Jehová, ¿tom ol a satel jayvañxo anima ixto can d'a Israel tic? xin chi.

Jun strato Dios yed' eb' israel

14 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 15 Ach anima, a eb' etisraelal aycan d'a Jerusalén tic, syal eb' eyuuj a ex ayto eyuj e b'a ic'b'il ex b'at d'a Babilonia icha tic: A eb' chi', te najat ix ic'jicanel eb' d'a tz'ey Jehová, yuj chi' a lum luum tic, toxo ix ac'jican lum co macb'enoc xchi eb' eyuuj. 16 Yuj chi' al d'a eb' cajan d'a Jerusalén icha tic: Icha tic yalan Jehová Cajalil: Ix viq'uel eb' d'a sluum, ix in saclemanb'at eb' d'a juntzañ ch'oc nacional. Palta yacb'an ayec' eb' junoc tiempoal ta', ayinec' yed' eb', ichato ayec' jun b'aj cajan in ec' d'a scal eb'. 17 A in ol ex in molb'ejxi d'a juntzañ nación b'aj sacleminac eyajcanb'ati, ol ex vic'anxi meltzajoc. Ol vac'anxi lum e luum e macb'enoc.

18 Ol meltzajxoc eb' d'a schoñab', ol satanel masanil juntzañ yechel yajb'entac eb'. 19 Ol viq'uel jun pensar ayoch d'a eb' icha q'uen q'ueen, axo jun ac' pensar te vach' ol vac'och d'a eb'. 20 Icha chi' ol aj yajec' eb' icha val yalan in c'ayb'ub'al, ol sb'eyb'alan pax in checnab'il eb', in choñab' ol ajxoc eb', a inxo ol in ochxoc sDiosaloc eb'. 21 Axo pax eb' to olto b'eyb'alan juntzañ

b'eyb'al yajb'entac chi', a in Jehová in svala' to ol vac'och yaelal d'a yib'aň eb' yuuj, xchi Jehová d'ayin.

Ix el stziquiquial Jehová d'a Jerusalén

22 Ix lajvi chi' ix vilan sq'ue vaan eb' querubín, ix b'at jeňeňoc eb', ix b'atpax
juntzaň xocanxocan yed' eb'. A stziquiquial Jehová co Diosal a oň israel oň tic
ayem d'a yib'aň eb'. 23 Junňej ix q'ue vaan yed' eb', ix el d'a choňab' Jerusalén
chi'. Axo d'a sjolom jun lum vitz d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a choňab' chi' ata'
ix vanaji. 24 Ix lajvi chi', ix vilani a Yespíritu Dios ix in ic'anxicot d'a Babilonia
tic, aton b'aj ayec' juntzaň eb' vetchoňab' ic'b'ilcot d'a tic. Aton juntzaň tic ix
sch'ox Yespíritu Dios vila'. Ix lajvi chi', maňxalaj tas ix vila'. 25 Masanil juntzaň
tas ix sch'ox Jehová chi' d'ayin, ix val d'a eb' ic'b'ilcot chi' d'a Babilonia tic.

12

Ch'oxnab'il yaj viňaj Ezequiel

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, a juntzaň anima b'aj cajan
ach ec' d'a scal tic, te pit eb'. Nab'aňej ay yol sat eb', palta max yil-laj eb'.
Nab'aňej ay schiquin eb', palta max yab' eb' tas svala', yujto a jun choňab' tic
junelňej te pit. 3 Yuj chi' molb'ej a c'ael, ichato van ic'jib'at d'a ch'oc choňab'il.
D'a c'ualil, yichaň val eb' tzach elta d'a yol a pat, ch'ocxo b'aj tzach b'atcani,
tecan ol nachajel yuj eb' icha chi, vach'chom te pit eb'. 4 D'a c'ualil, val
d'a yichaň eb' smasanil, tzic'anelta a c'ael chi', ichato tzach ic'jib'ati. Aňeja'
d'a yemc'ualil, tzach elta pax d'a yichaň eb', ichato tzach ic'jib'at d'a ch'oc
choňab'il. 5 Ol junoc olan d'a sat a pat, tzach el ta' yed' masanil a c'ael d'a
yichaň eb' smasanil. 6 Ayic vanxo sq'uic'b'i, tza jolomjeňjab'an masanil a c'ael
chi', val d'a yichaň eb' smasanil tzach eli. Tza musej a sat yic vach' max yal
ilan b'aj tzach b'ati. In gana to a ach tzach och ch'oxnab'ilal d'a eb' etisraelal
tic, xchi d'ayin.

7 Ix vac'an lista masanil in c'ael icha val ix aj yalan Jehová chi' d'ayin. D'a
c'ualil ix in elta yed' in c'ael chi', icha val eb' van yic'jib'at d'a ch'oc choňab'il.
Axo d'a yemc'ualil ix in b'oan jun olan d'a sat in pat, axo yic van sq'uic'b'i, ix
in jolomjeňjab'an masanil in c'ael chi'. Yichaň val eb' ix in elta.

8 Axo d'a q'uiňib'alil d'a junxo c'u, ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 9 Ach
anima, a eb' etisraelal tic yelxo te pit eb', ¿toc val maj sc'anb'ej eb' d'ayach yuj
tas van a c'ulan chi'? 10 Al d'a eb' icha tic: A Jehová Cajal tz'alan icha tic: A
jun tzin chec c'ulaj tic, ch'oxnab'il yaji, icha val tic ol aj viň sreyal Jerusalén
yed' masanil anima cajan ta', xchi Jehová, xa chi d'a eb'. 11 Tzalan paxi to
ch'oxnab'il aj d'a eb'. Yujto yovalil icha chi' ol aj eb' aj Jerusalén chi', icha val
van utan a b'a chi', yujto ol ic'jocb'at eb' d'a ch'oc choňab'il. 12 A viň sreyal
eb', yovalil ol sjolomjeňjab'ejb'at sc'ael viň ayic van sq'uic'b'i, ol el viň d'a jun
olan b'ob'il yuj eb' d'a smuroal Jerusalén chi'. Ol smusan sat viň, yic vach'
maň ol yil viň b'aj sb'ati. 13 A in ol vac'b'at jun icha ch'aň yaal d'a yib'aň viň
rey chi', ol can viň d'a yol ch'aň, ol ic'joccot viň d'a Babilonia, d'a slum eb'
caldeo tic, palta maň ol yil-laj jun choňab' tic viň. A d'a tic ol cham viň. 14 Ol
saclemcanb'at eb' soldado staňvan viň yed' pax juntzaňxo eb' soldado. A in
ol vac' pechjoc eb' yed' q'uen espada. 15 Ayic toxo ix in saclemejb'at eb' d'a
juntzaňxo nación chi', ol nachajel yuj eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb'.
16 Palta a in ol vac' colchajcanel jayvaňocxo eb' d'a scal oval, d'a scal vejel
yed' d'a scal ilya, yic vach' a d'a juntzaňxo nación b'aj ol b'atcan eb' chi', ol
yal eb' yuj jantac tas yajb'entac sc'ulejnac. Ol yojtaquejpaxel eb' to a in ton
Jehová sDiosal in eb', xchi Jehová.

Ol can val tz'inan Jerusalén

17 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 18 Ach anima, luclonaňq'ue yuj xivelal
yed' ilc'olal ayic tzach va'i yed' ayic tzuc'an a'. 19 Al d'a masanil eb' etchoňab'
chi' icha tic: Icha val tic yalan Jehová Cajalil d'a eb' cajan d'a Jerusalén yed'
d'a masanil eb' cajan d'a smacb'en Israel chi': D'a scal ilc'olal ol va eb', d'a
scal somc'olal ol yuq'uej a' eb', yujto a jun nación chi' ol lajvoquemoc. Ol can
val tz'inan yuj masanil ixtoj anima sc'ulej eb' cajan d'ay. 20 Masanil choňab'
b'ajtac cajan anima ol laj emcan laňnajoc, ol can pax tz'inan lum smacb'en eb'
chi'. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in, xchi d'ayin.
21 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 22 Ach anima, ¿tas syalelc'och jun
slolonel eb' israel syal icha tic? Toňej b'elb'on yec' tiempo, max elc'ochlaj tas
syal eb' schecab' Dios, xchi eb'. 23 Yuj chi' al d'a eb': Icha tic yalan Jehová
Cajalil: A yuj tas ol in c'ulej, maňxo ol eyal-laj jun lolonel chi', yujto toxo
ol c'och stiempoal yelc'och juntzaň tas in ch'oxnac yil eb' in checab', xchi
Jehová, xa chi d'a eb'. 24 Yujto maňxa mach ol stz'ac yala' to ay tas te vach'
ix yil d'a svayich, ma snaanchaaň junoc esal lolonel d'a e cal. 25 Yujto a in
Jehová in ol in lolonoc. Yalňej tas ol val chi' elaňchamel ol elc'ochoc. A ex
anima ex te pit ex tic, ol eyil val to a in ol in lolonoc, ol vac'anelc'och tas sval
chi', xchi d'ayin.
26 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 27 Ach anima, a eb' etisraelal chi', syal
eb' to a juntzaň ix in ch'ox ila' yed' juntzaň lolonel ix ala' to olto eb' yelc'ochi,
28 yuj chi' al d'a eb' to a in Jehová in svala' to a tas svala' maň ol ec' tiempo
yelc'ochi, yovalil ol elc'och d'a elaňchamel, xchi Jehová d'ayin.

13

Syaelal eb' syaloch sb'a schecab'oc Jehová

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al juntzaň in lolonel tic d'a
juntzaň eb' syaloch sb'a in checab'oc d'a eb' etisraelal, aton eb' scomon lolon
d'a yol yico'. Al d'a eb' to smaclej yab' in lolonel eb', a in Jehová e Yajal in
tic sval icha tic: 3-4 Ex israel, ob'iltac val juntzaň eb' syaloch sb'a in checab'oc
chi', malaj spensar eb', aňej spensar eb' d'a yol yic syala', tocval ay tas sch'oxji
yil eb'. Lajan val eb' icha noc' vaax cajan b'aj emnac laňnaj junoc choňab'.
5 Icha val muro max nipchaj spojelal ayic sjavi sc'ual oval, icha chi' yaj eb'
yiňtilal Israel, maň jab'oc sb'o sb'eyb'al eb' yuj eb' syaloch sb'a in checab'oc
chi' yic max vac' syaelal eb' ayic ol in javoc in ch'olb'itan eb' a in Jehová in
tic. 6 A tas tz'ac'ji yil eb' yalani, maň yeloclaj. A lolonel ayocto syalancanel
eb', es juntzaň chi'. Syal eb' to a in lolonel syalel eb', palta maňoc in tzin chec
yal eb'. Vach'chom es juntzaň syal eb' chi', palta syac'och eb' yipoc sc'ool to
ol elc'och yalan eb'. 7 Yuj chi' sval d'a eb' icha tic: A ex tic tzeyaloch e b'a
in checab'oc. Tocval maň esoc tas tzeyala' ayic tzeyalani to ay tas ix ch'oxji
eyila', tze naanel lolonel, ayic tzeyalani: Icha tic yalan Jehová xe chi, palta
malaj tas sval d'ayex. 8 Yuj chi' a in Jehová in svala': Yujto a ex tic tzeyala' to
ay tas tzin ch'ox eyila', palta maň yeloclaj, yuj chi' ay in och ajc'olal d'ayex. 9 Ol
vic' val chaaň in c'ab' vac'anoch syaelal juntzaň eb' syaloch sb'a in checab'oc
chi', yujto aňej tas maň yeloc syal eb'. Malaj yalan yic eb' sc'och b'aj smolb'ej
sb'a eb' yetisraelal, max tz'ib'chajcan sb'i eb' d'a slistail eb' yetchoňab' chi',
maňxo ol meltzajpax eb' d'a sluum. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton
Jehová e Yajal in.
10 A juntzaň eb' syaloch sb'a in checab'oc chi', toňej syac' eb' in choňab' eb'
musansatil, syalan eb' icha tic: A ticnaic maňxo e na' to ay tas ol ja d'a quib'aň,
xchi eb', palta maň yeloclaj syal eb'. Lajan eb' icha junoc mach stzicanoch

q'uen taañ d'a junoc yichtac pat chuclaj yaj sb'oi. 11 Al d'a eb' stzicanoch q'uen
taañ chi' to ol telvoc jun yich pat chi' ayic ol vac'ancot nivac yaxñab' ay yic'al,
ay pax sacb'atil, 12 ol em lañnaj jun yich pat chi'. Ichato chi' b'ian ol sc'anb'an
eb' anima: ¿Tas yopisio juntzañ q'uen taañ ix eyac'och chi'? xcham eb'. A jun
yich pat chi', a Jerusalén yed' schucal, a sch'oxo'. 13 Yuj chi' a in Jehová Yajal in
svala': A val yuj yoval in c'ool ichato ol vac'b'at nivac yaxñab' ay yic'al, ay pax
sacb'atil. Yed' val yoval in c'ool ol vac'anem lañnaj jun yichtac pat chi'. 14 Ol
vaq'uem lañnaj choñab' Jerusalén chi', ol em lañnaj d'a sat luum, masanto ol
checlaj yich aycanemi. Ayic ol em lañnaj jun choñab' chi', a d'a scal spojelal
chi' ol ex chamoc. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in.
15 Ol vac'valb'at yoval in c'ol d'a jun yichtac pat chi' yed' d'a eb' ix ac'anoch
q'uen taañ d'ay, ol yalan eb' anima icha tic: Mañxa jab'oc jun yichtac pat chi'
ix cani, mañxa pax eb' ix ac'anoch staañil ix cani, xcham eb'. 16 A eb' stz'ac
yaloch sb'a in checab'oc chi', aton eb' tz'alan d'a eb' yetisraelal tas tz'ac'ji yil
eb' yalani. Syalan eb' to malaj tas ol javoc d'a yib'añ Jerusalén, aton eb' tic
yed' tas syal eb' chi' sch'ox eb' ix ac'anoch q'uen taañ d'a yichtac pat. Palta a
in val Jehová Yajal in svala' to mañ ichoc syal eb' chi' svala', xchi Jehová.

Syaelal eb' ix ix syaloch sb'a schecab'oc Dios

17 Ix yalanxi Jehová icha tic: Ach anima, al d'a juntzañ eb' ix etisraelal
syaloch sb'a in checab'oc, palta añej d'a yol yic eb' scomon loloni. 18 Icha
tic tz'aj alan d'a eb' ix: Icha tic yalan Jehová Cajalil: Ob'iltac ex tze pixoch
juntzañ c'apac d'a sc'ab' eb' anima, tze pixanpaxoch c'apac d'a sjolom eb',
ato syal jantacxo yab'ilal eb'. Tze nib'ej tz'och tzac'an eb' eyuuj. Yic vach'
yec' tiempo eyuuj, tzeyalani to syal e mac'anec' schamel eb', ma syal pax
eyac'ancham eb'. 19 A ex tic, añej yuj jun jopoc ixim cebada, ma yuj jab'oc
ti pan tzin e paticanel d'a yichañ eb' in choñab'. Tzeyac'cham eb' anima
mañ smojoc schami, axo eb' anima mañxo smojoc pitzan, a eb' chi' max
eyac'chamoc. Icha chi' tz'aj eyixtan eb' in choñab' scha yab' eyes chi'. 20 Yuj
chi' a in val Jehová Yajal in svala': Ayinoch ajc'olal d'ayex yuj juntzañ c'apac
tze pixoch d'a eb' anima chi' yic tzeyac'an eb' musansatil icha tz'aj smacchaj
noc' much. Ol in ñiq'uel juntzañ c'apac chi' d'a sc'ab' eb' anima chi'. Icha chi'
ol aj yelcan eb' d'a yol e c'ab'. 21 Ol in colel in choñab' d'a yol e c'ab' b'aj tzeyac'
musansatil eb' yed' juntzañ c'apac tzeyac'och d'a sat eb' chi'. Mañxa b'aq'uiñ
ol montaj eb' eyuj junelxo. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová
e Diosal in. 22 A yuj eyes chi' tzeyac' chab'axq'ue sc'ol eb' vach' spensar, aton
eb' malaj in gana svac' cus sc'ool, ix e cuchb'an eb' te chuc sc'ulej, yuj chi'
max sna sb'a eb' d'a schucal chi' yic scolchaj eb'. 23 Yuj chi' mañxalaj b'aj ol
eyala' to ay tas tz'ac'ji eyila', ma olto e tz'ac e nael tas ol ujoc. A in ol in colel
in choñab' d'a yol e c'ab'. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e
Diosal in, xchi Jehová, xa chi d'a eb' ix, xchi d'ayin.

14

Ay yoval sc'ol Jehová d'a eb'ʻR'tz'och ejmelal d'a comon dios

1 Ay eb' yichamtac vinaquil choñab' Israel ix javi d'ayin yic tzin c'anb'ej d'a
Jehová yuj eb'. 2 Yuj chi' ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 3 Ach anima, a juntzañ
anima tic toxo ix yac'och spensar eb' d'a comon dios, syac'anoch sb'a eb' d'a
yol sc'ab' chucal yuj juntzañ chi'. ¿Tom olto in tac'voc d'a eb' ayic ol sc'anb'an
junoc tas eb' d'ayin? 4 Al d'a eb' to a in Jehová Yajal in sval icha tic: Yalñej
mach ex israelal ex tic tzeyac'och e pensar d'a comon dios, tzeyac'anoch e
b'a d'a yol sc'ab' chucal yuj juntzañ chi', slajvi chi' tzex javi e c'anb'ej junoc

tas d'a eb' in checab', a in ol vac' spac d'ayex icha val smojal, yujto tzijtum e diosal chi', xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

5 Icha chi' ol aj vic'an meltzaj spensar eb' israel d'ayin, aton eb' ix yiq'uel
sb'a d'ayin, axo d'a comon dios ix och eb' ejmelal. 6 Yuj chi' al d'a eb' etisraelal
chi' icha tic: Icha tic yalan Jehová Yajal: Meltzajaňeccot d'ayin, actejeccan
juntzaň comon dios yed' juntzaň e b'eyb'al yajb'entac tze c'ulej chi', xa chi
d'a eb'. 7 Tato ay junoc eb' ma junoc ch'oc choňab'il ayec' d'a scal eb' tzin
paticaneli, axo d'a comon dios tz'och ejmelal, syac'anoch sb'a d'a yol sc'ab'
chucal yuj juntzaň chi', slajvi chi' sjavi d'a junoc in checab' yic sc'anb'an
d'ayin yuuj, a in val ol vac' spac d'ay. 8 Ol in och ajc'olal d'ay, ol in satel d'a
scal in choňab' yic tz'och ch'oxnab'il, yic sb'inaj yuj eb' anima. Icha chi' ol aj
snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in. 9 Palta tato ay junoc in checab'
smontaj yuj junoc anima, syalan junoc tas d'a yol yico', a in Jehová in ol in
vach' aq'uej montajoc. Ol in och ajc'olal d'a jun in checab' chi', ol in satel d'a
scal eb' in choňab' Israel. 10 Yovalil ol javoc yaelal d'a yib'aň jun anima ix
montan jun in checab' chi' yed' pax d'a yib'aň jun in checab' ix pacan d'a yol
yic chi'. 11 Yuj chi' a eb' in choňab' Israel maňxo ol in spatiquejel eb', maňxo
ol b'at eb' d'a spatic chucal. A in val Jehová Yajal in svala' to in choňab' eb', a
inxo sDiosal in eb', xchi Jehová.

A viňaj Noé, viňaj Daniel yed' viňaj Job

12 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 13 Ach anima, q'uinaloc ay junoc
choňab' tz'ec' d'a yib'aň yoch smul d'ayin, svac'anoch syaelal, svic'anec'
svael, yuj chi' scham eb' anima yed' noc' noc' yuj vejel. 14 Q'uinaloc a d'a
scal eb' chi' cajan viňaj Noé, viňaj Daniel yed' viňaj Job, a in val Jehová Yajal
in svala' to aňej am oxvaň eb' viň chi' scolchaji, yujto tojol sb'eyb'al eb' viň,
malaj junocxo mach scolchaj yed' eb' viň.

15 Q'uinaloc svac'b'at noc' chium noc' d'a jun choňab' chi' yic smiljicham
masanil yuninal eb' cajan ta' yuj noc', scan tz'inan. Maňxa mach sb'eyec'
ta' yuj xivc'olal d'a noc'. 16 Q'uinaloc a d'a jun choňab' chi' cajan eb' viň
oxvaň chi', aňej am eb' viň scolchaji. Malaj junoc mach syal scolanel eb' viň,
vach'chom yuninal eb' viň mato yisil eb' viň, max yal-laj scolchaj eb'. A in val
Jehová in svala' to scan tz'inan jun choňab' chi'.

17 Q'uinaloc svac'b'at oval d'a yib'aň jun choňab' chi' yic scham eb' anima
yed' noc' noc', 18 q'uinaloc ata' cajan eb' viň oxvaň chi', aňej am eb' viň
scolchajeli. A in val Jehová Yajal in svala' to maxtzac am yal scolchaj eb'
yuninal eb' viň yed' yisil eb' viň yuuj.

19 Q'uinaloc svac'b'at ilya d'a yib'aň jun choňab' chi' yed' val yoval in c'ool
svac'anb'at chamel d'a yib'aň eb' anima yed' d'a yib'aň noc' noc'. 20 Q'uinaloc
ata' cajan viňaj Noé, viňaj Daniel yed' viňaj Job chi', aňej am eb' viň scolchaji.
A in val Jehová Yajal in svala', vach'chom tojol sb'eyb'al eb' viň, palta max
yal-laj scolan eb' yuninal eb' viň, ma yisil eb' viň.

21 A in val Jehová Yajal in svala': Te ayxo smay ol ujoc, ayic ol vac'anb'at
chaňe' yaelal d'a yib'aň Jerusalén chi': Aton oval, vejel, noc' chium noc' yed'
ilya, scham anima yed' noc' noc' yuj juntzaň chi'. 22 Palta ay jayvaň eb'
ol colchajcanel yed' yuninal yed' yisil. A eb' chi' ol ic'joccot eb' d'a tic, ol
eyilanoch sb'eyb'al eb' yed' jantac chucal sc'ulej eb'. Icha chi' ol aj eyactan
e cus yuj yaelal svac'b'at d'a yib'aň Jerusalén chi'. 23 A in val Jehová Yajal in
svala' to icha chi' ol aj snachajel eyuuj to malaj tas maň smojoc svac'b'at d'a
yib'aň Jerusalén chi', xchi Jehová.

15

A Jerusalén lajan icha junoc ib' te' uva

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic:
2 Ach anima, ¿tom ec'b'al yelc'och ste'al te' uva d'a yichañ junoc te te'?
3 A ste'al te' uva chi' malaj yopisio te', max yal-laj yoch te' locteal, max yalpaxlaj sb'o junoc tas d'a te'.
4 Tato tz'och te' c'atzitzal, stz'ab'at te', a stzac'aq'uil te' chi', malaj tz'ochi.
5 Ayic manto tz'a te' chi', malaj tz'och te', ¿tom ato val yic stz'ab'at te', ichato chi' tz'och yopisio te'?
6 Yuj chi' a in Jehová in tic svala': Icha yaj te' uva tz'ic'jielta d'a scal te te' yic sñusjitz'a te', icha chi' ol aj vac'anoch syaelal eb' cajan d'a Jerusalén chi'.
7 A in val ay in och ajc'olal d'a eb'. Vach'chom ol el lemnaj eb' d'a jun yaelal chi', palta a yaelal chi' ol satanel eb'. Ayic ol in och ajc'olal d'a eb', ol nachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in.
8 A in val Jehová Yajal in svala' to ol vac'can tz'inan jun choñab' chi', yujto maj in sc'anab'ajej eb', xchi Jehová.

16

A tas ajnac yel yich Jerusalén

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al yab' eb' aj Jerusalén tastac te yajb'entac sc'ulej eb'. 3 Al d'a eb' to a in Jehová Yajal in, a in svala' to icha tic yaj yab'ixal Jerusalén chi': A Jerusalén chi', lajan icha junoc ix ix a d'a Canaán aljinac. Amorreo smam ix, axo snun ix, hetea. 4 Ayic yaljinac ix, maj poljiel-laj smuxuc ix, maj b'icchajel-laj jab'oc ix, maj ec' jab'oc yal atz'am d'a ix, maj pichchaj jab'oc ix yed' c'apac. 5 Mañxa mach ix oc' sc'ol sb'oan juntzañ chi' d'a ix. Ayic ix alji ix chi', ix can telan ix yuj eb' d'a sat luum, ix yajji ix yuj eb'. 6 Axo yic ix in ec' d'a stz'ey ix, ix vilani to miicmiic ix yuj schiq'uil, ix in naani to smoj sq'uib' ix. 7 Ix vac'an q'uib' ix icha junoc te' caltacte'al te' spac'q'ueta d'a yol luum. Ix q'uib'q'ue ix, ix cob'esax ix, ix elta yim ix, ix q'uib'pax xil sjolom ix. Palta junelñej te b'eranel ix.

8 Ix in ec'xi junelxo d'a slac'anil ix chi', ix vilani to smojxo yoch yetb'eyum ix. Yuj chi' ix vac'b'at jun c'apac d'a yib'añ ix. Icha val chi' ix aj in pichan ix, yujto b'eranñejel ix. A in Jehová in svala' to ix vac' in trato yed' ix yic tz'ochcan ix d'a yol in c'ab'. 9 Ix in b'iquel schiq'uil ix, ix in sacb'itej ix, ix vac'anoch perfume d'a ix. 10 Ix vac'anoch jun pichul te vach' yilji stz'ib'ul d'a ix. Ix vac'anoch xañab' tz'uum te vach' d'a ix yed' pax jun tzec'ul nab'a lino yed' pax jun spichul ix te vach' yaj sjalchaji. 11 Te vach' ix aj vac'anoch yelvanub' d'a ix. Ix vac'och q'uen brazalete d'a sjaj sc'ab' ix yed' pax jun toñ d'a sjaj ix. 12 Ix vac'anpaxoch jun q'uen icha colc'ab' d'a sñi' ix yed' yuchiquin ix yed' pax jun corona te vach' yilji d'a sjolom ix. 13 Pichichi ix ajcan ix yed' q'uen oro yed' pax q'uen plata. A spichul ix chi', aton c'apac lino te vach', aton juntzañ c'apac te vach' yaj sjalchaji yed' c'apac te vach' yilji stz'ib'ul. Ix vac'an ixim pan te vach' d'a ix yic sva ix yed' yal chab' yed' pax yaceiteal sat te' olivo. Te vach'xoñej ix aj yilji ix, yuj chi' ix och ix reinail. 14 Te b'inajnac ix aj ix d'a caltac nación yuj svach'il yilji chi'. A in Jehová in svala' to tz'acaqui ix aj in b'oanel ix yed' yelvanub'.

A yajmulal Jerusalén

15 Yujto te b'inajnac ix aj ix, ix yac'anoch spensar ix d'a svach'il yilji chi', axo d'a ajmulal ix b'atcan ix, ix yac'an sb'a ix d'a yalñej mach tz'ec' ta'. 16 A

yed' spichul ix ix sb'oq'ue smantiado b'aj tz'och ejmelal d'a comon dios d'a tzalquixtac, ata' ix em ix ajmulal. A juntzaň tas ix sc'ulej ix chi', maň smojoc ix sc'ulej ix. 17 Ix yic'anel masanil q'uen q'uen ix te vach' yilji, q'uen oro yed' q'uen plata vac'nac d'a ix. A yed' q'ueen ix sb'oq'ue yechel vinac ix yic tz'och ix ajmulal yed'oc. 18 A spichul ix te vach' yilji chi' yed' aceite yed' incienso ix vac' d'a ix, ix yac' ix d'a juntzaň comon dios chi'. 19 A ixim pan b'ob'il d'a ixim harina te vach', aceite yed' noc' yal chab' ix vac' svaeloc ix, ix yac' ix silab'il te vach' sjab' d'a juntzaň yechel, aton juntzaň te vach' sjab'. Aton val juntzaň chi' sc'ulej ix d'a vichaň a in Jehová in tic.

20 Aňejtona' a eb' vuninal yed' eb' visil ix vil sat yed' ix, ix sňustz'a ix silab'il d'a juntzaň comon dios chi', icha vael ix aj eb' unin chi' d'a juntzaň yechel chi'. Maň toňejoc ix em ix d'a ajmulal chi', 21 palta ix yic'b'at eb' vuninal ix, ix ňusantz'a eb' ix silab'il d'a juntzaň yechel chi'. 22 D'a scal juntzaň smul ix te yajb'entac sc'ulej chi', majxo snacot ix tas ix aj scotoch d'a uninal, majxo snacot ix tato b'eranel ix ayic aytoec' ix d'a scal schiq'uil. A jun ix ix chi', aton Jerusalén sch'oxo'.

23 A in val Jehová Yajal in svala': Ob'iltac choňab' Jerusalén chi' yuj juntzaň chucal sc'ulej. 24 Yalňej b'aj tzalquixtac, ata' ix sb'oq'ue b'aj tz'em ajmulal. 25 A b'aj slajvicanc'och junjun calle ix sb'oq'ue juntzaň b'aj tz'em ajmulal chi'. A svach'il yilji, yajb'entac ix ajcani. Ix yac'b'at sb'a d'a yalxoňej mach tz'ec' ta'. 26 Ix yac'anb'at sb'a d'a jun choňab' ay d'a slac'anil, aton Egipto te pec' d'a ajmulal. Yuj chi' ix stzuntzejcot yoval in c'ool yuj sq'uechaaň d'a ajmulal chi'.

27 Yuj chi' ay in och ajc'olal d'ay, ix vac'anoch yaelal d'a yib'aň. Ix vic'anemta svael, ix vac'anpaxoch d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, aton eb' filisteo. A eb' chi' ix sat sc'ol eb' yilan sb'eyb'al Jerusalén te q'uixveltac sc'ulej chi'. 28 Palta ix yac'paxb'at sb'a d'a Asiria. Palta max c'och sc'ool. 29 Ix yac'anpaxb'at sb'a d'a Babilonia, aton schoňab' eb' choňvajum, palta maň yujoc chi' ix c'och sc'ool. 30 A in val Jehová in svala': A Jerusalén te pec' d'a ajmulal chi', lajan val ix yutej sb'a icha junoc ix ajmul ix maxtzac q'uixvi yuj tas syutej sb'a. 31 Ix sb'oq'ue juntzaň b'aj tz'em ajmulal d'a b'ajtac slajvic'och calle yed' b'ajtac smolb'ej sb'a anima, ix yac'anb'at sb'a d'a ajmulal chi'. Palta nab'aňej syac'b'at sb'a, maň lajanoc syutej sb'a icha eb' ix ajmul ix sc'an stojol.

32 Icha juntzaň ix te chuc syutej sb'a d'a yetb'eyum, syac'b'at sb'a d'a junocxo ch'oc vinaquil, icha chi' ix yutej sb'a Jerusalén chi'. 33 A eb' ix ajmul ix stupchaj eb' ix, axo pax Jerusalén chi', a' ix ac'an silab' d'a eb' b'aj syaltej sb'a chi'. A ix tupan eb' yic yalňej b'aj scot eb' sc'ulan ajmulal chi' yed'oc. 34 Yuj chi' ch'oc yel Jerusalén chi' d'a yichaň juntzaňxo eb' ix ajmul ix. Malaj mach sayaneq'ui yic smulan yed'oc, max tupchajpaxi, palta to a stupan eb' sc'ulan ajmulal chi' yed'oc, yuj chi' ch'oc yel d'a yichaň eb' ix ajmul ix chi'.

35 Yuj chi', ab'ec val tas sval yuj ix ajmul ix chi': 36 A in Jehová Yajal in svala': Malaj sq'uixvelal, ix squichanel b'eran sb'a yic sc'ulan ajmulal yed' eb' xajanej sb'a yed'oc, ix em cuman d'a juntzaň comon dios yajb'entac. Ix stob'anem schiq'uil eb' yune' yic syac'an silab'il. 37 Yuj chi' ol in molb'ej masanil juntzaň eb' xajanab'il chi' yuuj, aton eb' ix yac' sgana yed'oc, juntzaň eb' xajan yuuj yed' juntzaň eb' ix schaqueli. Ol in molb'ejoch oyan eb' d'a spatic, val d'a yichaň eb' ol in quichel b'eran yic vach' ol yil eb' to b'eraneli. 38 Ol vac' syaelal d'a smojal, icha tz'utaj junoc ix ajmul ix yed' pax junoc ix mac'umcham anima. Yed' val yoval in c'ool yed' in chichonc'olal ol vac'och d'a yol sc'ab' chamel. 39 Ol vac'och Jerusalén chi' d'a yol sc'ab' juntzaň nación chi' yic ol satel juntzaň tzalquixtac eb' b'aj ix em ajmulal yed' b'aj ix och ejmelal d'a juntzaň comon dios chi'. Ol yiq'uel spichul eb' yed' juntzaň

yelvanub' ayoch d'ay, toxoñej ol can b'eran. 40 Mañxo b'ischajb'enoc anima ol
q'ue vaan d'a spatic Jerusalén chi', ol sjulq'uenancham eb', ol smilancham eb'
yed' q'uen espada. 41 Ol yac'och sc'ac'al choñab' chi' eb', d'a yichañ juntzañxo
nación ol javoc yaelal d'a yib'añ. Icha chi' ol aj vac'an lajvoc yajmulal chi',
mañxa b'aq'uiñ ol stup eb' b'aj ay sgana chi'. 42 Icha chi' ol aj sicb'i yoval in
c'ol d'a yib'añ, mañxo ol chichon in c'ol d'ay. Mañxo ol cot yoval in c'ol d'ay.
43 Ix b'at satc'olal yuuj chajtil yaji ayic uninto, yuj chi' ix stzuntzej val cot yoval
in c'ool yuj sb'eyb'al te yajb'entac chi'. Yuj chi' a in val Jehová in svala' to ol
vac'och yaelal d'a yib'añ yuj sb'eyb'al chi'.

Icha ix nunab'il icha chi' ix uneab'il

44 Masanil eb' anima ol alan jun lolonel tic d'a spatic Jerusalén chi'. Ol
yalan eb': Icha val ix nunab'il, icha pax chi' ix uneab'il, xcham eb'. 45 A
Jerusalén chi', lajan icha junoc ix yune' junoc ix ix schacanel viñ yetb'eyum
yed' eb' yune'. Icha pax chi' eb' ix snulej, schacpaxel eb' viñ yetb'eyum eb'
ix yed' eb' yune' eb' ix, yujto a ix snun eb' ix chi', hitita ton ix, axo smam
eb' ix, amorreo viñ. 46 A d'a stojolal norte, ata' ay ix snulej ix b'ab'el ix,
aton Samaria yed' yaldeail. Axo d'a stojolal sur, ata' ay ix snulej ix tzac'an,
aton Sodoma yed' yaldeail. 47 Mañocñej sb'eyb'al juntzañ choñab' chi' ix
sb'eyb'alej Jerusalén chi', mañocñej pax juntzañ tas yajb'entac ix sc'ulej
juntzañ choñab' chi' ix sc'ulej, palta ec'b'al tas te yajb'entac ix sc'ulej, yujto
mañ c'ocb'iloc juntzañ chi' ix yab'i. 48 A in Jehová Yajal in svala': A Sodoma
yed' yaldeail, mañ sc'ulejnacoc tas te chuc icha val tas sc'ulej Jerusalén chi'
yed' yaldeail. 49 Aton val juntzañ smul Sodoma chi' yed' masanil yaldeail:
Yic'nac val chaañ sb'a, mañxo jantacoc tas yab'lejnac, vach'ñej yaji, palta maj
colvajlaj d'a eb' meb'a', maj colvajpax d'a eb' ay stzapan majan. 50 A snaani
to añej te nivan yelc'ochi, ochnacpax ijan sb'eyb'alan juntzañ tas tzin yaja',
yuj chi' in satnaqueli, icha val tz'aj eyilanoch ticnaic. 51 Axo pax Samaria
yed' yaldeail, ix sc'ulej chucal, palta max tzac'van d'a tas te chuc sc'ulej
Jerusalén chi'. Mañ jantacoc tas yelxo val te yajb'entac sc'ulej Jerusalén chi'.
A juntzañxo choñab' d'a slac'anil, vach'tacto val tas sc'ulej. 52 A ticnaic, a
Jerusalén chi' yovalil ol yac' techaj q'uixvelal, yujto a schucalil yelxo te chuc
d'a yichañ yic Sodoma yed' d'a yichañ yic Samaria. A chab' choñab' chi', ayic
sco lajb'an schucal yed' yic Jerusalén, vach'tacto val.

53 A Sodoma yed' yaldeail vach' ol ajxoc vuuj. A Samaria yed' yaldeail
vach' ol aj paxoc. Icha pax chi' Jerusalén vach' ol ajxoc vuuj. 54 Palta a
Jerusalén chi' yovalil ol yac' techaj emnaquilal yed' q'uixvelal yuj tas te chuc
ix sc'ulej. A Sodoma yed' Samaria ol snivanej sb'a sc'ool ayic ol yilani to
ix vac' syaelal Jerusalén chi'. 55 Ayic ol vac'an ajxoc Sodoma yed' yaldeail,
Samaria yed' yaldeail icha yaj d'a yalañtaxo, ol vac'pax ajxoc Jerusalén yed'
yaldeail icha d'a yalañtaxo. 56-57 Ayic ix yic'anchaañ sb'a Jerusalén, aton yic
manto ilchajelta schucalil, ix b'uchvaj d'a Sodoma. Palta a ticnaic, a Edom,
Filistea yed' masanil nación, ol b'uchvaj d'a Jerusalén chi'. Masanil anima
d'a yolyib'añq'uinal tic ol paticaneloc. 58 A ticnaic, a in Jehová in svala' to a
Jerusalén chi' yovalil ol yab' syail yuj sb'eyb'al te yajb'entac.

59 A in Jehová Yajal in svala': Ol vac' spac icha val smojalil d'a Jerusalén
chi', yujto maj sc'anab'ajej sc'ulan icha ix aj yac'an strato ved'oc. 60 Palta
a in tic, ol in nacot in trato vac'nac yed'oc ayic uninto, ol in b'oanxi in
trato chi' yed'oc, malaj b'aq'uiñ ol lajvoc. 61 A Jerusalén chi', ol snacot
schuc b'eyb'al, ol q'uixvocpaxi ayic ol vac'anoch chavañ snulej chi' d'a yol
smacb'en, aton Samaria yed' Sodoma. Ichato nunab'il ol ajcan d'a chab'
choñab' chi'. Vach'chom malaj yalan yic chab' choñab' chi' d'a in trato in

b'onac yed' Jerusalén chi', 62 palta yuj in trato ol in b'oxi yed' Jerusalén chi' icha chi' ol ajoc. Icha val chi' ol aj snachajel yuj Jerusalén to a inton Jehová sDiosal in. 63 Ol vac' nivanc'olal masanil tas ix sc'ulej Jerusalén chi', palta yovalil ol snacot juntzañ sb'eyb'al chi', ol q'uixvoc yuuj, yuj chi' mañxa b'aq'uiñ ol yic'chaañ sb'a, a in Jehová in svala', xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

17

A sc'ab' jun te te' yed' jun noc' ch'acb'a

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al jun ab'ix tic d'a eb' etisraelal d'a ch'oxnab'ilal. 3 Icha tic tz'aj alani:

Icha tic yalan Jehová Cajalil: Ay val jun noc' nivan ch'acb'a ix c'och d'a Líbano,
a sc'axil noc' te nivac, te najatto sc'och jeñan, tz'ib'ib'i yilji xiil noc'. A
d'a sc'ab' jun te' c'ute' ix c'och noc'.

4 Ix yic'anel schon te' noc', ix b'at noc'. Axo d'a jun choñab' d'a smacb'en eb'
choñvajum ix c'och noc' yed' te'.

5 Ix lajvi chi' ix yic'anq'ue jun yiñatil te' noc', axo b'aj ay slumal ix yavejem te'
noc', b'aj sb'o munlajel d'a stitac a a' icha tz'aj yavchaj te' b'acmam.

6 Axo yic ix volan te', te nivaquil ix aj te', te tzijtum ix aj xiil te', pejañnej ix aj
steel te'. Ix sd'iñb'ejb'at sb'a sc'ab'tac te' b'aj ayec' noc' nivan ch'acb'a
chi', ix b'eyñejb'at sch'añal yib' te' d'a yol luum. Mañ jantacoc svol te'
yed' sc'ab'tac ix q'uib'i.

7 Palta ay junxo noc' nivan ch'acb'a, te nivac sc'axiil, mañxo jantacoc xiil.
Ix b'at jun te te' chi', ix b'eyñejb'at sch'añal yib' te' yed' sc'ab'tac d'a
stojolal junxo noc' nivan ch'acb'a chi', yic vach' nivan a a' syac' noc'
d'a te'.

8 Palta toton te vach' lum b'aj avab'ilem te' chi'. Te ayñej a a' chi', yuj chi' syal
sb'eyñejb'at sc'ab'tac te', syac'anpax sat te' d'a stiempoal, yic te vach'
tz'aj yilji te', xchi Jehová, xa chi.

9 Al d'a eb' etchoñab' icha tic: Icha val tic yalan Jehová: A jun te' chi', mañ ol
te q'uib'laj te'. A noc' nivan ch'acb'a d'a sb'ab'elal, a noc' ol toc'anq'ueta
sch'añal yib' te', icha val chi' ol aj sc'ael b'ulnaj sat te' yed' xiil. Ol tacjoc
pax juntzañ svol te' toto ix q'ueuli. Mañ yovaliloc yed' nivac ip, ma yed'
tzijtumoc anima ol toc'anq'ueta te' d'a yol luum yic stacji.

10 Vach'chom ol q'uexchaj b'aj tz'avchaj te', palta mañxo ol q'ueulaj svol te'.
Ayic ol ec' ic' scot d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a te', ol tacjoc te'. Ol tacjoc
te' b'aj avab'il chi', xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

11 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 12 C'anb'ej d'a juntzañ anima te pit tic,
tato snachajel jun ab'ix tic yuj eb'. Tzalan d'a eb' icha tic: A noc' b'ab'el nivan
ch'acb'a chi', aton viñ sreyal Babilonia sch'oxo'. A viñ ix c'och d'a Jerusalén,
ix b'at yic'ancot eb' yajal yed' viñ sreyal Judá viñ preso d'a Babilonia tic.
13 Ix lajvi chi', axo jun viñ yiñtilal eb' rey ix yac'och viñ reyal d'a Judá. A
viñ sreyal Babilonia chi' ix ac'an pural viñ yac'an sti' to c'anab'ajum ol yutej
sb'a viñ d'a viñ. Ix yic'ancot eb' nivac vinac yaj d'a Jerusalén chi' viñ preso
14 yic mañxalaj tz'aj yelc'och smacb'en Judá chi', yic maxtzac yal yic'anq'ue
vaan sb'a, vach'ñej yajeq'ui yacb'an sc'anab'ajej jun sti' ix yac' chi'. 15 Palta
a viñ rey chi' te pit ix yutej sb'a viñ d'a viñ sreyal Babilonia tic. Ix yac'b'at
schecab' viñ d'a viñ sreyal Egipto17.15 yic sc'anancot noc' chej viñ yed'
jantacoc soldado. ¿Tzam e na' to ol yal scolanel sb'a viñ yed' jun spensar
chi'? ¿Tom ol yal scolanel sb'a junoc mach max c'anab'ajan junoc strato? 16 A

17.15 **17:15** A noc' schab'il nivan ch'acb'a chi', a viñ sreyal Egipto sch'oxo'.

in Jehová Yajal in svac' in ti': A d'a Babilonia tic ol cham viñ sreyal Judá chi', yujto malaj yelc'och b'aj ix yac' sti' viñ, maj sc'anab'ajej strato viñ ix sb'o yed' viñ rey ix ac'an yopisio. 17 A viñ sreyal Egipto chi', vach'chom te tzijtum soldado viñ te tec'an, palta mañ ol yal-laj scolvaj viñ d'a oval ayic ol sb'oanq'ue stec'nub' eb' soldado aj Babilonia yed' muro d'a spatictac choñab' Jerusalén yic smilancham anima. 18 Maj sc'anab'ajej b'aj ix yac' sti' viñ sreyal Judá chi', maj elc'och tas syal strato viñ ix sb'o chi', yuj chi' mañ ol yal-laj scolan sb'a viñ.

19 A in Jehová Yajal in svac' in ti': Maj sc'anab'ajej viñ rey b'aj ix yac' sti' d'a vichañ, aton jun trato ix yac' viñ b'aj ix in yac' b'inajoc, yuj chi' ol vac'och yaelal d'a yib'añ viñ. 20 Ichato ol vac'b'at junoc ch'añ yaal d'a yib'añ viñ, ol can viñ d'a yol ch'añ, ol vac' ic'joccot viñ d'a Babilonia tic. Ol vac'och yaelal d'a yib'añ viñ, yujto te pit ix yutej sb'a viñ d'ayin. 21 A eb' soldado viñ te jelan, ol cham eb' d'a oval, axo eb' olto canoc, ol saclemcanb'at eb'. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová in ix val jun tic.

22-23 A in Jehová Yajal in svala': A in ol viq'uel schon te' c'ute' chi'. A junoc yuninal schon te' ol viq'ueli, ol vavanem d'a junoc jolom vitz te chaañ yajq'ue d'a Israel. Ol q'uib'q'ue sc'ab'tac te', nivan c'ute' ol aj te', te vach' pax ol aj te'. A d'a yich te' chi', ol cajnaj masanil macañil noc' noc', axo d'a sc'ab'tac te' ol sb'o so' masanil macañil noc' much. 24 Icha chi' ol aj yojtacanel masanil te te' to a in ton Jehová in syal in ch'acanel te' nivac te' syic'chaañ sb'a, syal vac'an q'uib' te' cotac steel. A in svac' tacjoc te te' te yaax, svac'an pax yaxb'oc te' taquiñ. A in Jehová in svala', ol vac'paxelc'ochoc, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.17.24

18

A mach tz'och smul a' schami

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 ¿Tas yuj añeja' eyalub'tañan jun lolonel d'a spatic choñab' Israel: A eb' mamab'il slo pajal uva eb', axo eb' uninab'il jululixoñej sb'at spajil chi' d'a yichtac ye eb'? 3 A in Jehová Yajal in svala' to a jun lolonel chi' mañxa b'aq'uiñ ol eyalub'tañej a ex aj Israel ex tic. 4 Yujto vic yaj masanil anima, eb' mamab'il yed' pax eb' uninab'il. A mach tz'och smul, a' schami.

5 Q'uinaloc ay junoc viñ vinac tojol spensar, vach'ñej tas sc'ulej viñ. 6 Max och viñ yed' eb' tz'ac'anoch q'uiñ d'a jolomtac vitz yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios. Max yac'och juntzañ scomon diosal eb' yetisraelal viñ chi' yipoc sc'ool. Max mulan viñ yed' ix yetb'eyum junoc yetanimail, max yil-laj sb'a viñ yed' ix yetb'eyum ayic ayoch ix d'a sb'islab' uj. 7 Max yixtej junoc yetanimail viñ, palta to syac' meltzaj tas aycan d'a viñ yuj junoc anima ay sb'oc d'ay. Max elc'anvi viñ. Syac' svael eb' ay svejel viñ, syac'an spichul eb' malaj yico'. 8 Max yac' q'uen tumin viñ d'a majanil yic sc'ananel nivan yune' q'uen viñ. Max yixtej junoc yetanimail viñ, palta vach' tz'aj sb'oan yaj junoc lolonel viñ d'a yib'añ chavañoc ay oval d'a scal. 9 Sb'eyb'alan in checnab'il viñ yed' in c'ayb'ub'al. A junoc viñ vinac icha chi', val yel tojol ton sb'eyb'al viñ, ol najatb'oc sq'uinal viñ, a in val Jehová in svala'.

10 Q'uinaloc ay junoc yuninal jun viñ vinac chi' te elc'um, mato mac'umcham anima tz'aji. Sb'eyb'alej juntzañ tastac 11 maj sb'eyb'alej smam, palta to syac'och q'uiñ d'a jolomtac vitz, tz'och ejmelal d'a yechel comon dios, smulan pax yed' ix yetb'eyum junoc yetanimail, 12 syixtan eb' anima ilb'ajc'ol yuj smeb'ail, tz'elc'anvi, max yac' meltzaj tas aycan d'ay yuj

17.24 **17:24** A te te' sb'inaj chi' d'a tic, a eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal tic sch'oxcoti.

eb' ay sb'oc d'ay, aňej juntzaň comon dios chi' syac'och yipoc sc'ool, sc'ulan tas te yajb'entac d'a vichaň. 13 A stumin syac' majanil te nivan yune' sc'ana'. A junoc anima icha chi' sb'eyb'al, ol tzapanb'oc sq'uinal. Yujto ix sc'ulej juntzaň tastac tzin yaj chi', maň ol ec'b'atlaj schami. A schamel chi', a d'a yib'aň scani.

14 Q'uinaloc ay junoc yuninal jun vinac chuc sb'eyb'al chi', syila' tastac juntzaň chuc sc'ulej smam chi', palta maňoc juntzaň chi' sc'ulej. 15 Max yac'och q'uiň d'a jolomtac vitz yic tz'och ejmelal d'a yechel comon dios. Max yac'och son d'a juntzaň scomon diosal eb' yetisraelal. Max mulan yed' ix yetb'eyum junoc yetanimail. 16 Max yixtej junoc yetanimail, max elc'anvi, max canlaj tas aycan d'ay yuj eb' ay sb'oc d'ay. Syac' svael eb' malaj svael, syac'an spichul eb' malaj yico'. 17 Malaj junoc mach syixtej yujto a stumin syac' majanil maň nivanoc yune' sc'ana'. Sb'eyb'alan in checnab'il yed' in c'ayb'ub'al. A jun anima icha chi', maň ol cham yuj smul smam chi', palta to ol najatb'oc sq'uinal.

18 Axo smam chi' ol cham yuj smul chi', yujto ixtum anima, elc'um, te chuc tas ix sc'ulej d'a yol schoňab'. 19 Tato ayex ol e c'anb'ej icha tic: ¿Tas yuj max cotcan d'a yib'aň eb' uninab'il yuj smul smam? tato xe chi. Tato a yuninal chi' aňej tas vach' yed' tojolal sc'ulej, sc'anab'ajan in c'ayb'ub'al, ol najatb'oc sq'uinal. 20 A mach tz'och smul, a ol chamoc. Maňoc eb' uninab'il ol tupanel smul smam, maňoc pax eb' mamab'il chi' ol tupanel smul eb' yuninal chi'. A mach vach' sb'eyb'al, vach' spac ol scha'a, axo pax mach chuc sb'eyb'al, a chucal ol scha spacoc schucal chi'.

A Jehová tojol syutej sch'olb'itan anima (Ez 33.10-20)

21 Tato ay junoc anima chuc sb'eyb'al tz'actancan schucal chi', sb'eyb'alan masanil in checnab'il, sb'eyb'alanpax tojolal, val yel a jun anima chi' maň ol pet chamoc. 22 A in tic, maňxo ol in nacot juntzaň chucal ix sc'ulej chi', ol najatb'oc sq'uinal yujto a tojolal sc'ulej. 23 A in Jehová in svala': Malaj in gana scham eb' chuc sb'eyb'al, palta in gana to sq'uex sb'eyb'al eb' yic snajatb'i sq'uinal eb'.

24 Tato a junoc anima vach' sb'eyb'al, palta syactejcan sc'ulan vach'il chi', axo juntzaň tas yajb'entac sc'ulej eb' chuc, a chi' sc'ulej, ¿tom ol vac' najatb'oc sq'uinal jun anima chi' tze na'a? Maňxo ol in nacot tastac vach' ix sc'ulej chi'. Ol cham yuj chucal sc'ulej chi'. 25 A ex tic tzeyala' to maň tojoloc tas tzin c'ulej, yuj chi' ab'ec ex aj Israel: ¿Yel am val to maň tojoloc tas tzin c'ulej chi'? ¿Tom maňoc ex tze c'ulej tas maň tojoloc chi' jun? 26 Tato a junoc anima vach' sb'eyb'al, syactejcan sc'ulan vach'il chi', axo chucal sc'ulej, ol cham yuj chucal sc'ulej chi'. 27 Palta tato a junoc anima chuc sb'eyb'al, syactejcan schucal chi', axo vach'il yed' tojolal sc'ulej, ol colchaj d'a yol sc'ab' chamel. 28 Yujto ix nachajel yuuj ix yactancan schucal sc'ulej chi', val yel maň ol chamlaj, ol najatb'oc sq'uinal.

29 A exxo aj Israel ex tic, aňejtona' tzeyala' to maň tojoloc tas tzin c'ulej. ¿Tom maňoc ex maň tojoloc tas tze c'ulej chi' jun? 30 A in Jehová Yajal in svala': Ol ex in ch'olb'itej junjun ex icha tas tze c'ulej. Yuj chi' naec e b'a, actejeccan e chuc b'eyb'al chi' d'a junelňej. Tato maay, yuj e chuc b'eyb'alil chi' ol ex sateloc. 31 Ex israel, ¿tom tze nib'ej cham e b'a yuj chi' max e q'uex e pensar yed' e b'eyb'al? Palta actejeccan masanil chucal tze c'ulej chi' yic maň ol ex chamoc. 32 A in Jehová in svala', malaj in gana to ay mach schami. Actejeccan chucal chi' yic ol najatb'oc e q'uinal, xchi Jehová.

19

B'it yic cusc'olal yuj eb' sreyal Israel

1 Ach anima, b'itej jun b'it yic cusc'olal yuj eb' sreyal Israel, tzalan icha tic:
2 Ay jun noc' nun choj te b'inajnac, cajan noc' d'a scal juntzaň noc' mam choj.
A d'a scal noc' chi' ix sq'uib'tzitej yune' noc'.
3 Ay jun yune' noc' ix yil q'uib'oc. Ix sc'ayb'anq'ue syaman schib'ej, axo eb'
anima ix chijib'at yuuj.
4 Ix yab' specal juntzaň nación tas sc'ulej noc' yune' chi'. Ix yamji noc' yuj eb'
d'a jun yaal, ix yac'anoch jun gancho eb' d'a noc', ix sňeranb'at noc' eb'
d'a Egipto.
5 Ayic ix yilan jun noc' nun choj chi' to maj elc'och tas ayoch yipoc sc'ol noc',
ix yilan q'uib' junxo yune' noc'.
6 Axo ix quelemax noc' yune' chi', junňej ix ec' noc' yed' noc' mam choj chi'. Ix
sc'ayb'an sb'a noc' syaman schib'ej, axo eb' anima ix chijib'at yuj noc'.
7 Maňxo jantacoc anima smil noc' d'a yoltac cuartel. Tzijtum nivac choňab'
syixtejb'at noc'. Tz'ib'xiq'ue yolyib'aňq'uinal tic ayic tz'el yav noc'.
8 Yuj chi' ix och juntzaň nación ay d'a slac'anil chi' ajc'olal d'a noc'. Ix
sb'oanem yaal eb' d'a noc', ix yamchaj noc' yuj eb'.
9 Yed' q'uen gancho ix yac'anoch noc' eb' d'a yol jaula, ix yic'anb'at eb' d'a viň
sreyal Babilonia. Ix macchajcan noc' ta' yic maňxa mach tz'ab'an yel
yav noc' d'a jolomtac vitz d'a yol yic Israel. (A jun noc' nun choj chi', a
ix snun eb' sreyal Judá sch'oxo'.)
10 A e nun chi' ex rey, lajan pax icha junoc ib' te' uva avab'il d'a stitac junoc
a a', te nivan ix aji, maňxo jantacoc sat ix yac'a', tzijtum svol ix q'uib'i
yujto ayňejoch yalil.
11 Ay juntzaň sc'ab' te', q'uenal te' ix aji, a ix och sc'ocochoc eb' rey. Te chaaň ix
aj steel te' sq'uib'i, ix ec'b'at te' d'a yib'aň juntzaňxo te' nivac te'. Ch'oc
ix aj yel te' d'a scal juntzaňxo te te' yujto te chaaň steel te', te tzijtum
pax sc'ab'tac te'.
12 Palta ix toc'jiq'ueta te' uva chi' yuj yoval sc'ol Dios. Yuj ic' ix cot d'a stojolal
b'aj sjavi c'u ix tacjiel te' yed' sat. Ix jecjiel sc'ab'tac te', ix tacji. Ix
ňusjipaxtz'a jun sc'ab' te' q'uenal te' ix aj chi'.
13 Axo ticnaic, a d'a tz'inan luum avab'il te' nunal uva chi'.
14 A d'a jun te' sc'ab' chi' ix elta c'ac', yuj jun c'ac' chi' ix tz'ab'at juntzaňxo
sc'ab' te', ix tz'apaxb'at sat te'. Maňxalaj sc'ab' te' q'uenal te' tzato yal
yoch sc'ocochoc eb' rey, xchi jun b'it chi', xchi Jehová. (Aton jun b'it tic
yic cusc'olal, yuj chi' ol b'itajoc.)

20

A svach'c'olal Dios yed' spital choňab' Israel

1 Ayic lajuňe' c'ual yoch yoil uj, ayic yuquil ab'ilxo ayoň ec' d'a Babilonia
tic, ay tas ix snib'ej juntzaň yichamtac vinaquil choňab' Israel sc'anb'ej d'a
Jehová, yuj chi' ix em c'ojan eb' d'a vichaň. 2 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic:
3 Ach anima, al d'a eb' yichamtac vinaquil choňab' Israel tic: Icha tic yalan
Jehová Cajal: ¿Tom tzex javi d'ayin ul e c'anb'an eyab'i? Val yel a in val svac'
in ti' to maň ol in tac'voc d'ayex, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.
4 Ach anima al d'a eb' tas syaelal eb' ol vac'a'. Scham val ac'an yojtaquejel
eb' tas te yajb'entac sc'ulejnac eb' smam yicham eb'. 5 Al d'a eb' icha tic:
A Jehová Cajal tz'alan icha tic: Ayic in sic'anel eb' e mam eyicham chi',
vac'annac in ti' d'a eb', in ch'oxannac in b'a d'a eb' d'a Egipto. Ata' vac'nac in
ti' d'a eb', valannac: A in ton Jehová e Diosal in. 6 A d'a jun tiempoal chi' vac'

in ti' vic'anelta eb' d'a Egipto chi', yic svic'anb'at eb' d'a jun luum to a in val ix in saya', aton d'a jun lum luum te yax sat, yelxo te vach' d'a yichañ masanil lum luum. 7 Val d'a eb' icha tic: Junjun ex tzeyactejcan juntzañ e diosal te yajb'entac, mañ eyixtejel e b'a yuj sdiosal eb' aj Egipto tic, yujto a in Jehová e Diosal in, xin chi d'a eb'.

8 Palta spitej sb'a eb' d'ayin. Maj yal sc'ol eb' scha yab' tas vala'. Maj satel-laj sdiosal eb' yajb'entac chi', maj yactejpaxcan juntzañ sdiosal eb' aj Egipto chi' eb'. Yuj chi' in na vac' syaelal eb' yed' masanil yoval in c'ol d'a yol smacb'en Egipto chi'. 9 Palta maj in c'ulejlaj icha in na chi' yic mañ chucoc syal juntzañ nación b'aj cajan ec' eb' chi' d'a in patic, yuj chi' in ch'ox snivanil velc'och d'a eb' d'a yichañ eb' ch'oc nacional chi', ayic vic'anelta eb' d'a Egipto chi'.

10 Vic'anelta eb' d'a nación chi', vic'ancanb'at eb' d'a tz'inan luum. 11 Ata' vac' in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il yojtaquejel eb', tato sb'eyb'alej eb' vach'ñej tz'ec' eb'. 12 Vac'an jun sc'ual ic'oj ip vic yaj d'a eb' yic sc'anab'ajej eb', yic tz'ochcan sch'oxnab'iloc in trato vac'can yed' eb', yic snaanpaxcot eb' to a in Jehová in tic in sic'canel eb'. 13 Palta spitej sb'a eb' d'ayin d'a tz'inan luum chi', maj sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al eb', spatiquejel in checnab'il eb', aton juntzañ vac' d'a eb' yic vach'ñej tz'ec' eb'. Maj sc'anab'ajej pax sc'ual ic'oj ip val d'a eb'. Yuj chi' in na in satel eb' yed' yoval in c'ol d'a tz'inan lum chi'. 14 Palta yic max in yal juntzañ nación ilan vic'anelta eb' d'a Egipto chi' chucal, yuj chi' maj in satel-laj eb'.

15 Añejtona' d'a tz'inan lum chi' vac' in ti' to mañ ol vac'och eb' d'a jun lum vac' in ti' vac'an d'a eb', aton jun lum te yax sat, te vach' d'a yichañ masanil lum luum, 16 yujto maj sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al eb', spatiquejel in checnab'il eb', maj sc'anab'ajej jun sc'ual ic'oj ip eb', aton jun c'u vic yaji. Añej d'a juntzañ comon dios yajb'entac ayoch spensar eb', 17 palta oc' in c'ol d'a eb', yuj chi' maj in satel-laj eb' d'a tz'inan luum chi'.

18 Ata' val d'a eb' yuninal eb' to max sc'ulej eb' icha sb'eyb'al smam eb' chi', max yixtejpaxel sb'a eb' yuj juntzañ comon dios yajb'entac chi'. 19 Valani to a in Jehová in sDiosal in eb' to sc'anab'ajej val in checnab'il eb' yed' in c'ayb'ub'al. 20 Nivanocab' yelc'och sc'ual ic'oj ip vic yaj d'a yol sat eb'. A jun chi' ch'oxnab'il yaj d'a jun trato in b'o yed' eb' yic syojtaquejel eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb'.

21 Palta añeja' spitejpax sb'a eb' yuninal eb' chi' d'ayin. Maj sc'anab'ajejlaj in c'ayb'ub'al eb', maj sb'eyb'alej pax in checnab'il eb', aton yuj juntzañ chi' vach'ñej tz'ec' eb' sc'anab'ajani. Añejtona' yixtejel sc'ual ic'oj ip eb', aton jun c'u vic yaji. Yuj chi' in na' in satel eb' yed' yoval in c'ol d'a tz'inan lum chi'. 22 Palta yic max in yal juntzañ nación ilan vic'anelta eb' d'a Egipto chi' chucal, yuj chi' maj in satel-laj eb'. 23 Palta yacb'an aytoec' eb' d'a tz'inan lum chi', vac'an in ti' to ol in saclemejb'at eb' d'a scaltac nación d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, 24 yujto maj sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al eb', spatiquejpaxel in checnab'il eb', maj sc'anab'ajej sc'ual ic'oj ip eb', aton jun vic yaji. Añej d'a juntzañ dios yajb'entac b'aj yac'och spensar eb', aton sdiosal eb' smam yicham eb'. 25 Yuj chi' vac'an juntzañ c'ayb'ub'al yed' checnab'il mañ vach'oc d'a eb', juntzañ max yal vach' tz'ec' eb' anima yuuj. 26 Vac'an yixtejel sb'a eb' yuj silab' to a sb'ab'el yuninal eb' sñustz'a silab'il. A juntzañ chi' vac' sc'ulej eb' yic vach' mañxo animaoc tz'aj eb' yic syojtaquejel eb' to a in ton Jehová in sDiosal in eb'.

27 Yuj chi' ach anima, al d'a eb' etisraelal to a in Jehová Yajal in sval icha tic: A eb' e mam eyicham stzuntzejnac val cot yoval in c'ol eb', in spaticannaquel eb' ayic sb'oannac juntzañxo tic eb': 28 Ayic toxo ix vic'och eb' d'a sat lum lum

vac'nac in ti' vac'an d'a eb', yilanoch juntzañ tzalquixtac eb' yed' juntzañ te te' te c'ayum xiil, ata' sñus silab' eb', ofrenda eb', incienso eb' sumumi sjab', stob'anpaxem vino eb' ofrendail d'a juntzañ comon dios, yuj juntzañ chi' stzuntzejcot yoval in c'ol eb'. 29 In c'anb'an d'a eb' icha tic: ¿Tas yaj juntzañ chaañ b'aj tzex b'at chi'? xin chi d'a eb'. Yuj chi' Chaañ Yajq'uei, icha chi' sb'iejnaccani, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

30 Al d'a eb' etisraelal to a in Jehová Yajal in sval icha tic: A ex tic tze jub'at e b'a icha ajnac sjuanb'at sb'a eb' e mam eyicham chi'. Tze tec'b'ej val e b'a eyoch ejmelal d'a juntzañ comon dios te yajb'entac chi'. 31 Slajvi e juanel e b'a yuj b'aj tze ñustz'a eb' eyuninal silab'il d'a juntzañ comon dios chi', tzex javi pax e c'anb'ej d'ayin tas snib'ej e c'ool. Val yel, a in Jehová Yajal in svac' in ti' to mañ ol in tac'voc d'ayex. 32 A ex tic ix e na eyoch ejmelal d'a te te' yed' d'a q'uen q'ueen, icha syutej sb'a juntzañxo nación. Palta malaj b'aq'uiñ ol in cha e c'ulej juntzañ chi'. 33 Yuj chi' a in Jehová Yajal in svac' in ti' to a in ol vac' yajalil d'a eyib'añ yed' in poder yed' pax yoval in c'ool. 34 Ol ex vic'anelta d'a juntzañ nación, ol ex in molb'an b'aj sacleminac eyajcanb'at vuuj, ol in ch'ox val in poder yed' yoval in c'ol d'ayex, 35-36 ol ex in molb'an d'a jun tz'inan luum d'a scal juntzañ nación. A in Jehová in svala' to a in val ol ex in ch'olb'itej, ol vac'anoch yaelal d'a eyib'añ, icha ajnac vac'anoch yaelal d'a yib'añ eb' e mam eyicham d'a tz'inan lum d'a yol yic Egipto. 37 Icha syutej viñ tañvum calnel sic'lan noc' scalnel ayic sb'isan noc' viñ, icha chi' ol ex vutej. Ol ex in siq'uelta mach ex ol ex och d'a in trato ol in b'o eyed'oc. 38 A eb' te pit tz'och ajc'olal d'ayin, ol viq'uelta eb' b'aj sacleminac eyaj ticnaic, ol in satel eb' d'a e cal, mañ ol ochlaj eb' d'a smacb'en eb' eyetisraelal. Icha val chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová e Diosal in.

39 Ex aj Israel, a in Jehová Yajal in sval icha tic: Yujto te pit tzeyutej e b'a d'ayin, yuj chi' ixiquec, ochañec ejmelal d'a juntzañ comon dios yajb'entac chi'. Palta ol c'och sc'ual axo d'ayin ol eyal e b'a. Mañxo ol eyixtejel snivanil velc'ochi, yujto mañxo ol eyac' juntzañ eyofrenda d'a juntzañ comon dios chi'. 40 A d'a jun tzalan vic yaji, aton jun vitz te chaañ d'a smacb'en Israel, ata' ol ex och ejmelal d'ayin e masanil ex israel. A in Jehová Yajal in svala' to ata' ol ex in cha yed' smasanil in c'ool. Ata' ol in c'an d'ayex to ol eyac' eyofrenda d'ayin yed' pax b'ab'el sat eyavb'en yed' masanil tas victaxon yaji. 41 Ayic toxo ix ex viq'uelta d'a scaltac juntzañ nación yed' b'ajtac sacleminac eyajcanb'at chi' ticnaic, d'a tzalajc'olal ol ex in cha icha incienso sumumi sjab'. Ol in ch'ox val snivanil velc'och d'ayex d'a yichañ masanil nación.

42 Ayic ol ex vic'anxib'at d'a lum luum vac'nac in ti' vac'an d'a eb' e mam eyicham, aton lum Israel, ata' ol nachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in. 43 Ata' ol e nacot juntzañ e b'eyb'al malaj svach'il yed' jantac chucal tze c'ulej ticnaic. Ayic ol e naancot juntzañ e chucal chi' ol ex te q'uixvoc. 44 Ex israel, ayic ol eyilani to max vac' eyaelal icha val smojal yuj jantac chucal tze c'ulej chi', palta to tz'oc' in c'ol d'ayex yuj snivanil velc'ochi, ata' ol eyojtaquejeli to a in ton Jehová e Diosal in, xchi Jehová, xa chi d'a eb' etisraelal chi'.

A syaelal eb' cajan d'a stojolal sur

45 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic:

46 Ach anima, b'atañ q'uelan d'a stojolal sur, tzalanb'at juntzañ lolonel tic d'a lum nivac yax lum ay d'a smacb'en sur chi'. 47 Tzalan icha tic: A Jehová Yajal tz'alan icha tic: A in ol vac'och jun c'ac' yic ol tz'ab'at masanil lum yax luum, aton te te' yaax xiil yed' te' taquiñ. Masanil tas ay d'a sat lum lum chi' ol tz'ab'atoc, schab'at d'a sur masanto sc'och d'a norte. Malaj mach ol yal

smac'an tup jun c'ac' chi'. 48 Masanil yolyib'aňq'uinal tic ol ojtacaneloc to a in
ix vac'och jun c'ac' chi', yujto a jun c'ac' chi', maň ol tuplaj, xchi Jehová d'ayin.
49 Ix lajvi chi' ix in tac'vi icha tic: Ay Mamin Jehová, a eb' anima syal eb' to
aňej d'a q'uexaň lolonelal tzin loloni, xin chi d'a Jehová chi'.

21

A yespada Jehová

1 Ix lajvi chi', ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, b'ataň q'uelan
d'a stojolal Jerusalén, tzalanb'at juntzaň lolonel tic d'a yib'aň juntzaň stemplo
eb' comon dios. Alcanel in lolonel tic d'a choňab' Israel. 3 Tzalani: A
Jehová tz'alan icha tic: A in ol in och ajc'olal d'ayex. Ol vic'q'ueta vespada
ol in milancham eb' vach' sb'eyb'al yed' eb' chuc sb'eyb'al. 4 Ol vic'q'ueta
vespada, junlajan ol aj in milancham masanil anima. Ol cham eb' vach'
yed' eb' chuc, ol schael yich scham eb' d'a sur masanto ol c'och d'a norte.
5 Masanil yolyib'aňq'uinal tic ol ojtacaneloc to a in ix vic'q'ueta vespada, maň
ol vac'xiem d'a yol yatut, xchi Jehová.
6 Ach anima, sic'sic'anaň val oq'ui, yab'ocab' val syail a pixan, tzach oc' d'a
yichaň eb' etchoňab'. 7 Tato sc'anb'ej eb' d'ayach tas yuj tzach oq'ui, tzalan
d'a eb' icha tic: A yuj yab'ixal jun tas toxo ol ujoc tzin oq'ui. Masanil anima
d'a yolyib'aňq'uinal tic, maňxo animaoc ol ajcan eb', toxoňej ol emcan ňojan
eb'. Maňxalaj mach olto yal stec'b'an sb'a. Masanil eb' ol luclonq'ue yoc yuj
xivelal, xa chi d'a eb'. A in Jehová in svala' to van sjavi stiempoal, yovalil ol
elc'ochoc, xchi Jehová.
8 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 9 Ach anima, lolonaň d'a in b'i, tzalani to
a in Jehová in sval icha tic:
Ilecnab' val q'uen espada van sjavi. A q'uen espada te jayxo yaj ye q'ueen.
Toxoňej copopi yilji q'ueen.
10 Jayxo yaj q'ueen yic xicjicham anima. Ňicb'ilel q'ueen yic tz'el copnaj
sc'ac'al q'ueen. Maňxalaj tzalajc'olal yujto a viň e reyal max xivlaj viň
d'a yaelal yed' d'a scachnab'il.
11 Copopi ix aj q'uen espada chi' sňicjieli yic sc'anchaji. Toxo ix ac'jioch ye
q'ueen yic tz'ac'jioch q'uen d'a yol sc'ab' jun mach ol xicancham anima
yed' q'ueen, xa chi.
12 Ach anima, elocab' av, yujto ol xicjoccham eb' aj Israel yed' masanil eb'
yajal d'a scal eb'. A eb' yajal chi', junňej ol aj scham eb' yed' eb' comon
anima. Yuj chi' taňub'taňej sňi' a c'ol yuj cuselal.
13 Val yel ol ujoc jun yaelal chi'. ¿Tas ol ex ajcan a ex tic ayic maňxalaj ol
aj yelc'och viň e reyal d'a q'uen espada chi'? A in Jehová in svala' to
maňxalaj ol aj yelc'och viň e reyal chi'.
14 Ach anima, tz'it a c'ab' tzalan d'a eb' etchoňab' chi' icha tic:
D'ab'jocab'ňejoch q'uen espada d'a anima. Xicjocab'cham anima
d'a q'uen. Masanil anima scham yuj xivelal, yujto yalňej b'aj smilji
anima yuj q'ueen.
15 Yuj q'uen espada chi' ste sat sc'ol eb' anima yuj xivelal. A d'a masanil
choňab' ayxoec' q'uen vuuj yic xicjicham anima. Toxoňej copopi yilji
q'ueen, te jay yajq'ue ye q'ueen yic xicjicham anima.
16 Xiqueccham anima d'a q'uen espada d'a e vach' yed' d'a e q'uexaň. Yalňej
b'aj chamocab' anima yuj sjayil ye q'ueen.
17 A in Jehová in svala' to ol in tz'it pax in c'ab', masanto ol sicb'oc yoval in c'ol
d'a in choňab' tic, xchi Jehová d'ayin.

18 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 19 Ach anima, b'o yechel chab'oc b'e
b'aj ol b'at viñ sreyal Babilonia yed' q'uen espada. A chab' b'e chi' junñej
choñab' b'aj ol eloc, axo b'aj spoj sb'a, ol a b'ooch chab'oc yechel ol ch'oxanoc
tas choñab'il b'aj ol c'och junjun. 20 Tzac'och yechel junoc b'e b'aj ol b'at viñ
rey chi' yed' q'uen espada d'a choñab' Rabá, d'a yol yic Amón. Tza b'oan
yechel junocxo b'e chi' sc'och d'a Jerusalén, aton jun choñab' vach' yajoch
smuroal d'a yol yic Judá. 21 A viñ sreyal Babilonia chi', ol och vaan viñ b'aj
spoj sb'a chab' b'e chi', ol sc'anb'an viñ mach junoc b'e chi' syic'a'. Ol scalej
sjul-lab' viñ, ol sc'anb'ej pax viñ d'a sdiosal, ol sayan yil seyub' junoc noc' noc'
viñ.21.21 22 A d'a svach' c'ab' viñ, ata' ol elul sjul-lab' sch'oxan d'a stojolal
Jerusalén, syalelc'ochi to tz'och oval d'a Jerusalén chi'. Ol miljoccham anima
ta'. Ol el av yic oval. Ol b'ochaj mac'lab' poj puerta. Ol b'ochajq'ue tec'nub'
d'a spatictac choñab' chi', ol oymaj eb' soldado d'a spatictac smasanil. 23 Palta
axo eb' anima d'a Jerusalén chi', ol sna eb' to a jun lolonel tz'alchaj tic to mañ
ol ujoc yuj juntzañ trato toxo ix yac' eb'. Palta a viñaj Nabucodonosor chi'
ol ac'an snacot jantac schucal eb', yuj chi' ol ic'joccot eb' d'a Babilonia tic yuj
viñ.
24 Yuj chi' a in Jehová Yajal in svala': A val e chucal yed' e pital, te chequel
yaji. Masanil e mul yed' jantac chucal tze c'ulej, te jacan yaji, yuj chi' ol
ex yamchajoc. 25 A ach val tic ach sreyal Israel, te chuc ach, yajb'il ach eli,
lac'anxo sjavi stiempoal a chaan slajvub' yaelal. 26 A in Jehová Yajal in svala':
Ol ic'chajel sc'ox viñ sat sacerdote, ol ic'chajpaxel scorona viñ rey. Masanil
ol q'uexchajoc. A eb' emnaquil, ol ic'jocchaañ eb', axo eb' nivac yelc'ochi,
emnaquil ol ajcan eb'. 27 Ol satel smasanil. A in ol in satel yopisio eb' sreyal
Israel. Mañxo ol yic' yip ichataxon yaji, masanto ol javoc jun mach ay yalan
yic d'ay, a d'a jun chi' ol vac' opisio chi'.

Yaelal d'a yib'añ eb' amonita

28 Ach anima, al d'a in b'i icha tic: Icha tic yalan Jehová Yajal d'a eb'
amonita, aton eb' sb'uchvaj d'a in choñab': Ilec val q'uen espada van sjavi,
vach'xo yaj q'ueen yic smiljicham anima, toxoñej copopi yilji q'ueen, toxoñej
tz'el copnaj sc'ac'al q'ueen icha leb'lon yic satel anima. 29 A tas syil eb' naumel
lolonel yed' juntzañ lolonel tz'alchaj d'a e patic, mañ yeloc. Ol och q'uen
espada d'a sjaj eb' chuc. Toxo ix javi sc'ual yac'ji slajvub' syaelal eb'.
30 ¿Am e naani to ol vac'xiem q'uen espada chi' d'a yol yatut? Maay, palta
to ol ex in ch'olb'itej b'aj aljinac ex, aton b'aj cajan ex. 31 Icha val junoc c'ac'
tz'eli, icha val chi' ol aj vac'anb'at yoval in c'ol d'a eyib'añ. Ol ex vac'och d'a
yol sc'ab' eb' anima chuc spensar, aton eb' te jelan smilvaji. 32 Ol ex sateloc, ol
ex tz'ab'atoc, ol tob'canb'at e chiq'uil d'a masanil yol e choñab'. A in Jehová
in svala' to mañxa mach ol ex naancotoc, xchi Jehová.

22

A schucalil choñab' Jerusalén

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al jantac yaelal ol och d'a
yib'añ jun choñab' smilancham anima. A yuj jantac tas yajb'entac ix sc'ulej,
3 al d'ay icha tic: A Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ex aj Jerusalén, ex tze milcham
eb' cajan d'a e cal, tze b'oanq'ue juntzañ yechel sjuanb'at e pensar, yuj chi' a
ex tzeyic'cot yaelal d'a eyib'añ. 4 Yuj jantac anima ix e milchamoc, ol javoc
d'a eyib'añ ticnaic. Yuj juntzañ yechel ix e b'oq'uei ix ixtaxel e pensar, yuj
chi' toxo ix javi slajvub' c'ual d'a eyib'añ. Yuj chi' a in svac' sc'ulej masanil

21.21 **21:21** A juntzañ tas sb'inaj d'a tic, aton tas tz'aj snaanel eb' tas yovalil sc'ulej eb'.

nación tzex b'ajani, tzex sb'uchanpaxi. 5 Tz'el val eyav eyac'an chucal d'a eb' eyetanimail, yuj chi' masanil nación ol b'uchvaj d'ayex, eb' ay d'a e lac'anil yed' eb' ay d'a najat. 6 A jantac eb' yajal cajan d'a e cal chi', smilcham anima eb', yujto ay yopisio eb'. 7 Maňxa yelc'och e mam e nun d'a e sat. Tzeyixtej eb' ch'oc choňab'il. Tze toc'anec' tastac ay d'a eb' maňxa smam yed' pax d'a eb' ix ix chamnacxo viň yetb'eyum. 8 Maňxa yelc'och in cajnub' d'a e sat yed' sc'ual ic'oj ip vic yaji. 9 A d'a e cal ay mach snaanq'ue lolonel d'a spatic yetanimail yic smiljichamoc. Tzex b'atpax d'a q'uiň tz'och d'a jolomtac vitz yic tzex och ejmelal d'a comon dios. Te q'uixvelal tas tze c'ulej ta'. 10 Ayex tzex mulan yed' ix yetb'eyum e mam, ayex tzex mulan yed' eb' ix ix ayic ayoch eb' ix d'a sb'islab' uj. 11 Ayex tzex mulan yed' ix yetb'eyum eb' eyetanimail, ayex pax tzex mulan yed' eb' ix eyalib', ayex pax tzex mulan yed' eb' ix eyanab' yisil e mam. 12 A in Jehová in svala', ay eb' eyajalil schaan tumin yic syac'anoch chamel eb' d'a yib'aň eb' malaj smul. Tzeyixtej eb' eyetanimail, yujto a q'uen e tumin tzeyac' smajnej eb', nivan yune' q'uen tze c'aneli. Comonňej tzeyac'och d'a yib'aň eb' eyetanimail yic tzex och b'eyumal, a inxo tic tzin b'atcan satc'olal eyuuj.

13 Te aycot voval yuj b'aj tzeyixtej eb' anima chi', yuj pax b'aj tze milcham eb'. 14 ¿Tzam e nalaj to ol yal e tec'b'an e b'a d'a vichaň ayic ol vac'an eyaelal? A tas toxo ix val a in Jehová in tic, yovalil ol vaq'uelc'ochi. 15 Ol ex in saclemejb'at d'a scaltac nación yed' d'a scaltac masanil choňab', icha val chi' ol aj vic'anel e chucal chi'. 16 Q'uixvelal ol eyutejcan e b'a d'a yichaň masanil nación. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in Jehová e Diosal in, xchi Jehová, xa chi, xchi d'ayin.

17 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 18 Ach anima, a eb' etisraelal maňxalaj tz'och eb' vuuj. Lajan val eb' icha smical q'uen plata tz'eli ayic sňusji q'ueen d'a horno, syalelc'ochi aton q'uen cobre, q'uen estaño, q'uen hierro yed' q'uen plomo. 19 Yuj chi' a in Jehová Yajal in sval icha tic: A ex tic, lajan ex icha smical q'uen plata chi', malaj yopisio, yuj chi' ol ex in molb'ej d'a yol choňab' Jerusalén chi'. 20-22 Icha tz'aj q'uen plata, q'uen cobre, q'uen hierro, q'uen plomo yed' q'uen estaño, junxoňej tz'aj yac'chajb'at q'uen d'a yol junoc horno, tz'ulaxb'at q'uen d'a scal c'ac' chi', icha val chi' ol ex vutej yed' yoval in c'ool. Ol ex in molb'ej, ol vac'anoch yaelal d'a eyib'aň d'a yol choňab' chi'. Icha val chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová in ix vac'cot yoval in c'ol d'a eyib'aň, xchi Jehová.

23 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 24 Ach anima, al d'a eb' etisraelal icha tic: A e choňab', maň vach'oc yaj d'a vichaň, yuj val yoval in c'ool malaj jab'oc ňab' syac'a'. 25 A eb' syaloch sb'a in checab'oc ayec' d'a e cal, junlajan tz'aj smilvicham anima eb'. Lajan val eb' icha noc' choj tz'el yav, scotac tzilchitanb'at schib'ej. Syelc'anb'at sb'eyumal yed' tastac vach' ay d'a eb' anima chi' eb'. Tzijtum eb' ix ix scham yetb'eyum d'a e cal yuj eb'. 26 A eb' sacerdote, a in c'ayb'ub'al yed' juntzaň tas vic yaji ix yixtejb'at eb'. A tas vach' yed' tas maň vach'oc d'a yichaň ley, malaj sq'uexaňil d'a sat eb'. Max c'ayb'aj eb' anima yuj eb' yic syojtaquejel eb' tas vach' yed' tas maň vach'oc. Aňejtona' max sc'anab'ajej in c'ual ic'oj ip eb'. Yuj chi' chequel to malaj velc'och d'a sat eb'. 27 A eb' yajal yaj d'a e choňab' chi', smilcham anima eb', yujto snib'ej val eb' tz'och b'eyumal, lajan val eb' icha noc' oques scotac tzilchitejb'at schib'ej. 28 A eb' syaloch sb'a in checab'oc, a tas maň vach'oc sc'ub'ejel eb', icha tz'aj yoch q'uen taaň d'a junoc c'a pat. Syalan eb' to ay tas svac' yil eb', syalanel esal lolonel eb'. Syal eb' to a in svac' juntzaň lolonel chi' yal eb', palta val yel malaj tas tzin chec yalel eb'. 29 A eb' anima sq'ue val chaaň eb' yixtan yetanimail

yed' elc'al. A val eb' meb'a' malaj tas ay d'ay, a eb' syixtej eb'. Yelxo val mañ
tojoloc tas sc'ulej eb' d'a eb' ch'oc choñab'il cajan d'a scal eb'. 30 A in tic, ix in
sayec' d'a scal e choñab' chi', talaj ay junoc mach vach'tacto val spensar, stevi
d'ayin yuj schoñab' yic vach' max in sateli, palta malaj junoc mach ix ilchaj
vuuj. 31 Yuj chi' a in Jehová in svac'b'at yaelal d'a yib'añ eb', ol in satel eb'
yed' in c'ac'alc'olal. Icha chi' ol aj sjavi d'a yib'añ eb' yuj chucal sc'ulej, xchi
Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

23

A yab'ixal Samaria yed' Jerusalén

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, ay jun ab'ix ol val ab'i: A
d'a junel, ay chavañ eb' ix ix snulej sb'a, junñej snun eb' ix. 3 Yictax cob'es
unin eb' ix, ix yac'anoch sb'a eb' ix ajmulal d'a Egipto. Ata' ix b'anji yim
eb' ix, yuj chi' mañxo cob'estacoc ix ajcan eb' ix. 4 A ix b'ab'el, Ahola sb'i ix,
aton Samaria sch'oxcot ix. Axo ix schab'il chi', Aholiba sb'i ix, aton Jerusalén
sch'oxcot ix. A in ix vac'och eb' ix vetb'eyumoc, ix aj vuninal yed' visil yed'
eb' ix.23.4 5 Te chuc ix yutej sb'a ix Ahola chi', ix mulan ix d'a yol in c'ab' yed'
eb' aj Asiria b'aj te ay sgana ix, aton eb' soldado 6 ayoch c'apac yaax pichul
yuuj. Masanil eb' yajal, eb' capitán, eb' quelemtac te vach' yilji, masanil eb'
ayq'ue d'a yib'añ chej ix mulan yed' ix. 7 A yed' eb' te vach' yilji d'a scal eb' aj
Asiria chi' ix mulan ix Ahola chi'. Ix yac'anpaxb'at spensar ix d'a sdiosal eb',
ix och ix ejmelal d'a juntzañ chi'. 8 Atax yic ayec' ix d'a Egipto chi' ix ochcan ix
ajmulal, maxtzac yactejlaj ix. Yixtax scob'esal ix tzijtum mach ix mulan yed'
ix, ix laj b'anji yim ix yuj eb'. Mañxo cob'esoclaj ix ajcan ix, palta to ix ochcan
ix ajmul ixal. 9 Yuj chi' ix vac'och ix d'a yol sc'ab' eb' b'aj ay sgana chi', aton
eb' aj Asiria, eb' ix snib'ejb'at ix. 10 Axo ix aji, ix el b'eran ix yuj eb', ix ic'jiec'
eb' yune' ix yuj eb', ix xicjicham ix yuj eb'. Icha chi' ix aj yac'anoch yaelal eb'
d'a yib'añ ix. A tas ix utaj ix chi', te nivan ix aj sb'inaj d'a scal eb' ix ix.

11 Axo pax ix Aholiba, snulej ix chi', ix yil val juntzañ chi' ix, palta ix ec' ix
d'a yib'añ yac'anoch sb'a ajmulal d'a yichañ ix Ahola chi'. 12 Ix yac'anpaxoch
sb'a ix d'a yol sc'ab' eb' aj Asiria chi', aton d'a masanil eb' yajal, eb' soldado te
vach' yilji spichul ayochi, eb' quelemtac te vach' yilji ayq'ue d'a yib'añ chej.
13 Ix vilani to ix yixtejpaxb'at sb'a ix yed' eb' chi', lajan ix yutej sb'a ix icha val
ix yutej sb'a ix snulej chi'. 14 Palta yelxo val ix ec' ix d'a yib'añ sc'ulan ajmulal
chi'. Ix yilan juntzañ yechel ix tz'ib'ab'iloch d'a sattac pat, aton yechel eb'
caldeo chacchac yilji spichul, 15 ayoch stzec'ul snañal eb', aypaxoch c'apac
stzec'ul sjolom eb' tzijtum yelav, icha val to yajalil soldado eb', aj Caldea eb'.
16 Ayic ix yilanoch juntzañ yechel eb' aj Babilonia chi' ix, ix ste nib'ejoch ix,
yuj chi' ix yac'b'at schecab' ix d'a Babilonia chi'. 17 Ix lajvi chi', ix javi eb' aj
Babilonia chi', ix ul mulan eb' yed' ix. Tzijtum tas ix yutej sb'a eb' yed' ix,
masanto ix yajjiq'ue eb' yuj ix. 18 Icha chi' ix aj yac'anoch sb'a ix ajmulal d'a
yichañ choñab'. Ix sch'oxanel b'eran snivanil ix, masanto ix in yajel ix, icha ix
in c'ulej yed' ix snulej ix. 19 Palta yelc'olal ix och ix ajmulal chi'. Ix snaancot
scob'esal ix d'a peca', ayic smulannac ix d'a Egipto, 20 yictax yac'annacoch
sb'a ix d'a yol sc'ab' eb' ste nib'ej val sb'a ix yed'oc, aton juntzañ vinac lajan
syutej sb'a icha noc' b'uru ma noc' chej d'a junoc noc' nun chej.

21 A ach val tic ach Aholiba, tza nacot ajmulal a c'ulejnac ayic cob'es achto,
ayic sb'anannac im eb' aj Egipto, tza nib'ej tza c'ulejxi icha chi'. 22 Yuj chi' a
in Dios Yajal in sval icha tic: A juntzañ eb' ix a nib'ej chi', aton eb' yajb'ilxo

23.4 **23:4** Ahola syalelc'ochi “a scajnub'”. Aholiba syalelc'ochi “in cajnub' ayec' d'ay”.

uuj ticnaic, a in ol vac'och eb' ajc'olal d'ayach, yalxoñej b'aj ol cot eb', 23 aton eb' aj Babilonia yed' eb' aj Caldea, eb' aj Pecod, eb' aj Soa yed' eb' aj Coa yed' masanil eb' aj Asiria. Masanil juntzañ quelemtac te vach' yilji, eb' yajal yed' eb' nivac yopisio yed' eb' soldado ayq'ue d'a yib'añ chej. 24 Ol cot eb' chi' d'ayach yed' jantac carruaje yed' eb' soldado. Toxoñej ol oymaj eb' d'a a patic, yed'nac syamc'ab' eb' yic oval yed' sq'uen xumpil, yed'nac pax smaclab' jullab' eb'. A in ol vac' yopisio eb' yic syac'an a yaelal, icha yalan sley eb'. 25 Yed' val in c'ac'alc'olal ol vac'b'at yoval in c'ol d'a ib'añ. A eb' chi' ol ach ixtan sic'lab'il. Ol spolel a ñi' eb' yed' a chiquin. A eb' ol canoc, ol xicjoccham eb' d'a q'uen espada. Ol ic'joquec' eb' une', eb' vinac unin yed' eb' ix. Axo d'a slajvub'al, ol ñuschajtz'a eb' olto canoc. 26 Ol yiq'uel a pichul eb' yed' pax masanil q'uen q'ueen ayoch elvanub'oc. 27 Icha val chi' ol aj slajvicanc'och ajmulal a c'ulejnac d'a Egipto chi', mañxa b'aq'uiñ ol a nib'ejxib'at juntzañ chi'. Mañxo pax ol a nacot Egipto chi'.

28 Aton val juntzañ tic sval a in Jehová Yajal in tic: A in ol ach vac'och d'a yol sc'ab' juntzañ nación tza chaqueli, aton juntzañ yajb'il uuj. 29 Ol yac' val chucal eb' d'ayach. A eb' chi' ol icancan tas ix ic' d'a a munlajel, toxoñej ol ach elcan b'eran yuj eb'. Ol checlaj juntzañ schucal a nivanil b'aj ix a c'ulej ajmulal chi'. 30 Icha chi' ol aj sjavi d'a ib'añ, yujto ix ach tzalaj a c'ulan ajmulal yed' juntzañ nación chi', a na ix ach och pax ejmelal d'a juntzañ sdiosal eb'. 31 Yujto icha sb'eyb'al ix a nulej chi' ix a b'eyb'alej, yuj chi' a yaelal ix vac'och d'a yib'añ ix, a ol vac'paxoch d'a ib'añ a ach tic, icha val to lajan tas ayem d'a yol junoc nivan vaso svac' eyuq'uej.

32 A in Jehová Yajal in svala': A tas ix yuc' ix a nulej chi', a' ol uc'paxi. A jun vaso te nivan yool, a ol uc'lab'ej. Masanil nación ol ach b'uchanoc, ol ach stzetzan pax yuj jun nivan vaso tzuc'lab'ej chi'.

33 Ol oyb'oc a sat yuj tas ay d'a yol vaso chi', ol ach cuspaxq'ue yuuj. Ol ach xiv val q'uei yujto chuc tas ol yic'cot d'a ib'añ. Aton jun vaso chi' ix yuc'lab'ej ix a nulej ix Samaria.

34 A in Jehová Yajal in svala': Ol uc'lab'ej jun vaso chi', mañxa tas ol can d'a yool. Ol lajvoc chi' ol a mac'anpojoc, axo yed' spojelal chi' ol a jotz' lajvoc im.

35 Yujto ix in b'atcan satc'olal uuj, ix ach el mican d'ayin, yuj chi' yovalil ol ab' val syail yuj ajmulal chi', xchi Jehová.

36 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, alel jantac yaelal ol javoc d'a yib'añ ix Ahola yed' d'a yib'añ ix Aholiba chi'. Vach' tzutej alanoch d'a sat eb' ix jantac tas yajb'entac ix sc'ulej eb' ix. 37 A eb' ix chi', ix mulan eb' ix d'a yol in c'ab', chic'tac sc'ab' eb' ix yuj b'aj smilcham yune'. Ix in yactejcan eb' ix, axo d'a comon dios ix och eb' ix ejmelal. Ix sñusantz'a yune' eb' ix silab'il d'a juntzañ comon dios chi', aton juntzañ vuninal ix vil sat yed' eb' ix. 38 Añejtona' ix sc'ulej pax juntzañ tic eb' ix: A in templo yed' sc'ual ic'oj ip vic yaji, junñej c'ual ix aj yixtanb'at eb' ix. 39 Aton d'a jun c'ual ayic ix sñusantz'a vuninal eb' ix silab'il yic syic'anchaañ sdiosal eb' ix chi'. Ix javi pax eb' ix ul yixtejb'at in templo, aton val juntzañ chi' ix sb'eyb'alej eb' ix d'a yol in pat.

40 Ix yac'b'at schecab' eb' ix yic tz'avtaj eb' viñ vinac cajan d'a najat. Axo ix Aholiba ix sb'ic sb'a ix, ix yac'an uc' sat ix, ix yac'anpaxoch q'uen q'ueen ix d'ay yelvanub'oc, yic schaji sjavi eb' viñ chi' yuj ix. 41 Ix em c'ojan ix d'a jun ch'at mañxo jantac svach'il yilji, vach'xo pax yajem vael d'a sat mexa. Ix yac'anpaxem incienso ix yed' aceite to vic yaj d'a sat mexa chi'. 42 Toxoñej sñilñilan juntzañ comon anima yic syac'anoch q'uiñ eb' yed' ix, aton juntzañ uc'um añ scot d'a tz'inan luum, ix yac'anoch yelvanub' eb' d'a ix, ix yac'och

q'uen brazalete eb' d'a sc'ab' ix, ix yac'anpaxq'ue corona eb' maňxo jantac svach'il d'a sjolom ix. 43 Ix lajvi chi' ix in naan d'a yib'aň eb' ix maňxalaj svach'il yuj yajmulal chi': Sc'ulejocab' ajmulal chi' eb' viň vinac yed' eb' ix yujto ichaňej chi' sc'ulej eb' ix. 44 Ix javi eb' viň, ix vay eb' viň yed' eb' ix chucal ix chi', aton ix Ahola yed' ix Aholiba, icha val tz'aj svay eb' viň vinac yed' eb' ix ajmul ix. 45 Palta a eb' viň vinac vach' sb'eyb'al, a eb' viň ol ac'anoch yaelal d'a yib'aň eb' ix, icha val smojalil yajmulal eb' ix, yuj pax b'aj smilcham anima eb' ix.

46 Yuj chi' a in Jehová Yajal in svala': Smolocab' sb'a masanil nación d'a spatic eb' ix chi' yic tz'ac'jioch eb' ix d'a nivan xivc'olal, yic tz'elc'ajpaxb'at tastac ay d'a eb' ix. 47 Masanil nación chi' ol julq'uenancham eb' ix, ol xicjocpaxcham eb' ix d'a q'uen espada. Ol mac'joccham svinac unin eb' ix yed' yix unin eb' ix, ol ňusjocpaxtz'a spat eb' ix. 48 Icha chi' ol aj vac'an satel jun b'eyb'al chi' d'a smacb'en Israel. Icha chi' ol aj snachajel yuj masanil eb' ix ix to max yal-laj sb'eyb'alan ajmulal eb' ix. 49 A chavaň eb' ix chi', ol vac' syaelal eb' ix yuj yajmulal, yuj pax smul eb' ix b'aj tz'och ejmelal d'a comon dios. Icha chi' ol aj snachajel yuj eb' ix to a in ton Dios Yajal in, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

24

Jun q'uen chen ayq'ue d'a yib'aň c'ac'

1 A d'a slajuňil c'ual yic slajuňil uj, ayic sb'aluňilxo ab'il quic'jicot d'a Babilonia tic, ata' ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 Ach anima, tz'ib'ejcani tas c'ual yed' jantac yoch uj ticnaic, yujto a d'a jun c'ual tic ix och viň sreyal Babilonia yac' oval d'a Jerusalén. 3 Alcanel jun ab'ix tic d'a ch'oxnab'ilal d'a jun choňab' te pit chi'. Tzalan icha tic: A Jehová Yajal tz'alan icha tic:

Ac'jocab'q'ue junoc q'uen chen d'a yib'aň c'ac', ac'jocab'paxem a a' d'a yool.

4 Ac'jocab'em noc' chib'ej d'a yool, aton noc' nib'ab'il, c'olquixtac tz'aj noc'. Aocab' noc' xub' yed' noc' sb'ac'chil yich spatic tz'emi yed' pax noc' sb'aquil te vach'.

5 Ic'jocab'b'at junoc noc' calnel te vach', nivanocab' c'atzitz tz'ac'chajoch d'a yalaň jun chen chi' yic vach' xej sic'lab'il, masanto stajib'at noc' b'ac chi'.

6 Yujto a in Jehová Yajal in sval icha tic: Ob'iltac jun choňab' milumcham anima. Lajan icha junoc chen c'ustacxo. A sc'ustaquil chi' maxtzac el-laj. D'a junjunal tz'aj ic'anq'ueta noc' chib'ej chi', maň a sic'lejlaj noc'.24.6

7 B'ud'jinacxoel jun choňab' chi' yuj schiq'uil eb' anima smiljicham d'ay. Maňoc d'a sat lum tz'em chic' chi' yic smucchaj yuj lum pococ, palta to d'a yib'aň q'uen q'ueen malaj tas ay d'a yib'aň, ata' stob'emi.

8 Ol canňej schiq'uil eb' anima chi' d'a yib'aň q'uen q'ueen chi' vuuj yic chequelňej yaji, yuj chi' ol cot yoval in c'ool, ol vac'an spac icha d'a smojal.

9 A in Jehová Yajal in sval icha tic: Ob'iltac val jun choňab' te milumcham anima chi'. Ichato ol vac'och jun nivan c'ac' d'a yalaň.

10 Cotocab' nivanoc te' c'atzitz, ochocab' sc'ac'al te'. Icha chi' tz'aj staji noc' chib'ej chi', masanto ol yal stupxej masanil yaal, yic stz'ab'at noc' b'ac ayem d'a yol chen chi'.

24.6 **24:6** A d'a tic a Jerusalén, aton sch'oxcot jun chen, axo noc' chib'ej, aton eb' anima cajan d'ay sch'oxcoti. Ayic ix c'och yaelal d'a yib'aň eb', junlajan ix aj scham masanil anima.

11 Canocab' jun q'uen chen malaj tas ayem d'a yool d'a yib'aẅ c'ac' chi', masanto schacb'iel stz'ai. Icha chi' ol aj sacb'i yel smictaquil, masanto tz'el sc'ustaquil chi'.
12 Nab'aẅej ix in c'unb'i vic'anel sc'ustaquil jun chen chi', palta maj el-laj, vach'chom d'a te' c'ac', palta max el-laj.
13 A jun sc'ustaquil chi' sch'oxanel yajmulal choẅab' Jerusalén. Ix vac' vip in b'icanel schucal chi', palta maẅ jab'oc ix eli. A ticnaic, maẅxa tas syal yic'aneli, masanto ol lajvoc vac'anb'at yoval in c'ol d'a yib'aẅ, ichato chi' ol sacb'occaneloc. 14 A in Jehová in svala': Toxo ix javi stiempoal vac'anoch syaelal, maẅxo ol in yamoch vaan in b'a. Maẅxalaj voq'uelc'olal, maẅ ol in na in b'a. A in svala' to ol vac' val och syaelal icha val smojalil yuj sb'eyb'al, xchi Jehová d'ayin.

A schamel ix yetb'eyum viẅaj Ezequiel

15 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 16 Ach anima, a ix etb'eyum te xajanab'il uuj, elaẅchamel ol cham ix, a in ol viq'uec' sq'uinal ix chi'. Palta maẅ ol a ch'oxel-laj a cusc'olal yuj ix, maẅ ol ach oc'paxlaj. 17 D'a elc'altac ol ab' syail, palta maẅ ol a ch'oxel-laj a cusc'olal chi' icha sc'ulej juntzaẅxo anima. Ayẅejq'ue smusil a jolom, ayẅejoch a xaẅab' ol ach ec'oc. Maẅ ol a musej a sat yuj a ch'oxanel a cusc'olal, maẅ ol a va vael svaji ayic ay chamel, xchi d'ayin.
18 A d'a q'uiẅib'alil ix in lolon yed' eb' anima, axo d'a yemc'ualil ix cham ix vetb'eyum. Axo d'a junxo q'uiẅib'alil ix in c'ulan icha ix yal Jehová d'ayin. 19 Axo masanil eb' anima d'a choẅab' tic ix alan d'ayin: Al d'ayoẅ tas syalelc'och juntzaẅ tas tza c'ulej chi', xchi eb' d'ayin.
20 Ix valan d'a eb' to a Jehová ix lolon d'ayin, ix yalan icha tic: 21 Al d'a eb' etisraelal to a in Dios Yajal in sval icha tic: Ol vac' ixtaxb'at in templo scham e c'ol eyilani, tze te nib'ej paxi, ay val och snivaniloc eyelc'ochi yed' eyipumaloc. A eb' eyuninal yed' eb' eyisil ix can d'a Jerusalén, ol miljoccham eb' d'a oval, xchi Jehová. 22 Palta ol e c'ulej pax a ex tic icha tas tzin c'ulej tic. Maẅ ol e musej e sat yuj e ch'oxanel eyaelal, maẅ ol e va pax vael svaji ayic ay chamel. 23 Maẅ ol eyiq'uel-laj smusil e jolom, maẅ ol eyic'paxel-laj e xaẅab'. Maẅ ol e ch'oxel-laj e cusc'olal, maẅ ol ex oc'paxlaj. Ol te el eyip yuj e chucalil, junjun ex ol ex te cusoc. 24 A in Ezequiel in tic, a in tzin och ch'oxnab'ilal d'ayex. Masanil tas tzin c'ulej tic, a' ol e c'ulej pax a ex tic. Ayic ol ujoc masanil juntzaẅ tic, ol nachajel eyuuj to a Dios Yajal toni, xin chi d'a eb'.
25 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: A d'a jun c'ual ayic ol vic'anel yipumal Israel, aton in templo, yelxo val ste tzalaj eb' yuj svach'il yilji, ayoch spensar eb' d'ay, snib'ej val eb', ol vac'pax satel yalyuninal eb'. 26 A d'a jun c'ual chi' ay jun mach ol elcan ta', ol ul yal yab'ixal d'ayach. 27 A d'a jun c'u chi' ol yal a lolonxi, yuj chi' ol ach lolon yed' jun mach ol elcan chi'. Icha val chi' ol aj och d'a ch'oxnab'ilal d'a eb' etisraelal, yuj chi' ol nachajel yuj eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb', xchi Jehová d'ayin.

25

A tas alb'ilcan d'a yib'aẅ choẅab' Amón

1 Ix lolonxi Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 Ach anima, meltzajaẅb'at q'uelan d'a stojolal smacb'en eb' amonita, tzalanel in lolonel d'a yib'aẅ eb'.
3 Tzalan d'a eb' icha tic: Ab'ec slolonel Dios Yajal, icha val tic yalani: A ex tic, ix ex q'ue val umnajoc, ix el eyav e tzevaji ayic ix eyilani to van yixtajb'at in templo, ayic ix ic'jib'at eb' aj Judá d'a ch'oc choẅab'il, masanto ix can tz'inan sluum eb', aton smacb'en Israel. 4 Yuj chi' ol ex vac'och d'a yol sc'ab' eb' anima

ay b'aj sjavi c'u yic vach' a eb' ol ac'an yajalil d'a e macb'en, ol sb'oanq'ue scampamento eb' d'a e cal. Masanil sat eyavb'en ol smol eb', ol yuc'an pax lech eb' syac' noc' e vacax. 5 A d'a choŋ̈ab' Rabá axoŋ̈ej noc' camello ol va d'ay. Masanil e macb'en ex aj Amón, axoŋ̈ej noc' calnel ol va d'ay. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová in tzex vutej icha chi'.

6 A in Dios Yajal in svala': A ex val tic ex amonita ix e tz'it val e c'ab', ix ex q'ue cheneljoc, ix te tzalajpax e c'ool yic tzex b'uchvaj d'a eb' israel yuj yaelal ix javi d'a yib'aŋ̈ eb'. 7 Yuj chi', ol vic'chaaŋ̈ in c'ab', ol vac'anoch yaelal d'a eyib'aŋ̈, ol ex vac'och d'a yol sc'ab' juntzaŋ̈xo nación yic ol ic'chajec' masanil tastac ay d'ayex. Ol ex in satanel d'a scaltac choŋ̈ab', ol ex satel d'a junelŋ̈ej. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová in tzex vutej icha chi', xchi Jehová.

A tas alb'ilcan d'a yib'aŋ̈ choŋ̈ab' Moab

8 A in Dios Yajal in svala': A eb' aj Moab yed' eb' aj Seir syal eb' to lajan Judá yed' juntzaŋ̈xo nación. 9 Yuj chi' ol in cha ac'joc satel juntzaŋ̈ choŋ̈ab' macan d'a smojonal Moab chi', aton juntzaŋ̈ te vach' yilji: Bet-jesimot, Baal-meón yed' Quiriataim. 10 Ol vac'an sc'ulej eb' anima cajan b'aj sjavi c'u to a' eb' ol icancan smacb'en eb' aj Moab yed' yic eb' aj Amón. Maŋ̈xa junoc nación olto naancot Amón chi'. 11 Ol vac'och yaelal d'a yib'aŋ̈ eb' aj Moab. Icha chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová in svutej eb' icha chi'.

A tas alb'ilcan d'a yib'aŋ̈ choŋ̈ab' Edom

12 A in Dios Yajal in svala': A eb' aj Edom, te chuc tas ix sc'ulej eb', ix ec' yib'aŋ̈ spacan sb'a eb' d'a eb' aj Judá, yuj chi' te nivan smul eb' ix och d'a vichaŋ̈. 13 Yuj chi' svala' to ol vic'chaaŋ̈ in c'ab', ol vac'anoch yaelal d'a yib'aŋ̈ eb' aj Edom chi'. Ol vac' satel masanil anima yed' noc' noc'. Ol vac' val juvocanb'atoc, ol schael d'a Temán masanto d'a Dedán. Masanil anima ol cham d'a oval. 14 A in Dios Yajal in svala' to a in choŋ̈ab' Israel ol vac'lab'ej ayic ol in pacan in b'a d'a Edom chi'. Ol ac'jococh syaelal eb' aj Edom chi' yuj eb' icha val yaj yoval in c'ool. Icha chi' ol aj yab'an eb' tas ol vutej in pacan in b'a.

A tas alb'ilcan d'a yib'aŋ̈ eb' filisteo

15 A in Dios Yajal in svala': A eb' filisteo te chuc tas ix sc'ulej eb' yuj b'aj ix spac sb'a d'a eb' aj Judá. Maj oc'laj jab'oc sc'ol eb' d'a eb', yed' val jantac schucal sc'ol eb' ix satel eb' aj Judá chi', yuj b'aj yajc'ol sb'a eb' atax d'a peca'. 16 Yuj chi' a in svala' to ol vic'chaaŋ̈ in c'ab', ol vac'anoch yaelal d'a yib'aŋ̈ eb' filisteo chi'. Ol in satel eb' quereteo d'a junelŋ̈ej yed' eb' aytocan d'a stitac a' mar. 17 Te ayxo smay ol vutej vac'an spac d'a eb'. Ol vac'och yaelal d'a yib'aŋ̈ eb' yed' val yoval in c'ool. Ayic ol in c'ulan icha chi', ol yojtaquejel eb' to a in ton Jehová in svutej eb' icha chi', xchi Jehová.

26

A tas alb'ilcan d'a yib'aŋ̈ choŋ̈ab' Tiro

1 A d'a b'ab'el c'ual yoch uj yic yuxluchil ab'il quic'jicot d'a Babilonia tic, ata' ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 Ach anima, icha tic ix yal eb' aj Tiro yuj Jerusalén:

A Jerusalén ix sateli. A d'a yalaŋ̈taxo sb'e eb' choŋ̈vajum yaji. Ata' stupcan eb' yic vach' tz'ec' eb' yed' schoŋ̈ chi'. A ticnaic vach'xo quec' yed' co choŋ̈ chi'. Te nivan co b'eyumal ol quic'a', yacb'an a jun choŋ̈ab' chi' toxo ix satjieli, xchi eb'.

3 Yuj chi' a in Dios Yajal in tic svala': Toxo ix in och ajc'olal d'a Tiro chi', tzijtum nación ol vic'q'ue vaan yic tz'och ajc'olal d'ay, icha val tz'aj sq'ue vaan sat a' mar.
4 Ol smaq'uem vecnaj smuroal eb', ol spojanpaxem storreal eb'. A spococal lum luum mesesi ol yutej eb', axoñej q'uen nivac q'ueen ol canoc.
5 A b'aj ec'nac jun choñab' chi', ol can d'a snañal a' mar. Ata' ol yac' tacjoc ch'añ schimpa eb' yamum chay. A in Dios Yajal in svala', a Tiro chi' ol ic'chajb'at tastac ay d'ay yuj juntzañxo nación.
6 A eb' cajan d'a junjun choñab' ay d'a stitac a' mar, ol laj miljoccham eb' d'a oval. Icha val chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in Jehová in svutej eb' icha chi'.
7 A in Jehová Yajal in svala': A d'a norte ol vic'b'at viñaj Nabucodonosor sreyal Babilonia, aton viñ te nivan yopisio. A viñ ol ac'an oval d'a Tiro chi'. Ol c'och viñ yed' eb' soldado ayq'ue d'a yib'añ chej yed' pax carruaje yed' jantacxo eb' soldado.
8 A yed' q'uen espada ol miljoccham masanil eb' cajan d'a juntzañ choñab' d'a stitac a' mar. Ol b'ochajq'ue junoc muro d'a spatictac Tiro chi'. Ol sb'opaxq'ue sb'achnub' eb' yic tz'och eb' yac' oval d'ay. Yed'nacpax smaclab' jul-lab' eb' ol och eb'.
9 Ol yac' oval eb' yed' mac'lab' poj muro, yed' q'uen hierro ol smac'poj torre eb'.
10 Mañxo jantacoc noc' chej yed'nac viñ rey chi', ol b'ud'joquel choñab' yuj pococ ol stec'q'ue vaan noc'. Ayic ol och viñ sreyal Babilonia d'a spuertail choñab' chi', ol te ib'xocq'ue smuroal yuj sc'añ carreta, carruaje, yuj pax sc'añ yem yoc noc' chej chi', icha tz'aj junoc choñab' toxo ix ac'ji ganar.
11 Pilan ol stec' yoltac calle noc' chej chi'. Pilan ol miljoccham eb' anima d'a q'uen espada. Ol jecchajem juntzañ q'uen nivac oy te vach' yilji.
12 Mañxa jab'oc sb'eyumal eb' ol can yuj eb'. Masanil choñ ol yic'b'at eb'. Ol smac'anpoj smuroal choñab' chi' eb'. A juntzañ nivac pat vach' yilji ticnaic ol smac'canpoj eb', ato d'a yol a' mar ol yumchajcanb'at q'uen q'ueen, spatzab'il yed' masanil spojelal.
13 Icha chi' ol aj vac'an satel sb'it eb'. Mañxa b'aj ol ab'chaj sc'an te' yarpa eb'.
14 A jun choñab' chi', axoñej q'uen samq'ueen ol can d'ay vuuj. Mañxalaj tas ol q'uib' d'a yib'añ, ata' ol yac' tacjoc schimpa eb' yamum chay. Mañxa b'aq'uiñ ol b'ochajxiq'ue choñab' Tiro chi'. A in Jehová in svala', ol vac'anpaxelc'ochi, xchi Dios Yajal.
15 A in Dios Yajal in sval yuj Tiro icha tic: Masanil choñab' d'a stitac a' mar, ol ib'xocq'ue yuj xivelal ayic ol b'at yolax Tiro, ayic ol el pax yav eb' ol lajvoc yed' eb' van schami. 16 Masanil eb' sreyal juntzañ choñab' d'a stitac a' mar chi', ol emta eb' d'a yoltac sc'ojnub', ol yiq'uel sxotil eb' yed' spichul eb' ayoch yelvanub'. Ol te och eb' d'a nivan xivc'olal, ol em c'ojan eb' d'a sat luum. Junjun c'u ol ib'xoc eb' yuj xivelal yuj tas ol javoc d'a yib'añ Tiro chi'. 17 Ol sb'itej jun b'it eb' yic cusc'olal yuuj icha tic:
A choñab' Tiro te nivan yelc'ochi, masanil eb' anima ay d'a stitac a a', ste xiv eb' d'ay. Te b'inajnac d'a scal eb' tz'ec' d'a yib'añ a' mar, palta a ticnaic toxo ix satjieli.
18 A ticnaic toxo ix ac'chajoch juntzañ choñab' ay d'a sti' a' mar chi' d'a xivc'olal, yujto ix ac'ji ganar Tiro chi'. A eb' cajan d'a sat lum luum ay d'a snañal a a', te ayoch eb' d'a xivc'olal yujto ix satjieli, xcham eb' d'a jun sb'it chi'.

19 Yuj chi' sval a in Dios Yajal in tic icha tic: Ol vac' ac'joc satel Tiro chi', icha
juntzañxo choñab' mañxa junoc anima cajan d'ay. Ol vac' mucchajcanem
d'a yich a' mar. 20 Ol vac'paxcanem eb' cajan d'ay masanto b'aj ayec' eb'
chamnac, eb' anima ec'nac d'a peca'. Ol vac'canem eb' d'a snajatil sjulal
yich lum luum d'a scal eb' anima ec'nac d'a juntzañ choñab' satjinaquel d'a
junelñej. Icha chi' ol aj yajec' eb' d'a scal eb' chamnacxo chi'. Mañxa b'aq'uiñ
ol cajnajxoc anima d'a Tiro chi', mañxa b'aq'uiñ ol checlaj snivanil yelc'och
d'a scal nación. 21 A in Jehová Yajal in svala' to ayxo smay ol ajcan vuuj,
vach'chom ol saychajec'oc, palta mañxa b'aj ol ilchajoc, xchi Dios.

27

B'it yic chamel yuj choñab' Tiro

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, b'itej jun b'it yic chamel yuj
choñab' Tiro, 3 aton jun choñab' ay d'a sti' a' mar, jun schoñvaj yed' juntzañxo
choñab' ay d'a stitac a' chi'. Tzal icha tic: A Dios Yajal tz'alan icha tic:
A eb' aj choñab' Tiro syic'chaañ sb'a eb'. A snaan eb' to añej schoñab' eb' vach'
yilji.
4 A smojonal b'aj tz'ec' eb' ato d'a stitac a' mar sc'ochi. Te vach' ix yutej eb'
sb'oan te' sbarco.
5 Vach' ix aj sb'o'och schemteal te', aton te' chemte' nab'a c'ub'taj tz'ic'jicot d'a
jolom vitz Senir. Ix b'ochaj yoyal d'a te' c'ute' scot d'a Líbano.
6 A te' mac'lab' b'ey barco chi', b'ob'il te' d'a te' ji scot d'a Basán. Axo yib'añ te'
b'ob'il d'a te' tzicap scot d'a stitac a a' d'a Chipre. Ayoch q'uen marfil
yelvanub'oc te' barco chi'.
7 A c'apac c'apac ayq'ue d'a chaañ yic tz'ic'jib'ey te' yuj ic', nab'a lino b'ob'il
d'a Egipto, aypaxoch yelvanub' c'apac, añeja' c'apac chi' ayoch sban-
derailoc te'. A c'apac c'apac ayq'ue yeñuloc eb' anima, a añ ch'al
q'uic'mutz'inac yed' añ yax ch'al ayoch d'a c'apac, aton añ scot d'a
choñab' Elisa, d'a sti' a' mar.
8 A eb' smac'an b'ey te' barco chi', a d'a Sidón yed' d'a Arvad cajan eb'. Axo eb'
sch'uman te' barco chi' aj Tiro eb', aton eb' te ñican spensar.
9 Ajun eb' viñ ichamtac vinac aj Gebal sb'oan b'aj tz'ixtax te' barco chi', yujto
te jelan eb' viñ. Masanil eb' tz'ec' d'a yol te' barco chi', sc'och eb' manval
ma choñval d'a choñab' Tiro chi'.
10 A eb' viñ aj Persia, eb' viñ aj Lidia yed' eb' viñ aj Libia, a eb' viñ ayoch
soldadooc, a eb' viñ tz'ac'an oval. A smaclab' jul-lab' eb' viñ yed'
sq'uen xumpil, slocb'ejq'ue eb' viñ d'a sattac smuroal choñab', ichato
yelvanub' yaji, te vach' yilji yuuj.
11 A eb' viñ aj Arvad, junñej yajec' eb' viñ yed' eb' viñ soldado aj Tiro,
oyanoch eb' viñ d'a spatic smuroal choñab' chi'. Axo d'a torre, ay eb' viñ aj
Gamad. Slocb'ejq'ue smaclab' jul-lab' eb' viñ d'a sattac muro chi' yic te vach'
tz'aj yilji choñab' chi'. 12 A eb' aj Tarsis syac' q'uen plata eb', q'uen hierro,
q'uen estaño yed' q'uen plomo sq'uexuloc tastac sman ta'. 13 Yed' pax eb' aj
Grecia, eb' aj Tubal yed' eb' aj Mesec smanvaj eb' ta'. A tas syac' eb' stojoloc
tas sman chi', aton eb' checab' yed' juntzañ yamc'ab' nab'a bronce. 14 Yed'
pax eb' aj Bet-togarma, a tas sman eb' d'a Tiro chi', a noc' chej sc'anchaj d'a
munlajel, noc' sc'anchaj d'a oval yed' noc' mula yic icatz, a noc' syac'can eb'
stojoloc tas sman chi'. 15 A eb' aj Dedán yed' d'a juntzañxo choñab' d'a stitac
a' mar, a tas sman eb', stup eb' yed' marfil yed' te' ébano. 16 A eb' aj Edom,
tzijtum tas sman eb' ta', stup eb' yed' q'uen granate, c'apac c'apac chacchac
yilji, c'apac c'apac ayoch yelvanub', c'apac lino, q'uen coral yed' q'uen rubí.
17 A eb' aj Judá yed' eb' aj Israel smanvaj eb' ta'. A yed' ixim trigo tz'el d'a Minit

yed' te' higo spet eluli, noc' yalchab', aceite yed' pax bálsamo syac' eb' stojoloc.
18 A eb' aj Damasco, te nivan tas sman eb' ta'. A tas man eb' chi', stup eb' yed'
vino sb'o d'a Helbón yed' noc' sacsac lana. 19 A eb' aj Dan yed' eb' aj Grecia, a
tas sman eb', stup eb' yed' q'uen hierro b'ob'ilxo scot d'a yol smacb'en Uzal,
jun macañ te' vale' sumumi sjab' yed' pax te' canela. 20 Ato d'a Dedán scot
juntzañ c'apac c'apac caro stojol tz'och d'a yib'añ silla noc' chej. 21 A eb' aj
Arabia yed' masanil eb' yajal yaj d'a Cedar, a tas sman eb' stup eb' yed' noc'
yunetac calnel, noc' ch'ac calnel yed' pax noc' chiva. 22 A eb' choñvajum aj
Sabá yed' eb' aj Raama, a tas sman eb', stup eb' yed' perfume te vach', q'uen
q'ueen te vach' yilji yed' q'uen oro. 23 A eb' aj Harán, eb' aj Cane, eb' aj Edén,
eb' aj Sabá, eb' aj Asiria yed' masanil eb' aj Media, aton eb' chi' smanvaj ta'.
24 A tas sman eb' chi', stup eb' yed' pichul vach' yilji, c'apac q'uic'mutz'inac
yed' c'apac tz'ib'ab'iloch yelvanub' yed' alfombra tzijtum stz'ib'ul yed' ch'añ
lasu te vach' yaj sch'umchaji. 25 A tas sman eb' yed' tas schoñ eb' chi', a te'
nivac barco scuchanec' d'a sat a' mar.
A Tiro chi' lajan icha junoc te' barco te al yicatz tz'ec' d'a yib'añ a' mar.
26 A eb' smac'an b'ey te' barco chi', najatto syic'b'at te' eb' d'a yib'añ a', axo pax
ic' scot d'a stojolal b'aj sjavi c'u, a' smac'an poj te' d'a yib'añ a'.
27 Ayic tz'ixtaxb'at te', sb'atcan jantac b'eyumal, choñ yed' masanil tas
yed'nac te' d'a yich a' mar chi'. Sb'atpaxcan eb' tz'ic'an b'ey te', eb'
tz'ac'anoch snipul te', eb' choñvajum, eb' soldado yed' juntzañ eb' ayec'
d'a yol te' d'a yich a' chi'.
28 A eb' ayec' d'a stitac a' chi', syab' eb' yel yav eb' smunlaj d'a te' barco van
sb'atcan d'a yich a' chi'.
29 A eb' smac'an b'ey juntzañxo te' barco, tz'emta eb' d'a yol sbarco chi'. A eb'
tz'ic'an b'ey te' chi', tz'och vaan eb' d'a sti' a' mar.
30 Ol syamanoch eb' anima sq'ue sjaj yoc' yuj cuselal yuj Tiro chi'. Ol
yac'anq'ue pococ eb' d'a sjolom, ol ec' b'alb'on eb' d'a scal q'uen
tic'aq'uil taañ.
31 Ol stzucanel xil sjolom eb', ol yac'anoch pichul eb' ya sva'i, ol oc' eb' yuj
cusc'olal.
32 Ol b'itaj b'it yic chamel d'a yib'añ Tiro chi'. Ol alchaj yuj cusc'olal icha tic:
Tasto val choñab'il ix yal slajb'an sb'a yed' Tiro, palta a ticnaic toxo
satjiel d'a snañal a' mar.
33 A val yic ix b'at choñ d'a yib'añ a' mar, ix yic'b'at tastac ay yopisio yuj
juntzañxo nación. Ix te och eb' sreyal yolyib'añq'uinal tic b'eyumal
yuuj.
34 A ticnaic toxo ol satjoqueloc, ol b'atcan d'a yol a' mar. Ato d'a yich a'
ol b'atcanoc. Masanil tastac ay d'ay, eb' smunlaj d'ay, ol b'atcan eb'
smasanil d'a yich a'.
35 Masanil anima d'a juntzañ nación d'a stitac a' mar, toxoñej ol sat sc'ol eb'
yuuj. Eb' sreyal eb', toxoñej ol xiv eb', ol checlaj xivelal chi' d'a sat eb'.
36 A eb' choñvajum d'a junjun nación, ayic ol yilanoch eb', ol b'uchvaj eb'
d'ay. Masanil anima ol xiv yilan tas ol aj satjieli, mañxa b'aq'uiñ ol
b'ochajxoc, xa chi, xchi Jehová.

28

Lolonel alb'ilcan d'a yib'añ viñ sreyal Tiro

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al d'a viñ sreyal Tiro icha
tic:

A Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ach rey tzic'chaaň a b'a tzalani: A in tic dios
in, ay vopisio d'a yib'aň a' mar icha junoc dios, xa chi. Palta a ach tic
anima ach, maň ach diosoc, vach'chom tza na' to jelan ach icha junoc
dios.
3 ¿Tocval ec'b'al a jelanil d'a yichaň viňaj Daniel? ¿Tocval malaj junoc tas
c'ub'eltac d'ayach?
4 Yuj a jelanil yed' aj pensaril, ix ach te och b'eyumal. Ix ac' b'ud'joc a caxa
yed' q'uen oro yed' q'uen plata.
5 Yuj a jelanil d'a choň, ix q'uechaaň a b'eyumal. Yuj a b'eyumal chi' te
ac'umtac ach aji.
6 Yuj chi' a in Jehová Yajal in svala': Yujto tza na' to lajan a pensar yed' junoc
dios,
7 yuj chi' ol vic'cot eb' ch'oc nacional d'ayach, eb' anima malaj jab'oc
yoq'uelc'olal, ol yic'q'ueta yespada eb' d'ayach. Ol satjoquel snivanil
elc'ochi yed' masanil tastac te vach' yilji ix ic' yed' a jelanil chi'.
8 Ato d'a yoltac xab' olan ol ach b'atcanoc. Ob'iltac ol aj a cham d'a sjulal yich
a' mar.
9 ¿Tocval ol to al d'a yichaň eb' ol ach milancham chi' to dios ach? A d'a yol
sc'ab' eb' ol ach milancham chi', lajan ach icha junoc comon anima.
10 A in Jehová in sval juntzaň lolonel tic to d'a yol sc'ab' eb' ch'oc nacional ol
ach chamoc, icha tz'aj scham eb' chuc, xchi Jehová, xa chi d'a viň sreyal
Tiro chi', xchi d'ayin.

B'it yuj schamel viň sreyal Tiro

11 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 12 Ach anima, b'itej junoc b'it yic chamel
yuj viň sreyal Tiro, tzalan icha tic:
Icha val tic yalan Jehová Yajal: A achňej te vach' ix aj a b'oi, te jelan a pensar,
te vach' pax ilji.
13 A d'a Edén, d'a jun avb'en yic Dios, ata' ach eq'ui. Elvanub' yaj q'uen q'ueen
maňxo jantacoc svach'il yilji: Aton q'uen rubí, q'uen crisólito, q'uen
jade, q'uen topacio, q'uen cornalina, q'uen jaspe, q'uen zafiro, q'uen
granate yed' q'uen esmeralda. A q'uen syamnub'al q'uen chi' nab'a
oro, b'ob'il yic tz'och yopisio uj d'a jun c'ual ayic ix ach b'oi.
14 Ach querube, a in ix vac' opisio och a taňvej jun tzalan to vic yaji, a in ach
vac'q'ue ta'. D'a scaltac q'uen q'ueen copopi yilji ix ach b'eyeq'ui.
15 Te vach' a b'eyb'al yictax d'a jun c'ual ix ach b'oi, masanto ix checlaj chucal
d'ayach.
16 Yujto ix te q'uib'xopax a choň, yuj chi' ix ac' val chucal d'a eb' anima, ix
och a mul. Yuj chi' ix ach in yumel d'a vichaň, ix ach in pechanel d'a in
tzalan. Ach querube taňvum ach, ix ach in pechel d'a scal q'uen q'ueen
copopi yilji.
17 A yuj svach'il ilji ix ic'chaaň a b'a. A yuj svach'il ilji chi' ix ixtaxel a jelanil.
A in ix ach in yumem d'a sat luum, ix ach vac'anoch d'a ch'oxnab'ilal
d'a yichaň eb' rey.
18 Tzijtum a mul ix ac'ochi, ix ixtej mach schoňvaji yed' mach smanvaj
d'ayach. Ix ixtejb'at juntzaň templo, yuj chi' ix vaq'uelta jun c'ac'
d'ayach, ix ach tz'ab'ati. Taaňxoňej ix ach vutejcan d'a sat luum d'a
yichaň mach tzach ilani.
19 Masanil nación ojtannac ach, ol te sat sc'ol ach yilani. Masanil anima ol
xivoc ayic ol ach yilani. Maňxa b'aq'uiň ol ach ajxoc ec'oc, xchi Jehová,
xa chi d'a viň sreyal Tiro chi', xchi d'ayin.

A tas alb'ilcan d'a yib'aň choňab' Sidón

20 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 21 Ach anima, ixic q'uelan d'a stojolal
choňab' Sidón, tzalanel in lolonel d'a spatic. 22 Tzalan icha tic:
A Dios Yajal tz'alan icha tic: A in svala' to ay in och ajc'olal d'a choňab' Sidón.
Ol laj in ic'jocchaaň d'a scaltac nación yuj tas ol in c'ulej d'ay. Ayic
ol vac'anoch syaelal chi', ol checlaj snivanil velc'och d'a scal eb', ol
ojtacajeloc to a inňej Jehová Dios in.
23 Ol vac'cot ilya d'a yib'aň, ol b'ey chic' d'a yoltac scalleal. Masanil eb' cajan
d'ay ol chamoc. Yalxoňej b'aj ol cot q'uen espada ol xicancham eb'.
Icha val chi' ol aj yojtacanel eb' aj Sidón chi' to a in ton Jehová in svutej
icha chi'.
24 A juntzaň nación d'a slac'anil Israel, icha yaj te' q'uiix yaji. Syab' syail Israel
chi' yuj b'aj schacjiel yuj juntzaň nación chi', palta a ticnaic maňxa
b'aq'uiň ol yab' syail Israel chi', icha chi' ol aj yojtacajeli to a inňej Dios
Yajal in, xchi Jehová, xa chi.
25 A in Dios Yajal in svala': Ayic ol in molb'anxicot eb' yiňtilalcan Israel d'a
scaltac nación b'aj sacleminac yajcanb'ati, ol in ch'oxel snivanil velc'och d'a
eb' d'a yichaň juntzaň nación chi'. A eb' yiňtilalcan Israel chi', ol cajnajxoc
eb' d'a lum smacb'en, aton lum vac'naccan d'a viň in checab' aj Jacob.
26 Maňxalaj tas ol ic'an eb' ta', junc'olalxoňej ol aj scajnaj eb'. Ol sb'oq'ue spat
eb', ol yavan yuva eb'. A in ol vac'och yaelal d'a yib'aň juntzaň nación ix ixtan
eb'. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb', xchi Jehová.

29

A tas alb'ilcanel d'a yib'aň Egipto

1 Ayic slajchavil c'ual, d'a slajuňil uj yic slajuňil ab'il quic'jicot d'a Babilonia
tic, ix lolon Jehová d'ayin, ix yalan icha tic: 2 A ticnaic ach anima, ixic q'uelan
d'a stojolal Egipto, tzalanel in lolonel d'a yib'aň yed' d'a yib'aň viň sreyal.
3 Icha tic tz'aj alani:
A Dios Yajal tz'alan icha tic: Ach sreyal Egipto, lajan ach icha junoc noc' noc'
te nivan cutzanec' d'a yol a a'. Ix ala' to ic a' Nilo, a in ix in b'o a', xa chi.
Palta a ticnaic ajc'ol vajoch d'ayach.
4 Ol vac'och junoc gancho d'a yol a ti', axo noc' chay ayec' d'a a a' b'aj ayach ec'
chi', ol och lotzjab' noc' d'a a tz'umal. A d'a yol a a' b'aj ayach ec' chi',
ata' ol ach vic'q'ueta yed' noc' chay lotzlumb'a yajoch d'a a tz'umal chi'.
5 Ol ach in yumcanb'at d'a taquiň luum yed' noc' chay ix q'ueta ed'oc d'a
yol a a' chi'. Ol ach telvoc b'aj taquiň lum chi'. Maňxa mach ol ach
sic'anq'ue vaan, maňxa pax mach ol ach mucanoc. Ol ach vac' schib'at
noc' caltacte'al noc' yed' noc' ostoc tz'ec' d'a satchaaň.
6 Icha val chi' ol aj yojtacanel masanil eb' cajan d'a Egipto to a in ton Jehová in
svutej icha chi'. A choňab' Israel ix sc'an a colval, palta lajan ach d'ay
icha junoc te' aj tz'och c'ocochoc.
7 Ichato ix ach syam icha te' c'ococh, palta ach pojb'ati, ach b'at vecnaj d'a yol
sc'ab', yuj chi' ix lajvi sc'ab' chi', ix telvi paxi. Icha chi' ix utej a b'a d'a
Israel chi'.
8 Yuj chi' a in Dios Yajal in svala' to ol ach miljoccham d'a q'uen espada. Axo
eb' anima cajan d'a Egipto chi', ol miljocpaxcham eb' yed' masanil noc' noc'.
9 Junelňej ol can tz'inan Egipto chi'. Icha val chi' ol aj yojtacanel eb' to a in
Jehová in svutej icha chi'. A ach tic ach rey ix ala': A a' Nilo vic a', a in ix in b'o
a', xa chi. 10 Yuj chi' a in svala' to ajc'ol in d'ayach yed' d'a a a' b'aj ayach ec'
chi'. Ol vac'can tz'inan Egipto chi', ayxo smay ol ajcanoc, icha taquiň luum ol
ajcanoc, ol schael d'a Migdol, ol ec' d'a Asuán, masanto d'a smojonal Etiopía.

11 Mañxa anima, mañxa pax noc' noc' olto ec' ta'. 40 ab'il mañxa mach ol
cajnaj ta'. 12 Ol vac'can tz'inan Egipto chi', icha ix vutejcan juntzañxo nación.
40 ab'il ol laj can tz'inan juntzañ choñab' d'a yol smacb'en. Yelxo te ec'b'al ol
aj sjuchajb'at d'a yichañ juntzañxo choñab' jub'ilxob'ati. Ol in saclemanb'at
eb' cajan ta' d'a scal juntzañxo nación.
13 A in Dios Yajal in svala': Ayic toxo ix ec'b'at 40 ab'il chi', ol in molb'anxicot
eb' aj Egipto d'a juntzañ nación b'aj sacleminac yajcanb'at eb' chi'. 14 A eb'
aj Egipto sacleminac yajcanb'at chi', ol c'ochxoc eb' d'a Patros, aton ay d'a
sur yic Egipto, b'aj aljinac eb' smam yicham eb'. Ata' ol cajnajxoc eb', palta
mañxalaj ol aj yelc'och eb'. 15 A jun nación chi', yelxo val emnaquil ol aj
d'a yichañ masanil nación. Mañxalaj b'aq'uiñ ol yic'xichaañ sb'a d'a yib'añ
juntzañxo nación. Yunexoñej ol ajcan vuuj, mañxa b'aq'uiñ ol ac'chaj ganar
juntzañxo nación yuuj. 16 Mañxa b'aq'uiñ ol yac'och Egipto chi' eb' aj Israel
yipoc sc'ool. A yuj tas ol javoc d'a yib'añ Egipto chi', ol nachajel yuj eb' aj
Israel to te chuc ix sc'ulej eb' ayic ix sc'anan scolval Egipto chi' eb'. Icha chi'
ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová Yajal in, xchi Jehová, xa chi.
17 A d'a b'ab'el c'u, d'a b'ab'el uj, ayic 27 ab'ilxo quic'jicot d'a Babilonia
tic, ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 18 Ach anima, a viñaj Nabucodonosor
sreyal Babilonia tic, te nivan munlajel ix yac'och viñ d'a yib'añ eb' soldado
yic syac'an oval eb' d'a choñab' Tiro. Ix c'ajb'anel xil sjolom eb' soldado chi',
ix lajvi sjolom sjeñjab' eb' yuj icatz, palta malaj tas ix yic' viñ yed' eb' soldado
d'a Tiro chi'. 19 Yuj chi' a in Jehová Yajal in svala': A in ol vac'och Egipto chi' d'a
yol sc'ab' viñaj Nabucodonosor chi'. Masanil sb'eyumal yed' masanil tastac
ay d'ay ol yiq'uec' viñ. A d'a tas ol yiq'uec' viñ chi', ata' ol tupchaj eb' soldado
b'aj ix te munlaji. 20 A in Jehová Yajal in svala', yuj b'aj ix te munlaj viñ yed'
eb' soldado d'a Tiro chi', ol vac'och Egipto chi' d'a yol sc'ab' viñ, yujto a d'ayin
ix munlaj eb'.
21 A d'a jun tiempoal chi', ol vac' stec'anil choñab' Israel. Ichato chi' ach
Ezequiel, ol yalñej alanel in lolonel. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton
Jehová sDiosal in eb', xchi Jehová d'ayin.

30

A yaelal d'a yib'añ Egipto

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, alel in lolonel icha tic:
Icha val tic yalan Jehová Yajal: Elocab' eyav yuj jun c'ual chi'. 3 A sc'ual yoval
sc'ol Jehová lac'anxo ay. A d'a jun c'ual chi' ol q'uic'b'oc q'uinal. Ata' ol
ac'joc syaelal juntzañ nación.
4 Ol javoc oval d'a Egipto. Axo Etiopía ol ib'xocq'ue yuj xivelal. A d'a jun c'ual
chi', tzijtum eb' aj Egipto chi' ol miljocchamoc, ol ic'jocb'at sb'eyumal
eb'. Ol mac'joquem vecnaj Egipto chi' masanto d'a yipumal yich.
5 A eb' aj Etiopía, eb' aj Fut, eb' aj Lud, eb' aj Arabia yed' eb' aj Libia, junñej ol
aj smiljicham eb' yed' eb' aj Egipto d'a jun oval chi'. Ol champax eb' ay
d'a juntzañxo choñab' ay strato yed' Egipto chi'.
6 A in Jehová in svala': A juntzañ nación scolvaj yed' Egipto chi', ol cham
yed'oc d'a scal oval chi', ol schael yich d'a Migdol masanto d'a Asuán.
Mañxo ol yic'chaañ sb'a Egipto chi', palta to emnaquil ol ajcanoc.
7 A Egipto chi', ol vac'can tz'inan icha ix ajcan juntzañxo nación. A juntzañ
choñab' ay d'a yol smacb'en, ol can tz'inan icha juntzañxo choñab'. 8 Ayic ol
vac'anoch sc'ac'al Egipto chi', ol satpaxel juntzañ nación scolvaj yed'oc. Icha
chi' ol aj yojtacajeli to a in ton Jehová in svutej icha chi'.

9 Ayic ol c'och yaelal d'a yib'aẅ Egipto chi', ol in checb'at checab' d'a yib'aẅ
a' mar yic tz'alchaj yab' eb' anima malaj jab'oc tas sna d'a Etiopía, yic ol te
xivchaaẅ eb'. A jun c'ual chi', vanxo sjavi.
10 A in Dios Yajal in svala': A in ol in chec sc'ulej viẅaj Nabucodonosor sreyal
Babilonia, yic satel masanil sb'eyumal choẅab' Egipto chi' viẅ. 11 A viẅ rey
chi', ol b'at viẅ yed' eb' soldado, maẅxo ol oc'laj sc'ol eb' d'a Egipto chi'. Ol satel
jun nación chi' viẅ smasanil. A yed' q'uen espada ol och eb' soldado d'a Egipto
chi'. Ol majel jun choẅab' chi' yuj snivanil eb' chamnac. 12 Ol vac'anpax tup
a' Nilo. A d'a yol sc'ab' eb' anima te chuc, ata' ol vac'och jun nación chi'. A in
Jehová in svala': Ol satcanel jun nación chi' yuj eb' ch'oc choẅab'il. Masanil
tas ay d'ay ol in cha satjoqueloc.
13 A in Dios Yajal in svala': Ol vac' satel juntzaẅ yechel comon dios, ol in
satanpaxel masanil juntzaẅ comon dios ay d'a choẅab' Menfis. Maẅxa
mach olto ac'an yajalil d'a Egipto chi'. Axoẅej xivelal ol vac'och d'a
masanil anima d'a nación chi'.
14 Ol in satel choẅab' Patros, ol vac'anoch sc'ac'al choẅab' Zoán, ol vac'anoch
yaelal d'a yib'aẅ choẅab' Tebas.
15 Ol vac'valb'at yoval in c'ol d'a yib'aẅ choẅab' Sin, aton yipumal Egipto.
Ol vac'pax satel jantac sb'eyumal Tebas chi'. 16 Ol vac'och sc'ac'al Egipto, axo
eb' aj Sin chi' toxoẅej ol ec' quetcon eb' yab'an syail. Ol cotac olchaj smuroal
choẅab' Tebas chi'. Axo choẅab' Menfis ol ochẅejcan yaelal d'a yib'aẅ. 17 A eb'
quelemtac aj choẅab' Avén yed' eb' aj Pibeset, ol cham eb' d'a scal oval. Axo
jantacto eb' cajan ta', ol ic'chajb'at eb' d'a ch'oc nacional. 18 Ayic ol vac'an satel
snivanil yelc'och Egipto chi', aton yipalil yed' yic'ojchaẅb'ail, ol q'uic'b'oc yoc
c'u d'a yib'aẅ choẅab' Tafnes, ol q'uic'b'oc q'uinal yuj asun d'a Egipto chi'. Axo
masanil eb' cajan ta', ol ic'joccanb'at eb' d'a ch'oc nacional yuj eb' ajc'ool. 19 A
in val ol vac'och yaelal d'a yib'aẅ Egipto chi'. Icha val chi' ol aj yojtacanel eb'
to a in ton Jehová in svutej icha chi', xchi Jehová.
20 Ayic yuquil c'ual yoch b'ab'el uj, ayic yuxluchilxo ab'il quic'jicot d'a
Babilonia tic, ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 21 Ach anima, ichato ix in
mac'q'uichaj sc'ab' viẅ sreyal Egipto. Malaj mach tz'aẅtani, malaj pax junoc
mach stzec'ani yic sb'oxi yic syal syamanxi q'uen yespada viẅ. 22 Yuj chi'
sval a in Jehová Yajal in tic: Ayinoch ajc'olal d'a viẅ sreyal Egipto chi'. Ol in
mac'q'uichaj junxo sc'ab' viẅ vach'to, yujto a junxo q'uichajnacxo, yuj chi'
ol yactejel q'uen yespada viẅ. 23 Ol in saclemejb'at eb' aj Egipto chi' d'a scal
juntzaẅxo nación. Sacleminac ol ajcanb'at eb'. 24 Ol vac' val yip sc'ab' viẅ
sreyal Babilonia chi'. Ol vac'och q'uen vespada d'a yol sc'ab' viẅ. Palta ol in
mac' q'uichaj sc'ab' viẅ sreyal Egipto chi' schab'il. Ol el yav viẅ sc'acvi d'a
yichaẅ viẅ yajc'ol chi', icha sc'acvi junoc mach vanxo schami. 25 Ol vac' yip
sc'ab' viẅ sreyal Babilonia chi', ol vac'anoch q'uen vespada d'a yol sc'ab' viẅ, a
viẅ ol och ajc'olal d'a Egipto chi', axo viẅ sreyal Egipto chi' ol viq'uel yip sc'ab'
viẅ, icha chi' ol aj yojtacanel eb' aj Egipto chi' to a in Jehová in svutej icha chi'.
26 Ol in saclemejb'at masanil eb' aj Egipto d'a scaltac choẅab' yed' d'a scaltac
nación. Icha chi' ol aj snachajel yuj eb' to a in ton Jehová in svutej icha chi',
xchi Jehová.

31

A viẅ sreyal Egipto lajan viẅ icha te' c'ute'

1 Ayic b'ab'el c'u yic yoxil uj, ayic yuxluchil ab'il quic'jicot d'a Babilonia tic,
ata' ix yal Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al d'a viẅ sreyal Egipto yed' d'a
masanil eb' anima ay d'a yol smacb'en Egipto chi' icha tic:

¿Mach val yed' syal co lajb'an snivanil elc'ochi?
3 Ol ach in lajb'ej yed' viñ sreyal Asiria: A viñ chi' lajan ix aj viñ yed' junoc
te' tzicap, ma icha junoc te' c'ute' ay d'a Líbano, a sc'ab'tac te', te vach'
yeñul d'a caltac te', chaañ steel te', tzato ec'b'at te' d'a yib'añ juntzañxo
te te' te chaañ steel.
4 Te vach' sq'uib' te' yuj ñab' yed' yuj yal sat lum luum chi'. Tz'el yoc a a' d'a
yich te'. Icha chi' tz'aj yoch yal juntzañxo te te' ay ta'.
5 Yujto mañ jantacoc a a', yuj chi' te chaañ ix aj steel te' d'a yichañ masanil te
te' ay d'a caltac te'. Te nivan ix ajel mayan sc'ab'tac te'.
6 Masanil macañil noc' much ix sb'o so' d'a sc'ab'tac te'. Masanil noc' noc' ay
d'a caltac te', a d'a yich te' ix cajnaj noc', ata' pax ix aj yune' noc'. A d'a
yalañ yeñul sc'ab'tac te' chi', ix yal yajec' tzijtumoc nación.
7 Añeja' jun te' chi' mañ jantacoc svach'il ix aj yilji te', te najat ix ajel sc'ab' te',
yujto ay jun nivan a' tz'ec' d'a scal sch'añal yib' te'.
8 Malaj junoc te' c'ute' d'a scal te yavb'en te' Dios ix yal slajb'an sb'a yed'
te'. Malaj junoc te' taj lajan ix aj sc'ab'tac yed' te'. Malaj pax junoc te'
castaño lajan ix aj xil yed' te'. Malaj junoc te te' d'a Edén yavb'en Dios
ix yal slajb'an sb'a yed' svach'il yilji te'.
9 A Dios ix utan icha chi', yuj chi' tzijtum ix aj sc'ab'tac te', te vach' ix aj yilji te'
d'a yichañ juntzañxo te te' d'a yavb'en Dios chi'.
10 Yuj chi' a in Jehová Yajal in sval icha tic: A jun te te' chi', te chaañ ix aj
steel te'. Ix ec'b'at steel te' chi' d'a juntzañxo te te' te chaañ steel, aton viñ
sreyal Asiria sch'oxcot te te' tic, ix yic' val chaañ sb'a viñ. 11 Yuj chi' a in ix
vac' satjoquel viñ. Ix vac'och viñ d'a yol sc'ab' jun viñ yajal ch'oc choñab'il,
ix ac'ji syaelal viñ icha val jantac schucal. 12 A juntzañ eb' ch'oc choñab'il
chi' malaj yoq'uelc'olal eb', a eb' ix ch'acanel te', toxoñej ix can telan te'. A
sc'ab'tac te' ix cañchajb'ati, yujto ix telvi te' d'a scaltac te te' d'a jolomtac vitz
yed' d'a ch'olquixtac d'a yol nación chi'. Masanil anima cajan d'a yeñul te' ix
b'at eb' elelal, ix actajcan te'.
13 Masanil macañil noc' much, ix javi noc' d'a sc'ab'tac te' toxo ix telvi
chi' yed' masanil noc' caltacte'al noc', ix aj noc' ta'. 14 Icha chi' ix aji yic
mañxa junoc te te' te chaañ ol aj steel. Vach'chom te ay a a' tz'ec' d'a yich
te', palta mañxa junoc te' ol ec'b'at d'a juntzañxo te te' te chaañ steel, yujto
masanil te' ol ch'acchajeloc. A jun tic syalelc'ochi to masanil eb' nivac yajal
d'a yolyib'añq'uinal tic, ol cham eb' icha tz'aj scham comon anima. Ichañej
chi' ol aj sb'atcan eb' d'a yed'tal eb' chamnac.
15 A in Dios Yajal in svala': Ayic ix em jun te te' chi' d'a yed'tal eb' chamnac,
ix vac' tup a a' ay d'a yol luum, ix in yamanoch vaan a a' tz'el yoc. Yuj chi'
a jolom vitz Líbano, ix cusq'uei, axo masanil te te' ix tacji te'. 16 Ix vaq'uem
te' d'a yed'tal eb' chamnac, ix c'ochcan te' yed' juntzañ chamnacxo ayxo ec'
ta'. Ayic ix c'añ yem te' chi', ix ib'xiq'ue juntzañ nación. Yuj chi' toxoñej ix te
tzalaj te te' ayñejoch yal d'a yalañtaxo, axo ticnaic ayxoec' te' b'aj sb'atcan eb'
chamnac, aton te' ay d'a Edén yed' pax te' te vach' ay d'a Líbano. 17 A mach ix
ec' cajan d'a yalañ yeñul te', aton juntzañ nación ayoch yed'oc, ajun pax eb'
ix c'och yed'oc b'aj ayec' eb' chamnac yuj oval.
18 A ach tic ach sreyal Egipto, ¿mach junoc eb' rey ec'nacxo tza nib'ej tza
lajb'ej a b'a yed'oc? A ach tic te vach' ilji, te nivan elc'ochi, palta ol ach c'och
b'aj ay eb' nivac yajal chamnacxo chi'. Junñej b'aj ol ach can yed' eb' ayec' chi'
ta'. A syalelc'ochi, aton eb' anima chamnac yuj oval, eb' malaj yelc'och Dios
d'ay. Ach sreyal Egipto, aton jun tic ol javoc d'a ib'añ yed' eb' a soldado, xchi
Jehová Yajal, xa chi, xchi d'ayin.

32

Lajan viñ sreyal Egipto icha junoc'R'noc' nivaquil noc'

1 A d'a b'ab'el c'u, d'a slajchavil uj, ayic slajchavil ab'il quic'jicot d'a
Babilonia tic, ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, b'itej jun b'it yic
chamel yuj viñ sreyal Egipto, tzalan icha tic:
Ach rey, tza lajb'ej a b'a yed' junoc noc' choj d'a scaltac nación, palta lajan ach
icha junoc noc' nivan noc' ay d'a yol a' mar. Tzach ec' chuc'uljoc d'a yol
a', yuj chi' statb'i a' uuj.
3 Yuj chi' a Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ol in molb'ej juntzañ nación, ol och
eb' ajc'olal d'ayach, ichato ol ach in yam yed' in chimpa. A d'a yol in chimpa
chi' ol ach canoc, axo eb' chi' ol ach ic'anq'ueta d'a sti' a'. 4 Ol ach in ñerel
d'a sti' a', ol ach vac'anb'at pac'jab' b'aj te chequel. Ol javoc noc' ostoc yed'
noc' caltacte'al noc' d'ayach, a noc' ol ach chianb'atoc. 5 Ol vac' b'ud'joquel
jolomtac vitz yed' ch'olquixtac yuj a nivanil ol c'ab'at chi'. 6 Ol vac' uc' sat lum
lum tic yuj a chiq'uil, masanto ol c'och d'a yichtac lum vitz. A yed' a chiq'uil
chi' ol b'ud'joc el a a'. 7 Ayic ol ach vac'an sateloc, ol vac' q'uic'b'oc satchaañ,
ol tup yoc q'uen c'anal, ol q'uic'b'oc yoc c'u. Ol tuppaxel yoc q'uen uj. 8 A in
Dios Yajal in svala', uuj ol vac' tup masanil saquilq'uinal scopoljub' yoc ay d'a
satchaañ. Ol vac' q'uic'b'oc q'uinal d'a yib'añ masanil a choñab'.
9 Ayic ol ach satel chi', ol c'och yab'ixal d'a juntzañxo nación to mañ ojtacoc.
Ol vac' ib'xocq'ue choñab' yuj xivelal ayic ol yab'an yab'ixal a yaelal chi' eb'.
10 Uj val ol vac'b'at yaelal d'a yib'añ tzijtumoc nación. Ol vac' val xivq'ue eb'
sreyal nación chi' ayic ol vac'anec' copnaj yoc vespada d'a yichañ eb'. A val
yic ol ach satel chi', ol te xiv eb' yujto sna eb' to ol champax eb'.
11 A in Jehová Yajal in sval icha tic: A viñ sreyal Babilonia ol javoc d'ayach
yed' q'uen yespada yic ol ul yac' oval. 12 A eb' a soldado mañ jantacoc sb'isul
chi', ol xicjoccham eb' yuj yespada juntzañxo eb' soldado malaj yoq'uelc'olal.
Ol satjoquel masanil eb' a soldado yuj eb' yed' pax masanil ic'ojchañb'ail ol
satjoquel yuj eb'. 13 Ol in satel masanil noc' a molb'etzal noc' sva d'a stitac
a a'. Mañxa b'aq'uiñ ol tatb'oc a' stec'an eb' anima, ma noc' noc' chi'. 14 A in
val Jehová Yajal in svala' to icha chi' ol aj syaxb'ixi a', melelixoñej ol aj sb'ey
a'. 15 Ayic ol vac'ancan tz'inan Egipto chi', ol cham eb' anima yed' noc' noc',
cuseltacxoñej ol ajcanoc. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová in
svutej icha chi'.
16 A in Jehová Yajal in svala' to a jun b'it yic chamel tic ol sb'itej eb' ix ix d'a
junjun nación ayic ol oc' eb' ix yuj Egipto chi', yuj pax jantac sb'isul anima ol
chamoc, xchi Jehová.

Ayoch Egipto d'a yol sc'ab' chamel

17 Ayic 15 c'ual yoch slajuñil uj, d'a slajchavil ab'il quic'jicot d'a Babilonia
tic, ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 18 Ach anima, b'itej jun b'it yic chamel,
yujto mañ jantacoc eb' soldado yic Egipto ol chamoc, tzalan icha tic:
A eb' jelan, ol cham eb', ol emcan eb' d'a yalañ lum luum tic. Ol emc'och eb'
b'aj ayec' juntzañxo eb' ayxoec' ta'.
19 Ach yajal, te vach'ton ilji a naani, palta ol ach emc'och telan d'a scal eb' mañ
schoñab'oc Dios, xa chi.
20 Ol cham eb' aj Egipto chi', icha ajnac eb' chamnac d'a oval. Ijanxooch
q'uen espada d'a masanil eb' anima chi'. 21 A eb' yajalil eb' soldado nivac
yelc'ochi, ayxoec' eb' b'aj ayec' eb' chamnac, ol yalan eb' yuj eb' aj Egipto yed'
eb' ayoch yed' eb': E... a eb' ix cham d'a scal oval, toxo ix emul eb' d'a tic. Toxo
ix ec' jichan eb' qued'oc a oñ mañ oñ schoñab'oc Dios tic, xcham eb'.

22 Ata' ayec' viñ ec'nac sreyaloc Asiria yed' masanil eb' soldado, oyanoch eb' d'a spatic viñ b'aj ayec' eb' chamnac chi', aton d'a oval chamnac eb' smasanil. 23 Ato d'a sjulal yich jun xab' olan chi' ayec' viñ, oyanoch eb' soldado d'a spatic viñ. A eb' soldado chi', yac'nacoch xivc'olal eb' d'a scal eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, palta d'a scal oval chi' chamnac eb' smasanil. 24-25 Ata' aypaxec' viñ ec'nac sreyaloc Elam, ayec' viñ d'a scal eb' chamnac d'a scal oval. Axo d'a spatic yichañ viñ oyanoch eb' soldado, eb' mañ schoñab'oc Dios. Masanil eb' chi', a d'a scal oval chamnac eb'. Ayic pitzanto eb', te xivnac eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic yuj eb', palta q'uixvelal ajnac scham eb' d'a scal oval, ayxoec' eb' d'a scal eb' chamnac ticnaic.

26 Ata' ayec' viñ ec'nac sreyaloc Mesec yed' viñ ec'nac sreyaloc Tubal. A d'a spatictac eb' viñ, oyanoch masanil eb' soldado eb' viñ. Vach'chom xivnac eb' anima cajan d'a yolyib'añq'uinal tic d'a eb' ayic pitzanto eb', palta chamnac eb' mañ schoñab'oc Dios chi' d'a scal oval. 27 Mañ lajanoc ajnac smucji eb' icha ajnac smucji eb' soldado te jelan ec'nac d'a peca'. A eb' chi' mucb'il eb' yed' syamc'ab' yic oval. Aycanoch yespada eb' d'a yalañ sjolom. Yuj schucal eb' ayoch yaelal d'a yib'añ eb', yujto a juntzañ eb' chi' xib'tejnac eb' anima eb' d'a yolyib'añq'uinal tic.

28 Ach sreyal Egipto, ol ach satjoqueloc. Ol ach c'och d'a scal eb' mañ schoñab'oc Dios, eb' milb'ilcham d'a oval.

29 Ata' ayec' viñ ec'nac sreyaloc Edom yed' pax eb' yajal. Vach'chom te nivan ajnac yelc'och eb', palta ata' ayec' eb' d'a scal eb' chamnac d'a oval. Ata' ayec' eb' d'a scal eb' mañ schoñab'oc Dios b'aj sc'ochcan eb' chamnac.

30 Ata' ayec' masanil eb' ac'jinac yajalil d'a norte yed' pax eb' aj Sidón. Vach'chom te nivan ajnac yelc'och eb', yac'nac val och xivc'olal eb' d'a scal eb' yetanimail, palta q'uixvelal ajnac scham eb'. Emnacxoc'och eb' d'a scal eb' chamnac, aton eb' chamnac d'a oval, eb' mañ schoñab'oc Dios emnacxo b'aj sc'ochcan eb' chamnac, xa chi.

31 A in Jehová Yajal in svala' to ayic ol yilan juntzañxo eb' rey viñ sreyal Egipto yed' masanil eb' soldado, ol snivanan sb'a sc'ol viñ yuj schamel eb' yetchoñab', yujto ix cham viñ yed' masanil eb' soldado d'a oval. 32 A in ix vac' yac'och xivc'olal viñ sreyal Egipto chi' d'a scal eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, palta a in Jehová Yajal in svala' to ol c'ochcan viñ yed' eb' soldado viñ tzijtum sb'isul d'a scal eb' mañ in choñab'oc, aton eb' chamnac d'a oval, xchi Jehová.

33

A tas yovalil sc'ulej eb' stañvumal choñab'
(Ez 3.16-21)

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al d'a eb' etisraelal to a in sval icha tic: Ayic svac'ancot oval d'a junoc nación, a eb' anima ta', say eb' mach junoc tz'och yilumaloc eb'. 3 Ayic syilan viñ yilumal chi' to van sjavi eb' soldado ajc'ool, spu'an strompeta viñ yic scol sb'a eb' anima chi'. 4 Tato ay mach max scol sb'a ayic tz'oc' q'uen trompeta chi', axo tz'aji smiljicham yuj eb' ajc'ool chi', munil a' tz'ic'ancot chamel chi' d'a yib'añ. 5 Yujto syab' yoc' q'uen trompeta chi', palta max sc'anab'ajej scolan sb'a. Yuj chi' munil a' tz'ic'ancot chamel chi' d'a yib'añ. Q'uinaloc scol sb'a jun, max am chamlaj. 6 Palta tato a viñ yilumal choñab' chi', syil viñ scot eb' ajc'ool chi', max spulaj q'uen strompeta viñ chi', axo eb' anima max scol sb'a eb', axo sjavi eb' ajc'ol chi' smilancham eb' anima eb', a eb' scham chi', scham eb' yuj smul, palta a schamel eb' chi' scan d'a yib'añ viñ stañvan chi', xchi Jehová, xa chi.

7 Ach anima, a ach ix ach vac'och staňvumaloc eb' etchoňab' Israel. Ayic
ol vac'an in cachnab'il d'ayach, a achxo ol a cach eb' anima tic in q'uexuloc.
8 Tato ol val d'ayach yuj eb' chuc sb'eyb'al to ol cham eb' yuj smul, palta tato a
ach tic maň ol al d'a eb', maň ol a cach eb' yic syactejcan chucal sc'ulej eb' chi',
yic max cham eb', q'uinaloc scham eb' yuj smul chi', a d'a ib'aň scan schamel
eb' chi' vuuj. 9 Palta tato tzal d'a eb' jun, yic sna sb'a eb' syactancan schucal
eb' chi', palta max yactejcan eb' sb'eyb'alan chucal chi', scham eb' yuj smul
chi', a schamel eb' chi' max canlaj d'a ib'aň, xchi Jehová d'ayin.

A Jehová tojol syutej sch'olb'itan anima (Ez 18.21-32)

10 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, al d'a eb' etisraelal chi' icha
tic: A ex tic tzeyal icha tic: A val co pitalil yed' co chucal tz'ec'xo val yib'aň,
ijan val tzoň lajviel yuuj scab'i. ¿Tom olto yal co colchaji? xe chi. 11 Palta al d'a
eb' to a in Dios Yajal in svala' to malaj in gana scham eb' chuc sb'eyb'al. Palta
in gana sq'uex sb'eyb'al eb' yic snajatb'i sq'uinal eb'. Ex israel, actejeccan e
chuc b'eyb'al chi', ¿tas yuj ol ex chamoc? xchi Jehová, xa chi d'a eb'.
12 Ach anima, al d'a eb' etchoňab' chi' icha tic: Tato ay eb' vach'taxon
sb'eyb'al, axo tz'aji sc'ulan chucal eb', maň ol colchajlaj eb' yuj sb'eyb'al
vach'taxon chi'. Tato ay eb' te chuctaxon sb'eyb'al, snaan sb'a eb', axo vach'il
sb'eyb'alej eb', maň ol chamlaj eb' yuj schucal d'a yalaňtax chi'. A pax eb'
sb'eyb'alan tojolal, axo tz'aji axo maň tojoloc sb'eyb'alej eb', maň ol colchajlaj
eb' yuj stojolal d'a yalaňtax chi'. 13 Vach'chom ix vac' in ti' vac'an sq'uinal
eb' tojol sb'eyb'al chi', a stojol b'eyb'al eb' chi' syac'och yipoc sc'ool, axo tz'aji
sc'ulanxi chucal eb', maňxalaj yelc'och b'aj tojol yutejnac sb'eyb'al eb' chi',
ol chamňej eb' yuj smul chi'. 14 Vach'chom ayoch chamel d'a yib'aň eb' chuc
sc'ulej vuuj, palta tato sna sb'a sc'ol eb', syactan eb' sc'ulan masanil chucal
sc'ulej chi': 15 Syac'an meltzaj eb' tas aycan d'ay yuj q'uen majan tumin,
syac'anxi meltzaj tastac yelq'uejnac eb', sc'anab'ajan in c'ayb'ub'al eb', aton
yuj vach' tz'ec' eb' anima, val yel a eb' chi' ol scha sq'uinal eb', maň ol chamlaj
eb'. 16 Yujto vach'xo tas sc'ulej eb', ayxo sq'uinal eb', maňxo ol in nacot
schucal eb' sc'ulejnac d'a yalaňtax chi'. 17 A eb' etchoňab' chi' syal eb' to maň
tojoloc svutej in ch'olb'itan eb', palta val yel a eb' maň tojoloc syutej sb'a.
18 Tato ay eb' syactejcan sc'ulan vach'il, axo chucal sc'ulej eb', ol cham eb' yuj
tas sc'ulej chi'. 19 Tato a eb' chuc sb'eyb'al sna sb'a sc'ool, syactancan schucal
eb' chi', axo vach'il sc'ulej eb' yed' tojolal, ol scha sq'uinal eb' yuj vach'il sc'ulej
chi'. 20 Tzeyalanxi icha tic: A Jehová maň tojoloc syutej sch'olb'itani, xe chi.
Palta a in tic, junjunal tzex in ch'olb'itej, ato syal tas tze c'ulej, xchi Jehová, xa
chi d'a eb'.

Ix ac'ji ganar Jerusalén

21 Ayic oye' c'ual yoch slajuňil uj, ayic slajchavil ab'ilxo quic'jicot d'a
Babilonia tic, ay jun viň vinac ix el elelal d'a Jerusalén, ix javi viň d'ayin,
ix ul yalan viň to toxo ix ac'ji ganar choňab' chi' yuj eb' ajc'ool. 22 A d'a
q'uic'b'alil yic manto ja viň chi', ix yac'anem spoder Jehová d'a vib'aň. Axo
d'a q'uiňib'alil ayic ix javi jun viň chi', ix yalxi in loloni.

A smul eb' anima

23 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 24 Ach anima, a eb' anima cajan d'a
juntzaň choňab' mac'b'ilem laňnaj d'a yol yic eb' etisraelal, syal eb' icha tic: A
viňaj Abraham junňej patil viň, palta schanac jun luum tic viň smacb'enoc.
A oňxo pax tic jun, tzijtum co b'eyi, smoj quic'an luum, xchi eb'. 25 Yuj chi'
al d'a eb' to a in Dios Yajal in sval d'a eb' icha tic: A ex tic tze chi noc' chib'ej

yed' schiq'uil. Tzex och ejmelal d'a yechel comon dios, tze milancham anima, tze comon nib'an eyic'an jun luum tic. 26 Tzeyixtan eb' eyetanimail yed' eyespada. Tze c'ulan tas yajb'entac, tzex mulan yed' eb' ix ix ay yetb'eyum. Slajvi chi' tze comon nib'an eyiquej jun lum luum chi', xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

27 Tzalanpax d'a eb' to a in Jehová Yajal in sval icha tic d'a yib'aṅ eb': A eb' cajan d'a juntzaṅ choṅab' mac'b'ilem laṅnajoc, ol miljocpaxcham eb'. Axo eb' cajan b'aj maṅxalaj te' pat, a noc' caltacte'al noc' ol chianb'at eb'. Axo eb' cajan d'a yoltac q'uen ṅaq'ueen, a ilya ol ic'an scham eb'. 28 Ol canṅej tz'inan lum luum chi', cuseltac ol ajcan luum. Ol vac'an lajvoc yac'umtaquil eb'. Cuseltac ol ajcan lum tzalquixtac yic choṅab' Israel. Maṅxa junoc anima ol ec' ta'. 29 Ayic ol vac'ancan tz'inan jun lum chi' yuj smul eb' yajb'entac sc'ulej, ichato chi' ol yojtacanel eb' to a in Jehová in svutej icha chi', xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

30 Ix yalanxi icha tic: Ach anima, a eb' etchoṅab' chi', ayic schalan sb'a eb' b'aj ay smuroal choṅab' chi' yed' d'a stitac spat eb', tzach sb'uchan eb', stz'acan yal eb' d'ay junjun icha tic: Coyec, b'at cab'ec slolonel Jehová, xchi eb'. 31 Icha chi' tz'aj yic'lancot sb'a eb' in choṅab' chi', ol javoc eb', ol em c'ojan eb' d'a icharí yab'an tas ol ala'. Palta max sb'eyb'alej eb' tas tzal chi'. Toṅej stz'ac yal eb', axo spensar eb', aṅej chucal ayec' d'ay. 32 A ach tic lajan ach d'a eb' icha junoc mach te vach' sb'itani, te vach' yoch sjaj, te vach' schalan te' arpa. Scha yab' eb' tas tzala', palta max sb'eyb'alej eb' tas tzal chi'. 33 Palta ayic ol elc'och masanil tas tzal chi', ichato chi' ol snaancot eb' to in checab' aj d'a scal eb', xchi Jehová.

34

A tas alb'ilcan d'a yib'aṅ eb"R'staṅvumal choṅab' Israel

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, al d'a eb' staṅvumal choṅab' Israel to a in Dios Yajal in sval d'a eb' icha tic: Ay, ex staṅvumal Israel, ob'iltac ex, a exṅej tze taṅvej e b'a. Maṅoc eb' in choṅab' tze taṅvej icha smojal. 3 A ex tic lajan ex icha eb' taṅvum calnel chuc. Aṅej yal yim noc' snib'ej eb' syuq'uej, sb'oan spichul eb' yed' xil noc', smilancham noc' te b'aq'uech eb' schia, palta max staṅvej noc' eb' d'a smojalil. 4 Max sya'ilej noc' malaj yip eb', max yil-laj noc' ay syab'il eb', max yaṅtej noc' lajvinac eb' yed' noc' q'uiich. Max smolb'ej noc' saclemb'at eb', max say noc' satb'at eb'. Max yal sc'ol eb' staṅvej noc', aṅej to smac' noc' eb'. 5 A noc' calnel chi' toṅej satec' noc' yujto malaj staṅvumal noc', yuj chi' axo noc' chium noc' schianb'at noc'. 6 Toṅej spuccanb'at noc' elelal d'a jolomtac vitz yed' d'a tzalquixtac. Saclemcanb'at noc' d'a sat lum luum tic. Maṅxalaj mach tz'och ilc'olal b'at sayanec' noc', ma sc'anb'an noc'. Icha chi' tzeyutej eb' in choṅab' tic.

7 Yuj chi' ex staṅvumal in choṅab', scham val eyab'an tas svala'. 8 A in Dios Yajal in sval icha tic: A in choṅab' tic, eyuuj lajan ix aj eb' icha noc' calnel malaj staṅvumal tz'elc'ajb'ati, schijib'at noc' yuj noc' chium noc', a exxo tze tz'ac eyil in choṅab' tic, max e taṅvej eb', a exṅej tze taṅvej e b'a. 9 Yuj chi', ex staṅvumal in choṅab', ab'ec val juntzaṅ in lolonel tic. 10 A in Jehová Yajal in svala': Aycot voval, ol vac' yovalil in choṅab' tic d'ayex. Ol ex viq'uel d'a eyopisio chi', yic maṅxo ol e tz'ac eyil in choṅab' tic, yujto a exṅej tze taṅvej e b'a. Ol viq'uel eb' in choṅab' tic d'a yol e c'ab' yic maṅxo ol ex va d'a spatic eb'.

Jun taṅvum calnel vach'

11 A in Dios Yajal in svala' to a in val ol in molb'ejxi eb' in choñab' tic, ol
in tañvan eb'. 12 Icha eb' tañvum calnel tz'och val ilc'olal yuj noc' scalnel
ayic saclemb'at noc', icha chi' ol aj voch ilc'olal yuj in choñab' tic. Ol
in molb'ejxicot eb' b'aj sacleminac yajcanb'at chi', ol vic'anelta eb' d'a cal
q'uic'alq'uinal b'aj aycanb'at chi'. 13 A in ol vic'xicot eb' d'a scal juntzañ nación
b'aj sacleminac yajcanb'ati, ol vic'anxib'at eb' d'a sat sluum. Ol c'ochxoc
cajan eb' d'a lum tzalquixtac yed' d'a lum ch'olquixtac b'aj ay sjajtac a a' d'a
yol smacb'en Israel chi', aton lum b'aj syal scajnaj anima. 14 Ol vic'b'at eb'
d'a lum te yax sat, aton lum tzalquixtac d'a yol yic Israel chi'. Ata' ol vac' yic'
yip eb', ol vac'an tas te vach' sva eb' ta'. 15 A in Jehová Yajal in svala' to ol in
tañvej in choñab', ol vac'an yic' yip eb' ta'. 16 Ol in sayec' eb' satnaccanb'ati,
ol vac'an meltzaj eb' sacleminac yajcanb'ati, ol vañtan eb' lajvinac yed' eb'
q'uichajnac, ol vac'an stec'anil eb' malaj stec'anil. Palta ol in satel eb' yajal
yaj d'a scal eb', aton eb' tz'ixtan eb'. Te vach' ol vutej in tañvan in choñab'
chi'.
17 A in Jehová Yajal in sval d'ayex in choñab' ex tic: Ol ex in ch'olb'itej junjun
ex, ex to lajan ex icha noc' calnel yed' ex lajan ex icha noc' chiva. 18 Ayex lajan
ex icha noc' calnel tec'an, añej añ añc'ultac vach' sc'uxu', axo añ maxtzac
sc'uxlaj noc' toxoñej stec'nub'ej añ noc'. A a a' te yaax snib'ej noc' syuq'uej,
palta axo yoc noc' stec'anq'ue statil a'. 19 ¿Tocval vach' tato a noc' calnel malaj
yip sc'uxan añ añc'ultac stec'nub'aj chi', axo a a' stec'chajq'ue statil chi' syuc'
noc'? 20 Yuj chi' a in Jehová Yajal in sval d'ayex: A in ol in ch'olb'itej eb'
syic'chaañ sb'a yed' eb' emnaquil syutej sb'a. 21 A ex tec'an ex tic, lajan ex
icha noc' calnel b'aq'uech stenq'ue telnaj noc' malaj yip, spechanb'eyec' noc'
malaj yip chi' noc'. 22 Yuj chi' a in ol in col eb' emnaquil yaj d'a scal eb' in
choñab', yic vach' mañxo ol eyixtej eb'. 23 A in ol vac'och junoc stañvumal eb'
in choñab' chi', aton in checab' yiñtilal viñaj David. A ol ex tañvan icha junoc
tañvum calnel vach' syutej stañvan noc' scalnel. 24 A in Jehová in svala' to a
in e Diosal in, axo viñ in checab' yiñtilal viñaj David chi' ol vac'och eyajaliloc.
25 Ol vac' in trato eyed'oc, yic vach' junc'olal ol ex ajoc. Ol in satel masanil tas
ay smay d'a e cal yic vach' mañxa tas ol e na'a.
26 Ol vac'cot in vach'c'olal d'a eyib'añ d'a spatictac jun tzalan b'aj tz'och
ejmelal d'ayin, ol vac'ancot ñab' d'a stiempoal. 27 Ol yac'xoc sat te' avb'en
te', a lum luum tic ol yac'xi tas tz'avchaj d'a sat luum, junc'olal ol ex ajxoc d'a
e luum. Ol ex in colel d'a yol sc'ab' eb' b'aj ayex och checab'oc. Icha chi' ol
aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová e Diosal in. 28 Mañxo ol elc'ajb'at tastac
ay d'ayex yuj juntzañxo nación, mañxo ol ex chijocb'at yuj noc' chium noc',
mañxa mach b'aj ol ex xivoc. 29 A in ol vac'xi q'uib' tas tz'el d'a sat e luum chi',
yic mañxa b'aq'uiñ ol eyac' vejel. Mañxo ol ex b'uchjoc yuj juntzañxo nación.
30 Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová e Diosal in, ayinec' eyed'oc, in
choñab' eyaj a ex yiñtilal Israel ex tic. 31 A in svala' to in choñab' eyaji, icha
in calnel eyaji, tañvab'il ex vuuj, a in Jehová Yajal in e Diosal in, xchi Jehová,
xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

35

A tas alb'ilcan d'a yib'añ lum Seir

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, ixic q'uelan d'a stojolal lum
tzalquixtac yic Seir. Tzalan in lolonel d'a yib'añ luum. 3 Tzalan icha tic:
A Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ex cajan ex d'a tzalquixtac yic Seir, a in svala'
to ay cot voval d'ayex, ol vac'och yaelal d'a eyib'añ, ol vac'can tz'inan e
choñab', ol mac'joccanem lañnajoc.

4 A juntzaẅ e choẅab', ol in satel d'a junelẅej. Ol vac'can tz'inan. Icha chi' ol
aj snachajel eyuuj to a in ton Jehová in svutej icha chi'
5 Yujto ayexẅejoch ajc'olal d'a choẅab' Israel, e milnaccham eb' ayic ayoch
syaelal eb' yuj smul. 6 Yuj chi' a in Dios Yajal in svac' in ti' to ol ex vac'canoch
d'a yol sc'ab' chamel, axo chamel chi' ol ex pechan b'eyec'oc, ol ex cham yuuj.
7 Ol vac'can tz'inan lum tzalquixtac Seir chi', maẅxo ol in cha ec' anima ta'.
8 Ol vac'can b'ud'joc el lum tzalquixtac, lum ch'olquixtac yed' yoltac a a' yuj
snivanil eb' chamnac, aton eb' ol cham d'a oval. 9 Junelẅej ol vac'can tz'inan
lum e luum chi', maẅxalaj mach olto cajnajcan d'a e choẅab' chi'. Icha chi' ol
aj eyojtacaneli to a in ton Jehová in svutej icha chi'.
10 A ex tic eyojtac to a in Jehová in ayinec' yed' eb' israel tic, palta tzeyalan
icha tic: A smacb'en Israel yed' Judá, quic ol ajcanoc, xe comon chiej. 11 Palta
a in Dios Yajal in svac' in ti' to icha val yoval e c'ool yed' e chichonc'olal ayoch
d'a Israel tic, icha pax chi' ol ex vutej. Icha chi' ol aj snachajel yuj eb' israel
to a in svac'och eyaelal yuj tas ix eyutej eb'. 12 Icha chi' ol aj eyojtacaneli
to a in Jehová in ix vab' val e b'uchval lolonel ayic ix eyalan icha tic: A
lum tzalquixtac d'a yol smacb'en Israel, ix can val tz'inan luum. Co maquec
quiquej luum, xe chi. 13 Ix eyic' val chaaẅ e b'a d'ayin, ix in e b'uchani, palta
ix vab'ẅej tas ix eyal chi'.
14 A in Dios Yajal in sval juntzaẅ tic: Masanil yolyib'aẅq'uinal tic ol
tzalajq'ueoc ayic ol ex in satanel chi'. 15 Yujto a ex tic, ix ex te tzalaji ayic ix
lajviel choẅab' Israel, yuj chi' ol in pactzitej d'ayex icha ix eyutej e b'a chi'. Ol
vac'can tz'inan lum tzalquixtac Seir chi', aton e macb'en ex yiẅtilalcan Edom.
Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová in svutej icha chi', xchi Jehová,
xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

36

Ol ic'jocxichaaẅ choẅab' Israel

1 Ach anima, al d'a eb' etisraelal cajan d'a tzalquixtac d'a yol yic Israel to
smaclej yab' in lolonel eb'. 2 A in val Jehová Yajal in svala': A eb' ayoch ajc'olal
d'ayex, ix scomon alej eb' to yicxo masanil lum tzalquixtac eb' aytaxoni.
3 Ayic ix smacanec' juntzaẅxo nación chi' lum tzalquixtac d'a yol e macb'en
chi' yiquej, ix satanel eb' tastac ay d'a sat luum, ix ex sb'uchan eb'. 4 Yuj
chi', a in Jehová Yajal in sval d'ayex israel ex ayex d'a lum tzalquixtac, d'a
lum ch'olquixtac, d'a choẅab' mac'b'ilem laẅnajoc yed' d'a choẅab' cannac
tz'inan, aton juntzaẅ choẅab' elc'ab'ilb'at tastac ay d'ay yuj juntzaẅ choẅab'
ay d'a slac'anil. 5 Yuj chi' yed' val yoval in c'ool svalan d'a yib'aẅ choẅab'
Edom yed' juntzaẅxo nación icha tic: Tzalajc'olal ix aj eyoch d'a in choẅab',
yed' val e chichonc'olal ix eyic'anec' lum luum, ix e satanel tastac ay d'a sat
luum, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.
6 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: A in Dios Yajal in sval d'ayex israel ex tic,
ex cajan ex d'a lum tzalquixtac, d'a lum jolomtac vitz, d'a lum ch'olquixtac
yed' d'a lum pac'quiltac: Ay val cot yoval in c'ol d'a yib'aẅ juntzaẅxo nación
chi' eyuuj, yujto tzex yixtej val eb', tzex sb'uchan eb'. 7 Yuj chi' svac' in ti' to
a juntzaẅ nación chi', a in ol vac' q'uixvelal eb'. 8 A d'a lum tzalquixtac d'a
yol e macb'en, jantac te' avb'en te' ol yac' sat, yic ol e lo sat te', yujto toxo ol
ex meltzajoc. 9 A in val ol ex in taẅvej, ol ex c'ochxoc, ol eyavanxi eyavb'en
d'a sat lum e luum chi'. 10 Elaẅchamel ol vac'xi q'uib' e b'isul d'a lum e luum
chi. Ol laj q'uib' e b'isul d'a junjun e choẅab'. Ol laj e b'oxiq'ue e choẅab'
mac'b'ilem laẅnajoc. 11 Ol vac' q'uib' sb'isul noc' e molb'etzal noc', ol q'uib'
pax e b'isul. Jantac anima ol cajnajxoc d'a junjun e choẅab', ec'b'al svach'il ol

ex ajxoc icha eyaj pecataxo. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová in svutej icha chi'. 12 Ol ex vic'b'at d'a lum tzalquixtac chi', ol eyic'anxican lum eyictaxon yaji. Mañxo ol miljoccham eb' eyuninal d'a juntzañ luum chi'.

13-14 A eb' anima d'a juntzañxo nación syal eb' to a lum tzalquixtac d'a yol yic Israel tz'ac'ancham eb' anima yed' yuninal. Palta a in Jehová Yajal in svala' to mañxa b'aq'uiñ ol satel eb' in choñab' yuj lum luum chi', mañxo ol chamlaj yuninal eb' yuj luum. 15 Mañxa b'aq'uiñ ol ex in cha b'uchjoc yuj juntzañxo nación d'a lum e luum chi', mañxa anima ol cham yuj luum, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

16 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 17 Ach anima, ayic cajanec' eb' e mam eyicham d'a sluum d'a pecataxo, yixtejnacb'at lum sluum eb' chi' yuj chucal sc'ulej. A sb'eyb'al eb' chi' yajb'entac d'a vichañ. 18 Yuj chi' vac'nac val cot yoval in c'ol d'a yib'añ eb', yujto jantac anima smilnaccham eb' d'a sat sluum chi', ochnac pax eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios. 19 Yuj val schucal sb'eyb'al eb' chi', vac'och syaelal eb', in saclemejcanb'at eb' d'a juntzañxo nación. 20 Axo yic sc'och eb' d'a juntzañxo nación chi', te chuc yal eb' anima chi' d'ayin yuj eb', yalan eb' anima chi' icha tic: Tato yel schoñab' Jehová yaj juntzañ anima tic, ¿tas yuj tz'ic'jiel eb' d'a schoñab' chi'? xchi eb'. 21 Yuj chi' vab' val syail yuj juntzañ b'uchval lolonel, yuj smul eb' e mam eyicham chi', chuclaj tas syal eb' anima chi' d'ayin d'a juntzañ nación b'aj c'ochnac eb' chi'. 22 Yuj chi', al d'a eb' etisraelal chi' to a in Jehová Yajal in sval icha tic: A tas ol in c'ulej, mañ eyujoc ol in c'ulej, palta yuj vac'an b'inaj in b'i, yujto te chuc yalan eb' anima chi' d'ayin eyuuj, aton eb' b'ajtac c'ochnac ex can chi'. 23 Yuj chi' ol in ch'ox val snivanil velc'och d'a yichañ juntzañ nación ix in b'uchan eyuuj chi'. A in val Jehová Yajal in svala' to a d'ayex ol in ch'oxel snivanil velc'ochi, d'a yichañ eb' anima chi'. Ichato chi' ol nachajel yuj eb' to a in ton Jehová in svutej icha chi'. 24 A in ol ex viq'uelta d'a scal juntzañ nación b'aj sacleminac eyajcanb'at chi', ol ex in molb'anxi, ol ex vic'anxib'at d'a e luum chi'. 25 Ol ex in sacb'itanxi yuj juntzañ chucal ix e c'ulej, icha junoc tas sb'icjiel yed' a a' yaax. Ol vic'anel e mul yuj b'aj ex och ejmelal d'a juntzañ comon dios. 26 Ol vac'och jun ac' pensar d'ayex sq'uexuloc jun e chuc pensaril chi'. Ol vic'anel jun pensar pit ayoch d'ayex, axo c'anab'ajumal ol vac'och d'ayex. 27 Ol vac'och Vespíritu d'ayex yic tze b'eyb'alan in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il. 28 Ol ex cajnajxoc d'a lum vac'nac d'a eb' e mam eyicham, ol ex ochxoc in choñab'oc, a inxo ol in ochxoc e Diosaloc. 29 A in ol ex in tañvej, yic vach' mañxo ol eyixtejb'at e b'a yuj juntzañ chucal tze c'ulej chi', ol vac'anxi yac' sat ixim e trigo, yic vach' mañxa b'aq'uiñ ol eyac' vejel. 30 Ol vac' val yac' sat te eyavb'en te' yed' masanil tastac tzeyavej d'a sat luum, yic vach' mañxo ol ex b'uchjoc yuj juntzañxo nación yuj eyac'an vejel. 31 Ayic ol e naancot e chuc b'eyb'al yed' tas yajb'entac e c'ulejnac, ol ex q'uixvoc yuuj. 32 A in Jehová Yajal in svala': Ojtaquejequel ex israel ex tic to mañ yujoc e vach'il svac'an in vach'c'olal d'ayex, yujto smoj eyecan q'uixvoc e b'a yuj e chuc b'eyb'al chi'.

33 A in Jehová Yajal in sval icha tic: A val yic ol vic'anel e chucal, ol ex vac'anxi cajnaj d'a e choñab', ol e b'oanxiq'uei. 34 A lum luum cannac tz'inan chi', ol avchajxi avb'en d'a luum, axo yic ol ec' eb' anima ta', ol yilan eb' to ayxo tas avab'il d'a luum. 35 Ol yalan eb' icha tic: A jun lum luum tic cannac tz'inan luum, axo ticnaic ayxo tas avab'il d'a luum, lajanxo yilji lum icha lum Edén. Mac'b'ilem lañnaj juntzañ choñab' tic, axo ticnaic ix laj b'ochajxiq'uei, ayxo pax anima cajan d'ay, xcham eb'. 36 A juntzañ choñab' aycan d'a e lac'anil, ol yojtaquejel eb' to a in Jehová in tic tzin b'oxiq'ue tas mac'b'ilem lañnajoc,

ichato svavejxiem tas toc'b'ilq'ueta. A in Jehová in svala', yovalil ol elc'och tas svalcan tic.
37 A in Jehová Yajal in sval icha tic: Ex yiñtilal Israel, a tastac ol e c'an d'ayin, ol vac' d'ayex. Ol vac'an q'uib' e b'isul icha tz'aj sq'uib' sb'isul noc' calnel. 38 A juntzañ choñab' emnac lañnaj chi', ol b'ud'jocxiel yuj eb' anima, lajanxoñej ol aj yec' eb' anima chi' icha yec' ñililoc noc' calnel tz'ic'chajcot silab'il d'a Jerusalén d'a q'uiñal. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová e Diosal in, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

37

A juntzañ taquiñ b'ac

1 Ix yac'anem spoder Jehová d'a vib'añ, axo Yespíritu ix ac'an vila', ichato ayinec' d'a jun pañan b'aj b'ud'an yuj juntzañ b'ac. 2 Ix in yic'anec' Jehová d'a scaltac juntzañ b'ac chi', ix vilani majnaquel sat lum pañan chi' yuj juntzañ sb'aquil anima chi'. Te tzijtum juntzañ b'ac chi', te taquiñxo. 3 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, ¿tzam yal spitzvixi juntzañ taquiñ b'ac tic tza na'? xchi. Ix in tac'vi d'ay icha tic: Mamin Dios Vajalil, a achñej ojtac, xin chi.
4 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Al d'a juntzañ taquiñ b'ac tic to scha yab' in lolonel eb'. 5 Al d'a eb' to a in Jehová Yajal in sval icha tic: Ol vac'xioch eyic' yic tzex pitzvixi. 6 Ol vac' eyamlajxi e b'a, ol vac'anxioch e b'ac'chil, ol ochxipax e tz'umal, ol vac'anxi eyic' eyic', ol ex pitzvocxoc. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová in, xchi Jehová, xa chi d'a eb'. 7 Ix valan d'a eb' icha ix aj yalan Jehová chi' d'ayin. Yacb'an van valan chi' d'a eb', ix vab'an sc'añ jun tas, ticni tob'an quixcab' ix eq'ui, icha chi' ix aj yoch ijan syamanxi sb'a juntzañ b'ac chi'. 8 Axo ix vilani, van syamanxi sb'a juntzañ b'ac chi', ayxo och sch'añal, sb'ac'chil yed' stz'umal. Añej to manto yic'laj yic' eb'.
9 Ix vab'an yalan Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, al d'a ic' icha tic: A Jehová tz'alan icha tic: Ach ic', cotañ d'a masanil yolyib'añq'uinal, tzach ochcan d'a juntzañ nivanil chamnacxo tic, yic spitzvixi eb', xchi Jehová, xa chi. 10 Ix valan icha ix yutej yalan Jehová chi' d'ayin, ix och yic' juntzañ nivanil chi', ix pitzvixi eb', ix q'ue liñan eb'. Mañxo b'ischajb'enoc eb' icha junoc nivan ñilañ eb' soldado.
11 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, a ex choñab' Israel ex tic, lajan ex icha juntzañ b'ac tic. Tzeyal icha tic: Taquiñxo co b'aquil, mañxa tas ayoch yipoc co c'ool, toxo ix oñ sateli, xe chi. 12 Yuj chi' al yab' eb' etchoñab' tic to a in Jehová in sval icha tic: Ex in choñab', ol in jac b'aj mucan ex, ol ex vic'anelta ta', ol ex vac'an meltzaj d'a e choñab'. 13 Ayic ol in jacan b'aj mucan ex chi', ol ex vic'anelta, ol eyojtacaneli to a in ton Jehová in e Diosal in. 14 A in val svala' to ol vac'och Vespíritu d'ayex, axo e pitzvi chi', axo ex vac'anxican cajnaj d'a e luum chi'. Icha chi' ol aj eyojtacaneli to a in ton Jehová in valnac juntzañ tic, ix vac'anpaxelc'ochi, xchi Jehová, xa chi d'a eb', xchi d'ayin.

Ol yil-lajxi sb'a Israel yed' Judá

15 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 16 Ach anima, say chab'oc te te', tza tz'ib'anoch d'a junoc te' icha tic: A te' sch'oxan Judá yed' eb' yetisraelal ajun yed'oc. Slajvi chi' tza tz'ib'anpaxoch d'a junxo te' icha tic: A te' sch'oxan Efraín yiñtilal José yed' masanil eb' yetisraelal ajun yed'oc. Icha chi' tz'aj a tz'ib'ani.
17 Slajvi chi' tzac'an yil-laj sb'a sñi' te' d'a yol a c'ab', ichato junñej te'al te'.
18 Tato ol sc'anb'ej eb' etchoñab' d'ayach icha tic: Al d'ayoñ tas syalelc'och jun tza ch'ox tic, ta xchi eb', 19 tzalan d'a eb' icha tic: Icha val tic yalan Jehová Yajal: Ol vic'q'ue te' sch'oxan yiñtilal José, te' ayoch d'a yol sc'ab' Efraín yed' juntzañxo yiñtilal Israel ayoch yed'oc, ol vac'an yil-laj sb'a te' yed' te' sch'oxan

Judá, junr̃ej ol vutej chab' te te' chi' d'a yol in c'ab', xchi Jehová, xa chi d'a eb'.
20 D'a val yichar̃ eb' tzic'anq'ue te te' chi' schab'il, aton te' b'aj ix a tz'ib'ejoch
chi', 21 tzalan icha tic: A Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ol ex viq'uelta d'a scaltac
juntzar̃ nación b'aj c'ochnac ex cani. Yalr̃ej b'aj ayex eq'ui ol ex vac'anxi
meltzaj d'a sat e luum. 22 Junxor̃ej chor̃ab'il ol ex vutej d'a lum tzalquixtac
d'a yol yic Israel chi', junxor̃ej e reyal ol vac'ochi. Mar̃xa b'aq'uir̃ ol ex
pojchajb'atoc. Mar̃xo chab'oc nación ol ex ajoc. 23 Mar̃xo ol eyixtejb'at e
b'a yed' juntzar̃ e comon dios yajb'entac chi', ma yed' juntzar̃ocxo macar̃il
chucal tze c'ulej. Yujto ol viq'uel e pitalil, ol vic'anel e mul ayoch d'a eyib'ar̃.
Ol ex ochxoc in chor̃ab'oc, a inxo ol in ochxoc e Diosaloc. 24 Aton vir̃ in
checab' yir̃tilal vir̃aj David ol och e reyaloc yed' e tar̃vumaloc e masanil. Ol
e c'anab'ajan in c'ayb'ub'al yed' in checnab'il. 25 Ol ex cajnajxoc d'a jun luum
vac'nac d'a vir̃ in checab' aj Jacob, aton lum b'aj ec'nac eb' e mam eyicham.
Ata' ol cajnaj eb' eyuninal yed' masanil eb' eyir̃tilal d'a masanil tiempo. Axo
vir̃ in checab' yir̃tilal vir̃aj David ol ochr̃ej e reyaloc. 26 Ol vac' in trato yic
junc'olal eyed'oc, yic vach' ol ex aj d'a tzalajc'olal. D'a junelr̃ej ol in b'ocan
jun in trato chi' eyed'oc, yic tzalajc'olalr̃ej ol ex ajoc. Ol vac'an q'uib' e b'isul,
d'a masanil tiempo ol can in templo d'a e cal. 27 Ol in cajnaj d'a e cal, ol in
ochxoc e Diosaloc, a exxo ol ex ochxoc in chor̃ab'oc. 28 Ol aj in templo chi' d'a
e cal d'a junelr̃ej, axo masanil juntzar̃xo nación ol nachajel yuj eb' to sic'b'il
ex el vuuj yic tzex ochcan vicoc, xchi Jehová, xa chi d'a eb'.

38

A tas alb'ilcan d'a yib'ar̃ vir̃aj Gog

1 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: 2 Ach anima, a ticnaic meltzajar̃b'at
q'uelan d'a stojolal chor̃ab' Magog. Tzalan juntzar̃ in lolonel tic d'a yib'ar̃
vir̃aj Gog, sat yajal yaj d'a Mesec yed' d'a Tubal. 3 Al d'a vir̃ to a in Dios
Yajal in sval icha tic: Ach Gog sat yajal aj d'a Mesec yed' d'a Tubal, a in val
svala' to ayinxooch ajc'olal d'ayach. 4 Ichato ol vac'och junoc q'uen gancho
d'a yalar̃ a ti', ol ach vic'an meltzajoc. Ol ach vic'ancot d'a tic yed' masanil eb'
a soldado ayq'ue d'a yib'ar̃ chej, eb' yed'nac yespada, eb' ed'jinac smaclab'
jul-lab' yed' masanil juntzar̃xo yamc'ab' yic oval. 5 A d'a scal eb' chi' ayoch
eb' soldado aj Persia, eb' aj Etiopía yed' eb' aj Libia. Masanil eb' chi' yed'nac
smaclab' jul-lab' eb' yed' pax sq'uen xumpil eb'. 6 Ay pax masanil eb' soldado
aj Gomer yed' eb' aj Bet-togarma, aton eb' ay d'a norte yed' pax juntzar̃xo
chor̃ab' mar̃xo b'ischajb'enoc ayoch ed'oc. 7 Ac' lista a b'a yed' a yamc'ab'
yic oval yed' masanil eb' soldado tzac' mandar. 8 Ayic nivanxo tiempo toxo
ix eq'ui, ol a naanchaar̃ to ol ac' oval yed' chor̃ab' Israel, aton jun chor̃ab'
najtil cannac tz'inan yuj oval. Palta a d'a jun tiempoal chi' meltzajnacxo eb'
anima sacleminac yajcanb'at d'a juntzar̃xo nación, cajanxo eb' d'a sluum chi'
d'a junc'olal. 9 Icha val junoc q'uic' asun ol aj a c'och d'a jun chor̃ab' chi' yed'
juntzar̃xo nación ayoch ed'oc. Ol ach c'och yed' masanil eb' a soldado mar̃xo
b'ischajb'enoc, icha val junoc nivan yaxr̃ab'.

10 A in Jehová in sval icha tic: Te chuclaj tas ol a na' a c'ulej d'a jun tiempoal
chi'. 11 Ol alan icha tic: Ol b'at vac' oval yed' juntzar̃ anima, malaj smuroal
schor̃ab' eb' ayochi, malaj spuertail, malaj pax yijchul ayochi, tzalajc'olal yaj
eb', malaj b'aj vach' scolan sb'a eb'. 12 Ol vic'anec' tastac ay d'a eb', ol in och
d'a juntzar̃ chor̃ab' toto ix b'ochajxiq'uei, aton eb' anima toto meltzajnac d'a
juntzar̃ nación. A eb' chi' tzijtum noc' smolb'etzal noc' eb' yed' juntzar̃xo tas
ay d'a eb'. Aton eb' cajan d'a snar̃al yolyib'ar̃q'uinal tic, xa chama. 13 A eb' aj
Sabá, eb' aj Dedán yed' eb' chor̃vajum scot d'a Tarsis, ol sc'anb'ej eb' d'ayach

icha tic: ¿Tom tzach javi elc'al? ¿Tom ix a molb'ej eb' a soldado tic tzach javi yed' eb' yic tzul ic'anec' q'uen plata, q'uen oro, noc' molb'etzal noc'? xcham eb', xchi Jehová, xa chi d'a viñ.

14 Yuj chi' ach anima, al d'a viñaj Gog chi' to a in Jehová Yajal in sval icha tic: Ayic te tzalajc'olalxo yaj in choñab' Israel, ol a naanq'ue ac'an oval chi' yed' eb'. 15 Ol ach cotñej d'a a luum te najat d'a norte, te nivan juntzañxo choñab' ol cot ed'oc, ayq'ue eb' d'a yib'añ chej. Mañxo b'ischajb'enoc eb' soldado ol cot ed'oc. 16 Ol ac'an oval yed' in choñab' Israel chi', ol ach och oyan d'a spatictac, icha tz'ajem asun d'a yib'añ lum luum. Ach Gog, a d'a jun tiempoal chi' ol ach vic'cot d'a sat lum in luum chi' yic ol yil juntzañxo nación tas ol vutej ach in sataneli, icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a inñej nivan velc'ochi.

17 A in Jehová Yajal in sval icha tic: A ach ton tic valnac uuj d'a eb' in checab' d'a peca', ayic yalannaccanel in lolonel eb' d'a scal eb' in choñab' Israel. Najtil yac'nac eb' yalancan uuj to a in ol ach vic'cot ac' oval yed' eb' in choñab'.

A yaelal d'a yib'añ viñaj Gog

18 A in Dios Yajal in sval icha tic: Ayic ol javoc viñaj Gog yac' oval d'a Israel chi', ol cot val yoval in c'ol d'a yib'añ viñ. 19 Yuj val yoval in c'ol chi', ay val nivan quixcab' te ov ol ec' d'a Israel chi'. 20 Masanil noc' chay d'a yol a' mar, noc' much tz'ec' jeñeñoc, noc' caltacte'al noc' yed' pax noc' sñervi d'a sat luum, ol ib'xocq'ue noc' smasanil yuj xivelal d'a vichañ. Icha chi' ol aj masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. Ol laj el lum vitz c'acapil, ol elta vequeljoc q'uen tenam, ol em lañnaj smuroaltac choñab'. 21 A in Jehová Yajal in sval icha tic: A d'a lum tzalquixtac d'a yol smacb'en in choñab', ol vac'b'at chamel d'a yib'añ eb' soldado viñaj Gog. Munil a eb' soldado chi' ol smil-lajcham sb'a junjun yed' q'uen yespada. 22 Ol vac'b'at yaelal, ilya yed' chamel d'a yib'añ viñ. Ol vac'b'at oval yaxñab', nivac sacb'at yed' azufre ayoch sc'ac'al d'a yib'añ viñ yed' soldado yed' masanil nación ajun yed' viñ. 23 Icha chi' ol aj in ch'oxanel snivanil velc'och d'a yichañ juntzañxo nación, icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová in, a inñej Dios in, xchi Jehová.

39

Ix ac'ji ganar viñaj Gog

1 Ach anima, al d'a viñaj Gog to a in Jehová in sval icha tic: Ach Gog, yajal aj d'a Mesec yed' d'a Tubal, sval d'ayach to ayinxooch ajc'olal d'ayach. 2 A in ol vac' a c'ulej, ol ach vic'cot d'a najat d'a stojolal norte, yic ol ach javoc d'a lum tzalquixtac yic Israel. 3 Ata' choc' ol vutej jun a jul-lab' ed'nac d'a a q'uexañ c'ab' yed' yol a jul-lab' ed'nac d'a a vach' c'ab'. 4 A achxo jun yed' eb' a soldado ol ach vac'och d'a yol sc'ab' chamel yed' eb' yic juntzañxo nación ajun ed'oc, ol ex cham d'a lum tzalquixtac d'a yol yic Israel. Axo noc' ostoc yed' noc' chium noc' ol ex vac' chianb'at ta'. 5 Ol ex can teljab' d'a sat lum luum chi'. A in Jehová Yajal in svac' in ti' svutan icha chi'. 6 Ol vac'cot c'ac' d'a yib'añ nación scuchan Magog yed' d'a yib'añ masanil eb' anima junc'olal cajan d'a stitac a' mar. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová in svutej icha chi'. 7 Icha chi' ol vutej in ch'oxan snivanil velc'och d'a in choñab' Israel, yic mañxa b'aq'uiñ ol in sb'uch eb'. Icha chi' ol aj yojtacanel juntzañxo nación to a in ton Jehová in, sDiosal in Israel. 8 A jun c'ual chi', vanxo sjavi, a in val Jehová in svala' to yovalil ol ujoc, xchi Jehová, xa chi.

9 Axo masanil eb' anima cajan d'a junjun choñab' d'a smacb'en Israel, ol elta eb' smol masanil yamc'ab' yic oval ol can chi', aton jul-lab', maclab' jul-lab', cotac lanza, nivac lanza yed' juntzañxo yamc'ab'. Uque' ab'il ol yac' eb' sc'atzitzan masanil juntzañ chi'. 10 A in Jehová Yajal in svala', mañxo

yovaliloc ol b'at eb' israel chi' saycot sc'atzitz d'a najat, maňxo ol b'at eb' yic' sc'atzitz d'a caltac te', yujto masanil juntzaň yamc'ab' yic oval chi', a ol sc'an eb' sc'atzitzoc. Icha chi' ol aj yic'anxicanec' eb' tastac ul yic'nacb'at eb' ajc'ol chi' d'a eb'.

A tas ol aj smucchaj viňaj Gog

11 A d'a jun c'u chi' a in ol vac' jun yed'tal b'aj ol mucchaj viňaj Gog yed' eb' soldado viň d'a yol smacb'en Israel chi', aton jun paňan b'aj tz'ec' eb' anima scot d'a stojolal a' mar Muerto. Maňxo ol yal-laj sb'ey anima d'a jun b'e chi' yuj eb' mucb'il chi' ta'. Ol say sb'i jun lugar chi' eb': Lum paňan b'aj mucb'il viňaj Gog yed' eb' soldado, xcham eb'. 12 Uque' ujal ol yac' eb' israel mucoj chamnac chi', icha chi' b'ian, vach' ol ajxican sluum eb' chi' d'a yol in sat. 13 Masanil eb' israel ol colvaj eb' smucan eb' anima ol cham chi'. A in Jehová Yajal in svala', ayic ol in ch'oxan in poder, ol te b'inajcan choňab' Israel. 14 Ayic ol ec' uque' ujal chi', ay jun ňilaň eb' viň vinac ol tupchajoc. Ol laj ec' eb' yila' b'ajtac aycan jab'jab'oc snivanil eb' chamnac d'a yol smacb'en eb' chi' smasanil, yic smucan masanil nivanil eb' pucancanb'ati. Icha chi' b'ian, vach' ol ajxican slum eb' chi' d'a yol in sat. 15 Ayic ol ilchaj sb'aquil chamnac yuj eb' tzec' sayan chi', ol yac'canq'ue junoc yechel eb', axo yic sjavi eb' smucan chamnac chi', a eb' ol ic'anb'at b'aj smucchaji, aton lum scuch spaňanil b'aj mucb'il viňaj Gog yed' eb' soldado. 16 Icha chi' b'ian, vach' ol ajxican slum eb' chi' d'a yol in sat, xchi Jehová. (Aňejtona' d'a slac'anil lum chi', ay pax jun choňab' ol scuch Lum b'aj smucji eb' soldado.)

17 Ix yalanxi Jehová Yajal d'ayin icha tic: Ach anima, al d'a masanil noc' ostoc yed' d'a masanil noc' chium noc': Cotocab' noc' d'a juntzaňxo nación, smolb'ejocab' sb'a noc' d'a tzalquixtac d'a yol yic Israel, ichato ol in b'o junoc nivan vael d'a noc'. Ol schi chib'ej noc', ol yuc'anpax chic' noc'. 18 A schib'ejal eb' soldado ol schi noc'. Ol yuc'an schiq'uil eb' yajal d'a yolyib'aňq'uinal tic noc'. Ol chijoc eb' icha tz'aj noc' ch'ac calnel, noc' yunetac calnel, noc' chiva yed' noc' b'aq'uech vacax scot d'a Basán. 19 A jun vael ol in b'o chi', ol schi xepu' noc' masanto ol penaayax noc' yuuj. Ol yuc' val chic' noc' masanto ol q'ue d'a sjolom noc' icha eb' uc'um aň. 20 A in Jehová in svala' to a jun nivan vael ol in b'o chi', aton schib'ejal noc' chej yed' yic eb' soldado ayq'ue d'a yib'aň noc' yed' yic eb' soldado tec'an d'a oval yed' yic masanil macaňil eb' soldado, masanto ol b'ud'joc sc'ol noc' yuuj.

Ol smolb'ejxi sb'a eb' israel

21 Icha tic ol aj in ch'oxan in poder d'a yichaň juntzaňxo ch'oc nacional. Masanil nación ol ojtacaneloc tas tz'aj in ch'olb'itani yed' vac'anoch yaelal d'a yib'aň eb'. 22 A d'a jun c'ual chi' yed' ol b'eyňejb'atoc, a eb' israel ol yojtaquejel eb' to a in ton Jehová in sDiosal in eb'. 23 Masanil juntzaňxo nación ol ojtacaneloc to a eb' israel yuj spital eb' ix ic'jib'at eb' d'a juntzaňxo ch'oc nacional. Yujto te pit yutejnac sb'a eb' d'ayin, yuj chi' majxo in cot q'uelan d'a eb'. Ix vactancan eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, icha chi' ix aj yac'ji ganar eb', ix miljicham eb' d'a oval. 24 Ix vutej eb' icha d'a smojal yuj chucal sc'ulej yed' spitalil, yuj chi' majxo in b'at q'uelan d'a eb'.

25 Yuj chi' a in Dios Yajal in svala': A ticnaic ol oc' val in c'ol d'a choňab' Israel chi', aton eb' yiňtilalcan Jacob. Ol vic'anxichaaň eb', yic tzin b'inaj d'a vach'il, yic tz'ic'jichaaň in b'i to malaj junocxo mach syal slajb'an sb'a ved'oc. 26 Ayic ol cajnajxoc eb' d'a schoňab', maňxalaj tas ol sna eb', maňxalaj mach ol xib'tan eb'. Icha chi' ol sat sq'uixvelal eb' d'a sc'ool yuj spitalil yed' chucal sc'ulej eb' d'ayin. 27 Ayic ol vic'anelta eb' d'a yoltac schoňab' eb' yajc'ool, ol in molb'anxi eb', icha val chi' ol aj snachajel yuj juntzaň nación to ch'oc vel d'a

yichañ comon sdiosal eb'. 28 A in ix in chec ic'jocb'at eb' d'a juntzañxo ch'oc
nacional, añeja' in ol in molb'ejxicot eb' d'a schoñab'. Mañxa junoc eb' ol can
ta'. Icha chi' ol aj yojtacanel eb' to a in ton Jehová sDiosal in eb'. 29 A in Jehová
in svala' to mañxo ol vactejcan eb' junelxo, yujto ol vac'cot Vespíritu d'a yib'añ
choñab' Israel chi', xchi Jehová.

40

A yab'ixal stemplo Dios

1 Ayic 25 ab'ilxo quic'jicot d'a Babilonia tic, ayic slajuñil c'ual yoch b'ab'el
uj, ayic 14 ab'ilxo yac'ji ganar Jerusalén, ata' ix yaq'uem spoder Jehová d'a
vib'añ. Ix vilani, ichato ix in ic'jib'at d'a smacb'en Israel.
2 A d'a smacb'en Israel chi', a d'a sjolom jun lum vitz te chaañ, ata' ix in
yic'q'ue Jehová ix vila'. Ata' ix vilb'at jun pat d'a stojolal sur, lajan yilji icha
junoc nivan choñab'. 3 Ix in yic'anb'at Jehová d'a jun choñab' chi'. Ata' ix vil
jun viñ vinac lajan yilji icha q'uen bronce. Liñanec' viñ d'a sti' jun puerta,
yed'nac jun ch'añ ch'añ nab'a lino viñ yed' jun te' aj syac'lab'ej yechtani.
4 Ix yalan jun viñ vinac chi' d'ayin icha tic: Ach anima, scham val ab'ani
yed' ilan tas ol in ch'ox d'ayach, yujto a Dios ix ach ic'ancot d'a tic yic vach'
tzojtaquejeli. Ol lajvoc chi' ol alan masanil tas tzil tic d'a eb' etchoñab' Israel,
xchi viñ d'ayin.

A spuertail templo d'a stojolal b'aj sjavi c'u

5 A d'a spatictac templo chi' ay jun muro oyanochi. A jun te' aj yed'nac jun
viñ vinac chi', oxe' metro steel te'. Ix yechtan jun muro chi' viñ. A jun chi'
oxe' metro spimal, oxe' pax metro schaañil yajq'uei. 6 Ix lajvi chi', ix b'at viñ
d'a jun puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ix q'ue viñ b'aj b'achquiltac sq'uei, ix
yechtan jolom puerta viñ. A jun chi' oxe' metro yajoch d'a yoloch puerta chi'.
7 A d'a yoloch spuertail chi', ata' ay jun calle tz'ochi, axo d'a stitac jun calle
chi', ay juntzañ cuarto b'aj ay eb' stañvan puerta chi'. A junjun cuarto chi',
oxe' metro sat, oxe' metro pax schaañil. Axo spimal yajcan d'a scal junjun
cuarto chi', nañal yoxil metro spimal. Axo d'a scal b'aj slajviochc'och juntzañ
cuarto chi' yed' jun scorredoral, oxe' metro, a jun yune' amac' chi' q'uelanb'at
d'a templo. 8-9 Ix yechtan jun yune' amac' chi' viñ, b'aj tzoñ och d'a yol templo,
chañe' metro sat. Ay chab' nivac oy, jun metro spimal. 10 A d'a stitac jun calle
b'aj tzoñ och d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ay oxe' cuarto lajaññej yool, lajaññej
spimal ayoch d'a snañal junjun.
11 Ix lajvi chi', ix yechtan jun scalleal juntzañ cuarto chi' viñ, a sat calle
chi' yic tz'och d'a sattac juntzañ cuarto chi' oye' metro sat, axo sat calle chi'
d'a sattac juntzañ spimal aycan d'a snañal juntzañ cuarto chi', nañal yuquil
metro sat. 12 A d'a sti' juntzañ cuarto d'a scalleal chi', ay junjun yunetac
muro ayochi, nañal metro spimal, axo schaañil yajq'uei, nañal metro paxi.
Junjun juntzañ cuarto chi', ay oxe' metro sat yed' oxe' metro schaañil. 13 Ix
lajvi chi', ix yechtan masanil sat schon juntzañ cuarto chi' viñ, scotñej d'a jun
cuarto d'a jun c'axep masanto d'a junxo cuarto q'uelc'umb'a yaj yed'oc, ay 12
metro yed' nañalxo d'a masanil. 14 Ix lajvi chi' ix yechtan jun scorredoral
q'uelanb'at d'a templo chi' viñ, 10 metro yajec' c'atan. 15 A jantac yajoch jun
calle chi', schael yich d'a puerta masanto b'aj slajviochc'ochi, 25 metro steel.
16 Masanil juntzañ cuarto chi' ay sventenail d'a spatictac, q'uelanb'at d'a jun
nivan amac'. Ay pax sventenail d'a snañal juntzañ cuarto chi'. Axo d'a sattac
spac'ul calle chi', ayoch yechel te' palma d'ay.

A b'ab'el yamaq'uil templo nivan

17 Ix lajvi chi', ix in yic'anb'at viñ vil jun b'ab'el nivan amac' d'a yolochi.
A d'a oxe' pac'añ d'a stitac jun nivan amac' chi' ay 30 cuarto, a d'a stitac yed'
d'a spatictac juntzañ cuarto chi', a q'uen q'ueen latz'b'ilemi. 18 A q'uen q'ueen
latz'b'ilem chi', tz'ec' q'ueen d'a sattac 30 cuarto chi', sc'och q'uen d'a spatictac
juntzañ cuarto b'aj ay puerta, ayñejoch d'a spatictac jun nivan amac' chi'. A
jun nivan amac' chi', ayem d'a spatictac junxo schab'il amac'. 19 Ix yechtej
scal jun b'ab'el puerta viñ, masanto d'a junxo spuertail schab'il amac', ay 50
metro sat, icha pax chi' d'a stojolal norte yed' d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

A puerta d'a norte

20 Ix yechtan pax sc'atul yed' sat jun puerta viñ yic jun b'ab'el amac' d'a
stojolal norte. 21 Ay oxe' cuarto d'a junjun pac'añ scalleal jun puerta chi'.
Macb'il snañal, ay jun yune' yamaq'uil, lajanñej yechel yed' spuertail d'a
stojolal b'aj sjavi c'u, syalelc'ochi 25 metro sc'atul, 12 metro yed' nañalxo sat.
22 A jun scorredoral chi' yed' sventenail yed' yechel te' palma, lajanñej yed'
juntzañ ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Uque' sb'achquiltaquil sq'uec'och b'aj ay
puerta chi', axo scalleal chi' scan d'a yool. 23 A d'a stojolal jun b'ab'el puerta
chi', ata' ay pax spuertail jun schab'il amac', lajanñej icha jun ay d'a stojolal
b'aj sjavi c'u. Ix yechtan pax snañal chab' puerta chi' viñ, 50 metro scal.

Junxo puerta d'a stojolal sur

24 Ix lajvi chi', ix in yic'anxib'at viñ d'a jun puerta d'a stojolal sur. Ix
yechtan juntzañ cuarto viñ, juntzañ spimal snañal juntzañ cuarto chi' yed'
jun scorredoral, lajanñej yechel yed' juntzañxo. 25 A jun puerta chi' yed'
scalleal, ay sventenail icha juntzañxo. A yechel d'a smasanil, ay 25 metro
yajochi, 12 metro yed' nañalxo slevanil. 26 Uque' b'achquiltac sq'uec'och d'a
jun puerta chi', ay pax jun scorredoral d'a yool. Aypaxoch yechel te' palma
d'a sattac d'a junjun pac'añ. 27 A jun schab'il amac', ay pax jun spuertail d'a
stojolal sur. Ix yechtan scal chab' puerta d'a stojolal sur chi' viñ, 50 metro
scal.

Jun schab'il amac' yed' spuertail d'a sur

28 Ix lajvi chi', ix in yic'anb'at viñ d'a spuertail jun schab'il amac' d'a stojolal
sur. Ix yechtan jun puerta chi' viñ, lajanñej yechel yed' juntzañxo puerta.
29-30 A scuartoal yed' scorredoral yed' sattac, lajanñej yechel yed' juntzañxo
puerta. A jun puerta chi' yed' scorredoral, ay sventenail d'a spatictac. Ay
25 metro yajoch scalleal, 12 metro yed' nañalxo slevanil. 31 A jun corredor
chi', q'uelc'umb'a yaj yed' jun b'ab'el amac', añeja' ayoch yechel te' palma d'a
sattac scalleal chi'. A d'a jun puerta chi' ay vajxaque' b'achquiltac sq'uec'och
d'ay.

Spuertail schab'il amac"R'd'a stojolal b'aj sjavi c'u

32 Ix lajvi chi', ix in yic'anxib'at viñ d'a schab'il amac', d'a jun puerta d'a
stojolal b'aj sjavi c'u, ix yechtan jun puerta chi' viñ, lajanñej yechel icha
juntzañxo. 33 Ay spuertail, scorredoral yed' sventenail d'a spatictac. 25
metro yajoch scalleal, 12 metro yed' nañalxo slevanil. 34 A jun corredor
q'uelc'umb'a yed' jun b'ab'el amac', ayoch yechel te' palma d'a sattac junjun
pac'añ scalleal. A d'a jun puerta chi' ay vajxaque' b'achquiltac sq'uec'och
d'ay.

Spuertail schab'il amac' d'a stojolal norte

35 Ix lajvi chi' ix in yic'anb'at viñ d'a jun puerta d'a stojolal norte. Ix yechtan
jun puerta chi' viñ, a jun chi' lajanñej yed' juntzañxo. 36 Ay pax scuartoal yed'
spimal snañal juntzañ cuarto chi', scorredoral yed' sventenail d'a spatictac.

25 metro yajoch scalleal, 12 metro yed' naňalxo slevanil. 37 A scorredoral
q'uelc'umb'a yaj yed' jun b'ab'el amac'. Ayoch yechel te' palma d'a sattac d'a
junjun spac'ul. A d'a jun puerta chi' ay vajxaque' b'achquiltac sq'uec'och d'ay.

Juntzaň cuarto junňej yaj yed' puerta

38 Ay jun cuarto junňej yaj yed' jun corredor chi' d'a junjun puerta. Ata'
sb'icchaj noc' noc' tz'ac'ji silab'il. 39 A d'a corredor d'a sti' puerta chi', ay
chaňe' mexa q'ueen latz'b'ilq'uei, chab'chab' d'a junjun pac'aň. A d'a yib'aň
juntzaň mexa chi', ata' smiljicham noc' noc' sňusjitz'a masanil silab'il, noc'
silab' yic tz'ac'ji tup mul yed' noc' silab' tz'ac'ji stojoloc mul. 40 A d'a spatiquel
corredor d'a puerta d'a stojolal norte chi', ay chab' q'uen q'ueen icha mexa
d'a junjun pac'aň, 41 syalelc'ochi, ay chaňe' juntzaň q'ueen chi' d'a yool yed'
chaňe' d'a spatiquel jun corredor chi'. Ay vajxaque' mexa chi' d'a smasanil,
aton d'a yib'aň juntzaň chi' smiljicham noc' silab'. 42 A chaňe' mexa b'aj
smiljicham noc' noc' sňusjitz'a masanil silab'il, a q'uen q'ueen tzeyb'il ayoch
d'ay. 75 centímetro sat schaňil pac'aň, 50 centímetro schaaňil steel junjun. A
d'a yib'aň juntzaň chi', ata' tz'ac'jiq'ue yamc'ab' sc'anchaji ayic smiljicham
noc' silab' chi'. 43 A d'a yol jun corredor chi', ay juntzaň q'uen gancho
locjab'q'ue d'a junjun pac'aň, 25 centímetro steel junjun q'ueen. Masanil noc'
chib'ej tz'ac'ji silab'il, tz'ac'jiq'ue noc' d'a yib'aň juntzaň q'ueen mexa chi'.
44 Ix lajvi chi', ix in yic'anoch viň d'a schab'il amac'. Ata' ay chab' cuarto
q'uelanelta d'a stojolal b'ab'el amac'. Ay jun d'a slac'anil puerta d'a norte,
q'uelanb'at d'a stojolal sur. Axo pax junxo, a d'a slac'anil puerta d'a stojolal
sur ay, q'uelanb'at d'a stojolal norte.
45 Ix yalan viň d'ayin icha tic: A jun cuarto q'uelanb'at d'a stojolal sur chi',
a eb' viň sacerdote smunlaj d'a templo ay yico'. 46 Axo jun cuarto q'uelanb'at
d'a stojolal norte, yic eb' viň sacerdote smunlaj d'a altar b'aj sňusji noc' silab'.
Masanil eb' viň sacerdote yiňtilal viňaj Sadoc, aňej eb' viň d'a scal eb' yiňtilal
viňaj Leví syal yac'an servil d'a yichaň Jehová, xchi jun viň chi' d'ayin.

A schab'il amac' yed' templo

47 Ix lajvi chi', ix yechtan jun schab'il amac' viň. Lajanňej yechel schaňil
pac'aň, 50 metro yaji. Axo altar b'aj sňusji silab', a d'a yichaň templo ayeq'ui.
48 Ix in yic'b'at jun viň vinac chi' d'a scorredoral templo, ix yechtan spatictac
jun corredor chi' viň, naňal yoxil metro spimal. Axo spuertail, uque' metro
sat. A sattac ay d'a sti' puerta chi', naňal schab'il metro ayelta d'a junjun
pac'aň. 49 A jun corredor chi', lajuňe' metro slevanil, vaque' metro yool.
B'achquiltac sq'uei. Ay chab' q'uen nivac oy d'a sti' spuertail, junjun d'a
junjun pac'aň.

41

1 Ix lajvi chi', ix in yic'anoch jun viň vinac chi' d'a yol jun b'ab'el cuarto yic
templo, ix yechtan stitac spuertail chi' viň, oxe' metro spimal junjun. 2 Axo
spuertail, oye' metro sat. Axo sattac ay d'a sti' puerta chi', naňal yoxil metro
ayelta d'a junjun pac'aň. Ix lajvi chi' ix yechtan pax jun b'ab'el cuarto chi' viň,
20 metro steel, 10 metro slevanil. 3 Ix lajvi chi', ix b'at yechtan junxo cuarto
viň d'a yichochi. Ix yechtan sattac sti' spuertail viň, jun metro spimal. Axo
puerta chi', oxe' metro sat, axo sattac d'a junjun pac'aň sti' puerta chi', naňal
schaňil metro ayelta. 4 Ix lajvi chi', ix yechtan jun cuarto chi' viň, 10 metro
sat schaňil pac'aň. Ix yalan viň d'ayin icha tic: A jun cuarto tic, Yicňej Dios
Yaji, xchi viň.

Juntzaň cuarto b'ob'il d'a spatictac templo

5 Ix lajvi chi', ix yechtan spimal spatictac jun templo chi' viñ, oxe' metro
spimal. A d'a spatictac templo chi', ay juntzañ cuarto, chab' metro yaj yich
junjun, junñej yaj yed' templo chi'. 6 A juntzañ cuarto chi', ayq'ue jun d'a
yib'añ junxo, oxe' piso yaji, axo d'a junjun piso, ay 30 cuarto. Axo d'a
sattac templo chi' lotzanoch junjun piso. A d'a yib'añ juntzañ chi', ata' tz'och
spatzab'il junjun cuarto, yuj chi' max ochlaj d'a yool. 7 A juntzañ cuarto ay
d'a schab'il piso ayoch d'a spatictac templo chi', levan yol d'a yichañ juntzañ
ay d'a b'ab'el piso. Axo juntzañxo d'a yoxil piso, nivan yol d'a yichañ juntzañ
d'a schab'il piso chi'. Ay jun c'ooch b'e sq'ue d'a b'ab'el piso, sq'ue d'a schab'il,
masanto sq'uec'och d'a yoxil piso. 8-11 Ix vilani to a templo b'ob'ilq'ue d'a
yib'añ jun yich, oxe' metro schaañil yajq'ue jun yich chi'. Añeja' jun chi' ayoch
yichoc juntzañ cuarto ay d'a spatictac templo chi'. Axo jun yich chi' nañal
yoxil metro b'echanel d'a spatiquel juntzañ cuarto chi'. Ay junxo amac' ayoch
d'a spatictac yich templo chi' yed' d'a scal juntzañ scuarto eb' sacerdote, 10
metro sat. Ay spuertail juntzañ cuarto d'a spatictac templo chi', tz'elul d'a
amac' ay d'a spatictac chi'. Ay jun puerta d'a stojolal norte, ay pax junxo d'a
stojolal sur.

Jun cuarto d'a stojolal b'aj tz'em c'u

12 A d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a stojolal jun amac' d'a spatictac templo chi',
ay jun nivan cuarto 35 metro sat, 45 metro sc'atul yool. A yichtac, nañal yoxil
metro spimal.

A yechel templo d'a smasanil

13 Ix lajvi chi', ix yechtan sc'atul templo chi' viñ. A sc'atul chi' 50 metro. Axo
jun amac' d'a spatic templo chi' masanto d'a jun cuarto d'a stojolal b'aj tz'em
c'u yed' pax spimal yichtac, 50 metro d'a smasanil. 14 A d'a sat jun templo chi'
yed' yamaq'uil sti' ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u, 50 metro pax jun chi' smasanil.
15 Ix lajvi chi', ix yechtan sc'atul jun nivan cuarto viñ, jun ay d'a spatic templo
q'uelancot d'a amac' yed' yichtac, 50 metro smasanil.

A tas yaj templo

A chab' cuarto d'a yol templo yed' scorredoral q'uelanb'at d'a amac',
16 ayoch te' chemte' d'a spatictac. Ay sventenail yoxil, cotac sventenail chi'.
Sb'atñej te' chemte' d'a ti' puerta masanto d'a yool, ayñejoch te' d'a sat yichtac
smasanil. Sb'atñej te' d'a spisoal, sq'uec'och te' d'a sventenail chi'. A juntzañ
sventenail chi' ay smacul d'a spatiqueli, xayayi yajochi. 17 Aypaxoch te'
chemte' d'a yichtac d'a yol b'ab'el cuarto d'a yib'añ puerta tz'och d'a yol
schab'il cuarto. 18 Majnaquel sattac te' chemte' chi' yuj yechel eb' querubín
yed' pax yechel te' palma. Jun yechel te' palma chi', jun yechel querubín chi',
ichañej chi' yajoch smasanil. Chab'chab' sat junjun querubín chi'. 19 A jun
sat, lajan yilji icha sat anima, q'uelanoch d'a yechel te' palma chi'. Axo junxo,
lajan icha yilji sat noc' choj, q'uelanpaxoch d'a junxo yechel te' palma chi'.
Ichañej chi' yajoch d'a yol templo chi'. 20 Sb'atñej juntzañ yechel d'a piso
masanto d'a jolom puerta. 21 A yoyal spuertail jun b'ab'el cuarto chi', lajan
yaj te' schab'il, chañ tzalañ yaj te'.

A jun altar

A d'a yichañ jun cuarto yicñej Jehová yaji, ay jun tas lajan val yilji 22 icha
junoc altar nab'a te', jun metro schañil pac'añ, nañal schab'il metro yajq'ue
schaañil. A schiquintac, pax yich yed' spatictac, nab'a te'. Ix yalan jun viñ
chi' d'ayin: Aton jun mexa tic ayoch d'a yichañ Jehová, xchi viñ.

A juntzañ puerta

23 A spuertail b'ab'el cuarto yed' spuertail jun cuarto yicn̈ej Dios yaji, chab' jeñan yaji. 24 Axo junjun jeñan chi', chab'chab' macañ yaji, ayoch svisagreal d'a snañal. 25 A d'a sattac spuertail jun b'ab'el cuarto chi', ayoch yechel querubín yed' yechel te' palma. Lajan yilji yed' juntzañ ayoch d'a sattac yichtac chi'. A d'a yichañelta spuertail scorredoral ayq'ue spatil nab'a te'. 26 A d'a junjun pac'añ scorredoral chi', ay sventenail cotac sat. Aypaxoch yechel te' palma d'a sattac yichtac chi'. A sventenail juntzañ cotac cuarto oyanoch d'a spatic templo chi', ayoch smacul d'a spatic, xayayi yajochi.

42

A juntzañ pat d'a patictac templo

1 Ix lajvi chi', ix in yic'anelta viñ d'a amac' d'a spatictac templo d'a stojolal norte. Ix in yic'anoch viñ d'a yol chab' pat d'a spatiquel amac' chi' yed' d'a stojolal norte d'a jun nivan cuarto d'a spatic templo chi'. 2 A chab' pat d'a stojolal norte chi', 50 metro sc'atul, 25 metro sat. 3 A jun pat scan d'a sti' jun amac' ay d'a spatictac templo chi', 10 metro sat. Axo junxo pat, a d'a stojolal b'aj latz'b'ilem q'uen q'ueen d'a b'ab'el amac' scani. Oxe' piso yaj junjun pat chi'. Junjun piso sq'uei, yuneñej yool d'a yichañ jun ay d'a yalañ. 4 A d'a scal juntzañ pat chi', ay jun calle, oye' metro sat, 50 metro steel, tz'ochn̈ejc'och d'a yolochi. A spuertail juntzañ cuarto chi', a d'a stojolal norte ayochi. 5 A juntzañ cuarto d'a yoxil piso, yuneñej d'a yichañ juntzañxo d'a schab'il piso ay d'a yalañ, yujto ay scorredoral, yuj chi' yunexoñej yool. 6 Oxe' piso yaj juntzañ pat chi', palta malaj yoyal icha yoyal juntzañ cuarto ay d'a spatictac jun b'ab'el amac', yuj chi' a jun piso d'a yib'añ, yuneñej yol d'a yichañ jun ay d'a snañal, axo jun snañal chi' yuneñej d'a yichañ jun ay d'a yalañ.

7 A jun pat ayoch d'a sti' jun b'ab'el amac' chi', tz'ec' d'a yichañ junxo pat, 25 metro sc'atul, junn̈ej sb'at c'atan yed' smuroal stitac b'ab'el amac'. 8 Yujto a jun pat ay d'a stz'ey b'ab'el amac' chi', 25 metroñej sc'atul, axo pax junxo pat ay d'a spatic templo chi', 50 metro sc'atul. 9 A juntzañ cuarto d'a b'ab'el piso, ay spuertail yic tzoñ el d'a b'ab'el amac', d'a jun pac'añ ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u, 10 b'aj tz'elul jun muro d'a sti' amac' chi'.

Axo d'a stojolal sur, d'a sti' jun amac' d'a spatictac templo yed' jun nivan cuarto, ata' ay pax chab'xo pat. 11 Lajann̈ej yaj yechel yed' sb'onab'il, icha chab' pat d'a stojolal norte. Lajann̈ej yaj b'aj tzoñ ochi yed' b'aj tzoñ eli yed' jun scalleal d'a scal chab' pat chi'. 12 A tzoñ och d'a juntzañ cuarto d'a stojolal sur, ay jun puerta b'aj schael yich jun scalleal chi' b'aj tz'elul jun smuroal yich, aton jun muro chi' smacan d'a stojolal b'aj sjavi c'u.

13 Ix yalan jun viñ chi' d'ayin icha tic: A jun pat d'a stojolal norte yed' jun ay d'a stojolal sur, aton juntzañ ay d'a stitac amac' d'a spatictac templo, añej eb' viñ sacerdote ay yico'. Ata' schi noc' silab' eb' viñ to añej Jehová ay yico', yujto a eb' viñ tz'ac'an servil Jehová. Ata' syac'paxoch eb' viñ juntzañ tas to yic Jehová yaji, aton ixim trigo tz'ac'ji ofrendail, ixim tz'ac'ji yed' noc' silab' tz'ac'ji yuj yac'ji tup mul yed' noc' silab' tz'ac'ji yuj stojoloc mul. A juntzañ cuarto b'aj tz'ac'ji juntzañ ofrenda chi' yic Jehová yaji. 14 Tato tz'och eb' viñ sacerdote d'a yol templo chi', max yal-laj yel eb' viñ d'a jun b'ab'el amac' ayic manto sq'uexel spichul eb' viñ syac'ochi ayic tz'och eb' viñ munlajel d'a yol templo chi'. Yujto a spichul eb' viñ chi', nivan yelc'ochi, yuj chi' max yal-laj yel eb' viñ d'a scal eb' anima yed'oc. Yovalil ch'oc spichul eb' viñ syac'ochi ayic tz'el eb' viñ, xchi viñ d'ayin.

A yechel spatictac templo

15 Ayic ix lajvi yechtan yol templo chi' viñ, ix in yic'anelta viñ d'a jun
puerta ay d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix lajvi chi' ix och ijan viñ yechtan lum
spatictaquel templo chi'. 16 A jun te' aj yed'nac viñ, a te' ix yac'lab'ej viñ
yechtani. A jun pac'añ d'a stojolal b'aj sjavi c'u, 250 metro yoc. 17 Ix yechtan
pax junxo pac'añ viñ d'a stojolal norte. A jun chi' añeja' 250 metro yoc. 18 Axo
pax jun pac'añxo d'a stojolal sur, añeja' 250 metro yoc. 19 Axo jun slajvub' d'a
stojolal b'aj tz'em c'u, añeja' 250 metro yoc. 20 Ix yechtejñej viñ schañil pac'añ.
A smuroal ayoch d'a spatictac slumal templo chi', 250 metro junjun pac'añ. A
jun muro chi' smacancan jun lugar yic Dios yaj chi', axo spatiquel muro chi',
comon yaji.

43

Ochnac stziquiquial Jehová d'a templo

1 Ix lajvi chi' ix in yic'anxib'at viñ d'a jun puerta d'a stojolal b'aj tz'em c'u.
2 Ix vilan stziquiquial Jehová co Diosal a oñ israel oñ tic, d'a stojolal b'aj tz'em
c'u chi'. Te chaañ sc'añi, icha sc'añ yem a' nivac pajav. Copopi ix aj yilji sat
luum yuuj. 3 A tas ix vil chi', lajan val icha jun ix vila' ayic ix javi Jehová ul
yac'an satel Jerusalén, lajan pax icha jun ix vil d'a sti' a' nivan Quebar. Ix in
em lachnaj d'a sat lum yuuj. 4 A stziquiquial Jehová chi', ix och d'a yol templo
d'a jun puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u.
5 Yuj chi' ix vab'i to a Yespíritu Dios ix in ic'anq'ue vaan, ix in yic'anoch
d'a jun schab'il amac', ix vilani, b'ud'jinaquel yol templo chi' yuj stziquiquial
Jehová chi'. 6 Ix lajvi chi', ix vab'ani, ato d'a yol templo chi' ay jun mach ix
lolonelta d'ayin. Axo jun viñ vinac chi' liñanoch viñ d'a in tz'ey. 7 Ix yalan
icha tic: Ach anima, aton jun lugar tic b'aj ay in despacho, b'aj ol vac' reyal. A
tic ol in cajnaj d'a junelñej d'a e cal a ex israel ex tic. A ex tic yed' eb' e reyal,
mañxo ol in e patiquejel-laj yuj eyoch ejmelal d'a comon dios yed' e mucan
eb' e reyal d'a slac'anil in templo tic, icha e c'ulejnac d'a pecataxo. 8 A pecatax
chi' sb'onacq'ue spalacio eb' d'a stz'ey in templo. Junñej muro aycan d'a scal
spuertail in templo yed' spuertail spalacio eb' chi'. Ix in alji chucal yuj schucal
sb'eyb'al eb' yajb'entac d'a yol in sat. Yuj chi' ix cot voval d'a eb', ix in satanel
eb'. 9 Axo ticnaic yactejocab' eb' yoch ejmelal d'a scomon diosal, syactanpax
eb' smucan eb' sreyal d'a in tz'ey, yic ol in cajnaj d'a scal eb' d'a junelñej. 10 A
ticnaic ach anima, al d'a eb' etisraelal chajtil yaj templo ix ila', yic vach' scham
yilan eb', yic sq'uixvi eb' yuj schucal. 11 Tato ol q'uixvoc eb' yuj tas sc'ulej chi',
tzalan d'a eb' chajtil yaj in templo yed' tastac ay d'a yool, chajtil yaj spuertail.
Syalelc'ochi, chajtil yaj templo chi' smasanil, tas yaj pax juntzañ schecnab'ilal
yovalil sc'anab'ajaji. Tz'ib'ej yechel masanil juntzañ chi', yic vach' ol nachajel
yuj eb' sic'lab'il yic ol sb'o eb' icha yaj chi'. Tza tz'ib'anpax masanil juntzañ
checnab'il yic sc'anab'ajej eb'. 12 Aton val juntzañ tic checnab'il yuj in templo:
Masanil lum tzalan d'a spatictac templo chi', junelñej to vic yaj luum, xchi
Jehová d'ayin.

Jun altar

13 A juntzañ echlab' ix c'anchaj d'a templo, a' ix c'anchaj pax d'a yechel
jun altar d'a yamaq'uil templo chi'. Aton yechel jun altar chi': A cimientoal
yich, nañal metro ayem d'a yol lum, nañal pax metro yajel d'a spatic yichañ.
Axo d'a sti' jun ayel chi' ay jab'xo tzalanq'ue d'a stitac, 25 centímetro yajq'uei.
14 A jantac yajq'ue jun b'ab'el b'achañ scot d'a yich, jun metro yajq'uei, nañal
metro yajel d'a spatic b'aj sb'at junxo b'achañ. Axo jun schab'il b'achañ chi',
chab' metro yajq'uei, nañal metro yajel d'a spatic b'aj sb'at junxo b'achañ.
Axo jun yoxil b'achañ chi' añeja' chab' metro yajq'uei, 15 aton ta' sñusjitz'a

silab'. A jun chi', chab' metro yajq'ue schaaṅil. Ay schiquintac d'a junjun yesquinail, chaaṅ yajq'ue d'a yib'aṅ b'aj stz'a silab' chi'. 16 A jun chi' vaque' metro junjun pac'aṅ. 17 Axo schab'il b'achaṅ, uque' metro junjun pac'aṅ. Axo d'a stitac, ay jab'xo tzalanq'uei, 25 centímetro yajq'uei. Axo sc'oochal sq'uec'och d'a altar chi', a d'a stojolal b'aj sjavi c'u scani.

18 Ix lajvi chi', ix yalan jun viṅ vinac chi' d'ayin: Ach anima, a Jehová Yajal tz'alan icha tic: Ayic b'ob'ilxo jun altar chi', yovalil sc'anab'ajaj juntzaṅ checnab'il tic: Sṅusjitz'a junoc noc' noc' silab'il d'a yib'aṅ, stzicchajoch schiq'uil noc' d'ay. 19 A in Jehová in svala' to a d'a eb' sacerdote levita yiṅtilal Sadoc, aton eb' tz'och d'a vichaṅ in yac'an servil, syac'an junoc noc' quelem vacax eb' silab'il yuj yac'ji tup mul. 20 Slajvi chi', syic'anq'ue jab'oc schiq'uil noc' eb', stzicanoch eb' d'a schiquintac altar chi' schaṅil yed' d'a schiquintac yic schab'il b'achaṅ yich yed' d'a spatictac yich altar chi' smasanil. Icha chi' tz'aj sacb'ican jun altar chi' yic tz'ochcan vicoc. 21 Slajvi chi' syic'anel noc' vacax chi' eb', noc' tz'ac'ji silab'il chi', sṅusantz'a noc' eb' d'a spatiquel templo d'a jun lugar chequel yaji. 22 Axo d'a junxo c'u, sṅusantz'a junoc noc' chiva eb', junoc noc' malaj jab'oc spaltail yuj yac'ji tup mul. Icha chi' tz'aj sacb'itan jun altar chi' eb' sacerdote chi', icha syutej eb' yed' noc' vacax. 23 Ayic slajvi juntzaṅ chi', syic'ancot junoc noc' quelem vacax eb' yed' junoc noc' ch'ac calnel, malajocab' jab'oc spaltail noc' schavaṅil. 24 Icha chi' tz'aj yic'ancot noc' eb' d'ayin. Syac'anoch yatz'amil noc' eb', sṅusantz'a noc' eb' yuj in yic'anchaaṅ. 25 Uque' c'ual sṅustz'a noc' silab' chi' eb', syac'anpax junoc noc' chiva eb' silab'il, junoc noc' quelem vacax yed' junoc noc' ch'ac calnel yuj yac'ji tup mul. Malajocab' jab'oc spaltail noc' yoxvaṅil. 26 Ichaṅej chi' sc'ulej eb' d'a uque' c'ual chi', yuj sacb'itan jun altar chi' eb' yic tz'ochcan vicoc. 27 Axo slajvi yuquil c'ual chi', axo d'a svajxaquil c'ual yed' sb'eyṅejb'ati, syac'ṅej noc' silab' chi' eb', noc' stz'a smasanil yed' silab' yic junc'olal. Ichato chi' a in Jehová in svala' to tzex in cha d'a tzalajc'olal, xchi Jehová, xchi viṅ d'ayin.

44

A yopisio puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u

1 Ix in yic'xib'at viṅ d'a spuertail templo d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix vilani, macan jun puerta chi'.

2 Ata' ix yal Jehová d'ayin icha tic: A jun puerta tic, ol canṅej macan, malaj b'aq'uiṅ ol jacchajoc. Malaj mach ol yal yoch d'ay, yujto a d'a jun tic ix in och a in sDiosal in Israel tic. 3 Aṅej viṅ yajalil choṅab' syal sc'och vael ta' yic schi'an noc' silab' viṅ d'a vichaṅ. A d'a corredor tz'och viṅ, tz'ochc'och viṅ d'a jun b'ab'el amac', aṅeja' ata' stz'elxita viṅ, xchi Jehová chi' d'ayin.

Eb' smoj yoch d'a yol templo

4 Ix lajvi chi' ix in yic'anb'at jun viṅ vinac chi' d'a jun puerta d'a stojolal norte d'a yichaṅ templo. Ix vilani ix b'ud'jiel yol templo chi' yuj stziquiquial Jehová. Ayic ix vilan jun chi' ix in em lachnaj d'a sat luum. 5 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: Ach anima, scham val ilani, schampax ab'an sleyal jun templo tic. Scham val ilani mach eb' syal yoch d'a yol templo tic, mach pax eb' max yal yochi.

6 Al d'a eb' etisraelal chi' to a in Jehová in sval icha tic: Ex in choṅab' Israel, te pit ex, actejec e b'eyb'alan tas yajb'entac. 7 A ex tic ix eyixtejb'at in templo. Comonxoṅej ix e chaoch eb' ch'oc choṅab'il d'a yool, aton juntzaṅ anima malaj yechel in trato d'a spensar yed' d'a snivanil. Ix eyixtejb'at eyac'an silab' d'ayin, aton xepual noc' silab' yed' schiq'uil noc', palta max e c'anab'ajej in

trato, axo tas yajb'entac tze c'ulej. 8 Maj e c'anab'ajej in checnab'il yuj tas vic
yaji, palta to ix eyactejcan eyopisio chi' d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choňab'il, xchi
Jehová, xa chi.
9 Yuj chi' a in Jehová in sval icha tic: Maňxa b'aq'uiň ol och junoc anima
ch'oc choňab'il d'a in templo, aton eb' cajan d'a e cal, eb' maň ayococh yechel
in trato d'a spensar yed' d'a snivanil. 10 A eb' levita ix in actancani ayic in
yactancan masanil eb' yetisraelal eb', yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzaň comon
dios, ol scha spac eb' yuj schucal chi'. 11 Syal smunlaj eb' yic staňvej spuertail
in templo yed' d'a junocxo munlajel d'a in templo chi'. Syal smilancham noc'
silab' eb', aton noc' sňusjitz'a silab'il d'ayin yed' juntzaňxo noc' silab' syac'
eb' choňab'. Yovalil b'ecan sc'ol eb' yac'an servil eb' yetchoňab' chi'. 12 A d'a
yalaňtaxo yac'nac servil eb' yetisraelal eb' yic tz'och eb' ejmelal d'a juntzaň
comon dios. Icha chi' ix aj scuchb'an eb' yetisraelal eb' chi' d'a chucal. Yuj
chi' a in Jehová Yajal in svac' in ti' to ol scha spac eb' yuj smul chi'. 13 Max
yal-laj yoch eb' d'a vichaň in yac'an servil d'a sacerdoteal, max yalpaxlaj
syaman juntzaň tas nivac yelc'och eb', aton juntzaň vic yaji. Yovalil ol javoc
q'uixvelal d'a yib'aň eb' yuj schucalil sc'ulejnac chi'. 14 A ticnaic, ol vac'och
eb' staňvumaloc in templo, masanil comon munlajel ol vac' sb'o eb' ta'.

Eb' sacerdote

15 Palta a eb' sacerdote levita, yiňtilal viňaj Sadoc, a eb' chi' ix in yac'ňej
servil eb', vach'chom a eb' yetisraelal eb' ix in yactejcan eb'. Yuj chi' a in
Jehová Yajal in svala' to aňej eb' chi' syal sc'och d'a vichaň yic tzin yac'an
servil. Syal yoch eb' d'a vichaň yic syac' xepual noc' noc' yed' schiq'uil noc'
silab'il d'ayin. 16 Aňej eb' syal yoch d'a yol in templo yic tzin yac'an servil eb'
d'a tastac ay d'a yol templo chi'. Aňej eb' syal yilan in munlajel ta'. 17 Ayic
tz'och eb' d'a spuertail schab'il amac', yovalil a pichul lino syac'och eb'. Ayic
ayoch eb' d'a yopisio ta', ma d'a yol templo, max yal-laj a pichul lana syac'och
eb'. 18 Yovalil ayq'ue sc'ox eb' nab'a lino. Yovalil lino pax yol svex eb' ayochi.
Mocab' stzec' snaňal eb' d'a junoc tas tz'ic'an yel yalil. 19 Ayic manto elta eb'
d'a b'ab'el amac', b'aj ayec' eb' yetchoňab' eb', yovalil syic'canel spichul eb'
sc'an d'a yopisio d'a yol templo chi', scan d'a yol juntzaň cuarto d'a yool chi'.
Axo junxo spichul eb' syac'ochi yic vach' max ochcan smay jun pichul chi' d'a
eb' ayec' chi'.
20 Max sjoxel-laj d'ab'an sjolom eb'. Scha q'uib' xil sjolom eb' chi', aňej
sňitac sjoxel eb'. 21 Malaj junoc eb' sacerdote chi' tz'uc'an vino ayic tz'och d'a
schab'il amac'. 22 Max yal yic'an eb' ix ix chamnacxo yetb'eyum eb', ma eb' ix
actab'ilcan yuj yetb'eyum, palta aňej junoc ix yetisraelal eb' cob'esto syic'a',
ma junoc ix yetb'eyum junoc yetsacerdoteal eb' chamnacxo.
23 A eb' sacerdote chi', yovalil sc'ayb'ej eb' in choňab' eb' yic syojtaquejel
eb' tas sic'b'ilel vuuj yed' tas maň sic'b'iloquel vuuj, tas vach' yed' tas maň
vach'oc, icha yalan ley. 24 Aňeja', tato ay b'aj tz'och oval, a eb' sb'oani icha
yalan ley. Yovalil sc'anab'ajej sleyal juntzaň in q'uiň eb', sc'anab'ajej pax jun
sc'ual ic'oj ip eb', aton jun c'u vic yaji.
25 Malaj b'aq'uiň syam junoc snivanil chamnac eb' yic max yixtejb'at sb'a
eb', icha yalan ley. Aňej tato a smam snun eb', ma junoc yuninal eb', ma yisil
eb', ma junoc yuc'tac eb', ma junoc yanab' eb' cob'esto schami, syal syaman
eb'. 26 Slajvi chi' yovalil sacb'itej sb'a eb' icha yalan ley, uque' c'ual maxtzac
ochlaj eb' munlajel d'a yol in templo chi'. 27 Ayic tz'ochxi eb' d'a yol in templo
chi' yic smunlajxi eb', a in Jehová in svala', yovalil syac' junoc noc' silab' eb'
yuj stupil smul.

28 Malaj junoc smacb'en eb' sacerdote syic' d'a e choñab', ichato a in ayin
och smacb'enoc eb'. 29 A svael eb' sacerdote chi', aton tas tz'ac'ji d'ayin yuj eb'
eyetchoñab' yed' noc' silab' tz'ac'ji d'ayin yuj yac'ji tup mul yed' noc' tz'ac'ji
stojoloc mul yed' masanil silab' syac' eb' yetisraelal eb' d'ayin. A juntzañ chi',
yicñej eb' sacerdote chi' yaji. 30 A eb' sacerdote chi', a b'ab'el sat avb'en te
vach', yovalil scha eb' yed' masanil tas tz'ac'ji d'ayin. Ayic sb'oan ixim pan eb'
in choñab', a ixim b'ab'el sb'oi, a ixim syac' eb' d'a eb' sacerdote chi' yic vach'
svac' in vach'c'olal d'a yib'añ eb'. 31 A eb' sacerdote chi', max yal-laj schi'an
junoc noc' much eb', ma junocxo noc' noc' scomon chami, mato milb'ilcham
yuj noc' chium noc'.

45

A lum luum yic Jehová yaji
(Ez 48.9-20)

1-3 Ayic tz'och suerte yic spucchajec' lum luum d'a junjun iñtilal, yovalil
ch'oc tz'ic'chajcanel jab'oc luum vic tz'ajcan a in Jehová in tic, 12 kilómetro
yed' nañalxo steel luum, oye' kilómetro sat luum. Masanil jun lum chi', vic
tz'ajcan luum. A d'a snañal lum chi', ata' tz'ic'jicanel junoc macañ lum b'aj
scan templo, 250 metro tz'aj lum d'a schañil pac'añ. A d'a spatictac lum chi'
scan pax jab'oc lum colan tz'ajcani, 25 metro sat. 4 A jun macañ lum chi'
yic eb' sacerdote smunlaj d'a templo tz'aj luum, aton eb' tz'och d'a vichañ in
yac'an servil. Ata' syal sb'oanq'ue spat eb' d'a spatictac in templo chi'. 5 Añeja'
tz'ic'chajcanel junxo macañ lum luum, 12 kilómetro yed' nañalxo steel, oye'
kilómetro sat. A jun lum chi', yic eb' levita tz'ajcan luum, aton eb' smunlaj d'a
templo yic vach' ay b'aj sb'oq'ue spat eb' b'aj scajnaji. 6 Axo d'a scostil lum
vic yaji, yovalil scan junxo macañ luum. A jun lum chi' yic choñab' tz'ajcan
luum. 12 kilómetro yed' nañalxo tz'aj steel luum, nañal yoxil kilómetro tz'aj
sat luum, yic choñab' Israel tz'ajcan luum.

A lum sluum viñ yajal
(Ez 48.21-22)

7 Añejtona', ay chab' macañ lum luum, yic viñ yajal tz'ajcan luum. Ay jun
macañ lum scan d'a stojolal b'aj sjavi c'u, axo junxo macañ luum, a d'a stojolal
b'aj tz'em c'u scan luum, syalelc'ochi aton d'a stz'ey lum vic yaji yed' d'a stz'ey
lum yic eb' choñab'. Lajan tz'aj steel luum yed' lum yic junjun iñtilal. 8 A
jun macañ luum chi' yic viñ yajal Israel tz'ajcan luum. Yuj chi', a lum yic eb'
in choñab', mañxo ol yiq'uec' lum eb' viñ yajal eb' chi', palta ol can lum d'a
junjun macañ iñtilal.

A tas yovalil sc'anab'ajej eb' viñ yajal

9 A in Jehová Yajal in svala': Ex yajal Israel, mañxo eyixtej eb' in choñab',
vach'ñejocab' tzeyutej e b'a, tojolñej tzeyutej e ch'olb'itan junoc tasi. Actejec
e toc'anec' lum slum eb' in choñab'.
10 A echlab' te tz'acan tze c'ana'. 11 A eyechlab' tze c'an d'a sat eyavb'en,
lajanocab' yool yed' eyechlab' tze c'an d'a tas a' yaji. A nivan echlab', aton
homer, 220 litro yool, a tz'ac'an yechel masanil echlab'. A jun homer chi',
lajuñe' bato a' tz'em d'a yool, lajuñe' pax efa sat avb'en tz'em d'ay.
12 Añeja' pax tas tz'echtaj yalil: A 20 gera, lajan yalil yed' jun ciclo, axo pax
60 ciclo lajan yalil yed' jun mina.45.12 13 Aton juntzañ ofrenda tic yovalil
syac' eb' etisraelal: A ixim e trigo yed' ixim e cebada 60 macañ tzeyutej
ixim. Jun macañ ixim tzeyac'a'. 14 Icha pax chi' tzeyutej eyaceite, 100 macañ

45.12 **45:12** A jun ciclo quenñej d'a yichañ nañal onza.

tzeyutej. Jun macaň tzeyac'paxi. 15 Axo pax noc' calnel sva b'aj yax aň
aňc'ultac d'a yol yic Israel, jun noc' tzeyiq'uel d'a scal 200 oc noc'. A in Jehová
in svala', masanil juntzaň tic ol c'anchaj d'a ofrendail yed' d'a silab' stz'ai yed'
d'a silab' yic junc'olal yed' silab' yuj yac'ji tup smul eb' in choňab' Israel.
16 Yovalil masanil in choňab' Israel tz'ac'an juntzaň ofrenda chi' d'a viň
yajal yaj d'a scal eb'. 17 A viň yajal chi' tz'ac'an noc' noc' stz'a silab'il yed' ixim
trigo ofrendail yed' vino tz'ac'ji ayic tz'alji q'uen uj, d'a c'ual ic'oj ip yed' d'a
juntzaň nivac q'uiň vic yaji. Yovalil syac' pax silab' viň yic stup mul, ixim
trigo ofrendail, silab' stz'ai, silab' yic junc'olal yic vach' tz'ac'ji tup schucalil
eb' yiňtilal Israel.

A q'uiň yic snachajcot'R'tas ajnac yelta eb' israel d'a Egipto

18 A in Dios Yajal in svala': A d'a b'ab'el c'u yic b'ab'el uj, yovalil tzeyac'
junoc noc' quelem vacax malaj spaltail yic sacb'ican in templo. 19 A viň
sat sacerdote tz'ic'anq'ue jab'oc schiq'uil noc' vacax chi', aton noc' ix ac'ji
silab'il yuj yac'ji tup mul, sucanoch schiq'uil noc' viň d'a smarcoal spuertail
in templo, d'a spatictac schiquintac schaňil yed' d'a yoxmacaňil yich altar
chaaň ayq'uei yed' d'a smarcoal spuertail chab'il amac'. 20 Aňeja' icha chi'
tz'aj pax d'a yuquil c'ual, yuj yalňej mach tz'och smul to maň sc'anoc sc'ool,
mato maň yojtacoc tato van yoch smul. Icha chi' tz'aj sacb'icanel in templo
chi'. 21 Ayic 14 yoch b'ab'el uj, tze chaanel yich q'uiň yic tze naancot tas ajnac
eyelta d'a Egipto. Uque' c'ual tze va ixim pan malaj yich. 22 A d'a jun c'ual chi',
a viň yajal, yovalil syac' junoc noc' quelem vacax viň silab'il yuj smul, yuj pax
yic masanil eb' choňab'. 23 A d'a junjun c'u d'a uque' c'ual q'uiň chi', yovalil
syac' ucvaň noc' quelemtac vacax viň yajal chi' yed' ucvaňoc noc' ch'ac calnel,
aton noc' malaj jab'oc spaltail. Sňusjitz'a noc' silab'il d'ayin. Tz'ac'jipax junoc
noc' mam chiva d'a junjun c'u silab'il yuj yac'chaj tup mul. 24 A yed' junjun
noc' vacax chi' yed' junjun noc' calnel chi', tz'ac'jipax 40 libraoc ixim trigo
yed' naňal schaňil litrooc aceite.

Q'uiň yic chinama

25 Aňejpaxa' d'a uque' c'ual q'uiň yic chinama, aton jun q'uiň schael yich
d'a 15 yoch yuquil uj, a viň yajal chi' yovalil syac'ňej silab' viň. Lajan sb'isul
noc' silab' chi' syac' viň d'a junjun c'u, icha noc' syac' viň d'a q'uiň yic tze
naancot tas ajnac eyelta d'a Egipto, aton noc' tz'ac'ji yuj stupchaj mul, noc'
tz'ac'ji silab'il yed' ixim trigo yed' aceite ofrendail.

46

A tas yovalil sb'o viň yajal ayic ay q'uiň

1 A in Jehová Yajal in svala': A jun spuertail schab'il amac' d'a stojolal b'aj
sjavi c'u, a d'a vaque' c'ual munlajel, yovalil macaňňej, aňej d'a sc'ual ic'oj
ip sjacvi yed' d'a sc'ual yic tz'alji q'uen uj. 2 A viň yajal chi' tz'och viň d'a jun
puerta d'a b'ab'el amac', tz'och viň d'a jun corredor d'a stojolal b'aj sjavi c'u.
Tz'och liňan viň d'a smarcoal jun puerta chi', yacb'an van sňusantz'a noc'
silab' eb' sacerdote yed' noc' silab' yic junc'olal syac' viň. Slajvi chi' tz'och
viň ejmelal d'ayin b'aj ayec' chi', ichato chi' tz'el viň d'a corredor chi', palta
scaňňej jacan jun puerta chi', masanto vanxo sq'uic'b'i smacchaji. 3 Axo d'a
sc'ual ic'oj ip yed' d'a yic tz'alji q'uen uj, yovalil tzul och eb' choňab' ejmelal
d'ayin, d'a yichaň jun puerta chi'. 4 A noc' silab' yovalil syac' viň yajal chi'
d'ayin yic sňusjitz'a d'a sc'ual ic'oj ip, vacvaň noc' quelemtac calnel yed' jun
noc' ch'ac calnel, malajocab' jab'oc spaltail noc' yucvaňil. 5 Yovalil syac' 40
libraoc ixim harina viň yed' noc' ch'ac calnel chi'. Axo yed' noc' quelemtac

calnel chi', ato a' jantac tz'el d'a sc'ol viñ yac'ani. A yed' 40 libraoc ixim harina, syac' pax nañal schañil litro aceite viñ. 6 Axo d'a sc'ual ayic tz'alji q'uen uj, yovalil syac' junoc noc' quelem vacax viñ, vacvañoc noc' quelemtac calnel yed' junoc noc' ch'ac calnel. Masanil juntzañ noc' chi', malajocab' spaltail noc'. 7 A yed' noc' quelem vacax chi' syac' 40 libraoc ixim harina viñ. Icha pax chi' tz'aj yac'an jun noc' ch'ac calnel chi' viñ. Axo pax yed' noc' quelemtac calnel chi', yalñej jantac tz'el d'a sc'ol viñ yac'ani. Axo yed' junjun 40 libraoc ixim harina chi', syac' nañal schañil litro aceite viñ.

8 Ayic tz'och viñ yajal d'a spuertail schab'il amac' chi', tz'och viñ d'a corredor chi', añeja' ta' tz'elxi viñ. 9 Ayic tzul och eb' choñab' ejmelal d'ayin d'a junjun q'uiñ, yovalil a tic sc'ulej eb': A mach tz'och d'a b'ab'el amac' d'a spuertail, d'a stojolal norte, a d'a puerta d'a stojolal sur tz'elxi. Axo mach tz'och d'a puerta d'a stojolal sur chi', a d'a puerta d'a stojolal norte chi' tz'elxi. Malaj junoc mach smeltzajxiel d'a puerta b'aj ix ochi, palta to tz'el d'a junxo puerta q'uelancot b'aj ix och chi'. 10 A viñ yajal chi', yovalil tz'och viñ yed' eb' choñab', tz'el pax viñ yed' eb'. 11 A d'a nivac q'uiñ yed' sc'ual molanil, syac' 40 libraoc ixim harina viñ yajal chi' yed' junjun noc' quelemtac vacax. Icha pax chi' ixim syac' viñ yed' junjun noc' ch'ac calnel. Axo pax yed' junjun noc' quelemtac calnel, yalñej jantac tz'el d'a scol viñ yac'ani. A yed' junjun 40 libraoc ixim harina chi', syac' pax nañaloc schañil litro aceite viñ.

12 Ayic tz'el d'a sc'ol viñ yajal chi' yac'an junoc noc' silab' d'ayin, junoc noc' sñusjitz'aoc, ma junoc noc' yic junc'olal, yovalil sjacchaj puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u, syac'an silab' viñ chi', icha syac' viñ d'a sc'ual ic'oj ip. Slajvi chi' tz'elxita viñ d'a puerta chi', ichato chi' smacchajxicani.

A ofrenda tz'ac'ji d'a junjun c'u

13-15 Junjun q'uiñib'alil d'a junjun c'u syac' silab' viñ yajal chi' d'ayin. Yovalil syac' junoc noc' quelem calnel viñ, yic sñusjitz'a noc' silab'il d'ayin, jun ab'il sq'uinal noc', malaj jab'oc spaltail noc'. A yed' jun noc' quelem calnel chi', syac' pax 14 libraoc ixim harina viñ yed' junoc litro aceite secchajem d'a yib'añ ixim. A jun tic, yovalil sc'anab'ajej viñ d'a masanil tiempo.

A tas yovalil sc'ulej viñ yajal yed' sluum

16 A in Jehová Yajal in svala': Tato a viñ yajal chi' siej jab'oc lum smacb'en d'a junoc yuninal, a jun lum chi' tz'ochcan smacb'enoc yuninal chi'. 17 Palta tato a viñ yajal chi' siej jab'oc lum d'a junoc schecab' yic smacb'enej, masanto sjavi ab'il yic tz'el tas d'a libre, ichato chi' syic'anxi lum viñ yajal chi'. Axo scan lum smacb'enoc eb' yuninal viñ. 18 A viñ yajal chi', malaj yalan yic viñ stoc'anec' smacb'en junocxo anima. A lum sluum viñ, a lum syac' viñ smacb'enoc eb' yuninal. Icha chi', malaj eb' malaj smacb'en scan d'a scal in choñab', xchi Jehová.

A juntzañ cusinu d'a templo

19 Ix lajvi chi', ix in yic'anb'at jun viñ vinac chi' d'a yoloch sti' jun puerta, d'a chab' pat yic eb' sacerdote scan d'a stojolal norte. Ix sch'oxan viñ d'ayin d'a stojolal b'aj tz'em c'u d'a spatic chab' pat chi'. 20 Ix yalan viñ d'ayin icha tic: Aton d'a tic yovalil ol stz'añ noc' silab' eb' sacerdote tz'ac'ji silab'il yuj yac'ji tup mul, ma yuj stojoloc mul. A d'a tic ol b'ochaj pax ixim harina tz'ac'ji ofrendail. Icha chi', max ic'chajel juntzañ tastac chi' d'a b'ab'el amac', yic vach' max ochcan stziquiquial juntzañ tas yic Dios yaj d'a eb' anima, xchi viñ d'ayin. 21 Ix lajvi chi', ix in yic'anelta viñ d'a jun b'ab'el amac', ix in yic'anec' viñ d'a schañil pac'añ. 22 Ix vilan d'a junjun schiquintac amac' chi', ay juntzañxo yunetac amac'. Lajan yechel schañil. 20 metro steel, 15 metro

sat. 23 A d'a spatictac juntzaň yunetac amac' chi', ayq'ue jun muro nab'a
q'ueen, axo d'a yichtac jun muro chi', ayq'ue b'aj tz'och c'ac'. 24 Ix lajvi chi',
ix yalan viň d'ayin icha tic: Aton d'a juntzaň cusinu tic stz'aň noc' silab' eb'
smunlaj d'a templo tic, aton silab' syac' eb' choňab', xchi viň d'ayin.

47

Jun a a' sq'ueul d'a yol templo

1 Ix lajvi chi', ix in yic'anoch viň d'a spuertail templo d'a stojolal b'aj sjavi
c'u. Axo ix vilani, ay jun a a' sq'ueul d'a yalaň sti' puerta chi'. A jun a a' chi'
sb'atcan a' d'a stojolal b'aj sjavi c'u, d'a co vach' ayic tzoň elta d'a templo chi',
tz'ec' a' d'a stojolal sur d'a jun altar. 2 Ix lajvi chi', ix in yic'anelta viň d'a spatic
b'ab'el amac' chi', d'a jun puerta d'a stojolal norte. Ix b'at voyan in b'a d'a
spatic amac' chi' yuj viň, masanto d'a jun puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ix
vilani, ay jun a' yune' a' sq'ueul d'a stojolal sur d'a jun puerta chi'. 3 A jun viň
chi', ix b'at viň d'a stojolal b'aj sjavi c'u, yed'nac jun ch'aň ch'aň viň yic echlab'.
Ix yechtan 500 metro viň, ix in yic'anec' viň d'a yol a a' chi', a d'a sjaj voc ix
q'ueul a'. 4 Ix lajvi chi', ix yechtanxi 500 metroxo viň, ix in yic'anxi ec' viň d'a
yol a'. Axo d'a sjolom in penec ix q'ueul a'. Ix yechtanxi 500 metroxo viň, ix
in yic'anxi ec' viň d'a yol a'. Axo d'a in naňal ix q'uec'och a'. 5 Ix yechtanxi 500
metroxo viň. A a' chi' te nivan ix aj a', maňxalaj mach syal sc'axpaj d'a yol a'.
Te jul ix aj yich a', syal queq'ui, palta toxoňej sco mac'a'. 6 Ix yalan viň d'ayin:
Ach anima, scham val a naan tas ix il tic, xchi viň.

Ix lajvi chi' ix in yic'anxicot viň d'a stitac a a' chi'. 7 Axo ix vilani, maňxo
jantacoc te te' ay d'a stitac a' chi'. 8 Ix lajvi chi', ix yalanxi viň d'ayin: A jun a'
tic, sb'at a' d'a stojolal b'aj sjavi c'u, sb'atňej a' d'a sch'olanil a' Jordán, sb'atcan
a' d'a yol a' mar Muerto. Ayic ol c'och a' d'a yol a' chi', ol chib'ocq'ue a' mar
chi' yuj a'. 9 Yalxoňej b'aj ol c'och jun a' tic, vach' ol cajnaj masanil macaňil
noc' noc' d'a yol a', maňxo jantacoc noc' chay ol q'uib'oc. Yujto a jun a' tic, ol
chib'ocq'ue a a' c'achi' yuj a', ol te q'uib' tastac ay sq'uinal d'a yol a'. 10 Tzijtum
eb' yamum chay ol aj d'a sti' a'. A d'a En-gadi masanto d'a En-eglaim ol yac'
tacjoc schimpa eb' yamum chay chi'. Maňxo jantacoc macaňil noc' chay ol
q'uib' d'a a', icha smacaňil schayil a' mar Mediterráneo. 11 Axo pax stitac a'
soc'omtac, ma b'aj ay a' cotac ňajab', maň ol chib'oclaj a', ata' ay a a' c'achi',
ata' ol yic'q'ueta yatz'am anima. 12 A d'a stitac a a' chi', ol q'uib'q'ue masanil
macaňil te te' sloji sat. A te te' chi', malaj b'aq'uiň sc'ajb'anem xiil te'. Maň ol
yactejpax yac'an sat te'. Junjun uj syac'ňej sat te', yujto a a' tz'elta d'a templo
ayoch yaloc te'. A sat te' chi', ol lochajoc, axo xil te' ol och remeyoal, xchi viň
d'ayin.

A stz'acaňil jun nación chi'

13 Ix yalan Jehová Yajal d'ayin icha tic: Aton stz'acaňil lum luum ol scha'
lajchave' macaň eb' yiňtilal Israel smacb'enoc. (A eb' yiňtilal viňaj José cha
macaň smacb'en eb' ol yic'a'. 14 A in ix vac' in ti' vac'an jun lum tic d'a eb' e
mam yicham. Lajanňej tz'aj e pucanec' lum d'a e cal e lajchave' iňtilal. Aton
jun lum tic ol vac' e macb'enoc.)

15 Aton stz'acaňil lum tic d'a jun pac'aň d'a stojolal norte: Schael d'a a' mar
Mediterráneo, sc'och d'a choňab' Hetlón yed' d'a choňab' Zedad, 16 Hamat,
Berota yed' Sibraim, aton ay d'a scal stz'acaňil Damasco yed' Hamat masanto
sc'och d'a Hazar-haticón, aton stz'acaň sb'a yed' Haurán. 17 Yuj chi', a
stz'acaňil luum schael d'a a' mar Mediterráneo masanto sc'och d'a Hazar-
enán. Axo d'a norte scan lum yic choňab' Damasco yed' lum yic Hamat.

18 Axo stz'acañil lum d'a stojolal b'aj sjavi c'u, aton tic: Tz'ec' d'a stitac lum
yic choñab' Haurán yed' yic Damasco. Sb'atñej d'a stitac a' Jordán, aton a' chi'
tz'acañ yaj d'a scal choñab' Galaad yed' Israel, masanto sc'och d'a choñab'
Tamar d'a stojolal sur d'a yic a' mar Muerto.
19 Axo pax stz'acañil lum d'a stojolal sur, aton tic: Schael d'a choñab' Tamar,
tz'ec' d'a sjajtac a' Meriba-cades yed' d'a a' eluma' yic Egipto, masanto sc'och
d'a a' Mediterráneo.
20 Axo pax d'a stojolal b'aj tz'em c'u, a a' mar Mediterráneo ayoch
stz'acañiloc luum. Schael d'a stz'acañil yic Egipto tz'ec'ñej d'a sti' a' mar chi'
masanto sc'och b'aj tzoñ och d'a choñab' Hamat.
21 Aton jun lum tic yovalil spucchajec' d'a e cal junjun macañ ex yiñtilal
Israel ex tic. 22 A lum ol eyic' yed' eb' ch'oc choñab'il ayec' d'a e cal, aton
eb' ayxo yuninal. Ayic ol e pucanec' luum d'a e cal, lajan lum yic eb' ch'oc
choñab'il chi' ol yic' eyed'oc. 23 A in Jehová Yajal in svala' to a eb' ch'oc
choñab'il chi', ol scha' smacb'en eb' yalñej b'aj cajan d'a scal junjun iñtilal
chi'.

48

A tas tz'aj spucanec' lum sluum eb' israel

1-7 A stz'acañil Israel d'a norte, schael d'a a' mar Mediterráneo, tz'ec' d'a
Hetlón yed' b'aj tz'och b'e d'a Hamat yed' d'a Hazar-enán, tz'ec' d'a stojolal
sur d'a lum yic Damasco yed' Hamat chi'. Junjun macañ yiñtilal Israel scha
junoc macañ lum luum smacb'enoc, sb'at stz'acañil lum d'a stojolal b'aj sjavi
c'u, masanto sc'och d'a a' mar Mediterráneo, d'a stojolal b'aj tz'em c'u. Icha
tic ol aj schaan lum smacb'en eb' chi' d'a stzolal, schael yich d'a norte scotñej
d'a sur: Dan, Aser, Neftalí, Manasés, Efraín, Rubén yed' Judá.

A lum sic'b'ilel yicoc Jehová
(Ez 45.1-6)

8 A d'a stz'ey lum smacb'en Judá, ata' ay jun lum sic'b'ileli: 12 kilómetro
yed' nañalxo sat luum. Axo steel luum, lajan yed' steel lum smacb'en junjun
iñtilal, scot d'a stojolal b'aj sjavi c'u masanto d'a stojolal b'aj tz'em c'u. A d'a
snañal lum chi', ata' ay in templo.
9-10 A d'a jun lum luum vic yaj chi', ay jun macañ luum, 12 kilómetro yed'
nañalxo steel luum, oye' kilómetro pax sat luum. A d'a snañal lum chi', ata'
ay in templo. 11 A jun lum chi', yic lum eb' sacerdote ayoch in yac'an servil,
aton eb' yiñtilal viñaj Sadoc, eb' maj tzac'laj d'a spatic eb' yetisraelal ayic in
yactancan eb', icha ix yutej sb'a eb' yetlevitail eb'. 12-13 A d'a sti' lum yic eb'
sacerdote chi', ata' ay lum yic eb' levita. A lum chi', 12 kilómetro yed' nañalxo
steel luum, oye' kilómetro pax sat luum. A lum vic yaj chi', 12 kilómetro yed'
nañalxo steel luum, 10 kilómetro sat luum. 14 A jun macañ lum chi' añej lum te
vach' d'a yol nación chi'. Malaj junoc macañ lum chi' syal schoñchajeli. Max
yal-laj sq'uexchaj luum, max yalpaxlaj yac'chaj lum d'a junocxo anima, yujto
vic yaj luum.
15-18 Ay junxo macañ luum d'a scostil lum vic yaj chi', 12 kilómetro yed'
nañalxo steel luum, nañal yoxil kilómetro sat luum, comon yaj luum. A d'a
snañal yol lum chi', ata' ay nivan choñab'. Axo jantacto lum colan scani, syal
scajnaj anima, syal pax sva noc' noc' ta'. A jun choñab' chi', 2 mil 250 metro
schañil pac'añ. A d'a spatictac choñab' chi', ay jab'xo lum luum oyaneq'ui,
125 metro sat luum. A noc' noc' sva d'a jab'xo lum luum chi'. A d'a jun pac'an
d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a jun choñab' chi', ay jun macañ lum luum, oye'
kilómetro steel luum. Añeja' d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ay pax junxo macañ

luum, oye' kilómetro pax steel luum. A d'a juntzañ lum chi' smunlaj anima ay d'a choñab' chi', axo sat yavb'en eb' smolo', a syab'lej eb'. 19 Yalñej mach anima d'a yic junjun macañ yiñtilal Israel smunlaj d'a yol choñab' chi', syal smunlaj eb' d'a chab' macañ lum chi'. 20 Masanil lum vic yaji yed' lum yic jun nivan choñab' ay d'a snañal jun lum sic'b'ilcanel chi', 12 kilómetro yed' nañalxo lum d'a schañil pac'añ.

Lum sluum viñ yajal
(Ez 45.7-8)

21-22 A viñ yajal choñab' chi', a viñ tz'ican lum aycan d'a snañal lum smacb'en Judá yed' lum smacb'en Benjamín, syalelc'ochi, aton lum ay d'a stz'eytac lum vic yaji yed' d'a stz'ey lum yic choñab'. Ay jun macañ luum d'a stojolal b'aj sjavi c'u, 12 kilómetro yed' nañalxo sat luum, sb'atñej lum d'a tz'acañ d'a stojolal b'aj sjavi c'u chi'. Axo pax d'a stojolal b'aj tz'em c'u ay junxo macañ luum, masanto d'a a' mar Mediterráneo sc'och luum. A d'a scal chab' macañ lum chi', ata' ay lum vic yaji, aton lum b'aj ay in templo yed' lum yic eb' sacerdote yed' pax lum yic eb' levita. Ata' ay pax lum b'aj ay nivan choñab'.

A lum smacb'en juntzañxo iñtilal

23-27 A lum smacb'en juntzañxo macañ yiñtilal Israel, sb'atñej d'a sur. Junjun iñtilal ol scha junjun macañ sluum, schael d'a tz'acañ d'a stojolal b'aj sjavi c'u masanto sc'och d'a tz'acañ d'a stojolal b'aj tz'em c'u. Icha tic ol aj schaan smacb'en eb' chi' d'a stzolal: Benjamín, Simeón, Isacar, Zabulón yed' Gad.
28 A d'a stojolal sur ay lum smacb'en Gad, a stz'acañil luum, schael d'a Tamar, tz'ec' d'a sjaj a a' yic Meriba-cades, d'a a' eluma' yic Egipto, masanto sc'och d'a a' mar Mediterráneo.
29 Aton jun lum chi' ol scha juntzañ yiñtilal Israel smacb'enoc. Icha chi' ol aj e pucanec' luum.

A spuertail choñab'

30-34 A jun choñab' d'a snañal luum chi', ayoch muro d'a spatictac. A muro chi', 2 mil 250 metro yaj junjun pac'añ, lajan yaj schañil pac'añ. A d'a junjun pac'añ ay oxe' puerta. A d'a junjun puerta chi' ayoch sb'i junjun yiñtilal Israel, icha tic yaj stzolal: A d'a oxe' puerta d'a stojolal norte, ayoch sb'i yic Rubén, yic Judá yed' yic Leví. A d'a oxe' puerta d'a stojolal b'aj sjavi c'u, ayoch sb'i yic José, yic Benjamín yed' yic Dan. A d'a oxe' puerta d'a stojolal sur, ayoch sb'i yic Simeón, yic Isacar yed' yic Zabulón. Axo pax d'a oxe' puerta d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ayoch sb'i yic Gad, yic Aser yed' yic Neftalí. 35 A jun muro chi' 9 kilómetro yajoch d'a spatictac nivan choñab' chi'. A sb'i jun choñab' chi' ayic ol b'eyñejb'atoc: A Jehová ayec' d'a tic, ol sb'iej, xchi Jehová, xin chi.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
DANIEL

Daniel sb'i jun libro tic, yujto a yab'ixal viñaj Daniel chi' aycan d'ay. A jun tic, tz'ib'chajnaccani ayic ayoch eb' aj Judá d'a syaelal yuj viñ sreyal Babilonia. A jun libro tic ox macañ yaji: A b'ab'el macañ, aton capítulo 1. A d'ay syal yuj yichb'anil jun libro tic. Axo schab'il macañ, schael d'a capítulo 2 masanto d'a 7. Aton d'a tic stz'ilchaj vaque' ab'ix b'aj syala' to a sDiosal viñaj Daniel chi' ec'alto yelc'och d'a yib'añ nación, d'a yib'añ juntzañ comon dios yed' d'a yib'añ eb' viñ rey. Axo pax yoxil macañ, schael d'a capítulo 8 masanto d'a 12. A d'a tic syal yuj oxe' tas syilnac viñaj Daniel chi' d'a svayich, yuj eb' ayoch ajc'olal d'a Dios yed' d'a schoñab', yed' pax tas ol aj scan eb' d'a yalañ smandar Dios chi'. Tzijtum tas tz'ib'ab'ilcan d'a jun libro tic, sb'inajpaxcan d'a Ch'añ Nuevo Testamento to yovalil ol ujoc.

A yichb'anil yab'ixal viñaj Daniel

1 Ayic yoxilxo ab'il yoch viñaj Joacim reyal d'a Judá, ix c'och viñaj
Nabucodonosor sreyal Babilonia yed' eb' soldado, yic syac'an oval eb' d'a
Jerusalén. Yuj chi' ix och oyan eb' d'a spatic choñab' chi'. 2 A Dios Cajalil ix
ac'anoch viñaj rey Joacim chi' d'a yol sc'ab' viñaj Nabucodonosor chi' yed'
juntzañxo eb' anima aj Judá yed' jantac yamc'ab' sc'anchaj d'a stemplo Dios.
A juntzañ yamc'ab' chi', ix yic'cot viñ, ix javi d'a Babilonia tic, ix schecan viñ
ac'chajoch d'a spatil sdiosal b'aj sic'chaj tas tz'ac'ji d'a sdiosal viñ chi'. 3 Ayic
ix javi eb', ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Aspenaz, aton viñ yajal yaj d'a eb'
yilumal sdespacho viñ rey chi' to sic'chajel jayvañoc eb' viñ quelemtac d'a
scal eb' yiñtilal eb' viñ rey aj Judá chi' yed' d'a scal eb' yiñtilal eb' nivac yopisio
ix ic'chajcot chi'. 4 Ix yalan viñ rey chi' icha tic: A eb' viñ quelemtac chi',
yovalil te vach' yilji eb' viñ, malaj jab'oc spaltail snivanil eb' viñ, jelan eb' viñ,
ay spensar eb' viñ, snachajel tas yuj eb' viñ, eb' viñ smoj val yac'an servil d'a
palacio. Yovalil sc'ayb'ej sti' eb' caldeo eb' viñ yed' tas tz'ib'ab'il yuj eb'. 5 Ix
yalanpax viñ rey d'a viñaj Aspenaz chi' to a svael viñ yed' svino viñ syab'lej
eb' viñ quelemtac chi', sc'ayb'ajpax oxeoc ab'il eb' viñ. Slajvi chi', tz'och eb'
viñ yac' servil viñ rey chi'.

A viñaj Daniel yed' oxvañ eb' viñ yetquelemal

6 A d'a scal juntzañ eb' viñ quelemtac ix sic'chajel yuj viñaj Aspenaz chi',
ata' ayoch viñaj Daniel, viñaj Ananías, viñaj Misael yed' viñaj Azarías. Aton
eb' viñ tic ix cot d'a scal eb' yiñtilal Judá. 7 Ix q'uexchaj sb'i eb' viñ yuj viñaj
Aspenaz chi'. A viñaj Daniel chi', Beltsasar ix sb'iej viñ, axo viñaj Ananías,
Sadrac ix sb'iej viñ, axo pax viñaj Misael, Mesac ix sb'iej viñ, axo viñaj Azarías
jun, Abed-nego ix sb'iej viñ. 8 A viñaj Daniel chi', ix sna viñ to mañ ol svalaj
juntzañ tas ay yovalil yuj sley Dios, yuj chi' ix tevi viñ d'a viñaj Aspenaz chi' to
max ac'ji pural viñ svaan svael viñ rey yed' tas syuq'uej viñ. 9 Ix och Dios yed'
viñaj Daniel chi', yuj chi' te vach' viñ d'a yol sat viñaj Aspenaz chi'. Vach'chom
icha chi', 10 palta ix yal viñaj Aspenaz chi' icha tic:

—Tzin xiv d'a viñ vajalil, yujto a viñ ix alani tas ol e va'a yed' tas ol eyuq'uej.
Q'uinaloc axo ol yilan viñ to b'actac ex d'a scal juntzañxo eb' viñ quelemtac
tic, ol am in schec miljoccham viñ rey chi' eyuuj, xchi viñ.

11 Axo viñaj Aspenaz chi', ix yac'och jun yilumal viñaj Daniel chi' viñ yed'
eb' viñ oxvañ quelemtac chi'. Yuj chi' ix yal viñaj Daniel chi' d'a viñ yilumal
chi' icha tic:

12 —Tzin tevi d'ayach to tzoñ ac' proval d'a lajuñeoc c'ual. Añej comon vael
tzac' d'ayoñ, mocab' ac' noc' chib'ej co chi'a, añej pax a a' tzac' cuq'uej. 13 Ayic
stz'acvi lajuñe' c'ual chi', tzoñ a lajb'an yed' juntzañxo eb' viñ quelemtac
svaan svael viñ rey chi'. Ichato chi' syalxo ac'an d'ayoñ tas ol co va chi', ato
syal chajtil quiljiochi, xchi viñ.
14 Ix schaan sc'ol viñ tas ix sc'an eb' viñ chi'. Lajuñe' c'ual ix ac'ji proval eb'
viñ. 15 Axo yic ix tz'acvi lajuñe' c'ual chi', ix iljiochi to te vach' yilji eb' viñ, te
tec'an eb' viñ d'a yichañ juntzañxo eb' viñ ix vaan svael viñ rey chi'. 16 Yuj
chi', majxo ac'jilaj vael yed' vino yic viñ rey chi' d'a eb' viñ yuj viñ yilumal eb'
viñ chi', axoñej comon vael ix yac' viñ d'a eb' viñ.
17 A eb' viñ quelemtac chi' schañvañil, ix ac'ji sjelanil eb' viñ yuj Dios
yic snachajel jantac sc'ayb'ub'al eb' aj Babilonia chi' yuj eb' viñ yed' tas
tz'ib'ab'il. Axo viñaj Daniel chi', ay pax sjelanil viñ snaanel tas syalelc'och
juntzañ vayich yed' juntzañ tas tz'ac'ji yila'. 18 Axo yic ix c'och stiempoal
icha yalnaccan viñ rey, ix molb'aj masanil eb' viñ quelemtac ix c'ay chi' yuj
viñaj Aspenaz, ix yic'anb'at eb' viñ viñ d'a yichañ viñaj rey Nabucodonosor
chi'. 19 Ayic ix c'och eb' viñ d'a yichañ viñ rey chi', ix lolon viñ yed' eb' viñ,
palta a d'a scal eb' viñ quelemtac chi' smasanil, malaj junoc eb' viñ syal
slajb'an sb'a yed' eb' viñ chañvañ chi', aton viñaj Daniel, viñaj Ananías, viñaj
Misael yed' viñaj Azarías. Yuj chi' ix ac'jicanoch eb' viñ yac' servil viñ rey
chi'. 20 Juntaquel sc'anb'ej razón viñ rey chi' d'a eb' viñ yuj juntzañ jelanil
yed' tastac ajaltac snachajeli, ix nachajel yuj eb' viñ, lajuñel val ec'to sjelanil
spensar eb' viñ chañvañ chi' d'a yichañ masanil eb' ajchum yed' eb' naumel
lolonel ay d'a yol masanil smacb'en viñ. 21 Axo viñaj Daniel chi' ix canñej viñ
d'a yopisio chi', masanto d'a b'ab'el ab'il yoch viñaj Ciro reyal.

2

A svayich viñaj Nabucodonosor

1 Ayic schab'ilxo ab'il yoch viñaj Nabucodonosor reyal, ay jun tas ix ac'ji
svayichej viñ. Ix te och viñ ilc'olal yuj jun svayich chi', yuj chi' majxo ochlaj
svayañ viñ. 2 Axo masanil eb' viñ syal yuj yalani, eb' viñ ajb'aal, eb' viñ jelan
yed' eb' viñ schuman yed' q'uen c'anal, ix checji avtajcot eb' viñ yuj viñ rey
chi', yic tzul yal eb' viñ tas syalelc'och jun svayich viñ chi'. Axo yic ix javi eb'
viñ d'a yichañ viñ, 3 ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:
—Ay val jun tas ix in vayichej, te ilc'olal vaj yuuj. Tzin nib'ej svojtaquejeli
tas syalelc'ochi, xchi viñ.
4 Ix yalan eb' viñ d'a viñ d'a ti' arameo icha tic:
—Mamin rey, ayocab'ñej opisio tic d'a junelñej. Al d'ayoñ a oñ a checab' oñ
tic tas ix a vayichej chi', ol calan d'ayach tas syalelc'ochi, xchi eb' viñ.
5 Ix tac'vi viñ rey chi' d'a eb' viñ icha tic:
—Toxo ix in na'a, tato mañ ol eyal d'ayin tas ix in vayichej chi' yed' tas
syalelc'ochi, choc' ol ex aj e xicjichamoc, axo e pat, ol pojchajcanemoc. 6 Palta
tato ol eyal d'ayin tas ix in vayichej chi' yed' tas syalelc'ochi, nivan silab' ol
vac' spacoc d'ayex, te nivan pax ol aj eyelc'ochi. Yuj chi', alec d'ayin tas ix in
vayichej chi' yed' tas syalelc'ochi, xchi viñ d'a eb' viñ.
7 Ix tac'vi eb' viñ jelan chi' d'a schaelal icha tic:
—Mamin rey, al a vayich chi' d'ayoñ a oñ a checab' oñ tic yic ol cal d'ayach
tas syalelc'ochi, xchi eb' viñ.
8 Ix tac'vi viñ rey chi' d'a eb' viñ icha tic:
—Vojtacxo to toñej tze say modo tas tz'aj e colan e b'a, yuj chi' tzeyiq'uec'
tiempo, yujto eyojtac to a tas ix val d'a e patic mañ ol ec'laj. 9 Tato mañ ol

eyala' tas ix in vayichej chi', a tas nab'il vuj d'a eyib'aň, ol ujoc, yujto ix e mol alej tas tzeyutej e pacan d'ayin d'a esal, yacb'an van e taňvan in q'uexan tas nab'il vuj d'a e patic. Alec tas ix in vayichej chi', yic snachajel vuuj to ol yal eyalani tas syalelc'ochi, xchi viň.

10 Ix tac'vixi eb' viň icha tic:

—Mamin rey, malaj junoc anima d'a yolyib'aňq'uinal tic syal snachajel yuuj tas tza c'anb'ej tic. Aňejtona', malaj junoc rey vach'chom te b'inajnac sc'anb'an icha jun tic d'a eb' viň jelan. 11 Yujto a jun tic, te ajaltac snachajeli. Malaj junoc mach syal yalani, aňej am eb' dios snachaj yuuj, palta a eb' chi', maňoc d'a co cal ay eb' a oň anima oň tic, xchi eb' viň.

12 Ayic ix yab'an viň rey icha chi', ix cot val yoval viň sic'lab'il. Ix yalan viň to xicjicham eb' viň jelan chi' d'a masanil yol yic Babilonia. 13 Ayic ix elta jun ley chi', ix saychajec' viňaj Daniel yed' eb' viň oxvaň yetb'eyum viň, yic schampax eb' viň.

Yalnac viňaj Daniel tas ix svayichej viň rey

14 A viňaj Arioc, yajal yaj viň d'a eb' staňvumal viň rey. Ix ac'jioch yopisio viň yic smilancham masanil eb' viň jelan chi'. Van smolb'aj eb' viň yuj viň, axo viňaj Daniel chi' ix lolon yed' viň d'a jelanil yed' d'a emnaquilal. 15 Ix sc'anb'an yab' viň icha tic:

—¿Tas yuj elaňchamel ix yaq'uelta jun ley te ov tic viň rey chi'? xchi viň.

Ix yalan viňaj Arioc tas yaji. 16 Ix lajvi chi' ix b'at viňaj Daniel yic stevi viň d'a viň rey yic tz'ac'ji jab'ocxo stiempo viň, yic syalan viň tas syalelc'och jun vayich chi'. Ix scha sc'ol viň rey tas ix yal viň chi'. 17 Yuj chi' ix b'atxi viňaj Daniel chi' d'a spat. Ix yalan viň d'a eb' viň yetb'eyum, aton viňaj Ananías, viňaj Misael yed' viňaj Azarías, chajtil yaj jun lolonel chi'. 18 Ix yalan viň d'a eb' viň to sc'an scolval sDiosal satchaň eb' viň yic snachajel jun lolonel satub'tac chi' yuj eb' viň, yic max miljicham eb' viň yed' juntzaňxo eb' viň jelan d'a yol yic Babilonia chi'. 19 Axo d'a jun ac'val chi', ix yac' Dios svayichej viňaj Daniel tas jun svayich viň rey chi' yed' tas syalelc'ochi. Yuj chi', ix yal vach' lolonel viň d'a sDiosal satchaaň. 20 Ix yalan viň icha tic:

Ach co Diosal, alchajocab' vach' lolonel d'ayach d'a masanil tiempo, yujto ic yaj masanil jelanil yed' poder.

21 A ach ojtac jantac tiempo syac' yajalil junjun mach, yujto a ach tzac'och eb' d'a yopisio. Aňeja' a ach syal ic'anxiel eb'. Uuj ay spensar eb' ay spensar. Uuj ay sjelanil eb' jelan.

22 A ach tzac' ojtacajel tas satub'tac yed' tas c'ub'eltac yaji. Ojtac masanil tastac ay d'a cal q'uic'alq'uinal, yujto aj saquilq'uinal ach.

23 Ach co Diosal, sDiosal ach pax eb' co mam quicham, scac' yuj diosal d'ayach. Scalanpax vach' lolonel, yujto ix ac' in jelanil yed' in tec'anil. A ticnaic, ix ac' vojtaquejeli tas ix co c'an d'ayach. Ix ac' cojtaquejeli tas yaj svayich viň rey, xchi viň d'a Dios.

24 Ayic ix lajvi slesalvi viňaj Daniel chi', ix b'at viň d'a viňaj Arioc, aton viň ix ac'ji yopisio yic smilancham masanil eb' viň jelan d'a Babilonia chi'. Ix yalan viň d'a viň icha tic:

—Maň a milcham eb' viň jelan chi'. Ic' in b'at d'a yichaň viň rey. Ol vala' tas syalelc'och svayich viň chi', xchi viň.

25 Yuj chi' d'a elaňchamel ix ic'chajb'at viň yuj viňaj Arioc chi' d'a yichaň viňaj rey Nabucodonosor chi'. Ix yalan viňaj Arioc chi' d'a viň rey chi' icha tic:

—Mamin rey, a d'a scal juntzaň eb' ic'b'ilcot d'a Judá, ix ilchaj jun viň vinac vuuj. A viň ol alanoc tas syalelc'och a vayich chi', xchi viň.

26 Ix yalan viñ rey chi' d'a viñaj Daniel chi', scuchanpax Beltsasar, icha tic:
—¿Ol am yal alani tas ix in vayichej chi', tas pax syalelc'ochi? xchi viñ.
27 Ix tac'vi viñ icha tic:
—Mamin rey, a jun tas satub'tac tza nib'ej tzojtaquejel chi', vach'chom a eb' viñ jelan, eb' viñ schuman yed' q'uen c'anal yed' eb' viñ ajb'aal, malaj junoc eb' viñ snachajel yuuj. 28 Palta ay jun Dios ay d'a satchaañ, a' syal yac'an cojtaquejel tas satub'tac. A ix ac'an ojtaquejeli tas ol ujoc d'a b'aq'uiñ. A ticnaic ol val d'ayach tas ix a vayichej chi'. 29 Ach Mamin rey, ayic jichan ach ec' d'a sat ch'at, van a naani tastac ol ujoc d'a b'aq'uiñ, axo Dios, aton tz'ac'an ojtacajel tas satub'tac, a' ix ch'oxan d'ayach. 30 Añeja' pax ix ch'oxan jun tic d'ayin, mañ yujoc to te jelan in d'a yichañ masanil eb' anima, maay, palta yuj vac'an ojtaquejeli tas syalelc'och a vayich chi', yic ol nachajel uuj tas tza na'a.
31 Mamin rey, a tas ix il d'a a vayich chi' to ay jun yechel anima te nivan, liñanec' d'a ichañ. Veei yilji, te ay smay yilji. 32 A sjolom, nab'a oro. Axo sñi' sc'ool yed' sc'ab', nab'a plata. Axo sc'ool yed' yib'tac xub', nab'a bronce. 33 Axo xub' yed' spenec, nab'a hierro, axo samil yoc yed' yiximal yoc, a q'uen hierro calan yaj yed' lum luum mucb'il d'a cal c'ac'. 34 Mamin rey, yacb'an van ilan jun chi', ay jun q'uen q'ueen munil ix cot d'a sat vitz, malaj mach ix ecancot q'ueen. A val d'a yoc jun yechel chi' b'aj calan yaj q'uen hierro yed' lum luum, ata' ix och tañnaj q'ueen. 35 Nej val chi' ix pojb'at q'uen hierro yed' lum luum chi', q'uen bronce, q'uen plata yed' q'uen oro chi', pococxoñej ix ajcanb'ati. Icha val smatz'il ixim trigo b'aj stec'chaj d'a varesma tz'ic'jib'at yuj ic', mañxa jab'oc scani, icha chi' ix ajcanb'at jun yechel chi'. Axo q'uen q'ueen ix mac'anpoj jun yechel chi', ix q'uib'chaañ q'ueen. Icha lum nivac vitz ix aj q'ueen, ix macchajel yolyib'añq'uinal tic yuj q'ueen.
36 Mamin rey, aton jun tic ix a vayichej. A ticnaic ol val d'ayach tas syalelc'ochi. 37 A ach tic, sat aj d'a masanil eb' rey, yujto a Dios aj satchaañ, a' ix ach ac'anoch reyal. Ix yac'anpax a jelanil yed' a b'inajnaquil yed' snivanil elc'ochi. 38 Ix ach yac'och yajalil d'a yib'añ masanil lum luum b'aj cajan eb' anima, noc' noc' yed' noc' much. A Dios chi' ix ac'anoch masanil juntzañ chi' d'a yol a c'ab', yuj chi' a ach ton tzach sch'ox sjolom jun yechel to nab'a oro ix il chi'. 39 Ayic ol lajvoquec' opisio tic, ol q'ue vaan junxo nación, palta mañ lajanoclaj yed' jun ic tic. Slajvi chi', ol q'ue vaan junxo yoxil, aton jun sch'ox q'uen bronce chi'. Aton jun chi' ol ac'an yajalil d'a yib'añ masanil yolyib'añq'uinal tic. 40 Ol lajvoc chi', ol q'ue vaan junxo schañil te ay yip, icha q'uen hierro. A q'uen hierro chi' smac'an poj masanil tastac, pococ tz'aj yuj q'ueen. Icha chi' ol aj junxo ol q'ue vaan chi', ol satjoquel juntzañxo nación yuuj.
41 Ix ilanpax yoc yed' yiximal yoc jun yechel chi', calan yaj q'uen hierro chi' yed' lum luum mucb'il d'a scal c'ac'. A jun chi' syalelc'ochi to a jun nación chi' cha macañ yaji: Jun macañ ay jab'oc yip icha q'uen hierro, icha ix aj ilan q'uen hierro calan yaj yed' lum luum chi'. 42 A yiximal yoc calan yaj yed' q'uen hierro yed' lum luum chi', a jun chi', syalelc'ochi to a jun nación chi' ay jab'oc yip, axo nañalxo malaj val yip. 43 Icha val ix aj ilan q'uen hierro calan yed' lum luum chi', icha chi' ol yutej sb'a eb' yajal d'a juntzañ nación chi'. Ol laj yic'laj sb'a yal yuninal eb' yic junñej ol yutoc sb'a eb' yalani, palta mañ ol elc'ochlaj tas sna eb' chi', icha q'uen hierro max scalej sb'a yed' lum luum. 44 A d'a stiempoal juntzañ eb' yajal chi', ata' ol q'ue vaan junxo nación yuj Dios aj satchaañ, mañxa b'aq'uiñ ol sateloc, mañxo ol can d'a yalañ junocxo. Ol satjoquel juntzañxo nación chi' yuuj, ol cañnej d'a junelñej. 45 Aton chi' syalelc'och q'uen q'ueen ix il scot d'a sat vitz to malaj junoc mach ix ecancoti.

Aton yuj q'ueen pococxoñej ix ajcanb'at q'uen hierro, q'uen bronce, lum luum, q'uen plata yed' q'uen oro. Mamin rey, a Dios te Nivan Yelc'ochi, a' ix ch'oxan d'ayach tas ol ujoc d'a b'aq'uiñ chi'. A jun a vayich chi' te yel, icha val tz'aj valan tic, icha chi' ol aj yelc'ochi, xchi viñaj Daniel d'a viñ rey chi'.

46 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj rey Nabucodonosor chi', ix em cumnaj viñ d'a yichañ viñaj Daniel chi', ichato chi' ix schecan viñ ac'chaj silab' yed' incienso d'a viñ. 47 Ix yalanpax viñ d'a viñaj Daniel chi' icha tic:

—Val yel a e Diosal a ex tic, añej yelxo nivan d'a yichañ juntzañxo dios. Aton val yajalil eb' rey, a sch'oxanpax tas satub'tac yaji. Tic val a achñej ix nachajel jun lolonel tic uuj, xchi viñ.

48 Axo viñ rey chi' ix ac'anoch viñaj Daniel chi' d'a jun opisio te nivan yelc'ochi. Ix ac'chajpax silab' te vach' d'a viñ, yuj chi' ix ac'chajoch viñ yajalil d'a yol yic Babilonia chi'. Ix ochpax viñ yajalil d'a masanil eb' viñ jelan d'a smacb'en chi'.

49 Ix sc'an yopisio juntzañxo eb' viñ yetb'eyum viñaj Daniel d'a viñ rey chi'. Ix schaan sc'ol viñ rey chi', ix och eb' viñ yajalil d'a yol yic Babilonia chi', aton viñaj Sadrac, viñaj Mesac yed' viñaj Abed-nego. Axo viñaj Daniel chi', a d'a sdespacho viñ rey chi' ayoch viñ d'a yopisio.

3

Ejmelal d'a jun yechel nab'a oro

1 Ix schec viñaj rey Nabucodonosor b'ochaj jun yechel ayoch oro d'ay, 30 metro steel, axo sat, oxe' metro. Ix yalan viñ to tz'ac'jiem d'a jun ac'lic scuchan Dura d'a yol yic Babilonia chi'. 2-3 Ayic toxo ix b'oel jun yechel chi', ix yavtancot eb' viñ ayoch yajalil viñ d'a masanil yol smacb'en, aton eb' viñ yajalil soldado, eb' viñ gobernador, eb' viñ ac'um razón d'a yoltac choñab', eb' viñ molum tumin, eb' viñ juez yed' juntzañxo eb' viñ ayoch yajalil. Yuj chi' ix smolb'ej sb'a juntzañ eb' viñ nivac yajal chi' d'a yichañ jun yechel chi', yic tz'och sq'uiñ yuj eb' viñ. 4 A jun mach ayoch d'a yib'añ sloloni, te chaañ ix aj yalani: Ab'ec e masanil ex anima ix ex cot d'a masanil choñab' yed' d'a junjun nación yed' d'a junjun ti'al. 5 Ayic ol eyab'an sq'ue sjaj masanil son tic, aton flauta, tañb'il, arpa, salterio, zamponia yed' masanil juntzañxo son, ol ex em cumnaj e masanil d'a yichañ jun nivan yechel ix schec b'ojoc viñaj rey Nabucodonosor tic. 6 Masanil mach mañ ol em cumnaj ejmelal d'a jun yechel tic, elañchamel ol yumchajb'at d'a yol jun horno ñilñon sq'ue sc'ac'al, xchi.

7 Yuj chi', masanil anima ayec' molan chi', ayic ix yab'an eb' sq'ue ñilnaj son chi', ix em cumnaj eb', ix yac'anem sb'a eb' d'a jun yechel chi'.

8 A d'a yic chi', ay juntzañ eb' viñ aj Caldea ix ul ac'an queja eb' viñ aj Judá d'a viñaj rey Nabucodonosor chi'. 9 Ix yalan eb' viñ icha tic:

—Mamin rey, ayocab' opisio d'a masanil tiempo. 10 A ach ix ala' to ayic sq'ue sjaj masanil son tic, tz'em cumnaj masanil anima ejmelal d'a yichañ jun nivan yechel tic, 11 axo mach max c'anab'ajani, syumchajb'at d'a yol horno sq'ue ñilñon sc'ac'al, xa chi. 12 Palta ay juntzañ eb' viñ aj Judá, aton viñaj Sadrac, viñaj Mesac yed' viñaj Abed-nego, eb' viñ ix ac'och yopisio d'a yol smacb'en Babilonia tic, maj sc'anab'ajej eb' viñ tas ix ala'. Max och eb' viñ ejmelal d'a juntzañ a diosal, max empax cuman eb' viñ d'a jun yechel a diosal ix a chec b'ochajq'ue tic, xchi eb' viñ.

13 Ayic ix yab'an jun chi' viñaj rey Nabucodonosor chi', ix cot val yoval viñ sic'lab'il, ix schecan viñ ic'chajcot eb' viñ oxvañ chi'. Axo yic ix c'och eb' viñ d'a yichañ viñ, 14 ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ icha tic:

—¿Tom yel a ex tic Sadrac, Mesac yed' Abed-nego maj ex och ejmelal d'a
juntzaň in diosal yed' d'a yechel in diosal ix in chec b'ochajq'ue tic? 15 A
ticnaic jun, tato b'ecan e c'ool, ayic ol eyab'an sq'ue sjaj son chi' junelxo, ol
ex och ejmelal d'a yichaň jun yechel ix in chec b'ochajq'ue tic, malaj tas ol
ex ic'anoc. Tato max e c'anab'ajej eyem cuman ejmelal jun, a val d'a jun rato
chi', ol ex yumchajb'at d'a yol jun horno ňilňon sq'ue sc'ac'al. Tato icha chi'
ol ex utajoc, ¿machto junoc dios ol yal ex scolanel d'a yol in c'ab'? xchi viň.
16 Ix tac'vi eb' viň d'a viň rey chi', ix yalan eb' viň icha tic:
—Mamin rey, malaj tas vach' calan yuj jun tic. 17 A co Diosal b'aj tzoň och
ejmelal a oň tic, syal oň scolanel d'a scal c'ac' d'a horno chi'. A' ol oň colanel
d'a yol a c'ab'. 18 Vach'chom maň ol oň coljoc yuj jun, palta mamin rey scac'
ojtaquejeli to maň ol oň em cuman d'a juntzaň a diosal chi' yed' d'a jun yechel
a diosal ix a chec b'ojoc tic, xchi eb' viň.

Ix colchaj eb' oxvaň quelemtac d'a scal c'ac'

19 Ayic ix yab'an juntzaň slolonel eb' viň quelemtac viňaj rey Nabu-
codonosor chi', ix chacb'i val sat viň scot yoval. Ix schecan ecchajq'ue
sc'ac'al jun horno chi' viň, masanto jantac stechaj schacb'i sic'lab'il. 20 Ix
schecan juntzaň eb' viň soldado viň te ay yip, yic stzec'chaj eb' viň oxvaň chi',
syumchajb'at eb' viň d'a scal c'ac' d'a yol horno chi'. 21 A eb' viň oxvaň chi'
ayto och spichul eb' viň sc'an d'a yopisio b'aj ayochi, ix tzec'chaj eb' viň yic
syumchajb'at eb' viň d'a scal c'ac' d'a yol horno chi'. 22 Snib'ej viň rey chi' to
elaňchamel syumjiem eb' viň d'a yol horno chi', yuj chi' ayic ix yumjiem eb'
viň yuj eb' viň soldado chi', ix q'ueul copnaj te' c'ac' chi' d'a eb' viň soldado
chi', ix cham eb' viň yujto te ov sc'ac'al. 23 Axo pax eb' viň oxvaň chi', tzec'b'il
eb' viň ix emc'och eb' viň d'a yol horno chi'.
24 D'a elaňchamel ix q'ue jucnaj viňaj rey Nabucodonosor chi', ix xivq'ue
viň, ix yalan viň d'a eb' viň yajal ayec' ta':
—¿Tom maň oxvaňocňej eb' viň quelemtac tzec'b'il ix yumjicanem d'a scal
c'ac' chi'? xchi viň.
—Ichaton chi' mamin rey, xchi eb' viň.
25 —Palta chaňvaň eb' viň svila', tijanel eb' viň, sb'eyec' eb' viň d'a scal c'ac'
chi', malaj val jab'oc tas tz'ic'an eb' viň. Axo jun schaňil chi', lajan val yilji
icha junoc dios, xchi viň.
26 Ix lajvi yalan jun chi' viňaj Nabucodonosor chi', ix snitzanb'at sb'a viň
d'a slac'anil sti' horno chi', ix yalan viň icha tic:
—Sadrac, Mesac yed' ach Abed-nego, schecab' ex Dios Jun Te Nivan
Yelc'ochi, elaňeccoti, tzex cot d'a tic, xchi viň.
Ix elta eb' viň yoxvaňil d'a cal c'ac' chi'. 27 Ix lajvi chi' ix c'och umnaj masanil
eb' viň yajal d'a yol jun nación chi' yed' eb' viň tz'ac'an srazón viň rey yil eb'
viň oxvaň quelemtac chi', malaj val jab'oc snivanil eb' viň ix tz'a yuj c'ac' chi'.
Ix chamval yilan eb' viň to malaj jab'oc xil sjolom eb' viň ix tz'ai, malaj pax
jab'oc spichul eb' viň ix tz'ai, malaj val jab'oc sjab' te' c'ac' chi' d'a eb' viň.
28 A d'a jun rato chi', ix yalan viňaj rey Nabucodonosor chi' icha tic:
Alchajocab' vach' lolonel d'a sDiosal viňaj Sadrac, viňaj Mesac yed' viňaj
Abed-nego to a ix checancot yángel yic scoljiel eb' schecab' syac' val och sc'ool
d'ay. Maj sc'anab'ajej in checnab'il a in rey in tic eb' viň, b'ecan sc'ol eb' viň
scham d'a yichaňpax yem cuman d'a yalňej tas diosal to maň sDiosaloc eb'
viň. 29 A ticnaic a in svala' to yalňej mach anima sb'uchvaj d'a sDiosal viňaj
Sadrac, viňaj Mesac yed' viňaj Abed-nego tic, choc' tz'aj eb' schami. Axo spat
eb' sjuchajem smasanil, vach'chom tas choňab'il, tas nacional, ma tas ti'al
syala', yujto malaj junocxo dios syal scolvaj icha sDiosal eb' viň tic, xchi viň.

30 Ix lajvi chi' ix yac'anoch eb' viñ oxvañ quelemtac chi' viñ rey d'a nivac opisio d'a smacb'en Babilonia chi'.

4

Ochnac viñaj rey Nabucodonosor icha noc'al

1 Ix yac'anb'at jun ab'ix viñ rey d'a yol masanil smacb'en icha tic: A in rey Nabucodonosor in tic, svac' stzatzil e c'ool e masanil ex choñab', ma ex nación yalxoñej tas ti'al tzeyala', a ex masanil ex cajan ex d'a yolyib'añq'uinal tic. 2 In gana tzeyojtaquejel e masanil tastac satub'tac ix sc'ulej Dios Nivan Yelc'och d'ayin. 3 Te satub'tacxoñej tas sc'ulej, mañ jantacoc spoder, Yajal ton d'a masanil tiempo, a yopisio malaj slajvub'.

4 A in Nabucodonosor in tic, tzalajc'olal vajec' d'a in palacio. 5 Palta a d'a jun ac'val, ay jun tas ix in vayichej. A yuj tas ix vil chi' yed' tas ix in na'a, ix in te xivi. 6 Yuj chi' ix in chec avtajcot masanil eb' jelan d'a Babilonia tic, yic syalan eb' tas syalelc'och in vayich chi'. 7 Ix javi eb' smasanil: Aton eb' ajb'aal, eb' naumel lolonel, eb' schuman yed' q'uen c'anal yed' eb' ajchum. Ix valan in vayich chi' d'a eb', palta maj yal-laj eb' d'ayin tas syalelc'ochi. 8 Stzac'anilxo ix javi viñaj Daniel, scuchan pax Beltsasar, icha sb'i in diosal, ayoch sjelanil juntzañ dios d'a viñ. Ix valan in vayich chi' d'a viñ icha tic: 9 Ach Beltsasar, yajal aj d'a scal eb' jelan spensar, vojtac to ayoch sjelanil juntzañ dios d'ayach, ojtacpax masanil tas satub'tac. Scham val ab'ani tas ix vil d'a in vayich, ol alan d'ayin tas syalelc'ochi. 10 Aton val in vayich ix vil tic ayic jichan in ec' in vayi:

A d'a snañal lum luum tic ix vil jun te te' te chaañ steel.

11 Ix q'uib'chaañ te', te nivan ix aj spatic te'. A schon te', ix q'uec'och d'a satchaañ, chequel te' masanto b'aj slajvic'och lum luum.

12 Te vach' yilji xil te', mañ jantacoc sat te', c'ocb'il val syab' sat te' chi' sloan masanil anima. Axo masanil noc' noc', tz'och noc' sc'ub'ej sb'a d'a yeñul yich te'. Axo d'a sc'ab'tac te' sb'o so' noc' much, axo masanil tas pitzan d'a yolyib'añq'uinal tic, c'ocb'il svatzitaj eb' yuj sat te'.

13 Axo ix aj jun, ix vilan jun ángel d'a in vayich chi', to stañvej yolyib'añq'uinal tic, van yemta d'a satchaañ. 14 Te chaañ ix el yav, ix yalan icha tic:

Ch'aquequel te te' chi', xiquequel sc'ab' te', tzeyic'anel xil te', tze saclemanb'at sat te' chi' smasanil. Saclemocab'canb'at masanil noc' noc' ayoch d'a yalañ yeñul te' yed' masanil noc' much ayoch d'a sc'ab'tac te'.

15 Axoñej yib' te' tzeyactejcani, tze tzec'ancan te' yib' chi' yed' q'uen cadena to hierro yed' bronce. Scan jun chi' d'a scal añ añc'ultac chi', axo yal ac'val ol em d'a yib'añ, axo añ añc'ultac ol sc'ux icha noc' caltacte'al noc'.

16 Ol ixtaxel spensar. Lajanxo ol aj spensar icha spensar noc' noc'. A jun macañ yaelal chi', uque' ab'il ol yac'a'.

17 A oñ ángel oñ sco tañvej yolyib'añq'uinal tic, a oñ scala' to ol javoc jun yaelal tic d'a yib'añ, yic vach' syojtaquejel eb' anima smasanil to a Dios Nivan Yelc'ochi, ay yopisio d'a yib'añtac nación. A tz'ac'an opisio d'a mach sgana syac'ochi, syalpax yac'anoch junoc mach emnaquil yajaliloc junoc nación, xchi jun ángel chi'.

18 Aton in vayich ix vil tic. A ticnaic ach Beltsasar, al d'ayin tas syalelc'ochi, yujto malaj val junocxo eb' ay tas syal yuuj d'a yol in macb'en tic snachajel yuuj. Palta a ach tic ol yal snachajel uuj, yujto ayoch sjelanil juntzañ dios d'ayach, xin chi.

19 Axo viñaj Daniel chi', aton viñ scuchpax Beltsasar, quen am mañ junoc
hora ix can numan viñ. Ix somchajq'ue spensar viñ, palta ix valan d'a viñ:
Beltsasar, mañ ac' pensar yuj jun in vayich chi' yed' tas syalelc'ochi, xin chi.
Ix yalan viñ d'ayin: Ay mamin rey, comonoc val d'a yib'añ eb' ayoch ajc'olal
d'ayach ol em tas syalelc'och jun a vayich tic. 20 Mamin rey, a jun te te' te
chaañ steel ix il chi', aton jun te' ix q'uec'och d'a satchaañ, te' ix checlaj d'a
najat, 21 te' vach' yilji xiil, te' tzijtum sat, te' c'ocb'ilñej syab' sat sloan masanil
tas pitzan, te' b'aj tz'och masanil noc' noc' sc'ub'ej sb'a d'a yalañ yeñul sc'ab',
te' b'aj sb'o so' noc' much d'a scaltac sc'ab', 22 a ach ton tic mamin rey. To
ix ach q'ueñejchaañ yuj snivanil elc'och chi'. Ix q'uec'och a b'inajnaquil d'a
satchaañ. Yajal ach d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. 23 Ix ilanpax yemta jun
ángel stañvumal yolyib'añq'uinal tic d'a satchaañ, ix yalani: Ch'aquec telvoc
te nivan te' chi', yic slajviem te'. Axoñej yib' te' yed' sch'añal yib' tzeyac'cani.
Stzec'chajcan yib' te' yed' q'uen cadena to hierro yed' bronce, scan d'a caltac
añc'ultac. Emocab' yal ac'val d'a yib'añ ta', ol cajnaj yed' noc' noc' uqueoc
ab'il. 24 A syalelc'och jun tic mamin rey, a jun Dios Nivan Yelc'ochi, a' tz'alan
jun tic d'a ib'añ. 25 Ol ach pechchajel d'a scal eb' anima tic. Ol ach b'atcan
d'a scal noc' noc', axo añ añc'ultac ol a c'ux icha noc' vacax. Ol em yal
ac'val d'a ib'añ. Mamin rey, icha chi' ol ach ajec' uqueoc ab'il, masanto ol
nachajel uuj to a jun Dios Nivan Yelc'ochi, a' yajal yaj d'a yib'añ eb' anima.
A tz'ac'anpaxoch eb' yajal icha sgana mach syac'ochi. 26 A jun lolonel ix
alchaji to scan yib' te' yed' sch'añal yib' chi', syalelc'ochi to ol ach c'ochxoc
d'a opisio chi' ayic toxo ix nachajel uuj to a Dios yajal yaj d'a yolyib'añq'uinal
tic. 27 Yuj chi' mamin rey, cha ab' masanil juntzañ lolonel sval tic d'ayach.
Yuj chi' tojolñej tzutej a b'a, mañxo ac'och a mul. Comonoc val tzactejcan a
c'ulan chucal, tzach colvaj d'a eb' tz'ixtaji. Tato icha chi', tecan ol ach can d'a
junc'olal yed' a q'uechaañ d'a masanil tasi, xchi viñaj Daniel chi' d'ayin, xchi
viñ rey Nabucodonosor chi'.

28 Masanil juntzañ lolonel ix alchaj d'a viñaj rey Nabucodonosor chi', ix
elc'ochi. 29 Yab'ilal yalchaj juntzañ chi' d'a viñ rey chi', ayic van sb'eyec' viñ
d'a spañanil yib'añ spalacio d'a Babilonia, 30 ix yalan viñ icha tic: Ina val yilji
nivan choñab' Babilonia tic. A in yed' val in poder ix in b'oq'uei yic scheclajeli
to nivan velc'ochi, xchi viñ.

31 Vanto val yalan juntzañ lolonel chi' viñ, ix yab'an viñ yoch jun lolonel d'a
satchaañ, ix yalani: Scham ab'an juntzañ lolonel tic ach rey Nabucodonosor,
a opisio chi', toxo ix ic'chajec' d'ayach. 32 Ol ach pechchajel d'a scal eb' anima,
ol ach b'atcan d'a scal noc' noc'. A añ añc'ultac ol a c'ux ichoc noc' noc'
d'a uqueoc ab'il, masanto ol yal snachajel uuj to a Dios Nivan Yelc'ochi, a'
tz'ac'an yajalil d'a yib'añ masanil anima yed' d'a yib'añ masanil nación d'a
yolyib'añq'uinal tic. A' tz'ac'anoch d'a yajalil mach sgana syac'ochi, xchi jun
lolonel chi'.

33 A d'a jun rato chi', ix elc'och tas alb'ilcan d'a yib'añ viñaj rey Nabu-
codonosor chi', ix pechchajcanel viñ d'a scal eb' anima. A añ añc'ultac ix sc'ux
viñ icha noc' vacax, axo yal ac'val ix em d'a yib'añ snivanil viñ. Ix q'uib' xiil
viñ icha noc' ch'acb'a, añeja' icha yech noc' ix aj q'uen yech viñ.

Ix b'oxi spensar viñ rey

34 Ix yalanpaxb'at viñ rey chi' icha tic: Ayic ix lajvi stiempoal yaelal ayoch
d'a vib'añ a in Nabucodonosor in tic, ix in q'ue q'uelan d'a satchaañ, ix b'o
in pensar d'a in locoal. Ix valan vach' lolonel d'a Dios Te Nivan Yelc'ochi, ix
vic'anchaañ sb'i Jun ayñejec' d'a junelñej:
Yujto Yajal ton d'a junelñej, a yopisio malaj slajvub'.

35 A d'a yichaň, malaj val jab'oc tas syal yuj eb' cajan d'a sat luum tic.
Sc'ulejňej tas snib'ej d'a scal eb' ayec' d'a satchaaň yed' d'a scal eb' cajan
d'a sat luum tic. Malaj mach syal syamanoch vaan sc'ab' syalan d'ay,
¿tas yuj icha chi' tza c'ulej? maň xchioc.
36 A d'a jun rato chi', ix meltzaj in pensar ix vab'i yed' vic'anxi vopisio
nivan yelc'ochi yed' in poder. Axo eb' in checab' yed' eb' nivac yopisio d'a in
despacho, ix javi eb' ul in sayeq'ui. Ix in ochxi yajalil d'a in nación, ix yic'anxi
yip vopisio. Te nivan ix ajxi d'a yichaň icha yaj d'a yalaňtaxo.
37 A ticnaic, a in val svic'chaaň Jun sReyal satchaaň. Svalanpax vach'
lolonel d'ay, yujto a masanil tas sc'ulej, vach'ňej, tojolňej d'a smasanil.
Syalpax yic'anemta eb' syaloch sb'a to nivan yelc'ochi, xchib'at viňaj Nabu-
codonosor chi'.

5

Juntzaň tas ix tz'ib'chajoch d'a sat pat

1 A viňaj Belsasar sreyal Babilonia, ix yavtej mil eb' nivac yopisio viň d'a yol
snación d'a jun nivan vael. A d'a jun vael chi', ix yuc' aň eb', ix yuc'an aň viň
yed' eb'. 2-3 Vanxo sq'ue aň d'a sjolom viň rey chi', ix schecan viň ic'chajcot
copa yed' uc'ab' nab'a oro, aton juntzaň yic'naccot viňaj Nabucodonosor
smam icham viň d'a templo d'a Jerusalén. A d'a yol juntzaň copa yed' juntzaň
uc'ab' ix b'at ic'chajcot chi', ata' ix yuc' aň viň yed' eb' ix yetb'eyum yed'
juntzaňxo eb' ix schab'il yetb'eyum yed' pax masanil eb' ayoch yed' viň d'a
vael chi'. 4 Masanil eb' ix cham yuj aň, ix yic'anchaaň sdiosal eb' nab'a oro,
plata, bronce, hierro, te te' yed' q'uen q'ueen.
5 A d'a jun rato chi', ix checlaj jun c'ab' anima b'aj sacq'uinal yuj candil,
ix och ijan stz'ib'anoch d'a sat pat chi'. Ayic ix yilan jun c'ab' stz'ib'an chi'
viň rey, 6 sac ix aj sat viň yuj xivelal. Ix luclonq'ue yoc viň, ix el val yip viň.
7 Elaňchamel ix el yav viň, ix yavtancot eb' naumel lolonel viň, eb' schuman
yed' q'uen c'anal yed' eb' ajchum. Ix yalan viň d'a eb':
—A mach syal yilan juntzaň tz'ib'ab'iloch chi', syalan d'ayin tas syalelc'ochi,
tz'ac'chajoch junoc pichul púrpura d'ay, tz'ac'chajoch junoc cadena oro d'a
sjaj, tz'och d'a yoxil yajalil d'a in macb'en tic, xchi viň.
8 Masanil eb' jelan ayoch yopisio yac'an srazón viň rey chi', ix och eb' d'a
yol jun cuarto, palta malaj val junoc eb' ix nachajel yuuj tas syalelc'ochi. 9 Ix
te xiv viňaj rey Belsasar chi', sac ix aj yilji sat viň. Axo masanil eb' viň vinac
ayec' yed' viň ta', ix somchajpax sc'ool eb' viň. 10 Ayic ix yab'an ix reina, snun
viň rey chi' yel yav viň yed' pax eb' avtab'il, ix och ix d'a yol scuartoal b'aj
ayoch q'uiň chi', ix yalan ix icha tic:
—Ayocab'ňej opisio d'a junelňej. Mocab' ac' pensar, mocab' ach sacb'ielpax
yuj xivelal, 11 yujto a d'a yol a macb'en tic, ay jun viň syal snachajel yuuj,
ayoch sjelanil juntzaň dios d'a viň. A d'a yol stiempoal viň a mam icham,
a jun viň vinac chi', ix sch'ox val viň to ay spensar viň te vach', ay spensar
viň sic'lab'il icha yic eb' dios. Yuj chi', a viňaj rey Nabucodonosor a mam
icham, a viň ix ac'anoch jun viň chi' yajaliloc eb' ay spensar, eb' naumel
lolonel, eb' schuman yed' q'uen c'anal yed' eb' ajchum. 12 Daniel sb'i jun viň
chi', axo viň a mam icham chi' ix ac'an scuch viň Beltsasar. Te ay sjelanil
viň yed' tas yojtac, yic snachajel vayich yuj viň, syal snachajpaxel yuj viň
tas syalelc'och junoc lolonel to ajaltac snachajeli yed' sb'oan yaj junoc tas to
nivan yaji. Avtejcot viň an. A viň ol ac'an ojtaquejel tas syalelc'och juntzaň
tz'ib' d'a sat pat tic, xchi ix d'a viň rey chi'.

13 Ix avtaj viñaj Daniel chi', ix ic'chajb'at viñ d'a yichañ viñ rey chi', ix
sc'anb'an viñ d'a viñ:
—¿A ach am tic tza cuch Daniel, aj Judá ic'b'ilcot preso yuj viñaj Nabu-
codonosor viñ in mam icham? 14 Ix alchaj d'ayin tob' ayoch sjelanil juntzañ
dios d'ayach, tob' ay a pensar, jelan ach. 15 Yuj chi' ix ach vavtej. Ix vavtej
masanil eb' viñ jelan yed' eb' naumel lolonel, yic syavtej juntzañ lolonel eb'
tz'ib'ab'iloch tic yed' yalan eb' d'ayin tas syalelc'ochi, palta malaj val junoc
eb' snachajel yuuj tas syalelc'ochi. 16 Ix alchaj d'ayin tob' syal ac'an checlajel
lolonel ajaltac snachajeli. Yuj chi' ta syal avtan juntzañ lolonel tic, tzalan
d'ayin tas syalelc'ochi, ol ac'chajoch pichul púrpura d'ayach, ol ac'chajpaxoch
junoc cadena oro d'a a jaj, ol ach och d'a yoxil yajalil d'a yol in macb'en tic,
xchi viñ rey chi'.
17 Ix yalan viñaj Daniel chi' icha tic:
—Canocab' a silab' chi' d'ayach mamin rey. Syal ac'an jun opisio chi' d'a
junocxo, palta ol vavtej jun tz'ib' tic, ol valan d'ayach tas val syalelc'och
juntzañ lolonel tz'ib'ab'iloch d'a sat pat tic.
18 Mamin rey, a Dios Te Nivan Yelc'ochi, a' ix ac'an yopisio viñaj Nabu-
codonosor a mam icham yed' snivanil yelc'ochi, sb'inajnaquil yed' stz-
iquiquial. 19 Yuj opisio ix ac'chaj chi' d'a viñ, ix xiv masanil anima d'a junjun
nación yed' d'a junjun ti'al, yujto nivan yelc'och viñ rey chi' d'a yol sat eb'.
A mach sgana viñ schami, schamñej, axo mach malaj sgana viñ schami, max
miljichamoc. Ay pax mach ix ic'jiel d'a yopisio yuj viñ, ay pax mach ix ac'jioch
d'a yopisio, ato a' tas snib'ej sc'ool viñ. 20 Palta a val yic ix yic'anchaañ sb'a viñ,
ix ixtaxel sb'eyb'al viñ. Ix ic'chajel viñ d'a yopisio d'a reyal chi' yed' snivanil
yelc'ochi. 21 Ix pechchajel viñ d'a scal eb' yetanimail, ix ochcan spensar viñ
icha spensar noc' noc'. Junñej ix aj viñ yed' noc' caltacte'al b'uru. Ix sc'ux añ
añc'ultac viñ icha noc' vacax. Ix empax yal ac'val d'a snivanil viñ, masanto
ix yal snachajel yuj viñ chajtil val yaj Dios, Jun Te Nivan Yelc'ochi, yajal pax
yaj d'a yolyib'añq'uinal tic. A tz'ac'anoch eb' yajal to sgana syac'ochi. 22 A
achxo pax tic, mamin rey Belsasar, yixchiquin ach viñ, vach'chom ojtac tas
ix uji chi', palta mañ val jab'oc tziq'uem a b'a. 23 Palta yelxo ix ic'chaañ a b'a
d'a yichañ Jun Yajalil satchaañ. Ix ac'an ic'chajcot juntzañ copa d'a a mexa
yed' juntzañ uc'ab' yic stemplo Jun Yajal satchaañ chi'. A d'a yol juntzañ chi'
ix uc' vino yed' masanil eb' avtab'il uuj. Ix eyic'chaañ juntzañ dios to max yal
yilani, max yal yab'ani, malaj pax jab'oc tas yojtac. Mañoc pax d'a Dios ix al
vach' lolonel, ina a pax d'a yol sc'ab' ay a q'uinal, a pax snaan tas tza c'ulej.
24 Yuj chi' ix yac'cot Dios jun c'ab' ix tz'ib'an juntzañ lolonel tic, 25 MENE,
MENE, TEKEL, UPARSIN. 26 A juntzañ tic icha tic syalelc'ochi: MENE: Toxo
ix sb'is Dios jaye' c'u ayachto och d'a opisio, toxo ix sch'ox slajvub'. 27 TEKEL:
Toxo ix ach echtaj d'a yol echlab', mañ tz'acanoc alil. 28 PERES: A a macb'en,
van spojchajb'ati, ix ac'chajoch d'a yol sc'ab' eb' Medo yed' eb' Persa, xchi
viñaj Daniel chi'.5.28
29 Ix lajvi chi', ix schecan viñaj rey Belsasar chi' ac'chajoch pichul púrpura
d'a viñaj Daniel chi'. Ix ac'chajoch jun cadena nab'a oro d'a sjaj viñ. Ix yalan
viñ rey chi' d'a masanil anima to a d'a jun rato chi', ix ochcan viñaj Daniel
chi' d'a yoxil yajalil d'a yol smacb'en.
30 A d'a jun ac'val chi' ix miljicham viñaj Belsasar sreyal eb' caldeo chi'.
31 Axo viñaj Darío aj Media ix yac'och sb'a yajalil sq'uexuloc viñ. 62 ab'il
sq'uinal viñaj Darío chi'.

5.28 **5:28** A d'a lolonel arameo lajan sjajil jun lolonel “Pojlajb'ail” yed' jun lolonel “persas.”

6

Ix yumchajem viñaj Daniel d'a scal noc' choj

1 Ix yac'anoch 120 eb' viñ gobernador viñaj Daríoc chi', yic syil junjun macañ
choñab' eb' viñ d'a yol smacb'en. 2 Ix yac'anoch oxvañxo sat yajal viñ d'a eb'
viñ gobernador chi', yic syilan eb' viñ yed' stañvan masanil tastac, yic vach'
tz'acan tz'aj yac'chaj q'uen tumin syac' eb' viñ d'a viñ rey chi'. D'a scal eb'
viñ sat yaj chi' ayoch viñaj Daniel chi'. 3 Ix checlajel viñaj Daniel chi' d'a
scal eb' viñ yetyajalil chi', yujto vach'ñej syutej sb'a viñ. Yuj chi' ix sna viñ
rey chi' to tz'och viñ sat yajalil d'a yol smacb'en chi'. 4 Axo juntzañ eb' viñ
yetyajalil viñ chi', ix say modo eb' viñ tas tz'aj yemta viñ d'a yopisio chi'.
Palta te c'anab'ajum viñ, max elc'an viñ d'a tas sc'ulej, ayoch spensar viñ d'a
yopisio chi'. Yuj chi' malaj junoc tas syal yalanq'ue eb' viñ d'a spatic viñ. 5 Yuj
chi' ix ochñej ijan eb' viñ snaani, ix yalan eb' viñ: Malaj val junoc tas syal
calanq'ue d'a spatic viñ, añej yuj sc'anab'ajan sDiosal viñ, xchi eb' viñ.

6 Yuj chi' ix slajtiej sb'a eb' viñ yajal chi', yic b'at yalan eb' viñ d'a viñaj Daríoc
chi'. Ayic ix c'och eb' viñ d'a yichañ viñ, ix yalan eb' viñ icha tic:

—Mamin rey Daríoc, ayocab'ñej opisio d'a junelñej. 7 Ix co mol lajtiej co b'a
co masanil a oñ yajal oñ tic d'a yol a macb'en tic. Ix co naani to tzaq'uelta
junoc ley yic tz'alchajel d'a scal masanil anima d'a masanil yol a macb'en tic
to malaj junoc mach sc'anan scolval sdiosal, ma d'a junocxo yetanimail d'a
junoc ujal, palta añej d'ayach syal sb'a mamin rey. A mach max c'anab'ajan
jun ley chi', tojolñej syumjicanem b'aj macb'il noc' choj. 8 Yuj chi', mamin
rey, ac' tz'ib'chaj jun ley chi', tzac'anoch a sello d'ay yic vach' malaj mach syal
sq'uexani. A' co ley a oñ medos yed' persas oñ tic, max yal-laj yec'b'ati, xchi
eb' viñ.

9 Yuj chi' ix schec viñaj rey Daríoc chi' tz'ib'chaj jun ley chi', ix yac'anoch
viñ d'a yopisio. 10 Axo ix yab'an viñaj Daniel to toxo ix alchajel jun ley chi',
ix q'ueñej viñ d'a yol spat d'a chaañ, ix sjacanxi sventena viñ q'uelanb'at d'a
stojolal Jerusalén. Ix em cuman viñ, ix lesalvi viñ d'a Dios, ix yac'an yuj diosal
viñ d'ay. Oxel slesalvi viñ d'a junjun c'u, ichataxon sc'ulej viñ. 11 Axo juntzañ
eb' viñ chi', ix smolb'ej sb'a eb' viñ, ix yilan eb' viñ to van slesalvi viñ yed'
stevi viñ d'a Dios. 12 Yuj chi' ix b'at eb' viñ d'a viñ rey chi'. Ix b'at yalan eb' viñ
yuj jun ley toxo ix alchajel chi', ix yalan eb' viñ icha tic:

—Toton ix a chec alchajel jun ley tz'alan icha tic: Yalñej mach syal sb'a
d'a sdiosal, ma d'a junocxo ch'oc animail d'a junoc ujal, tato mañoc d'a viñ
rey syal tas snib'ej, yovalil syumchajem b'aj macb'il noc' choj, xchi. ¿Mañ am
yeloc icha chi'? xchi eb' viñ.

—Ichaton chi' ix aji. A jun ley chi' yovalil sc'anab'ajaji, a co leyal a oñ medos
yed' persas oñ tic, max yal-laj yec'b'at tas syala', xchi viñ rey chi'.

13 Yuj chi' ix ochñej ijan eb' viñ yalan icha tic:

—A viñaj Daniel, viñ ic'chajnaccot d'a Judá, max sc'anab'ajejlaj viñ. Mamin
rey, mañ jab'oc xiv viñ d'ayach, malaj pax jab'oc yelc'och jun ley chi' d'a viñ.
Toxo ix quila' to oxel slesalvi viñ d'a sDiosal d'a junjun c'u, xchi eb' viñ.

14 Ayic ix yab'an viñ rey chi' icha chi', ix och viñ d'a cusc'olal. Masanil jun
c'ual chi', ix sayec' viñ tas tz'aj scolchajel viñaj Daniel chi'. 15 Axo yic vanxo
sb'at c'u, ix smolb'anxi sb'a juntzañ eb' viñ vinac chi' d'a yichañ viñ rey chi',
ix yalan eb' viñ:

—Mamin rey, ojtac val to a co ley a oñ medos yed' persas oñ tic, ta ay junoc
lolonel, ma junoc ley toxo ix yalel viñ rey, maxtzac yal-laj yec'b'ati, xchi eb'
viñ.

16 Ix lajvi chi', ix schecan viñ rey chi' ic'chajcot viñaj Daniel chi' yic
syumchajem viñ b'aj macb'il noc' choj chi'. Ayic manto yumchajem viñ, ix
yalan viñ rey chi' d'a viñ:
—Comonoc val ol ach coljoc yuj a Diosal to ayachñejoch ac'an servil, xchi
viñ.
17 Ayic toxo ix yumjicanem viñ d'a scal noc' choj chi', ix ac'jicanem jun
q'uen q'ueen smaculoc. Ix ac'jicanoch sello yic yopisio viñ rey chi' d'a q'ueen
yed' sello eb' viñ nivac yajal yaj yed' viñ, yic vach' max tenjiec' tas ix alchaj
d'a spatic viñaj Daniel chi'. 18 Ix lajvi chi', ix b'at viñ rey chi' d'a spalacio, palta
majxo valaj viñ, majxo schec viñ ic'chajcot eb' tz'ac'an tzalajb'oc sc'ool. Ix b'at
vay viñ, palta junelñej maj ochlaj svayañ viñ d'a jun ac'val chi'. 19 Ix pet q'ue
vaan viñ, ix b'at lemnaj viñ d'a sti' b'aj macb'il noc' choj chi'. 20 Ayic ix c'och
viñ d'a slac'anil chi', ix avaj viñ d'a viñaj Daniel chi'. Cuseltac ix yutej avaj
sb'a viñ, ix yalan viñ:
—Daniel, ach schecab' jun Dios pitzan, aton jun Dios tzac'ñej servil ¿ix am
yal ach scolanel a Diosal d'a noc' choj chi'? xchi viñ.
21 Ix tac'vi viñaj Daniel chi' icha tic:
—Mamin rey, ayocab' opisio d'a junelñej. 22 Ix scheccot jun yángel in Diosal
yic smacan sti' noc' choj tic. Yuj chi' malaj val jab'oc tas ix in yutej noc', yujto
yojtac to malaj jab'oc in mul d'a yichañ. Malaj pax tas chuc ix in c'ulej d'ayach,
xchi viñ.
23 Yuj chi' ix te tzalajq'ue viñ rey chi', ix schecan viñ ic'chajq'ueta viñaj
Daniel b'aj ay noc' choj chi'. Axo yic ix q'ueul viñ, ix yilan eb' to malaj jab'oc
b'aj ix lajvi viñ, yujto a sDiosal viñ ayoch yipoc sc'ool. 24 Ix lajvi chi', ix
yalan viñ rey chi' to sb'at ic'jicot eb' viñ ix alanq'ue jun lolonel d'a spatic
viñaj Daniel chi'. Ix yumjicanem eb' viñ d'a scal noc' choj chi' yed' yetb'eyum
yed' yalyuninal junjun eb' viñ. Manto emc'ochlaj eb' d'a scal noc', ix q'ueta
tzacaljoc noc' d'a eb', choc' ix aj eb' yuj noc'.
25 Ix lajvi chi', ix yac'an tz'ib'chaj viñaj rey Darío jun tic d'a masanil anima
yalñej tas ti'al ay d'a yol smacb'en chi'. Ix yalanb'at viñ icha tic: Junc'olalocab'
eyaji. 26 Svalan d'ayex e masanil d'a yol in macb'en, nivanocab' yelc'och
sDiosal viñaj Daniel d'a yol e sat.
Yujto a sDiosal viñ chi', pitzan toni, ayñejec' d'a junelñej. A yopisio, malaj
b'aq'uiñ ol sateloc, malaj slajvub'.
27 A Jun Colvajum chi', a scolan eb' yic yed' spoder. Sch'oxan tas satub'tac d'a
satchaañ yed' d'a sat luum tic. A ix colanel viñaj Daniel d'a noc' choj,
xchib'at viñ rey chi'.
28 Ayñejoch viñaj Daniel chi' d'a yopisio ayic ayoch viñaj Darío d'a reyal
yed' pax yic ayoch viñaj Ciro aj Persia reyal.

7

Tas ix yil viñaj Daniel d'a svayich

1 A d'a yic b'ab'el ab'il yoch viñaj Belsasar reyal d'a Babilonia, ay jun ac'val,
ay juntzañ tas ix ac'ji vil a in Daniel tic d'a in vayich. Axo ix in q'ue vaan,
ix in tz'ib'an tastac nivan yelc'och d'a in vayich chi'. Aton juntzañ tic ix in
tz'ib'ejcani:
2 Ix vil d'a in vayich to a d'a schañ pac'añil yolyib'añq'uinal, ix cot poñnaj
ic' d'a yib'añ a a', ix ib'xiq'ue a' nivan mar chi' yuuj. 3 Axo ix aji, ix checlajq'ue
chañvañ noc' nivac noc' d'a yol a' mar chi', ch'occh'oc yilji junjun noc'. 4 A
jun noc' ix b'ab'laj q'ueuli, lajan yilji noc' icha noc' choj, palta ay sc'axil noc'
icha yic noc' d'iv. Ayic van vilan noc' chi', ix jecchitajel sc'axil noc' chi'. Ix

ac'chajq'ue liñan d'a sat luum, icha tz'ajq'ue liñan anima ix ajq'uei. Ix q'uexvi spensar, icha spensar anima ix aji.
5 Axo noc' schab'il, lajan yilji noc' icha noc' oso, tz'eyanq'ue jun pac'añ
snivanil noc' d'a yichañ junxo pac'añ. A d'a yol sti' noc', ay oxe' b'aquil costil.
Ix vab'an yalchaj d'a noc': Ixic, tza chi'an jantac chib'ej snib'ej a c'ool, xchi d'a
noc'.
6 Axo noc' yoxil, lajan yilji noc' icha noc' tz'ib'choj. Ay chañe' sc'axil noc'
d'a snañal yich spatic. Ix vilanpaxi to ay chañe' sjolom noc', ix ac'chaj spoder
noc' yac'an yajalil.
7 Axo noc' schañil ix vil d'a in vayich chi', te chuclaj yilji noc'. Te ay smay
quilan noc', te ay yip noc'. Te nivac q'uen ye noc', nab'a hierro. Choc' tz'aj
masanil tas yuj noc', sb'uc'anem noc', axo jantacto scan yuj noc', stec'canem
noc'. Yelxo te ch'oc yilji jun noc' chi' d'a yichañ juntzañxo noc' ix vil d'a
sb'ab'elal. Ay lajuñe' sch'aac noc'.
8 Yacb'an q'uelan in och d'a juntzañ sch'aac noc' chi', ix vilani, ix q'ueul
junxo syune' ch'aac noc' d'a scal juntzañxo chi'. Ayic ix q'ueul junxo sch'aac
noc' chi', ix stenancanel oxe' ch'aac aytaxon chi'. Axoñej jun chi' ix can
sq'uexuloc juntzañ chi'. A jun ch'aac chi', ay yol sat yed' sti' icha yic anima, ix
yic'chaañ sb'a yed' tas ix yala'.

A sb'eyc'olal Dios

9 Ix vilañej, masanto ix ac'chajem juntzañ c'ojnub' yic eb' yajal, axo Dios,
Jun Aytaxoneq'ui, ix em c'ojan d'a sc'ojnub'. Te sac yilji spichul icha
yilji q'uen sacb'acom. Axo xil sjolom, te sac yilji icha noc' sacsac lana.
A sc'ojnub' chi' yed' sruedail, ichato sq'ue ñilñon sc'ac'al.
10 Ay jun c'ac' tz'elta d'a yichañ icha sb'ey a a'. A eb' tz'ac'an servil, liñanoch
eb' d'a yichañ, millonalxo sb'isul eb'. Ix lajvi chi' ix el yich sch'olb'itaj
juntzañ nación, ix jacvi juntzañ ch'añ libro.
11 Q'uelan inñejoch yuj juntzañ b'uchval lolonel van yalan jun yune' ch'aac
chi'. Yacb'an van vilan chi', ix mac'jicham jun noc' chi'. Choc'xoñej ix aj noc',
ix yumjib'at noc' d'a scal c'ac', ix tz'ab'at noc'. 12 Axo juntzañxo noc' chi', ix
ic'chajec' yopisio noc', palta ixto chajiec' noc' jab'ocxo.
13 Ix vilañej d'a in vayich chi':
Ix vilani to ay jun mach ix cot d'a scal asun, lajan yilji icha anima. Ix c'och
b'aj ayec' Dios Jun Aytaxonec' chi', ix och d'a yichañ.7.13
14 Ix ac'chaj yopisio, spoder yed' snivanil yelc'ochi. Masanil anima, yalñej
tas ti'al tz'ac'an servil. A spoder ayñejec' d'a junelñej, malaj b'aq'uiñ ol
lajvoc yopisio chi'.
15 Ix in xivcanq'uei ayic ix vilan juntzañ tic, ix somchaj in pensar yuuj. 16 Ix
in och d'a stz'ey junoc liñanoch ta', ix in c'anb'an d'ay tas syalelc'och juntzañ
chi'. Ix tac'vi d'ayin icha tic: 17 A chañvañ noc' noc' ix il chi', aton chañe'
nación ol checlajq'ue d'a yolyib'añq'uinal tic. 18 Ayic ol lajvoquec' juntzañ
nación chi', a eb' yicxo Dios, Jun Te Nivan Yelc'ochi, ol ac'joccanoch eb' yajalil
d'a junelñej, mañxalaj b'aq'uiñ ol ic'joquec' yopisio eb' chi', xchi.
19 Ix in c'anb'ejxi d'ay, tas yaj noc' schañil noc' chi', te ch'oc yilji noc' d'a
yichañ juntzañxo noc' chi'. Nab'a hierro q'uen ye noc', nab'a bronce yech
noc'. Masanil tas choc' tz'aj yuj noc', sturanb'at noc', axo jantacto scani,
stec'canem noc'. 20 Añejtona', ix in c'anb'ejpaxi tas syalelc'och lajuñe' sch'aac
noc' chi' yed' junxo sch'aac noc' tzac'anto ix q'ueul chi', jun ix tenanel oxexo
ayic ix q'ueuli. Te nivan pax yelc'och d'a yichañ juntzañxo ch'aac chi'. A

7.13 **7:13** A d'a tic syala' "jun mach lajan yilji icha anima", vach'chom ec'to d'a yichañ anima. Añeja' syalpaxcot jun tic d'a Cristo. Tzijtum b'aj ix yac' b'inaj jun b'i chi' Jesús d'ay.

jun toto ix q'ueul chi', ay yol sat, ay pax sti', syalan b'uchval lolonel. 21 Ix
vilani to a jun ch'aac chi', syac' oval yed' eb' yicxo Dios. Ix ac'ji ganar eb' yuuj,
22 masanto ix c'och Dios, Jun Aytaxoneq'ui. Ix sb'oan yaj d'a eb', yujto ix c'och
sc'ual schaan yopisio eb'. 23 Ix yalan d'ayin icha tic:
A noc' schañil chi', aton jun schañil nación ol checlajq'ue d'a yolyib'añq'uinal
tic. Ch'oc yel d'a yichañ juntzañxo nación ol ec'oc. Ol smaquec' masanil
yolyib'añq'uinal tic, ol yac'an yajalil d'a malaj yoq'uelc'olal.
24 A lajuñe' sch'aac chi', aton lajuñvañ eb' viñ yajal. A eb' viñ ol ac'an yajalil
d'a lajuñ macañ yaj jun nación chi'. A d'a scal juntzañ eb' viñ chi',
ol q'ue vaan junxo rey te ch'oc yel d'a yichañ juntzañxo eb' viñ d'a
sb'ab'elal chi', ol ic'joquel oxvañoc eb' viñ rey chi' d'a yopisio yuuj.
25 Ol te b'uchvaj d'a Dios Te Nivan Yelc'ochi, ol yixtejñej eb' yicxo Dios chi'. Ol
yac'lan sq'uexan juntzañ ley yed' juntzañ q'uiñ alb'ilcan yuj Dios. Ol
ac'chajcan eb' yicxo Dios chi' d'a yol sc'ab' d'a nañal schañil ab'il.
26 Palta ayic ol javoc sc'ual, ol ch'olb'itajoc, ol ic'chajel spoder chi', ol satel d'a
junelñej.
27 Axo yajalil yed' spoder yed' snivanil yelc'och juntzañ nación d'a
yolyib'añq'uinal tic, ol ac'chaj d'a eb' yicxo Dios chi', aton Jun Te
Nivan Yelc'ochi. A Dios ol ac'an yajalil d'a junelñej. Masanil eb' ayoch
yajalil d'a yolyib'añq'uinal tic ol ac'an servil, ol sc'anab'ajan eb' d'ay,
xchi d'ayin.
28 Aton slajvub'al juntzañ tas ix alchajcan d'ayin a in Daniel in tic. Ix te
somchaj in c'ool. Ix tup in chiq'uil yuj xivelal, palta malaj junoc mach b'aj ix
val juntzañ lolonel tic.

8

Jun noc' ch'ac calnel yed' jun noc' mam chiva

1 A d'a yoxil ab'il yoch viñaj Belsasar reyal, ay juntzañxo tas ix ac'ji vila',
ayic toxo ix ac'ji vil juntzañ d'a sb'ab'elal. 2 A ix aj vilani, ichato ayinec' d'a
choñab' Susa, d'a yol yic Elam, d'a sti' a' Ulai. 3 Axo ix vilani, ay jun noc' ch'ac
calnel ayec' d'a sti' a' chi'. Ay chab' sch'aac noc' nivac steel, palta ay jun sch'ac
noc' chi' tzac'anto ix q'ueuli, te nivan steel d'a yichañ junxo chi'. 4 Axo ix
vilani, a yed' sch'ac jun noc' calnel chi', ix yac' lajvoc tastac ay d'a stojolal
b'aj tz'em c'u yed' d'a norte yed' pax d'a sur. Malaj junocxo noc' syal stec'b'an
sb'a d'a yichañ, malaj mach syal scolanelta sb'a d'a yol sc'ab'. Sc'ulejñej tas
snib'ej. Ix yic' val chaañ sb'a.
5 Vanto in naan yuj tas ix vil chi', axo ix vilani, ay jun noc' mam chiva van
sjavi d'a stojolal b'aj tz'em c'u. Yelc'olal scot noc', icha val to max em jab'oc yoc
noc' d'a sat luum. A jun noc' chiva chi', ay val jun sch'aac noc' te chequel. A
d'a scal yol sat noc' ayq'ueta. 6 Ayic ix c'och noc' d'a slac'anil noc' calnel chab'
sch'aac chi', noc' ix vil d'a sti' a a', ix b'at jucnaj noc' d'a noc' yed' jantac yoval
sc'ool. 7 Ix smac'an cañchaj sch'aac noc' calnel chi' noc' schab'il. Mañxalaj
yip noc' calnel chi' yic stec'b'ej sb'a d'a yichañ noc' chiva chi'. Ix lajvi chi', ix
telvi noc' yuj noc' chiva chi' d'a sat luum, ix tec'jiem etzan noc' yuj noc'. Malaj
mach ix yal scolan noc'.
8 Axo noc' mam chiva chi', ix ste vach' iq'uejchaañ sb'a noc'. Axo ix aji, ayic
te tec'an noc' chi', ix cañchajb'at jun sch'aac noc' te nivan chi', axo chañexo
sch'aac noc' ix q'ueul sq'uexuloc jun chi'. Ayic ix q'ueul sch'aac noc' chi', ix
b'atcan q'uelan junjun ch'aac chi' d'a stojolal schañil pac'añ yolyib'añq'uinal
tic. 9 A d'a junoc juntzañ ch'aac chi', ix paq'uelta junxo yune' ch'aac. A jun
chi', te nivan ix aji yed' yipalil ix smac juntzañ lugar d'a sur yed' d'a stojolal

b'aj sjavi c'u. Ix smacpax lum luum te nib'ab'il. 10 Yelxo te chaañ ix aj sq'uib'i,
masanto ix q'uec'och b'aj ay q'uen c'anal. Ix syumanemta jayeoc q'uen c'anal
chi', ix stec'anem q'uen d'a sat luum. 11 Ix stec'b'an sb'a d'a yichañ viñ yajalil
eb' ay d'a satchaañ chi'. Ix scachanoch vaan yac'chaj silab' tz'ac'ji d'a Dios d'a
junjun c'u. Ix yixtanb'at b'aj tz'ochtaxon ejmelal d'a Dios chi'. 12 A yuj schuc
pensaril jun yajal chi', ix yac'och soldado b'aj tz'ac'jitaxon silab' d'a junjun c'u
yed' scachjioch vaan yac'ji silab' chi'. Ix satanel jun ejmelal vach' alb'ilcan yuj
Dios. Ichato chi' b'ian ix sc'ulan tas snib'ej.

13 Ix lajvi chi', ix vab'ani to ay jun ángel sc'anb'an d'a junxo ángel icha tic:
¿Jantacto tiempo yic ol lajvoc juntzañ squil tic? ¿Jantacto tiempo ol yac' jun
yajb'il yuj Dios tic sq'uexan silab' tz'ac'jitaxon d'a junjun c'u? ¿B'aq'uiñ ol och
vaan stec'jiem eb' soldado yic satchaañ yed' jun Lugar Yicñej Dios Yaji? xchi.
14 Ix tac'vi junxo ángel chi' icha tic: Ato yic ol lajvoquec' 2,300 el mañ ol ac'chaj
silab' d'a yemc'ualil yed' d'a q'uiñib'alil. Ato ta' ol lajvoc juntzañ chi'. Ichato
chi', ol ic'joquel jun tas mañ vach'oc ayoch d'a Lugar Yicñej Dios Yaji, xchi jun
ángel chi'.

15 A in Daniel in tic, vanto in naan tas ix vil chi', yic snachajel vuuj tas
syalelc'ochi. Axo ix vilani, ay jun icha yilji anima ix sch'oxq'ue sb'a d'a
vichañ. 16 Ix vab'an yoch jun av scot d'a sti' a' Ulai, icha val sjaj anima, ix
yalan icha tic: Gabriel, vach' alej d'a jun viñ vinac tic yic snachajel yuj viñ tas
ix yil chi', xchi.

17 Axo ix javi ángel Gabriel chi' d'a in tz'ey. Ix in em cumnajoc, ix emc'och
snañal in sat d'a sat luum yuj xivelal. Ix yalan d'ayin: Ach anima, ojtaquejeli
to a tas ix il chi', ato d'a slajvub' tiempoal ol ujoc, xchi.

18 Ayic vanto slolon chi' d'ayin, ix in ec' lian d'a sat luum. Ix satel in c'ool,
yuj chi' ix och yub'naj d'ayin, ix in squetzanq'ue liñan. 19 Ix yalan d'ayin:

Ol val d'ayach tas ol ujoc ayic toxo ol lajvoc yoval sc'ol Dios. A jun tas ix il
chi', a lajvub' c'ual sch'oxcoti.

20 A noc' calnel chab' sch'ac ix il chi', aton eb' viñ sreyal Media yed' Persia
sch'ox noc'. 21 Axo pax noc' mam chiva ix il chi', aton viñ sreyal Grecia sch'ox
noc'. A jun sch'aac noc' nivaquil ayq'ueta d'a scal yol sat, a jun viñ b'ab'el
rey sch'oxo'. 22 A chañe' ch'aac ix q'ueul sq'uexuloc jun ix cañchajb'at chi',
syalelc'ochi to ol spoj snañal jun nación chi'. Chañe' nacional ol ajelc'ochoc,
palta mañ lajanoc yip yed' jun b'ab'el.

23 Ayic toxo ol lajvoquec' yopisio juntzañ nación chi', ayic ol tz'acvoc chucalil
d'a yichañ Dios, ay jun rey ol ac'an yajalil, malaj tz'och tas d'ay, te jelan
yac'an musansatil.

24 Ol yic' val yip sic'lab'il, palta mañoc yed' yip d'a yol yico'. Satub'tac ol yutej
satanel tastac. Vach' ol elc'och d'a tas ol sc'ulej. Ol ac'joc ganar eb'
soldado te ay yip yuuj yed' eb' yicxo Dios.

25 Yuj sjelanil, ol yal yixtan eb' anima, ol ste iq'uejchaañ sb'a. Tzijtum anima
ol sateli ayic malaj jab'oc tas sna eb'. Ol stec'b'ej sb'a d'a yichañ
Dios, Jun Yajalil eb' yajal. Vach'chom icha chi' ol yutoc sb'a, palta ol
satjoqueloc, mañ yujoc spoder anima.

26 A tas ix il d'a silab' tz'ac'ji d'a yemc'ualil yed' d'a q'uiñib'alil, tic val ix vach'
alchajel d'ayach. A jun chi' yovalil ol elc'ochoc. Canocab'ñej d'a a pensar,
malajocab' b'aj tzala', yujto a juntzañ chi', ol elc'ochoc ayic te nivanxo tiempo
ol ec'oc, xchi ángel Gabriel chi'.

27 A inxo Daniel in tic, ix te el vip ix vab'i. Ix in penaayax jaye' c'ual. Ix lajvi
chi', ix in q'ue vaan, ix b'at vilanxi vopisio ayoch yuj viñ rey. Palta te ilc'olal
vaj yuj jun ix ch'oxchaj vil chi', yujto max nachajel vuj tas val syalelc'ochi.

9

Ix lesalvi viñaj Daniel yuj schoñab'

1-2 A viñaj Daríoo yuninal viñaj Asuero yiñtilal eb' medo, ix och viñ reyal d'a
smacb'en eb' caldeo. A d'a b'ab'el ab'il yoch viñ d'a yajalil chi', a in Daniel in
tic, van in c'ayb'an juntzañ ch'añ libro b'aj lolonnac Jehová d'a viñaj Jeremías,
aton viñ schecab'. Yuj chi' ix nachajel vuuj to a Jerusalén, 70 ab'il ol can
tz'inan. 3 Yuj chi' ix in lesalvi, ix in tevi d'a Dios Cajal. Ix in ochpax d'a
tzec'ojc'olal. Ix vac'anoch pichul yic tzec'ojc'olal chi', ix in em c'ojan d'a scal
q'uen tic'aq'uil taañ. 4 Ix in lesalvi d'a Jehová in Diosal, ix valan in b'a d'ay
icha tic:

Mamin, Vajal ach, te nivan elc'ochi, te satub'tac yilji a poder. Tzaq'uelc'och
a trato yic tzac'an a vach'c'olal d'a eb' tzach xajanani, aton eb' sc'anab'ajan a
checnab'il. 5 Ix och co chucal yed' co pital d'ayach. Axoñej chucal ix co c'ulej.
Ix co patiquejcanel a checnab'il yed' a c'ayb'ub'al. 6 Maj co maclej cab' tas ix
yal eb' a checab'. Yalnac a lolonel eb' d'a eb' co reyal, d'a eb' yajal yaj d'a co cal,
d'a eb' co mam quicham yed' d'a masanil eb' quetchoñab'. 7 Ach Mamin Cajal,
te tojol a pensar, xal oñ israel oñ tic, q'uixvelaltac cajec' scab'i. A eb' cotnac
d'a Judá yed' d'a Jerusalén yed' juntzañxo eb' quetisraelal cajan d'a najat yed'
d'a lac'an, ix oñ a saclemejcanb'ati, yujto mañ c'anab'ajumoc ix cutej co b'a
d'ayach. 8 A oñ tic Mamin Jehová, q'uixavtac co c'ool d'a ichañ, yujto ix och
co mul d'ayach yed' pax eb' co reyal, eb' yajal yaj d'a co cal yed' pax eb' co
mam quicham. 9 Palta a ach tic Mamin, co Diosal ach, te ay oq'uelc'olal yed'
a nivanc'olal, vach'chom a oñ tic axoñej pitalil sco c'ulej d'a ichañ. 10 Mamin
Jehová co Diosal, maj ach co c'anab'ajej icha ix aj a checan yal eb' a checab'
d'ayoñ. 11 A oñ tic, co masanil ix co tenec' a checnab'il, ix ach co patiquejeli,
mañxalaj co gana ix cab' tas ix ala'. Yuj co mul chi', ix javi masanil juntzañ
yaelal d'a quib'añ, aton tas tz'ib'ab'ilcan d'a yol ch'añ libro stz'ib'ejnaccan
viñ a checab' aj Moisés. 12 Toxo ix elc'och tas ix ala' to ol javoc d'a quib'añ
a oñ tic yed' d'a eb' cajalil. Te nivan ix aj ac'an syaelal Jerusalén d'a yichañ
juntzañxo choñab'. 13 Masanil juntzañ yaelal tz'ib' yajcan d'a ch'añ libro yuj
viñaj Moisés, ix javi d'a quib'añ ticnaic. Palta añej d'a spatic chucal ix oñ
b'atcani, majxo co c'anab'ajej a lolonel yic tzac' a vach'c'olal d'ayoñ. 14 Yuj val
chi' Mamin Jehová co Diosal, ix a na' ac'cot jun nivan yaelal tic d'a quib'añ. A
ach tic, tojol ach d'a masanil tas tza c'ulej, a oñxo tic, maj co b'alaj chaej cab'
d'ayach.

15 Ach co Diosal Cajal ach, a ch'oxnac val a nivan poder ayic ic'annaquelta
eb' co mam quicham d'a Egipto. Yuj chi' te b'inajnac ach masanto ticnaic,
palta a oñ tic jun, ix och co mul, añej chucal sco c'ulej. 16 Mamin Cajal, cojtac
to tza c'ulejñej tas tzala'. Yuj chi' eloc val d'a a c'ol ic'anel yaelal yed' yoval a
c'ol ayoch d'a yib'añ choñab' Jerusalén, yujto a choñab' yaji, icpax yaj tzalan
Sion. Masanil nación ay d'a slac'anil sb'uchvaj eb' d'a a choñab' chi', yujñej co
chucal yed' yuj schucal eb' co mam quicham. 17 Ach co Diosal, ab' val in lesal
yed' b'aj tzin tevi a in a checab' in tic. Yuj val a b'inaji, ch'ox a vach'c'olal d'a
yib'añ a templo tz'inan yajcani. 18 Cha ab' Mamin, ilnab' val tas yaji, tz'inan
yajcan jun a choñab' sb'inaj to ic yaji. Mañ yujoc co vach'il d'a yol quico' tzoñ
tevi d'ayach, palta a val yuj a nivan vach'c'olal. 19 Mamin Cajalil, tac'vej oñ,
ac' lajvoc co chucal. Cotañ, colvajañ qued'oc. Yuj val a b'inajnaquil, mocab'
ec' tiempo oñ a colani, yujto ojtacab'il to ic oñ yed' a choñab' Jerusalén, xin
chi d'a in lesal chi'.

Ayocto ix alchajel yuj 70 semana

20 Yacb'an vanñej in lesalvi, van valanq'ueta in mul yed' smul eb' vetchoñab' israel, tzin tevioch d'a Jehová in Diosal yuj tzalan Sion yicñej yaji.
21 Yacb'an van in lesalvi chi', axo ángel Gabriel, jun sch'oxnac sb'a d'ayin d'a yalañtaxo, ix javi jeñeñoc b'aj ayinec' chi', ichaval yorail yic tz'ac'ji silab' d'a Jehová d'a yemc'ualil. 22 Ix yalan d'ayin icha tic:

Daniel, tzin javi d'ayach yic tzul vac'an a jelanil yic snachajel uuj tas ol javoc d'a yib'añ eb' etchoñab'. 23 Ayic ix a yamanoch a lesalvi, a Dios ix pacan a lesal chi', yuj chi' tzin javi ul val d'ayach, yujto te xajan ach yuj Dios. A ticnaic, maclej ab' tas ol val d'ayach yic ol nachajel uuj tas ol ac'joc il tic.

24 Ol ec' 70 semana[9.24] d'a yib'añ eb' etisraelal yed' d'a yib'añ a choñab' to yicñej Dios yaji, masanto yic ol lajvoquec' pitalil yed' chucal, axo yac'ji tup masanil mul, ata', tojolñej ol aj d'a smasanil tiempo. Ol elc'och masanil tas ix ch'oxji yil eb' schecab' Dios yed' tas alb'ilcan yuj eb'. Ol ac'chajoch jun lugar yicñej Dios yaj d'a yopisio.

25 Yovalil ol nachajel jun tic uuj: Ayic ol alchajoc to ol b'ochajxiq'ue choñab' Jerusalén, ol ec' uque' semana b'ab'el, slajvi chi' ol ec' pax 62 semana. Ichato chi' ol ja jun Yajal to sic'b'ileli. A d'a jun tiempoal chi', ol b'ochajxiq'ue scalleal yed' smuroal Jerusalén chi' d'a scal jantac yaelal.

26 Ayic toxo ix lajviec' 62 semana chi', ol miljoccham jun Yajal sic'b'ilel chi', ichato malaj tas syic'a'. Slajvi chi' ol juchajem templo yed' choñab' Jerusalén yuj eb' anima ayoch yed' jun yajal ol javoc. Icha val yel a' eluma', icha chi' ol aj slajviel Jerusalén chi'. A tas nab'il yuj Dios, ol ochñej oval yed' somchajb'ail masanto d'a slajvub' c'ual.

27 A jun yajal ol javoc chi', tzijtum eb' anima ol yac' pural yic sb'oan strato yed'oc d'a junoc semana, palta d'a val snañalb'i jun semana chi', axo scachanoch vaan yac'chaj silab' yed' ofrenda d'a Dios. Axo jun yajal chuc chi', ol yac'och tas to yajb'il yuj Dios d'a yol templo. Ayñejec' ta', masanto ol yac'cot Dios tas nab'il yuuj d'a yib'añ jun yajal chuc chi', xchi ángel Gabriel chi' d'ayin.

10

A tas ix yil viñaj Daniel d'a sti' a' Tigris

1 A d'a yoxil ab'il yoch viñaj Ciro reyal d'a Persia, ix alchajxi slolonel Dios d'ayin Daniel in tic, Beltsasar pax in b'i. Icha vayich ix aj yalji d'ayin. A jun tas ix vab' chi', te yel, syal yuj jun nivan oval, palta ix nachajel vuuj tas syalelc'ochi.

2 A d'a juntzañ c'ual chi', oxe' semana ix in och d'a cusc'olal. 3 Malaj vael vach' ix in va'a, maj in nib'ej jab'oc chib'ej, maj vuc' pax vino, malaj val jab'oc perfume ix vac'och d'ayin, masanto ix ec' oxe' semana chi'. 4 Ayic 24 yoch b'ab'el uj d'a yic ab'il chi', ayinec' d'a sti' a' nivan Tigris. 5 Ix in b'at q'uelan, ix vilan jun viñ vinac ayoch spichul nab'a lino yed' jun stzec'ul nab'a oro te vach'. 6 Toxoñej scopopi snivanil icha q'uen topacio, toxoñej copopi yilji sat icha leb'lon. A yol sat, sq'ue ñilñon yoc icha te' c'ac'. A sc'ab' yed' yoc, copopi yilji icha q'uen bronce vach' yaj sñicchaji, axo sjaj, ichaval yoch sjaj junoc nivan ñilañ anima.

7 A inñej ix yal vilan jun chi', axo masanil eb' anima ayec' ved'oc, maj yil-laj eb', yujto ix javi xivelal d'a eb', ix b'at eb' sc'ub'ejel sb'a. 8 A inxoñej ayinec' in ch'ocoj ayic ix vilan jun chi', ix tup in chiq'uil, mañxa vip ix vab'i. 9 Ayic ix vab'an slolonq'ue jun chi', ix te pax vip, ix satel in c'ool, ix in em ñojnaj d'a sat

9.24 **9:24** A jun lolonel semana d'a tic, a d'a hebreo syala' "Uque'". Max yal-laj tato uque' c'ual mato uque' ab'il.

luum. 10 Axo ix aji, ix och yub'yub' jun c'ab' d'ayin, ix in squetzanq'ue vaan,
masanto ix yal in q'ue cuman yed' sjolom in penec yed' in c'ab'. 11 Ix yalan
d'ayin icha tic: Daniel, ach xajanab'il yuj Dios, schamval ab'an tas ol vala'.
Q'ueañ vaan, yujto in checjicot d'ayach, xchi.

A val yic ix lajvi yalan juntzañ lolonel chi', toxoñej tzin lucloni, ix in q'ue
liñan. 12 Ichato chi' ix yalan d'ayin: Daniel, mañ ach xivoc. Yictax ix a chaanel
yich och ejmelal, yic tza c'anan a jelanil, yic snachajel tas ajaltac uuj, a Dios
ix ab'an a lesal. Yuj chi' in checjicot d'ayach. 13 A jun ángel yajal yaj d'a yol
yic Persia, a' ix in yamanoch vaan d'a 21 c'ual. Axo pax Miguel, aton jun sat
ángel yaji, a' ix javi yic scolvaj ved'oc, ix can yac' oval yed' jun yajalil Persia
chi'. 14 Yuj chi' a ticnaic, tzul vac' nachajel uuj tas ol ec' d'a yib'añ a choñab'
tic d'a slajvub' tiempoal. A jun ol ch'oxchaj ila', a yuj tas ol ujoc d'a slajvub'
tiempoal syala', xchi. 15 Ayic van yalan juntzañ lolonel chi' d'ayin, majxo yal-
laj in loloni, toxoñej ix in em q'uelan d'a sat luum. 16 Axo ix aji, ay jun lajan
yilji icha anima, elañchamel ix syam in ti'. Axo ix valan d'a jun liñanoch
d'a vichañ chi': Mamin, a yuj jun tas ix vil tic, ix och val pitz'an d'a in c'ool,
mañxalaj vip svab'i. 17 Mamin, ¿tas val ol aj in lolon ed'oc a in a checab' in tic,
yujto mañxalaj vip, maxtzac yal-laj vic'an vic' svab'i? xin chi.

18 Axo jun lajan yilji icha anima chi', ix ochxi yamyam d'ayin, ix vic'anxi
vip. 19 Ix yalan d'ayin icha tic: Mañ ach xivoc, mañ ac' pensar. Te xajan ach
yuj Dios. Añej to tza tec'b'ej a b'a, xchi.

Yacb'an vanto slolon chi' d'ayin, ix vic'an val vip ix vab'i, ix valani: Mamin,
lolonañ d'ayin, yujto ix ochxi vip junelxo uuj, xin chi d'ay. 20-21 Ix yalan
d'ayin: ¿Ojtac ama tas yuj tzin javi d'ayach? Ol val d'ayach tas tz'ib'ab'ilem
d'a yol ch'añ libro to yel. A ticnaic ol vac'pax oval yed' jun ángel yajal yaj d'a
Persia. Ayic ol lajvoc vac'an oval chi' yed'oc, ol ja jun ángel yajal yaj d'a Grecia.
A d'a jun oval chi', añej val Miguel scolvaj ved'oc, aton jun ángel yajal yaj d'a
a choñab' Israel.

11

1 A in ix in ochpax yed' viñaj Darío sreyal Media d'a b'ab'el ab'il yoch viñ
reyal chi', xchi. 2 Ix yalanxi d'ayin: A ticnaic, ol vac' ojtaquejel tas d'iñan ol
ujoc.

A eb' viñ rey yic norte yed' yic sur

Ayto och oxvañ eb' viñ rey d'a Persia, slajvi chi' ol och junxo viñ schañil rey.
A jun viñ chi', más te b'eyum viñ d'a yichañ eb' oxvañ chi'. A yuj sb'eyumal
viñ chi', ol yic' yip viñ, ol yac'an val oval viñ yed' viñ sreyal Grecia. 3 Slajvi
chi', ol och jun viñ sreyal Grecia chi', te ac'um oval. Ol te levanb'oc smacb'en
chi', ol sc'ulan masanil tas snib'ej. 4 Palta ayic toxo ix yic' yip yopisio viñ chi',
chañpoj ol ajcanb'atoc. A yopisio jun viñ rey chi', mañ ol b'eyñejb'at d'a eb'
yiñtilal. Ol el yip yopisio viñ chi', mañxo lajanoc ol aj yip icha d'a sb'ab'elal,
yujto chañpoj ol ajoc, ch'ocxo pax mach ol ochcan reyal sq'uexuloc viñ.

5 A jun viñ ol ochcan sreyaloc sur, ol ste iq'uej yip viñ, palta a junocxo viñ
yajal soldado te nivan ol aj yopisio d'a yichañ jun viñ sreyal sur chi', ol yac'an
yajalil viñ d'a jun macb'en te levan chi'. 6 Axo yic ol ec' jayeoc ab'il, a eb'
viñ chavañ rey chi', ol sb'o junoc strato eb' viñ. A jun viñ sreyal sur chi', ol
yac'b'at junoc yisil viñ d'a viñ sreyal norte, yic vach' ay junc'olal d'a scal chab'
macb'en chi'. Palta mañ ol yal yuj ix yic'an b'ey jun trato yed' viñ yetb'eyum
chi'. Yuj chi' ol miljoccham ix yed' viñ yed' yune' ix yed' pax eb' schecab' ix.
7 Palta ay junoc sc'ab' yoc ix ol och reyal, ol yac'an oval yed' eb' soldado yic
norte. Ol ac'joc ganar eb' yuuj yed' choñab' b'aj cajan jun viñ sreyal norte

chi'. 8 Ol yic'b'at sdiosal eb' ay d'a norte chi' d'a Egipto, aton juntzañ b'ob'il
d'a q'uen q'ueen yed' juntzañ syamc'ab' eb' nab'a oro yed' plata. Ol ec'b'at
jayeoc ab'il, malaj oval ol och d'a scal eb'. 9 Ol lajvoc chi', a jun viñ sreyal
norte chi', ol yac' oval viñ yed' jun viñ sreyal sur chi', palta mañ ol yal-laj yuj
viñ, ol meltzaj viñ d'a schoñab'.

10 Palta axo eb' yuninal viñ sreyal norte chi', ol q'ue vaan eb' yac' oval. Mañ
jantacoc sb'isul soldado eb' ol smolb'ej. A junoc eb' yuninal viñ chi' ol b'at
yed' eb' soldado yac' oval yed' viñ sreyal sur chi' yic syac'an ganar yalani.
Ol ec'b'at eb' icha junoc eluma', masanto ol c'och eb' d'a schoñab' viñ sreyal
sur chi'. 11 Yuj chi' ol te cot yoval viñ sreyal sur chi'. Ol elta viñ yac' oval d'a
jun ñilañ soldado ajc'ol chi', ol satjoquel eb' smasanil yuj viñ. 12 Yujto ol satel
jun ñilañ eb' ajc'ol chi' yuj viñ, ol yic'anchaañ sb'a viñ, tzijtumto juntzañxo
eb' ajc'ool ol smilcham viñ, palta mañ nivanoc tiempo ol yac' yopisio viñ chi'.
13 Ayic ol ec'b'at jayeoc ab'il, a viñ sreyal norte chi', te ec'b'al nivan eb' soldado
ol smolb'ej viñ d'a yichañ eb' ix smolb'ej d'a sb'ab'elal, ol b'atxoc viñ yac' oval
yed' viñ sreyal sur chi', yed'nac syamc'ab' eb' yic oval smasanil.

14 A d'a jun tiempoal chi', tzijtum eb' ol och ajc'olal d'a viñ sreyal sur chi'.
A d'a scal eb' chi', ay juntzañ eb' etisraelal te chuc spensar, ol spac sb'a eb' yic
tz'elc'och tas ac'b'il yil eb' snaani, palta mañ ol yac'laj ganar eb'. 15 Ol javoc
viñ sreyal norte chi', ol och oyan soldado d'a spatictac jun choñab' te tec'an,
ol ac'joc ganar jun choñab' chi' yuj eb'. A eb' soldado te jelan yic sur, mañ ol
yal-laj stec'b'an sb'a eb' d'a yichañ viñ ajc'ol chi'. 16 A viñ ol ac'an ganar chi',
ol sc'ulejñej viñ tas snib'ej d'a jun viñ ol ac'joc ganar chi'. Mañxalaj mach ol
yal stec'b'an sb'a d'a yichañ viñ. Ol can viñ d'a sat lum luum te vach', aton
Israel, ol satanel viñ jantacñej tas sgana. 17 Ol yac' yip viñ yed' eb' soldado
yic'anec' slum viñ sreyal sur chi'. Ol yac'an jun strato viñ yed' viñ rey chi',
ol yac'anb'at junoc yisil viñ yetb'eyumoc jun viñ rey chi', yic syac'an ganar
viñ yalani, palta mañ ol elc'ochlaj icha tas sna viñ chi'. 18 Ol lajvoc chi', ol
yac'an oval viñ yed' juntzañ choñab' ay d'a stitac a' mar. Tzijtum eb' ol ac'joc
ganar yuj viñ, palta ay jun yajal soldado ol cachan vanaj viñ, icha chi' ol aj yel
sq'uixvelal viñ sreyal norte chi'. 19 Ol lajvoc chi', ol meltzaj viñ d'a smacb'en
b'aj ay juntzañ schoñab', te ay yip, palta ol ac'joc ganar, ol sateloc.

20 Ch'ocxo junxo viñ rey ol ochcan sq'uexuloc viñ, a jun viñ chi', ol schecb'at
junoc mach viñ, b'at sc'ananel tumin syac' eb' d'a viñ, yic sq'uec'och viñ
yed' yopisio chi' snaani. Palta jayeanto c'ual yoch viñ d'a yopisio chi', ol
miljoccham viñ, mañoc d'a scal oval ol cham viñ.

21 Ol lajvoc chi', ay jun viñ te malaj yelc'och ol och reyal sq'uexuloc viñ. A
jun viñ chi', mañ smojoc yoch viñ d'a yopisio. Mañ naanoc yuj eb' anima ayic
ol och viñ reyal chi' yuj yac'an musansatil eb' anima chi'. 22 Masanil eb' ajc'ol
yajoch d'a viñ, ol satel eb' yuj viñ, ol satpaxel viñ sat sacerdote yic Dios. 23 Ol
ac'jocpax musansatil eb' yuj viñ, aton eb' ol yac'lej sb'oan strato yed' viñ d'a
vach'ilal. Vach'chom quenñej anima ayoch yed' viñ, palta ol yac'ñej ganar
viñ. 24 Ayic mañ naanoc yuj eb' anima chi', ol och viñ d'a sat sluum eb', aton
lum te vach'. Ol sc'ulejñej viñ tastac to maj sc'ulej eb' smam yicham. Masanil
tas ol yic' viñ d'a oval chi', ol spojec' viñ d'a scal eb' ajun yed'oc. Ol snib'ej viñ
yac' oval yed' juntzañ choñab' to tec'an, palta mañ nivanoc tiempo ol yal yuj
viñ.

25 Ol yac'och sjelanil viñ chi' yipoc sc'ool, ol yac'an oval viñ yed' viñ sreyal
sur. Nivan sb'isul soldado ol och yed' viñ, palta a viñ sreyal sur chi' yed'
val yip yed' pax soldado te jelan ol yac'an oval yed' viñ. Palta mañ ol yal-
laj stec'b'an sb'a eb' soldado chi', yujto toñej ol ac'joc musansatil viñ sreyal

sur chi'. 26 A eb' yetyajalil viñ sreyal sur chi' avtab'il vael yuuj d'a smexa,
ipan eb' ol meltzajoch ajc'olal d'ay. Ol lajvoquel eb' soldado chi', tzijtum eb' ol
chamoc. 27 A tas nab'il yuj chavañ eb' viñ rey chi', añej yac'an chucal eb' d'ay
junjun. Ol mol em c'ojan eb' vael d'a smexa. Ol yac'an es eb' d'ay junjun, palta
malaj junoc eb' ol elc'och tas snib'ej, yujto manto c'och sc'ual alb'ilcan yuj
Dios. 28 Axo viñ sreyal norte chi', ol meltzajxoc viñ d'a schoñab' yed' masanil
tas ol yic' viñ d'a oval chi'. Ol lajvoc chi', ol och viñ ajc'olal d'a ejmelal syac'
eb' israel, aton jun strato Dios sb'onac yed' eb', axo sc'ulan viñ masanil tas
nab'il yuuj chi'. Ol lajvoc chi', ol meltzaj viñ d'a smacb'en. 29 Ayic ol c'och
stiempoal nab'il yuj Dios, ol b'atxoc viñ yed' eb' soldado yac' oval d'a sur.
Palta a d'a junelxo chi', mañxo ol yac'laj ganar viñ icha d'a sb'ab'elal. 30 Yujto
a eb' soldado d'a stojolal b'aj tz'em c'u, ol javoc eb' d'a yol barco. A eb' chi' ol
cachanoch vaan viñ. Icha chi' ol aj xiv viñ sreyal norte chi', axo smeltzaj viñ
chi' d'a spatic. Yuj chi', axo d'a yib'añ strato Dios yed' eb' israel ol smaq'uel
yoval sc'ol viñ. Ol schaan viñ yab' tas ol yal eb' actannaccan jun trato chi'.

31 Axo eb' soldado chi', ol yixtejb'at stemplo Dios eb' yed' cuartel junñej yaj
yed'oc. Ol syamoch vaan eb' yac'chaj silab' d'a junjun c'u. Axo tas yajb'ilel
yuj Dios, a ol yac'och eb' d'a yol templo chi' yic syixtanel eb'. 32 Ol smontej eb'
etisraelal jun viñ rey chi', aton eb' toxo ix actancan strato Dios. Axo pax eb'
choñab' xajanan sDiosal, ol stec'b'ej sb'a eb' d'a yichañ tas ol ujoc chi'. 33 Ay
eb' jelan d'a scal eb' etchoñab' ol c'ayb'an tzijtumoc eb' etchoñab' chi', palta
ay eb' ol miljocchamoc, ay eb' ol ñusjoctz'aoc, ay eb' ol elc'ajb'at tastac ay d'ay,
ay pax eb' ol ic'jocb'at checab'il. 34 Ayic ol c'och stiempoal spechchaj b'eyec'
eb', malaj val mach ol colvaj d'a eb'. Tzijtum mach junñej ol yutej sb'a yed' eb',
palta chab'sat juntzañ eb' chi'. 35 Ol miljoccham jayvañoc eb' c'ayb'um jelan
d'a scal a choñab' chi', yic vach' ol ac'chaj proval juntzañxo eb' olto canoc,
yic vach' tz'ic'chajel eb' chab'sat chi' d'a scal eb', axo stojolb'i spensar eb' chi',
masanto ol c'och slajvub' tiempoal nab'il yuj Dios.

36 A viñ sreyal norte chi', ol sc'ulej viñ icha tas snib'ej, ichaton chi' ol aj
yic'anchaañ sb'a viñ, ol yalan viñ to nivan yelc'och viñ d'a yichañ comon dios.
Ol yal b'uchval lolonel viñ d'a Dios te yel. Ol sc'ulejñej masanil tas ol snib'ej
viñ masanto ol javoc yoval sc'ol Dios d'a yib'añ viñ, yujto a tas nab'il yuj Dios
chi', ol elc'ochoc. 37 A jun viñ rey chi', malaj yelc'och sdiosal eb' smam yicham
viñ d'ay. Malaj pax yelc'och tas nib'ab'il yuj eb' ix ix d'a yol sat viñ yed' pax
comon dios, yujto a jun viñ chi', ol yal viñ to ec'b'al nivan yelc'och viñ d'a
yichañ masanil juntzañ chi'. 38 Palta ch'oc jun dios b'aj ol och viñ ejmelal,
aton d'a jun dios b'aj mañ yac'nacoquem sb'a eb' smam yicham viñ, aton jun
dios stañvan choñab' to tec'an. Ol yac'an silab' viñ d'ay, aton q'uen oro, q'uen
plata, q'uen q'ueen te vach' yilji yed' juntzañxo tastac to te caro stojol. 39 A
yuj scolval jun ch'oc diosal chi', ol yac' ganar juntzañ choñab' te ay yip viñ.
A eb' ol yac'och sb'a d'a yol sc'ab' jun viñ rey chi', ol ac'jococh eb' d'a juntzañ
nivac opisio yuj viñ, ol ac'chaj lum luum stojoloc eb'.

40 Ayic ol c'och slajvub' tiempoal chi', a viñ sreyal sur, ol yac' oval viñ yed'
jun viñ sreyal norte chi'. Palta ol elta viñ sreyal norte chi' yac' oval yed' viñ
yed' val smasanil yipal. Ol elta viñ yed' scarruaje yic oval yed' eb' soldado
ayq'ue d'a yib'añ chej. Tzijtum pax barco ol cot yed' viñ. Tzijtum nación ol
yac' ganar viñ, yujto icha sb'ey a' eluma' sb'ey eb' soldado viñ. 41 Ol ochpax
viñ d'a lum luum te vach'. Tzijtum nación ol yac' ganar viñ. Axo pax eb' cajan
d'a Edom yed' d'a Moab ol colchajcanel eb', ec'b'alto pax nañal eb' aj Amón ol
colchajoc. 42 Ol yic'paxec' juntzañxo nación viñ, mañxo ol techajpax scolan
sb'a Egipto d'a viñ. 43 Ol ic'chajb'at masanil sb'eyumal Egipto chi', icha q'uen

oro, q'uen plata yed' juntzañxo tas vach'. Ol canpax eb' aj Libia yed' eb' aj Etiopía d'a yol sc'ab' viñ. 44 Palta ol javoc yab'ixal eb' cajan d'a stojolal b'aj sjavi c'u yed' d'a norte d'a viñ, ol och viñ d'a xivc'olal yuuj. Yuj chi' ol elta viñ yed' yoval sc'ool, te nivan anima ol sna' viñ smilchamoc. 45 Ol sb'oanq'ue scampamento viñ d'a scal a' mar yed' jun tzalan b'aj ay stemplo Dios, aton ta' ol c'och stiempoal satel viñ, mañxa junoc mach ol colan viñ.

12

A slajvub'al

1 A d'a jun tiempoal chi', a ángel Miguel, sat ángel yaji, stañvumal eb' etchoñab' israel, ol och vaan.
A d'a jun tiempoal chi' te ay val nivan yaelal. Manta juneloc ix uji jun chi' yictax ix el yich spitzviq'ue vaan juntzañ nación. A d'a jun tiempoal chi', ay eb' etchoñab' ol colchajoc, syalelc'ochi, aton eb' tz'ib'ab'il sb'i d'a yol ch'añ libro yic Dios.
2 Tzijtum eb' chamnacxo ol pitzvocpaxi. Ay juntzañ eb' ol chaan sq'uinal d'a junelñej. Ay pax juntzañxo eb' ol b'atcan d'a scal q'uixvelal, ol yajchajcanel eb' d'a junelñej.
3 A eb' jelan, eb' ix cuchb'an tzijtum anima d'a vach' b'eyb'al, ol checlaj eb' d'a masanil tiempo icha scopopial yilji q'uen c'anal ay d'a satchaañ.
4 Palta a ach tic Daniel, maccan jun libro tic. Tza sic'ancani masanto ol javoc slajvub'al tiempo chi', tzac'ancanoch sello d'ay. Tzijtum anima ol b'at tic, ol b'at tic yuj snib'an yojtaquejeli tas van yuji, xchi jun ángel chi' d'ayin.
5 Ix vilan chavañxo eb' vinac liñanec' d'a sti' a' nivan Tigris, junjun eb' d'a junjun stitac a'. 6 A junoc eb' chi' ix c'anb'an d'a jun vinac ayoch pichul lino yuuj, liñanec' d'a yib'añq'ue eb', ix yalan icha tic: ¿B'aq'uiñ val ol lajvoc juntzañ tas ayxo smay yilji tic? xchi d'ay. 7 Axo jun vinac ayoch pichul lino yuuj chi', ix yic'chaañ sc'ab', ix yac'an sti' d'a yichañ Dios ayñejeq'ui, ix yalani: Ayic ol lajvoc nañal schañil ab'il, ayic mañxalaj yip eb' schoñab' Dios ol can yuj eb' ajc'ol chi', ichato chi' ol lajvoquec' masanil juntzañ tic, xchi.
8 Ix vab' val tas ix yala', palta maj nachajel-laj vuuj. Yuj chi' ix in c'anb'ej d'ay icha tic: Mamin, ¿tas val ol aj slajviec' masanil juntzañ tic? xin chi. 9 Ix yalan d'ayin icha tic: Manto a na yuj juntzañ tic Daniel, yujto masanil juntzañ tic, toñej ol sic'chajcanoc masanto ol javoc slajvub'. 10 Yuj juntzañ yaelal chi' tzijtum eb' anima ol ic'joccanel smul, ol tojolb'occan spensar, axo eb' chuc jun, ol q'ueñejchaañ eb' sc'ulan chucal. Mañ ol nachajel yuj eb' tas van yuji chi'. Axo eb' anima jelan chi', ol nachajel yuj eb'. 11 Ayic ol yamchajoch vaan yac'chaj silab' d'a junjun c'u yed' yic ol ac'chajoch tas yajb'il yuj Dios d'a yol stemplo yic tz'ixtaxeli, ichato chi' b'ian, ol el yich jun mil 290 c'ual.
12 Te tzalajc'olal yic eb' tec'an ol yutej sb'a masanto ol tz'acvoc mil 335 c'ual.
13 Palta a ach tic, tec'anñej tzutej a b'a masanto d'a slajvub'al, ichato chi' ol ic'an ip. Ato d'a slajvub' c'ual, ol ach pitzvocxi, axo a chaan spac chi', xchi d'ayin.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
OSEAS

Oseas sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Oseas tz'ib'ab'ilcan d'ay. A viñaj Oseas chi' schecab' Dios yaj viñ. Lolonnac viñ d'a eb' yetisraelal cajan d'a stojolal norte ayic ec'nacxo viñaj Amós. A d'a jun tiempoal chi' te ay smay, ayic manto ac'ji ganar choñab' Samaria d'a ab'il 721 ayic manto javi Jesucristo. A viñaj Oseas chi', ochnac val viñ ilc'olal yuj eb' yetchoñab', yujto tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios, spitanpax sb'a eb' d'a Jehová. A viñaj Oseas chi', slajb'ej schucal spensar eb' yetisraelal viñ yed' schucal spensar ix yetb'eyum viñ, aton ix Gomer, yujto ajmul ix ix. Icha val yutejnac ix yactancan viñaj Oseas chi', icha pax chi' syutej sb'a eb' israel yactancan Jehová. Yuj chi' javinac yaelal d'a yib'añ eb'. Axo d'a slajvub'xo oc'nacxi sc'ol Dios d'a schoñab' chi', sxajananxi, yic'annacxi meltzajoc yic tz'ochxican eb' yicoc. A jun libro tic, cha macañ yaji: B'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 3. A d'a tic syal yab'ixal viñaj Oseas chi' yed' ix yetb'eyum. Schab'il macañ, tz'el yich d'a capítulo 4 masanto d'a 14. A d'a tic syalcot tas alb'ilcan d'a yib'añ choñab' Israel.

Ix yetb'eyum viñaj Oseas yed' eb' yuninal

1 A in Oseas in tic, yuninal in viñaj Beeri, ix lolon Jehová d'ayin ayic ix yac'an reyal eb' viñ tic d'a choñab' Judá: Aton viñaj Uzías, viñaj Jotam, viñaj Acaz yed' viñaj Ezequías. Axo d'a Israel a viñaj Jeroboam yuninal viñaj Joás ayoch reyal. Aton d'a tic tz'ib'ab'ilcan tas ix yal Jehová d'ayin.

2 Ayic ix schaanel yich Jehová slolon d'ayin, ix yalan icha tic: A eb' etisraelal, te chuc sc'ulej eb' d'a vichañ, ix yiq'uel sb'a eb' d'ayin icha junoc ix ajmul ix. Yuj chi', a junoc ix ajmul ix tzic' etb'eyumoc. Ay eb' yune' ix ol aljoc d'a yajmulal, xchi d'ayin.

3 Yuj chi' ix vic' ix scuchan Gomer yisil viñaj Diblaim vetb'eyumoc. Ix lajvi chi' ix scuchanoch yune' ix, ix alji jun in vinac unin yed' ix. 4 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Jezreel ol ac' sb'iej viñ unin chi', yujto d'a yic jaye' c'ual tic, ol vac'och syaelal eb' yiñtilal viñaj rey Jehú yuj jantac anima ix smilcham eb' d'a choñab' Jezreel. Ol vac'pax lajvoquel choñab' Israel chi'.1.4 5 A d'a jun c'ual chi', ol in satel eb' soldado Israel d'a lum sch'olanil Jezreel chi', xchi d'ayin.

6 Ix scuchanxioch yune' ix Gomer chi', ix unin jun yune' ix, ix alji. Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: "Mañ-xajanab'iloc" tzac' sb'iej ix isil chi', yujto mañxo ol oc' in c'ol d'a choñab' Israel tic. Mañxo ol vac'laj nivanc'olal. 7 Axo pax choñab' Judá, ol oc' in c'ol d'ay. A in Jehová in sDiosal in eb' ol in colo', palta mañoc yed' eb' soldado ayq'ue d'a yib'añ chej yed'nac syamc'ab' yic oval, palta yed' in poder ol in col eb', xchi.

8 Axo yic toxo ix el ix unin chi' d'a yim, ix scuchanxioch yune' ix Gomer chi', ix alji junxo svinac unin ix. 9 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: "Mañ-in-choñab'oc", icha chi' tzac' sb'iej viñ unin chi', yujto a ex israel ex tic, mañxo in choñab'oc eyaji, mañxo in e Diosaloc.

Ol B'oxiq'ue choñab' Israel

10 Palta ay val jun c'ual, lajan ol ajxi sb'isul eb' israel tic icha yarenail sti' a' mar, malaj mach syal sb'isani. A b'aj ix val d'a eb' icha tic: "Mañ-ex-in-choñab'oc", xin chi, ata' ol alchaj d'a eb': Yuninal ex Dios pitzan.

1.4 **1:4** Jezreel syalelc'ochi "A Dios tz'avvi".

11 Ol smolb'ej sb'a eb' aj Judá yed' eb' aj Israel d'a jun tiempoal chi', junxoñej yajalil eb' ol yac'ochi. Ol te q'uechaañ eb', yujto te nivan yelc'och jun c'ual yic Jezreel chi'.

2

1 Al d'a eb' etchoñab' icha tic: Schoñab' Dios caji, xajan oñ yuuj, xa chi, xchi Jehová.

A Jehová xajanan schoñab'

2 Ix yalan Jehová d'ayin to svac'och in b'a ch'oxnab'iloc yed' eb' vuninal yed' pax ix snun eb', yuj chi' ix valan icha tic d'a eb' unin chi': A ix e nun chi' mañxo vetb'eyumoc ix, mañxo in yetb'eyumoc pax ix, palta alec d'a ix to maxtzac yac'och sb'a ix ajmulal, yactejocab'can eb' viñ sc'uman ix chi'.

3 Tato añeja' sc'ulan ix icha chi', ol vac' q'uixvelal ix, ol viq'uel spichul ix, ol can b'eran ix icha yic ix alji. Ichaval taquiñ lum ol ajcan ix vuuj, ol champax ix yuj taquiñtial.

4 Mañ ol oc'paxlaj in c'ol d'ayex, yujto yune' ex ix d'a yajmulal.

5 A ix e nun chi', ix och ix ajmulal. Ix ixtaxel svach'ilal ix ayic ix yalan ix icha tic: Ol b'at in say mach nib'ab'il vuuj, mach tz'ac'an in vael yed' tas svuq'uej, mach tz'ac'an in lana yed' in lino, in perfume yed' in vino, xchi ix.

6 Yuj chi' ichato ol in mac sb'e ix d'a te' q'uiix, ol vac'anoch macte' d'a spatictac, yuj chi' mañxo ol ilchaj sb'e ix b'aj ol b'atoc.

7 Ol b'at tzac'an ix d'a spatic mach snib'ej chi', palta mañ ol yamchaj yuj ix. Ol sayec' ix, palta mañxo ol ilchaj yuj ix. Yuj chi' ol yalan ix icha tic: Ol in meltzaj d'a viñ vic'nac d'a sb'ab'elal. Vach'taxon vaj yed' viñ d'a yichañ icha ticnaic, xcham ix, xin chi d'a eb'.

8 Yuj tas sc'ulej eb' vetisraelal chi', yuj chi' ix yal Jehová icha tic: Maj yojtaquejel eb' tato a in svac' strigo eb', svino eb' yed' sperfume eb' to a in svac' nivanb'oc q'uen plata yed' q'uen oro d'a eb', axo d'a juntzañ comon dios ix yac' eb'.

9 Yuj chi' ol viq'uec' ixim in trigo yed' in vino, ol vic'anpaxec' noc' in lana yed' in lino tz'och spichuloc eb'.

10 Q'uelanoch juntzañ choñab' ix montanb'at yic syal sb'a eb' d'a scomon diosal, ol vac'an q'uixvoc eb'. Mañxa mach ol colanel eb' d'a yol in c'ab'.

11 Ol vac' lajvoc stzalajc'olal eb' yuj q'uiñ yic tz'alji q'uen uj yed' d'a sc'ual ic'oj ip yed' masanil juntzañxo q'uiñ tz'ochtaxoni.

12 A eb' israel ix alani: A juntzañ comon dios ix ac'an sat te' uva yed' te' higo stojoloc b'aj ix caq'uem co b'a, xchi eb'. Yuj chi' a in Jehová in ol in satel juntzañ te' uva yed' te' higo chi'. A b'aj avab'il chi' ol vac'och vayumtaquil, axo noc' caltacte'al noc' ol ab'lanb'at avb'en chi'.

13 A in Jehová in svala' to ol vac'och yaelal d'a yib'añ eb', yujto nivan tiempo ix yaltej incienso eb' d'a juntzañ yechel Baal. Ix laj sb'oan sb'a eb' icha junoc ix ix syac'och yuchiquin yed' stoñ tz'och tzac'an yuj eb' viñ nib'ab'il yuuj, syac'an sat sc'ool d'a viñ yetb'eyum. Icha chi' in yutej choñab' Israel tic.

Te xajan choñab' Israel yuj Dios

14 Vach'chom icha chi' ix sc'ulej choñab' Israel tic, palta ol in montej, ol vic'anxib'at d'a tz'inan luum. Ata' ol val vach' lolonel d'ay.

15 Ol vac'anxi sluum b'aj avab'il yuva. A sch'olanil ilc'olal ol vac'och sch'olanil yipc'olal. Icha yaj d'a sb'ab'elal ayic yelnaccot d'a Egipto icha chi' ol vutocxicani. Ata' ol tac'voc d'ayin, ichaval sc'ulej junoc ix cob'es ix.
16 A in Jehová in svala' to a d'a jun c'ual chi', ol in yal yetb'eyumoc. Maňxo ol yal jun choňab' tic to Baal vaj d'ay.2.16
17 Junelňej ol viq'uel d'a sti' yac'an b'inaj juntzaň Baal, maňxa b'aq'uiň ol yac' b'inajoc.
18 A d'a jun c'ual chi', ol vac' in trato yed' noc' caltacte'al noc', noc' much yed' noc' chan, yic maňxalaj tas ol utaj yuj noc'. D'a junelňej ol vic'canel q'uen lanza d'a jun choňab' tic yed' juntzaňxo yamc'ab' yic oval, yic vach' ol yic' yip in choňab' tic, maňxa tas ol sna'a.
19 Ach choňab' Israel, ichato ol ach vic' d'a junelňej. Toton val icha vetb'eyum ol ach aj d'a stojolal yed' d'a smojalil, yujto ol oc' val och in c'ol d'ayach yed' ach in xajanani.
20 Ichato ol ach vic'a', ol in c'ulejňej tas ix vala', ichato chi' ol in ojtacaneli to Jehová in.
21 A in Jehová in svala': A d'a jun c'ual chi', ol in tac'voc d'ayach, ol val d'a satchaaň, axo satchaaň chi' ol ac'ancot ňab' d'a sat luum.
22 Ol yac'an ixim trigo lum luum, vino yed' aceite. Ichaval chi' ol aj in pacan slesal in choňab' b'ob'il vuuj.
23 Ol vac'xi cajnaj in choňab' d'a sat lum luum tic yic tz'och ved'oc. Ol oc' in c'ool d'a ix "Maň-xajanab'iloc" yed' d'a viňaj "Maň-in-choňab'oc", ol valan icha tic: In choňab' ach, xin chama. Axo ol alan d'ayin: In Diosal ach, xchama, xchi Jehová.

3

Ol yic'xi ix yetb'eyum viňaj Oseas

1 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Xajanejxi ix etb'eyum, vach'chom smulan ix yed' mach snib'ej. Icha chi' ol utoc a ch'oxani tas tz'aj in xajanan eb' etisraelal, vach'chom syac'och spensar eb' d'a comon dios yed' yic'anb'at taquiň uva eb' silab'oc d'a juntzaň comon dios chi', xchi d'ayin.
2 Yuj chi', ix in mananxi ix d'a 15 siclo q'uen plata yed' chaňe' quintal ixim cebada yic tz'ochxi ix vetb'eyumoc.
3 Ix valan d'a ix icha tic: Najtil ol in a taňvej d'a in pat d'a ichňej ta'. Maňxo ach och ajmulal, maňxo altej a b'a d'a junocxo vinac. Aňejtona' in, ol in taňvej yec' jun tiempoal chi', malaj pax junocxo ix ol in saya', ichato chi' ol quic'lanxi co b'a, xin chi d'a ix.
4 Icha pax chi' choňab' Israel, najtil ol ec' d'a ichňej ta', malaj sreyal, malaj pax yajalil. Maňxo ol sňuslaj silab' d'ayin, maňxalaj q'uen q'ueen b'aj ol yac' silab' eb' d'a juntzaň comon dios. Maňxalaj pichul yic eb' sacerdote, maňxalaj comon dios d'a yol spat junjun eb'.
5 Ol lajvoc chi' jun, a d'a slajvub' c'ual, ol meltzajxoc eb'. Ol in yalanxi eb' sDiosaloc, ol schaan junoc yiňtilal viňaj David eb' sreyaloc. Icha chi' ol aj yoch eb' ejmelal d'a vichaň a in Jehová in tic yed' schaan svach'il eb' tas ol vac'a'.

4

A yoval sc'ol Jehová d'a Israel

2.16 **2:16** Baal syalelc'ochi "yajal". Ay pax b'aj syalelc'ochi "etb'eyumab'il". Palta maj yal sc'ol Dios tz'ac'chaj b'inaj yed' jun b'i chi' yujto icha chi' sb'i jun sdiosal eb' ch'oc choňab'il.

1 Ex vetisraelal, ab'ec slolonel Jehová. Van yalan Jehová chi' d'a yib'añ
masanil anima cajan d'a jun choñab' tic, yujto mañxalaj mach
tz'elc'och tas syala'. Mañxalaj mach vach'to spensar, mañxalaj mach
syac'och spensar d'ay.
2 Sq'uechaañ eb' sq'uexan sti' d'a tas syala', syesan eb'. Smilvaj eb', tz'elc'an
eb', añej ajmulal sc'ulej eb'. Slaj yixtej yetanimail eb', cotac scal
smilancham anima eb'.
3 Yuj chi', a slum jun choñab' tic, ol can tz'inan. A eb' cajan d'ay, mañxalaj yip
eb'. Ol cham noc' caltacte'al noc', noc' much yed' masanil noc' chay ay
d'a yoltac a a'.

Syal smul eb' sacerdote Jehová

4 Syalan Jehová d'ayin icha tic: Malajocab' mach scot yoval d'a eb' choñab'
tic, yujto a mach ay voval yed'oc aton eyed' ex sacerdote.
5 Yuj chi', a d'a c'ualil ol ex telvoc icha d'ac'valil. Ol telvoc pax eb' in checab'
eyed'oc. A in ol vac' lajvoc choñab' Israel to icha e nun yaji.
6 Ol in satel jun in choñab' tic, yujto mañxo in naanoc yuuj. A exxo ex
sacerdote, yelxo maxtzac in e na'a. Yuj chi' ol ex viq'uel d'a eyopisio.
Yujto ix b'at in c'ayb'ub'al satc'olal eyuuj, yuj chi' mañxo ol in nacot eb'
eyiñtilal.
7 Icha ix aj sq'uib' e b'isul ex sacerdote, icha chi' ix aj sq'uechaañ smul in
choñab'. Yuj chi' a e b'inajnaquil, q'uixvelaltac ol vutejcani.
8 Yuj silab' syac' in choñab' yuj smul, vach' e va'i, yuj chi' tze nib'ej to tz'ochñej
smul in choñab' tic d'ayin.
9 Yuj chi' lajan ol aj yab'an syail eb' in choñab' eyed'oc a ex sacerdote ex tic.
Yuj e b'eyb'al chi' ol vac'och yaelal d'a eyib'añ yed' eb'.
10 Yujto maxtzac in yac' servil eb' in choñab', axo jun comon dios scuch
Baal syac' servil eb'. Vach'chom sva eb', svay eb' yed' eb' ix ajmul ix
d'a stemplo scomon diosal chi', palta mañ yujoc chi' nivan ol satan
smunlajel eb', mañ ol q'uib'pax sb'isul eb'.
11 Yuj yajmulal eb' yed' yuc'umañil eb', yuj chi' ix quistalax spensar eb'.
12 A d'a junoc te te' sc'anb'ej yab' eb' in choñab' tic tas sc'ulej eb'. Axo te te'
chi' tz'ac'an srazón eb' yalani. Yuj yajmulal eb' chi', yuj chi' ix juviel
eb'. Icha val tz'aj yactancan viñ yetb'eyum junoc ix ix, smulan yed'
junocxo vinac, icha chi' ix in yutej eb', sb'atcan tzac'an eb' yuj comon
dios.
13 A d'a jolomtac vitz yed' d'a tzalquixtac, ata' sñus incienso eb' yed' yac'an
silab' eb' d'a yalañ yeñul xil te' álamo, te' ji yed' te' mach'. Yuj chi', slaj
em eb' ix eyisil yed' eb' ix eyalib' d'a ajmulal.
14 Palta mañ ol vac'ochlaj syaelal eb' ix eyisil yed' eb' ix eyalib' yuj yajmulal
chi', yujto a ex jun tze c'ulej ajmulal chi', tzeyac'an silab' yed' eb' ix
ix sb'eyb'alan ajmulal. Yuj chi', a jun choñab' malaj spensar tic, ol
ixtaxeloc.
15 Vach'chom ix och smul choñab' Israel, palta mocab' och smul choñab' Judá.
Mocab' b'at och eb' ejmelal d'a Gilgal, mocab' q'uepax eb' d'a Bet-avén.
Mocab' sloc in b'i eb' a in Jehová pitzan in tic.4.15
16 A choñab' Israel, te pit, lajan val icha junoc noc' vacax te ov. Tato icha chi',
¿tom ol yal in tañvan eb' icha junoc noc' yune' calnel b'aj yax añc'ultac?

4.15 **4:15** A d'a tic sb'inaj Bet-avén syalelc'ochi “spatil comon dios” malaj yelc'ochi. Palta a jun b'i tic sc'anchaj yuj choñab' Betel syalelc'ochi “spat Dios”. A d'a choñab' Betel tic ix yac'och stemplo juntzañ comon dios viñaj Jeroboam yic tz'och eb' israel ejmelal d'ay.

17 Axo choŋab' Efraín ix och tzac'an yuj juntzaŋ comon dios, palta olxo yil
sb'a.
18 Masanil eb' syal sb'a d'a juntzaŋ comon dios, tz'ec' tzuyjab' eb' d'a scal eb'
yetuc'umaŋil. Maxtzac yactej eb' sc'ulan ajmulal. A eb' yajalil eb', a tas
q'uixvelaltac sgana eb' sc'ulan d'a yichaŋ to tz'alji eb' vach'il.
19 Icha tz'aj yic'chajb'at c'alem yuj ic', icha chi' ol aj yic'chajb'at eb'. Malaj ol
yac' yal eb' yuj juntzaŋ silab' syac' d'a juntzaŋ scomon diosal chi'.

5

1 Ab'ec val juntzaŋ tic ex sacerdote. Maclejec eyab' ex choŋab' Israel. Ab'ec
pax ex yiŋtilal ex eb' rey: A d'a eyib'aŋ a ex tic ol och jun yaelal tic,
yujto a ex tic, icha junoc ch'aŋ yaal eyaj d'a Mizpa yed' d'a jolom vitz
Tabor.
2 Tzijtum anima ix e mac'cham yuj e pitalil, yuj chi' ol vac'och yaelal d'a
eyib'aŋ.
3 Ex israel ayex d'a yol yic Efraín, vojtac tas eyaji. ¿Tom tze na'a to maŋ
vojtacoc tas eyaj chi'? Ix eyac'och e b'a ajmulal, ix eyixtejel e b'a d'a
yajb'entaquil.
4 Yuj e chuc b'eyb'al chi', max yal e meltzajcot d'ayin. Aŋej d'a juntzaŋ comon
dios tzeyal e b'a. Yuj val to e gana e c'ulan ajmulal, yuj chi' maxtzac in
e na jab'oc.
5 Ex aj Efraín, a eyic'ojchaŋb'ail sch'oxanel e chucalil. Ex aj Israel, munil ol ex
telvoc yuj eyajmulal chi'. Yed' ex aj Judá lajan ol aj e telvi yed' eb'.
6 Ol b'at in e sayeq'ui, eyed'nac noc' e calnel yed' noc' e vacax yic tzeyac'
silab'il d'ayin. Palta maŋxo ol in ilchajlaj eyuuj, yujto toxo ix viq'uel
in b'a d'a e cal.
7 Yujto te chuc ix eyutej e b'a d'ayin, ay eyuninal mitz' unin yaji. Yuj chi' a d'a
q'uiŋ ayic tz'alji q'uen uj, ata' ol ex satel yed' e munlajel.

Syaelal choŋab' Israel yed' choŋab' Judá

8 Puchajocab' noc' ch'aac yic oval d'a Gabaa, puchajocab'pax q'uen trompeta
d'a Ramá. Avajaŋec d'a Bet-avén. Ayocab' xivc'olal d'a scal eb' anima
yic Benjamín.
9 A in sval d'a scal masanil eb' yiŋtil Israel yuj tas yovalil ol javoc d'a yib'aŋ
eb': A eb' aj Efraín, ol lajvoquel eb' yuj yaelal ol javoc d'a jun c'ual chi'.
10 A in Jehová in svala': A eb' yajal d'a Judá, lajan eb' icha juntzaŋ anima
tz'ic'anchaaŋ tz'acaaŋ, yuj chi' ol in satel eb' yed' yoval in c'ool.
11 A choŋab' Efraín tic, toxo ix ja d'a yib'aŋ. Maŋxalaj tas ay d'ay, yujto ix
yac'och d'a sc'ol yoch tzac'an yuj juntzaŋ comon dios.
12 A in ol vixtejb'at choŋab' Efraín icha tz'aj yixtax junoc tas yuj noc' a'ay. Ol
vixtanb'at choŋab' Judá icha tz'aj sc'ab'at junoc tas.
13 Ayic ix yilan choŋab' Efraín to ya ay, ix yilanpax yechen Judá, ix b'at
choŋab' Efraín chi' d'a Asiria sc'an scolval jun rey b'inajnac yac'an
oval, palta maj yal-laj yuj jun rey chi' yac'an b'oxoc sc'ool, maj yal-
paxlaj yaŋtan yechen chi'.
14 Icha val tz'aj smacvaj junoc noc' choj, icha chi' ol aj in macvaj d'a choŋab'
Efraín yed' d'a choŋab' Judá. A in ol in choc' tzilejb'at eb', ol vactancan
eb' b'ian, axo in b'at chi'. Ol in tzac'chaaŋ eb', maŋxa mach ol yal scolan
eb' d'a yol in c'ab'.
15 Axo in meltzaj chi' d'a elaŋchamel b'aj cajan in masanto ol yojtaquejel smul
eb', axo sjavi eb' chi' yal sb'a d'ayin. A d'a scal syaelal eb' chi', ol yal sb'a
eb' d'ayin d'a smasanil sc'ool.

6

Syal eb' israel to ol meltzajxoc eb' d'a Dios

1 Ol yal eb' choňab' icha tic: Cotaňec e masanil, coň meltzajec d'a Jehová. A ix
oň choc'tzilanb'ati, aňeja' ol oň aňtanpaxoc. Ix oň yac' echnajoc, aňeja'
a ol aňtanpax quechen chi'.
2 A val yec'b'at chab' c'ual, ichato chi' ol yac'an co q'uinal. Axo d'a yoxil c'ual,
ol oň yac'anpax pitzvoc, ol oň cajnaj d'a yichaň.
3 Caq'uec quip cojtacanel Jehová. Icha cojtacaneli to ol sacb'oc, cojtac to ol jax
d'ayoň tato sco na co b'a. Ol yac'cot svach'c'olal d'a quib'aň, icha tz'aj
syaxb'i sat lum luum yuj b'ab'el ňab' yed' slajvub' ňab'ilq'uinal, xcham
eb'.

A spac ol yac' Jehová d'a eb'

4 Icha tic yalan Jehová: ¿Tas vach' ol ex vutoc ex aj Efraín? ¿Tas vach' ol ex
vutoc ex aj Judá? A b'aj tzin e xajanej, lajan icha asun d'a q'uiňib'alil,
lajan icha yal ac'val d'a ayto sq'uiňib'i, axo sq'uiňib'i, satemi.
5 Yuj in lolonel ix vac' yal eb' in checab', ol ex in sateli. Nivan chequel ol aj
eyaelal chi' icha val yoc c'u.
6 A val tas in gana tze c'ulej to tz'oc' e c'ol d'a eyetanimail yed' in eyojtacaneli
to e Diosal in, maňocňej e ňusantz'a silab' d'ayin in gana.
7 A ex in choňab' ex tic, maj e c'anab'ajej in trato eyed'oc, icha yutejnac sb'a
viňaj Adán. Chuc ix eyutej e b'a d'ayin.
8 A eb' anima d'a choňab' Galaad, aňej chucal sc'ulej eb', masanil b'aj ay chic'
yuj b'aj smilvaj eb'.
9 A eb' sacerdote, icha junoc molaň elc'um yec' eb'. Smac anima eb'
yic smac'anchamoc. D'a sb'eal Siquem smac'vicham anima eb',
sc'ulanpax masanil chucal eb'.
10 A eb' aj Efraín ix och eb' ajmulal. Ix yixtejb'at sb'a eb' yed' eb' yetisraelal.
Yuj chi' te yajb'entac yilji eb' svila'.
11 Yed' ex pax ex aj Judá, van sjavi sc'ual eyaelal.
Tzin nib'ej tzin q'uex tas ayoch d'a yib'aň in choňab' Israel,

7

1 palta ayic van vaňtan in choňab' Efraín yed' Samaria valani, ata' snachajel
smul eb' yed' schucal eb' vuuj. Yujto junlajanxoňej tz'aj sb'eyb'alan es eb'.
Elc'um eb' smasanil, tz'och eb' elc'al d'a yoltac pat yed' d'a yoltac calle.
2 Tocval sna eb' tato naan schucal eb' chi' vuuj. A ticnaic a tas sc'ulej eb' a
oyanoch d'a spatic yichaň eb', yuj chi' aňej schucal eb' chi' svila'.

A smul eb' yajal

3 A eb' rey yed' eb' yajal ste tzalaj eb' yuj chucal yed' yuj yixtum animail eb'.
4 Aňej ajmulal sb'o eb' smasanil. A tas sgana eb' chi', lajan icha junoc horno
jab'ňej sc'ac'al tz'ochi yacb'an spajb'i ixim harina, axo yic toxo ix pajb'i
ixim, tz'och sc'ac'al sic'lab'il.
5 Ayic tz'och q'uiň yuj viň rey, a eb' ayoch d'a yopisio yed' viň, syuc' aň eb',
syac'an aň eb' yuc' viň masanto sq'ue aň d'a sjolom viň yed' eb'. Toňej
scomon tzalaj viň yed' eb' sb'uchvaj d'ay.
6 Ayňejoch chuc pensaril d'a spensar eb'. Lajan yoval eb' icha sc'ac'al junoc
horno pilan ac'val ayoch sc'ac'al, axo sq'uiňib'i d'a junxo c'u, spuchajxi
chacb'oc.
7 Lajan eb' smasanil icha sc'ac'al horno chi', ix satel viň yajalil eb' yuj yoval
chi'. Lajan syutej sb'a eb' d'a smasanil eb' sreyal, palta malaj junoc eb'
sc'anb'an d'ayin tas smoj sc'ulej.

Ix yactejcan sDiosal eb' israel

8 A choňab' Efraín toxo ix scalej sb'a yed' juntzaň ch'oc choňab'il. Lajan eb'
icha junoc ixim va'il max sutchaji.
9 A eb' ch'oc choňab'il ix ac'an lajvoc yip, palta max yil-laj tas van yutaji. A xil
sjolom toxo ix sacb'ieli, tocval syilochi.
10 A in Jehová sDiosal in eb' israel. Vach'chom jantac tas ix ja d'a yib'aň
eb' yuj schucal, palta yuj yac'umtaquil eb' maxtzac sna sb'a sc'ol eb'
smeltzajcot d'ayin.
11 A choňab' Efraín malaj jab'oc spensar, jun rato sb'at sc'an colval d'a Egipto,
axo d'a junxo rato sb'atxi sc'an colval d'a Asiria. Lajan icha junoc noc'
uch toňej sat b'eyec'oc.
12 Palta ayic ol b'at eb' ta', ol in yumb'at in ch'aň yaal d'a yib'aň eb'. Ol telvoc
eb' icha junoc noc' much. Ol vac'och yaelal d'a yib'aň eb', icha ix aj
yalchaj b'aj smolb'ej sb'a eb'.
13 Ob'iltac eb', yujto ix in spatiquejel eb'. Ol satel eb' yuj yaelal ol javoc, yujto
ix och spitalil eb' d'ayin. Tzin nib'ej tzin col eb', palta maň yeloc tas
syal eb' d'ayin.
14 Maň smasaniloc sc'ol eb' tzin yavtej ayic tz'el yav eb' d'a sat sch'at. Spol sb'a
eb' yic sc'anan eb' d'a Baal yic vach' tz'aj strigo eb', yed' yuva eb'. Yuj
chi' tz'och eb' ajc'olal d'ayin.
15 Ix in c'ayb'ej eb', ix vac'anpax yip eb', palta axo eb', a chucal sna eb' d'a in
patic.
16 Smeltzaj eb' palta maňoclaj d'ayin, a in to A inxoňej Ochi. Icha junoc jul-
lab' coxo, max yamchajlaj tas sjulchaj chi' yed'oc, icha chi' eb'. Yuj
yac'umtaquil slolon eb' yajalil, yuj chi' ol cham eb' yuj q'uen espada.
Axo eb' aj Egipto, toxoňej ol b'uchvaj eb' d'a eb'.

8

Ix cot d'a yib'aň choňab' Israel yuj Dios

1 Puchajocab' q'uen trompeta, yujto sjavi jucnaj eb' ajc'ol d'a yib'aň in
choňab' icha junoc noc' ch'acb'a, yujto maj sc'anab'ajej in trato eb' ix
vac' yed'oc. Ix spitej sb'a eb' d'a in c'ayb'ub'al.
2 Vach'chom syal eb' d'ayin: Co Diosal ach, tzach cojtaquejeli, xchi eb',
3 palta a eb' israel, toxo ix spatiquejel eb' tas vach', yuj chi' ol pechchaj eb' yuj
eb' yajc'ool.
4 Ayic ix yac'anoch sreyal eb', maj sc'anb'ej eb' d'ayin mach tz'ochi. Ix say
yajalil eb', palta maňoc junoc sic'b'ilel vuuj. Ix sb'oq'ue sdiosal eb' yed'
q'uen splata yed' q'uen yoro. Yuj chi' syic'cot eb' d'a yib'aň.
5 Tzin yaj jun vacax b'ob'il d'a q'uen oro b'aj tz'och eb' aj Samaria ejmelal.
Yuj chi' te aycot voval d'a eb'. Machequel b'aq'uiň ol yactej eb' israel
sc'ulan jun chucal chi'. 6 Maň diosoc jun yechel vacax chi' yujto b'ob'il
yuj junoc b'oum yechel. Yuj chi' ol mac'joc vecchajoc.
7 Chuc tas ix sc'ulej eb', yuj chi' te nivan yaelal ol javoc d'a yib'aň eb'.
Malaj yavb'en eb' ol sjach'a', malaj harina ol yic' eb' d'a sjolom strigo.
Vach'chom ay jab'oc ol yic' eb' jun, axo eb' ch'oc choňab'il ol vaanb'at
d'a eb'.
8 A choňab' Israel ol ac'chaj lajvoc. Maňxa jab'oc ol aj yelc'och d'a yol sat
juntzaňxo choňab', icha junoc lum c'a chen maňxa vach' yochi, icha
chi' ol ajoc.
9 Malaj spensar eb', lajan eb' icha junoc noc' caltacte'al b'uru aňej snaan b'aj
sb'ati. Ix b'at eb' d'a Asiria, ix stupan eb' yic scolvaj yed' eb'. Icha junoc

ix ix syactejcan viñ yetb'eyum, stupan junoc viñ snib'ej, icha chi' ix yutej sb'a eb'.
10 Vach'chom stup juntzañxo choñab' eb' yic scolji eb' yuuj, a in Jehová in ol in molb'ej eb', yic syab'an syail eb' yuj junoc rey te ay yip.
11 A eb' aj choñab' Efraín, tzijtum altar ix sb'oq'ue eb' b'aj syac' silab' eb' yic tz'el smul eb' yalani, palta yuj juntzañ altar chi' ste och smul eb'.
12 Vach'chom tzijtum c'ayb'ub'al ix vac' tz'ib'chaj d'a eb', palta comon lolonel ix ajcan d'a yol sat eb'.
13 Syac' silab' eb' d'ayin, schi'anpax schib'ejal noc' eb', palta max in tzalaj yed' eb'. Naan schucal eb' vuuj. Ol vac'anoch yaelal d'a yib'añ eb'. Ol vac'xi meltzaj eb' d'a Egipto.
14 A eb' israel sb'oq'ue cuartel eb' b'aj scol sb'a, palta mañxo in naanoc yuj eb', vach'chom a in ix in b'o eb'. A Judá tzijtum choñab' ayoch smuroal sb'oq'uei, palta ol in ñustz'a schoñab', yed' scuartel chi', xchi Jehová.

9

A syaelal choñab' Israel ix yalel viñaj Oseas

1 Ex vetisraelal mañ ex tzalajoc, mañ ex q'ue chennaj yuj tzalajc'olal icha eb' ch'oc choñab'il, yujto ix eyactejcan co Diosal, icha tz'aj yactancan yetb'eyum eb' ix ajmul ix. Tzex te tzalaj e ch'oxani to xajan Baal eyuuj, yujto vach' tz'aj sat tas tzeyavej yuuj eyalani.
2 Yuj chi' mañxalaj ixim trigo yed' sat te' uva ol e molo'. A e vino ac'to mañxo ol yab'laj.
3 Mañxo ol yal-laj eyaj d'a schoñab' Jehová. Ayex ol ex meltzaj d'a Egipto, ayex ol ex b'at d'a Asiria. A tas yajb'entac d'a yichañ Jehová ol e va ta'.
4 Mañxo ol yal-laj eyac'an vino silab'il yuj eyic'anchaañ Jehová, mañ ol schalaj e silab' ta'. A tas ol e va'a, icha tas svaji ayic ay chamel, yuj chi' a mach ol vaanoc, ol can chucal d'a yichañ ley. Ol yal yec' svejel eb' yuuj, palta mañ ol yal-laj yic'anb'at eb' d'a stemplo Jehová.
5 Mañxo ol yal eyac'an q'uiñ, juntzañ q'uiñ yic Jehová.
6 Ol ex el lemnaj d'a jun yaelal ol javoc. Axo eb' aj Egipto ol ex molanb'atoc. A d'a choñab' Menfis ol ex mucchaj yuj eb'. A b'aj molb'il q'uen e plata ayoch e b'eyumaloc yed' b'aj ix ex ec' cajan, ol q'uib'q'ue añ añc'ultac, nab'a q'uiix ol ajcanoc.
7 Ex vetisraelal, van sjavi sc'ual sjavi yaelal. Ol nachajel eyuuj to toxo ix c'och sc'ual yic tze cha e tojol icha smojalil. Tzeyal icha tic: A eb' schecab' Dios, te malaj spensar eb'. A eb' cuchb'ab'il yuj Yespíritu Dios toxo ix och eb' locoal, xe chi. Tzeyal icha chi', yujto tz'alchaj e chucal yuj eb', yuj chi' schichon e c'ool d'a eb'.
8 A Dios ix yac'och eb' schecab' ex stañvej ex aj Efraín, palta tze b'oem yaal d'a yoltac sb'e eb' e tañvumal chi'. Inatax d'a stemplo Dios schichon e c'ool d'a eb'.
9 Ix ex ixtaxel d'a junelñej, icha ix uji d'a choñab' Gabaa. Palta axo Jehová ol snacot e chucal chi', ol ac'chajoch yaelal d'a eyib'añ yuj e mul chi'.[9.9]

Ol yab' syail eb' israel yuj smul

10 Syal Jehová icha tic: Ayic ix in chalan in b'a yed' eb' israel, ix in te tzalaji, icha mach tz'ilchaj te' uva yuj d'a tz'inan luum. A eb' e mam eyicham, icha te' sat higo te nib'ab'il spet eluli, icha chi' ajnac eb' d'a yol in sat. Axo sc'ochnac eb' d'a choñab' Peor, yoch eb' ejmelal d'a Baal sdiosal

9.9 **9:9** A jun ab'ix tic tz'ilchaj d'a Jueces 19.

jun choñab' chi', te yajb'entac yutejnac sb'a eb' icha jun comon dios xajanejnac eb' chi'.
11 A snivanil yelc'och choñab' Efraín, toñej ol satq'ue icha sb'at jeñnaj junoc noc' much. Mañxa unin ol aljoc d'ay, mañxa eb' ix ix ol och yab'ixal, mañxalaj pax eb' ix ol scuchoch yune'.
12 Tato ay b'aj ol q'uib' eb' unin chi', a inxo ol viq'uel sq'uinal eb', mañxo junoc ol vac'cani. Ob'iltac juntzañ anima chi' ayic ol vic'anel in b'a d'a eb'.
13 Ayic ix vilan eb' aj Efraín, lajan icha junoc te' palma avab'il b'aj te yax sat, icha chi' yaj eb' ix vila'. Palta a ticnaic, ol yiq'uelta yuninal eb' yic smac'jichamoc, xchi Jehová.9.13
14 Mamin Jehová, ¿Tas smoj tzin c'an d'ayach to tzac' d'a juntzañ anima tic? Vach' ama, tato malaj yune' eb' ix ix. Tato ay eb' ix ay yune' jun, vach' ama to malaj yal yim eb' ix yic maxtzac yac' chunoc yune' eb' ix chi'.

A yoval sc'ol Jehová d'a choñab' Efraín

15 Ix yalan Jehová icha tic: D'a Gilgal ix chael yich sc'ulan chucal eb', yuj chi' a pax ta' ix el yich voch ajc'olal d'a eb'. Yuj masanil chucal sc'ulej eb', yuj chi' ol viq'uelta eb' d'a lum in luum ix vac' d'a eb'. Mañxo ol in xajanej eb', yujto smasanil eb' yajal eb', te pit.
16 A choñab' Efraín echenxo yaji. Lajan icha junoc te te' toxo ix tacji sch'añal yip, maxtzac yac' sat. Vach'chom ay yuninal eb', a inxo ol vac'cham yuninal eb' chi' to xajanab'il yuuj, xchi Jehová.
17 A jun choñab' tic, max cha yab' eb' tas syal in Diosal. Yuj chi' a ol paticanel eb', axo d'a scal juntzañ ch'oc choñab'il ol saclemcanb'at eb'.

10

Ol juchajem yaltar eb' israel

1 Ex vetisraelal, lajan ex icha jun ib'oc te' uva te ay sat yicñej sch'ocoj. Icha satan te' uva chi', icha chi' eyaltar ix e b'oq'uei. Axo ix ex te och b'eyumal, ix e vach' b'oej eyaltar chi' b'aj tzeyal e b'a d'a juntzañ e comon diosal chi'.
2 A ex tic, chapoj yaj e pixan. Axo ticnaic, ol e tupel e chucal chi'. A Jehová ol juanem masanil eyaltar chi', ol sjuanpaxem juntzañ yechel e diosal chi'.
3 Yuj chi' ol eyal icha tic: Malaj co reyal, yujto malaj yelc'och Jehová d'a yol co sat. Palta, ¿tasto val tz'och junoc rey chi' cuuj? xe chama.
4 Añej lolonel tzeyac'a', tzeyac'an e ti' d'a es. Ayic tze ch'olb'itan tas yaj eb' anima, mañ tojoloc tzeyutej. A tze b'oan tas yaj eb' anima chi', lajan icha junoc oval añc'ultac sq'uib'q'ue d'a cal munlajel.
5-6 A eb' aj Samaria ol luclon eb' yuj xivelal, ol yalan eb': ¿Tas ol utaj co diosal? xcham eb'. A jun vacax sdiosal eb' ay d'a Bet-avén ol ic'chajb'at d'a choñab' Asiria, yic tz'ac'chaj d'a viñ rey nivan yelc'ochi. Yuj chi' ol cus eb' choñab', ol oc' eb' yed' eb' sacerdote, yujto a svach'ilal yilji jun chi', toxo ix sateli. Icha chi' ol can choñab' Efraín d'a q'uixvelal yujto ix yal sb'a d'a jun yechel vacax chi'.
7 Ol satel choñab' Samaria yed' sreyal, icha sb'atcan b'achachoc junoc c'ajil te' d'a yib'añ a a'.
8 Ol lajvoquem stemplo sdiosal eb' ch'oc choñab'il, aton juntzañ b'aj ix och choñab' Israel d'a chucalil. Ol q'uib'q'ue te' q'uiix b'aj ay yaltar eb' chi'.

9.13 **9:13** A jun versículo tic pural snachajel cuj d'a hebreo yuj chi' ch'occh'oc tas syal d'a junjun traducción.

Ol yalan eb' yuj lum vitz yed' yuj lum tzalan icha tic: Comonoc syal scot juynaj d'a quib'aẅ yic tzoẅ sc'ub'ejeli, xcham eb'.

Syaelal choẅab' Israel ix och yuj Jehová

9 Ix yalan Jehová icha tic: A ex israel ex tic, ix e chael yich e c'ulan chucal d'a Gabaa, aẅeja' icha chi' tze c'ulej ticnaic. Yuj chi' ol ex satel yuj oval d'a Gabaa chi'.
10 A in ol in na b'aq'uiẅ ol vac'och yaelal yib'aẅ jun choẅab' tic. Ayic ol vac'anoch yaelal chi' yuj jantac schucal sc'ulej, ol och oyan juntzaẅ choẅab' d'a spatic yac'an oval yed'oc.
11 A d'a yalaẅtaxo, lajan choẅab' Efraín icha junoc noc' vacax c'aynacxo smunlaji, sc'anab'ajej stec'vi trigo. Axo ticnaic a eb' aj Judá yed' juntzaẅxo eb' yiẅtil Jacob ol yab' syail eb' icha junoc noc' vacax b'aj tz'och te' yugo d'a sjaj yic smunlaj noc' d'ocoj luum yed' scalan lum yed' q'uen rastrillo.
12 A ex tic lajan ex icha junoc luum actab'ilcani, maẅxa mach smunlaj d'ay. Palta axo ticnaic b'oec e b'eyb'al icha tz'aj yavchajxi tas d'a jun lum actab'ilcan chi'. A tas ol eyavej, a tojolal, axo tas ol e jach'a' aton b'aj tzex in xajanej. Smojxo tzeyac'och e b'a d'a yol in c'ab', masanto ol in javoc vac' e colnab'il icha yem ẅab'.
13 Palta a ex xo tic aẅej chucal tze c'ulej, yuj chi' van e chaan spac tas maẅ tojoloc tze c'ulej chi'. Van e chaan spac e lec'tial.
Yujto ix eyac'och e carruaje yic oval yed' eb' e soldado tzijtum sb'isul yipoc e c'ool,
14 yuj chi' ol q'ue somnaj masanil eb' soldado chi', ol satel e cuartel icha ix aj satel choẅab' Bet-arbel yuj viẅaj rey Salmán. D'a jun oval chi', ix mac'chaj chojoc eb' ix nunab'il yed' yune'.
15 Ex aj Betel, icha chi' ol ex utaj yuj jantac e chucal. A viẅ e reyal ol b'ab'laj cham d'a q'uiẅib'alil, xchi Jehová.

11

A Dios xajan schoẅab' yuuj

1 Ix yal Jehová icha tic: Ayic unin choẅab'to Israel tic, ix in xajanej. Icha vuninal yaji, ato d'a Egipto ix vavtejcoti.
2 Ayic ix vavtancot chi', te najat ix el d'a in tz'ey. A d'a juntzaẅ dios Baal ix yac' silab' jun in choẅab' tic. Ix sẅus incienso eb' d'a juntzaẅ yechel.
3 Ayic unin choẅab'to Efraín tic, ichato ix in chelb'eyoc. Vach'chom icha chi', palta max yal sc'ool eb' sna'a tato a in tzin taẅvej eb'.
4 Ix in quetzcot Efraín chi' yujto xajan vuuj, icha tz'aj squetzchaj junoc noc' vacax. Lajan svutej icha junoc mach tz'ic'anel yugo d'a noc' vacax, vach' tz'aj yac'an svael. Icha chi' ix vutej in b'a d'a eb'.
5 Palta maẅ jab'oc ix in yac'och eb' yipoc sc'ool. A Egipto ix yac'och eb' yipoc sc'ool, palta yuj chi' d'a yalaẅ smandar choẅab' Asiria ol canoc.
6 Ol och oval d'a schoẅab' eb'. Yuj oval chi' ol em juynaj scuartel eb'. Ol satel eb' yujto ix yac'och sjelanil eb' yipoc sc'ool.
7 A in choẅab' tic naan yuuj to tz'elcan d'a in patic yic syal sb'a d'a juntzaẅ comon dios. Vach'chom tz'avaj eb' sc'anan colval d'a juntzaẅ comon dios chi', palta maẅ ol colvajlaj d'a eb'.
8 ¿Tas val ol aj ex vactancan ex choẅab' Efraín? ¿Tas val ol aj ex vactancan ex yiẅtilal Israel? ¿Ol am yal ex vac'an satel icha ix vutej choẅab' Adma?

¿Ol am ex vutej icha ix vutej choñab' Zeboim? Ya syab' in pixan, scus in c'ol eyuuj.[11.8]

9 Mañ ol in c'ulejlaj ichaval yoval in c'ool. Mañ ol in meltzajlaj ex vac'an satel ex choñab' Efraín, yujto Dios in, mañ in animaoc. Ayinec' eyed'oc A inxoñej Ochi, yuj chi' mañ ol in javoc ex in sateli.

10 A in Jehová in ol el vav icha junoc noc' choj. Yuj chi' ol te ib'xoc eb' vuninal yuj xivelal, ol cot eb' d'a b'aj tz'em c'u, ol och tzac'an eb' vuuj.

11 Ol cot lemnaj eb' d'a Egipto yed' d'a Asiria icha noc' cuvajte'. A in Jehová in svala', ol vac' cajnaj eb' junelxo d'a scajnub' junjun.

A schucal eb' schoñab' Dios

12 A choñab' Efraín yiñtil Israel, añej es sc'ulej d'a vichañ. D'a chab'satil syal sb'a d'ayin. Axo eb' aj Judá, te pit syutej sb'a eb' d'ayin, a in sDiosal in eb' A inxoñej Ochi, tz'elñejc'och tas svala'.

12

1 Masanil tas sc'ulej choñab' Efraín, nab'añej. Toñej syixtejb'at sb'a. Ste q'ueval chañ d'a ixtoj anima. Comonxoñej sb'o strato yed' eb' aj Asiria, syac'anpaxb'at aceite eb' yic smontan Egipto, xchi Jehová.

2 A eb' aj Judá ay smul eb' d'a yol sat Jehová chi'. A ol ac'anoch yaelal d'a schoñab' viñaj Jacob yuj sb'eyb'al. Ol stup d'a eb', icha val tas sb'eyb'alej eb'.

3 Inatax ayic manto aljoc viñaj Jacob chi', syamnac yich yoc viñ yuc'tac viñ, axo yic icham vinacxo viñ, stelajnac sb'a viñ yed' Dios.

4 Stelajnac sb'a viñ yed' Dios yed' jun ángel, masanto yac'nac ganar jun ángel chi' viñ. Oc'nac viñ, sc'anannac svach'c'olal Dios viñ d'a yib'añ. A d'a Betel sch'oxnac sb'a Dios d'a viñ, lolonnac viñ yed' ta'.

5 A Jehová Yajal d'a Smasanil, aton sb'i b'inajnac.

6 Palta a ex israel ex tic, meltzajañec d'a co Diosal. C'anab'ajum tzeyutej e b'a d'ay, tojolñej tzeyutej e b'eyb'al. Ayocab'ñej och yipoc e c'ool.

7 Icha tic yalan Jehová: A eb' choñvajum yic Efraín, a echlab' mañ tz'acanoc sc'an eb', yujto scham val eb' yelc'ani.

8 Syal eb' icha tic: Vach'chom toxo oñ och b'eyumal, vach'chom b'eyum oñxo, palta malaj mach syal scot yoval d'ayoñ, yic syalan eb' to oñ och b'eyumal yuj cac'an musansatil eb' anima, xchi eb', xchi Jehová.

9 Syalanxi Jehová chi' icha tic: A in Jehová in, atax yic ayex ec' d'a Egipto e Diosal in. Ol ex vac' cajnaj junelxo d'a yoltac mantiado, icha d'a juntzañ c'ual ayic molan ex ec' d'a tz'inan luum.

10 A in tic ix in lolon d'a eb' in checab'. Tzijtum sb'isul tas ix vac' yil eb'. A eb' chi' ix vac' alanel in c'ayb'ub'al d'a ch'oxnab'ilal.

11 A d'a Galaad ay sdiosal eb' ch'oc choñab'il, palta mañxa jab'oc yelc'och ol ajcanoc. A d'a Gilgal syac' noc' vacax eb' d'a silab'il, palta lajanxo ol ajcan yaltar eb' icha q'uen q'uen molb'ilq'ue b'ulan d'a cal munlajel, xchi Jehová.

12 A viñaj Jacob, b'atnaccan viñ elelal d'a yoltac yic Aram. Ata' ochnac viñ d'a tañvoj calnel yuj yic'an ix yetb'eyum viñ.

13 A yed' jun schecab' yic'naquelta choñab' Israel Jehová d'a Egipto. Añeja' yed' jun schecab' chi', stañvejñej.

11.8 **11:8** Adma yed' Zeboim sb'i juntzañ choñab' satnac el yed' choñab' Sodoma yed' Gomorra icha syal d'a Deuteronomio 29.23.

14 Palta a val anima yic Efraín, ix stzuntzejcot yoval sc'ol Jehová eb'. Ix yac' chab'ax sc'ol eb'. Yuj chi' ol yac' Jehová chi' stupel eb' jantac chucal ix sc'ulej, aňeja' yuj schucal eb' chi' ol em d'a yib'aň.

13

Ol lajvoc em choňab' Israel

1 Ayic slolonnac eb' yichamtac vinaquil choňab' Efraín d'a peca', axo juntzaňxo yiňtilal Israel ch'oxannac to ay yelc'och d'a yol sat eb'. Axo ticnaic, ol cham eb' aj Efraín chi' yuj smul ix yac'ochi, ix och eb' ejmelal d'a Baal.
2 Tzato q'ueňej chaaň eb' yac'anoch smul. Sb'oq'ue q'uen plata eb' sdiosaloc, icha val tas snib'ej sc'ool eb', icha pax tas scot d'a spensar eb', icha chi' syutej eb' sb'oan sdiosal. Slajvi chi' syalanpaxq'ue eb': Aq'uec e silab' d'ay, xchi eb'. Axo eb' anima jun, stz'ub'elta sti' jun yechel eb' lajan yilji icha vacax chi'.
3 Yuj chi' lajanňej ol aj eb' icha asun ayemi ayic sq'uiňib'i, icha pax yal ac'val ayemi ayic te ac'valto to spet satemi. Lajan pax eb' icha matz'il trigo tz'ic'chajb'at yuj ic', ma icha te tab' tz'el d'a junoc ventena.
4 Ix yalan Jehová icha tic: A in Jehová e Diosal in, atax yic ayex ec' d'a Egipto, malaj junocxo tas tzeyac'och e diosaloc, palta a inňej. A inňej e Columal vaji.
5 Te vach' ajnac ex in taňvan d'a taquiň luum, b'aj te ay c'ac'.
6 Palta a val yic ix yac'an sobre e vael, ix e te iq'uejchaaň e b'a, ix in b'atcan satc'olal eyuuj.
7 Yuj chi' icha junoc noc' choj ol vutej in b'a d'ayex, ma icha junoc noc' tz'ib'choj smacvaj d'a yoltac b'e.
8 Ol in elta jucnaj d'a eyichaň, icha junoc noc' nun oso to toxo ix ic'chajb'at yune'. Ol ex vac'an choc'b'ocb'at ta', icha junoc noc' choj schianb'at schib'ej, ma icha tz'aj schoc' jecchitanb'at schib'ej junoc noc' chium noc'.
9 Ol ex vac' satel a ex israel ex tic, malaj mach ol yal stenaneq'ui.
10 Ix e c'an e reyal yed' e cuchb'umal, palta ¿tom a eb' syal taňvan masanil e choňab' tic?
11 Aycot voval d'ayex ayic ix vac'an e reyal chi', aňeja' aypaxcot voval d'ayex ayic ix vic'anpaxec' eb' e reyal chi'.
12 Chequel yaj schucal choňab' Efraín. Tz'ib' ix ajcan smul chi'.
13 A choňab' Israel, sc'och sc'ual yic sna sb'a, palta te malaj spensar, icha junoc unin maň vach'oc syutej sayancot sb'a ayic tz'alji d'a snun, icha chi' yaji.
14 Ol in colcanel in choňab' d'a yol slumal chamel. Ol in colcanel d'a yol sc'ab' chamel. A in ol vac' satel chamub'. Maňxo ol in ch'ox voq'uelc'olal d'a choňab' Efraín chi'.
15 Vach'chom sq'ueňejchaaň d'a scal eb' yetisraelal, palta ol cot voval d'ay. Lajan ol aj scot voval chi' icha c'ac' d'a yichchaaň, icha yec' chacxuxum ic' d'a tz'inan luum, yuj chi' ol tup sjajtac a a', axo eb' ajc'ool ol ic'anb'at masanil sb'eyumal.
16 A choňab' Samaria ol yic' pax syaelal, yujto pit syutej sb'a d'ayin. Ol cham eb' yuj q'uen espada. A yuninal eb' ol tenchajem d'a sat luum chi', xchi Jehová.

14

Syal viňaj Oseas to smeltzaj Israel d'a Jehová

1 Ex vetisraelal, meltzajañec d'a Jehová co Diosal, vach'chom ix ex telvi val
yuj e mul.
2 Meltzajañecxi d'a Jehová, tzex tevi d'ay icha tic: Ac' tup co mul, tza chaan
quejmelal yed' co aloj vach' lolonel scal d'ayach.
3 A Asiria max yal co coljiel yuuj. ¿Toc val syal pax co colchajel yuj noc' chej?
Mañxo ol caloch juntzañ tas sco b'o co diosaloc, yujto añej val d'ayach
ach Jehová syic' snivanil sc'ol eb' unin mañxa smam snun, xe chi.

A Jehová ol yac'ñej sq'uinal eb' israel

4 Syalan Jehová icha tic: Ol vac' ja spensar eb' d'a spitalil. Vach'chom mañ
smojoc, palta ol in xajanej eb', yujto mañxo ol vac'cot yoval in c'ol d'a
eb'.
5 Ichaval tz'aj xumaquil añ chochol yuj yal ac'val, ma icha te' c'ute' d'a
sjolomtac vitzal Líbano to najat sb'at sch'añal yib', icha chi' ol vutej eb'
israel.
6 Yuj chi' te vach' ix aj yel mayan icha val sc'ab'tac te' olivo, lajan pax sjab'
icha val sjab' te' c'ute' d'a Líbano.
7 Ol in yac'xioch eb' yipoc sc'ool. Vach'xo ol aj sq'uib' icha sq'uib' ixim trigo,
vach'xoñej xumacan icha te' uva. Te b'inajnac ol aj ichaval vino scot
d'a Líbano chi'.
8 Ex aj Efraín, ¿toc ay yopisio juntzañ comon dios chi'? A in ol in tac'voc d'ayex,
ol ex in tañvejpaxi. Icha junoc te' taj yax xiil, icha chi' vaj eyuuj. Vuuj
val, vach' tzex elc'ochi, xchi Jehová.

Slajvub'al

9 A eb' jelan yed' eb' aj pensar ol nachajel juntzañ in lolonel tic yuj eb'. A sb'e
Jehová, te tojol. A eb' vach' spensar, a eb' sb'at d'a yol jun b'e chi', axo
eb' te pit, stelvi eb' d'ay.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
JOEL

Joel sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Joel tz'ib'ab'ilcan d'ay. A viñaj Joel chi' schecab' Dios yaj viñ. Mañ cojtacoc val sic'lab'il tas tiempoal yalnaccan juntzañ tic viñ, yujto malaj junocxo b'aj syalcani. Te nivan yaelal jun yalnaccan viñ schecab' Dios chi'. A d'a capítulo 1 versículos 1-2 yed' 11, ata' sb'ab'laj alejcot yuj noc' c'ulub'. Syalanpax yuj jun tiempoal b'aj majxo yac'laj ñab'. Ch'oxjinac yil viñ to a juntzañ chi' a sch'oxancot yoval sc'ol Jehová d'a mach spitej sb'a d'ay. A viñ schecab' Dios chi', a viñ tz'avtan eb' anima chi' yic sna sb'a eb'. Yalannac viñ to toxo ix yac' sti' Dios scolan eb' anima, syac'anpax svach'c'olal d'a yib'añ eb'. Aton syal d'a capítulo 2 versículos 12-29. Ay juntzañxo versículo ojtacab'il d'a jun libro tic, aton capítulo 2 versículos 28-30. A d'ay syalcan yuj sjaub'al Yespíritu Dios d'a yib'añ masanil anima. Axo d'a capítulo 3, ata' syal yuj yaelal d'a yib'añ juntzañ nación ajc'ol yajoch d'a choñab' Israel.

1 A in Joel in tic yuninal in viñaj Petuel. A d'a jun uum tic ix in tz'ib'ej slolonel Jehová ix yal d'ayin yic svaleli.

A yaelal ix cot yuj noc' c'ulub'

2 Ex ichamtac vinac yed' ex masanil cajan ex d'a jun nación tic, ab'ec val juntzañ tic. ¿Toc ay b'aj ix eyil tas lajan icha jun tic? Malaj pax b'aj ix uji junoc icha tic ayic ix ec' eb' co mam quicham.

3 Alec juntzañ tic d'a eb' eyuninal, axo eb' ol alan d'a eb' yuninal, axo eb' chi' ol alan pax d'a eb' toto ol aljoc.

4 Masanil tas ix slajel noc' c'ulub'. Axo jantacto ix cani, ch'ocxo pax junxo macañ noc' ix ul lajaneli.[1.4]

5 A ex uc'um ex añ, aq'uequel e vayañ. A exxo uc'um ex vino, oc'añec, yujto mañxalaj vino chi' ol eyuq'uej.

6 Icha jun nivan ñilañ soldado te ay smay, icha chi' ix aj sja noc' c'ulub' d'a yol co macb'en tic. Maxtzac b'ischaj noc'. A ye noc', lajan icha ye noc' choj.

7 Toxo ix satjiel te' uva yuj noc', toxo pax ix slajel te' higo noc'. Tz'inini ix ajcan yuj noc'. Ix yic'anel stz'umal masanil te' avb'en noc', sacxoñej ix ajcan sc'ab'tac te'.

8 Oc'añec icha junoc ix cob'es tz'oq'ui, spichan sb'a ix yed' pichul yic cusc'olal, yujto toxo ix cham viñ ix yac' sti' snupnaj yed' ix.

9 Icha chi' tz'aj yoc' eb' viñ sacerdote tz'ac'an servil Jehová, yujto mañxa vael yed' vino d'a templo, aton ofrenda tz'ac'ji d'a Jehová.

10 Toxo ix juvi masanil lum co luum, ichato ayoch lum d'a cusc'olal, yujto tz'inan ix ajcan luum. Toxo ix lajviel ixim trigo, ix tacjiel te' uva, ix ixtaxpaxel te' olivo.

11 A ex munlajvum ex tic, oc'añec, cusañec, yujto toxo ix lajviem eyavb'en. Mañxa jochoj trigo yed' cebada.

12 Toxo ix tacjiel te' uva, ix lajviel te' higo, ix tacjipaxel te' granado, te' palma, te' mansan yed' masanil te' avb'en te'. Icha chi' ix aj slajvi stzalajc'olal eb' anima.

1.4 **1:4** A viñaj Joel tic syac' b'inaj chañe' macañ noc' c'ulub' viñ. A oñ tic malaj tas vach' tz'aj calanel sq'uexañil noc'.

13 A ex sacerdote ex tic, a ex tzex ac'vi servil d'a altar tic, aq'uecoch pichul yic
cusc'olal. Pilan ac'val tzeyac' eyoc' d'a templo, tzex oc' yuj yaelal, yujto
a d'a stemplo Dios maňxalaj ixim pan yed' vino tz'ac'ji ofrendail.
14 Avtejec masanil eb' anima, ochaňec d'a tzec'ojc'olal yed' eb'. Molb'ejecoch
e b'a d'a stemplo Jehová Dios yed' masanil eb' yichamtac vinaquil
choňab' yed' masanil eb' anima, tzex tevi d'a Jehová.
15 Ay..., te lac'anxo sjavi jun c'ual yic yoval sc'ol Jehová. Jun c'u ay smay yic ol
oň satel Dios Syal Yuj Smasanil.
16 D'a val quichaň ix yiq'uel co vael. Ix lajvi tzalajc'olal d'a stemplo Jehová co
Diosal.
17 A ixim iňat, toňej ix c'aem ixim d'a yol luum, yuj chi' maňxalaj ixim trigo.
Axo spatil ixim, maňxa tas d'a yool, ix lajvi smasanil.
18 Tz'el val yav noc' noc' yeq'ui. Nab'axoňej tz'ec' noc' vacax say yaň. Vanxo
scham noc' calnel yuj vejel.
19 Tzin avaj d'ayach Jehová, yujto toxo ix tacji smasanil. Ichato ix ec' c'ac' d'a
scal aň aňc'ultac d'a svalab' lum noc' noc' yed' d'a smasanil caltac te'.
20 Yed' masanil noc' noc' ay d'a caltac te' chi', tz'avaj noc' d'ayach, yujto toxo
ix tup masanil a a', ichato ix tz'ab'at masanil aň aňc'ultac yuj c'ac'.

2

Tzijtum noc' c'ulub'

1 Puchajocab' q'uen trompeta d'a tzalan Sion. Puec junoc ch'oxnab'il yic oval
d'a tzalan yic ejmelal d'a Jehová. Ib'xocab'q'ue masanil eb' cajan d'a
Judá yuj xivelal, yujto lac'anxo sjavi sc'ual yoval sc'ol Jehová.
2 A jun c'ual chi' sc'ual q'uic'alq'uinal. Sc'ual te ay asun, yuj chi' musan.
A val noc' c'ulub', lajan noc' icha junoc ňilaň eb' soldado. Lajan
sb'at c'amamoc noc' icha sb'at c'amamoc veven, masanto smuschaj
jolomtac vitz yuuj. Malaj b'aj ix uji icha tic d'a yalaňtaxo, maňxapax
b'aq'uiň ol ujoc junelxo.
3 Lajan noc' icha te' c'ac' slajviel masanil tas yuuj. Ayic manto javi noc', te
vach' yilji lum luum, icha val yilji Edén. Axo yic ol lajvoc yec' noc',
lajanxo ol ajcan icha tz'inan luum. Maňxa jab'oc tas ol canoc.
4 Lajan yilji noc' icha noc' chej. Sb'at lemnaj noc' icha tz'aj sb'at noc' chej chi'
d'a oval.
5 Icha sc'aň junoc carruaje yic oval, ma icha sc'aň te' xiltac te' stz'ab'at yuj
c'ac', icha val chi' tz'aj sc'aň scot noc' d'a jolomtac vitz. Icha junoc ňilaň
soldado te ay yip, tzoloili sb'at d'a oval, icha val chi' noc'.
6 Ayic ol yilan eb' anima, ol te ib'xocq'ue eb' yuj xivelal. Sacxoňej ol aj yilji sat
eb' yuuj.
7 Icha eb' soldado te jelan d'a oval, b'eňej yec' lemnaj eb' d'a yib'aňtac muro,
tojol tz'aj sb'at eb' d'a eb' ajc'ool, max elcanlaj eb' d'a titac b'e, icha val
chi' noc'.
8 Max stenlaj sb'a junjun noc'. Tojolňej syutejb'at sb'a noc' d'a yol sb'e.
Vach'xoňej tz'aj yec' tzololoc noc' icha yec' eb' soldado d'a scal yespada
eb' yajc'ool.
9 Ayic sc'och lemnaj noc' d'a choňab', b'eňej yec' lemnaj noc' d'a yib'aňtac
muro, b'eňej yoch noc' d'a yoltac pat. Icha val elc'um tz'och d'a yoltac
ventena.
10 Tz'ib'xiq'ue lum luum tic d'a yichaň noc', tz'och eňul d'a satchaaň yuj noc'.
Stup yoc c'u, yoc q'uen uj, maňxa q'uen c'anal scopoljub' yuj yeňul noc'.
11 A Jehová b'ab'el yec' yuj noc'. Syac'an ab'chaj sjaj, icha val sc'aň c'u. Tzijtum
sb'isul noc', maxtzac b'ischaj noc' sc'anab'ajan schecnab'il Dios. Ayxo

smay jun c'ual yic yoval sc'ol Jehová chi'. Malaj mach ol yal stec'b'an sb'a d'a yichañ.

Yoq'uelc'olal Jehová

12 Palta a ticnaic, a Jehová tz'alan icha tic: Meltzajañeccot d'ayin d'a smasanil
e c'ool. Ochañec d'a tzec'ojc'olal, elocab' eyav. Oc'añec, xchi.
13 Oñ cusec yuj co mul d'a smasanil co c'ool, mañ toñejoc sco tzilchitejb'at
co pichul. Coñ meltzajec d'a Jehová co Diosal, yujto vach' sc'ool. Ay
yoq'uelc'olal, ay snivanc'olal, tzoñ xajanej. B'ecan sc'ol yic'anel jun
yaelal tic d'a quib'añ.
14 Coñ meltzajec d'a Dios, talaj max yac'och yaelal d'a quib'añ. Tato icha chi'
a svach'c'olal ol yac'coti, ol yac'an co trigo yed' co vino. Yuj chi' ay tas
ol yal cac'an ofrendail d'ay.
15 Puchajocab' q'uen trompeta d'a tzalan Sion, yic smolb'ej sb'a masanil
choñab' yic tz'och d'a tzec'ojc'olal.
16 Smolb'ejocab' sb'a masanil schoñab' Dios, sacb'itejocab' sb'a.
Smolb'ejocab' sb'a eb' ichamtac vinac, eb' unin yed' eb' vanto schuni.
A eb' ato yic'lan sb'a, elocab'cot eb' d'a yol spat chi'.
17 Oc'ocab' eb' sacerdote, eb' tz'ac'an servil Jehová. A d'a snañal templo yed'
altar, yalocab' eb' icha tic: Mamin Jehová, ac' nivanc'olal d'a quib'añ a
oñ a choñab' oñ tic. Malajocab' mach tzoñ b'uchani. Mocab' oñ telvoc
d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choñab'il, yic mañ ol yal eb' icha tic: ¿B'ajtil ay
jun e Diosal chi'? mocab' xchioc eb', xchiocab' eb' sacerdote chi'.
18 Slajvi chi' ol yac'an svach'c'olal Jehová yed' yoq'uelc'olal d'ayoñ a oñ
schoñab' oñ tic.
19 Ol yalan icha tic:
Ol vac' ixim e trigo, e vino yed' eyaceite masanto ol ex b'ud'joc. Mañxo ol yal
in c'ool ol b'uchvaj eb' ch'oc choñab'il d'ayex.
20 A eb' ajc'ol scot d'a norte, najat ol viq'uel eb' d'a e tz'ey, ol vac'ancanb'at eb'
d'a tz'inan luum. A eb' b'ab'el, ol vac'canb'at eb' d'a yol a' mar Muerto,
axo eb' tzac'an, ol vac'canb'at eb' d'a a' mar Mediterráneo. Ata' ol c'ab'at
eb', ol q'ue sjab' eb'. Te satub'tac tas ol in c'ulej d'a e cal, xcham Jehová.
21 Tzalajocab' lum luum. Mocab' xiv eb' cajan d'a luum, yujto ay val tas te
satub'tac ol sc'ulej Jehová.
22 Tzalajocab' noc' c'ultaquil noc', mocab' xiv noc', yujto ol yaxb'ocxi añ
añc'ultac, axo te te', ol yac'xi sat te', tzijtum ol aj sat te' higo yed' te'
uva.
23 Masanil ex cajan ex d'a Sion, tzalajañec. Tzalajañec d'a Jehová co Diosal,
yujto ol yac' ñab'il q'uinal d'ayoñ d'a sc'ual, b'ab'el ñab' yed' lajvub'
ñab', icha sc'ulejtaxoni.
24 Te vach' ol aj ixim trigo, mañxo jantacoc ol ajxoc vino yed' aceite.
25 Syalan Jehová: Ol vac' sq'uexul masanil eyavb'en ix lajviel yuj juntzañ noc'
c'ulub' icha soldado ix vac'b'at d'a e cal d'a juntzañ ab'il ix eq'ui.
26 Axo ticnaic, ol ex vaoc masanto ol ex b'ud'joc. Ol eyalan vach' lolonel
d'ayin Jehová e Diosal in, yujto satub'tac tas ix in c'ulej d'a e cal. Mañxa
b'aq'uiñ ol ex canxoc d'a q'uixvelc'olal.
27 Ol nachajel eyuj a ex israel ex tic to ayinec' d'a e cal a in Jehová e Diosal
in. A inñej e Diosal in, malaj junocxo. Mañxa b'aq'uiñ ol ex canxoc d'a
q'uixvelc'olal.

Ol javoc Yespíritu Dios

28 Ayic ol lajvoc yec'b'at juntzañ tic, ol vac'och Vespíritu d'a masanil anima.
Ol yalel in lolonel eb' eyuninal yed' eb' eyisilal. Ol in lolon d'a eb'

ichamtac vinac d'a vayichal. Axo eb' quelemtac, ay tas ol in ch'ox yil eb'.
29 A d'a juntzaň c'ual chi', ol vac'paxoch Vespíritu d'a eb' viň checab' yed' d'a eb' ix checab'.
30 Ol in ch'oxan juntzaň tas d'a satchaaň yed' d'a sat luum, ay chic', c'ac', ma nivac tab' icha asun yed' juntzaňxo tas te satub'tac.
31 A c'u ol q'uic'b'oc, axo q'uen uj, chac ol aj q'ueen icha chic'. A juntzaň tic ol ujoc ayic manto javoc jun sc'ual yic svac'cot yoval in c'ool. A jun c'ual chi' te nivan yelc'ochi, te ay smay.
32 Axo masanil mach syal sb'a d'ayin Jehová in, ol colchajoc. Icha val yaj valancani, a d'a tzalan Sion d'a Jerusalén, ay mach ol colchajoc, a val eb' sic'b'ilel vuuj, olto can eb', xchi Jehová.

3

1 Syalan Jehová icha tic: A val d'a jun c'ual chi', ol vac'xi in vach'c'olal d'a Judá yed' d'a Jerusalén.
2 Ol in molb'an masanil juntzaň nación, ol vic'anb'at d'a sch'olanil yic Josafat. Ata' ol vac' yaelal d'a yib'aň eb' yuj tas ix yutej in choňab' Israel eb', yujto ix saclemb'at eb' israel chi' yuj eb' d'a masanil yolyib'aňq'uinal. Ix spucanb'at in lum eb' d'a spatic.3.2
3 Ix spucanb'at eb' in choňab' eb' d'a suerteal. Ix schoňanel eb' vinac unin yed' eb' ix unin eb', ix satanel stojol eb' unin chi' eb' d'a uq'uel aň yed' d'a eb' ix ajmul ix.

A yaelal ol yac' Jehová d'a yib'aň‘R’masanil nación

4 ¿Tas e gana d'ayin ex aj Tiro, ex aj Sidón yed' ex aj Filistea? ¿Tom e gana tze pac e b'a d'ayin? Tato e gana tze pac e b'a, d'a elaňchamel ol vac' spac d'ayex icha val d'a smojal. 5 A ex tic, ix eyelq'uej q'uen plata yed' q'uen oro d'ayin, ix eyic'anb'at in b'eyumal d'a e templo. 6 Ix e choňb'at eb' aj Judá yed' pax eb' cajan d'a Jerusalén d'a eb' griego, yic najat sb'atcan eb' d'a sluum. 7 Palta a in ol viq'uelta eb' b'aj ix e choňb'at chi'. A exxo ol vac' eyab' syail, icha val ix aj yab'an syail eb' chi' eyuuj. 8 A in val Jehová in svala' to ol vac'och eb' eyuninal yed' eb' eyisil d'a yol sc'ab' eb' aj Judá. Axo eb' ol choňanel eb' d'a eb' sabeo, aton eb' te najat cajan, xchi Jehová.
9 Alec juntzaň tic d'a masanil nación: B'oec e b'a d'a oval. Avtejec eb' te tec'an. Javocab' eb' yic sb'at eb' d'a oval chi'.
10 Sb'o'ocab' q'uen asaron eb' yespadaoc. A q'uen sjochlab' trigo eb', sb'o'ocab'pax q'uen eb' slanzaoc. A mach malaj yip, yalocab'i to te ay yip ticnaic.
11 Masanil anima d'a juntzaň nación ay d'a spatic yichaň Israel, cotocab' eb' d'a elaňchamel, smolb'ejocab' sb'a eb'. Ix valan icha tic: Mamin Jehová, ic'cot eb' a soldado te tec'an, xin chi.
12 Syalan Jehová icha tic: Sb'o'ocab' sb'a masanil nación, javocab' eb' d'a sch'olanil Josafat, yujto ata' ol in em c'ojan d'a in despacho yic tzin ch'olb'itej masanil ch'oc nacional ay d'a spatic yichaň in choňab' tic.
13 Yuj jantac schucal juntzaň nación chi', yuj chi' toxo ix javi sc'ual sch'olb'itaj eb'. Icha tz'aj sjochchaj ixim trigo toxo ix c'anb'i, icha chi' tzeyutej eb'. Teq'uequem lad'an eb', icha stec'chaj te' sat uva vach'xo yaji yic sb'ochaj vino, xchi Jehová.

3.2 **3:2** A Josafat syalelc'ochi “A Jehová sch'olb'itani”.

14 Maňxo jantacoc anima d'a sch'olanil b'aj ol ch'olb'itaji. Toxo ol c'och sc'ual
yic yoval sc'ol Jehová ta'.
15 A c'u yed' q'uen uj, maňxo ol yac'laj yoc yed' pax q'uen c'anal, maňxalaj
scopopial q'ueen.
16 Icha sc'aň c'u, icha val chi' ol aj yac'an ab'chaj sjaj Jehová scot d'a jolom vitz
Sion d'a Jerusalén. A satchaaň yed' lum luum, ol ib'xoc. Axo Jehová ol
colan schoňab', aton choňab' Israel.

Ol ajxoc stzalajc'olal Judá

17 Ix yalan Jehová: A ex tic ol eyojtaquejeli to a in Jehová e Diosal in, ayinec'
d'a tzalan Sion b'aj tz'och ejmelal d'ayin. A Jerusalén tic, in choňab' ol
ajcanoc. Maňxa b'aq'uiň ol ex can d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choňab'il.
18 A d'a jun tiempoal chi', ol te q'uib' te' uva d'a jolomtac vitz yed' masanil
tzalquixtac ol b'ud'joc el yuj noc' vacax. A sjajtac a a' d'a Judá, ol te
q'ue a'. Axo d'a in templo ol q'ueul b'urnaj jun sjaj a', ol pucaxb'at a' d'a
sch'olanil Sitim.
19 A Egipto, ol ixtaxcanb'atoc. Axo Edom, tz'inan luum ol ajcanoc, yujto ix
yac' oval eb' yed' eb' aj Judá. Ata' ix tob'can schiq'uil eb' malaj smul yuj
eb'.
20 A in ol in pactzitej schamel eb' smilnac eb'.
21 Maňxo ol vac' nivanc'olal eb' ay smul chi'. Vach' ol aj scajnaj Judá yed'
Jerusalén d'a masanil q'uinal. A inxo Jehová in tic, ol in cajnaj d'a jolom
vitz Sion, xchi Jehová.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
AMÓS

Amós sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Amós, a tz'ib'ab'ilcan d'ay. A d'a yol yic Judá cajan viñ, palta yalnac slolonel Dios viñ d'a eb' israel ay d'a stojolal norte d'a ab'il 750 ayic manto javi Cristo. A viñaj Amós chi', molum noc' viñ, palta avtajnac viñ yuj Dios yic syalanel slolonel Dios chi' viñ d'a eb' yetisraelal. A d'a jun tiempoal chi', a jun choñab'il eb' anima chi', te b'eyum eb' sic'lab'il, sc'anab'ajej val schecnab'il Dios eb' yalani, mañxa tas sna eb' yuj juntzañxo nación ay d'a slac'anil eb'. Palta a val chucal sc'ulej eb', syixtan eb' meb'a' eb'. A b'aj sc'anab'ajej eb' chi' yalani, toñej syal eb', mañoc d'a spensar eb' scoti. A tas ayoch yipoc sc'ool eb' junñej rato slajvieli. A viñaj Amós chi', schael yich viñ yalan yuj yaelal ol javoc d'a yib'añ junjun nación ay d'a slac'anil Israel chi'. Yalannacpax viñ to a juntzañ yaelal chi' ol javocpax d'a yib'añ Israel chi' yed' Judá, yujto a Dios Yajal yaj d'a masanil nación. A' ol ch'olb'itan masanil anima yuj spitalil, axo d'a slajvub'xo ol c'ochxoc Israel chi' ichataxon yaj d'a sb'ab'elal.

A yaelal d'a yib'añ juntzañ nación

1 A in Amós in tic tañvum in noc' d'a choñab' Tecoa. Ayic ayoch viñaj Uzías reyal d'a Judá, axo viñaj Jeroboam yuninal viñaj Joás ayoch reyal d'a Israel, chab' ab'il d'a yalañtax jun nivan quixcab', ix yalan juntzañ lolonel tic Dios d'ayin yic svalel d'a choñab' Israel.

2 Icha sc'añ smac'vaj c'u, icha chi' tz'aj yoch sjaj Jehová d'a jolom vitz Sion d'a Jerusalén. Masanil svalab' luum noc' noc' tz'ixtaxb'ati, stacjipax añ añc'ultac d'a jolom vitz Carmelo.

A choñab' Siria

3 Icha tic yalan Jehová: Ix ec' d'a yib'añ sc'ulan chucal eb' aj Damasco, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb', yujto icha tz'aj stec'ji ixim trigo, icha chi' ix utaj eb' aj Galaad yuj eb'.

4 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al spat eb' rey yiñtilal viñaj Hazael. A jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel scuartel viñaj Ben-adad.

5 Yovalil ol in mac'poj masanil spuertail choñab' Damasco. Ol vac'an satel masanil eb' cajan d'a sch'olanil Avén yed' eb' yajal d'a Bet-edén. Yuj chi' ol ic'chajb'at eb' sirio preso d'a Kir, xchi Jehová.

A schoñab' eb' filisteo

6 A Jehová tz'alan icha tic: Mañ jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Gaza, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb', yujto masanil anima cajan d'a juntzañ choñab' yic Israel ix yic'b'at eb', ix schoñanb'at eb' checab'vumal d'a Edom.

7 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al smuroal Gaza chi'. A jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel scuartel eb'.

8 Ol vac' satel eb' ayoch yajalil d'a Asdod yed' pax eb' yajal d'a Ascalón. Yed' masanil in poder ol vac' oval yed' eb' aj Ecrón, mañxa junoc eb' filisteo ol to canoc, xchi Jehová Yajal d'a Smasanil.

A choñab' Tiro

9 A Jehová tz'alan icha tic: Mañ jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Tiro, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb', yujto masanil anima cajan d'a juntzañ

choňab' yic Israel ix schoňb'at eb' checab'vumal d'a Edom, majxo snacot jab'oc sti' yac'nac yed' eb' d'a amigoal.
10 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al smuroal Tiro chi'. A jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel scuartel eb', xchi Jehová.

A choňab' Edom

11 A Jehová tz'alan icha tic: Maň jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Edom, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb', yujto ix spech eb' sc'ab' yoc eb' chi' yed' q'uen espada, aton eb' israel. Ix smac'cham eb' d'a malaj yoq'uelc'olal, b'ecan sc'ol eb' ix sc'ulan chucal yed' yoval sc'ool. Majxo b'atlaj yoval sc'ol eb' chi' satc'olal yuuj.
12 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al choňab' Temán. A jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel scuartel eb' aj Bosra, xchi Jehová.

A choňab' Amón

13 A Jehová tz'alan icha tic: Maň jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Amón, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb'. Ayic ix yac'an oval eb' d'a Galaad yic syic'an jab'ocxo slum eb', ix sjac snivanil eb' ix yab'ix eb'.
14-15 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al muro d'a Rabá. A jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel scuartel eb'. Ol el yav eb' van yac'an oval. A d'a scal oval chi' yed' oval ic' ol yamchaj viň sreyal eb' yed' eb' soldado nivac yelc'ochi. Ol ic'jocb'at eb' preso d'a ch'oc choňab'il, xchi Jehová.

2

A choňab' Moab

1 A Jehová tz'alan icha tic: Maň jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Moab, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb'. Ix sňustz'a sb'aquil viň sreyal Edom eb', taaňxoňej ix ajcan stz'ab'ati.
2 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al Moab chi'. A jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel cuartel d'a Queriot. D'a scal av yic oval yed' yoc' q'uen trompeta, ol cham masanil eb' aj Moab chi'.
3 Ol vac'cham viň sreyal eb' yed' eb' viň ayoch yed' viň d'a yopisio, xchi Jehová.

A choňab' Judá

4 A Jehová tz'alan icha tic: Maň jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Judá, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb'. Maj scha yab' in c'ayb'ub'al eb', maj sc'anab'ajej pax in ley eb'. Palta a d'a juntzaň tas malaj yelc'och b'aj ix yaq'uem sb'a eb', aton d'a juntzaň comon dios b'aj yalnac sb'a eb' smam yicham eb'.
5 Yuj chi' ol vac'och sc'ac'al Judá, axo jun c'ac' chi' ol ac'an lajvoquel cuartel d'a Jerusalén, xchi Jehová.

A choňab' Israel

6 A Jehová tz'alan icha tic: Maň jantacoc chucal ix sc'ulej eb' aj Israel tic, yuj chi' yovalil ol vac'och syaelal eb'. Ix schoňel eb' meb'a' eb' vach' spensar d'a scal, yujto max yal stupan sb'oc eb' d'a eb', vach'chom yujňej stojol jun mojoc xaňab'.
7 Tz'ixtax eb' meb'a' yuj eb', man vach'oc pax syutej eb' sb'oan yaj eb' meb'a' emnaquil chi'. Q'uixvelal in b'inaj yuj eb' ch'oc choňab'il yuj schucal eb'. A viň mamab'il yed' viň yuninal, junňej ix cob'es smulan eb' viň yed'oc.
8 Tz'ec' jichan eb' d'a yib'aň pichul scha b'aj syac' tumin majanil, smulan eb' d'a yichaň junjun altar. Svaan vael eb' tz'altaj d'a juntzaň comon dios.

Sman aẅ aẅ eb' yed' q'uen multa scha'a, syuc'an aẅ eb' d'a stemplo juntzaẅ sdiosal chi', xchi Jehová.
9 Syalanxi Jehová: A in Jehová in svala', vac'nac satel eb' amorreo yuj vac'an slum eb' d'ayex. Vach'chom chaaẅ steel eb' icha steel te' c'ute', tzatz pax eb' icha te' ji, palta junelẅej vac'nac satel eb'.
10 Palta a ex tic, vic'naquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto, vic'annacb'at eb' 40 ab'il d'a tz'inan luum, yuj vac'an slum eb' amorreo chi' d'a eb'.
11 Ix vic'chaaẅ juntzaẅ eb' eyiẅtilal in checab'oc, axo juntzaẅxo eb', vac'nacoch eb' nazareoal yic tz'och eb' vicoc. ¿Tom maẅ yeloc juntzaẅ tic, ex israel?
12 A exxo tic, ix eyac' pural eb' vicxo chi' yuc'vi aẅ, ix e cachan eb' in checab' yic max yalel in lolonel eb'.
13 Yuj chi' nivan yaelal ol vac'cot d'a eyib'aẅ, ol ex c'acvoc yuuj icha sẅach'ach'i junoc carreta al yaj yuj ixim trigo.
14 A d'a jun c'ual chi', a eb' jelan sb'eyi, maẅxo ol yal-laj yel eb', axo eb' te ay yip, ichato maẅxa jab'oc yip eb'. A eb' soldado tec'an, maẅxo ol yal scolan sb'a eb'.
15 A mach sjulvaj yed' jul-lab', maẅxo ol yal stec'b'an sb'a. Maẅxo ol yal scolan sb'a eb' jelan sb'eyi, maẅxo ol yalpax scolan sb'a eb' tz'el lemnaj ayq'ue d'a yib'aẅ noc' chej.
16 A in Jehová in svala' to a d'a jun c'ual chi', a eb' jelan d'a oval, ol yactejcan syamc'ab' eb' yic oval, ol b'at eb' elelal, xchi Jehová.

3

A smunlajel eb' schecab' Dios

1 Ex choẅab' Israel, ab'ec tas sval a in Jehová in tic. A in ton vic'naquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto.
2 A exẅej tic ix ex in sic'canel d'a scal masanil juntzaẅxo choẅab' ay d'a yolyib'aẅq'uinal tic. Yuj chi' ol vac'och eyaelal yuj masanil chucal tze c'ulej.
3 Tato ay chavaẅoc junẅej sb'eyi, syalelc'ochi to vach' yac'an eb'.
4 Tato tz'el yav noc' choj d'a caltac te', syalelc'ochi to toxo ix yamchaj schib'ej noc'. Tato tz'el yav noc' yune' choj d'a svaynub' d'a yoltac ẅaq'ueen, syalelc'ochi to ay tas ix yamchaj yuj noc'.
5 Tato tz'em junoc noc' much d'a sat luum, syalelc'ochi to ay junoc yaal ayemi. Tato sq'ue ritnaj jun yaal ayem d'a sat luum chi', ay tas toxo ix can d'ay.
6 Tato spuchaj q'uen trompeta, syac' lista sb'a eb' soldado. Tato ay junoc yaelal tz'ec' d'a scal choẅab', syalelc'ochi to a in svac'coti.
7 Malaj junoc tas tzin c'ulej tato manto val-laj d'a eb' in checab'.
8 Tato tz'el yav noc' choj, ¿tom ay junoc mach max xivq'uei? Axo pax eb' in checab' ¿tom maẅ ol yalel in lolonel eb' tato a in tzin chec yal eb'? xchi Jehová.

Ol juchajem choẅab' Samaria

9 Laj alequel d'a scuartel choẅab' Asdod yed' d'a scuartel choẅab' Egipto: Cotaẅec d'a jolomtac vitz d'a spatictac choẅab' Samaria. Ilec val somchaj eb' anima yuj yixtan yetanimail, xe chi.
10 A Jehová tz'alan icha tic: Maẅ yojtacoc jab'oc eb' sc'ulan tojolal. D'a yoltac spat eb' ay masanil tas toẅej syiq'uec' eb' d'a anima, xchi Jehová chi'.
11 Yuj chi' syal Jehová, aton Yajal yaji: A jun ajc'ol ol javoc ol och oyan d'a snación eb' tic, ol yac'an lajvoquel scuartel eb', ol yic'anelta masanil tas ay d'a yol sdespacho eb', xchi Jehová chi'.

12 Icha tic yalan Jehová: Icha chab'oc yoc noc' calnel, ma jab'oc sñi' schiquin
noc' scolchajcanel yuj staňvumal d'a yol sti' junoc noc' choj, icha chi'
ol aj eb' israel cajan d'a Samaria, aton eb' te vach' svaynub' b'aj svayi.
13 Ab'ec a ex tic, tzeyalan d'a eb' yiňtilalcan viňaj Jacob, a in Jehová Dios, Yajal
in d'a Smasanil svala':
14 A d'a jun c'ual ol vac'och yaelal d'a yib'aň Israel yuj chucal sc'ulej, ol in
pojem masanil yaltar d'a Betel. A schiquintac juntzaň altar chi' ol
mac'chajem d'a sat luum.
15 A in Jehová in svala', ol vac' lajvoquem pat sc'anchaj d'a stiempoal siic yed'
juntzaň sc'anchaj d'a stiempoal c'ac'. Ol vac' lajvoc masanil juntzaň
pat ayoch q'uen marfil yelvanub'oc, ol in juanb'at juntzaň nivac pat
chi', xchi.

4

1 Ex ix, b'aq'uech ex yuj e b'eyumal icha noc' vacax d'a Basán, ex cajan ex d'a
tzalan yic choňab' Samaria, ab'ec val jun tic: Tzeyixtej eb' meb'a' yed'
eb' ilb'ajc'ol yilji, tzeyalan d'a eb' viň eyetb'eyum: Iq'ueccot aň aň to
scuq'uej aň, xe chi.
2 A Jehová aton Yajal yaji, ix sloc sb'i ix yac'an sti', ix yalani: Ol c'och sc'ual,
ol ac'chajoch gancho d'ayex, ol ex ňerchajb'eyoc, axo eb' eyune', ol och
locan anzuelo d'a eb', ol jachchajb'at eb'.
3 A in Jehová in svala', tzololixoňej ol aj eyic'chajel b'aj ol mac'chaj poj pat
chi', ol ex ic'chajpaxb'at d'a najat.

Jun cachnab'il d'a q'uexan lolonel

4 Ixiquec d'a Betel yed' d'a Gilgal, tzeyac'anoch e mul icha e gana ta'. Slajvi chi'
tzeyac'an eyofrenda d'a junjun q'uiňib'alil, d'a schab'jial tzeyac'anpax
e diezmo.
5 Ňusec ixim pan ay yich d'a ofrendail yuj e ac'oj yuj diosal. Alequel d'a scal
anima yuj jantac eyofrenda tz'el d'a e c'ool eyac'ani, yujto icha chi' e
gana tze c'ulej.
6 Yuj chi', ix vac' eyab' syail vejel d'a masanil yol e choňab' tic, palta maň yujoc
chi' ix ex meltzajcot d'ayin.
7 Ix vac'anoch vaan ňab' d'a oxe' ujal ayic manto elul sat eyavb'en. Ix yac'
ňab' d'a jun choňab', axo d'a junxo, maay. Ay b'aj ix yac' ňab' chi', ay
b'aj maay, yuj chi' ix tacjiel masanil eyavb'en.
8 Chab' oxe' choňab'il ex ix ex b'at sayoj a' d'a junocxo choňab', palta maj
yab'laj a' yic tz'ec' staquiňal e ti'. Tocval yuj chi' ix ex meltzajcot d'ayin.
9 Ix vac' eyaelal yed' ic' te c'ac' yed' juntzaňxo yaelal, ix vac'an ixtax tas
tzeyavej yed' eyuva. Axo noc' c'ulub' ix c'uxanb'at te' eyigo yed' te'
eyolivo. Tocval yuj chi' ix ex meltzajcot d'ayin.
10 Ix vac'cot juntzaň yaelal d'a eyib'aň, icha val ix aj vac'anb'at yaelal d'a
Egipto. Ix cham eb' e quelemtac d'a scal oval, axo eb' eyajc'ol chi' ix
icancan noc' e chej, ix eyab'an sjab' chamnac ayec' d'a e campamento.
Tocval yuj chi' ix ex meltzajcot d'ayin.
11 Ix ex vac' lajvoquem icha ix aj vac'an lajvoquem choňab' Sodoma yed' Go-
morra, yuj chi' a ex ixto ex can tic, icha junoc cuxc'ac' tz'ic'chajcanelta
d'a yol c'ac', icha val chi' eyaji. Tocval yuj chi' ix ex meltzajcot d'ayin.
12 Icha chi' ol ex vutej ex aj Israel. Yuj chi' b'oec e b'a, yujto ol eyil-laj och e sat
ved'oc a in e Diosal in tic.
13 A in Jehová in, ix in b'o nivac vitz yed' ic', svac'an yojtaquejel eb' anima
tas nab'il vuuj. A in svac' meltzajoch saquilq'uinal d'a q'uic'alq'uinalil,

chaañ tzin b'eyec' d'a yib'añ lum luum. A in b'i, aton Jehová Dios, Yajal in d'a Smasanil, xchi Jehová chi'.

5

Tz'avtaj choñab' Israel yic sna sb'a

1 Ex vetisraelal, ab'ec val in lolonel yic cusc'olal svalcanel d'a eyib'añ:
2 A co choñab' tic, toxo ix lajviel yuj oval. Lajan icha junoc ix cob'es ix, ix lajvi yuj q'uen espada, ix can telan d'a sat sluum, malaj mach scolani yic sq'ue vaan. Ix actajcan sch'ocoj d'a slugar, malaj mach tz'ic'anq'ue vaan.
3 A Jehová Yajal tz'alan d'ayex icha tic: Tato a junoc e choñab' tz'ac'anb'at junoc mil soldado d'a oval, axoñej cien ol meltzajoc. Tato ay junocxo e choñab' tz'ac'anb'at cien soldado, axoñej lajuñvañ ol meltzajoc, xchi.
4 A Jehová tz'alan d'ayex icha tic: Meltzajañec d'ayin, yic mañ ol ex chamoc.
5 Mañ ex b'at d'a choñab' Betel yed' d'a Gilgal, mañ ex b'atpax d'a Beerseba, yujto a eb' aj Gilgal chi', yovalil ol b'atcan eb' preso d'a junoc ch'oc nacional, axo Betel chi', yovalil ol juvoccanb'atoc, xchi.
6 Meltzajañec d'a Jehová yic mañ ol ex chamoc. Tato maay, ol yac'cot c'ac' d'a yib'añ e macb'en tic, malaj junoc mach d'a Betel ol yal yac'an tupoc.
7 A ex val tze q'uex tojolal d'a chucal, ob'iltac ex, yujto max e b'o yaj eb' anima d'a vach'ilal.
8 Meltzajañec d'a Jehová, aton b'oannac q'uen c'anal scuchan Mootz yed' pax q'uen c'anal scuchan Oxd'ilañ. A pax tz'ac'anoch q'uic'alq'uinal d'a saquilq'uinal, syac'paxoch saquilq'uinal chi' d'a q'uic'alq'uinalil. Aton pax tz'avtan a a' ay d'a a' mar, secanem d'a yib'añ lum luum. 9 A tz'ac'an lajvoquel eb' soldado tec'an, slajvipaxcanem scuartel eb' yuuj, Jehová sb'i.
10 Ob'iltac ex val, a ex schichonoch e c'ool d'a mach sb'oan tojolal b'aj tz'och b'eyc'olal, tzeyac'an chucal d'a junoc tz'ac'an testigoal d'a yel.
11 To tzeyixtej val eb' meb'a', tzeyic'anec' strigo eb' anima d'a nab'añej. Mañ ol yal-laj eyajec' d'a e pat b'ob'il d'a q'uen q'ueen, mañxo ol yal pax eyuc'an yal sat te' uva ix eyavej.
12 Vojtac jantac juntzañ chucal ix e c'ulej. Mañxalaj slajvub' e mul. Tzeyixtej eb' vach' spensar, tze chaan q'uen tumin yic mañ vach'oc tzeyutej e b'oan yaj eb' anima. A d'a juzgado tzeyac'och d'a yib'añ eb' meb'a' anima vach' spensar.
13 Yuj chi' a mach ay spensar, tz'em numan, yujto chucxoñej tas tzuji ticnaic.
14 Mañxo e c'ulej chucal. A vach'il tze c'ulej yic vach' mañ ol ex chamoc. Tato icha chi', a Jehová Yajal d'a Smasanil, d'a val yel ol ajñejec' eyed'oc, icha tz'aj eyalan chi'.
15 Yajequel chucal. A vach'il tze xajanej. Scham eyilani tato vach'xo tz'aj sch'olb'itaj yaj anima d'a juzgado. Tecan icha chi' ol oc' sc'ol Jehová Yajal d'a Smasanil d'ayex mach ex yiñtilal ex can viñaj José.
16 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol och cusc'olal d'a masanil b'ajtac smolb'ej sb'a anima. A d'a masanil yoltac calle ol och av yic yaelal, ol avtaj eb' munlajvum yic tzul oc' eb' yed' eb' yopisio taxon yoq'ui.
17 Ayic ol in javoc vac'och yaelal, ol te oc' eb' avum uva, xchi Jehová.
18 Ob'iltac val mach snib'ej sjavi sc'ual yic yoval sc'ol Jehová. ¿Eyojtac ama tas ol ex aj d'a jun c'ual chi'? A jun c'ual chi', q'uic'alq'uinal xoñej ol ajoc, mañxa saquilq'uinal.

19 A d'a jun c'ual chi', lajan val ol aj eb' anima icha junoc mach tz'el lemnaj
d'a junoc noc' choj, axo b'aj ayec' junoc noc' oso b'eñej sc'ochi, ma icha
yic tz'och junoc mach d'a yol spat, tz'och ijan d'a sat q'uilab' yalani, axo
pax junoc noc' chan schi'an ta'.
20 A jun c'ual yic yoval sc'ol Jehová chi', te q'uic'alq'uinal ol ajoc, mañxa jab'oc
saquilq'uinal ol checlajoc.
21 Ix yalan Jehová icha tic: Tzin yaja', malaj in gana juntzañ q'uiñ tzeyac'ochi.
Malaj in gana d'a e molanil nivan yelc'och eyalani.
22 Malaj in gana d'a e silab' tzeyac' d'ayin yuj in eyic'anchaañ, malaj in gana
d'a ixim trigo tzeyac' eyofrendaoc. Max in chapax noc' vacax b'aq'uech
tzeyac' silab'il d'ayin yuj e junc'olal ved'oc eyalani.
23 Najat tzex el d'a in tz'ey ayic tz'och e jaj e b'itani. Mañxa in gana svab' yoch
sjaj eyarpa chi'.
24 Palta a tas in gana d'ayex to tze b'eyb'alej tojolal icha sb'ey a a'. Mañ eyactej
e c'ulan vach'il icha junoc sjaj a a' max tupi.
25 A ex val tic ex israel, a d'a 40 ab'il ec'nac eb' e mam eyicham d'a lum
tz'inan luum. ¿Tocval a d'ayin sñusnac silab' eb' yed' ofrenda ta'? 26 Maay,
palta a eb' chi', scuchnac b'eyec' yeñul yib'añ jun sdiosal eb' scuch Moloc yed'
sb'achnub'al yechel jun dios Quiún yajb'entac, sb'onac yechel q'uen c'anal eb'
sdiosaloc, añeja' icha chi' tze c'ulej a ex tic. 27 Yuj chi' ol ex vac'b'at preso d'a
yichañb'at Damasco. Icha chi' tz'aj valan a in Jehová Yajal in d'a Smasanil,
xchi Jehová chi'.

6

Ol juchajem choñab' Israel

1 Ob'iltac ex mach ex secojtac tz'aj yec' eyuj d'a Sion. Ob'iltac ex malaj tas tze
na' d'a Samaria, ex yajalil nación to nivan eyelc'och eyalani, a ex ton
tzeyac'och Israel yipoc e c'ool.
2 A ex tic tzeyal icha tic: Ixiquec d'a choñab' Calne, tzeyilan sic'lab'il. Axo ta'
tzex b'atpax d'a nivan choñab' Hamat, tzex emul d'a Gat d'a yol yic eb'
filisteo. ¿Tom te vach' juntzañ choñab' chi' d'a quichañ? ¿Tom te nivac
juntzañ nación chi' d'a yichañ co nación tic? xe chi.
3 A ex tic, malaj e gana tze na'a tato van sja jun sc'ual yaelal, palta a yuj tas tze
c'ulej, van slac'anb'i ul jun sc'ual yaelal chi'.
4 A ex tic, a b'aj tzex em tz'eyan e va'i, yelxo te vach' yilji. Nivan vael
tzeyac'a' ayic tze chi'an noc' yunetac calnel yed' noc' quelemtac vacax
b'aq'uech.
5 Toñej tz'ec' tiempo e b'oan juntzañ b'it malaj yelc'ochi, tze b'itan yed' sonal
te' arpa icha sc'ulejnac viñaj rey David.
6 D'a yol nivac vaso tzeyuc' vino. A perfume vach' tze c'ana', palta mañ jab'oc
tzeyac' pensar tato van yixtaxel yol e nación.
7 A ex tic, b'ab'el ol ex b'atcan preso d'a ch'oc choñab'il, icha chi' ol aj slajviel
e q'uiñ b'aj tzex b'ulb'ulan chi'.
8 Toxo ix sloc sb'i Jehová yac'an sti', aton Yajal d'a Smasanil. A tz'alan icha
tic:
Tzin yaj yic'ojchañb'ail jun choñab' yiñtilal viñaj Jacob tic.
Mañ val jab'oc scha in c'ol snivac pat eb', yuj chi' ol vac'och jun choñab' tic d'a
yol sc'ab' eb' ajc'ool yed' masanil tas ay d'ay, xchi Jehová chi'.
9 Yuj chi', tato ay lajuñvañoc eb' viñ vinac d'a junoc pat, ol cham eb' viñ
slajuñvañil. 10 A junoc sc'ab' yoc juntzañ chamnac chi' ol ic'anelta snivanil
eb' d'a yol pat yic ol tz'aoc, ol yalan d'a yalñej mach aycan d'a yol chi': ¿Aytom

mach ayec' ed'oc? xchama. Axo junxo chi' ol tac'voc: Malaj mach, xchama. Ol yalanpax jun ix c'anb'an chi': Tz'in xa chi, axo talaj tz'aji, tzac' b'inaj Jehová, xchama. 11 Yujto ol yac'cot yaelal Jehová d'a yib'aň masanil pat, juntzaň nivac pat yed' juntzaň cotac pat, masanil ol ixtaxcanb'atoc.

12 ¿Tom syal sq'ue noc' chej d'a sat q'uen tenam? ¿Tom syal smunlaj noc' vacax sd'ocan luum d'a yib'aň a' mar? Palta a ex tic, ix e q'uex tojolal d'a tas tz'ixtanel anima. A juntzaň b'eyb'al vach', tzeyala' to chuc.

13 A ex tic, toxoňej tzeyic'chaň e b'a, yujto ix telvi choňab' Lodebar eyuuj, palta tocval ay jab'oc yelc'ochi. Tzeyalanpaxi to syal eyuuj, yujto ix eyic' yune' choňab' Carnaim.

14 Scham val eyilan a ex israel ex tic. A Jehová Dios Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol in chec junoc nación yic syiq'uec' e luum d'a Hamat d'a yol smojonal d'a stojolal norte, masanto sc'och d'a a a' ayoch smojonal d'a stojolal sur, ol ex och d'a syaelal yuuj, xchi Jehová chi'.

7

Oxe' tas ix ac'ji yil viňaj Amós

1 Ayic toxo ix xicchajel aň b'ab'el sacate yic viň rey, ayic vanxo scotxi svol aň, a Jehová Yajal ix ac'an vila' to van yac'an pitzvocq'ue noc' c'ulub'. 2 Ayic vanxo slajviel aň aňc'ultac yuj noc' c'ulub' chi', ix valan icha tic:

—Mamin Jehová, oc'ocab' a c'ool d'ayoň a oň yiňtilal oňcan viňaj Jacob tic, ina to yune' choňab' oňňej. ¿Tas val ol aj stechaj jun tic cuuj? xin chi.

3 Ix snaan sb'a Jehová yuj jun tic, ix yalan icha tic:

—A jun tic maň ol ujoclaj, xchi.

4 Ix sch'oxanpax Jehová Yajal junxo tic d'ayin. Ix yac'lab'ej c'ac' yic syac'anoch yaelal, chac xilinac stzac'aq'uil. Ix tacji a' nivan mar yuuj, van stacjipax lum slumal choňab' Israel. 5 Ix valani:

—Mamin Jehová, oc'ocab' a c'ool, ochaň vaan. ¿Tom val ol techaj cuj a oň yiňtilal oňcan viňaj Jacob tic? Ina to yune' choňab' oň, xin chi.

6 Ix snaan sb'a Jehová yuj tas nab'il yuuj, ix yalan icha tic:

—Maň ol ujocpax jun tic, xchi.

7 Ix sch'oxanpax junxo tic Jehová d'ayin. Ix vilani liňanec' d'a sat jun pat b'ob'il yed' plomo, yub'b'ilpaxq'ue jun plomo chi' yuuj. 8 Ix sc'anb'an d'ayin icha tic:

—¿Tas tzil chi' Amós? xchi.

—A jun q'uen plomo yic eb' b'oum pat svila', xin chi.

—Icha tz'aj yilji junoc sat pat yed' q'uen plomo, icha chi' ol aj vilani chajtil yilji in choňab' Israel tic, tato tojol sb'eyb'al, mato maay. Tato chuc, maňxo ol vac' nivanc'olal schucal chi'. 9 A juntzaň b'aj syal sb'a eb' yiňtilal viňaj Isaac d'a jolomtac vitz, ol lajvoquemoc. A juntzaň stemplo eb' aj Israel, ol juchajemoc, ol in checan satjoquel yiňtilal viňaj Jeroboam yed' q'uen espada, xchi Jehová.

A viňaj Amós yed' viňaj Amasías

10 A viňaj Amasías sacerdote yaj d'a Betel, a viň ix checan alchaj d'a viňaj Jeroboam sreyal Israel icha tic: Mamin rey, a viňaj Amós, van yec' viň d'a scal eb' quetchoňab', yic tz'och eb' ajc'olal d'ayach. Maxtzac techaj yuj eb' anima yuj tas syalel viň chi'. 11 Tz'ec' viň d'a co cal yal icha tic: D'a q'uen espada ol cham viňaj Jeroboam, ol ic'chajcanb'at masanil choňab' Israel tic preso d'a ch'oc choňab'il, xchi viň, xchib'at viň.

12 Ix yalan viňaj Amasías d'ayin Amós in tic icha tic:

—Elaň d'a tic ach schecab' Dios. Ixic d'a Judá, ata' ol ac'chaj a vael yuj tas tzal chi'. 13 Palta malaj tas tzal d'a choňab' Betel tic, yujto a d'a tic tz'och viň rey ejmelal, to nivan templo yaj d'a yol smacb'en viň, xchi viňaj Amasías chi'.
14 Palta ix in tac'vi Amós a in tic icha tic:
—A in tic, maň in schecab'octaxon Dios, malaj pax in gana tzin schecab'ej. A in tic taňvum in vacax, molum in pax sat caltacte'al higo. 15 Palta a Jehová ix in ic'anel d'a spatic noc' vacax chi', ix yalan d'ayin icha tic: Ixic, b'at alel in lolonel d'a in choňab' Israel, xchi d'ayin. 16 Yuj chi' scham val ab'an slolonel Jehová ticnaic ach Amasías. Aton juntzaň lolonel ix al d'ayin icha tic: Maň alel slolonel Dios d'a scal eb' israel yiňtilal viňaj Isaac, xa chi d'ayin.
17 Yuj chi' a juntzaň tic syal Jehová d'ayach: D'a yichaň choňab' ol och ix etb'eyum d'a ajmul ixal. A eb' viň uninal yed' eb' ix isilal, ol xicjoccham eb'. Ol pojchajcanec' a luum. Axo d'a slum eb' ch'oc choňab'il ol ach chamoc, axo eb' quetisraelal, najatto ol ic'chajcanb'at eb' preso, xchi Jehová, xin chi.

8

A smoochal sat avb'en q'uiňxo

1 Ix sch'ox Jehová vil jun mooch sat avb'en q'uiňxo. 2 Ix sc'anb'an d'ayin icha tic:
—¿Tas tzil chi' Amós? xchi d'ayin.
—A jun mooch sat avb'en q'uiňxo svila', xin chi d'ay.
Ix yalanxi d'ayin icha tic:
—A Israel, ichaval to toxo ix q'uiňb'i. Maňxo ol vac'xi nivanc'olal. 3 Ayic ol vac'anoch syaelal eb' chi', a eb' ix ix sb'itan d'a spatil eb' yajal, ol oc' eb' ix yuj cusc'olal. Tzijtum anima ol chamoc, ol can teljab' snivanil eb'. Malaj tas ol ab'chajoc, xchi Jehová.

Lac'anxo sjavi b'eyc'olal d'a yib'aň Israel

4 Scham e maclan eyab' juntzaň lolonel tic, mach ex tzeyixtej eb' emnaquil yeq'ui yed' eb' meb'a' d'a choňab' tic. 5 Tzeyalan d'a yoltac e pat d'a q'uiň ayic tz'alji q'uen uj: ¿B'aq'uiň ol lajvoc yec' jun q'uiň tic yic syal co choňan co trigo? ¿B'aq'uiň ol lajvoc yec' sc'ual ic'oj ip, yic ol yal co choňanxi sat cavb'en, ol cac'lab'an echlab' maň tz'acanoc, axo stojol nivan ol co c'ana'? 6 Ol co choňanpax sc'aelal ixim trigo. Ol quixtej juntzaň eb' meb'a' tic, masanto ol yal schoňanel sb'a eb' d'ayoň, yic tz'och eb' co checab'oc. Icha chi' ol aj stupanel sb'oc eb' d'ayoň, vach'chom jab'ňej sb'oc eb' chi' icha stojol jun mojoc xaňab', xe chi.
7 Yuj chi' ix yac' sti' Jehová sDiosal viňaj Jacob, ix yalan icha tic: Malaj b'aq'uiň ol b'at e chucal satc'olal vuuj, xchi.
8 Yuj chi' ol ib'xocq'ue lum luum, ol oc' masanil eb' cajan d'a sat luum. Masanil jun choňab' tic ol ib'xocq'uei, ol q'ue lum d'a chaaň, ol empax luum icha tz'aj a' Nilo, sq'uib'q'ue a', stupxiem a'.
9 A in Jehová in sval yuj jun c'ual chi': D'a chimc'ualil, ol vaq'uem c'u, ol och q'uic'alq'uinal d'a c'ualil.
10 A in ol vac'och sc'ual e q'uiň d'a cusc'olal. Axo e b'it yuj tzalajc'olal ol vac'och d'a oq'uel yuj chamel. Axo pichul yic cusc'olal ol eyac'ochi, ol e joxanel xil e jolom yuj e ch'oxanel e cusc'olal. Ol ex oc' icha junoc mach tz'oc' yuj junoc c'otaň yuninal ix chami. Cusc'olal ol aj slajvi masanil.
11 Ay val jun c'ual ol vac'cot vejel d'a yolyib'aňq'uinal tic. Maň vejeloc yuj vael, maň taquiňtialoc yuj a a', palta vejel yic tz'ab'chaj in lolonel. A in Jehová Syal Vuj Masanil, a in svala'.

12 A eb' anima, toxoñej ol b'eyec' eb' sayanec' mach tz'alan in lolonel. Ol
b'at eb' d'a stitac a' mar Muerto, masanto ol c'och eb' d'a stitac a' mar
Mediterráneo, ol ec'chaj eb' d'a schañil pac'añ yolyib'añq'uinal, palta
malaj mach ol ilchaj yuj eb'.
13 A d'a jun c'ual chi', a eb' ix cob'estac te vach' yilji yed' eb' quelemtac te
tec'an, ol el yip eb' yuj taquiñtial.
14 Icha chi' ol aj eb' syac' sti' d'a juntzañ yechel q'uixvelaltac ay d'a Samaria,
aton eb' tz'alan icha tic: Svac' in ti' d'a sb'i sdiosal eb' aj Dan, ma d'a sb'i
sdiosal eb' aj Beerseba, xchi eb'. Yuj chi' mañxa b'aq'uiñ ol q'ue vaan
eb', xchi Jehová.

9

Ol satjoquel choñab' Israel

1 Axo ix vilani ayec' Jehová d'a stz'ey jun altar, ix yalan d'ayin icha tic:
Mac' yoyal templo tic, masanto tz'ib'xiq'ue sjolom yoyal chi', tz'em vecnaj
d'a yib'añ eb' anima. Tato ayto mach scani, axo yed' q'uen espada ol
vac'cham eb'. Vach'chom olto snael sb'a eb', palta mañxo junoc mach
olto colchajcaneloc.
2 Vach'chom sc'ub'ejel sb'a eb' d'a sjulal yich b'aj ay eb' chamnac, ol yal
vic'anq'ueta eb' ta'. Vach'chom sq'ue eb' d'a satchaañ yalani, palta ata'
ol viq'uemta eb'.
3 Tato sb'at eb' sc'ub'ejel sb'a d'a jolom vitz Carmelo, palta ata' ol b'at in
yamcot eb'. Tato sb'at eb' sc'ub'ejel sb'a d'ayin d'a yich a' mar yalani,
ol in checb'at noc' nivac noc' ay d'a yol a' mar chi', yic schijib'at eb' yuj
noc'.
4 Vach'chom ol ex yic'b'at eb' ajc'ol d'a ch'oc choñab'il, ol b'at ex in chec
xicjoccham yed' q'uen espada. Ol vac'anb'at yaelal d'a eyib'añ, mañoc
vach'ilal ol vac'b'ati, xchi Jehová.
5 Ayic syaman lum luum tic Jehová Yajal d'a Smasanil, tz'ib'xiq'ue luum, axo
eb' anima smasanil, tz'oc'q'ue eb'. Toxoñej sq'uei tz'em lum yuj spoder,
icha val syutej sb'a a' Nilo.
6 A d'a satchaañ ix sb'o scajnub', ichato d'a yib'añ lum luum tic ix sb'oem
yich. Syavtejcot a a' d'a a' mar yic scot secnaj a' d'a yib'añ lum luum
tic. Jehová ton sb'i.
7 A Jehová tz'alan icha tic: A d'a yol in sat a ex israel ex tic, lajan ex yed' eb'
aj Etiopía. Icha ix aj ex vic'ancot d'a Egipto, icha pax chi' ix aj vic'ancot
eb' filisteo d'a Creta yed' eb' amorreo d'a Quir, xchi.
8 A in Jehová in svil jun nación te chuc tic, svalan icha tic: Ol in satel d'a sat
lum luum tic. Palta a in Jehová in svala' to mañ ol in satel-laj eb' yiñtilal
viñaj Jacob tic d'a junelñej.
9 Ol in chec chayjoc eb' yiñtilal Israel tic d'a caltac nación, ichaval tz'aj
schaychaj ixim trigo d'a yol chaylab' to malaj junoc sat ixim tz'eli.
10 Masanil eb' chuc d'a in choñab' tic, ol xicjoccham eb' d'a q'uen espada, aton
eb' tz'alan icha tic: A juntzañ yaelal chi', mañ ol jalaj d'a quib'añ, mañ
ol oñ yamchaj yuuj, xchi eb', xchi Jehová chi'.

Ol b'ochajxiq'ue Jerusalén d'a b'aq'uiñ

11 Ix yalan Jehová: A yopisio viñaj David ix lajviem icha junoc pat jub'ilemi,
palta ay jun c'ual ol in b'oxiq'uei. Ol vac'anpax yopisio viñ d'a yiñtilal, icha d'a
peca'. 12 Ichato chi', a jantacto eb' aj Edom olto canoc yed' masanil juntzañxo
choñab' to victaxoni, ol ochcan eb' d'a yol sc'ab' yiñtilal Israel, xchi Jehová
Jun ix ac'ancan slolonel, ol yac'anpax elc'ochoc.

13 Syalxi Jehová: Ol javoc stiempoal ayic manto lajvi sjochchaj ixim trigo,
ol c'och pax stiempoal sd'occhajxi luum yic tz'avchaj ixim junelxo. Manto
lajvi stec'chajel yal sat te' uva, tz'ochxi avoj trigo junelxo. Axo d'a jolomtac
vitz yed' d'a tzalquixtac, ol ste aq'uej sat te' uva, ol b'ey yal sat te' icha sjaj
a a', 14 yujto ol vic'cot in choñab' Israel b'aj ayb'at d'a ch'oc choñab'il. Ol laj
sb'oanxi schoñab' eb' juvinaquemi, yic scajnajxi eb' d'ay, ol yavanxi yuva eb',
ol yuc'an vino eb'. Ol yavan te' avb'en te' eb', ol sloan sat te' eb'.
15 A in Jehová Dios in svala', ol vac'xi cajnaj eb' d'a sluum. Mañxa b'aq'uiñ ol
el eb' junelxo d'a sat slum ix vac' chi', xchi Jehová.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
ABDÍAS

Abdías sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Abdías tz'ib'ab'ilcan d'ay. A jun yune' ab'ix aycan d'a jun libro tic, aton tas slaj sc'ulej eb' aj Edom d'a eb' aj Judá ayic van yac'ji ganar Jerusalén yuj eb' ajc'ool. A viñaj Abdías viñ schecab' Dios chi', a viñ alannac to ol javoc yaelal d'a yib'añ eb' aj Edom yuj tas sc'ulej eb' chi', icha syal d'a versículo 1 masanto d'a 14. Syalanpaxcan viñ to jab'xoñej tiempo sjavi yoval sc'ol Dios. Ayic ol javoc jun c'ual chi', ol javal d'a yib'añ eb' aj Edom chi'. Axo eb' aj Judá, ol chajoc sb'oxiq'ue schoñab' eb' d'a sluum, ol c'ochxoc eb' ichataxon yaji, xchi d'a versículo 15 masanto d'a 21.

A yaelal ol cot d'a yib'añ choñab' Edom

1 A in Abdías in tic, icha vayich ix yutej Jehová yalan juntzañ tic d'ayin yuj eb' aj Edom:

Ix vab' yalan Jehová Cajal icha tic: Ix schecb'at jun schecab' d'a juntzañxo nación, ix b'at yalan jun lolonel tic: Aq'uec lista e b'a. B'at caq'uec oval d'a Edom, xchi.

Icha tic yalan Jehová Cajal d'a eb' aj Edom:

2 Ex aj Edom, mañxa jab'oc ol aj eyelc'och vuuj d'a scal juntzañxo nación, ol ex in patiquejcaneli.

3 A eyac'umtaquil tzex ac'an musansatil. Cajan ex d'a yoltac q'uen nivac tenam yed' d'a jolomtac vitz te chaañ, yuj chi' tze na'a to malaj mach syal ex sataneli.

4 A in Jehová in svala', vach'chom tzex te b'at icha noc' d'iv sb'o so' b'aj te chaañ, ichato d'a scal q'uen c'anal, ato ta' ol ex viq'uemta.

5 Q'uinaloc d'ac'valil sjavi junoc elc'um, max yic'b'atlaj masanil tastac. Q'uinaloc a junoc smolan sat avb'en, ayto b'aj scan junjunocxo yuuj. Palta a eb' ajc'ool, junelñej ol ex satel yuj eb'.

6 A ex yiñtilalcan viñaj Esaú, ilb'ajc'ol ol ex ajcanoc. Masanil e b'eyumal molan eyuuj, ol elc'ajb'atoc.

7 Masanil eb' ayoch eyed'oc, ol ex yac' musansatil eb'. Ol ex spechel eb' d'a sat e luum. A eb' vach' eyac'an yed'oc, ol meltzajoch eb' ajc'olal d'ayex, a eb' junñej sva eyed'oc, ol sb'oem yaal eb' d'a yol e b'e, palta mañ ol e nael-laj.

8 Ex aj Edom, ayic ol vac'anoch eyaelal, ol in satel masanil eb' ay spensar d'a e cal, mañxa junoc eb' jelan ol can d'a yol e macb'en chi'.

9 Ex aj Temán, a eb' jelan yac'an oval d'a e cal, ol te ib'xocq'ue eb' yuj xivelal. Mañxa junoc ex cajan ex d'a tzalquixtac d'a Edom ol ex canoc.

A schucal eb' aj Edom

10 Q'uixvelalxoñej ol ex ajcanoc. Ol ex satcanel d'a junelñej, yujto ix eyixtej eb' yiñtilal viñaj Jacob, aton viñ yuc'tac viñ e mam eyicham Esaú.

11 A ex tic, toñej ix ex och q'uelan ayic ix mac'chajpoj spuertail Jerusalén yuj eb' ajc'ool, ayic ix ic'chajb'at masanil eb' soldado Jerusalén chi' yuj eb' ch'oc choñab'il. Ayic ix spucanec' sb'eyumal Jerusalén eb' ajc'ool chi', lajan ix eyutej e b'a yed' eb'.

12 Comonoc maj ex tzevajoc ayic ix eyilan tas ix aj eb' e c'ab' eyoc chi', d'a jun c'u ayic ix javi yaelal d'a yib'añ eb' aj Judá. Comonoc maj ex tzalajoc

ayic ix lajviem eb' d'a jun c'u chi'. Comonoc maj ex b'uchvaj d'a eb', ayic ayoch eb' d'a syaelal.
13 Comonoc maj ex och d'a yol in choňab' ayic ayoch eb' d'a syaelal. Comonoc maj ex tzevaj yuj tas ix ic'an eb'. Comonoc maj eyelq'uej tastac ay d'a eb'.
14 Comonoc maj ex och e mac sat eb' van sb'at elelal d'a b'ajtac ay utzin b'e yic tze mac'ancham eb'. Comonoc maj eyac'och eb' d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool ayic ayoch eb' d'a syaelal.
15 Lac'anxo sjavi jun c'ual ayic ol vac'ancot yoval in c'ol d'a yib'aň masanil nación. Icha tas ix e c'ulej, ichaval chi' ol ex yutej juntzaňxo anima. Ol e chaan spac icha val smojal.
16 Icha ix aj e tzalaj eyuc'an aň d'a tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ayin, ichaval chi' ol aj eyab'an syail yoval in c'ool yed' juntzaňxo nación. Ichato ol eyuc' aň aň te ov masanto ol ex telvoc, ol ex satel d'a junelňej.

Ol ic'jichaaň Israel

17 Palta a tzalan Sion, vicxo ol ajcanoc. Ata' ol cajnajxoc eb' yiňtilal Jacob olto colchajcanoc yed' lum sluum juntzaňxo ch'oc nacional, ol yiquej pax can lum eb'.
18 A eb' yiňtilal Jacob chi', aton eb' yiňtilal José, a eb' chi', lajan ol aj eb' icha yoc te' c'ac' sq'ue ňilňonoc. Axo eb' yiňtilal Esaú, lajan ol aj eb' icha aň ac stz'ab'at yuj c'ac' d'a junelňej. A in Jehová in svala' to maňxa junoc eb' yiňtilal Esaú ol colchajcaneloc.
19 A eb' israel cajan d'a lum Neguev, ol yic' lum tzalquixtac eb' d'a yol yic Edom. Aňeja' eb' cajan d'a paňquiltac, ol yic'pax lum sluum eb' filisteo eb'. A eb' yiňtilal Israel, ol yic'xi lum smacb'en Efraín eb' yed' lum smacb'en Samaria. Axo eb' yic Benjamín ol ic'ancan lum smacb'en Galaad. 20 Axo naňalxo eb' israel, eb' ic'b'ilb'at d'a ch'oc choňab'il, a eb' ol scha smacb'en d'a lum smacb'en eb' aj Canaán, masanto d'a choňab' Sarepta. Axo eb' aj Jerusalén ic'b'ilb'at d'a ch'oc choňab'il cajan d'a Sefarad, a eb' ol ic'an juntzaň choňab' d'a yol yic Neguev. 21 Ol q'uec'och eb' colchajnac chi' d'a tzalan Sion, ol yac' yajalil eb' d'a slum eb' yiňtilal Esaú. A d'a jun tiempoal chi', axoňej Jehová ol ac'an Yajalil.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
JONÁS

Jonás sb'i jun libro tic, yujto a yab'ixal viñaj Jonás tz'ib'ab'ilcan d'ay. Ch'oc yel jun libro tic d'a yichañ juntzañxo libro yic eb' schecab' Dios. A juntzañ libro chi', c'ayb'ub'alñej ay d'ay. Palta a d'a jun libro tic jun, syalcot yuj spitalil jun viñ schecab' Dios, aton viñaj Jonás. Checb'ilb'at viñ yal slolonel Dios d'a choñab' Nínive, yic sna sb'a eb' d'a smul, tato maay ol satjoquel eb' yuj Dios. Palta maj yal-laj sc'ol viñ b'ati, stenanec' viñ tas yal Dios, yuj chi' javi jun nivan yaelal d'a yib'añ viñ. Yuj jun nivan yaelal chi', snaan sb'a sc'ool viñ, sb'at viñ yalel slolonel Dios chi' d'a choñab' Nínive chi' d'a chab'c'olal. Cot yoval viñaj Jonás chi' yujto ac'ji nivanc'olal eb' aj Nínive chi' yuj Dios, yujto sna sb'a eb'.

A jun libro tic, sch'oxcoti to a Dios syalñej yac'anelc'och tas snib'ej sc'ulej d'a yolyib'añq'uinal tic. Palta a d'a masanil juntzañ tic, ata' sch'ox Dios to xajanej eb' anima, tz'oc'pax sc'ool d'a eb'. A Dios ay snivanc'olal, scolvajpaxi. A eb' ajc'ol yajoch d'a choñab' Israel, tz'ac'jipax nivanc'olal eb' yuj Dios chi'.

Ix b'at viñaj Jonás elelal d'a Dios yalani

1 Ay jun viñ scuchan Jonás yuninal viñaj Amitai. A junel, ix lolon Jehová
d'a viñ, ix yalan icha tic: 2 Ixic lemnaj d'a jun nivan choñab' Nínive, tzalan
d'a eb' anima cajan ta' to ol in satel eb' yed' schoñab' chi', yujto svil val jantac
chucal sc'ulej eb', xchi Jehová. 3 Palta maj sc'anab'ajej viñ tas ix yal Jehová
chi', yuj chi' ix snab'at sb'a viñ elelal d'a choñab' Tarsis. Ix em viñ d'a choñab'
Jope b'aj sjavi te' barco d'a sti' a' mar. Ata' ix ilchaj jun te' barco yuj viñ, vanxo
sb'at te' d'a Tarsis chi'. Ix stupan spasaje viñ, yic najat sb'atcan viñ d'a yichañ
Jehová snaani.
4 Palta axo Jehová ix ac'ancot jun ic' te ov d'a yib'añ a' mar, ijan val sjecchaj
te' barco chi' yuj yoval a'. 5 Ix xivq'ue eb' ed'jinac te' barco chi', ix laj yalan
sb'a junjun eb' d'a sdiosal. Ix och ijan eb' syumancanb'at yicatz te' d'a yol a'
yic seb'b'i te'. Axo viñaj Jonás chi', ix em viñ d'a jun colxo yol te' barco chi' d'a
yalañ, axo ta' ix vay viñ.
6 Axo viñ sat yaj d'a te' barco chi' ix emc'och b'aj vaynac viñ chi', ix yalan
viñ d'a viñ icha tic: ¿Tas yuj añej vayañ tzac' d'a tic ach anima? Q'ueañ vaan.
Al a b'a d'a a diosal, talaj tz'oc' sc'ool d'ayoñ tzoñ colchaji, xchi viñ.
7 Ix laj yalan eb' ed'jinac te' barco chi' d'ay junjun: A ticnaic caq'uec junoc co
sorteo, yic vach' snachajel cuuj mach ay smul yuj chi' sja jun tic d'a quib'añ,
xchi eb'. Ix yac'an sorteo eb' chi', axo d'a yib'añ viñaj Jonás chi' ix emi. 8 Ix
yalan eb' icha tic d'a viñ: Al d'ayoñ tas yuj sja jun tic d'a quib'añ. ¿Tas opisio?
¿B'ajtil ix ach coti? ¿Tas sb'i a choñab'? ¿Tas aji? xchi eb' d'a viñ.
9 Ix tac'vi viñaj Jonás chi': A in tic hebreo in, a d'a Jehová sDiosal satchaañ,
ata' sval in b'a, aton ix b'oan a' mar tic yed' lum luum, xchi viñ. 10-11 Yuj chi', ix
och ijan viñ yalan d'a eb' ed'jinac te' barco chi' to van yel viñ elelal d'a yichañ
Jehová yalani. Axo ix yab'an eb' to icha chi' yaji, ix yilanpax eb' to yelc'olal
ste ovaj a' mar chi', ix te vach' xivq'ue eb', ix och ijan eb' sc'anb'an d'a viñ icha
tic: ¿Tas yuj icha tic tzutej a b'a? ¿Tas tzach cutej ticnaic yic svanaj a' mar tic?
xchi eb'.
12 Ix yalan viñ icha tic: Yumineccanb'at d'a yol a' mar tic, yic svanaj a',
vojtac to vuuj sjavi jun tic d'a quib'añ, xchi viñ.

13 Ix spilan val yip eb' yic'anb'ey te' barco chi' yic smeltzajb'at te' b'aj ay
lum luum yalan eb', palta junelr̃ej majxo yal-laj yuj eb', yujto yelc'olal ste
ovajchaaŋ̃ a' mar chi'. 14 Yuj chi' ix tevi eb' d'a Jehová, ix yalan eb' icha
tic: Mamin Jehová, maŋ̃ oŋ̃ a satel yuj schamel jun viŋ̃ vinac tic, tato malaj
smul viŋ̃ jun, comonoc max ac'can schamel viŋ̃ tic d'a quib'aŋ̃, yujto a ach
tic Jehová van a c'ulan icha tas nab'il uuj, xchi eb'. 15 Ayic ix lajvi yalan eb'
icha chi', ix syumancanb'at viŋ̃aj Jonás chi' eb' d'a yol a' mar chi', icha chi' ix
aj yoch vaan a'. 16 Ayic ix yilan jun chi' eb' ed'jinac te' barco chi', ix te xiv eb'
d'a Jehová, ix yac'an jun silab' eb' d'ay, ix yac'anpax sti' eb' d'ay.
17 Yacb'an chi' axo Jehová ix ac'ancot jun noc' nivan chay, ix turjib'at viŋ̃aj
Jonás chi' yuj noc'. Oxe' c'ual yed' oxe' ac'val ix ec' viŋ̃ d'a yol sc'ol noc' chay
chi'.

2

A slesal viŋ̃aj Jonás

1 Ayic ayec' viŋ̃ d'a yol sc'ool noc' chay chi', ix lesalvi viŋ̃ d'a Jehová sDiosal.
Ix yalan viŋ̃ icha tic:
2 Mamin Jehová, a val d'a scal in yaelal ix in avaj d'ayach. Ix ach tac'vi d'ayin
ayic ayinec' d'a chamel. Ata' ix in avaj d'ayach, ix ab'an tas ix vala'.
3 Ato d'a sjulal yich a' mar ix in a yumcanemi, junelr̃ej ix yoy sb'a a a' d'ayin.
A a' nivac a' ix laj ec' d'a vib'aŋ̃.
4 Ata' ix in na' to ix in ic'canel d'a ichaŋ̃ d'a junelr̃ej, a valani to maŋ̃xa b'aq'uiŋ̃
ol vil a templo to ic yaji.
5 Ix in mucchajcanem d'a sjulal yich a' mar chi'. Ix och b'ac'an juntzaŋ̃ aŋ̃ aŋ̃
c'ultac ay d'a yol a' chi' d'a in jolom.
6 Ix in emcan d'a yichtac juntzaŋ̃ vitz d'a yol a' chi'. Junelr̃ej ix in can ta'
valani, palta a ach tic Jehová in Diosal ach, ix in a colcanel d'a chamel.
7 Axo yic vanxo slajvi in q'uinal ix vab'i, ix ach in naancot Mamin. Ix c'och in
lesal d'a ichaŋ̃ d'a a templo.
8 A eb' slaj yaq'uem sb'a d'a yechel comon dios malaj yelc'ochi, spatiquejcanel
a vach'c'olal eb' tza nib'ej tzac' d'a eb'.
9 Palta a inxo tic, ol vac' in silab' d'ayach yuj vac'an yuj diosal d'ayach. Ol in
c'anab'ajej b'aj ix vac' in ti' d'ayach. A achxoŋ̃ej syal a colvaj Mamin
Jehová, xchi viŋ̃aj Jonás chi'.
10 Ix lajvi chi', axo Jehová ix checanb'at noc' nivan chay chi', yic b'at
xejajcanel viŋ̃aj Jonás chi' yuj noc' d'a sti' a' mar chi'.

3

Ix sna sb'a eb' aj Nínive

1 Ix lolonxi Jehová d'a schaelal d'a viŋ̃aj Jonás chi'. Ix yalan icha tic: 2 Ixic
lemnaj d'a nivan choŋ̃ab' Nínive, sb'at alan tas ol val tic d'ayach, xchi d'a viŋ̃.
3 Yuj chi', ix b'at viŋ̃aj Jonás chi' d'a Nínive chi' icha ix aj yalan Jehová. A jun
choŋ̃ab' chi' te nivan, ay am oxeoc c'ual stec'nab'il yec' yool. 4 Ix och viŋ̃aj
Jonás chi' d'a yol choŋ̃ab' chi'. A d'a b'ab'el c'u te chaaŋ̃ ix yal viŋ̃ icha tic: Yic
val chavinac c'ual tic ol satjoquel jun choŋ̃ab' tic, xchi viŋ̃.
5 Masanil eb' anima cajan d'a jun nivan choŋ̃ab' chi', eb' icham anima yed'
eb' unin, ix yac'och slolonel Dios eb' d'a sc'ool, ix och eb' d'a tzec'ojc'olal, ix
laj yac'anoch pichul eb' ya sva'i. Icha chi' ix yutej eb' sch'oxanel scusc'olal yuj
smul.
6 Axo ix c'och yab'ixal jun tic d'a viŋ̃ sreyal Nínive chi', ix q'ue vaan viŋ̃ d'a
sdespacho, ix yic'anel spichul viŋ̃ yic sreyal, ix yac'anoch pichul viŋ̃ ya sva'i,

ix em c'ojan viñ d'a scal q'uen tic'aq'uil taañ. 7 A viñ rey chi' yed' eb' ayoch
yajalil yed' viñ, ix yaq'uelta jun ley eb' d'a masanil choñab' chi', xchi icha tic:
Malaj junoc oñ tzoñ va'i. Malaj pax junoc oñ scac' va noc' co vacax, ma noc'
co calnel, max cac'paxlaj yuc' a' noc'. 8 A tas ol co c'ulej to ol caq'uecoch co
pichul ya sva'i yed' noc' co molb'etzal noc' chi', yic sco ch'oxanel co cusc'olal.
Ol oñ lesalvoc d'a Dios yed' val masanil quip, ol cactancan masanil chucal sco
c'ulej, ol cactan co mac'an eb' quetanimail, 9 talaj tzato sq'uex spensar Dios
d'a quib'añ, tz'och vaan yoval sc'ool, yic mañ ol oñ chamlaj, xchi jun ley chi'.
10 Ayic ix yilan Dios to ix sna sb'a eb' aj Nínive chi', ix yactancan schuc
b'eyb'al eb', ix snaani to mañ ol satel jun choñab' chi' icha ix yutej schecan
alchajeloc.

4

Ix cot yoval viñaj Jonás

1 Palta axo viñaj Jonás chi', te chuc ix yab' viñ yujto ix sq'uex spensar
Jehová, ix te cot yoval viñ. 2 Yuj chi' ix lesalvi viñ d'a Jehová, ix yalan viñ
icha tic: Ina val Mamin Jehová, aton val jun tic ix in na' ayic ayin to ec' d'a in
choñab'. Yuj chi' ix in nib'ej ix in el lemnaj d'a ichañ, ix in b'atcan d'a Tarsis
valani. Yujto vojtac to Dios ach, te ay val oq'uelc'olal, mañ c'unoc scot oval.
Ayic tzalani to ol ac'och junoc yaelal, junanto rato chi' snaan pax sb'a a c'ool,
yujto te nivan a c'ool. 3 Yuj chi' tzin tevi d'ayach Mamin Jehová to tziq'uel in
q'uinal, más am vach' to tzin chami, d'a yichañ pax to pitzan in, xchi viñ.
4 Ix tac'vi Jehová chi' d'a viñ icha tic:
—¿Tom vach' scot oval icha tic tza na'a? xchi d'a viñ.
5 Ix el viñ d'a stiel choñab' chi' d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ata' ix sb'oq'ue xiltac
te' viñ d'a yib'añ, ix em c'ojan viñ d'a yeñul chi', ix smaclan yil viñ tas ol aj jun
choñab' chi'. 6 Axo Jehová ix ac'an q'uib' jun ib' te' ch'upac'te'. A jun te' chi'
ix q'uib'q'ue yeñuloc viñ. Yuj chi' vach' yajec' viñ ta'. Ix te tzalaj viñ yuj te'.
7 Axo yic ix q'uiñib'i d'a junxo c'u, van stacjiel te', yujto a Jehová ix ac'ancot
jun noc' c'osnoc' ix c'uxan sch'añal yip te'. 8 Axo yic ix q'ue c'u, ix yac'ancot
jun ic' Jehová te ov sc'ac'al d'a stojolal b'aj sjavi c'u, te ov ix em yoc c'u d'a
sjolom viñaj Jonás chi'. Ix och ijan yel yip viñ yuj c'ac' chi'. Yuj chi' ix snib'ej
cham sb'a viñ. Ix yalan viñ:
—Más am vach' tzin chami, d'a yichañ pax to pitzan in, xchi viñ.
9 Ix yalanpax Jehová d'a viñ icha tic:
—¿Tom vach' tza c'ulej scot oval yujñej to ix tacjiel te te' ix q'uib'q'ue eñuloc
chi'? xchi Jehová.
—Ay valan vico', vach'chom tzin cham yuj voval tic, xchi viñ.
10 Ix yalanxi Jehová d'a viñ icha tic:
—¿Toc a ach ix avej jun te te' tic? ¿Toc a ach pax ix ac' q'uib' te'? Junñej ac'val
ix q'uib' te', axo d'a junxo ac'val ix tacjixiel te'. Palta a ach tic tzach cus yuj te'.
11 A in xo pax tic, ¿tom mañ ol cus in c'ol yuj jun nivan choñab' Nínive tic, ec'to
120 mil eb' unin mantalaj spensar cajan d'ay? Añejtona', mañ jantacoc pax
noc' noc' ay d'ay, xchi d'a viñ.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
MIQUEAS

Miqueas sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Miqueas tz'ib'ab'ilcan d'ay. A viñaj Miqueas chi', schecab' Dios yaj viñ, cajan viñ d'a jun yune' choñab' ay d'a yol yic Judá d'a stiempoal viñaj Isaías. Yojtac viñ sic'lab'il to jab'xoñej tiempo sjavi yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb' aj Judá, icha aj sjavi d'a yib'añ eb' aj Israel, yujto lajan smul eb' yed' eb' aj Israel chi'. Yuj chi' yalnac viñaj Miqueas chi' to ol javoc yaelal d'a yib'añ eb' aj Judá chi', yujto mañ vach'oc tas sc'ulej eb', tz'ixtaj eb' meb'a' yuj eb', yuj chi' ol ch'olb'itaj yaj eb'.

Palta ayic toxo ix ec' jun yaelal d'a yib'añ eb' anima chi', ol yac'anxi svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb', yujto xajan eb' yuuj, nivan pax sc'ol d'a yib'añ eb'. A d'a capítulo 5 versículos 2-5, ata' syalcot yuj jun ac'um junc'olal ol javoc d'a yolyib'añq'uinal tic. A d'a scal eb' yiñtilalcan viñaj David, ata' ol checlajoc. Toxonton sic'b'ilel yuj Dios. A d'a choñab' Belén, ata' ol aljoc, xchi. Axo d'a capítulo 6 versículo 8, ata' syalcoti tastac ajnac yel yich slolon masanil eb' schecab' Dios.

A tas ol ja d'a yib'añ Samaria yed' Jerusalén

1 A in Miqueas in tic, aj choñab' Moreset in. A d'a stiempoal viñaj Jotam, viñaj Acaz yed' viñaj Ezequías, aton eb' viñ sreyal Judá, a Jehová ix ch'oxan vila' tas ol aj Samaria yed' Jerusalén. Yuj chi' ix valel icha tic:

2 E masanil ex vetchoñab', ab'ec juntzañ tic. Scham eyab'an e masanil cajan
ex d'a yolyib'añq'uinal tic. A Jehová Yajal, ato d'a stemplo yicñej yaji,
ato ta' ol yalel masanil e chucal.

3 Ol elta Jehová b'aj cajan, ol b'eycot d'a schontac lum vitz.

4 Ol laj ulaxb'at lum vitz chi' d'a yalañ yoc Jehová chi', icha tz'aj yulaxb'at noc'
chaq'uib' d'a cal c'ac'. Ol laj cot juyuljoc lum vitz chi' icha a' eluma' ayic
ol jatq'ue lum nivac ac'lic.

5 Ol ujoc juntzañ tic, yujñej spital eb' yiñtilal viñaj Jacob, yuj mul d'a yol
smacb'en Israel. ¿B'ajtil scheclaj spitalil eb' chi'? A d'a choñab' Samaria.
¿B'ajtil scheclaj yejmelal eb' aj Judá d'a scomon diosal? A d'a Jerusalén.

6 Yuj chi' syal Jehová icha tic: Ol in satel jun choñab' Samaria tic, toxoñej ol
q'uecan b'ulan spojelal. Jacanxoñej ol ajcan icha b'aj syal yavchaj te'
uva. Ato d'a yoltac ch'olan ol in yumcanem q'uen sq'uenal jun choñab'
tic, ol checlajcanq'ueta cimientoal yich.

7 Choc' ol ajcanb'at juntzañ yechel comon dios. Masanil juntzañ comon dios
chi' ol in ñustz'aoc. A yed' q'uen tumin yic ajmulal, ata' b'ob'il, yuj chi'
a d'a stojol ajmulal chi' ol ochixcan q'ueen, xchi Jehová.

A scusc'olal viñaj Miqueas

8 Yuj chi' tzin oc' yuj cusc'olal. B'eran in eli, malaj in xañab' ayochi tzin
b'eyeq'ui. Toxoñej tz'el vav icha junoc noc' oques, ma icha junoc noc'
cujub'.

9 Yujto a yechen Samaria, mañxalaj yañal. Toxo ix yamchajpaxc'och Judá yuj
yaelal chi', masanto sc'och d'a ti' choñab' Jerusalén, aton schoñab' eb'
vetchoñab'.

10 Mañ eyal juntzañ tic d'a eb' cajan d'a Gat. Mocab' ex oc' d'a yichañ eb'.
Ec'añec b'alb'on d'a cal pococ yuj e cusc'olal chi' d'a Bet-le-afra.[1.10]
11 A exxo cajan ex d'a Safir, ixiqueccan d'a ch'oc choñab'il, vach'chom b'eran
ex eli. D'a q'uixveltaquil tzex ic'chajb'ati. Mañxo jab'oc tz'elta eb' cajan
d'a Zaanán ex scolo'. Ay oq'uel d'a Bet-esel, mañxa mach ol och eyed'oc.
12 A eb' cajan d'a Marot, cumcon yec' eb' yab'an syail, smaclej eb' sjavi colval,
palta toxo ix c'och yaelal chi' d'a ti' choñab' Jerusalén yuj Jehová.
13 A exxo cajan ex d'a Laquis, te pit ex icha eb' israel. A yuj e pital chi' ix och
smul eb' aj Sion. Aq'uecoch noc' e chej te jelan sb'ey d'a carruaje yic
oval.
14 Ex aj Moreset-gat, actejeccan e choñab' chi' d'a junelñej. A eb' sreyal Israel,
nab'añej ix stañvej scolval eb' aj Aczib eb'.
15 Ix yalan Jehová icha tic: Ex cajan ex d'a Maresa, ol vac'och e choñab' chi'
d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool. A eb' nivac yelc'och d'a scal eb' israel, ol b'at
sc'ub'ejel sb'a eb' d'a yoltac q'uen ñaq'ueen d'a Adulam.
16 A exxo ex aj Jerusalén, joxequel xil e jolom yuj cuselal. Chacb'erinac
ocab'xoñej tz'ajcan e jolom chi' icha sjolom noc' xulem, yujto a eb'
eyuninal te xajanab'il eyuuj, ol ic'chajb'at eb' d'a ch'oc choñab'il, xchi
Jehová.

2

Ob'iltac eb' ixtum meb'a'

1 Ob'iltac ol aj eb' ayec' d'a sat sch'at snaub'tañan tas chucal sc'ulej, axo
sq'uiñib'i jun, sc'ulan eb' tas sna chi', yujto ayec' d'a yol sc'ab' eb'
sc'ulani.
2 Tato syiloch sc'ol eb' d'a junoc luum, stoc'ñejec' eb'. Tato syiloch sc'ol eb' d'a
junoc pat, syic'ñejec' eb'. Icha chi' tz'aj yixtaj eb' anima yed' yuninal
yuj eb'.
3 Yuj chi' syal Jehová icha tic: A in tic, ay tas tzin na pax d'a e patic a ex tic.
Ol vac'b'at junoc nivan yaelal d'a e cal, mañxo ol yal-laj e colan e b'a.
Mañxo ac'umtacoc ol aj e b'eyeq'ui, yujto sc'ualxo jun nivan yaelal.
4 A d'a jun c'ual chi', ol stz'ac b'itej b'it eb' anima meb'a' yuj ex sb'uchani.
Ol yal eb' icha tic: A ticnaic, toxo ix oñ can d'a yalañ yuj eb' ajc'ool
d'a junelñej. A co choñab', toxo ix q'uexvi yajal, mañxalaj mach syal
scachvaji. A lum co luum, ix spuquec' lum eb' ajc'ol chi' d'a spatic,
xcham eb' d'a sb'it chi', xchi Jehová.
5 Yuj e chucal chi' mañxa eyalan eyic d'a e macb'en d'a scal eb' schoñab'
Jehová.

A eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios

6 Ix yalan eb' anima d'ayin icha tic: Mañ al d'ayoñ to ol javoc yaelal d'a
quib'añ. ¿Tocval ol javoc jun q'uixvelal chi' d'a quib'añ?
7 ¿Tocval catab'il schoñab' viñaj Jacob? ¿Tocval ix lajvi snivanc'olal Dios, yuj
chi' icha chi' ol oñ yutej? ¿Tocval syac'cot yaelal Dios d'a yib'añ eb' tojol
sb'eyb'al? xchi eb'.
8 Yuj chi' syal Jehová icha tic: A ex tic, tzex och ajc'olal d'a in choñab'. A eb'
smeltzajcot d'a oval, sna eb' to mañxalaj tas ol ic'an eb', palta a exxo tic
tzeyiq'uel spichul eb'.
9 Tze pechelta eb' ix ix d'a yoltac spat b'aj tzalajc'olal yajeq'ui. Junelñej
tzeyic'paxec' smacb'en eb' yune' eb' ix, ix vac'a'.

1.10 **1:10** A juntzañ choñab' sb'inaj d'a tic, a d'a yoltac b'e b'aj scot eb' soldado ajc'ol sjavi ul yac' oval d'a Jerusalén, ata' ay. Junjun juntzañ chi', ayñej yelc'och sb'i icha sjajil d'a hebreo.

10 Q'ueañec vaan, ixiquec. Maxtzac yal tzex aj d'a tic, yujto mañ jantacoc
chucal tze c'ulej d'a sat lum luum tic, yuj chi' toxo ix ixtaxel lum d'a
junelñej.
11 Tato ay junoc esalvum sjavi d'ayex, syalani to malaj tas ol javoc d'a eyib'añ,
vach' ol ex ajoc, aton val jun chi' in checab' eyalani, xchi Jehová.

Syal Dios to ol scol schoñab'

12 Syalanpax Dios icha tic: Ol ex in molb'ej e masanil ex yiñtilalcan viñaj
Jacob, a ex ton aj Israel ex tzexto cani. Ol ex in molb'ej, icha tz'aj
smolb'an noc' scalnel junoc tañvum calnel d'a smacte'. Icha noc' calnel
d'a junoc ac'lic mañxo jantacoc yel yav tz'eq'ui, icha chi' ol aj yel eyav
yuj tzalajc'olal.
13 B'ab'el in b'at in pojan b'e d'a eyichañ, a exxo tzac'an ex och vuuj. Axo eyel
d'a sti' spuertail jun choñab' yic tzex el d'a libre, aton jun choñab' b'aj
ix ex ic'jib'ati. A in Jehová in, e Reyal in, b'ab'el in b'at d'a eyichañ, xchi
Jehová.

3

A lolonel tz'alchaj d'a spatic eb' yajal elc'um

1 Ix lajvi chi' ix valani: Ex yajal choñab' Israel, ab'ec tas sval tic: Smoj val
eyojtacanel tojolal.
2 Palta a ex tic tzeyajcanel tojolal, axoñej chucal tze xajanej. Ichaval to
tzeyiq'uel stz'umal eb' quetchoñab', axoñej sb'aquil eb' scan jelan
eyuuj.
3 Ichato pitzanto eb' quetchoñab' tze chianb'at eb', tzeyic'anel stz'umal eb',
tze vac'chitan sb'aquil eb'. Lajan tzeyutej eb' icha noc' chib'ej tz'ac'jiem
tajoc d'a yol chen.
4 Ay jun c'ual ol e c'an scolval Jehová, palta mañxo ol cotlaj q'uelan d'ayex. A
d'a jun c'ual chi', ol b'at mican Jehová d'ayex yuj chucal tze c'ulej, xin
chi.
5 A Jehová tz'alan yuj eb' syaloch sb'a schecab'oc, aton eb' scuchb'an choñab'
d'a chucal: A eb' checab' chi', tato vach' tz'aj stupji eb', syal eb' to ay
junc'olal. Palta tato ay eb' max ac'an tas syab'lej eb', syac' yovalil eb'
d'a eb'. Yuj chi' sval yuj juntzañ eb' checab' chi' icha tic:
6 Ichato ol emcan c'u d'a eb', ol can eb' d'a scal q'uic'alq'uinal. Mañxa b'aq'uiñ
ol yal eb' to ix ch'oxchaj tas yil eb'. Mañxo ol yal-laj yalan eb' tas ol ujoc
b'aq'uiñ, xchi Jehová.
7 A juntzañ eb' checab' yed' juntzañ eb' naumel lolonel chi' yalani, mañxalaj
ol aj yelc'och eb', numanxoñej ol ajcan eb', yujto malaj tas ol sch'ox
Dios yil eb'.
8 A inxo pax tic, ayoch Yespíritu Jehová d'ayin, yuj chi' ay vip, snachajpaxel
tojolal vuuj, yuj chi' tzin tec'b'ej in b'a valanoch jantac smul Israel d'a
sat.
9 Ex yajalil Israel, ab'ec juntzañ tic: A ex tic tze patiquejel tojolal. Axo chucal
tze c'ulej sq'uexuloc tojolal chi'.
10 Tze b'oq'ue Jerusalén, aton choñab' yic tzalan Sion yuj tas tzeyiq'uec' d'a
eb' anima tze mac'chamoc yed' d'a juntzañ tas mañ tojoloc tze c'ulej.
11 A ex yajal ex choñab', max e b'olaj yaj eb' eyetanimail d'a stojolal yuj e
chaan tumin. Yed' ex sacerdote ex, tze c'an tumin d'a eb' anima tze
c'ayb'ej. Añejtona' ex tzeyesejoch e b'a schecab'oc Dios, tzeyala' to ay
tas sch'oxji eyila' yuj e chaan tumin. Ayoch Dios yipoc e c'ool eyalani,

yuj chi' tzeyal icha tic: A Jehová ayoch qued'oc, yuj chi' malaj tas ol javoc d'a quib'aẅ, xe chi.
12 Yuj chi', eyuj a ex tic, a Jerusalén choẅab' yic tzalan Sion, icha lum luum d'ocb'il yed' arado ol ajcanoc, toxoẅej ol q'uecan b'ulan spojelal, axo d'a tzalan yic templo, vayumtac ol aj sq'uib'canq'ue te te' d'ay.

4

A Jehová ol ac'an yajalil d'a slajvub' c'ual
(Is 2.2-4)

1 A d'a slajvub' c'ual, a jun tzalan b'aj ay stemplo Jehová, nivan ol aj yelc'ochi. A jun vitz chi', te chaaẅ ol aj steel d'a yichaẅ juntzaẅxo vitz. Ol javoc masanil juntzaẅxo nación d'ay.
2 Maẅ jantacoc sb'isul eb' anima d'a junjun nación ol laj alan d'ay junjun icha tic: Cotaẅec, coẅ q'ueec d'a jolom vitz b'aj ay stemplo Jehová sDiosal viẅaj Jacob yic tzoẅ sc'ayb'ej d'a sb'eyb'al, yic ol co b'eyb'alej sb'eyb'al chi', xcham eb'. Yujto a d'a Sion, aton Jerusalén ol elta sc'ayb'ub'al Jehová, aton schecnab'il.
3 A Jehová ol ch'olb'itan yaj masanil nación. A' ol alan tas ol laj aj juntzaẅ nación chi', vach'chom najat ay. Yuj chi' ol sb'o q'uen yespada eb' d'a asaronal. Axo q'uen slanza eb' ol sb'o d'a jochlab' trigoal. Malaj junoc nación ol ac'an oval yed' junocxo. Maẅxalaj mach ol c'ay d'a ac'oj oval.
4 A eb' anima, maẅxalaj b'aj ol xiv eb'. Junjun mach ol yal yic'an yip d'a yalaẅ yeẅul sc'ab' te' yuva yed' d'a yalaẅ yeẅul sc'ab' te' yigo. A Jehová Yajal d'a Smasanil syac' sti' d'a jun tic.
5 Junjun nación sc'anab'ajan sdiosal yalani, aẅejtona' a oẅ tic, ol co c'anab'ajej Jehová co Diosal d'a masanil tiempo.

Ol scolel schoẅab' Jehová

6-7 A Jehová tz'alan icha tic: A d'a jun c'ual chi', ol in molb'ej in choẅab', aton eb' toxo ix yab' syail vuj d'a ch'oc choẅab'il, eb' coxo, eb' c'umb'inac, eb' sacleminac yaji yed' juntzaẅ eb' pitzanto ixto cani. Ol in b'oxi snación eb' chi', te nivan ol ajxoc yelc'ochi. A in Jehová in ol vac' yajalil d'a yib'aẅ in choẅab' chi' d'a tzalan Sion d'a masanil q'uinal.
8 Ato d'a tzalan Sion yic Jerusalén ol in taẅvej in choẅab' icha junoc taẅvum calnel. Axo Jerusalén tic, ol yac'xi yajalil d'a smacb'en b'aj yac'nac yajalil d'a peca', xchi Jehová.
9 A ticnaic ex aj Jerusalén, ¿tas yuj tz'el eyav icha junoc ix ix ayic sc'och sc'ual yalji yune'? ¿Tom malaj junoc rey b'aj ayex tic? ¿Tom maẅxa junoc eb' ac'um razón d'a e cal?
10 Ex aj choẅab' Sion, ab'ec syail, elocab' eyav yuj yaelal, icha val syaelal syab' junoc ix ix ayic tz'alji yune', yujto ol ex el d'a yol e choẅab' tic. Ol b'at ex cajnajcan d'a caltac te'. Vach'chom ol ex c'ochẅej masanto d'a Babilonia, palta ato ta' ol ex coljoquel yuj Jehová d'a yol sc'ab' eb' eyajc'ool.
11 A ticnaic, tzijtum nación van sq'ue vaan ajc'olal d'a e patic, syalan eb' icha tic: Ol cac' val co gana quilan tas ol aj yixtaxb'at Sion tic, xchi eb'.
12 Palta a juntzaẅ nación chi', maẅ yojtacoc eb' tas nab'il yuj Jehová. Maẅ yojtacoc eb' tato ol molchajq'ue eb' yuuj icha smolchajb'at ixim trigo b'aj stec'chaji.
13 Ex aj Sion, q'ueaẅec vaan, teq'uequem juntzaẅ nación chi', yujto syal Jehová icha tic: A in ol vac' eyip e tec'anem juntzaẅ nación chi', icha junoc mam vacax hierro sch'aac, axo yech stec'vi trigo nab'a

bronce. Ol eyiq'uec' sb'eyumal juntzañ nación chi', yujto mañoc d'a stojolal ix ilchaj yuj eb', ol eyac'an d'ayin a in ton Yajal in d'a masanil yolyib'añq'uinal, xchi Jehová.

5

Ol ac'joc jun Sreyal Israel yuj Jehová

1 Ex aj Sion, b'oecoch smuroal b'aj tze col e b'a, yujto ix javi oyan eb' ajc'ol d'a e patic. Ol smac' spac'ultac sti' viñ yajalil Israel eb' yed' te' jixc'ab' te'.
2 A Jehová tz'alan icha tic: A choñab' Belén ay d'a Efrata, vach'chom yuneñej d'a scal choñab' d'a yol yic Judá, palta ata' ol cot jun ol vac'och yajalil d'a yib'añ in choñab' Israel. Ol cot d'a jun iñtilal aytaxon d'a peca', a jun ol ac'an yajalil chi', aytaxon yictax yichb'anil, xchi Jehová.
3 Axo ticnaic, ol yactejcan schoñab' Jehová d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, masanto ol aljoc jun yune' ix ix van stañvan yalji chi'. Ichato chi' ol meltzaj eb' sc'ab' yoc jun Yajal ic'b'ilcanb'at d'a ch'oc choñab'il chi', ol smolb'anxi sb'a eb' yed' eb' yetchoñab'.
4 A jun Rey chi', ol q'ue vaan yed' spoder yed' yopisio ac'b'il yuj Jehová yic stañvej schoñab', yic tz'aj eb' d'a junc'olal, yujto a jun Rey chi', nivan ol aj yelc'och d'a scal masanil nación b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic.
5 A jun Rey chi' ol ic'ancot junc'olal. Ayic ol javoc eb' aj Asiria d'a yol co nación tic, yic tz'och eb' d'a yoltac co cuartel, ol co checb'at ucvañ vajxacvañoc eb' yajal nivac yelc'ochi, yic syac' oval eb' yed' eb' aj Asiria chi'.
6 A eb' chi' yed' q'uen yespada eb' ol yac' ganar eb' aj Asiria chi', aton snación viñaj Nimrod. Ol oñ colchaj yuj jun cajalil d'a eb' aj Asiria chi', ayic ol c'axpajec'ta eb' d'a co mojon yic syic'anec' lum co luum eb' yalani.
7 A d'a jun tiempoal chi', a eb' yiñtilal viñaj Jacob ixto cani, yuj eb' ol ja vach'ilal d'a scal juntzañ nación, icha tz'aj yac'an yaxilal yal ac'val, ma yaxñab' d'a yib'añ añ añc'ultac syac'cot Jehová, mañoc eb' anima tz'ac'ancoti.
8 A eb' yiñtilal viñaj Jacob olto can chi', lajan ol aj eb' d'a scal juntzañ nación icha junoc noc' choj ay d'a scal noc' c'ultaquil noc', ma icha junoc noc' choj tz'och d'a scal junoc ñilañ noc' calnel. Ayic tz'och noc' d'a scal noc' calnel chi', syamancot noc' scotac tzilchitanb'at noc'. Mañxa junoc mach syal scolanel noc'.
9 Ex yiñtilal viñaj Jacob, icha chi' ol aj eyac'an ganar eb' eyajc'ool, ol e satanel eb'.
10 Ex vetisraelal, a Jehová tz'alan icha tic d'ayex: A d'a jun c'ual chi', ol in mac'cham noc' e chej, ol in satanel e carruaje yic oval.
11 A e choñab' ayoch smuroal yed' e cuartel ol in satel d'a junelñej.
12 Ol in satanel eb' ajb'aal d'a e cal. Mañxo junoc eb' ajchum ol vac'can d'a e cal chi'.
13 Ol in satel juntzañ e comon dios yed' q'uen q'ueen b'aj tzex lesalvi, yic mañxo ol ex och ejmelal d'a juntzañ tas tze b'o e diosaloc chi'.
14 Ol in toc'q'ueta masanil te te' b'aj tzex och ejmelal, ol in satanel e choñab' b'aj tzeyac' e silab' d'a juntzañ comon dios.
15 Yed' val yoval in c'ool ol in pactzitej d'a juntzañ nación max in c'anab'ajan jab'oc, xchi Jehová.

6

Syac' yovalil Dios tas chuc sc'ulej Israel

1 Ex vetisraelal, scham val eyab'an tas schec Jehová vala'.

Mamin Jehová, yamoch alan smul choñab' Israel d'a yichañ lum jolomtac
vitz, yab'ocab' a jaj lum tzalquixtac.
2 Yab'ocab' lum jolomtac vitz yed' yich lum luum to ol al smul a choñab' Israel,
ol ac'an oval yed'oc.
3 Ex vetisraelal, scham val eyab'an tas syal Jehová. A' tz'alan icha tic:
Tac'vañec d'ayin ex in choñab'. ¿Tas ix aj ex vixtani, ma tas ix ex vutej?
4 Ina a in vic'naquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto. In colannac eb' b'aj
ayoch checab'vumal chi'. A in in checnacb'at viñaj Moisés, viñaj Aarón
yed' ix María, aton eb' cuchb'annac eb'.
5 Ex in choñab', naeccoti tas chucal snanac viñaj Balac sreyal Moab d'a
yib'añ eb' e mam eyicham chi'. Naecpaxcoti tas yutejnac viñaj Balaam
yuninal viñaj Beor spacani. Naecpaxcoti tas ujinac d'a scal Sitim yed'
Gilgal. Tze naanpaxcoti tastac vutejnac ex in colani, xchi Jehová.

A tas snib'ej Jehová d'a eb' schoñab'

6 Sc'anb'ej eb' israel icha tic: ¿Tas ol cac' d'a Jehová Dios Axoñej Ochi, ayic ol
oñ och ejmelal d'ay? ¿Ol am oñ och d'a yichañ yed' noc' calnel jun ab'il
sq'uinal yic sco ñustz'a noc' silab'il?
7 ¿Ol am tzalajb'oc sc'ol Jehová, tato scac' junoc mil noc' ch'ac calnel silab'il
d'ay yed' lajuñeoc mil ch'ub' aceite? ¿Tom stzalaj pax sc'ol tato scac' co
b'ab'el unin d'ay silab'il yuj co chucal? xchi eb'.
8 Ex vetchoñab', toxo ix yal Jehová tas vach' d'a sat yed' tas snib'ej d'ayoñ,
aton juntzañ tic: Tojol scutej co b'a, sco xajanej eb' quetanimail.
Emnaquilal scutej co b'a d'a co Diosal.
9 A Jehová tz'alan d'a schoñab' icha tic: A mach d'a emnaquilal scham yab'an
tas vala', te ay pensar. Jaocab' e pensar yuj eyaelal, ayocab' velc'och d'a
yol e sat, a inton svac'och eyaelal chi'.
10 ¿Tom ol b'at satc'olal vuuj tas molanec' d'a spat eb' chuc, aton b'eyumal ix
yic' eb' d'a chucalil yed' pax juntzañ echlab' mañ tz'acanoc yajb'il vuuj?
11 ¿Tas ol aj vac'an nivanc'olal d'a yib'añ juntzañ anima tic, yujto a echlab'
mañ tz'acanoc sc'an eb'?
12 A juntzañ eb' b'eyum d'a scal choñab' tic, elc'um eb', ixtum anima eb',
esalvumñej eb' smasanil.
13 Yuj chi' ol vac'och eyaelal. Ol ex in satel yuj e mul.
14 Ol ex vaoc, palta mañ ol ex b'ud'joclaj, ol ochñej e vejel. Mañ jantacoc sat
eyavb'en ol e molb'ej, palta mañ ol eyil-laj b'aj ol c'ochoc. Tato ay b'aj
ol ilchaj jab'oc tas eyuuj, axo d'a scal oval ol vac' lajvoquel d'ayex.
15 Ol ex avvoc, palta malaj jab'oc tas ol eyic'a'. Ol e teq'uel yal sat te' eyolivo,
palta mañoc exlaj ol e c'an jab'oc yaceiteal te'. Ol e teq'uel yal sat te'
eyuva, palta mañoc exlaj ol eyuc' svinoal.
16 Yujto a schucal b'eyb'al viñaj Omri tze c'anab'ajej. A schucal b'eyb'al viñaj
Acab tze b'eyb'alej. Yuj chi' ol vac'b'at yaelal yed' b'uchval lolonel
d'a eyib'añ. Icha chi' ol aj e q'uixvi d'a yichañ eb' in choñab' tzin
c'anab'ajan d'a val yel, xchi Jehová.

7

A schucal choñab' Israel

1 Yuj chi', ix valanxi icha tic: Ay... Ob'iltac in. Lajan in icha eb' tz'ec' sayoj sat
uva, ma sayoj sat higo yic slo'o ayic toxo ix lajviec' sat avb'en. Mañxalaj
junoc te' sat nib'ab'il tz'ilchaji.

2 Icha chi' vaji, yujto maňxa junoc anima vach', ma tojol spensar d'a yichaň
Dios tz'ilchaj vuuj. Axoňej mac'ojcham anima sc'ulej eb'. Syac'lajem
syaalil eb' junjun.
3 Cuchb'um eb' d'a eb' sc'ulan chucal. A eb' yajal yed' eb' juez, sc'an tumin eb'
d'a elc'altac d'a eb' tz'och smul d'a yetanimail. A eb' nivac yelc'ochi, a
tas sja d'a spensar eb', a chi' syal eb' d'a eb' yajal chi', yuj chi' lajan tz'aj
spensar eb' tas syutej yixtan eb' yetanimail chi'.
4 A eb' vach'tacto d'a scal eb', lajan eb' icha te' q'uiix. A eb' tojoltacto val
tas sc'ulej, lajan eb' icha te' chac q'uiix. Palta, lac'anxo sjavi sc'ual yic
ol ac'chajcot yaelal d'a yib'aň eb', icha ix aj yalanel eb' schecab' Dios.
Axoňej somc'olal ol javoc d'a scal eb'.
5 Yuj chi' ex vetchoňab', mocab' eyac'och tas syal eb' ay d'a e lac'anil d'a e c'ool,
maň eyac'och junoc eyamigo yipoc e c'ool. Scham e naan tas tzeyal yed'
ix eyetb'eyum.
6 Yujto a eb' uninab'il, spatiquejcanel smam eb'. A eb' ix uneab'il, spitej sb'a
eb' ix d'a snun. A eb' ix alib'al, tz'och eb' ix ajc'olal d'a eb' ix yalib'. A
eb' junňej yaj d'a yol spat, tz'och eb' ajc'olal d'ay junjun.
7 Palta a inxo pax tic, a Jehová ayoch yipoc in c'ool. Aňej Dios in Columal
yipc'olal yaj vuuj, yujto syab' tas svala'.

A Jehová ol colvaj d'a eb' israel

8 A ex ajc'ool eyajoch d'ayoň, maň ex tzalaj yuj tas tzoň ic'ani. Vach'chom tzoň
telvi, palta ol oň q'uex vaan. Vach'chom tzoymaj q'uic'alq'uinal d'a co
patic, palta a Jehová saquilq'uinal yaj d'ayoň.
9 Ix och co mul d'a Jehová, yuj chi' ol cac' techaj yoval sc'ool, masanto yic ol oň
sch'olb'itej, axo oň stojolb'itan chi'. A Jehová ol yac' quil saquilq'uinal,
ol quila' tas ol oň yutej scolaneli.
10 Ex cajc'ool, ol ac'joc pax jun tic eyila', toxoňej ol ex te q'uixvocan yuuj. A ex
tic, tzeyal d'ayoň icha tic: ¿Bajtil ay Jehová e Diosal chi'? xe chi. Palta a
ticnaic ol quil val e telvi, ol ex co tec'ub'taňej icha val stec'ji lum soc'om
d'a yoltac b'e.
11 Ex vetchoňab' aj Jerusalén, van sc'och sc'ual yic ol b'ochajxiq'ue smuroal
co choňab', yic ol nivanb'oc co macb'en.
12 Yujto van sja sc'ual sjavi juntzaň anima d'ayoň, aton eb' scot d'a masanil
nación. Ol cot eb' d'a Asiria d'a sti' a' nivan Éufrates, ol cotpax eb' d'a
Egipto d'a sti' a' Nilo. Ol laj cot eb' ay d'a sc'axepal a' mar yed' eb' ay d'a
tzalquixtac d'a najat.
13 A yuj smul eb' anima d'a juntzaň nación chi', tz'inan lumxoňej ol ajcan lum
smacb'en eb'.
14 Mamin Jehová, taňvej oň a oň a choňab' oň sic'b'il oň el uuj, icha noc' calnel
aycan d'a caltac te', a d'a najat d'a spatic yichaň noc' ay val aň yax
aňc'ultac. Ic'oňb'at icha utejnac oň d'a peca', ic'oňb'at b'aj vach' tzoň
aj icha noc' calnel te vach' b'aj sva d'a Basán yed' d'a Galaad.
15 Ch'ox quil tas satub'tac icha a c'ulejnac ayic ic'annaquelta eb' co mam
quicham d'a Egipto.
16 Icha chi', ol yil juntzaň nación, ol q'uixvoccan eb', vach'chom nivac yelc'och
eb', palta ol sat sc'ol eb', maňxalaj tas ol yal eb', icha eb' chacaň ol ajcan
eb'.
17 Toxoňej ol sjachec' sb'a eb' yuj xivc'olal d'a scal lum pococ icha noc' chan.
Van xiv eb' ol elta eb' d'a scuartel. Ach Jehová co Diosal, ol xiv eb'
d'ayach.

Tz'ac'ji lajvoc smul choňab' Israel yuj Dios

18 Ach co Diosal, malaj junoc dios lajan ed'oc, yujto a ach tic, tzac' lajvoc
smul eb' a choñab' tzato cani, tzac'anpax nivanc'olal spitalil eb'. Mañ
ayocñejec' yoval a c'ol d'a junelñej, yujto tzach tzalaj a ch'oxan a
vach'c'olal d'ayoñ.
19 Ol oc'xi a c'ol d'ayoñ. Ichato ol a muccanem co mul. Ichato ol a yumcanb'at
co chucal d'a sjulal yich a' mar.
20 Mamin, ayocab'ñej a vach'c'olal, tzoñ a xajanejñej icha ajnac ac'ancan a ti'
d'a peca' d'a eb' co mam quicham, aton viñaj Abraham yed' viñaj Jacob.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
NAHUM

Nahum sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Nahum tz'ib'ab'ilcan d'ay. A d'a jun libro tic syala' to ay tzalajc'olal, yujto satjinaquel nivan choñab' Nínive, aton jun nivan choñab' chi' tz'ac'an mandar d'a yol yic Asiria. Ac'b'il ganar jun choñab' chi' d'a ab'il 612 ayic manto javi Jesucristo. Ayic yac'jinac ganar jun choñab' chi', tzalajnac val masanil nación d'a jun tiempoal chi', yujto a jun nivan choñab' chi', max oc' jab'oc sc'ol d'a juntzañxo chi'. A jun choñab' chi', te ajc'ol yajoch d'a choñab' Israel. A viñaj Nahum chi', yilnac viñ to a yuj spital jun choñab' chi', satnaquel yuj yoval sc'ol Dios.

A spac yoval sc'ool Dios

1 A in Nahum in tic, aj choñab' Elcos in, ix sch'ox Jehová d'ayin schecab' in
tic tas ol javoc d'a yib'añ choñab' Nínive.
2 A Jehová Dios toni, spactzitej yed' yoval sc'ol d'a eb' tz'ic'an ec' yichañ.
Spactzitej d'a eb' chuc syutej sb'a d'ay, ste cotval yoval d'a eb' ajc'ool
yajoch d'ay.
3 A Jehová, mañ c'unoc scot yoval, palta te ay spoder, yovalil syac'och yaelal
d'a yib'añ eb' tz'och smul. A d'a scal chacxuxum ic' sb'eyeq'ui, axo
asun, spococal yoc yaji.
4 A tz'alani stupem a' mar. Añeja' tz'ac'anpax tup masanil a a'. Stacji-
canb'at masanil lum luum d'a Basán yed' pax d'a vitzal Carmelo yuuj.
Tz'ixtaxpaxb'at yilji te' xumaac d'a Líbano yuuj.
5 Tz'ib'xiq'ue lum vitz, tz'ulaxpaxb'at lum tzalquixtac d'a yichañ.
Tz'ib'xiq'ue lum luum tic smasanil ayic sch'oxan sb'a. Stzicub'tañaj
yolyib'añq'uinal tic yed' masanil anima yuuj.
6 ¿Mach syal stec'b'an sb'a d'a yichañ yoval sc'ool, ma syal scachanoch vaan
yoval sc'ool chi'? A yoval sc'ool chi', tz'em copnaj icha te' c'ac', spojb'at
q'uen nivac q'ueen yuuj.
7 Te vach' sc'ol Jehová, a scolvaj d'ayoñ d'a scal co yaelal. A eb' syac'och sc'ol
d'ay, scolji eb' yuuj.
8 Axo pax eb' chuc syutej sb'a d'ay jun, satjiel eb' yuuj icha tz'aj scuchjib'at
masanil tas yuj a' eluma'. Syac'canb'at q'uic'alq'uinal d'a yib'añ eb'
ajc'ol yajoch d'ay.
9 Ex aj Nínive, ¿toc val ay yelc'och jab'oc tas tze na d'a spatic Jehová? A' ol ex
satanel d'a junelñej. Malaj mach syal stec'b'an sb'a chaeloc d'a yichañ.
10 Vach'chom te tec'an ex eyab'an icha eb' uc'um añ, ma ichato lajan ex icha
te' q'uiix jeljumb'a yaji, palta ol ex satel icha tz'aj stz'ab'at añ taquiñ ac.
11 A d'a e choñab' Nínive chi', ata' ay jun mach snaan chucal d'a spatic Jehová,
aton jun ac'um c'ool d'a chucal.
12 Yuj chi' syal Jehová d'a schoñab' Jerusalén icha tic: Vach'chom mañxo
jantacoc sb'isul eb' aj Asiria, ma te ay yip eb' yalani, palta ol satjoquel
eb'. A in ix vac'och yaelal d'a eyib'añ, palta mañxa b'aq'uiñ ol vac'xioch
eyaelal chi'.
13 Ol ex in colel d'a yol scab' eb' aj Asiria tz'ac'anoch yaelal d'a eyib'añ, ol in
cotac d'iñchitanb'at q'uen cadena ayoch d'ayex yuj eb', xchi Jehová.
14 A Jehová tz'alan d'a viñ sreyal Asiria icha tic: Malaj iñtilal ol ach ac'ancan
b'inajoc. Ol in satel juntzañ a diosal ayec' d'a yol a templo. Chequelxo
yaj b'aj ol ach mucchajoc, yujto malaj elc'ochi, xchi Jehová.

15 Ilecnab'i, van sjavi jun mach tz'alanel vach' ab'ix yic junc'olal d'a jolomtac
vitz. Ex aj Judá aq'uecoch e q'uiñ, c'anab'ajejec b'aj ix eyac' e ti'.
Mañxalaj b'aq'uiñ ol ex ixtaj yuj eb' chuc chi', toxo ix satel eb' d'a
junelñej.

2

Ol satel choñab' Nínive

1 Ex aj Nínive, a mach ol ex sataneloc, vanxo sjavi d'ayex. Q'ueocab' eb' e
tañvumal d'a chaañ, maquec b'e. Tzeq'uecoch q'uen eyespada d'a e
nañal. Molb'ejec masanil eb' e soldado.
2 Vach'chom ix ic'chajb'at tastac ay d'a eb' israel yuj eb' ajc'ool, lajan ix
ajcan eb' icha te' uva mañxalaj sc'ab'tac, palta a Jehová ol ic'anxichaañ
snivanil yelc'och eb' yiñtilal viñaj Jacob chi' icha d'a yalañtaxo.
3 A eb' soldado ajc'ol van scot d'ayex, chacchac yilji smaclab' jul-lab' eb' yed'
spichul ayochi. Listaxo yaj eb' yic syac'an oval. A scarruaje eb', toxoñej
copopi yilji, maxtzac och vaan noc' schej eb'.
4 Jiñiñixoñej yec' eb' yed' scarruaje d'a yoltac calle, toxoñej tz'oc' yec' eb' yed'
scarruaje sveei icha junoc tas ayoch sc'ac'al d'a yol choñab', lajan yec'
eb' icha yec' leb'lon ayic smac'vaj c'u.
5 Syavtej eb' soldado te tec'an viñ sreyal Nínive, toxoñej vanpichan scot eb'.
Sb'at lemnaj eb' d'a smuroal schoñab' van sb'o b'aj scol sb'a eb'.
6 Sjacchaj juntzañ puerta d'a stitac a a', tz'em vecnaj spalacio viñ rey chi'.
7 Tz'ic'chajcanb'at ix reina d'a preso, ajun eb' ix schecab' ix sb'atcan yed'oc.
Junchel yoc' eb' ix icha noc' cuvajte', stañub'tañan sñi' sc'ol eb' ix yuj
cuselal.
8 Icha tz'aj yel a a' b'aj molaneq'ui, icha chi' ol aj yel lemnaj masanil eb' cajan
d'a Nínive chi'. Olto avtajcot eb', ol yalan eb' tz'avtancot eb' chi' icha tic:
Ochañec vaan. Meltzajañec, xcham eb'. Palta mañxalaj mach ol chaan
yab'i.
9 Ol alchaj d'a eb' ajc'ool: Iq'uecb'at q'uen oro yed' q'uen plata, yujto a
sb'eyumal choñab' Nínive yed' tas vach' yilji ay d'ay, malaj sb'isul,
xchama.
10 Toxo ix juchaj lajvoc Nínive, tz'inini ix ajcani. Tz'el val yip eb' cajan d'ay
yuj xivelal. Toxoñej sluclon yoc eb' smasanil. Mañxalaj mach ay yip,
sacxoñej yilji sat eb' yuj xivelal.
11-12 A choñab' Nínive, a d'a totoval tic, lajan icha sñaq'ueen noc' choj yed'
yune'. A noc' choj yed' yune' chi', vach' yaj noc' syab'i, stzalaj noc' d'a
sñaq'ueen chi', malaj mach sxib'tan noc'. Smilcham schib'ej noc' mam
choj chi', spojanec' noc' d'a noc' snun yed' d'a noc' yune'. B'ud'añnej yol
sñaq'ueen noc' chi' yuj chib'ej d'a masanil tiempo, icha chi' yaj Nínive
chi', palta, ¿tas ix ic'an ticnaic?

Ol satel Nínive d'a junelñej

13 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix alan icha tic: Ayinoch ajc'olal d'ayex ex aj
Nínive. Ol in ñustz'a e carruaje yic oval, tab'xoñej ol vutejcani. Ol in
milcham masanil eb' soldado, ol in satanel masanil tas elc'ab'il eyuj
ayec' d'a e macb'en. Mañxa b'aq'uiñ ov ol yutej sb'a eb' e checab'
sloloni, xchi Jehová.

3

1 Ob'iltac ex ex aj Nínive, ixtum anima ex, mac'umcham anima ex paxi.
Malaj slajvub' tas elc'ab'il eyuuj.

2 A ticnaic, a d'a yol e choñab' tz'ab'chaj sc'añ spajanoch stz'uum eb' ajc'ol d'a noc' schej. Nilili sc'añ carruaje, slaj q'ue cheneljoc. Ch'ocxo sc'añ yem yoc noc' chej ñerjinac carruaje chi'.
3 Tz'ilchaj yec' noc' chej. Toxoñej copoljub' yec' sc'ac'al q'uen espada tz'eq'ui. Scopoljub' yilji sñi' q'uen lanza. Mañxo b'ischajb'enoc eb' soldado schami. Toxoñej cuchcumb'a yajcan snivanil eb' chamnac chi'. Toxoñej sloc sb'a yoc eb' anima d'ay.
4 Icha chi' ix aj sjavi yaelal d'a yib'añ e choñab', yujto ix ixtaj val juntzañxo choñab' yuuj, icha junoc ix ajmul ix smontejoch eb' viñ vinac d'a spatic, icha junoc ix ix te vach' yilji te nib'ab'il, icha chi' ix yutej sb'a. A eb' eyajalil, te jelan eb' d'a ajb'aalil yed' d'a montoj choñab' yic syac' yajalil eb' d'a yib'añ.
5 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ayinoch ajc'olal d'ayex ex aj Nínive. Ol in ch'oxel sq'uixvelal e choñab' d'a scal masanil nación. Icha tz'aj yic'chajel spichul junoc ix ajmul ix d'a yichañ anima yuj sch'oxjiel sq'uixvelal,
6 sjulchajpaxoch masanil tas mictac d'a ix yic sch'oxchaji to yajb'ilel ix, icha chi' ol aj in ch'oxanel sq'uixvelal e choñab' Nínive chi'.
7 Masanil anima ol ilanoc, ol snitzel sb'a eb' d'ay, ol yalan eb' icha tic: A choñab' Nínive, toxo ix can tz'inan. ¿Machto ol oc' sc'ol d'ay? ¿B'ajto val ol quic'cot mach ol nivanan sc'ool? xcham eb'.
8 ¿Tocval te ec'b'al stec'anil e choñab' chi' d'a yichañ choñab' Tebas ay d'a sti' a' Nilo, aton jun oyb'ilq'ue yuj a' tzijtumal a'? A a' ayoch smuroaloc, a' pax a' ayoch scolnab'iloc.
9 Maxtzac b'ischaj eb' soldado yic Etiopía yed' eb' yic Egipto ix colvaj yed'oc. A eb' aj Fut yed' eb' aj Libia ayoch eb' yed'oc.
10 Palta, a eb' aj Tebas chi', ix ic'chajb'at eb' d'a ch'oc choñab'il. A eb' yuninal eb', ix mac'chaj vecchaj eb' d'a schiquintac calle. Ix ac'chajoch suerte d'a yib'añ eb' nivac vinac cuchb'um d'a scal eb', yic tz'ilchaji mach tz'ican eb', ix ochpax q'uen cadena d'a eb'.
11 Yed' ex pax ex aj Nínive, icha uc'um añ ol ex ajcanoc. Ol eyac'lej e c'ub'anel e b'a d'a eb' eyajc'ool, palta nab'añej ol eyixtej e b'a, yovalil ol ex ilchajelta yuj eb'.
12 Masanil e cuartel, lajan ol aj icha sat te' higo q'uiñxo c'un scot c'otoljoc, tato ay eb' tz'ucan te', b'exoñej sloanb'at sat te' eb'.
13 A eb' e soldado, lajan ol aj eb' icha eb' ix ix. A b'e tz'och d'a smuroal e choñab', jacanxoñej ol ajcan d'a eb' eyajc'ool, yujto ol tz'ab'at spuertailtac.
14 Ex aj Nínive, ayocab' a' eyaal yic vach' ol techaj taquiñtial eyuuj ayic oyanoch eb' ajc'ol d'a spatic e choñab'. Aq'uecoch yipumal e muro, ochañec d'a tec'oj soc'om, tzeyic'ancot smoldeal lum ladrillo.
15 Vach'chom tze c'ulej masanil juntzañ chi', palta ol ex chamoc. Ol ex ñusjoctz'aoc, ol ex xicjoccham d'a q'uen espada. Ol ex satñejeloc, icha tas avab'il slajviel yuj noc' c'ulub'. Ix te q'uib'chaañ e b'isul icha noc' c'ulub', ma icha noc' chil.
16 A eb' e choñvajum, ix te q'uib'chaañ sb'isul eb', ec'to ix aj sb'isul eb' d'a yichañ q'uen c'anal. Palta ayic syilan eb' sjavi tas ay smay, tz'el lemnaj eb' icha yel lemnaj noc' c'ulub'.
17 A eb' e soldado sic'b'ileli, lajan eb' icha junoc nivan umañ noc' c'ulub' tz'ochcan b'ulan d'a sattac pat ayic ay sicñab', axo tz'el yoc c'u, sb'at jeñeljoc noc'. ¿Toc ayto mach ojtannac b'aj sb'at noc'?

18 Ach sreyal Asiria, a eb' staňvumal a choňab', vaynac eb'. A eb' ayoch d'a
yopisio uuj, toňej syic' yip eb'. A eb' a soldado, sacleminac yajb'at eb'
d'a jolomtac vitz, ¿toc ayto mach syal smolb'an eb'?
19 A jantac ix aj slajviem a choňab' chi', maňxalaj sb'onab'il. A yuj echen chi'
ol ach chamoc. Masanil eb' ol ab'an yab'ixal tas ix ach ic'ani, toxoňej
ol stz'it sc'ab' eb' yuj tzalajc'olal, yujto masanil mach ix ab'an syail yuj
a chucal chi', xchi Jehová.

A Slolonel Dios D'a Viňaj
HABACUC

Habacuc sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viňaj Habacuc tz'ib'ab'ilcan d'ay. Ayic satb'ilxoel eb' aj Asiria yuj eb' aj Babilonia, ata' syamoch eb' yic'anec' juntzaňxo nación ayoch d'a yalaň smandar eb' aj Asiria chi'. A viňaj Nahum syal viň tas ajnac choňab' Nínive sateli. Axo viňaj Habacuc chi', tz'och val viň ilc'olal yuj chucal sc'ulej eb' schoňab' Dios sic'b'ilel yuuj. Sc'anb'an viňaj Habacuc chi' d'a Dios, jantac to val tiempo stechaj yilanoch eb' anima chi' yuj schucal. Yalan Dios to a eb' aj Babilonia ol yac'lab'ej yic ol yac'anoch syaelal eb' schoňab'. Yuj chi' sc'anb'anpax viňaj Habacuc chi' icha tic: ¿Tas yuj a juntzaň anima te chuc chi' tzac'lab'ej yic syac'anoch syaelal eb' anima quenňej val smul tic? xchi viň. Yuj chi' spacanpax Dios d'a viň, yalani to yovalil ol yac'paxoch syaelal eb' aj Babilonia chi' ayic ol javoc stiempoal. Yacb'an mantzac elc'och jun chi', a eb' sc'anab'ajan Dios, svach' c'anab'ajejocab' eb', ayocab' och Dios chi' yipoc sc'ool eb'. Axo d'a slajvub' jun libro tic, ata' syala' tas ol aj satjiel eb' aj Babilonia chi'. Aypaxoch jun b'it yic aloj vach' lolonel d'a Dios yic sb'itaji. Syalanpaxi to a Dios ayoch yipoc sc'ol viň schecab' Dios chi', vach'chom ayec' viň d'a scal syaelal.

Ix yal viňaj Habacuc yuj tas maň tojoloc

1 Aton lolonel tic ix yal Jehová d'ayin Habacuc in tic, a in ton schecab' in.

2 Ix val d'a Jehová icha tic: Mamin Jehová, ¿b'aq'uiňto ol a cha ab' tas svala'? Ina jantac yel vav tzin c'anan a colval. ¿Tom maň ol ach colvaj d'ayoň? Jantac vavaj d'ayach yuj eb' anima sq'uechaaň yixtan eb' anima d'a co cal tic.

3 ¿Tas yuj tzac' vil juntzaň chucal sc'ulej eb' anima yed' juntzaň tas maň tojoloc sc'ulej eb'? Axoňej chucal, miloj anima, oval yed' telajb'ail sc'ulej eb' anima svila'.

4 Maxtzac yac'ochlaj yopisio a ley eb' yajal, maxtzac ch'olb'itajlaj eb' anima d'a stojolal. A eb' vach' sb'eyb'al, tz'ixtaj eb' yuj eb' sc'ulan chucal. Sq'uexan tojolal eb' d'a chucal, xin chi d'ay.

A spac syal Jehová

5 Ix tac'vi Jehová, ix yalan icha tic: Ilecnab' juntzaňxo nación, satocab' e c'ool, yujto toxo ix in na' tas juntzaň ol in c'ulej d'a e cal d'a jun tiempoal tic. Ayic ol ujoc juntzaň chi', vach'chom ay mach ol alan d'ayex, palta ijan val maň ol e chalaj.

6 Ol vic'cot eb' caldeo yic syac' oval eb' eyed'oc. A juntzaň anima chi', junelňej malaj jab'oc yoq'uelc'olal eb'. Aňej oval sgana eb'. Tzec' yoymitej yolyib'aňq'uinal tic eb' yic syicancan lum luum eb' maň yicoc.

7 A juntzaň anima chi', te ay smay eb', ste xiv eb' anima d'a eb'. Syic'valchaaň sb'a eb'. Aňej d'a spensar eb' scot tas snib'ej sc'ulej, yujto nivan yelc'och eb' snaani.

8 Ec'to sjelanil sb'ey noc' schej eb' d'a yichaň noc' tz'ib'choj. Axo eb' soldado ayq'ue d'a yib'aň noc' chej chi', ec'to te ov eb' d'a yichaň noc' oques tz'ec' d'ac'valil. Maňxo b'ischajb'enoc noc' schej eb', najatto ay noc' scot lemnaj noc' d'a oval chi', icha noc' ch'acb'a ayic syaman schib'ej noc'.

9 Satcanel masanil tastac eb' b'aj tz'eq'ui, ste q'uechaaň xivc'olal yuj jantac
tas sc'ulej eb'. Icha sb'isul yarenail sti' a' mar, icha chi' sb'isul eb' anima
syic'b'at eb' d'a schoňab'.
10 Toňej sb'uchvaj eb' d'a eb' rey yed' d'a eb' anima nivac yelc'och yalani.
Toňej stzetzej juntzaň choňab' eb' ayoch smuroal. Sb'oq'ue b'ulan lum
luum eb' stec'nub'oc d'a spatictac juntzaň smuroal chi' yic syac' ganar
juntzaň choňab' chi' eb'.
11 Tzaňej yac' ganar junoc choňab' eb', sb'at eb' d'a junxo. Icha yec' chacx-
uxum ic', icha chi' yec' eb'. Tz'och smul eb' d'a vichaň, yujto a yip eb'
syac'och sdiosaloc, xchi Jehová.

A tas ix yalxi viňaj Habacuc

12 Ix valanxi icha tic: Mamin Jehová, Dios ach taxoni, tojol ach toni. Maň ol
oň a cha satel d'a junelňej. Ach Jehová co Columal, a ach ix ac' yip eb'
caldeo yuj ac'anoch yaelal d'a quib'aň.
13 A ach tic, maň jab'oc scha a c'ol chucal, max a nib'ej il co chucal a oň anima
oň tic. Palta, ¿tas yuj toňej tzach och q'uelan d'a eb' anima te chuc chi'?
Ina a eb' chuc van satanel eb' vach'tacto sb'eyb'al.
14 ¿Tas yuj icha noc' chay ay d'a yol a' mar tzoň utej a oň anima oň tic, ma icha
noc' noc' malaj yajal tzoň utej?
15 A eb' caldeo tz'ic'anec' juntzaňxo nación, icha sc'ulej eb' yamum chay ayic
syaman noc' chay eb' yed' q'uen anzuelo yed' pax ch'aň chimpa, axo
yic syilan eb' sq'ueul b'ulnaj noc' chay chi', ste tzalaj eb'.
16 Yuj chi', a eb' yamum chay chi', tz'och eb' ejmelal d'a q'uen yanzuelo yed'
d'a schimpa, syac'an silab' eb' d'ay, sňusanpax incienso eb' d'a juntzaň
syamc'ab' chi'. Ste tzalaj eb' yujto vach' sva eb' yuj syamc'ab' chi'.
17 ¿Tom ol syamňej juntzaň nación eb' caldeo yed' syamlab', yic satel eb'
anima eb' d'a maňxa oq'uelc'olal?

2

1 Icha yajoch junoc staňvumal choňab', icha chi' ol aj in taňvan vab' tas ol yal
Jehová d'ayin, yic snachajel vuuj tas ol yutej spacan tas ix in c'anb'ej
d'ay, xin chi.

A spac ix yac' Jehová

2 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Tz'ib'ejcan juntzaň tas ol in ch'ox il tic d'a
junoc lechaň lum tz'acb'il luum, yic a mach ol avtanoc, ol b'at yalel d'a
elaňchamel.
3 A jun tas van ilan tic, manto c'ochlaj stiempoal yelc'ochi, palta yovalil
ol elc'ochoc, maň esoclaj. Taňvej, vach'chom olto eb'oc, palta ol
elňejc'ochoc.
4 Tz'ib'ej to a eb' te chuc, te ac'umtac syutej sb'a eb', palta a eb' tojol sb'eyb'al,
ol ajňej ec' eb' yujto tzin yac'och eb' d'a sc'ool, xchi Jehová.

A tas ol aj eb' ixtum anima

5 A eb' aj Babilonia te ac'umtac eb', smusej sat eb' anima eb' icha aň aň
smusan sat eb' tz'uc'ani. Max och vaan eb' sayan tas snib'ej. Slaj
smaccanec' slum masanil nación eb'. Lajan eb' icha chamel, ma jul b'aj
smucchaj eb' chamnac max tzactzaj schaan eb' chamnac chi'.
6 Palta masanil eb' anima d'a juntzaň nación tz'ac'ji ganar chi', ol b'uchvaj eb'
d'a eb' chi', ol yalan eb' icha tic: Ob'iltac ex, yujto ix ex och b'eyumal yuj
tastac maň eyicoc. ¿B'aq'uiň ol eyactej e molb'anq'ue b'ulan masanil tas
tze cha yuj eyixtan eb' quetanimail? xcham eb'.

7 Ex aj Babilonia, ayic maŕ naanoc eyuuj, ol c'och eb' van sq'uecan sb'oc chi' d'ayex, ol b'at ex xib'tej eb', masanil tastac ay d'ayex ol yic'b'at eb', maŕxa jab'oc ol yactejcan eb'.
8 Ix eyic'canec' tastac ay d'a eb' anima d'a juntzaŕxo nación, palta a eb' ixto cani, a eb' ol ic'anec' tastac ay d'ayex. Icha chi' ol ex yutej eb', yujto tzijtum mach ix e milchamoc, maj oc'laj jab'oc e c'ool d'a eb' anima d'a juntzaŕ nación chi' yed' d'a schoŕab' eb'.
9 Ob'iltac ex, yujto ix e b'ud' e pat yuj masanil tas ix eyelq'uej chi', yic syal e colan e b'a d'a tas ay smay e naani.
10 Icha chi' ix aj eyic'ancot q'uixvelal d'a yib'aŕ e choŕab' chi'. A ex ix eyic'cot d'a eyib'aŕ, yujto tzijtum nación ix e sateli.
11 A eb' ix b'oanoch yichtac e pat yed' spatzab'il, ol avaj eb' yuj yalan sb'a yuj syaelal munlajel ix sb'o chi'.
12 Ob'iltac ex sic'lab'il, ix laj e b'o e choŕab' yuj masanil tas ix eyac' ganar d'a chucal ix e c'ulej, ix ex q'uechaaŕ e milancham anima.
13 Masanil munlajel b'aj ix c'unb'i juntzaŕ nación ix eyac' ganar chi', te nab'aŕej. A c'ac' ol satanel masanil tas ix sb'o eb' chi'. Icha chi' ix aj snaan Jehová Yajal d'a Smasanil.
14 Tz'acan ol aj yojtacajel stziquiquial Jehová yuj eb' anima smasanil, icha tz'aj sb'ud'jiel b'aj molanec' a' mar yuj a a'.
15 Ob'iltac eb' tz'ac'an aŕ aŕ yuq'uej eb' yetanimail ay d'a slac'anil spat yic syil sq'uixvelal eb' eb'. Icha ex pax ta' a ex tic, ob'iltac ex, yujto a yed' yoval e c'ol ix eyac' q'uixvelal juntzaŕ nación ay d'a e lac'anil.
16 A ticnaic, maŕxo ol ex ic'jocchaaŕ, palta to ol iljoc e q'uixvelal, icha ix eyutej eyilan sq'uixvelal juntzaŕxo nación ayec' d'a e lac'anil. A Jehová ol ex ac'an q'uixvelal. Icha junoc uc'um aŕ tz'ec' yib'aŕ yuc'an aŕ, icha chi' ol ex ajoc. Ol eyab' syail yuj Jehová, icha yaelal ix eyac'och d'a yib'aŕ juntzaŕxo nación. Yuj chi' q'uixvelal ol ex ajcan yuj eyac'umtaquil.
17 A ex tic, ix e ch'aquel te' nivac te' d'a Líbano, yuj chi' a ticnaic, van eyab'an syail. Ix e milcham noc' noc' ta', palta axo ticnaic a noc' ol ex ac'anoch d'a xivc'olal. Icha chi' ol ex utajoc, yujto maŕ jantacoc anima ix e milchamoc. Maŕ jantacoc chucal ix eyac'och d'a snación eb', d'a schoŕab' eb' yed' d'a eb' anima cajan d'a schoŕab' eb' chi'.
18 Malaj vach' yoch junoc comon dios sb'o eb' anima. A juntzaŕ chi', toŕej tzex satb'eyec' yuuj, max yal-laj sloloni. ¿Tas yuj a eb' sb'oan chi' syac'och juntzaŕ sb'o eb' chi' yipoc sc'ool?
19 Ob'iltac ex mach ex tzeyal icha tic d'a juntzaŕ yechel b'ob'il d'a te te': Aq'uec el e vayaŕ, xe chi d'a te'. Q'ueaŕec liŕan, xe chi pax d'a q'uen q'ueen toxonton max lolonlaj. ¿Tom syal ex scuchb'an juntzaŕ chi'? Vach'chom copopi yilji juntzaŕ chi' yuj q'uen oro, ma yuj q'uen plata, palta malaj tas syal yuuj, yujto malaj spixan.
20 Palta a Jehová, ayec' d'a yol stemplo yicŕej yaji, yuj chi' numanocab' tz'aj masanil tas ay d'a yolyib'aŕq'uinal tic d'a yichaŕ.

3

A slesal viŕaj Habacuc

1 Aton in lesal a in Habacuc in, schecab' in Dios.
2 Mamin Jehová, ayic svab'an yab'ixal masanil tas a b'onac, ste sat in c'ol yuuj. B'o icha tas a b'onac d'a peca' chi' d'a co tiempoal tic. Vach'chom d'a scal yoval a c'ool, ch'ox oq'uelc'olal d'ayoŕ.

3 A Dios Axoñej Ochi, scot d'a lum tzalan Parán d'a yol yic Temán. Smac-
chajel masanil satchaañ yuj stziquiquial, axo masanil yolyib'añq'uinal
tz'alan vach' lolonel d'ay.
4 Sjavi d'a scal stziquiquial. Tz'elta copoljoc c'ac' d'a yol sc'ab', sch'oxanel
spoder c'ub'anel yuuj.
5 A ilya b'ab'el sb'at yuuj, a d'a spatic tzac'an sb'at chamel.
6 Ayic tz'och vaan, tz'ib'xiq'ue lum luum tic smasanil. Masanil juntzañ nación
slaj ib'xiq'ue yuj xivelal ayic tz'och q'uelan d'a eb'. A juntzañ lum vitz
aytaxon d'a peca', slaj q'ue tamaljoc luum, slaj em lañaljoc luum. Yujto
a Jehová van sb'oan icha tas sb'onac d'a peca',
7 yuj chi' svil yochcan eb' anima cajan d'a choñab' Cusán d'a ilc'olal. Svilpax
yochcan eb' cajan d'a choñab' Madián d'a xivc'olal.
8 Mamin Jehová, mañoc d'a a' nivac a' ix cot oval. Mañoc pax d'a a' mar ix cot
yoval a c'ool. Ayic ix ach b'at d'a oval yic tza satel eb' ajc'ool, ichato ix
ach q'ue d'a yib'añ a chej, mato ach q'ue d'a yol a carruaje yic oval.
9 Ichato ix laj ic'q'ueta a jul-lab' d'a yol yed'tal, yic tzach julvaj yed'oc.
A a' nivac a', ix te' q'ue a', ix el a' d'a smelemal uuj.
10 Ayic ix a ch'oxan a b'a, ix te ib'xiq'ue lum nivac vitz, ix cot nivac yaxñab'
d'a satchaañ, ix c'añ sq'ue chulnaj a' mar, ayxo smay ix aj sq'ue vaan a'
ayic ix a ch'oxan a b'a chi'.
11 Ix och vaan c'u yed' q'uen uj ayic copoljub' yel sc'ac'al a jul-lab' yed' a lanza
ayic sb'ati.
12 Yed' yoval a c'ool ix a tec'canem lum luum tic. Yed' pax a c'ac'alc'olal ix a
tec'canem juntzañ nación.
13 Ix ach elta yic tzach colvaj d'a a choñab' yed' d'a viñ rey sic'b'ilel uuj. Axo
viñ yajalil eb' anima te chuc, ix a tec'canem viñ. Ix a satel schoñab' viñ,
masanto ix checlaj yich.
14 A eb' yajal yaj d'a scal eb' ajc'ol chi', a yed' syamc'ab' eb' yic oval, a yed'oc
ix a milcham eb' ayic ix ja eb' d'ayoñ yic tzoñ satanel eb' yalani.
15 Ichato ix ach b'ey d'a yib'añ a' mar yed' noc' a chej, yuj chi' ix q'ue chulnaj
a' mar chi'.
16 Ayic ix vab'an masanil tas ol javoc d'a quib'añ, ix in xivq'uei. Ix ib'xiq'ue
in ti'. Masanil in nivanil ix el yip, ix el pax yip in xub'. Vach'chom icha
chi' ol ajoc, palta nivan ol vutoc in c'ol in tañvan jun c'ual ayic ol javoc
yaelal d'a yib'añ eb' tz'ac'an oval qued'oc.
17-18 Tzin te tzalaj val uuj ach Jehová in Columal, vach'chom mañ ol xumacan
te' higo, mañ ol satan te' uva yed' te' olivo, mañ ol yac' sat tas tz'avchaji,
vach'chom ol satel masanil noc' calnel yed' noc' vacax d'a yol macte',
palta ol valñej vach' lolonel d'ayach.
19 Mamin Jehová, a ach tzac' vip, tzac'an yip voc yic syal in b'ey icha noc'
c'ultaquil chej, tzin ic'anq'ue b'aj chaañ, b'aj ol in colchajoc.
B'itajocab' jun b'it tic yuj viñ scuchb'an eb' sb'itan yed' juntzañ yamc'ab'
ayoch sch'añal.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
SOFONÍAS

Sofonías sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Sofonías tz'ib'ab'ilcan d'ay. Ec'nac viñ d'a stiempoal viñaj Nahum yed' viñaj Habacuc. A yuj tas syal jun libro tic, snachajel cuuj to ayocto yalannaccanel juntzañ lolonel tic viñ ayic mantzac meltzajxi spensar eb' aj Judá d'a schecnab'il Jehová d'a stiempoal viñaj rey Josías. A jun libro tic, syalcot yuj smul eb' anima slaj ochi, yuj chi' syac'cot yaelal Dios yic satel eb'. Syalanpaxcot yuj yaelal ol javoc d'a yib'añ eb' aj Judá, yujto tz'och eb' ejmelal d'a juntzañ comon dios. Ol satjocpaxel juntzañ choñab' d'a yol smacb'en eb' filisteo yuj Dios. Palta axo pax choñab' Jerusalén jun, yalnac Dios to ol b'ochajxoc. A d'a jun tiempoal chi', a eb' anima ol cajnaj eb' d'a emnaquilal yed' d'a stojolal. Yuj chi' a jun libro tic, slajvican yed' jun b'it yic tzalajc'olal.

Sc'ual yoval sc'ol Jehová

1 Aton juntzañ lolonel tic ix yal Jehová d'ayin Sofonías in tic, yuninal in viñaj Cus, yixchiquin in viñaj Gedalías yuninal viñaj Amarías yuninal viñaj Ezequías. Ayic ayoch viñaj Josías yuninal viñaj Amón reyal d'a Judá, ata' ix lolon Jehová d'ayin.

2 A Jehová ix alan d'ayin icha tic: Ol in satel masanil tas ay d'a sat luum tic.

3 Ol in satel eb' anima, ol in satel noc' noc', noc' much yed' pax noc' chay. Ol in satel eb' chuc yed' schucal. Ol in satel eb' anima d'a sat lum luum tic.

4 Ol vac'och yaelal d'a yib'añ choñab' Judá yed' pax d'a yib'añ masanil eb' cajan d'a Jerusalén. Ol in satel juntzañ b'aj tz'och eb' ejmelal d'a comon dios scuchan Baal d'a jun choñab' tic. Mañxa b'aj ol checlajcanoc yed' pax sb'i eb' sacerdote ol in sucsatoc.

5 Ol in satel eb' sq'ue d'a yib'añtac pat lesal d'a masanil tas chequel d'a satchaañ. Ol in satpaxel eb' tz'em cuman yic tzin yac'an b'inajoc, palta syac'pax b'inaj sdiosal eb' scuch Milcom.

6 Ol in satpaxel eb' syiq'uel sb'a d'ayin, aton eb' max yal sb'a d'ayin, eb' max yaq'uem sb'a yic sc'anb'an sb'a d'ayin.

7 Numan tzex aj d'a vichañ a in Jehová in tic, yujto a sc'ual yoval in c'ool, lac'anxo ay. Toxo ix in siq'uel noc' noc' ol in milcham silab'oc. Toxo pax ix in sic'canel mach avtab'il vael vuuj.

8 A d'a jun c'ual chi', ol vac' val och yaelal d'a yib'añ eb' yajal yed' d'a yib'añ eb' yuninal eb' viñ rey yed' pax d'a yib'añ juntzañxo eb' tz'ac'anoch spichul eb' ch'oc choñab'il.

9 Ol vac'och yaelal d'a yib'añ eb' tz'ochb'at tz'itnaj d'a yib'añ sb'achnub' spuertail templo, eb' syac' b'ud'joc stemplo scomon diosal yed' b'eyumal syic' eb' d'a spatic yelc'umal yed' pax yuj yac'an musansatil eb' yetanimail.

10 A d'a jun c'ual chi', ol ab'chaj yel yav anima d'a puerta b'aj tz'och eb' choñum chay d'a schab'il macañ choñab'. Ol ab'chaj sc'añ yel c'acap d'a lum tzalquixtac.

11 Avajañec, mach ex cajan ex d'a mercado, yujto masanil eb' choñvajum ol chamel eb', masanil eb' tz'ac'an tumin majanil, ol satel eb'.

12 A d'a jun c'ual chi', ol in say vil Jerusalén, icha tz'aj saychaj junoc tas satb'at yed' te' tz'ictaj. Ol vac'och yaelal d'a yib'añ eb' anima malaj tas sna' ticnaic, lajan eb' icha vino toñej tañanem yich, syal eb' icha

tic: A Jehová, max yac'cotlaj vach'il d'a quib'aň, aňejtona' maň ol yac'paxcotlaj chucal, xchi eb'.
13 Yuj chi' a masanil jantac sb'eyumal eb', ol ic'chajec'oc yed' spat eb' ol juchajemoc. Ol sb'oq'ue spat eb', palta maňoc eb' ol cajnaj d'a yool. Ol yavej yuva eb', palta maňoc eb' ol uc'an svinoal, xchi Jehová.
14 Lac'anxo ay jun sc'ual yoval sc'ol Jehová. Te nivan yelc'och jun c'ual chi'. Lac'anxo ay, yelc'olal sjavi. Ab'ec, a d'a jun c'ual chi', vach'chom eb' soldado te tec'an, ol oc' eb' yuj xivelal.
15 A jun c'ual chi', sc'ual yoval sc'ol Jehová, sc'ual yaelal yed' cusc'olal. A d'a jun c'ual chi', ol juvoquel choňab', tz'inini ol ajcanoc, ol q'uic'b'oc q'uinal, q'uic'alq'uinalxoňej ol ajoc, ol muslajpaxoc, vevenxoňej ol ajcanoc.
16 A d'a jun c'ual chi', sc'ual spuchaj q'uen trompeta yic oval yed' yel yav eb' soldado yac'an oval d'a choňab' ayoch smuroal yed' storreal te chaaň yajq'uei.
17 Syalan Jehová icha tic: Ol vac' val och eb' anima d'a ilc'olal, yuj chi' lajan ol aj sb'eyec' eb' icha sb'eyec' eb' max uji yilani, yujto sic'lab'il ix och schucal eb' d'a vichaň. A schiq'uil eb', ol b'atcan quib'naj icha lum pococ, axo snivanil eb', toxoňej ol q'uecan b'ulan icha stza' noc' noc', xchi Jehová chi'.
18 A d'a sc'ual yoval sc'ol Jehová, a q'uen oro yed' q'uen splata eb' anima, maňxo ol yal scoljiel eb' yuj q'ueen. Yujto a yoval sc'ol chi' ol ac'an satel jun nación tic. Maň junipoc ol satel masanil eb' cajan d'a jun nación tic. Icha tz'aj stz'ab'at junoc tas yuj te' c'ac', icha chi' ol aj satel eb'.

2

1 Ex anima malaj jab'oc sq'uixvelal, molb'ejec e b'a yic tze naan sic'lab'il,
2 yacb'an manto javi jun c'ual naanxo yuj Jehová, jun c'ual te ay smay. Ol ex saclemb'at yuuj icha tz'aj yic'jib'at smatz'il ixim trigo yuj ic'.
3 Mach ex emnaquil tzeyutej e c'anab'ajan tojolal d'a jun nación tic, aq'uecoch e b'a d'a yol sc'ab' Jehová e masanil. B'eyb'alejec tojolal yed' emnaquilal, talaj olto ilchaj b'aj ol e col e b'a d'a jun c'ual yic yoval sc'ol Jehová chi'.

A yaelal ol javoc d'a yib'aň juntzaň nación

4 Tz'inini ol ajcan choňab' Gaza. Cuseltac ol ajcan choňab' Ascalón. D'a c'ualil ol pechchajel eb' cajan d'a Asdod, axo pax eb' cajan d'a Ecrón ol ic'chajel eb', icha stoc'chajq'ueta junoc te te' yed' sch'aňal yib'.
5 Mach ex cotnac ex d'a Creta, ex cajan ex d'a stitac a' mar, toxo ix yal Jehová tas ol javoc d'a eyib'aň. Syalan icha tic: Ol in satel choňab' Canaán, aton schoňab' eb' filisteo. Maňxo junoc mach ol can cajan ta', xchi Jehová.
6 Masanil choňab' d'a stitac a' mar, axoňej noc' calnel ol va d'ay. Axoňej ta' ol sb'oq'ue slech pat eb' taňvum calnel yed' smacte' noc' scalnel eb' chi'.
7 A eb' maň ol cham d'a Judá, ol yic' smacb'en eb' d'a jun lum luum chi'. Ata' ol laj b'at eb' staňvej noc' scalnel, axo d'a te' pat d'a Ascalón ol laj vay eb' d'ac'valil, yujto a Jehová Dios ol taňvan eb', ol ic'jocpaxq'ue chaaň eb' yuuj.
8 A Jehová tz'alan icha tic: Ix vab' val sb'uchvaj eb' moabita yed' eb' amonita d'a eb' in choňab', syalanpax eb' to ol yiq'uec' lum sluum eb' in choňab' tic eb' yalani.
9 Yuj chi', a in Jehová in tic svala', a Moab yed' Amón chi', lajan ol aj icha ajnac Sodoma yed' Gomorra, aton meltzajnacoch b'aj sq'uib'q'ue te' q'uiix

yed' pax b'aj sb'o atz'am atz'am. Tz'inini ol ajcan d'a junelñej. Axo eb' mañ ol cham d'a in choñab', a eb' ol ic'anelta tastac ay d'a eb', a eb' ol macb'enancan slum eb' chi', xchi Jehová.

10 Aton spac chi' ol scha Moab yed' Amón, yujto ix b'uchvaj eb' d'ayoñ schoñab' oñ Jehová Yajal d'a Smasanil. Ix yalanpax eb' to syiq'uec' lum co luum eb'.

11 Ol cot val yoval sc'ool Jehová d'a eb'. Ol satel juntzañ comon dios ay d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic. Axo eb' cajan d'a juntzañ lum luum ay d'a snañal a' mar, ol och eb' ejmelal d'a Jehová b'aj cajan junjun.

12 Yed' ex pax tic, ex aj Etiopía, ol ex cham yuj yespada Jehová.

13 Ol yac'anpax yaelal Jehová d'a yib'añ eb' cajan d'a Asiria ay d'a norte yic satel eb'. Tz'inini ol ajcan choñab' Nínive yuuj, tz'inan luum ol ajcanoc.

14 Ol juchajem spat eb'. Axoñej noc' molb'etzal noc' yed' noc' c'ultaquil noc' ol aj ta'. Axoñej noc' cujub' yed' noc' sotz' ol oc' d'a schontac yoyal spat eb' chi', ol laj oq'uelta noc' d'a ventena. Toxoñej ol och b'ulan noc' joj d'a sti' spuertail spat eb' chi'. Axo te' c'ute' ayoch schemtealoc yool, ol laj el te'.

15 Icha chi' ol utaj jun choñab' te ac'umtac syutej sb'a, malaj tas sna'a, syipc'olej sb'a sch'ocoj, syalan eb' cajan d'ay icha tic: Malaj junocxo choñab' lajan yed' co choñab' tic, xchi eb'. Palta ol can tz'inan, axoñej noc' chium noc' ol cajnajcan ta'. A eb' ol ec' d'a slac'anil chi', ol schiñub'tañej sc'ab' eb', ol b'uchvaj eb' d'ay.

3

A schucal Jerusalén yed' scolnab'il

1 Ob'iltac eb' aj Jerusalén, aton jun choñab' b'aj cajan eb' anima te pit, eb' yelxo val te chuc yed' pax eb' ixtum anima.

2 Maj scha yab' eb' tas ix yal Jehová, te chuc pax ix yab' eb' ayic ix cachji eb' yuuj. Maj yac'och Jehová sDiosal eb' yipoc sc'ool, maj sc'anb'ejpax jab'oc sb'a eb' d'ay.

3 A eb' sreyal eb', lajan eb' icha noc' choj tz'el yav yuj vejel. Axo eb' sjuezal eb', lajan eb' icha noc' oques mañxo junoc sb'aquil schib'ej syactejcani yic schi d'a junxo c'u.

4 A eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios, syic'chaañ sb'a eb', añej d'a yol yic eb' scomon loloni. A eb' sacerdote, syixtejb'at scajnub' Dios eb', max sc'anab'ajej pax sc'ayb'ub'al Dios chi' eb'.

5 Palta, ayec' Jehová d'a co choñab' tic, añej tas tojol sc'ulej, malaj juneloc sc'ulej junoc tas mañ vach'oc. Junjun q'uiñib'alil sch'oxanel stojolal. Axo pax eb' chuc, max q'uixvi jab'oc eb'.

6 A Jehová tz'alan icha tic: Toxo ix laj in satel juntzañ nación. Toxo ix laj vec lañchaj storreal smuroal schoñab' eb'. Tz'inini ix vutejcan yoltac calle, mañxalaj junoc mach tz'ec' ta'. A d'a juntzañ choñab' chi', mañxa junoc anima cajan.

7 Ix vutej icha chi', talaj a eb' aj Jerusalén tic, ol ja sxivc'olal eb' d'ayin, yic a ol vac'an scachnab'il eb', ol in sc'anab'ajej eb'. Tato icha chi', mañ ol in juem scajnub' eb', mañ ol vac'paxoch syaelal eb', icha ix aj in naani. Palta axo eb' jun, yelc'olal ix tzalaj val eb' sc'ulan masanil macañ chucal d'a vichañ.

8 Yuj chi' tañvejec sjavi jun c'u ayic ol in ch'oxanel smul masanil eb' sc'ulan chucal. A in Jehová in sval icha tic: Toxo ix in na to ol in molb'ej masanil nación yed' masanil choñab', yic ol vac'och yoval in c'ol d'a

yib'aň eb' anima cajan d'ay. Masanil yolyib'aňq'uinal ol satel yuj yoval
in c'ool.
9 Ayic ol c'och jun c'ual chi', axoňej lolonel vach' ol vac' yal eb' anima
smasanil, yic vach' a masanil eb' anima d'a junjun choňab', ol yal vach'
lolonel eb' d'ayin. Junxoňej ol aj yalan sb'a eb' d'ayin.
10 A eb' in choňab' sacleminac yajcanb'at ticnaic d'a sc'axepal a a' yic Etiopía,
a d'a jun c'ual chi' ol laj javoc eb' smasanil ul yaq'uem sb'a d'ayin yed'
yofrenda.
11 Ex in choňab', a d'a jun c'ual chi', maňxo ol ex q'uixvoc yuj e chuc b'eyb'al,
aton b'aj ix e pitej e b'a d'ayin. A d'a jun c'ual chi', ol viq'uel eb' stzalaj
yed' yac'umtaquil d'a e cal. Maňxo ac'umtacoc ol eyutej e b'a d'a jun
tzalan b'aj tz'och ejmelal d'ayin.
12 Axoňej eb' anima emnaquilal syutej sb'a ol vac'can cajan d'a in choňab'
chi', axoňej d'ayin ol scol sb'a eb'.
13 A eb' aj Israel olto canoc, maňxo ol sc'ulej eb' tas maň tojoloc, maňxo
ol yalpax lolonel eb' maň yeloc. Maňxalaj pax b'aq'uiň ol yixtej eb'
yetanimail eb'. Junc'olalxoňej ol aj eb', maňxalaj mach b'aj ol xiv eb',
toxoňej ol va eb', junc'olalxoňej ol aj eb', xchi Jehová.

B'it yic tzalajc'olal yuj Jerusalén

14 B'itanaňec ex aj Sion. Q'ueocab' chaaň e jaj e b'itan ex aj Israel. Tzalajaňec
ex aj Jerusalén, tzalajaňec val.
15 A Jehová, toxo ix yic'canel eb' tz'ac'anoch yaelal d'a quib'aň, toxo ix
spatiquejel eb' ayoch ajc'olal d'ayoň. A Jehová co Reyal ayec' qued'oc.
Maňxalaj b'aj ol oň xivoc.
16 A d'a jun c'ual chi', ol yal anima d'a eb' aj Jerusalén icha tic: Ex aj Sion,
maňxo ex xivoc, maňxoocab' el yip e c'ab' yuj xivelal.
17 A Jehová e Diosal ayec' eyed'oc. A spoder tzex colani, ste tzalaj eyed'oc.
Yujto xajan ex yuuj, yuj chi' maňxalaj tas ol yala'. A yuj stzalajc'olal
chi' ol b'itanoc,
18 icha tz'aj yoch b'it d'a sc'ual q'uiň, xcham eb'.
Syalan Jehová: Ol viq'uel juntzaň cusc'olal ayoch d'a eyib'aň, ol vic'anpaxel
q'uixvelal tzex ic'ani.
19 A d'a jun c'ual chi', ol vac' yovalil d'a juntzaň eb' ix ex ixtani. Ol in colvaj
d'a eb' yatac val ay yed' d'a eb' saclemnaccanb'ati. Ol vic' val chaaň
snivanil eyelc'och d'a masanil yolyib'aňq'uinal yuj b'aj ix ex ixtaji.
20 A d'a jun c'ual chi', ol ex vic'coti. Ol ex in molb'ej, ol in q'uexan tas ayoch d'a
eyib'aň. Ol ex vic'an val chaaň, nivan ol aj eyelc'och d'a scal masanil
choňab' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Ol eyil val ex vic'anxi chaaň, xchi
Jehová.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
HAGEO

Hageo sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Hageo tz'ib'ab'ilcan d'ay. Syalcot yuj slolonel Dios alb'ilcan d'a eb' anima janacxi d'a Jerusalén, aton eb' xid'naquec' icha presoal d'a Babilonia. Aljinac slolonel Dios tic d'a eb' d'a ab'il 520 ayic manto javi Jesucristo. Cotnac yoval Dios chi' d'a eb' schoñab' chi', yujto tz'ec' tiempo añeja' max sb'oxiq'uelaj stemplo Dios chi' eb'. Palta a eb' anima, mañ jantacoc svach'il spat eb' b'aj cajan. Yuj chi' javinac yaelal d'a yib'añ eb'. Palta yac'nacpaxcan sti' Dios d'a eb' to ol c'ochxoc eb' ichataxon yaji tato sna sb'a eb', syactancan eb' sc'ulan chucal.

Schecchaj b'o templo

1 D'a schab'il ab'il yoch viñaj Darío reyal, d'a sb'ab'el c'ual yic svaquil uj,
a Jehová ix in checan a in Hageo schecab' in tic yic b'at in lolon yed' viñ
sgobernadoral Judá, aton viñaj Zorobabel yuninal viñaj Salatiel yed' pax
viñaj Josué, viñ sat sacerdote yuninal viñaj Josadac.
2-3 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix in checanb'at val juntzañ tic: A ex tic,
tzeyala' to ayto sc'och sc'ual yic sb'ochajxiq'ue in cajnub'. 4 Palta vach' jun,
aocab' d'a pat te vach' yilji b'aj tzex cajnaji yacb'an axo in cajnub' max
eyamochlaj e b'oanxi. 5 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, a in svala', ¿tom
max e na val jab'oc yuj tas van yec' d'a eyib'añ tic? 6 Te nivan tastac tzeyavej,
palta quenñej sat tze molo'. Tzex va'i, palta max ex b'ud'jilaj. Tzeyuq'uej a',
palta max ec'laj e taquiñtial. Tzeyac'och e pichul, palta max ex q'uixnajlaj
yuuj. Axo mach scha stojol b'aj smunlaj d'a junoc c'u, ichato d'a yol mucuc
olan yich syaq'uem stojol chi'. 7 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval d'ayex,
¿tom max e na val jab'oc yuj tas van yec' d'a eyib'añ tic? 8 A ticnaic jun, ixiquec
d'a caltac yax luum, tzeyic'ancot te te' yic tze b'oanxiq'ue in cajnub'. Ichato
chi' b'ian, ol in aj ta' d'a tzalajc'olal, ol eyic'anxichaañ in b'i.
9 A ex tic tze na'a to te nivan sat tas ol eyic' d'a tas ix eyavej chi', palta
quenñej pax tzeyic'a'. A in Jehová in svala', a jab'oc tze molb'ejcan d'a e pat, a
in tzin pu saclem d'ayex. ¿Tas yuuj? Yujto a in cajnub', lañchimtac yajcani, a
exxo tic, añej e b'oanq'ue e pat b'aj ayoch e pensar. 10 Yujton chi' max yac'laj
ñab' b'aj cajan ex tic, malaj tas syac' lum luum tic d'ayex. 11 Ix in yamoch vaan
yem ñab' d'a yib'añ tas tzeyavej yed' d'a jolomtac vitz, yic stacjiel ixim trigo,
te' uva, te' olivo yed' masanil sat avb'en slaj molji. Mañxalaj ñab' tz'em d'a
eyib'añ, mañxooc d'a yib'añ noc' e molb'etz, mañxooc pax d'a yib'añ masanil
e munlajel, xchi Jehová.
12 A juntzañ slolonel Jehová Dios ix vala', ayic ix yab'an viñaj Zorobabel
yed' viñaj Josué, aton viñ sat sacerdote yed' masanil eb' anima, ix te xiv eb'
d'a Jehová, yuj chi' ix sc'anab'ajej eb'. 13 Yuj chi', ix valan icha tic: A Jehová
tz'alani: Ayinñejec' eyed'oc xchi, xin chi.
14-15 Icha chi' ix aj yiptzitaj viñaj Zorobabel gobernador d'a Judá yed' viñaj
Josué sat sacerdote yed' pax masanil eb' anima yuj Jehová. Ayic 24 c'ual yoch
svaquil uj, d'a schab'il ab'il yoch viñaj Darío reyal, aton ta' ix syamoch eb'
sb'oanxi scajnub' sDiosal, aton Jehová Yajal d'a Smasanil.

2

A snivanil yelc'och ac' templo

1 Ayic 21 yoch yuquil uj, ix lolonxi Jehová d'ayin Hageo in tic. 2 Ix yalani to
sval d'a viñaj Zorobabel yed' d'a viñaj Josué yed' pax d'a masanil eb' anima
icha tic: 3 A ex eyilnacto svach'il yilji jun templo d'a yalañtaxo, alec tato
lajan yed' jun sco sb'o tic ticnaic. Tecan tze na'a to malaj jab'oc yelc'ochi tato
sco lajb'ej yed' junxo chi'. 4 Ach Zorobabel, mocab' chab'ax a c'ool yed' ach
Josué sat sacerdote. Mocab' chab'ax e c'ol ex choñab'. Munlajañec, yujto a
in Jehová Yajal in d'a Smasanil, ayinec' eyed'oc. 5 Ayñej och Vespíritu eyed'oc
icha ajnac vac'an can in ti' ayic vic'annaquelta eb' e mam eyicham d'a Egipto,
yuj chi' mañ ex xivoc.
6 Toxo val ol in tzicub'tañej yolyib'añq'uinal tic, aton satchaañ, a' mar yed'
lum luum tic. 7 Ol laj vac' ib'xoc masanil nación, axo sb'eyumal eb', ol laj
yic'cot eb' d'a in cajnub'. A in Jehová Yajal d'a Smasanil svala', ol b'ud'joquel
in cajnub' tic yuj sb'eyumal eb' chi'. 8 A in ay vic q'uen plata yed' q'uen oro. 9 A
in Jehová Yajal in d'a Smasanil svala': A snivanil yelc'och in cajnub' tic, ec'to
ol aj sb'inaj d'a yichañ jun b'ab'el. A tic ol vac' pitzvoc junc'olal, xchi Jehová,
xin chi.

A Dios ix cachan eb' schoñab'

10 Ayic 24 yoch sb'aluñil uj, añeja' d'a schab'il ab'ilxo yoch viñaj Darío reyal,
ix yal Jehová d'ayin Hageo in tic icha tic: 11 C'anb'ej d'a eb' viñ sacerdote tas
syal ley yuj tas tz'ab'laji, xchi d'ayin. 12 Yuj chi', ix valan d'a eb' viñ sacerdote
chi' icha tic: Q'uinaloc ay junoc mach ed'jinac jab'oc chib'ej, pichb'iloch d'a
sti' spichul, yic Dios jab' chib'ej chi' yujto ix ac'ji silab'il d'ay. Q'uinaloc a stitac
spichul chi' tz'och d'a ixim pan, ma d'a junoc vael toxo ix taji, ma d'a vino, ma
d'a aceite, ma d'a junocxo tas vach' svaji. ¿Am yuj chi' yicxoñej Dios tz'ajcan
juntzañ vael chi'? xin chi d'a eb' viñ.
—Maay, xchi eb' viñ d'ayin.
13 Ix valanxi icha tic: Q'uinaloc ay junoc mach mañ vach'oc d'a yichañ ley
yujto ix syam snivanil junoc chamnac, slajvi chi' syaman juntzañ tas tz'ab'laj
ix laj cal chi': ¿Tzam ixtax juntzañ chi' icha yalan ley? xin chi. Ix tac'vi eb' viñ:
I'... tz'ixtaxi, xchi eb' viñ.
14 Yuj chi' ix valani: A Jehová tz'alan icha tic: Icha chi' yaj juntzañ anima tic.
Masanil tas sc'ulej eb' yed' tas syac' eb' d'ayin, junelñej malaj svach'il. 15 Naec
nab'i, tas eyaji ayic manto eyamoch e b'oanxiq'ue in cajnub' tic. 16 Yujto a d'a
yic chi', ay mach b'at ic'ancot 20 echlab'oc ixim trigo yalani, axo sc'och b'aj
molb'ab'il ixim chi' yuuj, añej lajuñe' echlab' ixim ayeq'ui. Añejtona' ay mach
sb'at b'aj smolb'aj vino, b'at yic'ancot 50 ch'ub'oc yalani, axo syic'anq'ueta,
añej 20 ch'ub' sq'ueta. 17 A in tic, ix in satel masanil tas tzeyavej yed' juntzañ
yab'il yed' pax q'uen sacb'at, palta maj ex meltzajcotlaj d'ayin. 18 A d'a jun
c'u 24 yic sb'aluñil uj tic, ix eyaq'uem yich in templo. 19 A ticnaic, cham val
ol eyila' tas ol ex ajoc. Vach'chom mañxalaj ixim trigo d'a yed'tal, ma manto
yac' sat te' uva, te' higo, te' granado yed' te' olivo, palta a ticnaic yed' yic ol
b'eyñejb'atoc, ol vac' val in vach'c'olal d'a eyib'añ, xchi Jehová, xin chi.

A sti' Jehová ix yac' d'a viñaj Zorobabel

20 Añeja' d'a jun c'u chi' ix lolon Jehová d'ayin Hageo in tic. 21 Ix yalan icha
tic: Al d'a viñaj Zorobabel sgobernadoral Judá to a in Jehová in sval icha
tic: Ol in tzicub'tañej satchaañ yed' lum luum tic. 22 Masanil yipal juntzañ
nación d'a yolyib'añq'uinal tic, ol laj in sateli, ol vic'ancanel yopisio eb' yajal.
Ol laj vecq'ue pac'aljoc masanil carruaje yic oval yed' masanil eb' ayq'ue d'a
yib'añ. Ol laj cham noc' chej yed' eb' ayq'ue d'a yib'añ noc'. Junjun soldado
ol xiclajcham sb'a yed' yetsoldadoal ajun yed'oc. 23 A in Jehová Yajal in d'a
Smasanil sval d'ayach ach in checab' Zorobabel yuninal viñaj Salatiel, a d'a

jun c'ual chi', ol vac'och opisio icha yopisio in sello, yujto a in ix ach in siq'uelta, xchi Jehová, xin chi d'a viñaj Zorobabel chi'.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
ZACARÍAS

Zacarías sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Zacarías tz'ib'ab'ilcan d'ay. A tz'alancot yuj juntzañ lolonel aljinac d'a viñ ayic meltzajnacxo viñ d'a Babilonia. Cha macañ yaj jun libro tic: B'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 8, ata' syala' to ay tas ix ch'oxji yil viñaj Zacarías chi' icha vayich yuj Dios, aton d'a ab'il 520-518 ayic manto javi Jesucristo. Syalanpaxcot yuj tas ajnac sb'ochajxi choñab' Jerusalén yed' tas ajnac sb'ochajxi stemplo Dios, yed' pax tas ajnac sb'oanxi spensar eb' anima chi'. Syalanpaxcot yuj sjaub'al Cristo. Axo d'a capítulo 9 masanto d'a 14, ata' syal yuj Cristo yed' yic ol sch'olb'itaj eb' choñab' israel yed' juntzañxo nación. Syalanpaxi to a Israel ol c'ochxoc icha yajtaxoni.

Syavtej schoñab' Jehová

1 A in Zacarías in, yuninal in viñaj Berequías, yixchiquin in viñaj Iddo. A d'a svajxaquil uj, d'a schab'il ab'il yoch viñaj Darío reyal, ix lolon Jehová d'ayin schecab' in tic yic svaleli, ix yalan icha tic:

2-3 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, ix te cot voval d'a eb' a mam icham, yuj chi' al tas sval tic d'a eb' etchoñab': A in Jehová in svala', meltzajañecxicot d'ayin yic ol in meltzajxipaxb'at d'ayex. 4 Mañ e pitej e b'a icha ix aj spitan sb'a eb' e mam eyicham chi'. Ix yal eb' in checab' d'a eb' d'a peca' chi': Icha val tic yalan Jehová Yajal d'a Smasanil: Naecval e b'a d'a e chuc pensaril yed' pax d'a chucal tze c'ulej, xchi Jehová, xchi eb' in checab' chi', palta maj scha yab' eb', maj sc'anab'ajejpaxlaj eb'. 5 Palta a ticnaic, ¿b'ajtil ayec' eb' e mam eyicham chi'? Añejtona' pax eb' in checab', mañxo pitzanoc eb' ticnaic. 6 Axo pax in lolonel yed' in checnab'il ix val d'a eb' in checab' chi', ix elc'och d'a eb' e mam eyicham chi', yuj chi' ix sna sb'a sc'ol eb', ix yalan eb': A Jehová Yajal d'a Smasanil, ix oñ yutej icha ix aj snaani, icha smojal co chuc pensaril yed' chucal sco c'ulej, xchi eb', xchi Jehová d'ayin.

A tas ch'oxb'il yil viñaj Zacarías

7 A in Zacarías in tic, ix in cha juntzañ lolonel tic d'a Jehová, d'a 24 yoch yuxluchil uj (aton jun uj scuch Sebat) d'a schab'il ab'il yoch viñaj Darío reyal. 8 A d'a jun ac'val, ix ch'oxji vil jun tic d'a in vayich: Ix vil jun viñ vinac ayq'ue d'a yib'añ jun noc' chacchac chej, ix vanaj noc' d'a jun ch'olan d'a scal juntzañ te' arrayán. Axo d'a spatic jun viñ chi', ay junxo ñilañ noc' chej, ay pax mach ayq'ue d'a yib'añ noc'. A d'a scal noc' chi', ay noc' chacchac, ay noc' sacb'alinac, ay pax noc' sacsac. 9 Ix in c'anb'an d'a jun ángel van slolon ved'oc icha tic: Mamin, ¿tas yaj juntzañ eb' ayq'ue d'a yib'añ chej chi'? xin chi. Ix tac'vi d'ayin, ix yalan icha tic: Ol in ch'ox d'ayach tas yaj eb', xchi. 10 Yuj chi', ix yalan jun viñ ayec' d'a scal juntzañ te' arrayán chi' icha tic: Aton eb' tic ix checjib'at yuj Jehová yic b'at sb'eytzitan masanil yolyib'añq'uinal tic eb', xchi.

11 Ix yalan eb' ayq'ue d'a yib'añ chej chi' d'a Yángel Jehová ayec' d'a scal te' arrayán chi' icha tic: Toxo ix oñ ec' d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. Vach'ñej yaj ix quila', te junc'olal yaji, xchi eb'. 12 Ix yalan Yángel Jehová chi' icha tic: Mamin Jehová, Yajal ach d'a Smasanil, 70 ab'ilxo yajcot yoval a c'ol d'a yib'añ Jerusalén yed' d'a yib'añ Judá. ¿Jantacto val tiempo, ichato chi' ol oc'xoc a c'ol d'a masanil eb' a choñab' chi'? xchi.

13 Ix tac'vi Jehová d'a jun ángel van slolon chi' ved'oc, ix yac'an snivanil
sc'ool. 14 Elañchamel ix yal jun ángel chi' to svalel juntzañ lolonel tic: Aton
juntzañ tic ix yal Jehová, Yajal d'a Smasanil: Te xajan choñab' Jerusalén vuuj
yed' tzalan Sion. 15 Yuj chi' te aycot yoval in c'ol d'a yib'añ juntzañxo nación
malaj jab'oc tas sna'a. Ayic quenñej yoval in c'ol d'a yib'añ Jerusalén chi', ix
te ec' eb' d'a yib'añ yac'an yaelal d'ay. 16 Yuj chi', a in Jehová in sval icha tic: A
ticnaic, ol vac'xi in vach'c'olal d'a Jerusalén. Ol vac'an b'ochajxiq'ue in templo
ta', ol b'ochajpaxq'ue choñab' Jerusalén chi', xchi Jehová d'a jun ángel chi'.
17 Ix yalanxi jun ángel chi' d'ayin icha tic: Alpaxel juntzañxo tic: A Jehová
Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol vic'xichaañ juntzañ in choñab' tic, ol
vac'anxi snivanil sc'ol Sion. Ol valanel junelxo to a Jerusalén tic, in choñab'
yaji, sic'b'ilel vuuj, xchi Jehová, xchi jun ángel chi'.

Chab' tas ix ch'oxji yil viñaj Zacarías

18 Ix in q'ue q'uelan, ix vilan chañe' noc' ch'aac. 19-21 Ix in c'anb'an d'a
jun ángel van slolon chi' ved'oc icha tic: ¿Tas syalelc'och chañe' noc' ch'aac
chi'? xin chi d'ay. Ix yalan d'ayin icha tic: A juntzañ noc' ch'aac chi', a
juntzañ nación ac'annacoch yaelal d'a yib'añ eb' aj Israel, eb' aj Judá yed' eb'
aj Jerusalén sch'oxcot noc', saclemnacb'at eb' yuuj, xchi d'ayin. Ix lajvi chi',
ay pax chañvañ eb' viñ tenum q'ueen ix sch'ox Jehová vila'. Ix in c'anb'an
icha tic: ¿Tas tzul sc'ulej juntzañ eb' viñ tenum q'ueen tic? xin chi. Ix yalan
d'ayin icha tic: A juntzañ eb' viñ tic, ix javi eb' viñ ul xib'tani yed' yac'an satel
yipalil juntzañ nación ix saclemanb'at eb' aj Judá, xchi d'ayin.

2

A jun viñ vinac ed'jinac jun ch'añ cuerda

1 Ix in q'uexxi q'uelan, ix vilani to ay jun viñ vinac ed'jinac jun ch'añ cuerda.
2 Ix in c'anb'an d'a viñ: ¿B'ajtil tzach b'ati? xin chi. Ix yalan viñ d'ayin icha tic:
Van in b'at vechtej choñab' Jerusalén, yic snachajeli jantac sc'atul yed' jantac
sat, xchi viñ.
3 Yuj chi', ix vilan sb'at jun ángel van slolon chi' ved'oc. Ay junxo ángel chi' ix
elta ul scha'a, a' ix alan d'ay: 4 Ixic d'a elañchamel, al d'a viñ quelem chi' icha
tic: A Jerusalén, mañxo ol yal-laj yoch smuroal, yujto a eb' anima ol cajnajxoc
d'ay, mañxo jantacoc ol aj sb'isul eb'. Ol te q'uib'paxchaañ noc' smolb'etzal
noc' eb'. 5 Palta a Jehová tz'alani: A in ol in och oyan d'a spatictac Jerusalén
chi' icha junoc c'ac', icha muro. Ol in ch'ox in tziquiquial d'a scal choñab' chi',
xchi Jehová, xa chi, xchi jun ángel chi'.

Ol scolel choñab' Jehová

6-7 A Jehová tz'alan icha tic: A in ix ex vac' saclemb'at d'a masanil
yolyib'añq'uinal. Palta a ticnaic, sval d'ayex icha tic: Ex aj Sion, elañeccot
elañchamel d'a Babilonia ay d'a stojolal norte b'aj sacleminac eyajcanb'ati,
xchi Jehová.
8-9 A Jehová Yajal d'a Smasanil, schecan val juntzañ lolonel tic d'a juntzañ
nación ix ex pechan saclem a ex choñab' ex tic. A tz'alan icha tic: Yalñej
mach tz'ixtan in choñab' tic, ichato a snenal yol in sat syixtej. Yuj chi' a in ol
vac' oval yed' juntzañ nación chi', a in ol in chec eb' ayoch schecab'oc eb' yic
a eb' ol ic'anec' jantac sb'eyumal eb', xchi Jehová. Icha chi' ol aj sch'oxan sb'a
stziquiquial Jehová, icha pax chi' ol aj snachajel eyuuj to a' ix in checancot
val d'ayex.
10 A Jehová tz'alan icha tic: B'itanañec d'a tzalajc'olal ex aj Sion, yujto ol in
c'ochoc, ol in cajnaj d'a e cal, xchi Jehová. 11 Ayic ol ujoc jun tic, tzijtum nación

ol javoc d'a Jehová, ol och schoñab'oc. Ol cajnajñej Jehová chi' d'a e cal. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a Jehová Yajal d'a Smasanil ix in checancot d'ayex.
12 A Jehová, ol yac' checlaj d'a sat lum luum yictaxoni to a Judá yico', axo pax Jerusalén sic'b'ilel yuuj. 13 Numc'ajocab' masanil anima d'a yolyib'añq'uinal d'a yichañ Jehová, yujto van scot yuj eb' schoñab', van yelta d'a yol scajnub' yicñej yaji.

3

Ix q'uexjiel spichul viñaj Josué

1 Ix ch'oxji vila' to a viñaj Josué, aton viñ sat sacerdote, liñanoch viñ d'a yichañ Ángel Jehová. A d'a stojolal svach' viñaj Josué chi', ata' liñanoch viñ Satanás, yic syaloch smul viñaj Josué chi' viñ. 2 Ix yalan Ángel Jehová chi' d'a viñ Satanás chi' icha tic: A Jehová ix sic'anel choñab' Jerusalén, a tzach cachani. Yujto a jun viñ vinac tic, lajan viñ icha junoc cuxc'ac' tz'ic'chajelta d'a yol c'ac', xchi. 3 A viñaj Josué chi', te mictac spichul viñ ayochi, liñanñejoch viñ d'a yichañ Ángel Jehová chi'. 4 A Ángel Jehová chi' ix alan d'a juntzañ schecab' liñanoch d'a yichañ to tz'ic'chajel spichul viñaj Josué te mictac ayochi. Ix yalanpax d'a viñaj Josué chi' icha tic: Scham val ilani, a syalelc'och jun tic to a in svic'canel a mul. A ticnaic ol vac' c'apac pichul yic q'uiñ ac'ochi, xchi. 5 Ix lajvi chi', ix valani: Comonoc val tz'ac'chajq'ue junoc c'ox te sac d'a sjolom viñaj Josué chi', xin chi. Ix yac'anq'ue eb' b'ian. Ix lajvi chi' ix yac'anoch pichul yic q'uiñ chi' eb' d'a viñ, yacb'an liñanñejec' Ángel Jehová chi' ta'.
6 Ix lajvi chi', ix yalan Ángel Jehová d'a viñaj Josué chi' icha tic: 7 Aton val juntzañ tic syal Jehová Yajal d'a Smasanil d'ayach: Cha ab' tas svala', tza c'anab'ajanñej masanil tas svac' a c'ulej. Tato ol a c'ulej masanil juntzañ chi', ol ach ochcan yilumaloc in templo, ol a tañvanñej yed' yamaq'uil. A in ol vac' opisio och d'a vichañ icha eb' in checab' ayec' d'a vichañ tic. 8 Ach Josué, scham val ab'ani, a ach tic, sat sacerdote aji. Scham yab'anpax eb' ayoch d'a yopisio ed'oc, yujto a ex tic, ch'oxnab'il eyaj yuj junoc tas toxo val ol ujoc. Ol vic'cot in checab', aton jun scuch Svol.3.8 9 A in svac'och jun q'uen q'ueen uque' pac'añ d'a yichañ viñaj Josué. A in ol in tz'ib'ej och d'a q'ueen icha tic: Junñej c'ual ol aj vic'anel smul eb' cajan d'a jun nación tic. 10 A d'a jun c'ual chi', ol eyavtej e b'a. D'a tzalajc'olal ol aj eyic'an eyip d'a yalañ yeñul xil te' eyuva yed' te' eyigo. A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval jun tic, xchi Jehová, xchi jun ángel chi'.

4

Jun sb'achnub' candil yed' chab' te' olivo

1 Ix meltzajcot jun ángel ix lolon chi' ved'oc, ix xib'tanel in vayañ, icha yel lenaj svayañ junoc mach vaynacb'ati. Ix sc'anb'an d'ayin icha tic: 2 ¿Tas tzila'? xchi d'ayin. Ix valan d'ay: Svil jun b'achnub' candil nab'a oro yed' jun yed'tal aceite ayq'ue d'a yib'añ. A d'a jun b'achnub' chi', ayoch uque' candil. Junjun candil chi' ay stuboal tz'ic'an b'ey aceite chi'. 3 Junñej ay chab' te' olivo yed' jun b'achnub' candil chi', jun te' ayoch d'a svach', aypaxoch junxo te' d'a sq'uexañ, xin chi d'ay.
4 Ix in c'anb'an pax d'ay icha tic: Mamin, ¿tas val syalelc'och jun tic? xin chi d'ay. 5 Ix yalan d'ayin: ¿Tom mañ ojtacoc tas syalelc'ochi? xchi d'ayin. Ix valani: Maay mamin, xin chi d'ay.4.5

3.8 **3:8** A schecab' Dios scuchan Svol sb'inaj chi' d'a tic, aton Cristo. Il Isaías 11.1.

4.5 **4:5** A jun tas sc'anb'aj d'a tic, ato d'a versículo 10 tz'ac'ji spac.

6 Ix yalanxi jun ángel chi' d'ayin icha tic: Aton jun lolonel tic syal Jehová
Yajal d'a Smasanil d'a viñaj Zorobabel: Mañ yujoc eb' soldado, mañ yujoc pax
ipalil, palta a yuj Vespíritu ol yal uuj. 7 Ach Zorobabel, vach'chom te ajaltac
sb'o in templo icha nivac vitz, palta malaj ol och d'ayach. A ach ol ac'och q'uen
lajvub' q'ueen nivan yelc'ochi, yacb'an tz'el yav masanil eb' choñab' icha tic:
Te vach' yilji. Ayocab' svach'c'olal Dios d'a yib'añ, xcham eb', xchi Jehová,
xchi jun ángel chi'.
8 Ix lajvi chi', ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 9 A viñaj Zorobabel ix ac'anem
yich jun templo tic, añeja' viñ ol lajanpaxoc. Ichato chi', ol nachajel yuj in
choñab' to a in Jehová Yajal in d'a Smasanil ix ach in checb'at ala'. 10 A
juntzañ eb' tz'alani to malaj svach'il jun templo ayic ex el yich sb'oi, ayic ol
yilanoch eb' to van yac'anoch plomo viñaj Zorobabel d'a q'uen lajvub' q'ueen,
ol tzalajq'ue eb', xchi Jehová.
Ix lajvi juntzañ tic, ix yalan jun ángel chi' icha tic: A uque' candil tic, aton
sch'oxancot yol sat Jehová, to syil d'a masanil yolyib'añq'uinal, xchi d'ayin.
11 Ix in c'anb'anxi d'ay: ¿Tas pax syalelc'och chab' te' olivo chi', junjun te'
d'a stz'eytac jun b'achnub' candil chi'? xin chi d'ay. 12 Ix in c'anb'anpaxi: ¿Tas
syalelc'och chab' sc'ab' te' olivo junñej yaj yed' chab' tubo nab'a oro b'aj tz'em
aceite chi'? xin chi. 13 Ix tac'vi jun ángel chi' d'ayin icha tic: ¿Tom mañ ojtacoc
tas syalelc'ochi? xchi d'ayin. Maay mamin, mañ vojtacoclaj, xin chi.
14 Ix yalan d'ayin: Aton chab' sc'ab' tic sch'oxancot eb' chavañ sic'b'ileli,
aton eb' tz'ac'an servil Jehová, aton Yajal d'a Smasanil yolyib'añq'uinal tic,
xchi jun ángel chi'.

5

A jun tz'ec' jeñeñoc b'aj tz'ib'ab'iloch lolonel

1 Ay junxo ix ch'oxji vila'. Ay jun b'aj tz'ib'ab'iloch juntzañ lolonel, tz'ec'
jeñeñoc ix vila'. 2 Axo jun ángel chi' ix c'anb'an d'ayin icha tic: ¿Tas jun tzil
chi'? xchi d'ayin. Ix valan d'ay: Ay jun b'aj tz'ib'ab'iloch juntzañ lolonel tz'ec'
jeñeñoc svila'. B'aluñe' metro sc'atul, nañal yoil metro sat, xin chi.
3 Ix yalan d'ayin icha tic: Ata' tz'ib'ab'iloch jun yaelal ol ja d'a yib'añ
masanil eb' chuc d'a jun nación tic. Icha syal tas tz'ib'ab'iloch d'a junoc
pac'añ, ol satel masanil eb' elc'um. Icha syal tas tz'ib'ab'iloch d'a junxo
pac'añ, ol satel masanil eb' syac' sti' d'a esal. 4 A Jehová Yajal d'a Smasanil
tz'alan icha tic: A in ol vac'b'at jun yaelal tic, yic vach' tz'och d'a yol spat eb'
elc'um yed' eb' slocan in b'i d'a esal. Ol ajñej ec' jun yaelal chi' d'a yol spat
eb' chi', masanto mañxa junoc te' patzab', ma junocxo q'uen q'ueen ol canoc,
xchi Jehová, xchi jun ángel chi' d'ayin.

A jun ix ix ayem d'a yol jun echlab'

5 Ix lajvi chi', ix javi jun ángel d'a in tz'ey, ix yalan d'ayin icha tic: Scham val
ilan jun van sch'oxanq'ue sb'a chi', xchi d'ayin. 6 Ix in c'anb'an d'ay: ¿Tas jun
chi'? xin chi. Ix yalan d'ayin: A jun chi', echlab'. Aton sch'oxancot schucal eb'
anima cajan d'a jun nación tic, xchi.
7 A jun echlab' chi', plomo ayoch smaculoc sti'. Axo yic ix ic'jichaañ jun
smacul chi', a jun ix ix c'ojanem d'a yol jun echlab' chi'. 8 Ix yalan jun ángel
chi' d'ayin icha tic: A jun ix ix, ix il chi', aton mul sch'oxcot ix, xchi. Ix lajvi
chi', ix ecjicanem ix d'a yol jun echlab' chi' yuj jun ángel chi', ix smacancan
sti' yed' jun smacul nab'a plomo chi'.
9 Ix vilanpaxi, ay chavañ eb' ix ix van scot jeñeñoc yuj yipal ic'. A eb' ix chi',
ay sc'axil eb' ix icha yic noc' julumchay, ix yic'anq'ue jun echlab' chi' eb' ix, ix
b'atxi jeñeñoc eb' ix.

10 Ix in c'anb'anxi d'a jun ángel van slolon chi' ved'oc icha tic: ¿B'ajtil syic'b'at
jun echlab' chi' eb' ix ix chi'? xin chi d'ay. 11 Ix yalan d'ayin: Ol b'at sb'o jun
templo eb' ix d'a Babilonia. Ayic toxo ix b'oel jun templo chi', ol sb'oanoch
c'ojan jun echlab' chi' eb' ix d'a yib'aẅ sb'achnub'al, xchi d'ayin.

6

A chaẅe' carruaje yic oval

1 Ay pax junxo ix ch'oxji vila'. Ix vil yelta chaẅe' carruaje yic oval d'a scal
snaẅal chab' tzalan nab'a bronce. 2 A jun b'ab'el carruaje, ẅerb'il yuj noc'
chacchac chej. Axo jun schab'il, q'uiq'uic' yilji noc' ẅerjinac. 3 Axo jun yoxil,
sacsac yilji noc' ẅerjinac. Axo junxo schaẅil, sacb'alinac yilji noc' ẅerjinac.
4 Ix in c'anb'an d'a jun ángel van slolon chi' ved'oc icha tic: Mamin, ¿tas
val syalelc'och junxo tic? xin chi d'ay. 5 Ix yalan d'ayin icha tic: A juntzaẅ
noc' chej yed' carruaje tic, a chaẅe' espíritu sch'oxo'. A Dios Yajal d'a masanil
yolyib'aẅq'uinal, a schecancot eb'. 6 A jun carruaje ẅerb'il yuj noc' q'uiq'uic'
chej chi', sb'at d'a jun nación d'a stojolal norte. Axo jun carruaje ẅerb'il yuj
noc' sacsac chej chi', sb'at d'a stojolal b'aj tz'em c'u. Axo junxo carruaje ẅerb'il
yuj noc' chej sacb'alinac chi', sb'at d'a stojolal sur, xchi jun ángel chi'.
7 A juntzaẅ noc' chej te ay yip chi', ix tzalaj noc' sb'at sb'eytzitej masanil
yolyib'aẅq'uinal tic. Ix yalan jun ángel chi' d'a noc' icha tic: Ixiquec e b'eytzitej
masanil yolyib'aẅq'uinal tic, xchi d'a noc'. Ix b'at noc' b'ian.
8 Ix lajvi chi', ix avajcot jun ángel chi' d'ayin icha tic: Ilnab' val, a jun
carruaje ix b'at d'a jun nación d'a stojolal norte, a' ol b'oan tas nab'il vuuj ta',
xchi.

Ix ac'jiq'ue scorona viẅaj Josué

9 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: 10 Cha yofrenda eb' meltzajnaccot d'a
Babilonia: Aton viẅaj Heldai, viẅaj Tobías yed' viẅaj Jedaías. Aẅejtona' d'a
jun c'u chi', tzach b'atpax d'a spat viẅaj Josías yuninal viẅaj Sofonías. 11 A yed'
q'uen plata yed' q'uen oro ol a cha chi' tza b'o junoc corona, tzac'anq'ue d'a
sjolom viẅaj Josué, aton viẅ sat sacerdote yuninal viẅaj Josadac. 12 Tzalan
d'a viẅ icha tic: A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alani: Ay jun vinac scuchan
Svol, ol tec'c'aj b'aj ayeq'ui, a' ol b'oanxiq'ue in templo. 13 Aton d'iẅantaxon
sb'oanxiq'ue in templo chi', ol b'inaj val icha junoc rey, ol em c'ojan d'a
sdespacho yic syac'an yajalil. A d'a stz'ey sdespacho chi' ol em c'ojan jun viẅ
sacerdote, junẅej pensaril ol aj eb' schavaẅil, xa chi d'a viẅ. 14 A corona ol
ac' b'o chi', scan d'a in templo yic snachajcot viẅaj Heldai, viẅaj Tobías, viẅaj
Jedaías yed' viẅaj Hen yuninal viẅaj Sofonías, xchi Jehová d'ayin.
15 Ol cot eb' anima d'a najat, ol colvaj eb' eyed'oc yic sb'ochajxiq'ue stemplo
Jehová. Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a Jehová Yajal d'a Smasanil ix in
checancot val d'ayex. A jun tic ol ujoc tato tze c'anab'ajej d'a smasanil e c'ool
tas syal Jehová co Diosal.

7

A tzec'ojc'olal maẅ chab'iloc yuj Dios

1 A d'a schaẅil c'ual yoch sb'aluẅil uj, (aton uj scuchan Quisleu), ayic schaẅil
ab'il yoch viẅaj Darío reyal, ata' ix lolon Jehová d'ayin Zacarías in tic. 2 A d'a
jun c'u chi', a eb' aj Betel ix checancot viẅaj Sarezer, viẅaj Regem-melec yed'
juntzaẅxo eb' viẅ vinac d'a stemplo Jehová Yajal d'a Smasanil, yic sc'anan
svach'c'olal Jehová chi' eb' viẅ d'a yib'aẅ. 3 Ix sc'anb'an eb' viẅ d'a eb' viẅ
schecab' Jehová yed' d'a eb' viẅ sacerdote icha tic: D'a yoil uj d'a junjun ab'il
tzoẅ och d'a tzec'ojc'olal, scac'anoch pichul yic cusc'olal yic sco naancot b'aj

juchajnac em templo. ¿Ol am co c'ulejñej icha chi', mato mañxo? xchi eb' viñ.7.3
4 Axo Jehová ix alan d'ayin icha tic: 5 Al d'a masanil eb' anima ay d'a
yol nación tic yed' d'a eb' viñ sacerdote: A ex tic, 70 ab'ilxo e b'eyb'alan
eyac'anoch pichul yic cusc'olal yed' eyoch d'a tzec'ojc'olal d'a yoil uj yed' d'a
yuquil uj, palta mañ yujoc in eyic'anchaañ tze c'ulej jun chi'. 6 Añeja' ayic tzex
va'i, tzeyuc'an a', yicñej tzeyac' tzalajb'oc e c'ool e ch'ocoj, xchi Jehová, xa chi.
7 A tas sval tic d'ayex, aton yalnac eb' schecab' Jehová d'a peca', ayic junc'olal
yajec' Jerusalén, tzijtum anima cajan d'ay, tzijtum pax choñab' oyanoch d'a
spatictac yed' d'a smacb'en Neguev yed' d'a ac'lic.
8 Yuj chi' a Jehová tz'alan icha tic: 9 Aton val juntzañ tic valnac d'a eb' in
choñab' d'a peca': Vach' tzeyutej e ch'olb'itan eb' eyetanimail, vach' tzeyutej
e c'ool, oc'ocab' e c'ol d'ayex junjun ex. 10 Mañ eyac' chucal d'a eb' ix ix
chamnacxo yetb'eyum, ma eb' unin mañxa smam. Mañ eyixtejpax eb' ch'oc
choñab'il, ma eb' meb'a'. Mañ e na eyac' chucal d'ayex junjun ex, xin chi
d'a eb' in checab' chi', xchi Jehová. 11 Palta a eb' co mam quicham chi', maj
sc'anab'ajej eb', ch'oc b'aj ix yac'och spensar eb' smasanil, chacañ ix yutej sb'a
eb'. 12 Ix yac'an pitb'oc spensar eb' icha q'uen yaxq'ueen, yic vach' max scha
yab' eb' tas ix yal Jehová Yajal d'a Smasanil yuj Yespíritu d'a eb' schecab' d'a
peca', aton juntzañ c'ayb'ub'al yed' checnab'il.
Yuj chi' ix te cot yoval sc'ol Jehová d'a eb', 13 ix yalan icha tic: Yujto max scha
yab' eb' d'ayin ayic tzin lolon d'a eb', ichinpaxta' a in tic, mañ ol in tac'voc d'a
eb' ayic ol tevoc eb' d'ayin. 14 Yuj chi' ix vac' saclem eb', icha syutej c'alem
chacxuxum ic'. Ix b'atcan eb' d'a juntzañ nación mañ yojtacoc. Axo snación
eb', ix can tz'inan, mañxalaj junoc anima ix cajnajcan d'ay. A snación eb' te
nib'ab'il chi', ix can tz'inan, xchi Jehová.

8

Ol yac'xi svach'c'olal Jehová d'a Jerusalén

1 A Jehová Yajal d'a Smasanil ix alan d'ayin icha tic: 2 A in Jehová in sval
icha tic: Te aycot yoval in c'ol yuj tas tz'utaj Sion. 3 Ol in meltzaj d'a Jerusalén
yic tzin cajnajxi ta'. Ichato chi' a Jerusalén chi', Choñab' C'anab'ajum ol
sb'iejxicani. Axo in tzalan a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, ol scuch tzalan
Yicñej Jehová. 4 A eb' viñ ichamtac vinac yed' eb' ix chichimtac ix, ol emxoc
c'ojan eb' b'ajtac smolb'ej sb'a anima d'a Jerusalén. C'ocochte'xoñej ol ec' eb'
yuj icham animail. 5 Axo b'aj smolb'ej sb'a eb' anima chi', ol b'ud'joc yuj eb'
unin stajni ta'. 6 A eb' anima aycan d'a yol in choñab' tic, toxoñej ol sat sc'ol
eb' yilan jun chi'. Palta a in tic, mañ ol satlaj in c'ol vilani. A in ton Jehová
in sval juntzañ tic. 7 A in ol in col in choñab' d'a yol sc'ab' juntzañ nación d'a
stojolal b'aj sjavi c'u yed' b'aj tz'em c'u. 8 Ol vic'anxicot eb', ol cajnajxoc eb' d'a
Jerusalén tic. Ol ochxoc eb' in choñab'oc, ol in ochñej sDiosaloc eb'. Ol vac'xi
yajalil d'a eb' d'a stojolal, icha ix aj valani, xchi Jehová.
9 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: A ex ix eyab' juntzañ lolonel ix
yalel eb' in checab' atax ix em yich sb'ojixi in templo, aq'uec eyip, munlajañec
e masanil. 10 A d'a yalañtax juntzañ c'ual chi', malaj b'aj scot stojol eb' viñ
munlajvum yed' stojol noc' chej smunlaji. Yuj eb' ajc'ool, mañ junc'olaloc tzex
b'eyeq'ui, añejtona' a in ix vac' eyajc'olej e b'a. 11 Palta axo ticnaic, a in Jehová
Yajal in d'a Smasanil svala' to mañxo ol in c'ulej d'ayex a ex tzex can d'a jun
choñab' tic, icha ix in c'ulej d'a yalañtax chi'. 12 D'a junc'olal ol ex ajoc, ol
yac' ñab', yuj chi' a te' eyuva, ol ste aq'uej sat te', ol yac' val sat tas tzeyavej

7.3 **7:3** A jun tas sc'anb'aj d'a tic, ato d'a 8.19 tz'ac'ji spac.

d'a sat e luum. A inxo ol vac' masanil juntzaň tic d'ayex a ex janac exxi d'a jun choňab' tic. 13 Ex aj Judá yed' ex aj Israel, icha ix aj e b'inaj d'a scatab' juntzaňxo choňab', icha pax chi' ol aj e b'inaj yuj eb' d'a vach'ilal, yujto a in ol ex in coleli. Maň ex xivoc, tec'b'ejec e b'a.

14 A in ton Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ix in na' vac'och syaelal eb' e mam eyicham ayic ix stzuntzancot voval eb'. A tas ix in na' chi', ix in c'ulej. 15 Ichapax chi' ticnaic, ix in na' to ol vac' in vach'c'olal d'a Jerusalén yed' d'a Judá. Yuj chi' maň ex xivoc. 16 Aton val juntzaň tic yovalil tze c'ulej: Aňej tas yel tzeyal-laj d'ayex junjun ex. Tze ch'olb'itej yaj tas d'a stojolal, yic vach' ay junc'olal d'a e cal. 17 Maň eyac' chucal d'ayex junjun ex, maň eyac' e ti' d'a esal d'ayex junjun ex. A in Jehová in svala', val yel malaj in gana d'a juntzaň b'eyb'al chi', xchi Jehová.

18 Ix yalanxi Jehová Yajal d'a Smasanil d'ayin icha tic: 19 Ex yiňtilal Judá, a tzec'ojc'olal tz'och d'a schaňil uj, d'a yoil, d'a yuquil yed' d'a slajuňil uj, ol meltzajcanoch d'a q'uiňal yuj e tzalajc'olal. Yuj chi', b'eyb'alejec tojolal yed' junc'olal, xchi Jehová.

20 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol cot anima d'a juntzaňxo nivac nación, ol javoc eb' d'a Jerusalén tic. 21 A eb' anima d'a junoc nación, ol ec' yal eb' d'a eb' ay d'a junocxo icha tic: Coyec, b'at caq'uequem co b'a d'a Jehová Yajal d'a Smasanil yic syac' svach'c'olal d'ayoň. Coyec elaňchamel qued'oc, xcham eb'. 22 Yuj chi' maňxo jantacoc anima d'a nivac nación te ay yip ol ja d'a Jerusalén tic, ol ul yaq'uem sb'a eb' d'ayin a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, yic sc'anan in vach'c'olal eb' d'a yib'aň. 23 A d'a jun tiempoal chi', lajuňvaň eb' ch'oc choňab'il tz'alan ch'oc ti'al ol och tzuctzuc d'a spichul junoc aj Judá, ol yalan eb' icha tic: Sco nib'ej tzoň b'at ed'oc, yujto ix cab'i to a Dios ayoch eyed'oc, xcham eb', xchi Jehová.

9

Ol javoc yaelal d'a yib'aň eb' ajc'ool

1 Yujto ayoch sat Jehová d'a masanil anima, icha yajoch sat d'a masanil yiňtilal Israel, yuj chi' a' tz'alan juntzaň lolonel tic d'a yib'aň choňab' Hadrac yed' d'a yib'aň nivan choňab' Damasco. 2 Yuj chi' ol yac'cot yaelal d'a choňab' Hamat, aton ay d'a stitac smacb'en Damasco chi'. Ol yac'paxcot yaelal chi' d'a Tiro yed' d'a Sidón, vach'chom te jelan spensar eb'. 3 A choňab' Tiro chi', ix sb'oq'ue smuroal, maňxo jantacoc q'uen oro yed' q'uen plata ix smolb'ejq'ue juyan icha tz'aj smolchajq'ue juyan lum luum. 4 A Dios Yajal ol ic'anec' masanil sb'eyumal chi', ol syumancanb'at d'a yol a' mar. Ol tz'acanb'at jun choňab' chi' smasanil.

5 Ayic ol yilan jun chi' choňab' Ascalón, ol xivb'atoc. Ol te och choňab' Gaza yed' choňab' Ecrón d'a ilc'olal, yujto ix satel jun choňab' ayoch yipoc sc'ol eb'. A Gaza chi', maňxalaj sreyal ol canoc. Axo Ascalón, maňxo junoc anima ol cajnajcan d'ay. 6 A d'a Asdod, ch'occh'oc macaňil eb' anima ol cajnaj d'ay. Yuj chi' syal Jehová icha tic: Icha val chi' ol aj in satanel yic'ojchaňb'ail eb' filisteo. 7 Maňxo ol in cha smilcham anima eb'. A d'a scal eb' filisteo chi', ayto eb' ol canoc, ol ochcan eb' vicoc. Lajan ol ajcan eb' icha junoc macaň eb' aj Judá. A eb' aj Ecrón chi', ol cajnaj eb' d'a scal eb' aj Judá icha eb' jebuseo. 8 A in ol in ajňejec' d'a in cajnub', ol in taňvejňej, yic malaj junoc soldado ajc'ol ol och d'a yool. Maňxo ol yixtejpaxlaj in choňab' tic eb', yujto a in val ol in taňvej, xchi Jehová.

A sreyal Israel ol javoc

9 A Jehová tz'alan icha tic: Tzalajañec ex aj choñab' Sion. B'itanañec d'a
tzalajc'olal ex aj Jerusalén. Ina val sjavi e reyal d'a e cal d'a emnaquilal,
te tojol spensar. A' ol ex colanoc. Ayq'ue d'a yib'añ jun noc' yune' b'uru,
yune' jun noc' nun b'uru.
10 A' ol ac'an lajvoquel carruaje yic oval d'a Efraín yed' noc' schej eb' aj
Jerusalén yed' pax sjul-lab' eb' yic oval. A' ol alanoc to junc'olal tz'aj
masanil nación. A' ol ac'an yajalil d'a sti' a' mar, masanto d'a sti' junxo
a', scotñej d'a a' Éufrates, masanto d'a slajvub'al lum luum.
11 Ex aj Jerusalén, yuj val schiq'uil junoc noc' silab', yuj chi' ay yopisio in trato
eyed'oc, yuj chi' ol ex vic'q'ueta d'a jun olan te' jul yich b'aj malaj a a',
aton b'aj sacleminac eyajb'at d'a ch'oc choñab'il.
12 Mach ex sacleminac eyajb'at chi', aq'uec in och yipoc e c'ool, meltzajañec
b'aj vach' ol ex ajoc. A in sval d'ayex to ol vac'xi in vach'c'olal
d'a eyib'añ. Ec'to ol aj vac'anxi in vach'c'olal d'ayex d'a yichañ d'a
yalañtaxo.
13 Ol vac'lab'ej Judá icha jul-lab' te vach'. Axo Efraín ol vac'lab'ej d'a yoloc in
jul-lab' chi'. Ol vac'lab'ej eb' aj Sion icha vespada yic ol vac'an oval yed'
eb' aj Grecia, xchi Jehová.
14 A Jehová ol sch'ox sb'a d'a yib'añ eb' schoñab', icha leb'lon ol aj sjulvaji. A
Dios Yajal ol pu'an strompeta, icha oval chacxuxum ic' scot d'a sur, icha
chi' ol aj sb'at yac' oval yed' eb' ajc'ool.
15 A Jehová Yajal d'a Smasanil ol colvaj yed' eb' schoñab'. Ol satjoquel
syamc'ab' yic oval eb' ajc'ol chi' yuj eb', choc'xoñej ol ajcanoc. Ol el
val yav eb' choñab' chi' icha uc'um añ, yujto ix yac' ganar eb' yajc'ol
eb' chi'. Ol b'ud'joc val eb' yuj jantac vino ol yuq'uej, icha tz'aj sb'ud'ji
nivac uc'ab' yuj schiq'uil noc' silab', aton stob'jiec' d'a sch'aac altar.
16 A d'a jun c'ual chi', a Jehová ol colanel schoñab' icha tz'aj scolan noc' calnel
junoc yilumal. Tziquiqui ol aj yilji eb' d'a yol schoñab', icha yilji q'uen
q'ueen te vach' yilji d'a junoc corona.
17 Mañ jantacoc svach'il ol aj masanil tas d'a schoñab' chi', yujto te vach' ol
aj ixim trigo yed' vino. Vach'ñej ol aj sq'uib' eb' quelemtac yed' eb' ix
cob'estac d'ay.

10

A Jehová ol colanel schoñab'

1 C'anec q'uinal ñab' d'a Jehová, a' ol ac'an d'ayex. A' tz'ac'an ec' copoljoc
leb'lon, a' ol ac'ancot tzijtumal ñab', yic vach' ol q'uib'q'ue eyavb'en d'a
sat lum e luum e masanil.
2 Mañ ichocta' spac tz'ac'ji d'a eb' sc'anb'ej yab' d'a yechel comon dios yed'
d'a eb' ajchum. A juntzañ eb' chi', toñej syesej eb', malaj yelc'och
svayich eb' syala', toñej tz'ac'ji musansatil anima yuj eb'. A slolonel
eb' yic syac'an snivanil sc'ol eb' anima, malaj jab'oc yelc'ochi. Yuj chi'
toñej satec' jun choñab' tic icha noc' calnel syab' syail, yujto malaj
stañvumal.
3 Yuj chi' syal Jehová icha tic: Toxo ix cot voval d'a eb' stañvan in choñab', yuj
chi' ol vac'och syaelal eb'. A in Jehová Yajal in d'a Smasanil ol in tañvej
in choñab', aton eb' yiñtilal Judá. Nivan ol aj yelc'och eb', icha noc' chej
ac'um oval.
4 A d'a scal eb' chi', ay jun mach ol elta, te nivan ol aj yelc'ochi, icha junoc
q'uen q'ueen te nivan yelc'ochi, icha junoc estaca yic mantiado, icha
pax jul-lab' yic oval, aton ol cuchb'an eb'.

5 Ol ec' tec'ton eb' d'a yib'aň eb' yajc'ool, icha stec'anq'ue soc'om eb' soldado
d'a yoltac calle. Ol yac'an ganar oval eb', yujto ay in och yed' eb'. Ol
q'uixvoccanq'ue eb' ajc'ol ayq'ue d'a yib'aň chej yuj eb'.
6 A in ol vac' stec'anil eb' yiňtilal Judá, ol vac'anxi colchajel eb' yiňtilal viňaj
José. Ol in cuchb'anxi meltzaj eb' d'a schoňab', yujto tz'oc' in c'ol d'a
eb'. Ol cajnajxoc eb' junelxo, ichato malaj b'aj ix vactejcan eb'. A in
ton Jehová sDiosal in eb', ol vab'ňej tas ol sc'an eb' d'ayin.
7 Tec'an ol aj eb' aj Israel icha soldado. Ol tzalaj sc'ol eb' icha eb' tz'uc'an vino.
Ayic ol yilan jun tic eb' yuninal eb', ol tzalajpax sc'ol eb'. Ol te tzalaj val
sc'ol eb' yuj in colval.
8 Ol in xub'an d'a eb' yic ol in molb'ej eb', yujto colchajnacxo eb' vuuj. Ol te
nivanb'oc sb'isul eb', icha val ix aj eb' d'a peca'.
9 Ix in saclemejb'at eb' d'a scaltac nación. Vach'chom najat ay eb', palta ol in
nachajcot yuj eb'. Ay val jun c'ual ol meltzaj eb' yed' yal yuninal.
10 Ol vic'xi meltzaj eb' d'a Egipto. Ol vic'paxcot eb' d'a Asiria. Ol vic'anb'at eb'
d'a Galaad yed' d'a Líbano. Te nivan ol aj sb'isul eb', ijan val maňxalaj
b'aj ol aj eb'.
11 Ayic ol ec' eb' d'a scal yaelal, ichato d'a yol a' mar ol ec' eb', a in ol viq'uel yip
a'. Axo a' Nilo, ol vac' tup a'. Ol vac'an satel yic'ojchaňb'ail eb' aj Asiria.
Ol vac'pax satel yopisio eb' yajal d'a Egipto.
12 A in ol vac' yipalil in choňab'. Vuuj val ol yal yuuj. A in val Jehová in sval
juntzaň lolonel tic, xchi Jehová.

11

1 Jacchajocab' b'e d'a te' c'ac' yic sb'at tz'ab'at te' c'ute' d'a Líbano.
2 Oc'ocab' te' taj, yujto toxo ix telvi te' c'ute'. A juntzaň te te' maňxo jantacoc
svach'il chi', toxo ix lajviel te'. Oc'ocab' te' ji d'a yol yic Basán, yujto a te'
nivac te', te c'ayum, toxo ix ch'acjiel te'.
3 Ab'ec val yel yav eb' taňvum calnel yoq'ui, yujto maňxalaj aň aňc'ultac sc'ux
noc' snoc' eb'. Ab'ec pax yel yav noc' choj, yujto toxo ix lajviel nivac
vayumtac d'a sti' a' Jordán.

A chavaň eb' taňvum calnel

4 Ix yal Jehová in Diosal d'ayin icha tic: Taňvej val noc' calnel to d'iňan
smiljichamoc. 5 A eb' smananel noc', malaj jab'oc sna eb' yuj b'aj smilcham
noc', axo eb' schoňan noc' chi', syal eb' icha tic: Yuj val dios, a ticnaic b'eyum
oňxo, xchi eb'. Axo pax eb' staňvumal noc', maň jab'oc tz'oc' sc'ol eb' yuj noc'.
6 Ichinpaxta' a in tic, maň jab'oc ol oc' in c'ol d'a anima cajan d'a sat jun luum
tic. A in Jehová in svala' to ol laj vac'och eb' d'a yol sc'ab' eb' yetchoňab' yed'
pax d'a yol sc'ab' sreyal eb'. A eb' chi' ol ixtanel sat lum luum tic, maňxo ol in
col-laj eb' anima chi' d'a yol sc'ab' eb', xchi Jehová.
7 Ichato chi' ix in och in taňvej noc' calnel d'iňan smiljicham chi', axo eb'
manum calnel chi' ix in tupani. Ix in sayan chab' te' c'ococh. Ay jun te' ix vac'
scuch Vach'c'olal, axo junxo te' ix vac' scuch Junňej yaji. 8 A d'a jun ujal, oxvaň
eb' taňvum calnel chi' ix in chec paxoc, yujto maňxa in gana d'a eb', maňxa
pax sgana eb' d'ayin.
9 Ix valan d'a noc' calnel chi' icha tic: Maňxo ol ex in taňvej. Tato ay
junoc ex tzex chami, chamaňec. Tato ay junoc mach tzex milanchamoc, ex
miljocab'chamoc. A exxo tzex to cani, tze satlajel e b'a, xin chi d'a noc'.
10 Ix vic'anchaaň te' in c'ococh ix vac' scuch Vach'c'olal, ix in locan caňchaj
te', yic scheclajeli to slajvi strato Jehová ix sb'o yed' masanil choňab'. 11 Aton
d'a jun c'u chi', ix lajvican jun trato chi', axo eb' ay yic noc' calnel chi', van

yilan eb' tas van in c'ulan chi', ix nachajel yuj eb' to a Jehová van slolon yuj tas van in c'ulan chi'. 12 Ix valan d'a eb' icha tic: Tato e gana, aq'uec in tojol, tato maay jun, canocab' icha chi', xin chi d'a eb'. Yuj chi' te nivan in tojol ix yac' eb' yalani, 30 ñej q'uen plata ix yac' eb' d'ayin.

13 Ix yalan Jehová d'ayin icha tic: Te jab'tzin jab' in tojol ix yac' eb' tic, yuj chi' julcanb'at q'uen b'aj sic'chaj q'uen tumin d'a templo, xchi. Ix vic'anb'at q'ueen, ix in yumancanb'at q'uen b'aj sic'chaj q'uen tumin chi'. 14 Ix in locan cañchaj junxo te' c'ococh ix vac' scuch Junñej yaji. Icha chi' ix aj in ch'oxani to mañxo junñejoc yaj Judá yed' Israel.

15 Ix yalanxi Jehová d'ayin icha tic: A ticnaic, utej a b'a icha jun tañvum calnel mañ jab'oc syac'och sc'ol stañvan noc' calnel chi'. 16 Yujto ol vac'och junoc stañvumal jun nación tic, te chuc ol yutej sb'a icha junoc tañvum calnel max yac' pensar yuj noc' calnel satb'ati, max saylaj noc', max yañtejpax noc' echen yaji, max yac'paxlaj svael noc' scham yuj vejel. Palta to schib'at noc' b'aq'uech, masanil q'uen yech noc' schib'ati. 17 Ob'iltac val jun stañvumal in choñab' malaj pensar chi', yujto syactejcan tas stañvej. Sicb'ocab'el svach' c'ab', tzepjocab'el d'a q'uen espada, ic'jocab'paxq'ueta yol sat d'a svach', xchi Jehová.

12

Ol colchajel Jerusalén

1 A Jehová, sb'oumal satchaañ yed' yich yolyib'añq'uinal tic, a' tz'ac'anpax sq'uinal eb' anima, a' tz'alan yuj choñab' Israel icha tic: 2 A in Jehová in tic, a in ol vac'lab'ej Jerusalén, ol ec' quetcon juntzañ nación ay d'a slac'anil yuj xivelal, aton juntzañ ol ac'an oval yed' Jerusalén yed' Judá.

3 A d'a jun tiempoal chi', icha junoc q'uen q'ueen te al ol vutejcan Jerusalén d'a juntzañxo nación. Vach'chom masanil nación ol snib'ej yac' oval yed'oc, choc' ol ajcan eb' yuuj. 4 Palta a in ol in tañvej eb' yiñtilal Judá. Ol in te xib'tej masanil noc' chej molanec' ta', axo eb' ayq'ue d'a yib'añ noc', ol quistalaxcan eb'. Ol vac' q'uic'yataxcan noc' schej juntzañ nación chi'. 5 Ayic ol yilan juntzañ tic eb' yajalil Judá, ol yalan eb' icha tic: A val Jehová Yajal d'a Smasanil, co Diosal yed' eb' aj Jerusalén, a tz'ac'an yip eb' aj Jerusalén chi', xcham eb'.

6 A d'a jun oval chi', a eb' yajalil Judá, icha junoc tzac'ac' chac xilinac tz'och d'a scal te' c'atzitz ol vutej eb', ma icha sq'ue sc'ac'al junoc tob'añ taj tz'och d'a scal ixim trigo manojail yaji. Icha chi' ol aj satanel masanil juntzañ nación eb' ay d'a slac'anil Judá. A d'a jun tiempoal chi', mañ jantacoc eb' anima ol cajnajxoc d'a Jerusalén. 7 Palta a in Jehová in tic, b'ab'el ol in colcanel juntzañ cotac choñab' d'a yol yic Judá, yic vach' mañ ol yic'chaañ sb'a eb' yiñtilal viñaj David yed' masanil eb' cajan d'a Jerusalén d'a yichañ eb' aj Judá chi'. 8 A in Jehová in tic, ol in tañvejpax eb' cajan d'a Jerusalén chi'. A eb' malaj yip d'a scal eb' chi', tec'an ol aj eb' icha viñaj rey David d'a peca'. Axo pax eb' yiñtilal viñaj rey David chi', b'ab'el sb'at eb' d'a yichañ eb', lajan ol aj stec'anil eb' icha in tec'anil, ma icha stec'anil eb' vángel.

9 A d'a jun tiempoal chi', ol vac' vip in satanel masanil juntzañ nación ol yac' oval yed' Jerusalén chi'. 10 Ol vac' Vespíritu d'a eb' yiñtilal viñaj David yed' d'a juntzañxo eb' cajan d'a Jerusalén, yic tz'oc' sc'ol eb', stevipax eb' d'ayin. Ayic ol in yilan eb' ix in tecani, ol oc'q'ue eb' icha yoc' junoc anima yuj schamel jun c'otañ yuninal, ma yuj sb'ab'el yuninal. 11 A d'a jun c'ual chi', ol och val jun nivan cusc'olal d'a eb' aj Jerusalén, icha tz'aj scus eb' anima d'a ac'lic Meguido

yuj jun comon dios scuch Hadad-rimón.12.11 12-14 Junjun macañ iñtilal d'a nación chi', ch'occh'oc yaj eb' ayic ol oc' eb': Aton yiñtilal viñaj David, yiñtilal viñaj Natán, yiñtilal viñaj Leví, yiñtilal viñaj Simei yed' juntzañxo macañ iñtilal, ch'occh'oc b'aj ol oc' eb'. Yed' eb' ix yetb'eyum eb', ch'oc b'aj ol oc'pax eb' ix.

13

1 A d'a jun c'ual chi', ol jacchaj jun sjaj a a', yic vach' ol yal sb'icchajel smul eb' yiñtilal viñaj David yed' pax schucal eb' yed' yic eb' cajan d'a Jerusalén. 2 A in Jehová in tic svala' to a d'a masanil yol jun nación tic, ol vac' satel masanil juntzañ comon dios yic vach' mañxo ol nachajcot sb'i. Masanil eb' syaloch sb'a in checab'oc, ol in satpaxel eb' d'a yol nación tic yed' masanil eb' ayoch spensar d'a eb' demonio. 3 Yuj chi', tato ay junoc mach stz'ac yal in lolonel, axo smam snun ol alan d'ay icha tic: A ach tic, mañxo smojoc pitzan ach, ¿tas yuj tza tec'b'ej a b'a alanel esal lolonel, tzalani to slolonel Jehová tzala'? xcham eb' d'ay. Añeja' smam snun chi' ol tecan chamoc, yujto syesejoch sb'a in checab'oc.

4 A d'a jun c'ual chi', masanil eb' syaloch sb'a in checab'oc, ol q'uixvocq'ue eb' yuj tas ix ch'oxchaj yil eb' chi'. Mañxo ol yac'ochlaj pichul eb' yic eb' in checab' yic syac'an musansatil anima eb'. 5 Palta ol yal junjun eb' icha tic: A in tic, mañ in schecab'oc Dios, añej to munlajvum in. Yictax unin in, ix in c'ayb'aj d'a munlajel, xcham eb'. 6 Tato ay junoc mach sc'anb'an d'a junoc eb' icha tic: ¿Tas yaj juntzañ echen d'a a nivanil chi'? tato xchi, ol spacan icha tic: Ix in ac'ji echnaj d'a spat eb' vamigo, xcham eb', xchi Jehová.13.6

Ol miljoccham Viñ stañvumal schoñab' Dios

7 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ic'chajocab'q'ue q'uen espada yic stecjicham Viñ stañvumal in choñab', aton Viñ lajan ved'oc. Miljocab'cham Viñ tañvum calnel chi', axo noc' calnel chi' ol saclemcanb'at noc'. Ol in ochcan ajc'olal d'a noc' yunetac calnel chi'.

8 A in Jehová in svala' to a eb' cajan d'a jun nación tic, ec'to nañal eb' ol chamoc. Jayvañxoñej eb' olto canoc.

9 A eb' olto can chi', ol vac' yab' syaelal eb', yic tz'elcan schucal eb', icha tz'aj yel smical q'uen plata d'a scal c'ac', ma icha tz'aj sb'o q'uen oro. Ol lajvoc chi', ol yalan sb'a eb' d'ayin, a inxo ol in tac'voc d'a eb'. Ol valani to in choñab' eb', axo eb' ol alan icha tic: Aton val Jehová co Diosal, xcham eb', xchi Jehová.

14

Ol colchaj Jerusalén yuj Jehová

1 Toxo ol javoc sc'ual yoval sc'ol Jehová. A eb' ajc'ool, ol spucb'at eb' tastac ay d'a eb' cajan d'a Jerusalén, a d'a yol choñab' chi' ol spuquec' eb'. 2 A d'a jun c'ual chi', a Jehová ol molb'an masanil nación yic syac'an oval yed' Jerusalén. Ol ac'joc ganar yuj eb'. Ol ic'jocb'at masanil tastac ay d'a yoltac pat yuj eb'. Masanil eb' ix ix ol yixtej eb' ajc'ool chi'. Ol ic'chajb'at nañaloc eb' cajan chi' d'a preso yuj eb'. Nañalto pax eb' ol can d'a Jerusalén chi'. 3 Palta elañchamel ol elta Jehová yac' oval yed' juntzañ nación chi', icha ajnac yac'an oval d'a peca'. 4 A d'a jun c'ual chi', ol em tec'tec' yoc d'a lum tzalan Olivo d'a yichañ Jerusalén d'a stojolal b'aj sjavi c'u. Ol pojchaj snañal jun lum tzalan chi', ol

12.11 **12:11** Hadad-rimón, icha chi' junxo sb'i jun comon dios Baal. Ayic stacji avb'en ayic ay siic, syal eb' anima to toxo ix cham Baal, syac'anoch jun q'uiñ eb' yujto syab' syail eb' yuuj yalani. 13.6 **13:6** A eb' syaloch sb'a schecab'oc Dios, syac' echnaj sb'a eb', yujto icha chi' yalan sc'ayb'ub'al eb'.

jacvoc jun nivan ch'olan, scot d'a stojolal b'aj sjavi c'u, tz'ec'c'och d'a stojolal b'aj tz'em c'u. A nañaloc jun tzalan chi', ol b'atcan d'a stojolal norte, axo nañalxo, ol b'atcan d'a stojolal sur. 5 Axo d'a jun ch'olan chi' ol ex el lemnajoc, yujto ol c'ochñej d'a Azal. Ol ex el lemnaj icha ajnac yel lemnaj eb' e mam eyicham yuj jun quixcab' ec'nac ayic ayoch viñaj Uzías reyal d'a Judá. Axo Jehová co Diosal ol javoc yed' masanil eb' yicxo.

6 A d'a jun c'ual chi', sacleinacñej ol ajoc, mañtoc te sacq'uinal, mañtoc te q'uic'q'uinal. 7 A jun c'ual chi', añej Jehová ojtannac tas ol ajoc. Malaj junoc c'ual icha jun c'u ol yac' chi', sacq'uinalñej, mañ c'ualiloc, mañ d'ac'valiloc paxi, yuj chi' ayic ol em c'u, mañ ol q'uic'b'oclaj. 8 A d'a jun c'ual chi', ol q'ueul jun a a' d'a Jerusalén, ol elñej yoc a' d'a ñab'il q'uinal yed' d'a varesma. A jun a' chi', nañal a' ol b'atcan d'a a' mar Muerto, axo nañalxo a', ol b'atcan a' d'a a' mar Mediterráneo. 9 A d'a jun c'ual chi', a Jehová ol ac'an yajalil d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. Añej Jehová chi' ol b'inajoc yujto añej Dios. 10 Pañanxoñej ol ajcan lum luum, aton lum sb'at d'a Geba masanto d'a Rimón, d'a stojolal sur yic Jerusalén. Axo Jerusalén chi', chaañ ol ajcan icha junoc tzalan. A b'aj ol cajnaj eb' anima d'a Jerusalén chi', ol schael d'a puerta yic Benjamín, ol ec' d'a jun puerta d'a peca', masanto d'a junxo puerta yic yesquinail. Ol b'atñej d'a storreal yic Hananeel, masanto b'aj stec'chajel yal sat te' yuva viñ rey. 11 A Jerusalén chi', mañxa b'aq'uiñ ol sateloc. Ol cajnajxoc anima d'ay, mañxalaj tas ol sna eb'.

12 A juntzañ nación ol ac'an oval yed' Jerusalén chi', ol ac'chaj val och syaelal yuj Jehová. A eb' anima chi', pitzanto eb' ol syamanoch sb'ac'chil eb' sc'ab'ati, ol c'ab'at yol sat eb' d'a yed'tal, ol c'apaxb'at yac' eb' d'a yol sti'. 13 A d'a jun c'ual chi', ol yac'cot nivan xivc'olal Jehová d'a scal eb' anima chi'. Junjun eb' ol syamlaj sb'a yed' mach ajun yed'oc, ol smil-lancham sb'a eb'. 14 A d'a jun c'ual chi', ol cot eb' aj Judá scol eb' aj Jerusalén. Ol toc'joc ec' masanil sb'eyumal juntzañ nación ay d'a slac'anil chi' yuj eb', mañxo jantacoc q'uen oro, q'uen plata yed' pichul ol smolb'ej eb'. 15 A jun yaelal ol em d'a yib'añ eb' anima, añeja' ol javocpax d'a yib'añ noc' chej, noc' mula, noc' camello, noc' b'uru yed' masanil noc' smolb'etzal noc' eb' ajc'ol ayec' d'a scampamento.

16 Ayic ol lajvoc juntzañ chi', a eb' anima olto can d'a juntzañ choñab' ix yac' oval yed' Jerusalén chi', junjun ab'il, ol javoc eb' yac'och q'uiñ yic Chinama, yic tz'ochpax eb' ejmelal d'a jun Rey, aton Jehová Yajal d'a Smasanil. 17 Tato ay junoc nación d'a yolyib'añq'uinal tic mañ ol javoc d'a Jerusalén yic tz'och ejmelal d'a jun Rey chi', mañxo ol yac'laj ñab' d'a smacb'en. 18 Tato ay eb' aj Egipto mañ ol javoc yac'och q'uiñ yic Chinama, mañ ol yac'paxlaj ñab' d'a slum eb'. Ol javoc yaelal d'a yib'añ eb' yuj Jehová icha yaelal ol javoc d'a yib'añ juntzañ nación max javilaj chi'. 19 Aton val jun yaelal chi' yovalil ol javoc d'a yib'añ Egipto yed' d'a yib'añ juntzañxo nación max javi yac'och q'uiñ yic Chinama.

20 A d'a jun c'ual chi', a d'a q'uen yunetac campana yed'nac noc' chej tz'ib'ab'iloch icha tic: Yicxoñej Jehová yaji, xchi. Yed' q'uen chen ol c'anchaj d'a stemplo Jehová b'aj ol tajoc noc' schib'ejal noc' silab', yicxoñej pax Jehová ol ajoc, icha yaj nivac uc'ab' sc'anchaj d'a altar. 21 Masanil q'uen chen d'a Jerusalén yed' d'a Judá, yicxoñej Jehová Yajal d'a Smasanil ol ajoc. A mach sb'at yac' junoc silab' ta', syal sc'anan juntzañ chen chi', syac'an tajoc noc' chib'ej syac' silab'il chi'. A d'a jun c'ual chi', mañxalaj eb' choñvajum ol ilchaj d'a stemplo Jehová Yajal d'a Smasanil.

A Slolonel Dios D'a Viñaj
MALAQUÍAS

Malaquías sb'i jun libro tic, yujto a slolonel Dios yalnac d'a viñaj Malaquías tz'ib'ab'ilcan d'ay. A jun libro tic, tecan tz'ib'ab'ilcan d'a stiempoal viñaj Esdras yed' viñaj Nehemías, yujto b'ob'ilxopax stemplo Dios ayic stz'ib'chajnaccani. A eb' anima yed' eb' sacerdote, sch'oxel spitalil eb' d'a tastac to yicñej Dios yaji. Maxtzac yac' ofrenda eb' to yovalil syac' eb'. Spatiquej val el juntzañ checnab'il eb' aycan d'a yol sc'ab'.

Yuj chi' a viñaj Malaquías schecab' Dios chi', yalnac viñ d'a eb' anima chi' to ol ch'olb'itaj eb' yuj Dios, yic vach' tz'ajxican eb'. Palta ayic manto uji jun chi', ol scheccot jun schecab' yic tzul yac'an snacot strato Dios chi' eb' anima chi'. Vach'chom ay yaelal ol javoc d'a yib'añ eb' spitej sb'a chi', palta axo eb' sc'anab'ajan Dios chi', ay val tzalajc'olal yed' svach'c'olal Dios chi' ol scha eb'.

Xajan eb' israel yuj Dios

1 A in Malaquías in tic, schecab' Dios vaj d'a eb' vetisraelal.
2 A Jehová tz'alan icha tic: A in tic tzex in xajanej, palta a exxo tic, tzex tac'vi d'ayin icha tic: ¿Tas val scutej cojtacaneli tato tzoñ a xajanej? xe chi. Palta a in Jehová in sval d'ayex icha tic: Vach'chom yuc'tac sb'a viñaj Esaú yed' viñaj Jacob, palta te xajan vilnac viñaj Jacob chi', aton viñ e mam eyicham, 3 axo viñaj Esaú chi', maay. A lum tzalquixtac b'aj cajan eb' yiñtilal viñaj Esaú chi', cuseltacxoñej ix ajcan lum vuuj, axoñej noc' caltacte'al noc' ay ta'.
4 Q'uinaloc a eb' edomita yiñtilalcan viñaj Esaú tz'alan icha tic: Vach'chom oñ sateli, palta ol co b'oxiq'ue co choñab' tic, ta xchi eb'. Vach'chom sb'oxiq'ue eb', palta a in ol in satxieli. Ol yal eb' anima d'a schoñab' eb' chi' icha tic: A jun nación tic, schoñab'il eb' chuc, ayñejcot yoval sc'ol Jehová d'a yib'añ d'a masanil tiempo, xcham eb'. 5 A ex israel ex tic, ol eyil val sic'lab'il, ol eyalan icha tic: A Jehová, yelxo val te nivan yelc'och d'a yolyib'añq'uinal tic, mañocñej d'a yol co macb'en tic, xe chama, xchi Jehová.

Scachji eb' sacerdote yuj Jehová

6 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan d'a eb' sacerdote icha tic: A eb' uninab'il, ay yelc'och smam snun eb' d'a sat. A eb' checab', ay pax yelc'och spatrón eb' d'a sat. Yuj chi' ex sacerdote, tato mamab'il vaj d'ayex eyalani, ¿tas pax yuj malaj velc'och d'ayex? Tato yajal vaj d'ayex eyalani, ¿tas yuj max in e c'anab'ajej? A ex tic tzin e patiquejeli, palta tzato val eyal icha tic: ¿Tas scutej ach co paticaneli? xe chi. 7 Tzeyic'cot e silab' mañ smojoc sjavi d'a valtar, tzato val e c'anb'ani: ¿B'ajtil tz'och co mul chi' d'ayach? xe chi. Tz'och e mul chi', yujto ichato malaj yelc'och valtar d'a e sat. 8 ¿Tom vach' tze na'a to a noc' noc' ay spaltail tzeyac' d'ayin silab'il, aton noc' malaj yol sat, noc' q'uiich yed' noc' penaay? Q'uinaloc tzeyic'b'at juntzañ noc' chi' e silab'oc d'a eb' eyajalil, ¿tom ol ex scha eb' yuj juntzañ e silab' chi' tze na'a? 9 A eb' anima tz'alan d'ayex icha tic: Ex sacerdote, c'anec d'a Dios cuuj, yic tz'oc' sc'ol d'ayoñ, xchi eb'. Palta a in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Tato a juntzañ noc' ix val tic ol eyac' e silab'oc d'ayin, ¿tocval ol in cha d'ayex d'a tzalajc'olal? 10 Comonoc a junoc ex tic tze mac spuertail in templo, yic vach' mañ nab'añejoc scomon och c'ac' d'a valtar. Yujto a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, max in tzalaj jab'oc eyed'oc, mañxo ol in cha eyofrenda chi'.
11 Palta te nivan velc'och d'a sat masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. A val

tas vach' sñustz'a eb' silab'il d'ayin. Syac'an yofrenda eb' d'ayin icha val d'a smojalil, yujto nivan velc'och d'a yol sat eb'. 12 Palta a exxo tic, malaj jab'oc velc'och d'a yol e sat. Tzeyalani to malaj yelc'och valtar yed' juntzañ silab' tz'ac'ji d'ayin. 13 Tzeyalan icha tic: Tzoñ tzactzajc'och yed' juntzañ tic, xe chi. Tzin e paticaneli. Slajvi chi' tzeyac'an juntzañ noc' e silab' d'ayin, aton noc' tzeyelq'uej, noc' q'uiich yed' noc' penaay. ¿Tom ol in cha juntzañ chi' d'ayex tze na'a? 14 A in Rey in, nivan velc'ochi, xiv masanil choñab' d'ayin, yuj chi' tzin catab'ej eb' stac'vej sti' yac'an junoc scalnel malaj spaltail silab'il d'ayin, slajvi chi' sq'uexan pax noc' eb', axo junoc noc' penaay syac' eb', xchi Jehová Yajal d'a Smasanil.

2

1 Syalanpax Jehová Yajal d'a Smasanil icha tic: A ticnaic ex sacerdote, a d'ayex sval juntzañ checnab'il tic: 2 Yovalil ayocab' velc'och d'a yol e sat yed' eyopisio tic. Tato mañ ol e c'anab'ajej, ol ex in catab'ej. Ayic ol eyalan vach' lolonel d'a yib'añ junoc mach, axo catab' ol vac'can d'a yib'añ sq'uexuloc. Val yel, a jun eyopisio chi', toxo ix in catab'ej, yujto max e c'anab'ajej in checnab'il.

3 Eyuj a ex tic ex sacerdote, yuj chi' ol vac' q'uixvelal eb' eyiñtilal, a noc' tzeyic'cot silab'il chi' d'ayin, a stza' noc' ol in juloch d'a e sat. Junñej ol aj ex in julanel yed' stza' noc' chi'. 4 Icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a in Jehová Yajal in d'a Smasanil a in svac' jun checnab'il tic, yic vach' a in trato vac'naccan yed' eb' yiñtilal Leví, aton eb' e mam eyicham, ol b'eyñejb'atoc.

5 A in trato yed' eb' chi' to svac' sq'uinal eb' yed' sjunc'olal, yic ay velc'och d'a yol sat eb'. Ix sch'oxel eb' to ay velc'och d'a yol sat eb', ix in sc'anab'ajan eb'. 6 Yelñej tas ix yal eb', malaj b'aj ix yesej eb'. Vach'ñej ix ec' eb' ved'oc. Jantac eb' ix yiq'uelta eb' d'a scal chucal. 7 A ex sacerdote ex tic, a eyopisio to tze c'ayb'ej eb' anima yic tzin yojtaquejel eb'. Smoj sc'och masanil anima d'ayex, yic syab'an sc'ayb'ub'al eb', yujto a in Jehová Yajal in d'a Smasanil, in checab' eyaji.

8 A exxo pax tic, toxo ix in e patiquejeli. Yuj c'ayb'ub'al ix eyac'a', yuj chi' tzijtum eb' ix juvicaneli. A ex ix eyixtejb'at in trato vac'nac yed' viñ e mam eyicham. 9 Max e c'anab'ajej tas tzin nib'ej, yujto mañ lajanoc tzeyutej e ch'olb'itan smasanil anima, yuj chi' sviq'uec' snivanil eyelc'ochi, emnaquil tzex ajcan d'a sat masanil anima, xchi Jehová Yajal d'a Smasanil.

A spitalil eb' aj Judá

10 A oñ tic junñej co Mam, aton Dios b'ojinac oñ co masanil. ¿Tas yuj scac'laj musansatil co b'a, scac'lan chucal d'ayoñ junjun oñ, squixtanb'at strato Dios yac'nac yed' eb' co mam quicham? 11 A eb' vetchoñab' aj Judá, maj sc'anab'ajej eb' b'aj ix yac' sti' d'a yichañ Dios. Te chuclaj tas ix sc'ulej eb' d'a Jerusalén yed' d'a masanil yol smacb'en Israel. Ix yixtejb'at scajnub' Jehová eb', aton jun yicñej yaji, xajan yuuj. A eb' viñ vinac, ix yic'laj sb'a eb' viñ yed' eb' ix ix ch'oc choñab'il tz'och ejmelal d'a comon dios. 12 A Jehová Yajal d'a Smasanil, comonoc tz'el d'a sc'ol satanel masanil eb' sc'ulan juntzañ chi' d'a co cal a oñ yiñtilal oñ viñaj Jacob tic, yalxoñej mach, vach'chom syic'paxcot silab' eb' d'ay.

13 Ay val junxo tas tze c'ulej: Toxoñej sch'ayxiel yaltar Jehová yuj yal e sat eyoq'ui. Tzex oc' val sic'lab'il, yujto maxtzac chaji eyofrenda yuj Jehová. 14 Tzato e c'anb'an d'a Jehová chi' icha tic: ¿Tas yuj maxtzac a cha cofrenda chi'? xe chi. Aton yuj tic: Yujto a val Jehová ix ilani to max e c'anab'ajej e ti' eyac'nac d'a eb' ix ix eyic'nac e b'a yed'oc d'a e quelemal, vach'chom a eb' ix

chi' eyetb'eyum eb' ix b'aj eyac'nac e ti' chi' eyic'lan e b'a yed'oc. 15 ¿Tom maŋ̈ junŋ̈ejoc b'ob'il oŋ̈ yuj Dios yic junŋ̈ej nivanil tzoŋ̈ aj yed' eb' ix? ¿Tas nab'il yuj Dios, yuj chi' icha chi' ix oŋ̈ yutej tze na'a? Icha chi' ix oŋ̈ yutej, yic vach' a eb' cuninal ay yelc'och Dios d'a yol sat eb'. Yuj chi' tzeyil val e b'a yed' e pensar yic maŋ̈ chucoc tzeyutej e b'a d'a eb' ix eyetb'eyum b'aj ix eyac' e ti' eyic'lan e b'a yed'oc d'a e quelemal. 16 A val Jehová co Diosal a oŋ̈ israel oŋ̈ tic, aton Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Tzeyil val e b'a, aq'uec elc'och e ti' eyac'nac d'a ix eyetb'eyum. Yujto a jun pojlajb'ail chi', te chuc d'a yol in sat, yuj chi' maŋ̈ e jub'at e b'a yuj jun chi', xchi Jehová.

A sc'ual yic ol ch'olb'itaj anima

17 Toxo ix tzactzajq'ue Jehová yuj tas tzeyala', tzato val e c'anb'an icha tic: ¿Tas ix cala' yuj chi' stzactzajq'ue Jehová chi' qued'oc? xe chi. Stzactzaj eyed'oc, yujto tzeyala' to a Jehová scha sc'ol eb' sc'ulan chucal, stzalaj yed' eb' eyalani. Tzeyalanpaxi to malaj junoc Dios sch'olb'itan d'a stojolal.

3

1 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ol in checb'at jun in checab', yic b'at sb'o in b'e a in Yajal in tic taŋ̈vab'il in eyuuj. Elaŋ̈chamel ol in och d'a yol in templo. Tze nib'ej sc'och lemnaj in checab' chi', yic syac'an elc'och in trato. Ab'ec, a in ton val ol in c'ochoc.

2 Palta, ¿mach ol techaj yuj d'a jun c'u ayic ol in c'och chi'? ¿Mach val ol stec'b'ej sb'a d'a vichaŋ̈? Yujto a vopisio, lajan val icha schaquil te' c'ac' sc'an eb' b'oum q'ueen, ma icha noc' xapon sc'an eb' sjuc'vi. 3 A in Jehová in tic ol in em c'ojan, yic tzin sacb'itan eb' yiŋ̈tilal Leví, icha val tz'aj yic'jiel smical q'uen plata, ma q'uen oro d'a scal c'ac'. Ichato chi', ol yac'an yofrenda eb' d'a vichaŋ̈, icha d'a smojal yed' d'a stojolal. 4 A in Jehová in tic, ol in tzalaj yed' yofrenda eb' aj Jerusalén yed' eb' ay d'a juntzaŋ̈xo lugar d'a yol smacb'en Judá, icha ajnac in tzalaj yed'oc d'a pecataxo.

5 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: Ol in c'och d'a e cal yic tzex in ch'olb'itej. Elaŋ̈chamel ol vac'och d'a yib'aŋ̈ juntzaŋ̈ eb' tic: Aton eb' ajb'aal, eb' sc'ulan ajmulal, eb' esalvum, eb' maŋ̈ tz'acanoc stupan smunlajvum, eb' tz'ixtan eb' ix chamnac yetb'eyum yed' eb' unin chamnac smam yed' eb' ch'oc choŋ̈ab'il. Ol vac'paxoch d'a yib'aŋ̈ eb' malaj velc'och d'ay.

A Diezmo yed' Ofrenda

6 A in Jehová Yajal in d'a Smasanil, malaj b'aq'uiŋ̈ tzin q'uexmaji. Yuj chi', a ex yiŋ̈tilal ex Jacob tic, maj ex satel-laj 7 vach'chom ix e patiquejel in checnab'il, maj e c'anab'ajejlaj, lajan ix eyutej e b'a icha yutejnac sb'a eb' e mam eyicham. A ticnaic, meltzajaŋ̈ecxi d'ayin, yic ol in meltzajxib'at q'uelan d'ayex. Palta e ex tic tze c'anb'ej: ¿Tas tz'aj co meltzajxi d'ayach? xe chi. 8 A in xo tic tzin c'anb'ej d'ayex: ¿Tom smoj tz'elc'an eb' anima d'a sDiosal? Palta a ex tic tzin eyelq'uej. Tzato e c'anb'an icha tic: ¿Tas b'aj tzach quelq'uej chi'? xe chi. A b'aj tzin eyelq'uej, aton d'a masanil e diezmo yed' eyofrenda. 9 Yuj chi' d'a val yel catab'il exxo e masanil, yujto e masanil tzin eyelq'uej. 10 A ticnaic jun, iq'ueccot masanil e diezmo b'aj smolchaj d'a in templo, yic vach' ay tas sva eb' tzin ac'an servil ta'. A in Jehová Yajal in d'a Smasanil sval icha tic: To tzin eyac' proval. Icha val chi' ol aj eyilani to ol in jac satchaaŋ̈, ol in secanemta in vach'c'olal d'a eyib'aŋ̈, maŋ̈xalaj b'aj ol aj yed'tal eyuuj. 11 A in svala' to maŋ̈ ol in cha lajvoquel tas avab'il eyuuj yuj noc' noc', maŋ̈ ol in chapax ixtaxel sat eyuva ayic manto q'uiŋ̈b'i. 12 Ol yal juntzaŋ̈xo choŋ̈ab' eyuuj to te vach' eyico' yujto te vach' ol elc'och e choŋ̈ab' tic, xchi Jehová.

Tz'oc' sc'ool Dios d'a eb' schoñab'

13 Syalanpax Jehová icha tic: A ex tic, te chuc tzeyal d'ayin. Tzato val e
c'anb'an icha tic: ¿Tas chuc scal d'ayach? xe chi. 14 Icha tic tzeyutej eyalani:
Nab'añej scac' servil Dios. Malaj scac' yala' tato sco c'anab'ajej tas syala',
scac'anoch pichul yic cusc'olal d'a yichañ Jehová Yajal d'a Smasanil, yic sco
ch'oxan co cusc'olal yuj co mul. 15 Squil val eb' syic'chaañ sb'a, tzalajc'olal yaj
eb'. Yed' eb' chuc, vach'ñej tz'elc'och eb'. A eb' stec'b'ej sb'a d'a yichañ Dios,
malaj pax yaelal sja d'a yib'añ eb', xe chi, xchi Jehová.
16 A eb' ay yelc'och Jehová d'a yol sat, slolon eb' d'ay junjun, axo Jehová
chi' tz'ab'an tas syal eb' chi'. Yuj chi' schecji tz'ib'chajcan sb'i eb' d'a jun libro,
aton ta' sb'inajcan eb' ay yelc'och Jehová d'a yol sat, yujto ay val och spensar
eb' d'ay.
17 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ay jun c'ual ol in ch'olb'itej
masanil eb' anima. A eb' ay velc'och d'ay, ol in sic'canel eb' yic tz'ochcan eb'
vicoc. Icha junoc mamab'il tz'oc' sc'ool d'a junoc yuninal tz'ac'an servil, icha
chi' ol aj yoc' in c'ool d'a eb'. 18 Ata' ol nachajel eyuuj to ch'oc spac yic eb' vach'
sb'eyb'al tzin ac'an servil, ch'oc pax spac yic eb' chuc sb'eyb'al max in ac'anlaj
servil, xchi Jehová.

4

Ol ja sc'ual yoval sc'ol Jehová

1 A Jehová Yajal d'a Smasanil tz'alan icha tic: Ab'ec, van sja sc'ual yic ol
in ch'oxan yoval in c'ool. Ol in satel masanil eb' b'uchumtac yed' eb' sc'ulan
chucal icha val tz'aj stz'ab'at añ ac d'a yol junoc horno. Mañxa junoc eb' ol
canoc. 2 Palta a ex to ay velc'och d'a e sat, icha val sq'ueul c'u d'a q'uiñib'alil,
icha chi' ol vutej in ch'oxan in colval d'ayex. Yuj chi', ol ex tzalajxoc. Ol ex
q'ue cheneljoc yuj tzalajc'olal, icha tz'aj sq'ue cheneljoc noc' quelemtac vacax
tz'elta b'aj macan. 3 A d'a jun c'ual chi', a ex tic toxoñej ol e tec'canem eb'
sc'ulan chucal, icha val tz'aj stec'jiem q'uen tic'aq'uil taañ, icha chi' ol eyutej
eb'.
4 Naeccot in checnab'il vac'naccan d'a viñ in checab' aj Moisés, ayic ayec'
viñ d'a sjolom lum vitz scuch Horeb. A juntzañ c'ayb'ub'al yed' checnab'il
chi', smoj val to tze c'anab'ajej e masanil a ex israel ex tic.
5 Ab'ec, ol in b'ab'laj chequejb'at viñ in checab' aj Elías, ayic manto javi jun
c'ual yic ol checlaj yoval in c'ool. A jun c'ual chi', te nivan yelc'ochi, ayxo
smay ol ujoc. 6 A viñaj Elías chi' ol ac'anoch eb' mamab'il yed' eb' uninab'il
d'a junc'olal. Tato mañ ol sna sb'a eb', axo yic ol in c'ochoc, axo in satanel e
choñab' chi' d'a junelñej, xchi Jehová.

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan
SAN MATEO

San Mateo sb'i jun libro tic. B'ab'el libro d'a yol Nuevo Testamento, syalcoti to a Jesús "Rey toni". A d'ay tz'ib'ab'ilcan vach' ab'ix yic Jesucristo ix stz'ib'ejcan viñaj apóstol Mateo. Ayocto ix aljican yab'ixal to a d'a Jesús, ata' ol yaq'uelc'och sti' Dios yac'naccan d'a eb' anima icha yaj stz'ib'chajcan d'a Antiguo Testamento. A jun vach' ab'ix tic, mañocñej eb' israel ay yico', aton eb' b'aj ulnaquec' Jesús chi', palta yic masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. A jun vach' ab'ix tic tz'alani to añej Jesucristo syal yac'an scolnab'il masanil anima.

Syalcot jun libro tic to a Jesús Rey toni, Yajal yaji, yuj sch'oxanel yopisio yic syalanel slolonel Dios yed' juntzañ c'ayb'ub'al vach' yic Dios. Ay oye' macañ b'aj tz'ilchaj juntzañ c'ayb'ub'al chi': A d'a capítulo 5 masanto d'a 7, ata' tz'ilchaj juntzañ c'ayb'ub'al ix yal Jesús d'a sjolom lum vitz, syalcot yuj b'eyb'al yed' juntzañ tas ay yalan yic d'a eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios. Axo d'a capítulo 10, syal yuj tas ix aj sc'ayb'aj eb' schecab' Jesús yic syalanel vach' ab'ix chi' eb', tas tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Axo d'a capítulo 13, syalcot juntzañ ab'ix sch'oxanel tastac ay d'a yol sc'ab' Dios. Axo capítulo 18, syalcot tas snib'ej Dios d'a eb' tz'och tz'ac'an yed'oc. Axo d'a capítulo 24 yed' 25, syalcot yuj tastac ol ujoc d'a slajvub' tiempoal, yic ol checlajel yopisio Dios.

A stzolal sb'i eb' smam yicham Jesucristo (Lc 3.23-38)

1 A jun libro tic syalcot yab'ixal Jesucristo yiñtilal viñaj rey David, yiñtilal pax viñaj Abraham. Aton stzolal sb'i eb' smam yicham Jesucristo tic. 2 A viñaj Abraham smam viñaj Isaac, a viñaj Isaac chi' smam viñaj Jacob, a viñaj Jacob chi' smam viñaj Judá yed' eb' yuc'tac. 3 A viñaj Judá chi' smam viñaj Fares yed' viñaj Zara. Tamar sb'i ix snun eb' viñ schavañil. A viñaj Fares chi' smam viñaj Esrom, a viñaj Esrom chi' smam viñaj Aram. 4 A viñaj Aram chi' smam viñaj Aminadab, a viñaj Aminadab chi' smam viñaj Naasón, a viñaj Naasón chi' smam viñaj Salmón. 5 A viñaj Salmón chi' smam viñaj Booz, a ix Rahab snun viñaj Booz chi'. A viñaj Booz chi' smam viñaj Obed, a ix snun viñ, Rut sb'i ix. A viñaj Obed chi' smam viñaj Isaí. 6 A viñaj Isaí chi' smam viñaj David, aton viñ rey. A viñaj David chi' smam viñaj Salomón. A ix snun viñaj Salomón chi' aton ix yetb'eyumcan viñaj Urías.

7 A viñaj Salomón chi' smam viñaj Roboam, a viñaj Roboam chi' smam viñaj Abías, a viñaj Abías chi' smam viñaj Asa. 8 A viñaj Asa chi' smam viñaj Josafat, a viñaj Josafat chi' smam viñaj Joram, a viñaj Joram chi' smam viñaj Uzías. 9 A viñaj Uzías chi' smam viñaj Jotam, a viñaj Jotam chi' smam viñaj Acaz, a viñaj Acaz chi' smam viñaj Ezequías. 10 A viñaj Ezequías chi' smam viñaj Manasés, a viñaj Manasés chi' smam viñaj Amón, a viñaj Amón chi' smam viñaj Josías. 11 A viñaj Josías chi' smam viñaj Jeconías yed' eb' yuc'tac. D'a jun tiempoal chi', ix ic'jib'at eb' israel d'a Babilonia.

12 Ayic ayec' eb' d'a Babilonia chi', ix alji viñaj Salatiel yuninal viñaj Jeconías. A viñaj Salatiel chi' smam viñaj Zorobabel. 13 A viñaj Zorobabel chi' smam viñaj Abiud, a viñaj Abiud chi' smam viñaj Eliaquim, a viñaj Eliaquim chi' smam viñaj Azor. 14 A viñaj Azor chi' smam viñaj Sadoc, a viñaj Sadoc chi' smam viñaj Aquim, a viñaj Aquim chi' smam viñaj Eliud. 15 A viñaj Eliud chi' smam viñaj Eleazar, a viñaj Eleazar chi' smam viñaj Matán, a viñaj Matán

chi' smam viñaj Jacob. 16 A viñaj Jacob chi' smam viñaj José, viñ yetb'eyum
ix María, ix snun Jesús, aton Cristo.
17 Yuj chi' chequel yaji to ay 14 macañ smam yicham chi', scot d'a viñaj
Abraham masanto d'a viñaj David. Tz'elxi yich d'a viñaj David chi', masanto
ix ic'jib'at eb' israel d'a Babilonia, ay 14 macañ paxi. Axo yic ix ic'jib'at eb' d'a
Babilonia chi' masanto ix alji Cristo, 14 macañ paxi.

A yaljub'al Jesucristo (Lc 2.1-7)

18 Icha tic ix aj yalji Jesucristo. A viñaj José ayxo strato viñ yed' ix María.
Palta toñejanto ay strato eb', manto yic'laj sb'a eb'. Palta axo ix María chi',
ayxo unin yed'nac ix, yujto a Yespíritu Dios ix ac'an scuchoch jun unin chi'
ix. 19 A viñaj José chi', te tojol spensar viñ, malaj sgana viñ scheclajelta ix
d'a scal anima. Yuj chi' ix sna viñ yactejcan ix d'a elc'altac, yic malaj mach
tz'ojtacanel jun chi'. 20 Axo yic vanto snaan jun chi' viñ, ay jun yángel Dios
Cajal ix ch'ox sb'a d'a viñ d'a svayich. Ix yalan d'a viñ:
—Ach José, yiñtil viñaj David, mañ ach xiv ic'an ix María tic etb'eyumoc.
Yujto a Yespíritu Dios ix ac'an pitzvoc jun unin chi' d'a ix. 21 A jun unin ol
aljoc chi', vinac unin. JESÚS[1.21] ol ac' sb'iej, yujto a' ol ex colancanelta a ex
schoñab' ex tic d'a yalañ e mul, xchi d'a viñ.
22 Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan Dios Cajal, ayic ix lolon d'a sti' jun
schecab' icha tic:
23 Ay jun ix cob'es, manta vinac syic'a', palta ay jun unin ol pitzvoc d'a ix.
A jun unin ol aljoc chi', vinac unin.
Emanuel ol ac'joc sb'iej, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Emanuel,
syalelc'ochi, ayec' Dios qued'oc.
24 Axo ix el svayañ viñaj José chi', ix sc'anab'ajan viñ icha ix yutej yalan jun
yángel Dios Cajal chi'. Ichato chi', ix schaan sc'ol viñ yic'an ix. 25 Palta maj
yil-laj sb'a viñ yed' ix, masanto ix alji jun unin chi'. Axo ix alji, JESÚS ix yac'
eb' sb'iej.

2

A eb' viñ mago xid' ilan Jesús

1 A d'a choñab' Belén, d'a yol yic Judea, ata' ix alji Jesús. A d'a jun tiempoal
chi', a viñaj Herodes ayoch reyal d'a Judea. Ay juntzañ eb' viñ vinac scuchan
mago schuman yed' q'uen c'anal. Ayic toxo ix alji Jesús, ix cot eb' viñ b'aj sja
c'u. Ix ja eb' viñ d'a Jerusalén. 2 Ix sc'anb'anec' eb' viñ:
—¿B'aj ay jun unin toto ix alji, jun ol och e reyaloc a ex israel ex tic? A b'aj
sja c'u, ata' ix quil sq'ueul jun q'uen c'anal. A q'uen sch'oxani to ix alji. Yuj
chi' oñ coti, yic scaq'uem co b'a d'ay, xchi eb' viñ.
3 Axo ix yab'an specal jun chi' viñaj rey Herodes, ix te somchaj spensar
viñ. Yed' jantac eb' ay d'a Jerusalén chi', ix te somchajq'ue eb' yed' viñ. 4 Ix
yavtancot masanil eb' viñ sat sacerdote viñ yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley
Moisés. Ix sc'anb'an viñ d'a eb' viñ:
—¿B'ajtil ol aljoc viñ Cristo? xchi viñ d'a eb' viñ.
5 Ix yalan eb' viñ:
—A d'a choñab' Belén, d'a yol yic Judá, ata' ol aljoc viñ. Yujto ay jun schecab'
Dios tz'ib'annaccan icha tic:
6 A jun choñab' Belén, d'a yol yic Judea, yuneñej d'a yichañ juntzañxo choñab'
ay d'a yol yic Judá chi'.
Palta ec'al yopisio d'a yichañ juntzañxo choñab' chi'.

1.21 **1:21** A Jesús, syalelc'ochi "A Dios Colvajum".

Yujto ata' ol aljoc jun viñ yajal,
A ol ilan in choñab' Israel, xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, xchi eb' viñ.
7 Axo viñaj Herodes chi' ix checan avtajcot eb' viñ mago chi'. Elc'altac ix
sc'anb'ej viñ yab' d'a eb' viñ, b'ac'ñitax ix sch'ox sb'a jun c'anal chi' d'a eb'
viñ. 8 Ix lajvi yab'an viñ, ix checjib'at eb' viñ yuj viñ d'a choñab' Belén. Ayic
manto b'at eb' viñ, ix stz'acan yal viñ icha tic:
—Ixiquec d'a Belén chi'. Cham val e c'anb'an eyab'i b'ajtil ayec' jun unin
chi'. Slajvi schax chi' eyuuj, tzul eyalan d'ayin, yic ol in b'at vac'paxem in b'a
d'ay, xchi viñ.
9 Ix lajvi yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix b'at eb' viñ. Axo jun c'anal syil eb' viñ
b'aj sjavi c'u chi', b'ab'el sb'at yuj eb' viñ, masanto ix c'och d'a stojolal yib'añ
b'aj ay jun unin chi'. Ata' ix och vaan. 10 Axo ix yilanxi jun c'anal chi' eb' viñ,
ix te tzalaj eb' viñ. 11 Ix och eb' viñ d'a yol jun pat chi'. Ix yilan jun unin chi' eb'
viñ yed' snun, aton ix María. Ix em cuman eb' viñ d'ay. Ix yac'anem sb'a eb'
viñ d'ay. Ix lajvi chi', ix sjacan juntzañ scaxa eb' viñ b'aj ayem juntzañ silab'.
Ix sian oro eb' viñ d'a jun unin chi'. Ix sian juntzañ te suc'uq'ui sjab' eb' viñ,
sñusji yed' juntzañxo yal te suc'uq'ui sjab' scuchan mirra. 12 Axo ix alji d'a
eb' viñ d'a svayich, to maxtzac ec' eb' viñ yal d'a viñaj Herodes chi'. Yuj chi'
ch'ocxo b'e b'aj ix pax eb' viñ d'a schoñab'.

Ix b'at viñaj José elelal d'a Egipto

13 Ix lajvi spax eb' viñ mago chi', ay jun yángel Dios Cajal ix ch'ox sb'a d'a
viñaj José chi' d'a svayich, ix yalani:
—Q'ueañ vaan. Ic'b'at viñ unin tic ed'oc yed' snun. Elañec d'a elañchamel.
Tzex b'at d'a Egipto. Tzex canñej ta', masanto ol valxi d'ayach, yujto a
viñaj Herodes ol checan sayjoquec' jun unin tic, yujto sgana viñ ol yac'
miljocchamoc, xchi jun ángel chi'.
14 Yuj chi', ix q'ue vaan viñaj José chi'. Ix yic'anb'at jun unin chi' viñ yed' ix
María d'ac'valil. Ix b'at eb' d'a Egipto. 15 Ata' ix aj eb' masanto ix cham viñaj
Herodes chi'. Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan Dios Cajal a ix lolon d'a sti'
jun schecab'. Xchi icha tic: A d'a Egipto ix vavtej paxta Vuninal, xchi.

A viñaj Herodes checjinac miljoccham eb' unin

16 Axo ix yilan viñaj Herodes chi' to majxo ec' eb' viñ mago chi' yal d'a viñ, ix
snaanel viñ to toñej ix ac'ji musansatil viñ yuj eb' viñ. Yuj chi', ix te cot yoval
viñ. Ix schecan miljoccham jantacñej eb' vinac unin viñ ay d'a choñab' Belén
yed' eb' ay d'a slac'anil jun choñab' chi'. Ix laj cham eb' schab'il ab'il yed' eb'
manto tz'acvi chab' ab'il. Yujto icha chi' stiempoal ix sc'anb'ej viñ d'a eb' viñ
mago chi'. 17 Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj jun viñ schecab' Dios
scuchan Jeremías. Xchi icha tic:
18 Ix ab'chaj jun av d'a choñab' Ramá.
Ay jun nivan oq'uel yed' jun nivan cusc'olal.
A ix Raquel, ix oc' ix yuj eb' yune'.
Malaj sgana ix tz'ac'ji snivanil sc'ool, yujto mañxalaj eb' yune' ix, xchi.
19 Axo yic ix cham viñaj Herodes chi', ix sch'oxan sb'a jun yángel Dios Cajal
d'a viñaj José chi' d'a svayich, ayic ayec' viñ d'a Egipto. Ix yalan d'a viñ:
20 —Q'ueañ vaan. Ic'b'at viñ unin tic yed' snun. Paxañec d'a e choñab', yujto
a eb' viñ sgana smilancham jun unin tic, chamnacxo eb' viñ, xchi jun ángel
chi'.
21 Ix lajvi chi', ix q'ue vaan viñaj José chi'. Ix yic'ancot jun unin chi' viñ
yed' ix snun d'a yol yic Israel chi'. 22 Palta ix yab'an viñaj José chi' to a jun viñ
yuninal viñaj Herodes scuchan Arquelao aycanoch sq'uexuloc viñ smam chi'
yac'an mandar d'a Judea chi'. Yuj chi', ix xiv viñ sc'och cajan ta'. Ix yalan Dios

d'a viñ d'a svayich tas sc'ulej. Yuj chi' ix b'atcan eb' d'a yol yic Galilea. 23 Ayic ix c'och eb' ta', ix cajnaj eb' d'a choñab' Nazaret. Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan eb' schecab' Dios d'a peca'. Tz'ib'ab'ilcan yuj eb', chajtil to ol yal eb' anima to aj Nazaret Jesús.

3

A viñaj Juan ix ac'an bautizar, ix alanel slolonel Dios (Mr 1.1-8; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

1 A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ scuchan Juan ix ac'an bautizar d'a tz'inan luum d'a yol yic Judea. Ata' ix yalel slolonel Dios viñ d'a eb' anima ix laj c'och d'ay. 2 Ix yalan viñ icha tic d'a eb':

—Naec e b'a yuj e chucal, yujto toxo ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil, xchi viñ.

3 Ay jun viñ schecab' Dios scuchan Isaías, ayocto ix stz'ib'ancan yab'ixal viñaj Juan chi' viñ d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, xchi icha tic:

Ay jun d'a tz'inan luum, chaañ ol yal icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e yic sjavi junoc
yajal, icha chi' tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol javoc Dios Cajal,
xchama, xchi d'a Slolonel Dios chi'.

4 A viñaj Juan chi', a xil noc' camello ayoch spichuloc viñ, axo stzec'ul viñ, a noc' tz'uum. A juntzañ noc' icha noc' yol sojoy schi viñ, axo noc' caltacte'al yal chab' syuq'uej viñ. 5 A eb' aj Jerusalén smasanil, sc'och eb' smaclej yab' d'a viñ. Ay pax eb' d'a junjun choñab' d'a yol yic Judea yed' eb' ay d'a slac'anil a' nivan Jordán sc'ochi, 6 ix laj yalanq'ueta smul eb'. Ix lajvi chi', ix yac'an ac'joc bautizar sb'a eb' yuj viñ d'a a' Jordán chi'.

7 Tzijtum eb' fariseo yed' eb' saduceo ix laj c'och b'aj van yac'an bautizar viñ chi'. Ix yalan viñ d'a eb':

—A ex tic, te jelan ex d'a chucal icha noc' chan. ¿Mach ix alan d'ayex to syal e colanel e b'a d'a jun nivan yaelal ol javoc? 8 Tato tze na e b'a yuj e mul, yovalil vach' tzeyutej e b'a yic scheclajeli to ix e na e b'a. 9 Mañ eyal icha tic: Malaj pena, yiñtil oñ can viñaj Abraham. Yuj chi' malaj tas ol javoc d'a quib'añ, mañ xe chioc. Yujto a in sval d'ayex, tato sgana Dios, syal yoch juntzañ q'uen q'ueen tic yiñtilaloc viñaj Abraham chi' e q'uexuloc. 10 A jun yaelal ol javoc chi', lajan icha junoc viñ vinac lista yaj yed' sch'acab' d'a yich juntzañ te' avb'en te'. Jantacñej te' chuclaj sat syac'a', ol laj ch'acjoquel te'. Ol syumancanb'at te' viñ d'a yol c'ac'. 11 A in tic, d'a val yel tzex vac' bautizar d'a a a', yic chequel to ix e na e b'a. Palta ay val junxo tzac'an sjavi vuuj. A ol ac'an Yespíritu Dios d'ayex, mato a c'ac' ol yac' d'ayex. Icha to ol ex ac'joc bautizar yuuj. A jun ol javoc chi', yelxo val nivan yelc'och d'a vichañ. Mañ in mojoc vac'an servil, vach'chom toñej sviq'uel xañab'. 12 A jun chi', lajan icha junoc viñ sluchanq'ue vaan strigo yed' sluchlab', yic tz'el smatz'il ixim. Smesanxiq'ue vaan d'a stec'lab'. Sic'anxib'at ixim trigo chi' d'a yed'tal. Axo yoc ixim chi', sñustz'a d'a yol jun c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, xchi viñaj Juan chi' d'a eb'.

Ix ac'ji bautizar Jesús yuj viñaj Juan (Mr 1.9-11; Lc 3.21-22)

13 A d'a jun tiempoal chi', spetoj Jesús d'a yol yic Galilea. Ix c'och d'a a' nivan Jordán, b'aj ayec' viñaj Juan, yic syac'an ac'joc bautizar sb'a. 14 A d'a sb'ab'elal max yal-laj sc'ool viñaj Juan chi' syac' bautizar Jesús. Yuj chi' ix yal viñ d'a Jesús chi':

—Smoj a in tzin ac' bautizar, yuj chi' mañ smojoc a in tzach vac' bautizar, xchi viñ.

15 Palta ix yalan Jesús chi' d'a viñ:
—Yovalil ol a c'ulej jun tic yujto smoj sco c'anab'ajej jantacñej tas syal Dios, xchi d'a viñ.
Ichato chi', ix chaan sc'ol viñaj Juan chi'. 16 Axo yic ix lajvi yac'ji bautizar Jesús, ix q'uexta d'a yol a'. Axo d'a jun rato chi', ix jacvi satchaañ. Ix yilan yemul Yespíritu Dios d'a yib'añ, icha junoc noc' paramuch. 17 Axo ix yab'an eb', ay jun ix lolonemta d'a satchaañ. Ix yalan icha tic:
—Aton jun tic, Vuninal. Te xajanab'il vuuj. Tzin tzalaj val yed'oc, xchi.

4

Ix ac'ji proval Jesús yuj viñ diablo (Mr 1.12-13; Lc 4.1-13)

1 Axo Jesús ix ic'jib'at yuj Yespíritu Dios d'a taquiñ luum. Ix c'och ta' yic tz'ac'ji proval yuj viñ diablo.
2 40 c'ual majxo valaj Jesús chi', ichato chi' ix och svejel. 3 Axo viñ diablo ix c'och yac'lan smontanb'at d'a chucal, ix yalan viñ:
—Ina Yuninal ach Dios, al d'a juntzañ q'ueen tic yic tz'och q'uen panil, xchi viñ d'ay.
4 Palta ix yalan Jesús:
—A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a tz'alan icha tic: Mañ yujocñej tas svaji ay co q'uinal. Palta yuj jantacñej tas syal Dios ay co q'uinal, xchicani, xchi Jesús.
5 Ix lajvi chi', ix ic'jib'at yuj viñ diablo chi' d'a jun choñab' yicñej Dios yaji, aton Jerusalén. Ix yic'anq'ue Jesús chi' viñ d'a schon stemplo Dios. 6 Ix yalan viñ d'ay icha tic:
—Ina Yuninal ach Dios, emañ chennaj d'a sat luum chi', yujto syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:
Ol yal Dios d'a eb' yángel, yic tzach stañvej eb'.
Ol ach quetzchajq'ue yuj eb', yic vach' mañ ol a tenoch oc d'a q'uen q'ueen, xchicani, xchi viñ diablo chi'.
7 Ix tac'vi pax Jesús chi':
—Palta syalpax icha tic d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Mañ in eyac' proval, yujto e Yajal in, e Diosal in, xchicani, xchi d'a viñ.
8 Ix yic'anxib'at Jesús chi' viñ diablo, ix c'och eb' d'a jun nivan tzalan. Ix sch'oxan masanil nación viñ d'a yolyib'añq'uinal tic d'ay. Ix sch'oxan viñ to te nivan yelc'och svach'il. 9 Ix lajvi chi', ix yalan viñ:
—Masanil juntzañ tic, ol vac' iquej, tato tzach em cuman d'ayin, tzalan a b'a d'ayin, xchi viñ.
10 Palta ix yalan Jesús d'a viñ:
—Ach Satanás, elañ d'a in tz'ey. Yujto icha tic syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A d'ayin tzeyal e b'a, yujto e Yajal in, e Diosal in. A inñej tzin eyac' servil, xchi Dios, xchi Jesús chi'.
11 Yuj chi', ix actajcan Jesús chi' yuj viñ. Axo eb' ángel ix ul ac'an servil.

Ix schael yich yopisio Jesús d'a Galilea (Mr 1.14-15; Lc 4.14-15)

12 Axo yic ix yab'an Jesús to preso yaj viñaj Juan, ix b'atxi d'a yol yic Galilea.
13 Mañoc d'a Nazaret ix c'ochi, palta a d'a Capernaum, ata' ix c'och cajan. A jun choñab' chi', a d'a sti' a' ñajab' ay. A d'a yol smacb'en eb' yiñtilal viñaj Zabulón yed' viñaj Neftalí, ata' ay. 14 Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios d'a peca', xchi icha tic:

15 A d'a yol yic Zabulón yed' d'a yol yic Neftalí, a d'a sti' a' ñajab' ata' ay, d'a
sc'axepalec' a' nivan Jordán.
Ata' ay jun choñab' Galilea sb'i, aton b'aj cajan eb' mañ israeloc.
16 A eb' anima chi', ayto ec' eb' d'a q'uic'alq'uinal,4.15-16 palta ol yil jun
saquilq'uinal eb' te nivan yelc'ochi.
A eb' ayec' ta', ichato chamnac eb', palta ol c'och saquilq'uinal d'a eb', xchi d'a
Slolonel Dios chi'.
17 Axo yic ix c'och Jesús chi' ta', ix och ijan yalanel slolonel Dios d'a eb'
anima chi', ix yalan icha tic:
—Naec e b'a, yujto toxo ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil, xchi d'a eb'.

Ix avtaj chañvañ eb' yamum chay yuj Jesús
(Mr 1.16-20; Lc 5.1-11)

18 Ayic van sb'eyec' Jesús d'a sti' a' ñajab' yic Galilea, ix yilani ayec' viñaj
Simón scuch pax Pedro yed' jun viñ yuc'tac viñ scuchan Andrés. Van
yac'anem jun schimpa eb' viñ yic yamlab' chay d'a yol a', yujto yamum chay
eb' viñ.
19 Axo Jesús ix alan d'a eb' viñ:
—Ochañec in c'ayb'umoc. Ol vac'och eyopisio. Icha tzeyutej eyaman noc'
chay tic, icha chi' ol eyutoc eyic'ancot eb' anima d'ayin, xchi d'a eb' viñ.
20 D'a jun rato chi' ix yactejcan ch'añ schimpa eb' viñ. Ix och eb' viñ
sc'ayb'umoc Jesús chi'.
21 Janic'anto sb'at eb', ix ilchaj chavañxo eb' viñ yuc'tac sb'a yuuj, aton viñaj
Jacobo yed' viñaj Juan. A viñaj Zebedeo ay yic eb' viñ. Ayoch eb' viñ d'a yol
jun barco yed' smam chi', van snipan schimpa eb' viñ yic yamlab' chay. Axo
Jesús ix avtancot eb' viñ. 22 D'a jun rato chi' ix yactancan smam eb' viñ chi'
yed' jun barco chi', ix och eb' viñ sc'ayb'umoc Jesús.

Yalnac vach' ab'ix Jesús d'a eb' anima
(Lc 6.17-19)

23 Ix ec' Jesús d'a yol yic Galilea chi' yed' eb' sc'ayb'um. Ix laj ec' sc'ayb'ej eb'
anima d'a yoltac spatil sculto. Ix ec' yalanel jun vach' ab'ix, chajtil tz'aj yoch
eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Jantacñej juntzañ yab'il tz'ic'an eb' anima
chi', ix laj b'oxican eb' yuuj. 24 Ix laj pucaxel yab'ixal Jesús d'a scal masanil yol
yic Siria. Yuj chi' ix ic'jib'at eb' penaay smasanil d'ay, jantacñej juntzañ yab'il
yed' juntzañ ilya tz'ic'an eb'. Añejtona', ay pax eb' tz'ixtaj yuj eb' enemigo,
eb' scot d'a sjolom yed' eb' sicb'inaqueli. Ix laj ic'jib'at eb' d'ay. Yuj chi' ix
b'oxican eb' smasanil yuuj. 25 Jantac eb' aj Galilea chi', ix laj och tzac'an eb'
yuuj. Añejtona', ay eb' d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Decápolis, d'a Jerusalén,
d'a Judea yed' pax d'a sc'axepalec' a' nivan Jordán, ix laj och pax tzac'an eb'
yuuj.

5

Yalnac el slolonel Dios Jesús d'a jun tzalan

1 A ix yilan eb' anima Jesús, ix q'ue d'a jun tzalan. Ix em c'ojan ta', axo eb'
sc'ayb'um ix c'och eb' d'ay. 2 Ix sc'ayb'an eb', ix yalan icha tic:

Eb' te vach' yico'
(Lc 6.20-23)

3 —A eb' snachajel yuuj to mañ vach'oc eb' d'a yichañ Dios, te vach' yic eb',
yujto ayxo och eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ.

4.15-16 **4:16** A viñaj Zabulón yed' viñaj Neftalí, aton chab' iñtilal eb' israel cajan d'a sti' a' mar yic Galilea. Aton eb' ix ixtaji ayic ix javi juntzañ choñab' ay d'a norte yuj yac'an oval yed' eb'. Yuj chi' syala' to "ichato chamnac el eb'".

4 A eb' scus yuj smul, te vach' yic eb', yujto a Dios ol ac'an snivanil sc'ool eb'.
5 A eb' emnaquil syutej sb'a, te vach' yic eb', yujto ol yiquej jun lugar eb' yalnaccan Dios.
6 A eb' te ay sgana stojolb'itan spensar, te vach' yic eb', yujto ol och Dios yed' eb', yic vach' icha chi' ol aj stojolb'i eb'.
7 A eb' tz'oc' sc'ool d'a eb' yetanimail, te vach' yic eb', yujto tz'oc' pax sc'ool Dios d'a eb'.
8 A eb' malaj chucal d'a spensar, te vach' yic eb', yujto ol yil Dios eb'.
9 A eb' ac'um lajvoc oval, te vach' yic eb', yujto a Dios ol alan eb' yuninaloc.
10 A eb' tz'ab'an syail yujto vach' syutej sb'a eb', te vach' yic eb', yujto ayoch eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaŋ.
11 A exxo tic, tato vuuj tzex b'ajji, tato ay tas tz'ac'jioch d'a eyib'aŋ, te vach' eyico'. Aŋejtona' tato vuuj tz'ac'jicot juntzaŋ es d'a eyib'aŋ, te vach' eyico'.
12 Tzex tzalaj val sic'lab'il, yujto te nivan spac ol e cha d'a satchaaŋ. Icha tz'aj yac'jioch d'a eyib'aŋ ticnaic, icha chi' ajnac och d'a yib'aŋ eb' schecab' Dios d'a peca'.

Icha atz'am atz'am, icha saquilq'uinal, icha chi' caji (Mr 9.50; Lc 14.34-35)

13 Icha atz'am atz'am, icha chi' eyaj d'a yolyib'aŋq'uinal tic. Q'uinaloc a atz'am atz'am satel sc'achial, ¿tas to ol aj sc'achib'ixi? Maŋxalaj tz'och atz'am. Toŋej syumjiel atz'am, slaj stec'nub'an eb' anima.
14 Icha saquilq'uinal, icha chi' eyaj d'a yolyib'aŋq'uinal tic. Q'uinaloc ay junoc choŋab' d'a junoc tzalan, max yal-laj co c'ub'aneli. 15 Ayic scac'anoch sc'ac'al co candil, ¿tom a d'a yalaŋ junoc cajón scac'can ochi? Maay, palta chaaŋ scutejq'uei, yic vach' syil eb' tz'och d'a yol pat chi'. 16 Icha yaj jun candil chi', icha chi' eyaji. Ch'oxequel saquilq'uinal d'a eb' anima, syalelc'ochi, aton e vach' b'eyb'al tze ch'ox yil eb', yuj chi' ol yal vach' lolonel eb' d'a co Mam Dios ayec' d'a satchaaŋ.

Yalnac Jesús tas yopisio ley Moisés

17 Maŋ e na'a to in ja vac' lajvoc ley Moisés yed' juntzaŋ sc'ayb'ub'al eb' schecab' Dios d'a peca'. Maŋ yujoc jun chi' in javi, palta in javi yic vach' ol elc'och tas syal jun ley chi'. 18 Val yel sval d'ayex, yovalil ol elc'och masanil tas tz'ib'ab'ilcan d'a jun ley chi'. Yacb'an ayto ec' jun yolyib'aŋq'uinal tic yed' satchaaŋ, malaj val jab'oc Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan chi' ol sateloc. Vach'chom a junoc letra, ma junoc punto, malaj val junoc tas ol sateloc, masanto ol elc'och masanil tas tz'ib'yajcan d'ay. 19 Ay juntzaŋ checnab'il d'a jun ley chi', ichato malaj val yelc'ochi, palta yalŋej mach max c'anab'ajan smasanil, syalanpax d'a eb' anima to max sc'anab'ajej pax eb', tato ol c'och eb' d'a yol sc'ab' Dios d'a satchaaŋ, val yel malaj val ol aj yelc'och eb' d'a scal eb' ayec' ta'. Palta a eb' sc'anab'ajan tas syal jun ley chi', syalanpax d'a eb' anima to sc'anab'ajej eb', ayic ol c'och eb' d'a yol sc'ab' Dios chi', yel ton val te nivan ol aj yelc'och eb' d'a scal eb' ayec' ta'. 20 A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' fariseo, ichato te tojol sb'eyb'al eb' d'a yichaŋ eb' anima, palta sval d'ayex, tato maŋ ec'octo svach'il e b'eyb'al chi' d'a eb', toton maŋ ton ol ex c'ochlaj d'a yol sc'ab' Dios.

Yalnac Jesús yuj chichonc'olal (Lc 12.57-59)

21 Cab'nac tas alb'ilcan d'a eb' co mam quicham d'a peca'. Xchi icha tic: Maŋ e mac'cham eb' eyetanimail. Yalŋej mach smac'ancham junocxo anima, yovalil ol c'och d'a yichaŋ ley, axo ta' ol ch'olb'itaj tas yaji, xchi. 22 Palta a in

sval d'ayex, yalñej mach junoc schichonoch sc'ool d'a junoc yetanimail, ol ch'olb'itaj tas yaji. Yalñej mach sb'uchvaj d'a junoc yetanimail, ol ch'olb'itaj yuj eb' sat yajal. Añejtona' yalñej mach junoc sb'ajan junoc yetanimail, ay smay sb'atcan d'a infierno d'a scal c'ac'.
23 Yuj chi', ayic tzex c'och yed' eyofrenda b'aj tzeyac' d'a Dios, tato tze nacoti
to ay b'aj ix och e mul d'a junocxo anima, 24 canocab' jun eyofrenda chi' b'ela.
B'at e b'ocan yaj yed'oc. Slajvi chi', tzex jaxi, tzeyac'an eyofrenda chi'.
25 Q'uinaloc ay eb' tz'ac'anoch d'a eyib'añ, tzex yic'anb'at eb' d'a viñ yajal,
ayic van to e b'at d'a yol b'e, tze b'oancan yaj yed' eb', yic vach' maxtzac b'at
ex yac'och eb' d'a yol sc'ab' viñ yajal chi'. Yujto a viñ yajal chi' tzex ac'anoch
d'a yol sc'ab' eb' viñ polencía. Axo eb' viñ tzex ac'anb'at preso. 26 Val yel sval
d'ayex, maxtzac ex actajeli masanto tze tup e multa smasanil.

Yalnac Jesús yuj ajmulal

27 Cab'nac pax tas alb'ilcan d'a sley Dios, ayic yalannaccani: Mañ ex em
ajmulal, xchi. 28 Palta a in tic sval d'ayex, yalñej mach syiloch sc'ool d'a junoc
ix ix, a jun chi' toxo ix em ajmulal yed' ix d'a spensar.
29 Q'uinaloc ayex, yuj yol e sat ay d'a e vach', tz'ixtaxel e pensar. Tato icha
chi', vach' ama tzeyiq'uelta jun yol e sat chi', tzeyumaneli. Yujto vach' tato
jab'ñej e nivanil satcaneli, d'a yichañ tzex b'atcan d'a infierno yed' e nivanil
chi' smasanil. 30 Q'uinaloc ayex yuj e c'ab' ay d'a e vach' tz'ixtaxel e pensar.
Tato icha chi', te vach' tato tze tzepel jun e c'ab' chi', tzeyumancaneli. Yujto
vach' tato jab'ñej e nivanil satcaneli, d'a yichañ tzex b'atcan d'a infierno yed'
e nivanil chi' smasanil.

Ix yalcan Jesús yuj eb' spuc sb'a yed' yetb'eyum
(Mt 19.9; Mr 10.11-12; Lc 16.18)

31 Atax d'a peca' alb'ilcan jun tic: A viñ spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, yovalil
sb'ocan junoc yumal ayic spucan sb'a eb' chi', syac'ancan viñ d'a ix, xchi.
32 Palta a in tic, sval d'ayex, tato ay mach spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, tato mañ
yujoc ajmulal, tato icha chi', a viñ tz'ac'anoch ix d'a ajmulal. Añejtona', yalñej
mach junoc viñ tz'ic'an jun ix spucnac sb'a yed' viñ yetb'eyum, tz'ochpax viñ
ajmulal.

Max yal co locan sb'i junoc tasi

33 Cab'nac tas alb'ilcan d'a eb' co mam quicham d'a peca', xchi icha tic:
Tato tze loc sb'i Dios Cajal, tzeyac'an e ti', yovalil tze c'anab'ajej juntzañ tas
tzeyalcan chi', xchi. 34 Palta a in tic sval d'ayex, mocab'a junoc tas tze loc sb'i.
Max yal e locan sb'i satchaañ, yujto a jun chi', aton sdespacho Dios. 35 Yed'
pax sat luum tic, max yal e locan sb'i, yujto icha stec'nub' Dios yaji. Yed' pax
Jerusalén, max yal e locan sb'i, yujto a jun chi', aton schoñab' jun co Reyal
te nivan yelc'ochi. 36 Añejtona' e jolom, max yal e locan pax sb'i, yujto mañ
eyicoc e ch'ocoj, yujto max yal eyac'an sacb'oc junoc pitañ xil e jolom ma
eyac'anxi q'uic'b'oc. 37 Ayic tzex loloni, Yel toni, xe chiñej, Maay, xe chi. Max
yal e locan sb'i junoc tasi, yujto a jun locoj b'i chi' d'a viñ diablo scoti.

Max yal co pacan co b'a
(Lc 6.29-30)

38 Cab'nac tas alb'ilcan d'a peca'. Xchi icha tic: Tato ay junoc mach
smac'an poj yol sat junocxo, mac'jocab' pax poj yico'. Añejtona' tato ay
mach smac'anel ye junoc, mac'jocab' pax el yico', xchi. 39 Palta a in tic, sval
d'ayex, mañ eyac' oval yed' eb' chuc syutej sb'a d'ayex. Tato ay junoc mach
sd'ob'anb'at e ti' d'a e vach', tze meltzitejb'at junxo pac'añ d'ay. 40 Tato ay
mach sgana stoc'anec' e camix d'a yichañ ley, tzeyac'paxb'at e chumpa d'ay.

41 Añejtona', tato ay junoc mach tzex ac'an pural e cuchanb'at nañaloc legua
yicatz, tato icha chi', jun legua tze cuchb'at d'ay.5.41 42 Yalñej mach junoc
sc'anan smajnej junoc tas d'ayex, mañ ex b'at micnaj d'ay.

Sco xajanej eb' schichonoch sc'ool d'ayoñ
(Lc 6.27-28,32-36)

43 Cab'nac tas alb'ilcan d'a peca'. Xchi icha tic: Tze xajanej eb' vach' eyac'an
yed'oc. Axo eb' eyajc'ool, schichonoch e c'ool d'a eb', xchi.
44 Palta a in tic sval d'ayex: Yovalil tze xajanej eb' ajc'ol yajoch d'ayex. Tzex
lesalvipax yuj eb' tz'ac'anoch junoc chucal d'a eyib'añ. 45 Icha chi' tzeyutej e
ch'oxanel e b'a to yel yuninal ex co Mam ay d'a satchaañ, yujto a tz'ac'anemta
yoc c'u d'a yib'añ eb' chuc yed' d'a yib'añ eb' vach'. Añejtona', syac'anpax
emta ñab' d'a yib'añ eb' mañ tojoloc spensar yed' d'a yib'añ eb' tojol spensar.
46 Tato añej eb' tzex xajanan tze xajanej, ¿tom ol e cha spac jun chi' tze na'a?
Ina eb' viñ tecumel tumin, añeja' icha pax chi' syutej sb'a eb' viñ. 47 Añejtona',
tato añej eb' e vach' c'ool tze c'umej, ¿tom ay yelc'och jun chi' e naani? Ina eb'
mañ ojtannacoc Dios, añeja' icha pax chi' syutej sb'a eb'. 48 Yovalil tz'acan ex
d'a masanil tas vach', icha co Mam ayec' d'a satchaañ, tz'acan d'a masanil tas
vach'.

6

A tas scutej co colvaj d'a eb' meb'a'

1 Tzeyil val e b'a, mañtoc añej d'a yichañ eb' anima vach' tzeyutej e b'a. Tato
ichañej chi' tzeyutej e b'a, malaj spac ol e cha d'a co Mam ayec' d'a satchaañ.
2 Yuj chi', ayic tzex colvaj d'a eb' meb'a', malajocab' b'aj tzeyala', yujto a eb'
chab' sat syac' eb' yojtaquejel masanil anima, icha chi' sc'ulej eb' d'a yoltac
spatil sculto eb' yed' d'a yol calle yic slaj yal eb' anima to vach' eb'. Val yel
sval d'ayex, toxo ix scha spac jun svach'il eb' chi'. Toxon malaj jab'oc spac ol
scha eb' d'a Dios. 3 A exxo pax tic, a tzex colvaj d'a eb' meb'a', mocab' eyal d'a
junocxo mach, vach'chom eyamigo val, mañ eyal yab'i. 4 C'ub'eltacñej tzex
colvaj d'a eb' meb'a' chi'. Vach'chom c'ub'eltac tzex colvaj d'a eb', a co Mam
Dios tz'ilani. Yuj chi', a' ol ac'an spac d'ayex.

Yalnaccan Jesús, chajtil scutej co b'a co lesalvi
(Lc 11.2-4)

5 Ayic tzex lesalvi, mocab' ex lesalvoc ichoc eb' chab'sat. Yujto a eb' chi',
sgana eb' toñej sq'ue liñan slesalvi d'a yoltac spatil culto yed' b'aj scha sb'a
calle d'a esquina, yic slaj yal eb' anima to vach' eb'. Val yel sval d'ayex, toxo
ix scha spac svach'il eb' chi'. Toxon malaj jab'oc spac ol scha eb' d'a Dios. 6 A
exxo tic, ayic tzex lesalvi, tze macchejoch e b'a d'a yol e pat. Slajvi chi', d'a
c'ub'eltac tzeyac' e lesal d'a co Mam Dios. Vach'chom d'a c'ub'eltac tzeyac' e
lesal d'ay, a' ol ab'anoc, ol yac'an spac d'ayex.
7 Ayic tzex lesalvi, mantoc toñej tzex comon loloni, icha syutej sb'a eb' mañ
ojtannacoc Dios. A eb' chi', yujñej to najat syutej yoc slesal eb', syab'an Dios
snaan eb'. 8 Yuj chi', mañ lajanoc tzeyutej e lesalvi yed' eb', yujto yojtacxo co
Mam Dios tas tz'och eyuuj ayic mantzac e c'an d'ay. 9 Yuj chi' icha tic tzeyutej
e lesalvi:
Ach co Mam, ay ach ec' d'a satchaañ. Nivanocab' yelc'och a b'i.
10 Ach ochocab' yajalil d'a tic. C'anab'ajaxocab' tas tza nib'ej d'a sat luum tic,
icha tzach c'anab'ajax d'a satchaañ.
11 Ac' tas sco va d'a c'u tic.

5.41 **5:41** A eb' israel ayoch eb' d'a yalañ smandar eb' yajal soldado. Yuj chi' a eb' yajal d'a Roma syal yac'an pural eb' yac'an scuch icatz eb'.

12 Ac' lajvoc co mul yujto a oñ tic scac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayoñ.
13 Mañ oñ a cha montajb'at d'a chucal.
Tzoñ a colanel d'a yol sc'ab' viñ chuc. Yujto masanil tiempo Yajal achñej. Te
nivan a poder. Te nivan elc'ochi. Amén.
14 A ex tic, tato tzeyac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayex, axo co Mam ayec'
d'a satchaañ ol ac'an lajvoc e mul. 15 Palta tato max eyac' nivanc'olal eb' tz'och
smul d'ayex, axo co Mam Dios max ac'an pax lajvoc e mul.

A tas tz'aj coch d'a tzec'ojc'olal

16 Ayic tzex och d'a tzec'ojc'olal, mañ lajanoc tzeyutej e b'a yed' eb' chab'
sat. Yujto a eb' chi', ejmeltac syutej sat eb', yic syil eb' anima to ayoch eb'
d'a tzec'ojc'olal. Val yel sval d'ayex, toxo ix scha spac jun stzec'ojc'olal eb'
chi'. Toxon malaj spac ol scha eb' d'a Dios. 17 A exxo pax tic, ayic tzex och
tzec'ojc'olal, tze b'iquel e sat, tze jixb'an e jolom, 18 yic vach' malaj mach
snaani tato ayex och d'a tzec'ojc'olal. Tato icha chi', añej d'a yichañ co Mam
Dios ayex och d'a tzec'ojc'olal. Vach'chom c'ub'eltac tzex ochi, ol yila', a' ol
ac'anxi spac d'ayex.

A co b'eyumal d'a satchaañ
(Lc 12.33-34)

19 Mañ e mol e b'eyumal d'a yolyib'añq'uinal tic. A juntzañ chi', tz'och
ijaxoc, sc'ab'ati, tz'och eb' elc'um d'ay. 20 Más vach' d'a satchaañ tze mol e
b'eyumal. Yujto a jun e b'eyumal d'a satchaañ chi', max ochlaj ijaxoc, max
c'alaj. Max ochpaxlaj eb' elc'um d'ay. 21 Yujto a b'aj sco molb'ej co b'eyumal
chi', ata' scac'b'at co pensar.

A scandilal co nivanil
(Lc 11.34-36)

22 A yol co sat, icha junoc candil, icha chi' yaj d'a co nivanil tic. Yuj chi' tato
junñej b'aj ayoch co sat, saquilq'uinal caji, vach' scutej co b'a yed' co nivanil.
23 Palta tato ayex ch'occh'oc b'aj tzeyac'och e sat, tzex can d'a q'uic'alq'uinal
yuuj. A jun saquilq'uinal ayoch d'ayex, tato smeltzajoch q'uic'alq'uinalil
d'ayex, ol ex can d'a q'uic'alq'uinal sic'lab'il.

A Dios yed' q'uen tumin
(Lc 16.13)

24 Malaj junoc oñ syal cac'an servil chavañoc patrón, yujto ay junoc ol co
patiquejeli, axo junocxo, ol co xajanej. Ay jun b'aj ol cac'och co pensar, axo
junocxo malaj jab'oc yelc'och d'a co sat. Yuj chi' max yal-laj cac'an servil Dios,
scac'anpax och co pensar d'a q'uen tumin.

A Dios tz'ilan eb' yuninal
(Lc 12.22-31)

25 Sval d'ayex, mañ ex och ilc'olal yuj tas ol ic'an yec' tiempo eyuuj, yuj tas
tze va'a yed' pax tas tz'aj e pichchaji. A Dios tz'ac'an co q'uinal, ocxom tas
sco va'a, ¿tom mañ ol yac'a'? A ix ac'an co nivanil, ¿tom mañ ol yac' pax co
pichul? 26 Tzeyilnab' noc' much tz'ec' jeñeñoc d'a satchaañ. Malaj tas syavej
noc'. Max jach'vilaj noc'. Malaj pax tas smol noc'. Palta a co Mam Dios ay
d'a satchaañ tz'ac'an svael noc'. Inatax tz'ac'ji svael noc', oc exxom a ex tic,
más nivan eyelc'och d'a yichañ noc'. 27 ¿Tom ay junoc ex syal eyac'anoch
nañalocxo vara e teel vach'chom tzex och ilc'olal?
28 Añejtona', ¿tas yuj tze naub'tañej yuj e pichul? Tzeyilnab' sq'uib' juntzañ
añ xumac. A juntzañ chi' max munlajlaj. Max ch'alvilaj. 29 Palta sval d'ayex,
a yec'nac viñaj rey Salomón, vach'chom mañ jantacoc svach'il yilji viñ yed'
spichul, palta maj tzac'vanlaj svach'il yilji viñ icha juntzañ añ xumac chi'.

30 A juntzaň aň chi', toňej ayec' aň ticnaic, axo q'uic'an tz'och aň sc'ac'aloc horno. Vach'chom icha chi' aň, palta a Dios tz'ac'an svach'il yilji aň. Yuj chi', ol yac'pax e pichul. Palta inai, tevelňej tzeyac'och Dios d'a e c'ool. 31 Yuj chi' maň ex och ilc'olal. Maň eyala': ¿Tas ol co va'a? ¿B'aj ol cot co pichul? maň xe chioc. 32 Yujto a eb' maň ojtannacoc Dios, syac'och spensar eb' sayanec' juntzaň chi'. Palta a co Mam ayec' d'a satchaaň, a ojtannac to ay tz'och juntzaň chi' cuuj. 33 Yuj chi', tzeyac' eyip eyac'anoch e b'a d'a yol sc'ab' Dios. Tojolňej tzeyutej e b'eyb'al, icha sgana. Tato icha chi', ol yac' juntzaň chi' d'ayex smasanil. 34 Yuj chi', maň ex och ilc'olal yuj tas eyaj q'uic'an. Yujto maň eyojtacoc tas tzex ic'an q'uic'an chi', mocab' e naub'taňej yuuj. C'ocb'ilňejocab' sco na tas tzoň aj d'a junjun c'u.

7

Max yal co ch'olb'itan tas yaj junocxo anima (Lc 6.37-38,41-42)

1 Maň e ch'olb'itej tas yaj junoc anima yic maň ol ex ch'olb'itaj pax yuj co Mam Dios. 2 Yujto icha tz'aj e ch'olb'itan tas yaj eb' eyetanimail chi', icha chi' ol ex yutoc Dios ex sch'olb'itani. A eyechlab' tzeyac'lab'ej, a ol ac'lab'aj pax d'ayex. 3 Q'uinaloc ay junoc eyetanimail sb'at jab'oc c'alem d'a yol sat, a exxo tic ay junoc patzab' ayoch d'a yol e sat, tato max e na to ayoch jun patzab' chi' d'a yol e sat, ¿tom ol yal eyilan jab' c'alem ayb'at d'a yol sat junxo chi'?7.3 4 Tato ayoch jun patzab' chi' d'a yol e sat, ¿tom ol yal eyalan d'a jun chi': Ayb'at jun c'alem d'a yol a sat, in gana svic'q'ueta d'ayach, tom xe chi d'ay? 5 Tato icha chi' tzeyutej eyalani, chab' sat ex. Yovalil tze b'ab'laj iq'uejcanel jun patzab' chi' d'a yol e sat. Icha chi' b'ian, ol yal eyilani, axo eyic'anelta jun c'alem chi' d'a yol sat jun eyetanimail chi'.

6 A slolonel Dios yicňej yaji, lajan icha juntzaň toň perla7.6 sb'i, te caro stojol. Yuj chi', max yal cac'an d'a eb' malaj yelc'och Dios d'a sat. Yujto a eb' chi', lajan yaj eb' icha juntzaň noc' tz'i' scot d'ayoň, tzoň schi'an noc'. Ay pax eb' icha juntzaň noc' chitam, toňej slaj steq'uem tas scac' d'ay.

C'anec, sayec, avajaňecoch d'a sti' puerta (Lc 11.9-13; 6.31)

7 C'anec, ol ac'joc d'ayex. Sayec, ol ilchaj eyuuj. Avajaňecoch d'a sti' puerta, ol jacchaj te' d'ayex. 8 Yujto a eb' sc'anani, ol scha eb'. Axo eb' sayani, ol ilchaj yuj eb'. Aňejtona' eb' tz'avajoch d'a sti' puerta, ol jacjoc te' d'a eb'.

9 Q'uinaloc ayex, a eb' eyuninal sc'anan yooch d'ayex, ¿tom a junoc q'ueen ol eyac' d'a eb'? 10 Tato a junoc chay sc'an eb' d'ayex, ¿tom a junoc noc' chan tzeyac' d'a eb'? 11 A ex tic, vach'chom malaj e vach'il, palta eyojtac tas tzeyutej eyac'an juntzaň tas vach' d'a eb' eyuninal. Ocxom co Mam Dios ayec' d'a satchaaň, ¿tom maň ol yac' junoc vach'il d'a eb' sc'anan d'ay?

12 E gana te vach' syutej sb'a eb' eyetanimail d'ayex. Ichaocab' pax ta' tzeyutej e b'a d'a eb'. Yujto icha chi' syal juntzaň ley Moisés aycani yed' juntzaň ch'aň uum tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca'.

A jun icha puerta yuneňej sat (Lc 13.24)

13 Ay jun icha puerta yuneňej sat, ata' slaj ex ochi. Ay pax junxo icha puerta te levan yed' jun icha nivan b'e te levan, palta yic syaelal. Yuj chi'

7.3 **7:3** A jun tz'alji c'ajil c'alemal chi', aton junoc chucal quenňej yaji. Axo tas tz'alji patzab'il chi', aton junoc chucal te nivan yaji. 7.6 **7:6** Perla, a jun q'uen q'ueen sacsac, sveei paxi. Te caro stojol. Aňej eb' b'eyum sc'anani.

maň jantacoc eb' anima sb'atcan ta'. 14 Palta axo jun icha puerta yic q'uinal,
yuneňej yed' jun b'e sc'och ta' icha utzin b'e. Yuj chi', malaj val eb' anima sb'at
ta'.

A co b'eyb'al lajan icha sat te te'
(Lc 6.43-44)

15 Ay eb' nivanoc syaloch sb'a schecab'oc Dios. Tzeyil val e b'a d'a eb', yujto
a ol c'och eb' d'ayex, nivanoc nanam ol yutoc sb'a eb', icha junoc noc' calnel.
Palta axo spensar eb', te chuc, icha noc' oques te ov. 16 Yujňej sb'eyb'al eb', ol
eyojtaquejel eb', icha cojtacanel juntzaň te te' yuj sat. ¿Tom syal quic'anelta
sat te' uva d'a te' q'uiix? ¿tom higo sat te' syac'a'? 17 Yujto a juntzaň snunal
te te' vach', vach' sat syac'a'. Yed' pax juntzaň snunal te te' chuc, chucňej sat
syac'a'. 18 A junoc snunal te te' vach' max yac' junoc sat te' chuc. Yed' pax
juntzaň snunal te te' chuc, max yal yac'an junoc sat vach'. 19 Icha juntzaň te'
chuc sat syac'a', sch'acjieli, syumjib'at d'a yol c'ac', icha chi' ol aj eb' malaj
svach'il sb'eyb'al. 20 Yuj chi', a eb' nivanoc syac'och sb'a schecab'oc Dios,
yujňej sb'eyb'al eb' chi' ol eyojtacanel eb'.

21 Ay eb' ol alan d'ayin: Ach Mamin Vajal, xcham eb', palta maň masaniloc
eb' ol och d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň. Palta aňej val eb' sc'anab'ajan tas
sgana in Mam ayec' d'a satchaaň chi', aňej val eb' ol c'ochoc. 22 Ato yic ol ja jun
c'ual chi', tzijtum eb' ol alan d'ayin: Mamin, Mamin calnac val el a lolonel. Yuj
a poder quic'naquel juntzaň enemigo d'a eb' anima. Aňejtona' yuj a poder,
tzijtum milagro co ch'oxnac, xcham eb' d'ayin. 23 Palta ol valan d'a eb': Toxon
maň ex vojtacoc. Elaňec d'a in tz'ey, yujto aňej chucal ix laj e c'ulej, xin cham
d'a eb'.

Yovalil sco c'anab'ajej icha syal Jesús
(Lc 6.47; Mr 1.22)

24 A eb' tz'ab'an in lolonel, tato sc'anab'ajej eb' tas svala', lajan eb' icha junoc
viň jelan ix b'oan spat d'a yib'aň q'ueen. 25 Axo ix yac'an jun yax ňab', ix ja a'
eluma', ix ochpax chulan jun ic' te ov d'a jun pat chi'. Palta maj telvoclaj, yujto
a d'a yib'aň q'ueen b'ob'ilq'uei. 26 Palta ay juntzaňxo eb' tz'ab'an in lolonel,
max sc'anab'ajej eb' tas svala'. Lajan eb' icha junoc viň malaj spensar, ix
sb'oq'ue spat d'a yib'aň q'uen arena. 27 Axo ix yac'an jun yax ňab'. Ix ja a'
eluma', ix och pax chulan ic' te ov d'a spat viň chi', yuj chi' ix c'aň val stelvi,
xchi Jesús d'a eb'.

28 Axo yic ix lajvi yalan Jesús d'a eb' anima chi', ix sat sc'ool eb' yuj juntzaň
sc'ayb'ub'al chi'. 29 Yujto ix c'ayb'aj eb' yuuj, ix checlajeli to ay yopisio yuj
Dios. Maň lajanoclaj sc'ayb'an eb' icha sc'ayb'aj eb' yuj eb' c'ayb'um d'a ley
Moisés.

8

B'oxinac sc'ool jun viň penaay yuj jun yab'il scuchan lepra
(Mr 1.40-45; Lc 5.12-16)

1 Axo yic ix emixta Jesús d'a jun tzalan chi', tzijtum anima ix och tzac'an
yuuj. 2 Ay jun viň penaay yuj jun yab'il scuch lepra, ix c'och d'a Jesús. Ix em
cuman viň d'a yichaň. Ix yalan viň d'ay:

—Mamin, tato syal a c'ool, syal ac'an b'oxoc in c'ool, xchi viň d'ay.

3 Yuj chi', ix maslaj viň yuj Jesús.

—In gana tzach in b'oxicani, xchi d'a viň. D'a val jun rato chi' ix b'oxican
viň yuj jun yab'il chi'.

4 Ix lajvi chi', ix yalan d'a viň:

—Ab'i, ay ta b'aj tzal jun tic. Palta ixic, ch'ox a b'a d'a viñ sacerdote. Ac' jun silab' ix yalcan Moisés yic tz'ilji to ach b'oxi, xchi Jesús d'a viñ.

Ix b'oxi sc'ool jun schecab' viñ yajal soldado (Lc 7.1-10)

5 Axo yic ix c'och Jesús d'a choñab' Capernaum, ix c'och jun viñ yajal soldado d'ay. Ix tevi viñ d'ay, 6 ix yalan viñ:

—Mamin, ay jun viñ in checab' manb'ilel vuuj aycan d'a in pat, jichanec' viñ d'a sat sch'at. Te sicb'inaquel viñ, te ya yaj viñ, xchi viñ d'ay.

7 Yuj chi', ix yalan Jesús d'a viñ:

—Tato icha chi', ol in b'at vac' b'oxoc viñ, xchi d'a viñ.

8 Ix yalanxi viñ d'ay:

—Palta Mamin, mañ smojoc a c'och d'a in pat. Toñejocab' tzala', sb'oxican jun viñ in checab' chi'. 9 Yujto a in tic, ay in och d'a vopisio, ay junxo tzin ac'an mandar. Añejtona' ay eb' soldado svac' mandar. Tato ay eb' b'aj svala' to sb'at eb', sb'atñej eb'. Tato ay pax eb' b'aj svala' to scot eb', scotñej eb'. Añejtona', tato ay junoc tas tzin chec sb'o junoc in checab', sb'oñej. Yuj chi', vojtac, icha svutej vac'an mandar eb' chi', icha chi' tzutej ac'an mandar masanil tas a ach tic, xchi viñ.

10 Axo ix yab'an juntzañ chi' Jesús, ix sat sc'ool yab'ani. Yuj chi' ix yalan d'a eb' ajun yed'oc:

—Val yel sval d'ayex, manta junoc eb' quetisraelal svil yac'anoch sc'ool d'a Dios icha jun viñ tic. 11 Svalanpax d'ayex, tzijtum eb' ol cot b'aj sja c'u yed' b'aj tz'em c'u. Ol em c'ojjab' eb' sva yed' viñaj Abraham,[8.11] viñaj Isaac yed' viñaj Jacob d'a mexa b'aj ayoch Dios aj satchañ Yajalil. 12 Axo eb' quetisraelal, smoj ton val sc'och eb' ta', palta ay eb' ol yumjoccanb'at d'a q'uic'alq'uinal.[8.12] Ata' ol oc' eb'. Ol laj siq'uic'oc eb' yoq'ui yuj yab'an syail, xchi d'a eb'.

13 Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a viñ yajal soldado chi':

—Paxañ d'a a pat. Icha val tzutej ac'anoch Dios d'a a c'ool, icha pax chi' ol aj sb'o d'ayach, xchi d'a viñ.

Axo jun viñ schecab' viñ chi', a val d'a jun rato chi' ix b'oxican viñ.

Tzijtum eb' anima ix b'oxi sc'ool yuj Jesús (Mr 1.29-34; Lc 4.38-41)

14 Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a spat viñaj Pedro. Axo ix c'ochi, ix yilani, jichanec' ix sñi' viñaj Pedro chi' yuj jun c'ac'al yab'il. 15 Yuj chi' ix yamji sc'ab' ix yuj Jesús. D'a jun rato chi', ix sicb'i jun c'ac'al yab'il chi' d'a ix. Yuj chi' ix q'ue vaan ix. Ix och ijan ix sc'atc'ancot eb'.

16 Axo d'a yic numumixo sq'uic'b'i, tzijtum eb' ayoch enemigo d'ay ix ic'jib'at d'a Jesús. Junñej b'elañ lolonel ix yala', ix el eb' enemigo chi'. Añejtona' ix yac'can b'oxoc masanil eb' penaay. 17 Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Isaías schecab' Dios d'a peca', xchi icha tic:

A ix ic'anel juntzañ co yaelal. Van yab'an syail co q'uexuloc, xchican Slolonel
Dios Tz'ib'ab'ilcani.

A eb' sgana yoch tzac'an yuj Jesús (Lc 9.57-62)

18 Axo d'a junel, ix yilan Jesús, tzijtum anima ix smolb'ejc'och sb'a d'ay. Yuj chi', ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:

—Coyec d'a sc'axepal jun a' nivan ñajab' tic, xchi d'a eb'.

8.11 **8:11** Ol em c'ojan eb' vael yed' viñaj Abraham, syalelc'ochi to ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios.

8.12 **8:12** D'a cal q'uic'alq'uinal syalelc'ochi yaelal yed' cusc'olal.

19 Palta ayic manto b'at eb', ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix c'och d'ay.
Ix yalan viñ d'ay:
—Ach in C'ayb'umal, yalñej b'aj ol ach b'atoc, ol in och tzac'an uuj, xchi viñ d'ay.
20 Axo ix yalan Jesús d'a viñ:
—A noc' vaax, ay sñaq'ueen noc'. A noc' much, ay pax so' noc' b'aj svayi. A inxo Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, malaj in pat b'aj tzin vayi, xchi d'a viñ.
21 Ay junxo viñ sc'ayb'um ix alani:
—Mamin, ol in b'at ed'oc, palta in gana tzac' in permiso. Ato ol cham viñ in mam ol in b'at ed'oc, xchi viñ d'ay.
22 Palta ix yalanpax d'a viñ:
—Coñ ved'oc. A eb' chamnacto el d'a yichañ Dios, a eb' chi' syal smucan eb' yetchamnaquil chi', xchi Jesús d'a viñ.

Numc'ajnac ic' yed' a' ñajab' yuj Jesús (Mr 4.35-41; Lc 8.22-25)

23 Ix lajvi chi', ix och Jesús d'a yol barco. Ix och pax eb' sc'ayb'um yed'oc. Ix b'at eb'. 24 Palta ayic van sb'ey eb', ix ja jun ic' te ov. Ix och chulnaj a' d'a yol te' barco chi'. Axo Jesús vaynacb'at d'a yol te'. 25 Yuj chi' ix pitzjiel svayañ yuj eb'.
—Mamin, col oñ. Van co b'at d'a yich a', xchi eb' d'ay.
26 —¿Tas yuj tzex te xivi? Te tevelñej tzeyac'och Dios d'a e c'ool, xchi d'a eb'.
Ix lajvi chi', ix q'ue vaan. Ix scachanoch vaan jun ic' chi' yed' a' ñajab' chi'. Yuj chi' ix numc'aj smasanil. 27 Ix te sat sc'ool eb' sic'lab'il. Ix laj yalan eb' junjun:
—¿Tas val yaj jun viñ tic? Inai ix c'anab'ajax viñ yuj ic' yed' a' ñajab' tic, xchi eb'.

A chavañ eb' tz'ixtax yuj eb' enemigo d'a lugar Gadara (Mr 5.1-20; Lc 8.26-39)

28 Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a junxo sc'axepal b'at a', d'a choñab' Gadara. Ata' ix cot chavañ eb' viñ b'aj smucji eb' chamnac. Ix c'och eb' viñ d'a Jesús. A chavañ eb' viñ chi', ayoch eb' enemigo d'a eb' viñ. Yelxo te ov eb' viñ. Yuj chi', malaj junoc mach sb'eyec' d'a jun b'e tz'ec' b'aj ayec' eb' viñ chi'. 29 Ix q'ue yav eb' viñ d'a Jesús:
—Ach Yuninal Dios, ¿tas och d'ayoñ? ¿Tom tzach ja ac'och yaelal d'a quib'añ yacb'an manto c'och stiempoal? xchi eb' d'ay.
30 Axo d'a slac'anil jun lugar chi', tzijtum juntzañ noc' chitam van sva'i.
31 Yuj chi' ix tevi eb' enemigo chi' d'a Jesús, ix yalan eb':
—Tato tzoñ a pecheli, a d'a juntzañ noc' chitam chi' tzoñ ac'b'ati, xchi eb' d'ay:
32 —Ixiquec, xchi Jesús chi' d'a eb'.
Yuj chi', ix el eb' enemigo chi' d'a eb' viñ chavañ chi'. Axo d'a noc' chitam chi' ix ochxican eb'. Axo d'a jun rato chi', ix b'at ñilnaj noc' elelal. Ix b'at noc' d'a sattac vitz, masanto ix c'och noc' d'a yol a' nivan ñajab'. Ata' ix sjic' a' noc', ix cham noc' smasanil.
33 Axo eb' stañvumal noc', ix xivb'at eb', ix b'at eb' elelal. Elañchamel ix c'och eb' d'a yol choñab'. Ata' ix yalel eb' smasanil. Ix yalanpax eb' tas ix utaj eb' ayoch enemigo chi' d'ay. 34 Yuj chi' ix b'at eb' ay d'a choñab' chi' smasanil yil Jesús. Axo yic ix yilan eb', ix laj tevi eb' d'ay, yic elañchamel tz'elxi d'a yol slugar eb' chi'.

9

B'oxinac sc'ool viñ sicb'inaquel yuj Jesús
(Mr 2.1-12; Lc 5.17-26)

1 Axo Jesús ix ochxi d'a yol te' barco. Ix b'atxi d'a junxo sc'axepal a'. Ix
c'ochxi d'a schoñab'. 2 Ata' ay jun viñ sicb'inac eli, ix ic'jib'at viñ d'a sat
svaynub' yuj juntzañ eb' viñ vinac d'a Jesús. Axo ix yilan Jesús to ix yac'och
eb' d'a sc'ool. Yuj chi' ix yalan d'a viñ sicb'inac el chi':
—Ach vetanimail, tec'tec' tzutej a b'a. Ix ac'jican lajvoc a mul, xchi d'a viñ.
3 Ata' ayec' jayvañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix snaan eb' viñ: A jun
viñ tic, toñej sb'uchvaj viñ d'a Dios, xchi eb' viñ. 4 Axo Jesús yojtacxo tas sna
eb' viñ, yuj chi' ix yal d'a eb' viñ:
—¿Tas yuj tze na juntzañ malaj svach'il tic? 5 ¿B'aja junoc secojtac calan tze
na'a? ¿A a mul toxo ix ac'ji lajvoc, xco chama, ma: Q'ueañ vaan, b'eyañ, mato
xco chi? 6 A ticnaic jun, ol in ch'ox d'ayex to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch
animail tic, ay vopisio vac'an lajvoc smul eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi
d'a eb' viñ.
Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ sicb'inaquel chi':
—Q'ueañ vaan. Ic'chaañ a vaynub'. Paxañ d'a a pat, xchi d'a viñ.
7 D'a jun rato chi', ix q'ue vaan viñ, ix pax viñ d'a spat. 8 Ayic ix yilan jun
chi' eb' anima, ix te sat sc'ool eb'. Ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios yujto
te nivan spoder Jesús ix sch'ox d'a eb' anima.

Ix avtaj viñaj Mateo yuj Jesús
(Mr 2.13-17; Lc 5.27-32)

9 Ix b'atxi Jesús. Ayic van sb'eyi, ix yilani ayec' jun viñ scuch Mateo,
c'ojanem viñ b'aj stequel alcabar.
—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi Jesús d'a viñ.
D'a jun rato chi' ix q'ue vaan viñ, ix och tzac'an viñ yuj Jesús. 10 Ix lajvi
chi', ix ic'jib'at Jesús yuj viñ vael d'a spat. Axo yic van sva yed' eb' sc'ayb'um,
añejtona' tzijtum eb' tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' te chuc sb'eyb'al ix
va yed' eb'. 11 Axo ix yilan jun chi' eb' viñ fariseo. Ix yalan eb' viñ d'a eb'
sc'ayb'um Jesús:
—A jun e C'ayb'umal tic, ¿tas yuj junñej sva yed' eb' tecumel alcabar yed'
juntzañxo eb' malaj svach'il sb'eyb'al tic? xchi eb' viñ.
12 Ayic ix yab'an jun chi' Jesús, ix yalan d'a eb' viñ:
—A eb' vach' sc'ool, malaj tz'och viñ añtum yuj eb'. Añej eb' penaay, ay
tz'och viñ yuuj. 13 Ixiquec an, ojtaquejequel tas syalelc'och jun yalnaccan
Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani, a ix yalan icha tic: In gana tz'oc' e c'ool d'a
eb' eyetanimail. Mañocñej juntzañ silab' sñusji chi' in gana, xchi. Mañ yujoc
vavtan eb' toxon vach' sb'eyb'al snaani, in javi. Palta in javi vavtejcot eb'
toxonton ojtannac to malaj svach'il sb'eyb'al, xchi Jesús d'a eb' viñ.

A sb'eyb'al eb' fariseo yed' sc'ayb'ub'al Jesús
(Mr 2.18-22; Lc 5.33-39)

14 A junel ix c'och eb' sc'ayb'um viñaj Juan, aton viñ tz'ac'an bautizar b'aj
ayec' Jesús. Ix sc'anb'an eb' d'ay:
—¿Tas yuj max och eb' a c'ayb'um tic d'a tzec'ojc'olal? A oñ tic, scac' val och
co b'a d'a tzec'ojc'olal. Icha pax chi' syutej sb'a eb' fariseo, xchi eb' d'ay.
15 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':
—Q'uinaloc ay junoc q'uiñ nupnajel. A eb' avtab'il sb'at ta', ¿tom syal yoch
eb' d'a tzec'ojc'olal ayic ayto ec' viñ van yoch yetb'eyum chi' yed' eb'? Palta ato
ol ja stiempoal mañxo ayoquec' viñ yed' eb', ato ta' ol och eb' d'a tzec'ojc'olal.

16 Malaj mach tz'ac'anoch junoc ac' c'apac manto juc'ji juneloc snipuloc
junoc c'a pichul. Yujto a jun ac' c'apac chi', tz'utz'i, svach' toc'ji ñic'chaj jun
c'a pichul chi' yuuj. 17 Ol val junxo ch'oxnab'il: Max yal-laj yac'chajem vino
manto sipji d'a yol junoc c'a tz'um yed'tal[9.17] vino. Tato icha chi', sñic'chaj
jun tz'uum chi' yuj jun vino chi', tz'ixtax schab'il macañ. Yuj chi', a d'a yol
junoc ac' tz'uum tzeyaq'uem vino manto sipji, yic vach' ol aj schab'il.

A ix yisil viñaj Jairo yed' jun ix ix penaay (Mr 5.21-43; Lc 8.40-56)

18 Ayic van yalan juntzañ chi' Jesús, ix c'och jun viñ sat yaj d'a spatil sculto
eb', ix em cuman viñ d'a yichañ Jesús, ix yalan viñ:
—A jun ix visil, toxomlaj ix cham ix naic. Palta coñ ved'oc. In gana b'at
aq'uec' a c'ab' d'a yib'añ ix, yic ol pitzvocxi ix, xchi viñ.
19 Yuj chi' ix q'ue vaan Jesús. Ix b'at yed' viñ. Ix b'at pax eb' sc'ayb'um
yed'oc. 20 Axo d'a scal eb' anima van sb'at yed'oc, ay jun ix ix penaay.
Slajchavilxo ab'il penaay ix yuj yel jun a' d'a snivanil ix. Yuj chi' ix c'och ix
d'a spatic Jesús. Ix yamji sti' spichul yuj ix. 21 Yujto ix sna ix: Toñejocab' tzin
yamlej sti' spichul, sb'oxican in c'ool, xchi ix. 22 Yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan
Jesús d'a ix, ix yalan d'a ix:
—Ach ix, tec'tec' tzutej a b'a. Tzach b'oxican vuuj, yujto in ac'och d'a a c'ool,
xchi d'a ix.
D'a jun rato chi' ix b'oxican ix.
23 Axo yic ix c'och Jesús d'a spat viñ yajal chi', ix yilani van spu'an sflauta eb'
ay syamc'ab' yic b'it. Axo masanil eb' anima, toxoñej vejanchaañ eb' oq'uel.
24 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':
—Elañec d'a tic. A ix tic, mañ chamnacoclaj ix. Toñej svay ix, xchi d'a eb'.
Palta toñej ix tzetzaj Jesús chi' yuj eb'. 25 Axo yic ix lajvi yelta eb' anima chi',
ix ochc'och b'aj ay ix cob'es chi'. Ix yamji sc'ab' ix yuuj, ix q'ue vaan ix b'ian.
26 A d'a smasanil jun lugar chi', masanil eb' anima ix ab'an tas ix uji chi'.

Ix jacvi sat chavañ eb' viñ max uji yilani

27 Ayic van sb'atxi Jesús d'a yol b'e, ix och tzac'an chavañ eb' viñ max uji
yilan yuuj, ix syamanoch eb' viñ yalan icha tic:
—Ach yiñtilal viñaj David, ¿tom max oc' a c'ool d'ayoñ? xchi eb' viñ d'ay.
28 Axo yic ix och d'a yol pat, ix c'och eb' viñ d'ay. Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:
—¿Tzam eyac'och d'a e c'ool to syal in b'oan tas e gana? xchi d'a eb' viñ.
—I', scac'och Mamin, xchi eb' viñ d'ay.
29 Yuj chi' ix maslaj sat eb' viñ yuuj. Ix yalan d'a eb' viñ:
—Icha tzeyutej eyac'anoch d'a e c'ool tic, icha chi' ol aj e b'oxi, xchi d'a eb'
viñ.
30 Icha chi' ix aj sjacvi sat eb' viñ chi'. Tzaxo uji yilan eb' viñ. Yuj chi', ix
cham val yalan Jesús chi' d'a eb' viñ:
—Ayta b'aj tzeyal jun tic, xchi d'a eb' viñ.
31 Palta axo yic ix b'at eb' viñ, ix yalan eb' viñ d'a masanil lugar.

Ix lolonxi jun viñ max ujitaxon sloloni

32 Vanto spax eb' viñ chi', ix quetzjicot junxo viñ d'a Jesús. A jun viñ chi'
max ujilaj slolon viñ, yujto ayoch jun enemigo d'a viñ. 33 Axo yic ix el jun
enemigo chi' d'a viñ yuj Jesús, ix och ijan viñ sloloni. Yuj chi' ix te sat sc'ool
eb' anima ayec' ta', ix yalan eb':

9.17 **9:17** Stz'isnac stz'umal noc' noc' eb' anima d'a peca' yed'taloc svino. Ayic spajb'i vino chi', sipjiq'uei, sñic'chaj yed'tal c'axo chi' yuuj.

—A d'a co cal a oñ aj Israel oñ tic, manta b'aj squil junoc icha jun tic, xchi eb'.
34 Palta axo eb' viñ fariseo ix alani:
—A jun viñ tic, syal ton yic'anel eb' enemigo chi' viñ, yujto a jun yajal yaj d'a eb' enemigo chi', a ayoch yed' viñ, xchi eb' viñ.

Ix oc' sc'ool Jesús d'a eb' anima

35 Axo Jesús ix laj ec' d'a juntzañ choñab' yed' d'a juntzañ aldea. Ix ec' sc'ayb'ej eb' anima d'a yoltac spatil culto. Ix yalanel vach' ab'ix, chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Yalñej tas juntzañ yaelal tz'ic'an eb' yed' tas ilyail, ix laj b'oxi sc'ool eb'. 36 Ayic ix och q'uelan d'a eb' anima chi', ix oc' sc'ool d'a eb', yujto ix yila' to lajan eb' icha juntzañ noc' calnel malaj stañvumal, te ayoch eb' d'a syaelal, te cusnac eb'. 37 Yuj chi' ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:
—A eb' anima tic, lajan eb' icha ixim trigo stiempoalxo sjochchaji. Val yel, c'ojan ayto eb', palta jayvaññej mach smunlaj d'a scal eb'. 38 Yuj chi' lesalvañec d'a jun aj munlajel chi', yic ol schecb'at eb' smunlajvum d'a scal eb', xchi Jesús.

10

A Jesús ix checanb'at eb' sc'ayb'um yalel yab'ixal
(Mr 3.13-19; 6.7-13; Lc 6.12-19; 9.1-6)

1 Axo Jesús ix avtancot eb' sc'ayb'um slajchavañil. Ix ac'ji yopisio eb' yic'anel eb' enemigo. Ix yac'anpax yopisio eb' yac'an b'oxoc sc'ool eb' yalxoñej tas ilyail tz'ic'ani ma yaelal.
2 A eb' lajchavañ schecab' tic: Aton viñaj Simón, scuchan Pedro yed' jun viñ yuc'tac viñ scuchan Andrés, viñaj Jacobo yed' pax jun viñ yuc'tac viñ scuchan Juan. A eb' viñ chavañ tic, yuninal eb' viñ viñaj Zebedeo. 3 Yed' pax viñaj Felipe, viñaj Bartolomé, viñaj Tomás, viñaj Mateo, viñ tecumel alcabar d'a yalañtaxo, viñaj Jacobo yuninal viñaj Alfeo yed' viñaj Tadeo. 4 Ay pax junxo viñ scuch Simón, yetb'eyumejnac eb' Zelote yed' viñaj Judas aj Queriot, aton viñ ix ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel d'a slajvub'alxo.
5 Aton eb' lajchavañ tic ix checjib'at yuj Jesús. Ayic manto b'at eb', ix yalan juntzañ checnab'il tic d'a eb':
—Ayic tzex b'ati, mañ ex ec' d'a juntzañ schoñab' eb' mañ israeloc. Mañ ex ec' pax d'a juntzañ choñab' d'a yol yic Samaria. 6 Añej d'a eb' satnacto d'a scal eb' quetisraelal, añej ta' tzex eq'ui. Yujto icha juntzañ noc' calnel satnaqueq'ui, icha chi' yaj eb'. 7 B'at eyaleli to toxo ol vach' och Dios aj satchaañ Yajalil. 8 A eb' penaay yuj lepra, b'at eyac' b'oxoc eb'. Yed' juntzañxo eb' penaay, tzeyac' pax b'oxoc sc'ool eb'. Tzeyac'anpax pitzvoc eb' chamnac. Añejtona', slaj eyiq'uel eb' enemigo ayoch d'a eb' anima. Nab'añej ix e cha jun opisio tic, yuj chi' nab'añej tzex colvaj pax d'a eb'.
9 Ayic tzex b'ati, mañ eyic'b'at e tumin. Malaj junoc centavo tzeyic'b'ati. 10 Mañ eyic'b'at e pa. Junñej e camix tzeyac'ochi, tzex b'ati. Mañ eyic'b'at jun mojocxo e xañab'. Mañ eyic' e c'ococh. Sval juntzañ tic d'ayex, yujto a eb' smunlaji, smoj ton schaan eb' tas syab'lej.
11 Ayic tzex c'och d'a junjun choñab', d'a junjun aldea, tze say junoc mach vach' sb'eyb'al b'aj smoj e cani, masanto tzex b'atxi d'a junocxo lugar. 12 Ayic tzex c'och d'a jun pat chi', tzeyal d'a eb' aj pat chi': Ayocab' sjunc'olal Dios eyed'oc, xe chi d'a eb'. 13 Tato smoj eb' icha chi', elocab'c'och icha tzeyal chi' d'a eb'. Palta tato mañ smojoc eb' icha chi' jun, mocab' elc'och icha tzeyal chi' d'a eb'. 14 Tato max ex scha eb', tato malaj sgana eb' d'a tas tzeyal chi', tzex elixta d'a yol spat eb' yed' d'a yol schoñab' eb' chi'. Tze tzicancanel spococal

eyoc,10.14 yic tze ch'oxancaneli to mañxalaj eyalan eyic d'a eb'. 15 Val yel sval
d'ayex, ayic ol ja jun c'ual sch'olb'itaj tas yaj eb' anima, yelxo val nivan syaelal
eb' ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra.

A tastac ol ac'jococh d'a yib'añ eb' yic Cristo

16 Ab'ec, tzex in checb'ati. Icha juntzañ noc' calnel sb'at d'a scal noc' oques,
icha chi' ol ex ajoc. Yuj chi', lista tzeyutej e b'a icha junoc noc' chan te jelan.
Palta te nanam tzeyutej e b'a ichoc noc' paramuch. 17 Tzeyil val e b'a, yujto
ay eb' ol ex ic'anb'at d'a eb' viñ yajal. Ol ex smac' eb' d'a yoltac spatil sculto.
18 Ol ex yic'b'at eb' d'a yichañ eb' viñ nivac yajal yed' d'a yichañ eb' viñ rey
vuuj. Yuj chi' ol yal eyalanel vab'ixal d'a eb' viñ chi' yed' d'a eb' mañ israeloc.
19 Palta ayic ol ex ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' viñ yajal chi', mañ e na yuj tas ol
eyala'. Mañ ex och ilc'olal yuj tas ol eyutoc eyalan d'a eb' viñ, yujto a d'a jun
rato chi', a Dios ol ac'an nachajel eyuuj tas ol eyala'. 20 Mañoc ex ol ex lolonoc,
yujto a Yespíritu Dios, aton co Mam ol ex majnanoc, ol eyalani.

21 A d'a jun tiempoal chi', ay eb' uc'tacab'il ol ac'anoch yuc'tac d'a yol sc'ab'
chamel. Ay pax eb' mamab'il icha chi' ol yutoc sb'a d'a eb' yuninal. Añejtona',
ay pax eb' uninab'il ol yac' oval yed' smam chi', ol yac'anoch smam eb' d'a yol
sc'ab' chamel. 22 Masanil eb' anima ol chichonoch sc'ool d'ayex vuuj. Palta
a mach ol ac'an techaj smasanil juntzañ chi', a eb' chi' ol colchajoc. 23 Ayic
syac'an chucal eb' d'ayex d'a junoc choñab' b'aj ayex eq'ui, elañec d'a eb',
tzex b'at d'a junocxo choñab'. Val yel sval d'ayex, ayic manto ex ec'chaj d'a
masanil juntzañ schoñab' eb' quetisraelal, ol in jax a in Ac'b'il in cot yuj Dios
voch animail tic.

24 Malaj junoc eb' c'ayb'um ec'to yelc'och d'a yichañ sc'ayb'umal. Añejtona',
malaj junoc tz'ac'an servil ec'to yelc'och d'a jun tz'ac'an mandar. 25 Tato lajan
tz'aj junoc c'ayb'um yed' sc'ayb'umal, smoj ton icha chi' tz'aji. Icha pax chi'
junoc checab' yed' spatrón. A in tic, ichato aj pat in. A exxo tic, icha uninab'il
ex. Ay eb' tz'alani to Beelzebú in, to yajal eb' enemigo vaji. Ocxom val d'ayex
a ex tic.

Añej d'a Dios syal tzoñ xivi
(Lc 12.2-7)

26 Yuj chi', mañ ex xiv d'a eb' anima. Jantacñej tas c'ub'eltac yaj ticnaic,
ol laj checlajelta. Yed' jantacñej tas c'ub'eltac yaji, ol laj ac'joc ojtacajeloc.
27 A juntzañ tas sval d'ayex d'a c'ub'eltaquil, tzeyalel d'a eb' anima. Yed'
juntzañxo tas c'ub'eltac tzin sajoch d'a e chiquin, tzeyalel d'a yoltac calle.
28 Mañ ex xiv d'a eb' syal smilan e nivanil tic, yujto a e pixan max yal smilan
eb'. Palta a d'a Dios b'aj tzex xivi, yujto a syal satanel e pixan yed' e nivanil,
syac'ancanb'at d'a infierno.

29 Tzeyilnab' juntzañ noc' cotac much. Ayic schoñchaj noc', chavañ noc'
d'a jun yune' tumin, palta malaj junoc noc' scomon chami, tato mañ ichoc ta'
sgana co Mam Dios. 30-31 Palta a exxo tic, yelxo val nivan eyelc'och d'a yichañ
masanil noc' cotac much chi'. Ina masanil xil e jolom b'isb'il yuuj. Yuj chi',
mañ ex xivoc.

A eb' max q'uixvi yalani, to yic Cristo eb'
(Lc 12.8-9)

32 Yalñej mach eb' max q'uixvi yalan d'a yichañ eb' anima to vico', a inxo
tic, ol val eb' vicoc d'a co Mam Dios ayec' d'a satchaañ. 33 Palta axo eb' tz'alan

---

10.14 **10:14** Stziccanel spococal yoc eb' c'ayb'um ayic max schaanlaj yab' eb' anima yab'ixal colnab'il,
yuj sch'oxanel eb' to mañ schoñab'oc Dios eb' anima chi'.

d'a yichañ eb' anima to mañ vicoc eb', añejtona' in, ol valpax d'a co Mam Dios ayec' d'a satchaañ to mañ vicoc eb'.

Yuj Jesús, ay eb' syac' oval
(Lc 12.51-53; 14.24-27)

34 Mañ e na' to in ja vac' junc'olal d'a scal eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic. Mañ yujoc yoch junc'olal d'a scal eb' in javi. Palta yuj yoch oval d'a scal eb'. 35 In javi, yic vach' ay eb' viñ vinac ol yac' oval yed' smam. Ay eb' ix ix ol yac' oval yed' snun. Ay eb' ix alib'al ol yac' oval yed' ix yalib'. 36 Yuj chi', a eb' jun yaj yed' junoc mach d'a yol spat, aton eb' ol laj meltzajoch ajc'olal d'ay junjun.
37 A mach másxo val xajanej smam snun d'a vichañ, mañ smojoc yoch vicoc. Añejtona', a mach másxo val xajanej yuninal d'a vichañ, mañ smojoc yoch vicoc. 38 A mach mañ b'ecanoc sc'ool yab'an syail vuuj, mañ b'ecanoc sc'ool yoch chamel d'a yib'añ, tz'och d'a spenec te' culus, mañ smojoc yoch tzac'an vuuj. 39 A eb' sgana scol sb'a d'a yolyib'añq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Palta axo eb' sb'ec sb'a scham vuuj, aton eb' ol scha sq'uinal d'a junelñej.

A eb' ol chaan spac d'a Dios
(Mr 9.41)

40 A eb' tzex chaani, a in tzin scha eb'. Axo eb' tzin chaan chi', van schaan pax jun checjinac in cot eb'. 41 A eb' schaan junoc schecab' Dios, yujñej to schecab' Dios yaji, ol scha spac eb' icha yic eb' schecab' Dios chi'. A eb' schaan junoc mach tojol sb'eyb'al, yujñej to tojol sb'eyb'al, ol scha spac eb' icha yic eb' tojol sb'eyb'al chi'. 42 Yalñej junoc mach eb' sian junoc vaso siquila'[10.42] d'a junoc eb' in c'ayb'um, yujñej to in c'ayb'um, vach'chom junoc malaj val yelc'ochi, val yel ol scha spac eb'.

11

Ix schecb'at chavañ sc'ayb'um viñaj Juan d'a Jesús
(Lc 7.18-35)

1 Ayic ix lajvi yalan juntzañ checnab'il chi' Jesús d'a eb' sc'ayb'um slajcha-vañil, ix b'ati. Ix ec' yalel slolonel Dios yab' eb' anima d'a juntzañ choñab' d'a jun lugar chi', ix sc'ayb'anpax eb' anima chi'.
2 A d'a jun tiempoal chi', ayoch viñaj Juan d'a preso, viñ tz'ac'an bautizar. Ix yab'an viñ tastac van sc'ulan Cristo, yuj chi' ix schecb'at chavañ eb' viñ sc'ayb'um viñ d'a Jesús chi'. 3 Ix b'at sc'anb'an eb' viñ d'ay icha tic:
—¿Tom a ach tic tañvab'il a ja cuuj, mato ch'oc junocxo sco tañvej sjavi? xchi eb' viñ d'ay.
4 Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:
—Paxañec d'a viñaj Juan chi', tzeyalan d'a viñ tastac van eyab'ani, eyilan d'a tic. 5 Tzeyal d'a viñ to a eb' max ujilaj yilani, tzaxo yal yilan eb'. A eb' max uji sb'eyi, tzaxo yal sb'ey eb'. A eb' slaj c'a yuj lepra, slaj b'oxican sc'ool eb'. A eb' max uji yab'ani, tzaxo yab' eb', yed' eb' chamnac, ay eb' van spitzvixi. Axo eb' meb'a', van yalji vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb'. 6 Yuj chi' a eb' tzin ac'anoch yipoc sc'ool, te vach' yic eb'. Icha chi' tzeyutej eyalan d'a viñaj Juan chi' a tzex c'ochxi, xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.
7 Ayic toxo ix b'at eb' viñ schecab' viñaj Juan chi', ix och ijan Jesús yalan d'a eb' anima yuj viñaj Juan chi':

10.42 **10:42** A slugar eb' israel, te q'uixin luum, taquiñal luum paxi, yuj chi' a siaj junoc vaso siquila' te nivan colval d'a eb' b'eyum anima syab'i.

—¿Tas xid' eyilnac d'a tz'inan luum? ¿Tom a junoc te' aj tz'ib'xi yuj ic' xid' eyilnac? 8 Tato maay jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Mato a jun anima te vach' spichul xid' eyilnac? Cojtac to a eb' vach' spichul chi' ayec' eb' d'a spat eb' viñ rey. 9 Palta jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Tom xid' eyilnac jun viñ tz'alanel slolonel Dios? Yel, yalumel slolonel Dios yaj viñaj Juan chi', palta mañocñej jun chi' yopisio viñ. 10 Aton yab'ixal viñaj Juan chi' yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani. Ayic ayocto yalannaccan yuj viñ icha tic:

Ol in checb'at jun in checab', ol b'ab'laj b'at uuj.
Icha tz'aj sb'o b'e, icha chi' ol yutoc sb'oan sb'eyb'al eb' anima, ayic manto ach
c'ochi, xchican d'a Slolonel Dios chi'.

11 Sval d'ayex to a d'a scal eb' anima, malaj junoc mach ec'to yelc'och d'a viñaj Juan chi'. Palta d'a scal eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios, vach'chom eb' malaj val yelc'ochi, másxo ec'to svach'il yic eb' d'a yichañ yic viñaj Juan chi'.

12 Atax ix och ijan viñaj Juan chi' yac'an bautizar, masanto ticnaic, tzijtum eb' anima yelc'olal tz'och d'a yol sc'ab' Dios. Ay eb' tec'tec' syutej sb'a, syac' val pural sb'a eb' yac'anoch sb'a d'a yol sc'ab'. 13 Ayic manto alji viñaj Juan chi', yalnaccan eb' schecab' Dios smasanil to ol vach' och Dios Yajalil. Añejtona', icha pax chi' yalan ley Moisés. 14 Tato e gana tzeyac'och d'a e c'ool, a viñaj Juan chi' aton viñaj Elías, viñ tañvab'il sjavi eyuuj. 15 A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il.

16 —¿Mach yed'oc ol in lajb'ej eb' anima d'a jun tiempoal tic? ¿Chajtil yaj spensar eb' tze na'a? Lajan eb' icha eb' unin stajni d'a mercado. Ay eb' tz'alan d'a eb' yetuninal: 17 Ayic ix co pu'an co flauta eyuuj, maj ex chañalvoclaj. Ayic ix oñ b'itan d'a cuseltaquil, maj ex oc'laj qued'oc, xchi eb'. Icha eb' unin malaj sgana d'a junoc tas chi', icha chi' eyaj a ex tic. 18 Yujto a sb'eyb'al viñaj Juan chi', malaj juntzañ tas vach' sva'a syuq'uej viñ, yuj chi' tzeyalani to enemigo ayoch d'a viñ. 19 Axo ticnaic in japax a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, tzin va'i, svuc'an a' d'a scal eb' anima. Tzeyalanpaxi to b'uc'tzin in, uc'um in añ, svamigoan pax eb' viñ tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' chuc sb'eyb'al. Palta a eb' ay sjelanil Dios d'ay, scheclajelta sjelanil eb' chi' d'a tastac sc'ulej, xchi Jesús d'a eb'.

A juntzañ choñab' b'aj max sna sb'a eb' anima (Lc 10.13-15)

20 Ix lajvi chi', ix och ijan Jesús yalani tas smul eb' anima d'a juntzañ choñab' b'aj ix sb'o juntzañ milagro, yujto vach'chom te ay milagro ix sb'o ta', palta max sna jab'oc sb'a eb'. Ix yalani:

21 —A ex val tic ex aj Corazín, te chuc eyico'. Yed' ex aj Betsaida, te chuc pax eyico'. Octom d'a Tiro yed' d'a Sidón ix b'oji juntzañ milagro icha ix b'oji d'a e cal tic. Tato icha chi', pecataxom snanac sb'a eb'. Toxom ix yac'och juntzañ pichul eb' ya sva'i. Toxom ix yac'q'ue q'uen tic'aq'uil taañ eb' d'a sjolom, yic scheclajeli to ste cus eb' yuj smul. 22 Yuj chi' sval d'ayex, ato ol ja jun c'ual yic ol ch'olb'itaj yaj eb' anima, yelxo val nivan e yaelal ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Tiro yed' eb' aj Sidón chi'. 23 Añejtona', icha ex chi' ex aj Capernaum. Nivanoc tze na' to smoj ol ex q'uec'och d'a satchaañ. Palta toñej ol ex emcan d'a scal eb' chamnac. Octom a d'a Sodoma b'ob'il juntzañ milagro icha ix b'oji d'a e cal. Tato icha chi', snanac am sb'a eb', axo schoñab' eb' chi', ay am ec' ticnaic. 24 Yuj chi' sval d'ayex, ato ol ja jun c'ual yic ol ch'olb'itaj yaj eb' anima, yelxo val nivan e yaelal ol ac'joc d'a yichañ eb' aj Sodoma chi', xchi Jesús.

A Jesucristo tz'ac'an quic' quip (Lc 10.21-22)

25 A d'a jun tiempoal chi', ix lesalvi Jesús, ix yalan icha tic:

—Mamin, Yajal ach d'a satchaaň yed' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Yuj val dios d'ayach Mamin, yujto ix a c'ub'ejel juntzaň tic d'a eb' jelan, d'a eb' te ay spensar d'a yichaň eb' yetanimail, axo d'a eb' icha unin, ata' ix a ch'oxo'.
26 Icha chi' ix aj Mamin, yujto icha chi' a gana, xchi d'a Dios.
27 Ix lajvi chi', ix yalanxi:
—A in Mam ix ac'anoch masanil tas d'a yol in c'ab'. A in Yuninal in tic, malaj junoc mach ojtannac in sic'lab'il, aňej in Mam ojtannac in. Aňejtona', malaj junoc mach ojtannac in Mam chi'. A inňej Yuninal in, vojtac, ojtacab'il pax yuj eb' in gana svac' yojtaquejeli. 28 Cotaňec d'ayin masanil ex tz'el eyip e munlaji yed' ex te al eyaj yuj eyicatz, ol vac' eyic' eyip. 29 Ol vac' junoc icatz e cuch ved'oc. C'ayb'ejec d'ayin, yujto a in tic nanam in, emnaquil in. Tato icha chi', ol eyic' eyip. 30 Yujto a jun icatz svac' e cuch tic, maň aloc, maň ajaltacoc in eyac'an servil, xchi Jesús d'a eb'.

12

Telajb'ail yuj sc'ual ic'oj ip
(Mr 2.23—3.6; Lc 6.1-11)

1 A d'a jun sc'ual ic'oj ip, ix ec' Jesús d'a jun b'e d'a scal ixim trigo yed' eb' sc'ayb'um. Axo eb' sc'ayb'um chi', ix te och svejel eb'. Yuj chi', ix sc'utzelta ixim jolom trigo chi' eb',12.1-2 ix svuchanel ixim eb' sc'uxu'. 2 Palta ix yilan juntzaň eb' viň fariseo tas ix sc'ulej eb', yuj chi' ix yalan eb' d'a Jesús:
—Ina eb' a c'ayb'um tic. Van smunlaj eb' d'a sc'ual ic'oj ip, palta maň sleyaloc sco c'ulej icha chi', xchi eb' viň.
3 Palta ix yalan d'a eb' viň:
—¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, tas sc'ulejnac viňaj David d'a junel, ayic ste ochnac svejel viň yed' eb' ajun yed'oc? 4 Xid'naquec' viň d'a scajnub' Dios. Svanac juntzaň ixim pan viň yicňej Dios yaji yed' eb' ajun yed'oc chi'.12.4 A juntzaň ixim pan chi', aňej eb' sacerdote ay yalan yic svaan ixim. Maň sleyaloc scomon vaan ixim viň yed' eb' ajun yed'oc. Palta maň muloc jun sc'ulejnac viň chi' yed' eb' d'a yichaň Dios. 5 ¿Tom malaj b'aj ix eyil d'a ley Moisés to a eb' sacerdote, eb' ay d'a yol stemplo Dios, maň sc'anab'ajejnacoc sc'ual ic'oj ip eb'? Palta maň ochnacoclaj smuloc eb'. 6 Palta a in tic sval d'ayex, ay jun d'a e cal tic ec'to yelc'och d'a yichaň stemplo Dios, a in ton tic. 7 Octom val snachajel eyuuj tas yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani, ayic yalannaccan icha tic: In gana tz'oc' e c'ool d'a eb' eyetanimail. Maňocňej juntzaň silab' sňusji chi' in gana, xchi. Octom snachajel jun tic eyuuj, max am eyala' to tz'och smul eb' malaj smul. 8 A in tic Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, yuj chi' syal valani tas sco c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip, xchi Jesús d'a eb' viň fariseo chi'.
9 Ix lajvi chi', ix b'at Jesús, ix c'och d'a yol spatil sculto eb' viň. 10 Ata' ay jun viň sicb'inaquel sc'ab', junelňej taquiň roquinac. Axo eb' viň chi', sgana eb' viň ay junoc smul Jesús tz'ilchaji, yic syac'och eb' viň d'a yib'aň. Yuj chi', ix stz'acan sc'anb'ej eb' viň d'ay:
—¿Ay am sleyal scac' b'oxoc junoc penaay d'a sc'ual ic'oj ip, mato maay? xchi eb' viň.
11 Yuj chi' ix yalan d'a eb' viň:
—Q'uinaloc ay junoc noc' e calnel sb'at d'a yol junoc xab' d'a sc'ual ic'oj ip, ¿tom max ex b'at eyic'q'ueta noc'? 12 Ocxom junoc anima, yelxo val nivan

12.1-2 **12:1** A ic'ojel jayeoc jolom trigo yed' vuchojel trigo chi', lajan icha jochoj trigo d'a yol sat eb' fariseo. A jun chi' ay yovalil sc'ulan eb' d'a sc'ual ic'oj ip, icha chi' yalan d'a Éxodo 20.8-11. 12.4 **12:4** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj d'a 1 Samuel 21.1-6.

yelc'och d'a yichañ junoc noc' calnel chi'. Yuj chi', sleyal ton sco c'ulej juntzañ tas vach' d'a sc'ual ic'oj ip, xchi d'a eb' viñ.
13 Ix lajviñej chi', ix yalan d'a viñ:
—Aq'uel lian a c'ab' chi', xchi d'a viñ.
Ix slianel sc'ab' viñ chi', ix b'oxican b'ian. Lajan ix aj yed' jun toxonton vach' chi'. 14 Axo ix elta eb' viñ fariseo chi', ix slajtian sb'a eb' viñ tas ol yutoc eb' viñ smilan Jesús.

Ayocto yalannaccan Dios yuj Jesucristo

15 Ayic ix snaanel Jesús tas sgana eb' syutej, ix sb'esanel sb'a ta'. Tzijtum anima ix b'at yed'oc. Masanil eb' penaay, ix laj b'oxican sc'ool eb' yuuj. 16 Ix yalan d'a eb':
—Ayta b'aj tzeyaleli mach in, xchi.
17 Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías, viñ schecab' Dios d'a peca'. Xchican icha tic:
18 A jun tic, in checab' yaji, sic'b'il yajcanel vuuj.
Te xajan vuuj. Tzin q'ue val chaañ yed'oc. Ol vac' Vespíritu d'ay.
Ol yalanel d'a scal eb' mañ israeloc to ol ch'olb'itaj tas yaj eb' d'a stojolal.
19 Malaj b'aj ol yac' oval. Malaj b'aj ol el yav. Malaj mach ol ab'an sjaj d'a yol calle.
20 Ay eb' ob'iltac, icha junoc te' aj spacchaji, ma icha junoc candil van stupi, icha chi' yaj eb', palta a' ol colvaj yed' eb', mañ ol ixtaj eb' yuuj. Icha chi' ol yutoc sb'a, masanto ol vach' och yajalil, axo yac'an yajalil chi' d'a stojolal.
21 Axo eb' anima d'a junjun choñab', ol yac'och eb' yipoc sc'ool, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

Ay eb' aljinac to a viñ diablo ayoch yed' Jesús
(Mr 3.19-30; Lc 11.14-23; 12.10)

22 Ay jun viñ ix ic'jib'at d'a Jesús. Max ujilaj yilan viñ, max yalpaxlaj slolon viñ, yujto ixtab'il viñ yuj jun enemigo. Axo Jesús ix ac'an b'oxoc sc'ool viñ. Yuj chi' ix yilxi viñ, ix lolonxi viñ. 23 Axo eb' anima smasanil ix te sat sc'ool eb' yilani. Ix laj yalan eb':
—A jun viñ tic, ¿tecan a jun yiñtilal viñaj David viñ tañvab'il sja cuuj? xchi eb'.
24 Palta ayic ix yab'an juntzañ chi' eb' viñ fariseo, ix yalan eb' viñ:
—A jun viñ tic, syalton yic'anel eb' enemigo viñ, yujto a viñ Beelzebú, yajal eb' enemigo, a ayoch yed' viñ, xchi eb' viñ.
25 Axo Jesús, yojtacxo tas van snaan eb' viñ chi', yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:
—A junoc nación spoj sb'a d'a yol yico', sjuvieli. Añejtona' junoc choñab', ma junoc pat spoj sb'a d'a yol yico', sjuvipaxeli. 26 Añejtona', icha pax chi' viñ Satanás, tato spechel eb' yetenemigoal viñ, spojnacxom sb'a eb', ¿tom ol najtilax yopisio viñ? 27 A ex tic tzeyala', yujto ayoch viñ Beelzebú ved'oc yuj chi' tzin pechel eb' enemigo chi'. Tato yel tzeyala', ¿mach ayoch yed' eb' e c'ayb'um chi' ayic spechanel eb' enemigo chi' eb'? Añejtona' eb' e c'ayb'um chi' sch'oxanel e paltail. 28 Palta yujñej Yespíritu Dios tzin pechel eb' enemigo chi'. Yuj chi', scheclajeli to toxo ix och Dios yac' yajalil d'a e cal.
29 Q'uinaloc ay junoc viñ te ay yip. Malaj junoc mach syal scomon och d'a yol spat viñ, syic'anb'at tastac ay d'a viñ. Añej tato tz'ac'ji ganar stzec'chajcan viñ aj pat chi', añej icha chi', syal yic'jib'at tastac ay d'a yol spat viñ chi'.
30 A eb' mañ ayococh ved'oc, ajc'ool eb' d'ayin. A eb' max molb'ancot eb' anima d'ayin, a eb' spechan saclem eb' anima chi'.

31 Yuj chi', sval d'ayex, yalxoñej tas smul eb' anima, yalxoñej tas malaj
svach'il syal eb', ol yal yac'ji lajvoc yuj Dios. Palta a eb' sb'uchvaj d'a Yespíritu
Dios, mañxo ol ac'joclaj nivanc'olal eb'. 32 A eb' tz'alan junoc chucal d'a in
patic a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, syal yac'ji lajvoc smul eb'.
Palta axo eb' sb'uchvaj d'a spatic Yespíritu Dios, a smul eb' chi', mañxo ol
ec'b'atlaj, vach'chom ticnaic, vach'chom d'a junxo tiempoal toto ol javoc.
33 Naec sic'lab'il, tato ay junoc te te' vach', vach' sat te' syac'a'. Tato ay junoc
te te' chuc, chuc sat te' syac'a'. Yuj sat te' chi', scojtaquejel tas te'al te'. 34 A ex
tic, lajan ex icha juntzañ noc' chan. Malaj e vach'il. Yuj chi', ¿tom ay jab'oc
tas vach' syal eyalani? Yujto añej tas ay d'a e pensar, añej chi' tzeyala'. 35 Tato
vach' co pensar, vach' scutej co b'a, yujto añej tas vach' chi' ay d'a co pensar.
Axo ta chuc co pensar, chuc scutej co b'a, yujto añej chucal sco na'a. 36 Yuj chi',
sval d'ayex, ato yic ol ja jun c'ual yic ol ch'olb'itaj tas eyaji, jantacñej juntzañ
lolonel malaj yopisio tzeyala', ol ch'olb'itaj tas eyaj yuuj. 37 Yujto a Dios ol ex
ch'olb'itan yuj tas tzeyala'. Ol yala', tato malaj e mul yuj tas slaj eyal chi', mato
ay, xchi Jesús.

A eb' c'anjinac yil junoc milagro
(Mr 8.12; Lc 11.29-32)

38 Ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' juntzañ eb' viñ fariseo ix
alan d'a Jesús:

—Ach co c'ayb'umal, co gana tza ch'ox junoc milagro quila', xchi eb' viñ d'ay.

39 Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—A ex d'a jun tiempoal tic, malaj e vach'il, mañoc d'a Dios tzeyac'och e
pensar. Toñej tze c'an eyil junoc milagro, junoc sch'oxan spoder Dios. Palta
a junoc milagro ol ch'oxjoc eyila', aton jun icha sch'oxnac Dios yed' jun viñ
schecab' scuchan Jonás. 40 A viñaj Jonás chi', oxe' c'ual, oxe' ac'val ec'nac viñ
d'a yol sc'ool jun noc' nivan chay. Icha ajnac viñaj Jonás chi', icha chi' ol in aj
pax a in tic, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. Oxe' c'ual, oxe' ac'val
ol in ec' d'a yol luum. 41 Ayic ec' yalannaccanel yab'ixal Dios viñaj Jonás d'a
eb' aj Nínive, snanac val sb'a eb'. Axo ticnaic, ayinec' eyed'oc, ec'to velc'och
d'a yichañ viñaj Jonás chi', palta max e nalaj e b'a. Yuj chi', ato ol javoc jun
c'ual yic ol ch'olb'itaj tas eyaji, a eb' aj Nínive chi', ol q'ue vaan eb', ol yalan
e mul eb'. 42 Icha pax chi' jun ix yajal d'a Sur d'a peca', te najat cotnac ix, ul
yab'annac sjelanil viñaj Salomón ix. Axo ticnaic, ay in ec' d'a tic, ec'to velc'och
d'a yichañ viñ, palta max ul e c'anb'ej eyab' d'ayin. Yuj chi', ato ol javoc jun
c'ual ayic ol ch'olb'itaj tas eyaji, ol q'ue vaan ix, ol yalan e mul ix.

A yab'ixal jun enemigo sc'ochxi d'a yed'tal
(Lc 11.24-26)

43 Q'uinaloc ay jun enemigo tz'el d'a junoc anima ticnaic. Tz'ec' d'a tz'inan
luum, sayan b'aj syic' yip. Palta max ilchaj yuuj. 44 Yuj chi' snaani: Ol in pax
d'a in pat b'aj cotnac in, xchi. Axo yic sc'ochxi, syilan jun anima chi', icha
junoc pat mesesi yool, malaj yajal, vach' yilji. 45 Yuj chi' smeltzajxib'at d'a
spatic, sb'at yic'ancot ucvañocxo eb' enemigo ec'to schucal d'a yichañ. Svach'
och cajan eb' smasanil d'a jun anima chi'. Yuj chi', ste juviel jun anima chi'
icha d'a sb'ab'elal. Icha jun anima chi', icha chi' ol aj svach' juviel e pensar a
ex tic, xchi Jesús d'a eb'.

A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac
(Mr 3.31-35; Lc 8.19-21)

46 Vanto yalan Jesús d'a eb' anima chi', ix c'och ix snun yed' eb' yuc'tac. A
d'a ti' pat ix c'och eb'. Sgana eb' sc'umej Jesús chi'. 47 Yuj chi' ay jun viñ ix alan
d'a Jesús:
—Ix ja ix a nun yed' eb' uc'tac d'a ti' pat. Sgana eb' slolon ed'oc, xchi viñ d'ay.
48 Palta ix yalan Jesús d'a viñ:
—¿Mach ix in nun, mach eb' vuc'tac chi' tza na'a? xchi.
49 Ix lajvi chi', ix sch'oxan eb' sc'ayb'um d'a viñ.
—Aton eb' tic, icha in nun, icha vuc'tac yaj eb'. 50 Yujto a mach sc'ulan tas
sgana in Mam d'a satchaañ, aton eb' chi' icha vuc'tac, icha vanab', icha in nun
yaji, xchi Jesús.

13

A yab'ixal viñ tzicumb'at iñat trigo
(Mr 4.1-9; Lc 8.4-8)

1 D'a jun c'ual chi', ix elta Jesús d'a yol pat. Ix b'at em c'ojan d'a sti' a' ñajab'.
2 Tzijtum anima ix c'och b'aj ayec' chi'. Yuj chi', ix och d'a yol jun barco. Ata'
ix em c'ojan. Axo eb' anima chi' ix can eb' d'a sti' a'. 3 Tzijtum juntzañ ab'ix ix
yal d'a eb'. Ix yalan icha tic:
—Ay jun viñ ix b'at tzicojcanb'at iñat trigo. 4 Ayic van stzicanb'at ixim
viñ, ay ixim ix emcan d'a yol b'e. Axo noc' much ix lojanq'ue ixim. 5 Ay
juntzañxo ixim ix emcan d'a yib'añtac q'uen sam q'ueen, b'aj jab'ñej slumal.
Elañchamel ix ja ixim, yujto quenñej slumal. 6 Palta axo yic ix el yoc c'u,
elañchamel ix tacjiel ixim, yujto malaj val sch'añal yib' ixim. 7 Ay juntzañxo
ixim ix emcan d'a scaltac añ añc'ultac. Axo ix te q'uib' juntzañ añ añc'ultac
chi', ix satel ixim iñat chi' d'a scal añ. 8 Ay pax juntzañxo ixim ix emcan b'aj
yax sat luum. A juntzañ ixim chi', ix satan ixim. Ay ixim ix yac' sat d'a cien.
Ay ixim ix yac' sat d'a 60. Ay ixim ix yac' sat d'a 30. 9 A juntzañ tzeyab' tic,
naec val sic'lab'il, xchi Jesús chi' d'a eb'.

Max nachajel slolonel Dios yuj eb' anima
(Mr 4.10-12; Lc 8.9-10)

10 Axo eb' sc'ayb'um Jesús ix c'och d'a stz'ey. Ix sc'anb'an eb' d'ay:
—¿Tas yuj añej juntzañ ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al tzal d'a eb'? xchi eb' d'ay.
11 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Añej d'ayex sch'ox co Mam Dios juntzañ tas mantalaj mach ojtannac,
yic snachajel eyuuj tas tz'aj eyoch d'a yol sc'ab'. Palta axo d'a juntzañxo eb'
quetanimail, max sch'oxlaj. 12 Yujto a mach snib'ej snachajel yuuj, ayto tas ol
vach' nachajel yuuj. Axo eb' malaj sgana snachajel juntzañ tic yuuj, ol ic'joc
ec' d'a eb'. 13 Yuj chi', añej juntzañ ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al sval d'a eb'.
Yujto vach'chom syil junoc tas eb', scanxi eb' d'a ichñej ta'. Ichato malaj tas
syil eb'. Añejtona', vach'chom syab' eb', palta max nachajel-laj yuj eb'.
14 Yuj eb' anima chi', icha tic ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Isaías ayic
yalannaccan viñ icha tic:
Val yel ol yab' eb', palta mañ ol nachajel-laj yuj eb'.
Val yel ol yil eb', palta mañ ol nachaj paxel-laj yuj eb'.
15 Yujto a eb' anima tic, toxo ix pitb'iel eb'.
Ichato macan schiquin eb', ichato smutz' sat eb', yic vach' max uji yilan eb',
max yab' pax eb' yed' schiquin. Yuj chi' max nachajel-laj yuj eb'. Max
sq'uex jab'oc spensar eb', max colchaj eb' vuuj, xchi Dios d'a Slolonel
Tz'ib'ab'ilcani.
16 Palta a ex tic, vach' eyico', jacan e sat eyilani, jacan pax e chiquin
eyab'ani. 17 Val yel sval d'ayex, tzijtum eb' schecab' Dios d'a peca' yed'

juntzañxo eb' te tojol sb'eyb'al, sgana eb' yilnac juntzañ tzeyil tic, palta maj yil-laj eb'. Sgana eb' yab'nac juntzañ tzeyab' tic, palta maj yab'laj eb'.

A tas syalelc'och yab'ixal viñ tzicumb'at trigo
(Mr 4.13-20; Lc 8.11-15)

18 Aq'uec och e chiquin d'ayin. Ol val d'ayex tas syalelc'och yab'ixal viñ
tzicumb'at iñat trigo. 19 A juntzañ iñat ix emcan d'a yol b'e, syalelc'ochi,
ay eb' anima tz'ab'an slolonel Dios, chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab', palta
max nachajel-laj yuj eb'. Axo viñ diablo sc'och d'a eb', syic'anel slolonel Dios
chi' viñ d'a spensar eb'. 20 Axo juntzañxo iñat ix emcan d'a yib'añ q'uen
q'ueen, syalelc'ochi, ay juntzañxo anima tz'ab'an slolonel Dios. Nivanoc
sq'uechaañ eb' schaani. 21 Palta malaj stec'anil eb'. Axo yic sja junoc yaelal,
mato tz'ac'jioch d'a yib'añ eb' yuj slolonel Dios, elañchamel sjuvixiel spensar
eb'. 22 Axo juntzañxo iñat ix emcan d'a caltac añc'ultac, syalelc'ochi, ay
juntzañxo eb' tz'ab'an slolonel Dios, palta te ilc'olalñej yaj eb' yuj juntzañ yic
yolyib'añq'uinal tic. Syac'an musansatil sb'a eb' yuj sb'eyumal. Yuj juntzañ
chi', sjuviel eb' d'a slolonel Dios. Lajan tz'aj eb' icha ixim trigo malaj sat
syac'a'. 23 Palta axo juntzañ iñat ix emcan b'aj ay syaxil sat luum, syalelc'ochi,
ay juntzañxo eb' tz'ab'an slolonel Dios, snachajel yuj eb'. A eb' chi', lajan eb'
icha juntzañ iñat nivan sat syac'a'. Ay eb' lajan icha juntzañ iñat syac' sat d'a
cien. Ay pax eb' icha juntzañ syac' sat d'a 60 yed' d'a 30, xchi Jesús.

A yab'ixal añ avalañ ay d'a scal ixim trigo

24 Ix yalan junxo ab'ix tic Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Ol val d'ayex chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ.
Lajan icha junoc viñ ix tzicanem yiñat trigo te vach' d'a sat sluum. 25 Axo
d'ac'valil, vaynac viñ, ix c'och jun viñ ajc'ool d'a sluum viñ chi'. Ix stzicanem
juntzañ iñat avalañ d'a scal strigo viñ chi'. 26 Axo yic vanxo spoj ixim trigo
chi', ix checlaji to ay añ avalañ d'a scal ixim. 27 Yuj chi', axo eb' schecab' viñ aj
luum chi' xid' alan d'ay: Mamin, a juntzañ iñat a tzicnaquem d'a jun a luum
chi', te vach', palta ¿b'aj am ix cot juntzañ añ avalañ ix pac' d'a scal? xchi eb'
d'a viñ. 28 Tecan a junoc vajc'ool xid' tzicanem juntzañ chi' d'a scal ixim, xchi
viñ d'a eb'. ¿Ay am a gana b'at co toq'uel juntzañ añ avalañ chi'? xchi eb' d'a
viñ. 29 Maay, yujto ayic ol e toc'anel juntzañ añ avalañ chi', ol el pax ixim trigo
chi' yed'oc. 30 Canocab'ñej icha chi' masanto ol jochchaj ixim trigo chi'. Ato
ta' ol val d'a eb' in majan, ol stoc'anel juntzañ añ avalañ chi' eb'. Ol stzec'an
eb' manojail, ol sñusantz'a eb'. Ol lajvoc chi', ol sjochanel ixim trigo chi' eb'
b'ian, ol smolb'ancan ixim eb' d'a yol spatil, xchi viñ d'a eb' schecab' chi', xchi
Jesús.

A yab'ixal sat añ mostaza
(Mr 4.30-32; Lc 13.18-19)

31 Ix lajvi chi', ix yalanpax junxo ab'ix tic Jesús:
—Ol val d'ayex chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb' anima yoch d'a yol sc'ab' Dios aj
satchaañ. A sb'isul eb' chi', lajan icha junoc iñat mostaza syavej junoc viñ d'a
sat sluum. 32 A juntzañ iñat chi', yelxo te cotac d'a yichañ masanil juntzañxo
iñat. Palta axo sq'uib'i, más nivac tz'aj d'a yichañ juntzañxo añ scavej d'a
junjun ab'il. Lajan tz'aj icha juntzañ te te'. Axo noc' much, sc'och noc' d'a
sc'ab', sb'oan so' noc' ta', xchi Jesús.

A yab'ixal yich pan
(Lc 13.20-21)

33 Ix yalanpax junxo ab'ix tic Jesús d'a eb':

—Ol valxi d'ayex chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb' anima yoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň. Lajan icha jab' yich pan syac'och junoc ix ix d'a scal oxeoc echlab' harina. Masanil ixim harina chi' sipji yuuj, xchi Jesús.

Ab'ixňej juntzaň yalnac Jesús d'a eb' anima (Mr 4.33-34)

34 Ayic ix yalanel Jesús d'a scal eb' anima chi', aňej juntzaň ab'ix ajaltac snachajeli, a ix yal d'a eb'. Aňej juntzaň ab'ix chi' ix yac'lab'ej ayic ix yalanel d'a eb'. 35 Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a peca' yuj jun schecab' Dios ayic ix yalani:

A juntzaň ab'ix ajaltac snachajeli, a ol val d'a eb' anima.
Ol val juntzaň tas malaj mach ojtannac yictax ix b'ojican yolyib'aňq'uinal tic yuj Dios, xchi d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.

A tas syalelc'och yab'ixal aň avalaň

36 Axo Jesús, ix tac'lancan sb'a yed' eb' anima chi', ix ochxi d'a yol pat. Ix och pax eb' sc'ayb'um yed'oc. Ix yalan eb' d'ay:

—A yab'ixal aň avalaň ix al chi', al d'ayoň tas val syalelc'ochi, xchi eb' d'ay.

37 Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—A jun tzicumb'at iňat trigo te vach', syalelc'ochi, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. 38 Axo jun luum chi', syalelc'ochi, aton yolyib'aňq'uinal tic. A juntzaň iňat vach' chi', aton eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios. Axo juntzaň aň avalaň chi', aton eb' yic viň diablo. 39 A jun yajc'ool viň aj luum chi', aton viň diablo chi'. A jun tiempoal ol jochchajel ixim trigo chi', syalelc'ochi, aton yic ol lajvoquec' yolyib'aňq'uinal tic. Axo eb' jochum trigo chi', aton eb' ángel. 40 Icha stoc'jiel juntzaň aň avalaň chi' sňusjitz'aoc, icha chi' ol aj eb' anima ayic ol lajvoquec' yolyib'aňq'uinal tic. 41 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in checcot eb' vángel. Ol laj smolb'an juntzaň eb' tz'ac'an juvoquel spensar eb' yetanimail yed' juntzaňxo eb' chuc sc'ulej. Ol laj ic'joc el eb' b'aj ol in och Yajalil. 42 Axo syumchajcanb'at eb' d'a yol jun icha horno b'aj ayoch c'ac'. Ol laj oc' eb' ta'. Ol siq'uic'oc eb' yoq'ui. 43 Axo eb' tojol sb'eyb'al, icha val yilji c'u, icha chi' ol aj yilji eb' d'a yol sc'ab' co Mam Dios. A val juntzaň tzeyab' tic, naec val sic'lab'il.

A yab'ixal jun tas c'ub'ab'il d'a yol luum

44 A b'aj tz'och eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň, lajan icha junoc tas te vach', te caro stojol, c'ub'anel d'a yol luum. Ayic tz'ilchaj yuj junoc viň vinac, d'a jun rato chi' svach' mucancan viň junelxo. Ste tzalaj viň yuuj. Yuj chi' schoňel viň masanil tas ay d'ay, yic smanan jun luum chi' viň yicoc.

A yab'ixal jun q'uen toň perla sb'i

45 A b'aj tz'och eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň, lajan icha junoc manvajum tzec' sayan juntzaň q'uen toň te caro stojol, perla sb'i. 46 Tato ay junoc te vach' tz'ilchaj yuuj, te caro stojol, schoňel masanil tas ay d'ay, smanan jun perla chi' yicoc.

A yab'ixal jun chimpa yamlab' chay

47 Ol val junxo ab'ix tic d'ayex chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaň. Lajan icha junoc chimpa yamlab' chay tz'ac'jiem yol a', tzijtum macaňil noc' chay tz'ochcan d'a yol ch'aň. 48 Axo yic sb'ud'ji ch'aň, syic'anq'ueta ch'aň eb' yamum chay chi', syic'anel eb' d'a sti' a'. Ata' tz'em c'ojan eb', sic'anel noc' vach' eb', smolb'an noc' eb' d'a yol junoc xuuc. Axo noc' schucal, syumcanel noc' eb'. 49 Icha chi' ol aj eb' anima, ayic ol lajvoquec' yolyib'aňq'uinal tic, ol cot eb' ángel ul yiq'uel eb' chuc d'a scal eb' vach'. 50 Axo

syumjicanb'at eb' chi' d'a yol jun icha horno b'aj ayoch c'ac'. Ol te oc' eb' ta'.
Ol siq'uic'oc eb' yoq'ui, xchi Jesús.

A yopisio eb' sc'ayb'um Jesús

51 Ix lajvi chi' ix sc'anb'an Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—¿Tzam nachajel juntzañ tic smasanil eyuuj? xchi d'a eb'.
—Snachajel cuuj Mamin, xchi eb' d'ay.
52 —A ex tic, c'ayb'ab'il exxo, chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios
aj satchaañ. Yuj chi', syal eyac'an c'ayb'aj juntzañ ac' c'ayb'ub'al yed' juntzañ
ojtacab'ilxo, xchi d'a eb'.

Ayec' Jesús d'a Nazaret
(Mr 6.1-6; Lc 4.16-30)

53 A ix lajvi yalan juntzañ ab'ix chi' Jesús, ix elxi d'a jun lugar chi'. 54 Ix
c'ochxi d'a schoñab'. Ix och d'a yol spatil culto. Ata' ix sc'ayb'ej eb' anima. A
eb' anima chi' toñej ix sat sc'ool eb' yuuj. Ix laj yalan eb':
—¿B'aj am ix sc'ayb'ej sjelanil jun viñ tic? ¿Tas syutej viñ sb'oan juntzañ
milagro tic? 55 A jun viñ tic, yuninal viñ viñ ñicum te'. Axo ix snun viñ, aton
ix María. Cojtac pax eb' yuc'tac viñ, aton viñaj Jacobo, viñaj José, viñaj Simón
yed' viñaj Judas. 56 Añejtona' pax eb' ix yanab' viñ, ayec' eb' ix d'a co cal. Yuj
chi', ¿b'aj am ix yic' jun sjelanil viñ tic? xchi eb'.
57 Yuj chi', toñej ix somchajel spensar eb' yuuj. Palta ix yalan Jesús chi' d'a
eb':
—A eb' schecab' Dios, ay yelc'och eb' d'a yichañ eb' anima smasanil. Palta
axo d'a yichañ eb' yetchoñab' eb' yed' d'a yichañ eb' jun yaj yed' eb' d'a yol
spat, malaj yelc'och eb', xchi Jesús.
58 Jayeñej milagro ix sb'o d'a jun lugar chi', yujto max yac'ochlaj eb' d'a
sc'ool.

14

A schamel viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar
(Mr 6.14-29; Lc 9.7-9)

1 A d'a jun tiempoal chi', ix yab'an specal Jesús viñaj Herodes, aton viñ yajal
d'a yol yic Galilea. 2 Yuj chi' ix yalan viñ d'a eb' tz'ac'an servil:
—A jun viñ chi', aton viñaj Juan, viñ ac'jinac bautizar, ix pitzvixi viñ d'a scal
eb' chamnac. Yuj chi' ay yopisio viñ sb'oan juntzañ milagro chi', xchi viñ.
3-4 Icha chi' ix yutej viñ yalani, yujto a viñ miljinaccham viñaj Juan chi'.
Icha tic yuuj chamnac viñaj Juan chi': Ay jun viñ yuc'tac viñaj Herodes chi'
scuchan Felipe. Herodías sb'i ix yetb'eyum viñaj Felipe chi'. A viñaj Herodes
chi' ix montanel ix yetb'eyum viñaj Felipe chi'. Yuj chi' a viñaj Juan chi' ix b'at
alan d'a viñaj Herodes chi' icha tic:
—Mañ smojoc tzic' jun ix tic, xchi viñ.
Axo ix Herodías chi' ix ac'an sc'ool viñaj Herodes chi'. Yuj chi' ix checji
yamjoc viñaj Juan chi', ix och viñ d'a preso, ix och q'uen cadena d'a viñ.
5 Sgana viñ smilancham viñaj Juan chi', palta xiv viñ d'a eb' anima, yujto
ix nachajel yuj eb' anima chi' smasanil to a Dios ay schecab' viñaj Juan chi'.
6 Axo yic ix och sq'uiñal yab'ilal viñaj Herodes chi', ix yavtancot juntzañ eb'
nivac vinac viñ. Axo ix yune' ix Herodías chi', ix c'och ix d'a yichañ eb', ix
chañalvi ix. Te vach' schañalvi ix ix yil viñaj Herodes chi'. 7 Yuj chi' ix yac' sti'
viñ d'a ix, ix slocan sb'i Dios viñ:
—Yalñej tas junoc ol a c'an d'ayin, ol vac' d'ayach, xchi viñ d'a ix.
8 Axo ix snun ix, ix ac'an sc'uloc, yuj chi' ix yal ix d'a viñaj Herodes chi':

—Ac' sjolom viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar d'ayin d'a yol junoc pultu, xchi ix. 9 Axo ix yab'an jun chi' viñ rey chi', ix te cus chaañ viñ. Palta toxo ix sloc sb'i Dios viñ, ix yab'anpax eb' viñ ayec' yed' viñ. Yuj chi' ix yalan viñ to tz'ac'ji d'a ix. 10 Ix yac'an órden viñ to sb'at tzepjiel sjolom viñaj Juan chi' d'a preso. 11 Slajvi chi', tz'ic'chajcot d'a yol junoc pultu. Icha chi' ix yutej eb'. Ix ac'ji sjolom viñaj Juan chi' d'a ix. Axo ix ix ac'an d'a ix snun chi'.

12 Axo eb' sc'ayb'um viñaj Juan chi', ix c'och eb'. Ix yic'anb'at snivanil viñ eb', ix b'at smucanem eb'. Ix lajvi chi', ix b'at yalan eb' d'a Jesús tas ix aj viñaj Juan chi' schami.

Oye' mil vinac ix yac' va Jesús
(Mr 6.30-44; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

13 A ix yab'an jun chi' Jesús, ix och d'a yol jun te' barco yed' eb' sc'ayb'um. Sch'ocojxoñej eb' ix b'at d'a jun lugar b'aj malaj anima. Palta ix yab'an eb' anima to sb'at eb'. Yuj chi' ix laj elta eb' d'a junjun choñab'. Ix laj b'at eb' d'a yoc yic sc'och eb' b'aj sc'och Jesús chi'. 14 Axo ix elta d'a yol te' barco chi', ix yilani, maň jantacoc eb' anima ayxo ec' ta'. Yuj chi' ix oc' sc'ool d'a eb'. Ix yac'an b'oxoc sc'ool juntzaň eb' penaay ix ic'jib'at d'ay. 15 Axo d'a yemc'ualil, ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey. Ix yalan eb':

—Ina vanxo yem c'u, palta d'a jun lugar tic malaj anima. Yuj chi', tecan vach' tza chec pax eb' anima tic d'a juntzaň aldea d'a slac'anil tic, yic vach' ol sman va sb'a eb' ta', xchi eb' d'ay.

16 —Maň yovaliloc b'at sman va sb'a eb'. Aq'uec va eb' a ex tic, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

17 —Palta oye'ňej ixim pan qued'nac yed' cha pitaň noc' chay, xchi eb' d'ay.

18 —Iq'ueccot d'ayin, xchi Jesús d'a eb'.

19 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima to tz'em c'ojan eb' d'a jun ac'lic b'aj ayec' chi'. Ix yic'anchaaň o lechaň pan chi' yed' cha pitaň noc' chay chi'. Ix q'ue q'uelan d'a satchaaň, ix yac'an yuj diosal yuuj. Ix xepanb'at ixim pan chi'. Ix lajvi chi', ix yac'anb'at d'a eb' sc'ayb'um chi'. Axo eb' ix pucanb'at d'a scal eb' anima chi'. 20 Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. Ayic ix lajvi sva eb' chi', ix smolanq'ue vaan lajchavexo xuuc ixim ix yac' sobre eb' sc'ayb'um chi'. 21 Oye' mil eb' viñ vinac ix va'i. Axo eb' ix ix yed' eb' unin ix va'i, maj b'isjoclaj eb'.

B'eynac Jesús d'a sat a' ňajab'
(Mr 6.45-52; Jn 6.16-21)

22 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um to tz'ochxi eb' d'a yol te' barco chi', yic sb'ab'laj c'axpajcanec' eb' d'a a' chi'. Axo Jesús ixto cani, ix yalan quilcob'a d'a eb' anima chi'. 23 Ix lajvi stac'lan sb'a yed' eb', ix b'at d'a jun tzalan, yic slesalvi ta'. Axo yic ix q'uic'b'i, ayec' ta' sch'ocoj. 24 Axo eb' sc'ayb'um, van snaňalb'i yec'c'och eb' d'a snaňal a'. Palta pural sb'ey te' barco chi' yuj a', yujto ov sja ic' d'a yichaň eb'. 25 Axo yic ayto sacb'i, ix c'och Jesús d'a stz'ey eb'. Van sb'eyb'at d'a sat a'. 26 Ayic ix yilan eb' sc'ayb'um chi' sb'ey d'a sat a', ix te xiv eb' yuuj. Ix el yav eb' yuj xivelal. Ix laj yalan eb':

—Tecan to lab' jun squil tic, xchi eb'.

27 Palta ix yal Jesús d'a eb':

—Tec'an tzeyutej e b'a. A in. Maň ex xivoc, xchi d'a eb'.

28 Axo ix yalan viñaj Pedro d'ay:

—Mamin, tato yel a ach, avtej in b'at ed' ta', yic ol in b'eyb'at d'a sat a' yic tzin c'och d'ayach, xchi viñ d'ay.

29 —Cotaň, xchi d'a viñ.

Yuj chi' ix elta viñ d'a yol te' barco chi'. Ix b'eyb'at viñ d'a sat a' yic sc'och viñ d'a Jesús chi'. 30 Axo ix yab'an viñ, te ov ic', ix xivq'ue viñ. Yuj chi' ijan ix b'at viñ d'a yich a', ix el yav viñ.

—Mamin, colin, xchi viñ.

31 Yed'ñej chi', ix b'at yamji sc'ab' viñ yuj Jesús, ix yalan d'a viñ:

—A ach tic, te jab'ñej tzin ac'och d'a a c'ool. ¿Tas yuj tzac' chab'c'olal? xchi d'a viñ.

32 Axo yic ix och eb' d'a yol te' barco chi', ix och vaan jun ic' chi'. 33 Axo eb' ayec' d'a yol te', ix em cuman eb' d'a yichañ Jesús. Ix yalan eb':

—Val yel a ach tic, Yuninal ach Dios, xchi eb' d'ay.

B'oxinac sc'ool eb' penaay d'a Genesaret (Mr 6.53-56)

34 Ix c'axpajec' eb' d'a a' chi'. Ix c'och eb' d'a Genesaret. 35 Axo ix yilan eb' anima to a Jesús, ix laj yalanel eb' d'a juntzañ lugar chi'. Yuj chi' ix ic'jib'at masanil eb' penaay d'ay. 36 Ix sc'anan eb' syam jab'oc sti' spichul. A eb' ix yamani, ix b'oxican sc'ool eb' yuuj.

15

A juntzañ tas tz'ac'an juvoquel co pensar (Mr 7.1-23)

1 Ay juntzañ eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix cot eb' viñ d'a Jerusalén. Ix smolb'an sb'a eb' viñ b'aj ayec' Jesús. Ix sc'anb'an eb' viñ d'ay:

2 —¿Tas yuj max sc'anab'ajej sb'eyb'al eb' co mam quicham eb' a c'ayb'um? ¿Tas yuj max sb'iquel sc'ab' eb' ayic sva eb' icha sley eb' co mam quicham chi'? xchi eb' viñ d'ay.

3 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viñ:

—A exxo tic, ¿tas yuj max e c'anab'ajej juntzañ schecnab'il Dios? Añej juntzañ sley eb' co mam quicham tze c'anab'ajej. 4 Yalnaccan Dios icha tic: Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat. A mach sb'ajan smam snun, smiljichamoc, xchi Dios. 5 Palta a exxo tic, tzeyala' to mañ yovaliloc scolvaj junoc mach d'a smam snun. Tato ay junoc tz'alan d'a smam snun: Max yal in colvaj d'ayex, yujto masanil tas ay d'ayin, a Dios ay yico', tato xchi, te vach' tzeyab'i. 6 A exxo tic tzeyala', tato ay mach tz'alan icha chi', mañxo yovaliloc scolvaj d'a smam snun. Icha chi' tzeyutej eyixtanel schecnab'il Dios, yujto añej juntzañ sley eb' co mam quicham chi' tze c'anab'ajej. 7 Chab' sat ex. Yel ton val tas yalnaccan viñaj Isaías eyuuj icha tic:

8 A eb' anima tic, añej yed' sti' eb' syal vach' lolonel d'ayin. Palta axo spensar
eb', najat yajcaneli.
9 Nivanoc tzul yaq'uem sb'a eb' d'ayin. Añej juntzañ schecnab'il anima syac'
eb' c'ayb'ajoc, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani, xchi Jesús chi' d'a
eb' viñ.

10 Ix lajvi chi', ix yavtancot eb' anima. Ix yalan d'a eb':

—Ab'ec. Nachajocab' eyuuj tas svala': 11 A juntzañ tas scac'och d'a co ti', max oñ juviel-laj yuuj d'a yichañ Dios. Palta a juntzañ tas tz'elta d'a co ti', a tzoñ juanel d'a yichañ, xchi d'a eb'.

12 Yuj chi', ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey. Ix yalan eb':

—¿Ojtac ama to ix te cot yoval eb' viñ fariseo chi' yuj jun ix al chi'? xchi eb' d'ay.

13 Ix yalanpax d'a eb':

—Jantacn̈ej juntzañ te te' mañ avab'iloc yuj co Mam Dios ayec' d'a satchaañ, ol toc'jocq'ueta te' yed' sch'añal yib'. Yuj chi', icha junoc te te' stoc'jiq'ueta yed' sch'añal yib' chi', icha chi' ol aj eb'. 14 Yuj chi', yilxo eb'. Lajan eb' icha junoc mach max uji yilani, nivanoc squetzb'at junocxo mach max uji pax yilani. Q'uinaloc ay junoc mach max uji yilani, squetzanb'at junocxo mach max uji yilan chi' yed'oc, syetb'atej sb'a eb' d'a junoc vitz schavañil, xchi Jesús.

15 Axo ix yalan viñaj Pedro d'a Jesús:

—Al d'ayoñ tas syalelc'och jun ab'ix ix al d'a eb' fariseo chi', xchi viñ d'ay.

16 Yuj chi' ix yalan Jesús:

—¿Tom max nachajpaxel jun chi' eyuuj? 17 ¿Tom mañ eyojtacoc? A tas scac'och d'a co ti', a d'a yol co c'ool tz'emc'ochi, axo d'a junxo rato, tz'elxicani. 18 Palta a juntzañ tas tz'elta d'a co ti', a d'a co pensar spitzvicoti. Aton juntzañ chi' tzoñ juanel d'a yichañ Dios. 19 Yujto a d'a spensar eb' anima spitzvi chuc pensaril, miloj anima, ajmulal, elc'al, testigoal d'a es yed' b'uchumtaquil. 20 Aton juntzañ chi' tz'ic'an sjuviel eb' anima d'a yichañ Dios. Palta vach'chom max co b'iquel co c'ab' tzoñ va'i, max oñ juviel-laj d'a yichañ Dios, xchi Jesús.

A jun ix ix mañ israeloc yac'nacoch Jesús d'a sc'ool (Mr 7.24-30)

21 Ix lajvi chi', ix b'atxi Jesús. Ix c'och d'a yol yic Tiro yed' d'a Sidón. 22 Ata' ay jun ix mañ israeloc, aj Canaán ix. Ix c'och ix d'a Jesús. Ix avaj chaañ ix d'ay:

—Mamin, yiñtil ach viñaj David, oc'oc val a c'ool d'ayin. Ay jun ix vune' ayoch jun enemigo d'ay. Syab' val syail ix yuuj, xchi ix d'ay.

23 Palta max tac'vilaj d'a ix. Axo ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey, ix yalan eb' d'ay:

—Octom tza chec meltzaj jun ix tic, yujto mañ jantacoc yavaj ix d'a co patic, xchi eb' d'ay.

24 Ix lajvi chi', ix tac'vi Jesús:

—Añej d'a eb' quetisraelal checb'il in cot yuj Dios. Yujto icha yaj juntzañ noc' calnel sateq'ui, icha chi' yaj eb', xchi.

25 Palta ix ec'b'at ix d'a yichañ eb'. Ix em cuman ix d'a yichañ Jesús. Ix yalan ix d'ay:

—Mamin, colvajañ d'ayin, xchi ix d'ay.

26 —Palta mañ vach'oc tato stoc'jiec' yooch eb' uninab'il, tz'ac'jib'at d'a noc' yunetac tz'i',15.26 xchi Jesús d'a ix.

27 Palta ix tac'vi ix d'ay:

—Yel ton Mamin, palta a noc' yunetac tz'i' chi' sic'anq'ue sc'ajil yooch eb' uninab'il d'a yalañ smexa viñ aj pat, xchi ix d'ay.

28 Yuj chi' ix yalanxi d'a ix:

—A ach tic, svila' tzac' val och Dios d'a a c'ool. Yuj chi', b'oocab' icha tas tza nib'ej chi', xchi d'a ix.

A d'a jun rato chi', ix b'oxican sc'ool ix yune' ix chi'.

Tzijtum eb' b'oxinac sc'ool yuj Jesús

29 Ix lajvi chi', ix b'atxi Jesús. Ix b'eyb'at d'a sti' a' n̈ajab' yic Galilea. Ix c'och d'a jun tzalan. Ix em c'ojan ta'. 30 Mañ jantacoc eb' anima ix c'och b'aj ayec' chi'. Ix ic'jicot juntzañ eb' max yal sb'eyi, eb' max uji yilani, eb' max yal sloloni yed' eb' malaj sc'ab'. Tzijtumto juntzañxo eb' penaay ix ic'jicot d'ay. Ix ic'jicot eb' d'a yichañ Jesús. Axo ix ac'an b'oxoc sc'ool eb'. 31 A eb' max yal sloloni, ix

15.26 **15:26** A mach b'aj ix sb'ab'laj sch'oxej sb'a Jesús, aton d'a eb' israel, schoñab' Dios, palta a ix Sirofenisa mañ israeloc ix, yuj chi' syal Jesús yuj eb' uninab'il yed' noc' yunetac tz'i'.

lolonq'ue eb', a eb' malaj sc'ab', ix b'oxi eb'. A eb' max yal sb'eyi, ix b'eyxi eb'. Añeja' eb' max uji yilani, ix yilxi eb'. Ayic ix yilan juntzañ chi' eb' anima, ix te sat sc'ool eb'. Ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios.

Ix ac'ji va chañe' mil eb' vinac
(Mr 8.1-10)

32 Ix yavtancot eb' sc'ayb'um Jesús, ix yalan d'a eb':
—Tz'oc' in c'ool yuj juntzañ anima tic, yujto chab'jitax jacan eb' d'ayin. A ticnaic mañxa tas sva eb'. Max yal in c'ool tzin chec pax eb' d'a spat, tato max va eb' sb'ati. Ay smay tz'el yip eb' d'a yol b'e, xchi d'a eb'.
33 —Palta tzijtum eb'. ¿Tas ol cutoc cac'an va eb' d'a jun tz'inan luum tic? xchi eb' sc'ayb'um chi'.
34 —¿Jaye' ixim pan eyed'nac? xchi d'a eb'.
—Uqueñej ixim yed' jay c'otañ noc' chay, xchi eb' d'ay.
35 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima chi' to tz'em c'ojjab' eb' d'a sat luum. 36 Ix yic'anchaañ ixim pan chi' yuquil yed' jay c'otañ noc' chay chi'. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuuj. Ix xepanb'at ixim pan chi' yed' noc' chay chi'. Ix yac'an d'a eb' sc'ayb'um. Axo eb' ix pucanb'at d'a eb' anima chi'. 37 Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. A ix lajvi sva eb', uqueto xuuc ixim ix yac' sobre ix smolq'ue eb' sc'ayb'um chi'. 38 Chañe' mil eb' viñ vinac ix va'i. Axo eb' ix ix yed' eb' unin, maj b'isjoclaj eb'. 39 Ix lajvi chi', ix yalan quilcob'a Jesús d'a eb' anima chi'. Ix ochxi d'a yol te' barco. Ix b'at d'a yol yic Magadán.

16

A eb' c'anjinac yil junoc milagro d'a Jesús
(Mr 8.11-13; Lc 12.54-56)

1 Ay juntzañ eb' fariseo yed' eb' saduceo ix c'och d'a Jesús, yujto sgana eb' yac'an proval. Yuj chi' ix sc'an yil junoc milagro eb' scot d'a satchaañ. 2 Palta ix yalan Jesús d'a eb':
—A ex tic, ay b'aj tzeyal icha tic d'a yemc'ualil: A q'uic'an maxtzac yac'laj ñab', yujto van stz'a asun, xe chi. 3 Ay b'aj tzeyal pax d'a q'uiñib'alil: A ticnaic musan, te q'uic' asun, ol yac' ñab', xe chi. Jelan eyilan juntzañ asun, tzeyalani tato ol yac' ñab', mato maay. Ay juntzañxo yechel sch'oxan tas yaj jun tiempoal tic, palta ina max nachajel juntzañ chi' eyuuj. Yuj chi', chab' sat ex. 4 A ex tic, te chuc ex, mañoclaj d'a Dios tzeyac'och e pensar. Yuj chi' toñej tze c'an eyil junoc milagro scot d'a Dios. Palta añej jun milagro ol ac'joc eyila', aton jun icha sch'oxnac Dios yed' viñaj Jonás, xchi d'a eb'.
Ix lajvi chi', ix el d'a stz'ey eb', ix b'ati.

A juntzañ c'ayb'ub'al syal eb' fariseo
(Mr 8.14-21)

5 Ix b'at Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a junxo sc'axepal a' ñajab'. Axo eb' sc'ayb'um chi', maj snalaj eb' yic'b'at ixim pan yic sva'a. 6 Ix yalan Jesús d'a eb':
—Ab'ec tas sval tic. Tzeyil val e b'a yuj yich span eb' fariseo yed' yuj yich span eb' saduceo, xchi d'a eb'.
7 Yuj chi' ix yalub'tañan eb' yuj juntzañ ix yal chi'.
—Syal icha chi', yujto maj quic'cotlaj ixim co pan, xchi eb'.
8 Axo Jesús yojtacxo tas van yalan eb'. Yuj chi' ix yalanpax d'a eb':
—¿Tas yuj tzeyala' to malaj ixim e pan? Tevelñej tzeyac'och Dios d'a e c'ool. 9 ¿Tom añeja' max nachajel eyuuj? ¿Tom max e nacoti ayic vac'annac oye' pan d'a oye' mil vinac, jayeto xuuc yac'nac sobre e molnacxiq'uei? 10 Yed' vac'annac pax uque' pan d'a chañe' mil vinac, ¿tom max e nacoti

jayeto xuuc yac'nac sobre e molnacxiq'uei? 11 Ayic ix valan d'ayex yuj yich
span eb' fariseo yed' yich span eb' saduceo, ¿tas yuj max nachajel eyuuj tas
syalelc'ochi? A e naani to a ixim pan svala', xchi d'a eb'.
12 Ayic ix yalan juntzañ chi' Jesús, ichato chi' ix nachajel yuj eb' to mañoc
yich pan b'aj syil sb'a eb', palta aton d'a juntzañ c'ayb'ub'al syal eb' fariseo
yed' eb' saduceo.

Yalnac viñaj Pedro to a Jesús, aton Cristo (Mr 8.27-30; Lc 9.18-21)

13 Ayic ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a yol yic Cesarea yic Filipo, ix
sc'anb'an d'a eb':
—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ¿mach in am yalan eb' anima
tzeyab'i? xchi d'a eb'.
14 —Ay eb' tz'alani, tob' a ach tic Juan ach, viñ ix ac'an bautizar. Ay pax eb'
tz'alani tob' Elías ach. Ay pax eb' tz'alani, tob' Jeremías ach, mato junocxo
schecab' Dios ec'nac d'a peca', xchi eb' d'ay.
15 —Xal ex tic, ¿mach in e naani? xchi d'a eb'.
16 Axo viñaj Pedro ix tac'vi d'ay, ix yalan viñ icha tic:
—A achton tic, Cristo ach, Yuninal ach Dios pitzan, xchi viñ d'ay.
17 Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a viñ:
—Simón, yuninal ach viñaj Jonás, te vach' ico', yujto a jun ix al tic, mañoclaj
junoc anima ix ac'an nachajel uuj, palta aton in Mam ayec' d'a satchaañ,
a ix ac'an nachajel uuj. 18 A in sval d'ayach, a ach ton Pedro ach. (Pedro
syalelc'ochi, q'ueen.) A d'a yib'añ jun tenam chi' ol in b'o viglesia. A viglesia
chi', mañ ol ac'joc ganar eb' yuj spoder chamel. 19 A d'ayach ol vac' sllaveal
yic tz'och eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. A tas ol ala' to ay yovalil
d'a yolyib'añq'uinal tic, ay pax yovalil d'a satchaañ. Añejtona' a tas ol ala'
to malaj yovalil d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj pax yovalil d'a satchaañ, xchi
Jesús d'a viñ.
20 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':
—Ayta b'aj tzeyala' to a in tic Cristo in, xchi d'a eb'.

Ayocto yalancan Jesús yuj schamel (Mr 8.31—9.1; Lc 9.22-27)

21 A d'a jun tiempoal chi', ix och ijan Jesús yalan d'a eb' sc'ayb'um tas ol ja
d'a yib'añ. Ix yalani:
—Yovalil ol in b'at d'a Jerusalén. Ata' ol ac'jococh d'a vib'añ yuj eb' ichamtac
vinac ay yopisio, eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol in
smilcham eb', palta axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxi, xchi d'a eb'.
22 Palta axo viñaj Pedro ix ic'anelta Jesús chi' sch'ocoj, yic syac'lan viñ
scachani.
—Mamin, mañ ichocta' sgana Dios. A juntzañ ix al chi', mañ ol jalaj d'a
ib'añ, xchi viñ d'ay.
23 Palta ix och val q'uelan Jesús d'a viñ, ix yalani:
—Elañ d'a in stz'ey ach Satanás, yujto a gana tzac' somchajel in pensar.
Mañoclaj juntzañ tas yic Dios b'aj tzac'och a pensar. Añej juntzañ yic anima
tza na'a, xchi d'a viñ.
24 Ix lajvi chi', ix yalanpax d'a eb' sc'ayb'um:
—Tato ay mach sgana tz'och in c'ayb'umoc, yovalil mañxo yicoc sb'a
sch'ocoj. Sb'ecocab' sb'a yab'an syail vuuj, taxoñej scham d'a te' culus.
Tato icha chi', ochocab' tzac'an vuuj. 25 Yujto a eb' sgana scol sb'a d'a
yolyib'añq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Axo eb' sb'ec sb'a scham
vuuj, aton eb' chi' ol scha sq'uinal d'a junelñej. 26 Q'uinaloc tato squiquej

masanil tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, palta tato tzoñ satcanel d'a junelñej, ¿tas co ganar? ¿Tasto val ol cac' stojoloc yic tzoñ colchajeli? 27 Yujto a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, a yed' spoder in Mam ol in ja yed' eb' ángel. Axo vac'an spac chi' d'a junjun anima, icha tastac ix sc'ulej eb'. 28 Val yel sval d'ayex, ay juntzañ ex ayex ec' d'a tic, manto ex chamlaj, olto eyil in javi, ol in och Yajalil, xchi d'a eb' sc'ayb'um chi'.

17

Q'uexmajnac yilji Jesús
(Mr 9.2-13; Lc 9.28-36)

1 Ob'xitax chi', axo Jesús ix ic'anb'at viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñ yuc'tac viñ scuchan Juan. Sch'ocojil eb' ix b'at yed'oc d'a jun nivan tzalan. 2 Ata' ix q'uexmaj yilji Jesús d'a yichañ eb'. Veei ix aj sat icha yoc c'u, axo spichul, te sac ix aj icha saquilq'uinal. 3 Axo d'a jun rato chi', ix ul sch'ox sb'a viñaj Moisés yed' viñaj Elías. Ix lolon eb' yed' Jesús. 4 Yuj chi' ix yalan viñaj Pedro d'a Jesús chi':

—Mamin, te vach' cajec' d'a tic. Tato a gana, sco b'o oxeoc lechpat, jun ico', jun yic viñaj Moisés yed' jun yic viñaj Elías, xchi viñ.

5 Van to yalan viñaj Pedro chi', ix c'och jun asun. Ix em moyan d'a yib'añ eb'. Toxoñej veei yilji. Ix lajvi chi', ix ab'chaj jun lolonel d'a scal asun chi', ix yalani:

—Aton jun tic Vuninal, te xajanab'il vuuj. Tzin tzalaj val yed'oc. Aq'uecoch e chiquin d'a tas syala', xchi.

6 Ayic ix yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um, ix em lachaljoc eb'. Ix te xivb'at eb'. 7 Yuj chi' ix c'och Jesús d'a stz'ey eb'. Ix maslaj eb' yuuj.

—Q'ueañec vaan. Mañ ex xivoc, xchi d'a eb'.

8 Axo ix yilan eb', mañxalaj mach ayeq'ui. Axoñej Jesús ayeq'ui. 9 Ayic van yemxita eb' d'a jun tzalan chi', ix yalan Jesús d'a eb':

—Ayta b'aj tzeyalelta jun ix eyil chi'. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ato yic ol in pitzvocxi d'a scal eb' chamnac, ato ta' ol eyaleli, xchi d'a eb'.

10 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an eb' sc'ayb'um chi' d'ay:

—A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, syal eb': A viñaj Elías, yovalil ol b'ab'laj javoc, xchi eb'. ¿Tas am yuj syal eb' icha chi'? xchi eb' d'a Jesús.

11 Ix yalanxi d'a eb':

—Yel ton syal eb', yovalil ol javoc viñaj Elías chi', yic sna sb'a eb' anima. 12 Palta sval d'ayex ulnacxoec' viñ. Palta max nachajel yuj eb' tato a viñ. Yuj chi', yutejnac viñ eb' icha val sgana. Icha pax chi' ol aj vab'an syail yuj eb' a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

13 Icha chi' ix aj snachajel yuj eb' to aton viñaj Juan, viñ ac'annac bautizar, ix yal Jesús.

B'oxinac sc'ool jun unin ayoch jun enemigo d'ay
(Mr 9.14-29; Lc 9.37-43)

14 Axo ix c'ochxi eb' b'aj ay jun ñilañ anima. Ix c'och jun viñ d'a Jesús, ix em cuman viñ d'a yichañ, ix yalan viñ d'ay:

15 —Mamin, ¿ma max oc' a c'ool d'a jun vuninal? Scot numnaj d'a sjolom. Te ya yaj yuuj. Tzijtum elxo sb'at d'a yol c'ac' yed' d'a yol a a' yuuj. 16 Ix vic'cot d'a eb' a c'ayb'um tic, palta maj b'olaj sc'ool yuj eb', xchi viñ d'a Jesús.

17 Yuj chi' ix yalan Jesús chi':

—A ex tic, max eyac'och Dios d'a e c'ool, te pit ex. Inai, ayxo tiempo ay in ec' eyed'oc. ¿B'aq'uiñto val ol nachajel eyuuj? Svab' val syail eyuuj. Ixiquec b'at iq'ueccot viñ unin chi', xchi.

18 Axo ix c'och viñ unin chi' d'a Jesús, ix stuman jun enemigo ayoch chi' d'a viñ. Yuj chi' ix el jun enemigo chi' d'a viñ. D'a jun rato chi', ix b'oxican sc'ool viñ yuuj.
19 Axo yic ix can Jesús sch'ocoj yed' eb' sc'ayb'um, ix sc'anb'an eb' d'ay:
—¿Tas am yuj maj el jun enemigo chi' cuuj? xchi eb' d'ay.
20-21 —Maj el-laj yujto max eyac' val och Dios d'a e c'ool. Val yel sval d'ayex, tato tzeyac'och Dios chi' d'a e c'ool, vach'chom jab'ñej, icha junoc pitañ sat añ mostaza, ol yal eyalan icha tic d'a jun vitz tic: Elañ d'a ed'tal tic, ixic d'a junocxo lugar, xe chi. Tato icha chi', ol el eyuuj. Masanil tas ol yal eyuuj tato yel tzeyac'och Dios d'a e c'ool, xchi d'a eb'.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel (Mr 9.30-32; Lc 9.43-45)

22 Ayic molanxoec' Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a yol yic Galilea, ix yalan d'a eb':
—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' anima. 23 Ol in smilancham eb'. Axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxoc, xchi d'a eb'.
Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', ix te cus eb'.

A jun tumin stecjiel yuj stemplo Dios

24 Ayic ix c'och eb' d'a Capernaum, a eb' tecumel tumin yuj stemplo Dios xid' alan d'a viñaj Pedro:
—A viñ e C'ayb'umal tic, ¿tzam yac' q'uen tumin viñ stecjiel yic stemplo Dios? xchi eb' viñ.
25 —Syac' q'uen viñ, xchi viñ d'a eb'.
Axo yic ix c'ochxi viñaj Pedro d'a yol pat, a Jesús ix b'ab'laj alan d'a viñ:
—Simón, ¿tas tza na'a? A juntzañ tumin stecjiel yuj eb' rey, ¿mach am tz'ac'ani? ¿Am eb' yuninal eb' tz'ac'ani, mato a eb' anima? xchi d'a viñ.
26 —A eb' anima, xchi viñ.
Yuj chi', ix yalanxi Jesús d'a viñ:
—Tato icha chi', a eb' uninab'il, mañ yovaliloc syac' eb'. 27 Palta malaj co gana somchaj sc'ool eb'. Yuj chi', ixic d'a sti' a' ñajab'. B'at aq'uem q'uen anzuelo d'a yol a'. A jun noc' b'ab'el chay syamchaj uuj, tzic'q'ueta noc'. Axo d'a yol sti' noc' ol ilchaj jun tumin uuj. C'ocb'il ol yab' jun tumin stecjiel chi' d'ayoñ. Yuj chi' tzic'cot jun tumin chi', b'at ac'an d'a eb' tecumel tumin chi' cuuj co chavañil, xchi d'a viñ.

18

¿Mach am junoc más nivan yelc'ochi? (Mr 9.33-37; Lc 9.46-48)

1 A d'a jun tiempoal chi', ix c'och eb' sc'ayb'um Jesús d'ay. Ix sc'anb'an eb':
—¿Mach am junoc más nivan yelc'och d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ? xchi eb' d'ay.
2 Axo Jesús ix avtancot jun unin, ix yac'anoch d'a scal eb'. 3 Ix yalan d'a eb':
—Val yel sval d'ayex, tato max e q'uex e pensar, tato mañ lajanoc tz'aj e pensar icha eb' unin, max yal eyoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. 4 Yuj chi', a eb' te emnaquil syutej sb'a icha jun unin tic, añej eb' te nivan yelc'och ta'.
5 A mach schaan junoc anima lajan icha jun unin tic, yujto vic jun anima chi', a in tzin scha'a.
6 Palta tato ay mach tz'ac'an somchaj spensar junoc anima tzin ac'anoch d'a sc'ool, aton junoc icha spensar eb' unin tic, chuc yic jun chi'. Octom b'ab'el spixjioch junoc nivan q'uen d'a sjaj, syumjicanb'at d'a yol a' mar yic

sjic'vichamoc, yacb'an manto yac' somchaj spensar jun anima chi'. Tato icha chi', más vach' yico'. 7 Ob'iltac eb' anima yuj juntzañ tas tz'ac'an somchajel spensar. Masanil tiempo ay juntzañ chi', palta a val eb' tz'ac'an somchajel spensar eb' yetanimail, te chuc yic eb'.

8 Tato a junoc e c'ab', ma junoc eyoc tzex ic'anb'at d'a chucal, más vach' tze tzepeli, tzeyumaneli, yujto vach'chom mañ ex tz'acanoc, tato ol e cha e q'uinal d'a junelñej, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan e c'ab' yed' eyoc, tato ol ex b'atcan d'a scal jun c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, te chuc eyico'. 9 Tato a junoc yol e sat tzex ic'anb'at d'a chucal, más vach' tzeyiq'uelta, tzeyumaneli. Yujto vach'chom junñej yol e sat, tato ol e cha e q'uinal d'a junelñej, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan yol e sat, tato ol ex b'atcan d'a scal c'ac' d'a infierno, te chuc eyico'.

A yab'ixal junoc noc' calnel satnac (Lc 15.3-7)

10-11 Mañ e patiquejel eb' unin tic. Sval d'ayex to a eb' ángel stañvan junjun eb', masanil tiempo ayec' eb' yed' co Mam Dios d'a satchaañ.

12 Q'uinaloc ay junoc mach ay junoc ciento scalnel. Tato satb'at junoc, syactancan noc' 99 b'aj ayec' chi', sb'at sayan noc' satcan chi'. 13 Tato tz'ilchaj noc' yuuj, ste tzalaj yuj noc'. Axo noc' 99 ayec' chi', ichato max tzalaj yuj noc'. 14 Icha pax chi' co Mam ay d'a satchaañ. Malaj sgana ay junoc d'a scal eb' unin tic sateli.

Yovalil scac' nivanc'olal d'a junocxo anima (Lc 17.3)

15 Tato ay junoc uc'tac tz'och smul d'ayach, b'at al d'ay sch'ocoj to ix och smul d'ayach. Tato scha yab' d'ayach, tzac' ganar a montan jun uc'tac chi'. 16 Palta tato max scha yab' d'ayach, tzic'b'at jun chavañocxo mach, b'at yalan eb' d'ay. Ayocab' chavañ oxvañoc testigo, yic vach' ay yip masanil tas tz'alji, icha syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. 17 Palta tato añeja' max scha yab'i, tzal d'a iglesia. Tato añeja' max scha yab' pax d'a eb', canocab' ichñej ta'. Icha junoc comon anima d'a ch'oc choñab'il, ma junoc tecumel tumin, ichocab' ta' tz'ajcan d'a ichañ.

18 Val yel sval d'ayex, a tas ol eyala' to ay yovalil d'a yolyib'añq'uinal tic, a jun chi' ay pax yovalil d'a satchaañ. Añejtona', a tas ol eyala' to malaj yovalil d'a yolyib'añq'uinal tic, a jun chi' malaj pax yovalil d'a satchaañ.

19 Svalan pax d'ayex, tato ay chavañoc ex lajanñej e naan tas ol e c'ana', axo co Mam Dios ayec' d'a satchaañ ol ac'an d'ayex, 20 yujto a b'aj ay chavañ oxvañoc anima smolb'ej sb'a, yic syalan sb'a eb' d'ayin, ayinec' yed' eb', xchi Jesús.

21 Axo viñaj Pedro ix c'och d'a stz'ey, ix yalan viñ d'ay:

—Mamin, tato ay junoc vuc'tac tzijtum el tz'och smul d'ayin, ¿jayel svac' nivanc'olal d'ay? ¿Yovalil am svac' nivanc'olal uqueloc? xchi viñ.

22 —Sval d'ayach, mañ uquelocñej tzac' nivanc'olal. Vach'chom 500 el[18.22] tz'och smul d'ayach, yovalil añeja' tzac'ñej nivanc'olal, xchi Jesús.

A yab'ixal jun viñ max ac'an nivanc'olal

23 Ol val d'ayex chajtil ol aj eb' ayxo och d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Lajan icha junoc viñ rey sb'o yaj scuenta yed' eb' tz'ac'an servil. 24 Ayic ix och ijan sb'oan yaj juntzañ scuenta viñ chi', ix ic'jicot jun viñ tz'ac'an servil, mañxo

---

18.22 **18:22** Ix yal Jesús: "70 el d'a uc'tac" xchi, (quen max elc'och d'a 500). Ato a spensar eb' israel, a jun número 7 chi', te tz'acan d'a yol sat eb', yuj chi' 70 el d'a uc'tac, syalelc'ochi to max oñ tzac'van co b'isani jayel tz'och smul junoc mach d'ayoñ, yovalil scac' nivanc'olal d'ay.

b'ischajb'enoc[18.24] jantac sb'oc viñ d'a viñ rey chi'. 25 Palta a jun viñ chi',
malaj stumin viñ. Yuj chi' ix yal viñ rey chi' to yovalil schoñjiel viñ[18.25] yed'
ix yetb'eyum, eb' yuninal yed' jantacñej tas ay d'a viñ, talaj stupchajel sb'oc
viñ chi'. 26 Axo viñ tz'ac'an servil chi', ix em cuman viñ d'a yichañ viñ rey chi'.
Ix tevioch viñ d'a viñ: Mamin, ac' in nivanc'olal. Jab'jab'il ol in tup in b'oc chi'
smasanil d'ayach, xchi viñ. 27 Yuj chi', ix yil sc'ol viñ rey chi' d'a viñ. Ix ac'jican
lajvoc sb'oc viñ smasanil. Ix el viñ d'a libre. 28 Axo yic ix el viñ d'a libre chi', ix
ilchajel jun viñ yetmunlajvumal viñ yuuj, ay jab' sb'oc viñ d'a viñ.[18.28] Yuj
chi' ix och b'inb'in viñ d'a sjaj viñ, ix yalan viñ: Ac'cot a b'oc chi' d'ayin val
ticnaic, xchi viñ. 29 Palta ix em cumnaj jun viñ ay sb'oc chi' d'a yichañ viñ.
Ix tevi viñ d'a viñ: Ac' in nivanc'olal. Jab'jab'il ol in tup in b'oc chi' d'ayach
smasanil, xchi viñ. 30 Palta maj yal sc'ool viñ ix yac' nivanc'olal viñ. Yuj chi',
ix ic'jib'at viñ d'a preso yuj viñ, masanto ix stup sb'oc viñ chi' d'a viñ. 31 Axo
ix yilan juntzañxo eb' viñ yetmunlajvumal viñ chi' tas ix sc'ulej viñ, ix te och
eb' viñ ilc'olal yilani. Yuj chi' ix b'at yal eb' viñ d'a viñ rey chi', tas ix sc'ulej
viñ. 32 Axo viñ rey chi', ix checan avtajcot viñ. Ix yalan viñ: Ach in checab',
puch vinac ach. Inai, ix vac' lajvoc a b'oc chi' smasanil, yujto ix al a b'a d'ayin.
33 Octom val ix il a c'ol d'a viñ etb'eyum chi', icha ix oc' in c'ool d'ayach, xchi
viñ. 34 Yuj chi', ix te cot yoval viñ rey chi'. Ix ac'jioch viñ d'a preso yuj viñ. Ix
yalan viñ to tz'ac'jioch yaelal d'a yib'añ viñ masanto stup sb'oc viñ chi'. 35 Yuj
chi', a ex tic, tato max eyac' nivanc'olal d'a eb' eyuc'tac eyanab' d'a smasanil
e c'ool, icha chi' ol ex yutocxi co Mam Dios ay d'a satchaañ, xchi Jesús d'a eb'.

19

Yalnac Jesús yuj eb' spuc sb'a
(Mr 10.1-12; Lc 16.18)

1 Ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ix elxi d'a Galilea b'aj ayec' chi'. Ix c'och
d'a yol yic Judea d'a sc'axepalec' a' nivan Jordán. 2 Tzijtum eb' anima ix och
tzac'an yuuj. Ix ac'ji b'oxoc sc'ool eb' penaay ta' yuuj.
3 Ay juntzañ eb' fariseo ix c'och d'ay. Sgana eb' yac'an proval. Yuj chi' ix
sc'anb'an eb':
—¿Ay am sleyal spuc sb'a junoc viñ vinac yed' ix yetb'eyum yalñej tas yuuj?
xchi eb'.
4 Yuj chi', ix yalan d'a eb':
—¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, atax yic sb'oannac
yolyib'añq'uinal tic Dios, b'ob'il viñ vinac yed' ix ix? 5 Yalnaccani: Yuj chi', a
viñ vinac, yovalil syactejcan smam snun viñ, yic junxoñej tz'ajcan viñ yed'
ix yetb'eyum. Axo eb' schavañil, ichato junxoñej nivanil tz'aj eb', xchi Dios.
6 Yel mañxo chavañoc eb', junxoñej yaj eb'. Yuj chi', a eb' junxoñej yajcan yuj
Dios, max yal-laj yac'anoch sb'a anima yic spucan sb'a eb', xchi Jesús d'a eb'.
7 Ix yalanxi eb' d'ay:
—¿Palta tas yuj yalnaccan viñaj Moisés to a viñ vinac syal yac'an yumal yic
pucojb'ail viñ d'a ix yetb'eyum, slajvi chi' schecan pax ix viñ? xchi eb' d'ay.
8 —Yuj e pital, yuj chi' yalnaccan viñaj Moisés to syal e pucan e b'a yed' ix
eyetb'eyum chi'. Palta atax sb'oannac yolyib'añq'uinal tic Dios, mañ ichocta'
yajcan yuuj. 9 Yuj chi', sval d'ayex, a mach spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, syic'an
junocxo ix, tz'em viñ ajmulal. Añej tato tz'em ix d'a mul yed' junocxo vinac,
syal spucan sb'a viñ yed' ix, xchi d'a eb'.
10 Axo eb' sc'ayb'um ix alan d'ay:

18.24 **18:24** Lajuñe' mil talento ix aj yalan Jesús. 18.25 **18:25** A d'a pecataxo, schoñji anima d'a checab'oc. 18.28 **18:28** Cien denario ix aj yalan Jesús.

—Tato icha chi', más am vach' max cac'och ix quetb'eyum, xchi eb'.
11 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Palta maŕ masaniloc anima stechaj yuj jun tzeyal chi'. Aŕej eb' tz'och Dios yed'oc, aŕej eb' stechaj yuuj. 12 Ay juntzaŕ eb', atax d'a yaljub'al aytaxon palta yaj eb'. Yuj chi' max yal yoch yetb'eyum eb'. Ay pax eb' toto sjuvi yuj eb' yetanimail. Yuj chi' max yal yoch yetb'eyum eb'. Ay pax eb' max yac'ochtaxon yetb'eyum, yujto axoŕej Yajalil eb' ay d'a satchaaŕ sgana syac' servil. A eb' tz'ac'an techaj jun tic, techajocab' yuj eb', xchi Jesús d'a eb'.

A eb' unin ix ic'jib'at d'a Jesús
(Mr 10.13-16; Lc 18.15-17)

13 Ix lajvi chi', ay juntzaŕ eb' unin ix yic'b'at eb' anima d'a Jesús, yic syaq'uec' sc'ab' d'a sjolom eb', slesalvi yuj eb'. Palta axo eb' sc'ayb'um ix cachanoch vaan eb'.
14 Palta ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':
—Chaeccot eb' unin d'ayin. Maŕ e cach eb' sja d'ayin. Yujto aŕej eb' lajan spensar icha eb' unin tic, aŕej eb' ol yal yoch d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaŕ, xchi d'a eb'.
15 Ichato chi', ix yac'anec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Ix lajvi chi', ix el d'a jun lugar chi'.

A jun viŕ quelem b'eyum ix lolon yed' Jesús
(Mr 10.17-31; Lc 18.18-30)

16 A junel, ay jun viŕ quelem ix c'och d'a Jesús. Ix yalan viŕ d'ay:
—Ach in vach' C'ayb'umal, tzin c'anb'ej d'ayach, ¿tas vach' tzin c'ulej yic vach' ol in cha in q'uinal d'a junelŕej? xchi viŕ d'ay.
17 —¿Tas yuj tzin al vach'il? Junŕej mach vach', aton Dios, malaj junocxo. Tato a gana tza cha a q'uinal, c'anab'ajej juntzaŕ checnab'il tic, xchi Jesús d'a viŕ.
18 —¿Tastac juntzaŕ checnab'il tzin c'anab'ajej chi'? xchi viŕ d'ay.
—Maŕ e milcham eyetanimail. Maŕ ex em ajmulal. Maŕ ex elc'anoc. Maŕ e naq'ue lolonel d'a spatic eb' eyetanimail. 19 Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat. Ichaocab' eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat.
20 —Atax in cotoch uninal, tzin c'anab'ajej juntzaŕ checnab'il tic smasanil. Yuj chi' ¿tasto val in paltail? xchi viŕ.
21 —Tato a gana maŕxa jab'oc a paltail, ixic, b'at choŕcanel smasanil tastac ay d'ayach. Tzac'an stojol d'a eb' meb'a', yuj chi' ol a cha a b'eyumal d'a satchaaŕ. Ichato chi' b'ian, tzach jaxi, axo och chi' in c'ayb'umoc, xchi Jesús d'a viŕ.
22 Ayic ix yab'an juntzaŕ chi' viŕ, cusc'olalxo ix pax viŕ, yujto maŕ jantacoc tas ay d'a viŕ.
23 Ix lajvi chi', ix yalanxi Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Val yel sval d'ayex, a eb' b'eyum, tato ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaaŕ, te pural ol och eb'. 24 Svalan d'ayex: Q'uinaloc ay junoc noc' camello, ¿tom ol yal yec' noc' d'a yixal junoc q'uen acxa? Icha chi' yaj eb' b'eyum. Yelxo val pural ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a eb'.
25 Ayic ix yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um, ix te sat sc'ool eb'. Ix laj yalan eb':
—Tato icha chi', ¿mach eb' ol colchaj jun? xchi eb'.
26 Yuj chi', ix och q'uelan Jesús d'a eb', ix yalani:
—A jun tic malaj junoc anima syal yuuj. Palta aŕej Dios syal yuuj. Yujto masanil tas syalŕej yuuj, xchi d'a eb'.
27 Axo viŕaj Pedro ix alan d'ay:

—Mamin, a oñ tic, ix cactejcan masanil tas ay d'ayoñ, oñ och a c'ayb'umoc. Yuj chi', ¿tas am spac ol co cha'a? xchi viñ.

28 —Val yel sval d'ayex, ato yic ol ac'b'ocxi masanil tastac, ato ta' ol e cha spac eyico'. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in em c'ojan d'a in c'ojnub', b'aj ol checlajel in poder. A exxo ix ex och in c'ayb'umoc tic, ol ex em c'ojan e lajchavañil d'a junjun e c'ojnub'. Ol e ch'olb'itan yaj eb' quetisraelal slajchavil macañ. 29 A mach syactejcan spat vuuj, mato yuc'tac, yanab', mato smam snun, ma yuninal, mato sluum syactejcan vuuj, a jun chi', te nivan spac ol scha'a. Añejtona' ol schaan sq'uinal d'a junelñej. 30 Ay eb' anima nivan yelc'och d'a co cal ticnaic. Palta a eb' chi', tzijtum eb' malaj jab'oc ol aj yelc'och d'a jun tiempoal chi'. Añejtona', ay eb' malaj jab'oc yelc'och d'a co cal ticnaic, palta a d'a scal eb' chi', ay eb' nivan ol aj yelc'och d'a jun tiempoal chi', xchi Jesús d'a eb'.

20

A jun ab'ix yic eb' munlajvum

1 Ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um icha tic:

—Ol val d'ayex tas tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. A junel, ay jun viñ patrón ayto sacb'i ix q'ue vaan. Ix b'at viñ say eb' smajan yic smolanel sat te' uva eb'. 2 Ayic ix ilchaj eb', ix yac' strato viñ yed' eb'. Ix yalan viñ d'a eb' to jun denario ol stup sc'u junjun eb' viñ. Ichato chi' b'ian, ix checjib'at eb' d'a smunlajel viñ chi'. 3 Axo d'a q'uec'ualilxo, ix b'at viñ d'a mercado. Ix yilan viñ to ay juntzañxo eb' viñ toñej ayeq'ui. 4 Yuj chi' ix yalan viñ d'a eb' viñ: Tato e gana tze say munlaj e b'a, ixiquec munlajel d'ayin. Tz'acan ol vac' e tojol, yalñej jantac ol ex munlajoc, xchi viñ. Yuj chi' ix b'at eb' viñ d'a viñ munlajel chi'. 5 Axo d'a chimxoc'ual, ix b'atxi viñ. Añeja' lajan ix yutej viñ yac'anxi strato yed' juntzañxo eb' viñ, icha ix yutej viñ d'a q'uec'ualil. Añeja' icha chi' ix yutej viñ d'a tz'eymajc'ualxo. 6 Axo d'a yemxoc'ualil, ix b'atxi viñ d'a mercado chi'. Axo ix yilan viñ, ay juntzañxo eb' viñ toñej ayeq'ui, ix yalanpax viñ d'a eb' viñ: ¿Tas yuj toñej ayex ec' d'a tic tz'ec' c'u? xchi viñ. 7 Malaj mach tzoñ manani, xchi eb' viñ d'a viñ. Tato icha chi', ixiquec, munlajañec jab'oc d'ayin. Ol vac' e tojol icha syal jantac ol ex munlajoc, xchi viñ. 8 Axo d'a q'uic'b'alxo, ix yalan viñ d'a jun viñ scaporal: Avtejcot eb' viñ in majan chi', tza tupan eb' viñ. A eb' viñ tzac'anto ix och d'a in munlajel chi', a eb' viñ tza b'ab'laj tupej. Axo eb' viñ b'ab'el ix ochi, tzac'anto tza tup eb' viñ, xchi viñ. 9 Yuj chi', a eb' viñ yemxoc'ualil ix ochi, a eb' viñ ix b'ab'lajc'och scha stojol. Junjun denario ix scha eb' viñ stojoloc. 10 Axo eb' viñ ix b'ab'laj och d'a smunlajel chi', a snaan eb' viñ to más nivan stojol eb' viñ ol scha'a. Palta añejtona' junjunñej denario ix scha eb' viñ. 11 Ayic ix schaan stojol eb' viñ chi', ix cot yoval eb' viñ d'a viñ patrón chi'. 12 Ix yalan eb' viñ: Ach co patrón, a eb' viñ ix och d'a slajvub'xo munlajel, junxoñej hora ix yac' eb' viñ qued'oc, palta lajan co tojol ix ac' yed' eb' viñ. Palta a oñ tic pural ix ec' c'u cuuj, mañ jantacoc c'ac' ix cab'i, xchi eb' viñ. 13 Axo viñ patrón chi' ix alan d'a jun viñ d'a scal eb' viñ: Ach vamigo, mañ chucoc svutej in b'a d'ayex. Inai, jun denario ix cutej co trato. 14 Yuj chi', cha a tojol. Ixic. Axo juntzañxo eb' viñ tzac'anto ix och d'a in munlajel, a in d'a in gana, tz'acan svac' stojol eb' viñ. 15 Yujto a in, vic in tumin. Max yal scot oval d'ayin, yujto vach' svutej in b'a d'a junjun anima, xchi viñ. Icha chi' syal jun ab'ix tic. 16 Yuj chi', a eb' malaj yelc'och ticnaic, más nivan ol aj yelc'och eb'. Axo eb' nivan yelc'och ticnaic, mañxalaj ol aj yelc'och eb' ta', xchi Jesús d'a eb'.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel (Mr 10.32-34; Lc 18.31-34)

17 Axo Jesús van sb'atxi d'a yol b'e yed' eb' ajun yed'oc, van sb'at eb' d'a
Jerusalén. Ayic van sb'ey eb', ix yavtanelta eb' sc'ayb'um slajchavañil d'a scal
eb' anima chi'. Ix yalan d'a eb':
18 Inai, ticnaic van co b'at d'a Jerusalén. A in tic, vach'chom Ac'b'il in cot yuj
Dios voch animail, palta ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' viñ sacerdote yed' d'a
yol sc'ab' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol yac'och chamel eb' viñ d'a vib'añ.
19 Ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' mañ israeloc. Ol in sb'uch eb'. Ol in smac'an
eb'. Ol in culusajq'ueoc. Axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxoc, xchi d'a eb'.

A tas sc'annac ix snun viñaj Jacobo yed' viñaj Juan (Mr 10.35-45)

20 A ix yetb'eyum viñaj Zebedeo, ix c'och ix d'a Jesús yed' chavañ eb' yune',
aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan. Ix em cuman ix d'a yichañ, yujto sgana ix
sc'an jab'oc tas d'ay. 21 Yuj chi' ix yalan d'a ix:
—¿Tas a gana tza c'an d'ayin? xchi.
—Ayic ol ach och Yajalil, comonoc tza cha em c'ojan eb' viñ vune' tic d'a a
tz'ey, jun viñ d'a a vach', axo junxo viñ d'a a q'uexañ, xchi ix d'ay.
22 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ schavañil:
—Max nachajel-laj eyuj tas tze c'an d'ayin. ¿Tom ol techaj yaelal eyuuj icha
ol in utaj a in tic? xchi d'a eb' viñ.
—Ol techajoc, xchi eb' viñ d'ay.
23 —Val yel ol ex ac'joc proval icha ol in utajoc. Icha ol vab' syail a in tic, icha
chi' ol aj eyab'anpax syail. Palta a in tic, malaj valan vic ex vac'an em c'ojan
d'a in vach' ma d'a in q'uexañ. Yujto a co Mam Dios b'ojinaccani mach eb' ol
em c'ojan ta'. Yuj chi' ol ac'joc d'a eb', xchi Jesús d'a eb' viñ.
24 Axo lajuñvañxo eb' sc'ayb'um, ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', ix cot yoval
eb' d'a eb' chavañ chi'. 25 Yuj chi' ix avtajcot eb' slajchavañil yuj Jesús. Ix yalan
d'a eb':
—Eyojtacxo, a eb' ayoch yajalil d'a junjun nivac choñab', a eb' tz'ac'an
mandar. Axo eb' nivac vinac, yajal ton yaj eb' d'a yib'añ eb' anima. 26 Palta a
ex tic, mañ ichocta' ol aj d'a e cal. Tato ay mach sgana nivan tz'aj yelc'och d'a
e cal, yovalil tz'och ex yac' servil. 27 A mach sgana sat tz'aj d'a e cal, yovalil
tz'och e checab'oc. 28 Ichin pax ta' a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic,
mañ yujoc in yac'an servil eb' anima in javi, palta yuj ul vac'an servil eb', in
ja vac'cham in b'a yuj eb', yic vach' tzijtum mach ol colchaj vuuj, xchi d'a eb'.

Jacvinac sat chavañ vinac yuj Jesús (Mr 10.46-52; Lc 18.35-43)

29 Ayic van yelxi eb' d'a Jericó, tzijtum anima ix och tzac'an yuj Jesús. 30 Axo
d'a ti' b'e, c'ojanem chavañ vinac max uji yilani. Axo ix yab'an eb' to van yec'
Jesús, te chaañ ix avaj eb':
—Mamin, ach Yiñtilalcan viñaj David, ¿tom max oc' a c'ool d'ayoñ? xchi eb'
d'ay.
31 Palta axo eb' anima ix cachan eb' yic tz'em numan eb'. Palta masñej ix
avaj chaañ eb':
—Mamin, ach Yiñtilal can viñaj David, ¿tom max oc' a c'ool d'ayoñ? xchi eb'.
32 Yuj chi', ix och vaan Jesús, ix yavtancot eb':
—¿Tas e gana tzex vutej? xchi.
33 —Mamin, co gana tza jac co sat, xchi eb'.
34 Ix oc' sc'ool Jesús d'a eb'. Ix maslaj sat eb' chi' yuuj. D'a jun rato chi' ix
jacvi sat eb', ix och tzac'an eb' yuuj.

21

C'ochnac Jesús d'a Jerusalén
(Mr 11.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Axo yic van sc'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a slac'anil Jerusalén, ix
c'och eb' d'a choňab' Betfagé, d'a yich lum tzalan scuch Olivo. Axo Jesús ix
checanb'at chavaň eb' sc'ayb'um. 2 Ix yalan d'a eb':
—Ixiquec d'a jun aldea d'a quichaňb'at tic. Ata' ol ilchaj jun noc' nun b'uru
eyuuj, etzanoch noc'. Aypaxec' jun noc' quelem yune' noc' yed'oc. Tze tijelta
noc' schavaňil, tzeyic'ancot noc' d'a tic. 3 Tato ay mach tas tz'alan d'ayex,
tzeyalan d'a eb': Ay ol och noc' yuj Cajalil. Ol ul cac'xican noc' d'a jun rato,
xe chi, xchi Jesús d'a eb'.
4 Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'yajcan yuj jun schecab' Dios d'a peca', ayic
ix yalan icha tic:
5 Tzeyal d'a eb' aj choňab' Sion icha tic:
Ina sja e Reyal d'ayex. Emnaquil sja yed' jun noc' b'uru. Ayq'ue d'a yib'aň jun
noc' quelem b'uru, yune' jun noc' nun b'uru, xe chi, xchi d'a Slolonel
Dios Tz'ib'ab'ilcani.
6 Ix b'at eb' sc'ayb'um chi'. Ix sc'anab'ajej eb' icha ix yal Jesús. 7 Ix yic'ancot
jun noc' nun b'uru chi' eb' yed' jun noc' quelem b'uru chi' d'a Jesús. Axo eb'
sc'ayb'um chi' ix ac'anq'ue spichul stz'amoc noc'. Ix lajvi chi' ix q'ue Jesús
d'a yib'aň noc' quelem b'uru chi'. 8 Ayic van sb'ey noc', tzijtum eb' anima
ix laj slich'em spichul21.8 d'a yol b'e b'aj van sb'eyb'at chi'. Ay pax eb' ix laj
xicanelta te c'ab'tac te' ay xiil. Ix laj yac'anem eb' d'a yol b'e. 9 Axo eb' b'ab'el
yed' eb' tzac'an, ix laj yalanq'ue eb':
—Yuj val Dios d'a jun Yiňtilalcan viňaj David. Calec vach' lolonel d'a viň
checb'ilcot yuj Dios Cajal. Caq'uec yuj diosal d'a Dios aj satchaaň, xchi eb'.
10 Ayic ix c'och Jesús d'a yol choňab' Jerusalén, masanil anima ix laj somchaj
chaaň. Ix laj yalan eb':
—¿Mach jun sja tic? xchi eb'.
11 Axo eb' ňilanec' yed' Jesús ix alani:
—Aton Jesús, aj Nazaret yic Galilea. Aton jun tic schecab' Dios, xchi eb'.

Ix pechjielta eb' anima yuj Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios
(Mr 11.15-19; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

12 Ix lajvi chi', ix och Jesús d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix spechanelta
eb' choňvajum yed' eb' manvajum. Ix laj slocan pac'laj smexa eb' q'uexum
tumin yed' xila eb' choňum paramuch.21.12 13 Ix yalan d'a eb':
—Icha tic yalnaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani: A in pat ol aljoc yuuj
to yicňej lesal yaji, xchi. Palta a ex tic, icha junoc ňaq'ueen b'aj sc'ub'ejel sb'a
eb' elc'um, icha chi' tzeyutej, xchi d'a eb'.
14 Ayic ayec' d'a yamaq'uil stemplo Dios chi', ay juntzaň eb' max uji yilan
ix c'och d'ay yed' juntzaň eb' max yal sb'eyi. Ix b'oxican eb' yuuj. 15 Palta
axo eb' viň sat sacerdote yed' eb' viň c'ayb'um d'a ley Moisés, ix yil juntzaň
milagro eb' viň ix sb'o chi'. Ix yab'anpax eb' viň to ay juntzaň eb' unin tz'alan
d'a yamaq'uil stemplo Dios chi': Yuj val Dios d'a jun Yiňtilalcan viňaj David,
xchi eb'. Yuj chi' ix te cot yoval eb' viň. 16 Ix yalan eb' viň d'a Jesús:
—¿Tom max ab' tas syal eb' unin tic? xchi eb' viň d'ay.

21.8 **21:8** Syaq'uem spichul anima yed' xiltac te te' d'a yoltac b'e, yuj sch'oxanel eb' to stzalaj eb' ayic sjavi junoc rey, ma junocxo mach nivan yelc'ochi. 21.12 **21:12** Schoňvi noc' eb' anima d'a yamaq'uil templo yuj yac'ji noc' silab'il. Yuj chi' schoňchaj noc' ta'. Ay pax eb' q'uexum tumin ta', yic sq'uexji stumin eb' anima scot d'a juntzaňxo ch'oc choňab'il, yic syal smanan silab' eb'. Tzijtum mach syixtej eb' d'a spatic juntzaň chi'.

—Svab' yalan eb'. ¿Tom malaj b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, b'aj tz'alji icha tic d'a co Mam Dios?
A eb' unin yed' eb' van to schuni, a eb' tzac'lab'ej yic syal vach' lolonel eb' d'ayach.
Icha chi' syala', xchi Jesús d'a eb' viñ.
17 Ix lajvi chi', ix b'atxi Jesús chi', ix can eb' yuuj. Ix elxi d'a Jerusalén chi', ix c'och d'a Betania. Axo ta' ix ec' jun ac'val.

Tacjinaquel jun te' higo yuj Jesús (Mr 11.12-14,20-26)

18 Axo d'a q'uiñib'alil, van spax Jesús d'a Jerusalén ix och svejel. 19 Axo ix yilani, ay jun te' higo d'a ti' b'e. Ix c'och d'a te', palta malaj junoc sat te' ix ilchaj yuuj. Toñej c'ayum xil te'. Yuj chi' ix yalan d'a te':
—Mañxa b'aq'uiñ ol ach satanoc, xchi d'a te'.
D'a jun rato chi', ix tacjiel te'. 20 Ayic ix yilan jun chi' eb' sc'ayb'um, ix sat sc'ool eb'.
—¿Tastaxlaj yuj junñej rato ix tacjiel jun te' tic? xchi eb'.
21 Val yel sval d'ayex, tato tzeyac'och Dios d'a e c'ool, tato malaj e chab'c'olal, yalñej junoc tas ol yal eyuuj. Mañocñej tas icha ix vutej jun te' tic ol yal eyuuj. Vach'chom ol eyal d'a jun tzalan tic: Elañ d'a ed'tal tic. Yumb'at a b'a d'a yol a' ñajab', tato xe chi, ol yalñej eyuuj icha chi'. 22 Yalñej tas tze c'ana' ayic tzex lesalvi, ol ac'joc d'ayex tato tzeyac'och d'a e c'ool, xchi d'a eb'.

A yopisio Jesús (Mr 11.27-33; Lc 20.1-8)

23 Ix ochxi Jesús d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix sc'ayb'an eb' anima ta'. Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac d'a scal eb' israel chi', ix c'och eb' viñ, ix sc'anb'an eb' viñ d'ay:
—¿Tas elc'ochi, yuj chi' a comon b'oej juntzañ chi' evi? ¿Mach val ac'jinac opisio chi'? xchi eb' viñ.
24 Yuj chi' ix yalan Jesús chi' d'a eb' viñ:
—Añejtona', ol in c'anb'ejpax junoc tas d'ayex. Tato ol eyal d'ayin, ol valpax d'ayex mach ac'jinac vopisio in b'oan juntzañ chi'. 25 ¿Mach ac'jinac yopisio viñaj Juan, yic yac'annac bautizar eb' anima viñ? ¿Am Dios ix ac'ani, mato anima? Alec d'ayin, xchi d'a eb' viñ.
Yuj chi', ix slajtian sb'a eb' viñ yuj juntzañ ix yal chi'. Ix laj yalanq'ue eb' viñ:
—¿Tas ol cutoc calan d'ay? Tato scala' to a Dios ac'jinac yopisio viñ, axom ol yalan d'ayoñ: ¿Tas yuj maj eyac'och viñ d'a e c'ool jun? xchama. 26 Palta tato scala' to yicñej anima yopisio viñ, ay smay yuj eb' anima, yujto a viñaj Juan chi', schecab' Dios yaj viñ snaan eb' smasanil, xchi eb' viñ.
27 Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a Jesús:
—Mañ cojtacoclaj, xchi eb' viñ d'ay.
—Tato icha chi', mañ ol val pax d'ayex mach ac'jinac vopisio in b'oan juntzañ chi', xchi Jesús d'a eb' viñ.

A yab'ixal chavañ uninab'il

28 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—¿Tas tze na yuj jun ab'ix ol val tic? Ay jun viñ, ay chavañ yuninal viñ. Ix yalan viñ d'a viñ b'ab'el unin: Ach vuninal, ixic d'a co munlajel, xchi viñ. 29 Maay, mañ ol in b'atlaj, xchi viñ d'a viñ smam chi'. Palta d'a jun rato chi', ix snaan sb'a viñ, ix b'at viñ d'a smunlajel viñ smam chi'. 30 Ix yalanpax viñ d'a viñ schab'il icha ix yutej viñ yalan d'a viñ b'ab'el. Yuj chi' ix tac'vi viñ schab'il chi': Inye Mamin, ol in b'atoc, xchi viñ. Palta maj b'atlaj viñ. 31 A ticnaic, tzin

c'anb'ej d'ayex, ¿mach junoc eb' uninab'il chi' ix c'anab'ajan icha sgana smam chi'? xchi Jesús d'a eb' viñ.

—Aton viñ b'ab'el unin chi', xchi eb' viñ.

Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, tato ayex ol ex och d'a yol sc'ab' Dios, a val eb' tecumel tumin yed' eb' ix ajmul ix ol b'ab'laj och d'ayex. 32 Yujto a viñaj Juan chi' ix ul alancan d'ayex chajtil tzeyutej e tojolb'itan e b'a, palta maj eyac'ochlaj d'a e c'ool. Axo eb' tecumel tumin yed' eb' ix ajmul ix, ay eb' ix ac'anoch viñ d'a sc'ool. Vach'chom eyilnac tas yutejnac snaan sb'a eb', palta a exxo tic maj e nalaj e b'a yed' eb', maj eyac'och tas ix yal viñaj Juan chi' d'a e c'ool.

A yab'ixal eb' munlajvum chuc
(Mr 12.1-12; Lc 20.9-19)

33 Aq'uecoch e chiquin d'a junxo ab'ix ol val d'ayex. Ay jun viñ ix avan juntzañ te' uva[21.33] d'a sat sluum. Ix smacan viñ yed' q'uen tz'alq'ueen. Ix sb'oan jun yed'tal b'aj stec'jiel yal sat te' uva chi' viñ. Ix sb'oanq'ue jun b'aj tz'aj eb' stañvan te' uva chi' viñ, chaañ ix aji.

Ix lajvi chi', ix yac'anb'at sluum viñ chi' majanil yed' te' uva chi' d'a juntzañ eb' munlajvum. Ix b'atcan viñ d'a junxo choñab' najat. 34 Axo yic ix ja stiempoal smolchajel sat te', ix checancot juntzañ eb' schecab' viñ d'a eb' viñ munlajvum chi'. Ix b'at sc'anan smajananub'al luum eb'. 35 Ayic ix c'och eb', ix yamchajcot eb' yuj eb' viñ. Ay jun ix smac' eb' viñ. Ay junxo smilcham eb' viñ. Axo junxo ix sjulq'uenejcham eb' viñ. 36 Axo viñ aj luum chi' ix checanb'at juntzañxo eb' schecab'. Ec'alto sb'isul eb' ix b'atxi chi' d'a eb' ix b'at d'a sb'ab'elal. Palta lajan ix aj eb' icha eb' ix b'ab'laj xid'ec' chi'.

37 Ichato chi' ix schecanb'at jun yuninal viñ. Tato icha chi' ol xiv eb' viñ d'a jun vuninal tic, xchi viñ. 38 Palta axo ix yilan eb' viñ to van sc'och jun yuninal viñ chi', ix laj yalan eb' viñ: Ina sjavi viñ uninab'il tic. A ticnaic tato ol cham viñ smam viñ, axo viñ ol ochcan ajluumal. Co mileccham viñ, yic vach' a d'ayoñ ol can luum, xchi eb' viñ.

39 Yuj chi', ayic ix c'och viñ, ix yamchajcot viñ yuj eb' viñ. Ix sjachanb'at viñ eb' viñ d'a stitac avb'en chi'. Ata' ix smilcham viñ eb' viñ.

40 Yuj chi', tzin c'anb'ej d'ayex, ayic ol c'och viñ aj luum chi', ¿tas ol yutoc eb' viñ munlajvum chi' viñ tze na'a? xchi Jesús d'a eb' viñ fariseo chi'.

41 —Mañ ol ac'joc nivanc'olal eb' viñ yuj viñ. Ol smilcham eb' viñ chuc spensar chi' viñ. Ol yac'anxican sluum viñ chi' majanil d'a juntzañocxo eb' viñ. A eb' viñ chi' ol ac'an smajananub'al d'a viñ ayic ol c'och stiempoal, xchi eb' viñ.

42 Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a eb' viñ:

—¿Tom malaj b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani b'aj syala'?

A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat,
aton q'uen ix ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi'.
Icha tic ix aj yuj Dios Cajal. Yuj chi' ayic squilani, ste sat co c'ool yuuj, xchi d'a Slolonel Dios chi'.

43 Yuj chi' sval d'ayex, ol yal Dios to mañxalaj eyalan eyic eyoch d'a yol sc'ab'. Axo ol yalan d'a juntzañxo eb' anima, to ay yalan yic eb' yoch e q'uexuloc. Yujto a eb' chi', lajan eb' icha eb' tz'ac'an smajananub'al te' avb'en uva d'a viñ aj luum chi'. 44 Tato ay junoc mach tz'em tañnaj d'a yib'añ jun q'ueen tic, choc' tz'aji. Tato a q'ueen tz'em tañnaj d'a yib'añ junocxo, icha pococ tz'aji, xchi Jesús d'a eb' viñ.

21.33 **21:33** Ay b'aj a choñab' Israel sch'oxcot te' uva. Il Isaías 5.1-7.

45 Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ fariseo, ayic ix yab'an juntzañ ab'ix
chi' eb' viñ, ix snaanel eb' viñ to a yuj eb' viñ ix yal juntzañ chi' Jesús. 46 Yuj
chi' sgana eb' viñ ix syama'. Palta ix xiv eb' viñ d'a eb' anima, yujto a Jesús
schecab' ton Dios yaj d'a eb' anima chi'.

22

A yab'ixal jun nupnajel

1 Ix yalan junxo ab'ix tic Jesús d'a eb' viñ, xchi icha tic:
2 —Ol val d'ayex chajtil ol aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ.
Ay jun viñ rey ix yac'och sq'uiñ jun yuninal yic snupnaji. 3 Ayic van
syamchajoch jun q'uiñ chi', ix checanb'at eb' schecab' viñ, yic tz'ic'jicot eb'
avtab'il yuj viñ. Palta maj yal-laj sc'ool eb' ix cot d'a jun q'uiñ chi'. 4 Yuj chi',
ix yalanxi viñ d'a juntzañxo eb' schecab': Ixiquec, b'at alec d'a eb' avtab'il
chi' vuuj to vach'xo yaj tas ol sva eb' vuj d'a tic. To ix vac' miljoc juntzañ noc'
vacax yed' juntzañxo noc' noc' b'aq'uech yac'ji servil. Listaxo yaj smasanil
ticnaic. Yuj chi', ixiquec, alec d'a eb' to elañchamel scot eb' d'a jun nupnajel
tic, xchi viñ rey chi' d'a eb'. 5 Yuj chi', ix b'at eb' schecab' viñ chi' yala'. Palta
axo eb' avtab'il chi', maj stac'cotlaj sb'a eb'. Ay jun ix b'atcan yil sluum. Ay
junxo, ix b'at d'a snegocio. 6 Axo juntzañxo eb' ix yamancan eb' schecab' viñ
chi'. Ix yac'an chucal eb' d'a eb'. Añeja' ix miljicham eb' yuj eb'. 7 Axo viñ
rey chi', ix cot yoval viñ. Yuj chi', ix schecb'at juntzañ eb' soldado viñ, yic
b'at miljoccham eb' ix mac'ancham eb' schecab' viñ chi'. Axo schoñab' eb', ix
ñusjicantz'aoc. 8 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a juntzañxo eb' schecab': Vach'xo
yaj smasanil tas yic jun nupnajel tic, palta a eb' avtab'il chi', mañ ton smojoc
to a eb' tz'avtaji. 9 Yuj chi' ixiquec d'a calle. Jantacñej eb' tz'ilchaj eyuuj,
tzeyic'cot eb' d'a jun q'uiñ tic, xchi viñ d'a eb'. 10 Yuj chi', ix b'at juntzañxo
eb' schecab' viñ chi' d'a calle. Jantacñej eb' ix ilchaj yuj eb', eb' chuc yed' eb'
vach', ix molb'aj eb'. Yuj chi', ix te b'ud'ji jun pat b'aj ix och jun q'uiñ chi' yuj
eb' anima.
11 Ix lajvi chi', ix ochc'och viñ rey chi' yil eb' ix c'och chi'. Ix yilan viñ, ay
jun viñ mañoclaj c'apac pichul yic nupnajel ayoch yuuj.22.11 12 Yuj chi', ix
yalan viñ rey chi' d'a viñ: Ach vetanimail, ¿tas yuj tzach comon ja d'a jun
nupnajel tic? Ina mañoclaj c'apac pichul yic nupnajel ayoch uuj, xchi viñ.
Maj tac'voclaj viñ. 13 Yuj chi' ix yalan viñ rey chi' d'a juntzañ eb' schecab' ayec'
yed' ta': Tzeq'uec pitan jun viñ tic. Tzeyic'anb'at viñ. Tze yumancanb'at viñ
b'aj ay q'uic'alq'uinal. Ata' ol oc' viñ. Ol siq'uic'oc viñ yoq'ui, ol juch'uch'oc ye
viñ yuj yab'an syail, xchi viñ. 14 Icha chi' syal jun ab'ix tic, yujto tzijtum eb'
avtab'il yuj Dios, palta jayvaññej eb' sic'b'ileli, xchi Jesús d'a eb' viñ.

A jun tumin sc'anjiel yuj eb' viñ yajal
(Mr 12.13-17; Lc 20.20-26)

15 Ix lajvi chi', ix yic'anel sb'a eb' viñ fariseo chi'. Ix slajtian sb'a eb' viñ d'a
spatic Jesús, tas ol yutoc eb' viñ yac'anoch d'a yib'añ yuj slolonel, yujto sgana
eb' viñ yac'anoch d'a yib'añ. 16 Yuj chi', ix schecb'at jayvañ eb' sc'ayb'um eb'
viñ d'a Jesús chi' yed' jayvañ eb' spartido viñaj Herodes.22.16 Ix b'at yalan
eb' d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, cojtac to te yel tzala'. Cojtac paxi, a jun c'ayb'ub'al
sgana Dios, tza c'ayb'ej d'a yel. Junlajan tzutej a pensar d'a spatic eb' anima,
yujto max ach och q'uelan d'a eb'. 17 ¿Tas tz'aj tza na'? A juntzañ tumin

22.11 **22:11** A d'a jun tiempoal chi' tz'ac'ji spichul eb' avtab'il chi' d'a junoc q'uiñ yuj viñ ay yic q'uiñ chi'. 22.16 **22:16** A eb' spartido viñaj Herodes, sgana eb' to añej viñaj Herodes chi' yed' yuninal tz'och yajaliloc eb'.

sc'anjiel d'ayoñ yuj viñ yajal d'a Roma, ¿ay am sleyal scac'a', ma to maay? xchi eb' d'ay.
18 Palta yojtacxo Jesús to chuc snaan eb' d'a spatic. Yuj chi', ix yalan d'a eb':
—A ex tic, chab' sat ex. ¿Tas yuj tzin eyac' proval? 19 Ch'oxec vil junoc tumin tz'ac'ji d'a viñ yajal chi', xchi d'a eb' viñ.
Yuj chi', ix ch'oxji jun tumin chi' yila'. 20 Ix sc'anb'anxi d'a eb' viñ:
—¿Mach ayoch yechel d'a jun tumin tic? ¿Mach ay yic jun b'i tz'ib'ab'iloch tic? xchi d'a eb'.
21 —Aton yechel viñ yajal d'a Roma yed' sb'i viñ, xchi eb'.
—Yuj chi', a tas yictaxon viñ yajal chi', aq'uec d'a viñ. Palta a tas yictaxon Dios, aq'uec d'ay, xchi d'a eb' viñ.
22 Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', toñej ix sat sc'ol eb'. Yuj chi' ix el eb' d'a stz'ey Jesús chi', ix b'at eb' b'ian.

A eb' tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac
(Mr 12.18-27; Lc 20.27-40)

23 A d'a jun c'u chi', ay juntzañ eb' viñ saduceo ix c'och d'a Jesús. A eb' viñ chi' tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac. Yuj chi', ix yalan eb' viñ d'ay:
24 —Ach co C'ayb'umal, a viñaj Moisés tz'ib'annaccani: Q'uinaloc ay junoc viñ schami, scan ix yetb'eyum viñ, palta malaj junoc yuninal viñ. Tato icha chi', axo junoc yuc'tac viñ tz'ic'anxican ix, yic vach' tato tz'aj yuninal junxo viñ chi', ichato yuninal viñ ix cham chi' yaji. Icha chi' yaj yalancan viñaj Moisés chi'. 25 A junel, ay ucvaañ eb' viñ yuc'tac sb'a ec'nac d'a co cal. A viñ b'ab'el vinac ic'jinac jun ix ix, palta cham viñ. Malaj yuninal viñ alji yed' ix. Axo viñ yuc'tac viñ ic'anpaxcan ix. 26 Palta champax junxo viñ chi', malaj pax yuninal viñ ajcan yed' ix. Icha chi' ajpax viñ yoxil. Ec' eb' viñ yucvañil d'a ix.
27 Chamel eb' viñ yucvañil, ichato chi' b'ian, scham ix. 28 Axo yic ol pitzvocxi eb' chamnac, ¿mach junoc eb' viñ ol ic'an ix? yujto yic'nac ix eb' viñ yucvañil, xchi eb' viñ.
29 Yuj chi', ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—Toñej tzex somchaji, yujto mañ eyojtacoc tas syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Mañ eyojtacocpaxi jantac spoder Dios. 30 Yujto ayic ol pitzvocxi eb' chamnac, mañxalaj ic'lajb'ail. Yujto lajan ol aj eb' yed' eb' yángel Dios ay d'a satchaañ. 31 Palta toxon chequel yaji to ol pitzvocxi eb' chamnac. ¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, tas yalnaccan Dios, ayic yalannaccani? 32 A in ton tic, sDiosal in viñaj Abraham, sDiosal in viñaj Isaac, sDiosal in pax viñaj Jacob, xchi. Yuj chi' vach'chom chamnac eb' viñ, palta cojtac to mañ satnacoc el eb' viñ d'a junelñej, yujto yalnac Dios to sDiosal eb' viñ yaji.
33 Ayic ix yab'an eb' anima juntzañ ix yal chi', ix te sat sc'ol eb'.

A jun checnab'il nivan yelc'ochi
(Mr 12.28-34)

34 Axo yic ix yab'an eb' viñ fariseo to ix em numnaj eb' viñ saduceo chi' yuj Jesús, yuj chi' ix smolb'ej sb'a eb' viñ d'a stz'ey. 35 Ay jun viñ d'a scal eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Sgana viñ syac' proval Jesús. Yuj chi', ix stz'ac sc'anb'ej viñ d'ay:
36 —Ach in C'ayb'umal, ¿b'aja junoc checnab'il d'a ley Moisés nivan yelc'och d'a yichañ smasanil? xchi viñ d'ay.
37 Ix yalan Jesús d'a viñ:
—Tze xajanej Dios Cajal d'a smasanil e c'ool, d'a smasanil e pixan yed' d'a smasanil e pensar. 38 Aton jun checnab'il tic, nivan yelc'och d'a yichañ smasanil. 39 Axo junxo checnab'il tic, quen mañ lajanoc yelc'och yed'oc, xchi

icha tic: Ichaocab' eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat. 40 Tato sco c'anab'ajej chab' checnab'il tic, syalelc'ochi, van co c'anab'ajan sley Dios smasanil yed' jantacñej tas tz'ib'yajcan yuj eb' schecab', xchi Jesús d'a viñ.

A Cristo, aton Yuninal Dios
(Mr 12.35-37; Lc 20.41-44)

41 Aytoec' eb' viñ fariseo chi', ix sc'anb'an Jesús d'a eb' viñ:
42 —¿Tas xe chi yuj Cristo? ¿Mach ay yiñtilal tze na'a? xchi d'a eb' viñ.
—A Cristo chi', yiñtilalcan viñaj rey David, xchi eb' viñ d'ay.
43 Ix tac'vi Jesús:
—Palta yuj Yespíritu Dios yalnac viñaj David chi' to a Cristo, Yajal yaj d'a viñ, xchi icha tic:
44 A Dios Cajal alannac d'a Vajalil icha tic: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic,22.44 masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios d'a Vajalil, xchi viñ.
45 Icha chi' yutejnac viñaj David yalancani to a Cristo Yajal yaj d'ay. Yuj chi', ¿tom yiñtilalñej viñaj David chi' yaji? xchi Jesús d'a eb' viñ.
46 Palta malaj junoc mach ix pacan d'ay. Yuj chi', atax d'a jun c'u chi', malaj junoc mach stec'b'ej sb'a sc'anb'an junocxo tas d'ay.

23

A smul eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés
(Mr 12.38-40; Lc 11.37-54; 20.45-47)

1 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' anima yed' d'a eb' sc'ayb'um:
2 —A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' fariseo, ay yopisio eb' yalan tas yaj ley chi'. 3 Yuj chi', yalñej tas syal eb' chi', tze c'anab'ajej. Palta mañ e c'ulej icha sc'ulej eb' chi'. Yujto a tas syal eb', max sc'anab'ajejlaj eb'. 4 A juntzañ schecnab'il eb', lajan icha junoc icatz te al. Syac'q'ue b'ulan eb' d'a yib'añ anima, palta max yac'och yiximal sc'ab' eb' sd'uñanb'at jab'oc d'a yib'añ eb'. 5 Yujñej to sgana eb' to vach' eb' d'a yichañ anima, nivanoc sc'ulej eb' juntzañ vach'il chi' yil eb'. Ay juntzañ tz'uum b'aj tz'ib'ab'iloch jab'oc slolonel Dios, syac'och eb' d'a sc'ab' yed' d'a snañal sat. Nivac syutejoch eb', yic vach' eb' d'a yichañ eb' anima snaani. Jucan pax syutejoch spichul eb', yelxo val te jucan yajoch schional yuj eb'. 6 Ayic tz'och juntzañ nivac vael, añej b'aj te vach', añej ta' tz'em c'ojan eb'. Yed' pax d'a yoltac spatil sculto eb', añej val d'a juntzañ xila eb' nivac vinac tz'em c'ojan eb'. 7 Axo yic slaj ec' eb' d'a calle, stzalaj val eb' ayic slaj yac'anem sb'a eb' anima d'a eb'. Ste q'uechaañ eb' ayic tz'alji eb' yuj eb' anima sc'ayb'umaloc.
8 Palta a exxo tic, mañ e cha aljoc e b'a c'ayb'umal, yujto junñej e c'ayb'umal. A exxo tic, eyuc'tac e b'a, eyanab' e b'a e masanil. 9 Malaj junoc mach d'a yolyib'añq'uinal tic tze comon alej e mamoc. Yujto junñej e Mam, aton Dios ay d'a satchaañ. 10 Mañ e cha aljoc e b'a cuchb'umal, yujto junñej e Cuchb'umal, a in ton Cristo in tic. 11 A mach syac'och sb'a checab'oc d'a e cal, aton jun chi' te nivan yelc'ochi. 12 A mach syic'chaañ sb'a, ol ic'jocxiemi. Palta axo eb' syiq'uem sb'a, aton eb' ol ic'jocchaañ.
13-14 A exxo tic ex c'ayb'um d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Tze macoch vaan eb' anima, yic max och eb' d'a yol sc'ab' Dios aj satchaañ. Max ex och a ex tic. Max e chapaxoch eb' sgana yochi.

22.44 **22:44** A mach tz'em c'ojan d'a svach' junoc yajal, sch'oxo' to nivan yelc'och d'a yol sat jun chi'.

15 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Tzex ec' d'a sat luum tic yed' d'a sat a' mar, yic ay mach tze montejoch eyed'oc. Axo eb' tz'och eyed' chi', toñej svach' juviel spensar eb' eyuuj. Yuj chi', eyuuj ec'b'al yaelal ol ac'jococh d'a yib'añ eb' d'a eyichañ.

16 A ex tic, lajan ex icha junoc mach max uji yilani, ch'oxum b'e syutej sb'a d'a junocxo. Te chuc eyico', yujto tzeyal icha tic: Tato ay mach slocan sb'i stemplo Dios, malaj tz'ochi, xe chi. Palta tato ay mach slocan sb'i q'uen oro ayoch d'a stemplo Dios chi', yovalil sc'anab'ajej, xe chi. 17 Yuj chi', te quistal ex, musansatil eyaji. ¿B'aja junoc más nivan yelc'och tze na'a? ¿Tom a q'uen oro chi' sch'ocoj, mato a stemplo Dios chi'? A q'uen oro chi', yujto ayoch q'uen d'a stemplo Dios, yujñej chi' yic Dios yaj q'ueen. 18 Tzeyalan paxi: Tato ay mach slocan sb'i jun altar b'aj sñusjitz'a juntzañ silab' d'a Dios, malaj tz'ochi, xe chi. Palta axo mach slocan sb'i jun silab' ay d'a altar chi', yovalil sc'anab'ajej, xe chi. 19 Yuj chi' te quistal ex. Musansatil eyaji. ¿B'aja junoc más nivan yelc'och tze na'a? ¿Tom a jun silab' chi', mato a jun altar chi'? A jun silab' chi', yujto ayec' d'a yib'añ jun altar chi', yujñej chi' yic Dios yaji. 20 Yuj chi', tato ay mach slocan sb'i altar, mañocñej jun altar chi' sloc sb'i. Slocpax sb'i jantacñej tas ayq'ue d'a yib'añ. 21 Añejtona', tato ay mach slocan sb'i stemplo Dios, mañocñej templo chi' sloc sb'i. Slocpax sb'i Dios yed'oc, yujto cajan Dios chi' ta'. 22 Tato ay pax mach slocan sb'i satchaañ, syalelc'ochi, van slocan sb'i sdespacho Dios. Slocpax sb'i Dios yed'oc, yujto ata' ayec' Dios chi'.

23 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Tzeyac' sdiezmoal juntzañ añ alavena, juntzañ añ anix yed' juntzañ añ comino. Palta ay juntzañ schecnab'il Dios nivan yelc'ochi, max e c'anab'ajejlaj. A checnab'il chi' tz'alani to yovalil tojol scutej co b'a, tz'oc' pax co c'ool d'a eb' quetanimail, scac'anpaxelc'och tas scala'. Palta inai malaj tz'och juntzañ tic d'ayex. Octom tze c'anab'ajej juntzañ tic, tze c'anab'ajan pax juntzañxo chi'. 24 A ex pax tic, lajan ex icha junoc mach max uji yilani, ch'oxum b'e syutej sb'a d'a junocxo. Añej noc' us tzeyic'canel d'a scal tas tzeyuq'uej. Slajvi chi', axo noc' camello tze turb'ati.

25 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. A ex tic lajan ex icha junoc mach añej spatic svaso yed' yuc'ab' sb'iqueli, axo yool mictac. Ichex ton ta' a ex tic, te vach'ñej tzeyutej e b'a d'a yichañ anima, palta axo d'a elc'altac jun, toñej tzex och b'eyumal yuj eyixtan anima, yuj eyac'an sgana e pec'al. 26 A ex fariseo ex tic, ichato max uji eyilan jab'oc. B'ab'laj b'oejec e pensar, ichato chi', vach' ol ex aj d'a yichañ anima.

27 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, te chuc eyico'. Chab' sat ex. Lajan ex icha b'aj smucchaj eb' chamnac, sac yilji. A d'a spatic te vach' yilji, palta axo d'a yool, b'ud'an yuj sb'aquil juntzañ chamnac chi' yed' juntzañxo tas tzoñ ixtanel d'a sat ley. 28 Ichex ta', yujto a d'a yichañ eb' anima, nivanoc vach' tzeyutej e b'a, palta axo e pensar, chab' sat yaji, te chuc.

29 A ex c'ayb'um ex d'a ley Moisés yed' ex fariseo, chuc eyico'. Chab' sat ex. A ex tic, tzato e b'oq'ue b'aj mucan eb' schecab' Dios. Añeja' pax juntzañ eb' tojol spensar mucan ta', tzato e b'oq'ue smonumentoal. 30 Tzeyalani: Q'uinaloc ay oñ ec' d'a stiempoal eb' co mam quicham d'a peca' chi', mañ cac'nac am och co b'a yed' eb' ayic smilannaccham eb' schecab' Dios chi' eb', nivanoc xe chi. 31 Palta a tzeyalan icha chi', tze ch'oxeli to yiñtil ex eb' miljinac eb' schecab' Dios chi'. 32 A exxo, tze vach' aq'uejoch stz'acub' tas sc'ulejnac eb' e mam eyicham chi'.

33 A ex tic, te jelan ex d'a chucal icha noc' chan. Añejtona', icha pax chi' eb' e mam eyicham chi'. ¿Tom ol yal e colanel e b'a d'a jun yaelal d'a infierno? 34 Ab'ec. Ol in checb'at juntzañ eb' schecab' Dios d'ayex, eb' ay sjelanil d'a yic Dios yed' eb' c'ayb'um. Ay eb' ol e culusejq'uei, ol e milancham eb'. Ay eb' ol e mac' d'a yoltac spatil culto. Ol laj e pech b'eyec' eb' d'a junjun choñab'. 35 Yuj chi', a d'a eyib'añ ol ja schamel masanil eb' tojol spensar ix miljicham d'a yolyib'añq'uinal tic, yictax ix cham viñaj Abel, jun viñ tojol spensar, masanto yic ix miljicham viñaj Zacarías yuninal viñaj Berequías. A viñaj Zacarías chi', ix miljicham viñ yuj eb' e mam eyicham chi' d'a snañal stemplo Dios yed' altar.23.35 36 Val yel sval d'ayex, a schamel junjun eb' chi', ol ochcan e muloc a ex ayex ec' ticnaic.

Cusnac Jesús yuj eb' aj Jerusalén
(Lc 13.34-35)

37 A ex val tic ex aj Jerusalén, chuc eyico', tz'oc' val in c'ool eyuuj. Slaj e milñejcham eb' schecab' Dios. Axo juntzañxo eb' schecjicot d'ayex yuj Dios, toñej slaj e julcham eb' d'a q'uen yax q'ueen. Tzijtum elxo in gana tzex vavtejcot d'ayin, icha junoc noc' caxlañ syavtejcot yune', smoyanq'ue yune' noc' chi', palta toxon max yal e c'ool. 38 Ab'ec. A jun e templo tic,23.38 ol can tz'inan. 39 Sval d'ayex to mañxo ol in eyil-laj, masanto ol eyal icha tic: Calec vach' lolonel d'a jun checb'ilcot yuj Dios Cajal, xe chama, xchi Jesús d'a eb'.

24

Yalnac Jesús to ol em lañnaj stemplo Dios
(Mr 13.1-2; Lc 21.5-6)

1 Ix elta Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios. Ayic van sb'ati, ix c'och eb' sc'ayb'um d'ay. Ix sch'oxan junjun macañil yic stemplo Dios chi' eb' d'ay. 2 Ix yalan d'a eb':

—¿Tzam eyil juntzañ nivac pat tic smasanil? Val yel sval d'ayex, a juntzañ q'uen q'ueen latz'b'ilq'ue tic, mañxa junoc q'uen ol can d'a yib'añ q'uen yetq'ueenal. Ol juchajem smasanil, xchi d'a eb'.

A juntzañ yechel yic lajvub' c'ual
(Mr 13.3-23; Lc 21.7-24; 17.22-24)

3 Ix lajvi chi', ix b'at d'a tzalan Olivo. Ix em c'ojan ta'. Axo eb' sc'ayb'um, ix c'och eb' sch'ocoj d'ay, ix yalan eb':

—Sco nib'ej tzal d'ayoñ, ¿b'aq'uiñ ol ja jun ix al chi'? ¿Tas junoc yechel ol ac'an checlajoc to toxo ol ach javoc, to toxo pax ol lajvoquec' jun tiempoal tic? xchi eb' d'ay.

4 Yuj chi' ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':

—Te lista tzeyutej e b'a, yic malaj junoc mach ol ex ac'an musansatil. 5 Yujto tzijtum eb' ol esanel in b'i, ol laj yalan eb': A in ton tic Cristo in, xcham eb'. Tzijtum mach ol smusej sat eb'. 6 Ol eyab' yoch juntzañ nivac oval. Ol eyab'anpax specal juntzañxo ijan ol ochoc. Palta mañ ex xivoc, yujto yovalil icha chi' ol ujoc elc'ochi. Palta manto ol lajvoc el-laj yolyib'añq'uinal tic ta'. 7 Yujto ay juntzañ nivac choñab' ol yac' oval yed' juntzañxo nivac choñab'. Ol yac'an oval eb' yajal yed' eb' yetyajalil. Ol ja pax vejel d'a yib'añ eb'. Ol laj ec' quixcab'. 8 A juntzañ chi', b'ab'el yaelal. Ayto juntzañxo ol javoc.

23.35 **23:35** A viñ b'ab'el vinac mac'b'ilcham yuj yetanimail, aton viñaj Abel, icha chi' yalan d'a Génesis 4.1-8. Axo viñaj Zacarías, milb'ilcham yuj eb' yetisraelal, icha chi' yalan d'a ch'añ slibroal yab'ixal eb' israel chi'. 2 Crónicas 24.21. 23.38 **23:38** Ix yalan Jesús: "A jun e pat ol can tz'inan," syalelc'ochi a jun templo, ma syalelc'ochi a choñab' Jerusalén.

9 A ex tic, ol laj ex ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' yajal, yic ol ex och d'a syaelal yuj
eb'. Ol laj ex smilcham eb'. Masanil eb' anima ol laj och ajc'olal d'ayex vuuj.
10 A d'a jun tiempoal chi', tzijtum mach ol meltzajxican d'a spatic. Ol laj och
eb' ajc'olal d'a eb' yetb'eyum taxon chi'. Ol laj yac'lajoch sb'a eb' d'a yol sc'ab'
chamel. 11 Tzijtum mach ol yaloch sb'a schecab'oc Dios. Tzijtum eb' anima ol
smusej sat eb'. 12 Ol te q'ue vaan chucal. Yuj chi' tzijtum eb' mañxo ol xajanan
Dios. 13 Palta a eb' tec'an syutej sb'a yab'an syail masanto d'a slajvub', aton
eb' chi' ol colchajoc. 14 Axo jun vach' ab'ix tz'alani chajtil tz'aj yoch eb' anima
d'a yol sc'ab' Dios, yovalil ol laj aljoquel d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic, yic
ol laj yab' eb' d'a junjun choñab'. Ichato chi', ol ja slajvub' chi'.
15 A viñaj Daniel, viñ schecab' Dios d'a peca', a viñ aljinaccan yuj jun viñ
tz'ac'an chucal, tz'ac'an juvoc juntzañ tasi. A mach tz'avtan jun ab'ix chi',
nachajocab' el yuuj. Ayic ol eyilan jun chi' d'a yol stemplo Dios, 16 a eb' ayec'
d'a Judea, b'atocab' eb' elelal d'a tzalquixtac. 17 A eb' ayq'ue d'a spañanil
yib'añ spat, mañxoocab' emixta eb' yic tz'och eb' yiq'uelta junoc tas d'a yol
spat, yic sb'at eb' elelal. 18 Yed' eb' ayb'at d'a smunlajel, mañxoocab' ol ul yic'
spichul eb' b'aj ix cani. 19 A d'a jun tiempoal chi', te chuc yic eb' ix yab'ix
yed' eb' ix vanto schuni yune' ayic ol b'at eb' elelal. 20 C'anec d'a Dios, yic
mañoc d'a ñab'il q'uinal ol ex b'at elelal, mato d'a sc'ual ic'oj ip. 21 Yujto te
nivan yaelal ol javoc d'a jun tiempoal chi'. Manta b'aj tzuji icha chi' yictax ix
sb'oan yolyib'añq'uinal tic Dios. Añej val jun chi', mañxa b'aq'uiñ ol ujoc pax
junelxo. 22 Tato max sc'ochlitej stiempoal jun yaelal chi' Dios, malaj am junoc
mach ol colchajcanel d'a yol sc'ab' chamel, palta yuj eb' sic'b'ilxoel yuuj, ol
sc'ochlitej.
23 Tato ay eb' ol alan icha tic d'ayex: Ina yajec' Cristo d'a tic, mato, ina yajec'
d'a chi', ta xchi eb', mañ e cha eyab'i. 24 Yujto ay eb' ol laj yaloch sb'a Cristoal.
Ay pax eb' ol yaloch sb'a schecab'oc Dios. Ol laj sch'ox juntzañ yechel eb' yed'
juntzañ milagro, ol laj musaj sat eb' anima yuj eb'. A eb' sic'b'ilxoel yuj Dios,
ijan val ol yac' ganar eb' sjuanel spensar eb'. 25 Ayocto svalancan juntzañ tic
d'ayex. 26 Yuj chi', tato ay eb' ol alan icha tic d'ayex: Ab'ec. Ayec' Cristo d'a
tz'inan luum, tato xchi eb', mañ ex b'at eyila'. Tato ay pax eb' ol alanoc: Ina
yajec' d'a yol jun pat chi', tato xchi eb', mañ e cha eyab'i. 27 Yujto ayic ol in
javoc a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, masanil mach ol ilanoc, icha
tz'aj yec' copnaj leb'lon b'aj sjavi c'u, scheclaj b'aj tz'em c'u, masanil mach
tz'ilani. 28 Tato smolb'ej sb'a noc' ostoc, syalelc'ochi to ay junoc noc' chamnac
noc', icha chi' ol ajoc ayic ol in javoc chi'.

A tas ol aj sja Jesús d'a schaelal
(Mr 13.24-37; Lc 21.25-33; 17.26-30,34-36)

29 Ayic ol ec'chaj juntzañ yaelal chi', a c'u ol q'uic'b'oqueloc, mañxo ol
yac'laj yoc q'uen uj. Axo q'uen c'anal, ol cot q'uen d'a satchaañ. Axo juntzañ
yipal satchaañ chi' ol tzicub'tañajoc. 30 Ichato chi' b'ian, axo scheclaj jun
yechel d'a satchaañ to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic van vemuli.
Axo eb' anima d'a junjun choñab' d'a yolyib'añq'uinal tic, ol laj siq'uic'oc eb'
yoq'ui, yujto ol yil eb' vemul d'a scal asun. Mañ jantacoc in poder, te nivan
in tziquiquial. 31 A inxo, ol in checcot eb' vángel, te chaañ ol spu strompeta
eb' yic smolchajcot eb' sic'b'ilel vuuj. Ol laj ic'joccot eb' b'aj slajvic'och
yolyib'añq'uinal tic masanto b'aj ay yich chaañ.
32 Ab'ec jun ab'ix ol val yuj te' higo. Ayic svolanxi te' sc'ab', eyojtacxo to
toxo ol ja ñab'ilq'uinal. 33 Añejtona', ayic ol eyilan sja masanil juntzañ ix val
tic, ol nachajel eyuuj to toxo ol in javoc, ichato ayinxo ec' d'a sti' puerta. 34 Val
yel sval d'ayex, mañ ol satel juntzañ anima tic, masanto ol ec'chaj juntzañ ix

val tic smasanil. 35 A satchaaň yed' yolyib'aňq'uinal tic, ol sateloc, palta a in
lolonel, malaj b'aq'uiň ol lajvoqueloc.
36 Palta malaj mach ojtannac b'aja c'u, jantac yorail ol in javoc. A eb' ángel
ay d'a satchaaň, maň yojtacoclaj eb'. A inxo tic, Yuninal in Dios, palta maň
vojtacoc paxlaj. Aňej Dios Mamab'il ojtannac.
37 Icha d'a stiempoal viňaj Noé, icha chi' ol aj jun tiempoal ayic ol in ja a
in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. 38 Yujto ayic manto ja jun oval a'
mucvajum, ¿toc ay tas sna eb' anima? Toňej sva eb', syuc'an a' eb', syic'lan
sb'a eb'. Icha chi' van sc'ulan eb', ayic sjavinac sc'ual yoch viňaj Noé d'a yol
te' arca chi'. 39 Maj nachajel-laj jab'oc yuj eb' masanto sjavinac jun oval a'
mucvajum chi'. Ata' chamnac eb' smasanil. Icha ajnac eb' d'a jun tiempoal
chi', icha chi' ol aj eb' anima ayic ol in javoc. 40 Q'uinaloc ay chavaňoc vinac
ayb'at munlajel ayic ol in ja chi', ay jun ol ic'jocb'atoc, axo junxo ol canoc.
41 Aňejtona' tato ay chavaňoc eb' ix ix van scheni: Jun ix ol ic'jocb'atoc, axo
junxo ix ol canoc.
42 Yuj chi', te lista tzeyutej e b'a, yujto maň eyojtacoc jantac yorail ol in
javoc, a in e Yajal vaji. 43 Aňejtona' tato ay junoc viň aj pat ticnaic, tato yojtac
viň janic' ol ja junoc elc'um d'ac'valil, lista syutej sb'a viň yic max yal yoch
jun elc'um chi'. 44 Yuj chi', aňejtona' ex, te lista tzeyutej e b'a, yujto ayic maň
in maclab'iloc eyuuj, ata' ol in javoc.

A eb' checab' yed' spatrón
(Lc 12.41-48)

45 Q'uinaloc ay junoc viň patrón yed' junoc schecab'. A viň sc'anab'ajani,
viň ay spensar, aton viň ol yac'och yopisio viň yilan spat yed' masanil tas ay
d'ay. ¿Palta mach jun sc'anab'ajan chi' tze na'a? 46 Aton viň van smunlaj icha
sgana viň patrón chi' ayic ol jaxoc. Te vach' yic viň chi'. 47 Val yel sval d'ayex,
ol ac'jococh yopisio viň d'a yib'aň masanil tas ay d'a viň spatrón chi'. 48 Palta
tato a viň checab' chi' chuc spensar, a snaan viň to maň ol ja viň spatrón chi'
d'a elaňchamel, 49 tz'och ijan viň smac'an eb' yetchecab'vumal chi'. Toňej
tz'ec' viň vael yed' eb' uc'um aň. Tz'uc'vi aň viň yed' eb'. 50 Axo d'a jun c'ual
maň maclab'iloc yuj viň checab' chi', ata' ol jax viň spatrón chi'. Maň yojtacoc
yorail viň. 51 Ol ac'jocb'at jun viň checab' chi' d'a syaelal. Ol ac'jocb'at viň yed'
eb' yetchab'satil. Ata' ol oc' eb'. Ol siq'uic'oc eb' yoc' yab'an syail, xchi Jesús
d'a eb' sc'ayb'um.

25

A yab'ixal lajuňvaň eb' ix cob'estac

1 Ol val d'ayex, chajtil ol aj eb' anima, ayic ol vach' och Dios aj satchaaň
Yajalil. Lajan icha lajuňvaň eb' ix cob'estac. Ix yic'b'at scandil eb' ix d'ac'valil.
Ix b'at eb' ix d'a jun nupnajel. Ix b'at eb' ix scha viň van snupnaj chi'.25.1
2 Ovaň eb' ix quistal, ovaň pax eb' ix ay spensar. 3 A eb' ix quistal chi', malaj
yaceite eb' ix ix yic'b'at yed'oc yic scandil. Aňej jab' aycanem d'a yol scandil
eb' ix chi'. 4 Axo eb' ix ay spensar chi', ch'oc ix yic'b'at naňalxo yaceite eb' ix.
5 Axo viň van snupnaj chi', ix ec' hora sjavi viň. Yuj chi', ix laj cot svayaň eb' ix.
Ix laj vayb'at eb' ix. 6 Axo d'a chimilac'val, ay jun mach ix avaj d'a eb' ix: Van
sja viň van snupnaji, b'at chaec viň, xchi d'a eb' ix. 7 Yuj chi', ix laj q'ue vaan
eb' ix. Ix yac'anoch sc'ac'al scandil eb' ix chi'. 8 Axo eb' ix quistal chi' ix alan
d'a eb' ix ay spensar chi': Aq'uec jab'oc eyaceite tic co c'ana'. Axo val stup quic

25.1 **25:1** Ato a' sb'eyb'al eb', sb'at viň ol nupnaj chi' b'aj ay spat ix ix b'at yic'ancoti, yic sb'at ix d'a spat viň. Staňvaj sja eb' yuj eb' yamigo, yic vach' molan sb'at eb' d'a jun q'uiň chi'.

tic, xchi eb' ix. 9 Max cac'laj. Talaj ol lajvoc pax quic tic. Ixiquec, ix manec eyic
b'aj schoñchaji, xchi eb' ix. 10 Yuj chi' ix b'at eb' ix sman yico'. Aytob'at eb' ix,
ix ja viñ van snupnaj chi'. A eb' ix lista yaj yed' scandil chi', ix ochcan eb' ix
yed' viñ b'aj tz'och q'uiñ nupnajel chi'. Ix macchajcan te' puerta b'aj ix ochcan
eb' chi'. 11 Axo ix jax eb' ix quistal chi', ix to avajoch eb' ix: Mamin, Mamin,
jacoñ ochi, xchi eb' ix. 12 Axo ix yalan viñ d'a eb' ix: Val yel sval d'ayex, mañ
ex vojtacoclaj, xchi viñ d'a eb' ix.
13 Yuj chi', sval d'ayex, te lista tzeyutej e b'a, yujto mañ eyojtacoc b'aja
sc'ual, yorail ol in javoc, xchi Jesús d'a eb'.

A yab'ixal oxvañ eb' checab'
(Lc 19.11-27)

14 Ol val d'ayex, chajtil ol aj eb' anima, ayic ol vach' och Dios aj satchaañ
Yajalil. Lajan icha jun viñ ix b'at d'a junxo choñab' te najat. Ayic manto b'at
viñ, ix yavtancot eb' schecab' viñ. Ix yac'ancan juntzañ stumin viñ d'a yol
sc'ab' eb'.
15 Ay jun b'aj ix yac' oye' talento viñ.25.15 Axo d'a junxo, chab' talento ix
yac' viñ. Ay pax junxo b'aj ix yac' jun talento viñ, ato syal sjelanil junjun eb'.
Ix lajvi chi', ix b'at viñ. 16 Axo viñ checab' ix chaan oye' talento chi', ix yac'
snegocio viñ yed' q'ueen. Ix yac'an ganar oyexo talento viñ. 17 Icha pax chi'
viñ ix chaan chab' talento chi', ix yac' ganar chab'xo talento viñ. 18 Palta axo
viñ junñej talento ix chaan chi', ix sjoy b'aj ix smuquem q'uen tumin chi' viñ.
19 Pecataxo chi' ix jax viñ spatrón eb' chi'. Ix sb'oan scuenta viñ yed' junjun
eb'. 20 A viñ chajinac oye' talento chi', a viñ ix b'ab'laj c'och d'a viñ. Ix yac'an
oyexo talento ix yac' ganar viñ chi'. Ix yalan viñ d'a viñ spatrón chi': Mamin,
ac'naccan oye' talento q'uen a tumin tic d'ayin, palta ticnaic, ina pax oyexo
talento yune' q'ueen ix vac' ganar tic, xchi viñ. 21 Yuj chi' ix yalan viñ spatrón
viñ chi': Vach' jun. Te vach' ix utej a munlaj d'ayin. Ix a c'anab'ajej icha in
gana. Yujto ix a c'anab'ajej yed' jab' tic, yuj chi' tzijtumto tas ol vac' d'ayach.
Yuj chi' tzalajañ ved'oc, xchi viñ d'a viñ schecab' chi'. 22 Ix lajvi chi', ix c'och
viñ b'aj cannac chab' talento chi'. Ix yalan viñ d'a viñ spatrón chi': Mamin,
ac'naccan chab' talento q'uen a tumin tic d'ayin, palta ticnaic, ina chab'xo
talento yune' q'uen ix vac' ganar tic, xchi viñ. 23 Yuj chi' ix yalanxi viñ spatrón
viñ chi': Vach' jun. Vach' ix utej a munlaj d'ayin. Ix a c'anab'ajej icha in gana.
Yujto ix a c'anab'ajej yed' jab' tic, yuj chi' tzijtumto tas ol vac' d'ayach. Yuj
chi', tzalajañ ved'oc, xchi viñ d'a junxo schecab' chi'. 24 Palta axo ix c'och
viñ junñej talento cannac chi' d'ay, ix yalan viñ: Ach in patrón, vojtac to ov
ach. Toñej tzach jach'vi, palta malaj tas tzavej. Toñej tza cha tas syac' ganar
junocxo anima. 25 Yuj chi', in xiv d'ayach, in mucnaquem q'uen a tumin chi'
d'a yol luum. Ina q'uen tic, xchi viñ. 26 Axo ix yalan viñ spatrón viñ chi': A
ach tic, nivanoc checab' ach, palta malaj a vach'il. Te jaragana ach. Tato
ojtac to toñej tzin jach'vi, palta malaj tas svavej, toñej tzin cha viquej tas syac'
ganar junocxo anima. 27 Tato icha chi', ¿tas yuj maj ac'b'at q'uen in tumin
tic majanil, yic vach' tzin chapax q'uen yed' yune' in javi? xchi viñ d'a viñ
schecab' chi'. 28 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a juntzañ eb' ayec' ta: Iq'uequec'
q'uen talento tic d'a viñ. Aq'uec q'uen d'a viñ ay lajuñe' talento yico'. 29 Yujto
a mach ay yico', ol vach' ac'joc d'ay yic ol yac' sobre yic chi'. Axo eb' malaj
val yico', ol vach' ic'joquec' jab' yic eb' chi'. 30 Axo viñ checab' malaj tz'och tic,
b'at yumeccanb'at viñ d'a scal q'uic'alq'uinal. Ata' ol oc' viñ. Ol siq'uic'oc viñ
yoc' yuj yab'an syail, xchi viñ, xchi Jesús d'a eb'.

25.15 **25:15** Ay 75 libra q'uen plata d'a junjun talento.

Ayic ol ch'olb'itaj tas yaj eb' anima

31 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ja yed' eb' vángel
smasanil, ol in och Yajalil. Ol in em c'ojan d'a in c'ojnub'. Ato ta' ol checlajelta
to te nivan velc'ochi. 32 Ol laj och molan junjun choňab' d'a vichaň. Ol in
pojan snaňal eb' icha junoc viň taňvum calnel spojanel noc' scalnel d'a scal
noc' chiva. 33 A eb' icha noc' calnel chi', ol can eb' d'a in vach'. Axo eb' icha
noc' chiva, ol can eb' d'a in q'uexaň. 34 A in Rey in tic, ol val d'a eb' ay d'a in
vach' chi': A ex tic, yac'nac svach'c'olal in Mam d'ayex. Ochaňec ved'oc b'aj
svac' Yajalil. Yujto atax ix sb'oan yolyib'aňq'uinal tic Dios ix sb'oancan jun tic
eyicoc. 35 Yujto ayic yochnac in vejel, in eyac'nac vaoc. Ayic stacjinac in ti',
eyac'nac a' vuq'uej. Ayic in b'eyec' icha yec' junoc b'eyum anima, eyac'nac in
posado. 36 Ayic malaj in pichul, eyac'nac vico'. Ayic penaay in, xid'nac ex in
eyila'. Axo yic ay in och preso, xid'nac ex in e c'umej, xin cham d'a eb'. 37 Axo
eb' tojol sb'eyb'al chi' ol alan d'ayin: Mamin, ¿b'ac'ňi ix quil yoch a vejel yed'
stacji a ti'? ¿Toc ay tas ix cac' d'ayach? 38 ¿B'ac'ňi ix quil a b'eyec' icha junoc
b'eyum anima chi', yic tza c'an a posado chi'? Axo yic malaj a pichul, ¿toc ay
tas cac'nac d'ayach? 39 Ayic penaay ach yed' d'a yic ay ach och d'a preso chi',
¿toc ay b'aj xid'nac oň ach quila'? xcham eb' d'ayin. 40 Icha to chi' b'ian, ol
valan d'a eb': Val yel sval d'ayex, ayic ix eyac'an juntzaň tic d'a eb' vuc'tac,
eb' vanab', vach'chom d'a eb' malaj yelc'ochi, syalelc'ochi, a d'ayin ix eyac'a',
xin cham d'a eb'.

41 Ichato chi', ol valan d'a eb' ay d'a in q'uexaň: Elaňec a ex tic d'a in tz'ey,
yujto aycot yoval sc'ool Dios d'a eyib'aň. Ixiquec d'a jun c'ac' malaj b'aq'uiň
stupi, d'a jun lugar sb'onac Dios yicoc viň diablo yed' eb' yángel. 42 Yujto ayic
ix och in vejel, maj in eyac' vaoc. Ayic ix tacji in ti', malaj jab'oc tas ix eyac'
vuq'uej. 43 Ayic ix in b'eyec' icha junoc b'eyum anima, maj eyac' in posado.
Ayic malaj in pichul, malaj jab'oc in pichul ix eyac'a'. Aňejtona', ayic penaay
in yed' ayic ay in och d'a preso, maj xid' in eyil jab'oc, xin cham d'a eb'. 44 Yuj
chi', icha tic ol yal eb' d'ayin: Mamin, ¿b'ac'ňi ix ach quila' ayic ix och a vejel,
ayic ix tacji a ti' chi', ayic ix ach b'eyeq'ui, ayic malaj a pichul chi', ayic penaay
ach, ayic preso aji? ¿Tom ay b'aj maj oň colvaj d'ayach? xcham eb' d'ayin.
45 Palta ol valan d'a eb': Val yel sval d'ayex, ayic maj ex colvaj d'a juntzaň
eb' tic, vach'chom malaj tz'och eb', syalelc'ochi, a d'ayin maj ex colvajoc, xin
cham d'a eb'. 46 A eb' chi', ol b'at eb' d'a syaelal d'a junelňej. Palta axo eb' tojol
sb'eyb'al, ol scha sq'uinal eb' d'a junelňej, xchi Jesús d'a eb'.

26

A tas ajnac syamchaj Jesús
(Mr 14.1-2; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Ayic ix lajvi yalan juntzaň chi' Jesús, ix yalanxi d'a eb' sc'ayb'um:
2 —Eyojtac, chab'ejocxo tz'och q'uiň yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb' co
mam quicham d'a Egipto. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ata' ol
in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' ol in culusanchamoc, xchi d'a eb'.
3 Axo eb' viň sat sacerdote, eb' viň c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viň
ichamtac vinac, ix smolb'ej sb'a eb' viň d'a spat viňaj Caifás, viň sat sacerdote.
4 Ata' ix laj yal eb' viň tas ol yutoc eb' viň yac'anoch es d'a yib'aň Jesús, yic
syamchaj yuj eb' viň, smilancham eb' viň. 5 Palta ix yalan eb' viň:
—Max yal-laj co yaman viň d'a yol q'uiň tic, yujto ay smay ol q'ue somnaj
eb' anima scot yoval d'ayoň yuj viň, xchi eb' viň.

Q'uenac jun suc'uq'ui sjab' d'a sjolom Jesús
(Mr 14.3-9; Jn 12.1-8)

6 Ix c'och Jesús d'a Betania. Ix ochc'och d'a yol spat viñaj Simón. A d'a yic
yalañtaxo, penaay viñ yuj jun yab'il scuchan lepra. 7 Ayic c'ojanem Jesús
sva'i, ix c'och jun ix ix d'ay. Yed'nac jun limeta ix sb'onac yed' jun q'uen
scuch alabastro.26.7 B'ud'ud'i q'ueen d'a jun suc'uq'ui sjab' te caro stojol. Ix
stob'anq'ue jun chi' ix d'a sjolom Jesús. 8 Axo ix yilan jun chi' eb' sc'ayb'um
Jesús chi', ix cot yoval eb' d'a ix. Ix laj yalanq'ue eb':
—¿Tas yuj nab'añej tz'ixtax jun tic? 9 A jun suc'uq'ui sjab' tic, te caro stojol.
Octom ix choñchaji, axo stojol chi' tz'ac'ji d'a eb' meb'a', xchi eb'.
10 Axo ix yab'an juntzañ chi' Jesús, ix yalan d'a eb':
—¿Tas yuj tze tzuntzej ix? A jun sc'ulej ix tic d'ayin, vach' toni. 11 A eb' meb'a'
tzeyal chi', ayñejec' eb' eyed'oc. Palta a inxo tic, mañ masaniloc tiempo ay
in ec' eyed'oc. 12 Ayocto ix yac'anoch jun suc'uq'ui sjab' tic ix d'a in nivanil
tic, yic vach' listaxo vaj yed' in muquil. 13 Val yel sval d'ayex, yalñej b'ajtil ol
aljoquel vach' ab'ix yic colnab'il d'a yolyib'añq'uinal tic, ol aljoc pax yab'ixal
tas ix sc'ulej ix tic, yic ol najoccot ix, xchi d'a eb' viñ.

Choñb'il Jesús yuj viñaj Judas
(Mr 14.10-11; Lc 22.3-6)

14 Ay jun viñ d'a scal eb' viñ slajchavañil, aton viñaj Judas aj Queriot, ix b'at
lolon viñ yed' eb' viñ sat sacerdote. 15 Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:
—Tato svac'och Jesús d'a yol e c'ab', ¿jantac tzin e tupu'? xchi viñ.
Yuj chi', 30 plata tumin26.15 ix ac'ji d'a viñ yuj eb' viñ. 16 Yuj chi' ix sayan
modo viñ tas ol yutoc yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb'.

A Santa Cena
(Mr 14.12-25; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

17 A d'a jun sb'ab'el c'ual q'uiñ svaji ixim pan malaj yich ayb'at d'a scal, ix
c'och eb' sc'ayb'um Jesús d'ay, ix sc'anb'an eb':
—¿B'ajtil a gana sco b'o b'aj ol oñ vaoc yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb'
co mam quicham d'a Egipto? xchi eb' d'ay.
18 —Ixiquec d'a choñab'. Ay jun viñ b'aj ol ex c'och d'a spat. Icha tic ol eyal
d'a viñ: Xchicot co C'ayb'umal to quenxoñej tiempo ayeq'ui. Yuj chi' syala'
to d'a a pat tic ol va qued' a oñ sc'ayb'um oñ tic, yic sco nacot yed'oc tas aj
yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto, xchi. Icha chi' tzeyutej eyalan d'a
viñ, xchi Jesús d'a eb'.
19 Yuj chi', ix b'at eb' sc'ayb'um chi' sb'o icha ix yal chi'. Ix sb'oan eb' tas ol
schi eb' d'a q'uiñ chi'.
20 Axo d'a q'uic'b'alil, ix c'och Jesús chi' vael yed' eb' sc'ayb'um chi'. 21 Ayic
van sva yed' eb', ix yalani:
—Val yel sval d'ayex, ay jun d'a co cal tic ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel,
xchi d'a eb'.
22 Ix laj och eb' ilc'olal yab'an jun chi'. Yuj chi', junjun eb' ix och ijan
sc'anb'an yab' d'ay:
—Mamin, ¿tom a in? xchi junjun eb' d'ay.
23 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—A jun van sva ved' d'a jun uc'ab' ayec' d'a co nañal tic, a ol in ac'anoch
d'a yol sc'ab' chamel. 24 A in tic, Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, palta
yovalil ol in chamoc, icha yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios. Palta te chuc
yic jun ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi'. Octom maj uneajlaj. Tato
icha chi', más vach' yico', xchi d'a eb'.

26.7 **26:7** A q'uen alabastro, aton jun q'uen vach' yilji, c'un paxi, sc'anchaj q'ueen ayic sb'ochaj yed'tal
añ flor yed' juntzañ limeta vach' yilji. 26.15 **26:15** Treinta tumin plata, aton stojol viñ checab' yic
smanchaji.

25 Axo viñaj Judas, viñ ol ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi', ix alan d'ay:
—Ach in C'ayb'umal, ¿tom a in? xchi viñ.
—A ach toni, xchi d'a viñ.
26 Ayic van sva yed' eb' sc'ayb'um chi', ix yic'anchaañ ixim pan. Ix yac'an yuj diosal yuj ixim. Ix lajviñej chi', ix xepanb'at ixim, ix yac'an d'a eb' sc'ayb'um.
—Vaañec. Aton in nivanil tic, xchi d'a eb'.
27 Ix lajvi chi', ix syaman jun vaso ayem yal sat uva d'a yool. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuuj. Ix yac'anpax d'a eb'.
—Mol uq'uejec jun tic e masanil. 28 Yujto aton jun tic in chiq'uil. Yuj in chiq'uil tic ol elc'och jun strato Dios eyed'oc.[26.28] Ol elcan in chiq'uil tic, yic vach' tzijtum mach ol ac'joc lajvoc smul yuuj. 29 Palta svalcan d'ayex ticnaic to mañxa b'aj ol vuc' yal sat te' uva, masanto d'a jun c'u ol vuc'xi eyed'oc, ayic ol vach' och co Mam Dios Yajalil, xchi d'a eb'.

Yalnaccan Jesús to ol yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mr 14.26-31; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

30 Ix lajvi sb'itan jun b'it[26.30] eb' d'a Dios, ix elta eb'. Ix b'at eb' d'a tzalan Olivo. 31 Ata' ix yal Jesús d'a eb':
—Masanil ex tic ol ex somchajcanel vuuj d'a jun ac'val tic. Yujto tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios: Ol in milcham viñ tañvum calnel. Axo noc' calnel chi', ol saclemcanb'at noc', xchi. 32 Palta axo yic ol in pitzvocxi, ol in b'ab'laj c'och eyuuj d'a Galilea, xchi d'a eb'.
33 Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:
—Vach'chom ol somchajcanel spensar eb' d'ayach, palta a in tic, malaj b'aq'uiñ ol in somchajeloc, xchi viñ.
34 —Val yel sval d'ayach, a d'a jun ac'val tic, ayic manto oc' noc' caxlañ, oxel ol iq'uel d'a ib'añ ol alani to mañ in ojtacoc, xchi Jesús d'a viñ.
35 —Vach'chom ol in miljoccham ed'oc, palta mañ ol vala' to mañ ach vojtacoc, xchi viñaj Pedro chi' d'ay.
Añejtona' icha chi' ix laj yal eb' sc'ayb'um chi' smasanil.

Lesalvinac Jesús d'a Getsemaní
(Mr 14.32-42; Lc 22.39-46)

36 Ix lajvi chi', ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a Getsemaní. Ata' ix yal d'a eb':
—Canañec d'a tic. Ol b'at in lesalvoc d'a chi', xchi d'a eb'.
37 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at viñaj Pedro yed' chavañ eb' yuninal viñaj Zebedeo yed'oc. Ix och ijan Jesús scusi, ix och ilc'olal. 38 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Tzin te cusi, ijan val tzin cham yuj cuselal. Canañec d'a tic. Pitzanocab' ex ved'oc, xchi Jesús d'a eb'.
39 Ix lajvi chi', ix snitzanb'at sb'a, ix em cuman ix emc'och snañal sat d'a sat luum. Ix lesalvi icha tic:
—Mamin, tato syala', iq'uec' jun yaelal tic d'a vib'añ. Palta mocab' ichoc in gana a in tic, palta ichocab' val a gana, xchi.
40 Ix lajvi chi', ix c'och d'a eb' viñ oxvañ chi', palta ix yilani, vaynac eb' viñ. Yuj chi' ix yalan d'a viñaj Pedro:

26.28 **26:28** A jun trato tic, aton jun ac' trato yalnaccan viñaj Jeremías d'a peca', aton tz'ilchaj d'a Jeremías 31.31-33. Ayic sch'oxanel eb' to yel ol elc'och jun trato, toxonton tz'el schiq'uil junoc noc' noc' yuj eb'. Éxodo 24.8. 26.30 **26:30** A jun b'it sb'itaj yic q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, tecan a Salmo 115 masanto d'a 118.

—¿Tom max yal pitzan ex junoc hora ved'oc? 41 Aq'uec el e vayañ. Lesalvañec, yic mañ ol ex telvoc ayic tzex montajb'at d'a chucal. A co pensar, tec'an toni, palta axo co nivanil, malaj yip, xchi d'a eb'.

42 Ix lajvi chi', ix b'atxi lesal, ix yalan icha tic:

—Mamin, tato max yal yec' jun yaelal tic d'a vib'añ, elocab'c'och tas nab'il uuj, xchi.

43 Axo ix c'ochxi junelxo, ix yilani añeja' vaynac eb' sc'ayb'um chi', yujto max techaj vayañ yuj eb'. 44 Yuj chi' ix canxi eb' yuuj. Ix b'at lesalvixi d'a yoxelal. Ix yalanxi icha ix yutej yalan d'a sb'ab'elal. 45 Axo ix c'ochxi d'a eb' sc'ayb'um chi', ix yalan d'a eb':

—¿Tom añeja' vaynac ex? ¿Tom toñej tzeyic' eyip? A ticnaic, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ix c'och yorail vac'jioch d'a yol sc'ab' eb' viñ chuc. 46 Q'ueañec vaan, coyec, yujto lac'anxo ayec' viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool, xchi d'a eb' viñ.

Yamchajnac Jesús
(Mr 14.43-50; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

47 Vanto yalani, ix javi viñaj Judas. A viñ chi' nivanoc ayoch stz'acub'oc eb' uxluchvañ schecab' Jesús chi'. Tzijtum anima ix c'och yed' viñ. Yed'nac yespada eb' yed' te te'. A eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio d'a scal eb' israel chi' ix checancot eb'. 48 A viñaj Judas chi', viñ ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb', toxo ix slajtiej sb'a viñ yed' eb'. Ix yalan viñ icha tic:

—A viñ ol in tz'ub'elta sti', aton viñ chi' tzeyama', xchi viñ d'a eb'.

49 Yuj chi', elañchamel ix c'och viñ d'a Jesús. Ix yalan viñ d'ay:

—Buenas noches, ach in C'ayb'umal, xchi viñ d'ay.

Ix lajvi chi', ix stz'ub'anelta sti' viñ.

50 —Ach vamigo, c'ulej tas tzul a c'uloc chi' d'a tic, xchi d'a viñ.

Ix lajvi chi', ix c'och umnaj eb' viñ d'ay. Ix syaman eb' viñ. Ix stzec'an eb' viñ.

51 Palta ay jun viñ sc'ayb'um Jesús chi' ix ic'anq'ueta q'uen yespada. Ix stzepanel schiquin jun viñ schecab' viñ sat sacerdote. 52 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a viñ sc'ayb'um chi':

—Ac'xiem q'uen espada chi' d'a yol yatut, yujto a eb' tz'ac'an oval yed' q'uen espada, ol champax eb' yuj q'ueen. 53 ¿Tom mañ ojtacoc, tato in gana tzin c'ancot d'a Dios, aton in Mam, ec'to d'a 72 mil[26.53] eb' ángel ol yac'cot in scol d'a elañchamel? 54 Palta tato ol in c'ancoti, mañ ol elc'ochlaj tas tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios, yujto tz'ib'yajcani to yovalil icha tic ol in ajoc, xchi Jesús.

55 Ix lajvi chi', ix yalanpax d'a eb' viñ ix c'och chi':

—¿Tom yajal in d'a scal eb' tz'ac'an oval yed' eb' yajal tzeyila', yuj chi' eyed' eyespada yed' e te', tzex ja in eyama'? Junjun c'u tzex in c'ayb'an d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, palta maj in eyam ta'. 56 Palta icha ton tic ol aj yelc'och tas tz'ib'yajcan yuj eb' schecab' Dios d'a Slolonel, xchi d'a eb' viñ.

Ix actajcan yuj eb' sc'ayb'um chi' sch'ocoj. Ix b'at eb' elelal smasanil.

C'ochnac Jesús d'a yichañ eb' viñ sat yajal
(Mr 14.53-65; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

57 A eb' viñ ix yaman Jesús, ix yic'b'at eb' viñ d'a viñaj Caifás, aton viñ sat sacerdote. Ata' ix smolb'ej sb'a eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio. 58 Axo viñaj Pedro, najat tzac'anto sb'at viñ yuuj.

26.53 **26:53** "Lajchave' legión ángel" ix yutej yalan Jesús, junjun legión, vaque' mil sb'isul.

Ix ochc'och viñ d'a yamaq'uil spat viñ sat yaj d'a eb' viñ chi'. Ix em c'ojan viñ
yed' eb' viñ polencía, yic syilan viñ tas ol ajoc.
59 Axo eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ ichamtac vinac yed' masanil eb' viñ sat
yajal, ix say juntzañ vinac eb' viñ, yic syac'och es eb' d'a yib'añ Jesús chi' yic
tz'och chamel d'a yib'añ. 60 Mañ jantacoc eb' ix c'ochi. Ix yac'anoch juntzañ
es eb' d'a yib'añ. Palta malaj junoc eb' ix elc'och tas ix yala'. C'ojanc'olal to ix
q'ue van chavañxo vinac chi', ix yac'an val och es eb' d'a yib'añ. 61 Ix yalan
eb':
—Ix cab' yalani: A in tic, syal in satanel stemplo Dios, axo d'a schab'jial tzin
b'oanxiq'uei, xchi, xchi eb'.
62 Axo viñ sat sacerdote, ix q'ue vaan, ix yalan viñ d'a Jesús:
—¿Tom max ach tac'vi jab'oc? ¿Tom max ab' juntzañ syac'och eb' viñ tic d'a
ib'añ? xchi viñ d'ay.
63 Axo Jesús tz'inñej xchi. Yuj chi' ix yalanxi viñ d'ay:
—Al d'ayoñ, tato Cristo ach, tato Yuninal ach Dios. Yovalil tzal d'a sat Dios
pitzan, tato yel tzala', xchi viñ d'ay.
64 —A in ton tic, icha tzal chi'. Svalanpax d'ayex, a in Ac'b'il in cot yuj Dios
voch animail tic, ol in eyila', c'ojan in em d'a svach' c'ab' Dios, aton Jun nivan
spoder. Ol eyilpax vemul d'a scal asun d'a satchaañ, xchi Jesús d'a viñ.
65 Ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ sat sacerdote chi', ix sñic'chitan spichul
viñ scot yoval. Ix yalan viñ d'a eb' yetyajalil chi':
—A jun viñ tic sb'uchvaj viñ d'a Dios. ¿Tasto tz'och testigo sco saya'? Toxo ix
cab' sb'uchvaj viñ. 66 ¿Tas xe chi yuj viñ ticnaic? xchi viñ.
—Ix och smul viñ. Smoj scham viñ, xchi eb' viñ.
67 Ix lajvi chi', ix tzub'aj sat Jesús chi' yuj eb'. Ix d'ob'jib'at sti', ay pax eb' ix
tz'itanb'at sat. 68 Ix yalan eb' d'ay:
—A ach nivanoc tzach alnax Cristoal tic, ala' mach tzach mac'ani, xchi eb'
d'ay.

Yic'naquel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mr 14.66-72; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-27)

69 Axo viñaj Pedro, c'ojanec' viñ d'a yamaq'uil jun pat chi'. Ix c'och jun ix
criada d'a viñ.
—A ach tic, etb'eyum a b'a yed' Jesús aj Nazaret tic, xchi ix d'a viñ.
70 Palta ix yiq'uel viñ d'a yib'añ d'a yichañ eb' smasanil:
—A jun tzal tic, mañ vojtacoclaj, xchi viñ d'a ix.
71 Axo yic ix elta viñaj Pedro chi' d'a sti' spuertail amac', ix ilji viñ yuj junxo
ix.
—Aton jun viñ tic, yetb'eyum sb'a yed' Jesús aj Nazaret tic, xchi ix.
72 Palta ix yic'anxiel viñ d'a yib'añ. Ix slocan sb'i Dios viñ:
—Mañ vojtacoclaj jun viñ tic, xchi viñ d'a eb'.
73 Junanto rato chi', ix c'och eb' aytaxon ec' ta' d'a viñaj Pedro chi', ix yalan
eb' d'a viñ:
—Val yel, etb'eyum a b'a yed' eb' sc'ayb'um Jesús tic, yujto lajan a lolon yed'
eb' scab'i, xchi eb'.
74 Yuj chi', ix sc'anancot yoval sc'ool Dios viñ d'a yib'añ. Ix slocan sb'i Dios
viñ:
—A jun viñ tic, mañ vojtacoclaj viñ, xchi viñ d'a eb'.
Van to yalan jun chi' viñ, ix oc' noc' caxlañ. 75 Yuj chi', ix snaancot viñ tas ix
yal Jesús, ayic ix yalan icha tic: Ayic mantzac oc' noc' caxlañ, oxel ol iq'uel d'a
ib'añ to mañ in ojtacoc, xchi d'a viñ. Yuj chi' ix sb'esanelta sb'a viñaj Pedro
chi', ix te oc' viñ sic'lab'il.

27

Ic'b'ilb'at Jesús d'a yichañ viñaj Pilato
(Mr 15.1; Lc 23.1-2; Jn 18.28-32)

1 Axo ix q'uiñib'i, ix smolb'an sb'a eb' sat sacerdote smasanil yed' eb'
ichamtac vinac ay yopisio d'a scal eb' israel. Ix laj yalan eb' tas ol yutoc eb'
yac'anoch chamel d'a yib'añ Jesús. 2 Yuj chi', ix stzec' eb', ix yic'anb'at eb', xid'
yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' viñaj Poncio Pilato, aton viñ gobernador.

Schamel viñaj Judas

3 A viñaj Judas, viñ ix ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' viñ, ayic ix yab'an viñ
to ix och chamel d'a yib'añ Jesús chi', ix snaan sb'a sc'ool viñ. Ix b'atxi viñ
b'aj ay eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac, yujto ix snib'ej viñ ix
yac'xi meltzaj 30 plata tumin ix scha d'a eb' viñ. 4 Yuj chi', ix yalan viñ d'a eb'
viñ:

—Ix och val in mul, yujto ix vac'och Jesús chi' d'a yol sc'ab' chamel, palta
malaj jab'oc smul, xchi viñ.

Palta ix yalan eb' viñ:

—A oñ tic, malaj coch d'a a mul chi'. A chumxo d'a chi', xchi eb' viñ.

5 A ix yab'an jun chi' viñ, ix syumancan och juntzañ tumin chi' viñ d'a yol
yamaq'uil stemplo Dios. Ix lajvi chi', ix b'at viñ sd'uñb'ejcham sb'a.

6 Axo eb' viñ sat sacerdote ix sic'anq'ue q'uen tumin chi', ix yalan eb' viñ:

—Max yal-laj cac'anoch juntzañ tumin tic d'a scal q'uen ofrenda, yujto ix
manjicham jun viñ yuj q'ueen, xchi eb' viñ.

7 Yuj chi', ix laj yal-lan yab' eb' viñ. Ix yalan eb' viñ tas ol och q'ueen. Ix
lajvi chi', ix smanan jun sluum jun viñ tz'acum eb' viñ, yic ata' smucji eb'
ch'oc choñab'il slaj chami. 8 Yuj chi', Slumal Chic' ix sb'iejcan jun lugar chi'.
Icha chi' ix sb'iejñejcani. 9 Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Jeremías
schecab' Dios d'a peca', ayic yalannaccani: Ix yic' 30 plata tumin eb', aton
stojol jantac snanac eb' aj Israel. 10 A d'a jun tumin chi' ix manjiel sluum jun
viñ tz'acum. Icha chi' yalnaccan Dios Cajal d'ayin, xchi.

C'ochnac Jesús d'a yichañ viñaj Pilato
(Mr 15.2-5; Lc 23.3-5; Jn 18.33-38)

11 Ayic ix c'och Jesús d'a yichañ viñaj Pilato, viñ gobernador, ix sc'anb'an
viñ d'ay:

—¿Tom a ach tic, Sreyal ach eb' israel? xchi viñ d'ay.

—Yel ton tzala', xchi.

12 Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac, ix yac'b'at eb' viñ
d'a yib'añ, palta maj tac'voclaj. 13 Yuj chi' ix yalanxi viñaj Pilato chi' d'ay:

—¿Tom max ab' juntzañ tas syac'och eb' viñ d'a ib'añ tic? xchi viñ d'ay.

14 Palta mañ val jab'oc ix tac'vi. Yuj chi' ix te sat sc'ool viñ yuuj.

Ochnac chamel d'a yib'añ Jesús
(Mr 15.6-20; Lc 23.13-25; Jn 18.38—19.16)

15 A d'a junjun ab'il d'a sc'ual q'uiñ, tz'ac'jielta junjun eb' preso yuj viñ
gobernador, ato syala', mach sc'anelta eb' anima. 16 A d'a preso chi' ayoch jun
viñ scuchan Barrabás. Ojtacab'il viñ yuj eb' anima smasanil. 17 Ayic molanec'
eb' chi', ix sc'anb'an viñaj Pilato chi' d'a eb':

—¿Mach junoc e gana svaq'uel d'a libre, am viñaj Barrabás, mato a Jesús,
syal eb' Cristoal? xchi viñ d'a eb'.

18 Icha chi' ix yal viñ, yujto yojtactaxon viñ to yuj schichonc'olal eb' viñ
sacerdote ix ac'jioch Jesús chi' d'a yol sc'ab' viñ.

19 C'ojanem viñaj Pilato chi' d'a sdespacho, ix c'och schecab' ix yetb'eyum
viñ d'ay. Ix yalanb'at ix: Mañ a locb'ej a b'a d'a viñ tojol spensar chi', yujto ix
in vayichej viñ q'uiq'ui. Tzin xivb'at yuj jun in vayich chi', xchi ix.
20 Palta axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac ix ac'an sc'ool
eb' anima, yic a viñaj Barrabás sc'anelta eb'. Axo Jesús sc'an cham eb'. 21 Ix
sc'anb'anxi viñ gobernador chi' d'a eb':
—¿Mach junoc eb' chavañ tic e gana svaq'uelta d'a libre? xchi viñ.
—A viñaj Barrabás co gana tzaq'uelta, xchi eb'.
22 —Palta ¿tas ol vutoc Jesús, tz'aljipax Cristoal tic? xchi viñ.
—Culusejq'uei, xchi eb' smasanil.
23 —Palta ¿tas val junoc chucal ix sc'ulej viñ tzeyila'? xchi viñ.
Palta ix q'ue umnaj eb' yalani:
—Culusejq'uei, xchi eb'.
24 Axo ix yilan viñaj Pilato chi' to max yac' ganar viñ scolan Jesús, toñej ix
vach' q'ue somnaj eb' anima yalan yuuj. Yuj chi', ix schec viñ ic'jicot jab' yaal.
Ix sb'icanel sc'ab' viñ d'a yichañ eb' anima chi' smasanil. Icha chi' ix yutej viñ
sch'oxan d'a eb' to mañ locanoc viñ yed' eb'. Ix yalanxi viñ d'a eb':
—A in tic malaj voch d'a schamel viñ tojol spensar tic. E chumxo d'a chi',
xchi viñ d'a eb'.
25 Yuj chi', ix laj yalan eb' smasanil d'a viñ:
—Ochocab'can schamel viñ chi' co muloc yed' d'a yib'añ eb' cuninal, xchi
eb'.
26 Ayic ix yab'an jun chi' viñ, ix ac'jielta viñaj Barrabás chi' d'a libre. Axo
Jesús ix schec mac'joc viñ. Ix ac'jioch d'a yol sc'ab' eb' sculusanq'uei.
27 Axo eb' viñ soldado yic viñ yajal chi', ix yic'anb'at Jesús eb' d'a spat viñ.
Ata' ix yavtejcot eb' soldado eb' masanil. 28 Ix squichan el spichul Jesús eb'
viñ. Ix yac'anoch junxo pichul chacchac eb' viñ d'ay. 29 Ix sjalan setan jun
te' q'uiix eb' viñ. Ix yac'anq'ue eb' viñ d'a sjolom scoronaoc, yic lajan tz'aj
yilji icha junoc rey snaan eb' viñ. Ix yac'och jun te' aj eb' viñ sc'ocochoc d'a
svach' c'ab'. Ix lajvi chi', ix laj stz'acan em cuman sb'a eb' viñ d'a yichañ. Ix
laj b'uchvaj eb' viñ d'ay. Ix laj stz'acan yal eb' viñ d'ay:
—Tzalajañ ach sreyal eb' israel, xchi eb' viñ.
30 Ix tzub'aj yuj eb' viñ. Ix toc'jiec' te' aj chi' d'ay. Ix ste pajanoch te' eb' viñ
d'a sjolom. 31 Ayic ix lajvi sb'uchvaj eb' viñ d'ay, ix squichanxiel jun pichul
chacchac chi' eb' viñ d'ay. Ix yac'anxioch spichultaxon chi' eb' viñ. Ichato
chi' ix yic'anb'at eb' viñ b'aj ol culusajq'ueoc.

Ix culusajq'ue Jesús
(Mr 15.21-32; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

32 Ayic van sb'at eb' viñ yed' Jesús, ix ilchajel jun viñ aj Cirene scuchan
Simón yuj eb' viñ. Ix ac'ji pural viñ yuj eb' viñ yic scuchanb'at te' sculusal
Jesús chi'.
33 Icha chi' ix aj sc'och eb' d'a jun lugar scuch Gólgota. A Gólgota chi',
syalelc'ochi, B'aj Ay Sb'aquil Jolom. 34 Ata' ix yac' yal uva eb' viñ yuq'uej, calan
yaj yed' añ ixaj.27.34 Palta ayic ix yab'lani, maj schalaj yuq'uej d'a eb' viñ.
35 Ichato chi' ix culusajq'ue Jesús chi'. Axo eb' viñ soldado chi', ix yac' suerte
eb' viñ, yic spojec' spichul Jesús eb' viñ d'a spatic. 36 Ix lajvi chi', ix em c'ojan
eb' stañvan yila'. 37 Axo d'a sjolom sculusal chi' ix och jun letra. A tz'alani
tas yuj ix ac'jioch chamel d'a yib'añ. Aton Jesús tic, Sreyal eb' israel, xchi jun
letra chi'.

27.34 **27:34** Tz'ac'chaj jun yal uva calan yaj yed' jun c'a chi' d'a eb' culusab'il, yic vach' max yab' val syail eb'.

38 Añejtona' ay chavañ eb' elc'um ix culusajq'ue yed'oc, jun d'a svach', jun
d'a sq'uexañ. Junjun sculusal junjun eb'. 39 Axo eb' ix laj ec' ta', sb'uchvajq'ue
eb' d'ay. 40 Ix yalan eb':
—A ach ton tic, ix ala' to tza satel stemplo Dios, axo d'a schab'jial tza
b'oanxiq'ue sq'uexul. Col a b'a ticnaic. Tato yel Yuninal ach Dios, emañcot
d'a te' culus chi', xchi eb' d'ay.
41 Icha pax chi' eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, eb' viñ
fariseo yed' eb' viñ ichamtac vinac, ix laj b'uchvaj eb' viñ d'ay. Ix laj yalanq'ue
eb' viñ:
42 —Nivanoc ix colchaj juntzañxo eb' yuj viñ, palta ina max ujilaj scolan
sb'a viñ ticnaic. A jun viñ tic nivanoc co Reyal a oñ israel oñ tic. A ticnaic,
yic'ocab'emta sb'a viñ d'a te' culus tic quila'. Ichato chi', ol cac'anoch d'a co
c'ool. 43 Nivanoc ix yac'och Dios viñ yipoc sc'ool. Yuj chi' colvajocab' Dios chi'
yed' viñ quil ticnaic tato yel xajan viñ yuj Dios. Inato ix yal viñ to Yuninal
Dios, xchi eb' viñ.
44 Axo eb' elc'um culusab'ilq'ue yed' chi', ix b'uchvaj pax eb' d'ay.

A schamel Jesús
(Mr 15.33-41; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

45 Axo d'a chimc'ualil, ix q'uic'b'i d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, masanto
d'a a las tres. 46 Ix lajvi chi', ix avajq'ue Jesús chi':
—Elí, Elí, ¿lama sabactani? xchi. Syalelc'ochi: Ach in Diosal, ach in Diosal,
¿tas yuj tzin actejcan in ch'ocoj? xchi.
47 Ay jayvañ eb' ayec' ta', ayic ix yab'an eb' jun ix yal chi', ix yalan eb':
—A d'a viñaj Elías, viñ schecab' Dios, ata' tz'avaji, xchi eb'.
48 D'a jun rato chi', ix b'at lemnaj jun viñ. Ix yic'ancot jun tz'ub'lab' viñ, ix
slab'anem viñ d'a scal vinagre. Ix yac'anoch viñ d'a sjolom jun te' aj, ix yac'an
viñ stz'ub'u'. 49 Palta ay juntzañxo eb' ix alan d'a viñ:
—Yilxo viñ, quil b'ela tato ol ja viñaj Elías chi' ul scol viñ, xchi eb'.
50 Axo Jesús, te chaañ ix avajq'ue junelxo. Ichato chi' ix chami. 51 Val d'a
jun rato chi', axo jun c'apac cortina ayoch smaculoc snañal stemplo Dios,
chab'ñej ix aj snañal c'apac sñic'chaji. Ix ñic'chajcot d'a sjolom masanto d'a
yoctac. Ix ec' pax jun nivan quixcab'. Ix laj jat juntzañ nivac q'ueen. 52 Axo
juntzañxo q'uen joyb'ilel yool b'aj ayoch eb' chamnac, ay q'uen ix laj jacvi.
Axo juntzañ eb' yicxo Dios chamnacxo, tzijtum eb' ix pitzvixi yed' snivanil.
53 Ato yic ix pitzvixi Jesús, ato ta' ix elta eb' d'a juntzañ q'uen b'aj aycanoch
chi'. Ix c'och eb' d'a yol choñab' Jerusalén chi', aton jun choñab' yicñej Dios
yaji. Tzijtum eb' anima ix laj ilan eb'.
54 Axo eb' viñ soldado stañvumal Jesús yed' viñ scapitanil eb', ix yab'an eb'
viñ yec' jun quixcab' chi'. Ix yilanpax eb' viñ juntzañxo tas ix uji. Yuj chi', ix
te xiv eb' viñ. Ix laj yalan eb' viñ:
—A jun viñ ix cham tic, val yel Yuninal ton Dios, xchi eb' viñ.
55 Ay pax juntzañ eb' ix ix najattac aycoti, van yilan eb' ix. A eb' ix chi',
ec'nac eb' ix yed' Jesús chi' ayic ayec' d'a Galilea. Axo scoti, scot eb' ix yed'oc
yic tz'ac'ji servil yuj eb' ix. 56 A d'a scal eb' ix, ayec' ix María aj Magdala, ix
María snun viñaj Jacobo yed' viñaj José yed' pax ix snun eb' yuninal viñaj
Zebedeo.

Ac'jinacoch snivanil Jesús d'a yol jun q'ueen
(Mr 15.42-47; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

57 Ay jun viñ b'eyum scuchan José aj choñab' Arimatea. Sc'ayb'umpax Jesús
yaj viñ. 58 Axo d'a yemc'ualil ix c'och viñ d'a viñaj Pilato. Ix sc'ananemta
snivanil Jesús chi' viñ. Yuj chi' ix yalan viñaj Pilato chi' to tz'ac'ji snivanil

Jesús chi' d'a viñ. 59 Ix b'at yic'anemta viñ. Ix spichanoch viñ d'a jun c'apac sábana te sac. 60 Ay jun q'ueen joyb'ilxoel yool,27.60 yictaxon viñaj José chi', mantalaj junoc chamnac tz'ac'jioch d'a yool. Ata' ix yac'canoch snivanil Jesús chi' viñ. Ix sb'alanoch jun nivan q'ueen viñ smaculoc sti', ix pax viñ. 61 Axo ix María aj Magdala yed' junxo ix María, ix c'och eb' ix ta', ix em c'ojan eb' ix d'a slac'anil q'ueen.

Stañvejnac eb' soldado b'aj mucchajnac Jesús

62 A d'a jun c'ual chi', sc'ual yac'an lista sb'a eb' israel, yujto q'uic'anocxo sc'ual ic'oj ip. Axo d'a junxo c'u ix c'och eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ fariseo d'a viñaj Pilato. 63 Ix yalan eb' viñ:

—Ach cajal, sco nacot jun viñ esalvum chi', a ix yalani: Schab'jial in chami, ol in pitzvocxi, nivanoc xchi viñ. 64 Yuj chi', ma max ac' pavor d'ayoñ. Tza checb'at stañvumal jun b'aj xid' ac'jicanoch snivanil viñ chi', masanto tz'el schab'jial chi'. Tato maay, tecan ol b'at eb' sc'ayb'um viñ yelq'uejelta snivanil chi'. Ol lajvoc chi', axo ol yalanel eb' d'a scal eb' anima: Ix pitzvixi Jesús d'a scal eb' chamnac, xcham eb'. Tato icha chi', axo jun slajvub'alxo es más nivan ol aj d'a yichañ jun b'ab'el es ix yal chi', xchi eb' viñ d'a viñaj Pilato chi'.

65 Yuj chi' ix yalan viñaj Pilato chi':

—A ex tic ay e soldado. Olxo eyila' tas ol eyutoc e tañvani, xchi viñ.

66 Yuj chi', ix yic'anb'at eb' soldado eb' viñ chi'. Ix stañvan q'uen eb' viñ. Ix yac'och jun sello eb' viñ d'a smacul q'ueen. Axo eb' soldado chi', ix can eb' d'a sti' q'ueen stañvej.

28

Ix pitzvixi Jesús
(Mr 16.1-8; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Axo ix ec'b'at sc'ual ic'oj ip, ix q'uiñib'i d'a domingo, b'ab'el c'u yic semana. Ix b'at ix María aj Magdala yed' junxo ix María b'aj ix ac'jicanoch snivanil Jesús. 2 Axo yic van sc'och eb' ix ta', ix ec' jun nivan quixcab', yujto a jun ángel Dios Cajal ix emta d'a satchaañ. Ix c'och d'a jun q'uen chi'. Ix yic'anelta q'uen smacul chi'. Ix em c'ojan d'a yib'añ q'ueen. 3 Icha yec' copnaj c'ac' yilji, te sac spichul icha q'uen sacb'at. 4 Axo eb' soldado, van stañvan q'uen q'ueen chi', ayic ix yilan eb', ix te ib'xiq'ue eb' yuj xivelal. Ix laj telvi eb', icha chamnac ix aj eb'. 5 Axo jun ángel chi' ix alan d'a eb' ix:

—Mañ ex xivoc. Vojtac to a Jesús tzec' e saya', aton jun ix culusajq'uei. 6 Mañxo ayococh d'a tic. Toxo ix pitzvixi icha yaj yalancan d'ayex. Cotañec, ilecnab'i, ilec yed'tal b'aj ix ul yac'och eb' viñ. 7 Ixiquec, b'at alec elañchamel d'a eb' sc'ayb'um to ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac. Ol b'ab'lajc'och eyuuj d'a Galilea. Ata' ol eyila'. Aton juntzañ tic tzul val d'ayex, xchi jun ángel chi' d'a eb' ix.

8 D'a jun rato chi', ix yactancan q'uen b'aj mucan chi' eb' ix. Ix xiv eb' ix, palta ix te tzalajpax eb' ix. Yuj chi', ix b'at lemnaj eb' ix yal d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi'. 9 Axo yic vanto sb'ey eb' ix, ix sch'oxan sb'a Jesús d'a eb' ix. Ix c'anb'aj sc'ool eb' ix yuuj. Yuj chi', ix c'och eb' ix d'a stz'ey. Ix yac'anem sb'a eb' ix d'ay. Ix syaman yoc Jesús chi' eb' ix. 10 Ix yalan d'a eb' ix:

—Mañ ex xivoc. Ixiquec, b'at alec d'a eb' in c'ayb'um to sb'at eb' d'a Galilea, yujto ata' ol in yil eb', xchi d'a eb' ix.

A tas yalnac eb' soldado

27.60 **27:60** A eb' israel, syac'och schamnac eb' d'a yol juntzañ ñaq'ueen, smacchan sti' eb' yed' jun nivan q'ueen.

11 Ayic van sb'at eb' chi', a jayvañ eb' soldado ix tañvan q'uen chi', ix b'at
eb' d'a choñab'. Ix c'och eb' d'a eb' viñ sat sacerdote. Ix laj yal eb' tas ix uji.
12 Ix lajvi yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix b'at yal-lan yab' eb' viñ yed' eb' viñ
ichamtac vinac ay yopisio. Ix laj yalan eb' viñ to nivan tumin ol yac' eb' viñ
d'a eb' soldado chi'. 13 Yuj chi', ix yalan eb' viñ d'a eb' soldado chi':
—Yovalil tzeyala': Ayic vaynac oñ d'ac'valil, a eb' sc'ayb'um xid' ic'anelta
snivanil Jesús chi', xe chi. 14 Tato syab' specal jun tic viñ gobernador, malaj
pena. Ol oñ b'at co b'o yaj yed' viñ, xchi eb' viñ.
15 Yuj chi', ix scha juntzañ tumin chi' eb' viñ soldado chi'. Ix ec' yalan eb' viñ
icha ix yal eb' viñ chi'. Yuj chi' añeja' tz'ab'chaj jun es chi' d'a scal eb' israel.

Schecnacb'at eb' sc'ayb'um Jesús
(Mr 16.14-18; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

16 Axo eb' uxluchvañ sc'ayb'um Jesús chi', ix b'at eb' d'a Galilea. Ata' ix c'och
eb' d'a jun tzalan yalnaccan Jesús. 17 Ata' ix yil Jesús eb'. Ix laj em cumjab' eb'
d'ay. Palta ay jayvañ eb' ay schab'c'olal. 18 Axo Jesús, ix c'och d'a stz'ey eb'. Ix
yalan d'a eb':
—In ac'jioch Yajalil d'a yib'añ masanil tas ay d'a satchaañ yed' d'a
yolyib'añq'uinal tic. 19 Yuj chi', ixiquec, c'ayb'ejec eb' anima d'a junjun
choñab', yic ol laj och eb' in c'ayb'umoc. Slaj eyac' bautizar eb' d'a sb'i Dios
Mamab'il yed' Dios Uninab'il, a in ton tic yed' Dios Espíritu Santo. 20 Tze
c'ayb'ej eb', yic vach' a jantacñej tas valnaccan d'ayex ol laj sc'anab'ajej
eb'. Ab'ec, ay in ec' eyed' d'a masanil tiempo, masanto ol lajvoquec'
yolyib'añq'uinal tic, xchi Jesús d'a eb'.

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan
SAN MARCOS

San Marcos sb'i jun libro tic. Schael yich yalan yuj vach' ab'ix yic Jesucristo yuninal Dios. A Jesucristo yel Yuninal Dios, Ochnac Animail. Syalcoti to ay val tas sb'onac Jesús, syalanpaxcoti to ay val yopisio. A yopisio chi' scheclajel yuj sc'ayb'ub'al syac'a'. Ay yopisio d'a yib'añ eb' demonio, syalpax yac'an lajvoc mul. A Jesús chi' a val aljinac to a Dios ix checancot d'a scal eb' anima. Ulnac eq'ui yuj ul yac'ancham sb'a yic scolan eb' anima d'a yalañ smul.

A viñ tz'ib'annac jun libro tic yelxo val sna viñ yuj tas sb'onac Jesús yed' slolonel yed' sc'ayb'ub'al. Ayic slajvi yalan jayeoc versículo viñ yuj viñaj Juan Bautista, syalanpaxcot viñ yuj sbautismo Jesús yed' b'aj ac'ji proval. Slajvi chi' syalanpax viñ yuj smunlajel Jesús yed' tas syutej sb'oanxi sc'ol eb' penaay. Syalanpax viñ yuj sc'ayb'ub'al Jesús chi'. Yacb'an tz'ec' tiempo, a eb' sc'ayb'um Jesús chi' ix nachajel yuj eb' mach Jesús chi'. Axo pax eb' ajc'ool, junjun c'u syac'lan eb' scachanoch vaan Jesús chi'. A juntzañ slajvub' capítulo syalcot yuj jun semana d'a yalañto schamel Jesús, syalanpax yuj schamel d'a te' culus, yuj tas ajnac spitzvixi yed' tas ajnac spax d'a satchaañ.

A viñaj Juan tz'ac'an bautizar'R'ix alanel slolonel Dios (Mt 3.1-12; Lc 3.1-9,15-17; Jn 1.19-28)

1 Icha tic ix aj yel yich vach' ab'ix yic Jesucristo, Yuninal Dios. 2 A jun schecab' Dios scuchan Isaías ix tz'ib'ancan tas xchi Dios d'a Yuninal. Ix yalan Dios icha tic:

Ol in checb'at jun in checab', ol b'ab'laj b'at d'ayach. Icha tz'aj sb'o b'e, icha
chi' ol yutoc sb'oan sb'eyb'al eb' anima, ayic manto ach c'ochi, xchi.
3 A jun chi' ol avaj d'a tz'inan luum, ol yalan icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e ayic
sjavi junoc yajal, icha chi' tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol javoc viñ
Cajal, icha chi' ol yala', xchican d'a Slolonel Dios chi'.

4 A viñaj Juan ix ac'an bautizar eb' anima d'a tz'inan luum chi', ix yalan viñ d'a eb' ix c'och d'ay: Yovalil tze na val e b'a yuj e mul yic tz'ac'jican lajvoc e mul chi' yuj Dios. Ichato chi' ol ex vac'an bautizar, xchi viñ d'a eb'. 5 Axo eb' anima d'a junjun choñab' d'a yol yic Judea yed' smasanil eb' aj Jerusalén ix c'och eb' smaclej yab' d'a viñaj Juan chi'. Slajvi yalanq'ueta smul junjun eb', ichato chi' tz'ac'ji bautizar eb' yuj viñ d'a a' nivan Jordán.

6 A viñaj Juan chi', a xil noc' camello ayoch spichuloc viñ, axo stzec'ul viñ, tz'uum. Axo juntzañ noc' icha noc' yol sojoy schi viñ. Axo noc' yal chab', a' noc' syuc' viñ. 7 Ix yalanel viñ d'a scal eb' anima:

—Ay junxo mach tzac'an sja vuuj, ec'alto yopisio d'a vichañ. Mañ in mojoc vac'an servil, vach'chom toñej tzin em ñojan in tijanel sch'añal xañab'. 8 A in tic tzex vac' bautizar d'a a a'. Axo ol ac'an Yespíritu Dios d'ayex, ichato ol ex ac'joc bautizar yuuj, xchi.

Ix ac'ji bautizar Jesús (Mt 3.13-17; Lc 3.21-22)

9 A d'a jun tiempoal chi', ix cot Jesús d'a Nazaret, d'a yol yic Galilea, xid' yac'an bautizar sb'a d'a viñaj Juan d'a a' nivan Jordán. 10 Ayic van sq'uexta d'a yol a', ix yilan sjacvi satchaañ. Ix emul Yespíritu Dios d'a yib'añ icha noc' paramuch. 11 Ix ab'chaj yaljiemta jun lolonel d'a satchaañ, ix yalan icha tic:

—A ach ton tic Vuninal ach, xajanab'il ach vuuj. Tzin tzalaj val ed'oc, xchi d'a Jesús.

A viñ Satanás ix ac'an proval Jesús
(Mt 4.1-11; Lc 4.1-13)

12 Ix lajvi chi' ix ic'jib'at Jesús yuj Yespíritu Dios d'a jun lum tz'inan luum.
13 Ata' ix xid'ec' 40 c'ual b'aj ay juntzañ noc' noc' ay smay. Ata' ix yac'lej viñ
Satanás yac'an proval. Ix lajvi chi', axo eb' ángel ix ulec' yac' servil.

Ix el yich smunlaj Jesús d'a Galilea
(Mt 4.12-17; Lc 4.14-15)

14 Ayxo och viñaj Juan d'a preso, ix c'och Jesús d'a Galilea. Ata' ix yalcanel
vach' ab'ix, tas ol aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. 15 Ix yalan icha tic:
—Ix c'och stiempoal, jab'xoñej yoch Dios Yajalil. Yuj chi', naec e b'a.
Aq'uecoch jun vach' ab'ix yic colnab'il d'a e c'ool, xchi.

A Jesús ix avtancot chañvañ eb' yamum chay
(Mt 4.18-22; Lc 5.1-11)

16 Van yec' Jesús d'a sti' a' ñajab' yic Galilea. Axo ix yilani, ata' ayec' viñaj
Simón yed' jun yuc'tac scuchan Andrés. Van yac'anem ch'añ schimpa eb' yic
yamlab' chay d'a yol a', yujto yamum chay eb'. 17 Ix yalan Jesús d'a eb':
—Ochañec in c'ayb'umoc, ol vac'och eyopisio. Icha tzeyutej eyaman noc'
chay tic, icha chi' ol eyutoc eyic'ancot eb' anima d'ayin, xchi Jesús d'a eb'.
18 Val d'a jun rato chi' ix yactancan ch'añ schimpa eb' chi', ix och eb'
sc'ayb'umoc Jesús chi'.
19 Axo ix b'at jab'xo Jesús chi', ix yilanb'at eb' yuninal viñaj Zebedeo, aton
viñaj Jacobo yed' viñaj Juan. Ayoch eb' d'a yol jun barco, van snipan schimpa
eb'. 20 Ix yavtancot eb'. Yuj chi', ix yactancan smam eb' chi' yed' eb' smajan
eb' d'a yol te' barco chi', ix b'at eb' yed'oc.

A jun viñ b'aj ix el jun enemigo
(Lc 4.31-37)

21 Ix c'och eb' d'a choñab' Capernaum. Axo d'a sc'ual ic'oj ip, aton sábado, ix
och ijan Jesús sc'ayb'an eb' d'a yoltac spatil culto. 22 Ix te sat sc'ool eb' yab'an
juntzañ c'ayb'ub'al ix yala', yujto ayic ix c'ayb'aj eb' yuuj, ix checlajeli to ay
yopisio yuj Dios, mañ ichoc eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. 23 Ata' ix c'och jun
viñ ayoch jun enemigo d'ay. Ix q'ue yav jun enemigo chi', ix yalani:
24 —¿Tas alan ic d'ayoñ, ach Jesús aj Nazaret? ¿Tom tzach ja oñ a sateli?
Vojtac ach. A ach tic, sic'b'il ach el yuj Dios, xchi d'ay.
25 Axo Jesús ix tuman jun enemigo chi':
—Tz'in xa chi. Elañ d'a viñ tic, xchi.
26 Ix cot d'a sjolom viñ yuj jun enemigo chi'. Ix te el yav viñ. Ichato chi'
b'ian, ix el jun enemigo chi'. 27 Ix te sat sc'ool eb' anima smasanil yilani. Yuj
chi', ix laj yalanq'ue eb':
—¿Tas yaj jun viñ tic? ¿Tas c'ayb'ub'al jun viñ sjavi tic? A viñ tic, ay spoder
viñ scachan eb' enemigo. Ina ticnaic, sc'anab'ajax viñ yuj eb', xchi eb' anima
chi'.
28 D'a val jun rato chi', ix pucax el yab'ixal Jesús d'a masanil yol yic Galilea
chi'.

Tzijtum eb' ix b'oxi sc'ool yuj Jesús
(Mt 8.14-17; Lc 4.38-41)

29 Ix lajvi yelta eb' d'a yol spatil culto chi', ix b'at Jesús yed' viñaj Jacobo
yed' viñaj Juan. Ix c'och eb' d'a spat viñaj Simón yed' viñaj Andrés. 30 Axo ix
sñi' viñaj Simón chi', van scham ix yuj c'ac'al yab'il. Yuj chi' ix yalan eb' yab'
Jesús to penaay ix. 31 Ichato chi' ix c'och d'a stz'ey ix. Ix syaman sc'ab' ix, ix

yic'anq'ue vaan ix. Val d'a jun rato chi' ix b'oxi sc'ol ix yuj jun c'ac'al yab'il chi', ix och ijan ix sc'atc'ancot eb'.
32 Axo yic toxo ix b'at c'u, vanxo sq'uic'b'i, ix ic'jib'at eb' penaay smasanil
d'a Jesús yed' eb' ayoch enemigo d'ay. 33 Ix smolb'an sb'a eb' aj choňab' chi'
smasanil d'a ti puerta. 34 Tzijtum macaňil yab'il tz'ic'an eb', ix b'oxican eb'
yuj Jesús chi'. Tzijtum eb' enemigo ix ic'jiel d'a eb'. Maj chajoclaj lolon eb'
enemigo chi', yujto yojtacxo eb' to Yuninal Dios.

Ix ec' Jesús yalcanel slolonel Dios d'a Galilea (Lc 4.42-44)

35 Ayto sc'ana' ix q'ue vaan Jesús, ix b'at d'a stiel choňab'. Ata' ix lesalvi.
36 Axo viňaj Simón yed' eb' yetc'ayb'umal, ix b'at eb' sayeq'ui. 37 Axo ix ilchaj
yuj eb', ix yalan eb' d'ay:
—Masanil eb' anima, van yec' eb' ach sayeq'ui, xchi eb' d'ay.
38 Palta ix yalan Jesús d'a eb':
—Coyec d'a juntzaň aldea d'a lac'an tic, yic b'at valcanel slolonel Dios d'a
scal eb' anima ta'. Yuj jun tic in coti, xchi d'a eb'.
39 Ix lajvi chi', ix ec' yalancanel slolonel Dios d'a yoltac spatil culto d'a yol
yic Galilea. Ix yic'anel eb' enemigo chi' d'a eb' anima.

B'oxinac sc'ool jun viň penaay yuj lepra (Mt 8.1-4; Lc 5.12-16)

40 Ay jun viň penaay yuj jun yab'il scuchan lepra ix c'och d'a Jesús. Ix em
cuman viň, ix yalan viň:
—Tato syal a c'ool, syal in ac'an b'oxoc, xchi viň d'ay.
41 Axo Jesús ix oc' sc'ool, ix syamlan viň.
—Tzin nib'ej sb'oxican a c'ool, xchi d'a viň.
42 Ix lajvi yalan jun chi', ix tacji jun yab'il chi' d'a viň, ix b'oxi sc'ool viň. 43 Ix
lajvi chi', ix checji pax viň yuj Jesús. Ayic ix schecan pax viň chi', ix cham val
yalan d'a viň:
44 —Ab'i, ayta b'aj tzalel jun tic. Palta ixic, ch'ox a b'a d'a viň sacerdote. B'at
ac'an jun silab' d'a Dios icha yalnaccan Moisés, yic tz'ilji to ach b'oxi, xchi d'a
viň.
45 Axo ix b'at viň, ix syamanoch viň yalaneli chajtil ix aj sb'oxi. Ix spucanel
specal viň, yuj chi' max yal yoch Jesús d'a yol junoc choňab', yujto tzijtum eb'
sgana sc'och d'ay. B'aj malaj val anima ix eq'ui, palta ix laj cot eb' anima d'a
junjun lugar, ix c'och eb' d'ay.

2

B'oxinac sc'ool jun viň sicb'inaqueli (Mt 9.1-8; Lc 5.17-26)

1 Ayxom sjayiloc c'u, ix c'ochxi Jesús d'a choňab' Capernaum. Axo ix yab'an
eb' anima to ayec' d'a spat. 2 Yuj chi', maň jantacoc anima ix smolb'ej sb'a d'a
spat chi', maňxalaj b'aj tz'aj eb'. Axo Jesús ix alanel slolonel Dios d'a scal eb'.
3 Ay jun viň sicb'inaquel ix ic'jicot yuj chaňvaň eb' viň. 4 Palta maj yal-laj yoch
eb' b'aj ayec' Jesús chi', yujto tzijtum anima. Yuj chi' ix q'ue eb' d'a spaňanil
yib'aň jun pat chi'. Axo d'a stojolal b'aj ayeq'ui, ata' ix yol eb'. Ix lajvi chi', ix
yac'anem d'uňuňoc viň sicb'inaquel chi' eb' yed' svaynub' b'aj ayec' chi'. 5 Ix
yilan Jesús chi' to ix yac'och eb' d'a sc'ool, ix yalan d'a viň sicb'inaquel chi':
—Ach vetanimail, ix ac'ji lajvoc a mul, xchi d'a viň.
6 Palta ay juntzaň eb' viň c'ayb'um d'a ley Moisés c'ojanem ta'. Ix snaan eb'
viň icha tic: 7 ¿Tas yuj syal viň icha chi'? Te b'uchumtac viň d'a Dios. Malaj

junoc anima syal yac'an lajvoc co mul, añej val Dios, xchi eb' viñ. 8 Axo Jesús yojtacxo tas sna eb' viñ. Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—¿Tas yuj van e naan juntzañ chi'? 9 ¿B'aja junoc secojtac calan tze na'a? Tic ix ac'ji lajvoc a mul, ¿tom xco chi? ¿Mato: Q'ueañ vaan, b'eyañ xco chi? 10 Palta a ticnaic, ol in ch'ox d'ayex to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ay vopisio vac'ancan lajvoc smul eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi d'a eb' viñ.

Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ sicb'inaquel chi':

11 —A in tic sval d'ayach, q'ueañ vaan. Ic'q'ue vaan a vaynub' tic. Paxañ d'a a pat, xchi Jesús chi' d'a viñ.

12 D'a jun rato chi', ix q'ue vaan viñ. Ix yic'anchaañ svaynub' viñ chi'. Q'uelanoch eb', ix pax viñ. Yuj chi' ix te sat sc'ol eb' smasanil. Ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios.

—Malaj b'aj squiltaxon jun tic, xchi eb'.

Ix och viñaj Leví sc'ayb'umoc Jesús
(Mt 9.9-13; Lc 5.27-32)

13 Ix lajvi chi', ix c'ochxi Jesús d'a sti' a' ñajab' junelxo. Ix laj c'och masanil eb' anima d'ay, ix sc'ayb'an eb'. 14 Axo yic van sb'ati, ix yilani to ayec' jun viñ scuch Leví,2.14 viñ yuninal viñaj Alfeo, c'ojanem viñ b'aj stecchajel alcabar.

—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi Jesús chi' d'a viñ.

Yuj chi' ix q'ue vaan viñ, ix och viñ sc'ayb'umoc Jesús. 15 Axo ix c'och Jesús d'a spat viñaj Leví chi', ayic ix em c'ojan vael yed' eb' sc'ayb'um, ay juntzañxo eb' tecumel alcabar ix em c'ojan yed' eb' yed' juntzañxo eb' chuc sb'eyb'al, yujto tzijtumxo eb' ix och tzac'an yuuj. 16 Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ fariseo, ix yilan eb' viñ to van sva Jesús yed' eb' malaj svach'il sb'eyb'al chi'. Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a eb' viñ sc'ayb'um Jesús chi':

—¿Tas yuj sva Jesús yed' eb' tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' malaj svach'il sb'eyb'al tic? xchi eb' viñ.

17 Axo ix yab'an Jesús, ix yalan d'a eb' viñ:

—Q'uinaloc ay junoc viñ añtum, a eb' vach' sc'ool, malaj tz'och viñ yuj eb'. Añej eb' penaay ay tz'och viñ yuuj. Maj in javilaj vavtejcot eb' vach' sb'eyb'al snaani, palta yuj vavtan eb' ojtannac to malaj svach'il sb'eyb'al, xchi Jesús d'a eb' viñ.

Max schalaj sb'a jun icham b'eyb'al yed' jun ac' c'ayb'ub'al
(Mt 9.14-17; Lc 5.33-39)

18 A junel ix och eb' sc'ayb'um viñaj Juan yed' eb' sc'ayb'um eb' fariseo d'a tzec'ojc'olal. Yuj chi' ay eb' ix c'och d'a Jesús, ix yalan eb' d'ay:

—A eb' sc'ayb'um viñaj Juan yed' eb' sc'ayb'um eb' fariseo, ayoch eb' d'a tzec'ojc'olal, palta axo eb' a c'ayb'um tic, ¿tas yuj max och eb' d'a tzec'ojc'olal? xchi eb' d'ay.

19 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—Q'uinaloc ay junoc nupnajel ticnaic, a eb' avtab'il ta', ¿tom syal yoch eb' d'a tzec'ojc'olal yacb'an aytoec' viñ snupnaj chi' yed' eb'? Ayic aytoec' viñ yed' eb', max yal yoch eb' d'a tzec'ojc'olal. 20 Palta ato yic ol ja stiempoal ol ic'joquel viñ d'a scal eb', ato ta' ol och eb' d'a tzec'ojc'olal.

21 Q'uinaloc ay junoc c'a pichul tzolchaji, ¿tom ay junoc mach tz'ac'anoch junoc ac' c'apac snipuloc jun c'a pichul chi'? Yujto a jun ac' c'apac chi' tz'utz'i, svach' toc'an ñic'chaj jun c'a c'apac chi'. Svach' ixtaxb'at jun c'a c'apac chi' yuuj. 22 Añejtona', malaj junoc mach syal yac'anem vino manto sipjoc d'a yol

2.14 **2:14** Aton viñaj Leví scuchan pax Mateo d'a San Mateo 9.9.

junoc c'a tz'uum yed'tal vino.[2.22] Yujto a sipji vino chi', toñej sñic'chaj jun c'a tz'uum chi' yuuj. Toñej tz'ixtax vino chi' yed' jun tz'uum chi'. Yuj chi', añej d'a yool juntzañ ac' tz'uum, añej ta' tz'em ac' vino chi', xchi Jesús d'a eb'.

Telajb'ail yuj sc'ual ic'oj ip
(Mt 12.1-14; Lc 6.1-11)

23 D'a jun sc'ual yic syic' yip eb' aj Israel, ix ec' Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a jun b'e d'a scal ixim trigo. Axo eb' sc'ayb'um chi' ix c'utzanelta ixim jolom trigo chi' ayic van sb'ey eb'. 24 Yuj chi', axo eb' fariseo ix alan d'a Jesús:

—A ticnaic, ¿tas yuj smunlaj eb' a c'ayb'um d'a sc'ual ic'oj ip? Malaj sleyal sc'ulan eb' icha chi', xchi eb'.

25 Palta ix yalan Jesús d'a eb':

—¿Tom malaj b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, tas sc'ulejnac viñaj David d'a junel, ayic yoch svejel viñ yed' eb' ajun yed'oc? 26 Xid'nac ec' viñ d'a scajnub' Dios ayic ayoch viñaj Abiatar sat sacerdoteal. Ata' svanac juntzañ ixim pan viñ yic Dios yaji, yac'anpax ixim viñ d'a eb' ajun yed'oc. A juntzañ ixim pan chi', añej eb' sacerdote ay yalan yic svaan ixim. Palta a jun sc'ulejnac eb' chi', mañ muloclaj d'a sat Dios.

27 A Dios b'oannac sc'ual ic'oj ip yuj svach'iloc eb' anima, palta mañ yujoc sc'anab'ajax sc'ual ic'oj ip chi', b'ojinac anima yuj Dios chi'. 28 A in tic syal valani tas sco c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip, yujto Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, xchi Jesús d'a eb'.

3

B'oxinac jun viñ sicb'inaquel sc'ab'
(Mt 12.9-14; Lc 6.6-11)

1 Ix ochxi Jesús d'a yol spatil culto. Ata' ay jun viñ sicb'inaquel sc'ab', junelñej taquiñ roquinac. 2 Ay eb' stañvan yila' tato sb'oxi sc'ab' viñ yuj Jesús d'a sc'ual ic'oj ip, yujto sgana eb' yac'anoch d'a yib'añ. 3 Ix yalan Jesús d'a viñ sicb'inaquel sc'ab' chi':

—Q'ueañ liñan, cotañ d'a co nañal tic, xchi Jesús d'a viñ.

4 Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb' anima:

—¿B'aja junoc ay sleyal co c'ulan d'a sc'ual ic'oj ip tze na'a? ¿Tzam yal co c'ulan juntzañ tas vach', ma a juntzañ malaj svach'il syal co c'ulani? ¿Tzam yal scac' b'oxoc junoc penaay, ma to syal co vach' milanchamoc? xchi Jesús.

Palta tz'inxoñej xchi eb'. 5 Ix ec' q'ueleloc Jesús d'a eb', ix cot yoval. Ix te cusq'uei yujto te pit eb'. Ix yalan d'a viñ:

—Aq'uel lian a c'ab' chi', xchi.

Ix yac'anel lian viñ. Icha chi' ix aj sb'oxicani. 6 Ayic toxo ix elta eb' viñ fariseo, ix lolon eb' viñ yed' eb' spartido viñaj Herodes. Ix laj slajtian sb'a eb' chajtil ol yutoc eb' smilancham Jesús.

Tzijtum anima ix c'och d'a sti' a' ñajab'

7 Axo Jesús ix c'och d'a sti' a' ñajab' yic Galilea yed' eb' sc'ayb'um. Tzijtum eb' anima ix c'och yed' eb'. Ay eb' ix cot d'a yol yic Galilea, 8 d'a yol yic Judea, d'a choñab' Jerusalén, d'a yol yic Idumea yed' d'a sc'axepal a' Jordán. Ay pax eb' ix cot d'a slac'anil Tiro yed' Sidón. Ix yab'an eb' to mañxo jantacoc milagro ix sb'o Jesús. Yuj chi' tzijtum eb' ix c'och d'ay. 9 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um to syac' lista junoc barco eb', yic max vitz'c'aj yuj eb' anima. 10 Mañ jantacoc eb' toxo ix b'oxi sc'ool yuuj. Yuj chi' tzijtum eb' penaay syecoch sb'a

---

2.22 **2:22** Il nota d'a Mateo 9.17.

yic smaslan Jesús chi' eb'. 11 Axo juntzañ eb' enemigo, ayic syilan Jesús eb',
tz'em cuman eb' d'a yichañ, tz'avajq'ue eb':
—A ach tic, Yuninal ach Dios, xchi eb'.
12 Palta scachji eb' yuuj, yic max yalel eb' mach.

A Jesús sic'jinaquel lajchavañ eb' schecab'
(Mt 10.1-4; Lc 6.12-16)

13 Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a jun tzalan. Axo eb' sgana to tz'ec' yed'oc, ix
yavtejcot eb', ix c'och eb' d'ay. 14 Lajchavañ eb' ix ac'jioch yopisio, yic vach'
tz'ec' eb' yed'oc, yic syalanpaxel slolonel Dios eb'. 15 Ix yac'anoch yopisio
eb' yic'anel enemigo eb' d'a eb' anima. 16 A eb' lajchavañ chi' aton eb' tic:
Viñaj Simón, scuchan pax Pedro yuj Jesús, 17 viñaj Jacobo yed' viñ yuc'tac
viñ scuch Juan. A chavañ eb' tic, yuninal eb' viñaj Zebedeo. Ix ac'jican
scuch eb' Boanerges. Boanerges syalelc'ochi, yuninal c'u sc'añi.3.17 18 Ayec'
pax viñaj Andrés, viñaj Felipe, viñaj Bartolo, viñaj Mateo, viñaj Tomás, viñaj
Jacobo yuninal viñaj Alfeo, viñaj Tadeo yed' viñaj Simón. A viñaj Simón tic,
spartido sb'a viñ yed' eb' Zelote. 19 Ayec' pax viñaj Judas aj Queriot, aton viñ
ix ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel.

Ay eb' ix alani to a viñ diablo ayoch d'a Jesús
(Mt 12.22-32; Lc 11.14-23; 12.10)

20 Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a jun pat yed' eb' sc'ayb'um. Tzijtum anima ix
smolb'ej sb'a junelxo. Yuj chi' maxtzac yac' tiempo sva eb'. 21 A ix yab'an eb'
sc'ab' yoc Jesús, ix javi eb', ijan ix syam eb', yujto a snaan eb' to loco yaji.
22 Ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix cot d'a Jerusalén, ix yalan
eb' viñ:
—A Beelzebú yajalil eb' enemigo, ayoch yed' Jesús tic. Yuj chi', syal ton
yic'anel eb' enemigo chi', yujto a' ayoch yed'oc, xchi eb'.
23 Axo Jesús ix avtancot eb' viñ, ix yalan d'a eb' viñ:
—A viñ Satanás chi', ¿tas ol yutoc viñ spechanel eb' yetenemigoal?
24 Q'uinaloc ay junoc nivan choñab' b'aj slaj spoj sb'a eb' yajal, slaj yac'an
oval eb'. Tato icha chi', d'a jun rato sjuviel jun choñab' chi'. 25 Q'uinaloc ay
junoc patil eb' anima, spoj sb'a yuj oval. Tato icha chi', jun rato sjuviel jun
patil eb' anima chi'. 26 Añejtona', icha chi' yaj pax viñ Satanás. Q'uinaloc spoj
sb'a viñ yed' eb' yetenemigoal, syac'an oval viñ yed' eb'. Tato icha chi', sjuviel
viñ. Icha chi' tz'aj yel yopisio viñ.
27 Q'uinaloc ay junoc vinac te ay yip. Malaj junoc mach syal scomon och d'a
yol spat viñ, syic'anelta tastac ay d'ay. Añej ta syac' ganar eb' viñ stzec'ancan
viñ aj pat chi' b'ab'el, ichato chi', syal yic'jiel tastac ay d'a viñ.
28 D'a val yel sval d'ayex, yalñej tas smul eb' anima yed' jantacñej tas
malaj svach'il syal eb' d'a spatic Dios, ol yal yac'an lajvoc Dios. 29 Palta a eb'
b'uchumtac d'a Yespíritu Dios, a jun smul eb' chi', toxon mañ ol ac'joc lajvoc.
Scan d'a yib'añ eb' d'a junelñej, xchi Jesús.
30 Icha chi' ix yutej yalani, yujto ix yal eb' to a viñ enemigo ayoch yed'oc.

A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac
(Mt 12.46-50; Lc 8.19-21)

31 Ix lajvi chi', ix c'och ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac. Añej d'a ti' pat ix c'och
eb'. Ix schecan avtajelta Jesús eb'. 32 Axo eb' c'ojanem d'a stz'ey ix alan d'ay:
—Ayec' ix a nun yed' eb' uc'tac d'a ti' pat, van ach sayan eb', xchi eb'.
33 Palta ix yalan Jesús d'a eb':
—¿Mach ix in nun chi', mach eb' vuc'tac chi' tze na'a? xchi d'a eb'.

3.17 **3:17** Am yujto ov slolon eb'.

34 Ix lajvi chi', ix ec' q'ueleloc d'a eb' c'ojanem d'a stz'ey chi', ix yalani:
—A ex tic, icha val in nun, icha val vuc'tac eyaji. 35 Yujto a eb' sc'anab'ajan
icha sgana Dios, aton val eb' chi' icha vuc'tac, icha vanab', icha in nun yaji,
xchi Jesús.

4

A yab'ixal viñ tzicumb'at iñat trigo (Mt 13.1-9; Lc 8.4-8)

1 Ayic ix syamanxi och Jesús sc'ayb'an eb' anima d'a sti' a' ñajab', tzijtum
anima ix smolb'ej sb'a. Yuj chi', ix och d'a yol jun barco ayec' d'a sti' a', ix em
c'ojan. Axo eb' anima chi', ix can eb' smasanil d'a sti' a'. 2 Tzijtum tas ix yac'
sc'ayb'ej eb'. Ix yalan juntzañ ab'ix d'a eb'. Xchi icha tic:
3 —Ab'ec. Ay jun viñ ix b'at tzicojb'at iñat trigo. 4 Ayic van stzicanb'at
viñ, ay ixim ix emcan d'a yoltac b'e. Axo noc' much ix ec' lojanq'ue ixim.
5 Ay pax juntzañxo ixim ix emcan d'a yib'añtac q'uen samq'ueen, b'aj jab'ñej
slumal. Elañchamel ix javi ixim, yujto jab'ñej slumal. 6 Palta axo ix el
yoc c'u, elañchamel ix tacjiel ixim, yujto malaj val sch'añal yib' ixim. 7 Ay
pax juntzañxo ixim ix emcan d'a caltac añc'ultac. Axo ix te q'uib' juntzañ
añc'ultac chi', toñej ix satel juntzañ iñat chi' d'a scal añ. Yuj chi' majxo yac'laj
sat. 8 Palta ay juntzañxo ix emcan b'aj yax sat luum. A juntzañ chi' ix javi, ix
q'uib'i, ix aj sjolom. Ay ix yac' sat d'a 30. Ay ix yac' d'a 60. Ay ix yac' d'a jun
ciento. 9 A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il, xchi Jesús d'a eb'.

A yopisio juntzañ ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al (Mt 13.10-17; Lc 8.9-10)

10 Ayic mañxalaj eb' anima chi' ayec' yed' Jesús, axo eb' sc'ayb'um slajcha-
vañil yed' eb' ayec' d'a stz'ey, ix sc'anb'ej eb' d'ay:
—¿Tas yuj ab'ixñej tz'aj a c'ayb'an eb' anima? xchi eb'.
11 Yuj chi', ix yalan d'a eb':
—Añej d'ayex sch'ox Dios juntzañ tas manta mach ojtannac, yic vach'
snachajel eyuuj chajtil tz'aj eyoch d'a yol sc'ab'. Palta axo d'a eb' anima
smasanil, añej juntzañ ab'ix sch'oxanel c'ayb'ub'al svala', 12 yic mañ ol
nachajel yuj eb'. Vach'chom syil junoc tas eb', scanxiñej eb' ichñej ta'. Ichato
malaj tas syil eb'. Añejtona', vach'chom syab' eb', palta max nachajel jab'oc
yuj eb'. Yuj chi', max sq'uex spensar eb', max ac'ji lajvoc smul eb' yuj Dios.

A tas syalelc'och yab'ixal viñ tzicumb'at iñat trigo (Mt 13.18-23; Lc 8.11-15)

13 —Tato mañ eyojtacoc tas syalelc'och jun ab'ix ix val tic, ¿tas ol eyutoc
eyojtacanel juntzañxo ab'ix smasanil? 14 A viñ tzicumb'at iñat trigo chi',
syalelc'ochi, aton eb' tz'alanel slolonel Dios. 15 A juntzañ iñat ix emcan d'a
yoltac b'e chi', syalelc'ochi, a eb' ix ab'an slolonel Dios. Palta axo yic slajvi
yab'an eb', sc'och viñ Satanás, syic'anel slolonel Dios viñ d'a eb'. 16 Axo
juntzañ iñat ix emcan d'a yib'añ q'uen q'ueen, syalelc'ochi, ay juntzañxo
anima tz'ab'an slolonel Dios, te tzalajc'olal scha eb'. 17 Palta malaj jab'oc
stec'anil eb', icha junoc te te' malaj sch'añal yib'. Axo yic sja junoc yaelal,
mato tz'ac'jioch d'a yib'añ eb' yuj slolonel Dios, jun rato sjuviel spensar eb'.
18 Axo juntzañxo iñat ix emcan d'a caltac añc'ultac, syalelc'ochi, ay juntzañxo
eb' tz'ab'an slolonel Dios. 19 Palta añej yic yolyib'añq'uinal tic sna eb'. Sjuviel
spensar eb' yujto snib'ejoch sb'a eb' b'eyumal. Tzijtum juntzañ tas snib'ejoch
eb'. Yuj chi', sjuviel eb' d'a slolonel Dios. Lajan tz'aj eb' icha juntzañ iñat
malaj jab'oc sat syac'a'. 20 Palta axo juntzañxo iñat ix emcan b'aj yax sat luum,

syalelc'ochi, ay juntzaňxo eb' tz'ab'an slolonel Dios, syac'val och eb' d'a sc'ool.
A eb' chi', lajan eb' icha juntzaň iňat syac' sat d'a 30. Ay pax eb' lajan icha
juntzaň syac' sat d'a 60, yed' d'a jun ciento, xchi Jesús.

A masanil tas c'ub'eltac yaji ol checlajelta
(Lc 8.16-18)

21 Ix yalanxi Jesús:
—Ayic sco tz'icanoch co candil, ¿tom a d'a yalaň junoc cajón, ma d'a yalaň
junoc ch'at scac'cani? A d'a yib'aň junoc tas chaaň, ata' scac'q'uei, yic vach'
syac' yoc d'a yol co pat. 22 Icha pax chi' jantac tas c'ub'ab'ileli, ol checlajoc.
Yed' jantacňej tas c'ub'eltac yaji, ol checlajel smasanil. 23 A juntzaň van
eyab'an tic, naec val sic'lab'il.
24 Aq'uec val och e chiquin d'a tas van eyab'ani, yujto icha tzeyutej
eyac'anoch e chiquin, icha chi' ol yutoc Dios yac'anpax nachajel eyuuj. Ayto
pax tas ol vach' ac'joc nachajel eyuuj. 25 Yujto a mach sgana snachajel yuuj,
ol vach' ac'joc nachajel yuj eb'. Axo eb' malaj sgana snachajel yuuj, a jab'oc
tas ijan snachajel yuj eb', ol vach' ic'joc ec' d'a eb', xchi Jesús.

A yab'ixal juntzaň iňat sq'uib'i

26 —Ol val d'ayex chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Lajan icha
junoc viň stzicb'at yiňat d'a sat junoc sluum. 27 Slajvi chi', svay viň junjun
ac'val, sq'uex van viň d'a junjun c'u. Axo pax juntzaň iňat chi' sq'ueuli,
sq'uib'i. Palta maň yojtacoc viň tas tz'aj sq'uib'i, 28 yujto yujňej syaxil sat
luum sq'uib'i. B'ab'el sq'ueul xiil. Slajvi chi', sq'ueul sjolom, tz'och sat. 29 Ayic
sc'anb'i, sjochchaji, yujto sc'och stiempoal yeli.

A yab'ixal sat aň mostaza
(Mt 13.31-32; Lc 13.18-19)

30 ¿Chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb' anima yoch d'a yol sc'ab' Dios tze na'a? Ol
val jun ab'ix tic eyab'i, chajtil tz'aj sq'uib' sb'isul eb'. 31 A eb' chi', lajan eb' icha
juntzaň iňat mostaza tz'avchaj d'a junoc luum. A juntzaň iňat chi', yelxo te
cotac d'a yichaň masanil juntzaňxo iňat d'a yolyib'aňq'uinal tic. 32 Palta ayic
toxo ix avchaji, sq'uib'i, ec'to tz'aj d'a yichaň masanil juntzaňxo itaj scavej
d'a junjun ab'il. Te nivac tz'aj sc'ab', syal sb'oan so' noc' much d'a yeňul, xchi
Jesús d'a eb'.

Ab'ixňej yalnac Jesús d'a eb' anima
(Mt 13.34-35)

33 Tzijtum juntzaň ab'ix icha jun tic ix yal Jesús d'a eb' ayic ix yalanel
slolonel. Aňej juntzaň tas snachajel yuj eb', ix yaleli. 34 Aňej juntzaň ab'ix
chi' ix yac'lab'ej a ix yalanel d'a eb' anima. Axo yic ayec' sch'ocoj yed' eb'
sc'ayb'um, ix laj yal d'a eb' tastac syalelc'och masanil juntzaň chi'.

Ix numc'aj ic' yed' a' ňajab' yuj Jesús
(Mt 8.23-27; Lc 8.22-25)

35 Aňeja' d'a jun c'u chi' ayic van sq'uic'b'i, ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Coyec d'a junxo sc'axepal a' chi', xchi.
36 Yuj chi' ix yactejcan juntzaň eb' anima ayec' d'a sti' a' ňajab' chi'. Ix och
eb' d'a yol te' barco d'a b'ajtaxon ayoch Jesús chi', ix b'at eb'. Ix b'at pax
juntzaňxo barco yed' eb'. 37 Palta ix javi jun ic' te ov d'a yib'aň a'. Ix och
chulnaj a' d'a yol te' barco chi'. Ix mac'jioch a' d'a yol te' yuj ic' chi'. Ijan ix
b'at te' d'a yich a'. 38 Axo Jesús vaynac d'a yichelc'och te' barco chi', ayoch
sc'aň jolom. Yuj chi', ix pitzjiel svayaň yuj eb'.
—Mamin, ¿tom max a na jab'oc to van co b'at d'a yich a'? xchi eb' d'ay.

39 Yuj chi' ix q'ue vaan, ix cachji jun ic' chi' yuuj yed' a' ñajab' chi':
—Ochañ vaan. Numan tzach aji, xchi.
Ichato chi' b'ian, ix och vaan jun ic' chi', ix numc'aji.
40 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':
—¿Tas yuj tzex te xivi? ¿Tas yuj maxto eyac'och Dios d'a e c'ool? xchi d'a eb'.
41 Axo eb', toñej ix te sat sc'ool eb' yuuj. Ix laj yalan eb':
—¿Tas yaj jun viñ tic? Ina sc'anab'ajax viñ yuj ic' yed' a' ñajab' tic, xchi eb'.

5

A jun viñ ayoch enemigo d'ay d'a Gerasa
(Mt 8.28-34; Lc 8.26-39)

1 Ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a junxo sc'axepal a' ñajab' chi' d'a Gerasa. 2 Ayic van yelta Jesús d'a yol te' barco chi', ix cot jun viñ b'aj smucchaj eb' chamnac, ix c'och viñ d'ay. A jun viñ chi', ayoch enemigo d'a viñ. 3 Añej b'aj mucan eb' chamnac, añej ta' cajan viñ. Malaj junoc mach syal stzec'an viñ, vach'chom yed' q'uen cadena. 4 Yujto tzijtum elxo stzec'chaj viñ yed' q'uen d'a sjaj yoc yed' d'a sc'ab', palta d'a juntac el sd'iñchajb'at q'ueen yuj viñ. Malaj junoc mach stzac'van syaman viñ. 5 Masanil tiempo, d'ac'valil yed' d'a c'ualil, toñej sb'eyec' viñ d'a jolomtac vitz, yed' b'aj smucchaj eb' chamnac. Tz'avaj viñ. Ste maq'uej lajvoc sb'a viñ d'a juntzañ q'uen q'ueen. 6 Najatto ix yilb'at Jesús chi' viñ, ix spilan yip viñ scot d'ay. C'axel yem cuman viñ d'a yichañ sc'ochi. 7-8 Yuj chi' ix yalan Jesús:
—Ach enemigo, elañ d'a viñ, xchi.
Ix lajvi chi', ix te q'ue yav viñ yalani:
—¿Tas alan ic d'ayin, ach Jesús? A ach tic, Yuninal ach Dios, jun te Nivan Yelc'ochi. Tzin tevi val d'ayach d'a yichañ Dios, mañ in ixtej, xchi viñ d'ay.
9 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an Jesús d'a viñ:
—¿Tas a b'i? xchi d'a viñ.
—Legión in b'i, yujto tzijtum co b'eyi, xchi viñ.
10 Ix och ijan viñ stevi d'a Jesús, yic max checjiel eb' enemigo chi' d'a jun lugar chi'. 11 Ay juntzañ noc' chitam van sva d'a stz'ey jun tzalan chi'. 12 Yuj chi' ix tevioch masanil eb' enemigo chi' d'a Jesús:
—Checoñcanb'at d'a scal noc' chitam chi', yic a d'a noc' ol oñ ochcanoc, xchi eb'.
13 Axo Jesús ix chaanb'at eb' d'a noc'. Yuj chi' ix el eb' d'a viñ, axo d'a noc' chitam chi' ix b'at ochxican eb'. Ay am chab'oc mil noc'. Ix laj syumanb'at sb'a noc' smasanil d'a sattac vitz. Ix laj b'at noc' d'a yol a' ñajab' chi'. Ix laj sjic' a' noc', ix cham noc'.
14 Axo eb' stañvumal noc' ix te xiv eb'. Ix laj b'at eb' elelal. Ix laj ec' eb' yalcanel yab'ixal jun chi' d'a choñab' yed' b'aj najat yajb'ati. Yuj chi', ix laj c'och eb' anima yila' tas jun ix uji chi'. 15 Axo ix c'och eb' b'aj ayec' Jesús, ix yilan eb' to a viñ b'aj ix el eb' enemigo chi', c'ojanec' viñ ta'. Ayxo och spichul viñ, te vach'xo sc'ol viñ. Yuj chi', ix te xiv eb'. 16 A eb' ix ilan tas ix sc'ulej Jesús chi', a eb' ix alan d'a juntzañxo eb' vanto sc'ochi. Ix laj yalan eb' tas ix aj yel eb' enemigo chi' yed' tas ix aj pax noc' chitam chi'. 17 Yuj chi', ix tevi eb' anima chi' d'a Jesús, yic tz'el d'a yol slugar eb' chi'.
18 Ayic ix ochxi Jesús d'a yol barco, axo viñ b'aj ix el eb' enemigo chi', ix sc'an pavor viñ d'a Jesús yic vach' sb'atcan viñ yed'oc. 19 Palta ix yalan d'a viñ:
—Paxañ d'a a pat, b'aj ay a mam yed' eb' uc'tac. Tzalan icha tic d'a eb': Nivan tas ix sb'o Dios Cajal d'ayin. Ix te oc' sc'ool d'ayin, xa chi, xchi Jesús d'a viñ.

20 Yuj chi', ix b'at viñ. Ix ec' pax viñ d'a juntzañxo choñab' d'a yol yic Decápolis. Ix laj yalanel viñ jantac tas ix sb'o Jesús d'ay. Yuj chi' ix te sat sc'ol eb' smasanil.

A ix yisil viñaj Jairo yed' junxo ix penaay (Mt 9.18-26; Lc 8.40-56)

21 Ix lajvi chi', ix ec'xi Jesús d'a a' ñajab' b'aj ix coti. Axo yic ix c'ochxi d'a sti' a' chi', tzijtum anima ix smolb'ej sb'a. 22 Ix c'och jun viñ yajal yaj d'a spatil culto, scuch Jairo. Ayic ix yilan Jesús viñ, ix em cuman viñ d'a yichañ. 23 Ix te tevi viñ d'ay, ix yalan viñ:

—Toxo val scham jun ix visil. Coñ ved'oc, b'at aq'uec' a c'ab' d'a yib'añ ix, yic ol b'oxoc sc'ool ix yic mañ ol cham ix, xchi viñ d'ay.

24 Yuj chi' ix b'at Jesús yed' viñ. Tzijtum pax anima ix b'at yed'oc, ix ste vitz'ej sb'a eb'. 25 Palta ay junxo ix, ayxo slajchavil ab'il syamanoch yel jun a' d'a snivanil ix. 26 Tzijtum eb' añtum b'aj ix b'at yixtej sb'a ix. Masanil tastac ay d'a ix, ix schoñel ix yuj stupan eb'. Palta maj b'oxilaj ix yuj eb', masñej ix te nivtaj ix. 27 Palta ix yab'an yab'ixal Jesús ix. Yuj chi' ix c'och ix d'a spatic d'a scal eb' anima. Ix syaman sti' spichul Jesús chi' ix, 28 yujto ix sna' ix: Toñejocab' tzin yam jab'oc sti' spichul, tzin b'oxicani, xchi ix. 29 D'a jun rato chi', ix och vaan jun syaelal ix chi'. Ix yab'an ix sb'oxi sc'ool yuj jun syaelal chi'. 30 Axo Jesús yojtac to ay mach ix b'oxi sc'ool yuj spoder. Yuj chi', ix meltzajb'at q'uelan d'a eb' anima chi', ix sc'anb'an d'a eb':

—¿Mach jun ix yaman in pichul tic? xchi d'a eb'.

31 Axo eb' sc'ayb'um ix alan d'ay:

—Ina te vitz'an yaj b'aj ayach ec' d'a scal eb' anima tic, slajvi chi' tza c'anb'ani: ¿Mach jun in yamani? xa chi, xchi eb' d'ay.

32 Palta ix ec' q'ueleloc d'a scal eb' anima sayani mach jun ix yaman chi'. 33 Axo ix ix chi', ix te ib'xiq'ue ix yuj xivelal. Yujto yojtacxo ix to ix b'oxi sc'ool ix yuuj. Yuj chi', ix c'och ix d'ay. Ix em cuman ix d'a yichañ. Yelc'olal ix yal ix smasanil d'a yel. 34 Yuj chi' ix yal Jesús chi' d'a ix:

—Ach ix, yujto in ac'och d'a a c'ool, yuj chi' ach b'oxi. Paxañ d'a tzalajc'olal. Tic ach b'oxi d'a jun a yaelal tic, xchi d'a ix.

35 Ayic van yalan Jesús, ay juntzañ eb' viñ ix cot d'a spat viñ yajal yaj d'a spatil culto chi'. Ix yalan eb' viñ d'a viñaj Jairo chi':

—A jun ix isil chi', toxo ix cham ix. Nab'axoñej tza tzuntzej co C'ayb'umal tic yic b'at yilani, xchi eb' viñ d'a viñ.

36 Palta ayic ix yab'an Jesús chi' tas ix yal eb' viñ, ix yalan d'a viñ:

—Mañ a na jun chi'. Ac' val och Dios d'a a c'ool, xchi.

37 Ix lajvi chi', malaj eb' anima ix schab'at yed'oc. Añej viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñaj Juan yuc'tac viñaj Jacobo chi' ix schab'at yed'oc. 38 Axo ix c'och eb' d'a spat viñ yajal chi', ix yilani, vejanchaañ eb' oq'uel. Mañ jantacoc yel yav eb'. 39 Yuj chi', ix och d'a yol pat chi', ix yalan d'a eb':

—¿Tas yuj tzex te oq'ui? A ix unin tic, mañ chamnacoclaj ix, toñej svay ix, xchi d'a eb'.

40 Palta toñej ix tzevaj eb'. Axo ix lajvi yelta eb' anima chi' yuuj, ix yic'anoch smam snun ix, yed' eb' ajun yed'oc. Ix ochc'och eb' b'aj ayec' ix unin chi'. 41 Ix syaman sc'ab' ix, ix yalan d'a ix:

—Talita cumi, xchi. Syalelc'ochi: Ach ix unin, a in sval d'ayach, q'ueañ vaan, xchi.

42 D'a jun rato chi', ix q'ue van ix, ix b'ey ix. Slajchavilxo ab'il ix. Axo eb' anima ayec' ta', ix te sat sc'ool eb'. 43 Palta ix cham val yalan Jesús d'a eb':

—Ayta b'aj tzeyalel jun tic. Aq'uec va ix unin tic, xchi d'a eb'.

6

Ayec' Jesús d'a choñab' Nazaret
(Mt 13.53-58; Lc 4.16-30)

1 Ix paxta Jesús d'a jun lugar b'aj ayec' chi', ix c'ochxi d'a schoñab'. Ix c'och
pax eb' sc'ayb'um yed'oc. 2 Axo d'a sc'ual ic'oj ip ix syamoch sc'ayb'an eb'
anima d'a yol spatil culto. Tzijtum eb' ix ab'an sloloni. Palta toñej ix sat sc'ool
eb' yuuj. Ix laj yalan eb':
—¿B'ajtil ix sc'ayb'ej juntzañ tic jun viñ tic? ¿B'aj ix yic' jun sjelanil viñ tic?
¿Tas syutej viñ sb'oan juntzañ milagro tic? 3 Yujto a jun viñ tic, ñicum te' viñ,
yune' viñ ix María. Yuc'tac sb'a viñ yed' viñaj Jacobo, viñaj José, viñaj Judas
yed' viñaj Simón. Ay pax eb' ix yanab' viñ ayec' d'a co cal tic, xchi eb'.
Yuj chi', toñej ix somchaj spensar eb' yuj Jesús chi'. 4 Palta ix yalan d'a eb':
—A eb' schecab' Dios, ay val yelc'och eb' d'a yichañ eb' anima smasanil.
Palta axo d'a yichañ eb' yetchoñab' eb', d'a yichañ eb' sc'ab' yoc eb' yed' d'a
yichañ eb' junñej yaj yed' eb' d'a yol spat, malaj yelc'och eb', xchi Jesús.
5 Maj yal-laj sb'oan juntzañ milagro ta'. Toñej ix yac'b'at sc'ab' d'a yib'añ
jayvañ eb' penaay, yic sb'oxi sc'ool eb'. 6 Ix sat sc'ool Jesús yujto maj yac'ochlaj
eb' d'a sc'ool. Ix lajvi chi', ix ec' sc'ayb'ej eb' ay d'a juntzañ aldea d'a slac'anil
schoñab'.

Schecnacb'at eb' sc'ayb'um Jesús
(Mt 10.5-15; Lc 9.1-6)

7 Axo Jesús ix avtancot eb' sc'ayb'um slajchavañil. Ix lajvi chi', chatacvañil
ix yutej schecanb'at eb'. Ix ac'ji yopisio eb' yic'anel eb' enemigo. 8 Ayic
mantzac b'at eb', ix yalan d'a eb':
—Ayic tzex b'ati, mañ eyic' jab'oc tas yic yol e b'e. Mañ eyic' e pa, mañ eyic'
eyooch, mañ eyic' e tumin. Añej e c'ococh tzeyic'a'. 9 Añej e pichul ayoch
eyuuj yed' e xañab'. 10 Yalñej mach junoc pat b'aj tzex c'ochi, ata' tzex aji
masanto tzex paxta. 11 Tato ay eb' max ex chaani, tato malaj sgana eb' schaan
yab'i, mañ ex aj ta'. Tze tziccanel spococal eyoc, yic tze ch'oxeli to mañxa
eyalan eyic d'a eb',[6.11] xchi Jesús d'a eb'.
12 Axo ix b'at eb' sc'ayb'um chi', ix laj yalanel eb' to yovalil sna sb'a eb'
anima yuj smul. 13 Mañ jantacoc eb' enemigo ix yiq'uel eb' d'a eb' anima.
Tzijtum val eb' penaay b'aj ix laj suquec' aceite eb'. Ix laj b'oxican sc'ool eb'.

A schamel viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar
(Mt 14.1-12; Lc 9.7-9)

14 A d'a jun tiempoal chi', ayic ix yab'an viñaj rey Herodes juntzañ tastac ix
sc'ulej Jesús, yujto ix te pucaxel yab'ixal d'a scal masanil eb' anima. Yuj chi'
ix yalan viñ:
—A jun viñ chi', aton viñaj Juan viñ ac'annac bautizar, ix pitzvixi viñ d'a
scal eb' chamnac. Yuj chi', ay spoder viñ sc'ulan juntzañ chi', xchi viñ.
15 Axo juntzañxo eb' anima ix alani:
—A jun viñ chi', aton viñaj Elías, xchi eb'.
Axo juntzañxo eb' ix alani:
Aton jun schecab' Dios, icha eb' ay d'a peca', xchi eb'.
16 Palta axo viñaj rey Herodes chi', ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix yalan
viñ:
—A jun viñ syal eb' chi', aton viñaj Juan. Aton viñ ix viq'uel sjolom. A viñ ix
pitzvixi d'a scal eb' chamnac, xchi viñ.

6.11 **6:11** Il nota d'a Mateo 10.14.

17-19 Icha tic ix aj scham viñaj Juan yuj viñaj Herodes. Ay jun yuc'tac viñaj Herodes chi' scuchan Felipe, Herodías sb'i ix yetb'eyum viñ. Axo viñaj Herodes chi' ix montanel ix yetb'eyum viñaj Felipe chi'. Axo viñaj Juan chi' ix b'at alan d'a viñaj Herodes chi':
—Mañ sleyaloc tzic' ix yetb'eyum viñ uc'tac tic, xchi viñ.
Yuj chi', ix te cot yoval ix Herodías chi'. Ix yac'an sc'ool viñaj Herodes chi' ix. Yuj chi', ix yal viñ to syamchaj viñaj Juan chi'. Ix yac'anoch viñ viñ d'a preso. Ix och q'uen cadena d'a viñ. Axo ix Herodías chi', ix te chichonoch sc'ool ix d'a viñaj Juan chi'. Sgana ix smiljicham viñ, palta max yal-laj yuj ix d'a elañchamel, 20 yujto toxon yojtac viñaj Herodes chi' to tojol spensar viñaj Juan chi', to yic Dios yaj viñ. Yuj chi', ix xiv viñ yuj viñaj Juan chi', ix yac'anoch stañvumal viñ viñ, yic max cham viñ yuj ix Herodías chi'. Ay b'aj syal slolonel Dios viñaj Juan d'a viñaj Herodes chi'. Toñej ste somchaj sc'ool viñ yuj viñ, palta ste tzalaj viñ yab'an d'a viñ. 21 Palta ayic ix och jun q'uiñ yic yab'ilal viñaj Herodes chi', ata' ix yil ix Herodías chi' tas ol yutoc ix yac'ancham viñaj Juan chi', yujto ay jun nivan vael ix och yuj viñ rey chi'. Ix yac' va eb' yetyajalil viñ, eb' yajal eb' soldado yed' eb' nivac vinac d'a yol yic Galilea chi'. 22 Axo jun ix yune' ix Herodías chi' ix c'och b'aj van sva eb' chi'. Ix chañalvi ix. Axo viñaj Herodes yed' eb' viñ ayoch vael yed'oc, te vach' schañalvi ix ix yil eb'. Yuj chi', ix yalan viñ d'a ix:
—C'an d'ayin tas tza nib'ej, ol vac' d'ayach, xchi viñ d'a ix.
23 Ix yac'an sti' viñ d'a ix, ix slocan sb'i Dios viñ:
—Yalñej tas junoc tza c'an d'ayin, ol vac'ñej d'ayach. Vach'chom a masanil tas ay d'a yol in macb'en, nañal ol vac' d'ayach, xchi viñ d'a ix.
24 Axo ix elixta ix. Ix yalan ix d'a ix snun:
—¿Tas a gana ol in c'ana'? xchi ix.
Ix tac'vi ix snun ix chi':
—A sjolom viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar tza c'ana', xchi ix.
25 Ix lajvi chi', ix c'ochxi ix d'a viñ rey chi', ix yalan ix:
—In gana tzac' sjolom viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar d'ayin. D'a yol junoc pultu in gana tzac' d'ayin, xchi ix.
26 Ix te cusq'ue viñ rey chi' ayic ix yab'an viñ. Palta majxo yal-laj stenanec' viñ, yujto toxo ix sloc sb'i Dios viñ. Ix yab'pax eb' viñ ayec' yed' viñ. 27 Yuj chi', ix schecb'at jun viñ soldado viñ stzepel sjolom viñaj Juan chi', syic'ancoti. 28 Ix b'at jun viñ soldado chi' d'a te' preso, ix b'at yic'anel sjolom viñaj Juan chi' viñ. Ix lajvi chi', ix yic'ancot viñ d'a yol jun pultu, ix yac'an viñ d'a ix. Axo ix ix ac'an d'a ix snun chi'.
29 Axo eb' sc'ayb'um viñaj Juan chi', ayic ix yab'an eb', ix c'och eb'. Ix yic'anb'at snivanil viñ eb', ix b'at smucanem eb'.

A Jesús ix ac'an va oye' mil vinac
(Mt 14.13-21; Lc 9.10-17; Jn 6.1-14)

30 A eb' schecab' Jesús ix c'ochxi eb' d'ay. Ix yalan eb' masanil tastac ix sc'ulej eb' yed' masanil tas ix sc'ayb'ej eb'. 31 Ixto lajvi yalan eb', ix yalan Jesús d'a eb':
—Coyec co ch'ocoj b'aj malaj anima, yic squic' quip ta', xchi.
Ix yal icha chi', yujto malaj scolanil eb' yuj eb' anima, yujto sc'ochñej eb' anima d'ay. Max och jab'oc scolanil eb' sva yuj eb'.
32 Axo Jesús, ix och d'a yol jun te' barco yed' eb' sc'ayb'um. Sch'ocoj eb' ix b'at b'aj malaj anima. 33 Palta tzijtum mach ix ilan sb'at eb', yojtacxo eb' to a Jesús. Yuj chi', ay eb' ix cot d'a junjun choñab' d'a slac'anil chi'. Ix b'at eb' d'a yoc, ix b'ab'laj c'och eb' b'aj ix c'och chi'. 34 Axo ix elta Jesús d'a yol te' barco

chi', ix yilanb'ati to maŕ jantacoc anima ayxo ec' ta'. Ix oc' sc'ool d'a eb', yujto lajan eb' icha noc' calnel malaj staŕvumal. Yuj chi', tzijtum tas b'aj ix sc'ayb'ej eb'. 35 Axo yic vanxo sb'at c'u ix c'och eb' sc'ayb'um d'a stz'ey. Ix yalan eb' d'ay:
—Ina vanxo sb'at c'u. Palta a jun lugar tic, te tz'inan. 36 Yuj chi' tecan vach' tza checb'at eb' anima tic b'ajtac ay anima yed' d'a juntzaŕ aldea d'a lac'an tic, yic vach' ol laj sman va sb'a eb' ta', yujto malaj tas sva eb' d'a tic, xchi eb'.
37 —Aq'uec va eb' a ex tic, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'. Palta ix yalan eb' d'ay:
—¿Tom syal co b'at co man chab'oc am ciento denario pan, yic ol cac' sva eb'? xchi eb'.
38 —¿Jaye' ixim pan chi' eyed' jun? Sayec eyila', xchi Jesús d'a eb'. Axo yic ix lajvi yilan eb', ix yalan eb' d'ay:
—Aŕej oye' ixim qued'nac yed' cha pitaŕ noc' chay, xchi eb'.
39 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús, to tz'em c'ojan eb' anima smasanil d'a jun ac'lic chi', macquiltac tz'aj eb'. 40 A ix aj em c'ojan eb' viŕ, ay 100 d'a junjun macaŕ yed' 50 d'a juntzaŕxo. 41 Ix lajvi chi', ix yic'anchaaŕ oye' pan chi' Jesús yed' cha pitaŕ chay chi'. Ix q'ue q'uelan d'a satchaaŕ, ix yac'an yuj diosal, ix xepanb'at ixim pan chi'. Ix lajvi chi', ix yac'an d'a eb' sc'ayb'um chi', yic spucanb'at eb' d'a eb' anima chi'. Ix spucanpaxb'at cha pitaŕ chay chi' d'a eb' smasanil. 42 Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. 43 Ayic ix lajvi sva eb' chi', ix sic'anq'ue lajchavexo xuuc ixim ix yac' sobre eb' yed' pax noc' chay chi'. 44 Oye' mil eb' viŕ vinac ix va'i.

B'eynac Jesús d'a sat a' ŕajab'
(Mt 14.22-27; Jn 6.16-21)

45 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um to tz'ochxi eb' d'a yol te' barco, yic sb'ab'laj c'axpajcanec' eb' d'a junxo sc'axepal a' ŕajab' chi', yic sc'och eb' d'a choŕab' Betsaida. Axo Jesús chi' ixto cani, ix yalan quilcob'a d'a eb' anima chi'. 46 Ix lajvi stac'lancan sb'a yed' eb', ix b'at d'a jun tzalan yic slesalvi ta'. 47 Axo yic toxo ix q'uic'b'i, vanxo sc'och eb' sc'ayb'um chi' yed' te' barco d'a snaŕal a'. Axo Jesús ix can sch'ocoj d'a sti' a'. 48 Axo yic ayto sc'ana' ix yilanb'at Jesús to van yel yip eb' smac'an a', yujto te ov sja ic' d'a yichaŕ eb'. Van sb'eyb'at d'a yoc d'a sat a' ix c'och d'a eb'. B'eŕej ijan ix ec'b'at d'a eb'. 49 Palta ix yilb'at eb' to van sb'ey d'a sat a', a snaan eb' to lab' jun van sc'och chi' d'a eb'. Yuj chi' ix te el yav eb'. 50 Ix yil eb' smasanil, yuj chi' ix te xivq'ue eb'. Palta ix yalan Jesús d'a eb':
—Tec'b'ejec e b'a. A in. Maŕ ex xivoc, xchi d'a eb'.
51 Ix lajvi chi', ix och d'a yol te' barco chi' yed' eb'. Ix och vaan jun ic' chi' yuuj. Yuj chi', ix te sat sc'ool eb'. 52 Vach'chom toxo ix yil jun milagro ix sb'o Jesús eb' yed' ixim pan, palta max nachajel spoder yuj eb', yujto manto yac'och jab'oc spensar eb' d'ay.

B'onacxi sc'ool eb' penaay d'a Genesaret
(Mt 14.34-36)

53 Ix lajvi sc'axpajec' eb' d'a a' chi', ix c'och eb' d'a jun lugar scuchan Genesaret. Ix yac'ancanoch etzan te' barco chi' eb' d'a sti' a'. 54 Ix lajviŕej yelta eb' d'a yol te' barco chi', ix yilanoch eb' anima to a Jesús. 55 Yuj chi', ix laj yalan eb' d'a smasanil jun lugar chi'. Ix laj syamanoch eb' sb'achancot eb' penaay d'a sat svaynub' b'aj ayec' Jesús chi'. 56 Masanil b'ajtac ix ec' Jesús, d'a aldea, d'a choŕab' yed' b'ajtac ay anima, ix laj ic'jielta eb' penaay d'a yoltac calle. Ix sc'anan pavor eb' d'a Jesús chi', yic syamji jab'oc sti' spichul yuj eb' penaay chi'. Axo jantacŕej eb' ix yaman sti' spichul chi', ix b'oxican sc'ool eb' yuuj.

7

A juntzañ tas tz'ixtanel co pensar
(Mt 15.1-20)

1 Ay juntzañ eb' viñ fariseo yed' jayvañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix
cot eb' viñ d'a Jerusalén. Ix smolb'an sb'a eb' viñ b'aj ayec' Jesús. 2 Ix yilanoch
eb' sc'ayb'um Jesús chi' eb' viñ, to mañ ichoc val yaj sleyal eb' viñ syutej eb'
sb'ican sc'ab' ayic sva eb'. Ix och spaltail eb' d'a sat eb' viñ yuj sc'ab' chi'. Yuj
chi', ix yalan eb' viñ to malaj svach'il eb'. 3 Yujto a eb' viñ fariseo chi' yed'
smasanil juntzañxo eb' aj Israel, añej sb'eyb'al smam yicham eb' sb'eyb'alej.
Yuj chi', tato max sb'iquel sc'ab' eb' icha syal sb'eyb'al eb' chi', max valaj eb'.
4 Axo yic sjax eb' d'a mercado, max valaj eb' masanto sb'ic sc'ab' eb', icha chi'
syalelc'och jun sb'eyb'al eb' chi'. Man jantacto juntzañxo tas sb'eyb'alej eb',
icha yic sb'ican el svaso eb', xalu yed' juntzañxo q'uen yamc'ab' yic vael. 5 Yuj
chi', a eb' viñ fariseo chi' yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, ix yal eb' viñ d'a
Jesús:

—¿Tas yuj max sc'anab'ajej juntzañ sb'eyb'al eb' co mam quicham eb' a
c'ayb'um tic? Ina max sb'ic sc'ab' eb' ayic sva eb', xchi eb' viñ.

6 Yuj chi', ix yal Jesús d'a eb' viñ:

—A ex tic, te chab' sat ex. Yel ton val yalnaccan viñaj Isaías eyuuj, ayic
stz'ib'annaccan viñ icha tic:
A eb' anima tic, añej d'a sti' eb' syal vach' lolonel d'ayin.
Palta axo spensar eb', najat yajcanel d'ayin.
7 Nivanoc tzul yaq'uem sb'a eb' d'ayin.
Añej juntzañ schecnab'il anima syac' eb' c'ayb'ajoc, xchi Dios d'a Slolonel.

8 Yujto a ex tic, ix eyactejcan schecnab'il Dios yic vach' añej juntzañ
sb'eyb'al e mam eyicham tze c'anab'ajej. 9 Toñej tzeyixtejel schecnab'il Dios,
yuj e c'anab'ajan juntzañ sb'eyb'al eb' e mam eyicham chi'. 10 Yalnaccan
viñaj Moisés icha tic: Ayocab' yelc'och e mam e nun d'a e sat. A eb' sb'ajan
smam snun, smiljicham eb', xchi. 11 Palta a exxo tic, tzeyala' to mañ yovaliloc
scolvaj junoc mach d'a smam snun. Tato ay junoc mach tz'alan icha tic d'a
smam snun: Max yal in colvaj d'ayex, yujto a masanil tas ay d'ayin, yicñej
Dios yaji, tato xchi, te vach' tzeyab'i. 12 Tato ay mach tz'alan icha chi', a exxo
tic tzeyala' to mañxo yovaliloc scolvaj eb' d'a smam snun chi'. 13 Icha chi'
tzeyutej eyixtanel schecnab'il Dios, yujto añej sb'eyb'al eb' e mam eyicham
tzeyac' sc'ayb'ej eb'. Tzijtumto juntzañxo tas tze c'ulej icha juntzañ tic, xchi
Jesús d'a eb'.

14 Ix lajvi chi', ix yavtanxicot eb' anima Jesús. Ix yalan d'a eb':

—Maclejec eyab' e masanil tas ol vala'. Nachajocab'el eyuuj: 15-16 A juntzañ
tas tz'och d'a co ti', max oñ juviel-laj yuuj d'a yichañ Dios. Palta a juntzañ tas
scot d'a co pensar, a tzoñ ac'an juvoquel d'a yichañ Dios, xchi d'a eb'.

17 Ix lajvi chi', ix actajcan eb' anima yuj Jesús, ix och d'a yol pat yed' eb'
sc'ayb'um. Ix sc'anb'an eb' d'ay:

—¿Tas syalelc'och jun ix al tic? xchi eb' d'ay.

18 Ix yalanpax d'a eb':

—¿Tom max nachajel eyuuj? ¿Tom mañ eyojtacoc? A tas tz'och d'a co ti' max
oñ juviel-laj yuuj d'a yichañ Dios, 19 yujto mañoc d'a co pensar sc'ochi. Toñej
tz'em d'a yol co c'ool, axo d'a junxo rato, tz'elixcani, xchi d'a eb'.

Icha chi' ix yutej yalani to a jantacñej tas sco va'a, malaj yovalil yuj Dios.
20 Ix yalanxi junxo tic d'a eb':

—A juntzañ tas scot d'a co pensar, a tzoñ juanel d'a yichañ Dios. 21 Yujto
a d'a spensar eb' anima spitzvi juntzañ chuc pensaril tic. Ay eb' ayxo

yetb'eyum tz'em d'a mul. Ay pax eb' malaj yetb'eyum tz'empaxi. Ay eb' smac'ancham yetanimail. 22 Ay eb' tz'elc'ani. Ay eb' syiloch sc'ool d'a junocxo. Ay eb' malaj svach'il syutej sb'a. Ay eb' tz'esani. Ay eb' malaj jab'oc sq'uixvelal scomon c'ulan junoc tasi. Ay eb' schichonoch sc'ool d'a junoc mach vach' yaji. Ay eb' comonñej sb'uchvaji. Ay eb' ac'umtac syutej sb'a. Añejtona', ay pax eb' malaj jab'oc spensar. 23 A juntzañ chucal tic, a d'a spensar eb' anima spitzvi. A tz'ixtanel eb' d'a yichañ Dios, xchi Jesús.

Ay jun ix mañ israeloc ix yac'och Jesús d'a sc'ool (Mt 15.21-28)

24 Ix lajvi chi', ix elxi Jesús d'a jun lugar chi', ix c'och d'a yol yic Tiro yed' Sidón. Axo d'a yol jun pat ix och vaan. Yujto sgana to malaj mach tz'ojtacaneli tato ayec' ta', palta maj yal-laj sc'ub'anel sb'a. 25 Ata' ayec' jun ix unin, ayoch jun enemigo d'a ix, axo ix yab'an ix snun ix to ix c'och Jesús ta'. Yuj chi', ix b'at ix yila'. Ix b'at em cuman ix d'ay. 26 A jun ix chi', griega ix, aj Sirofenicia ix. Ix tevi ix d'a Jesús, yic syiq'uel jun enemigo chi' d'a ix yune' ix chi'. 27 Axo ix yalan d'a ix:

—B'ab'laj vaocab'can eb' unin. Mañ vach'oc tato stoc'jiec' svael eb', tz'ac'jib'at d'a noc' yunetac tz'i', xchi.7.27

28 Palta axo ix tac'vi ix d'ay:

—Yel ton Mamin, palta a noc' yunetac tz'i' chi' sic'anq'uechaañ sc'ajil yooch eb' unin d'a yalañ mexa, xchi ix d'ay.

29 Yuj chi', ix yalanxi Jesús d'a ix:

—A jun ix al tic d'ayin, te vach'. Syalxo a pax d'a a pat, yujto toxo ix el jun enemigo chi' d'a ix une' chi', xchi d'a ix.

30 Axo ix c'ochxi ix d'a spat, ix yilan ix to c'otanec' ix yune' chi' d'a sat sch'at. Toxo ix el jun enemigo chi' d'a ix.

Ix jacvi schiquin jun viñ chacañ

31 Ayic ix elxi Jesús d'a Tiro b'aj ayec' chi', ix ec' d'a choñab' Sidón yed' d'a juntzañ choñab' ay d'a yol yic Decápolis. Ix lajvi chi', ix c'och d'a sti' a' ñajab' yic Galilea. 32 Axo yic ayec' ta', ix ic'jicot jun viñ chacañ d'ay yuj eb' anima, pural syal pax slolon viñ. Ix tevi eb' d'a Jesús yic syac'b'at sc'ab' d'a yib'añ viñ. 33 Yuj chi', ix yic'anelta viñ d'a scal eb' anima chi', ix yac'anoch yiximal sc'ab' d'a yol schiquin viñ. Ix stzub'ani. Ix lajvi chi', ix slatzanoch sc'ab' d'a sñi' yac' viñ. 34 Ix q'ue q'uelan d'a satchaañ, ix javi sic'son sc'ool.

—Efata, xchi. Syalelc'ochi: Jacvocab'i.

35 D'a jun rato chi', ix jacvi schiquin viñ. Ix tijviel yac' viñ. Ix lolonq'ue viñ. 36 Ix lajvi chi', ix cham val yalan Jesús d'a eb' anima:

—Ayta b'aj tzeyalel jun ix eyil tic, xchi d'a eb'.

Axo yic ix yalan jun chi' d'a eb', masñej ix ste alejel eb'. 37 Ix te sat sc'ool eb'. Ix laj yalan eb':

—Masanil tas sc'ulej, vach'ñej. Sjacvi schiquin eb' chacañ. Slolonpax eb' max uji taxon sloloni, xchi eb'.

8

Ix ac'ji va chañe' mil eb' vinac (Mt 15.32-39)

1 A d'a jun tiempoal chi', mañ jantacoc eb' anima ix smolb'ejc'och sb'a d'a Jesús, palta malaj tas sva eb'. Yuj chi' ix yavtancot eb' sc'ayb'um Jesús, ix yalan d'a eb':

7.27 **7:27** Il nota d'a Mateo 15.26.

2 —A in tic, tz'oc' in c'ool yuj juntzaň eb' anima tic, yujto chab'jitax ix javican
eb' ved' d'a tic, palta maňxalaj tas sva eb'. 3 Tato malaj tas sva eb', tzin checan
pax eb' d'a spat, tecan ol el yip eb' d'a yol b'e, yujto ay eb' najat ix coti, xchi
Jesús d'a eb'.
4 —Palta, ¿tas ol cutoc cac'an va eb' d'a jun lugar tic? xchi eb' sc'ayb'um chi'.
5 —¿Jaye' ixim pan eyed'nac? xchi d'a eb'.
—Uqueňej ixim, xchi eb' d'ay.
6 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' anima chi' to tz'em c'ojan eb' d'a sat luum.
Ix yic'anchaaň ixim pan chi' yuquil, ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuj ixim. Ix
xepanb'at ixim pan chi', ix yac'an ixim d'a eb' sc'ayb'um. Axo eb' ix pucanb'at
ixim d'a eb' anima chi'. 7 Ay jayvaň yunetac chay yed'nac eb'. Ix yac'anpax
yuj diosal d'a Dios yuj noc'. Ix lajvi chi', ix yalanpax d'a eb' to spucb'at noc'
chay chi' eb' d'a eb' anima chi'. 8 Ix va eb' smasanil, ix b'ud'ji eb'. Ix lajvi sva
eb' chi', uqueto xuuc b'ud'an ix yac' sobre ix can yuj eb'. 9 Ay am chaňeoc mil
sb'isul eb' ix va'i. Ix lajvi chi', ix checji pax eb' yuuj. 10 Ix ochxi d'a yol te' barco
yed' eb' sc'ayb'um chi'. Ix b'at eb' d'a yol yic Dalmanuta.

A eb' fariseo ix c'anan yil junoc milagro
(Mt 16.1-4; Lc 12.54-56)

11 Ay juntzaň eb' viň fariseo ix c'och d'a Jesús. Ix och ijan eb' viň stelan sb'a
yed'oc, yujto sgana eb' viň syac' proval. Yuj chi', ix sc'anan yil junoc milagro
eb' viň scot d'a Dios. 12 Axo Jesús ix ja sic'son sc'ool. Ix yalani:
—A ex tic, ¿tas yuj tze c'an eyil junoc milagro d'ayin? Val yel sval d'ayex,
malaj junoc milagro ol in ch'ox eyila', xchi Jesús.
13 Ix lajvi chi', ix yactancan eb' viň fariseo chi' Jesús, ix ochxi d'a yol te' barco
chi' yed' eb' sc'ayb'um. Ix c'axpajec' eb' d'a junxo sc'axepal a' ňajab' chi'.

A juntzaň sc'ayb'ub'al eb' fariseo
(Mt 16.5-12)

14 Axo eb' sc'ayb'um Jesús, maj sna eb' yic'b'at jab'oc ixim span. Aňej val
jun pitaň ixim yed'nac eb' d'a yol te' barco chi'. 15 Ix yalan Jesús d'a eb':
—Ab'ec. Tzeyil val e b'a d'a yich span eb' fariseo yed' d'a yich span viňaj
Herodes, yujto te ay smay tzex juviel yuuj, xchi d'a eb'.
16 Axo eb' sc'ayb'um chi', ix laj yalan eb' yuj tas ix yala':
—Syal icha tic, yujto malaj ixim co pan qued'nac, xchi eb'.
17 Palta yojtac Jesús tas van yalan eb'. Yuj chi', ix yal d'a eb':
—¿Tas yuj tzeyala' to malaj ixim e pan? ¿Tom max nachajel eyuuj? ¿Tom maň
eyojtacoc tas syalelc'och jun tic? Te max in eyac'och d'a e c'ool. 18 ¿Tom maj
eyila'? ¿Tom maj eyab'i? ¿Tom max e nacoti? 19 Ayic ix in pucanec' oye' ixim
pan d'a scal oye' mil vinac, ¿jayeto xuuc ixim ix yac' sobre ix e sic'q'uei? xchi
d'a eb'.
—Lajchave' xuuc, xchi eb'.
20 —Axo yic ix in pucanxiec' uque' ixim pan d'a scal chaňe' mil anima,
¿jayeto xuuc ix b'ud'ji, ix yac' sobre ix e sic'q'uei? xchi.
Uque' xuuc, xchi eb'.
21 —¿Tas yuj max nachajel jab'oc eyuuj jun? xchi d'a eb'.

Ix jacvi sat jun viň yuj Jesús

22 Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a choňab' Betsaida. Ay jun viň max uji yilani, ix
quetzchajb'at viň d'a Jesús yuj eb' anima. Ix tevi eb' d'a Jesús chi' to syamji viň
yuuj. 23 Axo Jesús ix yaman sc'ab' viň. Ix squetzanb'at viň d'a stiel choňab'.
Ix sucanec' jab' stzub' d'a yol sat viň. Ix yac'anec' sc'ab' d'a yib'aň viň. Ix lajvi

chi' ix sc'anb'ani tato tzaxo yal yilan viñ. 24 Yuj chi', ix yac'lej viñ yilani. Ix yalan viñ d'a Jesús chi':
—Tzaxo vil juntzañ anima, añejto lajan eb' yed' te te' svila', palta sb'eyec' eb', xchi viñ.
25 Axo Jesús ix sucanxiec' sc'ab' d'a yib'añ sat viñ. Ichato chi', ix vach' jacvi yol sat viñ chi'. Te vach'xo ix aj yilan viñ. 26 Ix lajvi chi', ix checji pax viñ d'a spat yuuj. Ix yalan d'a viñ:
—Mañ ach ec' d'a yol choñab'. Ayta mach b'aj tzal jun tic, xchi Jesús d'a viñ.

Yalnac viñaj Pedro to a Jesús aton viñ Cristo (Mt 16.13-20; Lc 9.18-21)

27 Ix lajvi chi', ix ec' Jesús d'a juntzañ aldea d'a yol yic Cesarea yic Filipos yed' eb' sc'ayb'um. Axo yic van sb'ey eb', ix sc'anb'an d'a eb':
—¿Mach in yalan eb' anima tzeyab'i? xchi d'a eb'.
28 —Ay eb' tz'alani, tob' a ach tic Juan ach, viñ ac'annac bautizar. Ay pax eb' tz'alani tob' Elías ach. Ay pax eb' tz'alani tob' schecab' ach Dios ec'nac d'a peca', xchi eb' sc'ayb'um chi' d'ay.
29 —Xal ex, ¿mach in eyalani? xchi d'a eb'. Yuj chi' ix tac'vi viñaj Pedro d'ay:
—A ach tic, Cristo ach, xchi viñ d'ay.
30 Palta ix yalanxi Jesús d'a eb':
—Ayta b'aj tzeyalel jun tic, xchi.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel (Mt 16.21-28; Lc 9.22-27)

31 Axo d'a jun tiempo chi', ix syamoch Jesús sc'ayb'an eb' sc'ayb'um yuj tastac ol javoc d'a yib'añ, ix yalan icha tic:
—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yovalil ol vab' syail. A val eb' ichamtac vinac ay yopisio, eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, ol in spatiquejcanel eb'. Ol in smilancham eb'. Palta axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxoc, xchi d'a eb'.
32 Tojolñej ix yutej Jesús yalan juntzañ chi' d'a eb'. Palta axo viñaj Pedro, ix ic'anelta Jesús chi' sch'ocoj. Ix yac'lan viñ scachanoch vaan yalani. 33 Palta axo Jesús, ix meltzajb'at q'uelan d'a juntzañxo eb' sc'ayb'um. Ix scachanoch vaan viñaj Pedro chi', ix yalan d'a viñ:
—Ach Satanás, elañ d'a in tz'ey, yujto mañoc juntzañ yic Dios b'aj tzac'och a pensar. Añej juntzañ yic anima b'aj ayoch a pensar, xchi d'a viñ.
34 Ix lajvi chi', ix yavtancot eb' sc'ayb'um yed' eb' anima, ix yalan d'a eb':
—Tato ay eb' sgana tz'och in c'ayb'umoc, yovalil mañxo yicoc sb'a eb' sch'ocoj. Yab'ocab' syail eb' vuuj, vach'chom d'a te' culus. Tato icha chi', ochocab' eb' in c'ayb'umoc. 35 Yujto yalñej mach eb' sgana añej d'a yolyib'añq'uinal tic scol sb'a, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Palta axo eb' ol yac'cham sb'a vuuj, yuj pax jun vach' ab'ix yic colnab'il tic, aton eb' ol scha sq'uinal d'a junelñej. 36 Q'uinaloc tato squiquej masanil tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, palta tato tzoñ satcanel d'a junelñej, ¿tas co ganar? 37 ¿Tasto val ol cac' stojoloc yic tzoñ colchajeli? 38 A val eb' anima d'a jun tiempo tic, mañoc d'a Dios syac'och spensar eb'. Malaj jab'oc svach'il eb'. A mach sq'uixvi vuuj d'a yichañ eb' anima, sq'uixvi pax yuj in lolonel, añejtona', a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in q'uixvocpax yuuj, ayic ol in ja yed' spoder in Mam yed' eb' ángel yicxo yaji.

9

1 Val yel sval d'ayex, ay ex manto ex chamlaj ol eyil svach' och Dios Yajalil yed' spoder, xchi d'a eb'.

Ix q'uexmaj yilji Jesús
(Mt 17.1-13; Lc 9.28-36)

2 Ob'xitax chi', ix ic'jib'at viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñaj Juan yuj Jesús
d'a jun nivan tzalan. Sch'ocoj eb' ix b'at yed'oc. Ata' ix q'uexmaj yilji d'a
yichañ eb'. 3 A spichul, te tziquiqui ix aji. Te sac ix aj yilji. Malaj mach d'a
yolyib'añq'uinal tic stzac'van sacb'itan junoc c'apac icha chi'. 4 Axo ix yilan
eb', ayec' viñaj Elías yed' viñaj Moisés van slolon eb' yed'oc. 5 Yuj chi', ix yalan
viñaj Pedro d'ay.

—Mamin, te vach' cajec' d'a tic. Tecan vach' sco b'o oxeoc lechpat, jun ico',
jun yic viñaj Moisés yed' junoc yic viñaj Elías chi', xchi viñ d'ay.

6 Mañ yojtacoc viñaj Pedro chi' tas syala' yujto te xivnac eb' sc'ayb'um chi'.
7 Ix lajvi chi', ix c'och jun asun, ix em moyan d'a yib'añ eb'. Ix aljiemta jun
lolonel d'a scal jun asun chi', ix yalani:

—Aton jun tic Vuninal, te xajanab'il vuuj. Aq'uecoch e chiquin d'ay, xchi
jun lolonel chi'.

8 Ix lajvi chi', ix yilan eb' to mañxalaj mach ayeq'ui. Axoñej Jesús ayeq'ui.

9 Ayic van yemxita eb' d'a jun tzalan chi', ix yalan d'a eb':

—Ayta b'aj tzeyalel jun ix eyil tic. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail,
ato yic ol in pitzvocxi d'a scal eb' chamnac, ato ta' ol eyaleli, xchi Jesús d'a eb'.

10 Yuj chi', munilñej yojtac jun chi' eb'. Malaj junoc mach b'aj ix yal eb'.
Palta ix laj snaub'tañan eb' yuj tas ix yal chi' to ol pitzvocxi d'a scal eb'
chamnac. 11 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an eb' d'a Jesús:

—A eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, slaj yal eb' icha tic: A viñaj Elías, yovalil ol
b'ab'laj javoc, xchi eb'. ¿Tas am yuj syal eb' icha chi'? xchi eb' oxvañ chi'. 12 Yuj
chi', ix yalan Jesús d'a eb':

—Yel toni, yovalil ol b'ab'laj javoc viñaj Elías chi', yic vach' listaxo yaj
smasanil ayic tzin javi, palta ¿tas syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan vuuj,
a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic? Ata' syala' to ol vab' syail, ol in
paticajcanel yuj eb' anima. 13 Palta sval d'ayex yuj viñaj Elías chi', ulnacxoec'
viñ. Ay eb' yac'nac sgana d'a spatic viñ icha snib'ej. Icha val tz'ib'ab'ilcan yuj
viñ d'a Slolonel Dios, icha val chi' ix yutej eb', xchi d'a eb' sc'ayb'um chi'.

B'onacxi sc'ool jun viñ unin ayoch enemigo d'ay
(Mt 17.14-21; Lc 9.37-43)

14 Ayic vanxo sc'ochxi eb' b'aj aycan juntzañxo eb' sc'ayb'um chi', ix
yilanb'at Jesús to mañ jantacoc anima ayec' yed' eb'. Axo eb' viñ c'ayb'um
d'a ley Moisés, van stelan sb'a eb' viñ yed' eb' sc'ayb'um Jesús chi'. 15 Axo
smasanil eb' ayec' ta', ayic ix yilanb'at Jesús chi' eb', ix te sat sc'ol eb'. Yuj
chi', ix b'at lemnaj eb' scha'a. 16 Axo ix c'och eb' d'a stz'ey, ix sc'anb'an d'a eb':

—¿Tas yuj tze telaj e b'a yed' eb' viñ? xchi d'a eb'.

17 Ay jun viñ ix tac'viq'ue d'a scal eb' anima chi':

—Mamin, ix vic'cot jun vuninal d'ayach. Ayoch jun enemigo d'ay, yuj chi'
max ujilaj sloloni. 18 Yalxoñej b'aj scot d'ay, syumji telvoc yuuj. Svoman sti',
sjuch'uch'i ye, stzatzb'icanel yuuj. Ix val d'a eb' a c'ayb'um to syiq'uel eb',
palta maj yal-laj yic'anel eb' d'ay, xchi viñ d'a Jesús chi'.

19 Yuj chi' ix yalan Jesús chi':

—A... a ex tic, te max eyac'och Dios d'a e c'ool. Ina ayxo tiempo ayinec'
eyed'oc. ¿B'aq'uiñto val ol nachajel eyuuj? Svab' val syail eyuuj. Iq'ueccot
jun unin chi' d'ayin, xchi.

20 Yuj chi', ix b'at yic'ancot jun yuninal viñ chi' eb'. A ix yilanoch jun
enemigo chi' to a Jesús, masñej ix cot yoval scot d'a sjolom jun unin chi'. Ix

telvi d'a sat luum, ix te ec' b'alb'onoc. Ix voman sti'. 21 Yuj chi', ix sc'anb'an
Jesús d'a smam jun unin chi':
—¿Jantacxo tiempo syamchaj yuuj? xchi.
Ix yalan viñ:
—Atax d'a yuninal aytaxonoch d'ay. 22 Tzijtumxo el tz'och d'a yol c'ac' yuuj,
sb'at d'a yol a', sgana scham yuuj snaani. Palta tato syal a b'oani, oc'oc val a
c'ool d'ayoñ, xchi viñ d'ay.
23 —¿Tas yuj tzala' tato syal vuuj? Syala' ta tzac'och Dios d'a a c'ool. A mach
tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, masanil tas ol yal yuuj, xchi Jesús d'a viñ.
24 Yuj chi', te chaañ ix yal viñ smam viñ unin chi':
—Svac'och d'a in c'ool. Colvajan ved'oc d'a in chab'c'olal, xchi viñ.
25 Axo ix yilan Jesús, mañ jantacoc anima van smolchajc'och d'ay, yuj chi'
ix stuman jun enemigo chi':
—Ach enemigo, ac'um chacañil, macum ti anima, sval d'ayach, elañ d'a jun
unin tic. Mañxo ach och d'ay junelxo, xchi Jesús.
26 Yuj chi', ix el yav jun enemigo chi'. Te ov ix cotxi d'a sjolom jun unin chi'.
Ichato chi' b'ian ix el d'ay. Axo jun unin chi', icha chamnac ix ajcan yuuj. Yuj
chi', tzijtum eb' ix alani:
—Ix chami, xchi eb'.
27 Palta axo Jesús ix yaman sc'ab', ix squetzanq'ue vaan.
28 Ix lajviñej chi', ix och Jesús sch'ocoj yed' eb' sc'ayb'um d'a yol pat. Ata' ix
sc'anb'ej eb' d'ay:
—¿Tas yuj maj yal quic'anel jun enemigo chi'? xchi eb'.
29 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—A jun macañ enemigo tic, mañ comonoc tz'eli. Añej tato tzex lesalvi, ol
yal eyic'aneli, xchi Jesús d'a eb'.

Ayocto ix yalanxi Jesús yuj schamel
(Mt 17.22-23; Lc 9.43-45)

30 Ayic ix elxi eb' ta', ix ec' eb' d'a yol yic Galilea. Sgana Jesús malaj mach
tz'ab'an b'aj van sc'ochi, 31 yujto van sc'ayb'an eb' sc'ayb'um. Ix yalan d'a eb':
—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ac'jococh d'a yol sc'ab'
juntzañ vinac. Ol in smilcham eb'. Palta axo d'a schab'jial chi', ol in pitzvocxi,
xchi d'a eb'.
32 Palta max nachajel yuj eb' tas ix yala'. Ix xivpax eb' sc'anb'an d'ay tas
syalelc'ochi.

¿Mach am junoc más nivan yelc'ochi?
(Mt 18.1-5; Lc 9.46-48)

33 Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a choñab' Capernaum. Axo yic ayxoec' eb' d'a
yol jun pat, ix sc'anb'an Jesús d'a eb':
—¿Tas yuj ix e telaj e b'a d'a yol b'e? xchi d'a eb'.
34 Palta tz'inxoñej xchi eb', yujto ayic van sb'ey eb', ix laj stelaj sb'a eb',
mach junoc nivan yelc'och d'a scal eb'.
35 Yuj chi' ix em c'ojan Jesús. Ix yavtancot eb' slajchavañil. Ix yalan d'a eb':
—Tato ay junoc ex e gana nivan eyelc'och d'a e cal d'a yichañ Dios, yovalil
más emnaquil tzeyutej e b'a d'a eyichañ e masanil. Yovalil tzex och eyac'
servil eb' eyetc'ayb'umal tic smasanil, xchi Jesús d'a eb'.
36 Ix lajvi chi', ix yic'anoch jun unin Jesús d'a scal eb'. Ix schelanq'uei. Ix
yalan d'a eb':
37 —A mach schaan junoc unin icha jun tic, yujto vico', a in ton tzin scha eb'.
Mañoc inñej tzin scha eb'. Scha pax jun checjinac in cot eb', xchi.

A mach mañ ajc'oloc d'ayoñ ayoch qued'oc
(Mt 10.42; Lc 9.49-50)

38 Axo viñaj Juan ix alan d'a Jesús:
—Mamin, ay jun viñ ix quila' van yic'anel eb' enemigo viñ d'a eb' anima. Syalan viñ to yuj a poder sb'o juntzañ chi' viñ. Palta ix co cachoch vaan viñ, yujto mañ junñejoc yaj qued'oc, xchi viñ d'ay.
39 Palta ix yalan Jesús:
—Max yal-laj e cachanoch vaan viñ, yujto malaj junoc mach sb'oan junoc milagro d'a in b'i, slajvi chi' syalan chuc d'a in patic. 40 Yujto a eb' mañ ayococh ajc'olal d'ayoñ, junñej caj yed' eb'. 41 Tato ay mach scolvaj d'ayex, yujto vic ex, a in Cristo in tic, vach'chom añej junoc vaso a' siej eb', yovalil ol scha spac eb'.

Ay smay sjuviel co pensar
(Mt 18.6-9; Lc 17.1-2)

42 Palta tato ay mach tz'ac'an somchaj spensar junoc anima tzin ac'anoch d'a sc'ool, to icha spensar unin tz'aj spensar chi', chuc yic jun anima chi'. Octom b'ab'el spixjioch junoc nivaquil q'ueen[9.42] d'a sjaj, syumjicanb'at d'a yol a' mar yic sjic'an a' schami, yacb'an mantzac yac' somchaj spensar jun anima chi'. Tato icha chi', más vach' yico'. 43-44 Tato yuj junoc e c'ab' sjuviel e pensar, más vach' tze tzepel jun e c'ab' chi', yic mañ ol juvoquel e pensar yuj d'a junelñej. Yujto vach'chom junxoñej e c'ab', tato ol e cha e q'uinal d'a junelñej, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan e c'ab', tato ol ex b'atcan d'a infierno, d'a scal c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, te chuc eyico'. 45-46 Tato yuj junoc eyoc sjuviel e pensar, más vach' tze tzepel jun eyoc chi', yic vach' max juviel e pensar yuuj d'a junelñej. Yujto vach'chom junxoñej eyoc, tato ol e cha e q'uinal d'a junelñej, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan eyoc, tato ol ex b'atcan d'a infierno, d'a scal c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, te chuc eyico'. 47 Tato yuj junoc e sat sjuviel e pensar, más vach' tzeyiq'uelta, yic mañ ol juvoquel e pensar yuuj d'a junelñej. Yujto vach'chom junxoñej e sat, tato ol ex och b'aj ayoch Dios Yajalil, te vach' eyico'. Palta vach'chom tz'acan yol e sat, tato ol ex b'atcan d'a infierno, d'a scal c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, te chuc eyico'. 48 A d'a jun lugar chi', malaj b'aq'uiñ ol lajvoc yab'an syail eb' anima chi' ta'. Axo jun c'ac' chi', malaj b'aq'uiñ ol tupoc.
49 Icha tz'aj yem yatz'amil tas sco chi'a, icha chi' ol aj yem c'ac' d'a yib'añ eb' smasanil. 50 A atz'am atz'am, te ay yopisio. Palta q'uinaloc satel sc'achial atz'am, ¿tasto val ol aj sc'achib'ixi? Icha yatz'amil tas schichaji, te ay yopisio, ichocab' ex ta'. Ayocab' pax junc'olal d'a e cal, xchi Jesús d'a eb'.

10

Yalnac Jesús yuj eb' spuc sb'a
(Mt 19.1-12; Lc 16.18)

1 Ix elxi Jesús d'a Capernaum b'aj ayec' chi', ix ec' d'a yol yic Judea. Ix c'och d'a junxo lugar ay d'a sc'axepal a' Jordán. Ata' ix smolb'ej sb'a eb' anima d'ay junelxo. Ix sc'ayb'an eb' ichataxon smodo. 2 Ay juntzañ eb' viñ fariseo ix c'och d'ay, yujto sgana eb' viñ syac' proval. Yuj chi', ix sc'anb'an eb' viñ d'ay tato ay sleyal spucan sb'a junoc viñ vinac yed' ix yetb'eyum. 3 Yuj chi', ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—¿Tas schican schecnab'il Moisés d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani? xchi.
4 Ix yalan eb' viñ:

9.42 **9:42** Il nota d'a Mateo 18.6.

—Yalnaccan viñaj Moisés chi' to syal yac'an junoc yumal viñ yic pucojb'ail d'a ix yetb'eyum, slajvi chi' spucan sb'a viñ yed' ix, xchi eb' viñ d'ay.
5 Ix yalanxi Jesús:
—Yuj val e pital, yuj chi' yalnaccan jun checnab'il chi' viñaj Moisés chi'.
6 Palta atax sb'oannac yolyib'añq'uinal tic Dios, sb'oannaccan viñ vinac yed' ix ix. 7 Atax ta' yalnaccan icha tic: A viñ vinac, ol yactejcan smam snun viñ yic junxoñej tz'ajcan viñ yed' ix yetb'eyum. 8 Junxoñej nivanil tz'ajcan eb' schavañil, xchi Dios. Yel, mañxo chavañoc eb', junxoñej yaj eb'. 9 Yuj chi', a eb' junxoñej yajcan yuj Dios max yal-laj spojan sb'a eb' yuj eb' anima, xchi Jesús d'a eb' viñ.
10 Ix lajvi chi' ix ochxi Jesús d'a yol pat yed' eb' sc'ayb'um, ix sc'anb'an eb' d'ay, tas syalelc'och jun ix yal chi'.
11 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—A mach spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, syic'an junocxo ix, tz'em ajmulal.
12 Añejtona' a junoc ix ix spuc sb'a yed' viñ yetb'eyum, syic'an junocxo vinac ix, tz'em ix ajmulal, xchi Jesús d'a eb'.

Ic'b'ilcot eb' unin d'a Jesús
(Mt 19.13-15; Lc 18.15-17)

13 Ix lajvi chi', ay juntzañ unin ix ic'jicot d'a Jesús yuj eb' anima, yic syaq'uec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Palta axo eb' sc'ayb'um ix cachanoch vaan eb' tz'ic'ancot eb' unin chi'. 14 A ix yilan jun chi' Jesús, ix cot yoval d'a eb', ix yalani:
—Chaeccot eb' unin d'ayin. Mañ e cach eb', yujto añej eb' lajan spensar icha eb' unin tic ay yalan yic yoch d'a yol sc'ab' Dios. 15 Val yel sval d'ayex, a eb' max chaan Dios Yajaloc icha syutej schaan junoc unin, mañ ol och eb' d'a yol sc'ab', xchi Jesús d'a eb'.
16 Ix lajvi chi', ix schelanq'ue eb' unin chi'. Ix yac'anec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Ix sc'anan svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb'.

A yab'ixal jun viñ quelem b'eyum
(Mt 19.16-30; Lc 18.18-30)

17 Axo yic van sb'atxi Jesús d'a yol b'e, ay jun viñ ix spil yip scot d'ay. Ix em cumnaj viñ d'a yichañ sc'ochi. Ix yalan viñ d'ay:
—Ach in vach' C'ayb'umal, tzin c'anb'ej d'ayach, ¿tas ol vutoc in chaan in q'uinal d'a junelñej? xchi viñ d'ay.
18 —¿Tas yuj tzin al vach'il? Junñej mach vach', añejton Dios. 19 Inai, ojtac juntzañ schecnab'il Dios tz'alan icha tic: Mañ ach em ajmulal. Mañ a milcham junoc etanimail. Mañ ach elc'anoc. Mañ ac'och es d'a yib'añ junoc etanimail. Mañ ac' musansatil junoc etanimail. Ayocab' yelc'och a mam a nun d'a a sat, xchi Jesús d'a viñ.
20 —Mamin, atax in cotoch uninal, tzin c'anab'ajej juntzañ checnab'il tic smasanil, xchi viñ d'ay.
21 Yuj chi', ix och q'uelan Jesús d'a viñ. Ix te xajanaj viñ yuuj. Ix yalan d'a viñ:
—Ayto junxo max ach tzac'vani. Ixic, b'at choñel jantac tas ay d'ayach. Tzac'an stojol d'a eb' meb'a', yic ol a cha a b'eyumal d'a satchaañ. Slajvi chi', tzach jax d'ayin, axo och in c'ayb'umoc chi', xchi d'a viñ.
22 Axo ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix te cus viñ. Yuj chi' te cusc'olalxo ix pax viñ, yujto mañ jantacoc tas ay d'a viñ.
23 Axo ix lajvi spax viñ, ix meltzajb'at q'uelan Jesús d'a eb' sc'ayb'um. Ix yalan d'a eb':
—A val eb' b'eyum, ay val smay mañ ol ochlaj eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a eb'.

24 A eb' sc'ayb'um chi', ix te sat sc'ol eb' yab'an juntzañ chi'. Palta ix yalanxi
d'a eb':
—Ex in c'ayb'um, a eb' syac'och sb'eyumal yipoc sc'ool, ay val smay mañ ol
ochlaj eb' d'a yol sc'ab' Dios. 25 Q'uinaloc ay junoc noc' camello ticnaic. ¿Tom
ol yal yec' noc' d'a yixal junoc q'uen acxa? Icha chi' yaj eb' b'eyum, yelxo val
pural ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi.
26 Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix te vach' satb'at sc'ool eb'. Ix laj yalan eb':
—Tato icha chi', ¿mach ol yal scolchaji? xchi eb'.
27 Yuj chi', ix och q'uelan Jesús d'a eb', ix yalani:
—A jun tic, malaj junoc anima syal yuuj. Palta a Dios syal yuuj. Yujto
masanil tas syalñej yuuj, xchi.
28 Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:
—Mamin, a oñ tic, ix cactejcan smasanil tastac, oñ och a c'ayb'umoc, xchi
viñ d'ay.
29 —Val yel sval d'ayex, a mach syactejcan spat vuuj, mato yuc'tac, yanab',
smam snun, ma yuninal, ma sluum syactejcan vuuj, yuj pax jun vach' ab'ix
yic colnab'il, te nivan spac ol scha'a. 30 Ol ac'joc junoc ciento spat, yuc'tac,
yanab', snun, yuninal, yed' sluum d'a jun tiempo tic. Ol yab' ton syail eb'
yuj eb' anima, palta axo d'a yic jun tiempoal ol javoc, ol scha sq'uinal eb' d'a
junelñej.
31 Ay eb' nivan yelc'och d'a co cal ticnaic, palta a eb' chi', malaj ol aj yelc'och
eb' d'a jun tiempoal chi'. Añejtona' ay eb' malaj yelc'och d'a co cal ticnaic,
palta a d'a jun tiempoal chi', nivan ol aj yelc'och eb', xchi Jesús d'a eb'.

Ayocto ix yalanxican Jesús yuj schamel
(Mt 20.17-19; Lc 18.31-34)

32 Axo Jesús ix b'atxi d'a yol jun b'e sc'och d'a Jerusalén. Ix b'ab'laj yuj eb'
sc'ayb'um. A eb' sc'ayb'um chi', toñej ix sat sc'ool eb'. Axo juntzañxo eb'
anima ajun yed' eb', ix te xiv eb'. Axo Jesús, ix avtanelta eb' sc'ayb'um chi'
slajchavañil d'a scal eb' anima chi'. Ix och ijan yalan d'a eb' tastac ol javoc
d'a yib'añ.
33 —Ina van co b'at d'a Jerusalén ticnaic. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch
animail tic, ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' sat sacerdote yed' d'a yol sc'ab' eb'
c'ayb'um d'a ley Moisés. Ol yac'anoch chamel eb' d'a vib'añ. Ol in ac'jococh
d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choñab'il. 34 Ol in sb'uch eb'. Ol in smac'an eb'. Ol in
stzub'ej eb'. Ol in smilancham eb'. Palta axo d'a schab'jial ol in pitzvocxi, xchi
Jesús d'a eb'.

A tas ix sc'an viñaj Jacobo yed' viñaj Juan
(Mt 20.20-28)

35 A eb' viñ yuninal viñaj Zebedeo, aton viñaj Jacobo yed' viñaj Juan, ix
c'och eb' viñ yal d'a Jesús:
—Mamin, a tas ol co c'an d'ayach, co gana tzac' d'ayoñ, xchi eb' viñ d'ay.
36 —¿Tas e gana svac' d'ayex? xchi d'a eb' viñ.
37 —Ayic ol ach och yajalil, tzoc oñ a cha em c'ojan d'a a tz'ey,10.37 jun oñ
d'a a vach', jun oñxo d'a a q'uexañ, xchi eb' viñ d'ay.
38 —Max nachajel eyuuj tas tze c'an d'ayin. ¿Tom ol techaj yaelal e yuuj icha
ol in utaj a in tic? A val jun tas ol javoc d'a vib'añ ichato ol in ac'joc bautizar
yuuj, ¿tom ol techaj eyuuj? xchi d'a eb' viñ.
39 —Ol techajoc, xchi eb' viñ.

10.37 **10:37** A juntzañ xila d'a tz'ey eb' viñ yajal, nivan yelc'och eb' tz'em c'ojan d'ay.

—Val yel, ol ex ac'joc proval, icha ol in ajoc. Icha ol vab' syail, icha chi' ol aj eyab'anpax syail. 40 Palta a in tic, malaj valan vic ex vac'an em c'ojan d'a in vach' c'ab', ma d'a in q'uexañ. Yujto a co Mam Dios b'ojinaccani mach eb' ol em c'ojan ta', xchi d'a eb' viñ.

41 Ayic ix yab'an lajuñvañxo eb' yetc'ayb'umal eb' chi', ix cot yoval eb' d'a viñaj Jacobo yed' d'a viñaj Juan chi'. 42 Axo Jesús chi' ix avtancot eb' slajchavañil, ix yalan d'a eb':

—Toxon eyojtac to a eb' ayoch yajalil d'a junjun nivac choñab', syac' mandar eb'. Axo eb' nivac vinac, yajal yaj eb' d'a yib'añ eb' anima. 43 Palta a exxo tic, mañ ichoc ta' ol aj d'a e cal. Tato ay mach sgana nivan tz'aj yelc'och d'a e cal, yovalil tz'och ex yac' servil. 44 Añejtona', tato ay mach sgana sat tz'aj d'a e cal, yovalil tz'och e checab'oc. 45 Yujto a in tic, vach'chom Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, mañ yujoc vac'ji servil in javi, palta yuj vac'an servil. Ix in javi ul vac'cham in b'a sq'uexuloc eb' anima, yic vach' tzijtum eb' ol colchajcanel vuuj, xchi Jesús d'a eb'.

Ix jacvi sat viñaj Bartimeo yuj Jesús
(Mt 20.29-34; Lc 18.35-43)

46 Ix c'och Jesús d'a choñab' Jericó yed' eb' sc'ayb'um. Axo yic ix b'atxi eb', mañ jantacoc anima ix b'at yed' eb'. Axo d'a jun ti' b'e, ay jun viñ c'ojanemi, Bartimeo sb'i viñ, yuninal viñaj Timeo, max ujilaj yilan viñ. Toñej sc'an jab'oc tas viñ d'a eb' anima. 47 Axo ix yab'an viñ to van yec' Jesús aj Nazaret, yuj chi' ix avaj chaañ viñ:

—Jesús, ach Yiñtilal viñaj David, ¿ma max oc' a c'ool d'ayin? xchi viñ d'ay.

48 Yuj chi', tzijtum eb' ix cachan viñaj Bartimeo chi' yic tz'em numan viñ. Palta masñej ix te avaj viñ.

—Ach Yiñtilal viñaj David, ¿ma max oc' a c'ool d'ayin? xchi viñ d'ay.

49 Yuj chi' ix och vaan Jesús, ix yalani:

—Avtejeccot viñ d'ayin, xchi.

Yuj chi', ix b'at eb' yal d'a viñ:

—Tzalajañ. Q'ueañ vaan, yujto tzach yavtejb'at Jesús, xchi eb'. 50 Yuj chi', ix syumancanel jun sábana viñ b'ac'anoch d'ay. Ix q'ue jucnaj viñ. Elañchamel ix b'at viñ d'a Jesús. 51 Ix sc'anb'an Jesús d'a viñ:

—¿Tas a gana tzach vutej? xchi d'a viñ.

—Mamin, in gana svilxi, xchi viñ d'ay.

52 Ix ach b'oxi yujto ix ac'och Dios d'a a c'ool. Yuj chi', syalxo a pax ticnaic, xchi Jesús d'a viñ.

D'a jun rato chi' ix yilxi viñ. Ix lajvi chi', ix och tzac'an viñ yed' Jesús b'aj van sb'ati.

11

Ix c'och Jesús d'a Jerusalén
(Mt 21.1-11; Lc 19.28-40; Jn 12.12-19)

1 Ayic van sc'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a slac'anil Betfagé yed' Betania, d'a yichañb'at tzalan Olivo d'a slac'anil Jerusalén, ix schecanb'at chavañ eb' sc'ayb'um, 2 ix yalan d'a eb':

—Ixiquec d'a jun choñab' d'a quichañb'at tic. Ayic ol ex c'och ta', ol eyilan jun noc' quelem b'uru etzanochi. A jun noc' chi' mantalaj mach sq'ue juneloc d'a yib'añ noc'. Tze tijelta noc', tzeyic'ancot noc'. 3 Tato ay eb' tz'alan icha tic d'ayex: ¿Tas yuj tze tijelta noc'? ta xchi eb', tzeyalan d'a eb': Yujto ay tz'och noc' yuj jun Cajalil, ol ul cac'xican noc' d'a jun rato, xe chi, xchi Jesús d'a eb'.

4 Yuj chi' ix b'at eb', ix yilan noc' quelem b'uru chi' eb'. Etzanoch noc' d'a
sti' jun pat d'a yol b'e. Ix stijanelta noc' eb'. 5 Palta ay juntzaň eb' ayec' ta' ix
c'anb'an d'a eb':
—¿Tas tze c'ulej tic? ¿Tas yuj tze tijelta noc' b'uru tic? xchi eb'.
6 Ix yalan eb' icha ix yutej Jesús yalani. Yuj chi' ix ac'ji noc' d'a eb'. 7 Ix
yic'anb'at noc' eb' d'a Jesús. Ix yac'anq'ue juntzaň spichul eb' stz'aamoc noc'.
Ix lajvi chi', ix q'ue Jesús d'a yib'aň noc'. 8 Ayic van sb'ey yed' noc', tzijtum eb'
anima ix laj lich'anem spichul d'a yol b'e b'aj van sb'eyb'at chi'.11.8 Ay pax
juntzaňxo eb' ix xicanelta te c'ab'tac te' ay xiil. Ix laj yac'anem te' eb' d'a yol
b'e chi'. 9 Axo eb' b'ab'el yed' eb' tzac'an, ix laj avajq'ue eb':
—Yuj val dios. Calequel vach' lolonel d'a jun Ac'b'ilcot yuj Dios Cajal.
10 Calec vach' lolonel d'a jun ol och Cajaloc tic, icha yutejnac co mam quicham
David yoch yajalil d'a peca'. Caq'uec yuj diosal d'a Dios, xchi eb'.
11 Axo ix c'och Jesús d'a Jerusalén, ix och d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, ix
ec' q'ueleloc yilan smasanil juntzaň tas ayec' ta'. Palta yujto vanxo yem c'u,
yuj chi' ix b'at d'a choňab' Betania yed' eb' sc'ayb'um slajchavaňil.

A tas ix yal Jesús d'a te' higo
(Mt 21.18-19)

12 Axo yic ix q'uiňib'i d'a junxo c'u, ix elxi eb' d'a Betania chi', axo Jesús
ix och svejel d'a yol b'e. 13 Najatto ix yilb'at jun te' higo, te ay xil te'. Ix b'at
yilanb'ati, talaj ay junoc sat te' tz'ilchaj yuuj. Palta axo ix c'och d'a te', aňej xil
te' ay, yujto maň stiempoaloc satan te'.
14 Yuj chi' ix yalan d'a te':
—Maňxa junoc mach ol loan a sat, xchi d'a te'.
Ix yab' eb' sc'ayb'um yalan jun chi'.

Eb' pechb'ilelta d'a yol yamaq'uil stemplo Dios
(Mt 21.12-17; Lc 19.45-48; Jn 2.13-22)

15 Ix lajvi chi', ix c'ochxi eb' d'a Jerusalén. Ix och Jesús d'a yol yamaq'uil
stemplo Dios. Ix och ijan spechanelta eb' schoňvaj ta' yed' eb' smanvaji.
Ix laj slocan pac'laj smexa eb' q'uexum tumin yed' xila eb' choňum para-
much.11.15 16 Maňxalaj junoc mach ix chajiec' yed' syamc'ab' d'a yamaq'uil
stemplo Dios yuuj. 17 Ix sc'ayb'an eb', ix yalani:
—Yalnaccan Dios icha tic d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani: A in templo ol alchaj
yuuj to yicňej lesal yaj yuj junjun choňab', xchi. Palta a ex tic, icha junoc
ňaq'ueen b'aj sc'ub'ejel sb'a eb' elc'um, icha chi' tzeyutej, xchi Jesús d'a eb'.
18 Axo eb' viň sat sacerdote yed' eb' viň c'ayb'um d'a ley Moisés, ayic ix
yab'an eb' viň tas ix sc'ulej Jesús, ix te xiv eb' viň yuuj, yujto te nivan yelc'och
juntzaň sc'ayb'ub'al d'a yichaň eb' anima smasanil. Yuj chi', ix sayan eb' viň
tas syutej smilancham Jesús chi'. 19 Axo d'a q'uic'b'alil, ix elxi Jesús yed' eb'
sc'ayb'um d'a Jerusalén chi'.

Ix tacjiel te' higo
(Mt 21.20-22)

20 Axo d'a junxo q'uiňib'alil, a ix paxta eb', ix yilanxi te' higo eb', toxo ix
tacjiel te' masanto d'a sch'aňal yib'. 21 Axo viňaj Pedro ix naancoti. Yuj chi',
ix yalan viň d'a Jesús:
—Mamin, ina te' higo a catab'ej evi. Toxo ix tacjiel te', xchi viň d'ay.
22 Yuj chi' ix yalan Jesús:
—Aq'uecoch Dios d'a e c'ool. 23 Q'uinaloc ayex tzeyal d'a jun vitz tic: Elaň
d'a ed'tal tic. Yumb'at a b'a d'a yol a' mar, tato xe chi, tato malaj e chab'c'olal,

11.8 **11:8** Il nota d'a Mateo 21.8. 11.15 **11:15** Il nota d'a Mateo 21.12.

ol elc'och icha tzeyal chi'. 24 Yuj chi', sval d'ayex, a tzeyac'an lesal, tzeyac'och
d'a e c'ool to yel ol e cha jantac tas tze c'an chi'. Tato icha chi', ol ac'joc d'ayex.
25-26 Tato ay mach tz'och smul d'ayex, ayic tzeyac'an lesal, tzeyac' nivanc'olal.
Tato icha chi', axo co Mam Dios ayec' d'a satchaañ, syac' pax lajvoc e mul, xchi
Jesús d'a eb'.

A yopisio Jesús

27 Ix lajvi sc'ochxi eb' d'a Jerusalén, ix ochxi Jesús d'a yamaq'uil stemplo
Dios. Ix b'eyec' d'a yool. Axo eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a ley
Moisés yed' eb' viñ ichamtac vinac, ix c'och eb' viñ d'ay. 28 Ix sc'anb'an eb'
viñ:

—¿Tas opisio, yuj chi' a comon c'ulej juntzañ chi' evi? ¿Mach ac'jinac opisio
chi'? xchi eb' viñ d'ay.

29 Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:

—Añejtona' ol in c'anb'ej pax junoc tas d'ayex. Tato ol e yal d'ayin, ol val
d'ayex mach ac'jinac vopisio in c'ulan juntzañ chi'. 30 ¿Mach ac'jinac yopisio
viñaj Juan ayic yac'annac bautizar eb' anima viñ? ¿A am Dios ac'jinac, mato
a eb' anima? Alec d'ayin, xchi Jesús d'a eb' viñ.

31 Yuj chi', ix laj slajtian sb'a eb' viñ yuj juntzañ ix yal chi'. Ix laj yalan eb'
viñ:

—¿Tas scutej calan d'a viñ? Tato scala' to a Dios ac'jinac yopisio viñaj Juan
chi', axom ol yalan viñ d'ayoñ: ¿Tas yuj maj eyac'och d'a e c'ool jun? xcham
viñ. 32 Palta max yal-laj calanpaxi to yic anima viñ, xchi eb' viñ.

Icha chi' ix yutej eb' viñ yalani, yujto xiv eb' viñ d'a eb' anima. Yujto a viñaj
Juan chi', schecab' Dios yaj viñ d'a yichañ eb' anima smasanil. 33 Yuj chi' ix
yalan eb' viñ d'a Jesús:

—Mañ cojtacoc, mach am ac'jinac yopisio viñaj Juan chi', xchi eb' viñ.

—Tato icha chi', mañ ol valpaxlaj d'ayex mach ac'jinac vopisio in c'ulan
juntzañ chi', xchi Jesús d'a eb' viñ.

12

A yab'ixal eb' munlajvum chuc spensar
(Mt 21.33-46; Lc 20.9-19)

1 Axo Jesús ix och ijan yalan jun ab'ix. Ix yalan icha tic:

—Ay jun viñ ix avan juntzañ te' uva d'a sat sluum. Ix smacan viñ yed' q'uen
tz'alq'ueen. Ix sb'oan jun yed'tal b'aj stec'chajel yal te' uva chi' viñ.12.1 Ix
sb'oanpaxq'ue jun b'aj tz'aj eb' stañvan te' uva chi' viñ, chaañ ix ajq'uei.

Ix lajvi chi', ix yac'anb'at sluum viñ chi' majanil yed' te' uva chi' d'a
juntzañ eb' viñ munlajvum. Ix b'atcan viñ d'a junxo lugar najat. 2 Axo ix
javi stiempoal smolchajel sat te', ix schecanb'at jun schecab' viñ d'a eb' viñ
majnum luum chi', yic b'at schaan smajananub'al lum b'aj tz'el te' uva chi'
yalani. 3 Axo ix c'ochi, ix syamancot eb' viñ smac'ani. Ix spechan paxta
eb' viñ. Malaj jab'oc tas ix yic'a'. 4 Axo viñ aj luum chi' ix checanb'at junxo
schecab' d'a eb' viñ. Axo ix c'ochi, ix ste b'ajej eb' viñ, ix lajvi sjolom smac'an
eb' viñ. 5 Yuj chi', axo viñ aj luum chi' ix checanb'at junxo schecab'. Axo
ix c'och junxo chi', ix smilancham eb' viñ. Tzijtumto eb' schecab' viñ ix
schecb'ati. Ay eb' toñej ix mac'ji, ay eb' ix miljicham yuj eb' viñ.

6 Palta ay jun yuninal viñ te xajan yuuj. Slajvub'xo chi', ix schecanb'at
yuninal viñ chi'. Tecan ol xiv eb' viñ d'a jun vuninal tic, xchi viñ. 7 Palta axo
yic van sc'ochi, ix smol alan eb' viñ: Ina sjavi viñ uninab'il tic. Q'uinaloc ol
cham viñ smam viñ, axo viñ ol icancan luum. Co mileccham viñ, yic a d'ayoñ

12.1 **12:1** Il nota d'a Mateo 21.33.

ol can luum, xchi eb' viñ. 8 Yuj chi' axo ix c'ochi, ix syamancot eb' viñ. Ix
smac'ancham eb' viñ. Ix lajvi chi', ix b'at eb' viñ syumcanel snivanil d'a stitac
avb'en chi'.
9 Yuj chi' tzin c'anb'ej d'ayex, a viñ aj luum chi', ¿tas ol yutoc eb' viñ majnum
luum chi' viñ tze na'a? A viñ aj luum chi' ol b'at satanel eb' viñ. Slajvi chi' ol
yac'ancanb'at sluum viñ chi' majanil d'a juntzañxo.
10 ¿Tom manta b'aj tzeyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, b'aj syal icha tic?
A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichañ eb' b'oum pat, aton q'uen ix
ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi'.
11 Icha tic ix aj yuj Dios Cajal. Yuj chi' ayic squilani, ste sat co c'ool yuuj, xchi
d'a Slolonel Dios chi', xchi Jesús d'a eb'.
12 Axo eb' viñ yajal ix sayani tas ol yutoc eb' viñ syamchaj Jesús chi', yujto
ix nachajel yuj eb' viñ to yuj eb' viñ ix alji jun ab'ix chi'. Palta ix xiv eb' viñ
d'a eb' anima. Yuj chi' ix yactejcan Jesús chi' eb' viñ. Ix pax eb' viñ.

A juntzañ tumin sc'anjiel yuj eb' viñ yajal
(Mt 22.15-22; Lc 20.20-26)

13 Ix lajvi chi', ix checjib'at jayvañ eb' fariseo yed' eb' spartido viñaj
Herodes d'a Jesús. Sgana eb' syac' proval, talaj ay junoc slolonel ay palta
syutej yalani. Yujto sgana eb' syac'och d'a yib'añ. 14 Ix b'at yalan eb' d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, cojtac to te yel tzala'. Cojtacpaxi to jun lajañ̃ej yilji
eb' anima d'ayach. Axo jun b'eyb'al sgana Dios, a tzac' c'ayb'aj d'a yel. ¿Tas
tza na'a? A juntzañ tumin sc'anjiel d'ayoñ yuj viñ yajal d'a Roma, ¿vach' am
scac'a', mato maay? ¿Ay am sleyal scac'a', mato maay? xchi eb' d'a Jesús.
15 Palta yojtacxo Jesús to toñ̃ej stz'ac sc'anb'ej eb' icha chi'. Yuj chi' ix yalan
d'a eb':
—¿Tas yuj tzin eyac' proval? B'at iq'ueccot junoc tumin chi' vila', xchi d'a
eb'.
16 Yuj chi' ix b'at yic'cot jun tumin chi' eb'. Ix sc'anb'an Jesús chi' d'a eb':
—¿Mach ayoch yechel sat d'a jun tumin tic? ¿Mach tz'ib'ab'iloch sb'i tic d'ay?
xchi d'a eb'.
—Aton yechel viñ yajal d'a Roma yed' sb'i viñ, xchi eb'.
17 —A tas yictaxon viñ yajal chi', aq'uec d'a viñ. Palta a tas yictaxon Dios, a
tzeyac' d'ay, xchi d'a eb'.
Axo ix yab'an juntzañ chi' eb', ix te sat sc'ool eb'.

A eb' tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac
(Mt 22.23-33; Lc 20.27-40)

18 Ix lajvi chi', ay juntzañ eb' saduceo ix c'och d'a Jesús. A eb' chi' syal eb' to
mañ ol pitzvocxi eb' chamnac, yuj chi' ix yalan eb' d'ay:
19 —Ach co C'ayb'umal, a viñaj Moisés tz'ib'annaccan icha tic: Q'uinaloc ay
junoc mach schami, scan ix yetb'eyum, palta malaj junoc yuninal. Tato icha
chi', axo junoc yuc'tac yovalil tz'ic'ancan ix, yic vach' tato tz'aj yuninal junxo
viñ chi', ichato yuninal viñ ix cham chi' tz'ajcani. Icha chi' yaj yalancan viñaj
Moisés chi'. 20 A junel, ay ucvaañ vinac, yuc'tacñ̃ej sb'a eb' viñ. A viñ b'ab'el
vinac ic'an jun ix ix. Palta cham viñ. Malaj junoc yuninal viñ cani. 21 Axo
viñ schab'il yuc'tac viñ ic'ancan ix. Palta champax junxo viñ chi', malaj pax
junoc yuninal viñ cani. Icha chi' aj pax viñ yoxil. 22 Añejtona', icha chi' ec'
eb' viñ yucvañil d'a ix. Malaj junoc yuninal eb' viñ ajnaccani. Slajvi scham
eb' viñ yucvañil, ichato chi' scham ix. 23 Ayic ol pitzvocxi eb' chamnac, ¿mach
junoc eb' viñ ol ic'an ix? Yujto yic'nac ix eb' viñ yucvañil, xchi eb' saduceo
chi'.
24 Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a eb':

—Toñej tzex te somchaji, yujto mañ eyojtacoc tas syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Mañ eyojtacoc jantac spoder Dios. 25 Ayic ol pitzvocxi eb' chamnac, mañxalaj ic'lajb'ail, yujto lajan ol aj eb' yed' eb' ángel ay d'a satchaañ. 26 Palta toxonton chequelxo yaji to ol pitzvocxi eb' chamnac. ¿Tom manta b'aj tzeyil tas stz'ib'ejnaccan viñaj Moisés d'a Slolonel Dios chi', a slolonnac Dios d'a scal te' q'uiix? Xchi Dios icha tic: A in ton tic sDiosal in viñaj Abraham, sDiosal in viñaj Isaac, sDiosal in pax viñaj Jacob, xchi. 27 Yuj chi' cojtac, vach'chom chamnac eb' d'a sat eb' anima, palta axo d'a sat Dios mañ satnacoquel-laj eb', pitzan eb' d'a yichañ, yujto yalnaccani to sDiosal eb' yaji. A ex tic te somchajnac ex, xchi Jesús d'a eb'.

A jun checnab'il te nivan yelc'ochi (Mt 22.34-40)

28 Ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix c'och ta'. Ix yab'an viñ to van stelan sb'a eb' viñ saduceo chi' yed' Jesús. Ix yab'anpax viñ to vach' ix yutej Jesús spacan d'a eb' viñ, yuj chi' ix sc'anb'an viñ d'ay:

—¿B'aja junoc checnab'il te nivan yelc'och d'a yichañ smasanil? xchi viñ d'ay.

29 Yuj chi' ix yalan Jesús:

—A jun checnab'il te nivan yelc'och d'a yichañ smasanil, xchi icha tic: Ab'ec ex vetisraelal, a Cajal co Diosal, junñej toni. 30 Tze xajanej Cajal co Diosal d'a smasanil e c'ool, d'a smasanil e pixan, d'a smasanil e pensar yed' d'a smasanil eyip, xchi. Aton jun checnab'il tic te nivan yelc'och d'a yichañ smasanil. 31 Axo junxo ol val tic, quen mañ lajanoc yelc'och yed'oc. Xchi icha tic: Ichaocab' tzeyutej eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' tzeyutej e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi. Malaj junocxo checnab'il ec'al yelc'och d'a yichañ chab' tic, xchi Jesús.

32 Ix yalanxi viñ c'ayb'um chi' d'ay:

—Vach' ton Mamin, yel ton tzala'. Junñej ton Dios, malaj junocxo. 33 Yovalil sco xajanej Dios d'a smasanil co c'ool, d'a smasanil co pensar yed' d'a smasanil quip. Añejtona' yovalil icha scutej co ya'ilan co b'a, ichaocab' chi' scutej co xajanan eb' ay d'a spatic schiquin co pat. Aton chab' checnab'il tic, te nivan yelc'och d'a yichañ masanil juntzañ silab' smilji yed' juntzañ silab' sñusji tz'ac'ji d'a Dios, xchi viñ d'ay.

34 Axo ix yab'an Jesús to vach' ix yutej viñ yalani, ix yalanxi d'a viñ:

—Jab'xoñej val och d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a viñ.

Yuj chi', malaj junocxo mach ix stec'b'ej sb'a sc'anb'an junocxo tas d'a Jesús chi'.

A Cristo aton Yuninal Dios (Mt 22.41-46; Lc 20.41-44)

35 A junel, ix sc'ayb'ej eb' anima Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios, ix yalani:

—¿Tas yuj syal eb' c'ayb'um d'a ley Moisés to a Cristo yiñtilal viñaj David? 36 Palta yuj Yespíritu Dios yalnac viñaj David chi' to a Cristo Yajal yaj d'a viñ, xchi icha tic:

A Dios Cajal alannac d'a Vajalil icha tic: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic, 12.36
masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios d'a Vajalil, xchi viñaj David chi'.

37 Icha chi' yutejnac viñ yalancani to a Cristo Yajal yaj d'a viñ. Yuj chi', ¿tom yiñtilalñej viñaj David chi' yaji? xchi Jesús d'a eb'.

Mañ jantacoc eb' anima ix ab'an jun tic. Ix te tzalaj eb' yab'ani.

12.36 **12:36** Il nota d'a Mateo 22.44.

A smul eb' c'ayb'um d'a ley Moisés
(Mt 23.1-36; Lc 11.37-54; 20.45-47)

38 Ayic van sc'ayb'an eb' anima Jesús, ix yalani:
—Tzeyil val e b'a, yujto a eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, te ay smay sb'eyb'al eb'. Sgana eb' sb'eyec' yed' spichul te jucan. Axo yic tz'ec' eb' d'a calle, ste q'uechaaŋ eb' ayic slaj yac'anem sb'a eb' anima d'a eb'. 39 A d'a yoltac spatil culto, aŋej d'a xila eb' nivac vinac snib'ej eb' tz'em c'ojan. Yed' pax d'a yic tz'och juntzaŋ nivac vael, aŋej d'a yed'tal eb' viŋ nivac vinac tz'aj eb'. 40 Syic'anec' eb' tastac ay d'a eb' ix chamnac yetb'eyum. Slajvi chi', te najat syutej yoc slesal eb', yic sna eb' anima to malaj smul eb'. Yuj chi', yelxo val nivan yaelal ol och d'a yib'aŋ eb', xchi Jesús.

A yofrenda jun ix chamnac yetb'eyum
(Lc 21.1-4)

41 A junel, ix och Jesús d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix em c'ojan d'a stz'ey jun chalab' ofrenda. Ix yilani chajtil tz'aj yac'anem stumin eb' anima. Tzijtum eb' b'eyum ix ec' ta'. Nivac stumin eb' ix ec' yac'canemi. 42 Palta ix c'och jun ix chamnac yetb'eyum te meb'a'. Ix yac'anem chab' yunetac tumin ix, te jab'ŋej yelc'ochi. 43 Ix yavtancot eb' sc'ayb'um Jesús chi', ix yalan d'a eb':
—Val yel sval d'ayex, a jun ix chamnac yetb'eyum tic, te meb'a' ix. Palta a jun yofrenda ix, ix yac' tic, ec'to yelc'och d'a yichaŋ yofrenda smasanil juntzaŋxo eb' ix ec' yaq'uem yic d'a yol jun chalab' ofrenda tic. 44 Yujto a tas syac' sobre d'a eb', a' ix laj yaq'uem eb'. Palta a jun ix tic, te meb'a' ix. A masanil yic sgasto ix, ix yaq'uemi. Maŋxalaj tas ix can d'a ix, xchi Jesús d'a eb'.

13

Yalnaccan Jesús yuj stemplo Dios
(Mt 24.1-2; Lc 21.5-6)

1 Ayic van yelta Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios, ix yalan jun sc'ayb'um d'ay:
—Mamin, inai te nivac juntzaŋ q'uen q'ueen tic. Te nivac pax juntzaŋ pat tic, xchi d'ay.
2 Palta ix yalan Jesús d'ay:
—¿Tzam il juntzaŋ nivac pat tic? Sval d'ayach, a juntzaŋ q'uen q'ueen latz'b'ilq'ue tic, maŋxo junoc ol can d'a yib'aŋ q'uen yetq'uenal. Ol ecjoquel q'uen d'a yed'tal smasanil, xchi d'ay.

A juntzaŋ yechel yic lajvub' c'ual
(Mt 24.3-28; Lc 21.7-24; 17.22-24)

3 Ix lajvi chi', ix b'at eb' d'a tzalan Olivo, d'a yichaŋb'at stemplo Dios. Ata' ix em c'ojan Jesús. Axo viŋaj Pedro, viŋaj Jacobo, viŋaj Juan yed' viŋaj Andrés, sch'ocoj eb' viŋ ayec' yed'oc. Ix sc'anb'an eb' viŋ d'ay:
4 —Co gana tzal d'ayoŋ ¿b'aq'uiŋ ol ujoc juntzaŋ ix al chi'? ¿Tas junoc yechel ol sch'ox Dios, ayic toxo val ol javoc juntzaŋ chi'? xchi eb' viŋ d'ay.
5 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viŋ:
—Tzeyil val e b'a yic malaj junoc mach ol ex ac'an musansatil. 6 Yujto tzijtum eb' ol javoc, ol yesanel in b'i eb'. Axo ol yalan eb' icha tic: A in ton tic Cristo in, xcham eb'. Tzijtum anima ol yac' musansatil eb'.
7 Ol eyab' yoch juntzaŋ nivac oval. Ol eyab'anpax specal juntzaŋxo oval ijan ol ochoc. Palta maŋ ex xivoc, yujto yovalil icha chi' ol ujoc. Palta manto slajvub'oclaj yolyib'aŋq'uinal tic. 8 Yujto ay juntzaŋ nivac choŋab' ol yac' oval yed' juntzaŋxo nivac choŋab'. Ol laj yac'an oval eb' yajal yed' eb' yetyajalil.

Jantac b'aj ol ec' nivac quixcab'. Ol javoc nivac vejel d'a yib'aň eb' anima. A juntzaň chi', b'ab'el yaelal. Ayto juntzaňxo ol javoc.

9 Palta a ex tic, te lista tzeyutej e b'a, yujto ol ex ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' viň yajal. Ol laj ex smac' eb' d'a yoltac spatil culto. Ol laj ex yic'anb'at eb' d'a yichaň eb' viň yajal yed' d'a yichaň eb' viň rey, yujto ayoch e pensar d'ayin. Icha chi' ol ex ajoc, yic ol yal eyalanel vab'ixal d'a eb'. 10 Yovalil ol b'ab'laj aljoquel jun ab'ix yic colnab'il tic d'a junjun choňab', ichato chi' ol ja slajvub'al. 11 Ol ex ic'jocb'at d'a yichaň eb' viň yajal. Palta maň ex och ilc'olal yuj tas ol eyala'. Yujto a juntzaň lolonel ol ac'joc d'ayex yuj Yespíritu Dios d'a jun rato chi', a ol eyala'. Yujto maňoc ex ol ex lolonoc, palta a Yespíritu Dios ol lolonoc. 12 A eb' yuc'tac sb'a, ol yac'lajoch sb'a eb' d'a yol sc'ab' chamel. Icha chi' ol yutoc pax sb'a eb' mamab'il d'a eb' yuninal. A eb' uninab'il, ay eb' ol yac' oval yed' smam, ol yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' chamel. 13 Ol chichonoch sc'ool masanil anima d'ayex, yujto ayoch e pensar d'ayin. Palta a eb' ol ac'an techajoc masanto schami, aton eb' chi' ol colchajoc.

14 Ayic ol eyilan viň ajc'ol sjuanel masanil tastac b'aj maň smojoc yajeq'ui, nachajocab' el eyuuj. A eb' ayec' d'a Judea, b'atocab' eb' elelal d'a tzalquixtac. 15 Ay eb' ayq'ue d'a spaňanil yib'aň spat, maňxoocab' emta eb' yiq'uelta junoc tas d'a yol spat chi', ayic sb'at eb' elelal. 16 Yed' eb' ayb'at d'a smunlajel, maňxoocab' ul yic' spichul eb' b'aj aycani. 17 A d'a jun tiempoal chi', te chuc yic eb' ix yab'ix yed' eb' ix vanto schuni yune' ayic ol b'at eb' elelal. 18 C'anec d'a Dios yic maňoc d'a stiempoal ňab'il q'uinal ol ex b'at elelal. 19 Yujto a jun nivan yaelal ol ja d'a jun tiempoal chi', manta b'aj ix yac' icha chi' yictax ix sb'oan yolyib'aňq'uinal tic Dios. Aňej jun chi', maňxa b'aq'uiň pax ol yac'xi icha chi'. 20 Tato maň ol sc'ochlitej yoc jun yaelal chi' Dios Cajal, malaj am junoc mach ol colchajcanel d'a yol sc'ab' chamel, palta yuj eb' sic'b'ilxoel yuuj, ol sc'ochlitej.

21 Tato ay eb' ol alan icha tic d'ayex: Ina yajec' Cristo d'a tic, mato, ina yajec' d'a chi', ta xchi eb', maň e cha eyab'i. 22 Yujto ay eb' ol pitzvoc chaaň, ol laj yalanoch sb'a eb' Cristoal. Ay pax eb' ol yaloch sb'a schecab'oc Dios. Ol sch'ox juntzaň yechel eb' yed' juntzaň milagro, yic somchajel eb' anima yuj eb'. Ijan val ay eb' sic'b'ilxoel yuj Dios ol yac' ganar eb' sjuanel spensar. 23 Palta a ex tic, te lista tzeyutej e b'a. Ayocto svalancan juntzaň tic smasanil d'ayex.

A tas ol aj sjavi Jesús d'a schaelal
(Mt 24.29-35,42-44; Lc 21.25-36)

24 Palta a d'a jun tiempoal chi', ayic ol lajvoquec' jun nivan yaelal chi', a c'u ol q'uic'b'oqueloc, axo q'uen uj, maňxo ol yac'laj yoc q'ueen. 25 Axo q'uen c'anal, ol laj emta q'uen d'a satchaaň chi'. Axo juntzaň yipal satchaaň, ol tzicub'taňajoc. 26 Ichato chi' b'ian, axo ol yilanq'ue eb' anima to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic ol in emul d'a scal asun. Maň jantacoc in poder, te nivan in tziquiquial ayic ol in javoc. 27 A in tic, ol in checcot eb' vángel yic ol ec' eb' smolb'ejcot eb' sic'b'ilel vuuj d'a masanil yolyib'aňq'uinal tic. Ol ec' ic'joccot eb' b'aj slajvic'och yolyib'aňq'uinal masanto b'aj ay yichchaaň.

28 Ab'ec jun ab'ix ol val tic yuj te' higo. Ayic tz'uninb'i sc'ab' te', sja pax xiil te' sc'ab' chi', eyojtacxo to toxo ol ja ňab'il q'uinal. 29 Aňejtona', ayic ol eyil sjavi juntzaň tic, nachajocab' el eyuuj to jab'xoňej sjavi slajvub', ichato ayinxo ec' d'a sti' puerta. 30 Val yel sval d'ayex, manto ol satel-laj juntzaň anima tic, masanto ol ec'can juntzaň ix val tic smasanil. 31 A satchaaň yed' yolyib'aňq'uinal tic, ol lajvoqueloc, palta a in lolonel, malaj b'aq'uiň ol lajvoqueloc.

32 Palta malaj junoc mach ojtannac tas c'ual, jantac yorail ol in javoc. A eb' ángel ay d'a satchaañ, mañ yojtacoc pax eb'. A inxo pax tic, Yuninal in Dios, palta mañ vojtacoc paxi. Añejton Dios Mamab'il ojtannac.
33 Yuj chi', te lista tzeyutej e b'a, macvajañec. Lesalvañec, yujto mañ eyojtacoc b'aq'uiñ ol javoc stiempoal jun chi'. 34 Q'uinaloc ay junoc vinac sb'at d'a junoc lugar najat, scan spat viñ, syac'ancanoch yopisio junjun eb' smajan viñ. Syalancan viñ tastac sc'ulej junjun eb'. Syalanpaxcan viñ d'a viñ stañvumal sti' spat: Macvajañ, xchi viñ. 35 Axo eb' smajan viñ chi', mañ yojtacoc eb' b'aq'uiñ ol jax viñ aj pat chi', mato q'uic'b'alil, mato chimilac'val, mato ayto sc'ana', mato van sacb'i. Icha viñ aj pat chi', ichin ta'. Mañ eyojtacoc b'aq'uiñ ol in jax d'a schaelal. Yuj chi', te lista tzeyutej e b'a 36 yic vach' mantoc ichato vaynac ex, ol in ja lemnajoc. 37 A jun sval tic d'ayex, yic eb' anima smasanil. Te lista tzeyutej e b'a, xchi Jesús.

14

A ajnac syamchaj Jesús
(Mt 26.1-5; Lc 22.1-2; Jn 11.45-53)

1 Chab'ejocxo yoch q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto, aton jun q'uiñ b'aj svaji ixim pan malaj yich ayb'ati. Axo eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, ix smolb'ej sb'a eb'. Ix laj yalan eb' tas ol yutoc eb' syaman Jesús d'a elc'altac, yic ol smilan eb'. 2 Palta ix yalan eb':
—Max yal co yaman viñ d'a yol q'uiñ tic, yujto ay smay sq'ue ñilnaj eb' anima yuj viñ, xchi eb'.

Q'uenac jun suc'uq'ui sjab' d'a sjolom Jesús
(Mt 26.6-13; Jn 12.1-8)

3 Axo Jesús ayec' d'a Betania, d'a yol spat viñaj Simón, d'a yalañtaxo penaayaxnac viñ yuj jun yab'il scuch lepra. Ayic c'ojanem Jesús sva'i, ix c'och jun ix ix d'ay. Yed'nac jun limeta ix b'ob'il d'a jun q'uen scuch alabastro. B'ud'an q'ueen yed' jun suc'uq'ui sjab', te caro stojol scuchan nardo. Ix sb'ijanel sjaj q'ueen ix. Ix lajvi chi', ix stob'anq'ue jun chi' ix d'a sjolom Jesús. 4 Palta axo eb' ayec' ta', ay jayvañ eb' ix cot yoval. Ix laj yalan eb':
—¿Tas yuj nab'añej tz'ixtax jun suc'uq'ui sjab' tic? 5 Octom ix choñchaji, axo d'a eb' meb'a' ix ac'ji stojol, yujto más am oxe' ciento denario stojol jun tic, xchi eb'.
Yuj chi', ix te cot yoval eb' d'a ix.
6 Palta ix yalan Jesús d'a eb':
—Actejec eyalan jun chi'. ¿Tas yuj tze tzuntzej ix? A jun ix sc'ulej ix tic d'ayin, te vach'. 7 A eb' meb'a' ix eyal chi', ayñejec' eb' eyed'oc. Tato e gana tzeyac' junoc tas d'a eb', syalñej e colvaj d'a eb'. Palta a inxo tic, mañ masaniloc tiempo ay in ec' eyed'oc. 8 A jun ix tic, a tastac ay d'a ix, ix yac' d'ayin. Ayocto syac'anoch jun suc'uq'ui sjab' tic ix d'a in nivanil tic, yic vach' listaxo vaji ayic ol in mucchajoc. 9 Val yel sval d'ayex, yalñej b'aj d'a yolyib'añq'uinal tic b'aj ol aljoquel vach' ab'ix yic colnab'il, ol aljocpaxel yab'ixal tas ix sc'ulej jun ix tic, yic ol nachajcot ix, xchi Jesús d'a eb'.

Ix yac'och Jesús viñaj Judas d'a yol sc'ab' chamel
(Mt 26.14-16; Lc 22.3-6)

10 Ay jun viñ scuchan Judas aj Queriot d'a scal eb' sc'ayb'um Jesús slajchavañil. Ix b'at lolon viñ yed' eb' sat sacerdote, yic syac'anoch Jesús viñ d'a yol sc'ab' eb'. 11 Ayic ix yab'an jun chi' eb', te vach' ix yab' eb'. Ix yac' sti' eb' to ol yac' q'uen tumin eb' d'a viñ, yuj chi' ix och ijan viñ sayan tas ol yutoc viñ yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb'.

A Santa Cena
(Mt 26.17-29; Lc 22.7-23; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

12 A d'a b'ab'el c'u yic jun q'uiñ b'aj svaji ixim pan malaj yich ayb'ati, ayic
smiljicham noc' calnel yic q'uiñ chi', ix sc'anb'an eb' sc'ayb'um Jesús d'ay:
—¿B'ajtil a gana sco b'o b'aj tzoñ va'i, yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb' co
mam quicham d'a Egipto? xchi eb' d'ay.
13 Yuj chi' ix schecb'at chavañ eb' sc'ayb'um chi'. Ix yalan d'a eb':
—Ixiquec d'a choñab'. Ata' ol eyilel jun viñ vinac ed'jinac jun ch'ub' a'. Tzex
b'at yed' viñ. 14 Axo b'aj tzex c'och chi' yed' viñ, tzeyal d'a viñ aj pat chi' icha
tic: Xchicot co C'ayb'umal icha tic: ¿B'ajtil ay jun cuarto b'aj ol in va yed' eb' in
c'ayb'um, yic sco naancoti tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto?
xchicoti, xe chi d'a viñ. 15 A viñ ol ch'oxan jun nivan cuarto chañ yajq'ue
d'ayex. Listaxo yaji. Ata' tze b'o tas ol co va'a, xchi Jesús chi' d'a eb'.
16 Yuj chi', ix b'at eb' sc'ayb'um, ix c'och eb' d'a choñab'. Ata' ix ilchaj jun
viñ chi' yuj eb', icha ix yal Jesús. Yuj chi' ix sb'oan eb' tas ol sva d'a jun q'uiñ
chi'.
17 Axo d'a q'uic'b'alil, ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um slajchavañil. 18 Ayic
van sva eb' d'a mexa chi', ix yalan Jesús:
—Val yel sval d'ayex, ay jun d'a co cal tic ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel.
A jun chi', van sva ved'oc, xchi d'a eb'.
19 Ix te cus eb' yab'an jun chi'. Yuj chi' junjunal ix sc'anb'ej eb' yab' d'a Jesús:
—¿Tom a in? xchi junjun eb'.
20 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Ay jun ay d'a e cal tic e lajchavañil. Van sva ved' d'a jun pultu ayec' d'a
co nañal tic. 21 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic yovalil ol in och d'a
yol sc'ab' chamel, icha tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios. Palta te chuc yic jun
ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi'. Octom maj uneajoc. Tato icha chi',
vach' am yico', xchi d'a eb'.
22 Ayic van sva eb', ix yic'anchaañ ixim pan Jesús. Ix yac'an yuj diosal yuj
ixim. Ix lajvi chi' ix xepanb'at ixim, ix yac'an d'a eb'.
—Chaec. Aton jun in nivanil tic, xchi d'a eb'.
23 Ix lajvi chi', ix yic'an pax chaañ jun vaso. Ayic ix lajvi yac'an yuj diosal
yuuj, ix yac'an d'a eb'. Ix smol uc'an eb' smasanil.
24 Aton jun tic in chiq'uil. Yuuj ol elc'och jun strato Dios syac' tic
eyed'oc.[14.24] Ol elcan in chiq'uil tic yic vach' tzijtum mach ol colchajel yuuj.
25 Palta svalcan d'ayex ticnaic to mañxa b'aj ol vuc' yal sat te' uva, masanto
d'a jun c'u ol vuc'xi, b'aj ayoch Dios Yajalil, xchi d'a eb'.

Ix yal Jesús to ol yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mt 26.30-35; Lc 22.31-34; Jn 13.36-38)

26 Ix lajvi sb'itan jun b'it eb' d'a Dios,[14.26] ix elta eb'. Ix b'at eb' d'a tzalan
Olivo. 27 Ata' ix yal Jesús d'a eb':
—A d'a jun ac'val tic, ol laj somchajel e pensar vuuj. Yujto icha tic yaj
stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios: Ol in milcham viñ tañvum calnel. Axo noc'
calnel chi', ol saclemcanb'at noc', xchi. 28 Palta axo ol in pitzvocxi, ol in
b'ab'laj c'och eyuuj d'a Galilea, xchi d'a eb'.
29 Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:
—Vach'chom ol laj somchajel spensar eb' tic, palta a in tic, mañ val jab'oc ol
somchajel in pensar, xchi viñ.

14.24 **14:24** Il nota d'a Mateo 26.28. 14.26 **14:26** Il nota d'a Mateo 26.30.

30 —Val yel sval d'ayach, a d'a jun ac'val tic, ayic manto oc' noc' caxlañ d'a
schaelal, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoc, xchi Jesús d'a viñ.
31 Palta axo viñaj Pedro chi', te yelc'olal ix yal viñ:
—Vach'chom ol in miljoccham ed'oc, palta mañ val jab'oc ol vala' to mañ
ach vojtacoc, xchi viñ d'ay.
Añejtona', icha chi' ix yutej eb' sc'ayb'um chi' yalan smasanil.

Ix lesalvi Jesús d'a Getsemaní
(Mt 26.36-46; Lc 22.39-46)

32 Ix lajvi chi', ix c'och Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a Getsemaní, ix yalan d'a
eb':
—Emañec c'ojan d'a tic, yacb'an tzin b'at lesal, xchi d'a eb'.
33 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at viñaj Pedro, viñaj Jacobo yed' viñaj Juan yed'oc.
Ix te och ijan scusi. Ix te och pitz'an cuselal d'a sc'ool. 34 Yuj chi' ix yalan d'a
eb' viñ:
—Ijan val tzin cham yuj cuselal. Canañec d'a tic. Pitzanocab' ex ved'oc, xchi
d'a eb' viñ.
35 Ix lajvi chi', ix snitzanb'at jab'xo sb'a, ix em cuman, ix emc'och snañal
sat d'a sat luum. Ix lesalvi tato syal yec' jun yaelal van sja d'a yib'añ chi'. 36 Ix
yalani:
—Mamin, masanil tas syal uuj. Iq'uec' jun yaelal tic d'a vib'añ. Palta mañ
ichaoc in gana a in tic, palta ichocab' a gana, xchi.
37 Ix lajvi chi', ix c'ochxi d'a eb' viñ oxvañ chi', palta ix yilani, vaynac eb'
viñ. Yuj chi' ix yalan d'a viñaj Pedro:
—Simón, ¿tom vaynac ach? ¿Tom max yal tzaq'uel a vayañ junoc hora
ved'oc? 38 Aq'uequel e vayañ. Lesalvañec, yic mañ ol ex ac'joc ganar yuj junoc
proval. A co pixan, tec'an, palta axo co nivanil, malaj yip, xchi d'a eb' viñ.
39 Ix lajvi chi', ix b'at lesalvixi. Icha val ix aj slesalvi d'a sb'ab'elal icha chi' ix
aj slesalvixi. 40 Axo ix c'ochxi, ix yilani, vaynac pax eb' viñ, yujto max techaj
vayañ yuj eb' viñ. Yuj chi', majxo nachajel yuj eb' viñ, tas syutej tac'voc sb'a
eb' viñ d'ay. 41 Axo ix jax lesal d'a yoxelal, ix yalan d'a eb' viñ:
—¿Tom añeja' te vaynac ex? A ticnaic c'ocb'ilxo chi', syalxo e vayi. Ix c'och
yorail vac'jioch a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic d'a yol sc'ab' eb' viñ
chuc. 42 Q'ueañec vaan, coyec. Van sjavi viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' eb',
xchi d'a eb' viñ.

Ix yamchaj Jesús
(Mt 26.47-56; Lc 22.47-53; Jn 18.2-11)

43 Vanto yalan jun chi', ix c'och viñaj Judas. Aton viñ chi' yetc'ayb'umal sb'a
yed' eb' uxluchvañ chi'. Tzijtum anima ix c'och yed' viñ, yed'nac yespada eb',
yed'nac ste' eb'. Ix checjicot eb' yuj eb' sat sacerdote, eb' viñ c'ayb'um d'a
ley Moisés yed' pax eb' ichamtac vinac ay yopisio. 44 A viñaj Judas chi', viñ
van yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' viñ, toxo ix yal viñ d'a eb' tas ol yutoc
sch'oxani. Ix yalan viñ icha tic:
—A jun viñ ol in tz'ub'elta sti', a jun viñ chi' tzeyama'. Tzatz tzeyutej viñ e
tzec'ani, tzeyic'anb'at viñ, xchi viñ d'a eb' viñ.
45 Yuj chi' a d'a Jesús ix c'och viñ d'a elañchamel.
—Ach in C'ayb'umal, xchi viñ d'ay.
Ix lajviñej chi', ix stz'ub'anelta sti' viñ. 46 Ix syaman Jesús eb' viñ, ix
yic'anb'at eb' viñ. 47 Axo eb' ajun yed' Jesús chi', ay jun ix yic'q'ueta yespada.
Ix stzepanel schiquin jun schecab' viñ sat sacerdote chi'. 48 Axo ix yalan Jesús
d'a eb' ix c'och chi':

—¿Tom yajal in d'a scal eb' tz'ac'an oval yed' eb' yajal tzeyila', yuj chi' eyed' eyespada yed' e te', tzex javi in eyama'? 49 Junjun c'u in ec' eyed'oc d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, a tzex in c'ayb'ani, palta maj in eyamlaj ta'. Palta ichaton tic tz'aji yic tz'elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, xchi d'a eb'. 50 Ix actajcan yuj eb' sc'ayb'um chi' sch'ocoj. Ix b'at eb' elelal smasanil.

A jun quelem b'atnac elelal

51 Palta ay jun viñ quelem unin ix och tzac'an yuuj. Añej jun sábana b'ac'anoch d'a viñ. Ayic ix och yub'naj eb' viñ d'a viñ, 52 ix squichancanel jun sábana chi' viñ, ix b'at viñ elelal.

Ix c'och Jesús d'a yichañ eb' yajal
(Mt 26.57-68; Lc 22.54-55,63-71; Jn 18.12-14,19-24)

53 Ix ic'jib'at Jesús d'a viñ sat sacerdote. Ata' ix smolb'ej sb'a eb' yetyajalil viñ chi' smasanil, eb' ichamtac vinac, yed' pax eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. 54 Axo viñaj Pedro, najat tzac'anto sb'at viñ yuj Jesús. Ix ochc'och viñ d'a yamaq'uil spat viñ sat sacerdote chi'. Ix em c'ojan viñ yed' eb' polencía. Ix c'axni viñ yed' eb'.

55 A eb' sat sacerdote chi' yed' masanil eb' sat yajal, ix say eb' mach ol ac'anoch junoc tas d'a yib'añ Jesús, yic vach' tz'ac'jioch d'a yol sc'ab' chamel, palta malaj mach ix ilchaj yuj eb'. 56 Yujto tzijtum eb' ix ac'anoch es d'a yib'añ, palta maj schalaj sb'a yalan eb'. 57 Ay eb' ix q'ue vaan. Ix yac'anoch es eb' d'a yib'añ Jesús. Ix yalan eb' icha tic:

58 —Ix cab' yalan icha tic: A in tic ol in satel jun stemplo Dios, jun b'ob'il yuj eb' anima. Axo d'a schab'jial ol in b'oanxiq'ue sq'uexul, jun mañ animaoc sb'oani, xchi, xchi eb'.

59 Palta maj schalaj sb'a yalan eb'.

60 Axo viñ sat sacerdote ix q'ue vaan d'a scal eb'. Ix yalan viñ d'a Jesús:

—¿Tom max ach tac'vi jab'oc? ¿Tom max ab' juntzañ syac'och eb' tic d'a ib'añ? xchi viñ d'ay.

61 Palta tz'inñej xchi, maj tac'vi jab'oc. Yuj chi' ix yalanxi viñ:

—¿Tom a ach tic Cristo ach? ¿Tom Yuninal ach Dios, b'aj tz'alji vach' lolonel? xchi viñ.

62 —A in ton tic. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in eyila', c'ojan in em d'a svach' c'ab' Dios, aton jun nivan spoder. Ol eyil vemul d'a scal asun d'a satchaañ, xchi.

63 Yuj chi' axo viñ sat sacerdote chi', ix sñic'chitejb'at spichul viñ scot yoval. Ix yalan viñ:

—Mañxa tz'och eb' testigo cuuj ticnaic. 64 Ina toxo ix cab'i to sb'uchvaj viñ d'a Dios. ¿Tas xe chi yuj viñ ticnaic? xchi viñ.

Axo eb' viñ chi' smasanil ix yac'och chamel eb' viñ d'a yib'añ Jesús.

65 Ix lajvi chi', ix tzub'aj sat yuj eb'. Ix mac'ji sat yuj eb'. Ix tz'itjib'at sat yuj eb'. Ix sc'anb'an eb' d'ay:

—Ala', ¿mach tzach mac'ani? xchi eb'.

Ix lajvi chi', axo eb' polencía ix te mac'ani.

Ix yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mt 26.69-75; Lc 22.56-62; Jn 18.15-18,25-29)

66 Axo viñaj Pedro aytoec' viñ d'a yamaq'uil jun pat chi' ix c'och jun ix scriada viñ sat sacerdote. 67 Ix yilan ix van sc'axni viñ, yuj chi' ix och q'uelan ix d'a viñ, ix yalan ix:

—A ach tic, etb'eyum a b'a yed' Jesús aj Nazaret, xchi ix.

68 Palta ix yic'anel viñ d'a yib'añ:

—A jun chi' toxonton maŋ vojtacoc. Te max nachajel vuuj tas juntzaŋ tzal chi', xchi viŋ d'a ix.
Ix lajvi chi', ix elta viŋ d'a sti' elta yamaq'uil jun pat chi'. Ix oc' noc' caxlaŋ b'ian. 69 Ayic ix yilanxi viŋ ix criada chi', ix yalan ix d'a eb' ayec' ta':
—Aton jun viŋ tic yetb'eyum sb'a yed' eb' sc'ayb'um Jesús, xchi ix.
70 Palta ix yic'xiel viŋ d'a yib'aŋ. Junanto rato chi', ix yalanpax eb' ayec' chi' d'a viŋ:
—Val yel a ach tic, etb'eyum a b'a yed' eb', yujto aj Galilea ach, xchi eb' d'a viŋ.
71 Yuj chi' ix sc'anancot yoval sc'ool Dios viŋ d'a yib'aŋ. Ix slocan sb'i Dios viŋ:
—A viŋ tzeyal chi', maŋ vojtacoc jab'oc viŋ, xchi viŋ d'a eb'.
72 D'a jun rato chi' ix oc'xi noc' caxlaŋ d'a schaelal. Yuj chi' ix snaancot viŋ tas ix yal Jesús, a ix yalan icha tic: Ayic manto oc' noc' caxlaŋ d'a schaelal, yoxelalxo ic'anel d'a ib'aŋ to maŋ in ojtacoc, xchi Jesús d'a viŋ. Ayic ix snaancot jun chi' viŋ, ix te oc' viŋ.

15

C'ochnac Jesús d'a yichaŋ viŋaj Pilato
(Mt 27.1-2,11-14; Lc 23.1-5; Jn 18.28-38)

1 Axo ix sacb'i, a eb' sat sacerdote yed' eb' ichamtac vinac yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' pax masanil juntzaŋxo eb' sat yajal, ix smolb'ej sb'a eb'. Ix laj lolon eb'. Ix lajvi chi' ix stzec'an Jesús eb'. Ix yic'anb'at eb'. Ix yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' viŋaj Pilato, aton viŋ yajal. 2 Ix sc'anb'an viŋ d'ay:
—¿Tom a ach tic sReyal ach eb' israel? xchi viŋ d'ay.
—Yel ton tzala', xchi Jesús d'a viŋ.
3 Axo eb' sat sacerdote, tzijtum tas ix yac'och eb' d'a yib'aŋ Jesús. 4 Yuj chi', ix yalanpax viŋaj Pilato chi' d'ay:
—¿Tom max ach tac'vi jab'oc? Ab'i, maŋ jantacoc tas syac'och eb' viŋ d'a ib'aŋ, xchi viŋ d'ay.
5 Palta axo Jesús, majxo tac'voclaj. Yuj chi' ix och q'uelan viŋaj Pilato chi' yuuj.

Ix ac'jioch Jesús d'a yol sc'ab' chamel
(Mt 27.15-31; Lc 23.13-25; Jn 18.38—19.16)

6 A d'a junjun ab'il, ayic tz'och q'uiŋ, syac'anelta junjun eb' presovum viŋaj Pilato chi', icha mach sgana eb' anima sc'anelta. 7 Ayoch jun viŋ scuch Barrabás d'a preso yed' juntzaŋxo eb' viŋ yetb'eyum, yac'lejnac oval eb' viŋ yed' eb' viŋ yajal. Smilnac juntzaŋ eb' anima eb' viŋ ayic yochnac jun oval chi'. 8 Axo ix c'och eb' anima, ix sc'anb'an eb' d'a viŋaj Pilato chi' tato tzato yiq'uelta junoc presovum chi' viŋ d'a libre ichataxon sley d'a junjun q'uiŋ.
9 Yuj chi', ix yalan viŋaj Pilato chi' d'a eb':
—¿E gana am svaq'uel viŋ e reyal d'a libre a ex israel ex tic? xchi viŋ d'a eb'.
10 Icha chi' ix yal viŋ, yujto yojtactaxon viŋ to yuj schichonc'olal eb' viŋ sat sacerdote ix ac'jioch Jesús d'a yol sc'ab' viŋ. 11 Palta a eb' viŋ yajal chi' ix ac'an sc'ool eb' anima chi', yic a viŋaj Barrabás sc'anelta eb'. 12 Axo ix yalan viŋaj Pilato d'a eb' anima chi':
—¿Tas e gana svutej viŋ tzeyal e reyaloc tic? xchi viŋ.
13 Ix laj q'ue ŋilnaj eb' yalani:
—Culusejq'ue viŋ, xchi eb'.
14 —Palta ¿tas smul viŋ jun? xchi viŋ.
Ix te q'ue ŋilnaj eb' yalanxi:

—Culusejq'ue viñ, xchi eb'.
15 Axo viñaj Pilato chi', sgana viñ to vach' scan d'a yichañ eb' anima, yuj chi' ix ac'jielta viñaj Barrabás chi'. Ix lajvi chi' ix ac'ji mac'joc Jesús yuj viñ. Ichato chi' ix yac'anoch Jesús chi' viñ d'a yol sc'ab' eb' sgana sculusanq'uei.
16 Axo eb' viñ soldado ix ic'anb'at Jesús d'a yamaq'uil spat viñ yajal. A jun pat chi' scuch Pretorio. Ata' ix yavtejcot eb' viñ soldado eb' viñ smasanil. 17 Ix yac'och jun q'uic'mutz'inac c'apac eb' viñ d'a Jesús. Ix sjalan jun q'uix corona eb' viñ. Ix yac'anq'ue eb' viñ d'a sjolom. 18 Ix lajvi chi' ix och ijan eb' viñ yalan d'ay:
—Tzalajañ ach sreyal eb' israel, xchi eb' viñ d'ay.
19 Ix lajvi chi', ix laj spajanoch jun te' aj eb' viñ d'a sjolom. Ix laj stzub'an eb' viñ. Ix laj stz'acan yaq'uem sb'a eb' viñ d'ay. 20 Axo ix lajvi sb'uchvaj eb' viñ d'ay, ix yic'anxiel jun q'uic'mutz'inac c'apac chi' eb' viñ d'ay. Ix yac'anxioch spichultaxon eb' viñ. Ichato chi' ix yic'anb'at eb' viñ b'aj ix culusajq'uei.

Ix culusajq'ue Jesús
(Mt 27.32-44; Lc 23.26-43; Jn 19.17-27)

21 Ay jun viñ aj Cirene scuch Simón, smam viñaj Alejandro yed' viñaj Rufo. Van sjax viñ b'aj ix xid'eq'ui. Ix ac'ji pural viñ yuj eb' yic scuchanb'at sculusal Jesús viñ. 22 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at Jesús eb' d'a jun lugar scuch Gólgota. Syalelc'ochi: Lum B'aj Ay Sb'aquil Jolom. 23 Ata' ix yac' eb' yuc' yal uva calan yaj yed' jun te' scuch mirra,15.23 palta maj schalaj yuq'uej d'a eb'. 24 Ix lajvi chi', ix sculusanq'ue eb'. Axo eb' soldado chi', ix laj yac'an suerte eb' yic spucanec' spichul eb' d'a spatic, icha syala' tas ix yic' junjun eb'.
25 Axo d'a q'uec'ualil a las nueve, ix sculusanq'ue Jesús eb'. 26 Ay jun letra ix tz'ib'chajochi. A tz'alani tas yuj ix ac'jioch chamel d'a yib'añ. A sReyal eb' aj Israel, xchi. 27-28 Ay pax chavañ eb' viñ elc'um ix culusajq'ue yed'oc, jun viñ d'a svach', jun viñ d'a sq'uexañ. Junjun sculusal junjun eb' viñ.
29 Axo eb' ix laj ec' ta', ix b'uchvaj eb' d'ay. Slaj svichub'tañan sjolom eb' d'ay. Syalan eb':
—E... a ach ton tic ix ala' to tza satel stemplo Dios, tza b'oanxiq'ue sq'uexul d'a schab'jial. 30 Col a b'a. Emañcot d'a te' culus chi', xchi eb' d'ay.
31 Icha pax chi' eb' sat sacerdote yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés, ix laj b'uchjvaj eb' d'ay. Ix laj yalanq'ue eb':
—Ix laj colchaj juntzañ eb' yuj viñ, palta max yal-laj scolan sb'a viñ ticnaic.
32 A Cristo tic, co reyal a oñ israel oñ tic. A ticnaic, emocab'cot d'a te' culus tic quila'. Ichato chi' ol cac'anoch d'a co c'ool, xchi eb'.
Axo eb' viñ ix culusajq'ue yed' chi', ix b'uchvajpax eb' viñ d'ay.

A schamel Jesús
(Mt 27.45-56; Lc 23.44-49; Jn 19.28-30)

33 Axo d'a chimc'ualil, ix q'uic'b'i d'a smasanil yolyib'añq'uinal tic masanto d'a yemc'ualil a las tres. 34 Ix lajviñej chi', te chaañ ix avajq'ue Jesús:
—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? xchi. Syalelc'ochi: Ach in Diosal, ach in Diosal, ¿tas yuj tzin actejcan in ch'ocoj? xchi.
35 Axo eb' ayec' ta', ay eb' ix ab'an jun lolonel chi', ix yalan eb':
—Ab'ec. A d'a viñaj Elías, viñ schecab' Dios, ata' tz'avaji, xchi eb'.
36 Ix lajvi chi', ay jun viñ ix b'at lemnajoc, ix slab'anem jun tz'ub'lab' viñ d'a scal vinagre. Ix yac'anoch viñ d'a sjolom jun te' aj. Ix yac'anq'ue viñ d'a sti' Jesús. Ix yalan viñ:

15.23 **15:23** Il nota d'a Mateo 27.34.

—Yilxo, canocab'ñej icha chi' b'ela. Ol quila' tato ol ja viñaj Elías chi' ul yiq'uemta, xchi viñ.
37 Axo Jesús, chaañ ix avaj junelxo. Ichato chi' b'ian, ix chami. 38 Axo jun cortina ayoch smaculoc snañal templo Dios, ix ñic'chaj snañal. Ix cot ñic'naj d'a sjolom masanto ix emul d'a yich. 39 Axo viñ yajal eb' soldado ayec' d'a yichañ Jesús, ix yilan viñ chajtil ix aj schami. Yuj chi' ix yalan viñ:
—A jun viñ tic, val yel Yuninal Dios, xchi viñ.
40 Ay pax juntzañ eb' ix ix najattac aycoti, van yilancot eb' ix. A d'a scal eb' ix, ayec' ix María aj Magdala, ix Salomé yed' ix María snun viñaj José yed' viñaj Jacobo, viñ tzac'an unin. 41 A eb' ix chi', ec'nac eb' ix yed' Jesús ayic ayec' d'a Galilea. A eb' ix ac'jinac servil. Tzijtum juntzañxo eb' ix ix ayec' yed' eb' ix. Aton eb' ix, ix c'och yed' Jesús d'a Jerusalén chi'.

Ac'b'iloch snivanil Jesús d'a yol jun q'uen q'ueen
(Mt 27.57-61; Lc 23.50-56; Jn 19.38-42)

42 A d'a jun c'u chi', sc'ual yac'an lista sb'a eb' israel, yujto q'uic'anocxo sc'ual ic'oj ip. Axo yic van sq'uic'b'i 43 ix c'och viñaj José, aj choñab' Arimatea. Te nivan yopisio viñ d'a scal eb' yetyajalil. A jun viñ chi', tañvab'il yoch Dios Yajalil yuj viñ. Ix stec'b'ej sb'a viñ, ix c'och viñ d'a viñaj Pilato. Ix sc'ananemta snivanil Jesús viñ d'a viñ. 44 Ix sat sc'ool viñaj Pilato chi' ayic ix yab'an viñ to toxo ix cham Jesús. Yuj chi' ix yavtancot viñ yajal eb' soldado viñ. Ix sc'anb'an viñ d'a viñ tato toxo ix cham Jesús chi'. 45 Axo ix yab'an viñ to toxo ix chami, ix yalan viñ to syal b'at yic'anemta snivanil viñaj José chi'. 46 Ix smanan jun sábana te vach' viñaj José chi'. Ix lajvi chi', ix b'at viñ yiq'uemta snivanil chi'. Ix sb'ac'anoch c'apac sábana chi' viñ d'ay. Ix b'at yac'ancanoch viñ d'a yol jun q'uen q'ueen joyb'ilxo el yool. Ix yac'ancanoch jun q'uen viñ smaculoc.
47 Axo ix María aj Magdala yed' ix María snun viñaj José, ix yil eb' ix b'aj ix mucchajcanochi.

16

Ix pitzvixi Jesús
(Mt 28.1-10; Lc 24.1-12; Jn 20.1-10)

1 Axo ix ec'b'at sc'ual ic'oj ip, a ix María aj Magdala, ix Salomé yed' ix María snun viñaj Jacobo, ix sman juntzañ te suc'uq'ui sjab' eb' ix yic sb'at sucanec' eb' ix d'a snivanil Jesús. 2 Axo ix sacb'i d'a domingo, val sq'ueul c'u, ix b'at eb' ix b'aj ix mucchajcanoch chi'. 3 Axo yic van sb'ey eb' ix chi', ix yalan eb' ix:
—¿Mach ol ic'anel smacul q'ueen? xchi eb' ix.
4 Palta axo ix yilanb'at eb' ix, elnacxo smacul q'uen chi'. Te nivaquil q'ueen.
5 Axo ix ochc'och eb' ix d'a yol q'ueen, ix yilan eb' ix, c'ojanem jun ángel d'a svach' eb' ix icha yilji eb' viñ quelemtac. Ayoch jun pichul jucan yuuj, te sac. Ix te xiv eb' ix yuuj. 6 Palta ix yalan jun ángel chi' d'a eb' ix:
—Mañ ex xivoc. Van e sayanec' Jesús aj Nazaret, aton jun ix culusajq'uei. Palta toxo ix pitzvixi. Mañxo ayococh d'a yol q'uen tic. Ilecnab' b'aj ix ul yac'canochta eb' tic. 7 Ixiquec, b'at alec d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi' yed' d'a viñaj Pedro to ol b'ab'laj c'och eyuuj d'a Galilea. Ata' ol eyila', icha yaj yalancan d'ayex, xchi d'a eb' ix.
8 Ix lajvi chi', elañchamel ix elixta eb' ix d'a yol q'ueen. Ix b'at lemnaj eb' ix. Ix te ib'xiq'ue eb' ix yuj xivelal. Malaj junoc mach b'aj ix yal eb' ix, yujto ix te xiv eb' ix.

Ix sch'ox sb'a Jesús d'a ix María aj Magdala
(Jn 20.11-18)

9 [A d'a domingo, ayto sacb'i, ata' ix pitzvixi Jesús. Ix lajvi chi', a d'a ix María
aj Magdala b'aj ix sb'ab'laj ch'oxej sb'a. A d'a jun ix chi', ata' elnac ucvañ eb'
enemigo yuj Jesús. 10 Axo ix, ix b'at alan d'a eb' ec'nac yed' Jesús d'a yalañtaxo.
Ste cus eb', van yoc' pax eb'. 11 Axo ix yalan ix d'a eb' to ix pitzvixi Jesús, to yel
ix yil ix. Palta maj schalaj yab' eb' d'a ix.

Ix sch'ox sb'a Jesús d'a chavañ eb' sc'ayb'um
(Lc 24.13-35)

12 Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a Jesús d'a chavañ eb' sc'ayb'um, ayic van sb'ey
eb'. Ch'oc yilji ix yil eb'. 13 Yuj chi' ix meltzaj eb'. Ix b'at yalan eb' d'a juntzañxo
eb' yetb'eyum. Palta añejtona' maj schalaj yab' eb'.

A Jesús ix checanb'at eb' sc'ayb'um
(Mt 28.16-20; Lc 24.36-49; Jn 20.19-23)

14 Axo junelxo, ayic van sva eb' sc'ayb'um yuxluchvañil, ix sch'oxan sb'a
Jesús d'a eb'. Ix tumaj eb' yuuj, yujto chab'c'olal yaj eb', pit eb'. Yujto maj
scha yab' eb' d'a eb' ix ilani ayic toxo ix pitzvixi. 15 Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a
eb':

—Ixiquec d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. Alequel vach' ab'ix yic colnab'il
d'a scal eb' anima smasanil. 16 A mach ol ac'anoch d'a sc'ool, syac'an ac'joc
bautizar sb'a, ol colchajoc. Palta a eb' max yac'och d'a sc'ool, ol ochcan yaelal
d'a yib'añ eb'. 17 A eb' ol ac'anoch d'a sc'ool, ol sch'ox juntzañ milagro tic eb':
Yuj in poder ol yic'anel juntzañ enemigo eb' d'a eb' anima. Ol lolon eb' d'a
juntzañ ch'occh'oc ti'al. 18 Tato ol syam junoc noc' chan eb', tato ol yuc' junoc
tas eb' to scham anima yuuj, malaj ol ic'an eb'. Tato ol yaq'uec' sc'ab' eb' d'a
yib'añ eb' penaay, ol b'oxoc sc'ool eb', xchican Jesús.

Ix ic'ji pax Jesús d'a satchaañ
(Lc 24.50-53)

19 Ayic ix lajvi yalan juntzañ tic Cajal Jesús d'a eb' schecab' chi', ix ic'jiq'ue
d'a satchaañ. Ata' ix em c'ojan d'a svach' c'ab' Dios. 20 Ix lajvi chi', ix b'atcan
eb' schecab' chi' yalcanel slolonel Dios d'a junjun lugar. Axo Cajal Jesús ix och
yed' eb'. Ix sch'ox juntzañ milagro yed' eb', yic chequel to yel jun lolonel tzec'
yalel eb' chi'.]

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan
SAN LUCAS

San Lucas sb'i jun libro tic, yujto a viñaj Lucas añtum tz'ib'annac. A jun libro tic syalcoti to a Jesús Scolumal choñab' Israel yaji, Scolumal pax masanil anima. Syalanpaxi to a Jesús checb'ilcot ul yal vach' ab'ix d'a eb' meb'a'. Syalanpax yuj viñaj Juan Bautista yed' tastac sb'onac viñ. Syalanpax yuj yaljub'al Jesús yed' pax yic ix ac'ji proval, yic ix el yich smunlajel d'a Galilea, yic pax ix och d'a yol choñab' Jerusalén, yic ix ac'jioch d'a yol sc'ab' syaelal, yic ix chami yed' tas ix aj spitzvixi, tas pax ix aj spax d'a satchaañ. A juntzañ tic syalpax d'a San Mateo yed' d'a San Marcos.

Palta ay juntzañxo tas max b'inajlaj d'a San Mateo yed' d'a San Marcos chi', axo d'a San Lucas tic sb'inaji, aton juntzañ tic: Sb'it eb' ángel, yab'ixal eb' vaymitum calnel xid'nac yil Jesús ayic yaljinac, yab'ixal ayic ix c'och Jesús d'a yol stemplo Dios ayic uninto, yab'ixal jun viñ aj Samaria, yab'ixal jun viñ uninab'il satnacb'ati. A d'a jun libro tic te nivan syal yuj lesal, yuj Yespíritu Dios, yab'ixal eb' ix ix ochnac tzac'an yuj Jesús yed' pax yuj spoder Jesús yac'an lajvoc mul.

Tz'ib'ab'ilb'at juntzañ ab'ix tic d'a viñaj Teófilo

1-2 Ach Teófilo tzin tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayach. Ay juntzañ tas ujinac d'a co cal tic. A eb' tz'alanel slolonel Dios ticnaic, yilnac eb' smasanil chajtil ajnac yel yich juntzañ tic. Ichato chi' ix oñ sc'ayb'an eb'. Tzijtumxo eb' ix naaneli, ix stz'ib'ancan yab'ixal juntzañ chi' eb', icha ajnac yel yich. 3 A inxo tic, ix in c'ayb'ej juntzañ chi' smasanil sic'lab'il. Yuj chi' ach mamin Teófilo, tzin nib'ej tzin tzolb'itej smasanil ab'i tastac ajnac sb'o junjun. 4 Icha chi' ol vutoc, yic ol a vach' ojtaquejeli to yel juntzañ ix a c'ayb'ej chi'.

Alb'ilcan yaljub'al viñaj Juan

5 Ayic ayoch viñaj Herodes reyal d'a Judea, ay jun viñ sacerdote scuchan Zacarías, yetb'eyum sb'a viñ yed' jun macañ eb' sacerdote[1.5] scuch Abías. A ix yetb'eyum viñ, Elisabet sb'i ix, a viñaj Aarón ay yiñtilcan ix. 6 Te vach' spensar eb' d'a yichañ Dios. Sc'anab'ajej schecnab'il yed' juntzañxo sley Dios Cajal eb'. Yuj chi' malaj junoc mach syal yalani to ay smul eb'. 7 Malaj junoc yune' eb', yujto max unevilaj ix. Ichamtac animaxo eb' schavañil. 8 A junel ix ja sc'ual yoch viñaj Zacarías chi' d'a stzolal yed' eb' yetsacerdoteal, yic syac'anoch sti' eb' yetisraelal eb' d'a Dios. 9 Ix laj yac'an suerte eb', ichataxon smodo. Axo d'a yib'añ viñaj Zacarías chi' ix emi, yuj chi' ix och viñ d'a yol stemplo Dios Cajal. Ata' ix sñus incienso viñ. 10 Ayic van sñusan viñ chi', masanil eb' anima van slesalvi d'a sti' templo chi'. 11 Axo yic ayoch viñ d'a yol templo chi', ix ul sch'oxan sb'a jun yángel Dios Cajal d'a viñ. Liñanoch d'a stz'ey jun yed'tal b'aj van stz'a incienso chi' d'a svach'. 12 Axo ix yilan jun ángel chi' viñ, ix te sat sc'ol viñ. Ix te xivpaxb'at viñ yuuj. 13 Palta ix yalan jun ángel chi' d'a viñ:

—Zacarías, mañ ach xivoc, yujto ix yab' a lesal Dios. A ix etb'eyum ix Elisabet, ol yuneej jun vinac unin ix. Juan ol ac' sb'iej. 14 Te nivan a tzalajc'olal ol ja yuuj. Tzijtum eb' anima ol te q'uechaañ, yujto ol aljoc jun unin chi', 15 yujto nivan ol aj yelc'och d'a yichañ Dios Cajal. Malaj b'aj ol yuc' vino, malaj pax b'aj ol yuc' añ. Ayic manto aljoc, ayxo och Yespíritu Dios d'ay. 16 Yujñej jun uninal chi', tzijtum eb' etisraelal ol meltzajoch spensar d'a Dios Cajal.

1.5 **1:5** A eb' sacerdote d'a scal eb' israel chi', ay 24 macañ eb'. Junjun macañ smunlajñej a sc'och stzolal d'a yib'añ.

17 A viñaj Juan chi' ol b'ab'laj d'a yichañ Cajalil. Icha sc'ulejnac viñaj Elías
d'a peca', icha chi' ol yutej sb'a viñ. Lajan ol aj pax spoder viñ yed' viñaj Elías
chi'. A viñ ol cachan eb' mamab'il yed' eb' uninab'il yic slajvi oval d'a scal eb'.
A eb' spitej sb'a d'a Dios, yuj viñ ol q'uexmaj spensar eb' yic ol sc'anab'ajej eb'.
Icha chi' ol yutoc sb'oan sb'a eb' anima, yic listaxo yaj eb' ayic ol javoc Cajalil,
xchi jun ángel chi'.
18 Ix sc'anb'an viñaj Zacarías chi' d'a jun ángel chi':
—¿Tas ol vutoc vojtacaneli tato yel juntzañ tzal tic? A in tic icham vinac
inxo, chichimxo pax ix vetb'eyum, xchi viñ.
19 Ix yalanxi jun ángel chi' d'a viñ:
—A in ton tic tzin cuch Gabriel, schecab' in Dios. A' ix in checancot val jun
vach' ab'ix tic d'ayach. 20 A ticnaic, ol ach queecaxcanoc yujto max a cha tas
svala', masanto ol aljoc jun unin chi', ichato chi' ol ach lolonxoc. A jun tic ol
ujoc ayic ol ja stiempoal, xchi jun ángel chi'.
21 Axo eb' anima van stañvancan viñ d'a sti' chi', ix te sat sc'ol eb', yujto te
junip ix ochcan viñ d'a yol templo chi'. 22 Axo ix elul viñ, majxo yal-laj slolon
viñ. Ix snaanel eb' to ay tas ix sch'ox Dios d'a viñ, yujto ayic snib'ej viñ sloloni,
axoñej yed' sc'ab' viñ sch'oxo', yujto ix queecaxcan viñ.
23 Axo ix lajvi sturno viñ chi', ix pax viñ d'a spat. 24 Ix lajvi chi', axo ix
yetb'eyum viñ, aton ix Elisabet, ix scuchoch jun unin chi' ix. Oye' ujal axoñej
d'a spat ix ayeq'ui, ix yalan ix icha tic: 25 Yuj svach'c'olal Dios Cajal d'ayin, yuj
chi' icha tic in aji, yuj chi' mañxalaj mach ol alan in pecal to malaj vune', xchi
ix.

Alb'ilcan yaljub'al Jesús

26-27 Ay jun ix cob'es scuchan María cajan d'a choñab' Nazaret d'a yol yic
Galilea. Ayxo strato ix yed' viñaj José. A viñaj José chi', yiñtilal viñ viñaj
rey David. Svaquilxo ujal sch'oxan sb'a ángel Gabriel d'a viñaj Zacarías, ix
checjixicot yuj Dios d'a ix María chi'. 28 Ix ochc'och b'aj ayec' ix, ix yalan d'a
ix:
—Tzalajañ, yujto te xajan ach yuj Dios Cajal. A' ayñej ec' ed'oc, xchi.
29 Ayic ix yab'an juntzañ chi' ix, ix te sat sc'ol ix. Ix snaub'tañan ix tas yuj
icha chi' ix yutej jun ángel chi' yalani. 30 Ix yalan jun ángel chi' d'a ix:
—María, mañ ach xivoc, yujto te nivan svach'c'olal Dios ol yac' d'ayach.
31 A ticnaic, ol a cuchcanoch jun vinac unin, JESÚS ol ac' sb'iej. 32 A jun chi',
nivan ol aj yelc'ochi. Ol aljoc to Yuninal Dios, Jun Yelxo Nivan Yelc'ochi. Aton
Dios Cajal ol ac'an och reyal sq'uexuloc viñaj rey David, aton smam yicham.
33 Aton ol och yajaloc eb' etisraelal d'a masanil tiempo. Malaj b'aq'uiñ ol
lajvoc jun yopisio chi', xchi d'a ix.
34 —¿Tas ol aj yelc'och jun tzal chi', yujto a in tic mantalaj viñ vetb'eyum?
xchi ix d'ay.
35 —A Yespíritu Dios ol ja d'a ib'añ. A spoder jun Nivan Yelc'ochi, a' ol emul
d'a ib'añ icha asun. Yuj chi' a jun unin ol aljoc chi', yicñej ton Dios ol ajoc.
Ol yal eb' anima to Yuninal Dios. 36 A ix a c'ab' oc ix Elisabet, vach'chom
chichimxo ix, ol aljoc jun yune' ix. Vach'chom tz'alji d'a ix to malaj b'aq'uiñ ol
aljoc yune' ix, palta a ticnaic svaquilxo ujal scuchanoch yune' ix chi', 37 yujto
malaj junoc tas ajaltac d'a Dios, xchi jun ángel chi' d'a ix.
38 —A in tic schecab' in Dios Cajal, yuj chi' ujocab' icha ix al chi' d'ayin, xchi
ix d'a jun ángel chi'.
Ix lajvi chi', ix pax jun ángel chi'.

Ix xid'ec' ix María yil ix Elisabet

39 A d'a jun tiempoal chi', elañchamel ix b'at ix María chi' d'a jun choñab'
ay d'a tzalquiltac d'a yol yic Judea. 40 Ix c'och ix d'a spat viñaj Zacarías chi', ix
yac'an stzatzil sc'ool ix Elisabet chi' ix. 41 Ix te ib'xiq'ue jun unin d'a yol sc'ool
ix Elisabet chi', ayic ix yab'an slolon ix María chi'. Ix te vach' och Yespíritu
Dios d'a ix Elisabet chi'. 42 Yuj chi' te chaañ ix yal ix:
—A ach tic ec'al svach'c'olal Dios ix yac' d'ayach d'a yichañ eb' ix quetixal.
Te nivan pax svach'c'olal ol yac' d'a jun une' ol aljoc chi'. 43 A in tic, ¿tom ay
jab'oc vopisio? A ach tic snun ach Cajalil, palta tzach javi in a c'umej. 44 A
ix vab'an a loloni, axo jun vune' tic, ix te ib'xiq'ue d'a yol in c'ool, ichato ste
tzalaj svab'i. 45 A ach tic ix ac'och d'a a c'ool tas ix yal Cajal chi' d'ayach, yuj
chi' te vach' ico', yujto yovalil ol ujoc elc'och tas ix yal chi', xchi ix Elisabet chi'
d'a ix María chi'.
46 Yuj chi' ix yal ix María chi' icha tic:
Yed' smasanil in c'ool sval vach' lolonel d'a Cajalil.
47 Ste tzalaj in c'ool d'a Dios co Columal.
48 A in tic schecab' in Dios. Ix oc' sc'ol d'ayin, vach'chom malaj velc'ochi. Yuj
chi' masanil tiempo ol yal eb' anima to vach' vico',
49 yujto a Dios te nivan spoder, mañ jantacoc svach'il ix sch'ox d'ayin. Malaj
junocxo mach lajan yed'oc.
50 Masanil tiempo tz'oc' sc'ol d'a jantacñej eb' tz'och ejmelal d'ay.
51 Ix sch'oxeli to te nivan spoder. A eb' syic'chaañ sb'a, ix can eb' d'a yalañ
yuuj.
52 Ix ic'jicanel eb' yajal d'a yopisio. Axo eb' nanam, ix ic'ji chaañ eb'.
53 Jantac tas ix ac'ji d'a eb' ay svejel. Axo eb' b'eyum, malaj tas ix ac'ji d'a eb',
ix checji pax eb'.
54 Ix och Dios qued'oc a oñ aj Israel oñ tic, yujto schecab' caji. Tz'oc'ñej sc'ool
d'ayoñ,
55 icha yutejnac yalancan d'a eb' co mam quicham, yujto yac'naccan sti' d'a
viñaj Abraham yed' d'a eb' yiñtilal d'a junelñej, xchi ix María chi'.
56 Oxe' ujal ix ec' ix d'a spat ix Elisabet chi', ichato chi' ix paxta ix d'a spat.

A yaljub'al viñaj Juan

57 Axo ix c'och stiempoal yalji yune' ix Elisabet chi', vinac unin jun ix alji
chi'. 58 A eb' cajan d'a slac'anil ix yed' eb' sc'ab' yoc ix, ix te tzalaj eb' yed'
ix ayic ix yab'an eb' to a Dios Cajal ix ac'an svach'c'olal d'a ix. 59 Yucub'ixial
yalji jun unin chi', ix smolb'an sb'a eb' d'a spat viñaj Zacarías chi' yic tz'ac'ji
circuncidar jun unin chi'. Ix snib'ej eb' ijan a sb'i viñ smam ix yac'och eb' d'ay.
60 Axo ix snun chi' ix alan icha tic:
—Maay, Juan ol sb'iej, xchi ix.
61 Ix sc'anb'an eb':
—¿Tas yuuj? ¿Tom ay eb' a c'ab' oc icha chi' sb'i? xchi eb'.
62 Ichato chi' ix sc'anb'an eb' d'a viñaj Zacarías chi', ix yac'an yechel eb'
sc'anb'ani tas ol sb'iej jun unin tic. 63 Ix sch'oxan yechel viñ to tz'ac'jib'at
junoc b'aj syal stz'ib'anem viñ. Yuj chi' ix stz'ib'anem viñ: "Juan ol sb'iej"
xchi viñ. Masanil eb' ix sat sc'ol yuj jun chi'. 64 D'a jun rato chi' ix lolonxiq'ue
viñaj Zacarías chi', ix och ijan viñ yalan vach' lolonel d'a Dios. 65 Yuj chi',
masanil eb' cajan d'a slac'anil chi', ix te sat sc'ol eb'. Ix laj alji d'a juntzañ
aldea smasanil d'a tzalquiltac d'a yol yic Judea chi' tas ix uji. 66 Masanil eb' ix
ab'an jun tic, ix och ijan eb' snaub'tañani, ix laj sc'anb'an yab' eb' d'ay junjun:
—¿Tas yaj jun unin tic? xchi eb'. Icha chi' ix yal eb' yujto ix sch'ox val spoder
Dios d'ay.

A sb'it viñaj Zacarías

67 Axo viñaj Zacarías, viñ smam jun unin chi', ix och Yespíritu Dios d'a viñ,
yuj chi' ix ac'ji lolon viñ yuuj icha tic:
68 Calec vach' lolonel d'a Cajalil, aton co Diosal a oñ aj Israel oñ tic, yujto ix
javi oñ scolel a oñ schoñab' oñ tic.
69 Ol yac'cot jun co Columal te ay spoder. A d'a eb' yiñtilalcan David, viñ
schecab', ata' ol aljoc.
70 Icha chi' yutejnac yalancan d'a peca' yuj eb' schecab' sic'b'ileli.
71 Yalannac Dios to ol oñ scolcanel d'a yol sc'ab' eb' cajc'ool yed' d'a masanil
eb' tzoñ chacaneli.
72 Ol sch'ox svach'c'olal d'a eb' co mam quicham. Mañ ol satlaj sc'ol d'a jun
strato yalnac to yicñej yaji.
73 Aton jun strato chi' yalnac d'a viñ co mam quicham aj Abraham a
yac'annaccan sti' d'a viñ
74 to ol oñ scol d'a yol sc'ab' eb' cajc'ool, yic mañ xivc'olaloc scal co b'a d'ay.
75 D'a stojolal scutej co b'a d'ay, añej d'ay scac'och co pensar d'a masanil
tiempo.
76 A ach tic, vuninal ach, ol aljoc d'ayach to yalumal ach el slolonel Dios Te
Nivan, yujto ol ach b'ab'laj b'at d'a yichañ viñ Cajal, ol sb'oan spensar
eb' anima uuj icha tz'aj sb'o junoc b'e.
77 A ach ol ac' nachajel yuj schoñab' tas ol aj scolchaj eb', syalelc'ochi to ol
ac'joc lajvoc smul eb'.
78 Yujto te xajan oñ yuj co Diosal, tz'oc' sc'ool d'ayoñ, yuj chi' ix uji jun tic.
Ichato van sacb'i q'uinal, icha chi' ol aj sja jun checb'ilcot yuuj,
79 yic ol och saquilq'uinal d'a eb' ay d'a q'uic'alq'uinal, eb' ay smay scot
chamel d'a yib'añ. A ol ch'oxan d'ayoñ tas scutej co b'eyb'al yic vach'
junc'olal ol oñ ajoc, xchi viñaj Zacarías chi'.
80 Axo ix q'uib' jun unin chi', ix te och yip d'a yic Dios, ix cajnaj d'a tz'inan
luum, masanto ix c'och stiempoal ayic ix sch'oxanelta sb'a d'a eb' yetisraelal.

2

A yaljub'al Jesús
(Mt 1.18-25)

1 A d'a jun tiempoal chi', ix yaq'uelta jun órden viñaj Augusto, aton viñ sat
yajal d'a Roma, yic sq'ue vaan sb'isul masanil eb' anima d'a yol smacb'en
Roma chi'. 2 A viñaj Cirenio ayoch gobernadoral d'a yol yic Siria ayic sb'ab'laj
b'ischajnac eb' anima smasanil. 3 Masanil eb' anima sacleminac yajcanb'ati,
tzul yac' tz'ib'chaj sb'a eb' d'a schoñab'. 4 Yuj chi' a viñaj José, ix cot viñ d'a
choñab' Nazaret d'a yol yic Galilea, ix c'och viñ d'a choñab' Belén d'a yol yic
Judea, aton b'aj aljinac viñaj David d'a peca', yujto a viñaj José chi', a viñaj
David ay yiñtilal viñ. 5 Ix b'at viñ d'a Belén yic syac' tz'ib'chaj sb'a viñ yed' ix
María, aton ix ayxo strato yed' viñ, cuchb'iltooch yune' ix yuuj. 6 Ayic ayec' eb'
d'a Belén chi', ix c'och sc'ual yalji yune' ix chi'. 7 Ata' ix alji jun sb'ab'el unin
ix. Ix spich ix d'a sb'al, ix yac'anec' c'otan ix b'aj sva noc' chej, yujto mañxalaj
b'aj colan d'a yol mesón.

A eb' ángel yed' eb' tañvum calnel

8 D'a slac'anil choñab' Belén chi' ayec' juntzañ eb' vaymitum calnel.
9 Elañchamel ix ja jun yángel Dios Cajal d'a eb'. Ix ja copnaj stziquiquial Dios
Cajal d'a spatic yichañ eb'. Ix te xivq'ue eb'. 10 Ix yalan jun ángel chi' d'a eb'
icha tic:
—Mañ ex xivoc yujto ved'nac jun vach' ab'ix d'ayex. Yuj jun ab'ix tic, ol
tzalaj masanil anima. 11 A d'a Belén, d'a schoñab' can viñaj David, ata' ix alji

jun e Columal q'uiq'ui, aton Cristo Cajal. 12 Ol eyila', ayoch sb'al jun unin chi'.
Ayec' d'a yol b'aj sva noc' chej, icha chi' ol aj snachajel eyuuj to a', xchi jun
ángel chi'.
13 A d'a jun rato chi', tzijtum eb' ángel ix cot d'a satchaañ ix ul sch'oxan sb'a
eb' yed' junxo ángel chi', ix yalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Ix yalan eb' icha
tic:
14 Calec vach' lolonel d'a Dios ay d'a satchaañ. Ayocab' junc'olal d'a scal eb'
anima b'aj ix sch'ox svach'c'olal, xchi eb' ángel chi'.
15 Ayic toxo ix pax eb' ángel chi' d'a satchaañ, ix laj yalan junjun eb' tañvum
calnel chi' icha tic:
—Coyec d'a Belén chi', b'at quilec tas ix uji ta', aton tas ix schec aljoc Cajalil
d'ayoñ, xchi eb'.
16 Yelc'olal ix b'at eb'. Ix ilchaj ix María yed' viñaj José yuj eb'. Ix yilan jun
unin chi' eb', c'otanec' b'aj sva noc' chej. 17 Ayic ix yilan eb', ix yalan eb' tas ix
yal jun ángel chi' d'a eb'. 18 Masanil eb' ix ab'ani, ix te sat sc'ool eb' yuj tas ix yal
eb' chi'. 19 Axo ix María chi', toñej ix yab'can juntzañ chi' ix, ix ste naub'tañan
ix. 20 A eb' tañvum calnel chi', ix meltzajxi eb', ix yalan vach' lolonel eb' d'a
Dios. Ix yac'an yuj diosal eb' d'ay yuj masanil tas ix yab' eb' yed' yuj tas ix yil
eb', yujto ix elc'och masanil icha ix alji d'a eb'.

Ix ic'jib'at Jesús d'a stemplo Dios

21 Ucub'ixitax chi', ix ac'ji circuncidar jun unin chi'. JESÚS ix sb'iejcani, aton
jun b'i chi' ix aljican d'a ix María yuj jun ángel atax yic manto scuchoch ix.
22 Ay juntzañ checnab'il yalnaccan viñaj Moisés to sc'anab'ajej eb' ix tz'alji
yune', yic vach' scan eb' ix d'a yichañ ley. D'a sc'ual yic sc'anab'ajan jun
checnab'il chi' ix, ix yic'anb'at Jesús eb' d'a choñab' Jerusalén yic syac'anoch
jun unin chi' eb' d'a yol sc'ab' Dios Cajal. 23 Ix sc'ulej jun tic eb' yujto icha tic
tz'ib'yajcan d'a sley Dios Cajal chi': "Junjun vinac unin sb'ab'laj alji, a tz'ac'ji
yicoc Dios Cajal," xchi. 24 Ix b'at eb' b'ian, ix yac'an jun silab' eb' d'a Dios icha
silab' eb' meb'a' syac'a', icha tas syal sley Dios chi': "Yovalil tz'ac'ji chavañoc
noc' cuvajte', mato chavañoc noc' paramuch," xchi.2.24
25 A d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ cajan d'a Jerusalén scuch Simeón. Te
tojol sb'eyb'al jun viñ chi'. Slesalvi viñ d'a Dios. Van stañvan viñ sc'och sc'ual
yic ol colchaj choñab' Israel chi'. Ayoch Yespíritu Dios d'a viñ. 26 Yalnac Dios
d'a viñ to manto ol cham viñ masanto ol yil Cristo viñ, aton ol checjoccot
yuj Cajalil. 27 Aton jun viñ tic ix checjib'at yuj Yespíritu Dios d'a yamaq'uil
templo. Ayec' viñ ta' ix ic'jicot Jesús d'a yol yamaq'uil templo chi' yuj viñ tz'alji
smamoc chi' yed' ix snun, yic sc'anab'ajej eb' tas syal ley. 28 Axo viñaj Simeón
chi' ix chelanq'ue jun unin chi', ix yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. Ix yalan
viñ:
29 Mamin Vajal, syalxo in cham d'a junc'olal ticnaic, yujto ix elc'och tas ix al
d'ayin a in a checab' in tic.
30 Ix yil val in sat sjavican viñ Colvajvum tic.
31 Aton viñ tic ix ac' yopisio d'a yichañ eb' anima smasanil d'a
yolyib'añq'uinal tic.
32 A viñ tic ol ac'an saquilq'uinal d'a eb' mañ israeloc. Axo jun a choñab'
Israel, te nivan ol aj yelc'och yuj viñ, xchi viñ.
33 Axo viñaj José yed' ix María, ix te sat sc'ool eb' yuj tas ix yalcan viñaj
Simeón chi' yuj jun unin chi'. 34 Ix lajvi chi', ix sc'anan svach'c'olal Dios viñ
d'a yib'añ eb', ix yalan viñ d'a ix María, ix snun Jesús chi' icha tic:

2.24 **2:24** A noc' paramuch, tz'och noc' silab'oc eb' meb'a'.

—Ina jun unin tic, chequeltaxon yaji to nivan eb' quetisraelal ol somchajel spensar yuuj. Tzijtum pax eb' ol b'o spensar yuuj. A' ol ch'oxanoc tas sgana Dios d'a eb', palta tzijtum eb' ol paticaneloc. 35 Icha chi' ol aj scheclajelta tas sna junjun anima. A ach tic, ol ja jun c'ual ol ochcan pitz'an cusc'olal d'a a pixan. Ichato ol tecchajoch junoc q'uen espada d'a a pixan, xchi viñaj Simeón chi'.

36 Ay pax jun ix ix ta' scuch Ana. A jun ix chi' syalel slolonel Dios ix. A viñ smam ix scuchan Fanuel, yiñtilal viñaj Aser. Te chichimxo ix. Uninto ix snupnajnac ix, uque' ab'il ix yic'laj sb'a eb', ix cham viñ yetb'eyum ix. 37 84 ab'ilxo scan ix. Max yactejcan stemplo Dios ix, syac'ñej servil Dios Cajal ix d'a c'ual, d'ac'val, d'a tzec'ojc'olal yed' d'a lesal. 38 D'a jun rato chi' ix c'och ix b'aj ayec' eb' chi'. Ix yac'an yuj diosal ix d'a Dios, ix och ijan ix yalanel yab'ixal Jesús chi' d'a masanil eb' van stañvan scolchajel choñab' Jerusalén chi'.

Ayic ix paxta eb' d'a Nazaret

39 Ayic ix lajvi sc'anab'ajan juntzañ sleyal alb'ilcan yuj Dios Cajal eb', ix pax eb' d'a schoñab' scuch Nazaret, aton jun ay d'a yol yic Galilea. 40 Axo jun unin chi', ipan yel q'uinal d'ay, van sq'uib'i, van sjelanb'i, ay val och svach'c'olal Dios d'ay.

A ix c'och Jesús d'a stemplo Dios

41 A viñ tz'alji smamoc Jesús chi' yed' ix snun, junjun ab'il xid'ec' eb' d'a Jerusalén yuj q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto. 42 Axo ix tz'acvi slajchavil ab'il sq'uinal Jesús, ix b'atxi eb' d'a Jerusalén d'a q'uiñ chi' ichataxon sleyal. 43 Ayic ix lajvi jun q'uiñ chi', ix paxta eb'. Axo yune' quelem Jesús, ix can d'a Jerusalén, max snalaj ix snun yed' viñaj José tato ix cani. 44 A snaan eb' to tzac'an yed' juntzañxo eb' tzijtumal anima. Yuj chi', jun c'ual ix b'ey eb'. Axo ix sayanec' eb' d'a scal eb' sc'ab' yoc yed' eb' yamigo, 45 malaj. Yuj chi', ix meltzajxi eb' d'a Jerusalén chi' sayxi.

46 Ato d'a schab'jial ix ilchaj yuj eb' d'a yamaq'uil stemplo Dios, c'ojanem d'a scal juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, van smaclan yab'i tas syal eb' viñ, sc'anb'anpax yab' d'a eb' viñ. 47 Masanil eb' ix ab'an sloloni, ix te och q'uelan eb', yujto te ñican, te jelan pax spacani. 48 Axo ix yilan eb' smam snun chi', ix te sat sc'ool eb'. Axo ix snun chi' ix alani:

—Ach vune', ¿tas yuj icha tic tzoñ utej? A viñ a mam tic yed' in, te ilc'olal caji, van ach co sayaneq'ui, xchi ix d'ay.

49 Ix tac'vi Jesús d'a ix icha tic:

—¿Tas yuj tzin e sayeq'ui? ¿Tom mañ eyojtacoc to yovalil a smunlajel in Mam tzul in b'o'o? xchi.

50 Palta maj nachajel-laj yuj eb' tas ix yala'.

51 Ichato chi' ix paxta yed' eb' d'a Nazaret, ix sc'anab'ajan tas ix yal eb'. Axo ix snun chi', ix can juntzañ chi' d'a spensar ix, ix ste naub'tañan ix. 52 Vanñej sq'uib' Jesús chi', ipan yaj spensar. Stzalaj val Dios yed'oc, stzalaj pax eb' anima yed'oc.

3

Ix yalel slolonel Dios viñaj Juan (Mt 3.1-12; Mr 1.1-8; Jn 1.19-28)

1-2 A viñaj Juan yuninal viñaj Zacarías, ayec' viñ d'a tz'inan luum. Ata' ix yal Dios tas ol yal viñ d'a eb' anima. A jun tic ujinac ayic 15 ab'ilxo yoch viñaj Tiberio yajalil, ayic ayoch viñaj Poncio Pilato gobernadoral d'a Judea, axo viñaj Herodes ayoch gobernadoral d'a Galilea. Axo viñaj Felipe yuc'tac viñaj Herodes chi', ayoch gobernadoral d'a Iturea yed' d'a Traconite. Axo viñaj

Lisanias ayoch gobernadoral d'a Abilinia. Axo eb' viñ sat sacerdote, aton viñaj Anás yed' viñaj Caifás. 3 A d'a jun tiempoal chi', ix schael yich viñaj Juan chi' yec' d'a masanil juntzañ lugar ay d'a slac'anil sti' a' Jordán. Ix laj yalan viñ d'a eb' anima to syac' bautizar sb'a eb', snaan sb'a eb' yic tz'ac'ji lajvoc smul eb'. 4 Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías schecab' Dios, ayic yalannaccan yab'ixal viñaj Juan chi' viñ icha tic:

Ay jun d'a tz'inan luum, ol yal icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e ayic sjavi junoc yajal,
icha chi' tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol javoc viñ Cajal.

5 Masanil ch'olquixtac ol laj pañanb'oc. Masanil lum vitz yed' lum tzalan
ol pañlajoc. Axo juntzañ b'e cumquiltac ol tojolb'oc yed' juntzañ
amquiltac tojolxoñej ol ajoc.

6 A junjun choñab' ol ilanoc to ay colnab'il syac' Dios, xchicani.

7 Ayic ix javi eb' anima d'a viñaj Juan chi' yic tz'ac'ji bautizar eb' yuj viñ, ix yalan viñ d'a eb':

—A ex tic, te jelan ex d'a chucal icha noc' chan. ¿Mach ix alan d'ayex tato ol yal e colan e b'a d'a jun nivan yaelal van sjavi yuj yoval sc'ol Dios? 8 Tato tze na e b'a d'a e mul, yovalil vach' tzeyutej e b'eyb'al, yic scheclajeli to yel ix e na e b'a. Mañ eyal icha tic: Malaj pena, yiñtiloñcan viñaj Abraham, mañ xe chioc. Yujto a in tic sval d'ayex, tato sgana Dios, syal yoch juntzañ q'uen q'ueen tic yiñtiloc viñaj Abraham chi' e q'uexuloc. 9 A jun nivan yaelal ol javoc, lajan icha junoc viñ lista yaj yed' sch'acab' d'a yich juntzañ te' avb'en te'. Jantacñej te' chuclaj sat syac'a', ol laj sch'aquel te' viñ. Ol syumanb'at te' viñ d'a cal c'ac', xchi viñaj Juan chi' d'a eb'.

10 —¿Tas vach' sco c'ulej jun? xchi eb' d'a viñ.

11 —A eb' ay chab'oc scamix, yac'ocab' junoc eb' d'a eb' malaj yico'. A eb' ay tas sva'a, spucocab' ec' eb' d'a eb' malaj yico', xchi viñ d'a eb'.

12 Ix c'och pax juntzañ eb' tecumel alcabar yic syac'an bautizar sb'a eb'. Ix sc'anb'an eb' d'a viñ:

—Ach co c'ayb'umal, ¿tas vach' sco c'ulej? xchi eb'.

13 —Ayic tze c'ananel stumin eb' anima, mañ e c'an jab'ocxo d'a yib'añ icha syal ley, xchi viñ d'a eb'.

14 Ay pax eb' soldado ix c'anb'an d'a viñ:

—A oñxo pax tic, ¿tas sco c'ulej? xchi eb'.

—Mañ e xib'tej eb' anima yuj eyesanoch junoc tas d'a yib'añ yic tzeyiq'uec' junoc tas d'a eb'. Schaocab' e c'ool ichataxon e tojol, xchi viñ d'a eb'.

15 Ay eb' anima chi' ix naub'tañani, ix sc'anb'an eb' tato a viñaj Juan chi' aton Cristo. 16 Palta ix yalan viñ d'a eb' smasanil:

—Val yel, a in tic tzex vac' bautizar d'a a a', palta ay junxo toto ol javoc. A' ol ac'anoch Yespíritu Dios d'ayex, icha c'ac' ol em d'a eyib'añ. Ichato ol ex ac'joc bautizar yuuj. A jun chi' ec'to yopisio d'a vichañ. Mañ in mojoc svac' servil, vach'chom toñej tzin tij sch'añal xañab'. 17 A jun chi' lajan icha junoc viñ schayej strigo, tz'el smatz'il d'a scal. Slajvi schayan ixim, syac'ancanem ixim d'a yol yed'tal. Axo smatz'il ixim tz'elcani, slañcanb'at viñ d'a yib'añ jun c'ac' malaj b'aq'uiñ stupi, xchi viñaj Juan chi'.

18 Tzijtumto juntzañxo c'ayb'ub'al icha juntzañ tic ix yalel viñ d'a eb' anima chi', ix yalanpax vach' ab'ix viñ d'a eb'. 19 A viñ ix cachanpax viñaj Herodes, viñ ayoch gobernadoral, yujto ix yic' ix smu' viñ scuchan Herodías. Ix scachanpax viñ yuj juntzañxo chucal sc'ulej. 20 Palta a viñaj Herodes chi' maj sc'anab'ajej viñ tas ix alji d'ay. Ay junxo chucal ix sc'ulej viñ yujto ix yac'och viñaj Juan chi' viñ d'a preso.

Ix ac'ji bautizar Jesús
(Mt 3.13-17; Mr 1.9-11)

21 Ayic mantzac och viñaj Juan chi' d'a preso, van yac'an bautizar eb' anima viñ, ix yac' pax bautizar Jesús viñ. Yacb'an van slesalvi Jesús, ix jacvi satchaañ. 22 Axo Yespíritu Dios ix emul d'a yib'añ icha noc' paramuch. Ix yab'an yoch jun lolonel d'a satchaañ icha tic:

—A ach tic, Vuninal ach, xajanab'il ach vuuj. Tzin tzalaj val ed'oc, xchi jun av chi'.

Eb' smam yicham Jesús
(Mt 1.1-17)

23 A Jesús ayxom 30 ab'iloc sq'uinal ayic ix syamanoch smunlaji. Tz'alji d'ay to yuninal viñaj José. Aton sb'i smacañil eb' smam yicham tic: Schab'at d'a viñaj Elí masanto slajvican c'och d'a viñaj Adán. Viñaj Elí, 24 viñaj Matat, viñaj Leví, viñaj Melqui, viñaj Jana, viñaj José, 25 viñaj Matatías, viñaj Amós, viñaj Nahum, viñaj Esli, viñaj Nagai, 26 viñaj Maat, viñaj Matatías, viñaj Semei, viñaj José, viñaj Judá, 27 viñaj Joana, viñaj Resa, viñaj Zorobabel, viñaj Salatiel, viñaj Neri, 28 viñaj Melqui, viñaj Adi, viñaj Cosam, viñaj Elmadam, viñaj Er, 29 viñaj Josué, viñaj Eliezer, viñaj Jorim, viñaj Matat, 30 viñaj Leví, viñaj Simeón, viñaj Judá, viñaj José, viñaj Jonam, viñaj Eliaquim, 31 viñaj Melea, viñaj Mainán, viñaj Matata, viñaj Natán, 32 viñaj David, viñaj Isaí, viñaj Obed, viñaj Booz, viñaj Salmón, viñaj Naasón, 33 viñaj Aminadab, viñaj Admin, viñaj Aram, viñaj Esrom, viñaj Fares, viñaj Judá, 34 viñaj Jacob, viñaj Isaac, viñaj Abraham, viñaj Taré, viñaj Nacor, 35 viñaj Serug, viñaj Ragau, viñaj Peleg, viñaj Heber, viñaj Sala, 36 viñaj Cainán, viñaj Arfaxad, viñaj Sem, viñaj Noé, viñaj Lamec, 37 viñaj Matusalén, viñaj Enoc, viñaj Jared, viñaj Mahalaleel, viñaj Cainán, 38 viñaj Enós, viñaj Set, viñaj Adán. A viñaj Adán chi', a Dios b'oannac viñ.

4

Ac'jinac proval Jesús yuj viñ diablo
(Mt 4.1-11; Mr 1.12-13)

1 A Jesús te ayoch Yespíritu Dios d'ay, ix el b'aj ayec' d'a a' nivan Jordán. Ix ic'jib'at yuj Espíritu chi' d'a tz'inan luum. 2 40 c'ual ix ec' ta', axo viñ diablo ix c'och yac' proval. Maj valaj Jesús chi' d'a juntzañ c'ual chi', yuj chi' ix och svejel. 3 Ix yalan viñ diablo chi' d'ay:

—Ina Yuninal ach Dios, al d'a jun q'ueen tic to tz'och panil, xchi viñ d'ay.

4 Ix tac'vi Jesús d'a viñ:

—Syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic: Mañ yujocñej tas svaji ay co q'uinal, xchi Slolonel chi', xchi d'a viñ. 5 Ix lajvi chi', ix ic'jiq'ue Jesús d'a jun nivan tzalan yuj viñ. Ix sch'oxan juntzañ nivac choñab' viñ d'a masanil yolyib'añq'uinal tic d'a Jesús chi'. 6 Ix yalan viñ d'ay:

—Ol ach vac'och yajalil d'a masanil juntzañ choñab' tzin ch'ox tic d'ayach. Ol ach och b'eyumal yuuj. A juntzañ tic d'a yol in c'ab' ay, svac'ñej d'a mach b'aj in gana svac'a'. 7 Tato tzach em cuman d'ayin, tzalan a b'a d'ayin, icñej yaj juntzañ tic smasanil, xchi viñ diablo chi' d'ay.

8 Axo ix yalan Jesús d'a viñ:

—Syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Añej d'a Dios Cajal tzeyal e b'a. Añej pax d'ay tzeyaq'uem e b'a, xchi d'a Slolonel chi', xchi d'a viñ.

9 Ix lajvi chi', ix ic'jixib'at Jesús yuj viñ diablo chi' d'a choñab' Jerusalén. Ix yic'anq'ue viñ d'a schon stemplo Dios, ix yalan viñ d'ay:

—Ina Yuninal ach Dios, emaṅ chennaj d'a sat luum chi', 10 yujto syal d'a
Slolonel Dios chi':
Ol yal Dios d'a eb' yángel to tzach staṅvej eb'.
11 Ol ach quetzchajq'ue yuj eb', yic vach' maṅ ol a tenoch oc d'a q'uen q'ueen,
xchi Slolonel Dios chi', xchi viṅ diablo chi'. 12 Ix yalan Jesús d'a viṅ:
—Tz'ib'yajpaxcani: Maṅ eyac' proval Cajal, aton co Diosal, xchi d'a Slolonel
Dios, xchi Jesús.
13 Yujto maṅxa junocxo tas b'aj syal yac'ji proval Jesús yuj viṅ diablo chi',
yuj chi' ix actajcan yuj viṅ junoc tiempoal.

Elnac yich smunlajel Jesús
(Mt 13.53-58; Mr 6.1-6)

14 Ix jax Jesús d'a Galilea, te ayoch spoder Yespíritu Dios d'ay. Ix laj ab'chaj
yab'ixal d'a juntzaṅ lugar chi'. 15 Ix ec' sc'ayb'ej eb' anima d'a yoltac spatil
culto. Masanil eb' ix alan vach' lolonel d'ay.
16 Ichato chi' ix c'och d'a choṅab' Nazaret b'aj q'uib'nac. Axo d'a sc'ual
syic' yip eb' israel, ix och d'a yol spatil culto ichataxon smodo. Ix q'ue liṅan
yic syavtan Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.4.16 17 Yuj chi', ix ac'jib'at jun b'aj
tz'ib'ab'ilcan Slolonel Dios chi' d'ay, aton tas tz'ib'ab'ilcan yuj viṅaj Isaías
schecab' Dios. Ix xuyanb'ati, ix sayan b'aj syal icha tic:
18 A Yespíritu Dios Cajal ayoch d'ayin, yujto a' ac'jinac vopisio yic svalanel
jun vach' ab'ix d'a eb' meb'a'. In scheccoti yic svac' snivanil sc'ool eb'
ilc'olal yaji. Tzul val yab' eb' icha preso yaji chajtil tz'aj scolchaj eb'. In
checjicot vac' b'oxoc eb' max uji yilani. Tzul vic'anel eb' ayoch tas d'a
yib'aṅ d'a libre.
19 Aṅejtona' tzul valaneli to toxo sja stiempoal jun colnab'il syac' Dios Cajal.
Icha chi' syal Slolonel Dios tic, xchi Jesús d'a eb'.
20 Ix chulanxican jun b'aj tz'ib'ab'ilcan chi', ix yac'anxi d'a viṅ sic'umal.
Ichato chi' ix em c'ojan4.20 sc'ayb'ej eb'. Axo masanil eb' ayoch d'a yol chi', ix
te och q'uelan eb' d'ay. 21 Ix syamanoch sc'ayb'an eb', ix yalani:
—A val d'a jun c'ual tic, ix elc'och syal Slolonel Dios tic d'a eyichaṅ, xchi d'a
eb'.
22 Masanil eb' ix te sat sc'ool yuj juntzaṅ lolonel vach' ix yal Jesús, yuj chi'
ix yal vach' lolonel eb' d'ay. Ix laj sc'anb'an yab' junjun eb':
—¿Maṅtoc a viṅ tic yuninal viṅaj José? xchi eb'.
23 Yuj chi' ix yal Jesús d'a eb':
—A ex ton tic ol eyal d'ayin: Ach aṅtum, munil tzaṅtej a b'a. A tas a
c'ulejnac d'a choṅab' Capernaum, c'ulej pax d'a a choṅab' tic quila', xe cham
d'ayin. 24 Val yel sval d'ayex, malaj junoc schecab' Dios ay yelc'och d'a sat
eb' yetchoṅab'. 25 Tze nacot yab'ixal viṅaj Elías d'a peca', chajtil ec'nac viṅ.
Naṅal schaṅil ab'il maṅxo yac'nacoc ṅab'. Te nivan vejel janac d'a yib'aṅ eb'
anima smasanil. A d'a jun tiempoal chi', tzijtum eb' ix chamnac yetb'eyum
ay d'a scal eb' quetisraelal. 26 Palta maṅoc d'a junoc eb' ix chi' checjinacb'at
viṅaj Elías yuj co Mam Dios yic scolvaji. Aṅej d'a jun ix aj Sarepta d'a yol
yic Sidón, aṅej ta' c'ochnac viṅ. 27 Aṅejtona', tze napaxcot yab'ixal jun viṅ
schecab' Dios scuchan Eliseo. Tzijtum eb' quetisraelal yamchajnac yuj jun
yab'il scuch lepra. Palta malaj junoc eb' b'oxinac yuj viṅaj Eliseo chi', aṅej
jun viṅ aj Siria scuchan Naamán, aṅej viṅ b'oxinac yuj viṅ, xchi Jesús d'a eb'.
28 Axo eb' ayec' yed' ta', ayic ix yab'an eb', ix te cot yoval eb' smasanil d'ay.
29 Yuj chi' ix laj q'ue vaan eb', ix spechanel eb' d'a stiel choṅab', yujto a jun

4.16 **4:16** Sq'ue liṅan mach tz'avtan Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. 4.20 **4:20** Tz'em c'ojan eb' ayic syalanel slolonel co Mam Dios eb'.

choňab' chi' d'a jolom tzalan ay, ata' ijan ix syumb'at eb' d'a sat c'acap. 30 Palta
axo Jesús b'eňej ix ec'b'at d'a scal eb', ix b'ati.

Ix b'oxi sc'ool jun viň ayoch enemigo d'ay
(Mr 1.21-28)

31 Ichato chi', ix emta Jesús d'a choňab' Capernaum d'a yol yic Galilea. Ata'
ix sc'ayb'ej eb' anima d'a sc'ual ic'oj ip. 32 Ix te sat sc'ool eb' yab'an juntzaň
c'ayb'ub'al chi', yujto ayic ix yalaneli, ix checlaji to te ay yopisio yuj Dios.
33 A d'a yol spatil culto ay jun viň ayoch enemigo d'ay. Ix el yav jun enemigo
chi'.
34 —Ach Jesús aj Nazaret. ¿Tas yuj tzac'och a b'a qued'oc? ¿Tom tzach javi oň
a sateli? Vojtac ach, a ach tic sic'b'il ach el yuj Dios, xchi jun enemigo chi'.
35 Axo Jesús ix tuman jun enemigo chi', ix yalan d'ay:
—Tz'in xa chi, actejcan jun viň tic, xchi d'ay. Ix lajviňej chi', ix syuman
telvoc jun viň b'aj ayoch chi', ix eli, maj lajvoclaj viň yuuj. 36 Masanil eb'
anima ayec' ta', ix te sat sc'ol eb' yuuj, ix laj yalan junjun eb':
—¿Tastaxlaj yaj juntzaň slolonel jun viň tic? A slolonel viň tic sch'oxaneli to
ay spoder schecanel juntzaň enemigo tic, tz'el eb' b'ian, xchi eb'.
37 Ix laj el yab'ixal Jesús d'a juntzaň lugar ay d'a slac'anil chi'.

Ix laj b'oxi sc'ol eb' penaay yuj Jesús
(Mt 8.14-17; Mr 1.29-34)

38 Axo ix elta Jesús d'a yol spatil culto, ix c'och d'a spat viňaj Simón. A ix
sňi' viňaj Simón chi', te penaay ix yuj c'ac'al yab'il. Ix tevi eb' d'a Jesús yuj ix.
39 Ix snitzanb'at sb'a Jesús chi' b'aj jichanec' ix chi', ix scachanoch vaan jun
ilya chi'. Ix el jun c'ac'al yab'il chi' d'a ix. Junanto rato chi' ix q'ue vaan ix, ix
c'atc'ajcot eb' yuj ix.
40 Axo d'a yemc'ualil, masanil juntzaň eb' penaay ix ic'jicot d'a Jesús.
Ch'occh'oc ilyail tz'ic'an eb'. Ix yac'anec' sc'ab' d'a yib'aň eb', ix laj b'oxican
eb'. 41 Tzijtum eb' anima b'aj ix laj el eb' enemigo, ix laj el yav eb', ix yalan
eb':
—A ach tic Yuninal ach Dios, xchi eb' d'ay.
Palta axo Jesús ix cachan eb' enemigo chi', maj schalaj lolon eb', yujto
ojtacab'il yuj eb' to Cristo.

Ix yalel slolonel Dios Jesús d'a Galilea
(Mr 1.35-39)

42 Ayic van sacb'i, ix b'at Jesús d'a stiel choňab' b'aj tz'inan. Axo eb' anima,
van sayjiec' yuj eb', ix c'och eb' b'aj ayec' chi'. Sgana eb' maj b'atlaj Jesús chi',
43 palta ix yalan d'a eb':
—Yovalil ol b'at val pax el yab'ixal d'a juntzaňxo choňab', yic syab' eb'
chajtil tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Yuj chi' in checjicoti, xchi d'a eb'.
44 Ix ec'ňej Jesús d'a yoltac spatil culto d'a yol yic Judea. Ix yalanel slolonel
Dios.

5

Tzijtum noc' chay ix yamchaji
(Mt 4.18-22; Mr 1.16-20)

1 A junel ayec' Jesús d'a sti' a' ňajab' Genesaret.5.1 Tzijtum anima ix c'och
d'ay, ix te vitz'c'aj yuj eb' yujto snib'ej eb' syab' slolonel Dios. 2 Ix yilani ayec'
chab' yunetac barco d'a sti' a', malaj mach ayoch d'a yool, yujto ix elta juntzaň
eb' yamum chay d'a yol te', van sjuc'anel schimpa eb', yic syamlab' chay chi'.

5.1 **5:1** Aňeja' sb'i a' ňajab' yic Galilea.

3 Yuj chi' ix och Jesús d'a yol jun te' barco chi', aton te' yic viñaj Simón. Ix yalan
d'a viñ to snitzoch jab'oc te' viñ d'a yol a'. Ix lajvi chi' ix em c'ojan d'a yol te', ix
och ijan sc'ayb'an eb' anima chi' d'a sti' a'. 4 Ix lajvi sc'ayb'an eb', ix yalanpax
d'a viñaj Simón chi':
—Coyec yed' te' e barco tic b'aj te jul a', ata' ol eyaq'uem e chimpa, xchi Jesús
chi'.
5 —Ach co C'ayb'umal, jun ac'val ix cac'lej co yaman noc' q'uiq'ui, malaj val
junoc noc' ix quic'a'. Palta yujñej to a ach tzala', ol b'at caq'uem co chimpa tic
junelxo, xchi viñaj Simón chi' d'ay.
6 Axo yic ix yac'anem eb', mañxo jantacoc noc' ix yamchaji. A schimpa eb'
chi' ijan ix ñic'chajb'ati. 7 Ix sb'echc'ab'ancot juntzañxo eb' yetb'eyum eb' d'a
junxo barco yic tz'och eb' yed' eb'. Ix javi eb', ix b'ud'ji chab' te' barco chi'.
Ijan ix b'at te' d'a yol a' yuj yalil noc'. 8 Axo ix yilan jun chi' viñaj Simón Pedro
chi', ix em cuman viñ d'a yichañ Jesús, ix yalan viñ d'ay:
—Mamin, ma max ach el d'a in tz'ey, yujto a in tic, te chuc in, xchi viñ.
9 Icha chi' ix yutej viñ yalani, yujto ix te sat sc'ol viñ yed' juntzañxo eb'
yetb'eyum yuj juntzañ noc' tzijtumal chay ix syam eb' chi'. 10 Añejtona' viñaj
Jacobo yed' viñaj Juan, aton eb' viñ yuninal viñaj Zebedeo, ix te sat sc'ol eb'
viñ. Yetyamum chayil sb'a eb' viñ yed' viñaj Simón chi'. Ix yalan Jesús d'a
viñaj Simón chi':
—Mañ ach xivoc. Icha tzutej a yaman noc' chay tic, icha chi' ol utoc ic'ancot
eb' anima d'ayin, xchi d'a viñ.
11 Axo ix elc'och juntzañ barco chi' d'a sti' a', ix yactancan juntzañ syamc'ab'
eb' chi', ix och tzac'an eb' yuj Jesús.

B'oxinac sc'ool jun viñ penaay yuj lepra
(Mt 8.1-4; Mr 1.40-45)

12 A junel ayec' Jesús d'a jun choñab', ix c'och jun viñ d'ay, ayq'ue yab'il lepra
d'a snivanil viñ smasanil. A ix yilanoch Jesús chi' viñ, ix em cumnaj viñ, ix em
ñojnaj viñ d'a sat luum, ix yalan viñ d'ay:
—Mamin, ta syal a c'ool tzin a b'oxicani, xchi viñ.
13 Axo Jesús ix yamlan viñ, ix yalani:
—In gana sb'oxican a c'ool, xchi d'a viñ. Ayic ix yalan Jesús icha chi', ix el
jun yab'il chi' d'a viñ. 14 Ix lajvi chi', ix cham val yalan d'a viñ:
—Ayta b'aj tzal jun tic. Palta ixic, b'at ch'ox a b'a d'a viñ sacerdote. B'at
ac'an jun silab' d'a Dios, icha yalnaccan viñaj Moisés, yic tz'ilji to ach b'oxi,
xchi Jesús chi' d'a viñ.
15 A yab'ixal Jesús chi', ix pucaxñej d'a scal eb' anima. Tzijtum eb' ix
smolb'ej sb'a yic syab' eb' tas syala', yic sb'oxican sc'ol eb' yuuj. 16 Ix yiq'uel
sb'a d'a scal eb', ix b'at lesal b'aj malaj eb' anima.

B'oxinac sc'ool jun viñ sicb'inaqueli
(Mt 9.1-8; Mr 2.1-12)

17 D'a jun c'u van sc'ayb'an eb' anima Jesús, c'ojc'umb'a juntzañ eb' fariseo
yed' pax eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. A d'a junjun choñab' d'a yol yic Galilea
yed' d'a yol yic Judea ix laj cot eb'. Ay pax eb' ix cot d'a Jerusalén. Axo Jesús ix
checlajel spoder Dios d'ay, ayic ix yac'an b'oxoc sc'ol eb' penaay. 18 Ichato
chi' ix c'och juntzañ eb' viñ, b'achb'il jun viñ sicb'inaquel yuj eb' viñ yed'
svaynub'. Sgana eb' viñ tz'och d'a yol pat syac'anoch eb' viñ d'a yichañ Jesús.
19 Palta maj ilchajlaj yuj eb' viñ b'aj tz'ochi yujto te vitz'an yuj eb' anima. Yuj
chi' ix q'ue eb' viñ d'a spañanil yib'añ jun pat chi', ix yolan yib'añ pat chi' eb'
viñ, ix yac'anemta viñ penaay chi' eb' viñ yed' svaynub' d'a scal eb' anima d'a

yichañ Jesús chi'. 20 Axo ix yilan Jesús chi' to ix yac'och sc'ool eb' viñ d'ay, yuj chi' ix yalan d'a viñ penaay chi':
—Ach anima, toxo ix ac'ji lajvoc a mul, xchi d'a viñ.
21 Yuj chi', axo eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' fariseo, ix och ijan eb' snaub'tañani: ¿Tas yaj jun viñ tic? Van sb'uchvaj viñ d'a Dios. Malaj junoc mach syal yac'an lajvoc mul, añej Dios, xchi eb' d'a spensar.
22 Palta a Jesús yojtacxo tas van snaan eb' chi', yuj chi' ix yalan d'a eb':
—¿Tas yuj tze naub'tañej jun tic? 23 ¿Tas junoc secojtac calan tze na'a? ¿A a mul toxo ix ac'ji lajvoc, xco chama, ma: Q'ueañ vaan, b'eyañ, mato xco chi? 24 A ticnaic, ol in ch'ox d'ayex to a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ay vopisio vac'an lajvoc smul eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic.
Ix yalan Jesús d'a viñ sicb'inaquel chi':
—A in tic sval d'ayach, q'ueañ vaan, ic'chaañ a vaynub' tic, ixic d'a a pat, xchi d'a viñ.
25 D'a jun rato chi', ix q'ue vaan viñ sicb'inaquel chi' d'a yichañ eb'. Ix yic'anchaañ svaynub' viñ b'aj jichan ec' chi'. Ix pax viñ d'a spat, ix yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. 26 Ix laj och q'uelan eb' smasanil ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios, ix te sat sc'ol eb', yuj chi' ix laj yal eb':
—Ix te sat co c'ool quilan juntzañ tic, xchi eb'.

Ix avtaj viñaj Leví yuj Jesús
(Mt 9.9-13; Mr 2.13-17)

27 Ix lajvi chi', ix elta Jesús, ix yilan jun viñ tecumel alcabar scuchan Leví,5.27 c'ojanec' viñ b'aj stequel alcabar chi'. Ix yalan Jesús d'a viñ:
—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi.
28 Ix q'ue vaan viñ, ix yactancan smasanil, ix och viñ sc'ayb'umoc Jesús chi'.
29 Ichato chi', ix och jun nivan vael d'a spat viñ yic sva Jesús yed'oc. Tzijtum eb' viñ tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' anima ix och yed' eb' d'a mexa.
30 Axo eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés chi', ix och ijan eb' viñ yalan d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi' icha tic:
—¿Tas yuj tzex va'i, tzeyuc'an a' yed' juntzañ eb' viñ tecumel alcabar tic yed' eb' chuc sb'eyb'al tic? xchi eb' viñ d'a eb'.
31 Yuj chi', ix yal Jesús d'a eb' viñ:
—Q'uinaloc ay junoc viñ añtum ticnaic. A eb' vach' sc'ool, ¿tom ay tz'och viñ yuj eb'? Añej eb' penaay ay tz'och viñ yuuj. 32 Mañ yujoc vavtan eb' toxon vach' sb'eyb'al snaani, in javi. Palta yuj vavtan eb' yojtac to chuc sb'eyb'al, yic vach' sna sb'a eb' yuj smul, xchi d'a eb' viñ.

Max schalaj sb'a jun icham b'eyb'al yed' jun ac' c'ayb'ub'al
(Mt 9.14-17; Mr 2.18-22)

33 Ix lajvi chi', ix yalan eb' viñ d'a Jesús:
—A eb' sc'ayb'um viñaj Juan, viñ tz'ac'an bautizar yed' eb' sc'ayb'um eb' viñ fariseo, tzijtum el tz'och eb' d'a tzec'ojc'olal, slesalvi eb'. Palta axo eb' a c'ayb'um tic, ¿tas yuj añej vael syac' eb'? xchi eb' viñ d'ay.
34 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—Q'uinaloc ay junoc nupnajel, ¿tom syal eyac'anoch eb' avtab'il d'a nupnajel chi' d'a tzec'ojc'olal yacb'an aytoec' viñ van yoch yetb'eyum chi' yed' eb'? 35 Palta ol ja sc'ual ol ic'joc el viñ d'a scal eb', ichato chi' ol och eb' d'a tzec'ojc'olal, xchi d'a eb' viñ.
36 Ix lajvi chi', ix yalanxi junxo ab'ix tic d'a eb' viñ:

5.27 **5:27** A viñaj Leví, Mateo pax sb'i viñ d'a Evangelio San Mateo 9.9.

—Malaj junoc oñ ay junoc ac' pichul sco ñiq'uelta jab'oc, scac'anoch snipuloc junoc c'a pichul. Tato icha chi' scutej, tz'ixtaxel jun ac'to chi'. Añejtona', tz'ixtax pax el jun c'a pichul chi' yuj jun ac'to chi'. 37 Ol val junxo ch'oxnab'il: Max yal-laj yac'chajem vino manto sipji d'a yol junoc noc' c'a tz'um yed'tal vino,5.37 tato icha chi', sñic'chaj jun tz'uum chi' yuj vino chi', tz'ixtax scha macañil. 38 Yuj chi', a d'a yol noc' ac' tz'uum tzeyaq'uem vino manto sipji, icha chi' vach' ol can schab'il. 39 Añejtona', tato ay eb' añeja' tzato uc'an peca' vino, axo jun vino toto sb'oi, malaj yelc'och d'a sat eb'. Syalan eb': A jun peca' vino tic, más vach', xchi eb', xchi Jesús.

6

Yalnac Jesús yuj sc'ual ic'oj ip
(Mt 12.1-8; Mr 2.23-28)

1 A d'a jun sc'ual ic'oj ip ix ec' Jesús d'a jun b'e d'a scal juntzañ ixim trigo yed' eb' sc'ayb'um. Axo eb' sc'ayb'um chi', ix sc'utzelta sjolom ixim eb', ix svuchanel ixim eb', ix sc'uxan ixim eb'. 2 Axo juntzañ eb' fariseo ix c'anb'an d'a eb':

—¿Tas yuj tze c'ulej junoc tas to mañ smojoc sc'ulaj d'a sc'ual ic'oj ip? xchi eb' viñ.

3 Ix tac'vi Jesús d'a eb' viñ icha tic:

—¿Tom manta b'aj tzeyila' tas sc'ulejnac viñaj David yed' eb' ajun yed'oc ayic yochnac svejel eb' jun el? 4 Xid'naquec' viñ d'a scajnub' Dios, svanac juntzañ ixim pan viñ yicñej Dios yaji, yac'annac pax ixim viñ d'a eb' ajun yed'oc. A juntzañ pan chi', añej eb' viñ sacerdote ay yalan yic svaani, palta maj ochlaj smul viñaj David yed' eb' ajun yed' chi', xchi d'a eb' viñ.

5 Ix yalanxi d'a eb' viñ:

—A in tic Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, yuj chi' syal valani tas smoj sco c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip.

A jun viñ sicb'inaquel sc'ab'
(Mt 12.9-14; Mr 3.1-6)

6 D'a junxo sc'ual ic'oj ip, ix och Jesús d'a yol spatil culto, ix och ijan sc'ayb'an eb'. Ata' ay jun viñ sicb'inaquel svach' c'ab'. 7 Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ fariseo, van smaclan eb' viñ yila' tato ol b'oxoc sc'ab' jun viñ chi' yuj Jesús d'a sc'ual ic'oj ip chi', yic vach' syac'och eb' viñ d'a yib'añ. 8 Palta axo Jesús, yojtacxo tas van snaan eb' viñ, yuj chi' ix yalan d'a viñ sicb'inaquel sc'ab' chi':

—Q'ueañ liñan d'a co cal tic, xchi d'a viñ. Ix q'ue liñan viñ b'ian. 9 Ix yalan Jesús d'a eb' smasanil:

—Tzin c'anb'ej d'ayex: ¿Tas junoc smoj co c'ulan d'a sc'ual ic'oj ip? ¿Tzam yal co c'ulan juntzañ tas vach', mato a juntzañ chucal? ¿Tzam yal co colan junoc penaay, mato vach' sco mac'chamoc? xchi d'a eb'.

10 Ix lajvi chi', ix och q'uelan Jesús d'a eb' oyanec' chi', ix yalan d'a viñ penaay chi':

—Aq'uel lian a c'ab' chi', xchi d'a viñ.

Ix slianel sc'ab' viñ chi', ix b'oxican viñ. 11 Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley chi' yed' eb' viñ fariseo, ix te cot yoval eb' viñ, ix och ijan eb' viñ sc'anb'an d'ay junjun tas vach' syutej eb' viñ yic'ancot d'a yib'añ Jesús chi'.

A Jesús ix sic'anel eb' lajchavañ sc'ayb'um
(Mt 10.1-4; Mr 3.13-19)

5.37 **5:37** Il nota d'a Mateo 9.17.

12 A d'a juntzaň c'ual chi', ix b'at Jesús d'a jun tzalan lesal. Jun ac'val ix
lesalvi d'a Dios. 13 Axo ix sacb'i ix sic'anel eb' viň sc'ayb'um, ix sic'anelta
lajchavaň eb' viň. A eb' viň chi', ix yac'och schecab'oc. 14 Aton eb' viň tic:
Viňaj Simón, scuchan pax Pedro yuj Jesús, viňaj Andrés yuc'tac viňaj Simón
chi', viňaj Jacobo, viňaj Juan, viňaj Felipe yed' viňaj Bartolomé. 15 Viňaj
Mateo, viňaj Tomás, viňaj Jacobo yuninal viňaj Alfeo, viňaj Simón tz'alji pax
Zeloteal. 16 Viňaj Judas, yuc'tac viňaj Jacobo yed' viňaj Judas aj Queriot, aton
viň ac'jinacoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel d'a slajvub'alxo. Aton eb' viň tic ix
siq'uelta Jesús, yic tz'och eb' viň schecab'oc.

Tzijtum eb' anima ix sc'ayb'ej Jesús
(Mt 4.23-25)

17 Ix emixta Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a jun tzalan chi', ix och vaan d'a jun
ac'lic. Ata' ix smolb'ej sb'a jantac eb' anima tzac'anoch yuuj, yed' pax eb'
cotnac d'a yol yic Judea, d'a choňab' Jerusalén yed' d'a stitac a' mar d'a yol
yic Tiro yed' Sidón. Ix javi eb' smaclej yab' tas syal Jesús chi', yic sb'oxipaxcan
eb' penaay. 18 A eb' tz'ixtaj yuj eb' enemigo, ix b'oxipaxcan eb'. 19 Masanil eb'
sgana syamlan Jesús, yujto sb'oxican sc'ool eb' smasanil yuj spoder.

Eb' vach' yico' yed' eb' chuc yico'
(Mt 5.1-12)

20 Axo Jesús ix ec' q'ueleloc d'a eb' sc'ayb'um, ix yalan d'a eb' icha tic:
—A ex meb'a' ex, te vach' eyico', yujto ayexxo och d'a yol sc'ab' Dios.
21 A ex ay e vejel ticnaic, te vach' eyico', yujto ol ex b'ud'joccanoc.
A ex tzex oq'ui, te vach' eyico' yujto slajvi chi' ol ex tzevajoc.
22 Vujňej a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol chichon sc'ool eb'
anima d'ayex, ol ex spechelta eb' d'a scal, ol ex sb'uchan eb'. Te chuc ol yal
eb' d'a e patic vuuj. Palta ayic ol ex yutan eb' icha chi', te vach' eyico'. 23 Tzex
te q'uechaaň, tzex te tzalaji, yujto te nivan spac ol e cha d'a satchaaň, yujto
icha chi' utab'il eb' schecab' Dios d'a peca' yuj smam yicham eb' anima tic.
24 Ob'iltac ex b'eyum ex, yujto toxo ix eyil svach'il d'a tic.
25 A ex b'ud'anňej e c'ool ticnaic, te chuc eyico', yujto ol ja jun tiempoal ol
te och e vejel.
Ob'iltac ex, mach ex tzex tzevaji, ol ex oc' pax yuj cusc'olal.
26 Ayic syalan eb' anima smasanil to vach' ex, te chuc eyico', yujto icha chi'
ix utaj eb' ix yaloch sb'a schecab'oc Dios d'a peca' yuj eb' smam yicham eb'
anima tic.

Sco xajanej eb' cajc'ool
(Mt 5.38-48; 7.12)

27 Palta a exxo tzeyab' tas sval tic, sval d'ayex: Xajanejec eb' eyajc'ool,
vach' tzeyutej e b'a d'a eb' tzex chacaneli. 28 Tato ay eb' sc'anancot yaelal
d'a eyib'aň, a exxo, a svach'c'olal Dios tze c'ancot d'a yib'aň eb'. Tato ay eb'
tzex b'uchani, tzex lesalvi yuj eb'. 29 Tato ay eb' stz'itanb'at junoc spac'ul e ti',
meltzitejecb'at junxo pac'aň d'a eb'. Tato ay eb' tz'ic'anec' e chumpa, aq'uec
pax b'at e camix d'a eb'. 30 Tato ay eb' sc'anan junoc tas d'ayex, tzeyac'ňej
d'a eb'. Tato ay eb' tz'ic'anec' junoc tas eyico', maňxo e c'anxi meltzaj d'a eb'.
31 Tato tze nib'ej vach' syutej sb'a eb' eyetanimail d'ayex, icha pax chi' tzeyutej
e b'a d'a eb'.
32 Tato aňej eb' anima xajan ex yuuj tze xajanej, ¿b'aja svach'il jun tze c'ulej
chi'? Aňeja' eb' chuc icha pax chi' syutej sb'a eb'. 33 Tato aňej eb' vach' syutej
sb'a d'ayex b'aj vach' tzeyutej e b'a, ¿b'aja svach'il jun tze c'ulej chi'? Aňeja' eb'
chuc icha pax chi' sc'ulej eb'. 34 Tato ay eb' sc'anan sq'uex junoc tas d'ayex,

tato añej d'a eb' syal yac'anxi d'ayex, añej d'a eb' tzeyac'a' ¿tom vach' tze c'ulej icha chi'? Icha chi' syutej sb'a eb' chuc yac'an junoc tas majanil d'a eb' yetchucal, yujto sna eb' to ol schapax tas eb' d'a eb'. 35 Palta a ex tic, xajanejec eb' eyajc'ool, vach' tzeyutej e c'ool. Tato ay junoc tas tzeyac' majanil, mañ e na to ol tupjoc d'ayex. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, nivan spac ol e cha'a. Ol checlajeloc to yuninal ex Dios nivan yelc'ochi, yujto añeja' icha chi' Dios chi', vach' syutej sb'a d'a eb' max yac' yuj diosal yed' pax d'a eb' chuc sc'ulej d'ay. 36 Oc'ocab' e c'ool d'a eb' eyetanimail, icha tz'aj yoc' sc'ol Dios d'ayex.

Mañ e ch'olb'itej tas yaj junocxo
(Mt 7.1-5)

37 Mañ e ch'olb'itej tas yaj junocxo mach, yuj chi' mañ ol ex sch'olb'itejpax Dios. Mañ eyac'b'at d'a yib'añ junocxo mach, yic vach' a Dios mañ ol ac'anb'at d'a eyib'añ. Tzeyac' nivanc'olal, tato icha chi', axo Dios ol ac'an lajvoc e mul. 38 Aq'uec tas tz'och yuj junocxo mach. Axo Dios ol ac'anpax d'ayex. Icha junoc mucuc tz'och echlab'il, ste b'ud'ji, tenb'il tz'aji, mañxa b'aj syal yem jab'ocxo, icha chi' ol yutoc Dios yac'an tastac d'ayex. Yujto icha tzeyutej eyac'an d'a eb' eyetanimail, icha pax chi' ol yutoc Dios yac'an d'ayex.

39 Ix yal jun ch'oxnab'il tic Jesús:

—Q'uinaloc a junoc mach max uji yilani, a sch'oxan b'e d'a junocxo mach max uji pax yilani, tato icha chi', syetb'atejb'at sb'a eb' d'a junoc jul. 40 Malaj junoc mach van sc'ayb'aji, ec'to d'a yichañ jun sc'ayb'umal chi', vach'chom ayic toxo ix yilel smasanil, lajan tz'aj yed' sc'ayb'umal chi'.

41 Q'uinaloc ay junoc eyetanimail, ayb'at jab'oc c'alem d'a yol sat, a exxo a junoc te' patzab'6.41 ayoch d'a yol e sat. Tato max eyila' to ayoch jun te' chi' d'a yol e sat, ¿tom ol yal eyilan jab' c'alem ayb'at d'a yol sat jun eyetanimail chi'? 42 Tato ayoch jun te' patzab' chi' d'a yol e sat, ¿tom smoj eyalan d'a junxo chi': Ina yajelta jab' c'alem d'a yol a sat chi', tzin nib'ej sviq'uelta d'ayach, tom xe chi d'ay? Tato icha chi' tzeyutej eyalani, te chab' sat ex. Yovalil tze b'ab'laj iq'uejelta jun te' patzab' chi' d'a yol e sat. Ichato chi', syal eyic'anelta jab' c'alem d'a yic jun eyetanimail chi'.

A te te' tz'ojtacajel yuj sat
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

43 Malaj junoc te te' vach' chuclaj sat syac'a'. Malaj pax junoc te te' chuc vach' sat syac'a'. 44 Yujto a sat junjun te', a tz'ac'an cojtaquejeli tas yaj junjun te'. Q'uinaloc ay junoc te' q'uiix, ¿tom higo sat te' syac'a'? Q'uinaloc ay junoc te' mequiix, ¿tom uva sat te' syac'a'? 45 Icha pax chi' eb' anima vach', vach' tas syal eb', yujto a tas vach' sna eb'. A eb' anima chuc, chuc tas syal eb', yujto chuc tas sna eb'. A tas scala', a d'a co pensar scoti.

Chab' yich pat ayemi
(Mt 7.24-27)

46 ¿Tas yuj tzeyal d'ayin: Ach Mamin Vajal, xe chi, palta max e c'anab'ajej tas svala'? 47 Ol val d'ayex chajtil yaj eb' sjavi d'ayin, syab'an in lolonel eb', sc'anab'ajan pax eb': 48 Lajan eb' icha jun viñ ix sjuc yed'tal spat masanto ix c'och b'aj ay lum stzatzil.6.48 Ichato chi' ix sb'oanq'ue spat viñ chi'. Axo ix javi a' nivac eluma' d'a jun pat chi', maj ib'xoclaj yuj a', yujto a d'a lum stzatzil ayem yich. 49 Axo eb' tz'ab'an in lolonel, palta max sc'anab'ajej eb', lajan eb' icha jun viñ ix sb'oq'ue spat b'aj nab'a tza luum, mañ tzatzoclaj ix ajem yich.

6.41 **6:41** Il nota d'a Mateo 7.3.

6.48 **6:48** "Masanto tz'emc'och d'a q'uen q'ueen," icha chi' ix aj yalan Jesús d'a jun versículo tic.

Axo yic ix javi a' nivac eluma' d'a jun pat chi', ix em laňnajoc, maňxa jab'oc tas ix cani, xchi Jesús d'a eb'.

7

Ix b'oxi sc'ool jun viň schecab' viň yajal soldado (Mt 8.5-13)

1 Ayic ix lajvi sc'ayb'an eb' anima Jesús, ix c'och d'a choňab' Capernaum.
2 Ata' ay jun viň yajal soldado romano, ay jun viň schecab' viň te xajan yuuj,
palta te penaay viň, van scham viň. 3 Ayic ix yab'an yab'ixal Jesús viň, ix
schecancot juntzaň eb' viň ichamtac vinac israel viň, b'at yalan eb' viň d'a
Jesús yic scot yac' b'oxoc viň schecab' viň chi'. 4 Ayic ix ilchaj Jesús yuj eb' viň,
ix och ijan eb' viň yalani:

—Smoj ton tza col viň, 5 yujto xajan co choňab' tic yuj viň. A viň ix ac'an
tumin ayic ix b'o spatil co culto.

6 Yuj chi', ix b'at Jesús yed' eb' viň. Vanxo sc'och eb' d'a slac'anil spat viň,
axo viň ix checancot juntzaň eb' yamigo yal d'a Jesús icha tic:

—Ix yalcot viň yajal soldado icha tic: Mamin, mocab' ixtej a b'a a ja d'ayin,
yujto maň in mojoc tzach och d'a yol in pat. 7 Yuj chi' in q'uixvi ach in
sayaneq'ui. Toňejocab' tzala', ol b'oxoc sc'ool viň in checab' tic uuj. 8 Vojtac
to a in tic ayin d'a yalaň smandar viň tzin ac'an mandar, ay pax eb' soldado
ayoch d'a yalaň in mandar. Tato sval d'a junoc: Ixic, ta xin xchi, sb'atňej.
Svalanpax d'a junocxo: Cotaň, ta xin xchi, scotňej. Tato tzin chec sc'ulej junoc
tas junoc in checab', sc'ulejňej. Icha svutej vac'an mandar eb' chi', icha chi'
tzutej ac'an mandar smasanil tas a ach tic, xchicot viň, xchi eb'.

9 Ayic ix yab'an jun chi' Jesús, ix te sat sc'ool yuj viň, ix och q'uelan d'a
juntzaň eb' anima tzac'anoch yuuj, ix yalan d'a eb':

—Val yel, manta b'aj svil junoc d'a scal eb' quetisraelal tzin ac'anoch d'a
sc'ool icha jun viň tic, xchi Jesús.

10 Ayic ix jax eb' schecab' viň yajal soldado chi', ix yilan eb' to vach'xo sc'ol
viň penaay chi'.

Pitzvinacxi jun viň quelem

11 Ix lajvi chi', ix b'at Jesús d'a jun choňab' scuch Naín, tzijtum eb' sc'ayb'um
ix b'at yed'oc yed' jantac pax eb' anima. 12 Axo yic van sc'och eb' d'a jun
choňab' chi', ix yilan eb', van b'at smucchaj jun chamnac. Tzijtum eb' ay
d'a jun choňab' chi' ed'jinac. A viň ix cham chi', aton jun pitaň yune' jun ix
chamnac yetb'eyum. 13 Ayic ix yilanoch ix snun viň chamnac chi' Jesús, ix oc'
sc'ol d'a ix, ix yalan d'a ix:

—Maň ach oc'oc, xchi d'a ix.

14 Ix snitzanoch sb'a Jesús d'a stz'ey b'aj ayec' b'achan jun chamnac chi', ix
yac'anec' sc'ab' d'a yib'aň. Ix och vaan eb' b'achjinac chi'. Ix yalan Jesús d'ay:

—Ach quelem, a in sval d'ayach: Q'ueaň vaan, xchi.

15 Axo viň quelem chi', ix q'uex c'ojan viň, ix och ijan viň sloloni. Axo Jesús
ix ac'anxican viň d'a ix snun chi'. 16 Ayic ix yilan jun chi' eb', ix xivq'ue eb', ix
och ijan eb' yalan vach' lolonel d'a Dios, ix yalan eb':

—Ay jun schecab' Dios ix checlaj d'a co cal tic, te nivan yelc'ochi, xchi eb'.
Ix yalanpax eb':

—Ix ja Dios oň scol a oň schoňab' oň tic, xchi eb'.

17 A d'a masanil yol yic Judea yed' d'a spatic yichaň, ix ab'chaj tas ix sc'ulej
Jesús.

A eb' schecab' viñaj Juan
(Mt 11.2-19)

18 A eb' sc'ayb'um viñaj Juan, viñ ac'jinac bautizar, xid' alan d'ay yuj
jantacñej tas ix sc'ulej Jesús. Yuj chi', ix yavtancot chavañ eb' sc'ayb'um viñ,
19 ix schecanb'at eb' viñ sc'anb'ej d'a Jesús tato a Cristo, mato ch'oc junocxo
van stañvan eb' sjavi. 20 Yuj chi', ix c'och eb' d'ay. Ix yalan eb' icha tic:
—A viñaj Juan, viñ ac'jinac bautizar oñ checancoti yic tzul co c'anb'ej
d'ayach tato a ach tañvab'iltaxon a javi, mato ch'oc junocxo sco tañvej sjavi,
xchi eb' d'ay.
21 A ix c'och eb', mañ jantacoc eb' penaay yuj juntzañ ilya ix b'oxi sc'ol yuj
Jesús. Ay eb' b'aj ix ic'jiel juntzañ eb' enemigo yed' pax eb' max uji yilani ix
laj b'oxi yilan eb'. 22 Ix tac'vi Jesús d'a eb' schecab' viñaj Juan chi':
—Paxañec, ix alec d'a viñaj Juan chi' tas ix eyila', tas ix eyab'i. Alec d'a viñ
to a eb' toxonton max uji yilani, vach'xo yilan eb'. A eb' max uji sb'eyi, sb'eyxi
eb'. A eb' slaj c'a yuj yab'il lepra, ix b'oxi sc'ool eb'. A eb' max uji yab'ani, tzaxo
yab' eb'. Ay eb' chamnac, ix pitzvixi. Axo d'a eb' meb'a' van yaljiel yab'ixal
colnab'il. 23 A eb' max somchajel spensar vuuj, vach' yic eb'. Icha chi' tzeyutej
eyalan d'a viñ e c'ochi, xchi Jesús d'a eb'.
24 Ayic toxo ix pax eb' schecab' viñaj Juan chi', ix och ijan Jesús yalan d'a eb'
anima yuj viñ:
—¿Tas xid' eyilnac d'a tz'inan luum? ¿Tom a junoc te' aj tz'ib'xi yuj ic' xid'
eyilnac? 25 Tato malaj jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Mato a junoc anima te vach'
spichul xid' eyilnac? Cojtac to a eb' vach' spichul chi' yed' eb' syac' sgana,
ayec' eb' d'a spat eb' viñ yajal. 26 Palta jun, ¿tas xid' eyilnac? ¿Tom xid' eyilnac
jun viñ tz'alanel slolonel Dios? Yel, yalumel slolonel Dios yaj viñaj Juan chi'.
Palta mañocñej jun chi' yopisio viñ. 27 Aton yab'ixal viñaj Juan chi' yalnaccan
Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani. Ayocto yalannaccan yuj viñ icha tic:
Ol in checb'at jun in checab', ol b'ab'lajb'at uuj.
Icha tz'aj sb'o b'e, icha chi' ol aj sb'o sb'eyb'al eb' anima yuuj, yic manto ach
c'ochi, xchi d'a Slolonel chi'.
28 Sval d'ayex to d'a scal eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj junoc
mach ec'alto d'a viñaj Juan chi'. Palta d'a scal eb' ayoch d'a yol sc'ab' Dios,
vach'chom eb' malaj val yelc'ochi, ec'alto svach'il yic eb' d'a yichañ viñaj Juan
chi', xchi Jesús d'a eb'.
29 A eb' anima smasanil yed' eb' tecumel alcabar, ayic ix yab'an eb' tas ix
yal Jesús, ix yalan eb' to te yel syal Dios, yujto ac'b'il bautizar eb' yuj viñaj
Juan chi'. 30 Palta axo eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, mañ
ac'b'iloclaj bautizar eb' viñ yuj viñ, icha chi' ix aj sch'oxani to a tas sgana Dios
d'a eb' viñ, malaj yelc'och d'a sat eb' viñ. 31 Yuj chi' ix yalan Jesús:
—¿Mach yed' ol in lajb'ej eb' anima d'a jun tiempoal tic? ¿Chajtil yaj spensar
eb' tze na'a? 32 Lajan eb' icha eb' unin stajni d'a mercado. Ay eb' tz'alan d'a eb'
yetuninal: Ayic ix co pu'an co flauta, maj ex chañalvoclaj. Ayic ix oñ b'itan
d'a cuseltaquil, maj ex oc'laj qued'oc, xchi eb'. Icha eb' unin malaj sgana d'a
junoc tas chi', icha chi' eyaj a ex tic. 33 Yujto ix ulec' viñaj Juan, maj valaj viñ,
maj yuc'laj vino viñ d'a scal eb' yetanimail. A exxo ix eyala' to ayoch enemigo
d'a viñ.
34 A ticnaic in ja paxi, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, tzin va'i,
svuc'an a' d'a scal eb' quetanimail. Tzeyalanpaxi to b'uc'tzin in, uc'um in añ,
svamigoan pax eb' tz'em d'a ajmulal yed' eb' viñ tecumel alcabar. 35 Palta a
eb' ay sjelanil Dios d'ay, scheclajel sjelanil eb' chi' d'a tastac sc'ulej, xchi Jesús
d'a eb'.

Ayec' Jesús d'a spat jun viñ fariseo

36 Ay jun viñ fariseo scuch Simón ix avtan Jesús d'a spat yic sva yed' viñ. Ix
c'och d'a spat viñ, tz'eyan ix ajem d'a sat jun alañ lich'anem d'a sat luum yic
vael. 37 Ay jun ix ay d'a choñab' chi', ay specal to ajmul ix ix. Ix yab'an ix to ix
c'och Jesús vael d'a spat viñ fariseo chi'. Yuj chi' ix c'och ix b'aj ay yoc Jesús,
yed'nac jun alabastro7.37 ix, b'ud'an yuj jun yal suc'uq'ui sjab'. 38 Ix och ijan
ix yoq'ui, ix sb'icanel yoc chi' ix yed' yal sat. Axo d'a xil sjolom ix, ix suc tacjoc.
Ix stz'ub'anelta yoc chi' ix, ix stob'anec' jun yal suc'uq'ui sjab' chi' ix d'a yoc
Jesús chi'. 39 Axo ix yilan viñ fariseo chi', ix snaan viñ: Tato yel schecab' Dios
jun viñ tic, tzam nachajel yuj viñ to a jun ix ix van syaman yoc viñ tic, ajmul
ix ix, xchi viñ d'a spensar. 40 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a viñ:

—Ach Simón, ay jun tas ol val d'ayach, xchi d'a viñ.

—Al d'ayin ach co C'ayb'umal, xchi viñ.

41 —Ay chavañ eb' viñ vinac ay smajan tumin d'a spatrón. Ay jun viñ, 500
denario smajan viñ. Axo junxo viñ 50 denario ñej smajan viñ chi'. 42 Yujto
maj tzac'van eb' viñ stupan sb'oc chi', yuj chi' toñej ix ac'ji lajvoc sb'oc eb' viñ
yuj viñ ay yic q'uen tumin chi'. Al d'ayin, ¿mach junoc eb' viñ más val stzalaj
yed' viñ ay yic q'uen tumin chi'? xchi d'a viñ.

43 —A tzin na'a, a viñ más nivan yic ix ac'ji lajvoc chi', a viñ más val stzalaj
yed' viñ, xchi viñaj Simón chi' d'ay.

—Yel tzala', aton viñ, xchi Jesús.

44 Ix lajvi chi' ix och q'uelan Jesús d'a jun ix ix chi', ix yalan d'a viñaj Simón
chi':

—¿Tzam il jun ix ix tic? Ayic in ochul d'a yol a pat, maj ac' jab'oc a' b'aj tzin
b'iquel voc.7.44-46 Axo jun ix ix tic, a d'a yal sat ix sb'iquel voc, sucan tacjoc
ix yed' xil sjolom. 45 Maj a tz'ub'laj in ti', yic tzac'an stzatzil in c'ool. Axo jun
ix tic, yictax in ja d'a tic, max och van ix stz'ub'anelta voc tic. 46 Maj ac'q'ue
aceite d'a in jolom, axo ix, ix tob'anec' jun yal suc'uq'ui sjab' d'a voc tic. 47 Yuj
chi' sval d'ayach to nivan smul ix ix ac'ji lajvoc, yuj chi' tzin ste sxajanej ix.
Xal junoc anima jab'ñej smul tz'ac'ji lajvoc, jab'ñej tzin sxajanej, xchi d'a viñ.

48 Ix yalan Jesús d'a ix icha tic:

—A a mul toxo ix ac'ji lajvoc, xchi d'a ix.

49 A juntzañxo eb' avtab'il, c'ojjab' em eb' ta' yed'oc, ix och ijan eb' yalani:

—¿Tas yaj jun viñ tic, yuj chi' syal viñ to syac' lajvoc mul viñ? xchi eb'.

50 Axo Jesús ix alan d'a ix:

—Ach colchaji yujto in ac'och d'a a c'ool. Yuj chi' junc'olal tzach paxi, xchi
d'a ix.

8

A eb' ix ix scolvaj yed' Jesús

1 Ix lajvi juntzañ tic, ix och ijan Jesús yec' d'a juntzañ choñab' yed' d'a
juntzañ aldea, ix laj yalanel vach' ab'ix tas tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab'
Dios. Ix ec' eb' lajchavañ schecab' yed'oc. 2 Ay pax juntzañ eb' ix ix elnac
enemigo d'ay, ix ec' yed' eb' yed' juntzañxo eb' ix penaay b'onacxi sc'ol yuuj.
D'a scal eb' ix chi', ay jun ix scuchan María aj Magdala, aton jun ix b'aj
ic'b'ilel ucvaañ eb' enemigo. 3 Ay pax junxo ix scuchan Juana yetb'eyum viñaj
Chuza, aton viñ smayordomo viñaj Herodes. Ay junxo ix scuchan Susana
yed' juntzañxo eb' ix. Ix colvaj eb' ix d'a Jesús yed' jab'oc tastac ay d'a eb' ix.

7.37 **7:37** Il nota d'a Mateo 26.7. 7.44-46 **7:44** A sc'och eb' paxyalvum d'a junoc pat d'a peca' chi', sb'icji yoc eb', stz'ub'jielta sti' eb', sb'onjiec' aceite d'a eb', yuj sch'oxan eb' aj pat chi' to xajan eb'.

A yab'ixal viñ tzicumb'at trigo
(Mt 13.1-23; Mr 4.1-20)

4 Tzijtum anima ix cot d'a junjun choñab', ix smolb'an sb'a eb' b'aj ayec' Jesús. Yuj chi', ix yal jun ab'ix tic d'a eb'. Ix yalan icha tic:

5 —Ay jun viñ ix b'at tzicanb'at strigo. Axo yic van stzicanb'at ixim viñ, ay juntzañ ixim ix emcan d'a yol b'e, ix laj tec'ji ixim, axo noc' much ix lojanq'ue ixim. 6 Ay juntzañxo ixim ix emcan d'a yib'añtac q'uen q'ueen. Axo ix javi ixim ix tacjiel ixim yujto jab'ñej sch'ayanil luum. 7 Ay juntzañxo ixim ix emcan d'a caltac añc'ultac, axo ix q'uib' ixim, toñej ix tacjiel ixim yuj juntzañ añc'ultac ix ja chi' yed'oc. 8 Palta ay juntzañxo ixim ix emcan b'aj ay syaxil sat luum, axo yic ix q'uib' ixim, nivan sat ixim ix yac'a'. Ay ixim jun ciento sat d'a junjun sjolom, xchi Jesús.

Ayic ix yalan jun tic, te chaañ ix yutej yalani:

—A ex ix eyab' jun lolonel tic, naub'tañejec, xchi d'a eb'.

9 Axo eb' sc'ayb'um ix c'anb'an d'ay tas syalelc'och jun ch'oxnab'il chi'. 10 Ix yalan d'a eb':

—A ex tic, ix ac'ji eyojtaquej juntzañ tas ix sch'ox Dios yic tz'och eb' anima d'a yol sc'ab'. Palta tzin lolon d'a juntzañxo eb' anima d'a ch'oxnab'il, yuj chi' vach'chom syil eb', añeja' yaj eb', ichato malaj tas syil eb', vach'chom syab' eb', palta max nachajel-laj yuj eb'.

11 A jun ch'oxnab'il tic syalelc'ochi: A juntzañ iñat chi', a slolonel Dios sch'oxeli. 12 A ixim ix emcan d'a yol b'e sch'oxanel eb' anima tz'ab'ani, axo sc'och viñ diablo d'a eb', tz'ic'jipaxec' jun lolonel chi' d'a eb' yic max yac'och eb' d'a sc'ool, yic max colchaj eb'. 13 Axo juntzañxo ixim ix emcan d'a yib'añ q'uen q'ueen chi' sch'oxanel eb' anima tz'ab'an slolonel Dios, scha eb' d'a tzalajc'olal. Icha junoc te te' malaj sch'añal yib', icha chi' yaj eb'. Syac'och eb' d'a sc'ool jayeoc c'ual, axo sja syaelal eb', syic'anxiel sb'a eb'. 14 Axo juntzañxo ixim ix emcan d'a cal añc'ultac chi' sch'oxanel eb' tz'ab'an slolonel Dios, palta axo sb'ey tiempo, tzijtum tas sna eb'. Sna sb'eyumal eb', sna eb' yuj yic snivanil. Yuj val juntzañ chi', tz'ixtaxel spensar eb'. Lajan tz'aj eb' icha ixim trigo max och sat. 15 Axo juntzañxo ixim ix emcan b'aj ay syaxil sat luum chi' sch'oxanel eb' tz'ac'anoch jun lolonel chi' d'a sc'ool, sc'anab'ajan eb', tec'an syutej sb'a eb'. Aton eb' tic lajan yed' ixim trigo vach' sjolom syac'a'.

A jun ch'oxnab'il yuj candil
(Mr 4.21-25)

16 Ayic scac'anoch sc'ac'al co candil ¿tom a d'a yol junoc chen scaq'uemi, mato d'a yalañ te ch'at scac'ochi? Maay, palta d'a yib'añ junoc tas chaañ yajq'uei, ata' scac'q'uei, yic vach' syil eb' tz'ochc'och d'a yol pat chi'. 17 Jantacñej tas c'ub'anel ticnaic, ol checlajelta yed' jantacñej tas esalil ayeq'ui, ol ojtacajeloc, ol checlajeloc.

18 Yuj chi' scham val eyab'ani, yujto a mach sgana snachajel juntzañ tic yuuj, ol ac'joc sjelanil yic sic'lab'il ol nachajel yuuj. Axo mach malaj sgana snachajel juntzañ tic yuj jun, a jab'oc ijan ol nachajel yuuj ol vach' ic'joquec' d'ay, xchi Jesús.

A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac
(Mt 12.46-50; Mr 3.31-35)

19 A ix snun Jesús yed' eb' yuc'tac ix c'och eb' b'aj ayeq'ui, palta max yal-laj sc'och eb' d'ay yujto mañxo jantacoc anima. 20 Yuj chi' ix alchaj d'ay:

—A ix a nun yed' eb' uc'tac van yec' eb' ach say d'a ti pat chi', xchi eb'.

21 Palta ix yalan d'a eb' ayec' yed' chi':

—A eb' tz'ab'an slolonel Dios, sc'anab'ajan eb', aton eb' chi' icha in nun, icha vuc'tac yaji, xchi Jesús d'a eb'.

Ix numc'aj ic' yed' a' ñajab'
(Mt 8.23-27; Mr 4.35-41)

22 D'a junel ix och Jesús d'a yol jun barco yed' eb' sc'ayb'um, ix yalan d'a eb':
—Coyec d'a sc'axepal a' ñajab' tic, xchi.
Ix b'at eb' b'ian. 23 Yacb'an van sb'ey te', ix vayb'at Jesús chi'. Elañchamel ix ja jun nivan ic', ix och ijan sb'ud'ji te' barco chi' yuj a'. Ijan sb'at te' d'a yich a'. 24 Axo eb' sc'ayb'um chi' ix pitzanel svayañ, ix yalan eb' d'ay:
—Mamin, Mamin, van co b'at d'a yol a', xchi eb' d'ay.
Yuj chi' ix q'ue vaan, ix scachan jun ic' chi' yed' a' sq'ue chulan chi'. Ix numc'aj smasanil yuuj. 25 Ichato chi' b'ian, ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':
—¿Tas yuj max eyac'och Dios d'a e c'ool? xchi d'a eb'.
Toxoñej ix och q'uelan eb', ix sat sc'ool eb', ix yalan eb':
—¿Tas yaj jun viñ tic? Scachji jun ic' tic yed' a a' tic yuj viñ, ix c'anab'ajax viñ yuj juntzañ tic, xchi eb'.

A jun viñ aj Gerasa ayoch enemigo d'ay
(Mt 8.28-34; Mr 5.1-20)

26 Ix lajvi chi', ix c'och eb' d'a yol yic Gerasa, d'a sc'axepalec' a' ñajab' yic Galilea chi'. 27 Axo ix elta Jesús d'a yol te' barco chi' d'a sat luum, ix c'och jun viñ ay d'a choñab' chi' d'ay. Ayxo scajvi yixtaj viñ yuj juntzañ eb' enemigo ayoch d'ay. Max yac'ochlaj spichul viñ, max canlaj van viñ d'a yol junoc pat, axoñej b'aj mucan eb' chamnac ayec' viñ. 28-29 Ayic ix yilan Jesús viñ, ix em cuman viñ d'a yichañ. Axo Jesús ix alan d'a eb' enemigo chi' to tz'el eb' d'a viñ. Yuj chi' ix avajq'ue viñ, ix yalan viñ d'a Jesús:
—Ach Jesús, Yuninal ach Dios Nivan Yelc'ochi, ¿tas alan ic d'ayin? Tzin tevi d'ayach, mañ in ixtej, xchi viñ d'ay.
Tzijtum elxo syamchaj viñ yuj eb' enemigo chi', yuj chi' stzec'ji viñ d'a q'uen cadena yuj eb' anima, tz'och q'uen d'a yoc viñ yed' d'a sc'ab' viñ. Palta sd'iñchitejb'at q'uen viñ. Ix ic'jib'at viñ yuj eb' enemigo chi' b'aj malaj anima. 30 Ix sc'anb'an Jesús d'a viñ:
—¿Tas a b'i? xchi.
—Legión in b'i, xchi viñ.
Ix yal jun chi' viñ yujto tzijtum eb' enemigo chuc ayoch d'a viñ. 31 Axo juntzañ eb' enemigo chi', ix tevioch eb' d'a Jesús: Mañ oñ ac'b'at d'a jun xab' olan, xchi eb'. 32 Ay juntzañ noc' tzijtumal chitam van sva d'a jun tzalan. Ix tevi eb' enemigo chi' d'a Jesús to tz'ac'jib'at eb' d'a noc'. Ix schaanb'at eb'. 33 Ix elcan juntzañ enemigo chi' d'a viñ, ix b'atcan eb' d'a noc' chitam chi'. Axo noc' chitam chi' ix b'at noc' d'a jun chaañ, ix emc'och noc' d'a yol a' ñajab', ix sjic' a' noc', ix cham noc'.
34 Axo ix yilan eb' tañvum chitam chi' tas ix uji, ix b'at lemnaj eb' yal d'a eb' anima ay d'a choñab' chi' yed' d'a eb' ayb'at munlajel. 35 Yuj chi' ix cot eb' anima yila' tas ix uji. Ayic ix c'och eb' b'aj ayec' Jesús, ix yilan eb' to ayec' jun viñ b'aj ix el juntzañ enemigo chi', c'ojanem viñ d'a yichañ Jesús. Ayxo och spichul viñ, vach'xo spensar viñ. Ix te xivb'at eb' yilani. 36 A eb' ix ilan chi', ix laj yalan eb' chajtil ix aj sb'oxi sc'ol viñ b'aj ix el juntzañ enemigo chi'. 37 Ix och ijan masanil eb' anima aj Gerasa chi' yalan d'a Jesús to tz'el b'aj ay eb' chi', yujto te xivnac eb' yuuj. Yuj chi' ix ochxi d'a yol te' barco chi' yic spaxi. 38 Ix yal viñ b'aj ix el eb' enemigo chi' d'a Jesús to sb'at viñ yed'oc, palta maj schab'atlaj viñ.

39 —Paxañ d'a a pat, ixic, al masanil tas ix sb'o Dios d'ayach, xchi Jesús d'a viñ.
Ix b'at viñ, ix laj yalan viñ d'a masanil eb' anima tas ix utaj yuj Jesús.

A ix yisil viñaj Jairo yed' jun ix penaay
(Mt 9.18-26; Mr 5.21-43)

40 Ayic ix c'ochxi Jesús d'a sc'axepal a' ñajab' chi', ix chaji yuj eb' anima smasanil d'a tzalajc'olal, yujto tañvab'il yuj eb' smasanil. 41 Ix ja jun viñ scuch Jairo, viñ yajal yaj d'a spatil culto ta'. Ix em cuman viñ d'a yichañ Jesús chi', ix sc'anan viñ d'ay to sb'at yed'oc d'a spat, 42 yujto ay jun pitañ yisil viñ van schami, slajchavil ab'il sq'uinal ix. Ayic van sb'at Jesús, tzijtum anima ix b'at yed'oc, yuj chi' ix te vitz'c'aji.
43 D'a scal eb', ay jun ix slajchavilxo ab'il penaay yuj jun a' tz'el d'a snivanil. Ix lajviel masanil tastac ay d'a ix, yic stupan eb' tz'añtani, palta max b'olaj ix. 44 Ix snitzancot sb'a ix d'a stz'ey Jesús, ix syaman sti' spichul ix. D'a jun rato chi' ix b'o jun syaelal ix chi'.
45 Ix sc'anb'an Jesús:
—¿Mach tzin yaman chi'? xchi.
Yujto masanil eb' tz'alani to mañoclaj eb', yuj chi' ix yal viñaj Pedro:
—Mamin, a eb' anima, tzach yec tic tzach yec tic eb', tzalanpaxi: ¿Mach tzin yamani? xa chi, xchi viñ d'ay.
46 —Ay jun mach ix in yamani, yujto ix vab' sb'oxi sc'ool jun anima chi' yuj in poder, xchi Jesús chi'.
47 Ayic ix yilan jun ix ix chi' to ix checlajelta tas ix sc'ulej ix chi', ix c'och ix d'a yichañ Jesús, sluclon ix yuj xivelal, ix em cuman ix d'ay. Ix yalan ix d'a yichañ eb' smasanil tas yuj ix syam spichul chi' ix, ix yalan ix tas ix aj sb'oxi ix d'a jun rato chi'. 48 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a ix:
—Ach ix, yujto in ac'och d'a a c'ool, ach b'oxi. Junc'olal a paxi, xchi d'a ix.
49 Vanto yalan d'a ix, ix c'och jun spetoj d'a spat viñaj Jairo chi', ix yalani:
—A ix isil chi' toxo ix cham ix. ¿Tasto yuj tza tzuntzej viñ co c'ayb'umal tic? xchi viñ.
50 Ayic ix yab'an jun chi' Jesús, ix yalan d'a viñaj Jairo chi':
—Mañ ach xivoc, añej to tzac'och Dios d'a a c'ool, a ix isil chi' ol b'oxoc sc'ool ix, xchi d'a viñ.
51 Axo yic ix c'och Jesús chi' d'a spat viñ, malaj mach ix chajiochi, añej viñaj Pedro, viñaj Jacobo, viñaj Juan yed' smam snun ix unin chi'. 52 Tzijtum eb' anima tz'oc' yuj ix. Axo ix yalan Jesús d'a eb':
—Mañ ex oc'oc. Mañ chamnacoclaj ix, toñej vaynac ix, xchi d'a eb'.
53 Ix tzetzaj yuj eb', yujto ix yil eb' to toxo ix cham ix. 54 Axo Jesús ix yaman sc'ab' ix, te chaañ ix yala':
—Ach cob'es unin, q'ueañ vaan, xchi.
55 Ix pitzvixi ix d'a elañchamel, ix q'ue van ix. Axo Jesús ix alani to tz'ac'ji va ix. 56 Axo eb' smam snun ix chi', ix te satb'at sc'ol eb', palta ix yalan Jesús d'a eb' to malaj junoc mach b'aj syal eb' tas ix aj spitzvixi ix.

9

Schecnacb'at eb' sc'ayb'um Jesús
(Mt 10.5-15; Mr 6.7-13)

1 A Jesús ix molb'an eb' lajchavañ sc'ayb'um, ix yac'an yopisio eb' yic'anel masanil macañil enemigo yed' pax yac'an b'oxoc sc'ol eb' penaay eb'. 2 Ix checjib'at eb' yaleli chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios yed' yac'an b'oxoc sc'ool eb' penaay eb'. 3 Ix yalan d'a eb':

—Malaj tas tzeyic'b'at yicoc yol e b'e, maň eyic'b'at e c'ococh, e pa, e yooch yed' e tumin. Aňej e pichul ayoch eyuj tzeyic'b'ati. 4 Yalňej b'aj ay junoc pat b'aj tzex chaji, ata' tzex cani, masanto tzex b'at d'a junocxo choňab'. 5 Tato max ex chaji d'a junoc choňab', tzex el ta', tze tzicancanel spococal eyoc yic tze ch'oxancaneli to maňxa eyalan eyic d'a eb', xchi Jesús d'a eb'.

6 Ix b'at eb', ix ec' eb' d'a junjun choňab', ix yalanel yab'ixal colnab'il eb', ix b'oxican sc'ool eb' penaay yuj eb' d'a junjun lugar.

7 Ayic ix yab'an viňaj Herodes ayoch yajalil tastac sc'ulej Jesús, toňej ix te sat sc'ol viň, yujto ay eb' ix alani to a viňaj Juan ix pitzvixi. 8 Ay juntzaňxo eb' ix alani: Aton viňaj Elías tzul sch'ox sb'a, xchi eb'. Aňejtona' ay eb' ix alanxi: Aton jun schecab' Dios ec'nac d'a peca' ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac, xchi eb'.

9 Palta ix yalan viňaj Herodes chi' icha tic:

—A in tic in checnac ic'joquel sjolom viňaj Juan chi'. ¿Mach jun viň svab' yalji chi' jun? xchi viň. Sgana viňaj Herodes chi' yilan Jesús.

A Jesús ix ac'an va oye' mil eb' viň vinac
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Jn 6.1-14)

10 Ayic ix jax eb' schecab' Jesús b'aj ix xid'ec' chi', ix yalan eb' d'ay tastac ix sc'ulej eb'. Ix yic'anel eb' schecab' chi' d'a scal eb' anima, ix b'at eb' d'a slac'anil choňab' Betsaida. 11 Axo ix yab'an eb' anima to ata' ayec' Jesús chi', ix och tzac'an eb' yuuj. Ayic ix c'och eb', ix chaji eb' yuuj. Ix och ijan yalan d'a eb' tas tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios, ix laj b'oxipax sc'ol eb' penaay yuuj.

12 Ayic ix yilan eb' lajchavaň sc'ayb'um chi' to van yem c'u, ix yalan eb' d'ay:

—Chec pax eb' anima tic yic syic' yip eb', b'atocab' eb' sman va sb'a d'a juntzaň choňab' yed' d'a juntzaň lugar ay d'a co lac'anil tic, yujto malaj tas sva eb' b'aj ayoň ec' tic, xchi eb'.

13 Axo Jesús ix alan d'a eb':

—Aq'uec va eb' a ex tic, xchi d'a eb'.

—Oyexoňej ixim pan qued'nac yed' chavaň noc' chay. ¿Tom tzoň b'at co man va eb' anima tic smasanil? xchi eb'.

14 Ay am junoc oye' mil eb' viň vinac ayec' chi' ta'. Axo Jesús ix alan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Chequec em c'ojan eb'. 50 tac tz'aj junjun macaň eb', xchi.

15 Icha chi' ix yutej eb', ix em c'ojan eb' smasanil. 16 Axo Jesús ix ic'anchaaň oye' ixim pan yed' chavaň noc' chay chi'. Ix q'ue q'uelan d'a satchaaň ix yac'an yuj diosal yuj ixim. Ix xepanb'at ixim. Ix yac'anb'at d'a eb' sc'ayb'um chi'. Axo eb' ix pucanb'at d'a eb' anima chi'. 17 Ix va eb' smasanil, ix laj b'ud'ji eb'. Ix lajvi chi', ix sic'anq'ue van lajchavexo xuuc ixim ix yac' sobre eb' sc'ayb'um chi'.

Yalnac viňaj Pedro to a Jesús aton Cristo
(Mt 16.13-19; Mr 8.27-29)

18 A junel, van yac'an lesal Jesús b'aj malaj eb' anima, ayec' eb' sc'ayb'um yed'oc, ix sc'anb'an d'a eb':

—¿Mach in yalan eb' anima tzeyab'i? xchi d'a eb'.

19 —Ay eb' tz'alani to a ach Juan ach, viň ac'jinac bautizar. Ay pax eb' tz'alani to Elías ach. Aňejtona' ay eb' tz'alanpaxi to a ach junoc schecab' Dios ec'nac d'a peca' pitzvinacxi, xchi eb' sc'ayb'um chi'.

20 Xal ex pax tic, ¿mach in e naani? xchi Jesús d'a eb'.

Axo viňaj Pedro ix alani:

—A ach ton tic Cristo ach, a ach ton Ac'b'il ach cot yuj Dios, xchi viň.

Ayocto ix yalan Jesús yuj schamel
(Mt 16.20-28; Mr 8.30—9.1)

21 Ix cham val yalan Jesús d'a eb' to malaj b'aj syalel jun chi' eb'. Ix yalanpax
icha tic d'a eb':
22 —A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yovalil ol vab' syaelal, ol in
spatiquejel eb' ichamtac vinac yed' eb' yajal eb' sacerdote yed' eb' c'ayb'um
d'a ley Moisés. Ol in smilancham eb', axo d'a schab'jial ol in pitzvocxi, xchi
Jesús d'a eb'.
23 Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a eb' smasanil:
—Tato ay eb' sgana tz'och in c'ayb'umoc, mañxoocab' yicoc sb'a eb',
sb'ecocab' sb'a eb' scham vuuj d'a junjun c'u, vach'chom d'a te' culus.
Tato icha chi', tz'och eb' in c'ayb'umoc. 24 Yujto a eb' sgana scol sb'a d'a
yolyib'añq'uinal tic, ol satel sq'uinal eb' d'a junelñej. Palta axo eb' syac'cham
sb'a vuuj, aton eb' chi' ol scha sq'uinal d'a junelñej. 25 Q'uinaloc tato squiquej
masanil tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, palta tato tzoñ satcanel d'a junelñej
¿tas co ganar? 26 Tato ay eb' sq'uixvi vuuj, tato sq'uixvi pax eb' yuj in lolonel,
añejtona' a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic ol in q'uixvoc pax yuj eb',
a ol in javoc voch Reyal yed' in tziquiquial, aton stziquiquial in Mam yed' pax
eb' ángel yicñej yaji. 27 Val yel sval d'ayex, ay jayvañ ex d'a e cal tic, mañ ol ex
chamlaj masanto ol eyil yoch Dios Yajalil d'a yel.

Ix q'uexmaj yilji Jesús
(Mt 17.1-8; Mr 9.2-8)

28 Ucub'ixitax chi', ix q'uec'och Jesús d'a jun tzalan yac' lesal. A viñaj Pedro,
viñaj Jacobo yed' viñaj Juan ix b'at yed'oc. 29 Yacb'an van slesalvi, ix q'uexmaj
yilji sat yed' spichul. Ix te sacb'i, toxoñej ix tziquiqui. 30 Ay chavañ vinac ix
sch'ox sb'a yed'oc, aton viñaj Moisés yed' viñaj Elías. Ix lolon eb' yed'oc. 31 Ix
yalan eb' tas ol aj yelc'och schamel d'a Jerusalén. D'a spatic yichañ eb' toxoñej
scopopi yuj saquilq'uinal chi'. 32 Te aycan svayañ viñaj Pedro chi' yed' eb'
ajun yed' chi', palta maj vayb'atlaj eb'. Yuj chi' ix yil val stziquiquial Jesús chi'
eb' yed' eb' chavañ ayec' yed' chi'. 33 Vanxo satxiq'ue eb' chavañ chi', ix yalan
viñaj Pedro chi' d'ay:
—Mamin, te vach' cajec' d'a tic. Co b'o oxeoc lechpat, jun ico', jun yic viñaj
Moisés yed' pax junoc yic viñaj Elías, xchi viñ.
Palta mañ yojtacoc viñ tas van yalani. 34 Yacb'an van yalan viñ chi', ix ja
jun asun, ix em moynaj d'a yib'añ eb', ix xivq'ue eb' sc'ayb'um Jesús chi' d'a
scal. 35 Ix lajvi chi', ix ab'chaj jun lolonel d'a scal asun chi', ix yalani:
—Aton jun tic Vuninal, sic'b'ilel vuuj. Aq'uec och e chiquin d'a tas syala',
xchi jun lolonel chi'.
36 Ayic ix lajvi yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um chi', ix yilan eb', axoñej Jesús
ayec' sch'ocoj. Malaj mach b'aj ix yal eb' tas ix yil eb' d'a jun tzalan chi'.

Ix b'oxi sc'ool jun viñ ayoch jun enemigo d'ay
(Mt 17.14-21; Mr 9.14-29)

37 Axo d'a junxo c'u, ix paxta eb' d'a jun tzalan chi'. Tzijtum anima ix javi
scha Jesús. 38 Ay jun viñ d'a scal eb' te chaañ ix yala':
—Mamin, tzin c'an d'ayach, il jun vunin tic in c'ana', yujto jun pitaññej.
39 Ay b'aj tz'och jun enemigo d'ay, tz'el yav, scot numnaj d'a sjolom, svoman
sti'. Tz'ixtaj viñ yuuj, max el-laj jab'oc d'ay. 40 Tzin tevi val d'a eb' a c'ayb'um
yic syiq'uel eb', palta max ujilaj yic'anel eb', xchi viñ d'a Jesús chi'.
41 Yuj chi' ix yalanxi Jesús:

—A ex tic, maŋ jab'oc tzeyac'och Dios d'a e c'ool, te pit ex. Ina ayxo tiempo ayinec' eyed'oc. ¿B'aq'uiŋ val ol nachajel eyuuj? Svab' val syail eyuuj. B'at ic'cot viŋ uninal chi' d'ayin, xchi.

42 Ayic vanxo slac'anb'ic'och jun unin chi' d'a Jesús, axo jun enemigo chi' ix yumanxi telvoc, ix cot numnaj d'a sjolom. Ix stuman jun enemigo chi' Jesús, ix b'oxi sc'ol viŋ unin chi' yuuj, ix yac'anxi d'a viŋ smam chi'. 43 Ix sat sc'ol eb' smasanil, yujto te nivan spoder Dios ix yil eb'.

Yacb'an satnac sc'ol eb' yuj tas ix sc'ulej chi', ix yalan Jesús chi' d'a eb' sc'ayb'um:

44 —Scham val eyab'an jun tic, maŋ eyac' sat e c'ool d'ay. A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol in ac'joc och d'a yol sc'ab' eb' anima, xchi.

45 Palta maj nachajel-laj yuj eb' tas ix yal chi', yujto maj ac'jilaj nachajel yuj eb'. Ix xiv eb' sc'anb'an d'ay tas syalelc'och jun ix yal chi'.

¿Mach junoc ec'al yelc'ochi?
(Mt 18.1-5; Mr 9.33-37)

46 Ix och ijan eb' sc'ayb'um stelan sb'a mach junoc eb' nivan yelc'ochi. 47 Palta yojtac Jesús tas van snaan eb', yuj chi' ix yic'cot jun unin, ix yac'anoch d'a stz'ey. 48 Ix yalan d'a eb' sc'ayb'um chi':

—A mach schaan jun unin tic, yujto vico', a in tzin scha'a. A mach tzin chaani, a jun checjinac in coti, a scha'a. A junoc mach malaj yelc'och d'a e cal, a jun chi' te nivan yelc'ochi, xchi Jesús d'a eb'.

A eb' maŋ ajc'oloc d'ayoŋ, qued' ayoch eb'
(Mr 9.38-40)

49 Yuj chi' ix yalan viŋaj Juan d'a Jesús:

—Mamin, ay jun viŋ ix quila', van yac'lab'an a b'i viŋ yic'anel eb' enemigo d'a eb' anima. Ix co cach viŋ yujto maŋ junŋejoc tz'ec' viŋ qued'oc, xchi viŋ.

50 —Maŋ e cach viŋ, yujto a eb' maŋ ajc'oloc d'ayoŋ, qued' ayoch eb', xchi Jesús d'a eb' viŋ.

Ix cachji viŋaj Jacobo yed' viŋaj Juan

51 Ayic van sc'och stiempoal spax Jesús d'a satchaaŋ, tec'tec' ix yutej sb'a sb'at d'a Jerusalén. 52 Ix sb'ab'laj chequejb'at eb' schecab', yic b'at saychaj sposado eb' d'a jun aldea ay d'a yol yic Samaria. 53 Axo eb' aj Samaria chi' maj chaanlaj, yujto ix yil eb' to van sb'at d'a Jerusalén. 54 Ayic ix yab'an jun chi' eb' sc'ayb'um, aton viŋaj Jacobo yed' viŋaj Juan, ix yalan eb' d'ay:

—Mamin, ¿mama a gana sco c'ancot c'ac' d'a satchaaŋ yic stz'ab'at juntzaŋ anima tic? xchi eb' viŋ.

55-56 Axo Jesús ix och q'uelan d'a eb' viŋ, ix scachan eb' viŋ.

Ichato chi' ix b'at eb' d'a junxo choŋab'.

A eb' snib'ej tz'och sc'ayb'umoc Jesús
(Mt 8.19-22)

57 Ayic van sb'at eb' d'a yol b'e, ix yalan jun viŋ d'a Jesús:

—Mamin, yalŋej b'aj ol ach b'atoc, ol in b'at ed'oc, xchi viŋ d'ay. Ix yalan Jesús d'a viŋ:

58 —A noc' vaax ay sŋaq'ueen noc' yed' pax noc' much ay so' noc'. Palta a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, malaj in pat b'aj tzin vayi, xchi d'a viŋ.

59 Ix lajvi chi' ix yalanpax d'a junxo viŋ:

—Ochaŋ in c'ayb'umoc, xchi d'a viŋ.

Palta ix yalan viŋ d'ay:

—Mamin, ac' in permiso, ato yic ol cham viŋ in mam, ato ta' ol in b'at ed'oc, xchi viŋ d'ay.

60 —A eb' chamnacto d'a yichaŭ Dios, a eb' syal smucan eb' yetchamnaquil
chi', palta a ach tic, ixic b'at aleli chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios,
xchi d'a viŭ.
61 Icha pax chi' ix yal junxo viŭ:
—Mamin, in gana tzin och a c'ayb'umoc, palta in gana b'ab'el tzac' in
permiso sb'at in tac'ancan in b'a d'a eb' ay d'a in pat, xchi viŭ.
62 Palta ix yalanpax d'a viŭ:
—Q'uinaloc ay junoc viŭ vinac smunlaj yed' noc' vacax, syamem sd'oclab'
lum noc', slajvi chi', smeltzajxi b'at q'uelan viŭ d'a spatic. Tato ay eb' icha chi'
yaj spensar, malaj jab'oc yopisio eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi Jesús.

10

A Jesús ix checanb'at 72 eb' sc'ayb'um

1 Ix lajvi chi', ix yac'an yopisio juntzaŭxo eb' sc'ayb'um Jesús, 72 sb'isul eb'.
Ix sb'ab'laj checanb'at eb'. Chatacvaŭil ix aj sb'at eb' d'a junjun choŭab', d'a
junjun lugar b'aj ol ec' pax Jesús chi'. 2 Ayic manto b'at eb', ix yalan d'a eb':
—A eb' anima tic, lajanxo eb' icha ixim trigo stiempoalxo sjochchaji. Val yel
nivanto eb', palta jayvaŭŭej mach smunlaj d'a scal eb'. Yuj chi', lesalvaŭec
d'a jun aj munlajel chi', yic ol schecb'at eb' smunlajvum b'at yic'chaaŭ eb'.
3 Ixiquec a ex tic. Icha tz'aj sb'at noc' calnel d'a scal noc' oques, icha chi' tz'aj
ex in checanb'ati. 4 Maŭ eyic'b'at e pa, yed'tal e tumin yed' pax e xaŭab'. Maŭ
ex och liŭan lolonel yed' eb' anima tze cha d'a yoltac b'e. 5 Ayic tzex c'och
d'a junoc pat, tzeyac'an stzatzil sc'ol eb' icha tic: Ayocab' junc'olal d'a yol e
pat tic, xe chi d'a eb'. 6 Tato ay eb' snib'an junc'olal chi', ol ac'joc d'a eb' icha
tz'aj eyalan chi'. Tato max snib'ej eb' jun, maŭ ol elc'ochlaj icha tzeyal chi' d'a
eb'. 7 Aŭej d'a jun pat chi' tzeyac' e posado. A tas sva eb' tze va yed' eb', yujto
a mach smunlaji, smoj schaan stojol. Max yal toŭej tzex b'eyec' d'a caltac
pat. 8 Ayic tzex c'och d'a junjun choŭab' b'aj tzex chaji, tze vaŭej tas syac' eb'
d'ayex. 9 Tzeyac' b'oxoc sc'ol eb' penaay b'aj tzex c'och chi', tzeyalan d'a eb':
Stiempoalxo eyoch d'a yol sc'ab' Dios, xe chi d'a eb'. 10 Tato max ex chaji d'a
junoc choŭab' b'aj tzex c'ochi, tzex ec' d'a yoltac calle, tzeyalan icha tic: 11 A
spococal jun e choŭab' tic ix can d'a coc, sco tziccaneli,10.11 sco ch'oxancaneli
to maŭxa calan quic d'ayex. Palta nachajocab'el eyuuj to stiempoalxo eyoch
d'a yol sc'ab' Dios, xe chi d'a eb'. 12 A in tic sval d'ayex to ayic ol ja sc'ual yic ol
ch'olb'itaj eb' anima, más nivan syaelal jun choŭab' chi' ol ac'joc d'a yichaŭ
eb' aj Sodoma.

A juntzaŭ choŭab' max c'anab'ajani
(Mt 11.20-24)

13 A ex val tic ex aj Corazín yed' ex ex aj Betsaida, te chuc eyico'. Octom
d'a choŭab' Tiro yed' d'a choŭab' Sidón b'ob'il juntzaŭ milagro icha ix in b'o
d'a e cal tic. Tato icha chi', pecataxom snanac sb'a eb' ay d'a choŭab' chi'.
Yac'nac am och juntzaŭ spichul eb' ya sva'i, yac'nac am q'ue q'uen tic'aq'uil
taaŭ eb' d'a sjolom, yic scheclaji to scus eb' yuj smul. 14 Palta a d'a sc'ual yic ol
ch'olb'itaj eb' anima, ec'al yaelal ol ac'jococh d'a eyib'aŭ d'a yichaŭ eb' aj Tiro
yed' eb' aj Sidón chi'. 15 Aŭejtona' ex pax tic ex aj Capernaum, ¿tom tze na to
ol eyic'chaaŭ e b'a? Sval d'ayex to ol ex lajvoqueloc.
16 Xal ex in c'ayb'um ex, a eb' ol chaan yab' d'ayex, syalelc'ochi, a d'ayin ol
scha yab' eb'. A eb' tzex paticaneli, syalelc'ochi, a in tzin spatiquejel eb'. A eb'
tzin paticanel chi', a jun checjinac in coti, a spatiquejel eb', xchi Jesús d'a eb'
sc'ayb'um chi'.

10.11 **10:11** Il nota d'a Mateo 10.14.

Ix jax eb' 72 sc'ayb'um Jesús

17 Ix jax eb' 72 d'a tzalajc'olal, ix yalan eb':
—Mamin, a eb' enemigo ix sc'anab'ajej eb' tas ix cala' ayic ix cac'lab'an a b'i, xchi eb'.
18 Ix yalan Jesús d'a eb':
—A in tic vilnac tas ajnac scot viñ Satanás d'a satchaañ yemnac ul viñ d'a yolyib'añq'uinal tic, icha yec' copnaj leb'lon ayic sc'añ c'u. 19 A in tic svac' eyopisio yic syal eyem tec'tec' d'a yib'añ noc' chan yed' noc' sinaan, yic tzeyac'an ganar d'a yib'añ jantacñej yipalil viñ eyajc'ool. Malaj junoc tas syal ex yixtani. 20 Mañ yujoc to tzex sc'anab'ajej eb' enemigo tzex tzalaji, palta tzalajañec yujto tz'ib'ab'ilxo e b'i d'a satchaañ, xchi Jesús d'a eb'.

Ix tzalaj Jesús
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 A d'a jun rato chi', a Jesús ix te tzalaj yuj Yespíritu Dios, ix yalani:
—Mamin, a ach Yajal ach d'a satchaañ yed' d'a yolyib'añq'uinal tic, sval vach' lolonel d'ayach, yujto ix a c'ub'ejel juntzañ tic d'a eb' jelan yed' d'a eb' ec'al spensar d'a yichañ eb' yetanimail. Axo d'a eb' emnaquil syutej sb'a icha unin ix ac' ojtacajeloc. Icha chi' ix utej Mamin, yujto icha chi' ix el d'a a c'ool, xchi Jesús d'a slesal.
22 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima ayec' ta':
—A in Mam ac'jinac masanil tastac d'a yol in c'ab'. Malaj mach ojtannac in a in Yuninal in tic. Añej in Mam chi' ojtannac in. Añeja', malaj mach ojtannac in Mam chi', a inñej Yuninal in vojtac yed' eb' in gana svac' yojtaquejeli, xchi Jesús d'a eb'.
23 Ix lajvi chi', ix ec' q'ueleloc d'a eb' sc'ayb'um, ix yalan d'a eb' icha tic:
—Vach' yic eb' tz'ilan juntzañ tzeyil tic. 24 Val yel sval d'ayex to tzijtum eb' schecab' Dios d'a peca' yed' eb' rey snib'ejnac yil jun van eyilan tic, palta mañ yilnacoclaj eb'. Añejtona' jun van eyab'an tic, snib'ej eb' yab'nac, palta mañ yab'nacoclaj eb', xchi d'a eb'.

A jun viñ aj Samaria vach' spensar

25 Ix lajvi chi', ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix q'ue liñan. Ix snib'ej viñ ix yac' proval Jesús, yuj chi' ix sc'anb'ej viñ d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, ¿tas ol aj in chaan in q'uinal d'a junelñej? xchi viñ.
26 —¿Tas tz'ib'ab'ilcan d'a ley Moisés? ¿Tas xchi ayic tzavtan yab' eb' anima? xchi Jesús chi' d'a viñ.
27 —Syal icha tic: Tze xajanej Cajal co Diosal d'a smasanil e c'ool, d'a smasanil e pixan, d'a smasanil eyip, d'a smasanil e pensar. Icha eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi viñ d'a Jesús.
28 —Vach' ix utej alani, tato icha chi' tzutej a b'a, ol a cha a q'uinal d'a junelñej, xchi Jesús d'a viñ. 29 Palta a viñ, snib'ej viñ scol sb'a d'ay, yic max can viñ d'a q'uixvelal, yuj chi' ix yalanxi viñ d'a Jesús:
—¿Mach eb' yovalil tzin xajanej chi' syal chi'? xchi viñ d'ay.
30 Yuj chi' ix yalxi jun ab'ix tic Jesús d'a viñ:
—A junel ay jun viñ van sb'ey d'a jun b'e scot d'a Jerusalén sc'och d'a Jericó. Ix yamji viñ yuj juntzañ eb' elc'um. Ix laj elc'ajel tastac yed'nac viñ yed' spichul viñ. Ix mac'ji vecchaj viñ, ijan ix cham viñ smac'an eb'. 31 Axo ix ec' jun viñ sacerdote d'a jun b'e chi', toñej ix b'atcan q'uelan viñ d'a viñ, b'eñej ix ec'b'at viñ. 32 Ix c'ochpax jun viñ yiñtilal Leví, axo ix yilanb'at viñ ix mac'ji vecchaj chi' viñ, ix sq'uexb'ean sb'a viñ d'a viñ, ix ec'b'at viñ.10.32 33 Palta ix

10.32 **10:32** A eb' levita yed' eb' sacerdote ay yopisio eb' yac'an servil Dios, yuj chi' smoj ton yoc' sc'ool eb' d'a viñ lajvinac chi'.

ec'pax jun viñ aj Samaria ta'. Ayic ix yilan viñ, ix oc' sc'ool viñ d'a viñ. 34 Ix
c'och viñ d'a stz'ey viñ, ix yañtan viñ, ix yac'anoch aceite viñ yed' vino b'ajtac
ix lajvi chi'. Ix sb'ac'an viñ. Ix yac'anq'ue viñ d'a yib'añ schej, ix yic'anb'at
viñ b'aj ay posado, ix stañvan viñ ta'. 35 Axo d'a junxo c'u, ix yac'anelta chab'
tumin viñ d'a viñ ay yic posado chi', ix yalan viñ: Tzil val janic' jun viñ penaay
tic. Tato nivan tza laj yuj viñ, ol in tup d'ayach a ol in jax junelxo, xchican viñ.
36 Yuj chi' tzin c'anb'ej d'ayach, ¿mach junoc eb' viñ oxvañ tic yetanimail sb'a
yed' viñ ix yamji yuj eb' elc'um chi' tza na'a? xchi Jesús d'a viñ c'ayb'um d'a
ley Moisés chi'.
37 —Aton viñ ix oc' sc'ool chi' d'a viñ, xchi viñ d'a Jesús.
—Yel, atoni. Yuj chi', ixic, icha chi' tzutej a b'a, xchi Jesús d'a viñ.

Ayec' Jesús d'a spat ix Marta yed' ix María

38 Axo ix b'at Jesús d'a yol b'e, ix c'och d'a jun aldea. Ata' ay jun ix scuch
Marta. Ix schaanoch Jesús chi' ix d'a yol spat. 39 Ay pax junxo ix snulej ix
scuchan María. A ix María chi', ix em c'ojan ix d'a yichañ Jesús yic syab' ix tas
syala'. 40 Axo ix Marta chi', mañ jantacoc tas sc'ulej ix, ix c'och ix d'a Jesús chi',
ix yalan ix:
—Mamin, ¿tom max il jab'oc, to a ix in nulej tic, in yactejcan ix d'a yol sc'ab'
in munlajel tic in ch'ocoj? Al d'a ix to scolvaj ix ved'oc, xchi ix.
41 Ix yalan Jesús d'a ix:
—Marta, Marta, te ay ach och d'a ilc'olal yuj jantac tas tza c'ulej chi'. 42 Palta
junñej val tas te yovalil sc'ulaji, aton jun chi' sgana ix María tic, yuj chi' malaj
junoc mach ol yal yic'anec' d'a ix, xchi d'a ix.

11

A Jesús ix alancan yuj lesal
(Mt 6.9-15; 7.7-11)

1 A junel van slesalvi Jesús d'a jun lugar. Axo ix lajvi slesalvi, ix yalan jun
sc'ayb'um d'ay:
—Mamin, ¿tom max oñ a c'ayb'ej d'a lesal icha ix yutej viñaj Juan sc'ayb'an
eb' sc'ayb'um? xchi viñ d'ay.
2 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':
—Icha tic tzeyutej e lesalvi:
Ach co Mam, nivanocab' elc'och d'a yichañ eb' anima. Ach ochocab' Yajalil
d'a tic.
3 Ac' tas sco va yed' tas tz'och cuj d'a junjun c'u.
4 Ac' lajvoc co mul, yujto a oñ tic scac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayoñ.
Mañ oñ a cha ac'joc proval, xe chi, xchi Jesús.
5 Ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':
—Q'uinaloc ayex tzex c'och d'a junoc eyamigo d'a chimilac'val, tzeyalani:
Ach vetanimail, q'ueañ vaan, ac' in q'uex jayeoc ooch, 6 yujto ay jun vamigo
toto ix javi b'aj ix xid'eq'ui, malaj tas svac' d'ay, xe chi. 7 Tato toñej stac'vielta
d'ayex: Mañ in a tzuntzejoch ta. Macanxo in pat, vaynac inxo yed' eb' unin.
Max yal-laj in q'ue van vac' d'ayach, ta xchi. 8 Sval d'ayex, mañ yujoc to
yamigo ex sq'ue vaan yac' d'ayex, palta yujto av tzeyac'och d'ay syab'i syac'
d'ayex jantac tas tze c'an d'ay yic maxtzac e tzuntzej. 9 Yuj chi' sval d'ayex:
C'anec, a Dios ol ac'an d'ayex. Sayec, ol ilchaj eyuuj. Avajañec och d'a ti'
puerta, ol jacjoc te' d'ayex. 10 Yujto a mach sc'anani, scha'a. A eb' sayani,
tz'ilchaj yuj eb'. Añejtona' eb' tz'avajoch d'a ti' puerta, sjacchaj te' d'a eb'.
11 A ex mamab'il ex, tato a junoc eyuninal sc'anan junoc noc' chay d'ayex,
¿tom a junoc noc' chan tzeyac' d'ay? 12 Ta a junoc noc' ñolob' sc'an d'ayex, ¿tom

a junoc noc' sinaan tzeyac' d'ay? 13 A ex tic eyojtac eyac'an jab'oc tas vach' d'a
eb' eyuninal vach'chom chuc ex. Ocxom pax co Mam ay d'a satchaaň, ol yac'
Yespíritu d'a eb' sc'anan d'ay, xchi Jesús d'a eb'.

Ay eb' tz'alani to ayoch viň diablo yed' Jesús
(Mt 12.22-30; Mr 3.20-27)

14 A junel ay jun viň ayoch jun enemigo max uji slolon d'ay, yuj chi' max
ujipaxlaj slolon viň yuuj. Axo Jesús ix ic'anel jun enemigo chi' d'a viň. Ichato
chi' ix lolonq'ue viň. Ix sat sc'ol eb' anima yuj jun chi'. 15 Palta ay eb' ix alani:
—A jun viň tic syal yic'anel eb' enemigo viň yujto a viň Beelzebú yajalil eb'
enemigo ayoch yed' viň, xchi eb'.
16 Ay juntzaňxo eb' sgana yac'an proval Jesús. Yuj chi' ix sc'an yil junoc
milagro eb' sch'oxan spoder Dios. 17 Palta yojtacxo Jesús tas van snaan eb',
yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Q'uinaloc ay junoc nación spoj sb'a eb' yajal d'ay, syac'an oval eb'. Tato
icha chi', tz'ixtaxel snación eb' chi'. Q'uinaloc ay junoc patil eb' anima spoj
sb'a yuj oval. Tato icha chi' sjuviel jun patil eb' chi'. 18 Icha chi' yaj viň Satanás,
tato spoj sb'a viň d'a yol yico', ¿tom ol najtilax yopisio viň? A jun tic sval
d'ayex, yujto a ex tic tzeyala' to sviq'uel eb' enemigo yuj spoder Beelzebú.
19 Palta tato icha chi', ¿mach ayoch yed' eb' e c'ayb'umal chi' ayic spechanel eb'
enemigo eb'? Yuj chi' aňeja' eb' e c'ayb'umal chi' sch'oxanel e paltail. 20 Palta
yujňej spoder Dios tzin pechel eb' enemigo chi', yuj chi' scheclaji to toxo ix
syamoch Dios yac'an Yajalil d'a e cal.
21 Q'uinaloc ay junoc viň vinac te ay yip, ay syamc'ab' viň yic staňvej spat,
maň comonoc syal yic'jielta sc'ael viň. 22 Palta tato sc'och junocxo mach ec'al
yip d'a viň, tato tz'ac'ji ganar viň yuuj, tz'ic'jiec' jantac syamc'ab' viň ayoch
yipoc sc'ool chi' yed' pax masanil tas ay d'a viň. Snaan viň tas syutej juntzaň
syiq'uec' chi'. Icha viň aj pat chi', icha chi' yaj viň diablo.
23 A eb' maň ayococh ved'oc, ajc'ool eb' d'ayin. A eb' max molb'ancot eb'
anima ved'oc, a eb' spechan saclem eb' anima chi'.

A yab'ixal jun enemigo sc'ochxi d'a yed'tal
(Mt 12.43-45)

24 Q'uinaloc ay junoc enemigo tz'el d'a junoc anima ticnaic, tz'ec' d'a tz'inan
luum, sayan b'aj syic' yip. Palta max ilchaj yuuj. Yuj chi' snaan icha tic: Ol in
pax d'a in pat b'aj cotnac in, xchi. 25 Axo yic sc'ochxi, syilan spixan jun anima
chi', icha junoc pat mesb'il yool, vach' yilji. 26 Yuj chi' sb'atxi, sb'at yic'ancot
ucvaňocxo eb' enemigo másto chuc d'a yichaň. Svach' och cajan eb' smasanil
d'a jun anima chi'. Yuj chi', ste juviel jun anima chi' icha d'a sb'ab'elal, xchi
Jesús d'a eb'.

A eb' vach' yico'

27 Yacb'an a Jesús van yalan juntzaň chi', ay jun ix ix, ix avajq'ue d'a scal eb'
anima, ix yalan ix:
—Te vach' yic jun ix ix b'aj ach alji, b'aj ach chuni, xchi ix d'a Jesús.
28 Axo ix yalan Jesús chi' d'a ix:
—Más vach' yic eb' tz'ab'an tas syal Dios, sc'anab'ajan eb', xchi.

Ay eb' sc'anan yil junoc milagro
(Mt 12.38-42; Mr 8.12)

29 Tzijtum anima ix och oyan d'a spatic Jesús. Ix yalan d'a eb':
—A val eb' anima d'a jun tiempoal tic, te chuc eb'. Yuj chi' toňej sc'an yil
junoc milagro eb', junoc sch'oxan spoder Dios. Palta aňej jun milagro ol
ch'oxjoc yil eb', aton jun icha sch'oxnac Dios yed' viň schecab' scuchan Jonás.

30 Yujto a viñaj Jonás chi' ch'oxannaquel spoder Dios d'a eb' ay d'a choñab' Nínive d'a peca'. Icha chi' vaj a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yic tzin ch'oxel spoder Dios d'a e cal. 31 Ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaj eb' anima, a jun ix yajal d'a Sur d'a peca', ol q'ue vaan ix, ol yalan e mul ix, yujto najat cotnac ix yab'i jantac sjelanil viñaj Salomón. A d'a tic, ay jun ec'al yopisio d'a yichañ viñaj Salomón chi', palta max cotlaj eb' anima smaclej yab' d'ay. 32 A eb' aj Nínive chi', snanac sb'a eb' yuj tas yalnac viñaj Jonás chi'. Axo d'a tic ay jun ec'al yopisio d'a yichañ viñaj Jonás chi', palta max e na e b'a. Yuj chi', ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaj eb' anima, a eb' aj Nínive chi', ol q'ue vaan eb', ol yalan e mul eb'.

A yab'ixal candil
(Mt 5.15; 6.22-23)

33 Ayic scac'anoch sc'ac'al co candil, max cac'can b'aj mañ chequeloc, max cac' pax och d'a yalañ junoc tasi. Palta chaañ scac'q'uei, yic vach' syil eb' tz'och d'a yol pat chi'. 34 A yol co sat, icha yaj candil yaj d'a co nivanil. Yuj chi' tato junñej b'aj ayoch co sat, saquilq'uinal caji, vach' scutej co b'a yed' co nivanil. Palta tato ch'occh'oc b'aj scac'och co sat, tzoñ can d'a cal q'uic'alq'uinal yuuj. 35 Tzeyil val e b'a, yic vach' a jun saquilq'uinal ayoch d'ayex, max meltzajxioch q'uic'alq'uinalil. 36 Tato saquilq'uinal yaj e nivanil smasanil, tato malaj jab'oc q'uic'alq'uinal ayoch d'ayex, saquilq'uinalñej ton eyaji, icha junoc candil syac' saquilq'uinal, xchi Jesús.

A Jesús ix alan smul eb' fariseo yed' eb' c'ayb'um d'a ley Moisés
(Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 20.45-47)

37 Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ay jun viñ fariseo ix avtan yed' vael d'a spat. Tz'eyan ix aj em c'ojan b'aj ix va chi'. 38 Axo viñ fariseo chi', ix sat sc'ol viñ yilani to maj sb'iclaj sc'ab' ichataxon smodo eb'. 39 Palta ix yalan Jesús d'a viñ:

—A ex fariseo ex tic, lajan ex icha junoc mach añej spatic svaso yed' yuc'ab' sb'iqueli, axo yool, miictac. Ichex ta', te vach'ñej tzeyutej e b'a d'a yichañ eb' anima. Palta axo d'a elc'altac, toñej tzex och b'eyumal yuj eyixtan eb' anima chi', yuj eyac'an sgana e pec'al. 40 Te malaj jab'oc e pensar. ¿Tom mañ eyojtacoc to a jun ix b'oan juntzañ tas squil tic, a' ix b'oanpax juntzañ tas mañ chequeloclaj, aton co pensar? 41 Octom d'a smasanil e c'ool tzex colvaj d'a eb' meb'a'. Tato icha chi' scheclajeli to vach' ex d'a smasanil.

42 Ex fariseo, te chuc eyico'. A ex tic tzeyac' sdiezmoal te' alavena yed' te' ruda. Jantacñej juntzañ itaj, tzeyac'ñej sdiezmoal. Palta tze na to mañ yovaliloc tojol tzeyutej e b'a d'a anima. Malaj tze na' vach'chom mañ xajanoc Dios eyuuj. Octom a juntzañ tic tze b'eyb'alej, max eyactejcan pax juntzañ chi'.

43 Ex fariseo, te chuc eyico'. A d'a spatil culto, añej d'a xila eb' nivac vinac b'aj tze nib'ej tzex em c'ojan. Axo yic tzex ec' d'a yol calle, tze nib'ej tz'em ñojan eb' anima d'ayex, ayic tzex sc'uman eb'. 44 Ob'iltac ex, lajan ex icha b'aj smucji eb' chamnac,11.44 mañxo chequeloc b'aj mucan. Tz'ec' eb' anima d'a yib'añ, yujto mañxo chequeloc tato ay anima mucan ta', xchi Jesús d'a eb'.

45 Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ay jun viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix alan d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, ayic tzalan juntzañ tic, te chuc pax scab' a oñ tic, xchi viñ.

46 Ix yalanpax Jesús d'a eb':

11.44 **11:44** A juntzañ b'aj smucji eb' chamnac, syac' uc' eb' d'a sacsac pintura, yic vach' max ixtaxel eb' d'a yichañ ley, talaj c'uxan syamchajc'och junoc smucnab'il chamnac.

—Ex c'ayb'um d'a ley Moisés, te chuc pax eyico', yujto a juntzañ e leyal, lajan icha junoc icatz te al. Toñej tze tusb'ejq'uei yic scuchan eb' anima, palta max eyac'och junoc yiximal e c'ab' e d'uñanb'at d'a yib'añ eb'.
47 Palta chuc eyico'. Tzato e vach' b'oej yed'tal eb' schecab' Dios d'a e
campusante, aton eb' milb'ilcham yuj eb' e mam eyicham. 48 Ayic tze b'oan
juntzañ chi', tze ch'oxeli to vach' yutejnac sb'a eb' e mam eyicham chi' e
naani. A eb' miljinaccham eb', a exxo tic, tzato e b'opaxq'ue yed'tal eb' chi'.
49 Yuj chi' ix yalcan Dios yed' sjelanil: Ol in checb'at juntzañ eb' in checab'
yalel in lolonel d'ayex. Ay eb' ol e milchamoc, ay pax eb' toñej ol eyac'och d'a
syaelal, xchi. 50 Yuj chi' d'a eyib'añ d'a jun tiempoal tic ol yac'can Dios masanil
schamel eb' schecab' milb'ilcham yictax ix el yich jun yolyib'añq'uinal tic.
51 Mañ jantacoc eb' schecab' Dios milb'ilchamoc yictax ix miljicham viñaj
Abel,11.51 masanto ayic ix miljicham viñaj Zacarías d'a snañal altar yed'
templo Dios. Yuj chi' sval d'ayex to a Dios ol ac'ancan schamel juntzañ eb'
schecab' chi' d'a eyib'añ.
52 Ex c'ayb'um d'a ley Moisés, te chuc eyico', yujto munil ix eyac'och
eyopisio e jacan spensar eb' anima yed' slolonel Dios, palta max eyac'och
e pensar d'a slolonel chi', axo eb' sgana syac'och spensar d'ay, max e chalaj
yac'och eb', xchi Jesús chi'.
53 Ayic ix yalan juntzañ chi', ix te cot yoval eb' viñ c'ayb'um d'a ley chi' yed'
eb' viñ fariseo chi'. Ix och ijan eb' viñ stzuntzan yuj juntzañ tas sc'anb'ej eb'
viñ d'ay. 54 Smaclej yab' eb' viñ tato ay junoc b'aj slectaj sloloni, yic syac'och
eb' viñ d'a yib'añ.

12

Ix yalcan Jesús yuj chab'satil

1 A junel smilalxo eb' anima ix smolb'ej sb'a d'a Jesús. Ix laj ste svitz'ej sb'a
eb', ix laj stec'laj yoc eb'. Axo Jesús chi' ix b'ab'laj alan d'a eb' sc'ayb'um:
—Tzeyil val e b'a d'a yich span eb' fariseo, syalelc'ochi, aton schab'satil eb',
2 yujto jantacñej tas c'ub'anel ticnaic, ol laj checlajelta. Yed' pax jantacñej
c'ub'eltac yaji, ol ojtacajeloc. 3 Yuj chi' masanil tas tzeyal d'a c'ub'eltac, ol laj
yab' eb' anima smasanil. Yed' pax masanil tastac slaj e sajlajoch d'a e chiquin,
ol laj pucaxel d'a scal eb' anima smasanil.

Añej d'a Dios yovalil tzoñ xivi
(Mt 10.28-31)

4 Sval d'ayex ex vamigo, mañ ex xiv d'a eb' smilan e nivanil tic, yujto ayic
slajvi ex smilan eb', malaj junocxo tas syal ex yutan eb'. 5 Palta sval d'ayex
mach b'aj yovalil tzex xivi: Xivañec d'a Dios. Aton jun syal yic'anel e q'uinal,
slajvi chi' tzex yac'anb'at d'a infierno. Yuj chi' val yel xivañec d'ay.
6 Ilecnab' noc' cotac much, malaj yelc'och noc'. Ayic schoñchaj noc', ovañ
noc' d'a chab' cotac tumin, palta a Dios max satlaj sc'ool d'a junoc noc'. 7 A ex
xo tic, ec'alto eyelc'och d'a yichañ jantac noc' yunetac much chi'. Inatax xil e
jolom, b'isb'il yuj Dios chi'. Yuj chi' mañ ex och ilc'olal.

Eb' max q'uixvi yalani to yic Cristo eb'
(Mt 10.32-33; 10.19-20)

8 A in sval d'ayex, yalñej mach junoc eb' tz'alan d'a yichañ eb' anima to vic
eb', icha in pax ta', a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ol val eb' vicoc
d'a yichañ eb' yángel Dios. 9 A eb' tz'alan d'a yichañ eb' anima to mañ vicoc
eb', a in xo ol val pax el d'a yichañ eb' yángel Dios to mañ vicoc eb'.

11.51 **11:51** Il nota d'a Mateo 23.35.

10 A eb' tz'alan junoc chucal d'a in patic, a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch
animail tic, syal yac'ji lajvoc smul eb'. Axo eb' tz'alan junoc chucal d'a spatic
Yespíritu Dios, a jun mul chi', maňxo ol ec'b'atlaj.
11 Ayic ol ex ic'jocb'at d'a spatil culto, ma tzex ic'jib'at d'a yichaň eb' viň
juez, ma eb' viň yajal, maň eyac' pensar yuj tas ol eyutoc e colan e b'a d'a eb',
ma yuj tas ol eyala', 12 yujto ayic ol c'och stiempoal eyalani, a Yespíritu Dios ol
alan d'ayex tas ol eyala', xchi Jesús d'a eb'.

Ay smay jun b'eyumal

13 A d'a scal juntzaň anima chi', ay jun viň ix alan d'a Jesús:
—Ach co C'ayb'umal, al d'a viň vuc'tac to a tas aycan d'a viň yuj viň co mam
syac' naňaloc vic viň yed'oc, xchi viň.
14 Ix yalan Jesús d'a viň:
—Ach vamigo, ¿tom ay mach ix ac'an vopisio voch juezal d'ayex, yic tzin
pucanb'at juntzaň e c'ael chi'? xchi d'a viň.
15 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' anima:
—Tzeyil e b'a, tze taňvej val e b'a, yic malaj b'aj ol eyil e c'ool d'a junoc tas,
yujto vach'chom tzijtum tas ay d'ayoň, maň yujoc chi' tzalajc'olal tzoň ec' d'a
yolyib'aňq'uinal tic, xchi.
16 Yuj chi' ix yal jun ch'oxnab'il tic d'a eb':
—Ay jun viň b'eyum, tzijtum sat tas syavej viň ix el d'a sat sluum. 17 Ix
snaub'taňan viň: ¿Tas svutej? Maňxa b'aj syal in molancan sat tas ix vavej tic.
18 Ix snaan viň icha tic: Ol in pojel juntzaň spatil sat vavb'en tic, ol in b'oan
juntzaňocxo nivac. Ata' ol in molcanoch masanil tastac ix vavej yed' masanil
in c'ael. 19 Ol lajvoc chi', ol valan icha tic: A ticnaic, nivan tas ix in molb'ejcani,
nivan tiempo ol in c'ana', yuj chi' syal vic'an vip ticnaic, syal tzin va'i, svuc'an
a', jantacňej tas tzin nib'ej. Syal vac'an tzalajb'oc in c'ool, xin chama, xchi viň.
20 Palta ix yalan Dios d'a viň: A ach tic te malaj a pensar. D'a jun ac'val tic ol
ach chamoc. A juntzaň molb'ilcan tic uuj, ¿mach ay yico'? xchi Dios d'a viň.
21 Icha chi' yaj eb' smolan sb'eyumal d'a yol yico', axo d'a yic Dios meb'a' eb',
xchi Jesús d'a eb' anima.

A Dios tz'ilan eb' yuninal
(Mt 6.25-34)

22 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Sval d'ayex, maň eyac' pensar yuj tas ol ic'an yec' tiempo eyuuj. Yuj tas
tze va'a yed' pax yuj e pichul tzeyac'ochi. 23 A Dios tz'ac'an co q'uinal, ocxom
tas sco va'a, ¿tom maň ol yac'a'? A ix ac'an co nivanil, ¿tom maň ol yac' pax
co pichul? 24 Ina noc' much, ¿tom ay tas syavej noc'? ¿tom ay tas sjach' noc'?
Malaj yed'tal b'aj smolb'ej jab'oc svael noc', palta a Dios tz'ac'anňej tas sva
noc'. A ex xo pax tic, ec'al eyelc'och d'a yichaň noc' much chi'. 25 ¿Tom ay
junoc ex syal eyac'anoch naňalocxo vara e teel yujto tzeyac' pensar? 26 Yuj
chi' tato max techaj e b'oan juntzaň tas malaj yelc'ochi, ¿tas yuj tzeyac' pensar
yuj juntzaňocxo tasi?
27 Ilec nab' te' xumac sq'uib'i. Max munlaj te', max ch'alvi te'. Vach'chom
icha chi', ayic yec'nac viňaj rey Salomón d'a peca', te vach' yilji viň yed'
spichul, palta maj tzac'van yilji viň icha te' xumac chi'. 28 A juntzaň te' chi',
toňej ayec' te' d'a caltac te', axo d'a junxo c'u sňusjitz'a te' d'a yol horno.
Vach'chom icha chi' yaj te', a Dios tz'ac'an svach'il yilji te'. Yuj chi' a ex tic,
yelxo val ol yac' e pichul Dios, palta a ex pural tzeyac'och d'a e c'ool. 29 Yuj
chi' maň eyac' pensar yuj tas ol e va'a, yed' yuj tas ol eyuq'uej. 30 A eb' maň
ojtannacoc Dios, aton d'a spatic juntzaň tic q'uelanoch eb', palta yojtac Dios

to ay tz'och juntzaň chi' cuuj, yujto co Mam yaji. 31 Yuj chi', aq'uec eyip e
c'anab'ajan Dios Cajal. Tato icha chi' tze c'ulej, ol ac'jocpax masanil juntzaň
chi' d'ayex.

Molec e b'eyumal d'a satchaaň
(Mt 6.19-21)

32 A ex tic, icha in calnel eyaji. Vach'chom jayvaň exňej, palta maň ex och
ilc'olal, yujto a co Mam Dios ix ex ac'an och d'a yol sc'ab', yujto icha chi' ix el
d'a sc'ool. 33 Choňeccan el tastac ay d'ayex, aq'uec d'a eb' malaj yico'. Icha
chi' ol aj smolchaj e b'eyumal d'a satchaaň, ichoc d'a yol junoc yed'tal malaj
b'aq'uiň ol c'aoc. A jun chi' malaj b'aq'uiň ol lajvoc. Ata', malaj junoc elc'um
syal yelc'anelta. Aňejtona', maň ol och pax ijaxoc. 34 A b'aj ay co b'eyumal,
ata' ayb'at co pensar.

Yovalil lista scutej co b'a
(Mt 24.45-51)

35 Te lista tzeyutej e b'a icha eb' ayoch spichul, ay pax och scandil eb'
staňvani. 36 Q'uinaloc ay eb' checab' van staňvan sjax spatrón d'a junoc q'uiň
nupnajel, sjax d'a spat. A sjavi, tz'avajochi, lista yaj eb' checab' chi' sjacanoch
d'a elaňchamel. Icha syutej sb'a eb' checab' chi' staňvani, icha chi' tzeyutej e
b'a. 37 Tato pitzan eb' checab' chi' ayic sjax spatrón eb' chi', te vach' yic eb'. Val
yel sval d'ayex to a val viň patrón chi' sb'oanem c'ojjab' eb' d'a mexa, tz'ac'ji
va eb' yuj viň. 38 Vach'chom chimilac'valxo, ma ayto sc'ana', ta pitzan eb'
schecab' chi', te vach' yic eb'. 39 Nachajocab'el jun ab'ix tic eyuuj. Q'uinaloc
ay junoc viň ix och elc'um d'a yol spat, tato yojtac viň jantac hora sc'och jun
elc'um chi', majam scha jacjoclaj spat viň chi'. 40 A exxo pax tic, lista tzeyutej
e b'a, tze maclani, yujto ayic manto in e na javoc, ol in ja jucnaj a in Ac'b'il in
cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús d'a eb'.

41 Yuj chi' ix sc'anb'an viňaj Pedro d'ay:

—Mamin, ¿cuujňej a ma ix al jun ch'oxnab'il tic, ma yuj eb' anima smasanil?
xchi viň.

42 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':

—¿Mach eb' sch'ox eb' checab' vach' chi' tze na'a? Q'uinaloc ay junoc patrón,
tato ay junoc checab' sc'anab'ajani, jelan paxi, aton jun chi' tz'ac'jioch yopisio
yoch mayordomoal yic syil eb' schecab' chi' smasanil, syac'an va eb' d'a
junjuntac el. 43 Tato a jun checab' chi' van smunlaj icha sgana spatrón, te
vach' yico' ayic ol jax spatrón chi'. 44 Val yel sval d'ayex to ol yac'och viň
yilumaloc jantac tas ay d'ay. 45 Palta q'uinaloc a jun checab' chi' snaani to
manto ol ja spatrón chi', yuj chi' syamanoch smac'an eb' yetchecab'vumal chi'
yed' eb' ix ix smunlaji, toňej syac' sgana sva'i, syuc'an aň. 46 Axo d'a junoc c'u
sna'a to manto ol jalaj viň spatrón chi', palta a d'a jun c'u chi' ol javoc viň.
Ta sjavi viň ayic maň taňvab'iloc, maň naanoc yuj jun checab' chi', te nivan
syaelal ol ac'jococh d'a yib'aň. Ol yac'anb'at viň d'a scal eb' maj ac'an och Dios
d'a sc'ool.

47 Q'uinaloc ay junoc checab' ojtannac tas sgana spatrón d'ay. Palta maň
listaoc syutej sb'a, max sc'anab'ajej paxi. Te nivan yaelal ol ochcan d'a yib'aň.
48 Palta q'uinaloc ay jun checab' maň ojtannacoc tas sgana spatrón, sc'ulej
juntzaň tas smoj tz'ac'jicot yaelal d'a yib'aň yuuj, quenňej yaelal chi' ol cot
d'a yib'aň. A eb' nivan tas ix ac'ji d'ay, nivan pax tas ol c'anb'aj d'a eb'. Yed'
eb' nivan tas ix ac'jioch d'a yol sc'ab', nivan pax tas ol yac'xi entregar eb'.

Yuj Jesús ay eb' ol spojel sb'a
(Mt 10.34-36)

49 A in tic, in ja vac'och jun icha c'ac' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Comonoc val
vanxo sq'ue tiňton sc'ac'al ticnaic. 50 Ay val jun nivan yaelal ol ja d'a vib'aň,
ichato ol in ac'joc bautizar yuuj. Tzin cus val sic'lab'il ticnaic masanto ol ujoc
elc'ochi. 51 ¿Tom tze na a ex tic to in ja vac'och junc'olal d'a yolyib'aňq'uinal
tic? Sval eyab'i to maay. In javi vac' spoj sb'a eb' anima. 52 Q'uinaloc ay
ovaňoc d'a junoc pat, ol och oxvaňoc ajc'olal d'a chavaňxo. Axo eb' chavaň
chi' ol och ajc'olal pax d'a eb' oxvaň chi'. Icha chi' ol aj eb' anima d'a jun
tiempoal tic. 53 A eb' mamab'il, ol yac' oval eb' yed' eb' yuninal. Aňeja' pax
eb' ix nunab'il, ol yac' oval eb' ix yed' yune'. Ay pax eb' ix alib'al ol yac' oval
yed' eb' ix yalib', xchi Jesús d'a eb'.

A juntzaň yechel yic lajvub' c'ual
(Mt 16.1-4; Mr 8.11-13)

54 Ix yalan juntzaňxo tic Jesús d'a eb' anima:
—Ayic tzeyilan sq'ue vaan asun b'aj tz'em c'u, elaňchamel tzeyala' to ol yac'
ňab'. Yel toni, icha chi' yaji. 55 Axo yic scot ic' d'a sur, tzeyalani to ol q'uixnajoc.
Yel tzeyala', sq'uixnaji. 56 Palta a ex tic, chab' sat ex. Jelan snachajel juntzaň
chi' eyuuj, juntzaň scot d'a satchaaň yed' d'a yolyib'aňq'uinal tic, palta ¿tas
yuj max nachajel eyuuj tas syalelc'och jun tiempoal tic?

Sco b'o co b'a yed' eb' cajc'ool
(Mt 5.25-26)

57 ¿Tas yuj max e b'eyc'olej e b'a tato tojol tas tze c'ulej d'a yichaň Dios?
58 Q'uinaloc ay junoc mach tz'ac'anoch tas d'a eyib'aň ticnaic, ayic vanto e
b'at yed' d'a yol b'e, tzeyalan e b'a d'ay, yic maxtzac ex c'och d'a yichaň viň
alcal. Yujto a viň alcal chi' ol ex ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' viň polencía. Axo
eb' viň ol ex ac'anoch d'a preso. 59 Sval d'ayex, max ex el d'a libre, masanto
tze tup e multa smasanil.

13

Yovalil sco na co b'a yuj co mul

1 A d'a jun tiempoal chi', ay juntzaň eb' ix c'och d'a Jesús, ix yalan yab'ixal
juntzaň eb' aj Galilea eb', chajtil ix yutej viňaj Pilato smilancham eb' ayic van
yac'an juntzaň silab' eb' d'a Dios. 2 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':
—¿Tzam e na tas yuj icha chi' ix aj eb' viň aj Galilea chi'? ¿Yuj am to te chuc eb'
viň d'a yichaň juntzaň eb' yetchoňab' chi' tze na'a? 3 Sval d'ayex to maay. A ex
tic, tato max e na e b'a yuj e mul, ol ex champax e masanil. 4 Naeccot yuj 18 eb'
anima chamnac yuj jun pat te chaaň steel laňchajnac d'a Siloé. ¿Tas yuj icha
chi' ajnac eb' tze na'a? ¿Tom te chuc eb' d'a yichaň juntzaňxo eb' yetchoňab'
d'a Jerusalén chi'? 5 Sval d'ayex to maay. A ex tic, tato max e na e b'a yuj e
mul, e masanil ol ex champaxoc, xchi Jesús d'a eb'.
6 Ix lajvi chi', ix yalan jun ab'ix tic d'a eb':
—Ay jun viň avab'il jun te' higo yuj d'a sat sluum. Ix b'at viň yila' tato ay sat
te', palta axo ix c'och viň, malaj junoc sat te' ix ilchaj yuj viň. 7 Yuj chi' ix yalan
viň d'a viň smunlaj d'a sluum chi': Ina yoxilxo ab'il in cajvi vec' in say junoc
sat te', palta malaj juneloc svil junoc pitaň. Yuj chi' sval d'ayach, ch'aquel te'.
Nab'aňej tz'ixtax lum luum macb'il tic yuj te', xchi viň. 8 Axo viň smunlaj chi'
ix alani: Mamin patrón, taňvej junocxo ab'il. Ol vac'lej in d'ocan c'unb'oc lum
d'a yich te', ol vac'an och abono d'a te', 9 talaj icha chi' ol yac' sat te'. Palta tato
maay, ol in ch'acanel te' icha tzal chi', xchi viň, xchi Jesús.

B'oxinac sc'ool jun ix ix d'a sc'ual ic'oj ip

10 A d'a sc'ual ic'oj ip ix c'och Jesús d'a yol spatil culto, yic sc'ayb'ej eb' anima.
11 Ayec' jun ix ix ta', 18 ab'ilxo yoch jun enemigo d'a ix. Ix coxob'ican snaňal
ix, toxoňej ňojanem ix. Maxtzac yal-laj stojolb'iq'ue liňan ix. 12 Axo yic ix
ilchaj ix yuj Jesús, ix avtajcot ix yuuj, ix yalan d'a ix:
—Ach ix, toxo ach colchaj d'a jun a yaelal tic, xchi d'a ix.
13 Ix yac'anec' sc'ab' Jesús d'a yib'aň ix, val d'a jun rato chi' ix tojolb'iq'ue
liňan ix. Ix och ijan ix yalan vach' lolonel d'a Dios. 14 Axo viň yajal b'aj ayec'
eb' chi', ix cot yoval viň yujto a Jesús ix ac'an b'oxoc sc'ol jun ix ix chi' d'a sc'ual
ic'oj ip, yuj chi' ix yalan viň d'a eb' anima ayec' ta':
—Vaqueňej c'u smoj tzoň munlaj d'a yol semana. A d'a juntzaň c'ual chi'
syal tzex ja e c'an b'oxoc e c'ool. Maňoc d'a sc'ual ic'oj ip, xchi viň yajal chi'.
15 Ix tac'vi Jesús d'a viň:
—A ex tic, chab' sat ex. Q'uinaloc ay junoc noc' e vacax, ma junoc noc' e
b'uru etzan d'a sc'ual ic'oj ip, ¿tom maň ol eyiq'uelta noc' yic b'at eyac'an yuc'
a' noc'? 16 A jun ix tic, yiňtilal Abraham ix. Ayxo 18 ab'il yamb'il ix yuj viň
Satanás, ichato tzec'b'il ix yuj viň. ¿Tom maň smojoc scolchaj ix d'a jun syaelal
tic yujto sc'ual ic'oj ip? xchi Jesús.
17 Ayic ix yalan jun chi', masanil eb' ayoch ajc'olal d'ay, ix te q'uixvi eb'.
Palta masanil juntzaňxo eb' anima, ix te tzalaj eb' yilan juntzaň tas ix sc'ulej
Jesús chi', yujto te nivan yelc'och juntzaň milagro chi'.

A yab'ixal sat aň mostaza
(Mt 13.31-32; Mr 4.30-32)

18 Ix yalan Jesús:
—¿Chajtil ol aj sq'uib' sb'isul eb' anima tz'och d'a yol sc'ab' Dios tze na'a? Ol
val jun ab'ix tic eyab'i yic ol nachajel eyuuj. 19 A jun chi' lajan icha sat aň
mostaza ix yavej jun viň d'a sat sluum. Sq'uib' aň, lajan tz'aj aň yed' juntzaň
te' nivac te'. Yuj chi' syal svay noc' much d'a sc'ab' aň, xchi Jesús.

A yab'ixal yich pan
(Mt 13.33)

20 Ix yalan junxo ab'ix Jesús:
—Ol val junxo ab'ix d'ayex chajtil ol aj sq'uib' sb'isul eb' anima tz'och d'a yol
sc'ab' Dios. 21 A jun chi' lajan icha jab'oc yich pan syac'och jun ix ix d'a scal
oxe' almul harina. Spajb'i masanil ixim yuj jab' yich pan chi', sipji ixim yuuj,
xchi Jesús.

A jun puerta yuneňej
(Mt 7.13-14,21-23)

22 Aňejtona' van sb'at Jesús d'a sb'eal Jerusalén, ix laj ec' d'a juntzaň choňab'
yed' d'a juntzaň aldea b'aj ix sc'ayb'ej eb' anima. 23 Ay jun anima ix c'anb'an
d'ay:
—Mamin, ¿tom jayvaňňej eb' ol colchajoc? xchi.
Yuj chi' ix yalan Jesús:
24 —Aq'uec eyip eyoch d'a jun puerta yuneňej, yujto sval d'ayex to tzijtum
eb' sgana yochi palta max yal-laj yoch eb'. 25 A in tic, icha yajal pat vaji. Tato
tzin q'ue liňan tzin macan in pat yacb'an ayexto ec' d'a sti' te' pat chi', ol ex
avajochoc, Mamin, jac oň ochi, xe chama. Axo ol valani: Maň vojtacoc mach
ex, xin chama. 26 Palta a oň tic vanac oň, cuc'nac a' ed'oc. A c'ayb'ejnac oň d'a
yoltac calle, xe cham d'ayin. 27 Axo ol valan d'ayex: Toxo ix val d'ayex, maň
ex vojtacoc. Elaňec e masanil, yujto aňej chucal tze c'ulej, xin cham d'ayex.
28 Ato ta' ol ex siq'uic'oc eyoq'ui ayic ol eyilani, ayec' viňaj Abraham, viňaj
Isaac, viňaj Jacob yed' smasanil eb' schecab' Dios ayxo ec' d'a yol sc'ab' Dios,

a exxo tic, ayex can elta d'a spatic. 29 Yujto ay eb' ol cot d'a junjun choñab', b'aj sja c'u, b'aj tz'em c'u, d'a norte yed' d'a sur, ol em c'ojan eb' sva d'a smexa eb' ayxo och d'a yol sc'ab' Dios chi'. 30 Ay eb' malaj yelc'och ticnaic, axo d'a jun tiempoal chi' nivan ol aj yelc'och eb'. Ay pax eb' nivan yelc'och ticnaic, axo d'a jun tiempoal chi', malaj jab'oc ol aj yelc'och eb', xchi Jesús.

Cusnac Jesús yuj eb' aj choñab' Jerusalén (Mt 23.37-39)

31 Añeja' d'a jun c'u chi', ix c'och juntzañ eb' viñ fariseo d'a Jesús, ix yalan eb' viñ:

—Elañ d'a tic, yujto sgana viñaj Herodes tzach smilchamoc, xchi eb' viñ d'ay.

32 Ix tac'vi Jesús chi' d'a eb' viñ:

—A viñ chi', lajan viñ icha noc' vaax, ¿toc ay yelc'och noc'? Ixiquec, alec d'a viñ: A ticnaic yed' q'uic'an sviq'uel eb' enemigo d'a eb' anima, ol laj b'oxoc eb' penaay vuuj. Axo chab'ej tzin vach' b'oan in munlajel tic, xchi Jesús, xe chi d'a viñ. 33 Palta a in tic, añeja' ol in b'at ticnaic, q'uic'an yed' chab'ej, yujto añej d'a Jerusalén tzoñ miljicham a oñ schecab' oñ Dios tic.

34 A ex tic ex aj Jerusalén, chuc eyico', tz'oc' val in c'ol eyuuj. Tze milñejcham eb' schecab' Dios. Axo juntzañxo eb' schecjicot yuj Dios d'ayex, toñej slaj e julcham eb' d'a q'uen yax q'ueen. Tzijtum elxo in gana tzex vavtejcot d'ayin, icha junoc noc' caxlañ syavtejcot yune', smoyq'ue d'a yalañ sc'axil, palta max yal e c'ool tzex coti. 35 Ab'ec. A jun e templo tic ol can tz'inan,13.35 yujto sval d'ayex to mañxo ol in eyil-laj, masanto ol eyal icha tic: Calec vach' lolonel d'a jun checb'ilcot yuj Dios Cajal, xe chama, xchi Jesús d'a eb'.

14

B'oxinac sc'ool jun viñ penaay

1 A d'a jun sc'ual ic'oj ip, aton d'a sábado, ix c'och Jesús vael d'a spat jun viñ yajal eb' viñ fariseo. Axo juntzañxo eb' viñ yetfariseoal viñ ix maclan yila' tas ol yutej sb'a. 2 Ata' ayec' jun viñ penaay yuj mal c'ab' oc d'a yichañ Jesús. 3 Axo Jesús chi' ix c'anb'an d'a eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' d'a eb' viñ fariseo chi':

—¿Ay am sleyal scac' b'oxoc sc'ol junoc penaay d'a sc'ual ic'oj ip, mato maay? xchi d'a eb' viñ.

4 Mañxalaj tas ix yal eb' viñ. Ichato chi' ix chaji viñ penaay chi' yuj Jesús, ix b'oxi sc'ool viñ yuuj, ix yalan d'a viñ to spax viñ. 5 Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' viñ fariseo chi':

—Q'uinaloc a ex tic ay junoc eyuninal ma junoc e vacax, sb'at d'a yol junoc xab', ¿tom max b'at eyic'q'ueta d'a elañchamel, vach'chom sc'ual ic'oj ip? xchi d'a eb' viñ.

6 Majxo nachajlaj tas syutej eb' viñ spacan d'ay.

A yab'ixal eb' avtab'il d'a jun nupnajel

7 Ix yilan Jesús tas ix yutej sb'a eb' avtab'il d'a jun vael. Snib'ej eb' tz'em c'ojjab' b'aj tz'em c'ojan eb' nivac vinac. Yuj chi' ix yalan jun tic d'a eb':

8 —Tato ay b'aj tzex avtaj d'a junoc q'uiñ nupnajel, mañ ex em c'ojan d'a sc'ojnub' eb' nivac vinac. Talaj icha chi' ay junoc viñ ec'al yelc'och d'ayex sc'och ta', 9 axo viñ tzex avtan chi' tz'alan d'ayex: Elañ d'a te' xila tic, ac'b'at te' d'a viñ tic, tato xchi. Tzex q'uixvi, axo d'a xila eb' malaj yelc'och tzex emcan c'ojan. 10 Palta ayic tzex avtaji, tzex em c'ojan b'aj malaj val yelc'ochi, yic axo

13.35 **13:35** Il nota d'a Mateo 23.38.

sja viñ tzex avtan chi', syalan viñ d'ayex: Ach vamigo, ochañ d'a jun lugar b'aj tz'em c'ojan eb' nivac yelc'ochi, xcham viñ. Ichato chi', nivan tz'aj eyelc'och d'a yichañ eb' ayec' d'a mexa chi'. 11 Yalñej mach syic'chaañ sb'a, ol ic'joc emta. Axo eb' emnaquil syutej sb'a, ol ic'joc chaañ eb'.

12 Ix yalanpax d'a viñ ix avtan eb' vael chi':

—Ayic tza b'oan junoc nivan vael, mañ avtej eb' amigo, eb' uc'tac, eb' a c'ab' oc yed' eb' b'eyum d'a a lac'anil. Yujto ol ach yavtej pax eb' d'a yico', icha chi' ol a chaanxi spac chi'. 13 Palta ayic tza b'oan junoc nivan vael, tzavtej eb' meb'a', eb' elnac sc'ab', eb' max uji sb'eyi yed' eb' max uji yilani. 14 Tato icha chi' tzutej, vach' ic syal chi', yujto vach'chom max a cha spac d'a eb', ol a cha spac ayic ol pitzvocxi eb' vach' sb'eyb'al, xchi Jesús d'a viñ.

A yab'ixal jun nivan vael
(Mt 22.1-10)

15 Ay jun viñ ayoch d'a scal eb' ayoch d'a jun mexa chi', ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix yalan viñ d'a Jesús:

—Te vach' yic eb' ol och vael b'aj ayoch Dios Yajalil, xchi viñ.

16 Yuj chi' ix yal jun ab'ix tic Jesús:

—A junel, ay jun viñ ix b'oan jun nivan vael. Tzijtum eb' anima ix yavtej viñ. 17 Axo ix c'och yorail jun vael chi', ix schecanb'at jun schecab' viñ, ix b'at yalan d'a eb' avtab'il, ix yalan d'a eb': Cotañec. Ix c'och yorail yoch vael, vach'xo yaj smasanil, xchi d'a eb'. 18 Palta ix laj sc'anan nivanc'olal sb'a eb'. A jun viñ b'ab'el, ix yal viñ icha tic: Ay jun in luum toto ix in mana', yovalil b'at vila'. Sval in b'a d'ayach, aq'uin nivanc'olal, xa chi, xchi viñ. 19 Axo ix yalan junxo viñ: Ato val slajvi in manan oye' par in vacax tic, ol b'at vac'lej proval noc'. Ac'ab' nivanc'olal, xa chi d'a viñ, xchi viñ. 20 Ix yalan junxo viñ: Toto ix och vetb'eyum, yuj chi' max yal-laj in b'ati, xa chi, xchi viñ. 21 Yuj chi' a viñ checab' chi' ix alan juntzañ tic d'a spatrón. Ix cot yoval viñ patrón chi', ix yalan viñ icha tic: Ixic elañchamel d'a yoltac calle d'a juntzañ b'e tz'ec' d'a cal choñab' tic, tzic'cot eb' meb'a', eb' ay spaltail, eb' max uji sb'eyi yed' eb' max uji yilani, xchi viñ. 22 Axo ix c'ochxi viñ schecab' chi' junelxo, ix yalan viñ d'a viñ: Mamin patrón, ix in c'anab'ajej tas ix ala', palta ayto sc'an sb'ud'ji, xchi viñ. 23 Ix yalanxi viñ d'a viñ: Ixic d'a yoltac calle, d'a juntzañxo b'e tz'ec' d'a yol choñab' tic, tzac'an pural eb' scoti yic sb'ud'ji in pat tic yuj eb'. 24 Yujto sval d'ayach, malaj junoc eb' ix in b'ab'laj avtej ol va d'a jun nivan vael tic, xchi viñ patrón chi', xchi Jesús.

A eb' tz'och sc'ayb'umoc Jesús yovalil syab' syail eb'

25 Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuj Jesús, yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan d'a eb', ix yalani:

26 —Tato ay eb' sja d'ayin, palta ta más nivan yelc'och smam snun eb' d'a vichañ snaani, ma ix yetb'eyum, yuninal, eb' yuc'tac, eb' ix yanab', ma sq'uinal eb', tato icha chi', max yal-laj yoch eb' in c'ayb'umoc. 27 A eb' sb'eyb'alan in b'eyb'al, sb'ecanpax cham sb'a eb' d'a te' culus vuuj, añej eb' smoj yoch in c'ayb'umoc. 28 Q'uinaloc ay junoc ex tze nib'ej tze b'o junoc nivan pat, ayic manto eyamoch e b'oani, ¿tom max ex em c'ojan tze naan yuj stojol tato c'ocb'il syab'i? 29 Tato maay, toñej tzeyac'canem yich, axo eb' anima tzex b'uchani. 30 Syalan eb': A jun viñ tic, ix syamoch viñ sb'oan spat, palta maj b'olaj yuj viñ, xcham eb'. 31 Q'uinaloc ay junoc viñ rey van sb'at yac' oval yed' junocxo viñ rey, palta añej lajuñe' mil soldado viñ yed'nac. Axo pax junxo viñ rey chi', ay 20 mil soldado viñ yed'nac. Ayic manto b'atlaj viñ, ¿tom max em c'ojan viñ snaan sic'lab'il tato stechaj yac'an jun oval chi' viñ? 32 Tato

sna viñ to max techaj yuuj, schecanb'at junoc schecab' viñ d'a viñ yed'nac syac'an oval chi', yacb'an najatto van scot viñ, yic syalan viñ to tz'och eb' d'a junc'olal. 33 Ichex pax ta', tato max eyactejcan jantac tas ay d'ayex, max yal eyoch in c'ayb'umoc.

Ayic slajviec' sc'achial atz'am atz'am (Mt 5.13; Mr 9.50)

34 A atz'am atz'am, vach' ton atz'am. Palta q'uinaloc satel sc'achial atz'am, ¿tasto tz'aj sc'anchaji? 35 Mañxalaj tz'ochi, mañoc d'a lum luum, mañoc d'a abonoal, toxoñej syumchajeli. A juntzañ tzeyab' tic, naec val sic'lab'il, xchi Jesús d'a eb'.

15

A yab'ixal jun noc' calnel satnac (Mt 18.10-14)

1 Masanil eb' viñ tecumel alcabar yed' juntzañxo eb' te chuc d'a yol sat eb' anima, ix c'och eb' d'a stz'ey Jesús smaclej yab' tas syala'. 2 Yuj chi' a eb' viñ fariseo yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés, b'uchumtac slolon eb' viñ d'a spatic Jesús chi', ix yalan eb' viñ:

—A jun viñ tic schañej eb' chuc sb'eyb'al viñ sc'och d'ay. Ina sva viñ yed' eb', xchi eb' viñ.

3 Yuj chi' ix yal jun ch'oxnab'il tic Jesús d'a eb' viñ:

4 —Q'uinaloc ay junoc viñ d'a e cal tic ay cienoc noc' scalnel. Tato ay junoc noc' satcani, scan noc' yetb'eyum noc' chi' d'a junoc ac'lic, sb'at viñ say noc' satcan chi', masanto schax noc' yuj viñ. 5 Axo schaxc'och noc' chi', schelancot noc' viñ. Ste tzalaj val viñ. 6 Ayic sc'ochxi viñ d'a spat, syavtancot eb' yamigo viñ yed' eb' ay d'a slac'anil. Syalan viñ d'a eb': Tzalajañec ved'oc, yujto ix sat jun noc' in calnel. Palta toxo ix ilchajxi noc' vuuj, xchi viñ d'a eb'. 7 Añejtona', q'uinaloc ay 99-oc anima, toxonton tojol spensar, mañ yovaliloc sna sb'a eb' snaani, malaj tzalajc'olal d'a satchaañ yuj eb'. Palta a in sval d'ayex, tato ay junoc malaj svach'il sb'eyb'al, sna sb'a yuj smul, yelxo val nivan tzalajc'olal yuj jun chi' d'a satchaañ.

A yab'ixal jun tumin sati

8 Q'uinaloc ay junoc ix ix ay lajuñeoc stumin. Tato satb'at junoc, syac'och staj ix, slaj smesanelta yol spat ix. Syac' val sgana ix sayani masanto tz'ilchaji. 9 Axo schax q'uen yuj ix, smolb'an eb' ix svach'c'ool ix yed' eb' ay d'a slac'anil ix. Syalan ix d'a eb': Tzalajañec ved'oc, yujto ay jun q'uen in tumin ix sati. Axo ticnaic, ix chax q'uen vuuj, xchi ix d'a eb'. 10 Val yel sval d'ayex, icha pax chi' stzalaj Dios yed' eb' yángel d'a satchaañ yuj junoc anima chuc sb'eyb'al sna sb'a d'a smul, xchi Jesús.

A yab'ixal jun viñ uninab'il satnacb'ati

11 Ix yalanpax junxo ab'ix tic Jesús:

—Ay jun viñ ay chavañ yuninal. 12 A viñ tzac'an unin ix alan d'a viñ smam icha tic: Mamin, pojcan snañal tastac ol ac'can d'ayoñ ato syala' jantac ol ac' d'ayin, xchi viñ. Yuj chi', a viñ mamab'il chi' ix pojancan d'a eb' viñ. 13 Jayeanto c'ual chi', ix laj schoñanel tastac ix ac'jican d'a viñ yuj smam chi', ix b'at viñ d'a junxo choñab' te najat. Ata' ix b'at slajel stumin viñ d'a juntzañ chucal. 14 Ayic toxo ix lajviel q'uen tumin chi', ix ja jun nivan vejel d'a jun choñab' chi'. Mañxalaj tas sva viñ, syac' val techaj vejel viñ. 15 Yuj chi' ix b'at sc'an munlaj sb'a viñ d'a jun viñ ay d'a choñab' chi'. Axo viñ ix checanb'at viñ d'a jun sluum tañvoj chitam. 16 Scham viñ yuj vejel, yuj chi' ix snib'ej viñ

yab'lej tas syab'lej noc' chitam chi', palta malaj mach tz'ac'an jab'oc tas d'a viñ. 17 Ichato chi' ix snaan sb'a viñ: ¿Tas yuj icha tic tzin c'ulej, svac'cham in b'a yuj vejel d'a tic, axom d'a viñ in mam jantac am tas sva eb' smajan viñ, syac' sobre tas sva eb'? 18 Más vach' tzin pax b'aj ay viñ in mam chi'. Ol valan d'a viñ: Mamin, ix och in mul d'a Dios yed' d'ayach. 19 Mañxo in al uninaloc. Ichocab' junoc a majan tzin ajcani, xin chama, xchi viñ. 20 Ix meltzaj viñ b'ian.

Najatto van scot viñ, ix yilanb'at viñ smam viñ chi', ix te oc' sc'ool viñ d'a viñ. Ix b'at lemnaj viñ schacot viñ. Ix och lac'naj viñ d'a viñ, ix stz'ub'anelta sti' viñ d'a tzalajc'olal. 21 Ix yalan viñ d'a viñ smam chi': Mamin, ix och in mul d'a Dios yed' d'ayach. Mañxo smojoc tzin al uninaloc, xchi viñ. 22 Axo viñ mamab'il chi' ix alan d'a eb' smajan: Lemec, iq'ueccot jun mojoc pichul te vach', tzeyac'anoch d'a viñ vuninal tic. Tzeyac'anpax och junoc colc'ab' d'a sc'ab' viñ, tzeyac'anoch xañab' viñ. 23 Slajvi chi', tzeyic'ancot junoc noc' yune' vacax, aton noc' te b'aq'uech, tze milancham noc'. To ol och jun nivan vael, ol cac'anoch q'uiñ. 24 Yujto a viñ vuninal tic, chamnacxo viñ in naani, palta tob'an pitzan viñ. Satnacb'at viñ, axo ticnaic ix jax viñ d'ayin, xchi viñ. Ichato chi', ix syamanoch eb' yac'anoch q'uiñ chi'.

25 Axo viñ b'ab'el unin, ayb'at viñ d'a smunlajel. Axo ix jax viñ, ix yab'an viñ ayoch son, van yec' eb' chañal. 26 Yuj chi' ix yavtancot jun smajan viñ smam viñ chi', ix sc'anb'an viñ d'ay: ¿Tas yuj ayoch jun q'uiñ tic? xchi viñ. 27 Yuj viñ uc'tac ix jaxi. A viñ a mam ix checan miljoccham noc' yune' vacax b'aq'uech, yujto vach' sc'ool viñ ix jax viñ, malaj tas ix ic'an viñ, xchi jun majan chi' d'a viñ. 28 Yuj chi' ix cot yoval viñ. Mañxalaj sgana viñ yoch d'a yol pat. Yuj chi' ix elta viñ smam viñ chi', ix och ijan viñ smontan viñ yic tz'och viñ. 29 Palta ix yalan viñ d'a viñ smam chi': Ojtac jantacxo tiempo tzin munlaji, malaj b'aj ix in pitej in b'a d'ayach. Manta b'aj tzac' junoc noc' yune' chiva yic svac'och in q'uiñ yed' eb' vamigo. 30 Axo ticnaic ix jax viñ uninal xid' satanel a tumin yed' eb' ix ajmul ix. Axo yuj viñ tza milancham noc' vacax b'aq'uech, xchi viñ d'a viñ smam chi'. 31 Axo ix yalan viñ smam viñ chi': Ach vuninal, ay achñej ec' ved'oc. Masanil tas ay d'ayin icñej yaji. 32 Yuj chi' smoj ton cac'an och q'uiñ yic tzoñ tzalaji. Yujto a viñ uc'tac tic, chamnacxo viñ co naani, tob'an pitzan viñ. Satnac b'at viñ, palta ix jax viñ d'ayin, xchi viñ mamab'il chi', xchi Jesús.

16

A yab'ixal viñ mayordomo

1 Ix yalan jun ab'ix tic Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Ay jun viñ patrón te b'eyum. Ay jun viñ smayordomo viñ. Ix yab'an specal viñ to a viñ smayordomo viñ chi' van satanel tastac ay d'a viñ. 2 Axo viñ patrón chi' ix avtan viñ, ix yalan viñ: Ay juntzañ tas ix vab' d'a a patic. Yuj chi' ac' entregar a cuenta d'ayin. Mañxo ol ach munlaj d'a jun opisio tic d'ayin, xchi viñ. 3 Yuj chi' ix snaan viñ mayordomo chi', ¿tas ol vutoc in b'a ticnaic? Ol in yiq'uel viñ d'a vopisio, palta max uji junocxo munlajel vuuj. Tzin q'uixvi vec' d'a titac pat in c'an va in b'a. 4 Toxo ix in na ticnaic tas ol vutoc in b'a. Yuj chi' vach'chom malaj in munlajel, tecan ay eb' ol in chaanoch d'a yol spat, xchi viñ. 5 Ix lajvi chi', ix laj yavtancot eb' viñ ay sb'oc d'a viñ spatrón viñ chi'. Ix sc'anb'an viñ d'a viñ ix b'ab'lajc'ochi: ¿Jantac a b'oc d'a viñ patrón? xchi viñ. 6 Cien barril in b'oc aceite d'a viñ, xchi viñ. Inye, tato icha chi' a b'oc aceite chi', ina jun yumal a b'oc chi'. Elañchamel tzach em c'ojan, tza b'oan junocxo, 50-ñej tza tz'ib'ejemi, xchi viñ mayordomo chi' d'a viñ. 7 Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñ d'a junxo viñ: Xal ach, ¿jantac pax ic d'a viñ? xchi viñ. A in tic,

cien quintal in b'oc trigo d'a viñ, xchi junxo viñ chi'. Tato icha chi', a tz'ajxican d'a yumal a b'oc chi', 80-xoñej tza tz'ib'ejemi, xchi viñ d'a viñ. 8 Ix yalan viñ patrón chi' to te jelan ix yutej sb'a jun viñ mayordomo chi' d'a elc'al. Yujto a eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic, te jelan syutej sb'a eb' d'a yichañ eb' ayoch saquilq'uinal Dios d'ay. 9 A in sval d'ayex, a q'uen tumin, secojtac sc'anji q'uen d'a chucal. Palta vach' tzeyamc'ab'ej q'uen d'a vach'il, yic tz'aj eyamigo. Tato icha chi', ayic ol lajvoc yopisio q'uen e tumin chi', ol ex chajoc d'a jun eyed'tal ay d'a junelñej. 10 A eb' tojol syutej sb'a yed' jab'oc tasi, añejtona' tojol pax syutej sb'a eb' d'a jantac tas nivan ay d'ay. A eb' mañ tojoloc syutej sb'a yed' jab'oc tasi, añejtona' mañ tojoloc ol yutoc sb'a eb' yed' junoc nivan ol ac'joc d'ay. 11 Yuj chi', tato mañ tojoloc tzeyutej e b'a yed' q'uen tumin sc'anchaj d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj mach ol ac'an junoc b'eyumal nivan yelc'och d'a yol e c'ab'. 12 Tato mañ tojoloc tzeyutej e b'a d'a junoc tas ch'oc mach ay yico', malaj mach ol ac'an junoc eyico'.

13 Malaj junoc mach syal yac'an servil chavañoc spatrón, yujto ay jun malaj yelc'och d'ay. Axo junxo te nivan yelc'och d'ay. Vach' syutej sb'a d'a junoc, axo d'a junxo chuc syutej sb'a. Max yal-laj cac'an servil Dios yed' q'uen tumin, xchi Jesús d'a eb'.

14 Axo eb' viñ fariseo, añej d'a q'uen tumin ayoch spensar eb' viñ. Yuj chi', ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ, ix b'uchvaj eb' viñ d'a Jesús. 15 Ix yalanxi Jesús chi' d'a eb' viñ:

—A ex pax tic, d'a yichañ eb' anima, vach' tzeyutej e b'a. Axo pax Dios yojtac tas yaj e pensar. Ay juntzañ tas nivan yelc'och d'a yichañ eb' anima, axo d'a yichañ Dios, chacb'ileli.

16 Añej ley Moisés yed' juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca' aycanoch yopisio masantax ix ulec' viñaj Juan viñ ac'jinac bautizar. Axo ticnaic, atax ix ulec' viñ ix elcan yich yaljiel jun vach' ab'ix chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Yuj chi' masanil eb' syac' yip yoch d'a yol sc'ab' Dios.

17 Vach'chom ol lajvoc ec' satchaañ yed' yolyib'añq'uinal tic, axo pax jun ley chi', vach'chom junoc letra, malaj val junoc b'aj mañ ol elc'och tas syala'.

Ix yalcan Jesús yuj eb' spuclaj sb'a (Mt 19.1-12; Mr 10.1-12)

18 A junoc viñ spuc sb'a yed' ix yetb'eyum, syic'an junocxo ix, tz'em viñ ajmulal. Tato ay junoc viñ tz'ic'an pax junoc ix spucnac sb'a yed' viñ yetb'eyum chi', tz'empax viñ ajmulal.

A yab'ixal jun viñ b'eyum yed' viñaj Lázaro

19 A junel ay jun viñ te b'eyum. Vach' sb'o viñ yed' spichul te caro stojol. Junjun c'u syac'an q'uiñ viñ, tzijtum tas syac' chijoc viñ. 20 Ay pax jun viñ meb'a' scuch Lázaro, ayq'ue yab'il yaxc'a d'a viñ. Tz'em c'ojan viñ d'a sat luum d'a sti' spuertail spat viñ b'eyum chi'. 21 A viñ meb'a' chi', snib'ej viñ sva jab'oc juntzañ sc'ajil vael tz'em d'a yalañ smexa viñ b'eyum chi'. Axo noc' tz'i' b'at lec'anel sat yab'il yaxc'a ayq'ue chi' d'a viñ. 22 Ix c'och sc'ual ix cham viñ meb'a' chi', axo eb' ángel ix ic'anb'at viñ d'a svach'ilal b'aj ayec' viñaj Abraham. Ix c'och pax sc'ual ix cham viñ b'eyum chi'. Ix mucchaj viñ. 23 Ix c'och spixan viñ b'aj ay spixan eb' chamnacxo. Axo yic van yab'an syail viñ, ix q'ue q'uelan viñ, najatto ix yilb'at viñaj Abraham chi' viñ. Ayec' viñaj Lázaro d'a stz'ey viñ. 24 Yuj chi' ix avaj viñ b'eyum chi' icha tic: Mamin Abraham, oc'ocab' a c'ool d'ayin. Checcot viñaj Lázaro chi', sch'ayan yiximal sc'ab' viñ, tzul yac'anoch viñ d'a sñi' vac' yic siclab' jab'oc, yujto max techaj vab'an syail d'a cal c'ac' tic, xchi viñ. 25 Axo ix yalan viñaj Abraham chi': A

ach tic, nacoti to te vach' ach ec' d'a yolyib'aňq'uinal, axo viňaj Lázaro tic, d'a syaelal ix ec' viň. A ticnaic jun, van schaan snivanil sc'ol viň d'a tic. Aňejtona' ach, van ab'an syail ta'. 26 A junxo svala', ay jun nivan xab' olan d'a co cal eyed'oc. Yuj chi', vach'chom ay eb' ay d'a tic, sgana sc'axpaj ta', max yal-laj. Aňejtona' ex, max yal-laj e c'axpajec' ta' d'a tic, xchi viň. 27 Tato icha chi' jun mamin, comonoc tza checb'at viňaj Lázaro chi' d'a spat viň in mam. 28 Ata' ay ovaň eb' viň vuc'tac. Syalan viň yab' eb' viň yic vach' maň ol ja eb' viň ved' d'a scal yaelal tic, xchi viň. 29 Ix yalan viňaj Abraham chi': A d'a eb' ayec' juntzaň tas stz'ib'ejnaccan Moisés yed' eb' schecab' Dios. Yac'ocab'och eb' d'a sc'ool tas syal juntzaň chi', xchi viň. 30 Maň c'ocb'iloc jun chi' mamin, palta tato ol pitzvocxi junoc d'a scal eb' chamnac yal yab' eb', ol ton sna sb'a eb', xchi viň. 31 Ix yalanxi viňaj Abraham chi': Tato max yac'och sc'ol eb' d'a tas stz'ib'ejnaccan Moisés yed' eb' schecab' Dios chi', vach'chom ay junoc ol pitzvoc d'a scal eb' chamnac, aňejtona' maň ol yac'och eb' d'a sc'ool, xchi viňaj Abraham chi' d'a viň, xchi Jesús.

17

Ay smay cac'an somchaj spensar junoc mach (Mt 18.6-7,21-22; Mr 9.42)

1 Ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—Ay juntzaň tastac tz'ic'an somchajel spensar eb' anima, palta a val mach tz'ac'an somchajel spensar eb' yetanimail, te chuc yico'. 2 Octom b'ab'el spixjioch junoc nivaquil q'uen d'a sjaj, syumjicanb'at d'a yol a' mar yic sjic' a' schami, yacb'an manto yac' somchaj spensar junoc uninto. Tato icha chi', te vach' yico'.17.2 3 Yuj chi' tzeyil val e b'a.

Tato ay junoc eyetanimail tz'och smul d'ayex, tzeyal d'ay. Tato sna sb'a, tzeyac' nivanc'olal. 4 Vach'chom uquel tz'och smul d'ayex d'a junoc c'u, palta uquel sb'at yalxi sb'a d'ayex syalan icha tic: Aq'uin nivanc'olal, maňxo ol in c'ulej junelxo, tato xchi, yovalil tzeyac' nivanc'olal, xchi Jesús.

Tato scac'och Dios d'a co c'ool

5 A eb' schecab' Jesús ix alan d'ay:

—Ochaň qued'oc yic sco vach' aq'uejoch Dios d'a co c'ool, xchi eb'.

6 Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Tato yel tzeyac'och Dios d'a e c'ool, vach'chom jab'ňej, icha quilan junoc pitaň sat aň mostaza, ol yal eyalan d'a jun nivan te' tic: Q'ueaňcot yed' sch'aňal ib'. Tzach b'atcan d'a yol a' mar. B'at avejempax a b'a ta', tato xe chi, ol sc'anab'ajej te' icha tzeyal chi'.

A yopisio eb' tz'ac'an servil Dios

7 Q'uinaloc ay junoc co checab' tzoň ac'an servil. Tato ayb'at d'a co munlajel, mato ayb'at iloj calnel, ma iloj vacax, axo yic sjaxi, ¿tom naan calan d'ay? Ochaň, emaň c'ojan, va'aň, ¿tom xco chi d'ay? 8 Maay jun. Tecan icha tic scutej calan d'ay: Q'uexel a b'a, b'iquel a c'ab'. Tza b'oan in vael, tzac'ancot d'ayin. Ichato chi' ol ach va ach tic, xco chi d'ay. 9 ¿Tom scac' yuj diosal d'ay yujňej to ix sc'anab'ajej tas ix cal chi'? Maay. 10 Icha jun checab' chi', ichex ta'. Ayic toxo ix lajvi e c'anab'ajan masanil schecnab'il Dios, smoj tzeyal icha tic: Te malaj vach' cochi, aňej juntzaň tas ix checji co c'ulej ix co b'o'o, xe chi, xchi Jesús d'a eb'.

Lajuňvaň eb' viň vinac ix b'oxi sc'ol yuj Jesús

17.2 **17:2** Il nota d'a Mateo 18.6.

11 Axo Jesús, añeja' sb'at d'a sb'eal Jerusalén, ix c'och d'a smojonal Samaria
yed' Galilea. 12 Ayic ix c'och d'a jun aldea, ay lajuñvañ eb' viñ penaay yuj jun
yab'il scuch lepra. Yuj chi' maj snitzochlaj sb'a eb' viñ d'a stz'ey Jesús, 13 toñej
ix avajcot eb' viñ d'ay:
—Mamin Jesús, oc'oc val a c'ool d'ayoñ, xchicot eb' viñ.
14 Axo ix iljib'at eb' yuj Jesús, ix yalanb'at d'a eb':
—Ixiquec, ix ch'oxec e b'a d'a eb' sacerdote, xchi d'a eb' viñ.
Yacb'an van sb'ey eb' viñ, ipan sb'oxi eb' viñ. 15 Ay jun viñ d'a scal eb' viñ
chi', ayic ix yilan viñ to toxo ix b'o sc'ool, ix meltzaj viñ, ix och ijan viñ yalan
vach' lolonel d'a Dios, ix avaj val chaañ viñ. 16 Ix javi viñ d'a yichañ Jesús, ix
em cumnaj viñ d'a sat luum yic syac'an yuj diosal viñ d'ay. Aj Samaria jun viñ
chi'. 17 Yuj chi' ix yalan Jesús:
—¿Tom mañ lajuñvañoc eb' viñ ix b'oxi sc'ool? ¿B'aj ay b'aluñvañxo eb' viñ
chi'? 18 A jun viñ tic, ch'oc choñab'il viñ, palta añej viñ ix ul alan vach' lolonel
d'a Dios.
19 Ix yalan Jesús d'a viñ:
—Q'ueañ vaan, paxañ. Ach b'oxi yujto in ac'och d'a a c'ool, xchi d'a viñ.

A chajtil tz'aj yoch Dios Cajaloc (Mt 24.23-28,36-41)

20 Ay juntzañ eb' viñ fariseo ix c'anb'an d'a Jesús:
—¿B'aq'uiñ val ol och Dios Cajaloc? xchi eb' viñ d'ay.
—Ayic ol och Dios Cajaloc, max yal-laj quilan yed' co sat. 21 Max yal-laj
calani: Ayec' d'a tic, ma ayec' d'a chi', mañ xco chioc, yujto a d'a co pixan
tz'och Yajalil, xchi Jesús d'a eb' viñ.
22 Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb' sc'ayb'um:
—Ay val jun tiempoal ol javoc, ol eyalan icha tic: Tzoc val jax junelxo jun
Ac'b'ilcot yuj Dios d'a co cal tic, vach'chom junñejlaj c'ual, xe chama. Palta
mañxo ol jalaj. 23 Ay eb' ol alanoc: Ina yajec' d'a tic, ma ina yajec' d'a chi',
xcham eb', palta mañ ex b'atoc, mañ ex och tzac'an yuj eb'. 24 Yujto icha val
yec' copnaj leb'lon, sacb'i smasanil satchaañ yuuj, icha chi' ol aj in ja d'a jun
c'ual a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. 25 Palta yovalil ol in b'ab'laj
ab'ej val syail sic'lab'il. Ol in spatiquejel eb' anima d'a jun tiempoal tic. 26 Ayic
ol in jaxoc, lajan ol aj icha jun tiempoal ayic yec'nac viñaj Noé. 27 Yujto a eb'
anima d'a jun tiempoal chi', ichñejta' yec' c'u yuj eb': Sva eb', syuc'an a' eb', ay
eb' van yoch yetb'eyum, ay eb' van sc'anji yisil. Max snalaj eb' tato ay tas ol
ja d'a yib'añ eb'. Icha chi' yec' tiempo yuj eb' masanto c'och sc'ual yoch viñaj
Noé chi' d'a yol te' arca. Aton ta' cotnac jun nivan a' mucvajum, laj cham eb'
smasanil. 28 Icha pax chi', ujinac d'a stiempoal pax viñaj Lot: Sva eb', syuc'an
a' eb', smanvaj eb', schoñvaj eb', syavej tastac eb', slaj sb'oan spat eb'. 29 A
val yelcancot viñaj Lot d'a yol choñab' Sodoma, yemul jun c'ac' yed' juntzañ
cotac q'ueen chac xilinac. Icha val yem ñab', icha chi' yemta d'a satchaañ.
Icha chi' aj scham eb' smasanil. 30 Icha val ajnac d'a jun tiempoal chi', icha
chi' ol aj in ja a in tic, xchi Jesús.
31 A d'a jun c'ual chi', tato ay eb' ayq'ue d'a yib'añ spat, vach'chom ay tas
aycan yuj eb' d'a yol spat, mocxob' emtalaj eb' yiq'ueli. Tato ay eb' ayb'at
munlajel, mocxob' meltzaj eb' d'a spat. 32 Tze nacot tas ajnac ix yetb'eyum
viñaj Lot chi'. 33 A eb' snib'ej scol sb'a d'a yolyib'añq'uinal tic, ol satel sq'uinal
eb' d'a junelñej. Axo eb' syac'cham sb'a vuuj, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej.
34 Sval d'ayex, tato ay chavañoc vaynac d'a sat sch'at d'a jun ac'val chi',
ay jun ol ic'jocb'atoc, ay junxo ol canoc. 35-36 Q'uinaloc ay chavañoc eb' ix

van smol cheni, jun ix ol ic'jocb'atoc, axo junxo ix ol canoc, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.
37 Ayic ix yab'an jun chi' eb', ix sc'anb'an eb' d'ay:
—¿B'ajtil ol ujoc jun chi' Mamin? xchi eb'.
—Icha tz'ajc'och noc' ostoc b'aj ay junoc chamnac noc', icha chi' ol ajoc, xchi Jesús d'a eb'.

18

Ix chamnac yetb'eyum yed' viñ juez

1 Ay jun ab'ix ix yal Jesús d'a eb' sc'ayb'um, yic snachajel yuj eb' to max yal stzactzaj eb' yac'an lesal d'a masanil tiempo. 2 Icha tic ix yutej yalan d'a eb':
—A junel ay jun viñ juez d'a jun choñab'. Malaj yelc'och Dios d'a sat viñ. Malaj pax yelc'och eb' anima d'a viñ. 3 A d'a jun choñab' chi', ay jun ix chamnac yetb'eyum. Junjun c'u b'at sc'an ix d'a viñ juez chi' to sb'o yaj yoval ix. 4 Te nivanxo tiempo tz'eq'ui, malaj sgana viñ juez chi' sb'oan yaj d'a ix. Palta yib'añtaquilto ix snaan viñ: Vach'chom max in c'anab'ajej Dios, malaj pax tz'och eb' anima d'ayin, 5 palta a jun ix tic, ol in b'o yaj yoval ix, yujto junjun c'u tzul avaj ochta ix d'ayin. Tato maay, mañxo ol techajlaj ix vuuj, xchi viñ.
6 Icha chi' ix yutej viñ juez chuc chi' snaani. 7 Axo pax Dios, ¿tom mañ ol sb'o yaj d'a eb' sic'b'ilel yuuj, eb' tz'avtan d'a c'ual d'ac'val? ¿Tom ol ec' tiempo scolvaj d'a eb' tze na'a? 8 Sval d'ayex, ol sb'o yaj d'a eb' d'a elañchamel. Palta a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ayic ol in jaxoc, ¿ay am eb' aytoec' d'a yolyib'añq'uinal tic, añeja' ayoch Dios d'a sc'ool? xchi Jesús Cajal.

Viñ fariseo yed' viñ tecumel alcabar

9 Ix yalanxi junxo ab'ix tic Jesús d'a juntzañ eb' vach' spensar snaani. A d'a sat eb' chi', malaj svach'il juntzañxo eb' anima. Yuj chi', icha tic ix aj yalan d'a eb':
10 —Ay chavañ eb' viñ vinac ix b'at lesal d'a yamaq'uil stemplo Dios. Ay jun viñ fariseo, ay pax jun viñ tecumel alcabar. 11 Ayic ix c'och viñ fariseo chi', ix q'ue liñan viñ. Ix lesalvi viñ icha tic: Ach in Diosal, svac' yuj diosal d'ayach, yujto mañ in lajanoc yed' juntzañxo eb' anima. A eb' chi', elc'um eb', mañ vach'oc syutej sb'a eb', tz'em eb' d'a ajmulal. Yed' pax jun viñ tecumel alcabar tic, svac' yuj diosal d'ayach yujto mañ in lajanoc yed' viñ. 12 Yujto a in tic, chael tzin och d'a tzec'ojc'olal d'a junjun semana. Añejtona' svac' sdiezmoal d'ayach yuj jantac tas svac' ganar, xchi viñ. 13 Axo pax viñ tecumel alcabar chi', najatto ix cotcan liñan viñ, yujto xiv viñ, mañ jab'oc ix q'ue q'uelan viñ d'a satchaañ. Ix smac' sñi' sc'ol viñ, ix yalan viñ icha tic: Ach in Diosal, oc'oc val a c'ool d'ayin, te chuc in, xchi viñ d'a Dios. 14 A in tic svala' to ayic ix pax viñ tecumel alcabar chi', vach'xo viñ d'a yichañ Dios. Axo pax viñ fariseo chi', mañ vach'oc viñ d'a yichañ Dios, yujto a eb' syic'chaañ sb'a, ol ic'jocxiemta eb'. Axo eb' syiq'uemta sb'a, nivan ol aj yelc'och eb', xchi Jesús.

Sch'oxnac svach'c'olal Jesús d'a eb' unin
(Mt 19.13-15; Mr 10.13-16)

15 Ay eb' mamab'il ix ic'ancot eb' yuninal d'a Jesús yic syaq'uec' sc'ab' d'a yib'añ eb'. Ayic ix yilan eb' sc'ayb'um to icha chi', ix cot yoval eb' d'a eb' ix ic'ancot eb' chi', ix cachji eb' yuj eb'. 16 Axo Jesús ix avtancot eb' sc'ayb'um chi', ix yalan d'a eb':
—Chaeccot eb' unin d'ayin. Mañ e cachoch vaan eb', yujto añej eb' lajan spensar icha eb' unin tic, añej eb' ay yalan yic yoch d'a yol sc'ab' Dios. 17 Val

yel sval d'ayex, a eb' max chaan Dios Yajaloc icha syutej eb' unin schaani, malaj b'aq'uiñ ol och eb' d'a yol sc'ab', xchi Jesús.

A jun viñ b'eyum ix lolon yed' Jesús
(Mt 19.16-30; Mr 10.17-31)

18 Ay jun viñ yajal d'a scal eb' ix c'anb'an d'a Jesús:
—Ach vach' c'ayb'um, ¿tas vach' tzin c'ulej yic tzin chaan in q'uinal d'a junelñej? xchi viñ.
19 —¿Tas yuj tzin al vach'il? Malaj junoc mach vach', añejton Dios vach'.
20 A ach tic, ojtac schecnab'il Dios syal icha tic: Mañ ex em d'a ajmulal. Mañ e milcham junoc eyetanimail. Mañ ex elc'anoc. Mañ eyac'och es d'a yib'añ junoc eyetanimail. C'anab'ajejec e mam e nun, xchi Jesús d'a viñ.
21 —Yictax unin in, ix in c'anab'ajej masanil juntzañ checnab'il tic, xchi viñ d'ay.
22 —Palta ayto junxo a paltail. Ixic, choñcanel masanil tastac ay d'ayach, tzac'an stojol d'a eb' meb'a', ichato chi' ol aj a b'eyumal d'a satchaañ. Slajvi chi', tzach jaxi, tzach och in c'ayb'umoc, xchi Jesús d'a viñ.
23 Axo ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix te cus viñ, yujto te b'eyum viñ. 24 Axo ix yilan Jesús to ix te och viñ ilc'olal, ix yalani:
—Ay val smay mañ ol ochlaj eb' b'eyum d'a yol sc'ab' Dios. 25 Q'uinaloc ay junoc noc' camello, ¿tom ol yal yec' noc' d'a yixal junoc q'uen acxa? Icha chi' yaj eb' b'eyum. Tato ol och eb', pural ol och eb' d'a yol sc'ab' Dios, xchi Jesús d'a eb'.
26 Axo eb' ix ab'an jun chi' ix yalan eb':
—A... tato icha chi' jun, ¿mach pax eb' ol colchajoc? xchi eb'.
27 —A tas max yal-laj yuj eb' anima, axo Dios masanil syal yuuj, xchi Jesús d'a eb'.
28 Axo viñaj Pedro ix alan d'ay:
—Mamin, a oñ tic ix cactejcan juntzañ tastac yic tzoñ och a c'ayb'umoc, xchi viñ.
29 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb':
—Val yel sval d'ayex, a eb' syactejcan spat, ma smam snun, yuc'tac, yanab', ix yetb'eyum, yuninal yed' yisil yujto axoñej Dios sgana eb' syac' servil, 30 nivan spac ol scha eb' d'a jun tiempoal tic, axo d'a junxo tiempoal ol javoc, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a eb'.

Ayocto ix yalancan Jesús yuj schamel
(Mt 20.17-19; Mr 10.32-34)

31 A Jesús ix avtancot eb' lajchavañ chi' sch'ocojil, ix yalan d'a eb':
—A ticnaic van co b'at d'a Jerusalén. Ata' ol ujoc elc'och jantacñej tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca' yic yalannaccan vab'ixal eb', a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic. 32 Ata' ol in ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' ch'oc choñab'il. Ol in sb'uch eb'. Ol laj yal chuc eb' d'ayin. Ol in stzub'ej eb'. 33 Ol in smac' eb'. Slajvi chi', ol in smilancham eb'. Axo d'a schab'jial, ol in pitzvocxi, xchi Jesús d'a eb'.
34 Palta maj nachajel-laj jab'oc yuj eb'. Mañ yojtacoclaj eb' tas van yalan chi', yujto max nachajel-laj yuj eb'.

B'oxinac yol sat viñ aj Jericó yuj Jesús
(Mt 20.29-34; Mr 10.46-52)

35 Ayic vanxo sc'och Jesús d'a choñab' Jericó, ay jun viñ max uji yilani, c'ojan ec' viñ d'a ti' b'e, van sc'anan stumin viñ. 36 Ix yab'an viñ to tzijtum anima van yec' d'a yol b'e chi', yuj chi' ix sc'anb'an yab' viñ tas van yuji. 37 Ix yalan eb'

d'a viñ to a Jesús aj Nazaret van yec' d'a yol b'e chi'. 38 Yuj chi', ix avajq'ue viñ,
ix yalan viñ:
—Jesús, yiñtil ach can viñaj David, oc'oc val a c'ol d'ayin, xchi viñ.
39 A eb' b'ab'el sb'at chi' ix cachan viñ yic tz'em numan viñ. Palta masñej ix
avajq'ue viñ:
—Ach yiñtilalcan viñaj David, oc'oc val a c'ol d'ayin, xchi viñ.
40 Yuj chi', ix och tec'naj Jesús chi', ix schecan ic'joccot viñ. Axo yic ix ja viñ
d'a slac'anil, ix sc'anb'an d'a viñ:
41 —¿Tas a gana tzach vutej? xchi d'a viñ.
—Mamin, in gana sb'oxican vilani, xchi viñ.
42 —B'oocab'xican ilani. Tzach b'oxicani yujto in ac'och d'a a c'ool, xchi
Jesús d'a viñ.
43 D'a jun rato chi', ix b'oxican yilan viñ, ix och tzac'an viñ yuj Jesús. Ix
yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. Añejtona', a jantac eb' ix ilan jun chi', ix yal
pax vach' lolonel eb' d'a Dios.

19

A yab'ixal viñaj Zaqueo

1 Ix c'och Jesús d'a Jericó, ix ec' d'a yol choñab' chi'. 2 Ata' ay jun viñ b'eyum
scuchan Zaqueo. Yajal yaj viñ d'a eb' tecumel alcabar d'a jun choñab' chi'.
3 Sgana viñ yilani chajtil yilji Jesús. Palta max yal-laj yilan viñ, yujto tzijtum
anima oyanoch d'a spatic Jesús chi' ayic van sb'eyi, yujto tzapan pax steel viñ.
4 Ix b'ab'lajb'at lemnaj viñ, ix q'ue viñ d'a sc'ab' jun te te' ayec' d'a ti' b'e, yic
syil viñ yec' Jesús chi'. 5 Axo yic ix ec' Jesús chi' ta', ix q'ue q'uelnaj d'a viñ, ix
yalan d'a viñ:
—Zaqueo, emañcot elañchamel, yujto a ticnaic a d'a a pat ol vac' in posado,
xchi d'a viñ.
6 Ayic ix yab'an viñ icha chi', elañchamel ix emta viñ. Axo ix c'och Jesús
chi' d'a spat viñ, ix scha viñ d'a tzalajc'olal. 7 Axo masanil eb' anima, mañ
jantacoc ix yal eb' d'a spatic Jesús, yujto ix c'och yac' sposado d'a spat jun viñ
chuc sb'eyb'al chi'. 8 Axo viñaj Zaqueo chi' ix q'ue liñan, ix yalan viñ d'a Jesús
Cajal:
—A ticnaic Mamin, a jantac tas ay d'ayin, chapoj ol vutoc. Ol vac' junoc
macañ d'a eb' meb'a'. Tato ay mach ix laj vixtej, ix velq'uej, chañel ol vac'pax
sq'uexul d'a eb', xchi viñ.
9 Yuj chi' ix yalan Jesús chi':
—A ticnaic, ix cha scolnab'il viñ aj pat tic, yujto val yel yiñtilalpaxcan
Abraham viñ. 10 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, in javi in say
eb' satnac yic tzin colanel eb', xchi Jesús chi'.

A yab'ixal lajuñe' q'uen tumin

11 Yacb'an van yab'an eb' anima tas ix yal Jesús chi', ay jun ab'ix ix yal d'a
eb', yujto van sc'och eb' d'a slac'anil Jerusalén. A snaan eb' to toxo ol vach'
och Dios Yajalil d'a yolyib'añq'uinal tic. 12 Icha tic ix yutej yalan d'a eb':
—A junel ay jun viñ vinac yiñtilcan eb' nivac yelc'ochi. Ix b'at viñ d'a jun
choñab' te najat, yic tz'ac'jioch viñ reyal d'a schoñab'. 13 Ayic manto b'at viñ,
ix yavtancot lajuñvañ eb' schecab' viñ. Ix yac'an juntzañ q'uen tumin viñ
d'a eb'. Nivac sat q'ueen. Jun lajan q'uen ix scha junjun eb'. Ix yalan viñ
d'a eb': Aq'uec e negocio yed' q'uen tumin tic, masanto ol in jaxoc, ichato
chi' ol eyac'anxi q'uen d'ayin, xchi viñ d'a eb'. Ix b'at viñ b'ian. 14 Axo eb'
yetchoñab' viñ, ix te chichon sc'ool eb' d'a viñ. Ix schecanb'at jayvañ vinac
eb' d'a spatic viñ, yic syalan eb': A jun viñ tic, malaj co gana tz'och viñ reyal

d'a co choñab' tic, xchi eb'. 15 Vach'chom icha chi' ix yal eb', ix ochñej viñ d'a yopisio chi'. Axo yic ix jax viñ, ix laj yavtancot eb' schecab' viñ chi', machtac eb' b'aj yac'naccan q'uen tumin chi' viñ, yic syab' viñ jantacxo yune' q'uen ix yac' ganar junjun eb'. 16 Ix b'ab'laj c'och jun d'a viñ, ix yalani: Mamin patrón, a q'uen tumin ac'naccan d'ayin, lajuñexo yune' q'uen ix yac' ganar, xchi d'a viñ. 17 Axo ix yalan viñ yajal chi': Vach' jun. A ach tic, te vach' ach d'ayin. Vach'chom quenñej ix vac' d'ayach, palta vach' ix utej a b'a yed'oc. Yuj chi', svac'och opisio och yajalil d'a lajuñeoc choñab', xchi viñ d'ay. 18 Ix lajvi chi', ix c'och junxo schecab' viñ chi'. Mamin patrón, a q'uen a tumin ac'naccan d'ayin, oyexo yune' q'ueen ix yac' ganar, xchi. 19 Yuj chi' ix yalanxi viñ: Vach' jun. Yuj chi' ol ach vac'och yajalil d'a oye' choñab', xchi viñ. 20 Ix lajvi chi', ix c'och junxo schecab' viñ chi', ix yalan d'a viñ: Patrón, ina q'uen a tumin tic. Sic'b'ilb'at q'uen vuuj d'a yol jun in payu'. 21 A in tic tzin xivi, yujto vojtac ach to junñej b'elañ ach, yujto a ach tic, toxoñej tza cha iquej tas syac' ganar junxo anima. Toxoñej tza jach'a', palta malaj tas tzavej, xchi d'a viñ. 22 Yuj chi' ix yalan viñ yajal chi': A ach tic vach'chom in checab' ach, palta te chuc ach. Yuj juntzañ tzal tic, svac'canb'at d'a ib'añ. Yujto a ach val tzala' to junñej b'elañ in. Toxoñej tzin cha viquej tas syac' ganar junxo anima. Toxoñej tzin jach'a', palta malaj tas svavej. 23 Tato icha chi' tzutej a naan d'a vib'añ, ¿tas yuj maj ac'b'at q'uen majanil d'a junocxo, axo tzin jax tic tzin chaanxi q'uen yed' yune'? xchi viñ d'ay. 24 Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb' ayec' yed' chi': Iq'uec ec' q'uen d'a viñ, tzeyac'an q'uen d'a viñ ix ac'an ganar lajuñe' yune' yico', xchi viñ d'a eb'. 25 Axo ix yalan eb': Palta mamin patrón, lajuñexo q'uen ay d'a viñ, xchi eb'. 26 Palta sval d'ayex, a mach ayxo yico', ol vach' ac'joc nañalocxo d'ay. Axo eb' malaj yico', ol vach' ic'joquec' tas ay d'a eb'. 27 Yed' pax eb' vajc'ool, eb' malaj sgana tzin och yajalil, iq'ueccot eb'. Mileccham eb' d'a vichañ tic, xchi viñ yajal chi', xchi Jesús.

Ix c'och Jesús d'a Jerusalén
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Jn 12.12-19)

28 Ix lajvi yalan jun ab'ix chi' Jesús, ix schaan pax sb'e, ix b'ab'laj yuj eb' sc'ayb'um yic sq'ue eb' d'a Jerusalén. 29 Ayic van sc'och Jesús chi' yed' eb' d'a slac'anil Betfagé yed' Betania, d'a yichañb'at tzalan Olivo d'a slac'anil Jerusalén, ix schecanb'at chavañ eb' sc'ayb'um. 30 Ayic manto b'at eb', ix yalan d'a eb':

—Ixiquec d'a jun choñab' d'a quichañb'at tic. Ata' ol eyil jun noc' b'uru, etzanoch noc'. Mantalaj mach sq'ue d'a yib'añ noc'. Tze tijancot noc'. 31 Tato ay mach tz'alan d'ayex: ¿Tas yuj tze tijelta noc'? ta xchi eb', tzeyalan d'a eb': A Cajalil ay tz'och noc' yuuj, xe chi, xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

32 Ix lajvi chi', ix b'at eb' sc'ayb'um chi'. Icha ix yutej yalan Jesús chi' d'a eb', icha chi' ix aj yilchaj noc' b'uru chi' yuj eb'. 33 Axo yic van stijanelta noc' eb', ix c'och eb' aj b'uru chi', ix yalan eb':

—¿Tas yuj tze tijelta noc'? xchi eb'.

34 —To ay ol och noc' yuj Cajalil, xchi eb'.

35 Ix lajvi chi', ix yic'anb'at noc' eb' d'a Jesús chi'. Ix yac'anoch spichul eb' stz'amoc noc', ix yac'anq'ue Jesús chi' eb' d'a yib'añ noc'. 36 Axo yic van sb'eyi, ay eb' ix laj lich'anem spichul d'a yol b'e19.36 d'a yichañ b'aj sb'eyb'at chi'. 37 Axo yic van sc'och eb' d'a jun b'e spichlaj em d'a tzalan Olivo, a jantac eb' sc'ayb'um, ix laj och ijan eb' yavajq'ue yuj tzalajc'olal. Ix laj yalan vach' lolonel eb' d'a Dios yuj juntzañ milagro ix yil eb'. 38 Ix laj yalan eb' icha tic:

19.36 **19:36** Il nota d'a Mateo 21.8.

—Calec vach' lolonel d'a co reyal checb'ilcot yuj Dios Cajal. Te ay junc'olal d'a satchaaň, te nivan yelc'och co Diosal ta', xchi eb'.
39 Ay juntzaň eb' viň fariseo ayec' d'a scal eb' anima chi' ix alan d'a Jesús chi':
—Ach C'ayb'um, ¿tas yuj max a cach eb' a c'ayb'um tic? xchi eb' viň.
40 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viň:
—Sval d'ayex tato tz'em numan eb', axo juntzaň q'uen q'ueen tic ol avajq'ueoc, xchi d'a eb'.
41 Axo yic van sc'och Jesús d'a Jerusalén, ix yilanb'at jun choňab' chi', ix oc' yuuj. 42 Ix yalani:
—Ex aj Jerusalén, octom val snachajel eyuuj d'a jun c'u tic chajtil tz'aj e chaan sjunc'olal Dios, palta a ticnaic, maxtzac yal-laj snachajel eyuuj, yujto toxo ix c'ub'chajel d'ayex. 43 Yuj chi' ay jun tiempoal ol ja d'a eyib'aň, a eb' eyajc'ool, ol och oyan eb' d'a spatic yichaň e choňab' tic. Ol laj yoyan sb'a eb' d'a e patic, ol yac'an oval eb' eyed'oc. 44 Ol laj smaq'uem vecnaj jun choňab' tic eb' d'a sat luum. Ol smilancham eb' anima chi' eb'. Axo q'uen q'ueen latz'b'ilq'uei, maňxa junoc q'uen ol can d'a yib'aň q'uen yetq'uenal chi'. A jun tic ol ja d'a eyib'aň yujto a d'a jun tiempoal tic ix ja Dios d'ayex, palta max nachajel eyuuj, xchi Jesús.

A eb' pechb'ilelta d'a yol stemplo Dios
(Mt 21.12-17; Mr 11.15-19; Jn 2.13-22)

45 Ix lajvi chi' ix c'och Jesús d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix spechanelta eb' schoňvaji yed' eb' smanvaji. 46 Ix yalan d'a eb':
—Tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios icha tic: A in pat, yicňej lesal yaji, xchi. A exxo tic, icha junoc q'uen ňaq'ueen b'aj sc'ub'ejel sb'a eb' elc'um, icha chi' tzeyutej, xchi d'a eb'.
47 Junjun c'u ix c'och Jesús chi' sc'ayb'ej anima d'a yamaq'uil stemplo Dios chi'. Axo eb' viň sacerdote, eb' viň c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viň yajalil jun choňab' chi', ix say eb' viň tas syutej eb' viň smilanchamoc. 48 Palta maj yal-laj yuj eb' viň, yujto ayoch d'a sc'ool eb' anima smaclan yab' d'ay.

20

A yopisio Jesús
(Mt 21.23-27; Mr 11.27-33)

1 D'a jun c'u chi' ix c'ayb'aj eb' anima d'a yamaq'uil stemplo Dios yuj Jesús. Ix yalan vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb'. Ix c'och eb' viň sacerdote, eb' viň c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viň ichamtac vinac ay yopisio. 2 Ix yalan eb' viň d'a Jesús chi':
—Al d'ayoň, tas aji, yuj chi' tza c'ulej juntzaň chi', ¿mach ac'jinac opisio chi'? xchi eb' viň d'ay.
3 —Ay pax jun tas tzin c'anb'ej d'ayex. Alec d'ayin, 4 ¿mach ac'jinac yopisio viňaj Juan ayic ix yac'an bautizar eb' ix laj c'och d'a viň? ¿Am Dios ac'jinac, mato anima? xchi Jesús chi' d'a eb' viň.
5 Ix yal-lan yab' eb' viň:
—¿Tas scutej co pacan d'a viň? Tato scala' to a Dios ix ac'ancot viňaj Juan chi', axom ol yalan viň: ¿Tas yuj maj eyac'och d'a e c'ol jun? xcham viň. 6 Palta tato scala' to yic eb' anima, axom eb' anima ol oň sjulq'uenejcham eb', yujto a viňaj Juan chi', schecab' ton Dios yaj viň d'a yichaň eb', xchi eb' viň.
7 Yuj chi' ix yalan eb' viň to maň yojtacoc eb' mach ac'jinac yopisio viňaj Juan chi'. 8 Ix yalan Jesús chi' d'a eb' viň:

—Tato icha chi', maň ol valpaxlaj d'ayex mach ac'jinac vopisio yic tzin c'ulan juntzaň tic, xchi d'a eb' viň.

A yab'ixal eb' munlajvum chuc spensar
(Mt 21.33-44; Mr 12.1-11)

9 Ix lajvi chi', ix yalan jun ab'ix tic Jesús d'a eb' ayec' chi' ta':
—Ay jun viň ix avan juntzaň te' uva d'a sat sluum.[20.9] 20 Ix lajvi chi', ix yac'ancanb'at sluum viň chi' majanil yed' masanil yavb'en te' chi'. Ix lajvi chi', nivan tiempo ix b'atcan viň. 10 Axo yic ix c'och stiempoal smoljiel sat te' uva chi', ix schecb'at jun schecab' viň yic sc'anan smajananub'al luum. Axo eb' ix majnan luum chi' ix mac'ani, ix spechan meltzaj eb', malaj jab'oc tas ix yac' eb' d'ay. 11 Yuj chi' ix schecb'at junxo schecab' viň aj luum chi'. Palta aňeja' ix stumej eb', ix smac'an pax eb', ix spechan meltzaj eb', malaj jab'oc tas ix yac' eb' d'ay. 12 Ix schecanxib'at junxo schecab' viň, axo eb' ix majnan luum chi' ix mac'ani, ix spechan meltzaj eb'.
13 Axo ix snaan viň aj luum chi': ¿Tas tzin c'ulej ticnaic? Ol in checb'at jun vuninal te xajan vuuj. Tecan ol xiv eb' d'ay, xchi viň. 14 Axo ix c'och viň uninab'il chi', ix slajtian sb'a eb' majnum luum chi'. Ix yalan eb': Ina sja viň uninab'il b'aj ol can lum luum tic. Co maq'ueccham viň, yic vach' a oňxo ol quiquejcan luum, xchi eb'. 15 Yuj chi', ix sňeranel viň eb' d'a stiel avb'en chi', ix smac'ancham viň eb'. Tzin c'anb'ej d'ayex, ¿tas ol utaj eb' majnum lum chi' yuj viň aj luum chi' tze na'a? 16 Axo lac'an viň ol b'atoc. Ol b'at smac'ancham juntzaň eb' majnum luum chi' viň. Ol yac'anxicanb'at luum viň majanil d'a juntzaňxo, xchi Jesús d'a eb' viň.
Ayic ix yab'an jun tic eb' anima, ix yalan eb':
—Comonoc malaj b'aq'uiň ol ujoc icha chi', xchi eb'.
17 Axo Jesús ix och q'uelan d'a eb', ix yalani:
—Tato icha chi', ¿tas syalelc'och juntzaň tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios tze na'a? Syal icha tic:

A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichaň eb' b'oum pat, aton q'uen ix ochcan sjolomoc schiquin te' pat chi', xchicani. 18 Tato ay junoc mach tz'em taňnaj d'a yib'aň jun q'ueen chi', choc' tz'aji. Tato a q'ueen tz'em taňnaj d'a yib'aň junocxo, icha pococ tz'aji, xchi Jesús d'a eb'.

19 A eb' viň sat sacerdote yed' eb' viň c'ayb'um d'a ley Moisés, ix snib'ej eb' viň syam Jesús d'a elaňchamel, yujto ix snael eb' viň to a eb' viň van yalani, palta ix xiv eb' viň d'a eb' anima.

A juntzaň tumin sc'anel eb' yajal
(Mt 22.15-22; Mr 12.13-17)

20 Yuj chi' ix checjib'at jayvaň eb' viň yila' talaj tz'och smul Jesús chi'. A ix c'och eb' viň, vach' ix yutej sb'a eb' viň d'a yichaň Jesús chi'. Ix stz'acan sc'umej eb' viň yic slectaj d'a slolonel, yic syac'anoch eb' viň d'a yol sc'ab' eb' viň yajal. 21 Yuj chi' ix stz'ac sc'anb'ej eb' viň d'ay:
—Mamin c'ayb'um, cojtac to tojol tzutej a loloni yed' pax oň a c'ayb'ani. Maňoclaj yilji anima tzila', yujto lajanňej yelc'och junjun anima d'ayach. Cojtac paxi to tzoň a c'ayb'ej d'a tas sgana Dios d'a val yel. 22 Yuj chi' al d'ayoň: ¿Tom vach' scac' juntzaň tumin sc'anjiel d'ayoň yuj viň yajal d'a Roma, mato maay? xchi eb' viň d'ay.
23 Ix snael Jesús to chuc spensar eb' viň sc'anb'an eb' viň. Yuj chi' ix yalan d'a eb' viň:
24 —Ch'oxec junoc tumin chi' vila'. ¿Mach jun ayoch sat tic yed' sb'i tic d'a q'ueen? xchi d'a eb' viň.

20.9 **20:9** Il nota d'a Mateo 21.33.

—Aton sat viñ yajal d'a Roma yed' sb'i viñ, xchi eb' viñ.
25 Yuj chi', ix yalan d'a eb' viñ:
—A tas yictaxon viñ yajal chi' yaji, aq'uec d'a viñ. Palta a tas yictaxon Dios yaji, aq'uec d'a Dios chi', xchi d'a eb' viñ.
26 Malaj junoc tas ix yal chi' b'aj ix ac'ji ganar yuj eb' yic syaman eb'. Ix te sat sc'ool eb' yab'an tas ix spac chi', mañxalaj tas ix yal eb'.

A eb' tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac (Mt 22.23-33; Mr 12.18-27)

27 Ix lajvi chi', ay juntzañ eb' viñ saduceo ix c'och d'a Jesús. Aton eb' viñ tic tz'alani to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac, yuj chi' ix yalan eb' viñ d'ay:
28 —Mamin C'ayb'um, a viñaj Moisés tz'ib'annaccan icha tic: Tato ay junoc viñ vinac schami, scan ix yetb'eyum viñ, palta malaj yuninal viñ scani, tato icha chi', axo viñ yuc'tac viñ, tz'ic'anpaxcan ix ix chi', yic vach' tato tz'aj yuninal eb', ichato a viñ ix cham chi' ay yico'. Icha chi' ix yalcan viñaj Moisés chi'. 29 A junel ay ucvañ eb' viñ yuc'tac sb'a. A viñ b'ab'el vinac ic'an jun ix ix, palta cham viñ, malaj yuninal eb' cani. 30 Axo junxo yuc'tac viñ ic'anxican ix. Palta cham junxo viñ chi'. Malaj yuninal eb' canxi. 31 Slajvi chi', axo viñ yoxil ic'anxi ix. Añejtona' yic'nac ix eb' viñ yucvañil. Cham eb' viñ smasanil. Malaj junoc eb' viñ elcan yuninal yed' ix. 32 Axo d'a slajvub'xo, scham ix. 33 Axo ol pitzvocxi eb' chamnac, ¿mach junoc eb' viñ ol ic'an ix yujto yic'nac ix eb' viñ yucvañil? xchi eb' viñ.
34 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a eb' viñ saduceo chi':
—A d'a yolyib'añq'uinal tic, syic'laj sb'a eb' anima. 35 Palta ay val junxo lugar. A eb' ol pitzvocxi d'a scal eb' chamnac, eb' smoj sc'ochcan ta', ata' mañxalaj ic'lajb'ail. Mañxo ol yac'b'at yisil eb' c'anjoc. 36 Yujto a d'a jun tiempoal chi', mañxo ol chamlaj eb'. Lajan ol aj eb' yed' eb' ángel. Yuninal ton Dios ol aj eb', yujto ol pitzvocxi eb'. 37 Añejtona' d'a viñaj Moisés chi' yalnaccan Dios d'a scal te' q'uiix ayoch sc'ac'al, ata' yac'nac cojtaquejeli to ol pitzvocxi eb' chamnac, b'aj yalnaccan icha tic: A in ton tic sDiosal in viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, xchi. 38 Yuj chi', vach'chom chamnac eb' viñ chi', cojtac to mañ satnacoquel eb' viñ d'a junelñej, yujto yalnac Dios to sDiosal eb' viñ yaji. A d'a sat Dios, pitzan eb' anima smasanil, xchi Jesús.
39 Ay juntzañ eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix alan d'ay:
—Yel ton tzal Mamin C'ayb'um, xchi eb' viñ.
40 Yuj chi' mañxalaj tas syal sc'anb'an eb' viñ d'ay.

A Cristo, Yuninal Dios (Mt 22.41-46; Mr 12.35-37)

41 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—¿Tas yuj ay eb' tz'alani to a Cristo yiñtilal David yaji? 42 Yujto añeja' viñaj David chi' alanxican d'a jun libro yic Salmos:
A Dios Cajal alannac d'a Vajalil icha tic: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab' tic,
43 masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios d'a Vajalil, xchi viñaj David chi'.
44 Icha chi' yutejnaccan viñaj David yalani to a Cristo ayoch yajaloc viñ, yuj chi' cojtac to a Cristo chi', mañ yiñtilalocñej David chi' yaji, xchi Jesús d'a eb' viñ.

A smul eb' c'ayb'um d'a ley Moisés (Mt 23.1-36; Mr 12.38-40; Lc 11.37-54)

45 Ayic van yab'an eb' anima smasanil, ix yalan Jesús icha tic d'a eb' sc'ayb'um:

46 —Tzeyil val e b'a yic maŋ ol ex juvoquel yuj sb'eyb'al eb' viŋ c'ayb'um d'a
ley Moisés, yujto scham val b'at eb' viŋ yed' juntzaŋ spichul jucan. Snib'ej
eb' viŋ to tz'em ŋojan eb' anima d'a eb' viŋ b'aj ay mercado. A sc'an eb'
viŋ to a d'a xila eb' nivac vinac tz'em c'ojjab' eb' viŋ d'a yoltac spatil culto.
Ayic tz'och vael, snib'ej eb' viŋ tz'em c'ojjab' b'aj tz'em c'ojan eb' viŋ nivac
yelc'ochi. 47 Syic'anpaxec' eb' viŋ tas ay d'a eb' ix chamnac yetb'eyum yed'
pax spat eb' ix. Slajvi chi', najat syutej yoc slesal eb' viŋ, yic a snaan eb' anima
to malaj smul eb' viŋ. Palta a eb' viŋ chi', yelxo val nivan yaelal ol ac'jococh
d'a yib'aŋ eb' viŋ, xchi Jesús chi'.

21

A yofrenda ix chamnac yetb'eyum
(Mr 12.41-44)

1 A junel, ayec' Jesús d'a yamaq'uil templo. Van yilani chajtil syutej eb'
b'eyum yac'anem yofrenda d'a yol jun chalab' ofrenda. 2 Ix yilani ix c'och
jun ix chamnac yetb'eyum te meb'a'. Ix yac'anem chab' cotac tumin ix d'a
yool. 3 Yuj chi', ix yalan Jesús chi' d'a eb' ayec' ta' yed'oc:
—Val yel sval d'ayex, a jun ix te meb'a' tic, ec'alto yic ix, ix yac' d'a yichaŋ
eb' ix laj yac' yico'. 4 Ay eb' axoŋej sobreal stumin syac'a'. Axo ix meb'a' tic,
jantacŋej jab' stumin ix ayeq'ui ix yaq'uem ix yofrendaoc. Maŋxalaj tas ix
can d'a ix, xchi d'a eb'.

A juntzaŋ yechel yic lajvub' c'ual
(Mt 24.1-28; Mr 13.1-23)

5 Ay juntzaŋ eb' van yalani to te vach' yilji stemplo Dios, vach' yaj yed'
juntzaŋ q'uen q'ueen latz'b'ab'iloch d'ay yed' juntzaŋ tastac siaj d'ay. Yuj chi'
ix yal Jesús d'a eb':
6 —A juntzaŋ van eyilan tic, ay jun tiempoal ol lajvoquel smasanil.
Maŋxalaj junoc q'uen latz'b'ab'ilq'ue tic ol can d'a yib'aŋ q'uen yetq'ueenal,
xchi Jesús d'a eb'.
7 Yuj chi' ix sc'anb'ej eb' d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, ¿b'aq'uiŋ ol ujoc juntzaŋ chi'? ¿Tas val yechel ol sch'ox
Dios, ayic toxo ol ujoc jun chi'? xchi eb' d'ay.
8 Yuj chi' ix yalan d'a eb':
—Tzeyil val e b'a yic maŋ ol ex ac'joc musansatil, yujto tzijtum eb' ol javoc,
ol yesanel in b'i eb'. Ol yalan eb': A in tic Cristo in, xcham eb'. Ol yalanpax
eb': Axo val sja stiempoal tic, xcham eb'. Maŋ ex b'at q'uelan d'a eb'. 9 Ayic
ol eyab'an specal yoch nivac oval, axo yac'anpax oval eb' comon anima yed'
eb' yajal, maŋ ex te xivoc, yujto a juntzaŋ chi' yovalil ol b'ab'laj ujoc, palta
maŋoclaj d'a jun ratoal chi' ol lajvoquel yolyib'aŋq'uinal tic, xchi Jesús chi'
d'a eb'.
10 Ix yalanpaxi:
—Ol och oval d'a scal juntzaŋ nivac nación. 11 Ay juntzaŋ nivac quixcab'
ol laj ec'oc. Ol laj javoc vejel, ol laj yamchaj juntzaŋ anima yuj nivac ilya d'a
junjun choŋab'. Axo d'a satchaaŋ, tzijtum tas ol laj sch'ox sb'a. Ay pax juntzaŋ
nivac yechel ol sch'ox sb'a d'a satchaaŋ, ol te xivpax eb' anima yuj juntzaŋ
chi'.
12 Palta ayic manto ujoc juntzaŋ chi', ay eb' ol ex yamanoc, ol yac' chucal
eb' d'ayex. Yujto in c'ayb'um ex, yuj chi' ol laj ex yic'b'at eb' d'a yoltac spatil
culto yic ol yac'anoch eb' d'a eyib'aŋ. Ol ex yac'och eb' d'a preso, ol ex yic'b'at
eb' d'a yichaŋ eb' viŋ rey yed' eb' viŋ yajal. 13 Yuj juntzaŋ tas ol ac'jococh
d'a eyib'aŋ chi' ol yal eyalanel vab'ixal d'a yichaŋ eb' viŋ yajal chi'. 14 Maŋ e

b'ab'laj naej yuj tas ol eyutej e colan e b'a d'a eb', 15 yujto a in ol in b'o eyala'.
Ol vac' e jelanil d'a tas ol eyala'. Yuj chi' malaj eb' ajc'ool ol yal spacan d'ayex.
Malaj junoc eb' ol tzac'van sjelanil d'ayex icha e jelanil ol vac'a'. 16 Palta a ex
tic, a e mam e nun, eb' eyuc'tac, eb' e c'ab' eyoc yed' eb' eyamigo, ol meltzaj
och eb' ajc'olal d'ayex. Ay ex ol ex smilcham eb'. 17 Axo masanil eb' anima ay
d'a yolyib'aňq'uinal tic, ol och eb' ajc'olal d'ayex, yujto ayoch e pensar d'ayin.
18 Palta maň ol ex satel-laj, maň val junoc xil e jolom ol satb'atoc. 19 Tato tec'an
tzeyutej e b'a, ol eyac' ganar e chaan e q'uinal d'a val yel.

20 Ayic ol eyilani to oyb'ilxoq'ue Jerusalén yuj eb' soldado, nachajocab'el
eyuuj to van slajviel jun choňab' chi'. 21 Axo eb' ayec' d'a yol yic Judea tic,
b'atocab'can eb' elelal d'a tzalquixtac. A eb' ayec' d'a choňab' Jerusalén tic,
b'atocab' pax eb' elelal. Axo eb' ayb'at d'a smunlajel, maňxoocab' ochta eb'
d'a yol choňab' tic, 22 yujto a val d'a jun tiempoal chi', ol ja jun nivan yaelal yuj
yoval sc'ool Dios. Ato ta' ol elc'och jantac tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios.
23 Ob'iltac eb' ix yab'ix d'a jun tiempoal chi' yed' eb' ix vanto schuni yune',
yujto nivan yaelal ol ja d'a yib'aň eb' anima d'a juntzaň lugar tic. Ol yac'cot
yoval sc'ool Dios d'a yib'aň eb' quetisraelal. 24 Naňal eb' ol cham yuj jun oval
chi'. Axo naňalxo eb', ol b'atcan eb' preso d'a ch'oc choňab'il. Axo eb' ch'oc
choňab'il chi' ol ixtan Jerusalén tic, masanto ol lajvoc stiempoal yac'an yajalil
eb', icha yalnaccan Dios.

Sjaub'al Jesús d'a schaelal
(Mt 24.29-35,42-44; Mr 13.24-37)

25 Ay pax juntzaň yechel ol sch'ox sb'a d'a c'u, d'a q'uen uj yed' d'a q'uen
c'anal. Axo juntzaň nación, ol laj somchaj eb' yuj xivelal, yujto ol c'aň sq'ue
vaan a' mar, ol c'aň pax yemxi poňnaj a'. 26 Ol laj te xiv eb' anima ayic ol
snaan eb' tas ol ujoc d'a jun yolyib'aňq'uinal tic, yujto ol tzicub'taňaj pax
juntzaň yipal d'a satchaaň. 27 Ichato chi' ol yilan eb' to a in Ac'b'il in cot yuj
Dios voch animail tic, ol in emul d'a scal asun yed' jantac in poder yed' in
nivan tziquiquial. 28 Ayic ol syamanoch yuji juntzaň chi', tzex tzalaji, tzex
q'ue q'uelan, yujto toxo ol ex colchajeloc, xchi Jesús chi' d'a eb'.

29 Ix lajvi chi', ix yalan jun ab'ix tic d'a eb':

—Tzeyilnab' te' higo, ma juntzaňxo te te' slaj c'ajb'anel xiil. 30 Ayic tzey-
ilani to vanxo svolanxi te' sc'ab', snachajel eyuuj to vanxo sja stiempoal
ňab'ilq'uinal. 31 Aňejtona' juntzaň sval tic, ayic ol eyilan sja juntzaň chi',
nachajocab'el eyuuj to toxo ol vach' och Dios Yajalil.

32 Val yel sval d'ayex, masanil juntzaň tas sval tic ol ujoc ayic manto satel-
laj juntzaň anima tic. 33 A satchaaň yed' yolyib'aňq'uinal tic, ol lajvoqueloc,
palta a in lolonel, malaj b'aq'uiň ol lajvoqueloc.

34 Tzeyil val e b'a. Maň eyac' pitb'oc e b'a yuj pec'al, yuj uq'uel aň, ma yuj
juntzaňxo tas b'aj tzeyac'och e pensar. Ta maay, ayic ol ja jun c'ual chi', maň
listaoc eyaji. 35 Icha tz'aj yem junoc yaal, icha chi' ol aj sja jun c'ual chi' d'a
yib'aň eb' anima smasanil d'a yolyib'aňq'uinal tic. 36 Yuj chi' lista tzeyutej e
b'a. Lesalvaňec d'a masanil tiempo yic vach' tec'an eyaji. Yuj chi' ol yal eyel
d'a tas d'iňan sjavi, yic pax maň ol ex q'uixvoc eyoch d'a vichaň a in Ac'b'il in
cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús d'a eb'.

37 Junjun c'u sc'ayb'ej eb' anima Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios. Axo
d'a tzalan Olivo tz'ec' ac'val yuuj. 38 Masanil c'u, spet c'och eb' anima chi'
smasanil d'a yamaq'uil templo chi'. Sb'at smaclan yab' eb' d'ay.

22

A eb' viñ sayjinac tas syutej syaman Jesús
(Mt 26.1-5,14-16; Mr 14.1-2,10-11; Jn 11.45-53)

1 Van sja stiempoal q'uiñ yic snachajcoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a
Egipto, aton yic svaan ixim pan eb' malaj yich. 2 Axo eb' viñ sat sacerdote
yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés ix sayan modo tas ol aj smilancham Jesús
eb' viñ d'a c'ub'eltac, yujto xiv eb' viñ d'a eb' anima.
3 Ay jun viñ scuch Judas, viñ aj Queriot. Yetb'eyum sb'a viñ yed' eb' viñ
uxluchvañ sc'ayb'um Jesús, palta a viñ Satanás ix och d'a viñ. 4 Yuj chi' ix
b'at viñ sc'umej eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ yajal yaj d'a eb' viñ stañvan
stemplo Dios. Ix yalan viñ tas ol yutoc yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' viñ.
5 Yuj chi' te vach' ix yab' eb' viñ. Ix yac'an strato eb' viñ yed' viñ d'a jantac
tumin ol yac' eb' viñ d'a viñ. 6 Yuj chi' ix schaan yab' viñ tas ix yal eb' viñ. Ix
och ijan viñ sayani tas syutej viñ yac'anoch Jesús chi' d'a yol sc'ab' eb' viñ d'a
elc'altac.

A Santa Cena
(Mt 26.17-29; Mr 14.12-25; Jn 13.21-30; 1Co 11.23-26)

7 Ix c'och sc'ual svaan ixim pan eb', aton ixim malaj yich ayemi, yic
smiljipaxcham noc' calnel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto.
8 Axo Jesús ix checanb'at viñaj Pedro yed' viñaj Juan, ix yalani:
—Ixiquec, b'at b'oec tas ol cab'lej d'a jun q'uiñ tic, xchi d'a eb' viñ.
9 —¿B'ajtil a gana sco b'o'o? xchi eb' viñ d'ay.
10 —Ayic ol ex c'och d'a yol choñab', ay jun viñ ol ilchajel eyuuj, cuchb'il
jun ch'ub' a a' yuj viñ. Tzex och tzac'an yuj viñ, masanto tzex c'och yed' viñ
d'a spat. 11 Ol eyalan d'a viñ aj pat chi: Icha tic ix aj yalancot co C'ayb'umal
d'ayach: ¿B'ajtil ay jun a cuarto b'aj ol in va yed' eb' viñ in c'ayb'um yic sco
naancot tas aj yelnaccot eb' co mam quicham d'a Egipto? xchicoti, xe chi d'a
viñ. 12 Axo viñ ol ch'oxan jun nivan cuarto d'ayex d'a jun chaañ. Listaxo yaji.
Axo ta' ol e b'o tas ol cab'lej chi', xchi Jesús d'a eb' viñ.
13 Ix lajvi chi', ix b'at eb' viñ. Axo ix c'och eb' viñ, ix yilan eb' viñ to ix elc'och
icha ix aj yalan Jesús chi'. Yuj chi' ata' ix sb'o eb' viñ tas ol yab'lej d'a jun q'uiñ
chi'.
14 Ayic ix c'och yorail, ix c'och Jesús yed' juntzañxo eb' viñ sc'ayb'um, ix och
oyan eb' viñ vael d'a spatic te' mexa. 15 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—Toxon nab'il vuuj to in gana tzin va eyed'oc d'a jun q'uiñ tic, yacb'an
manto in chamoc. 16 Sval d'ayex, mañxa b'aq'uiñ ol in va d'a jun q'uiñ tic,
masanto ol och junelxo ayic ol vach' och Dios Yajalil, xchi d'a eb' viñ.
17 Ix lajvi chi', ix yic'anq'ue vaan jun vaso. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuuj.
Ix yalanxi d'a eb' viñ:
—Chaec jun tic. Mol uq'uejec. 18 Yujto sval d'ayex, mañxalaj b'aq'uiñ ol vuc'
yal uva tic, masanto ol vach' och Dios Yajalil, xchi d'a eb' viñ.
19 Ix lajvi chi', ix yic'anq'ue van jun ixim pan. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios
yuj ixim. Ix xepanb'at ixim d'a eb' viñ. Ix yalani:
—A jun tic, aton in nivanil tic ol ac'joc eyuuj. Vaec ixim. Tze c'ulejñej jun
tic, yic tzin e naancoti, xchi d'a eb' viñ.
20 Icha pax chi' ix yutej junxo vaso ayic toxo ix lajvi sva eb', ix yalani:
—A jun ay d'a yol jun vaso tic sch'oxanel jun schab'il strato Dios toto ix b'oi.
Yuj in chiq'uil ol el eyuuj ol elc'och jun trato chi'.
21 Palta a viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' eb' ol in milanchamoc, ayec' viñ
ved' d'a jun mexa tic. 22 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, yovalil ol

in paxoc, ichataxon yaj sb'ocani. Palta a val viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi', te chuc yic viñ, xchi Jesús d'a eb' viñ.
23 Yuj chi' ix yal-lan yab' junjun eb' viñ, ¿mach oñtaxlaj ol cac'och d'a yol sc'ab' chamel chi'? xchi eb' viñ.

Mach junoc ec'al yelc'ochi

24 Ix lajvi chi', ix laj stelan sb'a eb' sc'ayb'um yuj mach junoc eb' ec'al yelc'ochi. 25 Axo Jesús ix alan d'a eb':
—A eb' rey d'a junjun nación, yajal ton yaj eb'. Yed' eb' yajal, vach' eb' yalan eb' anima. 26 A exxo tic, mañ eyutoc e b'a icha eb' chi'. Tato ay junoc mach d'a e cal tic ec'al yelc'ochi, yic'ocab'emta sb'a icha junoc unin. Añejtona' tato ay junoc yajal yaj d'a e cal, ichaocab' junoc checab' syutej sb'a. 27 Q'uinaloc tz'och junoc nivan vael. ¿Mach junoc más nivan yelc'och tze na'a? ¿Am jun c'ojanem van sva'i, mato a jun van yac'an servil? Aton jun c'ojanem van sva chi' más nivan yelc'ochi, palta a in tic ayinec' d'a e cal icha junoc tz'ac'an servil.
28 A ex tic, ix e tec'b'ej e b'a eyec' ved'oc ayic ix ja juntzañ yaelal d'a vib'añ.
29 Yuj chi', icha in yutej co Mam Dios in yac'anoch yajalil, icha chi' ol ex vutej pax ex vac'anoch yajalil. 30 Yuj chi' ol yal e va ved' d'a jun in mexa b'aj ay in och yajalil chi'. Añejtona' ol ex em c'ojjab' d'a junjunoc e c'ojnub'. Axo eyoch chi' yajalil d'a eb' lajchave' macañ quetisraelal, xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.

Yalnaccan Jesús to ol yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Jn 13.36-38)

31 Ix yalanpax Jesús:
—Ach Simón, ina ix sc'an spermiso viñ Satanás d'a Dios, yujto snib'ej viñ tzex yac' proval icha tz'aj ixim trigo schayaji.22.31 32 Palta ix in tevi val d'a Dios uuj, yic max iq'uel a c'ool d'ay. A ach tic, ayic ol meltzajxoc och a pensar d'ayin, tzac' stec'anil eb' uc'tac, xchi Jesús.
33 Yuj chi' ix yalan viñaj Simón chi':
—Mamin, b'ecan in c'ol in b'at ed' d'a preso, vach'chom tzin cham ed'oc, xchi viñ.
34 —Pedro, sval d'ayach, ayic manto oc' noc' caxlañ d'a jun ac'val tic, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoc, xchi Jesús chi' d'a viñ.
35 Ix yalanxi Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Tze nacoti, ayic ex in checannacb'at junel, maj eyic' e moral, maj eyic' e tumin, maj eyic'paxb'at e xañab'. ¿Tom ay tas yac'nac palta d'ayex ta'? xchi d'a eb'.
—Maay, malaj tasi, xchi eb'.
36 Axo ticnaic, mach ex ay e moral, e tumin, tzeyic'b'at eyed'oc. Mach ex malaj eyespada, tze choñel e chumpa, tze manan eyico'. 37 Yujto sval d'ayex, yovalil ol elc'och d'a vib'añ icha tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, b'aj syalcan icha tic: Icha tz'utaj eb' anima chuc, icha chi' ix utaj viñ, xchi. Jantacñej vab'ixal tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios chi', yovalil ol ujoquelc'ochi, xchi Jesús d'a eb'.
38 Yuj chi' ix yal eb' sc'ayb'um chi' d'ay:
—Mamin, ina chab' q'uen espada tic, xchi eb' d'ay.
—Yechelxo chi', xchi Jesús d'a eb'.

Ix yac' lesal Jesús d'a Getsemaní
(Mt 26.36-46; Mr 14.32-42)

22.31 **22:31** Ayic tzex chayaj ichoc trigo, syalelc'ochi to syac'lej viñ diablo ex yac'an meltzaj d'a e patic.

39 Ix lajvi chi', ix elta Jesús d'a yol jun pat b'aj ix va eb' chi', ix b'at d'a tzalan
Olivo ichataxon smodo. Ix och pax tzac'an eb' sc'ayb'um yuuj. 40 Axo ix c'och
ta', ix yalan d'a eb':
—Lesalvañec, yic mañ ol ex ac'joc proval, xchi d'a eb'.
41 Ix lajvi chi', ix sb'esanel sb'a d'a stz'ey eb'. Icha am snajatil sb'at junoc
jul-lab', icha chi' ix b'ati. Axo ta' ix em cuman, ix lesalvi. 42 Ix yalan icha tic:
—Mamin, tato a gana, iq'uel jun yaelal tic d'a vib'añ, palta mañoc icha in
gana, palta ichaocab' val a gana, xchi.
43 Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a jun ángel ix cot d'a satchaañ. Ix ul yac'an
stec'anil. 44 Ix te och pitz'an d'a spixan. Yuj chi' yelc'olal ix lesalvi. Axo yalil
tz'em d'a sat luum, calan yaj yed' chic', icha val yem tz'uj yem d'a sat luum
chi'.
45 Ix lajvi slesalvi, ix meltzajxicot b'aj aycan eb' sc'ayb'um chi'. Axo ix c'och
d'a eb', vaynacb'at eb', yujto ix te och pitz'an cuselal d'a spixan eb'. 46 Yuj chi',
ix yalan d'a eb':
—¿Tas yuj tzex te vayi? Q'ueañec vaan, lesalvañec, yic vach' mañ ol ex
meltzaj d'a e patic ayic ol ex ac'joc proval, xchi d'a eb'.

Yamchajnac Jesús
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Jn 18.2-11)

47 Vanto slolon Jesús chi', ix c'och eb' tzijtumal anima. Axo viñaj Judas,
yetb'eyum sb'a yed' eb' uxluchvañ sc'ayb'um Jesús chi', a viñ b'ab'el sc'och
yuj eb'. Ix snitzanb'at sb'a viñ stz'ub' sti' Jesús chi'. 48 Axo Jesús chi' ix alan d'a
viñ:
—Judas, ¿tom icha tic tz'aj in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel a in Ac'b'il in cot
yuj Dios voch animail tic? xchi.
49 Axo eb' ayec' yed' Jesús chi', ayic ix yilan eb' tas van sja d'a yib'añ ix
sc'anb'an eb' d'ay:
—Mamin, ¿tzam yal co xican eb' d'a q'uen espada tic? xchi eb' d'ay.
50 Val d'a jun rato chi', ay jun viñ d'a scal eb' sc'ayb'um Jesús chi' ix tzepanel
schiquin jun viñ schecab' viñ sat sacerdote d'a svach'. 51 Axo Jesús ix alan d'a
eb':
—Actejec, c'ocb'ilxo chi', xchi d'a eb'.
Axo Jesús ix yaman schiquin viñ chi', yed'ñej chi' ix ochxicani. 52 A eb' viñ
sat sacerdote, eb' viñ yajal yaj d'a stemplo Dios yed' eb' viñ ichamtac vinac ay
yopisio, ix c'och eb' viñ syam Jesús chi'. Yuj chi' ix yal Jesús chi' d'a eb' viñ:
—¿Tas vaj tzeyila'? ¿Tom cuchb'um in d'a eb' sc'ulan chucal yuj chi' tzex ja
d'ayin yed' q'uen espada yed' te te'? 53 Ayinñej ec' eyed' d'a yamaq'uil stemplo
Dios d'a junjun c'u, palta maj in eyama'. Palta ato ticnaic yorail e c'ulan jun
tic yed' yipalil viñ aj q'uic'alq'uinal, xchi d'a eb' viñ.

Ix yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mt 26.57-58,69-75; Mr 14.53-54,66-72; Jn 18.12-18,25-27)

54 Ix lajvi chi', ix yamji Jesús yuj eb' viñ. Ix yic'anb'at eb' viñ d'a spat viñ
sat sacerdote chi'. Axo viñaj Pedro, najat tzac'anto sb'at viñ yuuj. 55 Axo d'a
yamaq'uil ti' pat chi' ix yac'och jun c'ac' eb' viñ. Ix och oyan eb' viñ d'a sti' te',
ix em c'ojan eb' viñ. Ix em c'ojan pax viñaj Pedro chi' d'a scal eb' viñ. 56 Axo
jun ix criada, ayic ix yilan ix to c'ojanem viñaj Pedro chi' d'a sti' te' c'ac' chi',
ix och q'uelan ix d'a viñ, ix yalan ix:
—A jun viñ tic, yetb'eyum sb'a viñ yed' Jesús tic, xchi ix.
57 Axo viñ, elañchamel ix yiq'uel viñ d'a yib'añ, ix yalan viñ:
—Ach ix, mañ vojtacoc jun viñ tzal chi', xchi viñ d'a ix.
58 Junanto rato chi', ay junxo ix och q'uelan d'a viñ, ix yalani:

—A ach tic, etb'eyum a b'a yed' eb', xchi d'a viñaj Pedro chi'.
—Val yel maay, mañ vetb'eyumoclaj in b'a yed' eb', xchi viñ.
59 Ay am tom junoc hora chi', yelc'olal ix yal junxo viñ:
—Val yel a jun viñ tic, yetb'eyum sb'a viñ yed'oc, yujto aj Galilea eb', xchi viñ.
60 —Toton maay, mañ vojtacoc juntzañ tzal chi', xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.
Ayic vanto yalan juntzañ chi' viñ ix oc' noc' caxlañ. 61 Ix cot q'ueleloc Jesús Cajal chi' d'a viñ. Yuj chi' ix snacot viñ tas ix yalcan Jesús. Ichaton tic ix yutej yalancan d'a viñ: Ayic manto oc' noc' caxlañ d'a jun ac'val tic, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoclaj, xchi d'a viñ. 62 Yuj chi' ix sb'eselta sb'a viñ d'a scal eb'. Ix te oc' val viñ sic'lab'il.

Ix b'uchji Jesús yuj eb'
(Mt 26.67-68; Mr 14.65)

63 Axo eb' stañvumal Jesús ix och ijan eb' sb'uchvaj d'ay. Ix laj smac'an pax eb'. 64 Ix smacan sat eb'. Ix stz'itanb'at sti' eb'. Ix lajvi chi', ix sc'anb'an eb' d'ay:
—Al d'ayoñ mach tzach mac'ani, xchi eb' d'ay.
65 Mañ jantacoc tas ix yal eb' d'ay yic sb'uchvaj eb' d'ay.

Ix c'och Jesús d'a yichañ viñ sat yajal
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Jn 18.19-24)

66 Axo ix sacb'i, ix smolb'an sb'a eb' ichamtac vinac ay yopisio d'a scal eb' israel, eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés. Ix yic'anb'at Jesús eb' viñ d'a yichañ viñ sat yajal. Axo ta' ix sc'anb'ej eb' viñ d'ay:
67 —Al d'ayoñ, ¿tom a ach tic Cristo ach? xchi eb' viñ d'ay.
—Nab'añej sval d'ayex, ¿tom ol e cha eyab' d'ayin? 68 Tato a in tzin c'anb'ej junoc tas d'ayex, ¿tom ol eyal d'ayin? ¿Tom ol in eyaq'uel d'a libre? 69 Palta a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, a ticnaic ol in c'ochcan c'ojan d'a svach' c'ab' Dios, aton jun masanil tas syal yuuj, xchi Jesús d'a eb' viñ.
70 Masanil eb' viñ ix c'anb'an d'ay:
—¿Tom Yuninal ach Dios jun? xchi eb' viñ d'ay.
—A in ton tic Yuninal in, icha tzeyal chi', xchi d'a eb' viñ.
71 Yuj chi' ix yal eb' viñ.
—¿Tasto tz'och testigo cuuj? Yujto a oñ val lac'an ix cab' yalan viñ, xchi eb' viñ.

23

Ix c'och Jesús d'a yichañ viñaj Pilato
(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Jn 18.28-38)

1 Ix lajvi chi' ix q'ue vaan eb' smasanil. Ix yic'anb'at Jesús eb' d'a yichañ viñaj Pilato. 2 Ata' ix syamoch eb' yac'anoch juntzañ es d'a yib'añ. Ix laj yalan eb':
—Ix quila' to a viñ van yac'an somchajel eb' quetchoñab'. Syalanpax viñ to max yal cac'an q'uen tumin sc'anjiel d'ayoñ yuj viñ yajal d'a Roma. A val viñ tz'alanpaxi to Cristo viñ, syalelc'ochi to rey viñ, xchi eb' d'a viñaj Pilato chi'.
3 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñaj Pilato chi' d'ay:
—Tzin c'anb'ej d'ayach, ¿tom sreyal ach eb' israel? xchi viñ d'ay.
—A in toni, ichaton tzutej alan chi', xchi Jesús d'a viñ.
4 Yuj chi', ix yal viñaj Pilato chi' d'a eb' viñ sat sacerdote yed' d'a eb' anima chi':
—Malaj jab'oc smul jun viñ tic tz'ilchaj vuuj, xchi viñ.

5 Palta axo eb', yelc'olal yalan eb':
—A viñ tic, masanil eb' anima aj Judea tic van somchajel yuj juntzañ
c'ayb'ub'al syac' viñ. Ato d'a Galilea ix schael yich viñ yalani, masanto ix javi
viñ d'a Judea tic, xchi eb' d'a viñaj Pilato chi'.

Ix c'och Jesús d'a yichañ viñaj Herodes

6 Ayic ix yab'an juntzañ chi' viñaj Pilato chi', ix sc'anb'an viñ yab' d'a eb',
tato a Jesús aj Galilea. 7 Axo yic ix yab'an viñ to aj Galilea, yuj chi' ix yac'anb'at
d'a viñaj Herodes yajal d'a Galilea chi' yujto ayec' viñ d'a Jerusalén d'a juntzañ
c'ual chi'. 8 Ayic ix yilan viñaj Herodes chi' sc'och Jesús, te vach' ix yab' viñ,
yujto ayxo stiempoal yab'an specal viñ. Yuj chi' sganaxo viñ slolon yed'oc.
Snib'ej val viñ syil sb'oan junoc milagro. 9 Tzijtum tas ix sc'anb'ej viñ d'ay,
axo Jesús mañ jab'oc ix tac'vi d'a viñ. 10 Axo eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ
c'ayb'um d'a ley Moisés ayec' ta', yelc'olal ix yac'och eb' viñ d'a yib'añ. 11 Yuj
chi' a viñaj Herodes chi' yed' eb' soldado, ix sb'aj Jesús chi' eb'. Ix sb'uchan
pax eb'. Ix stz'acan yac'och juntzañ pichul eb' te vach' d'ay, icha spichul eb'
viñ rey. Ix lajvi chi', ix yac'anxi meltzaj Jesús viñ d'a viñaj Pilato. 12 A d'a jun
c'ual chi' ix yamigoejq'ue sb'a viñaj Pilato chi' yed' viñaj Herodes, yujto a d'a
yalañtaxo yajc'ool sb'a eb' viñ.

Ix ac'jioch chamel d'a yib'añ Jesús
(Mt 27.15-26; Mr 15.6-15; Jn 18.39—19.16)

13 Axo viñaj Pilato chi' ix molb'an eb' viñ sat sacerdote, eb' viñ ay yopisio
yed' pax eb' anima smasanil. 14 Ix yalanelta viñ d'a scal eb':
—A viñ ix ul eyac' tic d'ayin, yujto tzeyala' to somchajel eb' anima yuj viñ,
palta ina d'a eyichañ ix in c'anb'ej vab' d'a viñ, palta malaj jab'oc smul viñ
scheclajelta vuj icha ix aj eyalani. 15 Añeja' pax viñaj Herodes, malaj tas ix
ilchaj yuj viñ d'a viñ. Yuj chi' ix schecxicot viñ d'ayoñ. Inai, malaj jab'oc smul
viñ yic smoj schami. 16-17 Yuj chi', toñej ol in chec mac'joc viñ, ol vac'anxiel
viñ d'a libre, xchi viñ d'a eb'. 18 Axo yic ix yab'an eb' anima to icha chi', ix laj
avajq'ue eb':
—A viñ tic, chamocab' viñ. Aocab' viñaj Barrabás chi' tz'el d'a libre, xchi eb'.
19 A viñaj Barrabás chi', preso yaj viñ, yujto locan viñ yed' eb' viñ ix ac'an
oval yed' eb' viñ yajal d'a yol choñab' chi'. Mac'umcham anima pax viñ.
20 Axo viñaj Pilato chi' snib'ej viñ syaq'uel Jesús d'a libre. Yuj chi' icha chi'
ix yutej viñ yalanxi d'a eb' anima. 21 Palta ayic ix yab'an eb' to icha chi', ix
q'ue umnaj eb' yavaji:
—Culusejq'ue viñ. Culusejq'ue viñ, xchi eb'.
22 Ix yalanxi viñaj Pilato chi' yoxelal d'a eb':
—¿Tas val smul viñ d'ayex jun? Malaj val jab'oc smul viñ tz'ilchaj vuuj yic
smoj schami. Yuj chi' toñej ol in chec mac'joc viñ, ol vac'anxiel viñ d'a libre,
xchi viñ d'a eb'.
23 Axo eb', ix te q'ue umnaj yavaji to yovalil sculusajq'uei. Te chaañ ix
avajq'ue eb' yed' eb' viñ sat sacerdote. Yuj chi' ix yac' ganar eb'. 24 Ix yalan
viñaj Pilato chi': Ujocab' icha sgana eb', xchi viñ. 25 Axo viñ locan d'a scal oval
chi', viñ mac'umcham anima chi', viñ preso yaji, a viñ ix ac'jielta d'a libre icha
sgana eb'. Axo Jesús ix ac'jicanoch d'a yol sc'ab' eb' icha sgana.

Ix culusajq'ue Jesús
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Jn 19.17-27)

26 Ayic van yic'anb'at Jesús eb' b'aj ol chamoc, ay jun viñ aj Cirene scuchan
Simón, spetoj viñ d'a smunlajel, ix yamchaj viñ yuj eb' soldado. Axo viñ ix
checji scuchb'at sculusal Jesús chi'. Ix och tzac'an viñ yuuj.

27 Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuuj. Yed' pax eb' ix ix, veq'ueq'ui yel
yav eb' ix yoc' yuuj. 28 Axo Jesús ix meltzajb'at q'uelan d'a eb' ix, ix yalani:
—Ex ix aj Jerusalén, maň ex oc' vuuj. Oc'aňec eyuuj yed' yuj eb' eyune',
29 yujto ay val jun c'ual ol javoc, ol eyalani: A val eb' ix malaj yune', eb' ix
toxon max unevi yed' eb' ix maň yojtacoc yac'an chunoc yune', te vach' yic
eb' ix, xe chama. 30 A d'a jun tiempoal chi', ol laj yal eb' anima icha tic: Tzoc
val cot juntzaň vitz yed' juntzaň tzalquixtac tic d'a quib'aň yic tzoň sc'ub'ejeli,
xcham eb'. 31 A in tic, lajan in icha junoc te te' yaax, palta ina val tas syac'och
eb' d'a vib'aň. Ocxom val a ex tic. Yelxo val nivan tas ol ac'jococh d'a eyib'aň,
yujto lajan ex icha junoc te te' taquiňxo, xchi Jesús d'a eb' ix.
32 Ay pax chavaň eb' viň ay smul ix ic'jib'at yed' Jesús chi', yic sculusajq'ue
eb' viň yed'oc. 33 Ix c'och eb' d'a jun lugar scuchan B'aj Ay Sb'aquil Jolom.
Ata' ix culusajq'ue Jesús yuj eb' viň soldado. Ix culusajpaxq'ue chavaň eb' viň
ay smul chi' yed'oc, jun viň d'a svach', jun viň d'a sq'uexaň. Junjun sculusal
junjun eb'. 34 Ayic van sq'ue d'uňuňoc Jesús yuj eb', ix yalani:
—Mamin, ac' nivanc'olal eb', yujto maň yojtacoc eb' tas van sc'ulani, xchi
d'a Dios.
Axo eb' viň soldado, ix yac' suerte eb' viň yic spojanec' spichul Jesús chi' eb'
viň d'a spatic. 35 Axo eb' anima, van yilan eb' tas van yuji chi'. Aňeja' pax eb'
viň yajal, ix sb'uch Jesús eb' viň. Ix laj yalan eb' viň:
—Ab'i chi' colvajvum viň d'a juntzaňxo. Scolocab' pax sb'a viň ticnaic, tato
d'a val yel Cristo viň, viň sic'b'ilel yuj Dios, xchi eb' viň.
36 Aňeja' ix b'uchji pax yuj eb' viň soldado. Ix c'och eb' viň d'a stz'ey. Ix
yac'an vinagre eb' viň yuq'uej. 37 Ix yalan eb' viň d'ay:
—Tato yel Sreyal ach eb' israel, colto naic a b'a quila', xchi eb' viň d'ay.
38 Ay jun letra ix tz'ib'ajoch d'a sjolom te' sculusal, xchi icha tic: A viň tic
Sreyal eb' israel, xchi.
39 Ay pax jun viň culusab'ilq'ue yed'oc ix b'uchani, ix yalan viň icha tic:
—Tato yel Cristo ach, col a b'a quila', tzoň a colan paxi, xchi viň d'ay.
40 Axo junxo viň yetb'eyum viň ix cachani, ix yalan viň:
—¿Tom max ach xiv d'a Dios? Ina lajan cajoch d'a yol sc'ab' jun yaelal tic
yed'oc. 41 A oň tic, smoj val scab' syail co chaan spac co mul, palta a jun viň
tic, malaj tas ix smulej, xchi viň.
42 Ix lajvi chi' ix yalan viň d'a Jesús:
—Ach Jesús, tzin a nacoti ayic ol ach ja ac' Yajalil, xchi viň d'ay.
43 Ix yalan Jesús d'a viň:
—Val yel sval d'ayach, a d'a jun c'u tic ol ach c'och ved' d'a svach'ilal, xchi
d'a viň.

A schamel Jesús
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Jn 19.28-30)

44 Ayic toxo tz'och chimc'ualil, ix q'uic'b'i q'uinal d'a masanil
yolyib'aňq'uinal tic masanto d'a a las tres yic yemc'ualil. 45 A yoc c'u, majxo
yac'laj yoc. Axo c'apac cortina ayoch smaculoc snaňal yol stemplo Dios, ix
ňic'chaj snaňal c'apac. 46 Axo Jesús te chaaň ix avaji, ix yalan icha tic:
—Mamin, svab'enejcanoch in pixan d'a yol a c'ab', xchi d'a Dios.
Ix lajviňej yalan jun chi', ix chami.
47 Axo jun viň capitán aj Roma, ayic ix yilan juntzaň chi' viň, ix yal vach'
lolonel viň d'a Dios, ix yalan viň icha tic:
—Val yel a jun viň tic, te malaj smul viň, xchi viň.
48 Axo masanil eb' anima ayec' chi' ta', ix yil eb' tas ix uji chi'. Ix laj paxta eb',
ix och val pitz'an cusc'olal d'a spixan eb'. 49 Axo jantacňej eb' ojtannac Jesús

yed' juntzañ eb' ix ix cotnac yed' d'a Galilea, najatto ix laj cotcan d'añjab' eb' ix.

Mucb'il snivanil Jesús d'a yol q'uen ñaq'ueen
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Jn 19.38-42)

50 Ay jun viñ scuchan José, aj choñab' Arimatea d'a yol yic Judea. Vach' viñ, tojol spensar viñ. Ay pax yopisio viñ yed' eb' viñ yajal. 51 Palta maj yac'och sb'a viñ yed' eb' viñ ix ac'anoch chamel d'a yib'añ Jesús chi'. Van stañvan viñ svach' och Dios Yajalil. 52 Ix c'och viñ d'a viñaj Pilato, yic sc'ananemta snivanil Jesús viñ. 53 Ix lajvi yic'an spermiso viñ chi', ix b'at yac'an ic'joquemta snivanil chi' viñ. Ix sb'ac'anoch jun sábana viñ d'a spatic. Ix lajvi chi' ix b'at yac'an ac'joc och snivanil viñ d'a yol jun q'uen q'ueen joyb'ilel yool. A d'a jun q'ueen chi', manta junoc mach smucchaji. 54 Aton d'a jun c'ual chi' vanxo yac'an lista sb'a eb' yuj sc'ual ic'oj ip toxo ol yamchaj ochoc.

55 Axo eb' ix ix cotnac yed' Jesús d'a Galilea, ix b'at eb' ix yil q'uen q'ueen b'aj ix mucchaj chi'. Ix yilan eb' ix chajtil ix yutej eb' yac'anoch snivanil chi' d'a yol q'ueen. 56 Ix lajvi chi', ix paxta eb' ix d'a sposado. Ix laj sb'oan juntzañ yal suc'uq'ui sjab' eb' ix yed' juntzañ vach' sucjioch d'a snivanil Jesús chi'. Axo yic ix c'och yorail sc'ual ic'oj ip, ix yic'an yip eb' ix icha yalan jun checnab'il d'a ley.

24

Pitzvinacxi Jesús
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Jn 20.1-10)

1 Ayic ayto sc'an sacb'i d'a domingoal, aton jun b'ab'el c'u yic semana, ix b'at eb' ix ix chi' b'aj mucb'il snivanil Jesús chi'. Yed'nac juntzañ yal suc'uq'ui sjab' chi' eb' ix b'ob'il yuuj. 2 Axo ix c'och eb' ix, ix yilan eb' ix to toxo ix el q'uen smacul chi'. 3 Ix och eb' ix d'a yol q'ueen, ix yilan eb' ix to mañxalaj snivanil Jesús Cajal ayeq'ui. 4 Ix te satb'at sc'ool eb' ix yilani. Axo ix yilan eb' ix ayec' chavañ ángel icha yilji vinac, liñjab'ec' d'a stz'ey eb' ix. Toxoñej stziquiqui spichul eb'. 5 Yuj chi' ix te xiv eb' ix, ix em cumjab' eb' ix d'a sat luum. Axo ix yalan eb' ángel chi' d'a eb' ix:

—¿Tas yuj tze say jun pitzan d'a yol b'aj smucchaj eb' chamnac tic? 6 Mañxo ayoquec'laj d'a tic. Toxo ix pitzvixi. Naeccot tas yalnac d'ayex, ayic aytoec' eyed'oc d'a Galilea. 7 Ayic yalani to a jun Ac'b'ilcot yuj Dios yoch animail, yovalil ol ac'jococh d'a yol sc'ab' eb' anima chuc spensar, ol culusajq'ue yuj eb'. Axo d'a schab'jial ol pitzvocxi. Icha chi' yutejnac yalancan d'ayex, xchi eb' ángel chi' d'a eb' ix.

8 Ix snacot eb' ix tas yalnaccan Jesús chi', 9 yuj chi' ix paxta eb' ix ta', ix b'at yalan eb' ix d'a eb' uxluchvañ sc'ayb'um Jesús chi' yed' d'a eb' sc'ayb'um smasanil. 10 A eb' ix ix b'at alan ab'ix tic, aton ix María aj Magdala, ix Juana yed' ix María snun viñaj Jacobo. Ay pax juntzañxo eb' ix yetb'eyum sb'a yed' eb' ix. 11 Palta a eb' schecab' Jesús chi', toñej ste comon lolon eb' ix snaan eb'. Maj schalaj yab' eb' d'a eb' ix.

12 Axo viñaj Pedro yelc'olal ix b'at viñ b'aj mucan chi'. Ayic ix c'och viñ, ix em ñojan viñ yilanoch d'a yol q'ueen, ix yilan viñ to axoñej c'apac sábana ix b'ac'chajoch d'a snivanil Jesús chi' aycan sch'ocoj. Ix paxta viñ, ix te sat sc'ool viñ yuj tas ix uji chi'.

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a chavañ eb' d'a yol b'e
(Mr 16.12-13)

13 A d'a jun c'ual chi', ay chavañ eb' sc'ayb'um van sb'at d'a jun b'e sc'och
d'a choñab' Emaús. A jun choñab' chi', ay am oxeoc legua scal yed' Jerusalén.
14 Van sb'ey eb', van yalub'tañan eb' tas juntzañ ix uji. 15 Ayic van yalub'tañan
eb' chi', ix c'och Jesús, ix yetb'atan sb'a yed' eb'. 16 Ix moyjican sat eb' yuuj.
Vach'chom tz'ilji yuj eb', palta maj nachajel-laj yuj eb' tato a'. 17 Ix sc'anb'an
Jesús d'a eb':

—¿Tas val eyalub'tañej tzex b'eyi? xchi d'a eb'. Ix och vaan eb', te cuseltac
yilji eb'.

18 Ay jun viñ scuch Cleofas ix tac'vi d'ay:

—Inatax yojtac eb' anima smasanil tas ix uji d'a Jerusalén d'a evi chab'ji tic.
A achxo tic, ¿tom maj ab' jab'oc? Ina ach ec' ta', xchi viñ d'ay.

19 —¿Tas juntzañ ix uji chi' jun? xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.

—Ay jun aj Nazaret scuch Jesús. Schecab' ton val Dios yaji. A d'a yichañ
Dios yed' d'a yichañ eb' choñab', te nivan yelc'och tas ix sc'ulej yed' tas ix
yala'. 20 Palta a eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ yajal ix ac'anoch d'a yol
sc'ab' chamel. Yuj chi' ix culusajq'uei. 21 Ix cac'och yipoc co c'ool to ol oñ
scolel a oñ aj Israel oñ tic. Chab'jitax ix uji jun chi' ticnaic. 22 Palta ay juntzañ
eb' ix quetb'eyum co b'a yed'oc, sat co c'ool yuj tas syal eb' ix, a ix sacb'i ix
b'at eb' ix yil jun q'ueen b'aj ochcan snivanil Jesús chi'. 23 Ix ab' yilan eb' ix,
mañxalaj snivanil ayeq'ui. Ix lajvi chi', xid' yalan eb' ix d'ayoñ to icha vayich
ix aj yilan chavañ ángel eb' ix. Ix ab' yalan eb' ángel chi' d'a eb' ix to a Jesús
toxo ix pitzvixi. 24 Ix lajvi chi', ix b'at juntzañ eb' quetb'eyum yila'. Icha val
ix aj yalan eb' ix chi', icha val chi' ix aj yilan eb'. Axo pax Jesús, maj yil-laj eb',
xchi eb' d'ay.

25 Axo Jesús ix alan d'a eb':

—A ex tic malaj jab'oc e pensar, max e b'alaj aq'uejochlaj d'a e c'ool tastac
yalnaccan eb' schecab' Dios d'a peca'. 26 A Cristo chi', yovalil ix yab' syail, ayic
mantzac och Yajalil, xchi d'a eb'.

27 Ix lajvi chi', ix och ijan yalan d'a eb' b'ajtactil tz'ib'ab'ilcan yab'ixal
d'a Slolonel Dios. Ix schaancot yalan tastac tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Moisés,
masanto d'a tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca'.

28 Ayic ix c'och eb' d'a jun choñab' b'aj van sb'at eb' chi', axo Jesús ijan b'eñej
ix ec'b'ati. 29 Axo eb' ix ac'an pural scani. Ix yalan eb' d'ay:

—Canañ qued'oc, ina vanxo yem c'u, toxo val ol q'uic'b'oc, xchi eb' d'ay.

Yuj chi' ix och d'a yol spat eb', ix can yed' eb'. 30 Ayic ix em c'ojan d'a te'
mexa yed' eb', ix yic'anq'ue vaan jun ixim pan. Ix yac'an yuj diosal d'a Dios
yuj ixim. Ix lajvi chi', ix och ijan spucanb'at ixim d'a eb'. 31 A d'a jun rato chi',
ichato ix jacvi sat eb'. Ix yilanoch eb' to a Jesús. Palta ix satem d'a stz'ey eb',
axo ix yilan eb', mañxalaj mach. 32 Ix yalan eb':

—Yel toni, ix och pitz'an d'a co c'ool yuuj a ix yalan d'ayoñ d'a yol b'e, ayic
ix yac'anpax nachajel cuuj tastac tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, xchi eb'.

33 D'a jun rato chi' ix q'ue vaan eb', ix pax eb' d'a Jerusalén. Ata' ix ilchaj eb'
uxluchvañ schecab' Jesús yuj eb' yed' juntzañxo yetb'eyum eb'. Molanec' eb'.
34 Axo eb' chi', ix alan d'a eb' chavañ chi':

—D'a val yel ix pitzvixi Jesús Cajal. Ix sch'ox sb'a d'a viñaj Simón tic, xchi
eb'.

35 Ix lajvi chi', axo eb' chavañ chi' ix alani tas ix sc'ulej eb' d'a yol b'e yed'
pax tas ix aj snachajel yuj eb' to a Jesús ayic ix spucanec' jun ixim pan chi'.

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a eb' sc'ayb'um
(Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Jn 20.19-23)

36 Vanto yalan jun chi' eb', axo ix yilan eb' ayxo ec' Jesús d'a scal eb'. Ix yalani:
—Junc'olalocab' eyaji, xchi d'a eb'.
37 A eb' chi', toñej ix satb'at sc'ool eb'. Ix laj xivq'ue eb'. A snaan eb' to a junoc pixan sch'ox sb'a d'a eb'. 38 Ix yalan Jesús d'a eb':
—¿Tas yuj tzex te xivi? ¿Tas yuj ay e chab'c'olal d'ayin? 39 Ilecnab' in c'ab' yed' voc tic. Añejtona' a in. Yamlejecnab'i, tzeyilani tato a junoc pixan, ¿tom ay sb'ac'chil junoc pixan yed' sb'aquil syal tze yam icha vic tic? xchi d'a eb'.
40 Ix lajvi yalan jun chi' d'a eb', ix sch'oxan sc'ab' yed' yoc d'a eb'. 41 Vach'chom stzalaj eb', palta añeja' maj yac'ochlaj eb' d'a sc'ool, yujto toñej ste sat sc'ool eb'. Yuj chi' ix yal d'a eb':
—¿Mama jab'oc tas tzin va d'a tic? xchi.
42 Axo eb' ix ac'an jab' b'olb'il chay d'ay.
43 Ix schaan d'a eb', ix yab'lan d'a yichañ eb'. 44 Ix lajvi chi' ix yalan d'a eb':
—A ticnaic, ix elc'och tas ix valcan d'ayex ayic ayinto ec' eyed'oc. Valnaccan d'ayex to yovalil ol elc'och jantacñej vab'ixal tz'ib'yajcan d'a ley Moisés, tas tz'ib'ab'il pax can yuj eb' schecab' Dios yed' juntzañ vab'ixal d'a libro Salmos, xchi d'a eb'.
45 Ichato chi', ix ac'ji jacvoc spensar eb' yuuj, yic snachajel yuj eb' tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios. 46 Ix yalan d'a eb':
—A d'a Slolonel Dios tz'ib'ab'ilcan vab'ixal a in Cristo in tic, to yovalil in chami, axo d'a schab'jial in pitzvixi d'a scal eb' chamnac. 47 Añejtona', yovalil ol aljoquel vab'ixal d'a scal eb' anima d'a junjun nación. Ol aljoquel d'a scal eb' to yovalil sna sb'a eb', yic ol ac'joc lajvoc smul eb'. Schael yich d'a Jerusalén tic masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal tic. 48 A ex tic, ol eyac' testigoal e b'a d'a juntzañ tic. 49 A in xo, ol b'at in checcot jun yalnac Dios to ol yac'cot d'ayex. Palta tañvejeccan d'a Jerusalén tic, masanto ol e cha jun poder ol ac'joquemta d'ayex d'a satchaañ, xchi Jesús d'a eb'.

Paxnacq'ue Jesús d'a satchaañ (Mr 16.19-20)

50 Ix lajvi chi' ix yic'anb'at eb' sc'ayb'um d'a slac'anil choñab' Betania. Ata' ix yic'chaañ sc'ab', ix sc'anan svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb'. 51 Vanto sc'anan jun chi', ix paxq'ue d'a satchaañ, ix can eb' yuuj. 52 Ix lajvi yac'anem sb'a eb' d'ay, te tzalajc'olal ix pax eb' d'a Jerusalén. 53 Junjun c'u ix och eb' d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix yalan vach' lolonel eb' d'ay.

A Vach' Ab'ix Ix Stz'ib'ejcan
SAN JUAN

San Juan sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'alb'ican yab'ixal Jesucristo yuj viñaj apóstol Juan. Tzac'anto tz'ib'ab'il jun libro tic, syalcoti to a Jesús aton Slolonel Dios sb'i, Yuninal ton Dios, yac'nacoch sb'a animail. Ulnaquec' cajan jun tiempoal d'a yolyib'añq'uinal tic.

A jun libro tic syala' to yovalil scac'och Jesús d'a co c'ool, yujto Yuninal Dios, a tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej. A Jesús chi', icha yopisio noc' calnel yic silab', icha chi' yopisio yuj Dios. Mañ jantacoc juntzañ tas satub'tac sch'oxnac, stelaj sb'a yed' eb' anima, yalannacxi tas syalelc'och junjun macañ milagro chi'. Syalanpaxcot jun libro tic yuj eb' anima ac'annacoch Jesús d'a sc'ool yed' pax eb' ochnac ajc'olal d'ay.

A capítulo 13 masanto d'a 17, ata' syalcot tastac sc'ulejnac Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a slajvub'xo. A d'a jun tiempoal chi', yac'can snivanil sc'ol eb' sc'ayb'um, yujto yojtac to van sjavi chamel d'a yib'añ. Axo d'a slajvub'xo jun libro tic, ata' syalcani tas ajnac syamchaj Jesús, tas ajnac sc'och d'a yichañ eb' ay yopisio, tas ajnac sculusajq'uei, schamel yed' tas ajnac smucchaji. Palta pitzvinacxi d'a scal eb' chamnac, sch'oxannacxi sb'a d'a eb' sc'ayb'um.

Añej jun libro tic tzijtum el tz'alancot yuj silab' Dios scha junoc mach tz'ac'anoch Jesús d'a sc'ool, aton q'uinal ay d'a junelñej.

A Slolonel Dios yac'nacoch sb'a animail

1 Ayic mantalaj jun yolyib'añq'uinal tic, aytaxon ec' jun Slolonel Dios
sb'i. A jun chi' aytaxon ec' yed' Dios, Dios ton val. 2 Ayic manto sb'o jun
yolyib'añq'uinal tic Dios, aytaxon ec' yed'oc. 3 A' yac'lab'ejnac Dios chi' ayic
sb'oannac masanil tastac. Malaj junoc tas b'onac tato mañ yujoc. 4 A Slolonel
Dios chi', aj q'uinal. Yuj jun q'uinal chi' ay saquilq'uinal d'ayoñ anima oñ tic.
5 A jun saquilq'uinal chi' tz'ac'an saquilq'uinal b'aj ay q'uic'alq'uinal. Axo jun
q'uic'alq'uinal chi', max yal-laj yac'an tup jun saquilq'uinal chi'.
6 Ay jun viñ checb'ilcot yuj Dios scuchan Juan. 7 Ulnaquec' viñ yac'
testigoal sb'a yuj jun saquilq'uinal chi', yic vach' masanil mach tz'ac'anoch
jun saquilq'uinal chi' d'a sc'ool. 8 Mañoclaj viñaj Juan chi' aj saquilq'uinal,
toñej ul yac'nac testigoal sb'a viñ yuuj. 9 A jun yel saquilq'uinal chi', van sjavi
d'a yolyib'añq'uinal tic. A' tz'ac'an saquilq'uinal d'a masanil eb' anima.
10 A jun Slolonel Dios sb'i chi', ulnaquec' d'a tic. A b'ojinac yolyib'añq'uinal
tic. Palta ayic ix uleq'ui, maj nachajel-laj yuj eb' anima tato a'. 11 A d'a
juntzañ eb' yico', ata' ulnac eq'ui, palta maj chajoclaj yuj eb' yic chi'. 12 Palta a
jantacñej eb' schaani, jantacñej eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, a tz'alani to ay yalan
yic eb' yoch yuninaloc Dios. 13 Ayic tz'och eb' yuninaloc Dios, ichato tz'aljixi
eb'. Palta mañ lajanoc icha tz'aj yalji eb' anima. Mañ animaoc ay sgana tz'alji
eb'. Mañ yujoc sgana junoc vinac, palta a Dios tz'ac'anoch eb' yuninaloc.
14 A jun Slolonel Dios sb'i chi', ochnac snivanil icha quico'. Ulnaquec' cajan
d'a co cal. A jun chi' te yel. Nivan svach'c'olal Dios ul sch'oxnac d'ayoñ.
Quilnac val snivanil yelc'ochi, yujto añej val jun chi' Yuninal Dios, cotnac d'a
Smam. 15 A viñaj Juan aljinaccan yab'ixal jun chi' icha tic:
—Ay jun tzac'an sja vuuj, palta ec'alto val yelc'och yopisio d'a vichañ, yujto
ayic manto in alji, aytaxon eq'ui. Valnacxo yab'ixal d'ayex, xchi viñ.
16 A jun chi', tz'acan yaj svach'c'olal, yuj chi' tz'acan sch'ox svach'c'olal
chi' d'ayoñ. 17 A viñaj Moisés ac'jinaccan sley Dios d'ayoñ. Axo Jesucristo

sch'oxan svach'c'olal Dios d'ayoñ, syac'an jun sc'ayb'ub'al te yel. 18 Malaj junoc mach ix ilan Dios juneloc. Palta a jun pitañ Yuninal, Dios ton paxi, a ul ch'oxjinaqueli. A jun Yuninal tic junñejtaxon yaj yed' Smam chi'.

Yalnac yab'ixal Jesucristo viñaj Juan tz'ac'an bautizar (Mt 3.11-12; Mr 1.7-8; Lc 3.15-17)

19 A junel, ay juntzañ eb' israel aj Jerusalén, ix schecb'at jayvañ eb' sacerdote eb' yed' jayvañ eb' yiñtilal Leví. A d'a viñaj Juan ix c'och eb'. Ix sc'anb'an eb' d'a viñ:
—¿Mach ach? xchi eb'.
20 Ix yalan sjichanil viñaj Juan chi' d'a eb':
—A in tic, mañoc in Cristo in, xchi viñ d'a eb'.
21 Ix sc'anb'an pax eb' d'a viñ:
—¿Mach ach jun? ¿Mato a ach Elías ach? xchi eb'.
—Mañoc in laj, xchi viñ.
—¿Mato a ach tic schecab' ach Dios tañvab'il cuuj? xchi eb'.
—Maay, xchi viñ.
22 Ix sc'anb'anxi eb' d'a viñ:
—¿Mach ach pax jun? Al d'ayoñ mach ach, yujto yovalil ol b'at calxi yab' eb' oñ checancoti. Al d'ayoñ tas aji, xchi eb'.
23 Yuj chi', ix yalan viñ d'a eb':
—A in tic tzin avaj d'a tz'inan luum, svalan icha tic: Icha tz'aj sb'o b'e ayic sjavi junoc yajal, icha chi' tzeyutej e b'oan e b'eyb'al, yujto ol ja viñ Cajal, xin chi. Yujto icha chi' yajcan stz'ib'aj vab'ixal yuj viñaj Isaías schecab' Dios d'a peca', xchi viñ d'a eb'.
24 A juntzañ eb' xid'nac ec' d'a viñaj Juan chi', aton eb' viñ fariseo checannacb'at eb'. 25 Ix sc'anb'an pax eb' d'a viñ:
—¿Tas yuj tzac' bautizar eb' anima tato mañ ach Cristooc, tato mañ ach Elíasoc, tato mañoc ach schecab' Dios tañvab'il cuuj? xchi eb' d'a viñ.
26 —A in tic svac' bautizar eb' anima d'a a a'. Palta ay jun ayxoec' d'a co cal tic manto eyojtacoc. 27 A jun chi', tzac'an sja vuuj, ec'al yopisio d'a vichañ. Mañ in mojoc vac'an servil, vach'chom toñej tzin tijel sch'añal xañab' d'a yoc, xchi viñaj Juan chi' d'a eb'.
28 A d'a sc'axepal a' Jordán, d'a jun lugar scuch Betania, ata' ix ac'ji bautizar eb' anima yuj viñaj Juan chi'. Ata' pax ix b'at sc'anb'ej juntzañ tic eb' d'a viñ.

A Jesús icha noc' calnel, icha chi' yopisio yuj Dios

29 Axo d'a junxo c'u, ix yilanb'at viñaj Juan to van sc'och Jesús, ix yalan viñ:
—Inai, a yopisio jun van sja tic, icha yopisio noc' calnel,[1.29] icha chi' yaj yopisio yuj Dios, yujto a' ix javi yic'canel co mul co masanil d'a yolyib'añq'uinal tic. 30 Aton jun tic valnac: Ay jun tzac'an sja vuuj, palta ec'al yopisio d'ayin, yujto ayic manto in alji, aytaxon eq'ui, xin chi. 31 Max nachajel vuuj mach jun chi', palta in ja vac' bautizar eb' anima d'a a a', yic vach' ol nachajel yuj eb' quetisraelal mach jun chi', xchi viñaj Juan chi'.
32 Ix yalanpax viñ:
—Ix vil yemul Yespíritu Dios d'a satchaañ d'a yib'añ icha junoc noc' paramuch, ix em d'a yib'añ, ix ochcan d'ay. 33 Max nachajel vuuj, mach jun chi'. Palta a jun checjinac in cot vac' bautizar eb' anima d'a a a', a' ix alan d'ayin: Ol il yemul Vespíritu d'a yib'añ junoc mach, ol ochcan d'ay. A jun chi' ol ac'anoch Espíritu Santo d'a eb' anima, ichato ol ac'joc bautizar eb' yuuj, xchi

1.29 **1:29** Syac' noc' calnel eb' israel silab'oc d'a Dios, yic sc'anan nivanc'olal sb'a eb' yuj smul.

Dios d'ayin. 34 A in tic ix vil jun chi'. Yuj chi' svac' testigoal in b'a yuuj to a
Jesús tic, Yuninal ton Dios, xchi viñ.

Eb' sb'ab'el c'ayb'um Jesús

35 Axo d'a junxo c'u, ayec' viñaj Juan yed' chavañ eb' viñ sc'ayb'um. 36 Axo
ix yilanb'at viñ, van yec' Jesús ta'. Yuj chi' ix yal viñ:
—Inai, a jun tz'ec' chi', icha yopisio junoc noc' calnel, icha chi' yopisio yuj
Dios, xchi viñ.
37 Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ sc'ayb'um viñaj Juan chi', ix och tzac'an
eb' viñ yuj Jesús. 38 Axo ix meltzajb'at q'uelan Jesús chi' d'a spatic. Ix yilani,
tzac'anoch eb' viñ yuuj.
—¿Tas tze saya'? xchi d'a eb' viñ.
—Ach co C'ayb'umal ¿b'ajtil ay a posado? xchi eb' viñ d'ay.
39 —Cotañec, b'at quilecnab'i b'aj ay in posado chi', xchi d'a eb' viñ.
Ix b'at eb' viñ yed'oc, ix b'at yilan eb' viñ b'aj ayeq'ui. Vanxo yem c'u ix b'at
eb' viñ, yuj chi' q'uic'b'alxo ix jax eb' viñ.
40 Ix yab' chavañ eb' viñ chi' tas ix yal viñaj Juan chi', yuj chi' ix och tzac'an
eb' viñ yuj Jesús. Ay jun viñ scuch Andrés, yuc'tac sb'a viñ yed' viñaj Simón
Pedro. 41 Ix lajvi slolon viñaj Andrés chi' yed' Jesús chi', ix b'at sayan viñ
yuc'tac viñ chi'. Axo ix chax viñ yuj viñ, ix yalan viñ:
—Ix ilchaj viñ Mesías cuuj, xchi viñ. (Mesías syalelc'ochi, Cristo, Ac'b'il
Yopisio).
42 Junanto rato chi', ix yic'anb'at viñ yuc'tac viñ chi' d'a Jesús. Ix och q'uelan
Jesús d'a viñaj Simón, ix yalan d'a viñ:
—Simón, yuninal ach viñaj Juan. Cefas ol a b'iejcani, xchi d'a viñ. (Cefas
syalelc'ochi, Pedro, ma a q'uen q'ueen.)

Avtab'il viñaj Felipe yed' viñaj Natanael

43 Axo d'a junxo c'u, ix snaan Jesús sb'at d'a yol yic Galilea. Ix ilchaj viñaj
Felipe yuuj.
—Ochañ in c'ayb'umoc, xchi d'a viñ.
44 A viñaj Felipe chi', aj choñab' Betsaida viñ, aton schoñab' viñaj Andrés
yed' viñaj Pedro. 45 Axo viñaj Felipe chi' xid' sayancot viñaj Natanael. Axo ix
ilchaj viñ yuj viñ, ix yalan viñ:
—Ay jun ix ilchaj cuuj. Aton jun chi' tz'ib'ab'ilcan yab'ixal yuj viñaj Moisés
d'a ley, tz'ib'ab'ilpaxcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca', aton Jesús, yuninal
viñaj José aj choñab' Nazaret, xchi viñ.
46 Ix yalan viñaj Natanael chi':
—¿Tom ay junoc tas vach' syal scot d'a Nazaret chi'? xchi viñ.
—Cotañ, b'at quilnab'i, xchi viñaj Felipe chi'.
47 Axo ix yilan Jesús to van sc'och viñaj Natanael chi', ix yalani:
—A jun viñ sjavi tic, yel ton val israel viñ d'a yichañ Dios, malaj b'aj chab'
sat syutej sb'a viñ, xchi Jesús.
48 Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Natanael chi' d'ay:
—¿Tas ix utej in ojtacaneli? xchi viñ.
—Ayic manto ach yavtejcot viñaj Felipe tic, toxo ix ach vila'. Ayach ec' d'a
yich jun te' higo, xchi Jesús d'a viñ.
49 —Ach in C'ayb'umal, yel Yuninal ach Dios. Co Reyal ach a oñ israel oñ tic,
xchi viñ d'ay.
50 —¿Yujñejto ix vala': Ix ach vil d'a yich jun te' higo, yuj chi' tzin ac'och d'a
a c'ool? Palta ayto juntzañxo ch'oxnab'il satub'tac ol ila', te nivan yelc'ochi,
xchi d'a viñ.
51 Ix yalanxi Jesús d'a eb' ayec' chi' yed'oc:

—Val yel sval d'ayex, ol eyila' to jacan spuertail satchaaň. Axo eb' yángel Dios ol eyil sq'ue eb' yed' yemxul eb' d'ayin[1.51] a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, xchi Jesús.

2

A jun nupnajel d'a choňab' Caná

1 Chab'jitax chi', ix och jun nupnajel d'a choňab' Caná d'a yol yic Galilea. A ix snun Jesús, ayec' ix ta'. 2 Ix c'och pax Jesús yed' eb' sc'ayb'um, yujto avtab'il eb'. 3 Axo vino, maj yab'laj, yuj chi' ix yal ix snun Jesús chi' d'ay:

—Ix lajvi vino, xchi ix.

4 Palta ix yalan Jesús d'a ix:

—Nunin, ¿tas yuj a d'ayin tzala'? Manto c'ochlaj yorail in ch'oxanel in poder, xchi.

5 Axo ix yalan ix snun chi' d'a eb' viň van yac'an servil chi':

—Jantacňej tas ol yal Jesús d'ayex, tze c'anab'ajejňej, xchi ix d'a eb' viň.

6 Ata' ayec' vaque' q'uen q'ueen yed'tal a a'. Ay am otac ch'ub'oc a a' tz'em d'a yol junjun q'ueen. A yed' a' sb'iquel juntzaň tastac eb', ichataxon smodo eb' israel chi'. 7 Ix yalan Jesús d'a eb' viň tz'ac'an servil chi':

—B'ud'ec juntzaň q'uen yed'tal a' tic, xchi d'a eb' viň.

Axo ix lajvi sb'ud'an q'uen eb' viň, 8 ix yalanxi d'a eb' viň:

—A ticnaic, iq'uec q'ueta jab'oc a', aq'uec d'a viň staňvan jun nupnajel tic, xchi d'a eb' viň. Yuj chi' ix yac'an eb' viň d'a viň chi'.

9 Axo ix yab'lan jab' viň, toxo ix och a' vinoal. Maň yojtacoc viň b'ajtil ix cot jun vino chi'. Axo eb' van yac'an servil chi', yojtacxo eb', yujto a eb' ix ic'anq'ueta jun a' chi'. Axo viň ix avtancot viň van snupnaj chi'. 10 Ix yalan viň d'a viň:

—A smodo eb' anima, a vino vach', a syac' b'ab'laj uc'nax eb'. Axo yic nivanxo ix laj yuq'uej eb' avtab'il chi', tz'ac'jipax jun vino ayxo val syala'. Palta a ach tic, ix a sic'b'at jun vino vach'. Ato ticnaic van ac'anelta uc'naxoc, xchi viň d'a viň.

11 Ix sch'ox jun milagro chi' Jesús d'a choňab' Caná d'a yol yic Galilea. B'ab'el ch'oxnab'il satub'tac jun ix sch'ox chi'. Icha chi' ix yutej sch'oxani to nivan spoder. Axo eb' sc'ayb'um, ix yac' val och Jesús chi' eb' d'a sc'ool.

12 Ix lajvi chi', ix em Jesús d'a choňab' Capernaum. Ajun pax ix snun yed'oc, eb' yuc'tac yed' pax eb' sc'ayb'um. Ata' ix ec' jaye' c'ual eb'.

Eb' pechb'ilelta d'a yamaq'uil stemplo Dios
(Mt 21.12-13; Mr 11.15-18; Lc 19.45-46)

13 Vanxo sja sq'uiň eb' israel yic snachajcot tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto. Yuj chi' ix q'uex Jesús d'a choňab' Jerusalén. 14 Ata' ix och d'a yol yamaq'uil stemplo Dios. Ix yilani, ay eb' choňum vacax, ay eb' choňum calnel. Ay pax eb' choňum paramuch.[2.14] Ay pax juntzaňxo eb' q'uexum tumin c'ojjab'eq'ui. 15 Axo ix yilan icha chi', ix sb'oan jun ch'aň ch'aň smac'lab'oc. Ix spechanelta eb' smasanil d'a yol yamaq'uil templo chi' yed' noc' scalnel eb' yed' noc' svacax eb'. Ix laj tob'b'at juntzaň stumin eb' q'uexum tumin chi' d'a sat luum, ix laj locji pac'laj juntzaň smexa eb' yuuj. 16 Ix yalan d'a eb' choňum paramuch chi':

—Iq'uequel juntzaň noc' tic. A stemplo in Mam tic, maň eyac'och mercadoal, xchi d'a eb'.

1.51 **1:51** A jun pasaje tic tz'ac'an najicot svayich viňaj Jacob sb'inaj d'a Génesis 28.12. 2.14 **2:14** Il nota d'a Mateo 21.12.

17 Ix snaancot eb' sc'ayb'um tas syal Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic: Te
pitz'anoch in c'ool d'a jun a templo tic, xchi.
18 Axo eb' viñ aj Judea ix alan d'ay:
—¿Tas junoc satub'tac tza ch'ox d'ayoñ, yic snachajel cuuj to ay alan ic a
c'ulan juntzañ tic? xchi eb' viñ d'ay.
19 Yuj chi' ix yalan d'a eb' viñ:
—Pojequel jun stemplo Dios tic, axo d'a schab'jial ol in b'oanxiq'uei, xchi
d'a eb' viñ.
20 Yuj chi', ix yalanxi eb' viñ aj Judea chi' d'ay:
—A jun stemplo Dios tic, 46 ab'ilxo scajvi sb'oi. A achxo tic, ¿tom ol b'o uuj
d'a oxe' c'ual chi'? xchi eb' viñ d'ay.
21 A stemplo Dios chi' ix yal snaan eb' viñ, palta a snivanil ix yala'. 22 Yuj chi',
ato yic ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac, ix snaancot eb' sc'ayb'um tas ix yala'.
Ix yac'anoch eb' d'a sc'ool tas tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios yed' tas yalnaccan
Jesús chi' d'a eb'.

A Jesús yojtac spensar eb' anima

23 Ayic ayec' Jesús d'a Jerusalén yuj sq'uiñ eb' israel yic snachajcot tas aj
yelnaccot eb' d'a Egipto, tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool, yujto ix yil
juntzañ satub'tac eb' ix sch'oxo'. 24 A Jesús maj yac'ochlaj eb' yipoc sc'ool,
yujto yojtac spensar masanil eb' anima. 25 Mañ yovaliloc tz'alji d'ay tas co
pensar junjun oñ, toxonton yojtac tas sco na'a.

3

Ix lolon Jesús yed' viñaj Nicodemo

1 Ay jun viñ fariseo scuch Nicodemo, yajal yaj viñ d'a scal eb' yetyajalil d'a
Judea. 2 Ix c'och viñ d'a Jesús d'ac'valil, ix yalan viñ d'ay icha tic:
—Ach co C'ayb'umal, cojtac to a Dios checjinac ach cot oñ a c'ayb'ej, yujto
ay juntzañ satub'tac tza ch'oxo'. Malaj junoc mach syal sc'ulan juntzañ chi',
tato mañ ayoc och Dios yed'oc, xchi viñ d'ay.
3 Ix yalan Jesús d'a viñ:
—Val yel sval d'ayach, a mach max aljixi d'a schaelal,[3.3] mañ ol yal-laj yoch
d'a yol sc'ab' Dios, xchi d'a viñ.
4 Yuj chi' ix sc'anb'an viñaj Nicodemo chi':
—A junoc icham animaxo, ¿tasto ol yutoc yaljixi d'a schaelal? ¿Tom tzato yal
yoch d'a yol sc'ol snun yic tz'aljixi? xchi viñ.
5 Ix yalanxi Jesús chi' d'a viñ icha tic:
—Val yel sval d'ayach, a mach max alji d'a a a' yed' pax yuj Yespíritu Dios,
mañ ol yal-laj yoch d'a yol sc'ab' Dios. 6 A eb' tz'alji d'a snun, animañej eb'.
Palta axo eb' tz'alji pax yuj Yespíritu Dios, espíritu ton eb'. 7 Mañ ac' sat a
c'ool yuj tas sval tic, yovalil tzex aljixi d'a schaelal. 8 A ic' yalxoñej b'aj sb'ati.
Scab' sc'añi, palta malaj mach ojtannac b'aj scoti yed' b'aj sc'ochi. Icha jun ic'
chi',[3.8] icha chi' yaj eb' tz'alji yuj Yespíritu Dios, xchi Jesús d'a viñ.
9 Ix sc'anb'anxi viñ:
—¿Tas syalelc'och jun tic? xchi viñ.
10 Yuj chi' ix yalanxi Jesús:
—¿Tom max nachajel juntzañ sval tic uuj? Ina te c'ayb'um ach d'a scal eb'
quetisraelal. 11 Val yel sval d'ayach, a tas cojtac, a scala'. A tas squila', a scala'.
Palta max e cha eyab' tas sval d'ayex. 12 Tato max e cha eyab' tas sval d'ayex

---

3.3 **3:3** A jun lolonel tic d'a griego chab' syalelc'ochi. Tz'alji d'a schaelal, ma tz'alji d'a sq'uinal scot d'a satchaañ. 3.8 **3:8** A juntzañ ti' ix yal Jesús, aton griego yed' hebreo. A d'a chab' ti'al chi', junñej lolonel syalelc'ochi “espíritu,” syalpaxelc'ochi “ic'”.

yuj tastac ay d'a yolyib'aňq'uinal tic, ¿tom ato tas ay d'a satchaaň ol e cha eyab'i?
13 Malaj junoc mach ix xid'q'ue d'a satchaaň. Palta a in tic, ata' cotnac in,
yujto Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, aj satchaaň in. 14 Icha yutejnac viňaj
Moisés sd'uňb'anq'ue jun q'uen yechel chan d'a taquiň luum,3.14 icha chi' ol
in ajq'ue d'uňan. 15 Icha chi' ol in ajoc, yic vach' a jantacňej eb' tzin ac'anoch
d'a sc'ool, maň ol satel eb', palta to ol scha sq'uinal eb' d'a junelňej.

Xajan eb' anima smasanil yuj Dios

16 Yujto te xajan eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic yuj Dios, yuj chi'
vach'chom a inňej Yuninal in, palta in yac'coti yic vach' a eb' tzin ac'anoch
d'a sc'ool, maň ol satel-laj eb', palta ay sq'uinal eb' d'a junelňej. 17 A in
tic, Yuninal in ton Dios. Maň yujoc vac'an syaelal eb' anima in ac'jicot d'a
yolyib'aňq'uinal tic, palta yuj ul in colancanel eb'.
18 A eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, maň ol b'atcan eb' d'a syaelal. Axo eb'
max in ac'anoch d'a sc'ool jun, ayxocot syaelal eb' d'a yib'aň, yujto a inňej
Yuninal in Dios, palta max in yac'och eb' d'a sc'ool. 19 A in tic in emul d'a
yolyib'aňq'uinal tic yic svac' saquilq'uinal d'a eb' anima. Palta ay pax eb'
malaj sgana d'a jun saquilq'uinal tic. Yuj chi', ol canňej syaelal eb' d'a yib'aň.
Aňej val yic q'uic'alq'uinal sgana eb', yujto aňej chucal sc'ulej eb'. 20 Jantacňej
eb' sc'ulan chucal, malaj tz'och jun saquilq'uinal tic d'a eb'. Malaj sgana eb'
schaani, yujto xiv eb' scheclajelta juntzaň chucal sc'ulej chi'. 21 Palta a eb'
sc'anab'ajan jun c'ayb'ub'al te yel, scha jun saquilq'uinal tic eb', yic vach'
scheclajeli to ayoch Dios yed' eb' d'a tas sc'ulej, xchi Jesús d'a viňaj Nicodemo
chi'.

Yalnac el yab'ixal Jesús viňaj Juan junelxo

22 Ix lajvi chi', ix b'at Jesús yed' eb' sc'ayb'um d'a yol yic Judea. Ata' ix ec'
jaye' c'ual yed' eb'. Ix yac'an bautizar eb' anima ta'. 23 Aňejtona' ix yac'pax
bautizar eb' anima viňaj Juan d'a jun lugar scuch Enón, d'a slac'anil Salim,
yujto maň jantacoc a a' ta'. Ix laj c'och eb' anima, ix yac'an bautizar sb'a eb'
d'a viň. 24 Ayic manto ac'jioch viňaj Juan chi' d'a preso, ix sc'ulan juntzaň chi'
viň.
25 Ay jayvaň eb' sc'ayb'um viňaj Juan chi' ix stelaj sb'a yed' jun viň aj Judea
yuj tas syutej sb'oan sb'a eb' anima icha yalan ley. 26 Yuj chi', xid' yalan eb'
d'a viňaj Juan chi':
—Ach co c'ayb'umal, a jun ec'nac ed'oc d'a sc'axepal a' Jordán, jun alnaccan
d'ayoň, a jun chi' van yac'an bautizar eb' anima ticnaic. Ix laj och eb'
sc'ayb'umoc, xchi eb' d'a viň.
27 Yuj chi' ix yalan viň d'a eb':
—Malaj junoc mach syal scomon och yopisio tato maňoc Dios tz'ac'an d'ay.
28 A ex tic, eyab'nac valani to maň in Cristooc. A in ton tic b'ab'laj checb'il in
cot d'a yichaň Cristo chi'. 29 Q'uinaloc ay junoc nupnajel3.29 tz'och ticnaic, a
viň van snupnaj chi', a viň tz'ic'an ix ix chi'. A jun yamigo viň snupnaj chi',
ayic syab'an yavaj viň snupnaj chi', ste tzalaji. Icha chi' in tzalaj ticnaic, yujto
van yoch eb' anima sc'ayb'umoc Jesús. 30 A Cristo chi', yovalil ol te q'uib'ňej
yopisio chi'. A inxo tic, yovalil c'ojanc'olal ol satxiem vopisio tic, xchi viň d'a
eb'.

A jun ix emul d'a satchaaň

3.14 **3:14** A d'a Números 21.6-9 tz'ilchaj yab'ixal jun q'ueen chan. 3.29 **3:29** Ay b'aj syal ch'aň Biblia yuj nupnajel to yechel Dios yed' israel, ma Cristo yed' iglesia. A d'a jun pasaje tic, a viň snupnaji, aton Cristo, a pax jun yamigo viň snupnaj chi' sch'oxcot yechel viňaj Juan, viň tz'ac'an bautizar.

31 —A jun emnaccot d'a satchaañ chi', ec'to yopisio d'a smasanil anima.
A oñxo ayoñ d'a yolyib'añq'uinal tic, anima oññej co masanil. Añej val yic
yolyib'añq'uinal tic scala'. Palta axo jun emnaccot d'a satchaañ chi', ec'to
yopisio d'ayoñ co masanil. 32 A tas yab'nac yed' tas yilnac, a syala', palta
malaj mach schaan yab' d'ay. 33 Tato ay eb' schaan yab' d'ay, sch'oxel eb'
to yel syal Dios. 34 Yujto a jun chi', a Dios ix checancoti. Yuj chi' a slolonel
Dios syala'. Tz'acan yajoch Yespíritu Dios d'ay. 35 A Yuninal co Mam Dios, te
xajan yuuj. Yuj chi', a Smam chi' ix ac'anoch masanil tastac d'a yol sc'ab'. 36 A
eb' tz'ac'anoch Yuninal Dios d'a sc'ool, ayxo sq'uinal eb' d'a junelñej. Axo eb'
malaj sgana yac'anoch d'a sc'ool jun, mañ ol schalaj sq'uinal eb' d'a junelñej,
palta aycot yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb'.

4

Ix lolon Jesús yed' jun ix ix aj Samaria

1 Axo ix yab'an eb' fariseo to a eb' sc'ayb'um Jesús ix te ec' sb'isul eb' d'a
yichañ eb' sc'ayb'um viñaj Juan, ec'to pax eb' tz'ac'ji bautizar yuuj. 2 Palta
mañoclaj Jesús chi' tz'ac'an bautizar eb', a eb' sc'ayb'um. 3 Ayic ix yab'an Jesús
to yojtac jun chi' eb' fariseo chi', ix el d'a yol yic Judea, ix b'atxi d'a Galilea.
4 Yovalil a d'a yol yic Samaria tz'eq'ui ayic smeltzaji. 5 Yuj chi' ayic van yec'
d'a yol yic Samaria chi', ix c'och d'a choñab' Sicar. A jun choñab' chi', a d'a
slac'anil jun lum luum yac'naccan viñaj Jacob d'a jun yuninal scuch José,
ata' ay. 6 Ata' ay jun sjaj a a' joyb'ilcan yuj viñaj Jacob chi'. Axo Jesús chi',
chimc'ualil ix c'och ta'. Yujto ix c'unb'i sb'eyi, yuj chi' ix c'ojnaj d'a sti' jun a'
chi'. 7-8 Axo eb' sc'ayb'um, ix b'at eb' sman yic schimc'ualil d'a jun choñab' ay
d'a slac'anil a' chi'. Ayic toxo ix b'at eb', ix c'och jun ix ti'avum aj Samaria. Ix
yalan Jesús d'a ix:

—Ac' jab'oc a' tic vuq'uej, xchi d'a ix.

9 Ix yalan ix:

—A ach tic, israel ach. ¿Tas yuj tza c'an a' uc' d'ayin? ¿Tom mañ ojtacoc to aj
Samaria in? xchi ix d'ay.

Icha chi' ix yutej ix yalani, yujto a eb' israel yed' eb' aj Samaria chi', max
sc'umejlaj sb'a eb'. 10 Ix lajvi chi', ix yalanxi Jesús d'a ix:

—Tzin c'an vuc' jab'oc a' d'ayach, palta mañ ojtacoc mach in. Mañ ojtacoc
paxi tas sgana Dios syac' d'ayach. Octom val ojtac, a ach am tza c'an d'ayin, a
inxo svac' jun a a' tz'ac'an a q'uinal, xchi Jesús d'a ix.

11 —Mamin, ina malaj junoc a lechlab' b'aj syal ic'anq'ueta a'. Te jul yajem
a'. ¿B'ajtil ol ic' jun a a' ol ac'an in q'uinal chi'? 12 Joyb'ilcan sjaj a a' tic yuj viñ co
mam quicham aj Jacob. A viñ uc'jinac a' yed' eb' yuninal d'a tic yed' masanil
noc' smolb'etzal noc'. Chamnac viñ, scannac jun a' tic d'ayoñ. A achxo tic
¿tom ec'al opisio d'a viñaj Jacob chi'? xchi ix d'ay.

13 Yuj chi' ix yalan d'a ix:

—A mach tz'uc'an jun a a' tic, stacjixi sti' eb'. 14 Palta axo eb' tz'uc'an jun a'
svac'a', mañxa b'aq'uiñ ol tacjocxi sti' eb', yujto a jun a' svac' chi', ol aj sjaj a'
d'a spixan eb', axo a' ol ac'an sq'uinal eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a ix.

15 Ix yalanxi ix:

—Mamin, ac' jun a a' chi' d'ayin, yic mañxo ol tacjoc in ti', yic pax mañxo
yovaliloc ol ul vic'q'ueta jun a' tic, xchi ix.

16 Ix yalanxi d'a ix:

—Ixic, ix ic'cot viñ etb'eyum, tzex ja d'a tic, xchi Jesús d'a ix.

17 —Malaj viñ vetb'eyum, xchi ix.

—Telan, yel ton tzala' malaj viñ etb'eyum ticnaic. 18 Palta ovañxo eb' viñ
b'aj xid'nac ach. Axo viñ b'aj ay ach ec' ticnaic, mañ etb'eyumoc ton viñ. Yuj
chi' yelton tzala': Malaj viñ vetb'eyum xa chi, xchi Jesús d'a ix.
19 Ayic ix lajvi yab'an juntzañ chi' ix, ix yalanxi ix:
—Mamin, a svutej vab'ani to schecab' ach Dios. 20 A eb' co mam quicham
a oñ aj Samaria oñ tic, a d'a jun vitz tic yalnac sb'a eb' d'a Dios. Palta a exxo
israel ex tic, tzeyala': A d'a Jerusalén, ata' yovalil b'at cal co b'a d'a Dios, xe
chi, xchi ix.
21 Ix yalanxi Jesús d'a ix:
—Ach ix, ac'och d'a a c'ool tas svala'. Ay jun tiempoal ol javoc, mañxooclaj
d'a jun vitz tic ol ul eyal e b'a d'a co Mam Dios. Añejtona' d'a Jerusalén, mañxo
yovaliloc ol ex c'och eyal e b'a ta'. 22 A ex aj Samaria ex tic, nivanoc tzeyal e
b'a d'a Dios, palta mañ eyojtacoclaj. Xal oñ israel oñ tic, cojtac co Diosal b'aj
scal co b'a. A d'a co cal ol elta jun Colvajum. 23 Ay eb' to d'a co Mam Dios
syal sb'a icha val d'a smojal. Axo ticnaic, toxo ix ja stiempoal, ol yal sb'a eb'
d'a Dios cuchb'ab'il eb' yuj Espíritu icha val d'a smojal, yujto a co Mam Dios,
sgana icha chi' tz'aj yalan sb'a eb' d'ay. 24 A Dios, Espíritu. Yuj chi', tato ay eb'
syal sb'a d'ay, yovalil a Espíritu scuchb'an eb' icha val d'a smojal, xchi Jesús
d'a ix.
25 Ix yalanxi ix d'ay:
—A in tic, vojtac to ol ja jun Mesías. Ayic ol javoc ol yalan masanil tastac
d'ayoñ, xchi ix d'ay. (Mesías syalelc'ochi Cristo, Ac'b'il Yopisio.)
26 —A in ton van valan tic d'ayach, xchi Jesús d'a ix.
27 A val slajvi yalan juntzañ chi' Jesús ix jax eb' sc'ayb'um. Ix sat sc'ool eb'
yilani to van slolon Jesús yed' jun ix ix. Palta malaj junoc eb' ix c'anb'an d'ay
tas sc'anb'ej d'a ix, ma tas yuj slolon yed' ix. 28 Ix yactejcan sch'ub' ix d'a sti' a
a' chi'. Ix b'at yalan ix d'a eb' anima ay d'a schoñab'. Ix yalan ix d'a eb':
29 —Ay jun viñ masanil tas ojtannac yictax in cotoch uninal. Ix yal viñ d'ayin
smasanil. Coyec ved'oc, b'at quilecnab'i. ¿Tope alaj viñ Cristo? xchi ix d'a eb'.
30 Yuj chi' ix elta eb' d'a yol schoñab' chi'. Ix javi eb' b'aj ayec' Jesús. 31 Ayic
manto c'och eb', ix yalan eb' sc'ayb'um Jesús chi' d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, va'añ jab'oc, xchi eb'.
32 Palta ix yalan d'a eb':
—Ay jun in vael mañ eyojtacoc a ex tic, xchi d'a eb'.
33 Yuj chi' ix laj sc'anb'an eb' d'ay junjun:
—¿Tom ay mach ix ul ac'an vaoc? xchi eb'.
34 Palta ix yalanxi d'a eb':
—Ayic tzin c'ulan tas sgana jun in checancoti, yic syic'an sb'a smunlajel,
ichato tzin va svab'i. 35 A ex tic tzeyala': Chañeto ujal sja stiempoal sjochchaj
ixim trigo, xe chi. Palta a in sval d'ayex: Q'ueañec q'uelan, ilecnab'i, toxo
ix c'och sc'ual smolchajcot eb' anima d'ayin icha tz'aj sjochchaj ixim trigo.
36 Ay mach van schaan stojol yuj smolb'ancot eb' anima d'ayin yic schaan
sq'uinal eb' d'a junelñej icha yaj eb' jochum trigo. Yuj chi' a mach tz'alanel
Slolonel Dios icha tz'aj stzicjib'at ixim trigo yed' eb' smolb'ancot eb' anima
icha tz'aj sjochchaj ixim, junñej ol tzalaj eb'. 37 Yujto yel syal jun ab'ix tic: Jun
stzicanb'ati, ch'ocxo mach sjochani, xchi. 38 A in tic, ix ex in checb'at munlajel
d'a scal eb' anima icha eb' sjochvi trigo, maj eyab' syail e tzicanb'ati. Ch'oc
eb' b'ab'laj munlajnac d'a scal eb' icha eb' tzicumb'at trigo chi'. A exxo tic,
toxoñej tze jochq'ue vaan ixim trigo chi', xchi Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi'.
39 A d'a jun choñab' d'a yol yic Samaria chi', tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús
d'a sc'ool, yujto a jun ix ix chi' ix alan d'a scal eb': Yojtacñej tastac tzin c'ulej

yictax in cotoch uninal, xchi ix. 40 Ix javi eb', ix tevioch eb' d'a Jesús to scan yed' eb'. Yuj chi' chab' c'ual ix ec' yed' eb'. 41 Tzijtumto eb' ix ac'anoch d'a sc'ool ayic ix yab'an eb' tas ix yala'. 42 Yuj chi' ix yal eb' d'a ix ix chi':

—A ticnaic scac'och d'a co c'ool, mañocñej yuj tas ix al chi' d'ayoñ, yujto scab' val yed' co chiquin. Scojtacan val el sic'lab'il to d'a val yel a jun tic co Columal yaj d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi eb' d'a ix.

B'oxinac sc'ol jun yuninal jun viñ yajal

43 Ayic ix ec' chab' c'ual chi', ix elxi Jesús d'a Samaria, ix b'atxi d'a yol yic Galilea, 44 yujto yalnac Jesús to malaj yelc'och junoc schecab' Dios d'a eb' anima b'aj cajan. 45 Ayic ix c'ochxi d'a Galilea, ix te tzalaj eb' anima schaan sc'ochi, yujto ayic ix xid'ec' eb' d'a Jerusalén d'a jun sq'uiñ eb' israel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto, ix yil eb' juntzañ tastac xid' sc'ulej Jesús chi' ta'.

46 Ix lajvi chi', ix c'ochxi Jesús chi' d'a choñab' Caná d'a yol yic Galilea, aton b'aj ochnac a a' vinoal yuuj. Axo d'a choñab' Capernaum ay jun viñ yajal yaj d'a viñ rey, ay jun yuninal viñ te penaay. 47 Ayic ix yab'an viñ to ix cotxi Jesús d'a Judea, ix jaxxi d'a Galilea, ix b'at viñ yil Jesús. Ix tevi viñ d'ay yic sb'at yed' viñ d'a spat, yic sb'at yac'an b'oxoc sc'ool jun yuninal viñ chi', yujto vanxo schami.

48 Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Tato max eyil juntzañ satub'tac tzin ch'oxo', juntzañ sch'oxanel in poder, tecan malaj junoc ex tzin eyac'och d'a e c'ool, xchi.

49 Palta ix yalanxi viñ yajal chi':

—Mamin, coñ ved' elañchamel, yacb'an manto cham jun vuninal chi', xchi viñ d'ay.

50 Ix yalanxi Jesús icha tic:

—Paxañ. Mañ ol chamlaj jun uninal chi', xchi d'a viñ.

Ix yac'anoch viñ d'a sc'ool tas ix yal Jesús chi', yuj chi' ix pax viñ. 51 Vanto sc'ochxi viñ d'a spat, axo eb' schecab' viñ ix elta scha'a. Ix yalan eb':

—Pitzan viñ uninal chi', xchi eb' d'a viñ. 52 Ix sc'anb'an viñ d'a eb':

—¿Janic' ix b'oxi sc'ool viñ jun? xchi viñ.

—Atax d'a evi d'a tz'eymaj c'ual sicb'i jun c'ac' chi' d'a viñ, xchi eb'.

53 Yuj chi' ix snaancot viñ to icha chi' yorail yal Jesús chi' d'a viñ icha tic: Mañ ol chamlaj jun uninal chi', xchi. Yuj chi', ix yac'och Jesús viñ d'a sc'ool yed' jantac eb' ay d'a yol spat.

54 Aton jun schab'il yechel satub'tac sch'ox Jesús tic. Ayic spetoj d'a Judea ix c'ochxi d'a Galilea, ata' ix sb'o junxo tic.

5

B'oxinac sc'ol jun viñ penaay

1 Ix lajvi chi' ix q'uexxi Jesús d'a Jerusalén, ix b'at yilan jun sq'uiñ eb' yetisraelal. 2 A d'a yol choñab' Jerusalén chi', d'a slac'anil jun puerta b'aj tz'och noc' calnel, ata' ay jun tanque scuch Betesda d'a sti' eb' israel chi'. Oye' val stentail. 3-4 Tzijtum eb' penaay ayec' ta. Ay eb' max yal yilani, ay eb' max yal sb'eyi, ay eb' sicb'inaqueli. 5 Ay jun viñ 38 ab'ilxo penaay. 6 Axo ix yilan Jesús jichanec' viñ. Yojtac to pecatax icha chi' yaj viñ. Yuj chi' ix sc'anb'an d'a viñ:

—¿Tzam a nib'ej tzach b'oxicani? xchi d'a viñ.

7 Ix yalan viñ penaay chi':

—Mamin, malaj mach tzin ac'anem d'a yol a' tic ayic tz'ib'xi a' d'a juntac el. Ayic tzin nib'ej tzin emi, ch'ocxo eb' sb'ab'laj em d'a vichañ, xchi viñ d'a Jesús.

8 Yuj chi' ix yalan Jesús d'a viñ:
—Q'ueañ vaan, ic'chaañ a vaynub' tic, b'eyañ, xchi d'a viñ.
9 D'a jun rato chi', ix b'oxi sc'ool viñ. Ix yic'anchaañ svaynub' viñ chi', ix syamanoch viñ sb'eyi. Palta sc'ual ic'oj ip. 10 Yuj chi' ay jayvañ eb' aj Judea ix alan d'a viñ:
—A ticnaic, sc'ual ic'oj ip. Mañ sleyaloc tzic'chaañ a vaynub' tic, xchi eb' d'a viñ.
11 Ix tac'vi viñ d'a eb' icha tic:
—A jun viñ in ac'an b'oxoc, a viñ ix alan d'ayin: Ic'chañ a vaynub' tic, tzach b'eyi, xchi viñ, xchi viñ.
12 Ix sc'anb'an eb' d'a viñ:
—¿Mach jun viñ ix alan chi' d'ayach to tzic'chaañ a vaynub' tic, tzach b'eyi? xchi eb'.
13 Palta mañ yojtacoc viñ tas sb'i jun ix ac'an b'oxoc sc'ool viñ chi', yujto ix satb'at Jesús chi' d'a scal jantac anima ayec' chi' ta'. 14 Axo d'a junelxo ix ilchaj viñ yuj Jesús d'a yamaq'uil stemplo Dios, ix yalan d'a viñ:
—Inai ach b'oxi. Mañxo a c'ulej chucal, yic mañxo ol ja junocxo yaelal más te nivan d'a ib'añ, xchi d'a viñ.
15 Yuj chi' ix b'at viñ yal d'a eb' viñ aj Judea chi' to a Jesús chi' ix ac'an b'oxoc sc'ool viñ.
16 Yuj chi' ix te och eb' viñ ajc'olal d'a Jesús chi', yujto a d'a sc'ual ic'oj ip ix sc'ulej juntzañ chi'. 17 Palta ix yalan Jesús d'a eb':
—A in Mam smunlajñej. Yuj chi' añeja' tzin munlajñejpaxi, xchi d'a eb'.
18 Yujto ix yal juntzañ chi' Jesús, ijanxo val sgana eb' smilchamoc. Mañocñej yuj b'aj max sc'anab'ajej sc'ual ic'oj ip chi', palta yujto slajb'ej sb'a yed' Dios ayic syalanoch Dios chi' Smamoc.

A yopisio Yuninal Dios

19 Ix yalanxi Jesús d'a eb':
—Val yel sval d'ayex, a in tic Yuninal in Dios, max yal in c'ulan junoc tas d'a yol vico', añej tas svil sc'ulan in Mam tzin c'ulej. A jantacñej tas sc'ulej in Mam chi', a tzin c'ulejpaxi. 20 A in Mam chi', te xajan in yuuj a in Yuninal in tic. A jantacñej tas sc'ulej, sch'oxpax d'ayin. Ayto val juntzañxo tas te nivan ol sch'oxo', ol te sat e c'ool eyilani. 21 Yujto a in Mam chi' tz'ac'an pax pitzvoc eb' chamnac, syac'an sq'uinal eb'. Ichinpaxta' a in Yuninal in tic svac' sq'uinal eb' in gana svac' sq'uinal. 22 A in Mam chi', max sch'olb'itej junoc anima. Palta a in Yuninal in tic, ix ac'ji vopisio in ch'olb'itan yaj eb' anima smasanil, 23 yic vach' lajan tz'aj vic'jichaañ icha tz'aj yic'jichaañ in Mam chi' yuj masanil anima. Tato ay eb' malaj tzin och d'ay, añejtona' malaj tz'ochpax in Mam d'a eb', yujto a checjinac in coti.
24 Val yel sval d'ayex, a eb' tz'ab'an in lolonel, syac'anpaxoch jun in checancot eb' d'a sc'ool, ay sq'uinal eb' d'a junelñej. Mañxo ol b'atcan eb' d'a syaelal, yujto toxo ix colchajel eb' d'a yol sc'ab' chamel, ix schaan sq'uinal eb'. 25 Val yel sval d'ayex, a ticnaic toxo ix ja stiempoal yab'an in jaj eb' chamnac a in Yuninal in Dios tic. A eb' tz'ab'ani, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej. 26 Yujto a in Mam aj q'uinaltaxon d'a yol yico'. Yac'annaccan jun chi' d'ayin to aj q'uinal in paxi. 27 Yac'annacpaxcan vopisio in ch'olb'itan masanil eb' anima, yujto Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail. 28 Mañ eyac' sat e c'ol yuj juntzañ sval tic, yujto ay jun tiempoal ol javoc, a val eb' mucanxo ol yab' in jaj eb'. 29 Ol laj q'uex vaan eb' b'aj mucan chi'. A eb' vach' syutej sb'a d'a yolyib'añq'uinal tic, ol pitzvocxi eb', ol schaan sq'uinal eb' d'a junelñej. Axo eb' sc'ulan chucal, ol pitzvocxi eb', palta ol b'atcan eb' d'a syaelal d'a junelñej. 30 A in tic, malaj jab'oc tas syal in b'oan d'a yol vico', tzin ch'olb'itej icha tas schec in Mam chi'

in c'ulej. Tzin ch'olb'itej d'a stojolal, yujto mañoc tas icha in gana tzin c'ulej, palta icha sgana jun checjinac in coti, aton in Mam.

A eb' sch'oxanel yopisio Jesús

31 Tato munil svala' to ay vopisio, malaj yelc'och jun vic sval chi'. 32 Palta
ay junxo tz'alani tas vopisio. A jun chi', vojtac to te yel syala'. 33 A ex tic xid'
e chec c'anb'aj d'a viñaj Juan tas yopisio viñ. A tas yalnac viñ vuuj, te yel.
34 Palta a in tic, max vac'ochlaj yipoc in c'ool tas syal junoc anima vuuj. Toñej
svec e nacoti tas yalnaccan viñaj Juan chi' d'ayex, yic tzex colchaji. 35 A tas
ix yal viñaj Juan chi', lajan icha junoc tas tz'ac'an saquilq'uinal ayel yoc. Yuj
chi', ix ex te tzalaj jayeoc c'ual eyab'ani. 36 Palta ay junxo ec'al yelc'och d'a
viñaj Juan chi'. A sch'oxaneli tas vopisio, yujto a juntzañ tas syac' in Mam in
c'ulej, a tzin c'ulej. Icha chi' tz'aj scheclajeli to a in Mam chi' checjinac in coti.
37 A in Mam chi', a checjinac in coti, a syac' testigoal sb'a vuuj. A ex tic, malaj
b'aj ix eyab' sjaj sloloni. Malaj b'aj ix eyil juneloc. 38 Max eyac'och slolonel
d'a e c'ool, yujto max in eyac'och d'a e c'ool a in checb'il in cot yuuj tic. 39 A
ex tic scham val e sayan eyil d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, yujto a e naani
to icha chi' ol aj yilchaj e q'uinal d'a junelñej. Palta vach'chom syal vab'ixal
Slolonel Dios chi', 40 malaj e gana tzex ja d'ayin yic tze cha e q'uinal.
41 Malaj yelc'och d'ayin tato syal vach' lolonel eb' anima vuuj. 42 Vojtac tas
yaj e pensar, mañ xajanoc Dios eyuuj. 43 A in tic, ac'b'il in cot yuj in Mam,
palta max in e cha'a. Tato ay junocxo munil ol javoc d'a yol yico', a jun chi' ol
e cha'a. 44 ¿Tas ol aj in eyac'anoch d'a e c'ool, yujto añej d'a eyichañ junjun
ex e gana ay eyelc'ochi, malaj pax e gana ay eyelc'och d'a yichañ Dios te
yel? 45 Xe natalaj to a in ol val d'a in Mam chi' tas e chucal. Palta a viñaj
Moisés ol alanoc, aton viñ tze tz'ac eyac'och d'a e c'ool. 46 Tato tzeyac'och
d'a e c'ool tas stz'ib'ejnaccan viñaj Moisés chi', tzam in eyac'ochlaj d'a e c'ool,
yujto a viñaj Moisés chi' tz'ib'annaccan vab'ixal. 47 Palta tato max eyac'och
tas stz'ib'ejnaccan viñ chi' d'a e c'ool, ¿tas ol aj eyac'anoch d'a e c'ool tas sval
tic d'ayex? xchi Jesús d'a eb' viñ aj Judea chi'.

6

Yac'nac va oye' mil vinac Jesús
(Mt 14.13-21; Mr 6.30-44; Lc 9.10-17)

1 Ix lajvi chi' ix b'atxi Jesús, ix c'ochxi d'a junxo sc'axepalec' a' ñajab' yic
Galilea, scuchan pax a' Tiberias. 2 Tzijtum eb' anima ix och tzac'an yuuj, yujto
ix yil juntzañ satub'tac sch'ox yil eb' ayic syac'an b'oxoc sc'ol eb' penaay. 3 Axo
Jesús chi', ix b'at yed' eb' sc'ayb'um d'a jun tzalan. Ata' ix em c'ojan yed' eb'.
4 Vanxo sja stiempoal sq'uiñ eb' israel yic snajicot tas aj yelnaccot eb' smam
yicham eb' d'a Egipto. 5 Axo ix yilan Jesús, tzijtum eb' anima van sc'och d'ay.
Yuj chi' ix yalan d'a viñaj Felipe:

—¿B'ajtil ol co man tas sva eb' anima tic? xchi d'a viñ. 6 Palta toñej ix yal
icha chi', yic syab'i tas ol yal viñaj Felipe chi', yujto yojtacxo tas ol yutoc. 7 Ix
yalan viñaj Felipe chi' d'ay:

—Vach'chom qued'nac chab'oc ciento denario pan, palta max yab'laj yic
tz'ac'chaj jab' jab'oc d'a junjun eb', xchi viñ.

8 Ay pax junxo sc'ayb'um Jesús, scuch Andrés, yuc'tac sb'a viñ yed' viñaj
Simón Pedro. Ix yalan viñ d'a Jesús chi':

9 —Ay jun viñ unin ayec' qued' d'a tic, yed'nac oye' ixim pan cebada viñ yed'
cha pitañ noc' chay. Palta ¿tom ol yab' jab' tic d'a scal eb' smasanil? Ina te
tzijtum eb', xchi viñ.

10 Yuj chi', ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Alec d'a eb' anima tic to tz'em c'ojan eb' smasanil, xchi d'a eb'. A jun lugar b'aj ayec' eb' chi', nivan ac'lic. Ix em c'ojan eb' smasanil, ay am oyeoc mil eb' viñ vinac. 11 Axo Jesús ix ic'anchaañ ixim pan chi', ix yac'an yuj diosal d'a Dios yuj ixim. Ix schecan pucjocb'at ixim d'a eb' c'ojanem chi'. Icha pax chi' ix yutej noc' chay chi'. Ix yab'lej eb', ato syala' jantac snib'ej eb'. 12 Axo yic ix lajvi sva eb' sic'lab'il, ix yalan Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi':

—Molec jantacto ix can chi', yic malaj tas tz'ixtaxi, xchi d'a eb'.

13 Axo ix lajvi smolan eb' chi', lajchaveto xuuc ix b'ud'ji yuj ixim pan ix yac' sobre d'a ixim oye' pan cebada chi'. 14 A eb' anima chi', ix yil eb' jun tas satub'tac ix sch'ox Jesús chi'. Yuj chi' ix yal eb':

—Aton jun tic, schecab' Dios tañvab'iltaxon sja d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi eb'.

15 Palta yojtacxo Jesús to sgana eb' yac'an pural yoch sreyaloc. Yuj chi' ix sb'esel sb'a d'a scal eb', ix b'atcan d'a scal lum tzalquixtac chi' sch'ocoj.

Ix b'ey Jesús d'a sat a' ñajab'
(Mt 14.22-27; Mr 6.45-52)

16 Ayic vanxo sq'uic'b'i, ix emc'och eb' sc'ayb'um Jesús d'a sti' a' ñajab'. 17 Ix och eb' d'a yol te' barco, ix b'atxi eb'. Sgana eb' sc'axpajec' d'a choñab' Capernaum ay d'a sti' a' ñajab' chi'. Te q'uic'b'alxo ix b'at eb'. Manto jaxlaj Jesús ix b'at eb'. 18 Axo yic van sb'ey eb', ix ovajchaañ jun ic' te ov d'a sat a' ñajab' chi'. Ix te q'ue chulan a' yuj jun ic' chi'. 19 Ayxom junoc nañal schab'il legua sb'at eb' d'a sat a', axo ix yilan eb' van sc'och Jesús d'a eb'. Toñej sb'eyb'at d'a sat a'. Yuj chi' ix te xivq'ue eb'. 20 Palta ix yalan d'a eb':

—Mañ ex xivoc, A in, xchi d'a eb'.

21 Ichato chi' junc'olalxo ix chajioch yuj eb' d'a yol te' barco chi'. Elañchamel ix ec'c'och eb' d'a sc'axepal a' b'aj van sc'och eb' chi'.

A eb' anima sayan ec' Jesús

22 Axo d'a junxo c'u, añeja' yajcan eb' anima chi' d'a sc'axepal a' chi'. Axo ix snaancot eb' to junñej te' barco chi' ix b'ati, añej pax eb' sc'ayb'um Jesús ix och d'a yol te', maj ochlaj Jesús chi' yed' eb'. 23 Yacb'an chi' ay juntzañxo barco ix cot d'a choñab' Tiberias, ix c'och d'a slac'anil jun lugar b'aj ix sva ixim pan chi' eb', aton b'aj ix yac' yuj diosal Cajalil yuj ixim. 24 Axo ix yilan eb' anima chi', mañxo ayoc ec' Jesús chi' yed' eb' yed' pax eb' sc'ayb'um. Yuj chi' ix laj och eb' d'a yol juntzañ barco chi'. Ix b'at sayanec' Jesús chi' eb' d'a choñab' Capernaum.

A Jesús tz'ac'an vael yic q'uinal

25 Axo ix c'och eb' anima chi' d'a sc'axepalec' a' ñajab' chi', ata' ix ilchaj Jesús yuj eb'. Ix sc'anb'an eb' d'ay:

—Ach co C'ayb'umal, ¿tom d'a tic ayach eq'ui? ¿Janic' ach javi? xchi eb' d'ay.

26 Ix yalan d'a eb':

—Val yel sval d'ayex, yujñej to ex b'ud'ji e vaan ixim pan, yuj chi' tzin e saya', mañ yujoc to ix nachajel eyuuj tas syalelc'och juntzañ satub'tac ix in ch'ox chi'. 27 Mañ eyac' eyip e sayan ec' tas svaji, yujto elañchamel slajvieli. Palta sayequec' jun vael max lajviel-laj, yujto a' ol ac'an e q'uinal d'a junelñej. Ol vac' jun chi' d'ayex, yujto Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail, a co Mam Dios sch'oxaneli to chab'il in yuuj, xchi Jesús d'a eb'.

28 Yuj chi' ix sc'anb'an eb' d'ay:

—¿Tas ol cutoc co c'ulan tas snib'ej Dios sco c'ulej chi'? xchi eb' d'ay.

29 Ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':

—Aton jun tic snib'ej Dios tze c'ulej, to tzin eyac' val och d'a e c'ool, yujto a checjinac in coti, xchi d'a eb'.
30 Ix sc'anb'anxi eb' d'ay:
—¿Tas val junoc satub'tac tza ch'ox quila' yic ol ach cac'och d'a co c'ool? ¿Tas tza c'ulej? 31 A eb' co mam quicham ec'nac d'a peca', yilnac jun tas satub'tac eb', svanac jun maná eb' d'a taquiñ luum[6.31] icha syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Aton jun tz'alan icha tic: A Dios ac'jinaccot tas sva eb' d'a satchaañ, xchi, xchi eb' d'a Jesús chi'.
32 Yuj chi' ix yalanxi Jesús chi' d'a eb':
—Val yel sval d'ayex, mañoclaj viñaj Moisés tz'ac'an jun vael yic satchaañ chi'. Palta a in Mam tz'ac'an jun vael te yel scot d'a satchaañ. 33 Yujto a jun vael syac' Dios tic, a d'a satchaañ emnaccoti. Ay eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic ol scha sq'uinal d'a junelñej yuuj, xchi Jesús.
34 Ix yalanxi eb':
—Mamin, ac' jun vael chi' d'ayoñ d'a masanil tiempo, xchi eb' d'ay.
35 Ix yalanxi d'a eb':
—A in ton tic icha vael vaji, Ac'um in q'uinal. A eb' sja d'ayin, mañxa b'aq'uiñ ol och svejel eb'. A eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, mañxa b'aq'uiñ ol tacjoc sti' eb'. 36 Palta toxo ix val d'ayex, vach'chom tzin eyila', max in eyac'och d'a e c'ool. 37 Masanil eb' tz'ac'ji d'ayin yuj in Mam, ol ja eb' d'ayin. A eb' sjavi d'ayin, mañ ol in pechel eb'. 38 A in tic, cotnac in d'a satchaañ yic tzul in b'o icha snib'ej Dios checjinac in coti. Mañ yujoc ul in b'oan icha tas tzin nib'ej cotnac in. 39 A tas snib'ej in Mam checjinac in coti, to mañ ol satel junoc mach d'a scal eb' syac' d'ayin. Sgana to a in ol vac' pitzvocxi eb' d'a slajvub' c'ual. 40 A in tic, Yuninal in Dios. Yuj chi' jantacñej eb' tzin ilani, tato tzin yac'och eb' d'a sc'ool, snib'ej in Mam chi' to scha sq'uinal eb' d'a junelñej. Yuj chi' a in ol vac' pitzvocxi eb' d'a slajvub' c'ual, xchi Jesús d'a eb'.
41 Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb' aj Judea, chuc tas ix yalub'tañej eb' d'a spatic Jesús chi', yujto ix yala': A in ton tic icha vael vaji, cotnac in d'a satchaañ, xchi d'a eb'.
42 Yuj chi' ix yalan eb':
—A Jesús tic, yuninal viñaj José. Cojtac smam snun viñ, palta syala' to d'a satchaañ cotnac, xchi eb' aj Judea chi'.
43 Palta ix yalanxi Jesús d'a eb':
—Mañ in eyalub'tañej. 44 A in Mam checjinac in coti. Malaj junoc mach syal scomon ja d'ayin, schaan sq'uinal tato mañoc in Mam tz'ac'ancot d'ayin. A eb' sja d'ayin, ol vac' pitzvocxi eb' d'a slajvub' c'ual. 45 Tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios icha tic: Ol c'ayb'aj masanil anima yuj Dios, xchi eb'. Yuj chi', a jantacñej eb' syac'och schiquin d'a tas syal co Mam Dios, tato snachajel yuj eb' tas syala', ol ja eb' d'ayin.
46 Mañ vanoc valani to ay mach ix ilan co Mam Dios. Palta a in tic, a d'ay cotnac in, a inñej vilnac. 47 Val yel sval d'ayex, a mach tzin ac'anoch d'a sc'ool, ay sq'uinal d'a junelñej. 48 A in tic, icha vael vaji, Ac'um in q'uinal. 49 A eb' co mam quicham, svanac jun maná eb' d'a taquiñ luum, palta añejtona' chamnac eb' smasanil. 50 Palta a eb' svaan jun vael cotnac d'a satchaañ, malaj b'aq'uiñ ol cham eb'. 51 A in cotnac in d'a satchaañ tic, icha vael vaji, yujto Ac'um in q'uinal. Yuj chi', a eb' svaan jun vael tic, ay sq'uinal eb' d'a junelñej. A jun vael svac' vajoc tic, aton in nivanil, xchi Jesús d'a eb'.
52 Axo eb' aj Judea chi', ix stelaj sb'a eb' yuj tas ix yal chi', ix laj yalan eb':
—A jun viñ tic, ¿tas ol yutoc viñ yac'an snivanil co chi snaani? xchi eb'.

6.31 **6:31** A yab'ixal maná, tz'ilchaj d'a Éxodo 16.

53 Yuj chi' ix yalxi d'a eb':
—Val yel sval d'ayex, tato mañ ol e chi in nivanil a in Ac'b'il in cot yuj
Dios voch animail tic, mañ ol eyuc'anpaxlaj in chiq'uil, mañ ol e chalaj e
q'uinal. 54 Yuj chi', yalñej mach tz'ab'lan in nivanil tic, syuc'anpax in chiq'uil,
ay sq'uinal d'a junelñej. A in ol vac' pitzvocxi d'a slajvub' c'ual. 55 Yujto a
jun in nivanil tic, yel lajan yopisio yed' tas svaji. A in chiq'uil lajan yopisio
yed' tas tz'uc'ji. 56 Yalñej mach schi'an in nivanil tic, syuc'an pax in chiq'uil,
junxoñej tz'ajcan ved'oc. Ayin pax och d'ay. 57 A co Mam Dios pitzan d'a
masanil tiempo, a checjinac in coti. Yuuj pitzan in. Yuj chi', a mach schi'an in
nivanil tic, ol vac' sq'uinal. 58 A ticnaic, van valan yuj jun icha vael cotnac d'a
satchaañ. A jun tic, mañ lajanoc yed' jun maná svanac eb' co mam quicham
d'a peca'. Nivanoc svanac eb', palta chamnac pax eb'. Palta a mach ol vaan
jun icha vael tic, ol scha sq'uinal eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a eb'.
59 A d'a yol spatil culto d'a choñab' Capernaum, ata' ix yal juntzañ
c'ayb'ub'al tic Jesús.

Yalnac Jesús yuj q'uinal d'a junelñej

60 Ayic ix yab'an juntzañ chi' jantac eb' anima tzac'anoch yuj Jesús chi', ix
yalan eb':
—Te ya juntzañ slolonel syal tic. ¿Tom ay mach syal schaan yab'i? xchi eb'.
61 Axo Jesús chi', yojtacxo tas jun syal eb' chi', yuj chi' ix yalanxi d'a eb':
—¿Tom a jun tic tz'ic'an somchajel e c'ool? 62 A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch
animail tic, tato ol eyil in q'uex b'aj cotnac in, ¿tas ol eyutoc eyalani? 63 A
Espíritu tz'ac'an q'uinal. Axo co nivanil tic malaj yopisio. A juntzañ lolonel ix
val tic d'ayex, te yel, yic pax Espíritu, a tz'ac'an q'uinal d'a junelñej. 64 Palta
ayex max in eyac'och d'a e c'ool, xchi d'a eb'.
Icha chi' ix yutej yalan d'a eb', yujto atax d'a yichb'anil yojtactaxoni mach
eb' max ac'anoch d'a sc'ool. Yojtac paxi mach jun ol ac'anoch d'a yol sc'ab'
chamel. 65 Ix yalanxi:
—Yujto ayex maj in eyac'och d'a e c'ool, yuj chi' valnac d'ayex, malaj junoc
mach syal scomon ja d'ayin tato mañoc in Mam tz'ac'ancot eb' d'ayin, xin chi,
xchi Jesús d'a eb'.
66 Atax ta', tzijtum eb' tzac'anoch yuuj ix meltzajxi d'a spatic. Mañxa sgana
eb' tz'och tzac'an yuuj. 67 Yuj chi' ix sc'anb'an Jesús d'a eb' lajchavaañ:
—Xal ex tic, ¿ay am pax e gana tzex meltzajxi d'a e patic? xchi d'a eb'.
68 Axo viñaj Simón Pedro ix tac'vi d'ay:
—Mamin, ¿mach b'aj ol oñ och tzac'an jun? Malaj junxo mach icha tic sloloni
yic sco cha co q'uinal d'a junelñej. 69 A oñ tic, toxo ix ach cac'och d'a co c'ool.
Cojtac, a ach tic Sic'b'il ach el yuj Dios, xchi viñaj Pedro chi'.
70 Ix yalanxi Jesús d'a eb':
—A ex e lajchavañil, a in ex in sic'caneli. Palta ay jun d'a e cal, schecab' viñ
diablo yaji, xchi d'a eb'.
71 A jun ix yal chi', aton viñaj Judas yuninal viñaj Simón aj Queriot. Yujto
a viñaj Judas chi' ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel. Palta yetc'ayb'umal
sb'a viñ yed' eb' uxluchvañ chi'.

7

Eb' yuc'tac Jesús

1 Ix lajvi chi', ix och ijan Jesús yec' d'a yol yic Galilea. Axo d'a yol yic Judea,
malaj sgana ix ec' ta', yujto a eb' viñ aj Judea chi', sgana eb' viñ smilanchamoc.
2 Van sja stiempoal sq'uiñ eb' israel scuch q'uiñ chinama. 3 Yuj chi' ix yal eb'
yuc'tac Jesús chi' d'ay:

—Maŕ ach can d'a tic. Ixic d'a Judea, yic vach' a eb' a c'ayb'um ayec' ta', ol yil
pax eb' tastac satub'tac tza ch'oxo'. 4 Tato ay junoc mach sgana scheclajel d'a
yichaŕ eb' anima, max yal-laj elc'altac tz'eq'ui. Yuj chi', tato yel ay juntzaŕ
satub'tac tza ch'oxo', yovalil tza ch'oxel a b'a d'a yichaŕ eb' anima, xchi eb'
d'ay.
5 Ix stz'ac yal eb' yuc'tac d'ay icha chi', yujto max yac'och Jesús chi' eb' d'a
sc'ool. 6 Yuj chi' ix yal d'a eb':
—Manto stiempoaloc in ch'oxanel in b'a. A exxo tic, yalŕej tas tiempoal syal
e naani. 7 A eb' ay d'a yolyib'aŕq'uinal tic eyed'oc, max ex schaquel-laj eb'. A
inxo tic, tzin schaquel eb', yujto tzin ch'oxeli to malaj svach'il sb'eyb'al eb'.
8 Ixiquec e ch'ocoj d'a jun q'uiŕ chi'. Yujto a in tic, manto ol in q'uec'ochlaj,
yujto manto stiempoaloc in ch'oxanel in b'a, xchi Jesús d'a eb'.
9 Ix lajvi yalan juntzaŕ chi', ix can yuj eb' d'a Galilea chi'.

Ix b'at Jesús d'a jun q'uiŕ chinama

10 Palta axo yic toxo ix q'ue eb' yuc'tac Jesús chi', ix q'ue paxi, palta
elc'altacŕej ix aj sq'uei. 11 A eb' aj Judea, ix smaclej eb' sc'och Jesús chi' d'a
jun q'uiŕ chi'.
—¿B'ajtil ayec' jun vinac chi'? xchi eb'.
12 Maŕ jantacoc yalub'taŕan eb' anima. Ay eb' tz'alani: Te vach' viŕ, xchi
eb'. Ay pax eb' tz'alanxi: Maay, syac' eb' anima viŕ musansatil, xchi eb'.
13 Palta elc'altac syalub'taŕej eb', yujto xiv eb' yab'an eb' viŕ aj Judea chi'.
14 Vanxo snaŕalb'i jun q'uiŕ chi', ix q'uec'och Jesús d'a yamaq'uil templo. Ix
och ijan sc'ayb'an eb' anima ta'. 15 Axo eb' ay yopisio d'a scal eb' aj Judea chi',
ix te sat sc'ol eb' yab'ani. Ix laj yalan eb':
—¿Tas val syutej yojtacanel juntzaŕ syal tic? Ina maŕ c'ayb'ab'iloc, xchi eb'.
16 Yuj chi' ix yalan Jesús chi' d'a eb':
—A juntzaŕ c'ayb'ub'al sval d'ayex tic, maŕ vicoc. Yic Dios checjinac in coti.
17 Tato ay eb' syal sc'ol sc'ulej icha sgana Dios, ol nachajel yuj eb' tato yic Dios
juntzaŕ c'ayb'ub'al tic, mato munil sval d'a yol vico'. 18 A mach slolon d'a yol
yico', toŕej syic'chaaŕ sb'a, yic ay yelc'och d'a yichaŕ eb' anima snaani. Palta
a in tic, in gana a Dios checjinac in cot ay yelc'och d'a eyichaŕ. Yuj chi', te yel
svala'. Malaj jab'oc es svala'.
19 Aton val viŕaj Moisés ac'jinaccan sley Dios d'ayex. Palta ina malaj junoc
ex tze c'anab'ajej tas syal jun ley chi'. ¿Tas yuj e gana tzin e milchamoc? xchi
Jesús d'a eb'.
20 Axo eb' anima ayec' chi' ta', ix yal eb' d'ay:
—A ach tic, tecan ayoch junoc enemigo d'ayach. ¿Mach junoc sgana ach
smilancham tzila'? xchi eb' d'ay.
21 Yuj chi' ix yalanxi d'a eb':
—Ay jun tas ix in c'ulej d'a sc'ual ic'oj ip. E masanil ix sat e c'ool yuuj. 22 Yuj
eb' co mam quicham d'a peca', elnaccan yich jun b'eyb'al scuch circuncisión.
Axo viŕaj Moisés aljinaccani to yovalil sco b'eyb'alej jun chi'. Yuj chi'
vach'chom sc'ual ic'oj ip, slaj eyac' circuncidar eb' unin tzato alji. 23 A ex tic
tzeyac' circuncidar eb' unin d'a sc'ual ic'oj ip, yic max ex ec' d'a yib'aŕ jun ley
Moisés chi'. Tato icha chi', ¿tas yuj scot eyoval d'ayin yujto ix vac' b'oxoc sc'ol
jun viŕ penaay d'a sc'ual ic'oj ip chi'? 24 Maŕ e comon ch'olb'itej junoc mach
d'a ichŕejta'. Tato ay mach tze ch'olb'itej, d'a stojolal tzeyutej e ch'olb'itani,
xchi Jesús d'a eb'.

Yalnac Jesús b'aj cotnac

25 Yuj chi' ay jayvaŕ eb' aj Jerusalén ix alani:

—A jun viñ tic, ¿tom mañoc viñ sgana eb' smilchamoc? 26 Palta ina yajec' viñ
tic, van slolon viñ d'a co cal. Ina malaj jab'oc tas syal eb' d'a viñ. Tecan toxo
ix snael eb' yajal chi' to a Cristo. 27 Ayic ol ja Cristo chi', malaj mach ojtannac
b'aj ol cotoc. Palta a jun viñ tic, cojtac b'aj cotnac viñ, xchi eb'.
28 Yacb'an van sc'ayb'an eb' anima chi' Jesús d'a yamaq'uil templo chi', te
chaañ ix yalelta d'a scal eb':
—Ina eyojtac in. Eyojtacpax b'aj cotnac in. Palta mañ muniloc in ja d'a yol
vico'. A Dios te yel checjinac in coti. Palta a Dios chi' mañ eyojtacoc. 29 A inxo
tic vojtac, yujto ata' cotnac in. A' checjinac in coti, xchi d'a eb'.
30 Yuj chi' ay eb' ix alani to tz'ac'jioch d'a preso. Palta malaj mach ix yamani,
yujto manto c'och stiempoal schami. 31 Tzijtum eb' anima ix ac'anoch Jesús
d'a sc'ool, ix yalan eb':
—Ayic ol javoc Cristo, ¿tom más ec'to tas satub'tac ol sch'ox d'a yichañ jun
viñ tic? xchi eb'.

Checb'ilb'at eb' polencía syam Jesús

32 Ix yab' eb' viñ fariseo tas syal eb' anima yuj Jesús. Yuj chi', a eb' viñ yed'
eb' viñ sat sacerdote ix checanb'at juntzañ eb' stañvumal stemplo Dios, yic
b'at yic'cot Jesús eb', yic syac'anoch eb' d'a preso snaani. 33 Axo Jesús ix alan
d'a eb' anima:
—Jayexoñej c'ual ayinec' eyed'oc, ol lajvoc chi' ol in meltzaj d'a mach
checjinac in coti. 34 A exxo tic, ol in e sayeq'ui, palta mañxo ol in ilchaj eyuuj,
yujto max yal e c'och b'aj ol in c'och chi', xchi d'a eb'.
35 Axo eb' aj Judea chi', ix laj yal eb':
—¿B'ajtil ol c'och viñ snaani, yuj chi' syal viñ to mañxo ol ilchaj viñ cuuj?
Ina ay eb' quetchoñab' ayb'at d'a scal eb' griego. ¿Tom sgana viñ ata' ol c'och
d'a scal eb', sb'at sc'ayb'an masanil eb' griego chi' viñ snaani? 36 Ina ix yal viñ
d'ayoñ: A ex tic, ol in e sayeq'ui, palta mañxo ol in ilchaj eyuuj, yujto max yal
e c'och b'aj ol in c'ochoc, xchi viñ d'ayoñ. ¿Tas val syalelc'och jun ix yal viñ tic
d'ayoñ? xchi eb'.

A jun icha a a' spac' d'a co pixan

37 A d'a slajvub' c'ual q'uiñ chi', aton jun c'u te nivan yelc'ochi, ata' ix elta
liñan Jesús d'a yichañ eb' anima. Te chaañ ix yalelta d'a scal eb':
—Tato ayex tze nib'ej tze cha e q'uinal d'a junelñej, cotañec d'ayin. Icha
tz'aj eyuc'an a a', ayic stacji e ti', icha chi' ol aj e chaan e q'uinal d'ayin. 38 Tato
ayex tzin eyac'och d'a e c'ool, icha to ay jun a a' tz'el yoc ol pac' d'ayex. Aton
jun chi' tz'ac'an e q'uinal d'a junelñej. Yujto icha chi' syalcan d'a Slolonel Dios
Tz'ib'ab'ilcani, xchi Jesús d'a eb' anima chi'.
39 Icha chi' ix yutej yalani to a eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, ol ac'jococh Yespíritu
Dios d'a eb'. A d'a jun tiempoal chi', manto ac'ji Yespíritu Dios d'a eb' anima,
yujto manto q'uex Jesús d'a satchaañ.

Ix stelaj sb'a eb' anima yuj Jesús

40 Ix lajvi yab'an eb' anima tas ix yal Jesús chi', ay eb' ix laj alani:
—Val yel, aton jun tic schecab' Dios tañvab'iltaxon sja cuuj, xchi eb'.
41 Ay pax eb' ix laj alani:
—A jun tic aton Cristo, xchi eb'.
Palta ay eb' ix alanxi:
—A Cristo chi', ¿tom aj Galilea icha jun viñ tic tze na'a? 42 A Slolonel Dios
Tz'ib'ab'ilcan tz'alani to a Cristo yovalil ol aljoc d'a choñab' Belén b'aj ec'nac
viñaj David d'a peca', yujto yiñtilalcan viñaj David chi', xchi eb'.

43 Yuj chi' ix och ijan eb' anima stelan sb'a yuj Jesús chi'. 44 Ay eb' sgana
syac'och d'a preso, palta malaj mach syamani.

Maj yac'ochlaj Jesús eb' viñ yajal d'a sc'ool

45 Axo eb' stañvumal stemplo Dios, añeja' sch'ocoj eb' ix c'ochxi b'aj aycan
eb' viñ ix checanb'at eb' chi', aton eb' viñ fariseo yed' eb' viñ sat sacerdote.
Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a eb':
—¿Tas yuj maj eyic'cot Jesús chi'? xchi eb' viñ.
46 —Malaj junoc mach stzac'van slolon icha slolon chi', xchi eb'.
47 Yuj chi' ix yalanpax eb' viñ fariseo chi' d'a eb':
—¿Tom ix ex ac'jipax musansatil a ex tic? 48 ¿Tom ay junoc co yajalil ix
ac'anoch viñ d'a sc'ool? Añejtona' a oñ fariseo oñ tic, ¿toc ay junoc oñ ix
cac'och viñ d'a co c'ool? 49 Añej eb' comon anima ix ac'anoch viñ d'a sc'ool.
Palta a eb' chi', mañ yojtacoc jab'oc ley Moisés eb'. Yuj chi' aycot yoval sc'ol
Dios d'a yib'añ eb', xchi eb' viñ fariseo chi'.
50 Palta ay jun viñ fariseo chi' scuch Nicodemo. Aton jun viñ xid'naquec'
lolonel yed' Jesús d'ac'valil. Ix yalan viñ d'a eb':
51 —A jun ley aycan d'ayoñ, syala' to mañ sleyaloc scac'b'at d'a yib'añ junoc
anima, tato manto cab'i tas smul, xchi viñ d'a eb'.
52 Yuj chi' ix yalanxi eb' d'a viñ:
—¿Tom aj Galilea ach yed' viñ? C'ayb'ej Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Ata' ol
ila' to mañoclaj d'a Galilea ol cot viñ schecab' Dios tañvab'il cuuj, xchi eb' d'a
viñ. 53 [Ix laj pax junjun eb' d'a spat.

8

A yab'ixal jun ix ajmul ix

1 Axo Jesús ix b'at d'a tzalan Olivo. 2 Vanxo sacb'i, ix c'ochxi d'a yol
yamaq'uil templo chi'. Ayic ix c'och ta', masanil eb' anima ix c'och yed'oc.
Ix em c'ojan, ix sc'ayb'an eb'. 3 Axo eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés yed' eb' viñ
fariseo ix ic'ancot jun ix ix d'a Jesús, ix yamchaj ix yuj eb' viñ ayic van smulan
ix. Ix ac'jioch ix yuj eb' viñ d'a yichañ Jesús yed' eb' ayec' yed'oc. 4 Ix yalan eb'
viñ d'ay:
—Ach co c'ayb'umal, a jun ix ix tic, van smulan ix ayic ix yamchaj ix cuuj. 5 A
ley Moisés tz'alani, tato ay junoc ix ix sc'ulan icha tic, yovalil sjulq'uenajcham
ix. Xal ach, ¿tas xa chi? xchi eb' viñ d'ay.
6 Palta toñej stz'ac sc'anb'ej eb' viñ, yic syil eb' viñ tas syal Jesús chi', yujto
sgana eb' viñ yac'anoch d'a yib'añ. Palta toñej ix em ñojan, van stz'ib'an yed'
yiximal sc'ab' d'a sat luum. 7 Ix sc'anb'anxi eb' viñ d'ay:
—¿Tas xa chi yuj jun tic jun? xchi eb' viñ d'ay.
Yuj chi' ix q'ue q'uelan, ix yalan d'a eb' viñ:
—Tato ay junoc ex malaj jab'oc e mul, b'ab'laj julejecoch q'uen d'a ix, xchi
d'a eb' viñ.
8 Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix emxi ñojan, ix stz'ib'anxiem juntzañxo tas d'a
sat luum chi'. 9 Ayic ix yab'an jun tic eb' viñ, ix laj snaan sb'a junjun eb' viñ,
ayñej smul eb' viñ. Yuj chi' junjunal ix laj b'at eb' viñ. A eb' viñ ichamtac vinac
ix b'ab'laj b'ati, axo eb' viñ quelemtac, tzac'anto ix laj b'at eb' viñ. Axoñej
Jesús ix can sch'ocoj b'aj liñanec' jun ix ix chi'. 10 Ix lajvi chi', ix q'ue q'uelan
Jesús chi', ix yilani sch'ocojxoñej ix ayeq'ui. Yuj chi' ix yalan d'a ix:
—Ach ix, ¿b'aj ay eb' viñ van yac'anoch chi' d'a ib'añ? ¿Tom malaj junoc eb'
viñ tz'ac'anoch d'a ib'añ? xchi d'a ix.
11 —Maay Mamin, mañxalaj eb' viñ, xchi ix.

—Añejtona' in, malaj tas svac'och d'a ib'añ. Yuj chi' ixic. Mañxo ach mulan junelxo, xchi Jesús chi' d'a ix.]

A Jesús tz'ac'an saquilq'uinal d'a eb' anima

12 Ix yalanxi Jesús d'a eb' anima:
—A in tic, icha saquilq'uinal vaj d'a eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic. A mach tz'och tzac'an vuuj, ol vac' saquilq'uinal d'ay. Yuj jun saquilq'uinal chi', ol scha sq'uinal d'a junelñej. Mañxo ol b'eyec' d'a q'uic'alq'uinal, xchi Jesús.
13 Axo eb' viñ fariseo ix alan d'ay:
—A ach tic, yolñej ic tzala' to ay opisio. Yuj chi' malaj yelc'och jab' ic tzal chi', xchi eb' viñ d'ay.
14 Ix yalanxi d'a eb' viñ:
—Vach'chom munil svala' to ay vopisio, palta toton yel svala', yujto a in tic vojtac b'aj cotnac in. Añejtona', vojtac b'ajtil ol in c'ochxoc. A exxo tic, mañ eyojtacoc b'aj cotnac in, añejtona' mañ eyojtacoc b'aj ol in c'ochpaxoc. 15 A ex tic, toñej tze comon ch'olb'itej yaj junoc anima d'a elañchamel. Xal in, malaj mach tzin ch'olb'itej yaji. 16 Palta q'uinaloc tato a in tzin ch'olb'itej yaj junoc anima, tojolñej svutej in ch'olb'itan yaji. Yujto mañoc inñej tzin ch'olb'itej yaji, yujto a in Mam checjinac in coti, a sch'olb'itan pax ved'oc. 17 A jun ley aycan d'ayoñ, a tz'alani: Tato ay chavañoc testigo lajan syutej yalani, yovalil sco cha cab' tas syal eb'. 18 Palta ina ay chavañ testigo tz'alan vuuj. A in ton tic testigo in. Testigo pax in Mam ved'oc, aton checjinac in coti, xchi d'a eb' viñ.
19 —Palta ¿b'ajtil ay a Mam chi'? xchi eb' viñ d'ay.
Yuj chi' ix yalanpax d'a eb' viñ:
—A ex tic, mañ eyojtacoc mach in. Mañ eyojtacoc pax in Mam chi'. Octom tzin eyojtaquejeli mach in, yic ol eyojtaquej pax in Mam chi', xchi d'a eb' viñ.
20 A d'a yol yamaq'uil templo d'a slac'anil jun chalab' ofrenda, ata' ix yal juntzañ chi' Jesús. Ata' ix c'ayb'aj eb' anima yuuj. Malaj junoc mach ix yamani, yujto manto c'och stiempoal schami.
21 Ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—A in tic ol in b'atoc. A exxo tic ol in e sayeq'ui, palta a d'a scal e mul ol ex chamoc. Mañ ol yal e comon c'och b'aj ol in c'och chi', xchi d'a eb' viñ.
22 Yuj chi', ix laj yal eb' viñ aj Judea chi':
—Tecan ol smilcham sb'a viñ, yuj chi' ix yal viñ to max yal co c'och b'aj ol c'och viñ chi', xchi eb' viñ.
23 Ix yalanxi d'a eb' viñ:
—A ex tic, aj sat luum ex, yujto yic ex yolyib'añq'uinal tic. Xal in tic, mañ in yicoc yolyib'añq'uinal tic, yujto aj satchaañ in. 24 Yuj chi' sval d'ayex, d'a scal e mul ol ex chamoc. Tato max eyac'och d'a e c'ool to A In Ton Tic,[8.24] a d'a scal e mul ol ex chamoc, xchi.
25 —¿Mach ach jun? xchi eb' viñ d'ay.
Palta ina valnacxo d'ayex d'a yalañtaxo, mach in. 26 Tzijtumto tas ol val eyuuj yed' ex in ch'olb'itani. A jun checjinac in coti, te yel syala'. A tas yalnaccan d'ayin, añej chi' sval d'ayex a ex ayex d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi d'a eb' viñ.
27 Palta max nachajel yuj eb' viñ tato a co Mam Dios van yalani. 28 Yuj chi' ix yalanxi d'a eb' viñ:
—Ato yic ol in e d'uñb'anq'ue a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, ato ta' ol nachajel eyuuj to A In Toni. Ata' ol nachajel eyuuj to malaj tas munil tzin

8.24 **8:24** A Jesús syala' to "A In Ton Tic" sb'i, syalelc'ochi to Dios paxi, yujto a jun b'i tic tz'alji d'a Dios d'a Antiguo Testamento.

c'ulej in ch'ocoj. Añej juntzañ c'ayb'ub'al yalnac in Mam d'ayin, añej svala'.
29 A Dios in checancoti, ay paxoch ved'oc. Max in yactejcan in ch'ocoj, yujto
añej tas snib'ej tzin c'ulej d'a masanil tiempo, xchi d'a eb' viñ.
30 Ayic ix yalan juntzañ chi' Jesús, tzijtum eb' ix ac'anoch sc'ool d'ay.

Ol ex el d'a libre yuj jun lolonel yel

31 Axo ix yalan Jesús d'a eb' israel ix ac'anoch d'a sc'ool:
—Tato masanil tiempo tzeyac'och e pensar d'a in lolonel, yelton val in
c'ayb'um ex. 32 Tato icha chi', ol eyojtaquejel slolonel Dios te yel. Yuj jun
lolonel yel chi', ol ex el d'a libre, xchi Jesús d'a eb'.
33 Palta ix yalanxi eb' d'ay:
—A oñ tic yiñtil oñ pax Abraham ed'oc. Malaj juneloc ix oñ och schecab'oc
junoc anima. ¿Tas yuj tzala' to ol oñ el d'a libre? xchi eb'.
34 Val yel sval d'ayex, a mach añeja' sc'ulan chucal, checab' yaj d'a chucal
chi'. 35 Q'uinaloc ay junoc schecab' junoc anima ticnaic, max yal scajnaj yed'
jun anima chi' d'a junelñej. Palta a junoc yuninal jun anima chi', val yel
yuninal yaj d'a junelñej. 36 Yuj chi' tato a in tzex vaq'uel d'a libre, val yel
libre tzex ajcani, yujto yuninal in Dios. 37 A in tic, vojtacxo to yiñtil ex can
viñaj Abraham chi' ved'oc. Palta ina e gana tzin e milchamoc yujto a tas svala'
malaj tz'och d'ayex. 38 A tas vilnac d'a in Mam, a sval d'ayex. A exxo tic, ch'oc
jun e mam van e c'anab'ajan tas syal d'ayex, xchi Jesús d'a eb'.
39 Palta a viñaj Abraham chi' co mam yaj viñ, xchi eb' d'ay.
—Octom val yel yiñtil ex viñ, tato icha chi', tzam e c'anab'ajej icha sc'ulejnac
viñ. 40 A juntzañ tas yel yalnaccan Dios d'ayin, añej sval d'ayex. Palta ina e
gana tzin e milchamoc. Mañ ichocta' ix yutej sb'a viñaj Abraham chi'. 41 A ex
tic, a tas sc'ulej jun e mam tze c'anab'ajej, xchi Jesús d'a eb'.
—Palta a oñ tic, mañ oñ mitz'uninoclaj. Junñej co Mam, aton Dios, xchi eb'
d'ay.
42 —Octom yel to yuninal ex Dios chi'. Tato icha chi' tzam in e xajanej, yujto
a in tic d'a Dios cotnac in, in ja d'a tic. Mañ yoloc vic in javi, yujto a Dios
checjinac in coti. 43 ¿Tas yuj max nachajel eyuuj tas sval d'ayex? Tecan malaj
e gana tze cha eyab' tas sval tic. 44 A ex tic, a jun e mam, aton viñ diablo. Yuj
chi', añej d'a viñ tzeyac'och e pensar. Añej tas snib'ej viñ tze c'ulej. Yictax ix
b'oji yolyib'añq'uinal tic, milumcham anima viñ. Malaj yelc'och jab'oc tas yel
d'a viñ, yujto añej es sgana viñ. Ayic syesan viñ, d'a spensar viñ scoti, yujto
esalvum viñ. A d'a viñ pitzvinaccot es chi'. 45 A inxo tic, yujto a juntzañ tas te
yel sval d'ayex, yuj chi' max e cha eyab'i. 46 ¿Mach junoc ex syal e ch'oxanel
jab'oc in mul? Te yel juntzañ tas sval d'ayex tic. Yuj chi', ¿tas yuj max e cha
eyab'i? 47 A eb' yic Dios, syac'och schiquin eb' d'a slolonel. Palta a exxo tic,
mañ ex yicoc Dios, yuj chi' max yal e c'ol tzeyac'och e chiquin d'ay, xchi Jesús
d'a eb' viñ.

Ayic manto alji viñaj Abraham, aytaxon ec' Jesús

48 Ix yalanpax eb' viñ aj Judea chi' d'ay:
—Tecan yel scala' to aj Samaria ach, tecan to ayoch junoc enemigo d'ayach,
xchi eb' d'ay.
49 —Maay, malaj junoc enemigo ayoch d'ayin. Van in c'anab'ajan tas syal in
Mam. Palta a ex tic, toñej tzex b'uchvaj d'ayin. 50 A in tic, malaj in gana ay
velc'ochi. Palta ay junxo tz'alani to ay velc'och d'a sat. A jun chi sch'olb'itani
mach yel syala'. 51 Val yel sval d'ayex, a eb' sc'anab'ajan tas svala', malaj
b'aq'uiñ ol cham eb', xchi d'a eb' viñ.

52 —A ticnaic scojtaquejeli to ayoch enemigo d'ayach. A viñaj Abraham
yed' jantacñej eb' schecab' Dios d'a peca', chamnacxo eb' smasanil. A achxo
tic tzala': Tato ay mach sc'anab'ajan tas svala', malaj b'aq'uiñ ol chamoc,
nivanoc xa chi. 53 ¿Tom ec'to elc'och d'a yichañ viñ co mam quicham aj
Abraham chi'? Ina chamnac viñ, chamnacxo pax eb' schecab' Dios chi', ¿mach
ach a naan ticnaic? xchi eb' viñ d'ay.
54 Yuj chi' ix yalxi d'a eb' viñ:
—Tato munil svic'chaañ in b'a, malaj velc'ochi. Palta a in Mam tz'alani to
ay velc'ochi. A in Mam chi' tzeyaloch e Diosaloc, 55 palta nivanoc tzeyal icha
chi', yujto mañ eyojtacoc Dios chi'. A in tic, vojtac sic'lab'il. Q'uinaloc svala'
to mañ vojtacoc, svesej icha ex tic. Palta yel vojtac, yujto a tas syala', a tzin
c'anab'ajejñej. 56 A viñ co mam quicham aj Abraham chi', tzalajnac viñ yujto
aljinac d'a viñ to ol yil viñ in javi. Ix yilan viñ, yuj chi' ix te tzalaj viñ, xchi d'a
eb' viñ.
57 —¿Tom ilnacto viñaj Abraham chi'?8.57 Ina manto ach c'och d'a 50 ab'il,
xchi eb' viñ d'ay.
58 —Val yel sval d'ayex, ayic manto alji viñaj Abraham chi', ayintaxoneq'ui,
xchi Jesús chi' d'a eb' viñ.
59 Ix laj sic'anq'ue q'uen q'ueen eb' viñ yic sjulanoch q'uen eb' viñ d'ay. Ix
sc'ub'anel sb'a d'a eb' viñ, ix elta d'a yamaq'uil templo chi'. Ix ec'b'at d'a scal
eb' viñ, ix b'ati.

9

Jacvinac sat jun viñ max uji yilani

1 Ayic van yec' Jesús, ix yilanb'at jun viñ max ujitaxon yilani. 2 Axo eb'
sc'ayb'um ix c'anb'an d'ay:
—Ach co c'ayb'umal, ¿tas am yuj max yal yilan jun viñ tic yictax yaljub'al?
¿tom yuj smul smam snun viñ, mato yuj smul viñ? xchi eb' d'a Jesús.
3 Ix yalan Jesús chi' d'a eb':
—A jun viñ tic, mañ yujoc smul smam snun viñ, mañ yujoc pax smul viñ
icha chi' yajcani. Yujto snib'ej Dios sch'ox tas satub'tac yuj viñ, yuj chi' icha
tic yaj viñ. 4 Yovalil tzin b'o smunlajel Dios, aton checjinac in coti, yacb'an
ayto c'u, yujto ayic toxo ix b'at c'u, mañxalaj mach syal smunlaji. 5 Ayic ayin
to ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, icha saquilq'uinal vaj d'a eb' anima, xchi Jesús
chi'.
6 Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix tzub'anem d'a sat luum. Ix och jab' lum
soc'omal yuj stzub' chi'. Ix sucanoch lum d'a yol sat viñ max yal yilan chi'.
7 Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ:
—Ixic, b'at b'iquel d'a jun b'aj molb'ab'il a a' scuch Siloé, xchi d'a viñ. (Siloé
syalelc'ochi, Ac'b'ilcoti.)
Ix b'at sb'icanel viñ, axo ix meltzaj viñ, tzaxo yal yilan viñ. 8 Axo ix yilan eb'
ay d'a spatic schiquin spat viñ yed' juntzañxo eb' tz'ilantaxon sc'anan stumin
viñ, ix laj yalan eb':
—¿Tom mañoc jun viñ tic tz'em c'ojan c'anoj tumin? xchi eb'.
9 —A viñ jun, xchi juntzañ eb'.
Palta ay juntzañxo eb' ix alani:
—Maay. A jun viñ tic, toñej lajan yilji viñ yed' jun viñ max yal yilan chi',
xchi eb'.
Palta axo viñ ix alani:
—A in toni, xchi viñ.

8.57 **8:57** Toxo slajvi chab' mil ab'il scham viñaj Abraham, ichato chi' ix alji Jesús.

10 —¿Tas ix aj sb'o ilan jun? xchi eb' d'a viñ.
11 —A jun viñ scuchan Jesús ix b'oan jab' lum soc'om, ix sucanoch viñ d'a
yol in sat tic. Ix lajvi chi' ix yalan viñ d'ayin: Ixic, b'iquel a sat d'a a a' scuch
Siloé, xchi viñ d'ayin. Ix b'at in b'icaneli. Icha chi' ix aj sb'o vilani, xchi viñ.
12 —¿B'ajtil ayec' viñ ticnaic? xchi eb' viñ.
—Ma chequel, xchi viñ.

Ix sc'anb'ej eb' fariseo tas ix aj sb'o yilan viñ

13 Ix lajvi chi', ix ic'jib'at viñ d'a yichañ eb' viñ fariseo. 14 A d'a sc'ual ic'oj ip,
ata' ix b'o yilan viñ yuj Jesús yed' lum soc'om ix sb'o chi'. 15 Yuj chi' ix sc'anb'an
eb' viñ fariseo chi' d'a viñ:
—¿Tas val ix aj sb'o ilani? xchi eb' viñ.
—A Jesús ix b'oani. Ix sucoch jab' lum soc'om d'a yol in sat tic. Ix lajvi chi',
ix in schecanb'at in b'iqueli. Yuj chi' vach'xo vilan ticnaic, xchi viñ.
16 Yuj chi' ay jayvañ eb' viñ ix alan d'a viñ:
—A jun viñ chi', mañ yicoclaj Dios yaj viñ, yujto max sc'anab'ajej sc'ual ic'oj
ip viñ, xchi eb' viñ.
Palta ix laj yalan juntzañxo eb' viñ:
—Tato chuc viñ, ¿tom syal sch'oxan juntzañ satub'tac viñ? xchi eb' viñ.
Yuj chi' chapoj ix aj eb' viñ. 17 Yuj chi' ix sc'anb'an eb' viñ d'a jun viñ ix b'o
yilan chi':
—A achxo tic, ¿tas tzutej a naan yuj viñ ix b'oan a sat tic? xchi eb' d'a viñ.
—A in tic tzin na'a to schecab' Dios yaj viñ, xchi viñ.
18 Palta axo eb' viñ aj Judea chi', max schalaj yab' eb' viñ, tato toto ix b'o
yilan viñ. A snaan eb' viñ to toxonton vach' yilan viñ. Yuj chi' ix avtaj smam
snun viñ. 19 Ix c'anb'aj d'a eb':
—¿Eyune' am jun viñ tic? Palta to tzeyala' to max yaltaxon yilan viñ. Tato
icha chi', ¿tas val ix aj sb'o yilan viñ? xchi eb' d'a smam snun viñ chi'.
20 —A jun viñ tic, quic viñ. Toxonton max yal yilan viñ. 21 Palta mañ
cojtacoc, tas am ix aj sb'o yilan viñ. Mañ cojtacoc, mach am ix b'oan sat viñ
tic. Ina ayxo sq'uinal viñ. ¿Tas yuj mañoc d'a viñ tze c'anb'ej eyab'i? A viñ
syal yalan d'ayex, tas ix aj sb'o sat viñ chi', xchi eb'.
22 Icha chi' ix yutej eb' yalani, yujto xiv eb' yalan yuj eb' viñ yajal d'a scal
eb' aj Judea chi'. Yujto toxo ix yal eb' viñ yajal chi': Tato ay eb' ol alanoc to
a Jesús aton Cristo, ol co pechel eb' d'a yoltac spatil culto, xchi eb' viñ. 23 Yuj
chi', añej jab' tic ix yal smam snun viñ: Ina ayxo sq'uinal viñ. ¿Tas yuj mañoc
d'a viñ tze c'anb'ej eyab'i? xchiñej eb'.
24 Ix lajvi chi', ix avtajxicot viñ, ix yalan eb' d'a viñ:
—Val yel tzach lolon d'a yichañ Dios. Yujto cojtac a oñ tic to te chuc jun viñ
ix b'oan a sat tzal chi', xchi eb' viñ.
25 —A in tic, mañ vojtacoc tato chuc viñ, mato maay. Max yal-laj valani.
Añej tas vojtac: A d'a yalañtaxo, max yal vilani, palta a ticnaic tzaxo vila',
xchi viñ.
26 —Palta ¿tas val ix ach yutej viñ? ¿Chajvaltil ix yutej viñ sb'oan a sat tic?
xchi eb' viñ d'a viñ.
27 —Toxo ix vala', palta max e cha eyab' d'ayin. ¿Tas yuj e gana tze c'anb'ej
eyab' d'ayin junelxo? ¿Tom e gana tzex och pax sc'ayb'umoc viñ? xchi viñ d'a
eb' viñ aj Judea chi'.
28 Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix te b'uchji viñ yuj eb' viñ. Ix yalan
eb' viñ:
—A ach tic, sc'ayb'um ach ton jun viñ chi'. Xal oñ tic, sc'ayb'um oñ Moisés.
29 Cojtac to yalnaccan slolonel Dios d'a viñaj Moisés chi'. Palta a jun viñ chi',
mañ cojtacoc mach ac'jinac yopisio viñ, xchi eb' viñ.

30 —E... ¿jantac am b'ian? A ex tic tzeyala' to mañ eyojtacoc mach ac'jinac
yopisio viñ, palta ina ix b'o vilan yuj viñ. 31 Cojtac to a Dios max ab'an slesal
eb' chuc sc'ulej. Añej eb' syal sb'a d'ay, eb' sc'anab'ajan tas syala', añej yic
eb' syab'i. 32 Manta b'aj scab' sb'o sat junoc max yaltaxon yilani. 33 Q'uinaloc
mañoc Dios ix checancot Jesús chi', tecan malaj jab'oc tas syal yuuj, xchi viñ.
34 —A ach tic, te chuc ach yictax ach alji. ¿A achxo ijan tzoñ a c'ayb'ej? xchi
eb' viñ.
Yuj chi' ix spechelta viñ eb' viñ d'a spatil culto chi'.

A eb' ix nachajel yic Dios yuuj

35 Axo ix yab'an Jesús to ix pechjiel viñ ix b'oxi sat chi', yuj chi' ix sayjiec'
viñ yuuj. Axo yic ix ilchaj viñ yuuj, ix yalan d'a viñ:
—¿Tzam ac'och jun Ac'b'ilcot yuj Dios yoch Animail d'a a c'ool? xchi d'a viñ.
36 —Mamin, al d'ayin mach jun chi', yic ol vac'och d'a in c'ool, xchi viñ.
37 —Toxo ix ila'. A in ton van valan d'ayach, xchi d'a viñ.
38 Ix lajvi yalan jun chi' Jesús, ix em cumnaj viñ d'a yichañ. Ix yalan viñ
d'ay:
—Mamin, tzach vac'och d'a in c'ool, xchi viñ.
39 Ix yalanxi Jesús d'a viñ:
—Yuj sb'o eb' anima vuuj in ja d'a yolyib'añq'uinal tic, yujto ay eb' max yal-
laj yilan yic Dios ticnaic, palta vuuj ichato ol jacvoc sat eb'. Ay pax nañalxo
eb' ichato syal yilan yic Dios snaani, palta a eb' chi', vuuj ichato ol juvocb'at
sat eb', xchi Jesús.
40 Ay jayvañ eb' viñ fariseo ayec' ta'. Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ, ix yalan
eb' viñ d'a Jesús:
—¿Tom tza na to max uji quilan yic Dios? xchi eb' viñ.
41 —Octom snachajel eyuuj to max yal eyilan yic Dios chi'. Tato icha chi',
max am can e mul d'a eyib'añ. Palta ina tzeyala' to syal eyilan yic Dios chi',
yuj chi' ol canñej e mul chi' d'a eyib'añ.

10

Yab'ixal jun te' macte' calnel

1 Q'uinaloc ay junoc te' macte' calnel ticnaic, ta ay junoc viñ tz'och d'a yol
te', palta tato mañoc d'a sti' te' tz'och viñ, val yel elc'um viñ syal chi'. 2 Axo viñ
tz'och d'a sti' te' smacte' noc' calnel chi', aton viñ chi' stañvumal noc'. 3 Axo
viñ svaymitan noc' calnel chi', a viñ sjacan te' macte' chi' d'a viñ stañvumal
noc' chi'. Axo noc' calnel chi', c'aynac noc' yed' viñ stañvumal chi'. Yojtac
sb'i junjun noc' viñ. A viñ sjacanelta noc'.10.3 4 Slajvi sjacanelta noc' scalnel
viñ chi', sb'ab'laj viñ yuj noc', tz'och tzac'an noc' yuj viñ, yujto c'aynac noc'
yed' viñ. 5 Palta q'uinaloc ay junoc viñ mañ c'aynacoc noc' yed'oc, toñej tz'el
lemnaj noc' d'a viñ, yujto mañ ojtacab'iloc sjaj viñ yuj noc', xchi Jesús d'a eb'
viñ fariseo chi'.
6 A jun ch'oxnab'il ix yal Jesús chi', maj nachajel-laj yuj eb' viñ tas
syalelc'ochi.

Lajan Jesús yed' junoc tañvum calnel te vach'

7 Ix yalanxi Jesús d'a eb' viñ:
—Val yel sval d'ayex, icha yaj sti' te' smacte' noc' calnel, icha chi' vaji.
8 Ay eb' ix b'ab'laj ja d'ayex ayic manto in javoc, nivanoc yalnacoch sb'a eb'
colvajumal. Icha junoc elc'um tz'och d'a te' macte', icha chi' yaj eb' smasanil.

10.3 **10:3** A sb'eyb'al eb' ay noc' scalnel d'a scal eb' israel to junñej macte' b'aj tz'och noc' scalnel eb'
chi' smasanil. Junñej mach stañvan noc' d'ac'valil. Junjun eb' aj calnel tzul yiq'uelta noc' eb' d'a yol
macte' chi' d'a c'ualil.

Palta axo eb' yic Dios, max yac'och spensar eb' d'a eb'. 9 A in tic, lajan in yed' sti' te' macte' chi'. A eb' tz'och d'ayin, ol colchaj eb'. Icha noc' calnel tz'och d'a yol smacte', tz'elxita noc', sb'at va noc', icha chi' yaj eb'.
10 Ay eb' icha junoc elc'um sjavi, syelc'al milan noc' calnel chi' eb'. Palta a in tic, ix in ja vac' sq'uinal eb' d'a junelñej, yic vach' te nivan svach'c'olal Dios ol scha eb'. 11 A in tic, lajan in yed' junoc tañvum calnel te vach'. A junoc tañvum calnel vach' chi', sb'ec sb'a scham yuj noc' scalnel chi'. 12 Ay b'aj toñej stupji junoc viñ stañvan noc' calnel, mañ toxonoc tañvum calnel viñ, mañ yicoc noc' viñ. Tato sc'och noc' oques d'a noc', syactejcan noc' calnel chi' viñ sch'ocoj, sb'at viñ elelal, yujto mañ yicoc noc' viñ. Axo noc' oques chi' sja jucnajoc, schianb'at noc' calnel chi', saclemcanb'at noc'. 13 Tz'el lemnaj viñ, yujto majan yaj viñ, yujto mañ yicoc noc' viñ, malaj tz'och noc' d'a viñ.
14-15 A in tic, lajan in yed' junoc tañvum calnel te vach'. A eb' vico', ichato in calnel yaj eb'. A in Mam yojtac in. Añejtona' in, vojtac pax in Mam chi'. Icha vojtac in b'a yed' in Mam chi', icha pax chi' vojtac in b'a yed' eb' vic chi'. B'ecan in vac'an cham in b'a yuj eb'. 16 Ay pax juntzañxo eb' ol in ac'anoch d'a sc'ool, palta mañ quetisraeloclaj eb'. Yovalil ol in molb'ejcot eb'. A eb' chi', ol in sc'anab'ajej eb'. Junñej ol aj eb' smasanil, a in ol in tañvej eb'.
17 Xajan in yuj in Mam, yujto b'ecan in c'ool in chami yic ol in pitzvocxi. 18 A in tic, b'ecan in c'ol in chami, yujto icha chi' in gana. Malaj mach tz'ic'anec' in q'uinal tic. A in svala' to tzin chami, añejtona' in svala' to tzin pitzvixi, yujto icha chi' yaj yalancan jun schecnab'il in Mam d'ayin, xchi Jesús d'a eb' viñ.
19 Ayic ix yalan juntzañ tic, ix laj spojan sb'a eb' aj Judea chi' junelxo yuj tas ix yal chi'. 20 Ay nañal eb' ix alani:
—¿Tas yuj tzeyac'och e chiquin d'a tas syal jun viñ tic? Ina ayoch jun enemigo d'a viñ, yuj chi' aycot d'a sjolom viñ, xchi eb'.
21 Palta ay nañalxo eb' ix alani:
—Tato ayoch junoc enemigo d'a viñ, ¿tom syal yalan viñ icha chi'? A junoc enemigo, ¿tom syal sb'oan sat junoc mach max yaltaxon yilani? xchi eb'.

Eb' aj Judea ix paticanel Jesús

22 A d'a jun tiempoal ix uji jun tic, aton d'a stiempoal siic, stiempoal pax yoch sq'uiñal stemplo Dios d'a Jerusalén. 23 Axo Jesús van sb'eyec' d'a jun stentail sti' yamaq'uil templo chi' scuch yic Salomón. 24 Axo eb' aj Judea ayec' ta', ix och oyan eb' d'a spatic Jesús. Ix yalan eb':
—¿B'aq'uiñto ol al sjichanil d'ayoñ? Tato yel Cristo ach, al d'ayoñ ticnaic, xchi eb' d'ay.
25 Yuj chi' ix tac'vi d'a eb':
—Ina toxo ix val d'ayex, palta max in eyac'och d'a e c'ool. A juntzañ satub'tac tzin ch'oxo', yujñej spoder in Mam tzin ch'oxo'. Yujñej juntzañ chi' scheclaji mach in. 26 Palta a ex tic, max in eyac'och d'a e c'ool, yujto mañ ex vicoc icha valnac d'ayex junel. 27 A eb' vico', syac'och schiquin eb' d'ayin. A inxo tic, vojtac eb'. Icha noc' calnel tz'och tzac'an yuj stañvumal, icha chi' tz'ajoch tzac'an eb' vuuj. 28 A in svac' sq'uinal eb' d'a junelñej. Yuj chi', mañxa b'aq'uiñ ol satel eb'. Malaj mach syal yic'anel eb' d'a yol in c'ab'. 29 A in Mam, te nivan yelc'och d'a yichañ smasanil. A ix ac'an eb' d'ayin. Malaj mach syal yic'anel eb' d'a yol sc'ab' in Mam chi'. 30 A in tic, lajan in yed' co Mam Dios, yujto junñej vaj yed'oc, xchi Jesús d'a eb'.
31 Ix laj sic'anchaañ q'uen q'ueen eb' yic sjulancham eb' yalani. 32 Palta ix yalanxi Jesús d'a eb':
—Tzijtum tas vach' ix in c'ulej d'a e cal yuj spoder in Mam. ¿Tas yuj junoc ijan tzin e julchamoc? xchi d'a eb'.

33 —Maŋ yujoc junoc vach' ix a c'ulej tzach co julchamoc, palta yujŋej to
tzach b'uchvaj d'a Dios. A ach tic anima achŋej, palta ina tzaloch a b'a Diosal,
xchi eb'.
34 Yuj chi' ix yalanxi d'a eb':
—A d'a ch'aŋ ley aycan d'ayoŋ tz'ib'ab'ilcani to a Dios alannac: Junjun ex,
dios ex,10.34 xchi d'a ley chi'. 35 Cojtac to a tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios
chi', max yal sco maq'ueq'ui. A eb' ab'annac slolonel chi', alchajnac eb' diosal.
36 Ocxom in tic, a Dios sic'jinac in eli, ix in schecancot d'a yolyib'aŋq'uinal tic.
Yuj chi', ¿tas yuj tzeyala' to tzin b'uchvaj d'a Dios, ayic ix valani to Yuninal in
Dios? 37 Tato max in c'ulej icha tas sc'ulej in Mam chi', maŋ in eyac'och d'a
e c'ool. 38 Palta a in tic, yel van in c'ulan icha sc'ulej in Mam chi'. Yuj chi',
vach'chom max eyac'och d'a e c'ool tas svala', palta aq'uec in och d'a e c'ool
yuj juntzaŋ tzin c'ulej tic, yic ol nachajel eyuuj to ayoch co Mam Dios d'ayin,
ayin pax och d'ay, xchi Jesús chi' d'a eb'.
39 Yuj chi' ix yac'lej eb' syaman junelxo, palta ix scol sb'a d'a eb'.
40 Ix lajvi chi', ix c'axpajxican ec' d'a sc'axepal a' Jordán. Axo b'aj yac'nac
bautizar eb' anima viŋaj Juan ix aji. 41 Tzijtum anima ix c'och ta'. Ix laj yalan
eb':
—A viŋaj Juan, malaj b'aj ix sch'ox junoc tas satub'tac viŋ, palta jantacŋej
tas ix yal viŋ yuj Jesús tic, te yel, xchi eb'. 42 A d'a jun lugar chi', tzijtum eb' ix
ac'anoch Jesús d'a sc'ool.

11

A schamel viŋaj Lázaro

1 Ay jun viŋ d'a choŋab' Betania scuchan Lázaro, te penaay viŋ. Ata' pax
cajan chavaŋ eb' ix yanab' viŋ, jun ix scuch María, axo junxo ix, Marta sb'i
ix. 2 A ix María chi' sucjinaquec' jun yal suc'uq'ui sjab' d'a yoc Jesús Cajal, axo
yed' xil sjolom ix sucnac tacjoc. Ix penaayax viŋaj Lázaro chi'. 3 Yuj chi', ix
yac'cot sti' eb' ix d'a Jesús, ix yalancot eb' ix icha tic:
—Mamin, a viŋ te xajan uuj, penaay viŋ, xchicot eb' ix.
4 Ayic ix yab'an Jesús tas ix yalcot eb' ix chi', ix yalan icha tic:
—A jun ilya chi', maŋ ol chamlaj viŋ yuuj d'a junelŋej. Ix yamchaj viŋ yuj
jun yab'il chi' yic ol sch'ox Dios to te nivan yelc'ochi, yic scheclajpaxeli to te
nivan velc'och a in Yuninal in Dios tic, xchi Jesús.
5 Te xajan viŋaj Lázaro chi', ix María yed' ix Marta yuj Jesús chi'. 6 Ayic ix
yab'an Jesús chi' to te penaay viŋ, maj b'atlaj d'a elaŋchamel. Chab'to c'ual
ix can b'aj ayec' chi'. 7 Axo yic ix c'och sc'ual sb'at chi' jun, ix yalan d'a eb'
sc'ayb'um:
—Coyec d'a yol yic Judea junelxo, xchi d'a eb'.
8 Ix yalan eb' d'ay:
—Ach co C'ayb'umal, ina ijan sjulnac ach cham eb' aj Judea chi' jun, ¿tom
tzach b'atxi? xchi eb'.
9 Ix yalanxi d'a eb':
—Cojtac to lajchave' hora tz'ec' d'a junjun c'u. Tato tzoŋ b'eyec' d'a c'ualil,
maŋ comonoc tzoŋ telvi, yujto sacq'uinal. 10 Palta a eb' sb'eyec' d'ac'valil,
scomon telvi eb', yujto malaj saquilq'uinal d'a eb', xchi Jesús.
11 Ix lajvi yalan jun chi', ix yalanpax yuj viŋaj Lázaro:
—A viŋ co vach' c'ool chi', toŋej svay viŋ. Palta ol b'at in pitzel svayaŋ viŋ,
xchi d'a eb'.

10.34 **10:34** A Dios ix alani: “Ix val a in tic to dios ex,” a d'a eb' juez tz'alji, yujto sq'uexul Dios yajoch eb' d'a eb' anima.

12 —Mamin, tato toñej svay viñ, tecan ol b'oxoc sc'ol viñ, xchi eb' sc'ayb'um
chi' d'ay.
13 Ayic ix yalan Jesús to svay viñaj Lázaro chi', syalelc'ochi to chamnacxo
viñ. Palta a snaan eb' toñej svay viñ. 14 Yuj chi', tojol ix yutej yalan d'a eb':
—Toxo ix cham viñ. 15 A ticnaic tzin tzalaji, yujto mañ in ayoquec' ta' ix
cham viñ, yic ol in eyac'och d'a e c'ool. Yuj chi' coyec b'at quilec, xchi d'a eb'.
16 Axo viñaj Tomás, jun viñ tz'alji Tioxal, ix yal viñ d'a eb' yetc'ayb'umal
chi':
—Coyec, b'at caq'ueccham co b'a yed'oc, xchi viñ.

A Jesús tz'ac'an q'uinal d'a junelñej

17 Axo yic ix c'och eb', ix yab'an eb' to oxjitax ix mucchaj viñaj Lázaro chi'.
18 A choñab' Betania b'aj ay viñ chi', d'a slac'anil Jerusalén ay. Ay am nañaloc
legua scal. 19 Yuj chi', tzijtum eb' israel aj Jerusalén chi' xid' nivanan sc'ool ix
María yed' ix Marta yuj viñ snulej eb' ix, ix cham chi'.
20 Ayic ix yab'an ix Marta to van sc'och Jesús, ix ja ix scha'a. Axo ix María
aycan ix d'a yol pat. 21 Ix yalan ix Marta chi' d'a Jesús icha tic:
—Mamin, ayocach ec'laj d'a tic ayic ix cham viñ in nulej chi', tecan maj
chamlaj viñ. 22 Palta a ticnaic, vojtac yalñej tas ol a c'an d'a Dios, A' ol ac'an
d'ayach, xchi ix d'ay.
23 —A viñ a nulej chi' ol pitzvocxi viñ, xchi Jesús chi' d'a ix.
24 —Yel toni, vojtac to ol pitzvocxi viñ, palta ato d'a slajvub' c'ual ayic ol
pitzvocxi eb' chamnac, xchi ix d'ay.
25 —A in tic, svac' pitzvocxi eb' chamnac, aj q'uinal in. A mach tzin ac'anoch
d'a sc'ool, vach'chom ol chamoc, palta ol pitzvocxi. 26 A mach pitzanto tzin
yac'anoch d'a sc'ool, mañxa b'aq'uiñ ol chamoc. ¿Tzam ac'och jun tic d'a a
c'ool? xchi Jesús d'a ix.
27 —I'... Mamin, svac'och d'a in c'ool to Cristo ach, Yuninal ach Dios. A ach
tic tañvab'il a ja d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi ix d'ay.

Ix oc' Jesús yuj viñaj Lázaro

28 Ix lajvi yalan jun chi' ix Marta chi', ix pax ix. Ix b'at ix yavtejcot ix María
ix snulej chi'. Ix sajanoch ix d'a schiquin ix d'a elc'altac:
—Ix ja co C'ayb'umal, tzach yavtej, xchi ix.
29 Ayic ix yab'an jun chi' ix María chi', ix q'ue jucnaj ix. Ix b'at ix b'aj ayec'
Jesús chi', 30 yujto manto och d'a yol jun choñab' chi'. Añeja' ayec' b'aj xid'
scha ix Marta chi'. 31 Palta ay eb' aj Judea ayec' yed' ix d'a yol spat chi'. Ayec'
eb' snivanej sc'ol ix. Axo ix yilan eb', ix q'ue jucnaj ix, ix b'at lemnaj ix,
tzac'anxoñej ix b'at eb' yuj ix, yujto a snaan eb' to sb'at oc' ix b'aj mucan viñ
snulej chi'.
32 Ayic ix c'och ix b'aj aycan Jesús chi', ix em cumnaj ix d'a yichañ, ix yalan
ix d'ay:
—Mamin, ayocach ec'laj d'a tic a ix cham viñ in nulej chi', tecan maj chamlaj
viñ, xchi ix.
33 Ayic ix yilan Jesús to tz'oc' ix, tz'oc' pax eb' aj Judea ix c'och yed' ix, ix te
cusq'ue yed' eb'. 34 Ix sc'anb'an d'a eb' ix:
—¿B'ajtil ix e muquem viñ? xchi d'a eb' ix.
—Mamin, coyec b'at quilecnab'i, xchi eb' ix.
35 Ix oc' Jesús. 36 Axo eb' aj Judea ayec' chi' ta', ix laj yalan eb':
—Te xajan viñ yuuj, xchi eb'.
37 Ay pax eb' ix laj alani:
—A Jesús tic, a' b'ojinacxi sat jun viñ max yaltaxon yilani. ¿Tom maj yal ix
colvaj d'a viñaj Lázaro tic, yic vach' maj chamlaj viñ? xchi eb'.

Pitzvinacxi viñaj Lázaro

38 Te cusnac Jesús ayic ix c'och b'aj mucan viñaj Lázaro chi'. A d'a yol
jun q'uen q'ueen joyb'ilel yool, ata' ayoch snivanil viñ. Aypaxoch jun q'uen
q'ueen smaculoc sti' q'ueen.
39 —Iq'uequel q'uen smacul tic, xchi Jesús.
Axo ix Marta ix alan d'ay:
—Mamin, oxjitax cham viñ, ayxomlaj sjab' viñ ticnaic, xchi ix.
40 Toxo ix val d'ayach, tato tzin ac'och d'a a c'ool, ol il spoder Dios, xchi d'a
ix.
41 Ichato chi' ix yic'anel q'uen smacul chi' eb' b'aj ayoch snivanil viñ chi'. Ix
q'ue q'uelan Jesús d'a satchaañ, ix yalani:
—Mamin, svac' yuj diosal d'ayach yujto ix ab' tas svala'. 42 Vojtactaxoni,
masanil tiempo tzab' tas svala'. Palta yuj eb' anima tic sval juntzañ tic
d'ayach, yic vach' ol yac'och eb' d'a sc'ool to a ach a checnac in coti, xchi Jesús.
43 Ix lajvi yalan juntzañ chi', te chaañ ix yala':
—Lázaro, elañcoti, xchi.
44 Axo viñ chamnac chi', ix elta viñ, b'ac'b'il yoc viñ yed' sc'ab' d'a jun c'apac,
b'ac'b'il pax snañal sat viñ yed' junxo c'apac. Ix yalanxi Jesús:
—Xuyequel juntzañ c'apac ayoch tic d'a viñ,11.44 tzeyactanel viñ, xchi.

Saynac modo eb' viñ yajal tas tz'aj scham Jesús (Mt 26.1-5; Mr 14.1-2; Lc 22.1-2)

45 Axo eb' aj Judea ajun yed' ix María chi', ayic ix yilan eb' tas ix sc'ulej Jesús
chi', tzijtum eb' ix ac'anoch d'a sc'ool. 46 Palta ay juntzañxo eb' ix b'at alan
yab' eb' viñ fariseo tas ix yutej sb'a Jesús chi'. 47 Axo eb' viñ fariseo chi' yed'
eb' viñ sat sacerdote, ix slajtiej sb'a eb' viñ yed' eb' viñ sat yajal. Ix laj yalan
eb' viñ icha tic:
—¿Tas scutejec viñ tze na'a? Yujto tzijtum val juntzañ satub'tac sch'ox viñ.
48 Tato toñej squiloch viñ ticnaic, masanil eb' quetchoñab' ol ac'anoch viñ d'a
sc'ool. Axo eb' viñ yajal d'a Roma ol ul smac'poj jun stemplo Dios tic eb' viñ,
ol ul oñ satanel eb' viñ co masanil, xchi eb' viñ.
49 Palta ay jun viñ scuchan Caifás, aton viñ sat sacerdote d'a jun ab'il chi'.
A viñ ix alan d'a eb' viñ:
—A ex tic, malaj jab'oc e pensar. 50 Max nachajel jab'oc eyuuj, más vach'
d'ayoñ tato scham jun viñ chi' sq'uexuloc eb' anima smasanil. Tato icha chi',
mañ ol oñ satel co masanil, xchi viñ.
51 A viñaj Caifás chi', mañoc d'a yol yic viñ ix yal jun chi', palta yujto sat
sacerdote yaj viñ d'a jun ab'il chi', yuj chi' a Dios ix ac'an yal viñ to ol cham
Jesús sq'uexuloc eb' israel smasanil. 52 A schamel chi', mañ yujocñej eb' israel
chi', palta yuj pax smolb'anxi eb' yuninal Dios sacleminac yajcanb'ati, yic
junxoñej tz'aj eb'. 53 Yuj chi', atax d'a jun c'u chi' ix och ijan eb' viñ snaan
tas ol yutoc smilancham Jesús.
54 Yuj chi' maxtzac ec' Jesús d'a scal eb' aj Judea chi'. Ix el d'a jun lugar chi'.
Ix b'at d'a jun choñab' scuchan Efraín ay d'a sti' jun lum taquiñ luum. Ata' ix
can yed' eb' sc'ayb'um.
55 Ayic van sja stiempoal jun q'uiñ tz'ochi yic snaancot eb' israel tas aj
yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto, tzijtum val eb' najat ix laj coti, ix
laj c'och eb' d'a Jerusalén. Ayic manto yamchajoch jun q'uiñ chi', ix c'och eb'
ta' yic sb'o sb'a eb' icha yalan ley. 56 Ayic ayec' eb' ta', tzijtum val eb' ix ec'
sayanec' Jesús, axo d'a yamaq'uil templo ix laj yal eb':

11.44 **11:44** A sb'eyb'al eb' israel, tato ay mach schami, sb'ac'och juntzañ c'apac eb' d'ay. Yuj chi' ix yal Jesús to xuyjiel c'apac c'apac b'ac'anoch d'a viñaj Lázaro chi'.

—¿Tas tze na'a? ¿Ol am ja Jesús d'a q'uiñ tic, mato maay? xchi eb'.
57 Axo eb' viñ fariseo yed' eb' viñ sat sacerdote ix ac'anelta jun ab'ix tz'alan
icha tic: Tato ay b'aj tzeyil Jesús, tzul eyal d'ayoñ, xchi eb' viñ. Icha chi' ix
yutej eb' viñ yalani, yujto snib'ej eb' viñ syac'och Jesús d'a preso.

12

Ochnac jun suc'uq'ui sjab' d'a Jesús
(Mt 26.6-13; Mr 14.3-9)

1 Ob'ixxoñej yoch q'uiñ d'a Jerusalén yic snaancot eb' israel tas aj yelnaccot
eb' smam yicham eb' d'a Egipto, ix c'ochxi Jesús d'a Betania, b'aj cajan viñaj
Lázaro, aton viñ ix pitzvixi yuuj. 2 Ayic ix c'och Jesús chi' ta', ix ac'jioch
jun nivan vael yuj eb' yuj Jesús. Ix va viñaj Lázaro yed' eb'. A ix Marta ix
c'atc'ancot eb'. 3 Axo ix María, yed'nac nañal litro yal suc'uq'ui sjab' ix, scuch
nardo. A jun chi' te caro stojol. Axo ix c'och ix, ix stob'anoch ix d'a yoc Jesús.
Ix lajvi chi' ix sucan tacjoc ix d'a xil sjolom. Ix el numan sjab' d'a yol pat chi'.
4 Ay jun viñ sc'ayb'um Jesús scuchan Judas aj Queriot yuninal viñaj Simón,
aton viñ ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel. Ix yal viñ icha tic:
5 —A jun suc'uq'ui sjab' tic, ay am junoc 300 denario stojol. Octom ix co
choño', axo stojol chi' scac' d'a eb' meb'a', nivanoc xchi viñ. 6 Palta yes viñ.
Max snalaj jab'oc eb' meb'a' chi' viñ. Yujto sic'um tumin yaj viñ, yuj chi'
snib'ej viñ sic' stojol chi', yic vach' syic'canel jab'oc yic viñ, yujto elc'um viñ.
7 Axo ix yalan Jesús d'a viñ:
—Mañ a tzuntzej ix, yujto a jun suc'uq'ui sjab' tic, sic'b'ilb'at yuj ix yic vach'
listaxo yaj in muquiloc. 8 Axo eb' meb'a' tzal chi', ayñejec' eb' eyed'oc. A inxo
tic, mañ masaniloc tiempo ayinec' eyed'oc, xchi d'a viñ.

A eb' sgana smilan viñaj Lázaro

9 Tzijtum eb' israel ix ab'ani to ayec' Jesús d'a Betania. Yuj chi' ix b'at
eb' yila'. Mañocñej Jesús snib'ej eb' syila'. Snib'ej pax eb' syil viñaj Lázaro,
yujto ix pitzvixi viñ d'a scal eb' chamnac yuj Jesús. 10-11 Yuj viñaj Lázaro chi',
tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool. Maxtzac yac'och spensar eb' d'a eb'
viñ sacerdote. Yuj chi' ix slajtiej sb'a eb' viñ sat sacerdote chi' tas syutej eb'
viñ smilanpaxcham viñaj Lázaro chi'.

C'ochnac Jesús d'a Jerusalén
(Mt 21.1-11; Mr 11.1-11; Lc 19.28-40)

12 Tzijtum anima ix c'och d'a Jerusalén yuj sq'uiñ eb' israel yic snajicoti tas
aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto. Axo d'a junxo c'u ix yab'an eb'
to van sc'och Jesús ta'. 13 Yuj chi', tzijtum eb' ix laj tzepan el xil añ q'uib'. Ix
yic'anb'at eb', ix b'at schaan Jesús eb'. Ix avaj chaañ eb' icha tic:
Yuj val Dios. Calec vach' lolonel d'a jun checb'ilcot yuj Dios Cajal. Calec vach'
lolonel d'a co reyal a oñ israel oñ tic, xchi eb'.
14 Axo Jesús ix ilchaj jun noc' yune' b'uru yuuj. Ix q'ue d'a yib'añ noc' icha
yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios icha tic:
15 Ex aj Sion, mañ ex xivoc. Ilecnab' sjavi e reyal. Ayq'ue d'a yib'añ jun noc'
b'uru, xchi.
16 A juntzañ tic, maj nachajel-laj yuj eb' sc'ayb'um Jesús d'a jun c'u chi'. Ato
yic ix ic'jiq'ue d'a satchaañ, ato ta' ix snacot eb' to a yab'ixal tz'ib'ab'ilcan d'a
Slolonel Dios, ix elc'och icha yajcani.
17 A juntzañ eb' ayec' yed' Jesús ayic ix yavtanelta viñaj Lázaro b'aj mucb'il
yic ix pitzvixi viñ, ix laj yalel eb' tas ix yil eb' chi'. 18 Yuj chi' ix b'at eb' anima

scha Jesús, yujto ix laj yab' yab'ixal jun satub'tac ix sc'ulej chi' eb'. 19 Ix laj
yalan eb' viñ fariseo icha tic:
—Mañxa tas vach' cutanec ticnaic. Ilecnab' eb' anima, ix laj och eb' masanil
yed' viñ, xchi eb' viñ.

Eb' griego sgana yilan Jesús

20 Ay juntzañ eb' griego ix c'och d'a Jerusalén d'a jun q'uiñ chi', yic b'at
yac'anem sb'a eb' d'a Dios. 21 Ix c'och eb' d'a viñaj Felipe aj Betsaida d'a yol
yic Galilea. Ix yalan eb' d'a viñ:
—Mamin, co gana squil Jesús, xchi eb'.
22 Ix b'at viñaj Felipe chi' yal d'a viñaj Andrés, junñej ix b'at eb' viñ
schavañil, ix b'at yalan eb' viñ d'a Jesús chi'. 23 Ix yalan d'a eb' viñ:
—A in Ac'b'il in cot yuj Dios voch animail tic, a ticnaic van sc'och yorail
scheclajeli to te nivan velc'ochi. 24 Val yel sval d'ayex, q'uinaloc ay junoc
iñat trigo scan pitan d'a sat luum, scaññej icha chi'. Palta tato smucji,
ichato schami, axo yic sjavi, nivan sat syac'a'. 25 A mach añej sq'uinal ay
yelc'och d'a sat, ol satel sq'uinal chi'. Axo mach malaj yelc'och sq'uinal d'a
yolyib'añq'uinal tic d'a sat, aton jun chi' ol scha sq'uinal d'a junelñej. 26 Tato
ay eb' snib'ej tz'och in checab'oc, ochocab' tzac'an eb' vuuj. A eb' in checab'
chi', ol aj eb' ved' b'aj ayin eq'ui. Tato ay eb' tz'och in checab'oc, axo in Mam
ol ch'oxanoc to nivan yelc'och eb' d'a sat, xchi Jesús.

Yalnac Jesús chajtil ol aj schami

27 A ticnaic, te pitz'anoch cusc'olal d'a in pixan. ¿Tas ol vutoc valani? ¿Tom ol
val icha tic d'a Dios: Mamin, colinelta d'a yol sc'ab' jun yaelal sja d'a vib'añ tic,
tom xin chi? Palta yujñej val jun tic yac'nac in coti. 28 Mamin, checlajocab'eli
to nivan elc'ochi, xchi Jesús.
Ix lajvi chi', ix lolonemta jun d'a satchaañ, ix yalan icha tic:
—Toxo ix in ch'oxeli to nivan velc'ochi, axo ticnaic ol in ch'oxel junelxo,
xchi.
29 Axo eb' anima ayec' ta', ayic ix yab'an jun chi' eb', ix yalan eb' to ix c'añ
c'u. Ay juntzañxo eb' ix alani:
—Tecan a junoc ángel ix lolonemta d'a Jesús tic, xchi eb'.
30 Yuj chi' ix yal Jesús d'a eb':
—Mañ vujoc ix aljiemta juntzañ tic, palta eyuuj. 31 A ticnaic, ol ch'olb'itaj
tas yaj eb' ay d'a yolyib'añq'uinal tic. Axo viñ tz'ac'an mandar jun
yolyib'añq'uinal tic, ol pechjoquel viñ. 32 A in tic, ayic ol in ic'jocq'ue d'a
chaañ, ol vic'cot masanil eb' anima d'ayin, xchi Jesús.
33 Icha chi' ix yutej yalani chajtil ol aj schami. 34 Axo ix yalan eb' anima
d'ay:
—A d'a ley aycan d'ayoñ, ata' ix cab'i to a Cristo ayñejec' d'a masanil tiempo.
Yuj chi', ¿tas yuj tzala' to a jun Ac'b'ilcot yuj Dios yoch animail, yovalil ol
ic'jocq'ue d'a chaañ? ¿Mach jun Ac'b'ilcot tzal chi'? xchi eb' d'ay.
35 Yuj chi' ix yal d'a eb':
—A in svac' saquilq'uinal d'ayex, ayinec' d'a e cal ticnaic, palta quenxoñej
tiempo ayin eq'ui. Tojolb'itejec e b'a yacb'an ayin to ec' jab'ocxo eyed'oc. Tato
maay, ol somchajel e pensar. Icha junoc mach sb'eyec' d'a q'uic'alq'uinal, max
uji yilan b'aj sb'ati, icha chi' ol ex ajoc.
36 A in tic, aj saquilq'uinal in. Yuj chi', aq'uec in och d'a e c'ool yacb'an ayin
to ec' eyed'oc, yic ol vac' saquilq'uinal d'ayex d'a junelñej, xchi Jesús d'a eb'.
Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix sb'esanel sb'a, ix sc'ub'anel sb'a d'a eb'.

Maj yac'och Jesús eb' israel d'a sc'ool

37 Vach'chom tzijtum tas satub'tac ix sch'ox Jesús yil eb', palta malaj val
eb' ix ac'anoch d'a sc'ool. 38 Icha chi' ix aj yelc'och tas yalnaccan viñaj Isaías
schecab' Dios. Aton jun tz'alan icha tic:
Mamin Cajal, ¿tom ay mach tz'ac'anoch d'a sc'ol tas scaleli? ¿Tom ay mach
snachajel yuuj to a a poder scheclaj d'a jun ab'ix tic? xchi viñ d'a
Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan chi'.
39 Yuj chi' max yal-laj yac'anoch eb' d'a sc'ool. Añeja' viñaj Isaías chi'
aljinacxican icha tic:
40 A Dios tz'ac'an eb' musansatil, svach' ac'an pitb'oc spensar eb',
yic vach' max yil eb', max nachajel yuj eb', yic max q'uexmaj spensar eb'.
Yuj chi' a Dios max colan eb', xchi viñaj Isaías chi'.
41 Yalnac juntzañ tic viñaj Isaías chi', yujto ayocto yilannac stziquiquial
Jesús viñ, yuj chi' aton yab'ixal yalnaccan viñ.
42 Vach'chom yalnaccan viñ icha chi', palta ay eb' israel ix ac'anoch Jesús
d'a sc'ool. Tzijtum pax eb' yajal ix ac'anoch d'a sc'ool. Palta max sch'oxel-
laj sb'a eb', yujto xiv eb' d'a eb' viñ fariseo, talaj spechjielta eb' d'a yol spatil
culto. 43 Icha chi' ix yutej sb'a eb', yujto añej d'a yichañ eb' anima sgana eb'
ay yelc'ochi. Malaj tz'och d'a eb' tato ay yelc'och eb' d'a yichañ Dios.

Ix ulec' Jesús yuj yac'an co colnab'il

44 Ayic manto sb'esel-laj sb'a Jesús d'a scal eb' anima chi', te chaañ ix yal d'a
scal eb':
—Ab'ec jun sval tic d'ayex: A eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, mañoc inñej tzin
yac'och eb' d'a sc'ool. A in Mam checjinac in cot syac'paxoch eb' d'a sc'ool.
45 A eb' tzin ilani, syil pax jun checjinac in cot chi' eb'. 46 A in tic, ac'um in
saquilq'uinal. In javi d'a yolyib'añq'uinal tic yic vach' a eb' tzin ac'anoch
d'a sc'ool, mañxo ayoquec' eb' d'a q'uic'alq'uinal. 47 A eb' tz'ab'an in lolonel,
palta max sc'anab'ajejlaj eb', mañoc in laj ol vac'och d'a yib'añ eb', yujto mañ
yujoc vac'anoch d'a eyib'añ, in ja d'a yolyib'añq'uinal tic, palta yuj vac'an e
colnab'il in javi. 48 A eb' tzin paticaneli, eb' max chaan pax yab' in lolonel,
toxonton ayec' jun ol ac'anoch d'a yib'añ eb' chi', aton in lolonel svalcan tic.
Yuj in lolonel tic, ol ac'jococh d'a yib'añ eb' d'a slajvub' c'ual. 49 Yujto a in tic,
max in lolonlaj d'a yol vico'. A in Mam checjinac in coti, a alannac tas yovalil
svala' yed' tas svutej valani. 50 Vojtac to yuj schecnab'il chi', syal e chaan e
q'uinal d'a junelñej. Yuj chi', icha yaj yalan in Mam d'ayin, icha chi' svutej
valan d'ayex, xchi Jesús.

13

A Jesús ix b'icanel yoc eb' sc'ayb'um

1 Q'uic'anocxo tz'och sq'uiñ eb' israel yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' smam
yicham eb' d'a Egipto, yojtacxo pax Jesús to toxo sja stiempoal yactancan
jun yolyib'añq'uinal tic, axo sq'uex chi' d'a co Mam Dios. A eb' yicxo ay
d'a yolyib'añq'uinal tic, ix xajanejñej eb'. Ix xajanejñej pax eb' masanto d'a
slajvub'.
2-4 Axo viñaj Judas yuninal viñaj Simón aj Queriot, toxo ix och viñ diablo
d'a viñ, yic vach' a viñ tz'ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' ayoch ajc'olal d'ay.
Palta yojtac Jesús to a d'a Dios cotnac, ata' ol c'ochxoc. Yojtac to a co Mam
Dios ac'jinacoch masanil tas d'a yol sc'ab'. Ayic van sva yed' eb' sc'ayb'um,
ix q'ue liñan, ix squichanel jun col spichul, ix stzec'anoch jun c'apac toalla
d'a snañal. 5 Ix lajvi chi' ix secanem a a' d'a yol jun palangana, ix och ijan
sb'icanel yoc eb' sc'ayb'um chi'.13.5 Axo yed' c'apac toalla chi' ix suc tacjoc

13.5 **13:5** A junoc checab' malaj jab'oc yelc'ochi, a' ayoch d'a yib'añ sb'ican oc.

yoc eb' chi'.
6 Axo ijan ix sb'icanel yoc viñaj Simón Pedro, ix yalan viñ d'ay:
—Mamin, ¿tom ijan tza b'iquel voc tic a naani? xchi viñ.
7 —A ticnaic, maxto nachajel uuj tas van in c'ulan tic. C'ojanc'olalto ol nachajel uuj, xchi Jesús chi' d'a viñ.
8 —Maay, mañ val jab'oc ol vac' voc tic a b'iqueli, xchi viñaj Pedro chi'.
—Tato max ac' in b'iquel jun, malaj alan ic ved'oc, xchi Jesús d'a viñ.
9 —Tato icha chi' an Mamin, mañocñej voc tic tza b'iqueli. B'iquel in c'ab', tza b'acanpaxel in jolom, xchi viñaj Pedro chi'.
10 Palta ix yalanxi Jesús:
—Q'uinaloc ay junoc mach toto sb'iquel sb'a, mañ yovaliloc sb'icchaj snivanil smasanil. Añej yoc sb'icchaji, yujto sacto snivanil. A ex tic icha junoc mach b'icb'ilxo, icha chi' eyaji, yujto toxo ix tojolb'i e pensar. Palta mañ e masaniloc ix tojolb'i e pensar, xchi Jesús.
11 Yojtacxo mach jun ol ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel, yuj chi' ix yala': Mañ e masaniloc ix tojolb'i e pensar, xchi.
12 Ix lajvi sb'ican yoc eb' chi', ix yac'anxioch sc'apac. Ix emxi c'ojan yed' eb'. Ix yalanxi:
—¿Tzam nachajel eyuuj tas yuj icha tic tzex vutej? 13 A ex tic, tzin eyal e c'ayb'umoc, eyajaloc. Yel ton tzeyala'. 14 C'ayb'um in d'ayex. Yajal vaj d'ayex. Palta ina ix in b'iquel eyoc tic. Yuj chi' smoj icha chi' tzeyutej e b'a junjun ex. 15 Ix in ch'ox jun tic d'ayex, yic vach' icha tzex vutej tic, icha chi' ol eyutoc e b'a junjun ex. 16 Val yel sval d'ayex, malaj junoc checab' ec'al d'a yichañ spatrón. Icha pax chi' eb' checab', malaj junoc eb' ec'al d'a yichañ jun schecan chi'. 17 Tato snachajel juntzañ tic eyuuj, tze c'anab'ajani, te vach' eyico'. 18 Mañ eyujoc e masanil sval jun tic, yujto vojtacxo tas eyaj a ex sic'b'il exxo el vuuj. Palta yovalil ol elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios b'aj syalcan icha tic: A viñ sva ved'oc, a viñ smeltzajoch ajc'olal d'ayin, xchi. 19 Ayocto svalancan juntzañ tic d'ayex, yic vach' ayic ol ja d'a vib'añ chi', ol eyac'och d'a e c'ool to a in ton Cristo in. 20 Val yel sval d'ayex, a mach schaan eb' in checab', syalelc'ochi a in tzin scha eb'. A eb' tzin chaan chi', scha pax jun checjinac in cot eb', xchi Jesús.

Yalnac Jesús mach ol ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel (Mt 26.20-25; Mr 14.17-21; Lc 22.21-23)

21 Ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ix te och ilc'olal, ix yalani:
—Val yel sval d'ayex, a d'a e cal tic ay jun viñ ol in ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel, xchi d'a eb' viñ.
22 Axo eb' viñ sc'ayb'um chi', ix och q'ueljab' eb' viñ d'ay junjun, yujto mañ yojtacoc eb' viñ mach jun syal chi'. 23 Ayic van sva eb', a viñ sc'ayb'um Jesús te xajanab'il yuuj, a d'a stz'ey ayec' viñ. 24 Axo viñaj Simón Pedro ix ac'an yechel d'a viñ, yuj chi' tope sc'anb'ej viñ d'a Jesús machtaxlaj jun syal chi'. 25 Yuj chi' ix svach' nitzanoch sb'a viñ d'a stz'ey Jesús. Ix sc'anb'an viñ d'ay:
—Mamin, ¿mach jun tzal chi'? xchi viñ.
26 —Ol in lab'ejem jab' ixim pan tic d'a scal yal vinagre, axo jun viñ b'aj ol vac'a', aton jun viñ chi', xchi Jesús d'a viñ.
Ix lajviñej yalan jun chi', ix slab'anem jab' ixim pan chi' d'a scal vinagre chi', ix yac'an d'a viñaj Judas yuninal viñaj Simón aj Queriot.
27 Ix lajvi schaan jab' ixim pan chi' viñ, ix vach' och viñ Satanás d'a viñ, ix yalan Jesús d'a viñ:
—A tas nab'il uuj, c'ulej d'a elañchamel, xchi d'a viñ.

28 Axo eb' viñ ayoch yed' d'a te' mexa chi', malaj junoc eb' viñ ix nachajel
yuuj tas yuj icha chi' ix yal d'a viñ. 29 A viñaj Judas chi', sic'um tumin yaj viñ,
yuj chi' ay eb' ix naani to syal Jesús chi' d'a viñ yuj tas sman viñ yuj q'uiñ chi',
mato a jab'oc tumin chi' b'at yac' viñ d'a eb' meb'a'. 30 Axo viñaj Judas chi', ix
lajviñej svaanb'at jun pan chi' viñ, ix elta viñ d'a scal eb'. Toxo ix q'uic'b'i.

Jun ac' checnab'il

31 Ix lajvi yelta viñaj Judas chi', ix yalan Jesús:
—A ticnaic, ol checlajel snivanil velc'och a in Ac'b'il in cot yuj Dios voch
animail tic. Ol in ch'oxpaxel snivanil yelc'och Dios. 32 Tato ol in ch'oxel
snivanil yelc'ochi, axo ol ch'oxanpaxel snivanil velc'och d'a elañchamel. 33 Ex
xajanab'il vuuj, quenxoñej tiempo ayinec' eyed'oc. Ol in e sayeq'ui, palta
manto ol yal-laj e c'och b'aj ol in c'och chi', icha vutejnac valancan d'a eb' aj
Judea. 34 Ay junxo ac' checnab'il ol valcan d'ayex ticnaic, to slaj e xajanej e
b'a junjun ex. Icha tzex vutej ex in xajanan tic, icha chi' tzeyutej e xajanan e
b'a. 35 Tato tze xajanej e b'a junjun ex, ol yojtaquejel eb' anima smasanil to
yel in c'ayb'um ex, xchi Jesús d'a eb'.

Yalnac Jesús to ol yiq'uel viñaj Pedro d'a yib'añ (Mt 26.31-35; Mr 14.27-31; Lc 22.31-34)

36 Axo viñaj Simón Pedro ix c'anb'an d'ay:
—Mamin, ¿b'ajvaltil ol ach c'och jun? xchi viñ.
—A b'aj ol in c'och chi', mañ ol yal-laj a c'och ved' ticnaic. C'ojanc'olalto ol
ach c'och ved' ta', xchi Jesús d'a viñ.
37 —Palta Mamin, ¿tas yuj max yal in b'at ed' ticnaic jun? In b'ecnacxo cham
in b'a uuj, xchi viñaj Pedro chi' d'ay.
38 —A... ¿tom yel tza b'ec a b'a a cham vuuj? Val yel sval d'ayach, ayic manto
oc' noc' caxlañ d'a jun ac'val tic, oxel ol iq'uel d'a ib'añ to mañ in ojtacoc, xchi
Jesús d'a viñ.

14

Yujñej Jesús tzoñ c'och b'aj ay Dios

1 Ix yalanxi Jesús d'a eb' sc'ayb'um:
—Mañ eyac' somchaj e c'ool. Tzeyac'och Dios d'a e c'ool, tzin eyac'anpaxoch
d'a e c'ool. 2 A b'aj ay in Mam, mañ jantacoc cajnub' ay. Q'uinaloc tato malaj,
tas am gana sval d'ayex to tzin b'at in b'o eyed'tal b'aj ol ex c'ochoc. 3 Ol lajvoc
in b'oan eyed'tal chi' ta', ol in jax junelxo. Axo ul ex vic'an chi' ved'oc, yic vach'
a b'aj ayinec' chi', ata' ol ex aj ved'oc. 4 A ex tic eyojtacxo b'aj ol in c'ochoc.
Eyojtac pax jun b'e b'aj ol in b'atoc, xchi d'a eb'.
5 Axo viñaj Tomás ix alan d'ay:
—Palta Mamin, mañ cojtacoc b'ajtil tzach b'at chi'. Yuj chi', ¿tas ol cutoc
cojtacanel jun b'e chi'? xchi viñ.
6 Ix yalan Jesús d'a viñ:
—A jun b'e sval tic, a in toni. A inñej syal ex vic'anb'at b'aj ay co Mam
Dios. Yelñej svala'. Ac'um in q'uinal. 7 Yujto a ex tic eyojtac inxo, yuj chi'
ol eyojtaquejpaxel in Mam. A ticnaic, eyojtacxo in Mam chi', yujto toxo ix
eyila', xchi d'a eb'. 8 Axo viñaj Felipe ix alan d'ay:
—Mamin, ch'ox a Mam chi' quila'. C'ocb'ilñej chi', xchi viñ.
9 Yuj chi' ix yalanxi Jesús d'a viñ:
—Felipe, ina pecatax ayinec' eyed'oc, ¿tom manto in ojtacoc? A eb' tzin ilani,
syalelc'ochi van yilan in Mam eb'. Yuj chi', ¿tas yuj tzato al d'ayin: Ch'ox
a Mam chi' quila', xa chi? 10 ¿Tom max ac'och d'a a c'ool to ayin och d'a in

Mam, ay pax och d'ayin? A tas sval d'ayex, maň yoloc vic svala', palta a' ayoch d'ayin, a van smunlaj ved'oc. 11 Aq'uecoch d'a e c'ool to junňej vaj yed' in Mam chi', junňej pax yaj ved'oc. Tato max in eyac'och d'a e c'ool yuj tas sval tic, aq'uec in och d'a e c'ool yuj juntzaň satub'tac tzin ch'oxo'. 12 Val yel sval d'ayex, a mach tzin ac'anoch d'a sc'ool, ol sb'o juntzaň munlajel tzin b'o tic. Ayto juntzaňxo ec'alto ol sb'o d'a yichaň juntzaň tzin b'o tic, yujto ol in paxq'ue b'aj ay in Mam chi'. 13 Yalňej tas ol e c'an d'a Dios d'a in b'i, ol ac'joc d'ayex. Icha pax chi' ol vutej a in Yuninal in Dios tic, yic vach' ol checlajelta to te nivan yelc'och co Mam Dios. 14 Yalňej tas ol e c'an d'a Dios d'a in b'i, ol ac'joc d'ayex.

Yalnaccan Jesús to ol scheccot Espíritu Santo

15 Tato tzin e xajanej, c'anab'ajejec in checnab'il. 16 A in tic, ol in c'an d'a co Mam, axo ol ac'ancot junxo ol colvaj eyed'oc, aton Yespíritu te yel syala'. A ol can eyed' d'a masanil tiempo. 17 A eb' yic yolyib'aňq'uinal tic, max yal-laj schaan eb', yujto max yil-laj eb', maň ojtacab'iloc yuj eb'. A exxo tic, eyojtacxo Yespíritu chi', yujto aytaxon ec' eyed'oc. A ol ochcan cajan d'ayex d'a junelňej. 18 A in tic, maň ol ex vactejcanlaj e ch'ocoj, ol in jax d'ayex junelxo. 19 Quenxoňej tiempoal, maňxo ol in yil-laj eb' maň vicoc d'a yolyib'aňq'uinal tic. A exxo pax tic, ol in eyila'. Yujto pitzan inňej, pitzan ex pax d'a junelňej. 20 A d'a jun c'ual yic ol ochcan Espíritu d'ayex, ato ta' ol nachajel eyuuj to ayin och d'a in Mam. Axo snachajel chi' eyuuj to ayex och d'ayin, ayin pax och d'ayex. 21 A eb' syac'och spensar d'a in checnab'il, sc'anab'ajan eb', aton eb' chi' xajan in yuuj. A eb' tzin xajanani, xajan pax eb' yuj in Mam. A in ol in xajanej eb', ol in ch'ox in b'a d'a eb', xchi Jesús.

22 Ay junxo sc'ayb'um viň scuch Judas, maňoclaj viň aj Queriot, a viň ix alani:

—Mamin, ¿tas yuj axoňej d'ayoň ol a ch'ox a b'a? ¿Tas yuj maňxo ol a ch'ox a b'a d'a eb' yic yolyib'aňq'uinal tic? xchi viň d'a Jesús.

23 Yuj chi' ix yalxi Jesús chi':

—A eb' xajan in yuuj, sc'anab'ajej pax in lolonel eb'. Yuj chi' axo in Mam ol xajanan eb'. A in yed' in Mam chi' ol oň ochcan cajan d'a eb'. 24 Axo eb' max in xajanani, max sc'anab'ajej paxlaj eb' tas svala'. A juntzaň lolonel sval tic d'ayex, maň vicoc, yic in Mam checjinac in coti.

25 Svalcan juntzaň tic d'ayex yacb'an ayinto ec' eyed'oc. 26 A co Mam Dios ol checancot Yespíritu d'ayex in q'uexuloc. A' ol colvaj eyed'oc, ol ex sc'ayb'an d'a masanil tastac. Ol yec e nacot jantacňej tas valnacxocan d'ayex.

27 A ticnaic, svac'can in junc'olal d'ayex. A in junc'olal svac'can d'ayex tic, maň lajanoc icha junc'olal syac' eb' yic yolyib'aňq'uinal tic. Maň eyac' somchajel e c'ool, maň ex xivoc. 28 Toxo ix val eyab'i to ol in paxoc, palta ol in jax d'ayex. Tato yel tzin e xajanej, tzex tzalaji, yujto ol in pax d'a co Mam, yujto ec'alto d'a vichaň. 29 Ayocto svalancan juntzaň tic d'ayex, yic vach' ayic ol ujoc jun sval tic, ol in e vach' aq'uejoch d'a e c'ool.

30 Maňxo nivanoc tas sval d'ayex, yujto vanxo sja viň yajal yolyib'aňq'uinal tic. A viň chi', malaj yalan yic viň d'ayin. 31 Palta tzin c'anab'ajej checnab'il ix yac' co Mam Dios d'ayin, yic vach' ol nachajel yuj eb' yic yolyib'aňq'uinal tic to xajan vuuj. Axo ticnaic, q'ueaňec vaan, coyec, xchi Jesús.

15

A yab'ixal te' uva yed' te' sc'ab'

1 Ix yalanpax Jesús d'a eb' sc'ayb'um:

—A in tzin sch'ox jun te' nunal uva vach'.[15.1] Axo jun tz'aq'uenan te', a in
Mam sch'oxo'. [2] Tato ay te' sc'ab' max satani, axo ol tzepanel te'. Tato ay te'
sc'ab' vach' satani, axo ol aq'uenan te' yic tzijtum sat te' syac'a'. Icha syutej
yaq'uenan te' chi', icha chi' ol yutoc in Mam eb' syac'och spensar d'ayin. [3] A
exxo tic, toxo ix b'o e pensar yuj juntzañ in c'ayb'ub'al ix val d'ayex. [4] Ochañec
cajan d'ayin, a inxo ol in ochpax cajan d'ayex. Icha junoc te' sc'ab' tz'elta
jecnaj d'a snunal maxtzac satanlaj, icha chi' ol ex ajoc tato mañ ex ayococh
d'ayin.
[5] A in tic, icha snunal te' uva vaji. A exxo tic, icha te' sc'ab' eyaji. Tato junñej
eyaj ved'oc, junñej pax vaj eyed'oc, icha junoc te' sc'ab' tzijtum sat syac'a',
icha chi' ol ex ajoc. Palta malaj jab'oc tas syal eyuj e ch'ocoj. [6] Q'uinaloc ay eb'
mañ ayococh d'ayin, lajan ol aj eb' icha junoc te' sc'ab' stzepjiel d'a snunal,
stacji. Slajvi chi', smolb'aji, sñusjitz'aoc.
[7] Tato junñej eyaj ved'oc, tato tzeyac'ñejoch e pensar d'a in lolonel, c'anec
tas tze nib'ej ol ac'joc d'ayex. [8] Tato nivan tas vach' scheclajel d'a e b'eyb'al, ol
aljoc in Mam vach'il eyuuj. Ichaton chi' ol eyutoc e ch'oxaneli to in c'ayb'um
ex. [9] Icha ix yutej in Mam in xajanani, icha pax chi' tzex vutej ex in xajanani.
Yuj chi' tzin e c'anab'ajejñej, yic vach' ol eyab'i to xajanexñej vuuj. [10] Tato tze
c'anab'ajej juntzañ in checnab'il, ol eyab'i to xajanexñej vuuj, yujto icha chi'
vaj yed' in Mam. A in tic tzin c'anab'ajej juntzañ schecnab'il in Mam chi', yuj
chi' svab'i to xajan inñej yuuj.
[11] Svalcan juntzañ tic d'ayex yic vach' icha tzin tzalaji, icha pax chi' ol ex
tzalajoc, yuj chi' tz'acan ol aj e tzalajc'olal. [12] A ticnaic ay jun in checnab'il
ol valcan d'ayex to tze xajanej e b'a junjun ex icha svutej ex in xajanani.
[13] Tato ay junoc mach syac'cham sb'a yuj eb' yamigo, syalelc'ochi to tz'ec' val
d'a yib'añ xajanan eb' yamigo chi'. [14] A ex tic, tato tze c'anab'ajej juntzañ in
checnab'il tic, val yel vamigo ex toni. [15] A ticnaic sval d'ayex, mañ toñejoc
in checab' eyaji, yujto a junoc checab', mañ yojtacoc tas sna spatrón. Palta a
ticnaic vamigo ex, yujto a jantacñej tas yalnaccan in Mam d'ayin, ix valxican
d'ayex. [16] Mañoquexlaj ix in e sayeq'ui, palta a in ix ex in siq'uelta, yic vach'
tze c'ulej tas tzin nib'ej. A tas tze c'ulej chi', ol canñej d'a junelñej. Yuj chi' a
jantacñej tas tze c'an d'a co Mam Dios d'a in b'i, ol yac'ñej d'ayex. [17] Aton jun
in checnab'il tic svalcan d'ayex, to slaj e xajanej e b'a junjun ex.

A schichonc'olal eb' yic yolyib'añq'uinal

[18] Tato ay eb' yic yolyib'añq'uinal tic tz'och ajc'olal d'ayex, naeccoti to a
d'ayin sb'ab'lajoch eb' ajc'olal. [19] Q'uinaloc yic ex yolyib'añq'uinal tic yed' eb',
tecan xajanex yuj eb'. Palta mañxo ex yicoc yolyib'añq'uinal tic, yujto toxo
ex in sic'canelta d'a scal eb'. Yuj chi' tz'och eb' ajc'olal d'ayex, yujto mañxo
eyetb'eyumoc e b'a yed' eb'. [20] Tze na val cot jun lolonel ix val tic d'ayex: Malaj
junoc checab' ec'al yelc'och d'a yichañ spatrón, xin chi d'ayex. Icha yutejnac
eb' yac'anoch in yaelal, icha pax chi' ol yutoc eb' yac'anoch eyaelal. Tato ix
sc'anab'ajej in c'ayb'ub'al eb', ol sc'anab'ajej pax eyic eb'. [21] Ol laj yac'och
yaelal eb' d'a eyib'añ vuuj, yujto mañ yojtacoclaj eb' mach checjinac in coti.
[22] Q'uinaloc max ul val d'a eb', malaj am smul eb'. Palta a ticnaic, mañxa
b'aj vach' scolan sb'a eb' yuj smul. [23] A eb' tz'och ajc'olal d'ayin, tz'ochpax eb'
ajc'olal d'a in Mam. [24] A juntzañ satub'tac ix laj in ch'ox d'a scal eb', malaj
junocxo mach syal yuuj icha chi'. Q'uinaloc malaj juntzañ satub'tac chi' ix in
ch'oxo', malaj am smul eb'. Axo ticnaic, vach'chom ix yil juntzañ chi' eb', palta

---

15.1 **15:1** A d'a Antiguo Testamento icha d'a Isaías 5, syalcoti to a eb' israel lajan eb' icha junoc ib' te'
uva yic Dios, palta chuclaj sat te' syac'a'. A d'a jun pasaje tic, syal Jesús to a d'ay ol elc'och tas sgana Dios
d'a spatic israel chi'.

añeja' ayoch eb' ajc'olal d'ayin, ajc'ool pax eb' d'a in Mam. 25 Palta icha tic ix aj
yelc'och juntzañ tic, yic tz'elc'och tas tz'ib'yajcan d'a ley b'aj nivanoc syac'och
spensar eb'. Aton jun tz'alan icha tic: Nab'añej scomon och eb' ajc'olal d'ayin,
xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.
26 Palta ay junxo Colvajum ol cot d'a co Mam Dios, aton Yespíritu yel syala'.
Ol b'at in checcoti. A' ol yac' testigoal sb'a vuuj. 27 Añejtona', ich ex ta', ol eyac'
testigoal e b'a, yujto junñej ec'nac ex ved'oc yictax ix el yich in munlajel tic.

16

1 Svalcan juntzañ tic d'ayex, yic mañ ol ex somchajeloc. 2 Yujto ol laj ex
pechjielta yuj eb' quetisraelal d'a yol spatil culto. Ay jun tiempoal ol javoc,
yalxoñej mach ol ex milanoc, a snaan eb' to pavor syac' eb' d'a Dios. 3 Icha
chi' ol yutoc sb'a eb', yujto mañ yojtacoc in Mam eb', mañ in yojtacoc pax eb'.
4 Svalcan juntzañ tic d'ayex, yic vach' ayic ol ja jun tiempoal chi', ol e nacoti to
valnacxocan d'ayex. Maj val-laj juntzañ tic d'ayex d'a yic yalañ, yujto ayinto
ec' eyed' ta'.

A yopisio Yespíritu Dios

5 Axo ticnaic, ol in pax d'a jun checjinac in coti. Palta malaj junoc ex tze
c'anb'ej d'ayin b'ajtil ol in c'ochoc. 6 Toñej tzex te och ilc'olal yuj juntzañ
svalcan tic d'ayex. 7 Val yel sval d'ayex, te vach' eyico' yujto ol in paxoc. Tato
mañ ol in paxoc, mañ ol javoclaj jun d'iñan scolvaj chi' eyed'oc. Palta ayic ol
in paxoc, ol in checancot d'ayex. 8 Axo ol javoc, a' ol ac'an yojtaquejel eb' yic
yolyib'añq'uinal tic to ay smul eb'. Añeja' ol ac'an yojtaquejel eb' to vach'ñej
ix vutej in b'a. Ol yac'an yojtaquejel eb' to ol ch'olb'itaj tas yaj eb' yuj Dios.
9 Ol sch'oxan d'a eb' to ay smul eb', yujto max in yac'och eb' d'a sc'ool. 10 A' ol
ac'an yojtaquejel eb' to vach'ñej ix vutej in b'a, yujto ol in pax b'aj ay co Mam
Dios, b'aj mañxo ol yal-laj in eyilani. 11 Ol sch'oxan d'a eb' to ol ch'olb'itaj yaj
eb' yuj Dios, yujto toxo ix ch'olb'itaj yaj viñ yajal yolyib'añq'uinal tic.
12 Tzijtumto tas in gana sval d'ayex, palta maxto techaj eyab'an ticnaic.
13 Ato val ol ja Espíritu yel syala', ato ta' ol ac'joc nachajel eyuuj masanil tas
yel. Mañ ol lolonlaj d'a yol yico', a jantacñej tas ol aljoc d'ay, añej ol yala'. Ol
laj yalan juntzañ tastac toto ol ujoc. 14 Yuuj ol checlajeloc to nivan velc'ochi.
Jantacñej tas ol val d'ay, a' ol alan pax d'ayex. 15 Jantacñej tas ay d'a co Mam
Dios, vicñej yaji. Yuj chi' ix vala' to a tas ol val d'a Espíritu chi', a' ol yal d'ayex.

Stzalajc'olal eb' sc'ayb'um Jesús

16 Junxoñej rato ol in eyila', slajvi chi', mañxo ol in eyil-laj. Ol ec' junocxo
rato, ol in eyilanxi, yujto ol in paxq'ue b'aj ay in Mam, xchi Jesús d'a eb'.
17 Ix lajvi yalan jun chi', ay jayvañ eb' sc'ayb'um ix laj alani:
—¿Tas syalelc'och jun syal tic d'ayoñ? To ix yala': Junxoñej rato ol in eyila',
slajvi chi', mañxo ol in eyil-laj. Ol ec' junocxo rato, ol in eyilanxi, xchi. Ix
yalanpaxi: Yujto ol in paxq'ue b'aj ay in Mam, xchi d'ayoñ. 18 A jun "junxoñej
rato" syal tic, ¿tastaxlaj syalelc'ochi? Mañ jab'oc snachajel cuuj tas syala', xchi
eb'.
19 Axo Jesús, yojtacxo to sgana eb' sc'anb'ej d'ay tas syalelc'och jun ix yal
chi', yuj chi' ix yalanxi d'a eb':
—Toxo ix val d'ayex: Junxoñej rato ol in eyila', slajvi chi', mañxo ol in eyil-
laj. Palta ol ec' junocxo rato, ol in eyilanxi, xin chi d'ayex. ¿Tom yuj juntzañ
sval tic tze c'anb'an eyab' d'ayex junjun ex? 20 Val yel sval d'ayex, ol ex cusoc,
ol ex oc'oc. Axo eb' yic yolyib'añq'uinal tic, ol laj q'ue chañ eb'. A ex tic, ol ex
cusoc, palta ol meltzajxoc och e cusc'olal chi' d'a tzalajc'olal. 21 Q'uinaloc ay
junoc ix ix van yalji yune', scus ix, yujto ayoch ix d'a syaelal, palta ayic toxo

ix aj yune' ix chi', maxtzac snacotlaj syaelal ix chi', toxoñej ste tzalaj ix, yujto ix aj jun unin chi' d'a yolyib'añq'uinal tic. 22 Icha jun ix chi', icha chi' ol ex ajoc. Ol ex cus ton ticnaic, palta ato yic ol in eyilanxi ol ex tzalajoc. Axo jun e tzalajc'olal chi', malaj junoc mach ol yal yic'anec' d'ayex.

23 A d'a jun c'ual chi' mañxa tas ol e c'anb'ej d'ayin. Val yel sval d'ayex, masanil tas ol e c'an d'a co Mam Dios d'a in b'i, ol yac' d'ayex. 24 A ticnaic, mantalaj tas tze c'an d'a Dios d'a in b'i. C'anec, ol e chaa, ol ac'joc d'ayex yic ol tz'acvoc e tzalajc'olal.

Cannac yolyib'añq'uinal tic d'a yalañ yuj Jesús

25 Q'uexañ ix vutej valan juntzañ lolonel tic d'ayex. Palta ay jun tiempoal ol javoc, mañxo ichoc ta' ol aj valan d'ayex, yujto tojolxoñej ol vutoc valan yab'ixal in Mam d'ayex. 26 Ayic ol ja jun c'ual chi', ato ta' ol e c'an tas tze nib'ej d'a in b'i. Max val-laj d'ayex tato a in ol in c'an tas d'a in Mam eyuuj. 27 Xajan ex yuj in Mam chi', yujto xajan in eyuuj, ix eyac'och d'a e c'ool to a d'ay cotnac in. 28 Yel toni a d'ay cotnac in, in javi d'a yolyib'añq'uinal tic. A ticnaic, ol vactejcani, axo in paxq'ue d'a in Mam chi', xchi d'a eb'.

29 Axo eb' sc'ayb'um chi' ix alan d'ay:

—A ticnaic te tojolxo tzutej alan d'ayoñ. Mañxo q'uexañoc tzutej alan icha d'a junel. 30 A ticnaic, snachajel cuuj to ojtacñej masanil tasi. Mañ yovaliloc tzato co c'anb'ej d'ayach ayic tzalan d'ayoñ. Yuj chi' scac'och d'a co c'ool to a d'a Dios cotnac ach, xchi eb' d'ay.

31 Yuj chi' ix yalxi d'a eb':

—¿Tzam in eyac'och d'a e c'ool ticnaic? 32 Palta vanxo sja stiempoal ol ex saclemcanb'atoc. Ol laj ex b'at elelal junjun ex. Ol in eyactejcan in ch'ocoj, palta mañ in ch'ocojoc ol in canoc, ayec' in Mam ved'oc. 33 Ix val masanil juntzañ tic d'ayex, yic vach' junc'olalxo ol ex aj vuuj. A d'a yolyib'añq'uinal tic, ol eyab' ton syail. Palta tec'an tzeyutej e b'a, yujto a eb' yic yolyib'añq'uinal tic, toxo ix can eb' d'a yalañ vuuj, xchi Jesús d'a eb'.

17

Ix lesalvi Jesús yuj eb' sc'ayb'um

1 Ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ix q'ue q'uelan d'a satchaañ, ix yalani:

—Mamin, toxo ix ja stiempoal a ch'oxaneli to nivan velc'och a in Uninal in tic, yic ol in ch'oxpaxel snivanil elc'ochi. 2 Yujto a ach ac'nac vopisio d'a yib'añ masanil eb' anima yic vach' svac' sq'uinal jantacñej eb' ix ac' d'ayin. 3 A jun q'uinal d'a junelñej tic, syalelc'ochi to tzach yojtaquejel eb' anima to a achñejton Dios ach d'a val yel yed' pax in yojtacanel eb' a in Jesucristo checb'il in cot uuj tic.

4 Ayic ayinec' d'a yolyib'añq'uinal tic, ix in ch'oxo' to te nivan elc'ochi. A jun munlajel ac'b'ilcan tic d'ayin uuj, toxo ix yic' sb'a. 5 Ayic manto b'o jun yolyib'añq'uinal tic, ayinec' ed' b'aj ay co vach'il. Axo ticnaic Mamin, cha in paxq'ue ed' b'aj ay co vach'il chi' ichataxon vaj ed'oc.

6 A eb' ix a siq'uelta d'a yolyib'añq'uinal tic, ix ac' eb' d'ayin, ix in ch'ox d'a eb' tas nab'il uuj. A eb' ix ac' d'ayin, toxonton ic eb'. Ix laj sc'anab'ajej a lolonel eb'. 7 A ticnaic, a jantacñej tas ac'nac d'ayin, yojtac eb' to a d'ayach cotnac. 8 A a lolonel ac'nac d'ayin, ix laj val d'a eb'. Ix schaan yab' eb', yuj chi' yojtac eb' to yel d'ayach cotnac in. Syac'och eb' d'a sc'ool to a ach a checnac in coti.

9 Tzin lesalvi yuj eb' ix ac' d'ayin, yujto icxo eb'. Axo eb' yic yolyib'añq'uinal tic, max in lesalvilaj yuj eb'. 10 Jantacñej eb' vico', icxo pax yaj eb'. Añejtona' eb' ico', vicxo pax eb' ed'oc. Aton eb' tic sch'oxaneli to te nivan velc'ochi.

11 Jab'xoñej tiempo ayinec' d'a yolyib'añq'uinal tic, axo in paxq'ue chi' ed'oc. Axo pax eb' tic jun, ol to can eb' d'a yolyib'añq'uinal tic. Mamin, te tojol achñej. A eb' ix ac' d'ayin, tza tañvej eb' yed' a poder, aton jun ix ac' d'ayin, yic junxoñej tz'aj eb' icha vaj ed'oc. 12 Ayic ayinec' yed' eb' d'a yolyib'añq'uinal tic, ix in tañvej eb' yed' a poder chi'. A eb' ix ac' d'ayin, ix in tañvej eb' yic malaj tz'ic'an eb', malaj junoc eb' ix sateli, añej jun d'iñantaxon sateli yic tz'elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a a lolonel.
13 A ticnaic jun, ol in paxixq'ue d'ayach. Yacb'an ayinto ec' jab'ocxo d'a yolyib'añq'uinal tic, svalancan juntzañ tic yic vach' ol tzalaj eb' icha in tzalaj tic. 14 Toxo ix laj valcanel a lolonel d'a eb'. Palta a eb' yic yolyib'añq'uinal tic tz'och eb' ajc'olal d'a eb', yujto mañxo yicoc yolyib'añq'uinal eb' yed' eb'. Icha in tic, mañ in yicoc yolyib'añq'uinal tic. 15 Mantoc svala' to elañchamel tziq'uel eb' d'a tic. Palta tzin c'an d'ayach to tza tañvej eb', yic malaj eb' tz'ixtaxel yuj viñ chuc chi'. 16 A in tic, mañ in yicoc yolyib'añq'uinal tic. Añejtona' icha chi' eb', mañ yicoc yolyib'añq'uinal tic eb'. 17 A ach tza tojolb'itej spensar eb' yed' a lolonel te yel. 18 Icha ix utej in a checancot d'a scal eb' anima tic, icha chi' svutej in checanpaxb'at eb' d'a scal eb' anima chi'. 19 Yuj svach'iloc eb' yuj chi' svac' in b'a d'ayach, yic vach' tz'och eb' icoc d'a val yel.
20 Mañ yujocñej eb' tzin lesalvi. Tzin lesalvi pax yuj eb' toto ol in ac'anoch d'a sc'ool yuj tastac ol yal eb' in checab' tic. 21 Tzin c'an d'ayach yic junxoñej ol aj spensar eb' smasanil. Mamin, junñej vaj ed'oc, junñej pax aj ved'oc. Ichoc val caji, ichocab' ta tz'aj pax eb', junñejocab' tz'aj eb' qued'oc. Tato icha chi', axo eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic, ol yac'och eb' d'a sc'ool to a ach a checnac in coti. 22 A snivanil velc'och ix ac'a', a ix vac'pax d'a eb', yic junxoñej tz'aj spensar eb' icha vaj ed'oc. 23 A in ayin och d'a eb', a achxo ayach och d'ayin, yic vach' junxoñej ol aj spensar eb'. Yuj chi' ol nachajel yuj eb' yic yolyib'añq'uinal tic to a ach a checnac in coti. Ol nachajel yuj eb' to icha tzutej in a xajanani, icha pax chi' tzutej a xajanan eb' quicxo.
24 Mamin, a eb' tzac' d'ayin, in gana ol aj eb' ved' b'aj ol in c'ochoc, yic ol yil in vach'il eb' ac'b'il d'ayin uuj, yujto xajanintaxon uuj atax yic mantzac b'o jun yolyib'añq'uinal tic. 25 Mamin, tojol a pensar, a eb' yic yolyib'añq'uinal tic, mañ ach yojtacoc eb'. Xal in tic, vojtac ach. Axo eb' tic, yojtacxo eb' to a ach a checnac in coti. 26 A in ix vac' yojtaquejel eb' tas aji. Añejtona' ol in vach' aq'uej yojtaquejxiel eb', yic vach' icha tzutej in a xajanani, icha pax chi' tzutej a xajanan eb'. A inxo ol in och cajan d'a eb' d'a junelñej, xchi Jesús d'a co Mam Dios.

18

Ix yamchaj Jesús
(Mt 26.47-56; Mr 14.43-50; Lc 22.47-53)

1 Ix lajvi yalan juntzañ chi' Jesús, ix b'at yed' eb' sc'ayb'um. Ix c'axpajec' eb' d'a sch'olanil a' Cedrón b'aj ay juntzañ te' avb'en te'. Ix c'och eb' d'a scal te'. 2 Axo viñaj Judas, viñ ol ac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' chamel, yojtac pax jun lugar chi' viñ, yujto tzijtum el ix smolb'ej sb'a Jesús chi' yed' eb' sc'ayb'um ta'. 3 Yuj chi' ix c'och viñ ta', ajun jun umañ eb' soldado yed' viñ yed' pax eb' stañvumal stemplo Dios ix checjicot yuj eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ fariseo. Tz'icb'il sc'ac' eb', ma scandil eb' yuuj. Yed'nac pax syamc'ab' eb' yic oval ix c'och eb'. 4 Axo Jesús yojtacxo jantac tas ol javoc d'a yib'añ. Yuj chi' ix sch'oxan sb'a, ix sc'anb'an d'a eb' viñ ix c'och chi':
—¿Mach tzec' e saya'? xchi d'a eb' viñ.
5 —A Jesús aj Nazaret, a sco sayeq'ui, xchi eb' viñ d'ay.

—A in ton tic, xchi d'a eb' viñ.
A viñaj Judas, viñ van yac'anoch Jesús d'a yol sc'ab' eb' ajc'ool chi', ajun viñ
yed' eb' viñ. 6 Ix lajviñej yalan Jesús d'a eb' viñ, ix b'at pac'aljoc eb' viñ d'a
spatic, ix laj telvi eb' viñ d'a sat luum. 7 Ix sc'anb'anxi Jesús d'a eb' viñ:
—¿Mach tzec' e saya'? xchi.
—A Jesús aj Nazaret, a tzec' co saya', xchixi eb' viñ.
8 —Palta toxo ix val d'ayex to a in ton tic. Tato a in tzin e saya', axo eb' viñ
ved'nac tic, actejec el eb' viñ, xchi d'a eb' viñ.
9 Icha chi' ix aj yelc'och tas ix yal Jesús yuj eb' sc'ayb'um, ayic ix yalan icha
tic: A eb' ix ac' d'ayin malaj junoc eb' ix sat vuuj, xchi d'a Dios. 10 Axo viñaj
Simón Pedro, ix yic'anq'ueta q'uen yespada viñ d'a yol yatut, ix b'at jucnaj viñ
d'a jun viñ scuch Malco, schecab' viñ sat sacerdote. Ix slesanel schiquin viñ
viñ d'a svach'. 11 Axo ix yalan Jesús d'a viñaj Pedro chi':
—Aq'uem q'uen espada chi' d'a yol yatut. ¿Tom mañ ol vac' in b'a d'a jun
yaelal syac'cot in Mam d'a vib'añ tic a naani? xchi d'a viñ.

Ix ic'jib'at Jesús d'a yichañ viñaj Anás
(Mt 26.57-58; Mr 14.53-54; Lc 22.54)

12 Ix syaman Jesús chi' eb' viñ soldado yed' viñ syajalil eb' yed' eb' viñ aj
Judea stañvumal templo. 13 Ichato chi' ix ic'jib'at d'a spat viñaj Anás, sñi'
viñaj Caifás. A viñaj Caifás chi' sat sacerdote yaj d'a jun ab'il chi'. 14 Aton
viñ alannac d'a eb' aj Judea chi' to yovalil scham junoc mach sq'uexuloc eb'
anima smasanil.

Yic'naquel viñaj Pedro d'a yib'añ
(Mt 26.69-70; Mr 14.66-68; Lc 22.55-57)

15 Ayic ix ic'jib'at Jesús, tzac'anoch viñaj Simón Pedro yuuj yed' junxo viñ
sc'ayb'um Jesús chi'. A junxo viñ sc'ayb'um chi', ojtacab'il viñ yuj viñaj Anás
chi'. Ix ochc'och viñ yed' Jesús d'a yamaq'uil spat viñaj Anás chi'. 16 Axo viñaj
Pedro chi', ix can viñ d'a ti' pat chi'. Yuj chi' ix elixta junxo viñ sc'ayb'um Jesús
chi', ix yalan viñ d'a ix stañvumal ti' pat chi' to tz'och viñaj Pedro chi' yed' eb'.
17 Axo ix stañvumal ti' pat chi' ix alan d'a viñaj Pedro chi':
—A ach tic, tecan sc'ayb'um ach jun viñ ix yamchaj tic, xchi ix d'a viñ.
—Maay, mañ in sc'ayb'umoclaj viñ, xchi viñ d'a ix.
18 A d'a jun tiempoal chi' te ay siic, yuj chi' axo eb' viñ ayoch checab'oc yed'
eb' viñ stañvumal templo, ix yac'och sc'ac' eb' viñ d'a te' ac'al. Liñjab'och eb'
viñ c'axnel. Axo viñaj Pedro chi', ix c'och viñ yed' eb' viñ d'a sti' te' c'ac' chi',
ix c'axni viñ yed' eb' viñ.

C'ochnac Jesús d'a yichañ viñ sat sacerdote
(Mt 26.59-66; Mr 14.55-64; Lc 22.66-71)

19 Axo viñ sat sacerdote ix c'anb'an d'a Jesús:
—¿Mach eb' a c'ayb'um? ¿Tas juntzañ a c'ayb'ub'al b'aj tza c'ayb'ej eb'? xchi
viñ d'ay.
20 Ix yalan Jesús chi' d'a viñ:
—A juntzañ in c'ayb'ub'al chi', ix valel d'a scal eb' anima smasanil. Masanil
tiempo ix valel d'a yoltac spatil culto yed' d'a yamaq'uil stemplo Dios yed' b'aj
smolb'ej sb'a eb' anima. Malaj junoc tas c'ub'eltac ix vala'. 21 ¿Tas yuj a d'ayin
tza c'anb'ej? C'anb'ej d'a eb' ix ab'an valani. Yalocab' eb' d'ayach tas juntzañ
in c'ayb'ub'al chi'. Ina yojtacxo eb' tas ix vala', xchi d'a viñ.
22 Ix lajviñej yalan juntzañ chi', axo jun viñ stañvumal templo ayec' ta' ix
tz'itanb'at sat. Ix yalan viñ d'ay:
—Tas yuj icha chi' tz'aj a pacan sti' viñ sat sacerdote tic, xchi viñ d'a Jesús.

23 —Tato chuc ix vala', al d'ayin tas chucal ix val chi'. Palta tato a tas vach' ix vala', ¿tas yuj tzin a comon maq'uej? xchi Jesús chi' d'a viñ.
24 Ix lajvi chi', axo viñaj Anás chi' ix checan ic'jocb'at Jesús d'a viñaj Caifás, viñ sat sacerdote. Añeja' tzec'b'il yuj eb' viñ ix b'ati.

Yalnacxi viñaj Pedro to mañ yojtacoc Jesús
(Mt 26.71-75; Mr 14.69-72; Lc 22.58-62)

25 Axo viñaj Pedro añeja' van sc'axni viñ yed' eb' viñ stañvumal templo chi'. Yuj chi' ix yalan eb' viñ d'a viñ:
—A ach tic, tecan sc'ayb'um ach Jesús, xchi eb' viñ.
Ix yic'anxiel viñ d'a yib'añ, ix yalan viñ:
—Maay, mañ in sc'ayb'umoclaj, xchi viñ.
26 Ix lajvi chi', ay jun schecab' viñ sat sacerdote, sc'ab' yoc sb'a yed' viñ ix el schiquin yuj viñaj Pedro chi' ix alan d'a viñ:
—¿Tom mañoc ach ix vil ec' yed' Jesús b'aj ay te' avb'en te' jun? xchi d'a viñ.
27 Ix yic'anxiel viñaj Pedro chi' d'a yib'añ junelxo. A val slajvi yic'anxiel viñ chi' d'a yib'añ, ix oc' noc' caxlañ.

Ix ic'jib'at Jesús d'a yichañ viñaj Pilato
(Mt 27.1-2,11-14; Mr 15.1-5; Lc 23.1-5)

28 Axo yic van sacb'i, ix ic'jiel Jesús d'a yol spat viñaj Caifás chi' yuj eb' yajal d'a scal eb' israel, ix ic'jib'at d'a sdespacho viñaj Pilato, viñ yajal. A sley eb' aj Judea chi', max yal yoch eb' d'a yol sdespacho viñ chi'. A snaan eb', talaj tz'och smul eb' d'a yichañ Dios, talaj mañ smojoc svaan jun vael eb' yic q'uiñ van sjavi, yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto.
29 Yuj chi' ix elta viñaj Pilato chi' d'a sti' sdespacho. Ix sc'anb'an viñ d'a eb':
—¿Tas smul jun viñ tzul eyac' tic d'ayin? xchi viñ.
30 —Tato mañ chucoc viñ, ¿tom ol ul cac' viñ d'a yol a c'ab'? xchi eb' viñ.
31 Yuj chi' ix yalan viñaj Pilato chi':
—Iq'uecb'at viñ a ex tic, tzeyac'anoch d'a yib'añ viñ icha syal e ley, xchi viñ.
—Palta a oñ israel oñ tic, max yal-laj co comon ac'anoch chamel d'a yib'añ junoc anima, xchi eb' viñ.
32 Icha chi' ix aj yelc'och tas ix yal Jesús chajtil ol aj schami. 33 Axo viñaj Pilato chi', ix ochxican viñ d'a yol sdespacho. Ix yac'an avtajcot Jesús viñ, ix sc'anb'an viñ d'ay:
—¿Tom a ach tic sreyal ach eb' israel? xchi viñ.
34 —¿Tom a ach tza nael jun chi', mato ch'oc mach ix alan d'ayach vuuj? xchi Jesús chi' d'a viñ.
35 —¿Tom israel in tzila'? A eb' etchoñab' yed' eb' sat sacerdote, a eb' ix ul ach ac'anoch d'a yol in c'ab'. Palta ¿tas ix a mulej? xchi viñ d'ay.
36 —A in tic, mañoc d'a yolyib'añq'uinal tic rey in. Q'uinaloc tato icha chi', a eb' tzin ac'an servil, tzam yac' yovalil eb', yic max in ac'jioch d'a yol sc'ab' eb' aj Judea. Palta mañoc d'a tic rey in, xchi Jesús chi' d'a viñ.
37 —¿Tom yel val jun to rey ach? xchi viñaj Pilato chi' d'ay.
—Yel toni, rey in, ichaton tzal chi'. A in tic, in javi d'a yolyib'añq'uinal tic yic tzul valel jun tas te yel. Yuj val chi' in alji. Jantacñej eb' yictaxon jun yel tic, syac'och schiquin eb' d'a tas svala', xchi Jesús chi'.
38 Axo ix yalan viñaj Pilato chi' d'ay:
—¿Tas jun yel tzal chi'? xchi viñ d'ay.

Ochnac chamel d'a yib'añ Jesús
(Mt 27.15-31; Mr 15.6-20; Lc 23.13-25)

Ix lajvi yalan jun chi' viñaj Pilato chi', ix elixta viñ d'a sti' b'aj aycan eb' aj Judea chi'. Ix yalanelta viñ d'a scal eb':

—A jun viñ tic, malaj jab'oc smul viñ svila'. 39 Palta ay jun e ley d'a junjun q'uiñ tic to tze c'anelta junoc mach d'a preso. Yuj chi', ¿mama e gana svaq'uel jun viñ e reyal a ex israel ex tic d'a libre ticnaic? xchi viñ d'a eb'.

40 Yuj chi' ix avaj chaañ eb' smasanil, ix yalan eb':

—A jun viñ tic, malaj co gana d'a viñ. A viñaj Barrabás tzaq'uel d'a libre, xchi eb' d'a viñ.

Palta a viñaj Barrabás chi', milumcham anima viñ.

19

1 Axo viñaj Pilato ix checan ic'jocb'at Jesús yic' b'at mac'joc. 2 Ix lajvi chi', ix sjalan setan jun q'uiix eb' viñ soldado, ix yac'anq'ue eb' viñ scoronaoc Jesús chi'. Ix yac'anoch jun c'apac eb' viñ d'ay, q'uic' mutz'inac icha yic eb' rey. 3 Ix laj c'och eb' viñ d'a stz'ey, ix stz'acan yal eb' viñ d'ay:

—Tzalajañ ach sreyal eb' israel, xchi eb' viñ d'ay.

Ix tz'itjib'at sat yuj eb' viñ.

4 Ix lajvi chi', ix elta viñaj Pilato d'a sti' b'aj aycan eb' aj Judea chi'. Ix yalanelta viñ d'a scal eb':

—Ilecnab'i, tic tzin ch'oxelta viñ d'ayex, yic vach' tzeyojtaquejeli to malaj jab'oc smul viñ ix ilchaj vuuj, xchi viñ d'a eb'.

5 Ichato chi' ix elta Jesús d'a sti'. Añeja' ayq'ue jun q'uiix chi' d'a sjolom, añeja' aypaxoch jun q'uic' mutz'inac c'apac chi' yuuj. Ix yalanxielta viñaj Pilato chi' d'a eb':

—Ina viñ tic, xchi viñ.

6 Ayic ix yilan eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ stañvumal templo yelc'och Jesús d'a sti' chi', ix q'ue umnaj eb' viñ yalani:

—Culusejq'ue viñ. Culusejq'ue viñ, xchi eb' viñ.

Ix yalanpax viñaj Pilato chi' d'a eb':

—Iq'uecb'at viñ a ex tic, tze culusanq'ue viñ e ch'ocoj. Xal in tic, malaj jab'oc smul viñ tz'ilchaj vuuj, xchi viñ.

7 Ix yalanpax eb' aj Judea chi' d'a viñ:

—Palta ay jun ley aycan d'ayoñ. Yuj jun ley chi' yovalil ol miljoccham jun viñ tic, yujto ix yaloch sb'a viñ Yuninaloc Dios, xchi eb'.

8 Axo ix yab'an jun chi' viñaj Pilato chi', ix te xivb'at viñ. 9 Yuj chi' ix ochxic'och viñ d'a yol sdespacho, ix sc'anb'an viñ d'a Jesús:

—¿B'ajtil cotnac ach jun? xchi viñ d'ay.

Palta maj tac'voclaj Jesús chi' d'a viñ.

10 Yuj chi' ix yalanxi viñ d'ay:

—¿Tas yuj max ach tac'vi d'ayin? ¿Tom mañ ojtacoc to ay vopisio ach vac'anel d'a libre, ay pax vopisio ach in culusanq'uei? xchi viñ d'ay.

11 Ix yalan Jesús d'a viñ:

—Palta aton Dios ac'jinac opisio chi'. Tato maay, malaj alan jab'oc ic d'ayin. Yuj chi' a viñ ix in ac'anoch d'a yol a c'ab', te ec'alto smul viñ d'a ichañ, xchi d'a viñ.

12 Ix lajvi yab'an juntzañ chi' viñ, ix snaan viñ tas syutej yac'anel Jesús chi' d'a libre. Axo eb' aj Judea chi', ix q'ue umnaj eb' yalani:

—Tato tzaq'uel viñ d'a libre, ajc'ool ach d'a viñ yajal d'a Roma syal chi'. A viñ tic ix yaloch sb'a viñ reyal. Palta a mach tz'alan icha chi', ajc'ool d'a viñ yajal d'a Roma chi', xchi eb' d'a viñ.

13 Ix lajvi yab'an jun chi' viñ, ix yalan viñ to tz'ic'jicot Jesús chi' b'aj ayec' viñ chi'. Ix lajvi chi', ix em c'ojan viñ d'a sc'ojnub' b'aj sb'o yaj oval. A jun

lugar chi', Gabata sb'i d'a hebreo. Syalelc'ochi, b'aj latz'b'ilem q'uen q'ueen.
14 Ayic ix em c'ojan viñ chi', vanxo yoch chimc'ualil. Q'uic'anocxo sq'uiñ eb'
israel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto. Axo
ix yalanpaxelta viñ d'a scal eb' aj Judea chi':
—Ina viñ e reyal tic, xchielta viñ d'a eb'.
15 Palta ix laj avaj chaañ eb' junelxo:
—Chamocab' viñ. Chamocab' viñ. Culusejq'ue viñ, xchi eb'.
—¿Tom svac' culusejq'ue viñ e reyal tic? xchi viñ d'a eb'.
Axo eb' viñ sat sacerdote ix tac'vi:
—A oñ tic, añej viñ yajal d'a Roma co reyal. Malaj junocxo, xchi eb' viñ.
16 Ichato chi' ix ac'jioch Jesús d'a yol sc'ab' eb' yic sculusajq'uei. Yuj chi' ix
yic'b'at Jesús chi' eb'.

Ix culusajq'ue Jesús
(Mt 27.32-44; Mr 15.21-32; Lc 23.26-43)

17 Axo Jesús ix cuchan sculusal, ix ic'jib'at d'a jun lugar scuchan Gólgota d'a
hebreo. Syalelc'ochi: B'aj Ay Sb'aquil Jolom. 18 Ata' ix culusajq'ue Jesús yuj
eb'. Ay chavañxo eb' viñ ix culusajq'ue yed'oc, jun viñ d'a svach', junxo viñ d'a
sq'uexañ, axo d'a snañal sculusal eb' viñ chi' ix culusajq'ue Jesús chi'. 19 Axo
viñaj Pilato chi' ix ac'an tz'ib'chajoch juntzañ lolonel d'a jun yune' chem te'.
Ix yac'an ac'jococh viñ d'a sjolom sculusal Jesús chi'. Icha tic syal jun chi':
A Jesús aj Nazaret, Sreyal eb' israel, xchi. 20 A jun lugar b'aj ix culusajq'ue
Jesús chi', a d'a ti' choñab' ay. Yuj chi' tzijtum eb' israel ix ilan juntzañ lolonel
chi'. A d'a hebreo, d'a griego yed' pax d'a latín, aton sti' eb' aj Roma, ata' ix
tz'ib'chajochi. 21 Yuj chi' ix yal eb' viñ sat sacerdote d'a viñaj Pilato chi':
—Octom mañoc Sreyal eb' israel ix ac' tz'ib'chajochoc. Octom tzac' tz'ib'chaj
icha tic: A viñ tic, ix yaloch sb'a viñ Sreyaloc eb' israel, xchi eb' viñ d'a viñ.
22 —A tas ix vac' tz'ib'chajoc, scanñej icha chi', xchi viñaj Pilato chi' d'a eb'
viñ.
23 Axo eb' viñ soldado, ayic manto sculusejq'ue Jesús eb' viñ, ix quichjiel
spichul yuj eb' viñ. Ix spucanec' eb' viñ d'a spatic. Chañ poj ix aji. Junjun yic
junjun eb' viñ. Palta axo jun colxo spichul, jalb'ilcot d'a sjolom masanto d'a
yoctac, malaj stz'isul. 24 Yuj chi' ix yal eb' viñ icha tic:
—Tecan a jun tic mañ ol co ñic'chitejb'ati. Vach' ama to scaq'uec co suerte
d'a yib'añ, yalñej mach oñ ol quic'a', xchi eb' viñ.
Icha chi' ix aj yelc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios, ayic yalannaccani:
Ol spuquec' in pichul eb' d'a spatic, ol yac'an suerte eb' d'a yib'añ junxo, xchi.
Yuj chi' icha chi' ix yutej eb' viñ soldado chi'.
25 Liñanoch ix snun Jesús d'a stz'ey te' culus chi', ajun ix snulej ix yed'oc
yed' ix María ix yetb'eyum viñaj Cleofas yed' ix María aj Magdala.
26 Ay pax ec' jun viñ sc'ayb'um Jesús d'a stz'ey ix snun chi', aton jun viñ te
xajan yuuj. Ayic ix iljicot eb' yuj Jesús, ix yalan d'a ix snun chi':
—Nunin, a jun ayec' ed' tic, icha une' tzutej, xchi d'a ix.
27 Ix lajviñej chi', ix yalan d'a jun viñ sc'ayb'um chi':
—A ix in nun tic, icha a nun tzutej ix, xchi.
Yuj chi', a jun viñ sc'ayb'um chi' ix ic'ancanoch ix snun Jesús chi' d'a yol
spat. Atax ta' cannac ix yed'oc.

A schamel Jesús
(Mt 27.45-56; Mr 15.33-41; Lc 23.44-49)

28 Ix lajvi chi', yojtacxo Jesús to ix elc'och masanil tas tz'ib'ab'ilcan d'a
yib'añ. Yuj chi' ix yal icha tic:
—Stacji val in ti', xchi.

Icha chi' ix yutej yalani yic tz'elc'och tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios.
29 Ayec' jun chen vinagre ta'. Ix yac'anoch jun tz'ub'lab' eb' d'a sjolom jun
te' hisopo, ix slab'anem eb' d'a scal jun vinagre chi', ix yac'anoch eb' d'a sti'
Jesús chi'. 30 Ix stz'ub'an jun vinagre chi', ix lajvi chi' ix yalani:
—Toxo ix yic' sb'a smasanil, xchi.
Ix lajvi chi', ix em ñojnaj schami.

Tipjinacoch q'uen lanza d'a scostil Jesús
31 A d'a jun c'u chi', q'uic'anocxo tz'och sq'uiñ eb' israel yic snaancot eb' tas
aj yelnaccot eb' smam yicham eb' d'a Egipto, sc'ual ic'oj ip yaj d'a eb'. A eb' viñ
aj Judea malaj sgana eb' viñ scan snivanil eb' culusab'il d'a te' culus chi', yujto
a jun q'uiñ sja chi', te nivan q'uiñ syutej eb'. Yuj chi' ix b'at eb' sc'an d'a viñaj
Pilato to syac' mac'joc poj sb'aquil sat spenec[19.31] eb' viñ, yic tz'ic'jiemta eb'
d'a te' culus chi'. 32 Yuj chi' ix c'och eb' viñ soldado b'aj ix culusajq'ue eb' chi'.
A eb' viñ culusalb'ilq'ue yed' Jesús chi', ix mac'jipoj sb'aquil sat spenec eb'
viñ. 33 Palta axo yic ix c'och eb' viñ d'a stz'ey Jesús chi', ix yilan eb' viñ to
chamnacxo, majxo smac'pojlaj sb'aquil sat spenec chi' eb' viñ.
34 Palta ay jun viñ soldado ix tipanoch q'uen slanza d'a scostil Jesús chi'.
Yuj chi' ix elta usnaj chic' yed' a a'. 35 A in tic, ix vil val juntzañ tic. Yuj chi'
svac' testigoal in b'a yuuj, yic ol eyac'och d'a e c'ool. A juntzañ tzin tz'ib'ejcan
tic, te yel. A in tic vojtac to te yel svala'. 36 Ix uji juntzañ tic, yic tz'elc'och
tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios ayic syalan icha tic: Malaj junoc sb'aquil ol
smac' poj eb', xchi. 37 Syalanpax junxo tic d'a Slolonel chi': Ol yil jun mach
b'aj stipnacoch q'uen lanza eb', xchi.

Ix mucchaj Jesús
(Mt 27.57-61; Mr 15.42-47; Lc 23.50-56)
38 Ay jun viñ scuchan José aj choñab' Arimatea. Sc'ayb'um viñ Jesús d'a
c'ub'eltac, yujto xiv viñ d'a eb' viñ aj Judea. Xid' sc'anan spermiso viñ d'a viñaj
Pilato yic syiq'uemta snivanil Jesús chi' viñ d'a te' culus, b'at smucan viñ.
Axo viñaj Pilato chi' ix ac'an spermiso viñ yic'anemta. Yuj chi' ix yic'anb'at
viñ. 39 Ajun pax viñaj Nicodemo viñ xid'naquec' sc'umej Jesús d'ac'valil
yed'nac viñ. Ay am oxeoc arroba juntzañ suc'uq'ui sjab' scuchan mirra calan
yaj yed' junxo scuchan áloes yed'nac viñaj Nicodemo chi'. 40 Ix yic'anb'at
snivanil Jesús chi' eb' viñ. Ix spichan eb' viñ d'a jun c'apac. Ix yac'anoch
jun suc'uq'ui sjab' chi' eb' viñ d'ay, yujto icha chi' sley eb' israel chi' ayic
smucan eb' chamnac eb'. 41 Axo d'a slac'anil b'aj ix culusajq'ue Jesús chi'
ay jun avb'en te'. Ata' ay jun q'uen q'ueen joyb'ilel yool. A jun q'ueen chi',
manta junoc chamnac tz'ac'jioch d'a yol q'ueen. 42 Axo jun sc'ual ic'oj ip, toxo
syamchajochi. Yuj chi' a d'a yol jun q'ueen chi' ix ac'jioch snivanil Jesús chi',
yujto lac'an ay q'ueen b'aj ix cham chi'.

20

Ix pitzvixi Jesús
(Mt 28.1-10; Mr 16.1-8; Lc 24.1-12)
1 A d'a domingoal, ayto sacb'i, ix b'at ix María Magdalena b'aj ix mucchaj-
canoch snivanil Jesús chi'. Ix yilan ix to toxo ix ic'jiel smacul b'aj mucan chi'.
2 Yuj chi' elañchamel ix b'at lemnaj ix, axo ix c'och ix d'a viñaj Simón Pedro
yed' d'a junxo viñ sc'ayb'um Jesús, aton viñ te xajan yuj Jesús chi'. Ix yalan ix
d'a eb' viñ:

19.31 **19:31** A sgana eb' to smac'poj sat penec eb' ayq'ue d'a te' culus chi' eb', yic vach' elañchamel scham eb', tz'ic'jiemta eb'. A sb'eyb'al eb' romano to scan d'uñan snivanil eb' masanto syal sc'ab'at d'a te' culus chi'.

—Toxo ix ic'jib'at snivanil Cajal Jesús b'aj mucan, ¿b'aj am ix yac' eb'? xchi ix d'a eb' viñ. 3 Ix lajvi yab'an jun chi' viñaj Pedro yed' junxo viñ sc'ayb'um Jesús chi', ix b'at eb' viñ, ix b'at yilan eb' viñ b'aj ay q'uen q'ueen chi'. 4 Elañchamel ix b'at eb' viñ schavañil. Palta ix tzac'lajcan viñaj Pedro chi'. Yuj chi' a junxo viñ c'ayb'um chi' ix b'ab'lajc'ochi. 5 Ix och d'añan viñ d'a sti' q'ueen. Ix yilanoch jun c'apac viñ lañaneq'ui. Palta maj ochlaj viñ d'a yol q'ueen. 6 Axo viñaj Simón Pedro chi' tzac'anto ix c'och viñ. B'eñej ix ochb'at viñ d'a yol q'ueen. Ix yilan viñ, lañanec' juntzañ c'apac chi'. 7 A junxo c'apac sb'ac'ul sjolom Jesús chi', pacb'ilcan c'apac, ch'oc aycancot c'apac. 8 Ichato chi' ix ochc'och junxo viñ c'ayb'um ix b'ab'laj c'och chi'. Ayic ix yilan jun chi' viñ, ix yac'och viñ d'a sc'ool to ix pitzvixi Jesús. 9 Maxto nachajel yuj eb' viñ tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios to yovalil ol pitzvocxi Jesús d'a scal eb' chamnac. 10 Ix lajvi chi', ix paxcan eb' viñ d'a spat junjun.

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a ix María aj Magdala (Mr 16.9-11)

11 Axo ix María aj Magdala, ix can ix d'a stz'ey jun q'ueen chi'. Maj ochlaj ix d'a yol q'ueen. Van yoc' ix, ix och d'añan ix d'a sti' q'ueen. 12 Axo ix yilan ix, ayelta chavañ ángel d'a yol q'ueen. Te sac spichul eb'. C'ojjab'em eb' b'aj ix em snivanil Jesús chi', jun d'a sjolomtac, jun d'a yoctac. 13 Ix sc'anb'anelta eb' d'a ix:

—Ach ix, ¿tas yuj tzach oq'ui? xchielta eb'.

—Tzin oq'ui yujto ix ic'jib'at snivanil viñ Vajal d'a tic. ¿B'aj am ix yac' eb'? xchi ix d'a eb'.

14 Vanto yalan jun chi' ix, ix b'at q'uelan ix d'a spatic. Axo ix yilan ix ayec' Jesús chi', palta maj yilochlaj ix tato a'. 15 Yuj chi' ix sc'anb'an d'a ix:

—Ach ix, ¿tas yuj tzach oq'ui? ¿Mach tza sayeq'ui? xchi d'a ix.

Palta a snaan ix to a viñ yilumal te' avb'en te' chi' liñanec' ta'. Yuj chi' ix yalan ix:

—Ach vetanimail, tato a ach ix ul iq'uel snivanil Jesús chi', al val d'ayin b'ajtil ix b'at ac'cani yic ol vic'b'ati, xchi ix d'ay.

16 —María, xchi Jesús chi' d'a ix.

Yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan ix d'ay. Ix yalan ix d'a sti' hebreo:

—Raboni, xchi ix. Syalelc'ochi, Ach in C'ayb'umal.

17 Ix yalan d'a ix:

—Mañ in a yama', yujto manto in paxq'ue b'aj ay in Mam. Ixic al d'a eb' vuc'tac yed' d'a eb' vanab' smasanil to ol in paxq'ue b'aj ay in Mam. A in Mam chi', e Mam pax ved'oc. A in Diosal, e Diosal pax ved'oc, xchi Jesús chi' d'a ix.

18 Yuj chi' ix b'at ix yal d'a eb' sc'ayb'um Jesús chi':

—Ix vil Cajal Jesús, xchi ix d'a eb'. Ix laj yalan ix d'a eb' tastac ix yal d'a ix.

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a eb' sc'ayb'um (Mt 28.16-20; Mr 16.14-18; Lc 24.36-49)

19 Añeja' d'a jun domingo chi' d'a q'uic'b'alil, ix smolb'ej sb'a eb' sc'ayb'um Jesús chi'. Nab'ab'i ix aj spuertail jun pat chi', yujto xiv eb' d'a eb' viñ aj Judea. Axo ix yilan eb' ayxoec' Jesús d'a scal eb', ix yalan d'a eb':

—Junc'olalocab' eyaji, xchi d'a eb'.

20 Ix lajvi chi', ix sch'oxan yol sc'ab' yed' scostil d'a eb'. Axo eb' sc'ayb'um chi', ix te tzalaj eb' yilan Cajal Jesús chi'. 21 Ix yalanpax junelxo:

—Junc'olalocab' eyaji. Icha ix yutej co Mam Dios in schecancoti, icha chi' svutej ex in checanb'ati, xchi d'a eb'.

22 Ix lajvi yalan juntzañ chi', ix spu'anec' yic' d'a yib'añ eb', ix yalani:

—Chaec Yespíritu Dios. 23 Tato ay eb' tzeyac' nivanc'olal smul, aňejtona' ol
ac'jocpax lajvoc smul eb' yuj Dios. Tato ay eb' max eyac' nivanc'olal smul chi',
ol canňej smul eb' chi' d'a yib'aň, xchi d'a eb'.

Yilnac Jesús viňaj Tomás

24 Palta ay jun viň yetb'eyum eb' sc'ayb'um Jesús chi' scuchan Tomás, tz'alji
Tioxal. Maň ayoquec'laj viň yed' eb' ayic ix ec' Jesús chi' ta'. 25 Yuj chi' ix yal
eb' yetc'ayb'umal viň chi' d'ay:
—Ix quil Cajal Jesús, xchi eb' viň.
—Oc in val svil b'aj ix ec' q'uen lavux d'a yol sc'ab', svecanoch yiximal in
c'ab' d'a yolanil b'aj ix ec' q'uen chi', svac'anpaxoch in c'ab' d'a scostil, ichato
chi', ol vac'anoch d'a in c'ool tato a val Jesús chi', xchi viňaj Tomás chi'.
26 Ucub'ixitax chi', ix smolb'anxi sb'a eb' d'a yol jun pat chi'. Ayxo pax ec'
viňaj Tomás chi' yed' eb'. Ňab'ab'i yaj jun pat chi' sch'apan eb', palta ix yilan
eb', ayxoec' Jesús chi' d'a scal eb'. Ix yalan d'a eb':
—Junc'olalocab' eyaji, xchi.
27 Ix lajviňej chi', ix yalan d'a viňaj Tomás chi':
—Ilnab' in c'ab' tic. Ecoch yiximal a c'ab' d'a yolanil tic. Tzac'anpaxoch a
c'ab' d'a yolanil in costil tic. Maň ac' chab'c'olal. Ac' in val och d'a a c'ool, xchi
d'a viň.
28 Ix lajvi chi', ix yalan viňaj Tomás chi' d'ay:
—Ach Vajalil, ach in Diosal, xchi viň.
29 Ix yalanxi Jesús chi' d'a viň:
—In ac'och d'a a c'ool yujto in ila'. A eb' max in ilani, tato tzin yac'och eb'
d'a sc'ool, te' vach' yic eb', xchi d'a viň.

Tas yuj tz'ib'ab'ilcan jun libro tic

30 Tzijtumto juntzaňxo tas satub'tac ix sch'ox Jesús d'a yichaň eb' sc'ayb'um,
palta maň tz'ib'ab'iloclajcan d'a jun uum tic. 31 Palta a juntzaň tic
tz'ib'ab'ilcani yic tzeyac'och d'a e c'ool to a Jesús aton Cristo, Yuninal Dios.
Tato icha chi' ol eyutoc eyac'anoch d'a e c'ool, ol e cha e q'uinal d'a junelňej
yuuj.

21

Sch'oxnac sb'a Jesús d'a ucvaaň eb' sc'ayb'um

1 Axo junelxo, ix sch'oxxi sb'a Jesús d'a eb' viň sc'ayb'um ayic ayec' eb' viň
d'a sti' a' ňajab' Tiberias. Icha tic ix aj sch'oxan sb'a d'a eb' viň. 2 Ayec' viňaj
Simón Pedro yed' viňaj Tomás tz'alji Tioxal. Ajun pax viňaj Natanael aj Caná
d'a yol yic Galilea. Aňejtona', ayec' pax eb' viň yuninal viňaj Zebedeo yed'
chavaňxo eb' viň yetc'ayb'umal eb' viň. 3 Axo viňaj Simón Pedro ix alan d'a
eb' viň:
—Ol in b'at yamoj chay, xchi viň d'a eb' viň.
—Ol oň b'at ed'oc, xchi eb' viň d'a viň.
Yuj chi' ix b'at eb' viň. Ix och eb' viň d'a yol jun te' barco. Palta a d'a jun
ac'val chi', malaj junoc noc' ix yamchaj yuj eb' viň. 4 Axo yic vanxo sacb'i,
ayec' Jesús d'a sti' a' chi'. A eb' viň sc'ayb'um chi' maj snalaj eb' viň tato a'. 5 Ix
yalancot d'a eb' viň:
—Ex vetanimail, ¿ay am noc' ix eyic'a'? xchi d'a eb' viň.
—Maay. Malaj noc', xchi eb' viň d'ay.
6 —Aq'uequem ch'aň e chimpa chi' d'a svach' te' barco chi', ata' ol yamchaj
noc' eyuuj, xchi d'a eb' viň.
Ix yac'anem ch'aň eb' viň. Ix yac'lan eb' viň stoc'anq'ueta ch'aň, majxo yal-
laj sq'ueta ch'aň yuj yalil noc', yujto te tzijtum noc'.

7 Axo jun viñ sc'ayb'um Jesús te xajan yuuj, a viñ ix alan d'a viñaj Pedro chi':
—Inai, a Cajal Jesús ayec' chi', xchi viñ.
Ix lajviñej yab'an chi' viñaj Simón Pedro chi', ix yac'anoch spichul viñ, yujto añej yol spichul viñ ayochi. Ix syumanelta sb'a viñ d'a yol te' barco chi', ix elc'och viñ d'a sti' a'. 8 Ay am chañeoc ch'añil ayb'at eb' viñ d'a sat a'. Axo juntzañxo eb' viñ yetc'ayb'umal eb' viñ, tzac'anto ix c'och eb' viñ yed' jun yune' barco, ñerb'il ch'añ chimpa b'ud'an yuj noc' chay chi' yuj eb' viñ. 9 Axo ix elta eb' viñ, ix yilan eb' viñ, ayoch jun c'ac' toxo ix el ichan. Van sb'olan jun noc' chay Jesús chi'. Ay pax ec' juntzañ ixim pan d'a stz'ey. 10 Axo ix yalan d'a eb' viñ:
—Iq'ueccot jayvañoc noc' e chay ix e yam chi', xchi.
11 Yuj chi' ix ochxi viñaj Simón Pedro d'a yol te' barco chi'. Ix stoc'anelta ch'añ chimpa chi' viñ d'a staquiñal sti' a'. Ix yilan eb' viñ to b'ud'an ch'añ yuj juntzañ noc' nivac chay chi'. 153 sb'isul noc' smasanil. Palta vach'chom te al noc', maj d'iñchajlaj ch'añ. 12 Ix lajvi chi', ix yalan Jesús d'a eb' viñ:
—Cotañec, vaañec, xchi.
Malaj junoc eb' sc'ayb'um chi' ix c'anb'ani: ¿Mach ach? man xchioc eb' viñ, yujto yojtacxo eb' viñ to a Cajalil. 13 Ix snitzanoch sb'a Jesús d'a stz'ey eb' viñ. Ix yic'anq'ue ixim pan chi', ix spucanec' ixim d'a eb' viñ. Añejtona' icha chi' ix yutej spucanec' noc' chay chi'.
14 Yoxelalxo sch'oxan sb'a Jesús d'a eb' sc'ayb'um chi' yictax ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac.

Lolonnac Jesús yed' viñaj Pedro

15 Ix lajvi sva eb', ix yalan Jesús d'a viñaj Simón Pedro:
—Ach Simón yuninal viñaj Jonás, tzin c'anb'ej d'ayach, ¿más am tzin a xajanej d'a yichañ eb' viñ tic? xchi d'a viñ.
—Yel ton Mamin. Ojtacxo to xajan ach vuuj, xchi viñaj Pedro chi' d'ay.
—Tato icha chi', icha junoc tañvum calnel syac' va noc' yunetac scalnel, icha chi' tzutej a c'ayb'an eb' vico', xchi Jesús d'a viñ.
16 Ix lajviñej yalan juntzañ chi', ix yalanxi:
—Ach Simón yuninal viñaj Jonás, ¿tzam in a xajanej? xchi d'a viñ.
—Yel ton Mamin. Ojtacxo to tzach in xajanej, xchixi viñ.
—Tato icha chi', icha junoc tañvum calnel stañvan noc' scalnel, icha chi' tzutej a tañvan eb' vicxo, xchi Jesús chi' d'a viñ.
17 Ix yalanxi d'a yoxelal:
—Ach Simón yuninal viñaj Jonás, ¿tzam in a xajanej? xchi d'a viñ.
Yuj chi' ix te cusq'ue viñaj Pedro chi', yujto yoxelalxo sc'anb'an Jesús chi' d'a viñ tato xajan yuj viñ. Yuj chi' ix yalanxi viñ:
—Mamin, ojtacxo smasanil, ojtac to xajan ach vuuj, xchi viñ d'ay.
—Tato icha chi', icha junoc tañvum calnel syac' va noc' scalnel, icha chi' tzutej a c'ayb'an eb' vicxo.
18 Val yel sval d'ayach, a d'a yic quelem achto, munil tza pich a b'a. Tzach b'eyec' b'aj ay a gana. Palta ayic ol ach ichamaxoc, toñej ol aq'uel lian a c'ab', ch'oc mach ol tzec'an a nañal, ol ach ic'jocb'at b'aj max yal a c'ool, xchi Jesús d'a viñaj Pedro chi'.
19 Icha chi' yutejnac yalan yuj tas ol aj scham viñaj Pedro chi', yic ol sch'oxel viñ to nivan yelc'och Dios. Ix lajvi chi', ix yalanxi d'a viñ:
—Ochañ tzac'an vuuj, xchi d'a viñ.

A jun sc'ayb'um Jesús xajan yuuj

20 Axo ix meltzajb'at q'uelan viñaj Pedro chi' d'a spatic, ix yilan viñ, a viñ
sc'ayb'um Jesús xajan yuuj, tzac'anxooch viñ yuj eb'. Aton jun viñ chi' ix em
c'ojan d'a stz'ey Jesús ayic ix va eb' junel, ayic ix sc'anb'an viñ d'a Jesús chi':
Mamin, ¿mach ol ach ac'anoch d'a yol sc'ab' chamel chi'? xchi viñ d'ay. 21 Ayic
ix yilan jun viñ chi' viñaj Pedro, ix sc'anb'an viñ d'a Jesús:
—Mamin, xal jun viñ sja tic, ¿tas ol ic'an scham viñ? xchi viñ d'ay.
22 Yuj chi' ix yalan Jesús chi' d'a viñ:
—Taxoñej in gana pitzanto viñ ayic ol in jaxoc, malaj ochi. A ach tic, ochañ
tzac'an vuuj, xchi d'a viñ.
23 Yuj chi' ix el specal d'a scal eb' yicxo Dios to mañ ol cham jun viñ
sc'ayb'um Jesús chi'. Palta maj yal-laj Jesús tato mañ ol cham viñ, añej ix yala':
Taxoñej in gana pitzanto viñ ayic ol in jaxoc, malaj ochi, xchi.
24 Aton jun viñ c'ayb'um tic syac' testigoal sb'a d'a juntzañ tic, ix stz'ib'ejcan
viñ. Cojtac to te yel juntzañ ix stz'ib'ejcan viñ tic.
25 Tzijtumto juntzañxo tas ix sc'ulej Jesús. Q'uinaloc tato ix tz'ib'chajcan
d'a junjunal, tzin na'a to max yab'laj jun yolyib'añq'uinal tic yic smolchajcan
juntzañ uum b'aj tz'ib'ab'ilcan chi'. Amén

A Tas Sc'ulejnac Eb' Schecab' Jesús
HECHOS

Hechos sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'ab'ilcan tastac sc'ulejnac eb' schecab' Jesús. A viñaj Lucas tz'ib'annaccan jun libro tic. Syalcoti to a Yespíritu Dios ix cuchb'an eb' schecab' ayic ix yalanel yab'ixal Jesús eb' d'a Jerusalén, d'a Judea, d'a Samaria masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal. Syalcoti to a jun c'ayb'ub'al tic, ix el yich d'a scal eb' israel, ix pucaxb'at d'a scal masanil anima. Ix snib'ej viñaj Lucas tic sch'oxeli to mañ chucoc jun c'ayb'ub'al tic d'a sat eb' yajal d'a Roma ayic ix el yich. Icha ton tic ix aj yelc'och tas tañvab'il yuj eb' israel chi'.

A jun libro tic, ox macañ yaji: B'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 7, syalcot tas ix aj sq'uib' sb'isul eb' b'ab'el creyente d'a Jerusalén. Schab'il macañ, tz'el yich d'a capítulo 8 masanto d'a 12, syalcot tas ix aj sc'och jun c'ayb'ub'al tic d'a juntzañxo lugar d'a yol yic Palestina. Yoxil macañ, tz'el yich d'a capítulo 13 masanto d'a slajvub' jun libro tic, syalcot tas ix aj sc'och vach' ab'ix yic colnab'il d'a scal eb' mañ israeloc, masanto d'a Roma.

Te nivan tas syalcot yuj tas sch'oxnac Yespíritu Dios ayic ix em d'a yib'añ eb' b'ab'el creyente d'a sc'ual Pentecostés. Yac'nac val spoder d'a eb', ix cuchb'aj eb' yuuj. A val sc'ayb'ub'al eb' b'ab'el creyente chi', a tz'ac'an checlajeli to te nivan spoder evangelio d'a junjun creyente.

Ix yal Jesús to ol yac' Espíritu Santo

1 Ay jun b'ab'el uum tz'ib'ab'ilxo b'at d'ayach vuuj, ach Teófilo.1.1 Ata' ix
vala' jantac tas ix sc'ulej Jesús yed' tas ix yac' c'ayb'ajoc, yictax ix syamanoch
sc'ayb'ani 2 masanto ix ja jun c'ual ayic ix pax d'a satchaañ. Ayic manto paxi,
ix yalancan juntzañ schecnab'il d'a eb' schecab', aton eb' sic'b'ilel yuuj, icha
ix ac'ji yal yuj Yespíritu Dios. 3 Ayic toxo ix ec' chamel d'a yib'añ, tzijtum elto
ix sch'ox sb'a d'a eb' schecab' chi'. 40 c'ualto ix eq'ui, ixto sch'ox sb'a d'a eb' to
yel ix pitzvixi. Ix yalancan d'a eb' to ol vach' och Dios Yajalil.

4 Ayic ayto ec' yed' eb' schecab' chi', ix yalan icha tic d'a eb':

—Mañ ex el d'a yol choñab' Jerusalén tic. Tañvejec jun tas yalnaccan Dios d'ayex, icha vutejnac valan d'ayex. 5 Yel toni, a viñaj Juan ac'jinac bautizar eb' anima d'a a a'. Palta ato d'a yic jayexo c'u, ol ac'joc Yespíritu Dios d'ayex. Ichato ol ex ac'joc bautizar yuuj, xchi Jesús.

Paxnacq'ue Jesús d'a satchaañ

6 Ayic ayto ec' Jesús yed' eb' sc'ayb'um chi', ix sc'anb'an eb' d'ay:

—Mamin, ¿am ticnaic ol a colelta eb' quetchoñab' israel, yic munil scac'och junoc yajal d'a co cal junelxo? xchi eb'.

7 Yuj chi' ix yalan d'a eb':

—Max ac'jilaj eyojtaquejel sc'ual, ma stiempoal b'aq'uiñ ol ujoc, yujto a juntzañ chi', añej Dios co Mam ay yalan yic d'ay. 8 Palta ol yac' spoder Dios d'ayex, ayic ol ochcan Espíritu Santo d'ayex. Ol lajvoc chi', axo eyalanel vab'ixal d'a Jerusalén tic, d'a masanil yol yic Judea tic, d'a yol yic Samaria yed' d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, xchi d'a eb'.

9 Axo ix lajvi yalan juntzañ chi', ix q'uex d'a satchaañ. Q'uelanq'ue eb' d'ay
ix satq'ue d'a scal jun asun.1.9 Majxo yil-laj eb'. 10 Q'uelanto q'ue eb' d'a

---

1.1 **1:1** Ayic sco lajb'an jun versículo tic yed' juntzañ versículo d'a Lucas 1.1-3, snachajel cuuj to a viñaj Lucas ix tz'ib'an pax jun libro Hechos tic.

1.9 **1:9** A d'a Antiguo Testamento, a d'a scal asun sch'ox sb'a Dios d'a eb' anima.

satchaañ chi' ayic vanto sq'uex Jesús, axo ix yilan eb', ayxoec' chavañ ángel
icha yilji anima d'a stz'ey eb', te sac spichul eb'. 11 Ix yalan eb':
—Ex vinac aj Galilea, ¿tas yuj añeja' eyajq'ue q'uelan d'a satchaañ? A Jesús,
ix el d'a e cal, ix pax d'a satchaañ, icha ix aj eyilan sq'uex tic, icha pax chi' ol
aj yemxuli, xchi eb' ángel chi' d'a eb'.

Ochnaccan viñaj Matías sq'uexuloc viñaj Judas

12 Ix lajvi chi', ix emixta eb' sc'ayb'um Jesús chi' d'a tzalan Olivo chi'. Ix
b'atxi eb' d'a Jerusalén. A jun tzalan chi', ay am nañaloc legua scal yed'
Jerusalén chi'. 13 Ix lajvi sc'och eb' d'a choñab' chi', ix q'ue eb' d'a jun cuarto
chaañ yajq'uei. Aton b'aj ay sposado viñaj Pedro, viñaj Jacobo, viñaj Juan,
viñaj Andrés, viñaj Felipe, viñaj Tomás, viñaj Bartolomé, viñaj Mateo, viñaj
Jacobo yuninal viñaj Alfeo, viñaj Simón, aton viñ yetb'eyumejnac sb'a yed' eb'
Zelote yed' viñaj Judas yuninal viñaj Jacobo. Ata' ay sposado eb' viñ smasanil.
14 Junjun c'u smolb'an sb'a eb' viñ smasanil ta', yic slesalvi eb' viñ d'a Dios yed'
eb' viñ yuc'tac Jesús, ix María ix snun Jesús chi' yed' juntzañxo eb' ix ix.
15 A d'a jun tiempoal chi', ay am junoc 120 eb' creyente ix smolb'ej sb'a. Axo
viñaj Pedro ix q'ue vaan d'a scal eb'. Ix yalan viñ:
16 —Ex vuc'tac ex vanab', yovalil ix elc'och icha tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel
Dios. Yujto a Yespíritu Dios ac'annac stz'ib'ejcan viñaj David yuj viñaj Judas,
aton viñ ch'oxjinac Jesús d'a eb' yamjinac. 17 A viñaj Judas chi', quetb'eyum
co b'a yed' viñ d'a yalañtaxo, junñej copisio yed' viñ. 18 Palta a yed' q'uen
tumin ix scha viñ d'a spatic jun chucal ix sc'ulej chi', a yed' q'uen ix sman jun
lum luum viñ, ix cot pichnaj viñ, ix elta usnaj yol sc'ool viñ. 19 A eb' ay d'a
Jerusalén tic, ix laj yab' specal jun chi' eb'. Yuj chi' ix yac' scuch jun luum chi'
eb', Acéldama d'a sti' eb'. Syalelc'ochi: Lum Schiq'uil Anima. 20 Syal pax icha
tic d'a jun libro Salmos:
Canocab' tz'inan b'aj cajan viñ.
Mañxaocab' mach ol cajnaj d'ay, xchi.
Syalanxi icha tic:
Ch'ocxoocab' mach tz'ochpaxcan d'a yopisio, xchicani.
21-22 Yuj chi' co siq'uequelta junoc mach tz'och sq'uexuloc viñ. Scac'anoch
yopisio yalaneli to ix pitzvixi Jesús. A jun ol co siq'uelta chi', yovalil toxonton
quetb'eyum co b'a yed'oc ayic oñ ec' yed' Cajal Jesús, yictax yac'jinac bautizar
eb' anima yuj viñaj Juan, masanto ix pax Jesús d'a satchaañ, xchi viñaj Pedro
chi' d'a eb'.
23 Yuj chi', ix naji d'a yib'añ chavañ eb' viñ, aton viñaj José Barsabás,
scuchan pax Justo yed' viñaj Matías. 24 Ix lajvi chi', ix lesalvi eb' smasanil.
Ix yalan eb' icha tic:
—Mamin, ojtac tas yaj co pensar co masanil. Yuj chi' ch'ox d'ayoñ mach
junoc eb' chavañ tic tza siq'uelta 25 yic vach' ol och yopisio schecab'oc
Jesucristo. Yujto ix ic'jiel viñaj Judas d'a yopisio yuj smul. Ix b'at viñ b'aj smoj
sc'ochi, xchi eb'.
26 Ix lajvi chi', ix och suerte d'a yib'añ eb' viñ schavañil. Yuj chi' ix
checlajelta to a viñaj Matías ix ochcan d'a yib'añ. A viñ ix ochcan stz'acub'oc
eb' viñ uxluchvañ schecab' Jesucristo chi'.

2

Emnacul Espíritu Santo d'a yib'añ eb' creyente

1 Ayic ix ja sc'ual q'uiñ Pentecostés,[2.1] junñej b'aj ix smolb'ej sb'a eb'
creyente smasanil. 2 Axo d'a jun rato chi', ix c'añ jun d'a satchaañ, icha sc'añ
junoc ic' te ov. Ix laj c'añ yec' d'a yol jun pat b'aj c'ojanem eb' chi'. 3 Ix yilan
juntzañ tas eb' icha sq'ue ñilñon te' c'ac'. Ix pucaxb'at d'a scal eb'. Ix em d'a
yib'añ junjun eb'. 4 Ix laj ochcan Yespíritu Dios d'a junjun eb'. Ix och ijan eb'
slolon d'a juntzañxo ch'occh'oc tial, ato syala' tas ix ac'ji yal eb' yuj Espíritu
Santo chi'.
5 A d'a jun tiempoal chi' ayec' juntzañ eb' israel d'a Jerusalén chi', aton eb'
scot d'a ch'occh'oc choñab'il d'a yolyib'añq'uinal tic. A d'a Dios syal sb'a eb'.
6 Ayic ix c'añ jun chi', tzijtum anima ix smolb'ej sb'a d'a jun pat chi'. Ix laj
somchaj spensar eb', yujto ix laj yab'laj sti' eb', yujto a eb' creyente syal sti'
junjun choñab' eb'. 7 Ix te sat sc'ool eb', ix laj och q'ueljab' eb'. Ix laj yalan eb':
—A val eb' van slolon tic, aj Galilea eb' smasanil. 8 Yuj chi', ¿tas yuj scab'
yalan co ti' eb'? Palta ina ch'occh'oc co ti' junjun oñ. 9 A d'a co cal tic ay
eb' aj Parta. Ay eb' aj Media, ay eb' aj Elam, ay eb' aj Mesopotamia, ay eb'
aj Judea, ay eb' aj Capadocia, ay eb' aj Ponto yed' d'a juntzañxo choñab' d'a
yol yic Asia. 10 Ay eb' aj Frigia, eb' aj Panfilia, eb' aj Egipto. Ay pax eb' aj
Libia d'a yichañb'at Cirene. Ay pax juntzañ eb' aj Roma, aytaxon ec' d'a tic.
Quetisraelal nañal eb'. Axo nañalxo eb' mañ israeloclaj eb', palta ochnac eb'
d'a co c'ayb'ub'al. 11 Ay pax eb' aj Creta yed' eb' aj Arabia. Co masanil scab'
slolon eb' d'a co ti' yic syalan eb' jantac val tas satub'tac sb'o Dios, xchi eb'.
12 Ix laj sat sc'ool eb' smasanil, ix laj somchaj eb'. Ix laj yalan eb':
—¿Tas val yaj juntzañ tic? xchi eb'.
13 Palta ay juntzañxo eb' jun, toñej ix b'uchvaj eb'. Ix yalan eb':
—A juntzañ eb' tic, uc'umañ eb', xchi eb'.

Yalnaquel slolonel Dios viñaj Pedro

14 Yuj chi', ix q'ue liñan viñaj Pedro yed' eb' viñ uxluchvañ
yetchecab'vumal. Te chaañ ix yal viñ d'a scal eb' anima chi':
—Ex aj Judea yed' ex e masanil ayextaxonec' d'a Jerusalén tic, svac' eyo-
jtaquejel tas yaj jun tic. Aq'uecoch e chiquin d'a tas ol val d'ayex. 15 ¿Tom
tze na'a to uc'um oñ añ? Maay, ina q'ue c'ualto ticnaic. 16 Palta a viñaj
Joel, viñ schecab' Dios d'a peca', ayocto yalannaccan viñ d'a Slolonel Dios
Tz'ib'ab'ilcani, xchi icha tic:
17 Ix yalan Dios: A d'a yic slajvub' c'ual, ol vac'och Vespíritu d'a masanil anima.
Axo eb' eyuninal yed' eb' eyisil ol alanel in lolonel.
A d'a eb' quelemtac ol in ch'ox juntzañ tas d'a vayichal.
Axo d'a eb' ichamtac vinac, ol in lolon d'a eb' d'a svayich.
18 A d'a jun tiempoal chi', ol vac'och Vespíritu d'a jantacñej eb' tzin ac'an
servil, vach'chom vinac, mato ix, ol yalel in lolonel eb'.
19 Ol in ch'oxan juntzañ tas d'a satchaañ yed' d'a yolyib'añq'uinal, ol sat sc'ool
eb' anima yilani. Ol in ch'oxpax juntzañxo tas sch'oxanel in poder, aton
chic', c'ac' yed' jun nivan tab' icha asun.
20 A c'u ol q'uic'b'oqueloc.
Axo q'uen uj, te chac ol aj q'ueen icha chic'.
Icha chi' ol ajoc ayic manto ja sc'ual yoval in c'ool a in Yajal in tic.
A jun c'ual chi', te nivan yelc'ochi. Ol te sat sc'ool eb' anima yuuj.
21 Axo eb' syal sb'a d'ayin a in Yajal in tic, ol laj colchaj eb', xchi Dios d'a
Slolonel chi'.

2.1 **2:1** D'a scal q'uiñ b'aj snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto yed' q'uiñ Pentecostés ay 50 c'ual. A d'a sc'ual q'uiñ Pentecostés chi' syac' silab' eb' d'a Dios yuj sb'ab'el sat juntzañ tas tz'avchaji.

22 Ex vetisraelal, aq'uecoch e chiquin d'a juntzañxo ol val tic d'ayex. A
Dios ix ch'oxani chajtil yopisio Jesús aj Nazaret d'ayex, ayic ix sb'oan juntzañ
milagro, juntzañ malaj b'aj squila' yed' juntzañxo tas sch'oxanel spoder. A
juntzañ chi' ix sb'o Dios yed' Jesús. Ina eyojtactaxon juntzañ tic. 23 Palta a
Jesús chi', ix ac'jicanoch d'a yol e c'ab', yujto icha chi' ix el d'a sc'ool Dios.
Yictax d'a pecataxo yojtacxo Dios tas ol javoc d'a yib'añ Jesús chi'. A ex tic ix e
majnej sc'ab' eb' chuc, yic ix eyamani, ix e culusanq'uei. Icha chi' ix eyutej e
milanchamoc. 24 Palta axo Dios ix ac'an pitzvocxi. Ix yac'an ganar spitzvixi,
yujto a chamel malaj tz'och d'ay. 25 A viñaj David alannaccan yab'ixal Jesús
chi' to ol pitzvocxi. Xchi icha tic:

Masanil tiempo naan achñej vuuj. Yujto ayachec' d'a in vach' c'ab', yuj chi'
max somchajel-laj in c'ool.
26 Yuj chi' ste tzalaj in c'ool, tzin b'itan d'a tzalajc'olal. Malaj tas tzin na yuj in
nivanil tic, yujto tzach vac'och yipoc in c'ool.
27 Yujto mañ ol actejcanlaj in pixan d'a scal eb' chamnac, mañ ol a cha c'ab'at
in nivanil tic, a in ton tic sic'b'il in el uuj.
28 Ix ac' vojtaquejel sb'eal q'uinal, ol ac' tzalajb'oc in c'ool ayic ayachec' ved'oc.

Icha chi' yaj stz'ib'ancan viñaj David d'a Slolonel Dios.

29 Ex vetchoñab', te chequel tas ajnac viñ co mam quicham aj David chi'.
Cojtac to chamnac viñ, mucnajnac viñ. A jun yed'tal b'aj mucan viñ chi',
añeja' chequelto yajec' ticnaic. 30 Palta a viñaj David chi', ac'b'il yopisio viñ
yalancani tastac ol javoc. Yojtac viñ to te yel sti' Dios yac'naccan d'ay, to a
Cristo ol elixcan yiñtiloc, axo yochcan reyal chi' sq'uexuloc viñ. 31 Ayocto
ix yojtacanel viñaj David chi' tas ol aj Cristo. Yuj chi' yalnaccan viñ to ol
pitzvocxi Cristo chi'. Ix yalanpaxcan viñ to a Dios mañ ol actancan spixan
d'a scal eb' chamnac. Axo snivanil, mañ ol c'aoc. 32 Yuj chi' a Jesús tic, a Dios
ix ac'anxi pitzvoc. Co masanil scac'och co b'a testigoal yuj jun tic, yujto ix
quila'. 33 Añejtona', ix pax d'a satchaañ yuj spoder Dios, yic b'at em c'ojan d'a
svach' c'ab' Dios chi', axo ix ac'an Espíritu Santo d'ay, icha yutejnac yalancani.
Axo Jesús chi' ix ac'ancot jun tzeyil tic yed' jun tzeyab' tic. 34 A viñaj David chi'
maj b'atlaj viñ d'a satchaañ yed' snivanil. Palta yalnaccan viñ icha tic:

A Dios Cajal alannac d'a Vajalil: Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab',2.34
35 masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'ool d'ayach d'a yalañ oc, xchi Dios d'a
Vajalil, xchi viñaj David chi'.

36 Palta in gana tzeyojtaquejel sic'lab'il e masanil ex vetisraelal to a Jesús ix
e culusejq'ue chi', aton ix ac'jioch Cajaloc yuj Dios. Ix ac'jioch Cristoal, aton
jun tañvab'iltaxon sjavi cuuj, xchi viñaj Pedro chi'.

37 Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb' choñab', ix te och pitz'an cusc'olal d'a
spixan eb'. Ix yalan eb' icha tic d'a viñaj Pedro yed' d'a juntzañxo eb' schecab'
Jesús:

—Ex vetanimail, ¿tas vach' co c'ulan ticnaic jun? xchi eb'.

38 Yuj chi', ix yal viñaj Pedro chi' d'a eb':

—Naec e b'a. Aq'uec bautizar e b'a d'a sb'i Jesucristo, yic vach' ol ac'joc
lajvoc e mul yuj Dios. Ichato chi', ol yac'an Espíritu Santo d'ayex. 39 Yujto icha
chi' ajnac yac'annaccan sti' d'ayoñ, d'a eb' cuninal yed' pax d'a masanil mach
najat ay. Yujto a Cajalil co Diosal syac' Yespíritu d'a jantacñej eb' syavtejcot
yicoc, xchi viñaj Pedro chi' d'a eb'.

40 Tzijtumto tas ix yal viñ d'a eb'. Ix yac'anpax razón viñ d'a eb':

—Iq'uequel e b'a d'a scal eb' malaj svach'il tic, xchi viñ.

2.34 **2:34** Il nota d'a Mateo 22.44.

41 Yuj chi' ay eb' ix ac'anoch d'a sc'ool tas ix yal viñaj Pedro chi'. Ix yac'an
ac'joc bautizar sb'a eb'. A eb' ix och creyenteal d'a jun c'u chi', ay am oxeoc mil
eb'. 42 Ix yac'an val och spensar eb' d'a juntzañ c'ayb'ub'al ix yal eb' schecab'
Jesús chi'. Junxoñej ix yutej spensar eb' smasanil. Slesalvi eb', smolb'an sb'a
eb', svaan ixim pan eb' yic vach' snaancot Jesús Cajal eb'.

A sb'eyb'al eb' b'ab'el creyente

43 A eb' schecab' Jesús, tzijtum milagro ix sch'ox eb' yuj spoder Dios. Yuj
chi' ix laj xiv eb' anima smasanil. 44 Jantacñej eb' ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool,
junxoñej ix aj eb'. Jantacñej tastac ay d'a eb', junxoñej ix laj yutej eb'. 45 Ay eb'
ix laj schoñel sluum yed' jantacñej tastac ay d'a eb'. Ix laj spucanec' stojol eb'
d'a scal, icha syala' tastac tz'och yuj junjun eb'. 46 Junjun c'u smolb'an sb'a eb'
d'a yol yamaq'uil templo Dios. Axo d'a spat eb' smolb'ej sb'a yic smol va eb'.
Junxoñej slaj va eb' d'a tzalajc'olal. Te junc'olal ix aj eb'. 47 Slaj yalan vach'
lolonel eb' d'a Dios, ste tzalaj pax eb' anima smasanil yed' eb'. Axo Jesús Cajal
tz'ac'an q'uib' sb'isul eb' d'a junjun c'u, yuj eb' van scolchaj chi' yuuj.

3

B'onacxi yoc jun viñ max yal sb'eyi

1 A junel, d'a a las tres yic yemc'ualil, molan ix b'at viñaj Pedro yed' viñaj
Juan d'a templo Dios, yujto icha chi' yorail slesalvi eb' aj Israel ta'. 2 Ay jun
viñ, junjun c'u tzul chelchajcan d'a yol sti' jun spuertail yamaq'uil templo
chi', aton d'a jun scuch Vach' Yilji, yic sc'an tumin viñ d'a eb' sc'och d'a yol
yamaq'uil templo chi', yujto max yal sb'ey viñ yictax ix alji. 3 Axo ix yilan viñ
sc'och viñaj Pedro yed' viñaj Juan d'a templo Dios chi', ayic van yoch eb' viñ
ta', ix sc'anan stumin viñ d'a eb' viñ. 4 Axo viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' ix
och q'uelan d'a viñ.

—Cotañ q'uelan d'ayoñ, xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.

5 Yuj chi', ix och q'uelan viñ d'a eb' viñ. A snaan viñ to ol ac'joc jab'oc stumin
viñ yuj eb' viñ. 6 Palta ix yalan viñaj Pedro chi' d'a viñ:

—A in tic, malaj in tumin. Palta ay jun syal vuuj, a yed' jun chi' ol in colvaj
d'ayach. Yuj spoder Jesucristo aj Nazaret q'ueañ vaan, b'eyañ, xchi viñ d'a
viñ.

7 Axo viñaj Pedro chi' ix yaman sc'ab' viñ d'a svach'. Ix squetzanq'ue vaan
viñ. Elañchamel ix och yip yoc viñ yed' yip sjaj yoc viñ schab'il. 8 Ix q'ue
jucnaj viñ, ix och ijan viñ sb'eyi. Ix och viñ d'a yol yamaq'uil templo chi'
yed' eb' viñ, sq'ue chennaj viñ ayic sb'eyec' viñ. Ix yalanpax vach' lolonel
viñ d'a Dios. 9 Axo eb' anima ayec' ta', ix laj yil eb' sb'eyec' viñ, ix yab'an eb'
yalan vach' lolonel viñ d'a Dios. 10 Yuj chi' ix te sat sc'ool eb' yuj tas ix aj sb'o
viñ, yujto yojtac eb' to junjun c'u c'ojanem viñ sc'an tumin d'a sti' spuertail
yamaq'uil templo chi', aton d'a jun scuch Vach' Yilji.

Ix lolon viñaj Pedro d'a stentail yic Salomón

11 A viñ ix b'oxi yoc chi', junñej tz'ec' viñ yed' viñaj Pedro yed' viñaj Juan
chi'. Axo eb' anima smasanil, ix te sat sc'ool eb'. Yuj chi' ix smolb'an sb'a
eb' smasanil d'a stz'ey eb' viñ ayic ayec' eb' viñ d'a jun stentail templo Dios
scuchan Yic Salomón. 12 Ayic ix yilan jun chi' viñaj Pedro chi', ix yalan viñ d'a
eb':

—Ex vetisraelal, ¿tas yuj ste sat e c'ool oñ eyilani? ¿Tas yuj tzex och q'uelan
d'ayoñ? Mañ e na'a to yuj co jelanil mato yuj co vach'il ix b'oxi sb'ey jun viñ tic.
13 A co Diosal, añeja' jun Dios b'aj yac'naquem sb'a eb' co mam quicham, aton
viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob. Yuuj paxi te nivan ix aj yelc'och
Jesús, aton Yuninal. Palta a ex tic, ix eyac'och d'a yol sc'ab' eb' yajal. A viñ

yajal scuchan Pilato, sgana viñ ix yaq'uel d'a libre. A exxo maj yal-laj e c'ool.
14 A Jesús chi', yicñej Dios yaji, te tojol sb'eyb'al. Palta a exxo tic, maj e cha el-
laj d'a libre. Axo jun viñ mac'umcham anima ix e c'anelta sq'uexuloc. 15 Icha
chi' ix eyutej e milancham jun aj q'uinal. Palta a Dios ix ac'anxi pitzvoc d'a
scal eb' chamnac. A jun tic scac' val och co b'a testigoal yuuj. 16 A jun viñ tzeyil
tic, eyojtac viñ, toxonton max yal sb'ey viñ. Palta a Jesús ix ac'an b'oxoc viñ.
Yujñej to scac'och Jesús chi' d'a co c'ool ix b'oxi sc'ool viñ sic'lab'il d'a eyichañ
e masanil.
17 Axo ticnaic ex vetchoñab', vojtac to ix eyac' miljoccham Jesús chi' yujto
mañ eyojtacoc tas van e c'ulani. Icha pax chi' eb' yajal, mañ yojtacoc eb'.
18 Palta icha chi' ix yutej Dios yac'an elc'och tas alb'ilcan yuj eb' schecab'.
Yujto yalnaccan eb' to a Cristo yovalil ol yab' syail. 19 Yuj chi', naec e b'a.
Q'uexec e b'eyb'al, aq'uec och e pensar d'a Dios, yic vach' ol succhaj sat e
mul. Tato icha chi', ay jun tiempoal ol yac' Dios Cajal tzalajc'olal d'ayoñ a
oñ israel oñ tic. 20 A Dios ol checanxicot Jesús d'a schaelal, yujto a ac'jinac
yopisio yoch Cristoal d'ayex yed' d'ayoñ. 21 Palta a ticnaic, yovalil ol canñej
Jesucristo d'a satchaañ, masanto ol javoc jun tiempoal ayic ol b'o yaj masanil
tas yuj Dios. Icha chi' yutejnac yalancanel d'a sti' eb' schecab' d'a peca', aton
eb' yicñej Dios yaji. 22 Axo viñaj Moisés alannaccan icha tic d'a eb' co mam
quicham: A Dios Cajal ol sic'anelta jun schecab' d'a scal eb' quetchoñab', icha
ix yutej in sic'anelta a in tic. Tzeyac' val och e chiquin d'a jantacñej tas ol yal
d'ayex. 23 Yujto a mach mañ ol ac'anoch schiquin smaclan yab' tas ol yala', ol
satxicanel d'a scal eb' quetchoñab', xchinaccan Moisés chi' d'a Slolonel Dios
Tz'ib'ab'ilcani.
24 A jantacñej eb' schecab' Dios ec'nac d'a peca', yictax yec'nac viñaj
Samuel, ix laj yalcan yab'ixal jun tiempoal van yec' tic eb'.
25 Palta a ex tic, yiñtil ex can eb' viñ alannaccanel slolonel Dios chi' qued'oc.
Yuj chi', ayic yac'annacpaxcan strato Dios yed' eb' co mam quicham chi',
yac'nacpaxcan d'ayoñ yed' eb'. Aton jun strato tic yac'naccan d'a viñaj
Abraham chi'. Xchi icha tic: Yuj iñtilal, ol vac' in vach'c'olal d'a eb' anima
d'a junjun choñab' d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi Dios d'a viñaj Abraham chi'.
26 Ayic ix yac'anxi pitzvoc Yuninal, a d'ayoñ ix sb'ab'laj chequejcoti, yic vach'
tzoñ colchaji, scactancan co chucal junjun oñ, xchi viñaj Pedro chi' d'a eb'.

4

Ic'jinacb'at viñaj Pedro yed' viñaj Juan d'a eb' yajal

1 Ayic van yalan viñaj Pedro yed' viñaj Juan d'a eb' anima, ix c'och eb' viñ
sacerdote, viñ yajalil[4.1] eb' stañvumal templo Dios yed' eb' viñ saduceo. 2 Ix
cot yoval eb' viñ, yujto a viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi', van sc'ayb'an eb'
anima eb' viñ. Van yalan eb' viñ to ol pitzvocxi eb' chamnac, yujto icha chi'
ix aj spitzvixi Jesús. 3 Yuj chi' ix yamji eb' viñ yuj eb' viñ, ix ac'jioch eb' viñ d'a
preso. Yujto yemxo c'ualil, yuj chi' jun ac'val ix ochcan eb' viñ. 4 Palta a val
eb' ix ab'an slolonel Dios d'a scal eb' anima chi', tzijtum eb' ix ac'anoch Jesús
d'a sc'ool. Yuj chi' ix te q'uib' sb'isul eb' creyente. A sb'isul eb' viñ vinac, ay
am oyeoc mil.
5 Axo d'a junxo c'u ix smolb'ej sb'a eb' viñ sat yajal d'a Jerusalén chi', eb' viñ
ichamtac vinac ay yopisio yed' eb' viñ c'ayb'um d'a ley Moisés. 6 Ajun viñaj
Anás, viñ sat sacerdote ix c'ochpax yed' eb' viñ, añejtona' ix c'ochpax viñaj
Caifás, viñaj Juan yed' viñaj Alejandro yed' jantacñej eb' sc'ab' yoc eb' viñ sat

4.1 **4:1** A eb' yajalil templo, aton eb' saduceo, syalan eb' to max pitzvixi eb' chamnac. Yuj chi' ix cot yoval eb' d'a sc'ayb'ub'al eb' schecab' Cristo.

sacerdote. 7 Ix b'at yac'an ic'joccot viñaj Pedro yed' viñaj Juan d'a yichañ eb' viñ. Ix sc'anb'an eb' viñ d'a eb' viñ:
—¿B'ajtil ix eyic' jun eyopisio tic yic tze c'ulan juntzañ tic? ¿Mach tz'ac'an e c'uloc? xchi eb' viñ. 8 Axo viñaj Pedro chi', te ayoch Yespíritu Dios yed' viñ, yuj chi' ix yal viñ icha tic:
—Ex yajal eyaj d'a eb' choñab' yed' ex yichamtac vinaquil israel, 9 tze c'anb'ej d'ayoñ, yujto ay jun vach'il ix cac' d'a jun viñ max yaltaxon sb'ey tic, tecan e gana tzeyab'i tas ix aj sb'oxi viñ. 10 Yuj chi' a jun tic ol cal d'ayex, yic ol yojtaquejel eb' quetisraelal smasanil. A viñ ix javi d'a eyichañ tic, ix b'oxi viñ yujñej spoder Jesucristo aj Nazaret, aton jun ix e culusejq'uei. Palta axo Dios ix ac'anxi pitzvoc d'a scal eb' chamnac. 11 A ex tic, icha junoc b'oum pat, icha chi' eyaji. Axo Jesús, icha q'uen q'ueen alb'ilcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani to malaj tz'och d'ayex. Palta axo ix och yopisio, icha q'uen q'ueen ix och sjolomoc chiquin pat. 12 Malaj junocxo mach syal oñ scolani, yujto a d'a yolyib'añq'uinal tic, malaj junocxo mach ix ac'ji yopisio yuj Dios yac'an co colnab'il, añej val Jesús, xchi viñ d'a eb'.
13 Axo ix yilan eb' viñ yajal chi' to ix stec'b'ej sb'a viñaj Pedro chi' yed' viñaj Juan yalani. Ix yilanpax eb' viñ to mañ c'ayb'ab'iloc eb' viñ, comon anima eb' viñ. Yuj chi' ix te sat sc'ool eb' viñ. Ichato chi' ix nachajel yuj eb' viñ to junñej ec'nac eb' viñ yed' Jesús. 14 Ix yilanpax eb' viñ to liñanoch viñ ix b'oxi yoc chi' d'a stz'ey eb' viñ. Yuj chi' maj yal yac'anoch junoc tas eb' viñ d'a yib'añ eb' viñ. 15 Yuj chi' ix yalan eb' viñ to tz'ic'jiel viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' d'a yichañ eb' viñ, yacb'an slolon can eb' viñ sch'ocoj. 16 Ixñej elta eb' viñ, ix yalan eb' viñ icha tic:
—¿Tas val scutej eb' viñ schavañil tze na'a? Yujto yojtacñej eb' aj Jerusalén tic to ix sb'o jun nivan milagro eb' viñ. Yuj chi' max yal calani to es. 17 Axo ticnaic, yic max spuquel jun ab'ix tic eb' viñ d'a scal eb' anima, co xib'tejec eb' viñ, yic vach' mañxo ol yalel yab'ixal Jesucristo eb' viñ d'a junocxo anima, xchi eb' viñ yajal chi'.
18 Ix lajvi chi', ix yavtanxioch eb' viñ eb' viñ. Ix yalan val eb' viñ d'a eb' viñ to mañxa b'aq'uiñ syalel yab'ixal Jesús eb' viñ, mañxa pax b'aq'uiñ sc'ayb'ej eb' anima eb' viñ d'a jun c'ayb'ub'al chi'. 19 Palta axo ix tac'vi viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' d'a eb' viñ icha tic:
—Scham val e naani. ¿Tom vach' d'a sat Dios tze na'a, tato a eyic chi' sco c'anab'ajej, axo Dios max co c'anab'ajej tas syala'? 20 Yuj chi', max yal cactan calanel yab'ixal tas ix quila' yed' tas ix cab'i, xchi eb' viñ.
21 Yuj chi', ix vach' xib'taj eb' viñ yuj eb' viñ. Ix ac'jiel eb' viñ d'a libre. Max nachaj yuj eb' viñ tas syutej eb' viñ yac'anoch yaelal d'a yib'añ eb' viñ. Yujto masanil eb' choñab' van yalan vach' lolonel d'a Dios yuj jun ix sc'ulej eb' viñ chi'. 22 A viñ ix b'oxi yoc chi', másxo 40 ab'il sq'uinal viñ.

Sc'an stec'anil eb' creyente d'a Dios

23 Ix lajvi yac'jiel viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' d'a libre, ix b'at eb' viñ. Ix c'ochxi eb' viñ b'aj aycan juntzañxo eb' yetb'eyum. Ix laj yalan eb' viñ jantac tas ix yal eb' viñ sat sacerdote yed' eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio. 24 Axo ix yab'an eb' yetb'eyum eb' viñ chi', junñej molañ ix aj slesalvi eb' d'a Dios. Ix yalan eb' icha tic:
—Mamin, ach co Diosal, a ach a b'onac satchaañ yed' lum luum tic, a' mar yed' smasanil tastac. 25 A ach lolonnac ach yed' Espíritu d'a jun a checab' scuch David ayic yalannaccan icha tic:
¿Tas val yuj tz'el veq'uec'oc yav eb' ch'oc choñab'il sq'uechaañ? ¿Tas val yuj
slajtiej sb'a eb' d'a junoc tas mañ ol tzac'van eb' sb'oani?

26 A eb' viñ rey yed' eb' viñ yajal d'a juntzañ choñab' chi', schichonoch sc'ool
eb' viñ, smolb'an sb'a eb' viñ, junlajanxoñej syutej slajtian sb'a eb' viñ
d'a spatic viñ Yajal yed' d'a spatic viñ rey sic'b'ilel uuj, xchi d'a Slolonel
Dios Tz'ib'ab'ilcani.
27 D'a val yel, a viñaj Herodes, viñaj Poncio Pilato, eb' mañ israeloc yed' pax
eb' israel, ix smolb'ej sb'a eb' d'a yol choñab' tic. Ix slajtian sb'a eb' d'a spatic
Uninal, aton jun sic'b'ilelta uuj, aton jun ac'b'ilcan yopisio uuj. 28 Ix laj sb'o
eb' jantacñej tas alb'ilcan uuj d'a peca', yujto elnacxo d'a a c'ool to icha chi'
sc'ulej eb'. 29 Axo ticnaic Mamin, ina val eb' tic, ste cot yoval eb' d'ayoñ. Yuj
chi', ac' co tec'anil yic max oñ xiv calanel a lolonel, yujto a checab' oñ. 30 Ac'
val a poder d'ayoñ, yic vach' ol b'oxoc sc'ool eb' penaay. Ac' co b'o juntzañ
milagro sch'oxanel a poder, yujñej Uninal aton Jesús, sic'b'ilcaneli, xchi eb'
d'a Dios.
31 Ayic ix lajvi slesalvi eb' chi', axo jun pat b'aj ayec' eb' chi' ix te tzicub'tañaj
yuj Dios. Ix te och val Yespíritu Dios yed' eb' smasanil. Yuj chi' ix stec'b'ej sb'a
eb' yalanel slolonel Dios chi'.

Junñej yaj masanil tas yuj eb'

32 Jantacñej eb' ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool, jun lajanñej ix yutej spensar
eb'. Junc'olalxoñej ix aj eb'. Malaj junoc mach ix alan yicoc junoc tas sch'ocoj.
Yujto a jantacñej tas ay d'a eb', junñej ix yutej eb' smasanil. 33 Axo eb' schecab'
Jesús ix tec'b'an sb'a yalaneli to ix pitzvixi Cajal Jesús chi'. Axo Dios ix och yed'
eb' creyente smasanil. 34 Malaj junoc mach meb'a' ix ajcan d'a scal eb', yujto a
jantacñej eb' ay sluum ma spat, ix laj schoñel eb'. Axo stojol ix yic'cot eb'. 35 Ix
yac'anoch eb' d'a yol sc'ab' eb' schecab' Jesús chi'. Axo eb' ix pucanb'at d'a eb'
creyente chi', ato syala' tas tz'och yuj junjun eb'. 36 Ay jun viñ creyente scuch
José, ix ac'ji scuch Bernabé yuj eb' schecab' Jesús. A Bernabé syalelc'ochi,
Ac'umoch Tec'anil. A viñ chi' yiñtilalcan Leví viñ, aj choñab' Chipre viñ. 37 Ay
jun sluum viñ ix schoñeli. Ix yic'ancot stojol viñ, ix ul yac'ancan viñ d'a eb'
schecab' Jesús.

5

A smul viñaj Ananías yed' ix Safira

1 Ay jun viñ scuchan Ananías, axo ix yetb'eyum viñ Safira sb'i ix. Ay jun
sluum viñ ix schoñeli. 2 Ix schaan stojol jun sluum viñ chi', palta ix yic'canel
nañal yic viñ yed' ix yetb'eyum chi', yuj chi' mañ tz'acanoc stojol ayic xid'
yac'ancan viñ d'a eb' schecab' Jesús. Palta axo ix aj yalan viñ to tz'acan q'uen
tumin chi' smasanil. Yojtac pax ix yetb'eyum viñ to icha chi' yaji. 3 Axo ix
yalan viñaj Pedro d'a viñ:
—¿Tas yuj ix yac' a c'ool viñ Satanás, yuj chi' tzesej d'a Yespíritu Dios? Ina ix
ic'canel nañal q'uen ic d'a stojol jun a luum chi'. 4 Ayic manto a choñ luum,
yel ic luum. Añejtona' icha pax chi', ayic ix a choñaneli, yel ic ton stojol chi'.
Yuj chi', ¿tas yuj ix a na jun chucal tic? Mañoclaj d'a eb' anima tzesej, palta a
d'a Dios tzesej, xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.
5 Ix lajviñej yab'an jun chi' viñaj Ananías chi', ix ec' telnaj viñ, ix cham viñ.
Axo eb' ix ab'an specal jun chi', ix te xiv eb'. 6 Axo juntzañ eb' quelemtac ix
javi, ix sb'ac'anoch jun c'apac eb' d'a snivanil viñ. Ix yic'anelta viñ eb', ix b'at
smucancan viñ eb'.
7 Ayxom oxeoc hora scham viñaj Ananías chi', ix c'och ix yetb'eyum viñ. Ix
och ix d'a yol pat. Mañ yojtacoc ix tato ay tas ix ic'an viñ yetb'eyum ix chi'.
8 Axo viñaj Pedro ix c'anb'an d'a ix:
—Al d'ayin, ¿tom yel to icha tic ix e choñb'at jun e luum chi'? xchi viñ d'a ix.

—I', ichaton chi', xchi ix d'a viñ.
9 Yuj chi' ix yal viñ d'a ix:
—¿Tas yuj tze mol lajtiej e b'a yic tzeyac'an proval Yespíritu Dios Cajal? Ina yajec' eb' viñ ix xid' mucancan viñ etb'eyum d'a ti' pat chi'. Axo ticnaic ol ach yic'paxb'at eb' viñ a ach tic, xchi viñ d'a ix.
10 D'a jun rato chi', ix telvi ix d'a yichañ viñaj Pedro chi'. Ix cham ix. Axo ix ochc'och eb' quelemtac chi', ix yilan eb' chamnacxo pax ix. Yuj chi' ix yic'b'at ix eb'. Ix b'at smucanem ix eb' d'a stz'ey viñ yetb'eyum chi'. 11 Yuj chi' ix xivq'ue eb' creyente smasanil yed' jantacñej eb' ix ab'an specal jun chi'.

Tzijtum milagro ix sb'o eb' schecab' Jesús

12 Axo eb' schecab' Jesús chi', tzijtum milagro ix sb'o eb'. Ix sch'ox val el spoder Dios eb' d'a scal eb' anima. A d'a jun stentail stemplo Dios scuchan yic Salomón, ata' ix smolb'ej sb'a eb' creyente smasanil. 13 Axo eb' mañ creyenteoc, malaj eb' stec'b'ej sb'a sc'ochi yic smolb'an sb'a eb' yed' eb'. Palta yojtac eb' to te vach' eb' creyente chi'. 14 Tzijtum eb' viñ vinac yed' eb' ix ix, ix ac'anoch Jesús d'a sc'ool. 15 Tz'ic'jipaxelta eb' penaay d'a yoltac calle. Ay eb' tz'ic'jielta d'a sat ch'at, ay eb' d'a sat svaynub'. Ata' ix stañvej eb' yec' viñaj Pedro, yic tope tz'ec' jab'oc yeñul viñ d'a yib'añ eb' snaani. 16 Tzijtum eb' anima ix cot d'a juntzañ choñab' d'a slac'anil Jerusalén. Ix yic'ancot juntzañ eb' penaay eb' yed' eb' tz'ixtax yuj eb' enemigo. Ix laj b'oxican sc'ool eb' smasanil.

Ochnac d'a yib'añ eb' schecab' Jesús

17 Axo viñ sat sacerdote yed' eb' yetb'eyum smasanil, aton eb' spartido eb' saduceo, ix te och chichonc'olal d'a spixan eb'. 18 Yuj chi' ix schec yamjoc eb' viñ schecab' Jesús chi' eb'. Ix ac'jioch eb' viñ d'a jun preso yic eb' choñab'. 19 Axo d'ac'valil ay jun yángel Dios Cajal ix ul jacan te' preso chi'. Ix ic'jielta eb' viñ. Ix lajvi chi', ix yalan d'a eb' viñ:
20 —Ixiquec d'a stemplo Dios. Tzex och d'a yol yamaq'uil. Tzex aj liñan ta', tzeyalanel vach' ab'ix yic q'uinal d'a junelñej, xchi jun ángel chi' d'a eb' viñ.
21 Yuj chi' toxo van sacb'i ayic ix ochc'och eb' viñ d'a yol yamaq'uil stemplo Dios chi', ix sc'ayb'an eb' anima eb' viñ ta'.
Axo viñ sat sacerdote chi' yed' eb' viñ yetb'eyum ix avtancot eb' viñ sat yajal, aton jantacñej eb' viñ yajal yaj d'a eb' israel. Ix lajvi chi', ix schecanb'at jayvañ eb' viñ polencía eb', yic sb'at eb' viñ yiq'uelta eb' viñ schecab' Jesús chi' d'a preso. 22 Axo ix c'och eb' viñ d'a te' preso chi', mañxalaj mach ayeq'ui. Ix lajvi yilan eb' viñ to mañxalaj mach, ix b'at yalan eb' viñ icha tic:
23 —Ix quila', vach' yajoch sc'ab' te' preso chi'. Axo eb' stañvumal te' chi', liñanec' eb' d'a sti' te'. Palta axo ix co jacan te', ix quilani mañxalaj mach ayec' d'a yol te', xchi eb' viñ.
24 Axo viñ sat sacerdote chi', eb' yetb'eyum yed' pax viñ yajal eb' viñ stañvumal stemplo Dios, ayic ix yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix te sat sc'ool eb' viñ. Maj nachajel-laj yuj eb' viñ tas val yaji. 25 Junanto rato chi' ix c'och junxo viñ. Ix yalan viñ d'a eb' viñ:
—A eb' viñ ix eyac'och d'a preso, ayxo ec' eb' viñ d'a yamaq'uil stemplo Dios ticnaic. Van sc'ayb'aj eb' anima yuj eb' viñ, xchi viñ.
26 Yuj chi', axo viñ yajal eb' stañvan templo chi' yed' eb' viñ polencía, ix b'at eb' viñ yic'cot eb' viñ. Palta ac'añc'olal ix yutej eb' viñ yic'ancot eb' viñ schecab' Jesús chi', yujto ix xiv eb' viñ sjulq'uenaj yuj eb' anima. 27 Ix b'at ac'ji eb' viñ schecab' Jesús chi' d'a yichañ eb' viñ sat yajal. Axo viñ sat sacerdote chi' ix alan d'a eb' viñ.

28 —Ina ix cham val calan d'ayex to maxtzac e c'ayb'ej eb' anima d'a
sc'ayb'ub'al Jesús. ¿Tom max e c'anab'ajej? A ticnaic, ix te pucaxb'at e
c'ayb'ub'al d'a Jerusalén tic, masanto e gana tze ch'oxelta to a oñ ix co
milcham Jesús chi', xchi viñ d'a eb' viñ.
29 Palta ix tac'vi viñaj Pedro yed' juntzañxo eb' viñ schecab' Jesús, ix yalan
eb' viñ:
—Yovalil a tas syal Dios, a sco c'anab'ajej. Axo juntzañ schecnab'il anima,
tato max scha sb'a yed' yic Dios, max co c'anab'ajejlaj. 30 A ex tic ix eyac'
miljoccham Jesús, ayic ix d'uñb'ajq'ue d'a te' culus. Palta a jun Dios b'aj
yac'nac em sb'a eb' co mam quicham, añeja' co Diosal a oñ tic. A' ix ac'an
pitzvocxi Jesús chi' d'a scal eb' chamnac. 31 A ix ac'an yopisio, ix yic'anb'at
d'a svach'c'ab'. Ix yac'anoch Cajaloc yed' co Columaloc, yic vach' sco na co
b'a a oñ israel oñ tic, yic slajvican co mul yuuj. 32 A oñ tic, scac' testigoal
co b'a yuj juntzañ scal tic d'ayex. Añejtona' Yespíritu Dios syac' pax testigoal
sb'a qued'oc. A Dios tz'ac'an Yespíritu tic d'a jantacñej mach sc'anab'ajan tas
syala', xchi eb' viñ.
33 Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ yajal chi', ix te cot yoval eb' viñ. Ix snib'ej eb'
viñ smilcham eb' viñ d'a elañchamel. 34 Palta a d'a scal eb' viñ yajal chi' ay jun
viñ fariseo scuch Gamaliel ayeq'ui. Te c'ayb'um viñ d'a sley Dios. B'inajnac
viñ d'a vach'il yuj eb' anima. Ix q'ue liñan viñ. Ix schecan viñ ic'joccanelta
eb' viñ schecab' Jesús chi' junoc rato. 35 Ix lajvi yelcancot eb' viñ chi', ix yalan
viñ:
—Ex vetisraelal, naec val sic'lab'il tas tzeyutej e b'oan yaj juntzañ eb' viñ tic.
36 Co naeccot jun viñ scuch Teudas5.36-37 ec'nac d'a yalañtaxo. Yac'nacoch
sb'a viñ yajalil d'a scal eb' anima. Yalannaquel viñ to te ay yopisio viñ. Ay
am junoc chañe' ciento vinac ochnac yed' viñ. Palta miljicham viñ. Axo
jantac eb' ochnac yed' viñ chi', saclemnaccanb'at eb'. Satnacpaxcanem jun
yic eb' chi'. 37 Ix lajvi chi', ay jun viñ scuch Judas aj Galilea, yac'nacoch sb'a
viñ yac'an oval yed' eb' viñ yajal ayic ix ic'jichaañ sb'isul eb' anima. Tzijtum
anima ochnac yed' viñ. Añeja' ix miljipaxcham junxo viñ chi'. Axo jantacñej
eb' ochnac yed' viñ, saclemnacpaxcanb'at eb'. 38 Yuj chi' sval d'ayex, cactejec
quixtan eb' viñ schecab' Jesús tic, yil eb' viñ. A jun yic eb' viñ tic, tato añej eb'
anima ay yico', munil ol satxicanemoc. 39 Palta tato a Dios ay yico', mañ ol
yal-laj cac'an lajvoc. Ay smay to van cac'an oval yed' Dios chi', xchi viñ.
40 Ix snaan eb' viñ yajal chi' to te yel syal viñ. Yuj chi' ix avtajxioch eb' viñ
schecab' Jesús chi' yuj eb' viñ. Ix yalan eb' viñ to smac'ji eb' viñ. Ix yalanpax
eb' viñ d'a eb' viñ to maxtzac yalel yab'ixal Jesús eb' viñ. Ix lajvi chi', ix actajel
eb' viñ. 41 Yuj chi' ix elta eb' viñ schecab' Jesús chi' d'a yichañ eb' viñ sat yajal.
Te vach' ix yab' eb' viñ, yujto yujñej Jesús ix yab' syail eb' viñ icha sgana Dios.
42 Masanil c'u ix yalel yab'ixal Jesús eb' viñ to Cristo toni, syalelc'ochi Jun
Sic'b'ilel yuj Dios. Ix laj ec' yalel eb' viñ d'a yol yamaq'uil stemplo Dios yed'
d'a caltac pat.

6

Sic'b'ilel ucvañ eb' diácono

1 A d'a jun tiempoal chi', ix te q'uib' sb'isul eb' creyente. Palta a eb' creyente
aj Grecia, ix cot yoval eb' d'a eb' creyente aj Israel, yujto ayic tz'ac'ji va eb'
meb'a' d'a junjun c'u, mañ tz'acanoc tz'ac'ji svael eb' ix chamnac yetb'eyum
aj Grecia chi'. 2 Yuj chi' ix avtajcot eb' creyente smasanil yuj eb' schecab' Jesús
chi'. Ix yalan eb':

5.36-37 **5:36** A viñaj Teudas yed' viñaj Judas, a eb' cuchb'annac eb' anima d'a oval yed' eb' aj Roma,
am d'a stiempoal yalji Jesús.

—Maŋ smojoc scactejcan calanel slolonel Dios tic yic axoŋej vael tic squila'.
3 Yuj chi', ex vuc'tac, tze say ucvaŋoc vinac d'a co cal tic, tzeyac'anoch yopisio
eb' sb'oan jun munlajel tic. A eb' tze say chi', aton eb' te vach' sb'eyb'al, eb'
snachaj val el yic Dios yuuj, eb' te ay val och Yespíritu Dios yed'oc. 4 A oŋxo
tic, aŋeja' ol oŋ lesalvoc, ol calanpaxel slolonel Dios, xchi eb' lajchavaŋ chi'.
5 Ix te tzalaj eb' smasanil yuj jun lolonel chi'. Axo eb' viŋ ix sic'jiel chi', aton
eb' viŋ tic: Viŋaj Esteban, te ay val och spensar viŋ d'a Dios, te ay val och
Yespíritu Dios yed' viŋ, viŋaj Felipe, viŋaj Prócoro, viŋaj Nicanor, viŋaj Timón,
viŋaj Parmenas yed' viŋaj Nicolás aj Antioquía. A viŋaj Nicolás tic, ochnac
viŋ d'a sc'ayb'ub'al eb' israel d'a yalaŋtaxo. 6 Ix lajvi sic'jielta eb' viŋ chi', ix
ic'jib'at eb' viŋ d'a yichaŋ eb' viŋ schecab' Jesús. Axo eb' viŋ schecab' Jesús
chi' ix lesalvi yuj eb' viŋ, ix yac'anpaxec' sc'ab' eb' viŋ d'a sjolom eb' viŋ.
7 Axo slolonel Dios ix te pucaxb'at d'a scal eb' anima. Yuj chi' ix te q'uib'
sb'isul eb' creyente d'a Jerusalén chi'. Ay pax juntzaŋ eb' viŋ sacerdote ix
ac'anoch Cristo d'a sc'ool.

Yamchajnac viŋaj Esteban

8 Axo viŋaj Esteban chi', nivan svach'c'olal Dios ix scha viŋ. Ix och val Dios
yed' viŋ, yuj chi' tzijtum milagro ix sch'oxel viŋ d'a scal eb' anima. 9 Palta ay
juntzaŋ eb' israel smolb'ej sb'a d'a jun spatil culto scuch Yic eb' Ac'b'ilxocanel
d'a Libre. Ay pax juntzaŋxo eb' aj choŋab' Cirene, eb' aj Alejandría, eb' aj
Cilicia yed' eb' aj Asia. Ix c'och eb' d'a viŋaj Esteban chi'. Ix stelan sb'a eb' yed'
viŋ. 10 Palta maj yac'laj ganar viŋ eb', yujto a Espíritu Santo ix ac'an sjelanil
viŋ. 11 Axo eb' chi', toŋej ix sman jayvaŋ stestigo eb'. Ix ac'ji sc'ool eb' yuj eb',
yic syal eb' icha tic:

—Ix cab' sb'uchvaj viŋaj Esteban tic d'a spatic viŋ co mam quicham aj
Moisés yed' d'a Dios, xchi eb'.

12 Icha chi' ix yutej eb' stzuntzan chaaŋ eb' choŋab', eb' ichamtac vinac yed'
eb' c'ayb'um d'a ley Moisés. Yuj chi' ix cot jucnaj eb' d'a viŋaj Esteban chi', ix
syaman viŋ eb', xid' yac'anoch viŋ eb' d'a yichaŋ eb' viŋ sat yajal. 13 Ix lajvi
chi', ix manji juntzaŋxo eb' tz'ac'anoch es d'a yib'aŋ viŋaj Esteban chi' yuj eb'.
Ix stz'acan yal eb' icha tic d'a eb' viŋ yajal chi':

—A viŋaj Esteban tic, max yactejcan viŋ sb'uchvaj d'a jun templo yicŋej
Dios yaj tic. Sb'uchvaj pax viŋ d'a ley Moisés. 14 Ix cab' yalan viŋ icha tic: A
Jesús aj Nazaret ol pojanem stemplo Dios tic. Ol q'uexchaj juntzaŋ co b'eyb'al
ac'b'ilcan d'ayoŋ yuj Moisés chi', xchi viŋ, xchi eb'.

15 Axo eb' viŋ yajal chi' yed' eb' c'ojanem ta' smasanil, ix och q'uelan eb' d'a
viŋaj Esteban chi', ix yilanoch sat viŋ eb', lajan yilji icha sat junoc ángel.

7

A slolonel viŋaj Esteban

1 Axo viŋ sat sacerdote ix c'anb'an d'a viŋaj Esteban chi':

—¿Yel am juntzaŋ ix yal eb' tic? xchi viŋ.

2 Yuj chi', ix yal viŋaj Esteban chi' icha tic:

—Ex vetchoŋab' yed' ex ichamtac vinac, ab'ec nab'i. A Dios, te nivan
yelc'ochi. Sch'oxnac sb'a d'a viŋ co mam quicham aj Abraham ayic ayec'
viŋ d'a yol yic Mesopotamia, ayic manto c'och cajan viŋ d'a choŋab' Harán.
3 Yalannac Dios chi' icha tic d'a viŋ: Actejcan lum a luum tic yed' jantac eb'
a c'ab' oc. Ixic d'a junxo lugar ol in ch'ox d'ayach, xchi d'a viŋ. 4 Slajvi chi',
yactannaccan slugar eb' caldeo viŋ b'aj ayec' chi'. Axo d'a choŋab' Harán
c'ochnaccan cajan viŋ. Axo yic schamnac viŋ smam viŋ, yic'jinaccot viŋ yuj
Dios d'a jun lugar b'aj ay oŋ ec' tic. 5 Palta malaj jab'oc luum yac'nac Dios

chi' yicoc viñ d'a tic. Malaj jab'oc ac'jinac d'a viñ, palta yac'naccan sti' Dios chi' d'a viñ, ayic yalannaccan icha tic: Ol vac' jun a luum. Axo yic ol ach chamoc, ol can jun a luum chi' yicoc eb' iñtilal, xchi Dios chi' d'a viñ. Ayic mantalaj junoc yuninal viñ, ata' yalnaccan jun chi' Dios. 6 Yalannacpaxcan Dios chi' icha tic d'a viñ: A eb' iñtilal ol c'och cajan eb' d'a yol yic junxo ch'oc choñab'il. Ol ac'joc och eb' schecab'oc eb' ch'oc choñab'il chi'. Chañe' ciento ab'il ol yab' syail eb' yuj eb'. 7 Palta a in ol vac'och yaelal d'a yib'añ eb' ch'oc choñab'il chi'. Ol lajvoc chi', ol elta eb' iñtilal chi' d'a jun lugar chi', ol in yac'an servil eb' d'a jun lugar tic, xchinac Dios chi'. 8 Añejtona', yac'nacxican sti' Dios d'a viñaj Abraham chi'. Yalannaccan d'a viñ to tz'och jun yechel d'a snivanil viñ yed' d'a jantacñej eb' yiñtilal viñ, yic vach' scheclajeli to ay strato Dios yed' eb'. A jun yechel chi', aton jun scuch circuncisión. Yuj chi', ayic yalji jun yuninal viñaj Abraham scuch Isaac, yucub'ixial yalji, yac'ji circuncidar yuj viñaj Abraham chi'. Añejtona' yalji pax jun yuninal viñaj Isaac chi' scuch Jacob, ac'jipax circuncidar yuj viñaj Isaac chi'. Axo viñaj Jacob chi', lajchavañ eb' yuninal viñ aljinac. Laj ac'ji circuncidar eb' smasanil. A eb' lajchavañ chi', aton eb' co mam quicham a oñ israel oñ tic. 9 A d'a scal eb' co mam quicham chi', ay jun viñ yuc'tac eb' scuchan José. A junel meltzajoch eb' yuc'tac viñaj José chi' ajc'olal d'ay. Yuj chi' schoñb'at viñ eb' d'a Egipto, palta axo Dios och yed' viñ. 10 A Dios chi' colanelta viñ d'a scal juntzañ syaelal. Yac'an sjelanil d'a viñ. Och yed' viñ, yic vach' syutej sb'a viñ d'a yichañ viñ sreyal eb' aj Egipto chi'. Yuj chi' yac'och yopisio viñaj José chi' viñ yoch yajalil d'a Egipto chi'. Añejtona', yac'och viñaj José chi' viñ yilumaloc spat.

11 Palta a d'a jun tiempoal chi', ja jun nivan vejel d'a yib'añ masanil eb' aj Egipto chi' yed' d'a yib'añ eb' aj Canaán. Te ya' ec' eb' yuj jun vejel chi'. Icha pax chi' eb' co mam quicham ay d'a Canaán chi', mañxa b'aj vach' scot tas syab'lej eb'. 12 Axo yab'an viñaj Jacob chi' to ay ixim trigo d'a Egipto chi'. Yuj chi' schecb'at eb' yuninal viñ chi' ta', aton eb' co mam quicham. Sb'ab'elalto eb' b'at d'a jun chi'. 13 Axo schecjixib'at eb' d'a schaelal, ato ta' yal viñaj José chi' d'a eb' to yuc'tac sb'a viñ yed' eb'. Icha chi' aj yojtacanel viñaj Faraón chi' mach eb' yetchoñab' viñaj José chi'. 14 Axo viñaj José chi' checan ic'jib'at viñaj Jacob d'ay, aton viñ smam viñ. Schecan ic'jib'at eb' yuc'tac yed' eb' ix yetb'eyum eb' yed' pax eb' yuninal eb' smasanil, 75 sb'isul eb'. 15 Icha chi' aj sc'och viñaj Jacob chi' d'a Egipto chi'. Ata' cham viñ. Junjunal champax eb' co mam quicham chi' ta'. 16 Ichato chi' yic'jixicot snivanil viñ chi' yuj eb' junelxo d'a choñab' Siquem. Axo ta' ac'jinacoch snivanil eb' chi' d'a yol jun q'uen ñaq'ueen. A jun q'uen chi', atax viñaj Abraham manannaccanel q'ueen d'a eb' yuninal viñaj Hamor aj choñab' Siquem chi'.

17 Axo yic vanxo sc'och stiempoal yelc'och tas yalnaccan Dios d'a viñaj Abraham chi', ayic yac'annaccan sti' d'a viñ, q'uib'chaañ sb'isul eb' yiñtilal viñ d'a Egipto chi'. Te tzijtum aj sb'isul eb' ta'. 18 C'ojanc'olalto och junxo viñ sreyal eb' aj Egipto chi'. A jun viñ chi', mañxo yojtacoc yab'ixal viñaj José chi' viñ. 19 A jun viñ rey chi', yixtejnac val eb' co mam quicham chi' viñ. Yac'nac val chucal viñ d'a eb'. Yalannac viñ d'a eb' to yovalil syumel jantacñej eb' svinac unin eb' tzato alji, yic munil syac'cham sb'a eb' b'aj sb'at yumjicanel chi'. 20 Aton d'a jun tiempoal chi' alji viñaj Moisés. Te vach' aj viñ d'a yichañ Dios. Oxeñej ujal q'uib'tzitaj viñ yuj smam snun d'a yol spat. 21 Slajvi chi', yactajcan viñ yuj ix snun icha syal jun ley chi'. Axo jun ix yisil viñ rey chi' ilanelta viñ. Yic'anb'at viñ ix d'a spat. Sq'uib'tzitan viñ ix icha val junoc yune'. 22 Axo viñaj Moisés chi' sc'ayb'ej viñ jantacñej tas yojtac eb' aj Egipto chi'. Yuj chi' te jelan aj slolon viñ. Jelan pax aj viñ sc'ulan masanil tastac.

23 Ayic 40 ab'ilxo sq'uinal viñ, sja d'a spensar viñ b'at yilan eb' yetchoñab', aton eb' quetisraelal. 24 Axo sc'och viñ, yilan viñ to ay jun viñ aj Egipto chi' van yac'an chucal d'a jun viñ yetchoñab' viñ. Yuj chi' och viñ yed' viñ. Axo viñ ac'anec' spac viñ yetchoñab' chi' ayic smac'ancham viñ aj Egipto chi' viñ. 25 Snaan viñaj Moisés chi' to snachajel yuj eb' yetchoñab' viñ chi' to a Dios van yac'lab'an viñ yic scolancanel eb'. Palta maj nachajel-laj yuj eb'. 26 Axo d'a junxo c'u sc'och viñ d'a chavañxo eb' yetchoñab'. Yilan viñ to van stzuntzan sb'a eb'. A sgana viñaj Moisés chi' to tz'och eb' d'a junc'olal, yuj chi' yal viñ d'a eb': Ex vetchoñab', ¿tas yuj tzeyac' oval? Ina eyetchoñab' e b'a, xchi viñ d'a eb'. 27 Palta axo viñ van yac'an oval chi' ic'anel viñaj Moisés chi'. Yalan viñ d'a viñ: ¿Mach ix ach ac'anoch juezal, yic tzoñ ac'an mandar? 28 ¿Tom a gana tzin a mac'paxchamoc icha utej jun viñ aj Egipto evi? xchi viñ. 29 Slajviñej yab'an jun chi' viñaj Moisés chi', sb'atcan viñ elelal. Sc'ochcan cajan viñ d'a scal eb' ch'oc choñab'il d'a yol yic Madián. Axo ta' alji chavañ yuninal viñ.

30 Ayxom 40 ab'iloc sc'och viñ ta', sb'at viñ d'a tzalan Sinaí, b'aj malaj anima. Axo ta' sch'ox sb'a jun ángel d'a viñ. Ayec' d'a scal jun c'ac' b'aj van stz'a jun te' q'uiix. 31 Axo yic yilanb'at jun chi' viñ, toñej te sat sc'ool viñ. Yuj chi' b'at viñ yilb'ati, axo Dios Cajal alan d'a viñ: 32 A in ton tic, jun Dios b'aj yac'nac em sb'a eb' a mam icham, aton viñaj Abraham, viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, xchi d'a viñ. Axo viñaj Moisés chi', te ib'xiq'ue viñ yuj xivelal. Majxo ochlaj q'uelan viñ d'ay. 33 Yalan Dios Cajal chi' d'a viñ: Quichel a xañab', yujto a d'a jun lugar b'aj ayach ec' tic, a inton ayinec' d'ay. 34 A eb' in choñab' ayec' d'a Egipto, svila' to van yab'an syail eb' ta'. Svab'anpaxi to sc'acvi eb' yab'an syail. Yuj chi' in javi viq'uelta eb' d'a scal syaelal chi'. Yuj chi', ixic. Ol ach in checb'at d'a Egipto chi', xchi Dios chi' d'a viñ.

35 D'a peca' maj chajoclaj viñ yuj eb' yetchoñab' chi'. Malaj ochnac viñ d'a eb'. Yalannac eb' d'a viñ: ¿Mach ach ac'anoch juezal, yuj chi' tzoñ ac' mandar? xchi eb' d'a viñ. Palta a Dios ac'an yopisio viñ yac'an mandar eb'. Yac'jipax yopisio viñ yic syiq'uelta eb' d'a scal yaelal chi'. A jun ángel sch'ox sb'a d'a viñ d'a scal te' q'uiix chi', a och yed' viñ. 36 Aton viñaj Moisés chi' ic'annaquelta eb' quetchoñab' d'a Egipto chi'. 40 ab'il sch'oxnac juntzañ milagro viñ d'a Egipto chi' yed' d'a a' Chacchac Mar yed' pax d'a tz'inan luum. 37 Aton viñ alannac icha tic d'a eb' quetisraelal chi': A Dios ol sic'anelta jun schecab' d'a scal eb' quetchoñab' icha ix yutej in sic'anelta a in tic, xchi viñ d'a eb'. 38 Ec'nac viñ yed' eb' co mam quicham d'a jun taquiñ luum. Aypaxec' jun ángel yed' eb', aton jun lolonnac yed' viñ d'a tzalan Sinaí. A d'a viñaj Moisés chi', ata' yalnaccan juntzañ lolonel Dios tz'ac'an co q'uinal. Axo viñ alannaccan d'ayoñ.

39 Palta a eb' co mam quicham chi', maj yal sc'ool eb' sc'anab'ajej tas yal viñ chi'. Yuj chi' spatiquejel viñ eb'. Snib'ej eb' meltzaj d'a Egipto. 40 Yalan eb' d'a viñaj Aarón: B'o juntzañoc co diosal yic tzoñ scuchb'ani, yujto a viñaj Moisés chi', jun viñ ix oñ ic'anelta d'a Egipto, mañ cojtacoc tas ix ic'an viñ, xchi eb'. 41 Yuj chi', sb'oan jun q'ueen eb' icha quelem vacax. A jun chi' yac'och eb' sdiosaloc. Smilanpax juntzañ noc' noc' eb' silab'oc d'ay. Yac'anoch sq'uiñal jun sdiosal eb' sb'o chi'. 42 Yuj chi', yiq'uel sb'a Dios d'a scal eb'. Actajcan eb' sch'ocoj yic vach' syaq'uem sb'a eb' d'a juntzañ c'anal ay d'a satchaañ. Stz'ib'ejnaccan jun schecab' Dios icha tic:

Ex israel, ayic yec'nac 40 ab'il eb' e mam eyicham d'a tz'inan luum, mañoc
d'ayin sñusnac silab' eb' yed' yofrenda.

43 Malaj jab'oc tas eyac'nac d'ayin. Palta a jun e diosal scuch Moloc,7.43
b'achb'il yed'tal eyuuj yed' jun yechel c'anal scuch Renfán, a juntzañ
chi' eyalnac och e diosaloc. A d'a juntzañ yechel e b'onac chi',
ata' eyalnac e b'a. Yuj chi' ol ex vic'canel d'a jun e luum tic, axo
ex vac'ancanb'at d'a yichañb'at Babilonia, xchican Dios d'a Slolonel
Tz'ib'ab'ilcani.
44 Palta ayic yec'nac eb' co mam quicham chi' d'a tz'inan luum chi', yed'nac
jun yed'tal sley Dios eb'. Aton jun yed'tal chi' b'onaccan yuj viñaj Moisés chi',
icha ajnac yalan Dios chi' d'a viñ, ayic sch'oxannac jun yechel d'a viñ. 45 A
jun yed'tal chi', c'ojanc'olal cannac d'a juntzañxo eb' co mam quicham. Axo
viñaj Josué ic'annaccot jun chi' yed' eb'. Ayic yicannac jun sluum eb' ch'oc
choñab'il tic eb', aton eb' pechb'ilel yuj Dios. A jun yed'tal sley Dios chi',
yed'nac eb', masanto ochnac viñaj David sreyaloc eb'. 46 A viñaj David chi', te
nivan svach'c'olal Dios schanac viñ. Yuj chi', snib'ej viñ sb'onac jun stemplo
Dios, aton jun Dios b'aj yac'naquem sb'a viñaj Jacob, aton pax co Diosal.
47 Palta ato val viñaj Salomón b'oannac stemplo Dios chi', 48 vach'chom a Dios
yelxo val te nivan yelc'ochi, max aj d'a junoc templo b'ob'il yuj eb' anima.
Yalnaccan jun schecab' d'a peca' icha tic:
49 A satchaañ, aton in despacho. Axo yolyib'añq'uinal, icha sc'añ voc yaji. Yuj
chi', ¿tasto val ol eyutoc e b'oan junoc in templo? Malaj junoc lugar b'aj
syal vic'an vip.
50 Yujto a in ix in b'o masanil juntzañ tic, xchi Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.
51 Palta a ex tic, te pit ex. Lajan val e pensar yed' eb' mañ ojtannacoc Dios.
Max eyac'och e chiquin d'a slolonel. Toñej tze macoch vaan Yespíritu Dios.
Yuj chi', lajan ex yed' eb' co mam quicham chi'. 52 Ina eb' schecab' Dios d'a
peca', laj yab'nac syail eb' yuj eb' co mam quicham chi'. Aton eb' schecab' Dios
chi' alannaccani to ol javoc viñ tojol spensar, palta milb'ilcham eb' yuj eb' co
mam quicham chi'. Axo ix javi jun tojol spensar chi', a exxo ix eyac'och d'a
yol sc'ab' chamel, ix eyac'an miljocchamoc. 53 Vach'chom ac'b'ilcan juntzañ
schecnab'il Dios d'ayex yuj eb' ángel, palta max e c'anab'ajej, xchi viñaj
Esteban chi' d'a eb'.

A schamel viñaj Esteban

54 Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', ix te och pitz'an d'a spixan eb', ix cot yoval
eb' d'a viñaj Esteban chi'. Ix sc'ux val ye eb' scot yoval. 55 Palta axo viñaj
Esteban chi', te ay val och Yespíritu Dios yed' viñ, yuj chi' ix q'ue q'uelan viñ
d'a satchaañ, ix yilanq'ue stziquiquial Dios viñ. Ix yilan viñ to liñanec' Jesús
d'a svach'c'ab' Dios chi'. 56 Yuj chi' ix yalan viñ:
—Inai, a svilani to jacan spuertail satchaañ. Svilani to a jun Ac'b'ilcot yuj
Dios yoch animail, liñanec' d'a svach' c'ab' Dios chi' ticnaic, xchi viñ.
57 Axo eb' ayec' ta', ix q'ue ñilnaj eb' yavaji. Ix smacan schiquin eb'. Ix
cot ñilnaj eb' d'a viñ, ix jachjiel viñ d'a stiel choñab' yuj eb'. 58 A eb' ix
ac'anb'at d'a yib'añ viñaj Esteban chi', ix squichel spatic sc'apac junjun eb', ix
yac'ancanb'at eb' d'a jun viñ scuch Saulo, yic vach' a viñ tz'ilancani. Ix lajvi
chi', ix och ijan eb' sjulancham viñaj Esteban chi' yed' q'uen q'ueen. 59 Ayic
van sjulq'uenan cham viñ chi' eb', ix lesalvi viñ d'a Dios.
—Mamin Jesús, cha in pixan, xchi viñ.
60 Ix lajvi chi' ix em cuman viñ. Te chaañ ix yutej sjaj viñ slesalvi d'a Dios:
—Mamin, mañ ac'canoch jun smul eb' tic d'a yib'añ, xchi viñ.
Ix lajvi yalan jun chi' viñ, ix cham viñ.

7.43 **7:43** Moloc sb'i jun syaloch eb' sdiosaloc, syac'an yuninal eb' silab'il d'ay. Renfán sb'i jun c'anal b'aj syaq'uem sb'a eb' anima.

8

Yac'nac chucal viñaj Saulo d'a eb' creyente

1 Te locan viñaj Saulo yed' eb' ix milancham viñaj Esteban chi'. Aton val d'a
jun c'u chi' ix och ijan eb' anima yac'anoch syaelal eb' creyente d'a Jerusalén
chi'. Ix yab'an val syail eb' sic'lab'il. Yuj chi' ix laj saclemb'at eb'. Ix laj b'at eb'
d'a yol yic Judea yed' Samaria. Axoñej eb' schecab' Jesús ix can d'a Jerusalén
chi'. 2 Ix lajviñej scham viñaj Esteban chi', ay juntzañ eb' viñ ayoch spensar
d'a Dios ix ic'anb'at snivanil viñ chi', ix b'at smucanem viñ eb'. Ix te oc' eb' viñ
yuj viñ. 3 Axo viñaj Saulo chi', ix yac' val chucal viñ d'a eb' creyente. Yalñej
b'aj ayec' eb', ix laj och viñ d'a yol spat eb'. Ix laj yiq'uelta eb' viñ vinac viñ
yed' eb' ix ix, ix b'at yac'anoch eb' viñ d'a preso.

Ix aljiel vach' ab'ix d'a Samaria

4 Axo eb' creyente ix el d'a Jerusalén, ix laj saclemb'at eb'. Masanil b'ajtac
ix laj c'och eb' ix laj yalel vach' ab'ix yic colnab'il eb'. 5 Ay jun viñ scuch Felipe
ix c'och d'a jun choñab' d'a yol yic Samaria. Ix yalcanel yab'ixal Cristo viñ d'a
scal eb'. 6 Axo eb' anima ayec' ta', ix smaclej val yab' eb' tas ix yal viñ chi'. Ix
yilanpax juntzañ milagro eb' ix sb'o viñ. 7 A d'a jun choñab' chi', tzijtum eb'
anima ayoch eb' enemigo d'ay, axo viñaj Felipe chi' ix laj ic'anel eb' d'a eb'. Ix
laj el yav eb' yel d'a eb'. Tzijtum eb' sicb'inaqueli yed' eb' max yal sb'eyi, ix laj
b'oxican eb' yuj viñ. 8 Yuj juntzañ chi' ix te tzalaj sc'ool eb' anima smasanil
d'a jun choñab' chi'.

9 Palta ay jun viñ vinac scuch Simón ta'. Ste aq'uej val musansatil eb' anima
viñ, yujto te nivan yelc'och viñ yalani, ay tas syal yuj viñ yalani. 10 Masanil
eb' malaj yelc'ochi yed' eb' nivan yelc'ochi, jun lajan syac'och spensar eb' d'a
viñ, syalan eb':

—A viñaj Simón, aton jun dios scuchan Nivan Spoder, xchi eb' d'a viñ.

11 Syac' val och spensar eb' d'a viñ, yujto pecatax syamnacoch viñ yac'an
musansatil eb', syalan viñ to tzuji yuuj. 12 Axo viñaj Felipe chi' ix alanel d'a
scal eb' tas tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Ix yalanel yab'ixal Jesucristo viñ
d'a eb'. Yuj chi' ay eb' viñ vinac yed' eb' ix ix, ix ac'anoch d'a sc'ool tas ix yal
viñ chi'. Ix lajvi chi', ix schaan sbautismo eb'. 13 Icha pax chi' viñaj Simón
chi', ix yac'och slolonel Dios viñ d'a sc'ool. Ix schaan pax sbautismo viñ. Ix
lajviñej chi', junxoñej ix ec' viñ yed' viñaj Felipe chi'. Ay juntzañ milagro ix
sch'ox viñaj Felipe chi', te nivan yelc'ochi. Yuj chi', ix te sat sc'ool viñaj Simón
chi' yilani.

14 Axo eb' schecab' Jesús ayec' d'a Jerusalén, ayic ix yab'an eb' to ay eb' aj
Samaria ix ac'anoch slolonel Dios d'a sc'ool, ix schecb'at viñaj Pedro eb' yed'
viñaj Juan yil eb'. 15 Ayic ix c'och eb' viñ, ix lesalvi eb' viñ yuj eb' creyente
aj Samaria chi', yic vach' tz'ac'ji Espíritu Santo d'a eb', 16 yujto manta junoc
eb' schaani. Añejanto d'a sb'i Cajal Jesús b'aj ix ac'ji bautizar eb'. 17 Axo
viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi' ix ac'anec' sc'ab' d'a sjolom eb'. Ichato chi'
ix schaancan Espíritu Santo chi' eb'.

18 Ix yilan viñaj Simón chi' to ayic ix yac'anec' sc'ab' eb' viñ d'a sjolom eb'
creyente chi', ix schacan Espíritu Santo eb', yuj chi' ix yaltej tumin viñ d'a eb'
viñ schecab' Jesús chi'. 19 Ix yalan viñ d'a eb' viñ icha tic:

—Aq'uec vopisio eyed'oc yic vach' yalñej mach ol vaq'uec' in c'ab' d'a
sjolom, ol schacan Espíritu Santo chi', xchi viñ d'a eb' viñ.

20 Yuj chi' ix yalan viñaj Pedro d'a viñ:

—Ach satocab'el yed' q'uen a tumin chi', yujto a jun tas syac' Dios d'a
nab'añej ix a nib'ej a man yed' jab' a tumin tic. 21 Malaj alan ic qued'oc. Malaj

och d'a jun copisio tic, yujto mañ tojoloc a pensar d'a yichañ Dios. 22 Yuj chi' na a b'a yuj jun a chucal tic. C'an d'a Dios, tope ol ach yac' nivanc'olal yuj tas van a naan tic. 23 Yujto svila' to añej chichonc'olal tza na'a, yujto añej chucal van ac'an servil, xchi viñaj Pedro chi' d'a viñ.

24 Yuj chi' ix yalxi viñ:

—Tze c'an val d'a Dios Cajal vuuj, yic mañ ol javoc jun yaelal tzeyal tic d'a vib'añ, xchi viñ.

25 Axo pax viñaj Pedro yed' viñaj Juan chi', ix yalel yab'ixal Jesús eb' viñ. Ix yalanpaxel slolonel Dios Cajal eb' viñ d'a Samaria chi'. Ix lajvi chi', yacb'an van smeltzajxib'at eb' viñ d'a Jerusalén, tzijtum juntzañ yunetac choñab' d'a yol yic Samaria chi' b'aj ix ec' eb' viñ yalcanel vach' ab'ix yic colnab'il.

A viñaj Felipe yed' viñ aj Etiopía

26 Ay jun yángel Dios Cajal ix alan icha tic d'a viñaj Felipe chi':

—Ac' lista a b'a. Ixic d'a sur, d'a jun b'e scot d'a Jerusalén, sc'och d'a choñab' Gaza, xchi.

A jun b'e chi', aton jun tz'ec' d'a tz'inan luum. 27 Yuj chi', ix yac' lista sb'a viñ, ix b'at viñ. Axo d'a yol b'e chi', ix yil-laj sb'a viñ yed' jun viñ aj Etiopía. A jun viñ chi' ay yopisio viñ yuj ix Candace, ix yajal yaj d'a Etiopía chi'.8.27 Sic'um tumin yaj viñ d'a ix. Ix xid'ec' viñ yaq'uem sb'a d'a Dios d'a Jerusalén. 28 Van spax viñ d'a Etiopía chi'. C'ojanem viñ d'a yol jun scarruaje. Van yilan Slolonel Dios viñ tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías, aton viñ schecab' Dios. 29 Axo Yespíritu Dios ix alan d'a viñaj Felipe chi':

—Ixic, nitzb'at a b'a d'a stz'ey jun carruaje chi', xchi.

30 Axo ix c'och viñ d'a stz'ey, ix yab'an viñ to van yavtan Slolonel Dios viñ, aton jun tz'ib'ab'ilcan yuj viñaj Isaías. Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ:

—¿Tzam nachajel uuj tas van avtan chi'? xchi viñ.

31 Ix yalan viñ:

—Tato malaj mach tzin c'ayb'ani, ¿tas ol aj snachajel vuuj? ¿Max am yal a q'ueta d'a yol carruaje tic yic tzach em c'ojan ved'oc? xchi viñ d'a viñaj Felipe chi'

32 A Slolonel Dios van yavtan viñ chi', aton jun tz'alan icha tic:

Icha junoc noc' calnel tz'ic'jib'at b'aj ol b'at chamoc, icha chi' ol aj yic'jib'at
jun Schecab' Dios Cajal schami.
Icha junoc noc' calnel tz'inñej xchi sjoxchaji, icha pax chi' ol ajoc.

33 Te q'uixvelal ol yutej eb'. Toxonton mañ ol sb'o yaj jab'oc eb' d'ay.
Malaj junoc mach ol alanoc tato ay yiñtilal ol canoc, yujto ol miljocchamoc,
xchi d'a Slolonel Dios chi'.

34 Yuj chi' ix sc'anb'ej viñ d'a viñaj Felipe chi':

—Al d'ayin, ¿mach ay yab'ixal jun yalnaccan viñ schecab' Dios chi'? ¿Tom a yab'ixal viñ yalnaccani, ma to ch'oc junocxo mach yalnaccan yab'ixal viñ? xchi viñ aj Etiopía chi'.

35 Axo viñaj Felipe chi' ix alan d'a viñ tas syalelc'och Slolonel Dios chi'. Ix syamanoch viñ yalan yab'ixal Jesucristo d'a viñ. 36-37 Ayic van sb'at eb' viñ d'a yol b'e chi', ix c'och eb' viñ d'a jun a a'. Ix yalan viñ aj Etiopía chi' d'a viñ:

Ina jun a a' tic, ¿max am yal in ac'ancan bautizar ticnaic? xchi viñ.

38 Ix lajviñej chi', ix yalan viñ to syamjioch vaan jun scarruaje viñ chi'. Ix em eb' viñ schavañil d'a yol jun a a' chi'. Axo ta' ix ac'jican bautizar viñ. 39 Ayic ix lajvi sq'uexta eb' viñ d'a yol a a' chi', axo Yespíritu Dios ix ic'anb'at viñaj Felipe chi'. Yuj chi' majxo iljilaj viñ yuj viñ aj Etiopía chi', majxo yil-laj viñ

8.27 **8:27** A d'a Etiopía d'a jun tiempoal chi', añej eb' ix ix tz'och yajalil. Candace sb'i eb' ix a tz'och eb' ix yajalil chi'.

b'aj ix c'och viñ. Palta te tzalajc'olal ix b'atxican viñ aj Etiopía chi' d'a yol b'e chi'. 40 Axo viñaj Felipe chi', a d'a choñab' Azoto ix c'och viñ. Ix lajviñej chi', ix b'atxi viñ. Ix laj ec' yalancanel vach' ab'ix yic colnab'il viñ d'a juntzañxo choñab', masanto ix c'och viñ d'a choñab' Cesarea.

9

Schanac Cristo viñaj Saulo
(Hch 22.6-16; 26.12-18)

1 Axo viñaj Saulo, max yactej viñ yalani to ol smilcham eb' tz'ac'anoch Jesús Cajal d'a sc'ool. Yuj chi' ix c'och viñ d'a viñ sat sacerdote. 2 Ix sc'anan juntzañ ch'añ carta viñ, yic syic'anb'at ch'añ viñ d'a yoltac spatil culto ay d'a choñab' Damasco. A juntzañ carta chi' tz'ac'an sderecho viñ yic syaman jantacñej eb' syac'och spensar d'a Jesús, vach'chom vinac ma ix, yic syic'cot eb' viñ preso d'a Jerusalén. 3 Ix lajvi chi' ix b'at viñ, palta axo yic van sc'och viñ d'a slac'anil choñab' Damasco chi', ix emul copnaj jun saquilq'uinal d'a satchaañ d'a yib'añ viñ.

4 Yuj chi' ix telvi viñ d'a sat luum. Ix yab'an viñ yoch jun lolonel. Ix yalan icha tic:

—Saulo, Saulo, ¿tas yuj tzin ixtej? xchi d'a viñ.

5 —Mamin, ¿mach ach? xchi viñ.

—A in ton tic Jesús in. A in val tzin ixtej.

6 —Q'ueañ vaan, ixic d'a choñab' chi'. Ata' ol alchaj d'ayach tas yovalil ol a c'ulej, xchi Jesús chi' d'a viñ.

7 Axo eb' viñ yetb'eyum viñaj Saulo chi', ix vanaj eb' viñ, ix sat sc'ol eb' viñ yuj xivelal. Ix yab' eb' viñ to ay mach sloloni, palta malaj mach ix yil eb' viñ. 8 Ix lajvi chi', ix q'ue vaan viñaj Saulo chi' d'a sat luum. Axo yic ix elta q'uelan viñ, majxo yal-laj yilan jab'oc viñ. Yuj chi' a eb' viñ yetb'eyum viñ ix yaman sc'ab', ix squetzanb'at viñ eb' viñ d'a yol choñab' Damasco chi'. 9 Axo ix c'och viñ ta', oxe' c'ual majxo yal-laj yilan viñ. Majxo valaj viñ. Majxo yuc'paxlaj a' viñ.

10 A d'a Damasco chi' ay jun viñ creyente scuchan Ananías, axo Jesús Cajal ix alan d'a viñ icha d'a vayichal icha tic:

—Ach Ananías, xchi.

—Tic ay in Mamin, xchi viñ.

11 —Ixic d'a jun calle scuch Tojol. Ayic tzach c'och d'a spat viñaj Judas, tza c'anb'an d'a viñ yuj viñaj Saulo aj Tarso. Ol ilani to van slesalvi viñ. 12 Ay jun tas ix in ch'ox d'a viñ. Ix yilan viñ to a ach ol ach c'ochoc, ol ac'anec' a c'ab' d'a sjolom viñ, yic vach' ol jacvocxican sat viñ, xchi Jesús Cajal chi' d'a viñ.

13 Palta axo ix yalan viñ:

—Mamin, tzijtum mach ix alan d'ayin yuj viñaj Saulo chi'. A d'a Jerusalén mañ jantacoc chucal ix yac' viñ d'a eb' tzach ac'anoch d'a sc'ool. 14 Xal ticnaic ix ja viñ d'a tic, yic syamji jantacñej eb' syal sb'a d'ayach yuj viñ, yujto ac'b'il yopisio viñ yuj eb' viñ sat sacerdote, xchi viñ.

15 Palta ix yalanxi Jesús Cajal chi' d'a viñ:

—Ixic, yujto a viñaj Saulo chi', ix in siq'uel viñ, yic vach' ol yalel in lolonel viñ d'a scal eb' mañ israeloc, d'a yichañ eb' rey yed' d'a scal eb' eyetisraelal. 16 A in ol in ch'ox d'a viñ, jantac syaelal yovalil ol yab' viñ vuuj, xchi Jesús Cajal chi'.

17 Yuj chi', ix b'at viñaj Ananías chi' d'a jun pat chi'. Axo ix c'och viñ, ix och viñ d'a yool. Ix yac'anec' sc'ab' viñ d'a sjolom viñaj Saulo chi'. Ix yalan viñ:

—Vuc'tac Saulo, a Cajal Jesús, jun ix sch'ox sb'a d'ayach d'a yol b'e b'aj ach javi chi', a' in checancot d'ayach, yic vach' ol jacvocxi a sat, axo yochcan Espíritu Santo d'ayach, xchi viñ d'a viñ.
18 Junanto rato chi' ix elta tzicnaj juntzañ icha stumin noc' chay ayoch d'a yol sat viñ, ichato chi' ix b'oxican yilan viñ. Ix q'ue vaan viñ, ix yac'an ac'joc bautizar sb'a viñ. 19 Ix lajvi chi', ix va viñ, ix yic'anxi yip viñ. Ix aj jaye' c'ual viñ yed' eb' creyente d'a Damasco chi'.

Yalnaquel slolonel Dios viñaj Saulo d'a Damasco

20 A viñaj Saulo chi', ix syamoch viñ yalel slolonel Dios d'a yoltac spatil culto. Ix yalan viñ to a Jesús, Yuninal ton Dios. 21 Jantacñej eb' ix ab'an yalan viñ, ix te sat sc'ool eb'. Ix yalan eb':
—Aton jun viñ tic ix ac'anoch syaelal eb' syal sb'a d'a Jesús d'a Jerusalén. A co naani to sja viñ ul syam eb' creyente d'a tic, yic syic'b'at eb' viñ d'a eb' viñ sat sacerdote, xchi eb'.
22 Axo viñaj Saulo chi', ix ste aq'uej yip viñ yalaneli, yic vach' scheclajeli to a Jesús d'a val yel Cristo toni, aton jun tañvab'il yuj eb'. Axo eb' israel aj Damasco chi', maj nachajel jab'oc yuj eb' tas syutej eb' spacan d'a viñ.

Colchajnaquel viñaj Saulo d'a yol sc'ab' eb' yetisraelal

23 Ayic nivanxo tiempo ix eq'ui, ix slajtian sb'a eb' israel d'a spatic viñaj Saulo chi'. Ix yalan eb' to ol smilcham viñ eb'. 24 Palta ix yab' specal viñ to c'ual d'ac'val stañvan eb' d'a juntzañ b'e sb'at d'a stiel choñab', yic ata' smilcham viñ eb' snaani. 25 Yuj chi', a eb' creyente ix ac'anem viñ d'a yol jun xuuc, axo d'a sventenail smuroal jun choñab' chi' ix yaq'uem d'uñuñoc viñ eb' d'ac'valil. Icha chi' ix aj scolchajel viñ.

Ayec' viñaj Saulo d'a Jerusalén

26 Axo yic ix c'och viñaj Saulo chi' d'a Jerusalén, ix snib'ej viñ smolb'ej sb'a yed' eb' creyente ta', palta toñej ix xivq'ue eb' smasanil d'a viñ. Maj schalaj yab' eb' tato yel creyentexo viñ. 27 Palta a jun viñ scuch Bernabé ix ic'anb'at viñ d'a eb' viñ schecab' Jesús. Ix yalan viñ d'a eb' viñ:
—A viñaj Saulo tic, ix yil Cajal Jesús viñ d'a yol b'e. Ix lolonpax Cajal Jesús chi' yed' viñ. Yuj chi' malaj mach b'aj ix xiv viñ yalanel yab'ixal Jesús d'a choñab' Damasco chi', xchi viñaj Bernabé chi'.
28 Yuj chi' ix aj viñaj Saulo d'a Jerusalén chi'. Junñej ix ec' viñ yed' eb' creyente ta'. 29 Ix ste tec'b'an sb'a viñ yalanel yab'ixal Cajal Jesús. Ix stelan sb'a viñ yed' eb' yetisraelal tz'alan sti' eb' griego. Palta a eb' chi', ix slajtiej sb'a eb' yic smilancham viñ eb'. 30 Axo ix yab'an specal jun chi' eb' creyente, ix yic'anb'at viñaj Saulo chi' eb' d'a choñab' Cesarea. Ix lajvi sc'och eb' yed' viñ ta', ix schecancanb'at viñ eb' d'a choñab' Tarso.
31 Ichato chi', ix och vaan spechji b'eyec' eb' creyente d'a masanil choñab' d'a yol yic Judea, d'a yol yic Galilea yed' d'a yol yic Samaria. Ix laj stec'b'itan sb'a eb'. Te naanñej Cajal Jesús yuj eb'. Ix och Yespíritu Dios yed' eb', yuj chi' ix te q'uib' sb'isul eb'.

B'onacxi sc'ool viñaj Eneas

32 A junel, ayic ix ec' viñaj Pedro yil eb' yetcreyenteal, ix c'och viñ d'a eb' creyente d'a choñab' Lida. 33 Ata' ix ilchaj jun viñ scuch Eneas yuj viñ. Svajxaquilxo ab'il stelvican viñ, yujto sicb'inaquel viñ. 34 Yuj chi' ix yal viñ d'a viñ:
—Ach Eneas, sval d'ayach, a Jesucristo tz'ac'an b'oxoc a c'ool. Yuj chi' q'ueañ vaan, pac a vaynub' tic, xchi viñ d'a viñ.

Val d'a jun rato chi', ix q'ue van viñ. 35 Axo eb' anima smasanil aj Lida chi' yed' eb' aj Sarón, ix yil eb' to ix b'oxican viñ. Yuj chi' ix sq'uex sb'eyb'al eb', ix yac'anoch spensar eb' d'a Cajal Jesús.

Pitzvinacxi ix Dorcas

36 A d'a choñab' Jope, ay jun ix creyente scuchan Tabita. Axo d'a ti' griego Dorcas sb'i ix. Te vach' ix, scolvaj ix d'a eb' meb'a'. 37 Axo d'a jun tiempo chi', ix yamchaj ix yuj jun yab'il, ix cham ix. Ix lajvi chi', ix b'icchajel snivanil ix, ix ic'jiq'ue d'a yol jun cuarto d'a chaañ. 38 A jun choñab' Jope chi', a d'a slac'anil choñab' Lida ay, aton b'aj ayec' viñaj Pedro chi'. Axo ix yab'an eb' creyente to ata' ayec' viñ, ix schecanb'at chavañ vinac eb' d'a viñ, ix yalan eb' viñ:

—Cotañ, coñ qued'oc d'a Jope val ticnaic, xchi eb' viñ d'a viñ.

39 Yuj chi' ix b'at viñaj Pedro chi' yed' eb' viñ. Axo ix c'och viñ, ix ic'jiq'ue viñ d'a jun cuarto b'aj ay snivanil ix Dorcas chi'. Ata' molanec' eb' ix chamnac yetb'eyum. Van yoc' eb' ix yuj ix. Ay juntzañ spichul eb' ix yed' juntzañ scamix sb'onac ix Dorcas chi' ayic pitzanto ix. Ix sch'oxan juntzañ chi' eb' ix d'a viñaj Pedro chi'. 40 Axo viñ ix checanxiemta eb' smasanil. Ix lajvi chi' ix em cuman viñ, ix lesalvi viñ. Ix och q'uelan viñ d'a ix Dorcas chi'. Ix yalan viñ d'a ix:

—Ach Tabita, sval d'ayach, q'ueañ vaan, xchi viñ d'a ix. Axo ix elta q'uelan ix. Ix yilanoch viñaj Pedro chi' ix, ix q'ue c'ojan ix. 41 A viñ ix yaman sc'ab' ix. Ix squetzanq'ue vaan ix viñ. Ix lajvi chi', ix yavtanxiq'ue eb' ix ix chi' viñ yed' juntzañxo eb' creyente. Ix sch'oxanelta ix viñ d'a eb' to ix pitzvixi ix. 42 Axo eb' aj Jope chi', ix laj yab' specal jun chi' eb'. Yuj chi' tzijtum eb' ix ac'anoch Cajal Jesús d'a sc'ool. 43 A viñaj Pedro chi', ixto ec' jayexo c'ual viñ d'a Jope chi', axo d'a spat jun viñ scuchan Simón smunlaj yed' noc' tz'um ix aj viñ.

10

A viñaj Pedro yed' viñaj Cornelio

1 A d'a choñab' Cesarea ay jun viñ scuch Cornelio, yajal yaj viñ d'a jun macañ eb' soldado scuchan aj Italia. 2 Syac' val och spensar viñ d'a Dios. Te ay xivc'olal viñ d'ay yed' jantac eb' ayec' d'a yol spat viñ yed'oc. Tzijtum tas syac'pax viñ d'a eb' israel te meb'a'. Slesalvi val viñ d'a Dios. 3 Axo junel d'a tz'eymajc'ualxo, ix yilan viñ icha d'a vayich, ay jun yángel Dios ayoch d'a yol jun cuarto b'aj ayec' viñ chi'. Ix yalan jun ángel chi' d'a viñ:

—Cornelio, xchi.

4 Ix och q'uelan viñ d'ay. Ix te xiv viñ yuuj.

—Mamin, ¿tas tzal d'ayin? xchi viñ d'ay.

Yuj chi' ix yalan d'a viñ:

—A Dios ix ab'an a lesal. Ix yilanpax juntzañ a silab' ix ac' d'a eb' meb'a'. Maj satlaj sc'ool d'a juntzañ chi'. 5 A ticnaic, checb'at jayvañoc eb' viñ vinac d'a choñab' Jope, yic b'at yic'cot viñaj Simón eb' viñ, aton viñ scuchpax Pedro. 6 Ayec' viñ d'a spat jun viñ sq'uexul, aton jun viñ smunlaj yed' noc' tz'uum. A spat viñ chi', a d'a sti' a' mar ay, xchi jun ángel chi' d'a viñ.

7 Ix lajvi spax jun ángel chi', ix yavtancot chavañ eb' viñ schecab' viñaj Cornelio chi' yed' pax jun viñ soldado yac'umaltaxon servil viñ yaji. A jun viñ soldado chi', añej d'a Dios ayoch spensar viñ. 8 Jantacñej tas ix yal jun ángel chi', ix laj yal viñ d'a eb' viñ. Ix lajvi chi', ix schecanb'at eb' viñ d'a choñab' Jope chi'. 9 Axo d'a junxo c'u d'a chimc'ualil, ayic van sc'och eb' viñ d'a slac'anil Jope chi', axo viñaj Pedro chi', ix q'ue viñ lesal d'a spañanil yib'añ spat viñaj Simón chi'. 10 Ayic ayec' viñ ta', ix och svejel viñ. Ix sc'anan va sb'a viñ. Palta axo yic van to sb'oji tas ol yab'lej viñ chi', icha d'a vayichal

11 ix aj yilan viñ sjacvi satchaañ. Axo ix yilan viñ ichato ay jun c'apac yamb'il
schiquintac schañil, ix emul d'a spañanil yib'añ pat b'aj ayec' viñ chi'. 12 Axo
d'a yol jun c'apac chi', ata' ayoch junjun macañ noc' noc'. Ay noc' chañe' yoc.
Ay pax noc' chan yed' noc' much.10.12 13 Ix lajvi yemul jun chi', ix yab'an
viñaj Pedro chi', ix och jun lolonel, ix yalan icha tic:
—Pedro, mac'cham juntzañ noc' tic a chi'a, xchi.
14 Palta ix yalan viñ:
—Ach Vajalil, max yal-laj, yujto manta jun eloc tzin chi junoc comon tasi,
ma junoc tas ay yovalil yuj ley Moisés, xchi viñ.
15 Yuj chi' ix yalan junelxo:
—A juntzañ tas syal Dios to malaj yovalil, a achxo tic, mañ ala' to ay yovalil,
xchi.
16 Oxel ix alchaj icha chi'. Ix lajviñej chi', ix ic'jixiq'ue jun c'apac chi' d'a
satchaañ. 17 Vanto snaan viñaj Pedro tas yaj jun chi', ix c'och eb' viñ schecab'
viñaj Cornelio d'a sti' jun pat chi'. Toxo ix sc'anb'ej eb' viñ yab'i b'aj ay spat
viñaj Simón chi'. 18 Yuj chi' ix avajoch eb' viñ, ix sc'anb'an eb' viñ:
—¿Ay am ec' viñaj Simón d'a tic, viñ scuchpax Pedro? xchi eb' viñ.
19 Añeja' vanto snaan viñaj Pedro yuj juntzañ ix yil chi', ix yalan Yespíritu
Dios d'a viñ:
—Ay oxvañ eb' viñ vinac tzach c'anb'ani. 20 Yuj chi' emañ. Ixic yed' eb' viñ,
mañ chab'c'olaloc tzach b'ati, yujto a in ix in checcot eb' viñ, xchi d'a viñ.
21 Yuj chi' ix emta viñ b'aj ayec' eb' viñ schecab' viñaj Cornelio chi'. Ix yalan
viñ d'a eb' viñ:
—Ina in tzin e c'anb'ej tic. ¿Tas e checab'il d'ayin yuj chi' tzex javi? xchi viñ.
22 Ix yalan eb' viñ d'a viñ:
—Ay jun viñ yajal soldado scuch Cornelio. Te vach' sb'eyb'al viñ,
syac'paxem sb'a viñ d'a Dios. Te vach' viñ d'a yichañ eb' etisraelal smasanil.
Axo jun yángel Dios ix alan d'a viñ to scheccot eb' schecab' viñ yic tzach
yic'b'at eb' d'a spat viñ, yic vach' smaclej yab' viñ tas ol ala', xchi eb' viñ d'a
viñaj Pedro chi'.
23 Yuj chi' ix ic'jioch eb' viñ d'a yol pat chi' yuj viñ. Ata' ix ec' ac'val yuj eb'
viñ. Axo d'a junxo c'u ix b'at viñ yed' eb' viñ. Ix b'at jayvañ eb' creyente aj
Jope chi' yuc'levoc viñ. 24 Ato d'a schab'jial ix c'och eb' d'a choñab' Cesarea.
Axo viñaj Cornelio ix tañvan sc'och eb' ta'. Toxo ix yavtejcot eb' sc'ab' yoc viñ
yed' juntzañxo eb' yamigo viñ. 25 Ayic van sc'och viñaj Pedro chi', ix elta viñaj
Cornelio chi' d'a sti' spat. Ix schaan viñ sc'och viñ. Ix em cuman viñ yaq'uem
sb'a d'a viñaj Pedro chi'. 26 Palta a viñaj Pedro chi' ix quetzanq'ue vaan viñ.
Ix yalan viñ d'a viñ icha tic:
—Q'ueañ liñan, yujto quetanimail co b'a, xchi viñ.
27 Van slolon eb' viñ, ix och eb' viñ d'a yol pat. Ix yilan viñaj Pedro chi' to
tzijtumxo eb' molaneq'ui. 28 Yuj chi' ix yal viñ d'a eb':
—Ex vetanimail, eyojtac to a oñ israel oñ tic, ay yovalil co c'umlan co b'a yed'
junoc ch'oc choñab'il, ma coch d'a yol spat. Palta a Dios ix ac'an vojtaquejeli
to max yal valani to ay yovalil tzin c'umej junoc mach. 29 Yuj chi' malaj tas
ix vala' ayic ix b'at in eyic'ancoti. Xal ticnaic, alec d'ayin, tas yuj ix b'at in
eyic'coti, xchi viñ d'a eb'.
30 Yuj chi' ix yalan viñaj Cornelio chi' d'a viñ icha tic:
—Yab' am icha hora tic oxji, van in lesalvi d'a yol in pat tic, ichataxon tzin
c'ulej d'a junjun tz'eymajc'ualil. Ay jun sch'ox sb'a d'ayin, copopi quilan
spichul. 31 Yalan d'ayin: Cornelio, a Dios ix ab'an a lesal. Ix snaanpaxcot

10.12 **10:12** A eb' israel max yal schi'an noc' comon noc' eb', icha juntzañ noc' ix checji schi viñaj Pedro chi'.

juntzañ a silab' tzac' d'a eb' meb'a'. 32 Axo ticnaic, checb'at jayvañoc vinac
d'a choñab' Jope, b'at yic'ancot viñaj Simón eb', scuch pax Pedro. Ayec' viñ
d'a spat jun viñ sq'uexul, aton jun viñ smunlaj yed' noc' tz'uum. A spat viñ
chi', a d'a sti' a' mar ay, xchi. 33 Slajvi chi', in checanb'at eb' in checab' ach
sayeq'ui. Yuj val dios d'ayach ix a c'anab'ajej a coti. A ticnaic, ayoñ ec' co
masanil d'a yichañ Dios Cajal. Yuj chi' sco snib'ej scab'i jantacñej tas alb'ilcan
d'ayach yuuj, yic tzalan d'ayoñ, xchi viñaj Cornelio chi' d'a viñ.

A smensaje viñaj Pedro d'a yol spat viñaj Cornelio

34 Axo viñaj Pedro chi', ix och ijan viñ yalan d'a eb':
—A ticnaic vojtac to d'a val yel, jun lajaññej yelc'och masanil anima d'a
yichañ Dios. 35 A eb' xiv d'a Dios, vach'chom mañ israeloc eb', ste tzalaj yed'
eb' tato vach' sb'eyb'al eb'. 36 A Dios ac'jinaccan slolonel d'ayoñ a oñ israel oñ
tic. Yalannaccan d'ayoñ to ay junc'olal yuj Jesucristo, aton Cajal co masanil.
37 A exxo tic, ina eyojtac tas ix sc'ulej Dios d'a co lugar. A d'a Galilea elnac
yich, ayic slajvinac yalancanel slolonel Dios viñaj Juan, a slajvinac yac'an
bautizar eb' anima viñ. 38 Eyojtac to a Dios yac'nac Yespíritu d'a Jesús aj
Nazaret, yac'annacpax spoder d'ay. Eyojtac paxi to a Jesús ix colvaj d'a eb'
anima. Jantacñej eb' ixtab'il yuj viñ diablo, ix laj yac' b'oxoc sc'ool eb'. Icha
chi' yutejnac sb'a yujto a Dios ayoch yed'oc. 39 A oñ tic scac' testigoal co b'a yuj
juntzañ tastac ix sc'ulej chi'. Jantacñej tas ix ec' sc'ulej d'a yol yic Judea yed'
d'a choñab' Jerusalén, ix quila'. Ix lajvi chi', ix culusajq'ue yuj eb' vetisraelal.
Icha chi' ix yutej eb' smilanchamoc. 40 Palta axo d'a schab'jial ix pitzvixi
yuj Dios. Yuj spoder Dios chi' ix sch'ox sb'a d'ayoñ. 41 Palta maj sch'oxlaj
sb'a d'a masanil eb' anima. Añej d'ayoñ ix sch'ox sb'a, yujto atax d'a peca'
sic'b'iloñxocanel yuuj yic tzoñ och stestigooc. Oñ va pax yed'oc ayic toxo
ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac chi'. 42 Ix yalancan d'ayoñ to yovalil tzec'
calel yab'ixal d'a eb' anima, to a Dios ac'jinac yopisio sch'olb'itan tas yaj eb'
anima smasanil, vach'chom eb' pitzanto ma eb' chamnacxo. 43 Atax d'a peca',
ayocto yalannaccanel yab'ixal Jesús eb' schecab' Dios. Yalnaccan junjun eb'
to a jantacñej eb' ol ac'anoch Jesús chi' d'a sc'ool, ol ac'joccan lajvoc smul eb'
yuuj, xchi viñaj Pedro chi' d'a eb'.

Ay eb' mañ israeloc ix chaan Yespíritu Dios

44 Axo yic van yalan viñaj Pedro chi', ix ochcan Yespíritu Dios d'a masanil
eb' van yab'an chi'. 45 Axo eb' creyente aj Israel ajun yed' viñaj Pedro chi', ix
te sat sc'ool eb', yujto ix yac'pax Yespíritu Dios d'a eb' mañ israeloc. 46 Yujto
ix yab' eb' to ch'occh'oc ti'al syal eb' b'aj ix ochcan cajan Espíritu Santo chi'.
Ix yab'anpax eb' yalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Ix lajvi chi' ix yalan viñaj
Pedro chi':
47 —Max yal sco cachoch vaan eb' tic, yic max ac'ji bautizar eb'. Ina to ix
ac'ji Yespíritu Dios d'a eb' icha ix aj yac'ji d'ayoñ, xchi viñ.
48 Yuj chi' ix yal viñaj Pedro chi' to tz'ac'ji bautizar eb' d'a sb'i Jesucristo. Ix
lajvi yac'ji bautizar eb' chi', ix sc'anan pavor eb' d'a viñ, yic vach' tz'aj jayeoc
c'ual viñ yed' eb'.

11

A viñaj Pedro yed' eb' creyente d'a Jerusalén

1 Axo eb' schecab' Jesús yed' eb' creyente ay d'a yol yic Judea, ix yab' eb'
to ay eb' mañ israeloc ix ac'anoch slolonel Dios d'a sc'ool. 2 Yuj chi' ayic ix
c'ochxi viñaj Pedro d'a Jerusalén, ix yalan eb' creyente israel to mañ vach'oc
ix yutej sb'a viñ. 3 Ix yalan eb' icha tic d'a viñ:

—¿Tas yuj ix ach xid'ec' a c'umej eb' maŕ israeloc, ach va pax yed' eb'? xchi eb' d'a viŕ.

4 Yuj chi' ix och ijan viŕ yalan d'a eb' tastac ix uji chi', ix yalan viŕ icha tic:

5 —Ayinec' d'a choŕab' Jope. Axo d'a jun c'u, van in lesalvi, icha vayich ix aj vilan yemul jun nivan c'apac ix cot d'a satchaaŕ. Yamb'il schiquintac schaŕiil, ix emul b'aj ay in ec' chi'. 6 Ix in och q'uelan d'ay yic svila' tas ayoch d'a yool. Axo ix vilani, ay juntzaŕ noc' caltacte'al noc' chaŕe' yoc. Ay noc' ay smay. Ay noc' chan yed' juntzaŕ noc' much. 7 Ix lajvi chi', ix vab'an yoch jun lolonel, ix yalani: Pedro, milcham juntzaŕ noc' tic a chi'a, xchi. 8 Palta ix in tac'vi d'ay: Maay, ach Vajal, yujto manta juneloc tzin chi junoc comon tas, ma junoc tas ay yovalil yuj ley Moisés, xin chi d'ay. 9 Yuj chi', ix yalanemta junelxo d'ayin d'a satchaaŕ: A juntzaŕ tas syal Dios to malaj yovalil, a achxo tic, maŕ ala' to ay yovalil, xchi. 10 Oxel ix yal juntzaŕ chi' icha chi'. Ix lajvi chi' ix ic'jixiq'ue jun c'apac chi' d'a satchaaŕ. 11 Junanto rato chi' ix c'och oxvaŕ eb' viŕ d'a jun pat b'aj ayinec' chi'. A eb' viŕ chi', a d'a choŕab' Cesarea ix checjicot eb' viŕ, yic sb'at in sayan eb' viŕ d'a choŕab' Jope. 12 Axo Yespíritu Dios ix alan d'ayin icha tic: Ixic, maŕ chab'c'olaloc tzach b'at yed' eb' viŕ, xchi. Ix b'at pax vacvaŕxo eb' viŕ cuc'tac tic ved'oc. Axo ix oŕ c'och ta', ix oŕ och d'a yol spat jun viŕ. 13 Ix yalan viŕ d'ayoŕ to ix yil jun ángel viŕ, liŕanec' d'a yol spat viŕ chi'. Ix yalan d'a viŕ: Checb'at jayvaŕoc eb' viŕ d'a choŕab' Jope, b'at yic'ocab'cot viŕaj Simón eb' viŕ, scuchan pax Pedro. 14 A viŕ ol alan d'ayach tas ol aj a colchaji yed' jantacŕej eb' ayec' d'a yol a pat, xchi jun ángel chi' d'a viŕ. 15 Axo yic ix in och ijan valan d'a eb', d'a jun rato chi' ix och Yespíritu Dios d'a eb', icha ix aj yoch d'ayoŕ d'a sb'ab'elal. 16 Yuj chi' ix in naancot tas alb'ilcan yuj Cajal Jesús, ayic ix yalan icha tic: Yel toni, a viŕaj Juan ix ac'an bautizar eb' anima d'a a a'. Palta a ex tic, ol ex ac'joc bautizar yuj Yespíritu Dios, xchi. 17 A Dios ix ac'an Yespíritu d'a eb' icha ix yutej yac'an d'ayoŕ ayic ix cac'anoch Cajal Jesucristo d'a co c'ool. Yuj chi', ¿tom a in tic, syal in cachanoch vaan tas sc'ulej Dios? xchi viŕaj Pedro chi' d'a eb'.

18 Axo eb' creyente d'a Jerusalén chi', ayic ix yab'an juntzaŕ chi' eb', maŕxalaj tas ix yal eb'. Axoŕej vach' lolonel ix yal eb' d'a Dios. Ix yalan eb':

—Aŕejtona' pax eb' maŕ israeloc, a Dios ix ac'an sna sb'a eb' yic vach' scha sq'uinal eb' d'a junelŕej qued'oc, xchi eb'.

A yab'ixal eb' creyente d'a Antioquía

19 Ayic ix miljicham viŕaj Esteban, ix ac'jipax och syaelal eb' creyente smasanil. Yuj chi' ix b'at eb' elelal. Ay eb' ix c'och masanto d'a choŕab' Fenicia, d'a Chipre yed' d'a Antioquía.11.19 Ix laj yalanel vach' ab'ix eb' d'a eb' yetisraelal ayec' ta'. Palta malaj tas ix yal eb' d'a eb' maŕ israeloc. 20 Palta ay jayvaŕ eb' creyente aj Chipre yed' eb' aj Cirene ix c'och d'a choŕab' Antioquía chi'. Ata' ix yalel yab'ixal Jesucristo eb' d'a eb' maŕ israeloc. 21 Axo Jesús Cajal ix och yed' eb' creyente chi', yuj chi' tzijtum anima ix sq'uex sb'eyb'al. Ix yac'anoch Cajal Jesús eb' d'a sc'ool.

22 Axo eb' creyente aj Jerusalén, ayic ix yab'an specal jun chi' eb', ix schecb'at viŕaj Bernabé eb' d'a Antioquía chi'. 23 Axo ix c'och viŕ, ix yilan viŕ, te nivan svach'c'olal Dios ix yac' d'a eb'. Yuj chi' ix te tzalaj viŕ yuj eb'. Ix ac'ji stec'anil eb' yuj viŕ. Ix yalan viŕ to tec'an syutej sb'a eb', syac'anpax och spensar eb' d'a Cajal Jesús d'a masanil tiempo.

11.19 **11:19** A Antioquía, nivan choŕab' yajoch d'a yol yic Siria. Ay junxo Antioquía d'a yol yic Pisidia.

24 Icha chi' ix yutej viñaj Bernabé chi' yalan d'a eb', yujto te vach' spensar viñ. Te ayoch Espíritu Santo yed' viñ. Syac' val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' tzijtum val eb' aj choñab' chi' ix ac'anoch Cajal Jesús d'a sc'ool yuj viñ.
25 Ix lajvi chi', ix b'at viñaj Bernabé chi' d'a choñab' Tarso, ix b'at sayanec' viñaj Saulo viñ ta'. Axo ix ilchaj viñ yuj viñ, ix yic'ancot viñ viñ d'a choñab' Antioquía chi'. 26 Axo ta' ix ec' jun ab'il eb' viñ d'a scal eb' creyente chi'. Tzijtum mach ix sc'ayb'ej eb' viñ. A d'a jun choñab' chi', ata' ix ac'ji scuch eb' creyente cristiano d'a sb'ab'elal.
27 A d'a jun tiempoal chi', ay jayvañ eb' viñ schecab' Dios ix b'at alanel slolonel. Ix cot eb' viñ d'a Jerusalén, ix javi eb' viñ d'a Antioquía chi'. 28 Ay jun viñ yetb'eyum eb' viñ scuch Agabo. Ix q'ue vaan viñ d'a scal eb' creyente. Axo Yespíritu Dios ix ac'an yal viñ icha tic:
—Ay jun nivan vejel ol javoc d'a masanil yolyib'añq'uinal tic, xchi viñ.
(A jun vejel ix yal viñ chi', a d'a stiempoal ayoch viñaj Claudio yajalil, ata' ix yac'a'). 29 Yuj tas ix yal viñaj Agabo chi', axo eb' creyente aj Antioquía chi', ix el d'a sc'ool eb' to scolvaj eb' d'a eb' creyente aj Judea, ato syala' jantac stzac'van eb' yac'ani. 30 Icha chi' ix sc'ulej eb'. Ix yac'anb'at yofrenda eb' d'a eb' viñ anciano aj Judea chi'. Axo viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo ix ic'anb'at jun ofrenda chi'.

12

Schamel viñaj Jacobo, preso yaj pax viñaj Pedro

1 A d'a yic jun tiempoal chi', a viñaj rey Herodes,12.1 ix och ijan viñ yac'an chucal d'a eb' creyente. 2 Ix schecan viñ tzepchajel sjolom viñaj Jacobo, aton viñ yuc'tac viñaj Juan. 3 Ayic ix yilan viñ to vach' ix yab' eb' israel yuj jun chi', yuj chi' ix schec viñ yamjocpax viñaj Pedro. A d'a jun sq'uiñ eb' israel, yic svaan ixim pan eb' malaj yich, ata' ix yamji viñ. 4 Axo ix yamchaj viñ chi', ix ac'jioch viñ d'a preso. Ix ac'jioch viñ d'a yol sc'ab' vaclajuñvañ eb' soldado, yic stañvaj viñ yuj eb'. Chañtacvañ eb' ix tañvan viñ d'a juntac el. Ix snaan viñaj Herodes chi' to ayic ol lajvoc q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto chi', ol sch'oxanelta viñaj Pedro chi' viñ d'a yichañ eb' anima, ichato chi' ol sch'olb'itan viñ rey chi' tas yaj viñ. 5 Yuj chi' te ay val och yilumal viñaj Pedro d'a yol te' preso chi'. Axo eb' creyente, d'a smasanil sc'ool eb' ix lesalvi d'a Dios yuj viñ. Maj ochlaj vaan eb' slesalvi.

Colchajnac elta viñaj Pedro d'a preso

6 Axo d'a jun ac'val, q'uic'anocxo tz'elta viñaj Pedro chi' d'a yichañ eb' anima yuj viñaj Herodes chi', vaynac viñ d'a snañal chavañ eb' soldado. Tzec'b'il viñ d'a chab' q'uen cadena. Axo d'a sti' te' preso chi' ayec' chavañxo eb' viñ stañvej. 7 Palta d'a jun rato chi' ix c'och jun ángel Dios Cajal. Te sac q'uinal ix aj d'a yol te' preso chi' yuuj. Ix yecub'tañan scostil viñaj Pedro chi' jun ángel chi', yic tz'el svayañ viñ, ix yalan d'a viñ:
—Q'ueañ vaan val ticnaic, xchi.
Axo q'uen cadena ayoch chi' d'a sc'ab' viñaj Pedro chi', munil ix el q'ueen, ix em lañnaj q'ueen. 8 Ix yalanpax jun ángel chi' d'a viñ:
—Tzatzb'itej a tzec'ul, tzac'anoch a xañab', xchi.
Ix lajvi chi', ix yalan d'a viñ:
—Ac'och jun spatic a pichul. Tzach och tzac'an vuuj, xchi.
9 Yuj chi' ix och tzac'an viñ yuuj. Ix elta viñ d'a jun cuarto b'aj ayec' chi'. Van svayichan viñ snaani. Mañ yojtacoc viñ tato yel to van yelta viñ. 10 Ix ec'

12.1 **12:1** A viñaj Herodes sb'inaj d'a tic, yixchiquin viñ viñaj Herodes, viñ ix snib'ej smilancham Jesús ayic neneto. Mateo 2.13-16.

eb' d'a scha macaňil b'aj ayec' eb' soldado van staňvan te' preso chi', ichato chi' ix c'och eb' b'aj ay q'uen smacul preso chi' b'aj sjacviel d'a yol calle. A jun q'uen chi' munil ix jacvi q'uen sch'ocoj. Ix el eb' b'ian. Axo ix b'at eb' d'a jun calle chi', ix actajcan viňaj Pedro chi' yuj jun ángel chi'. 11 Axo ix yilan viň to yel. Yuj chi' ix yalan viň:

—A ticnaic, svila' to yel ix scheccot jun yángel Dios Cajal tzul in scolanel d'a yol sc'ab' viňaj Herodes. In colchajelta d'a yalaň jantacňej tas sgana eb' vetisraelal syac'och d'a vib'aň, xchi viň.

12 Vanto snaan juntzaň chi' viň, ix c'och viň d'a spat ix María, snun viňaj Juan, aton viň scuchpax Marcos. Tzijtum eb' molanec' d'a jun pat chi', van slesalvi eb' yuj viň. 13 Yuj chi' ix sc'oňub'taňej spuertail yamaq'uil jun pat chi' viň. Axo jun ix cob'es scuch Rode, a ix ix ul tac'voquelta d'a viň. 14 Palta axo ix yab'an ix to a viňaj Pedro, maj sjaclaj te' puerta chi' ix. Toňej ix te tzalaj ix. Ix ochxi lemnaj ix. Ix yalan ix d'a eb' ayec' chi' ta' to a viňaj Pedro ayec' d'a sti' puerta chi'.

15 Yuj chi' ix yal eb' d'a ix:

—Tecan toňej tzach comon loloni, xchi eb'.

Palta ix yalxi ix to yel a viňaj Pedro chi' ayeq'ui.

Axo ix yalanxi eb':

—Tecan maňoclaj viňaj Pedro chi'. Tecan a junoc ángel ayoch staňvumaloc viň, tecan a ix javi, xchi eb' d'a ix.

16 Axo viňaj Pedro chi', aňeja' sc'oňc'oňan och viň. Axo ix sjacan eb', ix yilan eb' to yel a viňaj Pedro chi' ayeq'ui. Ix te sat sc'ool eb'. 17 Palta ix yac'an yechel viň yed' sc'ab' d'a eb' yic numan tz'aj eb'. Ix lajvi chi', ix yalan viň d'a eb' tas ix aj yic'jielta viň yuj Dios Cajal d'a preso chi'. Ix yalanpax viň d'a eb':

—Tzeyal juntzaň tic d'a viňaj Jacobo yed' d'a juntzaňxo eb' creyente, xchi viň.

Ix lajvi chi', ix elta viň d'a scal eb'. Ix b'at viň d'a junxo lugar.

18 Axo yic ix sacb'i, ix q'ue somnaj eb' soldado yalani, yujto maj nachajel yuj eb' tas ix yutej sb'a viňaj Pedro chi'. 19 Axo viňaj Herodes chi' ix ac'an órden yic saychaj viň, palta majxo ilchajlaj viň yuj eb'. Ix sc'anb'an viň d'a eb' soldado chi' tas ix aj yel viňaj Pedro chi' d'a yol sc'ab' eb'. Ix lajvi chi', ix yac'an órden viň scham eb'.

Ix lajvi chi', ix el viňaj Herodes d'a yol yic Judea b'aj ayec' chi'. Ix c'och cajan viň d'a choňab' Cesarea.

A schamel viňaj Herodes

20 A junel, ix te cot yoval viňaj rey Herodes chi' d'a eb' anima aj Tiro yed' Sidón. Yuj chi' ix slajtiej sb'a eb' tas syutej eb' b'at yalan sb'a d'a viň. Ix yac'an sc'ol jun viň scuchan Blasto eb'. Aton viň sat yaj yac'an servil viň rey chi'. Yuj chi', axo viň ix c'anan nivanc'olal eb' d'a viň rey chi'. Icha chi' ix yutej sb'a eb', yujto a d'a schoňab' viň rey chi', ata' tz'ac'jicot jantacňej tas sva eb'. 21 Axo viň rey chi' ix alani tas c'ual sc'och eb' d'a yichaň viň. Axo d'a jun c'u chi', ix yac'och juntzaň spichul viň te vach', icha yic eb' rey smasanil. Ix lajvi chi', ix em c'ojan viň d'a sc'ojnub'. Ix och ijan viň slolonelta d'a eb' anima chi'. 22 Ix lajvi yab'an eb', ix laj yalanq'ue eb':

—A jun slolon tic, maň animaoc, aton dios, xchi eb'.

23 Yujto maj yic'chaaň sb'i Dios viň, yuj chi' d'a jun rato chi' ix ac'jioch syaelal viň yuj jun yángel Dios, ix och noc' a'ay d'a yol sc'ool viň, ix cham viň.

24 Palta axo slolonel Dios Cajal ix pucaxňejel d'a scal eb' anima. Ix laj alchajel d'a junjun lugar.

25 Axo viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo, ayic ix lajvi schecnab'il eb' viñ d'a
Jerusalén, ix b'atxi eb' viñ. Ix yic'anb'at viñaj Juan eb' viñ, aton viñ scuch pax
Marcos. Ix c'ochxi eb' viñ d'a Antioquía chi'.

13

Ochnac yopisio viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo

1 A d'a scal eb' creyente d'a choñab' Antioquía chi', ay juntzañ eb' viñ syac'
Dios yalanel slolonel. Ay pax ec' juntzañ eb' viñ sc'ayb'umal eb' creyente.
Ayec' viñaj Bernabé, viñaj Simón scuchanpax Niger, viñaj Lucio aj choñab'
Cirene yed' viñaj Saulo. Ayec' pax viñaj Manaén, aton viñ junñej q'uib'nac
yed' viñaj Herodes, viñ ac'jinac yajalil d'a Galilea. 2 A junel van yalan sb'a eb'
d'a Dios Cajal. Ay pax och eb' d'a tzec'ojc'olal. Axo Yespíritu Dios ix alan d'a
eb':
—Tze siq'uelta viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo, yic ol munlaj eb' viñ b'aj ol
vac'och yopisio, xchi.
3 Yuj chi' ix och eb' d'a tzec'ojc'olal. Ix lesalvi eb'. Ix lajvi chi', ix yac'anq'ue
sc'ab' eb' d'a sjolom viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo chi', ix schecanb'at eb' viñ
eb'.

Yalnaquel slolonel Dios eb' d'a Chipre

4 Ix checjib'at viñaj Bernabé yed' viñaj Saulo yuj Yespíritu Dios. Ix c'och
eb' viñ d'a choñab' Seleucia. Axo ta' ix och eb' viñ d'a yol jun barco, ix b'at
eb' viñ d'a jun lugar scuch Chipre ay d'a snañal a' mar. 5 Ayic ix c'och eb' viñ
d'a choñab' Salamina, ix ec' yalancanel slolonel Dios eb' viñ d'a yoltac spatil
culto. Axo viñaj Juan Marcos, ajun pax viñ yed' eb' viñ, yic scolvaj viñ yed' eb'
viñ. 6 Ix b'atxi eb' viñ. Ix c'axpajec' eb' viñ d'a Chipre chi', ix c'och eb' viñ d'a
choñab' Pafos. Ata' ix schalaj sb'a eb' viñ yed' jun viñ israel scuch Barjesús.
A jun viñ chi', syaloch sb'a viñ ajb'aalil. Syal pax viñ to a Dios tz'ac'an yalel
slolonel. 7 A jun viñ chi', junñej tz'ec' viñ yed' viñaj Sergio Paulo, viñ yajal d'a
Chipre chi'. Te jelan spensar viñaj Sergio chi'. Ix yavtejcot viñaj Bernabé viñ
yed' viñaj Saulo, yujto sgana viñ syab' slolonel Dios d'a eb' viñ. 8 Palta axo
viñ syaloch sb'a ajb'aalil chi', aton viñ scuchan pax Elimas, ix yaq'uelta yoval
viñ d'a eb' viñ, yujto sgana viñ max yac'och slolonel Dios viñaj Sergio chi' d'a
sc'ool. 9 Axo viñaj Saulo chi', aton viñ scuchpax Pablo, te ayoch Espíritu Santo
d'a viñ. Ix och q'uelan viñ d'a viñ syaloch sb'a ajb'aalil chi'. 10 Ix yalan viñ d'a
viñ:
—A ach tic, tzac' musansatil eb' anima. Te chuc a pensar. Yuninal ach viñ
diablo. Ajc'ol ach d'a masanil tas vach'. A slolonel Cajal Jesús te yel. Yuj chi',
¿tas yuj max actejcan ixtani? 11 A ticnaic, ol yac'cot yaelal Cajal Jesús d'a ib'añ.
Ol yac' ixtax yol a sat, yuj chi' mañxo ol yal-laj ilan yoc c'u junoc tiempoal, xchi
viñaj Pablo chi' d'a viñ.
D'a jun rato chi', ix ixtax yol sat viñ. Majxo yal yilan jab'oc viñ. Yuj chi', ix
machmonec' viñ, ix snib'ej viñ to ay junoc mach squetzan b'eyec'oc. 12 Ayic
ix yilan jun chi' viñ yajal d'a Chipre chi', ix yac'och Dios viñ d'a sc'ool. Ix te
sat pax sc'ool viñ yab'an juntzañ sc'ayb'ub'al Cajal Jesús.

Ayec' eb' viñ d'a choñab' Antioquía d'a yol yic Pisidia

13 Axo viñaj Pablo yed' eb' viñ ajun yed'oc, ix och eb' viñ d'a yol jun barco.
Ix b'atxi eb' viñ d'a choñab' Pafos, ix c'och eb' viñ d'a choñab' Perge d'a
yol yic Panfilia. Palta axo viñaj Juan Marcos, ix actajcan eb' viñ yuj viñ, ix
meltzajcan viñ d'a choñab' Jerusalén. 14 Ix b'atxi eb' viñ d'a Perge chi', ix c'och
eb' viñ d'a choñab' Antioquía13.14 d'a yol yic Pisidia. Axo d'a sc'ual ic'oj ip, ix

13.14 **13:14** Ay junxo Antioquía d'a yol yic Siria.

och eb' viñ d'a yol spatil culto, ix em c'ojjab' eb' viñ ta'. 15 Ata' ix avtaj ch'añ ley
Moisés yed' juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca'. Ix lajvi
chi', a eb' scuchb'an eb' d'a culto ix alan d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj Bernabé
chi':
—Ex quetanimail, tato ay junoc tas e gana tzeyac' sc'ayb'ej eb' anima, syal
eyalan ticnaic, xchi eb'.
16 Yuj chi' ix q'ue vaan viñaj Pablo chi'. Ix yic'an chaañ sc'ab' viñ yic numan
tz'aj eb'. Ix yalan viñ d'a eb':
—Ex vetisraelal yed' ex mañ ex israeloc ay e xivc'olal d'a Dios, ab'ec: 17 A
co Diosal a oñ aj Israel oñ tic, a sic'jinaccanel eb' co mam quicham. Ayic
yec'nac eb' d'a scal eb' ch'oc choñab'il d'a Egipto, A' ac'jinaccan och eb'
nivac choñab'il. Slajvi chi', yic'annaquelta eb' d'a Egipto chi' yed' snivan
poder. 18 Yac'nac techaj Dios chi' sb'eyb'al eb' 40 ab'il d'a tz'inan luum chi'.
19 Añejtona', A' ac'jinac satel uque' nación ay d'a yol yic Canaán. Axo sluum
eb' b'aj satnaquel chi', ac'jinaccan yicoc eb' co mam quicham. 20 450 ab'il
yac'nac eb' icha chi'. Slajvinac chi', axo Dios ac'annac yopisio juntzañ eb' juez
yac'an mandar eb', masanto yochnac viñaj Samuel schecab'oc Dios. 21 Axo
d'a jun tiempoal chi', sc'annac junoc sreyal eb' d'a Dios, yic a scuchb'an eb',
axo viñaj Saúl ac'jioch sreyaloc eb' yuj Dios. A viñaj Saúl chi', a viñaj Cis ay
yuninal viñ, viñ yiñtilal Benjamín. 40 ab'il ochnac viñ sreyaloc eb'. 22 Axo
Dios ic'jinaquel viñ d'a yopisio chi'. Axo viñaj David yac'xicanoch sq'uexuloc
viñ. Yalannac Dios icha tic yuj viñ: Ina yajec' viñaj David viñ yuninal viñaj
Isaí, aton jun viñ tic tzin tzalaj yed'oc. A viñ ol b'oan masanil tas in gana,
xchi. 23 Axo Jesús, a viñaj David chi' ay yiñtilalcani. A Dios ac'jinaccan
yopisio yoch co Columaloc a oñ israel oñ tic, icha ix aj yac'ancan sti'. 24 Ayic
manto yamchajoch smunlajel chi', a viñaj Juan ix alanel d'a eb' quetisraelal
to yovalil sna sb'a eb', syac'an ac'joc bautizar sb'a eb'. 25 Axo yic vanxo slajvi
yopisio viñaj Juan chi', ix yalan viñ icha tic: A e naani to e Columal in, palta
maay. Ay jun tzac'an sja vuuj, a jun chi' te nivan yelc'ochi. Añejtona' in, mañ
in mojoc vac'an servil, vach'chom toñej tzin tijel xañab', xchi viñ.
26 Ex vetanimail, ex yiñtilal Abraham ved'oc yed' ex ay e xivc'olal d'a Dios,
a jun ab'ix yic colnab'il tic, eyic ved'oc. 27 Palta a eb' aj Jerusalén yed' eb' yajal,
max nachajel-laj yuj eb' tato a Jesús chi' Yuninal Dios, vach'chom d'a junjun
c'ual ic'oj ip, ix yab'an eb' yavtaj tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios, palta
maj nachajel-laj yuj eb'. Yuj chi', ayic ix yac'anoch chamel eb' d'a yib'añ Jesús
chi', ix yaq'uelc'och juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan chi' eb'. 28 Malaj jab'oc smul ix
ilchaj yuj eb', mañ smojoc smilancham eb'. Palta xid' sc'anoch chamel eb'
d'a yib'añ d'a viñaj Pilato, aton viñ yajal. 29 Ix laj yaq'uelc'och eb' d'ay icha
yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios. Ix lajvi chi', ay eb' ochnac tzac'an yed'
Jesús ix ic'anemta snivanil d'a spenec te' culus. Ix b'at smucanoch eb' d'a yol
jun q'uen q'ueen. 30 Axo Dios ix ac'anxi pitzvoc d'a scal eb' chamnac. 31 Ix
lajvi chi', tzijtumto c'ual ix ec' yed' eb' sc'ayb'um. Aton eb' cot yed' d'a Galilea
sc'och eb' d'a Jerusalén yed'oc ayic manto chami. A eb' chi', van yalanel
yab'ixal eb' d'a scal eb' anima ticnaic.
32 Ichoñ pax ta' a oñ tic van calan pax el jun vach' ab'ix tic d'ayex, to a Dios
yac'naccan sti' d'a eb' co mam quicham. 33 Axo d'ayoñ ix yaq'uelc'och sti' chi'.
Ayic ix pitzvixi Jesús, ix elc'och jun yalnaccan chi'. Icha yaj stz'ib'chajcan d'a
Salmo 2, b'aj syal icha tic: A d'a jun c'u tic, ix vac' checlajoc to Vuninal ach,
xchican Dios d'a Slolonel chi'. 34 Yalnaccan Dios to ol yic'q'ue vaan Jesús d'a
scal eb' chamnac, yic malaj b'aq'uiñ ol c'a snivanil. Yalnacpaxcan icha tic
d'a Slolonel Dios chi': Ol vac' in vach'c'olal d'ayex, icha ix vutej vac'ancan in

ti' d'a viñaj David, xchi. 35 Yuj chi', ayocto yalannaccan yab'ixal Cristo viñaj
David chi' d'a junxo Salmo b'aj syal icha tic: Mamin, mañ ol a cha c'ab'at in
nivanil tic, a in ton tic sic'b'il in el uuj, xchi. 36 A viñaj David chi' ac'jinac
servil eb' anima d'a jun tiempoal chi', icha sgana Dios. Slajvi chi' scham
viñ, smucchajnac viñ b'aj mucan eb' smam yicham. Axo snivanil viñ chi'
c'anacb'ati. 37 Palta axo jun ix yac' pitzvocxi Dios d'a scal eb' chamnac, maj
c'alaj snivanil. 38 Yuj chi' in gana tzeyojtaquejeli to añej Jesús syal yac'an
lajvoc co mul. Yuj chi' van calan jun ab'ix tic d'ayex. 39 A ley Moisés max
yal-laj yac'an lajvoc co mul. Palta a mach tz'ac'anoch Jesucristo d'a sc'ool,
slajvican smul smasanil yuuj. 40 Yuj chi' naec val e b'a. Tato maay, a tas
tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios ol javoc d'a eyib'añ, yujto yalnaccan eb'
icha tic:
41 Ex b'uchumtac, ilecnab'i. Satocab' e c'ool eyilani, axo e satel chi'. Yujto a
in Dios in ol in b'o junoc tas d'a e tiempoal tic, vach'chom ay mach ol
alan d'ayex, palta mañ ol e cha eyab'i, xchi Dios chi', xchi viñaj Pablo
chi' d'a eb'.
42 Axo viñaj Pablo chi' yed' viñaj Bernabé, ayic van yelta eb' viñ d'a yol
spatil culto chi', ay eb' mañ israeloc ix c'anan d'a eb' viñ, yic sc'och eb' viñ
sc'ayb'ej eb' d'a juntzañ c'ayb'ub'al chi' d'a junxo sc'ual ic'oj ip. 43 Axo yic ix
lajvi jun culto chi', a eb' israel, ix b'at eb' yed' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé
chi'. Ay pax eb' ochnac d'a sc'ayb'ub'al eb' israel chi' ix b'at pax yed' eb' viñ.
Yuj chi' ix yal viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi' d'a eb' to tec'an syutej sb'a
eb' yac'anoch d'a sc'ool to xajan eb' yuj Dios.
44 Axo d'a junxo sc'ual ic'oj ip, quenxoñej maj smolb'ej sb'a eb' anima
smasanil d'a jun choñab' chi' smaclej yab' slolonel Dios. 45 Palta axo ix yilan
eb' israel to tzijtum anima ix smol sb'a, ix chichonoch sc'ool eb' d'a viñaj
Pablo chi'. Ix laj yalan eb' to es juntzañ syal viñ chi'. Toñej ix b'uchvaj eb' d'a
viñ. 46 Yuj chi', ix stec'b'ej sb'a viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi'. Ix yalan
eb' viñ icha tic:
—Ex quetisraelal, yovalil a d'ayex sco b'ab'laj alejel slolonel Dios. Palta ina
malaj e gana tzeyac'och d'a e c'ool. Tecan a e naani to mañ e mojoc e chaan e
q'uinal d'a junelñej. Yuj chi' a ticnaic, a d'a eb' mañ israeloc ol oñ b'at caleli.
47 Yujto icha tic yalnaccan Cajal Jesús d'ayoñ:
Ix vac' opisio a ch'oxan in saquilq'uinal d'a eb' mañ israeloc, yic vach' ay eb'
ol colchajel d'a junjun lugar masanto b'aj slajvic'och yolyib'añq'uinal,
xchi, xchi eb' viñ.
48 Axo eb' mañ israeloc ix te tzalaj sc'ool eb' yab'an juntzañ chi'. Ix och ijan
eb' yalani to te vach' slolonel Cajal Jesús. Axo eb' sic'b'ilxoel yuj Dios yic scha
sq'uinal eb' d'a junelñej, ix yac'och eb' d'a sc'ool. 49 Icha chi' ix aj spucaxb'at
slolonel Cajal Jesús chi' d'a jun lugar chi' smasanil. 50 Palta axo eb' israel ix
ac'an sc'ool eb' yajal d'a jun choñab' chi'. Ay pax juntzañ eb' ix ix ochnac d'a
sc'ayb'ub'al eb' israel chi', chequel yaj eb' ix d'a sat eb' anima, ix ac'jipax sc'ool
eb' ix. Ix och ijan eb' yac'an chucal d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj Bernabé
chi'. Ix pechjiel eb' viñ d'a jun lugar chi' yuj eb'. 51 Axo viñaj Pablo yed' viñaj
Bernabé chi', ix stziccanel spococal yoc eb' viñ,13.51 yic sch'oxanel eb' viñ
to mañxa yalan yic eb' viñ d'a eb' anima chi'. Ix lajvi chi', ix b'at eb' viñ d'a
choñab' Iconio. 52 Axo eb' creyente aj Antioquía chi', ix te tzalaj eb'. Te ay val
och Espíritu Santo d'a eb'.

14

Ayec' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé d'a Iconio

13.51 **13:51** Il nota d'a Mateo 10.14.

1 Ayic ix c'och viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé d'a choñab' Iconio chi', yaman
ix och eb' viñ d'a yol spatil sculto eb' yetisraelal. Te vach' ix yutej eb' viñ
yalanel slolonel Dios ta'. Yuj chi', tzijtum eb' israel ix ac'anoch d'a sc'ool yed'
pax eb' mañ israeloc. 2 Palta ay eb' israel maj ac'anochlaj d'a sc'ool, ix yac'an
sc'ool juntzañ eb' mañ israeloc eb', yic schichonoch sc'ool eb' d'a eb' creyente
chi'. 3 Axo viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi', nivan tiempo ix aj eb' viñ d'a
jun choñab' chi'. Maj xivlaj eb' viñ yalanel yab'ixal svach'c'olal Cajal Jesús,
axo Cajal chi' ix ch'oxani to yel syal eb' viñ, yujto ix yac' spoder d'a eb' viñ
sch'oxan juntzañ milagro. 4 Palta axo eb' anima d'a jun choñab' chi', cha
poj ix aj eb'. Nañal eb' ix can yed' eb' israel chi'. Axo nañalxo eb', a yed' eb'
schecab' Jesús chi' ix och eb'. 5 Axo eb' israel chi' yed' juntzañ eb' mañ israeloc,
ix laj slajtiej sb'a eb' yed' eb' scuchb'umal jun choñab' chi'. Ix yalan eb' to ol
yac' chucal eb' d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj Bernabé chi', ol sjulancham eb'
viñ eb' snaani. 6 Axo ix yab'an specal jun ix alchaj chi' eb' viñ d'a spatic, ix b'at
eb' viñ elelal. Ix c'och eb' viñ d'a Listra yed' d'a Derbe d'a yol yic Licaonia. Ix
ec' eb' viñ d'a juntzañ choñab' d'a slac'anil chi'. 7 Ata' ix ec' eb' viñ yalcanel
vach' ab'ix yic colnab'il.

Julq'uenab'il viñaj Pablo d'a Listra

8 A d'a choñab' Listra ay jun viñ atax yaljinac max yal sb'eyi. Malaj b'aj
sb'ey jab'oc viñ. Axo junel c'ojanem viñ, 9 van yab'an viñ tas syal viñaj Pablo.
Axo viñaj Pablo chi' ix och q'uelan d'a viñ. Ix yilan viñ to syac'och viñ d'a
sc'ool to syal sb'oxi viñ yuj Dios. 10 Yuj chi' te chaañ ix yal viñ d'a viñ:

—Q'ueañ vaan, tojol tzach ajq'ue liñan, xchi viñ.

D'a jun rato chi', ix q'ue liñan viñ. Ix och ijan viñ sb'eyeq'ui. 11 Ayic ix yilan
eb' anima tas jun ix sc'ulej viñaj Pablo chi', ix och ijan eb' yalan chaañ d'a sti'
eb' aj Licaonia chi', ix yalan eb' icha tic:

—A eb' co diosal ix yac'och sb'a eb' animail, ix emul eb' d'a co cal, xchi eb'.
12 A viñaj Bernabé, Júpiter ix sb'iej viñ yuj eb'.14.12 Axo viñaj Pablo, Mercurio
ix yac' eb' sb'ioc viñ, yujto a viñ ix lolon d'a scal eb'.
13 Ay jun viñ sacerdoteal Júpiter chi', yajal yaj viñ d'a stemplo Júpiter d'a stiel
choñab'. Ix b'at yic'cot juntzañ noc' toro viñ yed' juntzañ xumaquil te te'. Axo
yed' eb' anima chi' smasanil ijan ix yac' jun silab' ñusb'il viñ d'a viñaj Pablo
yed' d'a viñaj Bernabé chi'. 14 Palta axo yic ix yab'an eb' viñ schecab' Jesús
chi', ix sñic'chitej spichul eb' viñ sch'oxanel scusc'olal. Elañchamel ix b'at eb'
viñ d'a scal eb' anima, te chaañ ix yal eb' viñ d'a scal eb' icha tic:
15 —Ex quetanimail, ¿tas yuj icha tic tzeyutej e b'a? A oñ tic, anima oñ icha
ex tic. Yuj chi' tzul cal d'ayex to tzeyactejcan juntzañ e b'eyb'al tic, yujto
nab'añej tzeyixtej e b'a. Q'uexec e b'eyb'al, aq'uec och e pensar d'a jun Dios
to d'a val yel pitzan. A' b'ojinac satchaañ yed' sat luum tic. Sb'oannac pax a'
mar yed' masanil tastac. 16 D'a peca', toñej ix yil Dios tas ix sc'ulej eb' anima,
ix yac'an sgana eb'. 17 Palta ix yac' co pensar yic scojtaquej eli tas yaji ayic
syac'ancot ñab' d'a quib'añ. Syac'an masanil tas scavej. A' tz'ac'an masanil
tas sco va'a. Syac'anpax co tzalajc'olal, xchi eb' viñ.
18 Palta ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi',
puralxoñej ix och vaan eb' anima chi' scachji yuj eb' viñ. Yujto sgana eb' syac'
noc' vacax chi' silab'il d'a eb' viñ.
19 Palta ay jayvañ eb' israel aj Antioquía yic Pisidia ix c'och yed' jayvañxo
eb' aj Iconio. Ix yac'an sc'ool eb' anima chi' eb'. Yuj chi', ix laj sjuloch q'uen
q'ueen eb' d'a viñaj Pablo chi'. Axo ix snaan eb' to toxo ix cham viñ, ix

14.12 **14:12** A eb' aj Grecia, Júpiter sb'i yajalil masanil sdiosal eb', Mercurio sb'i schecab' sdiosal eb' chi' yala'.

sñeranb'at viñ eb', ix syumancanel viñ eb' d'a stiel choñab' chi'. 20 Palta ix c'och oyan eb' creyente d'a stz'ey viñ, ix q'uex vaan viñ. Ix ochxi viñ d'a yol choñab' chi'. Axo d'a junxo c'u, ix b'atxi viñ yed' viñaj Bernabé chi' d'a choñab' Derbe. 21 Ata' ix ec' yalcanel vach' ab'ix yic colnab'il eb' viñ. Tzijtum anima ix ac'anoch Cajal Jesús d'a sc'ool. Ix lajvi chi', ix b'atxi eb' viñ. Ix ec'xi eb' viñ d'a choñab' Listra, d'a Iconio yed' d'a Antioquía yic Pisidia chi'. 22 Ix laj ec' eb' viñ yiptzitej eb' creyente d'a juntzañ choñab' chi', ix ec' ac'jican stec'anil spensar eb' yuj eb' viñ. Ix yalancan eb' viñ icha tic d'a eb':

—Tec'an tzeyutej e b'a eyac'anoch Cajal Jesús d'a e c'ool, yujto ayic manto oñ c'och d'a yol sc'ab' Dios, yovalil nivan yaelal ol ja d'a quib'añ, xchi eb' viñ.

23 Ayic ix ec' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi' d'a junjun iglesia, ix yac'och yopisio eb' tz'och ancianoal eb' viñ. Ix yac'an lesal eb' viñ d'a Dios, ix och pax eb' viñ d'a tzec'ojc'olal. Ix lajvi chi', ix ac'jicanoch eb' creyente ab'enal d'a yol sc'ab' Cajal Jesús, aton jun ix yac'och eb' d'a sc'ool.

C'ochnacxi eb' d'a Antioquía d'a yol yic Siria

24 Ix lajvi chi', ix ec' viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi' d'a yol yic Pisidia. Ix c'och eb' viñ d'a Panfilia. 25 Ix yalanel slolonel Dios eb' viñ d'a choñab' Perge. Ix lajvi chi', ix b'atxi eb' viñ d'a choñab' Atalia. 26 Axo ta' ix och eb' viñ d'a yol jun barco. Ix jax eb' viñ d'a Antioquía yic Siria. Aton d'a jun choñab' chi' sc'annac svach'c'olal Dios eb' creyente d'a yib'añ viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé chi', yic ix b'at yalancanel slolonel Dios eb' viñ. Xal ticnaic ix yic' sb'a jun smunlajel eb' viñ chi'. 27 Ayic ix c'ochxi eb' viñ, ix laj yavtejcot eb' creyente eb' viñ ayec' ta'. Ix yalan eb' viñ d'a eb' jantac tas ix sc'ulej Dios yed' eb' viñ. Ix laj yalanpax eb' viñ to a Cajal Jesús ix chaan yac'och eb' mañ israeloc d'a sc'ool. 28 Najtil ix aj eb' viñ yed' eb' creyente chi' ta'.

15

A jun c'umlajb'ail ochnac d'a Jerusalén

1 A d'a yic jun tiempoal chi', ay juntzañ eb' viñ ix cot d'a yol yic Judea, ix c'och eb' viñ d'a choñab' Antioquía. Ix och ijan eb' viñ yalan d'a eb' creyente icha tic:

—Tato maj e cha jun yechel circuncisión d'a e nivanil, icha yalnaccan viñaj Moisés, mañ ol ex colchajlaj, xchi eb' viñ.

2 Axo viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé, ix stelaj sb'a eb' viñ yed' eb' viñ, palta maj b'olaj yaj yuj eb' viñ. Yuj chi' ix yal eb' creyente to sb'at eb' viñ chavañ chi' d'a Jerusalén. Sb'atpax juntzañxo eb' creyente yed' eb' viñ. Ix b'at eb' sc'anb'ej razón d'a eb' viñ schecab' Jesús yed' d'a eb' viñ anciano d'a jun iglesia chi'.

3 Ix lajvi schecjib'at eb' viñ yuj eb' creyente chi', ix ec' eb' viñ d'a yol yic Fenicia yed' d'a Samaria. Ata' ix ec' eb' viñ yalel d'a eb' creyente to ay eb' mañ israeloc ix sq'uex sb'eyb'al, ix yac'anoch spensar eb' d'a Dios. A ix yab'an jun chi' eb' creyente, ix te tzalaj eb' smasanil.

4 Ayic ix c'och eb' viñ d'a Jerusalén chi', ix chaji sc'och eb' viñ yuj eb' creyente smasanil, eb' viñ schecab' Jesús yed' eb' viñ anciano. Ix laj yalan eb' viñ jantac tas ix sc'ulej Dios yed' eb' viñ. 5 Palta ay jayvañ eb' viñ fariseo ac'annacoch Cristo d'a sc'ool. Ix q'ue van eb' viñ, ix yalan eb' viñ icha tic:

—A eb' mañ israeloc tz'ac'anoch Cristo d'a sc'ool, yovalil tz'ac'ji circuncidar eb'. Yovalil scal d'a eb' to sc'anab'ajej ley Moisés eb', xchi eb' viñ.

6 Axo eb' viñ schecab' Jesús, ix smolb'ej sb'a eb' viñ yed' eb' viñ anciano yic snaan eb' viñ tas tz'aj jun chi'. 7 Axo ix lajvi ste telan sb'a eb' viñ, ix q'ue liñan viñaj Pedro, ix yalan viñ:

—Ex vuc'tac, eyojtactaxoni, ayxo stiempoal in sic'jicanel yuj Dios yic svalanel vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb' mañ israeloc, yic vach' syac'och Cristo eb' d'a sc'ool. 8 Yujto yojtac Dios tas ay d'a spensar junjun anima, yuj chi' ix yac' Yespíritu d'a eb' mañ israeloc chi', icha ix yutej yac'an d'ayoñ, yic scheclaji to vach' eb' d'a yichañ. 9 A d'a yichañ Dios lajañ̃ej eb' qued'oc, yujto a' ix tojolb'itan sb'eyb'al eb' ayic ix yac'anoch Cristo eb' d'a sc'ool. 10 A ticnaic, ¿tas yuj malaj e gana tze cha tas van sc'ulan Dios? A ley Moisés, lajan yed' junoc icatz te al max q'ue co cuchani. Maj techaj sc'anab'ajan eb' co mam quicham. Añejtona', max techaj pax co c'anab'ajan a oñ tic. Yuj chi', ¿tas yuj e gana tzeyac'och jun chi' d'a yib'añ eb' creyente mañ israeloc? 11 Mañ e c'ulej jun chi', yujto cojtac to yujñej svach'c'olal Cajal Jesús tzoñ colchaji. Añejtona', icha pax chi' eb' mañ israeloc chi', xchi viñaj Pedro chi'.

12 A ix yab'an juntzañ chi' eb', ix em numnaj eb' smasanil. Ix lajvi chi', ix smaclan yab' eb' tas syal viñaj Bernabé yed' viñaj Pablo. Ix yalan eb' viñ to tzijtum milagro ix sb'o Dios, ayic ix ec' eb' viñ d'a scal eb' mañ israeloc. 13 Ayic ix lajvi yalan juntzañ chi' eb' viñ, ix yalan viñaj Jacobo icha tic:

—Ex vuc'tac, ab'ec tas ol val d'ayex. 14 Ix yal viñaj Simón Pedro d'ayoñ tas ix aj yel yich sch'oxan svach'il Dios d'a eb' mañ israeloc. Ix sic'jielta jayvañ eb' yic vach' tz'och eb' yicoc. 15 A jun ix uji tic, lajan icha tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca', aton b'aj syal icha tic:

16 A d'a yic junxo tiempoal ol in jaxoc.
Ol ul vac'ancanpaxoch jun yiñtil viñaj rey David sq'uexuloc d'a yopisio.
Yujto icha junoc pat ix em lañnajoc, icha chi' ajnaccan yopisio viñ chi'.
Palta ol in b'oq'ue junelxo,
17 yic vach' a eb' mañ israeloc ol yac'och spensar eb' d'ayin, a in Yajal in,
aton jantac eb' vic sic'b'iltaxonel vuuj d'a junjun nación.
18 Icha chi' yutejnac Dios Cajal yalani.
A ac'jinac cojtaquejel juntzañ tic yictax d'a peca', xchi d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani.

19 Yuj chi' tzin na a in tic, max yal cac'anoch junoc icatz ajaltac d'a yib'añ eb' mañ israeloc van yac'anoch spensar d'a Dios. 20 Añejocab' co carta scac'b'at d'a eb', scalanb'ati to maxtzac schilaj eb' juntzañ tas tz'ac'ji silab'oc d'a comon dios. Maxtzac sc'ulej ajmulal eb'. Maxtzac schi schiq'uil noc' noc' eb'. Maxtzac schi noc' noc' eb' sud'jichamoc yujto ayto schiq'uil noc'. 21 Sval icha chi', yujto atax d'a peca' ay eb' tz'avtan ley Moisés d'a yoltac spatil culto. Añejtona' ticnaic, añeja' yalanel eb' d'a junjun sc'ual ic'oj ip, xchi viñaj Jacobo chi' d'a eb'.

22 Yuj chi', a eb' viñ schecab' Jesús yed' eb' viñ anciano ix smol alej eb' viñ yed' eb' creyente smasanil. Ix snaan eb' to ol siq'uel jayvañoc eb' creyente eb', yic sb'at eb' d'a choñab' Antioquía yuc'levoc viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé. Ix lajvi chi', ix sic'chajel viñaj Judas, scuchan pax Barsabás yed' viñaj Silas yuj eb'. A chavañ eb' viñ chi', chequel yaj eb' viñ d'a yichañ eb' creyente. 23 Ix checjib'at eb' viñ yac' jun carta chi'. Axo d'a yol ch'añ carta chi', icha tic tas ix yal eb':

A oñ schecab' oñ Jesús, eb' anciano yed' eb' creyente smasanil, tic scac'b'at stzatzil e c'ool a ex mañ ex israeloc d'a choñab' Antioquía, d'a yol yic Siria yed' d'a Cilicia. 24 Ix cab'i to ay juntzañ eb' munil ix b'at d'a co cal, ix c'och eb' d'ayex. Palta mañoc oñ ix co checb'at eb'. Ix cab'i to tzex ixtax yuj tas syal eb' d'ayex ta', to ijan somchajel e pensar yuj eb'. 25 Yuj chi' ix co mol alej, ix co sic'anel jayvañ eb' viñ d'a co cal tic, yic sb'at eb' viñ d'ayex ta'. Junñej ol b'at eb' viñ yed' viñ cuc'tac aj Bernabé yed' viñ cuc'tac aj Pablo. A eb' viñ tic, xajanab'il eb' viñ cuuj. 26 Toxo ix yac'och sb'a eb' viñ d'a yol sc'ab' yaelal

yuj Cajal Jesucristo. Ay b'aj ijan ix miljicham eb' viñ. 27 Axo viñaj Judas yed' viñaj Silas tic, aton eb' viñ sco checb'at d'ayex. Ol b'at yal eb' viñ d'ayex d'a val sjichanil, tas ix co c'ulej d'a tic. 28 Sco na'a, to mañ nivanoc co checnab'il scalb'at d'ayex. Icha chi' sna pax Yespíritu Dios qued'oc. Yuj chi', a juntzañ checnab'il scalb'at tic d'ayex, añej val yovalil tze c'anab'ajej ta': 29 Mañ e chi noc' chib'ej tz'ac'jioch silab'oc d'a juntzañ comon dios. Mañ e chi schiq'uil noc' noc'. Mañ e chi noc' noc' toñej sud'jichamoc. Mañ e c'ulej ajmulal. Tato tze c'anab'ajej juntzañ tic, vach' ol eyutoc e b'a. Añej jay b'elañ tic scalb'at d'ayex.

30 A eb' viñ ix checjib'at chi', ix b'at eb' viñ d'a choñab' Antioquía. Ayic ix c'och eb' viñ, ix smolb'ej eb' creyente chi' eb' viñ smasanil. Ix yac'an entregar ch'añ carta chi' eb' viñ. 31 Ayic ix yavtan ch'añ eb' creyente chi', ix te tzalaj eb', yujto ix ac'ji snivanil sc'ool eb' yuj ch'añ. 32 Axo viñaj Judas yed' viñaj Silas chi', aton eb' viñ yalumalel slolonel Dios, ix yac' snivanil sc'ool eb' creyente eb' viñ. Tzijtum tas ix yal eb' viñ d'a scal eb', ix yac'ancan stec'anil eb' creyente chi' eb' viñ. 33-34 Ix lajvi yec' jaye' c'ual eb' viñ ta', ix stac'lancan sb'a eb' viñ yed' eb' creyente chi'. Junc'olal ix meltzaj eb' viñ b'aj aycan eb' viñ checancot eb' viñ chi'. 35 Añejtona', viñaj Pablo yed' viñaj Bernabé, ix can eb' viñ d'a jun choñab' chi'. Ix sc'ayb'ej eb' creyente eb' viñ. Tzijtum pax eb' ix c'ayb'an eb' yed' eb' viñ ta'. Ix yalanel slolonel Cajal Jesús eb' viñ.

Ix b'atxi viñaj Pablo yalel slolonel Dios

36 Axo ix ec'b'at jayexo semana, ix yalan viñaj Pablo d'a viñaj Bernabé chi': —Coñ, b'at quil eb' creyente d'a junjun choñab' b'ajtac ec'nac oñ calel slolonel Cajal Jesús. B'at quilxi eb', tato añeja' tec'an eb', xchi viñ.

37 Axo viñaj Bernabé chi', sgana viñ syic'b'at viñaj Juan Marcos. 38 Palta ix sna viñaj Pablo chi' to mañ smojoc sb'at viñ yed' eb' viñ, yujto actajcan eb' viñ yuj viñ junel d'a yol yic Panfilia. Maj yac' lajvoc yopisio viñ smunlaj yed' eb' viñ.

39 Ix stelaj sb'a eb' viñ yuj viñ. Palta maj scha sb'a yalan eb' viñ. Yuj chi' ch'occh'oc b'aj ix b'atcan eb' viñ. A viñaj Bernabé chi' ix och viñ d'a yol barco. Ix b'atcan viñ d'a yol yic Chipre. Ix yic'anb'at viñaj Marcos chi' viñ yed'oc. 40 Axo viñaj Pablo ix sic'anelta viñaj Silas d'a scal eb' creyente, yic sb'at viñ yed'oc. Axo eb' creyente chi', ix sc'an svach'c'olal Dios eb' d'a yib'añ eb' viñ. Ix lajvi chi', ix b'at eb' viñ. 41 Ix ec' eb' viñ d'a yol yic Siria yed' d'a Cilicia. Ix ec' eb' viñ yac' stec'anil eb' creyente d'a junjun iglesia.

16

B'atnac viñaj Timoteo yuc'levoc eb' viñ

1 Ix c'och viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' d'a choñab' Derbe. Ix b'atxi eb' viñ ta', ix c'och eb' viñ d'a choñab' Listra. Ata' ix yil-lajel sb'a eb' viñ yed' jun viñ creyente scuch Timoteo. A jun viñ chi', a jun ix creyente israel ay yune' viñ, axo viñ smam viñ, griego viñ. 2 A eb' creyente d'a choñab' Listra yed' d'a Iconio ix laj yal eb' smasanil to te' vach' sb'eyb'al viñaj Timoteo chi'. 3 Ix snaan viñaj Pablo chi' to ol yic'b'at viñ yed'oc. Yuj chi' ix ac'ji circuncidar viñ yuj viñ, yic max cot yoval eb' israel d'a juntzañ lugar b'aj ol ec' eb' viñ chi', yujto yojtac eb' to griego viñ smam viñ. 4 Axo d'a junjun choñab' b'ajtac ix laj ec' eb' viñ, ix yalanel eb' viñ juntzañ checnab'il alb'il yuj eb' viñ schecab' Jesús yed' eb' viñ anciano ay d'a Jerusalén. Ix yalan viñaj Pablo chi' d'a eb' creyente to yovalil sc'anab'ajej eb' tas syal juntzañ checnab'il chi'. 5 Axo eb' creyente d'a junjun choñab' chi', ix stec'b'ej sb'a eb' d'a jun c'ayb'ub'al yac'nac och eb' d'a sc'ool chi'. Sq'uib' pax sb'isul eb' d'a junjun c'u.

Jun tas yilnac viñaj Pablo

6 Sgana eb' viñ sb'at yalel slolonel Dios d'a yol yic Asia, palta axo Yespíritu
Dios maj chaanb'atlaj eb' viñ. Yuj chi' a d'a yol yic Frigia yed' d'a Galacia ix
b'at eb' viñ. 7 Ayic ix c'och eb' viñ d'a sti' smojonal yol yic Misia, ix snaan
eb' viñ to a d'a yol yic Bitinia sb'at eb' viñ. Palta axo Yespíritu Dios maj
chaanb'atlaj eb' viñ ta'. 8 Yuj chi' ix c'axpajec' eb' viñ d'a sti' yol yic Misia
chi'. Ix c'och eb' viñ d'a choñab' Troas, aton jun ay d'a sti' a' mar. 9 Axo d'a
jun ac'val, icha d'a vayich ix aj yilan jun viñ aj Macedonia viñaj Pablo chi',
liñanec' viñ ix yil viñ. Ix tevioch viñ d'a viñ: "Cotañ d'a Macedonia. Colvajañ
d'ayoñ," xchi viñ. 10 Ix lajvi yilan jun chi' viñaj Pablo chi', ix cac'an lista co b'a
yic tzoñ b'at d'a Macedonia chi'. Yujto ix cojtaquejeli to a Dios ix ac'an copisio
calanel vach' ab'ix yic colnab'il d'a eb' anima chi'.

Ochnac viñaj Pablo yed' viñaj Silas d'a preso

11 Ichato chi', ix oñ och d'a yol jun barco d'a choñab' Troas chi'. Te d'iñanñej
ix oñ b'ati, ix oñ c'och d'a yol yic Samotracia. Axo d'a junxo c'u ix oñ c'och
d'a jun choñab' scuch Neápolis. 12 Ix lajvi chi', ix oñ b'atxi, ix oñ c'och d'a
choñab' Filipos. A jun choñab' chi', axo d'a yol yic Roma ay. Añej te nivan
yelc'och d'a yichañ juntzañxo choñab' d'a yol yic Macedonia chi'. Ata' ix oñ
ec' jaye' c'ual. 13 Axo d'a jun sc'ual ic'oj ip ix oñ b'at d'a sti' jun a' nivan a' d'a
stiel choñab'.16.13 Ata' xid'taxon ec' anima lesal. Axo ix oñ c'och ta', ix oñ
em c'ojan. Ix calanel vach' ab'ix d'a juntzañ eb' ix ix toxonton smolb'ej sb'a
ta'. 14 Ata' ay jun ix scuch Lidia, aj choñab' Tiatira ix. A c'apac c'apac q'uic'
mutz'inac te caro stojol schoñ ix. Syac' val och Dios ix d'a sc'ool. Ayic van
yab'an jun ab'ix chi' ix, axo Cajal Jesús ix jacan spensar ix. Yuj chi' ix yac' val
och spensar ix d'a tas ix yal viñaj Pablo chi'. 15 Ix ac'ji bautizar ix yed' jantac
eb' junñej yaj yed' ix d'a yol spat. Ix lajvi chi', ix yalan ix d'ayoñ:

—Tato tzeyila' to yel svac'och Cajal Jesús d'a in c'ool, ol ex b'at ved' d'a in pat.
Vach' tzex aj ta', xchi ix d'ayoñ.

Ix tevioch ix d'ayoñ, yuj chi' ix oñ aj ta'.

16 Axo junel, ayic van co b'at b'aj slesalvi eb' anima, ix c'och jun ix cob'es ix
d'ayoñ. Ayoch jun enemigo d'a ix. Yuj chi' naumel lolonel ix. Junelñej ayoch
ix checab'oc d'a juntzañ vinac. A juntzañ vinac chi', syac' val ganar tumin eb'
viñ d'a spatic ix, yujto syal ix tastac toto ol ujoc. 17 Ix och tzac'an ix cuuj yed'
viñaj Pablo chi'. Ix syamanoch ix yavaji, syalan ix:

—A juntzañ eb' viñ tic, schecab' ton val Dios yaj eb' viñ, aton jun Dios yelxo
nivan yelc'ochi. Van yalan eb' viñ d'ayex tas tz'aj e colchaji, xchi ix.

18 Tzijtum el ix ec' ix qued'oc. Añej val jun chi' syal ix d'a juntac el. Axo
viñaj Pablo chi', majxo techaj yuj viñ yab'ani. Yuj chi' ix meltzajb'at q'uelan
viñ d'a ix. Ix yalan viñ d'a jun enemigo chi':

—Sval d'ayach d'a sb'i Jesucristo, elañ d'a ix, xchi viñ d'ay.

D'a jun rato chi' ix el d'a ix.

19 Palta axo ix yilan eb' viñ b'aj checab' yaj ix chi' to ix el jun enemigo chi'
d'a ix, to maxtzac yal-laj yac'an ganar stumin eb' viñ d'a spatic ix. Yuj chi' ix
yic'b'at viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' eb' viñ d'a yichañ eb' viñ yajal. 20 Ix
c'och eb' viñ d'a yichañ eb' viñ juez. Ix yalan eb' viñ b'aj checab' yaj ix chi'
icha tic:

—A eb' viñ israel tic, toñej tzul yac' somchajel co choñab' tic eb' viñ. 21 Van
sc'ayb'an eb' anima eb' viñ yed' juntzañ b'eyb'al ay yovalil yuj ley. Max yal co
c'ulan juntzañ chi' a oñ tic yujto aj Roma oñ, xchi eb' viñ.

16.13 **16:13** A b'aj malaj spatil sculto eb' israel, a junoc lugar b'aj numan say eb', b'aj syaq'uem sb'a eb' d'a Dios.

22 Axo eb' anima ayec' ta', ix te cot yoval eb' d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj
Silas chi'. Axo eb' viñ juez ix checan ic'joquel spichul eb' viñ schavañil. Ix
lajvi chi', ix schecan mac'joc eb' viñ eb' viñ d'a te' jixc'ab' te'. 23 Mañ jantacoc
ix aj eb' viñ yic'ani. Ix lajvi chi', ix yumjioch eb' viñ d'a preso. Ix yalan eb' viñ
juez chi' d'a viñ stañvumal preso chi':
—Tza tañvej val eb' viñ sic'lab'il, xchi eb' viñ d'a viñ.
24 Ix lajvi yab'an jun chi' viñ, ix b'at viñ yac'canoch eb' viñ d'a jun cuarto
d'a slajvub'xo c'ochi. Ix yac'anoch yoc eb' viñ d'a slod'il jun te' cepo. 25 Axo
d'ac'valil, ix lesalvi viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi'. Ix sb'itan juntzañ b'it
eb' viñ d'a Dios. Axo juntzañxo eb' ayoch yed' eb' viñ d'a preso chi', ix yab'
eb' sb'itan eb' viñ. Axo d'a chimilac'val 26 ix ec' jun nivan quixcab', te ov ix
yutej sb'a. Ix laj ib'xiq'ue yich preso chi'. Axo d'a jun rato chi', munil ix laj
jacvi spuertail jun preso chi' smasanil. Axo q'uen cadena ayoch d'a eb' preso
chi', ix laj elta chocoljoc q'ueen. 27 Axo ix el svayañ viñ tañvum preso chi', ix
yilan viñ to jacanxo jantacñej spuertail preso chi'. Yuj chi' ix yic'q'ueta q'uen
yespada viñ d'a yol yatut yic smilancham sb'a viñ snaani.16.27 A snaan viñ
to ix b'at eb' elelal smasanil. 28 Palta axo viñaj Pablo chi' ix avajelta d'a viñ:
—Mañ a milcham a b'a, ayoñ ec' co masanil, xchielta viñ.
29 Yuj chi' ix sc'ancot sc'ac' viñ. Ix och viñ b'aj ay eb' chi'. Ix te ib'xiq'ue viñ
yuj xivelal. Ix em cuman viñ d'a yichañ viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi'. 30 Ix
lajvi chi', ix yic'anelta eb' viñ chavañ chi' viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ:
—Ex mamin, ¿tas yovalil tzin c'ulej yic tzin colchaji? xchi viñ.
31 —Ac'och Cajal Jesucristo d'a a c'ool, yic vach' ol ach colchaj yed' jantac eb'
junñej yaj ed' d'a yol a pat, xchi eb' viñ d'a viñ.
32 Ix lajvi chi', ix yalan slolonel Cajal Jesús eb' viñ d'a viñ yed' d'a jantac
eb' ayec' d'a yol spat viñ. 33 Añeja' d'a jun rato chi' ix b'icjiel schiq'uil eb' viñ
b'aj ix lajvi smac'ji chi' yuj viñ tañvum preso chi'. Ix lajvi chi', ix yac'an ac'joc
bautizar sb'a viñ yed' eb' junñej yaj yed' viñ d'a yol spat chi'. 34 Ichato chi' ix
ac'jioch eb' viñ yuj viñ d'a yol spat. Ix ac'ji va eb' viñ yuj viñ. Ix te tzalaj viñ
yed' eb' cajanec' yed' chi' yujto ix yac'och Dios eb' d'a sc'ool.
35 Axo d'a junxo q'uiñib'alil, ix checjib'at juntzañ eb' viñ polencía yuj eb'
viñ juez. Ix b'at yalan eb' viñ d'a viñ tañvum preso chi' to tz'el viñaj Pablo
yed' viñaj Silas chi' d'a libre. 36 Yuj chi' ix yal viñ d'a viñaj Pablo chi':
—Ix in cha jun órden yuj eb' viñ juez chi', tob' tzex vaq'uel d'a libre. Yuj chi'
ixiquec. Paxañec d'a tzalajc'olal, xchi viñ d'a eb' viñ.
37 Palta ix yalan viñaj Pablo chi' d'a eb' viñ polencía chi':
—A oñ tic, aj Roma oñ. Maj sc'anb'ej yab' eb' viñ tato ay co mul. Palta ina ix
oñ smac' eb' viñ d'a yichañ eb' choñab'.16.37 Axo ticnaic, ¿tom sgana eb' viñ
d'a elc'altac tzoñ yaq'uel d'a libre? Mañ ol oñ el-laj. Cotocab' eb' viñ juez chi'.
A val lac'an eb' viñ ol oñ ic'aneloc, xchi viñ.
38 Yuj chi' ix b'at eb' viñ yal d'a eb' viñ juez chi'. Axo yic ix yab'an eb' viñ to
aj Roma eb' viñ, ix te xivq'ue eb' viñ. 39 Axo val lac'an eb' viñ ix b'at c'anan
nivanc'olal sb'a d'a viñaj Pablo yed' d'a viñaj Silas chi'. Ix lajvi chi' ix ic'jielta
eb' viñ yuj eb' viñ d'a preso chi'.
—Sco c'an pavor d'ayex, comonoc tzex el d'a jun choñab' tic, xchi eb' viñ
juez chi' d'a eb' viñ.

16.27 **16:27** Icha yalan sley eb' aj Roma, tato ay junoc ilum preso tz'actanel junoc preso yaji, icha smul jun tz'el chi', icha chi' tz'aj yochcan d'a yib'añ junoc ilum preso chi', ay b'aj scham eb' ilum preso chi' yuuj. 16.37 **16:37** Ay yovalil smac'ji junoc aj Roma tato manto checlaj smul.

40 Ix lajvi yelta eb' viñ d'a preso chi', ix b'atxi eb' viñ d'a spat ix Lidia. Ix sc'umlan sb'a eb' viñ yed' eb' creyente. Ix ac'jican yip sc'ool eb' yuj eb' viñ. Ix lajvi chi' ix b'atxi eb' viñ.

17

Q'uenac somnaj eb' anima d'a Tesalónica

1 Ix ec' viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' d'a choñab' Anfípolis yed' d'a choñab' Apolonia. Ix lajvi chi', ix c'och eb' viñ d'a choñab' Tesalónica b'aj ay jun spatil culto. 2 Axo viñaj Pablo chi' ix och viñ yed' eb' ta' ichataxon smodo viñ. Oxe' c'ual ic'oj ip ix yac' viñ yac'lab'an Slolonel Dios yalan d'a eb' israel 3 chajtil to a Cristo yovalil ix yab' syail, ix miljichamoc. Yovalil pax ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac. Ix yalanpax viñ d'a eb' icha tic:

—A Jesús van valan yab'ixal tic d'ayex, aton Cristo, xchi viñ d'a eb'.

4 Ay jayvañ eb' israel ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool. Yuj chi' ix och eb' yetb'eyumoc viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi'. Tzijtum eb' griego ochnac d'a sc'ayb'ub'al eb' israel ix ac'anpaxoch d'a sc'ool. Tzijtum pax eb' ix ix ojtacab'il yuj eb' anima ix ac'anoch d'a sc'ool. 5 Palta axo eb' israel maj ac'anochlaj d'a sc'ool, ayic ix yilan eb', ix te cot yoval eb'. Ix smolb'an juntzañ eb' chuc spensar eb'. A eb' chi', añej chucal tzec' sayec' eb' d'a yol choñab' chi'. Ix lajvi yac'ji sc'ool eb' yuj eb', ix ec' smolb'an eb' anima eb' smasanil. Ix q'ue somnaj eb' anima chi' ste cot yoval. Ix yac'an yip eb' yecanoch sb'a d'a yol spat jun viñ scuch Jasón, yujto a snaan eb' to ata' ayec' viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi', yujto sgana eb' syiq'uelta eb' viñ yic syac'anoch eb' viñ eb' d'a yichañ eb' choñab'. 6 Palta malaj eb' viñ ayec' d'a yol pat chi'. Yuj chi', ix syam viñaj Jasón eb' yed' jayvañxo eb' creyente. Ix ic'jib'at eb' yuj eb' viñ d'a eb' viñ yajal. Axo ta' ix yal chaañ eb':

—A viñaj Pablo yed' viñaj Silas, tz'ec' eb' viñ yac' somchajel eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic. Axo ticnaic ix ja eb' viñ d'ayoñ. 7 A viñaj Jasón tic ix chaanoch eb' viñ d'a yol spat. A eb' viñ tic toxon max sc'anab'ajej sley viñ cajal d'a Roma eb' viñ, yujto syal eb' viñ to ay junxo rey scuchan Jesús, xchi eb' d'a eb' viñ yajal chi'.

8 Ayic ix yab'an jun chi' eb' viñ yajal yed' eb' choñab' chi', ix q'ue somnaj eb' scot yoval. 9 Axo q'uen tumin ix sc'an eb' yajal chi' d'a viñaj Jasón yed' d'a eb' ajun yed' viñ chi'. Ichato chi', ix actajel eb'.

Ec'nac viñaj Pablo yed' viñaj Silas d'a Berea

10 Axo yic ix q'uic'b'i, ix checjib'at viñaj Pablo yed' viñaj Silas chi' yuj eb' creyente d'a choñab' Berea. Axo ix c'och eb' viñ ta', ix och eb' viñ d'a yol spatil culto. 11 A eb' israel aj Berea chi' más vach' spensar eb' d'a yichañ eb' aj Tesalónica chi', yujto ix smaclej val yab' slolonel Dios eb'. Axo d'a junjun c'u, sc'ayb'an eb' tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios yic syil eb' tato yel syal viñaj Pablo chi'. 12 Yuj chi' tzijtum eb' israel yed' eb' griego ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool. A d'a scal eb' chi' ay eb' ix ix ojtacab'il yuj eb' anima yed' pax eb' viñ vinac. 13 Palta axo eb' israel aj Tesalónica, ayic ix yab'an eb' to van yalanel slolonel Dios viñaj Pablo d'a Berea chi', ix b'at eb' ta'. Ayic ix c'och eb', ix yac'q'ue somnaj eb' choñab' chi' eb' scot yoval. 14 Palta elañchamel ix checjib'at viñaj Pablo chi' d'a sti' a' mar yuj eb' creyente. Axo viñaj Silas yed' viñaj Timoteo ix can eb' viñ d'a choñab' Berea chi'. 15 A eb' creyente ix b'at yed' viñaj Pablo chi', ix b'atñej eb' yed' viñ masanto d'a choñab' Atenas.17.15 Ayic ix c'och eb' ta' ix yalan viñ d'a eb':

17.15 **17:15** A d'a Atenas b'at c'ay eb' aj Grecia, tz'och eb' d'a nivac jelanil.

—Tzeyal d'a viñaj Silas yed' d'a viñaj Timoteo to scot eb' viñ d'a elañchamel, xchi viñ d'a eb'. Ix lajvi chi' ix meltzajxi eb'.

Ayec' viñaj Pablo d'a Atenas

16 Ayic van stañvan viñaj Pablo sc'och viñaj Silas yed' viñaj Timoteo chi' d'a choñab' Atenas, ix yilan viñ, mañ jantacoc juntzañ tas syaloch eb' anima sdiosaloc. Yuj chi' ix te cus viñ yilani. 17 Ichato chi' ix och viñ d'a yol spatil culto. Ix stelan sb'a viñ yed' eb' israel yed' eb' ochnac d'a sc'ayb'ub'al eb'. Axo d'a junjun c'u ix laj yalub'tañej pax viñ yed' eb' anima ayec' d'a mercado. 18 Ay juntzañ eb' viñ vinac te jelan sc'ayb'an sjelanil eb' scuch epicúreo yed' juntzañ eb' scuch estoico.17.18 Ix och ijan eb' viñ slolon yed' viñaj Pablo chi'. Axo nañalxo eb' viñ ix alub'tañan icha tic:

—A jun viñ te jelan slolon tic, ¿tastaxlaj ol yal viñ d'ayoñ? xchi eb' viñ.

Axo juntzañxo eb' viñ ix alan icha tic:

—A co naani to tzul yal yab'ixal juntzañxo ch'oc diosal viñ, xchi eb' viñ.

Icha chi' ix aj yalan eb' viñ yujto ix yalel yab'ixal Jesucristo viñaj Pablo chi'. Ix yalanpax viñ to ol pitzvocxi eb' chamnac. 19 Axo eb' viñ jelan chi' ix ic'anb'at viñaj Pablo chi' d'a jun yune' tzalan scuch Areópago, aton jun b'aj smolb'ejtaxon sb'a eb' viñ yic syac'an slajti' eb' viñ. Ayic ix c'och eb' viñ ta' ix sc'anb'an eb' viñ d'a viñ:

—A jun ac' c'ayb'ub'al tzalel tic, ¿tzam yal cab'an smasanil? 20 Yujto manta b'aj scab' juntzañ tic, yuj chi' co gana scojtaquejeli tas syalelc'ochi, xchi eb' viñ d'a viñ.

21 Icha chi' ix aj yalan eb' yujto masanil eb' anima d'a Atenas chi' yed' pax eb' ch'oc choñab'il ayec' ta', ch'oc smodo eb'. Tato ay junoc ac' c'ayb'ub'al tz'alji, sgana eb' syab' smasanil, syalan paxel eb' junelxo. Añej ta' syac'och spensar eb'.

22 Axo viñaj Pablo chi', ix q'ue liñan viñ d'a scal eb' d'a Areópago chi', ix yalan viñ:

—Ex yajal d'a Atenas tic, ix vila' to te ay val och e pensar d'a juntzañ e diosal. 23 Yujto ayic ix in b'eyec' d'a yol e choñab' tic, ix in ec' vil b'ajtac slaj eyaq'uem e b'a d'a juntzañ e diosal chi'. Ix vilan pax jun sb'achnub' silab' b'ajtil tz'ib'ab'ilcan och eyuj icha tic: A d'a tic scaq'uem co b'a d'a jun Dios mañ ojtacab'iloc, xchi.17.23 A jun Dios chi', nivanoc tzeyaq'uem e b'a d'ay, palta mañ eyojtacoc. Aton jun Dios chi' tzul val yab'ixal d'ayex.

24 A jun Dios sval tic, a b'ojinac yolyib'añq'uinal tic yed' masanil tas ay d'ay. Aton yajal yaj d'a satchaañ, yajal pax yaj d'a yolyib'añq'uinal tic. A jun Dios chi', max cajnaj d'a junoc pat b'ob'il yuj eb' anima. 25 Mañ yovaliloc ay tas tz'ac'ji d'ay yuj eb' anima. Yujto aton tz'ac'an co q'uinal co masanil. A tz'ac'an quic' quic', a tz'ac'anpax masanil tas ay d'ayoñ.

26 Aton b'ojinac jun viñ b'ab'el vinac ochnac smam yichamoc junjun nación, yic ayñej anima d'a masanil sat luum tic. A tz'alani jantac tiempoal tz'ec' junjun nación. A tz'alanpaxi b'ajtil sc'och c'aman smacb'en junjun. 27 Icha chi' syutej yic vach' tz'ilchaj yuj eb' anima. Vach'chom toñej tz'ec' machmon eb' sayeq'ui yic tope val tz'ilchaj yuj eb'. Palta sval d'ayex, mañ najatoc ayec' Dios chi'. Lac'an ayec' d'a co tz'ey junjun oñ. 28 Yel, yujñej Dios chi' pitzan oñ. Yuuj ay co q'uinal. Yuuj ay oñ ec' d'a yolyib'añq'uinal tic. Ay juntzañ eb' eyetchoñab' jelan sloloni. Syalan eb' icha tic: Yuninal oñ Dios co

---

17.18 **17:18** A d'a stiempoal viñaj Pablo, ay chab' macañ c'ayb'ub'al d'a Atenas, ch'occh'oc yoch spensar. Ay jun macañ scuchan estoico yed' junxo macañ scuchan epicúreo.

17.23 **17:23** A eb' anima d'a Atenas, ay junxo sb'achnub' silab' ix sb'oq'ue eb', yujto talaj ay junocxo dios mañ yojtacoc eb' sc'ochi, max cotlaj yoval d'a eb' yalani.

masanil, xchi eb'. 29 Yel ton syal eb', yuninal oñ Dios. Yuj chi' mañxo smojoc
sco na'a to Dios juntzañ yechel b'ob'il tic yed' q'uen oro, q'uen plata yed'
juntzañxo q'uen q'ueen. A juntzañ yechel tic yujñej sjelanil eb' anima sb'oi.
30 A d'a peca' mañ yojtacoc eb' anima chajtil yaj Dios. Yuj chi' nivan yutejnac
sc'ool d'a eb'. Palta a tz'alan ticnaic to yovalil sna sb'a eb' anima smasanil
d'a yolyib'añq'uinal tic. 31 Yujto yalnaccani to ay jun c'ual ol sch'olb'itej tas
yaj eb' anima smasanil. Tojol ol yutoc sch'olb'itan tas yaj eb', icha tas tz'el
sc'ulan junjun eb'. Axo jun sic'b'ilcanel yuuj, aton jun chi' ol ch'olb'itan tas
yaj eb'. Ix sch'ox Dios d'a eb' anima smasanil to te yel jun tic ayic ix ic'jiq'ue
vaan jun sic'b'ilcanel yuuj chi' d'a scal eb' chamnac, xchi viñaj Pablo chi' d'a
eb'.

32 Palta ayic ix yab'an eb' to ol pitzvocxi eb' chamnac, ay eb' ix laj b'uchvaj
d'a viñ. Palta ay juntzañxo eb' ix alani:

—Olto co c'anb'ejxi cab' juntzañ tic d'ayach, xchi eb' viñ d'a viñ.

33 Ix lajvi yalan juntzañ chi' eb', ix el viñ d'a scal eb'. 34 Palta ay jayvañ eb' ix
ac'anoch Cristo d'a sc'ool. Ix och eb' yetb'eyumoc viñaj Pablo chi'. A d'a scal
eb' chi', ata' ayec' viñaj Dionisio, viñ yetyajalil sb'a yed' eb' smolb'ej sb'a d'a
Areópago chi'. Ay pax jun ix ix scuchan Dámaris yed' juntzañxo eb'.

18

Ayec' viñaj Pablo d'a Corinto

1 Ix lajvi slolon viñaj Pablo d'a Areópago chi', ix elxi viñ d'a choñab' Atenas
chi', axo d'a choñab' Corinto ix c'och viñ. 2 Ata' ay jun viñ israel scuch Aquila.
A d'a yol yic Ponto aljinac viñ. Axo ix yetb'eyum viñ, Priscila sb'i ix. Ec'nac
viñ d'a yol yic Italia yed' ix yetb'eyum chi', palta a viñ yajal scuchan Claudio,
a viñ pechjinaquel jantac eb' israel ayec' d'a choñab' Roma d'a yol yic Italia
chi'. Yuj chi' ix elxi eb' ta', ix c'ochcan eb' d'a Corinto chi'. Axo viñaj Pablo ix
c'och d'a spat eb'. 3 Ata' ix can viñ yed' eb' yujto lajan smunlajel viñ yed' eb'
schavañil. A juntzañ mantiado sb'o eb', yuj chi' junñej ix munlaj viñ yed' eb'
ta'. 4 Axo d'a junjun sc'ual ic'oj ip, sb'at viñaj Pablo chi' yalel yab'ixal Jesús d'a
scal eb', syac'an viñ yojtaquejel eb' israel yed' eb' mañ israeloc yic syac'och
eb' d'a sc'ool.

5 Axo viñaj Silas yed' viñaj Timoteo, ix cotxi eb' viñ d'a yol yic Macedonia.
Ayic ix c'och eb' viñ d'a Corinto chi', a viñaj Pablo, axoñej slolonel Dios ix
yalel viñ. Ix ste ac'an val viñ yojtaquejel eb' israel to a Jesús aton Cristo,
jun tañvab'iltaxon sja yuj eb'. 6 Palta toñej ix cot yoval eb' d'a viñ. Ix laj te
b'uchvaj eb'. Yuj chi' ix stzicub'tañej spichul viñ yil eb', yic sch'oxanel viñ to
mañxalaj yalan yic viñ d'a eb'. Ix yalancan viñ d'a eb' icha tic:

—A ex tic, munil tzeyic'cot eyaelal d'a eyib'añ d'a junelñej. A in xo tic mañxa
valan vic d'ayex. A ticnaic ol in b'at valel d'a eb' mañ israeloc, xchi viñ d'a eb'.

7 Ix lajvi chi' ix elta viñ b'aj tz'och culto chi', ix b'at viñ d'a spat jun viñ scuch
Ticio Justo. A jun viñ chi' syac' val och Dios viñ d'a sc'ool. A spat viñ a d'a
stz'ey spatil culto chi' ay. 8 Ay jun viñ scuch Crispo cuchb'um yaj d'a culto. Ix
yac'och Cajal Jesús viñ d'a sc'ool yed' jantac eb' junñej yaj yed' viñ d'a yol spat.
Tzijtum eb' aj Corinto chi' ayic ix yab'an slolonel Dios eb', ix yac'och eb' d'a
sc'ool, ix ac'jipax bautizar eb'. 9 Axo d'a jun ac'val, icha vayich ix yutej Cajal
Jesús yalan d'a viñaj Pablo chi':

—Mañ ach xivoc. Mañ ach och vaan alanel in lolonel, 10 yujto ay in ec'
ed'oc. Malaj junoc mach ol yal scot jucnaj d'ayach, yujto tzijtum mach
sic'b'iltaxonel vuuj d'a jun choñab' tic, xchi d'a viñ.

11 Yuj chi' nañal schab'il ab'il ix aj viñ d'a Corinto chi'. Ix sc'ayb'an eb' anima
viñ d'a slolonel Dios ta'. 12 Ayic ayoch viñaj Galión yajalil d'a yol yic Acaya, ix
slajtiej sb'a eb' israel d'a spatic viñaj Pablo chi', ix syaman viñ eb', ix yic'anb'at
viñ eb' d'a yichañ viñ yajal. 13 Ix yalan eb' d'a viñ yajal chi':
—A jun viñ tic tzec' ac'an sc'ool eb' anima, yic vach' nivanoc syal sb'a eb' d'a
Dios, palta mañ ichaoc yaj ley, xchi eb'.
14 Vanxo val yalan yic viñaj Pablo chi', palta ix yalan viñaj Galión chi' d'a
eb' israel chi':
—Mañ ex avajochta d'ayin. Q'uinaloc ay junoc chucal sc'ulej viñ tic, mato
ay junoc smul viñ te chuc d'a yichañ ley, tato icha chi' tzam in cha vab' tas
tzeyala'. 15 Palta ina toñej e gana tzeyac' oval yuj juntzañ lolonel syal viñ, yuj
juntzañ mach tz'ac'an b'inaj viñ yed' pax yuj e ley. Yuj chi' ixiquec, b'at b'oec
yaj jun tic e ch'ocoj. Xal in tic, max yal in c'ol tzin b'o juntzañ tic, xchi viñ d'a
eb'.
16 Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñ, ix spechanelta eb' viñ d'a yol sdespacho
chi'. 17 Axo viñaj Sóstenes ix syam eb', aton jun viñ scuchb'an eb' d'a culto. Ix
smac'an viñ eb' d'a sti' sdespacho viñ yajal chi'. Palta toñej ix och q'uelan viñ
yajal chi', malaj jab'oc tas ix yal viñ d'a eb'.

C'ochnacxi viñaj Pablo d'a Antioquía

18 Axo viñaj Pablo chi', nivanto tiempo ix ec' viñ d'a Corinto chi'. Ix lajvi chi'
ix yalancan quil co b'a viñ d'a eb' creyente chi'. Ix b'at ix Priscila yed' viñaj
Aquila yed' viñ. Ix c'och eb' d'a choñab' Cencrea. Axo ta' ix och eb' d'a yol jun
barco van sb'at d'a Siria. Ayic manto och eb' d'a yol barco chi', ix joxchajcanel
viñaj Pablo chi' ta'. A jun chi' yechel yaji to ay jun sti' viñ ix yac' d'a Dios.[18.18]
19 Axo ix c'och eb' d'a choñab' Éfeso b'aj ix can ix Priscila yed' viñaj Aquila chi',
ix b'at viñaj Pablo chi' d'a spatil culto. Axo ta' ix lolon viñ yed' eb' yetisraelal.
20 Ix sc'an val eb' d'a viñ to scan jayeoc c'ual viñ yed' eb', palta maj yal-laj sc'ol
viñ. 21 Axo yic van yalancan quil co b'a viñ d'a eb', ix yalan viñ:
—Tato ol el d'a sc'ol Dios, ol in ec' d'ayex junelxo, xchican viñ d'a eb'.
Ix lajvi chi', ix b'atxi viñ d'a yol te' barco. 22 Ix c'och viñ d'a choñab' Cesarea.
Ix lajvi chi', ix elxi viñ ta'. Ix q'ue viñ d'a Jerusalén b'at sc'umej eb' creyente.
Ix lajvi yec' viñ ta', ix em viñ d'a choñab' Antioquía. 23 Ata' ix ec' jun tiempoal
viñ. Ix lajvi chi' ix b'atxi viñ. Ix ec' viñ d'a junjun choñab' d'a yol yic Galacia
yed' d'a yol yic Frigia. Ix laj ec' yac'can stec'anil eb' creyente viñ b'aj ix laj
eq'ui.

Yalnaquel slolonel Dios viñaj Apolos d'a Éfeso

24 Axo d'a jun tiempoal chi', ay jun viñ israel scuchan Apolos. Aj choñab'
Alejandría viñ, ix c'och viñ d'a choñab' Éfeso. Te vach' ix yutej viñ yalaneli,
yujto yojtac val slolonel Dios tz'ib'ab'ilcani. 25 C'ayb'ab'il viñ d'a sc'ayb'ub'al
Jesús. Ix yal val el vach' ab'ix viñ d'a smasanil sc'ool. Te vach' ix yutej viñ
yalanel yab'ixal Jesús chi', vach'chom añejanto juntzañ sc'ayb'ub'al viñaj
Juan, viñ ac'annac bautizar yojtac viñ. 26 Axo junel, ix b'at yalel slolonel Dios
viñ d'a yol spatil culto. Te tec'an ix yutej sb'a viñ yalaneli. Axo yic ix yab'an
ix Priscila yed' viñaj Aquila, ix yic'anb'at viñ eb' yed'oc. Ix svach' c'ayb'an viñ
eb' d'a sc'ayb'ub'al Dios. 27 Ix lajvi chi', ix el d'a sc'ool viñaj Apolos chi' sb'at
d'a yol yic Acaya. Yuj chi', axo eb' creyente ix colvaj yed' viñ. Ix stz'ib'an jun
carta eb', yic syic'b'at viñ d'a eb' creyente, yic vach' schaji viñ yuj eb' sc'ochi.
Ayic ix c'och viñ ta', a eb' yac'nacoch Jesús d'a sc'ool yuj svach'c'olal Dios, ix te

18.18 **18:18** A tas syal d'a tic, a d'a Números 6 ix el yich, b'aj syalcot sleyal yic syac'an sti' anima sc'ulan junoc tasi.

cuchb'aj eb' yuj viñ. 28 Ix yac' val yip viñ sch'oxaneli to yelc'olal satnac sc'ool
eb' israel. A slolonel Dios tz'ib'ab'ilcani, a' ix yac'lab'ej viñ yalan d'a eb' anima
yic vach' snachajel yuj eb' to a Jesús aton Cristo, jun tañvab'iltaxon sja yuj eb'.

19

Ayec' viñaj Pablo d'a Éfeso

1 Ayic ayec' viñaj Apolos d'a Corinto, ix ec' viñaj Pablo d'a juntzañ choñab'
ay d'a tzalquixtac. Ix lajvi chi', ix c'och viñ d'a choñab' Éfeso. Ata' ix yil-lajel
sb'a viñ yed' juntzañ eb' creyente. 2 Ix sc'anb'an viñ d'a eb':
—¿Ix am e cha Yespíritu Dios ayic ix eyac'anoch Cristo d'a e c'ool? xchi viñ
d'a eb'.
—Maay, manta b'aj ix cab'i tato ay Yespíritu Dios chi', xchi eb'.
3 —Palta ayic ix ex ac'ji bautizar, ¿tas yaj jun bautismo ix e cha chi'? xchi viñ
d'a eb'.
—Aton jun bautismo yic viñaj Juan ix co cha'a, xchi eb' d'a viñ.
4 Yuj chi', ix yalxi viñ d'a eb':
—A sbautismo viñaj Juan chi', a' sch'oxaneli to sna sb'a eb' anima d'a smul.
Palta yalnac viñ d'a eb' to ay jun tzac'anto sja yuj viñ. Yovalil a d'a jun chi'
syac'och spensar eb'. A jun ix yal viñ chi', a Jesús, xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.
5 Ayic ix yab'an juntzañ chi' eb', ix ac'ji bautizar eb' d'a sb'i Cajal Jesús. 6 Ix
lajvi chi', ix yac'anec' sc'ab' viñaj Pablo chi' d'a sjolom junjun eb'. Ichato chi' ix
ochcan Yespíritu Dios d'a eb'. Ix lolon eb' d'a juntzañ ch'occh'oc ti'al, ix yalanel
juntzañ lolonel ix ac'ji yal eb' yuj Dios. 7 A eb' ix ac'anoch d'a sc'ool chi', ay am
lajchavañoc eb'.
8 Oxe' ujal xid' yalel slolonel Dios viñaj Pablo chi' d'a yol spatil culto d'a
choñab' Éfeso chi'. Malaj junoc mach b'aj ix xiv viñ yalanel d'a eb' ayec' chi'
ta'. Ix yac'lej viñ yac'an nachajel yuj eb' sic'lab'il tas tz'aj yoch eb' d'a yol
sc'ab' Dios. 9 Palta ay juntzañ eb' te pit d'a scal eb' chi'. Junelñej malaj sgana
eb' syac'och d'a sc'ool. Ix laj ec' eb' yal d'a eb' anima to chuc jun c'ayb'ub'al
yic eb' creyente chi'. Yuj chi' ix yiq'uel sb'a viñaj Pablo chi' d'a scal eb'. Ix
yic'anb'at eb' creyente chi' viñ d'a jun escuela yic jun viñ scuch Tirano. Axo
ta' ix yalel slolonel Dios viñ d'a scal eb' d'a junjun c'u. 10 Chab' ab'il ix sc'ulej
eb' icha chi'. Yuj chi', ix laj yab' yab'ixal Cajal Jesús masanil eb' israel yed' eb'
mañ israeloc ay d'a yol yic Asia chi'. 11 Axo Dios ix och yed' viñaj Pablo chi',
yic sb'oan juntzañ milagro viñ te satub'tac. 12 Ay eb' ix ic'ancot spayu' yed'
spichul, ix sucanec' eb' d'a snivanil viñ, slajvi chi' axo d'a snivanil eb' penaay
sb'at suquec' eb'. Icha chi' tz'aj sb'oxican sc'ool eb'. Ay pax eb' viñ enemigo ix
el d'a eb' anima chi' yuj viñ.
13 Palta ay jayvañ eb' israel scomon b'eyeq'ui. Ix yac'lej eb' yic'anel eb'
enemigo d'a eb' anima. Ix yac'lej eb' yic'anel eb' d'a sb'i Cajal Jesús. Yuj chi'
ix scomon alej eb' d'a eb' enemigo chi':
—A d'a sb'i Jesús, scal d'ayex, elañec. A Jesús chi', aton jun tzec' yalel
yab'ixal viñaj Pablo, xchi eb'.
14 Sc'ulej pax jun tic ucvañ eb' yuninal jun viñ israel scuch Esceva viñ sat
sacerdote. Ix yac'lej eb' yic'anel jun enemigo. 15 Axo ix tac'vi jun enemigo chi'
d'a eb':
—Vojtac Jesús chi'. Toxo ix vab'paxi mach jun viñ tzeyal Pabloal chi'. Palta
a exxo tic, ¿mach ex? xchi.
16 Axo viñ b'aj ayoch jun enemigo chi', ix cot jucnaj viñ d'a eb'. Ix ac'ji ganar
eb' smasanil yuj viñ. Te ya' ix ec' eb' yuj viñ. Tzijtum b'aj ix lajvi eb'. Ix
quichjiel sc'apac eb' yuj viñ, yuj chi' b'eranel eb' ix elta lemnaj eb' d'a jun pat

chi'. 17 Axo eb' aj Éfeso chi' smasanil, eb' israel yed' eb' maŋ israeloc, ix laj yab' specal jun chi' eb'. Yuj chi' ix te xiv eb' smasanil. Ix yalan vach' lolonel eb' d'a Cajal Jesús.
18 Aŋejtona', tzijtum eb' ayoch Cristo d'a sc'ool ix laj c'ochi. Ix yalanq'ueta jantacŋej juntzaŋ chucal ix laj sc'ulej eb'. 19 Te tzijtum eb' yac'nacoch sb'a ajb'aalil ix och creyenteal. Ix yic'cot juntzaŋ yumal b'aj sc'ayb'ej jun ajb'aalil chi' eb'. Ix sŋusantz'a juntzaŋ chi' eb' d'a yichaŋ eb' anima smasanil. Ayic ix sb'isan stojol juntzaŋ ch'aŋ uum chi' eb', ix elc'och am d'a junoc 50,000 dracma. 20 Ix te pucaxel slolonel Dios, tzijtum pax eb' anima ix ac'anoch d'a sc'ool. Icha chi' ix aj scheclajeli to te nivan spoder slolonel chi'.
21 Ix lajvi juntzaŋ chi', ix snaan viŋaj Pablo chi' to tz'ec' viŋ d'a yol yic Macedonia yed' d'a yol yic Acaya, axo sc'och viŋ chi' d'a Jerusalén. Ix yalan viŋ:
—Ol lajvoc chi', yovalil ol in c'och d'a Roma, xchi viŋ.
22 Yuj chi' ix schec b'ab'laj chavaŋ eb' schecab' viŋ d'a Macedonia chi', aton viŋaj Timoteo yed' viŋaj Erasto. Palta axo viŋaj Pablo chi', najtiltacto ix can viŋ d'a yol yic Asia chi'.

Ix q'ue ŋilnaj eb' aj Éfeso scot yoval

23 Axo d'a jun tiempoal chi', ix te q'ue ŋilnaj eb' anima scot yoval yuj sc'ayb'ub'al Cajal Jesús. 24 Ay jun viŋ b'oum plata scuch Demetrio. A juntzaŋ yechel stemplo jun sdiosal eb' scuchan Diana sb'o viŋ. Ix jun sdiosal eb' chi'. A eb' sb'oan juntzaŋ yechel chi', nivan tumin syac' ganar eb' d'a spatic. 25 A viŋ ix molb'an jantacŋej eb' sb'oan juntzaŋ yechel chi' yed' juntzaŋxo eb' lajan yopisio yed' viŋ. Ix yalan viŋ d'a eb':
—Ex vetmunlajvumal, eyojtac jantac co tumin scac' ganar d'a jun copisio tic. 26 Palta ina tzeyila', tzeyab'anpaxi, tas van sc'ulan viŋaj Pablo. Syalan viŋ to a juntzaŋ dios b'ob'il yuj anima, maŋ diosoc. Tzijtum anima ix yac' sc'ool viŋ. Maŋocŋej d'a choŋab' Éfeso tic, palta quenxoŋej maj ac'joc sc'ool masanil eb' ay d'a yol yic Asia tic yuj viŋ. 27 Te ay smay jun tic. Tecan maŋxo ol b'atlaj co choŋ yuuj. Axo pax co diosal Diana, tecan maŋxalaj ol elc'och stemplo d'a yichaŋ eb' anima. A jun co diosal tic, te nivan yelc'och d'a yichaŋ eb' anima smasanil d'a Asia tic yed' d'a smasanil yolyib'aŋq'uinal. Palta axo ticnaic ay smay, tecan ol lajvoquel yopisio d'a yichaŋ eb', xchi viŋ.
28 Axo ix yab'an juntzaŋ chi' eb', ix te cot yoval eb', ix avaj chaaŋ eb':
—Te nivan yelc'och ix co diosal Diana a oŋ aj Éfeso oŋ tic, xchi eb'.
29 Axo eb' choŋab' chi' smasanil, ix te q'ue somnaj eb' scot yoval. Ix syaman viŋaj Gayo eb' yed' viŋaj Aristarco. A chavaŋ eb' viŋ chi', aj Macedonia eb' viŋ, ajun eb' viŋ ix c'och yed' viŋaj Pablo d'a Éfeso chi'. Ix ic'jib'at eb' viŋ schavaŋil d'a jun lugar b'aj smolb'ej sb'a eb' anima. 30 Axo viŋaj Pablo chi', sgana viŋ sb'at yal d'a eb' anima chi', palta maj chajib'atlaj viŋ yuj eb' creyente. 31 Ay pax jayvaŋ eb' viŋ yajal yaj d'a Asia chi' vach' yac'an yed' viŋaj Pablo chi'. Ix schecan aljoc eb' viŋ d'a viŋ to max b'at sch'ox sb'a viŋ d'a eb' anima chi'. 32 Axo eb' anima ix smolb'ej sb'a chi', ch'occh'oc ix laj yalq'ue junjun eb', yujto toŋej ix laj q'ue somnaj eb' yalani. Ec'to naŋal eb' maŋ ojtannacoc tas yuj smolb'ej sb'a eb'. 33 Palta ay jun viŋ scuch Alejandro, a viŋ ix ic'jib'at d'a yichaŋ eb' anima chi' yuj eb' yetisraelal. Ix alchaj d'a viŋ tas yuj molanec' eb' anima chi'. Ix lajvi chi', ix yic'anchaaŋ sc'ab' viŋ d'a eb', yic vach' numan tz'aj eb', yujto sgana viŋ scol sb'a yed' eb' yetisraelal.
34 Palta ayic ix yilan eb' anima chi' to israel viŋ, yuj chi' ix te vach' q'ue yav eb' smasanil. Ay am chab'oc hora ix avajq'ue eb', ix yalan eb' icha tic:

—Te nivan yelc'och ix co diosal Diana a oñ aj Éfeso oñ tic, xchi eb'.
35 Axo viñ secretarioal choñab' chi', c'ojanc'olal ix smontej eb' viñ yic vach' numan tz'aj eb'. Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a eb':

—Ex vetchoñab', masanil anima ojtannac to a oñ aj Éfeso oñ tic ay copisio co tañvan jun stemplo co diosal Diana nivan yelc'ochi yed' jun yechel ix cotnac d'a satchaañ. 36 Malaj junoc mach syal yalani to es juntzañ sval tic. Yuj chi' numan tzex aji. Naec val sic'lab'il, yic vach' malaj junoc tas tze comon c'ulej. 37 Yujto a eb' ix eyic'cot tic, malaj junoc chucal ix sc'ulej eb' d'a spatic co diosal. Max b'uchvaj pax eb' d'a ix. 38 A viñaj Demetrio yed' eb' yetb'eyum, tato sgana eb' syac'och d'a yib'añ junoc mach, syal sb'at eb' d'a juzgado, b'at yalan eb' d'a viñ juez. Syal b'at yalan sb'a eb' d'a eb' viñ yajal chi'. 39 Tato ay junocxo tas e gana, syal tze c'umlaj e b'a yed' eb' viñ yajal chi', tze b'oan yaj ta'. 40 Yujto te ay smay jun tas sco c'ulej tic, syal snaan eb' viñ yajal to a yed' eb' viñ van cac'an oval. Tato sc'anb'ej eb' d'ayoñ: ¿Tas yuj ix ex q'ue b'ulnaj eyac'an oval? tato xchi eb' viñ, max yal-laj co colan co b'a calan junoc tas d'a eb' viñ, xchi viñ d'a eb'.
41 Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñ secretario chi', ix schecan pax eb' anima chi' viñ smasanil d'a spat.

20

Ec'nac viñaj Pablo d'a Macedonia yed' d'a Grecia

1 Ayic toxo ix lajvi jun oval chi', ix smolb'an eb' creyente viñaj Pablo. Ix ac'jican stec'anil eb' yuj viñ. Ix lajvi chi', ix yalancan quil co b'a viñ d'a eb', ix b'atxi viñ d'a yol yic Macedonia. 2 Ayic ix c'och viñ ta', ix laj ec' viñ yil eb' creyente d'a junjun choñab'. Ix ec' yac'an stec'anil eb' viñ. Ix lajvi chi', ix b'at viñ d'a yol yic Grecia. 3 Ata' ix ec' oxe' ujal viñ. Ix lajvi chi', ayic toxo van yoch viñ d'a yol te' barco yic sb'at viñ d'a Siria, ix yab'an viñ to ay tas sna eb' israel d'a spatic viñ. Yuj chi', ix snaan viñ: Más vach' tzin meltzajxiec' d'a Macedonia, xchi viñ. 4 Axo ix b'at viñ, ay juntzañxo eb' creyente ix b'at yed' viñ. Ix b'at viñaj Sópater yuninal viñaj Pirro aj Berea yed' viñ, viñaj Aristarco, viñaj Segundo aj Tesalónica, viñaj Gayo aj Derbe yed' pax viñaj Timoteo. Ay pax chavañ eb' viñ aj Asia ix b'at yed' viñ, aton viñaj Tíquico yed' viñaj Trófimo. 5 Ayic ix c'och eb' viñ d'a choñab' Filipos b'aj ayin eq'ui, ix yactejcan viñaj Pablo chi' eb' viñ ved' ta'. Ix b'ab'laj b'at eb' viñ d'a choñab' Troas. Axo ta' ix oñ stañvej eb' viñ. 6 A oñxo tic, a d'a choñab' Filipos chi' ix co tañvej quil jun q'uiñ b'aj svaji ixim pan malaj yich. Ix lajvi yec' jun q'uiñ chi', ix oñ b'at d'a yol barco. Oye' c'ual ix oñ b'ey d'a sat a a'. Ichato chi' ix oñ c'och d'a choñab' Troas chi'. Axo ta' ix quil-laj co b'a yed' eb' viñ ix b'ab'laj cuuj chi'. Uque' c'ual ix oñ ec' ta'.

Ayec' viñaj Pablo d'a Troas

7 Axo d'a domingo ix co molb'ej co b'a yed' eb' creyente smasanil yic sco vaan ixim pan yic Santa Cena. Axo viñaj Pablo ix c'ayb'an eb' quetcreyenteal. Yujto q'uic'anocxoñej sb'at viñ, yuj chi' tzijtum tas ix yalcan viñ d'a eb', masanto ix och chimilac'val. 8 A d'a jun cuarto chaañ yajq'uei, ata' molan oñ eq'ui. Tzijtum candil ayoch sc'ac'al. 9 Ay jun viñ quelem scuchan Eutico c'ojanem d'a sti' ventena. Toxoñej snecnecan viñ svayi, yujto junip ix yac' viñaj Pablo chi' sloloni. Yuj chi' ix te cot svayañ viñ, ix elta pichnaj viñ d'a sti' jun ventena chi'. Ato d'a yoxil piso ix elta sutnaj viñ. Axo ix emul eb' creyente chi', ix schelan chaañ viñ eb', palta chamnacxo viñ. 10 Axo ix emul viñaj Pablo chi', ix em lachan viñ d'a yib'añ viñ. Ix yalan viñ d'a eb' creyente chi':
—Mañ ex och ilc'olal. Ix pitzvixi viñ, xchi viñ.

11 Ix lajvi chi', ix q'uex viñaj Pablo chi' d'a yol cuarto chi' junelxo. Ix
spucanb'at ixim pan yic Santa Cena viñ d'a co cal. Ix co vaani. Tzijtumto tas
ix yal viñaj Pablo chi', masanto ayic van sacb'i. Ix lajvi chi', ix b'at viñ. 12 Axo
viñ quelem ix pitzvixi chi', ix yic'anb'at viñ eb' d'a spat. Ix te tzalaj eb', yujto
ix pitzvixi viñ.

Ix oñ b'at d'a Mileto

13 A oñ tic, ix oñ b'ab'laj och d'a yol jun barco, ix oñ b'at d'a choñab' Asón.
Ata' ix co tañvej sc'och viñaj Pablo chi' icha ix cutej calan yed' viñ, yujto d'a
yoc viñ ix b'ati. 14 Axo ix c'och viñ d'ayoñ, ix och viñ d'a yol barco qued'oc.
Ix lajvi chi, ix oñ b'at yed' viñ d'a choñab' Mitilene. 15 Ix oñ elxi ta', axo d'a
yichañcot choñab' Quío ix oñ vanaj jun c'ual. Axo d'a junxo c'u, ix oñ c'och
d'a jun choñab' scuch Samos ay d'a sti' a' mar chi'. A d'a junxo c'u ix oñ b'atxi,
axo d'a choñab' Mileto ix oñ c'ochi. 16 Icha chi' ix aj co b'ati, yujto maj yal
sc'ol viñaj Pablo chi' ix oñ ec' d'a choñab' Éfeso, yujto sgana viñ elañchamel
tzoñ ec' d'a Asia chi', yic talaj c'ocb'ilto tzoñ c'och quil jun q'uiñ Pentecostés
d'a Jerusalén.

Yalnac viñaj Pablo d'a eb' anciano aj Éfeso

17 Ayic ix oñ c'och d'a choñab' Mileto, ix yac'anb'at schecab' viñaj Pablo chi'
d'a eb' viñ anciano aj Éfeso, yic b'at ic'joccot eb' viñ.

18 Axo ix ja eb' viñ, ix yalan viñ d'a eb' viñ:

—A ex tic, eyojtactaxon in b'eyb'al yictax ix in ulec' sb'ab'elal d'a Asia tic.
19 Masanil tiempo ix vac' servil Cajal Jesús d'a emnaquilal. Ay b'aj te oc'nac
in yuj spital eb' anima. Tzijtum el ix in ac'ji proval yuj juntzañ chucal ix
yac'och eb' vetisraelal d'a vib'añ. 20 Palta eyojtac, maj in och vaan valan
masanil juntzañ c'ayb'ub'al vach' d'ayex, yic tze tec'b'ej e b'a. Ix valel slolonel
Dios d'ayex d'a yichañ eb' choñab' yed' pax d'a yol e pat. 21 Ix valanpaxel
d'a eb' israel yed' d'a eb' mañ israeloc, to yovalil sna sb'a eb' d'a yichañ
Dios, syac'anoch Cajal Jesucristo eb' d'a sc'ool. 22 Axo ticnaic, van in b'at d'a
Jerusalén, yujto a Yespíritu Dios tzin ic'anb'ati. Mañ vojtacoc tas ol javoc d'a
vib'añ ta'. 23 Palta vojtac to tzijtum yaelal ol ac'jococh d'a vib'añ. Ol in och
d'a preso, yujto icha chi' syal Yespíritu Dios d'ayin d'a junjun choñab' b'aj in
eq'ui. 24 Palta a juntzañ chi', malaj tas tzin na yuuj. Vach'chom ol in smilcham
eb', palta b'alaj malaj yelc'och jun chi' d'ayin. Añej jun tzin na'a to svac'can
lajvoc jun in munlajel ayoch tic d'a vib'añ d'a tzalajc'olal, yic slajvi vopisio
yac'nac Cajal Jesús d'ayin, yic svalanel vach' ab'ix to nivan svach'c'olal Dios
d'a eb' anima.

25 Ec'nac in val d'ayex chajtil tz'aj e yoch d'a yol sc'ab' Dios. Axo ticnaic
vojtac to mañxa b'aq'uiñ ol quil co b'a d'a tic. 26 Yuj chi', a d'a jun c'u tic,
mañxalaj valan vic d'ayex, 27 yujto ix valcanel masanil juntzañ sc'ayb'ub'al
Dios d'ayex, malaj jab'oc ix in c'ub'ejeli. 28 Yuj chi', tzeyil val e b'a. Tzeyi-
lanpax eb' creyente smasanil, yujto ac'b'il eyopisio yuj Yespíritu Dios eyilan
eb' manb'ilxo yuj schiq'uil Cajal Jesús ayic ix cham cuuj. 29 Yujto vojtac, ayic
toxo ix in pax d'a e cal, ay juntzañ eb' ol ja d'ayex, ol yac'lan eb' ex yixtani,
icha syutej noc' oques yic'anelta noc' calnel. 30 D'a e cal paxi, ay juntzañxo
eb' ol q'ue vaan. Ol yesan eb', ol yac'an sc'ool eb' creyente eb' yic tz'och eb'
yed' eb'. 31 Yuj chi' tzeyil val e b'a. Naeccoti to ayic ix ex in c'ayb'an junjunex
d'a oxe' ab'il tic, d'a c'ual d'ac'val ix ex in c'ayb'ej, ay pax b'aj ix in oc' eyuuj.

32 Xal ticnaic, ex vuc'tac, tzex vac'canoch d'a yol sc'ab' Dios, yic a' ol ex
tañvan yed' slolonel. Yuj slolonel chi' syac' svach'c'olal d'ayoñ, yuj pax to ay
spoder yac'an co tec'anil. Yuj chi' ol yac' jun tas altab'il yuj d'ayex, yujto ay

eyalan eyic yed' juntzañ eb' sic'b'ilxoel yuuj. 33 A in tic, malaj b'aj ix viloch
in c'ool d'a stumin, ma d'a spichul junoc mach. 34 Ina eyojtac, munil ix in
munlaj val yed' in c'ab' yuj tas ay ix och vuuj yed' yuj tas ay ix och yuj eb'
ajun ved'oc. 35 Masanil tiempo ix in ch'ox d'ayex to yovalil icha chi' scutej co
b'oan co munlajel, yic syal co colvaj d'a eb' ay tas ay tz'och yuuj. Yovalil sco
nacot slolonel Cajal Jesús, ayic ix yalancan icha tic: A eb' tz'ac'an junoc tas,
ec'alxo val vach' yic eb' d'a yichañ eb' schaani, xchi Cajal Jesús chi', xchi viñ
d'a eb' viñ anciano chi'.

36 Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñaj Pablo chi', ix em cuman viñ. Ix lesalvi viñ
yed' eb' smasanil. 37 Ix lajvi slesalvi eb', ix och ijan eb' yoc' smasanil. Junjunal
ix och lac'naj eb' d'a viñaj Pablo chi', ix stz'ub'ancanelta sti' viñ eb'. 38 Ix te cus
eb' yujto ix yal viñ d'a eb' to mañxa b'aq'uiñ ol yil-lajxi sb'a eb'. Ix lajvi chi' ix
b'at yac'ancan viñ eb' d'a yol barco chi'.

21

Ix b'at viñaj Pablo d'a Jerusalén

1 Ix cactejcan eb' creyente chi', ix oñ och d'a yol barco. D'iñanñej ix oñ b'ati,
ix oñ c'och d'a choñab' Cos. Axo d'a junxo c'u, ix oñ b'atxi, ix oñ c'och d'a
choñab' Rodas. Ix lajvi chi' ix oñ b'atxi, ix oñ c'och d'a choñab' Pátara. 2 Ata'
ayec' jun barco van sb'at d'a yol yic Fenicia. Ix oñ och d'a yool, ix oñ b'atxi.
3 Ayic vanxo co b'eyi, ix quilancanb'at jun luum scuch Chipre ay d'a snañal a'
mar. A d'a co q'uexañ ix cani. Ix lajvi chi', ix oñ c'och d'a choñab' Tiro d'a yol
yic Siria, yujto ata' ix can yicatz te' barco chi'. 4 Axo ix oñ elta d'a yol te', ay
eb' creyente ix ilchajel cuuj. Ix oñ aj yed' eb' uque' c'ual ta'. A eb' chi' ix alan
icha tic d'a viñaj Pablo chi':

—Oc val max ach b'at d'a Jerusalén, xchi eb'.

Icha chi' ix aj yalan eb', yujto a Yespíritu Dios ix ac'an yojtaquejel eb' tas ol
ja d'a yib'añ viñ ta'.

5 Axo yic ix ec'b'at uque' c'ual chi', ix oñ b'atxi. Axo eb' viñ cuc'tac chi'
smasanil yed' eb' ix yetb'eyum eb' viñ yed' pax eb' yuninal eb' viñ, ix xid'ec'
eb' oñ yac'canel d'a stiel choñab' chi'. Axo ta' ix oñ em cuman d'a sti' a' mar,
ix oñ lesalvi. 6 Ix lajvi chi', ix calancan quil co b'a d'a eb'. Ix oñ ochxican d'a
yol barco chi'. Ix laj paxixcan eb' d'a spat.

7 Ayic ix oñ elxi d'a choñab' Tiro chi', ix oñ c'och d'a choñab' Tolemaida. Ata'
ix cactejcan te' barco chi'. Ix oñ lolon yed' eb' creyente ta'. Jun c'ual ix oñ ec'
yed' eb'. 8 Axo d'a junxo c'u ix oñ b'atxi, ix oñ c'och d'a choñab' Cesarea. A
d'a spat viñaj Felipe, viñ tz'alanel vach' ab'ix yic colnab'il, ata' ix oñ vanaji. A
jun viñ chi', aton viñ sic'b'iloch diáconoal d'a Jerusalén yed' vacvañxo eb' viñ.
9 Ay chañvañ yisil viñaj Felipe chi', mantalaj yetb'eyum eb' ix. Syalel slolonel
Dios eb' ix. 10 Ayic ix oñ ec' jaye' c'ual ta', ix c'och jun viñ tz'alanel slolonel Dios
scuchan Agabo d'ayoñ, a d'a yol yic Judea cot viñ. 11 Ix xid'ec' viñ oñ sc'umej.
Ayic van co lolon yed' viñ, ix yic'anel stzec'ul viñaj Pablo chi' viñ. Ix tzec'an
c'otan sb'a viñ yed'oc. Ix lajvi chi' ix yalan viñ:

—A Yespíritu Dios tz'alani to icha ix vutej in tzec'an in b'a tic, icha chi' ol aj
stzec'chaj viñ ay yic jun tzec'ul tic yuj eb' israel d'a Jerusalén. Ol lajvoc chi', ol
yac'anoch viñ eb' d'a yol sc'ab' eb' mañ israeloc, xchi viñ.

12 A oñxo tic yed' eb' aj Cesarea chi', ayic ix cab'an tas ix yal viñ chi', ix oñ
tevioch d'a viñaj Pablo chi', yujto co gana max b'atlaj viñ d'a Jerusalén chi'.
13 Palta ix yal viñ d'ayoñ:

—¿Tas yuj tzex oq'ui? ¿Tas yuj tzeyac'och in cusc'olal? Malaj yelc'ochi tato tzin stzec' eb'. Vach'chom tzin smilcham eb' d'a Jerusalén chi' yujñej valanel yab'ixal Cajal Jesús, ol in b'ecñej in b'a d'a yol sc'ab' eb', xchi viñ.
14 Junelñej maj cac'laj ganar viñ co cachanoch vaan. Yuj chi' ix cactej co tevi d'a viñ. Toñej ix cal icha tic:
—A tas sgana Cajal Jesús, ujocab'i, xco chi.
15 Ix lajvi chi' ix cac'an lista co b'a, ix oñ b'at d'a Jerusalén chi'. 16 Ay pax jayvañ eb' creyente aj Cesarea chi' ix b'at qued'oc, ix oñ yic'anb'at eb' d'a spat jun viñ b'ab'el creyente aj Chipre scuch Mnasón, yujto a d'a spat viñ chi' ix oñ cani.

Ix c'och viñaj Pablo sc'umej viñaj Jacobo

17 Ayic ix oñ c'och d'a Jerusalén chi', tzalajc'olal ix oñ scha eb' creyente ta'.
18 Axo d'a junxo c'u ix oñ b'at yed' viñaj Pablo chi' d'a spat viñaj Jacobo. Ayec' pax eb' viñ anciano ta' smasanil. 19 Yuj chi' ix sc'anb'ej sc'ol eb' viñ viñaj Pablo chi'. Ix laj yal viñ d'a eb' yuj jantac tas ix sc'ulej Dios yed'oc d'a scal eb' mañ israeloc. 20 Axo ix yab'an juntzañ chi' eb' viñ, ix yal vach' lolonel eb' viñ d'a Dios. Ix lajvi chi', ix yalan eb' viñ d'a viñaj Pablo chi':
—Te vach' vuc'tac, palta ojtac, tzijtum eb' quetisraelal ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool. Axo slaj yalan eb' smasanil to yovalil sco c'anab'ajej ley Moisés. 21 Ix yab' specal eb' to tzach ec' a c'ayb'ej eb' israel ay d'a scal masanil eb' mañ israeloc. Tob' ix al d'a eb' israel chi' to maxtzac sc'anab'ajej ley Moisés eb'. Tob' ix al d'a eb' to maxtzac yac' circuncidar eb' yuninal eb', maxtzac sc'anab'ajej co b'eyb'al eb' a oñ israel oñ tic. 22 ¿Tas ol cutoc? A ticnaic ol yab' eb' to ix ach javi. 23 Yuj chi', vach' icha tic tzutej a b'a. Ay chañvañ eb' viñ d'a co cal tic, yac'nacxo sti' eb' viñ d'a Dios. Vanxo sc'och stiempoal b'aj yac'naccan sti' eb' viñ chi'. 24 Ic'b'at eb' viñ ed'oc. Tza b'oancan a b'a yed' eb' viñ icha syal ley Moisés. Tzac' stumin eb' viñ yic smanan juntzañ noc' noc' eb' viñ silab'oc. Ol lajvoc chi', ol yac'an joxchajel sb'a eb' viñ schañvañil. Tato icha chi' ol utoc a b'a, ol yil eb' anima smasanil to a jun a pecal ix yab' eb' chi', to es. Axo ol yilan eb' to tza c'anab'ajej pax tas syal ley Moisés. 25 Axo eb' mañ israeloc ix ac'anoch Cristo d'a sc'ool, tz'ib'ab'ilxob'at co carta d'a eb' to mañ yovaliloc sc'anab'ajej juntzañ tic eb'. Añej juntzañ checnab'il tic ix calb'at d'a eb': To max schi noc' chib'ej eb' tz'ac'ji silab'il d'a juntzañ comon dios. Max schi schiq'uil junoc noc' noc' eb'. Max schi noc' noc' eb' sud'jichamoc. Max em eb' d'a ajmulal. Icha chi' ix cutej calanb'at d'a eb', xchi eb' anciano chi' d'a viñaj Pablo chi'.

Yamchajnac viñaj Pablo

26 Axo viñaj Pablo chi' ix ic'anb'at eb' viñ chi' schañvañil. Axo d'a junxo c'u ix sb'o sb'a viñ yed' eb' viñ icha syal ley Moisés. Ix lajvi chi' ix och viñ d'a yol yamaq'uil stemplo Dios yic syalan viñ d'a viñ sacerdote tas c'ual ol lajvocc'och stiempoal sb'oan sb'a eb' viñ, yic syac'an silab' eb' viñ d'a Dios.
27 Axo yic vanxo slajvi uque' c'ual chi', ay jayvañ eb' israel aj Asia, ayic ix yilan eb' to ayec' viñaj Pablo d'a yol yamaq'uil stemplo Dios, ix yac'anq'ue somnaj eb' anima eb' smasanil scot yoval. Ix syaman viñaj Pablo chi' eb'. 28 Te chaañ ix yal eb':
—Ex quetisraelal, ochañec qued'oc. Aton viñ tic tzec' c'ayb'an eb' anima d'a junjun lugar d'a chucal. Syalan chucal viñ d'a co patic a oñ israel oñ tic. Syalanpax viñ d'a spatic ley Moisés yed' d'a spatic stemplo Dios tic. Axo ticnaic ix scomon iq'uejochta jayvañ eb' griego viñ d'a yol yamaq'uil stemplo Dios tic. A jun templo tic, yicñej Dios yaji, palta ix te juvi yuj viñ d'a yichañ Dios, xchi eb'.

29 Icha chi' ix aj yalan eb', yujto ix yil eb' to junñej ix ec' viñaj Trófimo yed' viñaj Pablo chi' d'a yol choñab' chi'. A viñ chi', griego viñ, aj Éfeso viñ. A snaan eb' to a viñaj Pablo chi' ix ic'anoch viñ d'a yol yamaq'uil templo Dios yed'oc.
30 Axo eb' choñab' smasanil, ix te cot yoval eb'. Ix smolb'an sb'a eb'. Ix b'at sjachanelta viñaj Pablo chi' eb' d'a yol yamaq'uil templo Dios chi'. Ix smacan puerta eb' d'a viñ. 31 Toxo val smilcham viñ eb', palta ayic ix yab'an viñ coronel to ix q'ue somnaj eb' aj choñab' chi' scot yoval, 32 ix yic'b'at eb' soldado viñ yed' juntzañxo eb' yetyajalil. Te yelc'olal ix b'at eb' b'aj van smolb'an sb'a eb' anima chi'. Axo ix yilanb'at eb' anima chi' to van sc'och viñ coronel chi' yed' eb' soldado smasanil, ix yactan eb' smac'an viñaj Pablo chi'. 33 Axo ix c'och viñ, ix syaman viñaj Pablo chi' viñ. Ix schecan viñ ac'joc och chab' cadena d'a viñ. Ix lajvi chi', ix sc'anb'an viñ d'a eb' anima chi' icha tic:
—¿Mach jun viñ tic? ¿Tas smul viñ? xchi viñ.
34 Palta axo eb' anima chi', toñej ix q'ue somnaj eb' yalani. Ch'occh'oc ix yal junjun eb'. Maj yab' viñ tas ix yal eb' yujto toñej ix q'ue somnaj eb' yavajq'uei. Yuj chi' ix schec viñ ic'jocb'at viñaj Pablo chi' d'a cuartel. 35 Axo ix c'och eb' d'a sb'achquiltaquil sti' cuartel chi', ix b'achjiq'ue viñaj Pablo chi' yuj eb' soldado chi', yujto sgana eb' anima chi' smilcham viñ. 36 Masanil eb' tzac'anoch yuj viñ ix laj avaj chaañ eb':
—Chamocab' viñ d'a elañchamel, xchi eb'.

Slolonel viñaj Pablo d'a eb' anima

37 Ayic van yic'anoch viñaj Pablo chi' eb' d'a yol cuartel chi', ix yalan viñ d'a viñ coronel chi':
—¿Ma max yal in lolon jab'oc ed'oc? xchi viñ d'a viñ. Yuj chi' ix yal viñ:
—¿Tom syal alan ti' griego? 38 Valoc to aj Egipto ach. A valani to a ach tic ic'nacchaañ jun oval d'a spatic viñ yajal d'a peca'. A jun viñ chi', yic'nacb'at chañe' mil eb' mac'umcham anima viñ d'a tz'inan luum, xchi viñ.
39 Yuj chi' ix yalxi viñaj Pablo chi' d'a viñ:
—Maay. A in tic, israel in. A d'a choñab' Tarso d'a yol yic Cilicia, jun choñab' te nivan yelc'ochi, ata' aljinac in. Tzin c'an d'ayach, cha in lolon d'a scal eb' anima tic, xchi viñ.
40 —Lolonañ, xchi viñ.
Ix lajvi chi' ix elta liñan viñaj Pablo chi' d'a sb'achquiltaquil sti' cuartel chi'. Ix yic'anchaañ sc'ab' viñ yic vach' tz'em numan eb' anima chi'. Axo ix em numan eb', ix yalan viñ d'a eb' d'a ti' hebreo icha tic:

22

1 —Ex vetchoñab' yed' ex ichamtac vinac, ab'ec in lolonel sval tic d'ayex, xchi viñ. 2 Axo ix yab'an eb' to ix lolon viñ d'a ti' hebreo, te numan ix aj eb'. Yuj chi' ix yalan viñ d'a eb':
3 —A in tic, israel in eyed'oc. A d'a choñab' Tarso d'a yol yic Cilicia, ata' aljinac in, palta a d'a Jerusalén tic q'uib'nac in. Axo viñaj Gamaliel[22.3] c'ayb'annac in. Ix in sc'ayb'ej val viñ sic'lab'il d'a sley eb' co mam quicham. Svac'anpax val servil Dios d'a smasanil in c'ool, icha tzeyutej e b'a e masanil ticnaic. 4 A d'a yalañtaxo vixtejnac val eb' ayoch d'a jun c'ayb'ub'al b'aj ay in och ticnaic. Ay b'aj in yamnaccot eb'. Vach'chom vinac, ma ix, laj vac'nacoch eb' d'a preso. Ay b'aj vac'nacoch chamel d'a yib'añ eb'. 5 A viñ sacerdote yed' eb' viñ yajal smasanil syal yalan eb' viñ to yel svala', yujto yac'nac juntzañ carta eb' viñ d'ayin yic svic'anb'at d'a eb' quetisraelal d'a choñab' Damasco.

22.3 **22:3** A d'a jun tiempoal chi', a viñaj Gamaliel c'ayb'um val to te b'inajnac d'a scal eb' israel.

B'at in d'a choňab' chi' yujto in gana tzin sayec' eb' creyente ta'. In gana sb'at in tzec'cot eb', tzul vac'an eb' d'a Jerusalén tic yic tz'ac'jioch syaelal eb'.

Ix yal viňaj Pablo tas ix aj schaan Jesús (Hch 9.1-19; 26.12-18)

6 Palta axo yic van in b'eyi, ayic vanxo in c'och d'a slac'anil choňab' Damasco chi', tecan chimc'ualil ama, ay jun saquilq'uinal te ov yoc cot copnaj d'a satchaaň, yemul d'a vib'aň, in can d'a scal, 7 in telvi d'a sat luum yuuj. Axo vab'ani, yavaj jun d'ayin, yalan icha tic: Saulo, Saulo, ¿tas yuj tzin ixtej? xchi d'ayin. 8 ¿Mach ach Mamin? xin chi d'ay. A in ton Jesús aj Nazaret in. A in val tzin ixtej, xchi d'ayin. 9 Axo eb' ajun ved' chi', yil jun saquilq'uinal chi' eb', te xiv eb'. Palta maj nachajel-laj yuj eb' tas jun alji chi' d'ayin. 10 Slajvi chi' valan d'ay: Mamin, ¿tas a gana tzin c'ulej? xin chi d'ay. Q'ueaň vaan. Ixic d'a choňab' Damasco. Ata' ol aljoc d'ayach tas yovalil ol a c'ulej, xchi Cajal Jesús chi' d'ayin. 11 Yujto majxo yal-laj vilan jab'oc yuj jun saquilq'uinal chi', yuj chi' a eb' ajun ved'oc chi' quetzan in b'at d'a choňab' Damasco chi'. 12 Axo ta' ay jun viň scuch Ananías, sc'anab'ajej val ley Moisés viň sic'lab'il. Te vach' syutej sb'a viň d'a yichaň eb' israel smasanil d'a choňab' Damasco chi'. 13 C'och viň d'ayin, yalan viň: Vuc'tac Saulo, jacvocab' a sat, xchi viň. D'a jun rato chi', jacvixi in sat. Vilan viň. 14 Yalanxi viň d'ayin icha tic: A co Diosal, aton jun Dios b'aj yac'naquem sb'a eb' co mam quicham, a' ix ach sic'aneli yic vach' ol ojtaquejel tas sgana d'ayach. Yujto sgana to tzil Jesús, aton jun tojol spensar, ix ab'an pax tas ix yal d'ayach. 15 Xal ticnaic ol alel yab'ixal Jesús d'a scal anima smasanil. Ol ala' tas ix ila' yed' tas ix ab'i. 16 Axo ticnaic maň a taňvej. Ac' ac'joc bautizar a b'a. Al a b'a d'a Jesucristo yic vach' ol ac'joccan lajvoc a mul, xchi viň.

Yalnac viňaj Pablo chajtil ajnac schecjib'at d'a eb' maň israeloc

17 Axo yic in jax d'a Jerusalén tic, in lesalvi d'a stemplo Dios tic. Ayic in lesalvi chi', ichato vayichan in. 18 Vilan Cajal Jesús, yalan d'ayin icha tic: Elaňchamel tzach el d'a Jerusalén tic, yujto toxon maň ol scha yab' jun vab'ixal eb' ol ala', xchi. 19 Yuj chi', val d'ay: Mamin, toxon yojtac eb' to ix in ec' in say eb' ix yac'och sc'ol d'ayach d'a junjun spatil culto. Ix laj in yam eb', ix vac'anoch eb' d'a preso, ix in mac'an pax eb'. 20 Axo viňaj Esteban, viň aljinaquel ab'ixal, ayic smilannac cham viň eb', locan in ta'. A in vilnaccan spichul eb' ayic sjulannaccham viň eb', xin chi d'ay. 21 Palta yalanxi d'ayin: Ixic, yujto najat tzach in checb'ati, aton d'a scal eb' maň israeloc. Icha chi' aj yalan Cajal Jesús chi', xchi viňaj Pablo chi' d'a eb'.

Ayoch viňaj Pablo d'a yol sc'ab' viň coronel

22 Ix smaclej yab' eb' anima chi' tas van yalan viňaj Pablo chi', masanto d'a juntzaň ix yal viň chi', ix och ijan eb' ste avajq'uei, ix yalan eb':

—Chamocab' viň. Maňxo smojoc pitzan viň, xchi eb'.

23 Ix te q'ue somnaj eb' scot yoval. Ix laj stzicub'taňan spichul eb'. Ix stzipanq'ue lum pococ eb' d'a chaaň yic sch'oxanel eb' to te yoval eb' d'a viň. 24 Ayic ix yilan jun chi' viň coronel chi', ix yalan viň to tz'ic'jioch viňaj Pablo chi' d'a yol cuartel chi'. Ix yalan viň to smac'ji viň yic vach' syal viň tas yuj sq'ue yav eb' anima chi' scot yoval yuj viň. 25 Axo yic toxo ix tzec'ji viň chi' yic smac'ji viň, ix yalan viň d'a jun viň capitán ayec' ta'

—¿Tom ay sleyal tzin e comon maq'uej? Ina aj Roma in. Aňejtona', malaj jab'oc in mul ix checlaji, xchi viň.

26 Ayic ix yab'an viň capitán jun ix yal viň chi', ix b'at viň yal d'a viň coronel chi' icha tic:

—Te ay smay jun van a c'ulan tic. Ab'i to aj Roma viñaj Pablo chi', xchi viñ d'a viñ. 27 D'a jun rato chi' ix b'at viñ coronel chi' sc'anb'ej d'a viñaj Pablo chi':
—¿Tom yel aj Roma ach? xchi viñ d'a viñ.
—I', aj Roma in, xchi viñ d'a viñ.
28 —Ichin pax ta'. Añejto te nivan tumin ix vac'a', ix in manoch in b'a aj Romail, xchi viñ.
—Palta a in tic, atax yic ix in alji toxonton aj Roma in, xchi viñaj Pablo chi' d'a viñ.
29 Yuj chi', a eb' soldado ijan ix mac'an viñ chi', ix yactejxiel viñ eb'. Ayic ix yab'an viñ coronel chi' to aj Roma viñaj Pablo chi', ix te xiv viñ, yujto ix yac' tzec'chaj viñ yed' q'uen cadena.

C'ochnac viñaj Pablo d'a yichañ eb' sat yajal

30 Axo d'a junxo c'u, sgana viñ coronel chi' syab'i tas yuj ix ac'jioch d'a yib'añ viñaj Pablo chi' yuj eb' israel. Yuj chi' ix schec viñ ic'joquel q'uen cadena chi' d'a viñ. Ix lajvi chi', ix yalan viñ to smolb'ej sb'a eb' viñ sat sacerdote yed' masanil eb' viñ sat yajal. Ix yic'anelta viñaj Pablo chi' viñ d'a yol cuartel chi', ix ac'ji entregar viñ yuj viñ d'a eb' viñ.

23

1 Axo ix ec' q'ueleloc viñaj Pablo chi' d'a scal eb' viñ sat yajal chi'. Ix yalan viñ icha tic d'a eb' viñ:
—Ex vetchoñab', tojolñej yaj in pensar d'a yichañ Dios, masanto d'a jun c'u tic, xchi viñ.
2 Axo viñaj Ananías, viñ sat sacerdote, ix alan d'a eb' ayec' d'a stz'ey viñaj Pablo chi' to stz'itb'at sti' viñ eb'. 3 Axo ix yalan viñaj Pablo chi':
—A Dios ol ach mac'anpaxoc. A ach tic, chab' sat ach. C'ojan ach em in a ch'olb'itan icha syal ley Moisés. Palta ina tzin a chec mac'joc, palta mañ sleyaloc tza c'ulej icha chi', xchi viñ d'a viñ.
4 Yuj chi' ix yal juntzañ eb' ayec' ta':
—¿Tom tzach b'uchvaj d'a viñ sat sacerdote yaj tic yuj Dios? xchi eb' d'a viñ.
5 Ix yalanpax viñaj Pablo chi':
—Ex vetchoñab', mañ vojtacoc tato a viñ tic sat sacerdote yaj viñ. Yujto syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Mañ eyal chucal lolonel d'a spatic viñ yajal yaj d'a e choñab', xchicani, xchi viñ.
6 Ayic ix yilan viñ to saduceo nañal eb' sat yajal chi', axo nañalxo eb', fariseo eb', yuj chi', te chaañ ix yal viñ d'a eb':
—Ex vetchoñab', a in tic fariseo in, yuninal in pax fariseo. Axo ticnaic, van in e ch'olb'itani yujto svac'och d'a in c'ool to ol pitzvocxi eb' chamnac, xchi viñ d'a eb'.
7 Ayic ix lajvi yalan jun chi' viñ, axo eb' fariseo chi' ix och ijan eb' stelan sb'a yed' eb' saduceo. Ix spojan sb'a jun smolanil eb' chi'. 8 Yujto a eb' saduceo syal eb' to mañ ol pitzvocxi eb' chamnac. Syalan eb' to malaj eb' ángel, malaj pax juntzañ espíritu. Axo eb' fariseo syal eb' to ay juntzañ chi'. 9 Yuj chi' ix q'ue ñilnaj eb' masanil yalani. Ay juntzañ eb' c'ayb'um d'a ley Moisés yetb'eyum sb'a yed' eb' fariseo, ix q'ue vaan eb', ix yalan eb':
—Malaj jab'oc chucal sc'ulej viñaj Pablo tic. Talaj icha chi' ay junoc espíritu, ma junoc ángel ix alan d'a viñ, xchi eb'.
10 Ix lajvi chi', ix ste ac'an oval eb' sic'lab'il. Axo viñ coronel chi' ix te xiv viñ. A snaan viñ to van stoc'an jecchaj viñaj Pablo chi' eb'. Yuj chi' ix yavtejcot eb' soldado viñ, axo eb' ix ic'anelta viñaj Pablo chi' d'a scal eb'. Ix lajvi chi' ix yic'anxib'at viñ eb' d'a cuartel.

11 Axo d'a jun ac'val chi' ix ul sch'ox sb'a Cajal Jesús d'a viñaj Pablo chi'. Ix
yalan d'a viñ:
—Pablo, mañ ach och ilc'olal, yujto icha ix utej alanel vab'ixal d'a Jerusalén
tic, icha pax chi' ol utoc alanel d'a choñab' Roma, xchi d'a viñ.

A eb' yac'lejnac smilan viñaj Pablo

12 Axo d'a junxo q'uiñib'alil, ay jayvañ eb' israel ix smolb'ej sb'a. Ix slajtian
sb'a eb' to ol smilcham viñaj Pablo chi' eb'. Ix yalan eb':
—Mañ ol oñ vaoc, mañ ol cuc'pax a' masanto sco milcham viñaj Pablo chi'.
Axo tato mañ ol co c'anab'ajej icha scal tic jun, yac'ocab' co yaelal Dios, xchi
eb'.
13 Másto 40 eb' ix alan icha chi'.
14 Yuj chi', ix b'at eb' d'a eb' viñ sat sacerdote yed' d'a eb' viñ ichamtac vinac
ay yopisio yac'an mandar eb' israel. Ix yalan eb':
—Ix cac' co ti' to maxto oñ va'i masanto sco milcham viñaj Pablo chi'. Ix co
c'ancot co yaelal d'a Dios tato mañ ol elc'och icha tas ix cal chi'. 15 Axo ticnaic,
a ex tic yed' juntzañxo eb' sat yajal tze c'an d'a viñ coronel chi' to syic'cot viñaj
Pablo chi' viñ d'ayex q'uic'an. Tze tz'acan eyal d'a viñ to ayto val tas e gana
tzeyab' d'a viñ. A oñxo tic, lista ol cutoc co b'a co mac'ancham viñ b'aj ol javoc
chi', xchi eb' israel chi'.
16 Palta ay jun viñ yune' ix yanab' viñaj Pablo chi' ix ab'an tas ix yal eb' chi'.
Yuj chi' ix b'at viñ d'a cuartel chi'. Ix b'at yalan viñ d'a viñaj Pablo chi'. 17 Ix
lajvi yab'an jun chi' viñ, ix yavtancot jun viñ capitán viñ. Ix yalan viñ d'a viñ:
—Ic'b'at viñ quelem tic d'a viñ coronel yujto ay tas sgana viñ b'at yal d'a viñ,
xchi viñ.
18 Axo viñ capitán chi' ix ic'anb'at viñ d'a viñ coronel chi'. Axo ix c'och eb'
viñ, ix yalan viñ capitán chi' d'a viñ:
—A viñaj Pablo, viñ ayoch d'a preso ix in avtanb'ati. Ix yalan viñ d'ayin to
tzul vac' jun viñ quelem tic d'ayach. Tob' ay tas sgana viñ syal d'ayach, xchi
viñ.
19 Axo viñ coronel chi' ix quetzanel viñ, ix snitzanel sb'a eb' viñ schavañil.
—¿Tas a gana tzal d'ayin? xchi viñ d'a viñ.
20 Yuj chi' ix yalan viñ quelem chi':
—Ay eb' israel ix alani, tob' ol sc'an eb' d'ayach yic tzic'b'at viñaj Pablo
d'a yichañ eb' viñ sat yajal q'uic'an. Ol stz'acan yal eb' d'ayach to ayto val
tas sgana eb' syab' d'a viñ. 21 Palta mañ a cha ab'i. Yujto más am 40 eb' ol
sc'ub'ejel sb'a d'a yol b'e, yic ol smac'cham viñ eb'. Yujto ix yac' sti' eb' to mañ
ol va eb', malaj pax tas ol yuc' eb' masanto ol smac'cham viñ eb'. Ix sc'anancot
syaelal eb' d'a Dios tato mañ ol elc'och icha ix yal eb' chi'. A ticnaic listaxo yaj
eb'. Van stañvan eb' yab'i tato ol ac'b'at viñ, xchi viñ.
22 Axo viñ coronel chi' ix checan pax viñ quelem chi', ix yalan viñ d'a viñ:
—Malaj junoc mach b'aj tzala' tato ix ul al jun tic d'ayin, xchi viñ d'a viñ.

Checb'ilb'at viñaj Pablo d'a viñ yajal scuchan Félix

23 Ix lajvi chi' ix yavtancot chavañ eb' viñ capitán viñ coronel chi'. Ix yalan
viñ d'a eb' viñ:
—Tzeyac' lista chab'oc ciento soldado ol b'at d'a yoc, 70 oc eb' ol b'at d'a
yib'añ chej yed' chab'oc ciento eb' syic' slanza, yic sb'at eb' d'a choñab'
Cesarea d'a q'ue ac'valil tic. 24 Tzeyac'an lista jayvañoc schejal viñaj Pablo.
Yujto yovalil ol eyic'b'at viñ d'a viñaj Félix, viñ yajal. Te lista tzeyutej e b'a yic
malaj ol ic'an viñ d'a yoltac b'e, xchi viñ.
25 Ix yac'anb'at jun scarta viñ d'a viñaj Félix chi'. A jun carta chi' icha tic
syala':

26 A in Claudio Lisias in, tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayach, ach vajalil
Félix. Svac'b'at stzatzil a c'ool ta'. 27 Tic svac'b'at jun viñ scuch Pablo d'ayach.
A eb' israel ix yaman viñ. Ijan ix mac'jicham viñ yuj eb', palta ix in col viñ yed'
eb' soldado yujto ix vab'i to aj Roma viñ. 28 In gana ix vab'i tas yuj ix ac'jioch
d'a yib'añ viñ yuj eb' israel chi'. Yuj chi' ix vic'b'at viñ d'a yichañ eb' viñ sat
yajal yaj d'a scal eb'. 29 Axo ix vab'ani to yujñej sley eb' ix och smul viñ d'a eb'.
Palta mañ smojoc smac'jicham viñ, añejtona' mañ smojoc yoch viñ d'a preso.
30 Palta ix vab'i to ay eb' israel ix slajtiej sb'a, ix yalan eb' to ol smilcham viñ
eb'. Yuj chi' svac'b'at viñ d'ayach. Ix valan d'a eb' tz'ac'anoch d'a yib'añ viñ
chi' to syal sb'at eb' d'ayach, b'at yalan eb' tas val spensar eb' d'a spatic viñ.
Añej tic svalb'at d'ayach, xchi viñ d'a scarta chi'.
31 Axo eb' soldado chi' ix sc'anab'ajej eb' tas ix yal viñ. Ix yic'anb'at viñaj
Pablo chi' eb' d'ac'valil. Ix c'och eb' d'a choñab' Antípatris. 32 Axo d'a junxo c'u,
a eb' soldado ix cot d'a yoc chi' ix meltzajxican eb' b'aj ay scuartel chi'. Axo
eb' ayq'ue d'a yib'añ chej ix b'at eb' yed' viñ. 33 Axo yic ix c'och eb' d'a choñab'
Cesarea chi', ix yac'an ch'añ carta chi' eb' d'a viñ yajal chi'. Ix yac'ancan viñaj
Pablo chi' eb' d'a viñ. 34-35 Ix lajvi yilan ch'añ carta chi' viñ, ix sc'anb'an viñ
d'a viñaj Pablo chi' tas choñab'il b'aj cotnac viñ. Axo ix yab'an viñ to aj Cilicia
viñ, ix yalan viñ d'a viñ:
—Javocab' eb' tz'ac'anoch d'a ib'añ chi'. Ichato chi' ol vab'ani tas ol ala', xchi
viñ.
Ix lajvi chi', ix yalan viñ to stañvaj viñ d'a yol spat viñaj Herodes b'aj syac'
yajalil.

24

Slolonel viñaj Pablo d'a viñaj Félix

1 Yoilxo c'ual sc'och viñaj Pablo d'a Cesarea chi', ix c'och viñaj Ananías, viñ
sat sacerdote. Ajun pax jayvañ eb' viñ ichamtac vinac ay yopisio yed' jun
viñ licenciado scuch Tértulo. Ix c'och eb' viñ d'a yichañ viñaj Félix chi' yic
syac'anb'at eb' viñ d'a yib'añ viñaj Pablo chi'. 2 Ayic ix ic'jicot viñ, ix och ijan
viñaj Tértulo chi' yac'anb'at d'a yib'añ viñ. Ix yalan viñ icha tic d'a viñaj Félix
chi':
—Ach cajal Félix, yuj val dios d'ayach, uuj junc'olal caji. Te vach' yaj
jantacñej tas d'a yol a c'ab', yujto te jelan ach. 3 Te vach' ach. A d'a junjun
lugar chequel yaji to vach'ñej tas tza c'ulej. Yuj val dios d'ayach. 4 Palta yic
max quiq'uec' nivanoc tiempo d'ayach, ¿ma max ac' pavor ab'an jay b'elañ
lolonel co gana scal tic d'ayach? 5 A viñaj Pablo tic, scab' val syail yuj viñ.
Ijan max techaj cuuj. Slaj ec' viñ stzuntzej chaañ oval d'a scal eb' quetisraelal
d'a junjun lugar. Yajal yaj viñ d'a junxo macañ c'ayb'ub'al, aton eb' syac'och
spensar d'a jun viñ aj Nazaret. 6 Ix yac'lej viñ yic'anoch eb' mañ israeloc
d'a yol yamaq'uil templo Dios yic tz'ixtaxel d'a yichañ Dios. Yuj chi' ix co
yam viñ. Co gana ix co ch'olb'itej yaj viñ, icha syal ch'añ ley aycan d'a yol co
c'ab', 7 palta axo viñaj Lisias, viñ coronel ix yecoch sb'a d'a co cal. Ix b'at viñ
yiq'uelta viñ d'a yol co c'ab'. 8 Ix yalan viñ d'a eb' tz'ac'anoch d'a yib'añ viñaj
Pablo tic to yovalil scot eb' d'ayach. A ach tic, syal a c'anb'an ab' d'a viñaj
Pablo tic. Ichato chi' ol ilanelta to yel, mañ nab'añejoc squic'cot d'a yib'añ
viñ, xchi viñaj Tértulo chi'.
9 Axo eb' viñ israel ajun yed' viñ, ix yal pax eb' viñ:
—Te yel syal viñaj Tértulo tic, xchi eb' viñ.
10 Ix lajvi chi', ix yac'an yechel viñ yajal chi' yic slolon viñaj Pablo chi'. Yuj
chi' ix yal yic viñ icha tic:

—Mamin Félix, a ach tic, vojtac to nivanxo tiempo ayach och juezal d'a co nación tic. Yuj chi' tzin tzalaji svalan tas vaj d'ayach. 11 Syal ojtacaneli to yel juntzañ ol val tic d'ayach. Manto c'ochlaj slajchavil c'ual in c'och d'a Jerusalén, yic sval in b'a d'a Dios. 12 Malaj junoc anima tzin telaj in b'a yed'oc. Malaj pax junoc lugar b'aj tzec' vac'q'ue somnaj eb' anima. Mañoc d'a yamaq'uil templo Dios, mañoc d'a yol spatil culto, mañoc pax d'a junocxo lugar d'a Jerusalén chi'. Malaj jab'oc in mul ix ilchaj yuj eb'. 13 A eb' tz'ac'anoch tic d'a vib'añ, malaj jab'oc tas sch'ox eb' tato yel juntzañ tas syac'och eb' tic d'a vib'añ. 14 Yel toni, a Dios, aton sDiosal eb' in mam vicham, a d'ay svac' em in b'a, icha syal co c'ayb'ub'al, aton jun macañxo c'ayb'ub'al tic syal eb'. Palta a in tic, svac'och d'a in c'ol jantac tas tz'ib'ab'ilcan d'a ley Moisés yed' jantac tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios. 15 Svac' val och Dios yipoc in c'ool to ol pitzvocxi eb' chamnac smasanil, jantacñej eb' tojol spensar yed' pax eb' mañ tojoloc. Icha pax chi' sna eb' tic ved'oc. 16 Yuj chi' svil val in b'a, yic max och in mul d'a Dios, yic max och pax in mul d'a eb' vetanimail.

17 Ay xom sjayiloc ab'il mañxo in ayoc ec' d'a Jerusalén chi'. Yuj chi' in c'ochxi, yic svac' jab'oc in colval d'a eb' meb'a' d'a scal eb' vetchoñab' tic, yic svac'an pax jab'oc in silab' d'a Dios. 18 Ayinec' d'a yol yamaq'uil templo Dios, yic svac'an in silab' chi'. Toxo ix in b'o in b'a ichataxon co ley. Jayvaññej anima ayoch ved'oc, malaj mach ñilanochi. Malaj jab'oc oval ix in saya'. Palta ata' ix in syam juntzañ eb' israel aj Asia. 19 Tato ay val in mul ix yil eb', cotocab' eb' d'a ichañ tic, ul yalocab' eb' tas in mul chi'. Octom a val eb' ix javi. 20 A eb' tz'ac'anoch d'a vib'añ ayec' tic, yalocab' eb', tato ay in mul ix ilchaj yuj eb' viñ sat yajal yaj d'a scal eb' israel ayic ix in sch'olb'itan eb'. Añej tato mul jun tic: 21 Ayic ay in ec' d'a yichañ eb' viñ yajal chi', te chaañ ix val icha tic: Van in ch'olb'itaji yujto svac'och d'a in c'ool to ol pitzvocxi eb' chamnac, xin chi, xchi viñaj Pablo chi' d'a viñ.

22 Axo viñaj Félix chi' yojtac viñ sic'lab'il tas yaj sc'ayb'ub'al eb' creyente. Yuj chi' ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix yalan viñ:

—Cotocab' viñaj Lisias, viñ coronel chi'. Ol ul yalan viñ d'ayin tas val yaj jun eyoval tic. Ichñejocab' ta' scan b'ela, xchi viñ.

23 Ix lajvi chi', ix yalan viñ d'a viñ capitán to añeja' stañvaj viñaj Pablo chi'. Palta libre val tz'aj viñ. Syal slolon viñ yed' eb' svach'c'ool, syal pax yac'an eb' tas yovalil tz'och yuj viñ.

24 Ayxom jayeoc c'ual chi', ix jax viñaj Félix d'a Cesarea chi' junelxo. Ajun ix yetb'eyum viñ scuch Drusila yed'oc, israel ix. Axo viñ ix avtancot viñaj Pablo chi' yic sc'anb'ej yab' viñ d'a viñ tas scutej cac'anoch Jesucristo d'a co c'ool. 25 Ix yalan viñaj Pablo chi' d'a viñ to yovalil vach' scutej co b'eyb'al, sco cachanoch vaan co b'a yic max co c'ulej chucal. Ix yalanpax viñ to ol ch'olb'itaj yaj eb' anima smasanil. Ayic ix yab'an juntzañ chi' viñ, ix te xiv viñ. Ix yalan viñ d'a viñ:

—C'ocb'ilxo chi' tzala'. Tato ay b'aj ol och in colanil, ol ach vavtejxicoti, xchi viñ.

26 A viñaj Félix chi', sgana viñ to ix yac' jab'oc tumin viñaj Pablo chi' d'a viñ d'a elc'altac, yic tz'actajel viñ yuj viñ. Yuj chi' tzijtum el ix avtajcot viñ yuj viñ yic slolon viñ yed' viñ. 27 Chab' ab'il ix yac' viñ icha chi' yed' viñaj Pablo chi'. Ix lajvi chi', ix el viñ d'a yopisio. Axo viñaj Porcio Festo ix ochcan sq'uexuloc viñ. Axo yic ix el viñaj Félix chi' d'a yopisio chi', ix canñej viñaj Pablo chi' d'a yol preso chi' yuj viñ yic vach' stzalaj eb' israel yed' viñ.

25

C'ochnac viñaj Pablo d'a yichañ viñaj Festo

1 Axo viñaj Festo chi', ix c'och viñ d'a Cesarea, yic tz'och viñ yajalil. Yoxil
c'ual schaan yopisio viñ chi', ix q'ue viñ d'a Jerusalén. 2 Axo eb' viñ sat
sacerdote yed' juntzañxo eb' ay yopisio, ix c'och eb' d'a viñ yic sc'anoch eb' d'a
yib'añ viñaj Pablo chi'. 3 Ix och ijan eb' sc'anan d'a viñaj Festo chi', yic vach'
tz'ic'jicot viñaj Pablo chi' d'a Jerusalén chi'. Ix yal eb' icha chi' yujto sgana eb'
smilcham viñ d'a yoltac b'e. 4 Palta ix yalan viñ d'a eb':

—Preso yaj viñaj Pablo chi' d'a Cesarea ticnaic. Yicto jaye' c'ual tic ol in
b'atxoc ta'. 5 Yuj chi' syal sb'at eb' eyajalil d'a Cesarea chi' ved'oc. Tato ay
smul viñaj Pablo chi', syal b'at yalan eb' ta', xchi viñ d'a eb'.

6 Ix am ec' vajxaqueoc, ma lajuñeoc c'ual viñaj Festo d'a Jerusalén chi'. Ix
lajvi chi' ix paxxi viñ d'a Cesarea chi'. Axo d'a junxo c'u ix em c'ojan viñ d'a
sc'ojnub' b'aj sb'o yaj oval. Ix lajvi chi' ix yac'an ic'joccot viñaj Pablo chi' viñ.
7 Ayic ix c'och viñ d'a yichañ viñ, a eb' israel ix cot d'a Jerusalén ix c'och oyan
eb' d'a stz'ey viñ. Tzijtum tas ix yac'och eb' d'a yib'añ viñ, palta malaj jab'oc
tas sch'oxani tato yel syal eb'. 8 Ix yalanpax viñaj Pablo chi' d'a eb' icha tic:

—Toxon malaj jab'oc in mul ochnac d'a sley eb' vetisraelal. Malaj in mul
ochnac d'a stemplo Dios. Malaj pax in mul ochnac d'a viñ cajal d'a Roma,
xchi viñ.

9 Palta yujto sgana viñaj Festo chi' to vach' scan viñ d'a eb' israel, yuj chi' ix
sc'anb'ej viñ d'a viñaj Pablo chi':

—¿Tzam yal a c'ol tzach b'at d'a Jerusalén yic vach' ata' ol ach in ch'olb'itej?
xchi viñ.

10 Axo ix yalan viñaj Pablo chi' d'a viñ:

—A d'a yichañ viñ cajal d'a Roma tzin c'anb'at in b'a. Añej ta' syal in
ch'olb'itaji. Ina ojtac, malaj in mul ix och d'a eb' israel tic. 11 Tato ay junoc
in mul smoj in cham yuj jun, in chamocab'i. Palta tato malaj in mul scheclaj
yuj eb' israel tic, malaj junoc mach syal in yac'anoch d'a yol sc'ab' eb'. Tic tzin
c'anb'at in b'a d'a viñ cajal d'a Roma. Ato viñ ol in ch'olb'itanoc, xchi viñ.

12 Axo viñaj Festo chi' ix lolon viñ yed' eb' tz'ac'an spensaril. Ix lajvi chi' ix
yalan viñ d'a viñaj Pablo chi':

—A ach tic ix a c'anb'at a b'a d'a viñ cajal d'a Roma. Yuj chi' ata' ol ach
vac'b'ati, xchi viñ.

C'ochnac viñaj Pablo d'a yichañ viñ rey Agripa

13 Ayxom sjayiloc c'ual, ichato chi' ix ja viñaj rey Agripa[25.13] yed' ix
Berenice d'a Cesarea chi', yic tzul sc'uman viñaj Festo chi' eb', yujto toto ix
och viñ d'a yopisio. 14 Ix ec' jaye' c'ual eb' ta'. Ay jun c'u ix yal viñaj Festo chi'
d'a viñ rey chi' tas yaj viñaj Pablo chi'. Ix yalan viñ icha tic:

—Ayic ix el viñaj Félix d'a yopisio ay jun viñ scuch Pablo ix can d'a preso
yuj viñ. 15 Ayic ix in xid'ec' d'a Jerusalén, a eb' sat sacerdote yed' eb' ichamtac
vinac ay yopisio ix c'och eb' d'ayin, ix yac'anoch eb' d'a yib'añ viñaj Pablo
chi'. Sgana eb' ix vac'och chamel d'a yib'añ viñ. 16 Yuj chi' ix val icha tic
d'a eb': A yaj ley d'ayoñ aj Roma oñ tic, max yal scomon ac'jioch chamel d'a
yib'añ junoc anima. Yovalil syil-lajoch sat yed' eb' tz'ac'anoch d'a yib'añ chi'
d'a yichañ viñ juez yic syac'lej yic'anel d'a yib'añ, xin chi d'a eb' aj Jerusalén
chi'. 17 Yuj chi' axo ix ja eb' d'a tic maj viq'uec' tiempo. A d'a junxo c'u ix in
och d'a in despacho b'aj sb'o yaj oval. Ix in checan ic'joccot viñaj Pablo chi'.
18 A in naani to ay val smul viñ. Palta axo eb' ix ac'anoch d'a yib'añ viñ chi',

---

25.13 **25:13** A jun viñ scuch Agripa sb'inaj d'a tic, a viñaj rey Herodes ay yuninal viñ, viñ ix snib'ej yac'ancham viñaj Pedro, syalcot d'a Hechos 12.

malaj val smul viñ ix yac'och eb' d'a yib'añ icha ix vutej in naani. 19 Añej ix yal eb' to ay smul viñ d'a sc'ayb'ub'al eb'. Ix yalan eb' yuj jun viñ chamnacxo scuch Jesús. Axo yujto syal viñaj Pablo chi' to pitzan viñ, yuj chi' syac'och eb' d'a yib'añ viñ. 20 A in xo tic max nachaj vuuj tas svutej in b'oan yaj d'a eb'. Yuj chi' ix in c'anb'ej icha tic d'a viñaj Pablo chi': ¿Tzam yal a c'ool tzach b'at d'a Jerusalén yic vach' ata' tzach in ch'olb'itej? xin chi d'a viñ. 21 Palta axo ix yalan viñ d'ayin: Tic tzin c'anb'at in b'a d'a viñ cajal d'a Roma. Ato viñ ol in ch'olb'itanoc, xchi viñ d'ayin. Yuj chi' a inxo ix vala' to scan viñ d'a preso, masanto ol vac'b'at viñ d'a viñ cajal chi', xchi viñaj Festo chi'.

22 Ix lajvi yab'an juntzañ chi' viñaj rey Agripa chi', ix yalan viñ d'a viñaj Festo chi':

—A inxo tic, in gana svab' tas syal viñaj Pablo chi', xchi viñ.

Ix yalan viñaj Festo chi' d'a viñ:

—Tato icha chi', q'uic'anto tzab' tas syal viñ, xchi viñ d'a viñ.

23 Axo d'a junxo c'u, ix c'och viñaj rey Agripa yed' ix Berenice chi'. Yelxo val te vach' yilji eb' yed' spichul, ix och eb' b'aj sb'o yaj oval. Ix och pax eb' yajal soldado yed' eb' ichamtac vinac d'a jun choñab' chi'. Axo viñaj Festo chi' ix checan ic'joccot viñaj Pablo chi'. 24 Ix lajvi chi', ix yalan viñ icha tic:

—Ach Rey Agripa yed' e masanil ix e molb'ej e b'a tic qued'oc, ina viñaj Pablo tic. Masanil eb' israel ix alan d'ayin to ay smul viñ. Ix yal eb' d'ayin d'a Jerusalén, ix yalanpax eb' d'ayin d'a Cesarea tic to mañxo smojoc pitzan viñ. 25 Palta tzin na a in tic to malaj junoc smul viñ, yic smoj scham viñ yuuj. Toxo ix sc'anb'at sb'a viñ d'a viñ cajal Augusto, yic vach' a viñ ol ch'olb'itan viñ. Yuj chi' tzin na'a to ol vac'b'at viñ. 26 Palta malaj tas vach' tzin tz'ib'ejb'at d'a viñ cajal chi' yuj viñ. Yuj chi' ix vic'cot viñ d'a ichañ ach rey Agripa yed' d'a eyichañ e masanil. A ticnaic, c'anb'ejec eyab' d'a viñ, ta icha chi' ay junoc smul viñ tz'ilchaj eyuuj, yic a jun chi' ol in tz'ib'ejb'at d'a viñ cajalil chi'. 27 ¿Tom ol yal vac'anb'at junoc presovum tato max in tz'ib'ejb'at smul tz'och d'a yib'añ? xchi viñaj Festo chi'.

26

Slolonel viñaj Pablo d'a viñaj rey Agripa

1 Axo viñaj rey Agripa chi' ix alan d'a viñaj Pablo chi':

—Syal alan ticnaic tas aji, xchi viñ.

Ix yic'anchaañ sc'ab' viñaj Pablo chi', ix och ijan viñ yalan icha tic:

2 —Ach rey Agripa, tzin te tzalaji yujto tzin a cha lolon d'a ichañ, yujto in gana sviq'uel jantacñej tas ix yac'och eb' vetisraelal d'a vib'añ. 3 Te vach' sval d'ayach, yujto ojtactaxon co ley a oñ israel oñ tic. Ojtac pax tas tz'ic'an co telan co b'a. Yuj chi' tzin c'an d'ayach to nivan tzutej a c'ol d'ayin yic tzab'an tas ol val d'ayach.

A sb'eyb'al viñaj Pablo d'a yalañtaxo

4 A eb' vetisraelal smasanil, yojtactaxon eb' tas vutejnac in b'eyb'al d'a in choñab' yed' d'a Jerusalén yictax ix in cotoch uninal. 5 Tato ay sgana eb' syala', syal yalan eb' to ayxo tiempo fariseo in. A eb' fariseo chi' yelxo val sc'anab'ajej juntzañ b'eyb'al yic co c'ayb'ub'al eb'. 6 Axo ticnaic, syac'och eb' d'a vib'añ yujñej to svac'och yipoc in c'ol tas yalnaccan Dios ayic yac'annaccan sti' d'a eb' co mam quicham. 7 A eb' quetisraelal slajchavil macañ, van stañvan eb' yelc'och tas yalnaccan Dios chi'. Yuj chi' c'ual d'ac'val yac'anem sb'a eb' d'a Dios. Ach rey Agripa, yujñej to tzin tañvej yelc'och jun chi', yuj chi' syac'och eb' vetisraelal chi' d'a vib'añ ticnaic. 8 A exxo tic, ¿tas yuj max eyac'och d'a e c'ool to a Dios tz'ac'an pitzvocxi eb' chamnac?

9 A in pensar d'a yalaňtaxo, to svac' chucal d'a eb' yic Jesús aj Nazaret. A in
naani to te vach' svutej in b'a. 10 Icha chi' vutejnac in b'a d'a Jerusalén. Ochnac
vopisio yuj eb' viň sat sacerdote, yuj chi' tzijtum eb' creyente vac'nacoch
d'a preso. Ayic smac'jicham eb', tzin tac'vib'at d'a spatic eb'. 11 Tzijtum el
vac'nacoch syaelal eb' yic maxtzac yac'och Jesús eb' d'a sc'ool in naani. Icha
chi' ec' vutejnac in b'a d'a yoltac spatil culto. Te nivan chichonnac in c'ol d'a
eb'. Xid'nac in pax ec' d'a juntzaň choňab' te najat, xid' vac'annacoch syaelal
eb'.

Chajtil aj schaannac Cristo viňaj Pablo (Hch 9.1-19; 22.6-16)

12 Yuj val in chichonc'olal chi', a junel b'at in d'a choňab' Damasco. Yujto ay
vopisio yuj eb' viň sat sacerdote, yuj chi' schec in b'at eb' viň. 13 Palta ach rey
sval d'ayach, tas aj in. Ayic van in b'ey d'a chimc'ualil, vilan scot copnaj jun
saquilq'uinal d'a satchaaň. Ec'alto yoc d'a yoc c'u. Emul copnaj d'a vib'aň yed'
d'a yib'aň eb' ajun ved'oc. 14 Telvi oň d'a sat luum yuj jun saquilq'uinal chi' co
masanil. Vab'an yavaj jun, yalan d'a ti' hebreo icha tic: Saulo, Saulo, ¿tas yuj
tzin ixtej? Palta munil tzixtej a b'a icha junoc noc' vacax stec'vaj och d'a junoc
te te' stecjioch d'ay, xchi d'ayin. 15 Valan d'ay: Mamin, ¿mach ach? xin chi. Yuj
chi', yalan Cajal Jesús d'ayin: A in ton tic, Jesús in. A in ton tzin ixtej. 16 Palta
q'ueaň vaan. Tzul in ch'ox in b'a d'ayach yic ol ach och in checab'oc, ol alanel
yab'ixal tas ix il tic yed' jantacňej tas toto ol in ch'ox ila'. 17 A ticnaic, tzach
in checb'at d'a eb' maň israeloc. Ol ach in colelta d'a yol sc'ab' eb' yed' d'a
yol sc'ab' eb' etisraelal. 18 Tzach in checb'at d'a eb' yic vach' ol javoc spensar
eb', yic syactejcan jun sb'eyb'al eb' yic q'uic'alq'uinal, axo yoch eb' d'a jun
saquilq'uinal yic Dios. Ol elcan eb' d'a yol sc'ab' viň diablo, axo d'a yol sc'ab'
Dios ol ochcan eb'. Ol in yac'och eb' d'a sc'ool yic vach' ol ac'joccan lajvoc
smul eb'. Ichato chi' ol och eb' yetb'eyumoc eb' ayxo och yicoc Dios, yujňej in
yac'anoch eb' d'a sc'ool, xchi Jesús d'ayin.

19 Yuj val chi', ach rey Agripa, in c'anab'ajej tas ul yalcan Jesús chi' d'ayin,
ayic scot d'a satchaaň ul sch'oxan sb'a. 20 Yuj chi' a d'a Damasco chi' in b'ab'laj
alejel slolonel Dios. Slajvi chi' ec' valanel d'a Jerusalén yed' d'a masanil yol yic
Judea, svalanpax d'a eb' maň israeloc to sna sb'a eb', syac'anpaxoch spensar
eb' d'a Dios. Svalan pax d'a eb' to yovalil vach' syutej sb'eyb'al eb', yic vach'
scheclaji to yel sna sb'a eb'. 21 Yujto ix valel juntzaň chi', yuj chi' ix in syam eb'
israel d'a yol yamaq'uil templo Dios. Ix yac'lan eb' in smilanchamoc. 22 Palta
a Dios ix colvaj ved'oc. Yuj chi' te tec'an ix vutej in b'a. Aňejtona' pax ticnaic,
tec'an svutej in b'a valanel slolonel Dios d'a masanil anima. Sval d'a eb' nivan
yelc'ochi, sval pax d'a eb' malaj yelc'ochi. A eb' schecab' Dios d'a peca' yed'
viňaj Moisés, ayocto stz'ib'annaccan eb' tastac ol javoc. Aňej juntzaň chi' tzec'
valeli. 23 Svalaneli to a Cristo yovalil ix yab' syail, ix chami. Ix lajvi chi', axo
ix b'ab'laj pitzvixi d'a scal eb' chamnac yic syalanel yab'ixal colnab'il d'a eb'
quetchoňab' yed' d'a eb' anima smasanil, xchi viňaj Pablo chi'.

24 Ayic van yalan juntzaň chi' viňaj Pablo chi', axo viňaj Festo chi' ix q'ue
jucnaj viň, ix yalan viň d'a viň:

—Pablo, tecan to ay tas tz'ixtan yol a jolom. Maň jantacoc tas a c'ayb'ejnac,
yuj chi' a' ix q'ue d'a a jolom, xchi viň d'a viň.

25 Palta ix tac'vi viňaj Pablo chi':

—Ach vajalil Festo, malaj tas tz'ixtan yol in jolom. A juntzaň lolonel sval
tic d'ayex, te yel, te nivan yelc'ochi. 26 Axo viňaj rey Agripa tic, yojtactaxon
juntzaň tic viň sic'lab'il. Yuj chi', tec'an val svutej in b'a valan juntzaň tic
d'a yichaň viň. A juntzaň sval tic, maň c'ub'eltacoc yaji, yojtacňej eb' anima

smasanil. Yuj chi' vojtac to yojtac pax viñ rey tic. 27 A achxo tic ach rey Agripa,
¿tzam ac'och d'a a c'ool tas yalnaccan eb' schecab' Dios d'a peca'? Vojtac to
tzac'och d'a a c'ool, xchi viñaj Pablo chi'.
28 Yuj chi' ix tac'vi viñ rey chi' d'a viñ:
—¿Tom yujñej jab' tzal tic tzin och cristianoal tza na'a? xchi viñ.
29 Yuj chi', ix yalan viñaj Pablo chi':
—Vach'chom yujñej jab' ix val tic d'ayach, mato yujto tzijtumto tas ol eyab'i,
comonoc tz'el d'a sc'ool Dios to icha ix in aj tic icha pax chi' tzach aj yed' jantac
eb' ix ab'an tas ix val tic, palta max ex tzec'chajlaj d'a q'uen cadena icha vaj
tic, xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.
30 Ix lajvi yalan juntzañ chi' viñ, ix q'ue liñan viñ rey chi' yed' ix Berenice.
Añejtona' ix q'uepax liñan viñaj Festo yed' jantacñej eb' ayec' chi' ta'. 31 Ix
sb'esanel sb'a eb', yic smol alej eb' tas ol aj jun chi'. Ix yalan eb':
—Mañ smojoc scham jun viñ tic, yujto malaj jab'oc smul viñ, añejtona' mañ
smojoc ayoch viñ d'a preso tic, xchi eb' viñ.
32 Ix yalan viñaj Agripa d'a viñaj Festo chi':
—Syal cac'anel viñ d'a libre ticnaic, ichocta' maj sc'anb'at sb'a viñ d'a viñ
cajal d'a Roma chi', xchi viñ.

27

Ac'b'ilb'at viñaj Pablo d'a Roma

1 Ix slajtian sb'a eb' viñ yajal to sb'at viñaj Pablo d'a Roma d'a yol yic Italia.
Yuj chi' ix ac'ji entregar viñ yed' jayvañxo eb' yetpresovumal d'a yol sc'ab' jun
viñ capitán scuchan Julio. A jun viñ chi', yetb'eyum sb'a viñ yed' jun macañ
eb' soldado viñaj Augusto. 2 Ix oñ och d'a yol jun barco yic choñab' Adramitio.
A te' barco chi', d'iñan yec' te' d'a junjun lugar d'a stitac Asia. Ayic ix oñ b'at
d'a yol te', ix b'at pax viñaj Aristarco qued'oc, aton viñ aj Tesalónica d'a yol
yic Macedonia. 3 Axo d'a junxo c'u ix oñ c'och d'a choñab' Sidón. A viñaj Julio
chi', te vach' ix yutej spensar viñ d'a viñaj Pablo chi', yuj chi' ix ac'ji spermiso
viñ yuj viñ b'at sc'uman eb' svach'c'ool, yic syac' eb' tas yovalil tz'och yuj viñ.
4 Ix oñ elxi d'a Sidón chi', ix oñ ec' d'a slac'anil Chipre ay d'a snañal a' mar.
A d'a co q'uexañ ix can Chipre chi' yujto mañ tojoloc sb'ey ic'. 5 Ix oñ ec' d'a
stitac Cilicia yed' d'a stitac Panfilia. Ix oñ c'och d'a choñab' Mira, aton jun ay
d'a yol yic Licia.
6 Axo viñ capitán chi' ix sayanec' junxo te' barco ta'. Ix ilchaj jun te' barco
yic Alejandría yuj viñ van sb'at d'a Italia. Yuj chi' d'a yol te' ix oñ yac'xioch
viñ. 7 Ayic ix oñ b'atxi te tzijtum c'ual ix oñ b'eyi, yujto c'ojanc'olal sb'ey te'
barco chi'. Pural ix oñ c'och d'a yichañcot choñab' Gnido. Ix lajvi chi', ix oñ
ec' d'a slac'anil choñab' Salmón, ix oñ ec' pax d'a Creta, aton jun ay d'a snañal
a' mar, yujto a jun ic' chi' añeja' mañ tojoloc sb'eyi. 8 Pural ix oñ ec' d'a sti'
Creta chi' masanto ix oñ c'och d'a jun choñab' scuch “B'aj Vach' Tz'och vaan
Te' Barco” ay d'a slac'anil choñab' Lasea.
9 Te ayxo smay sb'eyec' te' barco chi' d'a yib'añ a' mar chi', yujto toxo ix te
ec' tiempo, vanxo sja ñab'il q'uinal. 10 Yuj chi' ix yal viñaj Pablo d'a eb' icha
tic:
—Ex vetanimail, svila' to te ay smay co b'at ticnaic. Ol lajvoquel te' barco tic
yed' yicatz smasanil. Añejtona' ay pax smay ol oñ chamoc, xchi viñ d'a eb'.
11 Palta a viñ capitán chi', maj schalaj yab' viñ tas ix yal viñaj Pablo chi'.
Añej tas ix yal viñ tz'ic'an b'ey te' barco yed' viñ aj barco chi' ix scha yab'
viñ. 12 A d'a jun lugar chi', malaj b'aj syal scan vaan te' barco chi' yic tz'ec'
ñab'il q'uinal chi'. Yuj chi' quenxoñej mañ masaniloc eb' ix naani to vach'

tzoñ b'atñej, ta icha chi' colan tzoñ c'och d'a choñab' Fenice d'a yol yic Creta chi'. Ata' sgana eb' ix co tañvej ec' ñab'il q'uinal chi', yujto mañ ovoc sc'och ic' ta'.

Pitzvinac chaañ jun nivan ic' d'a yib'añ a' mar

13 Ix sna eb' to vach' tzoñ b'ati, yujto ay jun ic' c'ojanc'olal van scot d'a sur. Yuj chi' ix oñ b'ati. Ix oñ ec' d'a slac'anil stitac Creta chi'. 14 Palta junanto rato chi' ix pitzvichaañ junxo nivan ic' tz'ec' d'a jun luum chi'. 15 Ix och chulan ic' d'a te' barco chi', majxo yal-laj sb'at te' b'aj sja ic' chi'. Yuj chi' ix cactej quic'anb'at te' b'aj sja ic' chi', munilxoñej ix b'at te' b'aj sb'at ic' chi'. 16 Ix oñ ec' d'a stz'ey jun yune' lugar scuch Clauda ay d'a snañal a' mar. Ata' mañxo ovoclaj ic' icha ix aj sja d'a sb'ab'elal chi'. Aytaxon jun te' co yune' barco toc'b'il yuj te' nivan chi'. Pural ix q'ueta te' co toc'an d'a yib'añ te' nivan chi'. 17 Ix lajvi sq'uec'och te' d'a yib'añ te' nivan chi', axo eb' aj barco chi', ix sc'an juntzañ nivac lasu eb', yic stzec'an tzatzb'oc te' nivan chi' eb'. Yujto ix xiv eb' spoc'anem sb'a te' d'a yib'añ jun yarenail jun scuchan Sirte, ay d'a sjayil sti' a', yuj chi' ix stijemta juntzañ icha mantiado eb' ayq'ue d'a yib'añ te' barco chi', aton juntzañ smac'ji yuj ic'. Ix lajvi chi', ix oñ can ichñej ta'. Munilxoñej ix oñ yic'b'at te' yed' ic' chi'. 18 Añejtona' d'a junxo c'u, te ov jun ic' chi'. Yuj chi', ix och ijan eb' syumancanel yicatz te' d'a yol a'. 19 Axo d'a yoxil c'ual, ix oñ colvaj yed' eb' aj barco chi'. Ay pax juntzañ syamc'ab'il te' barco chi' ix co yumcanel yed' eb'. 20 Nivan tiempo majxo quil-laj c'u yed' q'uen c'anal. Axo yuj jun ic' te ov ix c'och chi' d'ayoñ, majxo co nalaj tato tzato oñ colchaji.

21 Nivan tiempo majxo oñ valaj. Ix lajvi chi' ix q'ue liñan viñaj Pablo chi' d'a co cal. Ix yalan viñ:

—Ex vetanimail, octom val ix e cha eyab' tas ix vala'. Octom maj oñ cotlaj d'a Creta chi'. Tato icha chi', maj am ja jun tic d'a quib'añ, malaj am pax jab'oc tas ix sateli. 22 Axo ticnaic sval d'ayex, tec'an tzeyutej e b'a, yujto malaj junoc oñ ol oñ chamoc. Vach'chom ol lajvoquel te' barco tic. 23 Yujto a q'uiq'ui d'ac'val ix ul sch'ox sb'a jun yángel Dios d'ayin. Aton jun Dios b'aj svac' em in b'a, yujto a' ay in yico'. 24 Ix yalan jun ángel chi' d'ayin icha tic: Pablo, mañ ach xivoc, yujto yovalil ol ach c'och d'a yichañ viñ yajal d'a Roma. Uujñej ol colchajcanel eb' ayec' ed' d'a yol te' barco tic yuj Dios, xchi d'ayin. 25 Yuj chi', tec'an tzeyutej e b'a ex vetanimail, yujto svac'och Dios yipoc in c'ool to yovalil ol elc'och icha ix yal jun ángel chi' d'ayin. 26 Palta yovalil ol oñ yumjoccanel d'a jun lum luum ay d'a snañal a', xchi viñaj Pablo chi'.

27 Ayic ix lajvi schañlajuñil c'ual, añeja' ay oñ ec' d'a a' mar yic Adria. Toxo ix oñ c'axpajec' d'a jun a' mar chi' yuj ic'. Axo d'a chimilac'val, a snaan eb' smunlaj d'a te' to van co c'och d'a junoc luum. 28 Ix yechtan sjulal a' eb'. Ay am junoc 40 vara sjulal a'. Ix b'at janic'xo te', ix yechtanxi eb', ayxoñej am junoc 30 vara sjulal a'. 29 Ix xiv eb' smac'an poj sb'a te' d'a q'uen q'ueen ay d'a yich a'. Yuj chi' ix yac'och d'uñan chañe' q'uen nivac q'uen eb' d'a spatic elc'och te'. Axo q'uen ix yamanoch vaan te'. Ix lajvi chi', ix stañvan eb' sacb'i. Ix snib'ej eb' elañchamel ix sacb'i. 30 Axo eb' smunlaj d'a te' barco chi', ix snib'ej el sb'a eb' d'a elañchamel. Yuj chi', c'ub'eltac ix yaq'uem d'uñuñoc te yune' barco chi' eb' d'a yib'añ a' mar chi'. Axo ix yutej eb' yalani to a juntzañxo q'uen q'ueen ix yaq'uem eb' d'a sñi' te', yic malaj mach snaaneli tas van sc'ulan eb'. 31 Palta axo viñaj Pablo ix b'at alan d'a viñ capitán yed' d'a eb' soldado.

—Tato tz'el eb' d'a yol te' barco tic, val yel mañ ol oñ colchajlaj, xchi viñ.

32 Axo eb' soldado chi' ix tzepan sch'añal te' yune' barco chi'. Ix elcan d'iñnaj te' sch'ocoj. 33 Axo yic van sacb'i, ix yalan viñaj Pablo chi' d'a eb' smasanil to yovalil sva jab'oc eb'. Ix yalan viñ icha tic:

—Schañlajuñilxo c'ual maxtzac ex vayi, maxtzac ex va yuj xivelal. 34 Yuj chi' tzin tevi d'ayex to tzex va'i yic vach' ol ochxoc eyip, yujto malaj junoc oñ ol oñ chamoc. Añejtona' malaj junoc oñ ol oñ lajvoc, xchi viñ d'a eb'.

35 Ix lajvi yalan jun chi' viñ, ix yic'ancot jun pan viñ. Ix yac'an yuj diosal viñ d'a Dios d'a yichañ eb' smasanil. Ix xepan snañal ixim pan chi' viñ. Ix syamanoch viñ svaan ixim. 36 Ichato chi', ix snivanan sb'a co c'ool co masanil. Ix oñ vaxi. 37 276 co b'isul d'a yol te' barco chi'. 38 Ix lajvi co vaan tas icha co gana, ix vach' yumchajcanb'at nañalxo ixim trigo d'a yol a' mar chi' yic seb'b'i te' barco chi'.

Smac' poj sb'a te' barco d'a sat luum

39 Axo yic ix sacb'i, ix yilanb'at lum luum eb' munlajvum d'a te' barco chi', palta mañ yojtacoc eb' b'ajtil ay jun lugar chi'. Ix yilanb'at jun sc'ab' a' mar chi' eb', nab'a arena stitac. Ix snaan eb' to syac'lej eb' yic'anb'at te' barco chi' ta', talaj syal sc'och te' ta'. 40 Ix stzepan d'iñchaj sch'añal q'uen syamanoch vaan te' barco chi' eb'. Ix can juntzañ q'uen q'ueen chi' d'a yol a' mar chi'. Ix stijanel sch'añal b'aj sch'umji te' eb', yic vach' syal sch'uman te' eb' junelxo. Ix yac'anxiq'ue jun icha mantiado eb' d'a chaañ, yic a smac'ji yuj ic' sb'eyxi te'. Yuj chi' ix och ijan te' sb'at b'aj ay yarenail sti' a' chi'. 41 Palta ix spoq'uem sb'a te' d'a yib'añ q'uen arena ay d'a yich a'. Yuj chi' ix can ch'apan te' d'a q'uen arena chi'. Majxo ib'xoclaj jab'oc te'. Axo te' spatic elc'ochi van smac'jiel vecnaj te' yuj yipal a'. 42 Axo eb' soldado, ix snib'ej eb' smilcham eb' preso yaji yic vach' malaj eb' tz'eli, sb'atcan eb' elelal. 43 Palta a viñ capitán chi' maj stac'laj viñ smiljicham eb' presovum chi', yujto sgana viñ scolcanel viñaj Pablo chi'. Yuj chi' ix yal viñ to a eb' syal smac'an a', syal sb'ab'laj b'at eb' d'a yib'añ a', yic tz'elc'och eb' d'a sti' a' b'aj ay lum luum. 44 Axo eb' tzac'an sb'ati, ay eb' sb'at d'a yib'añ te' chemte'. Ay eb' sb'at d'a yib'añ juntzañxo ste'al te' barco chi'. Icha chi' ix cutej co b'a. Yuj chi' ix oñ colchajcanel co masanil. Ix oñ elcanc'och d'a sti' a' b'aj ay jun lum luum chi'.

28

Ayec' viñaj Pablo d'a jun luum scuchan Malta

1 Axo yic ix oñ colchajcaneli ix cab'ani to a jun lum luum d'a snañal a' chi', Malta sb'i luum. 2 Axo eb' aj choñab' chi' te vach' ix yutej spensar eb' d'ayoñ. Ix yac'anoch jun nivan c'ac' eb' yujto te siic, ay pax ñab'. Ix oñ yavtanb'at eb' c'axnel. 3 Axo viñaj Pablo chi' ix b'at mec'ancot juntzañxo te' b'olob'. Ayic van yac'anb'at te' viñ d'a yib'añ c'ac', ay jun noc' chan ix elta d'a scal te' yuj te' c'ac' chi'. Ix chiji sc'ab' viñ yuj noc', ix can chinan noc' d'ay. 4 Ayic ix yilan eb' aj choñab' chi' to ix can chinan noc' d'a sc'ab' viñ, ix yalan eb':

—A jun viñ tic, tecan mac'umcham anima viñ. Vach'chom ix yac' ganar viñ scolchaj d'a yib'añ a' mar tic, palta yovalil ol scha spac smul viñ chi', ol cham viñ, xchi eb'.

5 Axo viñaj Pablo chi', toñej ix stzicub'tañej sc'ab' viñ, ix em lañnaj noc' d'a scal te' c'ac' chi'. Malaj jab'oc ix ic'an viñ yuj noc'. 6 Axo eb' smasanil, ix stañvej eb' smal sc'ab' viñ chi'. A snaan eb' to d'a jun rato chi' ol cham viñ. Axo ix yilan eb' ix ec' tiempo, malaj jab'oc tas ix ic'an viñ. Yuj chi' ix sq'uex spensar eb'. Ix yalan eb' icha tic:

—A viñaj Pablo tic, tecan dios viñ, xchi eb'.

7 A d'a slac'anil b'aj ay oñ ec' chi', ata' ay sluum jun viñ yajal yaj d'a Malta chi', aton jun viñ scuch Publio. Ix oñ schaoch viñ d'a yol spat. Oxe' c'ual ix oñ ec' yed' viñ, te vach' ix yutej spensar viñ d'ayoñ. 8 Palta a viñ smam viñaj Publio chi', te penaay viñ. Van scham viñ yuj c'ac'al yab'il yed' chic'. Axo viñaj

Pablo chi' ix och yed' viñ d'a yol scuarto. Ix lesalvi viñ. Ix lajvi chi' ix yac'anec' sc'ab' viñ d'a yib'añ viñ. Ichato chi' ix b'oxican sc'ool viñ. 9 Ixñej b'oxi sc'ool viñ chi', a juntzañxo eb' penaay d'a jun choñab' chi', ix laj c'och eb' d'a viñ. Ix b'oxipaxcan sc'ool eb'. 10 Te xajan ix oñ yil eb' anima d'a jun lugar chi'. Axo yic ix c'och stiempoal co b'atxi d'a yol junxo barco, ix laj yac' eb' tastac tz'och cuuj.

C'ochnac viñaj Pablo d'a Roma

11 Oxe' ujal ix oñ ec' d'a Malta chi'. Ata' vaan och jun te' barco, van stañvan yec' ñab'il q'uinal te' ta'. A te' barco chi', yic choñab' Alejandría te'. A d'a sat te' ayoch yechel chavañ sdiosal eb', aton Cástor yed' Pólux.28.11 A d'a yol te' ix oñ ochi, ix oñ b'ati. 12 Ix oñ c'och d'a choñab' Siracusa. Axo ta' ix oñ vanaj oxe' c'ual. 13 Ix lajvi chi', ix oñ b'atxi, ix oñ ec' d'a slac'anil stitac lum luum, masanto ix oñ c'och d'a choñab' Regio. Axo d'a junxo c'u, ix cot jun ic' d'a sur. Yuj chi' ix oñ b'atxi, chab' c'ual ix oñ b'eyxi d'a sat a'. Ichato chi' ix oñ c'och d'a choñab' Puteoli. 14 Ata' ix ilchajel jayvañ eb' creyente cuuj. Ix yalan eb' to tzoñ can uqueoc c'ual ta' yed' eb'. Ix lajvi chi', axo d'a coc ix oñ b'at d'a choñab' Roma. 15 Axo eb' creyente aj Roma chi', ayic ix yab'an eb' to van co c'ochi, ix ul oñ scha eb' d'a b'e. Ay eb' ix ul oñ chaan d'a Apio b'aj ay jun mercado, ay pax eb' d'a Oxe' Posado. Axo ix yilanb'at viñaj Pablo chi' to van sc'och eb' d'a viñ, ix yac'an yuj diosal viñ d'a Dios. Ix te tzalajq'ue viñ. 16 Axo yic ix oñ c'och d'a Roma chi' ix yac'anoch eb' presovum chi' viñ capitán d'a yol sc'ab' junxo viñ yajal eb' soldado ayec' ta'. Axo viñaj Pablo chi' maj ochlaj viñ d'a preso yed' eb'. Toñej ix can viñ d'a jun majan pat b'aj ix tañvaj viñ yuj jun viñ soldado.

Ix yalel slolonel Dios viñaj Pablo d'a Roma

17 Schab'ilxo c'ual co c'och ta', ix yavtancot eb' yichamtac vinaquil eb' israel aj Roma chi' viñaj Pablo chi'. Axo yic ix c'och eb' d'a viñ ix yalan viñ d'a eb':

—Ex vetchoñab', malaj jab'oc in mul d'a eb' quetisraelal. Maj in ju pax sb'eyb'al eb' co mam quicham. Palta a d'a Jerusalén in och d'a preso yuj eb', in yac'och eb' d'a yol sc'ab' eb' aj Roma. 18 Sc'anb'ej eb' aj Roma chi' d'ayin tas in mul. Palta ix yil eb' to malaj jab'oc in mul smoj in cham yuuj. Yuj chi' ix snib'ej eb' in yaq'uel d'a libre. 19 Palta a eb' quetisraelal chi', maj yal-laj sc'ol eb' icha chi'. Yuj chi' ix in c'ancot in b'a d'a viñ cajal d'a Roma tic, ato viñ ol ch'olb'itanoc tas in mul. Palta malaj jab'oc tas ol vac'b'at d'a yib'añ eb' quetchoñab' chi'. 20 Yuj chi' tzex vavtejcoti, yujto in gana tzex vila', tzex in c'umej jab'oc. Yujto ay jun co Columal tañvab'iltaxon sjavi cuuj a oñ israel oñ tic. Yujñej to svac'och in pensar d'a jun chi', ayoch q'uen cadena tic d'ayin, xchi viñaj Pablo chi' d'a eb'.

21 Yuj chi', ix yal eb' d'a viñ:

—Malaj junoc carta ix cot d'a eb' aj Judea chi' b'aj syal uuj. Malaj pax junoc eb' quetchoñab' israel ix ul alan junoc tas d'a a patic. 22 Palta co gana scab' a oñ tic tas van a naani. Yujto ix cab' specal to a d'a junjun lugar, slaj yal chucal eb' d'a spatic jun e c'ayb'ub'al toto pitzvinac chi', xchi eb' d'a viñ.

23 Ix lajvi chi', ix yac'an slajtial eb' tas c'ual smolb'ej sb'a eb' junelxo. Axo d'a junxo c'u chi' tzijtum eb' ix smolb'ej sb'a b'aj ayec' viñaj Pablo chi'. Ix och ijan viñ yalan d'a eb' d'a q'uiñib'alil, masanto ix b'at c'u. Ix yalan val viñ d'a eb' sic'lab'il tas tz'aj yoch eb' d'a yol sc'ab' Dios. Ix yavtan pax juntzañ tz'ib'ab'ilcan d'a ch'añ ley Moisés viñ yed' tas tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' Dios d'a peca' yic syac' viñ yojtaquejel eb' to yel tas syal viñ yuj Jesús chi'. 24 Ay

28.11 **28:11** Cástor yed' Pólux ab' sb'i sdiosal eb' aj Roma, tz'och yed' eb' d'a yib'añ a' d'a yol barco yalan eb'.

eb' ix ac'anoch d'a sc'ool. Ay pax eb' maj chaan yab'i tas ix yal viñ. 25 Yujto
maj scha sb'a spensar eb', ix laj pax eb' d'a spat. Yuj chi' ix yal viñaj Pablo chi'
d'a eb':
—A Yespíritu Dios ac'annac yal viñaj Isaías d'a eb' co mam quicham d'a
peca'. Te yel jun yalnac viñ chi', aton jun syal icha tic:
26 Ixic b'at al d'a eb' anima tic, tzalan icha tic: Val yel ol eyab'i, palta mañ
ol nachajel-laj eyuuj. Vach'chom ol eyila', palta añejtona' mañ ol
nachajel-laj eyuuj, xa chi d'a eb'.
27 Yujto a eb' anima tic, toxo ix pitb'iel eb'. Icha to smac schiquin eb', yic max
yab' in lolonel eb'. Añejtona', icha to smutz' sat eb', yic max yil jun yel
chi' eb'. Toxon max nachajel-laj jab'oc yuj eb'. Max sq'uex sb'eyb'al
eb'. Max yac'och spensar eb' d'ayin, yic tzin colan eb', xchi Yespíritu
Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani.
28-29 Yuj chi', nachajocab' el eyuuj to a Dios van yac'an jun colnab'il tic d'a eb'
mañ israeloc. Yujto a eb' chi' syac'och schiquin eb' d'ay, xchi viñaj Pablo chi'
d'a eb'.
30 Axo viñaj Pablo chi', chab' ab'il ix aj viñ d'a yol jun smajan pat chi'. Axo
eb' ix laj c'och sc'umej viñ ix chaji eb' yuj viñ. 31 Ix stec'b'ej sb'a viñ yalaneli,
chajtil tz'aj yoch eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. Ix yalanel juntzañ sc'ayb'ub'al
Cajal Jesucristo viñ. Malaj mach ix cachanoch vaan jab'oc viñ.

A Scarta San Pablo
D'A EB' AJ ROMA

Romanos sb'i jun libro tic, aton jun scarta viňaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a Roma. A d'a tic syalb'at viň to ol c'och viň yil eb' creyente chi'. Snib'ej viň smunlaj yed' eb' junoc tiempoal, slajvi chi' sb'at viň d'a España. Stz'ib'ejb'at jun carta tic viň yuj yalan tas val syalelc'och jun vach' ab'ix yic colnab'il yed' b'eyb'al smoj sb'eyb'alan eb' creyente. A jun libro tic, tz'acan syala' tas val tz'aj snachajel yuj viňaj apóstol Pablo chi'.

Ayic slajvi yac'jib'at stzatzil sc'ol eb' creyente ay d'a Roma chi', syalanb'at viň d'a eb' to slesalvi viň yuj eb'. Slajvi chi', syalanb'at viň tas snib'ej syalb'at d'a eb'. Aton yuj vach' ab'ix ch'oxb'il yuj Dios, to tz'ochxi junc'olal d'a scal eb' anima yed' Dios tato syac'och eb' d'a sc'ool. Masanil anima ayoch yac'an servil chucal vach'chom israel mato maň israeloc, yuj chi' smoj schaan jun colnab'il tic eb'. Tz'ochxi vach'il d'a co cal yed' Dios aňej tato scac'och Jesús d'a co c'ool. Tato vach'oňxo yuj Cristo, ayxo co junc'olal yed' Dios, axo co colchajel d'a yol sc'ab' chucal yuj Yespíritu Dios, yuj chi' smoj to sq'uexmaj co b'eyb'al.

Syalanpax viňaj Pablo tas nab'il yuj Dios d'a yib'aň eb' israel yed' d'a yib'aň eb' maň israeloc. Syalanpax viň to yuj spitalil eb' israel tz'altaj jun colnab'il tic d'a masanil anima, yujto a eb' israel chi' maj scha eb' tato a Jesús scolomal eb' taňvab'il sjavi ayec' d'a scal eb'. Palta c'ojanc'olalto ol yojtaquejel eb'. Syalanpaxcoti tas tz'aj co xajanan co b'a yed' eb' quetanimail, yovalil sco c'anab'ajej eb' yajal. Syalanpaxi to max yal co comon telan co b'a d'a yib'aň junoc c'ayb'ub'al max nachajel cuuj. Slajvi chi' syac'an stzatzil sc'ol eb' creyente viň d'a Roma chi'.

Tz'el yich scarta viňaj Pablo

1 A in Pablo in schecab' in Jesucristo tzin tz'ib'ej jun carta tic. Yavtejnac
in och Jesucristo chi' schecab'oc. Sic'b'il in el yuuj, yic svalel vach' ab'ix yic
colnab'il syac' Dios.
2 A Dios altannaccan jun vach' ab'ix tic d'a peca'. A eb' schecab' Dios d'a
peca' chi' tz'ib'annaccan jun tic d'a Slolonel Dios to yicňej yaji. 3 A jun vach'
ab'ix tic aton yab'ixal Cajal Jesucristo Yuninal Dios. A Jesucristo ayic ix alji, a
d'a yiňtilal viňaj rey David ix cot snivanil, yuj chi' scheclaji to anima toni.
4 Axo Yespíritu Dios ix ch'oxani to Yuninal Dios yaji, to ay spoder, yujto ix
pitzvixi d'a scal eb' chamnac. 5 Yuj Jesucristo chi' ix sch'ox svach'c'olal Dios
d'ayin, ix in yac'anoch schecab'oc, yic vach' d'a masanil nación ay mach
syac'och sc'ool d'ay, sc'anab'ajan tas syala'. Icha chi' tz'aj scheclajel snivanil
yelc'ochi. 6 Icha chi' ex pax yed' eb', avtab'il ex yuj Dios qued'oc, yic tzex och
yicoc Jesucristo.
7 Tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex e masanil ex aj Roma, ex xa-
janab'ilxo yuj Dios. A avtannac ex, yic vach' yicňej tzex aji. In gana to a
co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal d'ayex ta', syac'anpax
sjunc'olal.

Snib'ej viňaj Pablo sb'at yil eb' aj Roma

8 A jun tic in gana tzin b'ab'laj alejb'at d'ayex. Yuj Jesucristo svac' yuj diosal
d'a co Mam Dios eyuuj. Yujto ix pucaxb'at eyab'ixal d'a junjun nación, ix
eyac' val och Cristo d'a e c'ool. 9 A in tic, svac' servil Dios d'a smasanil in
c'ool, svalanpaxel yab'ixal Yuninal. Syil Dios to ayic tzin lesalvi juntac el,

tzin lesalvi eyuuj. 10 Van in c'anan d'a Dios, ta tz'el d'a sc'ol syal in b'at ex
vila', yujto pecatax in gana tzin b'at ta'. 11 Tzin nib'ej tzin b'at ex vila', yic tzin
colvaj jab'oc d'ayex d'a yic Dios, yic tze vach' tec'b'ej e b'a. 12 In gana ayic ol
in c'och ta', ol quiptzitej co b'a junjun oñ, yujto jun lajanñej scutej cac'anoch
Cristo d'a co c'ool. 13 Yuj chi' ex vuc'tac ex vanab', in gana tzeyojtaquejeli to
tzijtum elxo in gana tzin b'at ex vila', palta maxto yal-laj in b'ati. In gana tzin
c'och d'a e cal, yic vach' tzin munlaji, icha ix in munlaj d'a scal juntzañxo
nación. 14 Yujto vib'añ yaj valan d'a masanil anima, vach'chom griego, mato
maay, vach'chom eb' jelan yed' eb' mañ jelanoc. 15 Yuj chi', lista vaj in b'at
valel vach' ab'ix yic colnab'il d'a e cal a ex aj Roma ex chi'.

A spoder vach' ab'ix yic colnab'il

16 A in tic, max in q'uixvilaj valanel jun vach' ab'ix yic co colnab'il tic,
yujto spoder Dios yaji, yic vach' scolchajel jantacñej eb' syac'och d'a sc'ool,
eb' israel d'a sb'ab'elal slajvi chi' eb' mañ israeloc. 17 A jun vach' ab'ix yic co
colnab'il tic, a tz'ac'an nachajel cuuj tas tz'aj coch vach'il d'a yichañ Dios, añej
to scac'och d'a co c'ool. Yuj chi' co vach' aq'uejecoch d'a co c'ool, icha syal
d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, vach' eb' d'a
yichañ. Yuj chi' ay sq'uinal eb' d'a junelñej, xchi.

A smul eb' anima d'a Dios

18 Cojtac to a Dios tz'ac'ancot yoval sc'ol d'a satchaañ, sjavi d'a yib'añ
jantacñej eb' malaj yelc'och Dios d'ay, aton eb' sc'ulan chucal. A eb' chi', te
chuc eb'. Yuj chi' malaj sgana eb' yalchajel jun c'ayb'ub'al te yel tic. 19 Scot
yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb' yujto a juntzañ tas syal cojtacanel d'a Dios,
yojtactaxon eb', yujto a Dios chi' tz'ac'an yojtaquejel eb'. 20 Vach'chom mañ
chequeloc Dios, palta scheclaj yuj juntzañ tastac sb'onaccani. Yujto atax
sb'oannac yolyib'añq'uinal tic, scheclajnac eli to Dios toni, aytaxon spoder.
Yuj chi' malaj mach syal stec'b'an sb'a d'a yichañ. 21 Vach'chom yojtac eb'
to ay Dios, palta max yaloch eb' sDiosaloc, malaj tz'och d'a eb'. Max yac'laj
yuj diosal eb' d'ay. Palta a juntzañ tas malaj yopisio, a' snaub'tañej eb', yujto
malaj spensar eb', yuj chi' te aycan eb' d'a q'uic'alq'uinal. 22 Vach'chom jelan
eb' snaani, palta te quistal eb'. 23 Ix yactejcan eb' yalan sb'a d'a Dios, jun malaj
b'aq'uiñ sateli, te ay pax spoder, axo juntzañ yechel anima chamelb'a yaji, a'
syac'och eb' sdiosaloc. Syac'paxoch juntzañ yechel noc' much eb' sdiosaloc,
noc' chan yed' noc' chañe' yoc.

24 Yuj chi' ix actajcan eb' yuj Dios, yic svach' b'atcan eb' d'a juntzañ chucal
b'aj sgana eb' sb'ati. Yuj chi', sc'ulej juntzañ tas eb' q'uixvub'tac yed' snivanil.
25 A d'a juntzañ es syac'och sc'ool eb'. Axo slolonel Dios te yel max schalaj yab'
eb'. A d'a juntzañ tas sb'onac Dios, ata' syal sb'a eb', slaj comon em cuman eb'
d'ay. Axo d'a Dios max yaq'uem sb'a eb'. Palta masanil tiempo smoj calan
vach' lolonel d'ay. Amén.

26 Yuj juntzañ sc'ulej eb' chi', yuj chi' ix actajcan eb' yuj Dios yic vach' sc'ulej
juntzañ tas sgana eb', aton juntzañ q'uixvub'tac. A eb' ix ix, mañoc yed' eb'
viñ vinac sc'ulej eb' ix icha d'a stzolal, axo eb' ix yetixal eb' ix yed'nac syixtan
sb'a. Maxtzac sc'anab'ajej eb' ix tas ac'b'ilcan d'ay yuj Dios. 27 Icha pax chi'
eb' viñ vinac, mañoc yed' eb' ix ix sc'ulej eb' viñ icha d'a stzolal. Axo eb' viñ
yetvinaquil eb' viñ yed'nac syixtan sb'a. Ay eb' viñ slaj c'ulan juntzañ tas
te q'uixvub'tac yed' eb' yetvinaquil. Yuj chi' añeja' d'a snivanil eb' viñ van
schaan syaelal juntzañ mañ smojoc sc'ulej chi'.

28 Yujto malaj sgana eb' ay yelc'och Dios d'a sat, yuj chi' tz'actajcan eb' yuj
Dios chi', yic svach' juviel spensar eb'. Yuj chi' svach' c'ulejñej juntzañ tas
eb' mañ smojoc. 29 C'ajan eb' yed' juntzañ chucal yed' ajmulal. Añej chucal

sgana eb'. Snib'ej val och sb'a eb' b'eyumal. Te chuc eb'. Syiloch sc'ool eb' d'a tastac ay d'a junocxo anima, mac'umcham anima eb'. Ac'um oval eb', ixtum anima eb'. Añej d'a chucal ayoch spensar eb', añej aloj pecal sc'anji eb'. 30 Syal chucal eb' d'a spatic anima. Ajc'ool eb' d'a Dios. Puch vinac eb'. Nivac vinac syutej sb'a eb'. Ac'umtac yec' eb'. Jelan syutej sb'a eb' snaanel chucal. Max sc'anab'ajej smam snun eb'. 31 Max snalaj sb'a sc'ool eb'. Max yaq'uelc'och sti' eb' syac'a'. Max sxajanej yetanimail eb'. Malaj snivanc'olal eb'. Max oc'laj sc'ool eb' d'a junocxo. 32 Yojtac val jun sley Dios eb' tz'alani to a eb' sc'ulan juntzañ chi', smoj sb'atcan eb' d'a chamel d'a junelñej. Palta añeja' sc'ulan eb'. Ste tzalaj eb' yed' eb' yetanimail sc'ulan juntzañ chi' yed'oc.

2

Ol sch'olb'itej Dios tas caji

1 A junoc oñ sco ch'olb'itej yaj junoc quetanimail, max yal-laj calani to malaj co mul. Yuj chi' ayic sco ch'olb'itan junocxo, van quic'ancot yaelal d'a quib'añ. Yujto van co ch'olb'itan tas yaji, palta lajan van co c'ulan yed'oc. 2 Cojtac to a eb' icha chi' sc'ulej, a Dios ol ch'olb'itan yaj eb' d'a stojolal, ol yac'anb'at d'a yib'añ eb'. 3 A exxo tic, tato tze ch'olb'itej yaj eb' sc'ulan chucal, ¿tom a e naani to ol yal e colanel e b'a d'a jun yaelal ol yac' Dios? Yujto añeja' icha chi' tzeyutej pax e b'a. 4 A Dios te nivan svach'il. Ay snivanc'olal. Mañ comonoc scot yoval. Palta tecan ayex malaj tz'och juntzañ tic d'ayex. ¿Tom mañ eyojtacoc to tzoñ ac'ji nivanc'olal yuj Dios yic vach' sco na co b'a? 5 Palta a exxo tic, te pit ex. Max e na val jab'oc e b'a. Yuj chi', toñej tze molb'ej yoval sc'ool Dios d'a eyib'añ. Axo ol ja sc'ual yaelal chi', ol cot d'a eyib'añ. Ato d'a jun c'ual chi' ol checlajelta yujto ol sch'olb'itej Dios d'a stojolal. 6 Ato ta' ol scha spac yic junjun anima, ato syala' tas ix sc'ulej junjun. 7 Ay eb' ol ac'joc sq'uinal d'a junelñej yuj Dios, yujto tec'an syutej sb'a eb' sc'ulan vach'il, yuj pax to sgana svach'il eb' icha svach'il Dios chi'. Sgana eb' ay yelc'och d'a yichañ. Sgana eb' scha sq'uinal d'a junelñej. 8 Palta a eb' sgana te nivan yelc'ochi, eb' max c'anab'ajan jun c'ayb'ub'al te yel yed' eb' añej d'a chucal ayoch spensar, ol cotcan yoval sc'ol Dios d'a yib'añ eb'. 9 Jantacñej eb' sc'ulan chucal, ol yab' val syail eb' sic'lab'il. Ol te cus eb'. B'ab'el ol yab' syail eb' vetisraelal, ichato chi' eb' mañ israeloc. 10 Axo eb' vetisraelal yed' eb' mañ israeloc, ol yac' svach'il Dios d'a eb'. Nivan ol aj yelc'och eb' d'a yichañ. Junc'olal ol aj eb' yed'oc, tato vach' syutej sb'a eb'.

11 A d'a sat Dios lajan yelc'och junjun anima. 12 Jantacñej eb' mañ ojtannacoc ley Moisés, tato chuc sb'eyb'al eb', ol ac'joccanb'at eb' d'a chamel d'a junelñej. Mañ yovaliloc a jun ley chi' ol ac'ancanb'at d'a yib'añ eb'. Palta jantacñej eb' ojtannac jun ley chi', tato añeja' chuc sb'eyb'al eb', a ley chi' ol ch'olb'itan tastac yaj eb'. 13 A eb' sb'eyb'alan tas syal Dios, vach' eb' d'a yichañ. Axo eb' toñej tz'ab'an jun ley chi', mañ vach'oc eb' d'a yichañ. 14 A eb' mañ israeloc mañ yojtacoc ley Moisés eb'. Palta ay b'aj munil scomon b'eyb'alej eb'. Vach'chom mañ yojtacoc jun ley chi' eb', munil ayec' d'a spensar eb'. 15 Yuj sb'eyb'al eb' scheclaji to a tas syal jun ley chi' ayec' d'a spensar eb'. Nab'il yuj eb' d'a spensar to vach' jun ley chi', yujto a spensar eb' chi', ay b'aj syala' to chuc tas sc'ulej eb', ay pax b'aj syala' to vach' tas sc'ulej eb'. 16 Ayic ol ja jun c'ual, ayic ol ch'olb'itaj eb' anima smasanil yuj Dios yuj tastac c'ub'eltac yaj yuj eb', a Jesucristo ol ch'olb'itan tas yaj eb' icha syal vach' ab'ix yic colnab'il svalel tic.

A eb' israel yed' ley Moisés

17 Palta ayex tzeyic'chaañ e b'a, yujto israel ex, añej val ley Moisés
tzeyac'och yipoc e c'ool. Tzeyic'anpax chaañ e b'a, yujto schoñab' ex Dios.
18 Eyojtacxo tas sgana Dios. Eyojtacpaxi tas junoc vach' sco c'ulej, yujto e
c'ayb'ejnac ley Moisés chi'. 19 A eb' mañ ojtannacoc b'aj ay Dios, ichato max
yal yilan eb'. A exxo tze na'a to syal e ch'oxan b'aj ay Dios d'a eb'. A eb'
q'uic'alq'uinal to yaji, syal eyac'an saquilq'uinal d'a eb' e naani. 20 Tze naani
to syal e c'ayb'an eb' malaj tas yojtac. Axo eb' manto nachajel yuuj, syal
eyac'an nachajel yuj eb' e naani. Yuj ley Moisés snachajel juntzañ c'ayb'ub'al
tic eyuuj, eyojtacxo b'aja c'ayb'ub'al yel. 21 Te c'ayb'um ex d'a juntzañxo
anima, palta ¿tas yuj max e c'ayb'ej e b'a a ex tic? Tzeyala' to max yal
quelc'ani, palta ina elc'um ex. 22 Tzeyalanpaxi to max yal quem ajmulal.
Palta ayex tzex em ajmulal. A juntzañ comon dios, chacb'ilel eyuuj, palta
ina elc'um ex d'a templo. 23 Tze yic'chaañ e b'a, yujto eyojtac ley Moisés,
palta max e c'anab'ajej tas syal jun ley chi'. Yuj chi' sb'uchji Dios eyuuj.
24 A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, ata' syal icha tic: Yuj tas tze c'ulej, toñej
sb'uchvaj eb' mañ israeloc d'a Dios, xchi.

25 Tato tze c'anab'ajej masanil tas syal ley Moisés chi', yel ay yopisio jun
yechel scuch circuncisión ayoch d'a e nivanil. Palta tato max e c'anab'ajej
jun ley chi', a d'a yichañ Dios, ichato mañ ex ac'b'iloc circuncidar. 26 Axo
eb' mañ ayococh jun yechel chi' d'a snivanil, tato sc'anab'ajej eb' tas syal
jun ley chi', a d'a yichañ Dios, ichato ac'b'il circuncidar eb'. 27 Ay eb' mañ
ayococh jun yechel chi' d'a snivanil, palta sc'anab'ajej jun ley chi' eb'. Yuj eb'
ol ch'olb'itaj tas eyaji. Vach'chom ayoch jun yechel chi' d'ayex, ay pax ec' jun
ley chi' d'a yol e c'ab', palta max e c'anab'ajej. 28 Ay eb' tz'alji israelal yuj eb'
anima, mañ yeloc israel eb'2.28-29 d'a yichañ Dios. A eb' ayoch circuncisión
d'a snivanil, mañ yeloc ac'b'il circuncidar eb' d'a yichañ Dios. 29 Palta a val
eb' yel ayoch spensar d'a Dios, aton eb' chi' yel israel d'a yichañ. Yujto a jun
circuncisión ayoch d'a co pensar, aton jun chi' yel circuncisión d'a yichañ
Dios. Mañ yujoc junoc ley tz'ib'ab'ilcani tz'ac'jioch d'ayoñ, palta a Yespíritu
Dios tz'ac'an d'ayoñ. Yuj chi' mañoc eb' anima tzoñ alan vach'il. A Dios tzoñ
alan vach'il.

3

1 Palta a eb' vetisraelal, ¿tom mañ vach'oc yic eb' tze na ticnaic? Yed' pax
jun yechel circuncisión, ¿tom malaj yopisio e naani? 2 Ay toni. Ol valb'at
d'ayex tas yuuj. Aton val d'a eb' chi' b'aj yac'nac slolonel Dios. 3 Ay eb' mañ
ac'jinacoc och Slolonel Dios chi' d'a sc'ool, palta ¿tom yuj chi' malaj yelc'och
icha yalnaccan Dios chi'? 4 Elnacc'och tas syala'. Vach'chom syesej junjun
anima, palta a Dios yelñej syala', tz'elñejc'och masanil tas syala'. Icha tic
syalcan d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:

Mamin, ayic tza ch'olb'itan eb' anima scheclajeli to yel tojol ach.
Ayic tza ch'olb'itan eb', max yal-laj yalji chucal d'ayach, xchi.

5 Yuj co chucal, svach' checlajeli to tojol ton val Dios sch'olb'itani. Palta
¿tas am tze na a ex tic? ¿Tom mañ tojoloc Dios, yuj chi' syac'cot co yaelal
yuj co chucal chi'? Ay eb' anima snaan icha chi'. 6 Palta mañ ichocta'.
Q'uinaloc tato mañ tojoloc Dios, max am yal-laj oñ sch'olb'itan a oñ cajan oñ
d'a yolyib'añq'uinal tic.

7 Ay eb' snaan icha tic: A svesani, van in ch'oxaneli to añej Dios te yel. Tato
ec'to yelc'och Dios yuj juntzañ tas svesej chi', ¿tas yuj syac'och d'a vib'añ icha

2.28-29 **2:28** A eb' tz'alji judíoal d'a tic, añejtona' eb' israel. A d'a jun b'i Judá, ata' scot jun lolonel judío. Judá syalelc'ochi "aloj vach' lolonel".

junoc mach tz'och smul? xchi eb'. 8 Q'uinaloc tato icha chi' yaji, ste ochxopax
co mul, yic vach' scheclajeli to añej Dios vach'. Ay eb' nivanoc tz'alan d'a in
patic to sval icha chi'. A eb' tz'alan juntzañ chi', smoj ton tz'ac'jib'at eb' d'a
syaelal.

Malaj mach vach'

9 ¿Tas tze na'a? A oñ israel oñ tic, ¿tom ec'alto co vach'il d'a yichañ eb' mañ
israeloc? Maay, lajan oñ yed' eb'. Yujto toxo ix vala' to co masanil ayoñxo ec'
d'a yol sc'ab' chucal, vach'chom israel oñ, mato maay. 10 A d'a Slolonel Dios
Tz'ib'ab'ilcani, ata' syal icha tic:
Malaj junoc mach sc'ulan vach'il. Toton malaj val junoc mach.
11 Malaj junoc mach tz'ac'anoch spensar d'a Dios.
Malaj pax junoc mach naan yuuj.
12 A juntzañ b'eyb'al chuc sb'eyb'alej eb' smasanil. Junlajanxoñej tz'aj
sjuvib'at eb'. Malaj junoc mach sb'oan vach' b'eyb'al. Toton malaj val
junoc mach.
13 Icha b'aj toto smucchaj junoc chamnac, sjacchajxi q'ueta, mañ jantacoc
sjab', icha chi' schucal juntzañ lolonel tz'elta d'a sti' eb' anima.
Toñej sq'uexañtiej eb' yetanimail eb'.
Icha svenenoal sti' noc' chan, icha chi' schucal juntzañ tas syal eb' chi'.
14 Toñej scomon b'ajvaj eb'. Ovñej slolon eb'.
15 Scomon milejcham junoc yetanimail eb'.
16 Masanil b'aj tz'ec' eb', slaj juvi yuj eb', syac'och cusc'olal eb'.
17 Max sayec'laj junc'olal eb'.
18 Maxtzac xiv jab'oc eb' d'a Dios, xchi d'a Slolonel chi'.
19 Cojtac to a jantacñej tas tz'ib'ab'ilcan d'a ley, a tz'alan d'a eb' ayoch d'a
yol sc'ab', yic vach' malaj junoc mach syal scolan sb'a. Palta ol ch'olb'itaj eb'
anima smasanil yuj Dios. 20 Yujto malaj junoc mach mañ ol ac'joc och d'a
yib'añ yujñej to sc'anab'ajej tas syal jun ley chi'. Yujto a jun ley chi' ay yopisio
sch'oxan d'ayoñ to ay co mul co masanil.

A eb' tz'ac'anoch Cristo d'a sc'ool

21 A ticnaic, ix checlajelta chajtil tz'aj coch vach'il d'a yichañ Dios. Mañ
yujoc to sco c'anab'ajej ley Moisés chi', mañ yujoc chi' icha chi' tzoñ aji.
Palta a d'a Slolonel Dios tz'ib'yajcani tas tz'aj coch vach'ilal. Icha chi' ajnac
pax yalan eb' schecab' Dios d'a peca'. 22 Yujñej to scac'och Jesucristo d'a co
c'ool, tzoñ och vach'il d'a yichañ Dios chi' yujto a eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool,
tz'och eb' vach'il d'a yichañ. Jun lajan tzoñ aj co masanil d'a yichañ Dios.
23 Yujto ochnac co mul co masanil d'ay, yuj chi' malaj calan quic d'a svach'ilal.
24 Palta yujñej svach'c'olal Dios tzoñ och vach'il d'a yichañ, yujto colb'il oñxo
yuj Cristo Jesús. 25 Ix ac'ji Cristo silab'il yuj Dios yic stupji smul eb' anima.
Yuj schamel Cristo chi' ix tup yoval sc'ool Dios d'a quib'añ yuj co mul, tato
scac'och d'a co c'ool. Icha chi' yutejnaccan Dios sch'oxani to te tojol yutejnac
sb'a d'a peca', ayic yac'annac nivanc'olal eb' ochnac smul d'ay. 26 Icha chi'
yutejnac sch'oxan paxi to añeja' tojol syutej sb'a ticnaic, ayic syalani to vach'
oñ d'a yichañ tato scac'och Jesús d'a co c'ool.

27 A ticnaic, ¿tom syal quic'anchaañ co b'a? Max yal-laj. Yujto mañ yujoc
to sco c'anab'ajej ley Moisés tzoñ colchaji. Palta yujñej to scac'och Jesús d'a
co c'ool tzoñ colchaji. Yuj chi' max yal-laj quic'anchaañ co b'a. 28 Yuj chi' scal
icha tic: Yujto ix cac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi' cojtac to vach' oñ d'a yichañ,
mañ yujoc co c'anab'ajan tas syal jun ley chi'.

29 A Dios, ¿tocval aňej eb' vetisraelal ay yico'? Maay, sDiosal pax eb' maň
israeloc. Co Diosal ton yaj co masanil. 30 Yujto junňej Dios ay, yuj chi',
yalxoňej mach, vach'chom israel, mato maay, aňej tato syac'och Jesús d'a
sc'ool, tz'och vach'il d'a yichaň Dios. 31 Tato icha chi' yaji, ¿tom yuj chi' syal
quic'anel yopisio ley Moisés chi'? Maay, max yal-laj calan icha chi'. Palta van
co ch'oxaneli to nivan yelc'och jun ley chi'.

4

A viňaj Abraham ch'oxnab'il yaj d'ayoň

1 A viň co mam quicham Abraham, ¿tas ajnac viň d'a yichaň Dios tze na'a?
2 Tato yuj tas vach' sc'ulejnac viň ochnac viň vach'il d'a yichaň Dios, yalnac
am yic'anchaaň sb'a viň. Palta maj yal-laj yic'anchaaň sb'a viň d'a yichaň
Dios chi'. 3 Yujto icha tic syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A viňaj
Abraham, yac'nacoch Dios viň d'a sc'ool, yuj chi' yalnac Dios chi' to vach'
viň d'a yichaň, xchi. 4 Q'uinaloc tzoň munlaj d'a junoc anima, slajvi chi' tzoň
stupani, a jun co tojol chi', sb'ocxo yaj d'ayoň, maň toňejoc siej. 5 Palta a oň
tic, max oň munlaji yic sco cha co colnab'il, palta yujňej to scac'och Dios d'a co
c'ool, yuj chi' syala' to vach' oň d'a yichaň, yujto ichaňej chi' tz'aj coch vach'il
d'a yichaň a oň ajmuloň tic. 6 A viňaj rey David aljinaccani to vach' yic eb' syal
Dios to vach' eb' d'a yichaň, palta maň yujoc tas vach' sc'ulej eb' syal icha chi'.
7 Yalannaccan icha tic:
Te vach' yic eb' tz'ac'chaj lajvoc smul, succhaj sat schucal eb' yuj Dios.
8 Te vach' yic eb' syal Dios Cajal to maňxa smul d'a yichaň, xchi.

9 A jun vach'ilal syal chi', maňocňej eb' ac'b'il circuncidar ay yico'. Yic
pax eb' maň ac'b'iloc circuncidar. Toxo ix val d'ayex to a viňaj Abraham,
yac'nacoch Dios viň d'a sc'ool. Yujňej chi', yalnaccan Dios chi' to vach' viň
d'a yichaň. 10 Naeccoti, b'ac'ňitax yalnaccan Dios icha chi'. ¿Tom ac'b'ilxo
circuncidar viň ta'? Maay, manto. 11 C'ojanc'olalto ac'b'il circuncidar viň.
A jun chi' sch'oxani to yujňej to yac'nacoch Dios viň d'a sc'ool, ochnac viň
vach'il d'a yichaň, ayic manto ac'ji circuncidar viň. Yuj chi' a viň, icha
mamab'il yaj d'a jantacňej eb' maň ac'b'iloc circuncidar, tato syac'och Dios
eb' d'a sc'ool, yujto vach' pax eb' d'a yichaň Dios chi' yed' viň. 12 Aňejtona'
mamab'il pax yaj viň d'a eb' ac'b'ilxo circuncidar. A eb' maj ac'anoch jun
circuncisión chi' yipoc sc'ool, aton eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, icha yac'nac
viňaj Abraham chi' ayic manto ac'joc circuncidar viň.

Yac'naccan sti' Dios

13 Yac'naccan sti' Dios d'a viňaj Abraham chi' yed' d'a eb' yiňtilal to ol yiquej
jun yolyib'aňq'uinal tic eb'. Yac'naccan sti' Dios chi' d'a viň, maň yujoc to
sc'anab'ajejnac sley Dios chi' viň, palta yujňej to ochnac viň vach'il d'a yichaň
Dios yujto yac'nacoch slolonel Dios chi' viň d'a sc'ool. 14 Q'uinaloc tato aňej
eb' sc'anab'ajan jun ley chi' ol ican jun yolyib'aňq'uinal tic, nab'aňej am
scac'och Dios d'a co c'ool syal chi'. Axo sti' Dios yalnaccani, malaj am yopisio.
15 Yuj jun ley chi', tz'ac'jicot yaelal d'a quib'aň. Q'uinaloc malaj jun ley chi',
malaj am mach tz'och smul d'ay.

16 Yac'naccan sti' Dios d'a viňaj Abraham chi', yujto yac'nacoch viň d'a
sc'ool. Icha chi' ix aj scheclajeli to yujňej svach'c'olal Dios yac'naccan sti'
d'a viň. Vach'xo yaj d'ayoň yed' a oň yiňtil oň viňaj Abraham tic. Maňocňej
eb' syac'och spensar d'a jun ley chi' ay yico', palta quic yaj co masanil a oň
scac'och Dios d'a co c'ol icha ajnac viňaj Abraham chi'. Yujto yac'nacoch viň
d'a sc'ool, yuj chi' mamab'il yaj viň d'ayoň. 17 Icha yajcan yalan d'a Slolonel
Dios: Vuuj, tzijtum choňab' ol pitzvoccan iňtiloc, xchi Dios d'a viňaj Abraham

chi'. A Dios tz'ac'an pitzvocxi eb' chamnac. Toñej syala' scheclaj juntzañ tas manto ayoc eq'ui.
18 A sc'ulejnac viñaj Abraham chi' junel, malaj junoc tas yac'nac viñ yipoc sc'ool, palta yac'nacoch tas yalnac Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi', tzijtum juntzañ choñab' pitzvinaccan yiñtiloc viñ, icha ajnac yalancan Dios chi' d'a viñ: Icha tic ol aj sb'isul eb' iñtilal ol pitzvoccaneli, xchi d'a viñ. 19 A viñaj Abraham chi', cien ab'ilxo sq'uinal viñ. Yojtac viñ to icham vinacxo viñ. Yojtac pax viñ to chichim ixxo ix Sara. Ichato mañxa b'aq'uiñ ol yil sat junoc unin eb'. Palta añeja' yac'nacoch viñ d'a sc'ool, tas yalcan Dios chi' d'a viñ. 20 Mañ schab'c'olejnacoc viñ. Yac'nac val och viñ d'a sc'ool. Tec'tec' yutejnac spensar viñ. Yuj chi' yalnac vach' lolonel viñ d'a Dios. 21 Yojtac viñ sic'lab'il to ay spoder Dios sb'oan icha yutejnac yac'ancan sti'. 22 Yuj chi', yalnac Dios to vach' viñ d'a yichañ, yujto yac'nac val och viñ d'a sc'ool.
23 Tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel to ochnac viñaj Abraham chi' vach'il d'a yichañ Dios, yujto yac'nacoch viñ d'a sc'ool. Palta mañ yujocñej viñ tz'ib'ab'ilcani. 24 Tz'ib'ab'il pax can cuuj a oñ tic. Yujto syal pax Dios to vach' oñ d'a yichañ, tato scac'och d'a co c'ool, aton jun ix ac'anxi pitzvoc Cajal Jesús d'a scal eb' chamnac. 25 A Cristo ac'b'iloch d'a yol sc'ab' chamel yuj co mul. Ix lajvi chi', ix pitzvixi, yic tzoñ och vach'il d'a yichañ Dios.

5

Junc'olalxo caj yed' Dios

1 A ticnaic, toxo ix yal Dios to vach' oñ d'a yichañ, yujto scac'och d'a co c'ool. Yuj chi' junc'olalxo tzoñ aj yed'oc, yujñej Cajal Jesucristo. 2 Ay calan quic co chaan svach'c'olal Dios, yujto scac'och Cristo d'a co c'ool. Yuj chi' tzoñ tzalaji, yujto scac'och yipoc co c'ool to a Dios ol ac'an tz'acvoc co vach'il icha yico'. 3 Mañ yujocñej chi' tzoñ tzalaji, palta tzoñ tzalaji ayic scab'an syail yuuj. Yujto cojtac to yuj juntzañ yaelal chi', ec'alxo tec'an tzoñ aji. 4 Yuj co tec'anil chi', stzalaj Dios qued'oc. Yuj chi' syal cac'anoch Dios yipoc co c'ool. 5 Palta max oñ q'uixvilaj ayic scac'anoch Dios chi' yipoc co c'ool, yujto yuj Yespíritu ix yac' d'ayoñ, scab' d'a co pixan to te xajan oñ yuuj.
6 Maj yal-laj co colan jab'oc co b'a d'a yalañtaxo. Te chuc oñ co masanil. Axo ix ja stiempoal, ix cham Cristo cuuj. 7 Q'uinaloc ay junoc mach vach' sb'eyb'al ticnaic, tecan malaj junoc mach syac'cham sb'a yuuj. Yicxoñej am tato ay junoc mach vach' spensar, tzam yal stec'b'an sb'a scham yuuj. 8 Palta ix sch'ox Dios to te xajan oñ yuuj, yujto ayic te chuc oñ, ix yac'cham sb'a Cristo cuuj. 9 Xal ticnaic, vach'oñxo d'a yichañ, yujto ix cham cuuj. Yuj chi', yel ton val ol oñ svach' colejel d'a jun nivan yaelal toto ol javoc. 10 A d'a yalañtaxo, vach'chom ajc'ol oñ d'a Dios, palta ix oñ och junc'olal yed'oc, yujto ix cham Yuninal cuuj. Axo ticnaic, yujto junc'olalxo caj yed' Dios, yuj chi' yel ton val ol oñ vach' colchajel yuuj, yujto pitzan Yuninal chi'. 11 Mañocñej yuj juntzañ tic, palta añeja' tzoñ te tzalaj pax yed' Dios yuj Cajal Jesucristo. Yujto yuuj, ix och junc'olal d'a co cal yed' Dios.

A viñaj Adán yed' Jesucristo

12 Yujñej jun viñ vinac, aton viñaj Adán, pitzvinac chucal d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj schucal viñ chi' pitzvinac chamel. Yuj chi' ochnaccan chamel d'a quib'añ co masanil, yujto co masanil ochnac co mul d'a Dios. 13 Ayic mantalaj ley Moisés, ochnacxo smul eb' anima d'a Dios, palta maj canlaj smul eb' chi' d'a yib'añ, yujto mantalaj ley chi' ta'. 14 Palta atax d'a stiempoal viñaj Adán chi' masanto ix ac'jielta ley Moisés, ix laj cham eb' anima smasanil, vach'chom mañ lajanoc smul eb' icha smul viñaj Adán chi',

ayic maj sc'anab'ajej jun schecnab'il Dios viñ. A viñaj Adán chi', ch'oxnab'il yaj viñ d'a jun tzac'anto ix javi.

15 Palta a smul viñ chi', max yal-laj co lajb'an yed' jun co colnab'il syac' Dios. Tzijtum pax eb' ix cham yuj smul viñ chi'. Palta yelxo val nivan yelc'och jun colnab'il syac' Dios chi' d'ayoñ, aton jun toñej tz'el d'a sc'ool yac'ani. Yujto yuj val jun mach, aton Jesucristo, tzijtum oñ sco cha svach'c'olal Dios. 16 A smul viñaj Adán chi', max yal-laj co lajb'an yed' jun co colnab'il syac' Dios. Yujñej jun smul viñ chi', ix ac'jicanoch yaelal d'a quib'añ co masanil. Palta vach'chom te ay co mul ix och d'a Dios chi', toñej ix el d'a sc'ool yac'an co colnab'il, yuj chi' syala' to vach' oñ d'a yichañ ticnaic. 17 A smul viñ chi' ic'annaccancot chamel d'a quib'añ co masanil. Palta yujñej junxo mach, aton Jesucristo, te nivan svach'c'olal Dios sch'oxnac d'ayoñ, yujto syala' to vach' oñ d'a yichañ. Yuj val chi', ol co cha co q'uinal d'a junelñej, axo coch cac'an yajalil chi' yed'oc.

18 Yuj chi', yuj jun smul viñaj Adán chi', ix ac'jicanoch yaelal d'a quib'añ co masanil, palta yujto vach' sc'ulejnac Jesucristo, yuj chi' syal Dios to vach' oñ d'a yichañ, syic'anpaxel jun yaelal ochnac can chi' d'a quib'añ. 19 Yuj jun viñ maj c'anab'ajanoc, yuj chi' tzijtum oñ ochnac oñ ajmulal. Palta yuj junxo ix c'anab'ajani, yuj chi', masanil oñ tzoñ och pax vach'ilal d'a yichañ Dios ticnaic.

20 Ac'b'ilcot ley Moisés yic svach' checlajel co chucal. Vach'chom nivan ix aj co mul, palta a svach'c'olal Dios, yelxo val nivan yelc'och d'a yichañ. 21 Ay oñ och co masanil d'a yol sc'ab' jun chucal chi'. Yuj spoder jun chucal chi', slaj oñ chami. Palta a svach'c'olal Dios te ay pax spoder. Yuuj, vach' oñ d'a yichañ ticnaic. Icha chi' syutej yac'an co q'uinal d'a junelñej yuj Cajal Jesucristo.

6

Mañxa yalan yic chucal d'ayoñ

1 ¿Tas tze na jun? ¿Tom vach' sco c'ulejñej chucal, yic tzoñ ste aq'uej ni-vanc'olal Dios, axo svach' checlajel svach'c'olal icha chi'? 2 Maay, mañxoocab' co na icha chi'. Yujto ichato chamnac oñxo eli, yuj chi' mañxa yalan yic chucal d'ayoñ. Yuj chi', ¿tom tzato yal co b'eyb'alan chucal chi'? 3 Ina eyojtac, ayic ix oñ ac'ji bautizar, ix checlajeli to junxoñej ix oñ aj yed' Cristo Jesús. Ata' scheclajeli to icha ix aj schami, icha chi' ix aj co cham yed'oc. 4 Yuj chi', scheclajeli ichato chamnac oñxo, junxoñej ix aj co mucji yed' Cristo chi'. Yuj chi', icha ix aj spitzvixi d'a scal eb' chamnac yuj snivan poder Dios, icha pax chi' ol aj co pitzvixi. Syalelc'ochi, a jun ac' b'eyb'al sco b'eyb'alej ticnaic.

5 Junñej ix aj co cham yed' Cristo, icha ix aj schami. Tato icha chi', icha ix aj spitzvixi, icha pax chi' ol aj co pitzvixi yed'oc, yujto junxoñej caj yed'oc. 6 Cojtac to a jun co pensar d'a yic yalañ, d'uñb'ab'ilq'ue yed' Cristo d'a te' culus, yic vach' satel spoder co chuc pensaril, ichato schami, yic vach' maxtzac cac' servil jun co chucal chi' ticnaic. 7 Yujto a mach chamnacxo, mañxa yalan yic chucal d'ay. 8 Yujto a d'a yichañ Dios chamnac oñ yed' Cristo, yuj chi' scac'paxoch d'a co c'ool to pitzan oñ yed' d'a junelñej. 9 Cojtac to pitzvinacxi Cristo d'a scal eb' chamnac, yuj chi' mañxa b'aq'uiñ ol cham junelxo. Mañxa pax yalan yic chamel chi' d'ay. 10 Yujto ix chami, yuj chi' mañxa yalan yic chucal d'ay d'a junelñej. Axo ticnaic, pitzan d'a junelñej, yic syac'an servil Dios. 11 Añejtona' ich oñ pax ta'. Co naec to chamnac oñxo, mañxa yalan yic chucal d'ayoñ. Nachajocab'el cuuj to pitzan oñxo, yic scac'an servil Dios, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús.

12 Yuj chi', a chucal, mañxoocab' co cha och yac' yajalil d'a jun co nivanil
chamelb'a yaj tic, yic maxtzac co c'anab'ajej co c'ulan juntzañ chucal icha co
gana. 13 Mañxo caq'uec och jun co nivanil tic d'a yol sc'ab' chucal yic sb'oan
juntzañ tas malaj svach'il. Yovalil añej d'a Dios scac'och co b'a, yujto chamnac
oñxo d'a yichañ, palta ix oñ pitzvixi. Yuj chi', caq'uec val co nivanil tic d'a
Dios chi', yic vach' añej juntzañ tas vach' sco c'ulej yed'oc. 14 Mañxo co chaec
yac' yajalil juntzañ chucal d'ayoñ. Yujto mañxotoc ayoñ och d'a yol sc'ab' ley
Moisés chi'. Axo d'a yol sc'ab' svach'c'olal Dios ay oñ ec' ticnaic.

Mañxotoc yac'umal oñ servil chucal

15 A ticnaic ay oñ och d'a yalañ svach'c'olal Dios, mañxooc d'a yalañ ley
Moisés. Palta ¿tas tze na jun? ¿Tom yuj chi' syal añeja' cac'an chucal? Maay,
max yal-laj. 16 Q'uinaloc ay junoc mach schoñnacb'at sb'a checab'oc d'a
junocxo, cojtac to yicñej jun chi' yaj d'a junelñej. Añejtona', ich oñ pax ta'.
Tato sco c'anab'ajej chucal, axo co cham chi' yuuj d'a junelñej. Palta tato
sco c'anab'ajej Dios, axo svach' tojolb'i co pensar chi' yuuj. 17 Palta svac' yuj
diosal d'a Dios eyuuj. Yujto vach'chom e c'anab'ajejnac chucal d'a yalañtaxo,
palta a ticnaic, d'a smasanil e c'ool van e c'anab'ajan jun c'ayb'ub'al b'aj ix ex
ac'jiochi. 18 Ix ex colchajel d'a yol sc'ab' chucal, ix ex och eyac' servil vach'il.
19 A juntzañ van valan tic d'ayex, ch'oxnab'ilñej yaji, yujto max yal snachajel
val juntzañ c'ayb'ub'al tic eyuuj. A d'a yalañtaxo, cac'nacoch juntzañ co
nivanil sc'ulan chucal yic ste q'uechaañ co chucal chi'. Axo ticnaic, añejtona'
icha chi' scutej cac'anoch juntzañ co nivanil tic sc'ulan vach'il, yic vach' añej
d'a Dios scac'och co pensar.
20 Ayic ix co c'ulan chucal d'a yalañ, malaj yalan yic vach'il d'ayoñ. 21 Malaj
jab'oc co ganar d'a spatic juntzañ ix co c'ulej chi'. Toñej tzoñ te q'uixvi yuj
ticnaic. Yuj val juntzañ chi', sb'atcan eb' anima d'a chamel d'a junelñej.
22 Axo ticnaic, colchajnac oñxo el d'a yol sc'ab' juntzañ chucal chi'. Mañxa
yalan yic d'ayoñ. Ix oñ och schecab'oc Dios. Yuj chi' ay co ganar ticnaic, yujto
ayoch co pensar d'ay. Axo co chaan co q'uinal d'a junelñej. 23 Tato a chucal
sco c'ulejñej, a stojol ol co cha'a, aton chamel d'a junelñej. Axo jun silab' syac'
Dios d'ayoñ, aton co q'uinal d'a junelñej, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús,
aton Cajal.

7

A jun c'ayb'ub'al squiq'uelta d'a sleyal ic'lajb'ail

1 Ex vuc'tac ex vanab', eyojtac to a juntzañ ley ay yalan yic d'ayoñ yacb'an
pitzan oñto. 2 Q'uinaloc ay junoc ix ix ay yetb'eyum, ayic pitzanto viñ
yetb'eyum ix chi', ichato tzec'b'iloch ix d'a viñ yuj sleyal ic'lajb'ail. Palta tato
scham viñ, libre tz'ajcan ix. 3 Tato pitzanto viñ yetb'eyum ix chi' scomon b'at
ix d'a junocxo viñ vinac, tz'em ix ajmulal. Axo tato scham viñ yetb'eyum ix
chi', libre tz'aj ix d'a jun ley chi'. Vach'chom syic' junocxo viñ vinac ix, palta
mañ muloclaj sc'ulej ix chi'.
4 Ex vuc'tac ex vanab', junxoñej caj yed' snivanil Cristo. Yujto ix chami, yuj
chi' chamnac oñxo elta d'a yalañ ley Moisés. Ay junxo mach icha quetb'eyum
yaji, aton Cristo, jun pitzvinacxi d'a scal eb' chamnac. Icha chi' caj yed'oc yic
scac'an servil Dios d'a vach'il. 5 A d'a yalañtaxo, añej co chuc pensaril sco
c'anab'ajej. Yuj ley Moisés chi' ix pitzvi juntzañ chucal sgana co nivanil. A
juntzañ chucal chi' tzoñ ic'anb'at d'a chamel d'a junelñej. 6 A d'a yalañtax
chi', a jun ley chi' ay yalan yic d'ayoñ, axo ticnaic, chamnac oñxo el d'a yalañ
ley d'a yichañ Dios. Yuj chi' quicxo co b'a, yic axoñej Dios scac' servil. Yuj chi'

van co b'eyb'alan jun ac' b'eyb'al yac'nac Yespíritu Dios d'ayoñ. Axo jun peca' ley tz'ib'ab'ilcan chi', mañxa yalan yic d'ayoñ ticnaic.

A chucal ayoch d'ayoñ

7 Palta ¿tas tze na jun? A ley Moisés, ¿tom chuc? Maay. Yujñej jun ley chi' snachajel chucal cuuj. Q'uinaloc sviloch in c'ool d'a junoc tas ticnaic, vojtac to chuc tzin c'ulej yujto a ley tz'alani: Mañ iloch a c'ool d'a junoc tas, xchi. Q'uinaloc malaj tas syala', mañ vojtacoc ama tato chuc. 8 Palta yuj juntzañ checnab'il chi', ix pitzvi juntzañ chucal chi' d'ayin. Tzijtum macañil chucal ix in c'ulej. Q'uinaloc malaj jun ley chi', malaj am yelc'och juntzañ chucal chi'. 9 Ayic manto vojtacoc jun ley chi', pitzan in d'a yichañ Dios in naani. Axo yic ix vojtacaneli, ix nachajel vuuj to te malaj in vach'il. Ichato chi' b'ian ix vojtacaneli to ayoch chamel d'a vib'añ yuuj d'a yichañ Dios. 10 A jun ley chi' ay yopisio yac'an co q'uinal. Palta a ix ac'ancot chamel d'a vib'añ. 11 Yuj jun ley chi', ix te pitzvi chucal d'ayin, in te ixtax yuj juntzañ chi'. A chucal chi' ix ac'lab'an jun ley chi' yic syic'ancot chamel d'a vib'añ.

12 A jun ley chi', malaj spaltail. Añejtona', icha pax chi' smasanil juntzañ checnab'il ay d'a jun ley chi', te tojol, te vach'. 13 Palta, ¿tas tze na jun? ¿Tom a jun ley te vach' chi' tz'ic'ancot chamel d'a vib'añ? Maay, mañoclaj. Aton jun in chuc pensaril tz'ic'ancoti. Icha chi' ix aj scheclajeli to yel te chuc jun chi'. A jun chucal chi' ix yac'lab'ej jun ley to vach' yic syic'ancot chamel d'a vib'añ. Ichato chi' ix checlajelta to a jun in chuc pensaril chi', te chuc toni.

14 Cojtac to a Yespíritu Dios ac'jinaccot jun ley chi'. Palta a in tic añeja' ved' jun in chuc pensaril tic. Ichato choñb'il in och vac'an servil chucal. 15 Yujto a juntzañ tas tzin c'ulej chi', mañ vach'oc svila'. Ay juntzañ tas vach' in gana tzin c'ulej, palta max in c'ulejpaxlaj. Axo juntzañ tas malaj svach'il, a tzin c'ulej. 16 Tato chuc vilan juntzañ tas malaj svach'il tzin c'ulej chi', syalelc'ochi to ec'alxo svach'il jun ley chi' d'a vichañ. 17 Yujto mañoc in tzin c'ulej juntzañ chi'. A jun chucal toxon ayoch d'ayin, a jun chi' sc'ulani. 18 Vojtac to max yal in c'ulan junoc tas vach' d'a yol vico' yujto chuc in pensar. In gana tzin c'ulej juntzañ tas vach', palta max yal-laj vuuj. 19 A tas vach' in gana tzin c'ulej, max in c'ulejlaj. Palta a juntzañ tas malaj svach'il max in nib'ej tzin c'ulej, a tzin c'ulej. 20 Palta tato a juntzañ tas malaj in gana, a tzin c'ulej, syalelc'ochi, mañoc in van in c'ulani. A jun chucal ayoch d'ayin, a jun chi' van sc'ulani.

21 Yuj chi' icha tic tzin c'ulej. In gana tzin c'ulej juntzañ tas vach', axo svilani, axoñej juntzañ chucal tzin c'ulej. 22 A in tic, tzin tzalaj yed' sley Dios. 23 Palta a in nivanil tic, a jun chucal ayoch d'ay, a tz'ac'an mandar. A tz'ac'an oval yed' junxo ley b'aj tzin tzalaji. Yuj chi', icha val to preso vaj yuj chucal, yujto a tz'ac'an mandar in nivanil tic.

24 Ob'iltac in. ¿Mach junoc syal in scolanelta d'a yol sc'ab' in nivanil tic, yujto a tzin ic'anb'at d'a chamel d'a junelñej? 25 Añej Dios syal yuuj, yuj Cajal Jesucristo. Yuj chi', svac' yuj diosal d'a Dios chi'. Icha vaj tic, a yed' in pensar, svac' servil Dios. Palta axo jun in chuc pensaril tic, ayoch yac'an servil chucal.

8

A b'eyb'al snib'ej Yespíritu Dios

1 A ticnaic, junxoñej caj yed' Cristo Jesús, yuj chi' mañxalaj yoval sc'ol Dios aycot d'a quib'añ. 2 A Yespíritu Dios tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús. Yuj spoder Espíritu, ix oñ colchajelta d'a yol sc'ab' chucal yed' d'a yol sc'ab' chamel. 3 Yuj co chuc pensaril, max yal co c'anab'ajan tas syal ley Moisés. Yuj chi' malaj yopisio jun ley chi' oñ scolani. Palta axo Dios ix oñ colani. A ac'jinaccot Yuninal yed' snivanil icha co nivanil

b'aj ayoch co chuc pensaril a oň anima oň tic. A Jesús ix ul cham yuj co mul. Ayic ix cham yed' snivanil ix yac' ganar d'a yib'aň chucal, yic vach' maňxalaj yalan yic jun chucal chi' d'ayoň. 4 Icha chi' yutejnac sb'a, yic vach' syal tojolxoňej scutej co b'a icha syal ley. Yujto a oň tic, maňxo vanoc co b'eyb'alan icha sgana co chuc pensaril. Palta van co b'eyb'alan icha sgana Yespíritu Dios.

5-6 Axo eb' tz'ac'an sgana jun chuc pensaril, aňej ta' syac'och spensar eb'. Yuj val chi' sb'atcan eb' d'a chamel d'a junelňej. A oňxo tic, van co b'eyb'alan icha sgana Yespíritu Dios, aňej pax ta' scac'och co pensar, yuj chi' ol co cha co q'uinal d'a junelňej yed' junc'olal. 7 Palta axo eb' sb'eyb'alan icha sgana jun chuc pensaril chi', toňej syajc'olej sb'a eb' yed' Dios. Malaj sgana eb' sc'anab'ajan sley. Aňeja' max yal paxlaj yuj eb'. 8 Yuj chi', a eb' tz'ac'an sgana jun chuc pensaril chi', max yal-laj sc'ulan eb' icha tas sgana Dios.

9 Palta a oň tic, maxtzac cac' sgana jun chuc pensaril chi'. Aňej sgana Yespíritu Dios sco b'eyb'alej, yujto a ayoch d'ayoň. A eb' maň ayococh Yespíritu Cristo d'ay, maň yicoc Cristo eb'. 10 Palta a oň tic, ayxo och Cristo d'ayoň, yuj chi' vach'chom ayoch chamel d'a yib'aň co nivanil tic yuj chucal sco c'ulej, palta a yuj Yespíritu Dios ayňej co q'uinal, yujto vach' oňxo d'a yichaň Dios. 11 A Dios ac'jinac pitzvocxi Jesús d'a scal eb' chamnac yuj Yespíritu. Tato ayoch Yespíritu d'ayoň, yuuj ol ac'jocxi sq'uinal co nivanil chamelb'a yaj tic yuj Dios, icha ix aj yac'ji pitzvocxi Cristo Jesús yuuj.

12 Yuj val chi', ex vuc'tac yed' ex vanab', quib'aň yaj co b'eyb'alan icha sgana Yespíritu Dios. Maňxo ayoc ochlaj d'a quib'aň cac'an sgana co chuc pensaril. 13 Tato aňeja' co b'eyb'alan icha sgana co chuc pensaril chi', ol oň cham yuuj d'a junelňej. Palta tato yuj scolval Yespíritu Dios, scactejcan co c'ulan juntzaň chucal sgana co nivanil tic, ol co cha co q'uinal d'a junelňej.

14 A jantacňej eb' sb'eyb'alan icha sch'ox Yespíritu Dios, a eb' chi', yel yuninal Dios eb'. 15 A jun Espíritu chab'ilxo cuuj, max oň yac'och cac' servil Dios d'a xivc'olal, palta A' tzoň ac'anoch yuninaloc Dios. Yuj Yespíritu chi', ayic tzoň avaj d'a Dios: Mamin, xco chi d'ay. 16 Cojtac junjun oň d'a co pensar to yel yuninal oňxo Dios. Aňeja' syalpax Yespíritu Dios chi' d'ayoň. 17 Yujto yuninal oňxo Dios, yuj chi' ol co cha co macb'en, aton jun svach'ilal ol spucb'at d'ayoň. A jun chi', ol co cha yed' Cristo. Tato junňej scutej cab'an syail yed'oc, junňej pax ol oň aj yed' b'aj ay svach'ilal.

18 A in tic tzin na'a, a juntzaň yaelal van cab'an ticnaic, max yal co lajb'an yed' jun svach'il Dios ol yac' d'ayoň d'a slajvub'alxo. 19 Masanil juntzaň tastac b'ob'il yuj Dios d'a yolyib'aňq'uinal tic, staňvej yila', smaclanpax yila' b'aq'uiň ol oň checlaj elta a oň yuninal oňxo Dios tic. 20 Yujto a juntzaň tas sb'onac Dios, maj elc'och icha tas snanac Dios chi' yuuj. Palta maň yoloc yic juntzaň chi' icha chi' ajnac, a Dios chi' icha chi' elnac d'a sc'ool 21 yic ol colchajel juntzaň chi' smasanil, yic maňxa tas ol ic'anoc. Icha ol aj co colchajel a oň yuninal oň Dios tic, yic ol oň och d'a svach'il, icha pax chi' ol aj scolchajel juntzaň chi'. 22 Cojtac to atax d'a peca', masanil juntzaň tas b'ob'ilcan yuj Dios aycanoch d'a syaelal. Icha junoc ix ix tz'ab'an syail, ayic tz'alji yune', icha chi' yaj juntzaň chi' yab'an syail ticnaic. 23 Maňocňej juntzaň chi' van yab'an syail. Aňejtona', icha chi' caj pax a oň tic. Ayxo och Yespíritu Dios d'ayoň yic scheclajeli to ayto tas ol yac' Dios d'ayoň. Vach'chom icha chi', palta van cab'an syail ticnaic yacb'an van co taňvani b'aq'uiň ol oň vach' och yuninaloc Dios chi', yic ata' ol vach' colchajel co nivanil tic. 24 Atax yic ix oň colchaji, scac'och yipoc co c'ool to ol co vach' chaej co colnab'il. Q'uinaloc tato toxo ix co cha jun chi' ticnaic, maňxo yovaliloc tzato co taňvej

sjavi. Yujto a tas squil yed' co sat maxtzac co tañvej sjavi. 25 Palta a jun scac'och yipoc co c'ool, max quilochlaj yed' co sat, yuj chi' yovalil tec'an scutej co b'a co tañvan sjavi.

26 Añejtona' tz'och Yespíritu Dios qued'oc ayic mañ tz'acanoc co pensar. Yujto mañ cojtacoc chajtil scutej co lesalvi icha sgana Dios. Ay b'aj toñej tzoñ c'acvi yujto max nachaj cuuj tas scutej calan co b'a d'a Dios chi'. Yuj chi', a Yespíritu Dios slesalvi cuuj. 27 Axo Dios syila' tas ay d'a co pensar junjun oñ. Snachajel yuuj tas syal Yespíritu. Yujto a Yespíritu chi' slesalvi cuuj a oñ yic oñxo tic, icha sgana Dios chi'.

Xajan oñ yuj Cristo d'a masanil tiempo

28 Cojtac to a Dios tz'ac'lab'an jantacñej juntzañ tas sja d'a quib'añ yuj co vach'iloc, a oñ sco xajanej tic, a oñ avtab'il oñxo yuuj yic tzoñ och icha ajnac snaani. 29 Atax d'a pecataxo yojtacxo Dios to yic oñ. Atax ta', sic'nac oñ eli yic vach' lajan tzoñ aj yed' Yuninal. Icha chi' ix oñ yutej Dios, yic vach' axo Yuninal tz'och co b'ab'el uc'tacoc co masanil. 30 A oñ sic'b'il oñ el yuuj, avtab'il oñ pax yuuj. A oñ avtab'il oñ tic yuuj, a tz'alani to vach' oñ d'a yichañ. Ix yac'pax svach'il d'ayoñ.

31 Yuj juntzañ sval tic, mañxa tas sco na ticnaic. Ayxo och Dios qued'oc. Yuj chi', ¿tom ay junoc mach syal stec'b'an sb'a yoch ajc'olal d'ayoñ? 32 A Dios ac'jinacoch Yuninal d'a yol sc'ab' chamel cuuj co masanil. Vach'chom Yuninal, palta maj scol-laj. Tato yac'nac Yuninal chi' cuuj, ocxom masanil tas vach', ¿tom mañ ol yac' d'ayoñ yed'oc? 33 A oñ sic'b'il oñ el yuj Dios, ¿tom ay junoc mach syal yac'anoch d'a quib'añ? A Dios tz'alani to vach' oñ d'a yichañ. 34 Yuj chi', ¿mach junoc syal yac'anoch d'a quib'añ? A Cristo Jesús ix chami, ix ac'jixi pitzvoc. Axo ticnaic, ayec' d'a svach' c'ab' Dios, van stevi d'a Dios chi' cuuj. 35 Malaj junoc tas sch'oxani to mañxo oñ xajanoc yuj Cristo. Vach'chom yaelal, junoc nivan cusc'olal, taxoñej ay mach tz'ac'anoch junoc tas d'a quib'añ, vejel, mañ pichulal, junoc tas ay smay, vach'chom tzoñ miljichamoc, mañ jab'oc syactej Cristo oñ xajanani. 36 Yujto syalcan d'a Slolonel Dios icha tic:

Palta jun, uuj val d'a junjun rato ijan tzoñ smilcham eb', icha junoc noc' calnel
tz'ic'jib'ati yic schami, icha chi' tzoñ yutej eb', xchicani.

37 Vach'chom ol ja juntzañ tic d'a quib'añ, palta ol ton co vach' aq'uej ganar yuj scolval jun tzoñ xajanani. 38 Yuj chi' vojtacxo to vach'chom ay tastac, añeja' te xajan oñ yuj Dios. Vach'chom chamel, ma co q'uinal, vach'chom junoc ángel, mato junoc ay yopisio, taxoñej junoc tas ayec' ticnaic, ma tas toto ol javoc, 39 vach'chom junoc ayec' d'a satchaañ, ma junoc ayec' d'a yalañ tic, yalñej tas junocxo b'ob'il yuj Dios, toxon max yal yoch d'a co cal yed' co Mam Dios chi', añeja' te xajan oñ yuuj. A Dios tzoñ xajanan yuj Cristo Jesús, aton Cajal.

9

A eb' israel sic'b'ilel yuj Dios

1 Yujto yic inxo Cristo eyed'oc, yuj chi' a juntzañ tas ol valb'at tic d'ayex te yel, mañ esoc. A jun in pensar tic tzin cuchb'ani, a sch'oxani to yel juntzañ ol val tic d'ayex, yujto a Yespíritu Dios tz'ac'an in na'a. 2 A in tic, te nivan in cusc'olal. Masanil tiempo pitz'anoch d'a in c'ool ayic tzin naan eb' vetisraelal, yujto in gana scolchaj eb'. 3 Q'uinaloc tato syala' tzin c'ancot yoval sc'ool Cristo d'a vib'añ ticnaic, yic tzin el d'a yol sc'ab' axo eb' vetchoñab' chi' scolchajcaneli. Tato icha chi', ay in gana vac'an in b'a yuj eb'. 4 A eb' chi', yiñtilal Israel eb' ved'oc. A Dios ac'jinacoch eb' yuninaloc, sch'oxnacpax sb'a yed' stziquiquial d'a scal eb', yac'annaccan juntzañ strato

yed' eb'. Yac'annacpaxcan ley Moisés d'a eb'. Yalnaccan d'a eb' tas syutej yalan sb'a eb' d'ay. Ay pax juntzaň tas b'aj yac'naccan sti' d'a eb'. 5 A juntzaň eb' nivan yelc'och d'a yichaň Dios d'a peca', aton eb' smam yicham eb'. A Cristo, ata' ul yac'nacoch sb'a animail, yochnac yetchoňab'oc eb'. A Cristo chi', aton Dios Yajal yaj d'a yib'aň smasanil tasi. Masanil tiempo ol aljoc vach' lolonel d'ay. Amén.

6 Vach'chom maj colchaj eb' israel smasanil, max yal calani to maj elc'och tas yalnaccan Dios chi' d'a eb'. Yujto a eb' israel chi', a d'a yichaň Dios, maň masaniloc eb' israel d'a val yel. 7 A eb' israel chi', yiňtilal ton Abraham yaj eb', palta maň masaniloc eb' yel yiňtilal viň d'a yichaň Dios. Yujto yalnaccan Dios d'a viňaj Abraham chi' icha tic: A d'a viňaj Isaac tic ol b'eyňejb'at jantac iňtilal, xchicani. 8 A jun tic syalelc'ochi to malaj junoc mach yuj smam yicham syal yoch yuninaloc Dios. A eb' yiňtilal viňaj Abraham pitzvinaquel icha yutejnac Dios yac'annaccan sti' d'a viň, aňejton eb' yel yiňtilal viň d'a yichaň Dios chi'. 9 Yalnaccan Dios d'a viňaj Abraham chi' icha tic: Yab' val icha tic junab' tzin jax junelxo vac' a paxyal. Ata' ol aljoc junoc svinac unin ix Sara tic, xchican Dios chi' d'a viň.

10 Maňocňej juntzaň tic sval d'ayex. A viň co mam quicham Isaac, a ix Rebeca yic'nac viň. Axo yic scuchanoch yune' ix, ay chavaň unin yuneej ix. A viňaj Isaac chi' ay yic eb' schavaňil. 11-13 A chavaň eb' unin chi' tiox eb'. Ayic manto alji eb', manta tas vach', mantalaj pax tas chuc sc'ulej eb'. Palta icha tic yutejnac Dios chi' yalan d'a ix Rebeca chi': A viň b'ab'el, ol can viň d'a yalaň smandar viň tzac'an, xchi. Tz'ib'yajpaxcan junxo tic d'a Slolonel Dios, aton b'aj syal icha tic: A viňaj Jacob, xajanab'il viň vuuj. Axo viňaj Esaú, chacb'ilel viň vuuj, xchicani. A juntzaň tic sch'oxani to a Dios ay yalan yic sic'anel junjun mach sgana. Maň yujoc tas sco c'ulej tzoň yavtejoch yicoc.

14 Palta ¿tas scutej co naani? ¿Tom maň tojoloc Dios d'a icha chi'? Maay. Tojol toni. 15 Yujto icha tic yutej yalannaccan d'a viňaj Moisés: "Ol vac' in vach'c'olal d'a eb' b'aj syal in c'ool svac'a'. Ol oc' in c'ool d'a eb' b'aj syal in c'ool," xchi Dios. 16 Vach'chom co gana tzoň colchaji, vach'chom scac' val quip, maň yujoc chi' tzoň colchaji, palta yujňej val to tz'oc' sc'ool Dios d'ayoň. 17 Tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel tas yalnaccan Dios d'a viň yajal Egipto. Syal icha tic: Ix ach vac'och d'a opisio yic vach' uuj tzin ch'oxel in poder, yic ay smay in b'inaj d'a masanil yolyib'aňq'uinal, xchi Dios d'a viň. 18 Yuj chi', a eb' sgana Dios b'aj tz'oc' sc'ool, aton eb' chi' b'aj tz'oc' sc'ool. Yed' pax eb' sgana Dios spitb'i, aton eb' chi' spitb'i yuuj.

19 Palta tecan ayex tzeyal icha tic d'ayin: Tato icha chi', ¿tas yuj syal Dios jun to ay co mul? ¿Toc ay mach syal scachanoch vaan tas sgana Dios chi'? tecan xe chi. 20 Palta max yal-laj calan icha chi'. Malaj junoc mach syal stelan sb'a yed' Dios. A junoc lum chen, ¿tom syal yalan luum icha tic d'a mach stz'acani, tas yuj icha tic tzin utej, tom xchi luum? 21 Yujto a jun tz'acum, ay yalan yic stz'acan luum icha d'a sgana. Vach'chom junňej slumal sc'ana', palta ay yalan yic sb'oan junoc te vach' yilji yed' junoc palta yilji.

22 Icha pax chi' yaj co Mam Dios qued'oc a oň anima oň tic. Vach'chom snib'ej sch'ox yoval sc'ool d'a yib'aň chucal, snib'ej pax sch'ox spoder, palta syac' techaj d'a yib'aň eb' anima smoj sb'atcan d'a syaelal yuj schucal, aton eb' yictaxon yaj sateli. 23 Icha chi' yutejnac Dios sch'oxanel snivan vach'c'olal d'ayoň, yujto ix oc' sc'ool d'ayoň. Atax d'a peca' sic'nac oň och yicoc, yic ay calan quic d'a svach'il. 24 Yavtejnac oň och yicoc, vach'chom israel oň, vach'chom maň oň israeloc. 25 Yujto icha chi' syal Dios d'a slibro viňaj Oseas, b'aj syal icha tic:

A juntzañ mañ in choñab'oc d'a yic yalañ, ol vac'och eb' in choñab'oc. A eb' mañ xajanoc vuuj d'a yic yalañ, ol in xajanejpax eb', xchi Dios.
26 A d'a jun lugar b'aj yalnaccan Dios d'a eb': A ex tic, mañ ex in choñab'oc, xchi. Añeja' ta' ol aljoc d'a eb' to yuninal Dios pitzan yaj eb', xchi d'a Slolonel Dios chi'.
27 Palta yalnaccan yab'ixal eb' israel viñaj Isaías, b'aj syal icha tic:
A eb' yiñtilal vetisraelal, vach'chom te nivan ol aj sb'isul eb' icha sb'isul yarenail sti' a' mar, palta jayvaññej eb' ol colchajoc.
28 Yujto a Dios Cajal, mañxo ol stañvej ec' tiempo, yic ol sch'olb'itan tas yaj eb' anima d'a yolyib'añq'uinal tic. Icha chi' ol yutoc yac'an tz'acvoc elc'och slolonel, xchi.
29 Añejtona' viñaj Isaías chi' aljinaccan junxo tic:
A Dios Cajal aton Syal yuj smasanil, ix el d'a sc'ool oñ yactancan jayvañoñxo tic. Q'uinaloc maay, ix am oñ satel co masanil icha ajnac eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra, xchi

Majxo yac'och jun vach' ab'ix tic eb' israel d'a sc'ool

30 A ticnaic ol val d'ayex, tas syalelc'och juntzañ sval tic. A eb' mañ israeloc, max snalaj eb' tas syutej eb' yoch vach'il d'a yichañ Dios. Palta syal Dios to ay eb' vach' d'a yichañ. Icha chi' syal Dios yuj eb', yujto syac'och Cristo eb' d'a sc'ool. 31 Axo eb' israel, syac'och spensar eb' d'a ley Moisés yic tz'och eb' vach'il d'a yichañ Dios yuuj, palta max tzac'vanlaj yoch eb' vach'il yuj ley chi' d'a yichañ Dios. 32 ¿Tas yuj icha chi' tz'ajcan eb' tze na'a? Scanñej eb' icha chi', yujto max yac'och Cristo eb' d'a sc'ool. A snaan eb' to syal yoch eb' vach'il d'a yichañ Dios yuj juntzañ tas munil sc'ulej eb'. Yuj chi', icha yaj junoc q'ueen b'aj sco tenoch coc, icha chi' yaj Cristo d'a eb'. 33 Yalnac yab'ixal Cristo Dios d'a Slolonel, b'aj syal icha tic:
A d'a choñab' Sion, ata' ol in ch'ox junoc mach icha junoc q'ueen b'aj stenoch yoc eb', stelvi eb' yuuj, palta a eb' tz'ac'anoch jun chi' yipoc sc'ool, mañ ol somchajel-laj eb' yuuj, xchi Dios chi'.

10

1 Ex vuc'tac ex vanab', d'a smasanil in c'ool, in gana scolchajel eb' vetisraelal. Jantac val tzin c'an jun tic d'a Dios. 2 Yel toni, ayoch spensar eb' yac'an servil Dios, palta mañ yojtacoc eb' tas syutej eb' yac'an servil icha val sgana. 3 Mañ yojtacoc eb' tas tz'aj yoch eb' vach'il d'a yichañ Dios. Toñej snib'ej eb' munil tz'och eb' vach'il d'a yichañ, palta max sc'anab'ajej eb' tas yalnac Dios yuj tas tz'aj coch vach'il yed'oc. Yuj chi' max yal-laj yoch eb' icha sgana Dios. 4 Yuj Cristo mañxalaj yalan yic ley Moisés yac'anoch anima vach'il d'a yichañ Dios, yujto a eb' tz'ac'anoch Cristo d'a sc'ool, tz'och eb' vach'il d'a yichañ Dios chi'.
5 Yalnaccan viñaj Moisés tas sco c'ulej tato co gana tzoñ och vach'il d'a yichañ Dios yuj jun ley chi'. Aton jun syal icha tic: Tato ay mach sc'anab'ajan masanil tas syal ley, ol scha sq'uinal yuuj, xchi. 6 Palta ay junxo tz'alani to ol yal Dios to vach' oñ d'a yichañ tato scac'och d'a co c'ool. Aton jun syal icha tic: Mañ e na icha tic, ¿mach junoc ol q'ue d'a satchaañ? xchi. Syalelc'ochi, mach ol b'at ic'anemta Cristo. 7 Syalanpax icha tic: Añejtona' mañ e na icha tic: ¿Mach junoc ol b'at d'a yol luum? xchi. Syalelc'ochi, mach junoc ol b'at ic'anq'ueta Cristo d'a scal eb' chamnac. 8 Palta ay junxo tz'alan icha tic: A jun ab'ix tic, eyojtacxo. Syal eyalani. Ayxo och d'a e c'ool, xchi. A jun ab'ix syal tic, aton jun ab'ix scaleli. A tz'alani to yovalil scac'och Cristo d'a co c'ool. 9 Tato scal yed' co ti' to a Jesús Yajal yaj d'ayoñ, tato d'a val yel scac'och d'a co c'ool to a Dios ac'jinac pitzvoc d'a scal eb' chamnac, tato icha chi' ol oñ colchajoc.

10 Yujto scac'och Cristo d'a co c'ool, yuj chi' syal Dios to vach' oñ d'a yichañ.
Yujto scal yed' co ti' to a Jesucristo Yajal yaj d'ayoñ, yuj chi' tzoñ colchaji.
11 Syalcan d'a Slolonel Dios: Yalñej mach ol ac'anoch Jesucristo chi' yipoc
sc'ool, mañ ol somchajel-laj yuuj, xchicani. 12 A eb' israel yed' eb' mañ
israeloc, lajanñej eb' smasanil d'a yichañ Dios. Yujto a Dios Cajal, Yajal yaj d'a
quib'añ co masanil. Yalñej mach oñ scal co b'a d'ay, nivan svach'c'olal syac'
d'ayoñ. 13 Icha syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: Jantacñej eb' syal sb'a d'a
Dios Cajal, ol colchaj eb' smasanil, xchi. 14 Palta a eb' manto ac'anoch Dios
Cajal d'a sc'ool, ¿tas ol yutoc eb' yalan sb'a d'ay? ¿Tas ol yutoc eb' yac'anoch
d'a sc'ool, tato manto yab' yab'ixal eb'? Añejtona', ¿tas ol yutoc eb' yab'an
yab'ixal, tato malaj mach tz'alan yab' eb'? 15 Palta, ¿tas ol yutoc eb' b'at
yalanel yab'ixal, tato malaj mach schecanb'at eb'? Syalanpax d'a Slolonel
Dios: Mañxo jantacoc svach'il yilji, ayic sjavi eb' tz'alanel vach' ab'ix, xchi.
16 Palta mañ masaniloc eb' schaan yab' jun ab'ix yic colnab'il tic. Icha ix
yalcan viñaj Isaías: Mamin, malaj val eb' tz'ac'anoch jun ab'ix scal tic d'a
sc'ool, xchi. 17 Añej tas scab'i, a scac'och d'a co c'ool. A jun ab'ix yovalil tz'alji,
aton yab'ixal Cristo.
18 Palta, ¿tas tze na jun? A eb' israel, ¿tom maj yab' jun vach' ab'ix tic eb'?
Maay, ix yab' eb' smasanil. Yujto icha tic syalcan d'a Slolonel Dios:

Ix b'eyb'at yab'ixal d'a masanil sat luum tic, masanto ix pucaxb'at d'a masanil
yolyib'añq'uinal tic, xchicani.

19 Palta añeja' maj yac'och eb' d'a sc'ool. ¿Tas tze na yuj eb'? ¿Tom max
nachajel jun ab'ix chi' yuj eb' israel chi'? Yalnaccan viñaj Moisés yuj tas xchi
Dios d'a eb' israel, ayic yalannac icha tic:

Vuuj, ol tz'a e c'ool yuj juntzañxo choñab' malaj yelc'ochi. Añejtona', ol in
tzuntzejcot eyoval yuj tas ol vac' d'a juntzañxo anima manto nachajel
yuuj, xchi Dios chi' d'a Slolonel.

20 Añejtona' viñaj Isaías, stec'b'ejnac sb'a viñ yalani tas xchi Dios yuj eb' mañ
israeloc. Yalannac icha tic:

A eb' maj in sayanlaj, ix in ilchaj yuj eb'. Yed' pax eb' maj in c'anb'ani, ix in
ch'ox pax in b'a d'a eb', xchi Dios chi'.

21 A viñaj Isaías chi' aljinaccani tas ix yal Dios yuj eb' yetisraelal. Aton b'aj syal
icha tic: Masanil tiempo svavtejcot eb' israel d'ayin, palta max sc'anab'ajej
jab'oc eb'. Te pit eb', xchi Dios chi'.

11

A svach'c'olal Dios d'a eb' israel

1 A eb' schoñab' Dios chi', ¿tom paticab'ilel eb' yuuj d'a junelñej? Maay. Ina
in tic, israel in pax yed' eb'. Yiñtilal in pax viñaj Abraham yed' eb'. A d'a
jun macañ eb' yiñtilal viñaj Benjamín, ata' cotnac in. 2 Atax d'a peca', a Dios
ic'jinac och eb' israel yicoc. Axo ticnaic, mañ ol spatiquej el-laj eb'. Cojtac
yab'ixal viñaj Elías11.2-4 d'a Slolonel Dios. A junel ix lesalvi viñ d'a Dios,
ix yalan viñ tas smul eb' yetchoñab' israel chi', ix yalan viñ: 3 Mamin, a eb'
vetchoñab' tic, ix smac'cham juntzañxo eb' a checab' eb'. A juntzañ yed'tal
b'aj tz'ac'ji silab' d'ayach, ix laj smac'poj eb'. A ticnaic, a inxoñej ix in cani.
Palta añeja' sgana eb' tzin smilpaxi, xchi viñ d'a Dios. 4 Yuj chi' ix yal Dios
chi' d'a viñ: Maay, ayto uquexo mil vinac sic'b'ilcanel vuuj. Malaj b'aj ix em
cuman eb' d'a jun syaloch eb' sdiosaloc scuch Baal, xchi d'a viñ. 5 Añejtona'
icha chi' yaj ticnaic. Ay eb' yic ton Dios d'a scal eb' vetisraelal chi'. Aton eb'

11.2-4 **11:2** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj pax d'a 1 Reyes 19.1-18. Baal sb'i sdiosal eb' anima cajan d'a slac'anil eb' israel.

sic'naquel Dios chi' yuj svach'c'olal. 6 Yuj val svach'c'olal Dios sic'b'ilel eb', maň yujoc tas vach' ix sc'ulej eb'. Q'uinaloc yuj tas vach' ix sc'ulej eb' sic'b'ilel eb', tato icha chi', maňoc am yuj svach'c'olal Dios, scolchajel eb'.

7 Palta ¿tas tz'aj eb' israel tze na'a? Ix yac'lej eb' sayani chajtil tz'aj yoch eb' vach'il d'a yichaň Dios, palta maj yal-laj yuj eb', yuj chi' aňej eb' sic'b'ilel d'a scal eb' chi' yuj Dios ix yal yuuj. Axo juntzaňxo eb', toňej ix vach' pitb'icanel eb'. 8 Yujto syal d'a Slolonel Dios icha tic: A Dios ix ac'an quistalax eb'. Yuj chi', vach'chom syil spoder eb', palta max nachajel-laj yuj eb'. Vach'chom syab' slolonel eb', palta max nachajel-laj yuj eb'. Aňejtona', icha pax chi' eb' ticnaic, xchi. 9 Yalnacpaxcan viňaj David:

Ichaocab' junoc yaal tz'aj juntzaň sq'uiň eb' chi'. Telvocab' eb' yuj juntzaň sq'uiň chi'. B'atocab' d'a yib'aň eb' yuuj.

10 Mocxob' yal-laj yilan eb' uuj. Icha junoc viň ňojanem d'a yalaň icatz, ichaocab' chi' tz'ajcan eb' d'a junelňej, xchi viňaj David chi'.

11 Palta tzin c'anb'ej d'ayex, ayic ix juviel eb' israel chi', ¿tom junelňej ix juviel eb'? Maay. Palta yujto ix juviel eb' yuj schucal, yuj chi' ay eb' maň israeloc scolchaji. Axo eb' israel ol ilanoc, ol chichon sc'ol eb' yilani. 12 Yujto juvinaquel eb' israel chi', yuj chi' te vach' yic eb' anima smasanil d'a yolyib'aňq'uinal tic. Yujto cannac eb' israel chi' d'a yalaň, yuj chi' te vach' yic eb' maň israeloc. Tato icha chi', ¿jantacxom val svach'il quic co masanil, ayic ol meltzajxoc och spensar eb' israel chi' smasanil junelxo?

13 Palta ay tas in gana sval d'ayex a ex maň ex israeloc chi'. A Dios ac'jinac vopisio in munlaj d'a e cal. Yuj chi' nivan yelc'och jun vopisio tic d'ayin, 14 talaj icha chi' syil sc'ool eb' vetchoňab' to van e colchaji, yuj chi' tope ay eb' ol colchajpaxoc. 15 A eb' israel chi', paticab'il el eb' yuj Dios junoc tiempoal. Yuj chi', masanil juntzaňxo anima, syal yoch eb' junc'olal yed' Dios. Axo ol chajocxioch eb' israel chi' junelxo, maňxom jantacoc svach'il. Ichato ol pitzvocxi eb' anima d'a scal eb' chamnac, yujto te nivan svach'il ol scha eb'. 16 Q'uinaloc a ixim b'ab'el pan tz'elta d'a ixim harina yic ton Dios yaji, ta icha chi', yic ton Dios ixim masanil. Icha junoc te te', tato yic Dios yaj sch'aňal yib' te', aňejtona' yicňej pax yaj te' sc'ab'. 17 Palta a eb' israel elnac d'a yol sc'ab' Dios, icha junoc sc'ab' te' olivo stzepchajel d'a snun, icha chi' aj yelnac eb'. A exxo, icha sc'ab' jun te' caltacte'al olivo scomon q'uib'i, icha chi' eyaji, yujto maň ex israeloc. Palta ichato ix ex ac'jicanoch sq'uexuloc eb' d'a jun sc'ab' b'aj tzepb'ilelta d'a snun chi', yujto ay eyalan eyic yed' eb' smam yicham eb'. 18 Palta maň e na to ec'to e vach'il d'a yichaň eb' israel chi'. Yujto icha junoc sc'ab' te te', icha chi' eyaji. A junoc c'ab' te', max yal yac'an yaxb'oc te' yib'. Palta a sch'aňal yib' te', a tz'ac'an yaxb'oc te' sc'ab' chi'.

19 Tecan ayex tzeyal icha tic: A eb' israel chi', ichato tzepb'ilel eb' d'a snun, yic vach' a oň tzoň ochcan sq'uexuloc eb', tecan xe chi. 20 Yel toni, ichato tzepb'ilel eb' israel chi', yujto max yac'och Dios eb' d'a sc'ool. Palta a ex tic, yujňej to ix eyac'och Dios d'a e c'ool tzex ochcan sq'uexuloc eb'. Yuj chi', xeyic'tachaaň e b'a, tzeyil val e b'a. 21 Tato maj yac'laj nivanc'olal Dios d'a yib'aň eb' icha sc'ab' te' yaji, ocxom ex pax tic, ¿tom ol ex yac' nivanc'olal tato tzeyiq'uel e b'a d'ay? 22 Nachajocab'el eyuuj to nivan svach'c'olal Dios. Palta aňejtona', ov pax sic'lab'il. A eb' juvinacxoel chi', aycot yoval d'a eb'. A exxo tic, maň jantacoc svach'c'olal syac' d'ayex. Yuj chi' yovalil tzex ochcan d'a svach'c'olal, tato maay, aňejtona' ol ex ic'jocxieloc. 23 A eb' israel chi', tato ol yac'xioch eb' d'a sc'ool, ol ochxoc eb' yicoc Dios chi'. Ichato ol ac'jocxioch eb' d'a te' snunal chi' junelxo. Yujto a Dios ay spoder sb'oan icha chi'. 24 A exxo maň ex israeloc, ichato tzepb'il ex el d'a snunal junoc te te' munil sq'uib'i, ix

ex ac'jioch sc'ab'oc junoc te te' vach'. Vach'chom maň ex yicoc jun chi' d'a yalaňtaxo, palta ix ex och yicoc. Tato icha chi' ix ex aji, aňejtona' icha pax chi' eb' israel. Ichato ol ac'jocxioch eb' d'a snunal b'aj elnaccoti, aton jun yic val eb' d'a peca'. Yuj chi', yelxo val ol och eb' yicoc junelxo.

Ay jun tiempoal ol colchaj eb' israel masanil

25 Ex vuc'tac ex vanab', a juntzaň sval tic d'ayex, malaj mach ojtannac d'a peca'. Palta a ticnaic, in gana to tzeyojtaquejeli yic max eyic'chaaň e b'a, yujto jelan ex e naani. A eb' vetisraelal chi', tzijtum eb' pitb'inaccaneli. Ol canňej eb' icha chi' masanto ol tz'acvoc sb'isul eb' maň israeloc ol colchajoc. 26 Ichato chi' ol colchajpax eb' vetisraelal smasanil. Yujto syal d'a Slolonel Dios icha tic:
A d'a choňab' Sion d'a scal eb' israel, ata' ol q'ue vaan jun Colvajum. A' ol ic'anel schucal eb' yiňtilal Jacob.
27 Icha tic ol vutoc vac'an in trato yed' eb', ayic ol vac'an lajvoc smul eb', xchi Dios.
28 A eb' israel chi', ajc'ol eb' d'a Dios, yujto max yac'ochlaj jun vach' ab'ix yic colnab'il eb' d'a sc'ool. Icha chi' yaj eb', yic a ex tic syal e colchaji. Palta aňeja' xajanab'il eb' yuj Dios, yujto sic'b'ilcanel smam yicham eb' yuuj. 29 Yujto a tas syac' Dios, junelňej syac'a'. Maxtzac yiq'uec'laj. A eb' avtab'il yuj Dios yicoc, junelňej avtab'il eb'. 30 A d'a yalaňtaxo, max e c'anab'ajej Dios, palta a ticnaic, ix oc' sc'ool d'ayex, yujto maj c'anab'ajajlaj yuj eb' israel. 31 Yel toni, a ticnaic max sc'anab'ajejlaj Dios eb' vetisraelal chi'. Palta icha chi' yaj eb' ayic ol oc'xoc sc'ol d'a eb', icha tz'aj yoc' sc'ol d'ayex. 32 A d'a yichaň Dios, max co c'anab'ajejlaj co masanil a oň anima oň tic. Icha chi' ix oň yutej, yic vach' jun lajanňej tz'aj yoc' sc'ol d'ayoň co masanil.
33 A Dios, maň jantacoc svach'il, maň jantacoc sjelanil. Yojtacňej masanil tastac. Malaj junoc mach syal snachajel yuuj tas syutej. Malaj pax junoc mach snachajel sb'eyb'al chi' yuuj. 34 Icha syal d'a Slolonel: ¿Mach val junoc syal yojtacanel spensar Dios Cajal? ¿Mach val junoc syal sc'ayb'ani? 35 ¿Mach val junoc sb'ab'laj ac'an junoc silab' d'ay, axo tzac'anto tz'ac'an junocxo yic d'ay? xchi. 36 Yujto a masanil tastac, aňej d'a Dios scoti. Aypax ec' yuuj, yic scheclajelta svach'il. Nivanocab' yelc'och Dios d'a masanil tiempo. Amén.

12

Chajtil scutej cac'an servil Dios

1 Ex vuc'tac ex vanab', ix te oc' val sc'ool Dios d'ayoň, yuj chi' tzin tevi d'ayex to tzeyac'och e b'a d'a yol sc'ab', icha junoc silab' pitzan, icha chi' scutej co b'a cac'an servil, yujto yic oňňej, yic stzalaj sc'ool qued'oc. Ichaton val chi' smoj scutej calan co b'a d'ay. 2 Maňxoocab' lajanoc scutej co b'a yed' eb' yic yolyib'aňq'uinal tic. Yovalil scac' q'uexmaj co pensar, yic ol vach' b'o co b'eyb'al d'a junelňej. Tato icha chi' scutej co b'a, ol vach' nachajel cuuj tas sgana Dios d'ayoň. Aton juntzaň tas vach', tas syac' tzalajb'oc sc'ool Dios yed'oc yed' tas malaj jab'oc spaltail d'a yichaň.
3 A Dios ac'jinac vopisio tic yuj svach'c'olal. Yuj chi' svalb'at juntzaň tic d'ayex e masanil. Malajocab' junoc oň sco na'a to te jelan oň. Yovalil emnaquil scutej co b'a, ato syala' tas copisio syac' Dios d'ayoň, yujto ix cac'och d'a co c'ool. 4 A co nivanil tzijtum macaňil yaji. Palta maň lajanoc yopisio smasanil. 5 Icha yaj co nivanil chi', icha chi' caj a oň creyente oň tic. Vach'chom tzijtum oň, palta junňej animail caj d'a yol sc'ab' Cristo. Icha yaj junjun macaň co nivanil junňej yaji, ich oň ta', junňej caj co masanil.
6 Ch'occh'oc copisio junjun oň, ato syala' tastac tz'el d'a sc'ool Dios yac'an d'ayoň. Yuj chi' yovalil tzoň munlaj val d'a junjun copisio chi'. A mach

ac'b'il yopisio yalanel slolonel Dios, yovalil syaleli, ato syala' jantac syutej yac'anoch d'a sc'ool. 7 A mach ac'b'il yopisio yac'an servil, yovalil vach' syutej yac'an servil. A mach ay yopisio sc'ayb'an eb' yetcreyenteal chi', yovalil syac' val och spensar sc'ayb'an eb'. 8 Tato ay junoc mach tz'iptzitan eb' yetcreyenteal, yovalil syac' yip smunlaj d'a yopisio chi'. Tato ay mach sian junoc tas d'a eb' ay stzapan smajanil, yed' ocab' d'a smasanil sc'ool siej. A mach ay yopisio scuchb'an eb' yetcreyenteal, yac'ocab' yip scuchb'an eb'. Añejtona', a mach tz'oc' sc'ool d'a eb' ayoch d'a syaelal, yovalil scolvaj d'a eb' d'a tzalajc'olal.

A tas scutej co b'eyb'al

9 Yelc'olalocab' sco xajanej co b'a. Sco chacanel masanil chucal. Axo d'a tastac vach' scaq'uec och co pensar. 10 Sco xajanej co b'a, yujto cuc'tac canab' co b'a. Yovalil squic' emta co b'a junjun oñ, yic vach' ay quelc'och junjun oñ.
11 C'asanocab' scutej co b'a d'a Cajal Jesús. Mañ jaraganaoc scutej co b'a d'ay. Smasanilocab' co c'ool scac' servil.
12 Ayocab' co tzalajc'olal d'a masanil tiempo, yujto scac'och Dios yipoc co c'ool. Tec'an scutej co b'a ayic sjavi yaelal d'a quib'añ. Mañ cactejeccan co lesalvi d'a masanil tiempo.
13 Yovalil tzoñ colvaj d'a stzapanil smajanil eb' yicxo Dios. Vach' pax scutej co b'a d'a eb' tz'ec' d'ayoñ.
14 Tato ay eb' chuc syutej sb'a d'ayoñ, yovalil sco c'ancot svach'c'olal Dios d'a yib'añ eb', mañoc yoval sc'ool sco c'ancot d'a yib'añ eb', palta a svach'c'olal.
15 A eb' stzalaji, coñ tzalajec yed' eb', axo eb' scusi, coñ cusec pax yed' eb'.
16 Junñej molañil tzoñ aj co masanil. Max yal-laj quic'anchaañ co b'a. Junñejocab' tzoñ ec' yed' eb' malaj yelc'och d'a eb' anima. Max yal co naani to te jelan oñ.
17 Tato ay eb' chuc syutej sb'a d'ayoñ, max yal-laj chuc scutej pax co b'a d'a eb'. Vach'ñej scutej co b'eyb'al d'a yichañ eb' anima smasanil. 18 Caq'uec val quip yic junc'olal tzoñ aj yed' eb' anima, tato syala' yed' masanil mach.
19 Ex xajanab'il vuuj, max yal co pacan co b'a d'a eb' quetanimail. Yovalil sco tañvej, yic vach' munil a Dios ol ac'an syaelal eb'. Yujto yalnaccan Dios d'a Slolonel icha tic: A in ton tic ay valan vic vac'an syaelal eb'. A in tic ol in pactzitej d'a eb', xchi Dios Cajal. 20 Syalanpax icha tic d'a Slolonel chi': Tato ay svejel eb' ayoch ajc'olal d'ayex, aq'uec va eb', tato ay staquiñtial eb', aq'uec yuq'uej a' eb'. Tato icha chi' tzeyutej e b'a d'a eb', ol chacb'oc sat eb' yuj q'uixvelal d'a eyichañ. 21 Mañ co cha oñ yac' ganar chucal tz'ac'jioch d'a quib'añ. Yovalil vach' scutej co b'a, yic a oñ scac' ganar d'a yib'añ juntzañ chucal chi'.

13

1 Yovalil sco c'anab'ajej eb' yajal co masanil, yujto a Dios tz'ac'anoch eb' d'a yopisio. Q'uinaloc ta maay, malaj am junoc eb' ay yopisio. 2 Tato ay oñ scac' oval yed' eb' yajal chi', syalelc'ochi to van schichonoch co c'ool d'a tas ix sb'ocan Dios. Tato icha chi' tz'aj cac'an oval yed' eb', munil scac'och yaelal d'a quib'añ. 3 Yujto a eb' yajal chi', ay yopisio eb' mañ yicoc xiv eb' vach' sb'eyb'al d'a eb', palta yic xiv eb' chuc sb'eyb'al d'a eb'. Yuj chi', tato co gana max oñ xiv d'a eb', yovalil vach' scutej co b'eyb'al. Tato icha chi' stzalaj eb' qued'oc.
4 Ayoch yopisio eb' yuj Dios, yuj svach'iloc eb' anima smasanil. Palta tato chuc scutej co b'a, smoj ton co xiv d'a eb', yujto yel ay yalan yic eb' yac'anoch yaelal d'a quib'añ. Yujto ayoch yopisio eb' yuj Dios, yic tz'ac'jioch syaelal eb' chuc syutej sb'a yuj eb'. 5 Yuj chi' yovalil sco c'anab'ajej tas syal eb' yajal chi'. Mañ

yujocn̈ej to tzoñ xiv yac'anoch yaelal eb' d'a quib'añ sco c'anab'ajan eb', palta sco c'anab'ajej eb', yujto cojtac to icha chi' sgana Dios. 6 Yuj chi' yovalil scac' co tumin d'a eb' icha syal ley, yujto a Dios tz'ac'an yopisio eb'. Van pax smunlaj eb' d'a jun yopisio chi'.

7 A eb' yajal sc'anan tumin yuj ley, yovalil scac' d'a eb'. Vach'chom ch'añ ornato, ch'añ co derecho, yovalil sco tup d'a eb' icha syal ley. A eb' yajal chi', tato smoj co xiv d'a eb', xivoc oñ d'a eb'. Tato smoj ay yelc'och eb', ayocab' yelc'och eb' d'ayoñ. 8 Tato ay oñ ay co b'oc, yovalil sco tupu'. Palta ay val junxo icha co b'oc d'a eb' quetanimail, aton co xajanan co b'a yed' eb', yujto yovalil sco xajanej co b'a. Tato icha chi' scutej co b'a, syalelc'ochi van co c'anab'ajan sley Dios smasanil. 9 Ay juntzañ checnab'il tz'alan icha tic: Mañ ex em ajmulal. Mañ e milcham junoc eyetanimail. Mañ eyelq'uej junoc tasi. Mañ eyiloch e c'ool d'a junocxo tas, xchi. A juntzañ checnab'il tic yed' juntzañxo, junxoñej checnab'il b'aj syiq'uelc'och sb'a, aton jun tz'alan icha tic: Icha eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' tzeyutej e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi. 10 A mach xajanan eb' yetanimail, malaj juneloc chuc syutej sb'a d'a eb'. Yuj chi' tato sco xajanej eb', mañxa b'aj scac' palta d'a sley Dios.

11 Svalb'at junxo tic d'ayex. Nachajocab'el eyuuj tas yaj jun tiempo tic. Yujto a ticnaic, stiempoal ichato scaq'uel co vayañ, yujto toxo ol ja co Columal. Te lac'anxo ay ticnaic, mañ ichoc ix aj co b'ab'laj chaan d'a yalañtaxo. 12 A jun tiempoal tic, lajan yaj yed' d'ac'valil. Axo yic ol ja co Columal, ichato c'ualil ol ajoc. Palta ipan yec' stiempoal ticnaic, toxo val ol javoc. Yuj chi', cactejeccan co c'ulan juntzañ sc'ulej eb' anima ayto d'a q'uic'alq'uinal. Icha syutej sb'a eb' soldado yac'an oval yed' juntzañ syamc'ab', ichaocab' chi' scutej cac'an quip d'a yic Dios, yujto axo d'a saquilq'uinal ayoñ. 13 Ichaocab' syutej sb'a eb' vach' d'a c'ualil, ichaocab' chi' scutej co b'a. Tojol scutej co b'a. Max yal co ch'eneni uq'uel añ. Max yal tzoñ em d'a ajmulal yed' d'a juntzañxo tastac chucal yed' co nivanil. Max yal scac' oval yed' junocxo quetanimail. Max yal yoch chian co c'ool d'a junocxo yuj tas ay d'ay. 14 Yovalil sco chaec spoder Cajal Jesucristo icha schaan syamc'ab' eb' soldado yic oval. Mañxoocab' cac'och co pensar d'a juntzañ sgana co chuc pensaril.

14

Max yal co ch'olb'itan eb' quetcreyenteal

1 Ay eb' creyente manto tec'anoclaj, yujto manto nachajel sc'ayb'ub'al Cristo yuj eb'. A eb' icha chi', chaec och eb' eyed'oc. Mañ e telaj e b'a yed' eb' yuj juntzañ tas manto nachajel yuj eb'. 2 A eb' creyente tec'anxo, yojtac eb' smasanil tas syal co chi'ani. Axo eb' manto tec'anoc, tzato xiv eb' schi'an noc' chib'ej, añej añ itaj schi eb'. 3 Palta a oñ sco chi masanil tasi, max yal co b'uchan eb' max chi'an qued'oc. Añejtona', a eb' max chi'an juntzañ chi' qued'oc, max yal oñ yalub'tañan eb', yujto chab'iloñxo yuj Dios yed' eb'. 4 Q'uinaloc ay junoc mach smunlaj d'a spatrón, ¿tom ay calan quic co ch'olb'itan tas yaji? Añejton jun spatrón chi' ay yalan yic yalan d'ay tato vach' d'a yichañ mato maay. Añejtona' ich oñ pax ta' d'a Cajal Jesús. Palta vach' ol oñ aj d'a yichañ, yujto ay spoder yoch qued'oc, yic vach' scutej co b'a d'ay.

5 Ay eb' creyente tz'alani to ay juntzañ c'ual nivan yelc'ochi. Ay pax eb' tz'alani, lajanñej junjun c'u, malaj junoc c'ual ec'al yelc'och d'a yichañ junocxo, xchi eb'. Yuj chi' co naec jun tic d'a co pensar junjun oñ b'aj tzoñ cani. 6 A eb' sc'anab'ajan juntzañ c'u sval tic, icha chi' syutej sb'a eb', yic sch'oxel eb' to ay yelc'och Cajal Jesús d'a yichañ eb'. Añejtona' a mach max

c'anab'ajan juntzaň c'u chi', icha chi' syutej sb'a eb', yujto ay yelc'och Cajal Jesús d'a eb'. Yed' pax junxo tic: A mach yalňej tas schi'a, schiňej yic sch'oxo' to ay yelc'och Cajal Jesús d'ay, yujto syac' yuj diosal d'a Dios yuuj ayic schi'ani. Axo mach max chi'an juntzaň chi' smasanil, icha chi' sc'ulej yic sch'oxo' to ay yelc'och Cajal Jesús chi' d'ay, yujto syac' pax yuj diosal d'a Dios yuj tas schi'a.

7 Yacb'an pitzanoňto, malaj junoc oň quic co b'a. Aňejtona' ayic ol oň chamoc, malaj junoc oň quic pax co b'a. 8 Tato pitzan oň, yuj quic'anchaaň Cajal Jesús pitzan oň. Tato tzoň chami, yuj quic'anpaxchaaň tzoň chami. Yuj chi', vach'chom pitzan oň ma tzoň chami, yic oňňej Cajal Jesús chi'. 9 Yujto ix cham Cristo, ix pitzvixi, yic vach' tz'och Yajalil d'a yib'aň eb' chamnac yed' pax d'a quib'aň a oň pitzan oňto tic.

10 Yuj chi', max yal co ch'olb'itan tas yaj junoc cuc'tac canab'. Max yal calani to malaj vach' yochi. Yujto co masanil ol oň c'och d'a yichaň Dios, ato ta' ol sch'olb'itej tas caj junjun oň. 11 Yujto syalcan d'a Slolonel icha tic:

A in Yajal in tic, yel pitzan in. Yuj chi', val yel ol laj em cumjab' eb' anima smasanil d'a vichaň. Yovalil ol laj yal eb' to a inňej Dios in, xchicani.

12 Yuj chi', yovalil junjun oň ol cal d'a Dios tastac ix co c'ulej.

Ay smay cac'an somchaj spensar eb' yicxo Dios

13 Yuj chi', max yal-laj co ch'olb'itan tas caj junjun oň. Más vach' a val junxo tic sco c'ulej: Vach' scutej co b'a yil eb' cuc'tac eb' canab', yic vach' malaj junoc eb' ol b'at d'a schucal cuuj, yic malaj pax junoc eb' ol somchajel spensar cuuj. 14 A in tic, yujto ayoch Cajal Jesús d'a in c'ool, vojtacxo sic'lab'il to malaj junoc tas ay yovalil yuj d'a yol yico'. Palta tato ay junoc mach snaani to ay yovalil junoc tas yuj Dios, max yal sc'ulani, yujto ayton yovalil d'a yol yico'. 15 Q'uinaloc tato ay junoc tas ay yovalil schiji yuj eb' cuc'tac eb' canab', tato sco chi'a, scus eb' cuuj. Tato icha chi' scutej co b'a, maň vanoc co xajanan eb' syal chi'. Palta aytalaj junoc eb' ix cham Cristo yuuj satel yuj junoc tas sco chi'a. 16 A oň tic cojtac to vach' juntzaň chi', palta tato ay eb' tz'alani to chuc, más vach' max co chilaj d'a yichaň eb'. 17 A ticnaic, ayoňxooch d'a yol sc'ab' Dios. Yuj chi', maňxo smojoc scac'och co pensar d'a tas sco chi'a yed' d'a tas scuq'uej. Palta smoj tojol scutej co pensar, junc'olal tzoň aji. Sco chaan jun tzalajc'olal syac' Espíritu Santo d'ayoň. 18 Tato icha chi' scutej cac'an servil Cristo, ol tzalaj Dios qued'oc. Ol yilanpax eb' quetanimail to vach' co b'eyb'al.

19 Yuj chi', co naec val tas scutej co b'a, yic junc'olal tzoň aj co masanil. Sco naani chajtil scutej co b'a cac'an stec'anil junjun eb' yicxo Dios. 20 Ay smay sjuviel smunlajel Dios d'a eb' quetcreyenteal yuj tas sco chi'a. Yuj chi', maň co c'ulejec icha chi'. Yel toni, malaj junoc tas ay yovalil co chi'an d'a yichaň Dios, palta tato ay eb' somchajel spensar yuj tas sco chi'a, yovalil scactejcan co chi'ani. 21 Yuj chi', tato ay eb' somchajel spensar yujto sco chi noc' chib'ej, ma yujto scuq'uej vino, ma yuj junocxo tas sco c'ulej, tato icha chi', más vach' scactejcan co c'ulan juntzaň chi'. 22 Yujto cac'nacoch Dios d'a co c'ool, yuj chi' snachajel cuuj to malaj junoc tas ay yovalil yuj Dios chi'. Palta munil sco na juntzaň tic d'a yichaň Dios. A juntzaň tas sco c'ulej, tato cojtac to malaj yovalil d'a yichaň Dios chi', te vach' quico'. 23 Palta ayic sco chi'an junoc tasi, tato sco na'a to ay yovalil d'a yichaň Dios, tato icha chi', tz'och co mul d'ay, yujto max cac'och d'a co c'ool to vach' scutej co b'a. Yalňej tas sco c'ulej, tato max cac'och d'a co c'ool to vach' d'a yichaň Dios, tato icha chi', tz'och co mul d'ay.

15

Co c'ulejec icha sgana eb' yicxo Dios

1 A oñ tec'an oñxo tic, snachajel cuuj to malaj yovalil juntzañ chi', palta
ay eb' manto tec'anoc, xiv eb' yuuj. Yuj chi' quic yaj cac'an techajoc, yujto
manto te tec'anoc eb', yic max somchajel eb' cuuj. Max yal añej tas co gana
sco saya'. 2 Co c'ulejec junjun oñ icha sgana eb' yicxo Dios, sec yuj chi' vach'
ol aj snaan eb'. Tato icha chi', ol tec'c'aj eb'. 3 Yujto a Cristo, mañoc tas
sgana ix sc'ulej. Palta janac d'a yib'añ icha syal d'a Slolonel Dios, aton b'aj
syal icha tic: Mamin, ayic sb'uchvaj eb' d'ayach, a in jun svab' pax syail,
xchi. 4 Jantacñej tas tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel Dios d'a peca', ay yopisio oñ
sc'ayb'ani. Yuj Slolonel chi' sco tec'b'ej co b'a, syac'anpax snivanil co c'ool yic
vach' scac'och Dios chi' yipoc co c'ool. 5 A Dios tz'ac'an co tec'anil, syac'anpax
snivanil co c'ool. In gana a tz'och eyed'oc, yic vach' junc'olal slaj eyutej e
b'a, icha yutejnac sb'a Cristo Jesús. 6 Tato icha chi', junxoñej ol aj e pensar.
Junxoñej ol eyutoc eyalan vach' lolonel d'a Dios, aton sDiosal Cajal Jesucristo,
Smam ton paxi.

Ec'nac viñaj Pablo yalel vach' ab'ix d'a eb' mañ israeloc

7 Yuj chi' yovalil vach' scutej quil-lan co b'a junjun oñ, yujto icha chi' ix
yutej Cristo oñ yilani, yic vach' scheclajeli to te nivan svach'il Dios. 8 Svalb'at
juntzañ tic d'ayex, yujto a Cristo ulnaquec' yac' servil eb' yetisraelal. Ulnac
eq'ui, yic tz'elc'och tas yalnaccan Dios d'a eb' co mam quicham ayic yac'annac
sti' d'a eb'. Icha chi' yutejnac Cristo sch'oxani to yel syal Dios. 9 Añejtona', yuj
eb' mañ israeloc ulnacpaxec' Cristo chi', yic vach' syal vach' lolonel eb' d'a
Dios, yujto ix oc' sc'ool d'a eb'. Yujto icha chi' syal d'a Slolonel:

Yuj chi' jun, sval vach' lolonel d'ayach d'a scal juntzañ nivac choñab', yuj chi'
tzach in b'itej.

10 Syalanpax junxo tic d'a Slolonel Dios chi':

A exxo mañ ex israeloc, tzalajañec yed' eb' yic Dios, aton eb' israel, xchi.

11 Ay b'aj syal pax icha tic:

E masanil ex nación yed' ex choñab' mañ israeloc, alec vach' lolonel d'a Dios
Cajal, xchi.

12 A viñaj Isaías tz'ib'annaccan d'a Slolonel Dios:

Ay jun ol pitzvocchaañ d'a scal eb' yiñtilal viñaj Isaí, a' ol ac'joc och yajaloc
eb' mañ israeloc. Aton jun chi' ol yac'och eb' yipoc sc'ool, xchicani.

13 A Dios yipc'olal yaj cuuj. In gana, a svach' ac'an e tzalajc'olal yed' e
junc'olal, yujto tzeyac'och e c'ol d'ay. Tato icha chi', ol e vach' aq'uejoch yipoc
e c'ool, yujto a Yespíritu tz'ac'an spoder d'ayex.

14 Ex vuc'tac ex vanab', vojtacxo, to vach' e pensar, jelan ex d'a yic Dios.
Vojtac to syal tze c'ayb'ej e b'a ta'. 15 Vach'chom icha chi' e b'eyb'al, max in
xiv in tz'ib'anb'at juntzañ c'ayb'ub'al tic d'ayex, yic mañ ol sat e c'ool d'ay.
Icha chi' svutej in b'a, yujto a Dios ac'jinac jun vopisio tic yuj svach'c'olal. 16 A
ac'annac vopisio vac'an servil Jesucristo d'a scal eb' mañ israeloc. Ay vopisio
valanel vach' ab'ix yic Dios, yic vach' ay eb' mañ israeloc ol vac'och d'a yol
sc'ab'. Icha junoc tas vach' siaj d'a yichañ Dios, icha chi' yaj eb' d'a yichañ,
yujto a Yespíritu tz'ic'anoch eb' yicoc.

17 Yujto vac'nacoch Cristo Jesús d'a in c'ool, yuj chi' syal valani to nivan
yelc'och jun munlajel tzin c'ulej tic d'a Dios. 18 Max yal vic'anchaañ in b'a
yuj tas sc'ulejnac juntzañxo eb' tz'ac'an servil Dios. Palta max in xiv valani
tas ix sc'ulej Cristo ved'oc, yic svac' sc'anab'ajej eb' mañ israeloc. Ix in ec' vac'
yab'ix eb'. Ay pax juntzañ tas ix in ch'ox d'a scal eb'. 19 Aton juntzañ milagro
ix in ch'ox d'a eb', yed' juntzañxo tas sch'oxanel spoder Dios. A Yespíritu Dios
ix yac' spoder d'ayin. Icha chi' ix vutej ec' valanel vach' ab'ix yic Cristo d'a
junjun choñab'. A d'a Jerusalén ix in b'ab'laj yamejoch valaneli. Ix laj in ec'

d'a junjun choñab', masanto ix in c'och d'a yol yic Ilírico. 20 Yujto svac' vip
valanel vach' ab'ix yic colnab'il b'aj manto yab' yab'ixal Cristo eb' anima. Yuj
chi' mañxa in gana tzin ec' valel b'aj toxo ix ec' juntzañxo eb' yaleli. 21 Icha
syal d'a Slolonel Dios:
A eb' manto och yab'ix, ol yab' eb'. Yed' eb' manta b'aj tz'ab'an ab'ix, ol
nachajel yuj eb', xchicani.

Sgana viñaj Pablo sb'at d'a Roma

22 Yuj vopisio tic, maxto yal-laj in b'at ex vila', vach'chom tzijtum elxo in
naan jun chi'. 23 Ayxo yab'ilal voch ijan in naani. Xal ticnaic, mañxalaj in
munlajel d'a juntzañ lugar tic. 24 Yuj chi' tzin na' to ayic ol in b'at d'a España
ol in ec' ex vila', yic ol in tzalaj ex vilani. Ol lajvoc vec' jayeoc c'ual eyed' ta',
in gana ol ex colvaj ved'oc yic ol in c'och d'a España chi'. 25 Palta a ticnaic,
ol in b'ab'laj ec' d'a Jerusalén yic ol vic'b'at jun ofrenda d'a eb' creyente ta'.
26 Yujto a eb' aj Macedonia yed' eb' aj Acaya, ix el d'a sc'ool eb', ix yic'chaañ jun
ofrenda eb' yic eb' creyente meb'a' d'a Jerusalén chi'. 27 Ix el d'a sc'ol eb' yac'an
jun ofrenda chi', yujto ichato ay sb'oc eb' d'a eb'. Yujto a eb' aj Jerusalén chi',
a eb' colvajnac d'a eb' mañ israeloc chi' yuj yojtacanel co Mam Dios eb'. Yuj
chi', a eb' mañ israeloc chi' ay ton yalan yic eb' scolvaj d'a eb' yed' yofrenda
chi'. 28 Yuj chi' yovalil ol ec' vac'can jun ofrenda chi' d'a eb' aj Jerusalén chi'.
Ol lajvoc chi', ol ec' ex vilani ayic van in b'at d'a España chi'. 29 Vojtac to ayic
ol in c'och eyed' ta', mañ jantacoc svach'c'olal Cristo ol yac' d'ayoñ eyed'oc.
30 Ex vuc'tac ex vanab', a Yespíritu Dios tz'ac'an co xajanej co b'a. Yuj chi'
tzin tevi d'ayex to tzeyac' eyip eyoch ved' d'a lesal. Tzex lesalvi vuuj d'a
Dios yujto icha chi' sgana Cajal Jesucristo. 31 Tze c'an d'a Dios vuuj yic ol in
scolcanel d'a yol sc'ab' eb' mañ creyenteoc d'a yol yic Judea. Tzex lesalvi pax
yuj jun ofrenda ol vic'b'at tic d'a eb' creyente d'a Jerusalén, yic tzalajc'olal ol
scha eb'. 32 Tzex lesalvi pax vuuj yic tzalajc'olal ol in c'och eyed' ta', ta icha
chi' sgana Dios. Axo ta' ol vic' vip jayeoc c'ual. 33 Ochocab' Dios jun ac'um
junc'olal eyed' e masanil ta'. Amén.

16

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb' creyente

1 A ix canab' Febe tic, yac'nac servil ix d'a jun iglesia d'a choñab' Cencrea.
Tzeyil janic' ix. 2 Vach' tzeyutej e chaan ix sc'och ta', yujto yicxo ix Cajal Jesús
qued'oc. Yujto a oñ creyente oñ tic, smoj icha chi' scutej co chaan eb' cuc'tac
eb' canab' tz'ec' d'ayoñ. Tzex colvaj d'a ix yuj tastac yovalil tz'och yuuj. Yujto
tzijtum eb' b'aj ix colvaj ix. Añejtona' colvajnac pax ix d'ayin.
3 Tic svac'b'at stzatzil sc'ool ix canab' Priscila yed' viñ cuc'tac Aquila, aton
eb' junñej ix in munlaj yed'oc d'a yic Cristo Jesús. 4 Ijan chamnac eb' vuuj,
ayic xid' in scolanelta eb' d'a yol sc'ab' chamel. Yuj chi' svac' yuj diosal d'a
eb'. Mañoc inñej svac' yuj diosal d'a eb', a eb' creyente d'a junjun iglesia
d'a scal eb' mañ israeloc, syac'pax yuj diosal eb' d'a eb'. 5 Svac'b'at stzatzil
sc'ol eb' creyente smolb'ej sb'a d'a spat eb' chi'. Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol
viñ cuc'tac Epeneto. Te xajanab'il viñ vuuj. A viñ ix b'ab'laj ac'anoch Cristo
d'a sc'ool d'a yol yic Asia. 6 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol ix María, jun ix
smunlaj val d'a e cal. 7 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol eb' vetchoñab', aton
viñaj Andrónico yed' ix Junias. Junñej ochnac oñ yed' eb' preso junel. Nivan
yelc'och eb' d'a co cal a oñ schecab' oñ Cristo tic. A eb' b'ab'el creyente d'a
vichañ.
8 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Amplias. Xajan viñ vuuj, yujto
yac'nacoch Cajal Jesús viñ d'a sc'ool. 9 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac

Urbano, yujto junñej tzoñ munlaj yed' viñ d'a yic Cristo Jesús. Svac'anb'at yic viñ cuc'tac Estaquis, xajanab'il pax viñ vuuj. 10 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Apeles. A viñ chi' ix checlaj val eli to ayoch Cristo d'a sc'ool viñ. Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol eb' yic viñaj Aristóbulo. 11 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ vetchoñab' scuch Herodión yed' eb' yic viñaj Narciso creyentexo. 12 Svac'paxb'at stzatzil sc'ol eb' ix canab' Trifena yed' ix Trifosa. A eb' ix chi' smunlaj val eb' ix d'a yic Cajal Jesús. Svac'paxb'at yic ix canab' Pérsida. Xajan ix vuuj, nivanxo ix munlaj ix d'a yic Cajal Jesús. 13 Svac'anpaxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Rufo, aton viñ nivan yelc'och d'a scal eb' yicxo Dios yed' pax stzatzil sc'ol ix snun viñ. A ix snun viñ chi', icha val in nun yutejnac sb'a ix d'ayin. 14 Svac'paxb'at stzatzil sc'ol viñ cuc'tac Asíncrito, viñaj Flegonte, viñaj Hermas, viñaj Patrobas, viñaj Hermes yed' juntzañxo eb' viñ cuc'tac ayec' yed' eb' viñ. 15 Añejtona', svac'paxb'at stzatzil sc'ool viñ cuc'tac Filólogo, ix canab' Julia, viñ cuc'tac Nereo yed' ix yanab' viñ, ix canab' Olimpas yed' pax masanil eb' cuc'tac ayec' yed' eb'.

16 Slaj eyac'laj stzatzil e c'ool d'a tzalajc'olal yujto yic exxo Dios. A eb' yicxo Cristo d'a junjun choñab' d'a tic, syac'b'at stzatzil e c'ool eb'.

17 Ex vuc'tac ex vanab', ay eb' ay d'a e cal van yac'lan e poj e b'a. Syac'lan pax eb' yac'an juvoquel e pensar. Palta mañ ichoc ta' syal juntzañ c'ayb'ub'al b'aj c'ayb'ab'il ex. Yuj chi', tzeyil val e b'a d'a eb'. Yovalil tzeyiq'uel e b'a d'a eb'. 18 Yujto a eb' chi', mañoc Cajal Jesucristo syac' servil eb'. Añej juntzañ tas sgana snivanil eb' syac' servil. Syac'an musansatil juntzañ eb' maxto nachajel yuuj eb'. Te nanam syutej sb'a eb' yalani. Ichato vach' syal eb', palta mañ vach'oclaj. 19 Palta a ex tic, masanil anima ojtannac tas tzeyutej e c'anab'ajan Dios. Yuj chi' tzin tzalaj eyuuj. In gana jelan tzeyutej e b'a d'a juntzañ tas vach'. Axo juntzañ tas malaj svach'il, mañ e comon c'ulej. 20 A Dios ac'um junc'olal. A ol ac'an eyac' ganar viñ Satanás d'a elañchamel, ol can viñ d'a yalañ eyuuj. In gana syac' svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex ta'.

21 A viñaj Timoteo tic, junñej tzin munlaj yed' viñ d'a tic. Syac'b'at stzatzil e c'ool viñ yed' eb' vetchoñab' tic, aton viñaj Lucio, viñaj Jasón yed' viñaj Sosípater.

22 A in Tercio in, a in van in tz'ib'anb'at jun scarta viñaj Pablo tic d'ayex, svac'paxb'at stzatzil e c'ool, yujto yic ex Cajal Jesús ved'oc.

23 Syac'paxb'at stzatzil e c'ool viñ cuc'tac Gayo. A d'a spat viñ ayoñ eq'ui. A d'a tic smolb'ej sb'a eb' creyente smasanil. A viñ cuc'tac Erasto, tesorero yic jun choñab' tic yaj viñ, syac'b'at stzatzil e c'ool viñ yed' viñ cuc'tac Cuarto.

Syal vach' lolonel viñaj Pablo d'a Dios

24-25 A ticnaic, calec vach' lolonel d'a Dios, yujto syal yac'an co tec'anil d'a masanil tiempo. Yujto icha chi' syal jun vach' ab'ix svalcaneli, aton yab'ixal Jesucristo. Yictax ix sb'oan yolyib'añq'uinal tic Dios, c'ub'ab'ilxo yab'ixal Cristo yuuj. 26 Palta axo ticnaic, syac' jun ab'ix tic yojtaquejel eb' anima yuj Slolonel tz'ib'ab'ilcan yuj eb' schecab' d'a peca'. A Dios chi', ayñej ec' d'a masanil tiempo. A tz'alani to a eb' anima ay d'a junjun choñab', yovalil syojtaquejel jun ab'ix tic eb', yic ol yac'och eb' d'a sc'ool, axo sc'anab'ajan eb' chi' ta'.

27 Añej Dios te jelan. Calec vach' lolonel d'ay yuj Jesucristo d'a masanil tiempo. Amén.

A Sb'ab'el Carta San Pablo
D'A EB' AJ CORINTO

B'ab'el Corintios sb'i jun carta tic, aton jun sb'ab'el carta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a choñab' Corinto. Syalb'at viñ d'a eb' to sya'ilej sb'a eb' d'a chucal yed' d'a juntzañ c'ayb'ub'al malaj svach'il. A d'a jun tiempoal chi', a choñab' Corinto chi', a nivan choñab' yaj d'a juntzañxo choñab' ay d'a yol yic Acaya. A d'a Corinto chi', mañ jantacoc eb' choñvajum, yuj chi' mañ jantacoc comon c'ayb'ub'al ay ta', mañ jantacocpax chucal.

Och viñaj apóstol Pablo chi' ilc'olal, yujto slaj spoj sb'a eb' creyente, ay pax eb' tz'em d'a ajmulal, slaj yic'lanb'at sb'a eb' d'a yichañ eb' yajal mañ creyenteoc. A juntzañ noc' chib'ej tz'ac'ji d'a comon dios, schipax noc' eb'. Syalanpaxb'at viñ yuj juntzañ opisio tz'ac'ji d'a eb' creyente yuj Yespíritu Dios, yuj tas tz'aj yoch culto d'a stzolal yed' pax yuj juntzañ comon c'ayb'ub'al tz'alji yuj eb' creyente schami. Palta syal viñaj apóstol Pablo chi' to a eb' creyente yic Cristo schami, ol pitzvocxi eb'. A d'a capítulo 13 syala' tas tz'aj co xajanan co b'a, yic scheclaji to ayec' Dios d'a co cal.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, avtab'il in och schecab'oc Cristo Jesús, yujto icha chi' ix el d'a sc'ol Dios d'a vib'añ. A in yed' viñ cuc'tac Sóstenes 2 sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex yiglesia exxo Dios d'a choñab' Corinto. Yic exxo Dios, yujto junxoñej eyaj yed' Cristo Jesús, yujto a Dios avtannac ex och yicoc yed' jantacñej eb' syal sb'a d'a Cajal Jesucristo d'a junjun choñab'. A Jesucristo, Yajal yaj d'ayoñ yed' eb'. 3 In gana, a co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo tz'ac'an svach'c'olal d'ayex, syac'anpax sjunc'olal d'ayex ta'.

Vach'c'olal sco cha yuj Jesucristo

4 Masanil tiempo svac' yuj diosal d'a Dios eyuuj, yujto sch'oxnacxo svach'c'olal d'ayex yuj Cristo Jesús. 5 Mañ jantacoc svach'c'olal Dios syac' d'ayex, yujto junxoñej eyaj yed' Cristo. Yuj chi' tz'acan ix nachajel eyuuj tas ix yac' Dios chi' d'ayex. Añejtona' tz'acan ix yac' eyalel masanil juntzañ chi'. 6 A d'a e cal ix checlajelta yab'ixal Cristo, to yel. 7 A ticnaic, van e tañvan jun c'ual ayic ol jax Cajal Jesucristo. Axo Dios tz'acan syutej yac'an masanil yic d'ayex. 8 A' ol ac'an stec'anil e pensar masanto ol ja slajvub' c'ual, yic vach' ayic ol jax Cajal Jesucristo chi', malaj jab'oc e paltail d'a yichañ. 9 A Dios tz'elñejc'och tas syala'. A' ix oñ avtanoch yicoc, yic ay calan quic yed' Yuninal, aton Cajal Jesucristo.

Ay eb' sgana spojel sb'a

10 Ex vuc'tac ex vanab', tzin tevi d'ayex d'a sb'i Cajal Jesucristo chi' to junxoñej tzeyutej e pensar e masanil ta'. Mañ e comon pojej e b'a. Jun lajanñej tzeyutej e pensar, jun lajanñej tzeyutej pax e naan masanil tastac. 11 Ex vuc'tac ex vanab', svalb'at juntzañ tic d'ayex, yujto a eb' yic ix Cloé ix alan d'ayin to van spitzvi oval d'a e cal ta'. 12 Syalelc'ochi to ch'occh'oc van eyalan junjun ex. Yujto ay ex van eyalan icha tic: Yic in viñaj Pablo, xe chi. Ay ex pax tzeyala': A in tic yic in viñaj Apolos, xe chi. Ay ex pax tzeyala': Yic in viñaj Pedro, xe chi. Ay ex pax tzeyala': Yic in Cristo, xe chi. 13 Palta ¿tom cha ox macañ yaj Cristo chi' tze na'a? A in Pablo in tic, ¿tom tze na'a to a in chamnac in d'a te' culus eyuuj? ¿Tom a d'a in b'i a in Pablo in tic ix ex ac'ji bautizar? 14 Yuj val dios, yujto añej viñaj Crispo yed' viñaj Gayo vac'nac bautizar ta',

maň tzijtumoc ex vac'nac bautizar. 15 Yuj chi', max yal-laj eyalani to a d'a in
b'i ac'b'il ex bautizar. 16 A... aňejtona' vac'nac pax bautizar viňaj Estéfanas
yed' eb' yal yuninal. Tzin na'a, tecan maňxa val eb' vac'nac bautizar ta'.
17 Maň yujoc vac'an bautizar ix yac' vopisio Cristo, palta yuj valanel vach'
ab'ix yic colnab'il. Maň jelanoc svutej in b'a yic svalanel vach' ab'ix tic, yic
vach' a schamel Cristo d'a te' culus, aňej te nivan yelc'och d'a eb' tz'ab'ani.

Ayoch spoder Dios d'a Cristo

18 A yab'ixal schamel Cristo d'a te' culus, malaj yelc'och d'a yichaň eb'
anima van sateq'ui. Palta a oň van oň scolanel tic, spoder Dios yaj yab'ixal
tic d'ayoň. 19 Yujto syalcan icha tic d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:
A eb' jelan, ol in satel sjelanil eb' chi'. Axo eb' ay spensar, ol vac' somchajel
eb', xchicani.
20 Yuj chi', malaj vach' yoch eb' jelan yed' eb' c'ayb'um. Malaj pax vach'
yoch eb' jelan syutej scolan sb'a, yujto a Dios ix ch'oxani to a jun jelanil yic
yolyib'aňq'uinal tic, malaj jab'oc yelc'ochi. 21 Yujto yuj sjelanil Dios ix snacani
to a eb' yic yolyib'aňq'uinal tic, maň yujoc sjelanil eb' syal yojtacanel Dios chi'
eb'. Palta ix el d'a sc'ool Dios chi' to a yuj jun ab'ix scalel tic tzoň colchaji, tato
scac'och d'a co c'ool, vach'chom a d'a eb' anima malaj yelc'och jun ab'ix tic.
22 A eb' israel, snib'ej eb' syil juntzaň smilagro Dios. Axo eb' griego, aňej
sjelanil eb' tzec' sayeq'ui. 23 Palta a oňxo pax tic, scalel yab'ixal Cristo, chajtil
ix aj scham d'a te' culus. A eb' israel chi', toňej somchaj sc'ool eb' yuuj. Axo
eb' maň israeloc, quistalil yaj jun ab'ix tic d'a eb'. 24 Palta a oňxo pax tic, ix oň
yavtejoch Dios yicoc. Yuj chi', vach'chom israel oň, mato maň oň israeloc,
cojtac to a Dios ayoch spoder d'a Cristo, ay pax och sjelanil d'ay. 25 Yujto
a Dios ac'annaccot Cristo yic schami, axo snaan eb' anima to ichato malaj
spensar Dios chi', malaj pax spoder snaan eb'. Palta ix checlajeli to ec'to
sjelanil d'a yichaň eb' smasanil, ec'to pax spoder. 26 Ex vuc'tac ex vanab',
a oň mach oň tzoň yavtejoch Dios yicoc, yovalil snachajel jun tic cuuj to a
eb' syavtejoch yicoc, jayvaňňej eb' ay tas yojtac d'a yichaň eb' yetanimail.
Jayvaňňej eb' yajal, jayvaňňej pax eb' ay yelc'och d'a yichaň eb' yetanimail
syavtejoch yicoc. 27 Yujto a eb' malaj val tas yojtac d'a yichaň eb' yetanimail,
a eb' ix sic'chaaň Dios, yic vach' axo eb' jelan sq'uixvicanel eb'. A eb' malaj
yelc'och d'a yichaň eb' yetanimail, a eb' ix sic'chaaň, yic vach' axo eb' ay
yelc'ochi, sq'uixvipaxcanel eb'. 28 A Dios sic'anpaxchaaň eb' malaj vach' yoch
d'a yichaň eb' anima yed' eb' paticab'ilcanel yuj eb', aton eb' malaj yelc'ochi.
Icha chi' syutej Dios sch'oxani to a juntzaň tas ay yelc'och d'a yichaň eb'
anima, malaj jab'oc yelc'och d'a yichaň Dios chi'. 29 Yuj chi' malaj junoc
mach syal yic'anchaaň sb'a d'a yichaň Dios. 30 Palta A' ix oň ac'anoch yicoc
Cristo Jesús. Aton sjelanil Cristo chi' syac' d'ayoň. Yuuj syala' to vach' oň d'a
yichaň, tzoň yac'anpax och yicoc. Aňejtona' yuj Cristo chi', colchajnac oňxo
eli. 31 Tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios icha tic: Tato ay mach sgana syac'och
junoc tas yipoc sc'ool, más am vach' tato aňej Dios Cajal syac'och yipoc sc'ool,
xchicani.

2

Aňej yab'ixal Cristo yalnaquel viňaj Pablo

1 Ex vuc'tac ex vanab', ayic ix in ec' valel yab'ixal Dios te yel d'a e cal, maň
jelanoc ix vutej in loloni. Maňoc juntzaň lolonel syal eb' jelan ix ec' valeli.
2 Yujto ayic ix in ec' d'ayex, ix in na to malaj junocxo tas svac' eyojtaquejeli.
Aňej val yab'ixal Jesucristo ix ec' valel d'ayex, to ix cham d'a te' culus. 3 Ayic
ix in ec' ta', icha junoc anima malaj yelc'ochi, icha chi' ix vutej in b'a. Ix in

ib'xiq'ue yuj xivelal. 4 Ix in nib'ej to mañoc in ix ex in montej. Yuj chi' ayic ix in lolon eyed'oc, ix valan eyab'i. Mañ jelanoc ix vutej in b'a ayic ix valan d'ayex. A Yespíritu Dios, montannac ex yed' spoder Dios chi'. 5 Yuj chi', mañ yujoc sjelanil anima van eyac'anoch Dios d'a e c'ool ticnaic, palta yujñej spoder chi'.

A Espíritu tz'ac'an cojtaquejeli chajtil yaj Dios

6 Palta axo d'a eb' creyente tec'anxo, ay jun jelanil svalel d'a scal eb'. A jun jelanil svalel chi', mañ yicoc yolyib'añq'uinal tic, mañoc pax d'a eb' yajalil yolyib'añq'uinal tic scoti, yujto a juntzañ tic, toxo ol lajvoqueloc. 7 Palta a jun jelanil svalel chi', aton sjelanil Dios. A jun jelanil chi', max nachajel yuj eb' anima, yujto c'ub'ab'ilel d'a eb'. A Dios najinacxocan jun tic yuj co vach'iloc, ayic manto sb'o yolyib'añq'uinal tic. 8 Malaj junoc eb' yajal snachajel jun tic yuuj. Q'uinaloc tato ix nachajel yuj eb', maj am yac'och Cajal Jesús eb' te nivan yelc'och d'a te' culus. 9 Palta syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic:

Ay val jun tas sb'onaccan Dios, yic syac' d'a eb' xajanani. Manta junoc mach tz'ilan jun chi', manta pax mach tz'ab'ani. Malaj pax junoc mach syal snaaneli, xchicani.

10 Palta a Dios tz'ac'an cojtaquejel juntzañ tic yuj Yespíritu. Yujto a Yespíritu chi' tz'ojtacanel masanil tasi. A juntzañ tas yic Dios, max nachajel yuj anima, palta axo Yespíritu Dios chi' yojtac.

11 A d'a scal anima, malaj junoc mach ojtannac tas yaj spensar junocxo anima. Yujto munil cojtac junjun oñ tas ay d'a co pensar. Icha pax chi' Dios, añej Yespíritu ojtannac tas sna'a. 12 A oñ tic, mañoclaj espíritu yic yolyib'añq'uinal tic co chanac. Palta a jun Espíritu cotnac d'a Dios, a jun chi' co chanac. Yuj chi', a juntzañ tas syac' Dios d'ayoñ yuj svach'c'olal, snachajel cuuj. 13 A juntzañ lolonel scal tic, mañ yujoc co jelanil snachajel cuuj. Palta a Yespíritu Dios tz'ac'an nachajel cuuj. A juntzañ c'ayb'ub'al tic, yic Yespíritu Dios chi'. Yuj chi', a eb' b'aj ayochi, aton eb' syal co c'ayb'ani.

14 A eb' mañ ayococh Yespíritu Dios d'ay, max yac'och juntzañ c'ayb'ub'al tic eb' d'a sc'ool, yujto malaj tz'och d'a eb'. Max yal-laj scomon nachajel juntzañ tic yuj eb', yujto añej Yespíritu Dios chi' tz'ac'an cojtaquejeli. 15 Palta a eb' b'aj ayxo och Yespíritu Dios chi', syal sch'olb'itan tas yaj masanil tastac eb', tato vach' d'a yichañ Dios, mato maay. Palta malaj junoc anima syal sch'olb'itan tas yaj eb'. 16 Yujto tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios: ¿Tom ay val junoc mach ojtannac tas sna Dios Cajal? ¿Toc ay junoc mach ol yal sc'ayb'ani? xchicani. Palta a oñxo tic, ayxo och spensar Cristo d'ayoñ.

3

Quetmunlajvumal co b'a d'a yic Dios

1 Ex vuc'tac ex vanab', ayic ix in ec' d'a e cal, maj yal-laj valan d'ayex icha svutej valan d'a eb' sc'anab'ajan Yespíritu Dios. Yujto a e pensar tzex ac'an mandar, ichato unin exto d'a yic Cristo. 2 Lajanexto icha junoc nene' unin maxto yal svaan ixim vail. Yuj chi', icha tz'utaj yac'ji chunoc junoc nene' unin, icha chi' ix vutej valan juntzañ c'ayb'ub'al d'ayex. Añej juntzañ c'ayb'ub'al mañ ajaltacoc ix ec' val d'ayex, yujto a juntzañ c'ayb'ub'al ya, maxto techaj eyuuj. Palta añejtona' icha ex ta' ticnaic, 3 yujto añeja' a e pensar tzex ac'an mandar. Ina añeja' ay e chichonc'olal, añeja' e gana tze poj e b'a. Yuj chi' syalelc'ochi to añeja' e pensar tzex ac'an mandar. Lajan val tzeyutej e b'a yed' eb' manto ojtannacoc Dios. 4 Yujto ayex tzeyala': A in tic, yic in viñaj Pablo, xe chi. Ay ex pax tzeyala': Yic in viñaj Apolos, xe chi. Ayic tzeyalan icha chi', syalelc'ochi to te lajan e pensar yed' eb' manto ojtannacoc Dios.

5 ¿Tom ay velc'och a in Pablo in tic? Añejtona' viñaj Apolos chi', ¿tom ay
yelc'och viñ? Yujto a oñ tic, yac'umalñej servil Dios caji. Cuuj eyac'nacoch
Cajal Jesús d'a e c'ool. Toñej tzoñ munlaj junjun oñ, ato syala' tas copisio
ix yac'a'. 6 A in tic, ayic ix in ec' d'a e cal, ichato ix in ec' vavejcan juntzañ
iñat. Axo viñaj Apolos chi', ichato a viñ ix ac'anoch yalil. Palta a Dios ix
ex ac'an q'uib'oc. 7 Yuj chi', a eb' tz'avani yed' eb' tz'ac'anoch yalil, malaj
yelc'och eb'. Añej Dios ay yelc'ochi, yujto a tz'ac'an q'uib'oc. 8 A eb' tz'avani
yed' eb' tz'ac'anoch yalil, lajanñej yelc'och smunlajel eb' chi'. Palta ol scha
spac eb' d'a Dios, ato syala' jantac smunlajel junjun eb'. 9 Yuj chi' a oñ tic,
quetmunlajvumal co b'a cac'an servil Dios. A exxo, icha yaj juntzañ avb'en
chi' eyaj d'a yichañ Dios.

Añejtona', icha yaj junoc pat van sb'oan Dios, icha chi' eyaji. 10 A inxo tic,
icha yaj junoc ojtannac sb'oan pat, icha chi' vaj yuj svach'c'olal Dios. A in tic,
ayic vec'nac d'a e cal ta' ichato ec' vac'nac em yipumal yich junoc pat. Axo
ticnaic, ch'ocxo mach van smunlaj d'a e cal. Yuj chi' ichato van yac'anq'ue
xan d'a yib'añ jun yich chi'. A junjun mach smunlaj ta', yovalil syil eb' tas
syac'q'ue eb' d'a yib'añ chi'. 11 Malaj junocxo mach syal yac'anem junocxo
yich d'a e cal ta', yujto a jun yich ayxoem chi', aton Jesucristo. 12 Axo eb'
smunlaj d'a jun munlajel chi', ay eb' te vach' smunlaji. Ichato a q'uen oro,
q'uen plata yed' juntzañxo q'uen te caro stojol syac'q'ue eb' d'a yib'añ, yujto te
vach' smunlaj eb'. Ay pax eb' mañ vach'oc smunlajel. Ichato a te te' syac'lab'ej
eb', añ ac, te' aj, icha chi' juntzañ syac'q'ue eb' d'a yib'añ. 13 Palta a co munlajel
junjun oñ ol checlajeloc ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaji. Icha junoc c'ac' sjavi,
icha chi' ol aj yilji co munlajel junjun oñ, a to syala' tom vach', mato maay.
14 A eb' mañ ol tz'ab'at smunlajel chi', aton eb' chi' ol chaan spac. 15 Palta ay
pax eb' malaj svach'il smunlajel. Icha junoc pat, a añ ac ayoch yichtacoc, c'un
stz'ab'ati, icha chi' ol aj smunlajel eb' chi' ayic ol iljoc. Yuj chi', malaj jab'oc
spac ol scha eb'. Ol colchaj eb', palta icha tz'aj junoc scolchajelta d'a scal c'ac',
icha chi' ol aj scolchaj eb'.

16 ¿Tom mañ eyojtacoc to stemplo Dios eyaji, axo Yespíritu cajan ec' d'a
e cal e masanil? 17 Tato ay mach sjuanel stemplo Dios chi', a Dios chi' ol
satanpaxeloc. Yujto a stemplo chi', yicñej yaji. A stemplo sval tic, a ex toni.

18 Malajocab' mach syac' musansatil sb'a. Tato ayex tze na'a to jelan ex d'a
yic yolyib'añq'uinal tic, yovalil tzeyiq'uemta e b'a, ichato malaj tas eyojtac,
yic vach' ol yac' e jelanil Dios. 19 Yujto a jelanil yic yolyib'añq'uinal tic, malaj
yelc'och d'a yichañ Dios. Yujto icha chi' yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios,
aton b'aj syal icha tic: A eb' jelan syutej sb'a, a Dios ol yaman eb' d'a scal
sjelanil chi', xchi. 20 Syalanpax junxo tic: Yojtac Dios Cajal to a tas sna eb'
jelan, toxon malaj jab'oc yelc'ochi, xchicani. 21 Yuj chi', max yal eyac'anoch
e pensar d'a junoc anima yic tzeyic'chaañ e b'a yuuj. Yujto masanil tas syac'
Dios eyiquej. 22 Vach'chom a in Pablo in tic, ma viñaj Apolos, ma viñaj Pedro,
jun yolyib'añq'uinal tic, co q'uinal, chamel, juntzañxo tas ay ticnaic yed'
juntzañ tas toto ol javoc, masanil syac' Dios eyiquej yuj e vach'iloc. 23 A ex
tic, yic exxo Cristo qued'oc. Axo Cristo chi', a Dios ay yico'.

4

A smunlajel eb' schecab' Jesucristo

1 Mañ eyac'och e pensar d'ayoñ, yujto yac'umalñej servil Cristo caji. A
copisio to scac' c'ayb'aj juntzañ sc'ayb'ub'al Dios, aton juntzañ sch'oxnac
d'ayoñ. 2 A mach scha yopisio, yovalil jichan syutej smunlaj d'a jun tz'ac'an
yopisio chi'. 3 Palta a in tic, max in ochlaj ilc'olal tato a ex tzin e b'eytzitej yuj

jun vopisio tic. Vach'chom ch'oc juntzaňxo eb' tzin b'eytzitani, palta malaj jab'oc tzin na'a. Aňejtona' in, max yal-laj in b'eytzitan in b'a yuj jun vopisio tic. 4 Vach'chom a in pensar tz'alani to malaj jab'oc in paltail, maň yujoc chi' syal valani to malaj in paltail d'a yichaň Dios, yujto aňej Cajal Jesús syal sch'olb'itan tas vaji. 5 Yuj chi', max yal-laj e ch'olb'itan yaj junocxo mach ticnaic. Aňej to tze taňvej sja Cajal Jesús, yujto a' ol ch'oxanel masanil tastac. Icha tz'aj scheclajel junoc tas c'ub'ab'ilel d'a scal q'uic'alq'uinal ayic sc'och saquilq'uinal d'ay, icha chi' ol aj scheclaj masanil tastac ta'. A Cajal Jesús chi' ol ac'an checlajoc tas ay d'a co pensar co masanil. Ato val ta' ol yal co vach'il Dios, ato syala' tas co munlajel junjun oň.

6 Ex vuc'tac ex vanab', ix valb'at juntzaň tic d'ayex, tas vaji yed' tas pax yaj viňaj Apolos chi', yic vach' snachajel juntzaň c'ayb'ub'al tic eyuuj. Yujto a in tic yed' viň, ch'oxnab'il caj d'ayex, yic vach' tzeyojtaquejeli to max yal-laj eyec' d'a yib'aň tas syal Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Yujto max yal-laj eyic'anchaaň e b'a yuj tas syal yuj junoc mach, axo junocxo mach max yal yuuj tze patiquejeli. 7 Malaj junoc oň syal quic'anchaaň co b'a, yujto ec'al copisio d'a junocxo, yujto a tas syal cuuj, a Dios tz'ac'an d'ayoň. Yuj chi', max yal-laj quic'anchaaň co b'a yuuj. Max yal-laj calani to munil quico', yujto a Dios chi' tz'ac'an d'ayoň.

8 A exxo tic, ¿tom tz'acan exxo e naani? ¿Tom e chanacxo masanil yic Dios e naan ticnaic? Tecan yajal exxo e naani. Palta a oňxo pax tic, maň oň yajaloclaj eyed'oc. Comonoc to d'a val yel yajal ex, yic a oň tic, tzoň ochpax yajalil chi' eyed'oc. 9 Tzin na'a to ix sch'ox Dios to a oň schecab' oň Cristo tic, slajvub'xo caji. Icha yaj junoc anima ayxo och chamel d'a yib'aň, icha chi' caji. Axo eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic yed' eb' ángel, toňej tz'och q'uelan eb', sat sc'ool eb' oň yilani. 10 Ichato malaj co pensar d'a yichaň anima, yujto ayoch co pensar d'a Cristo. Palta a exxo tic, te jelan exxo d'a yic Cristo e naani. Cojtac to maň oň tec'anoc. A exxo tic, ichato te tec'an exxo. A oň tic, tzoň spatiquejel eb' anima. Palta a exxo tic, te ay val eyelc'och d'a sat eb'. 11 Aňejtona' ticnaic, ay b'aj ya tzoň ec' yuj vejel yed' yuj taquiňtial. Malaj pax co pichul. Ay b'aj tzoň smac' eb' anima. Malaj pax co pat. 12 Tz'el val quip co munlaj yed' co c'ab' tic. Ay mach tzoň b'uchani, palta sco c'ancot svach'c'olal Dios d'a yib'aň eb'. Ay b'aj syac'och yaelal eb' d'a quib'aň, palta scac'ňej techajoc. 13 Syal co pecal eb', te chuc syal eb', palta te emnaquil scutej co b'a cac'an yab'ix eb'. A d'a yolyib'aňq'uinal tic, icha c'alem, icha chi' caj d'a eb' anima. Aňejtona' masanto ticnaic, icha canlemal anima cajcan d'a yichaň eb'.

14 Maň yujoc ex vac'an q'uixvelal tzin tz'ib'ejb'at juntzaň tic d'ayex. Palta tzex in cacha', yujto icha junoc vuninal te xajan vuuj icha chi' eyaji. Icha chi' eyaj vuuj ticnaic. 15 Vach'chom ay lajuňeoc mil eb' e c'ayb'umal tzex c'ayb'an d'a yic Cristo, palta junňej jun icha e mam yaji. A in ton tic, icha mamab'il vaj d'ayex, yujto a in in b'ab'laj alejnac el vach' ab'ix d'ayex ta'. 16 Yuj chi', tzin tevi d'ayex to tze c'anab'ajej val in b'eyb'al tic.

17 Yuj val jun tic, tzin checb'at viňaj Timoteo tic d'ayex. Icha val to vuninal yaj viň d'a yichaň Cajal Jesús. Te xajanab'il viň vuuj, tzin sc'anab'ajej val viň. A viň ol b'at alan d'ayex, ol e naancoti tas ix vutej in b'eyb'al ayic ix vac'anoch in pensar d'a Cristo. Icha svutej in c'ayb'an eb' creyente d'a junjun iglesia, icha chi' ol yutoc viň ex sc'ayb'anxi. 18 Ay ab' jayvaň eb' syic'chaaň sb'a d'a e cal, yujto a snaan eb' to maňxo ol in b'at ex vila'. 19 Palta a tz'aj in naani to toxo ol in b'at ex vila', tato icha chi' sgana Cajal Jesús. Ato ta' ol vila' tato yel ay tas syal yuj eb', ma to toňej syal eb'. 20 Yujto maň yujocňej junoc tas scala'

scheclajeli to ayoñxo och d'a yol sc'ab' Dios. Palta tato ayoch spoder Dios chi' qued'oc, yel ayoñxo och d'a yol sc'ab'. 21 Palta a ticnaic, ¿b'aja junoc tas e gana sb'at in b'o d'ayex? ¿Tom e gana b'at vac'och e yaelal yuj e mul? ¿Mato e gana b'at in ch'oxeli to xajan ex vuuj, nanam b'at vutej in b'a d'ayex?

5

Jun ajmul sch'olb'itaj yaji

1 Ix vab'i to ay jun viñ te ajmul d'a e cal. Tob' ix yic' ix schab'il snun viñ. A jun chi', te chuc. A d'a scal eb' manto ojtannacoc Dios, malaj jun chi'. 2 Eyojtac to icha chi' ix sc'ulej viñ, palta añeja' eyic'anchaañ e b'a. Smoj val to tzex och ilc'olal yuuj. A jun viñ ix c'ulan jun chucal chi', yovalil tzeyiq'uel viñ d'a e cal. 3 A inxo tic, vach'chom mañ in ayoc ec' eyed' ta', palta ichato ay in val ec' eyed'oc. Yuj chi', toxo ix in b'eytzitej tas yaj jun viñ chi', yujto ichato ay in ec' eyed' ta'. 4 Yuj chi', ayic tze molb'an e b'a d'a sb'i Cajal Jesús ta' yed' yipalil yac'an mandar, a inxo tic, ichato ol in c'och eyed'oc. 5 Axo jun viñ chi', ac'jocab'can och viñ d'a yol sc'ab' viñ Satanás, yic ol satcanel snivanil viñ, yic vach' ol colchaj viñ ayic ol jax Cajal Jesús.

6 Yuj jun chucal d'a e cal chi', mañ smojoc tzeyic'chaañ e b'a. ¿Tom mañ eyojtacoc to a jab'oc yich pan, spajb'ib'at ixim pan chi' smasanil yuuj? 7 A juntzañ co b'eyb'al d'a yalañtaxo, lajan icha yich pan chi'.5.7 Yuj chi' actejeccan juntzañ e b'eyb'al chi' yic icha chi' ol aj e yoch icha ixim pan to malaj jab'oc spaltail, aton ixim svaji d'a q'uiñ chi'. Yujto val yel icha ex chi' d'a yichañ Cristo, yujto a ix cham co q'uexuloc, icha noc' calnel smiljicham yicoc silab' eb' israel yic snaancot eb' tas aj yelnaccot eb' d'a Egipto. 8 Mocab' co nacot schamel chi' d'a scal chucal. Yovalil d'a stojolal sco nacoti, yujto a chucal yed' ajmulal lajan yed' yich pan chi'.

9 Valnacxob'at d'a jun in carta d'ayex to max yal-laj junñej tzoñ ec' yed' eb' sc'ulan ajmulal. 10 Mañ yujoc eb' ajmul d'a yolyib'añq'uinal tic svalb'ati. Añejtona' eb' syiloch sc'ool d'a junocxo, eb' elc'um yed' eb' tz'em cuman d'a juntzañ comon dios, tato yic yolyib'añq'uinal tic eb', mañ yujoc eb' svala' to max yal-laj jun tzoñ ec' yed' eb'. Yacb'an ayoñ ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, ol co c'umlaj co b'a yed' eb', yujto ayoñ ec' d'a scal eb'. 11 Palta a jun valnacxob'at d'ayex, syalelc'ochi tato ay eb' tz'alani to creyente eb', palta chuc sb'eyb'al eb', mañxo toc syal junñej tzex ec' yed' eb'. A eb' sval chi', aton eb' tic: Eb' ajmul, eb' syiloch sc'ool d'a junocxo, eb' tz'em cuman d'a juntzañ comon dios, eb' b'ajvajum, eb' uc'um añ yed' eb' elc'um. A eb' icha chi' sb'eyb'al, tato syal eb' to creyente eb', vach'chom toñej tzoñ va yed' eb', max yal-laj. 12-13 Yujto a eb' yic yolyib'añq'uinal tic, malaj calan quic co ch'olb'itan tas yaj eb', yujto a Dios ol ch'olb'itan eb'. Palta a eb' creyente, yovalil sco ch'olb'itej tas yaj eb'. Yuj chi', a jun viñ chuc chi', pechequel viñ d'a e cal ta'.

6

A eb' syac' queja sb'a d'a eb' yajal

1 Ix vab'i to ay oval d'a e cal, tob' b'at eyac'lajoch e b'a d'a alcal. ¿Tas yuj tze tec'b'ej e b'a e b'at d'a viñ alcal mañ creyenteoc chi'? ¿Tas yuj mañoc d'a eb' yicxo Dios tzex b'at e b'o yaji? 2 ¿Tom mañ eyojtacoc to a oñ yic oñxo Dios tic, ol co ch'olb'itej tas yaj eb' yic yolyib'añq'uinal tic? Yuj chi' smoj a oñ sco b'o yaj juntzañ chequel yaj tic. 3 ¿Tom maxto nachajel eyuuj to a oñ tic, ol co ch'olb'itej tas yaj eb' ángel? Yuj chi', a juntzañ tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic,

5.7 **5:7** A d'a q'uiñ yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto max vajilaj ixim pan ayem yich, max yal paxlaj to ay yich pan ayec' d'a spat eb' israel.

smoj co b'oan yaji. 4 Ayic ay juntzaň oval d'a e cal, ¿tas yuj a d'a eb' malaj yopisio yuj iglesia b'at e b'o yaji? 5 Svalb'at juntzaň tic d'ayex, yic vach' tzex q'uixvieli. ¿Tom malaj junoc mach d'a e cal snachajel yuuj sb'oan yaji? ¿Tom malaj junoc mach syal sb'oan yaj d'ayex a ex creyente exxo? 6 Ina ayex b'at eyujej e b'a d'a yichaň eb' viň yajal, palta maň creyenteoc eb' viň.

7 Ayic tzeyac'lanoch d'a eyib'aň chi', tz'och e mul d'a yichaň Dios. Tato ay junoc eb' yicxo Dios maň vach'oc syutej sb'a d'ayex, tzoc eyac' val techajoc. Tato ay mach tz'elc'an junoc tas d'ayex, aq'uec nivanc'olal. 8 Palta ina ayex maň vach'oc tzeyutej e b'a. Ina ayex elc'umex. Icha pax chi' tzeyutej e b'a d'a eb' eyuc'tac d'a eb' eyanab'.

9-10 ¿Tom manto eyojtacoc to a eb' maň vach'oc syutej sb'a, malaj yalan yic eb' sc'och d'a yol sc'ab' Dios? Maň eyac' musansatil e b'a. A eb' scomon em d'a mul, eb' tz'em cuman d'a juntzaň comon dios, eb' ayxo yetb'eyum tz'em d'a ajmulal, eb' syixtej sb'a yed' eb' yetvinaquil. Aňejtona', pax eb' elc'um, eb' syiloch sc'ool d'a junocxo, eb' uc'um aň, eb' b'ajvajum yed' eb' scomon toc'anec' junoc tas d'a yetanimail, aton eb' maň ol c'ochlaj d'a yol sc'ab' Dios.

11 Ay ex icha chi' ix eyutej e b'a d'a yalaňtaxo. Axo ticnaic, ic'b'ilxo el e mul qued'oc. Ac'b'il exxo och yicoc Dios qued'oc. A Dios chi' tz'alani to vach' oňxo d'a yichaň. Icha chi' tzoň aj yuj Cajal Jesucristo ticnaic yed' pax yuj Yespíritu co Diosal.

A co nivanil yicňej Dios yaji

12 Tecan ayex tzeyala': A oň tic, libre co c'ulan masanil tasi, xe chi. Yel toni, palta maň smojoc co c'ulan smasanil. Yel toni, libre co c'ulan juntzaň chi' smasanil, palta malaj junoc tas b'aj syal cac'an co b'a, yic tzoň yac' mandar. 13 Tecan ay ex pax tzeyala': A tas co va'a yic co c'ool yaji, yujto a co c'ool tic, a ay yic pax juntzaň chi', xe chi. Yel toni, palta a Dios ol ac'an lajvoquel juntzaň chi' smasanil. A co nivanil tic, maň yicoc ajmulal, palta to a Cajal Jesús ay yico'. A Cajal Jesús chi', staňvumal yaji. 14 Yuj chi' icha yutejnac Dios yac'an pitzvocxi Cajal Jesús, icha chi' ol yutoc oň yac'anxi pitzvoc yuj spoder.

15 Ina eyojtacxo to a co nivanil tic, icha junoc macaň snivanil Cristo yaji. Yuj chi', ¿tom syal quic'anb'at junoc macaň snivanil chi', b'at cac'anoch yetb'eyumoc junoc ix ajmul ix, yic junxoňej tz'aj yed' ix? 16 Eyojtacxo to a junoc mach syic'laj sb'a yed' junoc ix ajmul ix, junxoňej nivanil tz'ajcan yed' ix. Yujto icha chi' syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, aton b'aj syal icha tic: A eb' schavaňil, junxoňej nivanil tz'ajcan eb', xchi. 17 Palta ayic scac'anoch co b'a d'a Cajal Jesús, junxoňej animail tzoň ajcan yed'oc.

18 Yuj chi' tzeyic' val el e b'a d'a jun ajmulal chi'. Yujto yalňej tas juntzaňxo chucal sc'ulej eb' anima, maňoc yed' snivanil eb' sc'ulej. Palta a eb' tz'em d'a ajmulal chi', yed' snivanil eb' smulani. 19 Palta eyojtacxo to a co nivanil tic, stemplo Espíritu Santo yaji. A ayoch cajan d'ayoň, yujto a Dios ac'jinacoch d'ayoň junjun oň. Maňxo quicoclaj co b'a ticnaic, 20 yujto manb'il oňxo eli. Yuj chi', quic'ocab' chaaň Dios yed' co nivanil tic.

7

Yalnaccan viňaj Pablo yuj eb' tz'och yetb'eyum

1 Ol valb'at yuj juntzaň tas e c'anb'ejnac d'a jun e carta d'ayin. Vach' toni tato ay eb' viň max och yetb'eyum. 2 Palta ay smay sayan ajmulal eb' viň. Yuj chi', vach' tz'och yetb'eyum eb' viň. Yed' pax eb' ix ix, vach' tz'och yetb'eyum eb' ix. 3 A exxo ay ix eyetb'eyum, tzeyac' sgana eb' ix eyetb'eyum chi', yujto eyetb'eyum e b'a. Aňejtona', icha chi' tzeyutej e b'a a ex ix ex ayxo viň eyetb'eyum. 4 Yujto malaj yalan yic jun e nivanil chi' sch'ocoj. A viň

eyetb'eyum chi' ay yalan yic d'ay. Añejtona', icha pax chi' ex ay ix eyetb'eyum, malaj yalan yic jun e nivanil chi' sch'ocoj. A ix eyetb'eyum chi' ay yalan yic d'ay. 5 Yuj chi', yovalil tze c'anab'ajej tas sgana eb' ix e yetb'eyum d'ayex. Añej, tato jun tz'aj e pensar tzeyactancan jun chi' jayeoc c'ual, yic vach' tzex lesalvi d'a Dios d'a smasanil e c'ool. Slajvi yec'b'at jaye' c'ual chi', junñej tzex ajxicani, yic vach' max ex juviel yuj viñ Satanás. Yujto ay smay, max yal e cachan och vaan e nivanil chi'.

6 A juntzañ svalb'at tic d'ayex, mañ checnab'iloc. Toñej svalb'at d'ayex icha tic, yic vach' syal e c'ulan juntzañ chi'. 7 A in tic, tzin na'a to vach' max och eyetb'eyum e masanil icha in tic. Palta ch'occh'oc co pensar junjun oñ yuj Dios, yujto ay eb' yovalil tz'och yetb'eyum. Ay pax eb' mañ yovaliloc.

8 Svalanpaxb'at juntzañxo tic d'ayex, a ex manto och eyetb'eyum yed' ex chamnacxo eyetb'eyum. Vach' ama tzex canñej e ch'ocoj, icha in tic. 9 Palta tato max techaj eyuj e ch'ocoj, ochocab' eyetb'eyum. Yujto vach' tz'och eyetb'eyum, yic max e nib'ej em e b'a ajmulal.

10 A exxo ayxo eyetb'eyum, ol valb'at juntzañ checnab'il tic d'ayex. A juntzañ checnab'il tic, mañ vicoc, yic Cajal Jesús: A ex vanab' ex, max yal-laj e pucan e b'a yed' viñ eyetb'eyum. 11 Palta tato ay junoc ix spuc sb'a yed' viñ yetb'eyum, yovalil scanñej ix ichñej ta'. Añej yed' viñ yetb'eyum ix chi' syal yic'lanxi sb'a junelxo. Añejtona', icha ex pax chi' ex vuc'tac ex, max yal-laj e pucan e b'a yed' ix eyetb'eyum.

12 Ay pax juntzañ exxo, ay junxo ol valb'at d'ayex. Palta mañ schecnab'iloc Cajal Jesús juntzañ tic, yujto munil tzin naelta d'a yol vico'. Tato ay junoc viñ cuc'tac max och ix yetb'eyum creyenteal yed'oc, palta tato ay sgana ix tz'aj yed' viñ, max yal-laj spucan sb'a viñ yed' ix. 13 Añejtona', tato ay junoc ix canab' max och viñ yetb'eyum creyenteal yed'oc, palta tato sgana viñ syic' sb'a yed' ix, max yal-laj spucan sb'a ix yed' viñ. 14 Yujto a viñ yetb'eyum ix chi', vach'chom mañ creyenteoc viñ, ichato yic Dios yaj viñ yed' ix, yujto junñej yaj viñ yed' ix creyente chi'. Añejtona' icha pax chi' junoc ix mañ creyenteoc, ichato yic Dios yaj ix, yujto junñej yaj ix yed' viñ creyente chi'. Tato mañ yicoc Dios yaj eb', axo yuninal eb', comon animañej am yaj eb'. Palta maay, yic pax Dios yaj eb'. 15 Palta tato a jun mañ creyenteoc chi' sgana spucan sb'a yed' jun creyente chi', spucocab' sb'a eb'. Tato icha chi', axo jun creyente chi', libre tz'ajcani. Max mulanlaj d'a icha chi', yujto sgana Dios to junc'olalñej tzoñ aji. 16 Yujto a ex vanab' ex, mañ eyojtacoc tato ol colchajel viñ eyetb'eyum chi', yujñej eyic'lan e b'a yed' viñ. Añejtona' ex vuc'tac ex ay eyetb'eyum, mañ eyojtacoc tato ol colchajel ix eyetb'eyum chi', yujñej eyic'lan e b'a yed' ix.

17 Junjun oñ, a tas cajcan yuj Cajal Jesús ayic ix oñ yavtanoch Dios yicoc, tzoñ canñej ichñej ta'. Icha chi' svutej pax valan d'a eb' creyente d'a junjun iglesia. 18 Yuj chi', tato ayex chab'ilxo jun yechel circuncisión d'a e nivanil ayic ix ex yavtanoch Dios yicoc, max yal e c'ub'aneli to chab'ilxo jun chi' eyuuj. Añejtona', tato ayex mañ chab'iloc jun yechel chi' eyuuj, ayic ix ex yavtanoch yicoc, maxtzac yal-laj e chaan ticnaic. 19 Taxoñej chab'il jun yechel circuncisión chi' cuuj, mato maay, malaj yelc'ochi. Palta ay val junxo te nivan yelc'ochi to sco c'anab'ajej icha sgana Dios. 20 Más vach' tzoñ can junjun oñ ichataxon caji, ayic ix oñ yavtanoch Dios yicoc. 21 Tato ay ex, ayex och checab'vumal ayic ix ex yavtanoch Dios yicoc, mañ ex och ilc'olal. Palta tato syal e colanelta e b'a d'a yol sc'ab' viñ tzeyac' servil chi', más vach' tzeyac' eyip e colanelta e b'a. 22 Yujto a mach ayoch checab'vumal ayic tz'avtajoch yicoc Cajal Jesús, vach'chom manto libreoc yelta b'aj smunlaj chi', palta libre yic'jielta d'a yol sc'ab' chucal yuj Cajal Jesús. Palta axo mach yic sb'a ayic

tz'avtajoch yicoc Cristo chi', a ticnaic checab' yaj d'a Cristo. 23 A oñ tic, manb'il oñxo yuj Dios. Yuj chi', maxtzac yal co choñan co b'a d'a eb' anima yic tzoñ can d'a yalañ smandar eb' d'a junelñej. 24 Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', a d'a yichañ Dios, vach' tzoñ can junjun oñ ichataxon caji, ayic ix oñ yavtanoch yicoc.

25 A ex manto och eyetb'eyum, malaj junoc schecnab'il Cajal Jesús ol valb'at d'ayex. A tas ol valb'at tic d'ayex, munil tzin na d'a yol vico'. Palta a tas svala', ochocab' yopisio eyuuj, yujto ix oc' sc'ool Dios d'ayin, ix yac'an vopisio tic. 26 Yuj juntzañ yaelal van sja d'a quib'añ tic, tzin na'a to vach' tzoñ can junjun oñ ichataxon caji. 27 Yuj chi', a ex ayxo ix eyetb'eyum, mañ e say tas tzeyutej e pucan e b'a. A exxo mantalaj ix eyetb'eyum, vach' ama tato max e say eb' ix. 28 Palta tato ayex tzeyac'och ix eyetb'eyum, mañ muloclaj. Yed' ex pax cob'estac ex, mañ muloclaj tato tzeyac'och viñ eyetb'eyum. Palta a eb' tz'och yetb'eyum, más ol yil syaelal eb' d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj chi' svalb'at juntzañ tic d'ayex, yujto in gana max ja juntzañ yaelal tic d'a eyib'añ.

29 Ex vuc'tac ex vanab', a junxo tic sval d'ayex: A tiempo jab'xoñej ticnaic, yuj chi', a eb' viñ ay ix yetb'eyum, max yal-laj añej d'a ix yetb'eyum eb' viñ chi' syac'och spensar. 30 A eb' scusi, max yal-laj añej jun scuselal eb' chi' sna'a. Yed' eb' stzalaji, max yal-laj añej jun stzalajc'olal eb' chi' sna'a. Yed' eb' smanvaji, mañocñejocab' ta' syac'och spensar eb'. 31 Añejtona' eb' syamc'ab'an juntzañ tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, max yal-laj añej d'a juntzañ chi' syac'och spensar eb', yujto a jun yolyib'añq'uinal squil tic, vanxo slajvi eq'ui.

32 In gana to max ex och ilc'olal. A viñ quelemto, añej d'a juntzañ tas stzalaj Cajal Jesús yed'oc, añej ta' syac'och spensar viñ. 33 Axo viñ ayxo ix yetb'eyum, a val tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic sna viñ. Yujto sna viñ tas syutej yac'an tzalajb'oc sc'ool ix yetb'eyum chi'. 34 Yuj chi' chab' tz'aj spensar viñ. Añejtona', mañ lajanoc ix ayxo viñ yetb'eyum yed' ix cob'esto. Yujto a ix cob'es chi', añej d'a juntzañ tas stzalaj Cajal Jesús yed'oc, a sna ix, yujto syac' val snivanil ix yicoc Dios yed' spensar. Axo ix ayxo viñ yetb'eyum, a val tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic snaub'tañej ix, yujto sna ix tas syutej yac'an servil viñ yetb'eyum ix chi'.

35 Svalb'at juntzañ tic d'ayex, palta mañ yujoc ex in cachanoch vaan svalanb'ati. Palta svalb'ati yic vach' tzeyutej e b'a. Yujto in gana tze c'anab'ajej tas sgana Cajal Jesús, tzeyac'anpax servil d'a smasanil e c'ool.

36 A ticnaic svalb'at d'ayex a ex mamab'il ex, yujto ay ex ay eb' ix eyisil stiempoalxo yoch viñ yetb'eyum. Tato tze na'a to vach' tz'och yetb'eyum eb' ix, tato tzeyila' to ay smay scan eb' ix, ujocab' icha e gana. Ochocab' yetb'eyum eb' ix, yujto a jun chi', mañ muloclaj. 37 Palta tecan ayex ay eb' ix eyisil mañ yovaliloc tz'och yetb'eyum. Libre eyaj e c'ulan icha e gana. Tato tec'an tzeyutej e b'a e naan yuj eb' ix eyisil max e cha ochlaj yetb'eyum chi', vach' ton tze c'ulej. 38 Yuj chi', a eb' tz'ac'anoch yetb'eyum eb' ix yisil, vach' ton sc'ulej eb'. Axo eb' max ac'anoch yetb'eyum eb' ix, más vach' sc'ulej eb'.

39 A junoc ix ix ay viñ yetb'eyum, yacb'an pitzanto viñ, ichato tzec'b'il ix yed' viñ yuj sleyal Dios. Axo tato scham viñ jun, libre tz'ajxican ix. Syal yic'lan sb'a ix yed' junocxo viñ b'aj scan sgana ix, añej tato creyente viñ. 40 Palta tzin na a in tic, más vach' yic ix tato maxtzac yic' junocxo viñ vinac ix. Tzin na'a to a Yespíritu Dios ayoch ved'oc svalan juntzañ tic.

8

A juntzañ silab' tz'ac'ji d'a juntzañ comon dios

1 A ticnaic, sval yuj juntzaň tas tz'ac'ji silab'il d'a juntzaň comon dios, slajvi
chi' schiji paxi. Yel toni, cojtac co masanil to malaj vach' yoch juntzaň comon
dios chi', palta tato aňej d'a tas cojtac chi' scac'och co pensar, squic'chaaň co
b'a yuuj. Axo tato sco xajanej eb' yicxo Dios syic' stec'anil eb' cuuj. 2 A eb'
jelan snaani, palta max c'ochlaj ijan snaan eb' icha sgana Dios. 3 Palta a eb'
xajanab'il Dios yuuj, ojtacab'il pax eb' yuj Dios chi'.
4 A ticnaic ol val yuj juntzaň tas schiji ayic toxo ix altajoch d'a juntzaň
comon dios. A juntzaň comon dios chi', cojtac to malaj jab'oc vach' yoch
d'a yolyib'aňq'uinal tic, yujto junňej Dios ay, malaj chavaň oxvaňoc. 5 Ay
juntzaň comon dios, tz'ec' d'a satchaaň yed' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Yujto a
eb' anima, maň jantacoc juntzaň tas syac'och eb' sdiosaloc, yajaliloc. 6 Palta a
oňxo tic, junňej co Diosal, aton co Mam. A co Mam chi', aton b'ojinac masanil
tasi. A b'ojinac oň paxi, yic vach' sco ch'oxel svach'il. Junňej pax Cajal, aton
Jesucristo. Yuuj ayec' masanil tasi. Yuuj ayoň pax ec' a oň tic.
7 Palta maň masaniloc eb' yicxo Dios snachajel juntzaň tic yuuj. Ay eb'
c'ajanto yed' juntzaň comon dios chi'. Yuj chi', ayic schi'an chib'ej eb', yicňej
juntzaň comon dios chi' snaan eb'. Yujto a jun spensar eb' tz'ac'an cuenta chi',
manto tec'anoc. Yuj chi' tz'ixtax spensar eb' ayic schi'an juntzaň chib'ej chi'
eb'. 8 Palta a juntzaň tas sco chi'a, max oň sch'olb'itejlaj Dios yuuj. Man toc
yujto sco chi'a más vach' oň, aňejtona', tato max co chi'a, maň oň chucoclaj.
9 Vach'chom libre co chi'an masanil tasi, palta ay smay cuuj sjuviel eb' manta
stec'anil. Yuj chi' yovalil squil val co b'a. 10 A exxo snachajel eyuuj to maň
chucoclaj schiji juntzaň chi', palta ay eb' manto tec'c'aj val, manto yojtacoc
jun tic eb'. Q'uinaloc syil eb' to tzex em c'ojan vael b'aj ay juntzaň syaloch
eb' anima sdiosaloc. Tato icha chi', tze montejb'at spensar eb', axo schi'an
pax eb' juntzaň silab' tz'ac'ji yicoc juntzaň comon dios chi'. 11 Tato icha chi'
tzeyutej e b'a, sjuviel eb' manta stec'anil chi' eyuuj. Palta ina to yuj eb' ix
champax Cristo. 12 Yuj chi', a eb' mantalaj stec'anil chi', tato eyuuj tz'ixtaxel
spensar eb', a d'a Cristo tz'och e mul. 13 Yuj chi', q'uinaloc ay junoc mach
tz'ixtax spensar yuj junoc tas tzin chi'a, tato icha chi', más vach' maxtzac in
chi juntzaň chib'ej chi', yic vach' malaj junoc eb' sjuviel vuuj.

9

A tas smoj schaan eb' schecab' Jesucristo

1 A in tic, val yel schecab' in Jesucristo. Vilnac Cajal Jesús chi', yuj chi' ay
val valan vic icha eb' schecab' smasanil. A exxo, ochnac ex creyenteal yuj in
munlajel d'a yic Cajal Jesús. 2 Vach'chom ay eb' tz'alani to maň in schecab'oc
Cristo, palta a ex tic eyojtac to schecab' vaji. Ch'oxnab'il eyaji to schecab' in,
yujto vuuj eyac'nacoch Cajal Jesús chi' d'a e c'ool.
3 Ay eb' tz'alan chucal d'a in patictac. Palta icha tic svutej valanxi spac d'a
eb'. 4 A in tic, ay valan vic in chaan tas tzin va yed' tas svuq'uej. 5 Q'uinaloc
ay junoc ix canab' svic'laj in b'a yed'oc ticnaic, ay valan vic vic'an b'eyec' ix
ved'oc. Yujto icha chi' syutej sb'a viňaj Pedro yed' juntzaňxo eb' schecab'
Cajal Jesús yed' pax eb' yuc'tac Cajal Jesús chi'. 6 ¿Tom max yal vactancan in
munlajel yed' viňaj Bernabé tic tze na'a? ¿Tom aňej juntzaňxo eb' schecab'
chi' ay yalan yic e naani? 7 Ina eb' soldado, ¿tom ay eb' aňeja' sayan sgasto?
Yed' eb' tz'avan junoc tasi, yovalil sva eb' yeluli. Aňejtona', icha chi' pax eb'
taňvum noc', ay yalan yic eb' yuc'an yal yim noc'. 8 Palta a juntzaň svalb'at
tic d'ayex, maňoclaj eb' anima ay spensar. A d'a ley Moisés, ata' yalnaccan
juntzaň tic Dios. 9 Aňeja' d'a jun ley chi' tz'ib'ab'ilcan junxo tz'alan icha tic:
Maň eyac'och spail sti' noc' vacax ayic stec'vi trigo noc', xchi. Maňocňej yuj

noc' vacax chi' yalnaccan juntzañ chi' Dios, 10 palta cuuj paxi. A jun ley chi' tz'ib'ab'ilcani, yic snachajel cuuj. Yujto a eb' d'ocum luum yed' eb' tec'um trigo, ayic smunlaj eb', syac' val och eb' yipoc sc'ool to ol sva eb' yeluli. Icha eb' smunlaj chi', icha chi' caj pax a oñ schecab' oñ Cristo tic. 11 Ayic quec'nac d'a e cal, ichato ay tas ec' cavejnaccan d'ayex. A jun chi', yic Dios. Yuj chi', ¿tom mañ smojoc sco cha co gasto d'ayex, syalelc'ochi aton stojol co munlajel chi'? 12 Ay pax juntzañxo eb' ay yalan yic schaan yic d'ayex. Yuj chi' a oñ tic, yelxo val ec'al ay calan quic d'ayex.

Vach'chom ay calan quic d'ayex, palta manta juneloc sco c'an co gasto d'ayex. Scac' val techaj smasanil, yic vach' nivan yelc'och yab'ixal Cristo d'a b'ajtac tzoñ ec' caleli. 13 Eyojtacxo, a eb' smunlaj d'a stemplo Dios, a d'a spatic smunlajel eb' chi' scha tas sva'a. Yujto a eb' ay yopisio sñusantz'a juntzañ silab', syal schi'an schib'ejal noc' noc' sñusjitz'a silab'il chi' eb'. 14 Añejtona', icha chi' yaj eb' tz'ec' yalel vach' ab'ix yic colnab'il. Yujto yalnaccan Cajal Jesús to yovalil scha sgasto eb' d'a spatic b'aj smunlaj chi'. 15 A in tic, vach'chom ay valan vic in chaan vic yed' eb', palta mantalaj juneloc tzin c'ana'. Toñej svalb'at juntzañ tic d'ayex, mañ yujoc to tzin c'an in gasto d'ayex tzin tz'ib'anb'at juntzañ tic. Tzin na'a, más am vach' tzin chami, d'a yichañ to tzin c'an in gasto d'ayex. Yuj jun tic ay valan vic in tzalaj d'a yichañ Dios. Malaj mach syal yic'anec' jun in tzalajc'olal tic.

16 A in tic, vach'chom tzin ec' valel vach' ab'ix yic colnab'il, palta mañ yujoc chi' syal vic'anchaañ in b'a, yujto yovalil tzin ec' valeli. Te ob'iltac in, tato max in ec' valel jun vach' ab'ix tic. 17 Q'uinaloc tato in munlajel yaji, yovalil am tzin cha in tojol. Palta svaleli yujto vib'añ yaj valaneli. Yujto a Dios ac'jinac jun vopisio tic. 18 Yuj chi', a jun spac van in chaan ticnaic, aton tzalajc'olal yujto ix in ec' valel vach' ab'ix d'a nab'añej. Yuj chi' vach'chom ay valan vic in c'anan in gasto d'a spatic vopisio tic, palta malaj tas tzin c'ana'.

19 Vach'chom malaj yalan yic anima d'ayin, palta svac'och in b'a vac'an servil eb' smasanil, yic vach' tzijtum eb' ol in montejoch yicoc Cristo. 20 Ayic ay in ec' d'a scal eb' vetisraelal, icha sb'eyb'al eb', icha pax chi' svutej in b'eyb'al, yic ay eb' tzin montejochi. A eb' chi', ay val och spensar eb' d'a ley Moisés. Yuj chi', ayic ay in ec' yed' eb', vach'chom mañ ayoc och in pensar d'a jun ley chi' yed' eb', palta tzin c'anab'ajej, yic tzin montejoch eb'. 21 Axo yic ay in ec' d'a scal eb' mañ israeloc, aton eb' max yac'och spensar d'a jun ley chi', lajan svutej in pensar yed' eb', yic ay eb' ol in montejochi. Palta masanil tiempo, yovalil tzin c'anab'ajej sley Dios, yujto ayoch in pensar d'a sley Cristo ticnaic. 22 Ayic ay in pax ec' d'a scal eb' manto tec'anoc, lajan svutej in b'a yed' eb'. Ichato manto in tec'anoc paxi, yic ay eb' tzin montejochi. Yalñej mach eb' b'aj tzin eq'ui, lajanñej svutej in b'a yed' eb' smasanil, yic talaj icha chi' ay eb' ol colchajcanel vuuj. 23 Jantacñej juntzañ tzin c'ulej tic, yuj vach' ab'ix yic colnab'il tzin c'ulej, yic ay pax svach'il ol in cha yuuj.

24 Q'uinaloc tato ay eb' ayoch d'a junoc tajnel ticnaic, a carrera syac' eb'. Eyojtacxo, vach'chom syac' carrera chi' eb' smasanil, palta añej jun mach sb'ab'laj c'ochi, a jun chi' schaan spac. Yuj chi', ichocab' syutej sb'a eb' tz'ac'an carrera chi', yovalil icha chi' scutej co b'a d'a yic Cristo, sec yuj chi' ol co cha spac quic junjun oñ. 25 A jantacñej eb' tz'och d'a jun tajnel chi', syil val sb'a eb' d'a masanil tas malaj svach'il. Icha chi' syutej sb'a eb', yujto añej yuj jun chi' scha spac eb'. Palta a spac scha eb' chi', junñej rato tz'eq'ui.9.25 Axo pax spac quic ol co cha a oñ tic, malaj b'aq'uiñ ol lajvoc eloc. Yuj chi', yovalil squil val co b'a. 26 A inxo tic, icha junoc mach tz'ac'an carrera chi', syac' val yip

9.25 **9:25** A tas syic' anima d'a tajnel d'a peca', corona xilte', yuj chi' elañchamel stacjieli.

yic syac' ganar, icha chi' svutej in b'a d'a yic Dios. Icha eb' stajni d'a mac'val, smac'vaj val eb' yic syac' ganar, icha chi' svutej in b'a a in tic. 27 Tzin cach pax och vaan in nivanil tic. Svil val in b'a sic'lab'il. Yujto vach'chom tzijtum eb' b'aj ix valel slolonel Dios, palta tato max vil in b'a, ay smay tzin paticajcaneli.

10

Max yal calan co b'a d'a juntzañ comon dios

1 Ex vuc'tac ex vanab', in gana tzeyojtaquejeli, tas ajnac eb' co mam quicham d'a peca' ayic yochnac tzac'an eb' yuj viñaj Moisés. Ec'nac eb' smasanil d'a yalañ jun asun, c'axpajnac pax ec' eb' smasanil d'a a' Chacchac Mar. 2 Ichato ac'jinac bautizar eb' yuj jun asun chi' yed' pax d'a a' mar chi'. Ichato ac'jinac och eb' yicoc viñaj Moisés d'a jun tiempoal chi'. 3 Jun lajan svanac eb' jun tas yac'naccot Dios d'a satchaañ. 4 Añejtona', masanil eb' uc'annac pax jun a a' yac'naccot Dios, aton jun a' elnaccot d'a sat jun q'uen tenam. A jun q'uen tenam chi', sch'oxnab'il Cristo yaj q'ueen. 5 Vach'chom icha chi' ajnac eb', palta añeja' tzijtum eb' malaj svach'il spensar d'a yichañ Dios. Yuj chi', sacleminac ajnaccanb'at snivanil eb' d'a jun taquiñ luum b'aj ec'nac eb' chi'.

6 A juntzañ tas janac d'a yib'añ eb' chi', ch'oxnab'il yaj d'ayoñ yic max co nib'ejoch juntzañ chucal icha yutejnac eb' snib'anochi. 7 Yuj chi', max yal calan co b'a d'a juntzañ comon dios, icha yutejnac sb'a juntzañ eb' d'a scal eb' chi'. A Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a tz'alan yuj eb' icha tic: Ix em c'ojjab' eb' choñab' smasanil, ix va eb', ix yuc'an a' eb'. Ix lajvi chi', ix q'ue b'ulnaj eb' schañalvi yed' sc'ulan chucal d'a yichañ sdiosal chi', xchicani. 8 Max yal quem d'a ajmulal. Yujto icha chi' yutejnac sb'a juntzañ eb' d'a scal eb' chi'. Yuj jun chi', 23 mil eb' chamnac d'a jun c'u. 9 Max yal cac'an proval Cajal Jesús yic squila' tato syac' nivanc'olal. Yujto icha chi' yutejnac sb'a juntzañ eb' d'a scal eb' chi', yuj chi' lajvinac el eb' yuj juntzañ noc' chan. 10 Max yal calan specal Cajal Jesús chi'. Yujto ay eb' aljinac specal, yuj chi' lajvinac el eb' yuj jun ángel ay yopisio smilancham anima.

11 Masanil juntzañ tas janac d'a yib'añ eb' co mam quicham chi', ch'oxnab'il yaj d'ayoñ. Tz'ib'ab'ilcan juntzañ chi' d'a Slolonel Dios yic scojtaquejeli to ay smay yoch co mul, yujto a oñ tic, ay oñxo ec' d'a slajvub' tiempoal. 12 Yuj chi', a mach snaani to te tec'anxo, yovalil syil val sb'a, yujto ay smay sjuvieli. 13 Jantacñej juntzañ proval sja d'a quib'añ, lajanñej yed' juntzañ sja d'a yib'añ eb' anima smasanil. Palta a Dios tz'elñejc'och tas syala'. Max scha oñ yac' proval junoc tas max techaj cuuj. Ayic sja junjun proval chi', a tz'ac'an tas scutej co colan co b'a d'ay, yic vach' stechaj cuuj.

14 Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, mañ eyal e b'a d'a juntzañ comon dios. 15 Svalb'at juntzañ tic d'ayex, yujto jelan exxo. Tze cham naej val sic'lab'il tato yel svala'. 16 A jun vaso yic Cajal Jesús, jun scac' yuj diosal yuuj, a sch'oxani to ay calan quic yed' schiq'uil Cristo. Añejtona' jun pan spucjiec' d'a co cal, a sch'oxan paxi to ay calan quic d'a snivanil. 17 Vach'chom tzijtum oñ, junñej pan sco va co masanil. Yuj chi', icha jun pan junñej chi', junñej pax nivanil tzoñ aj co masanil, vach'chom tzijtum oñ. 18 Tze na jab'oc ved'oc tas yutejnac sb'a eb' vetisraelal. A eb' schi'an juntzañ silab' sñusji d'a yib'añ altar, ay yalan yic eb' yed' Dios, yujto a' ay yic jun altar chi'. 19 Mantoc svala' to ay yelc'och juntzañ comon dios. Añejtona' pax juntzañ tas tz'ac'ji silab'il d'ay, mañ toc svala' to ay yelc'ochi. 20 Palta a jun sval tic, aton yic syac'an juntzañ silab' chi' eb' mañ israeloc, mañoc d'a Dios syac' eb'. A d'a eb' enemigo, ata' syac' juntzañ silab' chi' eb'. Palta malaj in gana ay eyalan eyic yed' eb' enemigo chi'.

21 Max yal co comon uc'lab'an jun vaso yic Cajal Jesús, slajvi chi' scuc'lab'anxi
jun yic eb' enemigo chi'. Añejtona', max yal co comon vaan jun pan tz'ac'ji
d'ayoñ d'a smexa Cajal Jesús, slajvi chi' sco vaan juntzañ tas tz'ac'ji d'a smexa
eb' enemigo chi'. 22 ¿Tom co gana sco tzuntzejcot yoval sc'ool Cajal Jesús chi'
d'a quib'añ? ¿Tom a e naani to ec'al co poder d'a yichañ?

Max yal cac'an ixtaxel spensar junocxo

23 Tecan ayex tzeyal icha tic: Libre co c'ulan masanil tasi. Yel toni, palta
mañ smojoc sco c'ulej smasanil. Yel toni, syalñej co c'ulan juntzañ chi'
smasanil, palta mañ masaniloc juntzañ chi' tz'ac'an co tec'anil. 24 Junjun oñ,
max yal cac'an co gana d'a yol quico'. Yovalil sco say tas scutej cac'an stec'anil
juntzañxo eb'.

25 Axo ticnaic, yalñej tas chib'ejal schoñji b'aj schoñji noc' chib'ej, syalñej e
manan noc' e chi'a. Mañ e c'anb'ej b'aj scot noc', yic vach' axo jun tz'ac'an
mandar e pensar, max ixtax el yuuj. 26 Yujto a yolyib'añq'uinal tic yed'
masanil tas ay d'ay, yicñej Cajal Jesús yaj smasanil.

27 Q'uinaloc ay eb' mañ creyenteoc tzex avtanb'at vael d'a spat. Tato e gana
tzex b'ati, syalñej e chi'an masanil tas syac' eb' d'ayex. Mañ e c'anb'ej d'a eb'
b'aj ix cot juntzañ syac' eb' chi' d'ayex, yic vach' axo jun tz'ac'an mandar e
pensar, max juviel yuuj. 28 Palta tato ay junoc mach tz'alan d'ayex: A jun
chib'ej syac' viñ tic, ix ac'ji silab'il d'a juntzañ comon dios, ta xchi d'ayex,
mañ e chi'a. Yujto a jun tz'alan d'ayex chi', ay smay, talaj sjuviel jun tz'ac'an
mandar spensar eyuuj. 29 Svalb'at juntzañ tic d'ayex, yic mañ eyuujoc sjuviel
spensar eb' mantalaj stec'anil. Mañ yujoc jun tz'ac'an mandar e pensar chi',
svalb'at juntzañ tic d'ayex.

Palta tecan ayex tzeyal icha tic: A oñ tic syalñej co chi'an masanil tasi.
Yuj chi', ¿tas yuj tzoñ yalub'tañej juntzañxo eb' xiv schi'an noc' chib'ej chi'?
30 Tato scac' yuj diosal d'a Dios yuj noc' chib'ej chi', sco chi'an noc', malaj
mach syal yalan chucal d'a co patic, tecan xe chi. Tecan ayex icha chi'
tze na ticnaic. 31 Palta svalb'at d'ayex, vach'chom tzoñ va'i, ma scuq'uej
junoc tasi, yalñejocab' tas sco c'ulej, co c'ulejocab'i yic squic'anchaañ Dios.
32 Vach'chom eb' israel, ma eb' mañ israeloc, max yal cac'an juvoquel spensar
eb'. Añejtona' eb' yiglesia Dios, max yal cac'an juvoquel spensar eb'. 33 A
inxo tic, yuj jantacñej tas tzin c'ulej, svac'lej vac'an stzalajc'olal eb' anima
smasanil. Mañtoc munil tzin sayec' in vach'il d'a yol vico', palta tzin say yic
juntzañxo anima, yic vach' ta icha chi' ol colchajel eb'.

11

1 Yuj chi', icha svutej in b'a in c'anab'ajan tas yutejnac sb'a Cristo, ichocab'
chi' tzeyutej e b'a.

A tas smoj syutej sb'a eb' ix ix d'a culto

2 Ex vuc'tac ex vanab', tzex val vach'il, yujto masanil tiempo tzin e nacoti,
yujto van e c'anab'ajan pax juntzañ c'ayb'ub'al valnaccan d'ayex. 3 Palta
in gana tzeyojtaquejeli to a Cristo Yajal yaj d'a junjun eb' viñ vinac, ichato
sjolomal yaj d'a eb' viñ. Axo viñ yetb'eyum junjun eb' ix ix, a viñ yajal yaj
d'a eb' ix, icha yaj Dios, yujto A' Yajal yaj d'a Cristo. 4 A junoc viñ vinac, ayic
slesalvi viñ, mato ayic syalanel slolonel Dios viñ, tato ayq'ue junoc tas d'a
sjolom viñ, syac' q'uixvelal sjolom viñ chi'. 5 Axo eb' ix ix, tato malaj jab'oc
sc'ox eb' ix ayq'uei, ayic slesalvi eb' ix, mato ayic syalanel slolonel Dios eb'

ix, syac' q'uixvelal sjolom eb' ix chi'.11.5 Ichato joxb'ilel sjolom eb' ix chi'.
6 Tato ay eb' ix max yal sc'ool syac'q'ue sc'ox, vach' joxchajocab' el xil sjolom
eb' ix chi'. Axo tato sq'uixvi eb' ix sjoxchajel xil sjolom chi', yac'ocab' q'ue
sc'ox eb' ix. 7 A oñ vinac oñ, mañ smojoc scac'q'ue co c'ox, yujto ichato yechel
Dios caji, sco ch'oxanel svach'il. Axo eb' ix ix tzoñ ch'oxanel a oñ vinac oñ tic.
8 Yujto ayic sb'oannac jun viñ b'ab'el vinac Dios, mañoc d'a ix ix elnaccot viñ,
palta a ix ix chi', a d'a viñ elnaccot ix. 9 A ix ix chi', b'ob'il ix yuj svach'il viñ
vinac. Mañ yujoc svach'il ix b'ob'il viñ vinac chi'. 10 Yuj chi', smoj syac'q'ue
sc'ox eb' ix. Icha chi' tz'aj sch'oxanel eb' ix to ayoch eb' ix d'a yalañ smandar
viñ yetb'eyum. Smoj ton icha chi' syutej sb'a eb' ix, yujto q'uelanoch eb' ángel
d'ayoñ. 11 Palta a d'a yichañ Cajal Jesús, mañocñejlaj viñ vinac ay yelc'ochi,
mañocñejpaxlaj ix ix ay yelc'ochi. 12 Yel toni, a d'a viñ vinac chi' elnaccot ix
b'ab'el ix. Axo ticnaic, a d'a eb' ix tzoñ pitzvielta. Palta co masanil a Dios
b'ojinac oñ.
13 A exxo, naec ved'oc, ¿tom smoj slesalvi junoc ix ix d'a Dios ayic malaj
sc'ox ix? 14 Ina yojtac anima smasanil, tato a oñ vinac oñ tic nivac xil co
jolom icha junoc ix ix, tzoñ q'uixvi. 15 Axo eb' ix ix, tato nivac xil sjolom eb'
ix, vach' yilji eb' ix yuuj. A yopisio xil sjolom eb' ix chi', a sch'oxani to smoj
syac'q'ue sc'ox eb' ix. 16 Tato ayex mach ex scot eyoval d'a jun c'ayb'ub'al tic,
yovalil snachajel eyuuj to a oñ tic, toxon max co cha junocxo ch'oc b'eyb'al.
Añejtona', icha pax chi' yaj eb' creyente d'a junjun yiglesia Dios, max scha
junocxo ch'oc b'eyb'al eb'.

A eb' mañ vach'oc syutej sb'a d'a Santa Cena

17 Ay juntzañxo tas ol valb'at d'ayex. Palta maxto yal ex valan vach'il, yujto
ayex ayto e paltail. Yujto ayic tze molb'an e b'a ta', malaj jab'oc svach'il tze
cha'a. Toñej tzex juviel yuuj. 18 Yuj chi' a jun tic ol in b'ab'laj alejb'at d'ayex.
Svab'i to a b'aj tze molb'ej e b'a d'a e culto, mañ lajanoc tas tze na'a. Palta
a tz'aj in naani to yel juntzañ svab' chi'. 19 Tecan yovalil ay pojlajb'ail d'a e
cal, yic scheclajelta mach eb' nivan yelc'och d'a e cal chi'. 20 Yuj chi', ayic
tze molb'an e b'a, mañ yicoc Cajal Jesús jun cena tze va chi'.11.20 21 Yujto
ayic van sc'och yorail jun cena chi', toñej tze comon yamejoch e vaan eyic d'a
elañchamel junjun ex. Yuj chi' ayex maxtzac e cha eyico', toñej ste och e vejel.
Ay ex pax tzex och uc'umañil yuuj. 22 ¿Tom malaj e pat junjun ex b'aj syal e
va'i, tzeyuc'an a'? ¿Tom e gana tzeyac' q'uixvelal junoc mach meb'a'? Ayic tze
c'ulan juntzañ chi', tze patiquejel eb', palta yiglesia pax Dios eb' eyed'oc. ¿Tas
tze na'a? ¿Tom ol yal valan e vach'il yuj juntzañ tze c'ulej chi'? Maay, max
yal-laj.

A Santa Cena
(Mt 26.26-29; Mr 14.22-25; Lc 22.14-20)

23 A juntzañ c'ayb'ub'al yic cena valnaccan d'ayex, a Cajal Jesús ac'jinaccan
vojtaquejeli. Aton juntzañ chi' ol valxib'at d'ayex: D'a jun ac'val ix ac'jioch
Cajal Jesús chi' d'a yol sc'ab' eb' ix milani. Ayic manto yamchaji, ix
yic'anchaañ ixim pan. 24 Ix lajvi yac'an yuj diosal yuj ixim, ix spojanb'at ixim
pan chi'. Ix yalan d'a eb' sc'ayb'um: Vaañec. A jun tic, aton in nivanil ol yab'
syail eyuuj. Ayic tze c'ulan jun tic, tzin e nacoti, xchi. 25 Añejtona' icha chi' ix
yutej yic'anchaañ jun vaso ayic ix lajvi sva eb', ix yalan d'a eb': A tas ay d'a yol

---

11.5 **11:5** A d'a scal eb' griego, a sb'eyb'al eb' ix ix vach' sb'eyb'al, smusej sat eb' ix yed' jun macañ c'apac stziquiqui. Q'uinaloc tato max smusej sat eb' ix creyente, chuc am tz'alji d'a evangelio yuj eb' ix.
11.20 **11:20** A d'a peca', tz'em lean eb' creyente vael d'a tzalajc'olal sb'ab'elal, ichato chi' svaan Santa Cena eb'. Aton jun vael chi' syal viñaj Pablo d'a eb' to chuc syutej eb'.

jun vaso tic, a sch'oxan junxo strato Dios. Yuj in chiq'uil, ol elc'och jun strato tic. Ayic tzeyuc'an jun tic d'a juntac el, icha tic ol eyutoc, yic ol in e nacoti, xchi Jesucristo chi'.11.25 26 A juntac el sco va jun pan tic, ayic scuc'lab'an pax jun vaso tic, syalelc'ochi to van calanxiel schamel Cajal Jesús. Ichañej chi' ol co c'uloc masanto ol jaxoc.

A tas scutej co b'a d'a Santa Cena

27 Yuj chi', tato ay mach malaj yelc'och d'ay ayic svaan jun pan tic, ayic syuc'lab'an pax jun vaso tic, tz'och smul d'a snivanil Cajal Jesús yed' d'a schiq'uil. 28 Yuj chi', yovalil sco cham naej junjun oñ tas caji, ayic mantzac co va jun pan tic yed' yic scuc'lab'an jun vaso tic. 29 Yujto ayic sco vaani, scuc'ani, tato max cham val co naan snivanil Cajal Jesús, squic'cot yaelal d'a quib'añ. 30 Yuj juntzañ tic, tzijtum eb' spenaayax d'a e cal, ay eb' tz'ontac, ay pax eb' schami. 31 Palta tato sco ch'olb'itej tas caj junjun oñ, a Cajal Jesús mañxo yovaliloc tzoñ sch'olb'itej. 32 Ayic tzoñ sch'olb'itan Cajal Jesús chi', syac'och co yaelal, yic vach' max oñ b'atcan d'a junxo nivan yaelal yed' eb' yic yolyib'añq'uinal tic.

33 Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', ayic tze molb'an e b'a yuj jun cena tic, slaj e tañvej e b'a, yic molañnej tzex va e masanil. 34 Tato ayex mach ex ay e vejel, yovalil tzex cham vacan d'a e pat, yic icha chi' vach' ol eyutoc e b'a ayic tze molb'an e b'a ta'. Axo Dios, mañ ol yac'cotlaj eyaelal. Axo juntzañxo tas tzato yac' palta d'ayex, ol to in b'o yaji ayic ol in c'och d'ayex ta'.

12

A tas tz'ac'ji co c'ulej yuj Yespíritu Dios

1 Ex vuc'tac ex vanab', in gana snachajel eyuuj tastac juntzañ opisio syac' Yespíritu Dios d'ayoñ junjun oñ. 2 Eyojtacxo to ayic manto ex och creyenteal, ix ex ic'jib'at d'a juntzañ ix eyaloch e diosaloc. Tzex b'at tic, tzex b'at tic e sayan ec' juntzañ max yal-laj slolon chi'. 3 Yuj chi', in gana tzeyojtaquejel juntzañxo tic. Tato ay junoc mach tz'alani: Cotocab' yoval sc'ool Dios d'a yib'añ Jesús, tato xchi, a jun chi', mañ ayoc och Yespíritu Dios yed'oc syalani. Tato ay junoc mach tz'alani: A Jesús, Vajal, tato xchi, axoñej yuj Yespíritu Dios syal yalan icha chi'.

4 A oñ tic, ch'occh'oc copisio sco cha junjun oñ, palta junñej mach tz'ac'an d'ayoñ, aton Yespíritu Dios. 5 Ch'occh'oc scutej cac'an servil junjun oñ, palta junñej mach scac' servil co masanil, aton Cajal Jesús. 6 Añejtona', ch'occh'oc co munlajel junjun oñ, palta junñej Dios van smunlaj qued' co masanil. 7 A tz'ac'an junoc opisio d'ayoñ junjun oñ, yic sch'oxani to ayoch Yespíritu chi' qued'oc, yic co vach'iloc co masanil. 8 Yuj Yespíritu tic, ay eb' tz'ac'ji yal sjelanil Dios, ay pax eb' snachajel yuj sc'ayb'ani. 9 Yuj Yespíritu tic, ay pax eb' svach' aq'uejoch Dios d'a sc'ool. Yuuj paxi, ay eb' tz'ac'ji spoder yac'anxi b'oxoc sc'ool eb' penaay. 10 Ay eb' tz'ac'ji spoder sch'oxanel juntzañ milagro yuuj. Ay pax eb' tz'ac'ji yalel slolonel Dios yuuj. Yuj Yespíritu tic, ay eb' tz'ac'ji yojtaquejeli tato a' ayoch yed' junoc mach, mato a junoc enemigo ayoch yed'oc. Yuuj ay pax eb' tz'ac'ji lolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial. Ay pax juntzañxo eb' tz'ac'ji alanel tas syalelc'och jun syal eb' chi'. 11 Tzijtum val juntzañ tas tz'ac'ji co c'ulej, palta junñej Espíritu tz'ac'an co c'ulej. Ch'occh'oc tas syac' co c'ulej junjun oñ, ato syala' tas sgana d'ayoñ.

Ichato junñej nivanil caj co masanil

11.25 **11:25** Il nota d'a Mateo 26.28.

12 A jun co nivanil tic, vach'chom tzijtum macañil yaji, palta junñej. Icha
juntzañ tas ayoch d'a co nivanil tic, icha chi' cajoch d'a Cristo. Ichato snivanil
Cristo caj co masanil. 13 Yujto co masanil, vach'chom israel oñ, mato maay,
palta junñej caj co masanil. Vach'chom ayoñ och checab'oc d'a junoc anima,
ma quic co b'a co ch'ocoj, palta junñej caji. Yujto ayic ix oñ ac'ji bautizar,
junñej ix oñ ajcan yed' Cristo. Yujñej Yespíritu Dios, ichato junñej nivanil caji,
yujto a ochnaccan d'ayoñ co masanil.
14 Ilecnab' co nivanil tic. Tzijtum macañil yaji, mañ junocñej. 15 Q'uinaloc a
voc tz'alan ticnaic: A in tic, mañ in c'ab'oc, yuj chi' malaj voch d'a jun nivanil
tic, tato xchi. Vach'chom syal icha chi', palta añeja' yic jun in nivanil tic. 16 Ma
tato a jun in chiquin tic tz'alan ticnaic: A in tic, mañ in yol satoc, yuj chi' mañ
in yicoc jun nivanil tic, tato xchi. Vach'chom syal icha chi', palta añeja' yic
jun in nivanil tic. 17 Q'uinaloc a jun in nivanil tic, nab'a yol satñej yaji, tato
icha chi', ¿tas svutej vab'ani? Q'uinaloc nab'a chiquinñej yaji, tato icha chi',
¿tas pax svutej in suc'lan junoc tasi? 18 Palta a Dios ix b'oan junjun tas d'a co
nivanil tic icha sgana. 19 Q'uinaloc a jun co nivanil tic, junñej tas ay d'ay, tato
icha chi', mañ nivaniloc. 20 Cojtac to tzijtum macañil yaj co nivanil tic, palta
junñej yaji.
21 A yol co sat, max yal-laj yalan d'a co c'ab' to malaj yopisio yuuj. Añejtona'
co jolom, max yal-laj yalan d'a coc to malaj yopisio yuuj. 22 Ay juntzañ
yetb'eyum co nivanil tic, ichato malaj yopisio, palta aton juntzañ tic más
ay yopisio cuuj. 23 Yed' pax juntzañ yetb'eyum co nivanil tic, ichato malaj
yelc'ochi, palta aton val juntzañ chi' más ay yelc'och d'ayoñ. A juntzañ mañ
smojoc yilji, a' scac'och spichul. Icha chi' scutej co ch'oxani to ay yelc'och
d'ayoñ. 24 Axo juntzañ tas vach' yilji, mañ yovaliloc scac'och spichul. Icha
chi' ix yutej Dios sb'oan co nivanil tic, sec yuj chi' a juntzañ malaj yelc'ochi,
a juntzañ chi' nivan yelc'och d'ayoñ. 25 Yuj chi' max yal-laj spojan sb'a co
nivanil tic, yujto scol-laj sb'a junjun macañ. 26 Q'uinaloc ay junoc syab' syail,
añeja' syab' pax syail smasanil yed'oc. Tato ay pax junoc stzalaji, stzalaj
smasanil yed'oc.
27 Yuj chi' a oñ tic, ichato snivanil Cristo caji. Icha junjun macañ ay d'a
snivanil chi', icha chi' cajoch co masanil d'ay. 28 Yuj chi' ay oñ ix yac' copisio
Dios d'a yiglesia. D'a sb'ab'elal, schecab' Cristo caji. Schab'il, tz'ac'ji copisio
calanel slolonel Dios. Yoxil, ay oñ c'ayb'um oñ. Añejtona', ay oñ sco ch'oxel
milagro. Ay oñ syal cac'an b'oxoc sc'ool eb' penaay. Ay oñ syal tzoñ colvaji. Ay
oñ tzoñ cachvaji. Ay oñ pax tzoñ lolon d'a juntzañxo ch'oc tial. 29 Palta mañ
oñ schecab'oc Cristo co masanil. Mañ co masaniloc tz'ac'ji copisio calanel
slolonel Dios. Mañ oñ c'ayb'umoc co masanil. Max yal-laj co ch'oxan milagro
co masanil. 30 Mañ co masaniloc syal cac'an b'oxoc sc'ool eb' penaay. Mañ
co masaniloc syal tzoñ lolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial. Añejtona', mañ co
masaniloc syal calani tas syalelc'och juntzañ ch'occh'oc tial chi'. 31 Yuj chi',
tzeyac' eyip e sayan juntzañ opisio más nivan yelc'och syac' Dios. Palta ayto
val junxo modo más vach' ol val d'ayex.

13

Sco xajanej co b'a

1 Q'uinaloc tato te jelan oñ calan juntzañ ti' tz'alchaj d'a yolyib'añq'uinal
tic yed' calan pax sti' eb' ángel, palta tato max co xajanej co b'a, la-
jan quelc'och icha junoc tañb'il, mato icha juntzañ pachquiltac son toñej
stziñiljub'i. 2 Vach'chom ac'b'il copisio calanel slolonel Dios, vach'chom
snachajel masanil tas mantalaj mach ojtannac cuuj, taxoñej cojtac masanil

tas d'a yolyib'aňq'uinal tic, vach'chom scac' val och Dios d'a co c'ool, yic syal quic'anel junoc vitz d'a yed'tal, palta tato max co xajanej co b'a, te malaj jab'oc quelc'ochi. 3 Vach'chom sco siej masanil tas ay d'ayoň d'a eb' meb'a', mato scac'och co b'a d'a yol sc'ab' chamel yic stz'ab'at co nivanil tic, palta tato max co xajanej co b'a, nab'aňej squixtej co b'a, malaj jab'oc spac ol co cha'a.

4 Ol vala' tas scutej co b'a, tato yel sco xajanej co b'a: Te nivan scutej co c'ool d'a eb' quetanimail, sco ch'oxan pax co vach'c'olal d'a eb'. Max quiloch co c'ool d'a junocxo. Malaj b'aj squic'chaaň co b'a, malaj pax b'aj scac' ac'umtaquil. 5 Tato yel sco xajanej co b'a, malaj b'aj scac' q'uixvelal junocxo mach. Co gana maňoc oňňej ay calan quico'. Maň utzinoc scutej co c'ool. Malaj b'aj sco na tas scutej co pacan co b'a d'a eb' quetanimail. 6 Max oň tzalaj yuj junoc chucal sc'ulej junoc anima. Aňej val juntzaň yel tzoň tzalaj yed'oc. 7 Tato yel sco xajanej co b'a, scac' techaj masanil tasi, scac'och d'a co c'ool to vach'ňej sc'ulej eb' quetanimail, scac'ňejoch eb' yipoc co c'ool. Yalňej tas junoc sja d'a quib'aň, tec'anňej scutej co b'a.

8 A jun b'aj sco xajanej co b'a tic, malaj b'aq'uiň ol lajvoc. Ay jun tiempoal ol javoc, maňxo yovaliloc ay mach tz'ac'ji yopisio yuj Dios yalanel slolonel. A d'a jun tiempoal chi', maňxo yovaliloc ay mach slolon d'a juntzaň ch'occh'oc tial. Aňejtona', maňxa yopisio co jelanil tic ta'. 9 A ticnaic manto tz'acanoc co jelanil. Aňejtona', manto tz'acanoc scutej calanel slolonel Dios. 10 Palta ayic ol tz'acvoc smasanil, ato ta' ol lajvoc yopisio masanil juntzaň maň tz'acanoc sco c'ulej tic.

11 A in tic, ayic unin in, in lolon icha slolon eb' cotac unin. In nanac juntzaň tas icha sna eb' unin chi', yujto lajan in pensar yed' eb'. Axo ticnaic, icham vinac inxo, yuj chi' vactejnaccan in b'eyb'al yic vuninal chi'. Icha vaji ayic unin in chi', icha chi' caj co masanil, 12 yujto a ticnaic, maxto nachajel val yic Dios cuuj. Ichato van quilan juntzaň tas d'a junoc nen tzaxo moymon quilani. Palta a d'a jun tiempoal ayic ol tz'acvoc masanil tas chi', sic'lab'il ol quil masanil. A ticnaic, manto tz'acvilaj cojtacanel yic Dios, palta a d'a jun tiempoal chi', ol cojtaquejeli. Icha ix aj oň yojtacanel Dios ticnaic, icha chi' ol aj cojtacanel smasanil ta'. 13 A ticnaic, scac'och Dios d'a co c'ool, scac'anpax och yipoc co c'ool. Sco xajanej Dios yed' eb' quetanimail. A oxe' sco c'ulej tic, ay yopisio d'a masanil tiempo. Palta ay junxo ec'al d'a yichaň chab' tic, aton co xajanan Dios yed' eb' quetanimail.

14

Juntzaň ch'occh'oc tial

1 Tzeyac' val eyip e xajanan e b'a junjun ex. Aňejtona' tzeyac' pax eyip e sayan juntzaň opisio syac' Yespíritu Dios d'ayex. Ay jun opisio más vach', aton jun aloj el slolonel Dios. 2 Ay juntzaň eb' syal slolon d'a juntzaň ch'occh'oc tial. A d'a Dios slolon eb', maňoclaj d'a anima, yujto malaj mach tz'ab'an tas syal eb'. Aton Yespíritu Dios tz'ac'an yal eb', palta malaj junoc mach snachajel yuuj. 3 Palta a mach tz'alanel slolonel Dios, a d'a eb' yetanimail eb' syaleli, yic vach' stec'c'aj eb'. Tato icha chi', svach' nachajel yuj eb', tz'ac'jipax snivanil sc'ool eb'. 4 A eb' slolon d'a juntzaň ch'occh'oc tial, munil stec'c'aj eb' sch'ocoj. Palta axo eb' tz'alanel slolonel Dios, aton eb' tz'ac'an stec'anil eb' yetcreyenteal.

5 In gana tzex lolon d'a juntzaň ch'occh'oc tial e masanil. Palta tzin nib'ej val to a slolonel Dios tzeyaleli. Yujto a jun tic, más val ay yopisio d'a yichaň juntzaň ch'occh'oc tial chi'. A juntzaň chi', ay ton yopisio tato ay mach tzuji snaaneli tas val syalelc'ochi, yic vach' tz'och stec'anil eb' creyente chi' yuuj.

6 Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', q'uinaloc tzin c'och valel juntzañ ch'oc tial d'ayex ticnaic, ¿tas val jab'oc svach'il tzeyic'cani? Añej tato svac' eyojtaquejel juntzañ tas ac'b'il d'ayin yuj Dios, juntzañ sjelanil, mato svalel slolonel Dios yed' juntzañxo c'ayb'ub'al d'ayex, añej yuj chi' syal eyic'an svach'il.
7 Q'uinaloc tato ay juntzañ son ticnaic, tz'oc' junoc flauta, sc'añ pax junoc arpa. Tato toñej sñilili sjaj, ¿tom scab'i tas jajil b'aj van sc'añ junjun?
8 Q'uinaloc tato ay junoc oval ticnaic, ayic sc'och yorail sb'at eb' soldado, tz'oc' strompeta eb', sb'at eb'. Palta tato mañoclaj yaj yoc' q'ueen tz'aj yoq'ui, ¿tom syal yac'an lista sb'a eb' sb'at d'a oval chi'?
9 Añejtona', ich oñ ta', tato scal juntzañ lolonel malaj mach tz'ab'ani, ¿tas ol aj snachajel yuj eb' tas scala'? Nab'añej am tzoñ comon lolon icha chi'.
10 A ticnaic, tzijtum macañil ti' ay d'a yolyib'añq'uinal tic. Masanil juntzañ ti' chi', ay val yelc'och junjun.
11 Q'uinaloc tato ay junoc mach sloloni, palta max cab'laj tas syala', tato icha chi', ichato ch'oc choñab'il caj d'ay. Añejtona', ichato ch'oc choñab'il yaj pax d'ayoñ.
12 Vojtacxo to e gana juntzañ opisio syac' Yespíritu Dios d'ayex. Yuj chi', svala' to tzeyac' val eyip yic vach' ol e cha jun opisio más vach'. Tato icha chi', ol yal eyac'an stec'anil eb' eyetcreyenteal.
13 Yuj chi', tato ay junoc mach tz'ac'ji lolon d'a junoc ch'oc ti'al, yovalil sc'an d'a Dios yic syal yalani tas syalelc'och jun chi'.
14 Q'uinaloc tato d'a junoc ch'oc tial tzin lesalvi ticnaic, a in pixan, slesalvi, palta axo in pensar max nachajel yuuj tas juntzañ sval chi'.
15 Yuj chi', ¿tas am sco c'ulej tze na'a? Mañocñej yed' co pixan tzoñ lesalvi. Yovalil tzoñ lesalvi pax yed' co pensar yic snachajel cuuj. Añejtona', ayic tzoñ b'itani, mañ toñejoc tzoñ b'itan yed' co pixan. Yovalil tzoñ b'itan pax yed' co pensar, yic vach' snachajel cuuj.
16 Q'uinaloc tato ay junoc ex ticnaic, tzeyal vach' lolonel d'a Dios d'a junoc ch'oc ti'al, tato icha chi', añej yed' e pixan tzeyala'. Axo eb' ayec' eyed'oc, max nachajel yuj eb' tas jun tzeyal chi'. Yuj chi', ayic tzeyac'an yuj diosal d'a Dios, max yal junñej slesalvi eb' eyed'oc.
17 Vach'chom vach' jun e lesal chi' ayic tzeyac'an yuj diosal chi', palta malaj mach tz'ac'ji stec'anil yuuj.
18 Yuj val dios d'a co Mam Dios yujto más val syal in lolon d'a juntzañ ch'occh'oc tial chi' d'a eyichañ e masanil.
19 Palta ayic sco molb'an co b'a d'a culto, más vach' a e ti' svala' yic tzex in c'ayb'ej. Yujto vach'chom oye'ñej b'elañ lolonel sval d'ayex d'a e ti' chi', palta ec'al yopisio d'a yichañ lajuñeoc mil lolonel max nachajel eyuuj.
20 Ex vuc'tac ex vanab', mañ ichoc eb' unin tzeyutej e b'a e naan juntzañ tic. Axo e b'eyb'al, ichaocab' yic eb' nenetac unin, icha chi' tzeyutej, yujto max saylaj chucal eb', ichocab' ta tzeyutej e b'a. Tec'an val tzeyutej e pensar, yujto mañ ex uninoc.
21 A d'a sley Dios, tz'ib'yajcan icha tic: A in tic ol in lolon d'a jun choñab' tic d'a juntzañ ch'occh'oc tial yed' d'a sti' eb' ch'occh'oc choñab'il. Palta añeja' mañ ol yac'och spensar eb' d'ayin, xchi Dios Cajal.
22 Yuj chi', a juntzañ ch'occh'oc tial tz'alji, ch'oxnab'il yajcan d'a eb' mañ creyenteoc, mañoc d'a eb' creyente. Palta ayic tz'aljiel slolonel Dios, yic eb' creyente yaji, mañoc eb' mañ creyenteoc ay yico'.
23 Q'uinaloc tze molb'ej e b'a e masanil a ex creyente ex ta', mato a ex masanil ex tzex lolon d'a juntzañ ch'occh'oc ti'al, tato sc'och junoc mañ creyenteoc, mato mañ yojtacoc tas yaj jun quic tic, tecan syal icha tic: Ichato ay tas scot d'a sjolom eb', xchama.
24 Palta q'uinaloc van eyalanel slolonel Dios e masanil, ayic sc'och junoc mañ creyenteoc, vach'chom mañ yojtacoc tas yaj jun quic tic, snachajel yuuj to ay smul. Sb'eyc'olej sb'a ayic syab'an tas tzeyal junjun ex.
25 Ichato chi' scheclajeli tas ay d'a spensar. Yuj chi', tz'em cuman, syalan sb'a d'a Dios. Axom syalani: Yel toni, ay val och Dios eyed'oc, xchama.

Vach'ocab' scutej co c'ulan masanil tasi

26 Yuj chi' ex vuc'tac ex vanab', ol valb'at d'ayex tas yovalil tzeyutej e b'a
ta' ayic tze molb'an e b'a. Ay ex tzex b'itani, ayex tzeyac' junoc c'ayb'ub'al,
ayex tzeyaleli tas syac' Dios d'ayex, ayex tzex lolon d'a junoc ch'oc tial,
ayex pax tzeyala' tas syalelc'och jun tzeyal chi'. A masanil tas tze c'ulej
chi', c'ulejec yic tzex tec'c'aj e masanil. 27 Tato ayex tzex lolon d'a juntzaň
ch'occh'oc tial, chavaň ma oxvaňexňej tzex loloni. Junjunal tzeyal eyico'.
Aňejtona' yovalil ay junoc ex tzeyala' tas syalelc'ochi. 28 Tato malaj mach
syal yalani tas syalelc'och jun chi', más vach' max ex lolonlaj d'a juntzaň
ch'occh'oc tial b'aj tze molb'ej e b'a chi'. Más vach' munil tzex lesalvi d'a Dios e
ch'ocoj. 29 Aňejtona', tato ayex tzeyalel slolonel Dios, chavaaň ma oxvaňexňej
tzeyaleli. A exxo e masanil, tzeyac' val och e chiquin d'a tas tz'alji d'ayex, yic
snachajel eyuuj. 30 Q'uinaloc tato ay junoc ex van eyalanel slolonel Dios d'a e
cal chi'. Palta tato ay junocxo tz'ac'ji yal junocxo tas yuj Dios, yovalil tzex och
vaan eyalan eyic chi', syalan yic junxo chi'. 31 Tato icha chi', a jantac ex tz'ac'ji
eyalel slolonel Dios, junjunal syal eyalan eyico', yic vach' tzeyic' e c'ayb'ub'al
e masanil, tzeyic'an pax e tec'anil. 32 Mach ex tz'ac'ji eyalel slolonel Dios,
tzeyil val e b'a, yic junjunal tzeyal eyico'. 33 Tato toňej tzoň q'ue somnaj
calani, maňoc d'a Dios scot jun chi', yujto a Dios chi' sgana to a d'a stzolal
tzoň loloni.

A syutej sb'a eb' creyente d'a junjun iglesia to a eb' ix ix numan tz'aj eb'
ix. 34 Aňejtona', icha chi' d'ayex, yovalil numan tz'aj eb' ix ix b'aj tze molb'ej
e b'a, yujto malaj spermiso eb' ix slolon d'a culto. Sc'anab'ajejocab' eb' ix,
yujto icha chi' syal sley Dios. 35 Tato ay junoc eb' ix sgana sc'anb'an junoc tas,
yovalil a d'a viň yetb'eyum ix sc'anb'ej yab'i ayic sc'ochxi eb' d'a spat. Yujto
maň smojoc slolon eb' ix d'a culto chi'.

36 Yovalil tze nacoti to maňoc d'ayex ix b'ab'laj ac'ji slolonel Dios chi'.
Aňejtona', maň e ch'ocojoc ix e cha slolonel Dios chi'. 37 Tato ayex tze
na'a to ay eyopisio eyalanel slolonel Dios, mato tze na'a to a Yespíritu Dios
smunlaj d'ayex, nachajocab'el eyuuj to schecnab'il Cajal Jesús yaj juntzaň
tzin tz'ib'ejb'at tic d'ayex. 38 Tato ay eb' malaj yelc'och juntzaň checnab'il tic
d'a sat, aňejtona' malajocab' pax yelc'och eb' d'ayex.

39 Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', tzeyac' eyip, sec yuj chi' ol yal eyalanel
slolonel Dios. Axo eb' slolon d'a juntzaň ch'occh'oc tial, maň e cachoch vaan
eb'. 40 Vach'ňej tzeyutej e b'oan masanil tasi, ichaocab' val d'a stzolal tzeyutej.

15

Yab'ixal yic ix pitzvixi Cristo

1 A ticnaic, ex vuc'tac ex vanab', in gana tze nacot jun vach' ab'ix yic
colnab'il valnaccan d'ayex. A jun ab'ix tic, e chanacxo. Tec'an exxo d'ay
ticnaic. 2 Tato aňeja' ayoch e pensar d'a jun ab'ix valnaccan d'ayex chi',
tato yel eyac'nacoch d'a e c'ool, ay e colnab'il yuuj. 3 A juntzaň c'ayb'ub'al
in chanac, aton ix val d'ayex. A juntzaň te nivac yelc'och ix val d'ayex.
To a Cristo ix cham yuj co mul, icha yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios.
4 Ix mucchaji, palta ix pitzvixi d'a schab'jial, icha yaj stz'ib'chajpaxcan d'a
Slolonel chi'. 5 Ix sch'ox sb'a d'a viňaj Pedro. Ichato chi' ix sch'oxan sb'a
d'a juntzaňxo eb' schecab'. 6 Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a d'a juntzaňxo eb'
quetcreyenteal, ec'al am oye' ciento sb'isul eb', ayic molanec' eb' ix yilan
eb' smasanil. Tzijtumto eb' pitzan ticnaic, palta ay jayvaň eb' chamnacxo.
7 Aňejtona', ix sch'ox sb'a d'a viňaj Jacobo. Ix lajvi chi', ix sch'oxan sb'a d'a eb'
schecab' smasanil.

8 Slajvub'alxo ix sch'oxanpax sb'a d'ayin. Yujto icha junoc unin manto
yaljub'aloc, icha chi' vaji. Yujto slajvub'alxo ix in och schecab'oc. 9 Yuj chi',
a in tic malaj velc'och d'a scal juntzañxo eb' schecab' Jesucristo chi'. Mañ
smojoc pax valji schecab'oc Jesús yed' eb', yujto vac'nac val och yaelal d'a
yib'añ eb' yiglesia Dios. 10 Palta yujñej svach'c'olal Dios schecab' Cristo vaj
ticnaic. Mañ nab'añejoc ix sch'ox svach'c'olal tic d'ayin, yujto ec'to in munlaj
d'a yichañ eb' vetb'eyum chi' smasanil. Palta mañoc in tzin munlaj in ch'ocoj.
A Dios smunlaj ved'oc yuj svach'c'olal. 11 Yuj chi', vach'chom a in tzin munlaji,
vach'chom a eb' chi' smunlaji, palta añeja' ix alchajel jun vach' ab'ix tic.
Añeja' jun vach' ab'ix tic ix eyac'och d'a e c'ool.

Ayic ol pitzvocxi eb' chamnac

12 A jun vach' ab'ix scalel tic, a tz'alani to ix pitzvixi Cristo d'a scal eb'
chamnac. Yuj chi', ¿tas yuj ayex van eyalan ticnaic to mañ ol pitzvocxi eb'
chamnac? 13 Tato yel mañ ol pitzvocxi eb' icha tzeyal chi', mañ pitzvinacoc
amxi Cristo chi' syal chi'. 14 Añejtona', tato mañ pitzvinacocxi Cristo chi', a
jun vach' ab'ix scalel tic, malaj am jab'oc yelc'ochi. Tato icha chi', nab'añej
am tzeyac'och d'a e c'ool. 15 Tato icha chi', a oñ tic, squesej stioc Dios, yujto
ix caleli to a Dios ix ac'anxi pitzvoc Cristo. Q'uinaloc max yal spitzvixi eb'
chamnac icha tzeyal jayvañ ex chi', maj am ac'jixi pitzvoc Cristo chi' yuj Dios.
16 Tato max yal spitzvixi eb' chamnac chi', añejtona' icha pax chi' Cristo, maj
am pitzvocxilaj. 17 Palta q'uinaloc tato maj pitzvixi Cristo chi', nab'añej am
tzeyac'och d'a e c'ool, yujto añej ama ayoch e mul d'a eyib'añ. 18 Axo eb'
creyente chamnacxo, junelñej am chamnac eb'. 19 Tato yujñej val co vach'iloc
d'a yolyib'añq'uinal tic scac'och Cristo yipoc co c'ool, más am ob'iltac oñ d'a
yichañ eb' anima smasanil.

20 Palta d'a val yel pitzvinac Cristo chi' d'a scal eb' chamnac. Icha junoc
b'ab'el ajan tz'eluli, icha chi' aj sb'ab'laj pitzvinacxi Cristo chi' d'ayoñ, yic
vach' sch'oxo' to ol oñ pitzvocxi pax a oñ tic. 21 Yuj jun viñ vinac, aton viñaj
Adán ix ac'jicancot chamel d'a quib'añ co masanil. Añejtona' yuj junxo mach,
aton Cristo ol ac'jocxi pitzvoc eb' chamnacxo. 22 Masanil anima schami, yujto
yiñtilal eb' viñaj Adán. Añejtona', a oñ yic oñxo Cristo ol oñ pitzvocpax co
masanil. 23 Palta d'a stzolal ol aj co pitzvixi. A Cristo chi' b'ab'laj pitzvinac.
Axo yic ol jax junelxo, ato ta' ol oñ pitzvocxi co masanil a oñ yic oñxo tic. 24 Ol
lajvoc chi', ol ja slajvub'. Ato ta' ol can masanil eb' yajal d'a yalañ yuj Cristo,
masanil eb' ay yopisio yed' masanil eb' ay spoder. Ichato chi' ol ac'joc och eb'
d'a yol sc'ab' Dios Mamab'il yuuj. 25 Yujto a Cristo chi', yovalil ol ochcan Reyal,
masanto ol can masanil juntzañ ayoch ajc'olal d'ay d'a yalañ yuuj. 26 Ay pax
junxo icha ajc'ool yajoch d'ayoñ, aton chamel. A jun chi', ol ac'joccan lajvoc
yuj Cristo d'a slajvub'alxo. 27 Yujto syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha
tic: A Dios ix ac'anoch masanil tas d'a yol sc'ab' Cristo chi', yic vach' a' tz'ac'an
mandar smasanil, xchi. Ayic syalani to ix ac'jioch masanil yuj Dios d'a yol
sc'ab' chi', mañ locanoc yac'ji mandar Dios chi' yuuj. Yujto A' tz'ac'anoch
masanil tas d'a yol sc'ab' Cristo chi'. 28 Ayic ol vach' ac'jococh masanil tas d'a
yol sc'ab' Yuninal Dios, axo svach' ac'anoch sb'a d'a yol sc'ab' Dios Mamab'il
chi'. Yujto a Dios chi' ac'jinac och smasanil tas d'a yol sc'ab'. Ichato chi',
axoñej Dios ol och yajalil d'a yib'añ smasanil.

29 A ticnaic, ay eb' syac' bautizar sb'a sq'uexuloc eb' chamnac. Palta
tato mañ ol pitzvocxi eb' chamnac chi', ¿tas yuj ay eb' syac' bautizar sb'a
sq'uexuloc eb'?

30 A oñxo pax tic, ¿tas yuj scac'och co b'a d'a yol sc'ab' yaelal d'a masanil
tiempo? 31 A in tic, ex vuc'tac ex vanab', junjun c'u ijan tzin miljichamoc. Val

yel sval d'ayex, tzin tzalaj eyuuj, yujto ix eyac'och Cajal Jesucristo d'a e c'ool ved'oc. 32 A d'a Éfeso tic, ay juntzaň eb' cotnac yoval d'ayin. Te ov eb' icha junoc noc' noc' ay smay. Tato maň ol oň pitzvocxi, ¿tas gana vixtejnac in b'a icha chi'? Tato maň ol pitzvocxi eb' chamnac, más am vach' toňej scac' co gana ticnaic. Coň vaec, cuq'uec junoc aň, talaj q'uic'an chamnac oňxo.
33 Maň eyac' e b'a musansatil yuj junoc es. Tato junňej tzoň ec' yed' eb' chuc, tz'ixtaxel co vach' b'eyb'al yuj eb'. 34 Naec val e b'a, tze b'oan e pensar. Maňxo e c'ulej juntzaň chucal, yujto ayex manto eyojtaquej val el Dios. Svalb'at juntzaň tic d'ayex, sec yuj chi' ol ex q'uixvoqueli.

A tas ol oň aj co pitzvixi

35 Tecan ay junoc ex ol e c'anb'ej d'ayin: A eb' chamnac tzal chi', ¿chajtil ol aj spitzvixi eb'? ¿Chajxomtil yilji snivanil eb', ayic ol pitzvocxi eb'? tecan xe chi. 36 Tato tze c'anb'ej icha chi', mantalaj e pensar. Q'uinaloc ay junoc iňat ticnaic, tato scavej, yovalil sc'ab'at jun iňat chi' yic spaq'ui. 37 Ayic scavan jun iňat chi', maňoclaj steel scavej. Vach'chom ixim trigo, ma juntzaňxo iňat, aňej val sat scavej. 38 Axo Dios tz'ac'an steel chi' icha sgana, ato syala' tas iňatil junjun. 39 Axo masanil tas sb'eyec' d'a yolyib'aňq'uinal tic, ch'occh'oc snivanil junjun macaň. Ch'oc co nivanil a oň anima oň tic. Ch'oc pax snivanil noc' noc' chaňe' yoc. Ch'oc pax snivanil noc' much. Aňejtona', ch'oc pax snivanil noc' chay. 40 Ay juntzaň tas ay d'a satchaaň. Ay pax juntzaň tas d'a yolyib'aňq'uinal tic. Ch'oc svach'il juntzaň tas ay d'a satchaaň. Ch'oc pax svach'il juntzaň tas ay d'a yolyib'aňq'uinal tic. 41 A juntzaň tas ay d'a satchaaň chi' ch'occh'oc yilji stziquiquial. Ch'oc yilji stziquiquial yoc c'u. Ch'oc pax yilji stziquiquial q'uen uj. Axo q'uen c'anal, ch'occh'oc pax yilji stziquiquial junjun q'ueen. 42 Aňejtona', icha chi' ol aj eb' chamnac, ayic ol pitzvocxi eb'. A co nivanil tic, a' smucchaji, yujto yic chamel yaji. Palta ayic ol oň pitzvocxi, a co nivanil chi', maňxalaj b'aq'uiň ol chamoc. 43 Ayic ol mucchaj co nivanil tic, malaj jab'oc yelc'ochi, toxon malaj jab'oc svach'il. Palta ayic ol oň pitzvocxi, te nivanxo yelc'ochi, yelxo vach' jun co nivanil chi'. 44 Ayic ol mucchaj co nivanil tic, nab'a chib'ej. Axo yic ol oň pitzvocxi, a jun co nivanil chi', yicxo espíritu. Yujto ay jun co nivanil nab'a chib'ej tic, yuj chi' cojtac to ay pax junxo co nivanil yicxo espíritu.
45 Icha chi' yaj stz'ib'chajcan d'a Slolonel Dios, aton b'aj syalcan icha tic: A viň b'ab'el vinac b'ob'il, aton viňaj Adán, viň ac'b'il sq'uinal, xchi. Palta ay junxo tzac'anto sjavi, icha viňaj Adán chi' yaji, palta a jun chi', aton jun Espíritu ac'um q'uinal. 46 Maňoc jun co nivanil yic espíritu ix b'ab'laj ac'ji d'ayoň. A jun co nivanil yic chib'ejal tic, a' ix b'ab'laj ac'ji. Axo co nivanil yic espíritu, tzac'anto ol ac'joc. 47 A viň b'ab'el vinac, a' d'a lum luum b'ojinac viň. Yuj chi' yic yolyib'aňq'uinal tic yaj viň. Axo junxo schab'il, aton Cajal Jesús, yic satchaaň yaji. 48 Icha snivanil jun viň b'ob'il d'a lum luum chi', icha chi' co nivanil tic, yic yolyib'aňq'uinal tic yaji. Palta icha snivanil jun yic satchaaň chi', icha chi' junxo co nivanil yic satchaaň ol co cha'a. 49 A ticnaic, lajan co nivanil tic yed' jun viň b'ob'il d'a lum luum chi'. Palta a d'a jun tiempoal chi', lajan ol aj jun co nivanil tic yed' jun yic satchaaň chi'. 50 Ex vuc'tac ex vanab', in gana svalb'at junxo tic d'ayex. A jun co nivanil tic, nab'a chic', nab'a chib'ej. Yuj chi', maň ol yal-laj sc'och b'aj syac' Yajalil Dios. A co nivanil tic, chamelb'a yaji. Yuj chi' max yal schaan sq'uinal d'a junelňej. 51 Palta ay jun tas tzin nib'ej tzeyojtaquejel ticnaic, aton jun tas malaj mach ojtannac d'a yol yico'. A oň creyente oň tic, maň co masaniloc ol oň chamoc, palta co masanil ol q'uexmaj co nivanil tic. 52 A jun chi', elaňchamel ol ujoc. Junňej mutz'satil ol aj sjavi ayic ol oc' jun q'uen slajvub' trompeta. Ayic ol oc' jun trompeta chi', ol

laj pitzvocxi masanil eb' creyente chamnacxo, mañxalaj b'aq'uiñ ol chamxoc eb'. A oñxo pitzan oñto ta', ol q'uexmaj jun co nivanil tic. 53 Yujto a co nivanil tic, mañ najtiloc tz'eq'ui, yuj chi' yovalil ol co cha junxo co nivanil malaj b'aq'uiñ ol ixtaxoc. A jun co nivanil tic, chamelb'a yaji. Yuj chi', yovalil ol co cha junxo co nivanil mañxa b'aq'uiñ ol chamoc. 54 Yel toni, a jun co nivanil tic tz'ixtaxeli, yujto chamelb'a yaji. Palta a junxo co nivanil ol ac'joc d'ayoñ, mañxa b'aq'uiñ ol ixtaxoc, malaj pax b'aq'uiñ ol chamoc. Ato ta' ol elc'och jun tas tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios, aton jun tz'alan icha tic: A chamel ol can d'a yalañ, yujto ol ac'joc ganar. 55 Yuj chi' a ticnaic, sch'oxocab' yipal chamel chi' yuj yac'an satel anima. Sch'oxocab'cot yopisio chamel chi' sataneli, xchicani. 56 Yuj co mul ay spoder chamel chi' oñ smilani. Yuj sley Dios ix ac'jican spoder co mul chi' yic tzoñ cham yuuj. 57 Palta scac' val yuj diosal d'a Dios, yujto yuj tas ix sc'ulej Cajal Jesucristo yuj chi' scac' ganar chamel chi'.

58 Yuj chi' ex xajanab'il vuuj, tec'an val tzeyutej e b'a. Mañ eyac' somchajel e pensar. D'a smasanil e c'ool tzex munlaj d'a yic Cajal Jesús d'a smasanil tiempo, yujto eyojtacxo to a jun munlajel sco b'o d'a yol sc'ab' Cajal Jesús, mañ nab'añejoc.

16

Jun ofrenda sq'ue vaan

1 A ticnaic, ol valb'at d'ayex yuj jun ofrenda ol q'ue vaan d'a e cal, yic ol ac'joc d'a eb' yicxo Dios. A juntzañ checnab'il ol valb'at d'ayex tic, valnacxo d'a eb' creyente d'a yol yic Galacia. Yuj chi', icha syutej sb'a eb' chi', icha chi' ol eyutoc e b'a. 2 Junjun ex tzeyiq'uel eyofrenda d'a junjun domingoal, ato syala' jantac tzeyac' ganar, tze molb'ani. Tato icha chi', mañocto tzin c'ochi, tzeyac'an lista eyofrenda. 3 Tze say jayvañoc eb' ol in checb'at d'a Jerusalén. Ato ol in c'ochoc ol in b'oan jun carta ol b'at yed' eb', yic ol ilchajoc to ay yopisio eb'. Aton eb' chi' ol ic'anb'at eyofrenda d'a eb' creyente ta'. 4 Ayic ol in c'och eyed' ta', ol vila' talaj a in ol in b'at lac'an yed' eb' d'a Jerusalén chi'. Tato icha chi', ved' ol b'at eb'.

Sna viñaj Pablo yuj sviaje

5 Ayic ol in b'at ex vila', yovalil ol in ec' chab' oxeoc c'ual d'a yol yic Macedonia, ichato chi' ol in c'och d'ayex. 6 Ta icha chi' ol in ec' nivanoc tiempo eyed' ta'. Talaj ay in ec' ta' ol ec' ñab'ilq'uinal. Axo yic ol in b'atxoc, ol ex colvaj d'ayin d'a yol b'e b'aj ol in b'atxoc chi'. 7 In gana mañ elañchameloc tzin ec' d'ayex. In gana tzin ec' nivanoc tiempo eyed'oc, tato icha chi' tz'el d'a sc'ool Cajal Jesús. 8 Palta ay in to ec' d'a Éfeso tic, masanto ol ec' q'uiñ Pentecostés, axo in b'at chi'. 9 Yujto svila' to te vach'ñej tz'elc'och in munlajel d'a yic Cajal Jesús d'a tic. Vach'chom tzijtum eb' schichonoch sc'ool d'ayin, palta jacaññej in munlaji, ay pax tas svic' d'a in munlajel tic.

10 Tato ol c'och viñaj Timoteo d'ayex ta', tzeyac' tzalajb'oc sc'ool viñ eyed'oc, yic mañ ol cus viñ, yujto a d'a yic Cajal Jesús smunlaj viñ icha in tic. 11 Yuj chi', malaj junoc ex tze patiquejel viñ ta'. A inxo tic, van in tañvan sja viñ d'a tic yed' juntzañxo eb' cuc'tac ol ja yed' viñ, yuj chi' ayic ol cot viñ d'a yol b'e, tzex colvajcot d'a viñ, sec yuj chi' tzalajc'olal ol cot viñ.

12 Axo viñ cuc'tac Apolos, ix in tevi d'a viñ, yic sb'at viñ ex yila'. Palta max yal sc'ool viñ sb'at ex yil d'a jun tiempoal tic. Ato yic ol och scolanil viñ, ol b'at ex yilan viñ.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

13 Macvajañec. Tec'an tzeyutej e b'a eyac'anoch Cajal Jesús d'a e c'ool. Mañ
ex xiv jab'oc. Tec'b'ejec e b'a junjun ex. 14 A jantacñej tas tze c'ulej, tze c'ulej
d'a smasanil e c'ool yuj svach'iloc eb' quetanimail.
15 A ticnaic ex vuc'tac ex vanab' eyojtac to a viñaj Estéfanas yed' eb' cajan
yed' viñ d'a spat, b'ab'el creyente viñ yed' eb' d'a yol yic Acaya b'aj ayex chi'.
A eb' chi', syac' val servil eb' yetcreyenteal eb' d'a smasanil sc'ool. 16 Tzin c'an
pavor d'ayex to tze c'anab'ajej tas syal eb'. Tze c'anab'ajan pax jantacñej eb'
lajan syutej sb'a icha eb' chi', aton eb' scolvaji, yed' smunlaj d'a yic Cajal Jesús.
17 Tzin tzalaj ticnaic, yujto ix ja viñaj Estéfanas ved' d'a tic yed' viñaj Fortunato
yed' viñaj Acaico. A eb' viñ tic, scolvaj val eb' viñ d'ayin. Ichato e q'uexul yaj
eb' viñ scolvaj d'ayin d'a tic, yujto max yal-laj e javi. 18 Icha ix yutej eb' viñ
yac'an snivanil e c'ool ta', icha chi' syutej eb' viñ yac'anpax snivanil in c'ool
d'a tic. Ayocab' yelc'och eb' viñ d'ayex. Tato ay juntzañxo eb' icha eb' viñ tic,
ayocab' pax yelc'och eb' d'ayex.
19 A eb' ay d'a junjun iglesia d'a yol yic Asia tic, syac'b'at stzatzil e c'ool eb' e
masanil ta'. Añejtona' viñaj Aquila yed' ix Priscila yed' eb' creyente smolb'ej
sb'a d'a spat eb', syac'paxb'at stzatzil e c'ool eb' d'a sb'i Cajal Jesús. 20 Syac'b'at
stzatzil e c'ool masanil eb' creyente d'a tic. Slaj eyac'laj stzatzil e c'ool d'a
tzalajc'olal ta'. 21 A stzatzil e c'ool svac'b'at tic, a in val Pablo in tzin tz'ib'ejb'at
yed' in c'ab'.
22 Tato ay junoc mach max xajanan Cajal Jesucristo, cotocab' yoval sc'ool
Dios d'a yib'añ. Ach Cajal, cotañ d'a elañchamel.
23 Sch'oxocab' svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex ta'. 24 Xajan ex e masanil
vuuj yuj Cristo Jesús.

A Schab'il Carta San Pablo
D'A EB' AJ CORINTO

Schab'il Corintios sb'i jun carta tic, aton schab'il carta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' aj Corinto, b'aj syal viñ yuj telajb'ail sq'ue vaan d'a scal eb' creyente d'a jun choñab' chi'. Icha val to ay juntzañ eb' creyente d'a jun iglesia chi' ya ix alan d'a viñ. Palta te xajan eb' yuj viñ, sgana viñ junc'olal tz'aj yed' eb', yuj chi' sch'ox stzalajc'olal viñ yil eb', yujto vanxo sb'o yaj juntzañ chi'.

Ayic ix el yich jun libro tic, ix sch'ox viñaj Pablo tas yuj ov ix yutej sb'a viñ d'a jun mach ya ix alan d'a viñ yed' d'a juntzañxo eb' yac'lejnac syamanoch vaan viñ. Stzalaj val viñ, yujto ov ix yutej viñ yalan d'a eb', yujto yuj chi' ix sna sb'a eb' creyente chi', junc'olal ix aj eb'. Ix lajvi chi', ix sc'anan jun ofrenda viñ d'a eb', yic scolvaj eb' d'a eb' creyente meb'a' d'a Judea. Añejtona' syalpax viñ yuj yopisio to yel schecab' Cristo yaj viñ, yujto ay juntzañ eb' aj choñab' Corinto chi' syaloch sb'a schecab'oc Cristo, axo viñaj Pablo chi' to mañ schecab'oc Cristo viñ yalan eb'.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in, schecab' in Jesucristo, yujñej to icha chi' ix el d'a sc'ool Dios. A in yed' viñ cuc'tac Timoteo, sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex yiglesia exxo Dios d'a choñab' Corinto. Sco tz'ib'anpaxb'at d'ayex e masanil ex yiquexxo Dios d'a yol yic Acaya. 2 Co gana syac' svach'c'olal co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo d'ayex ta', syac'anpax sjunc'olal.

A tas ajnac yab'an syaelal viñaj Pablo

3 Calec vach' lolonel d'a Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, co Mam ton paxi, tz'oc' sc'ool d'ayoñ, syac' val snivanil co c'ool yujto co Diosal yaji. 4 Ayic sja co yaelal, a Dios tz'ac'an snivanil co c'ool, yic vach' syal pax cac'an snivanil sc'ool eb' tz'ab'an pax syail. Icha syutej Dios yac'an snivanil co c'ool, icha pax chi' scutej cac'an snivanil sc'ool eb'. 5 Icha val tz'aj cab'an syaelal yed' Cristo, icha pax chi' syutej yac'an snivanil co c'ool. 6 Yuj chi', icha chi' tzoñ aji ayic scab'an syail, yic vach' syal cac'an snivanil e c'ool yic tec'an tzeyutej e b'a. Añejtona', ayic syac'an snivanil co c'ool Dios, icha chi' tzoñ aji, yic vach' syal cac'an snivanil e c'ool, yuj chi' syal e tec'b'an e b'a eyac'an techaj juntzañ yaelal ol ac'joc och d'a eyib'añ icha tz'ac'jioch d'a quib'añ a oñ tic. 7 Tec'an scutej co b'a cac'anoch Dios yipoc co c'ool eyuuj, yujto cojtac to icha tzeyutej eyab'an syail qued'oc, icha pax chi' ol aj yac'anpax snivanil e c'ool Dios qued'oc.

8 Ex vuc'tac ex vanab', sco nib'ej scal d'ayex jantac syail ix cab'i ayic ix oñ ec' d'a yol yic Asia. Yujto te ya' ix oñ ec' ta', ijan maj techajlaj cuuj. Ix co na' to ijan val maj oñ colchajel-laj d'a yol sc'ab' chamel. 9 A co naani to ol oñ cham ta'. Icha chi' utab'il oñ ta', yic vach' añej Dios scac'och yipoc co c'ool, yujto a' tz'ac'an pax pitzvoc eb' chamnac. Xal oñ, maxtzac co na' tato tzoñ colchaji. 10 Jab'xoñej val maj oñ cham yuj jun nivan yaelal chi', axo Dios oñ colanel d'a yol sc'ab' chamel, van oñ scolan paxel ticnaic. Añeja' scac'och yipoc co c'ool to ol oñ scolelta d'a juntzañ syaelal chi', 11 tato tzex colvaj qued' d'a lesal. Tato tzijtum ex tzex lesalvi cuuj, añejtona' nivan ex ol eyac' yuj diosal d'a Dios yuj svach'c'olal ol yac' d'ayoñ.

A tas yuuj pural ix c'och viñaj Pablo d'a Corinto

12 Tzoñ tzalaji, yujto cojtac val to tojol scutej co b'eyb'al d'a masanil eb' anima yed' pax d'ayex. Malaj spaltail co b'eyb'al, yujto scolvaj Dios yed'

svach'c'olal d'ayoñ. Mañ yujoc co jelanil vach' co b'eyb'al. 13-14 Ayic sco tz'ib'anb'at juntzañ carta d'ayex, añej juntzañ tas tzeyila' yed' juntzañ tas snachajel eyuuj, a sco tz'ib'ejb'at d'ayex. Tzaxo nachajel jab'oc eyuuj tas caji. Yuj chi', svac'och yipoc in c'ool to ol vach' nachajel eyuuj to ayic ol jax Cajal Jesús, ol yal e q'uechaañ cuuj, ich oñ pax ta' ol oñ q'uepaxchaañ eyuuj.

15 Icha chi' vutejnac vac'anoch yipoc in c'ool. Yuj chi', tzin b'ab'laj ec' ex vila' yic vach' chael tzin ec' d'ayex d'a elañchamel in naani, axo e vach' chaan svach'c'olal Dios. 16 A in naani to tzin ec' ex vila', ichato chi' b'ian tzin ja d'a Macedonia tic. Axo tzin meltzaji, tzex ec' vilanxi. Tato icha chi', a ex syal tzex colvaj d'ayin yic tzin b'atxi d'a Judea. 17 Ayic ix in naan juntzañ tic, ¿tom mañ chamoc ix in na e naani? ¿Tom tze na'a to toñej tzin na juntzañ tic icha sna eb' comon anima? ¿Tom tze na'a, to añej yed' in ti', inye, xin chi, palta axo d'a in pensar van in naani to maay? 18 Syil Dios, aton tz'elñejc'och tas syala', a oñ tic malaj juneloc sco tac'vej co ti'oc, slajvi chi' scalanxi to mañxo. 19 A in tic, viñaj Silvano yed' viñaj Timoteo ec'nac oñ calel yab'ixal Cristo Jesús Yuninal Dios d'ayex. A Cristo chi', malaj juneloc yalnac: Inye, palta axo d'a spensar yojtac to maay. 20 A tz'ac'an elc'och masanil tas ix yalcan Dios. Yuj chi', a scalan vach' lolonel d'a Dios, scalan amén yuj Cristo Jesús. 21 A Dios tz'ac'an stec'anil e pensar qued'oc, yujto ay oñxo och d'a yol sc'ab' Cristo. A Dios ac'jinac copisio coch schecab'oc. 22 A ac'jinac och jun sello d'ayoñ junjun oñ, aton Yespíritu. A Yespíritu tic sch'oxani to yic oñxo Dios, sch'oxanpax d'ayoñ to d'a val yel ol co cha juntzañxo tas yalnac Dios chi' to ol yac' d'ayoñ.

23 Malaj in gana tz'och e cusc'olal vuuj, yuj chi' majto in ec' d'ayex d'a Corinto chi'. Val yel svala', syil co Mam Dios yujto yojtac masanil tas ay d'a in pensar. 24 Malaj co gana tzex cac' pural, scalan d'ayex tas tzeyutej eyac'anoch Dios d'a e c'ool. Yujto tec'anxo tzeyutej eyac'anoch d'a e c'ool. Palta co gana tzoñ colvaj d'ayex, yic sco vach' aq'uej e na'a, yic vach' ol ja e tzalajc'olal ta'.

2

1 Yuj chi', a tzin na'a, mañxo ol in c'och d'ayex d'a scal cusc'olal. 2 Tato sb'at vac'och e cusc'olal, ¿machto junoc ol ac'anxi in tzalajc'olal? Yuj chi', malaj in gana sb'at vac'och e cusc'olal yujto a exñej syal eyac'an snivanil in c'ool. 3 Yuj chi', icha chi' vutejnac valanb'at d'ayex d'a jun in carta, yujto malaj in gana b'at vac'och e cusc'olal. Yujto a ex val smoj eyac'an in tzalajc'olal. Svac'anoch yipoc in c'ool, yujto tzin na'a, tato sja in tzalajc'olal, ol japax e tzalajc'olal ved'oc. 4 Ayic in tz'ib'annacb'at jun in carta chi' d'ayex, te ochnac in ilc'olal eyuuj. Ochnac val pitz'an d'a in c'ool, añejtona' oc'nac in pax eyuuj. Palta mañ yujoc vac'anoch e cusc'olal in tz'ib'ejnacb'ati. In tz'ib'ejnacb'ati yic tzeyojtaquejeli to te xajan ex vuuj.

Ac'b'il nivanc'olal viñ ochnac smul

5 Malaj in gana tzin ec' d'a yib'añ in b'oan yaj jun tic, palta a jun viñ ac'jinac och co cusc'olal, mañoc inñej cusnac in, ayex pax cusnac ex janic' ved'oc. 6 A jun yaelal ix eyac'och d'a yib'añ viñ ayic ix e molb'an e b'a, c'ocb'ilocab'i. 7 Axo ticnaic, más vach' tzeyac' nivanc'olal viñ. Tzeyac'anpax snivanil sc'ol viñ, yic vach' max te juviel viñ yuj cusc'olal. 8 Yuj chi' tzin tevi d'ayex to tze ch'ox e vach'c'olal d'a viñ. 9 Yuj jun chi' in tz'ib'ejnacb'at jun in carta d'ayex, yic vach' tzex vac' proval. Yujto in gana svojtaquejeli tato yel tze c'anab'ajej tas svala'. 10 Yuj chi' tato tzeyac' nivanc'olal d'a yib'añ jun viñ chi', a inxo pax tic, ol vac'pax nivanc'olal viñ. Tato a in svac' nivanc'olal viñ, a d'a yol sat Cristo svac' nivanc'olal syal chi', palta yuj e vach'iloc a ex tic. 11 Icha chi' svutej, yic vach' max oñ yac' ganar viñ Satanás, yujto cojtacxo tas sgana viñ d'ayoñ.

Ochnac viñaj Pablo ilc'olal d'a choñab' Troas

12 Ayic in c'och d'a choñab' Troas, yic svalanel jun vach' ab'ix yic Cristo,
ilchaj vuuj to a Cajal Jesús b'oan yaj masanil yic svalel slolonel. 13 Palta och
in ilc'olal, yujto maj ilchaj viñ cuc'tac Tito vuj ta'. Yuj chi' valcan quil co b'a
d'a eb' ay chi' ta', in cotxi ta', in ja d'a yol yic Macedonia tic.

A tas yopisio yab'ixal Cristo

14 Palta caq'uec yuj diosal d'a Dios, yujto masanil tiempo a' tzoñ ic'anoch
tzac'an yed' Cristo Jesús yic scheclajeli to a' ix ac'an ganar. Cuuj spucaxb'at
yab'ixal Cristo d'a junjun lugar, icha spucaxb'at sjab' junoc tas suc'uq'ui sjab'.
15 Icha sjab' stab'il junoc tas suc'uq'ui sjab' syac' Cristo d'a Dios, ich oñ ta'
ayic tzec' calanel yab'ixal. Spucaxb'at d'a scal eb' scolchaji yed' pax d'a scal
eb' vanto sateq'ui. 16 Ayic scalan d'a eb' van sateq'ui, lajan yab'ixal chi' icha
sjab' junoc tas tzoñ cham yuuj. Axo tato a d'a eb' van scolchaj scaleli, lajan
yab'ixal chi' icha junoc tas te suc'uq'ui sjab' d'a eb', sch'oxan paxi to ol scha
sq'uinal eb'. Yuj chi', ¿mach val junoc syal yalanel jun ab'ix tic? 17 A oñ tic, mañ
yujoc cac'an ganar d'a spatic slolonel Dios, yuj chi' tzec' caleli, icha syutej sb'a
juntzañxo eb'. Nivanoc tzec' yal eb', palta soman syutej eb' yalani. Palta a oñ
tic, yel scala', yujto a Dios ix ac'an copisio tic. A d'a yichañ Dios scala' yujto
yic oñxo Cristo eyed'oc.

3

A yab'ixal jun schab'il strato Dios

1 Ayic scalanb'at juntzañ tic d'ayex, ¿tom tze na' to scal co b'a vach'ilal
d'ayex junelxo? Mañ yovaliloc sco ch'ox juntzañ carta d'ayex tz'alani tas
copisio, icha syutej sb'a juntzañxo eb'. Añejtona', mañ yovaliloc sco c'ancot e
carta, tzeyalancoti to ay copisio d'a eyichañ. 2 Yujto a ex val van e ch'oxaneli
to ay copisio. Lajan ex icha junoc carta tz'ib'ab'iloch d'a co pensar, yujto syil
eb' anima masanil tas eyaji. 3 Icha junoc carta tz'ib'ab'ilcan yuj Cristo a oñ
quic'nacb'ati, ich ex ta'. A jun icha carta tic, mañoc d'a tinta tz'ib'ab'ilcani,
palta a Yespíritu Dios pitzan, a tz'ib'annaccani. Mañoc d'a junoc q'ueen
tz'ib'ab'ilochi, palta a d'a co pensar, ata' tz'ib'ab'ilochi.

4 Icha chi' sco na', yujto yuj Cristo scac'och Dios yipoc co c'ool. 5 Mantoc
sco na'a to munil syal cuuj co ch'ocoj. Palta yujñej scolval Dios syal junoc tas
cuuj. 6 A ac'jinac copisio yic scac' servil, yic scalanpaxel yab'ixal jun schab'il
trato. A jun strato tic, mañ yujoc to sco c'anab'ajej junoc tas tz'ib'ab'ilcani
tz'elc'ochi, palta yujñej Yespíritu tz'elc'ochi. A jun ley tz'ib'ab'ilcani ay yopisio
yac'anoch chamel d'a quib'añ. Palta axo Yespíritu Dios ay yopisio yac'an co
q'uinal d'a junelñej.

7 A jun ley chi', a d'a q'uen q'ueen tz'ib'ab'ilcani. Ayic yac'jinaccan jun ley
chi', janac copnaj stziquiquial Dios. Axo eb' israel, maj yal-laj yilan sat viñaj
Moisés eb', yujto veei yilji sat viñ chi'.3.7 Palta a jun svevon chi', c'ojanc'olal
tupnac yoc. Vach'chom ay yopisio jun ley chi' oñ smilanchamoc, palta ayic
sjanac, te nivan ajnac yelc'ochi. Tato icha chi' ajnac yelc'och jun ley chi',
8 te ec'to val nivan yelc'och jun ab'ix syic'cot Yespíritu Dios d'ayoñ. 9 A jun
ley tz'ac'anoch chamel d'a quib'añ chi', nivan ton yelc'ochi. Yuj chi', a junxo
ab'ix tz'alani to vach' oñ d'a yichañ Dios, másxo val nivan yelc'och d'a yichañ
jun chi'. 10 Vach'chom a d'a peca' te nivan yelc'och jun ley chi', palta malaj
yelc'och d'a yichañ junxo tic, yujto yelxo val nivan yelc'och junxo ab'ix tic.

3.7 **3:7** A jun ab'ix tic, a d'a Éxodo 34.29-35, ata' tz'ilchaji.

11 Tato nivan yelc'och jun ley quenñej tiempo ec'nac yopisio chi', syalelc'ochi
to a jun ayec' d'a junelñej, másxo val nivan yelc'ochi.
12 Yujto scac'och jun tic yipoc co c'ool, yuj chi' max oñ xiv calaneli. 13 Mañ
lajanoc scutej co b'a icha sc'ulejnac viñaj Moisés chi'. Yujto smusejnac sat viñ
d'a jun c'apac, yic vach' max yil eb' yetisraelal viñ stup yoc jun svevon chi'
d'a sat. 14 Palta maj nachajel yuj eb' tas syalelc'och jun chi'. Añejtona' ticnaic,
ayic tz'avtaj b'aj tz'ib'ab'ilcan jun b'ab'el trato d'a eb', max nachajel-laj yuj
eb'. Yujto icha jun c'apac b'aj smusejnac sat viñaj Moisés chi', icha chi' yajoch
d'a spensar eb'. Max yal-laj yel jun chi' d'a spensar eb' chi', palta yuj Cristo
syal yeli. 15 Añejtona' ticnaic, ayic syab'an eb' yavtaj juntzañ libro yic Moisés
chi', ichato añeja' musan sat eb' yuj jun icha c'apac chi'. 16 Palta ayic smeltzaj
co pensar d'a Dios Cajal, ichato tz'elxi jun icha c'apac chi' d'a co pensar. 17 A
Cajal, aton Espíritu. A oñ mach oñ b'aj ayoch Yespíritu Cajalil tic, librexo caji,
jacanxo co sat quilani. 18 Yuj chi', mañxo ayoc och jun icha c'apac chi' d'a co
pensar. A ticnaic, lajan oñ icha junoc nen. Cuuj scheclajel svach'il Cajal Jesús.
Van slajanb'i pax co pensar yed' Cristo chi', yujto van yac'an svach'il d'ayoñ.
Icha chi' van oñ yutan Cajal, aton Yespíritu Dios.

4

1 Yujto tz'oc' sc'ool Dios d'ayoñ ix yac'an jun copisio tic, yuj chi' max tac
co c'ool d'ay. 2 Ay juntzañ tas sc'ulej eb' anima d'a elc'altac, yujto q'uixvelal
yaji. A oñxo tic, sco chaquel juntzañ b'eyb'al chi' d'a junelñej. Max cac'laj
musansatil eb' anima yuj juntzañ tas jelan scutej calani. Max co q'uex jab'oc
tas syalcan Dios, yujto añej val juntzañ tas yel, aton scala'. Icha chi' scutej
co ch'oxanel copisio d'a junjun anima d'a yichañ Dios, yic snachajel yuj eb'
tas caji. 3 Ayic tzec' calanel jun vach' ab'ix yic colnab'il, a eb' vanto sateq'ui,
max nachajel-laj yuj eb'. 4 A eb' chi' max yac'ochlaj eb' d'a sc'ool, yujto a
viñ sdiosal jun yolyib'añq'uinal tic tz'ac'an juvoc spensar eb'. Ichato a viñ
tz'ac'an juvoc yol sat eb', yic max och saquilq'uinal d'a spensar eb' yuj jun
ab'ix tz'alani to a Cristo te nivan yelc'ochi, yuuj paxi scheclajeli chajtil yaj
Dios. 5 Ayic tzoñ ec' caleli, mañoc cab'ixal tzec' caleli. Palta añej tic scala', a
Jesucristo Cajal yaji. Scalan paxi to a oñ tic tzex cac' servil yujto sco xajanej
Jesús. 6 A Dios alannaccani: Ayocab' saquilq'uinal d'a scal q'uic'alq'uinal tic,
xchi. A val tz'ac'anoch saquilq'uinal d'a co pensar yic vach' scojtaquejeli to
te nivan svach'ilal Dios. A d'a Jesucristo, ata' scheclajel svach'ilal Dios chi'.

Axoñej Dios scac'och yipoc co c'ool

7 A jun copisio nivan yelc'och tic, a' ayoch d'ayoñ, palta a oñ tic lajan oñ icha
junoc lum chen, yujto malaj vach' cochi, yuj chi' scheclajeli to a jun nivan
poder tic, añej d'a Dios scoti, mañ quicoc. 8 Vach'chom oyanoch yaelal d'a co
patic quichañ, palta max oñ canlaj d'a yalañ yuuj. Vach'chom somc'olal caji,
palta max co vach' aq'uej somchajel co b'a. 9 Vach'chom tzoñ pechji b'eyec'
b'aj tzoñ b'eyeq'ui, palta mañ oñ actab'iloccani. Vach'chom tzoñ mac'ji telvoc,
palta max oñ chamlaj. 10 Masanil b'ajtac tzoñ eq'ui, scab'ñej syaelal yed' co
nivanil tic, icha ajnac yab'an syail Jesús ayic schamnac. Icha chi' tzoñ aji,
yic scheclajeli to a sq'uinal Jesús ayoch d'ayoñ. 11 Yacb'an pitzan oñ, masanil
tiempo ayoch chamel d'a quib'añ, yujto junxoñej caj yed' Jesús, yic vach'chom
chamelb'a yaj co nivanil tic, van scheclajel sq'uinal Jesús d'ay. 12 Yuj chi' a oñ
tic, ayxo och chamel d'a quib'añ. A exxo pax tic, ayxo e q'uinal d'a junelñej.
13 A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani ay jun syalcan icha tic: Ix vac'och d'a
in c'ool, yuj chi' ix valeli, xchi. A oñxo tic, lajan scutej cac'anoch d'a co c'ool
yed' eb'. Scalpaxeli, yujto ix cac'och d'a co c'ool. 14 Cojtac to a jun ix ac'an

pitzvoc Cajal Jesús d'a scal eb' chamnac, A' ol oñ ac'anxi pitzvoc yuj Jesús. Ol ex pitzvocpax qued'oc, axo oñ yic'anb'at chi' b'aj ayeq'ui. 15 Masanil juntzañ sval tic, eyuuj ix ac'jioch d'a quib'añ. Icha chi' tzoñ utaji, yic tzijtum eb' ol chaan svach'c'olal Dios. Añejtona' tzijtum pax eb' ol ac'an yuj diosal d'ay. Yuj chi' scheclajeli to nivan svach'ilal Dios.

16 Yuj chi', malaj b'aj staquel co c'ool. Vach'chom van yichamax jun co nivanil tic, palta a co pensar junjun c'u stec'c'aji. 17 A juntzañ yaelal sja d'a quib'añ, malaj yelc'och d'ayoñ, yujto elañchamel tz'ec'b'ati. Palta yuuj ol co cha jun te nivan yelc'ochi. A jun chi' mañ jantacoc svach'il, ayñejec' d'a junelñej. 18 Max cac'och co pensar d'a juntzañ tas squila', yujto a juntzañ tas squil tic elañchamel tz'ec'b'ati. A d'a juntzañ tas max quila', ata' scac'och co pensar, yujto a juntzañ max quil chi', ayñejec' d'a junelñej.

5

1 A jun co nivanil tic, lajan yaj yed' c'apac mantiado, junñej rato tz'ixtaxi. Cojtac to ayic ol lajvoquec' jun co nivanil tic, ay junxo ol yac' Dios d'ayoñ d'a satchaañ. A jun chi' malaj b'aq'uiñ ol sateloc. Lajan icha junoc pat vach' yaj sb'ocani, aton jun mañoc anima b'oannac, palta aton val Dios b'oannac. 2 Yel toni, yacb'an ay oñ ec' d'a jun co nivanil tic, tzoñ c'acvi yed'oc, yujto co gana tz'ac'ji junxo yic satchaañ d'ayoñ, aton junocxo icha pat. 3 Ol ac'joc jun chi' d'ayoñ, ichato spichul co pixan ol ajoc, yic mañxo ol el b'eran. 4 Ayic aytooch jun co nivanil tic, tzoñ c'acvi, scab'an pax syail yed'oc. Mantoc co gana tz'ic'jiec' jun co nivanil tic, palta to co gana tz'ac'ji junxo co nivanil, yic ol co cha co q'uinal d'a junelñej. A jun chi' ol co cha'a, ayic ol satel jun chamelb'a yaj tic. 5 Ix oñ sb'ocan Dios yujñej val jun tic, ix yac'anpaxoch Yespíritu d'ayoñ, yic scojtaquejeli to d'a val yel ol co cha jun tic d'ay.

6 Yuj chi', scac'och Dios yipoc co c'ool d'a masanil tiempo. Cojtac to yacb'an ayto ec' co pixan d'a jun co nivanil tic, manto oñ ayoc ec' d'a co pat, aton jun b'aj ayec' Cajal Jesús. 7 Ayic tzoñ ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, añej d'a Dios scac'och co pensar. Mañoc juntzañ tas squil yed' co sat b'aj scac'och co pensar. 8 Yuj chi' a Dios scac'och yipoc co c'ool. D'a val yel co gana scactejcan jun co nivanil tic, yic ol yal co c'och d'a junxo co pat b'aj ayec' Cajal Jesús. 9 Yuj chi' sco say tas vach' scutej co b'a, yic ol tzalaj Cajal Jesús chi' qued'oc, vach'chom ayoñ to ec' yed' co nivanil tic, mato toxo ix oñ c'och b'aj ay Co Mam Dios. 10 Yujto yovalil ol oñ c'och d'a yichañ sdespacho Cristo, yic junjun oñ ol co cha spac tastac ix co c'ulej yacb'an ay oñ ec' yed' jun co nivanil tic, tato ay ix och tas ix co c'ulej chi', mato maay.

A yab'ixal yic junc'olal

11 A oñxo tic, scojtaquejel xivc'olal d'a Cajal Jesús, yuj chi' scac' val quip quecan sna eb' anima. A Dios yojtac tas yaj co pensar. A exxo, co gana tzeyojtaquej pax eli tas yaji. 12 Mantoc toñej scal co b'a vach'il d'ayex junelxo. Palta co gana tzex tzalaj qued'oc, yic ol yal e pacan e b'a d'a juntzañ eb' toñej scomon iq'uejchaañ sb'a yuj juntzañ tas scheclajel d'a co sat. Axo tas ay d'a spensar eb', max snalaj eb' tato vach', mato chuc. 13 A oñxo tic, tato ichato ay tas tz'ixtan yol co jolom eyilani, yuj cac'an servil Dios icha chi' tzoñ aji. Palta d'a val yel vach' co pensar. Icha chi' tzoñ aji yuj ex cac'an servil. 14 Yujto xajan Cristo cuuj, yuj chi' scac' pural co b'a cac'an servil. Yujto ix cham cuuj co masanil, yuj chi' ichato ix oñ champax yed'oc. 15 A Cristo ix cham cuuj co masanil, yic vach' a oñ pitzan oñ tic, maxtzac cac' co gana junjun oñ. Palta yic scac' sgana jun ix chami ix ac'jixi pitzvoc yuj Dios cuuj. 16 Yuj chi' a oñ tic, maxtzac yal calub'tañan junoc mach yuj tas scheclaj d'ay. Vach'chom a

d'a yalaň, ix calub'taňej Cristo yuj tas chequel d'ay, palta a ticnaic, maňxo ichoc ta' tz'aj co naan d'a spatic. 17 A mach junxoňej tz'aj yed' Cristo, toxo ix q'uexmaj spensar, ichato ix och ac' animail. A juntzaň peca' b'eyb'al, toxo ix lajvi eq'ui. Toxo ix ac'b'ixican smasanil.

18 Masanil juntzaň sval tic, a Dios ix b'oancan d'ayoň. Yuj Cristo ix oň yac'och Dios d'a junc'olal yed'oc. A ac'jinac copisio calaneli tas tz'aj yoch eb' anima junc'olal yed'oc. 19 A jun tic syalelc'ochi to a Dios ayoch yed' Cristo, ayic ix uleq'ui, yic tz'och eb' anima masanil junc'olal yed'oc. Maxtzac ac'jioch co mul d'a quib'aň yuj Dios. A ac'jinaccan jun ab'ix tic d'a yol co c'ab', yic tzec' caleli chajtil tz'aj yoch eb' anima junc'olal yed'oc. 20 Yuj chi' schecab' ton Cristo caji. Icha val to a Dios van stevioch d'ayex ayic scalan juntzaň tic. Yuj chi', sq'uexul Cristo caji, tzoň tevi d'ayex to tzex och junc'olal yed' Dios. 21 A Cristo, malaj jab'oc chucal sc'ulejnac. Palta a Dios ac'jinacoch masanil co mul d'a yib'aň, yuj chi' syal Dios to vach' oňxo d'a yichaň, yujto junxoňej caj yed' Cristo.

6

1 A oň tic quetmunlajvumal co b'a d'a smunlajel Dios, yuj chi' tzoň tevi d'ayex to max e patiquejel-laj svach'c'olal ix yac' d'ayex. 2 Yujto A' alannaccan icha tic d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:

A d'a jun tiempoal vach', ix vab'i tas ix ala'. Yed' d'a stiempoal yac'ji colnab'il ix in och ed'oc, xchi Dios.

A ticnaic, toxo ix ja jun tiempoal vach' yalnaccan chi'. Toxo ix ja pax stiempoal yac'ji co colnab'il chi' ticnaic.

3 Malaj b'aj chuc scutej co b'a d'a junoc mach, yic malaj mach sb'uchan co munlajel. 4 Masanil tiempo sco ch'oxel co vach' b'eyb'al, yujto schecab' Dios caji. Tec'tec' scutej co b'a cac'an techaj juntzaň yaelal, juntzaň co tzapanil co majanil yed' juntzaň tas sja d'a quib'aň. 5 Ay b'aj tzoň mac'ji, tzoň ac'jioch d'a preso. Ay b'aj sq'ue b'ulnaj eb' anima cuuj. Ay b'aj tz'el quip co munlaji. Ay b'aj max oň vaylaj. Ay b'aj scac' techaj vejel. 6 Scheclajeli to schecab' Dios caji yujto te tojolňej scutej co pensar, cojtacxo juntzaň sch'oxnaccan Dios chi', nivan scutej co c'ool, vach' scutej co pensar, axo Yespíritu Dios ayoch d'ayoň, d'a val yel xajan eb' anima cuuj. 7 A jun c'ayb'ub'al scalel tic, te yel. Ayoch spoder Dios qued'oc. Icha junoc soldado scol sb'a yed' juntzaň syamc'ab', syac'lab'an pax yac'an oval, icha chi' scutej co b'a, yujto te tojol scutej co pensar. 8 Ay b'aj ay quelc'och d'a sat eb' anima, ay pax b'aj malaj tzoň ochi. Ay b'aj tzoň alji vach'il, ay pax b'aj tzoň b'uchji. Ay eb' snaani to toňej squesej, palta yel scala'. 9 Syalan eb' to maň oň yojtacoc eb', palta ojtacab'il oň. Ay b'aj tzoň ac'jioch d'a yol sc'ab' chamel, palta aňeja' pitzan oň. Tz'ac'jioch co yaelal, palta max oň chamlaj. 10 Vach'chom tz'ac'ji co cusc'olal, palta masanil tiempo tzoň tzalaji. Vach'chom meb'a' oň, palta tzijtum eb' sb'eyumaxcan cuuj. Vach'chom malaj tas ay d'ayoň, palta icha val to quic tastac smasanil.

11 A exxo ex aj Corinto, syalňej calan d'ayex. Masanil tas ay d'a co pensar ix cal d'ayex. 12 Malaj junoc tas ix co c'ub'ejeli. Palta a ex tic, ay juntzaň tas tze c'ub'ejel d'ayoň. 13 Icha stevi junoc mamab'il d'a eb' yuninal, icha chi' tz'aj in tevi d'ayex to tze jac e pensar d'ayoň, icha ix cutej co jacan quic d'ayex.

Stemplo oň Dios pitzan

14 Max yal junňej scutej co b'a yed' eb' maň creyenteoc, yujto maň smojoc icha chi'. Icha saquilq'uinal max yal junňej tz'aj yed' q'uic'alq'uinal, icha pax chi' tojolal, max scha sb'a yed' chucal. 15 A spensar Cristo, max scha sb'a yed' yic viň Satanás. A oň creyente oň tic, maň lajanoc co pensar yed' eb' maň

creyenteoc. 16 A juntzaň comon dios, malaj yalan yic yed' eb' scajnub'xo Dios
yaji. Yujto a oň tic, scajnub' oňxo Dios pitzan, icha ix yalcani:
A in tic, ol in och cajan d'a eb', ol in b'eyec' yed' eb'. Ol in och sDiosaloc eb'.
Axo eb' ol och in choňab'oc, xchi.
17 Yuj chi' yalnacpaxcan Dios Cajal chi' icha tic:
Elaňec d'a scal eb', iq'uec el e b'a. Maň eyam pax junoc malaj svach'il. Tato
icha chi' tzeyutej e c'anab'ajani, ol ex in cha vicoc.
18 Ol in och e Mamoc.
A exxo ol ex och vuninaloc, visiloc, xchi Cajal chi', aton Dios masanil tas syal
yuuj, xchi d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcan chi'.

7

1 Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, aton juntzaň tic yalnaccan Dios d'ayoň. Yuj
chi' co vach' actejeccan masanil juntzaň tz'ac'an juvoquel co nivanil yed' co
pensar d'a yichaň Dios. Caq'uec val quip co vach' ac'anoch co pensar d'a Dios,
yujto te ay yelc'och d'ayoň.

Ochnac scusc'olal eb' aj Corinto

2 Aq'uec och e c'ool d'ayoň. Malaj junoc ex b'aj ochnac co mul. Malaj junoc
ex co junaquel e pensar. Malaj pax junoc ex co q'uexaň tiejnac ex. 3 Maň
yujoc vac'anoch junoc tas d'a eyib'aň svalanb'at juntzaň tic d'ayex. Yujto
toxo ix val d'ayex to te naan ex cuuj. Yuj chi', vach'chom pitzan oň, mato
tzoň chami, palta junňej caj eyed'oc. 4 Tzex vac'och yipoc in c'ool, tzex valan
vach'il. Vach'chom nivan yaelal tz'ac'jioch d'a quib'aň, palta eyuuj snivanaj
in c'ool svab'i. Tzin tzalaj val eyuuj.
5 Yictax ix oň javi d'a Macedonia tic, maxtzac yal quic'an jab'oc quip, yujto
a juntzaň yaelal tic oyanoch d'a co patic quichaň. Aňej oval tz'ac'jioch d'a
quib'aň. Xivelalňej caji. 6 Palta a Dios tz'ac'an snivanil sc'ool jantac mach
ayoch d'a scusc'olal. A ix ac'an snivanil co c'ool, yujto ix ja viňaj Tito d'a tic.
7 Maň yujocňej to ix ja viňaj Tito chi' ix ac'ji snivanil in c'ool, palta tzoň tzalaj
pax eyuuj, yujto ix eyac' snivanil sc'ool viň ayic ix ec' viň d'ayex. Ix yalan viň
d'ayoň to e gana tzin e yila'. Ix yalanpax viň to tzex cus val yuj jun ix uji d'a
e cal chi'. Ix yalanpax viň to tzin e nacoti. Yuj chi' ix vach' ja in tzalajc'olal
eyuuj.
8 Vach'chom te cusnac ex yuj jun carta in tz'ib'ejnacb'at d'ayex, palta
maxtzac in cus yuuj ticnaic. Vach'chom d'a sb'ab'elal cusnac in yuj jun carta
chi', yujto vab'nac to cusnac ex jaye' c'ual yuuj. 9 Axo ticnaic, tzin tzalaji maň
yujoc to cusnac ex yuuj, palta tzin tzalaj ticnaic, yujto yuj jun e cusc'olal chi'
ix e na e b'a. Ix ex cus icha val d'a sgana Dios, yuj chi' maň jab'oc ix juviel e
pensar vuuj. 10 Tato tzoň cus icha val sgana Dios, yuj jun co cusc'olal chi' sco
na co b'a yic tzoň colchaji. Tato icha chi', max oň te cuslaj yuuj. Palta ay junxo
macaň cusc'olal. A jun chi', yic yolyib'aňq'uinal tic yaji. A eb' scus icha chi',
toňej sb'atcan eb' d'a chamel d'a junelňej yuuj. 11 Palta a exxo tic, ochnac e
cusc'olal icha sgana Dios. Yuj chi' naeccoti tas ajnac ex yuuj. Ochnac ex val
d'a ilc'olal sic'lab'il. E sayannac modo tas tz'aj e colan e b'a. Cotnac eyoval yuj
jun chucal ujinac d'a e cal chi', xivnac ex pax yuuj. E nib'ejnac val in e c'umej.
E nanac eyac'b'at d'a yib'aň jun viň ochnac smul chi'. Icha chi' eyutejnac e
ch'oxani to maňxo ex locanoc d'a jun chucal chi'. 12 A jun in carta chi', maň
yujoc jun viň ochnac smul chi' in tz'ib'ejnacb'ati. Maň yujoc pax jun mach
yab'nac syail yuj jun chucal chi'. Palta in tz'ib'ejnacb'at d'ayex yic snachajel
eyuuj to a d'a yichaň Dios, te xajan oň eyuuj. 13 Yuj chi' ix ac'ji snivanil co
c'ool.

Mañocñej ix ac'ji snivanil co c'ool. Ix vach' ja pax co tzalajc'olal ayic ix yalan viñaj Tito to ix te tzalaj viñ eyed'oc, yujto ix vach' ja snivanil sc'ool viñ eyuuj e masanil. 14 A d'a yalañ, ix valel e vach'il d'a viñaj Tito tic. Axo ticnaic, max in q'uixvi, yujto valnac jun chi'. Masanil tas calnac d'ayex, te yel. Añejtona', ayic scalan e vach'il d'a viñaj Tito tic, te yel juntzañ scal chi'. 15 A viñ tic, te xajan exxo pax yuj viñ ticnaic, yujto snacot viñ tas eyutejnac e c'anab'ajan tas yalnac viñ d'ayex. Snaanpaxcot viñ to emnaquil eyutejnac e b'a e chaan viñ, xivc'olal eyutejnac e b'a d'a viñ. 16 Tzin tzalaj ticnaic, yujto syal ex vac'anoch yipoc in c'ool.

8

A tas scutej cac'an cofrenda

1 A ticnaic, ex vuc'tac ex vanab', tzin nib'ej sval d'ayex tas ix aj scheclajel svach'c'olal Dios d'a eb' creyente d'a junjun iglesia d'a yol yic Macedonia tic. 2 Vach'chom ix ac'ji proval eb' yuj juntzañ yaelal ix ja d'a yib'añ eb', palta ix te tzalaj eb'. Vach'chom te meb'a' eb', palta axo svilani, nivan slaj yac' eb', icha yac'an eb' b'eyum. 3 Svac' testigoal in b'a yuj eb', yujto yelc'olal ix yac' jantac ix techaj yuj eb'. Te ec'alto val ix yac' eb'. 4 Ix tevi eb' d'ayoñ yic sco cha yac' scolval eb', yujto sgana pax eb' scolvaj d'a eb' yicxo Dios. 5 Ix co naani to quenñej jab'oc ol yac' eb', palta yelxo val más nivan ix yac' eb'. B'ab'el ix yac'och sb'a eb' d'a yol sc'ab' Cajal Jesús. Añejtona' ichato ix yac'pax sb'a eb' d'ayoñ icha sgana Dios. 6 Yuj chi' sco c'anxi pavor d'a viñaj Tito tic yic sb'atxi viñ ex yila'. A viñ ol b'at chaan eyofrenda ol eyac' yuj svach'il e c'ool. Yujto a d'a viñ ix e chael yich eyac'ani. 7 Mañ jantacoc svach'il tzeyutej e b'a. Tzeyac'an val och d'a e c'ool. Jelan tzeyutej e b'a e c'ayb'ani. Yelc'olal te vach' tzeyutej e b'a e c'ulan junoc tasi. Tzoñ e xajanan paxi. Yuj chi' tze ch'ox pax e vach'il eyac'an eyofrenda chi'.

8 A jun svalb'at tic d'ayex, mañ checnab'iloc yaji. Toñej in gana tzeyab'i chajtil syutej juntzañxo eb' yac'an scolval, yic scheclajeli to d'a val yel tze xajanej eb' quetcreyenteal. 9 Cojtac to a Cajal Jesucristo, te nivan svach'c'olal. Vach'chom mañ jantacoc sb'eyumal d'a satchaañ, palta ix ul yac'och sb'a meb'ail cuuj. Icha chi' ix yutej sb'a, yic vach' yuj smeb'ail chi' tzoñ och b'eyumal.

10 Yuj e vach'iloc svalb'at d'ayex tas tzin na yuj eyofrenda chi'. Ix el yab'ilal e chaanel yich e yac'ani, yujto ix el val d'a e c'ool eyac'ani. 11 A ticnaic, in gana to tzeyac' eyip e vach' ac'ancani. Icha ix eyutej e chaanel yich eyac'an d'a smasanil e c'ool, icha chi' tzeyutej e lajancan ticnaic, ato syala' tastac ay d'ayex. 12 Chab'il cofrenda chi' yuj Dios ato syala' tastac ay d'ayoñ, tato mañoc yed' chab'c'olal scac'a'. Max sc'anlaj tato malaj tas d'ayoñ.

13 Mantoc in gana tzex ochcan meb'ail, yuj slajviel tastac ay d'ayex, yic tzex colvaj d'a juntzañxo eb'. 14 Palta in gana lajan tzoñ aj co masanil. A ticnaic, a tas syac' sobre d'ayex, syal eyac'an d'a eb' max tzac'van yico'. Axo d'a junelxo, axo eb' ol ac'anxoc pax d'ayex ayic mañ ol ex tzac'van d'a e yico'. Tato icha chi', lajan ol oñ aj co masanil. 15 Yujto icha tic syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani: A eb' nivan tas smolcani, max yac'laj sobre yic eb', axo eb' jab'ñej tas smolcani, max yac'laj palta d'a eb', xchi.

A viñaj Tito yed' eb' ix b'at yed'oc

16 Svac' yuj diosal d'a Dios, yujto a tz'ac'an sna viñaj Tito yic tzex sya'ilej viñ, icha ix vutej ex vilan a in tic. 17 Ayic ix co c'anan pavor d'a viñ yic sb'at viñ ex yila', elañchamel ix tac'vi viñ. Toxon sgana pax viñ sb'at ex yila', yuj chi' ol b'at viñ.

18 Ay junxo viñ cuc'tac ol co checb'at yed' viñ. A jun viñ cuc'tac tic, tz'alji
viñ vach'il yuj eb' creyente ay d'a junjun iglesia, yujto smunlaj val viñ yalanel
vach' ab'ix yic colnab'il. 19 Añejtona', aton jun viñ cuc'tac tic sic'naquelta eb'
creyente d'a junjun iglesia, yic tzec' schaan jun ofrenda chi' viñ qued'oc. Van
co molan jun ofrenda tic, yic ol checlaj svach'il Cajal Jesús yed' svach'il e c'ool
a ex tic. 20 Co gana a oñ tic to malaj mach tzoñ alub'tañan yuj chajtil tz'aj
ec' quic'anchaañ juntzañ ofrenda tic. 21 Yuj chi' te tojol scutej juntzañ tic.
Mañocñej d'a yichañ Cajal Jesús tojol scutej co b'a, añejtona' tojol scutej co
b'a d'a yichañ eb' quetanimail.
22 Ay junxo viñ cuc'tac ol co checb'at yed' eb' viñ tic. A jun viñ tic, tzijtum
elxo squila' to vach' smunlaj viñ d'a yic Cajal Jesús. A ticnaic, yel ay sgana
viñ smunlaji, yujto tzex yac' val och viñ yipoc sc'ool. 23 Tato ay eb' sc'anb'an
viñaj Tito chi' d'ayex, tzeyal d'a eb': Yetb'eyum sb'a viñ yed' viñaj Pablo, ayul
viñ munlajel d'a co cal tic, xe chi. Tato ay pax mach sc'anb'an yuj chavañ
eb' viñ cuc'tac yetb'eyum sb'a yed' viñaj Tito tic, tzeyal d'a eb': A eb' viñ tic,
checb'ilcot eb' viñ yuj juntzañxo iglesia, scheclaj val el svach'il Cristo yuj eb'
viñ, xe chi. 24 Ayic ol c'och eb' viñ ta', tze xajanej eb' viñ. Tato icha chi' tzeyutej
e b'a d'a eb' viñ, ol e ch'ox d'a eb' creyente d'a junjun iglesia to yel scala' ayic
ix ex calan vach'il.

9

A jun ofrenda sq'ue vaan

1 A eyofrenda ol eyac' d'a eb' yicxo Dios, mañ yovaliloc tzato valb'at d'ayex
yuuj. 2 Yujto vojtacxo to ay val e gana tzex colvaj d'a eb'. Van ex valan vach'il
d'a eb' aj Macedonia tic. Icha tic sval d'a eb' eyuuj: A eb' ay d'a yol yic Acaya,
yab'ilalxo scajvi eb' yac'an yofrenda, xin chi. Ayic ix yab'an eb' aj Macedonia
tic to yelc'olal tzeyac' eyico', tzijtum eb' ix e cuchb'ej yac' yico'. 3 Palta ol in
checb'at eb' viñ cuc'tac tic d'ayex, yic mañ ol juvoc jun ix val tic eyuuj, yujto
ix vala' to vach' ex. Ol in checb'at eb', yic vach' listaxo yaj eyofrenda, icha
ix vutej valan chi' eyuuj. 4 Talaj ay eb' aj Macedonia sb'at ved'oc, axo syilan
eb' to mañ listaoc eyaj eyac'an eyofrenda chi', axom in q'uixvib'at chi' b'ian.
Yujto toxo ix ex vac'och yipoc in c'ool. A exxo tic ol ex q'uixvoc paxi. 5 Yuj
chi' ix in na to yovalil tzin c'an pavor d'a eb' viñ cuc'tac tic, yic ol b'ab'laj b'at
eb' viñ d'ayex. Ol b'at colvaj eb' viñ eyed'oc eyic'anchaañ eyofrenda icha ix
eyutej eyalancani. Tato icha chi', lista ol eyutoc eyofrenda chi', ol eyac'an
yed' smasanil e c'ool, yic mañ ol oñ b'at ex cac' pural eyac'ani.
6 Tze nacot jun tic. A eb' jab'ñej tz'avani, jab'ñej sjach' eb'. Axo eb' nivan
tz'avani, nivan pax sjach' eb'. 7 Junjun ex tze na jantac tzeyac'a'. Mañ
chab'c'olaloc tzeyac'a'. Mañ ac'b'iloc pural, yujto a Dios sxajanan eb' tz'ac'an
val d'a tzalajc'olal. 8 A Dios syal yac'an masanil tas d'ayex yuj svach'c'olal.
Syac'anpax masanil tas tz'och eyuuj d'a masanil tiempo. Ol to yac'pax sobre
d'ayex, yuj chi' tzijtum tastac b'aj syal tzex colvaji. 9 Yujto icha tic syalcan d'a
Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:

Tzijtum tas ix yac' d'a eb' meb'a'. Axo svach' spensaril jun chi', ol snacot Dios
d'a masanil tiempo, xchi.

10 A Dios tz'ac'an jantac iñat tz'avchaji. Syac'anpax jantac tas svaji. A' ol ac'an
d'ayex juntzañ tas ol eyac' eyofrendaoc. Ichato ol eyavej. Axo jun spac ol yac'
d'ayex yuj svach'il e c'ool chi' ol yac' q'uib'oc, ol e jach'ani. 11 Yuj chi' nivan
svach'il ol e cha'a, yic ol eyac'an nañalocxo. Ayic ol quic'anb'at eyofrenda
chi' d'a eb' yicxo Dios, tzijtum eb' ol ac'an yuj diosal d'a Dios yuuj ayic ol
schaan eb'. 12 Yujto a jun colval chi', mañ yujocñej scolvaj d'a eb' d'a stzapan

majanil, palta a yopisio, to yuuj ol yac' yuj diosal eb' d'a Dios d'a smasanil sc'ool. 13 Ol yal vach' lolonel eb' d'a Dios, yujto a jun eyofrenda chi' van sch'oxani to van e c'anab'ajan tas ix yalcan jun vach' ab'ix yic Cristo. Aňeja' ol yal pax vach' lolonel eb' d'a Dios yuj jun nivan colval tzeyac' d'a eb'. Yujto a jun chi', ol colvaj d'a masanil eb' yicxo Dios. 14 A eb' ol chaanoc, ol yac' lesal eb' eyuuj. Ol ex sxajanej eb', yujto nivan svach'c'olal Dios ol yac' d'a eb' eyuuj. 15 Caq'uec yuj diosal d'a Dios yuj jun Colvajum ix yac'cot d'ayoň, maňxo jantacoc svach'il.

10

A yopisio viňaj Pablo

1 A Cristo, te emnaquil yutejnac sb'a, te vach' yutejnac spensar. Icha yutejnac sb'a chi', icha chi' svutej in tevib'at d'ayex a in Pablo in tic. Tz'alji, tob' emnaquil svutej in b'a ayic ay in ec' eyed'oc, axob' yic ayinec' d'a najat, tob' te ov in. 2 Palta tzin tevi d'ayex to ayic ol in c'och ta', maň yovaliloc ov ol vutoc in b'a. Yujto ayex tzeyala' to icha eb' comon anima svutej in b'a. A in tic max in xivlaj vilan pax och in sat yed' eb' tz'alan icha chi'. 3 Yel toni, anima oň. Palta maň lajanoc scutej cac'an oval icha syutej eb' comon anima chi'. 4 Maňoc juntzaň tas ay d'a yolyib'aňq'uinal tic sco yamc'ab'ej ayic scac'an oval. Palta aňej juntzaň tas b'aj ayoch spoder Dios sco yamc'ab'ej, yic vach' a juntzaň tz'alji to ay yip, scan d'a yalaň cuuj. 5 Scan juntzaň comon jelanil cuuj d'a yalaň. Ay eb' max ojtacanel Dios yuj yac'umtaquil, palta yalňej tas junoc ac'umtaquil chi', scan d'a yalaň cuuj. Axo juntzaň comon pensar, scac'och d'a yol sc'ab' Cristo smasanil, yic vach' a eb' snaan juntzaň chi', sc'anab'ajejňej Cristo chi' eb'. 6 Axo yic tzaxo oň e c'anab'ajej, a oňxo tic lista ol cutej co b'a cac'an syaelal eb' maň ol oň c'anab'ajanoc.

7 A exxo, aňej tas tzeyil yed' e sat snachajel eyuuj. Ay eb' d'a e cal tz'alani to a Cristo ay yic eb'. Nachajocab'el yuj eb' to aňejtona' yic in pax Cristo chi' yed' eb'. 8 Vach'chom tzin ec' d'a yib'aň valan d'ayex yuj jun vopisio tic, palta maň ol in q'uixvoc yuuj. A Cajal Jesús ac'jinacoch vopisio, yic svac'och e tec'anil. Maň yujoc ex vac'an juvoc ix yac'an vopisio tic. 9 Icha tic svutej valan d'ayex, yic maň ol e na' to toňej in gana tzex in xib'tej yuj juntzaň in carta svac'b'at d'ayex. 10 Yujto ay eb' tz'alan d'a in patic icha tic: A juntzaň scarta viň, te ov yalani, te ay yip. Palta axo viň, malaj vach' yoch viň. A yic slolon viň, malaj svach'il slolonel viň syala', xchi eb'. 11 Tato ayex tzeyal icha chi', nachajocab'el jun tic eyuuj. Icha svutej in tz'ib'anb'at d'ayex ayic ayinec' d'a najat tic, icha chi' ol vutoc pax in b'a ayic ol in c'och ta'.

12 A in tic, max in tec'b'ej in b'a in naani to lajan in icha juntzaňxo eb' munil syal sb'a vach'il. Max yal in lajb'an in b'a yed' eb'. A eb' chi', malaj spensar eb', yujto ichato a eb' mismo syechtej sb'a d'a yechlab'. Slajb'ej sb'a eb' yed' juntzaňxo eb'. 13 A in tic max vic'chaaň in b'a yuj juntzaň tas b'aj malaj tzin ochi. A Dios ch'oxjinac d'ayin b'ajtac lugar b'aj tzin munlaji. A chajinac in b'at d'ayex d'a Corinto chi'. 14 Yuj chi' maj in c'axpaj och d'a junocxo lugar. Q'uinaloc maj in xid'ec' juneloc d'ayex, malaj am valan vic in munlaj d'a e cal ticnaic. Palta a in b'ab'el c'ochnac in d'ayex yed' yab'ixal Cristo. 15 Malaj b'aj svic'chaaň in b'a d'a spatic smunlajel junocxo. Max val-laj tato vic jun munlajel chi'. Palta svac'och junxo tic yipoc in c'ool. Ayic ol e vach' ac'anoch Dios d'a e c'ool, eyuuj ol yal in vach' munlaj d'a juntzaňxo lugar b'aj manta junocxo mach smunlaji, palta maň ol in c'axpajec' b'aj ix sch'ox Dios d'ayin. 16 Ol b'at valanel jun vach' ab'ix yic colnab'il tic d'a yichaňb'at e choňab' chi', palta maň ol vic'chaaň in b'a d'a spatic smunlajel juntzaňxo eb' ec'nacxo ta'.

17 Tato ay mach sgana syic'chaañ sb'a, max yal-laj. Añej Cajal Jesús
squic'chaañ. 18 Ay eb' munil syal sb'a vach'il, palta mañ yeloc to vach' eb'.
Añej eb' syal Cajal Jesús vach'il, añej eb' chi' vach'.

11

Viñaj Pablo yed' eb' syaloch sb'a schecab'oc Cristo

1 Comonoc tzeyac' techaj juntzañ svalb'at tic d'ayex. Ichato malaj in pensar
svalanb'ati, palta tzeyac' techajoc. 2 Tzex in ya'ilej val, icha syutej Dios
ex syailani. Yujto toxo ix vac' in trato yed' Cristo to ol ex vac'och d'a yol
sc'ab'. Icha junoc ix cob'es ix manta vinac tz'ec' d'ay, tz'ac'ji entregar d'a
viñ yetb'eyum, icha chi' ol ex vutoc vac'an och d'a yol sc'ab' Cristo. 3 Palta
tzin xivi, talaj icha ajnac ix Eva yac'ji musansatil yuj sjelanil jun yac'nacoch
sb'a chanil, talaj icha chi' tzex aj eyac'ji musansatil. Axo tz'aji tzeyiq'uel e
pensar d'a spatic Cristo, mañxo tojoloc pax tzeyutej e b'a icha snib'ej. 4 A ex tic
stechaj eyuuj, vach'chom yalñej mach tzec' alanel junocxo ch'oc c'ayb'ub'al
d'a e cal, yujto ichato ch'oc junocxo Jesús tzec' yalel eb', mañoc jun tzec' valel
a in tic, palta van e chaan eyab' d'a eb'. Van e chaan junxo espíritu d'a eb',
palta mañ ichoc jun chab'ilxo eyuuj. Van eyac'anoch e c'ol d'a junxo ab'ix yic
colnab'il tzec' alji, palta mañoc jun ix eyab' d'ayin. 5 A eb' chi', schecab' Cristo
yaj eb' yalani. Palta a tzin naan a in tic, to mañ ec'aloc yelc'och eb' d'ayin.
6 Vach'chom malaj svach'il in loloni, palta a tas vojtac, ay val yip. Jantacñej
juntzañ tas ec' in c'ulejnac d'a e cal, a sch'oxan d'ayex to ay tas vojtac.
7 Ayic vec' valel vach' ab'ix yic Dios d'a e cal ta', malaj in tojol in c'an d'ayex,
yujto a in tic, emnaquil vutej in b'a ta', yic a ex tzex vic'chaañ. Palta tzeyala'
to malaj svach'il vutejnac in b'a ta'. 8 Icha val to ochnac in elc'al d'a juntzañxo
iglesia eyuuj, yujto ata' in cha in tojol, ayic in ec' d'a e cal. 9 Ayic in ec' d'ayex,
vach'chom ay tas yovalil tz'och vuuj, palta maj in c'anlaj d'ayex. A eb' cuc'tac
aj Macedonia tic xid' ac'an jab' tas ay ochnac vuuj ta'. Malaj junoc ex vac'nac
och jab'oc in gasto d'a eyib'añ. Añejtona' icha chi' ol vutoc in b'a ticnaic.
10 Vach'chom svic'chaañ in b'a valan juntzañ tic, palta malaj junoc ex aj Acaya
ex chi' syal in e cachanoch vaan. Yel sval yuj jun tic, yujto a Cristo ayoch
ved'oc, yel syala'. 11 ¿Tas yuj svalb'at juntzañ tic d'ayex tze na'a? ¿Tom yujto
mañ ex xajanoc vuuj? A Dios ojtannac jantac tzex in xajanej.
12 Palta añeja' icha chi' ol vutoc in b'a, ichataxon svutej in b'a vec' d'a e cal.
Icha chi' ol vutoc in b'a, yic vach' a eb' sayanec' tas syutej yic'anchaañ sb'a, ol
can eb' d'a yalañ vuuj. Yujto syal eb' to lajan yopisio eb' ved'oc. 13 A eb' chi',
toñej stz'ac yaloch sb'a eb' schecab'oc Cristo. Syixtej anima eb' yed' slolonel
chi'. Munil scomon aq'uej och sb'a eb' schecab'oc Cristo chi'. 14 Palta a jun
sc'ulej eb' chi', max sat co c'ool yuuj. Yujto icha chi' viñ Satanás, stz'ac yac'och
sb'a viñ yángeloc Dios. 15 Yuj chi' max sat co c'ool, tato icha pax chi' syutej sb'a
eb' schecab' viñ to syaloch sb'a eb' tojolal. Palta a val eb' lac'an ol chaan spac,
ato syala' tas ix sc'ulej eb' junjun.

A tas ec'nac d'a yib'añ viñaj Pablo

16 Tic svalb'at junelxo d'ayex, mañ e na to malaj in pensar. Palta tato
tze na icha chi', aq'uec in permiso in lolon icha junoc malaj spensar, yic ol
yal vic'anchaañ jab'oc in b'a, icha juntzañ eb' syic'chaañ sb'a. 17 A juntzañ
svalb'at tic d'ayex, mañoc Cajal Jesús schecan vala'. Ichato mañ pensaril
vaji svalanb'at d'ayex, yujto toñej svic'chaañ in b'a valani. 18 Tzijtum eb'
syic'chaañ sb'a yuj tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic. Yuj chi' ol vic'paxchaañ
jab'oc in b'a yed' eb'. 19 Yujto a ex tic, jelan ex. Yuj chi', tzeyac' techaj eb' mañ
pensaril yaj d'ayex, tzex tzalaj yed' eb'. 20 Ay eb' tzex ac'an pural yic tzeyac'an

servil eb'. Axo jantacr̃ej tas ay d'ayex, syiq'uec' eb' smasanil, syac'och sb'a eb' yajalil d'ayex, syic'anchaaŋ̃ sb'a eb'. Ichato ay b'aj stz'itb'at e sat eb', palta tzeyac' val techaj eb'. 21 Tzin q'uixvi valanb'at d'ayex, a in tic malaj vip in c'ulan icha syutej sb'a eb' chi'.

Palta icha syutej eb' stec'b'an sb'a yalani, icha pax chi' svutej in tec'b'an in b'a valani. Palta van valan icha junoc mach malaj spensar. 22 A eb' chi', hebreo eb', aŋ̃ejtona' in, hebreo in paxi. Israel eb', israel in paxi. Yiŋ̃til Abraham eb', aŋ̃eja' yiŋ̃til in pax Abraham yed' eb'. 23 Tato schecab' Cristo yaj eb', a in tic más val schecab' in d'a yichaŋ̃ eb'. Vach'chom ayic svalanb'at juntzaŋ̃ tic d'ayex, svalb'at icha yaj junoc mach malaj spensar. Más nivan in munlaj d'a yichaŋ̃ eb'. Más tzijtum el ix in mac'ji d'a yichaŋ̃ eb'. Tzijtum el ix in och d'a preso. Tzijtum el pax ix in ac'jioch d'a yol sc'ab' chamel. 24 Oel val smac'nac in eb' vetisraelal, 39 val tz'uum vic'nac yuj eb' d'a juntac el ayic smac'annac in eb' chi'. 25 Oxel mac'b'il in pax d'a te' jixc'ab' te'. Junel julb'il in cham yed' q'uen yaxq'ueen. Oxel b'atnac te' barco d'a yol a' mar d'a valaŋ̃. A junel, jun c'ual yed' jun ac'val cannac in d'a sat a'. 26 Tzijtum b'aj ec'nac in. Ay b'aj ay smay yuj a nivac a' yed' pax yuj eb' elc'um. Ay b'aj ay smay yuj eb' vetchoŋ̃ab' yed' pax yuj eb' maŋ̃ vetchoŋ̃ab'oc. Ay b'aj ay smay d'a juntzaŋ̃ choŋ̃ab', b'aj cuseltac yed' d'a yib'aŋ̃ a' mar. Ay pax b'aj ay smay d'a scal eb' syaloch sb'a creyenteal. 27 Ay b'aj te c'unb'inac in, in munlaji. Vab'nac val syail. Tzijtum el maŋ̃ in vaynacoc. Ay b'aj te ochnac in vejel, te tacjinacpax in ti'. Tzijtum el ochnac in d'a tzec'ojc'olal. Ay b'aj vab'nac syail yuj siic. Ay b'aj elnac in b'eran yuj maŋ̃ pichulal.

28 Maŋ̃ocr̃ej juntzaŋ̃ yaelal tic vab'nac. Yujto junjun c'u, svab' syaelal ayic tzin och ilc'olal yuj eb' creyente d'a junjun iglesia. 29 Tato ay eb' creyente manto tec'anoc, ichato mantalaj in tec'anil yed' eb'. Tato ay junoc eb' tz'ac'ji telvoc d'a junoc chucal, tzin q'uixvi yuj eb', scot voval. 30 Tato e gana svic'chaaŋ̃ in b'a, ol vic'chaaŋ̃ in b'a yuj juntzaŋ̃ svalb'at tic d'ayex. Yujto a juntzaŋ̃ tic sch'oxani to malaj jab'oc velc'ochi. 31 A Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, smoj tz'alji vach' lolonel d'ay d'a masanil tiempo. A ojtannac to te yel svala'. 32 Ayic vec'nac d'a choŋ̃ab' Damasco, ata' ayec' jun viŋ̃ gobernador munlajnac d'a jun viŋ̃ rey scuch Aretas. A jun viŋ̃ chi', yalnac viŋ̃ to staŋ̃vaj spuertail jun choŋ̃ab' chi', yic tzin syam viŋ̃ snaani. 33 Palta a d'a sventenail smuroal schoŋ̃ab' eb' chi' el in ta, vac'jiem d'uŋ̃uŋ̃oc d'a yol jun xuuc d'a sat luum. Icha chi' ajnac in colchajel d'a yol sc'ab' viŋ̃.

12

A juntzaŋ̃ tas sch'oxnac Dios d'a viŋ̃aj Pablo

1 Nab'aŋ̃ej svixtej in b'a valan in b'a vach'il. Más vach' svalb'at d'ayex yuj juntzaŋ̃ icha vayich yed' juntzaŋ̃xo tas sch'oxnac Cajal Jesús d'ayin. 2 Ay jun viŋ̃ vojtac, jichan sc'ool viŋ̃ d'a Cristo. A ticnaic schaŋ̃lajuŋ̃ilxo ab'il xid'ec' viŋ̃ d'a satchaaŋ̃ b'aj ay Dios. Maŋ̃ vojtacoc tato ic'jinacb'at snivanil viŋ̃ yed'oc, mato maay. Aŋ̃ej Dios ojtannac. 3 Vach'chom b'atnac viŋ̃ yed' snivanil, mato maay, maŋ̃ vojtacoc. Aŋ̃ej Dios ojtannac. Palta a jun vojtac 4 to xid'naquec' viŋ̃ d'a jun lugar scuchan paraíso. Ata' yab'nac juntzaŋ̃ lolonel viŋ̃ malaj mach ojtannac. Malaj pax spermiso viŋ̃ yalan d'a junocxo anima. 5 A jun viŋ̃ chi', syal valan svach'il viŋ̃, palta a inxo tic, maŋ̃ ol vic'chaaŋ̃ in b'a. Ay juntzaŋ̃ tas ayoch d'ayin sch'oxani to malaj velc'ochi. A juntzaŋ̃ chi', ol vala' yic svic'chaaŋ̃ jab'oc in b'a. 6 Q'uinaloc yelc'olal in gana svic'chaaŋ̃ in b'a ticnaic, tato icha chi', max am val icha junoc malaj spensar, yujto aŋ̃ej juntzaŋ̃ tas yel, aŋ̃ej am svala'. Palta maŋ̃ ol vic'chaaŋ̃ in b'a icha chi', yujto

malaj in gana syal eb' to más nivan velc'och d'a tas syil eb' yed' d'a tas syab' eb' d'ayin.

7 A juntzañ tas ch'oxb'il d'ayin d'a satchaañ chi', yelxo val nivan yelc'ochi, ay smay vic'anchaañ in b'a yuuj. Yuj chi' ay jun in yaelal yac'nac viñ Satanás yic tzin ixtani. A jun chi' lajan icha junoc nivan q'uiix tz'isanb'at d'ayin. Icha chi' ajnac in, yic vach' max vic'chaañ in b'a. 8 Oxel in c'annac d'a Cajal Jesús, yic talaj syiq'uel d'ayin. 9 Palta icha tic ajnac yalan d'ayin: Stechaj uuj yujto tzin och ed'oc. Yujto a d'a eb' malaj val yip d'a yol yico', ata' vach' scheclajel in poder, xchi d'ayin. Yuj chi', svac' val och d'a in c'ool to ol in te tzalajoc, yujto malaj val vip, yic svach' aq'uej spoder Cristo d'ayin. 10 Yuj chi' tzin tzalaj ticnaic, yujto malaj vip. Vach'chom tzin b'uchji, vach'chom malaj tas ay d'ayin, vach'chom tz'ac'jioch in yaelal, vach'chom svab' syaelal yuj Cristo, palta tzin tzalajñej. Yujto ayic malaj velc'och jab'oc, más ay in poder.

Ochnac viñaj Pablo ilc'olal yuj eb' creyente aj Corinto

11 Ichato malaj in pensar ayic ix valan in b'a vach'il d'ayex. Palta a ex ix in eyac' pural, yuj chi' ix vala', palta a ex smoj tzin eyal vach'il. A d'a eb' munil syac'och sb'a schecab'oc Cristo, a d'a eb' tzeyac'och janic' e pensar. Vach'chom malaj tzin och a in tic, palta malaj yelc'och eb' d'a vichañ. 12 Ayic ix in ec' d'a e cal, tec'tec' ix vutej in b'a in munlaji. Ix in b'o juntzañ milagro yed' juntzañxo tastac sch'oxanel spoder Dios. Ix te sat e c'ool eyilan juntzañ ix in b'o chi'. Yuj juntzañ chi' scheclajeli to d'a val yel schecab' in Cristo. 13 Icha val svach'il ix vutej in b'a, ayic ix in ec' d'a eb' creyente d'a junjun iglesia, icha chi' ix vutej in b'a ayic ix in ec' d'ayex. Añej b'ian to maj vac'och in b'a d'a yalañ e gasto. Palta aq'uec nivanc'olal yuj jun in mul ix och tic d'ayex.

14 A ticnaic, listaxo vaj in b'atxi d'a yoxelal d'ayex, palta añeja' mañ ol vac'och in b'a e cuentaoc, yujto max in nib'ejoch tastac ay d'ayex, palta a e vach'il a chi' tzin nib'ej. A eb' mamab'il, smoj smolb'an stumin eb' yic syac' eb' d'a eb' yuninal. Mañoc eb' uninab'il chi' smolb'ej stumin yic syac' eb' d'a eb' smam chi'. 15 A in tic, in gana tzin lajel tastac ay d'ayin, yic ol b'oxoc e pensar. Vach'chom ol lajvel in nivanil tic yujto tzex in c'ayb'ej, palta ol in tzalajñej. Tato tzex in te xajanej, ¿tom yuj chi' maxtzac in e xajanej a ex tic?

16 Ay juntzañxo eb', vach'chom yojtac eb' to maj vac'och in b'a e cuentaoc, palta syal eb' to tzex vac' musansatil yed' in jelanil yic tzex vac' ganar. 17 ¿Tom vac'nac ex musansatil yed' junoc eb' in checnacb'at d'ayex? 18 In c'annac pavor d'a viñaj Tito yic sb'at viñ ex yila'. In checannacb'at junxo viñ cuc'tac yed' viñ. ¿Tom xid'naquec' viñaj Tito chi' ex yac' musansatil jun? Lajaññej cutejnac co pensar quec' d'a e cal ta'.

19 Tecan ayex tze na'a to toñej tzin col in b'a d'a eyichañ. Palta mañ ichoc ta' svutej in b'a. Yujto d'a yichañ Dios van valanb'at juntzañ tic d'ayex, icha pax sgana Cristo, yic ol laj och e tec'anil d'a yic Dios. 20 Tzin xiv in b'at ex vila', talaj mañ ichoc in gana tzeyutej e b'a. A inxo tic, talaj mañ ichoc e gana svutej in b'a. Tzin xiv in b'at d'ayex ta', ta icha chi' ayto oval, chichonc'olal yed' c'ac'alc'olal d'a e cal. Tato icha chi' ayexto tzeyic'chaañ e b'a, ayexto tzex b'uchvaj d'a e patic junjun ex, ayexto tzex alvi pecal, ayexto tzeyac' ac'umtaquil, talaj ayexto pax van e somchitan e b'a. 21 Tzin xiv in b'atxi d'ayex, talaj icha chi' a Dios tzin ac'an q'uixvelal eyuuj. Talaj icha chi' tzin oc' eyuuj, yujto a d'a yic yalañ, tzijtum ex ix e c'ulej juntzañ chucal. Mañ jab'oc tzeyactejcan e c'ulan juntzañ chucal chi' yed' e nivanil, aton ajmulal yed' juntzañxo tas te q'uixvelal.

13

Scachjioch vaan eb' creyente

1 Yoxelalxo ol in b'at ex vila'. Yalñej tas junoc ol b'o'oc, yovalil ayocab' chavañ ma oxvañoc testigo ol alanoc, ichato chi' ol b'o'oc. 2 Ayic ix in ec' d'a schaelal, ay jun ix valcan d'ayex. Axo ticnaic svalb'at junelxo. Vach'chom mañ in ayoc ec' eyed' ta', palta svalb'ati to a ex ochnac e mul d'a yalañtaxo yed' ex pax van yoch e mul ticnaic, ayic ol in c'och junelxo, mañxo ol ex vac'laj nivanc'olal. Aton jun tic ix ec' valcan d'ayex. 3 E gana val tzeyila' tato a Cristo van in syamc'ab'ani yic syalan d'ayex. Ato val yic ol in c'ochoc, ol eyilani. Ichato chi' ol nachajel eyuuj. Yujto a Cristo tic, mantoc malaj spoder sch'ox d'ayex, palta nivan spoder yic smunlaj d'a e cal. 4 Yel toni, ayic ix d'uñb'ajq'ue d'a te' culus, ichato malaj spoder. Palta yuj spoder Dios pitzan ticnaic. Añejtona', a in pax tic, ichato malaj in poder, palta yuj spoder Dios pitzan in yed' Cristo, yic añeja' tzin ec' ex in c'ayb'ej.

5 Tze cham naej val e b'a junjun ex, yic scheclaji tato yel ayoch Cristo d'a e c'ool. Aq'uec proval e b'a junjun ex. ¿Tom mañ eyojtacoc to a Jesucristo ayoch d'ayex junjun ex? Palta tato mañ ex creyenteoc d'a yel, mañ ayococh d'ayex. 6 Palta in gana snachajel eyuuj sic'lab'il to a in tic creyente in d'a val yel. 7 Tzin lesalvi d'a Dios eyuuj, yic mañ ol e c'uloc junoc chucal. Mañ toñejoc tzin lesalvi eyuuj yic scheclajeli to vach' in munlaji. Palta in gana to vach'ñej tzeyutej e b'eyb'al, vach'chom ichato scheclajeli to mañ vach'oc in munlajel. 8 Yujto max yal vajc'olan in b'a yed' jun lolonel yel, aton d'a jun b'aj svac' vip in munlaji. 9 Yuj chi', vach'chom malaj vach' vochi, palta tzin tzalaji tato e ex tic ay eyelc'ochi. Añejtona', ol in lesalvoc eyuuj, yic ol vach' b'o e pensar. 10 Tzin b'ab'laj tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, yacb'an manto in c'och eyed' ta', yujto malaj in gana te ov ol vutej in b'a d'ayex yuj jun vopisio tic, ayic ol in c'och d'ayex ta'. A Cajal Jesús ac'jinac jun vopisio tic, yic svac' e tec'anil. Mañ yujoc ex vac'an juvoqueli ix yac'an d'ayin.

Tz'ac'ji stzatzil sc'ool eb' creyente

11 Axo ticnaic ex vuc'tac ex vanab', ayocab' e tzalajc'olal ta'. Tze vach' b'oan e pensar. Ac'jocab' snivanil e c'ool. Junxoñej ocab' tzeyutej e pensar, junc'olalxoñej tzeyutej e b'a ta'. A Dios ol och eyed'oc, aton jun tz'ac'an e junc'olal, jun tz'ac'an pax e xajanej e b'a. 12 Slaj eyac'laj stzatzil e c'ool yuj e ch'oxani to tze xajanej e b'a. 13-14 A eb' creyente smasanil d'a tic, syac'b'at stzatzil e c'ool eb'. Checlajocab' el svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex, yac'ocab' pax svach'c'olal Dios d'ayex. Aocab' Yespíritu Dios tz'och eyed'oc e masanil ta'.

A Scarta San Pablo
D'A EB' AJ GALACIA

Gálatas sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a yol yic Galacia. Syalb'at viñ d'a eb' to sb'oxi spensar eb' somchajnaquel spensar yuj juntzañxo ch'oc c'ayb'ub'al. Ay eb' tz'alani to a eb' mañ israeloc tz'och creyenteal yovalil sc'anab'ajej ley Moisés eb', yic vach' scan eb' d'a sat Dios. Palta a viñ apóstol Pablo tz'alani to mañ ichocta yaji.

Ix stec'b'ej val sb'a viñ yed' yopisio, ix yalan viñ to schecab' Cristo yaj viñ. Ay juntzañ eb' scomon alejoch sb'a c'ayb'umal, palta ix yal viñ to a d'a Dios schanac yopisio viñ chi', mañoc d'a eb' comon anima. Ix ac'ji yopisio viñ chi' yic vach' syal slolonel Dios viñ d'a eb' mañ israeloc. Icha chi' ix yutej viñ sch'oxaneli to scha scolnab'il eb' anima tato syac'och Cristo eb' d'a sc'ool, mañ yujoc sc'anab'ajan ley Moisés eb'.

Axo d'a juntzañxo slajvub' capítulo, syalcot tas tz'ajelc'och sb'eyb'al eb' syac'och Cristo d'a sc'ool, vach'chom ac'b'il circuncidar eb', mato maay, añej jun tas nivan yelc'ochi to syac'och Cristo eb' d'a sc'ool.

Yichb'anil scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, schecab' in Jesucristo. Mañoc junoc anima ay in schecab'. Añejtona', mañoc junoc anima ac'jinac vopisio tic. A val Jesucristo chi' ac'jinac d'ayin yed' co Mam Dios, aton jun ac'jinacxi pitzvoc Jesucristo d'a scal eb' chamnac. 2 A in tic yed' masanil eb' cuc'tac ayec' ved'oc, sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex ex creyente d'a junjun iglesia d'a yol yic Galacia. 3 Aocab' co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'. 4 A Jesucristo, yac'nac cham sb'a yic tzul yic'canel co mul. Icha chi' ix yutej oñ scolanel d'a yol sc'ab' chucal d'a yolyib'añq'uinal tic, yujto icha chi' sgana Dios, aton co Mam yaji. 5 Yuj chi', calec vach' lolonel d'a Dios d'a masanil tiempo. Amén.

Malaj junocxo ab'ix yic colnab'il

6 Tzin och q'uelan eyuuj, yujto elañchamel van eyactancan Dios, aton ix oñ avtan yuj svach'c'olal Cristo. Yujto a ticnaic, van eyac'anoch e pensar d'a junxo ab'ix yic colnab'il ch'oc tz'alji d'ayex. 7 Palta malaj junocxo ab'ix yic colnab'il chi'. Ay eb' sgana sq'uexan svayañil yab'ixal Cristo yic svach' somchajel e pensar. 8 Palta ec'nac oñxo calel vach' ab'ix yic colnab'il chi' d'ayex. Axo ticnaic, tato ay junoc mach tz'ec' yalel junocxo ch'oc c'ayb'ub'al, vach'chom a in tic, ma junoc ángel scot d'a satchaañ tzul alanoc, cotocab' yoval sc'ool Dios d'a yib'añ. 9 Icha vutejnac valancan d'ayex junel, icha chi' svutej valanxib'at d'ayex ticnaic. Tato ay junoc mach tzec' alanel junocxo c'ayb'ub'al mañ lajanoc yed' jun e chanacxo, cotocab' yoval sc'ool Dios d'a yib'añ. 10 Ayic svalanb'at juntzañ tic d'ayex, ¿tom in gana ste tzalaj junoc anima ved' e naani? Maay, añej Dios in gana stzalaj ved'oc. Mañ jab'oc tzin na' to stzalaj eb' ved'oc. Q'uinaloc a eb' anima in gana stzalaj ved'oc, mañ in schecab'oc am Cristo syal chi'.

A tas aj yochnac viñaj Pablo schecab'oc Cristo

11 Ex vuc'tac ex vanab', tzin nib'ej tzeyojtaquejel junxo sval tic. A jun vach' ab'ix yic colnab'il sval tic, mañ yicoc anima. 12 Mañoc d'a junoc anima in chanac, ma in c'ayb'ejnac, yujto añej val Jesucristo ac'jinac vojtaquejeli.

13 Eyab'nacxo chajtil vutejnac in b'a d'a yalañtaxo, ayic vac'annac och in
b'a d'a sc'ayb'ub'al eb' vetisraelal. Nivan val yaelal vac'nac och d'a yib'añ eb'
yicxo Dios. Vac'nac val vip in satanel eb'. 14 A d'a sc'ayb'ub'al eb' vetchoñab'
chi', a inñej te jelan in d'a yichañ eb' lajan in q'uinal yed'oc, yujto vac'nac val
och in pensar d'a sc'ayb'ub'al eb' co mam quicham. 15 Palta ayic manto in
alji, a Dios sic'jinac inxo eli. Yuj svach'c'olal yavtejnac in och yicoc. Axo yic ix
c'och stiempoal icha tas nab'il yuuj, 16 ix yac'an vojtaquejel Yuninal, yic vach'
tzec' valel yab'ixal colnab'il d'a e cal a ex mañ ex israeloc tic. Slajvi chi', malaj
junoc mach b'aj in c'anb'ej tas vach' tzin c'ulej. 17 Mañ in xid'nacocpaxec'
d'a Jerusalén in c'umej eb' b'ab'laj ochnac schecab'oc Cristo d'a vichañ. Palta
elañchamel b'at in can d'a yol yic Arabia. Slajvi chi', in c'ochxi d'a choñab'
Damasco. 18 Ato d'a yoxil ab'il b'at in d'a Jerusalén, yic b'at vil viñaj Pedro, 15
c'ual ec' in yed' viñ. 19 Mañxa junocxo eb' schecab' Cristo in c'umej ta', añej
viñaj Jacobo, viñ yuc'tac sb'a yed' Cajal Jesús in c'umej. 20 D'a yichañ Dios
svalb'at jun tic d'ayex, te yel tas sval tic.
21 Slajvi vec' d'a Jerusalén chi', in b'at d'a yol yic Siria yed' d'a yol yic
Cilicia. 22 Axo eb' yicxo Cristo ay d'a yol yic Judea, manto in yojtacoclaj eb'.
23 Toñejanto tz'alji yab' eb': A jun viñ ac'jinac och co yaelal d'a yalañtaxo,
aton viñ snib'ejnac satanel jun c'ayb'ub'al chab'ilxo cuuj, a ticnaic, a viñ
tzec' alanxiel yab'ixal, xchi eb' vuuj. 24 Yuj chi', yal vach' lolonel eb' d'a Dios
smasanil vuuj.

2

Tzalajnac eb' schecab' Cristo yed' viñaj Pablo

1 14 ab'ilxo chi', ichato chi' in b'atxi d'a Jerusalén chi', yed' viñaj Bernabé,
ajun pax viñaj Tito b'at qued'oc. 2 B'at in ta', yujto sch'ox Dios d'ayin to yovalil
tzin b'ati. Ayic in c'och ta', a eb' scuchb'an eb' creyente, smolb'ej sb'a eb'
ved'oc. Ata' val d'a eb' sch'ocoj chajtil yaj jun vach' ab'ix yic colnab'il svalel
d'a scal eb' mañ israeloc chi'. Icha chi' vutej in b'a, talaj nab'añej vixtej in
b'a in munlaji. 3 Axo viñaj Tito chi', aton viñ ajun ved'oc, vach'chom griego
viñ, palta mañ ac'b'iloc pural viñ yac'ji circuncidar. 4 Yel toni, ay juntzañ eb'
syaloch sb'a creyenteal, snib'ej eb' to ac'ji circuncidar viñaj Tito chi'. Palta a
eb' chi', elc'altac och eb' d'a co cal, toñej smaclej yil eb' chajtil tz'aj quel d'a
yalañ ley Moisés yuj Cristo Jesús. Yujto snib'ej eb' tzoñ canxi d'a yalañ jun ley
chi'. 5 Palta maj co c'anab'ajej tas yal eb' chi', yujto malaj co gana sq'uexchaj
jun vach' ab'ix te yel b'aj ix eyac'och e c'ool.
6 Palta a eb' cuchb'um yaj d'a eb', mañxa junocxo checnab'il yac' eb' d'ayin.
Maj in na'a tato nivan yopisio eb', yujto a d'a sat Dios, lajan oññej co masanil.
7 Malaj tas yal eb' d'ayin, yujto nachajel yuj eb' to a Dios ac'jinac vopisio
valanel vach' ab'ix yic colnab'il d'a scal eb' mañ israeloc, icha ajnac yac'ji
yopisio viñaj Pedro yalanel vach' ab'ix yic colnab'il chi' d'a scal eb' israel.
8 A Dios ix yamc'ab'an viñaj Pedro chi' d'a scal eb' israel, añejtona', A' ix in
yamc'ab'an d'a scal eb' mañ israeloc.
9 Axo viñaj Jacobo, viñaj Pedro yed' viñaj Juan, yel ton val nivan yelc'och
eb' viñ d'a sat eb' creyente d'a Jerusalén chi', ix nachajel yuj eb' viñ to a Dios
ac'jinac jun vopisio tic yuj svach'c'olal, yuj chi' co yamlaj co c'ab' yed' eb' viñ
yed' viñaj Bernabé. Icha chi' yutej eb' viñ sch'oxani to sgana eb' viñ tzoñ
b'at d'a scal eb' mañ israeloc, yacb'an van smunlaj pax eb' viñ d'a scal eb'
quetisraelal. 10 Añej jun yal eb' viñ d'ayoñ to sco nacot eb' meb'a'. Palta a jun
chi', toxon in gana tzin c'ulej.

Tumajnac viñaj Pedro yuj viñaj Pablo d'a Antioquía

11 Palta ayic yulec' viñaj Pedro d'a Antioquía, in tumej viñ d'a yichañ eb' smasanil, yujto mañ vach'oc yutej sb'a viñ. 12 Yujto ayic sc'ochnaj viñ, sva viñ yed' eb' creyente mañ israeloc. Palta axo yic sc'och juntzañ eb' schecab' viñaj Jacob d'a Antioquía chi', yic'anel sb'a viñ, majxo valaj viñ yed' eb' mañ israeloc chi', yujto xiv viñ d'a juntzañ eb' aytooch spensar d'a ley Moisés. 13 Axo juntzañxo eb' israel creyentexo, sb'eyb'alej sb'eyb'al viñaj Pedro chi' eb'. Chab' sat yutej sb'a eb' yed' viñ. Yed' pax viñaj Bernabé, chab'sat yutej pax sb'a viñ yed' eb'. 14 Palta vila' to mañ vach'oc yutej sb'a eb' icha syal jun vach' ab'ix te yel, yuj chi' val d'a viñaj Pedro chi' d'a yichañ eb' creyente smasanil: A ach tic, israel ach, palta ina lajan a b'eyb'al yed' eb' mañ israeloc chi'. Mañ lajanoc tzutej a b'eyb'al icha sb'eyb'al eb' quetisraelal. Yuj chi', ¿tas yuj tzac' pural eb' mañ israeloc chi', yic lajan syutej sb'eyb'al eb' yed' eb' quetisraelal tic? xin chi d'a viñ.

15 A oñ tic, yiñtilal oñ israel. Yuj chi', ichato mañ oñ ajmuloc icha eb' mañ israeloc. 16 Palta cojtac to malaj junoc mach tz'och vach'il d'a yichañ Dios yujñej to sc'anab'ajej ley Moisés. Palta añej eb' tz'ac'anoch Jesucristo d'a sc'ool vach' d'a yichañ Dios chi'. Añejtona' oñ pax tic, scac' paxoch Jesucristo chi' d'a co c'ool eyed'oc, yic vach' oñ d'a yichañ. Yujñej cac'anoch Cristo chi' d'a co c'ool, vach' oñ d'a yichañ Dios, mañ yujoc co c'anab'ajan ley Moisés chi'. Yujto malaj junoc mach vach' d'a yichañ Dios yujñej sc'anab'ajan tas syal jun ley chi'.

17 Co gana to yuj Cristo syal Dios to vach' oñ d'a yichañ. Yuj chi', scheclajeli to a oñ co masanil israel oñ tic ay pax co mul. Palta ¿tom a Cristo tzoñ ac'anoch chucal chi'? Maay. 18 Toxo ix vala' to mañxalaj yopisio jun ley chi'. Q'uinaloc svala' to tzato ochxi yopisio, scheclajelta to a in van yoch in mul. 19 A ticnaic, ichato chamnac oñ d'a ley Moisés chi'. Yuj jun ley chi', ichato chamnac oñ, yic vach' pitzan oñxo d'a yichañ Dios. 20 A ticnaic, a d'a yichañ Dios, d'uñb'ab'il oñ q'ue d'a te' culus yed' Cristo. Yuj chi' mañxo oñ pitzanoc ticnaic. Aton Cristo pitzan yajoch d'ayoñ. A tas sco c'ulej ticnaic, sco c'ulej yuj cac'an och Cristo Yuninal Dios d'a co c'ool. Sch'oxnac val to xajan oñ yuuj, yujto yac'naccham sb'a cuuj. 21 Mañ vanoc valan d'ayex to nab'añej sch'oxnac svach'c'olal Dios d'ayoñ. Q'uinaloc tato yujto sco c'anab'ajej ley Moisés syalan Dios to vach' oñ d'a yichañ, nab'añej am ix cham Cristo chi' cuuj.

3

Max yal cac'anoch ley yipoc co c'ool

1 A ex aj Galacia ex tic, te quistal tzeyutej e b'a. Ichato ix ac'ji e c'ool icha tz'utaj junoc anima yuj eb' ajchum, yic maxtzac e c'anab'ajej jun c'ayb'ub'al te yel. Ayic quec'nac ta', calnac val d'ayex chajtil ajnac scham Jesucristo d'a te' culus. Icha val to eyilnac schami. 2 In gana to tze tac'vej jun ol in c'anb'ej tic d'ayex, ¿yuj am to ix e c'anab'ajej ley Moisés, yuj chi' ix e cha Yespíritu Dios, ma yujto ix eyac'och jun ab'ix eyab'nac d'a e c'ool? 3 ¿Tas yuj te quistal tzeyutej e b'a? Yujto a d'a sb'ab'elal, añej Yespíritu Dios eyac'nac och yipoc e c'ool. Axo ticnaic, e gana tzeyac' tz'acvoc e colnab'il yuj juntzañ tas munil tze c'ulej. 4 Mañ jantacoc ix eyab' syail yujñej Cristo, palta ichato nab'añej. Octom val mañ nab'añejoc ix eyab' syail. 5 A Dios yac'nac Yespíritu d'ayex, sch'oxannac juntzañ tas satub'tac d'a e cal, mañ yujoc e c'anab'ajan ley Moisés yac'nac Yespíritu chi' d'ayex, palta yujto eyac'nacoch jun vach' ab'ix alb'ilcan d'ayex d'a e c'ool, aton jun alb'ilcan d'ayex, yuj chi' ac'b'il d'ayex.

6 A viñaj Abraham, yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' ochnac viñ vach'il d'a yichañ Dios chi'. 7 Yuj chi', nachajocab'el eyuuj to a eb' tz'ac'anoch

Dios d'a sc'ool, aton eb' chi' d'a val yel yiñtilalcan viñaj Abraham chi'. 8 Ayocto
yalannaccan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani to ayex mañ ex israeloc ol yal
Dios to vach' ex d'a yichañ, yujto ix eyac'och d'a e c'ool. Atax d'a peca' alb'ilcan
vach' ab'ix d'a viñaj Abraham chi'. Aton jun tz'alan icha tic: Uuj ol vac' in
vach'c'olal d'a junjun nación, xchicani. 9 Yuj chi', tato scac'och Dios chi' d'a co
c'ool, lajan svach'c'olal sco cha icha ajnac schaan viñaj Abraham chi', yujto
yac'nac och Dios chi' viñ d'a sc'ool.
10 A eb' tz'ac'anoch ley Moisés yipoc sc'ool, aycot yoval sc'ool Dios d'a
yib'añ eb'. Yujto icha tic syal d'a Slolonel Dios chi': Ayñej och yoval sc'ool
Dios d'a yib'añ jantacñej eb' max c'anab'ajanñej masanil tas tz'ib'ab'ilcan
d'a ley tic, xchi. 11 Palta chequel to malaj junoc mach vach' d'a yichañ Dios
yujñej sc'anab'ajej jun ley chi'. Yujto syal pax icha tic d'a Slolonel chi': A eb'
tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, vach' eb' d'a yichañ. Yuj chi' ay sq'uinal eb' d'a
junelñej, xchi. 12 A jun ley chi', malaj syala' tato yovalil scac' val och Dios d'a
co c'ool. Palta icha tic syala': A eb' sc'anab'ajanñej juntzañ checnab'il tic, ol
scha sq'uinal eb' yuuj, xchi.
13 Ay ton cot yoval sc'ool Dios d'a quib'añ yuj jun ley chi', palta a Cristo ix
oñ colanel d'a yol sc'ab' yoval sc'ool chi', yujto schanac och yoval sc'ool Dios
chi' d'a yib'añ co q'uexuloc. Yujto syal d'a Slolonel Dios chi': A junoc mach
sd'uñb'ajq'ue d'a te te', ay val cot yoval sc'ool Dios d'a yib'añ, xchi. 14 Icha chi'
ix aj Cristo Jesús chi', yic vach' a svach'c'olal Dios yac'nac d'a viñaj Abraham
d'a peca' chi' yed' d'ayoñ yiñtilal oñ tic, a' tz'ac'jipax d'ayex a ex mañ ex
israeloc. Añejtona', yujto ix cac'och Cristo d'a co c'ool, chab'il Yespíritu Dios
cuuj co masanil, icha yutejnaccan yalani.

A ley Moisés yed' jun sti' Dios yalnaccani

15 Ex vuc'tac ex vanab', tzin nib'ej svalb'at d'ayex yuj co b'eyb'al a oñ anima
oñ tic. A sco b'oan co trato yed' junoc anima, sb'ocan yumal, scac'ancanem
smam co c'ab'. A jun chi' sch'oxani to yovalil ol elc'ochoc. Tato icha chi',
malaj junoc mach syal sjuani, malaj pax junoc mach syal yac'anoch xicul.
16 A Dios, yac'naccan sti' d'a viñaj Abraham yed' d'a yiñtilal chi'. Max yal-laj
d'a Slolonel Dios chi': A juntzañ eb' iñtilal, mañ xchioc. Yujto mañ tzijtumoc
eb' yiñtilal b'aj yalnac. Palta yalnac icha tic: A iñtilal, xchi. Yujto junñej
val jun yiñtilal viñaj Abraham chi' b'aj yalnac, aton Cristo. 17 Aton jun tic
tzin nib'ej svalb'at d'ayex to a Dios yac'nac strato yed' viñaj Abraham chi',
sch'oxannac to yovalil ol elc'ochoc. Ayxo 430 ab'il yac'annaccan strato chi',
ichato chi' ix ac'ji ley Moisés. Palta maj juvoclaj jun trato chi' yuj jun ley chi'.
A jun tas alb'ilcan yuj Dios ayic yac'annaccan sti' chi', maj ec'laj yuj jun ley
chi'. 18 Q'uinaloc yujñej sc'anab'ajan jun ley chi' eb' tz'elc'och jun tas ijanoch
yac'an Dios chi' d'a eb', tato icha chi', mañ yujoc am yac'ancan sti' Dios chi' ix
yalancan d'a eb'. Palta a sti' Dios yac'naccan d'a viñaj Abraham chi' to toñej
ol siej jun chi' d'a eb'.
19 Palta ¿tas yopisio jun ley chi' tze na'a? A jun ley chi' ac'b'il yic vach'
scheclajel smul junjun anima. Ayñej ton yopisio jun ley chi', masanto ix javi
jun yiñtilal viñaj Abraham chi', aton d'a jun chi' yac'naccan sti' Dios chi'. A
eb' ángel alannaccan jun ley chi', axo viñaj Moisés ac'annac c'axpaj d'a eb'
anima. 20 Palta a ticnaic, mañxo yovaliloc ay junoc mach tz'och sb'oumaloc
yaj eb' anima yed' Dios, yujto junñej mach yac'naccan sti', aton Dios, junñej
toni.

A yopisio ley

21 Palta a ley Moisés chi', mañ yajc'oloc sb'a yed' juntzañ tas yalnaccan Dios,
ayic yac'annaccan sti' d'ayoñ. Q'uinaloc ay junoc ley syal yac'an co q'uinal

tato sco c'anab'ajej, tzam yal Dios chi' to malaj co mul d'a yichañ. 22 Palta syal d'a Slolonel Dios chi' to a masanil anima, ayec' d'a yol sc'ab' chucal. Icha chi' syalcani yic vach' a eb' tz'ac'anoch Jesucristo d'a sc'ool, syal schaan jun q'uinal eb' altab'ilcan yuj Dios.

23 Ayic manto ja jun mach scac'och d'a co c'ool, ay oñto ec' d'a yalañ jun ley chi'. Ichato yamb'il oñ yuj jun ley chi' masanto ix checlaj jun mach scac'och d'a co c'ool chi'. 24 Yujto a jun ley chi', ay yopisio oñ scuchb'ani masanto ix ja Cristo. Axo ticnaic, vach' oñ d'a yichañ Dios, yujto scac'och Cristo d'a co c'ool. 25 A ticnaic, mañxo oñ ayoc och d'a yol sc'ab' jun cuchb'annac oñ chi', yujto ayxo och Cristo d'a co c'ool.

26 Yujñej to tzeyac'och Cristo Jesús d'a e c'ool qued'oc, yuj chi' yuninal exxo Dios, junxoñej eyaj yed' Cristo e masanil qued'oc. 27 A jantac oñ tzoñ ac'ji bautizar d'a yic Cristo, junxoñej tzoñ aj yed'oc, axoñej sb'eyb'al Cristo chi' sco chaoch d'a quib'añ co b'eyb'alani. 28 Mañxa yelc'ochi tato israel oñ, mato maay. Vach'chom checab' caji, ma munil quic co b'a, vach'chom vinac, ma ix, mañxa yelc'ochi, yujto junxoñej caj co masanil yed' Cristo Jesús. Icha val to junxoñej animail caj co masanil. 29 Yujto yic exxo Cristo, yuj chi' yiñtilal exxo viñaj Abraham chi' qued'oc. Axo tas yalnaccan Dios to ol yac' d'ayoñ ol e cha qued'oc.

4

1 In gana svalb'at junxo tic d'ayex: Q'uinaloc ay junoc uninab'il tz'icancan masanil tastac ay d'a smam. Vach'chom syiquejcan smasanil, palta ayic yuneto, lajan tz'ajcan icha junoc majan. 2 Ayto mach tz'ac'an mandar, syilan tastac ay d'ay, masanto sja sc'ual ayic syalan smam to ay yalan yic d'a smasanil. 3 Añejtona' ichoñta'. A d'a yalañtaxo, ichato unin oñ, yujto oñ ac'ji mandar yuj b'eyb'al yic yolyib'añq'uinal tic. 4 Palta ayic ix c'och stiempoal, a Dios ix ac'ancot Yuninal, ix alji d'a jun ix ix icha tz'aj calji co masanil. Ix ac'ji mandar yuj ley Moisés. 5 Icha chi' ix aj yuleq'ui, yic tzoñ scolcanel d'a yalañ jun ley chi', yic tzoñ yic'och Dios yuninaloc.

6 A Dios ix ac'ancot Yespíritu Yuninal chi' d'ayoñ, yic scojtaquejeli to yuninal oñxo. Yuj Yespíritu ayoch d'ayoñ chi', scal d'a Dios icha tic: Mamin, xco chi. 7 Yuj chi' mañxo ichoc junoc checab' caji, yujto yuninal oñxo Dios yuj Cristo. Yuj chi' quicxo masanil tastac ol yac' Dios d'ayoñ.

Cusnac viñaj Pablo yuj eb' creyente

8 A d'a yalañtaxo, manto eyojtacoc Dios. Eyac'nac servil juntzañ comon dios, palta mañ diosoc. 9 Axo ticnaic, eyojtacxo Dios, más vach' scal icha tic to ojtacab'il exxo yuj Dios chi'. Yuj chi', ¿tas yuj tzex meltzajxi d'a juntzañ b'eyb'al malaj yelc'och chi'? ¿Tas yuj e gana eyac'anxioch e b'a d'a yalañ jun ley chi', tzeyac'anxi servil? 10 Ina tzato e c'anab'ajej juntzañ q'uiñ yic junjun sábado, juntzañ q'uiñ ayic tz'alji q'uen uj yed' juntzañ q'uiñ yic smolchaj sat avb'en yed' juntzañxo q'uiñ tz'och d'a yuctaquil ab'il. 11 Yujto icha chi' tzeyutej e b'a, svac' pensar, talaj nab'añej in munlajel d'a e cal ta'.

12 Ex vuc'tac ex vanab', tzin tevi d'ayex to tzeyiq'uel e b'a d'a yalañ jun ley chi' icha ajnac vic'anelta in b'a a in tic. Yujto a in tic, ec'nac in d'a yalañ jun ley chi' icha tzeyutej e b'a chi' ticnaic.

Ayic vec'nac d'ayex ta', vach'ñej eyutejnac e b'a d'ayin. 13 Eyojtac to ayic vec'nac d'ayex d'a sb'ab'elal, yuj jun yab'il ochnac d'ayin yuj chi' cannac in valel jun vach' ab'ix yic colnab'il d'ayex. 14 Vach'chom eyab'nac syail ved'oc yuj jun in yab'il chi', palta maj in e patiquejel-laj, maj in e chaqueli. Icha scutej co chaan junoc yángel Dios, icha chi' eyutejnac in e chaani, ichato

a Jesucristo e chanac. 15 Ayic vec'nac d'ayex chi', val yel te tzalajnac ex. Q'uinaloc tato yalnac, eyic'nac am elta yol e sat eyac'annac d'ayin. Palta, ¿b'aj ix c'och jun e tzalajc'olal chi' ticnaic? 16 ¿Tom scajc'olej co b'a eyed'oc yujñej to svalb'at jun c'ayb'ub'al te yel tic d'ayex?

17 Ay eb' nivanoc tzex xajanani, palta mañ yujoc e vach'iloc. A spensar eb' to toñej tzex smontejel eb' yic tzeyac'anoch e pensar d'a eb'. 18 Vach' toni tato ay mach b'aj scac'och co pensar, palta tato d'a co vach'iloc. Octom icha chi' tzeyutej e pensar d'a masanil tiempo d'ayin, mañocñej ayic ay in ec' eyed' ta'. 19 A exxo, icha val to vune' ex, svab' val syail eyuuj, icha junoc ix ix tz'ab'an syail yalji yune'. Ichañej chi' svab' syail eyuuj, masanto ol lajanb'oc e pensar yed' Cristo. 20 Octom ayinec' eyed' ta' ticnaic, yic mañ ichoc tic svutej valan d'ayex, palta maxtzac nachaj vuuj tas vach' valan d'ayex.

A ix Agar yed' ix Sara

21 A exxo, e gana to a ley Moisés tzex ac'an mandar. Palta ¿tom max e nacoti tas syal jun ley chi'? 22 Yujto syal yuj viñaj Abraham to ay chavañ yuninal viñ. Ay jun aljinac d'a ix Agar, ix schecab' eb'. Ay pax junxo aljinac d'a ix yetb'eyum viñaj Abraham chi', aton viñaj Isaac. A ix yetb'eyum viñaj Abraham chi', munil yic sb'a ix, malaj junocxo b'aj ochnac ix checab'oc. 23 A jun yune' ix schecab' eb' chi', toñej ix alji icha tz'aj yalji junjun anima. Axo junxo aljinac d'a ix munil yic sb'a yed' viñ yetb'eyum chi', yuj spoder Dios aljinac, yujto yac'naccan sti' Dios yuuj. 24 A yab'ixal eb' ix tic, ch'oxnab'il yaji. A chavañ eb' ix ix tic, a chab' strato Dios sch'oxel eb' ix. A ix Agar chi', sch'oxcot jun strato sb'onac d'a jun tzalan Sinaí. A eb' yic jun trato chi', ichato yune' ix yaj eb'. Checab' yaj eb' icha aj yec'nac ix. 25 A ix Agar chi', a jun tzalan Sinaí ay d'a yol yic Arabia sch'oxcot ix. A choñab' Jerusalén ayec' ticnaic, yicto tzalan Sinaí chi', yujto a eb' yic jun choñab' chi', ayoch eb' d'a yalañ smandar jun ley chi'. 26 Axo junxo Jerusalén ay d'a satchaañ, aton ay oñ yico'. Yuj chi', quic co b'a, maxtzac oñ ac'ji mandar yuj jun ley chi'. 27 A d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, ata' syalcan icha tic:

Vach'chom toxonton malaj une', palta tzach tzalaji. Mañ ojtacoc chajtil syail
yalji unin, palta elocab' av yuj tzalajc'olal. Yujto a jun ix scan sch'ocoj,
ec'alto sb'isul yune' ix ol aljoc d'a yichañ ix ay viñ yetb'eyum, xchicani.

28 Ex vuc'tac ex vanab', lajan oñ icha viñaj Isaac chi'. Yujñej to yac'naccan sti' Dios, yuj chi' tzoñ och yuninaloc. 29 Palta a d'a peca' chi', a viñ toñej aljinac icha tz'aj yalji junjun anima, yac'nac och yaelal viñ d'a yib'añ jun aljinac yuj spoder Yespíritu Dios chi'. Icha yutejnac sb'a viñ chi', icha chi' tzoñ utaj yuj eb' anima tz'ac'ji mandar yuj ley chi' ticnaic. 30 Palta a Slolonel Dios chi', a' tz'alani: A ix checab' yaj tic, pechel ix yed' yune' tic, xchi ix Sara d'a viñaj Abraham chi'. Yujto a jun yune' ix chi', malaj yalan yic schaan jab'oc tas yed' jun yune' ix yic sb'a sch'ocoj yed' viñ yetb'eyum chi', xchicani. 31 Yuj chi' ex vuc'tac ex vanab', mañ oñ lajanoc icha jun yune' ix checab' yaj chi'. Palta lajan oñ icha jun yune' ix munil yic sb'a yed' viñ yetb'eyum chi'.

5

Munil quicxo co b'a yed' Cristo

1 A Cristo oñ colanelta d'a yalañ jun ley Moisés chi', yic vach' quicxoñej co b'a yed'oc. Yuj chi' tec'an tzeyutej e b'a, mañxo eyac'och e b'a d'a yalañ smandar jun ley chi', yujto lajan yed' junoc icatz te al.

2 Ab'ec tas sval a in Pablo in tic: Tato tze chaoch jun yechel yic circuncisión d'a e nivanil, junelñej malaj jab'oc tas ol e cha d'a Cristo. 3 Svalanb'at junxo tic d'ayex: A mach tz'ac'anoch jun circuncisión chi' yipoc sc'ool, yovalil

sc'anab'ajej masanil tas syal d'a ley Moisés chi'. 4 A ex mach ex tze na'a to
vach' ex d'a yichañ Dios yujto tze c'anab'ajej jun ley chi', a d'a Cristo, malaj
eyalan eyico'. Mañxalaj svach'c'olal Dios ol e cha'a. 5 A oñxo, yuj Yespíritu
Dios scac'och yipoc co c'ool to a Dios ol alanoc to vach' oñ d'a yichañ. Aton
jun tic van co tañvani, yujto scac'och Cristo d'a co c'ool. 6 Tato junxoñej tzoñ
aj yed' Cristo Jesús, mañxalaj yelc'ochi tato ac'b'il oñ circuncidar, mato maay.
Añej jun tic ay yelc'ochi, tato scac'och Cristo d'a co c'ool, sco xajanej co b'a
junjun oñ.

7 A d'a yalañtaxo, vach' ix eyutej e b'eyb'al. ¿Mach ix ac'an e c'ool yic
maxtzac e c'anab'ajej jun c'ayb'ub'al te yel? 8 A Dios ix ex avtanoch yicoc,
mañoclaj Dios chi' ix ac'an e c'ool. 9 Tze na nab'i to yujñej jab'oc yich pan,
spajb'ib'at ixim harina smasanil. 10 Svac'och Cajalil yipoc in c'ool to mañ
ol e vach' aq'uejoch e pensar d'a junocxo ch'oc c'ayb'ub'al. Yalñej mach eb'
tz'ac'an e c'ool chi', a Dios ol ac'anoch syaelal eb'.

11 Ex vuc'tac ex vanab', q'uinaloc añeja' valani to yovalil tz'ac'ji circuncidar
junjun anima, max am in yac'och eb' vetisraelal d'a syaelal. Q'uinaloc icha
chi' svutej valani, max am chichon sc'ool eb' d'a yab'ixal schamel Cristo d'a
te' culus. 12 Axo eb' tzec' ac'an e c'ool chi' yic tzex ac'ji circuncidar, tzoc val
poljiel yic eb' chi' smasanil.

13 Ex vuc'tac ex vanab', avtab'il ex yuj Dios, yic vach' maxtzac ex can d'a
yalañ smandar ley chi'. Palta mañ yujoc chi' syal eyac'lab'an e chuc pensaril.
Más vach' tzeyac'laj servil e b'a, yujto tze xajanej e b'a. 14 Syic' sb'a ley
Moisés masanil yuj jun checnab'il tic: Ichaocab' eya'ilan e b'a, ichaocab' chi'
e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat, xchi. 15 Palta tato añeja' schichon e
c'ool d'ayex junjun ex, ay smay ol eyac' lajvoquel e b'a junjun ex.

A Yespíritu Dios yed' co chuc pensaril

16 Svalanb'at junxo tic d'ayex: B'eyb'alejec icha sch'ox Yespíritu Dios. Tato
icha chi', mañ ol e b'eyb'alej tas sgana e chuc pensaril. 17 Yujto a jun co chuc
pensaril tic, yajc'ol sb'a yed' Yespíritu Dios. Axo Yespíritu chi', yajc'ol sb'a yed'
co chuc pensaril. Yuj chi' ijan val max yal vach' tzeyutej e b'eyb'al icha e gana.
18 Palta tato van co c'anab'ajan icha sch'ox Yespíritu Dios chi', a ley mañxalaj
yalan yic d'ayoñ.

19 A eb' sc'anab'ajan schuc pensaril chi', chequel yaj tas sc'ulej eb'. Tz'em
eb' d'a ajmulal, sc'ulan juntzañ tas q'uixvub'tac eb' yed' snivanil. 20 Syalan
sb'a eb' d'a juntzañ comon dios. Sb'alan yetanimail eb'. Jelan eb' d'a
juntzañxo tastac sna'a. Ajc'oltac syutej sb'a eb', ac'um oval eb'. Schichon sc'ol
eb' d'a tas ay d'a junocxo anima. C'un scot yoval eb'. Sgana eb' añej eb' ay
yelc'ochi. Sgana eb' spojel sb'a d'a macquiltaquil. 21 Syiloch sc'ool eb' d'a tas
ay d'a junocxo anima. Smac'vi cham anima eb'. Uc'umañ eb'. B'uc'tzin anima
eb'. Ay juntzañxo tas lajan icha sval tic sc'ulej eb'. Svalb'at d'ayex ticnaic, icha
val vutejnac valan d'ayex d'a yalañtaxo to a eb' sc'ulan juntzañ sval tic, val
yel malaj yalan yic eb' yoch d'a yol sc'ab' Dios.

22 Palta axo Yespíritu Dios tz'ac'an co xajanej co b'a, syac'anpax co tza-
lajc'olal, co junc'olal. Syac'an cac' techaj tas sja d'a quib'añ. Yuj Yespíritu chi',
vach' scutej co b'a d'a eb' quetanimail, vach' scutej co pensar d'a eb', scac'an
elc'och tas scala'. 23 Nanam scutej co b'a. Yuj Yespíritu Dios chi', sco cachoch
vaan co b'a. A juntzañ vach' b'eyb'al tic, malaj junoc ley scachani. 24 A oñ
yic oñxo Cristo tic, mañxalaj yelc'och co chuc pensaril yed' juntzañ schucal
snib'ej. Ichato ac'b'ilxooch cuuj d'a te' culus. 25 Yuj Yespíritu Dios chi' ay co
q'uinal. Yuj chi', yovalil sco c'anab'ajej icha sgana Yespíritu chi'.

26 Max yal-laj quic'anchaaň co b'a, max yal co tzuntzan co b'a junjun oň.
Max yal-laj schichonoch co c'ool d'ayoň junjun oň.

6

Co col-lajec co b'a

1 Ex vuc'tac ex vanab', tato ay junoc mach sc'ulan chucal tzeyila', a exxo tze
c'anab'ajej Yespíritu Dios tic, colvajaňec d'ay, aq'uec sna' d'a ac'anc'olal, yic ol
b'oxoc spensar. Tzeyilanpax e b'a junjun ex, talaj ayex pax ol e c'ulej chucal.
2 Tze col-laj e b'a junjun ex, yic ol laj techaj eyuuj e masanil. Tato icha chi',
van e c'anab'ajan sley Cristo.
3 Tato ay mach nivan yelc'och snaani, malaj pax yelc'ochi, munil a syixtej
sb'a snaan jun chi'. 4 Yovalil sco na val junjun oň tas sco c'ulej. Tato icha chi',
ol ja co tzalajc'olal yuj tas sco c'ulej chi', maň yovaliloc sco lajb'ej tas sco sc'ulej
yed' junocxo mach, tato más vach' quic d'a yichaň. 5 Yujto yovalil munil ol cac'
entregar co cuenta junjun oň d'a Dios, ato syala' tas ac'b'il co c'ulej junjun oň
yuuj.
6 A eb' tzoň c'ayb'an d'a slolonel Dios, yovalil tzoň colvaj cac'an juntzaň
tastac vach' d'a eb'.
7 Maň eyac' musansatil e b'a. Malaj junoc mach syal yac'an musansatil
Dios. Yujto a icha tas scavej, a ol co jach'a'. 8 Icha pax chi', tato a chuc
pensaril sco c'anab'ajej, ol co cha spac, aton chamel. Palta tato a sgana
Yespíritu Dios sco c'anab'ajej, ol co cha spac d'a Yespíritu chi', aton co q'uinal
d'a junelňej. 9 Yuj chi' vach'ňej scutej co b'eyb'al d'a masanil tiempo, max yal
tzoň tzactzaji. Tato max cactejcan co c'ulan vach'il, ayic ol ja stiempoal, ol co
cha spac. 10 Yacb'an syal co colvaj d'a eb' quetanimail, yovalil vach' scutej co
pensar d'a eb'. Axo d'a eb' yicxo Dios, ec'alxo val vach' scutej co colvaj d'a eb'.

Maňxa yelc'och jun circuncisión

11 Ilecnab' val juntzaň nivac letra a in val lac'an tzin tz'ib'ejb'ati. 12 A
eb' sgana tzex ac'an pural eyac'an circuncidar e b'a, a sgana eb' to vach'
scan eb' d'a yichaň eb' anima. Malaj sgana eb' tz'ac'jioch syaelal icha tz'aj
yac'jioch co yaelal a oň ayňejoch co pensar d'a schamel Cristo d'a te' culus.
Yuj chi' tzex yac' val pural eb'. 13 Vach'chom ac'b'il circuncidar eb', palta
max sc'anab'ajejlaj ley Moisés chi' eb' smasanil. A eb' chi', sgana eb' tzex yac'
circuncidar, yic vach' syic'chaaň sb'a eb' eyuuj, yic syal yalan eb' to yuj eb'
ix ac'jioch jun yechel chi' d'a e nivanil. 14 Palta a inxo tic, malaj junoc tas
b'aj syal vic'anchaaň in b'a. Aňej schamel Cajal Jesucristo d'a te' culus b'aj
tzin tzalaji. Yuj jun chi' maňxalaj yalan yic yolyib'aňq'uinal tic d'ayin. Ichato
chamnacxoel jun chi' d'a vichaň. A inxo tic, ichato chamnac inxo el d'ay, yujto
maňxalaj valan vic d'ay. 15 Taxoňej ac'b'il oň circuncidar mato maay, malaj
yalani. Aňej val jun tic nivan yelc'ochi, tato q'uexmajnacxo co pensar. 16 A
jantac eb' sc'anab'ajan juntzaň checnab'il tic, aton eb' israel d'a val yel, eb'
schoňab' ton val Dios yaji. Yac'ocab' sjunc'olal Dios d'a eb', oc'ocab' pax sc'ool
d'a eb'.
17 A ticnaic, malajocab' mach tzin ac'anxi cusoc. Yujto a juntzaň jech' ayoch
d'a jun in nivanil tic, a sch'oxaneli to schecab' in Cajal Jesús.
18 Ex vuc'tac ex vanab', yac'ocab' svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex e
masanil ta'. Amén.

A Scarta San Pablo
D'A EB' AJ ÉFESO

Efesios sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnac b'at d'a eb' creyente d'a choñab' Éfeso. A jun carta tic, cha macañ tas syala': B'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 versículo 3 masanto d'a capítulo 3 versículo 21. A d'a tic syala' to junñej tz'aj yiglesia Cristo, aton eb' israel yed' eb' mañ israeloc. Yujto a d'a scal eb' chi', ata' sic'b'ilelta eb' schoñab' Dios, eb' to ac'b'ilxo lajvoc smul, colb'ilxoelta eb' d'a scal chucal yuj Jesucristo. Axo Yespíritu Dios cajanxo och d'ayoñ, a sch'oxani to syaq'uelc'och sti' Dios yac'naccani.

Schab'il macañ, schael d'a capítulo 4 versículo 1 masanto d'a capítulo 6 versículo 24. A d'a tic syal viñaj Pablo chi', to a eb' creyente d'a Éfeso chi', sch'oxel sb'a eb' yed' sb'eyb'al to junxoñej yaj eb' yed' Cristo. Tzijtum juntzañxo ch'oxnab'il ix yac'lab'ej viñaj Pablo yic junxoñej tz'aj yiglesia Cristo, ichato junxoñej nivanil yaj eb', axo Cristo icha sjolom yaj d'a yiglesia chi'. Lajan icha junoc pat sb'oi. Lajan icha junoc q'uen q'ueen tz'em yichoc junoc pat. A yiglesia Cristo lajan icha junoc ix ix ay yetb'eyum, axo Cristo chi' icha viñ yetb'eyum ix chi'. A Cristo xajanan eb' creyente, yuj chi' smoj val yalan vach' lolonel eb' d'a Dios. Tz'ac'ji stec'anil eb', yic stec'b'ej sb'a eb' d'a screyenteal.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, schecab' in Jesucristo, yujto icha chi' ix el d'a sc'ool Dios.
Tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, a ex yiquexxo Dios d'a choñab' Éfeso, a
ex ton ix eyac' val och Cristo Jesús d'a e c'ool. 2 Yac'ocab' svach'c'olal co Mam
Dios yed' Cajal Jesucristo d'ayex ta', yac'ocab' pax sjunc'olal d'ayex.

A svach'c'olal Dios yuj Cristo

3 Calec vach' lolonel d'a co Mam Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, yujto ix
yac' masanil juntzañ vach'il yic Espíritu d'ayoñ, aton juntzañ yic satchaañ,
yujto junxoñej caj yed' Cristo. 4 A Dios sic'jinac oñxo el yuj Cristo, ayic manto
b'o yolyib'añq'uinal tic, yic vach' añej ayoñ yico', mañxa jab'oc co paltail
d'a yichañ. 5 Te xajan oñ yuuj, yuj chi' atax d'a yichb'anil snanaccani to ol
oñ och yuninaloc yuj Jesucristo. Icha chi' ix el d'a sc'ool, 6 yic tz'alji vach'
lolonel d'ay, yujto te nivan yelc'och svach'c'olal. Ix sch'ox val svach'c'olal
d'ayoñ, yujto junxoñej caj yed' Yuninal, aton jun te xajan yuuj. 7 Yuj snivan
vach'c'olal, ix oñ scolel yuj schamel Yuninal chi'. Icha chi' ix aj yac'ancan
lajvoc co mul. 8 Yuj svach'c'olal ix yac' sjelanil d'ayoñ. Ix yac'an nachajel
cuuj. 9 Ay val jun tas snanaccan Dios to ol sb'o icha d'a sgana. A d'a peca',
malaj mach ojtannac jun tic. Palta a ticnaic a' tz'ac'an cojtaquejel tas sgana
sb'o chi'. 10 Ayic ol c'och stiempoal, ol elc'och tas sgana chi'. Yujto ata' ol
svach' aq'uejoch masanil mach yed' masanil tas d'a yalañ smandar Cristo.
Vach'chom juntzañ ay d'a satchaañ yed' pax juntzañ ay d'a yolyib'añq'uinal
tic, junxoñej ol yutoc yac'anoch smasanil d'a yalañ smandar chi'.
11 Atax d'a peca', sic'b'il oñxo el yuj Dios, yic ol co cha quic ol yac' d'ayoñ
junjun oñ, yujto junxoñej caj yed' Cristo. Ol elc'och jun sgana Dios chi', yujto
sc'ulej masanil tas icha sgana, 12 yic vach' cuuj tz'alji vach' lolonel d'a Dios
yuj snivanil yelc'ochi, yujto icha chi' ix el d'a sc'ool d'ayoñ a oñ co b'ab'laj
aq'uejnac och Cristo yipoc co c'ool. 13 A exxo pax tic, ayic eyab'annac jun ab'ix

te yel, aton yab'ixal co colnab'il, eyac'nac och Cristo d'a e c'ool qued'oc. Yuj chi' junxoñej ex aj yed'oc. Icha aj yac'annaccan sti' Dios chi', icha chi' ix aj yac'anoch Yespíritu d'ayex, icha tz'aj yac'jioch junoc sello d'a junoc tasi. 14 Yuj Yespíritu chi' cojtac to d'a val yel ol co cha jun quic ol yac' Dios d'ayoñ. Ato yic ol oñ svach' colanel a oñ yic oñxo tic, ato ta' ol svach' aq'uej co colnab'il, yic ol aljoc vach' lolonel d'ay yuj snivanil yelc'ochi.

Sc'annac sjelanil eb' creyente viñaj Pablo d'a Dios

15 Svab'i to tzeyac' val och Cajal Jesús d'a e c'ool. Tzab' e xajanan pax eb' yicxo Dios qued'oc. 16 Yuj chi', svac' yuj diosal d'a Dios eyuuj ayic tzin lesalvi d'a juntac el. 17 Tzin c'an d'a sDiosal Cajal Jesucristo, aton co Mam te nivan yelc'ochi, yic ol yac' sjelanil d'ayex yuj Yespíritu, yic ol vach' nachajel eyuuj tas ac'b'il cojtaquejeli, yic ol e vach' ojtaquejel co Mam Dios. 18 Tzin c'an d'a Dios chi', yic sjac e pensar, yic snachajpaxel eyuuj tas ayoch yipoc co c'ool, yujto avtab'il oñ yuuj. Axo snachajel eyuuj to mañ jantacoc svach'il jun quic ol yac' d'ayoñ, yujto yic oñxo. 19 Tzin c'ananpax d'ay to tzeyojtaquejeli to te nivan spoder, masanil tas syal yuuj. Aton jun spoder chi' van smunlajoch d'ayoñ a oñ scac'och Jesucristo d'a co c'ool. Sch'oxnaqueli to te nivan spoder chi', 20 ayic yac'annacxi pitzvoc Cristo d'a scal eb' chamnac, yac'annacxi em c'ojan d'a svach' c'ab' d'a satchaañ. 21 Ata', a Cristo tz'ac'an yajalil d'a yib'añ eb' yajal smasanil, aton eb' mañ chequeloc, ma eb' ay spoder d'a satchaañ. Yelxo val nivan yelc'och d'a yichañ masanil eb' sb'inaj yuj yopisio chi', aton eb' ay yopisio yac'an mandar d'a jun tiempoal tic, ma d'a jun tiempoal toto ol javoc. 22 A spoder Dios chi' ac'annac och masanil tastac d'a yalañ smandar Cristo. Yac'annac pax och yajaliloc yiglesia, ichato sjolom yaji. 23 Icha tz'aj stz'actzitaj co jolom yuj co nivanil, icha chi' tz'aj stz'actzitaj Cristo yuj yiglesia, palta a Cristo chi' stz'actzitan masanil tastac.

2

Yuj svach'c'olal Dios tzoñ colchaji

1 A d'a yalañtaxo, chamnac ex d'a yichañ Dios yuj e mul yed' yuj e chucal. 2 Yujto añej jun sgana yolyib'añq'uinal tic tze c'anab'ajej, aton sgana viñ ay yopisio yac'an mandar d'a scal ic', aton viñ Satanás, viñ tz'ac'an sc'uloc eb' max c'anab'ajan Dios. 3 A d'a yalañtaxo, icha chi' cutejnac co b'a co masanil. Co c'ulejnac icha co gana. Añej d'a juntzañ chucal snib'ej co nivanil tic b'aj cac'nacoch co pensar. Yujto añej co pensar chi' ac'jinac oñ mandar. Yuj chi', smoj val tz'ac'jioch jun nivan yaelal d'a quib'añ, icha ol aj yac'jioch d'a yib'añ juntzañxo anima. 4 Palta tz'oc' val sc'ool Dios d'ayoñ. Te xajan oñ yuuj. 5 Yuj chi', vach'chom chamnac oñ el d'a yichañ yuj co chucal, palta ix yac' co q'uinal yed' Cristo. Yuj val svach'c'olal Dios chi' tzoñ colchaji. 6 A' ix oñ ac'anxi pitzvoc yed' Cristo Jesús. Axo d'a yichañ, c'ojan oñxo em yed' Cristo chi' d'a satchaañ. 7 Ato ol javoc sc'ual, a co Mam Dios ol ac'an ojtacajeloc to mañxo b'ischajb'enoc jantac svach'c'olal. Ol checlajel jun chi' yuj snivan vach'c'olal ix yac' d'ayoñ yuj Cristo Jesús. 8 Yuj val svach'c'olal Dios colb'il oñxo, yujto ix cac'och Cristo d'a co c'ool. A jun b'aj ix cac'och d'a co c'ool chi', mañoc d'ayoñ ix paq'ui, palta a Dios ix ac'an d'ayoñ. 9 Mañ yujoc junoc tas vach' sco c'ulej tzoñ colchaji, yic malaj junoc oñ syal quic'anchaañ co b'a. 10 A Dios ix oñ b'oanxi yuj Cristo Jesús, yic sco b'o juntzañ tas vach' nab'ilcan yuuj d'a yalañtaxo to sco b'eyb'alej.

Junñej caj yuj Cristo

11 Yuj chi' a ex mañ ex israeloc, naeccoti tas eyaj d'a yalañtaxo. A eb' vetisraelal, yalnac eb' d'a e patic to mañ ex yicoc Dios, yujto mañ ex ac'b'iloc circuncidar. Yujto a eb' chi', syac'och jun yechel circuncisión eb' d'a snivanil. 12 A d'a yalañtax chi', manto ayoc och Cristo eyed'oc. Malaj eyalan eyic qued' a oñ israel oñ tic. Malaj pax eyalan eyic d'a jun strato Dios yac'nac qued'oc ayic yac'annac sti'. Ayex ton ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, palta malaj junoc tas vach' eyac'nac och yipoc e c'ool, yujto manto ayoc och Dios eyed'oc. 13 Axo ticnaic, junxoñej eyaj yed' Cristo Jesús. Vach'chom a d'a yalañtaxo, ichato najat eyajcanel d'a Dios, palta a ticnaic lac'anxo ayex ec' d'a stz'ey, yujto elnaccan schiq'uil Cristo cuuj. 14 Añeja' a tz'ac'an junc'olal d'a co cal. A ex tic, a d'a yalañtaxo eyajc'ool e b'a qued' a oñ israel oñ tic. Palta a ix ac'an lajvoc jun oval chi'. Yuj chi' a d'a yichañ Dios, junxoñej choñab'il eyaj qued' ticnaic. 15 Yujto ayic ix cham Cristo chi', ix yiq'uel yopisio jun ley, aton juntzañ checnab'il tz'ib'ab'ilcani. Añejtona', junxoñej ix ex yutejcan qued'oc, junxoñej choñab'il caj d'a yichañ Dios ticnaic, yujto junñej caj yed' Cristo chi'. Icha chi' ix yutej yac'anoch junc'olal d'a co cal. 16 Ayic ix cham Cristo d'a te' culus, ix yac' lajvoc jun oval d'a e cal qued'oc. Yuj chi' junxoñej caj co masanil ticnaic. Añejtona', yuj schamel chi', ix och junc'olal d'a co cal yed' Dios.

17 A Cristo ul alannaquel vach' ab'ix yic junc'olal d'ayoñ co masanil. A' ulnaquec' yal d'ayex a ex najat eyajcanel d'a Dios yed' pax d'ayoñ a oñ lac'anxo cajec' d'ay. 18 Yuj chi' vach'chom israel oñ, mato maay, yuj Cristo ayxo calan quic calan co b'a d'a co Mam Dios ticnaic, yujto junñej Yespíritu ix yac'och d'ayoñ. 19 A d'a yalañtaxo, icha juntzañ eb' ch'oc choñab'il eyaj d'a yichañ Dios, yujto mañ ex schoñab'oc. Axo ticnaic, mañxo ichoc ta' eyaj d'ay. Yujto schoñab' exxo yed' masanil oñ yicoñxo ticnaic. Yuninal exxo pax qued'oc. 20 Icha junoc pat ix b'oi, icha chi' eyaji. A oñ schecab' oñ Jesús tic yed' juntzañxo eb' schecab' Dios, ichato a oñ cac'nac em cimientoal yich. A exxo, ichato a ex latz'b'ab'il ex q'ue d'a yib'añ. Axo Jesucristo, icha junoc q'uen q'ueen tz'emcan yipumaloc yich junoc pat, icha chi' yaj d'ayoñ. 21 Icha q'uen q'ueen van slatz'jiq'ue d'a yib'añ jun q'uen yich pat chi', te vach' tz'aj slatz'jiq'uei, icha chi' caj d'a Cristo co masanil, yic tzoñ och stemplooc Dios Cajal, yicñej yaji. 22 A d'a yalañ mañ ex ichoc ta'. Axo ticnaic, junxoñej eyaj yed' Cristo. Van eyoch stemplooc co Mam Dios qued'oc, yic tzoñ och scajnub'oc Yespíritu Dios.

3

Yalnac yab'ix eb' mañ israeloc viñaj Pablo

1 Yuj val juntzañ ix val tic, tzin lesalvi eyuuj. A in Pablo in tic, preso vaji, yujto svac' servil Cristo Jesús d'a e cal a ex mañ ex israeloc. 2 Ina eyojtacxo to a Dios ac'annac och jun vach' ab'ix yic colnab'il d'a yol in c'ab' yujñej svach'c'olal, yic svalel d'a e cal. 3 A jun mañ ojtacab'iloctaxon d'a yalañ, a Dios ix ch'oxan d'ayin. Ix yac'an vojtaquejeli. A jun tic, toxo ix val jab' d'ayex d'a jun in carta tic. 4 Ayic ol eyilan jun van in tz'ib'anb'at tic, ol nachajel eyuuj to vojtacxo juntzañ c'ayb'ub'al yic Cristo, yujto a Dios ix ch'oxan d'ayin. 5 A d'a yalañtaxo, maj ac'ji ojtacajel juntzañ tic, icha ajnac yac'ji cojtaquejel a oñ sic'b'il oñ el schecab'oc tic yed' juntzañxo eb' tz'alanel slolonel Dios yuj Yespíritu. 6 Ix ac'ji cojtaquejeli to a ex mañ ex israeloc, ay eyalan eyic qued' a oñ israel oñ tic d'a svach'il Dios syac' d'ayoñ. Junxoñej animail eyaj qued'oc d'a yichañ Dios. A jun sti' Dios ac'b'ilcan d'ayoñ, junñej tz'aj e chaan qued'oc yuj Cristo Jesús. 7 Yuj svach'c'olal Dios yac'nac vopisio, yic svalel jun vach' ab'ix tic d'a e cal. Icha chi' yutejnac in yed' spoder. 8 Jantacñej eb' yicxo

Dios ved'oc, yelxo val ec'al yelc'och eb' d'a vichañ. Palta yuj svach'c'olal Dios yac'nac vopisio tic. Yuj chi', ec'nac in valel d'a e cal a ex mañ ex israeloc to te nivan svach'il Cristo. 9 Ix yac' pax vopisio yic' svac' yojtaquejel eb' schoñab' smasanil tas spensar. A jun spensar chi', atax yic manto sb'o masanil tastac snaannaccani. C'ub'ab'il taxon el yuj Dios chi' d'a yichb'anil, axo ticnaic ix yac' vopisio valaneli. 10 A spensar Dios chi' to a jantacñej eb' ayoch yajalil d'a satchaañ yed' eb' ay yopisio ta', ayic syilan eb' chajtil caj a oñ yiglesia oñxo tic, svach' nachajel yuj eb' to mañ jantacoc sjelanil Dios chi'. 11 Yujñej Cajal Jesucristo ol elc'och jun snanaccan chi' ayic manto sb'o yolyib'añq'uinal tic. 12 Yuj Cajal Jesucristo chi' ayxo calan quic calan co b'a d'a Dios. Maxtzac oñ xiv co lesalvi d'ay, yujto a' ayxo och yipoc co c'ool. 13 Yuj chi' tzin tevib'at d'ayex, yic max eyac' somchaj e pensar yuj jun yaelal ix ja d'a vib'añ yuj e vach'iloc. A juntzañ yaelal chi', a' sch'oxani to te nivan eyelc'och d'a yichañ Dios.

Xajan oñ yuj Cristo

14 Yuj chi' tzin em cuman d'a yichañ co Mam Dios. 15 A' ch'oxnab'il yaji, tas yopisio junjun macañ eb' mamab'il d'a yolyib'añq'uinal tic yed' d'a satchaañ. 16 Mañ jantacoc svach'il co Mam Dios chi'. Yuj chi' tzin c'an d'ay yic svach' aq'uejoch stec'anil e pensar, yic svach' aq'uej pax spoder d'ayex yuj Yespíritu. 17 Tzin c'ananpax d'ay to svach' aq'uejoch cajan Cristo d'ayex, yujto ix e yac'och e c'ol d'ay. Icha chi' ol aj e tec'b'an e b'a, tato tze xajanej Dios yed' eb' quetanimail. Icha junoc te te' tzijtum sch'añal yib', icha chi' ol ex ajoc. 18 Axo svach' nachajel eyuuj yed' eb' yicxo Dios smasanil to te xajan oñ val yuj Cristo chi'. 19 Vach'chom malaj b'aq'uiñ ol nachajel cuuj jantac val tzoñ sxajanej, palta in gana tzeyojtaquej val eli. Añejtona' in gana to svach' tz'acvioch cajan Dios d'ayex.

20 A ticnaic, calec vach' lolonel d'a Dios, yujto a tas sco c'an d'ay, ma junoc tas toñej sco na'a, syalñej yuuj, yujto te nivan spoder smunlaj d'ayoñ. 21 Nivanocab' yelc'och Dios cuuj d'a masanil tiempo a oñ yiglesia oñxo tic yed' pax yuj Cristo Jesús. Amén.

4

Yuj Yespíritu Dios junñej pensaril tzoñ aji

1 A in tic, preso vaji, yujto svac' servil Cajal Jesús. Svalb'at d'ayex to vach'ñej tzeyutej e b'a. Smoj icha chi', yujto a Dios avtannac ex och yicoc. 2 Emnaquil tzeyutej e b'a, vach' pax tzeyutej e pensar. Tzeyac' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayex. Nivan tzeyutej e c'ool junjun ex. Añejtona', slaj e xajanej e b'a. 3 Tzeyac' val e yip, yic junc'olal tzex aji, yic mañ ol ixtax el e junñej pensaril syac' Yespíritu Dios. 4 Yujto a oñ tic, ichato junñej animail caji. Junñej Espíritu ayoch d'ayoñ. Junñej tas ayoch yipoc co c'ool, aton b'aj avtab'il oñ och yuj Dios. 5 Junñej Cajal. Junñej c'ayb'ub'al b'aj scac'och co c'ool. Junñej tas syalelc'och co bautismo co chanac. 6 Añejtona', junñej Dios, aton co Mam co masanil. A' tzoñ ac'an mandar co masanil, tzoñ syamc'ab'an pax junjun oñ. A' ayoch d'ayoñ co masanil.

7 Palta ch'occh'oc copisio, ato syala' tas syac' Cristo d'ayoñ junjun oñ. 8 Yuj chi', syal icha tic d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:

Ayic ix q'uex d'a satchaañ, a eb' icha presotaxon yaji, ix yic'b'at eb' yed'oc.
Añejtona' syac' pax yopisio eb' anima, xchi.

9 Svalb'at d'ayex tas syalelc'och jun syal chi': Ix q'uex d'a satchaañ. Syal icha chi', yujto ayic manto paxq'ue Cristo d'a satchaañ, xid'naquem d'a sjulal yich lum luum. 10 A jun xid'naquem chi', añejtona' a' paxnacq'ue masanto d'a

schaañil satchaañ chi', yic svach' b'oel masanil tas yuuj. 11 Yuj chi', a tz'ac'an
copisio junjun oñ. Ay oñ schecab' caji. Ay oñ syac' calel slolonel. Ay oñ
scalel vach' ab'ix yic colnab'il. Ay oñ squil eb' quetcreyenteal, sco c'ayb'an eb'.
12 Icha chi' ix yutej yac'an copisio junjun oñ, yujto yic oñxo, yic scac' servil, yic
svach' tec'c'aj co pensar a oñ icha snivanil Cristo caj tic. 13 Icha chi' tzoñ yutej,
yic vach' junlajan ol aj cac'an och d'a co c'ol co masanil. Axo co vach' ojtacanel
Yuninal Dios chi', yic stec'c'aj co pensar icha stec'anil spensar Cristo. 14 Tato
icha chi' caji, mañ ol somchajel co pensar yuj juntzañ ch'oc c'ayb'ub'al tz'alji.
Mañ ol oñ ac'joc pax musansatil yuj juntzañ eb' jelan yesani yic tzoñ yic'b'at
eb' d'a junoc ch'oc c'ayb'ub'al. Mañ lajanoc pax ol oñ aj icha eb' unin c'un
somchajel spensar, ma icha junoc barco toñej stz'eytz'onec' yuj ic'. 15 Palta a
oñ tic, añej juntzañ tas yel tz'alji sco b'eyb'alej, yujto sco xajanej co b'a. Yovalil
tzoñ tec'c'aji, yic lajan tzoñ aj yed' Cristo, yujto icha yaj co jolom, icha chi' yaj
d'ayoñ. 16 A oñxo tic, ichato snivanil caji. A co nivanil tic yamyumb'a yaj yed'
sch'añal. Ayic vach' yaj junjun macañ, te vach' smunlaji. Icha chi' caj yed'
Cristo chi', yujto a' tz'ac'an quip co masanil. Ayic tzoñ munlaj junjun oñ d'a
smojal, svach' tec'c'aj co pensar co masanil, sco vach' xajanan pax co b'a.

Sco cha q'uexmaj co pensar

17 A juntzañ ol valb'at tic d'ayex, aton schecnab'il Cajal Jesús: Mañxo la-
janoc tzeyutej e b'a icha eb' mañ ojtannacoc Dios, yujto ic'b'ilb'ey sb'eyb'al eb'
yuj juntzañ pensar malaj b'aj sc'anab'ajaxi. 18 A spensar eb', te q'uic'alq'uinal
yaji. Najat yajel eb' d'a jun q'uinal syac' Dios d'a junelñej. Yuj spitalil eb'
max nachajel jab'oc yuj eb'. 19 Max q'uixvi jab'oc eb'. Comonñej tz'em eb' d'a
ajmulal. Comonñej sc'ulej yalñej tas chucalil eb'. 20 Palta a exxo, mañ ichoc
ta' ix aj e c'ayb'an yic Cristo. 21 Yujto a ex tic, eyab'nac yab'ixal Cristo chi',
eyojtac pax e b'eyb'alani a to a yalan sc'ayb'ub'al te yel yac'nac e c'ayb'ej chi'.
22 A jun eyicham b'eyb'al d'a yalañtaxo, tzex ixtaj yuuj, yujto tze c'ulej juntzañ
tas tze nib'ejochi. Yuj chi' yovalil tze vach' actejcan jun eyicham b'eyb'al chi'.
23 Yuj chi', yovalil tze vach' b'oej e pensar d'a junjun c'u. 24 Yovalil tze cha
q'uexmaj e pensar, tze chaan junxo ac' pensar sb'o Dios icha sgana. Tato icha
chi', tojol ol eyutoc e b'a, te vach'ñej ol aj e b'eyb'al. 25 Yuj chi', mañxo eyeslaj
e ti'oc junjun ex, añej val junoc tas te yel tzeyala', yujto junñej animail caj co
masanil.

26 Ayic scot eyoval, mañ e c'ulej junoc chucal yuj jun eyoval chi'. Max yal
añeja' yajcot eyoval tz'em c'u. 27 Tato ayñejcot eyoval chi', ol eyac' slugar viñ
diablo sjuanel e pensar.

28 Tato ayex mach ex elc'um ex d'a yalañtaxo, mañxo ex elc'anvoc ticnaic.
Más vach' tzex munlaj d'a junoc munlajel vach', yic vach' ol yal e colvaj d'a
eb' malaj yico'.

29 Mañ eyal juntzañ chucal lolonel. Añej juntzañ lolonel vach' tzeyala',
yic sb'o spensar eb' tz'ab'an tas tzeyal chi', axo svach' tec'c'aj eb' chi' eyuuj.
30 Mañ eyac' cus Yespíritu Dios cajanoch d'ayex junjun ex. Yujto icha tz'aj
yac'jioch junoc sello d'a junoc tasi, icha chi' ix aj yac'jioch d'ayoñ junjun oñ.
Yuuj scheclajeli to yic oñxo Dios, masanto ol ja jun c'ual ayic ol co vach' chaan
co colnab'il.

31 Actejeccan masanil e chichonc'olal yed' e c'ac'alc'olal. Mañ comonoc
schacb'i e sat scot eyoval. Añejtona', mañ comonoc sq'ue e jaj e tumvaji.
Actejeccan e c'ulan masanil tas chuc. 32 Vach' tzeyutej e pensar d'ayex junjun
ex. Slaj oc' e c'ool d'ayex junjun ex. Añejtona', tzeyac'laj nivanc'olal e b'a, icha
ix aj oñ yac'an nivanc'olal Dios yuj Cristo.

5

A tas scutej co b'eyb'al

1 A ticnaic yuninal oñxo Dios, xajanab'iloñxo yuuj. Yuj chi' icha syutej sb'a,
yovalil icha chi' scutej co b'a. 2 Sco xajanejñej co b'a icha ix aj oñ xajanan
Cristo ayic ix cham cuuj. Icha noc' calnel smiljicham silab'il yuj mul, sumumi
sjab' d'a Dios, stzalaj val yed'oc, icha chi' ix aj smiljicham Cristo chi' yuj co
mul.
3 A ticnaic, yicoñxo Dios. Yuj chi', a val ajmulal, ma yalñej tas chucal sc'ulej
eb' anima yed' snivanil, ma pec'al, mañxo smojoc calub'tañani. 4 Añejtona',
max yal calan juntzañ tas q'uixvub'tac yalji, ma juntzañ chucal lolonel. Yujto
a juntzañ chi', mañ smojoc calani. Aocab' ac'oj yuj diosal scac' d'a Dios d'a
yichañ to scala'. 5 Cojtacxo to a eb' tz'emñej d'a ajmulal yed' eb' sc'ulan yalñej
tas chucal yed' snivanil, eb' pec' tumin, malaj yalan yic eb' yoch b'aj ol yac'
yajalil Cristo yed' Dios. Yujto a eb' pec' tumin chi', a d'a yichañ Dios, ichato
sdiosal jun chi' eb'. 6 Mañ eyac' ac'joc musansatil e b'a yuj eb' tz'alani to malaj
yovalil co c'ulan juntzañ sval tic. A tas syal eb' chi', malaj yelc'ochi, yujto ol
cot jun nivan yaelal yuj yoval sc'ool Dios d'a yib'añ eb' sc'ulan juntzañ chi'.
7 Yuj chi', xe comon aq'uejtaoch e b'a yed' eb'.
8 A d'a yalañtaxo, ichato a d'a scal q'uic'alq'uinal ayoñ ec' yuj co chuc
b'eyb'al. Axo ticnaic, ichato ayoñxo ec' d'a scal saquilq'uinal, yujto junxoñej
caj yed' Cajal Jesús. Yicoñxo jun ay yic saquilq'uinal chi' ticnaic, yuj chi'
yovalil vach' scutej co b'eyb'al. 9 Tato yel yicoñxo jun aj saquilq'uinal chi',
vach'ñej scutej co b'a, tojol scutej co b'a. Añej val tas yel scala'. 10 Aocab'
juntzañ tas vach' d'a sat Dios sco b'eyb'alej. 11 Mañ eyac'och e b'a d'a scal
juntzañ tas sc'ulej eb' ayto ec' d'a scal q'uic'alq'uinal, yujto a tas sc'ulej eb'
chi', malaj svach'il. Más am vach' tze ch'oxeli to malaj yelc'och juntzañ chi'.
12 Yujto a juntzañ tas sc'ulej eb' d'a c'ub'eltac chi', vach'chom toñej scala',
te q'uixvelal. 13 Palta a jantacñej tas sc'ulej eb' chi', ol ac'joc proval yuj jun
saquilq'uinal yic Dios, axo scheclajelta chi'. Yujto a jun saquilq'uinal chi', a
tz'ac'an checlajel masanil tasi. 14 Yuj chi' ay jun tz'alan icha tic:

A ach ichato vaynac ach, aq'uel a vayañ. Q'ueañ vaan d'a scal eb' icha
chamnacto, yic ol yac' saquilq'uinal Cristo d'ayach, xchi.

15 Yuj chi', tzeyil val e b'a yed' tas tze c'ulej, mañ ichoc eb' malaj spensar
d'a yichañ Dios tzeyutej e b'a. Ayocab' e pensar. 16 Tzeyac' val eyip d'a
yic Dios, yacb'an ayto jab'ocxo tiempo, yujto a jun tiempoal tic, ayxo smay.
17 Mañ quistaloc tzeyutej e b'a. Aq'uec eyip e naaneli tas val sgana Dios
d'ayoñ. 18 Mañ ex och uc'umañil, yujto tz'ixtaxel co pensar yuj añ. Más vach'
a Yespíritu Dios tze vach' chaejoch yac' yajalil d'ayex. 19 Ayic tze molb'an e
b'a, tze b'itej juntzañ salmo, himno yed' juntzañxo b'it yic Dios. Ayic tzex
b'itani, tzeyal vach' lolonel d'a Cajal Jesús d'a smasanil e c'ool. 20 A d'a sb'i
Cajal Jesucristo scac' yuj diosal d'a Dios co Mam yuj yalñej tas sja d'a quib'añ.

A schecnab'il Dios d'ayoñ

21 Tze chaoch d'a eyib'añ e c'anab'ajan tas tzeyal junjun ex, yujto ayoñ och
d'a yalañ smandar Cristo.
22 A ex ix ex ayxo eyetb'eyum, tze chaoch d'a eyib'añ e c'anab'ajan tas
syal eb' viñ, icha tzeyutej e b'a d'a Cajal Jesús. 23 Yujto a viñ eyetb'eyum
chi', ichato e jolom yaj viñ, icha Cristo sjolomal yaj d'a yiglesia. Añejtona',
co Columal paxi, ichato snivanil caji. 24 Icha syutej iglesia sc'anab'ajan d'a
Cristo, ichaocab' chi' eb' ix ix, c'anab'ajumocab' syutej sb'a eb' ix d'a viñ
yetb'eyum d'a smasanil.

25 A exxo vinac ex ayxo eyetb'eyum, tze xajanej eb' ix, icha syutej Cristo
xajanan yiglesia. A' ix yac'cham sb'a cuuj, 26 yic tzoň yic'och yicoc yuj oň
sacb'itan d'a a a' yed' d'a slolonel. 27 Icha chi' ix oň yutej a oň yiglesia oň tic,
yic te vach' oň, ayic ol oň c'och d'a yichaň. Maňxa jab'oc co paltail ta'. Icha
junoc pichul malaj jab'oc mic d'ay, malaj pax jab'oc b'aj ňic'chimtac, te d'ajaji
yilji. 28 Aňejtona', a ex ayxo eb' ix eyetb'eyum chi', icha chi' tzeyutej e xajanan
eb' ix. Tato tze xajanej eb' ix, syalelc'ochi, a e nivanil van e xajanani. 29 ¿Toc
val ay junoc mach schichonoch sc'ool d'a snivanil? Co masanil sco ya'ilej val
co nivanil chi', scac'anpax servil. Icha chi' tzoň yutej Cristo a oň yiglesia oň
tic, 30 yujto ichato snivanil caji. 31 Yuj chi', a viň vinac, syactejcan smam snun
viň, yic junxoňej tz'ajcan viň yed' ix yetb'eyum. Axo eb' schavaňil, junxoňej
nivanil tz'ajcan eb', xchican d'a Slolonel Dios. 32 A d'a juntzaň lolonel tic
scheclajel jun c'ayb'ub'al te nivan yelc'ochi, aton jun ch'oxb'ilxo yuj Dios.
Sval jun tic yuj tas yaj Cristo yed' yiglesia. 33 Aňejtona' syalanpax d'ayex a ex
vinac ex ayxo eb' ix eyetb'eyum to tze xajanej eb' ix, icha tzeyutej e xajanan
e nivanil. Syalanpax d'ayex a ex ix ex ayxo eyetb'eyum, nivanocab' yelc'och
viň eyetb'eyum chi' d'ayex junjun ex.

6

1 A ex uninab'il ex, c'anab'ajejec e mam e nun. Te vach' d'a yichaň
Cajal Jesús tato icha chi' tzeyutej e b'a. 2 Ay jun schecnab'il Dios tz'alan
icha tic: Ayocab' yelc'och e mam e nun d'ayex, xchi. Aton jun b'ab'el
checnab'il tic b'aj yac'naccan sti' Dios yuj tas syac' d'ayoň, tato sco c'anab'ajej.
Syalani: 3 Tato icha chi', ec'alxo svach'il eyico' yic vach' snajatb'i e q'uinal d'a
yolyib'aňq'uinal tic, xchi.

4 A exxo mamab'il ex, maň e tzuntzejcot yoval eb' eyuninal, palta to tze
q'uib'tzitej eb', tze cachan eb'. Tze c'ayb'anpax eb' d'a sc'ayb'ub'al Cajal Jesús.
5 A exxo checab' eyaji, tze c'anab'ajej tas syal e patrón. Ayocab' yelc'och
eb' d'a e sat, tzex xiv d'a eb'. D'a smasanil e c'ool tzex munlaj d'a eb', yujto
ichato a d'a Cristo van e munlaji. 6 Maňocčej van ex yilan eb' tzex munlaji,
yic stzalaj eb' eyed' e naani. Palta tzex munlaj d'a smasanil e c'ool icha sgana
Dios, yujto aton Cristo van eyac'an servil. 7 Tzex munlaj val d'a tzalajc'olal,
yujto a d'a Cajal Jesús van e munlaji, maňoc d'a junoc anima. 8 Yujto cojtacxo
to vach'chom checab' caji, ma munil quic co b'a, palta ol co cha spac quic
junjun oň d'a Cajal Jesús. Ato syala' tastac vach' sco c'ulej junjun oň.

9 A exxo patrón ex, icha pax chi' tzeyutej e b'a d'a eb' checab' yaj d'ayex.
Maň ovoc tzeyutej e b'a d'a eb'. Tze nacoti to ay jun d'a satchaaň tzex ac'an
mandar yed' eb', aton Cajal Jesús. A d'a yichaň Cajal chi', lajanňej eyelc'och
yed' eb'.

Tec'an val tzeyutej e b'a

10 A ticnaic tec'an val scutej co b'a d'a yol sc'ab' Cajal Jesús. Ochocab' co
tec'anil yuj spoder. 11 Co chaec juntzaň tas syac' Dios d'ayoň. Aton juntzaň
icha syamc'ab' eb' soldado, yic vach' syal co tec'b'an co b'a d'a viň diablo, ayic
syac'lan viň oň yac'an ganar yed' sjelanil. 12 Yujto maňoc yed' eb' anima van
cac'an oval, palta a yed' juntzaň enemigo sc'ulan chucal ay yopisio d'a scal ic',
a yed' eb' van cac'an oval. Aton eb' chi' ay yopisio yac'an mandar, ayoch eb'
yajaliloc chucal d'a yolyib'aňq'uinal tic. 13 Yuj chi', ichaocab' junoc soldado
sc'anan syamc'ab' yic oval, ichaocab' chi' scutej co yamc'ab'an juntzaň tas
syac' Dios d'ayoň, yic tec'an scutej co b'a, ayic sjavi junoc chucal. Tato sco
tec'b'ej co b'a, aňeja' tec'an oň ayic ol lajvoc oval chi'. 14 Yuj chi', tec'an scutej
co b'a. Scac' val och co pensar d'a jun lolonel te yel icha eb' soldado syac'och

cincho yic oval. Co chaec jun stojolal syac' Dios d'ayoñ, yic lajan tzoñ aj icha
eb' soldado scol sb'a yed' jun q'uen pichul syac'och eb' d'a sñi' sc'ool. 15 Icha
eb' soldado syac' lista sb'a, syac'anoch xañab', ichaocab' pax chi' scutej cac'an
lista co b'a yed' co pensar, yic tzoñ b'at calel vach' ab'ix yic junc'olal. 16 Axo
junxo tic, más yovalil to sco vach' aq'uejoch Dios d'a co c'ool, sec yuj chi'
max oñ yamchaj yuj viñ diablo, ayic syac'an oval viñ qued'oc. Ichato sjulcot
juntzañ te te' viñ ayoch sc'ac'al d'ayoñ. Tato sco vach' aq'uejoch Dios d'a co
c'ool, lajan oñ icha eb' soldado yamb'iloch smaclab' jul-lab' yic max yamchaj
sjulji. 17 Scac'och yipoc co c'ool to colchajnac oñxo. Tato icha chi', lajan oñ
icha eb' soldado c'oxb'il jun q'uen xumpil yuuj. Axoñej slolonel Dios ac'b'il
d'ayoñ yuj Yespíritu scac'lab'ej icha syutej eb' soldado yac'lab'an yespada.
18 Añejtona' tzoñ lesalvi d'a Dios d'a masanil tiempo yed' spoder Yespíritu,
sco c'anan tas d'ay. Scac' val och co pensar co lesalvi. Mañ oñ tzactzajoc.
Lesalvañec yuj jantacñej eb' yicxo Dios qued'oc. 19 Tzex lesalvi pax vuuj, yic
ol yac'pax Dios nachajel vuuj tas ol vala', sec yuj chi' añeja' tec'an ol vutoc in
b'a valanel vach' ab'ix, aton jun ch'oxb'il yuj Dios d'ayoñ. 20 A Dios ac'jinac
vopisio valanel jun ab'ix tic, yuj chi' preso vaj ticnaic. Lesalvañec vuuj, yic
añeja' tec'an ol vutoc in b'a valaneli, icha sgana Dios chi'.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb' aj Éfeso

21 A viñ cuc'tac Tíquico, xajanab'il val viñ cuuj. Tec'an val smunlaj viñ qued'
d'a yic Cajal Jesús. A viñ ol b'at alan d'ayex tas vaj d'a tic yed' tas van in
c'ulani. 22 Yuj chi' tzin checb'at viñ d'ayex ta', yic a viñ ol alanoc tas caji,
sec yuj chi' ol ex tzalaj cuuj. 23 Yac'ocab' sjunc'olal co Mam Dios yed' Cajal
Jesucristo d'ayex ta', tze xajanan e b'a. In gana tze vach' aq'uejoch Dios
chi' d'a e c'ool. 24 Jantacñej eb' xajanan Cajal Jesucristo d'a masanil tiempo,
ayocab' svach'c'olal Dios d'a eb'.

A Scarta San Pablo
D'A EB' AJ FILIPOS

Filipenses sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnac b'at d'a jun Iglesia yic'naquel yich viñ d'a Macedonia d'a yol yic Europa. Preso yaj viñ ayic ix stz'ib'an jun carta tic viñ. Ay juntzañxo eb' yetmunlajvumal viñ, chuc lolonnac eb' d'a spatic viñ. Ochnac viñ ilc'olal yuj juntzañxo ch'oc c'ayb'ub'al ochnac d'a scal iglesia chi', yuj chi' ix yalb'at viñ to stec'b'ej sb'a eb', yic max ac'ji ganar eb' yuj juntzañxo c'ayb'ub'al chi'. A d'a jun carta tic scheclaji to stzalaj viñ, yujto ayoch Cristo d'a sc'ool viñ, ix yac'anpax yuj diosal viñ d'a eb' creyente aj Filipos yuj jun yofrenda eb' ix yac'a'. Ix yac'anb'at razón viñ d'a eb' yuj yalñej tas sjavi d'a yib'añ eb', syalanpax viñ to ayocab' junc'olal d'a scal eb'. Mocab' comonoc smontajb'at spensar eb' yuj juntzañ tas snib'ej snivanil eb'. Ix yalan viñ to a sq'uinal eb' tz'ac'ji, silab' Dios yaj d'a eb', yujto ix yac'och Cristo eb' d'a sc'ool. Syalan viñ to ayocab' tzalajc'olal yed' junc'olal d'a scal eb', yujto junxoñej yaj eb' yed' Cristo.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic yed' viñaj Timoteo, schecab' oñ Jesucristo. Sco tz'ib'ejb'at
jun co carta tic d'ayex e masanil ex creyente aj Filipos, aton ex yic exxo Dios
qued'oc. Junxoñej caj yed' Cristo Jesús. Sco tz'ib'ejb'at d'ayex ex yilumal
eb' creyente ta' yed' pax d'ayex ex diácono. 2 Aocab' co Mam Dios yed' Cajal
Jesucristo tz'ac'an svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'.

Slesal viñaj Pablo yuj eb' creyente

3 Ayic tzex in naancot d'a juntac el, svac' yuj diosal d'a co Mam Dios
eyuuj. 4 Juntac el tzin lesalvi eyuj e masanil, tzin lesalvi d'a tzalajc'olal,
5 yujto atax e chaannac Cristo, masanto ticnaic, junxoñej tzoñ munlaj yuj jun
vach' ab'ix yic colnab'il tic. 6 Toxo ix syamoch Dios sq'uexan e b'eyb'al. A
ticnaic, vojtacxo to ol munlajñej och d'ayex, masanto ol ja jun c'ual ayic ol
jax Jesucristo. 7 Smojton tzin na juntzañ tic eyuj e masanil, yujto te xajan ex
vuuj. E masanil ix ex colvaj ved'oc d'a vopisio ix yac' Dios tic. Vach'chom
preso vaji, ma ayic vec'nac valeli to yel jun vach' ab'ix yic colnab'il tic, ma
ayic svac'anpax stec'anil eb' syac'och sc'ool d'ay, tzex colvajñej ved'oc. 8 A
Dios tz'ilani to tzex in xajanej e masanil icha tz'aj oñ xajanan Cristo. 9 Tzin
tevi d'a Dios eyuuj, yic más tze xajanej e b'a, yic syac'pax sjelanil d'ayex.
Tzin c'ananpax d'ay yic syal e sic'lan tas vach' d'a scal tas chuc, 10 yic ol e
vach' ojtaquejeli tas val juntzañ tas vach' d'a sat Dios. Tato icha chi', ol vach'
tojolb'oc e pensar, yic malaj jab'oc e paltail d'a yichañ Cristo ayic ol jaxoc.
11 Ol vach' och Jesucristo eyed'oc, yic vach' tojolñej ol eyutoc e b'eyb'al. Tato
icha chi', eyuuj ol checlajeloc to te nivan yelc'och Dios, axo yalji vach' lolonel
chi' d'ay.

Max xivlaj viñaj Pablo yab'an syail

12 Ex vuc'tac ex vanab', tzin nib'ej snachajel junxo tic eyuuj, to a jun ix
ja d'a vib'añ tic, mañ chucoclaj. Yuj jun tic svach' pucaxel vach' ab'ix yic
colnab'il. 13 Yujto a masanil eb' soldado yic viñ yajal yed' masanil eb' anima
ay d'a tic, ix yab' eb' to yujto tzac'an in och yuj Cristo, preso vaji. 14 Ayic yilan
eb' creyente to tec'an svutej in b'a d'a preso tic, tzijtum eb' ix stec'b'ejpax
sb'a vuuj. Maxtzac xivlaj eb' yalanel slolonel Dios d'a tic. Ix stec'b'ej sb'a eb'
yac'anoch Cajal Jesús yipoc sc'ool.

15-17 Yel toni, ay eb' schichon sc'ool d'ayin, tzovajpaxq'ue eb'. Yuj chi' syalel yab'ixal Cristo eb', mañ smasaniloc sc'ool eb' syaleli, toñej syic'chaañ sb'a eb'. A snaan eb' to icha chi', más nivan syaelal svab' d'a preso tic yuj eb'. Palta ay juntzañxo eb' tz'alanel yuj svach'il sc'ool yujto xajan in yuj eb'. Yojtac eb' to preso vaj d'a tic yujto svaleli to yel ton val jun vach' ab'ix yic colnab'il tic. 18 Palta a in tic max in nalaj juntzañ chi'. Tato d'a smasanil sc'ool eb' syaleli mato maay, palta tzin tzalajñej, yujto aton yab'ixal Cristo syalel eb'.

Masñej ol vach' ja in tzalajc'olal. 19 Yujto vojtac to vach'chom svab' syail ticnaic, palta vach'ñej ol in elc'ochoc, yujto van e lesalvi vuuj. Icha chi' ol in ajoc, yujto a Yespíritu Jesucristo ayoch ved'oc. 20 Svac'och yipoc in c'ool to mañ ol in q'uixvoclaj. In gana tec'an ol vutoc in b'a valanel ichataxon svutej in b'a. Tato icha chi', vach'chom pitzan in ma ol in chamoc, vuuj ol checlajelta to te nivan yelc'och Cristo. 21 Yujto a in tic, yacb'an ay in to eq'ui, axoñej Cristo naan vuuj. Axo ayic ol in chamoc, ec'alxo val vach' vico'. 22 Tato ay in to ec' jab'ocxo d'a yolyib'añq'uinal tic, syal tzin munlaj d'a Cajal Jesús. Palta, ¿b'aj am ay junoc ec'al svach'il? 23 Max nachajlaj vuuj. In gana tzin chami, yic elañchamel tzin c'och b'aj ayec' Cristo, yujto a jun chi' tzin te nib'ejxo paxi. 24 Palta eyuuj a ex tic, vach' ama ayin to ec' jab'ocxo d'a yolyib'añq'uinal tic. 25 Yuj chi' vojtac sic'lab'il to ol to in ec' jab'ocxo eyed'oc. Ol in colvaj jab'ocxo d'ayex yic vach' ol ex tec'c'aj d'a yic Dios, yic ol vach' ja e tzalajc'olal yujto ix eyac'och Cristo d'a e c'ool. 26 Yuj chi', ol in c'och junelxo d'ayex, yic vuuj ol eyal vach' lolonel d'a Cristo Jesús.

27 Taxoñej ol in c'ochxoc d'ayex mato mañxo, vach'ñej tzeyutej e b'eyb'al icha syal jun vach' ab'ix yic Cristo, yic ol vab' e pecal to tec'an ex, añeja' junñej pax yaj e pensar ta'. Ol vab'anpaxi to junñej tzeyutej eyac'anoch jun vach' ab'ix yic colnab'il d'a e c'ool, tec'an pax tzeyutej e b'a d'ay. 28 Añejtona', ol vab' pax yuj eb' chianoch sc'ool d'ayoñ, to max ex xiv d'a eb'. Icha chi' ol aj scheclajeli to ol b'atcan eb' d'a syaelal d'a junelñej. Añejtona', icha chi' ol aj scheclajeli to ayxo co colnab'il, yujto icha chi' ol yutoc Dios sch'oxani. 29 Yuj svach'c'olal Cristo ix yac' d'ayoñ, mañ toñejoc ay calan quic cac'anoch Cristo chi' d'a co c'ool. Ay pax calan quic cab'an syail yuuj. 30 A ex tic, junñej tzeyutej e tec'b'an e b'a eyac'an eyip ved'oc. Eyilnac d'a yalañtaxo tas vutejnac in b'a vac'an vip. Añeja' pax ticnaic, van eyab'anpaxi to añeja' tec'an svutej in b'a.

2

A Cristo emnaquil yutejnac sb'a

1 A Cristo tzoñ iptzitani. Syac'an co nivanc'olal, yujto xajan oñ yuuj. Junxoñej caj yuj Yespíritu ticnaic. A tz'ac'an co xajanej co b'a, yuj chi' tz'oc' co c'ool d'a eb' quetanimail. 2 Yuj val juntzañ tic, junxoñej pensaril tzeyutej e b'a ta'. Junxoñej tzeyutej e xajanan e b'a. Junxoñej tzeyutej e naan masanil tasi. Junc'olal tzeyutej e b'a, yic ol vach' ja in tzalajc'olal eyuuj. 3 Malajocab' junoc mach syic'chaañ sb'a, ma syac' ac'umtaquil. Palta emnaquilocab' tzeyutej e b'a, syalelc'ochi to más nivanocab' yelc'och junjun eb' creyente d'a e sat. 4 Malajocab' junoc mach añej svach'il saya'. Aocab' tas tz'aj eb' creyente smasanil yovalil sna'a.

5 Lajanocab' tzeyutej e pensar icha yutejnac sb'a Cristo Jesús. 6 A Cristo chi', vach'chom Dios taxoni, palta malaj yalnac ayic yactannaccan jun b'aj ay yalan yic yed' Dios chi'. Malaj jab'oc tas snanac ayic yactannaccan chi'. 7 Icha chi' aj yactannaccan masanil yico', scotnac, ul yac'annac och sb'a checab'oc. Ul yac'annac aljoc sb'a d'a animail. 8 Ayic ayoch animail chi', emnaquil yutejnac sb'a, sc'anab'ajejnac val masanil, masanto schamnac. Yac'nac val

techaj smiljicham d'a te' culus, te q'uixvelal ajnac schami. 9 Yuj chi', yelxo
val te nivan yelc'och yuj Dios ticnaic. A ac'jinac sb'i, a sb'i chi', aňej ec'al d'a
yichaň juntzaňxo b'i smasanil. 10 Icha chi' yutejnac Dios, yic a ol yab'an sb'i
Jesús masanil eb' ay d'a satchaaň yed' masanil eb' ay d'a yolyib'aňq'uinal tic
yed' eb' ay pax d'a yol luum, ol laj em cuman eb' d'ay smasanil. 11 Axo ol yalan
eb': A Jesucristo, aton Cajal, xcham eb'. Icha chi' ol aj scheclajeli to te nivan
yelc'och Dios Mamab'il.

Icha q'uen c'anal yaj eb' creyente

12 Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, tze c'anab'ajejňej, ichataxon e modo. Tzeyac'
val eyip e naanel d'a nanamil yed' d'a xivc'olal tas syalelc'och co colnab'il
syac' Dios. Maňocňej ay in ec' eyed' ta', icha chi' tzeyutej e b'a. Palta tze
c'ulejňej juntzaň tic ayic maň in ayoc ec' eyed'oc. 13 Yujto a Dios tz'ac'an co
na' co c'ulan vach'il, aňeja' tz'ac'an pax co c'ulej tas sgana.

14 Ayic tz'ac'ji e c'ulej junoc tasi, maň chichonc'olaloc tze c'ulej. Maň
eyalub'taňej yuj tas tz'ac'ji e c'ulej chi'. 15 Maň eyutej e b'a icha chi', yic vach'
malaj mach ol alanoc to ay e mul, ma e paltail. Vach'chom ayex ec' d'a scal
eb' anima chuc sb'eyb'al yed' eb' chuc spensar, a exxo tic, yel yuninal ex Dios,
maňxalaj tas chuclaj ayoch d'ayex icha eb' chi'. Ichaocab' yilji juntzaň c'anal
svevon d'a q'uic'b'alil, icha ex ocab' chi' d'a scal eb'. 16 Tzeyal slolonel Dios
yab' eb', aton jun tz'alani to ay co q'uinal d'a junelňej. Yuj chi' ayic ol ja Cristo,
ol in te tzalaj eyuuj, yic ol in naani to maň toňejoc ix vixtejec' in b'a, maň
nab'aňejoc in munlajel. 17 Vach'chom a in tic tzin cham stz'acub'oc e silab'
tzeyac' d'a Dios, palta yujto tzeyac'och Dios chi' d'a e c'ool, tzin tzalaji. In gana
tzeyab'pax jun tzalajc'olal chi' ved'oc. 18 A exxo tic, tzalajaňec, tzeyac'anpax
vojtaquejel e tzalajc'olal chi'.

Viňaj Timoteo yed' viňaj Epafrodito

19 In gana tzin checb'at jayeoc c'ual viňaj Timoteo tic d'ayex, tato icha chi'
sgana Cajal Jesús. In gana svab'i tas eyaj ta', yic ol in tzalaj d'a tic eyuuj.
20 Malaj junoc mach lajan spensar yed' viň d'a tic. Te ay val och spensar viň
eyuuj. 21 Masanil juntzaňxo eb', aňej svach'il eb' saya', max snalaj smunlajel
Cristo Jesús eb'. 22 Palta eyojtacxo smodo viňaj Timoteo tic. Icha syutej sb'a
junoc yac'an servil smam, icha chi' syutej sb'a viň d'ayin. Smunlaj val viň
ved'oc ayic scalanel slolonel Dios. 23 Yuj chi', ayic ol lajvoc vilani tas ol in aj
d'a tic, ol in checanb'at viň d'ayex ta'. 24 Svac'och Cajal Jesús yipoc in c'ool to
ol pet in b'atpax lac'an ex vila'.

25 Aňeja' tzin na'a to yovalil ol in chec pax viň cuc'tac Epafrodito. A viň
cuc'tac tic, a ex e checnaccot viň in yac' servil d'a tic. 26 Sgana viň sb'at ex
yilxicani. Te ilc'olal yaj viň eyuuj, yujto ix eyab'i to ix penaayax viň d'a tic.
27 Yel toni, ijan val ix cham viň, axo Dios ix oc' sc'ool d'a viň. Yuj chi' ix b'oxi
viň. Maňocňej d'a viňaj Epafrodito tic ix oc' sc'ool Dios chi', ix oc' pax sc'ool
d'ayin ayic ix b'oxi sc'ool viň chi', yic maxtzac ja junocxo in cusc'olal d'a tic.
28 Yuj chi', in gana spet in chec pax viň d'ayex, yic ol ex tzalajoc ayic ol eyilan
sc'ochxi viň, yic ol vach' satpaxel in cusc'olal d'a tic. 29 Tzalajc'olalocab' tze
cha sc'ochxi viň d'ayex ta', yujto cuc'tac co b'a yed' viň d'a yol sc'ab' Cajal
Jesús. A jantacňej eb' lajan spensar yed' viň, ayocab' yelc'och eb' d'ayex. 30 A
jun viň cuc'tac tic, yujňej to van yac'an servil Cristo viň, ijan val ix cham viň.
Vach'chom ijan ix cham viň yuj in yac'an servil, palta malaj jab'oc tas ix sna
viň. A ex tic, max yal-laj e cot in eyac' servil, yuj chi', a viň aycot in yac' servil
e q'uexuloc.

3

A jun tas b'aj smoj scac'och co pensar

1 A ticnaic ex vuc'tac ex vanab', tzalajañec d'a Cajal Jesús. A juntzañ svalb'at
tic d'ayex, vach'chom valnacxob'ati, palta mañ chucoc valanxib'ati, yujto
yovalil tze vach' ojtaquejeli. 2 Tzeyil val e b'a d'a juntzañ eb' chuc spensar.
Chuc syutej sb'a eb', sgana eb' spolel jab'oc e tz'umal. 3 Yujto a eb' d'a val
yel schoñab' Dios, a oñ ton tic. Yujto scaq'uem co b'a d'ay yuj Yespíritu.
Añej Cristo Jesús scac'och yipoc co c'ool. A juntzañxo tas sco c'ulej, max
cac'ochlaj jab'oc yipoc co c'ool. 4 A in tic, in nanac to smoj svac'och juntzañ
chi' yipoc in c'ool, yujto in c'anab'ajejnac. Ay eb' snaani to syal scolchaj eb'
yuj juntzañ munil sc'ulej chi'. Palta a in tic más in c'anab'ajejnac juntzañ
chi' d'a yichañ eb'. 5 Yucub'ixial valji, vac'jinac circuncidar, yujto israel in.
Yiñtilal in can viñaj Benjamín. Hebreo in, yujto a in mam in nun, hebreo eb'.
In c'anab'ajejnac val ley Moisés, yujto fariseo in. 6 Vac'nac val och in b'a d'a
in religión, yuj chi' vac'nac och syaelal eb' yicxo Cristo. In c'anab'ajejnac val
masanil tastac syal ley Moisés chi', mañxa jab'oc in paltail d'ay. 7 Masanilñej
juntzañ in c'ulejnac chi', vach' ton in naani. Axo ticnaic, malaj yelc'och
d'ayin, yujto añej d'a Cristo svac'och in pensar ticnaic. 8 Masanilñej juntzañ
tastac vac'nac och yipoc in c'ool chi', a ticnaic mañxalaj yelc'och d'ayin.
Yujto a junxo más nivan yelc'och d'ayin, aton vojtacanel Cristo Jesús, aton
Cajal. Yuujñej ix satcanel masanil juntzañ vac'nac och yipoc in c'ool chi'.
Axo ticnaic, icha yilji c'alem yaj d'ayin, yujto in gana tz'och Cristo vicoc d'a
junelñej, 9 yic junxoñej tzin aj yed'oc. A Dios tz'alani to vach' in d'a yichañ,
yujñej to ix vac'och Cristo d'a in c'ool, mañ yujoc to ix in c'anab'ajej ley Moisés
chi'. Añej yujto scac'och Cristo d'a co c'ool yuj chi' vach' oñ d'a yichañ. 10 In
gana tzin vach' ojtaquejel Cristo, yic smunlajoch spoder d'ayin, aton spoder
ic'annacxi pitzvoc. In gana vab'an syail yed'oc. In gana lajan tz'aj in pensar
icha ajnac spensar ayic schamnac, 11 yujto in gana ay valan vic in pitzvixi d'a
scal eb' chamnac.

Caq'uec quip yic ol co cha spac quico'

12 Max val-laj tato toxo ix vac' ganar juntzañ ix val tic smasanil, yujto ayto
palta in tec'c'aj d'a masanil yic Cristo. Palta añeja' svac' pural in b'a ticnaic
yic vach' ol in tec'c'ajoc, yuj chi' ix in yavtejoch Cristo Jesús yicoc. 13 Max vala'
tato tec'an inxo, palta icha tic svutej in b'a to a ticnaic maxtzac in nacotlaj
juntzañ tas toxo ix ec'b'ati. Añej juntzañ tas ayto palta tzin na'a. Svac'an val
vip 14 yic vach' ol vac' ganar, axo in chaan spac chi' d'a satchaañ. Yuj val jun
spac chi', tzoñ yavtejoch Dios yicoc, yujto junxoñej caj yed' Cristo Jesús.
15 A oñ tec'an oñxo, yovalil icha tic scutej co naan junjun oñ. Tato ayex mañ
ichoc ta' e naani, ol colvaj Dios eyed'oc yic ol nachajel pax juntzañxo tic eyuuj.
16 Yovalil sco b'eyb'alej jantac tas tz'ac'ji nachajel cuuj yuj Dios.
17 B'eyb'alejec in b'eyb'al tic. A oñ tic, van co ch'oxan jun vach' b'eyb'al tic
d'ayex. Yuj chi', ilec sb'eyb'al eb' lajan sb'eyb'al qued'oc, yic tze b'eyb'alej
paxi. 18 Ay jun tas tzijtum el valnac d'ayex. Axo yic svalanxib'at d'ayex
ticnaic, tzin te oq'ui, yujto tzijtumxo eb' chuc syutej sb'a, yuj chi' chequel to
malaj yelc'och schamel Cristo d'a te' culus d'a eb'. 19 Palta a eb' chi', yovalil
ol satcanel eb' d'a junelñej. Añej tas sgana eb', añej val ta ayoch spensar eb',
ichato sdiosal eb' yaj juntzañ chi'. Ay juntzañ tas sb'o eb', q'uixvub'tac. Añej
d'a juntzañ chi' syic'chaañ sb'a eb'. Añej val juntzañ yic yolyib'añq'uinal tic
sna eb'. 20 Palta a oñxo tic, a d'a satchaañ, ata' ayb'at co pensar, yujto aton jun
chi' co choñab' yaji. Van co tañvan sjax co Columal d'a satchaañ chi', aton
Cajal Jesucristo. 21 A ol ac'an q'uexmaj jun co nivanil malaj yelc'och tic, yic

vach' lajan ol aj yed' yico', yujto a snivanil chi' te vach' toni. Icha chi' ol oñ yutej yed' spoder, yujto ay spoder yac'an mandar masanil tasi.

4

Yovalil tzoñ tzalajec yuj Cajal Jesús

1 Ex vuc'tac ex vanab', te xajan ex vuuj. Ay val in gana tzin b'at ex vila', yujto tzin te tzalaj eyuuj. Eyuujñej toxo ix in cha spac in munlajel. Yuj chi', ex in xajanab'il, tec'an tzeyutej e b'a eyac'anoch Cajal Jesús d'a e c'ool.
2 A ticnaic svalb'at d'a ix Evodia yed' d'a ix Síntique to junxoñej syutej spensar eb' ix, yujto snulej sb'a eb' ix d'a Cajal Jesús. 3 A achxo, ach vuc'tac, yel quetmunlajvumal co b'a, tzin c'an pavor d'ayach, yic tzach colvaj a b'oan yaj eb' ix canab' chi' ta', yujto a eb' ix chi', tec'an yutejnac sb'a eb' ix smunlaj ved'oc ayic vec'nac valel vach' ab'ix yic colnab'il. Añejtona', munlajnac viñaj Clemente ved'oc yed' juntzañxo eb'. A eb' chi', tz'ib'ab'ilxo sb'i eb' d'a jun libro b'aj ay co b'i a oñ ayxo co q'uinal d'a junelñej.
4 Coñ tzalajec d'a masanil tiempo d'a Cajal Jesús. Svalan junelxo, coñ tzalajec. 5 Yab'ocab' e pecal eb' smasanil to vach' e pensar. Toxo ol ja Cajal Jesús.
6 Mañ ex och ilc'olal yuj junoc tasi. A jantacñej tas tze na'a, alec d'a Dios, lesalvañec. C'anec d'ay, tzeyac'anpax yuj diosal d'ay. 7 Tato icha chi' scutej co b'a, ol yac' sjunc'olal Dios d'ayoñ. A sjunc'olal ol yac' chi', maxtzac nachajel cuuj, yujto mañxo b'ischajb'enoc jantac. A sjunc'olal chi' tzoñ ilan yed' co pensar, yujto yic oñxo Cristo Jesús.

Scac'och co pensar d'a tas vach'

8 Axo ticnaic ex vuc'tac ex vanab', scac'och co pensar d'a masanil tas yel, d'a masanil tas smoj nivan yelc'och d'a co sat, d'a masanil tas tojol, d'a masanil tas malaj spaltail, d'a masanil tas vach' yed' d'a masanil tas ay yelc'ochi. Añejtona', d'a masanil tas vach' d'a yichañ Dios yed' d'a masanil tas b'aj smoj tz'alji vach' lolonel, ata' scaq'uec och co pensar.
9 Tze b'eyb'alej juntzañ c'ayb'ub'al yed' juntzañxo tas eyab'naccan d'ayin. A jantac tas eyilnac yed' tas eyab'nac d'ayin, a chi' tze b'eyb'alej. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, axo Dios, jun tz'ac'an co junc'olal, a ol och eyed'oc.

Ofrenda schanac viñaj Pablo

10 A ticnaic, tzin tzalaj yuj Cajal Jesús, yujto ix in e nacot junelxo ayic ix eyac'ancot e colval d'ayin. Vojtac to añeja' naan in eyuuj, palta malaj val b'aj ix eyac'cot e colval d'ayin, yujto max yal eyuuj. 11 Svalb'at juntzañ tic d'ayex, mañ yujoc to ay tas yovalil tz'och vuuj yuj chi' svala'. Yujto toxo ix in c'ayb'ej in b'a in tzalaj yed' tas ay d'ayin. 12 Vojtac meb'ail, vojtacpax b'eyumal. Ay b'aj malaj jab'oc tas ay d'ayin. Ay pax b'aj syac' sobre. Yuj chi' vach'chom b'ud'an in, ma tz'och in vejel, c'aynac in, stechajñej vuuj. 13 Stechajñej masanil tas vuuj, yujto syac' spoder Cristo d'ayin. 14 Palta a ex pax tic, te vach' ix eyutej e b'a, yujto ix eyac'cot e colval d'ayin ayic ay in och d'a syaelal tic, yuj chi' ichato tzeyab'pax syail ved' d'a tic.
15 Ex aj Filipos, eyojtacxo to ayic in yamannac och valanel vach' ab'ix, in cot d'a Macedonia, a exñej ton colvaj ex d'ayin. A exñej eyac'cot in gasto ta'. 16 Ayic vec'nac d'a Tesalónica, eyac'naccot chael oxel e colval d'ayin ta' yuj in gasto. 17 Mañ yujoc to svac'och in pensar d'a e colval svalanb'at juntzañ tic d'ayex. Tzin te q'uechaañ, yujto van snivanb'i spac eyic d'a yichañ Dios. 18 A inxo tic, mañ jantacoc tas ix in cha'a, tzato yac'pax sobre d'ayin ticnaic. A jun e colval ix ul yac' viñaj Epafrodito tic, c'ocb'ilñej syab' d'ayin. Icha junoc

tas tz'ac'ji d'a Dios, suc'uq'ui sjab', junoc silab' ñusb'il te vach', icha chi' jun
e colval tic, yujto stzalaj Dios yed'oc. 19 Yuj chi', a co Diosal ol ac'an masanil
tas tz'och eyuuj. Yujto mañ jantacoc tas vach' ay d'ay. Aton juntzañ chi' syac'
d'ayoñ a oñ yic oñxo Cristo Jesús tic. 20 Nivanocab' yelc'och co Diosal, aton co
Mam d'a masanil tiempo. Amén.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

21 Svac'b'at stzatzil e c'ool d'a sb'i Jesucristo e masanil ex yic exxo Dios
ta'. A eb' viñ cuc'tac ayec' ved' d'a tic, syac'paxb'at stzatzil e c'ool eb' viñ.
22 Añejtona' masanil pax eb' yicxo Dios d'a tic yed' eb' creyente ayoch d'a
yopisio yuj viñ yajal d'a Roma tic, syac'paxb'at stzatzil e c'ool eb'. 23 Ayocab'
ec' Cajal Jesucristo e yed' e masanil ta'. Amén.

A Scarta San Pablo
D'A EB' AJ COLOSAS

Colosenses sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo ix stz'ib'ejb'at d'a eb' creyente d'a choñab' Colosas ayic preso yaj viñ. A jun iglesia chi', elnac yich yuj eb' anima ochnac creyenteal yuj viñaj Pablo chi', ayic ayec' viñ d'a Éfeso. Ix yab'an specal viñ to ay juntzañxo eb' ch'oc sc'ayb'ub'al ix c'och d'a Colosas chi', ix yalan eb' icha tic: Yovalil sco c'an scolvaj juntzañxo espíritu qued'oc yic scojtacanel Dios sic'lab'il. Yovalil pax tzoñ ac'ji circuncidar, scac'anpax juntzañ q'uiñ, sco c'anab'ajan sleyal tas svaji, xchi eb'.

A yuj juntzañ chi' ix stz'ib'ejb'at jun carta tic viñaj Pablo chi' d'a eb' creyente chi'. A vach' ab'ix yic Cristo max schalaj sb'a yed' tas syal eb' chi', yujto a Cristo tz'acan syutej yac'an colnab'il, palta a juntzañ c'ayb'ub'al chi', najat tzoñ yic'canel d'a stz'ey Cristo chi'.

A Cristo yac'lab'ejnac Dios Mamab'il, ayic sb'oannac masanil tastac. Añejtona' pax Cristo chi' syac'lab'ej Dios ticnaic yic syic'anoch eb' anima d'a yol sc'ab', yuj chi' a mach junxoñej tz'aj yed' Cristo chi', ay sq'uinal d'a junelñej, sch'oxocab' pax eli to ix q'uexmaj sb'eyb'al yuj Cristo.

Ix lajvi chi', ix ac'jib'at stzatzil sc'ol eb' creyente yuj viñaj Pablo chi'. Axo mach ix ic'anb'at jun carta tic, aton viñaj Tíquico, añeja' viñ ic'jinacb'at ch'añ b'atnac d'a Éfeso. Ajun viñaj Onésimo yed'nac viñ.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, schecab' in Jesucristo, yujto icha chi' ix el d'a sc'ool Dios.
A in tic yed' viñ cuc'tac Timoteo 2 sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayex ex yic
xo Dios d'a choñab' Colosas, mach ex eyac'nacxooch Cristo d'a e c'ool. Aocab'
co Mam Dios tz'ac'an svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex ta'.

Slesal viñaj Pablo yuj eb' creyente

3 Ayic tzoñ lesalvi eyuuj d'a juntac el, scac' yuj diosal d'a Dios, aton Smam
Cajal Jesucristo, 4 yujto ix cab'i to ix eyac'och Cristo Jesús d'a e c'ool, ix
cab'anpaxi to te xajan masanil eb' yicxo Dios eyuuj. 5 Icha chi' tzeyutej e b'a,
yujto van e tañvan e colnab'il sic'an d'a satchaañ. Atax ix eyab'an jun vach'
ab'ix te yel tic, ix eyac'anoch jun chi' yipoc e c'ool. 6 A jun ab'ix yic colnab'il
alb'il d'ayex chi', van yaljiel d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. Icha junoc te
te' sq'uib'i, syac'an sat, icha chi' yaj jun ab'ix tic d'a eb' tz'ab'ani. Añejtona',
icha chi' ix aj d'ayex, atax ix e b'ab'laj ab'ani to mañ jantacoc svach'c'olal
Dios, yujto ix nachajel eyuuj to yel. 7 Aton jun tic b'aj sc'ayb'ejnac ex viñaj
Epafras. A viñ tic, sco xajanej co b'a yed' viñ, yujto quetmunlajvumal co b'a.
Te emnaquilal yac'an servil Cristo viñ d'a e cal ta'. 8 A viñ ul aljinac d'ayoñ to
tze xajanej val e b'a yuj Yespíritu Dios.

9 Yuj chi', atax ix cab'ani, max cactej co lesalvi eyuuj. Sco c'an val d'a Dios
eyuuj, yic a tz'ac'an e jelanil yuj Yespíritu, syac'an nachajel masanil yic Dios
eyuuj, yic vach' ol eyojtaquejel sic'lab'il tas snib'ej Dios d'ayex. 10 Tato icha
chi' tzex aji, vach' ol eyutej e b'a, yic ol tzalaj Cajal Jesús eyed'oc, yujto smoj
val icha chi' tzeyutej e b'a. Te vach' tzeyutej e b'a icha junoc te te' tzijtum
sat syac'a'. Ol e vach' ojtacanel Dios sic'lab'il. 11 Tzoñ lesalvi pax eyuuj, yic a
Dios tz'ac'an e tec'anil yed' spoder te nivan. Tato icha chi', ol techaj masanil
tastac eyuuj. Tec'an ol eyutoc e b'a, ol ex tzalajñej. 12 Ol eyac'an yuj diosal d'a

co Mam Dios, yujto a tz'ac'an b'o co pensar, yic ay calan quic co chaan tas ol yac' d'ayoñ yed' masanil eb' yicxo yaji, yujto yic oñxo jun ay yic saquilq'uinal. 13 Yujto a' ix oñ colancanelta d'a yol sc'ab' viñ yajal q'uic'alq'uinal. Ix oñ yac'anoch d'a yol sc'ab' Yuninal te xajan yuuj. 14 Yujto ix cham Yuninal chi' cuuj, yuj chi' ix oñ colchajeli, ix yac'ancan lajvoc co mul.

Junc'olalxo caj yed' Dios

15 Vach'chom max quil co Mam Dios, palta a Cristo sch'oxaneli chajtil yaji, yujto lajanñej yed'oc. A Cristo chi', aytaxon eq'ui ayic manto b'o junoc tasi. 16 A yac'lab'ejnac Dios sb'oan masanil tas ay d'a satchaañ yed' d'a sat luum tic, juntzañ tas chequel yed' juntzañ tas mañ chequeloclaj, a b'ojinac smasanil. Yed' juntzañxo eb' ayoch yajalil, eb' ay spoder, vach'chom max yal quilan eb', palta añeja' b'ojinac eb', yic vach' tz'ac'ji servil yuj eb'. 17 Ayic manto b'o yolyib'añq'uinal tic, aytaxon ec' Cristo chi'. Yuuj vach' yajec' masanil tasi. 18 Icha co jolom, icha chi' yaj Cristo d'ayoñ, yujto yiglesia oñxo, ichato snivanil caji. A' tz'ac'an co q'uinal. A' b'ab'laj pitzvinac d'a scal eb' chamnac, yic vach' yelxo nivan yelc'och d'a yichañ masanil. 19 Ay val och Dios d'a Cristo sic'lab'il, yujto icha chi' sgana. 20 Snib'ej pax Dios to junc'olalxoñej ol aj masanil tastac yed'oc yuj Cristo, aton juntzañ ay d'a sat luum tic yed' juntzañ tas ay d'a satchaañ, yujto ix elcan schiq'uil ayic ix cham d'a te' culus, yuj chi' junc'olal ol aj masanil tas yed'oc.

21 A d'a yalañtaxo najat ayex el d'a stz'ey Dios. Eyajc'ool val e b'a yed'oc yuj e chuc pensaril, yujto chuc e b'eyb'al ta'. Palta a ticnaic, 22 junc'olalxo eyaj yed'oc yuj schamel snivanil Cristo. Icha chi' ix aj schami, yic tzoñ yac'anoch yicoc, yic malaj jab'oc co mul yed' co chucal d'a yichañ. 23 Palta yovalil tzeyac'ñej och e pensar d'a juntzañ c'ayb'ub'al b'aj cac'nacoch co c'ool. Tec'an val tzeyutej e b'a, ichoc junoc te te' te ay sch'añal yib'. A jun ab'ix yic colnab'il eyab'nacxo, mañ eyactejcan eyac'anoch yipoc e c'ool. A jun ab'ix tic, van yaljiel d'a masanil yolyib'añq'uinal tic. A inxo Pablo in tic, añeja' ix ac'ji vopisio valaneli.

Yopisio viñaj Pablo d'a scal eb' creyente

24 A ticnaic, tzin tzalaji, yujto van vilan syaelal yuj e vach'iloc. Yujto ayic svab'an syaelal yed' in nivanil tic, ichato tzin vach' aq'uej tz'acvoc syaelal Cristo, aton jun yaelal ix yab' cuuj a oñ yiglesia oñxo tic, ichato snivanil caji. 25 In ac'jioch vac' servil masanil eb' vetcreyenteal. Yac'nac jun vopisio tic Dios, yujto sgana to tzin vach' alej el slolonel. 26 Ay jun tas c'ub'ancanel yuj Dios yictax manto b'o yolyib'añq'uinal tic. Palta axo ticnaic, a ix ac'an cojtaquejel a oñ yic oñxo tic. A ac'jinac vopisio yic svalanel jun tic. 27 Ix yac'an cojtaquejel jun tic, yujto icha chi' sgana. A jun tic, yelxo val nivan yelc'och d'ayex a ex mañ ex israeloc. A jun sval tic, aton jun ix ac'ji cojtaquejeli to a Cristo cajanoch d'ayex junjun ex qued'oc. Yuj val Cristo tic, scac'och yipoc co c'ool to ol oñ c'och b'aj ay svach'il.

28 Aton yab'ixal Cristo van calaneli. Sco cach junjun eb' anima b'aj tzoñ eq'ui. Sco c'ayb'an pax eb', yic vach' sjelanb'i junjun eb' d'a yic Dios. Yujto co gana tec'anxo eb' ayic ol cac'an och eb' d'a yol sc'ab' Cristo. 29 Yuj val juntzañ tic, tzin munlaji. Svac'an val vip d'a smasanil in c'ool, yujto a Cristo syac' spoder d'ayin.

2

1 In gana snachajel eyuuj, to svac' val vip ex vac'an servil yed' eb' ay d'a choñab' Laodicea yed' masanil eb' creyente mantalaj b'aj tzin ilani. 2 Snib'ej in c'ool to tec'an val tzeyutej e pensar yed' eb' ta'. Junxoñej tzeyutej e xajanan

e b'a e masanil. Tzin nib'ej to snachajel svach'c'olal Dios eyuuj, yic ol ex vach' tec'c'ajoc. Tato icha chi', ol e vach' ojtaquejel Cristo, aton jun maň ojtacab'iloclaj d'a yalaňtaxo, palta a ticnaic ix ac'ji cojtaquejeli. 3 Yuuj syal snachajel masanil sjelanil Dios cuuj yed' jantacňej tas yojtac. 4 Svalb'at juntzaň tic d'ayex, yic max e cha ac'joc musansatil e b'a yuj eb' jelan syutej sb'a yalan yic d'ayex. 5 Vach'chom maň in ayoc ec' eyed' ta', palta ichato ay in ec' eyed'oc. Yuj chi' tzin tzalaji ayic svab'ani to jun lajanňej tzeyutej e b'a ta', tec'an tzeyutej e b'a eyac'anoch Cristo d'a e c'ool.

6 Yuj chi', icha ix eyutej e chaan Cajal Jesucristo, icha chi' tzeyutej e b'a d'a yol sc'ab' ticnaic. 7 Icha junoc te te' ay val sch'aňal yib', vach' sq'uib'i, ichocab' ta' tzeyutej e pensar d'a Cristo chi'. Tec'an val tzeyutej e b'a eyac'anoch d'a e c'ool, icha ix ac'ji e c'ayb'ej. Tzeyac' yuj diosal d'a Dios d'a masanil tiempo.

Ix yac' co q'uinal Dios yed' Cristo

8 Tzeyil val e b'a. Maň e cha juvoquel e pensar yuj juntzaň eb' jelan syutej sb'a yalan yico'. Jelan eb' yesani, palta malaj vach' yoch tas syal eb' chi'. Yujto maňoc d'a Cristo scot jun yic eb' chi'. Aňej tastac sc'ulejnac eb' smam yicham eb' syala' yed' juntzaňxo sc'ayb'ub'al yolyib'aňq'uinal tic.

9 A masanil tas yaj Dios, scheclajel masanil d'a Cristo. 10 Icha pax chi' caj ticnaic, yujto junňej caj yed' Cristo chi', aton jun yajal yaj d'a masanil juntzaň ayoch yajalil, juntzaň ay yopisio vach'chom maň chequeloc. 11 Ac'b'il exxo circuncidar ticnaic, yujto junxoňej eyaj yed' Cristo. Maňoc jun circuncisión yic co nivanil svala'. Palta ix oň colchajelta d'a yol sc'ab' jun co chuc pensaril, aton chi' syalelc'ochi, ichato ix ex ac'ji circuncidar yuuj. 12 Ayic ix ex ac'ji bautizar, ix ex mucchaj yed' Cristo d'a yichaň Dios. Aňejtona', ix ex pitzvixi pax yed'oc, yujto tzeyac'och spoder Dios d'a e c'ool. Yuj spoder chi', ix pitzvixi Cristo d'a scal eb' chamnac. 13 A d'a yalaňtaxo, chamnac ex d'a yichaň Dios yuj e mul, yuj pax to malaj e circuncisión. Palta axo ticnaic, junňej ix yutej Dios yac'an co q'uinal yed' Cristo. Ix yac'an lajvoc masanil co mul. 14 A d'a yalaňtaxo, ay jun icha co b'oc ayoch d'a quib'aň. Ayb'at d'a quib'aň yujto max co c'anab'ajej juntzaň ley ac'b'il d'ayoň. Palta a Dios ix sucan sat jun icha co b'oc chi'. Ix yiq'uel d'a quib'aň, ichato a d'a spenec te' culus ix lavuxajcanochi. 15 Ayic ix cham Cristo d'a te' culus chi', ix yac' ganar d'a yib'aň juntzaň eb' ayoch yajalil, juntzaň eb' ay yopisio. A d'a yichaň eb' anima, ix ch'oxjielta to malaj jab'oc yelc'och eb'. Ix can eb' d'a yalaň yuuj d'a junelňej.

Yovalil a tas ay d'a satchaaň sco na'a

16 Malajocab' mach tzex alub'taňan yuj tas tze va'a, ma yuj tas tzeyuq'uej, ma yujto max e c'anab'ajej juntzaň sq'uiň eb', ma ayic tz'alji q'uen uj, ma sc'ual ic'oj ip. 17 Yujto a masanil juntzaň chi', malaj yelc'ochi. Lajanňej yaj icha yechel junoc tas toto ol javoc. A jun yechel squil chi', aton yic Cristo. 18 Ay eb' sgana yic'anec' jun spac ol yac' Dios d'ayex, palta maň e cha tas syal eb' d'ayex. Nivanoc emnaquilal syutej sb'a eb', syac'anem sb'a eb' d'a yichaň juntzaň ángel. Comon syac'och sb'a eb' d'a scal juntzaň tas maň yojtacoc eb'. Toňej syic'chaaň sb'a eb', yujto nivanoc syac'och sb'a eb' jelanil. 19 Yuj chi' maxtzac yac'och sb'a eb' d'a Cristo ticnaic. Palta a Cristo chi', icha co jolom, icha chi' yaj d'ayoň. A oňxo snivanil caji. Yujto a tz'ac'an quip co tec'c'aji. Yuj spoder Dios junňej tzoň aj co masanil icha yaj junoc nivanil.

20 A ticnaic, chamnac exxo yed' Cristo qued'oc d'a yichaň Dios, maňxa yelc'och juntzaň comon c'ayb'ub'al yic yolyib'aňq'uinal tic d'ayoň. Yuj chi', ¿tas yuj tzato eyac'och e pensar d'a juntzaň scomon c'ayb'ub'al eb' anima? Ichato yic exto yolyib'aňq'uinal tic. 21 A juntzaň c'ayb'ub'al chi' tz'alani to ay

juntzañ tas max yal co yamani yed' juntzañ tas max yal co vaani yed' pax juntzañ tas ay smay co c'anani. 22 Palta a juntzañ tz'alji to ay yovalil chi', mañxalaj yelc'och d'ayoñ, yujto a juntzañ chi', ayic sco c'anani junñej rato slajvieli. A juntzañ tz'alji chi', comon c'ayb'ub'alñej, animañej snaanq'ue juntzañ sc'ayb'aj chi'. 23 Yel toni, ichato vach' juntzañ c'ayb'ub'al chi'. Syalani to yovalil ay tas b'aj scal co b'a, squiq'uemta co b'a, scac'an techaj syaelal yed' co nivanil tic.2.23 Palta a juntzañ chi', malaj jab'oc yopisio oñ scachan d'a co chucal.

3

1 A ticnaic jun, pitzvinac oñxo yed' Cristo. Yuj chi', yovalil scac'och co pensar d'a juntzañ tas ay d'a satchaañ, aton b'aj c'ojanem Cristo d'a svach' c'ab' Dios. 2 Yovalil añej d'a tas ay d'a satchaañ b'aj scac'och co pensar. Mañxo caq'uec och co pensar d'a tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, 3 yujto chamnac oñxo yed' Cristo. Axo co q'uinal manto checlaj d'a yichañ eb' anima yujto ayxo och d'a Cristo d'a yichañ Dios. 4 Yujto a Cristo co q'uinal yaji, ato ol jaxoc, ichato chi' ol oñ jax yed'oc, axo scheclajel co q'uinal chi', ay calan quic yed' svach'ilal Cristo.

Ix ac'ji jun ac' pensar d'ayoñ

5 Yuj chi', a jantacñej e b'eyb'al yic jun yolyib'añq'uinal tic, actejeccan smasanil, satocab'canel d'a junelñej. Mañxaocab' junocxo mach tz'em d'a ajmulal, ma junocxo chucal sc'ulej yed' snivanil. Añejtona' mañ pec'tuminoc tzeyutej e b'a. Tato pec'tumin tzeyutej e b'a, a d'a yichañ Dios, ichato e diosal jun chi'. 6 Yujto a Dios ol ac'ancot jun nivan yaelal d'a yib'añ eb' sc'ulan juntzañ sval tic, yujto max sc'anab'ajej Dios chi' eb'. 7 A exxo tic, a d'a yalañtaxo, e c'ulejnac masanil juntzañ sval tic. 8 Palta a ticnaic, yovalil ol e vach' actejcan juntzañxo ol val tic: Aton oval, chichonc'olal, chucal, b'ajval yed' juntzañ chucal lolonel. 9 Mañ eyesej d'ayex junjun ex. A juntzañ ix val tic, mañ e c'ulej, yujto a co chuc pensaril yed' juntzañ co b'eyb'al d'a yalañtaxo, toxo ix cactejcani. 10 A ticnaic, q'uexmajnacxo co pensar. Vanto svach' b'oi, yic slajanb'i co pensar yed' Dios b'ojinac oñ, yic ol co vach' ojtaquejel Dios chi'. 11 Yuj chi', mañxalaj yelc'ochi tato israel oñ mato maay. Tato ay oñ ac'b'il oñ circuncidar mato maay. Vach'chom eb' ch'oc choñab'il, mato icha juntzañ eb' tz'alji caltacte'al anima, vach'chom eb' checab' yaji, ma eb' yic sb'a, malaj yelc'och juntzañ tic. Añej Cristo ay yelc'ochi, a ayoch d'ayoñ junjun oñ.

12 A Dios ix oñ xajanani. Ix oñ yac'anoch yicoc, yuj chi' vach'ocab' scutej co b'eyb'al d'a yichañ. Oc'ocab' co c'ool d'a eb' quetanimail, vach'ocab' scutej co pensar d'a eb'. Emnaquilocab' scutej co b'a. Nanamocab' scutej co b'a. Cac'ocab' nivanc'olal eb' tz'och smul d'ayoñ. 13 Max yal co pacan co b'a d'a eb'. Tato ay eb' tz'ac'anoch junoc tas d'a quib'añ, yovalil scac' nivanc'olal eb'. Icha ix aj oñ yac'an nivanc'olal Cristo, icha chi' scutej co b'a cac'an nivanc'olal eb'. 14 A val junxo tic to sco xajanej co b'a. Tato sco xajanej co b'a, ol co c'anab'ajej juntzañ sval tic. Tato icha chi', tz'acan ton sco c'anab'ajej. 15 A Dios avtannac oñ och yicoc, yic junc'olal tzoñ aj co masanil, yujto junxoñej caj d'a yol sc'ab' Cristo. Yuj chi' te vach' scutej co b'a d'a co cal, yic syac' sjunc'olal Cristo d'ayoñ. Añejtona', scac'an yuj diosal d'ay.

16 In gana a val slolonel Cristo b'aj tzeyac'ñejoch e pensar. Tze c'ayb'an e b'a, tzeyac'lan yip e c'ool junjun ex d'a masanil sjelanil Cajal chi'. Slaj e b'itan

---

2.23 **2:23** Icha tas syal juntzañ eb' syaloch sb'a c'ayb'umal chi', max yal-laj co c'och b'aj ay Dios, palta a eb' ángel, syal oñ yic'anb'at eb' d'a Dios chi'.

juntzañ salmo, himno yed' juntzañxo b'it yic Dios yuj eyac'an yuj diosal d'ay
d'a smasanil e c'ool. 17 Yalñej tas sco c'ulej, ma tas scala', co c'ulejocab' d'a sb'i
Cajal Jesús yuj cac'an yuj diosal d'a Dios Mamab'il yuuj.

A tas sco c'ulej junjun oñ

18 A ex ix ex ayxo eyetb'eyum, c'anab'ajejec tas syal eb' viñ d'ayex. Smoj
tze c'anab'ajej yujto icha chi' sgana Cajal Jesús. 19 Añejtona' ex vinac ex ayxo
eyetb'eyum, tze xajanej eb' ix eyetb'eyum chi'. Max yal scomon chichonoch e
c'ool d'a eb' ix. 20 Yed' ex pax ex uninab'il, c'anab'ajejec tas syal e mam e nun
d'ayex, yic ol tzalaj Cajal Jesús eyed'oc. 21 A exxo mamab'il ex, mañ e comon
tzuntzejcot yoval eb' eyuninal, yic vach' max cus eb' eyuuj. 22 Añejtona', ex
checab' eyaji, c'anab'ajejec tas syal eb' e patrón. Mañocñej van ex yilan eb'
tze c'anab'ajani, yic stzalaj eb' eyed' e naani, palta d'a smasanil e c'ool tzex
munlaji, yuj e xivc'olal d'a Dios. 23 Masanil tas tze c'ulej, c'ulejec d'a smasanil
e c'ool, ichato a d'a Cajal Jesús van e munlaji, mañoc d'a eb' anima. 24 Yujto
cojtacxo to a Cajal Jesús chi' ol ac'an spac d'ayoñ a oñ yuninal oñ tic. Yujto a
jun Cajal van cac'an servil, aton Cristo. 25 Palta a eb' sc'ulan chucal, ol scha
spac juntzañ chucal sc'ulej eb' chi'. Ato syala' tastac sc'ulej junjun eb', icha
chi' ol aj schaan spac eb'.

4

1 A exxo patrón ex, tojolñej tzeyutej e b'a d'a eb' e checab', vach' tzeyutej e
b'a d'a eb'. Tze nacoti to ay junxo d'a satchaañ tzex ac'an mandar, aton Cajal
Jesús.

2 A exxo e masanil, tzex lesalvi val d'a smasanil e c'ool d'a Dios d'a masanil
tiempo. Tzeyac'anpax yuj diosal d'ay. 3 Añejtona', tzex lesalvi pax cuuj,
yic vach' ol och Dios Cajal qued'oc, yic ol yal calanel slolonel yed' yab'ixal
Cristo ac'b'ilxo cojtaquejeli. A ticnaic preso vaji, yujto svalel yab'ixal tic.
4 Lesalvañec vuuj, yic ol yal valanel yab'ixal Cristo d'a stojolal.

5 Ayic tze c'uman eb' manto creyenteoc d'a juntac el, vach' tzeyutej e b'a d'a
eb'. 6 Vach'ñej tzeyutej e loloni, tze ch'oxanel e vach'c'olal d'a eb'. Tato icha
chi' ol nachajel eyuuj tas ol aj e pacan tas sc'anb'ej junjun eb' d'ayex.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb' aj Colosas

7 A viñ cuc'tac Tíquico tic, xajan val viñ cuuj. Tec'an val smunlaj viñ d'a
co Mam Dios. Ayoch viñ yac'an servil Cajal Jesús ved'oc. Ol b'at viñ yal
d'ayex tastac caj d'a tic. 8 Tzin checpaxb'at viñ d'ayex ta' yic ol yac' yip e c'ool
viñ. 9 Añejtona' ol b'at pax viñ cuc'tac Onésimo yed' viñ. A viñaj Onésimo tic,
eyetchoñab' viñ, te xajan viñ cuuj. Tec'anxo viñ. Aton chavañ eb' viñ tic ol
b'at alan d'ayex tastac caj d'a tic.

10 Axo pax viñaj Aristarco, preso yaj viñ ved' d'a tic. Syac'paxb'at stzatzil
e c'ool viñ. Yed' viñaj Marcos, aton viñ sc'ab' yoc sb'a yed' viñaj Bernabé,
syac'paxb'at stzatzil e c'ool viñ. Valnacxo d'ayex yuj viñaj Marcos tic, tato
ol b'at viñ ta', tze cha viñ sc'och d'a tzalajc'olal. 11 Axo viñaj Jesús tic, aton viñ
scuch pax Justo, syac'paxb'at stzatzil e c'ool viñ. A d'a scal eb' viñ smunlaj
ved'oc, añej eb' viñ chavañ tic vetisraelal. Tz'ec' eb' viñ yaleli chajtil tz'aj yoch
eb' anima d'a yol sc'ab' Dios. A eb' viñ chavañ tic, syac' val snivanil in c'ool
eb' viñ. 12 A viñ eyetchoñab' Epafras tic, ayoch pax viñ yac'an servil Cristo
ved'oc. Slesalvi val viñ eyuuj, yic tzex vach' tec'c'aji, yic añej val juntzañ tas
sgana Dios b'aj tze vach' aq'uejoch e pensar. 13 A in tic, svac' testigoal in b'a,
svalani to tzex sna viñ. Snaanpaxb'at eb' ay d'a Laodicea viñ yed' eb' ay d'a
Hierápolis. 14 Axo viñaj Lucas, viñ añtum, xajan val viñ cuuj yed' pax viñaj
Demas, syac'paxb'at stzatzil e c'ool eb' viñ.

15 Scac'paxb'at stzatzil sc'ool eb' creyente ay d'a Laodicea. Scac'anpaxb'at
stzatzil sc'ool ix canab' Ninfas yed' eb' creyente smolb'ej sb'a d'a spat
ix. 16 Ayic ol lajvoc eyavtan jun carta tic d'a yichañ eb' creyente ta',
tzeyac'paxb'at d'a eb' aj Laodicea, yic vach' ol avtaj pax d'a scal eb' ta'. Axo
tze chaan sc'och jun carta ol yac'paxta eb' aj Laodicea chi' d'ayex, tzeyavtej
paxi. 17 Axo d'a viñ cuc'tac Arquipo, tzeyal d'a viñ icha tic: Ac'val ip a munlaj
d'a jun opisio ix yac' Cajal Jesús tic d'ayach, xe chi d'a viñ.
18 A in Pablo in tic, a in val lac'an tzin tz'ib'ejb'at jun stzatzil e c'ool tic.
Naeccoti to preso vaj d'a tic. Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'ayex ta'.

A Sb'ab'el Carta San Pablo
D'A EB' AJ TESALÓNICA

B'ab'el Tesalonicenses sb'i jun carta tic, aton sb'ab'el carta viñaj apóstol Pablo d'a eb' creyente d'a nivan choñab' Tesalónica ay d'a yol yic Macedonia d'a yol smacb'en Roma. Ix el yich jun iglesia chi' yuj viñ, ayic ix pechjiel viñ yuj eb' israel d'a Filipos, yujto syal slolonel Dios viñ d'a eb' mañ israeloc. Ayic ix c'och viñ d'a choñab' Corinto, ix c'ochpax yab'ixal eb' creyente d'a iglesia d'a Tesalónica chi', yuj chi' ix stz'ib'ejb'at jun carta tic viñ yic syac'an stec'anil eb' viñ d'a screyenteal.

Ix tzalaj val viñ yuj eb', ix yac'an yuj diosal viñ yuj eb', yujto ay val och spensar eb' d'a slolonel Dios, xajanejpax sb'a eb'. Ix yac'an viñ snacot eb' tas ajnac yec' viñ d'a scal eb'. Ix lajvi chi', ix yac'an spac tas ix sc'anb'ej eb' d'a viñ yuj sjaub'al Cristo d'a schaelal yed' pax tas ol aj spitzvixi eb' chamnac. Ix yalanb'at viñ d'a eb' creyente chi' to stec'b'ej sb'a eb' yed' jun c'ayb'ub'al tic, yic vach' ay yalan yic eb' yed' Cristo ayic ol jaxoc.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, viñaj Silvano yed' viñaj Timoteo, sco tz'ib'ejb'at jun carta tic d'ayex ex iglesia ex d'a Tesalónica. Yic exxo co Mam Dios yed' Cajalil Jesucristo. Ayocab' vach'c'olal yed' junc'olal d'a e cal ta'.

Svach' b'eyb'al eb' aj Tesalónica

2 Scac' val yuj diosal d'a Dios eyuuj e masanil. Juntac el tzoñ lesalvi, tzex co nacoti. 3 A d'a yichañ co Mam Dios sco nacoti to nivan tzex munlaj d'ay, yujto ix eyac' val och d'a e c'ool. Sco nacoti to tzeyac' servil Dios chi', yujto te xajan eyuuj. Añejtona', tec'an tzeyutej e b'a, yujto añej Cajal Jesucristo tzeyac'och yipoc e c'ool. 4 Xajanab'il ex yuj Dios, yujto a sic'jinac exxo caneli. 5 Ayic quec'nac calel vach' ab'ix yic colnab'il d'ayex, mañ toñejoc comon lolonnac oñ. Yujto a Yespíritu Dios ochnac qued'oc. Cojtac val sic'lab'il to te yel jun ab'ix tic. Eyojtac paxi chajtil cutejnac co b'eyb'al d'a e cal yuj e vach'il.

6 A exxo, ochnac ex ijan e b'eyb'alan co b'eyb'al chi'. Ix e b'eyb'alan pax sb'eyb'al Cajal Jesús. Vach'chom nivan syaelal ix eyab'i ayic ix e chaan slolonel Dios, palta te tzalajc'olal ix e cha'a, yujto a Yespíritu Dios ix ac'an e tzalajc'olal chi'. 7 Yuj chi', ix e ch'oxel jun vach' b'eyb'al d'a masanil eb' quetcreyenteal d'a yol yic Macedonia chi' yed' d'a yol yic Acaya tic. 8 Eyuuj ix pucaxb'at yab'ixal Cajal Jesús d'a junjun lugar. Ix laj yab' eb' aj Macedonia chi' yed' eb' aj Acaya to tzeyac' val och Dios d'a e c'ool. Mañocñej eb' ix ab'ani, ix laj yab' pax eb' ay d'a junjun lugar. Yuj chi', mañxo yovaliloc a oñ scalel eyab'ixal d'a scal eb' anima. 9 Yujto masanil mach van yalan eyab'ixal to vach' ajnac oñ e chaani ayic quec'nac d'ayex. Van laj yalanpax eb' chajtil eyutejnac eyactancan juntzañ eyac'nacoch e diosaloc, ix ex och pax ijan eyac'an servil Dios pitzan, aton jun Dios te yel. 10 Añejtona' syalanpax eb' to van e tañvan yemxul Yuninal Dios d'a satchaañ, aton Jesús. A Dios ac'jinacxi pitzvoc d'a scal eb' chamnac. Aton tzoñ colancanel d'a yol sc'ab' jun nivan yaelal ol javoc yuj yoval sc'ool Dios.

2

Smunlajel viñaj Pablo d'a Tesalónica

1 Eyojtac to mañ nab'añejoc ec'nac oñ d'ayex. 2 A d'a choñab' Filipos b'ab'laj
ec'nac oñ. Eyojtac to nivan yaelal ec' cab'nac ta'.2.2 Yac'nac val chucal eb'
d'ayoñ. Ayic co c'ochnac d'a e choñab' chi', cab'nacxo syaelal chi'. Palta a
co Diosal ochnac qued'oc, yuj chi' maj oñ xiv calanel vach' ab'ix d'a e cal.
3 Te tojol ec' cutejnac calan d'ayex. Mañ yujoc junoc tas sco nib'ej tzeyac'
d'ayoñ, mañ yujoc to tzex cac' musansatil ec' calannac el d'ayex. 4 Icha sgana
Dios, icha chi' ec' cutejnac calaneli, yujto ix yil Dios to smoj yac'anoch copisio
calanel vach' ab'ix yic colnab'il. Mañ yujoc sq'uechaañ eb' anima qued'oc
tzec' calaneli, palta yic sq'uechaañ Dios qued'oc, yujto a tz'ilan co pensar
junjun oñ. 5 Eyojtac, maj oñ xid'ec' ex co montej lolonoc. Mañ yujoc pax
cac'an ganar tumin tzec' calaneli. A co Mam Dios ojtannac to yel scala'.
6 Maj oñ ec' co say yic tzoñ yic'anchaañ eb' anima, mañoc ex tic, mañoc pax
juntzañxo eb'. 7 Syal ton calan d'ayex to yajal oñ, yujto schecab' oñ Cristo.
Palta ina te emnaquil ec' cutejnac co b'a d'ayex. Icha junoc ix ix, sya'ilej
sq'uib'tzitan yune', icha chi' cutejnac co b'a d'ayex. 8 Te xajan ex cuuj. Yuj chi'
co nanac to mañocñej vach' ab'ix yic Dios tzec' calel d'ayex, palta co b'ecnac
co b'a cac'an co q'uinal eyuuj. Icha chi' cutejnac co b'a ta', yujto te xajanab'il
ex cuuj. 9 Tecan tze nacoti chajtil ec' cutejnac co munlaj d'a e cal. Cac'nac val
quip co munlaji. Ayic quec'nac calel vach' ab'ix yic Dios d'ayex, c'ual d'ac'val
munlajnac oñ pax yuj co gasto. Icha chi' aj quec'nac ta', yujto malaj co gana
ay mach tz'ab'an syail yac'an co gasto.

10 Ayic quec'nac ta', te vach' cutejnac co b'eyb'al. Tojol cutejnac pax co
pensar d'ayex a ex creyente ex qued'oc. Malaj jab'oc chucal ec' co saynac ta'.
Eyojtac to icha chi' ec' cutejnac co b'a. Añejtona' yojtac pax Dios. 11 Eyojtac to
icha syutej sb'a junoc viñ mamab'il d'a eb' yuninal, icha chi' cutejnac cac'an
eyip, cac'anpax snivanil e c'ool. 12 Calannac pax d'ayex to vach' tzeyutej e
b'eyb'al icha sgana Dios. A Dios chi' avtannac oñ och d'a yol sc'ab', yic ay
calan quic b'aj ol och Dios yajalil.

13 Ayic ec' calannac el slolonel Dios d'a e cal, elañchamel eyac'nac och d'a
e c'ool to yel yic Dios, mañ yicoc anima. Yuj chi' scac' val yuj diosal d'a Dios
eyuuj. A slolonel tic, te yel yico', ay val yopisio sb'oan co pensar a oñ creyente
oñxo tic. 14 Lajan ex aj yed' eb' creyente d'a junjun yiglesia Dios d'a yol yic
Judea. A eb' chi', yicxo Cristo Jesús eb' qued'oc. Ix yab' val syail eb' yuj eb'
yetisraelal. Añejtona', ich ex ta', ix eyab' syail yuj eb' eyetchoñab'. 15 Aton
eb' quetisraelal chi' miljinaccham Cajal Jesús icha ajnac smilancham eb'
schecab' Dios eb' d'a peca'. Ix oñ spechanpaxel eb'. Malaj jab'oc svach'il eb'
d'a yichañ Dios. Te ajc'ool syutej sb'a eb' d'a masanil anima. 16 Ayic scalanel
yab'ixal d'a eb' mañ israeloc yic scolchaj eb', axo eb' israel max stac'laj eb'
calaneli. Yuj chi' svach' tz'acviel smul eb' d'a yichañ Dios, axo ticnaic ix cot
lemnaj sc'ac'alc'olal Dios yic slajviel eb'.

A tas snib'ej viñaj Pablo

17 Ex vuc'tac ex vanab', toxoñej ix oñ el lemnaj elelal d'a e cal. Vach'chom
mañxalaj b'aj squil-laj co b'a, palta te naan ex cuuj. Sco nib'ej b'at ex quilxi.
18 Ix cac'lej co b'ati. A in Pablo in tic, tzijtum el ix vac'lej, palta axo viñ Satanás
maj oñ chaanb'atlaj. 19 Ayic ol javoc Cajal Jesucristo, axo co c'och chi' d'a
yichañ, scac'och yipoc co c'ool to eyuuj ol co cha spac. Eyuuj ol co cha co
tzalajc'olal. Eyuuj ol co cha spac co munlajel, yic ay quelc'ochi. 20 Eyuuj ay
quelc'och d'a yichañ Cajal Jesús chi'. Eyuuj ay pax co tzalajc'olal.

2.2 **2:2** A jun ab'ix tic, a d'a Hechos 16.22-24 tz'ilchaji.

3

1 Yujto maj techaj ex co naani, yuj chi' ix co na'a to tzoň can co ch'ocoj
d'a choňab' Atenas, 2 yic sco checanb'at viň cuc'tac Timoteo tic d'ayex, yujto
schecab' co Mam Dios yaj viň. Syalel vach' ab'ix yic Cristo viň qued'oc. A
viň xid' ac'an e tec'anil, xid' yac'anpax eyip viň, yic tze vach' aq'uejoch Cristo
d'a e c'ool. 3 A viň xid' alannac d'ayex, yic vach' malaj ex somchajel e pensar
yuj tastac van eyab'an syail. Yujto eyojtactaxoni to yovalil sja juntzaň yaelal
chi' d'a quib'aň icha sgana Dios. 4 Ayic quec'nac d'ayex, calnaccani to yovalil
scab' syail. Eyojtac, ix elc'och icha tas calnaccan chi'. 5 Yujto ix in te cusi ayic
ix ex in naancoti, yuj chi' ix in checb'at viňaj Timoteo tic yab'i tato aňeja'
eyac'anoch Cristo d'a e c'ool. A val in naani talaj ix comon juviel e pensar
ta' yuj viň diablo. Tato icha chi', nab'aňej am ix quixtej co b'a quec' ta'.

6 Axo ticnaic ix xid' viňaj Timoteo tic d'ayex. Ixňej jax viň ix yalan viň to
aňeja' tzeyac'och Cristo d'a e c'ool, aňeja' tze xajanej e b'a ta'. Ix yalan viň to
tzoň e nacot d'a masanil tiempo, to te xajan oň eyuuj. Ix yalanpax viň to e
gana tzoň eyila'. Aňejtona' ich oň ta', co gana tzoň b'at ex quila'. 7 A oň tic,
tzijtum tas sja d'a quib'aň, van cab'an syail d'a tic. Palta ayic ix cab'ani to
aňeja' tzeyac'och Cristo d'a e c'ool, ix oň te tzalaj eyuuj. 8 Icha yec'b'at junoc
chamel d'a quib'aň, icha chi' ix aj co c'ool cab'ani to tec'an eyaj d'a yic Cajal
Jesús. 9 Eyuuj te ay val co tzalajc'olal d'a yichaň co Mam Dios. Yuj chi' scac'
val yuj diosal d'ay eyuuj, palta a jun yuj diosal scac' chi' max tzac'van d'a jun
tzalajc'olal ix yac' Dios d'ayoň eyuuj. 10 C'ual d'ac'val cac'an quip co lesalvi
yic vach' syal co b'at ex quila' yic ol co vach' ac'an e tec'anil.

11 Co gana to a co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo tz'och qued'oc, yic vach'
syal co b'at ex quila'. 12 Sco c'an d'a Cajal Jesús, yic a' ol vach' ac'an e xajanej e
b'a. Tze xajanej masanil eb' anima icha scutej ex co xajanan a oň tic. 13 Ayic
ol jax Cajal Jesucristo, ol oň aj yed'oc a oň yicoňxo tic. Co gana to a tz'ac'an
stec'anil e pensar yic vach' aňeja' vach' e b'eyb'al, malaj jab'oc e paltail d'a
yichaň co Mam Dios d'a jun tiempoal chi'.

4

Jun vach' b'eyb'al d'a yichaň Dios

1 Ex vuc'tac ex vanab', ec'nac oň calel d'ayex to vach' tzeyutej e b'eyb'al, yic
vach' ol q'uechaaň Dios eyed'oc. Axo ticnaic, tzoň tevib'at d'ayex d'a sb'i Cajal
Jesús, cham val calanb'ati to tze c'anab'ajej jun checnab'il tic sic'lab'il.

2 Eyojtacxo juntzaň schecnab'il Cajal Jesús ec' calnaccaneli. 3 A juntzaň
tas ol valb'at d'ayex tic, sgana Dios to ol e c'anab'ajej. Yovalil aňej d'ay
scac'och co pensar: Max yal eyem d'a ajmulal. 4 Junjun ex ex vuc'tac yovalil
tzeyojtaquejeli to aňej val ix eyetb'eyum b'aj tzeyac'och e pensar. Nivanocab'
yelc'och ix eyetb'eyum chi' d'ayex junjun ex. 5 Max yal e nib'anoch junoc
chucal yed' e nivanil icha eb' maň ojtannacoc Dios. 6 Mocab' eyixtej junoc
eb' creyente yuj juntzaň tic. Toxo ix cham val calan d'ayex to a Dios Cajal ol
ac'an syaelal eb' sc'ulan juntzaň chucal tic. 7 Yujto a ix oň avtanoch yicoc yic
vach' scutej co b'eyb'al. Maň yicoc sco c'ulej chucal yuj chi' ix oň yavtej och
yicoc. 8 Tato ay eb' schichonoch sc'ool d'a juntzaň checnab'il tic, maňoc d'a
junoc anima schichonoch sc'ool eb', palta aton d'a Dios ix ac'anoch Yespíritu
Santo d'ayoň.

9 Maň yovaliloc a in svalb'at d'ayex to tze xajanej eb' quetcreyenteal, yujto
a val lac'an Dios tz'ac'an e na'a tas tzeyutej e xajanan e b'a. 10 Ina icha chi'
van eyutan e xajanan masanil eb' quetcreyenteal d'a yol yic Macedonia chi'
eyed'oc. Palta ex vuc'tac ex vanab', tzoň tevi val d'ayex, yic vach' ec'alxo ol e

xajanej e b'a. 11 Tzeyac' val eyip, yic junc'olal tzex aji. Maň eyactejcan e b'oan e munlajel. Vach' tzeyutej e munlaj yed' e c'ab', icha ajnac calancan d'ayex, 12 yic vach' ay eyelc'och d'a yichaň eb' comon anima. Tato icha chi', c'ocb'il syab' e gasto.

A yab'ixal sjaub'al Cajal Jesús

13 Ex vuc'tac ex vanab', co gana tzeyojtaquej val eli, tas yaj eb' creyente chamnacxo, yic vach' max ex te cus yuj eb', icha scus eb' malaj jab'oc tas ayoch yipoc sc'ool. 14 A oňxo tic scac'och d'a co c'ool to a Jesús ix chami, ix pitzvixi. Icha pax chi' ol aj eb' creyente chamnacxo. A Dios ol ac'anxicot eb' yed' Jesús.

15 A juntzaň van calanb'at tic d'ayex, aton slolonel Cajal Jesús. Ayic ol jaxoc, a oň pitzan oň to tic, maň ol oň b'ab'laj b'atlaj d'a yichaň eb' creyente chamnacxo, junňej ol aj co b'at yed' eb'. 16 Ayic ol cot Cajal Jesús d'a satchaaň, ol och jun av te chaaň icha yel yav jun sat ángel, ol oc' pax q'uen strompeta Dios. Axo eb' creyente chamnacxo ol b'ab'laj pitzvocxi eb'. 17 Ol lajvoc chi', a oňxo pitzan oňto ta' junňej ol aj quic'jichaaň yed' eb'. Axo co b'at chi' d'a scal asun d'a naňal chaaň, yic b'at co cha Cajal Jesús chi'. Ichato chi' ol oň aj yed' d'a junelňej. 18 Yuj chi', tzeyal-laj eyab' juntzaň c'ayb'ub'al tic, yic ol vach' ja snivanil e c'ool.

5

1 Palta maň yovaliloc svalb'at d'ayex b'aq'uiň ol jax Cajal Jesús chi'. 2 Yujto eyojtacxo sic'lab'il to icha junoc elc'um sja d'ac'valil, malaj junoc mach ojtannac janic' sjavi, icha chi' ol aj sjavi sc'ual sjaub'al Cajal Jesús chi'. 3 A d'a jun tiempoal chi' ol yal eb' anima: A oň tic te vach' caji, ¿toc ay tas sco na'a? xcham eb'. Palta a d'a jun rato chi' ol lajvoc el eb'. Icha tz'aj scot syail yalji yune' junoc ix ix, icha chi' ol aj sja yaelal d'a yib'aň eb'. Maň ol colchajcan el-laj eb' d'a jun yaelal chi'. 4 Palta a oň tic maň oň ayoc ec' d'a q'uic'alq'uinal, yujto snachajel juntzaň tic cuuj. Yuj chi', vach'chom icha sja junoc elc'um ol aj sjavi jun c'ual chi', palta lista scutej co b'a. 5 Yujto a oň tic ay oňxo ec' d'a saquilq'uinal, yic oňxo c'ualil. Yel maňxo oň ayoc ec' d'a q'uic'alq'uinal, maňxo oň yicoc d'ac'valil. 6 Yuj chi' max yal lajan scutej co b'a icha juntzaňxo eb' anima ichato vaynac, yujto max smaclej eb' sja jun c'ual chi'. Yovalil sco maclej, tec'an pax scutejec co pensar. 7 A eb' svayi, a d'ac'valil svay eb'. A pax eb' tz'uc'an aň, a d'ac'valil syuc' aň eb'. 8 Palta a oň tic, yic oňxo c'ualil. Yuj chi', tec'an val scutej co pensar. Yovalil sco vach' aq'uejoch Cristo d'a co c'ool. Aňejtona', yovalil sco xajanej co b'a, yic lajan ol oň aj yed' eb' soldado scol sb'a yed' q'uen q'ueen syac'och eb' spichuloc sňi' sc'ool. Yovalil scac'och yipoc co c'ool to colb'il oňxo, yic lajan ol oň aj icha eb' soldado c'oxb'il q'uen xumpil yuuj. Icha chi' scutej co colan co b'a. 9 Yujto ix oň siq'uelta Dios maň yicoc syac' co yaelal yuj yoval sc'ool, palta ix oň siq'uelta yic sco cha co colnab'il yuj Cajal Jesucristo. 10 A ix cham co q'uexuloc, yuj chi' taxoňej pitzan oň mato chamnac oňxo, palta ayic ol javoc, junňej ol oň aj yed' co masanil. 11 Yuj chi', tzeyac'laj e tzalajc'olal junjun ex. Tzeyac'anpax e tec'anil ichataxon van e c'ulani.

Tz'iptzitaj eb' creyente

12 Tzoň tevib'at d'ayex ex vuc'tac yed' ex vanab' yic nivanocab' yelc'och eb' van smunlaj d'a e cal yuj Cajal Jesús d'a e sat, yujto van ex scuchb'an eb', van yecanpax yic Cajal chi' eb' e na'a. Nachajocab'el eyuuj to a Dios ix ac'an yopisio eb' chi'. 13 Yovalil nivanocab' yelc'och eb' d'a e sat, tze xajanej eb', yujto smunlaj eb' d'a Cajal Jesús. Te junc'olal slaj eyutej e b'a

e masanil ta'. 14 Scham val calanb'at d'ayex to tze chec munlaj eb' malaj
sgana smunlaji. Tzeyac'anpax snivanil sc'ool eb' utzin sc'ool. Tzeyac'anpax
stec'anil eb' manta val stec'anil. Nivanocab' tzeyutej e c'ool d'a eb' smasanil.
15 A eb' malaj svach'il syutej sb'a d'ayex, maň e pac e b'a d'a eb'. Vach'ňej
tzeyutej e b'a d'ayex junjun ex yed' d'a eb' anima smasanil.
16 Tzalajc'olalocab'ňej eyaji. 17 Lesalvaňec. Maň eyactejcan e lesalvi.
18 Tzeyac' yuj diosal d'a Dios yuj yalňej tas eyaji, yujto a chi' sgana Dios chi'
d'ayoň a oň yicoňxo Cristo Jesús tic.
19 Maň e cachoch vaan Yespíritu Dios ayoch d'ayex junjun ex. 20 Maň
eyac'cot eyoval d'a eb' syac' Dios yalel slolonel d'ayex. 21 Jantacňej juntzaň
c'ayb'ub'al tz'alji d'ayex, cham val e naani tato yel, mato maay. A val d'a
juntzaň yel, ata' tzeyac'och e pensar. 22 Yalňej tas malaj svach'il maň e cha'a.
23 A Dios ac'um junc'olal. Co gana to a' tzex vach' ic'anoch yicoc sic'lab'il. Co
gana pax to a' staňvan e pixan, e pensar yed' e nivanil, yic vach' malaj jab'oc
e mul ayic ol javoc Cajal Jesucristo. 24 A jun sic'jinac oň eli, tz'elc'och val tas
syala'. A ol ac'anelc'och juntzaň tic smasanil.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

25 Ex vuc'tac ex vanab', tzex lesalvi cuuj ta'.
26 Tzeyac'laj stzatzil e c'ool yuj e xajanan e b'a ta'.
27 D'a yichaň Cajal Jesús, svalb'at d'ayex to tzeyavtej jun in carta tic d'a scal
eb' creyente smasanil ta'.
28 Aocab' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal d'ayex.

A Schab'il Carta San Pablo
D'A EB' AJ TESALÓNICA

Schab'il Tesalonicenses sb'i jun carta tic, aton schab'il carta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a choñab' Tesalónica. Ay eb' toñej somchaj spensar yuj tas syal jun b'ab'el carta. A ix yutej eb' snaani to jab'xoñej sjavi Cristo chi'. Yuj chi' ix stz'ib'ejpaxb'at junxo carta tic viñ d'a eb', yic syojtaquejel eb' tas yaj juntzañ chi'.

Ix yac' yuj diosal viñaj Pablo chi' d'a Dios yuj eb' creyente d'a Tesalónica chi', yujto te ayoch spensar eb' d'a Dios, xajanej val sb'a eb'. Ix yal viñ to toxo ol ch'olb'itaj eb' anima, toxo pax ol jax Jesucristo d'a schaelal. Ayic toxo ol jax chi', ol q'ue val chaañ chucal, ol stec'b'ej sb'a jun viñ yajalil chucal d'a yichañ Cristo, palta a Cristo chi' ol satanel viñ.

Axo d'a slajvub'xo, ix yalan viñaj Pablo chi' to yovalil slesalvi eb' creyente chi' yuj viñ. Ix yalanb'at viñ d'a eb' to yovalil smunlaj eb', icha yutejnac sb'a viñ ayic yec'nac viñ d'a scal eb' yed' juntzañxo eb' ajun yed' viñ.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, viñaj Silvano yed' viñaj Timoteo, scac'b'at junxo co carta
tic d'ayex ex iglesia ex d'a Tesalónica. Yic exxo co Mam Dios, yic exxo pax Cajal
Jesucristo. 2 Aocab' co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo, syac' svach'c'olal yed'
sjunc'olal d'ayex ta'.

Slesal viñaj Pablo yuj eb'

3 Ex vuc'tac ex vanab', yovalil scac'ñej yuj diosal d'a Dios eyuuj. Smoj ton
scal icha chi', yujto junjun c'u, tzeyac' val och Dios d'a e c'ool. Añejtona', tze te
xajanej val eb' eyetcreyenteal. 4 Yuj chi' scalel e vach'il d'a scal eb' creyente
d'a junjun yiglesia Dios. Yujto tzijtum tas tz'ac'jioch d'a eyib'añ, te nivan
syaelal van eyab'an ta', palta tec'an val tzeyutej eyac'anoch Dios d'a e c'ool.
Van eyac'an techaj smasanil. 5 Icha chi' tz'aj scheclajeli to tojol syutej Dios oñ
sch'olb'itani. Yuj chi' syala' to smoj tzex och b'aj ol yac' Yajalil, yujñej to van
eyab'an syaelal yuuj.
6 A Dios te tojol toni, yuj chi' ol yac' syaelal eb' tzex ixtan ticnaic. 7 Van
eyab'an syaelal qued'oc. Palta ol ac'joc snivanil co c'ool yuj Dios ayic ol cot
Cajal Jesús yed' eb' yángel d'a satchaañ, aton eb' te nivan spoder. Ayic ol
emuloc, yed'nac jun c'ac' ñilñon sq'ue sc'ac'al. 8 Ata' ol ac'joc syaelal eb' mañ
ojtannacoc Dios, aton eb' max c'anab'ajan vach' ab'ix yic Cajal Jesucristo. 9 A
eb' chi', ol b'atcan eb' d'a syaelal d'a junelñej. Ol ic'joccanel eb' d'a stz'ey Cajal
Jesús, yic mañxa b'aq'uiñ ol yil svach'il eb' yed' spoder. 10 A d'a jun c'ual ayic
ol javoc Cajal Jesús chi', te nivan ol aj yelc'och d'ayoñ a oñ yic oñxo tic. Co
masanil a oñ creyente oñ tic, ol caq'uem co b'a d'ay. Locan ex qued'oc yujto
eyac'nac och jun ab'ix ec' calnac d'a e c'ool.
11 Yuj val jun tic junjun c'u tzoñ lesalvi eyuuj. Sco c'an d'a co Diosal eyuuj,
yic vach' ex d'a yichañ, yujto a' avtannac ex och yicoc. Sco c'ananpax d'ay
to syac' spoder d'ayex, yic tze b'eyb'alej masanil tas vach' icha e gana, tzex
munlaj pax d'ay, yujto tzeyac'och d'a e c'ool. 12 Tato icha chi' tzeyutej e b'a, ol
aljoc vach' lolonel d'a Cajal Jesucristo eyuuj. Axo ol ex alan pax vach'il. Icha
chi' ol ex ajoc, yujto a co Diosal yed' Cajal Jesucristo chi' ol ac'an svach'c'olal
d'ayex.

2

Ol checlajel viñ yajal chucal

1 A ticnaic, tzin tz'ib'ejb'at d'ayex chajtil ol aj sjavi Cajal Jesucristo, aton
yic ol oñ molchajoch yed'oc. Tzin tevib'at d'ayex to 2 max e comon aq'uej
somchajel e pensar tato ay eb' tz'alan d'ayex to janacxo sc'ual Cajal chi'.
Vach'chom syal eb' to a Yespíritu Dios ix ch'oxan d'a eb', ma munil syal eb'
d'a yol yico', palta mañ ex och ilc'olal yuj eb'. Taxoñej syal eb' to ix c'och co
carta d'a eb', palta mañ e cha eyab'i. 3 Mañ eyac' musansatil e b'a, yujto ayic
manto ja jun c'ual chi', tzijtum mach ol meltzaj pax och ajc'olal d'a Dios. Ato
ta' ol checlajel viñ yajalil chucal. A viñ chi', yovalil ol ac'joccanb'at viñ d'a
syaelal. 4 A jun viñ chi' ol yac' oval viñ yed' Dios. Ol chichon sc'ool viñ d'a
jantacñej comon dios yed' d'a jantacñej tas b'aj syal sb'a eb' anima. Ol em val
c'ojan viñ d'a yol stemplo Dios, ol yalanoch sb'a viñ Diosal.
5 Naeccoti to ix valcan juntzañ tic d'ayex ayic ay in ec' eyed' ta'. 6 Eyojtac
tas tzato cachanoch vaan viñ yic max checlajelta viñ. Palta ato yic ol javoc
stiempoal, ato ta' ol checlajelta viñ. 7 A ticnaic, a chucal vanxo smunlaj d'a
elc'altac masanto ol ic'joc el jun mach scachanoch vaan sch'oxc'ab'an sb'a
chi'. 8 Ato val ta' ol checlajcanel jun viñ yajal chucal chi'. Palta ayic ol javoc
Cajal Jesús ol spucham viñ yajal chucal chi' yed' yic', axo stziquiquial ol ic'an
satcanel viñ. Palta ayic manto satel viñ chi', a tic ol sc'ulej viñ: 9 Ayic ol
checlajel viñ ol yac'och sb'a viñ Satanás yed' viñ. Ol yac'och spoder viñ d'a
viñ. Yuj chi' ol yal sb'oan juntzañ milagro viñ yed' juntzañxo tas ol ch'oxanel
spoder, palta es juntzañ chi'. 10 Tzijtum tas malaj svach'il ol sc'uloc viñ, yic
ol yac' musansatil eb' anima satnac viñ. Ol satcanel eb', yujto malaj sgana
eb' syac'och jun c'ayb'ub'al te yel tic d'a sc'ool yic scolchajel eb'. 11 Yuj chi',
a Dios ol chaan ac'joc musansatil eb', yic ol yac'och jun es chi' eb' d'a sc'ool.
12 Yuj chi' a jantacñej eb' maj ac'anoch jun c'ayb'ub'al te yel tic d'a sc'ool, ol
ac'joccanb'at eb' d'a syaelal, yujto ix q'uechaañ eb' yed' chucal.

Sic'b'il oñxo el yuj Dios

13 Ex xajanab'il yuj Cajal Jesús, yovalil scac'ñej yuj diosal d'a Dios eyuuj,
yujto sic'b'il ex taxoncanel yuj Dios chi' qued'oc d'a yichb'anil, yic tzex colchaj
yuj Yespíritu. A tzex ac'anoch yicoc Dios. Yuj chi' tzex colchaj qued'oc, yujto
tzeyac'och jun c'ayb'ub'al te yel tic d'a e c'ool. 14 Yuj jun vach' ab'ix yic
colnab'il ec' calnac d'ayex, a Dios avtannac ex och yicoc, yic vach' ay eyalan
eyic d'a snivanil yelc'och Cajal Jesucristo qued'oc.
15 Yuj chi', tec'an val tzeyutej e b'a. Mañ eyac' sat e c'ool d'a juntzañ
c'ayb'ub'al ec' calnaccan d'ayex yed' juntzañxo co tz'ib'ejnacb'at d'ayex.
16 Tzoñ xajanej Cajal Jesucristo yed' co Mam Dios. Syac' snivanil co c'ool d'a
masanil tiempo yuj svach'c'olal. Syac'anpax cac'och svach'il yipoc co c'ool.
17 Co gana a svach' ac'an tzalajc'olal d'ayex. Syac'anpax e tec'anil yic vach' a
jantacñej tas tzeyala', tze c'ulej, vach'ñej d'a yichañ.

3

Lesalvañec cuuj

1 A ticnaic, lesalvañecñej cuuj, yic vach' ol pucaxel slolonel Cajal Jesús d'a
scal eb' anima smasanil d'a elañchamel, yic ol scha eb' d'a smasanil sc'ool
icha eyutejnac e chaani. 2 C'anecñej pax d'a Dios cuuj, yic ol oñ colchajel d'a
yol sc'ab' eb' te chuc spensar. Yujto mañ masaniloc anima tz'ac'anoch Dios
d'a sc'ool. 3 Palta a Cajal Jesús, tz'elñejc'och tas syala'. A tz'ac'an e tec'anil.
Tzex scolanpaxel d'a viñ chuc. 4 Scac'och Cajal Jesús yipoc co c'ool to van e

c'anab'ajan juntzaň checnab'il calnaccan d'ayex to ol e c'anab'ajejňej pax d'a masanil tiempo. 5 Sco nib'ej to a Cajal Jesús tz'ac'an nachajel eyuuj to xajan ex yuj Dios. Sco nib'ej tz'och Cristo eyed'oc yic tec'an tzeyutej e b'a icha yutejnac sb'a.

Yovalil tzoň munlaji

6 A d'a sb'i Cajal Jesucristo scalb'at juntzaňxo checnab'il tic d'ayex. Tato ay eb' creyente jaragana, tato max sc'anab'ajej juntzaň c'ayb'ub'al ec' calnaccan d'ayex eb', max yal-laj junňej tzex ec' yed' eb'. 7 Eyojtacxo, smoj val tze c'anab'ajej co b'eyb'al, yujto maň jaraganaoc ec' cutejnac co b'a d'a e cal. 8 Eyojtac to malaj b'aj co matanejnac va co b'a d'ayex. Palta c'ual d'ac'val munlajnac oň d'a e cal. Cac'nac val quip co munlaji, yujto malaj co gana ay mach tz'ab'an syail yac'an tas tz'och cuuj ta'. 9 Vach'chom ay calan quic co c'anan co gasto d'ayex, palta munlaj oň yed' co c'ab'. Icha chi' cutejnac co ch'oxan jun vach' b'eyb'al d'ayex, yic vach' tze c'anab'ajej co b'eyb'al chi'. 10 Yujto ayic ay oň ec' d'a e cal, calannaccan jun checnab'il d'ayex, aton jun syal icha tic: Tato ay mach malaj sgana smunlaji, mocab' vaoc, xchi. 11 Scalb'at juntzaň tic d'ayex yujto ix cab'i to ayex mach ex jaragana ex. Toňej tze comon aq'uejoch e b'a d'a scal juntzaň tas b'aj malaj eyalan eyico'. 12 A ex icha chi' tzeyutej e b'a, a d'ayex scalb'at jun checnab'il tic. Yuj Cajal Jesucristo scham val calanb'at d'ayex to tzex munlaj val d'a tzalajc'olal, yic vach' ol ilchaj tas yovalil tz'och eyuuj.

13 Maň ex tzactzaj e c'ulan juntzaň tas vach' ta'. 14 Tato ay eb' max c'anab'ajan tas scalb'at d'a jun co carta tic, yovalil tzeyac' checlajel eb' d'a e cal, yic ol q'uixvoquel eb'. Aňejtona', maň junňejoc tzex ec' yed' eb'. 15 Palta max yal eyajc'olan e b'a yed' eb'. Tze yec val sna eb', yujto creyente eb' eyed'oc.

Syac'b'at stzatzil sc'ool eb' viňaj Pablo

16 Aocab' Cajal Jesús, aton jun ac'um junc'olal syac' val sjunc'olal d'ayex d'a masanil tiempo. Ochocab' pax eyed'oc e masanil ta'.

17 A in Pablo in tic, a in val lac'an tzin tz'ib'ejb'at jun stzatzil e c'ool tic, yic scheclaji to yel vic jun carta tic. Icha tic svutej in tz'ib'anb'at junjun in carta. 18 Aocab' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal d'ayex e masanil ta'.

A Sb'ab'el Carta San Pablo
D'A VIÑAJ TIMOTEO

B'ab'el Timoteo sb'i jun carta tic, aton jun b'ab'el carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Pablo d'a jun viñ quelem ochnac creyenteal d'a yol yic Asia. Yiñtilal Israel ix snun viñ, axo viñ smam viñ, griego viñ. Ayic xid'naquec' viñaj Pablo d'a Asia chi' d'a sb'ab'elal, ata' ochnac viñ creyenteal, ec'nac viñ yed' viñaj Pablo chi' b'ajtac ec'nac.

A jun carta b'atnac d'a viñaj Timoteo chi', ox macañ nivac yelc'och yaji: B'ab'el macañ, tz'el yich d'a capítulo 1 masanto d'a 2, ata' syal yuj juntzañ c'ayb'ub'al syal eb' scomon alejoch sb'a c'ayb'umal. A eb' chi' syal eb' to syal co chaan co colnab'il yuj juntzañ lolonel elc'altac yaji. Syalanpax eb' to ay juntzañ tas ay yovalil svaji. Max yalpax yoch yetb'eyum anima yalan eb'.

Axo schab'il macañ, tz'ilchaj d'a capítulo 3, syal yuj tas tz'aj co munlaj yed' iglesia, icha yic tz'och culto. Syalanpax tas yovalil sb'eyb'alej eb' anciano, eb' diácono yed' eb' ix ix tz'och yopisio.

Axo yoxil macañ, tz'el yich d'a capítulo 4 masanto d'a 6, syal yuj tas smoj sb'eyb'alej viñaj Timoteo yic syac'an servil Jesucristo viñ. Syalanpax d'a viñ, tas yovalil syutej sb'a viñ d'a scal junjun macañ anima d'a iglesia.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, schecab' in Jesucristo, yujto icha chi' yaj yalancan Dios co
Columal yed' Cajal Jesucristo, aton jun scac'och yipoc co c'ool. 2 Ach Timoteo,
svac'b'at jun in carta tic d'ayach. Icha val vuninal aji, yujto vuuj ix ac'och
Cristo d'a a c'ool. Yac'ocab' svach'c'olal co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo
d'ayach. Oc'ocab' sc'ool d'ayach, yac'ocab' pax sjunc'olal d'ayach ta'.

Tzeyil e b'a d'a juntzañ ch'oc c'ayb'ub'al

3 Ayic ix in b'at d'a yol yic Macedonia, ix in c'an pavor d'ayach to tzach
can d'a Éfeso, yujto in gana scham val alan d'a eb' sc'ayb'an eb' d'a juntzañ
ch'oc c'ayb'ub'al to yovalil syactejcan eb' yalani. 4 Tzal d'a eb' to max yixtej
stiempo eb' sc'ayb'an juntzañ ab'ix malaj b'aj sc'anab'ajaxi yed' d'a yab'ixal
smam yicham eb', yujto tzijtum juntzañ ab'ix chi' yojtac eb'. Toñej scomon
telaj sb'a eb' yuuj, palta malaj yelc'ochi. A juntzañ ab'ix chi', malaj yopisio oñ
sc'ayb'an d'a tas tz'aj cac'anoch d'a co c'ool tas nab'il yuj Dios d'a quib'añ.
5 Svalb'at jun checnab'il tic d'ayach yic vach' xajanej val sb'a eb' creyente
ta'. Tato stojolb'itej sb'a eb', tato syil val sb'a eb' yed' spensar, tato yel
syac'och Dios eb' d'a sc'ool, ol xajanej sb'a eb' yed' eb' yetanimail. 6 Palta ay
eb' tz'actancan jun vach' b'eyb'al sval tic. Yuj chi', toñej scomon aq'uejoch
spensar eb' d'a juntzañ comon lolonel malaj b'aj sc'anab'ajaxi. 7 Sgana eb'
syac'och sb'a c'ayb'umaloc d'a ley Moisés. Palta max nachajel-laj yuj eb' tas
syalelc'ochi. Vach'chom stec'b'ej sb'a eb' yalani, palta max nachajpaxel yuj
eb' tas van yalan eb' chi'.
8 Cojtac val to ay yopisio ley Moisés chi' tato yel sco c'anab'ajej icha val
tas syala'. 9 Cojtacpaxi to mañ yujoc eb' vach' sb'eyb'al ix ac'jican juntzañ
ley chi', palta aton yuj eb' ol val tic ix ac'jicani: Eb' pit syutej sb'a d'a Dios,
eb' max c'anab'ajan tas syal Dios, eb' max b'eyb'alan icha sgana Dios, eb'
chuc sb'eyb'al, eb' malaj tz'och Dios d'ay, eb' scomon b'uchvaj d'a tas vach',
eb' smac'ancham smam snun, eb' mac'umcham anima, 10 eb' tz'emñej d'a
ajmulal, eb' viñ vinac syic'laj sb'a yed' yetvinaquil, eb' elc'um anima, eb'
tz'esani, eb' tz'ac'anoch es d'a yib'añ eb' yetanimail yed' eb' sc'ulan junocxo

tas max scha sb'a yed' jun c'ayb'ub'al te yel, yuj chi' ix can jun ley chi'. 11 A
jun c'ayb'ub'al te yel tic, aton jun vach' ab'ix yac'nac Dios d'ayin yic svaleli.
A jun vach' ab'ix tic, te nivan yelc'ochi. A tz'alan yab'ixal Dios, aton jun te
tzalajc'olal yaji.

Ix oc' sc'ool Dios d'a viňaj Pablo

12 Svac' yuj diosal d'a Cajal Jesucristo, yujto te ayoch ved' d'a vopisio tic,
ix yala' to c'anab'ajum in d'ay, yuj chi' ix yac' vopisio vac'an servil. 13 A d'a
yalaňtaxo, te b'uchumtac in d'a Cristo. Vac'nac val chucal d'ay, ochnac in val
ajc'olal d'ay. Palta ix oc' val sc'ool Dios d'ayin, yujto manto in creyenteoc ta'.
Musansatil ic'an in c'ulannac juntzaň chi'. 14 Te nivan svach'c'olal Cajal Jesús
yac'nac d'ayin. A ac'jinac vac'och in c'ool d'ay, xajan in yuuj, icha chi' syutej
yac'an d'ayoň junjun oň, yujto junxoňej caj ved' Cristo Jesús.

15 Ay jun tas ol vala' te yel. Smoj co chaan cab'i: Ulnaquec' Cristo Jesús d'a
yolyib'aňq'uinal tic, yic tzoň scolcanel a oň ajmuloň tic. A in tic, tz'ec'xo val
d'a yib'aň te chuc in d'a yichaň anima smasanil. 16 Yuj chi', ix oc' sc'ool Dios
d'ayin, yic vach' vuuj scheclajeli to te ay snivanc'olal Jesucristo. Yuj chi' a
in tic, ch'oxnab'il vaj d'a jantac eb' toto ol ac'anoch Cajalil chi' d'a sc'ool, yic
ol scha sq'uinal eb' d'a junelňej. 17 A Dios Yajal d'a masanil tiempo. Malaj
b'aq'uiň ol chamoc. Malaj junoc mach syal yilani. Aňejton jun Dios tic, malaj
junocxo. Nivanocab' yelc'och d'ayoň. Calec vach' lolonel d'ay d'a masanil
tiempo. Amén.

18 Ach Timoteo, tzach in xajanej val icha junoc vuninal. Svalb'at juntzaň
checnab'il tic d'ayach, yic tzach munlaj icha yalnaccan juntzaň eb' uuj, ato
a ix ac'ji yal eb' yuj Dios. Yuj chi' icha junoc soldado te vach' syutej sb'a d'a
yopisio, icha val chi' tzutej a b'a ac'an ip a munlaj d'a yic Dios. Tec'an tzutej
a b'a ac'anoch Dios chi' d'a a c'ool. Tzil val a b'a yed' a pensar d'a masanil
tiempo. 19 Ay eb' maxtzac sya'ilej sb'a yed' spensar, yuj chi' ix vach' juviel eb'
d'a jun c'ayb'ub'al ix yac'och d'a sc'ool. 20 Icha chi' ix yutej sb'a viňaj Himeneo
yed' viňaj Alejandro, yuj chi' ix vac'och eb' viň d'a yol sc'ab' viň Satanás, yic
syojtaquejel eb' viň to max yal-laj co comon b'uchvaj d'a Dios.

2

Checnab'il yuj lesal

1 A ticnaic, tzin b'ab'laj alej val b'at jun tic d'ayach. Yovalil tzoň tevi d'a
Dios yuj anima smasanil. Yovalil sco c'an d'a Dios yic syac' svach'c'olal d'a
eb', yic scolvajpax yed' eb'. 2 Yovalil tzoň lesalvi yuj eb' nivac yajal yed' pax
yuj eb' yajal smasanil, yic vach' junc'olal tzoň aj yed' eb', yic malaj pax tas
sq'ue vaan d'a co cal yed' eb'. Tato icha chi', ol yal co c'ulan icha sgana Dios,
ol yalpax co b'eyec' d'a ac'anc'olal. 3 Tato icha chi' scutej co b'a, te vach' d'a sat
Dios co Columal. Ste tzalaj val qued'oc. 4 Yujto sgana Dios chi' scolchajcanel
eb' anima smasanil. Sgana syojtaquejel jun c'ayb'ub'al eb' te yel. 5 Junňej ton
Dios ay. Aňejtona', junňej pax mach syal yac'anoch co ti' d'ay, aton Jesucristo,
yujto a ochnac animail. 6 A' ulnaquec' yac'och sb'a d'a yol sc'ab' chamel, yic
scolel masanil eb' anima d'a jun yaelal ol ac'joc och d'a yib'aň eb' yuj smul. A
schamel chi' a val d'a stiempoal ix uji yic scheclajeli to sgana Dios scolchajel
eb' anima smasanil. 7 Yuj val jun tic, ix ac'ji vopisio valanel jun ab'ix tic.
Ix in ac'jioch schecab'oc Jesucristo yic tzin c'ayb'ej eb' maň israeloc d'a jun
c'ayb'ub'al te yel tic, yic syac'och Cristo eb' d'a sc'ool. Te yel svala', maň vanoc
vesani.

8 Yuj chi' in gana slesalvi eb' viñ vinac d'a junjun lugar. A eb' syic'chaañ
sc'ab' slesalvi,2.8 yovalilocab' vach' sb'eyb'al eb' d'a yichañ Dios, malajocab'
schichonc'olal eb', malajocab' b'aj stelaj sb'a eb'. 9 Axo eb' ix ix, yovalil vach'
syutej eb' ix yac'anoch spichul, tojolñejocab' syutej eb' ix yac'anochi. Mocab'
ac'umtacoc syutej sb'a eb' ix spach'uch'an xil sjolom. Mocab' ac'umtacoc
syutej sb'a eb' ix yuj juntzañ oro sveei yilji d'a sñi' sch'umil eb' ix. Mocab'
ac'umtacoc pax syutej sb'a eb' ix yuj juntzañ pichul te caro stojol syac'ochi.
10 Aocab' vach' b'eyb'al sch'oxel eb' ix. Smoj val icha chi', yujto yicxo Dios
yaj eb' ix. 11 Yovalil numan tz'aj eb' ix yab'an sc'ayb'ub'al d'a emnaquilal.
12 A in svala', max yal-laj a eb' ix sc'ayb'an eb' viñ vinac. Max yal-laj a eb'
ix tz'ac'an mandar eb' viñ. Yovalil numan tz'aj eb' ix yab'ani. 13 Yujto a viñaj
Adán, b'ab'el b'ob'il viñ yuj Dios. Axo ix Eva, tzac'anto b'onac ix. 14 Mañoc
viñaj Adán chi' ac'jinac musansatil yuj viñ diablo, palta a ix Eva chi'. Yuj chi',
a ix ochnac smul d'a Dios. 15 Palta ol colchajel eb' ix, tato sq'uib'tzitej yune'
eb' ix, tato tec'tec' yaj yune' eb' ix chi' yac'anoch Dios d'a sc'ool. Tato xajanej
eb' anima eb' ix, tato vach' sb'eyb'al eb' ix d'a yichañ Dios, syilan sb'a eb' ix.
Tato icha chi', ol colchajel eb' ix.2.15

3

Sb'eyb'al eb' scuchb'an eb' creyente

1 A junxo lolonel svalb'at tic d'ayach, te yel. Tato ay eb' snib'ej tz'och
stañvumaloc eb' yetcreyenteal, vach' jun munlajel snib'ej eb' chi'. 2 Ol vala'
tas yovalil sb'eyb'alej eb' tz'och yopisio chi': Yovalil max say tas malaj svach'il
eb', yic max yal yac'jioch tas d'a yib'añ eb'. Yovalil junjunñej ix yetb'eyum
junjun eb'. Yovalil tec'an syutej spensar eb', syilan val sb'a eb'. Vach'ocab'
syutej sb'eyb'al eb' d'a yichañ eb' yetanimail, vach'ocab' syutej sb'a eb' d'a
eb' slaj ec' d'ay. Yovalil vach' syutej eb' sc'ayb'an eb' yetcreyenteal. 3 Mocab'
uc'umoc añ eb'. Mocab' mac'vaj pax eb'. Yovalil nivan syutej sc'ool eb'. Max
yal yac'an oval eb' yed' junocxo mach. Mocab' pec'tuminoc eb'. 4 Vach'ocab'
syutej eb' yilan yol spat, yic vach' c'anab'ajum tz'aj eb' yuninal eb', yic ay
yelc'och eb' d'a sat eb' yuninal chi'. 5 Yujto a mach mañ ojtannacoc yilan yol
spat, ¿tas ol yutoc yilan yiglesia Dios? 6 A eb' unin creyente to, max yal-laj
yac'jioch yopisio eb', yujto ay smay toñej syic'chaañ sb'a eb'. Yujto ta icha
chi', ay smay yac'ji syaelal eb' icha utajnac viñ diablo. 7 A eb' ay yopisio,
yovalil vach' syutej sb'eyb'al eb' d'a yichañ eb' mañ creyenteoc, yic vach' mañ
ol b'uchjoc eb', yic vach' mañ ol ac'joc ganar eb' yuj viñ diablo chi'.

A chajtil syutej sb'a eb' diácono

8 Svalpaxb'at d'ayach tas yovalil ol sb'eyb'alej eb' diácono: Yovalil te vach'
syutej sb'eyb'al eb' d'a yichañ eb' anima. Mañ chab'satoc syutej sb'a eb'.
Mocab' uc'umoc añ eb', mocab' pec'tuminoc pax eb'. 9 Yovalil stec'b'ej val
sb'a eb' d'a jun c'ayb'ub'al ac'b'ilcan d'ayoñ yuj Dios, aton jun b'aj scac'och co
c'ool. Añejtona' yovalil syil val sb'a eb' yed' spensar. 10 Ayic manto och yopisio
eb' diácono chi', yovalil sb'ab'laj b'eytzitajcan eb'. Tato malaj spaltail eb'
tz'ilchaji, syal yac'jioch yopisio eb' chi'. 11 Icha pax chi' eb' ix ix tz'och yopisio,
yovalil te vach' syutej sb'eyb'al eb' ix d'a yichañ eb' anima. Max yal-laj tz'alvi
pecal eb' ix. Yovalil tec'an syutej spensar eb' ix. Añejtona' c'anab'ajumocab'

2.8 **2:8** Ayic ix tz'ib'chaj ch'añ Nuevo Testamento, a sb'eyb'al eb' creyente, to syac'q'ue sc'ab' eb' d'a chaañ ayic slesalvi eb'. 2.15 **2:15** A jun colnab'il syal d'a tic mañoclaj b'aj tzoñ colchajel d'a yalañ co mul syala', palta a tas syal elc'ochi to malaj tas syal scachanoch vaan eb' ix d'a smunlajel co Mam Dios tato sc'anab'ajej juntzañ checnab'il tic eb' ix.

eb' ix sc'ulan masanil tasi. 12 Axo eb' diácono, yovalil junjunñejocab' ix yetb'eyum junjun eb'. Vach'ocab' syutej eb' yilan eb' yuninal yed' yol spat. 13 A eb' diácono chi', tato te vach' syutej sb'a eb' d'a yopisio chi', te ay yelc'och eb' d'a yichañ eb' creyente. Tato icha chi', max xiv eb' yalaneli to ayoch Cristo Jesús d'a sc'ool eb'.

Yalnac Dios yuj co c'ayb'ub'al

14 Tzin na'a tecan ol in b'at b'aj ayach chi' d'a yic jaye' c'ual tic. 15 Tato mañ ol yal in b'at d'a elañchamel jun, palta tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayach, yic vach' tzojtaquejeli tas val sco b'eyb'alej a oñ yuninal oñxo Dios tic. Yujto a oñ tic yiglesia oñxo Dios, aton jun Dios pitzan. Ay copisio calanel jun c'ayb'ub'al te yel. Cuuj tz'och val yip jun c'ayb'ub'al yel tic d'a yichañ eb' anima. 16 A Dios ac'jinac cojtaquejeli chajtil yaj quic b'aj ay oñ ochi. Val yel, te nivan yelc'och juntzañ sch'oxnac d'ayoñ. Aton juntzañ tz'alan icha tic:

A Dios yac'nacoch sb'a animail. Axo Yespíritu ch'oxjinaqueli to yel yalnac.
Ochnac pax q'uelan eb' ángel d'ay. Ix alchajpaxel yab'ixal d'a juntzañxo nación.
Ay eb' ay d'a yolyib'añq'uinal van yac'anoch d'a sc'ool. Añejtona' ic'jinacpaxq'ue d'a satchaañ, xchi co c'ayb'ub'al tic.

4

Ay eb' creyente ol meltzaj d'a spatic

1 A Yespíritu Dios tz'alan sjichanil to ayic vanxo sjavi jun slajvub' tiempoal, ay eb' ol meltzaj d'a spatic. Axo d'a juntzañ c'ayb'ub'al es ol yac'och spensar eb'. Palta a juntzañ c'ayb'ub'al chi', a d'a eb' enemigo scoti. 2 A d'a juntzañ eb' anima tz'ac'an es ol yac'och schiquin eb'. A eb' anima chi', chab' sat eb'. Toton junelñej te juvinaquel spensar eb'. 3 Ol yalan eb' icha tic: Ay yovalil tato scac'och quetb'eyum. Ay pax juntzañ tas te ay yovalil cab'lani, xcham eb'. Palta a Dios ix b'oancan masanil juntzañ chi', yic scab'lej a oñ creyente oñ tic. Yuj chi', ayic scab'lani, scac' yuj diosal d'a Dios yuuj, yujto cojtacxo jun c'ayb'ub'al te yel. 4 Masanil tas b'ob'il yuj Dios, te vach', yuj chi' max yal-laj calani to chuclaj d'a yichañ. Syalñej cab'lan smasanil, añej to scac' yuj diosal d'a Dios chi' yuuj. 5 Tato tzoñ lesalvi, scac'an yuj diosal yuj tas sco va'a, malaj yovalil tas sco va chi', yujto icha chi' syal slolonel Dios.

A sb'eyb'al eb' tz'ac'an servil Cristo

6 Tato tza c'ayb'ej eb' creyente d'a juntzañ c'ayb'ub'al tic ta', vach' tzutej ac'an servil Jesucristo syal chi'. Ol vach' och a tec'anil ayic ol a c'ayb'an a b'a alan juntzañ lolonel scac'och d'a co c'ool yed' d'a juntzañxo c'ayb'ub'al te vach' b'aj ayoch co pensar. 7 Palta mañ ac'och a pensar d'a juntzañ ab'ix malaj b'aj sc'anab'ajaxi. Añej d'a Dios tzac'och a pensar d'a masanil tiempo. 8 Tato sco c'ayb'ej co b'a co pacub'tañan co nivanil yic ay quip, vach' toni. Palta a val jun ec'al vach' to scac'och co pensar d'a Dios yic ol co cha svach'il d'a yolyib'añq'uinal tic yed' d'a satchaañ. 9 A jun c'ayb'ub'al tic te yel. Smoj co chaanec cab' d'a smasanil co c'ool. 10 Yuj jun tic, scac' val quip co munlaj d'a yic Dios, scab'anpax syail yuuj. Yujto aton jun Dios pitzan scac'och yipoc co c'ool. A Dios, Scolumal eb' anima smasanil. Aton val eb' tz'ac'anoch sc'ool d'ay ol colchaj yuuj.

11 A juntzañ svalb'at tic d'ayach, scham val alan d'a eb' creyente ta', tza c'ayb'ej eb' d'ay. 12 Vach' tzutej a b'a, yic malaj mach ol alanoc to quelem unin ach. Más vach' tza ch'ox vach' b'eyb'al d'a eb' creyente smasanil. Vach' tzutej a lolon yab' eb'. Vach' tzutej a b'a yil eb'. Vach' pax tzutej a xajanan eb' ta'. Añej d'a Cajal Jesús tzac'och a c'ool. Tojolñej tzutej a pensar yil eb'.

Icha chi' tzutej a ch'oxan jun vach' b'eyb'al d'a eb' ta'. 13 Yacb'an manto in
c'och ta', tzac' val ip avtan slolonel Dios d'a scal eb'. Maŋ actejcan ecan sna'
eb', tza c'ayb'ejŋej eb'. 14 Ayic yac'annacq'ue sc'ab' eb' anciano d'a a jolom,
ata' yac'nac opisio Dios, yic snachajel uuj tas tzutej ac'an servil. A ac'jinac
nachajel yuj eb' to icha chi' ol ach yutoc. Yuj chi', maŋ actejcan jun opisio
chi'.
15 Tzac' val och a pensar d'a juntzaŋ svalb'at tic d'ayach, yic ol yil eb'
smasanil ta' to ipan yoch a tec'anil d'a junjun c'u. 16 Tzil val a b'a yuj tas tza
b'eyb'alej ta'. Aŋejtona', cham tza na yuj juntzaŋ c'ayb'ub'al tzac' sc'ayb'ej
eb' ta'. Tec'an tzutej a b'a d'a masanil tiempo, yic ol ach colchajeloc, yic ol
colchajpaxel eb' tz'ab'an tas tzal chi'.

5

A sb'eyb'al eb' creyente smasanil

1 Ayic tza ch'olb'itan tas yaj eb' ichamtac vinac, maŋ a tumej eb', ec sna
eb' d'a emnaquilal, icha tzutej alan junoc tas d'a a mam. Yed' pax d'a eb'
quelemtac, vach'ŋej tzutej alan d'a eb', icha tzutej alan d'a junoc uc'tac. 2 Icha
pax chi' tzutej alan d'a eb' ix chichimtac ix, icha tzutej alan d'a ix a nun.
Aŋejtona' d'a eb' ix cob'estac, vach' tzutej alan d'a eb' ix, yujto icha anab' yaj
eb' ix. Maŋoc d'a chab'satil tzal d'a eb' ix.
3 Svalanpaxb'at juntzaŋ checnab'il tic yuj eb' ix chamnac yetb'eyum. A eb'
ix chi', tato d'a val yel sch'ocoj eb' ix, yovalil tzoŋ colvaj d'a eb' ix. 4 Palta tato
ay yune' eb' ix jun, ma ay yixchiquin eb' ix, yovalil tza c'ayb'ej eb' uninab'il
chi' to yib'aŋ eb' yaj sb'ab'laj colvaj d'a smam snun, spactzitan eb' yuj tas ix
ac'ji d'ay. Tato icha chi' syutej sb'a eb', a d'a yichaŋ Dios, te vach', ste tzalaj val
yed' eb'. 5 Ay eb' ix chamnac yetb'eyum d'a val yel aycan sch'ocoj. A eb' ix chi',
aŋej Dios syac'och eb' ix yipoc sc'ool. C'ual d'ac'val slesalvi eb' ix yuj sc'anan
eb' ix jantacŋej tas ay tz'och yuuj. 6 Palta ay pax eb' ix chamnac yetb'eyum
chi' aŋej val tas sgana sc'ulej. Yuj chi' vach'chom pitzan eb' ix d'a yichaŋ eb'
anima, palta a d'a yichaŋ Dios chamnacxo eb' ix. 7 Scham val alan juntzaŋ
checnab'il tic d'a eb' ix ta', yic malaj mach ol alanq'ue tas d'a spatic eb' ix.
8 Tato ay eb' creyente max colvaj d'a smam snun, ma d'a eb' ay d'a yol spat
eb', a eb' chi', malaj yelc'och sc'ayb'ub'al Cristo d'a eb'. Ec'alxo schucal eb' d'a
yichaŋ eb' maŋ creyenteoc.
9 A eb' ix chamnac yetb'eyum sval tic, syal yoch eb' ix scuentaoc iglesia.
Aŋej eb' ix 60 ab'ilxo sq'uinal, eb' ix junŋej viŋ yetb'eyum yic'nac. 10 Aŋej eb'
ix chequel yaj d'a yichaŋ eb' yetcreyenteal to vach' sb'eyb'al eb' ix, eb' ix vach'
yutejnac sq'uib'tzitan yune', eb' ix vach' yutejnac sb'a d'a eb' slaj ec' d'ay, eb'
ix ac'jinac servil eb' yetcreyenteal d'a emnaquilal, eb' ix oc'nac sc'ool d'a eb'
ayoch d'a syaelal, eb' ix vach'ŋej yutejnac sb'a d'a masanil tiempo. Aŋej eb'
ix chi' syal yoch scuentaoc iglesia chi'.
11 Axo eb' ix unintac ix to scham yetb'eyum jun, maŋ a chaoch eb' ix
scuentaoc iglesia. Yujto ay b'aj aŋej sgana eb' ix sc'ulej, yuj chi' syactejcan
Cristo eb' ix, axo yetb'eyum eb' ix syac'xiochi. 12 Elta ul d'a yib'aŋ eb' ix, yujto
maxtzac sc'anab'ajej sti' eb' ix syac'cani. 13 Aŋejtona' aŋej lolonel tzec' yal eb'
ix d'a caltac pat, yuj chi' te jaragana tz'aj eb' ix. Maŋ toŋejoc jaragana eb' ix,
palta syal pax pecal eb' ix. Toŋej scomon aq'uejoch sb'a eb' ix d'a juntzaŋ
b'aj malaj yalan yico'. Syalanpax juntzaŋ malaj svach'il eb' ix. 14 Yuj chi',
tzin nib'ej to a eb' ix unintac ix to scham yetb'eyum, más vach' syac'xioch
yetb'eyum eb' ix. Aljocab' yune' eb' ix. Munlajocab' eb' ix d'a yol spat,
yic a eb' ayoch ajc'olal d'ayoŋ, maxtzac yal sb'uchvaj eb' d'ayoŋ yuj eb' ix.

15 Svalanb'at juntzaň tic d'ayach, yujto ay eb' ix chamnac yetb'eyum toxo ix meltzajpax d'a spatic. Axo ticnaic, a viň Satanás syac' servil eb' ix.
16 A eb' creyente ta', tato ay junoc ix chamnac yetb'eyum d'a yol spat eb', yovalil scolvaj eb' d'a ix. Yujto maň smojoc tato a iglesia tz'ac'an sgasto ix. A eb' ix d'a val yel sch'ocoj, aňej eb' ix b'aj syal scolvaj iglesia, yujto max tzac'van iglesia yac'an sgasto eb' ix smasanil.
17 A eb' anciano vach' syutej yilan eb' yetcreyenteal, vach' pax syutej eb' yac'an c'ayb'ajoc yed' yalanel slolonel Dios, yovalil te ay yelc'och eb' d'a yichaň eb' creyente smasanil. 18 Yujto a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a tz'alan icha tic: Maň eyac'och spail sti' noc' noc' stec'vi trigo, xchi. Syalanpax junxo icha tic: A eb' smunlaji, ay yalan yic eb' schaan stojol, xchi.
19 Tato ay mach tz'ac'anoch tas d'a yib'aň junoc anciano, yovalil ay chaväoc, ma oxvaňoc testigo. Tato malaj jun, maň a cha ab' d'ay. 20 Tato ay junoc anciano max actancan sc'ulan chucal, tza cachoch vaan d'a yichaň eb' creyente smasanil, yic ol xiv eb' creyente chi' yoch smul d'a Dios. 21 Scham val valanb'at d'ayach d'a yichaň Dios, d'a yichaň Cajal Jesucristo yed' d'a yichaň eb' ángel sic'b'ilcanel yuuj to tza c'anab'ajej val juntzaň checnab'il tic d'a stojolal, mocab'a sq'uexaňil tzutej a b'oan yaj eb'. 22 Maň a comon aq'uejoch yopisio junoc mach d'a elaňchamel, yacb'an manto a b'eytzitej, yujto talaj tz'och smul, locan ach yed'oc d'a smul chi' d'a yichaň Dios. Tziq'uel a b'a d'a junoc tas malaj svach'il.
23 Svalanb'at d'ayach yuj a c'ool, yujto aňeja' yac'an syail. Maňocňej a a' tzuq'uej. Syal uc'an jab'oc vino, yic ol b'oxoc a c'ool chi'.
24 Ay eb' toxon chequel yaj smul ayic manto b'eytzitaj eb'. Ay pax eb' masanto sb'eytzitaji, ichato chi' scheclajelta smul. 25 Icha pax chi' eb' vach' sb'eyb'al, chequeltaxon yaji to vach' sb'eyb'al eb'. Tato ay eb' vach' sb'eyb'al manto checlajeli, yovalil ol checlajeloc.

6

1 Aňejtona' svalanb'at d'ayach yuj eb' creyente ay spatrón. Ayocab' yelc'och spatrón eb' chi' d'ay, yic maň ol b'uchjoc Dios yuj sb'eyb'al eb'. Yed' juntzaň c'ayb'ub'al b'aj scac'och co pensar, maň ol b'uchjoc pax yuj eb'. 2 Tato ay eb' yetcreyenteal sb'a yed' spatrón, vach'chom creyente spatrón eb' chi', ayocab' yelc'och d'a eb'. Ec'alxo val vach' syutej eb' smunlaj d'ay, yujto creyente jun van schaan svach'il smunlajel eb' chi', xajanab'il viň yuj Dios yed' eb'. Scham val alan juntzaň c'ayb'ub'al tic d'a eb' ta', tza c'ayb'an eb' d'ay.

Max yal scac'och co pensar d'a b'eyumal

3 A juntzaň sc'ayb'ub'al Cajal Jesucristo, te yel, palta ay eb' max yac'och spensar d'ay. Ch'oc c'ayb'ub'al syal eb'. Malaj sgana eb' d'a juntzaň c'ayb'ub'al tz'alani tas scutej cac'anoch co pensar d'a Dios. 4 A eb' icha chi' syutej sb'a, malaj jab'oc tas yojtac eb', toňej syic'chaaň sb'a eb'. Sgana eb' syac' oval yed' junocxo mach. Sgana eb' stelaj sb'a yuj juntzaň lolonel. Aňej val juntzaň tic sc'ulej eb' d'a masanil tiempo. Palta yuj juntzaň sc'ulej eb' chi', spitzvi chichonc'olal d'a scal eb', oval, b'uchval, chuc pensaril yed' ajc'olal. 5 Icha chi' syutej eb' sjuanel spensar eb' max yac'och spensar d'a jun c'ayb'ub'al yel. A snaan eb' to ol yac' ganar stumin eb' d'a spatic co c'ayb'ub'al tic. 6 Yel toni, te nivan svach'il sco cha d'a spatic co c'ayb'ub'al, tato sco na'a to c'ocb'il syab' juntzaň tastac ay d'ayoň junjun oň. 7 Ayic caljinac, malaj jab'oc tas qued'nac. Aňejtona' malaj jab'oc tas ol quic'b'at qued'oc ayic ol oň chamoc. 8 Aňej tato c'ocb'il schax tas sco va d'a junjun c'u, tato ay pax co pichul, coň tzalajec. 9 Palta ay eb' creyente aňej b'eyumal sgana. Yuj chi', c'un sjuviel eb' yuj

chucal. Ichato scan eb' d'a junoc yaal, yujto tzijtum juntzaň tas malaj yopisio snib'ejoch eb'. Te ay smay sjuviel eb' yuuj. Yuj juntzaň b'aj syiloch sc'ool eb', svach' juviel spensar eb' d'a junelňej. Yuj chi', ichňej ta' ol satixcanem eb'. 10 A d'a pec' tuminal, a ta' scot yalňej tas chucalil. Ay eb' snib'an q'uen tumin, yuj chi' ix laj yactejcan jun c'ayb'ub'al eb' yac'nac och d'a sc'ool. Maňxo jantacoc cusc'olal ix yic'cot eb' d'a yib'aň.

Scac'och co c'ool d'a Jesucristo

11 A achxo tic ach Timoteo, yicxo Dios aji. Maň a c'ulej juntzaň malaj svach'il ix val tic. Te tojol tzutej a b'eyb'al. Aňej Dios b'aj tzac'och a c'ool yed' a pensar. Tza xajanej eb' anima. Tec'an tzutej a b'a ab'an syail. Emnaquil tzutej a b'a. 12 Icha junoc mach syac' yip, tec'tec' syutej sb'a, icha chi' tzutej ac'an ip och tzac'an yuj Cajal Jesús, yic tza cha a q'uinal d'a junelňej, yujto yuj a chaan a q'uinal chi' ix ach yavtejoch Dios yicoc ayic te vach' ix utej alan d'a yichaň juntzaň eb' ix ab'an alani to a Jesucristo Cajal toni. 13 Scham val valanb'at d'ayach d'a yichaň Dios, aton jun tz'ac'an sq'uinal masanil tastac yed' d'a yichaň Jesucristo, aton jun te vach' yutejnac yac'an testigoal sb'a d'a yichaň viňaj Poncio Pilato, 14 tza c'anab'ajej val juntzaň checnab'il tic sic'lab'il. Vach'ňej tzutej a b'eyb'al masanto ol javoc Cajal Jesucristo. 15 Ayic ol javoc jun tiempoal icha sgana Dios, ato ta' ol elc'och jun tic yuuj. Yujto aňej ay spoder. Te tzalajc'olal yaji. A sReyal eb' rey. Yajal pax yaj d'a eb' yajal. 16 Aňej malaj b'aq'uiň schami. Saquilq'uinalňej b'aj ay. Malaj junoc mach syal sc'och d'a stz'ey. Malaj junoc mach ilannac, yujto maň chequeloc. Te nivanocab' yelc'och d'a co sat. Ayocab' spoder d'a masanil tiempo. Amén.

17 Axo eb' creyente b'eyum d'a yolyib'aňq'uinal tic, tzal juntzaň checnab'il tic d'a eb'. Scham val alan d'a eb' to max yal yic'anchaaň sb'a eb'. Max yal yac'anoch sb'eyumal eb' chi' yipoc sc'ool, yujto elaňchamel slajvieli. Tzalanpax d'a eb' to aňej Dios pitzan syac'och eb' yipoc sc'ool. Yujto a Dios chi' tz'ac'an masanil tas d'ayoň yic tzoň tzalaj yed' juntzaň chi'. 18 Yovalil vach' syutej sb'eyb'al eb', maň jantacoc tas vach' syal sc'ulan eb'. Yovalil scolvaj eb' d'a eb' meb'a', sian pax eb' tastac ay d'ay. 19 Tato sb'eyb'alej eb' icha sval tic, ol smolb'ej sb'eyumal eb' ol scha b'aq'uiň, ol schaan jun sq'uinal eb' d'a val yel.

Slajvub' schecnab'il viňaj Pablo

20 Ach Timoteo, taňvej val tas ix ac'chajoch ab'enal d'a yol a c'ab'. Ay eb' comon tz'alan tastac, palta nab'aňej. Malaj yelc'och tas syal eb' syaloch sb'a jelanil chi'. B'esel a b'a d'a scal eb'. 21 Yujto ay eb' syac'och spensar d'a juntzaň es syal eb' chi'. Yuj chi' syactejcan juntzaň c'ayb'ub'al eb' yac'nac och d'a sc'ool.

Aocab' Dios tz'ac'an svach'c'olal d'ayex ta'.

A Schab'il Carta San Pablo
D'A VIÑAJ TIMOTEO

Schab'il Timoteo sb'i jun carta tic, aton schab'il carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Pablo d'a viñaj Timoteo yuj juntzañxo lolonel syalb'at viñ d'a viñ, yic scolvaj viñ yed' viñ d'a b'ajtac tz'eq'ui. Yujto yojtacxo viñaj Pablo chi' to toxo ol chamoc, yuj chi' ix yac' val yip viñ sc'ayb'ancan viñaj Timoteo chi', yic syac'an techaj juntzañ proval viñ sjavi d'a yib'añ, tec'anpax syutej viñ yac'an testigoal sb'a yuj Cristo. Ix yalanpaxb'at viñ yic vach' syutej sb'a viñaj Timoteo yed' Slolonel Dios. Yovalil sc'anab'ajej viñ yilan yopisio, aton alojel vach' ab'ix vach'chom ay eb' ayoch ajc'olal d'a viñ. Ix yalanpaxb'at viñ d'a viñaj Timoteo chi' to max yal yac'anoch sb'a viñ d'a juntzañ telajb'ail malaj b'aj sc'anab'ajaxi, malaj pax jab'oc tas vach' syac'a', yujto a eb' tz'ab'an juntzañ lolonel chi', toñej svach' juviel spensar eb' yuuj.

A yuj juntzañ tic tz'aljib'at d'a viñaj Timoteo chi', yic vach' snacot viñ tastac ix sch'ox viñaj Pablo chi' d'a viñ, aton c'ayb'ub'al, yujto a viñaj Pablo chi', tec'an yutejnac sb'a viñ d'a scal juntzañ yaelal ix ac'jioch d'a yib'añ.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in, schecab' in Jesucristo, yujto icha chi' ix el d'a sc'ool Dios. A
Dios yac'naccan sti' to ol yac' co q'uinal d'a junelñej, yujto junxoñej caj yed'
Cristo Jesús. 2 Ach Timoteo, tzin tz'ib'ejb'at jun carta tic d'ayach. Te xajanab'il
ach vuuj, icha vuninal aji. Yac'ocab' svach'c'olal co Mam Dios yed' Cajal
Jesucristo d'ayach. Oc'ocab' sc'ool d'ayach, syac'anpax sjunc'olal d'ayach.

Max yal co q'uixvi calanel slolonel Cristo

3 C'ual d'ac'val in lesalvi uuj. Ayic tzin lesalvi d'a juntac el, svac'pax yuj
diosal d'a Dios uuj. Te tojol svutej in pensar vac'an servil Dios chi' icha
yutejnac eb' in mam vicham. 4 Tzin naancoti to oc'nac ach ayic a cannac vuuj.
In gana tzach vil junelxo, yic ol vach' javoc in tzalajc'olal. 5 Vojtac to tzac'val
och Cajal Jesús d'a a c'ool, icha yutejnac sb'a ix a nun chichim ix Loida yed' ix
a nun ix Eunice. Vojtac to icha yutejnac sb'a eb' ix chi', icha pax chi' tzutej a
b'a.
6 Ayic vac'annacq'ue in c'ab' d'a a jolom, ata' yac'nac opisio Dios, yic
snachajel uuj tas tzutej ac'an servil. A ticnaic, svalb'at d'ayach to tzac' val ip
a munlaj d'a opisio chi'. 7 Mañoc xivc'olal ix yac' Dios d'ayoñ, palta a spoder
ix yac'a', yic tec'an scutej co b'a. Ix yac'an co xajanej co b'a. Ix yac'anpax
tas scutej quilan co b'a. 8 Yuj chi', mañ ach q'uixvoc alanel yab'ixal Cajal
Jesús. Añejtona' mañ ach q'uixvoc pax vuuj, yujto a ticnaic preso vaj yuj Cajal
Jesús chi'. Mañ ach xiv ab'an pax syail yuj jun vach' ab'ix yic colnab'il, yujto
a Dios van yac'an spoder d'ayach ved'oc. 9 A Dios yac'nac co colnab'il. A'
avtannac oñ, yic tzoñ och yicoc. Mañ yujoc juntzañ tas vach' sco c'ulej ix oñ
colchaji, palta ix el d'a sc'ool Dios to icha chi' tzoñ aji, yujto junxoñej caj yed'
Cristo. Atax yic manto sb'o jun yolyib'añq'uinal tic, toxonton ay svach'c'olal
d'ayoñ. 10 Axo yic ix ulec' co Columal Jesucristo, ix checlajel svach'c'olal Dios
d'ayoñ. A Jesucristo chi' ix ac'an lajvoc spoder chamel. Yuj jun vach' ab'ix yic
colnab'il, ix checlajeli to a Cajal Jesús chi' tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej.
11 A Dios ac'annac vopisio yic svalel vach' ab'ix yic colnab'il. A' ac'annac in
och schecab'oc Jesucristo, yic vach' tzin ec' in c'ayb'ej eb' mañ israeloc. 12 Yuj
chi' svab' syail yuj juntzañ sjavi d'a vib'añ tic. Palta max in q'uixvilaj, yujto

vojtac mach ayoch yipoc in c'ool, aton Dios. Vojtac to ay spoder staňvan tas ix vac'och ab'enal d'a yol sc'ab',[1.12] masanto ol javoc sc'ual sjavi Jesucristo.
13 A juntzaň c'ayb'ub'al valnaccan d'ayach, te yel, yuj chi' tza c'anab'ajej val. A ticnaic, junxoňej caj yed' Cristo Jesús, yuj chi' tzac' val och Cajal chi' d'a a c'ool. Tza xajanej paxi. 14 A juntzaň c'ayb'ub'al ix ac'jioch ab'enal d'a yol a c'ab' yuj Dios, tza taňvej yuj spoder Yespíritu, aton jun ix ac'jioch cajan d'ayoň junjun oň.
15 Ojtactaxoni to a masanil eb' creyente ay d'a yol yic Asia, ix in yactejcan eb' in ch'ocoj. Aňejtona' viňaj Figelo yed' viňaj Hermógenes, ix in yactejpaxcan eb' viň. 16 Palta tzin nib'ej to tz'oc' sc'ool Cajal Jesús d'a eb' ay d'a yol spat viňaj Onesíforo, yujto tzijtum el ix yac' snivanil in c'ool viň. Vach'chom preso vaji, palta maj q'uixvoc viň sjavi d'ayin. 17 Ayic ix javi viň d'a Roma tic, ix ec' viň in say d'a smasanil sc'ool, masanto ix in ilchaj yuj viň. 18 A d'a sc'ual sjaub'al Cajal Jesucristo, comonoc ol oc' sc'ool Cajalil d'a viňaj Onesíforo chi'. Ojtac jantac ix oň yac' servil viň d'a choňab' Éfeso, aton b'aj ayach ec' chi'.

2

Tec'an scutej co b'a

1 A ach tic, icha val to vuninal ach. Tec'an val tzutej a b'a yuj svach'c'olal Dios syac' d'ayoň, yujto junxoňej caj yed' Cristo Jesús. 2 Ay juntzaň c'ayb'ub'al ix ab' valan d'a scal eb' tzijtumal creyente, tza c'ayb'ej eb' creyente c'anab'ajum d'ay, aton eb' syal pax sc'ayb'an eb' yetcreyenteal.
3 Icha junoc soldado te vach', icha chi' tzutej a b'a ac'an techaj ab'an syail, yujto van ac'an servil Jesucristo. 4 Q'uinaloc ay junoc soldado ayoch d'a yopisio ticnaic, max yal-laj yac'anb'at sb'a d'a junocxo comon munlajel, yujto aňej jun yajalil ix ic'an och soldadoal chi' b'aj snib'ej vach' scan d'a sat. 5 Q'uinaloc ay junoc ayoch d'a junoc tajnel ticnaic, sgana syac' ganar. Palta tato max sc'anab'ajej juntzaň sleyal yic jun tajnel chi', max yac'laj ganar schaan spac. 6 A eb' smunlaj d'a sat sluum, ay yalan yic eb' sb'ab'laj yaman sat smunlajel chi'. 7 A juntzaň svalb'at tic d'ayach, tza na val sic'lab'il. Axo Cajal Jesús ol ac'an nachajel uuj smasanil.
8 Tza navalcot Jesucristo, aton yiňtilal viňaj rey David, ix pitzvixi d'a scal eb' chamnac. Icha chi' syal jun vach' ab'ix yic colnab'il svalel tic. 9 A ticnaic van vab'an syail, yujňej to svalel jun vach' ab'ix tic. Ayoch q'uen cadena d'ayin, ichato te nivan in mul d'a yichaň ley. Palta a slolonel Dios, maň ayoc och q'uen cadena d'ay icha vaj a in tic. 10 Ay juntzaňxo eb' sic'b'iltaxonel yuj Dios. In gana ol scha svach'il Dios chi' eb' qued'oc, yuj chi' svac' techaj masanil juntzaň yaelal sja d'a vib'aň, yic ol scha scolnab'il eb' te nivan yelc'ochi, aton jun tz'ac'ji d'ayoň d'a junelňej, yujto junxoňej caj yed' Cristo Jesús. 11 A juntzaň lolonel svalb'at d'ayach tic, te yel:
Tato chamnac oň yed' Cristo, ol oň aj yed' d'a junelňej.
12 Tato scac' techaj syaelal yed'oc, ol oň och yajalil yed'oc. Tato ay oň scala' to
maň oň yicoc, ol yal paxi to maň oň yicoclaj.
13 Tato ay oň max caq'uelc'och icha tas scala', palta axo, tz'elňejc'och tas
syala'. Yujto max yal sq'uexan spensar d'a tas syala'.

A tas sgana Dios sc'ulej eb' tz'ac'an servil

14 Eccot juntzaň svalb'at d'ayach tic sna eb'. Scham val alan d'a eb' d'a yichaň Dios Cajal to max yal-laj scomon telan sb'a eb' yuj juntzaň lolonel

1.12 **1:12** A d'a tic syala' to a viňaj Pablo ix ac'anoch tas ab'enal d'a yol sc'ab' Dios. Ay juntzaňxo traducción tz'alani to ay spoder Dios staňvan masanil tas ix yac'och ab'enal d'a yol sc'ab' viňaj Pablo chi'.

malaj jab'oc yopisio. Axo eb' smaclan yab' tas syal eb', ste juviel eb' yuuj.
15 Tzac' val ip a munlaj d'a yic Dios, yic ol yila' to vach' a munlajel, te tojol
tzutej alanel slolonel te yel. Tato icha chi' tzutej a b'a, mañ ol ach q'uixvoclaj
d'a yichañ. 16 Mañ a comon aq'uejoch a b'a yed' eb' scomon loloni, aton eb'
malaj yelc'och tas syala'. Yuj juntzañ comon lolonel chi', toñej svach' b'at
eb' d'a scal chucal. 17 Icha junoc yab'il yaxc'a, ste xacchajb'ati, icha chi' tz'aj
spucaxb'at juntzañ comon lolonel syal eb' chi'. Icha chi' ix yutej sb'a viñaj
Himeneo yed' viñaj Fileto. 18 Yuj chi', ix spatiquejcanel jun c'ayb'ub'al te yel
eb' viñ. Slaj yalan eb' viñ to toxo ix pitzvixi eb' chamnac. Yuj tas syal eb'
viñ chi', ay eb' somchajel spensar, maxtzac yac'och Cajal Jesucristo eb' d'a
sc'ool. 19 Icha yipumal yich junoc pat mañ jab'oc tz'ib'xi, icha chi' yutejnac
Dios yac'anem yipumal yich yiglesia. A d'a yiglesia chi' ayoch jun sello, aton
jun tz'alan icha tic: A Cajal Jesús toxonton yojtac mach eb' yictaxoni, xchi.
Syalanpax icha tic: A mach tz'alani to yic Cristo, yovalil syactejcan masanil
chucal, xchi jun sello chi'.
20 A d'a junoc pat nivaquil, mañ jantacoc yamc'ab' ay d'a yool. Ay juntzañ
q'uen yamc'ab' chi', nab'a oro yed' plata, te ch'oc yel yopisio. Palta ay
juntzañxo yamc'ab' chi', nab'a te' yed' lum luum, a juntzañ chi', comonñej
yaji. 21 Icha juntzañ yamc'ab' chi', icha chi' caji. Tato scactejcan masanil
chucal, a d'a yichañ Cajal Jesús, te ay quelc'ochi. Añej ay oñ yico'. Te ay copisio
yuuj, yujto a tas sgana, lista caj co c'ulani.
22 Iq'uel a b'a d'a scal chucal sc'ulej eb' etquelemal. Te tojol tzutej a b'eyb'al.
Añej Cajal Jesús tzac'och d'a a c'ool. Tza xajanan eb' anima. Junc'olal tzutej
a b'a. Junxoñej pax tzutej a b'a yed' eb' malaj jab'oc spaltail d'a yichañ Cajal
Jesús, ayic syalan sb'a eb' d'ay. 23 Iq'uel a b'a d'a scal eb' scomon telaj sb'a,
aton eb' malaj jab'oc yelc'och tas syala'. Ina ojtac, toñej spitzvi oval yuj tas
syal eb' chi'. 24 A mach tz'ac'an servil Cajal Jesús, max yal scomon ac'anoch
sb'a d'a scal oval. Yovalil emnaquil syutej sb'a d'a masanil anima. Yovalil
vach' syutej sc'ayb'an eb' anima, nivanocab' pax syutej sc'ool. 25 Añejtona',
emnaquil syutej eb' yalan d'a eb' schichonoch sc'ool d'ay, yic talaj icha chi' ol
ac'joc sna sb'a eb' yuj Dios, axo yojtacanel jun c'ayb'ub'al te yel eb'. 26 Yujto
a eb' chi', ichato yamb'il eb' yuj viñ diablo yic sc'ulej eb' icha tas sgana viñ.
Palta tato sna sb'a eb', ol colchajcanel eb' d'a yol sc'ab' viñ.

3

A tas ol b'eyb'alaj d'a lajvub' c'ual

1 Yovalil tzojtaquejeli to ayic manto javi jun lajvub' c'ual, ol javoc jun
tiempoal te ay smay. 2 Yujto ay eb' anima munil ol xajanej sb'a sch'ocoj. Añej
d'a q'uen tumin ol yac'och spensar eb'. Ol yac' ac'umtaquil eb'. Ol yic'chaañ
sb'a eb'. Ol comon b'uchvaj eb' d'a Dios. Mañ ol sc'anab'ajej eb' tas syal smam
snun. Chab'c'olal ol scha junoc tas eb'. Te chuc ol yutoc sb'eyb'al eb'. 3 Mañ
ol xajanej jab'oc sb'a eb', mañ junoc mach b'aj ol oc' sc'ool eb'. Ol yal chuc eb'
d'a spatic eb' quetanimail. Mañ ol sya'ilej snivanil eb'. Icha junoc noc' noc' te
ov, icha chi' ol yutoc sb'a eb'. Ol chichonoch sc'ool eb' d'a jantacñej tas vach'.
4 Ayic ol javoc jun tiempoal chi', ol yac'och es eb' d'a yib'añ eb' svach'c'ool.
Mañ ol xiv jab'oc eb' sc'ulan chucal. Ol laj yaloch sb'a eb' jelanil. Añej d'a
tas sgana snivanil eb' b'aj ol yac'och spensar. Mañ xajanoc Dios yuj eb'. 5 Ol
laj yal eb' icha tic: A d'a Dios van cac'anoch co pensar, xcham eb', palta a
sb'eyb'al eb' ol ch'oxaneloc to mañoc Dios ayoch yed' eb'.
A achxo jun, tziq'uel a b'a d'a eb' icha chi' syutej sb'a. Mañ junñejoc
tzach ec' yed' eb'. 6 A d'a scal eb' chi', ata' ay eb' toñej smontan och eb' ix

ix malaj spensar d'a yoltac pat, syac'an musansatil eb' ix eb'. A eb' ix chi', juvinacxoel spensar eb' ix yuj chucal. Tzijtum val juntzañ malaj svach'il snib'ejoch eb' ix, añej pax ta' ayoch spensar eb' ix. 7 A eb' ix chi', masanil tiempo syac'lej eb' ix sc'ayb'an sb'a, palta malaj b'aq'uiñ ol yojtaquejel jun c'ayb'ub'al te yel eb' ix chi'. 8 Icha ajnac schichonoch sc'ool viñaj Janes yed' viñaj Jambres[3.8] d'a viñaj Moisés, icha pax chi' schichonoch sc'ool eb' anima sval tic d'a jun c'ayb'ub'al te yel. Toxonton juvinaquel spensar eb'. A sb'eyb'al eb' sch'oxaneli to mañoc d'a Dios ayoch spensar eb'. 9 Palta a eb' chi', ol checlajel eb' d'a yichañ eb' anima smasanil to malaj spensar eb', yuj chi' mañ ol yac'laj ganar eb'. Icha ajnac scheclajel eb' viñ chichonnac och sc'ool d'a viñaj Moisés chi', icha chi' ol aj scheclajel eb'.

Slajvub' schecnab'il viñaj Pablo

10 A ach tic, ojtac in c'ayb'ub'al, in b'eyb'al yed' tas ix vutej in pensar. Ix ila' tas ix vutej vac'anoch Cajal Jesús d'a in c'ool. Ix il jantac in nivanc'olal yed' pax tas ix vutej in xajanan eb' anima. 11 Añejtona' ix ila' tas ix vutej in tec'b'an in b'a d'a scal juntzañ tas ix ac'jioch d'a vib'añ d'a choñab' Antioquía, d'a Iconio yed' d'a Listra. Te nivan yaelal ix vab' d'a juntzañ choñab' chi', palta a Cajal Jesús ix in colanel d'a yol sc'ab' masanil. 12 A mach snib'an stojolb'itej sb'eyb'al yujto junxoñej tz'ajcan yed' Cristo Jesús, val yel ol ac'jococh yaelal d'a yib'añ yuj eb' anima. 13 Axo eb' te chuc sb'eyb'al yed' eb' tz'ac'an musansatil eb' anima, ol vach' b'atcan eb' d'a scal chucal chi'. Tz'ac'vi musansatil eb', tz'ac'jipax musansatil eb'.

14 Palta a ach tic, tec'an val tzutej ac'anoch a pensar d'a juntzañ c'ayb'ub'al a c'ayb'ejnac. Ac'ñej och juntzañ c'ayb'ub'al chi' d'a a c'ool, yujto ojtac mach c'ayb'annac ach. 15 Atax yic ix ach cotoch uninal, atax ta' ix a yamoch a c'ayb'an Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani. Aton Slolonel chi' tz'ac'an jelanb'oc co pensar yic tzoñ colchaji, yuj cac'anoch Cristo Jesús d'a co c'ool. 16 A masanil Slolonel chi', a Dios chi' ix ac'an tz'ib'chajoc, yuj chi' ay yopisio oñ sc'ayb'ani. Ay yopisio oñ scachanoch vaan. Ay yopisio yac'an b'o co pensar. Ay pax yopisio oñ sc'ayb'an d'a tas scutej co tojolb'itan co b'eyb'al. 17 Icha chi' yopisio Slolonel chi', yic a oñ yic oñxo Dios, tz'acan snachajel cuuj, syalñej pax co c'ulan jantacñej tas vach'.

4

1 Ayic ol javoc Cajal Jesucristo d'a schaelal, ato ta' ol vach' och yajalil. A' ol ch'olb'itan tas yaj masanil eb' anima chamnacxo yed' eb' pitzanto. Yuj chi', d'a yichañ Dios yed' d'a yichañ Cajal Jesucristo, scham val valanb'at d'ayach: 2 Tzalel Slolonel Dios d'a scal eb' anima. Taxoñej sgana eb' syab'i, mato maay, palta tzalñej d'a eb', tza montan eb'. Tza cachan eb' d'a chucal, tzecan sna eb'. Te nivan tzutej a c'ool d'a eb', tza c'ayb'ej pax eb' d'a Slolonel Dios chi'. 3 Yujto a d'a jun tiempoal ol javoc, ay eb' mañxo ol chaan alchaj juntzañ c'ayb'ub'al yel d'a eb'. Mañ jantacoc juntzañ comon lolonel sgana eb' ol yab'i, yuj chi' tzijtum eb' c'ayb'um ol smolb'ejcot eb'. Palta a eb' c'ayb'um chi', añej juntzañ comon lolonel ol yal eb' icha sgana eb' anima. 4 Yuj chi' mañxo ol yac'och schiquin eb' d'a jun c'ayb'ub'al te yel. A d'a juntzañ comon ab'ix ol yac'och spensar eb'. 5 A ach xo, tec'an tzutej a pensar d'a masanil tiempo. Tzac' val techaj ab'an syail. Tzalel vach' ab'ix yic colnab'il d'a scal eb' anima. Munlajañ sic'lab'il, yic vach' malaj tas ol yac' palta d'a opisio chi'.

6 A inxo tic, van sja stiempoal in chami. Icha junoc tas siaj d'a Dios to smiljichamoc, icha chi' ol in ajoc. 7 Icha junoc mach syac' yip d'a junoc tajnel,

3.8 **3:8** Viñaj Janes yed' viñaj Jambres, am eb' viñ sb'inaj d'a Éxodo 7.11,22; 8.7,19.

icha chi' ix vutej in b'a in munlaj d'a yic Dios. Axo ticnaic, ix vac' ganar slajvi vopisio d'a svach'il. D'a masanil tiempo ix in c'anab'ajej juntzaň c'ayb'ub'al b'aj scac'och co c'ool. 8 Axo ticnaic, ay jun spac vic sic'anxo, yujto tojol ix vutej in b'eyb'al. A Cajal Jesús, te tojol spensar, A' ol ch'olb'itan yaj anima smasanil. A d'a jun c'ual chi', ol in cha spac vic d'ay. Maňoc inňej ol in cha spac vico', palta ol scha pax yic eb' snib'an sjaub'al Cajal Jesús d'a schaelal.

Juntzaňxo schecnab'il viňaj Pablo

9 In gana tzach cot in il d'a elaňchamel 10 yujto ix in yactejcan viňaj Demas in ch'ocoj. Ix b'at viň d'a Tesalónica, yujto aňej tas ay d'a yolyib'aňq'uinal tic b'aj syac'och spensar viň. Axo viň cuc'tac Crescente, a d'a yol yic Galacia ix b'at viň. Yed' viň cuc'tac Tito, ix b'at viň d'a yol yic Dalmacia. 11 Axoňej viň cuc'tac Lucas ayec' ved'oc. Ayic tzach coti, tza say viňaj Marcos, yic tzic'cot viň ed'oc, yujto te ay yopisio viň smunlaj ved'oc d'a yic Cajal Jesús. 12 Axo viňaj Tíquico, a d'a Éfeso ix in checb'at viň. 13 Ayic tzach coti, comonoc tzec' ic' jun in pichul jucan vactejnaccan d'a viňaj Carpo d'a choňab' Troas. Tzic'anpaxcot juntzaň ch'aň in libro. A val juntzaňxo ch'aň uum te vach', yovalil tzic'cot ch'aň.

14 A viňaj Alejandro, viň b'oum q'ueen, te chuc ix yutej sb'a viň d'ayin. Palta a Cajal Jesús ol pactzitan d'a viň. 15 Aňejtona' tzil pax a b'a d'a viň a ach tic, yujto ste chichonoch sc'ool viň d'a jun ab'ix scalel tic. 16 Ayic ix in c'och d'a yichaň eb' yajal d'a sb'ab'elal yuj valani tas vaji, malaj junoc mach ix och ved'oc. Ix laj b'at eb', ix in yactejcan eb' in ch'ocoj. Comonoc maň ol yac'cot spac jun chi' Dios d'a eb'. 17 Palta axo Cajal Jesús ix och ved'oc. Ix colvaj ved'oc, yuj chi' ix in vach' alejel vach' ab'ix yic colnab'il. A val eb' maň israeloc, ix yab' eb' smasanil. A junel, ichato yamchajnac in yuj jun noc' choj,4.17 ijan schinac in b'at noc', palta a Cajal Jesús colannac in elta d'a yol sti' noc' choj chi'. 18 A Cajalil chi' ol in colanel d'a yol sc'ab' masanil chucal. Ol in svach' taňvani, yic ol in c'och d'a yol sc'ab' d'a satchaaň. Nivanocab' yelc'och Cajalil chi' d'a masanil tiempo. Amén.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

19 Svac'b'at stzatzil sc'ol ix canab' Prisca yed' viň cuc'tac Aquila yed' pax eb' ay d'a yol spat viň cuc'tac Onesíforo. 20 A viň cuc'tac Erasto, a d'a Corinto ix can viň. Axo viň cuc'tac Trófimo, a d'a Mileto ix vac'can viň, yujto penaay viň. 21 In gana tzach cotcan d'a elaňchamel, yacb'an manto ja ňab'ilq'uinal. A viň cuc'tac Eúbulo tic, syac'b'at stzatzil a c'ool viň. Icha pax chi' viň cuc'tac Pudente, viň cuc'tac Lino, ix canab' Claudia yed' eb' creyente smasanil, syac'paxb'at stzatzil a c'ool eb' ta'.

22 Ayocab' och Cajal Jesucristo ed'oc. Yac'ocab'pax svach'c'olal Dios d'ayex e masanil ta'. Amén.

4.17 **4:17** A d'a tic sb'inaj sb'eyb'al eb' romano, ay b'aj ix ac'ji eb' ay schucal d'a yichaň viň gobierno d'a noc' choj, yic schijib'at eb' yuj noc'.

A Scarta San Pablo
D'A VIÑAJ TITO

Tito sb'i jun carta tic, aton jun carta tic stz'ib'ejb'at viñaj apóstol Pablo d'a viñaj Tito ayec' d'a Creta. Mañ israeloclaj viñ, palta ochnac viñ creyenteal, ix colvaj val viñ yed' viñaj Pablo chi' yalanel vach' ab'ix. Ix can viñ d'a Creta chi' yic smunlaj viñ d'a juntzañ iglesia ay ta'.

A d'a jun carta tic, ay ox macañ nivan yelc'och syala': B'ab'el macañ, tz'alji d'a viñaj Tito chi' yuj tas yovalil syutej sb'eyb'al eb' anciano d'a iglesia chi', syalanpax yuj juntzañ chucal b'eyb'al sb'eyb'alej eb' aj Creta chi'. Schab'il macañ, syal yuj tas tz'aj sc'ayb'aj junjun macañ anima d'a iglesia chi', aton eb' ichamtac vinac, eb' ix chichimtac ix, eb' quelemtac, eb' ix cob'estac yed' eb' checab' yaji. Axo slajvub' macañ syal yuj tas syutej sb'eyb'al eb' creyente smasanil, tz'ac'jib'atpax stzatzil sc'ool eb'.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, svac' servil Dios. Añejtona' schecab' in pax Jesucristo, yic vach' a eb' sic'b'iltaxonel yuj Dios ol svach' aq'uejoch Cristo eb' d'a sc'ool. Ay vopisio in c'ayb'an eb' d'a jun c'ayb'ub'al te yel, aton jun tzoñ c'ayb'an d'a vach'il. 2 A yuj jun c'ayb'ub'al chi' scac'och yipoc co c'ool to ol co cha co q'uinal d'a junelñej. A Dios malaj b'aj syesej juneloc. Ayic manto sb'o jun yolyib'añq'uinal tic, ix yac'can sti' to ol yac' co q'uinal. 3 A ticnaic, ix javi stiempoal yac'an ojtacajel Slolonel. Yuj chi' ix ac'jioch Slolonel chi' ab'enal d'a yol in c'ab', axo yuj schecnab'il Dios co Columal svaleli. 4 Tic svac'b'at jun in carta tic d'ayach ach Tito. Yel ichato vuninal ach, yujto junñej scutej cac'anoch Cristo d'a co c'ool. Aocab' co Mam Dios yed' Cajalil Jesucristo co Columal syac' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayach ta'.

Yopisio viñaj Tito d'a Creta

5 Vac'nac ach can d'a yol yic Creta chi', yic tza vach' b'oej juntzañ tas ayto sb'oi. Tza sic'anpaxelta eb' tz'och ancianoal d'a junjun choñab'. Tza siq'uelta eb' icha vutejnac valancan d'ayach. 6 Tic svalb'at d'ayach tas yovalil sb'eyb'alej eb' tz'och ancianoal chi': Yovalil malaj b'aj say junoc chucal eb', yic max yal yac'jioch junoc tas d'a yib'añ eb'. Yovalil junñej ix yetb'eyum junjun eb'. Axo yuninal eb', yovalil creyente eb' smasanil. Mañ comonoc say chucal eb'. Mañ ac'umtacoc syutej sb'a eb'. 7 Yujto a eb' tz'och yilumaloc eb' yetcreyenteal, yovalil te vach'ñej syutej sb'a eb', yujto yilumal smunlajel Dios tz'aj eb'. Max yal axoñej eb' sgana syal yico'. Max yal utzin syutej sc'ool eb'. Mañ uc'umoc añ eb'. Mocab' comon mac'vaj pax eb'. Añejtona', mocab' yac' ganar stumin eb' d'a spatic chucal. 8 A eb' ay yopisio chi', yovalil vach' syutej sb'a eb' d'a eb' slaj ec' d'ay. Yovalil añej tas vach' sc'ulej eb', syilan val sb'a eb'. Te tojol syutej sb'a eb'. Añej d'a Dios syac'och spensar eb'. Yovalil scachoch vaan snivanil eb'. 9 Yovalil a d'a jun c'ayb'ub'al te yel syac'och spensar eb', aton jun sc'ayb'ejnac eb'. Yovalil icha chi' syutej sb'a eb' yic vach' syal stojolb'itan spensar eb' yetcreyenteal eb' yed' jun c'ayb'ub'al te vach', yic pax syal sch'oxanel eb' b'aj ay spaltail eb' chuc yalan d'a spatic co c'ayb'ub'al tic.

10 Yujto tzijtum eb' añeja' yac'an ac'umtaquil. Añej juntzañ tas malaj yelc'och scomon alej eb'. Nañal val eb' somchajel yuj eb'. A d'a scal eb' israel, tzijtum eb' icha chi' syutej sb'a. 11 Yovalil scachjioch vaan eb', yic maxtzac yal eb', yujto yalñej mach junoc pat b'aj tz'ec' eb', tz'ec' eb' yac' somchaj spensar

eb' creyente chi'. Slaj ec' eb' sc'ayb'ej eb' anima d'a juntzaň chucal, yic vach' syac' ganar stumin eb' d'a spatic eb'.

12 Ay jun viň aj Creta chi' te jelan d'a scal eb'. Ix yal viň icha tic: A eb' vetchoňab' tic, te esalvum eb'. Lajan val eb' icha junoc noc' noc' te ov. Te jaragana eb', aňej vael sgana eb' syac'a', xchi viň. 13 Yel ton val syal viň. Yuj chi' a ach tic yovalil tza cachoch vaan eb', yic vach' a jun c'ayb'ub'al yel syac'och eb' d'a sc'ool. 14 Tzal d'a eb' yic vach' maxtzac yac'och spensar eb' d'a juntzaň comon ab'ix syal eb' israel yed' pax d'a juntzaň schecnab'il eb' malaj yelc'och jun c'ayb'ub'al yel d'a sat.

15 A oň tojolb'itab'ilxo co pensar, vach' masanil tas d'ayoň. Palta axo eb' max ac'anoch d'a sc'ool, eb' malaj svach'iltaxon spensar, malaj junoc tas vach' d'a eb'. Yujto a spensar eb' chi', toxonton chuc. Maň jab'oc syil sb'a eb' yed' spensar chi'. 16 Slaj yal eb' to yojtac val Dios eb', palta a d'a sb'eyb'al eb' scheclajeli to maň yojtacoc Dios chi' eb'. B'alaj malaj svach'il eb' d'a yichaň Dios chi', yujto max sc'anab'ajej eb' tas syala'. Yuj chi' toxon max yal sc'ulan junoc tas vach' eb'.

2

A juntzaň c'ayb'ub'al te yel

1 A achxo tic, tza c'ayb'ej eb' anima d'a tas smoj sc'ayb'aji, aton d'a juntzaň c'ayb'ub'al te yel. 2 Tzal d'a eb' ichamtac vinac to tec'an val syutej spensar eb'. Te vach' syutej sb'a eb', yic vach' ay yelc'och eb' d'a sat eb' yetanimail. Yovalil syil val sb'a eb'. Syac'och val juntzaň c'ayb'ub'al eb' te yel d'a sc'ool. Xajanocab' eb' anima yuj eb'. Tec'anocab' syutej sb'a eb' yab'an syail. 3 Yed' pax eb' ix chichimtac ix, tzal d'a eb' ix to yovalil vach' syutej sb'a eb' ix icha sgana Dios. Mocab' yal specal eb' anima eb' ix. Mocab' uc'umoc aň eb' ix. Yovalil sch'ox vach' b'eyb'al eb' ix, 4 sec yuj chi' ol yal sc'ayb'an eb' ix cob'estac ix eb' ix yic xajanej eb' viň yetb'eyum eb' ix yed' yune'. 5 Yujto a eb' ix cob'estac ix chi', yovalil syil val sb'a eb' ix. Yovalil tojol syutej sb'eyb'al eb' ix. Yac'ocab' servil yol spat eb' ix. Vach' syutej spensar eb' ix d'a eb' yetanimail. Sc'anab'ajan eb' ix tas syal viň yetb'eyum. Tato icha chi' syutej sb'a eb' ix, maň ol b'uchjoc Slolonel Dios.

6 Aňejtona', tza cham alej pax d'a eb' viň quelemtac to yovalil syil val sb'a eb' viň. 7 A achxo, te vach' tzutej a b'eyb'al yil eb' ta'. Aňej juntzaň c'ayb'ub'al te yel tzal d'a eb'. Ayic tza c'ayb'an eb', maň toňejoc tzach comon loloni. 8 Tojol tzutej a c'ayb'an eb', yic vach' max yal yalan eb' to es b'aj tza c'ayb'ej eb' chi'. Tato icha chi', a eb' schichonoch sc'ool d'ayoň ol q'uixvoquel eb', yujto malaj junoc tas ol yal yalan eb' d'a co patic.

9 Tzalanpax d'a eb' creyente ayoch checab'oc to yovalil sc'anab'ajej spatrón eb'. Vach' syutej sb'a eb' icha sgana spatrón chi'. Max yal spacan sti' viň eb'. 10 Max yal yelc'an junoc tas eb' d'a viň. Yovalil te tojol syutej sb'a eb' sch'oxan svach' b'eyb'al. Tato icha chi', ol yil eb' anima to a juntzaň c'ayb'ub'al yic Dios co Columal te vach'. 11 A Dios ix ch'oxan svach'c'olal d'ayoň, yic syal tzoň colchajel co masanil d'a yolyib'aňq'uinal tic. 12 Yuj svach'c'olal chi' snachajel cuuj to yovalil scactejcan masanil tas maň vach'oc d'a yichaň Dios yed' masanil tas malaj svach'il sco nib'ej d'a yolyib'aňq'uinal tic. Yovalil squil val co b'a, te vach' scutej co b'eyb'al. Aňejocab' d'a Dios chi' scac'och co pensar. 13 Co taňvejec sjavi jun c'ual tzalajc'olal yic ol ja co Diosal te nivan yelc'ochi, aton co Columal Jesucristo. 14 A ix yac'cham sb'a cuuj, yic tzoň scolelta d'a yol sc'ab' chucal. A ix ic'anel co mul smasanil, yic vach' aňej ayoň yico', yic vach' aňej juntzaň tas vach' sco c'ulej.

15 Tzalel juntzaň tic d'a scal eb' creyente ta'. Tza cuchb'ej eb'. Tza cachoch
vaan eb' malaj svach'il sb'eyb'al, yujto a chi' opisio yaji. Te vach' tzutej a b'a,
yic malaj eb' ol yal yalan d'a a patic to malaj opisio.

3

A sb'eyb'al eb' creyente

1 Tzeccot sna eb' creyente chi' ta' to sc'anab'ajej eb' viň yajal eb'. Yovalil
sc'anab'ajej eb' tas syal eb' viň. Yalňej tas junoc munlajel vach', sb'o'ocab' eb'
d'a tzalajc'olal. 2 Mocab' comon b'uchvaj eb' d'a eb' anima. Max yal scomon
ac'an oval eb' yed' junocxo mach. Yovalil vach' syutej spensar eb', yovalil
emnaquil syutej sb'a eb' d'a eb' anima smasanil.
3 Yujto a d'a yalaňtaxo, a oň tic, malaj jab'oc co pensar. Maj co c'anab'ajej
Dios. Te satnac oňto ta'. Ix co c'anab'ajej yalxoňej tas chucal ix co nib'ej. Te
malaj svach'il tas ix co b'eyb'alej. Ix chichonoch co c'ool d'a eb' anima yuj
tastac ay d'ay. Chacb'il oň el yuj eb'. Aňejtona', ix co chaclaj co b'a junjun oň.
4 Palta ix sch'ox svach'c'olal Dios co Columal d'ayoň co masanil. Ix sch'oxani
to xajan oň yuuj. 5 Yuj chi', ix oň scolo'. Maň yujoc junoc tas vach' ix co c'ulej
ix oň colchaji, palta yujňej to ix oc' sc'ool Dios d'ayoň. Ayic ix yic'anel co
mul, ichato ix oň aljixi d'a schaelal. Yuj Yespíritu ix q'uexmaj co pensar. 6 D'a
smasanil sc'ool Dios ix yac'cot Yespíritu d'ayoň yuj co Columal Jesucristo 7 yic
vach' yuj val svach'c'olal tzoň och vach'il d'a yichaň. Yuj chi', ol yac' co q'uinal
d'a junelňej, aton jun scac'och yipoc co c'ool.
8 A juntzaň c'ayb'ub'al tic, te yel. In gana tec'an tzutej a b'a alaneli, yic vach'
a eb' tz'ac'anoch Dios d'a sc'ool, ol yac' val och spensar eb' sc'ulan juntzaň
tas vach'. A juntzaň lolonel tic, te vach'. Te ay yopisio d'ayoň co masanil.
9 Palta maň ac'och a b'a yed' eb' scomon telaj sb'a yuj juntzaň tas malaj b'aj
sc'anab'ajaxi, yed' eb' aňej yab'ixal smam yicham syala'. Maň ac' pax och a
b'a yed' eb' scomon ac'an oval yed' pax eb' stelaj sb'a yuj ley Moisés. A juntzaň
syal eb' chi', malaj jab'oc yopisio. Nab'aňej syixtej sb'a eb' yalani.
10 Tato ay eb' sgana yac'an spoj sb'a eb' creyente, tza cachoch vaan junel
chaeloc eb'. Tato max sc'anab'ajej eb', tziq'uel eb' d'a e cal. 11 Yujto ojtac to a
eb' icha chi' syutej sb'a, toxon juvinacxoel eb'. Munil yojtacxo eb' to ayxo och
d'a yib'aň eb' yuj schucal.

Jun checnab'il d'a viňaj Tito

12 Ol in checb'at viň cuc'tac Artemas d'ayach, mato a viň cuc'tac Tíquico ol
b'atoc. Ayic sc'och viň d'ayach, elaňchamel tzach b'at d'a choňab' Nicópolis
in ila' yujto ata' in gana ay in eq'ui ayic ol ec' ňab'ilq'uinal. 13 Ayic sb'at viň
cuc'tac Zenas, aton viň licenciado yed' viň cuc'tac Apolos b'aj sb'ati, tzach
colvaj val d'a eb' viň. Tzac'ňej d'a eb' viň tas tz'och yuj eb' viň d'a yoltac b'e.
14 Tza c'ayb'ej eb' quetcreyenteal ta', yic te vach' syutej sb'a eb', slaj colvaj pax
eb' d'a eb' meb'a', yic vach' ay yopisio eb' d'a sat Dios.

Stzatzil sc'ool eb' creyente

15 A jantacňej eb' ayec' ved' d'a tic, syac'b'at stzatzil a c'ool eb'. Tzac' stzatzil
sc'ool masanil eb' creyente xajan oň yuj ta'. Yac'ocab' svach'c'olal Dios d'ayex
e masanil ta'. Amén.

A Scarta San Pablo
D'A VIÑAJ FILEMÓN

Filemón sb'i jun carta tic, aton jun scarta viñaj apóstol Pablo stz'ib'ejb'at d'a viñaj Filemón. Ojtacab'il viñaj Filemón chi' yuj screyenteal d'a iglesia d'a Colosas. Ay jun schecab' viñ scuchan Onésimo, b'at viñ elelal. Palta yil-lajelta sb'a viñ yed' viñaj Pablo d'a yol preso. Axo ix aji, ix och viñ creyenteal ayic ix yalan vach' ab'ix viñaj Pablo chi' d'a viñ. Ix yalb'at viñaj Pablo chi' d'a viñaj Filemón chi' to syac' nivanc'olal viñaj Onésimo chi' viñ, vach'ocab' syutej viñ schaan viñ sc'ochxi, yujto creyentexo viñ. Yuc'tacxo sb'a eb' viñ d'a sb'i Cristo, xajanocab' viñ yuj viñaj Filemón chi'.

Tz'el yich scarta viñaj Pablo

1 A in Pablo in tic, ay in och d'a preso, yujto svac'och in pensar d'a Cristo
Jesús. A in yed' viñ cuc'tac Timoteo, sco tz'ib'ejb'at jun co carta tic d'ayach
ach Filemón. Te xajan ach cuuj, yujto quetb'eyum co b'a d'a smunlajel Dios.
2 Tzac' stzatzil sc'ool eb' creyente smolb'ej sb'a d'a a pat. Tzac'pax stzatzil
sc'ool ix canab' Apia yed' viñ cuc'tac Arquipo, yujto syac'pax val yip viñ d'a
yic Dios qued'oc. 3 Aocab' co Mam Dios yed' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal
yed' sjunc'olal d'ayex ta'.

Xajan Jesús yuj viñaj Filemón

4 Ayic tzin lesalvi, svac' val yuj diosal d'a Dios uuj, 5 yujto svab' d'a tic to tzac'
val och Cajal Jesús d'a a c'ool. Svab'i to te xajan Cajalil chi' uuj, tza xajanej pax
masanil eb' yicxo Dios. 6 Ay eb' syac'och Cristo d'a sc'ool uuj, yujto ix ac'och
d'a a c'ool. Tzin c'an d'a Dios, yic ol vach' nachajel yuj eb' to a Cristo Jesús
tz'ac'an masanil tas vach' d'ayoñ. 7 Tzin te tzalaj val uuj ach vuc'tac, yujto tza
xajanej eb' ta'. Uuj sjavi snivanil in c'ool d'a tic, yujto tzac' val stzalajc'olal eb'
creyente ta'.

Tas sc'an viñaj Pablo yuj viñaj Onésimo

8 Yujto tza xajanej eb' yicxo Dios chi', yuj chi' ijan tzin tec'b'ej in b'a ach in
checan yuj tas yovalil tza c'ulej ta'. 9 Palta mantoc tzach vac' mandar. Toñej
tzin c'an d'ayach yic ol checlajeloc to sco xajanej co b'a. A in Pablo in tic,
icham vinac in xo. A ticnaic, ayinto och d'a preso, yujto svac'och in pensar
d'a Cristo Jesús. 10 Tzin c'an val d'ayach yuj viñaj Onésimo, yujto icha vuninal
ix aj viñ d'a yol preso tic, yujto ix scha Cristo viñ vuuj.
11 A d'a yalañtaxo ayic ix ach yac'an servil viñ, malaj jab'oc yopisio viñ
d'ayach. Axo ticnaic, te ay yopisio viñ d'ayach[1.11] yed' pax d'ayin. 12 Yuj chi',
tic tzin checb'at viñ d'ayach. Tza cha viñ sc'ochi, icha tzutej a chaan in c'ochi.
13 In gana ix aj viñ ved' d'a tic, yic tzin yac' servil viñ, yic ichato a ach tzul in
ac' servil d'a yol preso tic. Ay in och d'a preso yujñej to svalel vach' ab'ix yic
colnab'il. 14 Palta malaj in gana tzin b'ab'laj b'oej in trato yed' viñ masanto
tzin c'anb'ej vab' d'ayach. Yujto in gana, to tz'el val d'a a c'ool tzac' pavor
d'ayin yed' viñ, mañ ac'b'iloc pural tzach vutej. 15 Yel toni, ix el viñ elelal
d'ayach jaye' c'ual. Palta icham chi' ix aji yic tz'ajxi viñ d'ayach d'a junelñej.
16 A ticnaic mañxo checab'ocñej yaj viñ d'ayach. Másxo nivan yopisio viñ,
yujto cuc'tacxo viñ. Te xajanab'il viñ vuuj. A achxo, másxo val tza xajanej viñ
ayic ol c'ochxoc viñ d'ayach. Mañ yujoc to a checab' viñ tza xajanej viñ, palta
yujto yicxo Cajalil yaj viñ qued'oc.

1.11 **1:11** Onésimo, syalelc'ochi "Te ay yopisio."

17 Yuj chi', tato tza na ved'oc to quetb'eyum co b'a, tza cha viñ sc'och ta'
ichato a in tzin c'ochi. 18 Tato ay sb'oc viñ d'ayach, ma ay junocxo smul viñ ix
ochi, tzac'can d'a in cuenta. 19 A in Pablo in tic ol vac' sb'oc viñ chi' d'ayach,
yuj chi' svac' in ti', tzin tz'ib'anpaxb'at d'ayach yed' in c'ab'. Palta ojtac paxi,
ichato ay a b'oc d'ayin, yujto vuuj ix a cha Cristo. 20 Yuj chi' vuc'tac, ac' pavor
d'ayin d'a sb'i Cajal Jesús. Ac' in tzalajc'olal yuj Cristo.
21 Svalb'at juntzañ tic d'ayach, yujto tza c'anab'ajej val. Vojtac to mañocñej
tas svalb'at tic d'ayach ol a c'ulej, palta ol ec' d'a yib'añ a c'ulan juntzañxo tas.
22 Svalpaxb'at junxo tic d'ayach to tzac' lista jab'oc in posado ta'. Talaj icha
chi' ol el d'a sc'ool Dios, ol in yac'b'at d'ayex ta', icha tz'aj e c'anan d'a e lesal.

Stzatzil sc'ool viñaj Filemón

23 A viñ cuc'tac Epafras tic, syac'b'at stzatzil a c'ool viñ. Ayto ochta viñ
d'a preso tic ved'oc, yujto syac'paxoch spensar viñ d'a Cristo Jesús. 24 Axo
eb' smunlaj ved' d'a tic, aton viñaj Marcos, viñaj Aristarco, viñaj Demas yed'
viñaj Lucas, syac'paxb'at stzatzil a c'ool eb' viñ.
25 Aocab' Cajal Jesucristo syac' svach'c'olal d'ayex ta'.

A Ch'aň Carta
D'A EB' HEBREO

Hebreos sb'i jun carta tic, aton jun carta tic tz'ib'ab'ilb'at d'a juntzaň eb' creyente israel sacleminac yajb'ati, yujto ijan val sjavi schab'c'olal eb' yuj juntzaň yaelal sjavi d'a yib'aň eb' yuj eb' ajc'ool. Spechji b'eyec' eb' yic syactej eb' yac'anoch Dios d'a sc'ool, yic sb'eyb'alejpax juntzaň yicham b'eyb'al eb' icha d'a yalaňtaxo. A jun mach tz'ib'annac jun carta tic, jantac c'ayb'ub'al syac' d'a eb', syac'an val yojtaquejel eb' to aňej Jesucristo ix ac'jicot yuj Dios.

A d'a jun carta tic syala' to a Jesús Yuninal Dios, yuj chi' yelxo ec'b'al yelc'och d'a yichaň eb' schecab' Dios, d'a yichaň eb' ángel, d'a yichaň viňaj Moisés yed' d'a yichaň viňaj Josué. A val Dios ix alani to a Jesús Sat Sacerdote yaj d'a junelňej. Yelxopax ec'b'al snivanil yelc'och d'a yichaň eb' sacerdote sb'inaj d'a slolonel tz'ib'ab'ilcani. Aňej yuj Jesús syal scolchaj masanil anima d'a schucal. Tato syac'och eb' d'a sc'ool, tz'elcancot eb' d'a scal xivc'olal yed' d'a chamel. Aňej Jesús syal yac'an colnab'il d'a yel, yuj chi' ay juntzaň sc'ayb'ub'al Dios tz'ib'ab'ilcan d'a slolonel ch'oxnab'il yaji.

A jun mach tz'ib'annacb'at jun carta tic, a tz'alan yuj yab'ixal juntzaň anima d'a slolonel Dios tz'ib'ab'ilcani, yic syojtaquejel juntzaň ab'ix chi' eb' creyente, yic stec'b'ej sb'a eb' masanto d'a slajvub', syac'anpaxoch spensar eb' d'a juntzaň sch'oxnac Cristo. Slajvi juntzaň lolonel tic yed' cachnab'il, aj pensaril yed' stzatzil sc'ool eb' creyente.

A Yuninal Dios ix yac'lab'ej slolon d'ayoň

1 A d'a peca' tzijtum tas yac'lab'ejnac Dios slolon d'a eb' co mam quicham.
Tzijtum el yac'lab'ejnac eb' schecab' yalaneli. 2 Axo d'a slajvub' tiempoal tic, a
val Yuninal ix scheccot yal d'ayoň. A yed'oc sb'onac yolyib'aňq'uinal tic yed'
masanil tas ay d'ay. Yac'annac paxcanoch masanil juntzaň chi' d'a yol sc'ab'.
3 A Yuninal chi' sch'oxan val el snivanil yelc'och Dios. Te lajanňej spensar
yed' Dios chi'. Yujňej slolonel Yuninal chi', vach'ňej yec' masanil tasi, yujto a
slolonel chi' te nivan spoder. Ayic ix lajvi yic'ancanel co mul, ix b'at em c'ojan
d'a svach' c'ab' Dios d'a satchaaň.

Snivanil yelc'och Yuninal Dios

4 A Yuninal Dios chi', ec'alxo ix aj d'a yichaň eb' ángel, yujto a yopisio ac'b'il
yuj Smam, ec'alxo nivan yelc'och d'a yichaň yopisio eb' ángel chi'. 5 Malaj
junoc eb' ángel b'aj ix yal Dios icha ix aj yalan d'a Yuninal. Aton ix yalan icha
tic:
A ach tic Vuninal ach. A d'a jun c'u tic ix vac' checlajoc to Vuninal ach, xchi.
Ayic ix yalanxi Dios icha tic, maň yujoc junoc eb' ángel ix yala', palta yuj
Yuninal chi' ix yala':
A in tic, Mamab'il ol in aj d'ay, axo Uninab'il ol aj d'ayin, xchi Dios.
6 Ayic ix schecancot jun pitaň Yuninal Dios d'a yolyib'aňq'uinal tic, ix yalan
yuuj:
Emocab' cuman masanil eb' vángel d'ay, xchi.
7 Axo yuj eb' ángel yalnac Dios icha tic:
Svac'och eb' vángel icha ic'al, axo eb' tzin ac'an servil, svac'och eb' icha yoc
c'aq'uil, xchi.
8 Palta syal pax Dios chi' yuj Yuninal icha tic:
Ach Dios, Rey achňej d'a masanil q'uinal. A ach tic, tojolňej tzutej ac'an yajalil
d'a yib'aň eb' ico'.

9 Tzach tzalaji, tato vach' tas sc'ulej eb' anima, axo tato a chucal sc'ulej eb' jun,
schichon a c'ool.
Yuj chi', a Dios, aton a Diosal, A' ix ach sic'aneli, ix yac'an jun nivan tzalajc'olal
d'ayach. A jun chi', ec'al nivan yelc'och d'a yichañ icha ix ac'ji d'a eb'
ajun ed'oc, xchi d'a Slolonel Dios chi'.
10 Syalanpax icha tic:
Ach Cajal, atax d'a yichb'anil a b'onaccanem yich yolyib'añq'uinal tic, a ach
pax val lac'an a b'onaccan satchaañ.
11 Ol satel masanil juntzañ tic, a achxo jun, ayachñejeq'ui. A juntzañ tic ol
ixtaxoc, icha sc'ab'ic'och junoc c'apac.
12 Ol a q'uexcanel icha val sq'uexanel junoc sc'a pichul eb' anima, syuman-
canel eb'. A achxo jun, añeja' aji, malaj b'aq'uiñ ol ach sateloc, xchican
d'a Slolonel Dios chi'.
13 Malaj juneloc ix yal Dios d'a junoc ángel icha ix yutej yalan d'a Yuninal, ayic
ix yalan icha tic:
Emañ c'ojan d'a in vach' c'ab', masanto ol vac'canoch eb' ayoch ajc'olal
d'ayach d'a yalañ oc, xchi d'a Yuninal chi'.
14 A eb' ángel chi', espíritu ton eb', yac'umalñej servil Dios yaj eb'. Checb'ilcot
eb' yic scolvaj eb' d'ayoñ a oñ ol co cha co colnab'il d'a junelñej.

2

Añejocab' co colnab'il sco na'a

1 Yuj chi' yovalil scac'och co pensar d'a juntzañ c'ayb'ub'al ix cab'i, tato
maay, jab'jab'il ol oñ satcaneloc. 2 A slolonel Dios yalnaccan eb' ángel
d'a eb' co mam quicham d'a peca', tz'acan ajnac yelc'ochi. A eb' mañ
c'anab'ajannacoc jun lolonel chi', javinac yaelal d'a yib'añ eb'. 3 Tato icha chi'
ajnac eb' chi', ¿tasto val ol cutoc co colan co b'a tato squiq'uel co pensar d'a
jun co colnab'il te nivan yelc'och tic? A val lac'an Cajal Jesús b'ab'laj aljinac
yab'ixal. Axo eb' ab'annac, sch'oxnac eb' to yel jun ab'ix tic, ix yalanpax
eb' d'ayoñ. 4 Añejtona' yac'nac pax testigoal sb'a Dios yuj jun ab'ix tic ayic
sch'oxannac juntzañ milagro yed' juntzañ tas satub'tac yilji, yic scheclaji to
te yel. Añejtona' ix yac' pax Espíritu Santo d'ayoñ, ato syala' tas opisio sgana
syac' d'a junjun oñ.

Lajan ix aj Jesucristo qued'oc

5 Van valancot yuj junxo yolyib'añq'uinal toto ol javoc. A jun chi', mañoc
d'a yol sc'ab' eb' ángel ol yac'och Dios. 6 Yujto ay b'aj syal icha tic d'a Slolonel
Tz'ib'ab'ilcani:
Mamin, ¿tas val jab'oc quelc'och a oñ anima oñ tic, yuj chi' tzoñ a nacoti, tzoñ
a tañvan yuj co vach'iloc?
7 Ejminac ix oñ utejcan janic' d'a yichañ eb' ángel ayic ix oñ a b'oani, palta
nivan quelc'och yuj copisio ix ac'a'.
8 Ix ac'anoch masanil tastac b'ob'il uuj d'a yol co c'ab', xchi d'a Slolonel chi'.
Yuj chi', ayic ix yac'anoch masanil tas Dios d'a yol co c'ab', malaj junoc tas maj
yac'can ochi. A ticnaic maxto quilochlaj tato ix can masanil d'a yol co c'ab'.
9 Palta squiloch Jesús to lajan ajnac qued'oc, yuj chi' a d'ay tz'elc'och masanil
tas tz'ib'ab'ilcan chi', vach'chom malaj val ix aj yelc'och junoc tiempoal d'a
yichañ eb' ángel yuj Dios, ayic ul yac'annacoch sb'a animail. Yuj svach'c'olal
Dios, yuj chi' ix el d'a sc'ool scham Jesús cuuj co masanil. Axo ticnaic, te ec'b'al
svach'il ix aji, te nivan yelc'ochi, yujto ix yab' syail ayic ix chami.
10 Masanil tas b'ob'il yuj Dios, yuuj aypaxeq'ui. Snib'ej to masanil eb'
yuninal ol c'och b'aj ay stziquiquial. Yuj chi' yovalil ix yab' syail Jesús co

Columal, icha chi' ix aj stz'acvielc'och yuj Dios. A Jesús chi' ix ac'anem yich co colnab'il. 11 A oñ yic oñxo Dios, junñej co Mam yed' jun ix oñ ac'anoch yicoc Dios chi'. Yuj chi' a Yuninal Dios chi', max q'uixvilaj oñ yalan yuc'tacoc ma yanab'oc. 12 Icha tic ix yal d'a Smam d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:
Ol valel ab'ixal d'a eb' vetchoñab'. Ayic ol smolb'an sb'a eb', ol ach in b'itej d'a scal eb', xchi.
13 Yalannac pax icha tic:
A Dios ol vac'och yipoc in c'ool, xchi.
Añejtona' syalanpax icha tic:
Ayinñej ec' d'a tic yed' eb' vuninal ix yac' Dios d'ayin, xchi d'a Slolonel Dios chi'.
14 A oñ tzoñ och yuninaloc Dios, chamelb'a yaj co nivanil tic. Yuj chi' yovalil ix och pax snivanil Jesús chamelb'ail icha co nivanil tic. Yuj chi' ayic ix chami, ix yac' lajvoc yopisio jun viñ ay spoder smilvaji, aton viñ diablo. 15 A d'a yalañtaxo, ichato ayoñ och schecab'oc viñ diablo chi', yujto tzoñ xiv co chami, palta a Jesús ix oñ ac'ancanel d'a libre. 16 Val yel, mañ yicoc scol eb' ángel ix uleq'ui, palta cuuj a oñ yiñtil oñ viñaj Abraham tic. 17 Yuj chi', yovalil lajan ix aj qued'oc a oñ yuc'tac oñ tic, yic vach' tz'oc' sc'ool d'ayoñ, yic pax sc'anab'ajej yopisio d'a Sat Sacerdoteal d'a yichañ Dios, yic a' stupanel co mul. 18 Ix yab' val syail, ayic ix ac'ji proval. Yuj chi' a ticnaic syal scolvaj qued'oc ayic tzoñ ac'ji proval.

3

Ec'al yelc'och Jesús d'a yichañ viñaj Moisés

1 Ex vuc'tac ex vanab', yic exxo Dios ved'oc, yujto A' avtannac oñ och yicoc. Yuj chi' co vach' aq'uejecoch co pensar d'a Cristo Jesús, yujto schecab' Dios yaj d'ayoñ. Sat Sacerdote pax yaji, icha syal co c'ayb'ub'al chab'il cuuj. 2 A Jesús c'anab'ajum ix yutej sb'a d'a jun ix ac'an yopisio, icha yutejnac viñaj Moisés sc'anab'ajan d'a scal eb' yuninal Dios smasanil yed'oc. 3 A junoc b'oum pat, más ec'al d'a jun pat sb'o chi'. Ichaton chi' Jesús, más ec'al d'a yichañ viñaj Moisés chi'. 4 Junjun te' pat, ay mach sb'oan te'. Palta a masanil tasi, a Dios b'ojinac. 5 A viñaj Moisés chi', sc'anab'ajejnac viñ yac'an servil d'a scal masanil eb' yuninal Dios yed'oc, yujto yac'umal servil Dios yaj viñ. Ayocto yac'annac testigoal sb'a viñ yuj juntzañ tas d'iñan yalan Dios. 6 Palta a Cristo ix sc'anab'ajej, yujto Yuninal Dios. A' ayoch Yajalil d'a yib'añ eb' yico', aton eb' yuninalxo Dios yed'oc. Tato tec'an scutej cac'anoch d'a co c'ool, tzoñ tzalaj pax yuj jun ayoch yipoc co c'ool, yuninal oñ ton Dios syal chi'.

Ay jun ic'oj ip yic eb' yuninal Dios

7 Yuj chi', icha syalcan Yespíritu Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:
A d'a jun c'u tic, tato tzeyab' tas syal Dios,
8 mañ e pitej e b'a icha yutejnac sb'a eb' e mam eyicham, a eb' chi', spitejnac sb'a eb' d'ayin d'a tz'inan luum, yac'annac in proval eb' ta'.
9 Vach'chom 40 ab'il yilnac juntzañ milagro eb' in b'onac, palta añeja' yac'lejnac in proval eb'.
10 Yuj chi' cotnac voval, valannac yuj eb': Masanil tiempo ch'ocñej b'aj ayoch spensar eb'. Toxonton malaj sgana eb' yojtacanel in c'olb'al, xin chi.
11 Yuj chi', cotnac voval d'a eb'. Vac'annac in ti' to mañ ol och eb' d'a jun lum luum b'aj junc'olalñej ol aj eb', xchi Dios d'a slolonel chi'.
12 Ex vuc'tac ex vanab', tzeya'ilej val e b'a, yic malaj junoc ex tze pitej e b'a yuj e chab'c'olal, yuj chi' tze patiquejel Dios pitzan. 13 Yacb'an tzato yala', slaj eyac'laj e tec'anil junjun ex d'a junjun c'u, yic vach' malaj ex tzex juviel

yuj chucal, malaj ex tzex pitb'iel yuuj. 14 Yujto atax d'a sb'ab'elal cac'nacoch
Cristo yipoc co c'ool. Tato añeja' tec'an scutej co b'a cac'anoch yipoc co c'ool
masanto d'a slajvub', ay calan quic yed'oc syal chi'.
15 Yujto icha chi' yaj stz'ib'ajcani:
A d'a jun c'u tic, tato tzeyab' tas syal Dios, mañ e pitej e b'a, icha yutejnac sb'a
eb' e mam eyicham, ayic spitannac sb'a eb' d'ayin, xchicani.
16 ¿Mach eb' ab'annac slolonel Dios tze na'a, slajvi chi' spitannac sb'a eb'
d'ay? Aton masanil eb' coljinac elta yuj viñaj Moisés d'a Egipto. 17 ¿Mach eb'
b'aj 40 ab'il cotnac yoval Dios tze na'a? Aton eb' ochnac smul d'ay, yuj chi'
chamnac eb' d'a tz'inan luum chi'. 18 ¿Mach eb' b'aj yac'nac sti' Dios to mañ ol
c'och eb' b'aj junc'olalñej ol aj tze na'a? Aton eb' mañ c'anab'ajannacoc d'ay.
19 Yuj chi' snachajel cuuj to maj ochlaj eb' b'aj junc'olalñej tz'aj chi', yujto maj
sc'anab'ajej eb'.

4

1 Yalnaccan Dios to ol yal co c'och b'aj ay junc'olal. Yuj chi' yovalil squil co
b'a, yic malaj junoc oñ mañ ol oñ tzac'van co c'och b'aj ay junc'olal chi'. 2 Yujto
alb'ilxo vach' ab'ix yic colnab'il d'ayoñ, icha aj yaljinac d'a eb'. Palta nab'añej
aljinac jun ab'ix chi' d'a eb', yujto maj yac'och eb' d'a sc'ool ayic yab'annac
eb'. 3 Palta a oñxo tic, junc'olalxo caji, yujto scac'och d'a co c'ool. Icha tic ajnac
yalan Dios yuj eb' co mam quicham chi':
Vac'nac in ti' to mañ ol och eb' d'a jun lum luum b'aj junc'olalñej ol ajoc, xchi.
Axo Dios, atax yic slajvinac sb'oan yolyib'añq'uinal tic, ochnac vaan
smunlaji. 4 A Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani, a' tz'alan yuj yuquil c'ual icha tic:
A d'a yuquil c'ual sb'oan yolyib'añq'uinal tic Dios, ix och vaan smunlaji, xchi.
5 Syalanpax icha tic:
Mañ ol och eb' d'a jun lum luum b'aj junc'olalñej ol ajoc, xchi.
6 A eb' chi' b'ab'laj ab'annac jun vach' ab'ix yic colnab'il tic, palta maj c'ochlaj
eb' b'aj junc'olalñej tz'aj chi' yujto maj sc'anab'ajej eb'. Palta yovalil ay mach
ol c'och b'aj ay junc'olal icha yalnaccan chi'. 7 Yujto ix sch'ox junxo tiempoal
Dios, aton jun tiempoal b'aj ayoñ ec' tic. Yujto pecatax yalnaccan yuj jun b'aj
ay junc'olal chi', schecannac yal viñaj David icha ix vala', b'aj syal icha tic:
A d'a jun c'u tic, tato tzeyab' tas syal Dios, mañ e pitej e b'a d'ay, xchi.
8 Q'uinaloc c'ochnac eb' quetisraelal yuj viñaj Josué b'aj ay junc'olal chi',
majxom yal Dios tato tzato yal coch b'aj ay junxo junc'olal chi'. 9 Yuj chi', a
oñ yicoñxo Dios tic, ayto val jun b'aj ay junc'olal ol yac' d'ayoñ. 10 Yujto ayic
ol yac'an jun chi' Dios d'ayoñ, icha ajnac yoch vaan smunlaji, icha chi' ol aj
coch vaan co munlaji. 11 Yuj chi', caq'uec val quip cac'anoch Dios d'a co c'ool
yic ol oñ och d'a junc'olal chi'. Malajocab' junoc oñ sco b'eyb'alej sb'eyb'al eb'
spitejnac sb'a chi'.
12 A slolonel Dios, pitzan yaji, ay spoder. Lajan slolonel chi' icha junoc q'uen
espada jay ye d'a schab'il pac'añ. Yuj chi', ichato stecjioch d'a co pixan yed'
d'a co pensar masanto scheclajelta tas caj junjun oñ. Yujto a sch'oxanelta tas
sco na'a yed' tas sco nib'ej. 13 Malaj junoc mach syal sc'ub'anel sb'a d'a Dios.
Yujto chequelñej masanil tas d'a yichañ, aton d'ay ol cac' entregar co cuenta.

A Jesús, tz'ac'anoch co ti' d'a Dios

14 Ay val jun tz'ac'anoch co ti' d'a Dios, te nivan yelc'ochi, aton Jesús,
Yuninal. A' ix c'och d'a satchaañ d'a yichañ Dios. Yuj chi' yovalil tec'an scutej
co b'a cac'anoch co c'ool d'a jun c'ayb'ub'al ix co cha'a. 15 A jun tz'ac'anoch
co ti' d'a Dios, a' tz'oc' sc'ool d'ayoñ ayic malaj quip, yujto lajan ix utaj yac'ji
proval ichoc oñ tic, palta malaj juneloc ix och smul. 16 Yuj chi', max oñ xiv

co c'och d'a yichañ Dios b'aj scheclaj svach'c'olal, yic tz'oc' sc'ool d'ayoñ ta', syac'anpax svach'c'olal d'ayoñ ayic te malaj svach'il caji.

5

1 A junjun eb' sat sacerdote a d'a co cal a oñ anima oñ tic sic'jielta eb'. Tz'ac'ji yopisio eb' yac'anoch co ti' d'a Dios, syac'an ofrenda eb' yed' silab' sñusji yuj co mul. 2 Lajan eb' sat sacerdote chi' qued'oc, yujto malaj stec'anil eb'. Yuj chi' syal nivan syutej sc'ool eb' d'a eb' max nachajel yuuj yed' d'a eb' tz'em d'a junoc spaltail. 3 A eb' sat sacerdote chi', animañej eb', yuj chi' yovalil syac'pax juntzañ silab' ñusb'il chi' eb' yuj smul, icha juntzañ silab' syac' eb' yuj smul eb' anima.
4 Malaj junoc mach scomon aq'uejoch sb'a d'a jun opisio chi'. Añej eb' avtab'il yuj Dios syal yochi, icha ajnac viñaj Aarón yuj Dios d'a peca'. 5 Icha pax chi' Cristo, maj yac'ochlaj sb'a sat sacerdoteal d'a yol yico', palta a Dios ix ac'anoch yopisio. Icha tic ix yutej yalan d'ay:
A ach tic, Vuninal ach. A d'a jun c'u tic, ix vac' checlajoc to Vuninal ach, xchi.
6 Añeja', ay pax b'aj icha tic syalcan d'a Slolonel:
Sacerdote achñej d'a junelñej, icha yopisio viñaj Melquisedec, xchi Dios chi' d'ay.
7 Ayic ix ec' Jesús d'a yolyib'añq'uinal tic, te chaañ ix lesalvi, ix oq'ui ayic ix sc'anan tas d'a Dios, aton jun ay spoder scolanelta d'a yol sc'ab' chamel. Ix ab'ji slesal chi', yujto te nanam ix yutej sb'a d'ay. 8 Vach'chom Yuninal Dios, palta yuj juntzañ yaelal ix yab'i snachajel yuuj chajtil syutej sc'anab'ajani. 9 Ayic ix yic'anelc'och sb'a masanil tas nab'il yuuj, ix ac'ji yopisio yac'an colnab'il d'a junelñej d'a masanil eb' sc'anab'ajan tas syala'. 10 Yuj chi' a Dios ix ac'an yopisio yoch sat sacerdoteal icha yopisio viñaj Melquisedec d'a peca'.

Ay smay co meltzajxi d'a co patic

11 Tzijtumto tas in gana sval d'ayex yuj jun tic, palta ajaltac calani tas syalelc'ochi, yujto te pural snachajel eyuuj. 12 Ayxo stiempoal eyac'an och d'a e c'ool. Smoj to tzaxo e c'ayb'ej eb' yicxo Dios ticnaic. Palta ina añej juntzañ sc'ayb'ub'al Dios mañ ajaltacoc tze nib'ej tz'alchajxi d'ayex, yujto maxto canlaj eyuuj. Mantalaj e tec'anil, lajan ex icha junoc nene' unin vanto schuni, maxto ujilaj sva'i. 13 A juntzañ c'ayb'ub'al chi', icha lech, ichñej ta'. Yuj chi' a eb' sgana yab'an juntzañ chi', añeja' lajan eb' icha junoc nene' unin. Añeja' maxto nachajel yuj eb' tas scutej co tojolb'itan co b'eyb'al. 14 Axo juntzañ c'ayb'ub'al pural snachajeli, lajan icha tas syab'lej eb' icham anima. Yuj chi', a eb' sc'ayb'an juntzañ chi', aton eb' tec'anxo spensar. C'aynac eb' snaaneli b'aja juntzañ tas vach' yed' juntzañ chuc.

6

1 Axo ticnaic, caq'uec quip co b'at d'a quichañ, yic stec'c'aj co pensar. A ticnaic canocab' juntzañ b'ab'el c'ayb'ub'al syal yuj Cristo. Mocxob' co c'ayb'ejeclaj juntzañ b'ab'el c'ayb'ub'al ol val tic. Aton juntzañ tz'alani to sco na co b'a d'a jun b'eyb'al tzoñ ic'anb'at d'a chamel, aton jun b'eyb'al max yal oñ scolani. Syalanxi to scac'och Dios d'a co c'ool. 2 Syalanpax yuj bautismo. Syalanxi yuj eb' syaq'uec' sc'ab' d'a co jolom ayic tz'och copisio. Syalanxi to ol oñ pitzvocxi d'a scal eb' chamnac. Syalanxi to ol cot yaelal d'a yib'añ eb' anima d'a junelñej. Aton juntzañ c'ayb'ub'al tic, c'ocb'ilxo cab'ani. 3 A ticnaic, ayto val juntzañxo ol co c'ayb'ej tato syal sc'ool co Mam Dios.
4 A oñxo tic, ichato tz'ictajab'ilxo co pensar. Chab'ilxo jun silab' Dios te vach' cuuj. Ay calan quic d'a Espíritu Santo. 5 Cojtacxo svach'il slolonel Dios. Cojtacxo spoder ol checlaj d'a jun tiempo toto ol javoc. 6 Yuj chi', tato ay

mach syiq'uel sb'a d'a Cristo, maxtzac yal smeltzaj junelxo yic sna sb'a. Yujto ayic smeltzaj d'a spatic, syalelc'ochi to a val lac'an van yac'anoch Yuninal Dios d'a spenec te' culus junelxo. Van yac'an q'uixvelal sb'a d'a yichañ eb' anima. 7 Yujto a oñ tic, lajan oñ icha lum luum. Ayic syac'an ñab', syuc'b'at a' luum. Ay lum luum vach' avb'en syac' d'a eb' smunlaj d'a sat. Yuj chi' syac' svach'c'olal Dios d'a luum. 8 Ay pax lum luum nab'a q'uiix, nab'a añ c'ultacñej sq'uib' d'a sat. Malaj jab'oc syaxil. Yuj chi' scatab'aj luum yuj Dios, axo d'a slajvub'alxo, stz'ab'at luum smasanil.

A tas scac'och yipoc co c'ool

9 Palta a ex, ex xajanab'il cuuj, vach'chom scalb'at juntzañ tic d'ayex, palta scac'och yipoc co c'ool to mañ ex lajanoc yed' eb' scal tic, palta ol checlajel juntzañ vach'il d'ayex sch'oxani to ay e colnab'il. 10 Yujto a Dios tojol spensar. Mañ ol satlaj sc'ool d'a juntzañ tas ix e c'ulej yed' chajtil ix aj e xajanani, ayic ix ex colvaj d'a eb' yicxo Dios. Añejtona' tze c'ulejñej paxi. 11 Palta co gana to tze c'ulejñej juntzañ tic d'a masanil tiempo, yic vach' tz'acan ol e cha jun spac van e tañvani. 12 Co gana to mañ jaraganaoc tzeyutej e b'a d'a yic Dios. B'eyb'alejec sb'eyb'al eb' syac' val och sc'ool d'ay, eb' tec'an val syutej sb'a, yujto a eb' icha chi' syutej sb'a, van schaan juntzañ tas yalnaccan Dios to ol yac' d'a eb'.

13 Ayic yac'annac sti' Dios d'a viñaj Abraham d'a peca', munil A' slocnac sb'i, yujto malaj junoc mach ec'al d'a yichañ. Yuj chi' mañ slocnacoc junocxo b'i. 14 Yalnac icha tic d'a viñ: Val yel nivan in vach'c'olal ol vac' d'ayach. Tzijtum iñtilal ol vac'can pitzvoqueli, xchi d'a viñ. 15 Axo viñaj Abraham chi', nivan yutejnac sc'ool viñ stañvani, yuj chi' schanac jun b'aj yac'nac sti' Dios chi' viñ. 16 Ayic sco locan sb'i junoc mach, añej junoc mach ec'al d'a quichañ sco loco'. Ayic scalan junoc tas te yel, sco loc sb'i junoc mach, yic mañxa mach stelaj sb'a qued'oc. 17 Añejtona', icha chi' yutejnac Dios yac'an sti', munil slocnac sb'a sch'ocoj, yujto sgana sch'ox d'ayoñ to yel ol quiquej tas b'aj yac'nac sti', malaj jab'oc tas ol sq'uexa'. 18 Yujto slocnac sb'i Dios ayic yac'annac sti', yuj chi' a tas yalnac, malaj b'aq'uiñ ol q'uexmajoc, yujto max yesejlaj. A tas yalnac chi', syac' val snivanil co c'ool, yujto a oñ tic cac'nacoch co b'a d'a yol sc'ab' yic tzoñ scolo'. Van co tañvani tas ol yac' d'ayoñ, yuj chi' a scac'och yipoc co c'ool. 19 Te tec'an yaj co pensar ticnaic, yujto scac'och jun chi' yipoc co c'ool. Lajan yaj icha junoc barco te ay yip syamnub' syamanoch vaan. A jun ayoch yipoc co c'ool chi', ayxo och d'a spatic och c'apac smacul snañal yol stemplo Dios ay d'a satchaañ. 20 Ata' b'ab'el ochnac Jesús d'a quichañ yic sjacan d'ayoñ. Yujto malaj b'aq'uiñ ol yactej yoch Sacerdoteal, icha yopisio viñaj Melquisedec.

7

A Jesús Sat Sacerdote icha yopisio viñaj Melquisedec

1 A viñaj Melquisedec chi',[7.1] rey viñ d'a choñab' Salem d'a peca'. Yac'nac sacerdoteal viñ d'a Dios, aton Dios te nivan yelc'och d'a yichañ masanil. A junel, xid'ec' viñaj Abraham yac' oval yed' juntzañ eb' rey, yac'ji ganar eb' yuj viñ. Axo yic spaxta viñ, axo viñaj Melquisedec chi' xid' c'uman viñ d'a yol b'e. Sc'anan svach'c'olal Dios viñ d'a yib'añ viñaj Abraham chi'. 2 Axo viñaj Abraham chi' ac'an sdiezmoal jantacñej tas yac' ganar d'a jun oval chi' d'a viñaj Melquisedec chi'. A sb'i viñ chi' syalelc'ochi, rey te tojol. Añejtona' sreyal pax choñab' Salem. A Salem syalelc'ochi, junc'olal. Yuj chi' scuchan pax viñ sreyal junc'olal. 3 Mañ chequeloc mach smam snun viñ, mach pax

7.1 **7:1** Tz'ilchaj pax yab'ixal viñaj Melquisedec tic d'a Génesis 14.18-20.

smam yicham viñ. Malaj b'aj syalcan d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan yuj yaljub'al viñ yed' pax yuj schamel viñ. Yuj chi' sch'oxnab'il Yuninal Dios yaj viñ, yujto ochnac viñ sacerdoteal d'a masanil tiempo.

4 Nachajocab'el eyuuj ticnaic to te nivan yelc'och viñaj Melquisedec chi'. Yujto yac'nac sdiezmoal masanil tas xid' yac'nac ganar viñ co mam quicham Abraham d'a viñ. 5 Syal d'a ley Moisés to a eb' sacerdote, aton eb' yiñtilal Leví, ay yalan yic eb' schaan sdiezmoal masanil tas ay d'a eb' quetchoñab', vach'chom yiñtilal Abraham eb' yed' eb'. 6 Axo viñaj Melquisedec chi', vach'chom mañ yiñtilaloc Leví yaj viñ, palta schanac sdiezmo viñaj Abraham chi' viñ, aton viñ b'aj yac'nac sti' Dios. Sc'anannac svach'c'olal Dios viñ d'a yib'añ viñaj Abraham chi'. 7 Cojtac to a mach sc'anan svach'c'olal Dios d'a yib'añ junocxo anima, más nivan yelc'och d'a yichañ jun schaan svach'c'olal Dios chi'. 8 A ticnaic, a eb' schaan sdiezmo eb' quetchoñab', chamelb'a anima yaj eb'. Palta a Slolonel Dios tz'alani to ichato pitzanto viñaj Melquisedec chi'. 9 A d'a peca', a viñaj Leví chaannac sdiezmo eb' quetchoñab', palta syal calani to a viñ ac'annac sdiezmo d'a viñaj Melquisedec chi' ayic yac'annac yic viñaj Abraham d'a viñ. 10 Yujto ayic xid'naquec' viñaj Melquisedec chi' sc'umej viñaj Abraham chi', manto aljilaj viñaj Leví chi'. Aytooch viñ d'a snivanil viñaj Abraham chi', yujto a viñ ay yiñtil viñ.

11 A eb' co mam quicham a d'a yol sc'ab' eb' sacerdote yiñtilcan viñaj Aarón, viñ cotnac d'a yiñtilal viñaj Leví schanac ley Moisés eb'. Q'uinaloc tato ix yal sb'oan spensar eb' quetchoñab' chi' eb' d'a yichañ Dios, ¿tasto val yuj ix och junxo sacerdote icha yopisio viñaj Melquisedec, mañ ichaoc ajnac viñaj Aarón chi'? 12 Tato ix q'uexvi stzolal smunlaj eb' sacerdote chi', yovalil pax sq'uexvi ley Moisés syal chi'. 13 A jun van yalji tic, aton Cajal Jesús. A Cajal tic, mañoc viñaj Leví ay yiñtilal. Ch'oc junxo macañ eb' israel ay yiñtilal. A d'a scal jun macañ eb' chi', malaj junoc eb' ix och sacerdoteal. 14 Cojtac to a Cajal chi', a viñaj Judá ay yiñtilcani. Axo viñaj Moisés, malaj tas yalnaccan viñ, tato ay junoc eb' yiñtilal viñaj Judá chi' syal yoch sacerdoteal.

15 Snachaj val el jun tic cuuj, yujto a junxo sacerdote janac, aton Cajal Jesús, jun lajan yaj yed' viñaj Melquisedec. 16 Ix och Cristo sacerdoteal yujto malaj b'aq'uiñ ol chamoc, mañ yujoc to d'a junoc iñtilal sic'b'ilcanel icha yalan ley ix coti. 17 Yujto ix yal Dios d'ay:

Malaj b'aq'uiñ ol actej och Sacerdoteal, icha yopisio viñaj Melquisedec, xchi d'ay.

18 Yuj chi', a jun ley d'a yalañtaxo, lajvinac yopisio, yujto malaj tz'ochi. Nab'añej ayeq'ui. 19 Malaj junoc mach b'onac spensar yuj jun ley chi'. Palta ay junxo ec'al svach'il ochnac sq'uexuloc. Aton jun chi' ayoch yipoc co c'ool. Yujñej jun chi' syal co nitzanoch co b'a d'a stz'ey Dios.

20 Ayic ix sb'oan jun tic Dios, locb'il val sb'i yuuj. 21 Ayic ix och yopisio eb' sacerdote d'a peca', maj sloclaj sb'i Dios chi'. Palta ayic ix och Cristo sacerdoteal, ato ta' ix sloc sb'i. Yujto tz'ib'yajcan d'a Slolonel Dios icha tic:

Ix yac' sti' Cajal, malaj b'aq'uiñ ol sq'uexa', yalnaccan icha tic: Malaj b'aq'uiñ ol actej och Sacerdoteal, icha yopisio viñaj Melquisedec, xchicani.

22 A junxo strato yac'nac chi', ec'to svach'il d'a yichañ jun sb'ab'laj aq'uejnac. Axo Jesús tz'ac'anelc'och jun trato chi'. 23 Vach'chom tzijtum eb' sacerdote ochnac d'a jun opisio chi', palta mañ junoc eb' munlajnac d'a masanil tiempo, yujto scham eb'. 24 Palta axo Jesús chi', mañxalaj b'aq'uiñ ol chamoc. Yuj chi' masanil tiempo ay yopisio yac'anoch co ti' d'a Dios. 25 Yuj chi', a oñ ix oñ ac'jioch yicoc Dios yuuj, syal tzoñ colchaj yuuj d'a junelñej, yujto pitzanñej d'a junelñej, yic stevi d'a Dios cuuj.

26 Yuj chi', ayton val yopisio jun sat sacerdote chi' d'ayoñ, aton jun vach'ñej
toni. Malaj jab'oc schucal ma smul ochnac. Mañ lajanoc yed' eb' ajmul.
A Dios ix ic'anchaañ d'a yib'añ eb' ay d'a satchaañ. 27 Mañ lajanoc icha
juntzañxo eb' sat sacerdote. Yujto a eb' chi' yovalil syac' juntzañ silab'
eb' sñuschaj d'a junjun c'u. Sb'ab'laj aq'uej yic eb' yuj smul, ichato chi'
syac'anpax eb' yuj smul eb' yetanimail, palta a Jesús, junelñej ix yac' jun
silab' yuj co mul co masanil, aton yic ix yac'anoch sb'a d'a yol sc'ab' chamel
cuuj. 28 A eb' ochnac sat sacerdoteal yuj ley Moisés, anima eb', ay spaltail eb'.
Palta ayic ix lajvi yopisio jun ley chi', ix yaq'uelc'och jun sti' Dios yac'naccani,
aton yac'annac yopisio junxo sat sacerdote, aton Yuninal, jun ix ac'anelc'och
masanil tas nab'il yuj Dios chi'.

8

A jun schab'il strato Dios

1 Aton juntzañ ix val tic, in gana snachajel eyuuj to icha chi' yaj jun co sat
sacerdote chi'. C'ojanxoem d'a svach' c'ab' Dios b'aj ay d'a satchaañ ticnaic.
2 Van smunlajoch d'a yopisio chi' d'a yol stemplo Dios te yel, aton jun a
val lac'an Cajal chi' b'oannac. Mañoc eb' anima b'oannac. 3 Junjun eb' sat
sacerdote, ay yopisio eb' yac'an juntzañ ofrenda d'a Dios yed' juntzañ silab'
sñusji. Yuj chi', yovalil ay pax tas syac' Cristo chi' d'a Dios. 4 Q'uinaloc añeja'
ayec' d'a yolyib'añq'uinal tic ticnaic, mañxom oclaj sacerdote yaj d'a Dios,
yujto ay juntzañxo eb' sacerdote ay yopisio yac'an juntzañ ofrenda icha syal
ley Moisés. 5 Palta ch'oxnab'ilñej yaj yopisio eb' chi' d'a tas ay d'a satchaañ,
ichato yeñulñej yaji. Cojtac to toñej ch'oxnab'il yaji, yujto ayic manto b'oji
scajnub' Dios yuj viñaj Moisés chi', yal Dios chi' d'a viñ: Ab'i, tza b'o masanil
icha val jun yechel in ch'oxnac d'ayach d'a jolom vitz tic, xchi d'a viñ. 6 Palta
a jun co sat sacerdote ticnaic, ec'al svach'il yopisio d'a yichañ yopisio eb' chi'.
Yujto a tz'ac'anelc'och jun strato Dios yac'nac d'ayoñ. A jun strato chi', más
vach' d'a yichañ jun b'ab'el, yujto a juntzañ tas b'aj yac'nac sti' Dios, ec'al te
vach'.

7 Q'uinaloc tato malaj junoc tas ix yac' palta d'a jun b'ab'el trato chi',
mañxom yovaliloc ix yac' junxo schab'il trato tic. 8 Palta yilnac Dios to
palta yutejnac sb'a eb' anima chi'. Yuj chi' icha tic syalcan d'a Slolonel
Tz'ib'ab'ilcani:

A Dios Cajal tz'alani: D'a jun tiempoal ol javoc, ol in b'o junxo schab'il in trato
yed' eb' yiñtilal Israel yed' pax eb' yiñtilal Judá.

9 A jun trato chi', mañ lajanoc ol aj yed' jun in trato in b'onac yed' eb'
smam yicham eb', ayic vic'annac elta eb' d'a yol yic Egipto. Yujto
ayic vic'annac elta eb' chi', ichato ochnac in quetz quetz d'a sc'ab' eb'.
Palta mañ sc'anab'ajejnacoclaj in trato chi' eb', yuj chi' vactejnaccan
eb' sch'ocoj.

10 Axo junxo schab'il in trato ol in b'o yed' eb' yiñtilal Israel b'aq'uiñ, icha tic
ol vutoc: Ol vac'och juntzañ in checnab'il d'a spensar eb', ichato ol in
tz'ib'ejcanoch d'a spixan eb'. A in ol in och sDiosaloc eb'. Axo eb' ol och
in choñab'oc.

11 Mañxa eb' ol alan d'a eb' yetchoñab' icha tic: Yovalil tzeyojtaquejel Dios
Cajal, mañ xchioc eb'. Yujto ol in yojtaquejel eb' masanil, vach'chom
eb' unin, ma eb' icham anima.

12 Ol vac'can lajvoc schucal eb'. Mañxalaj b'aq'uiñ ol in nacot smul eb', xchi
Dios Cajal d'a Slolonel chi'.

13 Ayic ix yalancot Dios yuj jun schab'il trato tic, ix sch'oxo' to ec'nacxob'at jun b'ab'el trato. Q'uinaloc ay junoc tas ec'nacxob'at ticnaic, ¿tom ayto yopisio? Tato mañxa yopisio, syalelc'ochi to van sateli.

9

A scajnub' Dios

1 A d'a jun b'ab'el trato, ay juntzañ checnab'il syala' tas syutej eb' yac'anem sb'a d'a Dios b'aj ay scajnub' d'a sat luum tic. 2 Icha tic ajnac sb'o jun scajnub' chi': A jun b'ab'el cuarto, scuch Yic Dios. Ata' ay jun b'achnub' candil. Ay jun mexa yed' juntzañ pan tz'ac'ji d'a Dios. 3 Axo d'a spatic och jun c'apac schab'il smacul yool, ata' ay junxo cuarto, scuch Yicñej Dios Yaji. 4 Ata' ay jun q'uen chaynub' nab'a oro b'aj sñusji incienso. Ata' ay pax scaxail strato Dios, aton jun nab'a oro spatic. Axo d'a yool, a jun chen nab'a oro ayemi, ayem maná d'a yool. Axo d'a stz'ey jun chen chi' ayem te' sc'ococh viñaj Aarón, aton jun te' volannac. Ay paxem juntzañ q'uen b'aj tz'ib'ab'ilcan jun strato Dios. 5 Axo d'a yib'añ jun caxa chi' ac'b'ilq'ue yechel querubín, yic chequel to a Dios ayec' ta'. Jeñanq'ue sc'axil eb' d'a yib'añ jun yed'tal b'aj tz'ac'ji juntzañ silab' yuj smul eb' quetchoñab'. C'ocb'ilñejocab' chi' sval d'ayex yuj chajtil yilji jun chi'.

6 Ayic yochnac yopisio juntzañ chi', junjun c'u tz'och eb' sacerdote d'a jun b'ab'el cuarto chi', yic syac' servil Dios eb' ta'. 7 Palta axo d'a jun schab'il cuarto chi', añej viñ sat sacerdote syal yochi. Juntac elñej tz'och viñ d'a junjun ab'il. Ayic tz'och viñ chi', yovalil yed'nac schiq'uil noc' noc' viñ, yic syac' viñ silab'oc yuj smul, yuj pax smul eb' quetchoñab' max yil yochi. 8 Palta a Yespíritu Dios tz'ac'an nachajel junxo tic cuuj: Yacb'an ayto yopisio jun b'ab'el cuarto chi', axo junxo cuarto scuchan Yicñej Dios Yaji, macancani. 9 A juntzañ chi', ch'oxnab'il yaj d'ayoñ d'a jun tiempoal tic. A eb' syal sb'a d'a Dios yed' juntzañ yofrenda yed' juntzañ silab' sñusji, max yal-laj yac'ji sat smul eb' d'a sc'ool yuuj. 10 Yujto a juntzañ tas sc'ulej eb' chi', añej yuj tas sva eb' yed' tas syuq'uej eb' syala'. Syalanpax yuj chajtil tz'aj sacb'ican juntzañ tastac yuuj. A juntzañ checjinac sc'ulej eb' chi', yicñej snivanil eb' yaji. Ayñej yopisio juntzañ chi' yuj eb', masanto a Dios ix q'uexani.

11 Palta ulnacxoec' Cristo, yuj chi' A' ayoch co sat sacerdoteoc ticnaic. Te vach' juntzañ tas ix yac' d'ayoñ, yujto a junxo scajnub' Dios b'aj tz'ac'chaj servil, másxo te vach', malaj jab'oc spaltail. A jun chi', mañ animaoc b'ojinac, yujto mañoc d'a yolyib'añq'uinal tic ayeq'ui. 12 Ayic yochnac Cristo chi' d'a junelñej d'a jun cuarto Yicñej Dios Yaji, mañoc schiq'uil noc' quelemtac chiva, ma noc' quelemtac vacax yac'nac silab'oc. A val schiq'uil yac'lab'ejnac, yuj chi' yac'nac ganar co colnab'il d'a junelñej. 13 A schiq'uil noc' toro, schiq'uil noc' chiva yed' stañil noc' cob'estac vacax stz'ai, a stzicjib'at d'a yib'añ eb' anima mañ vach'oc icha yalan ley, icha chi' tz'utaj eb', yic tz'ochxican eb' vach'il d'a yichañ ley chi', palta añej d'a snivanil eb' ay yopisio jun chi'. 14 Tato icha chi' yopisio schiq'uil noc' noc' chi', ocxom val schiq'uil Cristo. A Espíritu ayec' d'a masanil tiempo. Yuuj yac'nac och sb'a Cristo silab'oc d'a Dios, icha junoc noc' noc' malaj jab'oc spaltail tz'ac'ji silab'il. Yuj chi' a schiq'uil chi' syal yic'anel d'a co pensar juntzañ chucal tz'ac'ancot chamel d'a quib'añ. Axo ticnaic syal cac'an servil Dios pitzan.

15 Yuj chi', a Jesucristo tz'ac'an elc'och jun schab'il trato chi'. Ayic ix chami, ix yac'can lajvoc smul masanil eb' ayec' d'a yol sc'ab' jun b'ab'el trato chi'. Yuj chi' a oñ avtab'il oñ yuj Dios yicoc, syal quican jun b'aj yac'naccan sti',

aton co q'uinal d'a junelr̃ej. 16 Yujto ayic ay junoc ch'ar̃ testamento,9.15-16
yovalil scheclaji tato chamnacxo jun b'ojinac chi', yic syal yoch yopisio ch'ar̃.
17 Yujto mantalaj yopisio ch'ar̃ tato pitzanto vir̃ b'ojinac ch'ar̃ chi'. Ato
scham vir̃, tz'och yopisio ch'ar̃. 18 Yuj chi' icha chi' yaj jun b'ab'el trato
chi'. Ayic manto och yopisio, ay juntzar̃ chic' elnac. 19 Yujto a vir̃aj Moisés
avtannac masanil juntzar̃ checnab'il yic ley yab' eb' co mam quicham. Slajvi
chi', yic'ancot jun sc'ab' te' hisopo vir̃ b'ac'b'il d'a chacchac lana. Axo d'a scal
schiq'uil noc' quelemtac vacax, noc' quelemtac chiva, calan yaj yed' a a', sb'at
lab'ejem vir̃, stzicanb'at vir̃ d'a yib'ar̃ ch'ar̃ ley yed' d'a yib'ar̃ eb' anima
chi'. 20 Slajvi chi', yalan vir̃ d'a eb': A jun chic' tic, a tz'ac'anelc'och jun strato
Dios syac' d'ayor̃,9.20 xchi. 21 Ar̃ejtona' stzicnacb'at juntzar̃ chic' chi' vir̃ d'a
yib'ar̃ scajnub' Dios yed' d'a juntzar̃ yamc'ab' ay yopisio ta'. 22 Syal ton calan
icha syal ley chi', ijan val sacb'icanel masanil tastac yuj chic'. Ar̃ejtona' malaj
junoc mach slajvican smul, tato malaj chic' tz'el yuj smul chi'.

Yac'nac sb'a Cristo silab'oc

23 Yovalil yac'nac juntzar̃ silab' chi' eb', yic sacb'ican juntzar̃ chi' masanil.
Palta a juntzar̃ chi', yer̃ulr̃ej juntzar̃ tas ay d'a satchaar̃ yaji. Axo juntzar̃xo
ay d'a satchaar̃, yovalil sacb'icanel yuj junxo silab' más nivan yelc'ochi.
24 Yujto a Cristo, mar̃ ochnacoclaj d'a jun stemplo Dios sb'onac eb' anima,
yujto a jun chi', yer̃ulr̃ej jun d'a val yel stemplo Dios yaji. A d'a satchaar̃,
ata' ochnac. Axo ticnaic, ayec' d'a yichar̃ Dios, van stevi cuuj. 25 A vir̃ sat
sacerdote, junjun ab'il tz'och vir̃ d'a yol jun lugar Yicr̃ej Dios Yaji, yic syac'
juntzar̃ chic' vir̃ silab'oc. Palta mar̃oclaj schiq'uil vir̃ syac'lab'ej. Palta axo
Cristo mar̃ tzijtumeloc ix chami ayic ix yac'an sb'a silab'il. 26 Q'uinaloc tato
mar̃ junelr̃ejoc ix yac' sb'a Cristo silab'oc, tecan tzijtumelxo ix chami yictax
ix b'o jun yolyib'ar̃q'uinal tic. Palta mar̃ ichocta ix aji. Yujto a d'a jun slajvub'
tiempoal tic, junelr̃ej ix uleq'ui. A val lac'an ix yac'och sb'a silab'il yic syiq'uel
co mul. 27 Yovalil junelr̃ej ol cham eb' anima smasanil, slajvi chi' ol ch'olb'itaj
tas yaj eb'. 28 Ar̃ejtona' Cristo, junelr̃ej ix milji silab'il, yuj chi' tzijtum or̃ ix
ic'jiel co mul yuuj. Ayic ol jax d'a schaelal, mar̃xo yujoc yic'anel co mul ol
jaxoc, palta ol ja yac' co colnab'il a or̃ van co tar̃van sjax tic.

10

1 A juntzar̃ syal d'a ley Moisés, ichato yer̃ulr̃ej yaj d'a juntzar̃ vach'
tzac'anto janac. Mar̃oc val tz'ic'anel co mul, yujto mar̃oclaj jun ley chi'
tz'ic'an sb'o spensar eb' anima sgana sc'och d'a Dios yuj juntzar̃ silab' tz'ac'ji
chi' d'a junjun ab'il. 2 Q'uinaloc tato sb'o spensar eb' yuj jun ley chi', tecan
ochnac vaan eb' yac'an juntzar̃ silab' chi'. Q'uinaloc tato yel sacb'icanel eb'
d'a smul, ayic syac'an juntzar̃ silab' chi' eb', tecan maxtzac snacot smul eb'
chi'. 3 Ocxo jun, yuj juntzar̃ silab' chi', snacot smul eb' d'a junjun ab'il. 4 Yujto
max yal yic'anel co mul schiq'uil noc' vacax yed' noc' chiva.

5 Yuj chi', ayic ix ulec' Cristo d'a yolyib'ar̃q'uinal tic, ix yal d'a Dios:

Max a nib'ejlaj noc' noc' tz'ac'ji silab'il d'ayach, ma juntzar̃xo ofrenda. Palta
ix ac' in nivanil.

6 Max a c'anlaj noc' noc' sr̃usjitz'a silab'il d'ayach, ma val silab' yic slajvicanel
mul.

9.15-16 **9:16** A d'a sti' eb' griego, a jun “trato” syalpaxelc'ochi “testamento”. A jun testamento chi', a junoc uum sb'ocan junoc anima ayic manto chamoc. Syalcan d'a jun uum chi' mach b'aj scan sluum, spat, noc' snoc' ma junocxo tas ay d'a jun anima sb'oancan jun uum chi'. 9.20 **9:20** Ayic ix tz'ib'chaj ch'ar̃ Antiguo Testamento, b'eyb'ab'il yuj eb' anima to smilcham junoc noc' noc' eb' yuj sch'oxanel eb' to yovalil ol elc'och strato eb' chi'.

7 Yuj chi' sval d'ayach: Ach in Diosal, tic tzin javi yuj in b'oan icha tas a gana,
ichataxon yaj stz'ib'chajcan vab'ixal, xin chi, xchi Cristo.
8 A d'a sb'ab'elal ix yal Cristo chi' to malaj sgana Dios d'a juntzañ silab'
sñusjitz'a chi', juntzañ noc' noc' tz'ac'ji d'ay yuj smul eb' anima. Vach'chom
syal d'a ley to yovalil tz'ac'ji juntzañ chi' d'a Dios, palta max tzalajlaj yed'oc.
9 Ix lajvi chi', ix yalanxi Cristo icha tic: Ach in Diosal, tic tzin javi yuj in b'oan
icha tas a gana, xchi. Syalelc'ochi to ix ul yac' lajvoc yopisio juntzañ silab' chi'.
Axo junxo silab' ix yac' sq'uexuloc. 10 Yuj chi' a Jesucristo chi', a val snivanil
ix ul yac' silab'oc d'a junelñej icha sgana Dios. Yuj jun silab' chi, lajvinacxoel
co mul.
11 Masanil eb' sacerdote d'a scal eb' quetchoñab', liñanq'ue eb', ayñejoch
eb' d'a yopisio junjun c'u. Ichañej chi' yac'an juntzañ silab' chi' eb', palta
a juntzañ chi', max yal-laj yic'anel co mul. 12 Palta axo Jesucristo, junñej
silab' yac'nac yuj co mul d'a junelñej. Ichato chi' b'ian, ix em c'ojan d'a svach'
c'ab' Dios. 13 Ata' van stañvani masanto ol can eb' yajc'ool d'a yalañ yuj Dios.
14 Yujto junelñej tz'acvinac oñ el yuj jun silab' chi', yujto ix lajvicanel masanil
co chucal yuuj. 15 Axo Yespíritu Dios syac' testigoal sb'a d'ayoñ yuj juntzañ tic.
Yujto icha tic yalnaccani:
16 A d'a yic ol lajvoc jun tiempoal chi', icha tic ol vutoc in trato yed' eb' yiñtilal
Israel d'a b'aq'uiñ: Ol vac'och juntzañ in checnab'il d'a spixan eb',
ichato ol in tz'ib'ejcanoch d'a spensar eb', xchi Cajal d'a Slolonel chi'.
17 Syalanpaxcan icha tic:
Mañxa b'aq'uiñ ol in nacot smul eb' yed' schucal eb', xchi.
18 Yuj chi', ayic tz'ac'jican lajvoc co mul, mañxo yovaliloc scac' junocxo silab'
yuj co mul chi'.

Co nitzecoch co b'a d'a stz'ey Dios

19 Yuj chi', ex vuc'tac ex vanab', max oñ xivlaj coch d'a yol jun lugar Yicñej
Dios Yaji, yujto yuj schiq'uil Jesucristo ayxo calan quic cochi. 20 Syal coch
yuj jun ac' b'e yic q'uinal jacb'ilcan d'ayoñ, aton jun b'e sc'axpaj ec' d'a
c'apac smacul yool. A jun c'apac chi', a snivanil Cristo syalelc'och c'apac.
21 A oñ yuninal oñxo Dios tic, ay jun co sacerdote te nivan yelc'ochi. 22 Yuj
chi', yovalil sco nitzoch co b'a d'a Dios yed' smasanil co c'ool. Mañxalaj co
chab'c'olal d'ay, yujto sacxo yaj co pixan yuuj, yuj chi' mañxalaj co chucal
scab'i, axo co nivanil, b'icb'ilxoel d'a jun a a' yaaxñej.
23 Tec'an val scutej co b'a cac'anoch Dios yipoc co c'ool. Mañ caq'uec
chab'ax co c'ool, yujto a Dios chi' ol yaq'uelc'och jun tas yalnaccan d'ayoñ.
24 Yovalil sco na'a tas scutej co cuchb'an co b'a, scac'lan quip co xajanan co
b'a yed' co c'ulan tas vach'. 25 Mocab' cactejec co molb'an co b'a icha syutej
sb'a juntzañxo eb'. Yovalil squeclaj co na'a. Scac' val quip, yujto vanxo quilan
juntzañ yechel sch'oxani to van sja sc'ual sjaub'al Cajal Jesús.
26 A ticnaic, cojtacxo jun ab'ix te yel. Yuj chi' tato añeja' cac'anoch co pensar
co c'ulan chucal, mañxalaj junocxo silab' syal yic'anel co mul. 27 Tato icha
chi', axoñej jun nivan yaelal sco tañvej yed' jun c'ac' sq'ue ñilñon yoc, aton
jun tzoñ te xiv yuuj. Yuj jun c'ac' chi', ol lajvoquel eb' ayoch ajc'olal d'a Dios.
28 Tato ay eb' spitej sb'a d'a ley Moisés, tz'ac'jioch eb' d'a yol sc'ab' chamel
tato ay chavañoc ma oxvañoc testigo tz'ilani. Malaj junoc mach syal yoc'
sc'ool d'a eb'. 29 Axo ticnaic, tato ay oñ mach oñ sco patiquejcanel Yuninal
Dios, mato malaj yelc'och schiq'uil d'ayoñ, ma scac' sq'uixvelal Yespíritu Dios,
aton jun tz'ac'an svach'c'olal Dios d'ayoñ, tato icha chi', yelxom val ec'to
yaelal smoj ol co cha d'a yichañ eb' ix paticanel ley Moisés chi'. Yujto a
schiq'uil Cristo chi', a ac'jinac elc'och strato Dios d'ayoñ. Yuuj ix lajvicanel

co mul. 30 Cojtac to icha tic yaj yalancan Dios Cajal: A in ton tic ay valan vic
vac'an syaelal eb'. A in ol vac' spac d'a eb', xchi. Syalanpax icha tic: A in tic,
Yajal in, ol in ch'olb'itej tas yaj eb' in choñab', xchi. 31 Te xivc'olalxo scot yoval
sc'ool Dios pitzan d'a quib'añ. 32 Palta naeccot d'a yic yalañ ayic ix b'ab'laj och
saquilq'uinal d'ayex, tec'tec' ix eyutej e b'a. Ayic ix eyab'an syail, ix eyac' val
eyip. 33 Yujto ayex ix ex b'uchji. Ay ex pax ix ac'jioch yaelal d'a eyib'añ d'a
yichañ choñab'. Ay ex pax ya ix eyab'i ayic ix eyilani to ay eb' ix yab' syail.
Ix eyab' pax syail yed' eb' chi'. 34 Ix oc' e c'ool yuj eb' ix och d'a preso. Ayic
ix laj ic'jiec' juntzañ tas d'ayex, ix eyac' techajoc. Ix ex te tzalaji yujto eyojtac
to ay junxo eyic d'a satchaañ más te vach'. A jun chi' ayñejec' d'a junelñej.
35 Yuj chi' mañ eyactejcan e tec'anil chi'. Yujto yuuj ol e cha jun spac te nivan.
36 Yovalil nivan tzeyutej e c'ool, yic ol yal e c'ulan masanil tas sgana Dios, ol
e chaan jun tas b'aj yac'naccan sti' to ol yac' d'ayoñ. 37 Yujto icha tic syal Dios
d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:
Jab'xoñej val, axo sjavi jun yovalil ol javoc, mañ ol ec'laj tiempo sjavi.
38 A eb' tzin ac'anoch d'a sc'ool, ay sq'uinal eb' d'a junelñej, palta tato smeltzaj
eb' d'a spatic, mañxo ol in tzalajlaj yed' eb', xchi Dios.
39 Palta a oñ tic, mañ oñ lajanoclaj icha juntzañxo eb' smeltzaj d'a spatic yic
satcanel eb' d'a junelñej, palta lajan oñ icha eb' ol ic'an scolnab'il d'a junelñej
yujto syac'och Dios eb' d'a sc'ool.

11

A eb' ac'annac och Dios d'a sc'ool

1 Ayic scac'anoch Dios d'a co c'ool, syalelc'ochi to scac' val och yipoc co c'ool
to ol co cha tas van co tañvani. Yuj b'aj scac'och d'a co c'ool chi' cojtac sic'lab'il
to a juntzañ tas manto quila', ay val eq'ui. 2 A eb' co mam quicham, ochnac
eb' vach'il d'a yichañ Dios, yujto yac'nac och Dios chi' eb' d'a sc'ool.
3 Yujto scac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi' cojtac to toñej lolonnac ayic
sb'oannac jun yolyib'añq'uinal tic. A juntzañ tas squil ticnaic, malaj tas
yac'lab'ejnac ayic sb'oannac.
4 A viñaj Abel, yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' a silab' viñ yac'nac
d'a Dios chi', más vach' d'a yichañ yic viñaj Caín. Yuj chi' aljinac viñ vach'il
yuj Dios chi', yuj chi' chajinac jun silab' chi' yuuj. Vach'chom chamnacxo
viñ, palta añeja' ichato tzato yal viñ d'ayoñ, yujto yac'nac val och Dios viñ
d'a sc'ool.
5 A viñaj Enoc, yac'nac och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' pitzanto viñ
yic'jinacb'at viñ yuj Dios d'a satchaañ. Mañxa b'aj ilchajnac viñ yuj eb'
anima. Syal yuj viñ d'a Slolonel Dios to ayic manto ic'jib'at viñ, tzalajnac Dios
chi' yed' viñ. 6 Palta tato max cac'och Dios d'a co c'ool, toxon mañ jab'oc stzalaj
qued'oc. Yujto a mach sc'och d'a Dios, yovalil syac'och d'a sc'ool to ay Dios
chi'. Syac'anpaxoch d'a sc'ool to a tz'ac'an spac d'a eb' syac' yip sc'och d'ay.
7 A viñaj Noé, yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic yalannac
Dios d'a viñ to van sja jun tas te ay smay manta b'aj tzuji, sc'anab'ajejnac
viñ sb'oan jun nivan barco b'aj scol sb'a yed' eb' ay d'a yol spat. Yuj
b'aj sc'anab'ajejnac viñ chi', ochcan chamel d'a yib'añ masanil eb' mañ
c'anab'ajannacoc. Añejtona' yalnac Dios to vach' viñ d'a yichañ, yujñej to
yac'nac och Dios chi' viñ d'a sc'ool.
8 A viñaj Abraham, yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic
yavtajnac viñ yuuj, sc'anab'ajejnac viñ sb'at d'a jun lugar yalnaccani to ol yac'
d'a viñ. Vach'chom manto yojtacoc viñ b'aj sb'ati, palta yactejnaccan sluum
viñ, sb'atnac viñ. 9 Yujto yac'nac och viñ d'a sc'ool, yuj chi' ec'lejnac cajan viñ
d'a jun lugar yalnaccan Dios to ol yac' d'ay. A c'apac mantiado sb'onacq'ue viñ

spatoc. Añejtona' icha chi' yutejnac sb'a viñaj Isaac yed' viñaj Jacob, yujto ay yalan yic eb' viñ schaan jun yalnac Dios chi' to ol scha eb'. 10 A viñaj Abraham chi', stañvejnac viñ sjavi jun choñab' ayem yipumal yich, aton jun choñab' a Dios naannac tas tz'aj sb'oi, añeja' b'oannac paxi.

11 A ix Sara, yac'nac val och Dios ix d'a sc'ool. Yuj chi' vach'chom mañ unevumixoc ix, palta ac'jinacto yip ix yic yaljinac jun yune' ix d'a yolxo schichimal. Ay jun yune' ix aljinac, yujto yac'nac och ix d'a sc'ool to a jun yac'nac sti' d'a ix, tz'elñejc'och tas syala'. 12 Yuj chi', vach'chom ichamxo viñaj Abraham chi', vach'chom junñej pax viñ, palta tzijtum ix aj eb' yiñtilal viñ spitzvieli. Lajan sb'isul eb' icha q'uen c'anal d'a satchaañ. Lajan pax sb'isul eb' icha q'uen yarenail sti' a' mar mañxo b'ischajb'enoc.

13 A junjun eb' sval yab'ixal tic, manto schalaj juntzañ yalnac Dios to syac' d'a eb' ayic schamnac eb'. Palta yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool, yuj chi' ichato najat yilnacb'at juntzañ chi' eb', yac'annac och spensar eb' d'ay. Icha chi' ajnac yac'an testigoal sb'a eb' to a jun yolyib'añq'uinal tic, mañ schoñab'oc eb', palta paxyalvumñej eb'. 14 A eb' icha chi' yutejnac sb'a, sch'oxnac val eb' sic'lab'il to a d'a junxo choñab' ayoch spensar eb'. 15 Q'uinaloc tato añej d'a jun schoñab' eb' yactejnaccan chi' yac'nac och spensar, tecan meltzajnacxi eb' ta'. 16 Palta a val d'a junxo choñab' más vach' b'aj yac'nac och spensar eb', aton jun choñab' ay d'a satchaañ. Yuj chi' max q'uixvilaj Dios ayic tz'alji to a sDiosal eb', yujto vach'xo yaj jun choñab' ol yac' yiquej eb' chi'.

17 A viñaj Abraham chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic yac'jinac proval viñ yuuj, yic'nacb'at viñaj Isaac viñ, yujto ijanoch yac'an viñ silab'oc yalani. Vach'chom yac'nac sti' Dios yuj viñaj Isaac chi', palta yac'nac elta jun pitañ yuninal viñ chi' silab'oc. 18 Yalnac Dios d'a viñaj Abraham chi' icha tic: A d'a viñaj Isaac ol pitzvoccanel iñtilal, xchi. Icha chi' yutejnac yac'ancan sti' d'a viñ. 19 Icha chi' yutejnac viñaj Abraham chi', yujto nachajnac el yuj viñ to ay spoder Dios yac'an pitzvocxi eb' chamnac. Yuj chi', syal calani ichato pitzvinacxi viñaj Isaac chi', yac'jinacxi viñ d'a viñaj Abraham chi'.

20 A viñaj Isaac chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' ayocto yalannaccan viñ yuj juntzañ tas vach' ol scha viñaj Jacob yed' viñaj Esaú. 21 Axo viñaj Jacob chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic vanxo scham viñ yalannaccan viñ yuj juntzañ tas vach' ol scha eb' yuninal viñaj José schavañil. Yac'nacto em sb'a viñ d'a Dios ayic yemnac ñojan viñ d'a yib'añ te' sc'ococh. 22 Axo viñaj José chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool, yuj chi' ayic vanxo scham viñ, yalannaccan viñ to ol el eb' israel d'a yol yic Egipto. Yalannacpaxcan viñ, yuj tas ol yutoc sb'aquil viñ eb'.

23 A smam snun viñaj Moisés, yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool, yuj chi' ayic yaljinac viñ, oxe' ujal sc'ub'ejnac el viñ eb', yujto yilnac eb' to te vach' yilji viñ. Mañ xivnacoclaj eb' d'a sley viñ rey tz'alani to smiljicham eb' unin tzato alji. 24 Axo viñaj Moisés chi', yac'nac val och Dios viñ d'a sc'ool. Yuj chi' ayic yelnac q'uinal d'a sat viñ, mañxa sgana viñ tz'alji to a ix yisil viñ sreyal Egipto ay yune' viñ. 25 Mañ yalnacoclaj sc'ool viñ yac'an sgana yed' juntzañ chucal, yujto yojtac viñ to eq'uelb'añej tz'ec' juntzañ chi'. Yuj chi' sna viñ to más vach' syab' syail viñ yed' eb' schoñab' Dios. 26 Snaannac pax viñ to más vach' syab' syail viñ sb'uchji yuj Cristo. Masanil juntzañ sb'eyumal Egipto chi', malaj yelc'och d'a viñ, yujto yac'nac och spensar viñ d'a jun ol yac' Dios d'ay. 27 Yac'nac val och viñ d'a sc'ool, yuj chi' elnac viñ d'a yol yic Egipto chi'.

Maň xivnacoclaj viň d'a yoval sc'ool viň rey chi'. Tec'tec' val yutejnac spensar viň, ichato ochnac q'uelan viň d'a jun maň chequeloc, aton Dios.

28 A viňaj Moisés chi', yac'nacoch Dios viň d'a sc'ool, yuj chi' sc'anab'ajejnac viň yic'anel yich jun q'uiň yic snajicoti tas aj yelnaccot eb' israel d'a Egipto. Yalannac viň d'a eb' yetisraelal to slaj stzicoch chic' eb' d'a spuertail spat, yic max cham sb'ab'el unin eb' yuj jun ángel ay yopisio smilancham anima. 29 A eb' israel chi', yac'nac och eb' d'a sc'ool, yuj chi' ec'nac eb' d'a snaňal a' Chacchac Mar, icha quec' b'aj taquiň b'e. Axo pax eb' aj Egipto jun, scomon ac'lejnac proval eb' yeq'ui, palta masanil eb' jic'vinaccham yuj a'.

30 A eb' co mam quicham, yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool, yuj chi' ayic slajvinac yuquil c'ual yec' oyoyoc eb' d'a spatic choňab' Jericó, laj emnac laňaljoc yipumal yich smuroal jun choňab' chi'. 31 A ix Rahab, vach'chom ajmul ix ix, palta yac'nacoch Dios ix d'a sc'ool. Maj chamlaj ix yed' eb' spitejnac sb'a d'a Dios, yujto vach' yutejnac sb'a ix schaan eb' israel ec' iljinac chajtil yaj jun choňab' chi'.

32 Tzijtumto tas syal valanb'at d'ayex, palta maňxalaj tiempo sval yab'ixal viňaj Gedeón, viňaj Barac, viňaj Sansón, viňaj Jefté, viňaj David, viňaj Samuel yed' eb' viň schecab' Dios. 33 A eb' chi', yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool, yuj chi' ay eb' ac'annac ganar juntzaň nación ayic yac'annac oval eb' yed'oc. Ay eb' tojol yutejnac yac'an yajalil. Ay eb' chaannac tas alb'ilcan yuj Dios. Ay eb' macchannac sti' noc' choj. 34 Ay eb' ac'jinac tup juntzaň c'ac' te ov. Ay pax eb' colchajnaqueli ayic ijan smiljinaccham eb' d'a q'uen espada. A eb' malaj yip, ac'jinac yip eb', tec'an yutejnac sb'a eb' d'a oval, yuj chi' elnac lemnaj eb' soldado ch'oc choňab'il d'a eb'. 35 Ay eb' ix ix pitzvinacxi eb' schamnac, schaanacxi eb' yune' eb' ix chi'.

Palta ay pax juntzaňxo eb' chamnac yuj juntzaň yaelal ac'jinac och d'a yib'aň. Maň yalnacoc sc'ol eb' yac'ji el d'a libre, yic vach' ol yac' ganar eb' spitzvixi, ol schaan junxo sq'uinal eb' más vach'. 36 Ay juntzaňxo eb' yab'nac syail sb'uchji, smac'ji. Laj tzec'chajnac eb' d'a q'uen cadena, ochnac pax eb' d'a preso. 37 Ay eb' juljinaccham d'a q'uen q'ueen. Ay eb' jochjinac d'iňchaj snaňal d'a q'uen sierra. Ay eb' ac'jinac och yaelal d'a yib'aň. Ay pax eb' miljinaccham d'a q'uen espada. Ay eb' ichňej ta' b'eynac eq'ui, aňej stz'umal noc' calnel, noc' chiva ochnac spichuloc eb'. Te meb'a' eb'. Tzijtum val yaelal yab'nac eb'. Ac'jinac och syaelal eb'. 38 Maň smojoc eb' ay d'a yolyib'aňq'uinal tic yec' juntzaň anima vach' tic d'a scal. A eb' chi', ichňejta' ec'nac eb' d'a tz'inan luum yed' d'a tzalquixtac. Ec'nac cajan eb' d'a yoltac q'uen ňaq'ueen yed' d'a yoltac olan. 39 Masanil eb' chi', vach' eb' d'a yichaň Dios, yujto yac'nac och Dios chi' eb' d'a sc'ool. Vach'chom icha chi' eb', palta maň schanacoc jun b'aj yac'naccan sti' Dios to ol yac' d'a eb'. 40 Yujto ay jun tas ec'b'al svach'il nab'ilxo yuj Dios d'ayoň, yuj chi' majto yic'laj sb'a tas nab'il yuuj d'a yib'aň eb' chi', masanto ol oň smolb'ej yed' eb' chi', ichato chi' ol yic'an sb'a.

12

Caq'uecoch co pensar d'a Jesús

1 Tzijtum eb' ch'oxannac eli to yac'nac val och Dios eb' d'a sc'ool. A ticnaic, ichato oyanoch eb' d'a co patic quichaň. A oňxo tic van cac'an quip icha eb' tz'ac'an carrera. Yuj chi' yovalil squiq'uel juntzaň icha icatz ayoch d'a quib'aň. Aňejtona' yovalil scactejcan juntzaň chucal ichato b'ac'anoch d'ayoň. Yovalil tec'an scutej co b'a cac'an quip icha eb' tz'ac'an carrera chi'. 2 Caq'uec val och co c'ol d'a Jesús, aton tz'ac'an cac'och Dios d'a co c'ool, scolvajňej qued'oc masanto tzoň tec'c'aji. Yab'nac val syail d'a te' culus. Malaj

ix aj snaani vach'chom q'uixvelal ix utaji ayic ix chami, yujto yojtac to ayic slajvi yab'an syail chi', tzalajc'olal yico'. Ix c'och c'ojan d'a svach' c'ab' Dios.

3 Yuj chi', tze na val cot sb'eyb'al Jesús chajtil yutejnac yac'an techaj syaelal yuj eb' chuc. Tato icha chi', maŋ ol ex tzactzajoc, maŋ ol somchaj pax el-laj e pensar. 4 A ex tic, vach'chom tze chaquel juntzaŋ chucal, palta manto ac'joc ochlaj chamel d'a eyib'aŋ icha ajnac Jesús chi'. 5 Tecan ix sat d'a e c'ool tas yalnaccan Dios d'ayoŋ, ayic ix yecan co na to yuninal oŋxo. Syalcan d'a Slolonel Dios icha tic:

Ach vuninal, maŋ a patiquejel scachnab'il Dios, mocab' cot oval ayic syac'anoch a yaelal.

6 Yujto a eb' xajanab'il yuuj, aton eb' chi' scacha', syac'anoch syaelal masanil eb' schaoch yuninaloc, xchicani.

7 Yovalil scac' techaj juntzaŋ yaelal syal tic. Icha tz'utaj junoc uninab'il yuj smam, icha chi' tzoŋ yutej Dios, yujto yuninal oŋ. ¿Tom ay junoc uninab'il max mac'ji yuj smam? 8 Q'uinaloc max yac'och co yaelal icha tz'utaj eb' uninab'il, maŋ oŋ yuninaloclaj syal chi', mitz' uninŋej caj d'ay. 9 Naec val jun tic: Ayic yunetac oŋto, tzoŋ mac'ji yuj co mam co nun, yuj chi' sco c'anab'ajej eb', ocxom ticnaic, ¿tom maŋ ol co c'anab'ajej Dios yuj co yaelal syac'a', yic sco cha co q'uinal d'a junelŋej? 10 A eb' co mam ay d'a yolyib'aŋq'uinal tic, syac'och co yaelal eb' janic'oc tiempo, icha sgana eb'. Palta axo Dios, syac'och co yaelal yic vach' tzoŋ aji, yic vach' tojol tz'aj co pensar icha spensar. 11 Yel toni, ayic syac'anoch co yaelal Dios, malaj juneloc tzoŋ tzalaj d'a elaŋchamel. Palta tato sco cha cab'i, c'ojanc'olal stojolb'i co b'eyb'al yuuj, sja co junc'olal.

Ay smay co paticanel Dios

12 A ex mach ex schab'ax e c'ool, ichato malaj yip e c'ab', ma ichato sicb'inac el e yoc. Aq'uec val eyip, yic vach' ol ex tec'c'ajoc. 13 Tze b'eyb'alan tojol b'eyb'al, yic a ex ichato coxo ex, ol vach' b'o e pensar, maŋ ol ex vach' juvoc el-laj.

14 Tzeyac'an val e yip, yic junc'olal tzex aj yed' eb' anima smasanil. Tzeyac'an val eyip e b'eyb'alan vach'il, yujto a eb' chuc sb'eyb'al maŋ ol yil-laj co Mam Dios eb'. 15 Tzeyil val e b'a, yic malaj junoc ex tze patiquejel Dios jun tz'ac'an svach'c'olal d'ayoŋ, yujto talaj spitzvi junoc chucal d'a e cal icha sq'uib' junoc aŋc'ultac stacjiel tas vach' yuuj. Tato icha chi' ay talaj naŋaloc ex tzex juviel yuuj. 16 Malajocab' junoc ex tzex em d'a ajmulal. Malajocab' junoc ex tze patiquejel juntzaŋ yic Dios syac' d'ayex icha yutejnac sb'a viŋaj Esaú. A viŋ chi', b'ab'el unin viŋ, yuj chi' a viŋ ay yalan yic schaancan juntzaŋ tas d'a smam. Palta yed' jun uc'ab' vael schoŋnac el jun b'aj ay yalan yic viŋ chi'. 17 Cojtac, ayic slajvinac chi', snib'ejnacto viŋ ac'ji yic yuj smam chi', palta majxo ac'jilaj d'a viŋ. Vach'chom te oc'nacto viŋ, palta majxo yal-laj sq'uexanxi tas yalnac smam viŋ chi'.

18 A oŋ tic, maŋ lajanoc scutej co b'a icha eb' quetchoŋab' Israel d'a peca'. Yujto a eb' chi', xid'naquec' eb' d'a jun vitz b'aj chequel to ay jun c'ac' sq'ue ŋilŋonoc, aton vitzal Sinaí. Ata', te q'uic'q'uinal, max yal-laj quilani. Ec'nac pax jun chacxuxum ic' ta'. 19 Yab'nac eb' yoc' jun trompeta. Yab'annac eb' yoch sjaj Dios sloloni. A eb' ab'an slolon chi', tevi val eb' d'a viŋaj Moisés, yic maxtzac lolon Dios chi' d'a eb'. 20 Icha chi' yutejnac sb'a eb', yujto maj techaj yuj eb' yab'an jun schecnab'il syal icha tic: Tato ay junoc mach sja d'a jun vitz tic, vach'chom junoc noc' noc', yovalil ol juljoccham d'a q'uen q'ueen, xchi. 21 Te xivnac eb' yilan juntzaŋ chi'. A viŋaj Moisés pax chi', yalnac viŋ icha tic: Tzin ib'xi val yuj xivelal, xchi viŋ.

22 Palta a oňxo tic, maňoc talaj ayb'at co pensar. Yujto a d'a jun tzalan scuch
Sion yed' d'a jun choňab' yic Dios pitzan, ata' ayb'at co pensar. A jun choňab'
chi', aton jun Jerusalén ay d'a satchaaň, jun b'aj maňxo b'ischajb'enoc eb'
ángel. 23 A eb' yuninalxo Dios qued'oc, eb' tz'ib'ab'ilxo sb'i d'a satchaaň,
smolb'ej sb'a eb' d'a tzalajc'olal. Ayoch co pensar d'a Dios, aton Sjuezal
masanil anima. Ay pax b'at co pensar b'aj ay spixan eb' vach' sb'eyb'al, aton
eb' tz'acanxo yuj Dios. 24 Aypaxoch co pensar d'a Jesús, jun tz'ac'anelc'och
jun schab'il strato Dios. Ay pax och co pensar d'a schiq'uil. A schiq'uil chi'
tz'ic'anel co mul, ichato stzicjiec' d'a quib'aň. A schiq'uil chi', ichato tzoň sc'an
nivanc'olal d'a Dios, maň lajanoc yed' schiq'uil viňaj Abel, yujto a yic viň chi',
sc'annac ec' spac.
25 Yuj chi' yovalil squil val co b'a, yic vach' max co patiquejel Dios chi' yujto
a' van slolon d'ayoň. A eb' paticannaquel d'a peca', ayic scachjinac eb' d'a
yolyib'aňq'uinal tic, maňxo yalnacoclaj yel eb' d'a syaelal. Ocoňxom a oň
tic, ¿tom ol yal co colan co b'a, tato sco patiquejel jun tz'alancot d'ayoň d'a
satchaaň? 26 Ayic slolonnac d'a peca' chi', ib'xinac val lum luum tic. Palta a
ticnaic syala': A d'a junelxo, maňocňej lum luum tic ol vac' ib'xoc, ol vac'pax
ib'xoc satchaaň, xchi. 27 A jun lolonel "d'a junelxo" syal chi', syalelc'ochi to
masanil tas b'ob'il yuuj, ol stzicub'taňej ol sataneli. Axo juntzaň max ib'xilaj
ol can d'a masanil tiempo. 28 A jun maj ib'xoclaj chi', aton jun lugar ol yac'
Dios d'ayoň b'aj ayoch yajalil. Caq'uec yuj diosal d'ay yuj jun tic. Caq'uec em
co b'a d'ay d'a smasanil co c'ool icha sgana. Coň xivec d'ay. 29 Yujto a co Diosal,
lajan icha c'ac' slajviel masanil tas yuuj.

13

A tas scutej co b'eyb'al

1 Maň cactejec co xajanan co b'a, yujto junxoňej co Mam. 2 Mocab' puraloc
scac' sposado eb' tz'ec' d'ayoň, yujto maň cojtacoc mach eb'. Ay eb' ac'jinac
sposado eb' ángel, palta maj nachajel yuj eb' tato ángel eb' b'aj vach' yutejnac
sb'a eb' chi'.
3 Co naeccot eb' ayoch d'a preso, ichato preso caj yed' eb'. Co naeccot eb'
ayoch d'a syaelal, ichato a oň jun scab' syail yed' eb'.
4 Ayic squic'lan co b'a yed' quetb'eyum, ayocab' yelc'och jun ic'lajb'ail chi'
d'ayoň. Yovalil aňej d'a quetb'eyum junjun oň scac'och co pensar. Yujto a
Dios ol ch'olb'itan eb' tz'em d'a ajmulal, ol ac'jocb'at d'a yib'aň eb'.
5 Maňocňej q'uen tumin scac'och co pensar co sayani. Coň tzalajec yed'
jab'oc tas ay d'ayoň, yujto syal Dios: Malaj b'aq'uiň ol ex vactejcani, malaj
b'aq'uiň ol ex vactejcan e ch'ocoj, xchi. 6 Yuj chi' d'a smasanil co c'ool scal
icha tic:
A Cajalil scolvaj qued'oc. Maň ol oň xivlaj yuj tas ol oň yutoc eb' anima, xco
chi.
7 Tze nacot eb' e taňvumal, aton eb' alannac el slolonel Dios d'ayex. Tze
nacoti tas ajnac eb' yuj svach' b'eyb'al. Icha yutejnac eb' yac'anoch Dios d'a
sc'ool, icha pax chi' tzeyutej e b'a a ex tic.
8 A Jesucristo, icha yaj d'a peca', icha chi' yaj ticnaic, aňeja' icha chi' ol aj d'a
masanil tiempo. 9 Maň eyac' ixtaxel e pensar yuj juntzaňxo ch'oc c'ayb'ub'al
tz'alji. Vach' tato tz'ac'ji stec'anil co pensar yuj svach'c'olal Dios syac' d'ayoň.
Xal juntzaň comon checnab'il tz'alan yuj tas sco va'a, max tec'c'ajlaj co pensar
yuuj. Yujto a juntzaň checnab'il chi', malaj jab'oc yopisio sb'oan spensar eb'
sb'eyb'alani.
10 A oň tic, ay jun co silab' ch'oc yeli. Axo eb' sacerdote d'a scal eb'
quetisraelal tz'ac'an servil Dios d'a yol stemplo, malaj yalan yic eb' schi'an

jun silab' tic. 11 Yujto a viñ sat sacerdote chi', syic'b'at schiq'uil juntzañ noc' noc' viñ d'a jun cuarto Yicñej Dios Yaji, yuj yic'anel mul. Axo snivanil juntzañ noc' noc' chi', max chijilaj, palta to sñusjitz'a d'a stiel choñab'. 12 Icha chi' ix aj yab'an syail Jesús, a d'a stiel choñab' ix chami, yic vach' a schiq'uil tz'ic'anel co chucal. 13 Yuj chi', coyec yed' Jesús b'aj ix ic'jiel d'a ti' choñab' chi', syalelc'ochi to lajan tz'aj co paticajel yed'oc. 14 Yujto a jun yolyib'añq'uinal tic, mañ co choñab'oc d'a junelñej, palta ay jun co choñab' toto ol javoc, aton jun chi' van co tañvani. 15 Yuj chi', yovalil scalñej vach' lolonel d'a Dios yuj Jesucristo. A juntzañ vach' lolonel scal tic d'a Dios, aton co silab' yaji. 16 Mocab' sat d'a co c'ool co c'ulan juntzañ tas vach', tzoñ colvajpax d'a eb' quetanimail. Yujto añeja' co silab' yaj pax juntzañ tic d'a Dios, stzalaj val yed'oc.

17 Tze c'anab'ajej tas syal eb' e tañvumal. Aq'uec och e b'a d'a yol sc'ab' eb', yujto a eb' van ex yilani. Yojtac eb' to ol yac' entregar scuenta eb' eyuuj d'a Dios. Vach' tzeyutej e b'a, yic stzalaj eb' yilan jun munlajel chi', yic max cus eb'. Tato tzeyac' cus eb', mañ vach'oc eyico'.

18 Lesalvañec cuuj, cojtac to malaj tas syal yalji d'a co patic, yujto co gana vach'ñej scutej co b'eyb'al d'a masanil tasi. 19 Tzin c'an val d'ayex, yic tzex lesalvi val vuuj, yic ol yal in c'och d'ayex junelxo d'a elañchamel.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

20 A Dios tz'ac'an junc'olal, aton jun ac'jinac pitzvocxi Cajal Jesucristo d'a scal eb' chamnac. A Jesucristo, icha yaj viñ Tañvum Calnel, icha chi' yaj d'ayoñ, te nivan yelc'ochi. Yuj schiq'uil ix elc'och jun strato Dios yac'nac d'ayoñ d'a junelñej. 21 In gana to sb'o val e pensar yuj Dios, yic vach'ñej tzex aji, tze c'ulan icha sgana. In gana paxi to vach' tzoñ aj d'a sat yuj Jesucristo, yic stzalaj qued'oc. Nivanocab' yelc'och Cristo d'a masanil tiempo. Amén.

22 Ex vuc'tac ex vanab', tzin c'an val d'ayex to nivan tzeyutej e c'ool d'a juntzañ lolonel svalb'at tic, yic svecan e na'a, vach'chom quenñej svalb'at d'ayex d'a jun carta tic. 23 Svalb'at eyab'i to ix el viñ cuc'tac Timoteo d'a libre. Tato ol ja viñ d'a tic d'a elañchamel, ol b'at viñ vuc'levoc ayic ol in b'at ex vila'.

24 Svac'b'at stzatzil sc'ool eb' e tañvumal ta'. Svac'anpaxb'at stzatzil e c'ool e masanil ex yic exxo Dios ved'oc. Yed' pax eb' cuc'tac aj Italia, syac' pax b'at stzatzil e c'ool eb'.

25 Aocab' Dios syac' svach'c'olal d'ayex e masanil.

A Ch'aň Scarta Viňaj
SANTIAGO

Santiago sb'i jun carta tic, aton jun scarta viňaj Santiago stz'ib'ejnacb'at d'a masanil eb' creyente d'a junjun lugar. Syalb'at viň yuj juntzaň b'eyb'al smoj sb'eyb'alaji. Maň jantacoc juntzaň ch'oxnab'il syal viň, yic vach' scutej co b'eyb'al d'a yic Dios. A jun carta tic, syala' to yovalil a tas vach' sco b'eyb'alej, scac'anpaxoch Dios d'a co c'ool, ichaton chi' scheclajeli to yel yuninal oňxo Dios.

A viňaj Santiago chi', syac' val yip viň yalani yic sco b'eyb'alej jelanil syac' Dios, yic tzoň scolo' ayic sjavi junoc proval d'a quib'aň, sjelanb'i co pensar yuuj tato scac'och d'a co c'ool co b'eyb'alani.

Tz'el yich scarta viňaj Santiago

1 A in Santiago in tic, svac' servil Dios yed' Cajal Jesucristo. Svac'b'at stzatzil e c'ool ex lajchav macaň vetisraelal sacleminac yajb'at d'a junjun choňab'.

Jun jelanil syac' Dios

2-3 Ex vuc'tac ex vanab', cojtac ayic sjavi yalňej tas provalil d'a quib'aň, tato max chab'ax co c'ool yuuj, tzoň te tec'c'aji. Yuj chi' coň tzalajec ayic sjavi juntzaň chi' d'a quib'aň. 4 Yuj chi', tec'tec' scutejec cac'anoch Dios d'a co c'ool, yic ol vach' b'o co pensar. Tato icha chi', vach' oň d'a sat Dios. Malaj pax jab'oc b'aj scac' palta d'ay. 5 Tato ay oň manto tz'acanoc co jelanil, co c'anec d'a Dios, axo ol ac'an d'ayoň. Yujto d'a smasanil sc'ool syac' d'ayoň co masanil, tato sco c'an d'ay, max oň stumejlaj. 6 Ayic sco c'anan co jelanil chi', yovalil scac' och d'a co c'ool to ol co cha'a. Maň chab'c'olaloc sco c'ana'. Yujto a eb' ay schab'c'olal d'a Dios, lajan eb' icha a' mar sq'ue chulan sat yuj ic' tz'emxi poňnajoc. 7-8 Tato ayex icha ex chi', ma ay e chab'c'olal, mato maň tec'anoc tzeyutej e pensar d'a masanil tas tze c'ulej, maň e na'a to ay jab'oc tas ol e cha d'a Cajal chi'.

9 A ex meb'a' ex, tzalajaňec, yujto nivan eyelc'och d'a yichaň Dios. 10 A exxo b'eyum ex, tzalajaňec, yujto a Dios tz'ac'an nachajel eyuuj to emnaquil ex. Yujto a eb' b'eyum, lajan eb' icha xumaquil aň aňc'ultac elaňchamel tz'ec'b'ati, 11 yujto ayic ov yem yoc c'u, stacjiem lojnaj aň yuj c'ac', junňej rato tz'el xumaquil aň, tz'ec'b'at svach'il yilji aň. Icha stacjiel xumaquil aň chi', icha chi' ol aj slajviem eb' b'eyum van smolb'an stumin.

Ayic tzoň ac'ji proval

12 Tato scac' techajoc ayic tzoň ac'ji proval, te vach' quico', yujto ayic toxo ix lajvi cac'ji proval chi', ol co cha spac, aton co q'uinal d'a junelňej. Aton jun yalnaccan Dios to ol yac' d'a masanil eb' xajanani. 13 Ayic scuchb'aj co c'ulej junoc chucal, max yal calani to a Dios tzoň cuchb'ani. Yujto max yal yac'ji proval Dios yic sc'ulan chucal. Aňejtona' malaj junoc mach scuchb'ejb'at Dios chi' d'a chucal. 14 Palta a junjun oň, yujňej junoc tas b'aj squiloch co c'ool, a tzoň cuchb'ani. A juntzaň chi' tzoň montanb'at d'a chucal. 15 Axo yic sco c'ulan juntzaň tas b'aj squiloch co c'ool chi', tz'och co mul, axo svach' juviel co pensar yuj jun co mul chi', yujňej val chi' tzoň b'atcan d'a chamel.

16 Ex xajanab'il vuuj, maňxo eyac' e b'a musansatil. 17 A d'a Dios scot masanil tas vach', toňej pax siej d'ayoň. A' b'oannac juntzaň tz'ec' d'a satchaaň, syac'an saquilq'uinal squila'. A juntzaň chi', vach'chom sq'uexmaj yilji, yujto tz'och veven d'ay, palta a Dios, maň ichocta' tz'aji. Malaj b'aj sq'uex

spensar juneloc. 18 Yujto icha chi' ix el d'a sc'ool, ix oñ yic'anchaañ yuninaloc
yuj slolonel te yel, yic vach' te nivan quelc'och d'a yichañ masanil tas b'ob'il
yuuj.

Yovalil sco c'anab'ajej slolonel Dios

19 Ex xajanab'il vuuj, ojtaquejequel jun sval tic. Lista tzeyutej e b'a
eyab'ani. Mañ comonoc tzeyal eyic d'a elañchamel. Añejtona' mañ
comonoc tzeyac'cot eyoval, 20 yujto ayic scot coval, mañoc tas snib'ej Dios
sco c'ulej. 21 Yuj chi' cactejeccan masanil chucal d'a sat Dios yed' masanil
tas malaj svach'il ayñejeq'ui. Co chaec slolonel Dios d'a emnaquilal, aton jun
ac'b'ilxooch d'ayoñ, yujto ay spoder co colchajcanel yuuj.
22 Co c'anab'ajejec tas xchi slolonel chi'. Mañ toñejoc scab'eq'ui. Tato toñej
scab'eq'ui, a oñ val lac'an scac' musansatil co b'a. 23 Tato scab' slolonel Dios,
axo tz'aji max co c'anab'ajejlaj, lajan oñ icha junoc viñ vinac tz'ilan sat d'a
junoc nen. 24 Slajvi yilan sat viñ chi', sb'at viñ, satxib'at d'a sc'ool viñ chajtil
yilji sat chi'. 25 Tato sco c'ayb'ej sc'ayb'ub'al vach' ab'ix yic colnab'il sic'lab'il,
aton jun sley Dios tzoñ ac'anel d'a libre, max satpaxlaj co c'ool d'a tas syala',
tato yel sco c'anab'ajej tas syal chi', ol co cha svach'c'olal Dios d'a masanil tas
sco c'ulej.
26 Tato ay oñ scala' to ayoch co pensar d'a Dios, palta max co yamoch
vaan co ti' d'a tas scala', nab'añej scala' to ayoch co pensar d'ay. Munil scac'
musansatil co b'a calan icha chi'. 27 Palta svalan junxo tic: Tato ay eb' unin
mañxalaj smam, yed' eb' ix ix chamnacxo yetb'eyum ay stzapan smajanil,
yovalil tzoñ b'at quil eb', tzoñ colvaj d'a eb'. Añejtona', squic'anel co b'a d'a
chucal d'a yolyib'añq'uinal tic. Tato icha chi' scutej co b'a, d'a val yel van
cac'anoch co pensar d'a co Mam Dios d'a stojolal icha val sgana.

2

Malajocab' sq'uexañil eb' anima d'ayoñ

1 Tato yel scac' val och Cajal Jesucristo d'a co c'ool, aton jun te nivan
svach'il, comonoc malaj sq'uexañil eb' quetanimail d'ayoñ. 2 Q'uinaloc ay
junoc b'eyum tz'ochc'och b'aj sco molb'ej co b'a, ayoch junoc scolc'ab' nab'a
oro, te vach' spichul ayochi. Slajvi chi' tz'ochc'och junoc meb'a', ñic'chimtac
spichul ayochi. 3 Tato añej yed' jun vach' sb'o yed' spichul chi' tzoñ q'uechaañ,
scalan d'ay icha tic: Emañ c'ojan d'a jun c'ojnub' te vach' tic, xco chi d'ay. Axo
d'a jun meb'a' chi' scal icha tic: Vach' aj liñan ta' b'ela ma emañ c'ojan d'a sat
lum d'a in tz'ey tic, ta xco chi d'ay, 4 van cac'anoch co b'a calani mach nivan
yelc'och d'a co cal, mach pax maay. Palta mañ vach'oc tato icha chi' scutej co
b'a.
5 Ex xajanab'il vuuj, ab'ec. A eb' meb'a' d'a yol sat eb' ay d'a yolyib'añq'uinal
tic, aton eb' ix sic'jielta yuj Dios yic vach' syac'och Dios eb' d'a sc'ool. A eb' chi',
ichato b'eyum eb' d'a yichañ Dios chi', yujto ol scha smacb'en eb' b'aj ayoch
Dios yajalil, aton jun ix yalcani to ol yac' d'a eb' xajanani. 6 Palta a exxo, malaj
tz'och eb' d'ayex, ¿tom mañoc eb' b'eyum tzoñ ixtani, tzoñ sjachanb'at eb' d'a
yichañ alcal? 7 Aton eb' chi' sb'uchvaj d'a sb'i Cristo, jun te nivan yelc'och
ayoñ yico'.
8 Palta ay jun ley tz'ib'ab'ilcan d'a Slolonel co Reyal tz'alan icha tic: Ichao-
cab' eya'ilan e b'a, ichaocab' chi' e xajanan eb' ay d'a spatic schiquin e pat,
xchi. Tato sco c'anab'ajej tas syal jun ley chi', vach' scutej co b'a syal chi'.
9 Palta tato ay sq'uexañil eb' quetanimail d'ayoñ, tz'och val co mul. Añejtona'
a jun ley chi' tz'alani to tz'och co mul. 10 Tato ay junoc tas schecji co c'ulej yuj
jun ley chi', palta tato max co c'ulej, yujñej val jun chi' scotcan masanil ley

chi' d'a quib'aň. 11 A Dios aljinac icha tic: Maň ex em d'a ajmulal, yalannac paxi: Maň e milcham eb' eyetanimail, xchi. Yuj chi' vach'chom max oň em d'a ajmulal, palta tato sco milcham junoc quetanimail, syalelc'ochi to van quec' d'a yib'aň sley Dios chi'. 12 Yuj chi' vach'ocab' scutej co loloni, vach'ocab' pax scutej co b'eyb'al. Yujto ol oň ch'olb'itaj yuj jun ley, aton jun tzoň ac'anel d'a libre. 13 Tato max oc' co c'ool d'a eb' quetanimail, maň ol oc'paxlaj sc'ool Dios d'ayoň ayic ol sch'olb'itan tas caji. Palta tato tz'oc' co c'ool d'a eb' quetanimail, ol oc'pax sc'ool d'ayoň.

Maň c'ocb'iloc toňej scala' to ayoch Dios d'a co c'ool

14 Ex vuc'tac ex vanab', tato scala' to ayoch Dios d'a co c'ool, palta max checlaj yuj co b'eyb'al tato yicoňxo Dios, tato icha chi' scutej cac'an och Dios d'a co c'ool, ¿tom ol oň colchaj yuuj tze na'a? 15 Q'uinaloc ay junoc quetanimail te meb'a' sc'och d'ayoň, malaj spichul, malaj tas sva'a. 16 Tato scal d'ay: Paxaň d'a tzalajc'olal, malaj a pena, c'axnaň, say a c'oloc, ta xco chi d'ay. Palta ina malaj jab'oc tas yovalil tz'och yuuj ix cac' d'ay, ¿tom ay jab'oc vach'ilal scha yuj co lolonel chi'? 17 Yuj chi', tato toňej scac'och Dios d'a co c'ool, palta maň vach'oc co b'eyb'al, nab'aňej syal chi'.

18 Palta tecan ay eb' tz'alan icha tic: Ay eb' toňej syac'och Dios d'a sc'ool. Ay pax eb' toňej vach' syutej sb'eyb'al, xcham eb'. Palta a in tic svala' to maň chequeloc tato ix cac'och Dios d'a co c'ool tato maň vach'oc co b'eyb'al. Yuj co vach' b'eyb'al chi' scheclajeli to yel ayoch Dios d'a co c'ool. 19 Ay eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool to junňej Dios ay. Yel ton syal eb'. Palta syac'paxoch jun chi' eb' enemigo d'a sc'ool, sluclon eb' yuj xivelal. 20 Palta ayex jayvaň ex, icha val to malaj e pensar. Nachajocab'el juntzaň tic eyuuj. Tato scac'och Dios d'a co c'ool calani, palta tato aňeja' maň vach'oc co b'eyb'al, malaj yelc'ochi. 21 Ochnac viň co mam quicham Abraham d'a peca' vach'il d'a yichaň Dios, yujto yic'nacb'at jun yuninal viň scuchan Isaac, yic syac'an silab'oc snaani icha noc' noc' sňusji,2.21 icha yutejnac Dios yalan d'a viň. 22 Co naec jun to yac'nacoch Dios viň d'a sc'ool, yuj chi' yalnac sc'anab'ajan viň tas checjinac sc'ulej chi'. Ato val sc'ulannac jun chi' viň, scheclajnaqueli to yel ay val och Dios chi' d'a sc'ool viň. 23 Yuj chi' tz'elc'och tas syal d'a Slolonel, aton b'aj syalcan icha tic: Yac'nacoch viňaj Abraham d'a sc'ool tas yalnac Dios, yuj chi' ochnac viň vach'il d'a yichaň, xchi. Aňejtona' syalpaxcani: Yamigo sb'a viň yed' Dios, xchicani. 24 Yuj chi' te chequel to yuj tas sco c'ulej tzoň och vach'il d'a yichaň Dios, maň yujocňej to scac'och d'a co c'ool. 25 Icha pax chi' ajnac jun ix ajmul ix scuch Rahab d'a peca'. Yac'nac sposado eb' viň schecab' israel2.25 ix. Slajvi chi' schecannac meltzaj eb' viň ix d'a junxo b'e, yic max yamchaj eb' viň. Yuj svach'il yutejnac sb'a ix chi' d'a eb' viň, aljinac ix vach'il yuj Dios. 26 Tato scac'och Dios d'a co c'ool calani, palta maň vach'oc co b'eyb'al, malaj yelc'och tas scal chi'. Lajan oň icha junoc nivanil chamnacxo maňxo ayococh spixanil.

3

A tas syal co ti'

1 Mocab' tzijtumoc ex tzeyac'och e b'a c'ayb'umal. Yujto eyojtac to ol cham val co ch'olb'itaj a oň c'ayb'um oň tic. 2 Yujto cotac scal tzoň em d'a co paltail. Tato malaj b'aj tz'och co paltail yuj tas scala', te vach' oň am syal chi'. Syal co yamanoch vaan co nivanil smasanil. 3 Ayic scac'anoch sfreno noc' chej, sc'anab'ajejňej noc' b'aj squic'b'ati. 4 Q'uinaloc ay junoc nivan barco,

2.21 **2:21** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj pax d'a Génesis 22.1-13. 2.25 **2:25** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj pax d'a Josué 2.1-21.

tz'ochpax chulan nivan ic' d'ay, palta yujñej jab' b'aj sch'umchaji, sb'atñej b'ajtil snib'ej viñ sch'uman yic'anb'ati. 5 Añejtona', icha pax chi' co ti' tic. Jab' tzin, palta tzijtum tas syal yuuj. Q'uinaloc ay junoc namix c'ac' tz'emcan d'a caltac te', mañxo jantacoc vayumtac stz'ab'at yuuj. 6 Icha chi' tas scala', lajan yed' junoc namix c'ac' chi'. Masanil juntzañ chucal ay d'a yolyib'añq'uinal tic syal yuuj. A jun co ti' tic, yetb'eyum sb'a yed' co nivanil tic, palta tzoñ yic'ñejb'at d'a chucal yacb'an sb'eyñejb'at co q'uinal. A juntzañ chucal scala', ichato d'a sc'ac'al infierno scoti. 7 A junjun macañil noc' noc', noc' much, noc' chan, noc' snoc'al a' mar, syal co c'ayb'an noc', syac' ganar eb' anima sc'ayb'an noc'. 8 A oñ xo anima oñ tic, malaj junoc oñ syal co c'ayb'an co ti' calanel vach'il. A tas syal jun co ti' tic, te chuc, max yal co yamanoch vaan. Lajan icha junoc noc' chan te ay svenenoal scham anima yuuj. 9 A yed' co ti' tic scal vach' lolonel d'a Cajal, aton co Mam Dios, añejtona' yed'oc pax sco catab'ej eb' quetanimail, palta a Dios chi' b'ojinac pax eb', icha val Dios chi', icha chi' yutejnac eb'. 10 Añejtona' jun co ti' tic scac'lab'ej calan vach' lolonel d'a Dios, scac'lab'an pax d'a b'ajval. Mañ smojoc icha chi' sco c'ulej. 11 Q'uinaloc ay junoc sjaj a a' ticnaic, ¿toc val junñej sq'ueul a a' vach' yed' a a' c'achi'? 12 Yed' junxo tic, q'uinaloc ay jun ib'oc te' higo, ¿tom mansan sat te' ol yac'a'? Mato ay jun ib'oc te' uva, ¿tom higo sat te' ol yac'a'? Malaj pax juneloc calan tz'aj sq'ueul a a' vach' yed' a a' c'achi'.

A jun jelanil scot d'a Dios

13 Tato ay junoc ex jelan ex, te ay e pensar, yovalil vach'ñej tzeyutej e b'eyb'al. Checlajocab' jun tic yuj e c'ulan masanil tas d'a emnaquilal yed' d'a jelanilal. 14 Palta tato toñej scot eyoval, axoñej eyic e gana tze nib'ej tzeyala', mañ eyic'chaañ e b'a yuj e jelanil chi'. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, nivan chequel to toñej van eyesanoch e b'a jelanil. 15 Tato icha chi' tzeyutej e b'a, a jun e jelanil chi', mañoc d'a Dios scoti. A yolyib'añq'uinal tic ay yico', yic comon anima, yicñej pax viñ diablo yaji. 16 Yujto a b'aj ay eb' axoñej yic syala', eb' sgana axoñej tz'ac'an mandar, ata' sq'ue somnaj eb' anima, spitzvi pax q'uechaañ masanil macañil chucal. 17 Axo jun jelanil scot d'a Dios, mañ ichocta'. Tato sco b'eyb'alej jun jelanil chi', malaj junoc tas yuj syal yac'jioch d'a quib'añ. Junc'olal tzoñ aji. Emnaquil scutej co b'a. Sco c'anab'ajej masanil tastac. Tz'oc' val co c'ool d'a eb' quetanimail, a pax tas vach' sco b'o d'a eb'. Malaj sq'uexañil eb' quetanimail d'a co sat, mañ oñ chab'satoc paxi. 18 Tato scac'och eb' quetanimail d'a junc'olal, syalelc'ochi to van co b'eyb'alan tas sgana Dios.

4

Mocab' co xajanej co b'a yed' jun yolyib'añq'uinal tic

1 ¿B'ajtil scot juntzañ oval yed' chichonc'olal d'a e cal? ¿Tom mañoc juntzañ malaj svach'il tze nib'ejoch chi' sq'ue b'ulnaj yac'an oval d'ayex? Ichaton chi' tz'aj spitzvi juntzañ oval chi'. 2 Tze nib'ejoch junoc tasi, palta max ac'jilaj d'ayex. Yuj chi', ayex tze nib'ej tze milcham junoc anima. Ayoch e pensar e nib'anoch junoc tasi, palta max eyac'laj ganar yac'ji d'ayex. Yuj chi', tzeyajc'olej e b'a eyac'an oval. Max ac'jilaj d'ayex yujto max e c'anlaj d'a Dios. 3 Vach'chom tze c'ana', palta mañ ol ac'joclaj d'ayex, yujto malaj svach'il e pensar ayic tze c'anani. A e naani to ol ac'joc d'ayex, yic a d'a spatic juntzañ chucal tze nib'ejoch tzeyac' lajvoc. 4 A ex tic, icha junoc ix ix, añej ajmulal tzec' saya', ich ex ta' d'a yichañ Dios. ¿Tom mañ eyojtacoc to ayic sco xajanan co b'a yed' yolyib'añq'uinal tic, tzoñ och ajc'olal d'a Dios? Yuj chi', a mach sgana xajanan yolyib'añq'uinal tic, tz'och ajc'olal d'a Dios. 5 ¿Tom tze na'a to

malaj yelc'och Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani? Aton jun tz'alan icha tic: A Dios
ix yac'och cajan Yespíritu d'ayoñ. Axo Yespíritu chi', snib'ej to añej ayoñ yic
d'a junelñej, xchi. 6 Yuj chi' ec'alxo svach'c'olal syac' d'ayoñ. Icha syal d'a
Slolonel chi': A Dios schacanel eb' syic'chaañ sb'a, axo pax d'a eb' emnaquil
syutej sb'a, syac' val svach'c'olal, xchi. 7 Yuj chi', co c'anab'ajejec Dios. Co
tec'b'ejec co b'a co chacanel viñ diablo, yic ol b'at viñ elelal d'ayoñ. 8 Co
nitzecoch co b'a d'a Dios, axo ol snitzpaxcot sb'a d'ayoñ. A ex malaj svach'il
e pensar, b'oec e b'eyb'al. A ex ayoch e pensar d'a Dios, ay pax och e pensar
d'a yolyib'añq'uinal tic, vach' b'oejec e pensar chi'. 9 Ochañec d'a cusc'olal.
Sic'sic'anañec eyoq'ui. Oc'añec sic'lab'il. Meltzajocab' och e tzeej d'a oq'uel.
Meltzajocab' och e tzalajc'olal d'a cuselal. 10 Emnaquilocab' tzex ajoch d'a
Cajal, axo ol ex ic'anchaañ.

Max yal-laj calan pecal

11 Ex vuc'tac ex vanab', mañxo eyal-laj e pecal junjun ex. A mach
tz'alan specal junocxo yetcreyenteal, ma syac'och d'a yib'añ, syalelc'ochi
to a sley Dios syal specal ma spatiquejeli. Palta tato sco patiquejel sley
Dios, syalelc'ochi to mañ vanoc co c'anab'ajani, palta to van calani to malaj
yelc'och jun ley chi'. 12 Palta añejton Dios ix b'oan ley, añejton Juez yaji, A
syal oñ scolani, syal pax oñ sataneli. Yuj chi', a exxo, ¿tom ay eyalan eyic
eyac'anoch d'a yib'añ junocxo mach?

Mañ cojtacoc tas caj q'uic'an

13 Ab'ec mach ex van eyalan icha tic: A ticnaic, ma q'uic'an, tzoñ b'at
d'a junoc choñab'. Ol oñ aj junoc ab'il ta'. Ol cac'anoch co choñ, ol cac'an
ganar co tumin, xe chi. 14 Palta mañ eyojtacoc tas eyaj q'uic'an chi'. A co
q'uinal tic, junñej rato tz'eq'ui. Icha yaj xob'al lum luum, junñej rato sq'ue
vaan, yed'ñej chi' numumi satxiemi, icha chi' yec' jun co q'uinal tic. 15 Más
vach' icha tic tzeyala': Tato ol el d'a sc'ool Dios Cajal to pitzan oñto, ol co
c'ulej jun tic, ma junocxo, xe chi. 16 Palta a exxo, toñej tzeyic'chaañ e b'a,
tzeyac'an ac'umtaquil. Masanil eb' icha chi' syutej sb'a, malaj svach'il eb' d'a
yichañ Dios. 17 Tato snachajel cuuj tas nib'ej Dios sco c'ulej, palta tato max co
c'anab'ajej, tz'och co mul d'a Dios chi'.

5

A tas ol aj eb' b'eyum

1 Ab'ec ex b'eyum. Elocab' veq'uec'oc eyav eyoq'ui, yujto ay nivac yaelal
van sjavi d'a eyib'añ. 2 A e b'eyumal chi' c'aeltacxo, axo e pichul, toxoñej
b'ulaneq'ui, olchimtacxo yuj noc' noc'. 3 Icha pax chi' q'uen e tumin,
chic'tacxo q'ueen. Scheclajel e mul yuj schiq'uil q'uen e tumin chi'. Icha stz'a
junoc tas yuj c'ac', icha chi' ol aj slajviel e nivanil yuj schiq'uil q'ueen. Te
nivan e b'eyumal chi' tze molb'ej, palta ina vanxo sja slajvub' c'ual. 4 A eb'
e majan smunlaj d'ayex max e tuplaj eb', toñej tzeyac' musansatil eb'. Yuj
chi' tz'avajchaañ eb' d'a e patic yalan e mul, axo yav eb' chi' syab' Dios Yajal
d'a Smasanil. 5 A ex tic vach' tzex ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, b'ud'an yol e pat
yuj masanil tastac ay d'ayex. Toxoñej tz'ixtax eyuuj. Icha junoc vacax tz'ac'ji
servil yic b'aq'uechxo ayic smilchaji, ich ex ta'. Toñej tzeyac' jab'oc e gana.
6 A ex tzeyac'b'at d'a yib'añ eb' tojol spensar. Ay pax eb' tze milchamoc. Palta
max spac sb'a eb' d'ayex.

Sco tañvej sjaub'al Cajalil

7 Nivan tzeyutej e c'ool e tañvan sjaub'al Cajal. Ina eb' munlajvum stañvan
yelul sat smunlajel, aton jun sat te nib'ab'il. Stañvej eb' yem b'ab'el ñab',

staňvej pax eb' slajviec' ňab'il q'uinal, palta nivanňej syutej sc'ool eb' yed' smunlajel chi'. 8 Icha syutej sb'a eb' munlajvum chi', icha chi' tzeyutej e b'a e taňvan sjax Cajalil. Tec'tec' tzeyutej e b'a, yujto toxo ol jaxoc. 9 Maň eyeclaj e paticoc junjun ex, yic maň ol ac'jococh d'a eyib'aň, yujto toxo ol ja jun ol oň ch'olb'itanoc. 10 Ex vuc'tac ex vanab', a eb' schecab' Dios alannac el slolonel Dios chi' d'a peca', techajnac yuj eb' yab'an syail. Nivan yutejnacpax sc'ool eb'. Yuj chi' b'eyb'alejec sb'eyb'al eb' chi'. 11 Cojtac to a eb' ac'annac techaj chi', tzalajc'olal yaj eb' ticnaic. Naeccot yab'ixal viňaj Job. Tec'an yutejnac sb'a viň yab'an syaelal. Naecpaxcoti, chajtil ajnac viň yuj Cajalil d'a slajvub'alxo, yujto oc'nac sc'ool d'a viň, ochnac pax pitz'an d'a sc'ool Cajalil chi' yuj viň.

12 Palta ay val junxo ol val d'ayex to yovalil tze vach' c'anab'ajej. Maň e comon loquej sb'i Dios ay d'a satchaaň, ma sb'i junocxo mach, ma sb'i junocxo tas ay d'a yolyib'aňq'uinal tic. Ichaocab' tic tzeyutej e loloni. Tato yel, Yel, xe chiňej. Tato maay, Maay, xe chiňej, yic maň ol cotcan d'a eyib'aň.

13 Tato ayex van eyab'an syail ticnaic, lesalvaňec. Tato ayex ay e tzalajc'olal jun, b'itanaňec d'a Dios. 14 Tato ayex penaay ex, avtejec eb' anciano yic iglesia. A exxo anciano ex, lesalvaňec yuj eb'. Tze sucanec' aceite d'a eb' d'a sb'i Cajal. 15 Tato tzeyac'och Dios d'a e c'ool ayic tzex lesalvi yuj eb', ol colchajel eb' d'a syaelal chi'. Axo Cajalil ol ac'an b'oxoc sc'ool eb'. Tato ix och smul eb' jun, ol ac'joc lajvoc smul eb' chi' yuj Dios. 16 Yuj chi', al-lajec q'ueta e mul d'ayex junjun ex. Tzex lesalvi eyuj junjun ex, yic vach' ol b'oxoc e c'ool. A slesal eb' tojol spensar, tzijtum val tas sb'o yuuj. 17 Ayic yec'nac viňaj Elías d'a peca', anima viň icha oň tic. Lesalvinac viň d'a smasanil sc'ool yic max yac' ňab'. Naňal schaňil ab'il majxo yac'laj ňab' d'a jun lugar chi'.5.17 18 Ato yic slesalvinacxi viň, ichato chi' yac'anxi ňab'. Ichato chi' syaxb'inacxi sat lum luum.

19 Tato ay mach d'a e cal syiq'uel sb'a d'a slolonel Dios te yel, comonoc ayex junoc ex tzeyec sna'a yic vach' syac'xioch sb'a d'ay. 20 Nachajocab'el jun tic eyuuj. A junoc mach tz'ecan sna'a yic syactejcan schucal, van scolanelta d'a yol sc'ab' chamel. Yuj chi' ol lajvoc jantac smul chi'.

5.17 **5:17** A jun ab'ix tic, tz'ilchaj pax d'a 1 Reyes 17 yed' 18.

A Sb'ab'el Carta
SAN PEDRO

B'ab'el Pedro sb'i jun carta tic, aton jun sb'ab'el carta viñaj apóstol Pedro stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente sacleminac yajb'at d'a stojolal b'aj sjavi c'u d'a yol yic Asia Menor, aton eb' spechji b'eyec' yuj slolonel Dios. Stz'ib'ejnacb'at jun carta tic viñ, yic syac'an stec'anil eb' creyente chi' viñ, syac'an viñ sna' eb', tas ajnac scolchaj eb' yuj Dios, yujto a Cristo chamnac, spitzvinacxi, aton jun chi' yovalil syac'och eb' yipoc sc'ool. Syac'an techaj eb' yab'an syail, yujto yojtac eb' to ol scha spac eb' ayic ol jax Cristo d'a schaelal.

Slajvi chi', syalanb'at viñ tas yovalil syutej sb'a eb' anciano scuchb'an iglesia, tas syutejpax sb'a eb' quelemtac yed' masanil eb' creyente, yovalil sb'eyb'alej sb'eyb'al Cristo eb'.

Tz'el yich scarta viñaj Pedro

1 A in Pedro in tic, schecab' in Jesucristo, tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, a ex sacleminac eyajcanb'at d'a yol yic Ponto, Galacia, Capadocia, Asia yed' d'a yol yic Bitinia. 2 A oñ tic, sic'b'il oñxo el yuj co Mam Dios, yujto atax d'a peca' icha chi' ajnac snaan Dios d'a quib'añ. Yuj Yespíritu ix oñ yac'och yicoc, yic vach' sco c'anab'ajej tas syal Jesucristo, yic tz'ic'jipaxel co mul yuj schiq'uil. Nivanocab' svach'c'olal Dios yed' sjunc'olal syac' d'ayex ta'.

Scac'och Cristo yipoc co c'ool

3 Calec vach' lolonel d'a Dios, aton Smam Cajal Jesucristo, yujto ix oc' val sc'ool d'ayoñ. Ix oñ yac'xi aljoc d'a schaelal, yujñej to pitzvinacxi Jesucristo, yuj chi' aton val jun tic ayoch yipoc co c'ool to a ol ac'an co q'uinal. 4 Yujto a Dios ol ac'an jun quic d'ayoñ, aton jun sic'an yuuj d'a satchaañ. A jun quic chi' ayñejec' d'a masanil tiempo, max ixtaxlaj, añejtona' max c'alaj. 5 Yujto scac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi' van oñ stañvan yed' spoder masanto ol co vach' chaej co colnab'il. A jun co colnab'il tic, listaxo yaji yic vach' ol checlajel d'a slajvub'xo tiempoal.

6 Yuj chi' tzoñ tzalaj val. Vach'chom scab' syail nivac proval jab'oc tiempoal ticnaic, palta tzoñ te tzalaji. 7 Icha tz'aj yac'ji proval q'uen oro d'a scal te' c'ac', icha chi' tz'aj cac'ji proval tato yel scac'och Dios d'a co c'ool. Yujto ayic scac'anoch Dios chi' d'a co c'ool, más te nivan yelc'och d'a yichañ q'uen oro chi', yujto a q'ueen, slajviñej el q'ueen. Tato scac' techaj proval chi', ol oñ aljoc vach'il ayic ol jax Jesucristo. Nivan ol oñ ajoc. Nivan ton ol aj quelc'och yed' ta'.

8 A ex tic, vach'chom malaj b'aj ix eyil Jesucristo, palta tze xajanej val. Vach'chom mañ vanoc eyilan ticnaic, palta ayoch yipoc e c'ool. Tzex tzalaj val. A val e tzalajc'olal chi', maxtzac yal-laj yalchaji jantac. Mañxo jantacoc svach'il. 9 A co colnab'il ol co cha chi', aton jun chi' tzac'vab'il cuuj, yuj chi' ix cac'och Jesucristo d'a co c'ool.

10 A eb' schecab' Dios d'a peca', yac'nac val yip eb' sayan tas yaj jun co colnab'il tic. Yac'lejnac eb' snaaneli. Ayocto yalannaccan eb' to ol yac' svach'c'olal Dios d'ayoñ. 11 A Yespíritu Cristo ayoch d'a eb', a ac'jinac nachajel yuj eb' to a Cristo yovalil ol yab' syail. Slajvi chi' ol och Yajalil. Axo eb' chi', yac'lejnac eb' snaaneli mach jun ol javoc chi' yed' tas tiempoal ol javoc. 12 Palta ac'jinac yojtaquejel eb' yuj Dios to a juntzañ yalnaccan eb' chi', mañ yujoc snachajel yuj eb' yalnaccan eb', palta yuj snachajel cuuj a oñ tic. A jun tic ix ac'ji eyojtaquej yuj eb' ix alanel jun lolonel yic co colnab'il yuj yipalil

Espíritu Santo ac'b'ilcot d'a satchaañ. A eb' ángel snib'ej pax eb' snachajel juntzañ tic yuuj.

Snib'ej Dios to vach' oñ

13 Yuj chi' tec'an tzeyutej e pensar. Lista tzeyutej e b'a. Tzeyac' val och yipoc e c'ool tas ol yac' Dios d'ayoñ yuj svach'c'olal ayic ol jax Jesucristo.
14 A ex tic, yuninal exxo Dios ved'oc, yuj chi' c'anab'ajejec. A d'a yalañtaxo tzijtum chucal e nib'ejnacochi, yujto manto eyojtacoc Dios ta'. Axo ticnaic, mañxo e b'eyb'alej icha chi'. 15 A jun avtannac oñ och yicoc, vach'ñej toni, malaj jab'oc spaltail, yuj chi' ichocab'ta' tzeyutej e b'a, vach'ñejocab' tzeyutej e b'eyb'al. 16 Yujto icha tic yajcan yalan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani: A ex tic, vach'ñejocab' tzeyutej e b'a, yujto a in tic, te vach' inñej, xchi.
17 A Dios ol ch'olb'itan tastac sco c'ulej junjun oñ. Malaj co q'uexañil d'a yichañ ayic ol sch'olb'itan tas caj junjun oñ. Yuj chi', tato scal co Mamoc, coñ xivec d'ay yacb'an ayoñto ec' d'a yolyib'añq'uinal tic. 18 A juntzañ sc'ulejnac eb' co mam quicham, añeja' co c'ulejnac d'a yalañtaxo, palta nab'añej quixtejnac co b'a. Axo ticnaic, colchajnac oñxo d'a yol sc'ab' juntzañ chi'. Eyojtacxo jun co colnab'il tic, mañoc yed' juntzañ tastac eq'uelb'añej yec' b'aj manb'il, icha q'uen tumin. 19 Palta a schiq'uil Cristo ix ac'an ganar smanani, yujto nivan yelc'ochi. Yujto ix miljicham silab'oc icha junoc noc' calnel malaj spaltail, malaj pax jab'oc chucal tz'ilchaj d'ay. 20 Ayic manto sb'o jun yolyib'añq'uinal tic Dios, nab'ilxo yuuj to icha chi' ol aj yelul d'a yib'añ Cristo. Palta ato d'a jun slajvub' tiempoal tic ix yac' checlaj yuj co vach'iloc.
21 Yuuj scac'och Dios d'a co c'ool ticnaic, yujto a Dios chi' ac'jinac pitzvoc d'a scal eb' chamnac, te nivan ix aj yelc'och yuuj. Yuj val chi', scac' val och Dios d'a co c'ool, scac'anpax och yipoc co c'ool.
22 A ticnaic, yuj Yespíritu Dios ix co c'anab'ajej jun c'ayb'ub'al te yel tic. Icha chi' scutej co tojolb'itan co b'eyb'al, sec yuj chi' yel sco xajanej eb' cuc'tac eb' canab'. Yuj chi' yovalil sco xajanej co b'a d'a smasanil co c'ool yed' d'a smasanil quip. 23 A oñ tic, ix oñ alji d'a schaelal. Mañoc d'a co mam co nun chamelb'a yaj ix oñ aljixi, palta yujñej slolonel Dios, yujto aj q'uinal yaji. A slolonel tic ayñejec' d'a junelñej. 24 Yujto icha tic syal d'a Slolonel Tz'ib'yajcani:

A sq'uinal eb' anima smasanil, lajan icha añ añc'ultac. Lajan svach'il eb' icha
xumaquil añ añc'ultac chi'. Yujto a añ chi', junñej rato stacjiel añ. Axo
sxumaquil añ, toñej tz'el b'ulnajoc.

25 Palta axo slolonel Dios Cajal, ayñejec' d'a junelñej, xchicani.
A slolonel tic, aton jun vach' ab'ix yic colnab'il alb'ilcan d'ayex.

2

1 Yuj chi' yovalil scactejcan masanil chucal. Max cac' musansatil quetanimail. Mañ chab'satoc scutej co b'a. Max och chi'an co c'ool d'a quetanimail, max oñ b'uchvaj d'a spatic eb'. 2-3 Tato d'a val yel ix cojtaquejeli to vach' Cajal d'ayoñ, ichaocab' junoc nene' unin sgana schuni, ichocab' ta' scutej co nib'anoch sc'ayb'ub'al Dios, aton jun malaj spaltail, yic ol oñ vach' tec'c'aj d'a co colnab'il.

Lajan Cristo yed' junoc q'uen q'ueen

4 Icha tz'aj yac'jiq'ue junoc q'uen q'ueen d'a yib'añ yipumal yich junoc pat, ichocab' chi' scutej co nitzanoch co b'a d'a Cajal Jesús. A Cajal chi' lajan yed' jun q'uen q'ueen ix actajcan yuj eb' viñ b'oum pat, palta sic'b'ilel yuj Dios, te nivan yelc'och d'a yichañ. 5 Yuj chi' caq'uecoch co b'a d'a yol sc'ab' Dios yic tzoñ och stemplooc b'aj ol oñ och sacerdoteoc yuj cac'an silab' d'ay

yuj Jesucristo, aton juntzaň silab' schec Yespíritu Dios cac'a'. Ste tzalaj val yed' juntzaň silab' chi'. 6 Yuj chi', icha tic yajcan yalan Dios d'a Slolonel Tz'ib'ab'ilcani:

A in val svac'canoch jun q'uen q'ueen d'a Sion yic tz'och d'a sjolom schiquin
junoc pat, sic'b'ilel vuuj, te nivan yel pax c'ochi. A mach tz'ac'anoch jun
q'uen q'ueen chi' yipoc sc'ool, maň ol canlaj d'a q'uixvelal, xchi Dios.

7 A oň scac'och Cristo d'a co c'ool, te nivan yelc'och d'ayoň. Ay pax eb' max ac'anoch d'a sc'ool. Yuj eb' chi', syalanpax icha tic d'a Slolonel chi':

A jun q'uen q'ueen malaj yelc'och d'a yichaň eb' b'oum pat, aton q'uen ix och
sjolomoc schiquin te' pat, xchi.

8 Syalanpax junxo tic:

Icha junoc q'ueen b'aj stenoch yoc eb' anima, stelvi pax eb' yuuj, icha chi' yaj
d'a sat eb', xchicani.

Yujto icha chi' yaj Cristo d'a eb' max ac'anoch d'a sc'ool. Toňej somchajel eb' yuuj, yujto max sc'anab'ajej slolonel eb'. Atax d'a peca', chequeltaxon yaj eb' to icha chi' ol yutoc sb'a eb'.

Yic exxo Dios qued'oc ticnaic

9 Palta a oň tic, junxoňej quiňtilal d'a yichaň Dios, sic'b'il oň och sacerdoteal, yic scac'an servil co Reyal, syalelc'ochi aton Dios. Schoňab'xo Dios caji, ix oň siq'ueli yic tzoň ochcan yicoc, yic scalan pax el svach'ilal. Yujto a ix oň ic'anelta d'a scal q'uic'alq'uinal, ix oň yac'anoch d'a saquilq'uinal satub'tac yilji. 10 A d'a yalaňtaxo, maň ex schoňab'oc Dios, palta schoňab' exxo ticnaic. A d'a yalaňtax chi', malaj mach tz'oc' sc'ool d'ayex. Axo ticnaic, tz'oc' sc'ool Dios d'ayex qued'oc.

Yovalil aňej Dios scac' servil

11 Ex xajanab'il vuuj, maň co choňab'oclaj jun yolyib'aňq'uinal tic, yujto eq'uelb'aňej quec' d'ay. Yuj chi' tzin tevi d'ayex to maň e c'ulej juntzaň snib'ejoch e nivanil. Yujto a juntzaň chi', tzoň ixtaxel yuuj.

12 Vach'ňejocab' tzeyutej e b'eyb'al yil eb' manto ojtannacoc Dios. Yuj chi', vach'chom syal eb' ticnaic to te chuc ex. Palta tato syil eb' to vach' e b'eyb'al, ol yal vach' lolonel eb' d'a Dios ayic ol javoc sc'ual sch'olb'itan tas caj co masanil.

13 Yujto sco xajanej Cajal Jesús, yuj chi' smoj sco c'anab'ajej pax masanil eb' ay yopisio yuj eb' anima. Sco c'anab'ajej viň sat yajal, aton viň tz'ac'an mandar eb' smasanil. 14 Sco c'anab'ajanpax juntzaňxo eb' yajal, yujto ay yopisio eb' yuj viň sat yajal chi', yic tz'ac'jioch syaelal eb' max c'anab'ajan sley eb'. Syalanpax svach'il eb' vach' sb'eyb'al eb'. 15 Sgana Dios vach' scutej co b'eyb'al, yic maňxo ol yal-laj yalan chucal eb' malaj spensar d'a co patic.

16 A oň tic, librexo caji. Yuj chi' ichocab'ta' scutej co b'a. Palta max yal-laj co naani to syal co c'ulan juntzaň chucal yujto librexo caji. Ocxo jun, co naeccoti to schecab' oň co Mam Dios. 17 Ayocab' yelc'och junjun anima d'ayoň. Sco xajanej eb' quetcreyenteal. Coň xivec d'a Dios. Nivanocab' yelc'och viň sat yajal d'ayoň.

Ix yab' syail Cristo cuuj

18 A ex checab' eyaj d'a e patrón, c'anab'ajejec eb'. Ayocab' yelc'och eb' d'ayex. Maňocňej eb' vach' spensar, eb' snaan eyuuj, tze c'anab'ajej. Tze c'anab'ajej pax eb' ov. 19 Tato yujňej to ayoch co pensar d'a Dios, scomon ac'jioch yaelal d'a quib'aň, tato scac' pax techajoc, stzalaj Dios qued'oc. 20 Q'uinaloc sja co yaelal yuj juntzaň chucal sco c'ulej, ¿tom yujňej cac'an techaj jun yaelal chi', vach' quico'? Maay. Palta tato tz'ac'jioch co yaelal yuj junoc tas vach' sco c'ulej, tato stechaj pax cuuj, vach' jun chi' d'a yichaň Dios.

21 Ix oñ yavtejoch Dios yicoc, yic scab' syail yuj co vach' b'eyb'al tic. Yab'nac
syail Cristo cuuj. Icha chi' yutejnac sch'oxan jun vach' b'eyb'al d'ayoñ, yic a
sco b'eyb'alej yed'oc. 22 A Cristo, malaj jab'oc smul ochnac. Malaj pax b'aj
yesejnac juneloc. 23 Ayic ix b'uchji, maj spaclaj sb'a. Ayic ix och d'a syaelal,
maj yal-laj tato ol spac sb'a. Añej d'a yol scab' Dios ix yac'och sb'a, yujto
añejton jun Juez te tojol. 24 A Cristo ix ic'ancanb'at co chucal yed' snivanil
ayic ix cham d'a te' culus, yuj chi' mañxalaj yalan yic chucal d'ayoñ, ichato
chamnac oñxo el d'ay. Icha chi' ix oñ yutej, yic vach'ñej scutej co b'a. Ix
yab' val syail cuuj, yic vach' tzoñ colchajcaneli. 25 A d'a yalañtaxo, satnac oñ
icha noc' calnel satnacb'ati. Axo ticnaic, ix oñ meltzajxicot d'a Quilumal, co
Tañvumal paxi.

3

Checnab'il d'a eb' ayxo yetb'eyum

1 Ex ix ayxo eyetb'eyum, yovalil tze c'anab'ajej eb' viñ eyetb'eyum chi', yic
tato ayex mach ex max yac'och sc'ool eb' viñ eyetb'eyum chi' d'a slolonel
Dios, mañ yovaliloc ay tas tzeyal d'a eb' viñ, palta ol montajoch eb' viñ yuj e
b'eyb'al chi', 2 yujto ol yil eb' viñ to munil ayex, tzex xivpax d'a Dios. 3 Ayocab'
e vach'il, mañoclaj chajtil yilji e nivanil svala'. Mañ eyac'och e pensar d'a
chajtil tzeyutej e ch'uman xil e jolom. Mañ eyac'och e pensar d'a juntzañ
q'uen oro yed' juntzañ pichul caro stojol tzeyac'ochi. Mañoc yed' juntzañ chi'
tze b'o e b'a. 4 Palta aocab' e c'olb'al tzeyac' eyip e b'oani, yic vach' eyilji d'a sat
Dios. A e vach'il chi', malaj b'aq'uiñ ol lajvoc. Tato nanam tzeyutej e pensar,
emnaquil pax tzeyutej e b'a, vach' yilji jun chi' d'a sat Dios, nivan yelc'och
d'a yichañ. 5 A d'a peca', ay juntzañ eb' ix ix icha chi' yutejnac sb'eyb'al,
yac'nacoch spensar eb' ix d'a Dios. Sc'anab'ajannac pax eb' viñ yetb'eyum
eb' ix. 6 Icha chi' yutejnac sb'a ix Sara. Sc'anab'ajejnac val ix tas syal viñaj
Abraham. Yalnac pax ix icha tic d'a viñ “vajal ach”,3.6 xchi ix. A exxo tic, ex
ix, vach' tzeyutej e b'eyb'al. Mocab' ex och ilc'olal e naub'tañan tas xivub'tac
ol javoc, tato icha chi' lajan e pensar yed' ix Sara chi'.

7 A exxo vinac ex ayxo eb' ix eyetb'eyum, vach' tzeyutej e pensar d'a
eb' ix. Nachajocab'el eyuuj to lajan eb' ix icha junoc lum chen c'un spoji.
Ayocab' yelc'och eb' ix d'a e sat, yujto junñej e q'uinal ix e cha yed' eb' ix yuj
svach'c'olal Dios. Icha chi' tzeyutej e b'a d'a eb' ix, yic ol ab'chaj e lesal yed'
eb' ix.

Yaelal yuj co vach' b'eyb'al

8 Añejtona', svalan junxo tic d'ayex. Junxoñej tzeyutej e pensar e masanil.
Tato ay eb' scusi, colvajañec yed' eb'. Slaj e xajanej e b'a, yujto eyuc'tac
eyanab' e b'a. Tzeyil-laj e c'ool d'ayex junjun ex. Nanam tzeyutej e b'a junjun
ex. 9 Tato ay eb' chuc syutej sb'a d'ayex, mañ chucoc tzeyutej pax e b'a d'a
eb'. Tato ay eb' tzex b'uchani, mañ e b'uch pax eb', palta a svach'c'olal Dios
tze c'an d'a yib'añ eb', yujto ix oñ yavtejoch Dios yicoc, yic syac' svach'c'olal
d'ayoñ. 10 Yujto icha tic syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcani:

Tato syal e c'ool snajatb'i e q'uinal, e gana pax tzalajc'olal tz'ec' junjun c'u
eyuuj, mañxo eyal chucal lolonel, mañxo eyesej.

11 Iq'uequel e b'a d'a chucal, axo vach'il tze c'ulej, mañxo eyac' oval, a
junc'olal tze b'eyb'alejñej.

3.6 **3:6** “Vajal ach”, xchi ix Sara d'a viñaj Abraham, xchi viñaj Pedro. Palta a d'a co tiempoal tic, mañ ichocta slolon eb' anima, palta “Ach vetb'eyum” xchi eb'.

12 Yujto a Dios Cajal staňvan eb' anima vach' sb'eyb'al, smaclan val yab'i
ayic syalan sb'a eb' d'ay, palta aycot yoval sc'ool d'a eb' sc'ulan chucal,
xchicani.
13 Tato aňej vach'il sco c'ulej, ¿mach junoc ol ic'anchaaň chucal d'a co
patic? 14 Palta tato yujňej co vach' b'eyb'al scab' syail, te vach' quico'. Yujto
tz'ib'yajcani: Maň eyec xiv e b'a e naan yuj tas ijan tzex yutej eb'. Maň e
cha somchajel e pensar, xchicani. 15 Co naocab'i to a Cristo ayoch Yajalil
d'ayoň, Axoňejochi. Listaocab' scutej co b'a calan yab' eb' sc'anb'an d'ayoň
tas yuj scac'och Cristo chi' yipoc co c'ool. Emnaquilocab' scutej calan d'a
eb', c'ununiocab' scutej calani, 16 yujto ayoch co pensar d'a Cristo chi'. Vach'
scutej co b'eyb'al yic vach' malaj tas syal jun tz'ac'an cojtaquejeli tas vach'
yed' tas chuc, yic vach' a eb' tzoň b'uchan yuj co vach' b'eyb'al yujto creyente
oň, ol q'uixvoc eb'. 17 Te vach' tato scab' syail yuj co vach' b'eyb'al, tato icha
chi' tz'el d'a sc'ool Dios, d'a yichaň to yuj co chuc b'eyb'al scab' syail.
18 Yujto a Cristo ix ab'an syail. Ix cham yuj co mul junel. Te tojol spensar.
A oňxo tic, maň tojoloc co pensar, palta A' ix yab' syail cuuj, yic tzoň yic'b'at
d'a Dios. A snivanil ix chami, palta axo yic ix pitzvixi, a Espíritu ix ac'anxi
pitzvoc. 19 Yuj Espíritu chi', ix xid'ec' yalel slolonel Dios d'a juntzaň pixan
preso yajcani, 20 aton d'a spixanil eb' maň c'anab'ajannacoc Dios d'a peca'
d'a stiempoal viňaj Noé. A d'a jun tiempoal chi', nivan yutejnac sc'ool Dios
d'a eb', yic staňvej sb'o jun nivan barco. A yuj te' barco chi' ay jayvaň eb'
colchajnac el d'a a a'. Vajxacvaň eb' colchajnaccaneli. 21 A jun tas ujinac
chi', ch'oxnab'il yaji, yujto yuj a a' yed' bautismo tzoň colchaj ticnaic yujto
ix pitzvixi Jesucristo. A jun bautismo tic, maň yopisiooc yic'anel smical
co nivanil, palta a sch'oxani, to maň chab'c'olaloc ix cac' co ti' d'a Dios.
22 Paxnacq'ue Jesucristo chi' d'a satchaaň. A d'a svach' c'ab' Dios ayec' ticnaic.
A tz'ac'an mandar masanil eb' ángel, masanil juntzaňxo ay yopisio maň
chequeloc yed' eb' ay spoder.

4

Vach' scutej co c'anan copisio

1 Yab'nac val syail Cristo yed' snivanil ayic ix chami. Yuj chi' co naec to
chamnac oň pax yed'oc. A eb' chamnacxo, maňxalaj yalan yic eb' d'a chucal.
2 Yuj chi' ichocab' ta' scutej co b'a, yic vach' ol co c'ulej tas sgana Dios yacb'an
ay oňto ec' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Maňxo co c'anab'ajejec sgana co nivanil
tic. 3 A d'a yalaňtaxo, te nivan tiempo e c'ulejnac juntzaň tas b'aj ayoch
spensar eb' anima maň ojtannacoc Dios. Palta canocab' juntzaň chi' ticnaic.
Yujto a d'a jun tiempoal chi', aňej ajmulal e c'ulejnac, aňej malaj svach'il e
nib'ejnacochi. Eyuc'nac val aň, toňej ec'nac ex b'uyb'onoc. Jantac ix eyuq'uej
aň. Yajb'entac e c'ulejnac ayic eyalannac e b'a d'a juntzaň comon dios. 4 A
eb' maň ojtannacoc Dios, sat sc'ool eb', yujto maxtzac e c'ulej juntzaň chucal
chi' yed' eb'. Yuj chi' sb'uchvaj eb' d'ayex. 5 Palta yovalil ol yac' entregar
scuenta eb' d'a Dios. Yujto listaxo yaj tas ol aj sch'olb'itaj eb' anima smasanil,
vach'chom eb' pitzanto ma eb' chamnacxo. 6 Yuj jun tic alb'il vach' ab'ix d'a
eb' chamnacxo. Yuj chi' vach'chom ix cham snivanil eb', palta lajan ol aj
sch'olb'itaj eb' yed' eb' anima smasanil, palta axo spixanil eb' syal schaan
sq'uinal, icha sq'uinal Dios.
7 A ticnaic, toxo ol lajvoquel smasanil tasi. Yuj chi' co cachec och vaan co
b'a, ňicanocab' scutej co b'a yic syal tzoň lesalvi icha val smojal. 8 A junxo
sval tic te nivan yelc'ochi: Co xajanejec co b'a d'a smasanil co c'ool, tato icha
chi', vach'chom ay eb' te nivan smul d'ayoň, scac' nivanc'olal smul eb' chi'.

9 Vach' scutejec co b'a d'a eb' slaj ec' d'ayoň, d'a smasanilocab' co c'ool sco
cha eb'. 10 Cac'lajec servil co b'a junjun oň, ato syala' tastac copisio ix yac'
Dios d'ayoň, yujto ch'occh'oc copisio ix yac' d'ayoň junjun oň yuj svach'c'olal.
11 Tato ayoň scalel slolonel Dios, nachajocab' el cuuj to toňej van oň yac'lab'an
Dios calanel slolonel chi'. Tato ay oň syal cac'an servil, munlajoc oň d'a
smasanil co c'ool, yujto a Dios tz'ac'an quip. Vach'ňej scutej smasanil, yic ol
aljoc vach' lolonel d'a Dios yuj Jesucristo, yujto te nivan yelc'ochi, te ayňej
pax spoder d'a masanil tiempo. Amén.

Ayic sja co yaelal

12 Ex xajanab'il vuuj, ayic tzoň ac'ji proval yuj juntzaň yaelal te ov, max
yal cac'an sat co c'ool yuuj. Maň co naec to malaj b'aj sjataxon juntzaň chi'
d'a quib'aň. 13 Palta coň tzalajec, yujto junxoňej tz'aj cab'an syail yed' Cristo.
Tato icha chi' scutej co b'a, ayic ol quilan sjax Cristo chi' d'a scal stziquiquial,
ol te vach' ja co tzalajc'olal. 14 Tato ay mach tzoň b'uchani yujto ayoch co
pensar d'a Cristo, te vach' quico'. Yujto a Yespíritu Dios, aton jun te nivan
yelc'ochi, a cajanoch d'ayoň. 15 Tato ay junoc oň scab' syail, mocab' yujoc
mac'ojcham anima, ma yujoc elc'al. Mocab' yuj junoc tas ay yovalil yuj eb'
yajal, ma yuj co comon ac'anoch co b'a d'a junoc b'aj malaj calan quico'.
16 Palta tato ay oň scab' syail yujňej to yic oň Cristo, maň oň q'uixvoquec.
Calec vach' lolonel d'a Dios, yujto yic oňxo Cristo chi'.
17 Toxo ol ja stiempoal sch'olb'itaj yaj eb' anima smasanil. A oň yuninal
oňxo Dios tic ol oň b'ab'laj ch'olb'itajoc. Tato icha chi', ¿ocxom val eb' maj
c'anab'ajan vach' ab'ix yic colnab'il yic Dios? 18 Tato pural ol oň colchaj a
oň tojolxo co pensar tic, ¿ocxom val eb' malaj yelc'och Dios d'ay yed' eb' malaj
svach'il sb'eyb'al? 19 Yuj chi', ayic sja co yaelal icha tz'el d'a sc'ool Dios, yovalil
vach'ňej scutej co b'eyb'al. Scac'anoch co b'a ab'enal d'a yol sc'ab' Dios ix oň
b'oani, yujto tz'elňejc'och tas syala'.

5

A checnab'il d'a eb' creyente

1 A ticnaic, tic svalb'at juntzaň checnab'il tic d'ayex ex anciano ay d'a junjun
choňab', yujto a in tic, anciano in pax eyed'oc. Vilnac val Cristo chi', vilnac
chajtil ajnac yab'an syail. Ay valan vic in chaan svach'il eyed'oc, aton jun
toto ol checlajeloc. 2 Icha yaj eb' taňvum calnel, icha chi' tzeyutej e taňvan eb'
ay d'a yol e c'ab' eyilani, yujto icha scalnel Dios yaj eb' d'ayex. Maň ac'b'iloc
pural tzex utaji, maň yujoc e nib'anoch tumin tzeyil eb'. Palta yujňejocab' to
icha chi' tz'el d'a e c'ool to tzeyil eb', yujto icha chi' sgana Dios d'ayex. Tzex
munlaj val d'a tzalajc'olal. 3 Max yal yajal tzeyutej e b'a d'a eb' ay d'a yol e
c'ab'. Palta a e vach' b'eyb'al tze ch'ox yil eb', yic a tas tze b'eyb'alej chi' ol
sb'eyb'alej eb'. 4 Tato icha chi' tzeyutej e b'a, ayic ol ja jun Quilumal Nivan
Yelc'ochi, ol e cha spac te nivan svach'il. A jun chi' malaj b'aq'uiň ol lajvoc.
5 A exxo ex quelemtac yed' ex cob'estac, tze c'anab'ajej val eb' anciano.
Ichocab' ex chi' e masanil, emnaquil tzeyutej eyac'an servil e b'a junjun ex.
Yujto syal d'a Slolonel Dios Tz'ib'ab'ilcan icha tic:

A Dios schacanel eb' syic'chaaň sb'a, axo pax d'a eb' emnaquilal syutej sb'a,
syac' val svach'c'olal, xchi.

6 Yuj chi' emnaquil scutejec co b'a d'a yol sc'ab' Dios, yujto te nivan spoder.
Tato icha chi', nivan ol oň ajelc'och yuuj, ayic ol ja stiempoal. 7 Caq'uecoch
masanil quilc'olal d'a yol sc'ab', yujto aypaxoch ilc'olal cuuj.
8 Lista scutej co b'a co macvaji, yujto icha yaj noc' choj tz'el yav tz'ec' sayec'
schib'ej, icha chi' yec' viň ajc'ool d'a co patic quichaň, aton viň diablo. 9 Te

tec'anocab' scutej cac'anoch Dios d'a co c'ool, yic ol yal co colan co b'a d'a viñ.
Yujto cojtac to a eb' quetcreyenteal sacleminac yajb'at d'a yolyib'añq'uinal
tic, van pax yab'an juntzañ yaelal eb' icha oñ tic. 10 Ayic ol lajvoc cab'an syail
janic'oc tiempoal, axo Dios ol oñ vach' tz'actzitanoc, ol svach' aq'uej co tec'anil
yed' quip. Mañ jantacoc svach'c'olal, yuj chi' ix oñ yavtejoch yicoc, yic vach'
ay calan quic d'a svach'il ay d'a junelñej, yujto junxoñej caj yed' Jesucristo.
11 Nivanocab' yelc'ochi, nivanocab' spoder d'a masanil tiempo. Amén.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

12 A viñ cuc'tac Silvano tic, vojtac spensar viñ, sc'anab'ajej val viñ. A viñ
ol ic'anb'at jun in carta tic d'ayex. Tzin tz'ib'ejb'at jay b'elañ lolonel tic, yic ol
vach' ja e pensar. A juntzañ tic tz'alani chajtil syutej Dios yac'an svach'c'olal
d'ayoñ d'a val yel. A d'a svach'c'olal tic, tec'an tzeyutej e b'a. 13 A eb'
quetcreyenteal ay d'a Babilonia tic, sic'b'ilxoel eb' eyed'oc, syac'b'at stzatzil e
c'ool eb'. Yed' pax viñaj Marcos tic, viñ icha vuninal yaji, syac'paxb'at stzatzil
e c'ool viñ. 14 Slaj eyac'laj stzatzil e c'ool yuj e xajanan e b'a.

Yac'ocab' sjunc'olal Dios d'ayex e masanil ex yic exxo Jesucristo ta'.

A Schab'il Carta
SAN PEDRO

Schab'il Pedro sb'i jun carta tic, aton jun schab'il carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Pedro d'a masanil eb' creyente sacleminac yajb'at d'a junjun lugar. Ix yab' viñaj Pedro chi' to ay juntzañxo eb' c'ayb'um sq'ue vaan d'a scal eb' creyente chi' d'a junjun iglesia, yuj chi' ay eb' creyente somchaj chaañ yuj juntzañ ch'oc c'ayb'ub'al chi'. A syutej juntzañ eb' chi' yalani to mañxo ol javoc Cristo, yujto van yec' tiempo syil eb'.

Aton chi' syal viñaj Pedro d'a eb' creyente chi', yuj chi' yovalil stec'b'ej sb'a eb' d'a screyenteal, yic mañ comonoc somchaj spensar eb' yuj juntzañxo eb' chi'. A Dios yojtac tas yuj tz'ec' jab'ocxo tiempo sjavi Cristo d'a schaelal, yujto ayto eb' anima manto colchajlaj.

Tz'el yich scarta viñaj Pedro

1 A in Simón Pedro in tic, yac'umal in servil Jesucristo, schecab' in paxi.
Tic tzin tz'ib'ejb'at jun in carta d'ayex mach ex ix eyac'och Dios d'a e c'ool
qued'oc. A jun b'aj ix cac'och co c'ool tic, nivanocab' yelc'och d'ayex. Icha chi'
tzeyutej e b'a qued'oc, yujto a co Diosal aton co Columal Jesucristo, tojolñej
toni. 2 Yac'ocab' svach'c'olal yed' sjunc'olal Dios d'ayex, yujto eyojtacxo yed'
Cajal Jesucristo.

A sb'eyb'al eb' yicxo Dios

3 Ay juntzañ tas te yovalil tz'och cuuj, yic vach' scac'och co pensar d'a Dios
yacb'an ay oñ ec' d'a tic. Yujñej spoder, ix yac' juntzañ chi' d'ayoñ smasanil,
yujto a Dios ix ac'an cojtaquejel Jesucristo. A avtannac oñ och yicoc, yujto
nivan yelc'ochi, mañ jantacoc svach'il. 4 Yuj svach'il chi', yac'naccan sti'
d'ayoñ. A juntzañ tas yalnaccan chi', nivan yelc'ochi, mañ jantacoc svach'il.
Yuj juntzañ chi' tzoñ colchajel d'a yol sc'ab' juntzañ chucal snib'ejoch eb' ay
d'a yolyib'añq'uinal tic. Yujto a spensar Dios ayoch d'ayoñ yuj juntzañ tas
yalnaccan chi'. 5 Yuj chi', mañ toñejoc scac'och Dios d'a co c'ool. Yovalil scac'
val quip co tojolb'itan co b'eyb'al. Co c'ayb'ejec sjelanil Dios. 6 Co cachec och
vaan co b'a. Tec'an scutejec pax co b'a. Añej d'a Dios scac'och co pensar. 7 Sco
xajanej co b'a yed' eb' quetcreyenteal, sco xajananpax masanil anima.

8 Tato a juntzañ tic sco c'ulejñej d'a junjun c'u, te ay copisio yuj Dios
syal chi'. Mañ nab'añejoc ix cojtaquejel Cajal Jesucristo. 9 Palta a eb' max
b'eyb'alan juntzañ tic, ichato macan sat eb', ichato max uji yilanb'at junoc
tas eb' d'a najat. Yujto maxtzac snacot eb' to a smul eb' d'a yalañtaxo,
ic'b'ilxocaneli. 10 Yuj chi' ex vuc'tac ex vanab', scac' val quip cojtacanel
sic'lab'il to d'a val yel avtab'il oñxo och yicoc Dios, sic'b'il oñxo el yuuj. Tato
icha chi' scutej co b'a, malaj b'aq'uiñ ol chab'ax co c'ool d'a yic Dios b'aj ayoñ
ochi. 11 Tato icha chi', malaj tas ol oñ cachanoch vaan yic tzoñ och b'aj van
yac'an yajalil Cajal Jesucristo co Columal. A yopisio Cajal chi', ayñejec' d'a
junelñej.

12 Yuj chi' vach'chom eyojtacxo juntzañ tic, tec'an exxo d'a juntzañ
c'ayb'ub'al yel b'aj ayxo och e pensar, palta ol veccot e na'a. 13 Tzin na' to smoj
vecan e na'a, svac'an nachaj juntzañ tic eyuuj, yacb'an pitzan into. 14 Yujto a
Cajal Jesucristo ix ac'an nachajel vuuj to quenxoñej tiempo ay in eq'ui. 15 Yuj
chi' svac' vip, yic vach' ol yal e na'anñejcot juntzañ c'ayb'ub'al tic d'a masanil
tiempo, ayic mañxo ayoc in eq'ui.

Te nivan yelc'och Jesucristo

16 Calnacxocan d'ayex to ay val spoder Cajal Jesucristo, to yovalil ol jax
d'a schaelal. Palta a juntzaň chi', maň comon loloneloc, maň toňejoc ix co
naelta d'a yol quico'. Yujto quilnac val Cajal chi' yed' co sat, maňxo jantacoc
pax svach'il. 17 A oň val lac'an quilnac yac'an stziquiquial co Mam Dios d'ay.
Cab'nac pax yalan Dios to te nivan yelc'ochi. Yalannac emta Dios icha tic d'a
scal jun snivan tziquiquial chi': Aton jun Vuninal tic, xajanab'il vuuj. Tzin
tzalaj val yed'oc, xchi. 18 A jay b'elaň lolonel alb'ilemta d'a satchaaň chi',
cab'nac val, yujto ay oň ec' yed' Cajal chi' d'a jun tzalan b'aj emnacul Dios
chi'.
19 Aňejtona', ayocto sja Cajal, stz'ib'annaccan yab'ixal eb' schecab' Dios.
Aňeja' ayec' Slolonel Tz'ib'ab'ilcan yuj eb' chi' ticnaic. A tas syal Slolonel
chi' te yel. Vach'ňej scutej co b'a, tato aňeja' cac'anoch co pensar d'a tas
tz'ib'ab'ilcan yuj eb' chi'. Yujto a Slolonel chi', lajan icha junoc tas copanel
sc'ac'al d'a cal q'uic'alq'uinal. Syac' yoc d'ayoň, masanto sacb'i ayic sjavi c'u.
Icha c'u chi' icha chi' yaj Cristo ayic ol jaxoc, axo svach' ac'an saquilq'uinal
chi' d'ayoň. 20 A eb' schecab' Dios d'a peca', ayocto stz'ib'annaccan eb' yuj
tastac ol javoc. Palta yovalil scojtaquejeli to malaj junoc mach scomon alan
d'a yol yico' tas syalelc'och juntzaň tz'ib'ab'ilcan chi'. 21 Yujto a eb' chi', malaj
junoc eb' munil snanac elta d'a sjolom ayic stz'ib'annaccan eb'. Yujto sic'b'il
yajel eb' yuj Dios. Axo Yespíritu ac'annac nachajel yuj eb' chajtil yutejnac eb'
yalancanel slolonel chi', stz'ib'annaccan eb'.

2

A eb' c'ayb'um yaj d'a juntzaň es

1 A d'a scal eb' quetisraelal d'a peca', ay eb' yalnacoch sb'a schecab'oc
Dios. Aňejtona' ay eb' ol pitzvoc chaaň d'a co cal, ol stz'acan yaloch sb'a eb'
c'ayb'umoc, ol sc'ayb'an eb' quetanimail eb' d'a juntzaň es d'a c'ub'eltac, yic
ay oň ol oň juvoquel yuj eb'. Malaj tz'och Cajal d'a eb', vach'chom a ix cham
yuj stupiloc smul eb'. Yuj chi', munil syic'cot eb' d'a yib'aň. Elaňchamel ol
satxicanel eb' d'a junelňej. 2 Tzijtum eb' ol b'eyb'alan jun schuc b'eyb'al eb'
chi'. Yuj eb' ol aljoc to a jun b'eyb'al yel b'aj ayoň och tic, malaj yelc'ochi. 3 Yuj
spec' tuminal eb', vach'xoňej ol yutoc eb' yalanel juntzaň lolonel to d'a yol yic
eb' snaq'uei yic syic'anel tumin eb' d'ayex. Palta atax d'a peca' nab'ilcan yuj
Dios to ol yac'och yaelal d'a yib'aň eb' d'a junelňej, yuj chi' taňvab'il eb' yuj
yaelal chi'.
4 Co naeccot tas ajnac eb' ángel ochnac smul d'a Dios. Junelňej
maň ac'jinacoc nivanc'olal eb'. Ac'b'ilb'at eb' d'a jun lugar scuchan
Tártaro.2.4 Tzec'b'ilcan c'otan eb' d'a q'uen cadena. Preso yajcan eb' d'a cal
q'uic'alq'uinal ticnaic, masanto ol ch'olb'itaj tas yaj eb'. 5 Aňejtona', maň
yac'nacoclaj nivanc'olal eb' anima Dios d'a peca', yuj chi' yac'naccot jun
oval a' mucvajum d'a yib'aň eb' chuc chi'. Aňej viňaj Noé colchajnaccanel
yed' ucvaň eb' yico'. A viňaj Noé chi' alannaccanel d'a scal eb' anima to
yovalil tojol syutej sb'a eb'. 6 Aňejtona', a Dios chi' satjinacpaxel Sodoma
yed' Gomorra. Pilan lajvinaquel chab' choňab' chi' stz'ab'at yuj c'ac'. Nab'a
taaňxoňej ajnaccan smasanil. A eb' lajvinaquel chi', ch'oxnab'il yaj eb' d'a eb'
malaj yelc'och Dios d'a sat. 7 Aňej val viňaj Lot colchajnaccanel d'a scal eb',
yujto tojol spensar viň. Ayic manto lajviel-laj eb' chi', ochnac pitz'an cuselal
d'a sc'ool viň. 8 Vach'ňej sb'eyb'al viňaj Lot chi', palta masanil c'u aňej chucal
sc'ulej eb' yab'nac viň yilannac pax viň, te cusnac viň yuj eb'. 9 Aňejtona',
icha pax chi' ticnaic. Yojtac Dios tas syutej scolan eb' ayoch spensar d'ay,

2.4 **2:4** Tártaro, syalelc'ochi "lugar te jul yich".

ayic tz'ac'ji proval eb'. Yojtac paxi chajtil ol yutoc yac'anb'at eb' mañ tojoloc spensar d'a syaelal. Ol canñej eb' ta' masanto ol ja jun c'u ayic ol ch'olb'itaj tas yaj eb'.
10 Ay eb' syac'och spensar sc'ulan juntzañ chucal yed' snivanil. Malaj tz'och eb' ayoch yopisio yuj Dios d'a eb'. Aton eb' chi' ol vach' ac'joccanoch d'a syaelal. Ac'umtac syutej sb'a eb'. Max b'alaj xivlaj eb' sb'uchan juntzañ eb' te nivan yelc'ochi. 11 A eb' ángel, yel ton val nivan spoder eb' d'a yichañ eb' sb'uchvaj chi', palta max stec'b'ejlaj sb'a eb' sb'uchvaj d'a eb' nivan yelc'och chi', ayic tz'alji smul eb' yuj eb' d'a yichañ Cajalil.
12 Toñej scomon b'uchvaj eb' d'a juntzañ tas mañ yojtacoc. Icha noc' noc' malaj spensar icha chi' yaj eb', añej val sgana snivanil eb' sc'ulej. Yuj chi' ol satcanel eb' d'a junelñej, icha noc' noc' yictaxon yaj syamchaji smiljichamoc, icha chi' ol aj eb'. 13 Icha chi' ol aj schaan spac chucal sc'ulej eb' chi'. Vach'chom c'ualil, syac'ñejoch spensar eb' sc'ulan juntzañ tas sgana, yic syac' sgana eb' yed'oc. Q'uixvelal yajoch eb' d'a e cal. Chuclaj eyilji d'a sat Dios yuj eb'. Yujto toñej scomon och eb' vael eyed'oc ayic tzeyac'an mol vael. Ayic tz'och eb' eyed'oc, toñej sq'uechaañ eb' yed' juntzañ tas snib'ejoch chi'.
14 Yalxoñej mach junoc ix ix syil eb', snib'ejñejoch ix eb'. Malaj b'aq'uiñ syactejcan eb' yem d'a ajmulal. Axo eb' manto tec'anoc, smontajb'at eb' yuj eb' sc'ulan pax chucal. C'ajan eb' snib'anoch tastac. Yuj juntzañ chi', aycot yoval sc'ool Dios d'a yib'añ eb'. 15 Syactancan jun tojol b'eyb'al eb', satxicanb'at eb'. Yuj chi' a sb'eyb'al viñaj Balaam d'a peca', viñ yuninal viñaj Beor, a sb'eyb'alej eb'. A viñ chi', yalnacoch sb'a viñ schecab'oc Dios, palta añej q'uen tumin sgana viñ yac'nac ganar d'a spatic chucal.2.15 16 Axo noc' b'uru, cojtac to max yal-laj slolon noc', palta a noc' cachjinac viñ d'a smul chi'. Lolonnac noc' icha anima. A noc' cachannac och vaan viñ yuj smañ pensaril van sc'ulan chi'.
17 A eb' tz'esan d'a co cal tic, icha yaj sjaj a a' tupnac, icha chi' yaj eb'. Añejtona' icha asun toñej sb'eyec' yuj ic', icha chi' yaj eb'. Yovalil ol b'atcan eb' d'a jun q'uic'alq'uinal d'a junelñej. 18 Toñej syic'chaañ sb'a eb' yalan juntzañ malaj yelc'ochi. Syal eb' icha tic: Syal co c'ulanñej tastac chucal. Syal co c'ulan yalñej tas snib'ej co nivanil tic, xchi eb'. Icha chi' syutej eb' yac'an sc'ool juntzañ eb' van scolchajel d'a scal chucal. 19 Syalan eb': Libre co c'ulan yalñej tas co gana, xchi eb'. Palta a eb' chi' mañ libreoclaj yaj eb', yujto van yac'an servil chucal eb'. Yujto a mach scan d'a yalañ yuj junoc tasi, syalelc'ochi ayoch pax yac'umaloc servil jun chi'. 20 Atax yic ix yojtacanel Cajal Jesucristo co Columal eb', ix colchajel eb' d'a yol sc'ab' schucal jun yolyib'añq'uinal tic. Palta tato tzato yac'xioch sb'a eb' d'a juntzañ chucal chi', ol b'at yolax eb' yuuj. Tato icha chi', másxo te chuc yic eb' icha d'a yalañtaxo. 21 A eb' sc'ulan icha chi', octom max yac'och spensar eb' d'a jun vach' b'eyb'al tic, yic vach'tacto val jab'oc yic eb'. Ocxo jun to ix yac'och spensar eb' d'ay, palta a ticnaic ix yactejcan jun checnab'il yic Dios eb' ac'b'il d'ay. Yuj chi', yel ton val chuc yic eb' ticnaic. 22 Ay jun lolonel aycani, a tz'alan icha tic: A noc' tz'i', slajvi xej noc', scha lec'anxiq'ue noc'. Yed' noc' chitam, slajvi sb'icchaj noc', sb'at sjucub'anxi sb'a noc' d'a scal lum soc'om. Icha noc' chi', icha chi' eb' sval tic.

3

Ayic ol ja Cajal

1 Ex xajanab'il vuuj. A junxo schab'il carta tzin tz'ib'ejb'at tic d'ayex. Svecan e na' yuj juntzañ c'ayb'ub'al eyojtacxo, yic tzeyac' val och e pensar e

2.15 **2:15** Tz'ilchaj pax yab'ixal viñaj Balaam tic d'a Números capítulo 22 masanto d'a capítulo 25.

naan juntzañ tas vach'. 2 Yuj chi', yovalil tze nacot juntzañ tas stz'ib'ejnaccan eb' schecab' Dios d'a peca', aton eb' sic'b'ilel yuuj. Añejtona' tze napaxcot schecnab'il Cajal co Columal. A schecnab'il chi', calnacxocan d'ayex a oñ schecab' oñ tic.

3 A junxo svalb'at tic, in gana val tzeyojtaquejeli to a d'a slajvub'xo tiempoal, ay eb' ol pitzvoc chaañ, ol comon b'uchvaj eb' d'a juntzañ tas yic Dios. Añej val juntzañ malaj svach'il b'aj ol yac'och spensar eb'. 4 Ol yalan eb': Yac'naccan sti' Cristo to ol jax junelxo. Palta, ¿b'aja sja ticnaic jun? Nivanoc stañvejnac eb' co mam quicham sjavi, palta chamnacxo pax eb'. Ilec nab'i, icha ajnac sq'uiñib'i jun yolyib'añq'uinal tic, icha chi' yaj ticnaic, añeja' malaj mach sjavi, xcham eb'. 5 A eb' tz'alan jun chi', malaj sgana eb' snacoti tas ajnac yolyib'añq'uinal tic d'a peca' chi'. Yujñej tas yalnac Dios b'onac satchaañ yed' sat luum tic. Laj checlajnac lum luum d'a snañal a a'. Yuj a a' chi', vach' yaj sat luum ticnaic. 6 Palta slajvinac chi', pilan lajvinaccanel masanil tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic yuj a a', yujto emnaccan d'a yich a'. Aton juntzañ tic malaj sgana eb' chi' snacoti. 7 A satchaañ yed' sat luum tic, añeja' ayec' ticnaic. Palta yalnaccan Dios to yovalil ol canñej icha tic masanto ol ac'joquemta c'ac' d'a yib'añ. Ato ta' ol ja jun c'ual ayic ol ul ch'olb'itaj yaj eb' anima. Axo eb' malaj tz'och Dios d'ay, ol ac'joccanoch yaelal d'a yib'añ eb' d'a junelñej.

8 Ex xajanab'il vuuj, in gana snachajel eyuuj to a d'a Cajalil, a jun c'u lajan yaj icha yec' junoc mil ab'il. Axo jun mil ab'il, lajan yaj icha yec' junoc c'ual. 9 Ay eb' snaani to van yec' stiempoal d'a Cajal chi', max elc'och icha yalnaccani. Palta mañ ichoc snaan eb' chi' yaji. Maxto javilaj, yujto ayto snivanc'olal. Malaj sgana to ay junoc mach satcaneli, palta sgana to sna sb'a masanil anima.

10 Palta icha sja junoc elc'um d'ac'valil, icha chi' ol aj sja sc'ual sjaub'al Cajal chi'. A d'a jun c'ual chi', ol lajvoquel satchaañ. Ayxo smay sñilili ayic ol lajvoquel chi'. Axo juntzañ tas ay d'a yolyib'añq'uinal tic, masanil ol ulaxb'at stz'ab'at yuj jun nivan c'ac'. Masanil sat luum tic, ol laj tz'ab'atoc yed' masanil tastac ay d'ay.

11 Tato icha chi' ol aj slajviel masanil tastac, ¿tas yovalil sco c'ulej a oñ tic? Aton te tojolñej scutej co b'a, añej pax val d'a Dios scaq'uecoch co pensar, 12 yacb'an sco tañvej sja jun c'ual yic Dios. Caq'uec val quip co munlaj d'ay, yic elañchamel ol jaxoc. A d'a jun c'u chi', ol lajvoquel satchaañ yuj c'ac'. Axo masanil tas ay d'a sat luum tic, masanil ol ulaxb'at yuj c'ac' chi'. 13 Palta a oñxo tic, van co tañvan jun satchaañ ac'to yed' sat luum ac'to, yujto icha chi' aj yac'annaccan sti' Dios. Añej eb' tojol ol cajnaj ta'.

14 Ex xajanab'il vuuj, van co tañvan sja juntzañ chi'. Yuj chi' caq'uec val quip yic malaj jab'oc co mul ol ilchaj yuuj, malaj pax co paltail, yic junc'olal ol oñ aj yed' ta'. 15 Nachajocab'el eyuuj to a Cajal, ayto snivanc'olal, manto javilaj yic ay eb' ol to colchajoc. Añeja' icha tic ix yutej pax viñ cuc'tac Pablo stz'ib'anxib'at juntzañ tic d'ayex, yujto icha chi' sjelanil viñ ac'b'il yuj Dios. 16 Ix stz'ib'ejb'at juntzañ tic viñ d'a scarta. Palta ay b'aj pural snachajel cuuj. Ay eb' mantalaj spensar, mantalaj stec'anil eb', mañ tojolocñej syutej eb' snaanel juntzañ chi'. Icha pax chi' syutej eb' snaanel juntzañxo slolonel Dios tz'ib'yajcani, yuj chi' ol ac'joccanoch yaelal d'a yib'añ eb'.

17 A exxo, xajanab'il ex vuuj, ayocto ix eyab'ani tastac ol javoc. Yuj chi', tzeyil val e b'a d'a eb' chuc ix val tic, yic vach' mañ ol ex somchajel yuj juntzañ sch'oc c'ayb'ub'al eb' chi'. Tato maay, ol juvoquel e pensar, axo satxiel e tec'anil chi'.

18 Scham val eyojtacanel Cajalil, aton Jesucristo co Columal. Añejtona' scham val e chaan svach'c'olal d'a junjun c'u. Nivanocab' yelc'och Cajalil chi' ticnaic yed' b'aq'uiñ. Amén.

A Sb'ab'el Carta
SAN JUAN

B'ab'el Juan sb'i jun carta tic, aton jun sb'ab'el carta viñaj apóstol Juan stz'ib'ejnacb'at d'a eb' creyente d'a junjun lugar. A tas syal viñ d'a scarta tic, to yovalil sxajanej sb'a eb'. A junoc mach xajanan eb' anima, syalelc'ochi yojtac Dios, yujto xajan eb' anima yuj Dios chi'. Ay chab' c'ayb'ub'al syal jun carta tic: B'ab'el, tz'ac'ji stec'anil eb' vach' yac'an yed' Dios yed' pax Jesucristo. Schab'il, syal d'a eb' creyente to max comon och tzac'an eb' yuj juntzañ ch'oc c'ayb'ub'al, yic vach' añej d'a Dios ayoch spensar eb'. Yujto a eb' chi', syal eb' to a masanil tas squil yed' co sat, ayñejoch chucal d'ay, syalpax eb' to a Yuninal Dios, maj yac'ochlaj sb'a animail. Syalanpax eb' to a tas sco c'ulej d'a yolyib'añq'uinal tic, vach'chom chuclaj, malaj yalan yic d'a co colnab'il tic, xchi eb'.

Palta a viñaj Juan chi', syal viñ to Jesucristo val yel Yuninal Dios, yac'nacoch sb'a animail. A eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool, vach'ocab' syutej sb'eyb'al eb', xajananpax yetanimail eb'.

A yab'ixal jun tz'ac'an co q'uinal

1 Tic sco tz'ib'ejb'at yab'ixal jun Lolonel sb'i d'ayex, aton jun tz'ac'an co
q'uinal. Aytax ec' d'a yichb'anil. Ix cab' sloloni. Ix quil val ochi. Ix oñ
och q'uelan d'ay, ix co yamlan yed' co c'ab'. 2 A jun tz'ac'an co q'uinal chi',
ix ch'oxchaj quila', ix quilanoch a oñ tic, yuj chi' scac' testigoal co b'a yuuj,
scalanpax eyab'i to a tz'ac'an co q'uinal d'a junelñej. A jun chi', aytaxon ec'
yed' Dios, palta ix ch'oxji d'ayoñ. 3 Yuj chi' a jun ix quil chi', jun ix cab' slolon
chi', a' scal d'ayex yic vach' junxoñej tzex aj a ex tic qued'oc. Yujto d'a val
yel vach'xo cac'an yed' co Mam Dios yed' Jesucristo Yuninal. 4 Yuj chi' sco
tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayex, yic vach' ol te tz'acvoc co tzalajc'olal.

Icha saquilq'uinal yaj Dios

5 Scalb'at eyab'i tas alb'ilcan yuj Jesucristo d'ayoñ to a Dios saquilq'uinal
yaji, malaj val jab'oc q'uic'alq'uinal d'ay. 6 Tato scala' to vach' caj yed'oc, palta
añeja' ay oñ to ec' d'a q'uic'alq'uinal, toñej scal syal chi', a tas sco c'ulej mañ
yeloclaj. 7 A Dios saquilq'uinal yaji. Yuj chi' tato a saquilq'uinal sco b'eyb'alej,
vach' cac'an yed'oc junjun oñ, axo schiq'uil Jesucristo Yuninal, a' tz'ic'anel
masanil co chucal ayoch d'ayoñ.

8 Tato scala' to malaj co chucal, toñej scac' musansatil co b'a, mañ yeloclaj
tas scal chi'. 9 Tato d'a val yel sco cha co mulej co chucal, a Dios sucan sat
smasanil, syic'anpaxel masanil tas mañ vach'oc ayoch d'ayoñ, yujto tojol
toni, tz'elñejc'och tas syala'. 10 Tato scala': Malaj b'aj ix och co mul, ta xco chi,
syalelc'ochi to van cac'anoch Dios esalvumal. Tato icha chi', mañ chab'iloclaj
slolonel cuuj.

2

A Cristo tz'ac'anoch co ti' d'a Dios

1 Ex xajanab'il vuuj, tzin tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayex yic vach' maxtzac e
c'ulej chucal. Palta tato ay b'aj tz'och co mul, ay jun van yac'anoch co ti' d'a
Dios, aton Jesucristo, te tojolñej spensar. 2 Icha val junoc silab', icha chi' ix
aj scham Cristo yuj stupanel co mul. Mañ yujocñej co mul a oñ tic ix chami,
palta yuj smul masanil anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic, yuj chi' ix chami.

3 Tato sco c'anab'ajej tas schecji co b'eyb'alej yuj Dios, cojtacton Dios
sic'lab'il syal chi'. 4 Tato scala' to cojtacxo Dios, palta max co c'anab'ajej tas
schecji co b'eyb'alej yuuj, esalvum oñ syal chi', malaj jab'oc tas yel scala'.
5 Tato sco c'anab'ajej tas syal slolonel, d'a val yel xajan ton Dios chi' cuuj
sic'lab'il. Ichaton chi' tz'aj cojtacaneli to ayoñ och d'ay. 6 Tato scal icha tic:
A in tic ay in och d'a Cristo, tato xco chi, yovalil sco b'eyb'alej sb'eyb'al Cristo
chi'.

A jun checnab'il nivan yelc'ochi

7 Ex xajanab'il vuuj, a jun checnab'il svalb'at tic d'ayex, mantoc ato ticnaic
ol eyab'i. Yujto a jun checnab'il tic, atax ix ex och yuninaloc Dios ix alji
d'ayex. Eyab'nacxo jun checnab'il tic d'a peca' to yovalil sco xajanej co b'a.
8 Palta svalxib'at jun checnab'il tic d'ayex. Van co b'eyb'alan jun checnab'il
tic icha yutejnac sb'a Jesucristo, yujto a jun q'uic'alq'uinal ayoch d'ayoñ, van
yec'caneli, axo jun saquilq'uinal te yel van yochcani.
9 Tato ay oñ mach oñ scala': Sacq'uinalxo yaj in pixan, tato xco chi, palta
tato van schichonpaxoch co c'ool d'a junoc quetcreyenteal, ay oñto och d'a
q'uic'alq'uinal syal chi'. 10 Tato sco xajanej eb' quetcreyenteal, ayoñxo och d'a
saquilq'uinal syal chi'. Yuj chi' malaj junoc tas ayoch d'ayoñ tz'ic'an co juvieli.
11 Palta a eb' añeja' schichonoch sc'ool d'a eb' yetcreyenteal, q'uic'alq'uinalto
yaj eb'. Icha val junoc mach sb'eyec' d'a q'uic'alq'uinal max yil-laj b'aj sb'ati,
icha chi' eb', yujto juvinaquel spensar eb'.
12 Tzin tz'ib'ejb'at juntzañ tic d'ayex a ex unin creyente exto, yujto a Dios
ix ac'an lajvoc e mul yuj Jesucristo. 13 Tzin tz'ib'ejb'at d'ayex a ex ayxo
eyoch creyenteal, yujto eyojtacxo Dios, jun aytaxon eq'ui atax manto b'o jun
yolyib'añq'uinal tic. Tzin tz'ib'ejb'at jun tic d'ayex ex creyente ayxo e tec'anil,
yujto ix can viñ diablo d'a yalañ eyuuj ved'oc.
Tzin tz'ib'ejxib'at jun tic d'ayex a ex unin creyente exto, yujto eyojtacxo co
Mam Dios. 14 Tzin tz'ib'ejxib'at jun tic d'ayex ex ayxo eyoch creyenteal, yujto
eyojtacxo pax Dios, jun aytaxon eq'ui atax manto b'o jun yolyib'añq'uinal tic.
A exxo creyente ex ayxo e tec'anil, ix ex tec'c'aji, yujto chab'ilxo slolonel Dios
eyuuj. Ix can pax viñ diablo d'a yalañ eyuuj ved'oc. Yuj chi' tzin tz'ib'ejb'at
jun uum tic d'ayex.
15 Max yal co xajanan jun yolyib'añq'uinal tic yed' pax juntzañ tas ay d'ay.
Tato sco xajanej, mañ vanoc co xajanan co Mam Dios syal chi'. 16 A eb'
anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic, a juntzañ sgana snivanil eb' snib'ejochi.
Snib'anxioch juntzañ tas vach' yilji eb'. Say eb' yic nivan tz'aj yelc'ochi.
A juntzañ b'eyb'al chi', mañ yicoc co Mam Dios, a yolyib'añq'uinal tic ay
yico'. 17 A jun yolyib'añq'uinal tic yed' juntzañ snib'ejoch eb' anima chi' d'ay,
eq'uelb'añej yaji. Palta tato sco c'ulej icha sgana Dios, pitzan oñ d'a junelñej
yed'oc.

A jun lolonel yel yed' jun es

18 Ex xajanab'il vuuj, ay oñ ec' d'a jun slajvub' tiempoal. Ix cab' eyed'oc to ay
jun ayoch ajc'olal d'a Cristo ol pitzvoc chaañ. Ilec nab'i, tzijtumxo eb' ayoch
ajc'olal d'ay toxo ix pitzvi chaañ. Yuj chi' cojtac to ay oñxo ec' d'a slajvub'
tiempoal tic. 19 A d'a co cal ix elta eb' chi', yujto toxonton mañ quetb'eyumoc
eb'. Q'uinaloc tato quetb'eyum eb', ix am ajñej eb' qued'oc, palta ix elta eb' yic
vach' scheclajeli to toxonton mañ quetb'eyumoc eb'. 20 A Cristo ac'annacoch
Yespíritu Dios d'ayex qued'oc, yuj chi' cojtac jun c'ayb'ub'al yel co masanil.
21 Yuj chi' tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, mañ yujoc to mañ eyojtacoc
jun c'ayb'ub'al yel chi' tzin tz'ib'anb'ati, palta yujto eyojtacxo. Eyojtacpaxi to
malaj junoc es ayoch d'ay.

22 Ol val d'ayex machtac eb' tz'esani: Aton eb' tz'alani to a Jesús maŕ
Cristooc, syalelc'ochi to maŕ ac'b'iloc yopisio yuj Dios. Aton eb' chi' ayoch
ajc'olal d'a Cristo, yujto max scha yab' eb' to a Dios ay Yuninal, yuj chi'
aypaxoch eb' ajc'olal d'a Dios aton Mamab'il. 23 A eb' tz'alani to a Jesucristo
maŕ Yuninaloc Dios, maŕ ayococh co Mam Dios d'a eb'. Axo pax eb' tz'alan
jun to a Jesucristo Yuninal Dios, ayton och Dios d'a eb'.
24 Yuj chi', a jun c'ayb'ub'al ix cab'i atax yic ix oŕ och yicoc Dios, yovalil
scac'ŕejoch d'a co c'ool. Tato icha chi' scutej cac'anoch d'a co c'ool, junxoŕej
ol oŕ aj yed' co Mam Dios, junxoŕej ol oŕ aj pax yed' Yuninal. 25 Yalnaccan
Dios to ol yac' co q'uinal d'a junelŕej.
26 Tic tzin tz'ib'ejb'at d'ayex yuj eb' sgana ex yac'an musansatil. 27 A Espíritu
ac'b'il d'ayoŕ yuj Jesucristo, ayŕejcanoch d'ayoŕ. Yuj chi' maŕ yovaliloc ch'oc
mach tzoŕ c'ayb'ani, yujto a Yespíritu chi' tzoŕ c'ayb'an d'a masanil tasi. A
jun c'ayb'ub'al syac' d'ayoŕ chi' te yel, malaj jab'oc es ayoch d'a scal. Yuj chi',
yovalil junxoŕej tzoŕ aj yed' Cristo, yujto icha chi' tz'aj yalan Yespíritu d'ayoŕ.
28 Axo ticnaic ex xajanab'il vuuj, yovalil junŕej tzoŕ aj yed' Cristo d'a
masanil tiempo, yic vach' junc'olal tzoŕ aj d'a yichaŕ, maŕ ol oŕ q'uixvoclaj
ayic ol jaxoc. 29 Cojtac to a Jesucristo te tojol toni. Yuj chi' ichocab' tic tz'aj
snachajel cuuj: Tato tojol scutej co b'eyb'al, yuninal oŕ ton Dios syal chi'.

3

A eb' yuninalxo Dios

1 Naec to te xajan oŕ yuj co Mam Dios, yujto tzoŕ yaloch yuninaloc. Yuninal
oŕxo ton jun. A eb' ay d'a yolyib'aŕq'uinal tic, max nachajel-laj yuj eb'
tato yuninal oŕxo Dios, yujto maj yojtaquejel Dios eb'. 2 Ex xajanab'il vuuj,
yuninal oŕxo Dios ticnaic. Maxto nachajel-laj cuuj chajtil ol oŕ aj elc'ochoc.
Palta cojtac to ayic ol jax Jesucristo, lajan ol oŕ aj yed'oc, yujto ol quila' chajtil
yilji. 3 A oŕ mach oŕ scac'och juntzaŕ sval tic yipoc co c'ool, cactejeccan
masanil chucal, yujto a Cristo malaj chucal d'ay.
4 A eb' sb'eyb'alan chucal, maŕton vanoc sc'anab'ajan schecnab'il Dios
eb'. Yujto a eb' max c'anab'ajan juntzaŕ checnab'il chi', a chucal sc'ulej
eb'. 5 Cojtacxo to a Jesucristo ix ulec' d'a yolyib'aŕq'uinal tic yic syic'anel co
mul. Cojtac paxi to malaj jab'oc chucal ayoch d'ay. 6 Yuj chi' tato junxoŕej
caj yed'oc, maxtzac yal sco b'eyb'alej chucal. Palta tato aŕeja' co b'eyb'alan
chucal jun, syalelc'ochi to maŕ oŕ ayoc ochlaj yed'oc, manto cojtacoclaj. 7 Ex
xajanab'il vuuj, malajocab' junoc mach tzex ac'an musansatil. Tato tojol
syutej sb'a junoc mach, tojol ton spensar icha spensar Cristo, yujto a Cristo
chi' tojol spensar. 8 Palta tato ay mach aŕeja' sb'eyb'alan chucal, yictaxon
viŕ diablo yaji. Yujto a viŕ diablo chi', sc'ulejtaxon chucal viŕ d'a yichb'anil.
Yujton jun chi' ix ulec' Yuninal Dios d'a yolyib'aŕq'uinal tic, yic syac' lajvoc
smasanil tas sc'ulej viŕ diablo chi'. 9 Tato yel yuninal oŕxo Dios, maŕxo ol
co b'eyb'alej chucal, yujto q'uexb'ilxo co pensar yuuj, axo yic ayoch d'ayoŕ.
Maxtzac yal pax co b'eyb'alan chucal, yujto yuninal oŕxo. 10 Icha chi' tz'aj
scheclajeli, mach eb' yuninalxo Dios, mach pax eb' yuninalto viŕ diablo. Tato
maŕ tojoloc scutej co b'eyb'al, tato max co xajanej eb' quetcreyenteal, val yel
maŕ oŕ yicoc Dios.

Yovalil sco xajanej co b'a

11 A jun checnab'il svalb'at tic d'ayex, atax ix ex och yuninaloc Dios, ix ex
och ijan eyab'ani: Sco xajanejec co b'a, xchi jun checnab'il tic. 12 Yuj chi' max
yal-laj cutan co b'a icha yutejnac sb'a viŕaj Caín. A viŕ chi', a viŕ diablo ay yic

viñ, yuj chi' smilnaccham viñ yuc'tac viñ. Icha chi' yutejnac sb'a viñ, yujto mañ tojoloc sb'eyb'al viñ, axo viñ yuc'tac viñ chi', tojol sb'eyb'al viñ.

13 Ex vuc'tac ex vanab', mañ eyac' sat e c'ool tato tz'och eb' yic
yolyib'añq'uinal tic ajc'olal d'ayex. 14 A d'a yalañtaxo, yic oñ chamel, axo
ticnaic, toxo ix ac'ji co q'uinal d'a junelñej. Cojtac to ix co cha co q'uinal tic
yujto sco xajanej co b'a yed' eb' quetcreyenteal. Tato max co xajanej co b'a
yed' eb', yic oñto chamel syal chi'. 15 Tato añeja' schichonoch co c'ool d'a eb'
quetcreyenteal, mac'umcham anima oñ d'a yichañ Dios. Palta cojtac to malaj
junoc mac'umcham anima ay sq'uinal d'a junelñej. 16 Cojtac chajtil tz'aj oñ
xajanan Dios to ix yac'och sb'a Jesucristo d'a yol sc'ab' chamel cuuj. Yuj chi'
yovalil ichocab' ta' scutej co xajanan eb' quetcreyenteal, ta syala' b'ecanocab'
co c'ool co cham yuj eb'. 17 Q'uinaloc ay tas ay d'ayoñ, axo squilan junoc
quetcreyenteal te meb'a', tato malaj jab'oc tas scac' d'ay, mañ xajanoc co Mam
Dios cuuj syal chi'. 18 Ex xajanab'il vuuj, mañ toñejoc scal yed' co ti' to sco
xajanej co b'a. Yovalil tzoñ colvaj d'a eb' quetcreyenteal. Icha chi' scutej co
ch'oxaneli to d'a val yel sco xajanej co b'a.

Mañxa co xivc'olal d'a yichañ Dios

19 Tato sco xajanej co b'a, cojtac to yic oñxo jun c'ayb'ub'al te yel. Tato icha
chi', mañxa co xivc'olal d'a yichañ Dios 20 ayic sco naani to ay co mul yuj junoc
tas chuclaj ix co c'ulej. A Dios ec'to yojtac d'a quichañ. Val yel, A' tz'ojtacaneli
yujto yojtac smasanil. 21 Yuj chi', ex xajanab'il vuuj, tato cojtac to vach' co
b'eyb'al d'a yichañ Dios, max oñ xiv co lesalvi d'ay. 22 Tato icha chi', yalñej tas
sco c'an d'ay, ol yac' d'ayoñ, yujto sco c'anab'ajej schecnab'il, van co c'ulanpax
icha tas scha sc'ool. 23 Syal schecnab'il icha tic to scac'och Yuninal d'a co c'ool,
aton Jesucristo. Sco xajanej pax co b'a junjun oñ icha ix yutej yalan d'ayoñ.
24 Tato sco c'anab'ajej juntzañ schecnab'il chi', junñej caj yed'oc, junñej pax
yaj qued'oc. Cojtac to ayñejoch d'ayoñ, yujto yac'nac Yespíritu d'ayoñ.

4

A eb' yic Dios yed' eb' mañ yicoc

1 Ex xajanab'il vuuj, tato ay eb' tz'alani to a yic Dios jun syalel eb', mañ e
cha eyab' d'a eb' d'a elañchamel. Yovalil tze b'ab'laj aq'uej proval eb' tato
yel a slolonel Dios tz'ec' yalel eb'. Yujto tzijtum eb' tz'esan van yec' d'a jun
yolyib'añq'uinal tic, stz'acan yaloch sb'a eb' schecab'oc Dios. 2 Palta ol val
d'ayex chajtil tz'aj cojtacaneli tato yel ayoch Yespíritu Dios d'a eb'. Tato syal
eb': A Jesucristo ul yac'nacoch sb'a animail, tato xchi eb', aton eb' chi' ayoch
Yespíritu Dios d'ay. 3 Palta a pax eb' mañ ichoc ta' yalan yuj Jesús, malaj
Yespíritu Dios ayoch d'a eb' syal chi', yujto lajan spensar eb' yed' jun ayoch
ajc'olal d'a Cristo. Eyab'nacxo to a jun ajc'ool chi' d'ay, yovalil ol pitzvoc
chaañ. A ticnaic, ayxo eb' lajan spensar icha ol yutoc sb'a chi'.

4 Ex xajanab'il vuuj, yic oñxo Dios ticnaic. Ayxocan eb' tz'esan chi' d'a yalañ
cuuj, yujto a Yespíritu Dios ayoch d'ayoñ, ec'to spoder d'a jun ayoch d'a eb' yic
yolyib'añq'uinal tic. 5 A eb' tz'esan chi', yic yolyib'añq'uinal tic yaj eb'. Yuj chi'
añej juntzañ yic yolyib'añq'uinal tic syal eb'. Axo eb' yic yolyib'añq'uinal tic
scha yab' eb' d'a eb'. 6 Palta a oñxo tic, yic oñxo Dios. Yuj chi' a eb' yicxo Dios
qued'oc, syac'och schiquin eb' d'a tas scala'. Axo eb' mañ yicoc Dios jun, max
yac'ochlaj schiquin eb' yab'an d'ayoñ. Icha chi' scutej cojtacaneli, mach eb'
ayoch Espíritu yel syal d'ay, mach pax eb' to a espíritu tz'esan ayoch d'ay.

Xajanab'il oñ yuj Dios

7 Ex xajanab'il vuuj, co xajanejec co b'a junjun oñ, yujto a b'aj sco xajanej
co b'a chi', a d'a Dios scoti. Tato sco xajanej co b'a, yuninal oñxo Dios. Tato
icha chi', val yel cojtacxo Dios chi' syal chi'. 8 Tato max co xajanej co b'a, val
yel manto cojtacoc Dios chi' syal chi', yujto a Dios chi' sxajanan taxon anima.
9 Ix sch'ox Dios to xajanab'il oñ yuuj, yujto ix scheccot jun pitañ Yuninal, ix ul
yac'och sb'a d'a yol sc'ab' chamel d'a yolyib'añq'uinal tic, yuj yac'an co q'uinal
d'a junelñej. 10 Icha tic tz'aj scheclajeli to d'a val yel xajan oñ yuj Dios: Mañoc
oñ ix co b'ab'laj xajanej Dios, palta to A' ix oñ xajanani ayic ix schecancot
Yuninal ul yac'cham sb'a stojoloc co mul.
11 Ex xajanab'il vuuj, tato icha chi' ix aj oñ xajanan Dios chi', yovalil sco
xajanej co b'a junjun oñ. 12 Vach'chom malaj junoc mach ix ilan Dios juneloc,
palta tato sco xajanej co b'a, ayñejoch Dios chi' d'ayoñ syal chi', yuj chi'
jab'jab'il scheclajel sc'olb'al Dios chi' d'ayoñ 13 Yuj Yespíritu ix yac'och cajan
d'ayoñ, yuj chi' cojtac to ayoñ och d'ay, ayñejpaxoch d'ayoñ junjun oñ. 14 A oñ
tic quilnac val Yuninal Dios, yuj chi' scac' val testigoal yuuj to a co Mam Dios
checjinaccot Yuninal chi' yic tzul scolel eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal tic.
15 Tato a oñ scala': A Jesús Yuninal ton Dios, tato xco chi, a Dios ayoch d'ayoñ,
ayñej oñ pax och d'ay.
16 Scac'anoch d'a co c'ool to a Dios xajan oñ yuuj. Cojtac val jun tic sic'lab'il
yujto a Dios chi' sxajanan taxon anima. Yuj chi' tato sco xajanej co b'a a oñ tic,
ay oñ ton och d'ay syal chi', ayñejpaxoch d'ayoñ. 17 Icha chi' tz'aj svach' tz'acvi
co xajanan co b'a, yic vach' ayic ol ja sc'ual sch'olb'itaj yaj eb' anima, mañ
ol oñ xivlaj d'a yichañ Dios, yujto icha sb'eyb'al, icha chi' scutej co b'eyb'al
d'a yolyib'añq'uinal tic. 18 Tato yel sco xajanej Dios, maxtzac oñ xivlaj, yujto
ayic sco xajanan Dios chi', tz'ic'jiel co xivc'olal. Tato tzoñ xivi, syalelc'ochi to
xivnac oñ d'a jun yaelal ol cot yuj yoval sc'ool Dios. Yuj chi' a eb' tzato xivi,
ayto palta stz'acvi xajanan Dios chi' eb'.
19 Sco xajanej Dios ticnaic, yujto A' ix oñ b'ab'laj xajanani. 20 Q'uinaloc tato
scala' to xajan Dios cuuj, palta schichonpaxoch co c'ool d'a junoc quetani-
mail, quesñej syal chi'. Tato max co xajanej eb' quetanimail squiloch chi',
¿tas val ol cutoc co xajanan Dios max quilochlaj? 21 Yuj chi' yac'naccan jun
schecnab'il d'ayoñ tz'alan icha tic: A mach xajanan Dios, yovalil xajanej eb'
yetanimail, xchi.

5

Syal scan juntzañ chucal d'a yalañ cuuj

1 Tato scac'och d'a co c'ool to a Jesús aton Cristo, yuninal oñxo Dios syal
chi'. Tato sco xajanej junoc anima, añejtona' sco xajanej eb' yuninal jun
anima chi'. 2 Yuj chi' cojtac to sco xajanej co b'a a oñ yuninal oñ Dios tic, tato
sco xajanej Dios, sco c'anab'ajanpax tas syala'. 3 Tato d'a val yel sco xajanej
Dios, sco c'anab'ajej schecnab'il. A juntzañ schecnab'il chi', mañ ajaltacoc
co c'anab'ajani. 4 A juntzañ chucal ay d'a yolyib'añq'uinal tic, cannacxo d'a
yalañ cuj a oñ yuninal oñxo Dios tic. Yujto scac'och Dios d'a co c'ool, yuj chi'
scan juntzañ chi' d'a yalañ cuuj. 5 Añej eb' tz'ac'anoch d'a sc'ool to a Jesús
Yuninal ton Dios, añej eb' chi', syal scan jun chucal chi' d'a yalañ yuuj.

Syac' testigoal sb'a Dios yuj Yuninal

6 A Jesucristo ulnaquec' d'a yolyib'añq'uinal tic. Ul yac'annac bautizar sb'a.
Elnac pax schiq'uil. Mañ toñejoc ul yac'nac bautizar sb'a, elnac pax schiq'uil.
A Yespíritu Dios syac' testigoal sb'a yuuj, to Yuninal ton Dios. A Yespíritu chi',
te yelñej syala'. 7-8 Syac' testigoal sb'a Espíritu yuuj. Ay pax chab'xo syac'

testigoal sb'a yuuj, aton sbautismo yed' schiq'uil ix eli.5.7-8 A oxe' tic junlajan
schaan sb'a yalani to a Jesucristo Yuninal ton Dios. 9 Sco cha tax cab' tas syal
eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic, ocxom val tas syal Dios ec'alxo yelc'ochi.
A val lac'an ix ac'an testigoal to Yuninal. 10 A oň scac'och Yuninal Dios d'a co
c'ool, cojtac sic'lab'il to yel syal Dios yuj Yuninal chi'. Axo eb' max ac'anoch
Yuninal chi' d'a sc'ool, van yalan eb' to syesej Dios, yujto max yac'och eb'
d'a sc'ool tas syal yuj Yuninal chi'. 11 Aton jun tic yalnaccan Dios to syac' co
q'uinal d'a junelňej. Yujňej Yuninal syac' jun co q'uinal chi'. 12 Yuj chi', tato
ayxo och Yuninal Dios d'ayoň, ayxo co q'uinal d'a junelňej. Axo eb' malaj
Yuninal Dios chi' d'ay, malaj sq'uinal eb' d'a junelňej.

Ay co q'uinal d'a junelňej

13 Tzin tz'ib'ejb'at jun tic d'ayex, a ex ix eyac'och Yuninal Dios d'a e c'ool, yic
vach' ol nachajel eyuuj to ay e q'uinal d'a junelňej qued'oc.
14 Yuj chi' junc'olal tzoň lesalvi d'a Dios, yujto cojtac to yalňej tas sco
c'an d'ay, ol yab'i, tato sco c'an icha sgana. 15 Cojtac to a' tz'ab'an co lesal.
Yuj chi' cojtac paxi to a' tz'ac'an tas sco c'an d'ay. 16 Q'uinaloc tato tzeyil
junoc quetcreyenteal van sc'ulan junoc chucal, palta maň yicoclaj chamel
jun chucal chi', tato tzex lesalvi yuuj, axo Dios ol ac'an sq'uinal. Palta ay
chucal tojolňej co cham yuuj. Max val-laj d'ayex tato tzex lesalvi yuj juntzaň
eb' sc'ulan jun chucal chi'. 17 Masanil juntzaň chucal, mul d'a sat Dios. Palta
ay juntzaň chucal max oň chamlaj yuuj.
18 Cojtac tato yel yuninal oňxo Dios, maxtzac co b'eyb'alej chucal, yujto a
Yuninal Dios tzoň taňvani. Yuj chi' max yal oň yixtan viň diablo.
19 Cojtac to yic oňxo Dios. Axo masanil eb' yicto yolyib'aňq'uinal tic,
aytooch eb' d'a yol sc'ab' viň diablo.
20 Aňejtona', cojtac to ulnaquec' Yuninal Dios d'a yolyib'aňq'uinal tic. A ix
ac'an jacvoc co pensar, yic vach' scojtaquejel Dios te yel. Yuj chi' a ticnaic,
ayoňxooch yed' jun te yel, aton Jesucristo Yuninal. A jun Yuninal chi', aton
Dios te yel. A tz'ac'an co q'uinal d'a junelňej. 21 Yuj chi', ex xajanab'il vuuj,
maň eyac'och e pensar d'a juntzaň comon dios.

5.7-8 **5:7-8** Ay juntzaňxo copia b'aj syal icha tic: Ay oxvaň mach syac' testigoal sb'a d'a satchaaň,
aton co Mam Dios, jun Slolonel Dios sb'i yed' Espíritu Santo. A jun tic max ilchajlaj d'a juntzaň b'ab'el
copia, syalelc'ochi to max ilchajlaj d'a juntzaň copia tz'ib'ab'il d'a yalaňto ab'il 1600 ayic toxo ix ulec'
Jesucristo. Yuj chi' maj cac'och d'a tic.

A Schab'il Carta
SAN JUAN

Schab'il Juan sb'i jun carta tic, aton schab'il carta stz'ib'ejnacb'at viñaj apóstol Juan d'a jayvañ eb' creyente sic'b'ilel yuj Dios, palta ichato a d'a junoc ix creyente yed' yune' d'a yol spat b'aj stz'ib'ejb'at viñ. Syac'b'at stec'anil spensar eb' viñ, yic xajanej sb'a eb', syac'lan stec'anil eb', yic max scha yab' juntzañ comon c'ayb'ub'al eb', aton juntzañ tzec' yal juntzañxo eb' comon c'ayb'um.

Sco xajanej co b'a

1 A in icham vinac in tic, tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayach, ach vanab' yed' d'a eb' une'. A ex to sic'b'il exxo el yuj Dios ved'oc. Val yel tzex in xajanej. Mañoc inñej, palta tzex xajanej pax smasanil eb' ojtannac jun ab'ix te yel.
2 Tzex co xajanej, yujto a jun ab'ix te yel tic, ayxo och d'ayoñ d'a junelñej.
3 Tzin nib'ej to a co Mam Dios yed' Yuninal aton Jesucristo tz'oc' sc'ool d'ayex, syac'anpax svach'c'olal d'ayex ta', yujto ayoch co pensar d'a jun c'ayb'ub'al to yel, sco xajanan pax co b'a.
4 Ix te ja val in tzalajc'olal, ayic ix vab'ani to ay eb' une' van sb'eyb'alan jun c'ayb'ub'al te yel, icha yaj yalancan co Mam Dios d'ayoñ. 5 A ticnaic tzin c'an d'ayex ta' to slaj co xajanej co b'a co masanil. A jun checnab'il svalb'at tic d'ayex, mañ b'ab'elocto eyab'an tic. Yujto atax ix cac'anoch Dios d'a co c'ool ix cab'ani. 6 Tato van co b'eyb'alan schecnab'il Dios, sco xajanej co b'a syal chi'. A jun checnab'il cab'nacxo atax cochnac yicoc Dios, a tz'alani to sco xajanejecñej co b'a.

A eb' tzec' ac'an es

7 A ticnaic, mañ jantacoc eb' esalvum tz'ec' d'a yolyib'añq'uinal tic, tzec' yalan eb' icha tic: Ayic yulnaquec' Jesucristo, mañ ul yac'nacoc ochlaj sb'a animail, xchi eb'. A eb' tz'alan icha chi', yes eb', ajc'ool eb' d'a Cristo. 8 A exxo, tzeyil val e b'a d'a eb' yic mañ nab'añejoc e munlajel ta'. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, tz'acan ol e cha spac tas ol yac' Dios d'ayex.
9 A mach tz'actancan c'ayb'ub'al yalnaccan Cristo, syac'anoch stz'acub' jun c'ayb'ub'al chi', mañ ayocochlaj Dios d'ay syal chi'. Palta tato ayñejoch spensar d'a sc'ayb'ub'al Cristo chi', ayoch co Mam Dios d'ay, ay paxoch Yuninal d'ay. 10 Tato ay eb' sc'och d'ayex, palta ch'oc c'ayb'ub'al tzec' yal eb', mañ e chaoch eb' d'a yol e pat. Mañ ex tzalaj yed' eb' ayic sc'och eb' chi' d'ayex.
11 Tato vach' tzeyab'i ayic sc'och eb' chi' d'ayex, locan ex yed' eb' d'a jun yic chuc chi' syal chi'.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

12 Tzijtumto tas in gana sval d'ayex, palta malaj in gana tzin tz'ib'ejb'at d'a jun in carta tic, yujto tzin na' ta icha chi' ol b'at ex vila'. Ato ta' ol in vach' alejcan juntzañxo tic d'ayex, yic vach' ol ja co tzalajc'olal ta'.
13 A eb' yune' jun ix a nulej d'a tic, aton ix sic'b'ilxoel yuj Dios, syac'b'at stzatzil e c'ool eb'.

A Yoxil Carta
SAN JUAN

Yoxil Juan sb'i jun carta tic, aton jun yoxil carta stz'ib'ejnacb'at viňaj apóstol Juan d'a jun viň cuchb'um d'a jun iglesia, aton viňaj Gayo. Ay eb' tz'alani to ichato a junoc anciano tz'ib'annac jun carta tic, palta tecan a viňaj apóstol Juan. Tz'alji viňaj Gayo tic vach'il, yujto xajanej val eb' creyente viň. Syalpaxb'at viň to sya'ilej sb'a viňaj Gayo chi' d'a schucal sb'eyb'al viňaj Diótrefes. Slajvi chi', sb'at stzatzil sc'ool viňaj Demetrio.

Vach' lolonel tz'alji d'a viňaj Gayo

1 A in icham vinac in tic, tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayach, ach vuc'tac
Gayo. A ach tic, tzach in xajanej val d'a smasanil in c'ool.
2 Ach xajanab'il vuuj, tzin c'an d'a co Mam Dios to ichocab' svach'il aj d'a
yic Dios chi', ichocab' chi' svach'il pax yec' uuj, ayocab' pax a q'uinal. 3 Ayic
ix ul yalan eb' cuc'tac uuj, ix in te tzalaj val d'a tic yujto ix yal eb' to ay val
och a pensar d'a jun c'ayb'ub'al te yel, tza c'anab'ajejňej paxi. 4 Ayic svab'ani
to aňeja' sc'anab'ajan jun c'ayb'ub'al te yel eb' ochnac creyenteal vuuj, malaj
junocxo b'aj scot in tzalajc'olal icha jun chi'.
5 Ach xajanab'il vuuj, te vach' tzutej a pensar svab'i. Tzach colvaj d'a eb'
quetcreyenteal, vach'chom ay eb' maň ojtacoc. 6 Ay eb' ix alan d'a yichaň eb'
creyente smolb'ej sb'a d'a tic to tza xajanej a b'a yed' eb' ta'. Tzach colvaj val
d'a eb' b'aj sb'eyeq'ui. Smoj ichaňej chi' tzutej a b'a d'a eb', yujto icha chi'
sgana Dios. 7 A eb' chi', yujňej yac'an servil Jesucristo eb' tz'ec' eb'. Malaj
junoc tas scha eb' d'a eb' maň ojtannacoc Dios. 8 Yuj chi', yovalil a oň tic tzoň
colvaj d'a eb'. Tato icha chi', ichato van co munlaj pax yed' eb' ayic tz'ec' eb'
yalel jun c'ayb'ub'al te yel.

A sb'eyb'al viňaj Diótrefes

9 In tz'ib'ejnacb'at jun in carta d'ayex a ex tze molb'ej e b'a ta'. Palta a viňaj
Diótrefes, sgana viň aňej viň tzex ac'an mandar ta'. Yuj chi' syal viň to malaj
yelc'och tas scal d'ayex. 10 Yuj chi', tato ol in c'och d'ayex ta', ol vala' tas smul
viň, yujto toňej syesej co muloc viň d'ayex. Maňocňej juntzaň chi' sc'ulej viň.
Max schapax juntzaň eb' quetcreyenteal viň sc'och d'ayex ta'. Vach'chom
ayex e gana tze cha eb', axo viň sq'ue yoval. Tzex spechpaxel viň d'a scal eb'
quetcreyenteal ta'.
11 Ach xajanab'il vuuj, maň a b'eyb'alej sb'eyb'al eb' chuc sc'ulej. Aňej tas
sc'ulej eb' vach', a tza c'ulej. Tato vach' scutej co b'a, yic oňxo ton Dios. Palta
a eb' chuc syutej sb'a, maň yojtacoc Dios eb'.

A svach' b'eyb'al viňaj Demetrio

12 Axo viň cuc'tac Demetrio, van yalan eb' smasanil yuj svach'il viň,
chequel to sc'anab'ajej jun ab'ix te yel viň. Aňejtona' oň tic, scal pax viň
vach'il. Eyojtac, a tas scala', te yel.

Tz'ac'jib'at stzatzil sc'ool eb'

13 Tzijtumto tas in gana svalb'at d'ayach ta', palta maj in tz'ib'ejb'atlaj d'a
jun in carta tic. 14 Yujto tzin na' talaj ol in b'at ach vila', yic ato ta' ol in vach'
alejcan juntzaňxo tic d'ayach.
15 Ayocab' a junc'olal ta'. A eb' a vach'c'ool d'a tic, syac'b'at stzatzil a c'ool
eb'. Scac'b'at stzatzil sc'ool junjun eb' co vach'c'ool ta'.

A Ch'añ Scarta Viñaj
JUDAS

Judas sb'i jun carta tic, aton jun carta tic stz'ib'ejnacb'at viñaj Judas d'a eb' creyente d'a junjun iglesia. Syalanb'at viñ to tec'an syutej sb'a eb' d'a juntzañxo eb' tz'ec' yal juntzañxo ch'oc c'ayb'ub'al. Lajan tas syal jun carta tic yed' tas syal jun schab'il carta viñaj Pedro. Syalan viñ d'a eb' ol ilan juntzañ slajvub' c'ual chi' to tec'an syutej sb'a eb' d'a jun tas te yel, aton jun ay d'a junelñej.

Tz'el yich scarta viñaj Judas

1 A in Judas in tic, yac'umal in servil Jesucristo. Vuc'tac in b'a yed' viñaj Jacobo. Tzin tz'ib'ejb'at jun in carta tic d'ayex, a ex avtab'il exxo yuj co Mam Dios, xajan ex yuuj, tañvab'il ex yuj Jesucristo. 2 Oc'ocab' val sc'ol Dios d'ayex, yac'ocab' pax sjunc'olal yed' svach'c'olal d'ayex ta'.

A eb' chuc sb'eyb'al d'a scal eb' creyente
(2P 2.1-7)

3 Ex xajanab'il vuuj, ijan in tz'ib'ejnacb'at jun in carta yic svalb'at d'ayex yuj co colnab'il. Axo ticnaic, ay jun más yovalil svalb'at d'ayex. Svalb'ati to tzeyac' val eyip yic max juvi juntzañ co c'ayb'ub'al ac'b'il d'ayoñ d'a junelñej a oñ yic oñxo Dios tic. 4 Svalb'at juntzañ tic d'ayex, yujto ay eb' tz'och d'a co cal d'a elc'altac. A eb' chi' te chuc eb'. Syal eb' icha tic:

—Colchajnac oñxo yuj svach'c'olal Dios. Yuj chi', yalñej tas chucal co gana, syalñej co c'ulani, xchi eb'. Spatiquejcanel Jesucristo eb', añejton Cajal yaji. Aton eb' chi' tz'ib'ab'ilcan yab'ixal d'a Slolonel Dios d'a peca', syalani to ol b'atcan eb' d'a syaelal.

5 A jun svalb'at tic d'ayex, eyojtacxo, palta in gana tze nacot jab'oc ved'oc. A eb' vetchoñab' israel d'a peca', colchajnac el eb' smasanil d'a Egipto yuj Dios Cajal. Palta slajvi chi' tzijtum eb' yac'nac chamoc, yujto maj yac'och sc'ool eb' d'ay. 6 Añejtona' tze nacot tas ajnac juntzañ eb' ángel d'a peca', yujto yactejnaccan yopisio eb', yactannacpaxcan scajnub' eb'. Yuj chi' tzec'b'ilcan c'otan eb' d'a q'uen cadena d'a junelñej. A ticnaic preso yaj eb' d'a scal q'uic'alq'uinal yuj Dios. Icha chi' yajcan eb' masanto ol ja jun c'ual te nivan yelc'ochi. Ato ta' ol ch'olb'itaj eb'. 7 Añejtona' tze nacot tas ajnac eb' aj Sodoma yed' eb' aj Gomorra yed' juntzañxo choñab' ay d'a slac'anil. Añej ajmulal sc'ulejnac eb'. Sc'ulannac pax ajmulal eb' yed' eb' yetvinaquil. Icha yutejnac sb'a eb' ángel chi', icha chi' yutejnac pax sb'a eb'. A eb' chi', ch'oxnab'il yaj eb' d'a masanil anima ticnaic, yujto van yab'an syail eb' d'a cal c'ac' d'a junelñej.

8 Axo eb' ayoch d'a co cal ticnaic, añej chucal naan yuj eb', yuj chi' syac'b'at sb'a eb' d'a scal. Malaj yelc'och spoder Dios d'a eb'. Toñej sb'uchvaj eb' d'a eb' te nivac yelc'ochi. 9 Sco nacot jun sat ángel scuchan Miguel. Ayic junel yac'nac oval yed' viñ diablo, ayic stelannac sb'a yed' viñ diablo chi' yuj snivanil viñaj Moisés. A jun ángel chi', vach'chom te nivan spoder, palta maj stec'b'ejlaj sb'a sb'uchvaj d'a viñ diablo chi', maj scatab'ej paxlaj viñ. Toñej yalnac icha tic: Aocab' Dios Cajal tzach cachani, xchiñej d'a viñ. 10 Palta a eb' chi', toñej scomon b'uchvaj eb' d'a junoc tas mañ yojtacoc. Ay juntzañ tas yojtac eb' icha snaan junoc noc' noc' malaj spensar. A d'a juntzañ tic toñej svach' juejel sb'a eb'. 11 Ob'iltac eb', yujto lajan syutej sb'a eb' icha yutejnac sb'a viñaj Caín.

Yujñej q'uen tumin schoñel sb'a eb', icha yutejnac sb'a viñaj Balaam.[11] Icha viñaj Coré,[11] satnac el viñ, yujto yac'nac oval viñ d'a spatic Dios, icha chi' ol aj satel eb' yuj spitalil. [12] Q'uixvelal tz'ajoch eb' d'a e cal ayic tzex mol va'i yic tze ch'oxani to tze xajanej e b'a. Yujto comonñej tz'och eb' vael d'a e cal, max xiv jab'oc eb'. Icha junoc tañvum calnel añej stañvej sb'a, icha chi' syutej sb'a eb'. Icha taquiñ asun toñej sb'eyec' yuj ic', icha chi' yaj eb'. Lajan eb' icha junoc te te' max satanlaj d'a stiempoal. Toñej stacjieli, schamel te'. Slajvi chi', stoc'jiq'ueta te' smasanil yed' sch'añal yib'. Svach' satel te' d'a junelñej. [13] Icha val yovaj a' mar sq'ue chulan, icha chi' yaj eb', yujto max yal scachjioch vaan eb'. Icha juntzañ svom a a' tz'elcan d'a stitac, jantac chucal yed'nac, icha chi' eb' yuj juntzañ tas q'uixvelal sc'ulej chi'. Icha junoc q'uen c'anal satb'at d'a sb'e, icha chi' yaj eb'. Lista yaj q'uic'alq'uinal b'aj yovalil ol c'ochcan eb' d'a junelñej.

[14] A viñaj Enoc, yuquilxo yiñtilal viñaj Adán yaj viñ. A viñ aljinaccan yab'ixal eb' ayec' d'a co cal tic icha tic: Ol jax Cajalil, mañ jantacoc smilal eb' yicxo yed'nac ayic ol jaxoc. [15] Ato ta' ol ch'olb'itaj yaj eb' anima smasanil. Jantacñej eb' chuc, ol ochcan yaelal d'a yib'añ eb' yuj smul, yujto chuc sc'ulej eb'. Syalanpax chucal eb' d'a spatic Dios Cajal, yujto te chuc spensar eb', xchinaccan viñaj Enoc chi'. [16] A eb' ay d'a co cal tic, malaj tas scha sc'ol eb', alum pecal eb'. Añej tas snib'ej snivanil eb' sc'ulej. Toñej ste iq'uejchaañ sb'a eb'. Yalxoñej mach syal eb' vach'il yujñej to sgana eb' syac' ganar jab'oc tas d'a spatic eb'.

Checnab'il d'a eb' yicxo Dios

[17] Ex xajanab'il vuuj, naeccot juntzañ yalnacb'at eb' schecab' Cajal Jesús d'ayex icha tic: [18] A d'a jun slajvub' tiempoal, ay eb' comonñej ol b'uchvajoc. Añej juntzañ chucal sgana eb', a ol sb'eyb'alej eb', xchi eb'. [19] Yuj eb' chi' ol spoj sb'a eb' yicxo Dios. Añej d'a yic yolyib'añq'uinal tic ayoch spensar eb'. Malaj Yespíritu Dios ayoch d'a eb'.

[20] Palta a ex xajanab'il ex vuuj, tec'an tzeyutej e b'a d'a juntzañ c'ayb'ub'al eyac'nacoch d'a e c'ool to yicñej Dios yaji. Tzex lesalvi yed' spoder Yespíritu Dios. [21] Naanñejocab' eyuuj to xajan ex yuj Dios yacb'an sco tañvejec sja jun c'ual yic ol yac'an co q'uinal Cajal Jesucristo d'a junelñej, yujto tz'oc' sc'ool d'ayoñ.

[22] Co montejec eb' ay schab'c'olal, yic ol stec'b'ejxi sb'a eb'. [23] Yed' pax eb' ichato ayb'at d'a cal c'ac', co colequelta eb'. Ichato van co ñeranelta eb' d'a cal c'ac' chi'. Ay juntzañxo eb' yovalil tz'oc' co c'ool yuuj, palta xivoc oñec d'a eb', yujto ay smay co juviel yuj eb'. Axo juntzañ chucal sc'ulej eb' chi', co yajequel smasanil icha co yajanel junoc pichul mictac.

Aljocab' vach' lolonel d'a Dios

[24-25] Junñej ton Dios, aton co Columal. A tzoñ tañvani yic vach' A' ol oñ ic'anb'at d'a yichañ, malaj co paltail ayic ol oñ c'och d'a svach'ilal. Ol oñ te tzalaj yed' ta'. Yuj Cajal Jesucristo, yuj chi' calec to a Dios te nivan svach'il, te nivan yelc'ochi, te ay spoder. Añej Yajal d'a Smasanil. Ichataxon chi' yaji, ayic manto b'o yolyib'añq'uinal tic. Añeja' icha pax chi' ticnaic. Añeja' icha pax chi' d'a b'aq'uiñ. Amén.

---

11 **1:11** Tz'ilchaj pax yab'ixal viñaj Balaam tic d'a Números capítulos 22 masanto d'a 25. 11 **1:11** Tz'ilchaj pax yab'ixal viñaj Coré tic d'a Números 16.

A Tas Ch'oxb'il Yuj Jesucristo d'a San Juan
APOCALIPSIS

Apocalipsis sb'i jun libro tic, yujto a d'ay tz'ib'ab'ilcan tas ch'oxb'il d'a viñaj apóstol Juan ayic preso yaj viñ d'a Patmos, aton jun lum luum ay d'a snañal a' mar. Ix tz'ib'chaj jun libro tic ayic van spechji b'eyec' eb' creyente yujto syac'och Cristo eb' d'a sc'ool. A tas nab'il yuj viñaj Juan chi', to sc'ayb'ej eb' creyente viñ yic tec'an syutej sb'a eb' yac'anoch Cristo d'a sc'ool, yic tec'anpax syutej sb'a eb' d'a scal yaelal van yab'an eb' chi'. A jun libro tic tz'alancot yuj tas ix ch'oxji yil viñaj Juan icha vayich, yic snachajel yuj eb' creyente tz'avtan jun libro tic, vach'chom max nachajel yuj anima smasanil.

Añej jun libro tic tz'alan yuj juntzañ tastac satub'tac ol ujoc. Tzijtum juntzañ yechel ol checlaj d'a satchaañ yed' d'a sat luum tic. Syalanpaxcot yuj jun tas nivan yelc'ochi, aton tas ol aj sjax Jesucristo d'a schaelal, tas pax ol aj satel eb' mañ ol ac'anoch Cristo chi' d'a sc'ool yuj Dios yed' pax tas ol aj syamchaj viñ diablo ayic ol emcan viñ mil ab'il d'a jun xab' olan yed' pax yic ol b'atcan viñ d'a cal c'ac' d'a junelñej yed' eb' ol och tzac'an yed' viñ. Syalanpaxi to ol yac' yajalil Cristo yed' yiglesia mil ab'il, yed' tas ol aj yac'an spac Dios d'a eb' yuninal, aton eb' sc'anab'ajan Dios chi', yed' tas ol aj sch'olb'itaj masanil anima d'a slajvub' c'ual yuj Dios. Syalanpax yuj tas ol aj satancanel jun yolyib'añq'uinal tic Dios yed' satchaañ. Syalanpaxcot yuj jun ac' satchaañ yed' jun ac' yolyib'añq'uinal.

A juntzañ syac' Cristo cojtaquejeli

1 A jun libro tic tz'alan yuj juntzañ tas ac'b'il entregar d'a Jesucristo yuj Dios yic scojtaquejel a oñ schecab' oñ tic. A juntzañ syal tic toxo ol ujoc. A Jesús chi' ix checancot jun yángel yal juntzañ tic d'ayin a in Juan in schecab' in tic.
2 Svac' testigoal in b'a yuj tas ix vila' yed' yuj tas ix yal Dios yed' pax yuj tas ix yal Jesucristo.
3 A jun libro tic, a Dios ix ac'an tz'ib'chajoc. Yuj chi' a eb' tz'avtani yed' eb' tz'ab'ani, tato sc'anab'ajej eb' tas syala', te vach' yic eb', yujto toxo ol ujoc juntzañ syal tic.

A juntzañ scarta viñaj Juan d'a uque' iglesia

4 A in Juan in tic, tzin tz'ib'ejb'at d'ayex ex yicxo Dios d'a uque' iglesia d'a yol yic Asia. Yac'ocab' svach'c'olal Dios yed' sjunc'olal d'ayex. A Dios ayec' ticnaic, aytaxoneq'ui, toto pax ol javoc. Yac'ocab' svach'c'olal ucvañ eb' espíritu ayec' d'a yichañ b'aj c'ojanem Dios d'ayex. 5 Axo Jesucristo, aton testigo te yelñej syala', yac'ocab' svach'c'olal yed' sjunc'olal d'ayex. A b'ab'laj pitzvinac pax d'a scal eb' chamnac. A Yajal yaj d'a eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal tic. Te xajan oñ yuuj. Ix yic'canel co mul yed' schiq'uil, 6 oñ yac'anoch schoñab'oc yic tzoñ och sacerdoteal, yic scac' servil Dios, aton Smam. Calec to te nivan yelc'och Jesucristo, te ay spoder d'a masanil q'uinal. Amén.
7 A Cristo toxo ol javoc d'a scal asun. Masanil eb' anima ol ilan sjavi. Yed' pax eb' tecjinacchamoc, ol yil eb' sjavi. Axo eb' anima d'a junjun choñab' d'a yolyib'añq'uinal tic, ayic ol yilan eb', ol laj oc' eb'. Val yel icha chi' ol ajoc. Amén.
8 A in ton tic b'ab'el in d'a smasanil, añeja' slajvub' in paxi. Icha chab' letra, A yed' Zeta, icha chi' vaji, xchi Dios Cajal, aton syal yuj smasanil. Ayec' ticnaic, aytaxoneq'ui, toto pax ol javoc.

A tas yilnac viñaj Juan icha vayichal

9 A in Juan in tic, cuc'tac co b'a eyed'oc. Quetb'eyum co b'a cab'an syail. Añejtona' quetb'eyum pax co b'a d'a yol sc'ab' Dios. Junxoñej scutej co chaan co tec'anil syac' Jesucristo d'ayoñ. A junel, preso vaj d'a jun lugar scuchan Patmos, d'a snañal a' mar, yujñej to svalel slolonel Dios, svac'anpax testigoal in b'a yuj Jesucristo. 10 Axo d'a sc'ual Cajal, ix javi spoder Yespíritu Dios d'a vib'añ. Ix vab'ani, ay jun te chaañ ix avaj d'a in patic, icha yoc' junoc q'uen trompeta. 11 Ix yalan d'ayin:

A tas van ilan tic, tz'ib'ejcan d'a ch'añ uum. Tzac'anb'at d'a eb' creyente d'a uque' iglesia: Aton d'a Éfeso, d'a Esmirna, d'a Pérgamo, d'a Tiatira, d'a Sardis, d'a Filadelfia yed' d'a Laodicea, xchi d'ayin.

12 Ix lajvi chi', ix in b'at q'uelnaj d'a in patic, ix vilani mach jun tz'avaj chi' d'ayin. Axo ix vilani, ay uque' sb'achnub' candil nab'a oro. 13 Axo d'a snañal juntzañ b'achnub' chi', ay jun icha anima yilji. Ayoch jun spichul jucan, ayemc'och d'a yib'añ yoc. Ayoch jun tzec'ul nab'a oro levan sat d'a sñi' sc'ool. 14 Axo xil sjolom, icha noc' sacsac lana, icha pax saquil q'uen sacb'at. Axo yol sat, lajan yilji icha te' c'ac'. 15 Axo yoc, toxoñej sveei yilji icha q'uen bronce sñusji d'a yol horno, sñicjipaxel smical. Toxoñej sñilili sjaj sloloni, icha sc'añ yem a' nivac pajav. 16 Yed'nacq'ue uque' c'anal d'a svach' c'ab'. A d'a yol sti' ayelta jun espada jay ye d'a schab'il pac'añ. A sat, copopi yilji icha yoc c'u stup yoc co sat quilani.

17 Ayic ix vilan chi', in telvi, icha chamnac in aj d'a yichañ. Palta ix yac'anq'ue svach' c'ab' d'a vib'añ, ix yalan d'ayin:

—Mañ ach xivoc. A in ton tic b'ab'el in d'a smasanil, slajvub' in paxi. 18 Pitzan in, milb'il in chamoc palta pitzvinaquinxi d'a junelñej. A d'ayin ay sllaveal yic chamel yed' jun lugar b'aj ay eb' chamnac. 19 Tz'ib'ejcan juntzañ ix il tic: Aton juntzañ ayec' ticnaic yed' juntzañ toto ol ujoc. 20 Ol val d'ayach tas syalelc'och uque' c'anal ix il d'a in vach' c'ab' yed' pax uque' sb'achnub' candil nab'a oro ix ila'. A uque' c'anal chi', aton eb' ucvañ in checab' d'a uque' iglesia sch'oxo'. Axo uque' sb'achnub' candil chi', aton uque' iglesia chi' sch'oxo'.

2

A ch'añ carta d'a eb' creyente d'a Éfeso

1 Ix yalan Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a choñab' Éfeso icha tic. A jun yamjinacq'ue uque' c'anal d'a svach' c'ab', aton jun sb'eyec' d'a scal uque' sb'achnub' candil nab'a oro, a tz'alan d'ayex: 2 Vojtac masanil tas tze c'ulej. Vojtac to tzeyac' val och d'a e c'ol e munlaj d'a yic Dios, te nivan pax tzeyutej e c'ol eyac'an techajoc, max e chapaxoch eb' mañ vach'oc d'a e cal. Vojtac paxi to ix laj eyac' proval eb' syaloch sb'a in checab'oc. Ix ilchajelta eyuuj to yes eb'. 3 Vuujñej te nivan yaelal sjavi d'a eyib'añ, palta tzeyac' techajoc, max eyac'paxlaj chab'ax e c'ool. 4 Palta ay val syal janic' in c'ool d'ayex, yujto maxtzac in e xajanej icha d'a sb'ab'elal. 5 Yuj chi' naeccoti, chajtil eyaji ayic manto chab'ax e c'ool. Naec e b'a, b'oecxi e b'a icha d'a yalañtaxo. Tato max e na e b'a, elañchamel ol in javoc d'ayex, ol vic'anel sb'achnub' e candil d'a yed'tal. 6 Palta ay jun vach' tze c'ulej svila', yujto a sb'eyb'al eb' nicolaíta tze chaqueli, icha svutej in chacanpaxel a in tic. 7 Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab'och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia. A eb' ol ac'an techajoc, ol vac' sat jun te te' yic q'uinal d'a junelñej slo eb'. A jun te te' chi', a d'a svach'ilal Dios ayec' te', xchi Jesús d'ayin.

A ch'añ carta d'a eb' creyente d'a Esmirna

8 Ix yalanxi Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente
d'a choňab' Esmirna icha tic: A jun mach b'ab'el d'a yichaň smasanil, slajvub'
paxi, aton jun chamnac, palta pitzvinacxi, a tz'alan d'ayex icha tic: 9 Vojtac
jantac syaelal sjavi d'a eyib'aň. Te meb'a' ex, palta val yel te b'eyum ex.
Vojtac paxi chajtil tz'aj e b'uchji yuj eb' syaloch sb'a israelal, palta a smolanil
eb' chi' yic viň Satanás yaji. 10 Maň ex xiv yuj juntzaň yaelal ol javoc d'a
eyib'aň. Yujto ayex ol ex ac'joc och d'a preso yuj viň diablo yuj eyac'ji proval.
Lajuňe' c'u ol ex och d'a syaelal. Palta c'anab'ajumňej tzeyutej e b'a masanto
d'a chamel. Tato icha chi' tzeyutej e b'a, ol vac' spac d'ayex, aton e q'uinal
d'a junelňej. 11 Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab' och schiquin d'a tas syal
Espíritu d'a junjun iglesia. A eb' ol ac'an techajoc, maňxo ol yab'laj syail eb'
d'a junxo schab'il chamel, xchi Jesús d'ayin.

A ch'aň carta d'a eb' creyente d'a Pérgamo

12 Ix yalanpax Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb'
creyente d'a Pérgamo icha tic: A jun ay yespada te jay ye d'a schab'il pac'aň, a
tz'alan d'ayex: 13 Vojtac b'ajtil ayex eq'ui. Ay ex ec' d'a jun choňab' b'aj syac'
yajalil viň Satanás, palta aňeja' tzin e c'anab'ajej. A viňaj Antipas, yac'nac val
testigoal sb'a viň vuuj. Milb'ilcham viň d'a e cal b'aj ayec' viň Satanás chi',
palta aňeja' tec'an ix eyutej e b'a d'ayin. 14 Palta ayto juntzaň e paltail svila',
yujto ayex tzato eyac'och e chiquin d'a sc'ayb'ub'al viňaj Balaam.2.14 A viň
ac'jinac sc'ool viňaj Balac ayic yac'annac juvoquel eb' israel viň. Yuj viňaj
Balac chi', schinac juntzaň noc' eb', juntzaň noc' tz'ac'ji d'a scomon diosal eb'.
Emnac pax eb' ajmulal. 15 Aňeja' ayex pax tzeyac'och e pensar d'a sc'ayb'ub'al
eb' nicolaíta. 16 Yuj chi', naec e b'a ticnaic, tato maay, elaňchamel ol in javoc
d'ayex, ol vac'an oval yed' eb' icha chi' sc'ulej. A jun espada ayelta d'a yol in ti',
a ol vac'lab'ej. 17 Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab' och schiquin d'a tas syal
Espíritu d'a junjun iglesia. A eb' ol ac'an techajoc, ol vac' jun maná sva eb',
aton jun c'ub'aneli. Ol vac'anpax junjunoc q'uen q'ueen sacsac d'a eb'. A d'a
jun q'ueen chi' tz'ib'ab'iloch jun ac' b'i malaj mach ojtannac. A eb' ol chaan
yico', aňej eb' ol ojtacaneloc, xchi Jesús d'ayin.

A ch'aň carta d'a eb' creyente d'a Tiatira

18 Ix yalanxi Jesús d'ayin: Icha tic tzutej a tz'ib'anb'at d'a in checab' ayec' d'a
scal eb' creyente d'a choňab' Tiatira: A Yuninal Dios icha c'ac' yol sat, axo yoc
toxoňej sveei icha q'uen bronce, a tz'alan jun tic d'ayex: 19 Vojtac masanil tas
tze c'ulej. Tzin e xajanej. Tzin eyac'anoch d'a e c'ool. Tzin eyac'anpax servil.
Tec'an val tzeyutej e b'a eyac'an techajoc. Vojtac to ec'alto tzex munlaj ticnaic
icha d'a yalaňtaxo. 20 Palta ay janic' tas tzin na d'a e patic, yujto tze chaoch
ix Jezabel d'a e cal. A jun ix chi', syaloch sb'a ix schecab'oc Dios, palta toňej
syac' musansatil eb' in checab' ix. Yujto a ix tz'ac'an sc'ool eb' yic tz'em eb'
ajmulal, scuchb'an pax eb' ix schi juntzaň noc' noc' tz'ac'ji silab'il d'a juntzaň
comon dios. 21 Nivan ix vutej in c'ool d'a ix, talaj sna sb'a ix yuj jun yajmulal
chi', palta malaj sgana ix sna sb'a d'a smul chi'. 22 Yuj chi' ol vac'och syaelal
ix, ol b'atcan ix d'a sat ch'at. Yed' pax eb' sc'ulan ajmulal chi' yed' ix, tato maň
ol sna sb'a eb', tato max yactejcan eb' sc'ulan icha sc'ulej ix chi', ol vac'pax
val och syaelal eb'. 23 Aňejtona' ol vac'pax miljoccham eb' yune' ix. Icha chi'
ol aj in yojtacanel eb' creyente d'a junjun iglesia to a in tic vojtac masanil tas
ay d'a spensar eb' yed' tastac sna eb'. Ol yojtaquejpaxel eb' to a in tic ol vac'
spac d'ayex junjun ex ato syala' tas tze c'ulej. 24-25 Palta a exxo aj Tiatira ex
chi', a ex ton max eyac'och e pensar d'a sc'ayb'ub'al jun ix chi', aton juntzaň

2.14 **2:14** Tz'ilchaj pax jun ab'ix tic d'a Números 25.1-3 yed' pax d'a 31.16.

c'ayb'ub'al syal eb' to yic viñ Satanás yaji, mañ comonoc tz'ojtacajeli. Palta a exxo max eyac'och e b'a yed' eb', añej jun tic svalb'at d'ayex: Vach'ñej tzeyutej e b'a masanto ol in jaxoc, mañxa junocxo checnab'il syal valanb'at d'ayex. 26 A eb' ol ac'an techaj sc'ulan icha in gana masanto d'a slajvub', aton eb' ol vac'och yopisio yac'an yajalil d'a juntzañ nación. 27 Icha yutejnac in Mam yac'an vopisio, icha chi' ol vutoc vac'an yopisio eb'. Yuj chi' ol yac' yajalil eb', mañxo ol oc'laj sc'ool eb'. Ol satel juntzañ nivac nación chi' eb', icha tz'aj smac'jipoj junoc lum chen yed' junoc q'uen c'ococh. 28 Añejtona' ol vac'pax jun q'uen nit c'anal d'a eb'. 29 Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab' och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia, xchi Jesús d'ayin.

3

A ch'añ carta d'a eb' creyente d'a Sardis

1 Ix yalanxi Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a Sardis icha tic: A jun ayoch ucvañ Yespíritu Dios d'ay, aypaxec' uque' c'anal d'ay, a tz'alan d'ayex: Vojtac masanil tas tze c'ulej. A d'a sat eb' eyetanimail pitzan ex val, palta axo d'a in sat, chamnac ex eli. 2 Yuj chi' naec val e b'a. Vach'chom ayto val jab'xo e vach' b'eyb'al svila', palta ijan val slajvieli. Yuj chi' tzeyac' val eyip e c'ulan juntzañ chi' yic mañ ol vach' sateloc. Svalb'at juntzañ tic d'ayex yujto a juntzañ van e c'ulani, mañ vach'oc d'a yichañ in Diosal. 3 Yuj chi' naeccot juntzañ c'ayb'ub'al b'aj eyac'nac och e pensar d'a yalañtaxo, naecpax e b'a. Aq'uecxi och e pensar d'ay. Macvajañec, tato maay, ol in javoc d'ayex icha junoc elc'um malaj mach ojtannac jantac hora sc'ochi. 4 Palta ay jayvañ ex d'a Sardis chi', manto ex juviel-laj. Icha junoc mach malaj b'aj smicax jab'oc spichul, icha chi' eyaji. Yuj chi' ol ac'joc och junjun e pichul te sac. Ol ex b'eyec' ved'oc, yujto smoj icha chi' tzex aji. 5 A eb' ol ac'an ganar, ol ac'jococh jun pichul te sac d'a eb'. Malaj b'aq'uiñ ol in suc sat sb'i eb' d'a jun libro yic q'uinal d'a junelñej. Ol valan d'a yichañ in Mam yed' d'a yichañ eb' yángel to vic eb'. 6 Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab' och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia, xchi Jesús d'ayin.

A ch'añ carta d'a eb' creyente d'a Filadelfia

7 Ix yalanxi Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb' creyente d'a choñab' Filadelfia icha tic: A jun te vach'ñej, jun te yelñej syala', jun ed'jinac sllave viñaj rey David. Ayic sjacani, malaj mach syal smacanxi. Ayic smacani, malaj mach syal sjacanxi. A tz'alan d'ayex: 8 Vojtac masanil tas tze c'ulej. Ay jun puerta ix in jac d'a eyichañ. Malaj mach syal smacanxi. Vach'chom quenñej val e tec'anil, palta tze c'anab'ajej in lolonel. Malaj b'aj ix eyala' to mañ in eyojtacoc. 9 Yuj chi' a eb' tz'ac'an servil viñ Satanás, eb' stz'ac yaloch sb'a israelal, ol vac'b'at eb' d'ayex, ol em cuman eb' d'a sat lum d'a eyichañ. Icha chi' ol vutoc eb' yic ol nachajel yuj eb' to xajan ex vuuj. 10 Yujto tze c'anab'ajej in checnab'il, tec'an val tzeyutej e b'a d'a scal syaelal. Yuj chi' ol ex in tañvej d'a scal jun nivan yaelal ol javoc yic syac'an proval masanil anima d'a yolyib'añq'uinal tic. 11 Toxo ol in javoc, yuj chi' vach' tzeyutej e b'eyb'al ichataxon eyaji, yic malaj mach ol yal yic'anec' spac eyic junjun ex. 12 A eb' ol ac'an techajoc, icha juntzañ yoyal stemplo in Diosal, icha chi' ol aj eb' vuuj, yujto malaj b'aq'uiñ ol elta eb' ta'. Ol in tz'ib'ejoch sb'i in Diosal d'a eb' yed' sb'i schoñab', aton jun ac' Jerusalén ol emta d'a satchaañ b'aj ay in Diosal. Añejtona' ol in tz'ib'ejpaxoch in b'i ac'to d'a eb'. 13 Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab'och schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia, xchi Jesús d'ayin.

A ch'aň carta d'a eb' creyente d'a Laodicea

14 Ix yalanxi Jesús d'ayin: Tz'ib'ejb'at d'a in checab' ayec' d'a scal eb'
creyente d'a choňab' Laodicea icha tic: A jun yelňej syala', vach'ňej syutej
sb'a yac'an testigoal, a' b'ojinac masanil tas yed' Dios, a' tz'alan d'ayex:
15 Vojtac masanil tas tze c'ulej. Lajan ex icha junoc tas tz'uc'ji, mantoc te siic,
mantoc te c'ac'. Octom siic ex, ma te c'ac' ex paxi. 16 Palta lajan ex icha junoc
tas namq'uixin, malaj vach' yochi. Yuj chi', ichato ol ex in puch'ejeli. 17 Yujto
tzeyala': A oň tic b'eyum oň, vach' oň, malaj jab'oc co paltail, nivanoc xe
chi. Palta maň jab'oc snachajel eyuuj tato malaj jab'oc e vach'il, malaj jab'oc
eyelc'ochi. Icha yaj junoc mach malaj tas ay d'ay, max uji yilani, b'eraneli,
icha chi' eyaji. 18 Yuj chi' sval d'ayex, b'oec val e b'eyb'al. Tato icha chi', ichato
ol e man jun oro b'ob'il d'a scal c'ac' d'ayin, yic ol e cha e b'eyumal d'a val yel.
Ichato ol e man jun e pichul te sac d'ayin, yuj chi' maňxo ol ex q'uixvoclaj,
ina to b'eranexeli. Aňejtona', ichato ol e man yaňal yol e sat d'ayin, yic ol
yal eyilani. 19 Jantacňej eb' xajan vuuj, tzin cachoch vaan eb', svac'anpaxoch
syaelal eb'. Yuj chi', naec val e b'a, tzeyac'paxoch e pensar d'ayin. 20 Ab'ec val,
ichato van vavajoch d'a ti' pat. Tato ay mach tz'ab'an in jaj, sjacan te' d'ayin,
ol in och yed'oc. Ol in va yed'oc, ol va pax ved'oc. 21 A eb' ol ac'an techajoc, ol
vaq'uem c'ojan eb' b'aj ay in despacho, icha ix aj vem c'ojan yed' in Mam b'aj
ay sdespacho, yujto vac'nac techajoc. 22 Masanil mach tz'ab'ani, yac'ocab'och
schiquin d'a tas syal Espíritu d'a junjun iglesia, xchi Jesús d'ayin.

4

A jun sdespacho Dios ayec' d'a satchaaň

1 Ix lajvi chi' ix vilani ay jun puerta jacan d'a satchaaň. Axo jun lajan yoch
sjaj icha q'uen trompeta, aton jun ix b'ab'laj alan d'ayin d'a sb'ab'elal, a' ix
alanxiemta d'ayin icha tic:

—Q'ueaňcot d'a tic. Ol in ch'ox d'ayach juntzaň tastac yovalil ol ujoc ayic ol
lajvoc juntzaň tic, xchi d'ayin.

2 Ix javi spoder Yespíritu Dios d'a vib'aň, ix vilan jun despacho d'a satchaaň,
ay jun mach c'ojanem d'ay. 3 A jun c'ojanem chi', lajan yilji icha q'uen jaspe,
ma q'uen cornalina, veei yilji. Axo d'a jun c'ojnub' chi' oyanoch jun chacpan
toxoňej stziquiqui, icha q'uen esmeralda. 4 Axo d'a spatic yichaň, oyanoch
24 xila icha yic eb' yajal. Ata' c'ojjab'em 24 eb' ichamtac vinac, te sac spichul
eb'. Ayq'ue junjun corona oro d'a sjolom junjun eb'. 5 Tz'el copoljoc c'ac'
d'a jun c'ojnub' chi' yed' juntzaňxo tas ix laj ňilili, ňilili sc'aň pax c'u. Ay
uque'4.5 nivac candil ayoch sc'ac'al d'a yichaň c'ojnub' chi', aton Yespíritu
Dios yucvaňil. 6 Aypaxec' junxo tas d'a yichaň, yaxd'ujinac icha junoc ňajab',
ma icha q'uen nen.

Axo d'a snaňal jun despacho chi' yed' d'a stz'ey, ay chaňvaň querubín,4.6
ayňej yol sat eb' d'a spatic yichaň. 7 A jun b'ab'el querubín lajan icha noc'
choj. A schab'il, lajan icha noc' quelem vacax. A yoxil, lajan yilji sat yed' sat
anima. Axo schaňil, lajan icha noc' d'iv sjeňvi. 8 A chaňvaň eb' chi', vactac
sc'axil junjun eb'. Ayňej yol sat eb' d'a spatic yed' d'a yool. C'ual d'ac'val yalan
eb' icha tic:

A Cajal co Diosal, Axoňej val, masanil tas syal yuuj. Ayňejtaxon ec' d'a
yichb'anil, aypaxec' ticnaic, toto pax ol javoc, xchi eb'.

4.5 **4:5** A d'a sat eb' israel, a jun número 7 sch'oxcoti to te tz'acan. Syal ucvaň espíritu d'a tic yuj sch'oxaneli to te tz'acan Espíritu Santo d'a smasanil. 4.6 **4:6** A d'a tic syala', "juntzaň tastac pitzan". Ayic sco lajb'an juntzaň pasaje tic yed' juntzaň pasaje d'a Ezequiel, sco na'a to querubín juntzaň sb'inaj chi' d'a tic.

9 A eb' querubín chi' schañvañil syal eb' to a Dios c'ojanem d'a yol jun despacho ayñej ec' d'a masanil q'uinal, te nivan spoder, te nivan pax yelc'ochi, syac'anpax yuj diosalil eb' d'ay. 10 Juntac el syal eb' icha chi', tz'em ñojjab' eb' 24 ichamtac vinac chi' d'a yichañ Dios ayñej ec' d'a masanil q'uinal, syac'anpaxem sb'a eb' d'ay. Syac'anem scorona eb' d'a yichañ sdespacho chi', syalan eb' icha tic d'ay:

11 Ach Cajal, co Diosal, smoj tz'alji d'ayach to nivan a vach'il, nivan elc'ochi, nivan pax a poder. Yujto a ach a b'onac masanil tas. Ayñejec' masanil tastac yujto icha chi' a gana, yuj chi' b'ob'il uuj, xchi eb'.

5

A jun Calnel sb'i yed' pax jun uum

1 Ix vila' to a d'a svach' c'ab' jun c'ojanec' d'a sc'ojnub', ay jun ch'añ uum chulb'il. Tz'ib'ab'il d'a yool yed' d'a spatic. Ay uque' spixul[5.1] ayoch d'a spatictac, yuj chi' max yal-laj xuyjib'ati. 2 Ix vilan pax jun ángel te ay spoder, te chaañ ix sc'anb'ej:

—¿Mach val junoc smoj sd'iñchitan juntzañ spixul chi' yic xuyjib'at ch'añ uum chi'? xchi.

3 Palta a d'a satchaañ, d'a sat luum yed' pax d'a yalañ lum luum, malaj junoc mach smoj xuyanb'ati yed' yavtan yol ch'añ. 4 Ix el val veq'uec'oc vav voq'ui, yujto malaj junoc mach smoj xuyan jun uum chi' yic syavtan tas syala'. 5 Palta ay junoc eb' ichamtac vinac ix alan d'ayin:

—Mañ ach oc'oc. D'a scal eb' yiñtilal viñaj Judá, a jun Choj sb'i, aton jun yiñtilalcan viñaj rey David, a ac'jinac ganar. A smoj sd'iñchitan uque' spixul chi', añeja' ol xuyanb'at ch'añ uum chi', xchi d'ayin.

6 Axo d'a snañal jun despacho chi', d'a scal chañvañ querubín, d'a scal eb' ichamtac vinac, ata' ix vil jun Calnel sb'i. Liñaneq'ui, chequel to milb'ilxo chamoc. Uque' sch'aac, uque' pax yol sat. Axo yol sat chi', aton Yespíritu Dios yucvañil checb'ilb'at d'a masanil yolyib'añq'uinal tic sch'oxo'. 7 A jun Calnel sb'i chi', a' ix b'at chaanelta jun uum chi' d'a svach' c'ab' jun c'ojanem d'a sc'ojnub' chi'. 8 Ix lajvi schaanelta jun uum chi', axo eb' querubín schañvañil yed' eb' 24 ichamtac vinac, ix em cuman eb' d'a yichañ jun Calnel sb'i chi'. Ay yarpa junjun eb', yed'nacpax junjun yuc'ab' eb' nab'a oro, b'ud'an d'a incienso. A incienso chi', a slesal eb' yicxo Dios sch'oxo'. 9 Ix sb'itan jun ac' b'it eb' icha tic:

A ach tic, a moj tza chaec' jun ch'añ uum chi' yic tza d'iñchitanel spixul. Yujto ach miljichamoc, yuj chi' ix a manel eb' anima yed' a chiq'uil yic tz'och eb' yicoc Dios. Tzijtum eb' d'a junjun iñtilal, d'a junjun ti'al, d'a junjun choñab' yed' d'a junjun nación ix a mancaneli.

10 Yujto a ach ix ac'och jun choñab'il eb' d'a sacerdoteal yic syac'an servil co Diosal eb'. Ol yac' yajalil eb' d'a yolyib'añq'uinal tic, xchi eb'.

11 Ix lajvi chi', ix vilani, tzijtum eb' ángel d'a spatic yichañ jun sdespacho chi' yed' eb' querubín chi' yed' eb' ichamtac vinac chi'. Ix vab'an yoch sjaj eb'. Mañ jantacoc sb'isul eb', mañxo b'ischajb'enoc. 12 Te chaañ ix yal eb':

A jun Calnel sb'i, aton milb'ilchamoc, smoj scala' to ay spoder, ay sb'eyumal, ay sjelanil, ay pax yip. Te nivan yelc'ochi, te nivan svach'ilal. Smojton val calan vach' lolonel d'ay, xchi eb'.

13 Ix vab' pax sjaj masanil tas b'ob'il yuj Dios d'a satchaañ, d'a yolyib'añq'uinal tic, d'a yalañ lum luum yed' d'a yol a' mar. Masanil tas ay d'a juntzañ lugar chi' ix laj yala':

5.1 **5:1** A d'a castilla "sello" xchi. A yopisio sello ayoch chi' yic malaj junoc mach scomon jacan ch'añ uum chi'.

Calec vach' lolonel d'a jun c'ojanem d'a sc'ojnub' yed' d'a jun Calnel sb'i. Calec
d'a masanil tiempo to te nivan yelc'ochi, te nivan stziquiquial, aňej
Yajal yaji, xchi eb'.
14 Axo eb' querubín schaňvaňil ix alani:
—Ichaton chi', xchi eb'.
Axo eb' 24 ichamtac vinac, ix em cuman eb', ix laj yac'anem sb'a eb' d'ay.

6

A uque' spixul ch'aň uum

1 Ix vilani a jun Calnel sb'i ix d'iňchitanel juntzaň spixul ch'aň uum chi'.
Ayic ix sd'iňchitan jun b'ab'el spixul, ix vab'an yalan junoc eb' d'a scal eb'
chaňvaň querubín, icha val sňilili sc'aň c'u icha chi' yoch sjaj, ix yalan icha
tic:
—Cotaň, xchi.
2 Axo ix vilani, ay jun noc' sacsac chej. Ay jun ayq'ue d'a yib'aň noc', ay jun
jul-lab' yed'nac. Ix ac'jipax jun scorona. Ix lajvi chi' ix b'at yac'an oval yic
syac'an ganar.
3 Ayic ix sd'iňchitan schab'il spixul chi', ix vab'an yalan jun schab'il
querubín:
—Cotaň, xchi.
4 Axo ix vilani, ix elta junxo noc' chacchac chej. Ay jun ayq'ue d'a yib'aň
noc', ix ac'ji jun q'uen nivan machit d'ay, ix och yopisio yic'anel junc'olal d'a
masanil yolyib'aňq'uinal tic, yic slaj smil-lancham sb'a eb' anima.
5 Ayic ix sd'iňchitanel jun yoxil spixul chi', ix vab'an yalan junxo yoxil
querubín:
—Cotaň, xchi.
Axo ix vilani, ayec' junxo noc' q'uiq'uic' chej. Ay jun ayq'ue d'a yib'aň
noc' yed'q'ue jun libra. 6 Ix vab'an yoch sjaj jun d'a snaňal eb' querubín chi'
schaňvaňil, ix yalan icha tic:
—Chab'ňej libra ixim trigo d'a jun denario, vaqueňej pax libra ixim cebada
d'a jun denario. Maň eyixtej aceite yed' vino, xchi.
7 Ayic ix sd'iňchitanel jun schaňil spixul chi', ix vab'an yalan junxo schaňil
querubín:
—Cotaň, xchi.
8 Axo ix vilani ayec' junxo noc' c'anc'an chej. A jun ayq'ue d'a yib'aň noc',
Chamel sb'i. Axo jun lugar b'aj ayec' spixan eb' chamnac, tzac'anoch yuuj.
A jun Chamel sb'i chi', ix ac'ji spoder smilancham junjun anima d'a scal
chaňtacvaň eb' anima d'a yolyib'aňq'uinal tic. Ay eb' ol miljoccham d'a oval,
ay eb' ol cham yuj vejel, ay eb' ol cham yuj yab'il, ay eb' ol cham yuj juntzaň
noc' chium noc'.
9 Ayic ix sd'iňchitanel jun yoil spixul chi', ix vilan spixan eb' milb'ilcham
yuj slolonel Dios, yujto yac'nac testigoal sb'a eb' yuuj. A d'a yalaň jun altar
ayec' eb'. 10 A eb' chi' te chaaň ix yal eb' icha tic:
—Ach Cajal, vach' achňej toni. Yelton val tzala'. ¿B'aq'uiň val ol a ch'olb'itej
tas yaj eb' ay d'a yolyib'aňq'uinal yic tzac'anec' co pac d'a eb' yujto smilnac
oň cham eb'? xchi eb'.
11 Ichato chi' b'ian, ix ac'ji junjun spichul eb' sacsac. Ix alji d'a eb' to syic'
jab'ocxo yip eb', masanto ol tz'acvoc sb'isul eb' yetcreyenteal eb', aton eb'
d'iňan smiljicham icha eb' chi', aton eb' tz'ac'an servil Cristo icha eb' chi'.
12 Ix vilani, ayic ix sd'iňchitanel jun svaquil spixul chi', ix vab'ani, ix ec'
jun nivan quixcab'. Axo c'u, ix q'uic'b'iel icha noc' lopil. Axo q'uen uj chac
ix aj q'ueen icha chic'. 13 Axo q'uen c'anal, ix laj emta raňaljoc q'ueen d'a

yolyib'aňq'uinal tic. Icha tz'aj yemta sat te' higo vanxo slajvieq'ui a tz'ib'xi te' yuj ic', icha chi' ix aj yemta q'ueen. 14 Icha tz'aj schulji junoc uum, icha chi' ix aj satjiel satchaaň. Axo masanil lum vitz yed' juntzaň lum luum ay d'a snaňal a a', ix laj ic'jiel lum d'a yed'tal. 15 Axo eb' rey d'a yolyib'aňq'uinal tic, ix laj sc'ub'ejel sb'a eb' d'a yoltac q'uen nivac ňaq'ueen yed' d'a caltac q'ueen d'a tzalquixtac. Icha pax chi' ix yutej sb'a masanil eb' nivac vinac, eb' b'eyum, eb' yajal yed' eb' ay yelc'ochi. Vach'chom eb' checab' yaji, vach'chom pax eb' yic sb'a, ix laj b'at eb' smasanil elelal. 16 Ix laj yalan eb' icha tic:

—Comonoc scot lum nivac vitz tic yed' q'uen nivac tenam tic d'a quib'aň tzoň sc'ub'anel d'a jun c'ojanem d'a sc'ojnub', tzoň scolan pax el d'a yoval sc'ol jun Calnel sb'i chi'. 17 Yujto ix javi jun c'ual te nivan yelc'ochi yic syac'ancot yoval sc'ol Dios d'a quib'aň. Malaj junoc mach ol techaj jun c'ual chi' yuuj, xchi eb'.

7

A eb' israel ix och sello d'ay

1 Ix lajvi chi', ix vilani, ay chaňvaň ángel liňjab'ec' d'a junjun yesquinail yolyib'aňq'uinal tic. Syamoch vaan chaňe' ic' eb' tz'ec' d'a yolyib'aňq'uinal tic. Yuj chi' maňxalaj ic' ix ec' d'a sat luum yed' d'a yib'aň a' mar. Maňxa val junoc te te' ix ib'xi. 2 Ix vilani, ix javi junxo ángel b'aj sjavi c'u. Yed'nac jun sello yic Dios pitzan. Te chaaň ix avaj d'a chaňvaň eb' ángel chi'. Aton eb' chaňvaň chi' ac'b'il spoder yixtan sat luum tic yed' a' mar. Ix yalan d'a eb' icha tic:

3 —Manto eyixtejb'at tastac ay d'a sat luum, tastac ay d'a yol a' mar yed' te te', masanto ol cac'och sello d'a snaňal sat eb' tz'ac'an servil co Diosal, xchi d'a eb'.

4 Axo ix vab'ani, a eb' ix och sello chi' d'ay, ay 144 mil sb'isul eb'. A eb' chi', vetisraelal eb'. Ayňej eb' d'a junjun macaň iňtilal. 5-8 Ay 12 mil eb' d'a junjun iňtilal ix och sello d'ay: Aton eb' yic Judá, eb' yic Rubén, eb' yic Gad, eb' yic Aser, eb' yic Neftalí, eb' yic Manasés, eb' yic Simeón, eb' yic Leví, eb' yic Isacar, eb' yic Zabulón, eb' yic José yed' eb' yic Benjamín.

Eb' anima sacsac spichul

9 Ix lajvi chi' ix vilani, maňxo jantacoc anima ayec' d'a yichaň Dios b'aj c'ojanemi yed' d'a yichaň jun Calnel sb'i. A eb' chi', cotnac eb' d'a junjun nación, d'a junjun iňtilal, d'a junjun choňab' yed' d'a junjun ti'al. Maňxo jantacoc sb'isul eb'. Te sacňej spichul junjun eb'. Yed'nacq'ue xil yapac' junjun eb'. 10 Ix laj yalan eb' smasanil icha tic:

A co colnab'il, scot d'a co Diosal c'ojanem d'a sc'ojnub' yed' d'a jun Calnel sb'i chi', xchi eb'.

11 Axo eb' ángel smasanil, liňjab'ec' eb'. Oyanpaxoch eb' d'a jun c'ojnub' chi' yed' eb' ichamtac vinac yed' pax chaňvaň eb' querubín. Ix em cumnaj eb' d'a sat luum d'a yichaň Dios b'aj c'ojanem chi', ix yac'anem sb'a eb' d'ay. 12 Ix yalan eb' icha tic:

Ujocab'i. Alchajocab' vach' lolonel d'a Dios d'a masanil q'uinal. Alchajocab'i to a Dios te ay stziquiquial, te jelan paxi. Smojton val tz'ac'ji yuj diosal d'ay. Te nivan yelc'ochi, te b'inajnac, te ay pax spoder. Ujocab'i, xchi eb'.

13 Ix lajvi chi' ay jun icham vinac ix alan d'ayin:

—¿Mach eb' sacsac spichul tic tza na'a? ¿B'ajtil cotnac eb' tza na'a? xchi d'ayin.

14 —Mamin, a ach ojtac. Xal in tic, maň vojtacoc, xin chi d'ay.

Yuj chi' ix yalanxi d'ayin:

—Aton eb' tic ec'nac val d'a jun nivan yaelal. Ix ic'jiel smul eb' yuj schiq'uil jun Calnel sb'i. Ichato ix juc'ji spichul eb', te sac ix ajcan yuj schiq'uil chi'.

15 Yuj chi' ayec' eb' d'a yichañ Dios d'a scajnub'. D'a c'ual d'ac'val syac' servil
eb' ta'. Axo jun c'ojanem d'a sc'ojnub' chi', a tz'ilan eb' yujto ayñejec'
yed' eb'.

16 Mañxo ol yac'laj vejel, ma taquiñtial eb'. Mañxo ol tz'a eb' yuj yoc c'u.
Mañxa c'ac' ol yab' eb'.

17 Yujto a jun Calnel sb'i ayec' d'a snañal jun despacho, a' stañvan eb' icha
junoc tañvum calnel. A' tz'ic'anb'at eb' d'a jun a a' yic q'uinal d'a
junelñej. Axo Dios ol sucanel yal sat eb' smasanil, xchi d'ayin.

8

A jun yuquil spixul

1 Ayic ix sñic'anel jun yuquil spixul ch'añ uum jun Calnel sb'i chi', ay am
nañaloc hora ix tz'inc'aj masanil tas d'a satchaañ. 2 Axo ix vilani, liñanec'
ucvañ ángel d'a yichañ Dios. Ix ac'ji strompeta junjun eb'. 3 Ix lajvi chi', ix
ja junxo ángel yed'nac jun schaynub' yic incienso nab'a oro. Ix och liñan
d'a yichañ jun altar nab'a oro, ajun slesal eb' yicxo Dios yed'oc. Nivan jun
suc'uq'ui sjab' ix ac'ji d'ay yic sñusantz'a d'a yib'añ jun altar ayec' d'a yichañ
Dios b'aj c'ojanem chi'. Ayic ix b'at numumoc stab'il jun suc'uq'ui sjab' chi', ix
b'atpax slesal eb' yicxo Dios chi' yed'oc. 4 A d'a yol sc'ab' jun ángel chi' ix q'ue
numumoc stab'il jun suc'uq'ui sjab' chi' yed' slesal eb' yicxo Dios d'a yichañ.
5 Ix lajvi chi' b'ian, ix yac'an b'ud'joc schaynub' chi' d'a te' tzac'ac' ayq'ue d'a
yib'añ jun altar chi'. Ix spoc'anem d'a sat luum. Ix lajvi chi', ix och ijan sñilili
sc'añ c'u yed' juntzañxo tas ix laj ñilili. Ix laj ec'pax copoljoc leb'lon. Ix ec'
pax jun quixcab'.

Ix puji juntzañ q'uen trompeta

6 Axo eb' ángel yucvañil, ix yac' lista sb'a junjun eb' yic spu'an strompeta.

7 Axo ix spu'an yic jun b'ab'el ángel chi', yed'ñej chi' ix secchajcot q'uen
sacb'at yed' c'ac' calan yaj yed' chic' d'a sat luum tic. Yuj chi' quen mañ
nañaloc ix tz'ab'ati. Añejtona' te te' smasanil, quen mañ nañaloc te' ix laj
tz'ab'ati. Axo añ añ c'ultac, ix stz'ab'at añ smasanil.

8 Axo ix spu'an yic jun schab'il ángel chi', yed'ñej chi' ix yumchajb'at jun
icha nivan vitz ayoch sc'ac'al d'a yol a' mar. Yuj chi' quen mañ nañaloc a'
mar chi' ix och chic'al. 9 Axo noc' noc' ay d'a yol a', quen mañ nañaloc noc' ix
chami. Yed' juntzañ barco, quen mañ nañaloc ix lajvieli.

10 Axo ix spu'an yic jun yoxil ángel chi', yed'ñej chi' ix emta jun nivan c'anal.
Ix q'ue copnaj yoc icha c'ac'. Jab'xoñej mañ nañaloc a' nivac a' yed' sjaj a'
b'ajtil ix laj emi. 11 A jun c'anal chi', scuch Ixaj. A juntzañ a a' b'aj ix laj em
chi', lajan ix aj a' icha añ ixaj. Tzijtum anima ix cham yuj a', yujto te c'a' ix aj
a'.

12 Axo ix spu'an yic jun schañil ángel chi', yed'ñej chi' quen mañ nañaloc ix
aj yixtax c'u, q'uen uj yed' q'uen c'anal. Quen mañ nañaloc ix aj sq'uic'b'ieli.
Yuj chi' junjun c'u, junjun ac'val, quen mañ nañaloc ix aj sq'uic'b'ib'at q'uinal.

13 Ix lajvi chi', ix vilani, ay jun ángel tz'ec' jeñeñoc d'a nañal chaañ. Ix
vab'ani, te chaañ ix avaji:

—Ay, Ay, Ay. Ob'iltac eb' anima d'a yolyib'añq'uinal, yujto ayic ol spu'an
strompeta oxvañxo eb' ángel, oxeto nivac yaelal ol javoc, xchi.

9

1 Axo ix spu'an yic jun yoil ángel chi', yed'ñej chi' ix vilani, ay jun c'anal
ix cot d'a satchaañ, ix emul d'a sat luum tic. Ix ac'ji sllaveal jun xab' olan
d'ay. 2 Elañchamel ix sjac jun olan chi'. Axo ta' ix q'ueul jun nivan tab' icha
stab'il junoc nivan horno. Ix te q'uic'b'iel yoc c'u yuj jun tab' chi'. 3 Axo d'a
scal jun tab' chi', ix elta noc' c'ulub'. A noc' chi' mañxo b'ischajb'enoc noc'.
Ix laj pucaxb'at noc' d'a yolyib'añq'uinal tic, ix ac'ji spoder noc' schivaj icha
schivaj noc' sinaan. 4 Ix alji d'a noc' to max slajel-laj añc'ultac noc' ay d'a
yolyib'añq'uinal tic. Toxon malaj junoc te te' syal syaman noc'. Añej val eb'
anima malaj sello Dios d'a snañal sat, añej eb' ix chiji yuj noc'. 5 Maj chajilaj
smilcham anima chi' noc', palta oye' ujal ix ac'ji yic tz'ac'jioch syaelal eb' yuj
noc'. A jun yaelal syac' noc' chi', icha val syail schivaj noc' sinaan. 6 A d'a jun
tiempoal chi', ol laj sayec' eb' anima tas tz'aj schami, palta mañ ol chaxlaj yuj
eb', vach'chom ol snib'ej cham sb'a eb', palta mañ ol chamlaj eb'.

7 A noc' c'ulub' chi', lajan yilji noc' icha noc' chej lista yaj sb'at d'a oval. A
d'a sjolom noc' ayq'ue jun icha corona oro. Axo sat noc', lajan yilji icha sat
anima. 8 Axo xiil noc', lajan icha xil sjolom eb' ix ix. Axo pax ye noc', lajan icha
ye noc' choj. 9 Ay jun ayoch d'a snivanil noc', lajan yilji icha sq'uen pichul eb'
soldado. Axo sc'añ sc'axil noc', lajan icha sc'añ tzijtumal carreta yed' sc'añ
yoc tzijtumal chej sñeranb'at carreta sb'at yac' oval. 10 Ay sjis noc' d'a sñe
icha sjis noc' sinaan. A sjis noc' chi' syac'lab'ej yixtan eb' anima d'a oye' ujal
chi'. 11 Axo d'a jun xab' olan chi' ix q'ueta jun ángel. Aton yajal noc'. A jun
chi', Abadón sb'i d'a ti' hebreo. Axo d'a ti' griego, Apolión sb'i. Syalelc'ochi,
Satumeli.

12 Ichaton chi' ix aj yec' jun b'ab'el yaelal, palta ayto val chab'xo ol javoc.

13 Axo ix spu'an yic jun svaquil ángel chi', yed'ñej chi' ix vab'an yoch jun av
d'a scal snañal chañe' q'uen sch'aac jun altar nab'a oro ayec' d'a yichañ Dios.
14 A d'a jun av chi' ix alji d'a jun svaquil ángel chi':

—Tijel chañvañ ángel tzec'b'il d'a sti' a' nivan Éufrates, xchi d'ay.

15 Yuj chi' ix b'at stijel chañvañ ángel chi', yic sb'at eb' milojcham anima.
Quenxoñej mañ nañaloc anima ix cham yuj eb' d'a sat luum tic. Chequelxo
yaj yorail, sc'ual, yujal yed' yab'ilal yic tz'och eb' d'a milojcham anima chi'.
16 Axo ix vab'an sb'isul eb' soldado ayq'ue d'a yib'añ chej chi', chab' ciento
millón sb'isul eb'.

17 Icha d'a vayichal ix aj vilan noc' schej eb'. A sjolom noc' lajan yed' sjolom
noc' choj. Axo eb' ayq'ue d'a yib'añ chej chi', ayoch q'ueen smaculoc sñi' sc'ool
junjun eb', chacchac icha yilji sq'ue yoc te' c'ac', yaax, c'anc'an yilji q'ueen.
Axo d'a yol sti' noc' chej chi', ix elta c'ac', tab' yed' azufre. 18 Axo eb' anima ay
d'a yolyib'añq'uinal tic, quenxoñej mañ nañaloc eb' ix cham yuj oxe' yaelal
ix elta d'a yol sti' noc' chi', aton c'ac', tab' yed' azufre. 19 Yujto a juntzañ noc'
chi', ay spoder noc' yixtan anima d'a sti' yed' d'a sñe. A sñe noc' chi' lajan yed'
noc' chan, ay sjolom, yuj chi' yed'oc syixtej anima chi' noc'.

20 Palta axo eb' anima maj cham yuj juntzañ yaelal chi', mañ jab'oc ix sna
sb'a eb', añeja' yac'anem sb'a eb' d'a tas b'ob'il yuuj. Maj yactej eb' yac'anem
sb'a d'a eb' enemigo. Maj yactej eb' yac'anpaxem sb'a d'a juntzañ comon dios,
aton juntzañ b'ob'il d'a q'uen oro, d'a q'uen plata, d'a q'uen bronce, d'a q'uen
q'ueen yed' pax d'a te te'. A juntzañ chi', max yil-laj, max yab'laj, max b'eylaj.
21 A d'a scal eb' anima chi', ay eb' mac'umcham anima, ay eb' ajb'aal, ay eb'
ajmul, ay pax eb' elc'um. Palta max snalaj jab'oc sb'a eb' yuj smul chi'.

10

Ch'añ yune' uum yed' jun ángel

1 Ix lajvi chi', ix vilan junxo ángel d'a satchaañ, te nivan spoder. Ix emta d'a
yolyib'añq'uinal. Moyanoch jun asun d'ay, ichato a' ayoch spichuloc. Axo d'a
sjolom, ayq'ue jun chacpan. Axo sat, toxoñej sveei icha yoc c'u. Axo yoc, lajan
icha yoc c'ac' sq'ue ñilñonoc. 2 Ay jun ch'añ yune' uum d'a yol sc'ab', jacan
ch'añ. Axo jun yoc d'a svach' ix yaq'uem tec'tec' d'a sat a' mar. Axo sq'uexañ
ix yaq'uem tec'tec' d'a sat luum. 3 Ix lajvi chi' ix avaji. Te chaañ ix avaj icha
yel yav noc' choj. Ayic ix avaj chi', uquel ix c'añ c'u ix loloni. 4 Ayic ix lajvi
slolon jun c'u sc'añ chi' d'a yuquelal, ijan ix in tz'ib'ej tas ix vab' chi', palta ay
jun ix lolonemta d'ayin d'a satchaañ:

—Ichñejocab'ta scan tas ix yal jun c'u uquel ix c'añ chi'. Mañ a tz'ib'ejcani,
xchi d'ayin.

5 Axo jun ángel tec'teq'uem yoc d'a sat a' mar yed' d'a sat luum chi', ix
yic'chaañ svach'c'ab'. 6 Ayic ix loloni, ix sloc sb'i Dios pitzan d'a junelñej, aton
jun b'oannac satchaañ yed' sat luum, a' mar yed' masanil tas ay d'a junjun.
Ix yalan jun ángel chi':

7 —Mañxo ol ec'laj tiempo yelc'och tas nab'ilcan yuj Dios. Ayic ol schaanel
yich jun yuquil ángel spu'an strompeta, axo yelc'och tas nab'ilcan yuj chi',
alb'ilxo yuuj d'a eb' yac'umal servil, aton eb' schecab', xchi jun ángel chi'.

8 A jun jaj ix vab' yoch d'a satchaañ chi', ix lolonpax d'ayin junelxo:

—Ixic. Ix b'at cha jun ch'añ yune' uum jacan, aton jun ch'añ ayec' d'a yol
sc'ab' jun ángel tec'teq'uem yoc d'a sat a' mar yed' d'a sat luum, xchi.

9 Yuj chi' ix in b'at d'a jun ángel chi', ix in c'ananec' jun ch'añ uum chi' d'ay.
Axo ix yalan d'ayin:

—Ina ch'añ tic. C'uxb'at ch'añ. Te chi' ol aj yol a ti' yuj ch'añ icha noc' yal
chab', axo yol a c'ool, te c'a' ol aj yuj ch'añ, xchi d'ayin.

10 Ix lajvi chi', ix in chaanec' ch'añ d'ay. Ix in c'uxan ch'añ. Chi' julinac
yochc'och ch'añ d'a yol in ti' icha yal chab', palta axo yol in c'ool te c'a ix aj
yuj ch'añ. 11 Ix lajvi chi', ix aljipax d'ayin:

—Yovalil ol al junelxo tastac ol ja d'a yib'añ juntzañ anima, d'a yib'añ
juntzañ nación, d'a yib'añ junjun macañ ti'al yed' d'a yib'añ eb' rey, xchi
d'ayin.

11

A chavaañ eb' testigo

1 Ix ac'ji jun te' aj d'ayin, icha junoc echlab'. Ix lajvi chi', ix alji d'ayin:

—Ixic, ix echtej templo Dios yed' jun altar. Tza b'isan eb' syal sb'a d'a Dios
ayec' d'a yool. 2 Axo yamaq'uil sti', mañ echtejlaj, yujto a jun chi', ac'b'ilxo d'a
eb' mañ israeloc. 42 ujal ol stec'canem schoñab' Dios eb'. 3 A chavañ eb' in
testigo, ol vac' yopisio eb' yalanel in lolonel d'a mil 260 c'ual. Ol yac'och jun
spichul eb' ya sva'i, yic chequel to cusc'olal yaj eb', xchi.

4 A chavañ testigo chi', aton chab' snun te' olivo alb'ilcan yuj viñaj Zacarías
yed' pax chab' b'achnub' candil ayec' d'a yichañ Dios Yajalil yolyib'añq'uinal
tic. 5 Tato ay mach sgana yixtan eb', ol elta c'ac' d'a yol sti' eb'. Axo eb'
schichonoch sc'ool d'a eb' chi', junelñej ol tz'ab'at eb' yuuj. Icha chi' ol
aj scham masanil eb' sgana tz'ixtan eb'. 6 A eb' testigo chi', ay spoder eb'
smacanoch vaan ñab', yic maxtzac yac'a', yacb'an tz'ec' eb' yalel slolonel Dios.
Ay pax spoder eb' yac'an meltzajoch a a' chic'al. Syal yac'anoch yalñej tas
yaelal eb' d'a yolyib'añq'uinal tic, ato syala' jayel sgana eb' yac'anochi. 7 Palta
ayic ol lajvoc yalanel slolonel Dios eb', a jun Noc' sb'i, aton jun ol q'ueul

d'a yol jun xab' olan, a' ol b'at jucnaj d'a eb', ol yac'an oval yed' eb'. Ol yal yuj jun Noc' sb'i chi' smilancham eb'. 8 Axo snivanil eb' chavañ chi' ol can teljab' d'a yol scalleal jun nivan choñab', aton jun b'aj chamnac Cajal d'a te' culus. A jun choñab' chi', scuch Sodoma, scuchan pax Egipto, yic sch'oxo' tas yaji. 9 Nañal schañil c'ual mañxo jantacoc anima ol ilan snivanil eb', tzijtum choñab', tzijtum nación ol laj ilanoc. Ch'occh'oc ti'al syal junjun macañ eb' anima chi'. Mañ ol chajoclaj mucjoc snivanil eb' chavañ chi' yuj eb'. 10 Ol laj q'uechaañ eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal yujto ix cham eb'. Ol laj yac'pax silab' eb' d'a scal anima chi'. Ol te q'uechaañ eb' yujto ix ste ab'ej syail eb' yuj eb' chavañ ix ec' yalel Slolonel Dios chi'. 11 Palta a val slajvi nañal schañil c'ual ol ac'jocxi pitzvoc eb' yuj Dios, ol q'uex liñan eb'. Ol te xiv jantac eb' ol ilanoc. 12 Ol lajvoc chi' ol och jun av d'a satchaañ. Te chaañ ol yal d'a eb' chavañ chi':

—Q'ueañeccot d'a satchañ tic, xcham d'a eb'.

Yuj chi' ol b'at eb' d'a scal jun asun d'a satchaañ. Axo eb' ix chichonoch sc'ool chi' d'a eb', toxoñej ol och q'ueljab' eb'. 13 Junanto rato chi' ol ec' jun quixcab'. Te ov ol yutej sb'a. D'a jun nivan choñab' chi', a b'aj ay lajlajuñeoc pat, jun ol lañchajoc. Uque' pax mil anima ol cham yuuj. Axo juntzañxo eb' anima, ol te xiv chaañ eb', yuj chi' ol yal eb' to te nivan yelc'och co Mam Dios aj satchaañ.

14 Icha chi' ol aj yec'b'at jun schab'il yaelal, palta ayto val junxo ol ja d'a elañchamel.

A jun yuquil trompeta ix oq'ui

15 Axo ix spu'an strompeta jun yuquil ángel, ix och juntzañ av d'a satchaañ. Te chañ ix alji:

A eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal, toxo ix can yopisio eb' d'a yol sc'ab' Dios Cajal yed' d'a yol sc'ab' Cristo, aton jun ac'b'il yopisio yuj Dios. A ol ac'an yajalil d'a masanil tiempo, xchi eb'.

16 Axo eb' 24 ichamtac vinac, c'ojjab'em eb' d'a junjun xila d'a yichañ Dios, ix em cumjab' eb', ix yac'anem sb'a eb' d'a Dios chi'. 17 Ix yalan eb' icha tic:

Ach Dios Cajalil, masanil tas syal uuj. Ay ach ec' ticnaic, ay achtaxon eq'ui. Scac' yuj diosal d'ayach ach Cajalil, yujto ix a ch'oxo' to te nivan a poder ayic ix a chaanel yich ac'an mandar d'a yolyib'añq'uinal.

18 A juntzañ nación, ix laj cot yoval, palta ix ja sc'ual ac'an syaelal. Ix ja pax stiempoal a ch'olb'itan tas yaj eb' chamnac. Ol ac'an spac d'a junjun eb' tzach ac'an servil, aton eb' tz'alanel a lolonel yed' eb' icxo yaji yed' pax eb' tzach c'anab'ajani. Vach'chom eb' nivac yelc'ochi, ma eb' malaj yelc'ochi ol ac'ñej spac d'a junjun eb'. Añeja', ix ja pax stiempoal a satanel eb' satanel lum luum, xchi eb'.

19 Ix lajvi chi', ix jacvi stemplo Dios d'a satchaañ. Axo ta' ix checlaj scaxail strato Dios. Ix laj ec' copoljoc leb'lon, ay juntzañ tas ix laj c'añi, ix laj c'añ c'u, ix ec' pax jun quixcab', ix ja pax q'uen nivac sacb'at.

12

A jun ix ix yed' jun dragón

1 Ix lajvi chi', ix checlaj jun yechel d'a satchaañ te nivan yelc'ochi. Ay jun ix ix, a c'u ayoch spichuloc ix, axo q'uen uj ayoch sc'añoc yoc ix, aypaxq'ue lajchave' q'uen c'anal scoronaoc ix. 2 Yab'ix ix, ayxocot syail yune' ix. Ix el val yav ix, yujto sgana ix scolchaji. 3 Añejtona' d'a jun rato chi', ay junxo yechel ix checlaj d'a satchaañ chi'. Ay jun nivan dragón chacchac. Uque' sjolom, lajuñe' sch'aac. Axo d'a junjun sjolom chi', ayq'ue scorona. 4 Quenxoñej mañ nañaloc q'uen c'anal ix sloccot yed' sñe d'a satchaañ chi', ix syumanem d'a

sat luum. Ix lajvi chi' ix c'och liñan d'a yichañ ix yab'ix chi', yic schib'at jun unin chi' yalani, ayic ol ajoc. 5 Axo ix alji jun yune' ix chi', vinac unin. Aton jun chi' ol ac'an mandar masanil nación, ichato a jun q'uen c'ococh ol scha'a. Ato val yalji, ix ic'jib'at d'a Dios b'aj ay sdespacho. 6 Axo jun ix ix chi', ix b'at ix elelal d'a tz'inan luum. Ata' ay jun lugar lista yaj yuj Dios. Mil 260 c'ual ix ac'ji va ix ta'.

7 Ix yamchajoch oval d'a satchaañ. Ay jun sat ángel scuch Miguel yed' eb' yetángelal, ix yac' oval eb' yed' jun dragón chi'. Añeja' jun dragón chi' yed' eb' yángel, ix yac'pax oval yed' eb'. 8 Palta maj yac'laj ganar jun dragón chi'. Yuj chi' mañxalaj slugar eb' ix ac'chaj d'a satchaañ chi'. 9 Ichaton chi' ix aj syumchajcanel jun nivan dragón chi', aton jun yac'nacoch sb'a chanil d'a peca', aton viñ diablo, viñ Satanás. Aton viñ tz'ac'an musansatil masanil anima ay d'a yolyib'añq'uinal. A viñ chi', ix yumjicanemta viñ d'a yolyib'añq'uinal yed' eb' yángel.

10 Ix lajvi chi', ix vab'an yoch jun av d'a satchaañ. Te chaañ ix yala':

A ticnaic ix checlajel jun colnab'il syac' co Diosal. Scheclaj spoder to Yajal yaji. Ix checlajpaxi to a Cristo Ac'b'il Yopisio yuuj, a ix ch'oxaneli to a' scuchb'an masanil. Yujto a viñ tz'ac'anoch d'a yib'añ eb' yicxo Dios, ix yumjicanel viñ. A viñ chi', d'a c'ual d'ac'val ix yac' sc'ool co Diosal viñ d'a spatic eb'. 11 A eb' chi', ix yac' techaj eb', yujto yujñej eb' chamnac jun Calnel sb'i elnac schiq'uil. Ix yac' val ganar eb', yujto tec'an ix yutej val sb'a eb' yac'an testigoal sb'a yuuj. Mañ jab'oc ix xiv eb' schami, yujto tec'tec' ix yutej sb'a eb'. 12 Yuj chi', ayocab' tzalajc'olal d'a satchaañ yed' masanil eb' ayec' ta'. Palta te chuc eyic a ex ayex ec' d'a sat luum yed' ex tzex b'eyec' d'a sat a' mar. Yujto ix emc'och viñ diablo b'aj ayex ec' chi'. Te yoval viñ, yujto yojtac viñ to quenxoñej tiempo ayec' viñ.

13 Axo yic ix yilan viñ dragón chi' to ix yumjicancot eb' d'a yolyib'añq'uinal, ix b'at yac'lej yac'anoch yaelal d'a yib'añ jun ix ix aj yune' chi'. 14 Palta ix ac'jioch sc'axil ix te nivac, lajan yed' sc'axil noc' d'iv. Yuj chi' ix b'at jeñeñoc ix d'a slugar listaxo yaj d'a tz'inan luum, yic max yamchaj ix yuj jun Chan sb'i chi'. Ata' ix ac'ji va ix nañal schañil ab'il. 15 Axo jun Chan sb'i ayoch d'a spatic ix chi', ay val jun nivan a' ix elta d'a yol sti', sgana a jun a' chi' tzec' leman ix. 16 Palta axo lum luum ix colvaj yed' ix. Ix jacvi jun nivan xab' d'a luum. Axo ta' ix satcanem jun nivan a' chi'. 17 Ichato chi' b'ian, ix vach'cot yoval jun dragón chi' d'a ix. Yuj chi' ix b'at yac' oval yed' juntzañxo eb' yiñtilal ix, aton eb' sc'anab'ajan tas syal schecnab'il Dios, eb' tec'an syutej yac'anoch spensar d'a slolonel Jesucristo. 18 Ix lajvi chi', ix aj tec'tec' jun dragón chi' d'a yarenail sti' a' mar.

13

A chavañ nivac noc'

1 Ix vilani, ix q'ueta jun Noc' sb'i d'a yol a' mar. Uque' sjolom, lajuñe' sch'aac. Axo d'a junjun sch'ac chi', ayq'ue scorona. Axo d'a juntzañ sjolom chi', tz'ib'ab'iloch junjun b'i sb'uchvaj d'a Dios. 2 A jun Noc' sb'i chi', lajan yilji icha junoc noc' tz'ib'choj. Axo yoc, lajan icha yoc noc' oso. Axo sti', lajan icha sti' noc' choj. Axo jun dragón chi' ix yac' spoder d'ay. Ix och yajalil yuuj. Ix yac' jantac sb'inajnaquil d'ay. 3 Axo jun Noc' sb'i chi', ay jun sjolom lajvinac. Ichato chamnac jun sjolom chi' yuj yechen chi'. Palta ix b'oxi. Yuj chi', ix te sat val sc'ool eb' anima d'a masanil yolyib'añq'uinal yuuj. Ix yac'anoch sb'a eb' yed'oc. 4 Ix yaq'uem sb'a eb' d'a jun dragón chi', yujto ix yac'b'at sb'inajnaquil

d'a jun Noc' sb'i chi'. Ix yac'anpaxem sb'a eb' d'a jun Noc' sb'i chi'. Ix laj yalan eb':

—¿Toc ay junocxo stzac'van d'a jun Noc' sb'i tic? ¿Tom ay junoc syal yac'an oval yed'oc? xchi eb'.

5 Ix chajipax lolon jun Noc' sb'i chi', yic syic'anchaañ sb'a, sb'uchvaj pax d'a Dios. 42 ujal ix chaji yac' yajalil. 6 Ix och ijan sb'uchvaj d'a Dios yed' d'a scajnub'. Ix b'uchvajpax d'a jantac eb' cajan d'a satchaañ. 7 Ix chajipax yac' oval yed' eb' yicxo Dios, masanto ix can eb' d'a yalañ yuuj. Ix ac'ji yopisio yac'an mandar masanil anima d'a junjun choñab', d'a junjun nación, junjun iñtilal yed' d'a junjun ti'al, ix ac'ji mandar eb' yuuj. 8 Masanil eb' ay d'a yolyib'añq'uinal ix yaq'uem sb'a d'a jun Noc' sb'i chi', aton eb' mañ tz'ib'ab'iloccan sb'i d'a jun libro yic q'uinal yictax manto b'o yolyib'añq'uinal. A jun libro chi', yic jun Calnel sb'i, aton jun ix miljichamoc.

9 Masanil eb' tz'ab'ani, yac'ocab'och schiquin eb' d'a juntzañ tic.

10 A mach yic yaj yic'jib'at preso, ol ic'jocb'atoc. A mach yic yaj stecjicham d'a
q'uen espada, a d'a q'uen ol chamoc.
Yuj chi' a oñ yic oñxo Dios, tec'anocab' scutej co b'a cab'an syail, scac'anpaxoch Dios d'a co c'ool.

11 Ix lajvi chi' ix vilanxi, ay junxo Schab'il Noc' sb'i ix q'ueta d'a yol luum. A jun chi', chab' sch'aac icha sch'ac noc' calnel. Palta lajan slolon icha slolon junoc dragón. 12 A jun b'ab'el Noc' sb'i chi' ix ac'an masanil sb'inajnaquil d'a jun schab'il Noc' chi' yic tz'ac'ji servil yuuj. Ix yac'an pural masanil eb' anima d'a yolyib'añq'uinal yic syac'anem sb'a eb' d'a jun b'ab'el Noc' sb'i chi', aton jun lajvinac jun sjolom, palta b'onacxi. 13 Ay juntzañ milagro te nivan yelc'och ix sch'oxo'. Ato d'a satchañ ix yic'cot jun c'ac' ix emul d'a yolyib'añq'uinal yil eb' anima. 14 Ix chaji sch'ox juntzañ milagro chi' d'a yichañ jun b'ab'el Noc' sb'i chi'. Icha chi' ix aj smusan sat eb' anima ay d'a yolyib'añq'uinal. Ix yalanxi d'a eb' to yovalil sb'o junoc yechel eb' d'a q'uen q'ueen, aton yechel jun b'ab'el Noc' sb'i chi', aton jun lajvinac yuj q'uen espada, palta añeja' pitzan. 15 Axo jun schab'il Noc' sb'i chi', ix chaji yac'och spixan jun yechel chi'. Yuj chi' ix och ijan slolonq'uei, ix yalani to smiljicham masanil eb' max yaq'uem sb'a d'ay. 16 Ix yac'anpax pural masanil eb' anima to schaoch junoc yechel eb' d'a sc'ab' d'a svach', ma to d'a snañal sat. Vach'chom unin, ma icham anima, vach'chom b'eyum, ma meb'a', vach'chom yic sb'a, ma checab' yaji, ix laj och yechel junjun. 17 A jun yechel chi', aton sb'i jun Noc' sb'i chi', ma jun snumeroal sb'i. Axo eb' malaj jun yechel chi' d'ay, max chajilaj manvaj eb', ma schoñvaj eb'. 18 Tato ayex jelan ex, tato snachajel eyuuj, ol yal e naaneli tas syalelc'och jun snumeroal jun Noc' sb'i chi'. Yujto a jun número chi' sch'oxan sb'i jun anima, aton 666.

14

A eb' sb'itan jun ac' b'it

1 Ix lajvi chi' ix vilani, a jun Calnel sb'i, liñanec' d'a sjolom lum tzalan Sion. Ayec' pax 144 mil eb' anima yed'oc. Axo d'a snañal sat junjun eb', tz'ib'ab'iloch sb'i jun Calnel sb'i chi' yed' sb'i Smam. 2 Axo ix vab'ani, sc'añ juntzañ tas d'a satchaañ. Nilili sc'añ icha sc'añ a' nivac pajav. Añeja' ñilili sc'añxi c'u. A jun chi', ichato mañ jantacoc anima van sonan yed' juntzañ arpa. 3 Ay eb' sb'itan jun ac' b'it d'a yichañ b'aj c'ojanem Dios yed' d'a yichañ eb' chañvañ querubín yed' pax d'a yichañ eb' 24 ichamtac vinac. Malaj junoc mach syal sc'ayb'an jun b'it chi'. Añej eb' 144 mil colchajnaquel d'a scal eb' anima d'a yolyib'añq'uinal, añej eb' syal sb'itani. 4 A eb' chi', maj saylaj yix

eb'. Malaj b'aj ix och schucal eb'. Tzac'anñej och eb' yuj jun Calnel sb'i chi' d'a b'ajtac tz'eq'ui. Ix colchajel eb' d'a scal eb' anima. Yuj chi', lajan eb' icha junoc b'ab'el sat aval iñat tz'ac'ji d'a Dios yed' d'a jun Calnel sb'i chi'. 5 Malaj juneloc ix yesej eb'. Malaj junoc schucal eb' ix ilchaji.

A tas ol yal oxvañ eb' ángel

6 Ix lajvi chi', ix vilan junxo ángel jeñeñi yec' d'a nañal satchaañ. A jun vach' ab'ix ay d'a junelñej, a yed'nac yuj yalanel d'a scal eb' anima d'a junjun nación, d'a junjun choñab' d'a yolyib'añq'uinal, vach'chom ch'occh'oc sti' eb'. 7 Te chaañ ix yal d'a eb' icha tic:

—Xivañec d'a Dios. Alec vach' lolonel d'ay, yujto toxo ix ja stiempoal yic ol ex sch'olb'itej. Aq'uec em e b'a d'ay, yujto a b'ojinac satchaañ, sat luum, a' mar yed' juntzañ sjaj a a', xchi.

8 Ay pax junxo ángel tzac'an sja yuuj. Ix yalan icha tic:

—Toxo ix ac'ji ganar jun choñab' Babilonia. Nivan ton val yelc'ochi, palta ix can d'a yalañ. A jun chi' ix ac'an juvoquel masanil nación yuj smontan eb' anima yic syac'anem sb'a eb' d'a juntzañ comon dios malaj b'aj sc'anab'ajaxi, yuj chi' ichato ix em d'a ajmulal. Ichato ix laj och junjun nación uc'umañil yuuj, xchi.

9 Ix lajvi chi', ay pax junxo yoxil ángel tzac'an yuuj. Te chaañ ix yala':

—A eb' ix laj yaq'uem sb'a d'a jun Noc' sb'i yed' d'a yechel, aton eb' ix laj schaoch yechel d'a snañal sat, ma d'a sc'ab', 10 yovalil ol ja jun nivan yaelal d'a yib'añ eb' yuj Dios. Icha junoc vino ov, malaj jab'oc a a' ayb'at d'a scal, icha val chi' jun yoval sc'ool Dios ol javoc chi' d'a yib'añ eb'. Te ov sic'lab'il. Ol yab' val syail eb' d'a scal c'ac' yed' azufre d'a yichañ eb' yángel Dios yed' d'a yichañ jun Calnel sb'i chi'. 11 A jun b'aj ol yab' syail eb' chi', ol q'ue stab'il d'a junelñej, c'ual d'ac'val, mañxa b'aq'uiñ ol yic' yip eb'. A eb' ayec' ta', aton eb' slaj yaq'uem sb'a d'a jun Noc' sb'i yed' d'a yechel, eb' ix laj schaoch jun yechel sb'i d'ay, xchi jun ángel chi'.

12 Yuj chi', a ex yic exxo Dios, a ex tze c'anab'ajej tas syal schecnab'il, tec'an val tzeyutej e b'a d'a scal syaelal. Tec'an tzeyutej eyac'anoch e c'ool d'a Jesús.

13 Ix lajvi chi' ix vab'ani, ix och jun av d'a satchaañ. Ix yalan d'ayin:

—Tz'ib'ej junxo ol val tic: A ticnaic, te vach' yic mach ayoch d'a yol sc'ab' Cajal ayic ol chamoc.

Yel, icha tic ix yal Yespíritu Dios, yujto ol yic' yip eb' d'a smunlajel. A jun icha uum b'aj tz'ib'ab'il tastac vach'il ix sc'ulej eb', ol c'och yed' eb' d'a satchaañ chi', xchi jun av chi'.

Sic'nab'ilel eb' anima

14 Ix vilanxi, ay jun asun sacsac. Ay jun lajan val yilji icha anima c'ojanem d'a yib'añ jun asun chi'. Ayq'ue jun corona oro d'a sjolom, yed'nacpaxq'ue jun jochlab' trigo te jay ye. 15 Axo d'a yol stemplo Dios ix elta junxo ángel. Chaañ ix yal d'a jun c'ojanem d'a yib'añ jun asun chi' icha tic:

—Ac'lab'ej a jochlab' chi' yic tza molb'an eb' anima to vach'xo yaji, yujto stiempoalxo smolchajq'ue vaan eb', xchi d'ay.

16 Elañchamel ix yac'och jun sjochlab' jun c'ojanem d'a yib'añ jun asun chi'. Ix laj sic'ancanq'ue vaan eb' anima icha yaj ixim trigo.

17 Ix lajvi chi', ix elta junxo ángel d'a yol stemplo Dios ay d'a satchaañ. Yed'nacpax junxo sjochlab' trigo, jay ye. 18 Ix elta pax junxo ángel b'aj ayoch jun altar. Aton jun chi' ay yopisio yac'an mandar jun c'ac'. Te chaañ ix yal d'a junxo ángel yamb'il jun sjochlab' chi' yuuj:

—Ac'och a jochlab' jay ye chi', yujto a juntzañ uva d'a yolyib'añq'uinal, te stiempoxo, xchi.

19 Yuj chi', ix sjochoch sjochlab' jun ángel chi' d'a yolyib'aňq'uinal. Ix yic'anq'ue vaan juntzaň uva chi' smasanil. Ix yac'anem d'a yol jun nivan tec'lab'el sat uva. A jun chi', syalelc'ochi, aton yoval sc'ool Dios ol cot d'a yib'aň eb' anima. 20 A jun tec'lab'el yal sat uva chi', d'a stiel choňab' ay. Icha tz'aj stec'ji sat uva sic'lab'il, icha chi' ix utaj eb' anima chi'. Axo schiq'uil eb' ix eli, ix q'ue spimal masanto d'a schaaňil yalaň sti' noc' chej. Axo snajatil ix el yoc schiq'uil eb' chi', 72 legua. Icha val junoc nivan ňajab' ix ajq'uei.

15

A ucvaň ángel yed' uque' yaelal

1 Ix vilan junxo yechel te nivan yelc'och d'a satchaaň. Ix te sat in c'ool vilani. Ay ucvaň ángel ol ic'ancot uque' slajvub' yaelal. Yuj uque' yaelal chi' ol tz'acvoquelc'och yoval sc'ool Dios.

2 Ix vilanpax jun icha a' mar yilji calan yaj yed' c'ac'. Axo d'a stz'ey jun chi' ay juntzaň liňjab' eq'ui, aton eb' ix stec'b'ej sb'a d'a yichaň jun Noc' sb'i chi', maj yac'paxemlaj sb'a eb' d'a yechel. Maj schaochlaj snumeroal sb'i eb' d'ay. Van sonan eb' yed' juntzaň yarpa ix ac'ji yuj Dios. 3 Ix sb'itan jun b'it eb' sb'itejnac viňaj Moisés, aton viň schecab' Dios yed' pax jun b'it yic jun Calnel sb'i. Icha tic syal jun b'it chi':

Ach Cajal, ach co Diosal, masanil tas syal uuj. Te nivan yelc'och masanil tas ix a c'ulej. Ste sat co c'ool quilani. Te yel, tojolňej pax a b'eyb'al, A ach sReyal ach junjun nación.

4 ¿Tocval ay junoc mach max xiv d'ayach Mamin? ¿Toc ay junoc mach max alan vach' lolonel d'ayach, yujto a achňej te vach' ach? Ol cot eb' anima d'a junjun nación, ol ul em cuman eb' d'ayach, yujto chequelxo yaji to te tojolňej tzutej a ch'olb'itan yaji, xchi eb'.

5 Ix lajvi chi' ix vilan sjacvi stemplo Dios d'a satchaaň, aton scajnub' yic strato Dios. 6 Ata' ix elta ucvaň eb' ángel ol ic'ancot uque' yaelal, junjun yic junjun eb'. Ayoch junjun sacsac pichul yuj eb' te tziquiqui. Ay junjun tzec'ul nab'a oro ayoch d'a sňi' sc'ool junjun eb'. 7 Ay jun d'a scal eb' chaňvaň querubín chi' ix ac'an junjun uc'ab' nab'a oro d'a junjun eb' ángel chi'. A junjun uc'ab' ix ac'ji chi' d'a eb', b'ud'an d'a juntzaň nivac yaelal yuj yoval sc'ool Dios, aton Dios ayňejec' d'a junelňej. 8 Ix te em numan tab' d'a yol stemplo Dios chi' yuj stab'il stziquiquial yed' spoder. Malaj junoc mach syal scomon och ta', masanto ix lajviec' uque' yaelal yed'nac eb' ángel chi' yucvaňil.

16

A juntzaň uc'ab' yic syaelal

1 Ix lajvi chi', ix vab'an yoch jun av d'a templo chi'. Te chaaň ix yal d'a eb' ángel chi'.

—Ixiquec, tze secanem yoval sc'ool Dios ayem d'a yol uque' uc'ab' chi' d'a yolyib'aňq'uinal, xchi.

2 Yuj chi' ix b'at jun b'ab'el ángel, ix b'at secanem yol yuc'ab' chi' d'a sat lum luum smasanil. Axo masanil eb' b'aj ayoch snumeroal jun Noc' sb'i chi', aton eb' ix laj yaq'uem sb'a d'a yechel, ix laj q'ue juntzaň yab'il nivac mal te chuc maňxo jantacoc syail d'a snivanil eb'.

3 Ix lajvi chi', axo jun schab'il ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a yib'aň a' mar. Axo a' mar chi', ix och a' chic'al icha schiq'uil junoc anima schami. Yuj chi' ix cham masanil tas ay d'a yol a'.

4 Ix lajvi chi', axo jun yoxil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a
yib'aň a' nivac a' yed' b'aj ay sjaj a a'. Yuj chi', ix och a' masanil chic'al. 5 Axo
ix vab'an yalan jun ángel ix ixtanb'at a a' chi':
Mamin, ach Dios, a achňej ton vach' ach. Ay ach ec' ticnaic, ay achňej taxon
eq'ui. Vach'ňej ix utej ac'an syaelal eb'. 6 Yujto a eb' anima ix laj
mac'anelta schiq'uil eb' icxo yed' eb' ix alanel a lolonel, a chic' tzac'
yuc' eb' ticnaic. Smoj ton icha chi' tzutej eb', xchi.
7 Axo ix vab'ani, ix alchajelta jun lolonel b'aj ay altar, ix yalan icha tic:
Yel Mamin, ach Dios Cajal. Syalňej smasanil uuj. Tojolňej ix utej ac'an syaelal
eb' icha val d'a smojal, xchi.
8 Ix lajvi chi', axo jun schaňil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a
c'u. Yuj chi' ix ac'ji spoder c'u chi' sňusantz'a eb' anima yuj sc'ac'al. 9 Ix laj tz'a
eb' anima yuuj sic'lab'il, palta aňeja' maj snalaj sb'a eb'. Maj yaq'uemlaj sb'a
eb' d'a Dios. Toňej ix b'ajvaj eb' d'ay, yujto A' tz'ac'ancot juntzaň yaelal chi'.
10 Ix lajvi chi', axo jun yoil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a
yib'aň sdespacho jun Noc' sb'i chi', yuj chi' ix te q'uic'b'iq'uinal d'a masanil
yol smacb'en. Axo eb' anima chi', ix ste cach'ej yac' eb' yab'an syail. 11 Palta
aňeja' maň jab'oc ix sna sb'a eb'. Toňej ix te q'uechaaň eb' sb'ajvaj d'a Dios aj
satchaaň yuj juntzaň syaelal eb' yed' juntzaň yab'il ayq'ue d'a snivanil eb'.
12 Ix lajvi chi', axo jun svaquil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a
yib'aň a' nivan Éufrates. Ix tupb'at a a' chi', taquiňjoňinac ix ajcan smelemal
a' yic sjacvi b'e b'aj ol ec'ta eb' yajal ol cot b'aj sja c'u.
13 Axo ix vilani, ayec' jun dragón yed' jun Noc' sb'i yed' jun ix stz'ac yac'och
sb'a yalanel slolonel Dios. Axo d'a yol sti' junjun eb', ata' ix elta junjun espíritu
chuc. Icha yilji noc' pajtza' yilji oxvaň espíritu chi'. 14 A juntzaň chi', aton
yespíritu eb' enemigo, sch'ox juntzaň milagro eb'. Ix b'at eb' yac' smolb'ej sb'a
masanil eb' nivac yajal d'a yolyib'aňq'uinal, yic syac' oval eb' d'a jun c'ual
nivan yelc'och yic Dios, aton Dios Masanil syal yuuj.
15 Ix yalan Cajal Jesús icha tic: Ab'ec nab'i, icha sc'och junoc elc'um, icha
chi' ol aj in c'och lemnajoc. A ex maclab'il eyuuj, te vach' eyico'. Tzeyil val e
b'a yed' e pichul, tato maay axo talaj tz'aji b'eran ex el d'a yichaň eb' anima
smasanil. Ol eyac'an q'uixvelal e b'a, xchi. 16 Ix laj molchaj eb' nivac yajal yuj
eb' espíritu chuc d'a jun lugar scuch Armagedón d'a ti' hebreo.
17 Ix lajvi chi', axo jun yuquil ángel ix secanem tas ayem d'a yol yuc'ab' d'a
scal ic'. Axo ix elta jun lolonel d'a sdespacho Dios d'a yol templo, te chaaň ix
yala': Toxo ix yic' sb'a, xchi.
18 Junanto rato chi', ix ec' copoljoc leb'lon. Ay pax juntzaň tas ix laj c'aňi. Ix
laj c'aň c'u. Ix ec' val jun nivan quixcab'. A jun quixcab' ix ec' chi', yictax ix
pitzvi anima d'a yolyib'aňq'uinal mantalaj b'aj ix ec' junoc icha chi'. 19 Axo
jun nivan choňab' scuch Babilonia, ox poj ix ajelc'ochi, axo masanil choňab'
ay d'a yolyib'aňq'uinal, ix laj laňchaji. Ix najicot schucal Babilonia chi' yuj
Dios. Ix yac'anb'at jun nivan yaelal d'a yib'aň yuj yoval sc'ool. Ichato ix ac'ji
vino te ov yuc' eb' yuj Dios. 20 Masanil juntzaň lum luum oyquixtac ay d'a
snaňal a a' yed' masanil lum vitz, ix laj satem lum smasanil. 21 Ix emta juntzaň
sacb'at te nivac. Ay am junjunoc quintal yalil junjun. Ix laj b'ajvajq'ue eb'
anima d'a Dios yuj juntzaň sacb'at chi', yujto te nivan jun yaelal chi'.

17

A jun ix yajal ajmul

1 Axo junoc eb' ucvaň ángel ay yuc'ab' chi', ix ja yal d'ayin icha tic: Cotaň
ved'oc. Ol in ch'ox jun nivan yaelal d'ayach, aton jun ol em d'a yib'aň jun

ix yajal ajmul, jun ix c'ojanem d'a sat juntzañ a a'. 2 A eb' nivac yajal d'a yolyib'añq'uinal ix laj em eb' d'a ajmulal yed' ix smasanil. Axo eb' anima d'a yolyib'añq'uinal ix laj juviel eb' yuj ix. Icha uc'umañ ix aj eb' yuj jun icha vino ix yac' ix d'a eb', aton yajmulal ix, xchi jun ángel chi' d'ayin.

3 Ix lajvi chi' ix sch'oxan junxo tas Yespíritu Dios d'ayin, ichato ix in yic'b'at jun ángel chi' d'a tz'inan luum. Axo ta' ix vil jun ix ix, ayq'ue d'a yib'añ jun Noc' sb'i chacchac quilani. Axo d'a snivanil jun Noc' sb'i chi', tzijtum sb'i tz'ib'ab'ilochi. A juntzañ b'i chi' sb'uchvaj d'a Dios. Uque' sjolom Noc'. Lajuñe' sch'aac Noc'. 4 Axo spichul jun ix ix chi', q'uic'mutz'inac yed' chacchac. Tzijtum juntzañ q'uen q'ueen tziquiqui ayoch d'ay. Ay q'uen oro, q'uen perla yed' juntzañxo q'uen te caro stojol ayoch d'ay. Yed'nacq'ue jun vaso oro ix. B'ud'an jun vaso chi' yuj juntzañ tas yajb'entac d'a Dios yed' pax schucal yajmulal ix. 5 Axo d'a snañal sat ix, ata' ayoch jun sb'i ix c'ub'eltac yelc'ochi, aton jun tz'alan icha tic: Aton jun nivan Babilonia, snun eb' ix ajmul ix smasanil. Snun pax masanil chucal d'a yolyib'añq'uinal, xchi. 6 Axo ix vilani, uc'umañ ix yuj schiq'uil eb' yicxo Dios, aton eb' milb'ilcham yuj ix, yujñej to ix yac' testigoal sb'a eb' yuj Jesús.

Ix te sat in c'ool vilan ix. 7 Yuj chi' ix yal jun ángel chi' d'ayin icha tic: ¿Tas yuj sat a c'ool ilan jun ix ix tic? Ol val d'ayach tas syalelc'och ix yed' jun scuch Noc' uque' sjolom, lajuñe' pax sch'aac b'aj ayq'ue ix d'a yib'añ chi'. 8 A jun Noc' sb'i ix il tic, pecatax ayeq'ui, palta mañxo ayoquec'laj ticnaic. Palta ol q'uexul junelxo d'a yol jun xab' ayic manto b'at b'aj ol satel d'a junelñej. Axo eb' anima, aton eb' mañ tz'ib'ab'iloccan sb'i d'a jun libro yic q'uinal ayic manto b'o yolyib'añq'uinal, ol sat val sc'ool eb' yilan jun Noc' sb'i chi', yujto vach'chom aytax ec' d'a pecatax chi', axo ticnaic mañxo ayoquec'laj, palta val yel ol jax junelxo.

9 A mach jelan, ol nachajel juntzañxo tic yuuj. A uque' sjolom jun Noc' sb'i chi', a uque' tzalan b'aj c'ojanem ix ajmul ix chi' syalelc'ochi. 10 Añejtona' uque' sjolom chi', a ucvañ nivac yajal syalpaxelc'ochi. Ovañ eb' yajal chi' toxo ix ec'b'ati. Ay jun aytooch yajalil ticnaic. Ayto pax junxo toto ol javoc. Ayic ol ja junxo chi', mañxo nivanoc tiempo ol yac' yajalil. 11 Axo jun Noc' sb'i aytax ec' d'a pecatax chi', palta mañxo ayoquec'laj ticnaic, aton svajxaquil yajal, palta aton junoc eb' ucvañ chi'. Ol lajvoc chi', axo yaj sb'atcan b'aj ol satel d'a junelñej.

12 Axo lajuñe' sch'aac jun Noc' sb'i chi', syalelc'ochi, a lajuñvañ anima toto ol och yajalil. Palta quenñej tiempo ol yac' yajalil eb' yed' jun Noc' sb'i chi'. 13 A eb' lajuñvañ chi', ol scha sb'a spensar eb', ol yac'anb'at yopisio eb' d'a jun Noc' sb'i chi'. 14 Ol yac'lej eb' yac'an oval yed' jun Calnel sb'i, palta ol ac'joc ganar eb' yuuj. Yujto A' Yajal yaj d'a eb' yajal, Rey pax yaj d'a eb' rey. Axo eb' tzac'anoch yuuj, avtab'il eb' yuj Dios, sic'b'ilel eb' yuuj, aton eb' sc'anab'ajani, xchi jun ángel chi' d'ayin.

15 Ix lajvi chi', ix yalanpax d'ayin:

—A juntzañ a a' b'aj c'ojanem ix ajmul ix ix il chi', syalelc'ochi aton juntzañ choñab', juntzañ nación yed' eb' anima d'a junjun ch'occh'oc ti'al. 16 Axo lajuñe' sch'aac jun Noc' sb'i ix il chi', ol meltzajoch eb' ajc'olal d'a jun ix ajmul ix chi'. Ol yiq'uec' eb' masanil tas ay d'a ix. Ol elcan b'eran ix. Ol chijocb'at schib'ejal ix yuj eb'. Ol sñusantz'a eb'. 17 Yujto a Dios ix ac'an sc'ulej eb' d'a tas sgana. Yuj chi' junxoñej ix aj schaan sb'a spensar eb' yac'anb'at yopisio d'a jun Noc' sb'i chi' masanto ol elc'och tas alb'ilcan yuj Dios. 18 A jun ix ix, ix il chi', aton jun nivan choñab' tz'ac'an mandar eb' yajal d'a yolyib'añq'uinal, xchi jun ángel chi' d'ayin.

18

Satnaquel choñab' Babilonia

1 Ix lajvi chi', ix vilan junxo ángel ix cot d'a satchaañ ix em d'a
yolyib'añq'uinal. Te ay yopisio. Ix sacb'i yolyib'añq'uinal yuj stziquiquial.
2 Te chaañ ix yala':
Ix satel choñab' Babilonia. Malaj junocxo icha chi', palta ix lajvieli. Ix ochcan
schoñab'oc eb' enemigo. Toxo ix ochcan scajnub'oc eb' espíritu chuc. Ix
ochcan so'oc noc' much yajb'entac.
3 Yujto masanil nación ix och uc'umañil yuj svinoal te ov, aton yajmulal. Axo
eb' nivac yajal d'a yolyib'añq'uinal, ix em eb' d'a ajmulal yed'oc. Axo
masanil eb' choñvajum, ix och eb' ricoal yuuj, yujto mañxo jantacoc
tas ix sman eb' aj choñab' chi' yic syac'an sgana eb', xchi jun ángel chi'.
4 Ix lajvi chi', ix vab'an yoch junxo av d'a satchaañ. Ix yalani:
A exxo ex in choñab', elañec ta', yic vach' mañ ol ex och locan d'a masanil tas
mañ vach'oc tz'el sc'ulani, yic mañ ol ex tz'ab'at eyab'an syail yed'oc.
5 Yujto a juntzañ smul chi', ix te molchaji, masanto ix q'ueul d'a satchaañ, yuj
chi' ix najicot schucal chi' yuj Dios.
6 Icha ix yutej sb'a d'a juntzañxo, icha chi' tzeyutej eyac'an spac d'ay. Tz'acan
tzeyutej eyac'an spac d'ay. A jun yuc'ab' ix yac'lab'ej yac'an d'a
juntzañxo choñab', ec'alocab'to tzeyutej eyac'anxi d'ay.
7 Yujto ix yic'chaañ sb'a sic'lab'il, añej d'a b'eyumal ix yac'och spensar, yuj chi'
icha chi' tzeyutej eyac'anoch syaelal yed' scusc'olal. Ina to ix sna' icha
tic: A in tic, reina in. C'ojan in em d'a in c'ojnub'. Mañ in lajanoc icha
junoc ix ix chamnac yetb'eyum. Malaj b'aq'uiñ ol vil jab'oc syaelal,
xchi.
8 Yuj chi', junñej c'ual ol aj sja yaelal d'a yib'añ, chamel, oq'uel yed' vejel. Ol
ñusjoctz'a d'a scal c'ac', axo slajviel chi'. Icha chi' ol aj sja d'a yib'añ,
yujto ol ch'olb'itaj yuj jun te nivan spoder, aton Dios Cajal, xchi jun av
chi'.
9 A eb' nivac yajal d'a yolyib'añq'uinal, ix em eb' ajmulal yed' jun ix ix chi'.
Locan eb' d'a sb'eyumal. Axo ol yilan eb' sq'ue stab'il stz'ai, ol laj oc' eb'. Ol
laj siq'uic'oc eb' yoc' yuj ix. 10 Najatto ol cotcan liñjab' eb' yuj xivelal yuj jun
yaelal chi'. Ol yalan eb' icha tic:
Ay..., ob'iltac jun nivan choñab' Babilonia tic. Te ay yip, te nivan yelc'ochi,
palta d'a val jun rato ix ja syaelal, xchamxoñej eb'.
11 Ol cus masanil eb' choñvajum yuuj, ol oc' eb' yujto mañxalaj mach ol
manan schoñ eb' chi'. 12 A tastac ix schoñ eb' d'ay: Aton q'uen oro, q'uen
plata, juntzañ q'uen caro stojol, q'uen perla, juntzañ c'apac lino te vach'
yed' c'apac sera, juntzañ c'apac q'uic'mutz'inac, masanil te te' suc'uq'ui sjab',
masanil juntzañ tas sb'o yed' marfil, te te' te ay stojol, q'uen bronce, q'uen
hierro yed' q'uen mármol. 13 Ay pax canela yed' juntzañxo sumumi svaji,
ma yuc'ji yed' pax juntzañ suc'uq'ui sjab' sñusji, mirra yed' yal suc'uq'ui
sjab'. Ay pax vino, yaceiteal te' olivo yed' juntzañ harina te vach' yed' ixim
trigo. Ay noc' cuchum icatz, ay pax noc' calnel yed' noc' chej. Ay carreta. Ay
pax eb' checab' yaji. Vach'chom anima eb', palta schoñjiel eb'. 14 Ol yal eb'
choñvajum chi' yuj jun choñab' chi' icha tic:
A val masanil tas te nib'ab'il yuuj ix sateli. Masanil sb'eyumal yed' juntzañxo
tas vach' ix laj satpaxel smasanil d'a junelñej, xchi eb'.
15 A eb' ix choñan juntzañ chi', aton eb' ix laj och b'eyumal d'a spatic jun
choñab' chi', najatto ol cotcan eb' yuj xivelal yuj jun syaelal chi'. Ol laj oc' eb'.
Ol laj siq'uic'oc eb' yoq'ui. 16 Ol laj yal eb' icha tic:

Ay..., ob'iltac val jun nivan choñab' tic. Lajan icha junoc ix ix a lino pichul ayoch yuuj. Ay q'uic'mutz'inac. Ay chacchac. Nab'a oro, q'uen q'ueen sveei ayoch d'ay. Aypaxoch juntzañxo q'uen q'ueen caro stojol yed' juntzañ perla.

17 Palta junñej rato ix lajviel masanil sb'eyumal jun choñab' chi', xcham eb'.
Masanil eb' yajal te' barco yed' eb' ayoch d'a yol te' yed' eb' smunlaj yed' syamc'ab'il te', aton masanil eb' smunlaj d'a a' mar, najatto ol cotcan eb' smasanil. 18 Ayic ol yilan eb' sq'ue stab'il jun choñab' chi' stz'ai, ol avaj chaañ eb': Malaj b'aj ay junoc choñab' stzac'van icha jun nivan choñab' tic, xcham eb'. 19 Ol laj slañanq'ue pococ eb' d'a sjolom yuj scusc'olal. Ol laj te oc' eb'. Ol laj siq'uic'oc eb' yoq'ui. Ol avaj chaañ eb':

Ay..., ob'iltac val jun nivan choñab' tic. Masanil eb' ay sbarco d'a a' mar, ix laj och eb' b'eyumal yuj masanil tastac ay d'ay, palta junñej rato ix lajvieli, xcham eb'.

20 Ix vab'an yalchaji: Ex aj satchaañ, tzalajañec yuj tas ix utaj jun choñab' tic, yed' ex schecab' Jesucristo yed' ex yalumalel slolonel Dios yed' ex yic exxo Dios e masanil, tzalajañec. Yujto icha ix ex yutej, icha chi' ix yutej Dios yac'an spac d'ay, xchi.

21 Ix lajvi chi', ay jun ángel te ay spoder. Ix yic'anchaañ jun nivan q'ueen, icha yaj suyan junoc q'uen smolinoal trigo. Ix syumanb'at jun q'uen chi' d'a yol a' mar. Ix yalani:

Añejtona', ichaton tic ol aj syumchajel jun nivan choñab' Babilonia. Mañxa b'aq'uiñ ol ilchaj junelxo.

22 Mañxa b'aq'uiñ ol ab'chaj eb' ac'um son, mañxo ol ab'chaj yoch junoc arpa, ma yoc' junoc te' amay, ma q'uen trompeta. Mañxalaj junoc mach ol munlaj ta'. Mañxa b'aj ol ab'chaj sc'añ junoc q'uen molino.

23 Mañxalaj b'aj ol checlaj yoc junoc lámpara, mañxa b'aq'uiñ ol ab'chaj yoch junoc q'uiñ yic nupnajel. Icha chi' ol utaj jun choñab' chi'. A eb' choñvajum d'a yalañtaxo, te nivan yelc'och eb' d'a yolyib'añq'uinal. Ix ac'ji musansatil junjun nación yuj yajchumal jun choñab' chi'.

24 A d'a jun choñab' chi', ata' ix ilchaj schiq'uil eb' ix alanel slolonel Dios yed' schiq'uil juntzañxo eb' yicxo Dios chi', yed' schiq'uil masanil eb' milb'ilcham d'a yolyib'añq'uinal. Ol ochcan schiq'uil eb' smasanil d'a yib'añ jun choñab' chi', xchi jun ángel chi'.

19

1 Ix lajvi chi', ix vab'ani ichato ix och sjaj jun nivan ñilañ anima d'a satchaañ. Te chaañ ix yal eb':

Aleluya. A co Diosal ix ac'an ganar. Te nivan yelc'ochi, te ay spoder.

2 Tojolñej ix yutej spensar sch'olb'itan yaj icha val d'a smojal. Yujto ix yac' syaelal jun ix yajal ajmulal chi', aton ix ix juanel eb' anima d'a yolyib'añq'uinal yuj yajmulal. A Dios ix ac'anec' spac d'a jun ix chi', yujto ix miljicham eb' tz'ac'an servil Dios chi' yuj ix, xchi eb'.

3 Ix lajvi chi', ix laj yalanxi eb':

Aleluya. Mañxa b'aq'uiñ ol lajvoc sq'ue stab'il jun ix ajmul ix chi' stz'ai, xchi eb'.

4 Axo eb' 24 ichamtac vinac yed' eb' chañvañ querubín, ix em cuman eb' d'a yichañ Dios. Ix yac'anem sb'a eb' d'ay, aton jun c'ojanem d'a sc'ojnub'. Ix yalan eb': Amén. Aleluya, xchi eb'.

5 Ix lajvi chi' ix vab'an yoch jun av b'aj ay sdespacho Dios, ix yalani:

Masanil ex tzeyac' servil co Diosal, ex xivnac ex d'ay, ex malaj eyelc'ochi yed' ex nivac eyelc'ochi, calec vach' lolonel d'ay, xchi eb'.

A q'uiñ nupnajel yic jun Calnel sb'i

6 Axo ix vab'an junxo icha val yoch sjaj tzijtumal anima. Ñilili sc'añ sjaj eb'
icha sc'añ sb'ey a' nivac a'. Icha sc'añ c'u te chaañ sc'añi, icha chi' sc'añ sjaj
eb'. Ix yalan eb':
Aleluya. Yujto a Cajal co Diosal Masanil Syal Yuuj ix el yich yac'an Yajalil.
7 Tzoñ q'uechaañ. Ayocab' co tzalajc'olal. Calec vach' lolonel d'ay. Yujto
ix c'och yorail yoch jun Calnel sb'i chi' d'a nupnajel. Axo ix ol och
yetb'eyumoc, toxo ix yac' lista sb'a ix.
8 Toxo ix ac'ji yac'och jun pichul te vach'. Te sac, sveei, xchi eb'.
(A jun spichul sac chi', syalelc'ochi, a svach'il ix ac'ji d'a eb' yicxo Dios.)
9 Ix yalanxi jun ángel chi' d'ayin: Tza tz'ib'ej juntzañ ol val tic: A eb' avtab'il
d'a jun q'uiñ nupnajel yic jun Calnel sb'i chi', te vach' yic eb', icha chi' tzutej a
tz'ib'ani, xchi. Ix yalanxi d'ayin: A juntzañ lolonel tic, te yel toni, yic ton Dios,
xchi d'ayin.
10 Ix lajviñej chi', ix in em cuman d'a yichañ jun ángel chi', yic svalan in
b'a d'ay. Palta ix yalan d'ayin: Mañ utoc a b'a icha tic, yujto a in tic ed'oc,
quetchecab'vumal co b'a yed' pax eb' yicxo Dios tec'an syutej sb'a yac'an
testigoal sb'a yuj Jesús. Añej val d'a Dios tzaq'uem a b'a. Yujto a yab'ixal Jesús,
a tz'iptzitan eb' schecab' Dios, xchi.

A jun ayq'ue d'a yib'añ jun sacsac chej

11 Axo ix vilani, jacan satchaañ. Ix vilan jun chej sacsac. Axo jun ayq'ue d'a
yib'añ, Tz'elñej C'och Tas Syala', icha chi' sb'i. Scuchanpax Yelñej. Yujto d'a
stojolal sch'olb'itej yaj eb' anima, syac'anpax oval. 12 Axo yol sat, lajan icha
yoc te' c'ac'. Tzijtum corona ayq'ue d'a sjolom. Ay jun b'i tz'ib'ab'iloch d'ay to
añej val ojtannac. 13 Axo spichul ayochi, ix b'oñchaj yuj chic'. Axo sb'i, aton
Slolonel Dios. 14 Tzac'anoch eb' soldado aj satchañ yuuj. Te vach' spichul eb'
ayochi, te sacpax yilji. Malaj jab'oc miic ayoch d'ay. Ayq'ue eb' yib'añ junjun
schejal sacsac quilani. 15 Axo d'a yol sti' jun b'aj tzac'anoch eb' chi', ayelta jun
espada te jay ye, yic steclab'an d'a junjun nación. A ol och yajalil d'a eb' yed'
jun sq'uen c'ococh. Icha stec'jiel yal sat te' uva, icha chi' ol aj yoch syaelal eb'
yuuj. Ol ac'joc val syaelal eb' sic'lab'il yuj yoval sc'ool Dios, aton masanil tas
syal yuuj. 16 Axo d'a spichul d'a sat xub' tz'ib'ab'iloch jun sb'i tic: Sreyal eb'
rey, Yajalil eb' yajal, xchi.
17 Axo ix vilani, ay jun ángel liñanec' d'a yib'añ yoc c'u. Te chaañ ix yal
d'a noc' much tz'ec' jeñeñoc d'a satchaañ: Cotañec, ul molb'ejec e b'a yuj jun
nivan vael ol yac' Dios. 18 Cotañec e chi schib'ejal eb' rey, eb' yajal soldado
yed' eb' soldado jelan. Ol e chi schib'ejal noc' chej yed' schib'ejal eb' ayq'ue
d'a yib'añ noc'. Ol e chiñej schib'ejal eb' smasanil, eb' yic sb'a, ma eb' checab'
yaji, eb' malaj yelc'ochi, ma eb' nivac yelc'ochi, xchi d'a noc'.
19 Ix lajvi chi', ix vilani, ayec' jun Noc' sb'i chi'. Aypaxec' eb' rey yic
yolyib'añq'uinal yed' eb' soldado eb'. Ix laj smolb'an sb'a eb' smasanil yic
syac'an oval eb' yed' jun ayq'ue d'a yib'añ chej yed' eb' soldado tzac'anoch
yuuj chi'. 20 Axo jun Noc' sb'i chi' ix b'ab'laj yamchaji. Ix yamchajpax junxo
stz'ac yaloch sb'a schecab'oc Dios. Aton jun ch'oxjinac juntzañ milagro d'a
yichañ Noc'. Yuj juntzañ milagro chi' ix ac'ji musansatil eb' chajinacoch
yechel jun Noc' sb'i chi' d'ay, eb' yac'naquem sb'a d'a jun yechel Noc' chi'. Aton
eb' chavañ tic pitzanto ix yumjib'at d'a yol jun c'ac' icha ñajab' sq'ue ñilñon
yoc calan yaj yed' azufre. 21 Axo juntzañxo, masanil eb' ix miljicham yed' jun
espada ayelta d'a sti' jun ayq'ue d'a yib'añ chej chi'. Axo noc' much smasanil,
ix laj b'ud'ji noc' yuj schib'ejal eb' chi'.

20

A jun mil ab'il

1 Ix lajvi chi', ix vilani, ay jun ángel ix emta d'a satchaaň. Yed'nac sllaveal
jun xab' olan yed' jun nivan cadena. 2 Ix syaman jun dragón. A jun dragón
chi', aton jun yac'nacoch sb'a chanil d'a peca', aton jun scuch diablo, ma
Satanás. Mil ab'il ix tzec'chajcan yuj jun ángel chi'. 3 Ix yumjicanb'at d'a yol
jun xab' chi'. Ix lajvi chi', ix macjican sti' jun xab' chi' yuj jun ángel chi'. Ix
ochcan jun sello d'ay, yic max elta viň Satanás chi' yic vach' max yal yac'ji
musansatil eb' anima d'a junjun nación yuuj, masanto ol tz'acvoc mil ab'il
chi'. Ayic ol lajvoc mil ab'il chi', ol jacchajq'ueta viň Satanás chi' jab'ocxo
tiempoal.
4 Axo ix vilani, ay juntzaň c'ojnub'. Ata' c'ojjab'em juntzaň eb' ac'b'il yopisio
sch'olb'itan tas yaj eb' anima. Ix vilanxi spixan juntzaň eb' tzepb'ilel sjolom,
yujto yac'nac testigoal sb'a eb' yuj Jesús, yalannacpaxel slolonel Dios eb'.
Aton eb' chi' maj yaq'uemlaj sb'a d'a jun Noc' sb'i chi' yed' d'a jun yechel Noc'
chi'. Maj schaochlaj snumeroal sb'i Noc' eb' d'a snaňal sat, ma d'a sc'ab'. Axo
ix vilani, ix pitzvixi eb', ix och eb' yajalil yed' Cristo mil ab'il. 5 A juntzaň eb'
tic ix b'ab'laj pitzvixi. Axo pax juntzaňxo eb' chamnac, majto pitzvocxilaj eb'
masanto ix tz'acvi mil ab'il chi'. 6 Te vach' yic eb' ol b'ab'laj pitzvocxi, yujto
yicňejton Dios yaj eb'. Maňxalaj yalan yic jun schab'il chamel d'a yib'aň eb'.
Ol ac'joc yopisio eb' yoch sacerdoteal d'a Dios yed' d'a Cristo. Mil ab'il ol yac'
yajalil eb' yed'oc.

Ix ac'ji ganar viň Satanás d'a junelňej

7 Ayic ol tz'acvoc mil ab'il chi', axo sjacvixiq'ueta viň Satanás b'aj macan-
canem chi'. 8 Ol ac'joc musansatil eb' anima d'a masanil nación d'a
yolyib'aňq'uinal yuj viň. Ol ac'joc pax musansatil jun scuch Gog yed' jun
scuch Magog yuj viň, ol smolb'ancot eb' viň yac' oval. Axo eb' soldado chi',
te nivan sb'isul eb' icha val yarenail sti' a' mar. 9 Ayic ol b'at eb' yac' oval chi',
ol macchajel sat lum luum yuj eb'. Ol c'och oyan eb' d'a jun slugar eb' yic
Dios macb'ilxo yuuj, aton jun choňab' te xajan yuj Dios. Axo d'a satchaň ol
emta jun c'ac' d'a yib'aň eb' soldado chi'. Ol tz'ab'at eb' smasanil. 10 Axo viň
diablo, viň ix ac'an musansatil eb' chi', ol yumjoccanb'at viň d'a yol jun c'ac'
icha ňajab' sq'ue ňilňon yoc calan yaj yed' azufre, aton b'aj yumb'ilcanb'at
jun Noc' sb'i chi' yed' jun stz'ac yalnacoch sb'a schecab'oc Dios. C'ual d'ac'val
ol yab' syail eb' ta' d'a masanil tiempo.

Ol ch'olb'itaj eb' anima smasanil

11 Ix lajvi chi', ix vilan jun nivan c'ojnub' te sac, c'ojanem Dios ta'. Axo
d'a yichaň chi', ix satel yolyib'aňq'uinal yed' satchaaň. Maňxa b'aj ix ilchaj
jab'oc. 12 Ix vil eb' chamnac smasanil, liňjab'ec' eb' d'a yichaň Dios, eb' nivac
yelc'ochi yed' eb' malaj yelc'ochi. Ix lajvi chi', ix jacvi juntzaň ch'aň libro.
Ay junxo ch'aň ix jacvi, aton ch'aň yic q'uinal d'a junelňej. Ix ch'olb'itaj
tastac yaj junjun eb' icha tas sc'ulej junjun, icha yaj pax stz'ib'chaj d'a juntzaň
ch'aň libro chi'. 13 A a' mar, ix yac' entregar masanil eb' chamnac ayec' d'a
yol a'. Icha pax chi' jun chamel yed' jun b'aj ayec' eb' chamnac, ix laj yac'
entregar jantacňej eb' chamnac ayec' d'ay. Ix laj ch'olb'itaj yaj eb' smasanil,
ato syala' tastac sc'ulejnac junjun eb'. 14 A jun chamel chi' yed' jun b'aj ayec'
eb' chamnac, ix yumjicanb'at d'a scal jun c'ac' icha ňajab' sq'ue ňilňon yoc.
Aton jun c'ac' chi' scuch schab'il chamel. 15 Masanil eb' maň tz'ib'ab'iloc sb'i
d'a jun ch'aň libro yic q'uinal d'a junelňej chi', ix yumjicanb'at eb' d'a scal
c'ac' chi'.

21

Jun ac' satchaaŋ yed' jun ac' yolyib'aŋq'uinal

1 Ix lajvi chi', ix vilan jun ac' satchaaŋ yed' jun ac' yolyib'aŋq'uinal. Yujto
a jun b'ab'el satchaaŋ yed' jun b'ab'el yolyib'aŋq'uinal, toxo ix sateli. Yed' a'
mar, maŋxalaj a'. 2 A in Juan in tic, ix vil jun schoŋab' Dios yicŋej yaji, aton
jun ac' Jerusalén. Ix el d'a yichaŋ Dios d'a satchaaŋ, ix emuli. Vach'xo yaj icha
junoc ix ix vach'xo spichul ayochi, yujto vanxo sb'at d'a yetb'eyum. 3 Axo ix
vab'an yoch jun av d'a satchaaŋ, te chaaŋ ix yala': Inai, a Dios ayec' yed' eb'
anima ticnaic. A' ol canŋej yed' eb'. Aton eb' chi' schoŋab' yaji. A val lac'an
Dios chi' ol cajnaj d'a scal eb', aton val jun sDiosal eb'. 4 Axo ol sucanel yal
sat eb'. Ata' maŋxalaj chamel, ma oq'uel, maŋxalaj cusc'olal, maŋxa paxlaj
yaelal. Yujto a masanil tas ay d'a yalaŋ, toxo ix ec'b'ati, xchi.
5 A jun c'ojanem d'a sc'ojnub' ix alan icha tic: Inai, tzin b'o masanil tas ac'to,
xchi. Ix yalanpax d'ayin: Tz'ib'ejcan juntzaŋ van ab'an tic, yujto a juntzaŋ
lolonel tic, te yel. Smojton val ac'anoch yipoc a c'ool, xchi.
6 Ix lajvi chi' ix yalanpax d'ayin: Toxo ix yic' sb'a. A in tic, b'ab'el vaj d'a
smasanil, slajvub' in paxi. Icha chab' letra A yed' Zeta, icha chi' vaji. A eb'
stacji sti', ol vac' jun a a' tz'elta d'a sjaj tz'ac'an q'uinal d'a junelŋej yuq'uej
eb'. Nab'aŋej ol vac' a' d'a eb'. 7 A eb' tz'ac'an techajoc, ol scha masanil
juntzaŋ tic eb' d'ayin. Yujto a in tic, sDiosal in eb'. Axo eb', vuninal yaj eb'.
8 Palta ay eb' scomon xivi yed' eb' max yac'och sc'ool d'ayin, eb' chuc sc'ulej,
eb' milumcham anima, eb' tz'em d'a ajmulal, eb' ajb'aal yed' eb' ajchum, eb'
tz'em cuman d'a juntzaŋ comon dios yed' masanil eb' tz'esani, a d'a yol jun
c'ac' icha ŋajab' sq'ue ŋilŋon yoc calan yaj yed' azufre ol scha spac eb', aton
jun schab'il chamel, xchi Dios.

Jun ac' Jerusalén

9 A junoc eb' ucvaŋ ángel ed'jinacq'ue uque' uc'ab' b'ud'an yuj juntzaŋ
slajvub' yaelal ix alan d'ayin icha tic:
—Coŋ ved'oc. Ol in ch'ox jun ix ix d'ayach, aton jun ix ol nupnaj yed' jun
Calnel sb'i, xchi.
10 Ix lajvi chi' ix sch'oxan junxo tas Yespíritu Dios d'ayin, ichato ix in yic'b'at
jun ángel chi' d'a jun jolom vitz te chaaŋ. Ata' ix sch'ox jun nivan choŋab'
Jerusalén d'ayin, aton jun yic Dios, van yemta d'a satchaaŋ d'a yichaŋ Dios.
11 Toxoŋej sveei jun choŋab' chi' yuj stziquiquial Dios. Toxoŋej scopopi icha
junoc q'uen q'ueen caro stojol, icha q'uen jaspe. Lajan yilji icha q'uen nen,
sc'axpajec' co sat d'a spatic. 12 Axo d'a stitac jun choŋab' chi' oyanoch smuroal
te chaaŋ yajq'uei, lajchave' spuertail. Junjun ángel ayec' d'a junjun spuertail
chi', tz'ib'ab'ilpaxoch sb'i lajchave' macaŋ eb' yiŋtilal Israel d'a junjun puerta
chi'. 13 Ay oxe' puerta b'aj sjavi c'u, ay oxe' d'a svach', ay oxe' d'a sq'uexaŋ,
ay pax oxe' b'aj tz'em c'u. 14 A smuroal chi', aycanem lajchave' nivac q'ueen
yipumaloc. Axo d'a sat junjun q'uen q'ueen chi', tz'ib'ab'iloch sb'i lajchavaŋ
schecab' jun Calnel sb'i chi'.
15 A jun ángel van slolon ved'oc chi' yed'nacq'ue jun ehlab' nab'a oro yic
syechtej jun choŋab' chi' yed' spuertail yed' pax smuroal. 16 A jun choŋab'
chi', lajanŋej spac'ul schaŋil. Ix yechtan jun ángel chi' yed' jun yechlab' chi'.
Lajchave' mil estadio ix elc'och junjun spac'ul. Ichapax chi' sb'isul schaaŋil
steel. 17 Ix lajvi chi', ix yechtan jun smuroal chi'. 144 codos ix elc'ochi. A jun
yechlab' jun ángel chi', lajan yed' yechlab' anima sc'ana'.
18 A smuroal chi', nab'a jaspe. A jun choŋab' chi', nab'a oro, lajan yilji
yed' q'uen nen sc'axpajec' co sat d'a spatic. 19 Axo juntzaŋ nivac q'ueen
aycanem yipumaloc yich chi', tzijtum juntzaŋ q'uen q'ueen caro stojol ayoch

yelavoc. A jun q'uen b'ab'el, nab'a jaspe q'ueen. Axo q'uen schab'il, nab'a zafiro q'ueen. Axo q'uen yoxil, nab'a ágata q'ueen. Axo q'uen schañil, nab'a esmeralda q'ueen. 20 Axo q'uen yoil, nab'a ónice q'ueen. Axo q'uen svaquil, nab'a cornalina q'ueen. Axo q'uen yuquil, nab'a crisólito q'ueen. Axo q'uen svajxaquil, nab'a berilo q'ueen. Axo q'uen sb'aluñil, nab'a topacio q'ueen. Axo q'uen slajuñil, nab'a crisoprasa q'ueen. Axo q'uen yuxluchil, nab'a jacinto q'ueen. Axo q'uen slajchavil, nab'a amatista q'ueen. 21 Axo spuertail, perlañej slajchavil. Junjun puerta junñej perlail yaji. A scalleal jun choñab' chi', nab'a oro, icha yilji junoc nen sc'axpajec' co sat d'a spatic.

22 Maj vil-laj junoc stemplo Dios d'a jun choñab' chi', yujto a Dios Cajal Syal yuj Smasanil yed' jun Calnel sb'i chi' ayñejec' d'a jun choñab' chi'. 23 A d'a jun choñab' chi', malaj tz'och yoc c'u, malaj pax tz'och yoc q'uen uj, yujto a Dios yed' jun Calnel sb'i tz'ac'an saquilq'uinal d'ay. 24 Axo eb' anima d'a junjun nación, ol b'eyec' eb' d'a saquilq'uinal jun choñab' chi'. Ol laj ja eb' nivac yajal ta', ol laj yic'cot sb'eyumal eb' yofrendaoc. 25 Axo spuertail jun choñab' chi', mañxalaj b'aq'uiñ ol macchajoc, yujto c'ualilñej d'a masanil tiempo. Mañxalaj d'ac'valil. 26 A eb' ol cot d'a junjun nación, ol laj yic'cot sb'eyumal eb' ta'. 27 Malaj junoc chucal ol c'och d'a jun choñab' chi'. Malaj junoc eb' sc'ulan juntzañ tas q'uixvub'tac ol c'och ta'. Yed' eb' tz'esani, toton malaj junoc eb' ol c'och ta'. Añej eb' tz'ib'ab'il sb'i d'a jun libro yic q'uinal d'a junelñej, añej eb' ol c'ochoc. A jun libro chi', a jun Calnel sb'i ay yico'.

22

1 Ix lajvi chi', axo jun ángel chi' ix ch'oxan jun nivan a' te yaax d'ayin. Aton jun a' tz'ac'an q'uinal d'a junelñej. Yaxd'urinac a' icha yilji cristal. A d'a sdespacho Dios yed' jun Calnel sb'i, ata' tz'elta a'. 2 A d'a snañal scalleal jun choñab' chi', ata' tz'el yoc a'. Axo d'a stitac a', ay te te' tz'ac'an q'uinal d'a junelñej. A te' chi', lajchavel satan te' d'a jun ab'il. Junjun ujal satan te'. Axo xil te', a remeyo yaj d'a junjun nación. 3 Malaj junoc tas, malaj pax junoc mach ayoch scatab' Dios d'a yib'añ ol och ta'. A d'a jun choñab' chi', ata' ayec' sdespacho Dios yed' jun Calnel sb'i chi'. Axo masanil eb' tz'ac'an servil, ol laj yal sb'a eb' d'ay. 4 Ol yil-lajoch sat eb' yed'oc. Ol laj och sb'i d'a snañal sat eb'. 5 Ata', mañxalaj d'ac'valil. Axo eb' ol aj ta', mañxalaj tz'och junoc lámpara yuj eb'. Mañxalaj tz'och yoc c'u, yujto a Dios Cajal ol ac'an saquilq'uinal d'a eb'. Axo eb' chi', ol ochcan eb' yajalil d'a junelñej.

Toxo ol ja Jesucristo

6 Ix lajvi chi', ix yalan jun ángel chi' d'ayin: A juntzañ lolonel tic, yel ton val. Smojton val tzac'och yipoc a c'ool. A Cajal, aton Dios ac'jinac lolon eb' ix alanel slolonel. Aton checjinaccot jun yángel, ul yac'annac yojtaquejel eb' tz'ac'an servil, tas juntzañ ol ja d'a elañchamel, xchi.

7 Ix yalan Jesucristo: Toxo val ol in javoc. Te vach' yic eb' sc'anab'ajan tas tz'ib'ab'ilcan d'a jun libro tic, yujto a Dios ix ac'an ojtacajeli tas syala', xchi.

8 A in Juan in tic ix vab'i, ix vilan juntzañ tic. Axo yic ix lajvi vab'ani yed' vilan juntzañ tic, ix in em cuman valan in b'a d'a jun ángel ix ac'an vojtaquejel chi'. 9 Palta ix yalan d'ayin: Mañ utoc a b'a icha tic, yujto a in tic ed'oc, quetchecab'vumal co b'a yed' pax eb' yicxo Dios ed'oc, aton eb' schecab' yed' jantacñej eb' sc'anab'ajan tas tz'ib'yajcan d'a jun libro tic. Añej d'a Dios tzaq'uem a b'a, xchi.

10 Ix yalanxi: Mañ a c'ub'ejel juntzañ tas tz'ib'ab'ilcan d'a jun libro yic Dios tic, yujto toxo ol elc'och tas syala'. 11 A ticnaic, a eb' añeja' sc'ulan chucal, svach' c'ulejocab' chucal chi' eb'. Yed' eb' q'uixvub'tac sc'ulej, svach'

c'ulejocab' eb'. Axo eb' vach' sc'ulej jun, svach' c'ulejocab' vach'il chi' eb'. Yed' eb' ayoch spensar d'a Dios, svach' aq'uejocab' och spensar eb' d'ay, xchi jun ángel chi'.

12 Ix yalan Jesucristo: Ab'ec, toxo ol in jaxoc. Ved'nac spac yic junjun, ato syala' tas ix sc'ulej, xchi. 13 A in tic, b'ab'el vaj d'a smasanil, slajvub' in paxi. Icha yaj chab' letra A yed' Zeta vaji. A in b'ab'el in d'a masanil tastac, slajvub' in paxi.

14 A eb' tz'ic'jiel smul, ichato sjuc'jiel spichul eb', te vach' yic eb', yujto ay yalan yic eb' sloan sat te te' tz'ac'an q'uinal d'a junelñej. Ol yal yoch eb' d'a spuertail jun choñab' chi'. 15 Palta mañ ol ochlaj eb' sc'ulan chucal icha noc' tz'i', aton eb' ajb'aal, eb' ajchum, eb' tz'em d'a ajmulal, eb' milumcham anima, eb' tz'em cuman d'a juntzañ comon dios yed' jantacñej eb' ayoch spensar d'a juntzañ es, syesejñejpax eb'. Aton eb' tic mañ ol ochlaj.

16 A in Jesús in, ix in checb'at jun vángel yal juntzañ tic d'ayach, yic vach' ol laj aljoc d'a eb' creyente d'a junjun iglesia. A in tic, yiñtil in can viñaj David. Lajan in icha q'uen nitc'anal, sveei, xchi.

17 A Yespíritu Dios yed' eb' ol och yetb'eyumoc jun Calnel sb'i, syal eb': Cotañ, xchi eb'. A eb' tz'ab'an tas syal jun Uum tic, yalocab'pax eb': Cotañ, xchiocab' eb'. A eb' stacji sti', tato sgana eb', cotocab' eb'. Yuc'ocab' jun a a' eb', aton a' tz'ac'an q'uinal d'a junelñej. Aton jun a' nab'añej tz'ac'ji.

18 A exxo e masanil tzeyab' tas syal jun Uum yic Dios tic, ol valb'at junxo tic d'ayex: Tato ay mach tz'ac'anoch xicul juntzañ tic, a juntzañ yaelal tz'ib'ab'il d'ay, ol yac'och Dios d'a yib'añ. 19 Tato ay mach ol ic'anel junoc tas tz'ib'ab'il d'a jun Uum yic Dios tic, axo Dios chi' ol ic'anel sderecho d'a te te' tz'ac'an q'uinal d'a junelñej yed' d'a schoñab', aton juntzañ tic aycan yab'ixal d'a jun Uum tic.

20 A jun ix alan juntzañ tic, ix yalxi: Val yel, toxo ol in jaxoc, xchi.
Ichocab' ta'. Cotañ ach Cajal Jesús.

21 Yac'ocab' svach'c'olal Cajal Jesucristo d'ayex e masanil. Amén.